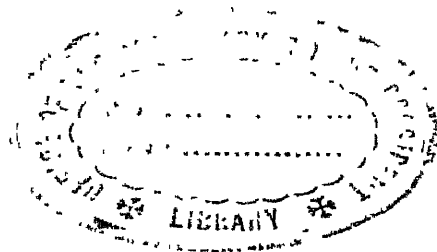

RASHTRAPATI BHAVAN
LIBRARY

Reg. No. 968 v. 1
Glas. No. I - P

Presented to His Excellency

The Rt Honble Lord Linlithgow, P. C, K.T.

G. M. S. I., G. M. I. E.

Viceroy & Governor General of India

by His Excellency's

humble admirer

Simla

The 10th August 1937.

-Gopal Chandra Prasad
The Compiler

ପୁର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୋଷ ।

ପ୍ରଥମ ଭାଗ, (ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ଅ-ଐ)

ସଂଗ୍ରାହକ—ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହରାଜ

ସହକର୍ମିଗଣ—୧—ଶ୍ରୀମତୀ ପୀତାମ୍ବରୀ ଦେବୀ

୨—ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ମିଶ୍ର, ବି. ଏ.

୩—ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଦାଶ, କାବ୍ୟଜ୍ଞର୍ଥୀ

୪—ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଥ

PŪRṆACHANDRA ORDIĀ BHĀSHĀKOSHA.

(A lexicon of the Oriya language)

Volume—I (The vowels)

Compiler—G. C. Praharaj

Advocate, Patna High Court, Cuttack, B. N. R. Orissa. (India).

With the help of a body of colleagues.

Printed and Published by V. Kar.

THE UTKAL SAHITYA PRESS,

CUTTACK.

1931.

The illustrious PATRON of this work.

H. E. Sir H. L. Stephenson K. C. S. I., K. C. I. E., I. C. S.
Governor of Bihar & Orissa.

ମହାମାନବର ବିଦ୍ୱାନ-ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶର ଲାଟ ସର ହେଉ ଶ୍ରୀଯେନୁସନ୍ ।

The first volume of the
PŪRNACHANDRA
ORDIĀ BHĀSHĀKOSHA
(Oriya Lexicon)

is dedicated to

J. A. Hubback, Esq. M. A. (Cantab), I. C. S.
sometime Commissioner of the Orissa Division

in grateful recognition of his sincere solicitude for the publication
of the work and the valuable encouragement afforded by him
to the cause of Oriya literature and his genuine sympathy
for the Oriyas which he evinced as Chairman of the
Provincial Banking Enquiry Committee,
Bihar & Orissa,

CUTTACK,
September, 1931. }

By his admirer
THE COMPILER
G. C. PRAHARAJ.

ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୋଷର ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଯେଉଁ ମହୋଦୟ ଗଭୀର ହୃଦୟାବେଗ
ପ୍ରକାଶପୂର୍ବକ ମୋତେ ନାନାପ୍ରକାରେ ଉତ୍ସାହିତ କରି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତି ଜ୍ଵଳନ୍ତ ଅନୁରାଗ ପ୍ରଦର୍ଶନ
କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯେ ବହାର-ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଦେଶିକ 'ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ୍ ଡିପାର୍ଟ୍ମେଣ୍ଟ'ର
ସଭାପତିରୂପେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆନୁରୂପ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇଥିଲେ,
ଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ହୃଦୟରେ ତତ୍ତ୍ୱନିତ ଉପକାତ କୃତଜ୍ଞତାର ଯତ୍ନଶ୍ଚଳ ନିଦର୍ଶନ-
ସ୍ୱରୂପ ଓଡ଼ିଶାର ସେହି ଭୂତପୂର୍ବ କମିଶନର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ
ଜେ. ଏ. ହବ୍ବକ୍, ଏମ୍.ଏ., ଆଇ.ସି. ଏସ୍. କୁ ମହନୀୟ
ନାମରେ ଏ ଭାଷାକୋଷର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଉତ୍ସର୍ଗ କଲି ।

କଟକ
ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୩୧ }

ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀମୁଖ
ସତ୍ରାହକ
ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହରାଜ ।

INTRODUCTION.

Sir George Greierson in his Linguistic Survey of India has grouped the Indian languages into 7 groups.

GROUP I. Austric family (having 7 languages and 14 dialects) spoken by about $4\frac{1}{2}$ millions of people in the Malaya Peninsula, Nicobar islands, by the Mundas, the Juangs and Kols of Orissa and the Chotanagpur highlands.

GROUP II. Karen family (having 1 language and 14 dialects) spoken by about one million of people on the borders of Burma.

GROUP III. Man family (with 2 languages) spoken by about a thousand persons.

GROUP IV. Tibeto-Chinese family (with 116 languages and 86 dialects) spoken by about 18 millions of people in the North Eastern frontier tracts of India.

GROUP V. Dravidian family (with 16 languages and 28 dialects) spoken by about 65 millions of people in Southern India, including Telugu, Tamil, Malayalam, Canarese, Oraon, Kui, Kandhi and Gondi languages.

GROUP VI. Indo-European family (with 38 languages and 402 dialects) spoken by about 230 millions of people in Western, Northern and Central India.

GROUP VII. Unclassed languages (with 2 languages and 19 dialects) spoken by about one hundred thousands of people, including the Andamanese and the Gipsy languages.

According to the Census of 1921 the above 7 groups of languages are spoken by 315 millions of people inhabiting India. These groups consist of 179 languages and 544 dialects.

Of these groups the Dravidian has no extra-Indian origin and was the language of the pre-historic immigrants who had driven out the aborigines and who in their turn were driven out towards the south by the Aryans who came to India through the North-Western frontier. Of the languages used by the aboriginals we have no certain data.

Western linguists have been busy in investigating into the Indo-European family of languages (Group VI) of which the Aryan sub-family branches off into Eranian branch (with 8 languages and 35 dialects),

Dardic or Paisachika branch (with 13 languages and 22 dialects) and

Indo-Aryan branch (with 17 languages and 345 dialects).

The last branch is derived from the dead language Sanskrit (literally, refined language) through the Prakrit (literally, natural language) and consists of the modern vernaculars of Northern, Western and Central India, viz:—Sindhi, Marhatti, Sinhalese, Bihari, Gujrati, Panjabi, Hindi, Bengali, Assamese, and Oriya.

We have now to do with the Oriya (pronounced Ordia) language. Competent linguists are of opinion that the Oriya language is one of the oldest Indo-Aryan vernaculars though in modern times it has not made rapid progress like the sister vernaculars (e.g. Hindi, Bengali, Bihari, Marhatti).

Sanskrit ceased to be a spoken language by 600 B. C. but continued to be the language of literature. From that time the Aryans of different parts of India spoke Prakrit, and the present vernaculars of the Indo-Aryan group sprang from the Prakrit.

The original language of the Indo-Aryans branched off into (I) Sanskrit (with its 2 forms, Vedic Sanskrit and popular or reformed Sanskrit) and (II) Prakrit, the old vernaculars of India. Prakrit branched off into (a) Magadhi (the popular vernacular of South Bihar) and (b) Ardha Magadhi (mixed Magadhi). Magadhi later on branched off into (i) Pali (the language of Buddhist Scriptures and Edicts), (ii) Sinhalese (the vernacular of Ceylon) and (iii) Magadhi vernaculars, viz:—Bihari, Bengali, Assamese and Oriya.

Ardha Magadhi branched off into Hindi, Gujrati, Marhatti, Sindhi, Nepali, Kashmiri and Panjabi vernaculars.

So we see that the Oriya like the sister languages Bengali and Bihari has sprung up from Magadhi Prakrit which assumed the form of Pali.

The original stock of the Oriya words has from time to time been enriched by hundreds of words from other languages. Orissa came under the sway of the Ganga dynasty of kings from the south in the 11th century A. D., and during the rule of the Ganga kings (11th to 13th century A. D.) hundreds of Telugu and Tamil words crept into Oriya. Orissa came under Mahomedan and Moghal rules which brought in their wake thousands of Arabic, Persian and Urdu words. Then came the Marhattas who also added to the vocabulary; and since the beginning of the 19th century Orissa has been occupied by the English, and so thousands of English and foreign words have been incorporated in the Oriya language. Moreover, the ancient land of Utkal i.e. the Oriya-speaking tracts have been parcelled out into different provinces by successive rulers and administrators, till we find the Oriyas scattered in four provinces, viz:—Bihar and Orissa, Bengal, Central Provinces and Madras. By coming in contact with the Hindi, the Bengali, the Bihari and the Telugu languages hundreds of words belonging to the respective modern languages have been incorporated in the vernacular spoken by the Oriyas of these respective outlying tracts. From a national point of view the Oriya nation has become politically weakened by lying scattered under four provinces, but from the language-point of view the Oriya language has been enriched by a multiplicity of words imported from the above languages. For instance, ordinary objects of everyday use have got 4 Oriya names in the four provinces, and thus the Oriya language can boast of a rich vocabulary in which respect neither Bengali nor Hindi nor Telugu can vie with it. The richness of the vocabulary is the index by which the vastness of a vernacular can be gauged. The Sanskrit, the German, the English and the Latin languages are counted as advanced languages as one word or idea can be expressed in various forms through the medium of synonyms.

One peculiarity of the Oriya language has charmed foreign philologists. The other sister-languages have broken up into various distinct dia-

lects. For instance, Bengali spoken by 50 millions of people has 4 dialects, the Assamese spoken by 170 thousands of people has 2 dialects, the Bihari spoken by 35 millions has 3 dialects, the Hindi or Hindustani has got at least a dozen dialects. But Oriya, properly speaking, has got no dialect. The grammatical frame-work or trunk of the Oriya language remains constant, though thousands of Bengali, Hindustani, Telugu and Marhatti words have been incorporated into it in the outlying Oriya-speaking tracts by the influence of these neighbouring languages.

Despite the fact that the Bengali literature has made rapid strides in modern times, even Bengali scholars are constrained to admit that Mahomedan (or properly speaking Moghal) India in the 14th century A. D. first saw the dawn of Bengali literature. The history of Bengali literature begins with the poets Chandidas and Bidyapati who preceded Chaitanya. After Chaitanya and his Baishnava followers came Ramprasad, the bard of the Divine Energy (Sakti). Then came Krittibas and Kasiram Das the metrical translators of the Ramayana and the Mahabharata respectively. Then came the Panchalis of Dasu Roy and the Tappas of Gopal Oriya, and in the 18th century poet Bharatchandra, the author of the romantic lyric Bidyasunder, was the last of the old school of Bengali poets. The 19th century saw the phenomenal rise of Bengali literature (both poetry and prose), and we have Rammohan, Iswar Gupta, Ramnidhi Gupta, Bankim, Michael Madhusudan, Nabin, Saratchandra and Rabindranath, the modern cosmopolitan poet, philosopher and prophet. (Mahamohopadhyaya Haraprasad Sastri has unearthed a valuable manuscript from Nepal which he has published as "Bouddha Gana O Doha" and which he claims to be the Bengali language of the 10th century A. D. But from a critical examination of the script and language and from internal and external evidence it can safely be said that the language is more akin to the present-day Oriya than to the present-day Bengali, and it can be claimed to be an ancient Oriya book.) This is the history of the rise and growth of Bengali literature in a nutshell, whereas the history of Oriya literature extends over a period of 17 centuries beginning from the second and third century A. D.

In the Codes of Mann (3rd century B. C.) we find mention of the Udras as fallen Kshatriyas. We find that colonies of civilised and civilising Aryans continued to settle here from the time of King Kharavela (100 B. C) to that of King Jajatikeshary (500 A. D.). Though the language of the aboriginal inhabitants of Utkal was Dravidian it was gradually influenced by and replenished with the Pali language introduced by Kharavela (100 B. C) and Asoka (300 B. C.). In Sanskrit dramatic works of 200 to 300 A. D. we find mention of Odra as a bibhasha (dialect); and this bibhasha modified and influenced by the Pali (Magadhi) became the forerunner of the present-day Oriya, and was established as a distinct vernacular by the 7th century A. D.

The Chinese traveller Huentasang (700 A. D.) describes the original inhabitants of Orissa as dark coloured and uncivilised.

From the stone inscriptions and copper plates unearthed in Patia and Bhubaneswar research scholars have gathered that by 1000 A. D. Oriya had begun to assume the form of a special Prakrit and that by the 12th century A. D. the Oriya language had developed into what it virtually now is.

The Madalapanji—the annals of the great temple at Puri—was begun to be preserved in the temple since the 11th century A. D. by King Chola-ganga Dev. Though there are reasons to think that there have been interpolations, additions and alterations to the original entries, still the language used in them and preserved upto date really shows it to be the bygone form of the present-day Oriya.

The stone inscriptions of Bhubaneswar of the 13th century A. D. are in prose.

Markanda Das, the author of the “Keshaba Koili,” which exhibits a finished cut of pure Oriya style and high order of romantic poetry, flourished in the 12th or 13th century A. D. This piece is a “Chautisa” i.e. it consists of 34 stanzas, each successive stanza beginning with each successive consonant. This Chautisa form of composition has continued up to the present time. These Chautisas paint domestic love, either filial or conjugal, and many of them consist of prayers to different Deities. From the finished style of Markanda Das one can

safely infer that there must have flourished much earlier poets who culminated in Markanda Das. Then came the Oriya Puranas. Sarala Das of the 15th century A.D. was the pioneer in Purana writing and wrote out the Mahabharata from memory. After him many writers e.g. Pitambardas have composed Puranas either by faithfully translating the Sanskrit originals or in their own way by adhering to the main episodes only.

The Jagannath temple at Puri was completed by the 12th century A.D. and was the centre of a religious revival which amalgamated Buddhism with Hinduism.

Towards the end of the rule of the Ganga dynasty of kings in the 13th century A.D. we find the vernacular literature full of allusions to Buddhistic doctrines trained into the Baisnabic trellis. Jagannatha Das, an Oriya Brahman, popularised Sanskrit Bhagabata by freely translating it into popular Oriya. When Chaitanya—the great Baisnaba reformer of Nadia, (who was an Oriya, domiciled in Bengal), visited Orissa he found a popular form of Baisnabism prevalent in Orissa, which, when analysed, was found to be a veiled form of Buddhism. Though, Oriyas did not faithfully follow the faith of the Bhagabata, still Chaitanya extended them his embracing arms. Then the Baisnaba literature of Orissa was influenced by Chaitanya and gradually Tantric worship and rituals crept into Orissa. Then came the Mahomedan invasion in the beginning of the 16th century after which Oriya writers composed metrical translations of the Ramayana, the Mahabharata and other Sanskrit devotional works. Then came a school of poets headed by Biswanath Khuntia who may be said to have laid the foundation for the latter-day literature. These poets grafted Sanskrit words, compositions and rhetoric into the Oriya language and introduced various metres (or Chhandas) which are peculiar to Oriya literature. During the 16th and 17th centuries A.D. poets headed by Dinakrushna composed popular poems on religious themes.

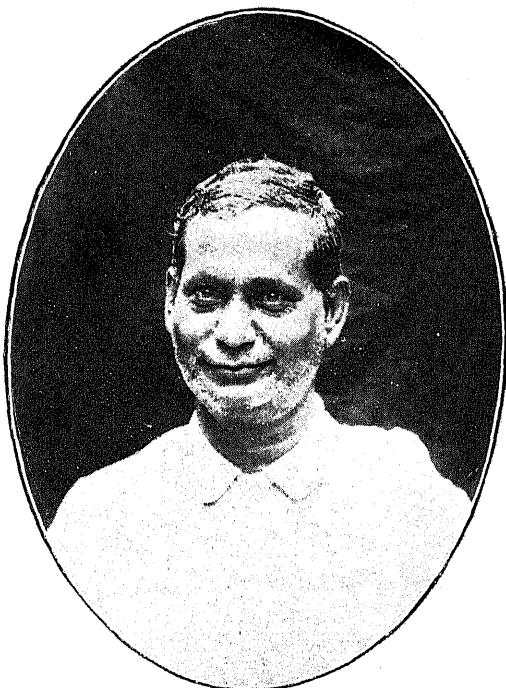
Then came Upendra Bhanja in the 18th century whose command over Sanskrit rhetoric and vocabulary enabled him to compose lyrics and ballads which are full of literary features of a

very high order. These poets again drew the Oriya language towards Sanskrit rhetoric and vocabulary though composing poems in different Oriya metres. In the 18th and 19th centuries we find many popular writers e.g. Bhakta Charan, Bhupati, Bhima who composed very easy Oriya full of esoteric teachings, Tantric rites and formulæ which none but the initiated could follow and grasp. Though Orissa lost its independence from the 16th century A. D. and was the field of plundering operations of the Marhatta and Mahomedan freebooters, the Feudatory Chiefs thrived in their strongholds and patronised literature and learning. Every Raja had his court-poet and bard, and many Rajas were distinguished scholars and Oriya poets. Upendra Bhanja was the son of a Raja, Krushna Singh, the metrical translator of the Mahabharata, was himself a Raja. The successive Rajas of Chikiti and Sonepur have been Oriya poets and dramatists. Even some Ranees and females have been poets.

Then composition of metres or Chhandas is a peculiarity of Oriya. These metres are sung to tune by experts, and one verse can be sung in more than one metre. The Oriya poets of the class of Upendra Bhanja have filled the Oriya language with linguistic, metrical and rhetorical peculiarities of composition, alliteration and literary ornaments, which very few modern vernaculars of India can boast of. These songs were sung by the masses till 50 years ago, when it was common to find ordinary village people, even women, reciting pages and pages of Bhanja's poems and explaining them lucidly. This shows that the standard of popular language was then higher than now. After Bhanja came Abhimanyu who, while adhering to the ornamental composition of Bhanja, made the language very easy. Then came the poets who composed Alekha and Nirakara hymns which were revivals of the Tantric and Baisnabic garb of Buddhism of the old days. Then we come to the age of songs. Bhanja had composed some short love-songs, called Sangita and Chaupadi, but it was reserved for poets headed by Kabisurya Baladeva Ratha to develop the song and music literature of Orissa. The songsters flourished till the classical Oriya composition degenerated on

the one hand to masquerades and Jatras in the hands of illiterate poetasters, and on the other hand gave place to modern prose and poetical compositions influenced and moulded by English and Bengali literature. In the beginning of the 19th century when Orissa came under the sway of the British, the Bengalis were dominant in administrative positions, and there came a time when through the machinations of the 'intermediary ruling race', the Bengalis, it was proposed to supersede Oriya by the introduction of the Bengali language and literature in schools and courts. However, through the unstinted efforts of stalwarts like Bichitrananda, Gaurisankar, Radhanath, Madhusudan, Fakirmohan, Nandakishore, Sir Sudhal Dev, Raja of Bamra, Visvanath and Ramsankar, Oriya has, since the middle of the 19th century, been acknowledged to be a distinct language. Some educated Oriyas translated Bengali and English books to be used as text-books in schools. Oriya classics were utterly ignored for a time, and we find that Bengali which was making rapid strides under writers like Iswarchandra and Bankim was held up as the model on which young people wanted to build the structure of Oriya literature. Formerly, i.e. about 40 years ago, like the poetry of the Bhanja period, the prose style of Oriya books and newspapers was cumbrous and Sanskritic. On the other hand the Baptist Missionaries introduced a language which could neither be called Oriya nor Sanskrit, and was neither the language of the book nor of the hut. Some of the writings of Bhanja period having been couched in language which to the western taste seemed indecorous, English-educated young writers, without diving deep into the treasures of the Oriya classics, shunned them. However, now the laborious and Sanskritic style is being gradually abandoned and is giving place to an easy style which is used in everyday parlance. The tendency of modern civilisation is making itself felt over the Oriya literature, and our young men have been devoting their time and attention to the study of ancient and classical Oriya, finding out Oriya manuscripts and unearthing literary treasures. Professor Artaballav Mahanti has been bringing out a series of old Oriya books under the auspices of the Prachi Samiti. We find that scientific, dramatic, archaeological, linguistic, philological and historical studies and research are attracting many of the

Compiler and his assistants.

Pandit Kulamani Das.

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଦାଶ ।

Srimati Pitambari Devi.

ଶ୍ରୀମତୀ ପିତାମ୍ବରୀ ଦେବୀ ।

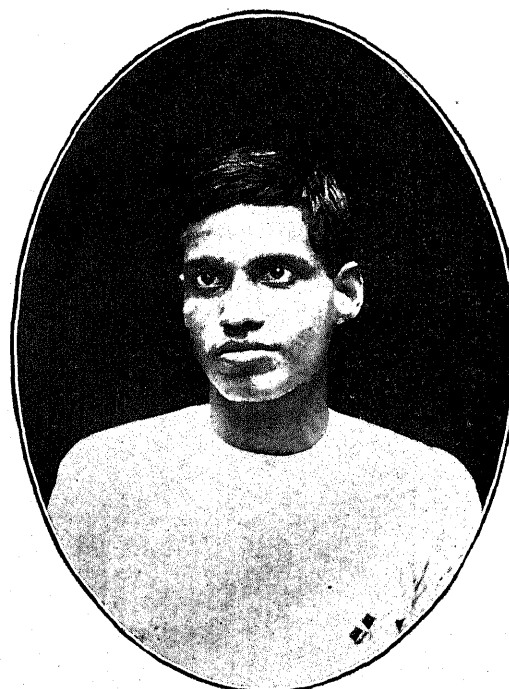
Gopal Chandra Praharaj.

ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହରାଜ ।

Ramachandra Rath.

ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଥ ।

Chandrasekhar Misra.

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ମିଶ୍ର ।

younger generation. Still, one is disheartened by the superficial and parochial nature of the products of the pens of young writers who lack the patience, depth, and sustained energy of scholars of the sister vernaculars. Many are exceeding the canons of grammar and good taste, and few have been able to grasp and utilize cosmopolitan ideas and ideals and assimilate them into our literature.

Now we come to the Oriya script. It has been adopted from the Magadhi script which was the descendant of the Brahmi script through Kutila and Devanagara scripts. The letters were rounded at the top through the necessity of writing on parallel-grained palm leaves with a heavy sharp pointed iron stylo. The copper-plate and stone inscriptions found in Patia and Bhubaneswar are ascribed to Subhakar Keshari, a king of Orissa of the 7th century A. D. They are in Kutila script and the language is Oriya. From some photographed pages from the palm leaf manuscript got from Nepal by Mahamahopadhyaya Haraprasad Shastri we see that the letters क, छ, झ, ञ, ट, ठ, ड, ढ, and ण are exactly what the Oriya letters of today are, and some of the letters ऋ, ॠ, and ॡ are like these found in a copper-plate-grant of Raja Purusottama Deva of the 15th century. One can with some degree of certainty affirm that the Oriya script had taken a distinct form by the 14th century A. D., and it was the forerunner of the present day script.

The Oriya language preserves the distinct pronunciations of the letters क and ॡ, छ and ॠ, झ and ॡ, ञ and ॡ, ऋ and ॠ, ढ and ॡ, and ॡ and ॡ, though some sister languages do not observe such differentiations. The pronunciations of ॡ and ॡ in Oriya are different from those in Bengali. So, when we find in any old writing a distinction clearly preserved between the letters क and छ, and ॡ and ॡ we have reasons to presume the writing to be Oriya if there be other indications (e.g. use of palmleaf, the circular toppings of letters), internal and external, that the language is Oriya.

From the language of old inscriptions, copper-plates and Madalapanji we conclude that the present-day Oriya has stuck to the old Oriya form more faithfully than many of the modern vernaculars.

Mr. Beams says that each of the six languages (Bengali, Marhatti, Gujrati, Hindi, Panjabi and Sindhi) possesses many dialects, while the Oriya language consists of one form only (spoken throughout an area of 82 thousand square miles by about 12 millions of people in four Provinces). Sir George Greier-son also says that Oriya has got no dialect. About 20 thousand people in the north-east corner of Bastar State in the Central Provinces speak a language, Bhatari, which can be called a dialect of Oriya. The Laria, spoken by about 3300000 people in the Chhatisgarh and Sambalpur tracts, has been classed as a dialect of Hindi though it is greatly influenced by the Oriya language.

Sir George Greier-son in his picturesque style says, "The Oriya language spoken in the four provinces covers an area of a little less than Jugoslavia and is spoken by people numbering a little more than the combined population of Norway and Sweden." (Linguistic Survey of India Vol. I, 1, page 1466)

Another peculiar feature of the Oriya language strikes even a person who has only a casual acquaintance with it. In pronunciation it has been said before that Oriya preserves distinctions between the letters ॡ and ॡ and ॡ and ॡ which the Bengali and the Hindi do not. In Bengali and Hindi we find the last letter of a word ending with a consonant joined to the sound ॡ pronounced as ॡॡॡ. For instance, Bengali pronounces ॡॡ as 'Pan' and not as 'Pana' as in Sanskrit. This is also the case with Hindustani; ॡॡॡ is pronounced in Hindustani as 'Pandit' and not 'Pandita' as in Sanskrit. Moreover, the beginner and the foreigner are puzzled to pronounce the consonants joined with the vowel ॡ at the end of a word in Hindi and Bengali, which are at places pronounced with the vowel and at places without it. From a phonetic point of view this defect is very serious in the sister languages, but Oriya is free from it, and has preserved in entirety the phonetic values attached to different letters.

It has been stated before that the Orissa of the present map of India is not the Orissa of history. Historical Orissa comprises the present administrative division of Orissa (consisting of the 3 coastal districts of Puri, Cuttack and Balasore, the upland

district of Sambalpur, the non-regulation district of Angul, and the Orissa Feudatory States), and the ancient Utkal (consisting of the outlying Oriya speaking tracts now lying within the borders of four different provinces). The Oriya speaking tracts have been roughly defined by Sir George Greerson. They are bounded on the east by the Bay of Bengal. Taking the mouth of the Haldi river near Tamluk (ancient Tamralipta) in the Contai subdivision of Midnapur district of Bengal as the north-eastern point, the boundary line runs north-westwards along the rivers Haldi and Kaligai upto Bankura and then turns towards the south and runs along the eastern boundary of the Singbhum district through Seraikela State up to the plateau of Ranchi in the Chotanagpur Division, then through Jaspur State, Raigarh, Sarangarh and Raipur district in the Central Provinces up to Bastar State (in the Central Province) which may be taken as the south-western corner of this area. Then the line proceeds south-east along the Jaipur State and the districts and agencies of Vizagapatam and Ganjam in Madras Presidency, whence it takes a turn from Paralakimidi and meets the Bay of Bengal at Barua Bandar (Kalingapatam).

The want of a comprehensive Oriya Dictionary has not only been seriously felt by Oriyas but has been commented on by western scholars and philologists. Rev. Dr. Sutton compiled an Oriya dictionary in 3 volumes in 1841 and Rev. Mr. Miller another in 1868. Rev. Mr. Brooks compiled an Oriya-English Dictionary in 1874. Rev. J. G. Pike prepared an English-Oriya Dictionary under the patronage of the Government of Bengal. Rev. Mr. Howells very labouriously compiled an Oriya-English Dictionary at the instance of the Baptist Mission Society, with the collaboration of some Oriya graduates and Pandits, but the book was not published. Babu Jagannath Rao, Rai Bahadur Madhusudan Rao, Pandit Mrutyunjaya Rath and Pandit Gopinath Nanda have compiled Oriya dictionaries. These dictionaries, most of which are not now available in the market, do not meet the requirements of an ordinary reader, not to speak of philologists, classical and research scholars. There is at present no Oriya Dictionary where one can find out the meanings of classical words, the vocabulary of the mass, the

court-language and even the language used by the educated people at home, not to speak of dialectical and provincial words used in the outlying Oriya-speaking tracts.

The late Dr. Fallon in the introduction to his Hindustani-English Dictionary defined the scope of a vernacular dictionary as follows:—"The wealth of the language is the spoken language. The best portion of the language can not be left out if the language is to be represented in its integrity. The agricultural class, the cowherd, the cart-man, the blacksmith, the goldsmith, the greengrocer, the potter, the weaver, the carpenter, the boatman, the fisherman and various other artisans and castes have their peculiar words, idioms and phrases. Similarly with the proverbs, songs and idioms of different localities. The living dialects are the feeders of language; and the paramount dialect of national speech must gain in copiousness, flexibility and expression in proportion as it is enriched by contributions from many kindred dialects and the various idioms which spring up continuously in every class and occupation. Idiom is the characteristic feature of a language. The dictionary of a language should include vulgarisms so called,—the rustic language, and should include the vocabulary of women and of the pariah. It should include examples from familiar colloquialisms which float on the lips of men and women, but have not yet found place in any writing. * * "The integrity of the language, the demands of the philologist, the sociologist and the philosopher, the perfect knowledge of and mastery over language which would be impossible if any part of it were kept back, the insight into the minds of the people which is obtained by this very class of words, and above all, the absolute importance of this knowledge to the judicial and executive officer most emphatically call for for the insertion of words which are conventionally branded as abusive, indelicate, slang or obscene. * * In the various equivalent expressions used by the illiterate classes and in the rustic, provincial or dialectical varieties of words the student may grasp at a glance the root, source and history of words, and thus acquire a ready mastery over the popular language and the motley rustic speech. They are also instructive to the philologist.

A great many Prakrit forms are still present in the rustic language."

Since I began my humble career as an Oriya writer, i. e. for the last thirty years, I have made it a point to use chaste, idiomatic and homely language in preference to polished, laboured and Sanskritised style. Thousands of readers throughout the Oriya-speaking tracts have rewarded me with their appreciation and approbation. My rule is, "Write as you speak". My writings, couched in simple and popular language, have found favour not only with the people but also with the School and University authorities in Bengal, Bihar and Orissa and Madras, and have been included in the curriculum from the Lower Primary classes to the highest standard, and for the Indian Civil Service Departmental Oriya examination. The late Pandit Gopinath Nanda, the latest Oriya lexicographer, has done me the honour of quoting my writings as authority under hundreds of words in his Oriya 'Sabdātattwabodha Abhidhana' (Dictionary). Professor B. C. Mazumdar has included my writing as a sample of racy and forcible Oriya style in the third volume of his "Typical Selections from Oriya literature" which is a text book for M. A. students in the Calcutta University.

The idea of my undertaking the compilation of a comprehensive Oriya Dictionary was first suggested to me by the late Mr. W. W. Henderson M. A. (late Principal, Cuttack Training College) in 1913-14. I busied myself in collecting Oriya words and idioms from Ganjam, Sambalpur, Singbhum, the Feudatory States and from classical and modern writings. In 1917-18 the collected words were alphabetically arranged in notebooks and memorandum slips. The compilation and writing of the present manuscripts were begun in 1919. Through the grace of God I got a valuable colleague in my sister-in-law Sm. Pitambari Devi who busied herself for four years in collecting from original sources (i. e., the mouths of the people) proverbs, popular sayings and songs, female songs, songs sung by the cowherd, the fisherman, the cartman, the ploughman and folktales. From her collection I have been able to add at least five thousand popular and dialectical Oriya words to my vocabulary. In the course of time God was pleased to help me by mak-

ing some energetic and disinterested gentlemen from Sambalpur, from the Feudatory States, from Ganjam, from Vizagapatam, from Midnapur and from Singbhum interested in the work of word-collection, and they spared no pains in supplying me with many thousands of dialectical words, idioms, proverbs and songs.

My original plan was to supply the want of an Oriya-to-Oriya lexicon by including Oriya words adopted from other languages, with their derivations, roots, original sources from which they came and their Oriya meanings; but gradually the scope has gone on widening by

- (1) giving the English meaning of every word,
- (2) giving the Bengali synonyms of the Oriya words, whenever possible,
- (3) giving quotations and authority to support the meanings of Oriya words,
- (4) adding philological, mythological, historical, geographical, biographical, astronomical, medical, scientific and other notes on the line of modern encyclopædias, and lately,
- (5) adding Hindi synonyms to the Oriya words, as far as possible, and,
- (6) giving English transliteration under every word.

After completing the framework I found to my delight that I had unwittingly followed the line laid down by Dr. Fallon for the compilation of a vernacular dictionary.

Through the grace of the Almighty the draft framework of the manuscripts was completed in August 1927. Since then I have been busied in revising the manuscripts. I found that, if left to my individual labour, the revision would take me a period of another ten years. So, depending on the Providence of God and counting on the liberality of the patrons of Learning and Literature I engaged some assistants to help me in the revision.

The revision consisted of

- (1) the incorporation of many thousands of dialectical and provincial words used in the outlying Oriya-speaking tracts in the four provinces, kindly

supplied to me by my personal friends, residents of these localities,

(2) copying out, under respective words, thousands of quotations from classical and modern writings which I had already read and underlined during the last 15 years,

(3) supplementing, correcting and amplifying the scientific and other notes in the light of latest informations,

(4) comparing my English renderings with those of Rev. Mr. Howells in a manuscript Oriya-to-English Dictionary of 1500 pages foolscap, which he had prepared with the co-operation of some Oriya graduates and Pandits in 8 years but which was not published (Note—This very very valuable manuscript has been magnanimously made over to me by the Cuttack Baptist Mission authorities at the instance of Rev. Mr. Guest and Rev. Mr. Benjamin Pradhan),

(5) recasting, adding and comparing the Bengali synonyms after consulting several standard Bengali Dictionaries (e.g. of Subalchandra, of Jnanendranath, of Jogeschandra and the Prakrutibada) and with the co-operation of my friend Mr. S. N. Roy, Advocate, Cuttack,

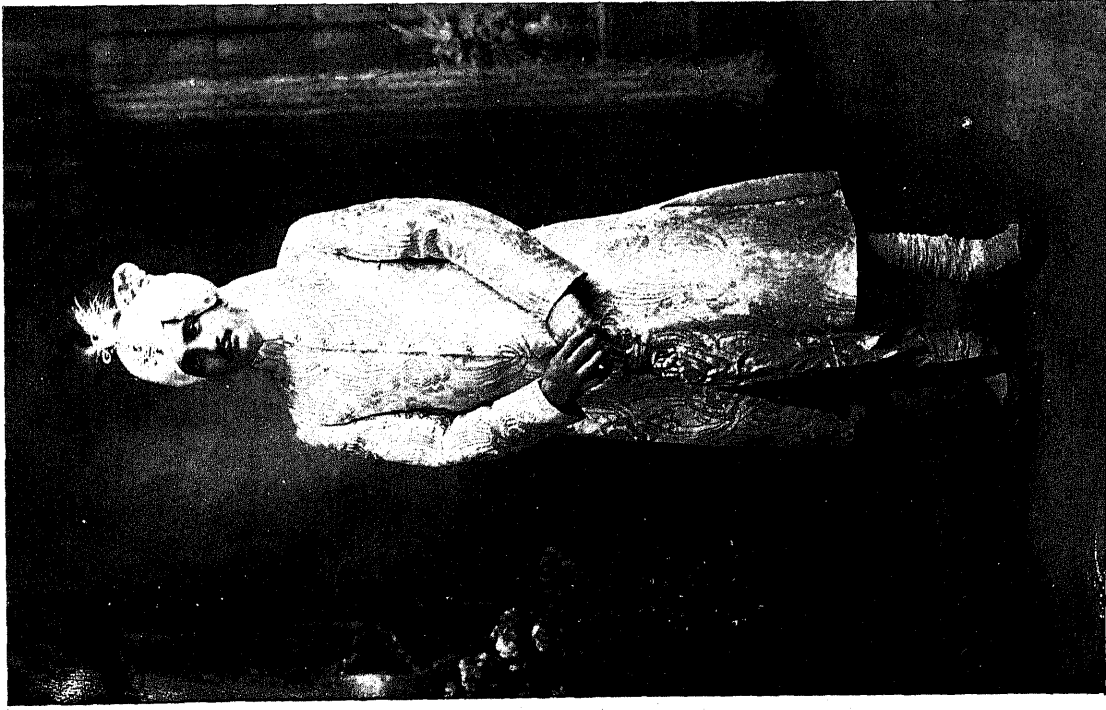
(6) adding Hindi synonyms after consulting several standard Hindustani Dictionaries (e.g. of Dr. Fallon, of Rev. Mr. Craven, of Rannarayan Lal, of the Nagari Pracharini Sabha of Benares) and some hundreds of standard Hindi books which I had studied and underlined and

(7) writing out the English transliteration under every word. At the suggestion of some eminent European scholars who examined the manuscripts, I decided to give English transliteration under every word, so that a non-Oriya can find out a word which he hears in the street or in conversation, and ascertain what it means. This has been done to make the Oriya language accessible to foreigners and philologists. I have followed the system of transliteration advocated by Mr. John Beams, Sir Wilham Hunter, Sir George Grierson, Rev. Mr. Wilkins, the Royal Asiatic Society and the Bihar and Orissa Research Society.

After these operations are finished the manuscripts are faircopied and made ready for the press.

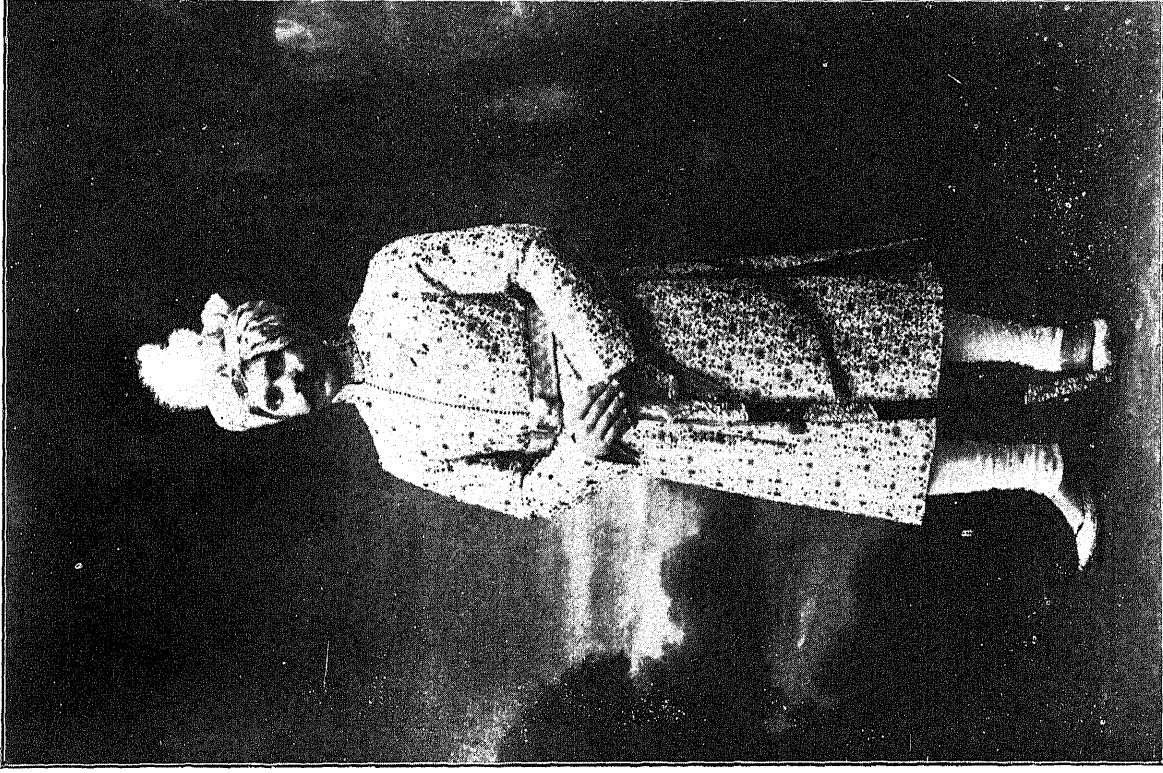
The manuscripts were from time to time inspected and examined by many eminent scholars, Indian and European, both official and non-official, amongst whom prominent mention may be made of the Hon'ble Raja Rajendra Narayan Bhanj Deo, O. B. E., Finance Member of the Executive Council, Bihar and Orissa, Mr. J. A. Hubback M.A. (Cantab), I.C.S., sometime Commissioner of the Orissa Division, Mr G. E. Fawcett M.A., C.I.E., O.B.E., I.E.S., Director of Public Instruction, Bihar and Orissa, Mr. N. F. Peck B.A. (Cantab), I.C.S., late Collector of Cuttack and officiating Commissioner of the Orissa Division, Rev. H. W. Pike, B.A. B.D. (London) of the Baptist Mission Society, Rev. Mr. H. A. Popley, Vice President of the National Council of the Youngmen's Christian Association Calcutta, Rev. Mr. B. W. Tucker of Calcutta, Rev. Mr. G. F. Andrews, Rev. Mr. Guest, Mr. W. W. Henderson M.A. (Glasgow), late Principal, Cuttack Training College, Mr. F. B. Whitmore M.A. (Oxon), late Principal Cuttack Training College, Mr. F. R. Blair M.A. (Edin) Deputy Director of Public Instruction, Bihar and Orissa, Acharya Kalelkar of the Gujarat Vidyapitha, Mr. B. N. Mukharjee M.A., B.L. (Cal) M.A. Educ. (Leeds), sometime Inspector of Schools, Orissa Division, and now Principal Cuttack Training College, Mr. M. S. Das M.A. B.L., C.I.E., Cuttack, and Mr. S. L. Marwood B.A. (Oxon), I.C.S., Collector of Cuttack. Mahatma Gandhi during his visit to Cuttack in 1927 examined the manuscripts and made some valuable suggestions which have been carried out during the revision. The late Pandi, Gopabandhu Das was one of the ardent admirers of my humble labours and watched my work fondly for 10 years till he first announced in his paper in 1927 that the draft framework was completed. Almost all the editors of the leading papers of the Oriya-speaking tracts visited the manuscripts and repeatedly commended the work to the liberality and patronage of the public and of the Government.

When I had advanced upto the letter g (s) of my manuscripts, the Government of Bihar and Orissa in the Ministry of Education constituted the Vernacular Development Committee under the

Maharaja Pratapchandra Bhanj Deo
Ruling Chief, Mayurbhanj State. (ORISSA)

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟର ରୁଲିଙ୍ଗ ଚିଫ୍ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେବ

The Hon'ble Raja Rajendra Narayan Bhanj Deo Bahadur O.B.E.
Finance Member, Bihar & Orissa

ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର ଅର୍ଥସଦସ୍ୟ ମାନ୍ୟବର କିନିକାଧୀଶ୍ଵର
ରାଜା ରାଜେନ୍ଦ୍ରନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜ ଦେବ ବାହାଦୁର

chairmanship of Sir Ali Imam to suggest means for the development of the vernacular languages of the province including the Oriya. This Committee invited many Oriya scholars from the province and from Madras and Bengal to its special meeting held in February 1927, at which the following resolution was unanimously passed :—

“That a separate Oriya lexicon of the Oriya language should be compiled, setting forth all words in use in common parlance in all the Oriya speaking tracts.” This resolution was published with Government Resolution No. 4913 E. dated 21-10-27.

After completing the draft framework I approached the Government of Bihar and Orissa for financial help for its revision and publication. At the instance of the Director of Public Instruction, Bihar and Orissa, Rev. H. W. Pike (modern Oriya translator of the New Testament) made a careful survey of the unrevised manuscripts in August 1928 and reported favourably to the Government to render financial help to the undertaking. The adding of Hindi synonyms and English transliterations were not contemplated at that time. Revd. Mr. Pike reported as follows :—

“It is a monumental work partaking of the nature of an encyclopedia, built on the line of some of our larger English Dictionaries. It aims at being exhaustive, including words in use in all parts of Orissa as well as words incorporated in the language from other languages (English included). It includes proper names and gives brief summaries of the history of the more interesting ones in Indian History. It gives a vast number of references to Oriya literature by way of illustrating the usages (particularly unusual usages) of words, and finally it explains the meanings in three languages. In my opinion the work would be a great advance on anything now in existence and would prove of the greatest value to scholars and students and for the comparative study of Bengali and Oriya. There is at present no Oriya dictionary which remotely attempts at what this work does. As a monument of the Oriya language and a standard work of reference on that subject, I believe, the dictionary is well worth printing.”

Mr. Fawcus, Director of Public Instruction, Bihar and Orissa, was pleased to pay a visit to the

manuscripts in January 1929. He pronounced the work to be valuable and promised to purchase 114 copies of the book, when published, for the Education Department. The Director of Public Instruction of Madras promised to purchase 50 and the Director of Public Instruction of Bengal 10 copies.

Mr. N. F. Peck, Collector of Cuttack visited the manuscripts in March 1929, and at his instance Mr. J. A. Hubback, Commissioner of the Orissa Division inspected the manuscripts in July 1929. Mr. Hubback was pleased to test and verify some astronomical and botanical notes, and was so pleased with the care and research bestowed on the work that he, in consultation with Mr. Fawcus, Director of Public Instruction of Bihar and Orissa, informally recommended to the Government to render substantial help towards the revision and publication of the lexicon. Mr. Hubback was of opinion that the work, when published, would not only be welcomed and requisitioned by the Provincial Governments and the Feudatory Chiefs, but also by learned bodies and Universities in India, in England, on the Continent and in the United States of America.

The Government of Bihar and Orissa, in the Ministry of Education, then directed the Commissioner of the Orissa Division to submit a detailed official report embodying definite proposals and estimates for the revision and printing of the manuscripts. The Hon'ble Raja Saheb of Kanika, Finance Member of the Government of Bihar and Orissa, was pleased to pay a visit to the manuscripts in October 1929. Mr. Peck, then officiating Commissioner of the Orissa Division, submitted the detailed report, called for by the Government, in December 1929, as a result of which the Government of Bihar and Orissa, in the Ministry of Education, were pleased to authorise me to bring out an edition of 1000 copies, promising to pay half the estimated cost of printing, i.e. Rs. 14,200/-, and make an immediate grant of Rs. 5000/- towards the cost of revision.

After receiving the Government order I approached the Political Agent and Commissioner of the Orissa Feudatory States, Mr. J. E. Scott, M. A. (Glasgow) O. B. E., I. C. S. He was pleased to give the work his blessing and initial practical support by requesting me to book advance orders for two copies for each of the seven administered Feudatory

into the hands of the public, and His Grace, I hope, will enable me to place the last volume in their hands. I have got daily and repeated proofs of His Providence in securing me helpers in quarters from which help had not been expected, and He has saved me from many pitfalls, adversities, accidents and wants. I began my work 13 years ago with a prayer to Him, I close this volume with a prayer also.

The abbreviations used in this book and instructions for persons using the Dictionary have been given in the lists printed after the Oriya introduction. On the top of every page will be found some instructions how to find out words with similarly pronounced letters.

No one is more conscious than myself of the defects and shortcomings of this work. Owing to circumstances over which I had no control many errors have crept into it. When the kind public takes into consideration the fact that at least for 10 years I worked as word-collector, writer, collector of quotations and authorities, reader and fair-copyist, and at the same time paid personal visits to the outlying Oriya-speaking tracts for collecting provincial, dialectical and technical words, read and underlined dozens of Oriya, English, Sanskrit, Bengali and Hindustani Dictionaries and hundreds of Oriya, Bengali, Hindustani, English, and Sanskrit books and that I had no one to help me till 1928, the public will condone the defects which are due to the single-handedness of the worker. The credit of having improved on the original manuscript and writing belongs to my colleagues, and I alone am to blame for all the defects. If the users of the Dictionary kindly point out to me inaccuracies, defects and omissions, I shall, if God saves me till then, rectify them in the future edition of the work. Kind suggestions for improvement will, if approved, be carried out in the subsequent volumes.

Srijukta Visvanath Kar, Editor of the Utkal Sahitya magazine and Proprietor of the Utkal Sahitya Press, Cuttack ushered me to the world of letters, and my literary activities are due to his initiative. He has been unremitting in supplying me with books, seeing the work through the press, and securing for me help and co-operation. Had it not been for his lively interest in the publication, my life's labours would not have so soon seen the light of the day. Still, if I am not spared to see the subsequent volumes published, I shall cherish the fond hope in my death-bed that Srijukta Visvanath Kar, Pandit Kulamani Das and my younger colleagues and supporters and lastly the Benign Government of Bihar and Orissa, will not let the remaining portion lie unpublished.

The Oriya language is one of the oldest vernaculars in India, but the outside world has got no idea of the richness of its classics and of its vocabulary. My humble efforts at making the Oriya language known, appreciated and admired not only by the sister-nations in India but by the civilized world of letters, by linking it with the medium of thought of the civilized world (namely English), with the Lingua franca of India (namely Hindi) and with one of the most advanced sister-languages (namely Bengali), deserve encouragement and support from every true patriot. This humble undertaking, pushed on through a period of 17 years, has been appreciated and blessed by eminent scholars, both Indian and European, subsidized by the Government of Bihar and Orissa and highly spoken of by almost all the news-papers and periodicals of the land. Throughout this long period of compilation I have kept in view the hope that this humble work may serve as the starting point of many a research scholar in Grammar, in Philology, in History, in Religion and even in Astronomy, Botany and Medicine.

Thy Will be done ! Oh Father of all !

Cuttack; Orissa. }
September 1931. }

G. C. Praharaj..

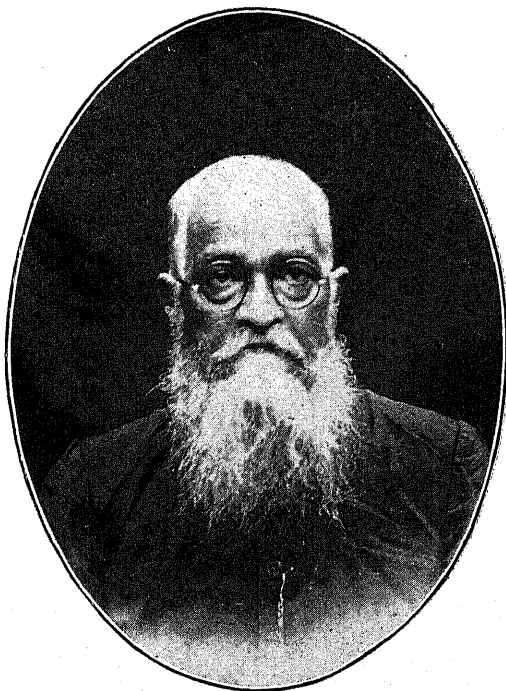
**The Hon'ble Sir Saiyid Muhammad Fakhr-ud-din,
Khan Bahadur, Kt.**
Education Minister, Bihar & Orissa.

ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର ଶିକ୍ଷାସଚିବ
ମାନବର ସର ସମ୍ବନ୍ଧ ମହନ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କିନ ।

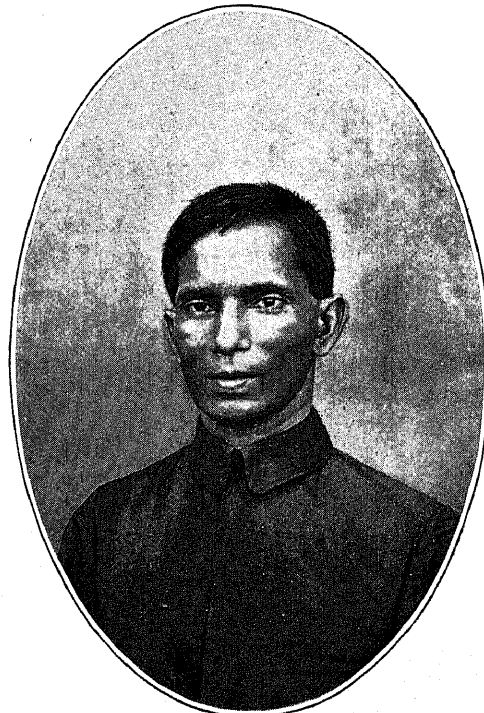
Mr. C. L. Philip M. A., I. C. S.
Commissioner, Orissa Division.

ଓଡ଼ିଶା ବିଭାଗର କମିଶନର
ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ସି. ଏଲ୍. ଫିଲିପ୍ ସାହେବ ।

Visvanath Kar.
Editor of Utkal Sahitya, CUTTACK.

ଉତ୍କଳ-ସାହିତ୍ୟର ସମ୍ପାଦକ
ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ବିଶ୍ଵନାଥ କର ।

Rai Bahadur Lakshmidhar Mahanty
B. L., M. L. C.,
Dy. President of the Legislative Council,
Bihar & Orissa.

ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା କାଉନ୍ସିଲର ଡେପୁଟି ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ
ରାୟ ବାହାଦୁର ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି ।

ଅବତରଣିକା ।

୧ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି—ସଂସ୍କୃତଭାଷାରେ ଲିଖିତ ପ୍ରାଚୀନ ନାଟକ ଓ ଅଲଙ୍କାର ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରନ୍ଥ ପଢ଼ିଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଉନ୍ନତତମ ପୁରୀରେ ଭାରତରେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ଗୁରୁଭାଷା — (Court language) ରୂପେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକେ ସଂସ୍କୃତରେ କଥା କହୁଥିଲେ, ମାତ୍ର ଅର୍ଦ୍ଧଶିକ୍ଷିତ, ଅସିକ୍ଷିତ, ତଥା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ପ୍ରାକୃତ ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତରେ ବହୁବିଧ ପ୍ରାକୃତ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ ଥିଲା । ତନ୍ମଧ୍ୟରେ ମୌର୍ୟଯୁଗ, ମାଗଧୀ, ମଗଧୀ, ଅର୍ଦ୍ଧମାଗଧୀ, ପ୍ରାଚ୍ୟା, ଅବନ୍ତୀକା, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟା, ବାଲୁକୀ, ଗାନ୍ଧାରୀ, ଦ୍ରାବିଡ଼ୀ, ଆଭ୍ୟାସ, ଗୁଣ୍ଡଳୀ, ପୈଶାଚୀ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଧାନ । ଭାଷାମାନଙ୍କ ନାମରୁ ଭାରତର କେଉଁ ପ୍ରଦେଶରେ କେଉଁ ପ୍ରାକୃତ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ ଥିଲା, ତାହା କେତେକ ପରମ୍ପରାରେ ଜଣାଯାଏ । ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ପଣ୍ଡିତମାନେ ସ୍ଥିର କରିଅଛନ୍ତି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରାଚୀନ ମାଗଧୀ ପ୍ରାକୃତରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରାକୃତ ଭାଷାର ପ୍ରାକୃତଗାରୁ ଆହୁନ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରାକୃତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ସମସ୍ତ ସତ୍ୟ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମୁଖପୁରୁଷମାନେ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ କଥା କହୁଥିଲେ, ଆମ୍ଭେମାନେ ନର୍ତ୍ତମାନ ଠିକ୍ ସେହି ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରୁ ନାହିଁ । କାଳ-ସ୍ରୋତର ପ୍ରବାହରେ ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ମାଗଧୀପ୍ରାକୃତ ନାନା ଅବସ୍ଥା, ଘଟଣା ଓ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟରେ ବଦଳି ରୂପ ଧାରଣ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଆକାର ପାଇଅଛି ।

ପୁରୀତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଅନୁମାନ କରନ୍ତି, ବୈଦିକଯୁଗରେ ଭାରତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରାକୃତ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ ଥିଲା, ତାହାକୁ ପରମର୍ଜିତ ଅଥବା ସଂସ୍କାରଯୁକ୍ତ କରି ଶିକ୍ଷିତମାନେ ଯେଉଁ ଭାଷାର ସୃଷ୍ଟି କଲେ, ତାହା ‘ସଂସ୍କୃତ’ଭାଷା ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଲା । ପ୍ରାକୃତ ଭାଷାରେ ଭବପ୍ରକାଶୋପଯୋଗୀ ଶବ୍ଦର ଅଭାବ ଦେଖି ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଅନେକ ନୂତନ ଶବ୍ଦର ସୃଷ୍ଟି କରାଗଲା । ତେଣୁ ଏ ଭାବରେ ଦେଖିଲେ, ପ୍ରାକୃତ ଭାଷା ମୂଳ, ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା (Refined language) ତାହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ମର୍ଜିତ ଆକାର । ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ପରବର୍ତ୍ତୀଯୁଗରେ ଭବପ୍ରକାଶର ସୁଖ୍ୟା ପାଇଁ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରୁ ପ୍ରାକୃତ ଭାଷାମାନଙ୍କରେ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ ଓ ଭାବବିଭବରେ ପ୍ରାକୃତ ଭାଷାମାନ ଉନ୍ନତ ହୋଇଅଛି; କିନ୍ତୁ ‘ସଂସ୍କୃତ’ ଏହି ନାମକରଣରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ପ୍ରାକୃତ ଭାଷାକୁ ସଂସ୍କୃତ ବା ମର୍ଜିତ କରି ଏହି ଭାଷାର ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆର୍ଯ୍ୟଜାତି ଭାରତରେ ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପୂର୍ବେ ଏ ଦେଶ ଆଦିମ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥଳ ଥିଲା । ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟମାନେ ପ୍ରଧାନ । ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗମନ ପୂର୍ବେ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ସଭ୍ୟତା ଭାରତରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟମାନେ ଅଳ୍ପ ଉନ୍ନତ ନ ଥିଲେ । ଶିଳ୍ପ, ବିଜ୍ଞାନ, ସଙ୍ଗୀତ, ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିରେ ସେମାନଙ୍କ ଅସାଧାରଣତ୍ୱର ନିଦର୍ଶନ ଅନେକତ୍ର ଦେଖାଯାଏ । ଆର୍ଯ୍ୟସଭ୍ୟତା ନିକଟରେ ସେମାନଙ୍କ ସଭ୍ୟତାର ଜ୍ୟୋତିର୍ଯ୍ୟ ମଳିନ ଓ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ଉଠିଲା; କିନ୍ତୁ ତୁରନ୍ତ ବଦଳି ଜାତିର ପରସ୍ପର ସଂପର୍କରୁ

ପ୍ରକୃତର ନିପୁଣ ଅନୁସାରେ ଉନ୍ନତତର ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଶବ୍ଦ ଓ ପ୍ରଭାବମାନ ପ୍ରବେଶ କଲା । ସଂସ୍କୃତରେ ‘ଅପ୍’ ଅର୍ଥରେ ‘ମାର’ ‘କୋକଳ’ ଅର୍ଥରେ ‘ପିକ’, ‘ବାନର’ ଅର୍ଥରେ ‘ମର୍କଟ’ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଏହାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଉଦାହରଣ । ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଏହିପରି ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ପ୍ରବେଶ କରିଅଛୁ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିଅଛନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିବା ଏହି ସବୁ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଶବ୍ଦାବଳୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କରିଅଛି । ତେଣୁ ହିନ୍ଦୀ, ବଙ୍ଗଳା, ମରହଟ୍ଟୀ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଶବ୍ଦମାନ ଦେଖାଯାଏ ।

ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ପ୍ରଥମେ ଉତ୍ତର-ଭାରତରେ ବସି ବସ୍ତ୍ରାର କରିଥିଲେ । ଆର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ସହିତ ନ ପାରି ଆଦିମ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟମାନେ ଉତ୍ତର-ଭାରତ ତ୍ୟାଗ କରି ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ପର୍ବତସମ୍ବଳ ପ୍ରଦେଶର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ । ବହୁକାଳ ଯାଏ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ସଭ୍ୟତାର ଲଳାସେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା । ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ ନିଜର ସଭ୍ୟତା ବିସ୍ତାର କରୁଥିଲେ । ବଙ୍ଗଦେଶ ଓ ଉତ୍କଳ ଯଥାକ୍ରମେ ପୂର୍ବ ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳରେ ସର୍ବପରବର୍ତ୍ତୀ ଆର୍ଯ୍ୟ ଉପନିବେଶ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ ।

କେଉଁ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରୁ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆସି ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ, ତାହା ଜାଣିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ମନୁସଂହିତା ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ୩ୟ ଶତାବ୍ଦୀରେ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହାର ବହୁ-ପୂର୍ବେ ଏ ଅଞ୍ଚଳ ଯେ ଆର୍ଯ୍ୟ ଉପନିବେଶରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ମନୁ ‘ଉତ୍ତ୍ର’ମାନଙ୍କୁ ‘ବ୍ରାତ୍ୟ’ ବା ପତିତ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି । ଏଥିରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ପବିତ୍ର ଲଳାସେନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ତ୍ୟାଗ କରି ଅନାର୍ଯ୍ୟବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରିଥିବା ହେତୁରୁ ମନୁ ଏ ଦେଶରେ ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରିଥିବା କ୍ଷତ୍ରିୟ ଜାତିଙ୍କୁ ପତିତ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୋଲି କହିଅଛନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ପ୍ରଥମେ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଆସି ବସି ବସ୍ତ୍ରାର କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ ତତ୍କାଳ ପ୍ରଚଳିତ ମାଗଧୀ ପ୍ରାକୃତରେ କଥା କହୁଥିଲେ । ଏହି ମାଗଧୀ ପ୍ରାକୃତ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ‘ପାଲି’ ନାମରେ ପରିଚିତ ହେଲା । ଖାରବେଳ ଓ ଅଶୋକ ପ୍ରଭୃତି ଉତ୍ତର ଭାରତର ରାଜାମାନେ ଯେତେବେଳେ ଉତ୍କଳ ଅଧିକାର କଲେ, ସେତେବେଳେ ଏ ଦେଶରେ ସେହି ପାଲି ଭାଷା ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଜ ନିଜର ଅନୁଶାସନ ଓ ସାମୟିକ ବିବରଣୀମାନଙ୍କର ପ୍ରବୃତ୍ତ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଜଉଗଡ଼, ଧଉଳ ଓ ଖଣ୍ଡଗିରି ପର୍ବତରେ ଅଶୋକ ଓ ଖାରବେଳଙ୍କର ଯେଉଁ ସବୁ ଅନୁଶାସନମାନ ଖୋଦିତ ହୋଇଅଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଲି ଭାଷାରେ ଲିଖିତ । ବୌଦ୍ଧ ରାଜାମାନେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମକୁ ଲୋକରଞ୍ଜନ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଜନ-ସାଧାରଣଙ୍କଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷାକୁ ରାଜକୀୟ ଘୋଷଣାମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ଜଣାଯାଏ, ଖାରବେଳ (ଖ୍ରୀ: ପୂ: ୧୦୦) ଓ ଅଶୋକ

(ଖ୍ରୀ: ପୂ: ୩୦୦)ଙ୍କ ସମୟରେ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଲୋକେ ପାଲ ବା ମାଗଧୀ ଭାଷା କୁହୁଥିଲେ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ଏହା ପରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଦ୍ଵିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଲିଖିତ କେତେକ ନାଟକରେ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରାକୃତ ‘ଉଡ୍ର’ ଭାଷାକୁ ବିଭାଷା ବା ଅପଭ୍ରାଷା ନାମରେ ଅବହେଳା କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥିରୁ ଅନୁମିତ ହୁଏ, ସେତେବେଳକୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳବାସୀ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଆଉ ସେହି ମାଗଧୀ ପ୍ରାକୃତ ବା ପାଲ ବ୍ୟବହାର କରୁ ନ ଥିଲେ । ନାନା ଅନୁସନ୍ଧାନଦ୍ଵାରା ପଣ୍ଡିତମାନେ ନିଶ୍ଚିତ କରିଅଛନ୍ତି ଯେ, ସେତେବେଳେ ଏ ଦେଶରେ ‘ଶବର’ ନାମରେ ଏକ ଜାତିର ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ବାସ କରୁଥିଲେ, ଶାନ୍ତ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳି ମିଶି ରହିଲେ ଏବଂ ଏହି ସୂତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ଭାଷା ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ପାଲ ଭାଷା ସଙ୍ଗେ ମିଳିତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଆକାର ଧାରଣ କଲା । ଏହିପରି ପ୍ରଥମେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ମାଗଧୀ ପ୍ରାକୃତ ଓ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଭାଷାର ମିଶ୍ରଣରେ ଉତ୍ପତ୍ତି ଲାଭ କରିଅଛି ।

ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଦ୍ଵାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏ ଦେଶରେ ରାଜତ୍ଵ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ବୋଲି ପରିଚିତ । ସୁତରାଂ ସେମାନଙ୍କ ରାଜତ୍ଵକାଳରେ ଅନେକ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଶବ୍ଦ ଯେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ପଶିଥିବ, ଏପରି ଅନୁମାନ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିଏ ଭିନ୍ନ ଭାଷାରୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାଦ୍ଵାରା କୌଣସି ଜୀବନ୍ତ ଭାଷାର ସ୍ଵରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୁଏ ନାହିଁ, ବରଂ ସେହି ସବୁ ଶବ୍ଦବିଭବରେ ଭାଷା ଅଧିକତର ସୌଷ୍ଟ୍ୟବାନ୍ନତ ଓ ଭବିଷ୍ୟତର ଉପଯୋଗୀ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଏହାର ନିଦର୍ଶନ । ଭାଷାର ଶ୍ରାବ୍ୟତା ସାଧନ ନିମିତ୍ତ ଇଂରେଜ ଜାତି କେତେ ଯେ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାରୁ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛି, ଏହାର ଇସ୍ପର୍ଶ ନାହିଁ । ଏହିପରି କେତେକାଳ ଅଗତ ହେଲା ପରେ ଯେତେବେଳେ ସେହି କଥିତ ଭାଷା ଲିଖିତ ଭାଷାରେ ପରିଣତ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ଭବିଷ୍ୟତର ସୁବିଧା ନିମିତ୍ତ ସଂସ୍କୃତରୁ ନାନାବିଧ ଶବ୍ଦ ଭାଷାରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ।

ମୁସଲମାନ ରାଜତ୍ଵରେ ଆରମ୍ଭ ପାରସୀ ଭାଷା ଏ ଦେଶରେ ରାଜଭାଷା ରୂପରେ ରହିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ମୁସଲମାନମାନେ ଏ ଦେଶରେ ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରି ରହିବାରୁ ଏ ଦେଶର ଭାଷାମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ଯାବନିକ ଶବ୍ଦ-ପ୍ରବେଶର ପଥ ପରିଷ୍କୃତ ହେଲା । “ବଜାର, ଦୋକାନ, ଆଇନ୍, ଅଦାଲତ, ଦୁଆର, କଲମ୍ବ, କାଗଜ” ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଯାବନିକ ଶବ୍ଦ ଓ ଜମିଦାରୀ ସିରସ୍ତା ଓ କଚେରୀମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଧିକାଂଶ ଶବ୍ଦ ମୁସଲମାନ ଓ ମୋଗଲ ରାଜତ୍ଵବେଳେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାଷାକୁ ଆସିଲା । ଏହି ଯାବନିକ ଶବ୍ଦାବଳି ଏ ଦେଶରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏତେ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇଅଛି ଯେ, ସାଧାରଣ ଲୋକେ ତଥା ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଶବ୍ଦସମୂହକୁ ନିଜ ନିଜ ଲେଖାରେ ଏବଂ କଥାଭାଷାରେ ଆନନ୍ଦରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଅଛନ୍ତି । ସେହି ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ପ୍ରାୟ ନାହିଁ ଏପରି କି ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଶବ୍ଦର ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଅଛି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ସେହି ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଉଚ୍ଚାରଣ ଦୋଷରୁ ବିକୃତ ହୋଇଗଲାଣି ଏବଂ କେତେକ ଅବିକୃତଭାବରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାଷାରେ ରହିଅଛି । ତେଣୁ ବୈଦେଶିକ

ହେଲେହେଁ ସେହି ସବୁ ଯାବନିକ ଶବ୍ଦ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ଦୃଢ଼ରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଗଲାଣି । ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳର ଅନେକ କବି ମଧ୍ୟ ଯାବନିକ ଶବ୍ଦମାନ ସ୍ଵସ୍ଵ ରଚନାର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ କରି ଭାଷାରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାରକୁ ସମର୍ଥନ କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି ।

ମୁସଲମାନରାଜତ୍ଵ ପରେ ଭାରତ ଇଉରୋପୀୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ସ୍ଵସ୍ଵକରେ ଆସିଲା । ପର୍ତ୍ତୁଗିଜ୍, ଓଲନ୍ଦାଜ୍, ଦିନାମାର ଓ ଫରାସୀ ଜାତି ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ଏ ଦେଶକୁ ସେମାନଙ୍କ ବାଣିଜ୍ୟର ଲାଲାସେଷ କରିଥିଲେ । ସୁତରାଂ ସେମାନଙ୍କ ଭାଷାର ଅନେକ ଶବ୍ଦ ଏହି ସମୟରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ପ୍ରବେଶ କଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଂରେଜ ଜାତି ଏ ଦେଶର ରାଜା, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଲାଭ୍ୟରେ ପ୍ରଥମେ ଏ ଦେଶକୁ ଆସିଥିଲେ । ଗତ ଦେଶ ଶବ୍ଦ ବର୍ଷକାଳ ଇଂରେଜୀ-ମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ରହି ଆମ୍ଭମାନେ ଅନେକ ଇଂରେଜୀ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଭାଷାରେ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛୁ ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ମାଗଧୀ ପ୍ରାକୃତ ବା ପାଲ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ମୂଳ ହେଲେହେଁ ତହିଁରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବହୁଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ, ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଶବ୍ଦ, ଆରବୀ, ପାରସୀ ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଶବ୍ଦ ପର୍ତ୍ତୁଗିଜ୍, ଓଲନ୍ଦାଜ୍, ଦିନାମାର, ଫରାସୀ ଓ ଇଂରେଜୀ ଶବ୍ଦ ପ୍ରବେଶ କରିଅଛି ଏବଂ ଏହି ଭାବରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଚଳିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି । ଉନବିଂଶ ଓ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ବଙ୍ଗୀୟ, ତେଲୁଗୁ, ମାଲୟାଲମ୍ ଓ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ଭାଷା ସ୍ଵସ୍ଵକରେ ଆସି ତତ୍ତ୍ଵ ଭାଷାମାନଙ୍କରୁ ଗୁଡ଼ିଏ ଶବ୍ଦ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏ ପଦ୍ଧତି ଚାଲିଅଛି ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ୧୭୯ ପ୍ରକାର ଭାଷା ଓ ୫୪୪ ଉପଭାଷା ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି । ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରାଚ୍ୟ-ଭାଷାତତ୍ତ୍ଵବିତ୍ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ପଣ୍ଡିତ ଗ୍ୟାନମନ୍ ଏହି ଭାଷାମାନଙ୍କୁ ସାତ ପ୍ରଧାନଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଅଛନ୍ତି ।

୧ । ଅର୍ଦ୍ଧିକ ଶାଖାର ଭାଷା—ପ୍ରାୟ ୪୫ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଏହି ଭାଷାରେ କଥା କହନ୍ତି । ମାଲୟ ଉପଦ୍ଵୀପ, ନିକେଟିନ ଯ ଦ୍ଵୀପ ଧୂତ୍ୟେ ଏହି ଭାଷା ଚଳେ । ଆମ ଦେଶରେ ମୁଣ୍ଡା, କୋଲ, କୁସୁଙ୍ଗ ପ୍ରଭୃତି ଏହି ଭାଷାରେ କଥା କହନ୍ତି ।

୨ । କାରେକ ପରିବାରର ଭାଷା—ପ୍ରାୟ ୧୦ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଏ ଭାଷାରେ କଥା କହନ୍ତି ।

୩ । ମନ୍ ପରିବାରର ଭାଷା—ପ୍ରାୟ ୧ ଶତାବ୍ଦୀ ମାତ୍ର ଲୋକ ଏ ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

୪ । ଭିକଟାୟ—ଚୀନକ ପରିବାରର ଭାଷା—ଏକ କୋଟି ଭିତର ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଏ ଭାଷାରେ କଥା କହନ୍ତି ।

୫ । ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ପରିବାରର ଭାଷା—ଛଅ କୋଟି ଧର୍ମ୍ୟ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଏ ଭାଷାରେ କଥା କହନ୍ତି । ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ, ମାଲୟାଲମ୍, କାନର, ଓରା, କୁଇ, କର୍କା, ଗଣ୍ଡୀ ପ୍ରଭୃତି ଭାଷା ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

୬ । ଇଣ୍ଡୋ ଇଉରୋପୀୟ ପରିବାରର ଭାଷା—ପ୍ରାୟ ୨୦ କୋଟି ଲୋକ ଏହି ପରିବାରର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ସଂସ୍କୃତ, ହିନ୍ଦୀ, ବଙ୍ଗଳା, ଓଡ଼ିଆ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ରୀ, ସିନ୍ଧୀ, ଗୁଜରାଟୀ, ପଞ୍ଜାବୀ, ହିନ୍ଦଲୀ, ଆସାମୀ ଭାଷାରେ ଏମାନେ କଥାଭାଷା କରନ୍ତି ।

୭ । ଅଗ୍ରାମାନ୍ୟ ପରବାରର ଭାଷା—ଏମାନେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର, ପ୍ରାୟ ଏକ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଏ ଭାଷାରେ କଥା କହନ୍ତି ।

ପୁରୋକ୍ତ ହିସାବରୁ ଦେଖାଯାଉଅଛି ଯେ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭରତର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲକ୍ଷଣ ଲଭିବେପାୟ ପରବାରର ଅନୁରୂପ ଆର୍ଯ୍ୟ ଭାଷା ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ । ହିନ୍ଦୀ, ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରଭୃତି ଭାଷା ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀପୁ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାଷା ସେହି ଶ୍ରେଣୀପୁ । ଏହି ସବୁ ସମଶ୍ରେଣୀୟ ଭାଷା-ମାନଙ୍କଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିଶେଷତ୍ତ୍ବ ପରେ ନମଣ ଅଲୋଚିତ ହେବ ।

ଏହି ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷାର ପ୍ରଚଳିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ପଞ୍ଜିତ ତ୍ରିଅରସନ ଏହି କେତେ ଗୋଟି ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଅଛନ୍ତି :—

୧ । ସଂସ୍କୃତ—ଆଜ୍ଞା, ଲଜା, ବୃଥା, ଶନୈଃ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁସବୁ ଶବ୍ଦ ଅବିକଳ ଭାବରେ ସଂସ୍କୃତରୁ ଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି ।

୨ । ଲକ୍ଷମ—ରାଜା, ନର, ପଟ୍ଟ, ଗୁଡ଼, ବଂଶ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କୃତ ବିକଳି ପରବର୍ତ୍ତରେ ଭାଷାରେ ବିଭିନ୍ନ ବିକଳିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

୩ । ତତ୍ତ୍ବ—ମଣିଷ, ଘୋଡ଼ା, ଲୁଣ, ଛତା, ଜଳ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦରୁ ବିକୃତ ବା ଅପଭ୍ରଂଶ ହୋଇ ଭାଷାରେ ଚଳେ ବା ଯେଉଁ ସବୁ ପ୍ରାକୃତ ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କାର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି ।

୪ । ଦେଶ୍ୟ ବା ଦେଶଜ—ଗିନା, କଟର, କୁଲ, ଶିଳି, ଶୁଣ୍ଠୀ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦର ତଦର୍ଥବୋଧକ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସାଦୃଶ୍ୟ ନାହିଁ ବା ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ମୂଳ ପ୍ରାକୃତର ଅନୁରୂପ ବା ଯହିଁର ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ, କିମ୍ବା ଯେଉଁମାନ ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷାରୁ ଗୃହୀତ ।

୫ । ବୈଦେଶିକ ଶବ୍ଦ—ବଜାର, ଦୋକାନ, ମେଜ, ମେହନତ, ରାସ୍ତା, ଅଫିସ୍, ସ୍କୁଲ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଆରବୀ, ପାରସୀ, ଇଂରେଜୀ ଆଦି ଭାଷାରୁ ଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି ।

ପୁରୋକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗର ଅନୁବର୍ତ୍ତନରେ ଆଲୋଚନାର ସୁବିଧା-ପାଇଁ ଏହି ଅଭିଧାନରେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇ ଅଛି ।

୧ । ସଂସ୍କୃତ—ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କୃତ ବିକଳିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ବା ଅବିକଳଭାବରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି, ଯଥା—ରାଜା, ଲଜା, ଗୁଣୀ, ନୟା, କୃଷ୍ଣ, ପରନ୍ତୁ, କନ୍ତୁ ଇତ୍ୟାଦି ଶବ୍ଦ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ତ୍ରିଅରସନଙ୍କ ସଂସ୍କୃତ ଓ ଲକ୍ଷମ ଶବ୍ଦାବଳୀ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

୨ । ଦେଶଜ—ମଣିଷ, ଘୋଡ଼ା, ବଳଦ, ଗିନା, କଟର ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ବହୁକାଳରୁ ଭାଷାରେ ଏକଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ କେତେକ ସଂସ୍କାରଯୁକ୍ତ ହୋଇ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦରୂପରେ ଗୃହୀତ ବା ସଂସ୍କୃତରୁ ଅପଭ୍ରଂଶ ହୋଇଅଛି । ତ୍ରିଅରସନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ବ ଓ ଦେଶ୍ୟ ଶବ୍ଦମାନ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

୩ । ପ୍ରାଦେଶିକ—ଭୁଞ୍ଜୀ, ନାଆଁତର, ଜୁଇ, ଟିକର, ପାଏନ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ କେବଳ ଉତ୍କଳର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହୃତ

ବା ବିଶିଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଏବଂ ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ଆଦର୍ଶ ଓଡ଼ିଆ (Standard language) ବା ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରଚଳିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୁହେଁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

୪ । ଗ୍ରାମ୍ୟ—ନେଉର, ଚଉର, ଶବଦ, କନିଆଁ, ବ୍ରତମାନ, ଅକଳାର ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ କେବଳ ଅଶିକ୍ଷିତ ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ଉଚ୍ଚାରଣଦୋଷରୁ ବିକୃତ ହୋଇଅଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

୫ । ବୈଦେଶିକ—ଫାରସୀ, ଆରବୀ, ଇଂରେଜୀ ପ୍ରଭୃତି ଭାଷାରୁ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ବିକୃତ ବା ଅବିକଳଭାବରେ ପଶି-ଅଛି, ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଏହି ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗରୁ ଦୃଢ଼ିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସଂସ୍କୃତ ଓ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦମାନ ଆଦର୍ଶ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଉପଯୋଗୀ; ଅବଶ୍ୟ ଅପ୍ରଚଳିତ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦାବଳୀ ଆଦର୍ଶ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ । ଦୋକାନ, ବଜାର, ସ୍କୁଲ, କଚେରୀ, ଅଫିସ୍ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦର ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଭାଷାରେ ନାହିଁ, ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଆଦର୍ଶ ସାହିତ୍ୟର ଉପଯୋଗୀ, ଏହା ସ୍ୱୀକାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଓ ପ୍ରାଦେଶିକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ବା ଆଦର୍ଶ ସାହିତ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ଓ ପଦ୍ୟର ଅନୁରୋଧରେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନ ବିକୃତ ଓ ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାର ଦେଖାଯାଏ, ଆଦର୍ଶ ଗଦ୍ୟ-ସାହିତ୍ୟରେ ସେ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ପରଦାର୍ଯ୍ୟ ।

୬ । ଓଡ଼ିଆ ଲିପି—ବୈଦିକ ଯୁଗରେ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଅକ୍ଷରରେ ବେଦାଦି ଲିଖିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା 'ବ୍ରାହ୍ମୀ' ନାମରେ କଥିତ । ଏହି ବ୍ରାହ୍ମୀଲିପି କୁଟିଳ ଓ ଦେବନାଗରୀ ଅକ୍ଷରର ଜନନୀ । ହିନ୍ଦୀ ଓ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରୀ ପ୍ରଭୃତି ଭାଷା ଏହି ଦେବନାଗରୀଅକ୍ଷରରେ ଲେଖାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଯେଉଁ ଲିପିର ପ୍ରଚଳନ ଅଛି, ଦେବନାଗରୀ ଅକ୍ଷର ସଙ୍ଗେ ତୁଳନା କଲେ ଜଣାଯିବ ଯେ, ଓଡ଼ିଆର ଅଧିକାଂଶ ଅକ୍ଷର ଦେବନାଗରୀ ଅକ୍ଷରର ମୂଳଦୁଆ ଉପରେ ତିଆରି । ଓଡ଼ିଶାର ତାମ୍ରମଲକମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଲିପି ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି, ତାହା କୁଟିଳ ଲିପି । ଏହି କୁଟିଳ ଲିପିରୁ ଯେପରି ଦେବନାଗରୀ ଅକ୍ଷରର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି, ସେହିପରି ଓଡ଼ିଆ ଓ ବଙ୍ଗଳା ଅକ୍ଷରର ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି । ବଙ୍ଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷର ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ସାଦୃଶ୍ୟ ଏତେ ଘନିଷ୍ଠ ଯେ, ଏହି ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଅକ୍ଷର ଯେ ପ୍ରାଚୀନ କୁଟିଳ ଲିପିରୁ ଉତ୍ପତ୍ତି—ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ଲିପି ଲୁହାଲେଖନ ସାହାଯ୍ୟରେ ତାଳପତ୍ର ଉପରେ ଲେଖାଯାଉଥିଲା । ତାଳପତ୍ରର ଶିରରେ ସମାନ୍ତର—ଲମ୍ବ ରେଖାମାନ ପକାଇଲେ ତାଳପତ୍ର ଚଉର୍ଦ୍ଧା, ତେଣୁ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ମସ୍ତକ ରେଖାକାର ନ ହୋଇ ଗୋଲକାର ହୋଇଯାଇଅଛି । ତାମ୍ର ଓ ତୈଲଜୀୟ ଲିପିଗୁଡ଼ିକର କେତେକ ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଗୋଲକୃତ । ଏଥିରୁ ଜଣାଯାଉଅଛି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳର ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷର କୁଟିଳ ଲିପିରୁ ଉତ୍ପତ୍ତିକୃତ କିମ୍ବା ଲୁହାଲେଖନ ତାଳପତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ଓ ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଲିପିମାନଙ୍କ ଅନୁକରଣରେ ଗୋଲକୃତ ଧାରଣ କରିଅଛି ।

୩ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରାଚୀନତା—କଟକ ଜିଲ୍ଲାର

ପଞ୍ଚଥ ଗ୍ରାମରୁ ଓ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କେତେ ଖଣ୍ଡ ତାମ୍ରଫଳକ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଅଛି । ସେ ସବୁ କେଶବବଂଶୀୟ ଜନନିକ ରାଜା ଶୁଭଙ୍କର କେଶବଙ୍କ ରାଜତ୍ୱକାଳରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଲିଖିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ତାମ୍ରଫଳକମାନଙ୍କର ଭାଷା ଓଡ଼ିଆ, ମାତ୍ର କୁଟିଳ ଅକ୍ଷରରେ ସେସବୁ ଲିପିବଦ୍ଧ । ଏଥିପୁର୍ବେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଚଳୁଥିଲା, ତାହାର ପ୍ରମାଣ ଆଜିଯାଏ ମିଳି ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଆ ଯେ ଲିଖିତ ଭାଷାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ହରପ୍ରସାଦ ଶାସ୍ତ୍ରୀ M. A., C. I. E. ଅଲ୍ଲହାବାଦ ପୁର୍ବେ ‘ବୌଦ୍ଧଗାନ ଓ ଦୋହା’ ନାମରେ ନେପାଳ ରାଜ୍ୟରୁ ମିଳିଥିବା ଖଣ୍ଡିଏ ପୁରୁଣା ଗ୍ରନ୍ଥ ବଙ୍ଗାକ୍ଷରରେ ମୁଦ୍ରିତ କରି ପ୍ରକାଶ କରି ଅଛନ୍ତି । ସେହି ପୁସ୍ତକର ଭାଷାରୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଯାଇଅଛନ୍ତି ଯେ, ତାହା ବଙ୍ଗ ଭାଷାର ମୂଳ । ନାନା ଆଲୋଚନାଦ୍ୱାରା ସେ ସ୍ଥିର କରିଅଛନ୍ତି ଯେ, ଶୀର୍ଷିତ ପୁସ୍ତକ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ୧୦ମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଆମ୍ଭେମାନେ ସେହି ପୁସ୍ତକର କେତେକ ଅଂଶ ଆଲୋଚନା କରି ଦେଖୁଅଛୁ । ତହିଁରୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଧାରଣା ହୋଇଅଛି ଯେ, ‘ବୌଦ୍ଧଗାନ ଓ ଦୋହା’ ପ୍ରକୃତରେ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାର ମୂଳ ନୁହେଁ । ପ୍ରାଚୀନ ଓ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସଙ୍ଗେ ଏହାର ସାଦୃଶ୍ୟ ଯେତେ ସ୍ପଷ୍ଟ, ବଙ୍ଗଳା ଭାଷା ସଙ୍ଗେ ତେତେ ସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆମ୍ଭେମାନେ ଏଠାରେ ‘ବୌଦ୍ଧଗାନ ଓ ଦୋହା’ରୁ କେତେକ ପଂକ୍ତି ଉଦ୍ଧାର କରୁଅଛୁ ।

ବୌଦ୍ଧଗାନ ଓ ଦୋହା (୩)

“ଏକ ସେ ଶୁଣି ନିଶୀ ଦୁଇ ଘରେ ସାକଥ,
ରୀଥଣ ବା କଲଥ ବାରୁଣୀ ବାକଥ ।
ସହଜେ ଥୁରକସ ବାରୁଣୀ ସାକେ
କୈ ଅଜଗମର ହୋଇ ଦିଟ କାକେ ।
ଦଶମି ଦୁଆରତ ଚିତ ଦେଖଇଥା,
ଆଇଲ ଗରୁଡ଼କ ଅପଣେ ବହୁଥ ।
ଚଉଷଠି ଘଡ଼ିଏ ଦେଟେ ପସାର,
ପିଇଠେଲ ଗରୁଡ଼କ ନାହିଁ ନିସାର ।
ଏକସ ଭୁଲ ସଇରୁ ନାଲି,
ଭଣନ୍ତି ବିରୁଥା ଥୁର କରି ଚୁଲ ।”

(୨)

“ଅଲ୍ଲବ କାଲିଏ ବାଟେ ରୁକେଲ,
ତା ଦେଖି କାନ୍ଧୁ ବିମନ ଭଇଲ ।
କାନ୍ଧୁ କାହିଁ ଥଇ କରିବ ନିବାସ,
ଯୋ ମନ ଗୋଥର ସେ ଉଥାସ ।
ତେ ଭନି ତେ ଭନି ଭନି ହୋ ଭନା,
ଭଣଇ କାନ୍ଧୁ ଭବପରିଚ୍ଛନ୍ନା ।
ଜେ ଜେ ଅଇଲୁ ତେ ତେ ଗେଲୁ,
ଅବଶୀ ଶବଣେ କାନ୍ଧୁ ବିମନ ଭଇରିଲ ।
ହେଉ ସେ କାନ୍ଧୁ ଶୀଅଇ ଜନହର ବଢ଼ଇ,
ଭଣଇ କାନ୍ଧୁ ମୋହି ଅହି ନ ପଇସଇ ।”

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅକ୍ଷର, ଅଧରାତି, ଅକାର, ଅଲଲ, ଆଣି, ଆଗେ, ଆଜି, ଆଲେ, ଆଜ୍ଞେ, ଉପାଡ଼ି, ଉଠି, ଘରଣୀ, ଦଶଇ, ପୋଥି, କୁରାଡ଼ି, ବଲଦ, ବଥାଏଲ, ଜୁହୁଅ, ମୋହର, ଉଥାସ, କାନ୍ଧୁ, ଶାସୁ, ନଖାନ, ବାସୁଡ଼ା, କୁଡ଼ିଆ, ଖଣ୍ଡଣ, ଗରୁଡ଼କ, କେଡ଼ୁଆଲ, ବିଆଣ, ଗୁଞ୍ଜଗମାଲୀ, ନାଗ, ଲେଉଟିବା, ବଖାଣି ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ିକ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଚଳୁଅଛି । କେବଳ ଏଭଳି ନୁହେଁ, ‘ଦୋହା’ ବା ‘ଧୁଆ’ ନାମରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଧନ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ପଢ଼ିତ । ‘ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଦାଣ୍ଡଧୁଆ’, ‘ଶରୀରବେଦ ନଳିନୀ’ (ଏକ ଜାତୀୟ ଦୁହା) ଭାଷା ତଥା ଭାବରେ ‘ବୌଦ୍ଧଗାନ ଓ ଦୋହା’ର ମଞ୍ଜୁର୍ଣ୍ଣ ଅନୁରୂପ । ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ରଖାଯାଇଥିବା ‘ମାଦାଳାଧାନ୍ତି’ ଶାସ୍ତ୍ର ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଶ୍ରେୟଗଙ୍ଗ ଦେବଙ୍କ ଲଜଭୁକାଳରୁ ବାହାରେ ଲେଖାହୋଇ ଆସୁଅଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ତାହାର ଭାଷା ଓ ବ୍ୟାକରଣ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥିଲେହେଁ, ତହିଁର ଗଠି (Structure) ଯେ ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଆ ବାକ୍ୟ ଭାଷା, ଏଥିରେ ମନେହ ନାହିଁ । ସେହି ଭାଷା ଜମେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପରିଣତ ହୋଇଅଛି । ଏଥିରୁ ଜଣାଯାଉଅଛି ଯେ, ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକୃତି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ନାନା ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଆକାର ଧାରଣ କରିଅଛି ।

ମାର୍କଣ୍ଡ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ‘କେଶବ କୋଇଲି’ ବର୍ତ୍ତମାନ ମିଳୁଥିବା ଓଡ଼ିଆ ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଚୀନତମ ଜଣାଯାଇଅଛି । ମାର୍କଣ୍ଡ ଦାସ ସମ୍ଭବତଃ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ତ୍ରୟୋଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହା ଏକ ପ୍ରକାର ଚଉତିଶା । ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଅନେକ କବି ଏହାକୁ ଅନୁକରଣ କରି ନାନାପ୍ରକାର ଚଉତିଶା ବା ଚଉତିଶିଶ ବ୍ୟକ୍ତିନ କର୍ମ କମନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧାଡ଼ିର ଆଦ୍ୟ ଅକ୍ଷର ରଖି ଧନ୍ୟ ଲେଖୁଅଛନ୍ତି । ‘କେଶବ କୋଇଲି’ର ଭାଷା ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ତାହା ଭାଷାର ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥାର ଆକାର ନୁହେଁ । ଲେଖାର ଗତି ବା ପ୍ରଣାଳୀ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ପରି ମାର୍ଜିତ ଓ ଉନ୍ନତ ନ ଥିଲେହେଁ ତାହା ଯେ ସେ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିବା ପୁର୍ବେ ଅନ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥା ଅଭିକ୍ରମ କରିଥିଲା, ଏଥିରେ ଅଶୁମାନ୍ତ ସନ୍ଦେହ ହୋଇ ନ ଯାରେ । ତତ୍ତ୍ୱପୁର କୋଶାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇ ନାହିଁ ସତ୍ୟ, ମାତ୍ର ତତ୍ତ୍ୱପୁର୍ବ ସେହିପରି ଯେ ଅନେକ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚିତ ହୋଇଥିବ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନ ଯାରେ । ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ ପଣ୍ଡିତ ହରପ୍ରସାଦ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆବିଷ୍କୃତ ‘ବୌଦ୍ଧଗାନ ଓ ଦୋହା’ରେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟମାନ ଦେଖାଯାଏ, ସେ ସବୁ କେଶବ କୋଇଲିର ଭିନ୍ନଗତାକୀ ପୂର୍ବର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବାର ସୁସମ୍ଭବ କାରଣ ଅଛି । ତହିଁର ରଚନା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥା ଅଭିକ୍ରମ କରିଥିବ, ଏହା ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ । କାଳ-ଗତିରେ ଅନେକ ପ୍ରାଥମିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ରଚନା ନଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି ବା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକାଶିତ ନ ହୋଇ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଭାଗବତବାଦର ଅନୁରୂପ ହୋଇ ପୂଜା ପାଉଅଛି ।

ତାହାପରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପୁରୁଣା ଅନୁବାଦର ଯୁଗ । ସତ୍ତ୍ୱେଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ସାରଳା ଦାସ ଯେତେବେଳେ ମହାଭାରତ ରଚନା କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅନୁରୂପ ଅସ୍ତବ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

Raja Sri Bikrama Dev Varma,
Raja Saheb of Joypur (Vizag)

ବିଶାଖାପଟଣା ଜୟପୁରର ରାଜା
ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବିକ୍ରମ ଦେବ ବର୍ମା ।

Raja Sri Radhamohan Rajendra Deo,
Chikati, (Ganjam).

ଚିକିଟୀ-ଅଧୀଶ୍ୱର
ରାଜା ଶ୍ରୀ ରାଧାମୋହନ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ।

Raja Radhanath Dev Varma,
Minor Ruling Chief of Athgar State, Orissa,

ଆଠଗଡ଼ ଷ୍ଟେଟର
ରାଜା ଶ୍ରୀ ରାଧାନାଥ ଦେବ ବର୍ମା ।

ତତ୍ତ୍ୱରେ ନୃସିଂହପୁରୀ, ଶିବପୁରୀ, ବନ୍ଧୁପୁରୀ ପ୍ରଭୃତି ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପୁରୀ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ଓ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ତତ୍ତ୍ୱରୂପ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶ ଭଗବତ ଓ ବଳରାମ ଦାସ ରାମାୟଣ ରଚନା କରିଥିଲେ, ମେତେବେଳକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଧାରଣ କଲାଣି ।

ଏହି ପୌରାଣିକ ଯୁଗ ପରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟଯୁଗର ଆରମ୍ଭ । ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀଠାରୁ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀ-ଧର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଯେଉଁ ସବୁ ଓଡ଼ିଆ ପୁସ୍ତକ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା, ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ସଂସ୍କୃତରୁ ଅନୁବାଦିତ ବା ସଂସ୍କୃତ ପୁସ୍ତକର ଅନୁରୂପରେ ରଚିତ ଓ ମେ ଗୁଡ଼ିକ ପଦ୍ୟ । ସେ କାଳରେ କୌଣସି ମୌଳିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓଡ଼ିଆରେ ପ୍ରାୟ ନାହିଁ ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ, ସେତେବେଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣ-ମାନେହିଁ ଏ ଦେଶରେ ବାସୀ, ବିଶେଷତଃ ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟର ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଭାଷା ଜାତୀୟ ବ୍ୟବସାୟ ଥିଲା ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ବ୍ୟାପାରମାନଙ୍କମେ ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତିଶାଳୀ ଥିଲେ । ସେମାନେ ମେ କାଳରେ ପ୍ରାକୃତ ଜନକଥା ଓଡ଼ିଆରେ କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିବାକୁ ଲାଗି ନାହିଁ । ଭରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖଣ୍ଡ ପରି ଏହି ଉତ୍କଳ ଖଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ମେ କାଳରେ ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରୁପେ ଆଲୋଚିତ ହେଉଥିଲା । ତତ୍ତ୍ୱ କେଉଁ ସଂସ୍କୃତ କବି ବା ଲେଖକ ସେ କାଳରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରାଣ କରିଥିଲେ, ତାହା ଜାଣିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ତଥାପି ଏହା କ୍ଷମକେତୁରୂପେ ଜଣାପାଳ ଅଛି ଯେ, ସଂସ୍କୃତ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନାଟକାର ଶାମ୍ବର ସ୍ୱାମୀ, ବୈଦ୍ୟକ ନିଦାନ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରଣେତା ମାଧବକର, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଳଙ୍କାରଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱନାଥ କବିରାଜ, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଭିଯାନକାର ହେମଚନ୍ଦ୍ର, ଏବଂ ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜ୍ୟୋତିଷଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର, ରୁକ୍ମିଣୀ ପରିଣୟ କାବ୍ୟପ୍ରଣେତା ଆଠଗଡ଼ର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଗୁଜା ବିଶ୍ୱନାଥ ପ୍ରଭୃତି ମନୋରାମାନେ ଏହି ଉତ୍କଳ ଦେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହିପରି ଆଉ କେତେ ଯେ ମନୋରାମ ସେ ଯୁଗରେ ଏହି ଉତ୍କଳ ଖଣ୍ଡରେ ଜନ୍ମି ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟର ଭଲ ଭଲ ବିଭାଗରେ କେତେ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିବେ, ଏହା ସହଜରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇ ପାରେ । ସେମାନେ କେବଳ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ପୁସ୍ତକ ରଚନା ନ କରି ସେବେ ଓଡ଼ିଆ-ଭାଷାରେ କରୁଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ଆଜି ଓଡ଼ିଆ-ସାହିତ୍ୟ-ଭଣ୍ଡାର କେତେ ଯେ ମୁଲ୍ୟବାନ ରତ୍ନରେ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାହାର କଲ୍ପନା କରି ହେଉ ନାହିଁ । ତଥାପି ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ପଣ୍ଡିତ ଏକବାକ୍ୟରେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛନ୍ତି ଯେ, ଭରତର ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାହିଁ ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟବିତ୍ତରେ ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନୀୟ । ସେତେବେଳେ ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବେଶୀ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାର ଆଦୌ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇ ନ ଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଯେ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଭାଷାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ମନୋରାମ ବିମ୍ବର ବିମ୍ବର ନିମ୍ନୋକ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁମିତ ହେବ ।

“Oriya language used at the time of Upendra Bhanja continues to be used now, while Bidyapati's (a contemporary of Bhanja). language is different from the present Bengali.

At a period when Oriya was already a fixed and settled language, Bengali did not exist. The Bengalis spoke a vast variety of corrupt forms of Eastern Hindi. It is not till quite recent times that we find anything that can with propriety be called a Bengali language (Beams Comparative Grammar of four languages Vol. I. p. 119)

We may place the Hindi with its subsidiary forms Gujarati and Punjabi first fixing their rise and establishment as modern languages distinct from their previous existence as Prakrit till the 12th or 13th century. Oriya must have quite completed its transformation by the end of the 14th century. Bengali was no separate independent language but a maze of dialects without a distinct national or provincial type till the 17th or beginning of the 18th century. It was not till the gradual decay of the central Mahommedan power of Delhi enabled the provincial governors to assume an independent position that Bengali severed itself from Hindi and assumed characteristics which now vindicate for it a right to be considered a separate language.

(Beams Comparative Grammar of four languages Vol. I. p. 120)

ଷୋଡ଼ଶରୁ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଯେଉଁ କବିମାନେ କାବ୍ୟ, ଛନ୍ଦ, ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରଭୃତି ରଚନା କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱନାଥ, ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ, ପାନକୃଷ୍ଣ, ଅଭିମନ୍ୟୁ, ଚଳଦେବ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଧାନ । ଭଗବାନ ଓ ବଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ନାନା କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରଭୃତି ଭାଷା ପରି ଉଦ୍ଭବ ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଏହା ଯେ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାମାନଙ୍କର ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନୀୟ ଥିଲା, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ବଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭରତରେ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରୁଅଛି, ପାଞ୍ଚ ଶତ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରେ ତାହାର ନାମ ସ୍ୱକା ନ ଥିଲା, ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟଭଣ୍ଡାର ସେତେବେଳେ ବହୁ ରତ୍ନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ତୈଳନ୍ୟ କେବଳ ଆବର୍ତ୍ତକ ପୁରୋ କେତେ ଜଣ ଓଡ଼ିଆ ବଙ୍ଗଦେଶରେ ପଦ୍ୟ ରଚନା କରି ଭୃଗୁସୀ ପ୍ରଣୟା ଲାଭ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଙ୍ଗଳା ଟିପ୍ପା ଓ କାହାଣୀର ପ୍ରଣେତା ଗୋପାଳ, ‘ରୂପିକମଙ୍ଗଳ’ ନାମକ ବଙ୍ଗଳା ପୁସ୍ତକରଚୟିତା ଗୋପୀବନ୍ଧୁ ଓ ସଦାନନ୍ଦ କବିଙ୍କ ନାମ ଆତ୍ମମାନେ ସେହି ବଙ୍ଗବାସୀ ମାନଙ୍କଠାରୁ ପାଇଅଛନ୍ତି । ତୈଳନ୍ୟଙ୍କ ପରେ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷା ବୈଷ୍ଣବସାହିତ୍ୟ ପ୍ରବାହରୁ ଏକ ଅଭିନବ ଗୁଣରେ ଭଳା ହେଲା । ତୈଳନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ

ସଙ୍ଗରେ ଅନେକ ବଙ୍ଗାଳୀ ଭକ୍ତ ସେ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ବହୁକାଳ ଏ ଦେଶରେ ବାସ କରିବାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଅବସର ପାଇଲେ ଓ ତାହାର ଅନୁକରଣରେ ବଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ବୈଷ୍ଣବୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥାଦି ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ବୈଷ୍ଣବୀୟ ଯୁଗରେ ରଚିତ ବଙ୍ଗଳା ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ଓ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା (idiomatic) ପ୍ରୟୋଗରେ ପରପୂର୍ଣ୍ଣ । ତେଣୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠରୂପେ ଅନୁମିତ ହୁଏ ଯେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ବଙ୍ଗଳା ସାହିତ୍ୟର ଆଦର୍ଶ-ସ୍ଥାନୀୟ ।

ପଣ୍ଡିତମାନେ କହନ୍ତି, ଯେଉଁ ଜାତି ଯେ ପରିମାଣରେ ଉନ୍ନତ ତାହାର ସାହିତ୍ୟ ସେହି ପରିମାଣରେ ଉନ୍ନତ ଓ ଶ୍ରୀକ୍ଷମ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଯେଉଁ ନାନା ଶିଳ୍ପକଳାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶତ ଶତ ମନ୍ଦିର ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଗତରେ ସର୍ବ-ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶିଳ୍ପକଳାରୂପେ ସମାଦର ଲାଭ କରୁଅଛି, ତାହା ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚମ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ଅଷ୍ଟମ ଶତାବ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ଖଣ୍ଡଗିରି ପର୍ବତ-ଗାନ୍ଧି ଖୋଳାଯାଇ ଯେଉଁ ଦ୍ୱିତଳ ରାଜପ୍ରାସାଦ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଆହୁର ପୂର୍ବକାଳୀନ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ନିର୍ମିତ କୋଣାର୍କ ମୂର୍ତ୍ତ୍ୟ-ମନ୍ଦିରର ଶିଳ୍ପବୃତ୍ତର ପୃଥ୍ୱୀରେ ଅତୁଳନୀୟ । ପ୍ରାଚୀନ କଳଙ୍ଗବାସୀମାନେ ବାଣିଜ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ଜାଭା, ବାଲି, ସୁମାତ୍ରା, ସିଂହଳ ଆଦି ଦ୍ୱୀପମାନଙ୍କୁ ବୋଇତରେ ଯାଉଥିଲେ, ଏହାର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ରହିଅଛି । ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳୀୟମାନେ ଯେ ଜାହାଜ ନିର୍ମାଣ କରି ସେହି ଜାହାଜରେ ସମୁଦ୍ରରେ ବାଣିଜ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ତହିଁରେ ସନ୍ଦେହ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଗୃହସ୍ଥର କେତେକ ପର୍ବରେ ବାଣିଜ୍ୟାର୍ଥ ବୋଇତ ଅନୁକୂଳ କରି ଯାଉଥିବାର ଓ ଫେରି ଆସିବା ବେଳେ ଗୃହବ୍ୟୁତ୍ଥାନେ ବୋଇତକୁ ବନ୍ଦାଇ ଆଣିବାର ବିଧାନ ଉଦ୍ଘାଟିତ ରହିଅଛି । ପ୍ରାଚୀନ କଳଙ୍ଗବାସୀମାନଙ୍କର ସୁଦୂର ଚୀନ, ବ୍ରହ୍ମଦେଶ, ଚତୁର୍ଗ୍ରାମ ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳରେ ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରିଥିବା ବିଷୟ ପ୍ରତ୍ୟେକର ବି ନାଗ୍ ଗବେଷଣା ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି । ସାରଣରେ ଉତ୍କଳମାନଙ୍କର ଖ୍ୟାତି ଭାରତବ୍ୟାପୀ ଥିଲା । ଯେଉଁ ଦେଶ ଏହିପରି ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ଉନ୍ନତ ଲାଭ କରୁଥିଲା, ସେ ଦେଶର ସାହିତ୍ୟ ଯେ ତଦନୁରୂପେ ଉନ୍ନତ ଥିଲା, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ କରାଯାଇ ନ ପାରେ । ଶିଳ୍ପ, ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ବାଣିଜ୍ୟର ସୁସ୍ଥ ଚକ୍ରମାନ ଅବଶ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟରେ ଦେଶର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସରିତ ହୋଇଥିବ, ମାତ୍ର ସେ ସବୁ ସାହିତ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟଗତ ହୋଇ ନାହିଁ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଜ୍ଞତା ତଥା ପରାଧୀନତା ସେହି ସକଳ ସାହିତ୍ୟକୁ କାଳର ସର୍ବଗ୍ରାସୀ କବଳରେ ସମର୍ପଣ କରି ଦେଇଅଛି । ଆମ୍ଭେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ କାଳର କେତେକ ଶ୍ରେଣୀ ମାତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଯାଉଅଛୁ, ତାହା କାଳଗ୍ରାସର ଉଦ୍ଧୃଷ୍ଟ ମାତ୍ର । ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ପ୍ରାଚୀନ ଶିଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଅଛି ।

୪ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିଶେଷତା—ଆମ୍ଭେମାନେ ସ୍ପଷ୍ଟ କହୁଅଛୁ ଯେ, ଦେଶଜ ଭାଷା ଭାଷାର ଶବ୍ଦାବଳୀ ପୂର୍ଣ୍ଣମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅନୁକୂଳ ଶ୍ରେଣୀ, ତେଣୁ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରୁ ଆନେକ ଶବ୍ଦ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପ୍ରାକୃତ ଓଡ଼ିଆରେ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଅଛି । ଏ ହୁଏତ

ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଜନନୀରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଯାଇ ପାରେ । ହିନ୍ଦୀ ଓ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ ସଂସ୍କୃତରୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିବା ଅକାର୍ଯ୍ୟ ଶବ୍ଦର ଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣ ଯେପରି ବିକୃତ ହୋଇ ଦମ୍ଭ-ବର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସେପରି ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହାହିଁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରଧାନ ବିଶେଷତା । ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତି-ପ୍ରଭାବରୁ ଯେଉଁସବୁ ଧ୍ୱନି ଉଚ୍ଚାରିଣ କର ପାରେ, ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ମୌଳିକ ବର୍ଣ୍ଣସମୂହ ବୈଜ୍ଞାନିକ ନିୟମରେ ସେହିସବୁ ଧ୍ୱନି ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାଷାରେ ମୌଳିକ ଧ୍ୱନିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଏପରି ବର୍ଣ୍ଣ-ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ନ ଥିବା କଥା ଆଧୁନିକ ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ପଣ୍ଡିତମାନେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛନ୍ତି । ଭାରତର ପ୍ରାଦେଶିକ ଆର୍ଯ୍ୟ ଭାଷା-ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାହିଁ ଏ ବିଶେଷତାକୁ ଅତ୍ୟୁତ ଭାବରେ ରକ୍ଷା କରିଅଛି ।

ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ‘ନ ଓ ଶ’, ‘ତ ଓ ଢ’, ‘ନ ଓ ଢ’, ‘ନ ଓ ଧ’, ‘ଜ ଓ ଯ’ ଏହି ସବୁଗ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରିଣରେ ଯେଉଁ ବିଶେଷତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ, ଓଡ଼ିଆଭାଷା ଅସ୍ମିତିତ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିଶେଷତା ରକ୍ଷା କରି ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରିଣ କରନ୍ତି ।

ଆଜିକା ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ଦେବ ଓଡ଼ିଆ ଲିଖିତ ଭାଷା ବା ସାହିତ୍ୟରୂପେ ଚଳି ଆସୁଅଛି । ଏହି ପ୍ରଦୀର୍ଘକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଯେ କେତେ ସହସ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚିତ ହୋଇଅଛି, ତାହାର କୌଣସି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆଭାଷା ଲୋକଙ୍କ ସଖ୍ୟା ଏକ କୋଟରୁ ଅଧିକ । ପଞ୍ଚମରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ବସ୍ତର ରାଜ୍ୟ, ଉତ୍ତରରେ ସଂହରୁପ ଓ ମେଦିନୀପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଦକ୍ଷିଣାଂଶ, ପୂର୍ବରେ ବଙ୍ଗୋପସାଗରର ଉପକୂଳ, ଦକ୍ଷିଣରେ ବିଶାଖପତ୍ତନ ଜିଲ୍ଲାର ଉତ୍ତରାଂଶ ଆଦି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଓଡ଼ିଆ ଦେଶ ରୂପେ ପରିଚିତ ହୋଇ ଆସୁଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜନୀତି ମେଧରେ ଏହି ବିଶାଳ ରାଜ୍ୟ ଏକଶାସନାଧୀନ ନ ଥିଲେବେ ଏହି ଭଲ ଭଲ ପ୍ରଦେଶବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କଥା କହନ୍ତି ଏବଂ ପରସ୍ପର ବୈବାହିକ ଓ ସାମାଜିକ ବନ୍ଧନରେ ଆବଦ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି । ଆଜିକା ପାଞ୍ଚ ଶହ କି ଛଅ ଶହ ବର୍ଷ ତଳେ ସମଗ୍ର ଉତ୍କଳଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜ୍ୟରୂପେ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଦୀର୍ଘକାଳ ବ୍ୟାପୀ ଖ୍ୟାତି ଓ ପ୍ରଭାବୀ ଲାଭ କରିଥିଲା । ଏହି ବିଶାଳ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କେତେ ବ୍ୟକ୍ତି କେତେ ପ୍ରକାର ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାର ଲବ୍ଧି କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଭାବପ୍ରକାଶର ସୁବିଧା ପାଇଁ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳୀୟ କବିମାନେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରୁ ଶତ ଶତ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଆହୁର ମଧ୍ୟ ପଞ୍ଚମରେ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା, ଉତ୍ତରରେ ବଙ୍ଗ ଭାଷା, ଦକ୍ଷିଣରେ ତେଲୁଗୁ ଭାଷାର ସଂସର୍ଗରେ ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଦେଶର କଥିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଶତ ଶତ ହିନ୍ଦୀ, ବଙ୍ଗଳା ଓ ତେଲୁଗୁ ଶବ୍ଦ ପ୍ରବେଶ କରୁଅଛି । ଏହି ଦେହରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ୟ ଦେଶୀୟ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ ସଂଖ୍ୟାଠାରୁ ଖୁବ୍ ବେଶି । ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ପ୍ରଚଳିତ ଶବ୍ଦ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜନୀତିକ ଉତ୍କଳରେ, ବଙ୍ଗପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳରେ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜପ୍ରଦେଶର ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳରେ କଥିତ ଭାଷାରେ ନିତାନ୍ତ ପକ୍ଷରେ ଖୁବ୍ ଗୋଟି ରୂପ ଧାରଣ କରିବାର

ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରତିଶବ୍ଦ-ପ୍ରାର୍ଥ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ସଂସ୍କୃତ, ଇଂରାଜୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉନ୍ନତ ଭାଷାମାନ ବିଭବଶାଳୀ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଆଭାଷାର ଶବ୍ଦପ୍ରାର୍ଥ୍ୟକୁ ମୂଳଭିତ୍ତି କରି ଗୋଟିଏ ଅତି ଉନ୍ନତ ସାହିତ୍ୟ ଗଢ଼ା ଯାଇ ପାରେ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଇନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ଅଞ୍ଚଳରେ କୁହାଯାଉଥିବା ଆକାର ଅନୁସାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ୱଳ୍ପ ଭାଷାରେ (Dialect) ପରିବର୍ତ୍ତିତ ନ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ମୌଳିକ ଭାଷାରୂପେ ରହିଅଛି । କିନ୍ତୁ ଭାରତୀୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶୀୟ ଭାଷା (ଯଥା—ବଙ୍ଗଳା, ହିନ୍ଦୀ) ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ କୁହାଯାଉଥିବା ଆକାର ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାଷାରୂପେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ମୌଳିକ ଭାଷାରୁ ସ୍ୱଳ୍ପ ହୋଇ ଯାଇଅଛି । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ ଦେଖାଯିବ ଯେ, ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାରୁ ଆଠ ଗୋଟି ଭାଷା ଓ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରୁ ଚାରି ଗୋଟି ଭାଷା ବାହାରିଅଛି, କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଭାଷା ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳିବ । ମେଘନାଦପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କଥିତ ହୁଏ, ସୁଦୂର ବିଶାଖ-ପତ୍ତନ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କଥିତ ହୁଏ । ବଙ୍ଗୋପସାଗର ଉପକୂଳରେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଚଳେ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଚଳେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଓଡ଼ିଶା ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ କଥିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ କଥିତ ଆମାମାନଙ୍କର ବ୍ୟାକରଣଗତ ମୂଳଭିତ୍ତି ଏକ । କେବଳ ଏକ ବସ୍ତୁର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମ ତତ୍ତ୍ୱର ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷତ୍ୱ ।

ଭାରତୀୟ-ଭାଷା-ତତ୍ତ୍ୱାନୁସାରେ ଆର୍ୟ୍ୟ ଗ୍ରୀଥରସନ୍ ବସ୍ତୁର ଗନ୍ତ୍ୟର ଏକାଂଶରେ (ପ୍ରାଚୀନ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳରେ) ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଲୋକଙ୍କ କଥିତ ଭିତର ଭାଷାକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଭାଷା ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଛତିଶଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳରେ କଥିତ ଲରିଆ ଭାଷାକୁ ଗ୍ରୀଥରସନ୍ ଓଡ଼ିଆର ଭାଷା ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ନ ଥିଲେହେଁ ତାହା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରେ । ଭାଷା-ବର୍ଗିତ ଓ ୮୦୦୦୦ ବର୍ଗମାଇଲ ପରିମିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକ କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଏହି ଶବ୍ଦପ୍ରାର୍ଥ୍ୟକୁ ଲମ୍ବୁରୁ କରିବାପାଇଁ ଅବଧି କୌଣସି ଅଭିଧାନ ଓଡ଼ିଆରେ ସଂକଳିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅଭିଧାନ ସଂକଳନଦ୍ୱାରା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କେଉଁ କେଉଁ ପଡ଼ୋଶୀ ଭାଷା (ହିନ୍ଦୀ, ବଙ୍ଗଳା, ଡେଲୁଗୁ) ଦ୍ୱାରା କି ପରିମାଣରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଅଛି, ତାହା ଅନେକରେ ଧରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଏହି ଅଭିଧାନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ବିଶେଷତ୍ୱ—

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ଓ ଶବ୍ଦସମ୍ପଦରେ ଭରପୂର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଥିତ ଭାଷାର ଆଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ ହେଲେହେଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତହିଁରେ ଖଣ୍ଡିତ ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣିକ ଅଭିଧାନ ନାହିଁ । ଗ୍ରୀଥରସନ୍, ହସ୍ତର, ବିପ୍ଳବ, ପାଇକ୍ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଆଲୋଚନା କରିଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅସୁବିଧା ଭୋଗ କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୀକ୍ଷିଆନ୍ ପାତ୍ରମାନେ ପ୍ରଥମେ ଏ ଦେଶକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ଆସିଲେ, ସେ ସମୟରେ ପାତ୍ର ସତେ ସାହେବ ୧୮୫୧ ମସିହାରେ ଖଣ୍ଡିତ ଓଡ଼ିଆ ଛାନ୍ଦନାମ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ସାହି ମିଲର ଓ ରଘୁନାଥ ମିଶ୍ର ୧୮୭୧ ମସିହାରେ ଖଣ୍ଡିତ ଏବଂ ଦ୍ରୁତ

ସାହେବ ୧୮୭୪ ମସିହାରେ ଆହୁର ଖଣ୍ଡିତ ଓଡ଼ିଆ-ଇଂରାଜୀ ଅଭିଧାନ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏ ଅଭିଧାନମାନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ । ସ୍ୱର୍ଗତ ଜଗନ୍ନାଥ ରାଓ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଆଂଶିକ ଅର୍ଥସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ୧୮୯୧ ସାଲରେ ଓଡ଼ିଆରେ ପ୍ରଥମେ ଖଣ୍ଡିତ ଅଭିଧାନ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ସେଥିରେ ଖାଲି ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦମାନ ନ ଥିଲା କହିଲେ ଚଳେ । କେବଳ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ତହିଁରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ତତ୍ତ୍ୱପ୍ରଣୀତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପକେଟ୍ ଅଭିଧାନ ଖଣ୍ଡିତ ମଧ୍ୟ ଏହି ଶ୍ରେଣୀୟ । ତତ୍ତ୍ୱରେ ସ୍ୱର୍ଗତ ମଧୁସୂଦନ ରାଓ 'ସ୍ୱର୍ଗଦାୟ ଅଭିଧାନ' ନାମରେ ଖଣ୍ଡିତ ଓ ସ୍ୱଦ୍ୱାବସ୍ତବ ଅଭିଧାନ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ । ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦର ଆଲୋଚନା ଅତ୍ୟଳ୍ପ ମାତ୍ରାରେ କରାଯାଇଥିଲା । ପାରଳାର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଣ୍ଡିତ ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ ୧୯୧୭ ସାଲରେ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ୱବୋଧ ନାମରେ ଯେଉଁ ଅଭିଧାନ ଖଣ୍ଡିତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ, ତହିଁରେ ସେ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦର ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ତହିଁରେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଅନେକ ଦୋଷ ରହି ଯାଇଥିବାରୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ସାହିତ୍ୟସେବୀମାନେ ତାହାକୁ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଲେ । ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ କେହି ତାହାର ସଂଶୋଧିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ପାଇଁ ମନୋଯୋଗ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଣ୍ଡିତ ମୃତ୍ୟୁଂଜୟ ବାଣୀଭୂଷଣ କାବ୍ୟାନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟ ନନ୍ଦଙ୍କ ପରେ ଖଣ୍ଡିତ ଓ ସ୍ୱଦ୍ୱାବସ୍ତବ ପକେଟ୍ ଅଭିଧାନ ସଙ୍କଳନ କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ତାହାଙ୍କ ଜୀବଦଶାରେ ତାହା ପୂର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ପାରି ନ ଥିଲା, ପରେ ଯେନକେନ-ପ୍ରକାରେ ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣିତା ବିଧାନ କରି କଟକ ଟ୍ରେଡିଙ୍ଗ୍ କମ୍ପାନୀ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତଦ୍ୱାରା ଅଭିଧାନର ଅଭାବ ଦୂର ହୋଇ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଆରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକ ଅଭିଧାନ ନ ଥିବାରୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ-ପ୍ରଦେଶବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ୟପ୍ରଦେଶବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ଶବ୍ଦମାନ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ପ୍ରଚଳନ ନାହିଁ, ସେ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପଣ୍ଡିତମାନେ ସୁଦ୍ଧା ବୁଝି ପାରନ୍ତି ଭଲ କୌଣସି ସୁଗମ ଅଭିଜ୍ଞାନରୁ ନାହିଁ । ବିଶେଷତଃ କୌଣସି ବିଦେଶୀୟ ଲୋକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଓଡ଼ିଶୀ ଶବ୍ଦ (idiom) ଓ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦସମ୍ବଳିତ ଭାଷାକୋଷର ଅଭାବରୁ ବାଧା ହୋଇ ତାହା କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନେକ ଦିନରୁ ମୁଁ ଏହି ଅସୁବିଧା ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି । ଆମେମାନେ ଘରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରୁ, ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସବୁ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଭାଷାକୋଷରେ ସ୍ଥାନ ପାଇ ନ ଥିବାରୁ ବିଦେଶୀୟଙ୍କ ନିକଟରେ ନିଜ ଭାଷାର ଗୌରବ ପ୍ରତ୍ୟାପନ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟାଳମ୍ବ ହୁଏ । ମୁଁ ଚିରଦିନ ସରଳ, ଖାଲି ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାରର ପକ୍ଷପାତୀ, ମୋ ଭାଷାରେ ଅବୋଧ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ମୁଁ ଯଥାଶକ୍ତି ବର୍ଜନ କରିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଭବପ୍ରକାଶରେ ଖାଲି ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦର ଅଭାବ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସରଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରେ, ମାତ୍ର ଇଚ୍ଛା କରି ଶବ୍ଦାନ୍ତମୂଳକ କରାଯାଇ ବା ଭଜନର ଶବ୍ଦକୁ ବାଗବନ୍ତଲ କରିବାକୁ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ କରେ ନାହିଁ । ମୋ ଲେଖାର ଏହି ଶବ୍ଦ ବା ଧରଣକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ସାଧକ ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ପଣ୍ଡିତ ସ୍ୱର୍ଗତ ହେଣ୍ଡରସନ୍ ସାହେବ କଟକ କଲେଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲର ହେଡ଼ମାଷ୍ଟର ଥିବାବେଳେ ୧୯୧୩ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଖଣ୍ଡିତ ଏ

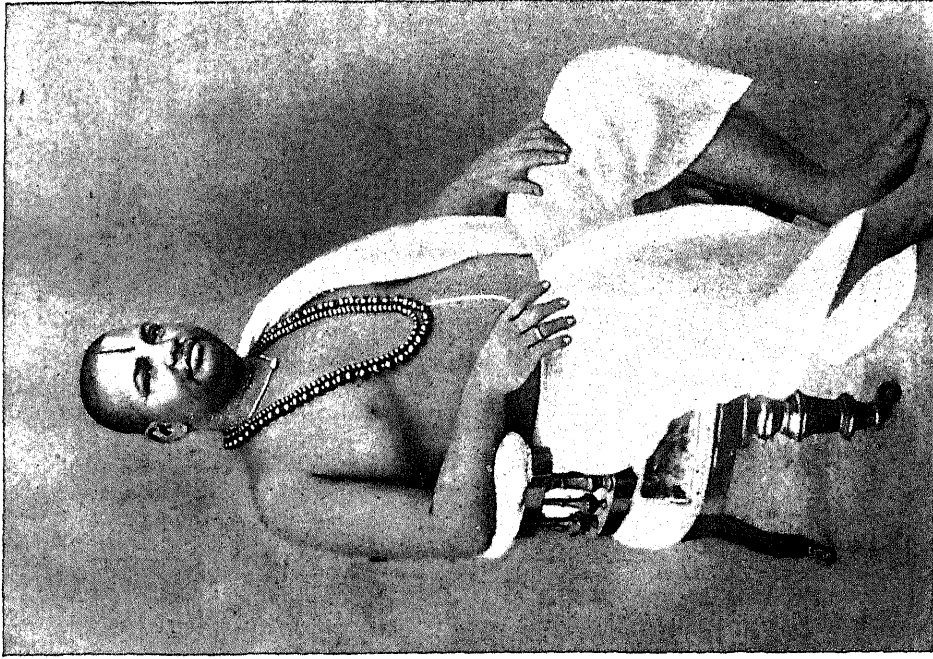
ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ଅଭିଧାନ ଲେଖିବାକୁ ମୋତେ ସୁତନା ଦେଇଥିଲେ । ୧୯୧୩ ରୁ ୧୯୧୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବହୁ ସହସ୍ର ପ୍ରାଦେଶିକ ଓ ଘରୋଇ ଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ କରି ତାହା ଟିପ୍ପଣୀ ଓ କାଗଜ-ମାନଙ୍କରେ ଟିପିଲି ଏବଂ ପ୍ରାଚୀନ ଓ ଆଧୁନିକ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ପଢ଼ି ତହିଁରେ ଥିବା ସହସ୍ର ସହସ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦକୁ ରେଖାଙ୍କିତ କଲି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗମାନ ମଧ୍ୟ ଟିପି ରଖିଲି । ୧୯୧୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଏହି ସବୁ ଶବ୍ଦକୁ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଖାତାରେ ବର୍ଣ୍ଣାନୁକ୍ରମରେ ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ପ୍ରଥମେ ଅନୁକୂଳ କଲ୍ପବେଳେ ସଂସ୍କୃତ, ତତ୍ତ୍ୱମ, ତତ୍ତ୍ୱବ, ପ୍ରାଚୀନ, ଆଧୁନିକ, ଗ୍ରାମ୍ୟ, ଦେଶଜ, ପ୍ରାଦେଶିକ ଓ ବୈଦେଶିକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓଡ଼ିଆରେ ଲେଖି ଶୁଣି ଏ ଖାତା ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଧାନ ସଂକଳନ କରିବା ବୋଲି କଲ୍ପନା କରିଥିଲି । ମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛିଦୂର ଅଗ୍ରସର ହେଲା ପରେ ଦୁଇପାରିଲି ଯେ ଓଡ଼ିଆରେ ବିଶ୍ବକୋଷ ଶ୍ରେଣୀର ଅଭିଜ୍ଞାନଗ୍ରନ୍ଥ ନାହିଁ ଏବଂ ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭୂଲକାମୁକ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ମୂଳଭିତ୍ତି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଉତ୍କଳ ଭାଷାରେ ପ୍ରଚଳିତ ବ୍ୟାକରଣକୁ ଅନୁସରଣ କରି ମୁଁ ସେହି ସଂଗୃହୀତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି, ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ଭାଷା ସଙ୍ଗେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଏହି ଦୂରଦୂର୍ବ କାର୍ଯ୍ୟ ଯଥାକଥା ହେବ ଶେଷ କଲା ପରେ ପୁଣି ମନେ କଲି ଯେ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାନିତ୍ୟ ବିଶ୍ବପ୍ରତିମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ବକାର୍ଯ୍ୟରେ ତଥା ବିଦେଶୀୟ ସୁଧୀରୁଙ୍କୁ ଉତ୍କଳଭାଷା ଶିଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବା ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଇଂରେଜୀରେ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନବ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷା ବିପରୀତ ପ୍ରଭାବିତ କରିଅଛି, ଏହା ଜାଣିବା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଜାଣିବା ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱ ଅଧ୍ୟୟନକାରୀ ଶ୍ରଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଦରକାର ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧି କଲି । ଏହିପରି ହିନ୍ଦୀ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଜାଣିବାଦ୍ୱାରା ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ହିନ୍ଦୀର ପ୍ରଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ସୁରମ୍ଭ ହେବ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା ଭାରତର ସର୍ବତ୍ରବୋଧ୍ୟ ଭାଷାରୂପେ ଗଣ୍ୟ ହେଉଥିବାରୁ ଏବଂ ତାହାକୁ ପଣ୍ଡିତମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତର ଜାତୀୟ ଭାଷାରୂପେ ଚଳାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବାରୁ ହିନ୍ଦୀ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ହିନ୍ଦୀ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଦେବାର କଲ୍ପନା ମଧ୍ୟ ପରେ ମୋ ମନରେ ଉଦ୍ଭବ ହେଲା । କଲିକତା, ପାଟନା ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚତମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରଦ୍ଧାମାନେ ଓଡ଼ିଆକୁ ମାତୃଭାଷାରୂପେ ପାଠ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଇଚ୍ଛାର୍ଥୀନ ବିଷୟ (Optional subject) ରୂପେ ହିନ୍ଦୀ ବା ବଙ୍ଗଳା ଭାଷା ପଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଯଥାସମ୍ଭବ ହିନ୍ଦୀ ଓ ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରତିଶବ୍ଦମାନ ଦେବାର ଅନ୍ୟତମ କାରଣ । ଗଞ୍ଜାମ ଓ ବିଶାଖପତ୍ତନ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଚଳିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଅନେକ ଶବ୍ଦ ତେଲଗୁ ଭାଷାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ; ତେଣୁ ତତ୍ତ୍ୱ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରାଦେଶିକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ତେଲଗୁ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ବ୍ୟାପ୍ୟ ଥିବେ, ଉତ୍କଳ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ତେଲଗୁ ଭାଷାର ପ୍ରଭାବ ଧରାପଡ଼ିଥାଆନ୍ତା । ତେଲଗୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଦ୍ରାବିଡ଼-ଶାଖାର ଭାଷା ଥିବାରୁ ଓ ମୁଁ ଉକ୍ତ ଭାଷାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ ଥିବାରୁ ତାହା କରିବାର ସୁବିଧା ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ଘଟିଲା ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା ଆୟତ୍ତ କରି ନ ଥିବା ଶାସ୍ତ୍ରାନୁସୃଜକ ଓ ବିଶେଷତଃ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ରହିବା ଦୁଷ୍ପାଥ ।

ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୂଳ ଶବ୍ଦର ଉଚ୍ଚାରଣକୁ ଇଂରାଜୀ ନ୍ୟୁନିଟିରେସନ ବା ଅସରାନ୍ତରାସକରଣ କଲେ ଏ ଅଭିଧାନ ଖଣ୍ଡି ଉତ୍କଳର ବାହାରେ ଓ ଇଉରୋପ, ଆମେରିକା ଆଦି ଅଞ୍ଚଳରେ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର ଆନୁରୋଧ ହେବ ବୋଲି କେତେକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପଣ୍ଡିତ ପରମର୍ଶ ଦେବାରୁ ଅଶ୍ବତ୍ଥ, ଗନ୍ଧର୍ବ, ବିଷ୍ଣୁ, ଉତ୍କଳକିନ୍ନର ଆଦି ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର ଅସରାନ୍ତରାସକରଣ ଧାରା ଭୁଲିବା କରି ମୁଁ ମୂଳ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଇଂରାଜୀ ଅକ୍ଷରରେ ଉଚ୍ଚାରଣ ଦେଇ ମୂଳ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ତଳେ ଯୋଗ କରିଅଛି ।

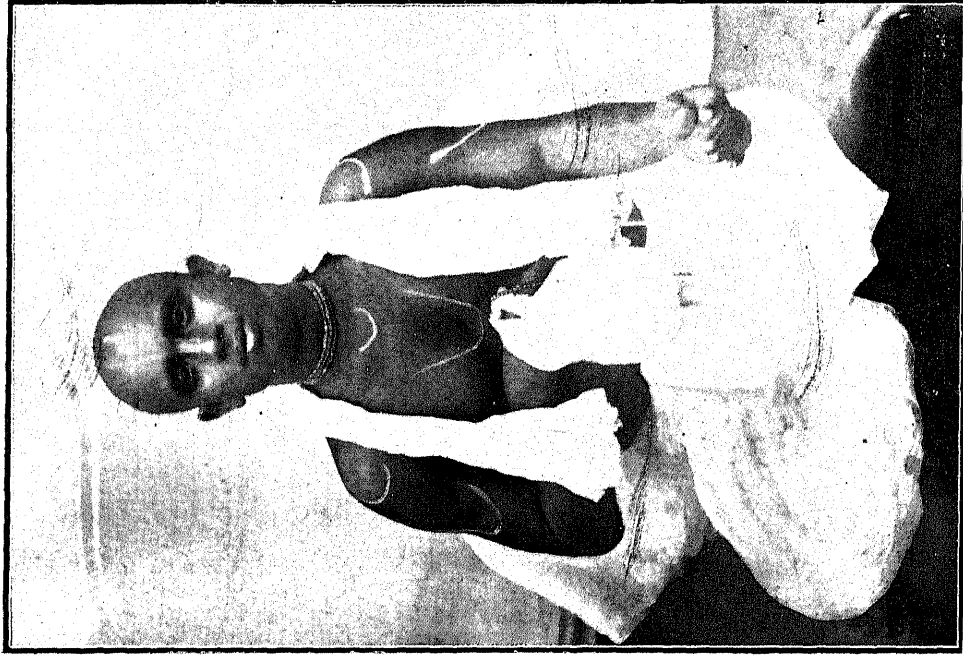
ଅଭିଧାନଟିକୁ ସଂଗ୍ରହୀତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତରାନ୍ତରାଧିକାରୀ ଐତିହାସିକ, ପୌରାଣିକ, ଭୌଗୋଳିକ, ବୈଜ୍ଞାନିକ, ବୈଦ୍ୟକ, ବୈଦ୍ୟାଦିକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅବଶ୍ୟଜ୍ଞାନବ୍ୟ କେତେକ ଜଣା ନାମାନ୍ତରରେ ଯୋଗ କରିଅଛି । ମୁଁ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଲେଖା ଆରମ୍ଭ କରିବା ମଙ୍ଗେ ମଙ୍ଗେ ମୋ ସହକର୍ମୀଣୀ ଶ୍ରୀମତୀ ପୀତାମ୍ବରୀ ଦେବୀ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷକାଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧ୍ୟାସନା ସହକାରେ ଉତ୍କଳର ଗଉଡ଼ି, ଗୁଣ୍ଡାଖ, କାମାର, ବଡ଼େଇ, ତାମି, ବେଲୁଆ, ତନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଭୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ଖାତା ଗଠନ ଓ ନିରୀକ୍ଷା ଏବଂ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ଉପଗମାଳୀ, ଶବ୍ଦ ଖାତା ଗଠନ, ଶିଶୁଗୀତ ଓ ପ୍ରବଚନ ସଂଗ୍ରହ କରି ମୋତେ ଉପାହାସ କରି ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସଂଗୃହୀତ ଉପଗମାଳୀ, ପ୍ରବଚନ, କାହାଣୀ ଓ ଗୀତାମାନଙ୍କୁ ମୁଁ 'ଭାଷାକୋଷ'ରେ ଅନ୍ତର୍ଭାଷ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ଦଶର ଶବ୍ଦ ଯୋଗ କରି ଯାଇ ଅଛି ।

କଟକ ଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥିବା ଗାଙ୍ଗୁଲୀର ଶ୍ରୀମାନ ନୃତ୍ୟାମଣି ନାୟକ ଓ ନଟବର ପାଣ୍ଡେ, ରଞ୍ଜେଲର ଶ୍ରୀମାନ ପତି, ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀର ଗୋପୀନାଥ ଶତପଥୀ ଓ ଉନ୍ମୁ ଉନ୍ମୁ ଗଡ଼ଜାତର କେତେକ ଉପାଧ୍ୟାୟଙ୍କ ସେମାନଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଚଳିତ ବହୁ ସହସ୍ର ପ୍ରାଦେଶିକ ଶବ୍ଦ, ଶବ୍ଦ ଓ ପ୍ରବଚନ ମୋତେ ଯୋଗାଇଅଛନ୍ତି । କଟକର ବାଣୀୟ ଶ୍ରୀମାନ ପ୍ରେସର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ପାଞ୍ଚ ଦାକ୍ଷେଇ ସାହେବଙ୍କର ଆଠ ବର୍ଷକ ଶିକ୍ଷାସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରକାଶିତ ଓଡ଼ିଆ-ଇଂରାଜୀ ଅଭିଧାନର ୧୫୦୦ ପୃଷ୍ଠାବ୍ୟାପୀ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ମୋତେ ଅର୍ପଣ କରିବାରୁ ମୁଁ ତତ୍ତ୍ୱପୁରବ୍ଧ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଇଂରାଜୀ ପ୍ରତିଶବ୍ଦମାନ ଲେଖିଥିଲି, ତାହାର ଶ୍ବକତା ଭୁଲିବା କରିବାନ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳରେ ଶ୍ବକ ଇଂରେଜୀ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଯୋଗ କରିବା ଗୁହ୍ୟ ଯାଇଛି । ମେଦିନୀପୁରର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଧାନାଥ ପତି, ସିଂହପୁରର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଶ୍ବତ୍ଥ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୟ ଦେବ ବର୍ମା ଓ ଗଞ୍ଜାମର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ, ତାନ୍ତ୍ରର ରାଧାଚରଣ ପଣ୍ଡା ଓ ନୟାଗଡ଼ର ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ସାହାଯ୍ୟସେବିଗଣ ପ୍ରଚଳିତ ସହସ୍ରାଧିକ ପ୍ରାଦେଶିକ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇଲେ । ବଡ଼େଇ, କମାର, ଭୁମ୍ଭାର, ଦନ୍ତୀ, ଶାନ୍ତାଳ, ନାଉରା, ପାନବରଜିଆ ଆଦିକ ବ୍ୟବହୃତ ବହୁ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ସେହି ସେହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂଗ୍ରହ କଲି । ସବୁ ବାହାରର ଅଜ୍ଞାନତା ବାସ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ନୋଟ୍ କରି ରଖିଥିବା ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ପ୍ରାଚୀନ ଓ ପ୍ରାଦେଶିକ ଶବ୍ଦମାନ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଯୋଗାଇଅଛନ୍ତି । କହୁ ସହସ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ଯେଉଁ ଅର୍ଥମାନ ବ୍ୟାପାଇଅଛି, ତାହା ସମ୍ପର୍କ କରିବାପାଇଁ ଶିଶୁପ୍ରୟୋଗମାନ ବହୁ ଶବ୍ଦ ପ୍ରାଚୀନ ଓ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଆଦିରୁ ଅଭିଧାନରେ ସଂଯୋଜିତ କରାଯାଇଅଛି । ଏହି ଭାବରେ ଗ୍ରନ୍ଥର କେତେକର ଅପ୍ରକାଶିତ ଭାବରେ ବଢ଼ିଗଲା । ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରଥମ କରୁଣାରୁ ୧୯୨୭ ସାଲ ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ପ୍ରାଥମିକ ରେଖା ଏକପ୍ରକାର ଶୁଦ୍ଧ ହେଲା ।

Mahanta Maharaj Sri Gadadhar Ramanuja Das,
Emar math, Puri.

ପୃଥ୍ବୀ ଏମାର ମଠର ମନ୍ତ୍ରମୁଖ ମହାବଳ ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ରାମାନୁଜ ଦାସ ।

Mahanta Sri Radha Krushna Das Goswami,
Radhakanta math, Puri.]

ପୃଥ୍ବୀ ରାଧାକାନ୍ତ ମଠର ମନ୍ତ୍ରମୁଖ ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଗୋସ୍ୱାମୀ ।

ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ସଂକଳନରେ ମୁଁ ଏତେ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି ଯେ, ମୋର ଅର୍ଥାଗମର ପ୍ରଧାନ ଉପାୟ ଓକଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାୟ ନାହିଁ କର ଦେଲି । ଏହି ସ୍ୱପ୍ରକାଶ ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ସଂଶୋଧନ, ସମ୍ପାଦନ ଓ ପରିଷ୍କରଣ ଏକାକୀ କରିବସିଲେ ଆହୁର ଦଶ ବର୍ଷ ଅତିବାହିତ ହେବ ବୋଲି ଭାବି ସେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ କେତେକ ସହକର୍ମୀ ଓ ପରିଷ୍କରଣ ପାଇଁ ଶାମଳୀ ପୀତାମ୍ବରୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ନିୟୁକ୍ତ କଲି ।

ମୁଁ ଏଥିପୂର୍ବେ କହିଅଛି ଯେ, ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଏହି ଅଭିଧାନର ପ୍ରଥମ ସଂକଳନ କାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ୧୯୧୯ ସାଲରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି । ସେ ସମୟରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ମୂଳନା ଲେଖିଥିଲି, ତାହା ନିମ୍ନରେ ଦେଉଅଛି ।

ସୂଚନା—“ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର କୌଣସି ବାକ୍ୟ ଶୁଣିବା ସମୟରେ ତତ୍ତ୍ୱତ୍ୱ ବାକ୍ୟ ଓ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ, ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅଭିଧାନ ସଂକଳିତ ହୋଇଅଛି, ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ (Exhaustive) ନୁହେଁ, ଏହା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଅଛି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଶବ୍ଦ ଓ ବର୍ଣ୍ଣମାନ ପ୍ରୟୋଗ (idiom) ଦେଖାଯାଏ, ଯାହା ପ୍ରକାଶିତ କୌଣସି ଅଭିଧାନରେ ମିଳେ ନାହିଁ । ଅନେକ ଗ୍ରାମ୍ୟ (Colloquial), ଘରୋଇ (homely), ଦେଶାଂଶୁପ୍ରଚଳିତ (Dialectical), ପୁରାତନ (Classical) ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟାଂଶ (phrase), ଅନେକ ଜାତି ବା ବ୍ୟବସାୟବିଶେଷ ପ୍ରଚଳିତ ଶବ୍ଦ (Words peculiar to various castes and occupations), ଅନେକ ଦେଶଜ ଓ ବିଦେଶାଗତ ଶବ୍ଦ ଏବଂ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ଖଣ୍ଡିତ ଉପସ୍ଥଳ ଅଭିଧାନ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ଗଉଡ଼, କେଲା, ଚଷା, କମାର, ଧୋବା, କେଉଟେ, ଲଣ୍ଡାସା, ତନ୍ତୀ, ଭୁଲ୍ଲିଶା, ବଡ଼େଇ, ଶଗଡ଼ିଆ, ରଜମିଶ୍ରୀ, ଜମ୍, ପାଣ, ତମାର, ଶିଅଲ, ଚଢ଼େଇମାରୁ, ଲୁଣିଆ, ତେଲି, ଗୁଡ଼ିଆ, ବାଉଁଶ, କଣ୍ଡୁର ଆଦିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଶବ୍ଦ ଆମ୍ଭେମାନେ ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ । ଆହୁର ମଧ୍ୟ, ଉପାସାଳୀ, କାହାଣୀ, ଖନାବଚନ, ପ୍ରବାଦ, ବ୍ରତ, ଓଷା, ପୁରୁଣା ଗୀତ, ପାଲ, ପୁରାଣ ଆଦିରେ ଏପରି ଅନେକ ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଢ଼ିବା ପଡ଼େ, ଯେ ସବୁର ଅଜ୍ଞାନ ଅର୍ଥ କରି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ କାମ ଚଳାଇନେବାକୁ ହୁଏ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ଯେ, ମେଦିନୀପୁର, ମୁଞ୍ଚିପୁର, ବଙ୍ଗଦେଶ, ଗଞ୍ଜାମ, ବିଶାଖପାଟଣା, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ସମ୍ବଲପୁର, ଗଞ୍ଜାମ ପ୍ରଭୃତିରେ ପ୍ରଚଳିତ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କରେ ଏତେ ପ୍ରଭେଦ ଓ ବିଶେଷତ୍ୱ (Dialectical peculiarities) ଅଛି ଯେ, ଏକଦେଶବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ପ୍ରଚଳିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଥିର ଉଦାହରଣ ଦେଇ ଏ ପ୍ରବନ୍ଧର କଲେବର ବୁଦ୍ଧି କରିବା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ଆହୁର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ଯେ, ଆମ ଭାଷାରେ Onomatopoeic (ଧ୍ୱନିନିର୍ମାଣ) ଶବ୍ଦ ଅନେକ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଲେଖକ ଓ ଭାଷା ବ୍ୟବହାରକାରୀମାନେ ଅଜ୍ଞତାବଶତଃ ପ୍ରୟୋଜନ ସ୍ଥଳରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନାନୁରୂପ ଚିତ୍ରଣ ବା ଶବ୍ଦ ନ ବସାଇ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରୁ ଆଣି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ବସାଇ ଦ୍ୱାସ୍ୟାସ୍ତବ ହୁଅନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଯେତେ ବେଶି ଅନ୍ୟ ଜାତି ଓ ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସୁଅଛନ୍ତି, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସେହି ବେଶି ବିଦେଶୀୟ ଶବ୍ଦ ଆସି ପଶୁଅଛି

ଓ ସେ ଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମଶଃ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ନିଜସ୍ୱ ହୋଇ ଯାଉଅଛି । ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ନୂତନ ନିର୍ମିତ ଶବ୍ଦ ଭାଷାରେ ପ୍ରବେଶ ଲାଭ କରୁଅଛି । ବିଜ୍ଞାନ, ଆଇନ, ବ୍ୟବସାୟ, ବାଣିଜ୍ୟ, ରଜନୀତି, କଚେରି ଆଦି ସଙ୍ଗେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଯେତେକ ଘନିଷ୍ଠତା ବଢ଼ୁଅଛି, ସେହିକି ନୂଆ ନୂଆ ଶବ୍ଦ ଆମ ଭାଷାରେ ପଶୁଅଛି ।

“ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଆଦମ ମାତା ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା । ସଂସ୍କୃତ ଓ ସଂସ୍କୃତମୂଳକ ଶବ୍ଦମାନ ଓଡ଼ିଆଭାଷାର ମୂଳଭୂତ । କେହି କେହି କହନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦମାନ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଚଳୁଅଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଧାନରେ ସ୍ଥାନ ଦେବା ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । କେହି କେହି କହନ୍ତି, ଦେଶାଂଶୁପ୍ରଚଳିତ ବା ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଅଶୁଦ୍ଧ ଶବ୍ଦମାନ ଅଭିଧାନରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ମତ ଯେ, ଅଭିଧାନସଂକଳନକାରୀ କେବଳ ମାତ୍ର ଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ ଓ ଶବ୍ଦାର୍ଥ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ । ଲେଖକମାନଙ୍କ ଦେଉ, ବ୍ୟବହାରରେ ଦେଉ, ପୁସ୍ତକରେ ଦେଉ, ଦେଶାଂଶୁପ୍ରଚଳିତ ଦେଉ, ଜାତିବିଶେଷରେ ଦେଉ, ଯେଉଁଠାରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଦେଖିବେ, ତାହା ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣି ଅଭିଧାନରେ ସ୍ଥାନ ଦେବେ । କିଏ ଶୁଦ୍ଧ, କିଏ ଅଶୁଦ୍ଧ, କେଉଁ ନିୟମ (principle) ଅନୁସାରେ ବା କେଉଁ ଆଦର୍ଶ (standard) ଅନୁସାରେ ଶବ୍ଦର ଶୁଦ୍ଧି ଅଶୁଦ୍ଧି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେବ, ତାହା ଅଭିଧାନକାରଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ । ମନେ କରନ୍ତୁ, ଜଣେ ବିଦେଶୀ ଲେଖକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରୁଅଛନ୍ତି । ସେ ବାଉଁଶ ସାହରେ ପହଞ୍ଚି ସେଠାରେ ବାଉଁଶଶାଳୀ ମୃତୁରୁ ‘ଗୁରୁ’ ଶବ୍ଦଟି ଶୁଣିଲେ, କିନ୍ତୁ କିଏ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେବ ଯେ, ‘ଗୁରୁ’ ଅଶୁଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ‘ଗୁରୁ’ ଦେବା ଉଚିତ ? ସେ କୌଣସି ଅଭିଧାନରୁ ଯଦି ଏଥିର ଆଭାସ ନ ପାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ସେ ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦଟି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହେବେ । ଜାତିବିଶେଷଙ୍କର ବା ସ୍ଥାନବିଶେଷର ଉଚ୍ଚାରଣ ଗୁଣରୁ ଓ ଜଳବାୟୁର ପ୍ରଭାବରୁ ଭାଷା ଓ ଶବ୍ଦମାନ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥାଏ ଓ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ଆକାର ଧାରଣ କରିଥାଏ । ମୋର ମତ ଯେ, ଦେଶାଂଶୁ ପ୍ରଚଳିତ ଓ ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦମାନ, ସାଧାରଣତଃ ଯାହାକୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଉଚ୍ଚାରଣଦୃଷ୍ଟିରେ ବା ଅର୍ଥଦୃଷ୍ଟିରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି କହି [ଯଥା—ଗୁରୁର (ଲ), ବରୁର (ଲ), ନେରୁର (ଲ), ମେତେ (ମୋତେ), ସୁନେର (ସୁନେ), ଗନ୍ଧ (ଗନ୍ଧ), ତେପା (ତେପ), ଅନୁରାଗ (ହୋସ), ଆସନ (ଶୟନ), ଅକ୍ଷରକାର (ଅକ୍ଷର), ବ୍ରତମାନ (ବର୍ତ୍ତମାନ), ଆସ୍ତିପାଦ (ଆଶୀର୍ବାଦ), ଦୁଶନ (ଦର୍ଶନ), ପରତତ୍ତ୍ୱ (ପ୍ରତତ୍ତ୍ୱ), ଚକ୍ଷୁ (ଚକ୍ଷୁ), ଯିମ୍ବି (ଯିବ), ଗୁଡ଼ (ଗୋଡ଼), ବଟାଇବା (ପଠାଇବା)] ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଅଭିଧାନରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଉଚିତ । ଅଥଚ ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେହି ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ତହିଁର ଇତିହାସ ନୋହିଁ ଦେବା ଉଚିତ । ବରଂ ଏପରି ପ୍ରୟୋଗ ଅଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି ଲେଖା ରହିବାରେ ଆପତ୍ତି ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଚଳିତ ଶବ୍ଦକୁ ଏକାବେଳେକେ ଅଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି ଅଭିଧାନର ଦ୍ୱାରା ବାହାର କରିଦେଲେ, ଉକ୍ତ ଅଭିଧାନଟି ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ବୋଲି ମୋର ମତ ଅଟେ ।

“କଥିତ ଶବ୍ଦ ଓ ଲିଖିତ ସାହିତ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାର ଦେଖାଯାଏ, ସେ ଗୁଡ଼ିକର ଆକରକ, ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ପ୍ରଚଳିତ ଅର୍ଥ, ବ୍ୟବହାର, ଇତିହାସ, ପ୍ରକୃତ ଓ ବିଶେଷତ୍ୱ ଆଦି ଲିପିବଦ୍ଧ

କରି ରଖିବା ଅଭିଧାନ ଲେଖକଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମୁଁ ମନେକରେ । ଏ ଶବ୍ଦକ୍ଷେପ, ଅବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ, ଅଶ୍ଳୀଳ, ଇତରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହୃତ, ପ୍ରାଚୀନପ୍ରୟୋଗ, ବିଦେଶୀୟ, ଯାବନିକ ବୋଲି ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦକୁ ଅଭିଧାନରେ ସ୍ଥାନ ନ ଦେବା ମୋ ମତରେ ପ୍ରକୃତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ । ‘ଭାଷାକୋଷ’ରେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ସ୍ଥାନ ପାଇବ ଓ ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିଧାନକାର ତାଙ୍କର ମନ୍ତବ୍ୟସମ୍ବଳିତ ନୋଟ୍ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ପାରିବେ ।

“କିନ୍ତୁ ଏ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ କରିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ବର ବିଶ୍ୱରଣୀୟ ବିଷୟ ଅଛି । ଅଧାପାଠ୍ୟ ଓ କଚିରିଆମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଦ୍ରୁସ ଇ, ଦାର୍ଯ୍ୟ ଇ; ଦ୍ରୁସ ଉ, ଦାର୍ଯ୍ୟ ଉ; ଦନ୍ତ୍ୟ ସ, ତାଲବ୍ୟ ଶ, ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ ଷ; ଅନ୍ତଃସ୍ଥ ଯ, ବର୍ଣ୍ୟ ଜ ର ପ୍ରଭେଦ ପ୍ରତି ଆଦୌ ଦୃଷ୍ଟି ରଖନ୍ତି ନାହିଁ । ଏ ବ୍ୟବହାର ସବ୍ୟଥା ପରିହାର୍ଯ୍ୟ, କାରଣ ଏଗୁଡ଼ିକ ଅଶବ୍ଦ । କେତେକ ସ୍ଥାନରେ କ୍ଳୋଥ (କୋଲଥ), ନୌତନ (ନୁତନ) ପରି ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ତଥାପି ମୋର ମତ ଯେ, ଅଭିଧାନରେ ଏଥିର ମଧ୍ୟ ଆଭାସ ଓ ନୋଟ୍ ରହିବା ଉଚିତ । କେହି କେହି କହନ୍ତି ଯେ, ଯେତେବେଳେ କଥାବାତ୍ତୀ ସମୟରେ ଓ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ଦନ୍ତ୍ୟ ସ, ତାଲବ୍ୟ ଶ, ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ ଷ, ଇ, ଈ, ଊ, ଋ, ଌ ଯ ଓ ଜ ର ପ୍ରଭେଦ ରହୁ ନାହିଁ ଲେଖାରେ ସେ ପ୍ରଭେଦ ରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା କଅଣ ? ଭାଷାରେ ଗୋଟିଏ ‘ଇ’, ଗୋଟିଏ ‘ଉ’ ଗୋଟିଏ ‘ସ’, ଗୋଟିଏ ‘ଜ’, ଗୋଟିଏ ‘ବ’ ରଖିଲେ ଓ ଋ, ଌ, େ, ୈ ଉଠାଇ ଦେଲେ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା କମିଯିବ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତ ବର୍ଣ୍ଣମାନ ଉଠାଇ ଦେଇ ଜଳନ୍ତୁ, ସାହାଯ୍ୟରେ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷରମାନ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସରଳ ହୋଇଯିବ । ଯେ ହେଉ, ଏ ବିଷୟ ଅଭିଧାନସଂଗ୍ରହକଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟକାବହିର୍ଭୂତ ଅଟେ । ମୋ ମତରେ ଅଭିଧାନକାରଙ୍କର ‘ଶଲି ଅଇଲି, ଯାହା ଦେଖୁଥିଲି ତାହା କହୁଲି’, ‘କାନ୍ତୁ ଥା, ଯାହା ପାଉଥିବୁ ବାନ୍ତୁ ଥା’—ଏହି ମନ୍ତ୍ର ପୁରସ୍କରଣକରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଭାଷାତତ୍ତ୍ବବିତ୍ ଓ ସାହିତ୍ୟକମାନେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବିଶୁଦ୍ଧତା ଓ ଅଶୁଦ୍ଧତା ମୀମଂସା କରନ୍ତୁ । ଅଭିଧାନକାର ପୂର୍ବେ ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁଠାରେ ଯାହା କଥିତ ବା ଲିଖିତ ହେଉଥିବା ଦେଖିବେ ତାହା ସବୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ରଖିଯିବେ ।

“ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଖଣ୍ଡିଏ ‘ଶବ୍ଦକୋଷ’ ସଂକଳିତ ହେଲେ, ଭାଷାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଅଂଶକୁ ଭରସା ହୁଅନ୍ତା ବୋଲି ମୁଁ ବହୁ ଦିନରୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି । ମି: ହେଣ୍ଡରସନ୍ ମୋତେ ପଚାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ସ୍ବର୍ଗତ ପଣ୍ଡିତ ଗୋପୀନାଥ ଜନଙ୍କ ସଂକଳିତ ଅଭିଧାନର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ପ୍ରଥମେ ମୋର ଦୃଷ୍ଟିଗତ ହେବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଅକ୍ଷରମାନ ମୋର ଦୃଷ୍ଟିଗତ ହୋଇଥିଲା, ସେଥିରେ ମୁଁ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଭାଷାପ୍ରଚଳିତ ଶବ୍ଦ ଯୋଗ କରି ଦେଇଥିଲି; କିନ୍ତୁ ନାନା କାରଣରୁ ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟଙ୍କର ଅଭିଧାନକୁ ମୋ ମନ ଅନୁସାରେ ଶବ୍ଦ-ପ୍ରଚାର କରିବା ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ଘଟିଲେ ନାହିଁ । ଫଳତଃ ମୋର ବାସନା ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଗଲା । ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ-ପ୍ରଚାର ନିରାପେକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦକୋଷ ସଂକଳନ କରିବାର ଗୁରୁତ୍ବର କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ସେଥିଲାଗି ଯେଉଁ ଭାଷାବିଜ୍ଞାନୀ, ଅନୁସନ୍ଧୀ, ଅଧ୍ୟାପକ, ଶିକ୍ଷାପଣ୍ଡିତ, ଉପଶିକ୍ଷକ, କାନା ସ୍ଥାନ ଓ ଯୁଗ୍ମକରୁ ଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ କରିବାର ଶକ୍ତି ଓ ସମୟ ଆବଶ୍ୟକ, ତାହା ମୋର ନାହିଁ । କେତେକ ସାହିତ୍ୟିକ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଏ ଭାର ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବା

ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କଲି; କିନ୍ତୁ ଫଳତଃ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାହାରକୁ ନିଷ୍ଠା-ସହୃଦ ଅଗ୍ରସର ହେବା ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ଏପରି ସ୍ଥିତିରେ ଅନନ୍ତ୍ୟ ଏ ଗୁରୁଦାୟିତ୍ବରେ ମୁଁ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କଲି ଓ ଏ ଶବ୍ଦକୋଷର ପ୍ରକାଶିତ ଓ ମୁଦ୍ରିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଭଲ ଭଲ ଉଚ୍ଚଳଭାଷୀ ଅଲଗା ଅଲଗା ଓ ସାହିତ୍ୟନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଏ ଶବ୍ଦକୋଷକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର Comprehensive ‘ଶବ୍ଦକୋଷ’ ରୂପରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସମର୍ପଣ କରିବା ବୋଲି ଲଜ୍ଜା କରି ଶ୍ରୀ ପରବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ନାମରେ ଏ ଗୁରୁତ୍ବ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରୁଅଛି । ଗତ ଛଅ ବର୍ଷ ବେଳା ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରି ଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲି ଓ ୧୯୧୬-୧୭ ରେ ତାକୁ ଅକ୍ଷରମାନରେ ସଜାଡ଼ିଥିଲି । ଆଜି ତାକୁ ହସ୍ତମାନଙ୍କରୁ ପ୍ରଥମ ଶବ୍ଦ ପାଣ୍ଡୁଲିପିରେ ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି । କିନ୍ତୁ

ସକୋପାୟନ
୩-୧-୧୯୧୯
୧୩୨୭ ସାଲ, ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳ ନବମୀ
ଶୁକ୍ରବାର ।”

ପ୍ରଭୁଙ୍କ କରୁଣାରୁ ଗନ୍ତବ୍ୟହର ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟ ୧୩୮୨୭ରେ ଶେଷ ହେଲା । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟର Vernacular Development Committee (ପ୍ରାଦେଶିକ ସାହିତ୍ୟବିକାଶ ସମିତି) ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସମିତି ସାର୍ ଅଲି ଇମାମୁଲ୍ ସଭାପତିତ୍ବରେ ଗଠନ କଲେ ଓ ତହିଁର ୨୭/୧/୨୭ ତାରିଖର ବିଶିଷ୍ଟ ଅଧିବେଶନକୁ ଉତ୍କଳର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳର କେତେକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା—ପଣ୍ଡିତ ଓ ପ୍ରୋଫେସର ବଳିୟା-ତକୁ ମନୁମ୍ଦାତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ । ବିଶାଖାପାଟଣା ଶାସୁକୁ ବିକ୍ରମ ଦେବ ବର୍ମାଙ୍କ (ଯେଉଁ ମହାତ୍ମା ବର୍ତ୍ତମାନ ଜୟପୁର ରାଜଶାଳା ଅଳଂକୃତ କରୁଅଛନ୍ତି) ପ୍ରସ୍ତାବ, ପ୍ରୋଫେସର ମନୁମ୍ଦାତାଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ଓ ସର୍ବସମ୍ମତକ୍ରମେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେ ସମଗ୍ର ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ସର୍ବଜନବ୍ୟବହୃତଶବ୍ଦାବଳସମ୍ବଳିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଗୋଟିଏ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଅଭିଧାନ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି ସାଧନ ପାଇଁ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ସେତେବେଳକୁ ମୋର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଦନ୍ତ୍ୟ ‘ସ’ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ-ଥାଏ । ଉକ୍ତ ଅଭିଧାନର ପାଣ୍ଡୁଲିପିକୁ ଉପସ୍ଥିତ ବସ୍ତବ୍ୟକ୍ତିଗଣଙ୍କ ଦେଖାଇବାରେ ସେମାନେ ଏହାକୁ ସାଗରସ୍ବାସକଲେ । ଏହି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କର ୨୯/୧/୨୭ ତାରିଖର ୪୯୩ ନମ୍ବର (ଇ) ରିଜଲୁସନ୍ ସଙ୍ଗେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣଦ୍ୱାରା ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ମୁଁ ଭାଷାକୋଷ ମୁଦ୍ରଣର ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟପାଇଁ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲି । ବିହାର ଓଡ଼ିଶାର ତତ୍କାଳୀନ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ତାଇରେଙ୍କର ଲମ୍ବର୍ଟ୍ ସାହେବଙ୍କ ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ କଟକର ବାପ୍ଟିଷ୍ଟ ମିସନାରୀ ଶାସୁକୁ ପାଇକ୍ (Rev'd. Mr. H. W. Pike) (ବାଇବଲ ନୁତନ ସମାଗରର ଆଧିକାରୀ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦକ ଓ ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପଣ୍ଡିତ) ମୋହର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଗୁଡ଼ିକ ବହୁସ୍ଥାନରେ ଚଳ ଚଳ କରି ପସ୍ତାକ୍ତାପ ବ୍ୟକ୍ତ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ଯେ, “ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଏ ଅଭିଧାନର ପାସଙ୍ଗରେ ପଡ଼ିବା ଭଲ କୌଣସି ଅଭିଧାନ ନାହିଁ; ଏହି ବିଷୟ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଶୁଣା ହେଲେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଅଭିଧାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ଓ ଏହା ଉତ୍କଳ ଭାଷା ତଥା ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚାପିକ୍ଷରେ ପ୍ରତିଦିନ ଲୋଡ଼ା ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଅଭିଜ୍ଞାନପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ; ଏହାକୁ ‘ଭାଷା-କୋଷ’ ନ କହି ‘ବିଶ୍ବକୋଷ’ ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇ ପାରେ ।”

ଲମ୍ବ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ବିଶ୍ୱନାଥ କର ଓ ପ୍ରୋଫେସର ଆର୍ତ୍ତବିଜ୍ଞାନ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଏ ଅଭିଧାନ ବିଷୟ ପରୀକ୍ଷାରେ ସେମାନେ ଏଥି ସପକ୍ଷରେ ଅନୁକୂଳ ମତ ଦେଲେ । ଉତ୍କଳର ପ୍ରାୟ ମରୁ ବିଶିଷ୍ଟ ସମ୍ପାଦକ (ଉତ୍କଳସାଧନା, ବୈଦିକ ଆଶା, ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର, ଯୁକ୍ତ ଉତ୍କଳ, ସମାଜ, ଗଡ଼ଜାତ-ନାମା, ପଞ୍ଚନାମା, ଲଳିତ)ମାନଙ୍କର ସମ୍ପାଦକମାନେ ପାଣ୍ଡୁଲିପିମାନ ସଂଗ୍ରହ କରି ଅନୁକୂଳ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦାନ ମୋତେ ଉତ୍ସାହିତ କଲେ ।

ମହାତ୍ମା ନାଥ ୧୯୨୭ ଖାଲରେ କଟକ ଆସିଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ଏକ ତାଙ୍କ ମାତାଙ୍କ କାଳ କାଲେଲ୍‌କାରଙ୍କୁ ପାଣ୍ଡୁଲିପିର କେତେକ ଅଂଶ ପଢ଼ି ଶୁଣାଇ ଦିଆଯିବାରେ ସେମାନେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୂଚନା ଦେଇ ମୋତେ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ । ଯେଉଁଦିନ (ଗଛା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା) ମୋର ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ସମସ୍ତ ଲେଖା ଶେଷ ହେଲା, ସେଦିନ ସ୍ୱର୍ଗତ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ମୋ ଗୃହକୁ ଆସି ମୋତେ ସାଦରସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନ କଲେ ଓ ତାଙ୍କ ‘ମାମା’ଙ୍କ ଏ ଗଛର ମୂଳଦଣ୍ଡ ଓ ଉପାଦେୟତା ପ୍ରଭୃତି କର ମୋତେ ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହିତ କଲେ ।

ଶ୍ରୀମତୀମେ ମୋତେ ଲିଖିତ ଭାବରେ ସରକାରୀ ପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଜଣାଇଲେ ଯେ “ଆପଣଙ୍କର ଭ୍ରାତାକୋଷ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଅନୁଶୀଳନାର୍ଥ କୋଷ ଏ ମୂଳବାନ ଉପାଦାନରୂପେ ଗୃହ୍ୟତ ହେବ ବୋଲି ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଅବଧାନତା କରୁଅଛନ୍ତି ।” ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କର ସେ ସମୟର ଅର୍ଥକୃତ୍ତା ଗୋଟି ‘ଭ୍ରାତାକୋଷ’ର ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପରିମାର୍ଜନପାଇଁ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅନୁକୂଳ ଆଦେଶ ପାଇବାରେ କିଛିଦିନ ବିଳମ୍ବ ହେଲା । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପାଦନ, ତହିଁରେ ଶିଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଜନା ଓ ତାକୁ ଛପାଖାନା ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ କରିବାକୁ ସେ ଗୁଡ଼ିକର ପରିଷ୍କରଣ କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି ସମାହିତ ହେବ, ଏହାହିଁ ମୋର ପ୍ରଧାନ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହେଲା । ଏଥି ସକାଶେ ମୋର ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କ ପାରମ୍ପରିକ ଓ ମୋ ନିଜର ଖୋରାକ ପାଇଁ ମାସିକ ନିଜ ଶହ ଟଙ୍କା ଲେଡ଼ା ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଓକିଲତ ଶୁଭୁଥିବାରୁ ଏ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଅନନ୍ୟାପାୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଓ ସମ୍ପାଦକମାନଙ୍କରେ ସହଯୋଗୀତା ଥିବା ଓ ଆଗରୁର ଅର୍ଥରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ୧୯୨୮ ସର୍ବୋତ୍ତମ ମାସରେ କଳାହାଣ୍ଡିର ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ବିଜୟମୋହନ ଦେବ ମୋର ଅଭାବ ଶ୍ରବଣ କରି ମୋତେ ଏକ ହଜାର ଟଙ୍କା ଏକକାଳିନ ଦାନ କଲେ । ଏହାହିଁ ସମ୍ପାଦନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋତେ ଅଗ୍ରସର କରାଇଲା । ତତ୍ପରେ ବର୍ଷମାନର ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ବିଜୟଚନ୍ଦ୍ର ମହତାପ ବାହାଦୂର (ଯେ କି ଓଡ଼ିଶାର କୁଳଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟର ଅଧିଷ୍ଠାତ ଅଟନ୍ତି) ଅଡ଼େଇ ଶହ ଟଙ୍କା ଓ ତତ୍ପରେ ସାହିତ୍ୟପ୍ରାଣ ବାନପ୍ରସ୍ତ ରାଜା ଶ୍ରୀରାମୋଦନରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ସମ୍ପାଦନାଦିର ବ୍ୟୟ ବହନାର୍ଥ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରଣୋଦିତ ହୋଇ ଏକ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଏବଂ ସେହି ବାବଦକୁ ମୋତେ ଛଅ ଶହ ଟଙ୍କା ଦାନ କଲେ । କଟକର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟପ୍ରଚାରସଂଘ ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆ ‘ବିଶ୍ୱକୋଷ’ ସଂକଳନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପରିକଳ୍ପନା କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେ ମୋର ପାଣ୍ଡୁଲିପିମାନ ଦେଖି ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଅଧିବେଶନ ମୋ ଘରଠାରେ କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କଲେ ଯେ ସେ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଶ୍ୱକୋଷ ସଂକଳିତ ହେବ ନାହିଁ ଓ ମୋ ଅଭିଧାନକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା କରିବା ପାଇଁ ମୋତେ ସଦା ସାହାଯ୍ୟ ଦେବେ । ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫଳରେ ଜଣେ ସମାଜିକ ପଣ୍ଡିତଙ୍କର

ଗୃହ ମାସର ଦରମା ଏକ ଶହ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଉଲ୍ଲ ସାହିତ୍ୟପ୍ରଚାର ସଂଘର ସମ୍ପାଦକ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ।

ଏହି ଅର୍ଥମାନ ହସ୍ତଗତ ହେବା ପରେ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କ ଅପାର କରୁଣା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ସମ୍ପାଦନକାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ପୀତାମ୍ବରୀ ଦେବୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଷ୍କରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଲି । ଦୁଇ ଜଣ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରାନ୍ଥୀଏଟ୍, ଦୁଇ ଜଣ ଅଣ୍ଡର ଗ୍ରାନ୍ଥୀଏଟ୍, ଦୁଇ ଜଣ ପଣ୍ଡିତ ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ପୀତାମ୍ବରୀଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଁ ସମ୍ପାଦନ କାର୍ଯ୍ୟ ୧୯୨୮ ନଭେମ୍ବର ମାସରେ ଆରମ୍ଭ କଲି । ଇତିମଧ୍ୟରେ ମୋ ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଅଛି । କିନ୍ତୁ ମୋ ସହକର୍ମୀ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ନୂଆ ସୋମେଶ୍ୱର ପୁର ନବାସୀ ଶ୍ରୀମାନ୍ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ମିଶ୍ର ବି.ଏ. ସମ୍ପାଦନ କାର୍ଯ୍ୟର ଆରମ୍ଭରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ଆସିଅଛନ୍ତି । ମୋ ସହସ୍ର ଲିଖିତ ପାଣ୍ଡୁଲିପିମାନ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଭରଣ ହଜାର ଫୁଲ୍‌ସ୍ପେସ୍ ପୃଷ୍ଠାସମ୍ବଳିତ ଶତାଧିକ ଖଣ୍ଡ ଖାତା ଅଧିକାର କରିବାରୁ ସେମାନ ଶ୍ରୀମାନ୍‌ଙ୍କୁ ନେଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସୌଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ବହୁ ଭାବଜୟ ଓ ପାଷାଣ୍ୟ ବିଦ୍ୱାନ ଓ ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ ମନାସୀ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟାନୁଗ୍ରାଣୀ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋ ଉଦ୍ୟମ ବିଷୟ ଅବଗତ ହୋଇ ମୋ ଗୃହରେ ପଦାର୍ପଣ କରି ପାଣ୍ଡୁଲିପିମାନଙ୍କର ଅଂଶ-ବିଶେଷ ପରିଦର୍ଶନ ଓ ପରୀକ୍ଷା କରି ମୋତେ ଶତମୁଖରେ ପ୍ରଶଂସା କରିବା-ଦ୍ୱାରା ଏବଂ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୂଚନା ଓ ସଂକେତ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ମୋତେ ସମୁତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହି ଉଦାରମନା ମନାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କଳର ବରପୁତ୍ର କୁଳବୃକ ମଧୁସୂଦନ, ଭାରତର ବରପୁତ୍ର ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ, ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ଆର୍ତ୍ତଜ୍ଞ, ବିଦ୍ୱାର ଓଡ଼ିଶା ଫାଇନାନ୍ସ ମେମ୍ବର ମାନ୍ୟବର ରାଜା ରାଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ, ଉତ୍କଳ-ମଣି ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ, ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀମାନ୍ ମାଳକଣ୍ଠ, କଲିକତାର ପାଦ୍ରୀ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ପଣ୍ଡିତ ଓ ଟେକ୍ନିକାଲ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜର ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ୍ ହେଣ୍ଡରସନ୍ ଓ ଛିଟ୍ଟିମୋର, ଗୁଜରାଟ ବିଦ୍ୟାପୀଠର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଆର୍ଚ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କାଲେଲ୍‌କାର ପ୍ରଧାନ ଅଟନ୍ତି । ୧୯୨୯ ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ ବିଦ୍ୱାର-ଓଡ଼ିଶା ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ଭାଇରେକ୍ଟର ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଫକସ୍ ସାହେବ ପାଣ୍ଡୁଲିପିମାନ ପରିଦର୍ଶନ ଓ ପରୀକ୍ଷା କରି ଗ୍ରନ୍ଥ ଛପା ହେଲେ ଏକ ସାର ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ୩୫ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରେ ୧୯୪ ସାର ଗ୍ରନ୍ଥ ବିଦ୍ୱାର-ଓଡ଼ିଶା ଶିକ୍ଷାବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ କ୍ରୟ କରିବାପାଇଁ ବଚନ ଦେଲେ । ଶ୍ରୀ ବିକ୍ରମ ଦେବ ବର୍ମାଙ୍କ ପ୍ରେରଣାକ୍ରମେ ମାନ୍ୟ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ଭାଇରେକ୍ଟର ପରୁଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ବଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ଭାଇରେକ୍ଟର ଦଶ ଶାସ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ କଣିକା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆଶା ଦେଲେ । କଟକର ତଦାନୁଗତ ମାଳକଣ୍ଠେଟ୍ ଓ କଲେକ୍ଟର ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଫେକ୍ ସାହେବ ୧୯୨୯ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ଏ ପାଣ୍ଡୁଲିପିମାନ ପରିଦର୍ଶନ କଲେ । ସେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଶହର ଅର୍ଥ, ଟୀକା ଓ ଶିକ୍ଷଣୀମାନ ଆଲୋଚନା କରି ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର ପ୍ରୀତି ହେଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶାର ତତ୍କାଳୀନ କମିସନର ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ହବାକ୍ ସାହେବ ୧୯୨୯ ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଏହା ପରି-ଦର୍ଶନ କରି ଏଥିରେ ଥିବା ଜ୍ୟୋତିଷିକ ଓ ଉଦ୍ଭିଦବିଦ୍ୟାବିଷୟକ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଶହର ଟୀକା ଦେଖି ପରମ ପରିତୋଷ ଲାଭ କଲେ ଏବଂ ଜ୍ୟୋତିଷିକ ଶତମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ ଉପଦେଶ ଦେଇ ମୋତେ ଶ୍ରୀଏ ପ୍ରାମାଣିକ ଇଂରାଜୀ ଜ୍ୟୋତିଷିକ ଗ୍ରନ୍ଥ (Astro-nomy without a telescope) ପାଠ କରିବାପାଇଁ ଦେଲେ । ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ହବାକ୍ ସାହେବ ପାଣ୍ଡୁଲିପିରୁ ଗଭୀର ଗବେଷଣା ଓ ଅଧ୍ୟୟନ

ପ୍ରମାଣ ପାଇ ଏପରି ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ଯେ, ସେ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ତାଲିମେନ୍-
ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପରାମର୍ଶ କରି ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ବେସରକାରୀ
ଭାବରେ ସୁପାରିସ୍ କଲେ କି ଏପରି ଅନନ୍ୟସାଧାରଣ ଗବେଷଣାପୂର୍ଣ୍ଣ
ଗ୍ରନ୍ଥର ସମ୍ପାଦନ ଓ ମୁଦ୍ରଣରେ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କର ମୁକ୍ତସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ସହଜ
ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ବିଧେୟ, କାରଣ ଶୁଣା ହେଲେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ କେବଳ ମାତ୍ର
ଉତ୍କଳର ବିଦ୍ୱନ୍ମଣ୍ଡଳୀ ଓ ସଜନ୍ୟମଣ୍ଡଳୀରେ ନୁହେଁ, ଉତ୍କଳ ବାହାରେ
ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଓ ଇଉରୋପ ଆଦି ସଭ୍ୟଜଗତର ବିଦ୍ୱନ୍ମଣ୍ଡଳରେ ମଧ୍ୟ
ସାଦର ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ। ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ
ଅର୍ଥ-ସହାୟ ମାନ୍ୟବର କନିକାର ରାଜା ସାହେବ ୧୯୨୯ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ
ପାଣ୍ଡୁଲିପିମାନ ପରିଦର୍ଶନ କଲେ ଓ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଉପଦେଶକ୍ରମେ
ଓଡ଼ିଶାର ତଦାନୁକ୍ରମ ଏକ୍ସିକ୍ୟୁଟିଭିଭର ପୁରୋହିତ ଫେକ୍ ସାହେବ ୧୯୨୯
ଡିସେମ୍ବରରେ ମୁଦ୍ରଣର ଏକ୍ସିକ୍ୟୁଟିଭିଭର ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣ କଲେ । ଉକ୍ତ
ରପୋର୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ତାଲିମେନ୍-ର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଫକର୍ ସାହେବ, ମନ୍ତ୍ରୀ
ମାନ୍ୟବର ସାର୍ ଫକ୍‌ରୁଦିନ୍, ସେକ୍ରେଟରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋଖଲେ, ଅର୍ଥସହାୟ
ମାନ୍ୟବର ରାଜା ରାଜେନ୍ଦ୍ରନାରାୟଣ, ଏକ୍ସିକ୍ୟୁଟିଭିଭର କମିଶନର ସଭାପତି
ମାନ୍ୟବର ସିଫ୍‌ନ ଓ ଲାଟ ସାର୍ ଷ୍ଟିଫେନ୍‌ସନ୍ ମହୋଦୟମାନଙ୍କ ଶୁଣରେ
ଉପସ୍ଥାପିତ ହେବାରୁ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ୩୦/୧୩୦ ର
ଆଦେଶପଦ୍ଧତୀରୁ ଏକ ଦକାର ଖଣ୍ଡ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ
କଲେ ଓ ପ୍ରାଥମିକ ଏକ୍ସିକ୍ୟୁଟିଭିଭର ଅନୁସାରେ ମୁଦ୍ରଣବ୍ୟୟର ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଅର୍ଥାତ୍
ଚଉଦ ହଜାର ଦୁଇ ଶହ ଟଙ୍କା, ସମ୍ପାଦନ ବ୍ୟୟପାଇଁ ଆଂଶିକ ସାହାଯ୍ୟ ପାଞ୍ଚ
ହଜାର ଟଙ୍କା ଦାନ କରିବେ ବୋଲି ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁଣା
ହେଲେ ଦୁଇ ଶହ ଖଣ୍ଡରୁ ଅନୁଧ୍ୟକ୍ଷ ଗ୍ରନ୍ଥ ତଦାନୁକ୍ରମ ପରିକଳ୍ପିତ ମୂଲ୍ୟ
ଠୁଣ୍ଟ ଟଙ୍କାର ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ସାରକୁ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କାରେ ମୁ
ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରିବ ବୋଲି ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ମୋଠାରୁ ବଚନ
ନେଲେ ।

ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା କାଉନ୍ସିଲର ଜେପୁଟି ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ମୋର କନିଷ୍ଠ-
ପ୍ରଭାତ ଶ୍ରୀମାନ୍ ରାମବାହାଦୁର ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍ 'ଭାଷାକୋଷ'
ପାଇଁ ଅର୍ଥସମ୍ମାନର ଚେଷ୍ଟା ଅବରତ କରି ଆସିଅଛନ୍ତି । ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର
ଲାଟ୍ ସାହେବଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପୋଲିଟିକାଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟ, କମିସନର ଓ
କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉକ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ଓ ଧନୀମାନଙ୍କ ନିକଟରେ
'ଭାଷାକୋଷ' ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ଓ ସାହାଯ୍ୟ ଭିକ୍ଷା କରିବାରେ ଏବଂ ଅଳ୍ପ
କରିବାରେ ସେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ହୋଇ ସର୍ବଦା ଲାଗିଅଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ଗତ
ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯେ କୌଣସି ଉପଲକ୍ଷରେ ଯେ କୌଣସି ଉକ୍ତ
ରାଜକର୍ମଚାରୀ ବା ବିଦ୍ୟୋଦ୍ଧାତା ଧନୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଅଛି,
ସେ ସୁଯୋଗ ଖୋଜି, ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ 'ଭାଷାକୋଷ'ର ମୁଦ୍ରଣ
ସାହାଯ୍ୟ-ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଦ୍ଘାପନ କରିବାକୁ ଶୁଣି ନାହାନ୍ତି । ଶ୍ରୀମାନ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧରଙ୍କର
ଏପରି କୁଳନ୍ତ ଉତ୍ସାହ ଓ ଉଦ୍ୟମ ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ନ ଥିଲେ
'ଭାଷାକୋଷ'ର ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶ ଆଜି ଯେତେଦୂର ସୁଗମ ହୋଇଅଛି,
ତାହା ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ।

ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇଲା ପରେ ଗତଜାତସମ୍ବନ୍ଧର
ତଦାନୁକ୍ରମ ଫେଲ୍‌ଡିକାଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟ ଓ କମିସନର ରାଣଗାୟା ସିଂହ ସାହେବ
ମହୋଦୟ ଏ ଉଦ୍ୟମର ବିଶିଷ୍ଟ ଉପଲକ୍ଷ କରି ଆଦେଶ ଦେଲେ ଯେ,

ସରକାରଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ୍ ଶାସନାର୍ଥୀନ ଆଠଗଡ଼, ବାମଣ୍ଡା ଆଦି ସାତଗୋଟି ଷ୍ଟେଟ୍
ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଏକ ସାରକୁ ଉଇଣ୍ଡି ଟଙ୍କା ରେଟରେ ଦୁଇ ସାର ଲେଖା ଏ
ଗ୍ରନ୍ଥପାଇଁ ଅଗ୍ରିମ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଆଗଭୁତ୍ ଅର୍ଜିତ ହେଉ । ଉତ୍କଳର ରୁଲିଙ୍ଗ-
ଓଫିସମାନେ ଏ ବିଷୟ ଉଦ୍ୟମର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଦେବେ ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ
ସାହେବ ନିଜର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଥିବାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ ।

୧୯୩୦ ଜୁନ୍ ମାସରେ 'ଭାଷାକୋଷ'ର ଶୁଣା ନମୁନା ଆଠଗ ପୁସ୍ତା,
ଅନୁଷ୍ଠାନପତ୍ର ଓ ଅର୍ଡ଼ରଫର୍ମ୍ ସମ୍ବଳିତ ଖଣ୍ଡି ଏ ପୁସ୍ତକ ମୁଁ ଉତ୍କଳର, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ଓ ସଭ୍ୟଜଗତର ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସାହିତ୍ୟସଭାମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ପ୍ରେରଣା
କଲି । ଇଉରୋପ ଓ ଆମେରିକାର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ବିଦ୍ୟୋଦ୍ଧାତା ବ୍ୟକ୍ତି
ମାନଙ୍କ ନାମ ମୋତେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଫକର୍ ସାହେବ ମନୋନିତ ଦିଆ କରି
ଯୋଗାଇଲେ ।

ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ଯେଉଁ କେତେକ ଅଂଶ ନମୁନା ପାଇଁ ଶୁଣା ନେଲେ,
ସେଥିରୁ ସେ ସମୟରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସମଗ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୋଟିଏ
ରୂପାଲ୍ ଚଉଠ (Royal Quarto) ଆକାର ୩୭୦୦ ପୃଷ୍ଠା ଆକାର
କରିବ ଓ ତାହା ଦୁଇ ଭାଗରେ ବନ୍ଦା ହେବ ଏବଂ ଏଥିର ମୁଦ୍ରଣାଧିକାର
ଅନୁମତ ଉଇଣ୍ଡି ହଜାର ଟଙ୍କା ଲାଗିବ । ସମ୍ପାଦନ ଓ ମୁଦ୍ରଣାଦି ବ୍ୟୟର
ଅଧିକାଂଶ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଓ କେତେକ ଦାନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି ବନ୍ଦନ କରିଥିବାରୁ
ସେ ସମୟରେ ପ୍ରିନ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ସମଗ୍ର ଶୁଣା ଗ୍ରନ୍ଥ (ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ)ର
ମୂଲ୍ୟ ଟ ୪୦୯ (ଚାରିଶ ଟଙ୍କା) କରାଯିବ ଓ ଯେଉଁମାନେ ଏକକାଳୀନ
ଆଗଭୁତ୍ ମୂଲ୍ୟ ଦେବେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଇଣ୍ଡି ଟଙ୍କା କରାଯିବ ।
ଏଥିମଧ୍ୟରେ କଳାବାଣ୍ଟି ମହାରାଜ ପତିଶିଖଣ୍ଡ, କେନ୍ଦୁଝର ରାଜା ଆଦି
ଦଶ ଖଣ୍ଡ ଧରକୋଟି ରାଜା ସାହେବ ଦଶ ଖଣ୍ଡ, ସୋନପୁର ମହାରାଜ ଛଅ ଖଣ୍ଡ,
ଘରସୁଆଁ ରାଜା ସାହେବ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ, ଚିକିଟର ରାଜା ଗାନ୍ଧେବ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ, ପାରସ୍
ପ୍ରାଚ୍ୟସମିତି, କଲକତା ଇମ୍ପିରିଆଲ୍ ଲାଇବ୍ରେରୀ, ତାକା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ-
ଲାଇବ୍ରେରୀଆନ୍, ମୁର୍ଦ୍ଦୋରର ରାଜା ରଘୁନାଥ ସିଂହ, ଜର୍ମିନ, ନରସିଂହ ଓ
ଇଟାଲିର ପ୍ରାଚ୍ୟ-ସାହିତ୍ୟସଭାମାନ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମାଲିକ
ସ୍କୁଲର ହେଡ୍ ମାଷ୍ଟର, ବିଶିଷ୍ଟ ଭୂସାମୀ ଓ ବିଦ୍ୟୋଦ୍ଧାତା ଗ୍ରାହକ, ମୁର୍ଦ୍ଦୋର
ଜିଲ୍ଲାର ଜାମୁର ହାଇସ୍କୁଲର ହେଡ୍ ମାଷ୍ଟର ଏବଂ ପୁରୀ, କଟକ ଓ ଗଞ୍ଜାମର
ଡିଷ୍ଟ୍ରିକ୍ଟବୋର୍ଡମାନେ ଏକ ଏକ ସାର ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଇଁ ଆଗଭୁତ୍ ଅର୍ଜିତ ନେନ-
ଅଛନ୍ତି । ଏଥିମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରକାଶର ବ୍ୟୟ ପାଇଁ କେନ୍ଦୁଝରର ରାଜା
ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ର ନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜଦେବ ପାଞ୍ଚ ଶହ ଟଙ୍କା, ଗଞ୍ଜାମ ହେଡ୍‌ମାଷ୍ଟର
ମଠର ଟ୍ରଷ୍ଟି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଏ ସାହେବ ଅଷ୍ଟା ଶହ ପଞ୍ଚାଶ ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ କରି-
ଅଛନ୍ତି ।

ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଅନୁକୂଳ ସମ୍ପାଦନବ୍ୟୟସାହାଯ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ହଜାର
ଟଙ୍କା ୧୯୩୦ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ଓ ମୁଦ୍ରଣ ବ୍ୟୟପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ଚଉଦ
ହଜାର ଦୁଇ ଶହ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରୁ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ୧୯୩୦ ଜୁଲାଇ ମାସରେ
ମିଳିଲା । ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ସାପି ହୋଇଥିବା ଅଂଶମାନ ମୋର ସାହିତ୍ୟଗୁରୁ
ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରେସର ସଭାଧିକାରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱନାଥ କରଙ୍କ ଦସ୍ତରେ
୧୯୩୦ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ଅର୍ପଣ କଲି । ତଦବଧି ସହକର୍ମୀମାନେ
ସମ୍ପାଦିତ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଗୁଡ଼ିକ ସାପି କରିବାରେ ଲାଗି ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସାପି ହେଉ-
ଥିବା ଅଂଶମାନ ଶୁଣାଶାଳାକୁ ପଠାଯାଇ ତାହା ନିମନ୍ତ ମୁଦ୍ରଣ ହେଉଅଛି ।

ଖୁରି ଭାଷାର ଅକ୍ଷରରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଦ୍ରିତ ହେବାପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର ଶ୍ରଦ୍ଧାସାଧନାମାନଙ୍କରେ କେତେଦୂର ସୁବିଧା ଅଛି ତାହା ଭୁଲୁଗୁଣୀ ମାତ୍ରକେ ଜାଣନ୍ତି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ବଙ୍ଗଳା ଓ ହିନ୍ଦୀ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ମୁଦ୍ରଣପ୍ରମାଦ ରହିଯାଇ ଅଛି । ଯେଉଁ ଦେଶରୁ ସାହେବ ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଧାନ ସଂକଳନ ପାଇଁ ୧୭ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମୋତେ ସଙ୍କେତ ଦେଇଥିଲେ, ସେ ୧୯୨୯ ସାଲରେ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ କଲେଜର ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ସ୍ବରୂପ କଟକକୁ ପୁନର୍ବାର ଆସି ମୋତେ ବଚନ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ମୁଦ୍ରିତ ପ୍ରତ୍ନ-ସିହିମାନ ସେ ସ୍ବୟଂ ସଂଶୋଧନ କରିବେ; କିନ୍ତୁ ବ୍ୟାଧି ତାହା ସହିଲ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଅକାଳବୟୋଗ ହାବୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ସାହାଯ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲି । ତତ୍ପରେ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ କଲେଜର ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ହୁଇଟ୍‌ମୋର ସାହେବ ଦୟା କରି ମୁଦ୍ରିତ ପ୍ରତ୍ନ-ସିହିମାନଙ୍କର ଇଂରାଜୀ ଅଂଶମାନ ସଂଶୋଧନ କରୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ସେ ଗଭୀରମେଣ୍ଡ ଗୁରୁକରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରି 'ଅ' ଅକ୍ଷର ଶୁଦ୍ଧା ଶେଷ ହେବା ସମୟରୁ ଭାରତ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ସେ ସୁଯୋଗରୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଅଛି । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ଇଂରାଜୀ ଅଂଶରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ମୁଦ୍ରଣପ୍ରମାଦ ରହିଗଲା । ପ୍ରତ୍ନ-ସିହିମାନ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାସାଧନାମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ, ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାଠାରୁ ଭେଦ ବେଶି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ଅଛି । ଗାଲପ୍ରୁଫ୍‌ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାଇନାଲ୍ ପ୍ରତ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରେସର ସ୍ବତ୍ବାଧିକାରୀ ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ ବିଶ୍ବନାଥ କର ଓ ସହକର୍ମୀ ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ ପଦ୍ମଚରଣ ଦାଶ, ମୋର ସହକର୍ମୀ ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଓ ମୁଁ ନିଜେ—ଏହିପରି ଗୁରୁଜଣଯାକ ମିଶି ପ୍ରତ୍ନର ପ୍ରତି ଅଂଶକୁ ଅନୁତଃ ସାତ ଥର ସଂଶୋଧନ କରୁଅଛୁ । ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ ପଦ୍ମଚରଣ ବିଶେଷ ଯତ୍ନ ଓ ଅସାଧାରଣ ଅଧ୍ୟବସାୟସହକାରେ ପ୍ରତ୍ନ-ସିହିମାନଙ୍କୁ ତନ୍ମତ୍ତ କରି ସଂଶୋଧନ କରୁ ଅଛନ୍ତି । ତଥାପି ଗୁରୁଭାଷାସମ୍ବଳିତ ମୁଦ୍ରିତ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅନେକ ତ୍ରୁଟି ଓ ପ୍ରମାଦ ରହି ଯାଇଅଛି । ଆଶାକରି, ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରତ୍ନ ସଂଶୋଧନ କାର୍ଯ୍ୟରେ କ୍ରମଶଃ ଯେତେକ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିବୁ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶତମାନଙ୍କରେ ମୁଦ୍ରଣପ୍ରମାଦର ଆଶଙ୍କା ସେତେକ କମି ଯାଉଥିବ ।

ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ କଲେଜର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଦେଶରୁସନ୍ ସାହେବଙ୍କ ସମ୍ମତିକ୍ରମେ କଟକ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ ସ୍କୁଲର ସଂସ୍କୃତ ଓ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ଭାଷାର ଅଧ୍ୟାପକ ଉତ୍କଳର ସୁପରିଚିତ ସାହିତ୍ୟିକ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ କୁଳମଣି ଦାଶ କାବ୍ୟଭାର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପାଦନ କରୁ ଅଛନ୍ତି । ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଭାଷାଗତ, ଅର୍ଥଗତ, ବ୍ୟାକରଣଗତ ଓ ରଚନାଗତ ଦୋଷମାନ ଥିଲା, ତାହା ସେ ମହାଶୟ ସଂଶୋଧନ କରି ଅଛନ୍ତି । ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟଙ୍କର ହାତ ଲାଗି ନ ଥିଲେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଭାଷାଗତ ଅଶୁଦ୍ଧି ରହିଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ।

ମୋର କଳିଷ୍ଠକନ୍ୟା ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ ମାଳକଣ୍ଠ ଦାଶ ଏଞ୍. ଏ. ପାଣ୍ଡୁଲିପି-ଗୁଡ଼ିକ ଥରେ ଦେଖି ପ୍ରୟୋଜକ ସ୍ଥଳରେ ସମ୍ପାଦନ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ ଓ ତଦନୁସାରେ ମୋ ନିକଟରେ ଦୁଇ ଭିନ୍ନ ମାସ ଅବସ୍ଥାନ କରି 'କ' ଅକ୍ଷରର କେତେକ ଅଂଶର ପାଣ୍ଡୁଲିପିରେ ସମ୍ପାଦନ ମଧ୍ୟ କରି ଥିଲେ । ଭାରତବ୍ୟାପୀ ରାଜନୀତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ତାଙ୍କୁ ଅସ୍ଥୁ କର ଦେଲା ନାହିଁ ଏବଂ ସମ୍ପାଦନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ସାହାଯ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଅଛି ।

'ଭାଷାକୋଷର' ସମ୍ପାଦନ ସମୟରେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବିଭାଗବିଭାଗ, ଅବର୍ଣ୍ୟ ଓ ବର୍ଣ୍ୟ 'ବ' ର ପ୍ରତ୍ୟେକାଂଶକ ଚିହ୍ନ ନିରୂପଣ, ବର୍ଣ୍ଣମାଳାକ୍ରମେ 'କ୍ଷ' ଅକ୍ଷରର ସ୍ଥାନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ; ଅନୁସ୍ଵାର, ବିସର୍ଗ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ-ସମ୍ବନ୍ଧ ଅକ୍ଷର-ମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ସାଙ୍କେତିକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଇତ୍ୟାଦି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଷୟ ସମସ୍ୟା ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ତେଣୁ ୧୯୩୦ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ ବିଶ୍ବନାଥ କର, ପ୍ରୋଫେସର ଆର୍ତ୍ତବିହାର, ସ୍ବୟଂ ବାହାଦୁର ଅଜୟଚନ୍ଦ୍ର, ସ୍ବୟଂସାହେବ ଉଦାସଚରଣ, ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଆର୍ତ୍ତବିହାର, ଆର୍ତ୍ତବିହାର ଶତପଥୀ, ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଦାଶ, ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସେନଗୁପ୍ତ, ଶ୍ରୀ ଅଗଣି ଦାଶ, ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ମିଶ୍ର, ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ରତ୍ନାକର ଗରବଜୁ ଓ ମୋର ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଘେନି ଗୋଟିଏ ପରାମର୍ଶସଭା ହୋଇଥିଲା । ତହିଁରେ ଆଲୋଚନାହାରୀ ଯାହା ମୀମାଂସିତ ହେଲା, ତାହାହିଁ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ଅନ୍ୟୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ ଅଛି ।

ଦେଖାଯାଏ ଯେ, ସାଧାରଣ ଲେଖାରେ ଓ ବିଶେଷତଃ ଅସିମ୍ଭିତ ଓ କଚିତା ଲେଖାକମାନଙ୍କ ଲେଖାରେ ଦେଶଜ ଓ ବୈଦେଶିକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ବନାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଦୃଢ଼ ନିୟମ ପାଳନ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଏକ ଶବ୍ଦକୁ କେହି ଦ୍ରଷ୍ଟ ଇ କେହି ଦୀର୍ଘ ଇ ଯୁକ୍ତ କରି ଲେଖନ୍ତି । ଏହିପରି ଦ୍ରଷ୍ଟ ଇ, ଦୀର୍ଘ ଇ; ଦନ୍ତ୍ୟ ସ, ତାଲବ୍ୟ ଶ ଓ ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟସ; ବର୍ଣ୍ୟ ଜ, ଅନ୍ତଃସ୍ତ ଯ ର ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖାରେ ସ୍ଥିରତା ନ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ (ଯଥା—କେହି ଲେଖେ ମୂତ, କେହି ଲେଖେ ମୁତ; ସୂତା, ସୁତା; ଏହା, ସ୍ବେହା; କୁଅ, କୁଅ; ଜାହାଜ, ଯାହାଯ; ଷ୍ଟେସନ, ସ୍ଟେସନ) । ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ସମୋଚାରତ ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ସବୁ ଆକାରମାନ ଭାଷାକୋଷରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଲେ ଗ୍ରନ୍ଥର କଲେକର ଅଯଥା ବଢ଼ିଯିବ, ଏହି ଆଶଙ୍କା ଯୋଗୁଁ ଶାସିତ ପରାମର୍ଶସଭାରେ ବହୁ ଭର୍ତ୍ତିକର୍କ ଓ ଆଲୋଚନା ପରେ ସ୍ଥିର ହେଲା ଯେ—ଏ ଶ୍ରେଣୀର ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବନାନ ଥିବା ଆକାର ଭାଷାକୋଷରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବ । ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ସମୋଚାରତ ଆକାରମାନ ସହଜରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୃଷ୍ଠାର ଶିରେଭାଗରେ ପ୍ରାୟ ସମୋଚାରତ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ିମୂଳଆ ତାଲିକା ଉପର ତଳ ହୋଇ ଦିଆଗଲେ ଏହି ତାଲିକାରେ ଥିବା କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦର ଗୋଟିଏ ଆକାର ଦେଖିଲେ ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟ ଆକାରମାନ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବା ପାଠକ ସହଜରେ ସ୍ଥିର କରି ପାରିବେ । ପରାମର୍ଶସଭାର ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟମତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୃଷ୍ଠାର ତାହାଣ ପୃଷ୍ଠାର ଶିରେଭାଗରେ ସମୋଚାରତ ବର୍ଣ୍ଣମାନ ବିଷୟ ଧାଡ଼ିରେ ଉପର ତଳ ହୋଇ ଦିଆଯାଇଅଛି ଏବଂ ବାଆଁ ପୃଷ୍ଠାରେ ଉକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ବନାନ ଥିବା ଆକାର କପରି ଧରପଡ଼ିବ ତହିଁର ସୂଚ ରୂପାୟ ଦିଆଯାଇ ଅଛି । ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ଯେ କୌଣସି ପୃଷ୍ଠା ଫିଟାଇଲା ଯାଣି ପ୍ରତି ପୃଷ୍ଠାର ଶିରେଭାଗରେ ରେଖାବଦ୍ଧ ଅଂଶ ପାଠକଙ୍କର ପ୍ରଥମେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ତାହା ପଢ଼ି ପାଠକମାନେ ଏ ଶ୍ରେଣୀର ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଭାଷାକୋଷରେ ଦିଆ ନ ଯାଇଥିବା ଆକାର ସହଜରେ ସ୍ଥିର କରି ପାରିବେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ବରୂପ, ସଂସ୍କୃତ 'କୃତ' ଶବ୍ଦରୁ ବାହାରିଥିବା ଦେଶଜ ଶବ୍ଦକୁ ଶିକ୍ଷିତମାନେ ମଧ୍ୟ 'କୁଅ' ନ ଲେଖି 'କୁଅ' ଲେଖିବାର ଓ ଦ୍ରଷ୍ଟ ଇ ଯୁକ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାର ଦେଖାଯାଏ; ଅଥଚ କେହି କେହି ପଣ୍ଡିତ ଏ ଶବ୍ଦକୁ 'କୁଅ' ବୋଲି ଲେଖିବା ଅସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ 'କୁଅ' ଶବ୍ଦ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଶବ୍ଦ ଦେଖିବାକୁ ହେବ ।

ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ସାହେବ ଓ ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ପେକ୍ ସାହେବଙ୍କ ପରେ ଫିଲିପ୍-ଡର୍ କମିସନର ଅନ୍ୟତର ସଦସ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ହିନ୍ଦୀକାନ୍ତୀ ମହାମନ୍ତ ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଫିଲିପ୍ ସାହେବ ଓଡ଼ିଶାକୁ କମିସନର ହୋଇ ଆସି ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରତି ବିଶେଷ କୃପା ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି ଓ ସ୍ୱୟଂ ଏକାଧିକ ଥର ଶ୍ରୀମାତାଙ୍କୁ ଯାଇ ମୁଦ୍ରଣ-କାର୍ଯ୍ୟ କେତେଦୂର ଅଗ୍ରସର ହେଲା, ତାହା ସ୍ମରଣରେ ପରିଦର୍ଶନ କରିଅଛନ୍ତି । କଟକର ବର୍ତ୍ତମାନ କଲେଜର ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ମାର୍ଭର୍କ୍ ସାହେବ ମଧ୍ୟ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୟଂ ଓ ତାଙ୍କର ସହଯୋଗୀଙ୍କ ସହିତ ଏକାଧିକ ଥର ପରିଦର୍ଶନ କରି ନାନା ଭାବରେ ମୋତେ ଉତ୍ସାହିତ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଏହି ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡର ଇଂରାଜୀ ଅଂଶରେ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ମୁଦ୍ରଣ-ପ୍ରମାଦ ଥିବାର ଦେଖି ଫିଲିପ୍ ଓ ମାର୍ଭର୍କ୍ ସାହେବଦ୍ୱୟ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତାରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମାନଙ୍କର ଇଂରାଜୀ ଅଂଶମାନ ସଂଶୋଧନ କରିବାର ଭାର ସ୍ୱୟଂ ଗ୍ରହଣ କରି ଅଛନ୍ତି । ଏତାଦୃଶ ମହାନୁଭବତା ପାଇଁ ମୁଁ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ନିକଟରେ ଗୁଣୀ ।

ଓଡ଼ିଆଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଯୋଗାଇବା ବିଷୟରେ କଟକର ଆର୍ତ୍ତଭୋକେଟ୍ ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ସଙ୍ଗଳାଗାରୀୟ ଗୁପ୍ତ ମହାଶୟ ଏମ୍. ଏ. କ. ଏଲ୍. ମୋତେ ନିମ୍ନଲିଖିତରୂପେ ଅଯାଚିତଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀମତୀ ପୀତାମ୍ବରୀ ସମ୍ପାଦିତ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଗୁଡ଼ିକ ସାପି କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଇଂରାଜୀ ଓ ବଙ୍ଗଳା ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା କରି ଏଥିରେ ତାଙ୍କ ଶକ୍ତି ନିୟୋଜିତ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଆଠଗଡ଼ର ଅପ୍ରାପ୍ତବ୍ୟବହାର ରଜା ଶ୍ରୀ ରାଧାନାଥ ଦେବବର୍ମା ରଜଶୟ ବିଧିବିଧାନ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଗଉରୀମେଘଙ୍କ ଆଦେଶକ୍ରମେ କଟକରେ ଛାତ୍ର ମାସ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଅଛନ୍ତି । ଅତି ଅଳ୍ପବୟସରେ ତାଙ୍କର ଏହି ଭାଷାକୋଷ ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ ଦେଖି ମୁଁ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଅଛି । ସେ ମୋ ଗୃହରେ ଥାଇ ପ୍ରତିଦିନ ଅଭ୍ୟାସନର ସମ୍ପାଦନ ଓ ପରିଷ୍କରଣମାନଙ୍କରେ ନାନା ତରୁ ନେଇ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଏଥି ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ଗଡ଼ଜାତ ପ୍ରତଳିତ ଶବ୍ଦ ଏହି ଭାଷାକୋଷକୁ ଯୋଗାଇ ଅଛନ୍ତି । ଆହୁର ମଧ୍ୟ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଶିଷ୍ଟ ଉପମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୋ ଉଦ୍ୟମର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଦ୍ଭାସନ କରିବା ତାଙ୍କର ଗୋଷ୍ଠୀ ବ୍ରତ ହୋଇଅଛି । ତାଙ୍କର ପିତା ସ୍ୱର୍ଗତ ରଜକବି ସାହିତ୍ୟ-ଶ୍ରୀ ରଜାବାହାଦୁର ବିଶ୍ୱନାଥ ଦେବ ବର୍ମା ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ : 'ମହା-ପ୍ରସାଦ'ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ । ଏ ଭାଷାକୋଷ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ଆଶୁଜନର ଏହି ଅମାୟିକ ଅନୁରାଗ ଦେଖି ମୁଁ ଆଶା କରୁଅଛି ଯେ, ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପିତୃଦେବଙ୍କ ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରି ଦିନେ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଭାଷାର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପ୍ରଧାନ ପୁଷ୍ଟପୋଷକ ହେବେ ।

ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ, ପୂର୍ବ-କଲିଙ୍ଗ ଉତ୍କଳୀୟ ଶ୍ରୀ ପୃଷ୍ଠା ପରିବର୍ତ୍ତରେ ସମଗ୍ର ମୁଦ୍ରିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରୀ ଛାତ୍ର ହଜାର ପୃଷ୍ଠା ଅଧିକାର କରିବ ଓ ତୁଲ ଖଣ୍ଡ ବକା ବହି ପରିବର୍ତ୍ତରେ ସମଗ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଗୁରୁ କି ପାଞ୍ଜି ଖଣ୍ଡରେ ବାଜିବାକୁ ହେବ, ଏବଂ ପ୍ରଥମେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମୁଦ୍ରଣାବଳୀକୁ ବିଶିଷ୍ଟ ହଜାର ଟଙ୍କା ପରିବର୍ତ୍ତରେ, ସମଗ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରୀ ଖଣ୍ଡ ହେଲେ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଶୀଘ୍ର ହଜାର ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟିତ

ହେବ । ଏ ବ୍ୟୟନିବ୍ୟାହ ଭଗବାନ ଜଗବେ, ଏହି ଆଶାରେ ଆଶାନୁତ ହୋଇ ମୂଳ ପାଣ୍ଡୁଲିପିରେ ଦିଆ ଯାଇଥିବା କୌଣସି ଶବ୍ଦ, ଟୀକା ବା ନୋଟ୍ କଟାକଟ ନ କର କମ୍ପା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଦେଶିକ, ପାରିଭାଷିକ ଓ ବୈଦେଶିକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ନ କମାଇ ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇ ଅଛି । ସତକୁ ସତ ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭୁ ଜଣେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଦାତାଙ୍କୁ ଆଣି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତଭାବରେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ସହାୟକ ରୂପେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁ ଅଛନ୍ତି ।

ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ସମଗ୍ର ଭାରତୀୟ ପ୍ରାଚ୍ୟ ସମ୍ମିଳନ (All India Oriental Conference) ର ନବମ ଅଧିବେଶନରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ମୁଁ ୧୯୩୦ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଯାତନା ଯାଇଥିଲି । ସେଠାରେ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ଡେପୁଟି ଡାଇରେକ୍ଟର ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଶ୍ୟାମଚରଣ ତ୍ରିପାଠୀ ଥିଲେ । ଇ. ଏସ୍. ମହୋଦୟ ଭାଷାକୋଷର ମୁଦ୍ରିତ ଅଂଶମାନ ଦେଖି ଓ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର ଏବଂ ପରେ ଲେଡ଼ା ହେବା ଅର୍ଥର ପରିମାଣ ଅବଗତ ହୋଇ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ମହାରାଜ ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେବଙ୍କ ଶ୍ରମରେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ଉପାଦେୟତା ଜଣାଇବାରେ ଗୁଣଗ୍ରାହକ ଶ୍ରୀ ମହାରାଜ ପ୍ରସନ୍ନ-ଚିତ୍ତରେ ମୁଦ୍ରଣ ବ୍ୟୟ ପାଇଁ ଆଠ ହଜାର ଟଙ୍କା ତୁଲ ବର୍ଷରେ ଦାନ କରିବାକୁ ଅର୍ଜୀକାର କଲେ । ଏହି ସାହାଯ୍ୟ ଲାଗି କୃତଜ୍ଞତା-ଜ୍ଞାପନାର୍ଥ ଭାଷାକୋଷର ନାମ ମହାରାଜଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ସ୍ୱର୍ଗତ 'ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର'ଙ୍କ ନାମ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଅଛି । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ମହାରାଜ ତୁଲ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇ ଅଛନ୍ତି, ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ବାକି ଟଙ୍କା ମିଳିବ ।

ପୁଣ୍ୟ ଏମାର ମଠର ମହନ୍ତ ମହାରାଜ ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ରାମାନୁଜ ଦାସ ମୁଦ୍ରଣ ନିମନ୍ତେ ତୁଲ ହଜାର ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ ଅର୍ଜୀକାର କରି ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସୁବିଧା ହେଲେ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି ଆଶାସନା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ମୋ ଜାମାତା ପୁରୀର ଗଉରୀମେଘ-ପୁତ୍ର ଓ ଆର୍ତ୍ତଭୋକେଟ୍ ଗୁପ୍ତ ବାହାଦୁର ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଲେକନାଥ ମିଶ୍ର ଏକ ହଜାର ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ହୋଇ ଆଂଶିକ ଟଙ୍କା ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱନାଥ ବାବୁଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଅର୍ପଣ କରି ଅଛନ୍ତି । ଗଡ଼ଜାତର ପୋଲିଟିକାଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟ ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଟାଲେଣ୍ଟ୍ ସାହେବ ମୋର ଏହି ଉଦ୍ୟମ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ ଉତ୍କଳର କେତେକ ବିଶିଷ୍ଟ ରଜା ମହାରାଜଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଏ ବ୍ୟୟସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ କରି ମୋତେ କୃତଜ୍ଞତା ପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ଅଛନ୍ତି । ମୁଁ ସତେଇକଲାର ରଜକବି ଓ ଉତ୍କଳର ରଜନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳୀରେ ଦୃଢ଼ତମ, ରଜର୍ବିପ୍ରତିମ ମହାରାଜ ଶ୍ରୀ ଉଦିତ ନାରାୟଣ ସିଂହ ଦେବଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାରୁ ମହାରାଜ ଗ୍ରନ୍ଥର କେତେକ ମୁଦ୍ରିତ ଅଂଶ ଦେଖି ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରାପ୍ତି ଲାଭକଲେ ଓ ତଦବଧି ମହାରାଜଙ୍କଠାରୁ ବିଶିଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବାର ଆଶା ମୋ ମନରେ ଜାଗରୁକ ହୋଇଅଛି । ଶରସ୍ୱତୀର ରୁଲିଙ୍ଗ ତପ୍ତ ରଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସିଂହ ଦେବ ମଧ୍ୟ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଇଁ ବିଶେଷ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରି ଅଛନ୍ତି । ପୁଣ୍ୟ ରାଧାକାନ୍ତ ମଠର ମହନ୍ତ ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଶେଷାମୀ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରଣୋଦିତ ହୋଇ ଏ ଭାଷାକୋଷର ମୁଦ୍ରଣବ୍ୟୟ ଲାଗି ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାପାଇଁ ପାରିଲେ ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ଦେଶବନ୍ଧୁ, ଉତ୍କଳରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ବରପୁତ୍ର, ରଜା ।

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି ଜାଗସୁଣ ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଅଳ କରୁଥିବାରୁ ଶ୍ରୀ ଗଜପତିଙ୍କର ଏ ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରତି ସମ୍ପଦକ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବାର ଆଶା ହେଉଅଛି ।

ଏଥିମଧ୍ୟରେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ସର୍ବପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ, ଉତ୍କଳର ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ-ପ୍ରତିମ, ସାହିତ୍ୟପ୍ରାଣ ଶ୍ରୀ ବିକ୍ରମ ଦେବ ବମ୍ବି ଜୟପୁରର ରାଜସିଂହାସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରି ଅଛନ୍ତି । ସେ ମହୋଦୟ ପ୍ରଥମେ ଏହି ଦେଶହୃଦୟର ବ୍ୟୟ-ବହୁଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଉତ୍କଳାଳୀନ ଜୟପୁର ଅଧିଷ୍ଠାତା ନିକଟରେ ମୋ ପାଇଁ ଅଳ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅପାର କରୁଣାରୁ ଅଳ ସେ ସ୍ୱୟଂ ଜୟପୁରର ଅଧିଷ୍ଠାତା । ତେଣୁ ମୁଦ୍ରଣ ବ୍ୟୟ ପାଇଁ ନଅଶ ଥିବା ଅର୍ଥ ସମ୍ବଳରେ ମୋର ଦୁଷ୍ଟିନ୍ତା ଦୂର ହୋଇଅଛି ଏବଂ ମୋ କର୍ମ-ପତ୍ନୀ ଆଲୋକ-ମୟ ଦେଖା ଯାଉଅଛି ।

ପାଣ୍ଡୁଲିପିରୁ ପ୍ରଥମେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ଶତ ପୃଷ୍ଠା ମାତ୍ର ଅଧିକାର କରିବ, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୁରୁ ପରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ କେବଳ ସେହି ଅଂଶ ବାର ଶତ ପୃଷ୍ଠା ଅଧିକାର କରିଅଛି । ଏପରି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତଭାବରେ ଗ୍ରନ୍ଥର କଲେବର ବୃଦ୍ଧି ହେବାରୁ ମୁଦ୍ରଣବ୍ୟୟସ୍ଥାନରେ ଆଶଙ୍କା ଜାତ ହେଉଥିଲେହେଁ, ଘର୍ଷ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ-କ୍ୟାପା କଠୋର ପରଶ୍ରମରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଶକ୍ତି, ଟୀକା, ଟିପ୍ପଣୀ, ନୋଟ୍ ଆଦି ମୁଁ ସଂଗ୍ରହ କରି ରଖିଅଛି, ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଏ ସମ୍ବରଣରେ ସନ୍ଦିଗ୍ଧତା କରିବାର ଲୋଭସମ୍ଭରଣ କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ରବିବାରଙ୍କ ଅପାର କରୁଣା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ମୁଁ ମୋର ବହୁପରଶ୍ରମସମୃଦ୍ଧ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଲିଖିତ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ସନ୍ଧ୍ୟାଜଗତର ଭ୍ରାତୃଭ୍ରାଣୀଙ୍କ ହାତରେ ଅର୍ପଣ କରିବ ବୋଲି ଦୃଢ଼ସଂକଳ୍ପ ହୋଇ ବସିଅଛି ।

ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ତଳେ ଶିକ୍ଷାପ୍ରୟୋଗମାନ ଯୋଗ କରିବା ଓ ଟୀକା ଲେଖିବା ପାଇଁ ଗତ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ହେବ ମୁଁ ସହସ୍ରାଧିକ ପ୍ରକାଶିତ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ କରିଅଛି, ତଥାପି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ କର୍ତ୍ତବାର ସମ୍ଭବ ମୋର ନ ଥିବାରୁ କେତେକ ମହାନୁଭବ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋତେ ସେମାନଙ୍କ କୃତ ବା ପ୍ରକାଶିତ ବା ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଥିବା ବହୁ ଗଦ୍ୟ, ପଦ୍ୟ ଓ ଅଭିଜ୍ଞାନ-ଗ୍ରନ୍ଥ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଅଳ ଏଠାରେ ସେହି ମହାନୁଭବମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ହୃଦୟର କୃତଜ୍ଞତା ଅର୍ପଣ କରୁଅଛି । ସେହି ଦାତାମାନଙ୍କର ନାମ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା । ପ୍ରୋଫେସର ଆର୍ତ୍ତବିହାର ମହାନ୍ତି, ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱନାଥ କର, ଶ୍ରୀ ଶଶିଭୂଷଣ ରାୟ, ପ୍ରୋଫେସର ମୋହନମୋହନ ସେନାପତି, ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ, ଶ୍ରୀ ମାଳକଣ୍ଠ ଦାଶ, କବି ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ମହାନ୍ତି, ରାୟ ବାହାଦୁର ଅଜୟଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ରାୟ ବାହାଦୁର ରାମଶଙ୍କର ରାୟ, ରାୟ ସାହେବ ଉଦାରଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଦାଶ, କଟକ ଅରୁଣୋଦୟ ପ୍ରେସର ସହାଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତଚନ୍ଦ୍ର ଦାନ, ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ସାହୁ, ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ, କଟକ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ପ୍ରେସର ସହାଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ ହରେକୃଷ୍ଣ ଦାସ, ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବୋଷ, ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀ ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ପାଲ, କଟକ ଟ୍ରେଡ଼ିଙ୍ଗ୍ କୋମ୍ପାନୀର ମେନେଜର ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଅକୁଳ ମିଶ୍ର କାବ୍ୟଗର୍ଭ, ତାଙ୍କର ରାୟ ବାହାଦୁର ଜୟନ୍ତ ରାଓ, ଶ୍ରୀମାନ୍ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଆଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ରାୟସାହେବ ନନ୍ଦକିଶୋର ବଳ, ସମ୍ବଲପୁର ସାଧନା ପବ୍ଲିକାର ସମ୍ପାଦକ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସ୍ୱପ୍ନେଶ୍ୱର ଦାଶ, ଆଶାପତ୍ରିକାର ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥ, ଶ୍ରୀ ମହାରାଜ ସୋନପୁର, ଚିକଟୀର ବାନପ୍ରସ୍ଥ ରାଜା ଶ୍ରୀ ରାଧାମୋହନ ରାଜେନ୍ଦ୍ର

ଦେବ ଓ ଯୁବରାଜ - ଶ୍ରୀ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ, ଶ୍ରୀମତୀ କୁନ୍ତଳାକୁମାରୀ ଦେବୀ, ସୁରଙ୍ଗୀର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ରାଜା ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଭୂପାଳୀ ଦେବ, ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସେନ ରାୟ, କଟକ ପ୍ରିଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍ କୋମ୍ପାନୀର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀରାୟ ପଣ୍ଡା, ଭେଙ୍କାନାଲର ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର, ଆଠଗଡ଼ ନିବାସୀ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଦାନବକୁ ରଥ, ରାୟ ବାହାଦୁର ରାଜକିଶୋର ଦାସ, ଶ୍ରୀ ଗୋଦାବରୀ ମିଶ୍ର, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାଶ, ବ୍ରହ୍ମପୁରର ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷ୍ଟୋରର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ମୋର ପ୍ରାଣପ୍ରତିମା ସ୍ୱର୍ଗତା କନ୍ୟା ଶ୍ରୀମତୀ ଲବଣ୍ୟବତୀ, କାଶୀ ନାଗରାମପୁରୁଷୋତ୍ତମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ପାଟଣା ପାଠଶାଳା ପ୍ରେସର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଣ୍ଡିତ ରାମଲୋଚନ ଶରଣ ଓ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିହର ସାହେବ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଭାଷାକୋଷ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର କୋଂସମ୍ପାଦକ; ମୁଁ ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କର ଜଣେ ନଗଣ୍ୟ ଓ ଅଧମ ପୁତ୍ର । ମୋ ଭଲ ଗୁଣଗ୍ରାସ, ବିଦ୍ୟାଗ୍ରାସ, ସାଧନାଗ୍ରାସ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଉତ୍କଳ ଜାତିର ଏ ଯେଉଁ ଭାଷାସୌଧ ନିର୍ମିତ ହେଲା, ତାହା ବହୁଶତ ବିଦ୍ୟୋଦ୍ଧାତା, ଗୁଣଗ୍ରାସୀ, ସାହିତ୍ୟପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ, ସହାନୁଭୂତି ଓ ଅଶୀର୍ବାଦ ଯୋଗୁଁ ସମ୍ଭବପରି ହୋଇଅଛି ।

ଯେଉଁମାନେ ମୋତେ ନାନାଭାବରେ — କେହି ଧନ ଦ୍ୱାରା, କେହି ଉତ୍ସାହଦ୍ୱାରା, କେହି ଲେଖାଦ୍ୱାରା, କେହି ଅଶୀର୍ବାଦ ଦ୍ୱାରା, କେହି ପୁସ୍ତକ ଯୋଗାଇ, କେହି ଦାତାମାନଙ୍କ ଠାରେ ସୁପରିଷ୍ଟ କରି ଶବ୍ଦ ଯୋଗାଇ — ସାହାଯ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଆମରଣ ଗୁଣୀ ରହିଲି ।

‘ବିହାର’ ଓଡ଼ିଶାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଲିଟିରାଚେର ମହାମାନ୍ୟ ମାନ୍ୟବର ସର ହିଉ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ମହୋଦୟ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ବିଶିଷ୍ଟ ପୃଷ୍ଠପୋଷକରୂପେ ମୋତେ ନାନାପ୍ରକାରେ ଉତ୍ସାହିତ କରି ଥିବାରୁ ମୁଁ ତଥା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତାଙ୍କର ମହାନୁଭବମତା ପାଇଁ ତାଙ୍କଠାରେ ଚିରକୃତଜ୍ଞତା ପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ଉଦ୍ୟମ ଯୋଗୁଁ ଅଳ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଦ୍ରିତ ହେବାର ଆଶା ଅଂଶତଃ ଫଳବତୀ ହୋଇଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ହାତ୍‌ଟୋନ୍ ଛବି ଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଦେଖି ବୋଲି କଲ୍ପନା କରିଅଛି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଫଟୋ ବା ବୁକ୍ ହସ୍ତଗତ ହୋଇଅଛି ସେମାନଙ୍କ ଛବିମାନ ଏ ଖଣ୍ଡରେ ସଂସ୍କୃତ ହେଲା ଏବଂ ନିମ୍ନରେ ଯାହା ଯାହା ହସ୍ତଗତ ହେଉଥିବ ତାହା ସ୍ୱରକ୍ଷିତ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ରେ ଯୋଗ କରାଯିବ ।

ଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅନେକ ଅଭାବ ଓ ଦୋଷ ରହିଗଲା । ଏହାକୁ ମୁଁ ଯେଉଁପରି ସର୍ବାଙ୍ଗସୁନ୍ଦର କରିବାକୁ କଲ୍ପନା କରିଥିଲି ସମୟ, ଅଭିଜ୍ଞାନ-ଗ୍ରନ୍ଥ, ଦେଶାଟନ ଓ ବିବେଚନା ଅର୍ଥାଭାବରୁ ଏବଂ ଯଥେଷ୍ଟ ସହକର୍ମୀ ଅଭାବରୁ ତାହା କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କୁ ଏଭଳି ମାନ୍ୟ କହି ପାରିବି ଯେ, ମୁଁ ମୋ ଚେଷ୍ଟାରେ ତ୍ରୁଟି କରିନାହିଁ । ମୋର ଏକମାତ୍ର ଆଶା ଯେ, ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଧାନ ଲେଖିବାର ଯେଉଁ ଦିଗ୍‌ଗର୍ଭନ ସ୍ଥାପନ କରିଗଲି ତାହାର ପତ୍ନୀ ଅନୁସରଣ କରି ମୋ ଅପେକ୍ଷା କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଅଧିକତର ଗୁଣୀ ଓ ଅଧିବସାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତରେ ଦିନେ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିଧାନ ସଫଳତା କରି ପାରିବେ । ମୋର ଏହି ସଂଗ୍ରହ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଧାନର ଉପକରଣ ମାତ୍ର ।

ସୌଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ମୁଁ ଓକିଲତା ଆରମ୍ଭ କରିବା ବେଳେ ଉତ୍କଳର ଦେଶହୃଦୟକ୍ରନ୍ତ, କର୍ମନିଷ୍ଠ, ବୟୋବୃଦ୍ଧ ତଥା ଜ୍ଞାନବୃଦ୍ଧ ମିଷ୍ଟର ଦାସ (ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ଏମ୍. ଏ., ବି. ଏଲ୍. ସି. ଆଇ. ର) କୁ ସମ୍ମୁଖରେ

ପାଇବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲି ଓ ତାଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଭୁଲ୍ଲସମ୍ମିଳନା, ରେଭନ୍ସା ବାଳକାବିଦ୍ୟାଳୟ ଆଦି କେତେକ ସାଧାରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଜଣେ ଜଗଣ୍ୟ କର୍ମୀ ରୂପେ କିଛି ଦିନ କର୍ମ କରିଥିଲି । ମୋ ଜୀବନର ସେହି ସୁରଣୀୟ ସାତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ବସି ତାଙ୍କର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ, ଅଧ୍ୟବସାୟ, ଜାତୀୟପ୍ରେମ, ଦେଶସେବା, କର୍ମନିଷ୍ଠା ଓ ଅଜ୍ଞାନ ପରିଶ୍ରମ ଆଦି ଦେଖିବା ଯୋଗୁଁ ମୋ ଜୀବନର ଗତି ଯେଉଁ ପରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ଓ ତାଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଯେଉଁ ଅଧ୍ୟବସାୟ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀରୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବ କରୁଥିଲି, ତାହାର ଫଳରେ ଆଜି ଏପରି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଆୟାସସାଧ୍ୟ, ବଡ଼ ଧୈର୍ଯ୍ୟସାଧ୍ୟ, ବଡ଼ ଜନସାଧ୍ୟ ଓ ବଡ଼ ସମୟସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ମୋ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବପର ହୋଇଥିଲା । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆସି ନ ଥିଲେ ନାନା ବାଧା-ବିଘ୍ନ, ଅଭାବ-ଅସୁବିଧା, ଘାତ-ପ୍ରତିଘାତ, ଆଶା-ନିରାଶ୍ୟ ଅଭିକ୍ରମ କରି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ ସହକାରେ ଅନୁ୍ୟନ ୨୦ ବର୍ଷ ଲାଗି ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଶେଷ କରି ପାରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭରଣୀ ହଜାର ପୃଷ୍ଠା ବ୍ୟାପୀ ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ଲେଖା ଶେଷ ହେବା ପରେ ସେ ନିଜେ ମୋ ଘରକୁ ଆସି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ତହିଁ ଉପରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଦେଇ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଗଲେ ଏବଂ ତତ୍ପରେ ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେବା ପାଇଁ ମୁଁ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କଲି ।

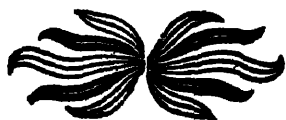
ଏ ଅଭିଧାନର ସଂକଳନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶ୍ରୀମତୀ ପୀତାମ୍ବରୀ ଦେବୀ ନାନା ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ନ ଥିଲେ

ମୋ ଜୀବନରେ ଅଭିଧାନ ପ୍ରଣୟନରୁପ ମହାବ୍ରତ ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରି ପାରି ନ ଥାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ତାଙ୍କଠାରେ କେତେଦୂର ଗୁଣୀ, ତାହା ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରୁ ନାହିଁ—ମୁଁ ଏଥିଲାଗି ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ତିର ଜୀବନ ପାଇଁ ଅପରିଶୋଧ୍ୟ ଗୁଣରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିଲି ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାରେ ମୋର ପ୍ରଥମ ଉତ୍ସାହ ଦାତା ଓ ପ୍ରବେଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱନାଥ କର ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶର ଭାର ବହନ କରି ମୋତେ ପରମାୟାସିତ କରି ଥିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁଅଛି ।

ଯେଉଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅପାର କରୁଣାରୁ ଏହି ଶ୍ରୀଣ ହସ୍ତଦ୍ୱାରା ଏପରି ବିରାଟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ଲେଖା ଶେଷ ହୋଇ ପାରିଲା ଓ ଯାହାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ଆଜି ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ସାଧାରଣଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଅର୍ପିତ ହେଲା, ସେହି ପରବ୍ରହ୍ମଙ୍କ କରୁଣା ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଶେଷ ଖଣ୍ଡର ମୁଦ୍ରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଏକ ମାତ୍ର ଅବଲମ୍ବନ ।

ପରିଶେଷରେ ନିବେଦନ ଏହି କି ଏ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ପାଠକରି ପାଠକମାନେ ଯେଉଁଠାରେ ଯାହା ଭ୍ରମପ୍ରମାଦ ଦେଖିବେ ବା ପରିବର୍ତ୍ତନାଦିର ଯାହା ଯାହା ସୂଚନା କରିବେ ତାହା ଅନୁପ୍ରହସୁଙ୍କ ମୋତେ ଜଣାଇଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଖଣ୍ଡ ଓ ସମ୍ପରଣ ମାନଙ୍କରେ ସେ ଗୁଡ଼ିକ ପରିହାର ବା ପାଳନ କରିବାକୁ ମୁଁ ଯଥାଶକ୍ତି ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୋଷ ସଙ୍କଳନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଅଭିଜ୍ଞାନ ଗ୍ରନ୍ଥ,
ଗ୍ରନ୍ଥକାରମାନଙ୍କର ନାମ ଓ ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ ।

M. W.—ମନ୍ଦିଅର ଉତ୍କଳଅମ୍ବୁଜ କୃତ ସଂସ୍କୃତ-ଇଂରାଜୀ ଡକ୍ଟନାମା ।
Kirtikar—ଡକ୍ଟର କୀର୍ତ୍ତିକାରଙ୍କର 'Indian Plants'
(ଭାରତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦ)
Apte—ପ୍ରୋଫେସର ଅପ୍ଟେଙ୍କର Practical Sanskrit—English
Dictionary. (ସଂସ୍କୃତ-ଇଂରାଜୀ ଅଭିଧାନ)
Beams—Beams' Comparative Grammar of four
Indo-Aryan languages. (ବିମ୍ବଙ୍କ ଗୁରୁ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ)
Haines—ଡାକ୍ତର ସାହେବଙ୍କ Botany of Bihar and Orissa.
(ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର ଉଦ୍ଭିଦତତ୍ତ୍ୱ)
Howells—ପାଦ୍ରୀ ହାଉଏଲ୍ସ ସାହେବଙ୍କ ଅପ୍ରକାଶିତ ଓଡ଼ିଆ-ଇଂରାଜୀ
ଅଭିଧାନର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ।
Fallon—ଡକ୍ଟର ଫାଲନଙ୍କର ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ-ଇଂରାଜୀ ଡକ୍ଟନାମା ।
Sir George Greierson—Linguistic Survey of India.
(ବ୍ରାହ୍ମସିନ୍ଧୁଙ୍କ ଭାରତର ଭାଷାବିଶ୍ଳେଷ) ।
Grundy—ପାଦ୍ରୀ ଗ୍ରଣ୍ଡି ସାହେବଙ୍କର ଓଡ଼ିଆ-ଇଂରାଜୀ ଡକ୍ଟନାମା ।
ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ—ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ 'ଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ୱବୋଧ ଅଭିଧାନ' ।

ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର—ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ଦାସଙ୍କ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାର ଅଭିଧାନ ।
ବିଶ୍ୱକୋଷ—ନାଗେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ବସୁଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ 'ବିଶ୍ୱକୋଷ' ।
ସୋଗେଷ୍ଟ୍ର—ସ୍ୱୟଂ ବାହାଦୁର ସୋଗେଷ୍ଟ୍ର ସ୍ୱୟଂ ବିଦ୍ୟାଦିଧିଙ୍କ ସଂକଳିତ
'ବଙ୍ଗଳା ଶବ୍ଦକୋଷ' ।
ପ୍ରକୃତବାଦ—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାମକମଳ ବିଦ୍ୟାଳଙ୍କାରଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ସଚ୍ଚିତ୍ର ବଙ୍ଗଳା
'ପ୍ରକୃତବାଦ ଅଭିଧାନ' ।
ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର - କାଶୀ ନାଗସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ସଭାଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ 'ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦ-
ସାଗର' ବା ହିନ୍ଦି ଭାଷାର ବୃହତ୍ କୋଷ ।
ସୁବଳଚନ୍ଦ୍ର—ସୁବଳଚନ୍ଦ୍ର ମିତ୍ରଙ୍କ ସରଳ ବଙ୍ଗଳା ଅଭିଧାନ ।
ଗାଙ୍ଗୁଲି—The student's Bengali and English
Dictionary (ବି. ଗାଙ୍ଗୁଲିଙ୍କ ବଙ୍ଗଳା-ଇଂରାଜୀ ଅଭିଧାନ)
ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ—ଶ୍ରୀ ନାଗେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ସେନ୍ ସ୍ୱପ୍ରଙ୍କ ବଙ୍ଗଳା 'ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ଶିକ୍ଷା' ।
ସମର୍ଥକୋଷ - ରାଜା ରାଧାକାନ୍ତ ଦେବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ 'ସମର୍ଥକୋଷ'
ଅଭିଧାନ ।
ଶବ୍ଦକଳ୍ପଦ୍ରୁମ—ବଙ୍ଗାକ୍ଷରରେ ମୁଦ୍ରିତ ସଂସ୍କୃତ ଅଭିଧାନ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୋଷରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶିଷ୍ଟପ୍ରୟୋଗର ଗ୍ରନ୍ଥକାରମାନଙ୍କର ନାମ ଓ ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ ।

(ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ—ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କ ନାମ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ଦିଆ ଯାଇଅଛି)
ଅରୁଦ; ଅରୁଦାନନ୍ଦ—କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ନେମ୍ବଲଗାଦର ମହନ୍ତ
ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଅରୁଦାନନ୍ଦ ଦାସ ।
ଅଜୟ ଚନ୍ଦ୍ର—ସ୍ୱୟଂ ବାହାଦୁର ଅଜୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ—ପ୍ରାଚୀନ କବି ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାର ।
ଉତ୍କଳ-ସାହିତ୍ୟ—ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱନାଥ କରଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—ପ୍ରାଚୀନ କବି କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ ।
କୁନ୍ତଳା; କୁନ୍ତଳାକୁମାରୀ—ଶ୍ରୀମତୀ କୁନ୍ତଳାକୁମାରୀ ଦେବୀ ।
କୁଳମଣି—ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଦାଶ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ—ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କୃପାସିନ୍ଧୁ ମିଶ୍ର ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ—ଧରକୋଟର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜା ।
ଗଙ୍ଗାଧର—ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କବି ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର ।
ଗଡ଼ଜାତବାସିନୀ—ତାଳଚେରରୁ ପ୍ରକାଶିତ ସାପ୍ତାହିକ ପତ୍ରିକା ।
ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ—ଗଞ୍ଜାମର ପ୍ରାଚୀନ କବି ।
ଗୋଲ୍ଲେକ—ଅପ୍ରକାଶିତ କାବ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସାଦର ଆଧୁନିକ କବି ।
ବିକଟ—ରାଜାସାହେବ ବିକଟ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି—କବି ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ମହାନ୍ତି ।
ଜଗନ୍ନାଥ—ଭକ୍ତକବି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶ ।
ଜଗବନ୍ଧୁ—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହ ।
ଭାରଣୀ—ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଭାରଣୀଚରଣ ରଥ ।
ଭୂଲସୀ-ବିକ୍ରମ—ଜୟପୁରର ରାଜା ବିକ୍ରମଦେବଙ୍କ କୃତ ଭୂଲସୀ ଦାସଙ୍କ
ହିନ୍ଦି ରାମାୟଣ ଆଦିକାଣ୍ଡର ପଦ୍ୟାନୁବାଦ ।
ଦାଶରଥ—ପ୍ରାଚୀନ କବି ଦାଶରଥ ଦାସ ।
ଦାନକୃଷ୍ଣ—ଭକ୍ତକବି ଦାନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ।
ଦୈନିକ ଆଶା—ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଦୈନିକ ପତ୍ରିକା ।
ନନ୍ଦକିଶୋର—ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କବି ନନ୍ଦକିଶୋର ବଳ ।
ନାରାୟଣ—କବି ନାରାୟଣ ଦାସ (ହରିବଂଶ) ।
ମାଳକଣ୍ଠ—ଶ୍ରୀ ମାଳକଣ୍ଠ ଦାଶ ।
ପଞ୍ଚାମୃତ—କଟକ ଟ୍ରେଡ଼ିଙ୍ଗ୍ କମ୍ପାନୀଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ପତ୍ରିକା ।
ପୀତାମ୍ବର—କବି ପୀତାମ୍ବର (ନୃସିଂହ ପୁରୀ) ।
ପୀତାମ୍ବର—ଶ୍ରୀମତୀ ପୀତାମ୍ବରୀ ଦେବୀ ।
ପ୍ରତାପ—ପ୍ରାଚୀ ସମିତି ପ୍ରକାଶିତ ଶଶିଶେଖା ।

ପ୍ରାଚୀ—କଟକ ପ୍ରାଚୀସମିତି ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନମାଳା ।
 ପ୍ୟାସମୋହନ—ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପ୍ୟାସମୋହନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।
 ଫକୀର, ଫକୀରମୋହନ—ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି ।
 ବଳରାମ—ପ୍ରାଚୀନ କବି ବଳରାମ ଦାସ (ରାମାୟଣ) ।
 ବି. କେ. ପୁ—ବିଷ୍ଣୁ କେଶରୀ ପୁରାଣ ।
 ବିନାୟକ—ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ବିନାୟକ ମିଶ୍ର ।
 ବିଶ୍ୱନାଥ—ପ୍ରାଚୀନ କବି ବିଶ୍ୱନାଥ ଖୁଣ୍ଟିଆ (ବିଚିତ୍ର ରାମାୟଣ) ।
 ବିଷ୍ଣୁକେଶରୀ ପୁରାଣ—ପ୍ରାଚୀ-ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନମାଳା ।
 ବ୍ରଜନାଥ—ବ୍ରଜନାଥ ବଡ଼ ଜେନାଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ସମରତରଙ୍ଗ ।
 ଭକ୍ତଦାସ, ଭକ୍ତଚରଣ—ପ୍ରାଚୀନ କବି ଭକ୍ତଚରଣ ଦାସ ।
 ଭଞ୍ଜ—କବି ଭୃପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ।
 ଶ୍ରୀମା—ଶ୍ରୀମାର୍ଥବର (କପଟପାଶ) ।
 ଉକାଶଚରଣ — ରାୟ ସାହେବ ଶ୍ରୀ ଉକାଶଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ।
 ଭୂପତି—ପ୍ରାଚୀ-ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନମାଳାର କବି ଭୂପତି ପ୍ରଣୀତ ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
 ମଦନମୋହନ—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମଦନମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ (ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ) ।
 ମହାଦେବ — ପ୍ରାଚୀନ କବି ମହାଦେବ ଦାସ (ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ପୁରାଣ)
 ମଧୁସୂଦନ—ଭକ୍ତକବି ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ମଧୁସୂଦନ ରାଉ ।

ଯଶୋବନ୍ତ—ପ୍ରାଚୀନ କବି ଯଶୋବନ୍ତ ସିଂହ ।
 (ପ୍ରେମଭକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଗୀତା) ।
 ରଜକଶୋର — ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀ ରଜକଶୋର ନନ୍ଦ ।
 ରାଧାନାଥ — କବିବର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ରାଧାନାଥ ରାୟ ।
 ରାଧାମୋହନ—ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ରାଧାମୋହନ ରାଜେନ୍ଦ୍ରଦେବ ।
 ରାମଦାସ — ପ୍ରାଚୀନ କବି ରାମଦାସ (ଦାର୍ଦ୍ଦ୍ୟଭାରତ) ।
 ରାମଶଙ୍କର—ରାୟ ବାହାଦୁର ଶ୍ରୀ ରାମଶଙ୍କର ରାୟ ।
 ଶିଶୁଶଙ୍କର—ପ୍ରାଚୀନ କବି ଶିଶୁଶଙ୍କର (ଭୃଷୀ ଅଭିଳାଷ) ।
 ସତ୍ୟସମାଧିପ — କଟକରୁ ପ୍ରକାଶିତ ସାପ୍ତାହିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ।
 ସମାଜ — କଟକରୁ ପ୍ରକାଶିତ ସାପ୍ତାହିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ।
 ସହକାର — କଟକରୁ ପ୍ରକାଶିତ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ।
 ସାରଳା—ପ୍ରାଚୀନ କବି ସାରଳା ଦାସ (ମହାଭାରତ) ।
 ସୁଭଲ ଦେବ — ବାମନୀୟ ରାଜା ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ରାଜା ସର୍ବ ବାସୁଦେବ
 ସୁଭଲ ଦେବ ।
 ସୋନପୁର — ସୋନପୁର ମହାରାଜ ସର୍ବ ବାସୁଦେବ
 ସିଂହ ଦେବ ।
 ହରେକୃଷ୍ଣ — କବିରାଜ ହରେକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର ।

ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚାରଣକୁ ଇଂରାଜୀ ଅକ୍ଷରରେ ଅକ୍ଷରାକ୍ଷରୀକରଣରେ ବ୍ୟବହୃତ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ।

LETTERS & SOUNDS USED IN ENGLISH TRANSLITERATION OF THE WORDS
 IN THE PURNACHANDRA BHASHAKOSHA.

	Capital	Small
ଅ	A	a
ଆ	Ā	ā
ଇ	I	i
ଈ	ī	ī
ଉ	U	u
ଊ	Ū	ū
ଋ	Ru	ru
ୠ	Rū	rū
ୡ	Lu	lu
ଏ	E	e
ଐ	Āi	ai
ଓ	O	o
ଔ	Au	au
ଂ (ଅନୁସ୍ୱାର)	—	m̐
ଃ (ବିଷ୍ଣୁ)	—	h̐
ଃ (ବିଷ୍ଣୁ)	—	h̐

	Capital	Small
କ	K	k
କ୍ଷ	Ksh	ksh
ଖ	Kh	kh
ଗ	G	g
ଘ	Gh	gh
ଙ	N	n
ଚ	Ch	ch
ଛ	Chh	chh
ଜ	J	j
ଝ	Jh	jh
ଞ	N̄	n̄
ଟ	T	t
ଠ	Th	th
ଡ	D	d
ଢ	—	rd
ଣ	Dh	dh

	Capital	Small		Capital	Small
ଡ	—	rdh	ମ	M	m
ଣ	N	n	ଯ	Y	y
ତ	T	t	ର	R	r
ଥ	Th	th	ଲ	L	l
ଦ	D	d	ଇ	L	l
ଧ	Dh	dh	ଅବର୍ଗ୍ୟ ବ ବା	W	w
ନ	N	n	ଶ	Ś	ś
ପ	P	p	ଷ	Sh	sh
ଫ	Ph	ph	ସ	S	s
ବ	B	b	ହ	H	h
ଭ	Bh	bh			

ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୋଷରେ ବ୍ୟବହୃତ ସାଙ୍କେତିକ ଅକ୍ଷର ଓ ଚିହ୍ନମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ।
ABBREVIATIONS USED IN THIS WORK WITH THEIR MEANINGS.

ଅ = ଅବ୍ୟୟ ପଦ ।
 ଅଦାଲତ = ଅଦାଲତରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।
 + ଅଧିକରଣ = ଅଧିକରଣ ବାଚ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।
 + ଅପାଦାନଥ = ଅପାଦାନ ବାଚ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।
 ଅଶୁଦ୍ଧ = କଥାବାଣୀରେ ବା ଲେଖାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଶୁଦ୍ଧ ଶବ୍ଦ ବା ଭୁତାରଣ ।
 ଆ = ଆରମ୍ଭ ଭାଷା ।
 ଆଇନ୍ = ଆଇନ୍ ବା ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।
 ଇ = ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ।
 ଇତର = ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ବା ଭାଷା ।
 ଇତା = ଇଟାଲୀୟ ଭାଷା ।
 ଇତ୍ୟାଦି = ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଶବ୍ଦ ଓ ସେହି ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦମାନ ।
 ଉ; ଉର୍ଦ୍ଦୁ = ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଭାଷା ।
 ଓ = ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ।
 କଚରୀ = କଚରୀ ଆଦିରେ ଓ ଅସିଷ୍ଟିତ ଦଲ୍ଲଲ ଲେଖାଳିଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ବା ଭାଷା ।
 କକ = କକମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା ।
 + କରଣ = କରଣ ବାଚ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।
 + କର୍ତ୍ତୃ = କର୍ତ୍ତୃ ବାଚ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।
 + କର୍ମ = କର୍ମ ବାଚ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।
 କର୍ମଧା = କର୍ମଧାରୟ ସମାସ ।
 କୋଞ୍ଚ = କୋଞ୍ଚ ଭାଷା ।
 କି = କିୟାପଦ ।
 କି. ବଣ = କିୟା ବିଶେଷଣ ।

କ୍ଷୀ = କ୍ଷୀୟାଦି ।
 କ୍ଷୀ. ପୁ = କ୍ଷୀୟ ଜନ୍ମର ପୁରାଣ ।
 ଗଣିତ = ଗଣିତଶାସ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।
 ଗାଳ = ଇତରଜନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ବା ବାକ୍ୟ ।
 ଗୁ = ଗୁଜରାଟୀ ଭାଷା ।
 ଗ୍ରା, ଗ୍ରାମ୍ୟ = ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟବହାର; ମାଜିତ ସାହିତ୍ୟରେ ପରିହାସ୍ୟ ଶବ୍ଦ ।
 ଗ୍ରୀ, ଗ୍ରୀକ୍ = ଗ୍ରୀକ୍ ଭାଷା ।
 ଜର୍ମୀନ୍ = ଜର୍ମୀନ୍ ଭାଷା ।
 ଜ୍ୟୋତିଷ = ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।
 ତତ୍ = ତତ୍ପୁରୁଷ ସମାସ ।
 ତା = ତାମିଲ୍ ଭାଷା ।
 ତୁର୍କୀ = ତୁର୍କଦେଶୀୟ ଭାଷା ।
 ତୁଲ = ତୁଲନା କର ।
 ତେ = ତେଲଗୁ ଭାଷା ।
 ଦର୍ଶନ = ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।
 ଡବ = ଦେଶଜ ଶବ୍ଦ ।
 ଦେଖ = ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଶବ୍ଦ ଏ ଭାଷାକୋଷର ଶବ୍ଦକ୍ରମରେ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ଦେଖାଜ ।
 ଦ୍ର = ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ ।
 ଦ୍ରା = ଦ୍ରାସାଦି ଭାଷା ।
 ଧା; ଧାତୁ = ଧାତୁ ଧାତୁ ।
 ଧ୍ବନ୍ୟନୁକରଣ = ଧ୍ବନିଧ୍ବନିକରଣରେ ଗଠିତ ବା ଭୁତାରଣ ବା ଅର୍ଥ ବୁଝାଯିବା ଶବ୍ଦ ।
 ନଞ୍ଜ ତତ୍ = ନଞ୍ଜ ତତ୍ପୁରୁଷ ସମାସ ।
 ନୟଂ = ନୟଂସକ ଲିଙ୍ଗ ।

ନାଟକ = ନାଟକରେ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା ।
 ନାମ = ସ୍ଥାନ ବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ନାମ ।
 ନୋଟ୍ = ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଶବ୍ଦ ବିଷୟରେ ଟୀକା ।
 ନ୍ୟାୟ = ୧. ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର; ୨. ଦେଶପ୍ରଚଳିତ ନ୍ୟାୟ ବା
 ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଦେବା ପ୍ରାମାଣିକ ଭୁକ୍ତି ।

ପଦ୍ୟ = କେବଳ ପଦ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ଆକାର ।
 ପତ୍ରି = ପତ୍ରିକା ଭାଷା ।
 ପା = ପାଲ ଭାଷା ।
 ପୁ = ପୁଲଙ୍ଗ ।
 ପ୍ରା = ପ୍ରାକୃତ ଭାଷା ।
 ପ୍ରାଚୀନ = ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।
 ପୀ = ପୀରସୀ ବା ପାରସ୍ୟ ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷା ।
 ପ୍ରେ = ପ୍ରେସ୍ ବା ପ୍ରାନ୍ତଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷା ।
 ବ = ବଚନ; (୧ବ = ଏକବଚନ; ୨ବ = ଦୁଇବଚନ;
 ବହୁ ବ = ବହୁବଚନ ।)

ବଂ = ବଙ୍ଗଳା ଭାଷା ।
 ବି = ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ ।
 ବିଜ୍ଞାନପରଭାଷା = ବିଜ୍ଞାନରେ ବ୍ୟବହୃତ ପାରଭାଷିକ ଶବ୍ଦ ।
 ବିଶ = ବିଶେଷଣ ପଦ ।
 ବିଶର ବିଶ = ବିଶେଷଣର ବିଶେଷଣ ।
 ବିପ୍ଲବ = ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଶବ୍ଦର ବିପ୍ଳବାର୍ଥକୋଷକ ଶବ୍ଦ ।
 ବିଦେ = ବିଦେଶିକ ଭାଷା (ଯଥା — ଇଂରାଜୀ, ଆରବୀ, ଫାରସୀ,
 ଫ୍ରେଞ୍ଚ, ଜର୍ମାନ ଆଦି) ରୁ ଆଗତ ଶବ୍ଦ ।
 ବିଦ୍ୟକ = ବିଦ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ବା ଆଧୁନିକରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।
 ଭଜଣ; ଭଜୀ = ବସ୍ତ୍ରର ରଙ୍ଗର ଭିତ୍ତିର ପୂର୍ବ କୋଣରେ କୋଡ଼ିଏ
 ହଜାର କୃଷକ ଲୋକଙ୍କ କଥିତ ଭାଷା ।

+ ଭବ = ୧. ଭବାର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟୟ;
 ୨. ଭବ ବାଚ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

ମ = ମରହଟ୍ଟା ଭାଷା ।
 ମ. ପ. ଲେ = ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧାରୟ ।
 ଯଥା = ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବା ଅର୍ଥର ପ୍ରୟୋଗର ଉଦାହରଣ ।
 ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ = ଶବ୍ଦର ଆଶ୍ରେୟ ଅର୍ଥ ।
 ଲରଥ = ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଛତିଶଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଉପଭାଷା ।
 ସ = ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ।
 + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ = ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।
 + ସମ୍ବନ୍ଧ = ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

ସବ୍ = ସବ୍‌ନାମ ପଦ ।
 ସହଚର = ଏକତ୍ର ବା ଏକ ପରେ ଅନ୍ୟ ସହଚର ଶବ୍ଦରୂପେ
 ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦଦ୍ୱୟ ।

ସାନ୍ତାଳୀ = ସାନ୍ତାଳମାନଙ୍କ କଥିତ ଭାଷା ।
 ସ୍ତ୍ରୀ = ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 + ସ୍ୱାର୍ଥେ = ଶବ୍ଦର ସେହି ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

ହ = ହିନ୍ଦୀ ବା ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ଭାଷା ।

ହେବ୍ରୁ = ହେବ୍ରୁ ଭାଷା ।

୧ମା = ପ୍ରଥମା ବିଭକ୍ତି ।

୨ୟା = ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତି ।

୩ୟା = ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି ।

୪ର୍ଥୀ = ଚତୁର୍ଥୀ ବିଭକ୍ତି ।

୫ମୀ = ପଞ୍ଚମୀ ବିଭକ୍ତି ।

୬ଷ୍ଠୀ = ଷଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତି ।

୭ମୀ = ସପ୍ତମୀ ବିଭକ୍ତି ।

୧ବ = ଏକବଚନ ।

୨ବ = ଦୁଇବଚନ ।

ବହୁବ = ବହୁବଚନ

+ (ଯୁକ୍ତ) = ପରସ୍ପର ଯୁକ୍ତ ହେବା ଦୁଇ ଶବ୍ଦ ବା ଧାତୁ ଓ
 ପ୍ରତ୍ୟୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଯୁକ୍ତ ଚିହ୍ନ ।

= (ସମାନ) = ଧାତୁ ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟ ମିଶି ବା ଦୁଇ ପଦ ମିଶି ନିଷ୍ପନ୍ନ
 ହେବା ଶବ୍ଦ ବା ଅର୍ଥ ।

? (ପ୍ରଶ୍ନ) = ସନ୍ଦେହ ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଚିହ୍ନ ।

— (ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ) = ପରସ୍ପର ସଂବନ୍ଧ ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ ବା ଶବ୍ଦ ଓ ଅର୍ଥ ବା
 ଦୁଇଟି ଭାବ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧାପକ ଚିହ୍ନ ।

Etc. = Please refer to the word preceding and
 its following words in this Dictionary.

See = Please refer to the preceding word.

Law = Legal term.

Algebra	} = Words used in the said Sciences.
Arithmetic	
Astrology	
Astronomy	
Botany	
Geography	
Geometry	
Logic	
Mathematics	
Philosophy	

ପୁଣିରନ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୋଷ ।

ଅ

ଅ—ସ୍ଵରୂପ ଓ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଏକ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣର ଆଦ୍ୟ ଅକ୍ଷର ।

A
अ
अ

ଏହି ବର୍ଣ୍ଣର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଚିହ୍ନ ବା ମାତ୍ରା ନାହିଁ । ସ୍ଵରୂପ ଏକ ଓଡ଼ିଆରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ଏହି 'ଅ' ସ୍ଵରସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ କରି ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଁ ଓ ବର୍ଣ୍ଣପରିଚୟ କରୁଁ । ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ କଣ୍ଠ । ସ୍ଵରୂପରେ ଏହାର ଦ୍ରୁତ, ଦୀର୍ଘ, ପ୍ଳୁତ, ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ ଓ ସ୍ଵରିତ ଉଚ୍ଚାରଣମାନ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଏଥିର ଆଲୋଚନା ଅନାବଶ୍ୟକ । ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଅବଧାନମାନେ ପିଲାଙ୍କୁ ଏହି ଅକ୍ଷର ମଢ଼ାଇବାବେଳେ ଏହାକୁ 'ସ୍ଵରେ ଅ' ବୋଲି ଡାକନ୍ତି । ଏହା 'ଓ' ବା ପ୍ରଣବର ଅଙ୍ଗବିଶେଷ ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରରେ କଥିତ; ଅ + ଉ + ମ୍ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇଅଛି । ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ 'ଅ' ଅକ୍ଷରର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା ଶିବମାୟା ।

The first letter of the Ordia alphabet. The first vowel corresponding to the English letter, A.

ଅ—ସ. ବ. ସ୍ଵ—

A ୧ । ଅକ୍ଷମଣ୍ଡଳ ଗଜାମୁକ ଅକ୍ଷର ।

1. The mystic root of the solar circle.

ଅ

୨ । ସର୍ବବ୍ରହ୍ମର ଏକାକ୍ଷର ।

2 The letter indicating the Divine Soul pervading the Universe.

୩ । (ଅବ୍ୟାଧି = ରକ୍ଷା କରିବା, + କର୍ତ୍ତୃ = ଅ, ଯେ ସୃଷ୍ଟି ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ।) ବିଷ୍ଣୁ ।

3. Bishnu, the Preserver of the Hindu Trinity.

୪ । ନିବେଶକ, ଶିବ—4 Siba, the Destroyer.

* । ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।

5. The Divine Soul or Essence pervading the Universe.

୬ । ପ୍ରଣବ ବା ଓଁକାରର ଆଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ (ଅ + ଉ + ମ୍ = ଓଁ) ।

6. The first component of the mystic syllable 'Om'.

[ଦ୍ର—ତତ୍ତ୍ଵରେ 'ଅ' ର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକାର ଅର୍ଥ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ନାହିଁ ।]

ସ. ଅ—

ଖେଦ, ଅନୁକମ୍ପା, ସମ୍ପୋଧନ, ସମ୍ମତ, ସାଦୃଶ୍ୟ, ଅଭାବ, ଅଳ୍ପତା, ଅପ୍ରଶସ୍ତତା, ବିରୋଧଭାବ, ଅସମ୍ମତ ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ବର୍ଣ୍ଣ ।

[ଦ୍ର—ଏ ସ୍ଥଳମାନଙ୍କରେ ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ଦୀର୍ଘ ।]

Interjection used to indicate grief, pity, address, consent, similarity, want, littleness, narrowness, opposition, disagreement etc.

ସ. ଉପପଦ—

ନଷ୍ଟ ବା 'ନାହିଁ' ବାଚକ ଉପପଦ—

(ଏହା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହୃତ ନ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବରେ ଲଗି ନଷ୍ଟତତ୍ତ୍ଵପୁରୁଷ ସମାସ ହୁଏ । ଯଥା—ଅରସିକ, ଅଭକ୍ତ, ଅମନୁଷ୍ୟ)

A negative or privative particle prefixed to words beginning with consonants to form a compound, and used in the following senses.

ଏହି ଉପପଦ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅର୍ଥରେ ଲାଗେ :—

ସାଦୃଶ୍ୟ—(ଯଥା—ଅବ୍ରାହ୍ମଣ)—Similarity.

ଅଭାବ—(ଯଥା—ଅନିଷ୍ଠମ୍, ଅକାରଣ)—Want.

ଅନ୍ୟତ୍ତ—(ଯଥା—ସ, ଅନ୍ୟତ୍ତ = ଇତିତ୍ତ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ)
—Other than.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବସ୍ତୁର ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବର୍' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବର୍' ଦେଖିବେ ।

ଅଲ୍ପତା—(ପଥା—ଅଲ୍ପତା)—Insufficiency or deficit.

ଅପ୍ରାଣସ୍ତ୍ୟ—(ଯଥା—ଅକାଳ, ଅସମୟ, ଅପଶ୍ୟ)—

Unsuitability.

ବିରୋଧ—(ଯଥା — ଅସୁର = ସୁରବିରୋଧୀ, ଅଶାନ୍ତିସୁ = ଶାନ୍ତିବିରୁଦ୍ଧ)—Opposition.

ମନ୍ଦତା ବା ସୁନନ୍ଦତା—(ଯଥା—ଅମନୁଷ୍ୟ, ଅକଥା, ଅକର୍ମ, ଅଜ୍ଞାନ)—Badness.

ଅନୁକମ୍ପା—(ଏଥିର ଉଦାହରଣ ଭାଷାରେ ବରଳ)—Sympathy.

[ଦ୍ର—ସ୍ୱରାଦ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ନିଷ୍ପାତକ 'ଅ' ଲଗିଲେ ଏହା ସମ୍ବୃତରେ 'ଅନ୍' (ଯଥା—ଅନୁକାର) ଓ ଓଡ଼ିଆରେ 'ଅଣ' (ଯଥା—ଅଣାଧିକାର) ଆକାର ଧାରଣ କରେ । ଓଡ଼ିଆରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଏହି 'ଅ' ମଧ୍ୟ ବିକଳରେ 'ଅଣ' ଆକାର ଧାରଣ କରେ (ଯଥା—ଅମଣିଷ, ଅଣମଣିଷ, ଅବାବୁଆ, ଅଣବାବୁଆ) ।

ଦେ. ବି—(ଧ୍ୱନିନୁକରଣ)—(Onomatopoeic)

୧ । ଅଇ, ବମନେଇ—1. Tendency to vomit

୨ । ବମନ, ବାନ୍ତି—2. Vomiting.

[ଦ୍ର—ବାନ୍ତି କଲବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ଦ୍ୱାର୍ଯ୍ୟ 'ଅ' ଧ୍ୱନି କରିବାରୁ ଓ ବାନ୍ତିର ଉପକ୍ରମ ହେଲବେଳେ ଏହି ଧ୍ୱନି ମୁହଁରୁ ବାହାରିଥିବାରୁ 'ଅ' ର ଏହି ଅର୍ଥ ।]

ଦେ. ଅ—ବେଝାଉର ବା ଅସମ୍ମତହୃଦୟ ଧ୍ୱନି—An exclamation of disdain or disagreement.

[ଦ୍ର—ଏ ସ୍ଥଳରେ ଏଥିର ଉଚ୍ଚାରଣ ଦ୍ୱାର୍ଯ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥୀ ।]

ଶକ୍ତି ଅକାର } ଦେ. ବି—ସକ୍ତ ନିପୁଣରେ 'ଏ' କାରାନ୍ତ ବା 'ଓ' କାରାନ୍ତ
ଲୁପ୍ତ ଅକାର } ଓ ଅକାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିସର୍ଗାନ୍ତ ପଦର ଯେଉଁ 'ଅ' ଅକ୍ଷର
ଲୁପ୍ତ ହୁଏ ତହିଁର ଚିହ୍ନ—୧

(ଯଥା—ସୋହଂ, ଅନେକାନ୍ୟ) ।

[ଦ୍ର—ଏଥିର ଉଚ୍ଚାରଣରେ 'ଅ'ର ଶୀଘ୍ର ଆର୍ତ୍ତସ ଥାଏ ଏବଂ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଲେଖାରେ ମଧ୍ୟ ଏ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଯାଏ । ହାତରେ ଚମ୍ପାଫୁଲଟିଏ ଧରି ତାହା ପକାଇ ଦେବା ପରେ ହାତରେ ଯେଉଁ ବାସନାଜଳକ ରହିଯାଏ, ଏ ଶକ୍ତି ଅକାର ସେହିପରି ଅ ଅକ୍ଷରର ବାସନା ମାନ୍ତି ।]

A sign indicating the disappearing or 'silent' 'a' in a compound word.

ଅଅ—ଦେ. ଅ —

A-A (ଧ୍ୱନିନୁକରଣ, 'ଅ' ର ଦ୍ୱିତ୍ୱ) ।

୧ । ବମନ କରିବାର ବା ବମନ ଉପକ୍ରମ ହେବା ବେଳର ଶବ୍ଦ—

1. Sound of a person vomiting or going to vomit.

୨ । ଉଚ୍ଚାରଣରେ 'ଅ' ଅକ୍ଷର ଲେଖାର ମତ୍ତାଭାବ ବେଳେ ଶିଶୁ ଘୋଷିବା ଦ୍ୱି-ଉଚ୍ଚାରଣ—2. Doubled or

repeated utterance of the letter 'a' by a child learning to write.

ଅଅଁଳା—ଦେ. ବି—୧ । (ସ. ଆମଳକ) ଆମଳକ (ଦେଖ)

Aañlā

ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ଓ ତହିଁର କୋଳ ।

ସ. ନାମ—ଆମଳକ,

1. A tree and its berry; Lim-

ଆମଳକା, ଧାର୍ଯ୍ୟ,

bellic myrobalan; Phylanthos

ଭିଷ୍ୟଫଳା, ଅମୃତା,

emblica.

ଆମଳା,

[ଦ୍ର—ଅଅଁଳା କୋଳ ଡିମିଲାର (ଏରିଡ୍ରା,

ଆମଳକି

ବାହାଡ଼ା, ଅଅଁଳା) ଏକତମ ଉପାଦାନ;

ଆମଳା,

ଲେଖକ ଅନ୍ୟ କେତେକ ମସଲ ସଙ୍ଗେ

ଆଁବଳା

ଏହାକୁ ମିଶାଇ ବାନ୍ତି କରି ଗାଘୋଇବା

ପା. ଅମ୍ଳ

ପୁରୁ ଦେହରେ ଓ ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇ

ଆ. ଅମ୍ଳ

ଗାଧୁଆନ୍ତି ଓ ଏଥିରେ ଦେହ ବାସେ । ଏହା

ତେ. ଉପରକାୟ

ଦରଜା ପରି ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ । ଏହା ମିଠା ଓ

ଖଟିମିଶା କଷା । ଏହା ବାୟୁ, ପିତ୍ତ, କଫ ଓ

ପ୍ରମେହନାଶକ । ଏହା ବୃଷ୍ୟ ଓ ରସାୟକ ।]

୨ । (ସ. ଅମ୍ଳାତ, ଅମ୍ଳାଟନ)

ସ. ନାମ—ଅମ୍ଳାଟନ,

ଅଅଁଳେଇ ଫୁଲ ଓ ଗୁଳ୍ମ; କୁରୁବକ ।

ଅମ୍ଳାତ, ଅମ୍ଳାଟକ,

ଏଥିର ଫୁଲ ନାଲି ଓ ହଳଦିଆ । ଫୁଲର,

କୁରୁଷ୍ଟକ, କୁରୁବକ,

ତେଜ୍ଜ ଲମ୍ବା । ଏହି ତେଜ୍ଜରେ ସୁତା ଗଲାଇ

ବର୍ଣ୍ଣପୁଷ୍ପ, ମହାସହା

ଗୁଳ୍ମ କରି, ମାଲ ଗୁଳ୍ମି ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଜୁଡ଼ାରେ

ନାଲ୍‌ବିନ୍ତି, ଆର୍ଯ୍ୟା,

ପିକନ୍ତି । ଏହା ମଧ୍ୟ ଔଷଧରେ ଲାଗେ । ଏହା

ଆୟନା

କଷାୟ ମଧୁର ଚିକ୍ତ ରସ, ଉଷ୍ଣବର୍ଯ୍ୟ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଶୁ ।

କଟସେୟା, ଲାଳ—2 A flowering plant; Barleria

ଗୁଲେମବକ୍ଷ

cristata.

ତେ. ଉଶିରକା

[ନାଲି ଫୁଲ ଫୁଟିବା ଗୁଳ୍ମ = ସ. କୁରୁବକ; ହଳଦିଆ ଫୁଲ ଫୁଟିବା

ଗୁଳ୍ମ = ସ. କୁରୁଷ୍ଟକ; ନେଳି ଫୁଲ ଫୁଟିବା ଗୁଳ୍ମ = ସ. ବାଣା]

୩ । (ସ. ଆମଳକ, ଏହାର ଆକୃତି ଅଅଁଳାକୋଳ ପରି ଚରୁଡ଼ା

ଚରୁଡ଼ା ଓ ଚେପ୍ପା ଥିବାରୁ)

ଆମଳକ—ଦେଉଳର ବିମାନ ଉପରେ ସ୍ଥାପିତ ଓ ଦକ୍ଷିଣା ପରି

ଚରୁଡ଼ା ଚରୁଡ଼ା ଓ ଚେପ୍ପା ଚକଡ଼ା । ଏହା ଉପରେ ଦକ୍ଷିଣା

ଥାଏ । ଅଅଁଳାକୋଳ ପରି କମ ହୋଇଥିବା ଦକ୍ଷିଣା

ବରଠି । ଅଅଁଳା ସାଳ ।

3. An orange-shaped structure over the dome

and below the top-stone of a temple.

ଅଅଁଳା—ଦେ. ବି—ଅଅଁଳେଇ (ଦେଖ)

Aañlāi,

Aañlei (See).

୧	ଲ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଥ	କ
୨	ଇ	ଈ	ଉ	ଊ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଞ	କୃ

ଅର୍ଥଲ ନବମୀ—ଦେ. ବି—(ସ. ଆମଳକ + ନବମୀ)

Aaṇḍā nabamī ଧାନ୍ତୀ ନବମୀ, କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ନବମୀ ।

[ଏ ଦିନ ଅର୍ଥଲ ଗଛମୂଳେ ବସ୍ତୁପୂଜା କରାଯାଏ]

The ninth day of the bright fortnight of the month of Kārttika.

ଅର୍ଥଲ ମଞ୍ଜିଆ—ଦେ. ବି—

Aaṇḍā mañjiā

୧ । ଅର୍ଥଲ କୋଳପତ୍ର ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ (କଣ୍ଠ)

1. (bead) shaped like the berry of aaṇḍā.

୨ । ଅର୍ଥଲ ମଞ୍ଜି ପତ୍ର ଶିରବିଶିଷ୍ଟ (ଖଜୁ, ପାହୁଡ଼)—

2. (anklet or bracelet) Shaped and grooved like the berry of aaṇḍā.

ଅର୍ଥଲ ଲଇ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—

Aaṇḍā lai ଏକପ୍ରକାର ଗୁଳ୍ମ, ଏଥିର ଛଲ ଲଇରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

A kind of plant of which the bark is used as fibre.

ଅର୍ଥଲ ସାଲି—ଦେ. ବି—

Aaṇḍā sāli ଅର୍ଥଲ ୩ (ଦେଖ)—Aaṇḍā 3 (See).

ଅର୍ଥଲାସାଳ ବୋଲି ପୁଣି ।

ଅକଳ୍ପ ଚରଣଟି ଦେଖି ।

ସମୋବଳ—ପ୍ରମୋଦକୁ ଗୀତା ।

ଅର୍ଥଲେଇ—ଦେ. ବି—

Aaṇḍā lei ଅର୍ଥଲ ୨ (ଦେଖ)—Aaṇḍā 2 (See)

ଅଇ—ଦେ. ବି—(ଧୂଳିଧୂଳିକରଣ)

Ai

୧ । ବମନ, ବାନ୍ତି 1. Vomiting.

୨ । ବମନୋପକମ୍ପ 2. Tendency to vomit.

୩ । ବାନ୍ତି କରବା ଶବ୍ଦ 3. The sound of vomiting.

ଦେ. ଅ—(ସ. ଅପ୍ପି)

(ଶ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହୃତ ସମ୍ବୋଧନ) ହେ, ଲୋ, ଅଲୋ !
(A term used in addressing females) Oh !

Hallo.

ସଞ୍ଜା—ଅଇ ସୁନ୍ଦର ! ଅଇ ସୁଲକ୍ଷଣ ! ଅଇ ସାଧୁ !

[ଦ୍ର—ଅଦ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବାଳକାମାନଙ୍କୁ ସୁଲକ୍ଷଣମାନେ ଲେଖନୀ
ଆଶୀର୍ବାଦନ;—‘ଅଇସୁଲକ୍ଷଣୀ ଦୋ’ = ସ. ଅପ୍ପି ! ସୁଲକ୍ଷଣା ଭବ
= ହେ ! ସୁଲକ୍ଷଣୀ ହୁଅ]

(ମୋର, ମତେ) ଅଇ ଉଠାଇବା—ଦେ. ବି.

Ai uthāibā ବାନ୍ତି ମାଡ଼ିବା, ବମନର ଉପକମ୍ପ ଦେବା, ବମନିବା ।

ଆକାର ଉଠା Having a tendency to vomit.

(ମୋର) ଅଇ ଉଠିବା—ଦେ. ବି—ଅଇ ଉଠାଇବା (ଦେଖ)

Ai uthāibā —Ai uthāibā (See)

ଅଇଁଠା ଇତ୍ୟାଦି—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଇଁଠା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ) ।

Aiñthā Ainthā etc. (see)

ଅଇ କରବା—ଦେ. ବି—ବାନ୍ତି କରବା—To vomit.

Ai karibā

ଆକାର କରବା

ଅଇକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ) । Ehikshāṇi (See)

Aikā

ଅଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—(ସ. ଏତତ୍ + ଶଣ) ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ) ।

Aikshāṇi —Ehikshāṇi (See)

ଅଇକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ) ।

Aikshāṇikā —Ehikshāṇi (See)

ଅଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ) ।

Aikshāṇi —Ehikshāṇi (See)

ଅଇକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ) ।

Aikshāṇikā —Ehikshāṇi (See)

ଅଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ) ।

Aikshāṇi —Ehikshāṇi (See)

ଅଇକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ) ।

Aikshāṇikā —Ehikshāṇi (See)

ଅଇଘର—ଦେ. ବି—(ସ. ଅଗ୍ନିସ୍ତବ; ସ. ଅଗ୍ନି + ହରବା =

Aigharā

ରାକ୍ଷସୀ ବିଶେଷ)

ବୃତ୍ତିବିଶେଷ

୧ । ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

(ଏ ଦିନ ରାତିରେ ଗ୍ରାମମୁଣ୍ଡରେ କୁଟା ଆଦି ଗଦା କରାଯାଇ

ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତପ୍ତ ହୁଏ; ଏହି ନିଆଁକୁ ‘ଅଗି’ ଓ ନିଆଁ ଜଳାଇବାକୁ ‘ଅଗିଜଳା’ ବୋଲାଯାଏ) ।

1. The fullmoon of the month of Magha on the night of which villagers light a bonfire at one extremity of the village.

୨ । ଅଗି, ମାଘପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିରେ ଗାଆଁମୁଣ୍ଡରେ ଜଳାଇବା ନିଆଁକରା—2. Bonfire lighted on the fullmoon night of the month of Magha

୩ । ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ବରାତି ।

3. The night preceding the fullmoon of the month of Fālguna.

୪ । ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ବରାତିରେ ଶିଖାଠାରୁ ରାତି ପାହାଚପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗ୍ରାମମୁଣ୍ଡରେ କରାଯିବା ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତପ୍ତ ।

4. Bonfire lighted at one end of the village

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥିତି ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭିଧାନ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେତେ ଏ ଛାପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଇହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା:—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

on the night preceding the fullmoon of the month of Fālguna.

[ଦ୍ର—ବୃହସ୍ପତିଙ୍କୁ ଗଲେ ଭାରତର ସର୍ବତ୍ର ନୋଲି ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷରେ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିରେ ଓ କେଉଁକେଉଁଠାରେ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ବ ରାତିରେ ଅର୍ଗ୍ଗି ଉତ୍ସବ କରାଯାଏ ।

ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନମାନଙ୍କରେ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପୂର୍ବ ରାତିରେ ଗ୍ରାମର ଠାକୁର ଗ୍ରାମବାସୀରେ ପହଞ୍ଚିଥିବା କର ଯିବା ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କ ଘରସାମନା ଦାଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚି 'ହାରିଭୋଗ' ଖାଆନ୍ତି ଓ ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହସ୍ଥ ତାଙ୍କ ଦୁଆର ଆଗ ଦାଣ୍ଡରେ ନଡ଼ିଆ ବାହୁଙ୍ଗା ବା ବାଉଁଶ ଲଗିରେ କୁଟା ଆଦି ଗୁଡ଼ାଇ ପୂର୍ବରୁ ପୋତି ଥାଆନ୍ତି । ଦିଅଁ ବିଜେ କଲ୍ଲବେଳେ ଉକ୍ତ ହୁଳାରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଦିଅଁ ଗ୍ରାମମୁଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିଲାକୁ ସେଠାରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ସବୁସ୍ଥାତି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କୁଟାଗଦାରେ ନିଆଁ ଲଗେ, ସେ ନିଆଁକୁ 'ଅଗି' ବା 'ଅଭିଧାନ' କହନ୍ତି । ସେହି ଜଳୁଥିବା ନିଆଁଗଦାକୁ ଦିଅଁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି ସେଠାରେ ଭୋଗ ଖାଇ ନିଜ ମନ୍ଦିରକୁ ବାହୁଡ଼ନ୍ତି । କଟକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଏହି ଅର୍ଗ୍ଗି ଉତ୍ସବକୁ 'ମେଣ୍ଟାକୁତିଆ ପୋଡ଼ା' ଓ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ଏହାକୁ 'ମେଣ୍ଟାଘର ପୋଡ଼ା' କହନ୍ତି । ବଙ୍ଗ ଦେଶରେ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ବ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଏହିପରି ଅର୍ଗ୍ଗି ଉତ୍ସବ ହୁଏ । ମାରଞ୍ଚୋଡ଼ମାନେ ଦୋଳ ପୂର୍ବ ସନ୍ଧ୍ୟାଠାରୁ ଭୋଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୁଟା, ଚରା କନା, ଚରା କାଗଜ, ଓ କାଠ ଆଦି ଦାଣ୍ଡରେ ଜମା କରି ଅଗି ଜାଳନ୍ତି ।

୨-୨-୨୩ ତାରିଖର ଅମୃତବଜାର ପତ୍ରିକାରେ ଶ୍ରୀରଞ୍ଜନବିଳାସ ରାୟ ଚୌଧୁରୀ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମର୍ମରେ ଗୋଟିଏ ଇଂରାଜି ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖିଥିଲେ :—

"ବଙ୍ଗ ଦେଶରେ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପୂର୍ବ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପ୍ରତି ଗୃହସ୍ଥଙ୍କ ଘର ଆଗରେ ଏକ ଗ୍ରାମମୁଣ୍ଡରେ ଅଗି ଜଳାଯାଏ । ପଶ୍ଚିମ ଭାରତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କ ଘର ଆଗ ଦାଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଗବ ଗଛ ପୋତା ଯାଇ ତହିଁ ଉପରେ କୁଟା, ଚରା କନା ଓ ଘଷି ଆଦି ଜମା କରାଯାଇ ଅର୍ଗ୍ଗି ଉତ୍ସବ ହୁଏ ଏବଂ ରାତିଯାକ ଲୋକେ ଅଶ୍ୱୀନ ଗୀତ ବୋଲି ନାଚନ୍ତି । ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ମୃତ ହୋଇଥିବା ବୀରମାନଙ୍କ ବଶଧରମାନେ ନାଚରେ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଏହି ନିଆଁଗଦା ଗୁରୁପାଖରେ ବୁଲି ନାଚନ୍ତି ଏବଂ ଏ ନିଆଁରେ ଗରମ କରାଯାଇଥିବା ପାଣିରେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଗାଧୁଆନ୍ତି । ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅର୍ଗ୍ଗି ଉତ୍ସବ ହୁଏ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କ ପରଶର ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି । କଥିତ ଅଛି ଯେ Scythians ବା ଶକମାନେ ବିଜୟାଦିତ୍ୟ ଶକାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଭାରତରୁ ବଢ଼ାଡ଼ିତ ହେବା କାଳରୁ ଏ ଉତ୍ସବ ପଶ୍ଚିମ ଭାରତରେ ଚଳି ଆସୁଅଛି । କେହି କେହି କହନ୍ତି ଯେ, 'ହରିକା' ନାମରେ ଗୋଟିଏ ରାକ୍ଷସୀ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଖାଇଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଦେବତାମାନେ ଏହାକୁ ବଧ

କରି ନ ପାରିବାରୁ ଶିବ ଏହାକୁ ବଧ କଲେ । ଏହି ରାକ୍ଷସୀର ବିରାଟ ଦେହକୁ ଦେବତାମାନେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ପୋଡ଼ିଲେ, ଅଭିଧାନ ଏଥିର ସ୍ମାରକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । କେହି କେହି କହନ୍ତି, 'ହରିକା' ବସନ୍ତ, ମିଳିମିଳା, ନାଚଫୁଟି ଆଦିର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଯୋଗିନୀ । ମହାଦେବ ଏହାକୁ ବିନାଶ କଲେ ଓ ଲୋକେ ଏହା ଶବ ଉପରେ ନିଜ ନିଜ ଘରର ଅଳିଆ, ଚରା କନା, କାଠି, କୁଟା ଗଦା କରି ନିଆଁ ଜାଳିଲେ । ସେହି କାଳରୁ ଏ ଅର୍ଗ୍ଗି ଉତ୍ସବ ଦୋଳ ଆସୁଅଛି ।"

ଲୋକେ ବାଇଗଣପୋଡ଼ା ପାଇବା ଆଶାରେ ଏହି ଅଭିଧାନ ନିଆଁଗଦା ଉପରକୁ କଣ୍ଟା ବାଇଗଣ ଫିଙ୍ଗନ୍ତି ଓ ନିଆଁ ନିଭିଗଲାକୁ ପାଉଁଶକୁ ଖେଳାଇ ଖୋଜାଖୋଜି କରି ପୋଡ଼ା ବାଇଗଣ ଆଣନ୍ତି ଓ କେହି କେହି କଛ ନ ପାଇଲେ ଫେରି ଆସନ୍ତି ।]

ଅଭିଧାନକୁ ବାଇଗଣ ଫୋପାଡ଼ିବା—ଦେ. ନ୍ୟାୟ—

Aigharāku bāigana phopārdibā.

ଅନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଫଳ ଆଶାରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ବା ବ୍ୟୟ କରିବା ।

To do any work or spend money without hope of getting a definite or any return for it.

[ଦ୍ର—ଲୋକେ ପୋଡ଼ା ବାଇଗଣ ପାଇବା ଆଶାରେ ଅଭିଧାନକୁ କଣ୍ଟା ବାଇଗଣ ଫିଙ୍ଗିଥାନ୍ତି, ନିଆଁ ନିଭିଗଲାକୁ ପୋଡ଼ା ବାଇଗଣ ପାଇବାପାଇଁ ପାଉଁଶକୁ ଖେଳିଆଖେଳି କରନ୍ତି; କିଏ କେଉଁ ବାଇଗଣକୁ ନିଆଁକୁ ଫିଙ୍ଗିଥାଏ; ବାଇଗଣ ବାହାର କଲ୍ଲବେଳେ ପୋଡ଼ା ବାଇଗଣରୁ ତାହା ବାରି ହୁଏ ନାହିଁ । ଫଳତଃ ଯେ କଣ୍ଟା ବାଇଗଣଟିଏ ପକାଇଥାଏ ସେ ଯେକୌଣସି ପୋଡ଼ା ବାଇଗଣଟିଏ ପାଇଲେ ବୋଧ ହୋଇ ଘରକୁ ଯାଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ବାଇଗଣଯାକ ପୋଡ଼ା ଭସ୍ମ ହୋଇଯିବାରୁ କଣ୍ଟା ବାଇଗଣ ପକାଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେହି ପୋଡ଼ା ବାଇଗଣ ପାଆନ୍ତି ଓ କେହି କେହି ଆଦୌ ବାଇଗଣ ନ ପାଇ ଶୁଣିଲା ମୁହଁରେ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ଏହିପରି ଅନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଫଳଲାଭ ସ୍ଥଳରେ ଏ ନ୍ୟାୟ ଖଟେ ।]

ଅଭିଧାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—ଗ୍ରା. ବି—ଅଭିଧାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା (ଦେଖ)

Aigharā Puniañ Aigharā pūrṇamī (see)

ଅଭିଧାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—ଗ୍ରା. ବି—ଅଭିଧାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା (ଦେଖ)

Aigharā Puneñ Aigharā pūrṇamī (see)

ଅଭିଧାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—ଦେ. ବି—(ସ. ଅର୍ଗ୍ଗି + ପୂର୍ଣ୍ଣିମା) । ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—

Aigharā Pūrṇamī Fullmoon of the month of Māgha.

ଅଭିଧାନ—ଗ୍ରା. ବି—ଅଭିଧାନ (ଦେଖ)—Aigharā (see).

Aighirā

ଅଭିଧାନ—ଗ୍ରା. ବି—ଅଭିଧାନ (ଦେଖ)—Aigharā (see).

Aigherā

୧	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ଏ	ଓ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଋ	ଌ	ୠ	ୡ	ୢ	ୣ	୤	୥	୦
୨	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ଏ	ଓ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଋ	ଌ	ୠ	ୡ	ୢ	ୣ	୤	୥	୦

ଅଇଚ୍ଛଣି—ପ୍ରାଦେ—(ପୁରୀ, କଟକ). ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Aichhani Ehikshani (see)

ଅଇଚ୍ଛଣିକା—ପ୍ରାଦେ—(ପୁରୀ, କଟକ) ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Aichhanika Ehikshani (see)

ଅଇଚ୍ଛିକା—ପ୍ରାଦେ—(ପୁରୀ, କଟକ). ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Aichhika Ehikshani (see)

ଅଇଚ୍ଛିଣି—ପ୍ରାଦେ—(ପୁରୀ, କଟକ). ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Aichhini Ehikshani (see)

ଅଇଚ୍ଛିଣିକା—ପ୍ରାଦେ—(ପୁରୀ, କଟକ). ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Aichhinika Ehikshani (see)

ଅଇଚ୍ଛୁଣି—ପ୍ରାଦେ—(ପୁରୀ, କଟକ). ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Aichhuni Ehikshani (see)

ଅଇଚ୍ଛୁଣିକା—ପ୍ରାଦେ—(ପୁରୀ, କଟକ). ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Aichhunika Ehikshani (see)

ଅଇଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. (ଫ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ; ପ୍ରା. ଅଇଣ୍ଡା)—

Aindhā ୧ । ଖାଦ୍ୟ ପାତ୍ରରେ ବଳି ପଡ଼ିଥିବା ଭୂକ୍ତାବଶିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ।

ଏଁଟା, ଏଁଟା 1. Orts; the remains of a meal

ଛୁଟେଲ, ଡଳାଥ,

ଜୁଟା, ଜୁଟନ

ଅଳ୍ପ ଖୁଦିଆର କାଲି ଗଇଣ୍ଡା,

ପଥର ଚିନି ବାସ ଅଇଣ୍ଡା ।

ତଗ ।

୨ । ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟବସ୍ତୁର କେତେକ ଅଂଶ ପୂର୍ବରୁ ଖିଆ ହୋଇଅଛି ।

2. Food, part of which has already been partaken of.

୩ । ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ଖାଇବା ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ିଥିବା ଯଦି ବା ବାସନ ଓ ଚିହିଁ ନିକଟରେ ଶେଷ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର କଣାମାନ ।

3. Particles of food and the plate left after a meal.

(ଯଥା—କାଲି ରାତିର ଅଇଣ୍ଡା ସକାଳଯାକେ କେହି ଉଠାଇ ନାହିଁ ।)

ଅଇଣ୍ଡା ପୋଛିବାରେ କିଛି ଅଛି ନାହିଁ ।

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର. ବସନ୍ତ ।

୪ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—

ରାଜାଙ୍କ ଅଇଣ୍ଡା ଉଠାଇବା ଭୃତ୍ୟ ।

4. A servant who sweeps the place where a Raja has taken his meals.

୫ । ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—

ଅପରିଷ୍କାତ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ନାମ ବିଶେଷ ।

5. A name given to a male or female whose elders had died before he was born.

ଦେ. ବିଶ—

୧ । ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ, ଭୂକ୍ତାବଶିଷ୍ଟ (ଖାଦ୍ୟ) ।

1. (food) Left after a meal.

୨ । ପୂର୍ବରୁ ଅଂଶଭାଗ ଭୂକ୍ତ (ପଦାର୍ଥ) ।

2. (food) Of which a part has been eaten.

୩ । ଖାଇବା ପରେ ଖାଇବା ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା (ଖାଦ୍ୟପାତ୍ର, ପାତ୍ର ଓ ଖାଦ୍ୟର କଣା) ।

3. (plate or particle of food) Left at the place where a person took his meal.

ସାତଲେ ନ ଖାଇ ଶେଷ ଖାବର,

ବୁଲି ରୁଟିଆନ୍ତି ଅଇଣ୍ଡା ପତର ।

ତଗ ।

୪ । ଭୁଣ୍ଡି ବା ପାଟିଦ୍ୱାରା ସ୍ପୃଷ୍ଟ ।

4. Touched by the mouth.

୫ । ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ଧୂଆଁ ହୋଇ ନ ଥିବା (ମୁହଁ ବା ହାତ) ।

5. (mouth or hand) Unwashed after a meal.

୬ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଖାଇବା ପରେ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ନ ଥାଏ ।

6. (person) Who has not washed his face and hands after meal.

ନିଷେଦ୍ ଭୋଗ ଅଇଣ୍ଡା ହୋଇ ଅପରିଷ୍କାତ,

ଏ ବିଧି ମନରେ ସୁମର ମୁନିବନ୍ଧ ।

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର. ଅଦି ।

୭ । ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ କଣା ଯହିଁରେ ଲାଗିଥାଏ (ଯଥା, ବାସନ) ।

7. (plate) Having particles of orts still sticking to it.

୮ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) —ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବୋପଭୋଗ ।

8. Previously enjoyed by another person.

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟ, ଇଥଣ, ଶିର, ଖେଚଡ଼ି ଆଦି ଜଳପକ୍ୱ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ସାଧାରଣତଃ ସଙ୍ଗୁଡ଼ି ବୋଲିଯାଏ ଓ ଦୂତପକ୍ୱ (ଯଥା—ପୁରୀ, ଦିଅପିଠା) ଓ ଶୁଷ୍କ (ଯଥା—ଉଡୁଡ଼ା, ଭୂଜା) ଖାଦ୍ୟକୁ ନିସଙ୍ଗୁଡ଼ି ବୋଲିଯାଏ । ସଙ୍ଗୁଡ଼ି ହେଉ କି ନିସଙ୍ଗୁଡ଼ି ହେଉ ପୂର୍ବଭୂକ୍ତ ବା ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟକୁ ଅଇଣ୍ଡା ବୋଲିଯାଏ ।]

ଅଇଣ୍ଡା ଅଣ୍ଡୋଲ—ଦେ. ବିଶ. (ଫ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ଅନୋଲନ)—

Aindhā andola ଅଇଣ୍ଡା ଲାଗିବା ଯୋଗୁ ଅପରିଷ୍କାତ ।

Become impure owing to the touch of Aindhā.

(ଯଥା—ଏ ପିଲାଟା ଅଇଣ୍ଡା ଅଣ୍ଡୋଲ ହୋଇଛି)

ଦେ. ବି—ଅଇଣ୍ଡା କଇଣ୍ଡା (ଦେଖ)

Aindhā kainthā (see)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ମୃତି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଚିହ୍ନିତ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥଳୀ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେତେ ଏ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥଳୀ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ, 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଚେଷ୍ଟାବେ, 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଚେଷ୍ଟାବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଚେଷ୍ଟାବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଚେଷ୍ଟାବେ ।

ଅଇଣ୍ଡା ଇଣ୍ଡୋଲ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଅଇଣ୍ଡା କଇଣ୍ଡା (ଦେଖ)

Aintha indola

Aintha kaintha (see)

ଅଇଣ୍ଡା ଉଠାଇବା—ଦେ. କି—

Aintha uthaiba କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଖାଇଥିବା ସ୍ଥାନରୁ

ଏଠା ତୋଳା ଅବଶିଷ୍ଟ ଓ ତ୍ୟକ୍ତ ଓ ଭୂମିପତ୍ତ ଖାଦ୍ୟାଂଶ

ଜୁଟନ ଉଠାଇବା ଓ ପାତ୍ରକୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରି ସେ ସ୍ଥାନ

ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

To cleanse the spot after removing the remnants of a meal and the used plates.

ଅଇଣ୍ଡା ଉଠିବା—ଦେ. ବି—ଖାଇଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ଅଇଣ୍ଡା ପତ୍ର ଆଦି ଉଠାଇ ନିଆଯିବା ।

Aintha uthiba (a place) Being cleansed

ଏଠା ଉଠା after meal.

ଜୁଟନ ଉଠାଇବା

ଅଇଣ୍ଡା କଇଣ୍ଡା—ପ୍ରା. ବି—(ଅନର୍ଥକ ଦ୍ଵିତୀୟ ସହଚର)

Aintha kaintha ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଲଗିଥିବା ସ୍ଥାନ ଓ ବାସନ ଆଦି ।

ଏଠା କାଟି Places and utensils smeared with orts.

ପ୍ରା. ବିଶ.—ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଲଗିଥିବା (ବହୁବଚନ) ।

(plural) Smeared with orts.

ଅଇଣ୍ଡା କରବା—ଦେ. କି—ପାତ୍ରରେ ଥିବା କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର

Aintha kariba ଏକାଂଶକୁ ଖାଇବାଦ୍ଵାରା ପାତ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ

ଏଠା କରା ପଦାର୍ଥକୁ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟରେ ପରିଣତ କରିବା ।

ଜୁଟାଟା To make the whole of the food in a plate impure by eating a part thereof.

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଜଣକଦ୍ଵାରା ଅଇଣ୍ଡା ହୋଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଅପବିତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟଦ୍ଵାରା ଅଖାଦ୍ୟ ।]

ଅଇଣ୍ଡା ଖାଇବା—ଦେ. କି—

Aintha khaiba ୧ । ପରର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଭୋଜନ କରିବା ।

ଏଠା ଖାଣ୍ଡା 1. To eat the leavings of another person's dish.

୨ । (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ) ପରର ଅସ୍ତିତ୍ଵ ହୋଇ ଭୋଜନ ମାରିବା ।

2. To depend on another for one's meal.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପରର ଉପଭୋଗ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଗ କରିବା ।

3. To enjoy a thing previously enjoyed by another.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅନ୍ୟର ଉପଭୋଗ ଶ୍ଵୀକୁ ସଙ୍ଗମ କରିବା ।

4. To have intercourse with a woman who has been cohabited by another.

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ, ଗାଳ) କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟ କର୍ମ (ଯଥା—ଗୃହ, ପ୍ରଭାବଣ) କରିବା ।

5. To commit any hateful act.

ଅଇଣ୍ଡାଖାଇ—ଦେ. ବିଶ (ଶ୍ଵୀ), (ଗାଳ)—ଅଇଣ୍ଡାଖିଆର ଶ୍ଵୀଲିଙ୍ଗ ।

Aintha khaī

Feminine of Aintha kha.

ଏଠା ଖାଣ୍ଡା

ଜୁଟାଟାଲି

ଅଇଣ୍ଡାଖାଇ କୁହୁଣ୍ଡ ଆଉ ଶ୍ଵୀ ଏ ଅଇଣ୍ଡା ପତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେଖିଲେ ପତ୍ର ପତ୍ର ଗୋଡ଼ରେ ଦଳ ଦେଇଯାଏ ।

ପ୍ରକାର— ଲକ୍ଷଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅଇଣ୍ଡାଖିଆ—ଦେ. ବି—୧ । ପରର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଭୋଜନ ।

Aintha kha 1. Act of eating the leavings of another's dish.

ଏଠା ଖାଣ୍ଡା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟ କର୍ମକରଣ ।

2. Doing of any hateful act

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଗାଳ)—୧ । ପରର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଭୋଜନ ।

ଏଠା ଖାଣ୍ଡା 1. (a person) Who eats the leavings of another.

ଜୁଟାଟାଲି,

ଜୁଟିହାରା

ଅଇଣ୍ଡାଖିଆ କାକ ଲାଙ୍ଗୁଳ ବନ୍ଧୁ ।

ରହୁଣ୍ଡ ସେ ଶାଳରେ ବେହୁଣ୍ଡା ମାରି ।

କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ. ବର୍ଣ୍ଣ ।

୨ । (ଗାଳ)—ପରଦ୍ଵାରା ପାଳିତ, ଅନୁଦାସ, ପରଦ୍ଵାରା ।

2. Toady; hanger on; depending on another for maintenance; slavishly dependent on another.

୩ । (ଗାଳ) ନିନ୍ଦିତ କର୍ମକାରୀ —3 Doing a hateful act.

ଅଇଣ୍ଡା ଗୋଟାଇବା—ଦେ. କି—ଅଇଣ୍ଡା ଉଠାଇବା (ଦେଖ) ।

Aintha gotaiba

Aintha uthaiba (See .

ଅଇଣ୍ଡାଚଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. (ଗାଳ)—ଅଇଣ୍ଡାଖିଆ (ଦେଖ) ।

Aintha chata

Aintha kha (See)

ଏଠାଚଣ୍ଡା

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଇଣ୍ଡାଖିଆ (ଦେଖ)

Aintha kha (See)

ଅଇଣ୍ଡାଚଟେଇ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ (ଗାଳ)—ଅଇଣ୍ଡାଖାଇ (ଦେଖ)

Aintha chatei

Aintha kha (See)

ଏଠାଚଟେଇ

ଅଇଣ୍ଡାଚଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ପ୍ରାଚୀନ)—ପ୍ରେତ ବିଶେଷ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି

Aintha chanda ଜୀବିତ ଅବସ୍ଥାରେ ପରର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଓ ପର ଏଠାଚଣ୍ଡା

ଦେଖୁ ମାରି କରି ଅନ୍ଧ ଖାଇଥାଏ ତାହାର ପ୍ରେତ ।

The ghost of a person who in his lifetime lived on the leavings of other persons' dishes.

and ate cooked food from other people.

ହାଣ୍ଡିଆ, ଚଣ୍ଡାଚଣ୍ଡା, ଅର୍ଦ୍ଧ ବା, ଶାଙ୍ଗେସ

ଭାଲୁକା, ଶାଙ୍ଗେସ, ଶାଙ୍ଗେସ, ଶେଷପାଳ

ଏ ପିଣ୍ଡାଚଣ୍ଡାକୁ ଅଇଣ୍ଡାଚଣ୍ଡା ବୋଲି ।

ସାବିତ୍ରୀ ମହାଭାରତ. ଅଦ୍ଵ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଋ, ୠ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋଥ	କ	ଦ୍

ଅଇଁଠାଚଣ୍ଡୀ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅଇଁଠାଚଣ୍ଡୀର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

Ainṭhā chandī Feminine of Ainṭhāchanda.

ଏଁଠାଚଣ୍ଡୀ

ଅଇଁଠା ଚାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ଗାଳ) ଅଇଁଠା ଖାଇବା (ଦେଖ)

Ainṭhā chāṭibā

Ainṭhā khāibā (See)

ଅଇଁଠାଜାଦୁ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ଦଦୁ)—

Ainṭhā jādu ଟଙ୍କା ପଇସା ଆକୃତିର ମଳା ମଳା ଖୁଦ୍ର ଦଦୁ

ଏଁଠାଜାଦୁ

ଭୋଗବିଶେଷ ।

A kind of ringworm appearing on the body in small circular rings.

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ଦେହର କୌଣସି ଅଂଶରେ ଅଇଁଠା ହାତ ଲଗାଇ ତାହା ନ ଥୋଇଲେ ଏ ଜାଦୁ ହୁଏ । ଅଇଁଠା ବାସନ ମଳା ଯାଉଥିବା ପାଉଁଶ କଳାକୁ ଅଇଁଠା-ଜାଦୁରେ ମଜାଇଲେ ତାହା ଭଲ ହେବାର ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।]

ଅଇଁଠା ଦାଦୁ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ଦଦୁ)—

Ainṭhā dādu ଅଇଁଠା ଜାଦୁ (ଦେଖ)

Ainṭhā jādu (See)

ଅଇଁଠା ପତର—ଗ୍ରା. ବି—ଅଇଁଠା ପତ୍ର (ଦେଖ)

Ainṭhā patara.

Ainṭhā patra (See)

ଯାବଲେ ନ ଖାନ୍ତି ଖଣ୍ଡ ଖାକର,

ବୁଲି ଚାଲୁଥାନ୍ତି ଅଇଁଠା ପତର ।

କବ ।

ଅଇଁଠା ପତ୍ର—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ପତ୍ର)—

Ainṭhā patra ଯେଉଁ ପତ୍ର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ନାଦି ଏଁଠାପୋତା

ଭୋଜନ କରିବାର ଛାଡ଼ିଯାଇଥାଏ ।

ଜୁଆପତା

The leaf (used for a plate) left by a person after finishing his meal which was served on it

ଅଇଁଠାପୋଛା—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ପୋଛା)—

Ainṭhā pochhā ଅଇଁଠା ପୋଛାବା କର୍ମ ।

ଏଁଠାପୋଛା

The cleansing of a place where one has taken his meal.

ଅଇଁଠା ପୋଛିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ପୋଛା)—

Ainṭhā pochhibā ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଭୋଜନ

ଏଁଠାପୋଛା

କରିଥାଏ, ସେ ସ୍ଥାନରୁ ଅଇଁଠା ପତ୍ର ବା

ଜୁଆ ପୋଛିବା

ଅଇଁଠା ବାସନ ଉଠାଇ ନେଇ ସେ

ସ୍ଥାନରେ ଖାଇଲା ବେଳେ ବୁଣି ଯାଇଥିବା ଅନ୍ନାଦିର କଣାମାନ

ଗୋଟାଇ ନେବା ପରେ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଗୋବର, ମାଟି ଓ ପାଣିରେ

ଲୁଗା ଦିଆ କରାଯାଏ ।

To cleanse a place where a person has taken his meal by removing the plate or leaf, picking up the particles of food strewn on the ground and smearing it with cowdung, earth and water.

ଅଇଁଠା ପୋଛିବାରେ କପା ଅଳ୍ପ ମାତ୍ର ।

ବୁଝିବେଳେ ମହାଭାରତ. କପାଟ ।

ଅଇଁଠା ବରତନ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ହି. ବରତନ)—

Ainṭhā baratana ଯେଉଁ ଥାଳ ଅଦି ପାତ୍ରରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏଁଠାବାସନ

ଅନ୍ନାଦି ଭୋଜନ କରିଥାଏ ।

ଜୁଆ ବରତନ

Utensil in which a person has taken his meal.

ଅଇଁଠା ବରତନ—ଦେ. ବି—ଅଇଁଠା ବରତନ (ଦେଖ)

Ainṭhā barttana

Ainṭhā baratana (See)

ଅଇଁଠା ବାସନ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ଫା. ବାସନ)—

Ainṭhā bāsana

ଅଇଁଠା ବରତନ (ଦେଖ)

Ainṭhā baratana (See)

ଅଇଁଠା ବୋଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରେ ବା

Ainṭhā bolibā

କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଅଇଁଠା ଭାତ ବା

ଏଁଠାବାସନ

ଅଇଁଠା ହାତ ଲଗାଇବା ।

ଜୁଆଲଗାନା

1. To smear a place, or a person's body with left off food or touch with unwashed hand.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅଠା ବୋଲିବା; କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ

ମିଥ୍ୟାରେ କଳଙ୍କ ବା ଦୋଷ ଆରୋପ କରିବା ।

2. To scandalise a person; to falsely lay the blame for anything on a person.

ଅଇଁଠା ଭାତ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ଭାତ)—

Ainṭhā bhāta

୧ । ଯେଉଁ ଭାତକୁ ଜଣେ ଖାଇବା ପରେ ପାତ୍ରରେ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥାଏ ।

1. Boiled rice left by a person on the plate.

୨ । ଯେଉଁ ଭାତକୁ ଖାଦକ ଖାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।

2. Boiled rice which an eater has already begun to eat.

ଉଷ୍ୟ ପ୍ରବ୍ୟୟାକର୍ତ୍ତ ଅଠାଭା ରଖିଲେ

ଅଇଁଠା ଭାତେ ଘିଅ ଚଠାଇ ଖାଇଲେ ।

ବୁଝିବେଳେ ମହାଭାରତ. ଘୋଷ ।

ମାଧ୍ୟମରେ ଲେଖକ ଅପତ ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଗଳ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାନ୍ଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାନ୍ଧ’ ଖୋଜିବେ, ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ, ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଲଗା ମଇଶା—ଗ୍ରା. ବି. (ଅନର୍ଥକ ଦ୍ଵିତୀୟ ସଦର)—

Aintha maintha

ଅଲଗା କଇଶା (ଦେଖ)

Aintha kaintha (See)

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଲଗା କଇଶା (ଦେଖ)

Aintha kaintha (See)

ଅଲଗା ଲଗାଇବା—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ + ଲଗା ଥାଉ)—

Aintha lagibha

୧ । ଅଲଗା ବୋଲିବା (ଦେଖ) ।

ଏଁ ଠୋଳାଗାନ

1 Aintha bolibha (See)

ଜୁଟାଲଗାନା

୨ । ଅଲଗା ପୋଛିବା (ଦେଖ)

2. Aintha pochhibha (See)

ଅଲଗା ଲାଗିବା—ଦେ. ବି—

Aintha lagibha

୧ । ଭାତ ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ମୁହଁ, ହାତ

ଏଁ ଠୋଳାଗା

ବା ଦେହର କୌଣସି ଅଂଶ ବା

ଜୁଟାଲଗାନା

ବସ୍ତୁରେ ଅଲଗାର କଣା ଲଗୁ ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥା ।

1. Particles of food still clinging to the hand, face, body or cloth.

୨ । ବୃଥା କଲଙ୍କାଭାବ ।

2. Being scandalised,

୩ । ଅଲଗା ପୋଛି (ଦେଖ)

3 Aintha pochhibha (See)

ଅଲଗା ହାତ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ + ହସ୍ତ; ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ, ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟଲଗୁ

Aintha hata

ହାତ)—

ଏଁ ଠୋଳା

ଜୁଟାହାଥ

ଭାତ ଖାଇସାରିବା ପରେ ଧୁଆଁଧୋଇ ହୋଇ ନ ଥିବା ହାତ ।

Hand not yet washed after a meal.

ଅଲଗା ହାତରେ କୁଆଁ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ବର ।

ଅଲଗା ହାତରେ କୁଆଁ ନ ହୁଅନ୍ତୁ ଲାଗିବା—ଦେ. ପ୍ରବଚନ. ବି—

जुटेहाथसे कुत्ता न मारना

(ପଲକାର୍ଥ) ଅତି କୃପଣ ହେବା ।

To be very miserly.

(ଯଥା—ସେ ପର ଅଲଗା ହାତରେ କୁଆଁ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।)

[ଅଲଗା ହାତରେ ଯେଉଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅନ୍ଧକଣା ଲାଗିଥାଏ, କୁଆଁ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ କାଲେ ସେ କଣା ଅଙ୍ଗୁଳନା ଯୋଗୁଁ ଖସିପଡ଼ି ଲୋକସାଧକ ହେବ, ଏହି ରୂପରେ କୁଆଁ ନ ହୁଅନ୍ତୁ ଲାଗିବା ବ୍ୟକ୍ତିର କୃପଣତା ସୂଚନା ।]

ଅଲଗା ହେବା—ଦେ. ବି—୧ । (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି) ଭୋଜନ କରି ମୁହଁ

Aintha heba

ହାତ ନ ଧୋଇବା ଯୋଗୁଁ ତାର ମୁହଁ

ଏଁ ଠୋ ହେବା

ହାତ ଆଦିରେ ଖାଦ୍ୟର ଅଂଶମାନ

ଜୁଟାହାତ

ଲାଗି ରହିଥିବା ।

1. (a person) To have particles of food clinging to the mouth and hand owing to his not having washed them after eating.

୨ । (କୌଣସି ପାତ୍ରସ୍ଥ ଖାଦ୍ୟ) ଅଂଶତଃ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ଵାରା ଭୁବିଷ୍ଣୁ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟରେ ପରିଣତ ହେବା ।

2. (food in a plate) To have been partly eaten.

୩ । (କୌଣସି ଭୋଜନ-ପାତ୍ର) ଖାଇବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ଧୁଆଁ ହୋଇ ନ ଥିବା ।

3. (utensil) To have been used as a plate during meal and still unwashed.

୪ । (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି) ନାମ ମାତ୍ର ଭୋଜନ କରିବା, ଖାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସାମାନ୍ୟ କିଛି ଖାଇ ଉଠି ଆସିବା ।

4. To nominally sit at the meal; to touch or taste the food served and then to leave the meal.

ଭାତ କିନ୍ତୁ ବସ୍ତୁରେ କି କି ବୋବେର କି ମାତ୍ର ଅଲଗା ହୋଇ ଉଠିବ ।

ରାମକାନ୍ତ. କଷମୋଦକ ୩୨ ।

ଅଲଗା—ଦେ. ବି—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—(ସ. ଅଣ୍ଡ, ଏ ସ୍ଵେଗନ୍ତ୍ର ଶିଶୁମାନଙ୍କର Aindi ପେଟ ଅଣ୍ଡାକାର ହୋଇ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିବା ଯୋଗୁଁ) ଏଢ଼େ, ଏଢ଼େ

୧ । ଏକ ମାତା ଗର୍ଭଜାତ ପ୍ରାୟ ତ୍ୟାଗ କରି ନ ଥିବା ଶିଶୁ ଓ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଜାତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶିଶୁ ।

1. Two children born shortly one after the other before the first child is weaned.

୨ । ଶିଶୁ ପ୍ରାୟ ତ୍ୟାଗ କରି ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ପୁଣି ମାତାର ଗର୍ଭାଧାନ ।

2. Pregnancy of the mother before a child is weaned.

ଅଲଗା—ଦେ. ବି (ସ. ଅଣ୍ଡ, ଏ ସ୍ଵେଗନ୍ତ୍ର ଶିଶୁର ପେଟ ଅଣ୍ଡାକାର Aindia ହୋଇ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିବାରୁ; ଏଥିର ସ. ନାମ ଏଢ଼େ, ଏଢ଼େ ପରିଗର୍ଭକ)—ବାଳରୋଗ ବିଶେଷ; ଗର୍ଭିଣୀ

ମାତାର ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରାୟ ପାନ କରିବାଯୋଗୁଁ ଶିଶୁର ଅଙ୍ଗୁଳି ଝାଡ଼ା ଓ ଦୁର୍ବଳତା ।

Infantile diarrhoea due to suckling the breast of a pregnant mother.

[ଦ୍ର—ପ୍ରଥମ ଶିଶୁ ମାତୃସ୍ତନ୍ୟପାନ ଛାଡ଼ି ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ମାତାର ଗର୍ଭ ହେଲେ ଶିଶୁ ଶାରୀରିକ ଦୁର୍ବ ଓ ତା ପେଟଟି ବଡ଼ ଦେଖାଯାଏ]

ଦେ. ବିଶ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଲଗା ସ୍ଵେଗନ୍ତ୍ର (ଶିଶୁ) ।

(a pregnant mother's first child) Suffering from infantile diarrhoea..

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ପ	ସ	ଗ	ଈ	ଉ	ଋ

(ଡାକୁ) ଅଇନ୍ଦିଆ ଧରବା—ଦେ. ବି—ଗର୍ଭବତୀ ମାତାର ଦୁଷ୍ଟିତ ପ୍ରମୁଖ
Aindiā dharibā ପାନ କରୁଥିବା ଯୋଗୁଁ (ଶିଶୁକୁ)
ଏଠି ନାଗା, ଅଇନ୍ଦିଆ ରୋଗ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ।
ଏଠି ନାଗା

An attack of infantile diarrhoea due to
suckling a pregnant mother's breast.

(ଡାକୁ) ଅଇନ୍ଦିଆ ବାଧିବା—ଦେ. ବି—ଅଇନ୍ଦିଆ ଧରବା (ଦେଖ)
Aindiā bādhibā Aindiā dharibā (See)

(ଡାକୁ) ଅଇନ୍ଦିଆ ଲାଗିବା—ଦେ. ବି—ଅଇନ୍ଦିଆ ଧରବା (ଦେଖ)
Aindiā lāgibā Aindiā dharibā (See)

ଅଇନ୍ଦିଶି—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ). ବିଶ—ଅଇନ୍ଦିଶି (ଦେଖ) ।
Aidriṣi Airāṣi (See)

ଅଇନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର). ବିଶ—ଅଇନ୍ (ଦେଖ)
Ain Aen (See)

ଅଇନ୍ କୋଟ—ବୈଦେ. ବି—ଅନିକଟ୍ (ଦେଖ) ।
Ainkot Ānikat (See)

ଅଇନକ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର). ବି. (ଅ. ଐନକ)—ଚଷମା ।
Ainak. Spectacles.

(ଭୁଲ:—ହ. ଐନକ; ଅ. ଅୟନ)

ଅଇନଗଦ—ପ୍ରା. ଅ—(ସ୍ୱ ଏତଦ୍ + ଅ. ନକଦ୍ ହ. ନଗଦ୍ =
Ainagad ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖୁ ଧନ)—୧ । ଏହିକ୍ଷଣି, ବର୍ତ୍ତମାନ ।

ଏହିନାଗା 1. Just now, immediately.

ହସ୍ତସି ୨ । ଅତି ସରୁର—2. Very soon.

ଅଇନଗଦ—ପ୍ରା. ଅ—ଅଇନଗଦ୍ (ଦେଖ)—Ainagad (See)

Ainagadi

ଅଇନା—ବୈଦେ. ବି—(ଅ. ଐନା)—୧ । ଆଇନା, ଦର୍ପଣ, ଆରଣ୍ଡି ।
Ainā 1. Mirror; looking glass.

ଆୟନା 2. Glass.

ଆୟନା ଆଲମୀରା

ଅଇନା ଆଲମୀରା—ବୈଦେ. ବି—(ଅ. ଐନା + ହ. ଆଲମୀରା)—
Ainā ālamārī କାଚ ବା ଦର୍ପଣ ଫଳକ ଥିବା ଆଲମୀରା ।

ଆୟନା ଆଲମୀରା Glass almirah.

ଅଇନା କାଚ—ଦେ. ବି—(ଅ. ଐନା + ସ. କାଚ)—
Ainā kāca ଦର୍ପଣ ବା କାଚ ଫଳକ ଥିବା କାଚ ।

ଆୟନା ଦୋର Glass door.

ଅଇନା ଦୁଆରା—ଦେ. ବି—(ଅ. ଐନା + ସ. ଦ୍ୱାର)—
Ainā duāra ଅଇନା କାଚ (ଦେଖ)

ଆୟନା ଦୁଆରା

ଅଇନା ବାହାର—ଦେ. ବି—(ଅ. ଐନା + ସ. ବାହାର)—
Ainā bahār Ainh kabāta (See)

ଆୟନା ବାହାର

ଅଇନା ବାହାର—ଦେ. ବି—(ଅ. ଐନା + ସ. ବାହାର)—
Ainā bahār

୧ । ଦର୍ପଣ ଫଳକ ଥିବା କାଚ ।

ଆୟନା ଦେଖା 1. Wall made of mirror.

ଆୟନା ଦିଆର ୨ । କାଚର ବାଡ଼—2. Wall of glass.

ଅଇନ—ବୈଦେ. ବି—(ପ୍ରା. ଆଇନ)

Aini

ଆଇନ

ଆଇନ ୧ । ଆଇନ୍ (ଦେଖ)—1. Ain (See).

୨ । ହଟ୍ଟ, ହଜର—2. Sport; jest.

୩ । ପେଶନା, ଛଳ—3. Feigning; excuse.

୪ । ବୃଥା ଅପତ୍ତି—4. Frivolous objection.

୫ । ବୃଥା ଜିଦ୍—5. Baseless importunity.

୬ । ଜଗର, ଜିଦ୍—6. Importunity.

୭ । ହୁକୁମ—7. Order.

ପ୍ରାଦେ. ବିଶ—(ସମ୍ବଲପୁର) ଅଇନ୍ (ଦେଖ)
Aen (See)

ଅଇନି କରବା—ଦେ. ବି—

Aini Karibā ୧ । ହଟ୍ଟ କରିବା, ହଜର କରିବା—

ଆଇନ ଦେଖା 1. To make jest

ଆଇନ ବେରକରା ୨ । ପେଶନା କରିବା—2. To feign.

ଆଇନ ଦିଆନା ୩ । ଏକ ଜିଦ୍ କରିବା—3. To importune.

ଆଇନ ନିକାଲନା ୪ । ବୃଥା ଅପତ୍ତି କରିବା—4. To raise
frivolous objection

ଅଇନି କାଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—

Aini Kārdhibā ୧ । ଅଇନି କରିବା (ଦେଖ)

1. Āini karibā (See)

୨ । ଅଇନି ବତାଇବା (ଦେଖ)—2. Aini batāibā (See)

ଅଇନି କୋଟ—ବୈଦେ. ବି—ଅନିକଟ୍ (ଦେଖ)

Ainikot Ānikat (See)

ଅଇନି ଧରବା—ଦେ. ବି—ଅଇନି କରିବା (ଦେଖ)

Aini dharibā Aini karibā (See)

ଅଇନି ବତାଇବା—ଦେ. ବି—୧ । ଅନିୟମିତରେ କୌଣସି କଥା କହିବା ।

Aini batāibā 1. To speak wrongly.

ଆଇନ ଦେଖା ୨ । ଗ୍ରୋଜି କରିବା ।

ଆଇନ ବତାଇବା 2. To brag; to boast.

ଅଇନି ବାଜ—ବୈଦେ. ବିଶ—(ପ୍ରା. ଆଇନ + ପ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ ବାଜ)

Ainibāj ୧ । ଜଗର, ଏକଜିଦ୍, ଏକସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ।

ଆଇନବାଜ 1. Wilful; obstinate.

ଆଇନବାଜ ୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ) ଆଇନିବାଜ (ଦେଖ)

2. Āinbāj (See)

୩ । ମାମଲିବାଜ—3. Litigious.

ଅଇନି ବାହାର କରିବା—ଦେ. ବି—ଅଇନି କାଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Aini bahār karibā Ain kārdhibā (See).

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବସନ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଇନ୍ଦ୍ର—ଦେ. ବିଶ—(ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ଓ ସ୍ଥାନରେ ଅଇ ପ୍ରୟୋଗ)
Aindra

(ସ. ଐନ୍ଦ୍ର) ଇନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Relating to God Indra.

ଅଗ୍ନେୟ ବାୟବ୍ୟ ଅଇନ୍ଦ୍ର ବାବୁଣୀ ।

ଅଷ୍ଟେ ପୁଣି ଅର୍ଜୁନ କଲେ ନିବାରଣ ।

କୃଷ୍ଣର୍ହ ଦ ମହାଭାରତ ବରଷ ।

ଅଇବ୍—ବୈଦେ. ବିଶ—(ଅ. ଅୟେବ୍)—

Aib

ଘୋଡ଼ା ଆଦି ପଶୁଙ୍କଠାରେ ଲକ୍ଷିତ କୌଣସି

ଆଦ୍ରବ

ଦୁର୍ଗୁଣ ବା ଦୁର୍ଲକ୍ଷଣ ।

आयेब

Any vice or defect found in a horse or other beast.

ଅଇବୀ—ବୈଦେ. ବିଶ—(ଅ. ଅୟେବୀ)—

Aibi

ଦୁର୍ଗୁଣ ବା ଦୁର୍ଲକ୍ଷଣ ସ୍ଥଳ (ଅଶ୍ବାଦି) ।

आयेबी

Vicious or defective

आयेबी

(horse or other beast).

ଅଇବ୍ରତ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) ସଂଖ୍ୟାବାଚକ. ବି—(ସ. ଅୟୁତ)—

Aibrata

ଅୟୁତ, ଦଶ ହଜାର ।

अयुत

Ten thousand.

अयुत

ଅୟତରୁ ସେ ଦଶ, ଦଶରୁ ସେ ଶତ

ଶତରୁ ସହସ୍ର କର ଲେଖିଲୁଁ ଅପୁତେ

ଅୟତରୁ ସେ ଲକ୍ଷେ, ଲକ୍ଷରୁ ନୟନୁତ ।

ପାଠାୟତ. ନୃସିଂହ ପୁରାଣ ।

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅୟୁତ ସଂଖ୍ୟକ ।

1. Numbering ten thousand.

୨ । ଅସଂଖ୍ୟ—2. Countless.

ଅଇରଶି—ଦେ. ବିଶ—(ସ. ଅର + ଦୃଶ)—୧ । ଶତ୍ରୁତ୍ୱବାପନ ।

Airaśi

1. Inimical.

रेषारेषि

୨ । ବିରୋଧୀ—2. Opposing.

अईरषि

दुषमन

लाग

କଂସ ଅଞ୍ଜଳି ଅଇ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳା ସେ ନାଶି ।

ତାହା ସଙ୍ଗେ ଦୁଷ୍ଟ ଏବେ ହେଲ ଅଇରଶି ॥

ସାରଳା, ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଦେ. ବି—୧ । ଶତ୍ରୁତା—1. Enmity.

୨ । ଅଦନ୍ତା—2. Grudge.

୩ । ଇର୍ଷା—3. Malice.

ଅଇର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର). ବି—

Aira

ଦାଣ୍ଡି, ମାଟିଆ ଆଦି ଅଗାଣ୍ଡିଆ ପାତ୍ରକୁ ଭୂମିରେ ଅଟଳ

ବିଢ଼ି, ଚିମିଆ

ଭାବରେ ରଖିବାପାଇଁ କୁଟା, କଦଳୀ ପତ୍ର ଆଦି ନିର୍ମିତ

ମଢ଼ି

ଶୂନ୍ୟମଧ୍ୟ ଗୋଲକାର ଗଦ, ମଳା ।

A soft circular cushion used for placing unstable pots on the ground.

ଅଇରବତ—ଦେ. ବି—(ପଦ୍ୟ) (ସ. ଐରବତ)—

Airābata

୧ । ଐରବତ(ଦେଖ)—1. Airābata (See)

ଅଇରବତ ଏହିଠାରୁ ପାଣି ନେଇ ।

ଉଦ୍ରୁକ୍ତ ଦେଲେ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ସେହି ।

କୃଷ୍ଣର୍ହ ଦ ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଭୋଗ ।

୨ । ନାରଙ୍ଗ (ଦେଖ)—2. Nāranga (See)

କୃତ ଅଇରବତ ପ୍ରାୟେ ସେବେ ।

ଏହି ନାହିଁ ବଚନ କର୍ତ୍ତୃ ଶବ୍ଦେ ॥

ପାଦକୃଷ୍ଣ, ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

ଅଇରି—ଦେ. ବି—

Airi

୧ । (ସ. ଅରି) ଶତ୍ରୁ—1. Enemy, foe.

अरि

ସେ ରୁଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ଆସା ହୋଇ ।

ଅଇରି ମିନ ପାର ନାହିଁ ॥

ନଗରାଥ—ଭଗବତ, ୪ର୍ଥ ।

୨ । (ସ. ଅୟୁର)—ଅଇରି ଗଉଡ଼ୁଣୀ (ଦେଖ)

2 Airi gaurdunī (See).

ଅଇରି ଖପରା ବଇର ବା—ଦେ. ବି—(ବିଶିଷ୍ଟ ବାକ୍ୟ)—

Airi khaparā bairi bā ଅଭ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ବିକ ଓ ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥା ।

State of poverty and want.

[ଦ୍ର—ସାହାର ନିର୍ବିକତା ବା ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଘରେ ପ୍ରତିଦିନ

ରୁଲି ନେଲେ ନାହିଁ ଓ ଘରେ ଧାତୁପାତ୍ର ଖଣ୍ଡିଏ ନ ଥାଏ, ଲୋକେ

କହନ୍ତି, “ଭାର ଅଇରି ଖପରା ବଇରି ବା ଦେଲଣି”]

ଅଇରି ଗଉଡ଼ୁଣୀ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସ. ଅୟୁର + ଗୋପାଳ)—

Airi gaurda

୧ । ଶୁଦ୍ରଜାତୀୟ ଯାଯାବର ନଟକଶେଷ । ଏ ଜାତିର

ଆହିର ଗୋସାଳା ପୁରୁଷମାନେ ନାନାପ୍ରକାର କୁହୁକ ଓ ମଞ୍ଜୁକା

ଦେଖାନ୍ତି ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଭୂମିରେ ପୋତା ହେବା

ବାଉଁଶ ଉପରେ ନାନାବିଧ କସରତ ଦେଖାନ୍ତି ।

1. A caste of vagrant athletes who exhibit

feats of magic and athletic feats and whose

women perform wonderful feats on the top

ଆହିର of bamboos.

ଆହିର ୨ । ଗଉଡ଼ୁମାନଙ୍କର ଉପଜାତି ବିଶେଷ ।

2. A subcaste of cowherds.

ଅଇରି ଗଉଡ଼ୁଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଇରି ଗଉଡ଼ୁଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ ।

Airi gaurdunī (ଗଉଡ଼ଜାତିରେ ଏମାନଙ୍କୁ ବାଉଁଶରୁଣୀ କହନ୍ତି) ।

ଆହିର ଗୋସାଳିନୀ A female of the Airi gaurda caste.

ଅଇରିତା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅରି)—

Airitā

୧ । ବୈର, ଶତ୍ରୁତା—1. Enmity.

अक्रता

୨ । ହେଷ, ଅଦନ୍ତା—2. Grudge.

लाग

ଅଇରିତା ନେବା—ଦେ. ବି—୧ । ପ୍ରଯୋଗ ପାଇଁ ଶତ୍ରୁତା ସାଧନ କରିବା ।

Airitā nebā

1. To injure an enemy on

अक्रता साध

finding a proper opportunity.

ବାଧାରେ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧନରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ କସମ୍ କରାଯାଏ । ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧନରେ ନେନ । ଯଥା — ଗାର୍ବ ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍ବ' ଶୋଧିବେ; 'ରୁଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ରୁଷ' ଦେଖିବେ; 'କାନ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'କାନ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅର୍ଦ୍ଧଶ—ଗ୍ରା. ବି—(ସ. ଅଂଶ)—ଅଂଶ (ଦେଖ)

Auṁśa

Amśa See)

ଅଂଶ

ଅଂଶ

ଅର୍ଦ୍ଧଶ ବର୍ଦ୍ଧଶ—ଗ୍ରା. ବି—(ସହଚର; ସ. ଅଂଶ + ବଂଶ)—

Auṁśa bauṁśa

ଅଂଶ ବଂଶ (ଦେଖ)

Amśa bamśa (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଶା—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅର୍ଦ୍ଧଶା (ଦେଖ)—Ausā (See)

Auṁśā

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧ (ଦେଖ)—Achā (See)

Auchā

ଅର୍ଦ୍ଧତା—ଗ୍ରା. ଦେ. (ଯାଜପୁର). ବି—ଦିବସର ଅର୍ଦ୍ଧଭାଗ, ଓଳ ।

Autā

Half of the day.

ବେଳା

(ଯଥା—ସକାଳ ଅର୍ଦ୍ଧତା ।)

ଅର୍ଦ୍ଧରତ୍ନ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଔରତ୍, ଅର୍ଦ୍ଧରତ୍ନ) ୧ । ସ୍ତ୍ରୀ, ଭାରିଆ ।

Aurat

1. Wife.

ଅର୍ଦ୍ଧରତ୍ନ, ଆର୍ଦ୍ଧରତ୍ନ

୨ । ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ନାରୀ—2. Woman.

ଆର୍ଦ୍ଧରତ୍ନ

ଅର୍ଦ୍ଧରସ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଔରସ)—

Aurasa

୧ । ଧର୍ମପତି ଓ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ସଙ୍ଗମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ (ସନ୍ତାନ) ।

ଅର୍ଦ୍ଧରସ 1. (Child) Born of lawful marriage; legitimate.

ଆର୍ଦ୍ଧରସ

ଅର୍ଦ୍ଧରସ ପୁଅକୁ ରଖିବା ପଦ୍ଧତି

ଦୁଃଖବନ୍ତ ବିକଳ ପାଳକ ଗୃହ ।

କୃଷିକ ମହାପୁରୁଷ ଶାନ୍ତି ।

୨ । କୌଣସି ପୁରୁଷର ବାସରେ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭରୁ ଜାତ (ସନ୍ତାନ) ।

2. (child) Begotten by a man on a woman.

(ଯଥା—ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଗର୍ଭରେ ସ୍ତ୍ରୀରୁ ଅର୍ଦ୍ଧରସ ସନ୍ତାନ) ।

୩ । ସମ୍ପର୍କ ସମ୍ବନ୍ଧ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଲକ୍ଷିକ ବା କୁଟୁମ୍ବୀ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

Agnatic relation.

(ଯଥା—ଉକାରି ଭାଇନା ମୋର ଔରସ ଭାଇ ।)

୪ । ନିକଟ ରକ୍ତସମ୍ପର୍କୀୟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

1. Of near blood-relationship.

୫ । ନିଜର ପିତୃମାତୃକାଠାରୁ ଜାତ ସମ୍ପର୍କ ଯୋଗୁଁ ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

5. Directly related to a person through his or her parents.

(ଯଥା—ସେ ମୋର ଅର୍ଦ୍ଧରସ ଭଣଜା)

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ—ବୈଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଅର୍ଦ୍ଧଶା (ଦେଖ)

urām

Aurām autām (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଅର୍ଦ୍ଧଶା—ବୈଦେ. ବି—(ମାଲୟ ଭାଷା—ଓରଙ୍ଗ ଅଟଙ୍ଗ =

Aurām autām

ବଣ ମନୁଷ୍ୟ, ଓରଙ୍ଗ = ମନୁଷ୍ୟ; ଅଟଙ୍ଗ = ବନ,

ଓରାଂ ଓଟାଂ

ବନ୍ୟ । ଏମାନେ ମନୁଷ୍ୟ ଆକାରର ଓ ବନରେ

ଓରାଂ ଓଟାଂ

ଥିବାରୁ ଏହି ନାମ)—

ବନ ମନୁଷ୍ୟ । ଏକ ପ୍ରକାର ମନୁଷ୍ୟାକୃତି ପୁଷ୍ପାକାର ବାନର ।

[ଯୁ—ଏମାନେ ବୋର୍ଣ୍ଣିଓ ଓ ସୁମାତ୍ରା ଦ୍ୱୀପରେ ଏବଂ ମଧ୍ୟାଫ୍ରିକାର ଜଙ୍ଗଲରେ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି । ଏ ଭିତରେ ୪ ପ୍ରକାର ବନ୍ଧୁ, ଏହାଙ୍କ ଦାନ୍ତ ଖୁବ ଲମ୍ବ, ଏମାନେ କି ଏ ଠିଆ ହୋଇ କର ଦାନ୍ତକୁ ଭୂମିରେ ଲଗାଇ ପାରନ୍ତି । ଏହାଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣ କପିଳ । ସବୁ ବାନରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟର ଦେହ ଗଠନ ସଙ୍ଗେ ଏହାଙ୍କର ବେଶି ମେଳ ଅଛି । ଏମାନେ ଜାଲ ପତ୍ରଦ୍ୱାରା ଗଛ ଉପରେ କୁଡ଼ିଆ ଢିଆର କରି ବାସ କରନ୍ତି । କଲିକତା ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ଏ ବାନର ପୋଷାଯାଇ ଅଛନ୍ତି ।]

Orang outang; a species of anthropoid ape (Simia Satyrus).

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଅର୍ଦ୍ଧଶା—ବୈଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଅର୍ଦ୍ଧଶା (ଦେଖ)

Aurām utām

Aurām autām (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଅର୍ଦ୍ଧଶା—ବୈଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଅର୍ଦ୍ଧଶା (ଦେଖ)

Aurāṅg autāṅg

Aurām autām (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଅର୍ଦ୍ଧଶା—ବୈଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଅର୍ଦ୍ଧଶା (ଦେଖ)

Aurāṅg utāṅg

Aurām autām (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ)—

Aul

୧ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀୟ—1. Of first class.

ଆତ୍ମ

୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ—2. Excellent.

ଅବଳ

୩ । ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ—3. Best of all.

୪ । ମୌଳିକ — 4. Original.

୫ । ଅସଲ, ଖାଣ୍ଡି—5. Genuine.

୬ । ସର୍ବାଦୌ ଘଟିଥିବା—6. That which happened in the beginning.

୭ । ପୂର୍ବ ଘଟିଥିବା—7. Prior.

ବୈଦେ. ବି— ଆରମ୍ଭ, ଆଦ୍ୟ—Beginning.

(ବିପରୀତ ଆଶୟ)

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ବେତ, ବେତେ ନୁହେଁ ସକଳ ।

ହିନ୍ଦି ଭାଷା ଅନୁସାରେ ।

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ ଆଶ୍ଚ—ବୈଦେ. ବି. ବି. (ଅ. ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ + ଆ. ଆଶ୍ଚ)—

Aul ākhar

୧ । ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଆତ୍ମ ଆଶ୍ଚ

From beginning to end.

ଅବଳାସେ ଆଶ୍ଚିତକ

୨ । ପ୍ରଥମଠାରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

From first to last.

ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ କସମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅର୍ଦ୍ଧଶ୍ଚ + ଅ. କସମ୍)—

Aul kisam

୧ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ—1. First class.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଃ	ଉଃ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଈ	ୠ

ଆଉଳକିମ୍ ୨ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ପ୍ରକାର—2. Excellent kind.

ଅବଳକିମ୍

ଅଭିଳାଷ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଭିଳା + ଫା. ଜମି)—

Auljami ୧ । ଫଳୋତ୍ପାଦନ ବିଷୟରେ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଜମି ।

ଆଉଳଜମି 1. Best productive land.

ଅବଳ ଜମି ୨ । ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଜମି ।

2. First class land.

[ଦ୍ର—ଉତ୍କଳ ଗରୁଡ଼ମେଷ ୧୮୨ ପାଠରେ ଓଡ଼ିଶାର ଭୂରାଜ୍ୟ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରବା ସମୟରେ ଜମିର ଭୂସ୍ୱାଧିକାରୀ ଶକ୍ତି ଭୂମିମାଲିକଙ୍କୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରି ତଦନୁସାରେ ଖଜଣା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଏ ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗମାନ ଆରମ୍ଭ ଓ ଫାରସୀ ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଥିଲା :—

ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ—ଅଭିଳା, ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ—ଦୋସ୍ତମ୍, ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ—ସୋସ୍ତମ୍, ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ—ଗୁଡ଼ାରମ୍ ।

ଅଭିଳା ଜମି ଚକ୍ର ଧରି ପଦିକା ଏକମାତ୍ର (୧ ଏକର) ଭୂମିରେ ୪୨୦ ଖଜଣା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ।]

ଅଭିଳା ନମ୍ବର—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଭିଳା + ଇଂ. Number ନମ୍ବର = Aul nambar ସଂଖ୍ୟା)

ଆଉଳ ନମ୍ବର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗରେ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ବା ସଂଖ୍ୟା ।

ଅବଳ ନମ୍ବର First class; Class A.

ବିଶ—ଅଭିଳା ନମ୍ବର (ଦେଖ)

Aul nambariā (See)

ଅଭିଳା ନମ୍ବରୀ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅଭିଳା, ଇଂ. Number Aul nambariā ନମ୍ବର + ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଇଆ)—

ଆଉଳ ନମ୍ବରୀ ୧ । ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀର—1. Of first class.

ଅବଳ ନମ୍ବରୀ ୨ । ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ—2. Excellent.

ଅଭିଳା ନମ୍ବରୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଅଭିଳା ନମ୍ବରୀ (ଦେଖ)

Aul nambari Aul nambariā (See)

ଅଭିଳା ପତାର ବାଉଳ ବା—ଦେ. ପ୍ରବଚନ—ଅଭିଳା ଖପର ବାଇ ବା

Aula patara baula bā (ଦେଖ)

Airi khaparā bairi bā (See).

ଅଭିଳା ମାଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଭିଳା + ମାଲ)—

Aul mā ୧ । ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ—1. First class thing.

ଆଉଳ ମାଲ ୨ । ଅସଲ ପଦାର୍ଥ—2. Genuine article.

ଅବଳ ମାଲ

ଅଭିଳା—ବୈଦେ. (କଚିରଥ) ବି. (ଫା. ଅଭିଳା)—

Aulāt ୧ । ସନ୍ତାନ; ପୁତ୍ର—1. Son.

ଆଓଲାଦ୍ ୨ । ଅପତ୍ୟ—2. Offspring.

ଆଓଲାହ୍

ଅଭିଳା—ବୈଦେ. (କଚିରଥ) ବି—ଅଭିଳା (ଦେଖ)

Aulād Aulāt (See)

ଅଭିଳା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସ. ଅଭିଳା)—

Ausā ୧ । ଅଭିଳା, ଅଭିଳା—1. Hook.

୨ । ଗଜାଙ୍କୁଶ—2. Hook for goading an elephant.

ଅଭିଷା—ପ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି. (ସ. ଔଷଧ)—ଔଷଧ (ଦେଖ)

Aushadha Aushadha (See)

ଔଷ୍ଟ

ଦବା ବିଷୟ ଅଭିଷା ଚୋର ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗାମୁତ । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାୟସ ।

ଅଭିଷା—ପ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି— ୧ । ଔଷଧ (ଦେଖ)

Aushadhi 1. Aushadha (See)

ଔଷ୍ଟ

୨ । ଔଷଧ (ଦେଖ)

ଦବା 2 Aushadhi (See)

ବୋଲୁ ଅଣ ଅଭିଷା କେମାଦନେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ

ଭୁବନେଶ୍ୱର ସେ ସେନା ତାଙ୍କ । ଭଞ୍ଜ—ବିଦେଶଜନାମ ୪୭୧୫ ।

ଅଭିଳା—ସ. ବି. ପୁ. (ଅ = ନୁହେଁ + ଉଣିନ୍. ୧ ମା. ୧ ବି)—

Arūṇi ୧ । ଯେ କାହା ନିକଟରେ ଋଣରୁ ମୁକ୍ତ ।

1. Undebted.

୨ । ଋଣମୁକ୍ତ—2. Freed from debt.

[ଦ୍ର—୧ । ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଭିନ୍ନୋଟି ଋଣ ଥାଏ । ଯଥା—ଦେବଋଣ, ପିତୃଋଣ ଓ ଋଷିଋଣ; ଯଜ୍ଞ କଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଦେବଋଣରୁ ମୁକ୍ତ ହୁଏ, ପୁତ୍ର ଉତ୍ପାଦନ କଲେ ପିତୃଋଣରୁ ମୁକ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ବେଦାଧ୍ୟୟନ, ଦାନ ଓ ଅଭିଷ୍ଟସେବା କଲେ ଋଷିଋଣରୁ ମୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

[ଦ୍ର—୨ । ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣ ସୂତ୍ର ଅନୁସାରେ ସ୍ୱରାଦ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱରୁଷ ସମାସରେ ଅନ୍ ଆଦେଶ ହୁଏ । ଅତଏବ ଅଭିଳା ପଦ ବ୍ୟାକରଣସମ୍ମତ; କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବାଶ୍ରୟମାନେ (ମନିଅର କିଲିଆମ୍ବ, ଆପ୍ତେ) ଋଣୀ ଶବ୍ଦର ‘ର’ ଅକ୍ଷରକୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ‘ଅଭିଳା’ ଶବ୍ଦକୁ ବିକଳରେ ‘ଅଭିଳା’ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିଥିବାରୁ ଏଠାରେ ଏହା ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଗଲା ।]

ଅଭିଳା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଭିଳା (ଦେଖ)

Aeñthā Añthā (See)

ବିଶ—ଅଭିଳା (ଦେଖ)

Añthā (See)

ଅଭିଳା—ଦେ. ବି. (ସ. ଆମଳକ)—ଅଭିଳା (ଦେଖ)

Aeñla Aañlā (See)

ସାଧାରଣ ଭେଦେ ଅପର ପଦ୍ୟରେ ଯଦି ଏ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଦ୍ଧା ଏ ବା ୨ ଶବ୍ଦର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଶବ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉଁ' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, 'ବଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବଥ' ଦେଖିବେ, 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ, 'ଆଲମ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଲମ' ଦେଖିବେ ।

ଅର୍ଦ୍ଧା ବୋଲି ହେଉ ଅର୍ଦ୍ଧା ପଦ୍ୟେ.

ଏହାରେ କାଳକୁ ନାଶକ୍ଷି ଦେଖାଯାଏ । କହୁଥିବା ମହାବୀର ଶାନ୍ତି ।

ଅର୍ଦ୍ଧା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅମଳକ)—ଅର୍ଦ୍ଧା ୧ (ଦେଖ)

Aeñlā

Aañlā 1 (See)

ତଳ ଅର୍ଦ୍ଧା ସ୍ୱଳ୍ପ ମଧ୍ୟରେ ଲଗାଇ । ପାଦାୟ—କୃଷିର ମରାଣ ୭୩ ।

ଅର୍ଦ୍ଧା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅମଳକ)—ଅର୍ଦ୍ଧା ୨ (ଦେଖ)

Aeñlāi

Aañlā 2 (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସ. ଅଧିକ)—

Aedhkā

୧ । ଅଧିକ; ଅତିରିକ୍ତ—1. Excess; extra; supernumerary.

୨ । ଅବଶିଷ୍ଟ, ବାକ—2 Rest; remaining.

୩ । ବଳ ପଡ଼ିଥିବା—3. Left over; outstanding

ଅର୍ଦ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁ.

Aedhkātuñdā

(ସ. ଅଧିକ + ତୁଣ୍ଡ + ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଆ)—

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଗପଛ ନ ବିଚାରି କଥା କହି ପକାଏ ।

Hasty in speech.

ଅର୍ଦ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—

Aedhkātuñdī

ଅର୍ଦ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—

Feminine of Aedhkātuñdā.

ଅର୍ଦ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ.—

Aen

୧ । ଅତି ଉତ୍କର୍ଷ—1. Very good.

୨ । ଅତି ଉତ୍କର୍ଷ—2. Very excellent.

୩ । ଅତ୍ୟୁତ୍କର୍ଷ—3. Wonderful.

୪ । ଅତି ସୁନ୍ଦର—4. Very graceful.

ଅର୍ଦ୍ଧା ମଜାର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ.—

Aen majār

୧ । ଅତି ମନୋହର—1. Enchanting.

୨ । ଅତି ଉତ୍କର୍ଷ—2. Very excellent.

୩ । ଅତ୍ୟୁତ୍କର୍ଷ—3. Wonderful.

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aenā

Ainā (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aeb

Aib (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବିଶ—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aepī

Aibi (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aerā

Arisāpithā (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aeri

Airi (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ତୈଳ, ତେଲ, ମାଲ୍ୟା—Oil.

Ael

ଅୟେଲ୍ [ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦକୁ ଅନେକ ଲଂଗିକ ଶବ୍ଦ ଭାଷାରେ

ଆଧେଲ୍, ଚଳଇଣି । ଯଥା—ହେଆର ଅର୍ଦ୍ଧା, କଉଁଲ୍ ଅର୍ଦ୍ଧା,

ମୋବିଲ୍ ଅର୍ଦ୍ଧା, ଅର୍ଦ୍ଧା କୁଥ୍, ଅର୍ଦ୍ଧା ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ।]

ଅର୍ଦ୍ଧା କୁଥ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—

Ael klath

ମହମଜାମା କନା—Oil cloth.

ଅୟେଲ୍ କୁଥ୍

ଆଧେଲ୍ କିଲାଟ୍

ଅର୍ଦ୍ଧା ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—

Ael penting

ତୈଳଚିତ୍ର; କନା କିମ୍ବା କାନାଭାସ୍ ଉପରେ

ଅୟେଲ୍ ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍

ତୈଳ ମିଶ୍ରିତ ରଙ୍ଗଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କିତ ଛବି ।

ଆଧେଲ୍ ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍

Oil painting.

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି.—

Aeling

ଦଣ୍ଡା, ମଟର ଗାଡ଼ି, ବାଇସାଇକଲ୍, ସିଲେଇ କଳ,

ଅୟେଲିଙ୍ଗ୍

ରେଲ ଗାଡ଼ି ଆଦିର ଚକ ଓ ଅନ୍ୟ ଅଂଶରେ

ଆଧେଲିଙ୍ଗ୍

କଲଙ୍କି ନ ଲାଗିବ ଓ ତାହା ଚକଟିଆ ହେଲେ

ସ୍ୱରୂପରୁ ହୋଇ ଚଳକ ଏବଂ ଘଷି ହୋଇ ଯିବ ନାହିଁ

ବୋଲି ତହିଁରେ ତେଲ ଦେବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

Oiling of a clock or other machines.

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଆୟୁର୍ବେଦ)—

Aes

୧ । ସୁଖ; ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ—1. Comfort; ease.

ଆୟେଶ୍

୨ । ମଉଜ; ସଉକ୍ତି—2. Luxury.

ଆଧେଶ୍

(ଯଥା—କୁକୁରକୁ ବାବୁ ଭାରି ଅର୍ଦ୍ଧାରେ ରଖିଥାନ୍ତି ।)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ଆ. ଆୟୁର୍ବେଦ + ଓଡ଼ିଆ

Aesiā

ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲଥା)—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aesi (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ଆ. ଆୟୁର୍ବେଦ)—

Aesi

୧ । ଯେଉଁ ଲୋକ ସଉକ୍ତି ଓ ମଉଜରେ ଥାଏ ।

ଆୟେଶୀ

1. Living in a luxurious style.

ଆଧେଶୀ

୨ । ମଉଜପ୍ରିୟ, ମଉଜିଆ ।

2. Fond of luxury and ease.

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବିଶ—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aol

Aul (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aolāt

Aulāt (See)

ଅର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aolād

Aulāt (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	କ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଌ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଉଥ	ଢ	ନ

ଅଂକ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଅ.କ—ଅଙ୍କ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Anka Anka etc. (See)

[ଅ ରେ ଅନୁସାର ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ତା ପରେ ଅନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ଲାଗି ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କପାଇଁ ଅ ପରେ ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦମାନ ଦେଖ । ଯଥା—ଅଂଗା=ଅଙ୍ଗା; ଅଂତ=ଅନ୍ତ, ଅଂଧ=ଅନ୍ଧ]

ଅଂକନା ମାଧନା—ଦେ. ବି. ନାମହସ୍ତ (ଅଂକନା + ମାଧନା) —

Ankanā Mādhanā ରାମଦାସଙ୍କ ରଚିତ ଦାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭାବକ୍ତି ପ୍ରସ୍ତରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦୁଇ ଜଣ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତଙ୍କ ନାମ ।

Names of two devotees of Bishnu mentioned in an Ordīā religious poem Dārdhyatā Bhakti.

[ଏ ଦୁଇ ସହୋଦର କଳଙ୍କ ଦେଶରେ ଗୋଦାବରୀ ନଦୀକୂଳରେ ରାଜମନ୍ଦିର (ରାଜମହେନ୍ଦ୍ରୀ) ନଗରରେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଏମାନେ ଜାତିରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏ ଦୁଇ ଭାଇ ଭ୍ରତର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗର୍ଭରେ ସମାବ୍ରତମାନ ବସାଇ ଅନ୍ନଦାନ କରୁଥିଲେ ଓ ପ୍ରତିଦିନ ଖାଇ ବସିଲା ବେଳେ ଏକ ଶବ୍ଦ ଅଠ ଜଣ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ବସାଇ ଖୁଆଉଥିଲେ । ଭଗବାନ୍ ଏମାନଙ୍କ ଦାତାପଣ ପରୀକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ବୃଷ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶରେ ଏମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ଭୋଜନ ଭିକ୍ଷା କଲେ । ଏମାନେ ଦଶ ହଜାର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପାଇଁ ଭୋଜନସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରୁ ଛଦ୍ମବେଶଧାରୀ ଭଗବାନ୍ ସେତକ ଏକା ଖାଇଦେଲେ । ଏହା ଦେଖି ସେମାନେ ଏ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ସ୍ବର୍ଗ ଭଗବାନ୍ ବୋଲି ଜାଣି ପାରି ତାଙ୍କଠାରେ ଶରଣ ପଶିଲେ ଓ ଭଗବାନ୍ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ବର ଦେବାରୁ ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ବର୍ଗଲଭ କଲେ । ରାମଦାସ—ଦାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭାବକ୍ତି ୨୧ ଅଧ୍ୟାୟ ।]

ଅଂଶ—ଅ. ବି. (ଅଂଶ ଧାତୁ=ଭାଗ କରିବା + କର୍ମ. ଅ)—

Amśa ୧ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଭାଗ ବା ଖଣ୍ଡ ।

1. Part of a thing; share; portion.

୨ । ବିଭାଗ, ବଣ୍ଟନ; ବାଣ୍ଟ—2. Partition.

୩ । ଦେଶର ଅଞ୍ଚଳ ବା ସ୍ଥାନ ।

3. Part of a country; locality.

୪ । କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କ ଅବତାର ।

4. Incarnation of a Deity.

୫ । (ଗଣିତ) ଭଗ୍ନାଂଶ—5. (Mathematics) Fraction.

୬ । (ଗଣିତ) ଭଗ୍ନାଂଶର ହର—6. (Mathematics) The denominator of a fraction (M.W.).

୭ । (ଭୂଗୋଳ) ପୃଥିବୀଗୋଲକର ପରିଧର ୩୬୦ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।

7. (Geography) $\frac{1}{360}$ of the circumference of the globe.

୮ । ଦ୍ରାଘିମା ବା ଅକ୍ଷାଂଶର ଏକ ଭାଗ; ଡିଗ୍ରୀ ।

8. (Geography) A degree of latitude or longitude (M.W.).

୯ । (ଜ୍ୟାମିତି) ସମକୋଣର ୯୦ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ; ଡିଗ୍ରୀ ।

9. (Geometry) $\frac{1}{90}$ of a right angle; a degree.

୧୦ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ବାକି ରହିଯାଇଥିବା ଭାଗ ।

10. Remainder of anything; remnant; remaining portion.

୧୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ରାଶିଚକ୍ରର ୩୦ ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ ।

11. (Astronomy) $\frac{1}{30}$ of the Zodiac.

୧୨ । ବିଷୟ; ପ୍ରସଙ୍ଗ—12. Matter; subject.

୧୩ । ଜୁଆରେ ବନ୍ଧା ଯିବା ହୁଡ଼; ବାଜି ।

13. Stake in betting (M. W.).

୧୪ । ଅଂସ; ସ୍ଥଳ; କାକ—14. Shoulder.

୧୫ । ବଇଳା—15. Earnest money (M. W.).

୧୬ । ବଣ୍ଟାରେ ଜଣକ ଭାଗରେ ପଡ଼ିବା ହୁଁସା ।

16. Lot; allotment in a partition (M. W.).

୧୭ । ପକ୍ଷ; ଦଳ—17. Party (M. W.).

୧୮ । ଦିନ, ଦିବସ—18. Day (M. W.).

୧୯ । ଅଦିତ୍ୟ ବିଶେଷ —19. Name of an Āditya (M.W.).

୨୦ । (ଗଣିତ) ବଡ଼ ରାଶିକୁ ସାନ ରାଶି ଦ୍ବାରା ହରଣ କଲେ ବାକି ରହିଯିବା ସଂଖ୍ୟା; ଭାଗଶେଷ ।

20. (Mathematics) The remainder left after a division.

୨୧ । (ଜଡ଼ ବିଜ୍ଞାନ) ତାପମାନଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ବାରା ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ତାପମାନ ପରିମାଣର ଏକ ଭାଗ ।

21. (Physics) A degree of temperature ascertained by a thermometer.

ଦେ. ବି—୧ । ଦେବତାଙ୍କର କଳା, ଯାହା ଧାରଣ କରି ମହାପୁରୁଷମାନେ ଜନ୍ମନ୍ତି ।

1. A trace or particle of Divinity with which some great men are born.

ରାଧିକା ଅଂଶେ ଯେତେ ଗୋଟି,

ସେ କୃଷ୍ଣ ଜୀବନସ୍ବରୂପୀ । ତୁମ୍ଭେ—ପ୍ରେମ ପଞ୍ଚାମୃତ ।

କହଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ,

ରଞ୍ଜିତ ନାରାୟଣ ଅଂଶ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭାଗବତ ଧର୍ମ ସ୍ବଳ ।

୨ । ଅପତ୍ୟ; ସନ୍ତାନ; ସନ୍ତତି—2. Offspring.

କୃଷ୍ଣର ରାମଦାସର ଅଂଶ ତ କୋହବ । ପ୍ରାଚୀ—ଗୁରୁଭକ୍ତିଗୀତା ।

୩ । ପିତୃତ୍ବ; ଜନକତ୍ବ; ଭ୍ରାତୃତ୍ବ; ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ।

3. Fatherhood; loins.

ଭଗବତ୍ ପବନଙ୍କ ଅଂଶରୁ ଜାତ ହେଲେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ଅଞ୍ଜ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼େଇ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି କର୍ମ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ବ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବପଦ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପଦ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏଥା 'ବା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ, 'ଭା' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ, 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଭା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳବଦ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଭିରସ; (ଅମୃକ) ପିତାଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣରୁ ଜାତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

4. Person born of the loins of a male.

ବହୁଳ ବ୍ୟାପକର ଶିଷ୍ୟ,

ନନ୍ଦପ ବାହୁଦେବ ଅଂଶ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ୧୦ମ ସ୍କନ୍ଧ ।

* । କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣରୁ ବଞ୍ଚି ରହିବା ବଂଶଧର ।

5. Surviving descendant of any race or family.

(ଯଥା—ଏହି ବାଳକଟି ସାଆନ୍ତର ବଂଶର ଏକମାତ୍ର ଅଂଶ ଅଛି ।)

୬ । (ସ. ଅସ୍ର=କୋଣ)ଆସ,କୋଣ—3. Angle.

ଚଉବଂଶ ଅଂଶ ସେ ହୋଇବ ଆମ୍ଭଗୋଷ୍ଠ,

ଏକ ଅଂଶକରେ ଥିବ ଗୁରୁ ନବକୋଷ୍ଠ । ବ୍ରହ୍ମସିଂହ ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୭ । ରକ୍ତସମ୍ପର୍କୀୟ ବା ଲଗ୍ନିକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

7. A direct agnate; a blood-relation

(ଯଥା—ସେ ପର ମୋ ଅଂଶ, ମୁଁ ତାକୁ କପର ବଢ଼ାପର ତାଙ୍କରୁ କାଟି ଦେବି ?)

୮ । ଦେହର ଅଙ୍ଗ; ଅବପୁର—8. Limb.

୯ । କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରର ଅଙ୍ଗ—9. Component part of a machine.

ଦେ. ବିଶ—(ଅମୃକର) ଭିରସଜାତ; ବର୍ଣ୍ଣଜାତ ।

Born of the loins of

ସପତ ଦଶେ ବେଦବ୍ୟାସ

ଜନ୍ମିତ ପରଶର ଅଂଶ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ।

ଅଂଶ ଆଦି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଂଶାଂଶ)—ଅଂଶ - Part.

Amśa āśa

ଅଂଶ ପ୍ରଭୁ ଅଂଶ ଆଦି ବୋହୁ ଯେଉଁ ଜନ

ଅଂଶ ପରପୂର୍ଣ୍ଣ ବର ବୃତ୍ତି କେହେ ତାତ ରୁଣ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମନିରୁପଣ ଗୀତା ।

ଅଂଶକ—ସ. ବି. (ଅନ୍ତର ଧାତୁ=ଭାଗ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—

Amśaka

୧ । ଜ୍ଞାତ, କୁଟୁମ୍ବ—1. Kinsman

୨ । ଦାୟାଦ—2. A co-sharer of an inheritance.

୩ । ଦିବସ; ଦିନ—3. Day.

୪ । ଭାଗଦାର, ହିଁ ସାଦାର—4. Co-parcener; partner; co-sharer.

* । (ଅଂଶ + ସ୍ଵାର୍ଥେ କ)—(ଜ୍ୟୋତିଷ) ରାଶିଚକ୍ର ଚିତ୍ରିତ ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ—5. ୧୩ of the Zodiac.

ସ. ବିଶ. ପୁ—

(ଅଂଶିକା—ଶ୍ରୀ)

୧ । ଅଂଶଗ୍ରାହୀ; ସେ ଭାଗ ନିଏ ।

1. Sharing; taking a share.

୨ । ଭାଗ ପାଇବାର ଅଧିକାରୀ—2 Entitled to a share.

ଦେ. ବି. (ଅଂଶ + ଓଡ଼ିଆ ଏକସଖ୍ୟାବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ କ)—

ଏକ ଅଂଶ ବା ଭାଗ ମାତ୍ର—One share only.

(ଯଥା—ତା ଅଂଶକ ସେ ପାଇଲେ ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେବ ।)

ଅଂଶକର—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଂଶ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

Amśakara

ଯେ ବଞ୍ଚନ କରେ; ଯେ ବାଣ୍ଟି ଦିଏ ।

(ଅଂଶକରା—ଶ୍ରୀ)

Apportioning.

ଅଂଶକରଣ—ସ. ବି. (ଅଂଶ + କରଣ)—ଭାଗବନ୍ଧନ, ବାଣ୍ଟିବା କର୍ମ ।

Amśakarana

Act of division

into shares; apportionment.

ଅଂଶ କରବା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅନ୍ତର ଧାତୁ)—ବଞ୍ଚାଇ କରିବା;

Amśa karibā

ବାଣ୍ଟି ଦେବା; ଭାଗ ବାଣ୍ଟିବା ।

ଅଂଶକରା

To divide into shares;

ଅଂଶକରଣ

to partition.

ଅଂଶକୂଟ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ, ଅଂଶ=ସ୍ଵର କୂଟ=ଖୋଖର)—

Amśakūṭa

କକୁଦ; ଶରୀର ଭୂଳ ।

The fleshy prominence on the shoulder of a bull.

ଅଂଶଗ୍ରାହ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଂଶ + ଗ୍ରା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

Amśagraha

ଅଂଶଗ୍ରାହୀ (ଦେଖ)

(ଅଂଶଗ୍ରାହୀ—ଶ୍ରୀ)

Amśagrāhī (See)

ଅଂଶଗ୍ରାହକ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—ଅଂଶଗ୍ରାହୀ (ଦେଖ)

Amśagrāhaka

Amśagrāhī (See)

(ଅଂଶଗ୍ରାହକା—ଶ୍ରୀ)

ଅଂଶଗ୍ରାହୀ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଂଶ + ଗ୍ରା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍, ୧ମା ୧ବ)—

Amśagrāhī

ଯେ ଅଂଶ ବା ଭାଗ ନିଏ ।

(ଅଂଶଗ୍ରାହୀ—ଶ୍ରୀ)

Taking a share.

ଅଂଶତଃ—ସ. ଅ. (ଅଂଶ + ତତ୍)—କେତେକ ଅଂଶରେ, କେତେକ

Amśataḥ

ପରମାଣରେ—Partly; somewhat.

ଅଂଶଦାର୍—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଂଶ + ଫା. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦାର)—

Amśadār

ଭାଗଦାର; ଅଂଶଦାର; ଧରଣଦାର ।

ଅଂଶଦାବ

Co-sharer; partner.

ଅଂଶଦାର

ଅଂଶନ—ସ. ବି. (ଅନ୍ତର ଧାତୁ + ଭବ ଅନ)—ବିଭାଗକରଣ; ବଞ୍ଚନ ।

Amśana

Partitioning; apportioning.

ଅଂଶନୀୟ—ସ. ବିଶ. (ଅନ୍ତର ଧାତୁ + କର୍ମ; ଅନୀୟ)

Amśanīya

ବିଭଜନୀୟ; ବିଭାଜ୍ୟ; ଭାଗ କରିବାର

ଯୋଗ୍ୟ; ସାହାକୁ ଭାଗ କରାଯାଇପାରେ—

Partible; fit to be partitioned; divisible.

ଅଂଶପ୍ରାର୍ଥୀ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଂଶ + ପ୍ର + ଅର୍ଥ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍; ୧ମା ୧ବ)—

Amśaprārthī

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି

(ଅଂଶପ୍ରାର୍ଥୀ—ଶ୍ରୀ)

ବସ୍ତୁର ଅଂଶ ବା ଭାଗ ପାଇବାକୁ

ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ—Praying for a

share in a property.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	କ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଥଳ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଈ	କୃ

ଅଂଶବଂଶ—ଦେ. ବି. (ସହଚର, ସ. ଅଂଶ + ବଂଶ)—

Amśabamśa ୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସମୋତ୍ତ ଓ ଅସମୋତ୍ତ ବଂଶଧରଣ—1. All the descendants of a person, both lineal and collateral.

ଆପଣା ଅଂଶବଂଶ ଦୂର
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗଲେ ନଳ ପୁର । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର କୌଣସି ବଂଶଧର—2. Any lineal descendant of a person.

(ଯଥା—ତାଙ୍କର ଅଂଶବଂଶ କେହି ନାହିଁ ।)

୩ । କୌଣସି ବିଷୟର ଚିହ୍ନ ମାତ୍ର—3. Any trace left of any matter.

ଅଂଶବଞ୍ଚିଣ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଂଶ + ବଂଶ)—ଅଂଶବଂଶ (ଦେଖ)

Amśabauñsa **Amśabamśa** (See)

ଅଂଶଭାକ୍—ସ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ଅଂଶ + ଭଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍ତ;

Amśabhāk ଅଂଶଭାକ୍ ଶବ୍ଦ ୧ମା. ୧ବ)—ଅଂଶଭାଗୀ (ଦେଖ)

Amśabhāgi (See)

ଅଂଶଭାଗୀ—ସ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଂଶ + ଭଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍, ୧ମା. ୧ବ) —

Amśabhāgi ଯାହାର କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ଭାଗ ଅଛି ।

(ଅଂଶଭାଗିନୀ—ଶ୍ଵୀ) **Possessing or having a share in any property.**

ଅଂଶମାନ—ସ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଂଶ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଯେ ଆପଣାର

Amśamāna ଭାଗ ବ୍ୟବହାର କରି ନେଇଅଛି —One who

(ଅଂଶମାନା—ଶ୍ଵୀ) **has already taken his share in apportionment.**

ଅଂଶଳ—ସ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଂଶ + ଲ ଧାତୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Amśala ୧ । ଅଂଶଗ୍ରାହୀ—1. Taking a share.

(ଅଂଶଳା—ଶ୍ଵୀ) ୨ । (ଅଂଶ = ସୁନ୍ଦର + ଅଛି ଯାହାର ଅର୍ଥରେ ଲ)—

ବଳବାନ, ବଳଶ୍ଵ—2. Strong.

୩ । ଦୃଢ଼ପୁଷ୍ଟ—3. Stout; well-

developed.

ଅଂଶହର—ସ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଂଶ + ହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)

Amśahara ୧ । ଅଂଶଗ୍ରାହୀ—1. Receiving a share.

(ଅଂଶହର—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପରର ନ୍ୟାୟ ଅଂଶକୁ ଲୋପ କରେ—2. Depriving a person of his legitimate share.

ସ. ବି. ପୁଂ—ଦାୟାଦ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ—Heir; successor.

ଅଂଶହାରକ—ସ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଂଶ + ହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Amśahāraka ଅଂଶହର (ଦେଖ)

(ଅଂଶହାରିକା—ଶ୍ଵୀ) **Amśahara** (See)

ଅଂଶହାରୀ—ସ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଂଶ + ହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍, ୧ମା. ୧ବ)—

Amśahārī ଅଂଶହର (ଦେଖ)

(ଅଂଶହାରୀଣୀ—ଶ୍ଵୀ) **Amśahara** (See)

ଅଂଶା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଂଶ)—

Amśā ୧ । ତାଳ, ନଡ଼ିଆ, ଗୁଆ ଆଦି ଗଛର ବକଳରେ

ଖାଆଁ ବା ଭିତରେ ଥିବା କର୍କଶ ସୂକ୍ଷ୍ମ ତନ୍ତୁ—1. Fibre.

आँस, रेशा

୨ । ସୂତାଦିର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଲମ୍ବ ଅଂଶ—2. Textile fibre.

୩ । (ସ. ଅସ୍ତ୍ର = କୋଣ)—କୋଣବିଶିଷ୍ଟ ।

3. Angular.

(ଯଥା—ଏ ଖୁଣ୍ଟର *୫ ଅଂଶା ଅଛି ।)

ଅଂଶାଅଂଶ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅଂଶାଂଶ)—

Amśāamśa ଅଂଶାଂଶ (ଦେଖ)

Amśāamśa (See)

ଅଶେଷ କୋଟି ବାରକା ବୈକୁଣ୍ଠ କୋଟି ।

ଏହି ସ୍ଥାନ ଅଂଶାଅଂଶ କାନ୍ଦ ହୋଏନ୍ତି । ଗ୍ରାମା. ରତ୍ନବ୍ୟାମଞ୍ଜରୀ ।

ଅଂଶାଇ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଂଶୁ, ଏମାନେ ଅଂଶୁ ପରି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଥିବାରୁ)—

Amśāi ୧ । ପତ୍ତ ଧ୍ରୁବ୍ୟ ଓ ପତ୍ତ ଘାଆରେ ଉତ୍ପତ୍ତିବା

କୌରେ, କୌଡ଼େ ସୂତା ପରି ସରୁ ସୁଦ୍ର ଧଳା କୃମି—1. Maggot.

कीड़ा

୨ । ଗୋବର ଉପରେ ପଡ଼ିବା ସୁଦ୍ର କୃମି ।

2. Grub found on cowdung left for some time; (Scaraboeus).

ଅଂଶାଇ ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି.

Amśāi pardibā ୧ । ପତ୍ତ ଧ୍ରୁବ୍ୟ ବା ପତ୍ତ ଘାଆରେ କୃମି

ମୋକାମଡ଼ା, ମୋକାବମା ଜନ୍ମିବା; ଯୋକ ପଡ଼ିବା ।

कीड़े पड़ना

1. Growing of maggots in

a rotten thing or sore.

[ଧ୍ରୁ—ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ପତ୍ତ ଘାଆ ଉପରେ ଯେଉଁ ମାଛ ବସନ୍ତି, ସେ ମାଛଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ଅଂଶାଇମାନ ଘାଆରେ ରହୁଥାଆନ୍ତି ଓ ସେହି କୃମିମାନ ଘାଆ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ବଢ଼ନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ‘ଅଂଶାଇ ପଡ଼ିବା’କୁ ଲୋକେ ‘ମାଛ ବସିବା’ କହନ୍ତି । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘାଆରେ ଅଂଶାଇ ପଡ଼ିବାର ଦେଖାଯାଏ, ସେ ବ୍ୟକ୍ତିର ‘ମାଛଅ-ପାତକ’ ହୁଏ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ।]

୨ । ଗୋବର କିଛିସମୟ ରହିବା ପରେ ତା ଉପରେ ଧଳା

ସୁଦ୍ର କୃମି ଦେଖାଯିବା ।

2. Appearance of grubs on cowdung.

ଅଂଶାଇ ବସିବା—ଦେ. ବି—ଅଂଶାଇ ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Amśāi basibā **Amśāi pardibā** (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବା ନା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେହି ଏ ଶବ୍ଦାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ଷର ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଂଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଂଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ହସି ପଣେ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ନ କଣେ, ପକ୍ଷିଣ ମେଘ ଉତ୍ତରେ ଅସେ,
ସକ ଗୋବରତେ ଅଂଶାଈ ବସେ, ତେବେ ରେ ପୂଜା ନିଷ୍ଠେ ବରଷେ ।
ଭାବନାବନ ।

ଅଂଶାଂଶ—ସ. ବ. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ ଅଂଶ + ଅଂଶ)—

Amśāṁśa ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଭାଗ କରାଯାଇଥିବା ମୌଳିକ ଅଂଶର ଅଂଶ ।

1. Subdivision; part of a part.

୨ । (ହୃଦ) ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଅଂଶମାନ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଂଶମାନ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାଗ ।

2. Distinct shares; separate parts.

ଅଂଶାନ୍ତର—ସ. ବ. (ଅନ୍ୟ ଅଂଶ = ଅଂଶାନ୍ତର, ନିତ୍ୟସମାସ)—

Amśāntara ଅନ୍ୟଭାଗ—Another share.

ଅଂଶାପହାରୀ—ସ. ବ. ପୁ. (ଅଂଶ + ଅପ + ହାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)

Amśāpahārī ୧ମା. ୧ବ)—

(ଅଂଶାପହାରଣୀ—ଶ୍ରୀ) ଯେ ଅନ୍ୟର ପ୍ରାପ୍ୟ ଅଂଶକୁ ଅପହରଣ କରେ ।

Taking away another's
legitimate share.

ଅଂଶାବତାର—ସ. ବ. (ଅଂଶ + ଅବତାର)—

Amśāvatāra ଯେଉଁ ଅବତାରରେ ଦେବତାଙ୍କର କଳା ବା

ଶକ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ରାରେ ନ ଥାଇ ଅଂଶଭାସ ଥାଏ ।

An incarnation in which the quintessence
of Divinity is exhibited in part.

(ଯଥା—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଗବାନଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣାବତାର ଥିଲେ, ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ
ଅଂଶାବତାର ଥିଲେ ।)

ଅଂଶା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.

Amśā mārībā ୧ । କାଠଆଦିର ଉପରେ ଉଠିଥିବା

ଆଂଶମାରୀ ଅଂଶମାନଙ୍କୁ ରଜା, ବାରଣୀ ବା କଟୁରି

ଆଂଶମାରଣ ଦ୍ୱାରା ତାହା ଚିକ୍କଣ କରିବା ।

1. To scrape off and
smooth the fibres
on the surface of a
piece of wood.

୨ । କଢ଼ି ବରଗା ଆଦିର କୋଣକୁ ରଜା ଆଦିଦ୍ୱାରା ତାହା
ଗୋଲ କରିବା ।

2. To round up the corner of an
angular piece of wood.

ଅଂଶିତ—ସ. ବ. (ଅଂଶ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Amśita ୧ । ବିଭକ୍ତ; ଯାହା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଂଶରେ ବିଭକ୍ତ
କରା ଯାଇଅଛି ।

1. Divided into parts

୨ । ବସ୍ତୁର କରାଯାଇଥିବା ।

2. Partitioned into shares.

ଅଂଶିତ୍ୱ—ସ. ବ. (ଅଂଶିତ + ଶ୍ୱାର୍ଥ. ଇ)—

Amśitwa ଅଂଶିତ୍ୱ—Co-parcenary.

ଅଂଶିଦାର—ଦେ. ବ. (ସ. ଅଂଶ + ଫା. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦାର)—

Amśidār ଭାଗଦାର; ସାଥୀଦାର; କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ଯାହାର

ଅଂଶିଦାର ହୁଏ ଥାଏ ।

अंशिदार Co-sharer; partner; shareholder.

ଅଂଶିଦାରୀ—ଦେ. ବ. (ଅଂଶିଦାର + ଭାବାର୍ଥେ ଫା. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଇ)—

Amśidārī ଭାଗଦାରୀ, ସମ୍ପର୍କରେ ବନ୍ଧୁ ଲୋକଙ୍କର ଅଂଶ ଥିବା

ଅଂଶିଦାରୀ ଅବସ୍ଥା ।

अंशिदारी Partnership; co-parcenary.

ଅଂଶୀ—ସ. ବ. ପୁ. (ଅଂଶ + ଅଛି ଯାହାର ଅର୍ଥରେ ଇନ୍)

Amśī ୧ମା. ଏକ ବାଚନ)—

(ଅଂଶିନୀ—ଶ୍ରୀ) ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁରୁ ଅଂଶ ବା ଭାଗ ପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ

(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

1. Deserving to get a share.

୨ । ଅଂଶଭାଗୀ (ଦେଖ)

2. Amśabhāgī (See)

ସ. ବ.—ଅଂଶିଦାର (ଦେଖ)

Amśidār (See)

ଦେ. ବ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଦେବତା ବା ବ୍ୟକ୍ତିବାଚକ ଶବ୍ଦ

ପରେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ, ଯଥା—ଦେବଅଂଶୀ ।)

ଅମୁକ ଦେବତାଙ୍କ ଅଂଶ ବା କଳା ଧାରଣ କରି ଜନ୍ମ

ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ।

Born with some trace of Divinity.

ଯେ ଦେବଅଂଶୀ ଜନ୍ମଗ୍ରଣ

କୃଷ୍ଣର ଦେହବୋଲ ଜାଣ । ଭୂପତି—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅଂଶୀଭୂତ—ସଂ. ବ. (ଅଂଶ + ଅଭୂତଭାବେ ଇ + ଭୂତ)—

Amśībhūta ଅଂଶୀଭୂତ; କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଅଂଶରୂପେ ଗ୍ରହଣ ।

Taken as a part of anything;

included in anything.

ଅଂଶୁ—ସଂ. ବ. (ଅଂଶ ଧାତୁ = ଭାଗ କରିବା + ଅଂଶାର୍ଥେ. ଇ)—

Amśu ୧ । ସୂତାଦିର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଲମ୍ବ ଅଂଶ—1. Fibre.

୨ । ବସ୍ତୁ, ଲୁଗା—2. Cloth.

୩ । (ଅଂଶ ଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ) ରଶ୍ମି; ବିରଣ ।

3. Rays.

ବିରଣସ୍ଥ ଅଂଶ ପଶୁ ନାହିଁ ପକ୍ଷ ଘଣ୍ଟ ।

ଭଜ—ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦାର୍ଥ, ୩୭୧ ।

୪ । ଗାଈ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା—4. Lustre; brightness.

୫ । ପ୍ରଭା; ପ୍ରଶଂସା; ବିଦଗ୍ଧଶବ୍ଦ—5. Talents.

୬ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—6. The sun.

[ଏହି ଶବ୍ଦ ପୁରାଣ ସହସ୍ର ସୁଆ, ଶୁଭ, ଶୁଭ ଆଦି ଶବ୍ଦ ସ୍ୱରୂପ
ହୋଇ ବହୁଶବ୍ଦ ସମାସ ହୁଏ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାସର	ସ	ଜ	ଞ, ଟ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାଶବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଢ

ଅଂଶୁଅଂଶୁଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଂଶୁ)—

Amśuamśuā ସହରେ ଅଂଶୁ ଥାଏ, ବହୁ ସୂକ୍ଷ୍ମତନ୍ତୁଯୁକ୍ତ ।
ਅଂଶୁଆ, ଅଂଶୁଆ Fibrous; full of fibres.
ସୌଦାମ

[ବହୁ ସଂଖ୍ୟା ଗୁଡିକ ହେବା ସ୍ଥଳରେ ଶବ୍ଦର ଦୂର ଥର ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ, ଯଥା—ଖଦଖଦଢ଼ା, ଚରଚର, ରୁଆରୁଆ ।]

ଅଂଶୁଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଂଶୁ)—ଅଂଶୁଅଂଶୁଆ (ଦେଖ)

Amśuā Amśuamśuā (See)

ଅଂଶୁକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଂଶୁ = କରଣ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ କ)—

Amśuka ଗୁପ୍ତିମାନ—Bright; lustrous.

ସଂ. ବି. (ଅଂଶୁ + ଶାପ୍ତେ. କ)—

୧ । କରଣ—1. Rays

ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଯାଉଥିବା ବସ୍ତୁ ବୋଲି ହୋଇ ରକ୍ତ ଅଂଶୁବେ । ସ୍ଵାଧୀନ—ଉଷା ।

୨ । ଗୁପ୍ତି, ତେଜ—2. Lustre; radiance.

୩ । (ଅଂଶୁ = ତନ୍ତୁ + କ) ବସ୍ତୁ, ଲୁଗା—3. Cloth.

୪ । ସୂକ୍ଷ୍ମ ବସ୍ତୁ, ସରୁ ଲୁଗା—4. Fine cloth.

୫ । ଉତ୍ତରୀୟ, ଚୁଦର—5. Sheet; scarf worn on the shoulders.

୬ । ଶୁକ୍ଳ ବସ୍ତୁ—6. White cloth.

୭ । ତେଜପତ୍ର—7. Cassia leaf.

ଅଂଶୁକାୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଧୁନିକ ଜୀବବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା)—

Amśukāya (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ, ଅଂଶୁ = କରଣ ଅଛି କାୟରେ ଯାହାର)

(ଅଂଶୁକାୟ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଯେଉଁ ଜୀବମାନଙ୍କ ଦେହରୁ ଗୁପ୍ତି ବା ତେଜ ବାହାରେ—1. Efflorescent; phosphorescent (animals) emitting rays.

ଦେ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା)—

ଦେହରୁ ଆଲୋକ ବିକୀର୍ଣ୍ଣ ହେଉଥିବା ଜୀବ ।

(ଯଥା—ଜୁଜୁଳୁଆ ଘୋକ, ପ୍ରକାଳ କୀଟ, ସାମୁଦ୍ରିକ ତାରା ମଣ୍ଡଳ)

Luminous-bodied animals (e. g. firefly, coral insect, starfish.)

ଅଂଶୁଜାଳ—ସଂ. ବି. (ଅଂଶୁ + ଜଳ)—

Amśujāla କରଣସମୂହ—Rays.

ଅଂଶୁଧର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅଂଶୁ + ଧୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Amśudhara ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1. The sun.

(ଅଂଶୁଧର—ଶ୍ରୀ) ୨ । (ନାମ) ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ଅସମ୍ରାଟ ରାଜା ।

2. Name of a king of the Solar dynasty.

(ଏ ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା, ମନୁଙ୍କ ପିତା ଓ ସଗରଙ୍କ ପୁତ୍ର ଥିଲେ ।)

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଯେ କରଣକୁ ଧାରଣ କରେ ବା ବହନ କରେ ।

Carrying rays; bearing rays.

ଅଂଶୁପତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧାରୟ; ଅଂଶୁନିର୍ମିତ ପତ୍ତ)—

Amśupatta ପାଟ ଲୁଗା, ରେଶମୀ ଲୁଗା—Silken cloth.

ଅଂଶୁପତି—ସଂ. ବି. (ଅଂଶୁ + ପତି)—

Amśupati ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun.

ଅଂଶୁପା—ଦେ. ବି. (ନାମ; ସଂ. ଅଂଶୁ = କରଣ + ପା ଧାତୁ = ରକ୍ଷା

Amśupā କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ, ଶ୍ରୀ. ଆ—ଯାହା କରଣମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା ବା ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ କରେ ।)

ଅକ୍ଷିପା ହ୍ରଦ—Name of a small inland lake in Banki, Cuttack District.

ସ୍ବରୂପ ଅଂଶୁପା ଲେଖେ ଅଗୋଚର,

ପୂଜାସ୍ଥଳ ହେଲେ ଗୋସ୍ଥଳ ସ୍ବରୂପ । ସ୍ଵାଧୀନ—ଉଷା ।

[ଦ୍ର—କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ବାଲି ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଏହା ଗୋଟିଏ ପ୍ରାକୃତିକ ସୁରମ୍ୟ ହ୍ରଦ । ଏହା କଟକଠାରୁ ପଶ୍ଚିମରେ ୧୭ ମାଇଲ୍ ଓ ବାଲି ସହରଠାରୁ ୨ ମାଇଲ ଦୂରରେ ମହାନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହାର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଅଗୋଚର ମାଇଲ୍ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ ଏକ ମାଇଲ୍ । ଏହାର ଗଭୀରତା ୨ ଫୁଟଠାରୁ ୫ ଫୁଟ । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ ଇନୋଟି ଗଣ୍ଡ ଅଛି । ଏ ହ୍ରଦର ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମକୂଳରେ ସରସ୍ତ୍ରୀ-ପକ୍ଷୀ ଓ ପୂର୍ବ କୂଳରେ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣପୁର ଗ୍ରାମ । ଶ୍ରୀଜୀବଳରେ ଅନେକ ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ ଏଠାକୁ ଚରବାକୁ ଆସନ୍ତି ଓ ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଏଥିରୁ ଅନେକ ମାଛ ମରାଯାଏ ।]

ଅଂଶୁବାଣ—ସଂ. ବି. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ବାଣ ପରି ଗଣ୍ଡ ଅଂଶୁ ଯାହାର)—

Amśubāṇa ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun.

ଅଂଶୁମତ୍ତଫଳା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅଂଶୁ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ମତ୍ତ

Amśumatphalā = ଅଂଶୁମତ୍ତ = ଗୁପ୍ତିଶାଳୀ, ଅଂଶୁମତ୍ତ ଅଟେ ଫଳ ଯାହାର, ଅଂଶୁମତ୍ତଫଳ + ଶ୍ରୀ. ଆ ।)—
କଦଳୀଗଛ—The plantain tree.

ଅଂଶୁମତୀ—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅଂଶୁମତ୍ତ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—ଅଂଶୁମାନର ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

Amśumatī Feminine of Amśumān.

ସଂ. ବି.—୧ । (ବୈଦ୍ୟକ) ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ (ଦେଖ)

1. Śālaparṇṇī (See)

୨ । ଯମୁନା ନଦୀ—2. A name of the river

Jamunā (Apte)

ଅଂଶୁମାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଂଶୁ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ମତ୍ତ; ୧ମା. ୧ବ)—

Amśumān ୧ । ଗୁପ୍ତିମାନ—1. Radiant; lustrous.

(ଅଂଶୁମତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । କରଣସମୂହ—2. Emitting rays.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ —1. The sun.

୨ । (ନାମ) ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ସଗରରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

2. Name of a grandson of king Sagara.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚକ ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ଏକ । ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବା ପଞ୍ଚମ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା:— 'ଗାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହି' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆରା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏ ଅଂଶୁମାନଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ସଗରଙ୍କ ପୌତ୍ର । ସଗରଙ୍କ ଯଜ୍ଞଶୁକୁ ଜଗିଥିବା ସଗରଙ୍କ ଶାଠିଏ ଦୁଜାର ପୁତ୍ର କପିଳ ମୁନିଙ୍କ ଶାପରେ ଭସ୍ମ ହେବା ପରେ ଅଂଶୁମାନ ଅଶ୍ବକୁ ସଜାନ କରିବାକୁ ଯାଇ ପାତାଳରେ ପହଞ୍ଚି ସୁବହ୍ନୀର କପିଳ ମୁନିଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାରୁ ମୁନି କହିଲେ, ଯେବେ କେହି ସ୍ବର୍ଗରୁ ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ଆଣି ପାରବ, ତେବେ ତୁମ୍ଭକୁ ପୁତ୍ରମାନେ ନରକରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବେ । ଅଂଶୁମାନ ଯଜ୍ଞଶୁ ଆଣି ସଗର ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ଦେବାରୁ ସଗର ଅଶ୍ବମେଧଯଜ୍ଞ ସମାପନ କରି ଏହାଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ଦେଇ ତପସ୍ୟାର୍ଥ ଅରଣ୍ୟକୁ ଗଲେ ।]

ଅଂଶୁମାନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଂଶୁମାନ)—

Amśumāna

ଅଂଶୁମାନ (ଦେଖ)

Amśumān (See)

ଭାରତୀୟ ଅଂଶୁମାନ,

ସକଳ ଗୁଣେ ଗୁଣଧାରୀ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ୧ମ ।

ଅଂଶୁମାଳା—ସ. ବି. (ଅଂଶୁ ଚନ୍ଦ୍ର)—

Amśumālā ୧ । କରଣସମୂହ; କରଣରାଶି ।

1. Mass of rays; a wreath of rays.

୨ । ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ—2. A halo of radiance.

ଅଂଶୁମାଳୀ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଂଶୁମାଳା + ଅଛି ଅର୍ଥରେ ଇନ୍.

Amśumālī

୧ମା ଏକବଚନ)—

(ଅଂଶୁମାଳିନୀ—ଶ୍ରୀ)

୧ । ଅଂଶୁମାଳାୟୁକ୍ତ; କରଣମାଳାୟୁକ୍ତ ।

1. Radiant; full of rays.

୨ । କରଣମାଳାବିଭୂଷିତ ।

2. Wreathed with rays.

ସଂ. ବି. ପୁ.—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1. The sun.

୨ । (ଅଦିତ୍ୟଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୧୨ ଥିବାରୁ)

ଦ୍ଵାଦଶ ସଂଖ୍ୟା; ୧୨ ।

2. The number twelve.

ଅଂଶୁଳ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଂଶୁ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ ଲ, କମ୍ପା ଅଂଶୁ + ଲ ଧାତୁ

Amśula

ଭାବେ କରାଯାଇଥିବା ଅ) —

(ଅଂଶୁଳା—ଶ୍ରୀ)

୧ । ଗପ୍ତିୟ; ପ୍ରଭାସ୍ତୁ—1. Radiant.

୨ । ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ—2. Bright.

ସଂ. ବି. ପୁ. (ନାମ, ଏ ଅଂଶୁ = ପ୍ରଭାସ୍ତୁ କମ୍ପା ବ୍ରାହ୍ମଣୋଚିତ ତେଜୋୟୁକ୍ତ ଥିବାରୁ) — ଗୁଣବ୍ୟକ୍ତ ନାମ ।

A name of Chāṇakya.

ଅଂଶୁଶିରାଳଦେହ—ଦେ. ବି. (ଶାବ-ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା) —

Amśusirāḍdeha ଯେଉଁ ଜୀବମାନଙ୍କ ଦେହର ଶିରମାନ

ଅଂଶୁଶିରାଳ ଦେହ ଗୋଟିଏ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଅଂଶୁ ପରି ସବୁଆଡ଼କୁ

ଅଂଶୁଶିରାଳଦେହ ବାହାରିଥାଏ—Radiata.

(ଯଥା—ବୃକ୍ଷାଣା; ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବ ପୁରୁଷ ।)

ଅଂଶୁହସ୍ତ—ସଂ. ବି. (ବହୁହସ୍ତ; ଅଂଶୁ = କରଣ ଅଟେ ଦସ୍ତ ପରି

Amśuhasta

ସାଧାରଣ)—

ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun.

ଅଂଶୁଦକ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧାରୟ; ଅଂଶୁ = କରଣ +

Amśūdaka

ଉଦକ, କରଣଶୃଙ୍ଖା ଉଦକ ।)—

(ବୈଦ୍ୟକ) ଯେଉଁ (ଜଳାଶୟ) ଜଳରେ ଦିନରେ ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ

ଓ ରାତ୍ରିରେ ଚନ୍ଦ୍ରଶା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପଡ଼େ ଓ ଯହିଁର ଜଳ ନିର୍ମଳ ।

Water of a tank which gets sun's & moon's rays freely.

(ଏହି ଜଳ ଶୀତଳ, ସ୍ବିଷ୍ଟ, ଅନରିଷ୍ୟଦୀ ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା କଟକର

ନୁହେ । ଶରତକାଳରେ ଏହି ଜଳ ପାନାର୍ଥ ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଟେ ।)

ଅଂଶୁଭା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି— ଅଂଶୁଭା. ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Amśei

Amśai etc. (See)

ଅଂଶ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—ଅଂଶ୍ୟାୟ (ଦେଖ)

Amśya

Amśaniya (See)

ଅଂଶ୍ୟମାନ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟଧାତୁ + କର୍ମ. ଆନ)—

Amśyamāna

ବିଭଜ୍ୟମାନ, ଯାହାକୁ ଭାଗ କରା ଯାଉଅଛି ।

That which is being partitioned or divided into shares.

ଅଂସ—ସଂ. ବି. (ଅମ ଧାତୁ = ଭୁଗ୍ନ ବା ପାଣ୍ଡିତ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ସ;

Amśa

ଯେଉଁ ଅବୟବ ଭାବହୀନହୋଇ

ପାଣ୍ଡିତ ହୁଏ)—

୧ । ଶୁକ୍ଳ; କାକ —1. Shoulder.

[ଦ୍ର—ବାହୁମୂଳ ଓ ବେକପାଖ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗପରିମେତ ପେଶୀୟୁକ୍ତ ଅଂଶକୁ ଅଂସ ବୋଲାଯାଏ । ଏହି ସ୍ଥାନରେ ଗୁରୁତର ଆଘାତ ଦେଲେ ବାହୁସ୍ତମ୍ଭ ଭାଙ୍ଗ ହୁଏ ।]

୨ । (ଅନ୍ୟ ଧାତୁ = ବାଣ୍ଟିବା + କର୍ମ. ଅ)

ଅଂଶ; ଭାଗ; ହଂସା—2. Share.

୩ । ବିଭାଗ; ବଣ୍ଟନ—3. Partitioning.

ଅଂସକୃତ—ସଂ. ବି—ଅଂସକୃତ (ଦେଖ)

Amśakṛta

Amśakṛta (See)

ଅଂସତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅଂସ = କାକ + ତ୍ରି ଧାତୁ = ରକ୍ଷାକରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Amśatra

ସୁକାବରକ କବଚ—An armour for protecting the shoulder.

ଅଂସଫଳକ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା)—

Amśaphalaka

ଉଦୟସ୍ଥଳର ପଛଅଡ଼େ ଥିବା ବିକୋଣାକାର

ଅସ୍ଥି; କାକର ହାଡ଼ (ହାତ ତଳଭାଗ ବେଳେ

ଯାହା ଗୁଳିତ ହେବାର ଦେଖାଯାଏ ।)—

Shoulderblade; the scapula.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇଥ	ଞ	ଡ

ଅଂସଫଳକାସ୍ଥି—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନ-ପରିଭାଷା)—ଅଂସଫଳକ (ଦେଖ)

Amsaphalākāsthi Amsaphalaka (See)

ଅଂସଭାରା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀକର୍ମଧା. ଅଂସ ବା କାକଦ୍ଵାରା ବାହୁତ ଭାବ)—

Amsabhāra

କାକରେ ବୁଡ଼ା ହେବା ବୋଧ—Load carried on the shoulders.

(ଯଥା—ଶିକାବାହୁଜୀ, ମନୁଷ୍ୟ କାକରେ ବୁଡ଼ା ହେବା ସଦୃଶ ଆଦି, ବଳଦଙ୍କ କାକରେ ବୁଡ଼ା ହେବା ଜୁଆଳି ଆଦି ।)

ଅଂସଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଂସ + ଲ) —

Amsala ୧ । ଦୃଢ଼କାୟ; ବଳବାନ; ବଳିଷ୍ଠ—1. Strong.

(ଅଂସଳା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଦୃଢ଼ପୁଷ୍ଟ—2. Stout.

ଅଂହ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଂହ) —ଅଂହ (ଦେଖ)

Amha Amhaḥ (See)

ହର୍ଷିତ ଅବରଣ ଅଂହ

ମାୟା କଳହ ଦହ ମୋହ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ।

ଅଂହ—ସଂ. ବି (ଅନ୍ଦ୍ର ଧାତୁ = ଅଧୋଗମନ କରିବା + କରଣ. ଅସ୍ତ୍ର;

Amhaḥ ଅଂହସ୍ତ୍ର, ୧ମା. ଏକବଚନ—ସାହାଦ୍ଵାରା

ମନୁଷ୍ୟ ଅଧୋଗମନ କରେ ।) —

୧ । ପାପ—1. Sin; moral defilement.

୨ । ସ୍ଵଧର୍ମ ପରିତ୍ୟାଗ—2. Forsaking of one's religion.

୩ । କ୍ଳେଶ; କଷ୍ଟ; ଦୁଃଖ—3. Trouble.

୪ । ଅଧର୍ମ—4. Impiety.

ଅଂହତି—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ଦ୍ର ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା, ଶିର + ଭବ. ଅତି) —

Amhati ୧ । ରୋଗ, ବ୍ୟାଧି—1. Disease; sickness.

୨ । ତ୍ୟାଗ—2. Abandonment.

୩ । ଦାନ—3. Gift.

ଅଂହତୀ—ସଂ. ବି—ଅଂହତିର ବିକଳ ରୂପ ।

Amhati Another form of Amhati.

ଅଂହ୍ରି—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ଦ୍ର ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କରଣ. ରି) —

Amhri ୧ । ଅଙ୍ଗୁଳି; ପାଦ; ଗୋଡ଼—1. Leg; foot.

୨ । ଚତୁର୍ଥାଂଶ—2. One-fourth; a quarter.

୩ । ବୃକ୍ଷର ଚେର—3. Root of a tree.

ଅଂହ୍ରିପ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଂହ୍ରି + ପା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି. ଅ. = ସେ

Amhripa ପାଦଦ୍ଵାରା ପାଳ କରେ) —ପାଦପ; ବୃକ୍ଷଲତାଦି ।

Trees & plants; vegetable.

ଅଂହ୍ରିସ୍କନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଅଂହ୍ରି ଚତୁର୍ଥାଂଶ; ଅଂହ୍ରି = ପାଦର ସ୍କନ୍ଧ = ବଳିଷ୍ଠ ଅଂଶ) —

Amhriskandha ଗୁଳ୍ମ; ଗୋଠି—Heel; sole of the foot.

ଅଃ—ଦେ. ଅ. (ସ. ଅହୋ, ଅହଃ) —ଓଃ; ଆହା; ହା, ହାଇ; ହାୟ ।

Ah (ଏହା ନିମ୍ନଲିଖିତରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ; ଯଥା—ଖେଦ ପ୍ରକାଶ; ଆଃ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ, ଅନୁତାପ ପ୍ରକାଶ; ଲାଲସା, ଅବଜ୍ଞା ଓ ଅଜ୍ଞାନ ଅହ ପ୍ରକାଶ) — (Interjection) Oh; Alas; (used to express regret, displeasure, vexation, hankering, disdain & ignorance.)

ଅଃ ଅଃ—ଦେ. ଅ. ଅଃ ର ଦ୍ଵିତ୍ଵ—ଅଃ (ଦେଖ)

Ah Ah Ah (See)

ଅଁ—ଦେ. ଅ—୧ । (ସମ୍ମତସୂଚକ) ହଁ ।

Añ 1. (Interjection used to express consent)

ଅଁ Yes.

୨ । (ନିକଟରେ ଥାଇ ତାଙ୍କବା ଲୋକକୁ ଜବାବ ଦେବାରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଏଁ—2. Used in responding to the call of a person near by.

୩ । (ନିକଟରେ ଥିବା ଲୋକର କଥା ଶୁଣି ନ ପାରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ ଧ୍ଵନି) —ଏଁ; କଅଣ କହିଲୁ ? —3. (Sound used to express that one could not fully hear what was said) Eh! What did you say?

୪ । (ଧ୍ଵନ୍ୟାନୁକରଣ) ଅଣ୍ଟି ଗୁଲେଇ କମ୍ପା ଶବ୍ଦ ଆଦି ସଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲାବେଳେ କରିବା ଧ୍ଵନି ।

4. Sound made by a he-goat or bull before copulation.

ଅଁଅଁ (ଇତ୍ୟାଦି) —ଦେ. ବି—ଅଁଅଁ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Aññā etc. Aññā etc. (See).

ଅଁଏଁ (ଇତ୍ୟାଦି) —ଦେ. ବି—ଅଁଅଁ ଇତ୍ୟାଦି. (ଦେଖ)

Aññē etc. Aññā etc. (See)

ଅଁ ଚଁ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ଵନ୍ୟାନୁକରଣ) —ଉଁଚୁଁ (ଦେଖ)

Añchāñ Uñchuñ (See)

ଅଁଟଁ—ଦେ. ଅ. (ବ୍ୟଙ୍ଗ) (ସ. ଅଟ୍ଟନ) —

Añṭāñ ୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଯୋଗ୍ୟ—1. (Ironical) Fully fit.

(ଯଥା—ସେ ଟୋକାଟା ପାଠ ପଢ଼ି ଅଁଟଁ ହୋଇ ଗଲାଣି ।)

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—2. (Ironical) Fully satisfied.

(ଯଥା—ମୁଁ ଜମିଦାରଙ୍କ ଘରେ ଖାଇପେଇ ଅଁଟଁ ହୋଇଗଲି ।)

ଅଁହକୁର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁଂ—ଅଣ୍ଡକୁଡ଼ା; ଅପତ୍ୟବିହୀନ ।

Añṭkurā Childless.

(ଅଁହକୁର—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅଁଠ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଓଷ୍ଠ) —ଓଠ; ଓଷ୍ଠ, ଅଧର—

Añṭh Lip.

ଅଁକୁର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁଂ—

Añṭhkurā ଅଣ୍ଡକୁଡ଼ା; ଅପତ୍ୟବିହୀନ—Childless.

(ଅଁକୁର—ସ୍ତ୍ରୀ)

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଦୃଷ୍ଟାକୋଣରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଲ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଲ' ଶବ୍ଦଟି; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାରିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାରିଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲଗା' ନ ପାରିଲେ 'ଅଲଗା' ଦେଖିବେ ।

ଅଧାର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅନ୍ଧକାର)—

Añdhār ଅନ୍ଧାର; ଅନ୍ଧକାର—Darkness

ପ୍ରାଦେ. ବିଶ—ଅନ୍ଧକାରମୟ—Dark.

ଅଧାର୍ ବିଲ୍‌ବିଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅନ୍ଧାର କଟିକଟି, ଘୋର

Añdhār bilbil ଅନ୍ଧକାରମୟ—Very dark.

(ଯଥା—ଅଧାର୍ ବିଲ୍‌ବିଲ୍ ରାଏତ୍ ।)

ପ୍ରାଦେ. ବି—ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାର—Profound darkness.

ଅନ୍ଧାର—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଅଧାର (ଦେଖ)

Añbrā Aañlā (See)

ଅନି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମଳକ)—ଅନି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Añlā, etc. Aañlā etc. (See)

ବଗଡ଼ା ଅଳ୍ପ କେ ଅଗିଳ

ବେଳ କରନ୍ତି ନୁହଁ ଅନି । ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀରାମ—୧୦ମ ଗୋପ ।

ଅନି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଂଶ)—ଅଂଶ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Añsa etc. Añsa etc. (See)

ଅନି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଂଶ)—ଅଂଶ (ଦେଖ)

Añsā Añsā (See)

ଅନି—ଦେ. ବି—ଅଂଶର (ଦେଖ)

Añsāi Añsāi (See)

ଅନିଦାର୍—ଦେ. ବି—ଅଂଶିଦାର୍ (ଦେଖ)

Añsidār Añsidār (See)

ଅନିଶୁଅନିଶୁ—ଦେ. ବିଶ—ଅଂଶୁଅଂଶୁ (ଦେଖ)

Añsuanñsū Añsuanñsū (See)

ଅନିଶୁ—ଦେ. ବିଶ—ଅଂଶୁ ଅଂଶୁ (ଦେଖ)

Añsū Añsū (See)

ଅନିଶୁ—ଦେ. ବି—ଅଂଶୁ (ଦେଖ)

Añsupā Añsupā (See)

ଅନିଶେ—ଦେ. ବି—ଅଂଶର (ଦେଖ)

Añsei Añsāi (See)

ଅକ୍ତିଆର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି—ଅକ୍ତିଆର୍ (ଦେଖ)

Aktiār Aktiār (See)

ଅକ୍ବର—ବୈଦେ. ବି—ଅକ୍ବର (ଦେଖ)

Akbar Ākabara (See)

ଅକ୍ଲିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅକାଳକ)—

Akliā ୧ । ନୂଆଗିଣାଳୀ—1. Novitiate.

୨ । ଅକାଳକ, ଅସମୟିକ—2. Untimely.

ଅକ୍ଷର—ବୈଦେ. ବିଶ—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Aksar Akasār (See)

ଅକ୍ଷା—ସଂ—ବକ୍ରଗମନ କରବା—

Aka (verbal root) To move in a crooked or curved manner.

ଅକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷା + ଭବ. ଅ)—

Aka ୧ । ବକ୍ରଗତି—1. Curved motion.

୨ । (ଅ = ନୁହେଁ + କ = ସ୍ୱ) ଦୁଃଖ—2. Trouble.

୩ । ପାପ—3. Sin.

୪ । ସଂ. ପ୍ରତ୍ୟୟ, (ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ବିଶ. ହୁଏ ଓ ସ୍ତୁଲଜ ହୁଏ—ଯଥା—ନାପୁକ, କାରକ, ପାଳକ, ଏଥିର ସ୍ତୁଲଜବାଚକ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଇକା ଥାଏ, ଯଥା—ନାପୁକା; କାରକା; ପାଳକା ।)

ଯେ କରେ, ସମ୍ପାଦନକାରୀ—A suffix like the English suffix 'er' as in leader; doer; maintainer.

ଅକାୟିଶା ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅକାୟିଶ) —

Akailāna ୧ । ଅକାୟିଶ; ଅମଙ୍ଗଳ; ଅଶୁଭ—1. Woe; evil.

ଅକଳ୍ୟାଣ ୨ । ଅଭିପ୍ରାୟ—2. Imprecation; curse.

ଅକଳ୍ୟାଣ

ଅକୂର୍ଦ୍ଧା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ନୂର୍ଦ୍ଧା + ଅ + କୂର୍ଦ୍ଧା) —

Akaurdiā ୧ । ମୂଲ୍ୟହୀନ—1. Valueless; of no value.

୨ । ଧନହୀନ; ଦୁଃସ୍ୱ—2. Penniless; poverty-stricken.

୩ । ମାଗଣା—3. Got gratis; gratuitous.

ଅକକର୍ଥକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. କକର୍ଥକ) —

Akakarthana ୧ । ବାହୁନା; ବାହୁନି କର ଅତି କରୁଣ ବିନିଷେବିନିଷେକାନ୍ତା ସ୍ୱରରେ କାନ୍ଦିବା—1. Sorrowful

lamentation.

୨ । ଅଭ୍ୟନ୍ତ ଶୋକ ବା ଦୁଃଖ—2. Affliction.

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ବାହୁନି କର କାନ୍ଦୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) —
1. Wailing.

୨ । ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା—2. Sorrowing.

ଅକକର୍ଥକ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକକର୍ଥକ (ଦେଖ)

Akakarthanā Akakarthana (See).

ଅକକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ନ + କକ୍ଷ) —ଯାହା ଗ୍ରହର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଥ ନୁହେଁ ।

Akaksha That which is not the proper orbit of a planet.

ଅକଚ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଚ = କେଶ) —

Akacha ୧ । କେଶହୀନ—1. Hairless.

(ଅକଚ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଟାଙ୍ଗର—2. Bald.

ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଚ = ମେଘ; ଯେଉଁ ଗ୍ରହର ସମ୍ଭାର କାଳରେ ମେଘ ରହେ ନାହିଁ, କିମ୍ବା ଅ + କଚ = କେଶ; ଏହା କେଶ ଅର୍ଥାତ୍ ମସ୍ତକସ୍ଥ ଅକାରୁ) —କେଶହୀନ ।

The descending node; the dragon's tail.

ଅକଚ—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ଳୀ. (ଅକଚ + ଶ୍ଳୀ. ଅ) —ଅକଚର ଶ୍ଳୀଲକ୍ଷ ।

Akachā Feminine of Akacha.

ଆକାଚା ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ଲୁଗା କର ହୋଇ ନାହିଁ; ଯେଉଁ ଲୁଗା

୧	କ	ଉ	ରୁ	ଝ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱର	କ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇ	ଉ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଊ	ଲୁ	ଋ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଋ	ଌ	ୠ	ଐ	ଋ	ଌ

କେହି କାନ୍ଦି ନାହିଁ—Unwashed (cloth);
Uncleansed (cloth).

ଅକଚ୍ଛ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଚ୍ଛ = କଚ୍ଛ)—

Akachchha ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କିଛି ମାରି ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ନ ଥାଏ ।
(ଅକଚ୍ଛା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. (person) Who does not wear
cloth by tagging down one
end to the back side.

୨ । ଫାଲଟା; କିଛି ମରା ହୋଇ ନ ଥିବା (ପିନ୍ଧା ଲୁଗା) ।
(cloth) Untagged to the back side
of the wearer.

ଅକଟ୍ଟବିକଟ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ବିରକ୍ତିକର)—

Akatbikat ୧ । ବିରକ୍ତିକର—1 Unpleasant.
୨ । ଅରୁଚିକର —2. Untasteful.

(ଯଥା—ଏ ଫଲଟା ଖାଇବାକେ ବଡ଼ା ଅକଟ୍ଟବିକଟ୍ ଲାଗୁଛି ।)

ଅକଟ୍—ପ୍ରା. ବି. (ଅଟକର ବର୍ଣ୍ଣବିପର୍ଯ୍ୟୟସ୍ୱରୁ ଉଦ୍ଭାବଣ)—

Akata ଅଟକ; ଅଟକ ଯିବା, ଯାଉଁ ଯାଉଁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ
ଆଟକ ଗତି ବନ୍ଦ ହେବା—Stoppage; stopping;
ଅଟକ halt.

ଏହାରୁ ଅଟକ ଆଉ ବିକଳର ବାଟ

ସେହିଠାରେ ପହଞ୍ଚି କଲେ ସେ ଅଟକ । ପିତାମହ—କିନ୍ତୁ କଷ୍ଟବତୀ ।

ଅକଟକଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଓ. କଟକଣା)—କଡ଼ାକଡ଼ି ନିୟମର

Akatakanā ଅଭାବ—Want of rigorous
ଅକଟକିନା observance of rules.

ଅକଟା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅକର୍ତ୍ତିତ)—ଅକର୍ତ୍ତିତ; ଯାହା କଟା ହୋଇ ନାହିଁ ।

Akatā Uncut.

ଅକାଟା (ଅକଟା ପରିବା; ଅକଟା ମାଛ)

ଦେ. ବି—ଅଟକାଇବା; ଗତିରୋଧ କରଣ ।

ଆଟକା Stopping or restraining
ଅଟକା a person's motion.

ଅକଟାଇବା—ପ୍ରା. ବି. (ଅକଟିବା କ୍ରିୟାର ଶିକ୍ଷାମୂଳ)—

Akatāibā ୧ । ଅଟକାଇବା (ଦେଖ)
ଆଟକାନ 1. Atakāibā (See)

ଅଟକାନା ୨ । ଅନ୍ୟର ଗତିରୋଧ କରବା—2. To stop or
restrain another person's motion.

ଅକଟିବା—ପ୍ରା. ବି. (ଅଟକିବାର ବର୍ଣ୍ଣବିପର୍ଯ୍ୟୟସ୍ୱରୁ ଉଦ୍ଭାବଣ)—

Akatibā ଅଟକିବା (ଦେଖ)
ଆଟକା Atakibā (See)
ଅଟକନା

ଅକଟୁ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କଟୁ)—ଯାହା କଟୁ ନୁହେଁ; ସ୍ୱସ୍ଥ—

Akatu Sweet.

ଅକଟେଇବା—ପ୍ରା. ବି—ଅକଟାଇବା (ଦେଖ)

Akatēibā Akatāibā (See)

ଅକଠନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କଠିନ)—୧ । ସୁଲୁମାର; କୋମଳ, ନରମ ।

Akathina 1. Soft; delicate; not hard.

୨ । ସରଳ; ସହଜ—2. Easy; not difficult.

ଅକଠୋର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କଠୋର)—

Akathora ୧ । ସେ ନିଷ୍ଠୁର ନୁହେଁ, ଦୟାଳୁ ।

1. Kind; not cruel.

୨ । ଯାହା ଟାଣୁଆ ନୁହେଁ; କୋମଳ —2. Not hard; soft.

ଅକଡ଼—ଦେ. ବି—ଅକଳ (ଦେଖ)

Akarda Akala (See)

ଦେ. ବିଶ—ଅକଳ (ଦେଖ)

Akala (See)

ଅକଡ଼ବାଗିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—

Akardabāgiā ୧ । ଏକଜବିଆ, ଜିଦିଖୋର; ନିର୍ବିଚାରୀ ।

ଏକଶୃଙ୍ଗୀ, ଏକବାଣୀ 1. Obstinate; pertinacious.

ଅକଡ଼ବାଜ ୨ । ଅସାଦୁଆ—2. Unreasonable;
rude.

ଅକଡ଼ବାଗୀ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅକଡ଼ବାଗିଆ (ଦେଖ)

Akardabāgi Akardabāgiā (See)

ଅକଡ଼ବାଜ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅକଡ଼ବାଗିଆ (ଦେଖ)

Akardabāj Akardabāgiā (See)

ଅକଡ଼ବାଜିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅକଡ଼ବାଗିଆ (ଦେଖ)

Akardabājiā Akardabāgiā (See)

ଅକଡ଼ବାଜୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଏକାଜବି ଥର ବସିବା ।

Akardabāji 1. Obstinacy.

ଏକଶୃଙ୍ଗୀ ୨ । ଅସାଦୁଗଣ ।

ଅକଡ଼ବାଜୀ 2. Rudeness.

ଅକଡ଼ମ ଚକ୍ର—୧ । ସଂ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ସ୍ୱରୋଦୟ ଶାସ୍ତ୍ରଲିଖିତ ଭାବ୍ୟ

Akardama chakra ଗଣନା ଚକ୍ରବିଶେଷ—1. Name of
an astrological circle.

୨ । ଦେ. ବି—ଅଲେଖଧର୍ମୀବଲମ୍ବିମାନଙ୍କର ଶରୀରରେ ବା

ଯୋଗସାଧନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଚକ୍ରବିଶେଷ । (ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଇ

ବେଳେ ଏ ଚକ୍ରକୁ ଭୂମିରେ ଅଙ୍କିତ କରନ୍ତି । ଏହି ଚକ୍ରରେ ଭିନ୍ନ

ଗୋଟି ବାଜ ଅକ୍ଷର ଧ୍ୱଂ (ହର), କ୍ଳଂ (କୁଷ୍ଠ), ଓ ଶ୍ଳଂ (ଶିବ) ଲେଖା

ଯାଏ ।)

3. A mystic circle drawn on the ground
by devotees of Alekha Sect.

ଅକଡ଼ମ୍ବାଜ—ଦେ. ବିଶ—ଅକଡ଼ବାଗିଆ (ଦେଖ)

Akardambāj Akardabāgiā (See)

ଅକଡ଼ା ଅକଡ଼ି—ଦେ. ବି—୧ । ଦୁଇ ଜଣ ପରସ୍ପର କିଛି ଥରବା ଯୋଗୁଁ

Akardā akardi କେହି କାହାର କଥାରେ ରାଜି ନ ହେବା ।

ଆଁକଡ଼ା ଆଁକଡ଼ି 1. Mutual obstinacy.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶୁଦ୍ଧାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂଆକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା ;—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହି' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲଗତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲଗା' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପରକୁ ଅକଳରେ ପକାଇବା ।

2. Putting each other into queer predicament.

ଦେ. ବିଶ—ପରସ୍ପରକୁ ଅକଳରେ ପକାଇଥିବା ।

Inconveniencing each other.

ଅକଡ଼ାଇବା—ଦେ. କି—୧ । ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇବା—1. To put
Akardāibā a person into inconvenience.

ଆକଡ଼ାନ

ଅକଡ଼ାନା

୨ । ଅନ୍ୟକୁ ବିପଦରେ ପକାଇବା—2. To put a person to difficulty or danger.

୩ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନାୟତ୍ତ ବା କାକୁ କରବା ।

3. To corner a person; to render a person helpless

୪ । ଏକଜିଦ୍ଦି ଥର ବସିବା; ଅଡ଼ିବା—4. To persist in anything.

୫ । (ଜାତିଭେଦମାନେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ) ବାସନା କରବା; ସମାଜରୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା କରବା—5. To excommunicate a person.

ଅକଡ଼ିବା—ଦେ. କି—ଅକଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Akardibā

Akardāibā (See)

ଅକଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅକଳିଆ (ଦେଖ)

Akardiyā

Akaliā (See)

ଅକଡ଼ୁଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + କଡ଼ୁ)—ଯାହା କଡ଼ା ବା କଡ଼ୁସ୍ବାଦ
Akardūā ନୁହେ—Of mild flavour.

ଅକଡ଼େ—ଦେ. କି. ବିଶ—ଅକଳେ (ଦେଖ)

Akarde

Akale (See)

ଅକଡ଼େଇବା—ଦେ. କି—ଅକଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Akardeibā

Akardāibā (See)

ଅକଣ୍ଠେଶ୍ଵର—ଦେ. ବି. (ନାମ. ସ. ଅକ୍ଷରେଶ୍ଵର)—ଅକ୍ଷରେଶ୍ଵର (ଦେଖ)

Akaṇṇēśwara

Akrūreśwara (See)

ଅକଣ୍ଠ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + କଳ ଧାତୁ)—

Akaṇṭa

୧ । ଅକଳନ, ଅଗଣନ—1. Countless.

ଅମାପ

୨ । ଅମାପ—2. Immeasurable.

ଅନାମିନା

୩ । ଯାହାକୁ ପୂର୍ବରୁ କେହି କଣ୍ଠ କର ନାହିଁ—

3. Unestimated

୪ । ଯାହା ମାପ କରା ଯାଇ ନାହିଁ ।

4. Unmeasured.

ଅକଣ୍ଠକ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + କଣ୍ଠକ) ।

Akaṇṭaka

୧ । ଯହିଁରେ କଣ୍ଠ ନାହିଁ; କଣ୍ଠକହୀନ; ବିଷଣ୍ଣକ ।

1. Thornless.

(ଯଥା—ଅକଣ୍ଠକ ବୃକ୍ଷ ।)

୨ । ଶତ୍ରୁରହ—2. Foeless; having no enemy.

ଅକଣ୍ଠକ କର କରବା ମନା ହେବା

କ୍ରୋଡ଼ାବା ସାଗରେ ସବୁ ପାପଲୋ । କ'ଣି ମନା କ'ଣି ଶାନ୍ତି ।

୩ । ପ୍ରତିଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵରହ—3 Having no rival.

୪ । ନିର୍ବିଘ୍ନ—4. Unobstructed.

୫ । ନିରୁପଦ୍ରବ—5. Free from complications.

ଅକଣ୍ଠା—ଦେ. ବିଶ—୧ । (ମ. ଅକଣ୍ଠକ) ଅକଣ୍ଠକ, କଣ୍ଠକହୀନ ।

Akaṇṭā (ଯଥା—ଅକଣ୍ଠା ବାଉଁଶ) 1. Thornless.

ଆକାଂଟା ୨ । (ସ. ଅକଳିତ) ଅକଣ୍ଠା (ଦେଖ)

ଅମାପ

Akaṇṭā (See)

(ଯଥା—ତାଲରେ ଅକଣ୍ଠା ପାଣି ଦେବାରୁ ତାଲ ସିଝିଲା ନାହିଁ ।)

ଅକଣ୍ଠା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + କଣ୍ଠିତ)—

Akaṇṭhā ଶିକିରେ କଣ୍ଠା ହୋଇ ଯହିଁରୁ ଭୂଷ ବାହାର ଯାଇ ନାହିଁ ।

ଆକାଂଡ଼ା (ଯଥା—ଅକଣ୍ଠା ଚାଉଳ; ଅକଣ୍ଠା ଖାଲ ।)

Uncleansed; unhusked (rice.)

ଅକତିଆର (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକ୍ତିଆର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Akatiāra etc.

Aktiār etc. (See)

ଅକତିଆର (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକ୍ତିଆର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Akatiyāra etc

Aktiār etc. (See)

ଅକଥନ—ସ. ବି. (ଅ + କଥନ)—୧ । କହିବାର ଅଭାବ; ମୂକତା ।

Akathana

1. Muteness; silence.

ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅକଥନାୟ)—ଅକଥନାୟ—Unspeakable.

ବଚନ ଅକଥନ ଚମତ୍ତା ମର । ଗଞ୍ଜ, ପ୍ରମୋଦାୟ ୨୩ ।

୨ । ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ—Indescribable.

ମହାଦେବଙ୍କର ଅତର ସେହି ସ୍ଥାନ

ତହିଁର ସେ ଫଳ ସେ ଅଟେ ଅବଥନ । କୃଷ୍ଣମୁଖ ମହାବୀର, ବନ ।

ଅକଥା—ସଂ. ବି. (ଅ + କଥା)—୧ । ମନ୍ଦ ବିଷୟ—1. Bad thing.

Akathā ୨ । କୁଭାଷା—2. Evil words.

୩ । ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାଷା—3. Indecent language.

୪ । ଅନୁପିତ ବାକ୍ୟ—4. Improper words.

ଦେ. ବି. ୧ । ଅନୁପସ୍ଥାପିତ ବିଷୟ—1. Unfit matter.

୨ । ଅନୁପିତ କର୍ମ—2 Improper act.

ଦେ. ବିଶ—ଅକରଣୀୟ—Improper.

ଶାସ୍ତ୍ର ନ ଜାଣିବାରୁ ମୂର୍ଖ ଯେ କର

ଅକଥା କଥା କଲା ଶ୍ରୀମ ଗଦା ଧର । କୃଷ୍ଣବିଦ୍ ମହାବୀର, ଗଳ୍ପ ।

ଅକଥୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କଥୁତ)—୧ । ଅନୁକ୍ରାନ୍ତ ।

Akathita

1. Unuttered.

୨ । ଯାହା ବୋଲାଯାଇ ନାହିଁ—2. Unspoken.

୩ । ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ନାହିଁ—3. Undescribed.

ପଣ୍ଡିତେ ଉଦ୍‌ଯୋଗ ପଦ୍ମ ଅବଥନ

ମୋର ବୁଦ୍ଧିରେ କି ସେ ହୋଇବ ବଥନ । କୃଷ୍ଣବିଦ୍ ମହାବୀର, ଗଳ୍ପ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଋୟ	ଉଥ	ଈ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ

୪ । ଅନାଲୋଚିତ—4. Undiscussed.

୫ । ଯାହା ପ୍ରସଙ୍ଗକ୍ରମେ ଉଦ୍ଧୃତପିତ ହୋଇ ନାହିଁ ।

5. Not mentioned.

ଅକଥ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + କଥ୍ୟ)—୧ । କହୁବାର ଅଯୋଗ୍ୟ; ଅଶ୍ରୀଳ ।
Akathya 1. Indecent; obscene.

୨ । ନିନ୍ଦନୀୟ—2. Reprehensible.

୩ । ଅନିବାରଣୀୟ; କହୁବାର ଅସାଧ୍ୟ—3. Unspeakable.

୪ । ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ—4. Indescribable.

୫ । ଯାହା କହୁବା ଅନୁଚିତ—5. Unfit or improper to be spoken.

ଅକନିଷ୍ଠ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—

Akanishtha ୧ । (ଅ = ନାହିଁ କନିଷ୍ଠ ଯାହାର) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର
(ଅକନିଷ୍ଠ—ଶ୍ରୀ) ସାନ ଭାଇ ବା ଭଉଣୀ ନାହିଁ ।

1. Having no younger brother or sister.

୨ । (ଅକ = ପାପ, ଅର୍ଥାତ୍ ବେଦନିକାରୁପ ଗର୍ହିତ କର୍ମରେ ନିଷ୍ଠା ଯାହାର ।)

୩ । ବୁଦ୍ଧଦେବ—3. The Buddha.

ଅକପଟ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + କପଟ)—

Akapaṭa ନିଷ୍ପପଟ୍ଟ; ସରଳାନ୍ତଃକରଣ—Guileless;
(ଅକପଟ—ଶ୍ରୀ) frank; free from hypocrisy.

ଅକପଟତା—ସଂ. ବି. (ଅକପଟ + ତା)—ହୃଦୟର ସରଳତା ।

Akapaṭatā Frankness; sincerity.

ଅକପଟିଆ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅକପଟ)—ଅକପଟ (ଦେଖ)

Akapaṭiā Akapaṭa (See)

ଅକପଟୀ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅକପଟ)—ଅକପଟ (ଦେଖ)

Akapaṭī Akapaṭa (See)

ଅକପୀବତ—ସଂ. ବି. ନାମ—ରବି ବିଶେଷ—

Akapiṭbat Name of a Sage (M. W.).

ଅକବଳ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅ + ଅ. କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵ = ଅଧିକାର)—

Akabaj ଅଧିକାରହୀନ—Beyond control.

ଅକବର—ଗ୍ରା. ବି. ନାମ—(ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ନାମ ଅକବରର ଅଶ୍ୱକ ଉଚ୍ଚାରଣ)

Akabara ଅକବର (ଦେଖ)

Ākabar (See)

ଅକବା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ—1. Indescribable.

Akabā ୨ । ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ (ଗୋପନୀୟ ନକ) ।

2. Unfit to be described.

ଅକବି—ସଂ. ବି. (ଅ + କବ)—ନିକୃଷ୍ଟ କବି, ଯେ ପଦ ଯୋଡ଼ି କବିତା
କରେ—Poetaster; rhymester.

Akabi କରେ—Poetaster; rhymester.

ସଂ. ବିଣ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କବିତା ବା ମଧୁର କଳ୍ପନା ନାହିଁ ।

Unpoetic.

ଅକବିତା—ସଂ. ବି. (ଅ + କବିତା)—ନିକୃଷ୍ଟ କବିତା; ଯେଉଁ କବିତା
Akabita ପ୍ରକୃତ କବିତା ପଦବାଚ୍ୟ ନୁହେଁ—Poetry of a
low order; inferior rhyme.

ଅକବୁଲ୍—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅ + ଅ. କବୁଲ୍ = ସମ୍ମତ)—

Akabul ୧ । ଅସମ୍ମତ—1 Dissent.

ବେକବୁଲ ୨ । ଅସ୍ୱୀକାର—2 Disagreement.

ବେକବୁଲ

ଅକମର୍ଦ୍ଦିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅକଡ଼ବାଗିଆ (ଦେଖ)

Akamardīā Akardabāgiā (See)

ଅକମାରଇ—ଗ୍ରା. ବି. —ଅକମାବଇ (ଦେଖ)

Akamābai Akāmābai (See)

ଅକମୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅକଡ଼ବାଗିଆ (ଦେଖ)

Akamordīā Akardabāgiā (See)

ଅକମ୍ପ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କମ୍ପ)—

Akampa ୧ । କମ୍ପନ ବା ଶୃଙ୍ଖଳିତ—1. Throbbless;
(ଅକମ୍ପ—ଶ୍ରୀ) unshaken.

୨ । ନିଷ୍ଠୁଳ, ସ୍ଥିର—2. Still.

୩ । ଗତିହୀନ—3. Motionless.

ଅକମ୍ପନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କମ୍ପନ)—

Akampana ଅକମ୍ପ (ଦେଖ)

(ଅକମ୍ପନ—ଶ୍ରୀ) Akampa (See)

ସଂ. ବି—(ନାମ) ରାବଣର ସେନାପତି ବିଶେଷ ।

Name of a general of Rābana.

ଅକମ୍ପିତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + କମ୍ପିତ)—ଅକମ୍ପ (ଦେଖ)

Akampita Akampa (See)

(ଅକମ୍ପିତ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. (ନାମ). ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କ ଗଣାଧିପତି ବିଶେଷ ।

Name of a headman of the Buddhists.

ଅକମ୍ପ୍ର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + କମ୍ପ୍ର)—ଅକମ୍ପ (ଦେଖ)

Akampra Akampa (See)

(ଅକମ୍ପ୍ର—ଶ୍ରୀ)

ଅକର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + କର)—

Akara ୧ । ହସ୍ତହୀନ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

(ଅକର—ଶ୍ରୀ) 1. Handless (person).

୨ । ନିଷ୍କର, ଯେଉଁ ଭୂମି ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ଦେବାକୁ ହୁଏ ନାହିଁ ।

2. Rent-free land.

ସଂ. ବି—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akarakarā (See)

ଅକରକର—ସଂ. ବି—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akarakaraba Akarakarā (See)

ଅକରକରଇ—ସଂ. ବି—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akarakarabha Akarakarā (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରକଟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖାଯାଇଛି ନାହିଁ । ଅକର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲଗା' ଦେଖିବେ ।

ଅକରକର—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅକରକର)—

Akarakarā ଅକରକର ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ, ଏଥିର ମୂଳ
ଆକରକରୀ ଔଷଧରେ ଲାଗେ—Pellitory;
आकरकरा anthemis; pyrethrum;
ଆ. ଅକରକରୀ anacyclus.

ଫା. ଅକରକରୀ [ଦ୍ର—ଏହା ଉଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ; ବଳକାରକ;
ପ୍ରା. ଅକରକରୀ କଟୁରସ; ଏହା ପ୍ରତିଶ୍ୟାୟ, ଶୋଥ ଓ
ତେ. ଅକରକରୀ ବାତନାଶକ, ଏହାର ଫଳ ଗୁଆ ପରି,
ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଅକର; କନ୍ଦୁ ଭାରି ଟାଣୁଆ । ଫଳକୁ ଲେଖକ
ଅକରକରକ, ଅକରକରକ, ନାସଦାନା କର ଅଣ୍ଡାରେ ମାରନ୍ତି । ଏ
ଅକରକ, ଅକରକ; ଫଳକୁ ଅଣ୍ଡାରେ ରଖିଲେ ବାତରୋଗ
ଅକରକରକ, ଅକରକର; କମିଯାଏ । ଏ ଫଳର ନାମ ଅମରକୋଷରେ
ଅକରକର; ଅକରକରକ; ନାହିଁ, ଭବପ୍ରକାଶରେ ଅଛି । ଗଙ୍ଗାମରେ
ଅକରକର; ଅକରକ । ଏ ଫଳକୁ କଫକରୁଣ ଫଳ କହନ୍ତି ।]

ଅକରକଥା—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ର—ଅରଣୀ ।

Akarajīā Free from debt.
(ଅକରଜା—ଶ୍ରୀ)

ଅକରଟା—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଯେଉଁ ଗାଈ ବା ଛାତ୍ରା ଶୀଘ୍ର ଗର୍ଭଧାରଣ କରେ ।
Akaratā Early bearing (cow).

କରଣ ଅକରଣ କର ବୃକ୍ଷୀଳ ଗାଈ

ସୁଖେ ଶୀଘ୍ର ବେବେ ଡୋର ଯେତେ ଲଞ୍ଜା ହୋଇ । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଅକରତିଆ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଅକରଟା (ଦେଖ)

Akaratiā Akaratā (See)

ଅକରଣ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + କରଣ = ଇନ୍ଦ୍ରିୟ
Akarana କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହାର)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟଶୂନ୍ୟ ।
Devoid of organs.

ସଂ. ବି—୧ । ବ୍ରହ୍ମ, ପରମାତ୍ମା—1. The Divine Soul.

(ଅ + କରଣ)—୨ । କ୍ରିୟାର ଅଭାବ, ନିବୃତ୍ତି ।

2. Cessation from work.

୩ । ଅନୁଚିତ କର୍ମ—3. Improper act.

୪ । ଅକାର୍ଯ୍ୟ; ମନ୍ଦ କର୍ମ—4. Evil act.

ଅକରଣୀ—ସଂ. ବି. (ଅ + କର ଧାତୁ + ଭବ. ଅକ)—

Akarani ୧ । ବିଫଳତା—1. Fruitlessness; failure.

୨ । କାର୍ଯ୍ୟର ଅସଫଳତା—2 Non-accomplishment.

୩ । ଅକ୍ରୋଶ—3. Spite.

୪ । ଅରଣ୍ୟାପ—4. Curse; imprecation.

ଅକରଣୀ—ସଂ. ବି—(ଅ + କରଣୀ)—

Akarani (ଗଣିତ) ଯେଉଁ ରାଶିର ବର୍ଗମୂଳ ବା ଘନମୂଳ
କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ କିଛି ଅବଶିଷ୍ଟ ରହେ ନାହିଁ ।
(Mathematics) A rational number.

ଯଥା—୧୨ (ଏଥିର ବର୍ଗମୂଳ ୪), ୮ (ଏଥିର ଘନମୂଳ ୨);

୨୭ (ଏଥିର ଘନମୂଳ ୩)

[ଦ୍ର—ଗଣିତରେ ୧୨ ର ବର୍ଗମୂଳ ୪, ଏହି କଥାକୁ $\sqrt{12} = 4$

ଲେଖାଯାଏ । ଏହିପରି $\sqrt{8} = 2$, $\sqrt{27} = 3$; ବର୍ଗ ଓ

ଘନମୂଳ ଜ୍ଞାପକ $\sqrt{\quad}$ ଚିହ୍ନକୁ କରଣୀ ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅକରଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କରଣୀୟ)—

Akaraniya ଯାହା କରବା ଅନୁଚିତ, ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

Improper; that which
should not be done.

ଅକରତପ୍—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅ + କର୍ତ୍ତବ୍ୟ)—

Akaratap ୧ । ଅସାମର୍ଥ୍ୟ—1. Inability.

୨ । ଅକ୍ଷମତା, କ୍ଷମତାହୀନତା, ଶକ୍ତିହୀନତା ।

2. State of powerlessness.

୩ । ବଳହୀନତା, ଦୁର୍ବଳତା ।

3. Extreme weakness.

୪ । ଅଶ୍ରେୟଶୀଳତା—4. Helplessness.

୫ । ଧନହୀନତା—5. Poverty.

ପ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଉପାୟାନ୍ତରରହିତ—1. Resourceless.

୨ । ଅକ୍ଷମ, କ୍ଷମତାହୀନ—2. Powerless.

୩ । ଅସମର୍ଥ—3. Unable.

୪ । ବଳହୀନ—4. Weak.

୫ । ଧନହୀନ—5. Poor.

୬ । ଅଶ୍ରେୟଶୀଳ—6. Helpless.

ଅକରତର—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକରତପ୍ (ଦେଖ)

Akaratab Akaratap (See)

ଅକରତବ୍ୟ—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକରତପ୍ (ଦେଖ)

Akaratabya Akaratap (See)

ଅକରତା—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅ + କର୍ତ୍ତା)—୧ । ଯେ କାର୍ଯ୍ୟର କର୍ତ୍ତା ନୁହେଁ ।

Akaratā 1. A person who is not the doer.

୨ । ଯେ ଗୃହର କର୍ତ୍ତା ବା ମାଲିକ ନୁହେଁ ।

2. A person who is not the
master of the house.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + କର୍ତ୍ତା)—

ଯେଉଁ କାଠ କରତ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

Unawn (piece of wood)

ଅକରତା—ଦେ. ବି—ଅକରତା କରଣ; ଯେଉଁ କରଣ କାଠକୁ ପରିପାଟି

Akarati ରୂପେ କରଣ ପାରେ ନାହିଁ ।

A bad sawyer

ଅକରମ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅକର୍ମ)—

Akarama ୧ । ମନ୍ଦ କର୍ମ, ଉଚିତ କର୍ମ—1. Evil act;
improper act.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁପୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇ	ଋ	ୠ

୨ । ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ—2. Misfortune.

ଅକରମ ବିକରମ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭର ଚେ,

କୁହେ ନ ପାରଇଛି ଅର୍ଜୁନ କେବେ ମତି । ସାବଳା ମହାଭାରତ,ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଅକରମଣିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅକର୍ମଣ୍ୟ)—

Akaramaṇiā ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଦିକ କର୍ମକାଣ୍ଡରେ ଅଜ୍ଞ ।
ଅକର୍ମୀ ୧ ।

1. A Brāhmaṇa who is not expert nor experienced in Vedic rites.

୨ । ଅକର୍ମଣ୍ୟ; ଅକାମିକା—2. Good for nothing.

୩ । ଯେ କର୍ମକୁଶଳ ନୁହେଁ—3. Not skilful

ଅକରମଣିଆ—ଗ୍ରା. ବି—ଅକର୍ମଣି ଲା (ଦେଖ)

Akaramaṇiā Akarmaṇiā (See)

ଅକରମା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. (ସ. ଅକର୍ମୀ)—

Akaramā ୧ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ; ଅଭାଗୀ—1. Unlucky.

ଅକର୍ମୀ ୨ । ନିର୍ବୃତ୍ତ—2. Having no work.

ଅକର୍ମୀ ୩ । ଅଲସ୍ତ—3. Idle.

ଅକରମା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅକରମାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ)—ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

Akaramā Unlucky (woman).

ଦମୟନ୍ତୀ ତା ଦେଖି ବୋଇଲେ ମୋ ପର ।

ଅକରମା ହୋଇଣ ନାହିଁ ଅଭ ନାହିଁ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, ବନ ।

ଅକରାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅକରାନ୍ତି)—ଅକରାନ୍ତି (ଦେଖ)

Akarānti Ankarānti (See)

ଅକରା—ଦେ. ବି. (ଅ. ଏକରା)—

Akarā ୧ । ଏକରା, ମୁଦାଲର ଅପରାଧ ସ୍ୱୀକାର ।

ଏକରା ୧ । 1. Admission of guilt; an accused person's confession

୨ । (ସ. ଅ + ଅ. କରା)—ଅସ୍ୱୀକାର ।

2. Non admission; dissent.

ଅକରା—ଦେ. ବି—ଅକରା (ଦେଖ)

Akarā Akarā (See)

ଅକରୁଣ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ = ନାହିଁ + କରୁଣା ଯାହାର)—

Akaruṇa ୧ । କିଦୃଶ—1. Unkind; merciless.

(ଅକରୁଣା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ନିଷ୍ଠୁର—2. Cruel.

୩ । କ୍ଷମାହୀନ—3. Unforgiving; relentless.

ଅକରୁଣା—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅକରୁଣା + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—ଅକରୁଣର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

Akaruṇā Feminine of Akaruṇa.

ସ. ବି. (ଅ + କରୁଣା)—କରୁଣାର ଅଭାବ, କିଦୃଶତା ।

Unkindness; cruelty.

ଅକରୋଚି—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧୁନାକ ବିଜ୍ଞାନ ପରଭାଷା) (ଅ + କରୋଚି)—

Akaroti ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡର ଖସୁଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବା

ଅଂଶିକ ଅଭାବ ଥାଏ—Acrania;

(animals) Having no skull or with imperfect skull.

ଅକର୍କର—ସଂ. ବି—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akarkara Akarakarā (See)

ଅକର୍କର—ସଂ. ବି—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akarkarā Akarakarā (See)

ଅକର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କର୍ଣ୍ଣ; ଯାହାର କାନ ନାହିଁ)—

Akarṇa ୧ । ବଧିର, କାଲ—1. Hard of hearing; deaf.

(ଅକର୍ଣ୍ଣ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗାରେ ଶୁକାମା ବା ମଙ୍ଗଧର ନାହିଁ ।

2. Rudderless (boat)

୩ । କର୍ଣ୍ଣ-ରାଜା-ଶୂନ୍ୟ (ଦେଖ)—3. (Country) Devoid of king Karṇa.

(ଯଥା—ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅକାରକ୍ୟ ଅକର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ।)

ସଂ. ବି—ସର୍ପ; ସାପ—Serpent.

[ସର୍ପର କର୍ଣ୍ଣ ନ ଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଅକର୍ଣ୍ଣ, ଚକ୍ଷୁଶ୍ରୀବ ବୋଲାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ସ୍ତ୍ରୀର କର ଅଛନ୍ତି ଯେ ସର୍ପର କର୍ଣ୍ଣଯନ୍ତ୍ର ଅତି ଶୀଘ୍ରରୂପେ ଦେହାଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।]

ଅକର୍ତ୍ତପ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକରତପ୍ (ଦେଖ)

Akartap Akaratap (See)

ଅକର୍ତ୍ତପ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ—ଅକରତପ୍ (ଦେଖ)

Akartap Akaratap (See)

ଅକର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + କର୍ତ୍ତନ = କୃଷାଦି

Akarttana କାଟିବାର ଶକ୍ତି ଯାହାର)—

(ଅକର୍ତ୍ତନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଖବ; ବାମନ, ଠୁର—1. Dwarfish.

୨ । ଅକର୍ତ୍ତିତ, ଅକଟା—2. Uncut.

୩ । ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥରୁ କୌଣସି ଅଂଶ କାଢି ନିଆଯାଇ ନାହିଁ—3. Undiminished.

ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ନିଷ୍ଠ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + କର୍ତ୍ତବ୍ୟ)—ଅନୁଚିତ; ଅବିଧେୟ ।

Akarttabya Improper.

ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବଥାକୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର ଦେଲେ କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, ଅଭିମାନ୍ୟୁ ।

ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + କର୍ତ୍ତବ୍ୟ)—ଅକରତପ୍ (ଦେଖ)

Akaratāp (See)

ସାବ୍ୟକ ସ୍ତ୍ରୋତ କାଣ୍ଡେ ପାଇ ମହାପାତ୍ର ।

ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଘୋର ପରାୟେ ହେଲେ ଛଡା । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, ସ୍ତ୍ରୋତ ।

ଅକର୍ତ୍ତା—ସ. ବି. ପୁଂ. (ନିଷ୍ଠ ତତ୍ତ୍ଵ, ଅ + କର୍ତ୍ତା. ୧ମା. ୧ବ)—

Akarttā ୧ । ଯେ କର୍ତ୍ତା ବା କର୍ମକାରକ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହେଁ ।

1 Non-doer; one who does not do any work.

୨ । ନିଜ କର୍ମରେ ନିର୍ଲିପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A person who is the unconcerned doer of any work.

୩ । ପରମେଶ୍ଵର—3. God.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଚିତ୍ତି ଅସର ଓ ମାମା ଏବଂ ଚିତ୍ତି ଅସର ଓ ମାମା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାପୁ କୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିର ବପରାଦ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାପୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଖୋଜିବେ, ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶ୍ୟା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଚ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଚ’ ଦେଖିବେ ।

ଅକର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଅ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ) —

Akarttrutwa ୧ । କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱର ଅଭାବ—1. Want of mastery or authority.

୨ । ଅକର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱର ଭାବ—(ଅକର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ଦେଖ) ।

2. State of being Akarttā; unconcern in one's acts

ଅକର୍ଦ୍ଦମ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁଶ୍ରୁତ; ଅ + କର୍ଦ୍ଦମ) —କର୍ଦ୍ଦମଶୂନ୍ୟ ।

Akarddama Mudless; unclayey.

ଅକର୍ମ—ସଂ. ବି. (ଅ + କର୍ମ) —

Akarma ୧ । ନିଷିଦ୍ଧ କର୍ମ; କୁସ୍ଥିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।

1. Blameworthy act.

୨ । ଅନୁଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ—2. Improper act.

୩ । ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ—3 Ill luck.

୪ । କର୍ମର ଅଭାବ—4. Want of work

୫ । ବେକାର ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

5. Unemployment.

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅକର୍ମଣ୍ୟ) —ଅକର୍ମଣ୍ୟ, ଯହିଁରେ କୌଣସି କର୍ମ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

(ଯଥା—ଅକର୍ମଣ୍ୟ) —Worthless; good for nothing.

ଅକର୍ମକ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁଶ୍ରୁତ; ଅ + କର୍ମ) —

Akarmaka ୧ । ବେକାର; ନିକମ; କର୍ମହୀନ ।

1. Unemployed.

୨ । ଅକର୍ମକ, କର୍ମର ଅନୁପସ୍ଥାପନ ।

2. Unfit for work.

(ବିପରୀତ—ସକର୍ମକ) ୩ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ କ୍ରିୟାର କର୍ମ ନ ଥାଏ, ସେହି କ୍ରିୟା କୌଣସି କର୍ମକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରେ—3. Intransitive verb.

। ଦ୍ରୁ—ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥବାଚକ କ୍ରିୟାମାନ ଅକର୍ମକ ହୁଏ ।

ଶୋଇବା, ବସିବା, ଠିଆହେବା, ଚେଇଁବା, ଜାଣିବା, ଜନ୍ମିବା, ମରିବା, ସ୍ଥିତ ହେବା, ଖେଳିବା, ବାସ କରିବା, ଘୁମାଇବା, ବୁଝିବା, ମୁଦ୍ରିବା, ହସିବା, ଯିବା, ଅସିବା, ପଢ଼ିବା, ଉଠିବା, ହସିବା, କାନ୍ଦିବା, କାନ୍ଦିବା, ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ଦଉଡ଼ିବା, କମ୍ପିବା, ରାଗିବା, ବଢ଼ିବା, ଛୁଣିବା, ଛେଟାଇବା, ଉଠିବା, ଅସ୍ତ ହେବା, ଛୁଟିବା, ହାଇ ମାରିବା, ଜରିବା, ନାଚିବା, ପଲାଇବା, ଦଉଡ଼ିବା, ରହିବା, ଉଠିବା, ଗର୍ବିତ ହେବା, ମାଡ଼ିବା, ଭୋଲ ହେବା, କଳି କରିବା, ଝଟକିବା, ହେବା ଇତ୍ୟାଦି । ଏ-ସବୁ କ୍ରିୟା ଶିଜନ୍ତୁ ଆକାର ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ସକର୍ମକ ହୋଇଯାଏ । ଯଥା—ଶୁଆଇବା, ବସାଇବା, ଠିଆକରାଇବା, ନିଦରୁ ଉଠାଇବା, ଜାଣାଇବା, ଇତ୍ୟାଦି । ଅକର୍ମକ କ୍ରିୟାମାନଙ୍କୁ ମନେ ରଖିବା ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ଳୋକଟି ପଣ୍ଡିତମାନେ ବୋଲିବାର ଦେଖାଯାଏ :—

ସରାଜୀବନଶୟନଜୀତାଃ ଭ୍ରାତୃକ୍ଷୟଜରବାସକୀତାଃ ।

ଉଦୟପଳାୟନମକ୍ତନପାତ୍ରଃ ଭ୍ରମମୋହସ୍ଥିତିଧାବନଶୁକ୍ତିଃ ॥

ତେଷାଂ ନୋପ୍ୟା ନିଦ୍ରା କମ୍ପୋ ମରଣଂ ନୃତ୍ୟଂ ପତନଂ ସଙ୍ଗଃ ।

ବୃଦ୍ଧିର୍ଜୀବରବେଦନସହାଃ ସୁବୋଦୟୋଗୋ ଦର୍ଶଃ ଶୋଷଃ ॥

ହେଉମନାଥ—ବ. ବ୍ୟାକରଣସଂଗ୍ରହ ।

କେତେକ ସକର୍ମକ କ୍ରିୟାର ଗୋଟିଏ କର୍ମ ଥାଏ ।

ଯଥା—ରାମ ଭାତ ଖାଉଛି ।

କେତେକ ସକର୍ମକ କ୍ରିୟାର ଦିଗ୍ଢ଼ କର୍ମ ଥାଏ । ଯଥା—

ରାମ-ବୋଉ ରାମକୁ ଭାତ ଖୁଆଉଅଛନ୍ତି । ଏହି ଦିଗ୍ଢ଼ କର୍ମରୁ

ଗୋଟିଏ ମୁଖ୍ୟକର୍ମ ଓ ଗୋଟିଏ ଗୌଣ କର୍ମ । (କର୍ମ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ) ।]

ଅକର୍ମକର୍ମଦାତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍, ଅକର୍ମକର୍ମଦାତା) —

Akarmakarmadātā ୧ । ଯେ ନିକମ ଲୋକକୁ କର୍ମରେ

(ଅକର୍ମକର୍ମଦାତା—ଶ୍ରୀ) ନିୟୁକ୍ତ କରେ—1. Providing

the unemployed with work.

୨ । ଯେ ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସୌଭାଗ୍ୟ ଦେଇ ପାରନ୍ତି ।

2. Blessing the unlucky with good fortune; awarding goodluck to the unlucky.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଶିବ; ମହାଦେବ—The God Śiba.

(ଯାହାଙ୍କୁ ଆରାଧନା କରି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କଲେ ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ

ବ୍ୟକ୍ତିର ସୌଭାଗ୍ୟ ଉଦୟ ହୁଏ)

ଅକର୍ମକର୍ମଦାୟକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅକର୍ମ + କର୍ମଦାତା + କ୍ତା) —

Akarmakarmadāyaka ଅକର୍ମକର୍ମଦାତା (ଦେଖ)

(ଅକର୍ମକର୍ମଦାୟକ—ଶ୍ରୀ) Akarmakarmadātā (See)

ଅକର୍ମକୃତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅକର୍ମ + କୃ + ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. କ୍ରି. ପୁଂ) —

Akarmakṛut ମନ୍ଦକର୍ମକାରୀ—Doing evil acts.

ଅକର୍ମକ୍ଷମ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନିଷ୍ପତ୍ତି; ଅ + କର୍ମକ୍ଷମ) —

Akarmakshama (ଅକର୍ମକ୍ଷମ ଦେଖ)

(ଅକର୍ମକ୍ଷମ—ଶ୍ରୀ) Akarmanya (See)

ଅକର୍ମଜ—ସଂ. ବିଣ. (ଅକର୍ମ + ଜନ ଧାତୁ = ଜନ୍ମିବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ) —

Akarmaja ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟରୁ ଘଟିଥିବା; ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନିତ ।

Due to bad luck; resulting from misfortune.

ଅକର୍ମଠ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନିଷ୍ପତ୍ତି; ଅ + କର୍ମଠ) —

Akarnatha ଅକର୍ମଣ୍ୟ (ଦେଖ)

(ଅକର୍ମଠ—ଶ୍ରୀ)

Akarmanya (See)

ଅକର୍ମଣିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅକର୍ମଣ୍ୟ) —ଅକର୍ମଣିଆ (ଦେଖ)

Akarmaniā Akarāmaniā (See)

ଅକର୍ମଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନିଷ୍ପତ୍ତି; ଅ + କର୍ମଣ୍ୟ) —

Akarmanya ୧ । କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଅସମର୍ଥ—

(ଅକର୍ମଣ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) 1. Unfit for work.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ନ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଞ	ନୃ

(ଅକର୍ମଣ୍ୟତା—୩) ୨ । କର୍ମର ଅଯୋଗ୍ୟ—2. Worthless.

୩ । ଅକର୍ମିକା; ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ କିଛି କାମରେ
ଆସେ ନାହିଁ—3. Useless.

୪ । ଅକରମଣିଆ (ଦେଖ)

4. Akaramaniā (See)

ଅକର୍ମଦାନା—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. ପୃ. ଓ ସୀ. (ସଂ ଅକର୍ମଦାନା)—

Akarmadānī

ଅକର୍ମଦାନା (ଦେଖ)

Akarmadātā (See)

କା ପକ୍ଷରେ କୋଠି ଦେଉ

ଅକର୍ମଦାନା କୁ ବୋଲାଇ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅକର୍ମ ପଥର—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. (ସଂ. ଅକର୍ମଣ୍ୟ + ପ୍ରସାର)—

Akarma pathara

ଅକର୍ମଶିଳା (ଦେଖ)

Akarmaśilā (See)

କରକଣ୍ଠର ଅକର୍ମ ପଥର ପ୍ରକାଶ ମୋ କଣ୍ଠରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅକର୍ମବନ୍ତ—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. (ସଂ. ଅକର୍ମ + ବନ୍ତ)—ଭାଗ୍ୟହୀନ ।

Akarmabanta

Unfortunate.

ବ୍ୟକ୍ତି ଅକର୍ମବନ୍ତ, କଫଳବନ୍ତ । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

ଅକର୍ମଶିଳ—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. ଅକର୍ମଶିଳା (ଦେଖ)

Akarmaśilā

Akarmaśilā (See)

କଣ୍ଠର ଯେପକ୍ଷେ, କଣ୍ଠର ଅକର୍ମଶିଳ କର୍ମନାଶୀ ସ୍ରୋତେ ।

ସ୍ଵାଧୀନ—ମହାଶୟ ।

ଅକର୍ମଶିଳା—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. (ସଂ. ଅକର୍ମଣ୍ୟ + ଶିଳା; ଏହା ହୃଦୟର

Akarmaśilā

ହାରା କଟା ହୋଇ କୌଣସି କର୍ମୋପଯୋଗୀ

ଅକର୍ମଶିଳା

କରାଯାଇ ନ ପାରୁଥିବା)—ଏକ ପ୍ରକାର

ଅତି ଟାଣୁଆ ପଥର ।

A kind of very hard stone of
vulcanic origin.

ଚନ୍ଦ୍ର ଉପେ ହେଲେ ଅକର୍ମଶିଳା ସେ ଲେଖେ ପ୍ରବୀରୁତ ନାହେ ।

ସାବିତ୍ରୀ. କବିମୋହନ ।

[ଦ୍ର—ଏହି ପଥରକୁ ହୃଦୟରେ କାଟି କୌଣସି ଆକାରରେ

ପରିକର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ । ଏହା ସବୁ ପଥର ଅପେକ୍ଷା

ଟାଣୁଆ, ଏଥିପାଇଁ ଅଧ୍ୟାୟମାନେ (କାଷ୍ଠାୟ) ଏ ପଥରର ବଡ଼

ଶିଳାକୁ କେଇ ମୁଣ୍ଡ ବା ଗଢ଼ାପଥର କରନ୍ତି । ଏହି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ

ଆଉ ପିଣ୍ଡ ରଖି ହାତୁଡ଼ିରେ ପିଟନ୍ତି । ଅକର୍ମଶିଳା ପଥର ଚିକି-

ମୁଣ୍ଡା ଭୂମି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଦେ. ଶ୍ଳୋ. (ପୃ. ଓ ସୀ. ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ, ଗାଳ)—ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଓ ଅଲସ୍ତା

ବ୍ୟକ୍ତି—(reproach) Worthless & idle

(person).

ଅକର୍ମ—ସ. ଶ୍ଳୋ. ପୃ. ଓ ସୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି) (ଅ + କର୍ମନ୍; ଅକର୍ମନ୍ + ମା. ୧ବ)—

Akarmā

୧ । ନିକମ; ନିର୍ମଳ; ଯେ କୌଣସି କର୍ମ କରୁ ନାହିଁ;

ବେକାର—1. Unemployed.

(ଅକର୍ମ) ଅକର୍ମ—2. Idle; lazy.

ଅକର୍ମ—2. Idle; lazy.

୩ । ଅକର୍ମଣ୍ୟ—3. Worthless.

୪ । କର୍ମ କରୁବାକୁ ଅକ୍ଷମ—4. Unfit for work.

୫ । ଘାତକପାଳିଆ; ମନଭ୍ରାନ୍ତ; ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ।

5. Unlucky.

୬ । କୁଳିୟାକାରୀ; ନିକଟକର୍ମକାରୀ ।

6. Doing evil deeds.

[ଦ୍ର—ଏହା କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଶେଷଣ ହୁଏ ।]

ଅକର୍ମ (ଇତ୍ୟାଦି)—ସ. ଶ୍ଳୋ. ଅକର୍ମର ଅନ୍ୟ ବନାନ ।

Akarmma(etc.) Another spelling of Akarma.

ଅକର୍ମା—ସ. ଶ୍ଳୋ. ପୃ. ଓ ସୀ.—ଅକର୍ମର ଅନ୍ୟ ବନାନ ।

Akarmma

Another spelling of Akarma.

ଅକଲ—ବୈଦେ. ଶ୍ଳୋ. (ଅ. ଅକ୍ଲ)—

Akal

୧ । ବୁଦ୍ଧି—1. Intellect; sense.

ଆକେଳ

୨ । ଜ୍ଞାନ—2. Wisdom.

ଆକଳ, ଅକ୍ଲ

୩ । ବୋଧ ଶକ୍ତି—3. Understanding;
intelligence.

୪ । ବିବେଚନା; ବିବେକ—4. Discremination;
consideration.

୫ । ମାନସିକତା—5. Mentality.

୬ । ଶିକ୍ଷା—6. Learning.

୭ । ସ୍ଵାରାଶୁଲନା ବୁଦ୍ଧି—7. Wordly
wisdom.

ଅକଲ୍ ଗୁରୁମ୍—ବୈଦେ. ଶ୍ଳୋ. (ଅ. ଅକ୍ଲ ଗୁରୁମ୍)—

Akal gurdum

ବୁଦ୍ଧି ଲେପ; କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତତା ।

ଆକେଳ ଅଡୁମ୍

Bewilderment.

ଅକଲ ଗୁରୁମ୍

(ଯଥା—ଓକଲ ମୋତେ ଜେରା କଲ ବେଲେ
ମୋର ଅକଲ୍ ଗୁରୁମ୍ ହୋଇଗଲା ।)

ଅକଲ୍ ଛୋଟ—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. (ଅ. ଅକ୍ଲ + ଷ୍ଟ. ଷ୍ଟୁ)—

Akal chhota

୧ । ନୀଚବୁଦ୍ଧିଆ—1. Lowminded.

ଆକେଳ ଛୋଟ

୨ । ନିର୍ଭୁଦ୍ଧିଆ—2. Stupid.

ଅକଲ୍ ଦାନ୍ତ—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. (ଅ. ଅକ୍ଲ + ଦାନ୍ତ) (ଇଂ. Wisdom

Akal dānta

tooth ର ଆଧୁନିକ ଅନୁବାଦ)—ଜ୍ଞାନଦନ୍ତ;

ଆକେଳ ଦାନ୍ତ

ସୁବାକାଳରେ କଲଦାନ୍ତର ଶେଷରେ କଲ

ଭିତରେ ଉଠିବା ଦାନ୍ତ—Wisdom tooth.

ଅକଲ୍ ଦେବା—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. ସକର୍ମକ. (ଅ. ଅକ୍ଲ + ଦେ. ଦା)—

Akal debā

୧ । (ଅନ୍ୟକୁ) ବୁଦ୍ଧି ବଢ଼ାଇବା ।

ଆକେଳ ଦେବୀ

1. To teach wisdom.

ଅକଲ ଦିନା

୨ । (ଅନ୍ୟକୁ) ଶିକ୍ଷା ଦିଆରୁ ଜ୍ଞାନ ଦେବା ।

2. To teach a lesson.

ଅକଲ୍ ପାଠକା—ଦେ. ଶ୍ଳୋ. ଅକର୍ମକ. (ଅ. ଅକ୍ଲ + ପା. ପା)—

Akal pāibā

(ଅନ୍ୟଠାରୁ) ବୁଦ୍ଧି ଶିଖିବା ।

ଆକେଳ ପାଠକା

1. To get wisdom from another.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୁଷ୍ପ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିକ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା ;—
'ରା' ନ ମିଳିଲେ 'ରାଉ' ଖୋଜିବେ; 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅକଳ ପାନୀ ୨ । (ଅନ୍ୟଠାରୁ) ଶିକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାନଲାଭ କରିବା ।

2. To learn a lesson.

ଅକଳ ବଚାଉବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅକଳ ଦେବା (ଦେଖ)

Akal batāibā Akal debā (See)

ଆକ୍ଷେପ ବାତୀନ

ଅକଳ ବତଳାନା

ଅକଳବନ୍ତ—ବୈଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଆ. ଅକ୍ଳ + ବ. ପ୍ରତ୍ୟୟ.

Akalbanta ବହୁ; କମ୍ପା. ପା. ପ୍ରତ୍ୟୟ. ମନ୍ତ୍ର; ପା.

ଆକ୍ଷେପମନ୍ତ୍ର ଅକ୍ଳମନ୍ତ୍ର)—

ଅକଳମନ୍ତ୍ର, ଆକଳ ୧ । ବୁଦ୍ଧିମାନ—1. Intelligent.

(ଅକଳବନ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଜ୍ଞାନ—2. Wise.

୩ । ସଂସାରଜ୍ଞାନରେ ଅଭିଜ୍ଞ ।

3. Prudent; worldly wise.

୪ । ଶିକ୍ଷା—4. Learned.

ଅକଳମନ୍ତ୍ର—ବୈଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ପା. ଅକଳମନ୍ତ୍ର ଭୁଲ୍;

Akalmanta ସ. ପ୍ରତ୍ୟୟ. ମନ୍ତ୍ର)—ଅକଳବନ୍ତ (ଦେଖ)

Akalbanta (See)

ଅକଳ ସଲ୍ଲମ୍ପୀ—ବୈଦେ. (ଆ. ଅକ୍ଳ ସଲ୍ଲମ୍ପୀ)—

Akalsalāmi ୧ । ଶୁରୁ ଦକ୍ଷିଣା—1. Present given to
ଆକ୍ଷେପସେନାମୀ a teacher for giving lessons.

ଅକଳସଲ୍ଲମ୍ପୀ ୨ । ଅନ୍ୟଠାରୁ ବୁଦ୍ଧି ଶିଖିବାପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ
ଦିଆଯିବା ପ୍ରସ୍ତାବ—2. Present
given to a person for learn-
ing wisdom from him.

୩ । ସାଂସାରକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରିବାପାଇଁ
ଅର୍ଥାତ୍ ଅପଣାର ଅନଭିଜ୍ଞତା ଯୋଗୁଁ
ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ କ୍ଷତି ସହେ—Loss
which a man has to
suffer for one's folly.

ଅକଳ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଅକ୍ଳ)—ଅକଳ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Akala (etc.) Akal etc. (See)

ଅକଳ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ = ନୁହେଁ + ଆ. କଲ୍ = ସୁବିଧା)—

Akala ୧ । ଅସୁବିଧା; ଅସଜ୍ଜ—1. Inconvenience.

ବିକଳ ଚରୁତ ଅସି ହେଲେ ନିବନ୍ଧମୂଳ,

ଅକଳ, ନାଶ କରିବାକୁ ହୋଇବ ଅକଳ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ଅକଳ

୨ । ଅସୁବିଧାଜନକ ସ୍ଥାନ—2. Inconvenient place.

୩ । ଅସୁବିଧାଜନକ ଅବସ୍ଥା; ଅସଜ୍ଜିଆ ଅବସ୍ଥା—3. State of
inconvenience; queer predicament.

ଭଲ ଅକଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ପଡ଼ଇ । ସମଶକର. ପୁରସ୍କର୍ମ ୩. ୩ ।

୪ । ଅନନ୍ୟୋପାୟତା; ଉପାୟାନୁରୋଧ ଅବସ୍ଥା—4. A state
in which one has no other alternative.

ଅକଳେ ଗଭିର ପଥର ବୁହେ—ପଦ ।

* । ଦେହର ମର୍ମସ୍ଥାନ—5. Vulnerable part of the
body.

(ଯଥା—ବେତ ପାହାରକ ଅକଳରେ ବାଜିଯିବାରୁ ମୁଁ ଛଟେଇଟି
ହୋଇଗଲି ।)

୬ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ହାତ ପାଏ ନାହିଁ—6. A place
beyond one's reach.

(ଯଥା—ପାତଳା ଆମ୍ଭ ଅକଳରେ ଥିବାରୁ ମୁଁ ତାକୁ ତୋଳି
ପାରିଲି ନାହିଁ ।)

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସୁବିଧାଜନକ—1. Inconvenient.

୨ । କୋମଳ ବା ସୁକୁମାର (ଦେହର ସ୍ଥାନ) ।

2. Vulnerable part of the body.

୩ । ଅନନ୍ୟୋପାୟ—3. Having no other
alternative.

୪ । ଉପାୟରହିତ—4. Resourceless.

ଅକଳକର—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି. (ସ. ଅକଳର)—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akala karā Akarakarā (See)

ଅକଳକଳ—ଦେ. ବି. (ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର)—

Akalakala ସୁବିଧା ଓ ଅସୁବିଧା; ଅସଜ୍ଜଣା ।

Convenience & inconvenience.

ଅକଳକ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଳକ)—

Akalanka ୧ । ନିଷ୍କଳକ; କଳକହୀନ—1. Stainless.

୨ । ନିର୍ଦୋଷ; ଅନିନ୍ୟ—2. Blameless; taintless.

୩ । ସୁନ୍ଦର—3. Beautiful; charming.

୪ । ଯହିଁରେ ଦାଗ ନାହିଁ—4. Spotless.

ଶବ୍ଦରୁକା ମଞ୍ଜୁ ଅକଳକ ସୁଆକର

ସଦା ବକତିର ନେତ୍ର ନାଳ ରତ୍ନାବର—ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ. ଅକଳାଚରଣଶିଖା ।

* । ନିର୍ମଳ—5. Clear.

ଅକଳକିତ—ସ. ବି. (ନଷ୍ଟତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କଳକିତ)—ଯହିଁରେ କଳକ ଲାଗି

Akalankita ନାହିଁ—Unstained.

ଅକଳକି—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅକଳକିତ) ଯେଉଁ ଧାତୁମୟ ପଦାର୍ଥରେ

Akalanki କଳକି ବା ଜଙ୍ଗୁ ଲାଗି ନାହିଁ ।

Unruined; not rusty.

ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କଳକିତ, ୧ମା. ୧ବ) —

(ଅକଳକିତ—ଶ୍ରୀ) ଅକଳକ (ଦେଖ)

Akalanka (See)

ଅକଳଣ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅକଳଣ)—ଅକଳଣ (ଦେଖ)

Akalana Akalana (See)

ଅଗମନି

ଅଗମନି

ଅକଳଣୀ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅକଳଣ)—ଅକଳଣ (ଦେଖ)

Akalana Akalana (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋ	ଉ	ଋ

ଯୁକ୍ତିର ରକାଙ୍କ ଥାନ୍ତି ସାଧ ସେନା-

ପଦ କରୁଥିଲେ ସେ ବଳ ଅକଳଣ । କୃଷ୍ଣବିଦ୍ ମହାଶୟର ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ଅକଳଥାନ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + ଥା. କଲ୍ = ସୁବିଧା + ସ. ସ୍ଥାନ) —

Akalathāna ୧ । ଅସୁବିଧାଜନକ ସ୍ଥାନ ।

ଅସାମାନ୍ୟ
ସ୍ଥାନ

1. Inconvenient place.

୨ । ଦେହର ଗୁପ୍ତାଙ୍ଗ—2. Any private part of the body.

(ଯଥା—ଅକଳଥାନରେ ବଥ ଦେବାରୁ ମୁଁ କାହାରକୁ ଦେଖାଇ ପାରୁ ନାହିଁ ।)

୩ । ଦେହର ମର୍ମସ୍ଥାନ—3 Any vulnerable part of the body.

(ଯଥା—ମାକଡ଼ର ଅକଳ ଥାନରେ ବାଟୁଳିଟି ବାଜିବାରୁ ମାକଡ଼ ଗଛରୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା ।)

୪ । ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ହାତ ପାଏ ନାହିଁ—4. A place beyond reach.

(ଯଥା—ସାଗୁମାନେ ପକ୍ଷୀର ଅକଳଥାନରେ ବସା ବାଜି ରହନ୍ତି ।)

ଅକଳନ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଳନା; ନାହିଁ କଳନା ଯାହାର) —

Akalana ୧ । ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—1. Countless; innumerable.

୨ । ଅପରିମିତ—2. Immeasurable.

୩ । ଅସୀମ—3. Limitless; boundless.

୪ । ଅତ୍ୟଧିକ—4. Excessive.

ଅକଳନା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅକଳନ) —ଅକଳନ (ଦେଖ)

Akalana ୧ । ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—1. Countless; innumerable.

ନିକୂଳର ବଳ ଅଟେ ଅତି ଅକଳନା । ସାରଳା ମହାଶୟର. ମଧ୍ୟ ।

ଅକଳନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅକଳନ) —ଅକଳନ (ଦେଖ)

Akalanta ୧ । ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—1. Countless; innumerable.

ଅକଳମ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି. (ସ. ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଓ ଶିଳା—ତୁଳନା କର ଅକର୍ମଣିଲା ।)

Akalama ୧ । ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—1. Countless; innumerable.

ପୁରୀର ଜାଗା ଘରମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟାୟାମାର୍ଥ ରଖାଯିବା ଗୋଲକାର ଭାସ୍ତ୍ର ପଥର । ଏହାକୁ ମଞ୍ଜୁମାନେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵକୁ ଫିଙ୍ଗି ଆପଣା ବାହା ଦେଖାଇ ଏହା ପଡ଼ିଲା ବେଳେ ସମ୍ଭାଳ ନଥାନ୍ତି ।

A circular piece of heavy stone which athletes throw up into the air and let fall on their arms.

ଅକଳା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅକଳନ) —ଅକଳନ (ଦେଖ)

Akala ୧ । ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—1. Countless; innumerable.

ଅକଳା ବୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟେ କିଏ ବାହିଁ ଅଛି । ସାରଳା ମହାଶୟର. ଅକ୍ଷ ।

ଅକଳା ଅକଳ—ଦେ. ବି—୧ । ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପରକୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇବା

Akala akali ୧ । ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପରକୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇବା

ଅକଳା ଅକଳି—ଦେ. ବି—୧ । ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପରକୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇବା

ଅକଳା ଅକଳି—ଦେ. ବି—୧ । ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପରକୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇବା

୨ । ଅକଡ଼ାଅକଡ଼ି (ଦେଖ)

2. Akardāakardi (See)

ଦେ. ବିଶ—ପରସ୍ପରକୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇବା (ଦୁଇ ଜଣ ।)

Inconveniencing each other.

ଅକଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅକଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Akalāibā Akardāibā (See)

ଅକଳିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅକଳ (ଦେଖ)

Akaliā Akala (See)

ଅକଳିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ (ଅ. ଅକଳି)—

Akaliā ଅକଳିବନ୍ତ (ଦେଖ)

Akalbanta (See)

ଅକଳିତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + କଳିତ)—ଅକଳନ (ଦେଖ)

Akalita Akalana (See)

ଅକଳିନ୍ତା—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅକଳିତ)—ଅକଳନ (ଦେଖ)

Akalintā Akalana (See)

ଅକଳିହା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସ. ଅ + କଳିହା)—

Akaliha ୧ । ସେ କଳିହାସ୍ତ୍ର ନୁହେଁ ।

(ଅକଳେସା—ଶ୍ଵୀ) 1. Not quarrelsome.

୨ । ଶାନ୍ତିପ୍ରିୟ—2. Peace-loving.

ଅକଳୁଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅକଳ (ଦେଖ)

Akaluā Akala (See)

ଅକଳେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—ଅକଳ (ଦେଖ)

Akale Akala (See)

ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହେଉ ୧ । ଅସୁବିଧାଜନକ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିବାରୁ ।

ତାହାରିମି 1. Being put in a tight corner.

୨ । ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହୋଇ—2. Having no other alternative.

ଅକଳେ ଗରଜ ପଥର ବୁଦ୍ଧେ—ବଗ ।

୩ । ଅଗତ୍ୟା—3. Unavoidably; perforce.

ଅକଳେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅକଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Akaleibā Akardāibā (See)

ଅକଳ୍ପ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଳ୍ପ)—

Akalpa ୧ । ଦମ୍ଭରହିତ—1. Courageless.

୨ । ଅଧୀର—2. Impatient.

୩ । କଳ୍ପଶୂନ୍ୟ—3. Having no decoction.

ସଂ. ବି—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akarakarā (See)

ଅକଳ୍ପର—ସଂ. ବି—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akalpara Akarakarā (See)

ଅକଳ୍ପା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ (ଅକଳ୍ପ + ଶ୍ଵୀ. ଅ)—ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।

Akalpa ୧ । Moonlight

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପଡ଼ିବାରୁ ଓ ଚାହିଦା ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚାହିଦା ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚାହିଦା କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚାହିଦା କପଟତା ଓ ବା ଚାହିଦା ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଶୋଧିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଚେଷ୍ଟିବେ ।

ଅକଳ୍ପଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅ + କାର୍ପଣ୍ୟ)—

Akalpanā ୧ । ଅକାର୍ପଣ୍ୟ—1. Freedom from miserliness.

୨ । ମନରେ ସନ୍ଦେହ, କୁଣ୍ଠାଦିବା ଅସନ୍ତୋଷ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା ।

2. State of being free from any misgiving or discontent.

୩ । ମନର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୋଷ—3. Full satisfaction.

(ଯଥା—ଭ୍ରମେ ମତେ ଯାହା ଅକଳ୍ପଣାରେ ଦେବ ତାହା ମୁଁ ନେବି ।)

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—1. Content.

୨ । କୁଣ୍ଠାହୀନ—2. Free from misgiving.

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—3. Fully satisfied.

୪ । ସନ୍ଦେହହୀନ—4. Free from doubt.

୫ । କାର୍ପଣ୍ୟରହିତ—5. Unmiserly; giving with a free hand.

ଅକଳ୍ପନା—ଫ. ବି. (ନଷ୍ଟତ୍ୱ ; ଅ + କଳ୍ପନା)—

Akalpanā ୧ । କଳ୍ପନା ଶକ୍ତିର ଅଭାବ ।

1. Want of imagination.

୨ । ଅନୁଚିତ ଚିନ୍ତା—2. Improper thought.

ଦେ. ବି—ଅକଳ୍ପଣା (ଦେଖ)

Akalpanā (See)

ଦେ. ବିଶ—ଅକଳ୍ପଣା (ଦେଖ)

Akalpanā (See)

ଅକଳ୍ପିତ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟତ୍ୱ ; ଅ = କଳ୍ପିତ)—

Akalpita ୧ । ଯାହା କଳ୍ପିତ ନୁହେଁ; ବାସ୍ତବ; ଯଥାର୍ଥ ।

(ଅକଳ୍ପିତତା—ବି) 1. Not imaginary; real, actual.

୨ । ଅନୁକୃତ—2. Inartificial.

୩ । ଯାହା ବାହ୍ୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ—3. Unfeigned.

ଅକଳ୍ମଷ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଳ୍ମଷ)—ନିଷାପ ।

Akalmaṣha Sinless.

(ଅକଳ୍ମଷ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. (ନାମ) ଚତୁର୍ଥ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର—Name of the son of the fourth Manu.

ଅକଳ୍ମଷ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଳ୍ମଷ)—ନିଷାପ ।

Akalmaṣha Sinless.

ସଂ. ବି. (ନାମ) ଚତୁର୍ଥ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର—Name of the son of the fourth Manu.

ଅକଲ୍ୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟତ୍ୱ ; ଅ + କଲ୍ୟ)—

Akalya ଅସୁସ୍ଥ; ପୀଡ଼ିତ—Sick; ailing.

(ଅକଲ୍ୟ—ଶ୍ରୀ)

ଅକଲ୍ୟାଣ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟତ୍ୱ ; ଅ + କଲ୍ୟାଣ)—

Akalyāṇa ୧ । ଅସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥା—1. Wee.

୨ । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ—2. Misfortune.

ଫ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କଲ୍ୟାଣ)—

(ଅକଲ୍ୟାଣ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ—1. Unfortunate.

୨ । ଅଶୁଭଗ୍ରସ୍ତ—2. Illfaring.

ଦେ. ବି—ଅଭିସମ୍ପାଦ—Curse.

(ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଭିକ ନ ଦେଲେ ସେ ଅକଲ୍ୟାଣ କରନ୍ତି ।)

ଅକଲ୍ଲକ—ଫ. ବି—ଅକରକର (ଦେଖ)

Akallaka Akarakarā (See)

ଅକଶ—ବୈଦେ. (ଆ) ବି. (ଆ. ଅକସ୍, ଭୂଲ. ସଂ. ଆକୋଶ)—

Akaśa ୧ । ଅଦତ୍ତତ୍ୱ; ଅଦନ୍ତା—1. Grudge; spite.

ଆକୋଶ ୨ । ପ୍ରତିହତ—2. Revenge.

ଅକସ ୩ । ଆକୋଶ; ଦ୍ୱେଷ—3. Envy.

୪ । ଶତ୍ରୁତା—4. Enmity.

ଅକଶ ନେବା—ଦେ. କି.—

Akaśa nēbā ଦାଉ ସାଧକା; ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ।

ଆକୋଶ ମିଟାନ (ସାଧା) To be avenged on.

ଅକସ ଡାନନା

ଅକଶବାଜ—ବୈଦେ. (ଆ) ବିଶ. (ଆ ଅକସ୍ତ୍ୱାଜ)—

Akaśabāj ୧ । ପ୍ରତିହତସାମଗ୍ରସ୍ତ—1. Revengeful.

ଆକୋଶୀ ୨ । ଅଦନ୍ତ—2. Spiteful.

ଅକସ୍ ବାଜ

(ଅକଶବାଜ—ବି)

ଅକଶର—ବୈଦେ. ଅ. (ଆ. ଅକ୍ଶର = ସାଧାରଣତଃ)—

Akaśar ୧ । ସାଧାରଣତଃ—1. Generally.

ଅକ୍ଷର ୨ । ସବୁ ପ୍ରକାରେ—2. In all ways.

ଅକ୍ଷର ୩ । ସଦା, ସର୍ବଦା—3. Always.

ଅକ୍ଷର ୪ । ଅଧିକାଂଶତଃ—4. For the most part.

ଅକ୍ଷର ୫ । ଯଦି ସଦା, ଯଦି—5. If; lest.

୬ । ଅକ୍ଷର; ଦୈବାତ୍ୱ; ହଠାତ୍—6. Suddenly.

୭ । ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ—7. Slightly.

ସର୍ବଦା—୧ । ପ୍ରତ୍ୟେକ—1. Every.

୨ । ସମସ୍ତ—2. All.

ଅକଶର ଶମତାପତ୍ର—ଦେ. ବି. (କବିରଥ, ଅ. ଅକ୍ଷର + ସଂ

Akaśar kshamatāpatra ଶମତା + ସଂ. ପତ୍ର)—

ଅକଶରନାମା (ଦେଖ)

Aksarnāmā (See)

ଅକଶ ରଖିବା—ଦେ. କି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଅକଶର ରଖିବା ।

Akaśa rakhibā

ଦାଉ ସାଧକାପାଇଁ ମନରେ ଅକଶର ରଖିବା ।

ଆକୋଶ ରାଧା

To have a grudge against a

ଅକସ ରାଧା

person.

ଅକଶ ସାଧକା—ଦେ. କି—ଅକ୍ଷର ନେବା (ଦେଖ)

Akaśa sādhibā

Akaśa nēbā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟା ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋଥ	କ	ଦ୍ଵ

ଅକ୍ଷରନାମା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅକ୍ଷର ନାମେ)—

Akaśarnāma ସେହି କ୍ଷମତାପତ୍ର ବଳରେ ଏକେକ୍ଷ ମାଲିକର
ଅକ୍ଷରନାମା, କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଏ; ଶାସ୍ତ୍ର କ୍ଷମତାପତ୍ର ।
ଅକ୍ଷରନାମା Special power of attorney.
ଅକ୍ଷରନାମା

(ବସନ୍ତ—ଆମ୍ଭଙ୍କୁରନାମା)

ଅକ୍ଷା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଓ. କଷା—କଷିବା କ୍ରିୟା ଦେଖ)—

Akaśā ୧ । ସେହି ଘୋଡ଼ାରେ ଜଳ କଣା ଯାଇ ନ ଥାଏ ।
ସା କମା ହୁ ନାହିଁ 1. Unsaddled horse.

୨ । ସେହି ଅକ୍ଷ କଣା ହୋଇ ନାହିଁ—2. Unsolved
(Arithmetical sum).

୩ । ସେହି ପରିବା ତେଲ ବା ଘିଅରେ କଣା ହୋଇ ନ ଥାଏ ।
3. Unfried (vegetable).

୪ । ସେହି ଦଉଡ଼ି ଦୃଢ଼ରୂପେ ଟଣା ହୋଇ ବଳା ହୋଇ ନ
ଥାଏ—4. Untightened (rope).

୫ । ସେହି ବାଉଁଶ, ବେତ ବା ଲଇ ବଛା ଦିନ ପାଣିରେ ବତୁର
ହୋଇ ନ ଥାଏ—5. Unseasoned (bamboo or
cane).

ଅକ୍ଷିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସ. ଅକ୍ଷିଶ + ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତ୍ୟୟ. ଇଆ)—

Akaśiā ଅକ୍ଷିଆ (ଦେଖ)
Akaśbāj (See)

ଅକ୍ଷା—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅ + କଷ୍ଟ)—୧ । କଷ୍ଟରହିତ; କ୍ଳେଶହୀନ ।

Akaśhā 1. Painless; free from trouble.

୨ । ସହଜ—2. Easy.

୩ । ସ୍ଵାଭାବିକ—3. Natural.

ଅକ୍ଷକଳ୍ପନା—ସ. ବି. (କର୍ମିନୀ)—୧ । ସ୍ଵାଭାବିକ କଳ୍ପନା ।

Akaśtakalpanā 1. Natural imagination.

୨ । ସେହି କଳ୍ପନା ବା ରଚନା କରିବାକୁ ଲେଖକ ବା କବିଙ୍କୁ
କଷ୍ଟମାତ୍ର ଆୟାସ ସ୍ଵୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ି ନ ଥାଏ ।

2. Any composition in which the writer
has not taken trouble.

ଅକ୍ଷବଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅ + କଷ୍ଟ + ବଦ୍ଧ = ବଦନ;—

Akaśtabaddha ଯାହାଠାରୁ ବଳ କଷ୍ଟ ବଦନ ନାହିଁ)—
୧ । ଅପ୍ରତିକାର୍ଯ୍ୟ—1. Irremediable.

୨ । ଅକ୍ଷୟ କଷ୍ଟରେ ପଡ଼ିତ—2. Fallen in great
trouble.

୩ । ଅପ୍ରତିକାର୍ଯ୍ୟ ବିପଦ—1. Irremediable
danger; unavoidable danger.

୪ । ଅତି ଦୁଃଖ—2. Great grief; misery.

ଅକ୍ଷବନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅ + କଷ୍ଟବନ୍ଧ; ଯାହାଠାରୁ ବଳ

Akaśtabandha କଷ୍ଟରେ ବଦନ ନାହିଁ)—ଅତି ଗୁରୁତର
କାରବଦନ; କଠିନ କାରବାସ ।

Rigorous confinement,

ଅକ୍ଷଲବ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ନିଷ୍ଠତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + କଷ୍ଟଲବ୍ଧ)—ସହଜଲବ୍ଧ; ବିନା

Akaśtalabdh କଷ୍ଟରେ ମିଳିଥିବା—Got easily,

ଅକ୍ଷଲଭ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନିଷ୍ଠତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + କଷ୍ଟଲଭ୍ୟ)—ସହଜଲଭ୍ୟ;
Akaśtalabhya ଯାହା ସହଜରେ ଲାଭ କରାଯାଇପାରେ ।

Easily attainable.

ଅକ୍ଷାତ—ସଂ. ଅ. (ଅ = ନୁହେଁ + କ୍ଷାତ = କାହାରିଠାରୁ, ଅର୍ଥାତ୍

Akaśmāt ଯାହା କାହାଠାରୁ ଉଦ୍ଭବ ହେଲା ବା କି କାରଣରୁ
ଘଟିଲା ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କରା ଯାଇ ନ ପାରେ)—

୧ । କାରଣ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ନ ପାରିବା ପ୍ରକାରେ ।
1. Without any apparent or assign-
able cause.

୨ । ହଠାତ୍—2. Suddenly.

୩ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତରୂପେ—3. Unexpectedly;
accidentally.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ଷିକ)—

ଅକ୍ଷିକ ୧ । ଅକ୍ଷିକ—1. Sudden.

ଅକ୍ଷିକ ୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିକ—2. Unexpected.

୩ । ଜ୍ଞାତ କାରଣ ବିନା ଘଟିବା—3. Happening
without any assignable cause.

ଅକ୍ଷାତେ—ସା. ଅ. (ସ. ଅକ୍ଷାତ)—ଅକ୍ଷାତ (ଦେଖ)

Akaśmate Akasmāt (See)

ଯାହା ମିଳିବ ଅକ୍ଷାତେ ।
ଅକ୍ଷିକ ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । କେବଳ ଅକ୍ଷିକ ।

ଅକ୍ଷ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅକ୍ଷ)—ଅକ୍ଷବ୍ୟାପ୍ତ; ଅକ୍ଷାତ ।

Akaśha Unspeakable.

ଅକ୍ଷ ୧ । ଅକ୍ଷର ସ୍ଵରୂପ ଅକ୍ଷର ।

ଅକ୍ଷ ୨ । ଅକ୍ଷର ସ୍ଵରୂପ ଅକ୍ଷର ।

ଅକ୍ଷ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସ. ଅକ୍ଷ; ପ୍ରା. ଅକ୍ଷ = ନିବୋଧ)—

Akaś ୧ । ନିବୋଧ; ଡ଼ରୁ—1. Foolish; stupid.

ଅକ୍ଷ ୨ । କାକର୍ତ୍ତବ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ—2. Bewildered.

୩ । ଆକର୍ଷିତ—3. Astounded.

ଦେ. ବି. (ନାମ) (ପ୍ରା. ଅକ୍ଷ = ନିବୋଧ)—ଆସାମର ପାହାଡ଼
ଅନାର୍ଯ୍ୟଜାତି ବିଶେଷ—Name of an Assamese
hill tribe.

[ଦ୍ର—ଆସାମରେ ଭାରତକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଏମାନେ ଭାରତ-
ପୂର୍ବ ବାଟେ ଭାରତକୁ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏମାନେ, ଅବଧାନିଆ, ଓ ସତ୍ୟବାଦରେ ଅସୁବିଧା
ଭାଗିଥିଲେ ।]

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା, ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଇ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଇ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଗଣା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଜ୍ଞା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅକାଇଲ୍—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଆ. କା + ଲ୍; ଆ. କେ. କା + ଲ୍)—

Akail ୧ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଆପଣାର ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ
ଅକାହିଲ୍ ବା କାଇଲ୍ ମାନେ ନାହିଁ ।

वेकायल 1. (a person) Who does not admit
his or her own guilt or fault.

୨ । ନିର୍ଦୋଷ; ଯେଉଁ ଲୋକ ଦୋଷ କରେ ନାହିଁ ।

2 Faultless; innocent.

ଦେ. ବି—ଅଦୋଷ; ଦୋଷର ଅଭାବ—Absence of fault.

ଅକାଇଲ୍—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକାଇଲ୍ (ଦେଖ)

Akailā Akail (See)

ଅକାଇଲ୍—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକାଇଲ୍ (ଦେଖ)

Akaili Akail (See)

ଅକାଇଲିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅକାଇଲ୍ (ଦେଖ)

Akailiā Akail (See)

ଅକାଉଲି—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଓ. କାଉଲ)—

Akauli ୧ । ଧୀର; ଯୈର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ—1. Patient.

୨ । ସ୍ଥିର—2. Calm; quiet.

ଅକାଖେଲ୍—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଭାରତର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ସୀମାନ୍ତର

Akakhel ବାହାରେ ଆଫଗାନିସ୍ତାନରେ ବାସ କରୁଥିବା ମୁସଲମାନ
अकाखेल ଜାତିବିଶେଷ—Name of a predatory
अकाखेल tribe of Mahomedans beyond the
north western frontier of India.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଦଲବଦ୍ଦ ହୋଇ ଭାରତର ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମ
ସୀମାନ୍ତରୀଣ ଇଂରାଜଶାସିତ ସ୍ଥଳକୁ ଲୁଣ୍ଠନ କରୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ
ଇଂରାଜମାନଙ୍କ କଟକଣାରେ ଏମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସର ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା
ତେଜ କରି ଯାଇଅଛି ।]

ଅକାଟ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାଟ୍ୟ)—୧ । ଅଶ୍ୱଗ୍ରମାୟ (ସ୍ତୁତି) ।

Akata 1. Irrefutable.

अकाट, अकाट ୨ । ଯାହା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦିଦ୍ୱାରା ଅଭେଦ୍ୟ ବା ଅଭେଦ୍ୟ

अकाट (ଶରୀର)—2 Invulnerable (body).

୩ । ଯେଉଁ ଶର ଅନ୍ୟ ଶରଦ୍ୱାରା କାଟି ହୋଇ
ନ ପାରେ ।

3. (an arrow) Which can not be
cut or baffled by any other
arrow.

୪ । ଅମୋଘ (ଅସ୍ତ୍ରାଦି)—4. Infallible; unfailing.

ବିଶ୍ୱାସୀ ଶରମାନ ସେ ହୋଇଲା ଅକାଟ । ଶାରଳା ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଦେ. ବି—ଅକାଟୁ (ଦେଖ)

Akatu (See)

ଅକାଟୁ—ଅକାଟୁରେ ଅକାଟୁରେ ବାଜିଲେ । କୃଷ୍ଣବିଦ୍ୟା ମହାଭାରତ. ସର ।

ଅକାଟ ମୁରୁଖ—ପ୍ରା. ବିଶ.

Akata murukha ଅକାଟୁ, ଅକାଟୁ (ବ୍ୟକ୍ତି); ଅକାଟ ମୁରୁଖ ।

आकाट मूर्ख Totally illiterate (person).

ଅକାଟ ମୁରୁଖ—ଦେ. ବିଶ—ଅକାଟ ମୁରୁଖ (ଦେଖ)

Akata murukha Akata murukha (See)

ଅକାଟ ମୁଶା—ପ୍ରା. ଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ପାଦାଙ୍ଗୁଳ ମୁଶା ।

Akata mūshā A kind of mountain-mouse.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ପଥରକୁ ଦାନ୍ତରେ କାଟି ମାଟି ପରି ପଦାକୁ ଗାଳି
ପକାଇ ସେହି ପଥର ଗାତରେ ବସା କରନ୍ତି । ଏ ମୁଶା ସହଜରେ
ଧର ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ, ଏ ମୁଶାକୁ ମାରି
ଏହାର ଦାନ୍ତ ଖଣ୍ଡେ ତେଲୁଅରେ ପୁରାଇ ଦେହରେ ବାନ୍ଧିଲେ
ଦେହ ଅକାଟୁ ହୁଏ ଓ ଏହାର ମାଂସକୁ ଗର୍ଭଣାପକାନ୍ତି ବିନ
ଖାଇଲେ ଦେହ ଅକାଟୁ ହୁଏ ।]

ଅକାଟ ଶର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକାଟ୍ୟ + ଶର)—

Akata śara ୧ । ଅମୋଘ ଶର—1. Unfailing arrow.

अकाट शर ୨ । ଯେଉଁ ଶରକୁ ଅନ୍ୟ ଶର କାଟି ନ ପାରେ ।
2. An arrow which cannot
be cut short by any other
arrow.

ଅକାଟ ଶରୀର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକାଟ୍ୟ + ଶରୀର)—ମନ୍ତ୍ରୋଷଧିଦ୍ୱାରା

Akata śarira ଅକାଟ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ମନୁଷ୍ୟଦେହ ।
अकाट शरीर The body (of a person) rendered
invulnerable by charms;
charmed body.

ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦିଦ୍ୱାରା ଅଭେଦ୍ୟ ।

(a person) Bearing a charmed life;
invulnerable to weapons.

ଅକାଟୁ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାଟ୍ୟ)—ଅକାଟ୍ୟ (ଦେଖ)

Akatu Akatya (See)

अकाट ୧ । ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତିଦ୍ୱାରା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦିଦ୍ୱାରା ଅଭେଦ୍ୟ

(ଶରୀର ବା ବ୍ୟକ୍ତି)—1. (a person or body)
Made invulnerable by charms;
charmed.

୨ । ଅଫଳପ୍ରଦ (ଔଷଧ; ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ରାଦି); ଯାହା କାଟୁ କରେ
ନାହିଁ—2. Fruitless (charms).

୩ । ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦି ଲକ୍ଷ୍ୟଭେଦ କରି ନ ପାରେ ।

3. (Weapons) Incapable of striking
the aim.

୪ । ଦୃଢ଼ତା (ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର)—4. Blunt (weapon).

ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଔଷଧ, ଜଡ଼, ବୃକ୍ଷ ଇତ୍ୟାଦିଦ୍ୱାରା ତେଲୁଅ

अनायकबच ଧାରଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରକୁ ଅସ୍ତ୍ର ଭେଦ କରି
ପାରେ ନାହିଁ—A herb or charm which
renders the wearer invulnerable.

ଅକାଟୁ—ଅକାଟୁରେ ଅକାଟୁରେ ବାଜିଲେ । କୃଷ୍ଣବିଦ୍ୟା ମହାଭାରତ. ସର ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୂ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ଷ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସଂ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଦେହକୁ ଅକାଟୁ କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ମନ୍ତ୍ର ।

A mystic formula the application of which makes a person invulnerable.

ଅକାଟୁ ମୂଷା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଅକାଟ ମୂଷା (ଦେଖ)

Akātu mūshā

Akāta-mūshā (See)

ଅକାଟ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + କାଟ୍ୟ)—

Akātya ୧ । ଅକଟ୍ତିମୟ; ଅଛେଦ୍ୟ—1 That which cannot be cut.

୨ । ଯେଉଁ ଶରକୁ ଅନ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର କାଟି ପାରେ ନାହିଁ ।

2. (arrow) Which can not be cut short by any other weapon.

୩ । ଅବିଭକ୍ତ—3. Indivisible.

୪ । ଅସମ୍ପରାୟ (ଯୁକ୍ତି; ପ୍ରମାଣ)—4. Irrefutable.

୫ । ଅମୋଘ (ଔଷଧ; ଶର)—5. Infallible.

ଅକାଟ୍ୟ ଔଷଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକାଟ୍ୟ + ଔଷଧ)—ଅମୋଘ

Akātya oshada

ଔଷଧ—Infallible remedy.

ଅକାଟି ଉଷଦ

ଅକାଟ୍ୟ ପ୍ରମାଣ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଅସମ୍ପରାୟ ପ୍ରମାଣ ।

Akātya pramāṇa

Irrefutable evidence; conclusive evidence.

ଅକାଠ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + କାଷ୍ଠ)—ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର କାଠ ।

Akāṭha

Inferior kind of wood.

ବାଞ୍ଜେ କାଠ

ଅକାଠ କାଠ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. କାଷ୍ଠ)—କାଠକାଠ; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ

Akāṭha kāṭha

କରିବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍ତପଦ ବା କୁଣ୍ଠିତ; ନିଷ୍ଠେଷ୍ଣ ।

Shrinking from any work.

ଅକାଢିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯାହା ବାହାରକୁ କଢା ହୋଇ ନାହିଁ ।

Akāḍhiā

1. Which has not been brought out.

(ଯଥା—ଅକାଢିଆ ମଢା ।)

୨ । ଯହିଁରେ କାଢି ବା କାଠି ନ ଥାଏ—2. Having no rib or stick.

(ଯଥା—ଅକାଢିଆ ଛତା ।)

ଅକାଢୁ—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅକର୍ମ—1. Unfit for work.

Akāḍhu

୨ । ଅକୂଶଳ; କୃତବୃତ୍ତ—2. Unskilful.

୩ । କ୍ଷମାହୀନ ବା ସମତାହୀନ—3. Powerless.

ଅକାଢୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅକାଢୁ (ଦେଖ)

Akāḍhuā

Akāḍhu (See)

ଅକାଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟତ୍ଵ; ଅ + କାଣ୍ଡ)—

Akāṇḍa ୧ । ଅକାଳ; ଅସମୟ; ଅନୁପସ୍ଥିତ ସମୟ ।

Inopportune time; improper time.

୨ । ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ ବ୍ୟାପାର—2. Improbable event.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ସ୍ତବ୍ଧଶୂନ୍ୟ (ଦୃଶ୍ୟ); ଯେଉଁ ଦୃଶ୍ୟର

ଗଣ୍ଡି ନ ଥାଏ—1. Trunkless (tree).

୨ । ଶାଖାଶୂନ୍ୟ—2. Branchless.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—1. Unexpected.

୨ । ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ—2. Sudden.

ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଅକାଳେ; ଅସମୟରେ—1. Untimely.

୨ । ହଠାତ୍; ଅକସ୍ମାତ୍—2. Suddenly.

୩ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତରୂପେ—3. Unexpectedly.

ଅକାଣ୍ଡଜାତ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ଵଂ. (ଅକାଣ୍ଡ + ଜାତ)—ଜନ୍ମି ବା ମାତ୍ରକେ ଯେ

Akāṇḍa jāta

ମରିଯାଏ—Dying just after

(ଅକାଣ୍ଡଜାତ—ଶ୍ରୀ)

birth.

ଅକାଣ୍ଡ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବିଶ—ଅକାଣ୍ଡିଆ (ଦେଖ)

Akāṇḍ

Akāṇḍiā (See)

ଅକାଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାଣ୍ଡିତ)—ଅକାଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Akāṇḍiā

Akāṇḍiā (See)

ଅକାଣ୍ଡେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାଣ୍ଡ)—

Akāṇḍe

୧ । ଅକାଣ୍ଡରେ; ଅସମୟରେ—1. Untimely.

ଅକାଣ୍ଡେ

୨ । ହଠାତ୍; ଅକସ୍ମାତ୍—2. Suddenly;

ଅକାଣ୍ଡ

unexpectedly.

ଅକାଳେ ଅକାଣ୍ଡେ ଦେବ ବୃକ୍ଷପାତେ ବସ୍ତ୍ରକୁ ଗ୍ରାସିଲା ଘଟଣା । ମଧୁସୂଦନ ।

ଅକାତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗାଧ)—

Akāta

୧ । ଅଗାଧ; ଅତି ଗଭୀର; ଯେଉଁ ଗଭୀର ଜଳର ତଳକୁ

ଅଗାଧ

ତଳାର କାତ ପାଏ ନାହିଁ—1. Fathomless;

very deep.

୨ । ଯାହାର ଗଭୀରତା ଅମାପ—2. Unfathomable.

୩ । ଅମାପ—3. Immeasurable.

ଅକାତକାତ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅକାତ (ଦେଖ)

Akātakāta

Akāta (See)

ଅକାତର—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ଵଂ. (ନଷ୍ଟତ୍ଵ; ଅ + କାତର)—

Akātarā

୧ । ଅବ୍ୟାକୁଳ; ଅକ୍ଳିଷ୍ଟ—1. Unperturbed;

(ଅକାତର—ଶ୍ରୀ)

unvexed,

୨ । ନିର୍ଭୀକ; ନିଃଶଙ୍କ; ନିର୍ଭୟ—2. Fearless;

dauntless.

୩ । ନିଃସନ୍ଦେହ—3. Confident; unhesitating.

୪ । ନିର୍ଭୟ—4. Free from anxiety; at ease.

ଦେ. କି. ବିଶ—ଅକାତରେ (ଦେଖ)

Akātare (See)

ଅକାତରରେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାତର)—ଅକାତରେ (ଦେଖ)

Akātarare

Akātarare (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ଓ ଚିତ୍ତି ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚିତ୍ତି ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିର ବପସ୍ତାବ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା:—
'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅକାତରେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାତର)—

Akātare ୧ । ନିଃସନ୍ଦେହରୂପେ—1. Unhesitatingly;
ଅକାତରେ without hesitation.

୨ । ନିଃଶଙ୍କାଚିତ୍ତରେ—2. Fearlessly;
without fear.

ପ୍ରେମେ ବଶ ହୋଇ କେତେ ରସବତୀ

ଅକାତରେ ଜଳେ ଅନଳେ ପଶନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀନାଥ. ନଳକେଶବ ।

୩ । ଅବ୍ୟାକୁଳଚିତ୍ତରେ—3. Freely; at ease.

୪ । କାର୍ଯ୍ୟରହସ୍ତଚିତ୍ତରେ (ଦାନ କରବା) ।

4. Liberally.

୫ । ଅନାୟାସରେ—5. Easily.

ଅକାତ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଣ୍ୟ). ବିଶ. (ସଂ. ଅକାତ)—ଅକାତ (ଦେଖ)

Akāda Akāta (See)

(ଯଥା—ଚିଲିକାକ୍ରମେ ଅକାତରେ 'କାତ' କୁ 'କାଦ' ବୋଲାଯାଏ ।)

ଅକାନବିନ୍ଦି—ଦେ. ବି—ଅକାନବିନ୍ଦି (ଦେଖ)

Akānabindi Akānabindhi (See)

ଅକାନବିନ୍ଦୁ—ଦେ. ବି—ଅକାନବିନ୍ଦି (ଦେଖ)

Akānabindu Akānabindhi (See)

ଅକାନବିନ୍ଦି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବିକକଣ୍ଡୀ)—ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ଗୁଳ୍ମପତ୍ର ପତ୍ର
Akānabindhi ଲମ୍ବ ଓ ଗୁଳ୍ମପତ୍ରରୁ ସରୁ ଲତା ବିଶେଷ ।

ଆକନାଦି; ଅକାନବିନ୍ଦୁ; A kind of medicinal cree-
ନିମ୍ବୁକା per; cissampelos pareira;

ଆକନାଦି; ନିମ୍ବୁକା Stephanian hernandifolia;
ଗୁଳ୍ମ. ରେନିରେଲ୍ cissampelox hexandra.

ତେ. ପାତରେକ୍ତ ଶ୍ୱରତର ନେପାଳଠାରୁ ଚଣ୍ଡିଗ୍ରାମ

ତା. ଭାଟା ଚିରୁପାଇ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ହିଙ୍ଗାପୁର, ଲଙ୍କା, ମାଲୟ,

ସଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ:—ଅନୁଷ୍ଠାନ; ମଧ୍ୟ ଭାରତ, ଓଡ଼ିଶା ଆଦି ଅଞ୍ଚଳରେ

ଅନୁଷ୍ଠାନ; ଅବିକକଣ୍ଡୀ; ବଣରେ ଓ ଗ୍ରାମରେ ବାଡ଼ରେ ଏ

ବିକକଣ୍ଡୀ; ଚିଲିକା; ଲତା ମାଡ଼ିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ଏକୋଶିକା; ଛନ୍ଦବେଶିକା; ଯଦି ଗୋଲ ଓ ପତ୍ରର ମଝିରେ

ବୁକା; ବସା; ପାଠା; ପ୍ରାଚୀନା ତେଜ ଥାଏ । ପୁରୁ ଅତିମନ୍ଦ

ଶ୍ରେୟସୀ; ପାପତେଲକା; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧନା ଓ ନେଳମିଶ୍ରା ।

ଏକାକ୍ଷିକା; କୁନ୍ଦୁଳି; ରସା; ଏହାର ଚେର ପିତା(Pareira root)

ପାତ୍ରକା; ବରକଳିକା; ମୁଥକା; ଏବଂ ଏ ଚେର ଅକାଶ, ଉଦରାମୟ ଓ

ପାପନା, ବରକଳିକା; ଚିଲିପୁଷ୍ପ; ଛନ୍ଦର ଔଷଧୀ. ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଏହି

ବୁଦ୍ଧିକା; ଶିଶିର; ବୁକା; ଲତା ଉଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ, କଟୁରସ, ଗନ୍ଧ, ଲଘୁ ।

ମାଲତୀ; ବର; ଦେଶ; ବୃତ୍ତାନ୍ତ; ଏହାକାଞ୍ଚ, ବାୟୁ, ଶୁକ୍ଳ, କୃତ୍ତି, ବମନ,

ପ୍ରାଚୀନା; ମୁଥକା; କୁଷ୍ଠ, ଅତିସାର, ହୃଦ୍ରୋଗ, ଦାହ, କଣ୍ଡୁ,

କର୍ମଦୋଷ, ଏହି ଔଷଧ, ଶୁକ୍ଳ ଓ କୃଷ୍ଣ ରୋଗରେ ଉପକାରୀ ।

ଏହାର ପତ୍ରରେ ଘିଅ ଲଗାଇ ଉଷ୍ମ କର, କୃଷ୍ଣ ରୋଗରେ ପାଉ

ଦେଲେ କ୍ରମେ ପାତେ ଓ ପୁରୁଷାକ ନିଃଶେଷରୂପେ ବାହାର ଯାଇ

କ୍ଷତ ଶୁଣିଯାଏ ।

ଅକାନମିନି—ଦେ. ବି—ଅକାନବିନ୍ଦି (ଦେଖ)

Akānamini Akānabindhi (See)

ଅକାପକା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲ) ବିଶ—ଅକାବକା (ଦେଖ)

Akāpakā Akābakā (See)

ଅକାପଟ୍ୟ—ସଂ. ବି (ନଞ୍ଜତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କାପଟ୍ୟ)—

Akāpatya

କପଟତାର ଅଭାବ; ସରଳତା ।

Frankness (Wilson).

[ଦ୍ର—ସଂ.ରେ କପଟ ବିଶେଷ୍ୟ; ଏପରି ସ୍ଥଳରେ କାପଟ୍ୟ ବା

କପଟତା ଅଶୁଦ୍ଧ; କିନ୍ତୁ ଉତ୍କଳସନ୍ ସାହେବ ସଂ. କୋଷରେ ଏହି

ଶବ୍ଦକୁ ବିଶେଷ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି ।]

ଅକାବକା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ପ୍ରା. ଅକା = ନିବୋଧ + ସଂ. ମୂକ

Akābakā

ସଂ. ଅବାକ୍)

ଅକାବୋକା; ୧ । ନିବୋଧ; ବୋକା; ଓଲୁ—1. Foolish.

ଅଜବୋକା ୨ । ନିବୋଧ ଓ ମୂକ—2. Foolish and

ଅକବକ dumb.

୩ । କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ; ବାବର—3. Astounded;

bewildered.

୪ । ଅବାକ୍—4. Made speechless.

୫ । ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ—5. Astonished.

ଅକାବୁ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅନାୟତ୍ତ; ନିରାଶ୍ରୟ ।

Akābu

1. Helpless; put to an inextricable

ବେକାବୁ

plight.

ବେକାବୁ

(ଯଥା—ବିଦେଶକୁ ଆସି ଦ୍ୱାତରୁ ପଇସା ସରସିବାରୁ ମୁଁ

ଅକାବୁ ହୋଇ ବସିଛି ।)

୨ । ଅକ୍ଷମ; ଶକ୍ତିହୀନ—2. Powerless.

(ଯଥା—ଜର ମତେ ଅକାବୁ କରଦେଲା ।)

୩ । ଅପଣାର ଶକ୍ତିର ବହୁତ—3. Beyond one's power.

(ଯଥା—କୁଅରୁ ଶରରେ ପାଣି କାଢ଼ିବା ମୋର ଅକାବୁ କଥା ।)

ଅକାମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁଶ୍ରୁତି; ଅ + କାମ)—

Akāma ୧ । କାମନାରହିତ; ନିଷ୍ପ୍ରଭ—1. Free from desires.

ଅକାମ ହୋଇ ଯେବେ କର କର୍ମ ନିତ

କିନ୍ତୁ ନିକଟେ ମିଳିବ ମୋର ଭାବ । କୃଷ୍ଣବିଂହ ମହାବଳ. ଶାନ୍ତ ।

(ଅକାମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । କାମପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତରହିତ—2. Free from amour.

ସଂ. ବି. (ନଞ୍ଜତତ୍ତ୍ୱ)—କାମନାରହିତ—Absence of

desire.

ଦେ. ବି—ଅକାମ୍ୟ (ଦେଖ)

ଅକାୟ

Akārya (See)

ଅକାୟ, ଅକାୟ

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅକାୟ, ନିଷ୍ପ୍ରଭ—1. Useless.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ନୃ

ଅକେଷୋ ୨ । ନିକମା, ନିଷମୀ—2 Unemployed.

ଅକାମ ୩ । ଅଳସୁଆ—3. Idle; lazy.

ଅକାମକୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + କାମକୃତ)—ଫଳପ୍ରାପ୍ତିର ଆଶା ନ ରହି
Akāmakṛuta କରାଯିବା (କର୍ମ)—(act) Done with-
out any hankering.

ଅକାମାଗଇ—ଗ୍ରା. ଅ. ଓ ବି. (ସଂ. ଅକାମାଗେ)—ଅକାମାଗେ (ଦେଖ)
Akāmāgai Akāmāgai (See)

ଅକାମାଗୋଇ—ଗ୍ରା. ଅ. ଓ ବି. (ସଂ. ଅକାମାଗେ)—ଅକାମାଗେ (ଦେଖ)
Akāmāgoi Akāmāgai (See)

ଅକାମାପଇ—ଗ୍ରା. ଅ. ଓ ବି. (ସଂ. ଅକାମାଗେ)—ଅକାମାଗେ (ଦେଖ)
Akāmāpai Akāmāgai (See)

ଅକାମାପୋଇ—ଗ୍ରା. ଅ. ଓ ବି. (ସଂ. ଅକାମାଗେ)—
Akāmāpoi ଅକାମାଗେ (ଦେଖ)
Akāmāpoi (See)

ଅକାମାବଇ—ଦେ. ଅ. ଓ ବି. (ସଂ. ଅକାମାଗେ)—ଅକାମାଗେ (ଦେଖ)
Akāmābai Akāmāgai (See)

ଅକାମାବଇ ବୁଡ଼ା—ଦେ. ବି—କାର୍ତ୍ତିକପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ‘ଅକାମାଗେ’ ଉଚ୍ଚାରଣ
Akāmābai burda ପୂର୍ବକ ଗଙ୍ଗା ଆଦି ଗର୍ଭରେ ସ୍ନାନ ।
Bath taken in holy
rivers on the fullmoon
morning of the month
of Kartika.

କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ଶୁକଳ ପକ୍ଷ ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା

ଅକାମାବଇ ବୁଡ଼ା ଗଙ୍ଗାରେ ଶ୍ରେଣୀସାମୀ । ନାରଳା ନଦୀକୂଳର ଅବ ।

ଅକାମାଗେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅକାମାଗେ; ଆଶା, କାର୍ତ୍ତିକ, ମାଘ ଓ
Akāmāgai ବୈଶାଖ ଏ ଋଷି ଧର୍ମ ମାସର ଆଦ୍ୟ ଅକ୍ଷର

ଦ୍ଵାରା ଗଠିତ ଶବ୍ଦ) —କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ସକାଳେ

ସ୍ନାନ କରିବା ବେଳେ ଗଙ୍ଗାମାତାଙ୍କୁ (ଜଳ ଦେଖ) ଭଜା
ଗୁଥରେ ଖିଲ ମୋଡ଼ା ଦୋଇଥିବା ପାନଖିଲ ଉପହାର
ପ୍ରଦାନପୂର୍ବକ ଶ୍ରୀ ଓ ବାଳକବାଳିକାମାନଙ୍କ ବୋଲିବା ପଦର
୧ମ ଚରଣ ।

The first foot of the quadret uttered by
females, boys and girls while presenting
betel and nut to the water-Deity while
bathing early in the morning of the full-
moon of the month of Kartika.

ଅକାମାଗେ, ପାକ ଗୁଆ ଗାଇ,

ପାକ ଗୁଆ ଚୋର, ମାସକ ଧର୍ମ ମୋର । ଦେଶଜ. ପ୍ରବଚନ ।

ଦେ. ବି—୧ । ଆଶା, କାର୍ତ୍ତିକ, ମାଘ ଓ ବୈଶାଖ,
ହୁଲୁଙ୍କର ଏହି ଋଷିଗୋଷ୍ଠି ଧର୍ମ ମାସ ।

1. The four holy months of Āshārdha,
Kārtika, Māgha and Baisākha
(according to the Hindus.)

୨ । ଉପରେକ୍ତ ଋଷି ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—2 The full-
moon days of the above four months.

୩ । ଉପରେକ୍ତ ଋଷି ମାସରେ ବ୍ରତଧାରମାନଙ୍କ କୃତ ପୁଣ୍ୟ ।

3. Pious acts done during the above four
months by persons who observe vows.

[ଦ୍ର—ଏହି ଋଷି ମାସ ଓ ଏହି ଋଷି ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର
ଅନୁସାରେ ପୁଣ୍ୟକାଳ । ଏହି ଋଷି ମାସର ଆଦ୍ୟ ଅକ୍ଷରଦ୍ଵାରା ଗଠିତ
‘ଆ କା ମା ବେ’ ଶବ୍ଦ ମହାପୁରାଣରେ ଅଛି । ଯଥା—“ବିଷୁବେ ଶତ
ସାହସ୍ର ମାକାମାଗେଷ୍ଠନନ୍ତର—ଅର୍ଥାତ୍ ବିଷୁବ (ବୈଶାଖ)
ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ଦାନପୁଣ୍ୟାଦି କଲେ ଶତ ସହସ୍ର ‘ଅକାମାଗେ’ ଅର୍ଥାତ୍
ଉକ୍ତ ଋଷି ମାସ ଓ ଋଷି ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଦାନ ଓ ପୁଣ୍ୟର
ଫଳ ଲଭ ହୁଏ । ଏହି ‘ଅକାମାଗେ’ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ କାର୍ତ୍ତିକ
ମାହାତ୍ମ୍ୟରେ ଅଛି ।]

ମାସ ଅବଶେଷେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପ୍ରଭୃତି ଉଚ୍ଚାରଣ ଏ ମା ବଇ

ପାନ ଗୁଆ ଫଳ କଲେ ଶିଶୁଶାଳୀ ନିବେଦନେ ମୋଷ ପାଇଁ ।

ଅକାମିକା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ ଅକର୍ମକ)—

Akāmikā ୧ । ଅକର୍ମଣ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ)—1. Useless.

ଅକେଷୋ ୨ । କର୍ମର ଅନୁପଯୋଗୀ (ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ)—

ଅକାମ 2 Unfit for work.

୩ । ଅଶକ୍ତ; ଅଳସୁଆ—3 Idle.

ଅକାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + କାମିନ୍, ୧ମା. ୧ବ) —

Akāmī ୧ । କାମନାରହୁତ—1 Free from desires.

(ଅକାମିନୀ—ଶ୍ରୀ) ଭ୍ରମ ବୋଧଲେ ହେ ଅକାମୀ ନର ହେଲେ
ରଖି ନ ପାରେ ତାର ଅର୍ଥ କାଣ ଭଲେ ।

କୃଷ୍ଣବିହ ନଦୀକୂଳର ଶାନ୍ତି ।

୨ । ନିଃସ୍ଵାର୍ଥ—2. Unselfish.

୩ । କ୍ଷେତ୍ରହୀନ—3. Free from amour.

ଦେ. ବିଣ—ଅକାମିକା (ଦେଖ)

Akāmikā (See)

ଅକାମ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ନିଃକର୍ତ୍ତୃ; ଅ + କାମ୍ୟ) —

Akāmya ୧ । କାମନାବିରହୁତ (କର୍ମ); ଫଳପ୍ରାପ୍ତିର ଆଶା ନ
ରହି ଅନୁଷ୍ଠିତ (କର୍ମ)—1. (act) Done
without any ulterior motive.

୨ । ନିଃସ୍ଵାର୍ଥ (କର୍ମ)—2. Unselfish (act).

୩ । ଅନିଚ୍ଛାସମ୍ପନ୍ନ—3. Undesirable.

୪ । ଅନିଚ୍ଛେଦ—4. Not intended.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ମୁକ୍ତି ଓ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ ।

ଅକାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + କାର୍ଯ୍ୟ)—

Akāya ୧ । ଅଦେହ, ଅବସ୍ତୁବଦ୍ଧ—1. Incorporeal.

(ଅକାର୍ଯ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିରାକାର—2. Having no form or shape.

୩ । ଯାହାର ଗନ୍ତି ନାହିଁ—3 Trunkless.

ସଂ. ବି—୧ । ପରମାତ୍ମା—1 The Supreme Spirit; the Quintessence.

୨ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଉଡ଼ୁଗ୍ରହ—2 The ascending node; the Dragon's head.

[ଦ୍ର—ସ୍ବୟଂ ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନୋତ୍ଥୃତ ଅମୃତ ପାନ କରିବାର ଜାଣି ପାର ବିଷ୍ଣୁ ତାକୁ ରକ୍ତରେ ଛେଦନ କଲେ । ତା ମୁଣ୍ଡଟି ଛିଣ୍ଡି ଯାଇ ଅମର ହୋଇ ରହୁ ହେଲା ଓ ଗନ୍ତି କେତୁ ହେଲା । ଅଥବା ବିଷ୍ଣୁ ଶରୀରସ୍ଥାନ—ମହାଭରତ ।]

ଅକାର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଅକ୍ଷର ଅର୍ଥରେ କାର)—

Akāra ୧ । 'ଅ' ଅକ୍ଷର; ଅ ବର୍ଣ୍ଣ; ଅଦ୍ୟସ୍ବରବର୍ଣ୍ଣ ।

1. The letter ଅ (A).

ସଂସାର ଯାକରେ ଯେତେ ଅକ୍ଷର ଅକ୍ଷର ।

ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁହିଁ ଅକ୍ଷର ଅକାର ॥ ପୀତାମ୍ବର—କୃଷ୍ଣବିଂଶ ପୁରାଣ ।

୨ । 'ଅ' ସ୍ବରର ଧ୍ବନି—2 The sound of the letter ଅ (A).

[ଦ୍ର—ସଂସ୍କୃତ ଓ ତତ୍ତ୍ବର ଭାରତୀୟ ଭାଷାମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ଅକାରଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପରିଚିତ ହୁଏ ।]

୩ । ଲୁପ୍ତ ଅକାର; ଖଣ୍ଡ ଅକାର ଯଥା—୧

3. The sign indicating the presence of silent ଅ (A).

[ଦ୍ର—ସଂସ୍କୃତରେ ଯେଉଁଠାରେ ସକ୍ତ ବା ସମାସ ହୋଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶବ୍ଦର ଆଦ୍ୟରେ ଥିବା 'ଅ' ଅକ୍ଷର ଲୁପ୍ତ ହୁଏ, ସେଠାରେ ଲୁପ୍ତ ଅକାର ଏହି ୧ ଚିହ୍ନଦ୍ବାରା ସୂଚିତ ହୁଏ, ଯଥା—ଜଞ୍ଜ + ଅଧିକ = ଜଞ୍ଜାଧିକ । କେହି କେହି ପଣ୍ଡିତ ଓ ଉପାଧି ଲେଖିଲେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚିହ୍ନକୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

ଦେ. ବି. (ଧ୍ବନିଧ୍ବନିରାଶ—ବମନ କଲବେଳେ ବା ବମନୋପକ୍ରମ ହେଲେ କଣ୍ଠରୁ 'ଅ' 'ଅ' ଧ୍ବନି ବାହାରିବାରୁ; କମ୍ପା ସଂ. ଉଦ୍ଧାର)

ନେକାର ୧ । ବମନ; ବାନ୍ତି—1. Vomiting

କୈ ୨ । ବମନୋପକ୍ରମ—2. Tendency of vomiting. (ଯଥା—ଜାକୁ ଅକାର ଉଠାଉଛି)

ଅକାରଜ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅକାର୍ଯ୍ୟ)—

Akāraja ୧ । ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ; କୁକର୍ମ—1 Evil act.

ଅକାର ୨ । ଅନୁପକାର; ଅପକାର—2. Positive evil.

ଅକାରଜ, ୩ । କ୍ଷତି—3. Loss.

ଅକାର ୪ । କର୍ମର ଅଭାବ—4. Want of action.

ଅକାରଣ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କାରଣ)—

Akāraṇa ୧ । କାରଣବିହୀନ—1. Causeless.

୨ । ବୃଥା, ନିରର୍ଥକ—2. Useless; needless.

ଜୟ ପରଜୟକୁ ବ୍ୟାଧା କାରଣ

ଭାଳିବାର ଲୋକର ସିନା ଅକାରଣ । କୃଷ୍ଣବିଂଶ ମହାଭରତ. ବନପର୍ବ ।

୩ । ନିଷ୍ଫଳ—3. Fruitless, vain.

୪ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନ—4. Aimless

ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାରଣ)—

ଅକାରଣ, ୧ । ବିନାକାରଣରେ—1. Without any cause, origin or reason.

ଅକାରଣ

୨ । ଭୂତାରେ, ବୃଥାରେ—2. In vain; for nothing.

୩ । ନିରର୍ଥକ—3. Uselessly.

୪ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନ ଭାବରେ—4. Aimlessly.

୫ । ପ୍ରୟୋଜନଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ—5. Needless.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଅପରିଥିଆଣିକୁ ଦିଆ ଯିବା ନାମ—A name given to a boy whose elder brother or sister died before he was born.

ଅକାରଣଜୀବୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅକାରଣ + ଜୀବ ଧାତୁ + ଇନ୍ + ପା. Akāraṇajībī ୧ ବି)—

(ଅକାରଣଜୀବୀ—ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜୀବର ଜୀବନ ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନୀ । Having a useless life.

ଅକାରଣରେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାରଣ)—ଅକାରଣ (ଦେଖ) Akāraṇare Akāraṇa (See)

ଅକାରଣୀଜୀବୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) (ସଂ. ଅକାରଣଜୀବୀ)— Akāraṇajībī ଅକାରଣଜୀବୀ (ଦେଖ) Akāraṇajībī (See)

ଅପାରାଧ ଅପାତା ମୁଁ ଅକାରଣୀଜୀବୀ

ମୁହିଁ ନ ଜାଣିଲି ତୋତେ କେଉଁମତେ ସେବ । ସାରଳା ମହାଭରତ. ଉଦ୍ଦୋଗ ।

ଅକାରଣେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ସଂ. ଅକାରଣ)—ଅକାରଣ (ଦେଖ) Akāraṇe Akāraṇa (See)

ଅକାରଣ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅକାରଣ)—ଅକାରଣ (ଦେଖ) Akāraja Akāraja (See)

କାର୍ଯ୍ୟ ଅକାରଣ ଅଭୟ ଭୟ ବଧ

ବଦ ମୋକ୍ଷ ପ୍ରଭୃତି ନିହତ ସେ ବୃକ୍ଷ । କୃଷ୍ଣବିଂଶ ମହାଭରତ. ଭୀଷ୍ମ ।

ଅକାରାଦି—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅକାର + ଆଦି)—ଯେଉଁ ଶବ୍ଦର ଆଦ୍ୟରେ ଅ ଅକ୍ଷର ଅଛି—Word beginning with the letter ଅ (A).

ସଂ. ଅ.—ଅ ଅକ୍ଷରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କର ।

Beginning from alphabet ଅ (A).

ଅକାରାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅକାର + ଆନ୍ତ)—

Akāraṇta ୧ । ଯେଉଁ ଶବ୍ଦର ଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣ 'ଅ' ଅକ୍ଷର ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଡ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ନ୍

1. (word) Having the letter ଅ (A) at the end.

(ଯଥା—ଅହଥ; ଦୁହଥ; ଦିଅ ।)

୨ । ଯେଉଁ ଶବ୍ଦର ଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣ ‘ଅ’ ସ୍ଵରଯୁକ୍ତ ।

2 (word) Terminating with the sound ଅ (A.)

(ଯଥା—କାମ, ମାନ, ଶର ।)

ଦେ. ବିଶ—୩ । ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଶବ୍ଦର ଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଥିବା ‘ଅ’ସ୍ଵର ସ୍ଵରୂପେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ ।

3 (pronunciation) In which the ଅ (A) sound of the letter at the end of a word is distinctly uttered.

[ଦ୍ର—ବଙ୍ଗଭାଷାରେ ସାଧାରଣତଃ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା ‘ଅ’ ସ୍ଵରଯୁକ୍ତ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ଉଚ୍ଚାରଣ ‘ଅ’ ସ୍ଵରଯୁକ୍ତ ନ ହୋଇ ଦଳନ୍ତ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇଥାଏ । ସମ୍ଭୂତରେ ଶବ୍ଦାନ୍ତ ‘ଅ’ ସ୍ଵର ସ୍ଵରୂପେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ । ଓଡ଼ିଆରେ ମଧ୍ୟ ତାହା । ଯଥା—ସମ୍ଭୂତ = ପାନମ୍; ନରଃ; ରୂପମ୍ । ବଙ୍ଗଳା = ପାନ; ନର; ରୂପ । ଓଡ଼ିଆ = ପାନ; ନର; ରୂପ । ବଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ଏହି ଦଳନ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ ନିୟମ ସଦୃଶ ରକ୍ଷା କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଯଥା—ବଙ୍ଗଳା = କାଲ୍ (ସମୟ), କାଲ୍ (କାଲ) କିନ୍ତୁ ଲେଖିଲବେଳେ ଦୁଇ ଶବ୍ଦକୁ କାଲ୍; କାଲ୍ ବୋଲି ଲେଖାଯାଏ । ବଙ୍ଗଳାରେ କେଉଁ ଶବ୍ଦାନ୍ତ ଅକାରଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ‘ଅ’ରଖି ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ ହେବ ଓ କେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଦଳନ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ ହେବ ତାହା ନ ଜାଣିବା ଲୋକଙ୍କୁ ବଡ଼ କଷ୍ଟକର ହୁଏ । ଯଥା—ବଙ୍ଗଳାରେ ଲେଖା ହୁଏ, ଆମି କାଲ୍ ଇସ୍କୁଲ୍ ଯାଇବ’ । କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲବେଳେ ବୋଲାଯାଏ,—‘ଆମି କାଲ୍ ଇସ୍କୁଲ୍ ଯାଇବ’ । ବଙ୍ଗଳା ଲେଖାରେ ‘ଯୁକ୍ତ ସ୍ଥୁଲ ମୃତଲୋକଦିଗେର ଶବେତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହଲ୍’ କୁ ପଢ଼ିବା ବେଳେ ‘ଯୁକ୍ତ ସ୍ଥୁଲ ମୃତ ଲୋକଦିଗେର ଶବେତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହଲ୍’ ବୋଲାଯାଏ ହେବ । ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆରେ କଥାବାଚାର୍ତ୍ତରେ ବଙ୍ଗଳାରୁ ଏହି ଦଳନ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ କ୍ରମେ ଅନୁକୃତ ହେଉଅଛି । ମେଘନାଦପୁରୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଉଚ୍ଚାରଣ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ । ହିନ୍ଦୀରେ ମଧ୍ୟ ଅକାର-ଯୁକ୍ତ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ଦଳନ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ ବଙ୍ଗଳାଠାରୁ ବେଶି ପ୍ରଚଳିତ । ସମ୍ଭାଷଣ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଉଚ୍ଚାରଣ ହିନ୍ଦୀ ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଏହି ଦଳନ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣକୁ ଅନୁକରଣ କରୁଅଛି । ଯଥା—ଓଡ଼ିଆ = ରାଜ । ହିନ୍ଦୀ = ରାଜ । ସମ୍ଭାଷଣ = ରାଏଜ]

[ଦ୍ର—ସମ୍ଭୂତ ଓ ତତ୍ତ୍ଵ ଭାରତୀୟ ଭାଷା (ଓଡ଼ିଆ, ବଙ୍ଗଳା, ହିନ୍ଦୀ) ମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣ ପରିଚୟ କଲବେଳେ ସବୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ଅ ଉଚ୍ଚାରଣଯୁକ୍ତ କରା ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ; କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଉଚ୍ଚାରଣ ଦଳନ୍ତ ଅଟେ । ଯଥା—କ = କ + ଅ; ଖ = ଖ + ଅ; କିନ୍ତୁ ଇଂରାଜି, ଲାଟିନ୍, ଫାରସୀ ଆଦି ଭାଷାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଣ୍ଣର ଏହି ଅକାରଯୁକ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣର ପ୍ରଥା ନ ଥିବାରୁ

ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ତାଳ ନାମରୁ ସେହି ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ଧ୍ଵନି ସମ୍ବନ୍ଧ ସହଜରେ ଠିକ୍‌ରୁ ନାହିଁ । ଯଥା—

ସମ୍ଭୂତରେ କ୍ ଧ୍ଵନିର ଉଚ୍ଚାରଣବିଶିଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର କ, ଖ ଧ୍ଵନିର ଉଚ୍ଚାରଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର ଖ ।

ଇଂରାଜୀରେ ବ ଧ୍ଵନିର ଉଚ୍ଚାରଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର ବ B; ମ ଧ୍ଵନିର ଉଚ୍ଚାରଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର ଏମ୍ M; ଦ ଧ୍ଵନିର ଏଚ୍ H; ଅବର୍ଣ୍ଣ୍ୟ ବ (ବ୍) ଧ୍ଵନିର ଡବ୍ଲୁ W.

ଲାଟିନ୍‌ରେ ଅ ଧ୍ଵନିର ଆଲ୍‌ଫା, ବ ଧ୍ଵନିର ବେଟା, ଗ ଧ୍ଵନିର ଗାମା । ଫାରସୀ—ବ ଧ୍ଵନିର ବେ, ଘ ଧ୍ଵନିର ଅଘାଉନ୍ ।]

ଅକାରେଣ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅକାର + ଈଶ; ଅକାର ବା ‘ଅ’ Akāreṣa ଅକ୍ଷରର ଆଧିଷ୍ଠାତୃଦେବ)—

ପରମାତ୍ମା—The Supreme Being.

ଅକାର୍ପଣ୍ୟ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କାର୍ପଣ୍ୟ)—

Akārpanya ୧ । କୃପଣତାରହୃତ—1. Free from miserliness; unstinted.

୨ । ମନର ପ୍ରୟତ୍ନର ସହଜ ପ୍ରଦତ୍ତ (ଧନାଦି) ।

2. (gift) Given with a free and willing heart.

ସ୍ତୋକମାନ ଧନରୁ ସୁଦ୍ଧା ଅଭାବ ହେଲେ ପ୍ରଦତ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଦାନ କରାଯାଏ ନାହିଁ; ଏହି ଦାନକୁ ଅକାର୍ପଣ୍ୟ ଦାନ ବୋଲାଯାଏ । ସୁବଳତାକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ ଏକାଦଶୀ ଚତୁ ।

ସ. ବି—(ନଷ୍ଟ ଚତୁ) କୃପଣତାର ଅଭାବ ।

Freedom from miserliness.

ଅକାର୍ଯ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅ + କାର୍ଯ୍ୟ)—

Akārjya ୧ । ଦୁର୍ଘର୍ମ; କୁର୍ତ୍ତବ୍ୟକର୍ମ—1. Misdeed.

୨ । ଅବୈଧ କର୍ମ; ଅନୁଚିତ କର୍ମ ।

2. Improper act.

୩ । ଅପରାଧ—3. Crime.

୪ । ବୃଥାକାର୍ଯ୍ୟ; ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ କର୍ମ ।

4. Unnecessary act.

୫ । କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭାବ—5. Want of work or employment.

୬ । କ୍ରିୟାରହୃତ୍ୟ—6 Inactivity.

୭ । ଅନିଷ୍ଟ—7 Mischief.

ନୋହଲେ ଉତ୍କଳବନ୍ଧୁ ମହା ଅକାର୍ଯ୍ୟ । କୃଷ୍ଣବିହ୍ନୁ ମହାଭାରତ ବନ୍ଧବ ।

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅନୁରଣୀୟ, ଅନାଚରଣୀୟ; ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ; ଯାହା କରାଯା ଅନୁଚିତ—1 Improper.

୨ । ଅପରାଧଜନକ—2. Criminal.

ଦେ. ବି—୧ । ଅପ୍ରୟୋଜନ —1. Want of utility.

୨ । ଅନୁପକାର; ଅପକାର; କ୍ଷତି—Injury; loss.

ଦେ. ବିଶ—ବୃଥା; ବିଫଳ—Vain; fruitless.

ଚଉଁରୁ ହେଲେ କିଛି ପାଇଲ କି କାର୍ଯ୍ୟ,

କରୁଲେ ସିନା ହୋଇଲ ସେ ଅକାର୍ଯ୍ୟ । କୃଷ୍ଣବିହ୍ନୁ ମହାଭାରତ, ସର୍ବ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଏ ବା ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଶୋଳିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅକାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ—ସଂ. ବିଣ. ପୁ. (ନିଃକର୍ତ୍ତୃ, ଅକାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ)—

Akārjyakshama ୧ । କର୍ମ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ।

(ଅକାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମା—ସ୍ତ୍ରୀ)

1. Unfit for work

୨ । ଅପତ୍ତ—2 Unskilful.

୩ । (୨ମୀ ଭାବ; ଅକାର୍ଯ୍ୟ + କ୍ଷମ)—

ମନକର୍ମ କରିବାରେ ପତ୍ତ ।

3. Skilful in doing evil deeds

ଅକାଳ—ସଂ. ବି. (ଅ + କାଳ)—

Akāla ୧ । ଅପ୍ରସସ୍ତ କାଳ; ଶାସ୍ତ୍ରମତେ ଅଶୁଭ କାଳ; ପୁଣ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ

ବା ଶୁଭକର୍ମ କରିବାର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସମୟ ।

1. A time which is not considered favourable for the performance of religious rites.

(ଯଥା—ଜ୍ୟୋତିଷ ଓ ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଗ୍ରହଣ ସମ୍ରାହ, ମଳମାସ, ପଞ୍ଚମୀକୃଷ୍ଣ, ଷଷ୍ଠୀକୃଷ୍ଣ ଆଦି ଅକାଳ ।)

୨ । ଅମଙ୍ଗଳସୂଚକ ସମୟ; ଯେଉଁ ସମୟରେ ଅଶୁଭ ଶକ୍ତିନିମାନ୍ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ ।

2. Portentious time; inauspicious time.

(ଯଥା—ବିଗ୍ରହାଦି; ଭଲ୍‌କାପାତ; ଧୂମକେତୁ ଆଦିର ଆବିର୍ଭବ କାଳ ।)

୩ । କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସମୟ ।

3. Time considered unfit for any particular work.

(ଯଥା—ପଡ଼ା ପାଇଁ ଅନୟମିତ ଉତ୍ସ; ଚନ୍ଦ୍ରଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ; ଶୌର ଦେବାପାଇଁ ଜନ୍ମ ନକ୍ଷତ୍ର ।)

ଅକାଳେ ମାଉସ ଯାଏ, ଗରୁଡ଼ାବନ ଯାଏ —ଭଗ ।

୪ । ଦୁଃସମୟ; ଯେଉଁ ସମୟରେ ଦେଶରେ ବିପଦ ପଡ଼େ ।

4. A time of general calamity; a time of general distress.

(ଯଥା—ସ୍ତ୍ରୀବିପ୍ଳବ; ଜଳପ୍ରାବଳ, ମାୟାଭୟ ।)

୫ । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ; ଶସ୍ୟହାନି ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଲୋକେ ଖାଇବାକୁ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

5. A bad season; famine; scarcity.

ବାଲେଶ୍ୱର ସେପର ଲକ୍ଷ୍ମୀବିକ୍ରମ ଶାନ, ଦୁଇ ଗୁରୁ ବର୍ଷ ଅକାଳ ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବିବାର କଥା । ପଞ୍ଚରମୋହନ—ଗନ୍ଧସ୍ୱଳ୍ପ ।

୬ । ଅସୁସ୍ଥକାଳ—6. Time which is not yet ripe for any matter.

(ଯଥା—ଅକାଳ ଝଡ଼ା ଫଳ ସୁଆଦିଆ ଲାଗେ ନାହିଁ ।)

୭ । ଅଦିନ; ଅଭୟ; ଯେଉଁ ଋତୁରେ ଯାହା ଦାଢ଼ିବାର ତାହା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଋତୁ—7. Unseasonable time.

(ଯଥା—ମାଘ ମାସରେ ଅକାଳ ବରଷା ।)

୮ । ଜୀବିତକାଳ ପୂରି ନ ଥିବା ସମୟ ।

8 Time when a person is not yet of the age to die.

ଅଗ୍ନି କା ମହାର୍ତ୍ତଙ୍କ ମାଉଲୁ ଅକାଳେ,

କୋପେ ସେହି ଶାପ ଦେଲେ ପ୍ରାଣହୀନକାଳେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ଆଦି ।

ଦେ. ବି—୧ । (କାଳର ସୃଷ୍ଟି ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବାରୁ)

ଆକାଳ ଶିଖମାନଙ୍କ ଉପାସ୍ୟ ଦେବ, ପରମେଶ୍ୱର ।

ଅକାଳ

1. The God of the Sikhs; the Deity of the Sikhs.

[‘ଅକାଳ’ଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବାରୁ ଏମାନଙ୍କ ନାମ ଅକାଳୀ; ଏମାନଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ମନ୍ତ୍ର ‘ସତ୍‌ଶ୍ରୀ ଅକାଳ’ ।]

୨ । ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତିଙ୍କ କନ୍ୟା ଓ କାଶ୍ୟପଙ୍କର ଶ୍ୱାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମା; ଯାହାଙ୍କଠାରୁ ପଦ୍ମାବତୀ ଜନ୍ମି ଥିଲେ (ସାରଳା ମହାଭାରତ, ଆଦ୍ୟ ପର୍ବ ।)

2 Name of a daughter of Daksha Prājapati who is said to have given birth to the mountains.

ଅକାଳକାଣ୍ଡ—ଦେ. ବି. (ଅକାଳରେ ଉପଗତ କାଣ୍ଡ)—

Akalakāṇḍa ୧ । ଅକସ୍ମାତ୍ ଅସି ପଡ଼ିବା ଶର ।

1. An arrow which comes from nowhere.

ଶୁଙ୍ଗାରକାଳେ ନାସ୍ତତ ମାଉଲୁ ତୁ ପାଣ୍ଡୁ,

ତୋର ଶୁଙ୍ଗାରେ ଅକାଳକାଣ୍ଡ ଅସି ପଡ଼ି । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ଆଦ୍ୟ ।

[ଦ୍ର—ଅଗ୍ନି କାର୍ତ୍ତବୀ ପୁରାଣମାନାରେ ଗୋଟିଏ ମୃଗୀକୁ ରମଣ କରୁଥିବାବେଳେ ମୃଗୀର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ମୃଗସୂର୍ଯ୍ୟ ବନକୁ ଆଗତ ପାଣ୍ଡୁ ଶର ମାରୁବାରୁ ଋଷି ଓ ମୃଗୀ ମଲେ । ଅଗ୍ନି କାର୍ତ୍ତବୀ ମଲ୍ଲବେଳେ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କୁ ଶାପଦେଲେ ଯେ, ତୁ ମୋତେ ଶୁଙ୍ଗାର କାଳରେ କାଣ୍ଡ ମାରୁବାରୁ ତୋ ଶୁଙ୍ଗାର କାଳରେ ତୋ ଉପରେ ଅକାଳକାଣ୍ଡ ଅସି ପଡ଼ି । ପାଣ୍ଡୁ ଏହି ଶାପ ଭୟରେ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଶ୍ୱୀଙ୍କ (କୁନ୍ତୀ ଓ ମାତ୍ରା) ସଙ୍ଗେ ପରିତ୍ୟାଗ କଲେ; କେତେକାଳ ଅନ୍ତେ ପାଣ୍ଡୁ ଏକଦା କାମାକ ଦୋର ମୁନିଙ୍କ ଶାପକୁ ହେଜି ନ ପାରି ମାତ୍ରାଙ୍କ ସହବାସ କରିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ କପାଳରେ ଗୋଟିଏ ଅକାଳକାଣ୍ଡ ବାଜିଲା ଓ ସେ ମୃତ ହେଲେ (ସାରଳା ମହାଭାରତ) । ମୂଳ ମହାଭାରତରେ ଏ ଋଷିଙ୍କ ନାମ କମିନମ ଋଷି ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅକସ୍ମାତ୍ ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତଭାବରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ବିପଦ—2. A sudden calamity; a bolt from the blue.

ଅକାଳ କାଣ୍ଡ କପାଳେ ବାଜେ । ଭଗ ।

୩ । ଅସମ୍ଭବରେ ଦାଢ଼ିବା କାଣ୍ଡ ବା ଦାଢ଼ିଣୀ ।

3. An unexpected incident.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାଳକୁସୁମା	ଅନୁସାର ବା ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଣ୍ଣ	ଝ	ଞ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଅକାଳକୁସୁମା—ସ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅକାଳଜାତ କୁସୁମା)—
Akālakushmāṇḍa ୧ । ଅରୁତ୍ତରେ ଫଳବା ପାଣିକଣାରୁ ।

1. A white gourd born
out of season.

(ବଳଦାନ ଓ ଅହାର୍ଥ ଏ କୁସୁମା ବ୍ୟବହାର ଶାସ୍ତ୍ରରେ
କରିବ)

୨ । କୁଳାଙ୍ଗାର; କୁଳପାଂଶଳ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An evil son;
an unworthy son of a family.

[ଦ୍ର—କଥିତ ଅଛି ଯେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଗାନ୍ଧାରୀ ଗର୍ଭମାସ ନ ପୂରୁଣୁ
ପାଣିକଣାରୁ ପରି ଗୋଟିଏ ମାଂସପିଣ୍ଡ ପ୍ରସବ କଲେ ଓ ସେହି
ପିଣ୍ଡରୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନାଦି ଶତ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମିଲେ । ଏମାନେ କୁରୁବଂଶର
ବିନାଶର କାରଣ ହେବାରୁ କୁଳାଙ୍ଗାର ସନ୍ତାନକୁ ଅକାଳକୁସୁମା
ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅକାଳକୁସୁମା—ସ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅକାଳଜାତ କୁସୁମା)—
Akālakusuma ୧ । ଫୁଟିବା ରତ୍ନ ଛତା ଅନ୍ୟ ରତ୍ନରେ ଫୁଟିବା
ଫୁଲ—A flower blossoming out
of its season; untimely flower.

ଅକାଳ ଚଡ଼କ—ଦେ. ବି. —୧ । ଅରୁତ୍ତରେ ପଡ଼ିବା ବଜ୍ର ।

Akāla chardaka 1. Thunderbolt falling
untimely.

ଅକାଳ ବଜ୍ରାସାତ

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅକସ୍ମିକ ବିପଦ ।

2. A sudden mishap.

ଦୁର୍ଜନ ଭୟେ ସଜ୍ଜନ ଯେଉଁ ମାର ଲେଖେ,

ନିଶ୍ଚୟ ତା ପରେ ଅକାଳଚଡ଼କ ପଡ଼େ । ସାରଳାମହାଭାରତ, ଅନ୍ୟ ।

ଅକାଳ ଛତାର—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ. (ଗାଳ) (ସ. ଅକାଳ + ସତ)—

Akāla chhatarā ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ସମୟରେ ପେଟ
(ଅକାଳ ଛତା-ଶ୍ରୀ) ବିକଳରେ ଅନ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଖାଏ; ଅର୍ଥାତ୍
'ଛତରରେ ପେଟ'; ଛତରଶ୍ରୀ ।

(a form of abuse) A person who

takes his meal in a public kitchen
opened during a famine.

ଅକାଳଜ—ସ. ବି. ପୁଂ. (ଅକାଳ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Akālaja ୧ । ଅସମୟରେ ଜାତ—1. Born untimely.

(ଅକାଳଜା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଗର୍ଭକାଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ହେଉଣୁ ମାତୃଗର୍ଭରୁ
ଜାତ (ସନ୍ତାନ)—2. (child) Born before
full time.

୩ । ଅରୁତ୍ତରେ ଉତ୍ପନ୍ନ—3. Unseasonable.

ଅକାଳଜଳଦୋଦୟ—ସ. ବି. (୨ମୀ ଓ ୨ଶ୍ରୀ ଚତୁ; ଅକାଳରେ ଜଳଦର

Akālajaladodaya ଉଦୟ)—

୧ । ଅନ୍ଧନରେ ମେଘ ଉଠାଇବା; ବର୍ଷାଉତ୍ତ ଛତା ଅନ୍ୟ
ଉତ୍ତରେ ମେଘ ଉଠାଇବା—1. The rising of

cloud out of season; unseasonable
rising of clouds.

୨ । କୁହୁଡ଼ି—2. Fog; mist.

ଅକାଳହର୍ଡା—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ଫଳ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପକ୍ୱ ବା ପୁଷ୍ପ
Akālahardā ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଗଛରୁ ଝଡ଼ି ପଡ଼େ; କେଷ୍ଟୁଡ଼ି
ଅବସ୍ଥାରେ ଗଛରୁ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବା (ଫଳ) ।

(fruit) Fallen from the tree before it
is ripe.

ଅକାଳପକ୍ୱ—ସ. ବିଶ. (୨ମୀ ଚତୁ)—

Akālapakwa ୧ । ଅସମୟରେ ପାଚିଥିବା (ଫଳ); ପାଚିବାର
(ଅକାଳପକ୍ୱତା—ବି) ରତ୍ନ ନ ହେଉଣୁ, ଯେଉଁ ଫଳ ପାଚିଯାଏ;
କେଷ୍ଟୁଡ଼ି ପକ୍ୱ—1. (fruit) Ripened before time.

୨ । ଯେଉଁ କଷ୍ଟା ଫଳକୁ (ଯଥା—କାଠିଆକଦଳୀ, ଆମ୍ବ,
ପଣସ) କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ (ଯଥା—ଖର ଦେଇ, ଧୂଆଁ
ଦେଇ, ଖୋଇଠା ମାରି) ପକ୍ୱ କରିଥାଏ ।

2. (young fruit) Made ripen by the
employment of artificial means.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବାଲ୍ୟ ବା ଯୁବାକାଳରେ ବୃଦ୍ଧ ଓ ଜ୍ଞାନ
ବ୍ୟକ୍ତି ପରି ଆଚରଣକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

3. (a young man) Conducting himself
like an older and wiser man; untimely
wise.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସାଂସାରିକ ଅନୁଭବ ନ ଥାଇ କେବଳ ପୁସ୍ତକ
ପାଠରୁ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରି ବୃଦ୍ଧ ଓ ଅନୁଭବ ପରି ଆଚରଣକାରୀ
(ଯୁବକ) ।

4. (a young man) Conducting himself
like a wise old man by means of
theoretical knowledge derived from
book-lore.

ଅକାଳ ପୁରୁଷ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + କାଳ + ପୁରୁଷ; କାଳର ସୃଷ୍ଟି
Akāla puruṣa ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବାରୁ)—ଶିଖମାନଙ୍କ ପୂଜିତ
ଆକାଳ ପୁରୁଷ ଅତିପୁରୁଷ; ପରମେଶ୍ୱର ।

ଅକାଳ ପୁରୁଷ The name by which the Sikhs
worship God.

[ଦ୍ର—ଶିଖମାନେ 'ସତ୍ତ୍ୱ ଶ୍ରୀ ଅକାଳ' ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣପୂର୍ବକ
'ଅକାଳ' ବା ଅକାଳ ପୁରୁଷଙ୍କ ଭଜନା କରନ୍ତି; ପରମେଶ୍ୱର ବା
ଅତିପୁରୁଷଙ୍କୁ ଶିଖମାନେ 'ଅକାଳ' ନାମରେ ଭାଜନ୍ତି । 'ଅକାଳ'କୁ
ଭଜିବାରୁ ଶିଖସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଗୋଟିଏ ନାମ 'ଅକାଳୀ' ।]

ଅକାଳପୋଷା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ସ. ଅକାଳ + ପୋଷକ)—

Akālapoṣhā ଅକାଳ ବା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କାଳରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପୁଷ୍ଟି
(ଅକାଳପୋଷା—ଶ୍ରୀ) ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଆହାର ଦେଇ ପୋଷନ୍ତି ବା ପିଲନ୍ତି ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧି' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

(a person) Maintaining the poor
in times of scarcity or famine.

ଅକାଳଫଳ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅକାଳଜାତ ଫଳ)—

Akālaphala ଫଳବା ରୁଚୁ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ରୁଚୁରେ ଫଳବା ଫଳ ।
Fruit growing out of season;
untimely fruit.

ଦେ. ବି—୧ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅକାଳକୁଷ୍ମାଣ୍ଡ (ଦେଖ)

1. Akālakushmāṇḍa (See)

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପିତାମାତାଙ୍କର ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦନା ଶକ୍ତି
ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଲଭ ନ ହେଉଥିବା ସେମାନଙ୍କଠାରୁ
ଜନ୍ମିବା ସନ୍ତାନ ।

2. An offspring of undeveloped
parents.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପିତାମାତାଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ ସନ୍ତାନ
ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ଶକ୍ତି ଲୋପ ହେବା ପରେ
ଅର୍ଥାତ୍ ବାକିକ୍ୟରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ସନ୍ତାନ ।

3. An offspring of decrepit
or worn out parents.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଗର୍ଭ ଧାରଣର ଦଶ ମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ
ହେଉଥିବା ଜନ୍ମିବା ପିଲା ।

4. An offspring born before the
full period of conception.

ଅକାଳ ବିଧି—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ମାତାର ଗର୍ଭଧାରଣର ଦଶ ମାସ ନ ହେଉଥିବା
Akāla biḍhā ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦନା ।

ଅକାଳବିଧାନ

1. A mother's bringing forth
of children before the
full conception period is
over.

୨ । ମାତାର ଗର୍ଭ ଧାରଣ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ବୟସ ନ
ହେଉଥିବା ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦନା ।

2. A mother's giving birth to children
while she is too young.

୩ । ମାତାର ଗର୍ଭଧାରଣ କରିବାର ବୟସ ଟିପି ଗଲା ପରେ
ବାକିକ୍ୟରେ ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦନା ।

3. A mother's bringing forth of children
when she is too old.

୪ । ଅକାଳଜ ସନ୍ତାନ—4. A child born before
the full conception period.

ଅକାଳବିଧି—ଗ୍ରା. ବି. ବି—

Akālaviḍhā ୧ । ଗର୍ଭଧାରଣର ମାସ ନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଥିବା
ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରେ ।

1. (a woman) Bearing children
before the full conception-
period is over.

୨ । ଅତି ବାଳାବସ୍ଥାରେ ଶିଶୁ ପ୍ରସବକାରିଣୀ ।

2. (a mother) Bearing children while
she is too young to conceive.

୩ । ଅତି ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାରେ ଶିଶୁ ପ୍ରସବକାରିଣୀ ।

3. (a mother) Bearing children while
she is past the child-bearing age.

ଅକାଳବୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅକାଳରେ ଘଟିବା
Akālavr̥ṣhti ବୃଷ୍ଟି)—ଅଦିନ ବରଷା; ବର୍ଷାରୁ (ଅସାଦୃଶ,
ଅକାଳ ବୃଷ୍ଟି ଶ୍ରାବଣ) ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ରୁଚୁରେ ହେବା ବରଷା ।

Unseasonable rain; rain occurring
out of the rains.

ଦେ. ବି—ପୁଷ, ମାଘ, ଫାଲ୍ଗୁଣ ଓ ଚୈତ୍ର ମାସରେ ହେବା ବହୁ
ଜଳ ବୃଷ୍ଟି—Copious rainfall during the

months of Pūsha, Māgha, Phagūṇa
and Chaitra.

ଅକାଳବୋଧନ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ତତ୍)—

Akālābodhana ୧ । ଶୋଇବାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ କିମ୍ବା
ମନୁଷ୍ୟ ଶୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତାହାକୁ ନିଦରୁ ଉଠାଇବା ।

1. The rousing of a person from sleep
at an unusual hour of the night or while
he is fast asleep.

(ଯଥା—ରାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ମାରିବାପାଇଁ ରାବଣ ଅଦେଶରେ କୁମ୍ଭ-
କର୍ଣ୍ଣର ଅକାଳବୋଧନ ହୋଇଥିଲା ।)

୨ । ନିର୍ବାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦେବତାଙ୍କର ପଦ୍ମ ଉଠାଇବା ।

2. The rousing of a Deity or Idol at
an unusual hour when the Idol is
supposed to be taking rest.

(ଯଥା—ରାବଣଙ୍କୁ ମାରିବାପାଇଁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ଅକାଳ-
ବୋଧନ କରି ଦୁର୍ଗାପୂଜା କରିଥିଲେ ।)

ଅକାଳମରଣ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ତତ୍)—

Akālamarāṇa ୧ । ପୂର୍ଣ୍ଣାୟୁ ପୂର୍ବରୁ ମରଣ; ଅଲୋଭ୍ୟ ଯିବା ।

1. Untimely death; death at an
unusually young age.

୨ । ଅସମ୍ଭବ—2. Unnatural death.

(ଯଥା—ସର୍ପାଘାତ, ବଜ୍ରପାତ, ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧ, ମକ୍ତନ,
ଦୃଢ଼ା ଆଦି ଜଳିତ ମୃତ୍ୟୁ)

୩ । ଦୁର୍ବିଷ ସମୟରେ ରୋଗ ବା ଅନାଦାରରେ ମୃତ୍ୟୁ ।

3. Death due to starvation or disease
during a famine.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ତାସର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାଳବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଦ୍ଵ

୪ । ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଅଶୁଦ୍ଧ କାଳରେ ମୃତ୍ୟୁ ।

4. Death at a particularly unholy time.

(ଯଥା— ଅକାଳମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପୁଣ୍ୟର ଦୋଷ ଲାଗେ ।)

ଅକାଳଯୋଗୀ—ଦେ. ବି (ସ. ଅକାଳ + ଯୋଗିନ)—

Akālājogī ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ବା ଯୁବାବସ୍ଥାରେ ଯୌବନେ ସନ୍ନାମୀ ଗୃହ ତ୍ୟାଗ କରି ସନ୍ନାସ ଅବଲମ୍ବନ କରେ; ଅକାଳେ ଯୋଗୀ ଗୃହତ୍ୟାଗୀ ଯୁବକ—1. A person who turns anchorite while very young.

ଅକାଳ ଯୋଗୀ ସକାଳେ; ପଥ ବଡ଼ ଦୂର

ନୟ ଚରଣ—ନାବକ ଧୀର । ପ୍ରବଚନ ।

୨ । ଦେଶରେ ଅକାଳ ବା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼ିବାକୁ ଘରେ ଖାଇବାର ସମ୍ଭାବନା ନ ଥିବାରୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଖାଦ୍ୟ ପାଇବା ପାଇଁ ଯୋଗୀ ବା ସନ୍ନାସୀର ଭେଷ ଧରିଥାଏ ।

2 A person who assumes the garb of an anchorite in famine-time.

ଅକାଳ ଯୋଗୀ ମାଧ୍ୟମ ଭକ୍ତ । ଭଗ୍ନ ।

ଅକାଳରସବ୍ୟଞ୍ଜନା—ସ. ବି. (୨ମୀ ଓ ୨ଷ୍ଠୀ ଭକ୍ତ; ଅକାଳରେ ରସ ବ୍ୟଞ୍ଜନା)—

Akālārasabyañjanā

(ଅଳଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ର) ରସବର୍ଣ୍ଣନାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରଚନାଦୋଷବିଶେଷ ।

(Rhetoric) A short of defect in composition

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ସମୟରେ ଯେଉଁ ରସ ବ୍ୟକ୍ତି କଲେ, ନିରୁଦ୍ଧ ଭାବ ଭୁବୟ ହୁଏ, ସେହି ସମୟରେ ଉକ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ ରସର ଅବତାରଣା ବା ଉଲ୍ଲେଖକୁ ଅକାଳରସବ୍ୟଞ୍ଜନା ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅକାଳସହ—ସ. ବି. ପୁ. (ନିଃସହ; ଅ + କାଳସହ)—

Akālāsaha ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଳମ୍ବ ସହ ପାରେ ନାହିଁ;

(ଅକାଳସହା—ଶ୍ରୀ) ଅସମ୍ଭାଳ; ଅଧୀର—1. (person) Not brooking delay; impatient; unable to bide one's time.

୨ । ଯେଉଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି (ଯଥା—ପାତଳ ଫଳ; କଷ୍ଟ ଦୁଧ; ରକ୍ତ ଭତ୍ତ; ଭିକ୍ଷ) ବେଶି କାଳ ରହିଗଲେ କ୍ଷୟଦ୍ଵାରର ଅଯୋଗ୍ୟ, ବିକୃତ ବା ପୋତିଆ ହୋଇଯାଏ ।

2. (thing) Which becomes spoiled if not used soon.

୩ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ବିଳମ୍ବ ଘଟିଲେ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

3. (matter) Which does not admit of any delay.

୪ । ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ବହୁକାଳସ୍ଥାୟୀ ବା ସହନଶୀଳ ନୁହେଁ ।

4. Unable to hold out long.

ଅକାଳ—ଦେ. ବି—ଅକାଳୀ (ଦେଖ)

Akālī

Akālī (See)

ଅକାଳୀ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକାଳକ; ଅକାଳୀୟ)—

Akālī ୧ । ଅକାଳରେ ଘଟିବା—1. Unseasonable; untimely.

୨ । ଅସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ—2. Arriving at an inopportune time.

(ଯଥା—ଘରେ ସମସ୍ତେ ଶିଅପିଆ ସାରବା ପରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ଉପକାରୀ ବନ୍ଧୁ ।)

ଅକାଳକ—ସ. ବି. (ଅକାଳ + କ)—

Akālīka ୧ । ଅସମୟକ—1. Unseasonable; untimely.

୨ । ଅକାଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Relating to akālā.

ଅକାଳଗୁଡୁ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—ବାଳକମାନଙ୍କର ଏକ ପ୍ରକାର ଡୁଡୁ Akālīgurdu ଖେଳ—A kind of out-door game amongst boys

[ଦ୍ର—ଏହା ଡୁଡୁ ଖେଳ ପରି ଦୂର ଦଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖେଳାଯାଏ; ଏକ ଦଳର ଯେଉଁ ବାଳକ ମଝି ଗାରକୁ ଡେଇଁ ଅନ୍ୟ ଦଳର ସୀମାକୁ ଯାଏ, ସେ 'ଅକାଳ' 'ଅକାଳ' ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଦଉଡ଼ୁଥିବାରୁ ଖେଳର ଏହି ନାମ ।]

ଅକାଳଗୁଡୁ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—ଅକାଳଗୁଡୁ (ଦେଖ)

Akālīgurdu

Akālīgurdu (See)

ଅକାଳୀ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକାଳକ; ଅକାଳ ଏମାନଙ୍କ ଉପାସ୍ୟ ଦେବ Akālī ଥିବାରୁ)—ନାନକପଣ୍ଡା; ଶିଖ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଅକାଳୀ

The Sikhs.

ଅକାଳୀ [ଦ୍ର—ପଞ୍ଜାବରେ ଅକାଳୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଧର୍ମସ୍ଥାନ (ଗୁରୁ ଦ୍ଵାର)ମାନଙ୍କ ପରିଗ୍ରହଣ ବିଷୟରେ ଓ ନିଜର କେତେକ ଧର୍ମାନୁମୋଦିତ ପ୍ରଥା ରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଗର୍ଭସ୍ପେଷ୍ୟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବହୁତ ଅଳି କରି ଓ ନାନାଦି କର୍ମସାଧନ ସହ ନିଜର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନରେ ସମର୍ଥ ହୋଇ-ଅଛନ୍ତି ଓ ଧର୍ମରକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ସତ୍ସାଧୁ ଓ ସ୍ଵାର୍ଥତ୍ୟାଗ ଦେଖାଇଅଛନ୍ତି, ତାହା ଭାରତସ୍ଥମାନଙ୍କ ଓ ଗର୍ଭସ୍ପେଷ୍ୟଙ୍କୁ ବିସ୍ମିତ କରିଅଛି । ଅକାଳୀମାନେ ମୁଣ୍ଡରେ କଳା ରଙ୍ଗର ପଗଡ଼ି ବାନ୍ଧନ୍ତି ।]

ଅକାଳୀଜାତ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକାଳକ + ଜାତ)—

Akālījātha

ଅକାଳୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ଦଳ ।

ଆକାଳୀଜାତ

A company of Akālīs.

ଅକାଳୀଜାତ

ଅକାଳୀୟ—ସ. ବି. (ଅକାଳ + ଯ)—ଅକାଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

Akālīya

Relating to Akālā.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟର ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅକାଳେ—ଦେ. ବି. ବିଶ. (ସ. ଅକାଳେ)—

Akāle ୧ । ଅକାଳରେ—1. In Akāla.

୨ । ଅସମୟରେ, ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ।

2. Untimely, in an improper time.

ଅକାଳେ ଅକାଳେ ଦେବ ଦୁର୍ଗୋବେ ବଧୁର ଗାୟିକା । ମଧୁପଦନ ।

୩ । ଅକସ୍ମାତ୍; ହଠାତ୍—3. Suddenly.

୪ । ବହୁକାଳ ଅନ୍ତରରେ; କଦାଚିତ୍, କେବେ କେବେ (ଦୃଷ୍ଟି କଥା) ।

4. At times few and far between.

* । ଅନିଶ୍ଚିତ ସମୟରେ—5. At unstated times.

୬ । ଅପରାଗତ ବୟସରେ—6. At an unripe age.

୭ । ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ଗତ ହେଲା—7. After the proper time.

୮ । ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ—8. Before the proper time.

ଅକାଳ—ସ. ବିଶ. (ଅକାଳ + ଯ) — ଅକାଳକ (ଦେଖ)

Akālya Akālika (See)

ଅକିଞ୍ଚନ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁଶ୍ଚାନ୍ତ; ଅ = ନାହିଁ + କିଞ୍ଚନ = କିଛିମାନ)
Akiñchana ଯାହାର) — ନିଷ୍ଠ; ଅଭିହରତ୍ୱ; ସମ୍ବଳହୀନ ।
(ଅକିଞ୍ଚନା—ଶ୍ରୀ) Destitute; penniless; indigent.

ସ୍ୱସାରେ ଅକିଞ୍ଚନମାନେ ।

ଯାହା ଭଜନ୍ତି ଶ୍ରୀକମଳେ ॥ ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ. ୨

ଅକିଞ୍ଚନତା } ବି ୧ । ନଗଣ୍ୟ—Insignificant;
ଅକିଞ୍ଚନତା } (man) of straw.

୨ । ସାମାନ୍ୟ; ଉଚ୍ଚର—2. Humble.

୩ । ଦେସ୍—3. Despicable.

୪ । ମୂଢ଼; ସ୍ଥାନ; ଅଧମ—4. Low; mean.

* । ମୂଲ୍ୟହୀନ—5. That which is worth nothing (M. W.).

ଅକିଞ୍ଚନତା—ସ. ବି. (ଅକିଞ୍ଚନ + ତା) — ୧ । ଦରିଦ୍ରତା; ଦାନତା ।

Akiñchanatā 1. Poverty; destitution.

୨ । ସ୍ଥାନତା—2. Meanness; despicableness.

୩ । ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ବରଣ କରିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ।

3. Voluntary poverty (as practised by the jaina ascetics).

ଅକିଞ୍ଚିତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + କିଞ୍ଚିତ୍ = କିଛି ମାତ୍ର) —

Akiñchit ୧ । ଅତି ସାମାନ୍ୟ—1. Very humble.

୨ । ଅତି ଦେସ୍—2. Very insignificant.

ସ. ସ୍ୱଳ୍ପ—ଅତି ସାମାନ୍ୟ; ଯତ୍ସାମାନ୍ୟ—A very little.

ଅକିଞ୍ଚିତକର—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + କିଞ୍ଚିତ୍ + କର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —
Akiñchitkara କିଛି ମାତ୍ର କର ନ ପାରେ) —

(ଅକିଞ୍ଚିତକର—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଅତି ଦେସ୍; ଅତି ସାମାନ୍ୟ—1. Very slight; very insignificant.

୨ । ଅତି ଦେସ୍—2. Very despicable.

୩ । ଯାହାହାର କିଛି କାମ ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ ।

3. Good-for-nothing.

ଅକିଦା—ବୈଦେ ବି (ଅ. ଅକିଦା; ଅ. ଅକିଦ୍ = ପ୍ରତିଜ୍ଞା) —

Akidā ୧ । ହଲପ; ହାହି—1. Solemn oath.

ହଲପ ୨ । ଈଶ୍ୱର ବା ଦେବତାଙ୍କ ନାମ ଧରି କରାଯିବା ହଲପ ।

ହଲପ 2. Oath taken in the name of God or of some Deity.

ଅକିରତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅକୀର୍ତ୍ତି) — ଅକୀର୍ତ୍ତି (ଦେଖ)

Akirati Akīrtti (See)

ଅକିରିତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅକୀର୍ତ୍ତି) — ଅକୀର୍ତ୍ତି (ଦେଖ)

Akiriti Akīrtti (See)

ଅକିଲିଷ୍ଠ—ସ. ବିଶ. (ବହୁଶ୍ଚାନ୍ତ; ଅ + କିଲିଷ୍ଠ) —

Akilishṭha ୧ । ନିଷ୍ଠାପ—1. Sinless.

(ଅକିଲିଷ୍ଠ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଦୋଷଶୂନ୍ୟ—2. Faultless.

ଅକୀର୍ତ୍ତି—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସ. ଅକୀର୍ତ୍ତି) — ଅକୀର୍ତ୍ତି (ଦେଖ)

Akirati Akīrtti (See)

ଅକୀର୍ତ୍ତି ଅକୀର୍ତ୍ତି ପଦ୍ୟରେ ଜଗତ ବସନ୍ତକୁ ଭଜନ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟସଙ୍ଗୀତ ।

ଅକୀର୍ତ୍ତି; ଅକୀର୍ତ୍ତି

ଅକୀର୍ତ୍ତି—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସ. ଅକୀର୍ତ୍ତି) — ଅକୀର୍ତ୍ତି (ଦେଖ)

Akirati Akīrtti (See)

ଅକିର୍ତ୍ତି ଲଭି ସିନା ଅକୀର୍ତ୍ତିରେ ବଳିଆ

ଅକୀର୍ତ୍ତି; ଅକୀର୍ତ୍ତି ଅକୀର୍ତ୍ତିରେ ଏ କି ଶବ୍ଦ । ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅକୀର୍ତ୍ତି—ସ. ବି. (ନିଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କୀର୍ତ୍ତି) — ୧ । ଅପସନ୍ନ; ଅଖ୍ୟାତି;

Akirati ଦୁର୍ନାମ; ବଦନାମ—1. Ill fame; disrepute.

୨ । ଅପବାଦ—2. Defamation; slander.

ଏହି ଅକୀର୍ତ୍ତି ଚୁମ୍ବର ସନ୍ଦର୍ଭ ବ୍ୟାପିବ । ସାରଳାମହାଭାରତ. ଭବ୍ୟୋଗ ।

୩ । ଅପମାନ—3. Disgrace (M. W.).

ଅକୀର୍ତ୍ତିକର—ସ. ବିଶ. (ଅକୀର୍ତ୍ତି + କର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Akirittikara ୧ । ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ନିଜର ବା ଅନ୍ୟର ଅଖ୍ୟାତି ରଚନା ହୁଏ; ଅପସନ୍ନକର ।

1. Disreputable.

୨ । ଅପମାନଜନକ—2. Causing disgrace; insulting (M. W.).

ଅକୀର୍ତ୍ତିମନ୍ତ୍ର—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ. (ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ.) (ସ. ଅକୀର୍ତ୍ତି + ମନ୍ତ୍ର) —

Akirittimanta ପ୍ରତ୍ୟୟ) — ଅଖ୍ୟାତିପ୍ରତ୍ୟୟ; ଯାହାର ଅକୀର୍ତ୍ତି ଜଗତରେ ବ୍ୟସ୍ତ — Disreputable; notorious.

ଅକୀର୍ତ୍ତିମନ୍ତ୍ର ଲୋକ ନରକରେ ଯୋଗ । ବୃହସ୍ପତି ମହାଭାରତ. ବନ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ୠ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ଷ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋ	ୠ	ଉ	ଋ

ଅକ୍—ବୈଦେ. ବି. (କଚରଥ ଭାଷା) (ଅ. ଶ୍ରେଣୀ)—

Aku ୧ । ଉକ୍ତ ; ମକଦ୍ଦମା ସମ୍ପର୍କିତ ଘଟଣା ।

ଅକ୍ 1. Occurrence.

ଅକ୍ ୨ । ମକଦ୍ଦମାର ଘଟଣା ଘଟଣାସ୍ଥଳୀ ସ୍ଥାନ ।

2. Scene or place of occurrence.

୩ । ଅପରାଧ—୩. Offence; misdeed.

ଅକ୍ତା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + କ୍ତ) —ଯାହା କୁଟିତ ହୋଇ ନାହିଁ ;

Akutā ଯାହା ଭିଜି, ହିମାମୟ, ଅଦି କୁଟିତା ଯନ୍ତ୍ରରେ କୁଟା ବା

ଆକୃତି ହେଉ ନାହିଁ—Unhusked; not pressed.

ଅକ୍ତା (ଯଥା—ଅକ୍ତା ଧାନ, ଅକ୍ତା ଚୂନ ।)

ଅକ୍ତା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁଃ; ଅ + କ୍ତ)—

Akuntā ୧ । ଯାହା ଦକ୍ଷତା ହୋଇ ନାହିଁ ; ଶସ୍ତ୍ର ।

(ଅକ୍ତା—ଶ୍ରେଣୀ) 1. Not blunted; sharp.

ଅକ୍ତା, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଯାହାର ।

ସେ ମନ ପାଦେ ନମସ୍କାର ॥ କବିଭାଷା. ଭଗବତ ।

୨ । ସଙ୍କୋଚରହୀନ—2. Unhesitating; free from hesitation.

୩ । ଅଶଙ୍କିତ—3. Dauntless.

୪ । ଅସଙ୍କୁଚିତ—4. Not contracted.

୫ । ଯାହା ଶର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନାହିଁ ।

5. Not worn out.

୬ । ଅନତ—6. Unbent.

୭ । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ—7. Unagitated.

୮ । ପ୍ରତିଭାବୃନ୍ଦ—8. Talented.

୯ । ସଚେତ—9. Vigorous (M. W.).

୧୦ । ସବଦା ଚଢ଼ିତା—10. Ever fresh (M. W.).

୧୧ । ଅନନ୍ତକାଳସ୍ଥାୟୀ—11. Eternal (M. W.).

ଅକ୍ତା—ସ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁଃ; ଅ + କ୍ତ) —ଅକ୍ତ (ଦେଖ)

Akuntā Akuntā (See)

(ଅକ୍ତା—ଶ୍ରେଣୀ)

ଅକ୍ତାର୍ଥ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସ. ଅକ୍ତାର୍ଥ) —ଅକ୍ତାର୍ଥ (ଦେଖ) ।

Aktārtha Akūtārtha (See)

ଅକ୍ତାର୍ଥ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. ୧ । ନଗଣ୍ୟ—1. Insignificant.

୨ । ଦେହ—2. Despicable.

ଅକ୍ତୋଭୟ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅକ୍ତୋଭୟ; ଅ + ଭୟ) —

Akutobhaya କାହାଠାରୁ ଧର୍ମ ଯାହାର—

(ଅକ୍ତୋଭୟ—ଶ୍ରେଣୀ) ୧ । ଧର୍ମ ଧାରକ ଅନ୍ୟ କାହାଠାରୁ ବା

(ଅକ୍ତୋଭୟ—ଶ୍ରେଣୀ) ୨ । ଧର୍ମ ଧାରକ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ନାହିଁ ।

1. Having nothing or nobody

to fear from; having no fear

from any quarter; secure.

୨ । ନିଶଙ୍କ; ନିର୍ଭୟ—Undaunted; fearless.

ଅକ୍ତପ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅ = ଲୁହେ + କ୍ତପ୍ୟ = ସ୍ପର୍ଶରୂପ ଛତା ଅନ୍ୟ ଧାତୁ) —

Akupyā ୧ । ସୁନା ଓ ରୂପା—1. Gold and silver.

୨ । ସୁନା ରୂପା ଛତା ନିକୃଷ୍ଟ ଧାତୁ ।

2. Base metal (M. W.).

ଅକ୍ତମାରି—ସ. ବିଶ. ଶ୍ରେଣୀ. (ଅ + କ୍ତମାରି) —ବିବାହିତା (ବାଳିକା) ।

Akumārī Married (girl.)

ସ. ବି. ଶ୍ରେଣୀ—ଦଶ ବର୍ଷ ବୟସ୍କା ବାଳିକା—A girl of ten

years of age.

ଅକ୍ତର—ସ. ବି. (ନାମ) ୧ । (ସ. ନାମ ଅକ୍ତର ଅକ୍ତର ଉଚ୍ଚାରଣ) —

Akura ଅକ୍ତର (ଦେଖ)

Akrūra (See)

୨ । ଅକ୍ତର ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକ ନାମ ।

2. Name by which a person named Akūra is called.

ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ—୩ । (ବାଉର, କଣ୍ଠର, ଶୁଦ୍ର ଆଦି ନାମ ଡାକିଲେ

ସ୍ତ୍ରୀରେ ର ଉଚ୍ଚାରଣ) —(ସ. ଅକ୍ତର) ଅକ୍ତର (ଦେଖ)

Akula (See)

ଅକ୍ତଲ—ସ. ବି. (ଅ + କ୍ତଲ) —ନୀଚକୁଳ; ସ୍ଥାନବଶ ।

Akula Low family.

(ଅକ୍ତଲ—ଶ୍ରେଣୀ) ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁଗ୍ରହ) —୧ । ନୀଚବଂଶୀୟ;

ଅକ୍ତଲିନ; ଯେ ଉଚ୍ଚବଂଶୀୟ ନୁହେଁ—Not of good family.

୨ । ଯାହାର କୁଳ ବା ବଂଶରେ କେହି ନାହିଁ; ନିର୍ବାଣ ।

2. Heirless.

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ଯାହାର ବଂଶର ଠିକଣା ନାହିଁ ।

(ଅକ୍ତଲି—ଶ୍ରେଣୀ) 1. One whose geneology can not

be traced; of unknown descent.

ଅକ୍ତଲ ୨ । ଯେ ନିଜର କୁଳ ବା ସମାଜରୁ ବାହାରି ଯାଇଅଛି ।

ଅକ୍ତଲ 2. One who has forsaken his family; run away.

୩ । କୁଳ ବା ସମାଜରୁ ବହାରି; ସମାଜରୁତ ।

3 Excommunicated.

୪ । ଯେ ନିଜର କୁଳର ପରମ୍ପରା କରନ୍ତି ।

4. One who has forsaken his family usages.

ଅକ୍ତଲ—ସ. ବି. (ଅ + କ୍ତଲ ଧାତୁ = କମା କରବା + ଭବ. ଅନ) —

Akulana ଅକ୍ତଲ; ନିଅକ୍ତ; ନିଅକ୍ତା—Inadequacy;

deficiency; insufficiency.

ଦେ. ବିଶ—ନିଅକ୍ତ—Insufficient; inadequate.

ଅକ୍ତଲ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରେଣୀ. (ସ. ଅକ୍ତଲ) —ଅକ୍ତଲ (ଦେଖ)

Akula Akula (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅକୂଳାଣ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅକୂଳାନ)—ଅକୂଳାନ (ଦେଶ)

Akulāṇa Akulāṇa (See)

ଅକୂଳାଣ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅକୂଳାନ)—ଅକୂଳାନ (ଦେଶ)

Akulāṇa Akulāṇa (See)

ଅକୂଳାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + କୂଳ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Akulāṇa ଅକୂଳାନ (ଦେଶ)

ଅକୂଳାନ Akulāṇa (See)

କମ ଦେ. ବିଶ—ଅକୂଳାନ (ଦେଶ)

Akulāṇa (See)

ଅକୂଳୀନ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + କୂଳୀନ)—

Akulīna ୧ । ଯେ ସତ୍ତ୍ୱଲପ୍ତ ହେଉ ନୁହେଁ ।

(ଅକୂଳୀନା—ଶ୍ରୀ) 1. Of low birth; low born.

୨ । କୌଳିକତା ରହିତ—2. Wanting in high lineage.

୩ । ସତ୍ତ୍ୱଲପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହିତ ।

3. Unbecoming of a person of high birth.

କୁଳରେ ଜାତ ହୋଇ ଅକୂଳୀନ କଥା । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମହାଭାରତ ବନପର୍ବ ।

ଅକୂଶଳ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + କୂଶଳ)—

Akuśala ୧ । ଅପାର୍ବ—1. Incapable.

୨ । ଅସୁସ୍ଥ—2. Ill.

୩ । ଅମଙ୍ଗଳକର—3. Noxious.

ସଂ. ବି.—୧ । ଅମଙ୍ଗଳ; ଅଶୁଭ—1. Want of weal; misery.

୨ । ଅସୁସ୍ଥ—2. Illness.

୩ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—3. Misfortune; ill luck.

ଅକୂପାର—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୂ = ପୃଥ୍ୱୀ + ପାର = ଶର)—

Akūpāra ୧ । ଅସୀମ—1. Boundless; illimitable.

୨ । ଅକୂଳ—2. Shoreless.

ସଂ. ବି.—୧ । (ଯାହା ପାରରେ କୂ = ପୃଥ୍ୱୀ)—ସମୁଦ୍ର ।

1. The Sea, ocean.

ଭବିଷ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସ୍ୱର ଅକୂପାରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । (ଅ + କୂପ + ରୁ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ

ଯେ କୂପରୁ ବାହାରି ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ)—

କବ୍ବ; କଇଁଛ—2. Tortoise.

ଅକୂର୍ଚ୍ଚ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୂର୍ଚ୍ଚ = କର୍ପିତ)—କୃଷ୍ଣପିତ୍ତ ।

Akūrchha Frank; guileless.

(ଅକୂର୍ଚ୍ଚ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. ପୁଂ.—ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ନାମ ।

An epithet of the Buddha.

ଅକୂଳ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୂଳ)—

Akūla ୧ । ଯାହାର କୂଳ ନାହିଁ; ପାର ରହିତ—1. Shoreless.

୨ । ଅସୀମ; ଅନନ୍ତ—2. Illimitable; boundless.

୩ । ସୁବିଶାଳ—3. Vast.

ଦେ. ବି. (ଲୁପ୍ତଶାସ୍ତ୍ର)—କୂଳହୀନ ସମୁଦ୍ରରେ ଭାସିବା ଲୋକର ଅବସ୍ଥା ପରି ନିରାଶ୍ରୟ ଅବସ୍ଥା—Utterly helpless condition (like that of a man floating on the ocean).

୧ । ଅଶ୍ରୟହୀନ ହୋଇ ଅଭାଗିନୀ ମୁହଁ ଘାସୁଛି ସିନା ଅବସ୍ଥା । ବ୍ୟାକାଥ. ପାବନା ।

ଅକୃତ୍ସନାବିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅ + କୃତ୍ସନିତ = ସଂକ୍ଷୀ)—

Akrutsnabit ୧ । ଅକୃତ୍ସନ—1. Knowing little.

୨ । ଅକୃତ୍ସନ—2. Of imperfect knowledge.

ଅକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କୃତ)—

Akruta ୧ । ଅନିଷ୍ଠ, ଅସମ୍ପାଦିତ; ଯାହା କରାଯାଇନାହିଁ ।

1 Unaccomplished; undone.

୨ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—2 Unfinished; incomplete.

୩ । ନିରର୍ଥକ; ନିଷ୍ଫଳ—3. Fruitless.

୪ । ଅପ୍ରସ୍ତୁତ—4. Not prepared; unprepared.

୫ । ବିଫଳ—5. Unsuccessful.

୬ । ଅକୃତ୍ସନ; ପ୍ରାକୃତିକ—6. Natural;

not artificial.

୭ । ଅସୃଷ୍ଟ; ସ୍ୱୟମ୍ଭୁ—7. Selfborn; selfmade;

uncreated.

ଅକୃତକର୍ମ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅ + କୃତକର୍ମିନ୍, ୧ମା. ୧ବ)—

Akrutakarmā ୧ । ଯାହାର କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇ ନାହିଁ;

ବିଫଳକାରୀ—1 Unsuccessful.

୨ । ଅସଫଳ—2. Unskilful.

୩ । ଯେ କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି ନାହିଁ; ଅନୁଭବୀ ।

3. Unpractical.

ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୃତ + କାର୍ଯ୍ୟ)—

Akrutakārjya ୧ । ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ନାହିଁ ।

(ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) 1. One who has done no work.

୨ । (ନିଷ୍ଠ ଚତୁ; ଅ + କୃତକାର୍ଯ୍ୟ)—ବିଫଳକାରୀ; ଯାହାର

କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇ ନାହିଁ—2. Unsuccessful.

ଅକୃତକାଳ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୃତ + କାଳ)—

Akrutakāla ଯେଉଁ ବକଳ ବା ରହଣରେ ମିଆଦ ନିରୂପିତ

ହୋଇ ନାହିଁ; ବେମିଆଦ (ରହଣବକଳ) ।

(pledge or mortgage) Of which

no timelimit has been fixed.

ଅକୃତଚୂଡ଼ା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୃତ + ଚୂଡ଼ା)—

Akrutachūṛḍa ଯେଉଁ କ୍ରିତାନ୍ତ ବାଳକର ଚୂଡ଼ାକର୍ମ ନାମକ

ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଅବସ୍ଥା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ ନାହିଁ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଐ	ଓ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ବ୍ୟ	ଇଥ	ଓ	ଋ

(a boy of the twiceborn caste) — Who has not yet undergone the Vedic rite of tonsure after birth.

ଅକୃତଚୂଡ଼ା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନଞ୍ଜ ଚତ୍ଵ; ଅ + କୃତଚୂଡ଼ା)—

Akrutachūṛḍā

ଅକୃତଚୂଡ଼ା (ଦେଖ)

Akrutachūṛḍa (See)

ଅକୃତଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + କୃତଜ୍ଞ)—

Akrutajña କୃତଜ୍ଞ; ଯେ ପରକୃତ ଉପକାରକୁ ମାନେ ନାହିଁ ।

(ଅକୃତଜ୍ଞ—ଶ୍ରୀ)

Ungrateful.

(ଅକୃତଜ୍ଞତା—ବି)

ଅକୃତଦାର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅ + କୃତଦାର)—ଯେ ଦାରପରିଗ୍ରହ

Akrutadāra କରି ନାହିଁ; ଅନୁତ; ଅବବାହତ—Unmarried.

[ଦ୍ଵ—ଏହାର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଶବ୍ଦ 'ଅକୃତଦାର'ର ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ ।]

ଅକୃତବିବାହ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୃତ + ବିବାହ)—

Akrutabibāha

ଅବିବାହତ—Unmarried.

(ଅକୃତବିବାହ—ଶ୍ରୀ)

ଅକୃତବୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୃତ + ବୁଦ୍ଧି)—

Akrutabuddhi ୧ । ଯାହାର ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧି ଗତିତ ବା ପରିଣତ

(ଅକୃତବୁଦ୍ଧି—ବି) ହୋଇନାହିଁ—1. Having an unformed mind (M. W.)

୨ । ଅସ୍ଥିରମତି—2. Fickle minded; of unsteady mind

୩ । ଅଜ୍ଞ—3. Ignorant.

୪ । ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି; ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି—4. Evil minded

ଅକୃତବ୍ରଣ—ସଂ. ବି. (ନାମ) ପୁଂ. (ଅ + କୃତ + ବ୍ରଣ; ଯାହାଠାରେ

Akrutabrāṇa କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଶତାଦି ଜନିତ ବ୍ରଣ ଉତ୍ପାଦନ କରି ନାହିଁ)—

ପରଶୁରାମଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ କଣ୍ୟାପ ବଶଜାତ ଶତ୍ରୁବିଦ୍ୟାପାରଣ ମୁକ୍ତି-
ବିଶେଷ—Name of a warrior sage.

ଅକୃତାତ୍ମା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅ + କୃତାତ୍ମା; ୧ମା. ୧ବ)—

Akrutātma ୧ । ଅଶୁଦ୍ଧଚିତ୍—1. Impious;

harbouring impure thought.

୨ । ନଷ୍ଟାତ୍ମା; ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି—2 Evil-minded.

ଅକୃତାଦର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୃତ + ଅଦର)—

Akrutādara ଅନାଦର—Slighted; badly treated; ill treated.

(ଅକୃତାଦର—ଶ୍ରୀ)

ଅକୃତାପରାଧ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନଞ୍ଜ ଚତ୍ଵ; ଅ + କୃତାପରାଧ)—

Akrutāparādha ନିରପରାଧ—Innocent.

(ଅକୃତାପରାଧ—ଶ୍ରୀ)

ଅକୃତାର୍ଥ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନଞ୍ଜ ଚତ୍ଵ; ଅ + କୃତାର୍ଥ)—ଅଚରଣାର୍ଥ;

Akrutārtha ବିଫଳମନୋରଥ; ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ।

(ଅକୃତାର୍ଥ—ଶ୍ରୀ)

Unsuccessful.

ଅକୃତାସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୃତ + ଅସ୍ତ୍ର)—

Akrutāstra ଯେ ଅସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ କରି ନାହିଁ ।

(ଅକୃତାସ୍ତ୍ର—ଶ୍ରୀ) Unpractised in arms (M. W.)

ଅକୃତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + କୃତ, ୧ମା. ୧ବ.)—

Akrutī ୧ । କର୍ମର ଅଯୋଗ୍ୟ; ନିକମ୍ପା—1. Not fit for work.

(ଅକୃତା—ବି) ୨ । ଯେ କର୍ମକୁଶଳ ନୁହେଁ—2. Not expert; not clever.

୩ । ଅପଣ୍ଡିତ—3 Unlearned.

ଅକୃତ୍ରିମ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + କୃତ୍ରିମ)—

Akruttrima ୧ । ସ୍ଵାଭାବିକ; ପ୍ରାକୃତିକ ।

1. Natural; inartificial

୨ । ଅକପଟ; ସରଳ; ଛଳଶୂନ୍ୟ ।

2 Guileless; frank.

୩ । ଅକାଳ୍ପନିକ—3. Unimaginary.

୪ । ଅମିଶ୍ରିତ; ବିଶୁଦ୍ଧ—4. Unmixed; pure

୫ । ଯାହା ଜାଲୁ ନୁହେଁ—5. Unforged.

ଅକୃତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନଞ୍ଜ ଚତ୍ଵ; ଅ + କୃତ୍ୟ)—ଅକାର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)

Akrutya

Akārjya (See)

ସଂ. ବିଣ—ଅକାର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)

Akārjya (See)

ଅକୃପ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କୃପା)—

Akrupa କୃପାଶୂନ୍ୟ; ନିର୍ଦୟ—Merciless; unkind; cruel.

(ଅକୃପା—ଶ୍ରୀ)

ଅକୃପା—ସଂ. ବି. (ନଞ୍ଜ ଚତ୍ଵ; ଅ + କୃପା)—

Akrupā ୧ । କୃପାର ଅଭାବ; ନିର୍ଦୟତା ।

1. Want of kindness.

୨ । ନିଷ୍ଠୁରତା—2. Cruelty.

ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅକୃପ + ଆ)—ଅକୃପର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

Feminine of Akṛupa

ଅକୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. (ନଞ୍ଜ ଚତ୍ଵ; ଅ + କୃଷ୍ଟ)—

Akrushta ୧ । ଅକର୍ଷିତ; ଶୁଷ୍କ କର ଯାଇ ନ ଥିବା (ଭୂମି) ।

1. Untilled; uncultivated (land).

୨ । ଅନୁଶୀଳିତ—2 Uncultured.

୩ । ଅନାକର୍ଷିତ—3. Not drawn.

ଅକୃଷ୍ଣପଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + କୃଷ୍ଣ + ପଦ୍ୟ)—

Akrushta pachya

ଯାହା ଅକର୍ଷିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବା ବିନା କର୍ଷଣରେ ସ୍ଵୟଂ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଥାଏ; ପତିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିନା କୃଷିରେ ସ୍ଵୟଂ ପକ୍ଵ ହୋଇଥିବା (ଶସ୍ୟାଦି) ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପାବଳୀ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବଦଳାଇ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା —
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିଏ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଚ' ଯଦିଲେ 'ଅଲବଚ' ଦେଖିବେ ।

(grains) Which grow and ripen without culture; growing wild

ଅକ୍ରୁଷ୍ଣ—ସ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କ୍ରୁଷ୍ଣ)—୧ । ଯାହା କଳା ନୁହେଁ ।
Akṛuṣṇa 1. Not of black colour.

୨ । ନିଷ୍ଠାପ—2. Not sinful.

୩ । ଯାହା ଅକଳାରମୟ ନୁହେଁ—3. Not dark

ଅକ୍ରୁଷ୍ଣକର୍ମୀ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅ + କ୍ରୁଷ୍ଣ + କର୍ମ)
Akṛuṣṇakarmī ୧ମା. ୧ବ)

୧ । ଦୁଷ୍ଟମୂରହିତ, ନିଷ୍ଠାପ—1. Sinless

୨ । ଶୁଦ୍ଧାଚର—2. Of pure action.

୩ । ଶାଠ୍ୟା ବିରହିତ—3. Guileless.

ଅକେଶ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅ + କେଶ)—

Akeśa ୧ । କେଶହୀନ—1. Hairless.

(ଅକେଶା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଟାଙ୍ଗା—2. Bald.

୩ । ଅଳ୍ପ କେଶଯୁକ୍ତ—3. Thin-haired.

ଅକେଶର ପରାଗକୋଷ—ସ. ବି. (ଉଦ୍ଭିଦବିଜ୍ଞାନ ପରାଗକୋଷ)—

Akeśara parāgakoṣha ଯେଉଁ ପୁଷ୍ପବୃକ୍ତରେ କେଶର ଏବଂ ପରାଗ କିଛି ନାହିଁ ।

(Botany) Sessile anther.

ଅକୈତବ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା)—୧ । ଅକପଟ (ଦେଖ)

Akaiṭaba 1. Akapata (See)

(ଅକୈତବା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅକୃତ୍ତିମ (ଦେଖ)

2. Akṛitṛima (See)

ସ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ)—୧ । ଅକପଟତା (ଦେଖ)

1. Akapataṭā (See)

୨ । ଅମିଥ୍ୟା; ସତ୍ୟ—2. Truth.

ଅକୋଟ—ସ. ବି. (ଅ + କୁଟ୍ ଧାତୁ = ବନ୍ଦ ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେଉଁ

Akoṭa ଗଛ ବଳୁବଳରେ ନ ବଢ଼ି ସିଧା ହୋଇ ବଢେ)—

ବୁଦ୍ଧାକ; ବୁଦ୍ଧାଗଛ—Areca or betelnut (palm).

ଅକୋପନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କୋପନ)—

Akopana ଅକୋପନ (ଦେଖ)

(ଅକୋପନ—ସ୍ତ୍ରୀ) Akrodhana (See)

ଅକୌଟିଲ୍ୟ—ସଂ. ବି—(ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କୌଟିଲ୍ୟ)—ସରଳତା ।

Akaṭṭilya Frankness; straightforwardness.

ସତ୍ୟ ଅକୌଟିଲ୍ୟ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ହୁଏ

ମନପ୍ରସାନ୍ନ ସେ ବ୍ରହ୍ମବ୍ୟାପାର । କୃଷ୍ଣବିଂଶ ମହାବରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ଅକ୍କାଲ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି—ଅକ୍କାଲ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Akkaḷ (etc.) Akal etc. (See)

ଅକ୍କା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅକ = ଦୁଃଖ + କୈ ଧାତୁ ବଦନ କରିବା +

Akka କର୍ତ୍ତୃ. ଅ + କ୍ଷୀ. ଅ; ଯେ ପୁତ୍ର ପାଇଁ ଦୁଃଖ ସହେ)—

ମାତା; ଜନନୀ—Mother.

ଅକ୍କାବକ୍କା—ଦେ. ବିଶ—ଅକାବକା (ଦେଖ)

Akkābakkā Akābakkā (See)

ଅକ୍ଟୋବର—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି. (ନାମ)—ଜାନୁଆରୀରୁ ଗଣାଯିବା

Aktobar ଇଂରାଜମାସର ଦଶମ ମାସ (ଭାରତୀୟ ଅଂକିତ—କାର୍ତ୍ତିକ) ।

ଅକ୍ଟୁବର The month of October.

ଅକ୍ଟୋବର; ଅକ୍ଟୁବର

[ଦ୍ର—ଏହାର ଅକ୍ଷରକ ଅର୍ଥ ଅଷ୍ଟମ ମାସ; ପୂର୍ବେ ରୋମାନମାନଙ୍କ ମାସ ଗଣନାରେ ଏହା ଅଷ୍ଟମ ମାସ ଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାଚୀନରୋମରେ ମାର୍ଚ୍ଚରୁ ମାସ ଗଣନା ହେଉଥିଲା, ପରେ ଏହା ପରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଜାନୁଆରୀ ମାସରୁ ମାସ ଗଣନା ଆରମ୍ଭ ହେଲା, କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବର ନାମ ରହିଗଲା ।]

ଅକ୍ତ—ସ. ବିଶ (ଅକ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ତ)—

Akta ୧ । ଗତ—1. Gone.

୨ । (ଅକ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ ତ)—ଡାକ୍ତ—2. Driven.

୩ । (ଅକ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—ବୋଲା ହୋଇଥିବା; ଲିପ୍ତ ।

3 Smear'd over with.

(ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ, ଯଥା—ରକ୍ତାକ୍ତ; ଘୃତାକ୍ତ)

୪ । ମିଶ୍ରିତ—4. Mixed with. (ସମ୍ମିଶ୍ରିତ ବ୍ୟବହୃତ)

୫ । ବ୍ୟକ୍ତ—5. Expressed.

ସଂ. ବି—୧ । ତେଲ—1. Oil (M. W.)

୨ । ମଲମ—2. Ointment (M. W.)

ଅକ୍ତାଚାଉଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ବଳଦାନ ପୂର୍ବେ ବଳପଶୁକୁ

Akta chāula ଯେଉଁ ଅଭିମନ୍ବିତ ଚାଉଳ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଏ ।

The hallowed rice given to a victim before it is sacrificed.

ଅକ୍ତାର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକ୍ତିଆର୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Aktār (etc.) Aktiār etc. (See)

ଅକ୍ତିଆର୍—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଇଣ୍ଡିଆର୍)

Aktiār ୧ । କ୍ଷମତା—1. Power.

ଏକ୍ତାର ୨ । ଅଧିକାର—2. Authority; sway; control.

ଅକ୍ତିଆର୍, (ଯଥା—ତା ଉପରେ ମୋର କିଛି ଅକ୍ତିଆର୍ ନାହିଁ)

ଅକ୍ତିଆର୍

ଦେ. ବିଶ—ଅକ୍ତିଆର୍ (ଦେଖ)—

Aktiārī (See)

ଅକ୍ତିଆର୍ନାମା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଇଣ୍ଡିଆର୍ନାମା)

Aktiārnamā କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ

ଏକ୍ତାରନାମା ଦିଆଯିବା କ୍ଷମତାପତ୍ର—Power of attorney.

ଅକ୍ତିଆର୍ନାମା

ଅକ୍ତିଆର୍ନାମା

ଅକ୍ତିଆର୍—ବୈଦେ. ବିଶ. (କପରିଆ ଗୁଣ) (ଆ. ଇଣ୍ଡିଆର୍)—

Aktiārī ୧ । ଅପଣାର ଅଧୀନ—1. Under one's control.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୂକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	କ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସୂକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ୍ଵ

ଏକାନ୍ତୀ ୨ । ବର୍ଣ୍ଣାଭୂତ—2. Brought under control;
 ହସ୍ତାନ୍ତୀ suborned; gained over.

ଅକ୍ତିଆର ସାକ୍ଷୀ—ଦେ ବି. (କଚରଥ ଭାଷା)

Aktiārī śākshī (ଅ. ଇଣ୍ଡିଆରୀ+ସଂ ସାକ୍ଷୀ)

ଏକାନ୍ତୀ ମାନ୍ୟ ୧ । ଯେଉଁ ସାକ୍ଷୀ ଅପର ପକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣାଭୂତ ହୋଇ ସ୍ଵପକ୍ଷ
 ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାକ୍ଷ ଦିଏ—1. A witness who has been
 gained over by the opposite party.

୨ । ଯେଉଁ ସାକ୍ଷୀ ନିଜ ପକ୍ଷର ସମ୍ମୁଖରେ ଅଧୀନ—2. A witness
 who is under the control of his party.

ଅକ୍ରତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+କ୍ରତ)—

Akratu ୧ । (ବୈଦିକ) ଶକ୍ତିରହୁତ—1. Devoid of
 energy or power (M. W.)

୨ । ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନ—2. One who does not perform
 Vedic rites.

୩ । ସଂକଳ୍ପରହୁତ—3. Devoid of resolution
 or determination.

ଅକ୍ରମ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+କ୍ରମ)—

Akrama ୧ । କ୍ରମ ବା ନିୟମରହୁତ; ଅନିୟମିତ—

(ଅକ୍ରମତା—ବି) 1. Irregular; disorderly;
 unmethodical.

୨ । ପାଦରହୁତ—2. Having no legs.

୩ । ସ୍ଵଗପତ୍ନ କୃତ ବା ଘଟିତ—3. Simultaneous.

୪ । ଲେଉଟି ପାଉଁଟି; ଗୋଲମାଲିଆ—4. Confused.

ସ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ+କ୍ରମ)—

୧ । କ୍ରମର ଅଭାବ; ନିୟମର ଅଭାବ—1. Want of
 regularity or order.

୨ । ଅନିୟମ—Irregularity.

ଅକ୍ରମଣୀୟ—ସ. ବି. (ଅ+କ୍ରମଣୀୟ)—

Akramanīya ୧ । ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ—1. Unavoidable.

୨ । ଯାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ପାରି ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ ।

2. That which cannot be crossed over.

୩ । ଅଗମ୍ୟ—3. Impassable.

ଅକ୍ରମତା—ସ. ବି. (ଅକ୍ରମ+ତା)—(ଅଲଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ର)

Akramatā ବାକ୍ୟବୋଧ ବିଶେଷ; ଯେଉଁ ବାକ୍ୟରେ ଶବ୍ଦ-
 ବିନ୍ୟାସର କ୍ରମ ନ ଥାଏ—Want of sequence
 (in Rhetoric.)—A defect in composition
 where sequence is not followed.

ତାହାରୁ ବଦା ଅର୍ଥେ ବର, ବସ୍ତ୍ର ମିଳିଲେ ପାଞ୍ଚ ଗୁଣ ।

ରୁକ୍ମଣି, ଅଲଙ୍କାର ଲେଖିଣୀ ।

ଏଠାରେ ଗୁଣି ପାଞ୍ଚ ନ ହୋଇ ପାଞ୍ଚ ଗୁଣି ହୋଇଅଛି ।

ଅକ୍ରମଣ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ଅକ୍ରମଣ୍ୟର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଅକ୍ରମଣ୍ୟ (ଦେଖ)
 Akramanya Akarmanya (See)

ଅକ୍ରାନ୍ତ—ସ. ବି. (ଅ+କ୍ରାନ୍ତ)—

Akrānta ୧ । ଯାହାକୁ କେହି ବଳ ନାହିଁ—1. Unsurpassed.

୨ । ଅଜିତ—2. Unconquered.

୩ । ଯାହା ଉପରେ କେହି ଯାଇ ନାହିଁ—3. Unpassed.

ସଂ. ବି—ବାଇଗଣ—Egg plant (M. W.).

ଅକ୍ରାନ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ରାନ୍ତ+ସ୍ତ୍ରୀ+ଭାବେ. ଇ)—ଅକ୍ରାନ୍ତି (ଦେଖ)

Akrānti Ankarānti (See)

ଅକ୍ରିୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+କ୍ରିୟା)—

Akriya ୧ । ନିଷ୍କ୍ରିୟ; ସ୍ଵାକର୍ମଶୂନ୍ୟ ।

(ଅକ୍ରିୟା—ଶ୍ଵୀ) 1. Doing no action.

(ଅକ୍ରିୟତା—ବି) ୨ । କ୍ରିୟାକର୍ମରହୁତ—2. Inactive.

୩ । ଅଧାର୍ମିକ; ଧର୍ମକର୍ମରହୁତ ।

3. Irreligious; impious

୪ । କୁକ୍ରିୟାରତ—4. Engaged in evil acts.

ସଂ. ବି.—(ସ୍ଵାକର୍ମଶୂନ୍ୟ, ନିଷ୍କ୍ରିୟ ଥିବାରୁ) ପରମାତ୍ମା ।

The Supreme soul

ଅକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ+କ୍ରିୟା)—

Akriyā ୧ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନରେ ସ୍ଵଳ୍ପି ।

1 Neglect of duty (M.W.).

୨ । କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭାବ; ନିଷ୍କ୍ରିୟତା—2. Inactivity.

୩ । ଅନୁଚିତ କର୍ମ—3 Improper act.

୪ । କୁକର୍ମ; କୁସ୍ଥିତ ଆଚରଣ—4 Evil act.

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ—(ଅକ୍ରିୟ+ଆ)—ଅକ୍ରିୟର ଶ୍ଵୀ ଲିଙ୍ଗ ।

Feminine of Akriya.

ଅକ୍ରିୟାବନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ରିୟା+ବନ୍ତ)—

Akriyābanta ୧ । ଅକ୍ରିୟ; କ୍ରିୟାହୀନ—1. Inactive.

ଅକ୍ରିୟାବନ୍ତ ୨ । ଅଶୁଦ୍ଧ—2. Impure.

ଅକ୍ରିୟାବନ୍ତ ୩ । ଅଧାର୍ମିକ—3. Irreligious.

୪ । ଅନୁଚିତ କର୍ମକାରୀ ।

4. Doing improper acts.

ଅକ୍ରିୟାବନ୍ତ ହୋଇଣ କର୍ମ ଅରମ୍ଭେକ । ପାତାକ୍ଷର ନୃସିଂହ ସୁବଣ ।

ଅକୃର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ+କୃର)—

Akrūra ୧ । ଯେ ନିଷ୍ଠୁର ନୁହେଁ; ଦୟାଶୀଳ ।

(ଅକୃର—ଶ୍ଵୀ) 1. Not cruel; kind.

(ଅକୃରତା—ବି) ୨ । ସାଧୁ ସ୍ଵଭାବ—2. Good; honest.

୩ । ସରଳ—3. Frank.

ସଂ. ବି. (ନାମ)—କଂସର ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପିତୃବ୍ୟ—Name
 of a minister of King Kamsa and paternal
 uncle of Śrīkṛṣṇa.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ବୁଡ଼ି ଓ ଚିତ୍ତି ଅସର ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚିତ୍ତି ଅସର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଆଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏ ଯଦୁବଂଶୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଉତ୍ତରରେ ଗାନ୍ଧାରୀଗଣଙ୍କ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମରାବଦା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଧନୁସ୍ତ୍ରା ଦେଖିବା ବାହାନା କରି
ମଥୁରାକୁ ଆଣିବାକୁ କଂସ ଏହାଙ୍କୁ ରଥରେ ପଠାଇଥିଲା । ଏ ରଥରେ
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନେଲାବେଳେ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦେବତା ବିଷୟ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି
କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜଣେ ଭକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।]

ଅକ୍ଷରବିଶର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ନର୍ମଦାନଦୀ ଉତ୍ତର
Akṛūreśwara କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଅଜ୍ଞଳର ନାମ (ଅଧୁନିକ
ନାମ ଅକଶେଶ୍ଵର)—(Gazetteer)—Name of a
tract of country on the northern bank of
the Ganges.

ଅକ୍ରେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + କ୍ରେୟ)—
Akreya ୧ । ଯାହା ଧନ ଦ୍ଵାରା କଣା ଯାଇ ନ ପାରେ ।
(ଅକ୍ରେୟତା—ବି) 1. That which cannot be purchased
for money.
୨ । ମହାର୍ଘ; ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ, ଆକର୍ଷ, ମହର୍ଗ ।
2. Dear in price.

ଅକ୍ରୋଧ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + କ୍ରୋଧ)—
Akrodha ୧ । କ୍ରୋଧାର୍ଘ୍ୟ—1. Freedom from anger.
୨ । କ୍ରୋଧର ଦମନ—2. Suppression of
anger.

[ଦ୍ର—ଏହା ଆଶ୍ରମମାନଙ୍କର ଦଶ ଗୋଟି ଧର୍ମ (ଯଥା—ଧୃତି,
ସମା, ଦମ, ଅସ୍ତେୟ, ଶୌଚ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟବ୍ରତ, ଧୀ, ବିଦ୍ୟା, ସତ୍ୟ,
ଅକ୍ରୋଧ) ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।]

ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ)—
(ଅକ୍ରୋଧା—ଶ୍ଵୀ) କ୍ରୋଧଶୂନ୍ୟ—Free from anger; un-
(ଅକ୍ରୋଧତା—ବି) ruffled by anger.

ଅକ୍ରୋଧନ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅ + କ୍ରୋଧନ)
Akrodhana ୧ । କ୍ରୋଧରହିତ—1. Free from anger.
(ଅକ୍ରୋଧନା—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ଯେ କ୍ରୋଧକୁ ଦମନ କରେ—2. One
who can suppress anger.

ସ. ବିଶ. (ନାମ) ବିଷ୍ଣୁପୁରାଣୋକ୍ତ ରାଜା ଅୟୋଧ୍ୟଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
Name of a prince.

ଅକ୍ଳମ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅ + କ୍ଳମ)—
Akḷama ଅକ୍ଳାନ୍ତ (ଦେଖ)
(ଅକ୍ଳମତା—ବି) Akḷānta (See)
(ଅକ୍ଳମା—ଶ୍ଵୀ)

ଅକ୍ଳାଣ୍ଡ—ବୈଦେ. ବି. (ନାମ)—
Akḷāṇḍ ୧ । ୧୮୩୭ ସାଲ ଠାରୁ ୧୮୪୭ ମସିହା ଉତ୍ତର-
ବର୍ଷର ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଜେନେରାଲ—1 Lord Auckland,
a Governor-General of India (1836—1842)

[ଦ୍ର—ଏ ଆଫଗାନ ସ୍ଥାନ ଅର୍ମୀର ଦୋସ୍ତ ମହମ୍ମଦଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରି
ସାହାସିଜାଙ୍କୁ ଅର୍ମୀର ପଦରେ ବସାଇ ଥିଲେ ।]

୨ । ନିଉଜିଲାଣ୍ଡର ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦ୍ଵୀପସୂତ୍ର ।

2. Name of an archepclago south
of Newzealand.

୩ । ନିଉଜିଲାଣ୍ଡର ଉତ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ ନଗର ।

3. Name of a town in Newzealand.

ଅକ୍ଳାନ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + କ୍ଳାନ୍ତ)—

Akḷānta ୧ । କ୍ଳାନ୍ତିରହିତ; ଯାହାକୁ ବାଧ୍ୟ ନାହିଁ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

(ଅକ୍ଳାନ୍ତ ବି) 1. Unfatigued.

(ଅକ୍ଳାନ୍ତା—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ଯାହାକୁ ପରିଶ୍ରମ ବାଧ୍ୟ ନାହିଁ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

2. Tireless.

୩ । ଯେଉଁ ପରିଶ୍ରମ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଳାନ୍ତିନିବାରଣ ପାଇଁ
ବିଶ୍ରାମ ନିଏ ନାହିଁ; ଅବିଶ୍ରାମ (ଯଥା—ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ) ।

3. (labour) In which a person does
not take rest; unwearied.

ଅକ୍ଳିକା—ସ. ବି—ମାଳ ବୃକ୍ଷ—Indigo plant. (M. W.)
Akḷikā

ଅକ୍ଳିନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + କ୍ଳିନ୍ନ)—ଯାହା ଓଦା ନୁହେଁ ।
Akḷinna Not moist

ଅକ୍ଳିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + କ୍ଳିଷ୍ଟ)—
Akḷishta ୧ । ଯାହା କ୍ଳେଶଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ; ଅକ୍ଳେଶକର (କର୍ମ) ।
(ଅକ୍ଳିଷ୍ଟତା—ବି) 1. Not painful.

୨ । ଯାହା ବୁଝିବାକୁ କଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ; ସହଜବୋଧ୍ୟ (ବିଷୟ) ।
2. Legible; easy to understand.

୩ । ଯାହା ମଉଳେ ନାହିଁ—3. Unfading.

(ଅକ୍ଳିଷ୍ଟା—ଶ୍ଵୀ) (ଯଥା—ଅକ୍ଳିଷ୍ଟ କାନ୍ଥ)

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ.—୪ । ଯେ ପରିଶ୍ରମ କରି କ୍ଳେଶ ବୋଧ
କରେ ନାହିଁ (ବ୍ୟକ୍ତି)—4. Untired (person).

ଅକ୍ଳିଷ୍ଟକର୍ମୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ଅ + କ୍ଳିଷ୍ଟକର୍ମିନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—
Akḷishtakarmā

୧ । ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମୀ—1. Indefatigable; of
untiring labour.

୨ । ଯେ ଅକ୍ଳେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପା କରି ପାରେ ।

2. Able to perform an act easily.

୩ । କୌଶଳୀ—3. Tactful.

ଅକ୍ଳିଷ୍ଟକାନ୍ତି—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ଵୀ (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅ + କ୍ଳିଷ୍ଟ + କାନ୍ତି)—
Akḷishtakānti ଯାହାର କାନ୍ତି ବା ଗୋରୁ ମଉଳ ଯାଏ
ନାହିଁ—Of unfading lustre.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଋ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ନଞ୍ଜ ଚନ୍ଦ୍ର, ଅ + କ୍ଷର) —

Akṣiba ୧ । ଅବକ୍ୟ; ଜନନଶକ୍ତିଶାଳୀ; ଯାହାର ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦକା (ଅକ୍ଷରା—ଶ୍ରୀ) ଶକ୍ତି ଅଛି—1 Having productive (ଅକ୍ଷରତା—ବି) power.

୨ । ଶୀର; ସାହସିକ—2. Manly; brave.

୩ । ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ—3. Patient.

ଅକ୍ଷେଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନଞ୍ଜ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅ + କ୍ଷେଦ୍ୟ) —

Akṣedya ୧ । ଯାହା ଓଦା ହୁଏ ନାହିଁ—1. Unsodden.

୨ । ଯାହା ସଂକ୍ଷୟ ନାହିଁ—2. Unrotten.

ଅକ୍ଷେଶ—ସଂ. ବି. (ନଞ୍ଜ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅ + କ୍ଷେଶ) —

Akṣeśa ୧ । କ୍ଷେଶାଭାବ, ଦୁଃଖର ଅଭାବ—1. Absence of difficulty, hardship or pain.

୨ । ଯତ୍ନର ଅଭାବ—2. Want of care.

୩ । ଅନାୟାସ—3. State of being easy.

୪ । ମିଳନ୍ତୁ କରିବାକୁ ନ ପଡ଼ିବା; ବିନା ପରିଶ୍ରମ ।

4. Absence of exertion

ଅକ୍ଷ (ଧାତୁ) —ସଂ.—୧ । ବ୍ୟାପିବା—1. To spread.

Aksha (root) ୨ । ଗଦା ହେବା; ଜମାଟ ବାଜିବା—2. To be massed.

୩ । ସଂଗ୍ରହ କରିବା—3. To gather; to collect.

ଅକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Aksha ୧ । ପକ୍ଷୀକାଠି—1 The dice

ବହୁ ଅକ୍ଷ, ବିନୋଦ ଚନ୍ଦ୍ରୋତ୍ପାଦକ, ବିପଦର କାଠିକ ଧର
ଦୃଷ୍ଟେ ମୂର୍ତ୍ତିକ ପ୍ରହାର ଧାର ସାରେ ଯେ । ଉକ୍ତ—ବୈଦେହ୍ୟଶିଳାସ ୪୩/୧ ।

୨ । ପକ୍ଷୀଖେଳ—2. The game of dice

ସକ ମାନଙ୍କର ମୁଗୟା ମୈଥୁନ

ଅକ୍ଷ ମନ୍ଦ୍ୟପାକରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ମନ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ସର୍ଗ ।

୩ । ଏକ କର୍ଷ (କରଷି) ବା ୧୨ ମସା ପରିମିତ ଓଜନ;
ଏକ ତୋଳା ଓଜନ (ଔଷଧାଦି ଓଜନ କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ)—3. One tola, a standard for weighing medicine.

୪ । (ଭୂଗୋଳ) ଭୂଗୋଳକର ପୃଷ୍ଠରେ ବିଷୁବରେଖାଠାରୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଉତ୍ତର ବା ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଦୂରତ୍ଵର ପରିମାଣ—4. (Geography) Latitude of a place.

୫ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ସୂର୍ଯ୍ୟଗତିମାର୍ଗସୂଚକ ପୃଥ୍ଵୀର କକ୍ଷଠାରୁ ଖଗୋଳକ ପୃଷ୍ଠରେ, କୌଣସି ଗ୍ରହ ବା ନକ୍ଷତ୍ରର ଅବସ୍ଥିତିର ଦୂରତ୍ଵର ପରିମାଣ—5. (Astronomy) Latitude of a planet from the ecliptic.

୬ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଗତିପଥ ।

6. (Astronomy) Orbit of a planet.

୭ । ବ୍ୟବହାର ଶାସ୍ତ୍ର; ଆଇନ, ବିବାଦବିଜ୍ଞାନ—7. Law.

୮ । ଆତ୍ମା—8. Soul

୯ । ଶକଟ; ରଥ—9. Cart; car.

୧୦ । ଅକ୍ଷ; ଶଗଡ଼ ବା ରଥର ଦୁଇ ଚକର ନାଭିରେ ଗଲଥିବା ଦଣ୍ଡ—10. Axle.

୧୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ରଶ୍ମିଚକ୍ରର ଅବସ୍ଥା ।

11. (Astronomy) The body of the zodiac Circle.

୧୨ । ଚକ, ଚକ—12. Wheel.

୧୩ । ଚକର ମଧ୍ୟମଣ୍ଡଳ ବା ନାଭି; ନାଭିଆ—13 Centre of a wheel; hub.

୧୪ । ସର୍ପ; ସାପ—14. Serpent; snake.

୧୫ । ରାବଣ ପୁତ୍ର, ଅକ୍ଷୟ କୁମର—15. Name of a son of Rābana.

୧୬ । ଗରୁଡ଼; ବିଷ୍ଣୁବାହନ—16. The winged carrier of Bishṇu

୧୭ । ବିଶ୍ଵାତକ ବା ବାହାଡ଼ା ଗଛ (ଦେଖ) —
17. Bāhārḍā (See)

୧୮ । ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ବୃକ୍ଷ ଓ ଫଳ (ଦେଖ) —
18. Rudrāksha (See)

୧୯ । ଜନ୍ମାକ ବ୍ୟକ୍ତି—19. A person born blind.

୨୦ । ସୌବର୍ଚ୍ଚ ଲବଣ—20 A kind of salt.

୨୧ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—21. Organ of sense or perception.

୨୨ । ତୁଳୁ; ତୁଳୁଆ—22. Blue vitriol; copper-sulphate.

୨୩ । ରସାୟନ—23. Antimony.

୨୪ । ଝୁଣା—24. Resin.

୨୫ । ଚକ୍ଷୁ; ଆଖି—25. The eye.

ଅକ୍ଷ ଚାଳକ କୃପା କର ଯାଠାରେ,

ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ସେ ସୁଖ ପାଇ ବହରେ । ବ୍ରଜନାଥ—ସମରତରଙ୍ଗ ।

୨୬ । ଶ୍ଵାକାର୍ଥ, କୌଣସି ଶବ୍ଦର ଲୋକପ୍ରଚଳିତ ଅର୍ଥ ।
26. Approved or popular meaning of a word.

୨୭ । ଅସ୍ଥି; ହାଡ଼—27. Bone.

୨୮ । ଯୁଦ୍ଧ; ଲଢ଼େଇ—28. Battle.

୨୯ । ପଦ୍ମଜଳ—29. The seed of lotus.

୩୦ । କକଡ଼ାଶୁଙ୍ଗୀ (ଦେଖ)

30. Kakardāśruṅgī (See)

୩୧ । ରୁଷଭକ (ଦେଖ)—31 Rushabhaka (See)

୩୨ । ତିନିଶ ବୃକ୍ଷ (ଦେଖ)—32. Tiniśā (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ଣ୍ଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୩୩ । ସହଜ; ଏକତ୍ର ଜମା ହେବା—

33. Conglomeration.

୩୪ । (ନାମ) କାଶ୍ମୀରର ରାଜା ହିଙ୍ଗମ୍ବ ନରରାଜଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ଗୋପାଦିତ୍ୟଙ୍କ ପିତା । ଏ ଶବ୍ଦ ୫୯୮ ପୃଷ୍ଠାରେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ନିର୍ମିତ ଦେବପୁର ନାମ ଅକ୍ଷବାଳ । (ବିଶ୍ୱକୋଷ)

34 Name of a King of Kashmere.

୩୫ । ପୃଥିବୀ ଓ ଗ୍ରହ ଆଦି ଯେଉଁ କେନ୍ଦ୍ର ଭେଦା ରେଖାର ଗୁରୁ ପାଖରେ ଘୂରନ୍ତି; ଆକର୍ଷିତ-ରେଖା—35. Axis.

ସ. ବିଶ୍ୱ—ଅପଞ୍ଜ—Knowing one's self.

ଗା. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ୍ୱ. (ସ. ଅକ୍ଷୟ)—ଅକ୍ଷୟ (ଦେଖ)

Akshaya (See).

ଅକ୍ଷୟ—ଗା. (ପଦ୍ୟ) (ସଂ ଅକ୍ଷୟ)—ଅକ୍ଷୟ (ଦେଖ)

Akshae

Akshaya (See),

ଜନ୍ମ ମରଣ ନ ଲାଗେ ଅମର ଅକ୍ଷୟ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ଗୀତା ।

ଅକ୍ଷକୂଟ—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅକ୍ଷ + କୂଟ) —ଚକ୍ଷୁର ତାରୁ; ଅକ୍ଷର

Akshakūta

ପିତୃଳା—The pupil of the eye.

ଅକ୍ଷକ୍ରୀଡ଼ା—ସ. ବି. (୩ୟ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅକ୍ଷ + କ୍ରୀଡ଼ା) —ପକ୍ଷାଞ୍ଜଳ ।

Akshakrīḍā

The game of dice.

ଅକ୍ଷକ୍ଷେତ୍ର—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅକ୍ଷ + କ୍ଷେତ୍ର) —

Akshakshetra ୧ । ପକ୍ଷାଞ୍ଜଳ—1. Dice board.

୨ । ଜ୍ୟୋତିର୍ବିକ ଗଣନାର୍ଥ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିମାନେ ଭୂମିରେ ଯେଉଁ

ଛକ ବା ଚିତ୍ରାଦି ଅଙ୍କନ କରନ୍ତି ।

2. The figure drawn on the ground by astronomers and astrologers.

ଅକ୍ଷଚକ୍ର—ସ. ବି. (କିନ୍ତୁ ଅଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର) (ସମାହାର ହୁଏ; ଅକ୍ଷ +

Akshachakra

ଚକ୍ର)—ସହଜରେ ଗୁରୁ ଭାର ଉତ୍ତୋଳନ

କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚକ ଓ ଅକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ର;

ଶଗଡ଼—Wheel and axle; Pulley.

[ଦ୍ର—ଏହି ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଗରୁଡ଼ କୁଅ ଓ ବାମ୍ବୀରୁ ପାଣି ଉଠାଯାଏ

ଓ ଅଳ୍ପ ବଳ ପ୍ରୟୋଗରେ ବେଶି ଓଜନର ବସ୍ତୁ ଉପରକୁ ଉଠାଯାଏ ।

ଏ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଜାହାଜର ନଙ୍ଗରକୁ ପାଣି ଭିତରୁ ଜାହାଜ

ଉପରକୁ ଉଠାଯାଏ । ଚକରେ ଅକ୍ଷ ଓ ଦଉଡ଼ି ଲାଗିଥାଏ, ଚକକୁ

ଗୁଲାଇଲେ ଦଉଡ଼ି ଅକ୍ଷରେ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇଯାଏ ଓ ଦଉଡ଼ିର ଏକ

ମୁଣ୍ଡରେ ଝୁଲୁଥିବା ଓଜନ ଉପରକୁ ଉଠେ ।]

ଅକ୍ଷଜା—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Akshaja ୧ ।

(ଏହା ଦର୍ପଣ ମୁନିଙ୍କ ଅସ୍ଥିରୁ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବାରୁ)

ବଜ୍ର—1. Thunderbolt.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଜନିତ ଜ୍ଞାନ—2 Knowledge derived through the senses; perception.

ଅକ୍ଷତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ନଷ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅ + କ୍ଷତ)—

Akshata ୧ । କ୍ଷତରହିତ—1. Having no wound.

(ଅକ୍ଷତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଖଣ୍ଡ; ଅଖଣ୍ଡିତ; ନିଖଣ୍ଡ—2. Unbroken; whole.

୩ । ଅନାହତ—3. Uninjured.

୪ । ଅହିଂସିତ—4. Unhurt.

୫ । ଦାଗ ନ ଥିବା—5. Unstained.

ସଂ. ବି—୧ । ମଜ୍ଜୁ; ଅଖଣ୍ଡିତ ଅରୁଆ ଚାଉଳ; ଗୋଟା ଚାଉଳ ।

1. Whole unbroken rice.

ଦୁଷ୍ଟା ଅକ୍ଷତ ଘେନିବା ଦେବ କରେ

ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇଲେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କର ଚିତ୍ତେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଆଦିପର୍ବ ।

୨ । ଆଶୀର୍ବାଦଚାଉଳ; ପୂଜା ଓ ବୈଦିକ କର୍ମାନୁଷ୍ଠାନରେ

ବ୍ୟବହୃତ ଅଭିମନ୍ଧିତ ଅରୁଆ ଚାଉଳ, ଯାହା ବରକନ୍ୟା

ଉପରେ ପକାଯାଏ—2. Consecrated rice

used in Vedic rituals and sprinkled

on the bride and the bridegroom.

ବସ୍ତ୍ର ବତାଇ, ନବରେ ଯାଇ, ଅକ୍ଷତ କଲେ ରାଣୀ ମହାଦେଈ ।

ପ୍ରଭାସ—ଶିବପୁରାଣ.

[ଦ୍ର—ବୈଦିକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଦୁବ, ବରକୋଳି ପତ୍ର, ଅକ୍ଷତ ଓ

ପୁଷ୍କରିନୀ ଆଦି ଉପକରଣ ଲେଖା ହୁଏ; ଏସବୁ ଦେବତାଙ୍କ

ଉପରେ ବିଆଯାଏ । ବର କନ୍ୟାଙ୍କ ଉପରେ ଆଶୀର୍ବାଦମନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା

ଅଭିମନ୍ଧିତ ଅକ୍ଷତ ପକାଯାଏ । ଯଜମାନ ଉପରେ ପୁରୋହିତ

ଅଭିମନ୍ଧିତ ଅକ୍ଷତ ପକାଇ ଆଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତି ।]

୩ । ଯବ—3. Barley.

୪ । ଖଇ—4. Fried paddy.

୫ । ଶସ୍ୟ—5. Grain.

ଅକ୍ଷତମାଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅକ୍ଷତ + ମାଳା) ଚାଉଳମାଳ; ଅଖଣ୍ଡିତ

Akshatamāla ଅରୁଆ ଚାଉଳକୁ ସରୁ ସୂତାର ପାଖରେ ଗୁଡ଼ି

କିଆରି କରାଯିବା ନାମ । (ଏହା ଦେବତାଙ୍କୁ

ଲଗି ହୁଏ)—A necklace made by stringing

whole rices by fastening thread round

each rice.

ଅକ୍ଷତଯୋନି—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁଗ୍ରହ; ଅକ୍ଷତ + ଯୋନି)—

Akshatajoni ୧ । ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗମ କରି ନ ଥିବା (ଶ୍ରୀ) ।

1. (woman) Having had no sexual intercourse.

୨ । ପୁରୁଷର ସଙ୍ଗମ ଜାଣି ନ ଥିବା (ବାଳକା) ।

2. (girl) Who has had no carnal knowledge.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ପୁରୁଷ ସହବାସ କରି ନ ଥିବା ବାଳକା—

A girl who has not yet been cohabited

with.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତ୍ୟି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶିଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅକ୍ଷବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ରୂପକ କର୍ମଧା)—ପଣା ଖେଳର କୌଶଳ ।
Akshabidyā The art of the game of dice.

ଅକ୍ଷବ୍ରତ୍ତ—ସଂ. ବି.—(ଭୂଗୋଳ) ଭୂଗୋଳକ୍ଷେତ୍ରରେ ନିରକ୍ଷରତ୍ତର ସମାନ୍ତ-
Akshabrutta ଭୂ ଓ ସାଧାରଣତଃ ମାପରେ ନିରକ୍ଷରତ୍ତରକୁ
କ୍ରମଶଃ ୧୦ ଡିଗ୍ରୀ ଅନ୍ତରରେ ଅଙ୍କିତ କରାଯିବା ବ୍ରତ୍ତ ସମୂହ ।
(Geography) Parallels of latitude.

[ଦ୍ର—ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷବ୍ରତ୍ତକୁ ୩୬୦ ସମାନ ଅଂଶରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶକୁ ଅକ୍ଷାଂଶ ବୋଲାଯାଏ । ଭୂଗୋଳକ ପୃଷ୍ଠାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଅବସ୍ଥିତି ଅକ୍ଷାଂଶ ଓ ଦ୍ରାଘିମାର ଗଣନା ହାତୀ ସ୍ଥିର ହୁଏ ।]

ଅକ୍ଷମ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ, ଅ + କ୍ଷମ)—
Akshama ୧ । ଅପାରକ୍ଷ; ଅକ୍ଷମାର୍ଥ—1 Incapable.
(ଅକ୍ଷମା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅକୃତ୍ତ—2 Unskilful.

୩ । ଅଯୋଗ୍ୟ—3. Unfit; unworthy.

୪ । କ୍ଷମତାହୀନ—4. Impotent.

୫ । ଶକ୍ତିହୀନ—5. Powerless.

୬ । ଦୁର୍ବଳ—6. Weak.

୭ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କ୍ଷମା) କ୍ଷମାହୀନ ।
7. Relentless; unforgiving.

ଅକ୍ଷମତା—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ଅ + କ୍ଷମତା)—କ୍ଷମତା ବା ଶକ୍ତିର ଅଭାବ ।
Akshamatā Want of power or authority.

ଗ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. ଅକ୍ଷମ)—୧ । ଅକ୍ଷମାର୍ଥ; ଅକ୍ଷମ ।
1. Incapable.

୨ । କ୍ଷମତାହୀନ—2. Powerless.

୩ । ଦୀନ—3. Poor.

ଅକ୍ଷମା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅକ୍ଷମ + ଆ)—ଅକ୍ଷମର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

Akshamā Feminine of Akshama.

ସଂ. ବି (ଅ + କ୍ଷମା)—୧ । ଅସହସ୍ତତା—1. Want of forbearance or forgiveness; relentlessness.

୨ । ଭର୍ଷା—2. Malice.

୩ । କ୍ରୋଧ—3. Anger.

୪ । ଅଶକ୍ତି—4. Impotence; want of strength.

ଅକ୍ଷମାଳା—ସଂ. ବି. (୨୩ ଚତୁ; ଅକ୍ଷ + ମାଳା)—୧ । ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଳା ।

Akshamālā 1 A string of Rudrāksha seeds.

୨ । କପମାଳା—2. A string of beads.

୩ । ବଶିଷ୍ଠପତ୍ନୀ ଅରୁଣା—3. A name of the wife of sage Basishtha.

୪ । ସପ୍ତର୍ଷି ମଣ୍ଡଳର ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ର ବା ୨୩ ନକ୍ଷତ୍ର ପାଖରେ ଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଚାରକା—4. Alcor; the small

star near the 6th star of the constellation, Great Bear.

[ଦ୍ର—ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳ ଅରୁଣା ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ମାଳାକାରରେ ବେଢ଼ିଥିବାକୁ ଅରୁଣା ଗର ଏହି ନାମ ।]

ଅକ୍ଷୟ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + କ୍ଷୟ)—

Akshaya ୧ । କ୍ଷୟରହତ; ଅବିନାଶୀ; ଅବିନଶ୍ଯର ।

(ଅକ୍ଷୟ—ଶ୍ରୀ) 1. Imperishable

୨ । ଚରସ୍ଥାୟୀ—2. Permanent; perpetual.

୩ । ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ—3. Continuous.

୪ । ଅସରନ୍ତ—4. Inexhaustible.

ସଂ. ବି—୧ । ପରମାତ୍ମା —1. The Supreme Soul.

୨ । (ନାମ) ଶ୍ରବଣର ଏକ ପୁତ୍ର—2. The name of a son of Rābana.

ବରଗୁଣ ଶ୍ରବଣେ ପେଶିଲା ଅକ୍ଷୟ । ଭକ୍ତ. ଦେବମୁଖବିଳାସ ୩୭୧୩ ।

ଅକ୍ଷୟକୀର୍ତ୍ତି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଯେଉଁ କୀର୍ତ୍ତି ଚରସ୍ଥାୟୀ ।

Akshayakīrtti Imperishable fame.

ସଂ ବି. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କୀର୍ତ୍ତି

ଅକ୍ଷୟ ଅଟେ—(person) Of imperishable fame.

ଅକ୍ଷୟତୁଣ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅକ୍ଷୟ + ତୁଣ)—ଅସରନ୍ତ ଶରମୁଣୀ;

Akshayatūṇa ଯେଉଁ ଶରମୁଣୀରୁ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ

ଶର କାନ୍ଦି ମାରୁଥିଲେ ତାହା ସରେ ନାହିଁ ।

In exhaustible quiver.

ଅକ୍ଷୟ ତୁଣ ଗୋଟିଏ ଦିଅ ମୁଁ ବୋଇଲି । ସାରଳାମହାଭାରତ. ବରଷ ।

(ଯଥା—ମହାଦେବ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଚପସ୍ୟାରେ ପ୍ରୀତି ହୋଇ ତାଙ୍କୁ

ଅକ୍ଷୟତୁଣ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ ।)

ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅକ୍ଷୟପୂର୍ଣ୍ଣାୟାମ୍ବୁ ।

Akshaya tṛtīyā ତୃତୀୟା; ଯେଉଁ ତୃତୀୟାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଧର୍ମର

ଫଳ ଅସରନ୍ତ ଅଟେ ।)—

ବୈଶାଖ ଶୁକ୍ଳତୃତୀୟା; ଅଶିତୃତୀୟା—The third

day of the bright fortnight of the

month of Baisākha.

[ଦ୍ର—ସତ୍ୟଯୁଗ ଏ ଦିନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା; ଶୁଣିମାନେ

ଏ ଦିନ କଥାରେ ପ୍ରଥମେ ଧାନ ବୁଣନ୍ତି । ଏ ଦିନ ଜଗନ୍ନାଥ

ଦେବଙ୍କ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଓ ସଧବା ଶ୍ରୀମାନେ

ଷଠୀତୁଳସିବିହାର (ଷଠୀଦେବୀ) ପୂଜା କରନ୍ତି ।]

ଅକ୍ଷୟବଟ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅକ୍ଷୟ + ବଟ)—୧ । କଳ୍ପବଟ;

Akshayabata ପ୍ରଲୟାନ୍ତସ୍ଥାୟୀ ବଟ ବୃକ୍ଷ—1 The mytho-

logical imperishable banyan tree.

[ଦ୍ର—ପ୍ରଲୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଳରେ ଏ ବଟବୃକ୍ଷର ଅଗ୍ର ବୃଦ୍ଧିହୀନ

ନାହିଁ । ବୃକ୍ଷ ଏହାର ପତ୍ର ଭୂଷିତ ହୋଇ ରହନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ

କାନ୍ଦି-କମଳରୁ ବ୍ରହ୍ମା ଶାବ୍ଦ ହୋଇ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଋ	ୠ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଞ	ଦ୍ଵ

୨ । ପ୍ରସ୍ତାବ, ଭୁବନେଶ୍ଵର, ଗୟା ଆଦି ଗର୍ଭରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବଟବୃକ୍ଷ—2. Name of particular banyan trees in different places of pilgrimage pointed out to the pilgrims as the Imperishable Tree

[ଦ୍ର—ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣା ଯେ, ଏହି ବଟକୁ ପୂଜା ଓ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କଲେ ଅକ୍ଷୟ ପୁଣ୍ୟ ହୁଏ ଓ ଏହା କଳ୍ପାନ୍ତସ୍ଥାୟୀ ବଟବୃକ୍ଷ ।]

ଅକ୍ଷୟଯଶା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅକ୍ଷୟ + ଯଶସ୍ = Akshayaśaśṭh ଅକ୍ଷୟ ଯଶସ୍, ୧ମା. ୧ବ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯଶଃ ଚରଣ୍ଡାୟୀ—Of imperishable renown.

ଅକ୍ଷୟଲୋକ—ସ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅକ୍ଷୟ + ଲୋକ)—୧ । ବିଶ୍ଵକୁଣ୍ଠ । Akshaya-loka 1. Bishṇu's abode.

୨ । ସ୍ଵର୍ଗ—2. Heaven.

ଅକ୍ଷୟା—ସ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ (ଅକ୍ଷୟ + ଆ)—ଅକ୍ଷୟର ଶ୍ଵୀଲିଙ୍ଗ ।

Akshaya Feminine of Akshaya.

ସ. ବି. ଶ୍ଵୀ— (ଫଳତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ବାର ଓ ଇଥି ଘଟିତ ଶୁଭଯୋଗ ବିଶେଷ—(Astrology) Names of certain auspicious conjunctions of week-days with lunar days

[ଦ୍ର—ଏହି ଇଥିରେ କୃତ ପୁଣ୍ୟର ଫଳ ଅକ୍ଷୟ ବୋଲି ଏହି ନାମ । ରବିବାରରେ ସପ୍ତମୀ, ସୋମବାରରେ ଅମାବସ୍ୟା, ମଙ୍ଗଳ-ବାରରେ ଚତୁର୍ଥୀ ଓ ଗୁରୁବାରରେ ଅଷ୍ଟମୀ ପଡ଼ିଲେ ସେହି ଇଥିକୁ ଅକ୍ଷୟ ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅକ୍ଷୟିଣୀ—ସ. ବି. ଶ୍ଵୀ (ନାମ) (ଅକ୍ଷୟ + ଇନ୍ + ଶ୍ଵୀ. ଇ)—କାଶ୍ମୀରର Akshayinī ରାଜା ନରେନ୍ଦ୍ରାଦିତ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବୀମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ । Name of an image of Goddess Dūrgā installed in Kāshmere.

ଅକ୍ଷୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Akshajya ଯାହା କ୍ଷୟ ପାଏ ନାହିଁ, କ୍ଷୟର ଅଯୋଗ୍ୟ । (ଅକ୍ଷୟା—ଶ୍ଵୀ) Imperishable.

ସଂ. ବି. ୧ । (ଅକ୍ଷୟ + ଭାବାର୍ଥେ. ଯ)—ଅକ୍ଷୟତ୍ଵ; ଅକଳାପିତ୍ତ । 1. Imperishableness.

୨ । (ଅ + ଶି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ) ଦୁଧ-ମଧୁମିଶ୍ରିତ ଚୂର୍ଣ୍ଣ । 2. A mixture of water with ghee and honey.

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ + ଶର)—

Akshara ୧ । କ୍ଷରଣଶୂନ୍ୟ—1. Not leaking.

(ଅକ୍ଷର—ଶ୍ଵୀ) ୨ । କ୍ରିୟାଶୂନ୍ୟ—2. Actionless.

୩ । ନିତ୍ୟ—3. Eternal.

୪ । ପ୍ରିୟ—4. Calm; stationary.

ସଂ. ବି—(ଅ + ଶର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ବ୍ରହ୍ମ; ପରମାତ୍ମା; ପରମେଶ୍ଵର—1. The Supreme Spirit.

୨ । ମୁକ୍ତ ଜୀବାତ୍ମା; ପରମାତ୍ମାରେ ଲୀନ ଜୀବାତ୍ମା—2. The spark of life when it leaves the body and merges into the Supreme Soul.

[ଦ୍ର—ଜୀବାତ୍ମା ଯେତେବେଳେ ଜଡ଼ ପ୍ରକୃତି ବା ପଞ୍ଚଭୂତକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ପରମାତ୍ମାଙ୍କ ସହିତ ମିଳାଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଅକ୍ଷର ବୋଲାଯାଏ ।]

୩ । ଶିବ, ମହାଦେବ—3. Śiba—the Destroyer.

୪ । ବିଷ୍ଣୁ—1. Bishṇu—the Preserver.

୫ । ଗଗନ, ଆକାଶ; ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳ—5. The sky; ether.

୬ । ଧର୍ମ—6. Religion.

୭ । ତପସ୍ୟା—7 Penance.

୮ । ଅପାମାର୍ଗ (ଦେଖ)—8. Apāmārga (See)

୯ । ମୋକ୍ଷ; ମୁକ୍ତି—9. Liberation; salvation.

୧୦ । ଜଳ—10. Water.

୧୧ । (ଅକ୍ଷ ଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଶର; ଯାହା ବେଦାଦି ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ବ୍ୟାପିଅଛି)—ଶବ୍ଦର ସ୍ଵରୂପ ଅଂଶ; ଅ ଠାରୁ ଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ—11. Alphabet; letter.

ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଅକ୍ଷର ଚୈଦଂଶ ଯେ ବହୁ

ମୁହଁ ଓ କାର ଅକ୍ଷର ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ହୋଇ । ପାଠାୟତ୍ତ. କୃଷିବ୍ରହ୍ମସଂ. ୨ମ ।

୧୨ । ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧ୍ଵନିଜ୍ଞାପକ ଚିହ୍ନ ।

12. Character; types of different sounds in different languages.

୧୩ । (ସାଂଖ୍ୟଦର୍ଶନ) ପ୍ରକୃତି—13. (Sāṅkhya Philosophy) Nature.

ଦେ. ବି—୧ । ଛପାଖାନାରେ ଛପିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ତଳା ହିସା ଅକ୍ଷରର ପ୍ରତିକୃତି—1. (printing) Type.

୨ । ହସ୍ତାକ୍ଷର—2. Handwriting.

(ଯଥା—ତା ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ବାଇଗଣ ମଞ୍ଜି ପରି ସୁନ୍ଦର ।)

ଅକ୍ଷରଚଣା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅକ୍ଷର + ଖ୍ୟାତାର୍ଥେ. ଚଣ)—ଲିପିକୁଶଳ; Aksharachana ଲିପିକର୍ମରେ ନିପୁଣ; ସୁଲେଖକ ।

(ଅକ୍ଷରଚଣା—ଶ୍ଵୀ) Expert in writing; writing a nice hand.

ଅକ୍ଷରଚନ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅକ୍ଷର + ଖ୍ୟାତାର୍ଥେ. ଚନ)—

Aksharachana ଅକ୍ଷରଚଣା (ଦେଖ)

(ଅକ୍ଷରଚନା—ଶ୍ଵୀ) Aksharachana (See)

ଅକ୍ଷରଚୁହ୍ନୁ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ଅକ୍ଷର + ଖ୍ୟାତାର୍ଥେ. ଚୁହ୍ନୁ)—

Aksharachuñchu ଅକ୍ଷରଚଣା (ଦେଖ)

Aksharachana (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ମୂଳିକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଇହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ୟ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବହ' ଦେଖିବେ ।

ଅକ୍ଷରଜନନୀ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଯାହାଠାରୁ ଅକ୍ଷରମାନ ଜନ୍ମେ)—

Aksharajanani ଲେଖନୀ, କଲମ; ଲେଖନ—Pen.

ଅକ୍ଷରଜୀବକ—ସ. ବି. ପୁ. (ଅକ୍ଷର + ଜୀବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Aksharajibaka ମର୍ଯ୍ୟାଜୀବା; ଲେଖାଦ୍ୱାରା ଆପଣା ଜୀବକା-

(ଅକ୍ଷରଜୀବକା—ଶ୍ରୀ) ଜୀବୀକା—Gaining livelihood by writing.

ସ. ବି. ପୁ. —୧ । ଲେଖକ, ନବିକା, ମୋହରର ।

1. Writer; scribe; clerk.

୨ । କରଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

2. A professional writer.

୩ । ଲିପିକର; ନକଲ୍‌ନବିସ୍—3 A copyist.

ଅକ୍ଷରଜୀବକ—ସ. ବି. ଓ ବି. ପୁ. (ଅକ୍ଷର ଜୀବିତ୍ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ କମ୍)

Aksharajibika ବହୁବ୍ରୀହି, ଅକ୍ଷର + ଜୀବକା)—

(ଅକ୍ଷରଜୀବକା—ଶ୍ରୀ) ଅକ୍ଷରଜୀବକ (ଦେଖ)

Aksharajibaka (See)

ଅକ୍ଷରଜୀବି—ସଂ. ବି. ଓ ବି. ପୁ. (ଅକ୍ଷର + ଜୀବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)

Aksharajibi ଏମା ଏବ.)—ଅକ୍ଷରଜୀବକ (ଦେଖ)

(ଅକ୍ଷରଜୀବି—ଶ୍ରୀ) Aksharajibaka (See)

ଅକ୍ଷରଜ୍ଞ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅକ୍ଷର + ଜ୍ଞା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଉପପଦ-

Aksharajña ଚତୁ ପୁରୁଷ)—ଅକ୍ଷରମୁଖ (ଦେଖ)

(ଅକ୍ଷରଜ୍ଞ—ଶ୍ରୀ) Aksharamukha (See)

ଅକ୍ଷର ଢାଳି—ଦେ. ବି. (ଅକ୍ଷର + ଢାଳ୍ ଧାତୁ = ନିଷେପଣ)—

Akshara dhalī ଶ୍ରଦ୍ଧାଖାନାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଟାଇପ୍ ବା ଅକ୍ଷରର

ଅକ୍ଷର ଟାଳା, ପ୍ରତିକୃତିକୁ ଛଞ୍ଚରେ ଭାଲ ଭିଆରି କରିବା

ଅକ୍ଷର ଟାଳାହି ପ୍ରକ୍ରିୟା—Moulding of types for

ଅକ୍ଷର ଢାଳିହି printing.

ଅକ୍ଷର ଢାଳିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଅକ୍ଷର + ଢାଳ୍ ଧାତୁ)—ଶ୍ରଦ୍ଧାଖାନାରେ

Akshara dhālibā ବ୍ୟବହୃତ ଅକ୍ଷରର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭିଆରି କରିବା

ଅକ୍ଷର ଟାଳା ପାଇଁ ସୀସାକୁ ଭରଲାଇ ଛଞ୍ଚରେ ଭାଲିବା ।

ଅକ୍ଷର ଢାଳିବା To mould types for printing.

ଅକ୍ଷରଣ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କ୍ଷରଣ)—

Aksharāṇa ୧ । କ୍ଷରଣରହିତ—1 Not leaking.

୨ । ଅକ୍ଷରାଣୀ; ଅକ୍ଷର—2. Indestructible.

ସଂ. ବି (ନଷ୍ଟ ଚତୁ)—ସ୍ରାବରହିତ୍ୟ—Non leakage.

ଅକ୍ଷରତୁଳିକା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ, ଯେଉଁ ତୁଳିକାରେ ଅକ୍ଷର

Akshara tūlikā ଲେଖାଯାଏ)—କଲମ, ଲେଖନୀ—Pen.

[ଦ୍ର—ଗୀନାମାନେ ତୁଳିକାରେ ଅକ୍ଷର ଲେଖନ୍ତି । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତରେ

ଅକ୍ଷର ଲେଖିବା ପାଇଁ ତୁଳିକା ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବାର ପଣ୍ଡିତ-

ମାନେ ଅନୁମାନ କରନ୍ତି ।]

ଅକ୍ଷରନିବଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (୩ୟା ଚତୁ)—ଅକ୍ଷର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ;

Aksharanibaddha ଲିଖିତ—Written; reduced into writing.

(ଯଥା—ମହାକବିମାନଙ୍କ ମନୋଗତ ଭାବ ଅକ୍ଷରନିବଦ୍ଧ ହୋଇ

ମହାକାବ୍ୟ ଆକାର ଧାରଣ କରେ ।)

ଅକ୍ଷରନ୍ୟାସ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ନ୍ୟାସ ହୋଇଅଛି—

Aksharanyāsa ଯହିଁରେ)—

୧ । ଲିପି, ପତ୍ରିକା—1. Writing.

୨ । ଦଲିଲ—2. Document.

୩ । ପତ୍ର; ଚିଠି—3 A letter.

୪ । (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ) ପରପାଠୀରୂପେ ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ କରି ଅକ୍ଷର

ଲିଖନ—4. Good calligraphy.

୫ । (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ) ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦସ୍ତାସର ଲେଖିବା ପ୍ରଣାଳୀ ।

5. Pen-manship

ଅକ୍ଷରପରିଚୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ, ଅକ୍ଷର + ପରିଚୟ)—

Aksharaparichaya ୧ । ବର୍ଣ୍ଣପରିଚୟ; ଭାଷାର ଅକ୍ଷର-

ମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବା—1. Knowledge of the

alphabet; learning of the letters.

୨ । ଭାଷାର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା—2. Elementary

learning.

ଅକ୍ଷରବିନ୍ୟାସ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—

Akshara binyāsa ଅକ୍ଷରବିନ୍ୟାସ (ଦେଖ)

Aksharanyāsa (See)

ଅକ୍ଷରମାଳା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ, ଅକ୍ଷର + ମାଳା)—କୌଣସି ଭାଷାର

Aksharamālā ମୂଳଠାରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ; ବର୍ଣ୍ଣମାଳା ।

The alphabet of a language in order.

ଅକ୍ଷରମୁଖ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅକ୍ଷର ଅଛି ମୁଖରେ ଯାହାର)—

Aksharamukha ୧ । ଅକ୍ଷରଜ୍ଞ; ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ—1. Versed

(ଅକ୍ଷରମୁଖା—ଶ୍ରୀ) in the Scriptures.

୨ । ସାହିତ୍ୟଜ୍ଞ—2. Literary

(man); (man) of letters.

ସଂ. ବି—୧ । (ପୁ.) ଶିଷ୍ୟ; ଛାତ୍ର—1 Student; pupil;

disciple.

୨ । (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ) ପ୍ରଥମ ବର୍ଣ୍ଣ; ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ପ୍ରଥମ ଅକ୍ଷର, ଅ ।

2. 'A' the first letter of the alphabet.

ଅକ୍ଷରସଂସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅକ୍ଷର + ସଂସ୍ଥାନ)—

Akshara samsthāna ୧ । ଅକ୍ଷରବିନ୍ୟାସ (ଦେଖ)

1. Aksharanyāsa (See)

୨ । ଅକ୍ଷର ବସାଇବା କର୍ମ—2. Arrangement of

letters or the alphabet.

ଅକ୍ଷରୁଚକ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅକ୍ଷ + ରୁଚକ)—(ବୈଦ୍ୟକ)—

Aksharuchaka ସୌବର୍ଣ୍ଣଲବଣ—A kind of salt.

ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରିବା—ଦେ. କି—(କୌଣସି ଆଦେଶକୁ)

Akshare akshare କହୁଥିବା ଅନ୍ୟଥା ନ କରି

pālana karibā କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ଋ

ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରା To carry out an order to
the letter
ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ସତ୍ୟ—ଦେ ବିଶ—ସର୍ବାଂଶରେ ସତ୍ୟ; ସହିର କୌଣସି
Akshare akshare satya ଅଂଶ ଏମନ୍ତ କି ଗୋଟିଏ ଅକ୍ଷର
ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ସତ ସୁକା ମିଥ୍ୟା ନୁହେ—True to
the very letter; very true.
ଅକ୍ଷରେଖା—ସଂ. ବି—(ଭୂଗୋଳ) ଭୂଗୋଳକର ପୃଷ୍ଠରେ ବିଷୁବ-
Aksharekhā ରେଖାଠାରୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଉତ୍ତରରେ ବା
ଦକ୍ଷିଣରେ ଦୂରତ୍ଵ କେତେ ଏହା ଜାଣିବା ପାଇଁ
କଳ୍ପିତ ରେଖା—(Geography)
Lines of latitude; parallels of
latitude.

ଅକ୍ଷଲୀଳା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ଵ; ଅକ୍ଷ + ଲୀଳା)—
Akshalīlā ୧ । ପଶାଖେଳ —1. Playing at dice.
୨ । ଚକ୍ଷୁର ବିଳାସ—2. Turning of the eyes
ବଦ୍ଧ କୋହେ ଚକ୍ଷୁ ଅକ୍ଷଲୀଳା ୧୨ କହୁ ଦୋହେ ଅକ୍ଷଲୀଳା ।
ଭକ୍ତ. ବିଦେହସୁଖବିଳାସ. ୨୦୭

ଅକ୍ଷସୂତ୍ର—ସଂ. ବି.—ଅକ୍ଷମାଳା (ଦେଖ)
Akshasūtra Akshamālā (See).
ଅକ୍ଷହରୁଦୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ଵ)—ପଶାଖେଳବାର କୌଶଳ ।
Akshahrudaya The art of playing at dice;
the mysteries of the game of dice
ଅକ୍ଷାଂଶ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ଵ; ଅକ୍ଷ + ଅଂଶ)—
Akshāṁśa ଭୂଗୋଳ, ଅକ୍ଷବୃତ୍ତର ୩୬୦ ଅଂଶରୁ ଏକ ଭାଗ ।
(ବିପରୀତ—ଦ୍ରାଘିମା) Degree of latitude
[ଦ୍ର—ଅକ୍ଷବୃତ୍ତର ଗୋଟିଏ ଅଂଶକୁ ଅକ୍ଷାଂଶ ବୋଲାଯାଏ ।
ବ୍ରହ୍ମଣ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଅକ୍ଷାଂଶର ଗଣନା ଗ୍ରୀକ୍‌ସିଂ ଠାରୁ ଅରମ୍ଭ
କରାଯାଏ ।]

ଅକ୍ଷାଗ୍ର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ଵ; ଅକ୍ଷ + ଅଗ୍ର)—ଅକ୍ଷର ମୁଣ୍ଡ ।
Akshāgra The end of an axle.
ଅକ୍ଷାଗ୍ରକୀଳକ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ଵ ଓ ୨ମୀ ଚତ୍ଵ; ଅକ୍ଷାଗ୍ର +
Akshāgrakīlaka କୀଳକ)—ଅକ୍ଷକୀଳକ—Pin at the
end of the axle to keep the
wheels in position.

ଅକ୍ଷାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ଵ; ଅକ୍ଷ + ଅନ୍ତ)—ଅକ୍ଷାଗ୍ର (ଦେଖ)
Akshānta Akshāgra (See)
(ଅକ୍ଷାନ୍ତ—ଶ୍ରୀ)

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଶାନ୍ତି; ନଷ୍ଟ ଚତ୍ଵ)—
୧ । ଅନିବୃତ୍ତ—1. Unceasing.
୨ । ଅସହସ୍ତ; ବେସବୁର—2. Impatient.
୩ । ଉର୍ବୀୟାନ୍ତ; ଉର୍ବୀ—3. Envious.

ଅକ୍ଷାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତ୍ଵ; ଅ + ଶାନ୍ତି)—ଅକ୍ଷମା (ଦେଖ)
Akshānti Akshanti (See)
ଅକ୍ଷାର—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁଗ୍ରାନ୍ତ, ଅ + ଶାର)—କ୍ଷାରହୀନ; ଅଲବଣ;
Akshāra ଅଲଣା—Saltless; wanting in salt.
ଅକ୍ଷାରାଲବଣ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅ + ଶାର + ଲବଣ; ଯେଉଁ ଲୁଣ
Akshāralabha ଖାସ୍ତା ଭୂଇଁରୁ ପଛୁ ପଡ଼ିବା ପ୍ରକାରେ ଉତ୍ପନ୍ନ
ନ ହୋଇ ସମୁଦ୍ର ବା ପର୍ବତାଦିରୁ ଜନ୍ମେ ।)
୧ । (ବୈଦ୍ୟକ) ସୈନ୍ଧବ ଲବଣ (ଦେଖ)
1. Saindhava labha (See)
୨ । (ବୈଦ୍ୟକ) ସାମୁଦ୍ର ଲବଣ—2. Sea-salt
୩ । (ସ୍ତୁତି) ଅଶୌଚ ପାଳିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ
ସାମଗ୍ରୀ (ଯଥା—ଗୁଆଦିଅ, ଦୁଧ, ଅରୁଆଗୁଡ଼ିକ, ମୂଗ,
ରାଶି, ଯବ ଓ ସୈନ୍ଧବ ବା କରକଚ ଲବଣ) ।
3 The prescribed dietary for persons
who observe Habishya.

(ଏଥିର ସ୍ତୁତି ବଚନ—ଗୋଷ୍ଠୀର ଗୋଦୃତଞ୍ଜେବ ଧାନ୍ୟ ମୁଣ୍ଡାସ୍ତ୍ରାଳା
ଯବାଃ, ସାମୁଦ୍ର ସୈନ୍ଧବ ଚୈବ ମସାର ଲବଣ ସ୍ତୁତଂ ।)
ଅକ୍ଷି—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ; ଯାହା ଦୃଷ୍ଟ ବସ୍ତୁର ରୂପକୁ ବ୍ୟାପି
Akshi ଯାଏ)—ଚକ୍ଷୁ, ନେତ୍ର, ଆଖି—The eye.
[ଅକ୍ଷି ର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ ଭଲ;—ଗ୍ରୀକ୍—ଅକ୍ସି—
Okkos; ଲଟିନ୍—ଅକ୍ୟୁଲସ୍—Oculus. ଲଥିନିଆନ୍—ଅକ୍ସି
—Akis; ବଙ୍ଗଳା—ଆଖି; ଓଡ଼ିଆ—ଆଖି; ଗୁଜରାଟୀ—ଆଖି;
ହିନ୍ଦି—ଆଖି ।]

ଅକ୍ଷିକ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷ ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ ଇକ)—ଅକ୍ଷି(ଗଛ) (ଦେଖ)
Akshika Achhu (tree) (See)
ଅକ୍ଷିକାଚ—ସଂ. ବି. (ଅଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନପଦଭାଷା)—କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳ ମୋଟା
Akshikācha ବା ସରୁ ହୋଇ ଗଡ଼ା ହୋଇ ଥିବା ଗୋଲକାର
କାଚ ଖଣ୍ଡ; ଦୃଷ୍ଟିକାଚ—Lens

[ଦ୍ର—ଏହି କାଚର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଦେଖିଲେ ବସ୍ତୁମାନ ବଡ଼ ବା ସାନ
ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ ଦୂରସ୍ଥ ବସ୍ତୁ ନିକଟରେ ଓ ନିକଟସ୍ଥ ବସ୍ତୁ ଦୂରରେ
ଥିଲା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ ଏହାର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଆସିଲେ
କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ବା ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇଯାଏ । ଅଣୁବୀକଣ ଓ ଦୂରବୀକଣାଦି
ଯନ୍ତ୍ରରେ ଏହି କାଚ ଲାଗେ ।]

ଅକ୍ଷିକୂଟକ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ଵ; ଅକ୍ଷି + କୂଟକ)—ଚକ୍ଷୁର କଳା ତୋଳା;
Akshikutaka ଆଖିର ପିତ୍ତଳା; ଚକ୍ଷୁର ଡାକ୍ତା ।
The pupil of the eye.

ଅକ୍ଷିଗତ—ସଂ. ବିଶ. (୨ୟା ଚତ୍ଵ; ଅକ୍ଷି + ଗତ)—
Akshigata ୧ । ନିୟତଗୋଚର—1. Visible;
(ଅକ୍ଷିଗତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । (ଯାହା ଆଖି ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ପରି ବ୍ୟଥା
କରୁଥିବା) ୩ । ଦୃଷ୍ଟ, ଅକ୍ଷିଗତ ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଭଲ ଦିଶୁଥିବ ।)

ଯାହାରେ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରଣ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା:—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବକୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ୍ଧତ୍ୱ' ଦେଖିବେ ।

ବୈରାଗ୍ୟ, ଦୃଶ୍ୟ—2. Much disliked;
eyesore; hateful.

୩ । ନୟନର ଅପ୍ରୀତିକର—3. Unpleasant to the
eye.

ଅକ୍ଷିଗୋଳ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥୀ; ଅକ୍ଷି + ଗୋଳ) —ଅକ୍ଷର କଳାତୋଳା ।
Akshigola The pupil of the eye; eyeball.

ଅକ୍ଷିଗୋଳକ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥୀ; ଅକ୍ଷି + ଗୋଳକ) —ଅକ୍ଷିଗୋଳ (ଦେଖ)
Akshigolaka Akshigola (See)

ଅକ୍ଷିତ୍ରୁତୀୟା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକ୍ଷୟ ଚୂଡ଼ାୟା) —
Akshitrutīyā ଅକ୍ଷୟ ଚୂଡ଼ାୟା (ଦେଖ)
अक्षय तृतीया Akshaya tṛtīyā (See)
अक्षती, अक्षतीज

ଅକ୍ଷିପଟ—ସ. ବି. (ଅଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) —ଅକ୍ଷର ପୁଅ; କଳା
Akshipata ତୋଳାର ପଛରେ ଥିବା ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ ହିଁଜ୍ଜୀ ବା ପରଦା ।
(ଏଥିରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ବସ୍ତୁର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ପଡ଼ିବାରୁ
ଉକ୍ତ ବସ୍ତୁ ଦେଖାଯାଏ) —Retina.

ଅକ୍ଷିବ—ସ. ବି. (ଅ + କ୍ଷିବ୍ ଧାତୁ + କରଣ. ଅ; ଯାହା ଖାଇବାଦ୍ୱାରା
Akshiba ଖାଇବା ବା କଫ ପଡ଼ିବା ବନ୍ଦ ହୁଏ) —
୧ । ସମୁଦ୍ରଲବଣ—1. Seasalt.

୨ । ଶଜନା (ଗଛ) (ଦେଖ)—2. Śajanā (tree) (See)

ଅକ୍ଷିବିକୂଣ୍ଡିତ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥୀ; ଅକ୍ଷି + ବିକୂଣ୍ଡିତ) —
Akshibikūṇita ୧ । ବାଙ୍କ ଚାହିଣା—1. Sideglance

୨ । କଟାକ୍ଷପାତ—2. Making of faces;
looking askance

ଅକ୍ଷିଭେଷଜ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥୀ; ଅକ୍ଷି + ଭେଷଜ; ଏହା ଚକ୍ଷୁଭେଷଜ
Akshibheshaja ଔଷଧ ଥିବାରୁ) —ଲୋଧ୍ରା (ଦେଖ)
Lodhra (See)

ଅକ୍ଷିମୁଠି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷୟ + ମୁଠି) —ଅକ୍ଷୟ ଚୂଡ଼ାୟା ଦିନ କୃଷକ
Akshimuthi ଧାନକୁଣା ଅନୁକୂଳ କରି ଯେଉଁ ବିହନକୁ ପ୍ରଥମେ
ହାତମୁଠାରେ ଧରି କିଆରିରେ ବୁଣେ—The first hand-
fuls of paddy sown by the cultivator in
the field on the Akshaya tṛtīyā day.

ସମା ବଡ଼ ଗହ୍ୱରରେ ଅକ୍ଷିମୁଠି ପକାଇଲା ।

ଫକୀର ମୋହନ—ହ ମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

[ଦ୍ରୁ—କୃଷକ ଅକ୍ଷୟଚୂଡ଼ାୟା ଦିନ ସକାଳୁ ସ୍ନାନ କରି ନୂଆ
ଟୋକେଇ ଓ ନୂଆ ଗଉଣିରେ ସିନ୍ଦୂର ଚନ୍ଦନ ମାର, ଧାନବିହନ
ଧରି ଶଙ୍ଖ ବା ବାଦ୍ୟ ସହ ହଲ ନେଇ ପୁରୋହିତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାର
ଅକ୍ଷିମୁଠି—କିଆରିକୁ ଯାଏ; ସେଠାରେ ଆପଣା ଘରୁ ନେଇଥିବା
ଗୋଟିଏ ସୁନା ଅଳଙ୍କାର (ଯଥା—ଶିର ଗୁଣା, ବସଣି, ନୋକ)
ଏବଂ ଲଙ୍ଗଳ ଲୁହାକୁ ଲଙ୍ଗୁଳୁପେ କଳ୍ପନା କରି ପୁରୋହିତ ସୁନା
କରନ୍ତି ଏବଂ ସୁନା ଓ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦ୍ୟ ହେବା ପରେ କୃଷକ କିଆରିରେ

ହଲ ବୁଲାଇ ଓ ଅକ୍ଷିମୁଠି ପକାଇ ଅର୍ପାତ୍ ବିହନ ମୁଠା ମୁଠା କରି
ବୁଣେ ।]

ଅକ୍ଷିମୁଠି କିଆରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷୟ + ମୁଠି + କେଦାର) —
Akshimuthi kiāri କୃଷକ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅକ୍ଷୟଚୂଡ଼ାୟା ଦିନ
ଧାନ ବୁଣା ଆରମ୍ଭ କରି ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କିଆରିରେ ଅକ୍ଷିମୁଠି
ବୁଣେ—The field in which the cultivator
sows his paddy every year on the
Akshaya tṛtīyā day.

[ଦ୍ରୁ—କୃଷକ ବିପନ୍ନ ହେଲେ ତାର ସମସ୍ତ ଜମି ବିକି କରନ୍ତି;
କିନ୍ତୁ ତାହାର ଧାରଣା ଯେ ଅକ୍ଷିମୁଠି କିଆରିକୁ ବିକିଲା ଦିନ ତାଠାରୁ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶୁଦ୍ଧ ଯିବେ ।]

ଅକ୍ଷିର କ୍ଷୀର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷି + କ୍ଷୀର) —ଲୋତକ; ଲୁହ—Tear.
Akshira kshira

ବନ୍ଧେ ଅକ୍ଷିର କ୍ଷୀର, କାତ ମୋ ଗମାର ମାର, ତେଜେ ମନ ନଦୀ ପର ପର ।

ଭଜ—ସେମସ୍ତାନ୍ୟ ୧୩/୧୪ ।

ଅକ୍ଷିକ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଇକ) —ଅକ୍ଷିକ (ଦେଖ)
Akshika Akshika (See)

ଅକ୍ଷିଶ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁର୍ଥୀ; ଅ + କ୍ଷିଶ) —
Akshina ୧ । ଅକ୍ଷିଶ—'. Not weak

(ଅକ୍ଷିଶା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସବଳ—2 Strong.

୩ । ଦୃଢ଼—3. Firm.

୪ । କ୍ଷୟଶୂନ୍ୟ—4. Inexhausted;
not waning.

ଯଥା ଅକ୍ଷିଶାଙ୍କ ଗୁଣ ଶକ୍ତି ସେ

ଉତ୍ତରାସଂହାର ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତନ ହେବାର ଯାଏ ଅକ୍ଷି ସେ ।

ଅକ୍ଷୟ—ବଦନ୍ତଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।

ଅକ୍ଷିଶବ୍ରତ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅକ୍ଷିଶ + ବ୍ରତ; ଯାହାର
Akshinabrutta ଅଭ୍ୟାସ ଦୃଢ଼ ଅଟେ) —୧ । ବେଦବିହୀନ
(ଅକ୍ଷିଶବ୍ରତ—ଶ୍ରୀ) ଆଶ୍ରମରେ ଅଭ୍ୟାସ—1. Habituated
to the practice of Vedic rites.

୨ । ବୈଦିକଆଚାର ନିଷ୍ଠ ।

2 Practising. Vedic rites.

ଅକ୍ଷିବା—ସ. ବି. (ଅ + କ୍ଷିବ୍ ଧାତୁ + କରଣ. ଅ) —ଅକ୍ଷିବ (ଦେଖ)
Akshiba Akshiba (See)

ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁର୍ଥୀ; ଅ + କ୍ଷିବା) —
(ଅକ୍ଷିବା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଅନୁଗତ—1. Not maddened.

୨ । ଗର୍ବଶୂନ୍ୟ—2. Free from pride.

ଅକ୍ଷୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁର୍ଥୀ; ଅ + କ୍ଷୁଷ୍ଟ) —

Akshunna ୧ । ଅକ୍ଷୁଷ୍ଟ; ଅଖଣ୍ଡିତ ।

(ଅକ୍ଷୁଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ) 1. Unbroken; whole.

୨ । ଅକ୍ଷିତ—2. Uncut.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୩ । ଅକ୍ଷୁଧ, ପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Full.

୪ । ଅମ୍ଳାନ—4. Unfaded; untarnished.

୫ । ସୁସ୍ଥ—5. Hale; healthy.

୬ । ଅବରୁଦ୍ଧ—6. Unrestrained.

୭ । ଅବଦ୍ଧ—7. Unchanged.

୮ । ଅକ୍ଷୁଧ; କ୍ଷୋଭ ରହିତ ।

8. Unperplexed; not sad.

୯ । ଅନାଲୋଡ୍ଧତ—9. Undisturbed;
unagitated.

୧୦ । ଶାନ୍ତ; ସ୍ଥିର—10. Calm.

ଅକ୍ଷୁଧ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କ୍ଷୁଧା)—

Akshudha ୧ । କ୍ଷୁଧାରହୃତ; ଯାହାକୁ ଭୋକ କରେ ନାହିଁ ।
(ଅକ୍ଷୁଧା—ଶ୍ରୀ) 1. Having no appetite.

୨ । ଯେ ଭୋକିଲା ହୋଇ ନାହିଁ ।

2. Not feeling hungry.

ଅକ୍ଷୁଧା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅକ୍ଷୁଧ + ଆ)—ଅକ୍ଷୁଧର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

Akshudhā Feminine of Akshudha.

ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ, ଅ + କ୍ଷୁଧା)—

୧ । କ୍ଷୁଧାର ଅଭାବ—1. Want of appetite,

୨ । ଖାଦ୍ୟଗ୍ରହଣ ବିରୁଦ୍ଧ—2. Unwillingness for
taking meal.

ଅକ୍ଷୁଧ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କ୍ଷୁଧ୍ୟ)—

Akshudhya ୧ । ଅବ୍ୟାକୁଳ—1. Unexcited;
(ଅକ୍ଷୁଧ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) unagitated.

୨ । ଶାନ୍ତ—2. Composed; calm.

ଅକ୍ଷେତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅ + କ୍ଷେତ୍ର)—

Akshetra ୧ । ଶସ୍ୟୋତ୍ପାଦନାର୍ଥ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଭୂମି—1. Land
unfit for production of crops.

୨ । ଅତି କଳ୍ପିତ କ୍ଷେତ୍ର—2. Very inferior land.

୩ । ଅପାତ୍ର; ଅସଂଯୁକ୍ତ; ଦାନର ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

3. An unfit recipient.

୪ । ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି; ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

4. An unfit person.

ଅକ୍ଷେମ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କ୍ଷେମ)—ଅଶୁଭ; ଅମଙ୍ଗଳ ।

Akshema Ill; evil.

ଶ୍ରୀ. ବିଶ (ସଂ. ଅକ୍ଷେମ)—ଅକ୍ଷେମ—Unable.

ଅକ୍ଷୋଟ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଉଚ୍ଚ; ଯାହା ଗଛରୁ ଝଡ଼ି ତଳେ

Akshota ଜମା ହୋଇଯାଏ ।)—

ଆକ୍ଷୋଟି, ୧ । ପାଦତ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ଓ ତହିଁର
ଆକ୍ଷୋଟି ଫଳ; ଗିରିସମ୍ବନ ଯିଲୁ ବୃକ୍ଷ ଓ

ଆକ୍ଷୋଟ, ଆକ୍ଷୋଟ,

ଆକୋଲା, ଅକ୍ଷୋଟ

ଫା—ଅକ୍ଷୋଟ,

ଗୁର୍ଭିଗନ୍

ଆ—ଜେଜୁଲ୍ ହିନ୍

ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—

ଅକ୍ଷୋଟକ, ଅକ୍ଷୋଡ଼;

ଅକ୍ଷୋଟ; କର୍ପୂରଲ

ଫଳ । ଅକ୍ଷୋଟ—The walnut;
Juglans Regia; Aleurites
Moluccana (Kirtikar).

[ଦ୍ର—ଏ ଫଳ ଦେଖିବାକୁ ଅମୃତାପର;

ଏ ଫଳର ଟାକୁଆ ବଜାରରେ ଅକ୍ଷୋଟ
ନାମରେ ମେଉଆ ଫଳରୂପେ ବିକ୍ରି
ହୁଏ । ଟାକୁଆ ଭିତରେ ଖାଦ୍ୟ ଓ
ତୈଳମୟ ଶସ୍ୟ ଥାଏ । ଫଳ ଅପେକ୍ଷା
କାଠ ମୂଲ୍ୟବାନ; ଏହି ଗଛର ବକଳରୂପେ

ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷଦ୍ୱାରା ଖର୍ପର ବା ଖର୍ପର ପର ପତଳା କାଠ
ହୁଏ ତାହା କାଠ ଅପେକ୍ଷା ଅଳ୍ପର ମୂଲ୍ୟବାନ ଓ ଏ
ପତଳା କାଠ ଟେବଲ୍, ଚଉକ, ବାକ୍ସ ଆଦିର କାଠ ରୂପରେ
ମଜାଯାଏ । ଟାକୁଆକୁ ଛେଚିଲେ ତହିଁରୁ ବାଦାମ ପରି
ସୁଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟ ବାହାରେ । ଏହି ଶସ୍ୟକୁ ପଲଉ ଓ ପିଠାରେ
ମିଶାଯାଏ । ଏ ଗଛ ବାହାଡ଼ା ଗଛ ପରି ବଡ଼ । କାକୁଲ୍,
ପାରସ୍ୟ, ଅଫଗାନିସ୍ତାନ, ଭୂଟାନ, ଇଉରୋପ ଓ ଅମେରିକାରେ
ଏ ଗଛ ଜନ୍ମେ । ଅମେରିକା ଦେଶର ଅକ୍ଷୋଟ ଫଳ କଳା ।
ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଏହି ଫଳ ମଧୁର, ଉଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ନିଗ୍ଧ, ଗୁରୁପାକ,
ମଳରେଦକ, ବାତପିତ୍ତନାଶକ, କଫବର୍ଦ୍ଧକ, ବଳକାରକ ଓ ରକ୍ତ
ଦୋଷନାଶକ ।]

୨ । ଦେଶୀ ଅକ୍ଷୋଟ—2. The Indian walnut;
the candlenut; Aleurites Triloba.

[ଦ୍ର—ଏହା ଏରଣ୍ଡାଦି ବର୍ଗର ବୃକ୍ଷର ତରୁ । ଏହାର ଫଳର
ଟାକୁଆ ମଧ୍ୟରେ କାକୁଲ୍ ଅକ୍ଷୋଟ ପରି ତୈଳାକ୍ତ ପାଖାପାଖି
ଦଶଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଞ୍ଜି ଥାଏ । ଏହା ଭାରତରେ ଶୁଖିଲା ଭୂମିରେ
ଜନ୍ମେ ।]

ଅକ୍ଷୋଟକ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷୋଟ + କାର୍ତ୍ତୃ. କ)—ଅକ୍ଷୋଟ (ଦେଖ)

Akshotaka

Akshota (See)

ଅକ୍ଷୋଡ଼—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଉଚ୍ଚ)—ଅକ୍ଷୋଟ (ଦେଖ)

Akshorda

Akshota (See)

ଅକ୍ଷୋଭ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + କ୍ଷୋଭ)—

Akshobha ୧ । କ୍ଷୋଭରହୃତ; ଅକାନ୍ତ—1. Free
from mental agitation.

ଅକ୍ଷୋଭା } ବିଶ. ୨ । ଚିତ୍ତଶୂନ୍ୟତା—2. Free from
mental restlessness

(ଅକ୍ଷୋଭ—ଶ୍ରୀ)

ସଂ. ବି. ୧ । (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + କ୍ଷୋଭ)—କ୍ଷୋଭହୀନତା;
କାନ୍ତତାର ଅଭାବ—1. Absence of mental agita-
tion or sadness.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଏ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର୍’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

କଣ. ୨ । ହସ୍ତିବନ୍ଧନ ସ୍ତମ୍ଭ; ଅଲ୍ଲନ; ହାତ ବନ୍ଧା ଯିବା ଖୁଣ୍ଟ ।

2. The post to which an elephant is tied.

ଅକ୍ଷୋଭ୍ୟ—ସ. କଣ. ପୁ. (ନଞ୍ଜ ଚତୁ; ଅ + ଶ୍ରେଣୀ)—

Akshobhya ୧ । ଅବିଚଳିତ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପଦ ବିପଦରେ (ଅକ୍ଷୋଭ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) କାତର ହୁଏ ନାହିଁ—1. Unagitated, unperturbed.

୨ । ଅଧୃଷ୍ୟ—2. Invincible

ସ. କ. (ନାମ) ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଧ୍ୟାନୀ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।

Name of one of the five Dhyāni Buddhas.

ଅକ୍ଷୋହିଣୀ—ଦେ. କ. (ସ. ଅକ୍ଷୋହିଣୀ)—ଅକ୍ଷୋହିଣୀ (ଦେଖ)

Akshohini Akshauhini (See)

ଅକ୍ଷୋହିଣୀ—ସଂ. କ. ଶ୍ରୀ. (ଅକ୍ଷ = ରଥ + ଉହ ଧାତୁ = ପାଇବା + Akshauhini କର୍ମ. ଇନ୍ + ଶ୍ରୀ. ଆ, ଯହିଁରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ରଥ ଦେଖାଯାଏ ।)—

ଯେଉଁ ସୈନ୍ୟଦଳରେ ୨୧୮୭୦ ରଥ, ୨୧୮୭୦ ହସ୍ତୀ, ୨୧୮୭୦ ଅଶ୍ବ ଓ ୧୦୯୩୦ ପଦାତି, ଏପରି ସବୁକି ଦୁଇ ଲକ୍ଷ

ଅଠର ହଜାର ସାତ ଶହ ସୈନ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି—An army consisting of 218700 soldiers of 4 classes.

[ଦ୍ର—ଅକ୍ଷୋହିଣୀର ୧୯ ସଂଖ୍ୟକ ସେନାର ନାମ ଅମାକ୍ଷ୍ୟ; ଅମାକ୍ଷ୍ୟର ୯ = ଚମ୍ପୂ; ଚମ୍ପୂର ୯ = ପୁତନା; ପୁତନାର ୯ = ବାହିନୀ; ବାହିନୀର ୯ = ଗଣ, ଗଣର ୯ = ଗୁଲ୍ଲ; ଗୁଲ୍ଲର ୯ = ସେନାମୁଖ, ସେନାମୁଖର ୯ = ପତ୍ତ; ପ୍ରଭେଦକ ପତ୍ତ ୧ ରଥ, ୧ ହସ୍ତୀ, ୩ ଅଶ୍ବ ଓ ୫ ପଦାତିଦ୍ବାରା ଗଠିତ ।]

ଏହି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସେନାଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଯଥା—

ଏକେକେକ ରଥା ଶ୍ୟାଂ ପର୍ବତ ପଞ୍ଚ ପଦାତିକା

ପଦ୍ମକୋ ଶ୍ରୀ ଗୁଣେ ସର୍ବେ କ୍ରମାଦାୟା ଯଥୋତ୍ତମ

ସେନାମୁଖ, ଗୁଲ୍ଲଗଣ, ବାହିନୀ, ପୁତନା, ଚମ୍ପୂ

ଅମାକ୍ଷ୍ୟ-ସେନାଙ୍କ ନାମୋକ୍ତିରାଧିପତ୍ୟସମ୍ପଦ । ଅମରକୋଷ ।

ଅକ୍ସଫୋର୍ଡ—ବୈଦେ. କ. (ନାମ)—ଇଂଲଣ୍ଡର ଗୋଟିଏ ସାମ୍ବାର, Akspford ବା ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ତହିଁର ପ୍ରଧାନ ନଗରର ନାମ ।

Oxford, name of a Shire and town in England.

[ଦ୍ର—ଏହି ନଗରରେ ବିଶ୍ବବିଖ୍ୟାତ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଛି ।

ଏହା ଟେମ୍ପ ନଦୀ କୂଳରେ ଓ ଲଣ୍ଡନର ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମରେ ଅବସ୍ଥିତ;

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ବାଗ୍ବତୀ ବା କାଶୀ ପରି ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଏହା ବିଦ୍ୟାଲୋଚନାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ କେନ୍ଦ୍ର ଅଟେ ।]

ଅକ୍ସର—ବୈଦେ. ଅ.—ଅକ୍ସର ଉଦ୍ୟାନ (ଦେଖ)

Aksar etc. Akasar etc (See)

ଅକ୍ସାଲିକ୍ ଏସିଡ୍—ବୈଦେ. କ. (ଇଂ. Oxalic acid)

Aksalik-esid ଶାରୀରିକ ବାଷ୍ପବିଶେଷ—Oxalic acid

ଅକ୍ସାଲିକ୍ ଏସିଡ୍

ଅକ୍ସାଲିକ୍ ଏସିଡ୍

ଅକ୍ସିଜେନ୍—ବୈଦେ. କ. (ଇଂ)—ଅମ୍ଳଜାନ ବାଷ୍ପ ।

Aksijen

Oxygen

[ଦ୍ର—ଏହା ଜଳର ଏବଂ ବାୟୁର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ; ୧ ଭାଗ ଅକ୍ସିଜେନ୍ ଓ ୨ ଭାଗ ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ର ରାସାୟନିକ ମିଶ୍ରଣରେ ଜଳ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ଏହି ବାଷ୍ପର ବିଶେଷ ଦାହକା ଶକ୍ତି ଅଛି । ବାୟୁରେ ଏହି ବାଷ୍ପ ମିଶି ଥିବାରୁ ବାୟୁ ସାଦାସାଧାରଣରେ ନିଆଁ ଜଳେ । ସାଧାରଣତଃ ବାୟୁରେ ଶତକରା ୨୧ ଭାଗ ଅକ୍ସିଜେନ୍ ଅଛି ।]

ଅକ୍ଷି—ବୈଦେ. କ.—(ଆ. ଯୂଖନା; ଫା. ଆଖନା) ୧। ସୋରୁଆ, ମାଂସର

Akhni ଝୋଲ—1. Soup. ୨ । ପଲଉ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମସଲା

ଆକନୀ ସିଝା ପାଣି—2. Water boiled with spices

ଅକ୍ଷି—used for preparing palau

ଅକ୍ଷି—ଦେ. କ. (ସଂ. ଅକ୍ଷି)—ଅକ୍ଷି (ଦେଖ)

Akhrot

Aksho a (e)

ଅକ୍ଷ—ଦେ. କ. (ସଂ. ଅକ୍ଷ)—୧ । ଶଗଡ଼ର ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା

Akha ଭାରବାହୁ ଦଣ୍ଡ; (ଏହା ଉପରେ ଶଗଡ଼ର ଦଣ୍ଡ ରହେ) ।

ନାଟା, ଝିଅ

1. Axle tree

ଅକ୍ଷିଆ, ଅକ୍ଷିଆ

ଭାରବାହୁ ଯେ ନିଉନ ନବ ଥିବ

ଧୁଆ, ଆଁକ

ଅକ୍ଷି କି ଦଣ୍ଡା କରୁଥିବ ଓସ ପରି ।

ସାରଳା ମହାବିଜୟ ଉପଦ୍ୟାୟ ।

୨ । ଓଷ; ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ—2 A bad habit

୩ । ଦୋଷ — 3 Fault; defect

୪ । ବାହାନା—4 Pretence; excuse.

ଅକ୍ଷାଉରିଆ—ଦେ. କଣ.—୧ (ସଂ ଅ + ଶ୍ରେଣୀ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି

Akhauriā ଶୁଅର ହୋଇ ନ ଥାଏ—1. Unshaven.

ଆକାମାନ ୨ । (ସ. ଖର) ଯାହାର ଦେହ ଖରୁଆ ବା ରୁକ୍ଷ ନୁହେଁ ।

2 A person whose body is not rough.

ଅକ୍ଷକାଠ—ଦେ. କ. (ସ. ଅକ୍ଷ + କାଷ୍ଠ)—ଅକ୍ଷ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ

Akhakāṭha ଅର୍ଥାତ୍ ବେଶି ଭାର ବହନକ୍ଷମ କାଠ ।

A wood fit for being made into axle.

[ଦ୍ର—ସବୁ ପ୍ରକାରର କାଠରେ ଅକ୍ଷ ତିଆରି ହୁଏ ନାହିଁ । ଯେଉଁ

କାଠ ବିଶେଷ ଭାରସହ ସେହି ଜାଗାରେ କାଠରେ ଅକ୍ଷ ତିଆରି ହୁଏ ।

ଯଥା—ଧଥ, ଧାମଣ, ବେଏଣ୍ଡା, ଗିରିଙ୍ଗା, ଅସନ, ବେଲ ।]

ଅକ୍ଷକାଠିବା—ଦେ. କି—ବାହାନା କରିବା; ଛଳନା କରିବା—To

Akhakāṭhibā feign; to put forth an excuse.

ଛଳକରା

ବହାନାକରନା

ଅକ୍ଷଚୂଳ—ଦେ. କ. (ସ. ଅକ୍ଷ + ଚୂଳ)—ଶଗଡ଼ର ଅକ୍ଷର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡ,

Akhachūla ଯାହା ରକ ମଧ୍ୟରେ ଯିବା ପରେ ଚକର ନାହିଁ

ବାହାରକୁ ବାହାର ଥାଏ ଓ ଯେଉଁଠାରେ ଛଦ୍ମ କରାଯାଇ

ଅକ୍ଷକାଳ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ—The protruding

ends of an axle-tree.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଝ	ଞ୍	ତ
୨	ଈ	ଊ	ୂ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଡ

ଅଖରୁଳୀ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକ୍ଷ ଓ ରୁଡ଼ା)—ଅଖରୁଳ (ଦେଖ)

Akhachūlī Akhachūla (See)

ଅଖାଞ୍ଜା—ଦେ. ବି—୧ । ଅସୁବିଧା—1. Inconvenience

Akhañja ୨ । ଅସୁବିଧାଜନକ ସମୟ—2 Inconvenient time; inopportune moment.

ଅସୁବିଧା, ୩ । ଅସୁବିଧାପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥା—3 Inconvenient state

ଦେ. ବିଶ—ଅସୁବିଧାଜନକ; ଅସୁବିଧା—Inconvenient; inopportune.

ଏହା ବନା ବ୍ୟାପ୍ୟରେ ବୁଝି ଯିବାକୁ ଗ୍ରାମର ବୃକ୍ଷମଜା ଶ୍ରମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅଖାଞ୍ଜା ହେଲା ନାହିଁ । ପକାରମୋହନ. ଛ ମାଗ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅଖାଞ୍ଜାଖାଞ୍ଜା—ଦେ. ବି—(ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର)—୧ । ଅସୁବିଧା ଓ ସୁବିଧା ।

Akhañjakhāñja 1. Inconvenience and convenience.

ଅସୁବିଧା ସୁବିଧା ୨ । ଅସୁବିଧାଜନକ ସମୟ ଓ ସୁବିଧାଜନକ ସମୟ; ଅସମୟ ସମୟ—2 Inopportune moments and convenient time.

୩ । ଅସମୟ; ଅଭବଗ୍ରସ୍ତ ସମୟ—3. Times of need.

(ଯଥା—ମୁଁ ସିନା ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧୁଥିଲି ଅଖାଞ୍ଜାଖାଞ୍ଜା ବେଳେ ଯାଇ ତୁମର ଆଶ୍ରା ନେବି ବୋଲି, କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଟିକିଏ ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲ ନାହିଁ ।)

ଅଖାଞ୍ଜା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯାହା ଖାଣ୍ଡା ବା ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ନାହିଁ ।

Akhañja 1. Unset; unfurnished.

ଆଶଙ୍କ ୨ । ଅନିଶ୍ଚିତ—2. Uncertain, unsettled

ବେଠିକାନା ୩ । ଯାହା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ—

3 Undedicated; unendowed.

୪ । ଯେଉଁ ଗୃହର ଖାଣ୍ଡା ବା ଅଗଣା ନାହିଁ ।

4. (house) Having no courtyard attached to it.

ଅଖାଞ୍ଜିଆ—ଦେ. ବିଶ—

Akhañjiā ଅସୁବିଧା, ଅସୁବିଧାମୟ

ଅସୁବିଧା Inconvenient.

ବେମୌକା

ଅଖାଟ—ଦେ. ବିଶ—(ସ. ଅକ୍ଷ)—୧ । ଅକ୍ଷ; ନଅଶ୍ଵ ।

Akhata 1. Inadequate; insufficient.

ଅନାଟନ ୨ । ଦୁର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ; କଠିନ—2 Difficult.

ଅସଫଳ ୩ । ଅନୁପଯୋଗୀ—3. Unsuitable; inapplicable.

ଦେ. ବି—୧ । ଅନୁପଯୋଗୀ; ନଅଶ୍ଵ ଅବସ୍ଥା—1. Inadequacy.

୨ । ଅଭାବ—2. Want

ଅଖାଟାଖାଟା—ଦେ. ବି—(ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର)—ଅକ୍ଷ ନଅଶ୍ଵ; ଅକ୍ଷିକା

Akhatakhata ଓ ନଅଶ୍ଵିକା ଅବସ୍ଥା—Cases of inadequacy and adequacy.

ଅଖାଟ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ତୁଳ—ଓ. ଖଟିବା = କର୍ମ କରିବା; Akhatu ବଂ. ଖାଟା = ପରିଶ୍ରମ କରିବା)—

ଆଲସେ ୧ । ନିଶ୍ଚୟ; ପରିଶ୍ରମବିମୁଖ—1. Shrinking from labour.

୨ । ଅଳସୁଆ—2. Idle; lazy.

୩ । ଅପାରଗ—3. Incompetent; incapable.

୪ । ଅକାର୍ଯ୍ୟକା—4. Worthless; useless.

ଅଖାଟ—ସ. ବି. (ଅ + ଖଟି ଧାତୁ = ଆହ୍ୱାନ କରିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. ଟ)—

Akhata (ବୈଦିକ) ଚୂରକୋଳ ଗଛ, ପିଆଳ (ବୃକ୍ଷ) (ଦେଖ) Piyāla (tree) (See)

ଅଖାଟି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଖଟି)—୧ । ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ।

Akhatti 1 Bad treatment.

୨ । ଅଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାର—2. Uncivil or rude behaviour.

ଅଖଡ଼ା—ଦେ. ବି ୧ । ଅକଳ; ଅଖଣ୍ଡ; ଅସୁବିଧା ।

Akharda 1. Inconvenience

ବେଧ, ବିଧୋର ୨ । ଅନିୟମ—2. Want of regularity or system.

୩ । ଗୋଳମାଳ—3. Confusion; agitation.

୪ । ଓଲଟ ପାଲଟ—4. State of being topsyturvy.

୫ । ଧୂଷ୍ଟତା—5. Insolence.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅକଳିଆ, ଅଖଣ୍ଡିଆ; ଅସୁବିଧାଜନକ ।

1. Inconvenient.

୨ । ଅନିୟମିତ—2. Irregular; unsystematic.

୩ । ଅଖାଡ଼ୁଆ—3 Reckless

ଅଖଡ଼ ବଖଡ଼—ଦେ. ବି. (ସହଚର) ୧ । ଅଖଡ଼ (ଦେଖ)

Akharda bakharda 1. Akharda (See)

ସିଟିମିଟି ୨ । ଅତ୍ତୁଆ—Complications.

ଅକଟ୍ଟ ଟକଟ୍ଟ ୩ । କଳଗୋଳ; ବିବାଦ—3. Dispute; quarrel.

ଦେ. ବିଶ—ଅଖଡ଼ (ଦେଖ)

Akharda (See)

ଅଖଡ଼େ—ଦେ. ବି. ବିଶ—୧ । ଅକାରଣତ୍ୱ; ଭୂଥାରେ ।

Akharde 1. In vain.

ବିଧୋବେ, ବେଧଡ଼େ ମନେ ହେଉଛି ଅଖଡ଼େ ଯିବ ସବୁ ପରାଣ ସେ ।

ଅକଟ୍ଟମ୍ ଗୁଣନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।

୨ । ଅକାର୍ଯ୍ୟସାଧରେ—2. Easily

୩ । ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ି; ଅକଳରେ; ଅନିୟମାୟାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ମୁକ୍ତି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

3. In a helpless condition; having no other alternative.

ଧର ନ ପାରିଲେ ଜ୍ଞାନ ନେଇ ତ ଅଖଣ୍ଡେ । ପାତାମ୍ବର, ନୃସିଂହପୁରଣ ୧ ।

ଅଖଣ୍ଡ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଖଣ୍ଡ)—୧ । ଅଖଣ୍ଡିତ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କୌଣସି
Akhandā ଅଂଶ ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇ ନାହିଁ; ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

1. Undivided; whole.

ଅଲ୍ଲୀ ଚକ୍ର ସିଂହାସନ, ମଧ୍ୟ ଅଖଣ୍ଡ କୁଞ୍ଜାଳନ । ଭୃଷ୍ମ-ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ଅକ୍ଷତ; ନିଶ୍ଚିତ—2. Unhurt.

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଦାଗ ନାହିଁ—3. Unstained.

୪ । ଅଲଙ୍ଘ୍ୟମୟ, ଅଖଣ୍ଡ୍ୟମୟ, ଯାହାକୁ କେହି ଅନ୍ୟଥା କରି ନ ପାରେ—4. Intransgress-
able; unfringeable.

* । ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ—5. Unchangeable;
immutable.

୬ । ଯାହାକୁ କେହି ଯୁକ୍ତି ବା ଭୁତ୍ତରଦ୍ୱାରା ଖଣ୍ଡନ କରି ନ ପାରେ—6 Irrefutable; unassailable.

୭ । ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ—7. Uninterrupted; conti-
nuous.

୮ । ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରହିତ (ଯଥା—ରାଜତ୍ୱ) ।

8. Having no rival.

ଅଖଣ୍ଡ ଦ୍ୱାଦଶୀ—ସଂ. ବି. (ଯେଉଁ ଦ୍ୱାଦଶୀରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଧର୍ମକର୍ମର ସମ୍ପର୍କ
"Akhandā dwādaśī ଖଣ୍ଡିତ ହୁଏ ନାହିଁ)—ମାର୍ଗଶିର ଶୁକ୍ଳ
ଦ୍ୱାଦଶୀ—The twelfth day of the
bright fortnight of Mārgasīra.

ଅଖଣ୍ଡନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଖଣ୍ଡନ)—

Akhandana ୧ । ଅନେକାକ୍ଷର—1. Non-refutation

୨ । ଅଲଙ୍ଘନ—2. Non-transgression.

୩ । (ନିରାକାର ଥିବାରୁ ଯାହା ବିରକ୍ତ କରା ଯାଇ ନ ପାରେ) ପରମାତ୍ମା ।

3. The Supreme Soul pervading the Universe.

ସଂ. ବିଣ. (ବହୁଗ୍ରାହ)—୧ । ଅଖଣ୍ଡ; ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ।

1. Undivided; unbroken.

୨ । ଅକ୍ଷୟ—2. Inexhaustible.

୩ । ଅଖଣ୍ଡ୍ୟମୟ (ଦେଖ) ।

Akhandāniya (See)

ଅଖଣ୍ଡ୍ୟମୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଖଣ୍ଡ୍ୟମୟ)—୧ । ଯାହା ଭଙ୍ଗା ଯାଇ ନ
Akhandāniya ପାରେ; ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—1. Unbreakable;
(ଅଖଣ୍ଡ୍ୟମୟ—୩) infragible.

୨ । ଅକ୍ଷୟ; ଯାହାକୁ ଯୁକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଖଣ୍ଡନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—
2. Irrefutable.

୩ । ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ—3. Unchangeable

୪ । ଯାହା ଅନ୍ୟଥା କରା ଯାଇ ନ ପାରେ ।

4. Which cannot be made otherwise.

* । ଅଲଙ୍ଘ୍ୟମୟ—5. Unavoidable.

ଅଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—୧ । ଯେଉଁ ବୃତ୍ତର ପରିଧିରେ କୌଣସି
Akhandamāṇḍala ଠାରେ ଖଣ୍ଡିତ ବା ଛିଣ୍ଡା ହୋଇ ନାହିଁ ।

1. An unbroken circle.

୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣବୃତ୍ତ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଗୋଲ ମଣ୍ଡଳ ।

2. A complete circle.

ସଂ. ବିଣ.—ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୃତ୍ତାକୃତିବିଶିଷ୍ଟ—Perfectly circular.

ଅଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳାକାର—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁଗ୍ରାହ; ଅଖଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳ + ଆକାର)—
Akhandamāṇḍalākāra ୧ । ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଗୋଲ ।

1. Perfectly spherical.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଧି ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇ ନାହିଁ ।

2. Consisting of an unbroken circle.

ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୃତ୍ତାକୃତି—A perfectly
spherical shape.

ଅଖଣ୍ଡ ରାଜତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—

Akhandā rājatwa ୧ । ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ ରାଜ୍ୟଭୋଗ ।

1. Continuous or uninterrupted reign.

୨ । ନିଷଘଟକ ରାଜପଣ; ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରହିତ ରାଜତ୍ୱ ।

2. Unobstructed reign; reign in which there is no rival.

ଅଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—୧ । ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟରେ ରାଜାଙ୍କର
Akhandā rājya କେହି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ବା ସିଂହାସନପାଇଁ ଦାବୀ
ଦାରି ନାହିଁ—1. Sovereignty having no
rival claimant.

୨ । ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ କାହାର ରାଜ୍ୟ ନାହିଁ ।

2. Kingdom running without any break.

୩ । ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ ରାଜତ୍ୱ—3. Continuous or un-
broken reign.

ଅଖଣ୍ଡାଳ—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅଖଣ୍ଡ; ଏହା ଅଖଣ୍ଡ ବା ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ
Akhandāla ବିନ ରାତି ଜଳୁଥିବାରୁ)—ଦେବତାଙ୍କ ଆଗରେ
ଅହୋରାତ୍ର ଜଳୁଥିବା ଦୀପ; ଜାଗର ଦୀପ—A lamp kept
burning day and night before a Deity.

ଅଖଣ୍ଡିତ—ସଂ. ବିଣ—(ଅ + ଖଣ୍ଡିତ)—୧ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ; ଯାହା ଖଣ୍ଡିତ
Akhandita ନୁହେଁ—1. Undivided; unbroken.

ଅକ୍ଷୟ ଓ ଅଖଣ୍ଡିତ ଶ୍ରେଣୀରେ । ବ୍ୟବହାର କଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ।

୨ । ଯାହା ମଝିରେ ଲୁପ୍ତ ବା କଟା ହୋଇ ନାହିଁ ।

2. Not cut in the middle.

୩ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—3. Continuous

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୪ । ଅକାଟ୍ୟ—4 Unrefuted

୫ । ଅନାହତ—5 Unhurt; uninjured.

୬ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—6. Full; complete

ଅଖଣ୍ଡିତ ପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ଭିଦବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା—ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ) —ସେହି
Akhandita patra ପତ୍ରର ଗୁଣ ପାଖ ଗୋଲ ହୋଇ ବୁଲି
ଥାଏ, ସେହି ପତ୍ରର ଦାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡିତ ନୁହେଁ; ସେହି ପତ୍ରର
ଧଡ଼ି ଡେମ୍ଫ ପାଖରେ ଉତ୍ତରକୁ ପଶି ଯାଇ ନ ଥାଏ;
(ଯଥା—ଅମ୍ଳ, ପଣସ, ଗୋଲପ, ଚନ୍ଦିର) —(Botany)
A leaf which is not grooved at the
edges; a leaf having circular edge.

ସଂ. ବିଣ (ଉଦ୍ଭିଦବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା—ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ) —

ସେହି ବୃକ୍ଷ ଲତାବିତ ପତ୍ରର ଦାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡିତ ନୁହେଁ—
(Botany) Trees and creepers having
round or oval leaves.

ଅଖଣ୍ଡିତବାହୁ—ସଂ. ବିଣ. (ଜ୍ୟାମିତି ପରିଭାଷା—ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ) —

Akhandita bahū ସେହି ସେତର ବାହୁ ବିରଳ ବା ଖଣ୍ଡିତ
ନୁହେଁ—(Geometry) (a figure) Of which the
sides are not broken; regular (figure).

ଅଖଣ୍ଡ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଖଣ୍ଡ ଥାଉ + କର୍ମ. ଯ) —

Akhandya ଅଖଣ୍ଡ୍ୟାୟ (ଦେଖ)

Akhandaniya (See)

ଅଖାତୁଳିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଖୋରସା) କି—ଅଖ ଧରିବା (ଦେଖ)

Akha tulibā Akha dharibā (See)

ଅଖ ତୋଳିବା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) କି—ଅଖ ଧରିବା (ଦେଖ)

Akha tolibā Akha dharibā (See)

ଅଖ ଧରିବା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) କି—୧ । ଅଖ ପାଇଁ କାଠ ଆଣି ତାକୁ

Akha dharibā ଦାଣ୍ଡ ଓ ଡଞ୍ଚାତଞ୍ଚି କରି ଚକରେ ଲାଗିଲି ଭଳି
କରିବା; ଅଖ ଗଢ଼ିବା—1. To cut and plane
a piece of wood into the required
shape for an axle tree.

୨ । ଦେ. କି—କୌଣସି ବଦ ଅଭ୍ୟାସର ବସବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ।

2. To acquire a bad habit

୩ । ଦେ. କି—ଛଳନା କରିବା—3. To put forth
an excuse.

ଅଖ ପାରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି— ୧ । ଅଖ ଧରିବା (ଦେଖ)

Akha pāribā 1. Akha dharibā (See)

୨ । ଡଞ୍ଚାତଞ୍ଚି ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଅଖକୁ ଶରୀର
ଚକରେ ପୁରାଇବା—2. To fit a prepared
axletree into the navels of
the wheels.

ଅଖ ପିନ୍ଧାଇବା—ଦେ. କି—ଡଞ୍ଚାତଞ୍ଚି ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା

Akha pindhāibā ଅଖକୁ ଶରୀର ଚକରେ ପୁରାଇବା ।

To fit a prepared axletree into the
navels of the wheels.

ଅଖବା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—

Akhabā ୧ । ଅଖୋବା; ଅସଭ୍ୟ—1. Boorish, uncivilized.

ମାବଡ଼ା ୨ । ହତାହତ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—2. Foolhardy.

ଉଜ୍ଜହ୍ନ ୩ । ଅଭଦ୍ର—3. Uncivil, unmannered; rude.

୪ । ଅଖାଡ଼ୁଆ—4 Reckless; rash.

୫ । ଅମାଜିତ—5. Unrefined.

ଅଖରକା—ପ୍ରା. ବିଣ—(ଶୁଦ୍ଧ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା)—

Akharakā ଶୁଣିବା ବା ଶ୍ରୀଭୁକ୍ତାର ଅମାଜିତ (ସ୍ଥାନ) ।

ଅସାଫା

Unswep (place).

ଅଖରଚୀ—ଦେ. ବିଣ. (ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.)—୧ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ

Akharachī ଖରଚ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ନାହିଁ—1. Having no
money to spend; pocketless.

ଅସ୍ବରଚୀ ୨ । ସେ ବ୍ୟୟଶୀଳ ନୁହେଁ; କୃପଣ—Unspending;

miserly.

ଅଖଳ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅ + ଖଳ)—

Akhala ୧ । ସରଳହୃଦୟ; ନିର୍ମଳହୃଦୟ—1. Frank.

(ଅଖଲା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଉତ୍ତମପ୍ରକୃତି—2. Good natured.

୩ । ସେ କ୍ଷୁଦ୍ରସ୍ବଭାବ ନୁହେଁ ।

3. Not of a cruel nature.

ଅଖଲା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସ. ଅଖଳ)—ଅଖଳ (ଦେଖ)

Akhala

Akhala (See)

ଅଳସ୍ବଭା

ଅକ୍ଷୟ

ଅଖଳା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସ. ଅଖଳ)—ଅଖଳ (ଦେଖ)

Akhala

Akhala (See)

(ଅଖଳା, ଅଖଳେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅଖ ସହ କରିବା—ଦେ. କି—ଅଖ ପିନ୍ଧାଇବା (ଦେଖ)

Akha sahi karibā Akha pindhāibā (See)

ଅଖା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଖ୍ୟାତ = ସନ୍ତତ କରିବା)—

Akha ୧ । ପାଲ, ଝୋଟ ବା ଗୁଣପଟ ନିର୍ମିତ ବସ୍ତ୍ର ବା ଆସ୍ତରଣ ।

ହାଳା, ବଜା 1. Sackcloth; gunny; tarpaulin.

ଅଜା, ଅକ୍ଷୟ ଅଖା ଯୋଉଥିବା, ଗୁଣ ଗାଉଥିବା । ଦେ. ।

୨ । ବସ୍ତ୍ର; ଝୋଟନିର୍ମିତ ବସ୍ତ୍ରର ବଡ଼ ଥଳ; ବୋର ।

2. Gunnybag.

ସକଳ ପ୍ରକାର ସେ ଅଖାରେ

ଭର ଲଦିଲେ ବଳବତ୍ତେ । ସମବାସ. ବାବଦାଭକ୍ତି ।

ଅଖାରି—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସ. ଅ + ଖାଦିକା)—୧ । ଅସ୍ବଥର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ;

Akharī ସେ ଖାଉ ନାହିଁ—1. Feminine of Akhi;

one who has not yet taken her meals

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ଅଳ୍ପ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅଳ୍ପ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହି’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆମି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଲ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

୨ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଳ୍ପାହାର କରେ ।

2. (a woman) Eating very little.

୩ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ବହୁହାରକାରିଣୀ; ଯେହୁଁ ।

3. (Ironical) Gluttonous, greedy (woman).

ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ବହୁହାରକାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

(Ironical) A gluttonous woman.

ଅଖାଇ ବହୁତ ଓଷା,

ତୋଳିବ ଗୁରୁତ ଓଳିବେ ଖାଇଲ, ଦାନ୍ତ ଅଳ୍ପ ଦରପଣ । ତପ ।

ଅଖାଇ ନାନୀ—ଦେ. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ)—୧ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ବହୁହାରକାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

Akhāi nāni 1. (Ironical) Gluttonous woman.

୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋପନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଜନ କରି, କିନ୍ତୁ ଖାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ବାହାରେ ଦେଖାଇ ଦୁଏ ।

2 (Ironical) A woman who after having her fill pretends that she has not had her meal

ଅଖାଇ ନାନୀ ସବୁକାଟେଣୀ, ବସି ଥାଇ ତଳ ମୁଣ୍ଡେ

ଘରୁବାସରେ ଶବ୍ଦେଇ ହୁଏ, ମୁଁ କିଛି ଦେଇ ନାହିଁ ତୁଣ୍ଡେ । ହାସ୍ୟଭରଣ ।

ଅଖାଇଲ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସ. ଅ + ଖାଦ ଧାତୁ)—

Akhāil ୧ । ଯେ କେବେ ଭଦର ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଖାଇବାକୁ ପାଇ ଅଧାଈକେ ନାହିଁ—1. (a person) 'Who has never had a bellyful of meal.

୨ । ଅଖିଆ, ସେ ଖାଇ ନାହିଁ—2. Unfed.

୩ । ଯେ ଭଲ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ପାଏ ନାହିଁ ।

3. (a person) Who has got no dainties to eat.

ଅଖାଉ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସ. ଅ + ଖାଦ ଧାତୁ)—

Akhāu ଯେଉଁ ଲୋକ ଖାଇବାକୁ ପାଏ ନାହିଁ ବୋଲି ଖାଏ ନାହିଁ ।

ଅଧାଈକେ, ହାତାତେ (a person) Who gets nothing to eat.

ଅଖାଉଟିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସ. ଅ + ଖାଦ ଧାତୁ)—

Akhāutī ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟଠାରୁ ଖରଦ କରିବା ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ (ଯଥା—ଧାନ, ଗୁରୁଲ) ନିଜେ ନ ଖାଇ ଲୁଚ ପାଇବା ପାଇଁ ବଢ଼ି କରେ ।

1. (a person) Who purchases food-grains etc to sell at a profit.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ (ଧାନ, ଗୁରୁଲ, ମୁଗ, ପରବା) ନିୟମିତରୂପେ ବଜାରରୁ କିଣେ ନାହିଁ (କାରଣ ଉକ୍ତ ପଦାର୍ଥମାନ ସେ ଉତ୍ପାଦନ କରେ) ।

୩. (a person) Who has not to purchase food-grains from the market for his own consumption.

୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ ବା ନିଜ ସେବରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟାଦିକୁ ନିଜେ ନ ଖାଇ ଲୁଚ ପାଇଁ ବଢ଼ି କରେ—3. (a person) Who sells the food-grains or other produce of his land for gain in the market.

ଅଖାଉଟି—ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଖାଉଟିଆ (ଦେଖ)

Akhāutī

Akhāutī (See)

ଅଖାଏଦ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ଓ ବି. (ସ. ଅଖାଦ୍ୟ)—

Akhāed

ଅଖାଦ୍ୟ (ଦେଖ)

Akhādyā (See)

ଅଖାଡ଼—ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ବିଚାରଶୂନ୍ୟ; ବିଚେତନଶୂନ୍ୟ—

Akhārdū

1. Rash; reckless.

ଅକଣ୍ଡ

୨ । ଅସୁବିଧାନକ—2. Inconvenient.

ଅକ୍ଷତ

୩ । ଅକଡ଼ବାଗିଆ; ଜିଦିଖୋର—3. Obstinate.

ଅଖାଡ଼ୁଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ.—ଅଖାଡ଼ୁ (ଦେଖ)

Akhārdū

Akhārdū (See)

(ଅଖାଡ଼ୁ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅଖାତ—ସ. ବି. (ଅ + ଖାତ)—ଅଖାତ; ଯାହା ଖୋଲାଯାଇ ନାହିଁ ।

Akhāta

Undug.

ସଂ. ବି.—୧ । ଦେବଖାତ; ପ୍ରାକୃତିକ ଜଳାଶୟ ।

1. A natural tank; a lake.

୨ । (ତୁଗୋଳ) ଉପସାଗର—2. Bay.

ଅଖାତର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଅ. ଖାତର)—

Akhātari (See)

Akhātara ୧ । ଦେଖାତର; ଅସମ୍ମାନ—1. Disregard.

ବେଆତିର ୨ । ଅମାନ୍ୟ—2. Disrespect.

ଅଧାତିର

୩ । ଅପମାନ—3 Insult.

ବେଆତିର

ଦେ. ବି. —ଅଖାତର (ଦେଖ)

ଅଖାତରିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଅ; ଅ. ଖାତର)—

Akhātari ୧ । ଯେ କାହାରକୁ ଖାତର ବା ପସନ୍ଦ କରେ ନାହିଁ ।

ବେଆତିର

1. Not caring any one.

ବେଆତିରି

୨ । ଗୁରୁଜନାଦି ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସେ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଏ ନାହିଁ—2. Not showing respect to one's elders.

୩ । ଅମର୍ଯ୍ୟାଦ; ସମ୍ମାନରହିତ—3. Disrespectful.

୪ । ଅପମାନିତ—4. Insulted; slighted.

ଅଖାତର—ଦେ. ବି. —ଅଖାତର (ଦେଖ)

Akhātir

Akhātara (See)

ଦେ. ବି. —ଅଖାତରିଆ (ଦେଖ)

Akhātari (See)

ଅଖାତରି—ଦେ. ବି. ଓ ବି. —ଅଖାତର (ଦେଖ)

Akhātiri

Akhātara (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଧ	ନ
୨	ଈ	ଊ	ୂ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ତ	ଥ	ଦ	ଧ	ନ	ପ	ଫ	ବ

ଅଖାଦ୍—ପ୍ରାଦେ (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅଖାଦ୍ୟ) —ଅଖାଦ୍ୟ (ଦେଖ)
Akhād Akhādya (See)

ଅଖାଦ୍—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଓ. ଖାଦ) —
Akhāda ୧ । ଯେଉଁ ଅଳଙ୍କାର ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଖାଦ ବା ନିବୃତ୍ତ
ଅନ୍ୟାଦ, ଅନ୍ୟାଦାନ ଧାତୁ ମିଶ୍ରିତ ନାହିଁ—1. Unalloyed.

ବେଶୋଟ ୨ । ବିଶୁଦ୍ଧ—2. Pure.

୩ । ଅମିଶ୍ର—3. Unmixed;
unadulterated.

ଅଖାଦ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଖାଦ୍ୟ) —
Akhādya ୧ । ଅଭୋଜ୍ୟ, ଭୋଜନର ଅନୁପଯୁକ୍ତ—
1. Uncatable; unfit for consumption.

୨ । ଅଭୋଜ୍ୟ; ଯାହା ଖାଇବା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ନିଷିଦ୍ଧ—
2. Prohibited (food).

୩ । ଅସ୍ୱସ୍ଥ୍ୟକର (ଖାଦ୍ୟ) —3. Unwholesome.
(food).

ଦେ. ବି—୧ । ଅସ୍ୱସ୍ଥ୍ୟକର ଖାଦ୍ୟ—1. Unwholesome
food.

୨ । ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ—2. Prohibited food.

୩ । ଭୋଜନର ଅଯୋଗ୍ୟ ବସ୍ତୁ—2. Anything unfit
for consumption.

ଅଖାପଟ—ଦେ. ବି—ଅଖାର ବଡ଼ ମୁଣି, ବସ୍ତ୍ରା—
Akhāpata Gunny bag

ଛାଣାବ ଥଳେ

ଅ. ଖା, ବୋରା

ଅଖାପାଲ—ଦେ. ବି—ଅଖାର ଭିତର ବଡ଼ ବସ୍ତୁ—Sackcloth.

Akhāpāla

ତେବପାଲ

ପାଲ

ଅଖିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ.) (ସ. ଅ + ଖାଦ ଧାତୁ) —

Akhiā ୧ । ଯେ ଖାଇ ନାହିଁ—Unfed.

(ଅଖାଦି-ଶ୍ଵୀ) ଦେ. ବି—ନ ଖାଇବା—

ନାଥେରେ Not taking any food.

ଖୁଆ

ଅଖିଆ ଅପିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ.—ସହଚର ଶବ୍ଦ) —

Akhiā apiā (ସ. ଅ + ଖାଦ ଧାତୁ; ଅ + ପା ଧାତୁ) — ଯେ ଖାଦ୍ୟ

ନାଥେରେ ନାଦେରେ ଖାଇ ନ ଥାଏ ଓ ଜଳପାନ କର ନ ଥାଏ—

ନେଇ ଖା ପିକେ One who has not taken any food
or drink.

ଅଖିତ୍ରୁତ୍ତିୟା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକ୍ଷୟ ତ୍ରୁତ୍ତିୟା) —

Akhitṛutyā ଅକ୍ଷୟ ତ୍ରୁତ୍ତିୟା (ଦେଖ)

ଅକ୍ଷୟତ୍ରୁତ୍ତିୟା Akshayatṛutyā (See)

ଅକ୍ଷୟୀ, ଅକ୍ଷୟୀ

ଅଖିନ୍ନ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଖିନ୍ନ) —୧ । ଖେଦଶୂନ୍ୟ; ଅଦୁଃଖିତ—
Akhinna 1. Griefless; not sorrowful.

(ଅଖିନ୍ନା—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ଅଶ୍ରାନ୍ତ; ଅକ୍ଳାନ୍ତ—2. Unwearied;
untired.

ଅଖିମୁଠି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଅକ୍ଷିମୁଠି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Akhimuthi (etc) Akshimuthi etc. (See)

ଅଖିଳ—ସ. ବିଶ. [ବହୁବ୍ରହ୍ମ, ଅ (ନାହିଁ) + ଖିଳ (ଶୂନ୍ୟ) ଯହିଁରେ] —

Akhila ୧ । ସକଳ; ସମୁଦାୟ—1. All.

୨ । ସମଗ୍ର—2. Whole; entire

୩ । ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ—3. Universal

ଦେ. ବି—ଅଖିଳବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ; ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ—

The entire Universe.

ଭଗବାନ ପ୍ରଭୁ ଇଶ୍ୱର, ଯେ ବସ୍ତୁ ଅଖିଳ ଠାକୁର । ଜଗତର ସ୍ୱାମୀ ।

ଅଖିଳଜନନୀ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଭବ) —୧ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ମାତା—1. The
Akshilajanani Mother of the whole Universe.

୨ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ—2. Goddess Lakshmi.

୩ । ରାଧିକା—An epithet of Rādhikā.

୪ । ସମଗ୍ର ଜଗତର ମାତୃତ୍ୱଶୀଳ—4. The motherhood
or the whole body of the mothers of
the Universe.

୫ । ପୃଥିବୀ—5. The earth.

ଅଖିଳ ଜଗତର ମାତା ମୃଗମତ ବଳିଷ୍ଠ । ବିଶ୍ୱରାଜ ବାସୁଦେବ ।

ଅଖିଳବାସ—ସ. ବି—(ବହୁବ୍ରହ୍ମ) ଭଗବାନ; ପରମେଶ୍ୱର—God.

Akhilabāsa ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବା ଶୁଣି ଅଖିଳ ବାସ । ପ୍ରାଚୀ, ଶଶିଶେଖର ।

ଅଖୁଆ—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ କପାଟୁ କପାଖାଇ ହାର ମଞ୍ଜି କଢ଼ା ଯାଇ
Akhua ନାହିଁ, ଖୁଆ ହୋଇ ନ ଥିବା (କପା)—cotton

Which has not been shorn of its
seeds by a ginning machine.

ଅଖୁଣ—ଦେ. ବିଶ (ସ. ଅକ୍ଷୁଣ) —୧ । ଅକ୍ଷତ; ଯାହା ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇ ନାହିଁ—
Akhuna 1. Uninjured.

ନିର୍ଦ୍ଦିତ ୨ । କଳଙ୍କଶୂନ୍ୟ; ଯହିଁରେ ଦାଗ ନାହିଁ—2. Stainless.

ବେଚୋଟ ୩ । ନିଖୁଣ; ପୂର୍ଣ୍ଣବିକାଶ—3. Whole; undiminished.

ଅଖେଦ—ସ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଭବ; ଅ + ଖେଦ) —ଖେଦରହୁଥିବା—

Akheda Freedom from sorrow.

(ଅଖେଦା—ଶ୍ଵୀ) ସ. ବିଶ. ପୁଂ—ମନୋବେଦନାଶୂନ୍ୟ—
Sorrowless.

ଅଖେମ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅକ୍ଷମ) —ଅକ୍ଷମ (ଦେଖ)

Akhema Akshama (See)

ଅଖେମତା—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅକ୍ଷମତା) —ଅକ୍ଷମତା (ଦେଖ)

Akshamatā Akshamatā (See)

ଅଖୋବା—ଦେ. ବିଶ—ଅଖୋବା (ଦେଖ)

Akhabā Akhabā (See)

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ କପସ୍ତକ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଈ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବକୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆର୍ଗୀ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆର୍’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଚ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଚ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଖ୍ୟାତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଖ୍ୟାତ) — ୧ । ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ; ପ୍ରତିଷ୍ଠାହୀନ—
Akhyāta 1. Unrenowned.

(ଅଖ୍ୟାତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଖ୍ୟାତବନ୍ତ—2 Notorious.

(ଅଖ୍ୟାତ—ବି) ୩ । ଅବଦତ—3. Unknown.

ଅଖ୍ୟାତନାମା—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ଅ + ଖ୍ୟାତନାମନ୍
Akhyātānām ୧ମା.୧ବ.)—ଅଜ୍ଞାନନାମା; ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ; ସଂସାରରେ
ଯାହା ନାଆଁ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ—Unknown to
fame; unrenowned.

ଅଖ୍ୟାତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଖ୍ୟାତି)—

Akhyāti ୧ । ଅପ୍ରଶଂସା, ନିନ୍ଦା—1. Blame

୨ । ଦୁର୍ନାମ; ଅପସନ୍ନ—2. Evil repute; notoriety.

୩ । ଅପବାଦ—3 Defamation.

ଅଗ (ଧାତୁ)—ସ—ବକ୍ରଗମନ କରିବା—To move in a
. Aga (root) crooked or slanting manner.

ଅଗ—ସ. ବି. (ଅ + ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ଗଢ଼ି କରେ ନାହିଁ)—

Aga ୧ । ପର୍ବତ—1. Mountain.

ଜଗା, ଆଗା ୨ । ବୃକ୍ଷ—2. Tree.

ଆଗା, ନୋକ ୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—3. The sun.

(ବିପରୀତ—ମୂଳ) ୪ । (ପାଦରେ ଗମନ କରୁ ନ ଥିବାରୁ) ସର୍ପ—
Serpent.

ଦେ ବି (ସ. ଅଗ୍ର)—୧ । ଅଗ୍ର—1. Top

୨ । ବସ୍ତୁର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡ—2. The end; extremity.

ବୃକ୍ଷ ଡାହାଣ ଶୃଣ୍ଠି ବାଟ ପର ବେଗ

ଯୋଡ଼ାଙ୍କ ପିଠିରେ ପିଟିଲେ ବାଡ଼ି ଅଗ । ବୃକ୍ଷସିଂହ, ମହାହରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

୩ । (ବୃକ୍ଷପର୍ବତାଦିର) ଶୃଙ୍ଗ ବା ଶିଖର—3 Summit or
top (of mountain or tree)

ଦେ. ବିଣ—ଅଗ୍ରଦେଶସ୍ଥ—Situating on or
pertaining to the top.

ଅଗଉର୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅଗୌରବ)—୧ । ବେଶାଭାବ—

Agaur 1 Want of regard.

ବେଆତିବ ୨ । ଅଶ୍ରଦ୍ଧତା; ଅସମ୍ମାନ; ଅମାନ୍ୟ—

बेआतिर 2 Disregard; Disrespect.

୩ । ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା; ଅନାଦର—3. Slight.

ଗ୍ରା. ବିଣ—୧ । ଗୌରବହୀନ; ଅସମ୍ମାନିତ—1. Dishonoured.

୨ । ଅନାଦୃତ—2. Slighted; disregarded.

ଅଗଉରବ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସ. ଅଗୌରବ)—ଅଗଉର୍ (ଦେଖ)

Agauraba Agaur (See)

ଅଗକଟା—ଦେ. ବିଣ. (ସ. ଅଗ୍ର + କର୍ତ୍ତୃ)—ଯେଉଁ କିମ୍ବୁ କା

Agakatā ବୃକ୍ଷାଦିର ଅଗ୍ରଭାଗ କଟା ଯାଇଛି; ଲଣ୍ଡି କରାଯାଇଥିବା—

ডগাকটা Having the top cut; lopped off;

ଡୁଟ pollard.

ଦେ. ବି—ଅଗଖୁଣ୍ଡା (ଦେଖ)

Agakhunṭā (See)

ଅଗଖୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଗ୍ର + ଓ. ଖୁଣ୍ଡିକା) — ଶସ୍ୟଗଛ
Agakhunṭā (ଯଥା—ଧାନଗଛ) ଆଦିର ମୂଳଭାଗ ଭୂମିରେ
শিয়কাটা ଥାଇ ଅଗ୍ରଭାଗରେ ଥିବା କେଣ୍ଡାମାନ ଛିଣ୍ଡାଯିବା—

The cutting of the ears from the
standing cornplants

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅଗକଟା (ଦେଖ)

1 Agakatā (See)

୨ । ଯେଉଁ ଶସ୍ୟଗଛର ଅଗରୁ କେଣ୍ଡା ଛିଣ୍ଡାଲି ନିଆଯାଇ ଥାଏ—

2 (corn plants) Having the ears cut off.

ଅଗଗୋଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଗୋଡ଼ାର ଅଗ୍ରଭାଗ; ଗୋଡ଼ ଆଙ୍ଗୁଠିର ଅଗ୍ରଭାଗ—
Agagorda The extremity of the toe of
পায়ের আঙুল the leg.

पाउका उंगली ତୋ ଅଗ ଗୋଡ଼ରେ ବନ୍ଧା ନ ବାନ୍ଧୁ—ଅଶାବଦନ ।

ଅଗଙ୍ଗା—ସଂ. ବିଣ—(ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଗଙ୍ଗା)—

Aganga ୧ । ଗଙ୍ଗାନଦୀହୀନ (ଦେଖ) —1. (a country).

(ଅଗଙ୍ଗା—ଶ୍ରୀ) Not having the river Ganges
flowing through it.

୨ । ଗଙ୍ଗାନଦୀଠାରୁ ଗୁରୁ କ୍ରୋଶରୁ ଅଧିକ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ

(ଦେଖ)—2. (a country , More than
eight miles distant from the river
Ganges,

୩ । ନଦୀହୀନ (ଦେଖ)—3. Riverless (country).

ଅଗଛ—ଦେ. ବି (ସଂ ଅ + ଓ. ଗଛ)—୧ । ମୂଲ୍ୟହୀନ; ମୂଲ୍ୟହୀନ ବୃକ୍ଷ—
Agachha 1. Valueless tree

ଆଗାହା ୨ । ଅକାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଗଛ—2 Useless tree.

୩ । ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଠିଥିବା ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଉଦ୍ଭିଦ—

3 Useless plants growing in corn-
fields

ଅଗଛ—ଦେ. ବି—ଅଗଛ (ଦେଖ)

Agachha Agachha (See)

(ଅଗଛ—ଶ୍ରୀ) ଦେ. ବିଣ—(ଯାହା ଗଛେ ନାହିଁ ବା ମାନେ ନାହିଁ)—

୧ । ଅସୁନ୍ଦର—1 Graceless.

୨ । ଲବଣ୍ୟହୀନ—2 Unsymmetrical -

୩ । ଅସମ୍ଭବ—3 Improbable.

୪ । ଅନୁପଯୋଗୀ—4 Unsuitable.

୫ । ଅସଂଯତ; ଅସଂବଦ୍ଧ—

5 Ill arranged, irregular.

୬ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କଥାକୁ ସଜାସଜ କରି କହି ପାରେ ନାହିଁ—

6. (a person) Who can not speak in
an arranged manner.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁପୁର ବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଅଗଚ୍ଛା—ଦେ. ବି—ଅଗଚ୍ଛ (ଦେଖ)

Agachhiḥ Agachha (See)

ଅଗଚ୍ଛା—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ସେହି ଶ୍ରୀଠାରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କୃତ କର୍ମକୁ

Agachhi ମିଥ୍ୟାରେ ଆଶ୍ରେଣ କରାଯାଏ— (a woman)

To whom another person's doings are attributed.

ଅଗଚ୍ଛାକୁ ଗଚ୍ଛେଇମା । ପ୍ରବଚନ ।

ଅଗଚ୍ଛା କି ଗଚ୍ଛେଇମା—ଗ୍ରା. କି. (ପ୍ରବଚନ)—୧ । ଜଣକର କୃତ କର୍ମକୁ

Agachhi ki gachheimḥ ମିଥ୍ୟାରେ ଅନ୍ୟଠାରେ ଆଶ୍ରେଣ

କରବା—1. To attribute another's doings to a person.

୨ । ଅସମ୍ଭବ ବା ଅସୁନ୍ଦର କଥାକୁ ସଜାସଜ କରି ସମ୍ଭବ ବା ସୁନ୍ଦର କରି କହିବା—2. (said of a woman) To speak with such dexterity as to make an impossible or ungraceful thing appear possible or graceful.

ଅଗଜ—ସ. ବି. (ବହୁସ୍ତ୍ରୀ ହି; ଅ + ଗଜ)—୧ । ଗଜଶୂନ୍ୟ (ଦେଖ)—

Agaja I. (a country) Where there is no elephant.

୨ । (ଅଗ + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ପର୍ବତରେ ଜାତ—

2 Growing in the mountains.

୩ । ବୃକ୍ଷରୁ ଜାତ—3 Produced from tree

ସ. ବି (ପର୍ବତରୁ ଜନ୍ମିବାରୁ)—ଶିଳାଜାତୁ (ଦେଖ)

Śilājatu (See)

ଅଗଠଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅ + ଗଠନ)—ଅଗଠନ (ଦେଖ)

Agathana Agathana (See)

ଅଗଠନ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + ଗଠନ)—ଅସୁନ୍ଦର; ଯାହାର ଗଠଣ ଅସୁନ୍ଦର

Agathana —Ugly; unsymmetrical

ବେଢ଼ାଢ଼ଳ

ଅଗଡ଼ଧାତା—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ—ଅଗଡ଼ଧାତା (ଦେଖ)

Agardadhata Agardadhata (See)

ଅଗଡ଼ଧାତା—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ସ. ଅଗ + ଉଦ୍ଧତ)—

Agardadhata ୧ । ବାଣ୍ଠାଜନଶୂନ୍ୟ; ଅଖାଡ଼ୁଆ—

ବେଆଡ଼ା 1 Reckless; rash.

ଅଗଡ଼ଧାତା ୨ । ଅଠିକଣା; ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ; ଯାହାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ବା ଧାର ନ ଥାଏ—

2. Unsystematic; unmethodical

୩ । ଅତି ଉଚ୍ଚ—3. Very tall.

୪ । ବୃହତ୍—4. Big

୫ । ଶୁଦ୍ଧ ଲମ୍ବା—5 Very long.

ଅଗଡ଼ଧାତା—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ—ଅଗଡ଼ଧାତା (ଦେଖ)

Agardadhata

Agardadhata (See)

(ଅଗଡ଼ଧାତା—ଶ୍ରୀ)

ଅଗଡ଼ଧାତୁ—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଗଡ଼ଧାତୁ (ଦେଖ)

Agardadhata

Agardadhata (See)

ଅଗଡ଼ ବଗଡ଼—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—

Agrdabagarda

୧ । ଦେଠିକଣା; ଅଠିକଣା; କ୍ରମବିହୀନ—

ଅଗଡ଼ ବଗଡ଼, 1 Unsystematic; unmethodical.

ଆଗଡ଼ମ୍ବାଗଡ଼ମ୍ ୨ । ଅସମ୍ଭବ—

ଅଡ଼ବଡ଼,

2 Not connected; disjointed

ଅ'ଡ଼ବ'ଡ଼,

୩ । ବ୍ୟର୍ଥ—3 Useless

ଅଗଡ଼ମ୍ବାଗଡ଼ମ୍

୪ । ଅନର୍ଥକ—4 Meaningless.

୫ । ଅଲଗା; ଗୋଲମାଲିଆ, ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ; ଉତ୍ସାହ—

ବିସ୍ମୟ—5. Confused.

୬ । ଅଗମ୍ଭ ନ ଥିବା—

6. Without head or tail.

ଦେ. ବି—୧ । ଏଣୁ ତେଣୁ; ଯାହାତା—

1. Medley; jumble.

ଅଗଡ଼ ବଗଡ଼ ଶାଏ ସେ, ଶଗଡ଼ ପର ହୁଏ ସେ—ଦଗ ।

୨ । ଅସମ୍ଭବ ପ୍ରଳାପ—

2. Confused jargon; ravings.

୩ । ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର ବସ୍ତୁର ପଦାର୍ଥ—

3. Odds and ends; trash.

ଦେ. ବି. ବିଶ—୧ । ଅଠିକଣାରୂପେ—

1. Unsystematically.

୨ । ଗୋଲମାଲିଆରୂପେ—2. In a confused manner.

୩ । ଅସମ୍ଭବରୂପେ—3. In a disjointed manner.

ଅଗଡ଼ମ୍ ବଗଡ଼ମ୍—ଦେ. ବି. ବି. ଓ କି. ବିଶ—ଅଗଡ଼ ବଗଡ଼ (ଦେଖ)

Agardam bagardam Agarda bagarda (See)

ଅଗଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଗ୍ରାଣ)—

Agarda ନାଲିହା, ନେଳ ଦାସକେରେଖା ଗୁଳ୍ମ; ହିନ୍ଦି (ଦେଖ)

. Jhīṇṇī (See)

ଅଗଣ—ସ. ବି (ଅ + ଗଣ)—୧ । ନିକୃଷ୍ଟ ଗଣ; ଛନ୍ଦଶାସ୍ତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ

Agana ଭିନ୍ନ ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ଅଠଗୋଟି ଗଣ ମଧ୍ୟରୁ ଗୁଣ ଗୋଟି

ନିକୃଷ୍ଟ ଗଣ (ଯଥା—ଜ ଗଣ; ଚ ଗଣ, ସ ଗଣ; ଢ ଗଣ;

ଏହି ଗଣର ଅକ୍ଷରମାନ କବିତାର ଆଦ୍ୟରେ ରଖିବା

ଅନୁଚିତ ଅଟେ—ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର) ।

1. Name of 4 classes of alphabets which should not be placed at the beginning of a poem.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘କଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଜ୍ଞା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ୍’ ଦେଖିବେ ।

୨ । ନିକୃଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀ—2. Inferior class.

ଅଗଣିତ ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. ଅଗଣିତ; ଅଗଣ୍ୟ)—ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ;

ଅନଗନ ଅସୁମାର—Countless; innumerable.

ଅଗଣିତ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଗଣିତ)—୧ । ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—

Aganati 1. Countless.

ଅଗଣିତ ୨ । ଯାହା ସୁମାର ହୋଇ ନାହିଁ—2. Uncounted.

ଅନଗିନତ

ଅଗଣନ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଗଣନା)—ଅଗଣ୍ୟ, ଅସୁମାର;

Aganana ଅସଂଖ୍ୟ—Countless

(ଅଗଣନା—ଶ୍ରୀ)

ଅଗଣନା—ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. ଅଗଣନ)—ଅଗଣନ; ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—

Aganana Countless

ଅଗଣିତ ଅଗଣ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଅଗଣନା ଗଣ

ଅନଗନ ଗଣକୁ ରଖିଲେ ମାତ୍ରରେ କର ସକ । ବୃଷ୍ଟିବିନ୍ଦ ମହାହରତ. ବନ ।

ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ—(ଅଗଣନ + ଅ)—ଅଗଣନର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Aganana.

ଅଗଣନାୟା—ସଂ. ବିଣ—(ଅ + ଗଣନାୟ)—୧ । ଅସଂଖ୍ୟ; ଅଗଣିତ—

Agananiya 1. Countless.

(ଅଗଣନାୟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଗଣିତ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜରେ ଗଣ୍ୟ

ମାନ୍ୟ ନୁହେଁ—2. Not respectable; man of straw.

୩ । ଅଗ୍ରାହ୍ୟ; ଯାହା ବିବେଚିତ ବା ଗୁରୁତ୍ୱ ହେବାର

ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ—3. Inconsiderable.

ଅଗଣପେଟ—ଦେ. ବି—(ଯେଉଁ ପେଟ ମଧ୍ୟରେ ଗଣିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ

Aganapeta ଭାତ ମିଳିବ ନାହିଁ; ଯେଉଁ ଗର୍ଭରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର

ଖାଲିପେଟ ଅଳ୍ପ ପଡ଼ି ନାହିଁ ।)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କିଛି ମାତ୍ର

ଖାଇ ନାହିଁ—A person who has not

had a morsel of food.

ଅଗଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗଣ)—୧ । ଅଗଣ; ପ୍ରାଙ୍ଗଣ—

Agana 1. Courtyard.

ଆଜିନା, ଉଠାନ ଗୁଲୁ ଗୋପାଳ ଅଗଣା ।

ଅଗ୍ନି କଦମ୍ବେ ପଡ଼ି ହୋଇ ବଣ । କଗଲୁଥ ଭଗବତ. ୧୯୩ ।

ଗୁଡ଼ ପ୍ରସ୍ତରେ ଅପଣା ଅଗଣା ପଡ଼ିବ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଅବ ।

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ). ସେବ; ସ୍ଥାନ—2. Place.

ବିଳାସର ଶେଷ ନୁହେଁ ସଂଗ୍ରାମ ଅଗଣା ଚପସ୍ୟାର ଶେଷ ଏହି ।

ସଂକ୍ରାନ୍ତ ମହାଭାରତ ।

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଗଣ୍ୟ)—୧ । ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—

ଅଗଣିତ 1. Coutless.

ଅନଗନା ବହୁବ୍ରୀହି ବହୁବ୍ରୀହି ଦେଖ ଅଗଣାରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ କ. ର. ବ. ଗୀତ ।

୨ । ଅଗଣିତ; ଯାହା ଗଣନା କରାଯାଇ ନାହିଁ—

2. Uncounted.

୩ । ନଗଣ୍ୟ; ଦୈର୍ଘ୍ୟ—

3. Contemptible; in significant.

୪ । ଯେଉଁ ବାଳକର ଜାତକ ବା ଜନ୍ମପତ୍ରିକା ବିଷୟରେ

ଜ୍ୟୋତିଷିକ ଗଣନା କରାଯାଇ ନାହିଁ—

4. (a boy) Who has not had his horoscope calculated.

(ଅଗଣା—ଶ୍ରୀ) ଦେ. ବି. ସଂ—ଅପରିଣାମୀ ବାଳକକୁ ଦିଆଯିବା

ନାମ ବିଶେଷ—A name given to a boy

whose elder had died before his

birth.

ଅଗଣା ଅପୁଞ୍ଜ—ଦେ. ବିଣ. ସଂ. (ସହଚର ଶବ୍ଦ, ସଂ. ଅ + ଗଣ୍ ଧାତୁ

Aganā apuchhā ଓ. ପ୍ରତ୍ ଧାତୁ)—୧ । ନଗଣ୍ୟ; ଯେଉଁ

(ଅଗଣା ଅପୁଞ୍ଜ—ଶ୍ରୀ) ଲୋକକୁ କେହି ମନୁଷ୍ୟରେ ଗଣନା କରେ

ନାହିଁ କମ୍ପା ପରାରେ ନାହିଁ—1. (a person)

Of no importance; insignificant.

୨ । ଯେ ଅନୁମତି ଦେଇ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଆସିଥାଏ—

2. (a person) Who comes to a place

without any invitation.

୩ । ଯେ ଅନୁରୁଦ୍ଧ ନ ହୋଇ କୌଣସି କର୍ମ କରେ—

3. (a person) Who does a work

without being asked to do it.

୪ । ଯେଉଁ ବାଳକର ଜାତକପତ୍ର ଗଣାଯୋଗ ହୋଇ ନାହିଁ—

4. (a boy) Whose horoscope has not

been cast.

୫ । ଯେଉଁ ବିବାହରେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କ ଜାତକ ଗଣାଯୋଗ

ମେଳ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ—

5. (a marriage) In which the respec-

tive horoscopes of the bride-

groom and the bride have not been

calculated (to see if they will suit

each other).

୬ । ଯେଉଁ ଅଗନ୍ତୁକ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିବାହାଦି ଉତ୍ସବରେ

କେହି ତତ୍ତ୍ୱ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ—

6. (a guest) Who is not looked after

by any body in a social festivity.

ଅଗଣିତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଗଣିତ)—୧ । ଅସଂଖ୍ୟ, ଅସୁମାର—

Aganita 1. Countless.

(ଅଗଣିତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯାହା ସଂଖ୍ୟା କରାଯାଇ ନାହିଁ—

2. Uncounted

୩ । ଅଜ୍ଞାତ—3. Not celebrated.

୪ । ଅଜ୍ଞାତ—4. Unknown.

ଅଗଣିତା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅଗଣିତ + ଅ)—ଅଗଣିତର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Aganita Feminine of Aganita.

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଗଣିତ)—ଅଗଣ୍ୟ; ଅସଂଖ୍ୟ—Countless.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇଅ	ଈ	ଉ

ଅଗଣ୍ଡ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗମ୍ୟ) ୧ । ପରମାଣରେ ଅମାପ—

Aganda 1 Inmeasurable.

ଅଗମ୍, ୨ । ଅମାପ, ଅତି ଗଭୀର (ଜଳ), ଅତଳସ୍ପର୍ଶ—

अथाह 2 Very deep; unfathomable
(ସଥା, ନଈରେ ଏ ବର୍ଷ ଅଗଣ୍ଡ ପାଣି ଅଛି ।)

୩ । (ସ.ଅଗଣ୍ଡ)—ପୂର୍ଣ୍ଣ(ଭୋଜନ)—3 A bellyful of (meal)

ଅଗଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଗ୍ର ?)—ବେଙ୍ଗଳା ପକାଇ ଧାନ ଅମଳ କରିବା

Agandā ପରେ ଯେଉଁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଧାନ କୁଟା ଦେହରେ ଲାଗି
ରହିଯାଏ—Grains of paddy not severed
from the straw after treading.

ଅଗଣ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଗଣ୍ୟ)—୧ । ଅସଂଖ୍ୟ; ଗଣନାଯୋଗ୍ୟ; ସଂଖ୍ୟାଯୋଗ୍ୟ—

Aganya 1. Countless

(ଅଗଣ୍ୟା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ନଗଣ୍ୟ, ଭୁଲ—2. Negligible; of no
importance; insignificant

୩ । ସାମାନ୍ୟ; ଉଚ୍ଚ—3. Slight.

୪ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ—4. Contemptible

୫ । ଅଗ୍ରାହ୍ୟ—5. Inconsiderable

ଅଗତ—ଦେ. ଅ (ସ. ଅଗ୍ର)—ହାତକୁ ଅଗକୁ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ମାନ୍ତ୍ରକୁର

Agat ତାଳ;—ଅଗକୁ ଶୁଲ୍—Interjection used by

अगत् elephant-drivers directing the elephant
to advance.

ଅଗତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଗତ, ଯେ ଗତ ହୋଇ ନାହିଁ)—

Agata ୧ । ବିଦ୍ୟମାନ; ଉପସ୍ଥିତ; ବର୍ତ୍ତମାନ—1. Present.

(ଅଗତା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅପ୍ରାପ୍ତ—2. Unattained

ଅଗତି—ସ. ବି. (ଅ + ଗତି)—୧ । ଗତିରହଣ, ଚଳନର ଅଭାବ—

Agati 1. Want of motion.

୨ । ଅସ୍ଥଗତି; ମୁକ୍ତି ବା ମୋକ୍ଷର ଅଭାବ—

2. Want of salvation.

୩ । ଉପାୟହୀନତା—3. Want of resources.

୪ । ନିରାଶ୍ରୟତା—4. Helplessness.

୫ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—5. Misfortune.

ସ ବିଶ. ସଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—

୧ । ଗତିହୀନ—1. Motionless.

୨ । ଉପାୟହୀନ—2. Resourceless

୩ । ନିରାଶ୍ରୟ—3. Having no means

୪ । ସ୍ଥଗତି ବା ମୋକ୍ଷ ହୀନ—

4. Devoid of salvation

୫ । ନିରାଶ୍ରୟ—5. Helpless.

୬ । ବିପଦ—6 Involved in danger.

୭ ଦେ. ବିଶ—ଅସଦ୍‌ବ୍ୟାପୀ; ଅସଦ୍‌ବ୍ୟାପୀ—Doing evil acts.

ଅଗତିକ—ସ. ବିଶ. ସଂ—(ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଗତି + କ)—

Agatika ଅଗତି (ଦେଖ)

(ଅଗତିକା—ଶ୍ଳୀ) Agati (See)

ଅଗତିପଣ—ଦେ. ବି—ଅସଦ୍‌ବ୍ୟାପୀ; ଅସଦ୍‌ବ୍ୟାପୀରେ ଗମନ—

Agatipana Bad conduct; taking to evil ways.

ମାତାଙ୍କ ଅତି ଅସଦ୍‌ବ୍ୟାପୀ ଦେଖି କର । ମାତାଙ୍କ ମନଃସନ୍ତପ୍ତ ଅବ ।

ଅଗତିର ଗତି—ଦେ. ବି—୧ । ନିରାଶ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପାୟ ସ୍ବରୂପ—

Agatira gati 1 A helper of the helpless.

ଅଗତିର ଗତି ୨ । ଅମୋକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୋକ୍ଷଦାତା—

अगतिरको गति 2. Saviour of the sinner.

୩ । ବିପଦର ଉଦ୍ଧାରକାରୀ—

3. Deliverer of the afflicted.

ଅଗତିଆ—ସ. ବି. ବିଶ—(ସ. ଅ = ବିହୀନ, ରହିତ + ଗତିଆ =

Agatyā ଗତିହୀନ)—୧ । ନିରାଶ୍ରୟ ହୋଇ—

1 In a helpless condition.

୨ । ଅନ୍ୟଗତିକ ହୋଇ; ଉପାୟାନ୍ତର ବିହୀନ ଅବସ୍ଥାରେ—

2. Having no other resource or

alternative.

୩ । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ—3 Perforce; inevitably

ସ ଅ—ସ୍ବତନ୍ତ୍ର; ଫଳତଃ—

Veritably; as a matter of fact.

ଅଗଦ—ସ. ବିଶ. ସଂ (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । (ଅ + ଗଦ)—

Agada ନାସ୍ତବ; ସୁସ୍ଥ—1 Healthy; not sick.

(ଅଗଦା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । (ଅ + ଗଦା)—ଗଦାଶୂନ୍ୟ, ଗଦା ଧରି ନ ଥିବା—

2 Holding no mace; not armed

with mace.

୩ । (ଯାହାହାର ରୋଗ ନାଶ ହୁଏ) ଔଷଧ—

3. Medicine; antidote.

୪ । ଗଦ (ଦେଖ)—4. Gada (See)

୫ । ଧନ୍ବନ୍ତର ପ୍ରଣୀତ ଅଷ୍ଟ ଭଗବତ୍‌ବିଷ୍ଣୁ ଚିକିତ୍ସାଗ୍ରନ୍ଥର ଷଷ୍ଠ

ଭାଗର ନାମ—5. Title of the 6th part of

a medical treatise by Dhanwantari.

ଅଗଦଂକାର—ସ. ବି. ସଂ—(ଉପସଦ୍‌ ସମାସ, ଅଗଦଂ = ଅଗଦକୁ +

Agadamkāra କୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି ଅ; ଯେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ନାସ୍ତବ

କରନ୍ତି)—ଚିକିତ୍ସକ, ବୈଦ୍ୟ—

Physician; doctor.

ଅଗଦ୍ୟ—ସଂ. ବି—(ଅ + ଗଦ୍ୟ)—୧ । ସଦୋଷ ଗଦ୍ୟ; ଯେଉଁ

Agadya ଗଦ୍ୟ ରଚନାରେ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ଭାଷା ଦୋଷ ରହିଅଛି—

1. Faulty prose.

୨ । ପଦ୍ୟ; କବିତା—Poetry

ସଂ. ବିଶ—ଅକଥ୍ୟ; ଅକଥ୍ୟାୟ—Unspeakable.

ସାଧାରଣ ଯେକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସଦିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଗଧୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଗଧୁଆ (ଦେଖ)

Agadhua Agadhua (See)

ଗ୍ରା. ବି—ଅସ୍ବାତ ଅବସ୍ଥା—State of having had no bath.

ଅଗନା ଅଗନି—ଗ୍ରା. ବିଶ—(ସଂ. ଅଗମ୍ୟ)—ଅତି ଅଗମ୍ୟ; ନିବିଡ଼;

Aganā agani ଦୂର୍ଭେଦ୍ୟ (ବନ)—Impenetrable; very dense (forest).

अगम [ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦ କେବଳ 'ବନସ୍ତ' ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବରେ ଲାଗେ ।]

ଅଗନାଗନି—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଗନା ଅଗନି (ଦେଖ)

Aganāgani Aganā agani (See)

ଅଗନାଗିନି—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଗନା ଅଗନି (ଦେଖ)

Aganāgini Aganā agani (See)

ଅଗନାଗି—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଗନା ଅଗନି (ଦେଖ)

Aganāgni Aganā agani (See)

ଅଗନି—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବି—(ସଂ. ଅଗ୍ନି)—ଅଗ୍ନି; ନିଆଁ—

Agani Fire.

ଇହିଁରୁ ଜାତ ସେ ହୁଅଇ ଅଗନି । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଗନ୍ତବ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଗନ୍ତବ୍ୟ)—

Agantabya ୧ । ଗମନର ଅଯୋଗ୍ୟ, ଯହିଁରେ ଗମନ କରି ହୁଏ (ଅଗନ୍ତବ୍ୟ—ଶ୍ଳୀ) ନାହିଁ (ଯଥା—ପଥ)—1. Impassable.

୨ । ଯେଉଁଠାକୁ ଗମନ କରିବା ଅନୁଚିତ (ଯଥା—ସ୍ଥାନ)—

2. (a place) Where one ought not to go.

୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ସହବାସ କରିବା ନିଷିଦ୍ଧ—

3. (a person) With whom a person is prohibited from having cohabitation.

୪ । ଯେଉଁ ଦିନରେ କୌଣସି ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଅନୁକୂଳ କରିବା ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରରେ ନିଷିଦ୍ଧ—4. (a day)

Which is inauspicious according to astrology for starting on a mission.

ଅଗନ୍ତବ୍ୟ ଦିନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମୀୟା)—ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଯେଉଁ ଦିନରେ

Agantabya tithi ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ନିଷିଦ୍ଧ—A day which is astrologically inauspicious

for starting on a mission.

(ଯଥା—ଦ୍ରବ୍ୟସଂଗ୍ରହ ଚିନ୍ତା, ବିଷ୍ଣୁ, ବ୍ୟାଘ୍ରପାତ, ବୈଶାଖ ଯୋଗ

ସୂକ୍ତ ଚିନ୍ତା, ଉଦ୍ଧାତନକ୍ଷତ୍ରସୂକ୍ତ ଚିନ୍ତା; ଗ୍ରହଣସମ୍ବନ୍ଧ ।)

ଅଗବଥୁ—ଦେ. ବି. (ସ ଅଗ୍ନିମନ୍ତ, ଅଗ୍ନିମଥନ)—ଅଗ୍ନିମନ୍ତ (ଦେଖ)

Agabathu Agnimantha (See)

ଅଗବଥୁ ବଣ୍ଡା କୋଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠେଇ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଗବଥୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ବସିବା—ଦେ. (ବାକ୍ୟ)—

Agabathu saṅge saṅgāta basibā

ଦେହରେ ଅଗାଧାତ ଫଳ ଦେହ ଫୁଲି ଗଲେ ଲୋଗୀ ଅଗବଥୁ ଗଛ ନିକଟକୁ ଯାଇ ତା ଉପରକୁ ଗଣ୍ଡାଏ ଗୁଡ଼ଳ ପକାଇ ଦେଇ ଉକ୍ତ ଗଛକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି କହନ୍ତି “ମୁଁ ତୋ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ବସିଲି ।” ଏପରି କଲେ ଦେହରୁ ଅଗାଧାତଜନିତ ଫୁଲ ଓ କଣ୍ଡ ଛାଡ଼ିଯାଏ । ଫଳତଃ ଏ ଗଛର ଷ୍ଟେମ୍ରେ ଅଗାଧାତ ଭଲ ହୁଏ—

(a person suffering from nettlerash) To set up god-relationship with the Agabathu tree.

ଅଗଭଙ୍ଗା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଗ୍ର + ଭଞ୍ଜ ଧାତୁ)—

Agabhaṅgā ୧ । ଯାହାର ଅଗ୍ର ଭଗ୍ନ କରାଯାଇଅଛି (ଯଥା—
ଭଗାତାଗା ଗୁଲ୍ଲ, ଶୁଦ୍ରବୁଝ)—1 Having the tips broken.

୨ । ଯାହାର ଅଗ୍ର ବା ଶିଖର ଭଗ୍ନ ହୋଇଅଛି—

2 With a broken top.

(ସଂ) ୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଆରମ୍ଭ କର୍ମ ବା ପ୍ରସ୍ତାବକୁ (ଅଗଭଙ୍ଗେଇ—ଶ୍ଳୀ) ପ୍ରଥମରୁ ଭାଙ୍ଗି ଦିଏ—3. A person who breaks up a work or proposal at the outset.

୪ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଶେଷ ହେବା ବେଳକୁ ନିରୁତ୍ସାହ ହୋଇ ବନ୍ଦ କରି ଦିଏ ବା ବିଚାଡ଼ି ଦିଏ—4 A person who begins a work with right earnest but breaks it off before it is finished

ଅଗମ—ସ. ବି. (ଅ + ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହାର ଗମନ ବା
Agama ଗତି ନାହିଁ)—୧ । ପର୍ବତ—Mountain.

୨ । ଗଛ—2. Tree

ସ. ବିଶ. ସଂ—୧ । ସ୍ଥିର; ଗତିହୀନ—1. Motionless.

(ଅଗମା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ସ୍ଥାବର—2. Immovable.

(ଅଗମତା—ବି)

ଅଗମତା—ସଂ. ବି (ଅଗମ + ଭାବାର୍ଥେ. ତା; ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅଗମ
Agamatā ବା ସ୍ଥାବର ବସ୍ତୁ ପରି ଅବହେଳା କରିବାର ଭାବ)—

୧ । ମାନମୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅବମାନନା; ପୂଜ୍ୟପୂଜା ବ୍ୟବହାର—
1. Disregard or slight shown to a respectable person.

୨ । ଅସମ୍ମାନ; ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା—2. Disrespect

୩ । ଅପମାନ—3. Insult.

ଅଗମମୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଗମମୟ)—ଅଗମ୍ୟ (ଦେଖ)

Agamanīya Agamyā (See)

(ଅଗମମୟ—ଶ୍ଳୀ)

ଅଗମା—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ଧାନ ହଳାକୁ ବେଙ୍ଗଳା ନ ପକାଇ
Agama—କେଣ୍ଡାର ଅଗକୁ ଗୋଡ଼ରେ ମଳ ଲେବେ ଚାହିଁବୁ

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଈ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇୟ	ଊ	ଋ

ଶିଷ୍ଟାଦ୍ଧା ଧାନ ବାହାର କରି—(paddy sheaf)
 ଅଗଡା Which has been trodden upon by
 the feet and paddy grains separat-
 ed thereby.

ଦେ. ବି. ୧ । ଗୋଡ଼ରେ ଅଗ ମଳାଯାଇ ଧାନ ବାହାର କରି
 ନିଆ ଯାଇଥିବା ଶସ୍ୟସ୍ଥାନ ଖୁଣ୍ଟା ନଡ଼ା—

1 Straw from which paddy has been
 separated by treading with the feet

୨ । ବେଙ୍ଗାଳା ନ ପକାଇ ଧାନ ହଳାକୁ ଗୋଡ଼ରେ ମଳ
 ତହିଁରୁ ଧାନ ପୃଥକ୍ କରିବା କର୍ମ—

2. The operation of treading upon the
 paddy sheaf to separate the grains.

ଅଗମିତ—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ). ବିଶ. (ସଂ. ଅଗମ୍ୟ) — ଅଗମ୍ୟ; ଯେଉଁଠାକୁ
 Agamita କେହି ଯାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ—

Unapproachable; inaccessible.

ଭୂର୍ଗ୍ଗୁ କଟକ ଶୋଣିତପୁର । ଅଗମତ ସ୍ୱର ନର ଅସ୍ତର ॥

ଶଶୁ ଶବ୍ଦର—ଉପାଦାନାମ ।

ଅଗମୁଳ —ଦେ. ବି. (ବିପରୀତାର୍ଥ ସହଚର, ସଂ. ଅଗ୍ର + ମୂଳ)—

Agamūla ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅଗ୍ରଭାଗ ଓ ମୂଳଭାଗ—

ଆଗାଗୋଡ଼ା 1. Top and root; head and tail.

ଆଗାଗୋଡ଼ା ୨ । ଶେଷ ଓ ଆଦ୍ୟଭାଗ—

2. Beginning and end

୩ । ଧାରାବାହିକତା—୩. Sequence.

(ଯଥା—ଜା କଥାରେ ଅଗ ମୂଳ କିଛି ନାହିଁ ।)

ଦେ. ବିଶ. ୪ । ଅଗ୍ରରେ ସ୍ଥିତ ଓ ମୂଳରେ ସ୍ଥିତ—

4. Situated at the top and at the
 base

ଅଗମୋଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷର ଅଗକୁ ମୋଡ଼ି ତହିଁର

Agamordā ପ୍ରାକୃତିକ ବୃଦ୍ଧିକୁ ରହିତ କରାଯାଏ—

1 (tree) Whose top has been
 bruised or squeezed in order not
 to let it grow tall

୨ । ଯାହାର ଅଗପାଖ ମୋଡ଼ି ହୋଇ ଯାଇଥାଏ—

2. Nipped at the top.

ଅଗମ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଗମ୍ୟ)—୧ । ଗମନର ଅସାଧ୍ୟତା; ଦୁର୍ଗମ—

Agamya 1. Impassable; unapproachable.

୨ । ଦୂର୍ବେଦ୍ୟ; ଅବେଦ୍ୟ (ଯଥା—ବନ)—

2. Impenetrable

୩ । ଅବୋଧଗମ୍ୟ; ଅବୋଧ—

3. Incomprehensible; not capable of
 being understood; unintelligible.

୪ । ଅଜ୍ଞେୟ—4. Unknowable.

* । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଗମନ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ—

5. (a place) Where one ought not to go

୬ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ଶାସ୍ତ୍ରାଦିନିଷିତ—୬. (a place)

Where one is prohibited from going.

୭ । (ସ୍ତ୍ରୀ) ପୁଂ. ଯେଉଁ ପୁରୁଷକୁ ସଙ୍ଗମ କରିବା (ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷରେ)
 (ଅଗମ୍ୟା — ସ୍ତ୍ରୀ) ନିଷିଦ୍ଧ—7 (a male) Whom a female
 is enjoined not to cohabit with.

ଅଗମ୍ୟାଗମନ—ସ. ବି. ୧ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ—୧ । ନିଷିଦ୍ଧ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା—

Agamyagamana 1. Going to a prohibited
 place

୨ । (ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷରେ) ଅଗମ୍ୟ ପୁରୁଷର ସହବାସ—2. (In the
 case of a female) Cohabitation with
 a male of the prohibited class.

ଅଗମ୍ୟା—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଗମ୍ୟ + ଆ)—ଅଗମ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ଯେଉଁ
 Agamyā ସ୍ତ୍ରୀକୁ କୌଣସି ପୁରୁଷ ପକ୍ଷରେ ସହବାସ କରିବା ନିଷିଦ୍ଧ—

Feminine of Agamya; (a woman) whom
 a certain male should not cohabit with

[ଦ୍ର—ହନୁମନ୍ତାଷ୍ଟମତରେ ନିଜର ବିବାହତା ସ୍ତ୍ରୀ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ
 ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଅଗମ୍ୟା; ବିଶେଷତଃ ଗୁରୁପତ୍ନୀ, ରାଜପତ୍ନୀ, ଶୋକ୍ରୀୟପତ୍ନୀ,
 ବକ୍ତ୍ରପତ୍ନୀ, ଭଗିନୀ ଓ ଭଗିନୀସ୍ତ୍ରୀମାନେ, କନ୍ୟା ଓ କନ୍ୟାସ୍ତ୍ରୀମାନେ;
 ସଗୋତ୍ରା, ଭୃତଚରବର୍ଣ୍ଣୀ, କୁମାରୀ, ଅନ୍ୟଜା, ରଜସ୍ୱଳା,
 ଶରଣାଗତା, ତପସ୍ବିନୀ ଓ ନ୍ୟାସୀକୃତା ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଅଗମ୍ୟା; ଏମାନଙ୍କୁ
 ସହବାସ କଲେ ପୁରୁଷର ମହାପାତକ, ଅଭିପାତକ ଓ ଅନୁପାତକ
 ହୁଏ ।]

ଅଗମ୍ୟାଗମନ—ସ. ବି. (୧ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ)—ଅଗମ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗେ ସହବାସ—
 Agamyāgamana Cohabitation with a
 woman of the prohibited class.

ଏବେ ସେହି ସିନା, ଲକ୍ଷ୍ମଣର ସଖା ହେବ ଅଗମ୍ୟାଗମନେ ।

ଘାତାତ୍ୟା ମହାଧାତ୍ତା ।

[ଦ୍ର—ଅଗମ୍ୟାଗମନ ମହାପାପ; ଏଥିର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ବିଧି ମନୁସ୍ମୃତି
 ୧୧ ଅ. ୧୭୦-୧୭୯ ଶ୍ଳୋକରେ ଅଛି—ରାମଶଙ୍କର. ମନୁସ୍ମୃତି ।]

ଅଗର୍—ବୈଦେ. ଅ. ୧ । (ଅ. ଅଗର)—ଯଦି; ଯଦ୍ୟପି—

Agar 1. If; even if.

ଅଗର ୨ । (ଅ. ମଗର)—ମାତ୍ର; କିନ୍ତୁ—2. But.

ଅଗର ୩ । (ଅ. ମଗର) ପକ୍ଷାନ୍ତରେ—3. On the other
 hand.

୪ । (ଇଂ Auger; ଅଗର) କାଠକୁ ଯୋଡ଼ି ବିକ କରିବା
 ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବଡ଼େଇଙ୍କ ରଥର ଯନ୍ତ୍ର—

4. A carpenter's auger.

ଗ୍ରା ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—ଅଗ୍ର; ମେଘନାଳ—Mica

ଦେ—‘ଅଗ’ ଶବ୍ଦର ୧ଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତି—ଅଗ୍ରଭାଗର—Of the top.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପାଚେ ପୁଷ୍ପ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅଗର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅଗର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶାସ୍ତ୍ରାବଳୀରେ ୧ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବସ୍ତୁତ୍ବ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର’ ଖୋଜିବେ; ‘ବୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗରୀ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗରୀ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗରବତୀ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗରବତୀ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଗରଭିଆଳ — ଦେ. ବି. — ଅଗରବାଲ (ଦେଖ)

Agarabālā Agarabālā (See)

ଅଗର କଟା — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର + କର୍ତ୍ତୃତ) ଅଗକଟା (ଦେଖ)

Agar katal Agakatā (See)

ଆଗାତାମା ଦେ. ବି. — ଯେଉଁ ବାଲେଶ୍ଵର ଧୂଆଁ ପତ୍ରର ଅଗ କଟା

ଓଗାତାମା ହୋଇଥାଏ; ଏକ ପ୍ରକାର ଭୁଲ୍ଲୁଷ୍ଟ କଟା ଧୂଆଁ ପତ୍ର ବା

ଅଗଳ କଟଳ ତମାଖୁ — A species of excellent tobacco imported to Orissa

[ଦ୍ର — ସେବରେ ଥିଲାବେଳେ ଏ ଧୂଆଁ ପତ୍ର ଗଛର କଲି ଭାଙ୍ଗି

ଦିଆ ଯାଇଥିବାରୁ ଗଛ ଶିଖରେ ଭେଜା ହୋଇ ନ ବଢ଼ି

ଆପତନରେ ବସ୍ତୁତ୍ବ ଓ ତୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ।]

ଅଗର କଟା — ଦେ. ବି. — ଅଗକଟା (ଦେଖ)

Agar katā Agakatā (See)

ଅଗର ଚି — ବୈଦେ. ଅ. (ଆ. ଅଗରଚେ) — ଅଗର (ଦେଖ)

Agarchi Agar (See)

ଅଗରଚେ — ବୈଦେ. ଅ. (ଆ. ଅଗରଚେ) — ଅଗର (ଦେଖ)

Agarche Agar (See)

ଅଗର — ବୈଦେ. — ୧ । ଅ. (ଆ. ଅଗର) — ଅଗର (ଦେଖ)

Agara 1. Agar (See)

୨ । ବି. (ଇଂ. Auger; ଅଗର) — ଅଗର (ଦେଖ)

2. Agar (See)

୩ । ଦେ. (ସଂ. ଅଗରୁ) — ଅଗରୁ (ଦେଖ)

ଅଗରୁ 3. Aguru (See)

ଅଗର

ଅଗର ଧୂଆଁ ଦେଇ ପାଶେ; ପାଦ ପୋଛନ୍ତି ପାଦବାସେ । କରନ୍ତାଥ. ଭଗବତ ୧୦ମ

୪ । ଦେ. (ସଂ. ଅଭ୍ର) — ଅଭ୍ର (ଦେଖ)

4 Abhra (See)

ଅଗର ଚନ୍ଦନ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗରୁ + ଚନ୍ଦନ) — ଅଗରୁ (ଦେଖ)

Agara chandana Aguru (See)

ଅଗର ଚନ୍ଦନ

ଅଗର ଚନ୍ଦନ

ଅଗରଚନ୍ନ — ଗ୍ରା. ବି. — ଅଗର ଚନ୍ଦନ (ଦେଖ)

Agarachanna Agara chandana (See)

ଅଗରଜ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଅ ଗରଜ) —

Agaraja ଗରଜ ବା ଆବଶ୍ୟକତାର ଅଭାବ —

ବେଗବଜ Want of need or necessity.

ବେଗବଜ

ଅଗରଜା — ଦେ. ବି. — ଯେଉଁ ଦୁଧ ଦୁହାଁ ହେଲା ପରେ ନିଆଁ ଉପରେ

Agarajā ଭସ୍ମଦୁଷ୍ଟ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ — milk) Which

ଅଗରଜା has not been warmed just after milking;

unwarmed.

[ଦ୍ର — ଦୁହାଁ ହେଲା ପରେ ଦୁଧକୁ ଟିକିଏ ଗରଜାଇ ଦେଲେ

ବା ଭସ୍ମଦୁଷ୍ଟ କଲେ ତାହା ଅଗରଜା ଦୁଧ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ସମସ୍ତଯାଏ

ଛୁଣ୍ଟି ନ ଯାଇ ଅବିକୃତ ରହେ ।]

ଅଗରଜାଏ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଅ. ଗରଜାଏ)

Agarajā ଦେଶୀ ସୁଦ୍ଧିବାକୁ ସମର୍ଥ; (ସଥା; ଖାତକ ବା ରଇତ) —

Solvent (debtor or tenant).

ଅଗରଜିଆ — ଦେ. ବି. ପୁଂ —

Agaraji ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କୌଣସି ବିଷୟରେ ଗରଜ ପଡ଼ି

ବେଗବଜୀ ନ ଥାଏ — 1 Not in want

ବେଗବଜୀ ୨ । ଯେ ଅଭବଗ୍ରସ୍ତ ନୁହେଁ — 2. Not needy.

ଅଗରଜା — ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ — ଅଗରଜିଆ (ଦେଖ)

Agaraji Agaraji (See)

ଅଗରଜ୍ଞା — ଦେ. ବି. — ଶାକଗୁଳୁ ବିଶେଷ —

Agara jhardā A plant; Panicum

Coromandelianum.

ଅଗରଜ୍ଞାଟିଆ — ଦେ. ବି. — ଅଗରଜ୍ଞା (ଦେଖ)

Agarajhātīā Agarajhardā (See)

ଅଗର ଟିକିଲି — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଗର) — କୃଷ୍ଣାବର ଶୁଦ୍ର ଗୋଲ ବା

Agara tikili ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତିଶାଖ, ଯାହାକୁ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ କପାଳରେ

କାଳଟିକାଳି ଟିକିଲି କର ପିନ୍ଧନ୍ତି —

କାଳଟିକା A circular or crescent-shaped bit

of black mica stuck to the fore-

head by females.

ଅଗରଟୋପି — ଗ୍ରା. ବି. — ଅଗର ଟିକିଲି (ଦେଖ)

Agaratopi Agara tikili (See)

ଅଗରଦାମା — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଗରଦାମା) — ଅଗରଦାମା (ଦେଖ)

Agaradānī Agradānī (See)

ଅଗରବତ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗରୁ + ବର୍ତ୍ତିକା) — ଭଦ୍ରବତୀ, ସୁଗନ୍ଧ ପାଇଁ

Agarabati ଜଳାୟିବା ସବୁ କାଠ (ଏଥିରେ ଗୁଗୁଳୁ, ଚନ୍ଦନ

ଅଗରବତୀ ଆଦି ବଟା ହୋଇ ବୋଳା ହୋଇଥାଏ;

ଅଗରବତୀ ମୁଖଲମାନମାନେ ଏହାକୁ ଧୂପ ଦିଅନ୍ତି; ଏଥିରେ ନିଆଁ

ଲଗାଇଲେ ସୁଗନ୍ଧ ଧୂଆଁ ବାହାରେଥାଏ ।) —

Fine twigs smeared with scents and

emitting sweet-smelling smoke when

lighted.

ଅଗରବାଲ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର ବାଣିକ, ଅଗ୍ରବଣ ବା ଅଗ୍ରା ପ୍ରଦେଶ

Agarabālā ଏମାନଙ୍କର ଆଦିମ ବାସସ୍ଥାନ ଥିବାରୁ ।) —

ଅଗରବାଲୀ ଅଗ୍ର ବାଣିକ, ମାରବାଡ଼ୀ ବା ପଶ୍ଚିମା ବୈଶ୍ୟ ବା ବାଣିଆ

ଅଗରବାଲା ଜାତିବିଶେଷ — A sect of Baisyas of the

N W. Provinces and of Marwar.

ଅଗରଭିଆଳ — ଦେ. ବି. — ଅଗରବାଲ (ଦେଖ)

Agarabālā Agarabālā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵକ୍ରାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵକ୍ରାସର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଡ

ଅଗରହିତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଗର୍ହିତ)—

Agarahita ୧ । ଅଗର୍ହିତ, ଅମଳ; ଉତ୍ତମ—1 Good

୨ । ଉପଯୋଗୀ—2 Suitable

ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଉପକାର—1 Benifit

୨ । ମଙ୍ଗଳ—2 Good, weal

ଅଗର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—୧ । ଅଗରି ବାଉଁଶ କଣି; ବାଉଁଶର

Agarā କର୍ତ୍ତୃତ ସମାପ୍ତ ଅଗ୍ରଭାଗ—1. The top portion of a bamboo tree cut off from the main part

୨ । (ସଂ. ଶୁଗାଳକଣ୍ଠକ) କଣ୍ଠକଯୁକ୍ତ, ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
2 Gamboje thistle; a thorny plant

[ଦ୍ର—ଏହା ପତ୍ରଥରେ ଉଠେ, ଏଥିର ପତ୍ର ଓ ଫଳ ମଧ୍ୟ କଣ୍ଠକିତ, ପତ୍ର ଦନ୍ତୁର, ମଞ୍ଜି କଳାଜାର ପରି, ଗଛ ଧଳାଅସିଆ, ଶୀର ହଳଦିଆ, ଗଛ ଦୁଇ ହାତ ବଢ଼େ, ଏହାର ଶୀରରେ ଓ ମଞ୍ଜିର ତେଲରେ କାଢ଼ି ଲୁଣିଆ ଭଲ ହୁଏ ।]

୩ । କଣ୍ଠା କୁସୁମ (୨) (ଦେଖ)

3 Kantākusuma (2) (See)

ଅଗରି—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି—ଅଗରିଆ (ଦେଖ)

Agarī Agharī (See)

ଅଗରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି—ଅଗରିଆ (ଦେଖ)

Agarīā Agharīā (See)

ଅଗରୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗରୁ)—ଅଗରୁ (ଦେଖ)

Agaru Aguru (See)

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ହାଟୁଆ ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ—

Name of a class of śūdras in Ganjam.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଗରୁ)—ଅଗରୁଆ, ହାଲୁକା; ଯାହା ଗରୁ ବା ଭାର ନୁହେ—Light; not heavy.

ଦେ. *ମା ବିରକ୍ତି—ଅଗ୍ରଭାଗରୁ; ଅଗ୍ରଠାରୁ—From the top

(ଯଥା—ଅଗରୁ ମୂଳଯାକେ ।)

ଅଗରୁଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଗରୁ)—ଅଗରୁ; ହାଲୁକା—

Agarūā Not heavy; light

ଅଗରଦାନୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ରଦାନୀ)—ଅଗ୍ରଦାନୀ (ଦେଖ)

Agardānī Agradānī (See)

ଅଗର୍ହିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଗର୍ହିତ)—

Agarhita ୧ । ଅନିନ୍ଦିତ—1 Blameless

୨ । ପ୍ରଶଂସିତ—2. Praiseworthy; praised

ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଉପକାର—1. Benifit.

୨ । ମଙ୍ଗଳ—2. Weal; good

ଅଗର କଟା—ଦେ. ବିଶ ଓ ବି—ଅଗର କଟା (ଦେଖ)

Agar katal Agar katal (See)

ଅଗରକଟା—ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି—ଅଗର କଟା (ଦେଖ)

Agalkatā Agarkatal (See)

ଅଗଲ ବଗଲ—ବୈଦେ. (ଫା)—

Agal bagal ବି. ବିଶ—ଭିତସ୍ତତଃ; ଏଣେତେଣେ—

ହିଦିକ୍ ଉଦିକ୍ Here and there

अगल बगल ଅ—ଅନ୍ୟଥା—Otherwise.

ବିଶ—୧ । ଅନିଶ୍ଚିତ; ଅଠିକଣା—1. Unsettled.

୨ । ସନ୍ଦିହାନ—2 Doubtful; doubting.

୩ । ଚଞ୍ଚଳଚିତ୍ତ—3 Fickle minded.

୪ । ଦ୍ଵିଧାୟକ—4. Hesitating

(ଯଥା—ଏ କଥା କରବାକୁ ମୁଁ ଅଗଲ ବଗଲ ହେଉଛି ।)

ବି—୧ । ଦ୍ଵୈଧିତ୍ଵ—1. Hesitancy.

୨ । ସନ୍ଦେହ—2 Doubt

(ଯଥା—ମୋ ମନରେ ଅଗଲ ବଗଲ ପଡ଼ୁଛି ।)

୩ । ସାମାନ୍ୟମାତ୍ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ—3. Slight deviation.

(ଯଥା—ତାଙ୍କ ଯବାବରେ ଅଗଲ ବଗଲ ନାହିଁ ।)

ଅଗଲ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—(ସଂ. ଅଗ୍ର, ଭୁଲ. ହି. ଅଗଲ)

Agalā ୧ । ଅଗୁଆ; ଅଗ୍ରସର—1. Forward; leading.

୨ । ବଳପଡ଼ିଥିବା; ବାକି ରହିଥିବା—

2 Remaining over.

୩ । ବହକା; ଅଧିକା—3. Surplus.

୪ । ଅଗିଲ; ସାମନାର, ସମ୍ମୁଖବର୍ତ୍ତୀ—

4 In front; frontal

* । ଭବିଷ୍ୟତ; ଆଗାମୀ—5. Coming; future.

ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲଗ୍ନ; ଅଲଗାର ବର୍ଣ୍ଣବିପର୍ଯ୍ୟୟ)—

ଅଲଗା—Separate.

ଅଗଲି ଯିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—

Agali jibā ବଳ ପଡ଼ିବା—To remain over; .

to remain as surplus.

ଅଗଷ୍ଟ—ବୈଦେ. (ଇଂ. August. ଅଗଷ୍ଟ)—

Agashta ଇଂରାଜୀ ଗଣନାରେ ଅଷ୍ଟମ ମାସ—

अगस्त The month of August.

अगस्त

ଅଗସ୍ତ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. August ଅଗଷ୍ଟ)—ଅଗଷ୍ଟ (ଦେଖ)

Agasta Agashta (See)

ଅଗସ୍ତି—ସଂ. ବି. ୧ । (ଅଗ = ପବନ + ଷ୍ଟି ଧାତୁ = ସ୍ତମ୍ଭନ କରିବା

Agasti + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ବିଷୟ ପବନକୁ ସ୍ତମ୍ଭନ କରୁଥିଲେ)—

ରବିବିଶେଷ—Name of sage.

[ଦ୍ର—ଉଦ୍ୟୋଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମିଶ୍ରାବରୁଣଙ୍କ ନିଷିକ୍ତ ଗର୍ଭ୍ୟ

ଗୋଷ୍ଠୀ କୁମ୍ଭରେ ସ୍ଥାପିତ ହେବାରୁ ସେହି କୁମ୍ଭରୁ ଏ ରବି

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଫେବେ ଏ ଛାପାଖୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଉଁ’ ଗୋଟିବେ; ‘ବୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଅଁ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ୍ୟୁଁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଗା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଗାଁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ୍’ ଦେଖିବେ ।

ଜନ୍ମିଥିଲେ, ଏଥିପାଇଁ ଏହାଙ୍କ ନାମ କୁମୁଦୋଦି । ଏ ଖବାକୃତି ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ଶ୍ଳୀଙ୍କ ନାମ ଲେପାମୁଦ୍ରା । ଏ ବିନ୍ୟସ ପଦ୍ଧତିର ମହାଶୂର । ବିନ୍ୟସ ପଦ୍ଧତି ଦିନକୁ ଦିନ ଉଚ୍ଚତାରେ ବଢୁଥିବାର ଦେଖି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବ ତାଙ୍କ ଗତି ରୁକି ହେବାର ଆଶଙ୍କା କରି ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ଶରଣାଗତ ହେଲେ । ଅଗସ୍ତି ବିନ୍ୟସ ପଦ୍ଧତି ନିକଟକୁ ଗଲେ । ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦେଖି ବିନ୍ୟସ ନମସ୍କାର କରି ମୁଣ୍ଡକୁ ତଳକୁ ନୁଆଇଁବାରୁ ଅଗସ୍ତି ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମୁଁ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ଗର୍ଭଯାତ୍ରା କରି ଯାଉଛି, ତେଣୁ ଫେରି ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମ୍ଭେ ଏହିପରି ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ରହିଥାଅ ।” ଅଗତ୍ୟା ବିନ୍ୟାଚଳ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶରେ ତାଙ୍କ ଫେରିବା ଅପେକ୍ଷାରେ ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ରହିଲେ । ଅଗସ୍ତି ଆଉ ଦକ୍ଷିଣରୁ ଫେରି ଆଇଲେ ନାହିଁ, ଫଳତଃ ବିନ୍ୟସ ପଦ୍ଧତି ଆଉ ନ ବଢି ସେହିପରି ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ଏହି ପୌରାଣିକ ଉପାଖ୍ୟାନକୁ କବି ଭକ୍ତଚରଣ ମଥୁରାମଙ୍ଗଳର ୧୯ଶ ଛନ୍ଦରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି । ଅଗସ୍ତି ମୁନି ବାତାପିନାମକ ମେଷରୂପଧାରୀ ଦୈତ୍ୟକୁ ଖାଇ ଜାଣି କରି ଦେଇଥିଲେ ଓ ସମଗ୍ର ସମୁଦ୍ରଜଳକୁ ଆପଣା ଗଣ୍ଡୁଷରେ ପୁରାଇ ଚକ୍ର କରି ଦେଇଥିଲେ ।]

୨ । ଦକ୍ଷିଣାକାଶର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନକ୍ଷତ୍ରବିଶେଷ—

ଆ. ସହେଲ A bright star in the southern sky;
ନାଆଁ Canopus; Argus Alpha; Argo Navis.

[ଦ୍ର—ଏହା ଶରତକାଳରେ ଉଦିତ ହୁଏ; ଶରତକାଳରେ ନଦ୍ୟାଦିର ଜଳ ନିର୍ମଳ ହେବାରୁ ଅଗସ୍ତି ନକ୍ଷତ୍ରର ଉଦୟକୁ ଜଳର ନିର୍ମଳତାର କାରଣ ବୋଲି ହିନ୍ଦୁମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ଅଗସ୍ତ୍ୟାଦୟ ଦେଖ ।]

୩ । ବକପୁଷ୍ପ ଶବ୍ଦ—3 A tree, *Sesbania grandiflora*;

ସ. ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଅଗସ୍ତି, ବକ, [ଏଥିର ପତ୍ର ଓ ଫୁଲ ଶାକରୂପେ ବସ୍ତୁ, ଶିବମନ୍ତ୍ରି, ପାଣ୍ଡୁପତ୍ର, ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ହରିଷିଆଳୀମାନେ ଏ ଶାଗ ଖାଆନ୍ତି । ଏଥିର ଛୁଇଁ ସଜନା ଛୁଇଁ ପରି । ଏଥିର ତାଳ ମସକା; ଏକଶ୍ରେୟ, ବକପୁଷ୍ପ ଓ ଅଗସ୍ତି ।

ବକଫୁଲ ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଏହା ପିତ୍ତ, କଫ, ଦାହ, ଶ୍ଳେଷ୍ମା, ଶ୍ୱାସ, ଜ୍ୱର ଓ କୁଷ୍ଠନାଶକ, ଶୀତବର୍ଣ୍ଣ ଓ ରକ୍ତାକ୍ରାନ୍ତକାରକ । ଏହା ପାନସ ରୋଗରେ ଉପକାରୀ । ଫୁଲ ଧଳା ଓ ନାଲିରେଦିରେ ଗଛ ଦୁଇ ପ୍ରକାର, ଏହାର ଫୁଲ ଅପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଓ ବକପକ୍ଷୀର ଆକୃତି ଯୋଗୁ ଏହାକୁ ବକପୁଷ୍ପ ବୋଲାଯାଏ ।]

ପ୍ରାଚୀନ (ମେଦନାପୁର) ବି—ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ମେଦନାପୁର ଅଞ୍ଚଳର ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ନିଶାପାତ୍ର ବିଶେଷ—A family title of Brāhmaṇs in Midnapur and Balasore.

ଅଗସ୍ତ୍ୟ—ସଂ. ବି. ନାମ (ଅଗ + ସ୍ତୈ ଧାତୁ + କତ୍ତ୍ୱ. ଯ)—ଅଗସ୍ତି (ଦେଖ) Agastya Agasti (See)

ଅଗସ୍ତ୍ୟକୂଟ—ସଂ. ବି —ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅଞ୍ଚଳର ପଦ୍ମତପିଶେଷ, ଯହିଁରୁ Agastyakūta ତାମ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ ନଦୀ ବାହାରିଛି—Name of a mountain in the Madras Presidency from which the Tāmraparṇī river rises

ଅଗସ୍ତ୍ୟ ଯାତ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ର; ଅଗସ୍ତ୍ୟ + ଯାତ୍ରା)—

Agastya jātṛā ୧ । ଭଦ୍ର ମାସର ପ୍ରଥମ ଦିବସ—

1 The first day of the month of Bhādra [ଦ୍ର—ଏ ଦିନ ଅଗସ୍ତି ଋଷି ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ଯାତ୍ରା କରି ଆଉ ଫେରି ଆସି ନ ଥିଲେ ବୋଲି ଏ ଦିନ କୌଣସି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା ନିଷିଦ୍ଧ ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଯେଉଁ ଯାତ୍ରାରୁ ଯାତ୍ରାକାରୀ ବାହୁଡ଼ି ଆସନ୍ତି ନାହିଁ—2. A starting which knows no returning.

ଅଗସ୍ତ୍ୟ ସଂହିତା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ କର୍ମଧା, ଅଗସ୍ତ୍ୟ ସଙ୍କଳିତ Agastya saṁhitā ସଂହିତା)—ଅଗସ୍ତି ମୁନିଙ୍କ ସଙ୍କଳିତ ସ୍ମୃତି ଗ୍ରନ୍ଥ—Name of a Compendium of Hindu Law compiled by Sage Agasti

ଅଗସ୍ତ୍ୟସର—ସଂ. ବି—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଶ୍ରୀବିଶେଷ—Name of a Agastyasara sacred tank of the Hindus.

ଅଗସ୍ତ୍ୟ ସରକୁ ଯେ ଦେଖିଯାଏ ନେତେ

ତ୍ରିଦିନ ତହିଁ ଉପବାସରେ ସଫଳେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାବିହାରୀ ୧୩ ।

ଅଗସ୍ତ୍ୟାଶ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର)—ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ପୂର୍ବଘାଟର ମଳୟ Agastyāśrama ପଦ୍ମତପି ପାଦଦେଶରେ କାବେଶ୍ୱରକୁଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଅଗସ୍ତି ମୁନିଙ୍କ ଆଶ୍ରମ । ଶ୍ରୀମଦକ୍ତ ବନବାସ କାଳରେ ଏଠାରେ ଦିନେ ବିଶ୍ରାମ କରୁଥିଲେ—The hermitage of the sage Agasti in the Eastern Ghats.

[ଦ୍ର—ରାଧାନାଥ ମହାଯାତ୍ରା ୩ୟ ସର୍ଗରେ କାବେଶ୍ୱର ଶ୍ରୀବତୀ ଅଗସ୍ତ୍ୟାଶ୍ରମର ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଅଛନ୍ତି ।]

ଅଗସ୍ତ୍ୟାଦୟ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର. ଅଗସ୍ତ୍ୟ + ଉଦୟ)—

Agastyodaya ୧ । ଦକ୍ଷିଣାକାଶରେ ଭଦ୍ର ଶୁକ୍ଳ ସପ୍ତମୀ ରାତ୍ରିରେ ପୂର୍ବାଦିଗରୁ ଅଗସ୍ତି ନକ୍ଷତ୍ରର ଉଦୟ—1. The rising of the star Canopus in the southern sky on the 7th day of the lunar month Bhādra.

୨ । ଶରତୁତ୍ଥର ପ୍ରାରମ୍ଭ—

2. The beginning of Indian autumn.

[ଦ୍ର—ଅଗସ୍ତି ନକ୍ଷତ୍ରର ଉଦୟ ସଙ୍ଗେ ଶରତୁତ୍ଥର ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ, ଆକାଶରୁ ମେଘ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ନଦୀ ପୁଷ୍କରିଣୀର ଜଳ ନିର୍ମଳ ହୁଏ, ଶସ୍ତ୍ରା ଘାଟକୁ କର୍ଦମ ଶୁଖିଯାଏ ଓ ଜଳଜୀବ ପକ୍ଷୀମାନେ ଜଳାଶୟମାନଙ୍କରେ ଆସି ଚରନ୍ତି । ଏଥିଯୋଗୁ ଅଗସ୍ତ୍ୟାଦୟ ଏହି

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ରସ୍	ଉଥ	ଈ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ୍	ଶ୍ୟ	ରଥ	ଈ	ଋ

ଶରଦୁର ଲକ୍ଷଣମାନଙ୍କ କାରଣ ବୋଲି ପୁରୁଣକାରମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯଥାକାଳ 'ଚିଲିକା'ରେ ଅଗସ୍ତ୍ୟାଦୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି :—

କଳ୍ପସିଦ୍ଧ ବାରି କଳ୍ପସଦ୍ଭାବକ, କାସାରେ କୁମୁଦ ଦ୍ଵାସପ୍ରକାଶକ,
ଦକ୍ଷିଣାଶାବଧୁ ଅବତଂସ ମୋତି, ମହୋଦ୍ଵଳ କୁମୁଦମୁଦବଜେନାତି,
ଉଚ୍ଛ୍ଳେ ଆକାଶେ ଆସି ଦଳେ ଦଳେ, ପୁରନ୍ତି ଏ ଜଳ ଜଳ

କୋଳାହଳେ ।]

ଅଗା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଙ୍ଗ)—୧ । ଓଲୁ; ନିବୋଧ—

Agā 1. Foolish.

ଅଗା ୨ । ଖଗା; ମୂର୍ଖ—2 Duncie

ଓଡ଼ିଆ, ଅଗା

ଅଗାଡ଼ି—ଦେ. ବି —୧ । ଉତ୍ତରେ ଗୁଡ଼ିଲ ବା ଶସ୍ୟ ନ ଥିବା ଧାନ;
Agārdi କେବଳ ଗୋପା ଥିବା ଫମ୍ପା ଧାନ—1. Blighted
ଆଗାଡ଼ି corn; chaff without grain.

ଅଗାଡ଼ା ଅର୍ମବିହୀନ ଯେଉଁ ନରକ୍ଷ ହୁଅଇ, ଅଗାଡ଼ି ଧାନ ପରି ଅଟେ କାଣ ସେହି ।

କୃଷ୍ଣସହ ନଦ୍ଵାରକ. ଶାନ୍ତି ପଦ ।

[ଦ୍ର—ଧାନ ଗଛ ଫୁଲ ଉଡ଼ାଇବା ସମୟରେ ବର୍ଷା ଓ ତୋଫାନ
ହେଲେ ଧାନର କେଣ୍ଡା ମଧ୍ୟରେ ପାଣି ଓ ପବନ ପଶି ରସ ଶୁଖିଯାଏ ।
ସେହି ରସ ଶୁଖିଲେପରେ ପରିଣତ ହୋଇ ନ ପାରିବାରୁ ଧାନ-
ଯାକ କେବଳ ଗୋପା ହୋଇ କେଣ୍ଡାରେ ଲାଗିଥାଏ ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—(ଅଗାଡ଼ି ପରି ସାରବିହୀନ), ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି;
ଅଧମ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A worthless person.

ପାଣ୍ଡବମାନେ ଅଛନ୍ତି ମନସ୍ୟ ଅଗାଡ଼ି, ପାଷୋର ବିଅ ମନୁ ଭାବୁଛନ୍ତି ନ ଲେଉଟ ।

କୃଷ୍ଣସହ ନଦ୍ଵାରକ, ସଭାପଦ ।

ଦେ. ବିଶ—(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଅଯୋଗ୍ୟ; ଅଧମ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Worthless (person).

ଅଗାଡ଼ି ଅଛନ୍ତି ଏହି କଳର ଅସୁର । ଅନୁଭାବକ, ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗ) - ଆଗପାଶ, ସାମନା—

ଆଗାଡ଼ି Front; front side.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଆଗର; ଆଗପାଶର; ସାମନାର—

Frontal; of the front part.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. ବିଶ—୧ । ଆଗେ, ପ୍ରଥମେ—

1. At first

୨ । ସାମନାରେ—2 In front.

୩ । ଭବିଷ୍ୟତରେ—3 In future.

ଅଗାଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଗାଡ଼ିପୂର୍ଣ୍ଣ (ଧାନପରିଣି)—

Agārdiā 1. (paddy) Full of chaff,

୨ । ଯେଉଁ ଧାନରୁ ଅଗାଡ଼ି ପାକଡ଼ା ହୋଇ ନାହିଁ—

2. (paddy) From which chaff has
not been winnowed or blown out.

ଅଗାଡ଼ି ଉଡ଼ାଇବା—ଦେ. କି—ଅଗାଡ଼ିମିଶା ଧାନକୁ ପବନ ବହୁଥିବା
Agārdi urdaibā ସ୍ଥାନରେ ଉଡ଼ାଇ ତଳକୁ ଛିଣ୍ଡି କମ୍ପା

କୁଲରେ ପାକଡ଼ା ତହିଁରୁ ଅଗାଡ଼ିକୁ ପୃଥକ୍ କରିବା—

To cause the chaff to be separated from
the paddy by the action of blowing
wind or by winnowing

[ଦ୍ର—ଧାନ ହଳାମାନଙ୍କୁ ବେଙ୍ଗଳା ପକାଇଲେ କମ୍ପା ପଟା ବା
ପଥର ଉପରେ ବାଡ଼େଇଲେ କମ୍ପା ଅଗମଳା କଲେ ଯେଉଁ ଅଗାଡ଼ିମିଶା
ଧାନ ବାହାରେ ସେହି ଧାନକୁ ନେଇ ପବନ ବହୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ
ମନୁଷ୍ୟର ଏକ ପୁରୁଷ ଉଡ଼ାଇ ତଳକୁ ବିଛଲେ, ଅଗାଡ଼ି ହାଲୁକା
ଥିବାରୁ ଦୂରକୁ ଉଡ଼ିଯାଏ, ତଳ ଧାନଯାକ ଭାରି ଥିବାରୁ ଲମ୍ବ,
ଭବରେ ତଳେ ଗଦା ହୋଇଯାଏ; କିନ୍ତୁ ପବନ ବୋହୁ ନ ଥିଲେ
ଅଗାଡ଼ିମିଶା ଧାନକୁ କୁଲ କୁଲ କରି ନେଇ ହାତକୁ ଉପରକୁ
ଉଠାଇ କୁଲରୁ ସେ ଧାନକୁ ତଳେ ବିଛି ଦିଅନ୍ତି; ଏବଂ କୁଲକୁ
ହଲାଇ କୁଲର ବତାସରେ ବିଛିଲେ ଅଗାଡ଼ିଯାକ ଉଡ଼ିଯାଏ ଓ ଧାନ
ଯାକ ଭୂମିରେ ପଡ଼ି ରହେ । ଏହିପରି ପରସ୍ପର ପରସ୍ପର ଧାନକୁ
କୁଲଦ୍ଵାରା ଛିଣ୍ଡି ଓ ବିଛି (କୁଲବାଆ କରି) ଅଗାଡ଼ିଯାକ ପୃଥକ୍
କରାଯାଏ । ଭୂମିରେ ଲମ୍ବ ହୋଇ ଛିଣ୍ଡା ହୋଇ ଗୋଟିଏ ବକ୍ ପରି
କମ୍ପା ଉଡ଼ି ହେବା ଧାନରାଶିକୁ ଶିଂସା କହନ୍ତି । ଅମଳ ହୋଇ-
ଥିବା ଅଗାଡ଼ିଆ ଧାନର ପରିମାଣ ଅଳ୍ପ ହେଲେ ତାକୁ କୁଲରେ
ପୁରାଇ କୁଲକୁ ଡିଆଁ ଡିଆଁ ପାକଡ଼ା କରି ତହିଁରୁ
ଅଗାଡ଼ିଯାକ ପୃଥକ୍ କରାଯାଏ । ଉପରେକ୍ତ ଉଦାହରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରୁ
ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅଗାଡ଼ି ଉଡ଼ାଇବା ଏବଂ ତୃତୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ
ପାକଡ଼ା ବା ଆକୃରବା କହନ୍ତି ।]

ଅଗାଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ପାତ୍ର (ଯଥା—ଦାଣ୍ଡି, ମାଠିଆ,
Agāṇḍiā ବାଲୁକା, ବୋତଲ) ତଳେ ଗାଣ୍ଡି ବା ବଉଳ ନ ଥାଏ

ଓ ଗାଣ୍ଡି ନ ଥିବାରୁ ଯାହାକୁ ସମତଳ ଭୂମିରେ ବିନା
ମଳାରେ ରଖି ଦେଲେ ଯାହା ସିଧାଭାବରେ ନ ରହି ଅଣେଇ
ହୋଇଯାଏ; ଯେଉଁ ପାତ୍ରର ଗାଣ୍ଡି ବା ତଳପାଖ ଗୋଲ—
(a pot) Having no stable bottom;
round-bottomed.

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଓଡ଼ିଶାର ଦାଣ୍ଡି ଓ ମାଠିଆମାନ ଅଗାଣ୍ଡିଆ
ଅଟେ ।]

ଅଗାତ୍ମଜା—ସ. ବି. ବି. (୨୩) ଇ. ଇ. ଅଗ+ଆତ୍ମଜା—
Agātmaṇḍa A name of Pārbaṭi.

ଅଗାଦ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗାଧ)—ଅଗାଧ; ଗୁଣଭାର; ଅଥଲ;
Agāda ଅତଳପ୍ରାଣ—Unfathomable; Very deep;
ଆଗାଦ bottomless.

ଆଗାହ କେହି ପଶି ନାହିଁ ବ୍ରହ୍ମସାଗର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମବିଶ୍ଵକୋଷ ଗୀତା ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ବୁଦ୍ଧି ଓ ଚିତ୍ତି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚିତ୍ତି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରିବା ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିର ବପସ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର’ ଖୋଜିବେ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ, ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଳବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଗାଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଗାଧ ଧାତୁ = ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା + ଭାବ. ଅ
Agādha ଯାହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବା ମୂଳଭିତ୍ତି ନାହିଁ)—

୧ । ଅତି ଗଭୀର; ଅତଳମଣ୍ଡିତ; ସୁଗଭୀର—1. Very deep; unfathomable, bottomless

ଅଗାଧ ଜଳେ ନିଷ୍ପେ ବୁଦ୍ଧିର ମୋର ଭେଳା । ସାରଳା ମହାଭାରତ ।

୨ । ପ୍ରଗାଢ଼ (ବୁଦ୍ଧି, ବିଦ୍ୟା, ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ)—

2. Vast; deep (e. g. learning).

୩ । ଅବୋଧଗମ୍ୟ—3. Beyond comprehension.

ସଂ. ବି—ସୁଗଭୀର ଗର୍ଭ—Abyss; very deep pit.

ଅଗାଧୁ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଗାଧ + ଧାତୁ ଧାତୁ)—

Agādhu ଅସ୍ନାତ; ଯେ ଗାଧୋଇ ନାହିଁ—

ନାନେସେ Unbathed; unwashed.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଅପରିଚିତ ବାଳକର ନାମ ବିଶେଷ—

ଅପରିଚିତ (ଦେଖ)

A name given to an

apartian (boy) (Se

ଅଗାଧୁଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଗାଧୁ (ଦେଖ)

Agādhu Agādhu (See)

ଅଗାଧୁଆ ଅଗାଧୁଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଦୃଶ ଶବ୍ଦଦ୍ୱୟ)—

Agādhu apādhu ୧ । ଅସ୍ନାତ—1. Unbathed.

ନାନେସେ ନାନେସେ ୨ । ଯେ ଗାଧୋଇ ନାହିଁ ବା ଗୋଡ଼ ଧୋଇ ନାହିଁ—

1. (a person) Who has not bathed nor washed the feet.

ଅଗାଧୁଆ ହାଟ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ହାଟ ପୂର୍ବାହ୍ନରେ ବସେ ଓ

Agadhua hata ଅପରାହ୍ନକୁ ଭଙ୍ଗି ଯାଏ—A market

which sits in the forenoon (before people have their bath) and breaks up at noon.

ଅଗାବଗା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜ୍ଞ + ଅନର୍ଥକ ସଦୃଶ; ଗାଳରେ

Agābagā ବ୍ୟବହୃତ)—ନବୋଧ ଓ ଅଜାତୁଆ—

Foolish and reckless

ଅଗାର—ସଂ. ବି. [ଅଗ = ବୃକ୍ଷ + ଅ + ଗ ଧାତୁ = ଗ୍ରହଣ କରିବା +

Agāra କର୍ତ୍ତୃ. ଅ କମ୍ପା ଅଗ = ବୃକ୍ଷ + ଗ ଧାତୁ = ପାଇବା +

କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ବୃକ୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ବୃକ୍ଷଜାତ ପଦାର୍ଥମାନ (ଖୁଣ୍ଟ, ଭୂର, ଶେଣୀ, ବାଉଁଶ, କବାଟ) ଧାରଣ କରେ ବା ଗ୍ରହଣ କରେ ।]

୧ । ଆଗାର; ଗୃହ—1. House.

୨ । ବାସସ୍ଥାନ—Residence; abode.

୩ । ଗୁଣ୍ଡ, ସମୂହ—Heap; mass.

(ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)

ଅଗି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଗ୍ନି; ପ୍ରା. ଅଗ୍ନି)—

Agi ୧ । ମାଘ-ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିରେ ଜଳା ଯିବା ନିଆଁ ଗବା —

ବୁଝିବପୋଡ଼ାନ 1. Bonfire lighted on the night of the fullmoon of the month of Māgha.

୨ । (ସଂ. ଅଗ୍ର)—ବୃକ୍ଷ ଲତାଦିର କୋମଳ ଅଗ୍ର—

2. Tender tips of plants, trees etc.

୩ । ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଅଗ୍ର) ଗଛର ଅଗ୍ରଭାଗ—

3. The top of a tree.

ଅଗିଆକଟା—ଦେ. ବିଶ—ଅଗକଟା (ଦେଖ)

Agikāṭā

Agakāṭā (See)

ଅଗିଆକାତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି + ବାତ; ଭୂଲ. ହି. ଅଗିୟା = ଅଗ୍ନି

Agikāṭā

ସମ୍ବଳିୟ)—ଦେହଯାକ କୁଣ୍ଡାଇ ହୋଇ ମନା

ଆମବାତ

ମନା ହୋଇ ଫୁଲିଯିବା ରୋଗବିଶେଷ—

ଅଗିଆବାତ

Urticaria; Nettle-rash; a disease

in which the whole body itches

and swells into patches; Hives;

Cnidosis.

[ଦ୍ର—ଦେହରେ ହଳଦା ଲଗାଇଲେ କମ୍ପା ଅଗବଥୁ ଗଛ ସଙ୍ଗେ

ସଙ୍ଗାତ ବସିଲେ ବା ଅଗବଥୁ ଭାଲ ଦେହରେ ଆଦାତ କଲେ ଏ

ଗଲୁ ଓ ଫୁଲୁ କମିଯାଏ ।]

ଅଗିଚା—ପ୍ରାଦେ (କଟକ) ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—ବୃକ୍ଷାଦିର ଅଗ୍ରଭାଗ—

Agichā Pertaining to the top of a tree.

(ଯଥା—ଅଗିଚା ଭାଲ)

ଅଗିଜାଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି + ଜାଳନ)—ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିରେ

Agijālā

ଭ୍ରାମ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଅଗ୍ନିସମ୍ବଳ—The

ବୁଝିବପୋଡ଼ାନ

ceremony of lighting bonfire on

the night of the fullmoon of the

month of Māgha.

ଅଗିଜାଳା ପୁନେଇଁ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି + ଜାଳନ + ପୂର୍ଣ୍ଣିମା)—

Agijālā punein

ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—The fullmoon of

ବୁଝିବପୋଡ଼ା ମୁଖ୍ୟ

the month of Māgha.

ଅଗିଜା—ପ୍ରାଚୀନ ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି)—ଅଗ୍ନି; ନିଆଁ—Fire.

Agini

ଭେଜରେ ବସୁଛନ୍ତି ଅଗିଜା ବିଜ । କୃଷ୍ଣବିଂଶ ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଗିବଥୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି ମଥନ)—ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ (ଦେଖ)

Agibathu

Agnimantha (See)

ଅଗିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ପ୍ରା. ବି—ହରିବା; ମଳତ୍ୟାଗ କରିବା—

Agibā

To pass stools.

ଅଗିର—ସଂ. ବି. (ଅଗ ଧାତୁ = ବହ ଗତି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ର)—

Agira

୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1. The sun.

୨ । ସ୍ୱର୍ଗ—2. Heaven.

୩ । ଅଗ୍ନି—3. Fire.

୪ । ରାକ୍ଷସ—4. Demon.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଞ୍	ଉଞ୍	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଞ୍	ଋ	ୠ

ଅଗିର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—୧ । ବାଉଁଶର ଶାଖାଯୁକ୍ତ ଅଗ୍ରଭାଗ;
Agirā ଅଗର—1. The top of a bamboo with its branches.

୨ । ବୃକ୍ଷଶାଖାର ଅଗ୍ରଭାଗ —2. The top of a branch.

୩ । (ସଂ. ଅଗ୍ନି)—ଅଇଘର (ଦେଖ)

3. Aigharā (See)

ଅଗିଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—ଅଗର (ଦେଖ)

Agilā Agarā (See)

ଅଗୁ—ସଂ. ବି. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅ = ନାହିଁ + ଗୋ = କରଣ, ଗାଈ, ଇନ୍ଦ୍ରଯୁ
Agu ଯାହାର; ଏ ଦେହସ୍ଥାନ ଥିବାରୁ)—ଉଦ୍ଧୃତ— The Ascending Node.

ସଂ. ବିଶ - ୧ । ଗୋଶୂନ୍ୟ—1. Having no cows.

୨ । କରଣରହେ—2. Rayless

ଅଗୁଆ—୧ । ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର, ଏହା ମୁଦି ଆଦିର ଆଗରେ ପିକା
Aguā ଯାଉ ଥିବାରୁ)—

ଆଁଟ, ଆଁଟିଆଁଗଣି ୧ । ଧାତୁର ଛେଟ ମୁଦି—1. A small metal ring.

ଅଂସଡ଼ା, ଝଝା [ଦ୍ର—ହୁଗୁଳା ମୁଦି ଜାତ ବା ଗୋଡ଼ର ଆଙ୍ଗୁଠିରୁ ବାହାରି ଶ୍ଵେତ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଏହି ଅଗୁଆ ବା ଛେଟ ମୁଦିଆ ମୁଦିର ଆଗରେ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ପିକା ଯାଏ ।]

୨ । ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରୀୟ)—ଅଗ୍ରଣୀ, ଅଗୁଆ;

ଅଗୁଆ ଯେ ଦଳର ଆଗରେ ଥାଏ—Leading a batch; first in a batch

୩ । ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—

ନେତା; ନାୟକ; ମୁଖ୍ୟ—3 Leader.

ଅଗୁଆଁର—ଦେ. ବିଶ—(ସଂ. ଅଜ୍ଞ)—

Aguañira ୧ । ଗୁଆଁର, ଓଲ୍ଲ; ନିବୋଧ—1 Foolish.

ଗୁଆଁବ

ଗୁଆଁବ ୨ । ଗମାର; ମୂର୍ଖ; ଅଜ୍ଞ —2 Ignorant; dunce.

୩ । ଅଚତୁର—3. Not clever.

ଅଗୁଣ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଗୁଣ)—୧ । ଗୁଣର ଅଭାବ—

Aguna 1. Want of quality or attribute

୨ । ସୁଗୁଣର ଅଭାବ—2. Want of good quality

୩ । କ୍ଷତି; ଅହତ; ଅପକାର —3. Injury.

୪ । ଦୋଷ—4. Fault.

(ଅଗୁଣା—ଶ୍ରୀ) ସଂ ବିଶ. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ)—୧ । ସୁଗୁଣରହେ—

1. Devoid of good qualities.

୨ । ନିର୍ଗୁଣ—2 Void of attributes.

୩ । ଅଯୋଗ୍ୟ—3. Worthless.

ଅଗୁପତ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗୁପ୍ତ)—

Agupata ୧ । ଯାହା ଗୁପ୍ତ ନୁହେ—1. Not concealed.

୨ । ଯାହା ଗୋପନୀୟ ନୁହେ, ପ୍ରକାଶ୍ୟ—

2 Not fit to be concealed.

ଯେବେ ସେ ଅଗୁପତ ନୁହେ କୃଷ୍ଣ ମତେ,

ତେବେ ତାହା କହିବା ଦେଉ ତ ଦରକାର ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ର. ଶାନ୍ତି ପଦ୍ୟ ।

ଅଗୁରୁ—ଗ୍ରା. ବିଶ.—ଉଗୁରୁ (ଦେଖ)

Agurā Ugurā (See)

ଅଗୁରୁ—ସଂ. ବିଶ—୧ । (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅ + ଗୁରୁ)—ଗୁରୁହୀନ,

Aguru ଉପଦେଶକହୀନ—1. Having no preceptor.

୨ । (ନିଃ ଚତୁ)—ଗୁରୁହୀନ; ହାଲୁକା,—

2. Light; not heavy.

୩ । ଗୌରବ ବା ମାନ୍ୟରହେ—3. Disrespectful.

ଗ୍ରା. ଅଗ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ବଦଳି— (ଅଗରୁ ସ୍ଥଳରେ ଲେଖେ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଅଗୁରୁ କହନ୍ତି, ଯଥା ଅଗୁରୁ ମୂଳ ଯାଏ ।)

From the top.

ସଂ. ବି. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅ + ଗୁରୁ, ଯାହାଠାରୁ ଭାରି ଅନ୍ୟ କିଛି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ ।)—

୧ । ଅଗର ଚନ୍ଦନ, ସୁଗନ୍ଧ କାଷ୍ଠବିଶେଷ; କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦନ—

1 Aloes wood; Agalochia; Aquilaria

Agalocha (kirtikar).

ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଅଗୁରୁ, ପ୍ରବର, [ଦ୍ର—ଏହା ଭୋଜନ ଓ ଆସାମର

ଲେହ; ଯୋଗଜ, କାଳୀୟକ; ପାକତ୍ୟ ପାର୍ବତରୁ, କାଷ୍ଠର ବର୍ଣ୍ଣ

ବର୍ଣ୍ଣିକ, କୃମିଜନ୍ତୁ, ଆନାୟକ; ଆସୀତ ଓ ଲଘୁ; ଏହି ବୃକ୍ଷର କାଣ୍ଡ

କାଳାନ୍ତୁସାର୍ଯ୍ୟ । ବଢିଗଲେ କାଣ୍ଡରୁ; କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ସୁଗନ୍ଧ

ଓ. ଅଗରଚନ୍ଦନ ନିର୍ଯ୍ୟାସ (କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ) ଜନ୍ମେ ।

ଅଖର, ଅଗୌବ ଏହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ଗୁଣ୍ଡଳ । ଏହି

ନିର୍ଯ୍ୟାସକୁ ଶୁଣାଇ ଧୂପ ଦିଆଯାଏ ।

ତେ. ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଦେବଙ୍କୁ ଏହି ଅଗୁରୁ କାଠକୁ ନିଆଁ ଉପରେ

ଉଡ଼ିତ କଲେ ଏଥିରୁ ରୁଆ ନିଗିଡ଼େ । ଆସାମଜାତ ଅଗୁରୁ

ଗଛର ଶୁଳ ଭୂଜପତ୍ର ପରି କାଗଜ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଅଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାର ଯଥା—୧ । କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ; ୨ । ଦାହାଗୁରୁ,

୩ । ସାହାଗୁରୁ, ୪ । ମାଙ୍ଗଲାଗୁରୁ; ୫ । କାଷ୍ଠାଗୁରୁ । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ

କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ଯାକାଶୟ ଔଷଧରେ ଲାଗେ । ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର,

ମତରେ ଏହା ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, କଟୁତ୍ୱକ୍ରୟସ, ଚର୍ମହେତକର, ଲଘୁପାକ

ଓ ପିତ୍ତବର୍ଦ୍ଧକ । ଏହା କର୍ଣ୍ଣସ୍ନେହ, ଚକ୍ଷୁସ୍ନେହ, ବାୟୁ ଓ କଫ-

ନାଶକ । ଏଥିର ଲେପ ଶୀତଳ, ଅଗୁରୁ କାଷ୍ଠରୁ ଉତ୍ତ୍ୱଳ ତୈଳ

(ରୁଆ) ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିଯାଏ । ଅଗୁରୁ ଧୂପ ସୁଗନ୍ଧ ଓ

ବାୟୁଶୋଧକ ।

(୧) କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ—କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, କଟୁତ୍ୱକ୍ରୟସାୟୁ,

ବାହ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗରେ ଏହା ଶୀତଳ କରୁ, ଆନ୍ତ୍ୟକ୍ରୟକ

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶୁଷ୍କାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଉ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ପ୍ରୟୋଗରେ ଏହା ହିନ୍ଦୋସନାଶକ, ଏହା ପିତ୍ତ,
ବମନ, ମୁଖରୋଗ ଓ ବାୟୁରୋଗନାଶକ ।

(୨) ଦାହାଗୁରୁ—କଟୁ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, ସୌଗନ୍ଧ୍ୟନକ;
କେଶବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ବର୍ଣ୍ଣର ଉତ୍ତର୍ଣ୍ଣସାଧକ, ଏହାକୁ ଗୁଣ୍ଡୁଳୁ
କହନ୍ତି ।

(୩) ସ୍ବାହାଗୁରୁ—କଟୁ, କଷାୟ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, ଏହାର ଧୂପ
ସୁଗନ୍ଧ ଓ ବାୟୁଶୋଧକ ।

(୪) ମାଙ୍ଗଳାଗୁରୁ—କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ ପରି ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ।

(୫) କାଷ୍ଠାଗୁରୁ—ପୀତବର୍ଣ୍ଣ, କଟୁ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, କଫନାଶକ,
ଓ ବାହ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗରେ ରୁକ୍ଷକାର୍ଯ୍ୟକାରକ ।

୨ । ଶିଂଶପା, ଶିଶୁଗଛ—2 The Sissoo tree;
Dalbergia Sissoo

ଅଗୁରୁଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଗୁରୁ)—୧ । ଯେଉଁ ଲୋକର କେହି
Agurua ଗୁରୁ ନାହିଁ; ଉପଦେଶକବିହୀନ, ଅଣଗୁରୁଆ—

1. Preceptorless;

(a person) having no preceptor.

୨ । ସହଜ (ବିଦ୍ୟା), ପ୍ରାଣୀ ଜନ୍ମତଃ ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା ଜାଣେ ଓ
ଯାହା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଗୁରୁ ଲୋଡ଼ା ହୁଏ ନାହିଁ—

2. (an art) Which is not acquired
from a teacher but got by
instinct; innate.

ଦେବତାଏ ବୋଇଲେ ଅଗୁରୁଆ ପାଠ

ଦୃଷ୍ଟର ସେ ଗୁରୁ ସେବାରେ ସଯଠ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ସ୍ବାଧିୟମତେ
ଶିକ୍ଷା କରାଯାଇ ନ ଥାଏ — 3. (an art) Which
a person has not regularly learnt
from any particular teacher.

ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ—ସଂ. ବି—ଅଗୁରୁ (ଦେଖ)

Aguru chandana Aguru (See)

ଅଗୁରୁ ବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି—ସହଜ ବିଦ୍ୟା; ଗୁରୁପ୍ରଦେଶ ବିନା ଆସ୍ବତ୍ତ୍ୱ—
Aguru bidya ଦେବା ବିଦ୍ୟା—Matter or art learnt
ଅନୁଶୀଳନ ବିହୀନ without the aid of any preceptor.

ଅଗୁରୁ ଶିଂଶପା—ସଂ. ବି—ଅଗୁରୁ (ଦେଖ)

Aguru simsapā Aguru (See)

ଅଗୁଳି—ପ୍ରା. ବି—ପ୍ରସ୍ଥ; ଓସାର—Breadth; width.

Aguli ପ୍ରା. ବିଣ—ପ୍ରସ୍ଥ—Broad.

ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. ଅଗ୍ରଣୀ)—ଅଗ୍ରଣୀ—

Advancing in the forefront

ଅଗ୍ର ଲୋକଙ୍କୁ ଆସି ବାହି ଗଣିବୁ । ପ୍ରାଚୀ—ରତନମଞ୍ଜରୀ ।

ଅଗୁଳିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—ଅଗୁଳିବା (ଦେଖ)

Agulibā Agulibā (See)

ଅଗୁଳୁଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଗୁରୁ)—ଲଘୁ; ସ୍ଥାନ—

Agulū

Small; low

ଯେ ଯାହାର ସେ ଭାବାର କାଳେ ହୋଇଲା

ଅଗୁଳୁଆ ସଙ୍ଗ ଗୋଟି ପଡ଼ି ରହିଲା । ପ୍ରାଚୀ—ରତନମଞ୍ଜରୀ ।

ଅଗୁସାର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଗ୍ରସାର)—ଅଗୁସାର (ଦେଖ)

Agusāra

Āgusāra (See)

ଅଗୁଡ଼—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଗୁଡ଼)—୧ । ଅଗୁପ୍ତ, ଅଲୁକ୍ଷ୍ମାୟିତ—

Agūrḍha

1. Not hidden.

୨ । ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ—2 Patent.

ଅଗୁଡ଼ଗନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗୁଡ଼ + ଗନ୍ଧ; ପାହାର ଛାଡ଼ି ଗନ୍ଧ

Agūrḍhagandha

ଲୁଚି ରହେ ନାହିଁ)—ଦେଖ—

Assafoetida.

ଅଗୁଡ଼ଭାବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗୁଡ଼ + ଭାବ)—

Agūrḍhabhāva

୧ । ସରଳ ହୃଦୟ—1. Frank

(ଅଗୁଡ଼ଭାବ—ଶ୍ରୀ)

୨ । ବୁଝିବାକୁ ସହଜ—

2. Easy to understand.

ଅଗେର—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ଅ—ଓଗର (ଦେଖ)

Agerā

Ogar (See)

ଅଗେର—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ଅ—ଓଗର (ଦେଖ)

Agairā

Ogar (See)

ଅଗୋଚର—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଗୋଚର)—

Agochara

୧ । ପରୋକ୍ଷ—1. Not under one's eyes.

୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ—2 Unperceived.

୩ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦ୍ୱାରା ଯାହା ଅନୁଭୂତ ହୋଇ ନ ପାରେ—
3. Imperceptible.

୪ । ଅଜ୍ଞେୟ—4. Unknowable.

୫ । ଅଜଣା; ଅଜ୍ଞାତ—5. Unknown.

୬ । ଅଦୃଶ୍ୟପୂର୍ବ—6. Never seen before.

୭ । ଅସାଧାରଣ—7. Extraordinary;

uncommon; rare.

ବନାପନାବଧ୍ୟ ଶେଷ ଅଗୋଚର ବ୍ରହ୍ମେ । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀବଳୀସଂ ୫୨ ।

ଅଗୋଚର ମୁଦ୍ରା—ଦେ. ବି—ଯୋଗସାଧନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ;

Agochara mudrā (ମୁଦ୍ରା ଭଳେ ନୋଟ ଦେଖ) ଯେଉଁ

ମୁଦ୍ରାସାଧନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ଚକ୍ଷୁକୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୁଏ—

A kind of Joga-exercise by which a
person becomes invisible.

ଜାଣି ନ ପାରଇ ଅଦୃଶ୍ୟ କାୟା

ଅଗୋଚର ମୁଦ୍ରା ବୋଲନ୍ତି ଯାହା । ପ୍ରାଚୀ—ପରଚେରୀ ।

ଅଗୋପନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଗୋପନ)—୧ । ଅଗୁଡ଼ା—

Agopana

1. State of being open or patent.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	କ୍ଷ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	କ୍ଷ	ଉଥ	ଭ

୨ । ଗୋପନ ନ କରିବା—2. Non concealment

୩ । ଦେଖାଇବା—3. Showing; exhibition.

ସ. ବିଶ—୧ । ଅଛପା—1 Unconcealed.

୨ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ; ପ୍ରକଟ—2 Open; patent.

ଅଗ୍ନିକା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଗ + ଓକ୍ଷ. ୧ମା ୧ବ)—

Agaunkh ୧ । ପର୍ବତବାସୀ—1. Living in the mountains.

୨ । ବୃକ୍ଷବାସୀ—2. Living in trees

ସ. ବି—୧ । ହିଂସ୍ର—1. The lion

୨ । ପକ୍ଷୀ—2. Bird.

ଅଗ୍ନିଶ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଗ୍ନିଶ)—

Agauna ୧ । ମୁଖ୍ୟ; ପ୍ରଧାନ—1. Chief; primary

୨ । ବିଳମ୍ବହୀନ—2. Prompt.

ସ. ଅ.—ଅବିଳମ୍ବେ; ଶୀଘ୍ର; ହରିତ—

Without delay; promptly; quickly.

ଅଗ୍ନିର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଗ୍ନିର)—

Agaura ୧ । ଯେ ଗୋରୁ ନୁହେ—1. Not of a fair complexion (ଅଗ୍ନିର—ଶ୍ଵୀ)

୨ । ଶ୍ୟାମଲବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—2. Dark complexioned.

ଅଗ୍ନାୟୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ଅଗ୍ନି + ଶ୍ଵୀଲଙ୍କରେ. ଇ. ନିପାତନ)—

Agnāyī ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କ ଶ୍ଵୀ—Wife of the Fire-God.

[ଅଗ୍ନି ଦେବଙ୍କର ଦୁଇ ଶ୍ଵୀଙ୍କ ନାମ ସ୍ଵାହା ଓ ସ୍ଵଧା ଦେବୀ ।]

ଅଗ୍ନି—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଧାତୁ = ବଜ୍ରଗତି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ନି, କମ୍ପା ଅନୁଗ)

Agni ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ନି; ଯାହା ବଜ୍ରଗତି

ନିଆଁ, ଅଗ୍ନି କରେ ବା ଯାହା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଗତି କରେ ।)—

ଆଶ୍ଵନ ୧ । ନିଆଁ; ବଜ୍ଜି; ଅନଳ—1. Fire.

आग, अगि, आगिन् [ଦ୍ର—ପୁରୁଷର * ଗୋଟି ମୌଳିକ ଉପାଦାନ ବା

ଲଘୁଗୁଣ ପଞ୍ଚଭୂତ ମଧ୍ୟରୁ ଅଗ୍ନି ଗୋଟିଏ । ପୁରୁଷ ମତରେ

ବାୟୁରୁ ଅଗ୍ନି ଓ ଅଗ୍ନିରୁ ଜଳ ଉତ୍ପନ୍ନ । ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରମତରେ ଅଗ୍ନି

ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରରେ ଜନ୍ମେ —(୧) ଭୌମ—ପୃଥିବୀ ବା ପାଥୀବ

ବସ୍ତୁରୁ; (୨) ଦିବ୍ୟ—ଶୂନ୍ୟରୁ ବା ଆକାଶରୁ ଓ (୩) ଜାଠର—

ପେଟରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ; ପାକଶକ୍ତି । ବୈଦିକ ଓ ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଭିନ୍ନ

ଭିନ୍ନ ଉପଲକ୍ଷରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଗ୍ନିର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମ ଅଛି । ଅଗ୍ନିର

ସଂଖ୍ୟାକୁ କେହି ଭିନ୍ନ (ଦେବତାଗ୍ନି) କେହି ପାଞ୍ଚ (ପଞ୍ଚାଗ୍ନି)

ଗଣନ୍ତି ।]

୨ । ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରାନ୍ତ ଅଗ୍ନି ଦେବତା—

2. The Hindu God of fire.

[ଦ୍ର—ପୁରୁଷମତରେ ଧର୍ମଙ୍କ ଔରସରେ ବସୁ ଭର୍ଯ୍ୟାଙ୍କ ଗର୍ଭରେ ଅଗ୍ନି

ଜନ୍ମିଥିଲେ । ଦକ୍ଷକନ୍ୟା ସ୍ଵାହା ଓ ସ୍ଵଧା ଏହାଙ୍କର ଦୁଇ ଭର୍ଯ୍ୟା; ଏ

ଦଶବିଗ୍ରହମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତମ ଏବଂ ଏ ଦକ୍ଷିଣପୁର୍ବ (ଅଗ୍ନି)

କୋଣର ଅଧିପତି ଅଟନ୍ତି । ଏହାଙ୍କ ବାହନ ଛୁଗ । ଏହାଙ୍କ ମୁଖରେ ଦିଅଯିବା ଘୃତକୁ ସବୁ ଦେବତାଯାକ ଗ୍ରହଣ କରି ତୃପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଅଗ୍ନିଙ୍କର ୨ଗୋଟି ଜହ୍ନ । ଥିବାର କଳ୍ପିତ ହୋଇଅଛି । ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପରି ପାର୍ଶ୍ଵୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଗ୍ନିପୂଜକ ।]

୩ । ଅଗ୍ନିକୋଣ; ଦକ୍ଷିଣପୁର୍ବ କୋଣ—

2. The South-East.

୪ । ଜଠରାଗ୍ନି, ପାକଶକ୍ତି; ଯେଉଁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧେୟକ ଶକ୍ତି ବଳରେ ଭୂକ୍ରମବ୍ୟ ପାକ ହୁଏ—

4 Power of digestion.

* । ସୁର୍ଣ୍ଣ; ସୁନା—5. Gold.

ଅଗ୍ନିଂକରଣ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଶ୍ରମାସ, ଅଗ୍ନିଂ = ଅଗ୍ନିକୁ + କରଣ)—

Agninkarana ଅଗ୍ନିକରଣ (ଦେଖ)

Agnikarana (See)

ଅଗ୍ନିକ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ପ୍ରକାଶାର୍ଥେ କ, ଯେ ଅଗ୍ନି ପରି ପ୍ରକାଶ ପାଏ)—

Agnika ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ; ପାଟପୋକ; ସାଧବଘର ବୋହୂ ପୋକ—

1 Coccinella (insect).

୨ । (ବୈଦ୍ୟକ) ଉଲ୍ଲାଜକ; ଭଲିଆ—

2. The marking nut.

ଅଗ୍ନିକଣ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଚତ୍)—ଅଗ୍ନିର ଝୁଲିଙ୍ଗ; ନିଆଁରୁ ଉଠିବା

Agnikana ଝୁଲି—Sparks of fire

ଗ୍ରା ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି ଓ କୋଣ)—ଅଗ୍ନିକୋଣ; ଦକ୍ଷିଣ-

ପୁର୍ବ କୋଣ—The South-Eastern Corner.

ଅଗ୍ନିକରଣ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଚତ୍)—୧ । ବୈଦିକ ହୋମାନୁଷ୍ଠାନ ବା

Agnikarana ଯଜ୍ଞରେ ଅଗ୍ନିସ୍ଥାପନ କର୍ମ—1. The Vedic

rite of kindling the sacrificial fire.

୨ । ନିଆଁ ଲଗାଇବା—2 Setting of fire; kindling of a fire.

ଅଗ୍ନିକର୍ମ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଚତ୍)—୧ । ଅଗ୍ନି ହୋମାଦିଯଜ୍ଞ; ହୋମ—

Agnikarma 1. Vedic fire-sacrifice.

୨ । ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶବ ଦାହ କର୍ମ—2 Cremation.

ଅଗ୍ନିକଳା—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଚତ୍)—ପୁରୁଣୋକ୍ତ ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କର

Agnikalā ଦଶଗୋଟି ଅଙ୍ଗ ବା ଅବୟବ—The ten limbs

of the God of fire according to Hindu mythology.

(ଦଶକଳା ଯଥା—ଧୂମ୍ର; ଅଗ୍ନି; ରକ୍ଷା; ଉଲ୍ଲାଜ; ଉଲ୍ଲାଜ; ବହୁଲିଙ୍ଗିନୀ;

ସୁଶ୍ରୀ; ସୁରୂପା; କପିଳା; ଦିବ୍ୟକବ୍ୟ ।)

ଅଗ୍ନିକଲ୍ପ—ସ. ବିଶ. (ଅଗ୍ନି + ଉତ୍ପତ୍ତନ ବା ଭୂଜାର୍ଥେ କଲ୍ପ)—

Agnikalpa ୧ । ଅଗ୍ନିଭୂଜ; ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାତ୍—1. Fiery.

(ଅଗ୍ନିକଲ୍ପା—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ନିଆଁ ପରି ଦାଉ ଦାଉ ଦେଉଥିବା—

2. Blazing; brilliant.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ଏକ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଲୋକେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାୟୁକ୍ତ ଶବ ଶୋଧିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବସନ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାୟୁକ୍ତ ଶବ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଶୋଧିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଗ୍ନିକା ଋଷି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଋଷିବିଶେଷ—

Agnikā ṛshi Name of a sage
(ଅକାଳକାଣ୍ଡ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)

See notes under Akālakāṇḍa.

ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—୧ । ନିଆଁ ଲଗିବା, ଅଗ୍ନିଦ୍ୱାରା
Agnikāṇḍa ଗୁହାଦି ପୋଡ଼ିଯିବା—1 Burning by fire;
being on fire.

୨ । ଅଭସବାଜୀ; ବାଣପୋଡ଼ା—

2. Fireworks; Pyrotechnique.

୩ । ଅଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ; ଗୋଲା ଗୁଳ ବର୍ଷଣ—

3. Firing of gun and cannon.

ଅଗ୍ନିକାରିକା—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—୧ । ବେଦୋକ୍ତ ବିଧିରେ ଅଗ୍ନି
Agnikārikā ଶ୍ରାବନକରିବା—1. The Vedic rite of
kindling the sacrificial fire.

୨ । ଅଗ୍ନିସ୍ଥାପନ କାଳୀନ ଉଚ୍ଚାରଣ ପ୍ରୋତ୍ତ—

2 The prayer said while kindling
the sacrificial fire

୩ । ସର୍ପଦଂଶନ ଓ ଘା ଆଦି ସତସ୍ଥାନକୁ ବା ବ୍ରଣାଦିକୁ
ନିଆଁଦ୍ୱାରା ପୋଡ଼ିବା—3. Cauterisation

ଅଗ୍ନିକାର୍ଯ୍ୟ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—ଅଗ୍ନିକର୍ମ (ଦେଖ)
Agnikārjya Agnikarma (See)

ଅଗ୍ନିକାଷ୍ଠ—ସ. ବି—ଅଗୁରୁ (ଦେଖ)

Agnikashtha Aguru (See)

ଅଗ୍ନିକୁକୁଟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଶିଖାୟୁକ୍ତ ନିଆଁ ଲୁଗା କୁକୁଡ଼ା ପରି
Agnikukkuta ଦେଖା ଯିବାକୁ)—ନିଆଁ ଲୁଗା; ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ
ଲୁଗା; ଅଗ୍ନିୟୁକ୍ତ ଉର୍ଣ୍ଣଗୁଚ୍ଛ—An ignited sheaf of
straw; a lighted wisp of straw; fire-
brand.

ଅଗ୍ନିକୁର୍ଦ୍ଧା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି + କୂଟ)—ନିଆଁଗଡ଼ା—
Agnikurdha A heap of fire.

ଅନେକ ଅଗ୍ନିକୁଟ ଆଇ

ସେସବୁ ପ୍ରକାଶ ଲଗାଇ । ଭୁବନ, ପ୍ରମୋଦନୀମୁଖ ।

ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—୧ । ହୋମକୁଣ୍ଡ; ଯେଉଁ ଆଧାରରେ
Agnikunda ହୋମାଗ୍ନି ସ୍ଥାପିତ ହୁଏ—1 The receptacle
where the sacrificial fire is lit.

୨ । ଦହକ ଅଙ୍ଗାରର ଉମ୍ବେଇ—

2. A pan with live coals; firepan.

ଅଗ୍ନିକୁମାର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—୧ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—
Agnikumara The Deity Kārtikeya

[ଏକ ପୁରାଣ ମତରେ ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କ ସପ୍ତର୍ଷିମାନଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ
ରୂପରେ ମୋହିତ ହେବାକୁ ଲାଗି ଯାଇ ତାଙ୍କ ଶ୍ୱାସ୍ତ୍ରାଦି
ଅବୁଦ୍ଧିତା ଯୋଗୁ ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କ ପ୍ରତିପତ୍ନୀଙ୍କ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରି ଧାରଣ]

କରି ଅଗ୍ନିଙ୍କ ସହିତ ଛୁଅ ଥର ବିହାର କଲେ ଓ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ବାର୍ଯ୍ୟ
କାଞ୍ଚନ କୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିବାରୁ ସେହି ତେଜୋମୟ ରେତରୁ କାର୍ତ୍ତିକେୟ
ଜନ୍ମିଲେ । ପୁରାଣାନୁସାରେ ମତରେ ମହାଦେବ ପାଦାଙ୍ଗୁଳ ସଙ୍ଗମ କରିବା
ସମୟରେ ଅଗ୍ନି କପୋତରୂପ ଧାରଣ କରି ଲୁଚି ରହିଥିଲେ ଓ
ମହାଦେବଙ୍କ ରେତ ସ୍ଥଳିତ ହେବାକୁ ପଦାଙ୍ଗୁଳ ତାହା ଧାରଣ କରିବାକୁ
ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ନିଷେପ କରିବାରୁ ତାହା ଅଗ୍ନି ଧାରଣ କଲେ ଓ
ଭକ୍ତ ରେତ କାର୍ତ୍ତିକେୟ ରୂପ ଧାରଣ କରି ଜନ୍ମ ଦେଲା ।]

୨ । ଜୈନମାନଙ୍କର ଭବନବାସୀ ଦେବତାବିଶେଷ—

2 Name of a class of Deities of the
Jainas. (M. W.).

୩ । ବୈଦ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ—

3. A particular preparation of
various drugs. (M. W.).

ଅଗ୍ନିକୁମାରୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନିବତୀ)—୧ । ଔଷଧ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ;
Agnikumārī (ଏହା ଦେହରେ ବୋଲିଲେ ଦେହ ଜଳା
ଅଗିଆ ପୋଡ଼ା କରେ । ଏହା ବାଲିଆ ଭୂମିରେ ଜନ୍ମେ;
ତେ. ଅଗ୍ନିବେଣ୍ଡୁର ଉଚ୍ଚରେ ପ୍ରାୟ ୨ ଇଞ୍ଚ)—

1 A kind of herbarious plant;
Grangea Maderaspatna.

୨ । ଯେଉଁ ଶ୍ୱର ଦେହ ତମାମ ନିଆଁ ଜଳୁ ଥାଏ—

2 A woman whose body is blazing.

ବାଳରେ ହୋଏ ବାହା ପତନ, ବହୁଳ ବି ଅଗ୍ନି ନର୍କିନ । ଭଞ୍ଜ ଚଉବିଞ୍ଚିଶ ଶତକ ୪୫ ।

ଅଗ୍ନିକୁଳ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ରାଜପୁତ ଜାତିର ଶାଖାବିଶେଷ—
Agnikula Name of a sect of the Rājputs.

ମୋ ଶିଖାରୁ ଜାତ ଯେଉଁ ଦେବେ ଗଲେ

ବୋଲଇବେ ତହିଁ ଅଗ୍ନି ଭୁଲ ନାପେ । ରାଧାକୃଷ୍ଣ ୨୫୩ ।

[ଦ୍ର—କଥିତ ଅଛି ଯେ ଏମାନଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଅର୍ବୁଦ (ଅଗୁ)
ପଦ୍ମରେ ରୂପିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଜାଳିତ ଅଗ୍ନି କୁଣ୍ଡରୁ ଜାତ ହୋଇ
ଥିଲେ । ଏହି ଅଗ୍ନିକୁଳ ରାଜପୁତମାନେ ଗୁରୁ ଉପଶାଖାରେ ବିଭକ୍ତ ।
ଏମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ରାଜପୁତାନା ।]

ଅଗ୍ନିକେତୁ—ସ. ବି—ରାମାୟଣୋକ୍ତ ରାକ୍ଷସବିଶେଷ—
Agniketu Name of a demon mentioned
in the Rāmāyana.

ଅଗ୍ନିକୋଣ—ସ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଗ୍ନି ଦେବତାଙ୍କ
Agnikona ଅଧିଷ୍ଠିତ କୋଣ)—ଆଗ୍ନେୟ କୋଣ; ଦକ୍ଷିଣ
ପୂର୍ବ କୋଣ—The South East point
of the earth.

ଅଗ୍ନିକ୍ରିୟା—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—ଅଗ୍ନିଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ
Agnikriyā ଶବଦାଦି କ୍ରିୟା—Cremation performed
according to the rites.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ନସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଂଶର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଭ	ଦ୍ୱ

ଅଗ୍ନି ଶିଳା — ସ. ବି. (୩ୟା ଚତୁଃ) — ୧ । ଅଭସବାଜା, ବାଣପୋତା —
Agnikrīdā 1. Fire-works; Pyrotechnics
 ୨ । ଅଗ୍ନିସୂତ୍ର, ଅଗ୍ନିସୂତ୍ର (ଦେଖ)

2. Aigharā (See)

୩ । ପାପାବଳୀ ଅମାବାସ୍ୟା ଆଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ପ୍ରଦୀପ ଜଳାଇବା ଉତ୍ସବ — ୩. Ceremonial illumination; The ceremony of lighting lamps on the new moon night of Kārtika or Mārgasīra.

ଅଗ୍ନି ଖାଡ଼ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି — ଦିଆସିଲ —
Agnikhārdi Matches

ଅଗ୍ନି ଗର୍ତ୍ତ — ସ. ବି. (୨ୟା ଚତୁଃ) — ନିଆଁ ଖାତ, ଯେଉଁ ଗର୍ତ୍ତରେ ନିଆଁ ଜଳା ଯାଉଥାଏ — A hole or pit full of fire.

[ଦ୍ର — ସର୍ପଦକ୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ବିଷ ଝଡ଼ିବା ପାଇଁ ଲୋକେ ଗୋଟିଏ ଗାତ ଖୋଳି ସେଥିରେ ନିଆଁ ଜାଳନ୍ତି । ପରେ ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ ଯାକ ଗର୍ତ୍ତରୁ କାଢ଼ି ପକାଇ, ଗର୍ତ୍ତର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଦେହ ସହିଲେ ଭଲ ଗରମ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ସେଥିରେ ସର୍ପଦକ୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବସାଇ ରଖନ୍ତି ।]

ଅଗ୍ନି ଗର୍ଭ — ସ. ବି. (୨ୟା ଚତୁଃ) — ନିଆଁର ଭିତର —
Agnigarbha The interior of a fire.

(ଅଗ୍ନି ଗର୍ଭା — ଶ୍ରୀ) (ଯଥା — ଅଗ୍ନିସୂତ୍ରରେ ଲୋକେ ଅଗ୍ନି ଗର୍ଭକୁ ବାର୍ତ୍ତାକ ନିକ୍ଷେପ କରନ୍ତି ।)

ସ. ବିଶ — (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗ୍ନି ଅଛୁ ଗର୍ଭରେ ଯାହାର) —
 ଅଗ୍ନିଗର୍ଭା ବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଅଗ୍ନି ଅଛୁ —
Pregnant with fire; containing fire inside it.

ସ. ବି — ୧ । ଅଗ୍ନିଜାର (ଦେଖ) — 1. Agnijāra (See)
 ୨ । ଶମୀ (ବୃକ୍ଷ) (ଦେଖ) — 2. Śamī (tree) (See)

୩ । ମହା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତା (ଦେଖ)
 3. Mahā jyotishmatī (See)

୪ । ଚକ୍ରମକ ପଥର — 4 Flint stone

୫ । ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ମଣି — 5. Sunstone

୬ । ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ଫୋକ — 6. Fire fly.

୭ । ବାଡ଼ବାଗ୍ନି ସମୃଦ୍ଧ ଫେଣବତ୍ ବସ୍ତୁବିଶେଷ — 7. Name of a frothy substance on the sea engendered by the submarine fire.

୮ । (ବଜ୍ରାକାଶପତ୍ର) ଉତ୍ତପ୍ପତ୍ତ ଗୋଲକାର କାଚ;
 ଯାହାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିରଣରେ ଧଇଲେ ତଳେ ନିଆଁ ପଡ଼େ;
 ସ୍ଥଳମଧ୍ୟସ୍ଥ କାଚ — 8. A convex lens.

ଅଗ୍ନି ଗର୍ଭା — ସ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅଗ୍ନି ଗର୍ଭ + ଶ୍ରୀ. ଅ) — ଅଗ୍ନି ଗର୍ଭର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ —
Agnigarbhā Feminine of Agnigarbha.

ସ. ବି — ମହା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତା (ଦେଖ)

Mahā jyotishmatī (See)

ଅଗ୍ନି ଗୃହ — ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚତୁଃ ବା ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଗ୍ନି ବିଶିଷ୍ଟ ଗୃହ) — ଅଗ୍ନିଶାଳା, ଯେଉଁ ଗୃହରେ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ରକ୍ଷିତ ହୁଏ — A room in which the sacrificial fire is maintained.

ସଂ. ବି. (ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ) — ବାଷ୍ପାୟ କଳ ଆଦିର ଯେଉଁ କୋଠାରେ ନିଆଁ ଜଳାଯାଏ — Fire-chamber of a steam engine.

ଅଗ୍ନି କରଣ — ସ. ବି. (ଅଲୁକ୍ ସମାସ; ଅଗ୍ନି + କରଣ) —
Agnikarāṇa ଅଗ୍ନି କରଣ (ଦେଖ)

Agnikarāṇa (See)

ଅଗ୍ନି ଚୟନ — ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚତୁଃ) — ଅଗ୍ନି ଚିତ୍ୟା (ଦେଖ)
Agnichayana Agnichityā (See)

ଅଗ୍ନି ଚିତ୍ — ସଂ. ବି. (ଉପପଦ ସମାସ; ଅଗ୍ନି + ଚି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍, Agnichit — ଯେ ଅଗ୍ନି ଚୟନ କରେ) —

୧ । ସାଗ୍ନିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ; ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଦୋକ୍ତ ବିଧିରେ ଘରେ ତ୍ର୍ୟଗ୍ନି ବା ପଞ୍ଚାଗ୍ନି ସ୍ଥାପନ କରି ପ୍ରତିଦିନ ହୋମ କରନ୍ତି —

1. A Brahmana who performs the Vedic sacrifice daily.

୨ । ଅଗ୍ନିଧ୍ୟାନ (ଦେଖ) — 2. Agnyādhāna (See)

ଅଗ୍ନି ଚିତ୍ୟା — ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (୨ୟା ଚତୁଃ; ଅଗ୍ନି + ଚି ଧାତୁ + ଭବ. ସ + Agnichityā ଆ. ନିପାତନ) — ବୈଦିକ ବିଧିରେ ଗୃହରେ ହୋମାଗ୍ନି ରକ୍ଷା କରବା — Maintenance of the sacrificial fire in one's home.

ଅଗ୍ନି ଚୂଡ଼ — ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚତୁଃ; ଅଗ୍ନି + ଚୂଡ଼ା) — ଅଗ୍ନି ଶିଖା;
Agnichūrdā ଜଳନ୍ତା ନିଆଁରୁ ଜହା ପର ଉପରକୁ ଉଠୁଥିବା ଶିଖା — Flame; tongues of fire.

ଅଗ୍ନି ଚୂର୍ଣ୍ଣ — ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା, ଅଗ୍ନିସୂତ୍ରାଦି ଚୂର୍ଣ୍ଣ) —
Agnichūrṇa ବାରୁଦ — Gun-powder

ଅଗ୍ନି ଜ — ସଂ. ବିଶ. (ଅଗ୍ନି + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —
Agnija ୧ । ଯାହା ଅଗ୍ନି ଜନ୍ମାଏ —

(ଅଗ୍ନି ଜା — ଶ୍ରୀ) 1. Producing fire

୨ । ଯାହା ଅଗ୍ନି ଉଦ୍ଦୀପନ କରେ — 2. Igniting fire.

୩ । ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜଠରାଗ୍ନି ପ୍ରବଳ ହୁଏ —

3. Increasing digestive power.

୪ । ଅଗ୍ନିରୁ ଜାତ — 4. Born of fire.

ସଂ. ବି — ୧ । ଅଗ୍ନିଜାର (ଦେଖ) — 1. Agnijāra (See)

୨ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ (ଦେଖ) — 2. Kārttikeya (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତିଏବଂ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବସନ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଦାଦ’ ନ ମିଳେ ‘ଦାଦ’ ଲେଖାଯାଏ; ‘ଦା’ ୨ ଚିତ୍ରିତ କଥା ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆର୍ଣ୍ଣ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଜ୍ଞା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

୩ : ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ; ସ୍ୱନା—3. Gold

ଅଗ୍ନିଜାତ—ସଂ. ବିଣ. (୧ମା ଚତୁ, ଅଗ୍ନି + ଜାତ) —ଅଗ୍ନିଜ (ଦେଖ)
Agnijāta Agnija (See)

ସଂ. ବି—ଅଗ୍ନିଜ (ଦେଖ)—Agnija (See)

ଅଗ୍ନିଜାର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଜ୍ଞ ଧାତୁ = ଜାଣି କରବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅ
Agnijāra ଏହା ଜଠରାଗ୍ନି ବା ଜାଣିଶକ୍ତିକୁ ବୁଝି କରବାରୁ) —
ଜାଣିଶକ୍ତିବିବର୍ଜିତ ଔଷଧବିଶେଷ—Name of a
medicinal substance

[ଦ୍ର—ଏହା ପଶ୍ଚିମ ସମୁଦ୍ରରୁ ମିଳେ । ଏହା କଟୁ; ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ,
ଲଘୁପାକ, ପିତ୍ତଳ; ପିତ୍ତବର୍ଜକ ଏବଂ କଫ, ବାତ, ସନ୍ଧିପାତ,
ଶୂଳ ଓ ଅଭିଶୂଳନାଶକ । ଏହାର ଅନ୍ୟ ସଂସ୍କୃତ ନାମ—ଅଗ୍ନିନିର୍ଯ୍ୟାସ,
ଅଗ୍ନିଗର୍ଭ; ଅଗ୍ନିଜ; ଅଗ୍ନିଜାତ, ବଡ଼ବାଗ୍ନିମଳ; କ୍ଷୁଦ୍ରସ୍ତୁ; ଅଗ୍ନିବୋଭବ,
ଅଗ୍ନିଜାଳ; ସିନ୍ଧୁପଳ ।]

ଅଗ୍ନିଜାଳ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅଗ୍ନି + ଜାଳ) —୧ । ଅଗ୍ନିରାଶି—
Agnijāla 1 A mass or heap of fire.

୨ । ଅଗ୍ନିଜାର (ଦେଖ) —2 Agnijāra (See)

ଦେ. ବି—ମୋଟ, ସଲଖ ଓ ଟାଣୁଆ ଏବଂ ୩୪ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚରେ
ବଢ଼ିବା ଶାକଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—A herb; Vernonia (Haines).

ଅଗ୍ନିଜହ୍ୱା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଗ୍ନି + ଜହ୍ୱା; ଅଗ୍ନି ଯାହାଙ୍କର
Agnijihwa ଜହ୍ୱା ଅର୍ଥାତ୍ ଯେ ଅଗ୍ନିଦ୍ୱାରା ଭୋଜନ କରନ୍ତି
ଅର୍ଥାତ୍ ଅଗ୍ନିରେ ଅହୁତି ଦେଲେ ସେଉଁମାନେ
ତୃପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।)

୧ । ଦେବତା—1. Deity.

୨ । ଦେବଗଣ—2. The gods

୩ । ବିଷ୍ଣୁ—3. God Vishnu.

[ଦ୍ର—ବରାହ ଅବତାରରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଜହ୍ୱା ଅଗ୍ନି ପରି ଜଳଥିବା
ଜଥା ବରାହ-ପୁରାଣରେ ଅଛି ।]

ଅଗ୍ନିଜହ୍ୱା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ) —୧ । ଅଗ୍ନିଦିଶା—

Agnijihwa 1. Tongues of fire; flame

[ଦ୍ର—ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କର ସାତଗୋଟି ଜହ୍ୱା ଥିବାର ପୁରାଣରେ
ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ଯଥା—୧. କରାଳି, ୨. ଧୂମିନୀ, ୩. ଶ୍ୱେତା,
୪. ଲେହିତା, ୫. ନାଳଲେହିତା, ୬. ପଦ୍ମରାଗା ଓ ୭. ସୁବର୍ଣ୍ଣା]

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଗ୍ନିଜହ୍ୱା + ଶ୍ୱା. ଅ; ଅଗ୍ନିପରି ନାଲି ଜହ୍ୱା
ଯାହାର) —ଧାତୁମୂଳ, ଧାତକା (ଦେଖ)

2. Dhātaki (See); (grislea tomentosa)

୩ । ଲଙ୍କାଲିଲତା (ଦେଖ) —

୪. Langalilatā (See);

(Methonica superba.)

ଅଗ୍ନିଜହ୍ୱା—ସଂ. ବି. (ବିଶାଳ; ସିଂହଭୂମ) ବି ଜଙ୍ଗଲ ଶୁଳ୍କବିଶେଷ—
Agnijhāl A wild plant;

(ଏହା ଅଜାଣି ରୋଗରେ ବିଶେଷ ଉପକାରୀ ।)

ଅଗ୍ନିତପ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ଚତୁ) —୧ । ନିଆଁରେ ରଖାଯାଇ ଧାରମ
Agnitapta କରାଯାଇଥିବା—1. Heated by fire.

୨ । (ଉପମିତ କର୍ମଧା) ନିଆଁ ପରି ତାତିଲା—

2. Fiery; hot as fire

ଅଗ୍ନିତାପ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ) —ନିଆଁର ତାତି, ଅଗ୍ନିର ଉଷ୍ଣତା,
Agnitāp ନିଆଁଧାସ—The heat of fire.

ଅଗ୍ନିତେଜାଃ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ୱୀ. (ଉପମିତ କର୍ମଧା, ଅଗ୍ନି + ତେଜସ୍ୱ,
Agnitejāh ୧ମା. ୧ବ.) —ଅଗ୍ନିପରି ତେଜସ୍ୱୀ—Fiery;
blazing or glittering like fire.

ସଂ. ବି ପୁଂ—ହରିବଂଶୋକ୍ତ ଏକାଦଶ ମନ୍ବନ୍ତର କାଳର ସପ୍ତର୍ଷିଙ୍କ
ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—Name of one of the seven sages
during the eleventh Manwanatra period.

ଅଗ୍ନିତ୍ରୟ—ସଂ. ବି—ଗାର୍ଗ୍ଢ଼ବ୍ୟାସ; ଆଦିକମାୟ ଓ ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ ନାମକ ତିନି
Agnitraya ଗୋଟି ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି (ସାମ୍ବିକମାନେ ଗୃହରେ ଏହି
ତିନି ଅଗ୍ନିକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି) —The three
sacrificial fires maintained
according to vedic rites at the
home of a Sāgnika Brahmana.

ଅଗ୍ନିଦ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଗ୍ନି + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —
Agnida ୧ । ଅଗ୍ନିଦାତା; ଯେ ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶବଦାହ ସମୟରେ
(ଅଗ୍ନିଦା—ଶ୍ୱୀ) ଶବ ଦେହରେ ମୁଖାଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରେ—
1. (a person) Igniting the fire
at the cremation of a deceased

୨ । ଘରପୋଡ଼ିଆ; ଯେ ଘରେ ନିଆଁ ଲଗାଏ—

2. Incendiary; setting fire to houses.

[ଦ୍ର—ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ୭ ଜଣ ଅତିତାପୀ ମଧ୍ୟରୁ ଅଗ୍ନିଦ
ଏକତମ । ଅତିତାପୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ବିନା ବିଶ୍ୱରରେ ବଧ
କରିବା ଶାସ୍ତ୍ରାନୁମୋଦିତ ।]

ଅଗ୍ନିଦଗ୍ଧ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ଚତୁ; ଅଗ୍ନି + ଦଗ୍ଧ) —
Agnidagdha ୧ । ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ା ଯାଇଥିବା—
(ଅଗ୍ନିଦଗ୍ଧା—ଶ୍ୱୀ) 1. Burnt by fire; fireburnt

୨ । ଶାସ୍ତ୍ରବିଧି ଅନୁସାରେ ଚିତାଗ୍ନିଦ୍ୱାରା ଯାହାର ଶବ ଦଗ୍ଧ
କରି ଯାଇଅଛି—2. Cremated according
to due rites.

ସଂ. ବି—୧ । ପିତ୍ତଲେଖ; ମୃତ ପୁରୁଷରୁଷଣ (ଏମାନଙ୍କ ଶବ
ଅଗ୍ନିଦ୍ୱାରା ଦଗ୍ଧ ହୋଇ ଥିବାରୁ) —1. One's deceased
ancestors.

୨ । ପୋଡ଼ା ଘା; ଅଗ୍ନିଦ୍ୱାରା ଦଗ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରେ ହୋଇ
ଥିବା ଗହ—1. A burn; sore caused by
burning.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଌ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ନ୍

ଅଗ୍ନିଦଗ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତର—ସ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରଭାଷା)—ଅଗ୍ନେୟଗିରିର
Agnidagdhā prastara ଅଗ୍ନିଦଗ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତର
ବିଶେଷ, ଅକର୍ମଣିଲା ପଥର—Vulcanic rock;
stone of vulcanic origin

ଅଗ୍ନିଦମନୀ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅଗ୍ନି + ଦମନ + ଇ)—କଷ୍ଟକାରୀ,
Agnidamanī ଅକାରନ୍ତି (ଦେଖ)
Añkarānti (See)

ଅଗ୍ନିଦାତା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଗ୍ନି + ଦାତା, ୧ମା ୧ବ.)—
Agnidātā ଅଗ୍ନିଦ (ଦେଖ)
(ଅଗ୍ନିଦାତା—ଶ୍ରୀ) Agnida (See)

ଅଗ୍ନିଦାହ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ହ)—୧ । ନିଆଁଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପଦାର୍ଥ
Agnidāha ପୋଡ଼ିଯିବା—1. Burning
୨ । ଦାହରୋଗବିଶେଷ—2 A disease consisting
of a burning sensation in the limbs.
(N W)

ଅଗ୍ନିଦୀପକ—ସ. ବିଶ. (ଅଗ୍ନି + ଦୀପକ)—୧ । ଅଗ୍ନିବିକଳ; ଛୁଆବୁକି—
Agnidīpaka କାରକ—Whetting the appetite;
increasing digestion; digestive.
୨ । ବିଜ୍ଞୋରକ, ଯେଉଁ ବସ୍ତୁରୁ ସ୍ୱତଃ ନିଆଁ ଜଳି ଉଠେ
(ଯଥା—ଫସ୍ ଫରସ୍)—
2 Self igniting; phosphorescent.

ଅଗ୍ନିଦୀପନ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଦୀପନ)—୧ । ନିଆଁ ଲଗାଇବା, ନିଆଁ—
Agnidīpana ଜଳାଇବା—Ignition.
୨ । ଛୁଆ ବୃଦ୍ଧି—2 Increase of digestive power
୩ । ବରୁଣ(ଗଛ) (ଦେଖ)

3. Baruṇ (tree) (See)

ସ. ବିଶ. ଅଗ୍ନିଦୀପକ (ଦେଖ)
Agnidīpaka (See)

ଅଗ୍ନିଦୀପ୍ତା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଗ୍ନି + ଦୀପ୍ତ + ଆ, ଅଗ୍ନିପର ଦୀପ୍ତା ବା
Agnidīptā ତେଜୋମୟୀ)—ମହା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ (ଦେଖ)
Mahājyotiṣmatī (See)

ଅଗ୍ନିଦେବ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଦେବ)—୧ । ଦେବତାରୂପେ ପୂଜିତ ଅଗ୍ନି—
Agnideba 1. The fire worshipped as a Deity
୨ । ଅଗ୍ନି ୨. ଦେଖ—

2 Agni 2. (See)

ଅଗ୍ନିଦେବୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଗ୍ନି + ଦେବ + ଆ, ଅଗ୍ନି
Agnidebā ଯାହାର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା)—
କୃତ୍ତିକା ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ—The constellation pleidas.

ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି + ଦା ଧାତୁ)—

ଅଗ୍ନି ଦେବୀ ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ନିଆଁ ଲଗାଇବା—
अग्निदेवा 1. To set fire to a thing.

୨ । ଶବରେ ମୁଖାଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରିବା—

2. To set fire to a corpse at cremation.

ଅଗ୍ନିଧାନ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଧା ଧାତୁ + ଅଧିକରଣେ. ଅନ)—

Agnidhāna ୧ । ଯଜ୍ଞଶାଳା—1. The room where
sacrificial fire is maintained.

୨ । ଅଗ୍ନିହୋମ ଯଜ୍ଞ ଗୃହ—2. The room
where Homa is performed

ଅଗ୍ନିଧ୍ୱଜ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଧ୍ୱଜ)—ଧୂମ୍ର; ଧୂଆଁ—

Agnidhwaja Smoke

ଅଗ୍ନିଧ୍ରା—ସଂ. ବି. (ନାମ)—୧ । ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ ମନୁଙ୍କ ନାତି ଓ ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ—
Agnidhra ଅଧିପତି ପ୍ରିୟବ୍ରତ ରାଜାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର—

1 Name of the 'eldest son of king
Priyabrata.

୨ । ଅଗ୍ନିଧ୍ରା (ଦେଖ) —1 Agnidhra (See)

ଅଗ୍ନିନକ୍ଷତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିଷ୍ଠିତ
Agninakshatra ନକ୍ଷତ୍ର)—କୃତ୍ତିକା ନକ୍ଷତ୍ର—

The constellation of the pleidas.

ଅଗ୍ନିନିର୍ଯ୍ୟାସ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ନିର୍ଯ୍ୟାସ)—

Agninirjyāsa Agnijāra (See)

ଅଗ୍ନିପକ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ପକ୍ୱ)—ନିଆଁଦ୍ୱାରା ସିକ କରାଯାଇଥିବା—

Agnipakwa Boiled over fire.

ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ପରୀକ୍ଷ)—୧ । ଅଗ୍ନିମାଣ୍ଡୁ; ଅଭୟକ୍ର
Agniparikṣhā ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଆଁରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇ ତାହାର

ଶୁଦ୍ଧତା ବା ଅଶୁଦ୍ଧତା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା—

1. Ordeal by fire.

[ଦ୍ର—ଜଳନ୍ତା ନିଆଁରେ ଅଭୟକ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ପରିସାର ଯେବେ
ଭସିବୁ ବଢ଼ି ଆସେ, ତେବେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଓ ଯେବେ ଛୁଟି ଡୁବ
ବା ପୋଡ଼ିଯାଏ ତେବେ ସେ ଦୋଷୀ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିଲା ।
ସୀତା ଲଙ୍କାର ଅଶୋକବନରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା ପରେ ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷାଦ୍ୱାରା
ନିଜର ବିଶୁଦ୍ଧତା ପ୍ରମାଣିତ କରିଥିଲେ ଓ ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା ପରେ ଶ୍ରୀରାମ
ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଲଙ୍କାରୁ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ସଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିଲେ ।]

୨ । ଅଗ୍ନିମାଣ୍ଡୁ ପରି ଭୟଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା—

2. A fiery or severe test.

ଅଗ୍ନିପୁରାଣ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା, ଅଗ୍ନି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପୁରାଣ)—

Agnipurāṇa ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—

(ପୁରାଣ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)

One of the eighteen mythological
works of the Hindus.

ଅଗ୍ନିପୁଚ୍ଛ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗ୍ନି + ପୁଚ୍ଛ)—ଉଲ୍ଲା—

Agnipuchchha Shooting star.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚକ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅଗ୍ନିପ୍ରସ୍ତର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା, ଅଗ୍ନିଧ୍ୱାଦକ ପ୍ରସ୍ତର)—
Agniprastara ଚକ୍ରମକ ପଥର—Flint: stone.

ଅଗ୍ନି ବଥୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅଗ୍ନିମନ୍ତ)—ଅଗ୍ନିବଥୁ (କବିରାଜ ହରେକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର;
Agnibathu ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)—ଅଗ୍ନିମନ୍ତ (ଦେଖ)
Agnimanthā (See)

ଅଗ୍ନିବର୍ଜାଃ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଗ୍ନି + ବର୍ଜା; ୧ମା.
Agnibarchchāh ବଚ.)—ଅଗ୍ନିଭେଜାଃ; ଅଗ୍ନିପର ଭେଜାଃ—
Fiery.

ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ନାମ)—ପୁରାଣଗୁରୁବିଶେଷ—

Name of a lecturer of the Purāṇas
(M. W.).

ଅଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ) —ନିଆଁର ରଙ୍ଗ, ନାଲି ଓ ହଳଦିଆ
Agnibarnṇa ମିଶ୍ର ରଙ୍ଗ—Fieryred; colour of
(ଅଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣା—ଶ୍ଵୀ) fire.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ସାହାର ରଙ୍ଗ ଅଗ୍ନିପର ହଳଦିଆ-
ମିଶ୍ର ନାଲି—Of fiery colour; reddish yellow.

ସଂ. ବି. (ନାମ)—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ପୁତ୍ର—
1 Name of a prince; son of king
Sudarśana.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ବୃଣ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ରାମଙ୍କ ପୌତ୍ର—
2. Name of a grand-son of
King Rama.

ଅଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ. (ଅଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣ + ଶ୍ଵୀ. ଅ)—ଅଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣର ଶ୍ଵୀଲିଙ୍ଗ—
Agnibarnṇā Feminine of Agnibarnṇā.

ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ—ମଦ୍ୟବିଶେଷ—Name of a strong
liquor.

ଅଗ୍ନିବର୍ଦ୍ଧକ—ସଂ. ବିଶ. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ)—ସୁଧାବର୍ଦ୍ଧନକାରୀ, ସାଦା
Agnibarddhaka ପାକ ଶକ୍ତିକୁ ବଢ଼ାଏ—Increasing
digestive power or appetite.

ଅଗ୍ନିବର୍ଦ୍ଧନ—ସଂ. ବି. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ)—ଅଗ୍ନିବୃଦ୍ଧି (ଦେଖ)

Agnibarddhana Agnibṛuddhi (See)

ସଂ. ବିଶ.—ଅଗ୍ନିବର୍ଦ୍ଧକ (ଦେଖ)

Agnibarddhaka (See)

ଅଗ୍ନିବଲ୍ଲଭ—ସଂ. ବି. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ; ଏଥିରେ ଚଞ୍ଚଳ ନିଆଁ ଧରେ)—
Agniballabha ଶାଳ (ବୃକ୍ଷ) (ଦେଖ.)

Śāla (tree) (See)

ଅଗ୍ନିବାଡ଼—ଦେ. ବି.—ଅଗ୍ନିବାରଣ (ଦେଖ)

Agnibārda

Agnibārāṇa (See)

ଅଗ୍ନିବାଣ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ)—ଅଗ୍ନିବର୍ଷଣକାରୀ ଶର—

Agnibāṇa A fiery arrow; an arrow which
showers fire.

ସଂ. ବିଶ. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—କ୍ରୋଧରେ ଅଗ୍ନିପର ପ୍ରଗଣ୍ଡ; ଅତି କ୍ରୁର;
Fired with rage; fiery with anger

ଅଗ୍ନିବାରଣ—ଦେ. ବି. (ଏଥିଯୋଗୁଁ ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲେ ଦୁଆରମୁହଁ
Agnibārāṇa ବାଟେ ଗୁଲର ନିଆଁ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି
ପାରେ ନାହିଁ)—ଅଗ୍ନି ଘରର ଦୁଆର ମୁହଁ ଉପରେ କରାଯିବା
ମାଟର ଛତା—A roof of mud made just over
the door of a mud-roofed thatch.

ଅଗ୍ନିବାହ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ବହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କ
Agnibāha ବାହନ)—୧ । ମେଷ, ମେଣ୍ଟା—1. The sheep.
୨ । ଛଗଲ, ଛେଳି—2. The goat.

୩ । ଧୂମ୍ର; ଧୁଆଁ—3 Smoke (M. W.)

ଅଗ୍ନିବାହୁ—ସଂ. ବି. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ)—୧ । ଧୂମ୍ର, ଧୁଆଁ—

Agnibāhu 1. Smoke.

୨ । (ନାମ) ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା ପ୍ରିୟବ୍ରତ ଓ କାମ୍ୟାଙ୍କ ପୁତ୍ର
(ଏ ବିବାହ ନ କରି ତପସ୍ୟାରେ ରତ ହୋଇଥିଲେ)—
2. Name of a prince of the solar
dynasty.

୩ । ପ୍ରଥମ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର—

3. Name of a son of the first Manu

ରକ୍ତବାହୁ (ଦେଖ)

Raktabāhu (See)

ଅଗ୍ନିବାଜ—ସଂ. ବି. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ)—ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ; ସୁନା—Gold.

Agnibāja

ଅଗ୍ନିବୀର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ)—ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ସୁନା—Gold.

Agnibīrjya

ଅଗ୍ନିବୃଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ)—୧ । ଲାଗିଥିବା ନିଆଁ ଅଧିକ
Agnibṛuddhi ଘୋଷିବା—1. Spreading of fire.

୨ । ଜଠରାଗ୍ନି ବା ପାକଶକ୍ତିର ବୃଦ୍ଧି—2 Increase of
appetite or digestive power.

ଅଗ୍ନିବୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ଏକବ୍ରୀଚ୍ଚ; ଅଗ୍ନି + ବୃଷ୍ଟି)—

Agnibṛushti ୧ । ନିଆଁ ବରଷିବା; ବର୍ଷାଅସରା ପଡ଼ି ନିଆଁ
ପଡ଼ିବା—1. A shower of fire.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖରାବେଲେ ନିଆଁ ବରଷା ହେବା ପରି ପ୍ରଗଣ୍ଡ
ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ତାପର ଅନୁଭୂତି—2. Great heat felt
in the mid-days of summer (compar-
ed to a shower of fire.

ଅଗ୍ନିବେଶ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଜନୈକ ଆୟୁର୍ବେଦ ଗ୍ରନ୍ଥକାର—

Agnibēṣa Name of an author of a Sanskrit
medical treatise

ଅଗ୍ନିବେଶ୍ମ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ବେଶ୍ମନ୍; ୧ମା. ବଚ.)—

Agnibēṣma ୧ । (ନାମ) ଅନ୍ତେୟ ଶିଷ୍ୟ ଜନୈକ ରବି—

1. Name of a Sage.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ରା ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଥ	ଋ	ୠ

୨ । ମାସର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦିନ—2. The fourteenth day of the calender month of thirty days.

ଅଗ୍ନିବେଶ୍ୟ—ସ. ବି—୧ । ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟାବିଶାରଦ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ପୁତ୍ର; ଜନେକ Agnibeshya ଉପଦେଶକ ଗୁରୁ (ମହାଭାରତ)—

1 Name of a teacher or Āchārjya.

ବରାହସ୍ପତି ଯେ ଅଗ୍ନିବେଶ୍ୟ କୃତବାକ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଦ୍ୱାବିଂଶ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ନାମ (ସୂର୍ଯ୍ୟପୁରାଣ)—

2 Name of the twenty second muhūrta.

ଅଗ୍ନିବୋଟ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଗ୍ନି + ଇଂ Boat, ବୋଟ)—

Agnibota ୧ । ବାଷ୍ପୀୟ ପୋତ, ଷ୍ଟୀମର, ଧୂଆଁ କଳ ଜାହାଜ—

ইষ্টিমাস

आगवोट,

୨ । ଶ୍ଳେଷ ବାଷ୍ପୀୟ ନୌକା—

अग्निबोट

2. Steam launch.

ଅଗ୍ନିଭା—ସ. ବିଶ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା, ଅଗ୍ନି + ଭା)—ଅଗ୍ନି ପରି ତେଜୋମୟ—

Agnibha Fiery; shining like fire.

(ଅଗ୍ନିଭା—ଶ୍ରୀ)

ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଭା)—୧ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ସୁନା—1. Gold.

୨ । (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା, ଅଗ୍ନି ଅଧିଷ୍ଠିତ + ଭ = ନକ୍ଷତ୍ର)—

କୃତ୍ତିକା ନକ୍ଷତ୍ର—2. The constellation

Pleidas

ଅଗ୍ନିଭଣ୍ଡ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Agnibhāṇḍa Agnikunda (See)

ଅଗ୍ନିଭୁ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅଗ୍ନି + ଭୁ ଧାତୁ—ଜନ୍ମିବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରି. ପ)

Agnibhu ଅଗ୍ନିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—Born of fire.

ସ. ବି—ଜଳ—Water.

ଅଗ୍ନିଭୂ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଭୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରି. ପ)

Agnibhū ୧ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—Deity Kārttikeya.

[ଦ୍ର—ପାଞ୍ଚତା ମହାଦେବଙ୍କ ସର୍ବସ୍ୟ ଧାରଣ କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ତାହା ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଉପରେ ନିକ୍ଷେପ କଲେ ଓ ତହିଁରୁ କାର୍ତ୍ତିକେୟ ଜନ୍ମ ହେଲେ ।]

୨ । କାଶ୍ୟପ ଋଷି (ଏ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ)—

2. Sage Kāśyapa

୩ । (ଗଣିତ) ଛଅ ସଂଖ୍ୟା—3 (arithmetic)

The number six.

ଅଗ୍ନିଭୂତ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଭୂତ)—୧ । ଅଗ୍ନି ସଂଭୂତ ବସ୍ତୁ—

Agnibhūti 1. A thing produced from fire.

୨ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—2. Gold

୩ । (ନାମ) ବୌଦ୍ଧଗୁରୁ ଶେଷ ଜାତକରଙ୍କ ୧୧ ଜଣ

ପ୍ରଧାନ ଶିଷ୍ୟ ବା ଗଣଧର ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—

3 Name of one of the eleven chief pupils of the last Tīrthakara

ଅଗ୍ନିମଣି—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା, ଅଗ୍ନି + ଶ୍ୱାଦକ ମଣି)—

Aguimani ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ମଣି—1. The sunstone.

୨ । ଚକ୍ରମଳ ପଥର—2. Flint stone

୩ । ଦ୍ୱିପୁଷ୍ପକୁଳ କାଚଖଣ୍ଡ; ସ୍ଥୂଳମଧ୍ୟଦୃଷ୍ଟି କାଚ—

3 Convex lens.

ଅଗ୍ନିମଥ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ମଥ ଧାତୁ + କର୍ମ. କ୍ରି. ପ)—

Agnimath ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ (ଦେଖ)—Agnimantha (See)

ଅଗ୍ନିମଥନ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ମଥ ଧାତୁ + କର୍ମ ଅନ)—

Agnimathana ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ (ଦେଖ)

Agnimantha (See)

ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ—ସ. ବି (ଅଗ୍ନି + ମଥ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ, ଯାହା ମଥତ

Agnimantha

ଓ. ଅଗବଧୁ; ଅଗିବଧୁ;

ଗରଣା,

ଗଗିଷ୍ଠି; ଗଗିଷ୍ଠି,

ଅଗ୍ନିଗାନ୍ତ

अरणी; आइनी;

आगेथा

ତେ. ନେଲି, ଚରନେଲି

Premna integrifolia;

Premna spinosa; Premna

serratifolia

ସ ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଅଗ୍ନିମଥ;

ଅଗ୍ନିମଥନ; ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ,

ବିଜୟୀ, ଜୟ; ଶ୍ରୀପତ୍ନୀ,

ଗଣିକାରକା; କର୍ତ୍ତ୍ତିକା,

ଜୟା; ଆରଣୀକେତୁ;

ଜୟନ୍ତୀ, ତର୍କଣ;

ନାଦେୟୀ; ଅନନ୍ତା,

ବୈଜୟନ୍ତୀକା,

ତେଜୋମନ୍ଥ, ଦବମନ୍ଥ,

ପାବକ, ନଦୀକା,

ଜ୍ୟୋତିଷ; ଅରଣି,

ବଜ୍ରମନ୍ଥ; ମଥନ;

ଗିରିକର୍ତ୍ତ୍ତିକା; ପାବକାରଣୀ;

ମଥକେତୁ, ବିଜୟନ୍ତୀକା

ଏ ଗଛକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ବା ଏହାର

ଜାଲକୁ ଦେହରେ ଆଘାତ କଲେ ଫୁଲ କମି ଯାଏ । ଏ ଗଛର

କୋମଳ ପତ୍ରକୁ କାଢ଼ି ଓ ଆମ୍ବିଲରେ ଫୁଟାଇଲେ ତାହା ସ୍ୱାଦାୟୀ

ଓ ମୁଖରୋଚକ ହୁଏ ।]

ଅଗ୍ନିମାଣ୍ଡୁ—ଦେ. ବି—ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା (ଦେଖ)

Agnimāṇḍu

Agniparikshā (See)

ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଚିତ୍ର ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକଟିତ ଚିତ୍ର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାର୍’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର୍’ ଖୋଜିବ, ‘ଭୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଭୂ’ ଦେଖିବ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବ, ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବ, ‘ଅଲକ୍ଷ୍ମ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକ୍ଷ୍ମ’ ଦେଖିବ ।

ଅଗ୍ନିମାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଗ୍ନି+ଅନ୍ଧ ଅର୍ଥରେ ମନ୍ଦ, ୧ମା ୧ବ.)—

Agnimān ୧ । ଅଗ୍ନି ବିଶିଷ୍ଟ; ଯହିଁରେ ଅଗ୍ନି ଅଛି—

1 Containing fire.

୨ । ଜଳୁଥିବା—2. Burning.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ (ଦେଖ)

Agnihotri (See)

[ରାମକବିର ମନୁଷ୍ୟରୂପ—୩. ୧୨୨ ।]

ଅଗ୍ନିମାନ୍ଦ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଇନ୍ଦ୍ର)—

Agnimāndya ୧ । ପରପାକଶକ୍ତିର ହ୍ରାସ, କ୍ଷୁଧାହୀନତା—

1. Loss of appetite.

୨ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ରୋଗ—2. Indigestion; dyspepsia.

ଅଗ୍ନିମାରୁତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗ୍ନି + ମାରୁତ, ମାରୁତ ବା

Agnimāruti ବହୁମାନଙ୍କ ପରି ଜଠରାଗ୍ନି ଯାହାଙ୍କର । ଏ

ବାତାପି ନାମକ ଦୈତ୍ୟକୁ ଖାଇ ସମୁଦ୍ରଯାକର ପାଣି

ପିଇ ଜୀର୍ଣ୍ଣ କରିଥିବାରୁ ଏହି ନାମ ପାଇଥିଲେ ।)

ଅଗସ୍ତି ମୁନି (ଦେଖ)—Sage Agasti (See)

ଅଗ୍ନିମିତ୍ର—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଶୁଙ୍ଗବଂଶର ଦ୍ଵିତୀୟ ରାଜା,

Agnimitra ମଗଧରାଜ ପୁଷ୍ପମିତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର—

Name of the son of King Pushpamitra.

ଅଗ୍ନିମୁଖ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଗ୍ନି + ମୁଖ)—

Agnimukha ୧ । (ଅଗ୍ନି ଅଟେ ମୁଖ ଯାହାଙ୍କର ଅର୍ଥାତ୍

ସେହି ମାନେ ଅଗ୍ନିରେ ନିବେଦିତ ହୋଇ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ

ଭୋଜନ କରନ୍ତି)—ଦେବତା—1 Deity

୨ । (ଅଗ୍ନି ଅଛି ମୁଖରେ ଯାହାଙ୍କର)—ବ୍ରାହ୍ମଣ—

2. A Brāhmaṇa.

୩ । [(ବୈଦ୍ୟକ) ଯାହା ଅଗ୍ନିର ମୁଖ ପରି ଦାହକ]—

ଧଳାଚିତ୍ର; ଚିତ୍ରକ (ଦେଖ)

3 Chitraka (See);

୪ । [(ବୈଦ୍ୟକ) ଯାହା ଅଗ୍ନିର ମୁଖ ପରି ଦାହକ]—

ରଜ୍ଜାତକ; ଭଲିଆ—4. Marking nut.

୫ । ସେହି ଔଷଧ ଦ୍ଵାରା ଜଠରାଗ୍ନି ବୃଦ୍ଧି ପାଏ—

5. Tonic medicine.

ଅଗ୍ନିମୁଖୀ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନିମୁଖ + ଈ)—୧ । (ବୈଦ୍ୟକ) ରଜ୍ଜାତକ;

Agnimukhi ଭଲିଆ—1. Marking nut.

୨ । (ବୈଦ୍ୟକ) ଲଙ୍ଗାଳି (ଦେଖ)

Lāṅgālī (See)

୩ । ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

The Gāyatrī mantra (See)

ଅଗ୍ନିମୂଲ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ.—(ଅଗ୍ନିର ଦାହକା ଶକ୍ତି ଯୋଗୁଁ ଅଗ୍ନି ନିକଟକୁ

Agnimūlya କେହି ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ, ସେହିପରି ମୂଲ୍ୟ ବେଶି

ଅଗ୍ନିମୂଲ୍ୟ

ଦେବାରୁ ସେହିଁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ କିଣିବାକୁ ଗ୍ରାହକ ଭରସନ୍ତି

ନାହିଁ)—ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ, ମହର୍ଗ; ମହାର୍ଦ୍ଧ—

Very dear in price.

ଦେ. ବି.—ଅତି ଚଢ଼ା ଦାମ—

A very high or prohibitive price.

ଅଗ୍ନିମୋଡ଼ା—ଦେ. ବି.—ଅଗ୍ନେୟ ମୋଡ଼ା (ଦେଖ)

Agnimorda

Āgneya morda (See)

ଅଗ୍ନିଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଇନ୍ଦ୍ର)—ଅଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର (ସିଧା—ବନ୍ଧୁକ, ତୋପ)

Agnijāntṛa

Fire arms; gun; cannon

ଅଗ୍ନିଯୋଜନ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଇନ୍ଦ୍ର)—ଧର୍ମାଗ୍ନିକୁ ଜଳାଇବା ପାଇଁ

Agnijojana

ଉଦ୍ଧାରବା—The act of stirring the

sacrificial fire to make it blaze

up. (M W)

ଅଗ୍ନିରଜ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ରଜ ଧାତୁ = ଘାସି ପାଇବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି.

Agniraja

ଅ—ସେ ଅଗ୍ନି ପରି ଘାସି ପାଏ)—ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ

କୀଟ; ପୀଟ ପୋକ—Cocculus (insect).

ଅଗ୍ନିରଜଃ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ରଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି ଅସ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Agnirajah

ଅଗ୍ନି ରଜ (ଦେଖ)

Agniraja (See)

ଅଗ୍ନିରାଜ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ରଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି. ଅ)—ଅଗ୍ନିରଜ (ଦେଖ)

Agnirāja

Agniraja (See)

ଅଗ୍ନିରୁହା—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ରୁହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି. ଅ + ଣ. ଅ)

Agniruhā

ମାଂସରେହୁଣୀ ଗୁଳ୍ମ—Name of a plant.

ଅଗ୍ନିରେତା—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଇନ୍ଦ୍ର)—

Agniretaḥ

ସୁବର୍ଣ୍ଣ; ସୁନା—Gold.

ଅଗ୍ନିରୋହିଣୀ—ସଂ. ବି.—କାଶଗୁଳ୍ମ—A hard inflamma—

Agnirohīṇī

tory swelling in the armpit.

ଅଗ୍ନିଲୋକ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଇନ୍ଦ୍ର)—୧ । ପୁରାଣୋକ୍ତ ସୁମେରୁ ପର୍ବତ—

Agniloka

ଶୁଙ୍ଗର ନିମ୍ନରେ ଥିବା ଜନପଦବିଶେଷ (ସମ୍ଭବତଃ

ପୂର୍ବକାଳରେ ସେଠାରେ ଅଗ୍ନି ଧୂଳିକମାନେ ବାସ

କରୁଥିଲେ)—1. Name of mythological

country below the sumeru range.

୨ । କୌଷିତକ ଉପକ୍ରମରେ ଉଦ୍ଧିଷିତ ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କ

ଦେଶ—The world of Agni. (M. W.)

ଅଗ୍ନିଶରଣ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ଇନ୍ଦ୍ର)—ଅଗ୍ନି ଶାଳା (ଦେଖ)

Agnisharāṇa

Agnishālā (See)

ଅଗ୍ନିଶର୍ମା—ସଂ. ବିଶ.—(ଅଗ୍ନି + ଶର୍ମା; ୧ମା. ୧ବ.)—

Agnisharmā

୧ । ମହାକୋପୀ—1. Very passionate.

୨ । କୋପାକ୍ର—2. Fiery with rage.

ସଂ. ବି.—୧ । କୋପକ ସ୍ଵଭାବ ଜନିତ ଗୁଣିକ ନାମ—

1 Name of a sage of fiery temper.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିଲେ ଯେବେ ଏ ଶବ୍ଦାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା ;— 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଳିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଗ୍ନି ସାକ୍ଷିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଗ୍ନି + ସାକ୍ଷୀ + କ)—

Agnisākhika ୧ । ଯେଉଁ କର୍ମରେ ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ସାକ୍ଷି କରି ମନ୍ତ୍ରପାଠ ଓ ଅଙ୍ଗୀକାରାଦି କରାଯାଏ—1 (a ceremony)

In which promises are made in the presence of domestic or nuptial fire

(ଯଥା—କନ୍ୟାପିତା ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ସାକ୍ଷି ରଖି ଜାମାତାଙ୍କ ହସ୍ତରେ କନ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ।)

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି କୌଣସି କର୍ମ କରନ୍ତି—
2 Taking the domestic or nuptial fire for a witness.

ଅଗ୍ନି ସାକ୍ଷିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗ୍ନି ସାକ୍ଷିକ = Agnisāksika ମର୍ଯ୍ୟାଦା)—ଯେଉଁ ସ୍ୱାମୀ ଅଗ୍ନି ସମୀପରେ ଏକ-
marjyāda ପତ୍ନୀକୁ ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଶପଥ କରନ୍ତି—
(ଅଗ୍ନି ସାକ୍ଷିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦା—ଶ୍ଳୀ) One who taking the firegod as witness solemnly promises conjugal fidelity (M.W.)

ଅଗ୍ନି ସାତ୍—ସଂ. ବିଶ. (ଅଗ୍ନି + ସାତ୍; ତୁଳ—ଜଳସାତ୍, ବିପ୍ରସାତ୍; Agnisāt ଭସ୍ମସାତ୍)—ନିଆଁରେ ପକାଯିବା—
Consigned to fire.

ଅଗ୍ନି ସାବରଣୀ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଜନୈକ ମନୁଙ୍କ ନାମ—
Agnisābarṇṇi Name of a Manu

ଅଗ୍ନି ସାର—ସଂ. ବି. (ଶ୍ୱଷ୍ଟୀ ତତ୍)—୧ । ରସାଞ୍ଜନ—
Agnisāra 1. Antimony.

୨ । ସୁରୁମା—2. Collyrium.

ଅଗ୍ନି ସିଂହ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଜୈନମାନଙ୍କର ସପ୍ତମ କୃଷ୍ଣ ବାସୁଦେବଙ୍କ
Agnisimha ପିତା—Name of the father of the seventh black Bāsudeba of the Jains

ଅଗ୍ନି ସୂତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧା; ଅଗ୍ନି + ସୂତ୍ର)—
Agnisūtra ୧ । ଅଗ୍ନିର ରେଖା—1. A thread of fire.

୨ । ଉପକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମୟରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଳକ ପିନ୍ଧିବା କୁଶ-
ମେଖିଲା—2. A girdle of Kusa grass put on by a boy at investiture (M.W.)

ଅଗ୍ନି ସେବା—ସଂ. ବି. (ଶ୍ୱଷ୍ଟୀ ତତ୍)—ନିଆଁ ପୋଇବା—Basking
Agnisebā in the fire; warming one's self near a fire.

ଅଗ୍ନି ସ୍ତମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ୱଷ୍ଟୀ ତତ୍)—ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ବା ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ବା
Agnistambha ଯୌଗିକ କ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଅଗ୍ନିର ଦାହକା ଶକ୍ତି-
ରହିତ କରଣ—The magical quenching of fire; the assuagement of the burning qualities of fire

by the application of herbs or mystic formulae

[ଦ୍ର—ଅଗ୍ନି ସ୍ତମ୍ଭ ସାଧନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅନାୟାସରେ ନିଆଁ ଉପରେ ଚାଲିଯାଏ ଓ ତା ଗୋଡ଼ରେ ଫୋଟିବା ହୁଏ ନାହିଁ । କୌଣସିଠାରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲେ ଯୌଗିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବା ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ଦୂର ଗସ୍ତର ନ କରି ଲାଗି ଯାଏ ।]

ଅଗ୍ନି ସ୍ତମ୍ଭନ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ୱଷ୍ଟୀ ତତ୍)—ଅଗ୍ନି ସ୍ତମ୍ଭ (ଦେଖ)

Agnistambhana Agnistambha See

ଅଗ୍ନି ସ୍ତୋକ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ୱଷ୍ଟୀ ତତ୍)—ଅଗ୍ନି କଣ—

Agnistoka Spark; a particle of fire.

ଅଗ୍ନି ସ୍ଥାପନ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ୱଷ୍ଟୀ ତତ୍)—ବେଦୋକ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ
Agnisthāpana ପୂର୍ବକ ପାଞ୍ଚ ଥର ଭୂମିକୁ ସଂସ୍କାର କରିବା ପରେ ହୋମ ବା ବୈଶ୍ୱଦେବ ସ୍ଥାନରେ ଅଗ୍ନିକୁ ପ୍ରଥମେ ଲାଗାଇବା—The starting of the sacrificial fire after ritualistic purification of the ground

[ଦ୍ର—ଅଗ୍ନି ସ୍ଥାପନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଭୂକୁ ସ୍ଥାନକୁ ପ୍ରଥମେ କୁଶସ୍ପୃହ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦନ କରିବା, ତା ପରେ ଗୋମୟ ଦ୍ୱାରା ଲିପିବା, ତା ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବାର କୁଶସ୍ପୃହଦ୍ୱାରା ଓଳାଇବା, ତା ପରେ ଉଦକପାତ୍ରରୁ ଜଳ ନେଇ ଭୂମିରେ ଛିଞ୍ଚିବା, ତତ୍ପରେ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦ୍ୱାରା ସେ ସ୍ଥାନରୁ ଟୁକିଏ ମାଟି କାଢି ପକାଇବା । ଏହିପରି "ପଞ୍ଚଭୂଷସ୍ମାର" କରିବା ପରେ ଅଗ୍ନି ସ୍ଥାପନ କରି ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣ କରିବା ଓ ତତ୍ପରେ ଯଥୋଚିତ ଅହୁତ, ଚରୁ, ବଳି ଅଗ୍ନିରେ ପ୍ରଦାନ କରିବା ।]

ଅଗ୍ନି ସ୍ୱାତ୍—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ସ୍ୱ + ଅଭ = ଶୁଷ୍କାତ)—

Agnishwāta ଅଗ୍ନି ସ୍ୱାତ୍ (ଦେଖ)—Agnishwāta (See)

ଅଗ୍ନି ହୋତ୍ରୀ—ସଂ. ବି. (ହୋତ୍ରୀ ତତ୍; ଅଗ୍ନି + ହୋତ୍ରୀ = ହୋମ)—

Agnihotra ୧ । ସାଗ୍ନିକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ପ୍ରତିଦିନ କୃତ୍ୟ ହୋମ—
1. Daily fire sacrifice practised by a Brahmana who maintains the Vedic fire

[ଏ ହୋମ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର—ନିତ୍ୟ ଓ କାମ୍ୟ ।]

୨ । ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି—The sacrificial fire.

ଏହି ଦୁଇକ ସେବା ସାବିତ୍ରୀ ନାଶି କରୁ.

ଦେଖା ଦେଲେହି ଅଗ୍ନି ହୋତ୍ରୀର ବାହାର । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । (ଅଗ୍ନିରେ ଯାହା ଆହୁତ ଦିଆଯାଏ) - ଗଜ୍ଜ; ଘିଅ—
3. Ghee, clarified butter.

ଅଗ୍ନି ହୋତ୍ରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଗ୍ନି ହୋତ୍ରୀ + କରିବା ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍, Agnihotri ୧ମା. ୧ବ.)—ନିତ୍ୟହୋମକାରୀ; ସାଗ୍ନିକ (ବ୍ରାହ୍ମଣ)
Performing the daily offering to fire.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ନିତ୍ୟ ହୋମକାରୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ—A Brahmana who daily performs the Agnihotra Homa.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ବରୀ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଥ	ଦ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଢ	ଣ

ଦେ. ବି—ସାଗ୍ନିକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ—Title given to an Agnihotri Brāhmaṇa.

ଅଗ୍ନିଧ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଇନ୍ଦ୍ର ଧାତୁ = ଜାଳବା + କର୍ତ୍ତୃ. ର; ଏହାର Agnidhra ଅନ୍ୟରୂପ ଅଗ୍ନିଧ୍ର)—ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ରକ୍ଷା କରିବା ବା ଜାଗ୍ରତ ରଖିବା ପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ—A Brāhmaṇa specially engaged to keep the sacrificial fire burning.

ଅଗ୍ନିଜନ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଜନ)—୧ । ନିଆଁ ଜାଳିବା, Agnindhana ନିଆଁ ଲଗାଇବା—1. The lighting of a fire; kindling the fire.

୨ । ଦୃତାହୁତି ଦେଇ ହୋମାଗ୍ନି ଜଳାଇବା—
2. The lighting of the sacrificial fire.

୩ । ଜାଳ; ଜାଳଣି କାଠ—3 Fuel

୪ । (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଗ୍ନିସ୍ଵରୁ ଇନ୍ଦ୍ର)—
ଜଳନ୍ତା କାଠ—4. Burning wood.

୫ । ଦରପୋଡ଼ା କାଠ—5. Half burnt wood

୬ । ନିଆଁ ଝୁଲ; ମସାଲ—6. Torch; fire-brand.

ଅଗ୍ନିଗାର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଗାର)—

Agniyagāra ୧ । ଯଜ୍ଞଶାଳା; ହୋମଗୃହ—1. The room where Homa is performed.

୨ । ଯେଉଁ ଗୃହରେ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ରକ୍ଷା କରନ୍ତି—
2. A room where an Agnihotri maintains sacrificial r

ଅଗ୍ନିସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଗ୍ନି ବିକାରଶକାରୀ ଅସ୍ତ୍ର)—
Agnyastra ଆଗ୍ନେୟସ୍ତ୍ର (ବଳୁକ୍ର, ତୋପ ଆଦି)—
Fire-arms.

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ଶ୍ରବଣରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ଅଗ୍ନିସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବାର ପୁରାଣାଦିରେ ବହୁ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ।]

ଅଗ୍ନିଗାର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଗାର)—ଅଗ୍ନିଗାର (ଦେଖ)
Agniyagāra Agniyagāra (See)

ଅଗ୍ନିଧାନ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଧାନ)—

Agnidhāna ୧ । ବେଦମନ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ଅଗ୍ନି ସ୍ଥାପନ—

1. The lighting of the sacrificial fire.

୨ । ନିଆଁ ଜାଳିବା ପାତ୍ର; ଉଡ୍ଡେଇ—2. Fire-pan

୩ । ହୋମାଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ —3 The receptacle in which Homa is performed.

ଅଗ୍ନିମାଳୟ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ମାଳୟ)—

Agnimālaya ୧ । ଅଗ୍ନିଗାର (ଦେଖ)

1. Agniyagāra (See)

୨ । ହୋମାଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ —2. The receptacle in which sacrificial fire is lit.

ଅଗ୍ନିଧ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଅହତ)—ଅହତାଗ୍ନି; ସାଗ୍ନିକ—
Agniyāhita A person who maintains the sacrificial fire at home.

ଅଗ୍ନିଧ୍ରୁତି—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଧ୍ରୁତି)—ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଗ୍ନିରେ
Agniyāhuti ପ୍ରଦତ୍ତ ଅହୁତି—Offering of ghee into the fire in the name of a Deity.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅହୁତି ଦେବାକୁ ହୁଏ, ସେହି ଦେବତାଙ୍କ ନାମରେ ପୂଜ୍ୟ 'ଓ' ଓ ପରେ 'ସାହା' ଲଗାଇ ତତ୍ ପରେ 'ଏହା ଅମୃତ ଦେବତାଙ୍କର' (ଯଥା—ଓଁ କ୍ଳୀଁ କୃଷ୍ଣାୟ ଗୋବିନ୍ଦାୟ ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭାୟ ସାହା ଇଦଂ କୃଷ୍ଣାୟ) ବୋଲି ଉଚ୍ଚାରଣ କରି, ପ୍ରସ୍ତୁତ ହାସ୍ତ ଘିଅକୁ ନିଆଁରେ ଛାଳିବାକୁ ହୁଏ ଓ ତାଳସାରି ନମସ୍କାର କରିବାକୁ ହୁଏ ।]

ଅଗ୍ନିସ୍ପାତ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ସ୍ପାତ)—୧ । ଆକାଶରେ ପରଦୃଷ୍ଟ
Agniyutpāta ଭୌତିକ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ (ଯଥା—ଉଲ୍ଲାସାତ; ଧୂମକେତୁ)—1. Natural phenomenon of fire seen in the sky (e g. shooting star; comet).

୨ । ଅଗ୍ନିଦ୍ଵାରା ଗୃହାଦିର ଦାହ; ନିଆଁ ଲାଗି ଘରଆଦି
ପୋଡ଼ିଯିବା—2. Burning of a house etc. by fire.

୩ । ପୃଥିବୀ ବା ସମୁଦ୍ର ପୃଷ୍ଠରେ ପରଦୃଷ୍ଟ ନୈସର୍ଗିକ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ—
3. Subterranean or submarine volcanic eruptions.

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ଏ ପୃଥିବୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନଙ୍କ ପରି ଜଳନ୍ତା ବାଷ୍ପମୟ ଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ ତାହା ଶୀତଳ ହୋଇ ଘନ ପଦାର୍ଥରେ ପରିଣତ ହେଲା । ପୃଥିବୀର ପୃଷ୍ଠ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପୃଥିବୀର ଗର୍ଭ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତପ୍ତ ରହିଥିଲା । ସମୟ ସମୟରେ ଭୂଗର୍ଭସ୍ଥ ଉକ୍ତ ଅଗ୍ନି ରସାୟନିକ ସଂଯୋଗ ବା ବଳଦ୍ଵାରା ବାହାରକୁ ଆସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାରୁ ଆଗ୍ନେୟ ଗିରିର ମୁଖ ବାଟେ ମହା ଭୟଙ୍କର ଅଗ୍ନିସ୍ପାତ ଘଟେ ଓ ଭୂଗର୍ଭରୁ ଜଳନ୍ତା ଗଳିତ ଧାତୁ ପ୍ରସ୍ରାବ ବହୁ ସହସ୍ର ହସ୍ତ ଉଦ୍ଧାରି ଉଠି ଚାରିଆଡ଼େ ବିସିଫ୍ତ ହୁଏ ।]

ଅଗ୍ନିସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଧ୍ରୁତି)—ଅଗ୍ନିଧ୍ର (ଦେଖ)

Agniyutsaba Aigharā (See)

ଅଗ୍ନିଧ୍ରୁତ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଧ୍ରୁତି)—

Agniyudgāra ଆଗ୍ନେୟଗିରି; ସମୟେ ସମୟେ ତୋପ ଓ ଧୂଆଁ-କଲର ନଳ ଆଦିର ମୁହଁରୁ ବାନ୍ତି କଲା ପରି ନିଆଁ ଝଲିକା ଝଲିକା ହୋଇ ବାହାରକୁ—Vomitting of fire (e g. through the funnel of a volcano, a cannon and of steam-engines.)

ଅଗ୍ନିଧ୍ରୁତ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି + ଧ୍ରୁତି)—

Agniyudgīra Agniyudgāra (See)

Agniyudgāra (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଲୋକଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଟିକେ; ‘ଭାଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଭାଷ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟଥା’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଗ୍ନିପଦ୍ମ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଗ୍ନି + ଉପପଦ)—

Agnyupadraba ଅଗ୍ନିପଦ୍ମ (ଦେଖ)

Agnyutpāta (See)

ଅଗ୍ନିପଥାନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଗ୍ନି + ଉପପଥ)—

Agnyupasthāna ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କ ଉପାସନା ମନ୍ତ୍ର—

The mystic formula for invoking the Fire-god.

ଅଗ୍ନିପାସକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଗ୍ନି + ଉପାସକ)—

Agnyupāsaka ଯେ ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କର ପୂଜା କରନ୍ତି (ଯଥା—(ଅଗ୍ନିପାସକ—ଶ୍ରୀ) ପାର୍ବୀ; ହିନ୍ଦୁ)—A fire-worshipper.

ଅଗ୍ନିପାସନା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଗ୍ନି + ଉପାସନା)—

Agnyupāsana ଅଗ୍ନିଦେବଙ୍କ ଅଭିଷେକ ବା ପୂଜା—

Fire-worship.

ଅଗ୍ନି—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ ଅଜ୍ଞ)—ଅଜ୍ଞ (ଦେଖ)

Agyañ

Ajñā (See)

अग्नि

ଅଗ୍ୟାନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଜ୍ଞାନର ଅଶ୍ବକ ବନାନ)—

Agyāna

ଅଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)

अग्यान

Ajñāna (See)

ଅଗ୍ୟାନି—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜ୍ଞାନର ଅବ୍ୟାକରଣ ରୂପ; ଅଜ୍ଞାନର ଅଶ୍ବକ)

Agyāni ବନାନ)—ଅଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)

अग्यानि

Ajñāni (See)

ଅଗ୍ୟାବାତ—ଦେ. ବି—ଅଗିଆବାତ (ଦେଖ)

Agyābāta

Agiābāta (See)

ଅଗ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତ ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ର; ଯାହା ପ୍ରଥମେ

Agra

ଗତି କରେ ବା ଉପରକୁ ବୁଝି ପାଏ)—୧ । ଶିଖର;

(ବିପଦ—ମୂଳ) ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁର ଉଚ୍ଚତମ ଅଂଶ—

1. Top; highest point of a standing thing.

୨ । ବୃକ୍ଷର ଉଚ୍ଚତମ ଅଂଶ—2 Top of a tree; tip

୩ । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ରୂପ; ଶୃଙ୍ଗ—3. Summit.

୪ । ଶେଷ ମୁଣ୍ଡ—4. The end; goal.

୫ । ଉପରସ୍ଥ ଭାଗ—5. The upper part.

୬ । ଆରମ୍ଭ—6. Beginning

୭ । ସର୍ବ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ—7 The first place;

ବିପଦ—ପଥାଭ) foremost place.

୮ । ସାମନା, ସମ୍ମୁଖ; ଆଗ—8 Front

୯ । ପ୍ରଥମଭାଗ—9 The first portion.

୧୦ । କାନ୍ଧ; ଧାର—10. Edge.

୧୧ । ଆଗତ; ପ୍ରଥମକାଳ; ଅଗ୍ରତକାଳ—11. The past.

୧୨ । କାଳ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଥମ—12. First in point of time.

୧୩ । ଏକ ପଲ ପରିମାଣ—13. A standard of weight.

୧୪ । ଅବଲମ୍ବନ; ଆଶ୍ରୟ—14 Shelter

୧୫ । ସମୂହ—15. Collection; multitude

୧୬ । ଅଳ୍ପ ଇନ୍ଦ୍ରାଏ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣ—

16. A measure of food given as alms.

୧୭ । (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହୋଇ ଯେଉଁ ବିଶାଳ ମଣ୍ଡଳରେ ଭ୍ରମଣ କରୁ ଅସ୍ତ ଯାଏ—

17. The sun's amplitude

୧୮. ବିଶ—୧ । ଆଦ୍ୟ; ପ୍ରଥମ—First; foremost

(ଅଗ୍ରା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପ୍ରଧାନ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ—2 Chief

୩ । ସର୍ବୋତ୍ତମ—3 Best.

୪ । ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରାପ୍ୟ—4 Falling due first.

୫ । ଅଧିକ—5 Excessive

୬ । ଅଧିକା; ବଳକା—6 Supernumerary.

୭ । ଅଗ୍ରୀ; ସାମନା ପାଖରେ ଅବସ୍ଥିତ—

7. Anterior; Situate in front.

[ଦ୍ର—ଏଥିର ଅପଭ୍ରଂଶ—ଆଗ]

ଅଗ୍ରକର—ସଂ. ବି. (ପୂର୍ବ ନିପାତନ, ୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; କର + ଅଗ୍ର)

Agrakara ୧ । କରଗ୍ର, ଆଙ୍ଗୁଳି—1 Forepart of the hand; finger.

୨ । (କର୍ମଧା)—ପ୍ରଥମ କରଣ, କର୍ତ୍ତା ଶବ୍ଦ—2. First ray.

ଅଗ୍ରକାୟ—ସଂ. ବି. (ପୂର୍ବ ନିପାତ, କାୟ + ଅଗ୍ର)—ପୂର୍ବକାୟ; ଶରୀରର

Agrakāya ଆଗ ପାଖ —The front or forepart of the body.

ଅଗ୍ରଗ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଗ୍ର + ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଅଗ୍ରଗାମୀ;

Agraga ଆଗଗଲା; ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଚାଲେ; ଆଗୁଆ—(ଅଗ୍ରଗା—ଶ୍ରୀ) Leading; going in front.

ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଗ୍ର + ଗଣ୍ୟ)—ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ (ଦେଖ)

Agraganāniya (ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) Agraganya (See)

ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଗ୍ର + ଗଣ୍ୟ)—୧ । ସର୍ବୋତ୍ତମ ଗଣ୍ୟ—

Agraganya 1. Entitled to precedence,

(ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପ୍ରଥମସ୍ଥାନୀୟ—2 The first

୩ । ସର୍ବୋତ୍ତମ—3. Best.

୪ । ପ୍ରଧାନ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ—4 Chief; principal.

୫ । ଅଗ୍ରୀ—5. Leading.

ଅଗ୍ରଗାମୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଗ୍ର + ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ଦ୍ର; ୧ମା.୧କ)

Agragāmi ଅଗ୍ରସର—Advancing.

(ଅଗ୍ରଗାମୀ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଯାଏ—

1. Leading; taking the lead.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ	ୠ

୨ । ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ; ଯେ ପୂର୍ବରୁ ଯାଇଥାଏ—2 Preceding.

୩ । ସର୍ବୋତ୍ତମ—3 Best

ଅଗ୍ରଗାର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. ଅଗ୍ରଗ) —ପ୍ରଥମସ୍ଥାନୀୟ—Foremost

Agragāra ଦଣ୍ଡଧର ରାଜାରଥିଙ୍କେ ଅଗ୍ରଗାର । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ । ଭଦ୍ରୋଗ ।

ଅଗ୍ରଜ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଗ୍ର + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Agraja ୧ । ଯେ ପୂର୍ବରୁ ଜନ୍ମି ଥାଏ, ପ୍ରଥମୋତ୍ତମ—

(ଅଗ୍ରଜା—ଶ୍ରୀ) 1 First born, born earlier

୨ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ—2. Elder.

ସଂ. ବି. ପୁଂ. ୧ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା, ବଡ଼ ଭାଇ—

1 Elder brother.

୨ । ବ୍ରାହ୍ମଣ (ଚତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପ୍ରଥମେ

ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୁଖରୁ ଜାତ ହୋଇଥିବାରୁ) —

2 A Brāhmaṇa

ଅଗ୍ରଜଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ପୂର୍ବ ନିପାତ; ୨ଶ୍ରୀ ଭବ; ଜଙ୍ଗ + ଅଗ୍ର) —

Agrajāṅghā ୧ । ଜଙ୍ଗର ସାମନା ବା ଉପରିଭାଗ—

1 The front or upper portion of the thigh.

୨ । ଜଙ୍ଗ ହାଡ଼—2. The shin bone.

ଅଗ୍ରଜନ୍ମା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁସ୍ରୁତ; ଅଗ୍ର + ଜନ୍ମ ୧ମା. ୧ବ)

Agrajanmā ଅଗ୍ରଜ (ଦେଖ)—Agraja (See)

ସଂ. ବି.—୧ । ବ୍ରାହ୍ମଣ—1 A Brāhmaṇa

୨ । ବ୍ରାହ୍ମ (ଏ. ସର୍ବ ଆଦ୍ୟରୁ ଜାତ ହୋଇଥିବାରୁ)—

2. Brāhmā

ଅଗ୍ରଜାତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଗ୍ର + ଜାତ) —ଅଗ୍ରଜ (ଦେଖ)

Agrajāta Agraja (See)

(ଅଗ୍ରଜାତା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. ପୁଂ.—ବ୍ରାହ୍ମଣ—A Brāhmaṇa.

ଅଗ୍ରଜାତକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଗ୍ରଜାତ + କ) —

Agrajātaka ବ୍ରାହ୍ମଣ—A Brāhmaṇa.

(ଅଗ୍ରଜାତକା—ଶ୍ରୀ)

ଅଗ୍ରଜାତି—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁସ୍ରୁତ; ଅଗ୍ର + ଜାତି = ଜନ୍ମ ଯାହାର) —

Agrajāti ବ୍ରାହ୍ମଣ—A Brāhmaṇa.

ଅଗ୍ରଣୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅଗ୍ର + ଣ ଧାତୁ + କ୍ରି. ପ୍ର, ଯେ

Agraṇī ଅଗରେ ବାଟ କାଟିବା) —

୧ । ଆଗୁଆ—1. Leading; foremost.

୨ । ସର୍ବୋତ୍ତମ—2. Best of all.

୩ । ପ୍ରଥମ—3. First.

୪ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ପ୍ରଧାନ—4. Chief.

୫ । ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଦକ୍ଷ ବା ଚତୁର—

5. Most skilful of all.

ଅଗ୍ରଦୂତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅଗ୍ର + ଦୂତ) —

ଅଗ୍ରଦୂତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅଗ୍ର + ଦୂତ) —

ସଂ. ବି.—୧ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—1 The head.

୨ । ସେନାପତି—2 Commander; captain

୩ । ନେତା; ନାୟକ—3. Leader.

୪ । ଦଳର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—4 The head of a body

୫ । ଅଗ୍ନି—5. Fire.

୬ । ବିଷ୍ଣୁସହସ୍ରନାମୋକ୍ତ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନାମ—

6 One of the names of Bishṇu.

ଅଗ୍ରତ—ସଂ. (ପଦ୍ୟ) ୧ । କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରତଃ) —ଅଗ୍ରତଃ (ଦେଖ)

Agrata 1 Agrataḥ (See)

ରଣ ନିବାର ଚତୁର୍ଥ । ମିଳିଲେ ସୋମର ଅଗ୍ରତ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ—ଭଗବତ ୧ମ ।

୨ । ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର) —ଅଗ୍ରଭାଗ—2. Tip.

ସ୍ତବେନ୍ଦ୍ର କିଶକ ଅଗ୍ରତ । ତୋ ପାଦ ଚେରରେ ରୁଷିତ ॥

ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ—ଭଗବତ. ୧୧ଶ ।

୩ । ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର) —ସାମନା, ଆଗ—3. Front.

ବଡ଼ ଦେଉଳ ଅଗ୍ରତର ଗୁଣିରୁ ରଥ ଯେ ଦେଖିବ

ଓରଲ ବଲ୍ଲେବଳେ କଳାସୀ ସବଲେକ ।

ଉଦୟଲ ଇନ୍ଦ୍ର—ବୈଦେହଶିଳାସ, ୪୧/୩୩ ।

ଅଗ୍ରତଃ—ସଂ. କି. ବିଶ. (ଅଗ୍ର + ତତ୍) —୧ । ଆଗରେ; ସମ୍ମୁଖରେ—

Agrataḥ 1. Before; in front.

୨ । ସର୍ବାଦୌ—2. In the beginning.

୩ । ପ୍ରଥମରେ—3 At first

ଅଗ୍ରତଃସର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଗ୍ରତଃ + ସ୍ୱ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Agratahsara ଅଗ୍ରଗାମୀ (ଦେଖ)

(ଅଗ୍ରତଃସର—ଶ୍ରୀ) Agragāmi (See)

ଅଗ୍ରତେ—ସଂ. (ପଦ୍ୟ) କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରତଃ) —ଅଗ୍ରତଃ (ଦେଖ)

Agrate Agrataḥ (See)

ଏମନ୍ତେ ନରମିଷ ଜାତେ । ସ୍ୱର ମୁନିଙ୍କର ଅଗ୍ରତେ ॥

ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ—ଭଗବତ ।

ପୂର୍ବେ ନାରଦ କହିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ଅଗ୍ରତେ । ବସୁଧାୟ—ବଚନ ସମାପ୍ତ ।

ଅଗ୍ରଦାନୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଗ୍ର + ଦାନ ୧ମା. ୧ବ.) —

Agradānī ପଡ଼ିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପ୍ରେତୋଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି—A fallen Brāhmaṇa who receives things previously offered to the dead.

ଅଗ୍ରଦିଧିଷ୍ଠ—ସଂ. ବି—ଅଗ୍ରେଦିଧିଷ୍ଠ (ଦେଖ)

Agradidhishu Agredidhishu (See)

ଅଗ୍ରଦୂତ—ସଂ. ବି. (ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ) —୧ । କୌଣସି କର୍ମରେ ବା

Agradūta ଅନୋଳନରେ ଅଗ୍ରଗାମୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

1. A pioneer in an undertaking.

୨ । ରାଜା ଆଦି ଆସି ପଦସ୍ଥବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରେରିତ ଦୂତ—

2. A messenger who is sent ahead of a great personage.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୧୮ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୧୮ରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ କହିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଳକା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଳକା’ ଦେଖିବେ ।

ଅଗ୍ରାସ—ସଂ. ବି. (ଆଧୁନିକ); (କର୍ମଧା. ଅଗ୍ର=ପ୍ରଥମ ଭୂଭାଗ + ସ୍ତ୍ରୀ) —
Agradwīpa ଗଙ୍ଗା ମୁହାଣରେ ପ୍ରଥମେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଗଠିତ
ହୋଇଥିବା ଦ୍ଵୀପ—The first island
formed by silt at the mouth of
the Ganges.

ଅଗ୍ରାନ୍ତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଗ୍ରନ୍ତ) — ୧ । ଶାସ୍ତ୍ରବିରୁଦ୍ଧ; ଅଶାସ୍ତ୍ରୀୟ —
Agrantha 1 Contrary to the precepts of
the scriptures
୨ । ଅସଜାଣି; ଅସଜାଣିଆ—2. Awkward; queer.
୩ । ଅନୈତିକ—3. Immoral.
୪ । ଲୋକାତ୍ମକ—4. Against common
usage.
୫ । ଅବୋଧ—5. Incomprehensible.

ଅଗ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗ୍ର + ପର୍ଣ୍ଣ + ଇ; ଯାହାର ଅଗ୍ର ଭାଗରେ
Agraparnṇī ପର୍ଣ୍ଣ ବା ପତ୍ର ଥାଏ) —
୧ । ଅଜଲୋମା (ଦେଖ) —1. Ajalomā (See)
୨ । ବାଈହାଙ୍କ (ଦେଖ) —2. Bāidhaṅka (See)

ଅଗ୍ରପାଞ୍ଚାତ—ସଂ. ବି. ବିଶ. (ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର; ଅଗ୍ର + ପାଞ୍ଚାତ) —
Agrapaśchāt ୧ । ଆଗପଛ, ସବୁଆଡ଼ୁ—1. From all
sides; before and behind.
୨ । ପୂର୍ବପର—2. Preceding and following.
୩ । ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟତ—3. In the past and future.
୪ । ଗୁଣିଆଡ଼େ—4. On all sides
୫ । ଶୀଘ୍ର ବା ବିଳମ୍ବରେ—5. Early or late.
୬ । ଆଗକୁ ଓ ପଛକୁ—6. Forward and back-
ward

[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦ ବିରୁଦ୍ଧ କରିବା, ଭାବିବା, ଚିନ୍ତା କରିବା,
ବିବେଚନା କରିବା ଆଦି କ୍ରିୟା ପୂର୍ବରେ ଲାଗେ ।]

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଆଗର ଓ ପଛର—1. Past and future.

— ୨ । ସମ୍ମୁଖର ଓ ପଛଆଡ଼ର—

2. Of the front and of the back.

ଅଗ୍ରପାଣି—ସଂ. ବି. (ସୁବନ୍ଧିପାତ, ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର) —

Agrapāṇi ୧ । ହାତର ଆଗପାଖ—

1. The forepart of the hand

୨ । (କର୍ମଧା) — ଡାହାଣ ହାତ —2. The right hand.

ଅଗ୍ରପୂଜ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ସୁଂ. (ଅଗ୍ର + ପୂଜ୍ୟ) — ଯାହାକୁ ପ୍ରଥମେ ପୂଜା କରିବା
Agrapūjya ଭୂତ — Fit to be adored first.

(ଅଗ୍ରପୂଜ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ) ସବୁଠାରୁ ଅଗ୍ରପୂଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ

ସେ-ସେକ ସମ୍ପାଦକ କହି । ପ୍ରାଚୀ-ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବହୋବସ୍ତୁ ।

ଅଗ୍ରାକ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ର + କ୍ର) — ପ୍ରାଚୀ-ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବହୋବସ୍ତୁ ।
Agrabaktra—A kind of surgical
instrument of the ancient Hindus.

ଅଗ୍ରାଣ—ସଂ. ବି. (ନାମ) ଅଗ୍ରାପ୍ରଦେଶ ଓ ନଗର —

Agrabana The province and town of Āgrā.

ଅଗ୍ରାଣିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଗ୍ରାଣ + ଇକ) — ଅଗ୍ରା ଅଞ୍ଚଳବାସୀ—

Agrabanika Resident of Āgrā.

ଦେ. ବି—ଅଗରବାଲ (ଦେଖ) —Agarabālā (See)

ଅଗ୍ରାବନ—ସଂ. ବି. (ନାମ) — ଅଗ୍ରାବଣ (ଦେଖ)

Agrabana Agrabana (See)

ଅଗ୍ରାବର୍ତ୍ତୀ—ସଂ. ବିଶ. ସୁଂ. (ଅଗ୍ର + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.) —

Agrabartti ୧ । ଆଗରେ ଅବସ୍ଥିତ; ସମ୍ମୁଖରେ ଅବସ୍ଥିତ —
(ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Situate in front.

୨ । ପ୍ରଥମେ ଅବସ୍ଥିତ —2. Situated first of all.

୩ । ଅଗ୍ରାମୀ (ଦେଖ) —3. Agrāmī (See)

ଅଗ୍ରାଜୀ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗ୍ର = ଶାଖା ଅଟେ ଶାଳ ଯାହାର) —

Agrabija ୧ । ଯେଉଁ ଗଛର ଡାଳ ଯୋଗିଲେ ବଞ୍ଚି ଯାଏ —
1 (plant) Propagated by cutting.

୨ । କଲମୀ (ଗଛ) —2. Propagated by grafts.

ସଂ. ବି—କଲମୀ ଗଛ—Graft, vivaporous plant.

ଅଗ୍ରଭକ୍ଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ର ଓ ଭକ୍ଷ ଧାତୁ) —

Agrabhaksha ୧ । ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କର୍ମ ଶେଷ ହେଲେ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତକାରୀ
ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୁହରେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଭୋଜନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ
ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଣକ ପ୍ରଥମେ ଭୋଜନ କରନ୍ତି —
1 A Brāhmaṇa who is fed before
the others are fed on the occasion
of an expiation rite.

୨ । ଅଗ୍ରଭୁକ୍ (ଦେଖ)

2 Agrabhuk (See)

ଅଗ୍ରଭାଗ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା) —

Agrabhāga ୧ । ସାମନା; ସମ୍ମୁଖଭାଗ—

1. The front; forepart.

୨ । ଅଗ୍ର; ଶିରୋଭାଗ—2. Top; the head.

୩ । ଉପରଭାଗ—3. The upper portion.

୪ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ପ୍ରଥମାଂଶ—

4 The first part of a thing.

୫ । ମୁଣ୍ଡ; ଶେଷଭାଗ—

5 Extremity; end; last portion.

୬ । ସୀମା—6. Boundary; limit.

୭ । ଦାଡ଼; ଧାର—7. Edge.

୮ । ଅସ୍ତ୍ରାଦିର ମୁନ—8. The point of a weapon.

୯ । ଶ୍ରାବରେ ପ୍ରଥମେ ଖିଆ ହେଉଥିବା ଭାଗ—

9. The portion of food first taken out
in a śrāddha.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଐ	ଋ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ
୨	ଈ	୯	ଊ	ୠ	ଐ	ଐ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୁକ୍ରା ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ତ	ଥ	ଦ

୧୦ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ଅଂଶ—

10. The part of a thing first-taken out.
ଅଗ୍ରଭୁକ୍—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ଅଗ୍ର+ଭୁକ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍)
Agrabhuk ଅଗ୍ରଭୁକ୍ ଶବ୍ଦ ୧ମା. ୧ବ.)—

ଯାହାଙ୍କୁ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଭୋଜନ ଦିଆଯାଏ—

Having precedence in eating

[ଦ୍ର—ଗୃହାଧିପାନଙ୍କ ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବରେ ତାଙ୍କ ଜାତିର ଜଣେ ବଣିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି (ଗୋସେଇ) ଅନ୍ୟ ଜାତିଭୋଜନମାନଙ୍କ ପଂକ୍ତି ଭୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ଭୋଜନ କରିବାର ପ୍ରଥା ଅଛି ।]

ସ. ବି—ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun (M. W)

ଅଗ୍ରଭୁ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ଅଗ୍ର+ଭୁ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍)—
Agrabhu ୧ । ଅଗ୍ରଜ (ଦେଖ)—1. Agraja (See)

୨ । ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ (ଦେଖ)—2. Agrabartti (See)

ସ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା—1. Elder brother.

୨ । ବ୍ରାହ୍ମଣ—2. A Brāhmaṇa.

ଅଗ୍ରଭୂମି—ସ. ବି. (କର୍ମଧା)—୧ । କୋଠାର ଛତା—

Agrabhūmi 1 Roof of a building

୨ । ଉପର ମାହାଲ—2. Top floor; first floor.

୩ । ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ—3. Chief place.

୪ । କାର୍ଯ୍ୟୋପଯୋଗୀ ସ୍ଥାନ—4. Fit place.

୫ । ପ୍ରଧାନ ଅଶ୍ରୟ—5. Chief shelter.

୬ । ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ—6. Goal

ଅଗ୍ରଭୋଜନ—ସ. ବି—୧ । ପରବାରର ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଓ ଅତିଥି-
Agrabhojana ମାନଙ୍କ ଭୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ଭୋଜନ—

1. The taking of meal by a person before others are fed.

[ଦ୍ର—ନବବିବାହିତା ଶ୍ଵୀ, କୁମାରୀ, ସେବୀ, ଗର୍ଭବତୀ ଏମାନେ ଗୃହକୁ ଆସିଲେ ଅତିଥିଙ୍କ ଆଗରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବ । ଦେବତା, ରବି, ବିପ୍ର, ଅତିଥି, ଜାତି ଓ ଭୃତ୍ୟମାନେ ଗୃହସ୍ଥ ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଭୋଜନ କରିବେ । ରାମଗଙ୍ଗର; ମନୁ. ୩।୧୧୪।୧୧୭]

୨ । ଜାତିଭୋଜନମାନେ ପଂକ୍ତିଭୋଜନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବଣିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଭୋଜନ—

2. The taking of meal by a distinguished person before other caste-men sit at meal.

ଅଗ୍ରମନ୍ଦିର—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗ୍ର+ମନ୍ଦିର; ଉପର ଭାଗରେ ମନ୍ଦିର
Agramandirā ଅଗ୍ରମନ୍ଦିର)—ଭରତରେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ

ବ୍ୟବହୃତ ଏକ ପ୍ରକାର ଅଣ୍ଟିବୋତ—A kind of ship having a cabin in the upper deck used in ancient India.

[ଦ୍ର—ଏ ଜାହାଜରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ଶୀତ କାଳରେ ଯାତାୟତ କରିବା ସୁବିଧାନିତ ଥିଲା ଓ ଏହା ଯୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା—
ଜଗବନ୍ଧୁ ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତ ।]

ଅଗ୍ରମହିଷୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ. (କର୍ମଧା)—ପଞ୍ଚମହିଷୀ, ପାଟଗଣୀ; ରାଜାଙ୍କର
Agramahishī ପ୍ରଥମ ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ—

The eldest Rāṇī.

ଅଗ୍ରମାଂସ—ସଂ. ବି.—୧ । ବସସ୍ତଳମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗୋଲକାର ମାଂସଖଣ୍ଡ;

Agramāṁsa କଲଜା, ଫୁଲୁକୁଲୁ; ଯକୃତ—1 The liver.

୨ । ମେଦୋରୁଦ୍ଧି ରୋଗ—2. Plethora

୩ । ଯକୃତରୁଦ୍ଧି ରୋଗ—

3. A morbid protuberance of the liver.

ଅଗ୍ରୟାଣ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ରୁଷିବିଶେଷ—

Agrayāṇa Name of a sage.

[ଦ୍ର—ଏ ରୁଷି ଯାହାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ବେଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ]

ଅଗ୍ରଯାୟୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଗ୍ର+ଯା ଧାତୁ+ଇନ୍, ୧ମା. ୧ବ.)—

Agrāyāyī ଅଗ୍ରଗାମୀ (ଦେଖ)—Agragāmi (See)

(ଅଗ୍ରଯାୟିନୀ—ଶ୍ଵୀ) ସୈନ୍ୟ ସଦା ଅଗ୍ରଯାୟୀ—ସାଧାରଣ ମହାସାଗୀ ।

ଅଗ୍ରଲେଖ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—ଅଗ୍ରଲେଖା (ଦେଖ)

Agralekha Agralekhā (See)

ଅଗ୍ରଲେଖା—ସଂ. ବି. (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ କର୍ମଧା)—

Agralekhā ୧ । ପୁସ୍ତକର ଆରମ୍ଭରେ ପ୍ରକାଶିତ ଲେଖା; ଭୂମିକା—

1. Preface; foreword; introduction to a book.

୨ । ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ ଲେଖାଯିବା ସମ୍ପାଦକୀୟ ପ୍ରବନ୍ଧ—

2. The editorial in a newspaper; a leader.

ଅଗ୍ରସନ୍ଧାନୀ—ସ. ବି. (ଅଗ୍ର+ସନ୍ଧାନ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Agrasandhānī (ଯେ ମନୁଷ୍ୟର ପାପ ପୁଣ୍ୟକୁ ମନୁଷ୍ୟର

ପୁରୁ ପୂର୍ବରୁ ସନ୍ଧାନ କରିଥାଏ)— ଯମର ପାଞ୍ଜି; ଚିତ୍ରପୁସ୍ତ

ପଞ୍ଜିକା—A name of the record maintained in the office of the God of Death in which a person's sins and good acts are recorded.

ଅଗ୍ରସନ୍ଧ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ପୂର୍ବାହ୍ନପାତ, ୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍; ସନ୍ଧ୍ୟା+ଅଗ୍ର)—

Agrasandhyā ପୂର୍ବ ସନ୍ଧ୍ୟା; ଉଷା—

Early morning; day-break.

ଅଗ୍ରସର—ସଂ. ବିଶ. (ଅଗ୍ର+ସ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଥ)—

Agrasara ୧ । ଆଗ୍ରସାର; ଅଗ୍ରଗାମୀ (ଦେଖ)—

(ଅଗ୍ରସର—ଶ୍ଵୀ) 1. Agragāmi (See)

୨ । କୌଣସି କର୍ମରେ ଉତ୍ସାହ ବା ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ—

2. Eager at some work

୩ । ଚିତ୍ତହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପାଦକ (କର୍ମ)—

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅରବି ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷୁ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

3. (act) Which has progressed to some extent.

୪ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟୋଗୀ—

4 Vigilant; energetic

ଅଗ୍ରସର ହେବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଗ୍ରସର)—

Agrasara hebḥ ୧ । ଅଗ୍ରସାର ହେବା, ଅଗକୁ ଯିବା—

ଅଗ୍ରସର ହେବା

1. To advance.

ଅଗ୍ରସର ହେବା ୨ । ଅଗେ ଅଗେ ଯିବା—2. To lead; to go at the head

୩ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଯିବା—

3 To go in advance.

୪ । ଉତ୍ସାହ ସହିତ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା—

4. To prosecute or undertake a work with vigour.

୫ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟୋଗ କରିବା; ଲାଗିବା—

5. To vigilantly pursue a work.

୬ । (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ) କିଛିଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପାଦିତ ହେବା—

6 (a work) To make some progress; to progress.

ଅଗ୍ରସାମାନ୍ୟ ବନ୍ଧନ—ସଂ. ବି. (ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ; ବନ୍ଧନପରିଭାଷା)—

Agrasāmānya bandhani ଜୀବର ମେରୁ ହାଡ଼ରେ ଥିବା ଅଙ୍ଗୁଳାୟାକୃତି ଅସ୍ଥିଶ୍ରେଣୀ; ଯେଉଁ ବନ୍ଧନ ବା ଉପସ୍ଥିତ ସ୍ଥଳେ ପଦାର୍ଥଦ୍ୱାରା ଦୃଢ଼ରୂପେ ପରସ୍ପର ସଂବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ, ମେରୁ ହାଡ଼ର ଖଣ୍ଡିତାନ୍ତମାନଙ୍କୁ ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ସଂଲଗ୍ନ କରିଥିବା ବାକ୍ସି ବା ପ୍ରସିର—

(Physiology) Anterior common ligaments of the back-bone.

ଅଗ୍ରାସାନ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ର + ସ୍ୱ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Agrāsana

ଅଗ୍ରସର (ଦେଖ)

(ଅଗ୍ରସର—ଶ୍ରୀ)

Agrasara (See)

ଅଗ୍ରସେନ—ସଂ. ବି. (ନାମ) ରାଜା ଜନମେଜୟଙ୍କ ପୁତ୍ର—Name of Agrasena the son of king Janamejaya.

ଅଗ୍ରସ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (କର୍ମଧା) କୌଣସି ପୁରୁଷର ପ୍ରଥମ ବିବାହିତା ଶ୍ରୀ; Agrastri ଅଗ ଭାରିଜା—The first wife of a twice married person.

ଅଗ୍ରାହ୍ୟାଣ—ସଂ. ବି. (ପୂର୍ବ ନିପାତ; ୨ଶ୍ରୀ ଚତୁ; ହାସ୍ତନ (ବର୍ଷ) + Agrahāyana ଅଗ୍ର; ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ମାସ; କମ୍ପା ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଗ୍ର = ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ହାସ୍ତନ = ବ୍ରାହ୍ମ ପକ୍ଷର ହୁଏ

ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ମାସରେ—ଦେମନ୍ତର ପ୍ରଥମ ମାସ; ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ମାସ—The month of

Mārgasira

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ମାର୍ଗଶିର ମାସରୁ ବର୍ଷ ଗଣନା ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିଲା; ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପଞ୍ଚମ୍ବର ଆଦିରେ ମନୁଷ୍ୟର ଜନ୍ମ ବର୍ଷ କାର୍ତ୍ତିକ ମାସର ଶେଷ ୨ ଦିନ ଅର୍ଥାତ୍ ମାର୍ଗଶିର ମାସ ଆରମ୍ଭରୁ ଗଣାଯାଏ । ଓଡ଼ିଶାର ବାରମାସୀ ଗୀତରେ ମଧ୍ୟ 'ଅଦ୍ୟ ମଗ୍ଧଶିର ମାସରେ ଶୀତ' ପ୍ରଥମ ପଦ ।]

ଅଗ୍ରାହାର—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ର + ହ୍ର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—

Agrahāra ୧ । ରାଜାଙ୍କଦ୍ୱାରା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଭୂମି ଦାନ (ହିନ୍ଦ ଶବ୍ଦସାଗର)—1. A gift of land by a king to a Brāhmaṇa.

୨ । ବ୍ରହ୍ମୋଦ୍ଭବ ଲାଭରାଜ; ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ରାଜାଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ଠରୁପେ ଦିଆଯିବା ଭୂମି (ହିନ୍ଦ ଶବ୍ଦସାଗର)—

2. Land given revenue free by a king to a Brāhmaṇa.

ଅଗ୍ରାହଜ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରାହ୍ୟ)—ଅଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)

Agrāhija

Agrāhya (See)

ଅଗ୍ରାହଜ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରାହ୍ୟ)—ଅଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)

Agrāhijya

Agrāhya (See)

ଅଗ୍ରାଂଶ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—୧ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥରୁ ପ୍ରଥମେ କଟାଯିବା ଅଂଶ (ହିନ୍ଦ ଶବ୍ଦସାଗର)—1. The first portion taken of a thing.

୨ । ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଯେଉଁ ଅଂଶ ପୃଥିବୀକୁ ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାପଡ଼େ ନାହିଁ (କିନ୍ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅନିୟମିତ ଗତି ଯୋଗୁଁ ଯାହା ସମୟ ସମୟରେ ପୃଥିବୀକୁ ଦେଖାଯାଏ) (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

2. That portion of the moon which is not ordinarily visible to the earth; that part of the moon which remains away from the earth.

ଅଗ୍ରାଶନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଅନ୍ତର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ

Agrāśana

ପହୁଲେ କଟାଯାଇ ରଖାଯାଏ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
A part of the food which is taken out at first for the gods.

[ଦ୍ର—ଏହି ଖାଦ୍ୟାଂଶକୁ ପଶୁଙ୍କୁ କମ୍ପା ସନ୍ଧ୍ୟାସୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଏ ।]

ଅଗ୍ରାହ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ—(ଅ + ଗ୍ରାହ୍ୟ)—୧ । ଗ୍ରହଣର ଅଯୋଗ୍ୟ; ଗୃହୀତ Agrāhya ହେବାର ଅନୁପଯୁକ୍ତ—1. Unacceptable; unfit (ଅଗ୍ରାହ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) for acceptance.

୨ । ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିଷିଦ୍ଧ—

2. Prohibited to be accepted.

ଦେ. (କଚିରଥ) ବିଶ—୧ । ଅଗ୍ରାହ୍ୟ—1. Unaccepted.

୨ । ନାମସ୍ତୁ—2. Rejected.

(ଯଥା—ଦାମ୍ଭ୍ୟ ଓ ଦରଶନ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କଲେ ।)

୩ । ଅନାଦୃତ—3. Disregarded.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଥ	ଡ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଞ	ଡ

(ଯଥା—ସେ ମୋ ଅନୁରୋଧକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କଲ)

୪ । ଦେୟ; ଦୃଢ଼—4. Dispicable; despised.

ଅଗ୍ରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଅଗ୍ରିଆ (ଦେଖ)

Agriā (See) Agriā (See)

ଅଗ୍ରିମ—ସଂ. ବିଣ (ଅଗ୍ର + ଉଦ୍ଭିଦାଦି ଅର୍ଥରେ. ଇମ)—

Agriṃ ୧ । ପୂର୍ବଜାତ; ଅଗ୍ରଜ; ଜ୍ୟେଷ୍ଠ—1. Born before; (ଅଗ୍ରିମା—ଶ୍ଵୀ) first born; elder.

୨ । ପ୍ରଥମ—2. First; foremost.

୩ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପ୍ରଧାନ—3. Chief; principal.

୪ । ଆଗଭୁକ୍ତ ଦେୟ—4. Payable in advance.

୫ । ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ—5. Preceding; prior.

୬ । ସମ୍ମୁଖବର୍ତ୍ତୀ—6. Situate in front

୭ । ଯାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗକୁ ବଳି ଯାଇଅଛି—

7. Furthest advanced.

୮ । ପୁସ୍ତକରେ ଯାହା ଏଥି ପରେ ଲେଖା ଅଛି—

8. Occurring furthest on or below (in a book) (M.W.)

ଅଗ୍ରିମା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ଵୀ. (ଅଗ୍ରିମ + ଆ)—ଅଗ୍ରିମର ଶ୍ଵୀଲିଙ୍ଗ—

Agriṃā Feminine of agriṃā

ସଂ. ବି.—ଅତ (ଦେଖ)

Āta See)

Anona reticulata (M.W.)

ଅଗ୍ରିୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଗ୍ର + ଇୟ)—ଅଗ୍ରିମ (ଦେଖ)

Agriya Agriṃā (See)

(ଅଗ୍ରିୟା—ଶ୍ଵୀ)

ଅଗ୍ରିୟା—ସଂ. ବିଣ (ଅଗ୍ର + ଇୟ)—ଅଗ୍ରିମ (ଦେଖ)

Agriyā Agriṃā (See)

(ଅଗ୍ରିୟା—ଶ୍ଵୀ) ଅଗ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to the top.

ସଂ. ବି—୧ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା; ବଡ଼ ଭାଇ—

1 Elder brother.

୨ । ଗଛର ପହିଲି ଫଳ—2 The first fruit. (M.W.)

୩ । ସବୋତ୍ତମାଂଶ—3. The best part.

ଅଗ୍ରିୟା ଗର୍ଭତନ୍ତୁ—ସଂ. ବି (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ; ଉଦ୍ଭିଦ ବିଜ୍ଞାନ ପରି—

Agriyā garbhatantu ଭାଷା—ଅଗ୍ରିୟା + ଗର୍ଭତନ୍ତୁ) ପୁଷ୍ପର

ଗର୍ଭକେଶର ନିମ୍ନସ୍ଥ ଉନ୍ମୁକୋଷର ଅଗରୁ ଯେଉଁ ପୁଷ୍ପ ତନ୍ତୁମାନ ବାହାରିଥାଏ; ଯେଉଁ ଗର୍ଭତନ୍ତୁ ଉନ୍ମୁକୋଷର ଅଗ୍ରଭାଗରୁ ବାହାରିଥାଏ—

(Botany) Apical Styl (of flowers)

[ଦ୍ର—ପୁଷ୍ପର ଉନ୍ମୁକୋଷର ଉପରସ୍ଥିତ ଦୀର୍ଘ ପୁଷ୍ପ ଅଂଶକୁ ଗର୍ଭତନ୍ତୁ ବୋଲାଯାଏ । ପୁଷ୍ପଦଣ୍ଡର ଅଗ୍ରଭାଗକୁ ଅଧିକାର କରି ଫୁଲ କେଶରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ରୂପାନ୍ତରିତ ପତ୍ରକୁ ଫଳାନ୍ତ ବା

ଗର୍ଭକେଶର ବୋଲାଯାଏ । ଏହି ଗର୍ଭକେଶରର ନିମ୍ନସ୍ଥ ଶୂନ୍ୟଗର୍ଭ ଅଂଶକୁ ଉନ୍ମୁକୋଷ ବୋଲାଯାଏ ଓ ଉପରସ୍ଥ ଦୀର୍ଘ ପୁଷ୍ପବତ୍ ଅଂଶକୁ ଗର୍ଭତନ୍ତୁ କହନ୍ତି । ରାମକମଳ—ପ୍ରକୃତବାଦ ଅଭିଧାନ ।]

ଅଗ୍ରେ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଗ୍ର ଶବ୍ଦର ୨ମୀ ବିଭକ୍ତି)—

Agre ୧ । ଆଗେ; ପୂର୍ବକାଳରେ—1. Formerly; previously.

୨ । ସମ୍ମୁଖରେ; ସାମନାରେ; ଆଗରେ—2. In front.

୩ । ସର୍ବାଗାଧୀନ; ସର୍ବ ଆଗରେ; ସର୍ବପ୍ରଥମେ—

3. At first.

୪ । ଆରମ୍ଭରେ—4. In the beginning

ଅଗ୍ରେଣୀ—ସଂ. ବି. (ଅଲ୍ପ ସମାସ. ଅଗ୍ରେ + ଣୀ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. କ୍ଷୁପ୍—

Agreṇī ନେତା, ନାୟକ—A leader (M. W.)

ଅଗ୍ରେତନ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଲ୍ପ ସମାସ, ଅଗ୍ରେ + ତନା ଅର୍ଥରେ. ତନ)—

Agretana (ତୁଳନା କର—ତରଳନ, ସନାତନ, ପୁରାତନ)—

(ଅଗ୍ରେତନ—ଶ୍ଵୀ) (ପୁସ୍ତକରେ) ଏଥିପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ—

Accurring further on or subsequently in a book (M. W.).

ଅଗ୍ରେଦଧିଷ୍ଠ—ସଂ. ବି—ଅଗ୍ରେଦଧିଷ୍ଠ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟରୂପ—

Agredadhishu Another form of Agredidhishu (M. W.).

ଅଗ୍ରେଦଧିଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଲ୍ପ ସମାସ, ଅଗ୍ରେ = ଆଗେ, ପୁଷ୍ପ + Agredidhishu ବିଧିଷ୍ଠ = ଦୁଇଥର ବିବାହତା ଶ୍ଵୀ) —

ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ପୁଷ୍ପ ଥରେ ବିବାହ କରି ବିଧବା ହୋଇଥିବା ଶ୍ଵୀକୁ ବିବାହ କରେ—ପ୍ରଥମ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଥର ବିବାହତା ଶ୍ଵୀର ସ୍ଵାମୀ—A man who at his first marriage takes a wife that was married before; the husband of a remarried widow.

ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ—ବଡ଼ ଭଉଣୀ ବିବାହ ନ କରୁଣୁ ବିବାହ କରିବା ସାନ ଭଉଣୀ—A girl who gets married before her elder sister.

[ଦ୍ର—ବଡ଼ ଭାଇ ବିବାହ ନ କରୁଣୁ ବିବାହ କରିବା ସାନ ଭାଇକୁ 'ପରବେରା' ବୋଲାଯାଏ ।]

ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ—ପୁନର୍ବିବାହତା ବିଧବା—A remarried widow.

ଅଗ୍ରେଦଧିଷ୍ଠପତି—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—

Agredidhishupati ଅଗ୍ରେଦଧିଷ୍ଠପତି (ଦେଖ)

Agredidhishupati (See)

ଅଗ୍ରେଦଧିଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ଅଲ୍ପ ସମାସ; ଅଗ୍ରେ + ଦଧିଷ୍ଠ) —

Agredidhishu ୧ । ବଡ଼ ଭଉଣୀର ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ବିବାହତା ସାନ ଭଉଣୀ—1 A girl who marries before her elder sister.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସତର ୧ ଚକ୍ରି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଘୋଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ବାଇ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାଇ’ ଖୋଜିବ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବ ।

ଅଗ୍ରେଦିଧିଷ୍ଠପତି — ସ. ବି. ପୁ. (୨୩୧ ଚକ୍ରି; ଅଗ୍ରେଦିଧିଷ୍ଠ + ପତି) —

Agredidhishūpati ୧ । ବଡ଼ ଭଉଣୀର ବିବାହ କରିବା

ପୁରୁଷ ବିବାହକାରୀ ସାନ ଭଉଣୀର ସ୍ୱାମୀ —

1. A person who marries the younger sister of an unmarried girl

ଏ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେବ ଓ ପିତୃକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କର ପଦ୍ଧତି ଭୋଜନରେ ବସାଇବା ନିଷିଦ୍ଧ । ସମ୍ବେଦନ — ମନୁ ୩/୧୭୦ ।

୨ । ପୁନର୍ବିବାହକାରୀ ବିଧବାର ସ୍ୱାମୀ —

2 The husband of a remarried widow.

ଅଗ୍ରେଦିଧିଷ୍ଠ — ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଲ୍ପ ସମାସ; ଅଗ୍ରେ + ଦିଧିଷ୍ଠ) —

Agredidhishū ଅଗ୍ରେଦିଧିଷ୍ଠର ଅନ୍ୟରୂପ — Another form of Agredidhishū.

ଅଗ୍ରେବଣ — ସଂ. ବି. (ଅଲ୍ପ ସମାସ, ପୁରୁଷପାତ, ବନ + ଅଗ୍ରେ) —

Agrebana ୧ । ବନାଞ୍ଚ; ବଣର ସୀମାନ୍ତ ଭାଗ —

1 The border of a forest

୨ । (ନାମ) ଅଗ୍ରା; ଅଗ୍ରବଣ (ଦେଖ)

Agrabana (See)

ଅଗ୍ରେସର — ସଂ. ବି. (ଅଲ୍ପ ସମାସ; ଅଗ୍ରେ + ସୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ) —

Agresara

ଅଗ୍ରସର (ଦେଖ)

(ଅଗ୍ରେସର — ଶ୍ରୀ)

Agrasara (See)

ଅଗ୍ରା — ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ର + ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ସ) —

Agrya

୧ । ଅଗ୍ର — 1. Foremost

(ଅଗ୍ରା — ଶ୍ରୀ)

୨ । ପ୍ରଥମ — 2 First.

୩ । ପ୍ରଧାନ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ — 3. Chief; principal.

୪ । ସର୍ବୋତ୍ତମ — 4. Best; excellent.

ସଂ. ବି. ପୁ. — ବଡ଼ ଭାଇ — Elder brother (ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

ଅଘ (ଧାତୁ) — ସଂ. — ୧ । ପାପ କରବା — 1. To sin.

Agh (root) ୨ । ଅନ୍ୟାୟ କରବା — 2. To go wrong.

ଅଘ — ସଂ. ବି. (ଅଘ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ) — ୧ । ପାପ — 1. Sin.

Agha

୨ । ଅପବିତ୍ରତା — 2. Impurity.

୩ । କଷ୍ଟ; ଦୁଃଖ — 3. Pain; misery; suffering.

୪ । ବ୍ୟସନ — 4. Bād habit.

୫ । କଳଙ୍କ — 5. Stain.

୬ । ଅପରାଧ — 6. Guilt; offence.

୭ । ଅଶୁଭ — 7. Evil, mishap

୮ । ଅପାସୁର (ଦେଖ) — 8 Aghāsura (See)

ଅଘ ଅପମାନର ଚାହିଦା । ଅପମାନ କରୁଥିବା ।

ଦେ. ବି. — ବନ୍ଧୁ; ଶତ୍ରୁ — Enemy.

ବୋଲେ ଶତ୍ରୁ ଶତ୍ରୁ ଅଘ । ଭଞ୍ଜ ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

ସଂ. ବି. — ୧ । ପାପକରକ; ପାପୀ — 1. Sinful (M. W.)

୨ । ମନ୍ଦ — 2 Evil; bad; (M. W)

୩ । ବିପଦକର — 3. Dangerous (M. W.)

ଅଘଟ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଘଟ ଧାତୁ, ଅଘଟିତ) —

Aghata ୧ । ଯାହା ଘଟିବା ଅସମ୍ଭବ — 1. Improbable.

ଅସଟ

୨ । ଯାହା ଘଟି ନାହିଁ — 2 That which

ଅସଟ

has not happened.

୩ । ନଅଣ୍ଟ — 3. Inadequate, insufficient.

୪ । ଅଯୋଗ୍ୟ — 4 Unfit.

୫ । (ସଂ. ଅଘଟମାନ) ବେମେଲ; ଅମେଲ —

5. Incongruous.

ଦେ. ବି. ୧ । ଅଭାବ — 1. Want.

୨ । ନଅଣ୍ଟିକା ଅବସ୍ଥା — 2. Inadequacy

ଅଘଟଘଟ — ଦେ. ବି. (ବିପରୀତାର୍ଥ — ସଦୃଶ) —

Aghataghata

ଅଣ୍ଟ ନଅଣ୍ଟ; ଅଭାବ ଓ ପ୍ରାପ୍ତି —

ଅସଟସଟ

Adequacy and inadequacy; sufficiency

and want.

ଅଘଟଘଟା — ଗ୍ରା. ବି. ପୁ. (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ; ମତାର୍ଥ) —

Aghataghata

୧ । ମିଛୁଆ; ମିଥ୍ୟାବାଦୀ — 1. Lying;

(ଅଘଟଘଟା — ଶ୍ରୀ)

speaking falsehood.

୨ । ଅଘଟ ଘଟିବା ଘଟଣାବଳୀର ଯେ କହି ରୁଲେ —

2. (a person) Carrying tales, publishing improbable stories,

୩ । ପର ନାମରେ ମିଥ୍ୟା ରଚନାକାରୀ —

3 (a person) Spreading false rumours or scandal against other people.

ଅଘଟଘଟିଆ — ଗ୍ରା. ବି. ପୁ. — ଅଘଟଘଟା (ଦେଖ)

Aghataghata

Aghataghata (See)

(ଅଘଟଘଟିଆ — ଶ୍ରୀ)

ଅଘଟଘଟିଇବା — ଦେ. କ୍ରି. — ୧ । ମିଛ ଓ ଅସମ୍ଭବ କଥାକୁ ସତ

Aghataghateiba

ବୋଲି କହିବା —

1. To carry tales.

୨ । ପର ନାମରେ ମିଥ୍ୟା ବୁର୍ଲାମ କରବା —

2. To defame a person; to spread scandals.

ଅଘଟଣା — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଘଟିତ) — ୧ । ଅସୁନ୍ଦର; କୁସ୍ଥିର;

Aghatana

କଦାକାର — 1 Ugly; uncomely.

ଅସଟନ

୨ । ବେତର୍କିଆ — 2. Unsymmetrical;

ଅନଗଢ଼, ବେତର୍କା

awkward.

(ଅଘଟଣା — ଶ୍ରୀ)

୩ । ଅସମ୍ଭବ — 3. Unmethodical.

୪ । ଅସମ୍ଭବ — 4. Improbable;

ଏ ବ୍ୟାପାର ମନେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଶାବର ଶାବର. ଶିବୁର ।

୧	ନ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୂକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଦେ. ବି—୧ । ବିଦ୍ରବ୍ୟ, ଅସମ୍ଭବ୍ୟ ଘଟଣା—

1. The happening of an improbable thing.

୨ । ଅସମ୍ଭବ ବିଷୟ—2. Improbable thing.

ଅଘଟଣା—ଗ୍ରା. ବିଶ—(ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ)—

Aghatanā ୧ । ଅସୁନ୍ଦର; କଦାକାର, କୁସ୍ଥିତ—1 Ugly.

୨ । ବେତକ୍ତିଆ—2 Unsymmetrical

ଗ୍ରା. ବି—ଅଘଟଣି (ଦେଖ)

Aghatani (See)

ଅଘଟଣି—ଗ୍ରା. ବି—(ଅ + ଘଟନ)—୧ । କୌଣସି ବିଷୟ ସ୍ଥିରକୃତ

Aghatani ହୋଇ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—1. Non-settlement

୨ । ନ ଚିଲିବା, ଅପ୍ରାପ୍ତି—2 Nonattainment;

state of not getting a thing

ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅସୁନ୍ଦରୀ—Ugly (woman).

ଅଘଟନ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଘଟନ)—

Aghatana ୧ । ଅସୁନ୍ଦର—1 Ugly; not fair

୨ । ଅସମ୍ଭବ—2 Improbable.

ଅଘଟନଘଟଣା—ସ. ବି. (ଯଦ୍ୱା ଇତ୍, ଅଘଟନ + ଘଟଣା)—

Aghatanaghatana ଅସମ୍ଭବ ଘଟଣା—

The happening of the improbable.

ଅଘଟଣା—ସ. ବି. (ଅ + ଘଟଣା)—ଦୁର୍ଘଟଣା—

Aghatanā Mishap, accident

ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି—ଅଘଟଣା (ଦେଖ)

Aghatanā (See)

ଅଘଟମାନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଘଟ ଧାତୁ + ଶାନ)—

Aghatamāna ୧ । ଅମେଳ—1. Incongruous

(ଅଘଟମାନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅସମ୍ଭବ—2. Incoherent

(M W)

ଅଘଟା—ଦେ. ବିଶ—୧ । (ସ. ଅଘଟଣ)—ଅଘଟଣ; ଯାହା ଏହି ନାହିଁ—

Aghatā 1. Which has not happened

ଅସଫଟ ୨ । ଅସମ୍ଭବ—2 Improbable.

ଅସଫଟ ୩ । ଯାହା ଘଟା ବା ମଇଳା ହୋଇ ନାହିଁ; ଯହିଁରେ

ଘଟା ବା ମଇଳାଦାଗ ଲାଗି ନାହିଁ—

3. Unsoiled.

(ଯଥା—ଗୋଟିଏ ଅଘଟା ଲୁଗା ନ ହେଲେ ମୁଁ ଦାଣ୍ଡକୁ ଯିବି ନାହିଁ ।)

ଅଘମରଶଣ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ ଓ ବି—ଅଘମରଶଣ (ଦେଖ)
Aghamarashana Aghamarshana. (See)

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଘମରଶଣ, ଯେ ପାଦେ ପଶିଲୁ ଶରଣ । ନଗଲାଥ, ଭଗବତ ।

ଅଘମରଶଣ—ସ. ବିଶ (ଯଦ୍ୱା ଇତ୍; ଅଘ + ମରଶଣ = ପାପର ନାଶକ)

Aghamarshana ୧ । ପାପନାଶକ—

1. Destroying sin; sin-effacing.

୨ । ଯେଉଁ କର୍ମ ଦ୍ୱାରା ପାପ ଖଣ୍ଡିତ ହୁଏ—

2 Expiatory.

ସ. ବି—୧ । ଭଗବାନ, ବିଷ୍ଣୁ—1 God; Bishnu

୨ । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରାଦି ୧୩ ଜଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରବିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକଜଣ—

2. Name of a famous Sage

[ଦ୍ର—ଏ ରବି ଅଘମରଶଣ ସୂକ୍ତର ଦ୍ରଷ୍ଟା ଥିଲେ, ଏ ମଧୁକ୍ରନ୍ଦସ ରବିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।]

ଅଘମରଶଣ ସୂକ୍ତ—ସ. ବି (ନାମ; କର୍ମଧା = ପାପନାଶକ ସୂକ୍ତ, କିମ୍ବା ମଧ୍ୟ—

Aghamarshana sūkta ପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଘମରଶଣ ରବିଙ୍କ

ରଚିତ ସୂକ୍ତ) ରୁଗ୍ବେଦୋକ୍ତ ଅଘମେଧସଜ୍ଞର ଅବତୁଥ-

ସ୍ଥାନମନ୍ତ୍ର । ଦୈନିକ ସନ୍ଧ୍ୟାବନ୍ଦନା କଲାବେଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ

ଏ ମନ୍ତ୍ରପାଠ ପୂର୍ବକ ଦେହକୁ ଜଳଦ୍ୱାରା ମାର୍ଜନ କରନ୍ତି—

A mystic formula uttered by Brāhmanas while performing Sandhyā.

[ଦ୍ର—ଏହା ରୁଗ୍ବେଦର ୧୦ମ ଖଣ୍ଡର ୧୦୯ ସୂକ୍ତ—ଏହି

ମନ୍ତ୍ର ଯଥା—ଅଘମରଶଣ ସୂକ୍ତସ୍ୟ, ଅଘମରଶଣ ରବିଃ, ଅନୁଷ୍ଠୁ ପୁକ୍ତଃ,

ଆପୋ ଦେବତା, ଅଘମେଧାବତ୍ସଥେ ବିକ୍ରୟୋଗଃ କମ୍ବା ମାର୍ଜନେ-

ବିକ୍ରୟୋଗଃ :—ଓଁ ରତଂ ଚ ସତ୍ୟଂ ଗୁରୁକା ତପସୋଽ-

ଧିଜାୟତ, ତତୋ ରାଧ୍ୟଜାୟତ, ତତଃ ସମୁଦ୍ରୋଽର୍ଣ୍ଣବଃ ସମୁଦ୍ରା

ଦଧିସମୁଦ୍ରୋଽଜାୟତ, ଅହୋରାତ୍ରୀ ବିଦଧଦ୍ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ମିଶତୋ ବର୍ଷା

ଇତ୍ୟାଦି । ଏବଂ ଓଁ ଦ୍ରୁପଦାଦିକମୁମୁକ୍ତଃ ସନ୍ଧ୍ୟା ସ୍ନାତୋ ମଳାଦିବ

ଇତ୍ୟାଦି” ଏହି ମନ୍ତ୍ର ପାଠ କରି ସ୍ନାନ ବା ଜଳରେ ଶରୀର ମାର୍ଜନ

କରାଯାଏ ।]

ଅଘର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ ଓ ଗୃହ)—୧ । ସ୍ଥାନକୁଳ, ମାନବଶ—

Aghara 1. A low family; a family of low

social standing.

୨ । ଅପଣାଠାରୁ ମାନବର ବଣ; ଯେଉଁ ବଣ ସହିତ

ବିବାହାଦି ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ପାରବ ନାହିଁ—

2 A family of lower status.

ଦେ. ବିଶ—ଗୃହଶୂନ୍ୟ—Homeless.

ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ଶିଶୁ ବାମାନର । ବୋଲନ୍ତି ଅଘରବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲୁଁ ଅଘର ।

ଭଜ୍ଜ—ବୈଦେହୀଶ ବଳାସ ୩୭/୩୩ ।

ଅଘରକରଣ—ଦେ. ବି—ଘରକରଣ ବା ଗୃହସ୍ଥ ଜନୋଚିତ କର୍ମାଦିରେ

Agharakaraṇa ଅପଟ୍ଟତା—Want of skill in house-

hold management.

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଘରକରଣରେ ପଟୁ ନୁହେଁ—

(ଅଘରକରଣ—ସ୍ତ୍ରୀ)

1. Not skilful in domestic management

୨ । ଅଘରୁଆ (ଦେଖ)—2. Agharu (See)

ଅଘରଦୁଆର—ଦେ. ବି. ବିଶ. (ଅ + ଗୃହ + ଦ୍ୱାର)—

Agharaduāri ୧ । ଘରେ ଘରେ; ପ୍ରତି ଘରେ—

ସବୁ ସବୁ 1. In every household

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ୧୪ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଳ୍ପବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ୧ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ୨ ଫଳ ଦେଖେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା:— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଦେଖିବେ; 'ବ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ; 'ଇ' ନ ପାଇଲେ 'ଇ' ଦେଖିବେ; 'ଈ' ନ ପାଇଲେ 'ଈ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରରେ—

2. In every family

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଯେଉଁ ଅନୁଷ୍ଠାନ, କର୍ମ ବା ବସ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଗୃହରେ ବା ପରିବାରରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ—Happening or observed or found in every household.

(ଯଥା—ଅଜିକାଲି ବିଦେଶୀ ଲଣ୍ଡନ ଅଭରଦ୍ୱାର)

ହୋଇ ଗଲଣି ।)

ଅଭରଦ୍ୱାର—ଦେ. ବି. ବିଶ୍ୱ. ଓ ବିଶ୍ୱ—ଅଭରଦ୍ୱାର (ଦେଖ)

Aghardwāri Agharaduāri (See)

ଅଭର—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଗୁହ)—୧ । ଗୃହହୀନ—

Aghari 1. Homeless

(ଯଥା—ସ୍ୱର୍ଗ ସାମୁଦ୍ରରେ ବିଶ୍ୱୋରଣ ଫଳରେ ପାଞ୍ଚ ଶହ ଲୋକ ଅଭର ହୋଇଅଛନ୍ତି—ଦୈନିକ ଅଗା. ୮/୭/୩୦ ।)

୨ । ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଭରଥର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

2. Feminine of aghariā.

ଅଭରଥ—ଦେ. ବି. ୧ । (ସଂ. ଅ + ଗୁହ = ଗୃହହୀନ)—ସବାସୁଆ—Aghariā କେଳାଙ୍କ ପରି ଯାଯାବର ଜାତିବିଶେଷ—

1 A class of wandering tribes.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରୁ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳକୁ ଯାଇ ପଶ୍ଚିମରୁ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସନ୍ତି । ଏମାନେ ପଶ୍ଚିମରୁ ପାଳନ, ମୃଗୟା ଓ ଚକ୍ରା କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ କାଚମାଳ, ଦାଗର ଓ କୁଞ୍ଜା ପିନ୍ଧନ୍ତି ।]

୨ । ପ୍ରାଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ରବଣ)—(ଏମାନେ ପ୍ରଥମେ ଆଗ୍ରା ଅଞ୍ଚଳରୁ ସମ୍ବଲପୁରକୁ ଆସିଥିବାରୁ)—

ଆଗ୍ରୀଆ (ଦେଖ)

Āgriā (See)

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—ଅଭରୁଆ (ଦେଖ)

Agharuā (See)

ଅଭରୁଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଗ୍ରୁହ)—

Agharuā ୧ । ଗୃହହୀନ 1. Homeless.

ଅସର

୨ । ବେଶାଜାନୁ; ଯେ ଘରୁଆ ନୁହେଁ; ଯେ (ଅଭରେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଭଦ୍ରବଂଶଜ ନୁହେଁ—2. Not of noble

family; baseborn.

ଅଭସା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅ + ଘର୍ଷିତ)—

Aghashā ୧ । ଅଘର୍ଷିତ—1. Unrubbed.

ଅସର

୨ । ଅମଜା; ଅମାଜିତ—

2. Unbrushed; unscoured

ଦେ. ବି (ସଂ. ଅ + ଘର୍ଷଣ)—୧ । ଅମାଜିତ—

1. Want of brushing.

୨ । (ଦାନ୍ତ) ଘଷାଉ ଅଭବ—

2. Want of brushing (of teeth)

୩ । (ଦାନ୍ତ) ଘଷି ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

3 State of not having the teeth brushed.

ଦାନ୍ତ ଅଭସାରେ ଅଳ୍ପ ଘୋଳନ ଯେ କଲେ—

ପାଦାସ୍ତର - ଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ ୧/୧ ୨/୨

ଅଭସାଦାନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଘର୍ଷିତ + ଦାନ୍ତ)—

Aghashādantā ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସକାଳୁ ଶୟନା ଲମ୍ବା ଅସବାଦାନ୍ତ କରବା ପରେ ଦାନ୍ତ ଘଷି ନ ଥାଏ—

(ଅଭସାଦାନ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. (a person) Who has not brushed his teeth after rising from bed.

୨ । ସକାଳୁ ଶୟନାଲମ୍ବା କଲ ପରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦାନ୍ତ ଘଷିବାର ଅଭ୍ୟାସ ନାହିଁ—2. A person who is not habituated to wash and brush the teeth every morning.

ଅଭସା ଦାନ୍ତ—ଦେ. ବି—ଘଷା ହୋଇ ନ ଥିବା ଦାନ୍ତ; ଦାନ୍ତ କାଠି ଆଦି—Aghashā dānta ଦ୍ୱାରା ଅମାଜିତ ଦନ୍ତ—

ଅସବାଦାନ୍ତ

Unbrushed teeth.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଭସାଦାନ୍ତା (ଦେଖ)

Aghashādantā (See)

ଅଭସା ଦାନ୍ତା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ.—

Aghashādāntā ଅଭସାଦାନ୍ତା (ଦେଖ)

(ଅଭସାଦାନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ)

Aghashādantā (See)

ଅଭସାଦାନ୍ତା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—

Aghashādāntiā ଅଭସାଦାନ୍ତା (ଦେଖ)

(ଅଭସାଦାନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ)

Aghashādantā (See)

ଅଭସା ପାଟି—ଦେ. ବି—ଅମାଜିତ ମୁଖ; ଅଧୁଆ ପାଟି; ଯେଉଁ ପାଟିର

Aghashā pāṭi ଦାନ୍ତ ଘଷା ହୋଇ ନ ଥାଏ—

ଅସୁଆ ମୁଖ

Unwashed mouth.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଭସାପାଟିଆ (ଦେଖ)

Aghashāpāṭiā (See)

ଅଭସାପାଟିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁହଁ ଉଭୟ ଧୂଆ

Aghashāpāṭiā ହୋଇ ନ ଥାଏ ଓ ଯେ ଦାନ୍ତ ଘଷି ନ

(ଅଭସାପାଟିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଥାଏ—Having one's mouth unwashed and the teeth

unbrushed.

ଅଭସା ମୁହଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଘର୍ଷିତ ମୁଖ)—

Aghashā muhāṇି ସକାଳୁ ଉଠି ଧୂଆ ହୋଇ ନ ଥିବା ମୁଖ—

ଅସୁଆ ମୁଖ

Unwashed face.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—ଅଭସାମୁହାଁ (ଦେଖ)

Aghashāmuḥāṇi (See)

୧	ଲ	ଉ	ରୁ	ଝ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ୍

ଅଗଷ୍ଟାମୁଦ୍ରା - ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସକାଳୁ ଶଯ୍ୟାତ୍ୟାଗ
Aghashṭamuhānି କର ମୁଖ ଧୋଇ ନ ଥାଏ—(a person)
ଅଧୁଆଁ ମୁଖ Who has not washed his face
(ଅଗଷ୍ଟାମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ) after rising from the bed.

ଅଘା ଦେ. ବି. ଅନାଦରାର୍ଥକ (ସଂ ଅଘା, ଅଘାସୁର)—
Aghā ଅଘାସୁର (ଦେଖ)—Aghāsura (See)
ନିମ୍ନର ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟ ପରା, ଆମ ମନେ କେବଳ ଜଣେ ଜଣେ ।
ଶୂନ୍ୟ ଧର୍ମାବର୍ତ୍ତ ବାଦ, ମୁଖ୍ୟତା ଅଘା ଶ୍ରେଣୀରୁ ॥ ଜଗନ୍ନାଥ ଘା. ୧୦୨ ।
ଦେ. ବିଶ. ୧ । (ସଂ. ଅଘା)—ଅଘାସୁର ପରି ଘର୍ଯ୍ୟ ଓ ସୁଲକ୍ଷଣୀ
(ବ୍ୟକ୍ତି)—1 Very big and corpulent (person)

୨ । (ପ୍ରା. ଅଘା)—ନିର୍ବୋଧ; ଓଢ଼ି—2. Foolish.

ଅଘାୟ ଯିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଜି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଜନ
Aghāi jibā କର ତୃପ୍ତ ହେବା ପରେ ସେହି ପଦାର୍ଥ ଖାଇବା
ପାଇଁ ବିରକ୍ତି ବୋଧ କରିବା—To have a
dislike or loathing for a parti-
cular food after one has his fill.

ଅଘାଚିତା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲ) ବିଶ—କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଖାଇ ଖାଇ
Aghāchitā ବିରକ୍ତି (ବ୍ୟକ୍ତି)—Feeling dislike for
particular food after having
taken it too long

ଅଘାରି—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅଘାସୁରର ଶବ୍ଦକୁ ବା ପାପର ଶବ୍ଦ)—
Aghāri ୧ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—1. An epithet of Śrīkrishṇa.
୨ । ଭଗବାନ; ବିଷ୍ଣୁ—2. Bishṇu.

ଅଘାସୁର—ସ. ବି. (ନାମ) (ଅଘା+ଅସୁର)—
Aghāsura ୧ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଲକାଳରେ ବଧ କରିଥିବା ଅସୁର
ବିଶେଷ—1. Name of a demon
killed by Śrīkrishṇa while
a boy.

[ଦ୍ର—ଏ ବକାସୁର ଓ ପୁତନା ରାକ୍ଷସୀର ଭାଇ ଓ କଂସର
ଅନୁଚରବିଶେଷ । ବାଲକାଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବଧ କରିବା ପାଇଁ
କଂସ ଏହାକୁ ଗୋପସୁରକୁ ପଠାଇଥିଲା । ଏ ଗୋଟାଏ ବଡ଼
ଅଜଗର ରୂପ ଧାରଣ କରି ପାଣିକୁ ଆଁ କରି ବାଟରେ ପଡ଼ି ରହିଲା ।
ଏହାର ପାଣିକୁ ପବନର ଗୁଡ଼ା ବୋଲି ମନେ କରି ଗୋପ
ବାଳକମାନେ ଏହାର ମୁଖ ବିବର ମଧ୍ୟକୁ ପଶିଗଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏ
ମାୟାସର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝି ପାରି, ଗୋପବାଳକମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଏହାର
ମୁଖ ବିବରରେ ମଧ୍ୟ ପଶିଲେ । ଏମାନେ ପଶିଯିବାରୁ ଅଘାସୁର
ପାଣିକୁ ରୁଦ୍ଧ ଦେଲା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୈତ୍ୟ ମାୟାବଳରେ ନିଜ ଶରୀରକୁ
ଅଘାର ପେଟ ଭିତରେ ଏପରି ଫୁଲାଇଦେଲେ ଯେ ଅଘାସୁରର
ବେଦ ଉକ୍ତ ପ୍ରକାଶ ଦେହକୁ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ପାଟିଗଲା ଓ ଅଘାସୁର

ମଲା । ଅଘାସୁର ମଲାକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହ ଗୋପବାଳକମାନେ ତା
ପେଟରୁ ବାହାର କରିଲେ ।]

୨ । (ଅଘାସୁର ପରି)—ଅତି ବୃହତ୍ତାପୁ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. A very big and corpulent person.

ଅଘିର (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଅଘିରର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Aghirā (etc) Aigharā etc. (See)

ଅଘ୍ରଣ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଘ୍ରଣ)—

Aghṛṇa ୧ । ଦୃଶାନ୍ତ; ନିର୍ଦ୍ଦେଶ—1. Having no
(ଅଘ୍ରଣ—ସ୍ତ୍ରୀ) feeling of revulsion.

୨ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ—2. Incompassionate (M. W).

ଅଘ୍ରଣୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଘ୍ରଣ)—୧ । ଅଘ୍ରଣ (ଦେଖ)

Aghṛṇī 1 Aghṛṇa (See)

୨ । ଯାହାର ଖାଦ୍ୟାଖାଦ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦୃଶା ନ ଥାଏ—

2. Having no apathy for any sort of food.

ସର୍ବ ଶୀରଯାକ ତ କରନ୍ତି ଭୋଜନ

ଅଘ୍ରଣରେ ଲେଖା ତ ସିନ୍ଧୁଦେଶ ଜଳ । କୃଷ୍ଣସିନ୍ଧୁ ମହାଭାରତ, ଦ୍ରୋଣପର୍ବ ।

ଅଘେର (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଅଘେରର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Agherā etc Aigharā etc. (See)

ଅସିରା, ଦେ. ବିଶ—ଯହିଁର ଚାରିପାଖେ ବାଡ଼ି ଆଦି ଘେର
ଅସିରା ହୋଇ ନାହିଁ—Unenclosed; not surrounded
an all sides by a fence.

ଅଘୋଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—ଅନାବୃତ—Uncovered

Aghordā

ଭକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ଯାକକୁ ଅଘୋଡ଼ା ରଖିଲେ

ଅଘୋ ଗୁଡ଼େ ବିଅ ନଠାଇ ଖାଇଲେ । କୃଷ୍ଣସିନ୍ଧୁ ମହାଭାରତ ଶାନ୍ତି ।

ଅଘୋଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଘୋଡ଼ା (ଦେଖ)

Aghordīā Aghordā (See)

ଅଘୋର—ସଂ. ବିଶ. ୧ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ଘୋର; ଭୟଙ୍କର
Aghora ଯାହା ଅପେକ୍ଷା; ଯାହା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଭୟଙ୍କର
(ଅଘୋର—ସ୍ତ୍ରୀ) ଅନ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ)—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର, ପ୍ରବଳ—
1. Very frightful.

୨ । (ନଞ୍ଜ ଚତୁଃ; ଅ + ଘୋର)—ସୌମ୍ୟଦର୍ଶନ; ସୁନ୍ଦର—

2. Comely; handsome.

ସ. ବି—ଶିବ; ମହାଦେବ—The Deity Śiba.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଗାଢ଼ (ଯଥା ନିଦ୍ରା)—

1. Deep (e.g Sleep)

୨ । ଘନସ୍ଥ (ଯଥା ପ୍ରୀତି)—

2. Close or intimate (friendship).

୩ । ଅଘୋର ଘାଣ୍ଟାଧାର; ଅଘୋର (ଦେଖ)

3 Aghorī (See)

ଅଘୋର ଉପସ୍ଥାନରେ ଯହିଁ ବସିଥାନ୍ତି । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ମଧ୍ୟ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟତେ ଗୁରୁତ୍ଵ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୧୩ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ନକରି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଉଁ’ ଖୋଜିବେ; ‘କଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଗା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଗା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲଗା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲଗା’ ଦେଖିବେ ।

ଅଦ୍ଘୋରଣୀ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବିଶ. (ସଂ. ଅଦ୍ଘୋର)—

Aghoranāth ଅପରିଷ୍କୃତ; ଯେ ସବୁଦିନ ପରିଷ୍କୃତ ରହେ ନାହିଁ—

One who does not observe cleanliness.

(ଯଥା—ଏପରି ଅଦ୍ଘୋରଣୀ ବାଳକ କାହିଁ ଦେଖା ନାହିଁ ।)

ଅଦ୍ଘୋରଦିକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅଦ୍ଘୋର = ଶିବ + ଦିକ୍ଷା)—

Aghoradikshā ଅଦ୍ଘୋରପାନଙ୍କ ମତ, ଶିବଭକ୍ତ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ-ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ଧର୍ମ ମତ—The tenets of the Aghorī ascetics.

ଅଦ୍ଘୋର ନିଦ୍ରା—ଦେ. ବି—ଗାଢ଼ ନିଦ୍ରା—

Aghoranidra Deep sleep, slumber

ଅସୋବ ନିଦ୍ରା

ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—୧ । ଅଦ୍ଘୋର ଦାକ୍ଷୀ (ଦେଖ)

Aghorapanthā 1. Aghora dikshā (See)

୨ । ଅଦ୍ଘୋର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ—2. The sect of the Aghoris.

ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଦ୍ଘୋର ପନ୍ଥା + ଇନ୍, ୧ମା. ୧ବ)—

Aghorapanthī ଅଦ୍ଘୋର; ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀବଲମ୍ବୀ—

(ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀ-ସ୍ତ୍ରୀ) Following the tenets of the Aghora sect.

ସ. ବି—ଅଦ୍ଘୋରସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ—An ascetic of the Aghora sect.

[ଦ୍ର—ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀମାନେ ଶୈବ; ଅଦ୍ଘୋର ସ୍ଵାମୀ ଏ ପନ୍ଥାର ଆଦିଗୁରୁ । ଏମାନଙ୍କ ଆଦି ସ୍ଥାନ ପ୍ରାଚୀନ ବରପୁର (ଆଧୁନିକ ବରପୁର) ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଓ ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀମାନେ ରାଜପୁରାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆଦି ପାହାଡ଼ରେ ଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ଅପରିଷ୍କୃତ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଓ ବିକାରରହଣ, ମଦ୍ୟ, ମାଂସ, ମଳ, ମୂତ୍ର, ଶବମାଂସ, ପକ୍ୱ ଅପକ୍ୱ, ଦୁର୍ଗନ୍ଧ, ଅଜ୍ଞାତ୍ୟ ବସ୍ତୁମାନ ଏମାନେ ନିର୍ବିକାରରେ ଭୋଜନ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ମୂଢ଼, ଦାକ୍ଷୀ, ସଦ୍‌ବାଚାଳ ଓ ଜଟିଳ ରଖନ୍ତି । ବରପୁର ରାଜ୍ୟରେ ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀ ନାମରେ ଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଗୋଟିଏ ମଠ ଥିଲା । ଏହି ମଠରେ ଅଦ୍ଘୋର ସ୍ଵାମୀ ରହୁଥିଲେ । ଗିରିର ଗିରିଗୁରୁମାନଙ୍କରେ ବହୁ ଶତ ଅଦ୍ଘୋରଦାକ୍ଷୀୟାସ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଓ ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀ ବାସ କରନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କମ୍‌କମ୍ ଲୁପ୍ତ ହେଉଅଛି । ମର୍କୋପୋଲୋ, ପୁନା, ଆରମ୍ଭୁଆ ଆଦି ପ୍ରାଚୀନ ବିଦେଶୀୟ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ବିଷୟ ଲେଖା ଅଛି ।]

ଅଦ୍ଘୋର ପ୍ରିତି—ଦେ. ବି—ଗାଢ଼ ପ୍ରେମ—Close friendship;

Aghora priti intimacy.

ଅସୋବ ଶ୍ରୀତି

ଅଦ୍ଘୋରସ୍ଵାମୀ—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଅଦ୍ଘୋର + ସ୍ଵାମିନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Aghoraswāmī ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀ ଶିବୋପାସକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଆଦିଗୁରୁ (ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀ ଇଲେ ନୋହୁଁ ଦେଖ)।

Name of the founder of the Aghorī sect.

ଅଦ୍ଘୋର—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଦ୍ଘୋର + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଅଦ୍ଘୋରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Aghorā Feminine of Aghora.

ସଂ. ବି—(ଏ ଦିନ ଅଦ୍ଘୋର ବା ଶିବ ପୂଜା କଲେ ପରକାଳରେ ଶିବଲୋକପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ବୋଲି)—ଭାଦ୍ର କୃଷ୍ଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—
The fourteenth day of the dark fortnight of the month of Bhādra

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦ୍ଘୋର)—୧ । ଅଦ୍ଘୋର; ଯାହା ଘୋର ହୋଇ ନାହିଁ—1. Unrubbed; unbrushed; not made into a paste.

(ଯଥା—ଅଦ୍ଘୋର ଚକନ ।)

୨ । ଯେଉଁ ଶିଳ ବା ଚକନପେଡ଼ି ଘୋରବା କାମରେ ଲାଗେ ନାହିଁ—2 (a slab of stone) Which has not yet been used for bruising.

(ଯଥା—ଅଦ୍ଘୋର ଚକନପେଡ଼ି ।)

୩ । ଯେଉଁ ତାଲ ବା କ୍ଷୀର ସିଝି ଯିବା ପରେ ଅଣକ ବା ଘୋରଣା କାଠିଦ୍ଵାରା ଭିତ୍ତିମୟେ ଦୃଷ୍ଟ ବା ଆଲୋଡ଼ିତ ହୋଇ ନାହିଁ—3. (pulse or gruel) Which has not been well stirred.

(ଯଥା—ଅଦ୍ଘୋର ତାଲ, ଅଦ୍ଘୋର କ୍ଷିର ।)

୪ । (ସ. ଘୋର)—ଅପରିଷ୍କୃତ ଓ ଅପରିଷ୍କୃତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
4 Unclean; of uncleanly habits.

୫ । (ଗୁଡ଼ ଓ ନୀଚ ଭାଷା, ତୁ ସ୍ଥାନରେ ର ଉଚ୍ଚାରଣ)—
ଅଦ୍ଘୋଡ଼ା (ଦେଖ)

5. Aghordā (See)

ଅଦ୍ଘୋର—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅଦ୍ଘୋର)—

Aghori ଅଦ୍ଘୋର (ଦେଖ)

ଅସୋରୀ

Aghorī (See)

ଅସୋରୀ

ଅଦ୍ଘୋରଥ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଦ୍ଘୋର)—ଅଦ୍ଘୋର (ଦେଖ)

Aghorīth Aghorī (See)

୧ । (ଗୁଡ଼ ଓ ନୀଚଭାଷା, ତୁ ସ୍ଥାନରେ ର ଉଚ୍ଚାରଣ)—
ଅଦ୍ଘୋଡ଼ିଆ (ଦେଖ)—Aghordīā (See)

ଅଦ୍ଘୋର—ସଂ. ବି. (ଅଦ୍ଘୋର + ଇନ୍, ୧ମା. ୧ବ.)—

Aghorī

ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀ (ଦେଖ)

Aghorapanthī (See)

ସ. ବିଶ. ୧ । ଅଦ୍ଘୋରପନ୍ଥୀ (ଦେଖ)

Aghorapanthī (See)

୨ । (ଅଦ୍ଘୋରମାନେ ଗୁଣାଶୂନ୍ୟ ହୁଏ)—ଗୁଣାଶୂନ୍ୟ ବିଶ୍ଵାସ ପ୍ରତି ଯାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନ ଥାଏ; ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ—

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ଙ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଦ୍

2. Having no feeling of repugnance
or abhorrence towards filth; dirt;
or dure etc.

୩ । ଶୌଚଶୌଚ ବିଚାରଶୂନ୍ୟ—

3 Not observing cleanliness.

୪ । ଅପରିଷ୍କାର; ଅପରିଷ୍କୃତ—4. Unclean.

ଅଘୋଷ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଘୋଷ)—୧ । ଅଭାବଶୂନ୍ୟ (ଦେଶ);

Aghosha ସେଇ ଦେଶରେ ଗରୁଡ଼ ନାହାନ୍ତି—

1. (a country) Not inhabited by
cowherds

୨ । ଶବ୍ଦରହିତ; ଧ୍ୱନିଶୂନ୍ୟ—2. Soundless; free from
sounds.

ସ. ବି. ୧ । ଗରୁଡ଼ ନ ଥିବା ଦେଶ—1. A country not
inhabited by cowherds

୩ । ବ୍ୟାକରଣ (ଏ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଘୋଷ
ବା ଉଚ୍ଚ ଧ୍ୱନି ନ ଥିବାରୁ)—ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଣ୍ଣର ପ୍ରଥମ
ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଶ, ଷ ଓ ସ—

2. (grammar) The first 2 letters of
the five barḥās of consonants and
the letters śa, sha & sa.

[ଦ୍ର—ଅଘୋଷ ବର୍ଣ୍ଣ ସଂଖ୍ୟାରେ ଭେଦ ଯଥା;—କ, ଖ; ଗ, ଙ;
ଚ, ଛ; ଜ, ଝ, ଞ, ଟ, ଠ; ଡ, ଢ, ଣ; ଶ, ଷ, ଓ ସ ।]

ଅଘ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ହନ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—ଅବଧ—
Aghna Not deserving to be killed.

(ଅଘ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ସ. ବି. ବ୍ରହ୍ମା—The Deity Brahmā.

ଅଘ୍ନା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ହନ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—ଅବଧ—
Aghnya Not deserving to be killed

(ଅଘ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ସ. ବି. ବ୍ରହ୍ମା—The Deity Brahmā.

ଅଘ୍ନା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅଘ୍ନା + ଅ)—ଅଘ୍ନର ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—
Aghnyā Feminine of Aghnya.

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ଅନୁସାରେ ଏହା ଅବଧା ଥିବାରୁ)—
ଗାଈ; ଗାଈ—The cow.

ଅଘ୍ରାନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ମେଘମାସ) ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ରହାୟଣ)—

Aghrān ଅଗ୍ରହାୟଣ; ମାର୍ଗଶିର ମାସ—

ଅଘ୍ରାନ୍ The month of Mārgasīra.

(ଭୂଲ. ବି. ଅଗ୍ରହାୟଣ)

ଅଘ୍ରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଘ୍ରିଆ (ଦେଶ)

Aghriā Agriā (See)

ଅଞ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ. ଅନୁ ଧାତୁ—୧ । ଅଙ୍କିବା; ଅଙ୍କିତ କରିବା—

Ank (root) 1. To draw.

୨ । ଲେଖିବା—2. To write

୩ । ଚିତ୍ର ଲେଖିବା—3 To draw a picture.

୪ । ଗାର କାଟିବା—4 To draw a line

୫ । ଚିହ୍ନ ଦେବା; ଦାଗ ଦେବା—5 To mark.

ଅଙ୍କଶା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ ଅଙ୍କୁଶ)—ଅଙ୍କୁଶ (ଦେଶ)

Ankṣā

Ankusa (See)

ଅଙ୍କ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଭାବେ ଅ)—

Anka ୧ । ଚିହ୍ନ, ଲକ୍ଷଣ—1 Mark.

୨ । କଳଙ୍କ; ଦାଗ—2 Stain.

ବାରଧନ ଭବେ ଅଙ୍କ ଦୁର୍ବାଦଳ ଭର । ଭଞ୍ଜ ବୈଦେହୀଶବଳୀ ୧୩/୩ ।

୩ । ସଂଖ୍ୟା; ଏକ (୧) ଠାରୁ ନଅ (୯) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଖ୍ୟା ଓ
ଶୂନ୍ୟ—3. Figure; digit; number.

୪ । ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ର, ପାଞ୍ଜିଗଣିତ—4 Arithmetic.

୫ । କୋଡ଼, ଉତ୍ସଙ୍ଗ, କୋଳ—5 Lap; bosom.

୬ । ବର୍ଷ; ସମ୍ବତ୍ସର—6 Year

୭ । ନାଟକର ପରିଚ୍ଛେଦ—7. An act of a drama.

[ଦ୍ର—ନାଟକ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଅଙ୍କ (act) ରେ ଓ ଅଙ୍କମାନ
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗର୍ଭାଙ୍ଗ (scene) ରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।]

୮ । ପର୍ବତ—8 Mountain

୯ । ରେଖା, ଗାର—9 Line

୧୦ । ଅପରାଧ; ଦୋଷ—10 Guilt; fault; crime.

୧୧ । ଯୁଦ୍ଧ—11. Fight; battle.

୧୨ । ଚିତ୍ରଯୁଦ୍ଧ—12. Mock fight.

୧୩ । ଶରୀର; ଦେହ—13 Body.

୧୪ । ବୃଥକାଳଙ୍କାର ବିଶେଷ—14. A kind of
Rhetorical figure or simile

୧୫ । ସ୍ଥାନ; ଅଞ୍ଚଳ—15 Place.

୧୬ । ବିଭୂଷଣ; ଅଳଙ୍କାର—16. Ornament

୧୭ । ସାମୀପ୍ୟ—17 Nearness; proximity.

ଦେ. ବି—୧ । ଗଣିତ ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ସମସ୍ୟା—

ଆଁକ 1 An Arithmetical sum.

ଆଁକ ୨ । ରାଜାଙ୍କ ସିଂହାସନାରୋହଣ ଠାରୁ ଗଣାଯିବା ବର୍ଷ—

2 The year counted from the
ascension of a King.

[ଦ୍ର—ସନ ଭଳେ ଟିକା ଦେଖ । ପୁରୀ ରାଜାଙ୍କ ଅଙ୍କ ଗଣନାରେ
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସଂଖ୍ୟା ଛଡ଼ାଯାଏ । ଯଥା—୧୦ ଛଡ଼ା ଭାଦ୍ରାଶରେ
ଶୂନ୍ୟ ସ୍ୱଳ୍ପ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଯଥା—୨୦, ୩୦, ୪୦, ୫୦ ଓ ୬ ଛଡ଼ା
ଭାଦ୍ରାଶରେ ୭ ସ୍ୱଳ୍ପ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଯଥା;—୧୭, ୨୭, ୩୭ ଓ
୪୭ ଇତ୍ୟାଦି । ସିଂହାସନାରୋହଣର ୧୨ ବର୍ଷକୁ '୨' ଗଣାଯାଏ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଅଙ୍କକୋଳି (ଦେଶ)

Ankakoli (See)

A kind of wild berry.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘କ୍ଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ୍ଷୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବର୍ଷୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବ୍ଧ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଙ୍କକ—ସ. ବି. ପୁଂ. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) —

Ankaka ୧ । ଚିହ୍ନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—1. A marker.

(ଅଙ୍କିକା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଗଣନା କଲ୍ଲ ବାଲ୍ଲ—2. A counter.

ଅଙ୍କ କଟାଇବା—ଦେ. କି—(ନୂତନ ରାଜା) ତାଙ୍କ ନାମରେ ତାଙ୍କ

Anka katāibā ରାଜତ୍ୱର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷକୁ ୨ ଅଙ୍କ ବୋଲି ଲେଖି

‘ନୂତନକଟି’ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ କରିବା—(a new King) To

सनकटयाना begin his reign by writing his 1st year as 2

[ଦ୍ର—ଉତ୍କଳରେ ସୁନା ଅର୍ଥାତ୍ ଭଦ୍ରବ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀ ଦିନ ଠାରୁ ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଏହି ଦିନ ଓଡ଼ିଶା ରାଜା ଅଙ୍କ କଟାନ୍ତି । ରାଜତ୍ୱର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷକୁ ୨ ଅଙ୍କ ଓ ତତ୍ପରେ ପ୍ରତି ସୁନା ଠାରୁ ଆଗାମୀ ସଂଖ୍ୟା ଦିଆଯାଏ ଓ ଅଙ୍କ କଟା ହୁଏ । ଗୋଟିଏ ସୁନା ମୋହର ଉପରେ ସୁନା ଦିନ ରାଜାଙ୍କ ରାଜତ୍ୱର ଅଙ୍କ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଏ ।]

ଅଙ୍କକସା—ଦେ. ବି—ଗଣିତ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନାର୍ଥ ଗଣନାତ୍ମକ ସଂଖ୍ୟା ଓ

Anka kasā ହସାବକୁ ଭୂମିରେ, ଶ୍ରେଣୀରେ, କାଗଜରେ ବା

ଆଁକ କମା ତାଳପତ୍ରରେ ଲେଖିବା—The working out of

अङ्क कसना an arithmetical sum.

ଅଙ୍କ କସିବା—ଦେ. କି—ଗଣିତସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରିବାପାଇଁ

Anka kasibā ସଂଖ୍ୟା ଓ ହସାବମାନ ଲେଖିବା—To work

आङ्क कसा out an arithmetical sum or problem.

अङ्क कसना

ଅଙ୍କକାର—ସ. ବି. ପୁଂ. (ଅଙ୍କ + କାର୍ତ୍ତା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —ଯୁଦ୍ଧ ବା ବାଜୀରେ

Ankakāra ହାରଜିତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

An umpire in a fight or a game.

ଅଙ୍କକୋଳି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଏକ ପ୍ରକାର ବନ୍ୟ କୋଳି—

Ankakoli A kind of wild plum;

Carrissa diffusa.

ଅଙ୍କଗ—ସ. ବି. ପୁଂ. (ଅଙ୍କ + ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —ପିତାମାତା ବା

Ankaga ପ୍ରେମିକଙ୍କ କୋଡ଼ିଆଣ୍ଡସ୍ୱ କରିବା (ଶିଶୁ ବା ପ୍ରେମିକ)—

(ଅଙ୍କଗା—ଶ୍ରୀ) Going to or occupying the lap or

bosom of a parent or one's lover.

(Said of a child or a lover)

ଅଙ୍କଗଣନା—ସ. ବି. (ଅଙ୍କ ଓ ଗଣନା) —ଏକ ସଂଖ୍ୟାଠାରୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଖ୍ୟା—

Ankaganā ମାନଙ୍କର ଗଣନା—The counting of

the numbers from one upwards.

ଦେ. ବି.—ପୁରୀର ଗଜପତିଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ବର୍ଷର ସଂଖ୍ୟା ଗଣନା—

[ଏଥିର ବିଶିଷ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ଅଛି ।]

ଯଥା—ମେ ବର୍ଷ = ୨ ଅଙ୍କ, ୨ୟ ବର୍ଷ = ୩ ଅଙ୍କ, ଏହିପରି

୩୩୫; ୨ ଠାରୁ ୧୫୫ ପରେ ୧୭୧ ୧୮୧୫; ୧୯୫ରେ

୨୧୫୨୩୩୨୩୫; ୩୫ ପରେ ୨୭୨୮୨୮୫; ୨୯ ପରେ

୩୧୫୨୩୩୫୩୫; ୩୫ ପରେ ୩୭୩୮୩୮୫, ଗଣନା କର

ଯାଏ ।]

ଅଙ୍କଗଣିତ—ସ. ବି.—୧ । (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଙ୍କସଂହତ ଗଣିତ)—

Ankaganita ଯେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କ ବା ସଂଖ୍ୟାବିଷୟକ ଜ୍ଞାନ

ଲାଭ ହୁଏ; ପାଠଗଣିତ—1 Arithmetic.

୨ । (ଅଙ୍କ ଚିହ୍ନ) ୧, ୨, ୩ ଅଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାର ଗଣନା ବା

ହିସାବ—2 Calculation of the figures

or digits.

ଅଙ୍କଗତ—ସଂ ବି. (ଅଙ୍କ ଚିହ୍ନ)—ଅଙ୍କଗ (ଦେଖ)

Ankagata Ankaga (See)

(ଅଙ୍କଗତା—ଶ୍ରୀ)

ଅଙ୍କଛତା—ଦେ. ବି. —୧ । କୋଳରୁ ଅଲଗା; କୋଳ ଛଡ଼ା—

Ankachhardā Separated from one's lap.

୨ । ଯାହାକୁ ଜଣକ କୋଡ଼ିରୁ ଛଡ଼ାଇ ନିଆଯାଇଥାଏ—

2 Wrested from one's bosom.

୩ । ସଙ୍ଗଛଡ଼ା; ସଙ୍ଗରୁ ଅନ୍ତରିତ—3. Separated

from one's society.

ଅଙ୍କଛଡ଼ା ହେଲେ ରାଜ ପ୍ରାଣ ଶ୍ୱେତ ହୁଏଲେ ମୋର ପାଇଁ ।

ସମାଧାନ—ଗାବନ ।

ଅଙ୍କତନ୍ତ୍ର—ସଂ ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଙ୍କବିଷୟକ ତନ୍ତ୍ର)—

Ankatantra ଅଙ୍କଗଣିତ (ଦେଖ)

Ankaganita (See)

ଅଙ୍କତି—ସଂ ବି.—(ଅଙ୍କ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ankati ୧ । ବାୟୁ—1 Air

୨ । ଅଗ୍ନି—2 Fire.

୩ । ବ୍ରହ୍ମା—3 Brahmā

୪ । ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ—4. A fire-worshipper.

ଅଙ୍କଧାରଣ—ସଂ ବି. (ଅଙ୍କ ଚିହ୍ନ)—ହିନ୍ଦୁ, ଶଙ୍ଖ, ଚକ୍ର, ଗଦା ଓ

Ankadhārā ପ୍ରଭୃତି ନାମ ଆଦି ଚିହ୍ନିତ ମୁଦ୍ରାକୁ ଚିତାଇ କରି

ଦେହରେ ଛପିବା (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—Act of

stamping the body with heated

seals containing various figures of

religious significance.

ଅଙ୍କଧାରୀ—ସଂ ବି. ପୁଂ. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଧାର; ୧ମା. ୧ବ.)—

ankadhārī ଯେ ଦେହରେ ତପ୍ତ ମୁଦ୍ରା ଛପିଥାଏ; (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

(ଅଙ୍କଧାରଣୀ—ଶ୍ରୀ) (a person) Bearing on his body

stamps of heated seals bearing

different religious emblems.

ଅଙ୍କନ—ସଂ ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ankana ୧ । ଚିହ୍ନ ଦେବା—1. Marking.

୨ । ଲେଖନ—Writing.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଙ୍କନାୟ; ଅଙ୍କିତ } —ବିଶ୍ୱାସୀ । ସଂଖ୍ୟାଲେଖନ—3. Notation.
ଅଙ୍କ୍ୟ ଓ ଅଙ୍କକ }

* । ଅଙ୍କିତକରଣ—5 Drawing.

୨ । ଗଣତି କରବା—6. Numbering;
counting.

୭ । ଶଙ୍ଖ, ଚକ୍ର, ଗଦା, ପଦ୍ମ, ତ୍ରିଶୁଳ ଓ ପ୍ରଭୃତ ନାମ ଆଦି
ଅଙ୍କିତ ଥିବା ଧାତୁ ମୁଦ୍ରାକୁ ଦେହରେ ଚଢ଼ାଇ କରି
ମାରବା—7. Act of stamping on one's
body heated seals containing reli-
gious symbols.

[ଦ୍ର—ସାଧୁ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବା ବୈଷ୍ଣବମାନେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଶଙ୍ଖ, ଚକ୍ର,
ଗଦା, ପଦ୍ମ ଓ ଶୈବମାନେ ଶିବଙ୍କର ତ୍ରିଶୁଳ ଓ କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୃତ
ନାମ ଲେଖାଥିବା ଧାତୁମୁଦ୍ରା ବା ମୋହରକୁ ଚଢ଼ାଇ ବାହୁରେ
ଓଦା କନା ପକାଇ ତାକୁ ଶୁଷ୍କ ମାରନ୍ତି । ଶୁଷ୍କ ଦିଆଯିବା ସ୍ଥାନରେ
ଫୋଟକା ଦୋଇ ତାହା ଶୁଷ୍କଗଲେ ଦେହରେ ଉକ୍ତ ଚିହ୍ନମାନ
ରହିଯାଏ । ଏହି ଅଙ୍କନକ୍ରିୟା ଦ୍ଵାରକାରେ କରାଯାଏ—ଏହାକୁ
ଦ୍ଵାରକାଶୁଷ୍କ କହନ୍ତି । ରାମାନୁଜସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କ
ମଧ୍ୟରେ ଏହା ବିଶେଷ ପ୍ରଚଳିତ । (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)]

ଅଙ୍କନବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖି, ଅଙ୍କନ ବିଷୟକ ବିଦ୍ୟା)—

Ankanabidyā ଚିତ୍ରବିଦ୍ୟା—The art of drawing

ଅଙ୍କନା ମାଧନା—ଦେ. ବି. (ନାମ) ଦୁଇଜଣ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତଙ୍କ ନାମ—

Ankanā Mādhanā The names of two
devotees of Bishnu.

[ଦ୍ର—ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ବିରଚିତ ଓଡ଼ିଆ ଦାର୍ଶନିକାଭିକ୍ତିର ୨୧ଶ
ଅଧ୍ୟାୟରେ ରାଜମହେନ୍ଦ୍ରୀରେ କାବେଶ ନଦୀକୂଳରେ ବାସ କରୁଥିବା
ଏ ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି । ଏମାନେ ଜାତିରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଥିଲେ । ଏମାନେ ଅଭିଧାନମାନଙ୍କୁ ଭୋଜନ ଦେଉଥିଲେ । ଭଗବାନ
ଏମାନଙ୍କ ଅଭିଧାନସେବାର ନିଷ୍ଠା ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ
ବେଶରେ ଆସି ବହୁ ଅନ୍ନ ଗ୍ରାସ କଲେ । ଶେଷକୁ ଯାହା ରକ୍ତ
ହୋଇଥିଲା, ତାହା ନ ଅଣ୍ଟି ବାରୁ ଏମାନେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କଠାରେ ଶରଣ
ପଶିଲେ ।]

ଅଙ୍କନବାସ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଭକ୍ତ; ଅଙ୍କ + ନିବାସ)—

Ankanibāsa ପ୍ରେମିକଙ୍କ କୋଡ଼ରେ ବସିବା—

Sitting on the lap of a lover.

ଶ୍ରୀ ଜଗଦେବ ଭଣେ. ରାଧାବାଣୀ ଶ୍ରବଣେ

ଅଙ୍କନ ହୁଏ ଦେଲେ ଅଙ୍କନବାସ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଙ୍କପରିବର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଭକ୍ତ; ଅଙ୍କ + ପରିବର୍ତ୍ତନ)—

Ankparibarttana ଶୋଇଲା ନେଲେ କିଛି ଲେଉଟାଇବା;
ପାଶ୍ଚାତ୍ୟପରିବର୍ତ୍ତନ—Changing of
ides while on bed.

ଅଙ୍କପଲ୍ଲବ—ସଂ. ବି—ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ; ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ସଂଖ୍ୟା ସ୍ଥଳରେ
Ankapallaba ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର ଲେଖି
ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଗୁଣ । (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

A Science by which digits or numbers
are denoted by means of certain different
alphabets.

(ଯଥା—ଈଶ୍ଵର ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀନରେ X=୧୦; V=୫

L=୫୦; c=୧୦୦)

ଅଙ୍କପାତ—ସଂ. ବି (୨ମୀ ଭକ୍ତ; ଅଙ୍କ + ପାତ)—

Ankapāta ୧ । ଅଙ୍କକଷା (ଦେଖ)

1. Ankakasā (See)

୨ । ସଂଖ୍ୟାଲେଖନ—2 Notation

୩ । ଚିହ୍ନିତକରଣ—3 Marking

ଅଙ୍କପାଳି—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ + ପାଳ ଧାତୁ + ଲିପି)—

Ankapālī ୧ । ଅଲିଙ୍ଗନ; କୁଣ୍ଡଳିତବା—

1 Embrace, hugging.

୨ । କୋଳରେ ବସାଇବା—

2. The taking of a person into one's
bosom.

ଅଙ୍କପାଳିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଙ୍କ + ପାଳ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇକ + ଥି)—

Ankapālīkā ୧ । ଅଲିଙ୍ଗନ; କୁଣ୍ଡଳିତବା—1. Embrace.

୨ । କୋଳରେ ବସାଇବା—2 The taking of a
person onto one's bosom.

୩ । ଯାତ୍ରୀ; ଧାତୁ—2 A nurse.

ଅଙ୍କପାଳି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଙ୍କ + ପାଳ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ + ଶ୍ରୀ. ଇ.)—

Ankapālī ୧ । ଅଙ୍କପାଳ (ଦେଖ)

1. Ankapālī (See)

୨ । ଯାତ୍ରୀ; ଧାତୁ—3. A nurse.

୩ । (ବୈଦ୍ୟକ) ବେଦିକାଣ୍ୟ ଶବ୍ଦବ୍ୟୟ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—
3. A kind of scent.

୪ । ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—4. A plant Medicago
esculenta (M. W.).

ଅଙ୍କପୂରଣ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଭକ୍ତ) ଗଣନାଦ୍ଵାରା କୌଣସି ଅଦତ୍ତ ବା

Ankapūrāṇa ଅଜ୍ଞାତ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଆଣି ସ୍ଥାପନ କରିବା—

The filling up of an unknown number
with the help of given data.

ଅଙ୍କବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖି-ନିର୍ମାଣ)—

Ankabidyā ୧ । ଅଙ୍କ ଗଣିତ (ଦେଖ)

1. Anka ganita (See)

୨ । ଚିତ୍ରବିଦ୍ୟା—2. The art of drawing

ଅଙ୍କବୃଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଭକ୍ତ)—(ଗଣିତ) ମିଶ୍ରାଣ ବା ଗୁଣନାଦ୍ଵାରା

Ankabuddhi କୌଣସି ସଂଖ୍ୟାକୁ ବୃଦ୍ଧି—

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

(ବିପଦ୍ଧତ-ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା) (arithmetic) The increasing of a number by addition or multiplication.

ଅଙ୍କମାଳ—ସ. ବି—ଅଲଙ୍ଘନ; କୁଣ୍ଡାଳବା—Embrace.
Ankamāla (ହୁଳି ଶବ୍ଦସାଗର)

ଅଙ୍କମାଳିକା—ସଂ. ବି—୧ । ଅଲଙ୍ଘନ—1 Embrace.
Ankamālikā ୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦାଢ଼ (ହୁଳି ଶବ୍ଦସାଗର)—
2. A small necklace.

ଅଙ୍କମୁଖ—ସ. ବି—ସମସ୍ତ ବିଷୟର ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିବା ନାଟକର
Ankamukha ପ୍ରଥମାଙ୍କ—The introductory act of a drama giving clue to the whole plot (M. W).

ଅଙ୍କଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବି—୧ । କଣ୍ଠକାଣ୍ଡ (ଦେଖ)
Ankarānti 1. Kāntakāri (See)
୨ । ବେଜାର (ଦେଖ)
2. Bejāri (See)

ଅଙ୍କରେଖା—ସ. ବି. (ଅଙ୍କ = କଳଙ୍କ + ରେଖା)—
Ankarekhā (ଲୁଗା ବା ରୂମାଲ ଅଦିର) ରଙ୍ଗିନ ଧଡ଼ି—
Coloured border or hem (of a cloth).
ବିଶ୍ୱକର୍ମେ ଜଳ-ଚରୁରଣି ତାର ଦାତେ ଅଙ୍କରେଖା କରେ ।
ସୁଧାକାଥ—ପାଦ୍ୟା ।

ଅଙ୍କଲକ୍ଷ୍ମୀ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (୨ଣ୍ଡି ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ମୀସ୍ୱରୂପା ବା
Ankalakshmi ଅଙ୍କରଶୋଭା)—
ଶ୍ରୀ, ପତ୍ନୀ—Wife; consort.
ଏ କନ୍ୟାକୁ ଅଙ୍କଲକ୍ଷ୍ମୀ କରବାର ଅତୁଳାଷ୍ଟ ଅଲେ ମନେ ।
ସୁଧାକାଥ—ପାଦ୍ୟା ।

ଅଙ୍କଲୋଡ଼୍ୟ—ସଂ. ବି—୧ । ଚିନ୍ତାଟକ (ଦେଖ)
Ankalordya 1. Chinchotaka (See)
(M. W.).
୨ । ଅଦା—2 Ginger. (M. W)

ଅଙ୍କଶାୟୀ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. ପୁଂ. (ଉପପଦସମାସ; ଅଙ୍କ + ଶା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି.
Ankashāyī ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର
(ଅଙ୍କଶାୟିନୀ—ଶ୍ରୀ) କୋଡ଼ରେ ଶୋଇବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
(a person) Resting on the bosom of another

ଅଙ୍କଶୋଭା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଉପପଦସମାସ; ଅଙ୍କ + ଶୁଭ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି.
Ankashobhā ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—ଯେ କୋଡ଼ ବା
(ଅଙ୍କଶୋଭନୀ—ଶ୍ରୀ) ଅଙ୍କରେ ବସିବା ଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କର ଶୋଭାବର୍ଦ୍ଧନ
କରେ; ଅଙ୍କମଣ୍ଡନକାଣ୍ଡ—
(a person) Gracing the bosom of another.

ଅଙ୍କହରଣ—ସଂ. ବି. (୨ଣ୍ଡି ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଙ୍କ + ହରଣ)—
Ankaharāṇa (ଶିଳ୍ପ) ଫେଡ଼ାଣ ବା ଚଢ଼ରଣ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି
(ବିପଦ୍ଧତ-ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା) ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରାସନରଣ—

(arithmetic) The decreasing of a number or figure by subtraction or division.

ଅଙ୍କା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କନ)—ଅଙ୍କନ (ଦେଖ)
Ankā (See)
ଆଁକା ଦେ. ବି. ୧ । (ସଂ ଅଙ୍କିତ)—ଅଙ୍କିତ (ଦେଖ).
ଆଁକନା Ankita (See)

ଆଁକାହୁଆ ୨ । ଗୁରୁ ପାଖେ ଅଙ୍କି ବା ବାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନ—
2. (a place) Fenced on all sides

ଅଙ୍କାଅଙ୍କି—ଦେ. ବି—
Ankānki ନାନାପ୍ରକାର ଅଙ୍କନକରିୟା—
ଆଁକାଆଁକି Various acts of drawing.
ଅଙ୍କାଉବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କ ଧାତୁର ଶିଜନ୍ତ)—
Ankāibā ଅଙ୍କିବାର ଶିଜନ୍ତରୂପ—
ଆଁକାନ Causative form of Ankibā.
ଆଁକବାନା

ଅଙ୍କାଗତ—ସଂ. ବି. (୨ୟ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଙ୍କ + ଅଗତ)—ଅଯାଚିତୋପସ୍ଥିତ;
Ankāgata ଯାହା ଶୁଣି ଶୁଣି ନିଶ୍ଚୟ କୋଳକୁ ବା ଅନ୍ତ ଆରକୁ
(ଅଙ୍କାଗତା—ଶ୍ରୀ) ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଏ—Coming to one's bosom of itself.

ଅଙ୍କାଗତସତ୍ୱାବ୍ରୁତି—ସଂ. ବି. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ଅଙ୍କାଗତ + ସତ୍ତ୍ୱ + ବ୍ରୁତି)—
Ankāgatasatwabrutti (ଅଙ୍କକୁ ଆଗତ = ୨ୟ ଚନ୍ଦ୍ର;
ଅଙ୍କାଗତ + ସତ୍ତ୍ୱ = କର୍ମଧା; ଅଙ୍କାଗତ ସତ୍ତ୍ୱ ଅଟେ 'ବୃତ୍ତି'
ଯାହାର ବହୁବ୍ରୀହି)—ବାଦ୍ୟଧାରଣ; ଯାହା ମୁହଁ
ପାଖରେ ଶୁଣି ଶୁଣି ଶିକାର ଆସି ପହଞ୍ଚେ—
(an animal) Which gets its prey without seeking for it.

ଅଙ୍କାଟଙ୍କା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ବଙ୍କୁର ଟଙ୍କୁର)—ଅଙ୍କାବଙ୍କା (ଦେଖ)
Ankāṭāṅkā Ankābāṅkā (See)
ଅଙ୍କାବଙ୍କା—ଦେ. ବି. (ବଙ୍କୁର ଟଙ୍କୁର; ଅନର୍ଥକ ପ୍ରଥମ ଶବ୍ଦ)—
Ankābāṅkā ୧ । ବଙ୍କାଟଙ୍କା; ଅସମାକ ଭାବରେ ଅନେକ
ଆଁକା ବାଁକା ସ୍ଥାନରେ ବଙ୍କ—
ବାଁକା 1. Crooked; winding

୨ । ସର୍ପାକୃତିବିଶିଷ୍ଟ—2. Zigzag; meandering.
ସେହି ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ଅଙ୍କାବଙ୍କା ସାତ ଭଲ ପଦ ବାଟ ।
ପଦାରମ୍ଭୋଦ୍ଧାନ - ଗନ୍ତବ୍ୟ ।

ଅଙ୍କାବତାର—ସଂ. ବି. (୨ଣ୍ଡି ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଙ୍କ + ଅବତାର)—
Ankābatāra ନାଟକର ଗୋଟିଏ ଅଙ୍କ ଶେଷରେ ଅଭିନେତା
ମୁଖରେ ଆଗାମୀ ଅଙ୍କ ବିଷୟର ସୂଚନା—
The close of an act of a drama preparing the audience for the following act.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଅ	କ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ସ	ଗ	ଙ	ଞ	ଟ	ଡ

ଅଙ୍କି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କ ଧାତୁ)—୧ । ଶୂରପାଖରେ ଦିଆଯିବା ବାଡ଼ି;

Anki ଘେରବନ୍ଧ—1. Fencing; enclosure.

୨ । ଶୂରପାଖରେ ବାଡ଼ି ବୁଜା ଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନ—

2 An enclosed place.

୩ । ଶୂରପାଖରେ ବାଡ଼ି ବୁଜା ଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନର ଦ୍ୱାର ଦେଶରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବଡ଼ ବା ବାଉଁଶକଣିର ଢାଙ୍କି—

3. A split-bamboo-door used as a door for an enclosed place.

୪ । ଅଟେଇ; ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଆବକ ରଖିବା ପାଇଁ ଘେରୁ ହୋଇ ଥିବା ସ୍ଥାନ—4 A fold.

ଅଙ୍କିଆ—ଦେ. ବି.—ଅଙ୍କିର (ଦେଖ)

Ankiā Ankirā (See)

ଦେ. ବିଣ. (ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗରେ ଲାଗେ ।)

୧ । ଅମୂଳ ସଂଖ୍ୟାର ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ—1. Shaped like the figure of a certain digit.

ବୃତ୍ତାକୃତି ଗୁଣାଅଙ୍କିଆ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଅଠଅଙ୍କିଆ ।

ଫଳାରମୋହନ—ହମାଣିଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

୨ । ରାଜାଙ୍କ ରାଜତ୍ୱର ଅମୂଳ ଅଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

2. Relating to such and such a year of a Raja's reign.

(ଯଥା—ନ ଅଙ୍କିଆ ମରୁଡ଼ିରେ ଗାଁଟି ଶୁରପାଖରେ ହୋଇଗଲା ।)

ଅଙ୍କିକା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅଙ୍କକ + ଶ୍ରୀ. ଆ)—ଅଙ୍କକର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Ankikā Feminine of Ankaka

ଅଙ୍କିତ—ଦେ. ବିଣ. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Ankita ୧ । ଚିହ୍ନିତ—1. Marked.

୨ । ଚିତ୍ରିତ—2 Drawn; delineated.

୩ । ଲିଖିତ—3. Written.

୪ । ଗଣିତ—4. Counted; numbered.

୫ । ଚିହ୍ନିତ ଦିଆଯାଇଥିବା—5. Branded.

୬ । ମୋହର ଦିଆ ଯାଇଥିବା—6. Sealed; marked.

ସଂ. ବି—ଚିହ୍ନ—Mark.

କନ୍ଦର୍ପ ଅଙ୍କିତ ରତ୍ନବେଳ ରଣାରଣେ । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାରିଧି ।

ଅଙ୍କିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଅଙ୍କ ଧାତୁ)—୧ । ଅଙ୍କନ କରିବା; ଚିତ୍ରଣ

Ankibā କରିବା—1. To draw a figure

ଆକା ୨ । ଚିତ୍ରର ସୀମାରେଖା ଟାଣିବା—

ଅଙ୍କନା, ଅଙ୍କନା 2. To delineate; to draw the contours.

(ଶିର—ଅଙ୍କାଇବା)

୩ । ଶୂର ପାଖରେ ବାଡ଼ି ବୁଜିବା—

3 To fence up a place.

୪ । ଲେଖିବା—1. To write

ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ରେଖା ପ୍ରାୟେ

ବ୍ରହ୍ମ ବଳିମା ଘଣ୍ଟଳ ଅଙ୍କି ବାସେ । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାରିଧି ।

ଅଙ୍କିର—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କ ଧାତୁ)—

Ankirā ୧ । ବାଡ଼ି—1. Fencing.

୨ । ଭୂମିରେ ନକସା ଅନୁସାରେ କଟାଯିବା ଚିହ୍ନ ବା ଗାର—

2. A line drawn on the land

according to a map.

୩ । ଘେରୁଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନ—3. Enclosure.

୪ । ଅଟେଇ—4. A fold.

ଅଙ୍କି—ସଂ. ବି (ଅଙ୍କ + ଇ) ଅଙ୍କ୍ୟ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅନବ ବାଦ୍ୟ—

Ankī A small drum (M. W.)

ଅଙ୍କୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କୋଟ)—ଅଙ୍କୋଟ (ଦେଖ)

Anku Ankota (See)

ଅଙ୍କୁଟ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉଟ)—ଗୁଣ୍ଠ; ଗୁଣ୍ଠ—

Ankuta A key (M. W.)

ଅଙ୍କୁଡ଼କ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉଡ଼ + କ)—ଗୁଣ୍ଠ; ଗୁଣ୍ଠ—

Ankurḍaka A key (M. W.)

ଅଙ୍କୁଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କୁଶ)—୧ । ଅଙ୍କୁଡ଼ା; ଅଙ୍କୁଶୀ; ଭିଜ

Ankurḍā ବୁସରୁ ଫଳ ଆଦି ଭୋଜିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ

ଆଁକସୀ, ଆକଡ଼ସୀ ବଜାଗୁ ଲାଗି—1. A hooked bamboo

ଆଁକୁଡ଼ି, ଆଁକୁଡ଼ା used for pecking fruits from high trees.

୨ । (ସଂ. ଅଙ୍କୋଟ)—ଅଙ୍କୋଟ (ଦେଖ)

2. Ankota (See)

ଅଙ୍କୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କୁଶ)—ଅଙ୍କୁଡ଼ା (ଦେଖ)

Ankurḍi Ankurḍā (See)

ଅଙ୍କୁର—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କୁର)—ଅଙ୍କୁରର ଭାବ ନାମ—

Ankura Popular pronunciation of the name Akrūra.

ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉର)—

୧ । ଗଜା; ଗଜରୁ ଜାତ ନୂତନ ବଜାଗୁ ଭିଜିବ—

1. Shoot or sprout from a seed.

୨ । ଭାଲର ଅଗରେ ଥିବା ନୂଆ କୋମଳ ମୂକୁଳ—

2 Young and tender shoot at the top of a branch.

୩ । ବଉଳ; କଢ଼ି—3. Bud

୪ । ଲୋମ—4. Fur

୫ । ରକ୍ତ—5. Blood.

୬ । ଜଳ—6. Water

୭ । (ରୋମ) ଟାଙ୍କୁର; (ରୋମ) ଉତ୍ତମ; ସୁଲକ—

7. Horripilation; standing on end (of the fur).

ବିଷାଦେ ହରହର ସୁଶି ରଜାର

ବସରେ ଗଲ ରୋମ ଅଙ୍କର ପୁର ଯେ । ଭଞ୍ଜ, ବୈଦେହୀଶବଳୀ ୩୮୭ ।

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳରୁ ଏ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅବଦ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଖୋଜିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ଥାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗାଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗାଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୮ । ଘାଆ ପୁରୁ ଅଧିକାଂଶେ ଘାତେ ବାହାରିବା ମାଂସର
ମୁଦ୍ରା ମୁଦ୍ରା ରକ୍ତର ଦାନା (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

8 Small particles of new flesh appearing
on a healing wound.

୧ । ଫୁଲ—9. A swelling (M W)

୧୦ । ଅବୁ—10 A tumour (M. W.).

ଅଙ୍କୁରକ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉର + କ)—

Ankuraka ପକ୍ଷୀବସା—A nest.

ଅଙ୍କୁରାକା—ଦେ. କି—ଅଙ୍କୁରକା କିମ୍ଭାର ଶିଳ୍ପରୂପ—

Ankurāibā Causative of Ankuribā.

୧ । ଗଜୁରୁକା; ମଞ୍ଜୁରୁ ଗଜା କରୁକା—

1. To cause to sprout

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବର ସୂଚନା କର
ଆରମ୍ଭ କରିବା—2. To introduce any
proposal by hints.

ଅଙ୍କୁରୋପଣ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ)—୧ । ଭଲ ବେଇବା—

Ankurōpana Planting of seedlings; trans-
plantation

୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ସୁସମାପ୍ତି—

2. The commencement of any work.

ଅଙ୍କୁରିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଙ୍କୁର + ଇତ)—ଗଜା ମାରୁଥିବା; ଗଜୁରୁଥିବା—

Ankurita Sprouted.

ଅଙ୍କୁରିତଯୌବନା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ଳୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଙ୍କୁରିତ + ଯୌବନ +

Ankuritajaubanā ଶ୍ଳୀ. ଅ)—ଯେଉଁ ଯୁବକର ଯୌବନଚିହ୍ନ

କୁଚ ଉଠି ଆସୁଛି—A girl the signs of whose
puberty are beginning to appear.

ଅଙ୍କୁରିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଙ୍କୁର)—୧ । ଅଙ୍କୁରିତ ହେବା; ଗଜୁରିବା—

Ankuribā 1. To sprout.

ଅଙ୍କୁରିତ ହେବା ୨ । ନୂଆ ହୋଇ କାଟିବା—

ଅଙ୍କୁରା, ଅଙ୍କୁରା 2. To come out anew.

ସେହି କାଳେ ତାଙ୍କର ଅଙ୍କୁରର ଦୃଶ୍ୟ

ଦୃଶ୍ୟ ଧର୍ମେ ନିଜ ଗାତ୍ରର ପଦମ୍ବ । କୃଷିସିଂହ ମହାବୀର । ଶାନ୍ତି ।

୩ । ପୁନର୍ବାର ଜୀବ ପାଇବା; ପୁନର୍ବାର ଜନ୍ମିବା—

3 To be born again; to be revived.

ଶବ୍ଦର ବାମ ଭାଗ କଲେ, ସେ ସାଧାରଣ ଅଙ୍କୁରଲେ ।

ଉପର, ପ୍ରମୋଦନୀମୁଖ ।

ଅଙ୍କୁରେଇବା—ଦେ. କି—ଅଙ୍କୁରୁଇବା (ଦେଖ)

Ankureibā Ankurāibā (See).

ଅଙ୍କୁରୋଦ୍ଗମ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଙ୍କୁର + ଉଦ୍ଗମ)—

Ankurōdgama ମଞ୍ଜୁରୁ ଗଜା ବାହାରିବା—The coming
out of sprouts from the seed.

ଅଙ୍କୁଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କୋଳ)—ଅଙ୍କୋଳ (ଦେଖ)

Ankula Ankota (See)

ଅଙ୍କୁଶ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉଷ)—

Ankuṣa ୧ । ଅଙ୍କୁଶା; ଦୃଢ଼ିତାତୁନାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ବଜ୍ର ଓ
ଜାଣ୍ଡାଗ୍ର ଲୌହଦଣ୍ଡ—

A goad; an iron-rod with a
hooked point to goad an elephant.

୨ । ଶର ପରି ମୁନ ବଙ୍କା ହୋଇଥିବା କଣ୍ଟା—

2. A hooked nail shaped like an
arrow.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବାଧା; ପ୍ରତିବନ୍ଧକ—

3 Obstacle.

ଅଙ୍କୁଶଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କୁଶ + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ଅଙ୍କୁଶ
Ankuṣagraha ଧରେ)—ମାଡ଼ୁକ—An elephant-
driver.

ଅଙ୍କୁଶଦୁର୍ବର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଙ୍କୁଶ + ଦୁର୍ବର)—
Ankuṣadurddhara ଦୁର୍ବଳ; ଯେଉଁ ଦାଗ ଅଙ୍କୁଶତାଡ଼ନାକୁ
(ଅଙ୍କୁଶଦୁର୍ବର—ଶ୍ଳୀ) ମାନେ ନାହିଁ—(an elephant)
ungovernable by the goad.

(ଯଥା—ଦାଗ ମତ୍ତ ହେଲେ ଅଙ୍କୁଶକୁ ମାନେ ନାହିଁ)

ଅଙ୍କୁଶମୁଦ୍ରା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ, ଅଙ୍କୁଶାକୃତି ମୁଦ୍ରା)—

Ankuṣamudrā ଦେବମୂର୍ତ୍ତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଜଳକୁ ଶୁଦ୍ଧ
କରିବା ପାଇଁ ଅଙ୍କୁଶାକୃତି ରଚିତ ଅଙ୍କୁଶାକୃତି ତାହାକି
ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ—A pose of the fingers (in
the shape of a hook) used in con-
secrating the water used in worship.

ଅଙ୍କୁଶା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କୁଶ)—

Ankuṣā ୧ । ଅଙ୍କୁଶ (ଦେଖ)—1. Ankuṣa (See)

ଅଙ୍କୁଶି ୨ । କଣ୍ଟା ଗଛର ବଜ୍ରାଗ୍ର କଣ୍ଟା—

ଅଙ୍କୁଶି 2. Hooked prick of plants; hooked
thorn.

ଅଙ୍କୁଶାଲଗା—ଗ୍ରା. ଅ—ସବାରି ବେହେରାମାନଙ୍କ ଭାବ ବିଶେଷ—

Ankuṣālagā A hallooing cry of Palkibearers.

[ଦ୍ରୁ—ବାଟରେ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ କଣ୍ଟା ଗଛ ବା ତାଳ ଓହୋକ-
ଥିଲେ ଓ ତାହା ସବାରିରେ ବା ମୁଣ୍ଡରେ ବାଜିବାର ଆଶଙ୍କା
ଥିଲେ ସବାରିର ଆଗ ବେହେରାମାନେ ପଛ ବେହେରାଙ୍କୁ ଏ ଭାବ
ଭାବ ସୂଚକ କରନ୍ତି । ଏଥିର ଅର୍ଥ—ସାବଧାନ ! ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ
ଝୁଲୁଥିବା କଣ୍ଟା ଯେପରି ମୁଣ୍ଡରେ ନ ବାଜେ ।]

ଅଙ୍କୁଶି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍କୁଶ)—୧ । ଅଙ୍କୁଶ (ଦେଖ)

Ankuṣi 1. Ankuṣā (See)

୨ । ଛୋଟ ଅଙ୍କୁଶ—2. A small hook.

ଅଙ୍କୁଶ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉଷ)—ଅଙ୍କୁଶ (ଦେଖ)

Ankuṣa Ankuṣa (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଂଶର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅଙ୍କେଇତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. (ଗୁହାଳର ପୁରୁଣାକାଳଥା ଅବଧାନମାନେ
(Ankeitra ପିଲାଙ୍କୁ ସତରଫଳା ଘୋଷାଇବାବେଳେ ଉଚ୍ଚାରଣ
ଶବ୍ଦ)—The wrong pronun ciation
of the quadruthong 'ñktra'

ଅଙ୍କେଇବଙ୍କେଇ ଯିବା—ଦେ. କି. (ସ. ବନ୍ଧ)—ସର୍ପପରି ଇତସ୍ତତଃ ବନ୍ଧ
Ankei bañkei jibā ଗତି କରିବା—To move in a
ଆକିସିଏ ବାକିସିଏ ଯାଞ୍ଚା crooked manner like the
ଏକେବେକେ ଯାଞ୍ଚା serpent.

ଅଙ୍କେଇବା—ଦେ. କି—ଅଙ୍କାଇବା (ଦେଖ)
Ankeiba Ankeiba (See)

ଅଙ୍କୋଟ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉଟ)—ଧଳା କାଠର ବନ୍ୟ କଣ୍ଟା
Ankota ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଛ—A wild tree; Alangium
ସଂ ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଅଙ୍କୋଟ; Hexpetalum

ଅଙ୍କୋଟକ; ଅଙ୍କୋଠ; [ଏ ଗଛ ପାଦାଢ଼ିଆ ଭୂମି, ପଥର

ଅଙ୍କୋଳ; ଅଙ୍କୋଟି; ସଜ୍ଜ ଓ ପଦ୍ମତର କାନ୍ଥରେ ଉଠେ;

ବାମକ; ବିଷୟ; ଘାଣ୍ଟିକାଳ, ଏହାର ତାଳ ଭରି ତେମଡ଼ି;

ଦୃଢ଼କଣ୍ଟକ; ଲମ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ; ଏହାର ପତ୍ର ଛ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ ବା ଛଅ

ଓ—ଅଙ୍କୁ, ଅଙ୍କୁ; ଅଙ୍କୁଡ଼ା; ଶାଖାବିଶିଷ୍ଟ; ଏହା କଷ୍ଟ କଷ୍ଟାୟୁଷ୍ୟ

ଅଙ୍କୁଲ, ଧଳା ଅଙ୍କୁ; ଧଳାଙ୍କୁଡ଼ା ରେତକ, ଉଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ; ସ୍ୱିଷ୍ଟ ଓ ଲଘୁ;

ଆଙ୍କୋଡ଼; ଧଳାଆଙ୍କୁଡ଼ା; ଧଳା ଏହାର ଫଳ ମଧୁର, ଶୀତବର୍ଣ୍ଣ, ଗୁରୁ

ଅଙ୍କୋଳ, ଡେରା; ଡେରା ପାକ, ବଳବର୍ଦ୍ଧକ, ବିରେତକ ଓ

ତେ—ଉତ୍ତୁଗା ଶ୍ରେଷ୍ଠଜନକ, ଏହା ଦାହ, କ୍ଷୟ ଓ

ରକ୍ତଦୋଷ ରୋଗରେ ଉପକାରୀ । ଏହାର ଫଳ ବିଷ କାମୁଡ଼ାର

ବିଷହାରକ । ଏହାର ମୂଳର ଚୋପା ବମନକାରକ; ମୂଳକୁ ଶୁଖାଇ

ତୁଣ୍ଡି କରି କୁଷ୍ଠ ଓ ଉପଦଂଶ କ୍ଷତରେ ଛୁଷ୍ଟଲେ କ୍ଷତ ଶୁଖିଯାଏ ।

ଏହାର ରସ ବିଷନାଶକ । ଲୋକେ କହନ୍ତି ଯେ ଏହାର ମଞ୍ଜିରୁ

ବାହାରିବା ତେଲରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମଞ୍ଜିକୁ ଉଜାଇ ପୋଛି ଦେଲେ

ସେ ଗଜରୁ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଗଛ ଉଠେ । ପୁଷ୍ପଭେଦରେ ଅଙ୍କୁଲ ଭିନ୍ନ

ପ୍ରକାର—ରକ୍ତ, ଶ୍ୱେତ ଓ କୃଷ୍ଣ ।

ଅଙ୍କୋଟକ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କୋଟ + କ)—ଅଙ୍କୋଟ (ଦେଖ)

Ankotaka Ankota

ଅଙ୍କୋଠ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉଠ)—ଅଙ୍କୋଟ (ଦେଖ)

Ankoṭha Ankota (See)

ଅଙ୍କୋତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ.—(କମ୍ପା ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଙ୍କ + ଉତ୍ତଥ)—କରତଳ; ପଦ-

Ankottha ତଳ ଆଙ୍ଗୁଳରେ ଧୂଳି, ଅଙ୍କୁଶ ଚିହ୍ନ ଓ ଚିହ୍ନରୁ ସୂଚିତ

(ପୁରୁଷର ସୁଲକ୍ଷଣ)—(good signs) Due to a

man having got some auspicious

marks on the palm and sole of his

feet

ଗୁଣେତ୍ତ ଅଙ୍କୋତ୍ତ ବ୍ୟାକେ, ଆଅନ୍ତ ପଞ୍ଚାଶ ଲକ୍ଷଣେ ।

ପ୍ରାଚୀନ—ପୁରୁଷମାନେ ଲକ୍ଷଣାବଦ୍ଧ ।

ଅଙ୍କୋଳ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉଲ)—ଅଙ୍କୋଟ (ଦେଖ)

Ankola Ankota (See)

ଅଙ୍କୋଲ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + ଉଲ)—ଅଙ୍କୋଲର ଅନ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ—

Ankola Another pronunciation of Ankola

ଅଙ୍କୋଲସାର—ସଂ. ବି. (ଅଣ୍ଟା ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଙ୍କୋଲ + ସାର)—ଅଙ୍କୋଟ

Ankolāsāra ଗଛର ନିର୍ଯ୍ୟାସ; ଏହା ବିଷ—The juice or

essence of the Ankota tree, (which

is a poison).

ଅଙ୍କୋଲିକା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କପାଳିକାର ଅନ୍ୟ ଆକାର)—ଅଙ୍କପାଳିକା;

Ankolika ଆଲିଙ୍ଗନ—Embrace (M W.).

ଅଙ୍କ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଅଙ୍କନ କରିବା ଯୋଗ୍ୟ;

Ankya ଯାହା ଅଙ୍କିତ ହେବା ଉଚିତ—1. Fit to be drawn

or delineated

୨ । ଗଣନାୟ—Fit to be counted.

୩. ବି. (ଯାହା ଅଙ୍କ ବା ଛୋଡ଼ରେ ରଖାଯାଇ ବାନ୍ଧିତ ହୁଏ)—

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅନନ୍ତ ବାଦ୍ୟ (ଯଥା—ମୃଦଙ୍ଗ, ପଞ୍ଜୋଜ, ତୋଲକ,

ଉତ୍ତୀ, ବେଲ)—A small drum

ଅଙ୍ଗରାଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ. (ପ୍ରାଚୀନ, ଇଂ. Angle ଅଙ୍କୁ

Angraj ଇଂ. English, ଇଙ୍ଗ୍ରାଜ୍

ଇଂବେଜ, ଇଂବେଜ, ଫ୍ରେ. Anglaise, ଅଙ୍ଗ୍‌ଲେ)—

ଅଙ୍ଗ୍ରାଜ୍ ଇଙ୍ଗ୍ରାଜ (ଦେଖ)—Ingrāja (See)

ଅଂରେଜ, ଅଙ୍ଗ୍‌ରେଜ

ମ. ଇଂରାଜ

ଅଙ୍ଗ୍ରାଜି—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଶ.—ଇଙ୍ଗ୍ରାଜି (ଦେଖ)

Angraji Ingraji (See)

ଅଙ୍ଗାଲିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କି.—(ଲୁଗାକୁ) ହକାଳିବା; ଧୋଇବା—

Angaliba To wash (clothes).

ଅଙ୍ଗଲେଇବା—ଗ୍ରା. କି. (ସଂ ଅଙ୍ଗୁଳ)—ଅଙ୍ଗୁଳେଇବା (ଦେଖ)

Angleiba Anguleiba (See)

ଅଙ୍ଗଶା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ ଅଙ୍ଗୁଶ)—ଅଙ୍ଗୁଡ଼ି; ଅଙ୍ଗୁଶା

Angśa ବିଶିଷ୍ଟ ବଡ଼ ବଣଦଣ୍ଡ; ଅଗରେ ହୁକ ଲାଗିଥିବା ଲଗି—

A long pole with a hook at the top

to pluck fruits from high trees.

ଅଙ୍ଗ (ଧାତୁ)—ସଂ. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ) ୧ । ପାଇବା; ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା—

Ang (root) 1. To get.

୨ । ନେବା; ଗ୍ରହଣ କରିବା—2. To take.

୩ । ଯିବା; ଗମନ କରିବା—3. To move.

୪ । ଚିହ୍ନ ଦେବା—4. To mark.

ଅଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍କ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ଗତି କରେ)—

Anga ୧ । ଦେହ; ଗାତ୍ର; ଶରୀର—1. Body.

ଆଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବର ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା.—
'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉଁ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅଁ' ଦେଖିବେ; 'ବୋଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବୋଧୁଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶିନାଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଶରୀରର ଅବୟବ; ଦେହର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଅଂଶ—

(ଯଥା—ହସ୍ତ; ପଦ; ମୁଖ)—2. Limb;
a member of the body.

୩ । ଭାରତର ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରଦେଶ ବା ରାଜ୍ୟ—

3. Name of a province or kingdom
of ancient India.

[ଦ୍ର—ଆଧୁନିକ ବିହାରର ଭଗଲପୁରର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଅଞ୍ଚଳ; ଶକ୍ତି-ସଙ୍ଗମତନ୍ତ୍ର ମତରେ ଅଙ୍ଗ ଦେଶ ବୈଦ୍ୟନାଥଠାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଥିଲା—ଜଗବନ୍ଧୁ ପ୍ରା—ଉତ୍କଳ । କର୍ଣ୍ଣିଙ୍କୁ ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଅଙ୍ଗର ରାଜପଦରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିଥିଲେ । ଅଙ୍ଗ ବଙ୍ଗ ଓ କଳିଙ୍ଗ ଏହି ଭିନ୍ନଗୋଟି ପ୍ରଦେଶ ପରସ୍ପରର ସନ୍ଧିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଥିବାର ଐତିହାସିକ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରୁ ଦେଖାଯାଏ ।]

ସାମାନ୍ୟ ନଗର ଗୋଟି ଅଙ୍ଗ ଦେଶ

ତହିଁମଧ୍ୟରେ ବହୁର କରହସ୍ତ ବାସ । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ଉଦ୍ଭୋଗ ।

୪ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଅଂଶବିଶେଷ—

4. A part or portion of any thing.

* । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅଂଶ—

5. A part of a work or institution.

୬ । ଅଂଶ—6. Part; portion.

୭ । ଉପକରଣ; ଉପାଦାନ—

7 Material; ingredient.

୮ । ମନ—8. Mind.

୯ । ଆକୃତି—9. Shape.

୧୦ । ବିଦ୍ୟା ବା ବିଜ୍ଞାନର ବିଭାଗ—10. Department
of a science or an art.

୧୧ । ପୁସ୍ତକର ଅଂଶ ବା ଭାଗ—

11. A part of any book.

୧୨ । ବିଭାଗ ବା ବିଭକ୍ତି ଅଂଶ—

12 Division; subdivision.

୧୩ । ଦେଶାଂଶ—13. A part of
a country; locality.

୧୪ । ଜ୍ଞାନ—14. Wisdom.

୧୫ । ରାଜ୍ୟର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଉପାଦାନ—15. The different
requisites or ingredients of a
kingdom; a limb of royalty

(ଯଥା—ସ୍ୱାମୀ, ଅମାତ୍ୟ, ସୁହୃଦ୍, କୋଷ, ରାଜ୍ୟ, ଦୁର୍ଗ, ସେନା,
ପ୍ରଜା ଓ ପୁରୋହିତ ।) .

୧୬ । ବେଦର ମନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ—

16. Name of a formula in the Vedas.

୧୭ । ମନ୍ତ୍ର ବା ଉପଦେଶର ପାଞ୍ଚ ଅଂଶ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ—

17. One of the 5 limbs of a mantra
or advice.

(ଯଥା—୧. କର୍ମୀରମ୍ବୋପାୟ; ୨. ପୁରୁଷ ଦ୍ରବ୍ୟ ସମ୍ପଦ;
୩. ଦେଶକାଳ ବିଭାଗ; ୪. ବିପତ୍ତି ପ୍ରଣାଳୀ; ୫. କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି ।)

୧୮ । ବେଦାଙ୍ଗ; ବେଦର ଅବୟବ ଗ୍ରନ୍ଥ (ଯଥା—ଶିକ୍ଷା, କଳ୍ପ,
ବ୍ୟାକରଣ, ନିରୁକ୍ତ, ଜ୍ୟୋତିଷ ଓ ଛନ୍ଦ ଏହି ୬ଗୋଟି)—

18. One of the six departments or
divisions of the Vedas.

୧୯ । ଗ୍ରନ୍ଥୋକ୍ତ ବିଷୟ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଉଦାହରଣ—
19. An illustration.

୨୦ । ଜୈନମାନଙ୍କର ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—

20. Name of a religious tract of the
Jainas.

୨୧ । ନଜେ; ସ୍ୱୟଂ—21 Self.

(ଯଥା—ଅଙ୍ଗୀକାର)

୨୨ । ଅପ୍ରଧାନ ବିଷୟ—22. Anything secondary.

ସଂ. ବିଶ—ଗୌଣ; ଅପ୍ରଧାନ—Secondary; unessential.

ସଂ. ଅ. (ସଂବୋଧନରେ ବ୍ୟବହୃତ)—ହେ—Oh !

ଅଙ୍ଗକଶାୟ—ସଂ. ବି. (ଶୃଙ୍ଗୀ ତରୁ)—ପୁରୁଷବୀର୍ଯ୍ୟ—

Angakashāya The semen virile (M. W.)

ଅଙ୍ଗଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ଅଙ୍ଗକୁ

Angagraha ଅନ୍ତର୍ମଣ କରେ)—

୧ । ଶରୀରର ବେଦନା—1. Bodily pain.

୨ । ଧନୁ ଞ୍ଜୁଙ୍କାର ରୋଗ—2. Tetanus; spasm,

ଅଙ୍ଗଘଷା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଙ୍ଗ ଓ ଘର୍ଷଣ; ଯେ ସେବା କଲ୍ଲ ବେଳେ
Angaghashā ପ୍ରଭୃତି ଅଙ୍ଗରେ ନିଜ ଅଙ୍ଗକୁ ଘଷେ ବା ଲଗାଏ)—
ଗାଁ ସବା ୧ । ଅଙ୍ଗଲଗା; ଯେଉଁ ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ଅଙ୍ଗ-

ସେବା କର୍ମ କରେ—1. Personal
(servant); rendering personal
service to the master.

୨ । ଯେଉଁ ଦାସୀ ପ୍ରଭୃତି ସହବାସ କରେ—

2. (a maid servant) Who is
cohabited by the master.

୩ । ଦେହ ଘଷିବା ବା ସଂବାହନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

3. (a person) Who massages another.

୪ । ଦିହଘଷା; ଯେଉଁ ପାଳିତ ଜୀବ (ଯଥା—ବରଘ, କୁକୁର) ମନୁଷ୍ୟର ଦେହରେ ଘଷି ଦେବାକୁ ବା ସଂବାହନ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖରେ ରହିବାକୁ ସୁଖ ପାଏ—

4. (a pet animal) Loving to rub its
limbs against the body of its
master.

* । ଅତି ଘନିଷ୍ଠ—5. Very intimate.

୬ । ଅତି ପ୍ରିୟ—6 Very pet.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅଙ୍ଗଲିନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—୧ । ଅଙ୍ଗରଙ୍ଗୀ (ଦେଖ)
 Angachālana 1. Angabhangī (See)
 ୨ । ଦେହର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଅଙ୍ଗକୁ ଏଣେ ତେଣେ ଚଳାଇବା—
 .. Movement of one's limbs.

୩ । ବ୍ୟାୟାମ—3. Physical exercise

ଅଙ୍ଗଲିନା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—ଅଙ୍ଗଲିନ (ଦେଖ)
 Angachālana Angachālana (See)

ଅଙ୍ଗଛଦ—ସଂ. ବି. —(ଅଙ୍ଗ + ଛଦ ଧାତୁ = ଘୋଡ଼ାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ;
 Angachchhada ଯାହା ଦେହକୁ ଘୋଡ଼ାଏ; ସଜ୍ଜଯୋଗୁଁ ଛ
 ସ୍ଥାନରେ ଛ;)—ପୋଷାକ—Dress.

ଅଙ୍ଗରେ ଦେଲେ ଅଙ୍ଗଛଦ, ହୋଇଲେ ସେ ବହୁତ ପ୍ରମୋଦ ।

ବ୍ୟାୟାମ—ବସନ୍ତ ସମୟ ।

ଅଙ୍ଗଛେଦ ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅଙ୍ଗ + ଛେଦ; ସଜ୍ଜଦ୍ୱାରା ଛ ସ୍ଥାନରେ
 Angachchheda ଛ ଅଦେଶ)—ଦେହର ଅଙ୍ଗବିଶେଷର
 କର୍ତ୍ତନ—Mutilation; Dis-memberment of
 any limb.

ଅଙ୍ଗଛେଦନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅଙ୍ଗ + ଛେଦନ; ସଜ୍ଜଦ୍ୱାରା ଛ
 Angachchhedana ସ୍ଥାନରେ ଛ ଅଦେଶ)—ଅଙ୍ଗଛେଦ (ଦେଖ)
 Angachchheda (See)

ଅଙ୍ଗଛୁଆଁ—ଦେ. ବି. (ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ.)—ଅଙ୍ଗଲଗା (ଦେଖ)
 Angachhuāñ Angalagā (See)
 ଦେ. ବି.—ଅଙ୍ଗସ୍ପର୍ଶକରଣ—Act of touching the
 body.

ଅଙ୍ଗଛୁଇଁବା—ଦେ. କି.—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଙ୍ଗ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା—
 Angachhuiñbā 1. To touch a person's body.
 ଅଙ୍ଗଛୁଆଁ ୨ । ଦେହ ସ୍ପର୍ଶ କରି ଶପଥ କରିବା; ଦେହ ଛୁଇଁବା—
 ବଦନ ଛୁଆଁ 2 To take an oath by touching
 a limb.

୩ । ରମଣ କରିବା—To cohabit

ଦାସୀ ଅଙ୍ଗ ଛୁଇଁବାକୁ ବାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥାନ ହେବେ । ପ୍ରାଚୀ, ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା ।

ଅଙ୍ଗଜ—ସ. ବି. —(ଅଙ୍ଗ + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଅଙ୍ଗରୁ ଜାତ—
 Angaja Born of the body
 (ଅଙ୍ଗଜା—ଶ୍ଵୀ) ସ. ବି.—୧ ପୁତ୍ର; ପୁଅ—1. Son.

୨ । ମଦ୍ଧତା; ନିଶା—2. Drunkenness;

intoxication

୩ । ରକ୍ତ—3. Blood

୪ । ମୁଣ୍ଡର ବାଳ—4 Hair of the head

୫ । କାମ; ମଦନ—5. Cupid; the God of Love.

୬ । ରୋଗ—6. Disease.

୭ । ଲେମ୍ବ—7. Fur.

ଅଙ୍ଗଜା—ସ. ବି. ଶ୍ଵୀ (ଅଙ୍ଗଜ + ଶ୍ଵୀ. ଅ)—ଅଙ୍ଗଜର ଶ୍ଵୀଲିଙ୍ଗ—
 Angajā Feminine of Angaja.

ସ. ବି. ଶ୍ଵୀ—କନ୍ୟା; ଝିଅ—A daughter

ଅଙ୍ଗଜ୍ୱର—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ)—ରକ୍ତସନ୍ତା ରୋଗ—

Angajwara Tuberculosis.

ଅଙ୍ଗଟ—ଦେ. ବି.—ଅଙ୍ଗୋଟ (ଦେଖ)

Angat Angota (See)

ଅଙ୍ଗଠି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ)—୧ । ଅଙ୍ଗୁଳ—1. Finger.

Angathi ୨ । ମୁଦ୍ର—2 Finger-ring.

ଆଂଟି ୩ । (ସ. ଅଙ୍ଗତ) ନିଆଁ ଗଦା; ଧୁନ—

3. A heap of fire.

ଅଙ୍ଗଣ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ପ୍ରଶସ୍ତାପ୍ତେ. ନ; ଯାହାର ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ଅଛି କିମ୍ବା
 Angana ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅନ)—ଅଙ୍ଗନ; ଅଗଣା; ଗୃହ-
 ଚତ୍ତର—Courtyard (M. W.)

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଚନ୍ଦ୍ର କରେ ଅଙ୍ଗଣ । ଭକ୍ତ, ବୈଦେହ୍ୟବଳାସ ୨।୧ ।

ଅଙ୍ଗଣା—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗନ + ଆ)—ଅଙ୍ଗନ; ଅଙ୍ଗଣା; ଗୃହଚତ୍ତର—
 Angana Courtyard (M. W.)

ଭୂମି ପୃଥ ସ୍ୱଳ୍ପେ ଛଅଗୋଟି ବଳଭଣ୍ଡା, ପଳାଇଲେ ଛଅଗୋଟି ସେ ଯୁଦ୍ଧ ଅଙ୍ଗଣ ।

କୃଷ୍ଣବିହାର 'ମହାବଳା' ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଅଙ୍ଗତି—ସଂ. ବି.—(ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ଅତି)—

Angati ୧ । ଅଗ୍ନି—1 Fire.

୨ । ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ (ଦେଖ)

2. Agnihotri (See)

୩ । ବିଷ୍ଣୁ—3 Bishṇu

ଅଙ୍ଗତ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ତ୍ରା ଧାତୁ, ରକ୍ଷା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; = ଅଙ୍ଗକୁ
 Angatra ଯାହା ରକ୍ଷା କରେ)—

୧ । ଅଙ୍ଗରକ୍ଷକ; ବର୍ମ; ସାଞ୍ଜୁ—1. Coat of mail.

୨ । ଅଙ୍ଗରଖା; କୁରୁତା—2 Coat

ଅଙ୍ଗତ୍ରାଣ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ତ୍ରା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Angatṛāṇa ଅଙ୍ଗତ୍ରା (ଦେଖ)— Angatra (See)

ବ୍ୟାପ୍ତବର୍ମ—ଅଙ୍ଗତ୍ରାଣେ ସବଙ୍ଗ ଅବର ।

ରାଧାକାଥା, ମହାଭାରତ ।

ଅଙ୍ଗଦ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ଦେ ଧାତୁ = ଶୋଭା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ);

Angada ୧ । ବାଜୁ; ଢାଡ଼; ବାହୁତୁଣ୍ଡ—1. An armlet;
 a bracelet for the upper arm.

୨ । ଗାମୁଛା, ଗାତ୍ରମାର୍ଜନୀ—2. Towel; napkin.

୩ । ମର୍କଟର ବାଳାର ପୁତ୍ର—

3. Name of the son of the monkey
 king Bālī.

୪ । ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଦୁଇ ପୁତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏକ—

4. Name of one of the two sons of
 Lakshmana.

ଅଙ୍ଗଦ ଚନ୍ଦ୍ରବେଦ ଦୁଇ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବାସନ୍ତ ଲାଭ ହୋଇ ।—କଳାଧର, ଭଗବତ ।

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁରାଣରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧ' ଦେଖିବେ, 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

* । ଗଦର ପୁତ୍ରବିଶେଷ—5 Name of a son of Gada

ସଂ. ବିଶ. (ଭଞ୍ଜୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ)—ଅଙ୍ଗଦେବ ଯୋଗୁଁ ମୃତ—
Dead after mutilation.

ବୋଲେ ଲେଖକ ଏ ପଦ

କଲେହେ ହେବୁ ଅଙ୍ଗଦେବ । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀ. ୪୧୨ ।

ଅଙ୍ଗଦା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଙ୍ଗଦ + ଆ)—ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗର ଦୃଷ୍ଟି ନାମ—
Angadā Name of the she-elephant

guarding the south
(ପିଙ୍ଗଳା ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।)

ଅଙ୍ଗଦେଶ—ସଂ. ବି. ୧ । ଅଙ୍ଗନାମକ ରାଜ୍ୟ, ଅଙ୍ଗ ୩. (ଦେଶ)
Angadesa 1 Anga 3. (See)

୨ । ଶରୀର; ଦେହ—2. Body

ଅଙ୍ଗନ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ପ୍ରଶସ୍ତାର୍ଥେ ନ; ଯାହାର ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ଅଛି)
Angana ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣେ ଅନ—

୧ । ଅଗଣା; ଗୃହଚତ୍ବର—1 Courtyard

୨ । କ୍ଷେତ୍ର—2 Area.

୩ । (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ) ଭ୍ରମଣ—

3. Act of walking. (M. W.)

ଅଙ୍ଗନା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଙ୍ଗ + ପ୍ରଶଂସାର୍ଥେ. ନ + ଶ୍ରୀ. ଆ)—

Anganā ୧ । ଶ୍ରୀ; ନାରୀ—1 Any woman; a female.

୨ । ସୁନ୍ଦର ଅଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟା ଶ୍ରୀ —2 A woman with graceful limbs.

୩ । ଭୃତ୍ବର ଦିଗର ଦୃଷ୍ଟି 3. Name of the female elephant guarding the North.

୪ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜନ୍ମରାଶି—4 (astronomy) Virgo; one of the twelve zodiacal signs.

ଅଙ୍ଗନାପ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ତତ୍; ଶ୍ରୀମାନେ ବଳା ପିଞ୍ଜସୁବା
Anganāpriyā ଗୋଡ଼ରେ ଗୋଇଠା ମାଲିଲେ ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷ

ଫୁଲ ଫୁଟିବାର କବିପ୍ରସିଦ୍ଧ ଥିବାରୁ)—

ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷ—The tree Janesia Asoca

ଅଙ୍ଗନ୍ୟାସ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ତତ୍)—ଦେବପୂଜା ଭବିଷ୍ୟରେ ଶକ୍ତି
Anganyāsa ବା ମହାଶୟା ଭଜାରଣ ପୂର୍ବକ ଦେହର ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗକୁ ଛୁଇଁବା କ୍ରିୟା—A ritual of touching certain parts of the body while uttering the component parts of a formula during worship.

[ଯଥା—ଗାୟତ୍ରୀମନ୍ତ୍ରର ଅଙ୍ଗନ୍ୟାସ :—ଓଁ ଭୃଃ ହୃଦୟାୟ ନମଃ, ଓଁ ଭୃଃ ହୃଦୟେ ସ୍ବାହା, ଓଁ ସ୍ପଷ୍ଟା ଶିଖାୟେ ନମଃ; ଓଁ ତସ୍ମାଦ୍ଭବରେଣ୍ୟଂ କବଚମ୍ଭୁ ହୃଦୟାୟ, ଓଁ ଭର୍ଗୋଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି ସଂସ୍ୱେ ଯୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ କରତଳକରପୃଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ଅସ୍ତାୟ ।

ଫଟ୍; ଏହିପରି ସବୁ ମନ୍ତ୍ରର ଅଂଶ ଭଜାରଣପୂର୍ବକ ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ଅଙ୍ଗ ଶ୍ରେଣୀ କରବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।]

ଅଙ୍ଗପାଳି—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ପାଳ ଧାତୁ + ଭାବ. ର)—ଅଙ୍ଗପାଳି;
Angapālī ଅଲଙ୍ଗନ, କୁଶୁଭବା—An embrace.

ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ରୁ, ଅଙ୍ଗ + ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ)—୧. ଅଙ୍ଗ ଓ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ;
Angapratyāṅga ଦେହର ଅଙ୍ଗ ଓ ଅଙ୍ଗଶାଖାଗଣ—

1 All the members or limbs of the body; the main and the minor members of the body.

୨ । ସର୍ବାଙ୍ଗ; ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଅଂଶ—

2. The whole of the body.

[ଦ୍ରୁ—ଶରୀରର ହସ୍ତପଦାଦିକୁ ଅଙ୍ଗ ବୋଲିଯାଏ ଓ ଅଙ୍ଗର ଶାଖାକୁ (ଯଥା—ଅଙ୍ଗୁଳ) ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ବୋଲିଯାଏ ।]

ଅଙ୍ଗପ୍ରାୟାସ୍ଚିତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଙ୍ଗଶୁଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥ ଅନୁଷ୍ଠିତ
Angaprayāścitta ପ୍ରାୟସ୍ଚିତ୍ତ)—୧ । ଶରୀରର ଅଙ୍ଗକୁ ଶୁଦ୍ଧ

ବା ପାପମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁଷ୍ଠିତ ପ୍ରାୟସ୍ଚିତ୍ତ କର୍ମ—

1 Expiation of bodily impurity; ceremonial purification of the body

୨ । ମୃତକାଶୌଚଦ୍ୱାରା ଅଶୁଦ୍ଧ ଦେହର ଶୋଧନ—

2 Expiation of bodily impurity arising from death in a family (M.W.)

ଅଙ୍ଗ ବାଙ୍ଗ କାଳିଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ରୁ, ଅଙ୍ଗ + ବାଙ୍ଗ + କାଳିଙ୍ଗ)—

Anga baṅga kaṅga ବାଙ୍ଗ ଓ ବିହାରଭୂମି; ପରସ୍ପର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ତିନି ଗୋଟି ଭିତ୍ତିଭାସପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରଦେଶ—

The three adjacent countries of Bihar, Bengal and the Oriya speaking tracts.

[ଦ୍ରୁ—ଅଙ୍ଗ—ଅଧୁନିକ ବିହାର; ବାଙ୍ଗ—ଅଧୁନିକ ବାଙ୍ଗଳା; କାଳିଙ୍ଗ—ଅଧୁନିକ ଓଡ଼ିଶା ଓ ଗଞ୍ଜାମ ।]

ଅଙ୍ଗବାଳା—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ତତ୍; ଅଙ୍ଗ + ବାଳ)—ଅଙ୍ଗବାଳା;
Angabālā ସୈନ୍ୟ; ଅଙ୍ଗଦେଶୀୟ ସେନା—The troops from the Anga country.

ବରଗଣ ଅଙ୍ଗବାଳା ଭାବରେ ଦେଖ

କୈଳାଶ ସିଂହର ବଶେ ପଦ ପା ଅଙ୍ଗ ବାଳା ୧୮୫-୧୬, ୧୫ ।

ଅଙ୍ଗବିକାର—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ତତ୍; ଅଙ୍ଗ + ବିକାର)—

Angabikāra ୧ । ରୋଗାଦିଦ୍ୱାରା ଅଙ୍ଗବାନକର କଦାକାର ଅବସ୍ଥା—1. Bodily deformity due to disease.

୨ । ବିକଳାଙ୍ଗତା; ଅଙ୍ଗହାନି; ଦେହର କୌଣସି ଅଙ୍ଗ କଟିଯିବା ଅବସ୍ଥା—2. Mutilated condition of the limbs.

୩ । ରୋଗ—3. Disease.

୪ । ମୂର୍ଚ୍ଛା—4. Collapse; fainting.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଭୟ	ଭୂ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଭୟ	ଭୂ	ଭ

* । ଅପସ୍ମାର; ମୃଗିରୋଗ—5 Epilepsy

ଅଙ୍ଗବିକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ, ଅଙ୍ଗ+ବିକ୍ରମ)—

Angabikṛuti ୧ । ଅଙ୍ଗବିକାର (ଦେଖ)

1. Angabikāra (See)

୨ । ଦେହସ୍ୱଳ୍ପତାଦ୍ୱାରା ସଙ୍କେତ, ଲସାର—

୨ Wink; nod; sign (M. W.).

ଅଙ୍ଗବିକ୍ଷେପ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଙ୍ଗ+ବିକ୍ଷେପ)—

Angabikshepa ୧ । ଅଳସ୍ୟ ବା ରୋଗରୁ ଦେହ ମୋଡ଼ା

ଉଡ଼ି ଦେବା କମ୍ପା ଗୋଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଶୁଷ୍ପିଷ୍ଟ ଦେବା—

1 Twisting ie spreading and contracting of the limbs to drive away lethargy or due to pangs.

୨ । ନୃତ୍ୟାଦିରେ କଳାୟୁକ୍ତ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ—

2. Artistic gesticulations during dancing.

ଅଙ୍ଗବିଜ୍ଞାନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ, ଅଙ୍ଗ+ବିଜ୍ଞାନ, ଅଙ୍ଗବିଜ୍ଞାନ)

Angabijñāna ବିଜ୍ଞାନ—୧ । ଶାରୀରିକବିଜ୍ଞାନ; ଦେହବିଜ୍ଞାନ—

1. Physiology, anatomy.

୨ । ସାମୁଦ୍ରିକ ବିଦ୍ୟା, ହାତ ଦେଖି ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଓ

ଭାଗ୍ୟଗଣନା ବିଦ୍ୟା—2 Palmistry

୩ । ଦେହରେ ଥିବା ଚିହ୍ନଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଓ

ଭାଗ୍ୟଗଣନା ବିଦ୍ୟା—

3. Chiromancy, knowledge of lucky or unlucky marks on the body

୪ । ବ୍ୟାକରଣ ଶାସ୍ତ୍ର—4 Grammar.

ଅଙ୍ଗବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା, ଅଙ୍ଗ+ବିଦ୍ୟା)—

Angabidyā ଅଙ୍ଗବିଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)

Angabijñāna (See)

ଅଙ୍ଗବିନିଷ୍ଠୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଙ୍ଗ+ବିନିଷ୍ଠୟ)—

Angabiniścaya ଦୋର ଶାସ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

Horā Śāstra (See)

ଅଙ୍ଗବୈକଲ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ, ଅଙ୍ଗ+ବୈକଲ୍ୟ)—ବିକଳାଙ୍ଗତା;

Angabāikalya ରୋଗ ବା କଷ୍ଟଯିବା ଯୋଗୁଁ ଦେହରେ

କୌଣସି ଅଙ୍ଗର ହାନି—Mutilation;

deformity of any limb due to mutilation or disease

ଅଙ୍ଗବୈକୃତ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ, ଅଙ୍ଗ+ବୈକୃତ+ଅ)—

Angabāikṛuta ୧ । ଅଙ୍ଗବିକାର (ଦେଖ)

1. Angabikāra (See)

୨ । ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ (ଦେଖ)

2. Angabhangī (See)

ଅଙ୍ଗବୈକଲ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଙ୍ଗ+ବୈକଲ୍ୟ)—

Angabāikalya ଅଙ୍ଗବୈକୃତ (ଦେଖ)

Angabāikṛuta (See)

ଅଙ୍ଗବୈଗୁଣ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ, ଅଙ୍ଗ+ବୈଗୁଣ୍ୟ)—

Angabaigunya ୧ । ଅଙ୍ଗବିଶେଷର ହାନି—

1 Mutilation of a limb.

୨ । ଅଙ୍ଗବିଶେଷର ରୋଗ—2 Disease

attacking any limb

ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଙ୍ଗ+ଭଙ୍ଗୀ)—

Angabhangī ୧ । ନୃତ୍ୟ ସମୟରେ ଅଙ୍ଗବିଶେଷର କଳାୟୁକ୍ତ

ଗୁଳନ—

1. Gesticulations or artistic postures assumed during dancing.

୨ । ହାବ; ପ୍ରଣୟ ଉଦ୍ରେକାର୍ଥ ପ୍ରଣୟୀ ପ୍ରଣୟିନୀଙ୍କର କାମ-
ଚେଷ୍ଟା ବା ପ୍ରେମସୂଚକ ଅଙ୍ଗଗୁଳନା—

2 Charming postures and gesticulations assumed by lovers

ଅଙ୍ଗଭୁ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ+ଭୁ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍, ଅଙ୍ଗରୁ ଜାତ)—

Angabhū ପୁତ୍ର—Son.

ଅଙ୍ଗଭେତ ତୃତୀୟା—ଦେ. ବି.—ଉଦ୍ରେକ କୃଷ୍ଣତୃତୀୟା—The third day

Angabheta tṛtīyā of the dark fortnight

of the month of Bhādra

ଅଙ୍ଗମର୍ଦ୍ଦ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଙ୍ଗ+ମୃଦ ଧାତୁ=ଘଷିବା+କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

Angamardda ୧ । ଅଙ୍ଗସବାଦକ ଭୃତ୍ୟ, ଯେଉଁ ଶ୍ୱକର

(ଅଙ୍ଗମର୍ଦ୍ଦୀ—ଶ୍ଳୀ) ପ୍ରଭୃକ ଗୋଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଘଷିବ—

1 A servant who massages or shampoos the limbs of the master

୨ । ଅମବାତ—2 Rheumatism (M. W.)

୩ । ଯେଉଁ ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରଭୃକ ଦେହରେ ହଳଦା ତେଲ ମାଲିସ

କରେ—

3 A servant who rubs oil etc on the body of the master.

ଅଙ୍ଗମର୍ଦ୍ଦକ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ, ଅଙ୍ଗ+ମର୍ଦ୍ଦକ)—

Angamarddaka ଅଙ୍ଗମର୍ଦ୍ଦ (ଦେଖ)

(ଅଙ୍ଗମର୍ଦ୍ଦିକା—ଶ୍ଳୀ) Angamardda (See)

ଅଙ୍ଗମାର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଙ୍ଗ+ମାର୍ଜନ)—

Angamārjana ୧ । ଅଙ୍ଗସଂସ୍କାର; ଦେହକୁ ସଫା କରିବା

ପାଇଁ ଗାମୁଛା ପ୍ରଭୃତି ଦ୍ୱାରା ଘଷିବା ମାର୍ଜନା—

1. Scouring of the body with a towel.

୨ । ଶାରୀରକୁ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କରିବା କ୍ରିୟା—

2. Toilet.

୩ । ମାଲିଶ; ଗାଧୁଆ—3. Bath.

୪ । ମହୋତ୍ତରଣ ପୂର୍ବକ ଜଳବିନ୍ଦୁ ଚଷମନଦ୍ୱାରା ଶାରୀରକୁ

ଶୁଦ୍ଧକରଣ—4. Purification of the body

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ପୂଜିତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବା ପଞ୍ଚମୀ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଇ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଇ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆର୍ଣ୍ଣା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆର୍ଣ୍ଣା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

by sprinkling water on it while
reciting certain formulae.

[ଦ୍ର—ଓଁ ଆପୋହୁଷ୍ମା ମୟୋ ଭୁବସ୍ତାନ ଉଚ୍ଚେ ଦଧାତନ;
ମହେରଣାୟ ଚକ୍ଷୁସେ, ଯୋବଃ ଶିବତମୋ ରସ, ତସ୍ୟ ଭଜୟତେହନଃ,
ଭୁବଭିରବ ମାତରଃ ତସ୍ମା ଅରଜାମାମବୋ, ଯସ୍ୟ କ୍ଷୟାୟ ଜନ୍ତିଥ,
ଆପୋ ଜନୟାତ ନଃ ॥ ଏହିପରି କେତେକ ମନ୍ତ୍ର ଭଜାବଶ୍ୟ ପୂର୍ବକ
ଦେହରେ ଜଳବିନ୍ଦୁ ଛିଞ୍ଚି ଅଙ୍ଗମାର୍ଜନ କରାଯାଏ ।]

* । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଅଙ୍ଗମାର୍ଜନା; ଗାମୁଛା—

5 Towel; napkin

ଅଙ୍ଗମାର୍ଜନା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗମାର୍ଜନ + ଇ)—ଗାମୁଛା—

Āngamārjjanī Towel; napkin.

ଅଙ୍ଗୟସ୍ତି—ସଂ. ବି. (ରୂପକ; ଅଙ୍ଗ + ଯସ୍ତି)—ସମସ୍ତ ଅବୟବମୟକୁ

Āngajashṭi ଶରୀର—The whole body of a person

being the aggregate of all the limbs.

ଗୁରୁ ଅଙ୍ଗୟସ୍ତି ସରଳ ସୁତଳ ଯେସବ ଶାଳ ବଞ୍ଚିବ ।

ସାଧନାଥ—ପାବନ ।

ଅଙ୍ଗରକ୍ଷକ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଅଙ୍ଗ + ରକ୍ଷକ)—

Āngarakṣhaka ୧ । ଅଙ୍ଗରକ୍ଷା, କୁରୁତା—1. Coat.

(ଅଙ୍ଗରକ୍ଷିକା—ଶ୍ରୀ) ୨ । କବଚ, ସାଞ୍ଜୁ—2. Coat of mail

* । ରାଜାଙ୍କ ଶରୀରକୁ ଜଗିବା ଭୃତ୍ୟ ବା ସିପାୟା—

3. A king's bodyguard.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଯେ ରାଜା ଆଦିଙ୍କ ଶରୀରକୁ ଆକ୍ରମଣାଦିରୁ ରକ୍ଷା
କରେ—Guarding the person of a great

personage.

ଅଙ୍ଗରକ୍ଷି—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଙ୍ଗ + ରକ୍ଷ ଧାତୁ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Āngarakṣhī ରାଜା ଆଦିଙ୍କ ଶରୀରକୁ ଜଗିବା ଭୃତ୍ୟ ବା ସିପାୟା—

(ଅଙ୍ଗରକ୍ଷିକା—ଶ୍ରୀ) A bodyguard of a great
personage.

ଅଙ୍ଗରକ୍ଷା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗରକ୍ଷକ)—୧ । କୁରୁତା—1. Coat.

Āngarakṣhā ୨ । ଦାତ ନ ଥିବା ଓ ଅଶ୍ୱାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବି ଥିବା

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠା

କୁରୁତା; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାକେଟ୍—

अङ्गरक्षा

2. Sleeveless small jacket.

ଅଙ୍ଗରକ୍ଷି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗରକ୍ଷକ)—ଅଙ୍ଗରକ୍ଷା (ଦେଖ)

Āngarakṣhī Āngarakṣhā (See)

ଅଙ୍ଗରାଞ୍ଜନା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଅଙ୍ଗ + ରଞ୍ଜନ)—

Āngarāñjana ୧ । ପ୍ରସାଧନ; ଦେହସଜ୍ଜା; ବେଶ ହେବା; ଦେହର

ଖୋରାକି କରବା ପାଇଁ ଦେହରେ କୁଙ୍କୁମ, ଦଲିଆ, ପାଉଁଜର,

ସିନ୍ଦୂର, କଙ୍କୁଳ ଆଦି ଲଗାଇବା—1. Toilet

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଦେହସଜ୍ଜାର ଉପକରଣ (ଯଥା—ଦଲିଆ,
ଚନ୍ଦନ, କୁଙ୍କୁମ, ପାଉଁଜର); ଅଙ୍ଗରାଗ—

* A toilet preparation.

ଅଙ୍ଗରମତା—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅମରମତା (ଦେଖ)

Āngaramatā Amaramatā (See)

ଅଙ୍ଗରା—ଗ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗାର)—

Āngarā ଜଳନ୍ତା ଅଙ୍ଗାର—Live charcoal; burning
charcoal.

ଅଙ୍ଗରାଗ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ରଞ୍ଜ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Āngarāga ୧ । ଅଙ୍ଗରଞ୍ଜନ (ଦେଖ)

1. Āngarāñjana (See)

୨ । (ଅଙ୍ଗ + ରଞ୍ଜ ଧାତୁ + କରଣ. ଅ)—

ଦେହର ଖୋରା ବୃଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥ ଦେହରେ ବୋଳାଯିବା ବସ୍ତୁ
(ଯଥା—ଦଲିଆ, ଚନ୍ଦନ, କୁଙ୍କୁମ, ପାଉଁଜର)—

2. Toilet preparations; cosmetics
and scents for the body.

ଅଙ୍ଗରିଜି—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଇଞ୍ଜ୍ରାଜି (ଦେଖ)

Āngarīji Ingrāja (See)

ଅଙ୍ଗରୁହ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ରୁହ ଧାତୁ = ଜାତ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ, ଯାହା

Āngaruha ଅଙ୍ଗରୁ ଜନ୍ମେ)—

୧ । କେଶ; କାଳ—1. Hair

୨ । ଲୋମ—2. Fur; down.

୩ । ପଶମ—3. Wool.

୪ । ପକ୍ଷ—4. Wing.

ଅଙ୍ଗରେଜା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ—ଇଞ୍ଜ୍ରାଜି (ଦେଖ)

Āngareja Ingrāja (See)

ଅଙ୍ଗରେଜି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ—ଇଞ୍ଜ୍ରାଜି (ଦେଖ)

Āngareji Ingrāji (See)

ସ୍ଥୁଲ କରବେ, ଆଉ ଅଙ୍ଗରେଜା ପଢାଇ ପିଲାଙ୍କ ଜାତ ଗୋବେ ।

ସମ୍ପର୍କକର—କାହନମାଳା, ୨୨ ।

ଅଙ୍ଗରେ ନିଭେଇବା—ଦେ. କି—ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇବା (ଦେଖ)

Āngare nibheibā Ānge nibheibā (See)

ଭଲ ଭୂସେମାନେ ତ ଅଙ୍ଗରେ ନିଭେଇବ ବସବସ କଟକଣା ହେବାକୁ

ଦାଗବାଠିଆ କାଟିବା କଷ୍ଟ । ସମ୍ପର୍କକର—କାହନମାଳା ୪ । ୧ ।

ଅଙ୍ଗଲଗା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ଅଙ୍ଗ + ଲଗ୍)—

Āngalagā ୧ । ଅଙ୍ଗସେବାକାରୀ (ଦାସଦାସୀ); ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ

ଗା ସର୍ବା ଶ୍ରେଣୀ (ସେବକ)—1. Personal
(servant) rendering personal service
to the master.

୨ । (ଶ୍ରୀ) ରାଜା ଯେଉଁ ଦାସୀ ସଙ୍ଗେ ସଦବାସ କରନ୍ତି—

2 (a maid servant) treated as a
concubine.

ଅଙ୍ଗଲଗା ଦାସୀ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ରାଜା ବା ରାଣୀଙ୍କୁ ବେଶ କରବା

Āngalagā dāsī ଓ ମର୍ଦ୍ଦନ କରବା କର୍ମରେ ନିଯୁକ୍ତା ଦାସୀ—

1. A maid-servant who attends to

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଷ୍ଟ	ଉଥ	ଞ୍ଜ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦୁପୁର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଞ୍ଜ	ଦୁ

the toilet of a Rājā or a Rājñī; a personal maid servant.

୨ । ରାଜାଙ୍କ ରକ୍ଷିତା ଦାସୀ, ରାଜାଙ୍କ ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗହାର ସମ୍ପାଦିତା ଦାସୀ, ପୋଇଲ—୨ A concubine of a Rājā

[ଦ୍ର—ଘନିଷ୍ଠତାର ଅନ୍ତତା ଓ ଆଧ୍ୟକ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଏ ଅଙ୍ଗଲଗା ଦାସୀମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମକରଣ ଓ ଗ୍ରେଡ୍ ହୋଇଥାଏ; ପଥା—ଛମୁଆ, ଫୁଲକାଇ, ଖଟକାଇ, ଝର, ଫୁଲମଣ୍ଡା ।]

ଅଙ୍ଗଲଗା—ସ. ବ. (ରୂପକ କର୍ମିତା; ଅଙ୍ଗ + ଲଗା; ଲଗା ପରି ସରୁ ଓ
Anḡalagā ସୁନ୍ଦର ଅଙ୍ଗ)—ସୁକୁମାର ବା କମଳାୟ ଶରୀର—
Delicate limbs.

କମଳ ଅଙ୍ଗଲଗା ବେନେ ସାଧୁସେ । ରାଧାନାଥ ମେଘବୃନ୍ଦ ।

ଅଙ୍ଗଲଗି—ଦେ. ବ. (ଦେବତା ଓ ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୁକ୍ତ; ଅଙ୍ଗ +
Anḡalagī ଲଗ୍ ଧାତୁ)—ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ
ଲଗିବା ବା ବ୍ୟବହୃତ ହେବା—Personal use
of a King or a Deity.

ଅଙ୍ଗଲଗି ପାଇଁ କବିପଣ୍ଡିତା ହରିଦ୍ରା ଯୋଗାଏ ବୋର ।
ରାଧାନାଥ ପାବନୀ ।

ଦେ. ବର୍ଣ—ଦେବତା ବା ରାଜା-ରାଣୀଙ୍କ ପରିହୃତ ବା ବ୍ୟବହୃତ—
Used or worn by a King or a Deity.

ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗଲଗି ପାଶେଇ । ଅପଣେ ବସନ୍ତ ଶାଢ଼ୀ । ପ୍ରାଚୀ, ନଳଚରଣ ।

ଅଙ୍ଗସୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ; ଅଙ୍ଗ + ଶୁଦ୍ଧି)—
Anḡasuddhi ଅଙ୍ଗ ମାର୍ଜନ; ହଲଦୀ, ସାବୁନ ଆଦି ଦ୍ୱାରା ଦେହକୁ
ସଫା କରିବା—Cleansing of the body;
toilet.

ଅଙ୍ଗଶୋଧନ—ସଂ. ବ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ; ଅଙ୍ଗ + ଶୋଧନ)—
Anḡasodhana ଅଙ୍ଗମାର୍ଜନ (ଦେଖ)
Anḡamārjjana (See)

ଅଙ୍ଗସଂବାହକ—ସ. ବର୍ଣ. ସଂ (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ; ଅଙ୍ଗ + ସଂବାହକ)—
Anḡasambāhaka ଅଙ୍ଗମର୍ଦ୍ଦ (ଦେଖ)
(ଅଙ୍ଗସଂବାହକ—ଶ୍ରୀ) Anḡamardda (See)

ଅଙ୍ଗସଂବାହନ—ସଂ. ବ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ, ଅଙ୍ଗ + ସଂବାହନ)—
Anḡasambāhana ଅନ୍ୟର ଗୋଡ଼ ହାତକୁ ଘଷିବା; ଆଉଁସିବା—
Massage; shampoo.

ଅଙ୍ଗସଂସ୍କାର—ସଂ. ବ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ; ଅଙ୍ଗ + ସଂସ୍କାର)—
Anḡasamskāra ଅଙ୍ଗମାର୍ଜନ (ଦେଖ)
Anḡamārjjana, See ,

ଅଙ୍ଗସଂଗ—ସଂ. ବ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ; ଅଙ୍ଗ + ସଂଗ)—
Anḡasaṅga ୧ । ଜଣକ ଦେହରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହ
ଲଗିବା ବା ବାଜିବା—1. Bodily contact; coming
in contact of the bodies of two persons
୨ । ଦୁଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମିଳନ—2. Union or meeting
together of two persons.

୩ । ସହବାସ; ସଙ୍ଗମ; ମୈଥୁନ—3. Coition; cohabitation; copulation.

ବେହୁ ନବୀନ ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ ସୁଖ ପାଇ

ପାଷୋରଲେ ଛାଡ଼ି ଆସିବା ଚାହିଁ ଘର । କୃଷ୍ଣବିହ ନନ୍ଦ, ଗୁରୁତ. ଅବ ।

ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ—ସଂ. ବର୍ଣ. ସଂ (ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ + ଇନ୍, ୧ମା ୧ବ.)—

Anḡasaṅgī ସହବାସକାରୀ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୈଥୁନକାରୀ—
(ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗୀ) Having sexual intercourse with;
(ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗିନୀ—ଶ୍ରୀ) copulating; cohabiting

ଦେ. ବ. (ସୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ)—ଘନିଷ୍ଠ ସଙ୍ଗୀ, ଦୋସ୍ତ—

Booncompanion, very intimate
companion.

ଅଙ୍ଗସେବକ—ସଂ. ବର୍ଣ. ସଂ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ, ଅଙ୍ଗ + ସେବକ)—

Anḡasebaka ଅଙ୍ଗଲଗା (ଦେଖ)

(ଅଙ୍ଗସେବକ—ଶ୍ରୀ) Anḡalagā (See)

ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବ. ସୁଂ—ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗକୁ ଛୁଇଁ
ସେବା କରିବା ସେବକ ବିଶେଷ; ପଣ୍ଡାଲିକ ସେବକ ।
(ଏମାନେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଲୁଗା ଓ ଅଳଙ୍କାର ଲଗି ଓ
ଉଲଗି କରନ୍ତି ।)

A class of personal servants of the
deity Jagannātha at Puri.

ଅଙ୍ଗସେବା—ସଂ. ବ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ; ଅଙ୍ଗ + ସେବା)—

Anḡasebā ପ୍ରଭୁଙ୍କ (ରାଜା ବା ଦେବତା) ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଛୁଇଁ ଯେଉଁ
ସେବା କରାଯାଏ Personal service
rendered to one's master to a
deity.

ଅଙ୍ଗସୌଷ୍ଠବ—ସଂ. ବ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ; ଅଙ୍ଗ + ସୌଷ୍ଠବ)—

Anḡasaushṭhaba ୧ । ଦେହର ସୁନ୍ଦର ଓ ସମାନ ଗଠନ—
1. Lovely symmetry of one's limbs.

୨ । ସୁନ୍ଦର ରୂପ; ଶରୀର ଲବଣ୍ୟ—2 Bodily grace;
lovely body.

ଅଙ୍ଗସ୍ଥାନ—୧ । ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବ. (ମୁଷଲମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହୃତ
Anḡasthānā ଶବ୍ଦ; ସ. ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ; ବିବାହଉପଲକ୍ଷରେ ବର
କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଉପହାରରୂପରେ ପ୍ରଦତ୍ତ)—

ହାତର ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ପିକାଯିବା ମୁଦ—

1. Finger-ring for the thumb.

୨ । ଦେ. ବ. —ଅଙ୍ଗୁସ୍ଥାନା (ଦେଖ)

2. Anḡusthānā (See)

ଅଙ୍ଗହାନୀ—ସ. ବ. (ଯଷ୍ଠୀ ଭର୍ତ୍ତ; ଅଙ୍ଗ + ହାନି)—

Anḡahānī ୧ । ଦେହର କୌଣସି ଅଙ୍ଗ କଟିଯିବା—

1. Mutilation.

୨ । ଅଙ୍ଗଘାତନା; କୌଣସି ଅଙ୍ଗର ଅଭାବ—

2 Bodily deformity.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏ ଦେହର ଅଙ୍ଗର ଓ ମାତା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିର ଅଙ୍ଗର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଲୋକଲୋକେ ଯେବେ ଏ ଗାମକୋଷରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପଥାନ୍ତମେ ଇନ୍ଦ୍ରର ବସନ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାଳ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାତ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାତ୍’ ଖୋଜିବେ; ‘ଏଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବନ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବନ୍ଧ’ ଦେଖିବେ ।

୩ । କାର୍ଯ୍ୟର କୌଣସି ଅଂଶର ଅସମ୍ପାଦନ—

3. Non-performance of any part of a work.

୪ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା—4. Incompleteness

ଅଙ୍ଗାହାର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଙ୍ଗ + ହାର = ଶୂଳନ)—

Angahāra ଅଙ୍ଗହାରୀ (ଦେଖ)—Angabhaṅgī (See, ଅଙ୍ଗହୀନ—ସଂ. ବି. (୩ୟା ଚତୁର୍ଥ; ଅଙ୍ଗ + ହୀନ)—

Angahīna ୧ । (ପୁଂ.) ବିକଳାଙ୍ଗ; ଛିନ୍ନାବୟବ; ଖଣ୍ଡିତ— (ଅଙ୍ଗହୀନ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1 Maimed, mutilated.

(ଅଙ୍ଗହୀନତା—ବି) ୨ । (ପୁଂ.) ଯାହାର କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗ ନ ଥାଏ—

2. Limbless; wanting in any limb.

୩ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ (କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ)—

3 Incomplete (work).

୪ । ଅଶ୍ୱରୂପ, ଅନଙ୍ଗ—4. Incorporeal

୫ । ସେହି କାମରେ ଖରାବ ରହିଯାଏ—

5. Defective (work)

୬ । ସେହି ବସ୍ତୁରେ ପ୍ରଧାନ ଉପକରଣ ବା ଅଂଶର ଅଭାବ ଥାଏ—

6. Wanting in some of the principal ingredients

ସଂ. ବି—କାମଦେବ—Cupid

ଅଙ୍ଗା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗିକା)—୧ । ଅଙ୍ଗରଖା; ଭୂରୁତା—

Angā 1. A coat.

ସଂସ୍କୃତ ଅଙ୍ଗେ ଘେରିବ ଅଙ୍ଗା ଅକଣ୍ଠ ପଦଲବ୍ଧ ।

ପକାରମୋହନ—ଶବ୍ଦସ୍ତ୍ରୀ ।

୨ । (ସଂ. ଅଙ୍ଗ)—ଦେହ; ଦେହର ଅଂଶ; ଅବୟବ—

2 Limb.

ଦେହର ବସ୍ତୁତ୍ୱେ ନାମ ବହୁଥିଲେ, ଅଙ୍ଗା କାନ୍ଧ ଦେବାକୁ କର୍ତ୍ତ ବୋଲାଇଲେ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ ଅଙ୍ଗ ।

୩ । (ସଂ. ଅଙ୍ଗ) ଭାବସମ୍ପର୍କ ବା ବାହୁଜୀରେ ବୁଝାଯିବା ଭାବର ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ଝୁଲୁଥିବା ବୋଝ—

3 One of the two loads suspended from the two ends of a bamboo carried by a load carrier on the shoulders.

[ଡ୍ର—ଭାବ ବୋହୁବା ଲୋକ ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ବା କାଠ ଯନ୍ତ୍ରର ମଝିଠାରେ କାକ ଲଗାଇଥାଏ । ଏହି ଯନ୍ତ୍ରକୁ ‘ବାହୁଜୀ’ କହନ୍ତି । ବାହୁଜୀର ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡରେ ବର୍ତ୍ତୁଣ ଶିକା ଝୁଲୁଥାଏ । ଏହି ଦୁଇ ଶିକାରେ ଦୁଇଟି ବୋଝ ରଖାଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଖର ‘ବୋଝ’କୁ ‘ଅଙ୍ଗା’ କହନ୍ତି । ୨ ଅଙ୍ଗା = ୧ ଭାବ ।]

୪ । (ସଂ. ଅଙ୍ଗ) ବାହୁଜୀଦ୍ୱାରା ବୁଝା ଦେବା ଭାବର ଅଥେ ପରିମିତ ବସ୍ତୁ; ଏକ ବୋଝ—

4. Half of a double-load "carried suspended from the ends of a bamboo on the shoulders.

୫ । (ସଂ. ଅଙ୍ଗ) ମଞ୍ଜୁ କଦଳି ପତ୍ରର ପୃଷ୍ଠଦଣ୍ଡର ଦୁଇ ପାଖରେ ଥିବା ପତ୍ରର ଏକ ଖାଲ—

5. One half or side of a plantain-leaf; part of a plantain-leaf on one side of the ridge.

ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗି—ସ. ଅ (ଅଙ୍ଗ + ଅଙ୍ଗ + ଇ)—୧ । ଅଙ୍ଗ ସହିତ ଅଙ୍ଗୀ ବା Angāṅgi ଦେହର ସେହି ସମ୍ପର୍କ ସେହି ସମ୍ପର୍କରେ ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରୂପେ—1. Jointly or reciprocally related as one limb to another, related as one limb to the body. (M. W)

୨ । ସ୍ୱାସ୍ଥ ପକ୍ଷୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରତି ପକ୍ଷପାତ (ରାମକମଳ—ପ୍ରଭୁଭବାଦ)—

2. Partiality toward's the members of each other's party.

୩ । ଏକ ଅଙ୍ଗ ବା ପକ୍ଷ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଅଙ୍ଗର ଥିବା ସମ୍ପର୍କ (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର—ବାଙ୍ଗଲ ଭାଷାର ଅଭିଧାନ)—

3. Co-ordination; Correlation.

୪ । ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର)—

4. A fight between two persons with the respective limbs, a fight.

ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗିତା—ସ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ଅଙ୍ଗିତ + ତା)—୧ । ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗୀର Angāṅgitā ସମ୍ପର୍କ; ଅବୟବ ସହିତ ଦେହର ସମ୍ପର୍କ; ଅଂଶ ସଙ୍ଗେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁର ସମ୍ପର୍କ—1. Correlation as between the limbs and the body

୨ । (ଅଙ୍ଗ + ଅଙ୍ଗ + ଇ + ତା)—ଶରୀରର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅବୟବ ସଙ୍ଗେ ପରସ୍ପର ସମ୍ବନ୍ଧ—

2. Correlation as between the different limbs of the body.

ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗିଭାବ—ସ. ବି. (ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗି + ଭାବ)—୧ । ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗିତା (ଦେଖ) Angāṅgibhāva 1. Angāṅgitā (See)

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନାହ; ଘନସ୍ନାହ—

2. Intimacy; close relationship.

୩ । (ବ୍ୟାସଂଶାସ୍ତ୍ର) ଗୌଣ ଓ ମୁଖ୍ୟ ଭାବ; ବସ୍ତୁର ପ୍ରଧାନ ଓ ଅପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ସମ୍ପର୍କ—

3. (Logic) Correlation; correlation between the principal and subsidiary components of a thing.

ଅଙ୍ଗାବରଣ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଙ୍ଗ + ଅବରଣ)—ଅଙ୍ଗବିଶ; Angābarāṇa 1. Coat of mail; armour.

୧	ନ	ଉ	ର, ଋ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	କ
୨	ଈ	ଉ	ଊ	ଋ	ୠ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ପ	ସ	ଝ	ଇଥ	କ

୧ । ପୋଷାକ—2 Dress

୩ । ଦେହ ଘୋଡ଼ାଇବା ଶୃଙ୍ଖଳ—

3. A covering for the body; a sheet.

ଅଙ୍ଗାରକ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଙ୍ଗ+ଆରକ)—

Angābharana ଶରୀରର ଶୋଭା ବୃଦ୍ଧିକାରୀ ବ୍ୟବହୃତ ଅଳଙ୍କାର—
An ornament for enhancing the grace of the body

ଅଙ୍ଗ ମଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—କୁରୁତା ପିନ୍ଧିବା—

Angā mardāibā To put on a coat.

ଆଙ୍ଗବାସୀ ମଣି

अंगवासी मणि

ଅଙ୍ଗାମୀ ନାଗା—ଦେ. ବି—ଅସାମର ନାଗା-ପାହାଡ଼ରେ ବାସ କରୁଥିବା
Angāmi nāgā ବଣୁଆ ଜାତିବିଶେଷ—A sect of the
ଅଙ୍ଗାମୀ ନାଗା wild Nāgā tribes of the Assam
अंगामी नागा hills

[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ହଜାର ହେବ । ଏମାନେ
ସାଠିଏଟି ସାନ ବଡ଼ ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ନିଜେ ଲୁଗା
ବୁଣି ପକନ୍ତି ଓ ନାନାପ୍ରକାର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପର ଦେହରେ ପିନ୍ଧନ୍ତି ।
ଏମାନଙ୍କ ଶ୍ରୀମାନେ ଦେହରେ ହାତ, କାନ୍ଦ ଓ ପଥରମାଳ ଗୋଛ
ଗୋଛ ପିନ୍ଧନ୍ତି—ବିଶ୍ୱକୋଷ ।]

ଅଙ୍ଗାର—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ଅଙ୍ଗାର୍ଥେ. ଆର)—୧ । କାଠର
Angāra କୋଇଲା; କାଠ ପୋଡ଼ିଯାଇ ପାଉଁଶ ହେବା ପୂର୍ବରୁ
ସେଉଁ ଅବସ୍ଥା ଧାରଣ କରେ—

1. Charcoal; carbon

[ଦ୍ର—ଅଙ୍ଗାର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟନିକ ମୌଳିକ ଉପାଦାନ ଅଟେ ।
ପଥରକୋଇଲା ଓ ପ୍ରାୟ ଅଙ୍ଗାରର ରୂପାନ୍ତର ମାତ୍ର । ଅଳ୍ପ ଜଳ
ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଙ୍ଗାର ପାଉଁଶରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଜୀବଦେହ,
ଜୀବ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଉଦ୍ଭିଦରେ ଅଙ୍ଗାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ ।]

୨ । ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହ—(ଏହା ଜଳନ୍ତା ଅଙ୍ଗାର ପରି ନାଲିଆ ଦେଖା
ଯିବାରୁ)—2. The planet Mars

୩ । ଦରପୋଡ଼ା କାଠ—3. Half burnt wood.

୪ । ଜଳନ୍ତା କାଠ—4. Burning carbon;
live charcoal.

୫ । ହିତାବଳୀ ଗୁଳୁ—5. The plant Hitābālī
(M. W.)

୬ । ଦରବଣବର୍ଣ୍ଣିତ ମରୁତମାନଙ୍କର କୁମାରବିଶେଷ—

6. Name of a prince of the Marutas.
(M. W.)

(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ୭ । ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା କୌଣସି ପଦାର୍ଥ—

7. Any thing which has been spoiled.

୮ । ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ—8. Red colour.

(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ୯ । ନିନ୍ଦିତ; ସ୍ଥାନ ବା କଳଙ୍କିତ ବ୍ୟକ୍ତି (ସଥା—କୁଳାଙ୍ଗାର)

9. An unworthy or mean person.

ସଂ. ବିଶ—ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ—Red; red coloured

ଅଙ୍ଗାରକ—ସଂ. ବିଶ (ଅଙ୍ଗାର+କାର୍ତ୍ତା. କ)—ଅଙ୍ଗାରରୁ ଜାତ—
Angāraka Produced from charcoal or carbon.

ସଂ. ବି.—(ଅଙ୍ଗାର+କ)—୧ । କୁରନ୍ତାକ (ଦେଖ)

1 Kurantaka (See)

୨ । କେଶଦୁରୁ (ଦେଖ)

2. Kēsādudurā (See)

୩ । ମଙ୍ଗଳ ଗ୍ରହ—3 The planet Mars

ମୂଳରେ ଅଙ୍ଗାରକ ଶୋହେ, ଉପରେ ଶନିରୁ ରହେ । ଜଗନ୍ନାଥ ଗଗବତ

୪ । ପ୍ରକାଳ; ପୋଡ଼ିଲା—4 Coral.

୫ । ଅଙ୍ଗାର; କୋଇଲା—5 Charcoal.

୬ । ମଙ୍ଗଳବାର—6 Tuesday (M. W.)

୭ । ସୌମ୍ୟ ଦେଶର ରାଜାବିଶେଷ—

7. Name of a prince of Saubira.

୮ । ରୁଦ୍ରବିଶେଷ—8. Name of a Rudra.

୯ । କଥାସରଭସାଗରେଇ ରକ୍ଷକବିଶେଷ—

9. Name of a demon of the Indian
folklore.

୧୦ । ଗୁଳୁବିଶେଷ—10. A plant; Eclipta or
Verbena (M. W.)

୧୧ । ଗୁଳୁବିଶେଷ—11. White or yellow
Amarnath (M. W.)

୧୨ । ଅଗ୍ନିସ୍ପୁଲ୍ଲିଙ୍ଗ—12. Sparks of fire; cinders.

୧୩ । ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ବାଷ୍ପ—13. Carbonic acid gas

୧୪ । ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଭିଦ ତୈଳବିଶେଷ—

14. Name of a medicated oil used as a
febrifuge

ଅଙ୍ଗାରକମଣି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ ଅଙ୍ଗାରକାର ମଣି କିମ୍ବା ଅଙ୍ଗାର
Angārakamani ଗ୍ରହ-ପ୍ରିୟ ମଣି—ଅଙ୍ଗାରକ+ମଣି)—

ପ୍ରକାଳ; ପୋଡ଼ିଲା—Coral.

ଅଙ୍ଗାରକକର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର=ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ + କର୍ତ୍ତା=
Angārakarkatī କାକୁଡ଼ି; ଏହା ଆକୃତିରେ ମୁଣ୍ଡିକାକୁଡ଼ି

ପରି ଥିବାରୁ ଓ ଜଳନ୍ତା ଅଙ୍ଗାରରେ ପୋଡ଼ାଯାଇ ଯିବା
ହେଉଥିବାରୁ)—ବାଟି; ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳବାସୀମାନଙ୍କର

ପ୍ରିୟ ଜୀବ୍ୟ ପିଣ୍ଡକବିଶେଷ—A kind of balled
cake cooked in live charcoal.

[ଦ୍ର—ଅଟାକୁ ପାଣିରେ ବହୁ ସମ୍ପଦ ବହୁସର ତାକୁ ଚକଟି ନାନା-
ମାନ ବା ମୁଣ୍ଡିକାକୁଡ଼ି ପରି ଗୋଲମାନ ବଳିଲା ପରେ, ଏ
ଗୋଲମାନଙ୍କୁ ଦହକ ଅଙ୍ଗାର ଗଦା ମଧ୍ୟରେ ପୋତି ରଖି ସିକ
କରାଯାଏ । ପରେ ସିକ ଗୋଲମାନଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗାର ମଧ୍ୟରୁ କାଢ଼ିଆଣି
କହିଁ ପାଉଁଶଯାକ ହାଡ଼ି ଘିଅପୁଣି ପାତ୍ରରେ ଚୁଆଇ ରଖିବାକୁ

ମାତ୍ରାରେ ଲେଖେ, ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁଦୃଢ଼ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୧୦ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଗୁଣ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବସନ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଗୁଣ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା.—
'ନା' ନ ମିଳିଲେ 'ନା' ଖୋଜିବେ; 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ; 'ବ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲ୍ପ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍ପ' ଦେଖିବେ ।

ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଏ ଗୋଲ ମଧ୍ୟରେ ଘିଅ ଭେଦିଯାଏ । ଏହାକୁ
* ମାରବାଡ଼ିମାନେ ବାଟି କହନ୍ତି । ଆମ ଦେଶର ଲୋକେ ଏହା ଖାଇ
ଜାଣି କରନ୍ତି ଅସମ୍ଭବ । ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଓଜନରେ ଦେଇ ଛଟାକିରୁ
କମ ନୁହେଁ ଓ ଜଣେ ଜଣେ ଖାଇଲବାଲ ମାରବାଡ଼ି ଏ ବାଟିରୁ
୧୦।୧୫ ଟି ଲେଖାଏଁ ଖାଇ ଜାଣି କର ପାରନ୍ତି । ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର
ଅନୁସାରେ ଏହା ଶ୍ଳେଷ୍ମଜନକ, ପୁଷ୍ଟିକର, ଶୁକ୍ରବର୍ଦ୍ଧକ ଏବଂ
ଅଗ୍ନିଭୂଜିପକ, ଏହା ପାନସ, କାସ ଓ ଶ୍ୱାସରୋଗୀ ପକ୍ଷରେ
ହିତକର ।]

ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା, ଅଙ୍ଗାରକ + ଅମ୍ଳ)—

Angārakāmla ଅଙ୍ଗାର ଓ ଅମ୍ଳଜାନର ରସାୟନିକ
ସଂଯୋଗରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ବାଷ୍ପବିଶେଷ—

Carbonic acid gas

ଅଙ୍ଗାରକୁଷ୍ଠକ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର + କୁଷ୍ଠ + କ)—ହିତାବଳୀ ନାମକ

Angārakushthaka ଗୁଳ୍ମ—The plant Hitābali

ଅଙ୍ଗାରଧାନିକା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର + ଧା ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା

Angāradhānikā + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ + କ + ଣି. ଅ; ଯାହା

ଅଙ୍ଗାରକୁ ଧାରଣ କରେ)—ଉତ୍ତେଜ—

A fire-pan, a brazier.

ଅଙ୍ଗାରଧାନୀ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର + ଧା ଧାତୁ + ଅନ + ଇ)—

* Angāradhānī ଅଙ୍ଗାରଧାନିକା; ଉତ୍ତେଜ—

A firepan, a brazier.

ଅଙ୍ଗାରପନ୍ନଗ—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଅଙ୍ଗାର + ପନ୍ନଗ)—

Angārappannaga ଇନ୍ଦ୍ରପୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦ୍ରରଥ; ଗନ୍ଧବରାଜ—

A name of the king of the Gandharbas.

ଅଙ୍ଗାରପର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—୧ । ଇନ୍ଦ୍ରପୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦ୍ରରଥ; ଗନ୍ଧବରାଜ—

Angārapparṇa A name of the King of the Gandharbas.

୨ । ଚନ୍ଦ୍ରରଥ ଗନ୍ଧବରାଜ ଉଦ୍ୟାନ—

2. Name of the garden of Chitraratha.

ଅଙ୍ଗାରପର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର + ପର୍ଣ୍ଣ + ଇ)—ଅଙ୍ଗାରବଲ୍ଲୀ (ଦେଖ)

Angārapparṇī Angāraballī (See)

ଅଙ୍ଗାରପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଙ୍ଗାର = ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ + ପୁଷ୍ପ ଯାହାର)—

Angārappushpa ଇଙ୍ଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)

Inḡudi (See)

ଅଙ୍ଗାର ପୋଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଛର ଶାଖ ଓ ପତ୍ରପତ୍ର ଶାଖାମାନଙ୍କୁ

Angāra pordibā ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟି ଗୋଟିଏ ଗାତରେ

ଆବରୀ ମୋଡ଼ା ତାକୁ ପୁରାଇ ଗାତର ମୁହଁକୁ ତେକାଅଦରେ

ଅଙ୍ଗାର ଜଳାନା ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇ, ସେହି କାଠରେ ନିଆଁ

ଲଗାଇ କମାର ଓ ବଣିଆଙ୍କ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗାର ପ୍ରସ୍ତୁତ

କରିବା—To burn wood into charcoal.

[ଦ୍ର—ଗାତରେ ଥିବା କାଠଶାଖାରେ ନିଆଁ ଧରିଲାବେଳେ ଗାତ

ମୁହଁକୁ ବୁଜି ଦିଆଯାଏ; କାରଣ ଗାତରୁ ଗୋଟିଏ ଅବାଧରେ ବାୟୁ
ପଶିଲେ, ଅଙ୍ଗାରଯାକ ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହୋଇଯିବ । କାଠଯାକ
ନିଆଁ ଲାଗି ଜଳଗଲେ ବାୟୁ ଅଭାବରୁ ନିଆଁ ମନକୁ ନିରାଯାଏ, କିମ୍ବା
ପାଣି ଛୁଷ୍ଟି ନିଆଁକୁ ନିଭାଇବାକୁ ହୁଏ; ଏ ଅଙ୍ଗାରକୁ କମାର, ବଣିଆ
ଓ କଂସାରିମାନେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାଠର ନିଆଁ ଅପେକ୍ଷା
ଅଙ୍ଗାରର ନିଆଁରୁ ବେଶି ଉତ୍ତପ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ଏ ଉତ୍ତପ୍ତରେ ଧାତୁ
ଅଦି ତରଳାଇବା ସୁବିଧାଜନକ ।]

ଅଙ୍ଗାରବର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଙ୍ଗାର + ବର୍ଣ୍ଣ + ଇନ୍)—

Angāravarṇī ଭୂର୍ଗୀ (ଦେଖ)

Bhārgī (See)

ଅଙ୍ଗାରବଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଙ୍ଗାର ପରି ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ବଲ୍ଲୀ

Angāraballārī = ମଞ୍ଜୁଷା ଯାହାର)—

୧ । ନାଲି କରଞ୍ଜ (ଦେଖ)—1 Nālī karaṇja (See)

୨ । ଗୁଞ୍ଜା (ଦେଖ)—2. Guṇja (See)

୩ । ଭୂର୍ଗୀ (ଦେଖ)—3. Bhārgī (See)

୪ । ଗିଲା କରଞ୍ଜ; ଗିଲ (ଦେଖ)—4. Gila (See).

ଅଙ୍ଗାରବଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଙ୍ଗାର + ବଲ୍ଲୀ)—

Angāraballī ଅଙ୍ଗାରବଲ୍ଲୀ (ଦେଖ)

Angāraballārī (See)

ଅଙ୍ଗାରମଞ୍ଜରୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଙ୍ଗାର + ମଞ୍ଜରୀ)—

Angāramanjārī ଲତା କରଞ୍ଜ; ଗିଲ (ଦେଖ)

Gila (See)

ଅଙ୍ଗାରମଞ୍ଜୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଙ୍ଗାର + ମଞ୍ଜ + ଇ)—

Angāramanjī ଅଙ୍ଗାରମଞ୍ଜରୀ (ଦେଖ)

Angāramanjārī (See)

ଅଙ୍ଗାରମଲିନ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର + ମଲିନ)—

Angāramalina ଅଙ୍ଗାର ପରି ଘୋର କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣବିଶେଷ,

(ଅଙ୍ଗାରମଲିନା—ଶ୍ଳୀ) କଳକଳାଳିଆ—Coal-black.

ଅଙ୍ଗାରାଶକଟୀ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖି; ଅଙ୍ଗାରବାହୁଳୀ ଶକଟୀ)—

Angārāśakṭī ଅଙ୍ଗାରଧାନିକା; ନିଆଁ ଉତ୍ତେଜ—

A fire-pan; a brazier.

ଅଙ୍ଗାରସେତୁ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଗାନ୍ଧାରଙ୍କ ପିତା; ଗାନ୍ଧାରବିଶେଷ—

Angārasetu Name of a king; the father of gāndhāra.

ଅଙ୍ଗାରାମ୍ଳ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ (ଦେଖ)

Angārāmḡla Angārakāmḡla (See)

ଅଙ୍ଗାରି—ଦେ. ବି. (ପାନବରଜାଙ୍କ ଲୁଗା; ସଂ. ଅଙ୍ଗାର)—

Angāri ପାନ ଲତାର ରୋଗବିଶେଷ—

A disease attacking the betel creeper.

[ଦ୍ର—ପାନଲତା ମୂଳରେ ସାରଗୁପେ ଦିଆଯିବା ପିତ୍ତଅର
ଓ ମାଞ୍ଜରୀ ଘୋଷରୁ ପାନ ଲତାରେ ଏ ରୋଗ ଜନ୍ମେ । ଏଥିରେ
ପାନ ଲତାର ପତ୍ରମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘୋଷର ଫୋପିଯିବା ଦେଖାଯାଏ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ୢ	ୣ	୤	୥	୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ୢ	ୣ	୤	୥	୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଅଙ୍ଗାରକା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର + କା + ଅ)—

Angārikā ୧ । ଅଙ୍ଗାରଧାତକା; ନିଆଁଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—
1 A brazier

୨ । ଆଶୁଗଛ—2. Sugarcane

୩ । ପଲ୍ଲୀ; କଂଶୁକ ପୁଷ୍ପ—3. The flower or bud of the Butea Frondosa tree.

ଅଙ୍ଗାରିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଙ୍ଗାର + ଇତ; ଭୂଳ—ଭାରକତ; କଷ୍ଟକତ)—

Angārita ୧ । ଦହୁ ପ୍ରାୟ—1 Almost burnt.

୨ । ପୋଡ଼ି ଅଙ୍ଗାରରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିବା—
2. Charred; burnt to charcoal.

ସ. ବି—୧ । ପଲ୍ଲୀ କଳକୋଳ୍ମମ—1 The budding of the Butea Frondosa .

୨ । ଜୈନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ପୋଡ଼ା—2 Any burnt thing which the Jaina ascetics will not accept. (M. W.)

୩ । ପଲ୍ଲୀର ନୂଆ କଢ଼—3. The early blossom of Butea Frondosa.

ଅଙ୍ଗାରିନୀ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର + ଇନ + ଇ)—

Angāripī ୧ । ଲତାବିଶେଷ—

1. Name of a creeper. (M. W.)

୨ । ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିଛିକ୍ଷଣ ପୂର୍ବରୁ ଅଗ୍ରହୀତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି—The region just left by the Sun.

ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—(ଅଙ୍ଗାରିତ + ଥା)—ଅଙ୍ଗାରିତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Feminine of Angārita.

ଅଙ୍ଗାରିତା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—(ଅଙ୍ଗାରିତ + ଥା)—ଅଙ୍ଗାରିତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Angārita Feminine of Angārita.

ସଂ. ବି—୧ । ନିଆଁଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—1. A fire-pan

୨ । ଉଠା ରୁଲି—2. portable fireplace

୩ । କଢ଼—3 A bud (M. W.)

୪ । ଲତାବିଶେଷ—4. Name of creeper. (M. W.)

୫ । ନଦୀବିଶେଷ—5. Name of a river (M. W.)

ଅଙ୍ଗାରୀ—ସଂ. ବିଣ (ଅଙ୍ଗାର + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.) (ଜ୍ୟୋତିଷ, ବରୁଣ—
angārī ମିଛର ବୃଦ୍ଧକାଳ)—ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତପ୍ତ କରୁ
(ଅଙ୍ଗାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଯଦ୍ୱାରା ଅଉ ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ—Heated
by the Sun though no longer exposed
to its rays.

ଅଙ୍ଗାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗାର + ଯ)—ଅଙ୍ଗାରଗଡ଼ା—

Angārjya A heap of charcoal (M. W.)

ଅଙ୍ଗା ଲଗେଇବା—ଦେ. ବି.—ଅଙ୍ଗା ମଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Angā lageibā Angāmaṛḍāibā (See)

ଅଙ୍ଗି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗିକା)—୧ । କାଷ୍ଠ, ସ୍ତ୍ରୀଲେଖନମାନଙ୍କର
Angi ଅଧାହାତୀଆ ଜାକେଟ—1 A female jacket;
ଅଙ୍ଗରୀ bodice.

ଅଙ୍ଗିଆ ୨ । କୁରୁତା; ଗନ୍ତା—2 An ordinary coat.

୩ । ଫତେଇ; ଅଧାହାତୀଆ କୁରୁତା—

3 A waist coat.

ଅଙ୍ଗିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗିକା)—ଅଙ୍ଗି (ଦେଖ)

Angiā Angi (See)

ଅଙ୍ଗିକା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + କ + ଶ୍ଚା. ଥା)—ଅଙ୍ଗି (ଦେଖ)

Angikā Angi (See)

ଅଙ୍ଗିତା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବିଣ. (ସଂ. ଅଙ୍ଗ)—ନିଜର ଅମଳର;
Angitā ସ୍ୱଳାପ୍ତ, ନିଜକୃତ—Done or incurred by
one's self; of one's own.

ମାମୁଁ; କର୍ମାଟା ତୁମ ଅଙ୍ଗିତା, ବା ଅଙ୍ଗାଙ୍କ ଅମଳର ?

ପଞ୍ଜରମୋହନ, ଗବ୍ଧବନ୍ଧୁ ।

ଅଙ୍ଗିନୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଙ୍ଗିନୀ + ଇ)—ଅଙ୍ଗିର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Anginī Feminine of Angi.

ଅଙ୍ଗିର—ଦେ. ବି.—୧ । (ସଂ. ଅଙ୍ଗିରସ)—ଅଙ୍ଗିରସ (ଦେଖ)

Angira 1. Angiras (See)

୨ । (ସଂ. ଅଗ୍ନି)—ଅଗ୍ନି; ନିଆଁ—2. Fire

୩ । (ସଂ. ଅଗ୍ନି, ଅଗ୍ନି ପର ତେଜୋମୟ ଥିବାରୁ) ବିଦ୍ୟୁତ୍;
ବିଜୁଳି—3. Lightning

ପରମାତ୍ମା ପାଦବିଷୟ ଘଟେ ଅଙ୍ଗିର ପର । ଭକ୍ତଦାସ. ମୟୂରମଙ୍ଗଳ ।

ଅଙ୍ଗିରସ—ସଂ. ବି ନାମ (ଅଙ୍ଗା = ଶୁଦ୍ଧ + ଇରସ; ଯାହାଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧ
Angiras ଅଙ୍ଗ—ଅଙ୍ଗିରସ ଶବ୍ଦର ୧ମା. ୧ବ. = ଅଙ୍ଗିରସ ।)

୧ । ରବିବିଶେଷ, ସପ୍ତର୍ଷି ମଧୁରୁ ଏକତମ—

1. Name of a sage.

[ଦ୍ର—ଏ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ମାନସପୁତ୍ର, ବୃଦ୍ଧଶବ୍ଦ ପିତା; ଏ କର୍ମର
ରବିକ କନ୍ୟା ଶ୍ରଦ୍ଧାଙ୍କର (ମତାନ୍ତରରେ ଶୁଭ୍ର) ପାଣିଗ୍ରହଣ କରି
ଥିଲେ । ଏ ରବିବେଦର ଅନେକଗୁଣ ଏ ସୁକ୍ରର ଦ୍ରଷ୍ଟା ଥିଲେ;
ଏ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମସାହୁକାରୀ ଓ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରଣେତା । ଅଗ୍ନି
ମଧ୍ୟ ଏହାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।]

୨ । ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳର ଗୋଟିଏ ନକ୍ଷତ୍ର । ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳର ଲକ୍ଷ୍ମର
ମୁଣ୍ଡଅଠୁ ଗଣାଯିବା ୩ୟ ନକ୍ଷତ୍ର (ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ
ଦେଖ) —2 The star Alioth (Epsilon)
in the constellation Ursa; major; or
the Great Bear.

୩ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ବୃଦ୍ଧଶବ୍ଦ ଗ୍ରହ—3. The planet
Jupiter (M. W.)

ଅଙ୍ଗିରସ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଙ୍ଗିରସ)—ଅଙ୍ଗିରସ (ଦେଖ)

Angirasa Angiras (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସଦୃଶ ୧ ଚିତ୍ତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଷଣାରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଷଣାକୁ ନେଇ । ସଥା — ‘ଗାର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର’ ଘୋଷଣା; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଘୋଷଣା; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଘୋଷଣା; ‘ଆର୍ତ୍ତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆର୍ତ୍ତ’ ଘୋଷଣା; ‘ଅଲମ୍ବ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲମ୍ବ’ ଘୋଷଣା ।

ସଂ. ବି (ଅଙ୍ଗିରସ୍ + ଅ) — ପରଶୁରାମ ଅବତାରରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଶତ୍ରୁ — An enemy of Bishnu in his incarnation of Parashurāma (M W)

ଅଙ୍ଗିରା — ସଂ. ବି. ନାମ (ଅଙ୍ଗିରସ୍ ଶବ୍ଦ ୧ମା. ୧ବ.) — ଅଙ୍ଗିରସ୍ (ଦେଖ) **Angirā** **Angiras** (See)

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପୁଅ ଓ ଅଙ୍ଗିରା ଦୋଷାଳ, ଶୁକା ନାମେ ଚରନ୍ତା ଲୋକେ ସେ କଲେ ।
କୃତ୍ୱେତୁ ମହାଭାରତ ବନ ।

ଅଙ୍ଗିର — ଦେ. ବି (ନାମ) — ମୟୂଦାନବ ପୁରର ନି କଟକରୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶେଷ — **Angiri** Name of a mythological mountain.

ଉତ୍କଳରେ ଲୋକାଳ ଦର୍ଶନେ ଅଙ୍ଗିର । ସାରଳା ମହାଭାରତ ପ୍ରୋଣ ।

ଅଙ୍ଗିରିଜ — ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ. — ଇଙ୍ଗ୍‌ରାଜ୍ (ଦେଖ) **Angiriji** **Ingrāj** (See)

ଅଙ୍ଗିରେଜ — ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ. — ଇଙ୍ଗ୍‌ରାଜ୍ (ଦେଖ) **Angireji** **Ingrāji** (See)

ଅଙ୍ଗିର୍ଜି — ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ. — ଇଙ୍ଗ୍‌ରାଜ୍ (ଦେଖ) **Angirji** **Ingrāj** (See)

ଅଙ୍ଗିଲ — ଗ୍ରା. ବିଣ. (ଅ ଅଙ୍ଗିଲ) —

Angilā ୧ । ଅଲଗା; ପୃଥକ — 1. Separate

ଆଳାମା ୨ । ସ୍ୱୟମ୍ — 2. One's own

ଅଙ୍ଗାହିତା ୩ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁରେ ଅନ୍ୟର ଅଧିକାର ନାହିଁ —
3. Exclusively one's own.

ଅଙ୍ଗି — ସଂ. ବିଣ. (ଅଙ୍ଗ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.) —

Angī ୧ । ଅଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ — 1. Having limbs

(ଅଙ୍ଗିନା — ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଯାହାର ଅବୟବ ଅଛି —

2. Organic; having organic parts.

୩ । ଶରୀର; ଦେହ — 3 Embodied; corporeal

୪ । ବହୁ ଭାଗାଂଶରେ ଗଠିତ —

4 Composed of component parts.

୫ । ପ୍ରଧାନ; ମୁଖ୍ୟ — 5. Chief.

ସଂ. ବି. ୧ । ବହୁ ଭାଗାଂଶରେ ଗଠିତ ବସ୍ତୁ; ଯୌଗିକ ବସ୍ତୁ —

1. A compound, an organic matter.

୨ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗ ଅଛି —

2. A thing or animal having different limbs

ଅଙ୍ଗିକରଣ — ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ଅଛି ଚିତ୍ତାବେ. ଇ + କରଣ; ଯାହା

Angikarāṇa ପୂର୍ବେ ଅପଣାର ଅଙ୍ଗ ନ ଥିଲା, ତାକୁ ଅଙ୍ଗରୂପେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରା) —

୧ । ଅଙ୍ଗୀକାର; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଜବାବ ଦେବା; ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି — 1. Promising.

୨ । ସ୍ୱୀକରଣ; ରାଜି ଦେବା —

2. Consenting; agreeing; acknowledging.

୩ । ଗ୍ରହଣ; ମଞ୍ଜୁର — 3 Acceptance

ଅଙ୍ଗିକରିବା — (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) କି. (ଅଙ୍ଗି + କୃ ଧାତୁ) — ଅଙ୍ଗୀକାର **Angikaribā** କରିବା — To accept.

ଗୋବନ୍ଦ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି, ନି ୧୦୧ ମଞ୍ଜୁର ।

କିମ୍ବଦନ୍ତୀ — ୧୦୧ ମଞ୍ଜୁର ।

ଅଙ୍ଗିକାର — ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ଅଛି ଚିତ୍ତାବେ. ଇ + କୃ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) — **Angikāra** ୧ । ଜବାବ, ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି — 1. A promise

୨ । ସ୍ୱୀକାର — 2. Admission; acknowledgment.

୩ । ସମ୍ମତ; ରାଜି — 3 Consent

ଶିବାଜୀ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ନାରି ନେ — ୧୦୧ ମଞ୍ଜୁର ।

୪ । ପ୍ରତିଜ୍ଞା — 4 Vow

୫ । ରୁକ୍ତି — 5. Agreement.

୬ । ଗ୍ରହଣ; ମଞ୍ଜୁର — 6 Acceptance.

କିନ୍ତୁ ଅଙ୍ଗିକାର ଅବଦାନ କରୁଥିବା ‘ସାରଳ’ ମହାଭାରତ, ଶ୍ଳୋ ୧ ।

ଅଙ୍ଗିକାରପତ୍ର — ସଂ. ବି. (କଚିତ୍ତା ଉପା) —

Angikārapatra ୧ । ଏକପ୍ରକାର; ଯେଉଁ ଦଲିଲଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସ୍ୱୀକାର ବା ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରେ; ରୁକ୍ତିପତ୍ର —

1 A deed of agreement.

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାକ୍ଷର ଚିହ୍ନିତ ପତ୍ର; ରସିଦ —

2 A receipt; an acknowledgment.

ଅଙ୍ଗି କୃ (ଧାତୁ) — ସଂ. (ଅଙ୍ଗ + ଅଛି ଚିତ୍ତାବେ. ଇ + କୃ) —

Angī kṛu (root) ୧ । ସ୍ୱୀକାର କରିବା —

1. To acknowledge.

୨ । ଜବାବ ଦେବା — 2. To promise.

୩ । ରାଜି ଦେବା — 3. To agree; to consent.

୪ । ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବା — 4. To vow.

୫ । ଗ୍ରହଣ କରିବା — 5. To accept.

ଅଙ୍ଗିକୃତ — ସଂ. ବିଣ. (ଅଙ୍ଗି କୃ + କର୍ମ. ତ) —

Angikṛuta ୧ । ଯାହା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଅଛି —

1. Agreed to.

୨ । ଗ୍ରହଣ; ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିବା — 2 Accepted.

୩ । (ଅଙ୍ଗି କୃ + କର୍ମ. ତ) — ଯେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛି; ଯେ ରାଜି ହୋଇଅଛି —

3. Consenting; agreeing.

ଅଙ୍ଗିଭୂତ — ସଂ. ବିଣ. (ଅଙ୍ଗି + ଅଛି ଚିତ୍ତାବେ. ଇ + ଭୂ ଧାତୁ +

Angibhūta କର୍ମ. ତ) —

୧ । ଅଙ୍ଗରୂପେ ପ୍ରାପ୍ତ —

1. Turned into a component part.

୨ । ଅଙ୍ଗରୂପେ ପ୍ରାପ୍ତ; ଅଙ୍ଗରୂପ —

୧	ଉ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ୢ	ୣ	୤	୥	୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦											

2 Included as a part of; forming a part of.

ଅଙ୍ଗୁଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳ)—

Anguchhā ଗାମୁଛା; ଗାନ୍ଧାର୍ଜନ—A towel; napkin

ଅଙ୍ଗୁଳିଆ

ଅଙ୍ଗୁଳି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଅଙ୍ଗୁଳ + ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥେ. ଇ)—

Anguchhi ୧ । ଛୋଟ ଗାମୁଛା—1 A small towel

୨ । ଝାଡ଼ିଆ—2 A duster

ଅଙ୍ଗୁଟ—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ; ପୁରୀ) ବି. (ଅନ୍ୟରୂପ ଅଙ୍ଗୁଳ)—

Angut ୧ । ବିରାଗ; ବିରକ୍ତି—

1 Displeasure; misunderstanding

ପ୍ରାଦେ. ବିଶ ୧ । ବିରକ୍ତ—1 Annoyed; displeased

୨ । ଚିଡ଼ାଳ; ଚିଡ଼ିତ—2 Surly; irritable.

ଅଙ୍ଗୁଟ ପାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ; ପୁରୀ) କ୍ରି—

Angut pāibā ୧ । ବିରକ୍ତ ହେବା—

1 To be displeased or annoyed

(ଯଥା—ସେ ମତେ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ଭାରି ଅଙ୍ଗୁଟ ପାଇଛି ।)

୨ । ବକ୍ରାର ଭଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ମନ ବୁଝି ବିରକ୍ତ ହେବା—

୨ To misunderstand.

(ଯଥା—ମୁଁ ତାର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ତାକୁ ସାବଧାନ କରି ଦେବାକୁ ସେ ଅଙ୍ଗୁଟ ପାଇଛି ।)

ଅଙ୍ଗୁଟ ବୁଝିବା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ; ପୁରୀ) କ୍ରି—

Angut bujhibā ୧ । ବକ୍ରାର ଭଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ନ ବୁଝି ବିରକ୍ତ ହେବା—

To misunderstand the

speaker's good intention

ଅଙ୍ଗୁଟିଆ—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ; ପୁରୀ) ବିଶ. ପୁଂ—

Angutiā ୧ । ଚିଡ଼ାଳ; ଚିଡ଼ିତ—1. Surly.

(ଅଙ୍ଗୁଟିଆ, ଅଙ୍ଗୁଟିଆ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅବଗୁଣିଆ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଲ

କଥାକୁ ମନ ବୁଝି ବିରକ୍ତ ହୁଏ—

2 Prone to misunderstand.

୩ । ଅବୁଝାମଣା—3. Unreasonable.

ଦେ. ବି—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ; ବଣିଆଘଣ୍ଟା(ଦେଖ)

A tree; Baniāghantā (See)

ଅଙ୍ଗୁର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅଙ୍ଗୁର)—

Angura ଦ୍ରାକ୍ଷାଲତାର କୋଳ—Grape.

ଅଙ୍ଗୁର [ଦ୍ରୁ—ଏ ଲତା (vine) ହିମାଳୟର ପଶ୍ଚିମାଂଶର

ଅଙ୍ଗୁର, ଦାଞ୍ଚ ବଣରେ ବିନା ଗୁଣରେ ଜନ୍ମେ । ଭରତର ଉତ୍ତର

ଦେ. ଦ୍ରାକ୍ଷାପାଣ୍ଡୁ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ, ପଞ୍ଜାବ, କାଶ୍ମୀର ଓ ଇଉରୋପରେ

ଗୋସ୍ଥିନିପାଣ୍ଡୁ ଏହାର କୃଷି ହୁଏ । ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଏହାର

ଗୁଳା ଦ୍ରାଘ ଫଳ ଯେଉଁଠା ଯେଉଁଠା ହୋଇ ଫଳେ । ଏକ ପ୍ରକାର

ଫା. ଅଙ୍ଗୁର ଅଙ୍ଗୁର କୋଳ ଗୋଲ ଓ ଏକ ପ୍ରକାରର ଲମ୍ବା ।

ଆ ଅଙ୍ଗୁର ପାଚିଲା ଫଳର ରସ ମିଷ୍ଟ, ହୃଦୟ ଓ ବଳକର ।

ତା ଦ୍ରାକ୍ଷା ଏହି ଫଳର ରସରୁ ବ୍ରାଣ୍ଡି ବା ବିଲ୍ଲଭ ମଦ

ସ. ଦ୍ରାକ୍ଷା ହୁଏ । ଏହାର ଛୋଟ ଜାଗାମ୍ବ ଗଜପୁର କୋଳକୁ

ଶୁଖାଇଲେ ତାହା କଞ୍ଚିମ୍ବ (Resin) ହୁଏ । ଏକ ଜାଗାମ୍ବ ଲମ୍ବା ବଡ଼

ଫଳରେ ମଞ୍ଜି ଥାଏ, ତାକୁ ମନକୁ କହନ୍ତି । ପାଚିଲା କୋଳକୁ

ଶୁଖାଇ ବହୁ ଦିନ ରଖାଯାଇ ପାରେ ।]

ଅଙ୍ଗୁର—ସ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଉର)—

Anguri ୧ । ଅଙ୍ଗୁଳିଭୂଷଣ; ଗୋଡ଼ ଓ ହାତର ଅଙ୍ଗୁଳିରେ

ପିକାଯିବା ମୁଦ୍; ମୁଦ୍ରିକା—1 Finger-ring;

ring for the finger or toe

୨ । ଗୋଡ଼ର ବୃତ୍ତା ଅଙ୍ଗୁଳି—2 The big toe

ଅଙ୍ଗୁର—ସ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଉର)—ଅଙ୍ଗୁର (ଦେଖ)

Anguri Anguri (See)

ଅଙ୍ଗୁରୀୟା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗୁଳ + ଇୟ, ଅଙ୍ଗୁଳର ଏହା)—

Anguriya ୧ । ଅଙ୍ଗୁର; ଅଙ୍ଗୁଳିଭୂଷଣ, ମୁଦ୍ରିକା—1 Finger-ring.

୨ । (ଅଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ଶନି ଗ୍ରହକୁ ବେଳି

ଥିବା ବେଷ୍ଟମା ବା ଗୋଲ ପଟ୍ଟ—2 The rings

observed round the planet Mars

ଅଙ୍ଗୁରୀୟକ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗୁରୀୟ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. କ)—ଅଙ୍ଗୁରୀୟ (ଦେଖ)

Anguriyaka Anguriya (See)

ଅଙ୍ଗୁଳ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଉଳ)—୧ । କର ଓ

Angula. ପଦର ଶାଖା; ଅଙ୍ଗୁଳ; ଅଙ୍ଗୁଳି—1. Finger

ଆଙ୍ଗୁଳ (ହାତ ଅଙ୍ଗୁଳି—A finger of the hand;

ଅଙ୍ଗୁଳି ଗୋଡ଼ ଅଙ୍ଗୁଳି—A toe,)

୩. ଅଙ୍ଗୁଳ; ଅଙ୍ଗୁଳି

୨ । ହାତ ଶୁଣ୍ଠର ସରୁଆ ଅଗ୍ରଭାଗ (ଏହାକୁ ହାତ ଅଙ୍ଗୁଳି

ପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାରୁ)—2. The flexible

tip of the elephant's trunk.

୩ । ଆଠ ଗୋଟି ଯବଧାନ ଚଉଡ଼ା ବାଗରେ ପରସ୍ପରକୁ

ଲଗାଇ ରଖିଲେ, ତଦ୍ୱାରା ଆବୃତ ସ୍ଥାନର ପରିମାଣ;

ମନୁଷ୍ୟର ମୁଣ୍ଡ ଅଙ୍ଗୁଳିର ଚଉଡ଼ା ବାଗର ପରିମାଣ—

3. A lineal measure of the breadth

of one finger.

[୧୨ ଅଙ୍ଗୁଳ = ୧ ବିଗ୍ରହ ବା ଗୁଣ୍ଠ; ୨୪ ଅଙ୍ଗୁଳ = ୧ ହାତ]

୪ । କାମସୂତ୍ର ପ୍ରଣେତା ବାସ୍ତାୟନ ମୁନି—

4. A name of sage Bātsāyana.

୫ । ହାତଶୁଣ୍ଠ (ଗଛ) (ଦେଖ)

5. Hātisundhā (tree) (See)

ଅଙ୍ଗୁଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳ)—ଅଙ୍ଗୁଳାଭାବ କର୍ମ—

Angulā The act of fingering.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା :—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିକେ; 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଣ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅଙ୍ଗୁଳାଭିବିଧା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳ)—

Angulābhiḥ ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଛଦ୍ମ ମଧ୍ୟରେ ଅଙ୍ଗୁଳକୁ ପ୍ରବେଶ
ଆହୁଳ ଦେଖା କରିବା—1. To thrust one's finger
ଅବ୍ଧିକାଳୀ into a hole.

୨ । ଅଙ୍ଗୁଳ ଗୁଳନ କରି କୌଣସି ସଦୃଶ୍ୟକୁ ବୋଧ କରିବା—

2. To finger; to feel a thing with the
help of one's finger.

୩ । କୌଣସି କର୍ମ ପାଇଁ ଅଙ୍ଗୁଳ ବ୍ୟବହାର କରିବା—

3. To use the finger in doing any act

୪ । ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ଅଙ୍ଗୁଳଦ୍ୱାରା ପୃସ୍ଥକର ପତ୍ରକୁ

ଧରିବା—4. To hold the pages of a book
with the fingers while reading.

୫ । ଗୁହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ଅଂଶକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ବା ବନ୍ଧୁକ
ଶୋଧନାର୍ଥ ଗୁହ୍ୟର ଭିତରକୁ ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗୁଳ
ପ୍ରବେଶିବା—5. To thrust one's finger into
the anus to examine or cleanse it.

ଅଙ୍ଗୁଳ—ସ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ସଞ୍ଜର୍ଥେ. ଭୁଲ; ଯାହା

Anguli ବସ୍ତୁତତ୍ତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଗମନ କରେ ବା ଗୁଳିତ
ହୁଏ)—ଅଙ୍ଗୁଳ (ଦେଖ)

Anguli (See)

ଅଙ୍ଗୁଳିଗ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅଙ୍ଗୁଳ + ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Anguliga ଯେଉଁ ଜୀବମାନେ ଅଙ୍ଗୁଳରେ ଭରଦେଇ ଚାଲନ୍ତି—
(animals) Walking with their
fingers.

ଅଙ୍ଗୁଳିଗ୍ରନ୍ଥି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଅଙ୍ଗୁଳ + ଗ୍ରନ୍ଥି)—

Anguligranthi ହାତ ଗୋଡ଼ର ଅଙ୍ଗୁଳର ଦୂର ପବର ମଝି
ସ୍ଥାନ—Knuckle

ଅଙ୍ଗୁଳିଚାଳନା—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଅଙ୍ଗୁଳ + ଚାଳନ)—

Angulichāṇa ହାତର ଅଙ୍ଗୁଳ ଦ୍ୱାରା ଠାରିବା ବା ସଙ୍କେତ
କରିବା; ମନୋଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ
ଅଙ୍ଗୁଳକୁ ଚଳାଇବା—Movement
of the fingers for making
signs

ଅଙ୍ଗୁଳଠାର—ଦେ. ବି—୧ । ମନୋଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଅଙ୍ଗୁଳର

Angulī thāra ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ ଗୁଳନ; ସଙ୍କେତ—
ଆହୁଳଠାର 1. Signs made by the fingers.

୨ । ଏକ ପ୍ରକାର ଠାର; ଅଙ୍ଗୁଳମାନ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ
ଗୁଳନ କରି ଦୂର ଜଣକର ଭାବ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିବା
ପ୍ରଣାଳୀ (ଠାର ତଳେ ଦେଖ)—

2. A system of finger-signals.

ଅଙ୍ଗୁଳ ତୋରଣ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ, ଅଙ୍ଗୁଳ ଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କିତ

Angulī toraṇa ତୋରଣ)—ଚନ୍ଦନାଦି ଦ୍ୱାରା ଅଙ୍ଗୁଳ

ସାହାଯ୍ୟରେ ଲଲ୍ଲଟରେ ଚିତ୍ରିତ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ତିଳକ
(ଶାକ୍ରମାନେ ଏହି ତିଳକ ଧାରଣ କରନ୍ତି ।)—

A crescentshaped sectarial mark
drawn on the brow with sandal
paste.

ଅଙ୍ଗୁଳିତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗୁଳ + ତ୍ରି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ଅଙ୍ଗୁଳକୁ

Angulitra ଆଦାତରୁ ରକ୍ଷା କରେ)—

୧ । ଅଙ୍ଗୁଳକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଆବରଣ—

1 A covering for protecting the
fingers; a finger-protector

୨ । ଦସ୍ତାବା—2 Gloves.

୩ । ଅଙ୍ଗୁଳସ୍ଥାନ—ଦରଜମାନେ ସିଲେଇ କଲ୍ଲ ବେଳେ ହୁଣ୍ଡର
ମୁଳକୁ ଠେଲିବା ପାଇଁ ମଝି ଅଙ୍ଗୁଳର ଅଗରେ ପିକିବା
ଧାତୁର ଟେପି—3 Thimble.

୪ । ଧନୁ ମାରବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଙ୍ଗୁଳକୁ ଧନୁରୁଣରୁ ରକ୍ଷା କରିବା
ପାଇଁ ଅଙ୍ଗୁଳରେ ପିକା ଯିବା ଚମଡ଼ାର ଟେପି—

4. A finger-protector used by archers.
as a protection against the striking
of bow-strings.

ଅଙ୍ଗୁଳିତ୍ରାଣ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗୁଳ + ତ୍ରି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Angulitrāṇa ଅଙ୍ଗୁଳିତ୍ର (ଦେଖ)—Angulitra (See)

ଅଙ୍ଗୁଳିପଞ୍ଚକ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଅଙ୍ଗୁଳ + ପଞ୍ଚକ)—

Angulipañchaka ୧ । ହାତର ପାଞ୍ଚଟି ଅଙ୍ଗୁଳ—

1. The five fingers of the
hand.

[ହାତର ପାଞ୍ଚଟି ଅଙ୍ଗୁଳ ଯଥା—୧. ବୃକ୍ଷ (ବୁଢ଼ା) Thumb;

୨. ଚର୍ଚ୍ଚିକା (ବିଶି) Index finger; ୩. ମଧ୍ୟମା (ମଝି) Middle-
finger; ୪. ଅନାମିକା (ପରି) Ring finger; ୫. କନିଷ୍ଠା
(କାଣି) Little finger.]

୨ । ଗୋଡ଼ର ୫ ଅଙ୍ଗୁଳ —

2. The toes of the feet.

ଅଙ୍ଗୁଳପର୍ବ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଅଙ୍ଗୁଳ + ପର୍ବନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

Angulī pārba ୧ । ଅଙ୍ଗୁଳର ପର୍ବ; ଅଙ୍ଗୁଳର ଗଣ୍ଠି ମଝିରେ
ଥିବା ସରଳ ଅଂଶ—

1. The bone between the finger-joints.

୨ । ଅଙ୍ଗୁଳ ଗ୍ରନ୍ଥି—2. Finger joint (M. W.)

ଅଙ୍ଗୁଳ ପୁଟାଭିବିଧା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳ + ଫୋଟନ)—

Angulī phuṭābhiḥ ୧ । ଅଙ୍ଗୁଳର ଗଣ୍ଠିକୁ ମୋଡ଼ି ଶବ୍ଦ
ଅହୁଳ ମଫଟାନ, ଭାବଦାନ କରିବା—

ଅହୁଳ ଫୋଟାନ

1. To crack the finger-
joints.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ

୨ । ମଝି ଅଙ୍ଗୁଳରେ ବୁଜା ଅଙ୍ଗୁଳର ଅଗକୁ ପରସ୍ପର
ସଂଲଗ୍ନ କରି ପରେ ଜୋରରେ ଖସାଇ ନେବା ଦ୍ୱାରା
ଫୁଟୁକ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା—2 To snap
the finger-tips; to produce a
cracking sound with the tips of
the thumb and the middle finger
ଅଙ୍ଗୁଳମୁଖ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ, ଅଙ୍ଗୁଳ + ମୁଖ)—

Angulimukha ଅଙ୍ଗୁଳର ଅଗ—

The tip of the finger; finger-tip
ଅଙ୍ଗୁଳମୁଦ୍ରା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଙ୍ଗୁଳ + ମୁଦ୍ରା)—

Angulimudrā ୧ । ନାମାଙ୍କିତ ମୁଦ୍ରା—

1. A signet ring; a seal ring.

୨ । ଦେବପୂଜାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଙ୍ଗୁଳମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ରଚିତ
ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ—2 A figure made by the
fingers during worship.

୩ । ଅଙ୍ଗୁଳରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ମୁଦ୍ରା—3 A finger-ring.

ଅଙ୍ଗୁଳମୁଦ୍ରା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଙ୍ଗୁଳ + ମୁଦ୍ରା)—

Angulimudrikā ଅଙ୍ଗୁଳମୁଦ୍ରା (ଦେଖ)

Angulimudrā (See)

ଅଙ୍ଗୁଳମୋଟନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଙ୍ଗୁଳ + ମୋଟନ)—

Angulimotana ଅଙ୍ଗୁଳ ଫୁଟାଇବା କର୍ମ—

The act of snapping the finger joints
or two finger-tips.

ଅଙ୍ଗୁଳସାଙ୍କେତ—ସଂ. ବି. (୩ୟା ଚତୁର୍ଥ)—ଅଙ୍ଗୁଳଠାର (ଦେଖ)

Angulisanketa Angulithāra (See)

ଅଙ୍ଗୁଳସାମ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୩ୟା ଚତୁର୍ଥ)—ଅଙ୍ଗୁଳଠାର (ଦେଖ)

Angulisamjñā Angulithāra (See)

ଅଙ୍ଗୁଳସାନ୍ଦେଶ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଙ୍ଗୁଳଦ୍ୱାରା

Angulisandesa ପ୍ରେରଣ ବା ପ୍ରକାଶିତ ସନ୍ଦେଶ)—

ଅଙ୍ଗୁଳଠାର (ଦେଖ)—Angulithāra (See)

ଅଙ୍ଗୁଳସନ୍ଧି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଙ୍ଗୁଳ + ସନ୍ଧି)—

Angulisandhi ଦୁଇ ଅଙ୍ଗୁଳର ମଝି ସ୍ଥାନ; ଅଙ୍ଗୁଳସନ୍ଧି—

The space between two fingers

ଅଙ୍ଗୁଳଫୋଟନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଅଙ୍ଗୁଳ + ଫୋଟନ)—

Angulisphotana ଅଙ୍ଗୁଳ ଫୁଟାଇବା କର୍ମ—

The snapping of the finger-tips; the
cracking of the finger-joints.

ଅଙ୍ଗୁଳିକ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗୁଳ + ଇକ)—ମୁଦ୍ରା—

Angulika Finger-ring. (M. W.)

ଅଙ୍ଗୁଳିୟ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗୁଳ + ଇୟ)—ମୁଦ୍ରା—

Anguliya Finger-ring. (M. W.)

ଅଙ୍ଗୁଳେଇବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳ)—ଅଙ୍ଗୁଳାଇବା (ଦେଖ)

Anguleibā Angulāibā (See)

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା—ଦେ. ବି. —ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା (ଦେଖ)

Angushtānā Angustanā (See)

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. ଉଷ୍ଠ)—୧ । ହାତର ବୃଦ୍ଧା

Angushtā ଅଙ୍ଗୁଳି—1. The thumb

୨ । ଗୋଡ଼ର ବୃଦ୍ଧା ଅଙ୍ଗୁଳି—2 The great toe.

୩ । ବୃଦ୍ଧା ଅଙ୍ଗୁଳର ଚଉଡ଼ା ବାଗର ପରିସର, $\frac{2}{3}$ ଇଞ୍ଚ—
Breadth of the thumb about $\frac{2}{3}$ of an
inch.

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ + ଆ)—ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ (ଦେଖ)

Angushtā Angushtā (See)

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା—ଦେ. ବି. —ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା (ଦେଖ)

Angushtānā Angustanā (See)

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳିକାଣ)—ସିଲେଇ କଲବେଳେ ହୁଅଇ

Angustanā ମୂଳ ପାଖକୁ ଲୁଗା ମଧ୍ୟକୁ ଠେଲିବା ପାଇଁ ଦରକାର

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା ମାନେ ମଝି ଅଙ୍ଗୁଳି ଅଗରେ ଯେଉଁ ଧାତୁମୟ ଟେପି

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା ପିନ୍ଧା—A thimble

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳିକାଣ)—ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା (ଦେଖ)

Angustānā Angustanā (See)

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା—ଦେ. ବି. —ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନା (ଦେଖ)

Angustānā Angustanā (See)

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. ଉଷ୍ଠ)—ଯାହା ଦୁଇଗଳ

Angūsha କରେ—୧ । ନେତୁଳ—1 An ichneumon
(M. W.)

୨ । ଶର, ବାଣ—2. An arrow (M. W.)

ଅଙ୍ଗେଇତ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—୧ । ଇସ୍ପାତ—1 Steel.

Angēita (ଯଥା—ଅଙ୍ଗେଇତଅର)

୨ । କାନ୍ଥଲୌହ; ଚଳା ଲୁହା—

Cast iron; cast steel.

ଅଙ୍ଗେଠା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନିଷ୍ଠ; ଭୂଲ. ହୁ: ଅଙ୍ଗିଠା)—

Angethā ନିଆଁ ଉଠେଇ—A fire-pan; a brazier

ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇବା—ଦେ. କି.—ଅଙ୍ଗେ ନିରେଇବା (ଦେଖ)

Angē nibhāibā Angē nibheibā (See)

ଅଙ୍ଗେ ନିରେଇବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗ + ନିବାହ)—ନିଜେ ଅନୁଭବ

Angē nibheibā କରିବା—To experience; to
undergo.

ଅଙ୍ଗେନିବାନ ଦୁଃଖ କହୁବ କି ସୁଖ କହୁବ ?

अजमायस करना ଯାହା ଅଙ୍ଗେ ନିରେଇଛ ତାହା କହୁବ । ତଥା ।

ଦେ. ବି.—ନିଜର ଅନୁଭବ—One's own experience.

ଦେ. ବିଶ—ନିଜେ ଅନୁଭବ କରିଥିବା—That which
one has himself experienced.

(ଯଥା—ଏହା ମୋର ଅଙ୍ଗେ ନିରେଇବା ଘଟଣା ।)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସୂଚିତ ଏ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯଦି ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଚିହ୍ନ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଈ’ ଗୋଟିକେ, ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ୍ୟୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲଗତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲଗତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଙ୍ଗୋଞ୍ଚୁ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ଞ୍ଚୁ ଧାତୁ + କରଣେ. ଅ; ଯାହା ଦ୍ଵାରା
Añgōñchha ଦେହ ପୋଛାଯାଏ)—

ଗାମୁଛା—A towel (M. W.)

ଅଙ୍ଗୋଞ୍ଚନ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ଞ୍ଚୁ ଧାତୁ + କରଣେ. ଅନ)—

Añgōñchhana ଗାମୁଛା—A towel (M. W.)

ଅଙ୍ଗୁଟ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଙ୍ଗୁଟ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Añgut (etc) Añgut etc. (See)

ଅଙ୍ଗୋତିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଙ୍ଗୁଟିଆ (ଦେଖ)—

Añgotiā Añgotiā (See)

ଅଙ୍ଗୋଟି
ଅଙ୍ଗୋଟେଇ } —ଶ୍ରୀ

ଅଙ୍ଗୋଠ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଙ୍ଗୁଟ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Añgoth (etc.) Añgut etc. (See)

ଅଙ୍ଗୋଠିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଙ୍ଗୋଟିଆ (ଦେଖ)

Añgothiā Añgotiā (See)

ଅଙ୍ଗୋଠି
ଅଙ୍ଗୋଠେଇ } —ଶ୍ରୀ

ଅଙ୍ଗ୍ରାଜି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଇଂରାଜ (ଦେଖ)

Añgrāji Ingrāj (See)

ଅଙ୍ଗ୍ରିୟା—ଦେ. ବି. ନାମ—(ଖୋଡ଼ାଣ ଶତାବ୍ଦୀର ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ସେନାପତି,

Añgriya ଏ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ଦ୍ରସ୍ତାଗତ କରି ଇଙ୍ଗ୍ରେଜ, ଫରାସୀ ଓ
ସାନାମାରମାନଙ୍କ ବାଣିଜ୍ୟପୋତମାନ ଲୁଣ୍ଠନ କରିଥିଲେ)—

Name of a Marhattā general of the
16th century.

ଅଙ୍ଗ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଅଧୋଗତ କରିବା—1. To go down

Añgha (root) ୨ । ଗତି କରିବା—2 To move

୩ । ଆରମ୍ଭ କରିବା—3 To commence

୪ । ଯାତ୍ରା କରିବା—4. To set out.

୫ । କିନ୍ଦା କରିବା—5 To blame.

୬ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତରବର କରି କରିବା—
6. To hasten.

୭ । ଆଗ ପଛ ନ ବିଚାର ଦ୍ଵାରା କହିବା—
7. To speak hastily.

ଅଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + କରଣେ. ଅ; ଯାହାଦ୍ଵାରା ମନୁଷ୍ୟ

Añgha ଅଧୋଗତ କରେ)—

୧ । ପାପ—1. Sin (M. W)

୨ । ମନ୍ଦ; ଅଶୁଭ—2. Evil. (M. W.)

ଅଙ୍ଗହ—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + କରଣେ. ଅପ୍)—

Añghah ୧ । ନୈତିକ ଅବନତି—

1. Moral degradation.

୨ । ପାପ—2. Sin.

୩ । ମନ୍ଦ, ଅଶୁଭ—3. Evil

ଅଞ୍ଝି—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ + କରଣେ. ର; ପାହାଦ୍ଵାରା ଗତି କରାଯାଏ)—

Añghri ୧ । ପାଦ; ଚରଣ; ଗୋଡ଼—1 Leg

୨ । ବୃକ୍ଷର ମୂଳ—2 Foot of a tree; part of
the trunk just above the ground

୩ । ଗଛର ଚେର—3 The root of a tree

୪ । ଶ୍ଳୋକର ଚରଣ ବା ପାଦ, ଶ୍ଳୋକର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ—
4. A line of a quartet.

* । ପୀଠାର ବଇଁଠି—5 Foot of a seat. (M. W.)

ଅଞ୍ଝିପ—ସଂ. ବି (ଅଙ୍ଗ + ପା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ସେ ପାଦଦ୍ଵାରା ପିଏ)

Añghripa ପାଦପ; ବୃକ୍ଷ; ଗଛଲତା—Tree; plant.

ଅଞ୍ଝିପର୍ଣ୍ଣି—ସଂ. ବି. (ବହୁଗ୍ରହ; + ଅଙ୍ଗ + ପର୍ଣ୍ଣ + ଇ; ଯାହାର ପାଦରେ

Añghriparṇṇī ବା ମୂଳରେ ପତ୍ର ଥାଏ)—ପୃଷ୍ଠି ପର୍ଣ୍ଣି (ଦେଖ)

The plant prṣṭhiparṇṇī (See)

ଅଞ୍ଝିବଲ୍ଲି—ସଂ. ବି. (ବହୁଗ୍ରହ; ଅଙ୍ଗ + ବଲ୍ଲି)—ଅଞ୍ଝିପର୍ଣ୍ଣି (ଦେଖ)

Añghriballi Añghriparṇṇī (See)

ଅଞ୍ଝିବଲ୍ଲିକା—ସଂ. ବି. (ଅଙ୍ଗ + ବଲ୍ଲି + କ + ଥା)—ଅଞ୍ଝିପର୍ଣ୍ଣି (ଦେଖ)

Añghriballikā Añghriparṇṇī (See)

ଅଚ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଗତି କରିବା—1. To move.

Ach (root) ୨ । ମାନ୍ୟ କରିବା—2. To honour.

୩ । ଗୋଲ କରିବା—3. To make round.

୪ । ବକାଇବା—4 To make curved.

* । ଅନୁରୋଧ କରିବା—5. To request

ଅଚ୍—ସଂ. ବି. (ସଂ. ବ୍ୟାକରଣ)—ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣମାନ—

A technical term in sanskrit grammar
for the vowels.

ଅଚ୍‌କନ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. କଂଚୁକ; ଗ୍ରା. ଅଂଚୁକ)—ସାମନାରେ ଶୁଦ୍ଧ

Achkan ଉପରେ ମଝିରେ ବୋତାମ ଲାଗିଥିବା ଚପକନ ବା ଲମ୍ବ

ଅଚକାନ୍ କୁରୁତା—A kind of long coat with a

ଅଚକନ set of buttons in the middle.

ଅଚ୍‌କାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଚ୍‌କବା କ୍ରିୟାର ଶିକନ୍ତ ରୂପ—

Achkāibā Causative of the verb Achkibā.

ଅଚକାନ୍, ନାଡ଼ାନ୍

ଅଚକାନା

ଅଚ୍‌କିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଦୋହୋଲିବା; ଝୁଲିବା—

Achkibā To swing; to wave

ଅଚକାନ୍, ନାଡ଼ାନ୍

ଅଚକାନା

ଅଚକାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ସନ୍ଧ୍ୟାକାର; ଗ୍ରା. ସନ୍ଧ୍ୟାକାର)—

Achakāra ୧ । ବହୁଳା; କଣାସିବା ପଦାର୍ଥର ଅଗଭୂର ବ୍ୟୟିବା

ମୂଲ୍ୟାଂଶ—1. Earnest money; advance of

a part of the consideration.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	କ୍ଷୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଞ୍	ଇଅ	କ	ଦ୍

୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି, ଅଙ୍ଗୀକାର—

2. A promise.

ଅଚକ୍ଷୁ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଚକ୍ଷ)—୧ । ଅଦ୍ରସ୍ତ; ଯେ ଚମକ ପଡ଼େ;
Achakita ନାହିଁ—1 Undaunted; not alarmed;
(ଅଚକ୍ଷୁ—ଶ୍ରୀ) not startled.

୨ । ସ୍ଥିର—2. Steady; fixed

୩ । ଅବିଚଳ—3 Unmoved.

ଅଚକ୍ଷୁ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଚକ୍ଷୁ)—
Achakshuh ୧ । ନେତ୍ରହୀନ, ଅକ୍ଷ—1 Eyeless; blind.
(ଅଚକ୍ଷୁ—ବ) ୨ । ଯେଉଁ ଜୀବମାନଙ୍କୁ ଈଶ୍ଵର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ଦେଇ
ନାହାନ୍ତି—2. (animals) Not endowed with
the sense of vision.

ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚକ୍ଷୁ, ଅ + ଚକ୍ଷୁ)—

କ୍ଷୁଦ୍ର ଚକ୍ଷୁ—A bad eye.

ଅଚକ୍ଷୁର୍ବିଷୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଚକ୍ଷୁର୍ବିଷୟ)—
Achakshurbishaya ୧ । ଅଗୋଚର—1. Invisible
୨ । ଯାହା ଆଖି ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ—
2. No longer within the reach of the eyes

ଅଚକ୍ଷୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଚକ୍ଷୁଷ୍ଟ)—
Achakshushka ଚକ୍ଷୁହୀନ; ଅକ୍ଷ—Blind.
(ଅଚକ୍ଷୁ—ଶ୍ରୀ)

ଅଚଞ୍ଚଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ଚଞ୍ଚଳ)—୧ । ସ୍ଥିର; ଦୃଢ଼—
Achanchala 1. Steady; calm.
(ଅଚଞ୍ଚଳ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଚପଳ—2. Not hasty; not
(ଅଚଞ୍ଚଳତା—ବ) wavering

ଅଚଞ୍ଛା—ଦେ. ବିଶ—ଅଚଞ୍ଛା; ଯାହା ଚଞ୍ଛା ହୋଇ ନାହିଁ—(ଯଥା—
Achanchha ଭୂମି, ବାଡ଼)—Unscraped (e.g. land;
stick)

ଅଚଣ୍ଡ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ଚଣ୍ଡ)—ଯେ ଶୁଣି ନୁହେଁ; ଶାନ୍ତସ୍ଵଭାବ—
Achanḍa Gentle; not of a hot temper.
(ଅଚଣ୍ଡ—ଶ୍ରୀ)

ଅଚଣ୍ଡୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଚଣ୍ଡ + ଈ)—୧ । ସୁଶୀଳା ଗାଈ; ସୁଧାର ଗାଈ—
Achanḍī 1 A tractable cow.

୨ । ଅକୋପନା ଶ୍ରୀ—

2. A mild-tempered woman.

ଅଚତୁର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଚତୁର)—୧ । ଯେ ଶୁଣି ନୁହେଁ—
Achatura 1. Not clever; not cunning
(ଅଚତୁର—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିର୍ବୋଧ—Foolish.

ଅଚତୁରୀ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅଚତୁର)—ଅଚତୁର; ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ
ଚତୁର ପଣ ଜାଣେ ନାହିଁ—
Achaturī Not cunning (woman).

ଅଚତୁରେଇ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅଚତୁର)—ଅଚତୁର (ଦେଖ)

Achatureī Achaturī (See)

ଅଚର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Achara ଯେ ଗତିଶୀଳ ନୁହେଁ; ସ୍ଥାବର; ସ୍ଥିତିଶୀଳ—
(ଅଚର—ଶ୍ରୀ) Immovable; stationary
(ଅଚରତା—ବ)

ସଂ. ବି—ସ୍ଥାବର ବସ୍ତୁ (ଯଥା—ପର୍ବତ)—

An immovable thing
(e.g. mountain).

ଅଚରାଚର—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ (ସଂ. ଅ + ଚର)—ଅଚରା (ଦେଖ)

Acharachar Acharchchā (See)

ଅଚରା—ସଂ. ବି. (ଅ + ଚର)—

Acharchchā ୧ । ପୂଜାର ଅଭାବ—1 Want of
veneration.

୨ । ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନର ଅଭାବ—

2 Want of proper respect.

୩ । ଉପଯୁକ୍ତ ଆତିଥ୍ୟର ଅଭାବ—

3 Want of proper hospitality.

୪ । ସମ୍ପର୍କ ଆଲୋଚନାର ଅଭାବ—

4 Want of exercise or discussion.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଚର)—

୧ । ଅପୂଜିତ—1. Not adored.

୨ । ଅସମ୍ମାନିତ—2. Disrespected

୩ । ଅନାଦୃତ—3. Slighted.

ଅଚଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅଚଳ)—ଅଚଳ (ଦେଖ)

Achal Achala (See)

ଅଚଳ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଚଳ)—

Achala ୧ । ଗତିହୀନ—1 Motionless

(ଅଚଳ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଚଳିବାଶକ୍ତିହୀନ—2. Immovable;
(ଅଚଳତା—ବ) unable to move.

(ବିପରୀତ—ଚଳ, ଚଳନ) ୩ । ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ନ
ପାରେ—3. (work) Incapable of being
carried on.

୪ । ଅକ୍ଷମ; ଅସମର୍ଥ—4. Unable to do any work.

୫ । ଅଚଳନ୍ତି (ଦେଖ)

5. Achalanti (See)

୬ । ଅପ୍ରଚଳ—6. Not current.

୭ । ଦୋଷଯୁକ୍ତ—7. Faulty.

ସଂ. ବି.—୧ । ପୃଥିବୀ—1. The earth

୨ । ପର୍ବତ—2. Mountain.

୩ । ବୃକ୍ଷ—3. Tree.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ମୁଗୁଳ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ୧୧, ଚନ୍ଦ୍ର ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ୧୧ରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକାଶରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର୍’ ଶୋଧିବେ; ‘ବଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆର୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆର୍ଯ୍ୟ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ୍’ ଦେଖିବେ ।

୪ । ଶିବ—4 Siba

* । ବ୍ରହ୍ମ—5. The Supreme Soul

୬ । ଆତ୍ମା—6 The soul

୭ । ଲାଲ; ଶଙ୍କୁ—7 A pillar; pin

ଦେ. ବି.—୧ । କାର୍ଯ୍ୟ ନ ଚଳିବା ଅବସ୍ଥା—

1. A stage in which matters do not progress.

୨ । ଅଭାବ—2 Want.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେ ସମାଜରେ ଚଳେ ନାହିଁ; ସମାଜରୁଦ୍ଧ—
1 Excommunicated.

୨ । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ; ଅଛୁଆଁ (ଜାତି)—2 Untouchable (caste).

ଅଚଳକାଳା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଚଳ=ପ୍ରବୃତ୍ତ ଅଟେ ଲାଲ
Achalakiṭṭhା ଯାହାର)—ପୃଥିବୀ—The earth

ଅଚଳଚଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚଳ+ଚଳ)—୧ । କାର୍ଯ୍ୟ ନ ଚଳିବା
Achalachala ଅବସ୍ଥା ଓ ଚଳିବା ଅବସ୍ଥା, ଅସମୟ ସମୟ—
ଅସମୟ ସମୟ 1. Bad and good times.

୨ । ଅଭାବ ଓ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ—2. Times of plenty and of want

ଅଚଳଜାତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚଳ+ଜାତି)—୧ । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତି—
Achalajāti 1. Untouchable caste

ଅଛୁତ ଜାତି ୨ । ପାଣି ଅଛୁଆଁ ଜାତି; ଯେଉଁ ମାତ୍ର ଜାତିର ଲୋକଙ୍କ
ଛୁଆଁ ପାଣିକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି ଉଚ୍ଚ ଜାତିମାନେ ବ୍ୟବହାର
କରିବା ନିଷିଦ୍ଧ—1. Low caste, the water
touched by whom is not used by
high caste people.

ଅଚଳଧୃତି—ସଂ. ବି—ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

Achaladhṛuti Name of a sanskrit metre.

ଅଚଳନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଚଳନ)—

Achalan ୧ । ଅଶାନ୍ତ; ଅକ୍ରିୟା—1. A bad act;
an evil act

୨ । ଅସଦାଚାର—2 Bad conduct

ଅଚଳନ—ସଂ. ବି. (ଅ+ଚଳନ)—

Achalana ୧ । ଗତିରହିତ୍ୟ—1. Absence of motion.

୨ । ଅସଦାଚାର—2 Bad conduct

୩ । ଅକ୍ରିୟା—3. Evil act.

ଅଚଳନ୍ତି—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅଚଳ; ଅଚଳନ୍)—

Achalanti ୧ । ଅଚଳ; ଯାହା ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଗୁଳିତ ହୋଇ ନ
ଅଚଳ; ଅବର ପ୍ରାୟ—1. Fixed; which cannot
ଅଚଳ be moved.

(ବ୍ୟବହାର—ଚଳନ୍ତି) (ଯଥା—ଅଚଳନ୍ତି ପ୍ରତିମା)

୨ । ସ୍ଥାବର—2 Immovable.

(ଯଥା—ଅଚଳନ୍ତି ସମ୍ପତ୍ତି)

୩ । ଯାହା ବ୍ୟବସାୟରେ ଚଳ ନ ପାରେ—

3 Uncurrent.

(ଯଥା—ଅଚଳନ୍ତି ଟଙ୍କା)

ଅଚଳନ୍ତି ପ୍ରତିମା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଚଳ+ପ୍ରତିମା)—

Achalanti pratimā ଯେଉଁ ଦେବବିଗ୍ରହ ବା ପ୍ରତିମା ଅଛି
ଅଚଳ ପ୍ରତିମା ବଡ଼ ଓ ଭାସି ଥିବାକୁ ଯାହାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ
ଅଚଳ ପ୍ରତିମା ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ —

Immovable image of a Deity

(ଯଥା—ଶିବଲିଙ୍ଗ; ସତ୍ୟବାଦୀ ଗୋପୀନାଥଙ୍କ ବିଗ୍ରହ ।)

[ଦ୍ର—ଅଚଳନ୍ତି ପ୍ରତିମାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଚଳନ୍ତି
ପ୍ରତିମା ଥାଆନ୍ତି । ଯାନଯାହା ସମୟରେ ସେହି ଚଳନ୍ତି ପ୍ରତିମାମାନେ
ଅଚଳନ୍ତି ପ୍ରତିମାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିରୂପେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ନିଅ ଅଣା
କରାଯାନ୍ତି ।]

ଅଚଳନ୍ତି ସମ୍ପତ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚଳ+ସମ୍ପତ୍ତି)—

Achalanti sampatti ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି; ଭୂସମ୍ପତ୍ତି; ଜମିବାଡ଼ି—
ଅଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି Immovable property;
ଅଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି landed property

ଅଚଳପକ୍ଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚଳ+ପକ୍ଷ)—

Achalapaksha ୧ । ଚଳନ୍ତି ଶକ୍ତିରହିତ ଅବସ୍ଥା—
ଅଚଳ ପକ୍ଷ 1. Inability to move.

୨ । ସାଂସାରକ କର୍ମ ଚଳାଇବା ଶକ୍ତିରହିତ ଅବସ୍ଥା—

2. Want of means to conduct worldly matters.

୩ । ଅତି ଗରିବ ଅବସ୍ଥା—

3 Poor or penniless condition.

୪ । ନିରାଶ୍ରୟ ଅବସ୍ଥା—4. Helpless condition.

ଅଚଳଶିରୀ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅଚଳା+ଶ୍ରୀ)—

Achalasirī ୧ । ଅସୀମ ସମ୍ପତ୍ତି—1. Vast wealth.

୨ । ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ସୌଭାଗ୍ୟ—

2. Unchangeable prosperity.

୩ । (ଅଚଳ=ପ୍ରବୃତ୍ତ+ଶ୍ରୀ=ଭାଗ୍ୟ)—ପ୍ରବୃତ୍ତରେ ଲୁଚିବାକୁ
ଭାଗ୍ୟ—3. Luck of hiding in the
mountain caves.

ଲର ଅଚଳ ଶିରୀ ଅଚଳ ଶିରୀ ସେ

ଭଜ. ବୋହୂହାଣ୍ଡହାଣ୍ଡ । ୨୨ । ୧ ।

ଅଚଳା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅଚଳ+ଆ)—ଅଚଳର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Achala Feminine of Achala.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ପୃଥିବୀ—The earth.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	୧	ଅସଂସ୍ତ ବସ୍ତୁ	ଅନୁକାମିକ ପୁରୁଷର	ସ	ଜ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	୧	ଅକାଳନୁବର୍ତ୍ତୀ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁରୁ ବର୍ତ୍ତୀ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇ	ଉ

ଅଚଳାଚଳ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅଚଳ)—ବହୁ, ପ୍ରଭୃତ, ଅଶେଷ—

Achalāchala Immense
ଅକ୍ଷୟ (ଯଥା—ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି ।)

ଅଚଳାଚଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚଳା ଲକ୍ଷ୍ମୀ)—୧ । ପ୍ରଭୃତ

Achalāchala Lakshmi ସମ୍ପତ୍ତି—1. Vast wealth
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ୨ । ଅଚଳା ଲକ୍ଷ୍ମୀ (ଦେଖ)

2 Achalā Lakshmi (See)

ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚଳା ସମ୍ପତ୍ତି)—

Achalāchala sampatti ଅଚଳାଚଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀ (ଦେଖ)
Achalāchala Lakshmi (See)

ଅଚଳା ଲକ୍ଷ୍ମୀ—ସଂ. ବି. (ଅଚଳା + ଲକ୍ଷ୍ମୀ)—୧ । ଅସଂସ୍ତ ଶ୍ରେୟସ—

Achalā Lakshmi 1. Unchangeable prosperity
୨ । ଯେଉଁ ସମ୍ପଦ କେବେ କମିଯାଏ ନାହିଁ—

2. Prosperity which never diminishes.

ଦେ. ବି—ବହୁଧନ—Immense wealth

ଅଚଳା ସପ୍ତମୀ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଭବିଷ୍ୟପୁରାଣ ଗ୍ରନ୍ଥର ଭଗବତ୍‌ଗୋଷ୍ଠ—

Achalā saptamī Name of a part of the
Bhabishya purāṇa

ଅଚଳା ସମ୍ପତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅଚଳା + ସମ୍ପତ୍ତି)—ଅଚଳା ଲକ୍ଷ୍ମୀ (ଦେଖ)

Achalā sampatti Achalā Lakshmi (See)

ଅଚ୍ଛ—ଦେ. ବି—୧ । ଗୁଣ ହେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଥମ ଥର ହଳ ବୁଲାଇବା

Achha ବେଳେ ଅଙ୍କିତ ବୃତ୍ତକାର ରେଖା—

କୋଟି 1 A circular furrow-line made in a field
when it is ploughed for the first time.

[ଦ୍ର—ଗୁଣିମାନେ ପ୍ରଥମେ କ୍ଷେତର ଗୁଣ ପାଖରେ ହଳଦ୍ୱାରା
ଗୋଟିଏ ଅଚ୍ଛ ବୁଲାଇବା ପରେ ଅଚ୍ଛଦ୍ୱାରା ପରିବେଷ୍ଟିତ ଭୂମିକୁ
ଗୁଣ କରନ୍ତି । କ୍ଷେତ୍ର ବଡ଼ ହୋଇଥିଲେ ତହିଁରେ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ
ଅଚ୍ଛ କାଟି ଗୁଣି ସେ ଅଚ୍ଛ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଜମିକୁ ଗୁଣ କରି କ୍ଷେତ୍ରର ଅନ୍ୟ
ଅଂଶରେ ପୁଣି ଅଚ୍ଛ କାଟି ଚାନ୍ତି ।]

୨ । ଏକ ଅଚ୍ଛଦ୍ୱାରା ପରିବେଷ୍ଟିତ ହେବାଭଳ ଜମି, ଅଳ୍ପ
ପରିମିତ ଭୂଖଣ୍ଡ—

2 A small piece of land

(ଯଥା—ତାର ଜମାରୁ ଅଚ୍ଛ ଏ ଜମି ଅଛି, ସେଥିରେ ସେ କାହୁଁ
କୁହୁଁ ଯୋଗିବେ ।)

ଅଚ୍ଛାକିବା—ଦେ. କ୍ରି—ହଳଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ କ୍ଷେତର ଗୁଣପାଖରେ

Achhaṁ ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତକାର ରେଖା ଅଙ୍କିତ କରିବା—

କୋଟିକାଟି To draw or mark a circular furrow-
line in a field before ploughing it
through and through.

ଅଚ୍ଛ କରବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଚ୍ଛାକିବା (ଦେଖ)—

Achha karibā Achhaṁ (See)

ଅଚ୍ଛ କାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଚ୍ଛାକିବା (ଦେଖ)

Achha katibā Achhaṁ (See)

ଅଚ୍ଛ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଚ୍ଛାକିବା (ଦେଖ)

Achha debā Achhaṁ (See)

ଅଚ୍ଛ ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—କଥାରେ ପ୍ରଥମେ ହଳଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କିତ ହୋଇ

Achha dhariḥā ଥିବା ବୃତ୍ତକାର ରେଖା ବା ଅଚ୍ଛ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଭୂମିକୁ
କୋଟିକା ଗୁଣ କରବା—To plough up the

area enclosed by a circular furrow-line.

ଅଚ୍ଛାନକ—ବୈଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ଅ. ଅଚ୍ଛାନକ)—

Achhanak ୧ । ଅକ୍ଷାତ୍ୱ; ହଠାତ୍; ହୁଁ କରି—

ଆଚ୍ଛମକ 1 Suddenly; all on a sudden.

ଅଚ୍ଛାନକ, ୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତରୂପେ—

ଅଚ୍ଛାନକ 2 Unexpectedly.

୩ । ପ୍ରଭୃତରୂପେ, ବହୁତ—3. Excessively.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—1 Unexpected

୨ । ଅକ୍ଷାତ୍ୱ—2. Sudden.

ଦେ. ବି. (ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ବିପଦ ଏହି ଅର୍ଥରେ)—

୧ । ମହାମାରୀ—The plague

୨ । ଓଲଟିଆ; ବିଷକା 2. Cholera

୩ । ଦେଶବ୍ୟାପୀ କୌଣସି ସଂକ୍ରମକ ବ୍ୟାଧି—

3 An Epidemic.

୪ । ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ବିପଦ—

4 A sudden calamity

ଅଚ୍ଛାନକ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅଚ୍ଛାନକ = ହଠାତ୍)—ଓଲଟିଆ; ବିଷକା—

Achhanak Cholera

ଅଚ୍ଛ ନ ଶୁଦ୍ଧିକା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଅଚ୍ଛ ରେଖାଦ୍ୱାରା ସୀମାବଦ୍ଧ ସ୍ଥାନକୁ

Achha na chhārdibā ନ ଟିପି ହଳ ବୁଲାଇବା—

କୋଟି ନା ଛାଡ଼ା 1. To plough within the limits of
the circular furrow-line.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମାର ବାହାରକୁ ନ ଯିବା—

2 Not to go beyond bounds; to stick
to the prescribed limits.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମକୁ ଜାରି କରି କାମ

କରବା—3 To adhere to the prescribed
rules; to stick to the point.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସିଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତି

ଦେଖାଇବା—4. To exhibit skill in any
work.

[ଦ୍ର—କୌଣସି କଥାକ୍ଷୟକ ହଳଦ୍ୱାରା ଚାରିପାଖ ପୂର୍ବରୁ କଥାର
ସୀମା ଦେଖାଇବା କଥାର ଗୁଣପାଖକୁ ଦେଇ ଚାରି ପ୍ରଥମେ
ଗୋଟିଏ ଚାରି ବା ଅଗ୍ରାକାର ଅଚ୍ଛ କାଟି ଦିଏ ଏହି କଥାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପଞ୍ଚମୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତ୍ର ବର୍ଷ ବା ମାଘାସୁକ ଶକ ଶୋକରେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀବିଗ୍ରହ ନ ମିଳେ, ତେବେ ଖେଳ ଶକ ପାଇଁ ସଥାକ୍ଷେପ ଚନ୍ଦ୍ରର ବପସ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଷ ବା ମାଘାସୁକ ବେ ଶୋକବାକୁ ହେବ । ସଥା, — 'ଗାନ୍ଧ' ନ ମିଳେ 'ଗାନ୍ଧ' ଶୋକରେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବୃଷ' ନ ପାଇଲେ 'ବୃଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱିନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବର' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବର' ଦେଖିବେ ।

ହୋଇଥିଲେ, ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ପାଖ ବା ଅଂଶରେ ଅଗ୍ନି କାଟେ । ତତ୍ପରେ ସେହି ଅଗ୍ନିର ପରିଧିଦ୍ୱାରା ସୀମାବଦ୍ଧ ଜମିକୁ ହଳ ବୁଲାଇ ଚାଷେ । ଗୋଟିଏ ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତରର ଭୂମିକୁ ହଳ ବୁଲାଇ ସାରିବା ପରେ, ଅନ୍ୟ କଥାକୁ ବା ବଡ଼ କଥାକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଂଶକୁ ପାଇ ସେଠାରେ ପୁଣି ଅଗ୍ନି କାଟେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତରର ଜମିକୁ ଚାଷେ । ସିଦ୍ଧହସ୍ତ କୃଷକ ପ୍ରଥମେ କାଟିଥିବା ଅଗ୍ନି ରେଖାର ସୀମାକୁ ଜଗି ହଳ କରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅଗ୍ନି ଛାଡ଼େ ନାହିଁ । ଯେଉଁ କୃଷକ ହଳ କରବାରେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ ନୁହେଁ, ସେ ଅଗ୍ନି-ବୃତ୍ତର ସୀମାରୁ ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ମାଡ଼ିଯାଏ ।]

ଅଗ୍ନିକ—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ; ବିଶ୍ୱ ଓ ବି—ଅଗ୍ନିକ (ଦେଖ)
Achānika Achānak (See)

ଅଗ୍ନିକା—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ; ବିଶ୍ୱ ଓ ବି—ଅଗ୍ନିକ (ଦେଖ)
Achānikā Achānak (See)

ଅଗ୍ନିକା ଝାଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଓଲହୁଠା; ହଲଜା—
Achānikā jhārdā Cholera

ଅଗ୍ନିକ—ଦେ. ବି—ଅଗ୍ନିକା ଝାଡ଼ା; ଓଲହୁଠା—
Achāniki Cholera.

ଅଗ୍ନିକଥା—ଦେ. ବି—ଓଲହୁଠା; ହଲଜା—Cholera.
Achānikā

ଅଗ୍ନିରୁଆ—ଦେ. ବି—(ଯେଉଁ ଗୁଣୀ ଅନୁପଣ ଥିବାରୁ ଅଗ୍ନିରେଖାର
Achābubhା ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ହଳ ବୁଲାଇ ନ ପାରି, ଆଗ୍ନି ଛାଡ଼ିଯାଏ
ହଠାତ୍‌କିଏ ଯାହା ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଗୁଣୀ ଅଗ୍ନି ନ ଧରି ଚାଲି ଚାଲି)—
অসম্ম ୧ । ଅନୁପଣ—1 Unskilful.

୨ । ଲକ୍ଷ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ—2. Missing the aim;
departing from the prescribed limit.

୩ । ବିକଳଭାବ—3. Bewildered

୪ । ଡରାବ୍ୟସ୍ତ—4. Frightened; alarmed

ସବୁ ପାଠ ପଢ଼ି ଶୁଣି, ବଳେଇ ଦେଖିଲେ ଅଗ୍ନିରୁଆ—ବିଶ୍ୱ ।

୫ । ଆତମ୍ବିତ; ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ—5 Astonished.

ଅଗ୍ନିରୁଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଗ୍ନିରୁଆ (ଦେଖ)
Achābubhା Achābubhା (See)

ଅଗ୍ନିରୁଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଗ୍ନିରୁଆ (ଦେଖ)
Achābubhା Achābubhା (See)

ଅଗ୍ନିଗାଳ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଗ୍ନିଗାଳ)—୧ । ଅଗ୍ନିଗାଳ—
Achārgala 1. Uninterrupted.

ଅଗ୍ନିଗାଳ ୨ । ଦୂର୍ବିତ୍ତ; ଅଜେୟ—

2. Invincible; unconquerable.

ଅଗ୍ନିଗାଳ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଗ୍ନିଗାଳ (ଦେଖ)
Achārgala Achārgala (See)

ଅଗ୍ନି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଚଳ ଧାତୁ)—

Achāla ୧ । ବେଗୁଲ, ସମାଜବିରୁଦ୍ଧ ଆଚରଣ—

ବେଗୁଲ 1 Conduct which is contrary to
ବିଚାର social custom.

୨ । ଅନିୟମ; ବେଧାସ—2 Irregularity

୩ । ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅପ୍ରଚଳ—

3 Not in vogue; not current

ଅଗ୍ନିଲହ—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ—ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ—

Achālat To a great extent.

ନାଗପେଣୀ ଅଗ୍ନିରୁଆରେ ଅଗ୍ନିଲହ ମାନ୍ୟତା—ପ୍ରାୟତଃ, ୪, ୧୦ ।

ଅଗ୍ନିହତା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ—ଅତାହତ (ଦେଖ)

Achāhit Atāhit (See)

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅତ୍ୟାହତ; ପ୍ରା. ଅତାହତ)—

୧ । ଅପ୍ରୀତିକର—1. Disagreeable.

୨ । ଅଲୋଡ଼ା—2. Not wanted

ଦେ. ବି—ଅପ୍ରୀତିକର—Disagreeableness.

ଅଚିକିଚ୍ଚା—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଚିକିଚ୍ଚାର ଅଗ୍ନିରୁ ଉତ୍ତାରଣ)—

Achikichchା ଅଚିକିଚ୍ଚା (ଦେଖ)

ଅଚିକିଚ୍ଚା Achikitsā (See)

ଅଚିକିସା—ସଂ. ବି. (ଅ = ନିକୃଷ୍ଟ; ସ୍ଥାନ + ଚିକିତ୍ସ)—

Achikitsaka ୧ । ଅନାଦି ବୈଦ୍ୟ; ଅଜ୍ଞ ବୈଦ୍ୟ—

1. A quack.

୨ । ନିକୃଷ୍ଟ ଚିକିତ୍ସକ—2. A bad physician.

ଅଚିକିସାନୀୟା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଚିକିତ୍ସା)—ଅଚିକିସା (ଦେଖ)

Achikitsanīya Achikitsya (See)

ଅଚିକିସା—ସଂ. ବି (ଅ + ଚିକିତ୍ସା) ୧ । ଚିକିତ୍ସାର ଅଭାବ—

Achikitsā 1 Want of medical treatment.

୨ । ଉପଯୁକ୍ତ ଚିକିତ୍ସାର ଅଭାବ—

2. Want of proper medical treatment.

ଅଚିକିସା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଚିକିତ୍ସା)—

Achikitsya ୧ । ଯାହାର ଚିକିତ୍ସା ହୋଇ ନ ପାରେ; ଯାହା

ଚିକିତ୍ସାଦ୍ୱାରା ଉପଶାନ୍ତ ହୋଇ ନ ପାରେ—

1. Incurable

୨ । ଦୁର୍ବିଶେଷ—

2. Curable with much difficulty.

ଅଚିନ୍ଦି—ଦେ. ବି— ଅଚିନ୍ଦି (ଦେଖ)

Achindī Atundi (See) (Haines)

ଅଚିତ୍—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଚକ୍ରାନ୍ତ; ଅ = ନାହିଁ + ଚିତ୍ = ଜ୍ଞାନ ଯାହାର)—

Achit ଅଜ୍ଞାନ; ମୂର୍ଖ—Unlearned; illiterate.

ଦେ. ବି—ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଗୋଟିଏ ସାମାନ୍ୟ ବସ୍ତୁ—

Perceptible matter.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଋ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଦ

[ଦ୍ର—ରମାନୁଜ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବୈଷ୍ଣବମାନେ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କୁ ତିନି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରିଅଛନ୍ତି, ଯଥା—୧. ଚିତ୍—ନିତ୍ୟ ଚେତନ-ସ୍ୱରୂପ ଥିବାରୁ ଜାବାସ୍ତା; ୨. ଅଚିତ୍—ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଗୋଚର ଜଡ଼ାତ୍ମକ ପଦାର୍ଥ; ୩. ଈଶ୍ୱର—ଜଗତ୍ସୃଷ୍ଟା; ଅଚିତ୍ ବା ଜଡ଼ ବସ୍ତୁ ପୁଣି ତିନି ଉପଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ—(କ) ଅନଜ୍ଞାତ ଭୂତ୍ୟବସ୍ତୁ, (ଖ) ଭୂତନିପାତ୍ୟ ଭୂଗୋପକରଣ ଓ (ଗ) ଶରୀର ଭୂଗୋପକରଣ ।]

ଅଚିତା ପଦ୍ମ—ପ୍ରାଦେ. ଗ୍ରାମ୍ୟ. (ପୁରୀ) ବି—ଅଚିନ୍ତା ପଦ୍ମ (ଦେଖ)
Achitā pahāṇḍa Achintā pahāṇḍa (See)
ଅଚିନ୍—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଅଚିନ୍ (ଦେଖ)
Achīn Achīn (See)

ଅଚିନର—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଚିନର (ଦେଖ)
Achinarā Achihnarā (See)

ଅଚିନା—ଗ୍ରା. ବିଶ.—(ସଂ ଅଚିନ୍ତିତ)—୧ । ଅପରିଚିତ; ଅଜ୍ଞାତ—
Achīnā 1 Unknown; strange.
ଅଜ୍ଞାନ; ଅଜ୍ଞାନୀ ୨ । ଅଜ୍ଞେୟ—2 Unknowable.

ଅନଜ୍ଞାନା ୩ । ଯେଉଁ ରୋଗକୁ କେହି ଚିହ୍ନି ପାରେ ନାହିଁ—
3 Undiagnosed; unrecognisable (disease)

୪ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଅନ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନି ନ ପାରେ—
4 Incapable of recognising other

ଗ୍ରା. ବି.—ଅଚିନା ବ୍ୟାଧି (ଦେଖ)
Achīnā byādhī (See)

ତତ୍ତ୍ୱ ଅଚିନା ବାସ୍ତବ୍ୟ—ଅଭିଶାପ ।

ଅଚିନା ବ୍ୟାଧି—ଗ୍ରା. ବିଶ(ସଂ ଅଚିନ୍ତିତ ଓ ବ୍ୟାଧି)—୧ । ଯେଉଁ ରୋଗକୁ
Achīnā byādhī ଚିକିତ୍ସକ ଲକ୍ଷଣାବଦ୍ଧରୁ ଚିହ୍ନି ପାରେ ନାହିଁ—
ଅଜ୍ଞାନାବ୍ୟାଧି 1. A disease which cannot be diagnosed.

୨ । ଯେଉଁ ରୋଗର (ଯଥା—ବାତୁଳତା) ଫଳରେ ରୋଗୀ
ପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଚିହ୍ନି ପାରେ ନାହିଁ—2. A disease
in which the patient is unable to identify known people.

ଅଚିନ୍ତନୀୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଚିନ୍ତାୟ)—୧ । ଯାହା ଚିନ୍ତା କରାଯାଇ ନ
Achintaniyā ପାରେ; ଚିନ୍ତାଶୀଳ; ଚିନ୍ତାର ଦୂରଧ୍ୟମ୍ୟ;
ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ—1. Unthinkable.

୨ । କଳ୍ପନାଶୀଳ—2. Unimaginable.

୩ । ଅବୋଧ—3 Incomprehensible.

ଅଚିନ୍ତା—ସଂ. ବି. (ଅ + ଚିନ୍ତା)—୧ । ଚିନ୍ତାଶୂନ୍ୟତା; ନିଷ୍ଚିନ୍ତତା—
Achintā 1. Freedom from anxiety or care.

୨ । ଦାୟିତ୍ୱହୀନତା—2. Irresponsibility

ଦେ. ବିଶ—୧ । ନିଷ୍ଚିନ୍ତ; ଚିନ୍ତାହୀନ—

1. Free from anxiety or care

ପୂର୍ବରୁ ଖାଲ ମାତା ପିତା ଏବେ ସେ ହୋଇଛ ଅଚିନ୍ତା ।

ସମସ୍ତ ଦାର୍ଦ୍ଦିକତାକୁ ।

୨ । ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଯାହାର କୌଣସି ବିଷୟ ନ ଥାଏ—

2. Having nothing to be anxious about.

ଅଚିନ୍ତା ହୋଇ ରହିବେ ପରେ ସବୁଠାରେ । ପିତାମହ. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଚିନ୍ତା ପଦ୍ମ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—୧ । ଯେଉଁ ଅଚିତ୍ ଗଳରସ୍ତ୍ରୀ
Achintā pahāṇḍa ବାଟେ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ରୋଷରୁ
ଭୋଗମଣ୍ଡପକୁ ରକ୍ଷା ହୋଇଥିବା ଅଛୁଣିଆ ଅଳ୍ପ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି
ବୁଢ଼ା ହୁଏ—1. A roofed passage through
which the cooked food is carried to the
main temple of Puri for being offered
to the Deity Jagannatha.

୨ । ଜଗନ୍ନାଥମନ୍ଦିରର ନାଟମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସ୍ଥାନବିଶେଷ,
ଯେଉଁଠାରେ ଭକ୍ତମାନେ ବସି ସ୍ତୁତି ପାଠ ଓ ଭଜନ
କରନ୍ତି (ସମ୍ଭବତଃ ଏଠାରେ ବସି ସ୍ତୁତିପାଠ କରୁଥିବା
ବେଳେ ଭକ୍ତକୁ ସମ୍ଭାରଚିନ୍ତା ବାଧ୍ୟ ନାହିଁ ବୋଲି
ଏହି ନାମ)—2. Name of a portion of the
portico inside the Nāṭamandira of the
temple of Jagannatha at Puri where
devotees sit and recite prayers and
hymns

ଅଚିନ୍ତିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଚିନ୍ତିତ)—୧ । ଅକଳ୍ପିତ—

Achintita 1 Unimagined.

୨ । ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—2. Unthought of

ଅଚିନ୍ତିତପୂର୍ବ—ସଂ. ବିଶ. (ପୂର୍ବେ ଚିନ୍ତିତ = ଚିନ୍ତିତପୂର୍ବ; ବହୁକ୍ରୀଡ଼;
Achintitapūrba ନ + ଚିନ୍ତିତପୂର୍ବ; ନଷ୍ଟ ତତ୍)—

ଯେଉଁ ବିଷୟ ପୂର୍ବରୁ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ନ ଥାଏ—

Not thought of beforehand

ଅଚିନ୍ତ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଚିନ୍ତ୍ୟ)—ଅଚିନ୍ତନୀୟ (ଦେଖ)

Achintya Achintaniya See)

ଅଚିର—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଚିର)—କ୍ଷଣିକ; ଅଳ୍ପକାଳସ୍ଥାୟୀ—

Achira Short lived; momentary; brief.

(ଅଚିର—ଶ୍ରୀ)

ଅଚିରଚିର—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଚିର ଅଥବା; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି
Achirachirā କୌଣସି ଭୟଙ୍କର ଘଟଣା ଦେଖିଲେ କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ—

(ଅଚିରଚିର—ଶ୍ରୀ) ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଚିରଚିର ବା ଚିତ୍ତାର କର

ସେ ଆତଙ୍କ ଉଠେ ଭୂଠେ—A person who howls out

when bewildered or frightened.

ଅଚିରତ୍ୱିଷ—ସଂ. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଅଚିର + ତ୍ୱିଷ, ଯାହାର ଭେଦ
Achiratwisha କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ)—ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜୁଳି—

Lightning.

ସାଧାରଣ ଯେକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚିତ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନ ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ବାଲ' ନ ଫଳିଲେ 'ବାଲ' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଜ୍ଞା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ୍ଧ' ଦେଖିବେ ।

ଅଚିରଦ୍ରବ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଚିର + ଦ୍ରବ୍ୟ)—

Achiradyuti ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜୁଳି—Lightning.

ଅଚିରପ୍ରଭ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଚିର + ପ୍ରଭ)—

Achiraprabh ବିଦ୍ୟୁତ୍, ବିଜୁଳି—Lightning.

ଅଚିରରେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ (ସଂ. ଅଚିର; ଅଚିର)—

Achirare ୧ । ଅଚିର—1. Shortly.

ଅଚିରେ ୨ । ତତ୍କ୍ଷଣାତ—2 Instantaneously.

ଅଚିରେ ସବୁ ପାପରୁ ସେ ଚରଣ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ନିହାରିତା. ବନ ।

ଅଚିରରୋଚି—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଚିର + ରୋଚି)—

Achirarochi ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜୁଳି—Lightning

ଅଚିରସ୍ଥାୟୀ—ସଂ. ବି. (ଅଚିରସ୍ଥାୟୀ; ୧ମା ୧ବ)—

Achirasthāyī କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ, କ୍ଷଣକାଳୀ—Shortlived;

(ଅଚିରସ୍ଥାୟୀ—ଶ୍ରୀ) temporary; momentary.

ଅଚିରଂଶୁ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଚିର + ଅଂଶୁ)—ବିଦ୍ୟୁତ୍, ବିଜୁଳି—

Achirāṁśu Lightning.

ଅଚିରାଣି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚିରଂଶୁ)—ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜୁଳି—

Achirāṇi Lightning.

ହର ପୃଥ୍ବୀର ଆତ୍ମା ସୁଖ ସୁଖ ଉଚ୍ଛ୍ୱଳ ବାସିନୀ ଅଚିରାଣୀ ।

ଅଭିମନ୍ୟୁ—ବିଦଗ୍ଧାମ୍ବୁମାଳୀ ।

ଅଚିରାତ—ସଂ. ଅ—୧ । ଅବଳମ୍ବେ; ଅଚିରେ; ଅତି ଶୀଘ୍ର—

Achirāt 1. Shortly; immediately after.

୨ । ହଠାତ—2. All on a sudden.

୩ । ତତ୍କ୍ଷଣାତ—3. Instantaneously.

ଅଚିରାଭ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଚିର + ଅଭ)—ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜୁଳି—

Achirābh Lightning.

ଅଚିରେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଚିର)—ଅଚିରାତ୍ (ଦେଖ)

Achire Achirāt (See)

ଅଚିରେ

ଅଚିରିଚିର—ଦେ. ବି. ସଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଚିରିଚିର (ଦେଖ)

Achirichira Achirachira (See)

(ଅଚିରିଚିରେ—ଶ୍ରୀ)

ଅଚିରାଚ—ଦେ. ବି. ସଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅ + ଚି)—

Achirāca ୧ । ଅଗ୍ରାହକ (ବ୍ୟକ୍ତି); ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟର ଗୁଣ (ବିପରୀତ—ଚିତ୍ତ) ଚିହ୍ନି ପାରେ ନାହିଁ—1. A person who is incapable of appreciating good qualities in others.

୨ । ଅସମର୍ଥ—2. Incompetent.

୩ । ଯେଉଁ ରତ୍ନର ସୂତ୍ର, ମଣି ଆଦି ପରଖ କରିବାରେ ବିପରୀତ ନୁହେଁ—3. A goldsmith who is not an expert tester of gold & gems.

ଅଚିରା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଚି)—

Achira (etc) ଅଚିରା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Achira etc (See)

ଅଚିରାତ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ଅଚିରା (ଦେଖ)

Achira Achira (See)

ଅଚିରାତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଚି)—

Achirāta ୧ । ଯହିଁରେ କୌଣସି ଚିହ୍ନ ବା ମାର୍କ ନ ଥାଏ—
1 Unmarked.

୨ । ଅପରିଚିତ—2. Unacquainted; strange.

୩ । ଯାହାକୁ କେହି ଚିହ୍ନି ନାହିଁ—3. Unrecognised.

ଅଚିରା—ଦେ. ବି. ଅଚିରା (ଦେଖ)

Achira Achira (See)

ଅଚିନ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ସୁମାତ୍ରା ଦ୍ୱୀପର ଉତ୍ତରଭାଗରେ ଥିବା

Achina ପ୍ରତାପଶାଳୀ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜ୍ୟ ଓ ନଗର । ଏହି ବନ୍ଦରରୁ

ଆଚିନ ପୁରୀ ରେଳମାର୍ଗ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିଲା । ୧୮୭୮

ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଓଲଟାଜମାନେ ଏହାକୁ ଅଧିକାର କଲେ—

Name of a state and port-town in

the northern portion of the

Sumātrā island.

ଅଚିତାପହନ୍ଦ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି. ଅଚିତାପହନ୍ଦ (ଦେଖ)

Achitāpahanda Achitāpahanda (See)

ଅଚେତା—ଦେ. ବି. ଅଚେତା (ଦେଖ)

Acheita Achēita (See)

ଅଚେତ—ଦେ. ବି. ଅଚେତ (ଦେଖ)

Achet Acheta (See)

ଅଚେତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚେତ)—

Acheta ୧ । ଚେତନାଶୂନ୍ୟ—

ଅଚେତ 1 Senseless; not sentient.

ଅଚେତ ୨ । ବେଦୋଷ; ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ; ଯାହାର

(ବିପରୀତ—ସଚେତ) ଚେତା ବୁଝିଅଛି—2 Unconscious;

one who has lost his senses.

କେତେବେଳେ ଶୁଦ୍ଧ ବଚନ ଅଳ୍ପ ଦେଖି ହୋଇଲା ଅଚେତ ।

ପ୍ରାଚୀ—ଉପଦେଶ ।

୩ । ଅଜ୍ଞାନ—3. Unintelligent.

୪ । ଜଡ—4. Inert

୫ । ଗୁରୁତ୍ୱହୀନ; ଅସାବଧାନ—5. Uncautious.

କେତେ ମାତ୍ରାରେ ସେ ଅଜ୍ଞାନ

ରୁ କିପରି ହୋଇଲା ଅଚେତ । ଜଗନ୍ନାଥ, ଭାଗବତ, ୧୦ମ ।

ଅଚେତା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଚେତ)—

Achetana ୧ । ଜୀବ, ଜୀବଶୃଙ୍ଖଳ—

(ବିପରୀତ—ସଚେତ) 1. Lifeless; not sentient.

୨ । ଜଡ—2. Inert.

୧	ଲ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଋ	ଋ	ଋ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଯ	ସ	ଝ	ଇଅ	ଋ	ଋ

୩ । ଚେତନାହୀନ; ବେଦୋଷ୍ଟ; ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ —

3. Unconscious; void of sensation

ବାମ ପାଦଗଲନ, ଶିଳ ପ୍ରହାରରେ ଘନ ସେ ବେନ ହେଲେ ଅଚେତନ ।

ଭଞ୍ଜ, ବୈଦେହୀଶବଳୀ, ୪୩/୧୩ ।

୪ । ଯାହାର ଚେତା ବୃତ୍ତିଯାଇଥାଏ—

4 One who has lost consciousness.

ଅଚେତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅ + ଚେତସ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Achetā ଅଚେତ (ଦେଖ)

Acheta (See)

ମାଲୟେଇ କି ଚେତନ, ଅଚେତା ହୋଇଲେ ଚେ

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କି ଦ ଶ ଗୀତ ।

ଅଚେବନ—ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଚେତନ)—

Achebana ଅଚେବନ (ଦେଖ)

Achetana (See)

ଶ୍ରେଣୀ ଏକ ଦିନ ଘନ ନିଦେ ଅଚେବନ ବନଜାଶିଳ ଦୁଃଖଭଜନ ନନ ।

ଭଞ୍ଜ—ପ୍ରେମସୁଧାମୟ ୧୩/୮ ।

ଅଚେରେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଚେଷ୍ଟା)—ଅଚେଷ୍ଟା (ଦେଖ)

Achereshta Acheshta (See)

ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅଚେଷ୍ଟା)—ଅଚେଷ୍ଟା (ଦେଖ)

Acheshta (See)

ଅଚେରେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଣ—ଅଚେଷ୍ଟା (ଦେଖ)

Achereshta Acheshta (See)

ସ୍ତ୍ରୀ. ବି—ଅଚେଷ୍ଟା (ଦେଖ)

Acheshta (See)

ଅଚେଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଚେଷ୍ଟା)—

Acheshta ୧ । ଅଚେତନ; ନିର୍ଜୀବ—1. Lifeless.

(ଅଚେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅଚଳ, ନନ୍ଦ—2 Inert; inactive; motionless.

୩ । ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—Insensible; unconscious

୪ । ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟ—4. Void of exertion

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଚେଷ୍ଟା)—ଚେଷ୍ଟାର ଅଭାବ—

Want of exertion.

ଅଚେଷ୍ଟା—ସଂ. ବିଣ. (ଅଚେଷ୍ଟ + ଅ) ଅଚେଷ୍ଟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Acheshta Feminine of acheshta.

ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟା ସଂ. ବି. (ଅ + ଚେଷ୍ଟା)—ଚେଷ୍ଟାର ଅଭାବ—

Want of exertion.

ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. ଅଚେଷ୍ଟ)—ଅଚେଷ୍ଟ (ଦେଖ)

Acheshta (See)

ଅଚୈତନ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତ୍; ଅ + ଚୈତନ୍ୟ)—

Achaitanya ଚେତନାର ଅଭାବ—

(ଅଚୈତନ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ) Lack of consciousness.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅଚେତ (ଦେଖ)

Acheta (See)

ଅଛ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଛେ ଧାତୁ = ବାଧା ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା

Achchha ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବାଧା ନ ଦେଏ)—

୧ । ସ୍ପଷ୍ଟ; ଯାହା ଉତ୍ତର ଦେଇ ଅନ୍ୟ ପାଖର ବସ୍ତୁମାନ

ଦେଖାଯାଇ ପାରେ—1 Transparent.

୨ । ନିର୍ମଳ—2. Clear.

୩ । ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ—3 Bright.

୪ । ସମ୍ମୁଖରେ ଅବସ୍ଥିତ—4. Situate in front.

ସଂ. ବି. ୧ । ଷ୍ଟକ—1. Quarty; crystal.

୨ । ଭଲ—2. The bear

ବଳାସ ଅଛରେ ସେହି ଚତୁର ପାଲଟେ ଶୋହୁ କଟିସାର ସାରରେ ମାରଣ ।

ଭଞ୍ଜ ବୈଦେହୀଶବଳୀ ୪୭/୧ ।

୩ । ଯେଉଁ ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁ ପୂର୍ବରୁ ମରିଥିବା ଶିକାର ବା ମଜୁ

ଖାଏ ନାହିଁ (ଯଥା—ବାଘ)—

3. A wild animal which does not eat carcass.

ଅଛହ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଛହ, ସହଯୋଗୁଁ ଛ ସ୍ଥାନରେ

Achchhatra ଛ ଅଦେଶ; ଯେଉଁଠାରେ ରାଜତ୍ଵ ନାହିଁ)—

ଅରାଜକ, ରାଜହୀନ (ଦେଖ)—Anarchical; (a country) having no king.

ଅଛବ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଛବ)—

Achchhaba ଅଛବ; ନୀଚ (ଜାତି)—

ଅଛବ; ଅଛୁଆଁ Low, untouchable (caste)

ଅଛୁତ

ଅଛଭ—ଦେ. ବିଣ—ଅଛବ (ଦେଖ)

Achchhabha Achchhaba (See)

ଅଛଭା—ସଂ. ବି. (ଅଛ = ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ + ଭାତ = ବଧ କରିବା +

Achchhabhalla କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ଖବକୁ ବଧ କରେ)—

ଭଲ—The bear

[୧—ପଶୁଖାହାର ଦେଖାଯାଇଅଛି ଯେ ଶିକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଲକୁ ବନ୍ଧୁକ ବା ନାଶ୍ତ୍ର ଲଢ଼ିଲା ପରେ ଭଲ ଠିକ୍ ସମ୍ମୁଖ ଦିଗକୁ ସୁସ୍ଥିର ଅସେ ଓ ଶିକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେବେ ଭଲର ସମ୍ମୁଖ ଦୃଷ୍ଟିରେଖାକୁ ବଢ଼ିଥିବା ଆଡ଼େଇ ଯାଇଥାଏ, ତେବେ ସେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ପାରେ ନାହିଁ; ଯେବେ କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଘାଉଥା ଭଲର ଠିକ୍ ସାମନାସାମନ ଦୃଷ୍ଟିରେଖାରେ ଥାଏ, ତେବେ ଭଲ ନିଷ୍ଠେ ଚାଲୁ ଆକ୍ରମଣ କରେ ।]

ଅଛହ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଛହ, ସହ ଯୋଗୁଁ ଛ ସ୍ଥାନରେ ଛ)

Achchhidra

୧ । ନାଲି; ଛିଦ୍ରହୀନ—

1 Haivg no hole; holeless.

୨ । ନିର୍ଦୋଷ; ଦୋଷରହିତ—

2. Faultless; defectless.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଥପର ପ୍ରସାରେ ସୂଚକ ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରପ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା .—
'କାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଶାହି' ଶୋଳିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟଥ' ନ ପାଠଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଠଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଠଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ନିଶ୍ଚୟ—3 Undoubted; certain

୪ । କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ହେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିବା
(କର୍ମ)—

4. (a work) Which has been completed without any flaw or defect.

୫ । ଅତି ଘନ—5 Very dense.

୬ । ସର୍ବବ୍ୟାପୀ—6 All pervading

ଅକ୍ଷିତ୍ର କାଣ୍ଡ—୧୦. ବି. (ନାମ) ତୈତ୍ତିରୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଅଧ୍ୟାୟ ବିଶେଷ—
Achchhidra kāṇḍa Name of a chapter of the
Taittirīya Brāhmaṇa.

ଅକ୍ଷିତ୍ରାବଧାରଣ—୧୦. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅକ୍ଷିତ୍ର + ଅବଧାରଣ)—କୌଣସି
Achchhidrābadhāraṇa ବୈଦିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅକ୍ଷିତ୍ର ବା
ସାଙ୍ଗୋପାଙ୍ଗ ଦୋଇ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେବା ପାଇଁ କର୍ମକର୍ତ୍ତା
ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ର ବା ସଂକଳ୍ପ ବାକ୍ୟ ବୋଲନ୍ତି;
ବେଦାନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—A Vedic formula pro-
nounced by the performer of a Vedic
rite with a view to bring the ritual to
a satisfactory conclusion.

[ଦ୍ର—ଏହି ମନ୍ତ୍ରର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ବା ମର୍ମ :—ସ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ତ୍ରୀ,
ସ୍ତ୍ରୀ; ଗୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରାଜା, ପ୍ରଜାଙ୍କର ଶାନ୍ତି ହେଉ; ଅମୃତ
ଗୋଚର ଅମୃତ ନାମଧେୟ ମୁଁ ଅମୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏ ଯେଉଁ
ଅନୁଷ୍ଠାନ (ଯଥା—ହୋମ) ଆରମ୍ଭ କରୁଅଛି, ତାହା ଶ୍ରୀ ଭଗବାନଙ୍କ
ଦୟାରୁ ସର୍ବ ଶୁଭରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଉ, ଶୁଭ ହେଉ, ଶୁଭ ହେଉ
ଶୁଭ ହେଉ ।]

ଅକ୍ଷିନ୍ନ—୧୦. ବିଶ (ଅ + କ୍ଷିନ୍ନ, ସକ୍ଷ ଯୋଗୁଁ କ୍ଷି ସ୍ଥାନରେ କ୍ଷି)—

Achchhinna ୧ । ଯାହା କ୍ଷିନ୍ନ ହୋଇ ନାହିଁ—1. Uncut.

୨ । ଅବିଭକ୍ତ—2 Undivided.

ଅକ୍ଷିଷ୍ଠା—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଜୈନମାନଙ୍କର ଶୋଡ଼ଶ ବିଦ୍ୟାଦେବୀଙ୍କ
Achchhushthā ମଧ୍ୟରୁ ଏକଜଣ—One of the sixteen
Deities of the Jains presiding over
learning.

ଅକ୍ଷେଦ୍ୟ—୧୦. ବିଶ—(ଅ + କ୍ଷେଦ୍ୟ, ସକ୍ଷ ଯୋଗୁଁ କ୍ଷେ ସ୍ଥାନରେ କ୍ଷେ)—

Achchhedyā ୧ । ଯାହା ଅକ୍ଷେପ୍ୟାଦିଦ୍ୱାରା କଟାଯାଇ ନ ପାରେ—

(ଅକ୍ଷେଦ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) 1. That which cannot be cut.

୨ । ଅବିଭକ୍ତ—2. Indivisible.

୩ । ଯାହା କେବଳ କରବା ଅନୁଚିତ—

3 That which ought not to be cut.

ଅକ୍ଷୋଦ—୧୦. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅକ୍ଷ + ଉଦକ; 'ଉଦକ' ସ୍ଥାନରେ
Achchoda ସମାସ ଯୋଗୁଁ 'ଉଦ' ଅଦେଶ)—

(ଅକ୍ଷୋଦ—ଶ୍ରୀ) ସ୍ପଷ୍ଟଜଳବିଶିଷ୍ଟ (ଜଳାଶୟ)—Full of
transparent water; pellucid (tank)

ସ. ବି. (ନାମ)—ହିମାଳୟ ନିକଟସ୍ଥ ସ୍ୱରୋଚରବିଶେଷ—

Name of a lake near the Himālayas

ଅଭ୍ୟୁତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ଭ୍ୟୁତ)—୧ । ପାଦା ଲଗ୍ନ ହୋଇଥିବା
Achyuta ବସ୍ତୁରୁ ଭ୍ୟୁତ ବା ଭିନ୍ନ ଦୋଇ ନାହିଁ—1 Not
(ଅଭ୍ୟୁତା—ଶ୍ରୀ) separated from another thing.

୨ । ଅପଡ଼ିତ—2 Not fallen.

୩ । ବିନାଶରହୀନ, ଅବିନାଶୀ—

3 Indestructible; imperishable.

୪ । ସ୍ଥିର; ଚରସ୍ଥାୟୀ—4. Permanent.

୧୦. ବି—୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1. An epithet of Bishṇu

୨ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—2 Srikṛishṇa

ଦେ. ବି. ପୁ—୧ । ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—

1. A name given to males.

୨ । ଅଭ୍ୟୁତାନନ୍ଦର ଡାକ ନାମ—

2. A name for calling Achyutānanda

୩ । ତୈତନ୍ୟଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଅଦ୍ୱୈତ ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର—

3 Name of a son of Pandit Adwāita

ଅଭ୍ୟୁତାଗ୍ରଜ—୧୦. ବି. ପୁ. (ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର)—୧ । ବଳରାମ—

Achyutāgraja 1. Kṛishṇa's elder step-brother.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ର—A name of Indra.

ଅଭ୍ୟୁତାନନ୍ଦ—୧୦. ବି. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଭ୍ୟୁତ = ଚରସ୍ଥାୟୀ ଅଟେ

Achyutānanda ଆନନ୍ଦ ଯାହାର)—୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1 Bishṇu.

୨ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—2. Srikṛishṇa

ଦେ. ବି. ପୁ—ମନୁଷ୍ୟର ନାମବିଶେଷ—One of the
names given to males.

ଅଭ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଗୋସାଇଁ—ଦେ. ବି—ଶ୍ରୀତୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ସମସାମୟିକ

Achyutānanda Gosāiṇ ଓଡ଼ିଆ ମହାପୁରୁଷ ଓ ଭକ୍ତକବି—

Name of a devotee and poet who was
contemporary of Srīchaitanya.

[ଦ୍ର—ଏ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ସୁଆଙ୍ଗ ପ୍ରଗଣାର ଭଲକଣା ଗ୍ରାମରେ
ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ଏ ସାଂସାରକ ବିଷୟରେ
ଉଦାସୀନ ଥିଲେ । ଏ ତୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କଠାରୁ ଗାୟା ଗ୍ରହଣ କରି
ପୁଣ୍ୟ ଧାମରେ ବାସ କଲେ ଏବଂ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଓ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ
ସହିତ ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କଲେ । ପୁଣ୍ୟର ଗୋପାଳ ମଠ ଏହାଙ୍କ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ସେ ଜାତିରେ ଗୋପାଳ ଓ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ
ଦାନବଙ୍କୁ ଖୁଣ୍ଟିଥିଲା । ସେ ଓଡ଼ିଆରେ ୩୨ ଖଣ୍ଡ ସଂହତା, ୨୮ ଖଣ୍ଡ
ଗୀତା, ହରିବଂଶ ଓ ଜ୍ଞାନୋଦୟ କୋଇଲି ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଣୟନ
କରିଥିଲେ । ତାରଣୀଚରଣ—ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ଇତିହାସ ।

ସେ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷାଦ୍ଦିରେ ଲେଖକ । ଏ ଗଉଡ଼ିକ
ଉତ୍କଳମାନ ରଚନା କରିଥିଲେ ଓ ମାଳକାନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏ
ଗୁଡ଼ିଏ ଭୂବିଷ୍ୟତ ଘଟଣା ଚନା କରିଅଛନ୍ତି । ଏ ଗୁଣା ବୈଷ୍ଣବ

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ବସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ଘୃ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଘ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଢ

ଥିଲେ ଏବଂ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ନେମାଳ ମଠର ମହନ୍ତ ଥିଲେ; ଅବଧ ନେମାଳ ମଠ ତାଙ୍କ ବଂଶଧରଙ୍କ ଗାଆ । ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ପଞ୍ଚସଖା ମଧ୍ୟରୁ ଏ ଏକଜମ । ଏ ବ୍ରଜ ବା ଗୋପାଳ କୁଳରେ ଜନ୍ମ ଥିଲେ ବୋଲି ତାଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନେ ଅବଧ ନରଣବୈଷ୍ଣବ ସମାଜରେ ଚଳୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ଏମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ଯାଦବମାନଙ୍କର ଗୁରୁ ଓ ସାମାଜିକ କର୍ତ୍ତା ବୋଲି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।]

ଅଭ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ—ଦେ. ବି. ନାମ—

Achyutānanda Dāsa ଅଭ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଗୋସାଇଁ (ଦେଖ)
Achyutānanda gosāi (See)

ଅଭ୍ୟୁତାବାସ—ସ. ବି (ଉଷ୍ମ ତରୁ; ଅଭ୍ୟୁତ + ଆବାସ)—

Achyutābāsa ୧ । ବିଶେଷ—

1 The abode of Bishnu

୨ । ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ—2 The holy fig (tree)

ଅଛ—ଦେ. କ୍ରିୟା. (ସ. ଅସ ଧାତୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ ୨ୟ ପୁରୁଷ, ଅଦର୍ଶ)

Achha ଏକବଚନ (ତୁମ୍ଭେ) ଓ ବହୁବଚନରେ (ତୁମ୍ଭେମାନେ

ଆହ ସହଜ ବ୍ୟବହୃତ ରୂପ); ହୁଅ, ଅଛ—The form taken by the verb 'To be' in present tense 2nd person singular & plural—

(you) are.

[ଦ୍ର— ସ. ଅସ ଧାତୁର ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳର ଉଦ୍ଧୃତ ରୂପ]

ବଚନ	ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ
ଅନାଦର୍ଶ୍ୟକ ଏକବଚନ	ମୁଁ ଅଛ (ମହାତ୍ମା ଅଛଇଁ)	ତୁ ଅଛ	ସେ ଅଛ (ପଦ୍ୟରେ ଅଛଇ)
ଆଦର୍ଶ୍ୟକ ଏକବଚନ	ଆମ୍ଭେ ଅଛୁ	ତୁମ୍ଭେ ଅଛ ଆମ୍ଭେ ଅଛୁ	ସେ ଅଛନ୍ତି
ବହୁବଚନ	ଆମ୍ଭେ ଆସ୍ତେମାନେ ଅଛୁ	ତୁମ୍ଭେମାନେ ଅଛ ଆମ୍ଭେମାନେ ଅଛୁ	ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି

ଅଛଇ—(ପଦ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଦେ. କ୍ରି—ଅସ ଧାତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ

Achhai ୩ୟ ପୁରୁଷ ଅନାଦର୍ଶ୍ୟକ ଏକବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ

ଆହେ ଅକାର (He; She; It Is.

ହି, ଅଗ୍ରାନ୍ତ ଧାତୁର ମଳ ଅଛଇ ପଦ୍ୟରେ—ସାତଳା ମହାବରତ, ଉଦ୍‌ଯୋଗ

ଅଛଉ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଛୌଚର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—

Achhaucha ୧ । ଅଛୌଚ (ଦେଖ)

ଅସୁଦ୍ଧ

1. Asaucha (See)

ଅଛଉଅ—ଗ୍ରା. ବିଶ ଓ ବି (ସଂ. ଅଛୌଚ)—ଅଛୌଚ (ଦେଖ)

Achhaucha

Asaucha (See)

ଅଛଉର—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଅଛୌର)—ଅଛୌର (ଦେଖ)

Achhaura

Achhaura (See)

ଅଛଙ୍କା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଛଙ୍କା; ଯେଉଁ ଚରଳ ପଦାର୍ଥ ବହୁଦିନ ଦ୍ୱାରା

Achhankā

ଛଣା ହୋଇ ନାହିଁ—

ଅଛଙ୍କା

1. Unsifted (liquid)

୨ । ଅବଦଗ୍ଧ (ତରଳାଗ୍ଧ)—

2. (Curry) Which has not been flavoured with the fried spices

ଅଛଟକେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଶ—ଅଛଟକେ (ଦେଖ)

Achhatchhat

Achhatake (See)

[ଯଥା—ପାଖରେ କିଛି ଧନ ମହଜୁଦ୍ ଥିଲେ ଅଛଟକେ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ, କାହା ପାଖରେ ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗି ଠିଆ ହେବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।]

ଅଛଟକେ—(ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) କ୍ରି ବିଶ—୧ । ଦୈବାତ; ଅକସ୍ମାତ୍; ହଠାତ୍ ।

Achhatake

1 Suddenly; all at once.

୨ । ଅଜ୍ଞତାବଶତଃ; ନ ଜାଣି, ଅଜାଣତରେ—

2 Unknowingly.

ଅଛଟକେ କୁଇଁଲେ ସେ ପୁଣି ଗୋଟି ନାହିଁ । ପାତାସର, ନୃସିଂହ ପୁରାଣ ।

୩ । ହେଲା କର—3 Negligently.

୪ । ସହଜରେ; ଅବଳାଳାକ୍ରମେ—4. Easily.

୫ । ଅସାବଧାନତାପ୍ରୟୁକ୍ତ—

5 Owing to carelessness.

ଅଛଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯାହା ଛଡ଼ା ହୋଇ ନାହିଁ; ଯେଉଁ ଫଳରୁ

Achhardā

ଶ୍ୱେପା କଡ଼ାଯାଇ ନାହିଁ । (ଯଥା—ଅଛଡ଼ା ପାଚିଲା

ଆହାଡ଼ା କଦଳୀ)—1 (fruit) From which the

rind has not been peeled off.

୨ । ଯେଉଁ ଫୁଲ ବା ମାଳା ଦେବବିଗ୍ରହ ଦେହରୁ କଡ଼ା

ହୋଇ ନ ଥାଏ—2. (flower or garland)

Which has not been taken out from

the body of a Deity.

୩ । ଯାହା ଛାଡ଼ି ନ ଥାଏ ବା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଭାଗ କରି

ନ ଥାଏ । (ଯଥା—କଦରୁ ଅଛଡ଼ା ମଳ; ଅଛଡ଼ା

କଦଳୀ ମଞ୍ଜ)—

3. That which has not left a thing

୪ । ଅଛଡ଼ା; ଯାହା ଦେହକୁ ଭାଗ କରି ନ ଥାଏ ।

(ଯଥା—ଅଛଡ଼ା ଶ୍ୱେପ; ଅଛଡ଼ା ଜର)—

4 Unceasing; unremitant.

ଅଛଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବିଶ—ଅକଣ୍ଠା (ଦେଖ)

Achhardā

Akandā (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସଦୃଶ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଏ ବା ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବସନ୍ତର ବା ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିଏ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷୁ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅକ୍ଷରା—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ ଲୁଗାଦ୍ୱାରା ଛଣା ହୋଇ
Achhanā ନାହିଁ—(liquid) Unsifted; unrefined.
ଆହ୍‌ହାନ୍‌

ଅକ୍ଷଦର—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅକ୍ଷଦର (ଦେଖ)
Achhadarā Achhedarā (See)

ଅକ୍ଷପା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅମୁଦ୍ରିତ (ପୁସ୍ତକ)—
Achhapā 1. Not printed (book)
ଅକ୍ଷପ ୨ । ଅପ୍ରକାଶିତ (ଗ୍ରନ୍ଥ)—
2. Unpublished. (book).
୩ । ଅଲୁଚ୍ଛାୟିତ; ପ୍ରକାଶିତ—3 Not concealed
୪ । ଜ୍ଞାତ; ଜଣା—4. Known, detected.

ଅକ୍ଷବ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଶ୍ୱଶ୍ୟ) —ଅଶ୍ୱଶ୍ୟ, ମାତ (ଜାତି)—
Achhaba ଯେଉଁ ଜାତିର ଲୋକଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚଜାତିୟ ହିନ୍ଦୁମାନେ କୁଅନ୍ତୁ
ଅକ୍ଷବ ନାହିଁ (ଯଥା—ପାଣି, ଦାହି, ତମ, କଣ୍ଡୁ, ମୋତି
ଅକ୍ଷବ ଲଭ୍ୟାଦି)—Untouchable; of low caste.

୨୦୦ ପଦ୍ଧତିରେ ଗାଈ ଗାଈଆନ୍ତୁ ଅକ୍ଷବ ଘରର ଗୁପ୍ତ—ଜଗ ।

ଦେ. ବି—ଅଶ୍ୱଶ୍ୟ; ମାତଜାତିୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
A pariah; an untouchable.

ଯମ ବୋଲେ ସେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ କଲେ ଶିବଆଲେ,

ପୁଣି ପୁଣି ଜାତ ହୁଏ ଅକ୍ଷବର କଲେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ମଧ୍ୟ ।

[ଦୁ—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ଅକ୍ଷବ ଜାତିକୁ ପଞ୍ଚମା ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବିଶ ଓ ବି—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)
Achhabha Achhaba (See)

ଅକ୍ଷମ୍ବର—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବିଶ—ଅକ୍ଷ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ (ଗୁଣ ଜମି), ଯେଉଁ
Achhambara ଜମିରେ ଧୋଇ ମରୁଡ଼ି ହୁଏ ନାହିଁ—
Excellent (land); not subject to
flood or draught.

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷର; ଭୂଲନା କର ହି. ଅକ୍ଷର = ଅକ୍ଷର
Achhara ହି. ଲକ୍ଷମନ = ଲକ୍ଷଣ)—
ଅକ୍ଷର—Alphabet.

ସରସ୍ୱତୀଦେବୀ ବାକ୍ୟଦେବୀ,

କଣ୍ଠେ ପ୍ରଳୟ ଅକ୍ଷର ବାକ୍ୟ ପ୍ରକ । ପ୍ରାଚୀ—ରବିବନ୍ଧୁର ।

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉତ୍କୃଷ୍ଟ)—
Achharā ୧ । ପୁଷ୍କର ପାଣିରେ କିଛିକାଳ ବହୁର ହୋଇ
ଗଜା ବାହାରବା ପରେ ଜମିରେ ବୁଣାଯିବା
(ଧାନମଞ୍ଜି)—1 (paddy seeds)
Sown after sprouting or
germinating.

୨ । ଭୂଲରେ ପାହୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା (ଶସ୍ୟାଦି)—

2. Husked; winnowed; cleansed of chaff
ଦ. ବି—୧ । ବିହନକୁ ପ୍ରଥମେ ପାଣିରେ ବହୁରାଇ ତାହା ଗଜା
ହେବା ପରେ ଜମିରେ ବୁଣିବା ପ୍ରଣାଳୀ—

1. The sowing of sprouted paddy-seeds.

୨ । କାଦୁଆ ଜମିରେ ଶୁଖିଲା ବିହନ ବୁଣିବା ପ୍ରଣାଳୀ—

2. The sowing of dry seeds on muddy fields.

୩ । ଶସ୍ୟାଦିକୁ ଭୂଲରେ ପାହୁଡ଼ିବା—

3. Husking; winnowing.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅକ୍ଷର—Shower.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ.—ଅକ୍ଷର, ସାରହାନ—
Marrowless; worthless.

ଅକ୍ଷପାଗ—ଦେ. ବି—ଧାନକୁ ପାଣିରେ ବହୁରାଇ ଗଜା ବାହାରବା
Achharāpāga ପରେ ଉକ୍ତ ବିହନକୁ କାଦୁଆ ଜମିରେ ବୁଣିବା
ମହାବୋନା ପ୍ରଣାଳୀ—Mode of sowing sprouted
paddy-seeds on muddy soil

[ଦୁ—ଏ ସ୍ଥଳରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା ମଞ୍ଜିରୁ ଉଠିବା ଧାନ ଗଛକୁ
'ଭଲ' ରୂପେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟାପାରରେ ରୁଆନ୍ତି ।]

ଅକ୍ଷଅଶି—ଦେ. ବିଶ—ଅକ୍ଷଅଶି, ଛପର କରା ଯାଇ ନ ଥିବା (ଘର)
Achhāshī Unthatched (house)

ଅକ୍ଷଏନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷ)—ଶଗଡ଼ର ଅକ୍ଷ—
Achhāen Axle of a cart.

ଅକ୍ଷଡ଼—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯାହା ରେଣୁକୁ ଛଡ଼େ ନାହିଁ ବା ତ୍ୟାଗ କରେ
Achhārdā ନାହିଁ—1. Unremittant.

ଅବିରାମ (ଯଥା—ଅକ୍ଷଡ଼ ନର; ଅକ୍ଷଡ଼ ଭବନ୍ତି)

୨ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ—2. Continuous; uninterrupted.
— (ଯଥା—ଅକ୍ଷଡ଼ ବରଷା)

୩ । ଯାହା ଛଡ଼ି ହୁଏ ନାହିଁ ବା ତ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—
3. That which can not be given up.
(ଯଥା—ଅକ୍ଷଡ଼ ଅଭ୍ୟାସ)

ଅକ୍ଷଡ଼ କରୁଡ଼ ହେବା—ଗ୍ରା. ବି—କରୁଡ଼ାନ୍ତୁ ରେଣୁ ବେଦନାରେ ଅସ୍ଥିର
Achhārdā kachārdā hebā ବା ଅକ୍ଷପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମାନ ଶୁଣ
ଆହାଡ଼କଟାଡ଼ ହେବା ପିଣ୍ଡ ହେବା—To be restless (said
of a person in a fit of fever)

ଅକ୍ଷଡ଼ କରୁଡ଼ ହେବା—ଦେ. ବି.—ଅକ୍ଷଡ଼କରୁଡ଼ ହେବା (ଦେଖ)
Achhārdā kachārdā hebā
Achhārdā kachārdā hebā (See)

ଅକ୍ଷଣ୍ଡ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି (ସଂ. ଅକ୍ଷ)—ଅକ୍ଷ—
Achhāṇḍ Axle.

ଅକ୍ଷଣ୍ଡି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷ)—ଅକ୍ଷ—
Achhāṇḍī Axle.

ଅକ୍ଷମର—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବିଶ—ଅକ୍ଷମର (ଦେଖ)
Achhāmara Achhāmbara (See)

ଅକ୍ଷମ୍ବର—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ)—ବିଶ—ଅକ୍ଷମ୍ବର (ଦେଖ)
Achhāmbara Achhāmbara (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ଧୂଷାରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ୮ । ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯଦି ଘୋଳିଲେ ସେବେ ଏ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଏ ମିଳନ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ନପାଠ୍ୟ । ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯଦି ଘୋଳିଲେ ତେବେ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଘୋଳିବେ; ‘କୃଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୃ’ ଘୋଳିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଠ୍ୟଲେ ‘ବ’ ଘୋଳିବେ; ‘ଆତ୍ମ’ ନ ପାଠ୍ୟଲେ ‘ଆ’ ଘୋଳିବେ; ‘ଅଲକ୍ଷ’ ନ ପାଠ୍ୟଲେ ‘ଅ’ ଘୋଳିବେ ।

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷର ନାମର ଅକ୍ଷର ଉଚ୍ଚାରଣ—
Achhuta Incorrect pronunciation of the name Achyuta.

ଅକ୍ଷରମାକୁ ଗଚ୍ଛେଇମା—ଗ୍ରା. ପ୍ରବଚନ ବା ନ୍ୟାୟ—
Achheimaku gachheimā ଅକ୍ଷରମାକୁ ଗଚ୍ଛେଇମା (ଦେଖ)
Achhin āku gachhimā (See)

ଅକ୍ଷରଥ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବିଶ—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)
Achherdā Akandā (See)

ଅକ୍ଷରଦ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର, କ୍ଷୁଦ୍ରାତ୍ କ୍ଷୁଦ୍ର)—
Achhedarā ୧ । ସ୍ତମ୍ଭ; ଅଧମାଧମ; ଅତି ଅଧମ—
ଶୂନ୍ୟ 1. Worst, meanest.
୨ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ; ଦୃଶ୍ୟ; କିନ୍ତୁ—2 Despicable.
୩ । ଜଗନ୍ୟ; କୁଣ୍ଡିତ—3 Ugly; nasty
୪ । ମୂଲ୍ୟହୀନ—4 Valueless.
୫ । ପ୍ରୟୋଜନହୀନ, ଅପ୍ରୟୋଜନ—5. Useless.
(ଯଥା—ମୋର ଏ ଅକ୍ଷରଦ ଶାବନ ଯାଉ ନାହିଁ କିଆଁ ?)

ଅକ୍ଷରଦନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ—ନାଶ୍ଟେଜକତା (ଦେଖ)
Achhordbandā Nachhordbandā (See)

ଅକ୍ଷର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)
Achhob Achhaba (See)

ଅକ୍ଷର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)
Achhobh Achhaba (See)

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଶୈର)—
Achhaura ଶିଅର ହୋଇ ନ ଥିବା—Unshaven
ଆକାମାନ

ଗ୍ରା. ବି. —ଶୂଅର ନ ହେବା—Want of shaving.

ଅକ୍ଷ(ଧାତୁ)—ସଂ. ୧ । ସେପକ୍ଷ କରିବା—1 To throw.

Aj (root) ୨ । ବିସ୍ତାର କରିବା—2 To spread

ଅକ୍ଷ—ବୈଦେ. (କଚିରଥ ଗୁଣ) ଅ. (ଫା. ଅକ୍ଷ)—

Aj ୧ । ନଗଦ—1 Cash

ଅକ୍ଷ (ଯଥା—ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଅକ୍ଷ ୫୦ ଟଙ୍କା ଅଛି ।)

ଅକ୍ଷ ୨ । ନଗଦାନଗଦ—2 In cash.

(ଯଥା—ମୁଁ ଅକ୍ଷ ୨୫ ଟଙ୍କା ନେଇ ଏ ଜମି ତାଙ୍କୁ ବିକି ଦେଲି ।)

୩ । ଅକ୍ଷ—3 Genuine.

(ଏ ଘଡ଼ରେ ଅକ୍ଷ ଗୁଆ ଘିଅ ଅଛି ।)

୪ । ପ୍ରକୃତ—4 Actual

୫ । କେବଳ ମାତ୍ର—5. Only.

(ଯଥା—ମୁଁ ଦଶଟଙ୍କାର ନୋଟେ ଭଜାଇଲି ସେ, ଯୋଦାର ମତେ

ଅକ୍ଷ ପରାମର୍ଶ ଦେଲି ।)

ଅକ୍ଷର—ବୈଦେ. ଅ. (ଫା. ଅକ୍ଷର—ଅକ୍ଷର; ଗୁପ୍ତ)—

Ajgabi ୧ । ଅକ୍ଷର—1. Suddenly.

ଆଜଗବୀ ୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତରୂପେ—2 Unexpectedly
ଅଜଗବୀ (ଯଥା—ଆମେ ଖୁସିରୂପେ କଲବେଳେ ମାଷ୍ଟରେ ଅସି
ଅକ୍ଷର ପଦସ୍ଥଗଲେ ।)

୩ । ଦୈବାତ—3. Accidentally.

ବୈଦେ. ବିଶ—୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ମିଥ୍ୟା—

1. Totally false

୨ । କାଳ୍ପନିକ (ଅକ୍ଷର ଗପ)—2 Imaginary

୩ । ଅକ୍ଷର—3 Accidental

୪ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—4. Unexpected

୫ । ଅକ୍ଷର (ଅକ୍ଷର ଘଟଣା)—5. Wonderful

ଅକ୍ଷରା—ବୈଦେ. କି. (ଫା. ଅକ୍ଷରା—ପରୀକ୍ଷା)—

Ajmaibā ୧ । ପରୀକ୍ଷା, ପରୀକ୍ଷା କରିବା—

ଅକ୍ଷର ନିବାନ 1. To examine; to test

ଅଜମାୟା, ୨ । ଅକ୍ଷର ନିବାନ, ଅକ୍ଷର କରିବା—

ଅଜମାୟା 2. To experience.

ଅକ୍ଷରା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅକ୍ଷରା—ପରୀକ୍ଷା; ଅକ୍ଷର)—

Ajmaīs ୧ । ଅକ୍ଷର—1 Experience

ଆଜମାୟା ୨ । ପରୀକ୍ଷା—2. Test.

ଅଜମାୟା, ଆଜମାୟା

ବୈଦେ. ବିଶ. (ଫା. ଅକ୍ଷରା—ପରୀକ୍ଷା; ଅକ୍ଷର)—

ଆଜମାୟା ୧ । ପରୀକ୍ଷା—1 Tested

ଆଜମାୟା ୨ । ଅକ୍ଷର—2 Experienced.

ଅକ୍ଷରା—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅକ୍ଷରା (ଦେଖ)

Ajmaīsī Ajmaīs (See)

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକ୍ଷର; ଅକ୍ଷର)—

Ajmir ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

ଆଜମାୟା Ajamira (See)

ଅଜମାୟା

ଅକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Aja ୧ । ସାହାର ଜନ୍ମ ନାହିଁ; ଜନ୍ମରହିତ—

(ଅକ୍ଷ—ଶ୍ରୀ) 1 That whose birth is not traceable

୨ । ସାହାର ଉତ୍ପତ୍ତି କେହି ଲକ୍ଷ କରି ନାହିଁ—

2 Of untraceable origin.

୩ । ନିତ୍ୟ—3 Eternal.

୪ । ଚରସ୍ଥାୟୀ—Permanent.

୫ । ଦେବ—5. God.

୬ । ବ୍ରହ୍ମ—6 Brahman

୭ । ବ୍ରହ୍ମ—7 Brahman

୮ । ବିଶ୍ୱ; ମହାଦେବ—8 Śiva

୯ । କାମଦେବ—9 Cupid.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ କର୍ତ୍ତା	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	କ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଦ୍

୬ । ଚନ୍ଦ୍ର—6 The moon

୭ । ଜୀବାତ୍ମା—7 The living soul

୮ । ପରମାତ୍ମା—8 The Universal Soul

୯ । ଅଣ୍ଟି ଗୁରୁ—9. He-goat

୧୦ । ମେଣ୍ଟା—10 Ram; sheep

୧୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମେଷରାଶି—

11. (Astronomy) The Aries— a sign of the Zodiac

୧୨ । (ବୈଦ୍ୟକ) ଛେଳିପାଗୁଳିଆ (ଓଷଧିରୂପ)—

12. A herb: chhelipāgulīā (See)

୧୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା—ଦଶରଥଙ୍କ ପିତା ଓ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର—

13 Name of the father of king
Daśaratha.

୧୪ । ଜାଗା ଶବ୍ଦର ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଜନୈକ ଶବ୍ଦ—

14. Name of a fowler; an ancestor of Jārā Śabara

୧୫ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଶୁକ୍ରଗ୍ରହର ଗତି ଅନୁସାରେ ନିରୂପିତ ଭବିଷ୍ୟତ ଲେଖାଏଁ ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ବିଧି ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ; ଦ୍ରୁମ, ବିଶାଖା ଓ ଚିତ୍ରା ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ବିଧି—

15. A part of the orbit of the planet Venus consisting of the 13th, 14th and 16th asterisus.

(ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

୧୬ । ନେତା—16 A leader (M. W.)

୧୭ । ଚାଳକ—17 A driver, mover (M. W.).

ଅଜକର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଜର କର୍ଣ୍ଣପରି ପତ୍ର ଯାହାର)—

Ajakarṇṇa ଅସନ (ଦେଖ)
Asana (See)

ପିଆଶାଳ (ଦେଖ)

Piāśāla (See)

ଅଜକର୍ଣ୍ଣକ—ସଂ. ବି. (ଅଜକର୍ଣ୍ଣ + କ)—ଶାଳ (ଗଛ) (ଦେଖ)

jakarṇṇaka Śāla (tree) (See)

ଅଜକା—ସଂ. ବି. (ଅଜ = ବିଷ୍ଣୁ + କ = ବ୍ରହ୍ମା + ଅଜ୍ଞ ଅର୍ଥରେ. ବି;)

Ajakaba ଯହିଁରେ ବ୍ରହ୍ମା ଓ ବିଷ୍ଣୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛନ୍ତି)—

ପିନାକ; ଶିବଧନୁ—The bow of Śiba.

ଅଜକା—ସଂ. ବି. (ଅଜ + କାର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. କ = ଅଜକ = ଶୁଭ + ବା ଧାତୁ

Ajakabā ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ଏହା ଶୁଭରୂପ ଥିବାରୁ)—

ବରୁର ଗଛ—Babur tree (See)

ଅଜଗ—ସଂ. ବି. (ଅଜ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—

Ajaga ୧ । ପିନାକ; ଶିବଧନୁ—1 The bow of Śiba.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ—2 Vishnu

୩ । ଅଗ୍ନି—3. Fire

ଅଜଗନ୍ଧା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜ + ଗନ୍ଧ + ଆ; ଛେଳି ଦେହର ଗନ୍ଧ ପରି

Ajagandhā ଗନ୍ଧ ଯାହାର)—

ବଣସ୍ପର୍ଶୀ; ସାବିତ୍ରୀ ଗୁଳ୍ମ; ଅଜମୋଦା (ଦେଖ)

Ajamodā (See)

(ଦ୍ର—ଏହା ମୁଣ୍ଡର ଉକୁଣିନାଶକ ଓ ଏଥିର ଗଜ ସ୍ପର୍ଶସ୍ପର୍ଶ ବ୍ୟାଧିନାଶକ ।)

(ବଣଭୂଲସୀ; ଲଣ୍ଡାବଗୁଳ) ବର୍ବରୀ (ଦେଖ)

Barbbārī (See)

ଅଜଗନ୍ଧିକା—ସଂ. ବି. (ଅଜଗନ୍ଧ + କ + ଆ)—

Ajagandhikā ବଣଭୂଲସୀ ବର୍ବରୀ (ଦେଖ)

Barbbārī (See)

ଅଜଗା—ସଂ. ବି. (ଅଜ + ଗବ)—ପିନାକ; ଶିବଧନୁ—

Ajagaba The bow of Śiba.

ଅଜଗାବି—ବୈଦେ ଅ ଓ ବିଶ—ଅଜଗାବି (ଦେଖ)

Ajagabi Ajgabi (See)

ଅଜଗର—ସଂ. ବି. (ଅଜ = ଛେଳି + ଗୁ ଧାତୁ = ଗିଳିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ସେ

Ajagara ଛେଳି ମେଣ୍ଟାକୁ ଗିଳେ)—ଅଜ ବୃହଦାକାର ନିର୍ବିଷ ସର୍ପ-ବିଶେଷ - The Python; Boa constrictor

[ଦ୍ର—ଅଜଗର ଛେଳି ମେଣ୍ଟା ଆଦିକୁ ଗିଳନ୍ତି । ଏମାନେ ବହୁତ ଗୁଲୁଗୁଲୁ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ; ଏମାନେ ଭୂମିରେ ଗଛର ଶିଅ ପରି ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତି । ଜନ୍ତୁମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ଶିଅ ବା କାଠଗଡ଼ି ବୋଲି ଭ୍ରମ କରି ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଏମାନେ ସେ ଜୀବକୁ ଗୋଟାପୁଟା ଗିଳି ପକାନ୍ତି ଏବଂ ବଡ଼ ଗଛର ଗଣ୍ଡିରେ ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ଉଡ଼ିମୋଡ଼ି ହେଉଛନ୍ତି ଯେତେ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜୀବର ହାଡ଼ ଆଦି ମୋଡ଼ିମୋଡ଼ି ହୋଇ ତୁନା ହୋଇଯାଏ । ଅଜଗର ଅଧିକାଂଶ ସର୍ପମାନଙ୍କର ଶରୀର ପରି ପଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ଏହା ପାଖକୁ ଆସିବା ଜନ୍ତୁକୁ ଏ ଖାଏ; ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରବଚନ ଅଛି ‘ଅଜଗରକୁ ଦାତାଗମ’ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଜଗରର ମୁହଁ ପାଖକୁ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇବାବାଲା ରାମ ବା ପରମେଶ୍ୱର । ଅଲଗୁଆ ଲୋକକୁ ଲୋକେ ‘ଅଜଗର’ ସଙ୍ଗେ ଭୁଲନା କରନ୍ତି ।]

ଅପାତଳ ବୃକ୍ଷ ଅଜଗର ବୃକ୍ଷରୂପରେ ଲାଖି,

ଓଷାଦି ଆଶେ ଶାସେ ମୃଗ ଯହିଁ ରହନ୍ତି ଟାକ । ବ୍ୟାକାଂ. ଇଷା ।

ଅଜଗା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଜଗର)—

Ajagala ଅଜଗର (ଦେଖ)

ଅଜଗର Ajagara (See)

अजगर, अजग्हा

ଅଜଗାଲିକା—ସଂ. ବି. (ଅଜ + ଗଳି + କ + ଆ; ଏ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ଶିଶୁର

Ajagalikā ଦେହ ଛେଳି ଗଳା ପରି ବକ୍ସର ଦେଖାଯିବାରୁ)—

ଶିଶୁରୋଗ ବିଶେଷ—An infantile disease.

[ଦ୍ର—ମୁଗଦାନା ପରି ଛୋଟ ପିଢ଼ାରୁ ଉଦ୍ଭବ ହୁଏ, ଏହା ବାତ ଓ କଫ ପ୍ରକୋପରୁ ଦେହଯାକ ବାହାରିଯାଏ—ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୁଷ୍ପର ୧ ଚକ୍ରରେ ଅନ୍ତର ଓ ମାନ, ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରରେ ଅନ୍ତର ଓ ମାନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତୀତ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଜ୍ଞା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅଜଗନ୍ଧିକା—ସ. ବି. (ଅଜ + ଗନ୍ଧ + କ + ଥ)—ଅଜଗନ୍ଧିକା (ଦେଖ)

Ajagallikā Ajagallikā (See)

ଅଜଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ ଅଜଗବ)—ଅଜଗବ; ଶିବଧନୁ—

Ajaṅga The bow of Śiba.

ଅଗ୍ରରେ ଅଜଙ୍ଗ ଧନୁ ଧରଣ ଗାଙ୍ଗବ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଶୁଷ୍କ ।

ଅଜଙ୍ଗମ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅଜଗବ)—ଅଜଗବ; ପିନାକ; ଶିବଧନୁ—

Ajaṅgama The bow of Śiba

ସ ବିଶ. (ଅ + ଜଙ୍ଗମ)—୧ । ଯାହା ଗତିଶୀଳ ନୁହେଁ; ସ୍ଥିର—

1. Motionless.

୨ । ସ୍ଥିର—2. Fixed

୩ । ଚରସ୍ଥାୟୀ—3 Permanent.

ଅଜଗ୍ଧ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଯାଚିତ)—୧ । ଅଯାଚିତ—

Ajagādh 1. Unasked for.

୨ । ଯାହା କେହି ଦେବାକୁ ଯାଚି ନ ଥାଏ—

2 Unoffered

ଅଜାଜିବକ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜ + ଶାବକ)—

Ajajibaka ୧ । ଛେଳିଆ; ଯେ ଛେଳି ପାଳି ଛେଳି ବିକ୍ରମ ପେଟେ

ପୋଷେ—1. A dealer in goat

୨ । ଛେଳି ରଖୁଥିଲା—2. A goat-herd (M. W.)

ଅଜଟ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଭଟ୍ଟାଟ)—

Ajāṭa ୧ । ଭଟ୍ଟାଟ—1. Importunate.

ଅବୁଧ ୨ । ଏକବାଚିଆ; ଏକଜନ୍ମିଆ—

ବେସ୍ତୁର 2. Stubborn; obdurate; selfwilled.

୩ । ଅବୁଧା—3. Unreasonable

ଅଜଟ ଧରିବା—ଗ୍ରା. କି—କୌଣସି କଥା ପାଇଁ ଏକଜନ୍ମି କରବା;

Ajāṭa dharibā ଜଗର କରିବା—To importune; to unreasonably insist on a thing

(ଯଥା—ପିଲାଟା ସକାଳୁ ବସନ୍ତରଯାକେ ଖେଳନା ପାଇଁ ଅଜଟ ଧରି ବସିଛି ।)

ଅଜଟା—ସ. ବି. ଶ୍ରି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଜଟା = ଅଜଟ + ଶ୍ରି. ଆ)—

Ajāṭa ୧ । ଭୁଲ୍ ଅର୍ଥାତ୍ (ଦେଖ)

1 Bhūiṇ āñṭā (See)

୨ । ବାଇତଙ୍କ (ଦେଖ)—2 Bāidhāṅka (See)

ଅଜଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଜଟ (ଦେଖ)

Ajāṭiā Ajāṭa (See)

ଅଜଡ଼—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଜଡ଼)—

Ajardā ୧ । ସଚେତନ; ସଜାଗ—Animate.

୨ । ସେ ମାଳା ନୁହେଁ—2 Not torpid

୩ । ସେ ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ ନୁହେଁ—3. Not stupid.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଜାଣି)—ଖାଦ୍ୟର ଅପରପାକ; ଅଜାଣି—

Indigestion.

ଅଜୀର୍ଣ ଦେ. ବିଶ—ଖାଣ୍ଡ ହୋଇ ନ ଥିବା ଖାଦ୍ୟ—

ଅଜୀର୍ଣ Undigested (food)

ଅଜଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଅଜାଡ଼ିବା କର୍ମ—Outpouring; copious

Ajardā pouring of a thing.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ତିଳା ହୋଇଥିବା—

1. Copiously poured out.

୨ । ଯେଉଁ ପାତ୍ରରୁ ଜଳ ଆଦି ନିଃଶେଷିତ ହୋଇ ଅଜଡ଼ା

ହୋଇଅଛି; ତୁଟା—୩ (a receptacle)

Emptied of its liquid contents.

(ଯଥା—ଅଜଡ଼ା ମାଠିଆ)

ସଂ. ବି—(ଅ + ଜଡ଼ + ଅ)—ବାଇତଙ୍କ (ଦେଖ)

Bāidhāṅka (See)

ଅଜଡ଼ା ଯିବା—ଦେ. କି—ଅଜଡ଼ା ହେବା (ଦେଖ)

Ajardā jibā Ajardā hebā (See)

ଅଜଡ଼ା ହେବା—ଦେ. କି—ଅଜାଡ଼ିବା କିମ୍ବଦନ୍ତ କର୍ମବାଚ୍ୟରେ ଅକାର ।

Ajardā hebā ବହୁ ପରିମାଣରେ ତିଳା ହେବା—

ଜାଣାହେବା Passive form of ajardā, To be profusely poured out.

ଅଜଣା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜ୍ଞା)—୧ । ଅଜ୍ଞାତ—

Ajāṇā 1. Unknown.

ଅଜାଣା ଅଜଣୁ ଏ ଛଦ କଥା ଅଜ୍ଞ ଅଜଣା । ପୀତାମ୍ବର, କୃଷିବୁ ପୁରାଣ ।

ଅଜାଣି, ୨ । ଅପରିଚିତ—2. Unacquainted.

ଅଜାଣାନ ୩ । ଅଜ୍ଞ—3. Ignorant.

୪ । ପ୍ରଦେଶୀ—4. Stranger.

ଅଜଥା—ସଂ. ବି—ହଳଦିଆ ଜୁଇ; ସୃଷ୍ଟି ଯୁଥା—

Ajathya The yellow Jasmine

ଅଜଦଣ୍ଡି—ସଂ. ବି. (ଅଜ + ଦଣ୍ଡ + ଇ)—ବୁଦ୍ଧଦଣ୍ଡି ଗୁଳ୍ମ—

Ajāṇḍī A plant

ଅଜନ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଜନଶୂନ୍ୟ—

Ajāṇ 1 Destitute of men (M. W.)

୨ । ମରୁ—2. Desert (M. W.)

ସଂ. ବି (ଅ + ଜନ)—ନଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

An insignificant person (M. W.)

ଅଜନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଜ + ଅନ୍ତ; ବହୁବ୍ରୀହି)—ସ୍ବରନ୍ତ (ଶବ୍ଦ)—

Ajanta (word) Ending in a vowel

ଅଜନ୍ତର—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜନ୍ତର ?)—୧ । ଅସଫା; ଅପରିଷ୍କୃତ—

Ajantarā 1. Uncleansed; unswept.

୨ । ମଳିଆ—2 Dirty.

୩ । ଅଳିଆ—3. Full of refuse

ଅଜନ୍ତରି—ଦେ. ବିଶ—ଉଜୁନ୍ତୁର (ଦେଖ)

Ajantari Ujunturi (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଘ	ଞ	ଞ୍ୟ	ଇଅ	ଞ	ଞ

ଅଜନ୍ତା—ଦେ. ବି. (ନାମ)—୧ । ବୁଦ୍ଧଶିଷ୍ୟାବିଶେଷ—1 Name of a female disciple of Buddha

୨ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଖାଲେଶ ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ତାପ୍ତୀ ନଦୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜୈନ ଓ ବୌଦ୍ଧ କାର୍ତ୍ତିମଣ୍ଡିତ ଗୁମ୍ଫା-ବିଶିଷ୍ଟ ପାହାଡ଼—

2 Name of a hill containing caves with Jaina and Buddhist inscriptions.

[ଦ୍ର—ଏହି ଗୁମ୍ଫାମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ପ୍ରସ୍ତରଶିଳ୍ପ ଓ ବର୍ଣ୍ଣିତା ଶୈଳିଗାନ୍ଧରେ ଖୋଦିତ ରହିଅଛି ।]

ଅଜନ୍ତୁରି—ଦେ. ବିଶ—ଉଜ୍ଜୁନ୍ତୁରି (ଦେଖ)

Ajanturi Ujunturi (See)

ଅଜନ୍ତ୍ରୀ—ସ. ବି—ନୀଳ ପୁଷ୍ପଯୁକ୍ତ ଅତି ଲେମ୍ବୁ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—

Ajantri Name of a blue flowered furry plant.

ଅଜନ୍ମା—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଜନ୍ମନ୍, ୧ମା. ୧ବ)—

Ajanmā ୧ । ଅଜ; ଜନ୍ମରହିତ—1. Birthless

୨ । ଜାରଜ -2. Illegitimate

୩ । ନୀଚଜନ୍ମୋତ୍ପତ୍ତି—3. Low born

ଅଜନ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ମ ଅ)

Ajanya ଅଶୁଭସୁଚକ ଦୈବା ଉଦ୍ଘାତ (ଯଥା—ତୁମ୍ଭେମାନଙ୍କ, ଶୂନ୍ୟଗର୍ଜନ, ଧୂମକେତୁ, ଉଲ୍ଲାସାତ)—
Inauspicious natural calamity.

ଅଜପ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଜପ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵ. ଅ)—

Ajapa ୧ । ଜପଦ୍ଵାରା ଅସାଧ୍ୟ—1. Not performable by the counting of beads.

୨ । କୁପାଠକ—2. Not well versed in reading; reading in a halting manner.

୩ । ଜପଗୁଣ—3. Not counting beads

୪ । ଯେ ସନ୍ଧ୍ୟା ବନ୍ଦନାଦି କରେ ନାହିଁ—

4. Not performing the daily prayers

ସଂ. ବି—୧ । କୁପାଠକ ବ୍ୟକ୍ତି—1. A bad or halting reader.

୨ । ଜପରହିତ ଦେବୀର ଭାବ—

2. State of not counting beads.

୩ । (ଅଜ + ପା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵ. ଅ) ଶୁଗରକ—

3. A goat-herd.

୪ । ମେଷରକ୍ଷକ—4. A shepherd

ଅଜପକ—ସଂ. ବି. (ନାମ) କାଷ୍ଠଶ୍ଳେଷାଦିର ଅମୃତବେଦୋକ୍ତ ଦୃଢ଼—

Ajapakwa ବିଶେଷ—Name of medicinal oil used as an antidote for cough.

ଅଜପତି—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୁତି ଚତୁ; ଅଜ + ପତି)—

Ajapati ୧ । ଶୁଗରକ୍ଷକ; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଜେନ—

1. An excellent goat

୨ । ମେଷବାହନ; ଅଗ୍ନି—2 The god of fire.

୩ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମେଷରାଶିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ମଙ୍ଗଳ ଗ୍ରହ—

3 The planet Mars

ଅଜପଦ—ସ. ବି. (ଶ୍ରୁତି ଚତୁ, ଅଜ + ପଦ)—

Ajapada ୧ । ଜେନର ଗୋଡ଼ -1 Leg of a goat; the leg of mutton.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ରୁଦ୍ରବିଶେଷ—

2. Name of one of the Rudra Deities.

ଅଜପା—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଜପ ଧାତୁ + କର୍ମ ଅ + ଅ)—

Ajapa ବିନା ଜପରେ ଉତ୍ତରଭଜନ; ସ୍ଵାଭାବିକ ଶ୍ଵାସପ୍ରଶ୍ଵାସ ବହର୍ଣମନ ଓ ପ୍ରବେଶନଦ୍ଵାରା ‘ହଂସ’ ଇତ୍ୟାଦି ମନ୍ତ୍ର ଜପ । (ଏହି ‘ହଂସ’ର ଅର୍ଥ ପରମାତ୍ମା ବା ଉତ୍ତର; ବିନା ଜପରେ ମନୁଷ୍ୟ ଶ୍ଵାସପ୍ରଶ୍ଵାସଦ୍ଵାରା ଉତ୍ତରକ ଜପ କରୁଥିବାରୁ ଏହାର ନାମ ଅଜପା)—Prayer done without the counting of beads. The natural utterance of the sound Hainsah at the time of exhalation and inhalation.

[ଦ୍ର—ମନୁଷ୍ୟ ନାକପୁତ୍ରାବାଟେ ଶ୍ଵାସ ଶୁଦ୍ଧିଲାବେଳେ ‘ସଃ’ ଓ ଶ୍ଵାସ ଯେତେ ଉତ୍ତରକୁ ନେଲାବେଳେ ‘ହଂ’ ଏହି ଦୁଇଟି ଧ୍ଵନି ଯଥାକ୍ରମେ ହୃଦୟରୁ ବାହାରେ । ଏହି ‘ହଂସ’ ଓଲଟାଇଲେ ‘ସୋହଂ’ର ଅର୍ଥ ପରମାତ୍ମା ବା ଉତ୍ତର ବା ବ୍ରହ୍ମ । ମନୁଷ୍ୟ ମୁହଁରେ ବା ଜପଦ୍ଵାରା ପରମାତ୍ମାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ଵାସ-ପ୍ରଶ୍ଵାସଦ୍ଵାରା ଉତ୍ତରକ ନାମ ଜପ କରୁଅଛି । ଏହାକୁ ‘ଅଜପା’ ‘ଅଜପା ମନ୍ତ୍ର’ ବା ‘ଅଜପା ଗାୟତ୍ରୀ’ କହନ୍ତି । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବାସ୍ତୁ ସାଧନଦ୍ଵାରା ଏହି ଅଜପା ଜପକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରେ, ସେ ସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରେ । ଉତ୍କଳର ଅରୁଦାନନ୍ଦ ଦାସ ଆଦି ସାଧକମାନେ ଏହି ‘ଅଜପା ସାଧନ’ ଓ ତାହିକ ‘ସଂହତସାଧନ’କୁ ‘ଶ୍ଵାସଭେଦ’ ଭଜନ ନାମ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ତତ୍ତ୍ଵୋକ୍ତ ବାସ୍ତୁ ସାଧନହିଁ ଅଜପା ଜପ ।]

ତୈତ୍ତରୀୟ ସ୍ମୃତିରୁ ଅଜପା ଯୋଗେ ଲକ୍ଷ

ଶରଣରକ୍ଷଣ ସଦା ଜନେ ରୁ ସହାୟ । ସାରଳା ମହାଭାରତ ଅବ ।

ସଂ. ବି. (ଅ + ଜପ + ଅ)—୧ । (ଯାହାଙ୍କୁ କେହି ଜପ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ)—ପରଂବ୍ରହ୍ମ—

1 The Supreme Soul

୨ । ତତ୍ତ୍ଵୋକ୍ତ ଦେବୀବିଶେଷ—

2 Name of a Tantric goddess

ଅଜପା ଗାୟତ୍ରୀ—ସଂ. ବି. (ରୂପକ; ଅଜପା + ଗାୟତ୍ରୀ)—

Ajapā gayatri ଅଜପା ୧. (ଦେଖ)

Ajapā 1. (See)

ପଥାବଳୀ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏ ଚିତ୍ରିତ ଅଷ୍ଟର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ' ଚିତ୍ରିତ ଅଷ୍ଟର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଚତୁର୍ଥ ଋଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତୀତ ୧୩ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅଷ୍ଟର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଲେଖକଙ୍କ ଯେବେ ଏ ଲେଖାଟୋପରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଅଥାନ୍ତମେ ଚିତ୍ରିତ କପସ୍ତର ' ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ନା'ର ନ ମିଳିଲେ 'ନାହିଁ' ଲେଖିବେ; 'ଭା' ନ ମିଳିଲେ 'ଭାଅ' ଲେଖିବେ; 'ବା' ନ ପାଇଲେ 'ବାକ୍' ଲେଖିବେ; 'ଅଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଲେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଲେଖିବେ ।

ଅଜପା ଜପ— ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ)—ଅଜପା ୧. (ଦେଖ)

Ajapā japa Ajapā 1 (See)

ଅଜପା ଜପିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଶ୍ଵାସପ୍ରଶ୍ଵାସଦ୍ଵାରା ଭ୍ରାନ୍ତିରହ ଅଜପା ବା

Ajapā japibā 'ହଂସ' ଧ୍ଵନିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପରଂବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟରେ ଅଜପା ଜପା sound Hamsa emitted during exhalation and inhalation

୨ । ପ୍ରାଣାୟାମଦ୍ଵାରା ବାୟୁସ୍ଵାଧୀନ କରିବା, ଯୋଗମାର୍ଗରେ ପରମାତ୍ମାକୁ ଭଜନ କରିବା 2 To contemplate the Supreme Being by breathing exercise

ଅବନୀ ବନିଲେ, ଅମୟ ମାପଲେ ଅଜପାରେ ଜପ ଦେବ ବହନ.

ବାଇମନ ହୋଇ ଦୁଇ ଅବନୀ ବନ । ଶ୍ଵାସରେବ ଭଜନ ।

ଅଜପାଦ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜ+ପାଦ; ଅଜର ପାଦ ପରି ପାଦ Ajapāda ' ଯାହାର,—(ଜ୍ୟୋତିଷ) ପୂର୍ବଭ୍ରମପଦ ନକ୍ଷତ୍ର—

The 25th lunar mansion

ଅଜପା ମନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି (ରୂପକ)—ଅଜପା ୧ (ଦେଖ)

Ajapā mantra Ajapā 1. (See)

ଅଜବ—ବୈଦେ. ବିଣ (ପା. ଅଜବ; ଆ. ଅଜାବ)—ଅଭୂତ; ବିଚିତ୍ର, Ajab ' ଅତ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ—Wonderful

ଆଜବ (ସଥା—ଅଜବ ତମାସା)

ଆଜବ, ଅଜୀବ

ଅଜବଜ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଣ—୧ । ଗୋଳମାଳ—

Ajabaja 1 Complicated

୨ । ଅଗଭବଗତ (ଦେଖ)

2 Agardahagarda (See)

ଅଜବଜଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଣ—ଅଜବଜ (ଦେଖ)

Ajabajā Ajabaja (See)

ଅଜବୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵା (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜ+ବୁଦ୍ଧି)—ଶୁଣ ପରି

Ajabuddhi ଅଜ ବୁଦ୍ଧିବିଶିଷ୍ଟ—Foolish (like a sheep

ଅଜବୋକା—ବୈଦେ. ବିଣ (ତୁର୍ଦ୍ଧା-ଉଦ୍‌ବଦ୍‌=ମୂର୍ଖ)—

Ajabokā ୧ । ଅଭ ଓ ଲୁ—1 Very stupid

ଅଜବୁକ୍ ୨ । ମୂର୍ଖ—2 Dunce

ଉଜବକ

ଅଜଭକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ; ଏକାଙ୍କ ଛେଳିମାନେ ଖାଆନ୍ତି)—

Ajabhaksha ବରୁର ଗଛ - A tree-Acacia Arabica.

ଅଜମର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଜର+ଅମର)—

Ajamara ଅଜର ଓ ଅମର; ଅଜ୍ରାମର (ଦେଖ)

ଅଜାମର Ajrāmara (See)

ଅଜରାୟକ

ଅଜମର—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମି) ବିଣ—ଅଜ୍ରାମର (ଦେଖ)

Ajamari Ajrāmara (See)

ଅଜମାର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଜ+ମାର ଧାତୁ ଗିତ୍ =ମାର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ajamāra ୧ । ଶୁଣବଧକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

1 A killer of sheep

୨ । କଂସେଇ—2. A butcher

ଅଜମୀର—ସଂ. ବି. (ନାମ)—୧ । ଅଜମୀର, ରଜପୁତାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜିଲ୍ଲା

Ajamīra ଓ ନଗରବିଶେଷ—1 Ajmeer

୨ । ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର—2 A name of king

Judhisthira.

୩ । ସୁହୋତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଋଷବେଦ ସୁକ୍ରପ୍ରଣେତା ଋଷିବିଶେଷ—

3 Name of a sage; son of Suhotra.

୪ । ଦକ୍ଷୀ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର—1 Name of a prince of ancient India

ଅଜମୀର—ସଂ. ବି (ନାମ)—ରାଜପୁତାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜିଲ୍ଲା ଓ ନଗର—

Ajamīra Name of a district and town in Rājputānā. N. W India

ଅଜମୋଦା—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜ+ମୋଦ+ଅ; ଶୁଣ ତୁଲ୍ୟ

Ajamodā ଗନ୍ଧ ଥିବାରୁ)—ଗଣଜୁଆଣି—

ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—ଅଜଗଜ୍ଞକା, A kind of wild

ମର୍ଚ୍ଚିତା, ହସ୍ତିକାରଣ, ଶିଶୁମୋଦା, carraway; Apium-

ଉଗ୍ରଗନ୍ଧା, ବନଯମାମ୍ବ, ଗନ୍ଧଦଳା, Involucratum; Seseli-

ମାୟୁଷ, ବନ୍ଧି ଗାପିକା Indicum

ରାହୁଣୀ [ଦ୍ର—ଏହା ଧନ୍ୟକାନ୍ଦ ବର୍ଗର ଶାକଗୁଳ୍ମର

ଅଜମୋଦ, ଆଜୁଦ ଖରଲ୍ଲେମଣି ଫଳ । ଏହା ଅଗାଧି, ସଗ୍ରହଣ

ହେ. ବାମନ ଓ ଦେବପିତ୍ତାହାରକ Corrum

Roxburghianum.

ଅଜମୋଦିକା—ସଂ. ବି (ଅଜ+ମୋଦ+କ+ଆ)—

Ajamodikā ଅଜମୋଦା (ଦେଖ)—Ajamodā (See)

ଅଜମ୍ବର—ଦେ. ବିଣ.—(ସଂ. ଅଜର ଓ ଅମର)—ଅଜ୍ରାମର (ଦେଖ)

Ajambara Ajrāmara (See)

ଅଜମ୍ବ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ଜମ୍ବ=ଦନ୍ତ; ଯାହାର ଦାନ୍ତ ନାହିଁ)—

Ajamba ୧ । ଭେକ; ବେଙ୍ଗ—1 Frog.

(ଅଜମ୍ବା—ଶ୍ଵା) ୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2 The sun

୩ । ଅଗ୍ନି—3 Fire.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଦନ୍ତହୀନ—Toothless

ଅଜୟ—ସଂ. ବି (ନଷ୍ଟ ଚତୁର୍ଥ; ଅ+ଜୟ)—

Ajaya ୧ । ପରାଜୟ—1. Defeat

(ଅଜୟା—ଶ୍ଵା) ୨ । (ଅଜ=ଛେଳି+ୟା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ମେଷ-

ବାହନ) ଅଗ୍ନି—2. Fire.

୩ । ନଦୀବିଶେଷ—3. Name of a river.

[ଦ୍ର—ଏହା ଦୁର୍ଲଭବୀଣ, ଶିଶୁର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବୀୟ ପାଦାତ୍ମରୁ ବାହାର କାଟୋରା, ଶିଳିକରେ ଗଢ଼ାରେ ମିଶିଥୁ; କେହି କେହି

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଡ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଡ଼

ଏହି ନାମାକ୍ଷରରେ ଜୟଦେବଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ କେନ୍ଦୁବିଲ୍ଲ ଗ୍ରାମ ଥିବାର କହନ୍ତି ।]

* । ବିଷ୍ଣୁ—୧. ishnu

* । ଅଭିଧାନକାରବିଶେଷ—

୫. Name of a lexicographer (M. W)

ଦେ. ବି—ପୁଂ. ଲେଖକ ନାମ—

A name given to males.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ)—୧ । ଅଜୟ—1. Invincible

୨ । ଅଜିତ; ଯାହାକୁ କେହି ଜିତି ନାହିଁ—

2. Unconquered

୩ । ଜୟଶୂନ୍ୟ; ପରାଜିତ—

୩. Vanquished; defeated

ଅଜୟଗଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଅଜିତଗଡ଼ା (ଦେଖ)

Ajayagardha Ajitagardha (See)

ଅଜୟପାଳ—ସଂ. ବି—୧ । (ସଙ୍ଗୀତ) ଭୈରବରାଗର ପୁତ୍ର—

jayapālā 1 Name of a subtype of Bhairaba Rāga. (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର ।)

୨ । ରାଜା ବିଶେଷ—2. Name of a king.

୩ । ଜୟପାଳ; କନକାମୃତ—3. Croton seed.

ଅଜୟା—ସଂ. ବି. (ଅଜୟ + ଆ)—୧ । ବିଜୟ, ଭାଗ୍ୟ; ବିଦି—

Ajayā 1 An intoxicating drink prepared from the leaves of Cannabis Indica.

୨ । ମାୟା—2. Illusion

୩ । ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ସଖୀବିଶେଷ—

3. Name of a companion of Durgā

ଅଜୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଜ ଥାତୁ + କର୍ମ ଯ)—

Ajayā ଅଜୟ; ଦୁର୍ଜୟ—Invincible.

(ଅଜୟା—ଶ୍ରୀ) ବୁଝା ରୁଦ୍ର ପରାଧ ଅଜୟ ସେ ହୁଏ

କିମ୍ବଦନ୍ତୀରୁ ଅଜୟ ଶବ୍ଦ ବାହୁଳ୍ୟ

ବୁଝା ହୁଏ, ମହାଭାରତ, କର୍ଣ୍ଣ ।

ଅଜର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅ + ଜର)—

Ajara ୧ । ଜରହରଣ; ଚିର ଯୁବା; ନିର୍ଜର—

(ଅଜର—ଶ୍ରୀ) 1 Ever young; possessing perpetual youth.

୨ । ଅମର—2 Immortal.

୩ । ଅବିନାଶୀ—3. Imperishable.

୪ । (ଅ + ଜ ଥାତୁ କର୍ମ. ଅ)—

ଯାହା ଖଣି କରାଯାଇ ନ ପାରେ - 1 Indigestible.

* । ଯାହା ଜାରିତ ହୋଇ ନ ଥାଏ—5 Unrefined

ସଂ. ବି. (ଅ + ଜର)—ଦେବତା—Deity

ଅଜର—ସଂ. ବିଶ. (ଅଜର + ଆ)—ଅଜରର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Ajarā Feminine of Ajara.

ସଂ. ବି—୧ । ଦେବୀ—1. Goddess.

୨ । ଘୃତକୁମାରୀ ଗୁଳ୍ମ—2. Aloe.

୩ । କପିକଳ୍ପ; ବାଇତଳ—3 Cowage.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜରତ)—୧ । ଅଜାରତ; ଯାହା ଉତ୍କଳ

ରୂପେ ଜାରିତ ହୋଇ ନାହିଁ—1. Unrefined

୨ । (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ)—ଜଳଜଳା; ନିର୍ଲଜ୍ଜ—

2 Shameless

୩ । ମୂର୍ଖ—3 Dunce

୪ । ନିବୋଧ—4 Foolish

* । ଅସଭ୍ୟ—5. Uncivilised, boorish

୬ । ଅଶାନ୍ତ—6 Foolhardy.

୭ । ଜାରଜ—7 Bastard; baseborn; illegitimate.

ଅଜରମର—ସଂ. ବିଶ. (ବୃଦ୍ଧ; ଅଜର + ଅମର)—

Ajarāmara ୧ । ଜର ଓ ମୃତ୍ୟୁରହ—

1. Free from old age and death.

୨ । ଚରସ୍ଥାୟୀ—2 Everlasting.

ଅଜଲମ୍ବନ—ସଂ. ବି—ଧାତୁବିଶେଷ; ସୁରୁମା—

Ajalambana Antimony (M. W.)

ଅଜଲା—ଦେ. ବିଶ—୧ । (ସଂ. ଅ + ଜାଳ)—ଯହିଁରେ ଜଳା ବା

Ajalā ଛୁଇଁ ନାହିଁ—1. Having no hole.

(ଯଥା—ଅଜଲା ପାତ୍ର)

୨ । (ସଂ. ଅ + ଜ୍ୱାଳିତ)—ଯାହା ଜଳି ନାହିଁ—

2 Indurated.

(ଯଥା—ଅଜଲା କାଠ ।)

୩ । ଯହିଁରେ ନିଆଁ ବା ଆଲୁଅ ଲାଗି ନାହିଁ—

3 Not lighted

(ଯଥା—ଅଜଲା ବଜ୍ର ।)

ଅଜଲୋମା—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରହ୍ମ, ଅଜ + ଲୋମ, ୧ମା. ୧ବ)—

Ajalomā ବାଇତଳ—Cowage.

ଅଜଶୃଙ୍ଗିକା—ସଂ. ବି. (ଅଜ + ଶୃଙ୍ଗିକ + ଆ)—

Ajaśruṅgikā ୧ । ମେଣ୍ଟାଶିଂଘା ମୃଦୁର—1. Aconite.

୨ । ବାଇତଳ—2 Carpopogen pruriens; cowage.

ଅଜଶୃଙ୍ଗୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅଜ + ଶୃଙ୍ଗ + ଇ)—

Ajaśruṅgī ୧ । ଅଜଶୃଙ୍ଗିକା (ଦେଖ)

1. Ajaśruṅgikā (See)

୨ । କକଡ଼ାଶିଂଘି (ଦେଖ)

2. Kakardāśingi (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସପତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ୦ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଶୋଜିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ତ୍ତ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

* । ଇତୁରୁଡି (ଦେଖ)—3 Itururdi (See)

ଅକ୍ଷର—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଜସ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ର)—

Ajasra ୧ । ଅବିରାମ, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ—

1 Incessant, continuous.

ଦେ. ବିଶ—ପ୍ରଚୁର—Copious

ଅକ୍ଷର ସ୍ୱାର୍ଥ—ସ. ବି. (ଅ = ନାହିଁ + ସ. ଜହତ୍ = ତ୍ୟାଗ ନ କରି
Ajahat swārtha + ସ୍ୱାର୍ଥ = ନିଜର ଅର୍ଥ)—

୧ । ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ; ପୁରୁଷର୍ଥୀ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥକୁ ସମ୍ବନ୍ଧ
ରଖି ବ୍ୟବହୃତ ହେବା ଶବ୍ଦ—1. A figure in
Rhetoric; using a word which
involves the meaning of another
word previously used.

(ଯଥା—ଏ ଚଉକି ଗୋରୁହାତର କାମ = ଗୋରୁ କାରିଗର
ହାର କର୍ମିତ କାମ, ହସ୍ତୀ = ହସ୍ତୀରେସ୍ଥ ସୈନ୍ୟ; ଅଶ୍ଵ =
ଅଶ୍ଵରେସ୍ଥ ସୈନ୍ୟ; ରଥ = ରଥରେସ୍ଥ ସୈନ୍ୟ ।)

ଅକ୍ଷରଲିଙ୍ଗ—ସ. ବିଶ. (ଅ = ନାହିଁ + ଜହତ୍ = ତ୍ୟାଗ ନ କରି + ଲିଙ୍ଗ)—
Ajahallīṅga (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ବିଶେଷ୍ୟ ବା ବିଶେଷଣ ଶବ୍ଦ

ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଲିଙ୍ଗର ବିଶେଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ
ଆପଣାର ଆକାରକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରେ ନାହିଁ—

(grammar) A noun or adjective
which does not change its form when
added to nouns of different genders.

(ଯଥା—ରତ୍ନ—ନାସାରତ୍ନ; ପୁରୁଷରତ୍ନ; ବର—ନରବର,
ଯୋଷାବର; ପାତ୍ର—କନ୍ୟାପାତ୍ର; ବରପାତ୍ର ।)

[ଦ୍ର—ସ. ବ୍ୟାକରଣରେ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ଯେଉଁ ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ,
ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ଲାଗିବା ବିଶେଷଣର ମଧ୍ୟ ସେହି ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ; କିନ୍ତୁ
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଶେଷ୍ୟ ବିଶେଷଣ ପ୍ରତି ଏ ନିୟମ ଖଟେ ନାହିଁ;
ସେମାନଙ୍କୁ ଅକ୍ଷରଲିଙ୍ଗ ବୋଲାଯାଏ । ଯଥା—ମୂଳ, ପାଦ, ସ୍ଥାନ,
ଆସ୍ତ୍ର, ପ୍ରମାଣ, ବର, ରତ୍ନ ।]

ଅଜାହା—ସଂ. ବି. (ଅଜ + ହା ଧାତୁ + ଅ + ଶ୍ଚି. ଅ)—

Ajahā ବାହନିକ—Cowardice

ଅଜା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଚି. (ଅଜ + ଅ)—

Ajā ୧ । ମାଈ ଝେଲ—1. She goat

୨ । ମାୟା—2. Illusion; delusion

* । ଆଦ୍ୟାଶକ୍ତି; ପ୍ରକୃତି—

3. Nature; the creative energy

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ଚି—ଅଜର ଶ୍ଚିଲିଙ୍ଗ—Feminine of Aja

ଦେ. ବି. ସଂ. (ସଂ. ଆର୍ଯ୍ୟ)—ପିତାମହ—

ପିତୃପିତା Paternal grandfather.

ଅଜା, ଦାଦା ବାବୁ ଅଜା କ୍ରମେ ପାଇଛୁ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ । ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନପର୍ବ ।

ନାନୀମାତା ମାତାମହ—Maternal grandfather

ଆଜା, ନାନା ମାତାଙ୍କର ପିତା ବା ମାତାଙ୍କର ସେ ଅଜା ।

(ଶ୍ଚି—ଅଜ; ଆଜା)

ମାତାଙ୍କ ମହାଭାରତ. ଭଦ୍ରୋଗ ।

[ଦ୍ର—ଅଜାଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ ଅଣଅଜା ଓ ପିତାମହଙ୍କୁ ପଣଅଜା
ବୋଲାଯାଏ ।]

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଶ୍ରେଷ୍ଠ—Chief.

ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୟା ସବୁ ବିଦ୍ୟାର ତଜା

ବସନ୍ତାବଳୀର ଉପରେ ଅଜା । ପ୍ରାଚୀ. ପରବେଶିତା ।

ଅଜା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଫ. ଜାୟ = ଜାଗା)—

Ajāe ୧ । ବେଜାଏ, ଅନୁଚିତ—1. Improper

ଅଜାଏ ୨ । ବେଅଇନ, ଅନିୟମ—2. Illegal; wrongful.

ଅଜାୟ, * । ଗରଜାଏ; ଯେଉଁ ବାକି ଧନ ଆଦାୟ ହେବାର
ବେଳା ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ—3. Unrealisable;

irrecoverable

୪ । ନିର୍ବଳ, ସମ୍ପଦହୀନ—4. Poor; penniless

* । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଦେୟ ଶୁଦ୍ଧିବାକୁ ଅକ୍ଷମ—

5 Insolvent; unable to pay dues.

ଅଜାଏଜାଏ—ଦେ. ବିଶ. (ବିପରୀତ ସହଚର)—

Ajāejāe ୧ । ବେଅଇନ ଓ ଅଇନସଙ୍ଗତ (କର୍ମମାନ)—

ଅଜାୟଜାୟ

1. Illegal & legal (act).

ଅଜାୟଜାୟ ୨ । ଆଦାୟର ଅଯୋଗ୍ୟ ଓ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ—

2. Unrealisable and realisable.

ଅଜାଏତ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ (ସ. ଅ + ଜାତି; ଜାତି ଶବ୍ଦର

Ajāet ସମ୍ବଲପୁର ଉଚ୍ଚାରଣ ଜାଏତ; ତୁଳନା କର—ରାତି = ରାଏତ
ନଦୀ = ନାଏତ)—୧ । ଅଜାତିଆ; ସମାଜରୁଦ୍ଧ; ପତ୍ନିତ—

1. Outcaste; excommunicated;
expelled from society

୨ । ନୀଚଜାତି—2. Of low caste

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—୧ । ଅଜାତି; ନୀଚ ଜାତି—

1. Low caste.

୨ । ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର—2. Of inferior class

ଅଜାଏ ଜବରଦସ୍ତ—ଦେ. ବିଶ—(ସ. ଅ + ଫା. ଜାୟ + ଫା. ଜବରଦସ୍ତ)

Ajāe jabaradast ଅନିୟମ ଓ ବଳପୂର୍ବକ କୃତ (କାର୍ଯ୍ୟ)—

ଅଜାଏ ଜବରଦସ୍ତି Wrongful and violent act; (act)

ଅଜାୟଜବରଦସ୍ତ which is illegal and accompanied
with force.

ଦେ. ବି. ବିଶ. — ବେଅଇନ ଓ ବଳପୂର୍ବକ—

Wrongfully and forcibly

ଅଜାଏ ଜବରଦସ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + ଫା. ଜାୟ + ଜବରଦସ୍ତି)—

Ajāe jabaradasti ବେଅଇନ ବଳପ୍ରୟୋଗ—

ଅଜାଏ ଜବରଦସ୍ତି

Wrongful use of force.

ଅଜାୟ ଜବରଦସ୍ତି

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ନ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ନ

ବୈଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ—ବେଆଇନ୍ ଓ ବଳପୂର୍ବକ—

Wrongfully and forcibly

ଅଜାଗ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—(ସଂ. ଅ + ଜାଗତ)—

Ajāga ୧ । ଅଜାଗତ—1. Not awake.

୨ । ସପ୍ତ; ନିଦ୍ରା—2 Asleep; sleeping.

୩ । ଗରୁଡ଼ିଆର; ଅସାବଧାନ—

3 Not watchful; careless.

୪ । ଅଜ୍ଞାନକୃତ—4 Done unknowingly.

ଅଜାଗ ଅପ୍ରାୟ ଏତେ ଶାସ୍ତ୍ର । ପ୍ରାଚୀ—ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଅଜାଗର—ସଂ. ବି. (ଅଜା + ଗର)—ଭଙ୍ଗାର (ଦେଖ)

Ajāgara Bhṛūṅgarāja (See)

ଅଜାଗରେ—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଅସାବଧାନତାବଶତଃ—

Ajāgare 1 Uncautiously; due to carelessness

ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ପବନ ସ୍ପର୍ଶ ମୋ ଦେହରେ, ହୋଇ ନାହିଁ କଦାବତେ ଅଜାଗରେ ।

କୃଷ୍ଣବିହାରୀ-ସଂସାର ।

୨ । ଅଜାଗେ, ଅଜାଗତରେ, ଅଜ୍ଞାନରେ—

2 Unwillingly; unknowingly

ଅଜାଗଲସ୍ତନ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର, ଅଜା + ଗଲ + ସ୍ତନ)—

Ajāgalastana ୧ । ଛେଳି ବେକତଳ ଦୁଇ ପାଖରେ ସ୍ତନ

(ଚର) ପରି ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଥିବା ମାଂସପିଣ୍ଡ—

1 Teat-like hanging bits of flesh on both sides below the neck of a goat.

[ଦ୍ର—ଏହା ସ୍ତନ ପରି ଦେଖାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ସ୍ତନ୍ୟ ନ ଥାଏ ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ; ନ୍ୟାୟ) ଛେଳି ବେକତଳେ ଓହ୍ଲାଇଥିବା

ସ୍ତନାକାର ମାଂସପିଣ୍ଡ, ପରି ଦେଖାଯୁନର ଅଥଚ ବେଦରକାଶ

ବସ୍ତୁ—2 An useless appendage

ଅଜାଗୁରୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଆର୍ଯ୍ୟ ଓ ଗୁରୁ)—ଆପଣାର ଗୁରୁଙ୍କର ଗୁରୁ—

Ajāguru The preceptor of one's preceptor.

ନାନାଶୁକ ଅନ୍ଧର ସେ ଅଜାଗୁରୁ ପୁଣି ତୁମ୍ଭେ କୁଅ ।

ପ୍ରାଚୀ—ଶ୍ରୀଗୁରୁକୃଷ୍ଣ ଗୀତା ।

ଅଜାଗେ—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଅଜ୍ଞାନରେ; ଅଜାଗତରେ—

Ajāge 1 Unknowingly; unwillingly.

ଅଜାଗେ ପୁଣି ଅଜାଗା ଚାହିଁଲ ଅଜାଗେ ।

ଶିଶୁବିହାର—ଉଷା ଅଭିଳାଷ ୮୮୮ ।

୨ । ଅସାବଧାନ ଅବସ୍ଥାରେ—

2. During a state of unwatchfulness

ମତେ ଭଜଇ ଅଜାଗେ ବସିଥିଲ ସୁଦ୍ଧେ ପଛେ ଭଜଇ ବେମତେ ।

ଭଞ୍ଜ—ପ୍ରେମସୁଧାକର ୧୧୧୫ ।

ଅଜାହ୍ରାତ—ସଂ. ବି. (ଅଜା + ଆହ୍ରାତ; ଛେଳିଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧା ଯାଇଥିବା)—

Ajāhrāta ୧ । ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ବିଶେଷ—

1 A kind of purificatory expiation.

[ଦ୍ର—ରଜସ୍ୱଳା ସ୍ତ୍ରୀ ଚଣ୍ଡାଳ ବା ସ୍ୱପାକକୁ ହରିଲେ ଏହି

ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରି ଶୁଦ୍ଧି ଲାଭ କରେ । ଉକ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀର ଦେହକୁ ଗୋଟିଏ

ଛେଳିଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧାକରା ଏ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତର ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗ ଅଟେ ।]

ଅଜାଜି—ସଂ. ବି. (ଅଜ୍ ଧାତୁ + ଅ + ଜ, ନିପାତନ)—କଳାଜୀର—

Ajāji Black cumin seed

ଅଜାଜା—ସଂ. ବି. (ଅଜ୍ ଧାତୁ + ଅ + ଜ, ନିପାତନ)—

Ajāji ୧ । କଳାଜୀର—1 Black cumin seed

୨ । ସଫେଦ ଜୀର—2 White cumin seed.

ଅଜାଜୀବ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଜା + ଅଜୀବ)—

Ajājiba ୧ । ଗୋପାଳକାରୀ; ଛେଳିଆ—

1 A dealer in goats.

୨ । ଛେଳି ରଖୁଥିବା—2 A goat-herd.

ଅଜାଜୀବକ—ସଂ. ବି. (ଅଜାଜୀବ + କ)—ଅଜାଜୀବ (ଦେଖ)

Ajājibaka

Ajājiba (See)

ଅଜାଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଚ୍ଚର୍ଜନ)—ଅପବ୍ୟୟ—

Ajārda Squandering; waste

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଉଜାଡ଼, ଖାଲି; ଶୂନ୍ୟ—Empty.

ଅଜାଡ଼ବସ୍ତୁ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ (ସଂ. ଉଚ୍ଚର୍ଜନ ଓ ବ୍ୟୟ)—

Ajārdabasta ୧ । ଅପବ୍ୟୟିତ, ଉଜାଡ଼ବସ୍ତୁ—

ଉଜାଡ଼ବସ୍ତୁ

1 Squandered; wasted.

ଉଜାଡ଼ମସ୍ତ ୨ । ଅପବ୍ୟୟ; ବିନଷ୍ଟ—

2 Destroyed; laid waste

୩ । ବଗୁଲିଆ; ଦୁଷ୍ଟ—3 Wicked; wanton.

୪ । ଅତ୍ୟାଚାରୀ; ହିଞ୍ଚୁଲୁଆ—

4. Predatory; oppressive.

୫ । ଗୋଲମାଲଆ 5. Confused

୬ । ଗୋଲମାଲପ୍ରିୟ—6. Noisy

ଦେ. ବି.—୧ । ଅପବ୍ୟୟ—1. Squandering; waste.

୨ । ଅତ୍ୟାଚାର; ହିଞ୍ଚୁଲୁଆ—2. Depredation

ଅଜାଡ଼ବସ୍ତୁ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଜାଡ଼ମସ୍ତି (ଦେଖ)

Ajārdabasti

Ajārdamasti (See)

ଅଜାଡ଼ବସ୍ତୁଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଜାଡ଼ମସ୍ତି (ଦେଖ)

Ajārdabastiā

Ajārdamasti (See)

ଅଜାଡ଼ମସ୍ତି—ଦେ. ବିଶ୍ୱ ଓ ବି.—ଅଜାଡ଼ବସ୍ତୁ (ଦେଖ)

Ajārdamasta

Ajārdabasta (See)

ଅଜାଡ଼ମସ୍ତି—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଅପବ୍ୟୟ—

Ajārdamasti 1. Squandering

ଉଜାଡ଼ବସ୍ତୁ ୨ । ଅତ୍ୟାଚାର—2. Oppressive

ଉଜାଡ଼ମସ୍ତ ୩ । ହିଞ୍ଚୁଲୁଆ—3 Predatory;

laying waste.

୪ । ବିନାଶକାରୀ—4. Destroying; destructive.

ଅଜାଡ଼ମସ୍ତିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଜାଡ଼ମସ୍ତି (ଦେଖ)

Ajārdamastiā

Ajārdamasti (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୁରାଇ ୧ ଚଢ଼ିତ ଅଟଇ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଢ଼ିତ ଅଟଇ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ବ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବପଞ୍ଚଇ ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଶ୍ୟା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଜ୍ଞା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଜ୍ଞାତବା—ଦେ. କି. ସକର୍ମକ (ସଂ. ଉତ୍ସର୍ଜନ; ଉତ୍ସାର; ପ୍ରା. ଉତ୍ସାର) —

Ajārdihā ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ବହୁପରିମାଣରେ ଢାଳିବା—
ଆଜଡ଼ିହା 1. To pour out profusely

ଉତ୍ତେଜନା, ଉତ୍ତେଜନା, ଭେଣ୍ଡା ଭେଣ୍ଡା କିଜେ ପରଶିଲେ, ପଞ୍ଚପଞ୍ଚେ ଅଜାଡ଼ି ।
ଉତ୍ତେଜନା, ଉତ୍ତେଜନା, ଭବେତ ଛୁଟିରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ।

ଢାଳିବା ୨ । (ତରଳ ପଦାର୍ଥକୁ) ଉତ୍ତେଜିବା—2 To spill.

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦେଇ ମନ, ସୁଧାଧାର ସୁଧାଧାର ତଳେ ଦେଲୁ ତ ଅଜାଡ଼ିରେ ।
କବସୁର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।

୩ । ଜୋରରେ ତଳକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବା—

3 To throw down with force.

ତେଜେବେଳେ ସେ ହାତକୁଳ ଚଢ଼ା,

ରଥରୁ ପକାଇଲେ ରଥାଙ୍କି ଅଜାଡ଼ି ।

କବସୁର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।

[ଡ୍ର — ଅଜାଡ଼ିବା କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକାରୁପ ସଙ୍ଗେ ଦେବା,
ପକାଇବା କ୍ରିୟା ଲଗି ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଅର୍ଥ ବୁଝାଏ । ଯଥା—
ଅଜାଡ଼ି ଦେବା, ଅଜାଡ଼ି ପକାଇବା ।]

ଅଜାଡ଼ି ପଡ଼ିବା—ଦେ. କି. ଅକର୍ମକ—୧ । ମାଡ଼ି ପଡ଼ିବା—

Ajārdi pardibā 1 To be poured in; to fall
ଆଜଡ଼ିପଡ଼ିବା ପଡ଼ିଲେ ବାନ୍ଧବଙ୍କ ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ।

ଉତ୍ତେଜନା କବସୁର୍ଯ୍ୟ ମହାଭାରତ ବନ ।

୨ । କରୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିବା—2 To fall down on
the ground with a thump.

ସେ ସକାଶ୍ଵି ଶୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦ୍ରାଣ ଶୁଭ୍ର ମନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅସି ପଡ଼ିଲ ଅଜାଡ଼ି ।

କବସୁର୍ଯ୍ୟ ମହାଭାରତ—ଶୁଷ୍ପ ।

ଅଜାଡ଼ି ହେବା—ଦେ. କି. ଅକର୍ମକ—ବହୁପରିମାଣରେ ଢାଳିହେବା—

Ajārdi hebā To be poured profusely

(ଯଥା—କାଲି ରାତିରୁ ମୁଖଲିଆରୁ ବରଷା ଅଜାଡ଼ି ହେଉଛି ।)

ଅଜାଣ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଜାନତ) —

Ājāna ୧ । ମୂର୍ଖ—1. Illiterate; dunce.

ଅଜ୍ଞାନ ୨ । ଅଜ୍ଞ—2 Ignorant.

ଅଜ୍ଞାନ ରସି ଶ୍ୟାମ ସ୍ତେମ ଗୁଣ ସେଶୁଣି ନ ଥବ,

ଅନଜ୍ଞାନ ବସୁଧାରେ ଥବ, ପଶୁରୁ ହୋଇ ଅଜାଣ ରେ । କବସୁର୍ଯ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ।

(ଅଜାଣ—ଶ୍ରୀ) ୩ । ଅନଭିଜ୍ଞ—3. Inexperienced.

୪ । ନିବୋଧ—4 Foolish

୫ । ଅଜ୍ଞାତ—5. Unknown

ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଗୋରେଖ ସିଦ୍ଧପୁରୁଷଙ୍କର ଜନିତ ଶିଷ୍ୟ—

Name of a disciple of Gorekha

ଅଜାଣତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜାନତ, ଅଜ୍ଞାତ) —୧ । ଯେ ଜାଣି ନ

Ajānata ୧ । ଅଜ୍ଞ—1. Unknowing.

ଅଜ୍ଞାତ ୨ । ଅଜ୍ଞ—2 Ignorant

ଅଜ୍ଞାନ ୩ । ଅଜ୍ଞା; ଅଜ୍ଞାତ—3. Unknown.

ଅନଜ୍ଞାନ ୪ । ଅପରିଚିତ; ଅପରିଚିତ—4. Strange;
unacquainted.

ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଅପରିଚିତ—1 Incognito.

୨ । ନ ଜାଣିକରି—2. Unknowingly;

unconsciously

ଅଜାଣତ—ପଦ୍ୟ କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜ୍ଞାତ)—ଅଜ୍ଞାତରେ—

Ajānate Without one's knowledge

ସାହୁଗଲ୍ଲ ବରଷା ଆସୁ ଅଜାଣତେ । ମଧୁସୂଦନ—ଉତ୍ତରାବନ୍ତରାବ ।

ଅଜାଣତ—ଦେ. ବିଶ. ଓ କି. ବିଶ—ଅଜାଣତ (ଦେଖ)

Ajānanta Ajānata (See)

ଅଜାଣତା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜାନତ) —ଅଜାଣତ (ଦେଖ)

Ajānanta Ajānata (See)

ଅଜାଣିବାର—ପ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅଜ୍ଞ—Ignorant

Ajāñibāra ୨ । ଅନଭିଜ୍ଞ—2 Inexperienced

(ବିପରୀତ—ଜାଣିବାର) (ଯଥା—ତୁ ଅସି ପଦର ବରଷର ଦେଲୁଣି,
ତୁ ଅଜାଣିବାର ପିଲାଙ୍କ ପରି ଅବୁଝା ହେଲେ ଆଉ କାହାକୁ
କହିବା ?)

ଅଜାଣିଲର—ପ୍ରା. ବିଶ—ଅଜାଣିବାର (ଦେଖ)

Ajāñilāra Ajāñibāra (See)

ଅଜାଣି ଚମ୍ପା—ପ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି ବା ପରିହାସ; ଶ୍ରୀଲେଖକ

Ajāñi champā ପ୍ରତି ପ୍ରୟୁକ୍ତ) —ଯେ କୌଣସି ବିଷୟ ଜାଣି

କରି ନ ଜାଣିଲ ପରି ବାହାନା କରେ ବା ଦେଖାଇ ଦୁଏ—

(Ironical) A woman who feigns
ignorance of any matter.

(ଯଥା—ଘରଘରରେ ଏତେ ନଟ ଲଗିଲା, ଏ ଅଜାଣି ଚମ୍ପା କିଛି
ଜାଣିଲା ନାହିଁ ।)

ଅଜାଣୁତ—ପ୍ରାମ୍ୟ ଓ ପଦ୍ୟ. ବିଶ—ଅଜାଣତ (ଦେଖ)

Ajāñuta Ajānata (See)

ଯୋଏ ମୋ ବାଳୁତ, ଅଜ ଅଜାଣୁତ

ମାରି କି ଯଶ ଭୁବର ହେ । ବସୁଧାଥ. ବରଷସମ୍ପାଦନ ।

ଅଜାତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଜାତ) —

Ajāta ୧ । ଅଜ; ଜନ୍ମରହୁତ—1 Birthless.

(ଅଜାତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ଜନ୍ମି ନାହିଁ—2. Unborn.

ଅଜାତଦନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଜାତ + ଦନ୍ତ) —

Ajādadanta ୧ । ଯେଉଁ ବାଳକର ଦାନ୍ତ ଉଠି ନାହିଁ—

(ଅଜାତଦନ୍ତା—ଶ୍ରୀ) 1. (boy) Who has not yet
teethed.

୨ । ଦନ୍ତହୀନ—2 Toothless

ଅଜାତନଗରୀ—ସଂ. ବି. (ଅଜାତ + ନଗରୀ) —ସମୟର—

Ajātanagari The abode of the god of Death

ଅଜାତଶତ୍ରୁ—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜାତ + ଶତ୍ରୁ; ଯାହାର

Ajātasātru କେହି ଶତ୍ରୁ ଜାତ ହୋଇ ନାହିଁ) —

୧ । ଯୁଦ୍ଧବିରକ ନାମ—1. A name of

Judhisthira.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଞ୍	ଉଞ୍	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଞ୍	ଉଞ୍	ଋ

୨ । ଶିବ; ମହାଦେବ—2 God Śiba.

୩ । ଉପନିଷଦରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ କାଶୀର ଏକ ସନ୍ନିସ୍ତ ରାଜା—

3 Name of a king of ancient Benares

୪ । ଗୁଜରାଟ ବା ମଗଧଦେଶର ରାଜାବିଶେଷ—

4 Name of a king of Magadha.

[ଦ୍ର—ଏ ବିମ୍ବିସାରଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସମକାଳୀନ ଥିଲେ ।]

ଅଜାତଶତ୍ରୁ—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଜାତ + ଶତ୍ରୁ)—

Ajātaśmaśru ୧ । ଯେଉଁ ଯୁବକର ଅବଧ ଦାଢ଼ି ଉଠି ନାହିଁ—

1 (a young man) Who has not yet grown his beard.

୨ । ଶୁଣ୍ଠୁସ୍ଥାନ; ମାଣ୍ଡୁକ—2. Beardless

ଅଜାତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଜାତ)—୧ । ନୀଚ ଜାତି—

Ajāti 1 Low caste

ଆଜାତ ୨ । ଅନ୍ୟ ଜାତି—2 Another caste.

जजाती ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଜାତାୟ)—୧ । ଭିନ୍ନ ଜାତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

अजात 1. Man of a different caste

୨ । ସମାଜରୁତ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An outcaste; an excommunicated person

ନରକେ ପଡ଼ିବ ନିର୍ଭରେ,

ଅଜାତ ହୋଇବ ଜାତିରେ । ଭୁବନ ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୩ । ନୀଚଜାତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

3. A person of low caste

ଅଜାତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତି ବଢ଼ାଇଲେ ଭଲେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ ବିଶ୍ୱାସ ।

୪ । ଅବ୍ୟବସାୟୀ; ବାଣିଜ୍ୟ କରିବା ଯେଉଁ ଜାତିର ବୃତ୍ତି ନୁହେଁ—4. A person not belonging to a professional caste

ଅଜାତ କି ବଣିଜ ଅଭ୍ୟୁ—ଭଗ ।

ଦେ. ବିଣ—୧ । ନୀଚ ଜାତୀୟ—1 Of low caste.

ମଢ଼େ ଦେଖାଏ ବଳ ଶବ୍ଦ, ଅଜାତ ଗଉଡ଼ ସ୍ୱରାବ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଭାଗବତ ୧୦ ।

୨ । ସମାଜରୁତ—2. Excommunicated; out-casted

ଭଗବତ କଲେ ଅଭ୍ୟୁ ଉଆଇ ଅଜାତ କରୁଛନ୍ତି ।

ସମଶିକର—ଲୀଳାବତୀ ୨୨ ।

୩ । ଯେ ଜାତିରେଦ ମାନେ ନାହିଁ—

3. Admitting no caste-distinction

୪ । ପୃଥକ୍ ଜାତୀୟ, ଅନ୍ୟ ଜାତୀୟ; ବିଜାତୀୟ—

4. Of a different caste

୫ । ପୃଥକ୍ ଶ୍ରେଣୀର—5. Of a different class.

ଅଜାତଥ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଜାତାୟ)—ଅଜାତ (ଦେଖ)

Ajātiā Ajāti (Sec)

ଅଜାତିକା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଜାତାୟ)—ଅଜାତ (ଦେଖ) .

Ajātikā Ajāti (Sec)

ଅଜାତିକଥ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅଜାତାୟ)—ଅଜାତ (ଦେଖ)

Ajātikā Ajāti (Sec)

ଅଜାତିନଗରୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଜାତ + ନଗରୀ)—୧ । ଯେଉଁ

Ajātinagari ଶ୍ରାବର ଲୋକେ ଜାତିଭେଦ ମାନନ୍ତି ନାହିଁ—

अजातनगरी 1 A place or locality where people do not observe caste-distinction

୨ । (ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମହାପ୍ରସାଦରେ ଯେଉଁଠାରେ ଜାତି ବାରଣ ନାହିଁ)—ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର—

2. The town of Puri.

ଅଜାତିପୁରୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଜାତ + ପୁରୀ)—ଅଜାତିନଗରୀ (ଦେଖ)

Ajātipurī Ajātinagari (Sec)

ଅଜାନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—ଦିନ ଗୁଣ୍ଠି ମଧ୍ୟରେ *ଅର ମସଜିଦର

Ajān ଅଜାନଗାରେ (ଶୁଭ ଉପରର ରୁଜା) ମୁଆଜ୍ଜନ୍

ଆଜାନ, ଉପାଧ୍ୟାୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପୂର୍ବ ଓ ପଶ୍ଚିମକୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ

अजान ନମାଜ୍ (ପ୍ରାର୍ଥନା) କରିବାପାଇଁ ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ମୁସଲମାନ-

अजान ମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଆହ୍ୱାନ—The loud call

of the caller from the top of a mosque

at 5 fixed times during day and

night calling the Mohammedans to

pray at the prayer times

[ଦ୍ର—ଏହି *ଅଜ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ—୧ । ଫଜର = ଭୋର ପ୍ରାୟ

୪ ଟା ବେଳ; ୨ । ଜୋହର = ଦିନ ଗଡ଼ିବାବେଳ, ଅପରାହ୍ନ

୧ ଟା ଠାରୁ ୧.୫ ଟା ବେଳ, ୩ । ଅସର = ଅପରାହ୍ନ ୩ ଟା ଠାରୁ ୪ ଟା

ବେଳ; ୪ । ମଗ୍ନସବ = ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ୨.୩୦ ମିନିଟ୍ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳ; ୫ ।

ଏସା = ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ୧ ଘଣ୍ଟା ପରେ । ମସଜିଦର ଯେଉଁ

କର୍ମରୁଆ ଅଜାନ୍ ଦିଏ, ତାକୁ 'ମୁଆଜ୍ଜନ୍' କହନ୍ତି ।

'ଆଜ୍ଜା ହୋ ଅକ୍ବର, ଆଜ୍ଜା ହୋ ଅକ୍ବର' ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ତା

ପରେ କୋରାନ୍ର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୁକ୍ତ ବୋଲି ଶେଷରେ 'ଲା

ଇଲାହା ଇଲାଲ' ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଅଜାନ୍ ଦିଆଯାଏ ।

ଅଜାନ୍ର ମର୍ମ :—“ଜଗତରେ ଆଜ୍ଜାହଁ ଏକମାତ୍ର ଇଶ୍ୱର;

ମହମ୍ମଦ ଇଶ୍ୱରଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପୟଗମ୍ବର ବା ଦୂତ । ସବୁ ଦିଗର

ଲୋକମାନେ ଆସ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ସମୟ ହେଲାଣି ।”]

ଅଜାଙ୍ଗ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—ମସଜିଦର ଶୁଭର ରୁଜା, ଯେଉଁ

Ajāng ଶ୍ରାବରେ ମୁଆଜ୍ଜନ୍ ଠିଆ ହୋଇ ନମାଜ୍ କରିବାପାଇଁ

ଆଜାନଗା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦିନରେ * ଅର ଜାକ ଦିଏ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୁତରା ୧ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ୨ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଣ୍ଟା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଳୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅଜାନମା The place on the roof of a mosque from which the muajjan calls the Mohammedans to prayer.

ଅଜାନ୍ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଆ—ଅଜାନ୍ + ଦେ. ଦା ଧାତୁ)—ମସଜିଦର
Ajān debhā ଶୁଭ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ (ମୁଆଜ୍ଜିନ୍) ଦିନ
ଆଜାନ ଦେଓସା ମଧ୍ୟରେ ୫ ଅର ନମାଜ କରିବାପାଇଁ ମୁସଲମାନଙ୍କୁ

ଅଜାନ ଦିନା ବଡ଼ ପାଠ କରି ଡାକିବା—
To call the Mohammedans to prayer at five fixed times of the day from the roof of a mosque

ଅଜାନତା—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ସ. ଅଜ୍ଞାନତା ର ଅଶୁଦ୍ଧ ବ୍ୟବହାର)—

Ajānatah ୧ । ଅଜ୍ଞାନତା, ନ ଜାଣି; ଅଜ୍ଞାନଭାବରେ—

ଅଜାନତା 1. Unknowingly; unconsciously.

ଅନଜାନ (ଯଥା—ମୁଁ ଅଜାନତା ଏ କର୍ମ କରିଅଛି ।)

୨ । ଅଜ୍ଞତାପ୍ରୟୁକ୍ତ—2 Ignorantly

[ଦ୍ର—ଅଜ୍ଞାନତା ସ୍ଥାନରେ ଭୁଲ କ୍ରମେ ଶିକ୍ଷିତମାନେ ଅଜାନତା ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଦେଖାଯାଏ; ଏ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ବଙ୍ଗଳାରେ ଦେଖାଯାଏ ।]

ଅଜାନି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି—ଜୁଆଣି (ଦେଖ)

Ajāni Juāni See)

ଅଜାନେୟା—ସଂ. ବି. (ଅଜ + ଅ + ଯା ଧାତୁ + କର୍ମ୍ମ ଯ) —ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଘୋଡ଼ା;

Ajāneya ଜାତିଆ ଘୋଡ଼ା (ପ୍ରକୃଷ୍ଟବାଦ)—

An excellent horse; a horse of good breed.

ଅଜାମର—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜର + ଅମର)—

Ajāmarā ୧ । ଅଜର ଓ ଅମର; ଅଜରମର—

ଅଜାମର 1. Having no old age nor death.

ଅଜର ଅମର ୨ । ଅକ୍ଷୟ— 2. Undecaying.

୩ । ଅବିନଶ୍ଯ—3. Indestructible.

୪ । ଚିରସ୍ଥାୟୀ—4. Permanent; eternal.

ଅଜାମରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅଜର + ଅମର)—

Ajāmari ଅଜାମର (ଦେଖ)

Ajāmara (See)

ଅଜାମିଲ—ଦେ. ବି—୧ । ପୁରୁଣବର୍ଣ୍ଣିତ କାନ୍ୟକୁଳବାସୀ ପାପୀବିଶେଷ;

Ajāmila ଏ ଅବାଳ ପାପୀ ଓ ଦୁର୍ବର୍ଣ୍ଣର ଥିଲା । କେବେ ହେଲେ

ଅଜାମିଲ ନାରାୟଣଙ୍କ ନାମ ଧରି ନ ଥିଲା; ଏହାର ପୁଅର ନାମ

ଅଜାମିଲ ନାରାୟଣ ଥିଲା । ମଲାବେଲେ ଏ ପୁଅକୁ ଡାକିଲା । ଏ

ଅଜ୍ଞତସାରରେ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ 'ନାରାୟଣ' ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଗଲା—

1 Name of a sinner.

ଅଜାମିଲ ଜାଣି ଯେତେ ଥିଲା ପାପୀକର ।

ନାରାୟଣ ନାମ ଡାକି ଶାସ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ କର ॥ ପାପୀଙ୍କୁ ନୁହେଁ ପୁରୁଣ ।

କାନ୍ୟକୁଳ ନାମେ ଦେଶ

ଅଜାମିଲର ଚାହିଁ ବାସ । ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ୫ମ ।

୨ । ଅଜମୀରବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. An inhabitant of Ajmere.

ଅସୁବୁଦ୍ଧ ଅଜାମିଲେ ଦାସ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଦେଲେ । ରାଧାନାଥ—ମହାଶାସ୍ତ୍ର ।

ଅଜାମ୍ବର—ପ୍ରା. ବିଶ—ଅଜାମର (ଦେଖ)

Ajāmbara Ajāmara (See)

ଅଜାମ୍ବରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଜାମର (ଦେଖ)

Ajāmbari Ajāmara (See)

ଅଜାମ୍ବିଲ—ପ୍ରା. ବି—ଅଜାମିଲ (ଦେଖ)

Ajāmbila Ajāmila See)

ଅଜାୟା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଅଜାଏ (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)

Ajāya(etc) Ajāe (etc) (See)

ଅଜାଲ—ଦେ. ବି—ଅଜ୍ଞାଲ (ଦେଖ)

Ajāla Ajhāla (See)

ଅଜାଶୁର—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଅଜାଶୁର (ଦେଖ)

Ajāśāsura Ajāśura (See)

ଅଜାଶୁର—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଅର୍ଯ୍ୟ + ଶୁର)—

Ajāśura ୧ । ଅପଣା ସ୍ୱାମୀ ବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମାତାମହ—

ନାନୀଶୁର 1 Maternal grandfather of one's husband or wife

[ଦ୍ର—ଅପଣା ସ୍ୱାମୀ ବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପିତାମହଙ୍କୁ ଗୋସେଇଁ ଶଶୁର ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅଜାହର—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଧା. ଜାହର)—

Ajāhir ୧ । ଅଦମନୀୟ; ଅଦମ୍ୟ, ଅଶାସ୍ୟ—

ଅଜାହୀର 1 Ungovernable; unruly.

ଅଜାହୀର ୨ । ଅଶାସିତ—2. Unruled.

ଅଜାହର—ଦେ. ବିଶ—୧ । (ସ. ଅ + ଧା + ଜାହର)—ଅଜାହର (ଦେଖ)

Ajāhirā 1. Ajāhir (See)

ଅଜାହୀରା ୨ । (ସ. ଅ + ଅ. ଜାହର; ଜାହର = ପ୍ରକାଶିତ)—

ଅଜାହୀରା ଅପ୍ରକାଶିତ; ଅପ୍ରକାଶିତ; ଗୁପ୍ତ—

2. Unpublished; secret

୩ । ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ; ଗୋପନୀୟ—3. Unpublishable.

ଅଜାହିରି—ଦେ. ବିଶ—ଅଜାହିର (ଦେଖ)

Ajāhiri Ajāhir (See)

ଅଜି—ସଂ. ବି. (ଅଜ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ର)—

Aji ୧ । ତେଜଃ, ପ୍ରଭ—1. Glamour

୨ । ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ—2. Brightness

ଦେ. ବି. (ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.) (ସେ ଜାଏ ନାହିଁ; ସଂ. ଅଜାକ)—

୧ । ଅପରିଚିତଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—1. A name given to children whose elders have died before their birth.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଐ	ଌ	ଉ	ଋ

ଅଜିଶନ୍ତା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଜେତା)—

Ajīnantā ଅଜେନ୍ତା; ହାରୁଆ; ଯେ ଖେଳରେ ବା ଯୁଦ୍ଧରେ ହେବେ ହାରୁଆ—Sustaining defeat; one who does not win

ଅଜିଶା—ଦେ. ବିଶ—୧ । (ସଂ. ଅଜେୟ)—

Ajīṣh ଅଜେୟ—1 Invincible; unconquerable.
୨ । (ସଂ. ଅଜିତ) ଅଜିତ—2 Unconquered

ଅଜିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଜି ଧାତୁ + କର୍ମି ଇ)—

Ajita ୧ । ଅପରାଜିତ, ଯାହାକୁ କେହି ଜିତି ନାହିଁ—
(ଅଜିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1 Unconquered; unvanquished.
୨ । ଅଜେୟ—2 Invincible

ସଂ. ବି—୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1 God Bishṇu

୨ । ଶିବ—2. God Śiba.

୩ । ବୁଦ୍ଧଦେବ—3. The Buddha.

୪ । ବୁଧ ଗ୍ରହ—4. The planet Mercury.

୫ । ବିଷାଳ ମୂଷିକ—5 A poisonous mouse

୬ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ମନ୍ଦିରର ସପ୍ତର୍ଷି ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ—

6 One of the 7 sages of the 14th Manwantara.

୭ । ଜୈନ ଅର୍ହତ ବା ଋଷିବିଶେଷ—

7. Name of a Jaina sage.

୮ । ମୈତ୍ରେୟ ବା ଭବିଷ୍ୟତ ବୁଦ୍ଧବିଶେଷ—

8. Sage Maitreya or a future Buddha.

ଅଜିତଗଡ଼—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ମଧ୍ୟଭାରତ ବୁଦ୍ଧଲେଖଣର ଐତିହାସିକ
Ajitagardha ଦୁର୍ଗ—Name of a historic fort in central India.

[ଦ୍ର.—ପ୍ରାଚୀନ ବୌଦ୍ଧ ଓ ଜୈନ କୀର୍ତ୍ତିର ଉତ୍ସାବଶେଷ ଅନ୍ୟାପି ଏଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ ।]

ଅଜିତନାଥ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଜୈନମାନଙ୍କ ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରୀଧରଙ୍କ ନାମ
Ajitanātha (ହରି ଶଙ୍କର) —

Name of the 2nd Tīrthāṅkara of the Jāinas.

ଅଜିତପୁର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ମଧ୍ୟଭାରତର ପ୍ରାଚୀନ ସମୃଦ୍ଧିମନ୍ତ ନଗର—
Ajitapura Name of a historic city in central India.

[ଦ୍ର.—ଗୀନ ପରବ୍ରାଜକ ହୁଏନ୍ସାଂ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଅସିଲ ବେଳେ ଏ ନଗର ସମୃଦ୍ଧିମନ୍ତ ଥିଲା ।]

ଅଜିତବଳା—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଜୈନ ଅଜିତ ନାମକ ଅର୍ହତଙ୍କ ଅଜ୍ଞା
Ajitabala ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଜୈନ ଦେବତା
ବିଶେଷ—Name of a Jaina Deity.

ଅଜିତବିକ୍ରମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜିତ + ବିକ୍ରମ)—

Ajitabikrama ଯାହାଙ୍କୁ ବିକ୍ରମରେ କେହି ଜିତି ନାହିଁ—
(ଅଜିତବିକ୍ରମା—ସ୍ତ୍ରୀ) Of invincible prowess.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଦ୍ଵିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କ ନାମ—A name of Chandragupta the second.

ଅଜିତସିଂହ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—୧ । ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାର ବରଗଡ଼ର
Ajitasinha ପ୍ରାଚୀନ ରାଜା (ଏ ସମ୍ବଲପୁର ନଗର ବସାଉଥିଲେ) —

1 Name of the founder of the town of Sambalpur, king of Baragardha.

୨ । ରାଜସ୍ଥାନର ଜନୈକ ରାଜା—

2. Name of a king of Rājasthāna

ଅଜିତା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଜିତ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—ଅଜିତର ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Ajita Feminine of Ajita

ସଂ. ବି—ଭଦ୍ରବ କୃଷ୍ଣ (ବନ୍ଧ) ଏକାଦଶୀ (ହରି ଶଙ୍କର)—
The 11th day of the dark fortnight of the month of Bhādraba.

ଦେ. ବିଶ—୧ । (ସଂ. ଅଜିତ) ଅଜିତ—1. Unconquered.

୨ । ଅଜେୟ—2. Invincible.

୩ । ଅଜୟି—3. Sustaining defeat

ଅଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜିତ + ଇନ୍ଦ୍ରିୟ)—

Ajitendriya ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କୁ ବଶୀଭୂତ କରି ନାହିଁ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—
(ଅଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ—ସ୍ତ୍ରୀ) ପରସ୍ପର—Sensual; of unsubdued passions.

ଅଜିନ—ସଂ. ବି. (ଅଜି ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଇନ)—

Ajina ୧ । ମୃଗ ଛାଲ; ମୃଗ ଚର୍ମ—1. The hide of deer.

୨ । ପଶୁ ଚର୍ମ; ଚମଡ଼ା—2. Hide; leather.

୩ । ରୋମ ଲାଗିଥିବା ମୃଗ ବା ବ୍ୟାଘ୍ରର ଛାଲ—

3 The hairy skin of a deer or a tiger (M. W.)

ଅଜିନପତ୍ରା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜିନ + ପତ୍ର + ଅ; ଚର୍ମ ପରି ପତ୍ର

Ajinapatra ଯାହାର)—

୧ । ଚେମ୍ପୈ—1 House bat

୨ । ବାଉଡ଼ି—2 Bat.

ଅଜିନପତ୍ରିକା—ସଂ. ବି. (ଅଜିନ + ପତ୍ର + କ + ଅ)—

Ajinapatrikā ଅଜିନପତ୍ରା (ଦେଖ)

Ajinapatrā (See)

ଅଜିନପତ୍ରି—ସଂ. ବି. (ଅଜିନ + ପତ୍ର + ଇନ ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ajinapatrī ଅଜିନପତ୍ରା (ଦେଖ)

Ajinapatrā (See)

ଅଜିନଯୋନି—ସଂ. ବି. (୨ବ୍ରୀ ଚର୍ମ; ଅଜିନ + ଯୋନି = ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥାନ)—

Ajinajoni ୧ । ମୃଗ; ହରିଣ—1. Deer; antelope.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଉପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ଫିଲିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁ' ଦେଖିବେ; 'ବଂଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ ।

୨ । କୃଷ୍ଣାକିନ ମୃଗ; କଳା ବାହୁଡ଼ିଆ—

2 The spotted deer.

ଅଜିନ୍ନ—ପ୍ରା. ବି. (ସ. ଅଜାଣି)—

Ajinna

ଅଜାଣି, ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅପଚ୍ଛାଦ—

ଅଜିନ୍ନ

Indigestion.

ଅଜିରନ

ଅଜିର—ସଂ. ବି. (ଅଜ ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. ଇର)—

Ajira ୧ । ଅଗଣା, ପ୍ରାଙ୍ଗଣ—1 Courtyard

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ କାରଣ ସେ ଅଜର ମାଳତୀ ଲଭିବା ହେବ ।

ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାକର ୧୨।୧୪ ।

୨ । ମଳ୍ଲଭୂମି—2. A stage for wrestling

୩ । ଶରୀର; ଦେହ—3. Body

୪ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ ବିଷୟ—4 Matter, any object of sense

୫ । ବାୟୁ; ପବନ—5. The air.

୬ । ଭେକ; ବେଙ୍ଗ—6 Frog.

ଅଜିରନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଜାଣି; ଭୂଳ—ହ. ଅଜାବନ୍)—

Ajiran ଅଜାଣି; ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ଅପଚ୍ଛାଦ—Indigestion

ଅଜିରବତୀ—ଦେ. ବି (ନାମ)—ପ୍ରାଚୀନ ନଦୀବିଶେଷ

Ajirabati (ଶ୍ରୀବତ୍ସ ନଗରୀ ଏହା କୁଳରେ ଥିଲା)—

Name of a river. (M. W.).

ଅଜିରା—ସଂ. ବି. (ଅଜର + ଆ)—୧ । ଦୁର୍ଗା; ଚଣ୍ଡୀ—

Ajira 1. A name of goddess Durgā.

୨ । ନଦୀବିଶେଷ—2. Name of a river (M. W.).

ଅଜିହ୍ବା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଜହ୍ବା)—

Ajihwa ୧ । ଜହ୍ବାହୀନ—1. Having no tongue

(ଅଜହ୍ବା—ଶ୍ଳୀ) ସଂ. ବି ପୁଂ—ବେଙ୍ଗ—Frog

ଅଜିହ୍ମା—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଭବ୍; ଅ + ଜହ୍ମ)—

Ajihma ଅବକ୍ତ; ସରଳ; ସିଧା—

Straight; not curved.

ଅଜିହ୍ମଗା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଜହ୍ମ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ajihmaga ସରଳଗାମୀ; ଯେ ଯିଆରେ ଯାଏ—

(ଅଜହ୍ମଗା—ଶ୍ଳୀ) Straight-coursed; moving in a straight line.

ସଂ. ବି—ଶର, ବାଣ —Arrow.

ଅଜିଗର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି (ନାମ)—ରୂପବିଶେଷ; ଶୂନ୍ୟଶେଷ ରୂପକ ପିତା—

Ajigartta Name of a Sage.

[ଦ୍ର—ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ୍ ୧୦୦ ଟି ଗାୟତ୍ରେୟ ଏ ବାଳକ ଥିଲା—

ବେଳେ ଏହାଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣା ନିଜ ପୁତ୍ର ସେହିତାଙ୍କ ବଦଳରେ ଏହାଙ୍କୁ ବରୁଣଙ୍କଠାରେ ବଳ ଦେବାକୁ ବସିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଏ ପୁଣ୍ୟଦାୟକ ବରୁଣଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ବରୁଣ ଏହାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।]

ଅଜିବା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଜୀବ)—୧ । ଜୀବହୀନ; ମୃତ—1 Dead.

Ajiba

୨ । ଅଚେତନ, ନିର୍ଜୀବ—

2 Lifeless; inanimate.

୩ । ଅବସନ୍ନ—3 Withered

ସଂ. ବି—ଶବ୍ଦ; ମୃତ୍ୟୁ—Dead body

ଦେ ବି—୧ । ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁ—1. Inanimate object

ସମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସବ୍ୟସାଚେ, ଜୀବ ଅଜୀବ ଠିକ୍ ଶୂନ୍ୟ ।

ଭୂପତି ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୁଦ ।

ପୁଂ.—୨ । ଅପରିଚିତ ନାମ—

2 A name given to a child whose elder died before his birth.

ଅଜିବା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ. (ସଂ. ଅ + ଜୀବ)—

Ajiba ୧ । ନିର୍ଜୀବ—1 Lifeless

ନିର୍ଜୀବ ୨ । ମୃତପ୍ରାୟ—3 Withered; decadent.

ନିର୍ଜୀବ ୩ । ଅତି ଦୁବଳ ଓ ଶୀର୍ଣ୍ଣ—3. Weakling; very weak and emaciated.

ଅଜିର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଜୀର୍ଣ)—୧ । ଜୀର୍ଣ୍ଣ ବା ପରିପାକ ହୋଇ ନ

Ajirna ଥିବା (ଭୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ)—1 Undigested (food).

୨ । ଯାହା ପୁରୁଣା ନୁହେଁ—2 Not old.

୩ । ଯାହା ପୁରୁଣା ହେବାରୁ ଛୁଣ୍ଟି ଯାଇ ନାହିଁ—

3. Not worn-out.

୪ । ଯାହା କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ—4 Undecayed.

୫ । ନୂତନ, ନୂଆ; ଚଟକା—5. New; fresh

ସଂ. ବି—୧ । ଭୁକ୍ତଦ୍ରବ୍ୟର ଅପଚ୍ଛାଦ; ବଦହଜମା—

1 Indigestion; acidity.

୨ । ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ନ ହେବା ଜନିତ ରୋଗ—

2. Dyspepsia.

[ଦ୍ର—ଆୟୁର୍ବେଦରେ ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ରୋଗ ଛଅ ପ୍ରକାର; ଯଥା—

୧. ଆମାଜୀର୍ଣ୍ଣ—ଯହିଁରେ ଭୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ କଣ୍ଠା ଥାଇ ଝାଡ଼ା ବା ବାନ୍ତିରେ ବାହାରେ । ୨. ବିଦଗ୍ଧାଜୀର୍ଣ୍ଣ—ଯହିଁରେ ଭୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ପେଟରେ ଜଳିଯାଏ । ୩. ବିଷ୍ମାଜୀର୍ଣ୍ଣ—ଯହିଁରେ ଭୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଟାଣୁଆ ଓ

ଗୋଟାଳିଆ ବାକି କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧ ହୁଏ । ୪. ରସଶୋଷାଜୀର୍ଣ୍ଣ—ଯହିଁରେ ଭୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଣି ପରି ଭରଳ ହୋଇଯାଏ । ୫. ଦିନପାଳା ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ—

ଯହିଁରେ ଭୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ପେଟରେ ସେହିପରି ରହେ ଓ ଖୁଆ ହୁଏ ନାହିଁ । ୬. ପ୍ରକୃତ୍ୟାଜୀର୍ଣ୍ଣ ବା ସାମାନ୍ୟାଜୀର୍ଣ୍ଣ—ଯେଉଁକି ପରିମାଣରେ ଖାଦ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀର୍ଣ୍ଣ କରି ପାରେ, ତହିଁରୁ ବେଶି ଖାଇବା ଯୋଗୁଁ ଜନ୍ମିବା

ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ । (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)]

ଅଜିର୍ଣ୍ଣହାକୁଟି—ଦେ. ବି.—ଖରଦାକୁଟି; ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗୁଁ ମୁହଁ ବାଟେ

Ajirnahakuti ଭୂମିକା ହାକୁଟି; ଅମ୍ଳିକା ହାକୁଟି—Acid-

belching due to indigestion.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଈ	ଊ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅଜୁଟ—ଦେ. ବିଣ. (ଅ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ ; ଯାହା ଯୋଡ଼ା ଯାଇ ନାହିଁ)—

Ajuta ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଅଖଣ୍ଡିତ—Entire; whole.

ଅଜୁଟ ଅବାଟ ସେ ସବୁଦିନ ଥାଇ ନିଶେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ଶ୍ଵାସ ।

ଅଜୁର—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—ସବାର ଓ ଭର ଆଦି ବୋହାବୀ

Ajura ପାଇଁ ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ମୂଲ୍ୟ—Wages paid

ଅଜୁର to bearers of a palky or load

ଅଜୁହାତ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା.)—ଉଜୁହାତ (ଦେଖ)

Ajuhāt

Ujuhāt (See)

ଅଜେୟ—ସ. ବିଣ. (ଅ + ଜେୟ)—ଯାହାକୁ ଜୟ କରାଯାଇ ନ

Ajeya ପାରେ—Unconquerable; invincible.

(ଅଜେୟ—ଶ୍ରୀ)

ଅଜେଶ—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଜ + ଶ)—ମେଷ ଗଣିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ

Ajesa

ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହ—The planet Mars

ଅଜୋଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ)—

Ajorda

୧ । ଅଯୁକ୍ତ; ଯାହା ଅନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ ସଙ୍ଗେ ଯୋଡ଼ା

ଅଜୋଡ଼ା ହୋଇ ନାହିଁ—

अजोर; बिजोर

1. Unjoined.

୨ । ବିଜୋଡ଼ା; ଯାହା ଯୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ା ନୁହେଁ—

2. Not in pairs.

୩ । ଅଯୁଗ୍ମ (ଗଣି)—3. Odd (number).

ଅଜୋଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ—ଅଜୋଡ଼ା (ଦେଖ)

Ajorda

Ajorda (See)

ଅଜୁକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅର୍ଜ୍ଜ୍ଵ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଉକ୍ତ + ଶ୍ରୀ ଅ; ଯେଉଁ

Ajjukā ଶ୍ଵିଲେକ ଧନାଦି ଅର୍ଜନ କରେ)—

୧ । (ନାଟ୍ୟାଳୟ) ବେଶ୍ୟା—1 (Stage-parlance)

A prostitute; a courtesan.

୨ । ନଟି—2. Actress.

ଅଜୁଟା—ସଂ. ବି. ଭୂଇଁ ଅର୍ଥାତ୍ (ଦେଖ)

Ajjhatā

Bhuiṇānī (See)

ଅଜୁହା—ସଂ. ବି. ଜଳନ୍ତା କୋଇଲା—

Ajjhala

Burning coal (M.W.)

ଅଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + ଜ୍ଞା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ajña

୧ । ଯେ କିଛି ଜାଣେ ନାହିଁ; ମୂର୍ଖ—

(ଅଜ୍ଞ—ଶ୍ରୀ)

1. Ignorant.

(ଅଜ୍ଞତା—ବି)

୨ । ଅନୁଭବ—2. Inexperienced

୩ । ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—3. Unconscious.

୪ । ଅଜ୍ଞାନ—4 Unwise.

୫ । ନିବୋଧ—5. Stupid.

ଅଜ୍ଞତା—ସଂ. ବି. (ଅଜ୍ଞ + ତା. ଧାତୁ)—

Ajñatā

୧ । ମୂର୍ଖତା—1. Ignorance.

୨ । ଅନାବିଷୟ—2. Stupidity.

ଅଜ୍ଞାତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଜ୍ଞାତ)—୧ । ଅବିଦ୍ୟତ; ଅଜଣା—

Ajñāta

1. Unknown; unaware.

(ଅଜ୍ଞାତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅନିଶ୍ଚିତ—2 Uncertain.

୩ । ଅପ୍ରକାଶିତ—3. Unpublished.

୪ । ଗୁପ୍ତ—4. Secret.

ସ୍ଵାଭାବେ ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ବରଷ ।

୫ । ଅପରିଚିତ; ଅପରିଚିତ—5. Unacquainted.

୬ । ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ; ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ—

6 Unassignable.

ଅଜ୍ଞାତକୁଳଶୀଳ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜ୍ଞାତ + କୁଳଶୀଳ)—

Ajñātakulaśīla

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ବଂଶ ଓ ଅଚରଣ

(ଅଜ୍ଞାତକୁଳଶୀଳ—ଶ୍ରୀ) ପୂର୍ବରୁ ଜଣା ନ ଥାଏ—

Of unknown antecedents; whose

lineage and character are not known.

ଅଜ୍ଞାତନାମା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜ୍ଞାତ + ନାମା)—

Ajñātanāmā

୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । ଯାହାର ନାମ କେହି ଜାଣେ ନାହିଁ—

1. Whose name is not known.

୨ । ବେନାମୀ—2. Anonymous.

୩ । ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ—3 Not famous.

ଅଜ୍ଞାତ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଜ୍ଞାତ)—ଅଜ୍ଞାତ—Unknown

Ajñātab

(ଯଥା—ମତେ ଅମୃତ ବିଷୟ ଅଜ୍ଞାତ ।)

ଅଜ୍ଞାତ ବନବାସ . ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅଜ୍ଞାତ + ବନବାସ)—

Ajñāta banabāsa ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବନବାସ; ଯେଉଁ ବନବାସୀ

ବ୍ୟକ୍ତିର ରହିବା ସ୍ଥାନର ଠିକଣା ଅନ୍ୟ ଲୋକେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ—

Residence in the forest about the parti-

culars of which the public remain

ignorant

[ଦ୍ର—ପାଣ୍ଡବ ଭ୍ରାତାମାନେ ବାର ବର୍ଷ ବନବାସ କରିବେ ଓ ତହିଁ

ପରେ ଏକବର୍ଷ କାଳ ସେମାନେ କେଉଁଠାରେ ରହିବେ, ତାହା କେହି

ଜାଣିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସତ୍ତ୍ୱେ କରୁଥିଲେ ।]

ଅଜ୍ଞାତବାସ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଲୁପ୍ତ କରି ରହିବା; କାହାର ଜାଣି

Ajñātabāsa ନ ପାରିବା ସ୍ଥାନରେ ବାସ ।

Residence in an unknown place.

ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି) ଯେଉଁ ଲୋକର ରହିବା ସ୍ଥାନର ଠିକଣା

ଅନ୍ୟ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ—Whose dwelling

or address is unknown.

ଅଜ୍ଞାତଯୌବନ—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଜ୍ଞାତ + ଯୌବନ + ଶ୍ରୀ)—

Ajñātajaubanā

ଅ—ଯେଉଁ ନାୟିକା ଚଳିତ ଯୌବନ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମନା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମନା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତୀତ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଦେଖିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ଯିଲେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବଦଳାଇ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ବାଇ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାଇ’ ଗୋଟିକେ; ‘ବଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଜ୍ଞ’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଉପସ୍ଥିତ ହେବା କଥା ଜାଣି ନ ଥାଏ—(ମୁଣ୍ଡା ନାୟିକା-
କର ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ)—(a girl) Who
does not know that she has attained
youth

ଅଜ୍ଞାତସାର—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଜ୍ଞାତସାର)—ଅଗୋଚର Unknown;
Ajñātasāra without the knowledge of

ଅଜ୍ଞାତା—ସଂ. ବିଣ.—୧ । ସ୍ତ୍ରୀ (ଅଜ୍ଞାତ+ଆ)—ଅଜ୍ଞାତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Ajñātā Feminine of Ajñāta

୨ । ପୁଂ. (ଅ + ଜ୍ଞାତ; ୧ମା. ୧ବ.)—ଅଜ୍ଞ—

(ଅଜ୍ଞାତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 2 Ignorant

୩ । ପୁଂ.—ସେ ଜ୍ଞାନୀ ନୁହେଁ—3 Unwise.

ଅଜ୍ଞାନ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତ୍, ଅ + ଜ୍ଞାନ)—୧ । ଜ୍ଞାନର ଅଭାବ—

Ajñāna 1 Noncognisance; want of
ଅଜ୍ଞାନ knowledge

ଅଜ୍ଞାନ ୨ । ମୂର୍ଖତା; ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟତା—2 Ignorance

୩ । ନିବୋଧପଣ; ଅନାଦିପଣ—3 Stupidity.

୪ । ଅଚେତନ୍ୟ—4. Unconsciousness.

୫ । ଅବିଦ୍ୟା, ମାୟା—5. False knowledge;
delusion; spiritual ignorance.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ.—୧ । ଜ୍ଞାନହୀନ—1 Ignorant

(ଅଜ୍ଞାନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ସେ ଜ୍ଞାନୀ ନୁହେଁ—2. Unwise.

(ଅଜ୍ଞାନତା—ବି) ୩ । ଅଚେତନ—3 Lifeless, inanimate.

୪ । ଚେତନ୍ୟଶୂନ୍ୟ, ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—

4. Senseless; unconscious

୫ । ମୂର୍ଖ—5 Illiterate

୬ । ଯେଉଁ ଶିଶୁର ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମି ନାହିଁ—6 (a child)

Who has not attained discretion
or intelligence

ଦେ. ବିଣ.—୧ । ହିତାହିତ ବିବେଚନାଶୂନ୍ୟ—

1. Incapable of distinguishing the
good from the bad

୨ । ଅବିଚାର; ଅବିବେଚକ—2 Inconsiderate

୩ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—3 Devoid of the sense
of duty

କବିସଜ୍ଜନ, ମନବାଣୀ ହୋଇଲେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ବୋଲେ ବିଶି ସମ୍ପଦ ପାଇ ଅଜ୍ଞାନ ।

ବିଶ୍ୱନାଥ. ବଚନ ସମାପଣ ।

ଅଜ୍ଞାନକୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ନଷ୍ଟ ଚତ୍, ଅ + ଜ୍ଞାନକୃତ)—ନ ଜାଣି କରି
Ajñānakṛta ଯାହା କରାଯାଇଥାଏ—Done unawares;
done unknowingly

ଅଜ୍ଞାନ ଗୁପ୍ତତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଜ୍ଞାନ + ଗପେଷ)—ଯେଉଁ ଗୁପ୍ତତା
Ajñāna gūptatā (ବିଶ୍ୱ ମନୁଷ୍ୟର ଜ୍ଞାନ ଦୃଢ଼ତା)

ଅଜ୍ଞାନ ଟାଙ୍ଗି ୧ । ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ମରାଯିବା ଗୁପ୍ତତା—

1 A severe slap

୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟକୁ ମନ୍ଦ ଦେଲା ବେଳେ ମନ୍ଦ ସାଧନ
ପ୍ରତି ଶିଷ୍ୟର ମନୋଯୋଗ ଆକର୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ
ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଚପେଟାଘାତ—

2 (Jocular) A slap given by the
preceptor to the disciple at the initiation.

(ଯଥା—ସେ ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ଅଜ୍ଞାନଗୁପ୍ତତା ପାଇ ନାହିଁ, ସେ
ଏ ମନ୍ଦ ସାଧନ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।)

ଅଜ୍ଞାନଠେଙ୍ଗା—ଦେ. ବି. (ସେଉଁ ଠେଙ୍ଗାର ମାତରେ ମନୁଷ୍ୟ ଅଜ୍ଞାନ
Ajñānathengā ହୋଇଯାଏ)—

(ବ୍ୟଙ୍ଗ) ପ୍ରହାର ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଠେଙ୍ଗା—
(Jocular) A stout stick or cudgel.

ଅଜ୍ଞାନପୁର—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅଜ୍ଞାନ + ପୁର)—ଅବିବେଚନାର ସ୍ଥାନ;
Ajñānapura ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ୟାୟ, ଅବିଚାର ଓ

ଅଜ୍ଞାନପୁରୀ ଅବିଦ୍ୟାର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ହୁଏ—A place where
ignorance and injustice reign

supreme.

ଅଜ୍ଞାନପୁରୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅଜ୍ଞାନ + ପୁରୀ)—ଅଜ୍ଞାନପୁର (ଦେଖ)
Ajñānapurī Ajñānapura (See)

ଅଜ୍ଞାନବତ୍ତା—ସଂ. ବି. (ଅ + ଜ୍ଞାନବତ୍ତା)—୧ । ଅବିବେଚନାପଣ—
Ajñānabattā 1. Want of consideration.

୨ । ମୂର୍ଖତା—2 Ignorance

ଅଜ୍ଞାନୀ—ଦେ. ବିଣ. (ଅଜ୍ଞାନ ଶବ୍ଦର ଅଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରୟୋଗ)—

Ajñānī ୧ । ଅଜ୍ଞ—1 Ignorant.

୨ । ମୂର୍ଖ—2 Illiterate.

୩ । ଅବିବେକ, ହିତାହିତଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—

3. Indiscriminate; inconsiderate.

ଅଜ୍ଞାନୀ ଯେତେ ଗୁହ୍ୟ ଥାଉ, ବନ୍ଧେ ଶବ୍ଦର ବଣ ହୋଇ ।

କବିନାଥ—ସମ୍ଭବତଃ ।

[ଦ୍ର—କେତେକ ଶବ୍ଦକୋଷରେ ‘ଅଜ୍ଞାନୀ’ ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କୃତ ଥିବାରୁ
ଲେଖା ଯାଇଅଛି, କିନ୍ତୁ ବହୁବ୍ରୀହି ସମାସରେ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନ ଯାହାର,
ଏହିପରି ବ୍ୟାମବାକ୍ୟଦ୍ୱାରା ଅଜ୍ଞାନ ପଦ ଟିକ ।]

ଅଜ୍ଞାପିତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଜ୍ଞାପିତ)—ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇ
Ajñāpita ନାହିଁ—Not notified; not brought
to notice beforehand.

ଅଜ୍ଞେୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଜ୍ଞେୟ)—

Ajñeya ୧ । ଯାହା ଜାଣି ହୁଏ ନାହିଁ; ଜ୍ଞାନର ଅଗମ୍ୟ—

1. Unknowable; unassessable.

୨ । ଅବୋଧ—2 Incomprehensible.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	୧	ଦ୍ଵୟ, ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	୧	ଦ୍ଵୟ, ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ

ଅନ୍ତ୍ରାମର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଜର + ଅମର)—

Ajrāmara ୧ । ଅଜର ଓ ଅମର; ଅନ୍ତ୍ରାମର—
ଅଜର ଅମର, 1 Free from old age & death
ଅଜାମବ ୨ । ଅଜନଶ୍ଚର—2 Undecaying.
ଅଜର ଅମର ପବନ ସାଧନେ ଦେହ ଅଟେ ଅନ୍ତ୍ରାମର । ପ୍ରାଚୀ—ଶିବସ୍ତବେତୟ ।

ଅନ୍ତ୍ରାମରକନ୍ଦ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅଜର + ଅମର)—

Ajrāmarakanda ଅନ୍ତ୍ରାମର (ଦେଖ)
Ajrāmara (See)

ସାଧୁ ସାଧୁ ହୋଇବ ସେ ଅନ୍ତ୍ରାମରକନ୍ଦ । ପ୍ରାଚୀ—ଶିବସ୍ତବେତୟ ।

ଅଜଟ—ଦେ. ବିଣ—ଅଜଟ (ଦେଖ)

Ajhata Ajata (See)

ଅଜଟିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଅଜଟି (ଦେଖ)

Ajhatia Ajata (See)

ଅଜାନ୍—ଦେ. ବି—ଅଜାନ୍ (ଦେଖ)

Ajhan Ajān (See)

ଅଜାଙ୍ଗା—ଦେ. ବି—ଅଜାଙ୍ଗା (ଦେଖ)

Ajhangā Ajāngā (See)

ଅଜାଲ—ଦେ. ବି—ନୌକା ବା ଜାହାଜକୁ ପବନଦ୍ଵାରା ଚଳାଇବା ପାଇଁ

Ajhāla ବ୍ୟବହୃତ ପାଲ—
ପାଲ Sail of a boat or a ship.

ଅଜାଲ କେଉଁଥଳ ନାବେ କର ଖଞ୍ଜା । ପାଲମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଜିବିଜ—1. Dense. (ଯଥା—ଅଜାଲ ବନସ୍ତ୍ରା)।

୨ । ଅତି ଡେଙ୍ଗା—2. Very tall. (ଯଥା—ଅଜାଲ ମରଦ)।

୩ । ବୃହତ୍‌କାୟ—3. Gigantic

(ଯଥା—ଅଜାଲ ପରବତ; ଅଜାଲ ଗଛ ।)

ଅଜାଲ ଖୁଣ୍ଟା—ଦେ. ବି—ମାସ୍ତୁଲ; ଯେଉଁ ଖୁଣ୍ଟାରେ ପାଲ ଟଙ୍ଗାଯାଏ—

Ajhāla khunta A mast

ମାସ୍ତୁଲ

ଅଜାଲି—ଦେ. ବି—ଅଜାଲ; ଜାହାଜ ବା ନୌକାର ପାଲ—

Ajhāli Sail of a ship or a boat.

ପାଲ

ଅମର କରଣ ଅଜାଲ । ଗାନକୃଷ୍ଣ. ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

ଅଜୁକା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ଭୂ. ହ. ଅଭୁକ୍)—

Ajhukā ଅମୋଘ; ଅବ୍ୟର୍ଥ; ଅଭୁଟ—Never failing.

(ଯଥା—ଅଜୁକା ଶର ।)

ଅଞ୍ଚ (ଧାତୁ)—(ସ. ଅନ୍ ଧାତୁ)—୧ । ପୂଜା କରିବା—

Añch (root) 1 To worship.

୨ । ଅଭୁଜନ କରିବା; ସାକ୍ଷୁକ୍ତିବା—2. To contract.

୩ । ଭୂଷିତ କରିବା—3 To decorate; to adorn.

ଅଞ୍ଚତି—ସ. ବି. (ଅଞ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅତି)—ବାୟୁ, ପବନ—

Añchati The air.

ଅଞ୍ଚଳ—ସଂ. ବି. (ଅଞ୍ଚ ଧାତୁ + ଅଞ୍ଚଳ. ଅଳ)—

Añchala ୧ । କଷ୍ଟର ପ୍ରାନ୍ତଭାଗ; କାନ—

1. The end of a cloth.

୨ । ପ୍ରାନ୍ତଭାଗ—2. The end; last portion

୩ । ଦେଶାଂଶ; ପ୍ରଦେଶ—

3. Part of a country; locality.

ଅଞ୍ଚଳଗଣ୍ଡି ଟାଣିବା—ଦେ. କ୍ରି—ପ୍ରଭଙ୍ଗା କରି ଅଥବା ସ୍ମାରକରୂପେ

Añchalaganthi ṭāṇibā କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ

ଲୁଗା କାନରେ ଗଣ୍ଡି ପକାଇବା—To tie a knot

at the end of one's cloth to serve

as a reminder or on resolving to do

a certain thing.

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଠାକୁରାଣୀ, ଅଞ୍ଚଳ ଗଣ୍ଡି ଦେଲେ ଟାଣି ।

ଭୁବନ—ସ୍ତମ୍ଭପ୍ରସ୍ତର ।

ଅଞ୍ଚଳା—ଦେ. ବି. (ସ ଅଞ୍ଚଳ)—ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପିନ୍ଧା ଶାଢ଼ୀର ଯେଉଁ

Añchala ଅଂଶ କାକ ଉପର ଦେଇ ପିଠିଆକୁ ଲମ୍ବି ଥାଏ,

ଆଞ୍ଚଳ ସେହିପାଖର ମୁହଁରେ ଥିବା ଚିତ୍ରିତ ଅଂଶ—

The embroidered or worked end

of a cloth put on by women.

ଅଞ୍ଚଳିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନବାଚକ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ;

Añchaliā ଯଥା—ପୁରୀ ଅଞ୍ଚଳିଆ)—ଅମୃତ ଅଞ୍ଚଳ ବା

ଅଞ୍ଚଳେବ ସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to such

and such a place.

ଅଞ୍ଚାଅଞ୍ଚି—ଦେ. ବିଣ. (ଅଞ୍ଚ ବା କ୍ରିୟାର ପରସ୍ପରାର୍ଥବାଚକ ଶବ୍ଦ)—

Añchāñchi ପରସ୍ପର ଉପରକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟିବା;

ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟିବା—Advancing towards

each other to attack.

ଶତଗପ୍ତରଥ ଲୋକେ ଅଞ୍ଚାଅଞ୍ଚ

ହୋଇଣ ଦୁଶାହଣି ହେଲେ ଯୁଦ୍ଧେ ପାଞ୍ଚ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଶୟର. ଶୁଷ୍କ ।

ଦେ ବି—ପରସ୍ପରକୁ ଆକ୍ରମଣ—Mutual attacking;

attacking each other.

ଅଞ୍ଚାଡ଼—ପ୍ରାଦେ. (କଳାହାଣ୍ଡି) ବି—ଶଗଡ଼ର ଅଞ୍ଚ—

Añchārda The axle of a cart.

ଅଞ୍ଚିତ—ସ. ବିଣ. (ଅଞ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Añchita ୧ । ପୂଜିତ—1. Adored.

୨ । ଅଭୁଜିତ—2. Contracted.

୩ । ବକ୍ତିକୃତ—3. Bent.

୪ । ପ୍ରସ୍ତୁତ—4. Sewn; strung together

୫ । ଭୂଷିତ—5 Adorned; decorated.

୬ । ଉଠୁଥିବା, ଉଠିତ—6 Rising; standing.

ଅଞ୍ଜ (ଧାତୁ)—(ସ. ଅନ୍ ଧାତୁ) ୧ । ରଙ୍ଗନ କରିବା—

Añj (root) 1. To paint.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସ୍ୱଚ୍ଛଦ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧୁମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ସଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ମିଶାଇବା—2 To mix.

୩ । ଗମନ କରିବା—3 To go

୪ । ଗାଈ ପାଇବା—4. To shine

ଅଞ୍ଜନ—୧ ବ. (ଅଞ୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନ)—୧ । ଚକ୍ଷୁରଞ୍ଜନାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ
Anjana ଲେପ; କଞ୍ଜୁଳ—1. Collyrium; ointment
for the edge of the eye-lid.

ଧାତୁ ବୈଦ୍ୟ ପୁରୁଷ ସେ ଚକ୍ଷୁର ଅଞ୍ଜନ
ସୁସ୍ଥ ମୋହନ ଆଉ ବଣ ଭୋଜନ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଗୁଣ୍ଡ ।

୨ । କଳା; ମଣି; କାଳୀ—2. Ink.

୩ । ଲାମ୍ପ କଳା—3. Lamp-black.

୪ । ମଳ—4 Dirt

୫ । ସୁରୁମା; ରସାଞ୍ଜନ—5. Antimony

୬ । ଆୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତ ଚାର ପ୍ରକାରର ଅଞ୍ଜନ—

6 Four kinds of ointment mentioned
in the Hindu medical books.

(ସଥା—ରସାଞ୍ଜନ, ଶୋଶାଞ୍ଜନ, ସୌଗନ୍ଧ୍ୟାଞ୍ଜନ, କୃତ୍ରିମାଞ୍ଜନ)

୭ । (ଅଞ୍ଜ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—ମିଶ୍ରଣ, ମିଶାଇବା—

7. Mixing up

୮ । ଗମନ; ଗତି—8. Going; movement

୯ । (ଅଞ୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅନ)—ଅଗ୍ନି—9 Fire.

୧୦ । ପଶ୍ଚିମ ଦିଗର ହସ୍ତି—10. Name of the
elephant guarding the West.

ଦେ. ଦିଗ—(ଅଞ୍ଜନ ପରି) କଳା, କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ—Black

ବନନ ଅଞ୍ଜନ ହୁଏ ନୟନ, ଅନବରତ ଚକ୍ଷୁ ଚଳନ ।

ଭଞ୍ଜ—ପ୍ରେମସୁଧାକର ୨/୧୪ ।

ଅଞ୍ଜନକାଠି—ଦେ. ଦି. (ସ. ଅଞ୍ଜନ + କାଷ୍ଠ) —

Anjana kāthī ଅଖିରେ କଜଳ ଗାର ଦେବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ
କାଷ୍ଠ ବା ଧାତୁର ଗୋଲ ଶଳାକା—A small
pick used to lay collyrium on the
eye-lids.

ତାକୁ ଧରିବାକୁ ତ ପୂର୍ବରେ ଅଞ୍ଜନ କାଠି ରଖିଥିଲା ଚାହା କଲ କେ ଅନ ।

କୃଷ୍ଣବିହ ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଞ୍ଜନକେଶ—୧୦. ଦି. ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଞ୍ଜନ + କେଶ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Anjanakesā କଞ୍ଜୁଳକୁଳା; ଯେଉଁ ଶ୍ରୀର ମୁଣ୍ଡର କେଶ
କଞ୍ଜୁଳ ପରି ଗାଢ଼ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ—(a woman)

Having deep black tresses of hair.

ଅଞ୍ଜନଗିରି—୧୦. ଦି. (ଅଞ୍ଜନ + ଗିରି)—ନାଲଗିରି ପର୍ବତ—

Anjanagiri The Nilgiris (mountain-range)

ଅଞ୍ଜନପର୍ବା—୧୦. ଦି. (ନାମ)—ପାଣ୍ଡବପର୍ଯ୍ୟାୟ ଯୋଦ୍ଧାବିଶେଷ—

Anjanaparbh Name of a warrior fighting
for the Pāndavas

ଚକ୍ରହର ଦେଖିଣ ବଞ୍ଚେଇବ ସୁଦ୍ଧା,

ଅଞ୍ଜନପର୍ବା ସୁଦ୍ଧେ ହୋଇ ଶୋଧିବ । କୃଷ୍ଣବିହ ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

ଅଞ୍ଜନବିଦ୍ୟା—୧୦. ଦି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ; ଅଞ୍ଜନ ପ୍ରୟୋଗସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଦ୍ୟା;
Anjanabidyā ଅଞ୍ଜନ + ବିଦ୍ୟା)—ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କରିବା
ବ୍ୟକ୍ତି ଅଭିମନ୍ୟୁ ଅଞ୍ଜନ ଅଖିରେ ଲଗାଇଲେ ତାକୁ
ଅନ୍ଧକାରରେ ପଦାର୍ଥମାନ ଦେଖାଯାଏ—A science
of applying magical collyrium to
the eye by which a person can see
things in the dark.

ଅଞ୍ଜନ ବିଦ୍ୟା ସେ ଏଡ଼ି ଦେଖିବି ଗୋ ମୟେ,

ଦକ୍ଷେ ସେ ଦିଶିବ ତୋତେ ଦବସ ପଦସ୍ତେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ମଧ୍ୟ ।

ଅଞ୍ଜନା—୧୦. ଦି. ଶ୍ରୀ. (ନାମ) (ଅଞ୍ଜନ + ଆ)—

Anjanā ୧ । ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ ହସ୍ତିନା—1 Name of the
she-elephant guarding the West

୨ । ହନୁମାନଙ୍କ ମାତା; କେଶସ୍ୟ ନାମକ ବାନରର ଶ୍ରୀ—

2. Name of the mother of Hanumāna.

୩ । (ଅଳଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶକ୍ତିଭେଦ)—

ବ୍ୟଞ୍ଜନା ବୃତ୍ତି (ଦେଖ)

3 Byanjanā brutti (See)

ଅଞ୍ଜନାଧିକା—୧୦. ଦି. ଏକ ପ୍ରକାର ଝିଞ୍ଜିପିଟି—

Anjanādhikā A kind of house-lizard.

ଅଞ୍ଜନାବତୀ—ଦେ. ଦି. ଶ୍ରୀ. (ନାମ) (୧୦. ଅଞ୍ଜନା)—ପଶ୍ଚିମଦିଗ ହସ୍ତିନା—

Anjanābatī Name of the she-elephant
guarding the West.

ଅଞ୍ଜନିକା—୧୦. ଦି. (ଅଞ୍ଜନ + କ + ଆ)—୧ । ଏକପ୍ରକାର ଝିଞ୍ଜିପିଟି—

Anjanikā 1. A species of house-lizard.

୨ । ଚୁଟିଆ ମୁଷା (ଏହାର ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ କୃଷ୍ଣାର ଥିବାରୁ)—

2. The small mouse.

ଅଞ୍ଜାଳି—୧୦. ଦି. (ଅଞ୍ଜ ଧାତୁ + ଅଳ)—ଗଣ୍ଡୁଣାକୁତ ଦୁଇ ହସ୍ତର

Anjali ପୁଟ; ପାଦ୍ମାକାର କୃତ ଦୁଇ ବରତଳ—The two palms
of the hands hollowed and held to-
gether; folded palms.

ଅଞ୍ଜାଳିକା—୧୦. ଦି. (ଅଞ୍ଜଳି + କ)—ଶରବିଶେଷ; ଏହି ଶରରେ

Anjalika ଅର୍ଜୁନ କର୍ଣ୍ଣିକାର ମସ୍ତକ ଛେଦନ କରିଥିଲେ—
A kind of arrow.

ଏଣି ସେ ଅରଜୁନ ଅଞ୍ଜଳିକ ଶର,

ସକଳେ ଥନ୍ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ତରପର । କୃଷ୍ଣବିହ ମହାଭାରତ. ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଅଞ୍ଜାଳିକାରିକା—୧୦. ଦି. (ଅଞ୍ଜଳି + କାରିକା + ଆ)—

Anjalikārikā (ଛୁଇଁ ଦେବା ମାତେ ଯେଉଁ ଗୁଲୁର ପତ୍ର
ଅଞ୍ଜଳି ପରି ଆକାର ଧାରଣ କରି ମୁଦି ହୋଇଯାଏ)

୧ । ଲତ୍ତାବତୀ ଲତା—1. The mimosa plant.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁଲ୍ଲାସର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ୠ	ଉ	ଅ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସୁଲ୍ଲ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଐ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ

ଅଞ୍ଜସା—(ଯାହାକୁ ଚପି ଦେଲେ ତାର ଦୁଇ ଦାନ୍ତ ଅଞ୍ଜଳି ପରି ହୋଇଯାଏ)—ସୁଲ୍ଲକା; କର୍ଣ୍ଣେ—2 A doll
ଅଞ୍ଜସା—ସଂ. ବି. ବଣ—ଝଟକ; ଅତିଶୀଘ୍ର—Very quickly

Añjasā

ଅଞ୍ଜାମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ପା. ଇନ୍ଦ୍ରେକାମ୍)—

Añjam ୧ । କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ—1 Performance of work.

ଅଞ୍ଜାମ୍

ଅଞ୍ଜାମ

୨ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟକର୍ମ ସାଧନ—

2. The doing of a duty.

ଆପଣା କରଇ ନାଗରେ ବସି ସରକାର କର୍ମ ଅଞ୍ଜାମ କରୁଥିବା ଦାଲରେ ।

ପଦାରମୋହନ—ଭ୍ରମଣ ଅଞ୍ଜାମ ।

୩ । କର୍ମର ସମାପ୍ତି—3 Accomplishment or completion of a work.

ବୈଦେ. ବିଶ—୧ । ସମ୍ପାଦନ; ସାଧନ—

1. Done; performed.

୨ । ସମାପ୍ତି—2 Completed.

୩ । ସମାପ୍ତି—3 Accomplished

ଅଞ୍ଜିର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଞ୍ଜିର)—ଅଞ୍ଜିର (ଦେଖ)

Añjira

Añjira (See)

ଅଞ୍ଜିଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଅଞ୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇଷ୍ଠ; ଯାହା ଗର୍ଭି ପାଏ)—

Añjishtha ସୂର୍ଯ୍ୟ—The Sun.

ଅଞ୍ଜିଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଅଞ୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇଷ୍ଠ; ଯାହା ଗର୍ଭି ପାଏ)—

Añjishṭha ସୂର୍ଯ୍ୟ—The Sun

ଅଞ୍ଜୀର—ସଂ. ବି. (ଅଞ୍ଜ ଧାତୁ + ଇର)—

Añjira ଟାଣ ପରି. କଡ଼ ଲେମ୍ବୁଜାତୀୟ ଖଟା ମିଠା ଫଳବିଶେଷ—
ଟାଣ A species of lime; Ficus Carica.

ଅଞ୍ଜିର

ଅଞ୍ଜୁମନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ପା.)—

Añjuman

ସଭା; ସମିତି—

ଅଞ୍ଜୁମାନ

An association.

ଅଞ୍ଜୁମନ

ଅଞ୍ଜୁଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଞ୍ଜଳ)—

Añjula

୧ । ଅଞ୍ଜଳ; ପାତ୍ରାକୃତି କରତଳଦ୍ୱୟ—

ଅଞ୍ଜଳି

1. The two palms of the hands folded and hollowed into a cup.

ଅଞ୍ଜୁଳ

୨ । ଏକ ଅଞ୍ଜଳରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁ—

2. A quantity of any thing which can be contained in the cup-shaped hollowed palms; one handful.

(ଯଥା—ମୁଁ ତାକୁ ଗୁଡ଼ିକ ଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଜୁଳା ଦେଲି ।)

ଦେ. ବିଶ—ଏକ ଅଞ୍ଜଳ ପରିମିତ—One handful of.

ଅଞ୍ଜୁଳି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଅଞ୍ଜଳ)—ଅଞ୍ଜଳ (ଦେଖ)

Añjuli

Añjali (See)

ଅଞ୍ଜୋଳି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଅଞ୍ଜଳ)—ଅଞ୍ଜଳ (ଦେଖ)

Añjoli

Añjali (See)

ଧାନ ଅଞ୍ଜୋଳି ଯେତେ ଦେଇ । ବେଶେ ଧାନ ଲେ ଘନଗ୍ରାସ ।

କବିରା. ଗୁଣବ. ୧୦ ।

ଅଟ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଗମନ କରିବା—1 To go; to move.

At (root), ୨ । ଚାଲିବା; ଭ୍ରମଣ କରିବା—2. To walk.

୩ । ପରିଭ୍ରମଣ କରିବା—

3. To wander; to roam about.

ଅଟ୍ପଟ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ; ଦୁଷ୍ଟସାଧ୍ୟ—

Atpat

Difficult to solve or perform.

(ଯଥା—ମାଷ୍ଟର ଗୋଟାଏ ଅଟ୍ପଟ୍ ଅଙ୍କ ଦେଇସନ୍ ।)

ଅଟ୍ପତିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଟ୍ପଟ୍ (ଦେଖ)

Atpatiā

Atpat (See)

ଅଟ—ଦେ. ବି. (୧) ୧ । ଅଛାଦନ—1. Covering.

Ata

୨ । ଅଖୁର କଢ଼ୁଳ—2 Collyrium

ଦେଖାଇ ମାମୁ ବୋଲି ବିଜଗଟ, କାଲି ଦେଉଥିଲୁଁ ଯା ନେତେ ଅଟ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ॥

ଦେ—ତୁ ଧାତୁର ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଆଦ୍ୟାଂଶ—

ବଟ The first portion of the verb bhū (ଭୁ) in the present tense.

[ଦ୍ର —ତୁ ଧାତୁର ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପୁରୁଷ ଓ

ବଚନରେ 'ଅଟ' ଯୁକ୍ତ ଅକାରମାନ ।]

୧ମ (ବା ଭୃତ୍) ପୁରୁଷ

ଏକବଚନ

ବହୁବଚନ

ଅକାରାର୍ଥକ—ମୁଁ

ଅଟେଁ

ଅମ୍ଭେମାନେ ଅଟୁଁ

ଅକାରାର୍ଥକ—ଆମ୍ଭେ

ଅଟୁଁ

୨ୟ (ବା ମଧ୍ୟମ) ପୁରୁଷ

ଦ୍ୱୟାର୍ଥକ—ତୁ

ଅଟୁ

ତୁମ୍ଭେମାନେ ଅଟ

ସାମାନ୍ୟାର୍ଥକ—ତୁମ୍ଭେ

ଅଟ

ମାନବାର୍ଥକ—ଆପଣ

ଅଟନ୍ତି

ଆପଣମାନେ ଅଟନ୍ତି

୩ୟ ପୁରୁଷ

ଅନାଦରାର୍ଥକ—ସେ

ଅଟଇ(ପଦ୍ୟ),

ଅଟେ(ଗଦ୍ୟ)

ସେମାନେ ଅଟନ୍ତି

ଅଦରାର୍ଥକ—ସେ

ଅଟନ୍ତି

ଅଟକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ataka ପରିଭ୍ରମଣକାରୀ; ପରିବ୍ରାଜକ—

ଆଟକ Roaming; wandering (Apte)

ଅଟକ

ବୈଦେ. ବି. (ପା. ଅଟକ)—୧ । ଗତିରୁଦ୍ଧ—

1. Stoppage of motion; halt

ଛଟକ ଯେଉଁ ଅଟକ ସତ । ଛଟକ—ପ୍ରସନ୍ନାଧିପ, ୨୧ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନର ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଶୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବସନ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଶୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ମାଲ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଲ' ଶୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଇ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୧୨ । ଅବରୋଧ; ରୋଧ—

2 Obstruction; restraint.

କଟକ । କଟକ ଦେଖାଇ କରେ ଅଟକ । ଚକ

୩ । ବାଧା; ବଢ଼—3 Hindrance.

୪ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକରଣ; ବନ୍ଦ କରିବା—

4 Stopping; cessation.

୫ । ବାସନ; ସମାଜରୂପ—

5. Ostracism; excommunication

ମର ଶାସ୍ତ୍ର ପଦେ ନାହିଁ ଚକ୍ରିତ ଶୋଜନା,

ଦେହେ ବୋଲ ହେଲେ ହେବ ଗାରେ ଅଟକ—ସମାଜର, ଲଳାବତୀ, ୨୧ ।

୬ । ନିଷେଧ; ମନା—6. Prohibition

(ଯଥା—ନିଆଁ ପାଣି ଅଟକ, ଯୋବା ଭଣ୍ଡାର ଅଟକ ।)

୭ । କୋକ; କୋରଣ—

7. Attachment; distraint.

(ଯଥା—ଫସଲ ଅଟକ ।)

୮ । ସୁବ ପ୍ରାନ୍ତରେ ବା ଯଥାସ୍ଥାନରେ ଅବସ୍ଥିତ—

8 Proper position; being at the proper place.

ସ୍ଥାନକ ବରଣ ତାଟକ ଅଟକ ନ ରହି ବର୍ଣ୍ଣର ଗଳ, କବସୂର୍ଯ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ।

୯ । ବାଡ଼—9. Fencing

୧୦ । ସ୍ତୋତ ପ୍ରତିଷ୍ଠେୟ କରିବା ବନ୍ଦ—

10. A dam; a bandh

୧୧ । (ନାମ) ପଞ୍ଜାବ ଓ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ସୀମାରେ ଥିବା

ଭରତର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମସ୍ଥ ସ୍ଥାନ, ନଗରବିଶେଷ—

11 Attock; name of a small town in the north-western frontier of India.

ବିଦେ. ବିଶ—୧ । ଗଢ଼ିରହିତ -1 Halted.

୨ । ଯାହାର ଗଢ଼ିରୋଧ କରାଯାଇଅଛି—

2. Restrained.

୩ । ପ୍ରତିବନ୍ଧ କରାଯାଇଥିବା—3 Stopped.

୪ । ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ - 4. Obstructed; hindered.

୫ । ନିଷିଦ୍ଧ—5. Prohibited.

୬ । ସମାଜରୂପ—6. Excommunicated;

ostracised

୭ । କୋରଣ କରାଯାଇଥିବା—

7 Attached; distraint.

ଅଟକଳ—ଦେ. ବି. (ଫା. ଅଟକ ଥାଉ = ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତନ + କଲ ଥାଉ =

Atakala. ଗଣନା କରିବା)—୧ । ଅନାଜ; ଅନୁମାନ—

ଆଟକାଲ; ଆଟକୋଲ

1. Guess.

ଅଟକଳ—୨ । ପରିମାଣ—2. Measure.

୩ । ଅନୁମାନ—

3. Estimate; rough estimate.

ଅଟକା—ଦେ. ବି. (ଫା. ଅଟକ)—୧ । ଅଟକାଇବା କର୍ମ—

Atakā

1 Act of restraining.

ଆଟକାନ ୨ । କୋରଣ; ଅଟକ—2. Attachment.

ଅଟକାନା

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯାହାକୁ ଅଟକ କରାଯାଇଥାଏ—

1. Restrained.

୨ । କୋରଣ କରାଯାଇଥିବା—2 Attached

ଅଟକାଅଟକ—ଦେ. ବି—ଅନେକ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅଟକାଇବା କର୍ମ—

Atakāataki

Several acts of restraining.

ଆଟକାଆଟକି

ଅଟକାଅଟକି

ଅଟକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ସକର୍ମକ (ଫା. ଅଟକ)—

Atakāibā

୧ । ଅଟକିବାର ଶିକ୍ଷା ଓ ସକର୍ମକ ରୂପ—

ଆଟକାନ

1. Causative and transitive

ଅଟକାନା

form of the verb Atakibā.

୨ । ଅଟକ କରିବା; ଗଢ଼ିରୋଧ କରିବା—

2 To restrain.

୩ । କୋରଣ କରିବା—3. To attach

୪ । କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ନ କରିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଇ ବନ୍ଦ କରିବା—4. To order a thing not to be sold.

(ଯଥା—ଜମିଦାରଙ୍କ ବିଭାଗରୁ ରକ୍ଷାମାନଙ୍କ ବାଣ୍ଟିରେ ୧୦ କାନ୍ଥ କଦଳି ତହସିଲଦାର ଅଟକାଇ ଅଛନ୍ତି ।)

୫ । ଫସଲ କାଟି ନ ନେବାପାଇଁ ପ୍ରଜାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା—

5. To distraint a crop.

୬ । ଜାତିରୂପ କରିବା—6. To excommunicate.

ଅଟକାଳି—ଦେ. ବି—ଘନା ଜାତ; ଶ୍ୟାବରୁଣିଆସ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବହୁଳଆ ଶୀର୍ଷ—

Atakāli

Thick gruel.

ଜାତି

ଅରଣ୍ୟ ଛତୁଆ ନାଡ଼ି ଗଜା ଅଟକାଳି । ପାତାମର ନୃସିଂହସ୍ୱରଣ ।

[ଦ୍ର—ଶୀର୍ଷରେ ଦୁଧ ମିଶିଥାଏ; ଶୀର୍ଷାରେ ଦୁଧ ଓ ପାଣି ମିଶିଥାଏ, ଜାତରେ ପାଣି ମିଶି ପତଳା ହୋଇଥାଏ; ଅଟକାଳିରେ ପାଣି ମିଶି ଘନ ହୋଇଥାଏ ।]

ଅଟକିବା—ଦେ. କ୍ରି (ଫା. ଅଟକିବା)—୧ । ଗଢ଼ି କରୁ କରୁ ବନ୍ଦ—

Atakibā

ହେବା; ରହିଯିବା—1. To come to a stand-

ଆଟକା

still; to stop.

ଅଟକନା

ନିରୋଧ ଅଟକିବା ଗୋ । ବବସୂର୍ଯ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ।

(ଶିକ୍ଷା—ଅଟକାଇବା) ୨ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଲାଗିବା—

2. To stick to a place

(ଯଥା—ଲୁଗା ଶୁଣକ ଗଢ଼ି ତାଳରେ ଅଟକିଛି ।)

୩ । ଅଗ୍ରସର ନ ହେବା—

3. Not to advance further.

୧	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଈ
୨	ଈ	ଉ	ଊ	ଋ	ଌ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ବ୍ୟ	ଇଥ	ଈ

ଅଟକଇ ପାଦ ନୁହଇ ଦେଉ । କବସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

୪ । ଅବରୁଦ୍ଧ ହେବା; ବାଧା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା—

4. To be restrained or obstructed.

(ଯଥା—ପାଣି ସୁଅ ବନ୍ଦରେ ଅଟକିଅଛି ।)

୫ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ବା ଅଗତ ହେବା—

5. To be stopped; not to proceed

(ଯଥା—ସହକାରମାନେ ଆଜି ଉପସ୍ଥିତ ନ ହେବାରୁ ଉତ୍କଳରାଜ୍ୟ ସଂଶୋଧନ କାମ ଅଟକିଅଛି ।)

୬ । ଦେହ ମଧ୍ୟରେ ବାୟୁ ବା ପବନ କୌଣସିଠାରେ ପ୍ରିୟ

ହୋଇ ରହି ଏଣେତେଣେ ଗତି ନ କରିବା—

6. Not to circulate.

(ଯଥା—ମୋ ବେକରେ ପବନ ଅଟକିବାରୁ ମୁଁ ବେକକୁ ବୁଲାଇ ପାରୁ ନାହିଁ ।)

୭ । ଗତିର ଗତି ବନ୍ଦ କରିବା—7. To cease motion.

ଅଟକି ନ ରହି ଅଳସରେ, ଗତି ରହି ଚଳି ବଳାସରେ ।

କବସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

୮ । ଶାନ୍ତିଭାବେ ନ ଯିବା; ନ ଚାଲିବା—

8. Not to move.

(ଯଥା—ତା ଗର୍ଭରେ ଗୁଆ ଖଣ୍ଡେ ଅଟକିଛି; ଛାତରେ କପ ଅଟକିଛି ।)

୯ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବାଧା ହୋଇ ରହିବା—

9. To be detained at a place

(ଯଥା—ମୋ ମକଦ୍ଦମାର ଫଇସଲ ନ ହେବାରୁ, ମୁଁ ଏଠାରେ ରହି କନ ଅଟକିଗଲି ।)

୧୦ । କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅଶକ୍ତ ହେବା; ଅବଶ୍ୟ ହେବା—

10. To become stiff; to be incapable of action.

ଝଟି କର ଅବା ଲଢ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତୁ, ଅଟକି ରହିଲ ପାଣି ।

କବସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଟକେଇବା—ଦେ. କି—ଅଟକାଇବା (ଦେଖ)

Aṭakeibā Aṭakāibā (See)

ପତ, ଧନ, ଦାସ, ସୁତ, ଭାଇ, ବନ୍ଧୁ କେହି ଅଟକେଇ ରଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସମ୍ପର୍କ—ଲଳାବତୀ ୨୨ ।

ଅଟକା—ଦେ. ବି—ହାତର ପ୍ରସାରିତ ମୁଠା (ଏକ ଆଡ଼େ ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠି ଓ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ବାକି ବା ମଝି ଆଙ୍ଗୁଠିଦ୍ୱାରା ପରିବେଷିତ ସ୍ଥାନ) ମଧ୍ୟରେ ଯେତେକ ଆନଗଛ ବା ଘାସ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସେହି ପରିମାଣ—So much paddy plants or grass as can be held by the extended thumb and middle fingers.

[ଦ୍ର—ଧାନ କଟାକମାନେ ଦାଆଦ୍ୱାରା ପୁଣ୍ୟାଏ ପୁଣ୍ୟାଏ ଧାନ ଗଛ କାଟି ମୁଠାରେ ଧରୁଥାଆନ୍ତି । ଏପରି ଧାନ ଧରୁ ଯେତେବେଳେ

ଅଟକାଏ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଚୁଇଁରେ ଥୋଇ ଦିଅନ୍ତି; ପୁଣି ଧାନ କାଟିବାରେ ଲାଗନ୍ତି ।]

ଅଟକା—ଦେ. ବି—ଅଟକା (ଦେଖ)

Aṭangā Aṭānkā (See)

ଅଟକାଲିଶ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂସ୍କୃତବାଚକ; ସ. ଅଟ୍ଟାଚ୍ଛାରିଶ୍ଚ)—

Aṭachālīśa ଚାଲିଶ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଅଠ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ୪୮—
ଆଟ୍ଟାଚ୍ଛାରିଶ
Forty-eight.

ଅଟତାଲିସ,

ଅଟତାଲିସ

ଅଟଜଟ—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଅସମ୍ଭବ ବାକ୍ୟ; ପ୍ରଳାପ—

Aṭajata 1 Raving; incoherent speech.

ଆବୋଲିଆବୋଲି ୨ । ଅମୂଳକ ଅପବାଦ—

2. Unfounded aspersion; defamation.

୩ । ଅଜଟ ବା ଅବୁଝା କଥା; ଜଗର—

3. Importunity, unreasonable words.

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅଜଟ (ଦେଖ)

1. Ajata (See)

୨ । ଅସମ୍ଭବ (ବାକ୍ୟ)—2 Incoherent (Speech).

ଅଟଜଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ରେ—୧ । ଅଜଟିଆ; ଏକଜଟିଆ—

Aṭajatiā 1. Obstinate.

(ଅଟଜଟେଇ—ଶ୍ରେ) ୨ । ଅନ୍ୟ ନାମରେ ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ ରଚନାକାରୀ—

2. Spreading unfounded aspersions or scandal against a person.

ଅଟତିରିଶ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ସ. ଅଷ୍ଟାଦ୍ୱିଶ୍ଚ)

Aṭatirīśa ଚାରିଶଠାରୁ ଅଠ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ୩୮—

ଆଟ୍ଟିରିଶ

Thirty-eight.

ଅଟତୀଥ; ଅଟତୀଥ

ଅଟନ—ସ. ବି. (ଅଟ ଧାତୁ + ଉଚ୍ଚ. ଅନ)—

Aṭana ୧ । ଗମନ—1. Going

ଧୀରେ ପ୍ରଭାତରେ ହରି ଶୟନ ଅଟନେ,

ବହୁତ ଦୂର ସ୍ଥିତି କର ବନ୍ଧେପଣେ । ଅଭିମନ୍ୟୁ—ବଦନ୍ତବ୍ରାହ୍ମଣ ।

୨ । ଗମନ—2. Walking.

୩ । ପରିଭ୍ରମଣ—3. Travelling.

୪ । ଚଳନ; ଗତି—4. Movement; motion.

୫ । ବିଚରଣ—5. Wandering; roaming about.

ଅଟନି—ସ. ବି. (ଅଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅନ)—

Aṭani ଧନୁଶୋଷ; ଧନୁର ଅଗ୍ର—

The ends or horns of a bow.

ଅଟନି—ସଂ. ବି. (ଅଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅନ)—ଅଟନି (ଦେଖ)

Aṭani Aṭani (See)

ଅଟପା—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅଟପିଆ, ଅସୁବିଧାନକ—

Aṭapa

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚିତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟଥା' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱୀନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

1. Awkward; inconvenient (thing or matter).

୨ । ଅସଙ୍ଗତ—2. Irrelevant.

୩ । ଅସମ୍ଭବ—3. Improbable.

୪ । ବେଆଡ଼ା; ଅନୁଚିତ—4. Improper; irregular.

ଗ୍ରା. ବିଶ. (ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.)—୧ । ଅଖାଡ଼ୁଆ—

1. Awkward (person).

୨ । ଅବାରିଆ—2. Unmethodical; irregular.

ଅଟାବି—ସଂ. ବି. (ଅଟ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅବ)—

Aṭabi ଅରଣ୍ୟ, ବନ—Forest; woods.

ଅଟାବି—ସଂ. ବି. (ଅଟ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅବ)—ଅଟାବି (ଦେଖ)

Aṭabi Aṭabi (See)

ଅଟାମାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ (ଶାନର୍))—

Atamāna ୧ । ଗମନଶୀଳ; ଗତିବିଶିଷ୍ଟ—1. Moving.

(ଅଟମାନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଭ୍ରମଣ କରୁଥିବା—

2. Travelling; walking; roaming.

ଅଟରପଟର—ଗ୍ରା. ବିଶ.—୧ । ଗୋଲମାଲିଆ—

Atarapaṭara 1. Muddled; confused.

ଆବୋଳତାବୋଳ ୨ । ଅସମ୍ଭବ (କଥା)—2. Incoherent.

ଅଭ୍ରମ୍ଭଗ୍ରସ୍ତ; ୩ । ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଖସିଯିବା; ଅସ୍ଥିର—

ଅସ୍ଥାବସ୍ଥାବ 3. Unstable; slipping away from one place to another

ଗ୍ରା. ବି.—୧ । ଅସମ୍ଭବ କଥା; ପ୍ରଳାପ—

1. Incoherent talk; raving.

୨ । ଗୋଲମାଲିଆ କଥା—2. Muddle.

ଅଟର—ଦେ. ବି. (ନାମ)— ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଖୋରଧା ସବ୍-ଡିଭିଜନର

Aṭari ଗୋଟିଏ ଉଷ୍ଣପ୍ରସ୍ରବଣ (ଏଠାରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ମକର ବା ମାଘ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ମହାମେଳା ହୁଏ)—

Name of a hot-spring in the Khurda Sub-division of the district of Puri.

ଅଟରୁଷ—ସଂ. ବି—ବାସଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Atarūsha Bāsaṅga (See)

ଅଟରୁଷକ—ସଂ. ବି—ବାସଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Atarūshaka Bāsaṅga (See)

ଅଟା—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Atala ୧ । ଯାହା ଟଳେ ନାହିଁ; ଅଚଳ; ସ୍ଥିର; ଦୃଢ଼—
(ଅଟା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1 Fixed; steady.

୨ । ଅଚଳ—2. Immovable.

୩ । ପ୍ରସ୍ଥାପ—3. Permanent.

୪ । ନିଶ୍ଚିତ—4. Resolute; determined.

୫ । ସେ ଯେ ନାହିଁ—5. Unwavering.

ଅଟାଟାଟା—ଗ୍ରା. ବିଶ.—୧ । ଟଳମଟଳ; ଯାହା ଟଳଟଳ ହେଉଥାଏ—

Aṭaṭaṭa 1. Tottering; reeling

ଟଳଟଳ ୨ । ଯାହା ସ୍ଥିର ଭାବରେ ଭୂମିରେ ରହି ନ ପାରେ—

ଅଟାଟା 2 Unstable

୩ । ଅସ୍ଥିର—3. Unsteady; fickle

୪ । ପଡ଼ିଯିବାର—4. Threatening to fall down.

ଅଟାଟାଟା—ଗ୍ରା. ବିଶ.—ଅଟାଟାଟା (ଦେଖ)

Aṭaṭaṭi Aṭaṭaṭa (See)

ଅଟାପ୍ରତିଜ୍ଞ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଟଳ + ପ୍ରତିଜ୍ଞ)—

Atalapratijñā ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ; ଯେ ନିଜର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବଦଳାଏ
(ଅଟଳପ୍ରତିଜ୍ଞ—ସ୍ତ୍ରୀ) ନାହିଁ—Resolute; firm.

ଅଟାପ୍ରତିଜ୍ଞ—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଟଳପ୍ରତିଜ୍ଞ + ଅ)—

Atalapratijñā ଅଟଳପ୍ରତିଜ୍ଞର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Feminine of Atalapratijñā.

ସ. ବି.—(କର୍ମଧା)—ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞ—Firm resolve.

ଅଟାବଚନ—ସ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଟଳ + ବଚନ)—

Atalabachana ଅଲଭ୍ୟ ବାକ୍ୟ ବା ଅଙ୍ଗୀକାର—
Inviolable promise.

ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଟଳ + ବଚନ)—

(ଅଟଳବଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ଯାହାର ବାକ୍ୟ ସେ ନିଜେ ଲଘେ ନାହିଁ—
True to one's promise.

ଅଟାମାଟା—ଗ୍ରା. ବିଶ.—ଅଟାମାଟା (ଦେଖ)

Atalamataṭa Aṭamataṭa (See)

ଅଟାଶତି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ସ. ଅଷ୍ଟଶତ)—

Atashati ଷାଠିଏରୁ ଅଠ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା; ୬୮—
ଆଟିଶତି Sixty-eight; 68

ଅଟାଶତ

ଅଟାଶତି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ.—ଅଟାଶତି (ଦେଖ)

Atashathi Atashathi (See)

ଅଟା—ଦେ. ବି.—୧ । (ସଂ. ଅଟ = ଖାଦ୍ୟ)—

Ata ଶସ୍ୟର ଚୂର୍ଣ୍ଣ—1 Powdered corn; flour
ଆଟା ଅଟା ଚିଲିକା ଚଳ ଚଳ—ଚଳ ।

ଆଟା. ୨ । ଗହମର ଚୂର୍ଣ୍ଣ—2. Wheat flour

[ଦ୍ର.—ଗହମକୁ ଚକରେ ଚୂରିଲେ ଯେଉଁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ, ତାକୁ ସାଧାରଣତଃ ଅଟା ବୋଲାଯାଏ । ଅଟାକୁ ଚୂରିଣିରେ ଚଲାଇଲେ ଯେଉଁ ସୁସ୍ଥ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ, ତାକୁ ମଇଦା ବୋଲାଯାଏ; ଯେଉଁ ଗହମ ଖୁବ୍ ବାହାରେ ତାକୁ ସୁଜା ବୋଲାଯାଏ ଓ ଯେଉଁ କାଣ୍ଡିଆ କୁ ଶୁଖା ବାହାରେ, ତାକୁ ଗୁଣ୍ଡି ବୋଲାଯାଏ ।]

୩ । ଚିଆଁ ଚଉଆ; ଘରେ ଥିବା ଦେଇ ମିଶା ମାଛକୁ ଉପଦ୍ରବ ନିକାରଣ୍ୟ କରାଯାଉଥିବା କମ୍ପା । ଉତ୍କଳରେ ପିକା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଖାଇବା, ଘାସ ଲଗାଇବା ଆଦି କାମ ପାଇଁ ଅଗ୍ନି ସଂରକ୍ଷଣାର୍ଥ ବେଣୀ ପରି ମୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା କୁଟା ବା ନଡ଼ା (ବ. ବଡ଼)—3. Plaited straw used for preserving fire and for fumigation.

୪ । ଅଟକା (ଦେଖ)—Atarikā (See)

ଅଟାଇ—ଦେ. ବି—ଅଟେଇ (ଦେଖ)

Atāi Atei (See)

ଅଟାକଲ—ଦେ. ବି—ଗହମ ଆଦି ଶସ୍ୟକୁ ଚୁରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କଲ—
Atākala Flour-mill.

ଆଟାକଲ
ଆଟାକଲ

ଅଟାଚାଲ—ଦେ. ବି—ଚୁର ହେବା ଅଟାକୁ ଛଣି ତହିଁରୁ ମଇଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚାଲୁଣି—
Atāchala A flour-sieve.

ଅଟାପେଷା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଟ୍ଟ + ପେଷଣ)—

Atāpeshā ଗହମକୁ ଚକରେ ଚୁରିବା କର୍ମ—

ଆଟାପିଷା Act of grinding corn for flour.

ଆଟାପିଷକ

[ଦ୍ର—ଅଟା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଗହମ ଆଦି ପେଷାଯାଏ; ଗହମ ପେଷା ହୋଇ ଅଟା ହୁଏ; ଅଟାଏବ ଅଟା ପେଷା ହୁଏ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଭାଷାରେ ଏପରି ବ୍ୟବହାର ଅନେକ ମିଳେ । ଯଥା—ଖଇ ଭଜିବା; ସୁରୁକ ଲୁଟିବା ।]

ଅଟାପେଷାଳି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଓ ଶ୍ଚ) (ସଂ. ଅଟ୍ଟ + ପେଷଣ)—

Atāpeshālī ଯେ ଗହମକୁ ଚୁରି ଅଟା କରେ —

ଆଟାପେଷା (ମୁ) (a person) who grinds corn for
ଆଟାପେଷାନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) flour.

ପସନହାରି

ଅଟାଳି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଟ୍ଟାଳିକା)—ଅଟ୍ଟାଳିକା (ଦେଖ)

Atālī

Atālikā (See)

ଅଟାଳି

ଅଟାଳି; ଅଟାଳା

ଅଟିଲ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ବୃକ୍ତ ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ; ଏଥିର

Atila

ଗଣ୍ଡିର ବେଗ ୪୫ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏ—

A wild tree; Machilus villosa
(Haines)

ଅଟୁଟ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି. (ଭୁଲ. ହ. ଅଟୁଟ)—

Atut ୧ । ଅଟୁଟ; ଯାହା ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ନାହିଁ—

1 Unbreakable.

୨ । ଅକ୍ଷୟ—2. Undecaying.

ଅଟେଇ—ଦେ. ବି. (ତା. ଅଡେଇ = ଘେରାଇବା; ବେଢ଼ାଇବା)—

Atei ୧ । ଗୋରୁ, ବାହୁରି, ଛେଳି ଆଦିକୁ ରଖିବା ପାଇଁ ବାଡ଼ି-
ଧୋଆଡ଼ ଘେରୁ ଛେଟ ପ୍ରାନ୍ତ—1. A crib; a small
ଶୋର; ଅଡ଼ାଡ଼ enclosure for keeping cattle, calves
and sheep.

୨ । ଶସ୍ୟ ସଞ୍ଚୟ ପ୍ରାନ୍ତ; ଅମାର—2. Granary.

୩ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଧାନ ୫୭ ଗାଡ଼ି ରହିବା
ଭଳି ବଡ଼ କୋଡ଼ମେଇ—

3. A big wickerwork; reservoir for
storing paddy.

ଅଟୋ—ବୈଦେ. ବି. (ଫ୍ରେଞ୍ଚ—ଅଟୋ)—

Ato

ଅଟର—Attar; otto.

ଅଟୋ

ଅଟୋ

ଅଟୋଡିରୋଜ—ବୈଦେ. (ଫ୍ରେଞ୍ଚ)—

Ato di roj

ଗୋଲ୍‌ସ ଅଟର—

ଅଟୋଡିରୋଜ୍

Otto de rose;

ଅଟୋଡିରୋଜ୍

The otto of roses.

ଅଟ (ଧାତୁ)—ସଂ. ୧ । ଅନାଦର କରିବା —

Atta (root)

1. To slight; to disregard.

୨ । ଉପହାସ କରିବା—2 To deride.

ଅଟ—ସଂ. ବି. (ଅଟ୍ଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ, ଯାହା ସାଧାରଣ ଗୁଡ଼କୁ

Atta

ଉପହାସ କରେ)—

୧ । ଅଟ୍ଟାଳିକା; ପ୍ରାସାଦ; ବଡ଼ କୋଠା—

1. Mansion; palatial building.

୨ । କୋଠାର ଉପର ମାହାଲରେ ଥିବା ଘର—

2. A room in the upper storey of a
building.

୩ । ଦୁକ୍ତ; ଦାଟ—3 Market; mart

୪ । ସବୁ ସୁତାଲୁଣୀ—4 Fine linen cloth (Apte).

୫ । ଭାତ; ପକ୍କାନ୍ନ—5. Boiled rice (M. W.)

୬ । ଧୃଷ୍ଟତା—6. Overbearing conduct.

(M. W.).

ସଂ. ବି. (ଦ୍ରାସ୍ୟ ପୁରାଣେ ଯୁକ୍ତ)—

୧ । ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ—1. Loud.

୨ । ନିୟତ—2 Frequent.

୩ । ଶୁଷ୍କ—3 Dry (Apte)

ଅଟକ—ସଂ. ବି. (ଅଟ୍ଟ + କ)—କୋଠାର ଉପର ଭାଗରେ ଥିବା

Attaka କୋଠର—An apartment on the roof.

... a watch-tower (M. W.)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅଠର ପୁରୀରେ ପ୍ରତିଦିନ ୧ ଚଢ଼ି ଅକ୍ଷର ଓ ମାଣୀ ଏବଂ ୧ ଚଢ଼ି ଅକ୍ଷର ଓ ମାଣୀ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଠର ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାଣୀକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚଢ଼ିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାଣୀକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଖୋଜିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବଥ' ଦେଖିବେ; 'ଆଣି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଣି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

ଅକ୍ଷର (ଇତ୍ୟାଦି)—ସଂ. ବି. ଓ. ବିଶ. (ଅକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ; ନିପାତନ)—

Atṭaṭṭa (etc.) ଅକ୍ଷ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Atṭa (etc.) (-See)

ଅକ୍ଷହାସ—ସଂ. ବି. ଅକ୍ଷହାସ (ଦେଖ)

Atṭaṭṭahāsa Atṭahāsa (See)

ଅକ୍ଷହାସ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷହାସ)—ଅକ୍ଷହାସ (ଦେଖ)

Atṭahāsa Atṭahāsa (See)

ଅଠହାସ

ସାଧାରଣ କରଣ ସମସ୍ତେ ପ୍ରଶଂସା

କହକହା

ମୃଦୁରେ କରୁ ବୋଲି କଲେ ଅକ୍ଷହାସ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଅକ୍ଷହାସ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅକ୍ଷ + ହାସ)—

Atṭahāsa ୧ । ଉଚ୍ଚହାସ; ଠୋଠୋ ହସ—

1 Loud ringing laughter.

୨ । ବିକଟ ହାସ—2. Immoderate laughter; horse laugh, harsh boisterous laugh.

୩ । ଉପହାସକାଞ୍ଚି ହସ—

3 Sneer; derisive laughter.

ଏଣୁ ମୁଁ କହୁଛୁ ତୁମ୍ଭକୁ ମାର ସଖା

ଥୋଇ ମହାଦେବେ କରବି ଅକ୍ଷହାସ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, କର୍ଣ୍ଣ ।

ଅକ୍ଷହାସୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅକ୍ଷ + ହାସ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ଇନ୍;)

Atṭahāsi ଅକ୍ଷହାସିନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ବିକଟ ହାସକାରୀ—

(ଅକ୍ଷହାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Laughing loudly; grinning.

୨ । ଉପହାସକାଞ୍ଚି ହାସକାରୀ—2. Sneering.

ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଭାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟ କାଳରେ ଏ ଅକ୍ଷହାସ କରୁଥିବାରୁ)—
ଶିବ; ମହାଦେବ— The good Śiba.

ଅକ୍ଷହାସ୍ୟ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅକ୍ଷ + ହାସ୍ୟ)—ଅକ୍ଷହାସ (ଦେଖ)

Atṭahāsyā Atṭahāsa (See)

ଅଟାଳ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷ + ଥାଳ)—ଅଟାଳିକା (ଦେଖ)

Atṭāla Atṭālikā (See)

ଅଟାଳକ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷାଳ + ଶାଢ଼ି. କ)—ଅଟାଳିକା (ଦେଖ)

Atṭālikā Atṭālikā (See)

ଅଟାଳି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଟାଳ)—ଅଟାଳିକା (ଦେଖ)

Atṭāli Atṭālikā (See)

ଅଟାଳ

ବାକ ସେ ପୁର ଅଟାଳିକାରେ ବଞ୍ଚିବାବତ ।

ମହଲ

ହୁଏ ଦେବତାଙ୍କର ରହଣୀ ଘର । କର୍ଣ୍ଣସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର କଳା ।

ଅଟାଳିକା—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷାଳ + କ + ଥା)—

Atṭālikā ୧ । ପ୍ରସ୍ତର ବା ଇଟ୍ଟାକାଦି ନିର୍ମିତ ପ୍ରାସାଦ; କୋଠା—

1. Mansion.

୨ । ରାଜପ୍ରାସାଦ—2. Palace.

ଅଟାଳିକାକର—ସଂ. ବି. (ଅଟାଳିକା + କର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

Atṭālikakara ୧ । ଗଡ଼ଜାତ—1. A maso

୨ । ମାତ ସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ—

2. A low caste of mixed descent

ଅଟାଳି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଟାଳ)—ଅଟାଳିକା (ଦେଖ)

Atṭāli Atṭālikā (See)

ସେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କେ ପ୍ରାସାଦ ଅଟାଳି ।

ପ୍ରାଚୀନ ପାଣ୍ଡବ କବିଅଶ୍ୱ ଜଳା । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, କର୍ଣ୍ଣ ।

ଅଟା—ସଂ. ବି. (ଅଟ ଧାତୁ + ଭବ. ଯ + ଥା)—

Atya ଅଟନ; ପର୍ଯ୍ୟଟନ; ଭ୍ରମଣ—Travel; walk; wandering.

ଅଟ୍ଟି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଅଟ୍ଟି (ଦେଖ)

Atṭi Atṭi (See)

ଅଠହର—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଠ୍ଠିର)—୧ । ଅଠ୍ଠିର—

Aṭhaura 1 Restless, unsteady; not fixed.

ଅଜାହି ୨ । ଅନିଶ୍ଚିତ 2. Unsettled; unascertained.

ଅସ୍ଥିର ୩ । ଭ୍ରମଣଶୀଳ—3 Wandering; vagrant.

ଅଠହାଳିଶ—ଦେ. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଠ୍ଠାଚାର୍ଯ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର)—ଅଠହାଳିଶ (ଦେଖ)

Aṭhachālīśa Aṭhachālīśa (See)

ଅଠହାଳିଶ—ଦେ. ବି. ଓ. ବିଶ.—ଅଠହାଳିଶ (ଦେଖ)

Aṭhachālīśi Aṭhachālīśa (See)

ଅଠଶ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅସମ୍ମତ—1. Unsymmetrical.

Aṭhāna ୨ । ଅସୁନ୍ଦର—2. Ungraceful; unseemly.

ଅଠତରିଶ—ଦେ. ବି. ଓ. ବିଶ.—ଅଠତରିଶ (ଦେଖ)

Aṭhatirīśa Aṭhatirīśa (See)

ଅଠତରିଶ—ଦେ. ବି. ଓ. ବିଶ.—ଅଠତରିଶ (ଦେଖ)

Aṭhatirīśi Aṭhatirīśa (See)

ବହୁଦଳ ଅଠତରିଶଗୋଟି କାଣ

ବଳ ଅଠମନ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ହଲାଇଲେ ମୁଣ୍ଡ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, ଭୀଷ୍ମ ।

ଅଠବିଶ—ଦେ. ବି. ଓ. ବିଶ.—ଅଠବିଶ (ଦେଖ)

Aṭhaviśa Aṭhaviśa (See)

ଅଠବିଶ—ଦେ. ବି. ଓ. ବିଶ.—ଅଠବିଶ (ଦେଖ)

Aṭhaviśi Aṭhaviśa (See)

ଅଠର—ଦେ. ବି. ଓ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଠ୍ଠାବାରକ) (ସଂ. ଅଠ୍ଠାବାରକ ପ୍ରା. ଅଠ୍ଠାବାରକ)

Aṭhara ଦଶ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅଠ ଅଧକ. ୧୮—Eighteen.

ଆଠାର ଦେ. ବି.—ପଶାଣେଲର ୩ଟି କାଠିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ୨ ଚକ୍ଷୁ

ଅଠାରହ କରି ପଡ଼ିବା ପଡ଼ି—A throw of dice

in which the 3 dice turn up 6

points each.

ଅଠର ଗଡ଼ଜାତ—ଦେ. ବି.—୧ । ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା

Aṭhara gāṛḍajāta ଅଠରଗୋଟି ଗଡ଼ ବା ଗଡ଼ଜାତ ସମଷ୍ଟି—

1. A cluster of eighteen

native states within ancient

Ordisha

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଡ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଞ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଦ୍

[ଦ୍ର—ଏହି ଅଠରଟ ରାଜ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ବର ବା ସମ୍ବଲପୁର ଛବିପତି ରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନ ଥିଲା; ଏ ଅଠର ଗଡ଼ଜାତର ନାମ—୧ ଗୁରୁଗଡ଼, ୨ ସାରଙ୍ଗଗଡ଼, ୩ ପାଟଣା, ୪ ସୋନପୁର, ୫ ରେଡ଼ାଖୋଲ, ୬ ବାମଗୁଡ଼ା, ୭ ବଉଦ, ୮ ଗାଙ୍ଗପୁର, ୯ ବଣାଇ, ୧୦ ଶକ୍ତି, ୧୧ ବେଳୁନୁଆଗଡ଼, ୧୨ ଖଡ଼ୀଆଲ, ୧୩ ଫୁଲହର, ୧୪ ବୋଡ଼ା-ସମ୍ବର, ୧୫ ସମ୍ବଲପୁର, ୧୬ ଚନ୍ଦ୍ରପୁର, ୧୭ ଅଠମଣ୍ଡିକ ଓ ୧୮ ବରଗଡ଼—ସର ରବିର୍ଦ୍ଧ ଟେମ୍ପଲଙ୍କ ରପୋର୍ଟ ଓ ରାଜାଲଦାସ ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସ, ୨ୟ ଭାଗ । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତ ଏବଂ କେତେକ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଗଡ଼ଜାତ ।]

୨ । ଇଂରାଜମାନେ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିକାର କରିବା ପରେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଜ୍ଜ କରିଥିବା ଅଠରଟ ରାଜ୍ୟ—2 A cluster of eighteen native states which became feudatory states under the British Government when they came to possess Ordisā

[ଦ୍ର—୧ ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ୨ କେନ୍ଦୁଝର, ୩ ତେଜାନାଲ, ୪ ବଉଦ, ୫ ଶଶିପଡ଼ା, ୬ ଦଶପଲ୍ଲୀ, ୭ ନୁଆଗଡ଼, ୮ ଡାଲବେର, ୯ ନାଲଗିରି, ୧୦ ହିନ୍ଦୋଲ, ୧୧ ଅଠମଣ୍ଡିକ, ୧୨ ରଣପୁର, ୧୩ ନରସିଂହପୁର, ୧୪ ଅଠଗଡ଼, ୧୫ ପାଲଲହଡ଼ା, ୧୬ ବଡ଼ାମା, ୧୭ ଭଗିରଥ ଓ ୧୮ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖାସ ହୋଇଥିବା ଅନୁଗୁଳ ।]

ଅଠରନଳା—ଦେ. ବି—୧ । ଯେଉଁ ପୋଲରେ ୧୮ଟି ଫୁକାର ଥାଏ—
Aṭharanaḷā 1. A bridge of eighteen spans.

୨ । (ନାମ) ପୁରୀଠାରୁ ୧ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଜଗନ୍ନାଥ-ସଡ଼କରେ ଥିବା ଅଠଫୁକାରଯୁକ୍ତ ପୋଲ—

2. Name of an eighteen spanned bridge on the Grand Trunk Road one mile from Puri.

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶାର ରାଜା ମହାଙ୍କେଶ୍ୱରୀ (ଖ୍ରୀ ୧୭୫୦ ଠାରୁ ୧୮୫୦) ମଧୁପୁର ନଦୀ (ଯହିଁର ତାଳ ନାମ ହୁକୁହୁଳିଆ ବା ମଙ୍ଗଳା ନଦୀ) ଉପରେ ଏ ପୋଲ ନିର୍ମାଣ କରାଇଥିଲେ । ଏ ପୋଲରେ ୧୮ଟି ଫୁକାର ଥିଲା । ଏ ଫୁକାରମାନ ଶିଳାଶକାମ ନ ହୋଇ ପଥରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲହଡ଼ିମୁଦ କରାଯାଇ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍କଳୀୟ କାରିଗରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାମ ଯେ ସହସ୍ରାଧିକ ବର୍ଷ ରହି ପାରେ, ଅଠରନଳା ତହିଁର ନିଦର୍ଶନ ଅଟେ ।]

ଅଠରନଳା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ବସିବା—ଦେ. ପ୍ରବଚନ—
Aṭharanaḷā saṅge (ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କପକ୍ଷରେ)
saṅgāta basibā

ଅଠରଟ ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରିବା, ଅଠରଟ ସନ୍ତାନ ସନ୍ତୁଳର ମାତା ହେବା—To be the mother of eighteen children; to give birth to eighteen children.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଭାଗ୍ୟବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଠରଟ ସନ୍ତାନର ଜନନୀ ହୁଅନ୍ତି, ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ପୁରୀ ଆସି ଅଠରନଳା ପୋଲ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଉକ୍ତ ପୋଲକୁ କିଛି ମହାପ୍ରସାଦ ଅର୍ପଣ କରି ଅଠରନଳା ସଙ୍ଗେ 'ସଙ୍ଗାତ' ବସନ୍ତି । ବାଲେଶ୍ୱରର ଉତ୍ତର ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଅଠର ସନ୍ତାନର ଜନନୀ ପୁରୀକୁ ଆସି ଅଠରନଳା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ବସିବା କଥା ଲେଖକଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଜଣା ଅଛି ।]

ଅଠର ରାଜବଂଶ—ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଆ ମହାଭାରତପ୍ରଣେତା ଶ୍ରୀମୁଖି Athara rājabanśa ସାରଳାଦାସଙ୍କ ଲିଖିତ ଭାରତର ଅଠରଟ ପ୍ରାଚୀନ ରାଜବଂଶ—Eighteen royal families of ancient India mentioned by the Ordisā poet Sārālā Dāsa in his Mahā-bhārata.

[ଯଥା—ସୂର୍ଯ୍ୟ; ସୋମ ବା ଚନ୍ଦ୍ର; ଭୋଜ; ଅନ୍ନକ; ପଣ୍ଡିତ; କୁରୁ; କେଶରୀ; ବିଷ୍ଣୁ; ହରିହର; କଣ୍ୟାପ; ଅଙ୍ଗିରା; ମଧୁକ; ପାରେଶ୍ୱର; ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶ; କୌଶିକ; କନ୍ୟା; ମଙ୍ଗାର ।]

ଅଠଶଠି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଷ୍ଟଶଠି (ଦେଖ)

Aṭhashaṭhi Aṭashathi (See)

ଅଠସ୍ତର—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) (ସଂ. ଅଷ୍ଟସପ୍ତ)—
Aṭhastari ସତୁରରୁ ଅଠ ଅଧିକ; ୭୮—

ଆଠାତ୍ତର
ଅଠହଟ୍ଟର
Seventy-eight.

ଅଠା—ଦେ. ବି. ୧ । (ସଂ. ଅଷ୍ଟ =ଫଳର ଟାଣୁଆ ମଞ୍ଜି)—

Aṭhā ଯେଉଁ ନାଳୁଆ ତରଳ ବସ୍ତୁଦ୍ୱାରା ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ
ଆଠା ଯୋଡ଼ି ହୁଏ—1. Gum; sticking plaster;
ଆଠା glutinous substance.

୨ । ବୃକ୍ଷାଦିରୁ ବାହାରିବା ଘନ ନିର୍ଯ୍ୟାସ—

2. Thick sticky juice from trees.

(ଯଥା—ବର ଅଠା; ସଜନା ଅଠା; ସିଝୁ ଅଠା ।)

୩ । ଯେଉଁ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଶୁଖିଗଲେ ଲାଗି ରହେ—

3. Any liquid which has a tendency to stick when dry.

୪ । କେଳାମାନେ ପକ୍ଷୀ ଧରିବାପାଇଁ ବାଉଁଶକାଠି ଅଗରେ ବୋଳିଥିବା ନାଳୁଆ ବସ୍ତୁ—1. Bird-lime.

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଅପବାଦ; କଳଙ୍କ; ଦୁର୍ନାମ—

5 Scandal; imputation which compromises one's good name.

ବଣାଇଲ ସୁରତମିଠା, ଲଗାଇଲ କଳଙ୍କ ଅଠା—ପ୍ରାଚୀନ ସଙ୍ଗୀତ ।

୬ । (ସଂ. ଅଷ୍ଟ) ତାସ ବା ଗଞ୍ଜପାରେ ଅଠ ବିନ୍ଦୁ ଥିବା ସାର—

6. Playing card having eight points on it.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୂଜିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ୧ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବସ୍ତୁତ୍ବ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଲୋ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଲୋ’ ଗୋଳିବ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

କ୍ରି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଷ୍ଟ) ଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāñ (See)

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବିଶ. ୧ । ଅଠାଲିଆ, ଅଠା ପରି ଲାଗିଯାଉଥିବା—

Aṭhāathā 1 Gummy; sticking

ଆଠାଆଠା ୨ । ଅଠାୟୁକ୍ତ—2. Smeared with gum

ଅଠାଅଠା

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) (ସଂ. ଅଷ୍ଟାଶୀତି)

Aṭhāāsī ପ୍ରା: ଅଷ୍ଟାଶୀତି—ଅଶୀ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଅଠ ଅଧିକ; ୮୮—

ଅଷ୍ଟାଶୀ Eighty-eight.

ଅଠାଅଠା

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) (ସଂ. ଅଷ୍ଟାବିଂଶ)—

Aṭhāisa କୋଡିଏରୁ ଅଠ ଅଧିକ; ୨୮—

ଆଠାଅଠା Twenty eight.

ଅଠାଅଠା

ଅଠାଅଠାଶହ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) (ସଂ. ଅଷ୍ଟା-

Aṭhāīsāśah ବିଂଶୋତ୍ତର ଶହ)—ଏକଶହ ଅଠାଅଠାଶ; ୧୨୮—

One hundred and twenty-eight.

ଷୋଳ ଅଠା ଅଠାଅଠାଶହ ପଣ ଅଠ ବାହାଣ—ପଣିକିଆ ।

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāīsī Aṭhāīsā (See)

ଅଠା—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଷ୍ଟ)—ଅଷ୍ଟା; (କୌଣସି ଗୁଣି)

Aṭhāñ ୮ ସଂଖ୍ୟାରେ ଗୁଣିତ ହେଲେ—

ଆଠେ Into eight; multiplied by 8

ପାଞ୍ଚ ଅଠା ଗୁଣି ପଣ ଦୁଇ ବାହାଣ ଅଠ ପଣ—ପଣିକିଆ ।

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāñlau Aṭhāñau (See)

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāñlabe Aṭhāñau (See)

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāñloi Aṭhāñau (See)

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ୧ । କେଳାମାନେ ପକ୍ଷୀ ଧରିବାପାଇଁ ନଳ ଅଗରେ

Aṭhākāṭhi ଯୋଡିବା ଅଠାୟୁକ୍ତ କାଠି—

ଆଠାକାଠି, ଆଠାକାଠି 1. A bird-twig; a reed

କଞ୍ଚାଳା କାଞ୍ଚା smeared with bird-lime

attached to the end of a telescopic series of sticks (fitted to the end of each other) used by birdcatchers to catch birds by entangling them.

ବିକଳର ସମ୍ବନ୍ଧେ ପାଦେଇ ପଡ଼ିବ

ବିକଳ ପକ୍ଷୀ ଅଠାଅଠା ସେ ହୋଇବ । ବୁଝିବୁ ମହାଭରତ ସଭା ।

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. 2. Conspiracy; danger; snare.

(ଯଥା—ସେ ମୋତେ ଅଠାଅଠାରେ ପକାଇ ଦେଲା ।)

[ଦ୍ର—କେଳାମାନେ ପକ୍ଷୀ ଶିକାର କରିବାକୁ ଯେଉଁ ‘ନଳ’ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି, ସେ ନଳର ଅଗ୍ରମାନକୁ ଅନ୍ୟ ନଳର ମୂଳରେ ଥିବା ଛୁଦ୍ରେ ପୁରାଇ ଯୋଡିଲେ, ନଳମାନ ୨୦।୨୫ ହାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ିଯାଏ । ସବୁ ଉପରେ ଥିବା ନଳର ଅଗରେ ମୁନିଆ କେଞ୍ଚା ଥାଏ, କମ୍ପା ଅଠାଅଠା ଥାଏ । କେଳା ଗଛ ତଳେ ଲୁଚି ଠିଆ ହୋଇ, ପକ୍ଷୀ ବସିଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ପକ୍ଷୀର ପେଟ ତଳକୁ ଲାଗି କରି ସେ ନଳକୁ ଭୁଲି ଦିଏ । କେଞ୍ଚା ପକ୍ଷୀର ପେଟରେ ପଶିଗଲେ ପକ୍ଷୀ ମରିଯାଏ; କିନ୍ତୁ ଅଠାଅଠା ଲାଗିଲେ ପକ୍ଷୀ ଅଠା କାଠିରେ ଲାଗିଯାଏ ଓ ଉଡ଼ି ପଳାଇ ପାରେ ନାହିଁ । କେଳା କ୍ରମେ ନଳମାନକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ହୁଗାଳି ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣେ ଓ ସେଥି ଅଗରେ ଲାଗିଥିବା ପକ୍ଷୀକୁ ଧରେ ।]

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhākāṇḍī Aṭhākāṭhi (See)

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ୧ । ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅବସ୍ଥା; ଅବତର ଅବସ୍ଥା; ମୃତ୍ୟୁର

Aṭhākāṭhik ଅବ୍ୟବହୃତ ପୂର୍ବାବସ୍ଥା—

ସବିଧର ଅବସ୍ଥା 1. Last stage before death; dying condition.

୨ । ମରଣାନ୍ତର ଅବସ୍ଥା—2 Condition sure to end in death.

୩ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରାଶ୍ରୟ ଅବସ୍ଥା—

3. Utterly helpless condition.

୪ । ଶେଷ ମନ୍ଦ ଅବସ୍ଥା—4. Extremely bad

condition

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ସଂ. ଅଷ୍ଟନବତି)—

Aṭhāñau ନବେରୁ ଅଠ ବେଶି; ୯୮—

ଆଠାନବତ୍ତି Ninety-eight.

ଅଠାଅଠା

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāñabe Aṭhāñau (See)

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବିଶ. ଅଠାଅଠା; ଅଠାଅଠା—

Aṭhāñiāñ Ungraceful.

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāñoi Aṭhāñau (See)

ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଅଠାଅଠା ଭାଇ ସେହି ବିନ । ସାରଳା ମହାଭରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāna Aṭhābana (See)

ଅଠାଅଠା ଅବତାରବଳ, ବାଳ ଅଠାଅଠା ବନମାଳା ।

ପ୍ରାଚୀ. ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

ଅଠାଅଠା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଅଠାଅଠା (ଦେଖ)

Aṭhāna Aṭhāñau (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ଷ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଅଠାନବେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଠାଣଭୁ (ଦେଖ)

Aṭhānabe Aṭhāṇau (See)

ଅଠାବ—ଦେ. ବି—ଅଣଠାବ (ଦେଖ)

Aṭhāba Anāṭhāba (See)

ଅଠାବନ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂସ୍ୟାବାଚକ) (ସଂ. ଅଷ୍ଟପଞ୍ଚାଶତ)—

Aṭhābana ପରୁଣରୁ ଅଠ ଅଧିକ; ୫୮—

ଆଟାନ୍ନ Fifty-eight

ଅଟାବନ

ଅଠାବୁଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଣଠାବୁଆ (ଦେଖ)

Aṭhābuā Anāṭhābuā (See)

ଅଠା ବୋଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଅଠା ଲଗାଇବା—

Aṭhā bolibā 1 To smear anything with gum.

ଆଟାଳାଗାନ ୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଦୋଷ ବା କଳଙ୍କ

ମୋଦଳମାନା ଅଭେଦ କରିବା—

2 To lay the blame on a person.

(ଯଥା—ଗାଁ ବାଲ୍ଲ ପଣସ ଖାଲୁ ଭଣ୍ଡାର ମୁଣ୍ଡରେ ଅଠା ବୋଲିବା ନ୍ୟାୟ—ପ୍ରବଚନ ।)

୩ । ଅପବାଦ ଦେବା—

3. To defame or slander a person

ଅଠାଲ—ଦେ. ବିଶ—ଅଠାଲଆ (ଦେଖ)

Aṭhālā Aṭhālīā (See)

ଅଠା ଲଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଠା ବୋଲିବା (ଦେଖ)

Aṭhā lagāibā Aṭhā bolibā (See)

ଅଠାଲବେ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଠାଣଭୁ (ଦେଖ)

Aṭhālabē Aṭhāṇau (See)

ଅଠାଲଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଷ୍ଟି = ଟାକୁଆ, ଫଳର ଟାଣୁଆ ମଞ୍ଜି)—

Aṭhālīā ୧ । ଚଟକଟିଆ—1 Gummy; viscid

ଆଟାଳ, ଆଟାଳ ୨ । ଯାହା ଅଠା ପରି ହାତ ଆଦିରେ ଲଗାଯାଏ—

ମୋଦଦାର, ଲସଲସା 2. Sticking like gum,

ଅଠାଶଟା—ଦେ. ବିଶ—ଅଠାଶଠା (ଦେଖ)

Aṭhāṣaṭhā Aṭhāṣaṭhā (See)

ଅଠାଶଠା—ଦେ. ବିଶ—ଉପର ଠାଉରଥ (କାମ) ; ଯଦି ପୁରକ

Aṭhāṣaṭhā କରା ନ ଯିବା (କାର୍ଯ୍ୟ)—

(work) Done without due care; done negligently.

ଅଠାଶି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଠାଅଶି (ଦେଖ)

Aṭhāṣi Aṭhāṣi (See)

ଅଠାସିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଷ୍ଟ ଓ ମାସ)— ଅଠମସିଆ

Aṭhāṣiā (ସନ୍ତାନ) ; ଯେଉଁ ପିଲା ଗର୍ଭଧାରଣର ୮ ମାସରେ

ଆଟାସିଆ ଜାତ ହୁଅନ୍ତି (ସାଧାରଣତଃ ଏପରି ପିଲା ଦୁର୍ବଳ ଓ

ଅଟବୀକ୍ଷା ଅଳ୍ପାୟୁ ହୁଅନ୍ତି)—

(child) Born in the eighth month of pregnancy

ଅଠାସୁଆ—ଦେ. ବିଶ—ଉତ୍ତମରୂପେ ତଞ୍ଜା ବା ସୁଅଁସ ହୋଇ ନ ଥିବା

Aṭhāsuā (ପଥର ଖଣ୍ଡ)—

(a block of stone) Undressed.

ଅଠିକ୍—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଫା. ଠିକ୍)—

Aṭhik ୧ । ଯାହା ଠିକ୍ ନୁହେଁ; ବେଠିକ୍; ଅସାଧାର୍ଯ୍ୟ—

ବେଠିକ୍ 1 Not right

ବେଠିକ ୨ । ଅଶୁଦ୍ଧ—2 Not correct.

୩ । ଅନୁଚିତ—3. Improper.

ଅଠିକଣା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଫା. ଠିକାଣା)—

Aṭhikanā ୧ । ଅନିଶ୍ଚିତ—1. Unsettled

ବେଠିକାଣା ୨ । ଅନିଶ୍ଚିତ—2. Uncertain.

ବିନାଟିକାଣିକା ୩ । ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହ, ଗୋଲମାଲିଆ; ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ—

3. Confused.

୪ । ଅସ୍ଥିର—4. Fickle.

୫ । ଅଭିଭାବ; ଅସମ୍ମତ, ଅସମ୍ମତ—

5. Ungraceful; unsymmetrical.

୬ । ଅଶୁଦ୍ଧ—6 Unmethodical; unsystematic.

୭ । ଯାହାର ପଥ ମିଳି ନାହିଁ—7. Untraced.

ଅଠିଲ୍—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଭୂର; ଯଥେଷ୍ଟ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି—

Aṭhil 1 More than sufficient; more than enough.

ଅଠିଲ୍ ୨ । ଅତ୍ୟଧିକ; ଅତ୍ୟଧିକ (ଭୋଜନ)—

ଅଠିଲ୍ 2. Too much; excessive

୩ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Full.

୪ । ବଳୁଆ; ମଜବୁତ—4. Strong.

୫ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—5. Fully satisfied.

(ଯଥା—ଆମେ ବିଭା ଘର ଭୋଜା ଖାଇ ଖାଇ ଅଠିଲ୍ ହୋଇଗଲୁଁ ।)

ଅଠିଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟିଲା = ଗୋଲ ପଥର ଖଣ୍ଡ)—

Aṭhila ୧ । କାଚର ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର ଛୋଟ ମାଲାର ଦାନା (ଏହା

ମୁଁତି ବେକରେ ମାଳ କର ଗରବ ଶ୍ରୀମାନେ ପିନ୍ଧନ୍ତି)—

1. Small coloured glass beads

୨ । କାଠର ଛୋଟ ଦାନାସୁକ୍ତ ମାଳ—

2 Small wooden beads.

ଅଠେଇଶ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଠାଈଶ (ଦେଖ)

Aṭheisa Aṭhāisa (See)

ଅଠେଇଶାଶହେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଠାଈଶାଶହେ (ଦେଖ)

Aṭheisāśahe Aṭhāisāśahe (See)

ଅଠେଇଶି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଠାଈଶ (ଦେଖ)

Aṭheisi Aṭhāisa (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚକ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, କେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଂସ୍କୃତ — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଠେଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଅଠିଲ (ଦେଖ)
Aṭhel Aṭhila (See)

ଅଠୌର—ଦେ. ବିଶ—ଅଠଉର (ଦେଖ)
Aṭhaura Aṭhaura (See)

ଅଡ଼ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଚେଷ୍ଟା କରିବା—1 To try.
Ad (root) ୨ । ବ୍ୟାପିବା—2. To pervade.

ଅଡ଼ବାଗି—ଦେ. ବିଶ—ଅଡ଼ମ୍ବାଜ୍ (ଦେଖ)
Aṛdbāgi Aṛdambāj (See)

ଅଡ଼ବାଗିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଡ଼ମ୍ବାଜ୍ (ଦେଖ)
Aṛdbāgiā Aṛdambāj (See)

ଅଡ଼ବାଜ୍—ଦେ. ବିଶ—ଅଡ଼ମ୍ବାଜ୍ (ଦେଖ)
Aṛdbāj Aṛdambāj (See)

ଅଡ଼ବାଜି—ଦେ. ବି—ଅଡ଼ମ୍ବାଜି (ଦେଖ)
Aṛdbāji Aṛdambāji (See)

ଅଡ଼ବାଜିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଡ଼ମ୍ବାଜ୍ (ଦେଖ)
Aṛdbājiā Aṛdambāj (See)

ଅଡ଼ହା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଦାନ୍ତପାଟି—
Aḍhā The gum of the teeth.

ଅଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଦ୍ରବ୍ୟ; ସଂ. ଅଡ୍ଭ ଧାତୁ=ଅଭିଯୋଗ ବା ଆକ୍ରମଣ କରିବା)—
Aḍa

ଅଡ଼ ୧ । ଅଭିଯୋଗ; ରୁଦ୍ଧା—1. Sullenness due to displeasure.

୨ । ଦୃଢ଼; ଯିଦ୍ଧ; ଜଗର—2 Obstinacy; stubbornness.

୩ । (ସଂ. ଅର୍ଶଳ) କବାଟର ଅର୍ଶଳ ବା ଚଳଣୀ—
3 Shutter; a bar for bolting a door.

ଅଡ଼ଉଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ହୃ. ଡୌଲ)—
Aḍaula ୧ । ଶୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଅଭାବ—1. Want of grace.

ବେଢ଼ିଲ ୨ । ଧାରାର ଅଭାବ—2. Want of method.

ବେଢ଼ିଲ ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସଂସ୍ଥ; ଅସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ; ଲବଣ୍ୟହୀନ—
1 Ungraceful.

୨ । ବେତର—2. Unsystematic

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅନୁଚିତ—Improper.

ଅଡ଼ଂ—ଦେ. ବି—ଅଡ଼ଙ୍ଗ (ଦେଖ)
Aḍam Aḍaṅga (See)

କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଗୁଡ଼ିଏ ଏକତ୍ରରେ ସାଧାରଣ ନାମ ଅଡ଼ଂ ।

ଫଳାଫଳାତକ ଗୁଡ଼ିଏ ।

ଅଡ଼କ—ପ୍ରାଦେ. (ରଙ୍ଗ) ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍)—ଏଡ଼େ—
Aḍak So; such.

ଅଡ଼କ ଦାନ—ପ୍ରାଦେ. (ରଙ୍ଗ) ଅ—୧ । ତତ୍ତ୍ୱଶାସ୍ତ୍ର—
Aḍak dān 1. Immediately.

୨ । ଶୀଘ୍ର—2. So soon.

ଅଡ଼କବତୀ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—୧ । ମେରୁ ଶିଖରରେ ଥିବା ପୁରାଣୋକ୍ତ
Aḍakabati ପ୍ରାସାଦବିଶେଷ—

1. Name of a fabulous palace on the summit of the Meru mountain.
(M. W.)

୨ । ନଗରବିଶେଷ—

2 Name of a city (M W.)

ଅଡ଼କର—ଦେ. ବିଶ—ସଂ. ଅ + ଓ. ଡକର

Aḍakarā ୧ । ଅନିମନ୍ତ—1. Uninvited.

ଅଡ଼ାକା ୨ । ଅନାଦୃତ—2. Uncalled; unasked.

ଅଡ଼କା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଡ଼କର (ଦେଖ)
Aḍakā Aḍakarā (See)

ଅଡ଼କାଳା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଅଡ଼କାଳା (ଦେଖ)
Aḍakālā Aḍakālā (See)

ଅଡ଼ଙ୍ଗ—ଦେ. ବି. (ତା. ଅଡ଼ଙ୍ଗୁ=ଉତ୍ତରେ ରଖିବା)—
Aḍaṅga ୧ । ଅଡ଼ଙ୍ଗ; ଶ୍ଳେଷ ପିଣ୍ଡ—

1 A small veranda.

୨ । ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ସୁତ୍ତ ସ୍ଥାନ ବା ସ୍ତର—

2. A vein of mineral.

ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—ଲୁଣପୋକ୍ତାଳି ହୋଇ ଠୁଳି କରାଯିବା ସ୍ଥାନ; ଅଡ଼ଙ୍ଗ—Warehouse or mart where manufactured salt is stored.

ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଲୁଣ ଇଆର ହେବା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ଥାନର ସମଷ୍ଟି; ଅଡ଼ଂ—A group of places for manufacturing salt.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅବାଧ; ଅମାଳିଆ—

1. Unruly; impertinent.

୨ । ଅଖାଡ଼ୁଆ—2. Foolhardy; queer.

୩ । ଏକଜିଦ୍ଧା—3. Obstinate.

ଅଡ଼ଙ୍ଗା—୧ । ଦେ. ବି. (ତା. ଅଡ଼ଙ୍ଗୁ=ଉତ୍ତରେ ରଖିବା)—କଣ୍ଡା ଆମ୍ବ
Aḍaṅgā କାଟି ଫାଳ ଫାଳ କରି ତେଲରେ ସିନ୍ଦୂଳ ଭର୍ତ୍ତିରେ
କାମନ୍ଦି ବେଶର ଆଦି ମସଲା ଦେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଆମ୍ବ—
ଅଡ଼ଙ୍ଗା 1. A kind of mango pickle.

୨ । ବିଦେ. ବି. (ଫା) —କଳକଳିଆ; ଡକର—

2. Quarrel.

୩ । ଦେ. ବି. (ହି)—କର୍ମରେ ବାଧା—3. Obstruction.

୪ । ଦେ. ବି. (ହି)—ଅଟକ—4. Restraint.

ଦେ. ବିଶ—ବିଚ୍ଛଦନ ରସାଦିଆ ହୋଇ ଦୁର୍ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଓ ବସ୍ତାବ ହୋଇଥିବା (ବସ୍ତା ଦହି)—Stale (curd); emitting an offensive smell.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋ	ଉ	ଋ

ଅନ୍ତର୍ଜାବାଜ୍—ଦେ. ବିଶ—

Ardangābāj କଳଥାଖୋର; କଳହୁଡ଼ା—

ଅନ୍ତର୍ଜାବାଜ୍ Quarrelsome.

ଅନ୍ତର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅନ୍ତର୍)—ପେଶ; ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟବିକ୍ରୟ

Ardat ପାଇଁ ରଜାଦେଶଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ; ଗଞ୍ଜ, ଅନ୍ତର୍—

ଆଡ଼ତ A licensed mart for merchandise and

ଆଡ଼ତ goods

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର)—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର; ଦଣ୍ଡିଦାର;

Ardatdār ପେଶରେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟ କରାଇ କମିସନ୍ ନେବା

ଆଡ଼ତଦାର ପାଇଁ କିୟତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—A commission agent

ଆଡ଼ତଦାର for procuring sales and purchases of merchandise

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର ଅପୂର୍ବ ସ୍ଵାମୀ ପାଖରୁ ଘୋର ଘୋର ଟଙ୍କା ଟୋକର ଗଣିକେଇ ଲଙ୍ଘର ଭେଦେ ଦେଇ । ପକାରମୋହନ. ଗନ୍ଧବନ୍ଧୁ ।

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର)—

Ardatdār ଦଣ୍ଡିଦାର, ଦଣ୍ଡିଆରି—

ଆଡ଼ତଦାରୀ Commission agency.

ଆଡ଼ତଦାରୀ

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର—ଦେ. ବି. (ଫା. ଅନ୍ତର୍ + ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତ୍ୟୟ. ଇଆ)—

Ardatā ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର (ଦେଖ)

Ardatdāra (See)

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର—ଦେ. ବି—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର (ଦେଖ)

Ardaddār Ardatdār (See)

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର—ଦେ. ବି—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର (ଦେଖ)

Ardaddār Ardatdār (See)

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାର—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଅଲଗୁଣି (ଦେଖ)

Ardadhasni Alaguni (See)

ଅନ୍ତର୍—ସଂ. ବି (ସଙ୍ଗୀତ)—ଯେଉଁ ରାଗରେ ଷଡ଼ଜ, ଗାକାର, ମଧ୍ୟମ,

Ardaba ଷେଷକ ଓ ନିଷାଦ, ଏ ପାଞ୍ଚ ସ୍ଵର ଥାଏ—

A melody of five tunes.

ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. (ସ. ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା = ରକ୍ଷସବିଶେଷ)—

Ardabhushā ୧. କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ; ଅଜ୍ଞାତୁଆ—

(ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ଶ୍ରୀ) 1. Foolhardy; awkward.

ଅଜ୍ଞସୁଷେ ୨. ଅବାସିଆ—2 Unmethodical.

ଅସିଧା; ଅସିଧାର ୩. ଏକବାଣୀ, ଏକଜନ୍ମ; ଜିହ୍ଵାଘୋର—

3. Obstinate; stubborn.

୪. କଳହୁଡ଼ା—4. Quarrelsome.

୫. ଅବିଚାର—5. Inconsiderate.

୬. ଚିଡ଼ିଚିଡ଼ି—6 Surly.

୭. ବି—ଅଜ୍ଞାତୁଆ କଥା ବା ବିଷୟ—A queer matter.

(ଯଥା—ପଞ୍ଚାବଳୀ ବଇଠକ ବେଳେ ସେ ଅଣି ଗୋଟାଏ

ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା ପୁରେଇ ଦେଲା ।)

ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା (ଦେଖ)

Ardambhāj Ardabhushā (See)

ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା (ଦେଖ)

Ardambhājī Ardabhushā (See)

ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା ଗ୍ରା. ବି—୧. ଅଜ୍ଞାତୁଆ ପଣ—1 Foolhardiness.

୨. ଚିଡ଼ିଲପଣ—2 Surliness

୩. କଳହୁଡ଼ାପଣ—3 Quarrelsomeness.

୪. ଦୃଢ଼, ଜିହ୍ଵା; ଜିହ୍ଵା—4. Obstinacy

ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ବି—

Ardambushā ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା (ଦେଖ)

(ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ଶ୍ରୀ) Ardabhushā (See)

ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ବି—ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା (ଦେଖ)

Ardambhushā Ardabhushā (See)

(ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ଶ୍ରୀ)

ଅନ୍ତର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅର୍ଡ଼)—

Ardar ଅଦେଶ, ହୁକୁମ—

ଆଡ଼ବ Order.

ଆଡ଼ବ

ଅନ୍ତର୍ ବନ୍ଧୁ—ଦେ. ବି. (ଧ୍ଵନ୍ୟର୍ଥକ)—୧. ପ୍ରଳାପ, ବାଉଳଗୁଡ଼ିକ

Ardar bardar କଥା; ଅସଂଯତ ଓ ଅସଂବଦ ବହୁଜନ୍ମକ;

ହିଡ଼ିବିଡ଼ି ଏଣୁତେଣୁ ଗୁଡ଼ାଏ ବକିବା—

ଅନ୍ତର୍ ବନ୍ଧ 1. Raving; incoherent talk

୨. ଗୋଳମାଳ, ଘୋ ଘା—2 Ado; noise.

ଦେ. ବିଶ—୧. ବାଉଳଗୁଡ଼ିକ, ପ୍ରଳାପ କରୁଥିବା—

1. Raving.

୨. ଗୋଳମାଳ କରୁଥିବା—2 Noisy.

ଅନ୍ତର୍ ବନ୍ଧୁ—ଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅର୍ଡ଼ + ଫା. ବନ୍ଧ)—

Ardar bahi ଯେଉଁ ଖାତାରେ ହାକିମମାନେ ସାଧାରଣ ଅଦେଶ-

ଆଡ଼ବ ବହି ମାନ ଲେଖନ୍ତି—Order-book.

ଆଡ଼ବ ବହି

ଅନ୍ତର୍ଭୁଷା—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଅର୍ଡ଼)—ହାକିମମାନଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ପାଳନ

Ardarli ଓ ଡାକିବାକ ଶୁଣିବା ପାଇଁ କିୟତ୍ତ ପିଆଦା—

ଆର୍ଦ୍ଦଲୀ An orderly peon

ଆର୍ଦ୍ଦଲୀ

ଅନ୍ତର୍ ସମ୍ପାଦ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅର୍ଡ଼ + ସମ୍ପାଦ)—

Ardar saplāi ବରଦ ଅନୁସାରେ ଜିନିଷ ଯୋଗାଇବା କର୍ମ—

ଆଡ଼ର ସମ୍ପାଦ Order-supplying; supplying of

ଆଡ଼ରସମ୍ପା articles ordered for by a person.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୧୧ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିବେ; 'ବଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବିଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ଣ୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଣ୍ଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲ୍ଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍ଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଡ଼ର ସମ୍ପାୟର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଡ଼ର + ସମ୍ପାୟର) —

Ardar saplāyar ଯେଉଁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅନ୍ୟର ବସ୍ତୁମତେ

ଆଡ଼ର ସମ୍ପାୟର ବଜାରରୁ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ କରି ଯୋଗାନ୍ତି—

आडर सप्लायर An order-supplier

ଅଡ଼ର—ପ୍ରାଦେ. (ଭଜା) ବିଶ—ମନ୍ଦ; ଖରାପ—Bad.

Adarā

ଅଡ଼ରୁଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅ + ଦର) —

Adarua ୧ । ନିଃଶଙ୍କ; ନିଜର; ଯେ ଭରକୁଳା ନୁହେଁ—

निर्भय 1. Intrepid; one who is

अडर; निडर not timid.

୨ । ନିର୍ଭୟ—2. Fearless; undaunted.

୩ । ସାହସୀ—3. Bold; brave.

ଅଡ଼ହା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଦାନ୍ତପାଟ—

Adahā The gum of the teeth

ଅଡ଼ା—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଅଟ୍ଟ) ଅଟ୍ଟା; ସବାରିକାଳିଆ ବେହେରା ବା

Ardā ମୂଲ୍ୟମାନେ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ କାମ ପାଇବା

आड्डा ଅପେକ୍ଷାରେ ବସିଥାଆନ୍ତି—1 A stand

अड्ड for palky-bearers or journey men labourers.

୨ । (ସଂ. ଅଟ୍ଟ) ଶୁଆ ଅତି ପୋଷା ପକ୍ଷୀ ବସିବା ପାଇଁ ନିର୍ମିତ ବଡ଼ ଲୌହଶାଳାକା—

2. A perch for domesticated birds

୩ । (ସଂ. ଅଟ୍ଟ) ଅଞ୍ଜଡ଼ାଘର; ନୃତ୍ୟଗୀତବ୍ୟାୟାମାଦ ଶିଖିବା ସ୍ଥାନ—

3. A place where men are trained in singing, music and gymnastics.

୪ । (ସଂ. ଅଟ୍ଟ) ଶକଟାଦି ରହିବା ସ୍ଥାନ—

4 Cart-stand.

୫ । (ସଂ. ଅଟ୍ଟ) ଅଟେଇ; ଗୋରୁଗାଈ ରହିବା ପାଇଁ ବାଡ଼ି ଦିଆଯାଉଥିବା ସ୍ଥାନ—

5. An enclosure for cattle.

୬ । (ସଂ. ଅଟ୍ଟ) ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବିକ୍ରି ହେବା ପାଇଁ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଘୋଡ଼ା ରଖା ଯାଇଥାନ୍ତି—

6 A stall; a place where a number of horses are kept for sale.

୭ । (ସଂ. ଅର୍ଗଲ) ଅଲ୍ଲଗଡ଼ା; ଅଡ଼କାଠ; କବାଟର କଳଣୀ—7. A cross-bar.

ପୁଣ ପୁଣ ପ୍ରହାର ଯେ କରେ ଗଳଗାଜ,

ଅବଗତ ହାର, ଅତା ପକାଇଲେ ଗଜ । ଗୀତାମ୍ବର—ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୮ । (ସଂ. ଅଟ୍ଟ) ଉଚ୍ଚ କୋଠି—8. A high room.

ଅବହର କେନ୍ଦ୍ର ଧରୁ ପ୍ରବାହେ ନେଇ,

ଅଟ୍ଟ ଉଚ୍ଚ ଯେଉଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଶାସିଲ । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ଅଞ୍ଜ ।

୯ । (ସଂ. ଅଭ୍ୟାସ) —ଅନିଷ୍ଟ; ବିଷୟ—

9. Evil; mishap

ଦୁଷ୍ଟ ସ୍ଵପନ ଗ୍ରହପାତ । ବିଷ୍ଣୁ ନାଶିବେ ସବୁ ଅତା ॥

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧୦ମ ।

୧୦ । (ସଂ. ଅଭ୍ୟାସ) ଘରର ଦୁଇ ପାଖର ଶେଣି ଉପରେ ଆଡ଼ ବାଗରେ ପକାଯିବା ବାଉଁଶ (ଏହି ବାଉଁଶମାନ ପକାଇ ଘରର ଖୁଲ ତଳେ ଭାଙ୍ଗି କରାଯାଏ) —

10 Cross-beam laid across the side-beams of a thatched house

୧୧ । (ସଂ. ଅଡ଼କ) —ଅଡ଼ା—(ଦେଖ) —

11 Ardha (See)

୧୨ । (ସଂ. ଅଭ୍ୟାସ) ଅଡ଼ିବା (କର୍ମ) (ଦେଖ) —

12. (the act of) 'rdibha (See)

୧୩ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ବନ୍ୟ ପଶୁମାନେ ଦଳ ବାଙ୍କି ରହିବା ସ୍ଥାନ—

13. A place where wild beasts stay in herds.

୧୪ । ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଲଗୁଣି; ଲୁଗା ଆବି ରଖିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଦଉଡ଼ିହାରା ଉକୁରୁ ହୋଇଥିବା ବସଦଣ୍ଡ—

14 A pole used as clothes-rack

୧୫ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୨୪ ତୋଳା ଓଜନର ଶସ୍ୟ ବା ଦୁଗ୍ଧାଦିର ପରିମାଣ—

15. A measure of corn or liquid equal to 64 Tolas.

[୨୪ ତୋଳା = ୧ ଅଡ଼ା

୧ ଅଡ଼ା = ୨ ବୋଡ଼ା

୧ ବୋଡ଼ା = ୨ ସୋଲ

୧ ସୋଲ = ୪ ପାଥ

୧ ପାଥ = ୨ ଅବା (ବା ଗିବା)]

୧୬ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୨୪ ତୋଳା ଓଜନର ଶସ୍ୟ ବା ଦୁଗ୍ଧ ଆଦି ମାପିବାର ମାଟ୍ଟ ବା ପିତଳ ପାତ୍ର—

16. An earthen or brass pot for measuring corn or liquid.

୧୭ । ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଟିସର ପୋକ ବା ପାଟି ପୋକ ଆବାଦ କରିବା କର୍ମ—17. Sericulture

୧୮ । ପ୍ରାଦେ. (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା) ବି—ତଡ଼ା; ମୋଟ ବାଉଁଶ

ଯାହା ପଥର ବା କାଠ ଆଦିକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇବାରେ ବ୍ୟବହୃତ

ଦ୍ରବ—A piece of thick bamboopole

used as a lever to move heavy logs or stones.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଈ	ୃ

ଦେ. ବିଶେଷ—ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ା ଅଡ଼େ—

Jibbing; obstinate (horse).

ଅଡ଼ାଅଡ଼ି—ଦେ. ବି. —୧ । ପରସ୍ପର ରୁଣାରୁଣି; ତେଜାତେଜି; ରଗାରଗି—

Ardāardi 1 Mutual falling out or quarrelling.

ଆଡ଼ାଆଡ଼ି ୨ । ପରସ୍ପର ଠେଲଠେଲ—

ଅଡ଼ାଅଡ଼ି 2 Mutual pushing.

* । ବହୁ ପଶୁଙ୍କୁ ଅଡ଼ାଇ ନେବା—

୩. Act of driving many beasts.

ଦେ. ବିଶେଷ—ପରସ୍ପର ଠେଲଠେଲ ହେଉଥିବା—

Pushing each other.

ଅଡ଼ାଅଡ଼ି ହୋଇଣ କଲେ ନାନା ଗତ,

ନୟରକୁ ନେବାକୁ କର ହେଉଁ ମତ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପ୍ରଭାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଅଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ଡା. ଅଡ଼ି = ଚଳାଇବା)—

Ardāibā ୧ । ପଛରେ ରହି ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଆଗକୁ ଚାଲିତ କରିବା—

1. To drive a beast or beasts from behind.

ସ୍ତର ପାଇଲେ ଦେନ ଯିବାଟ ଅଡ଼ାଇ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପ୍ରଭାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

୨ । ରଥ ବା ଶକଟରେ ଲାଗିଥିବା ଘୋଡ଼ା ଅଡ଼ିକୁ ଚାଲିତ କରିବା; ହଟାଇବା—

2 To drive a horse as a driver of a vehicle.

ଅପଣେ ବାଡ଼ି ଥର ଘୋଡ଼ା ଅଡ଼ାଇଲେ । ସାରଳା ମହାପ୍ରଭାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

* । ଶକଟାଦିରେ ଲାଗିଥିବା ପଶୁଙ୍କୁ ଚଳାଇବା ଦ୍ୱାରା ଶକଟକୁ ଏକ ପାଖକୁ ନେବା—

3. To take a cart to one side by driving.

୪ । ଗୋରୁ ବାହୁରି ଅଡ଼ିକୁ ଜଗିବା—

4. To tend cattle etc.

ଏତେ ଗରବ ଗୋପାଳି ଘାଟ ମାଗୁ, ନନ୍ଦର ଗୋରୁ ଅଡ଼ାଇ ।

ଅରମ୍ଭେଶ୍ୱର ଦେବଗୁପ୍ତାମଣି ।

* । ପଶୁ ଅଡ଼ିକୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ତଡ଼ିଦେବା—

5. To drive away cattle from any place.

(ଯଥା—ବାଡ଼ିରେ ଗୋରୁ ପଶି ଫସଲ ଖାଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଅଡ଼ାଇ ଦିଅ ।)

[ଦ୍ର—ଅଡ଼ାଇବା କ୍ରିୟାର ଅସମାପିତା ରୂପ ସଙ୍ଗେ ଅଣିବା, ଦେବା, ନେବା ଓ ଯିବା କ୍ରିୟା ଲାଗେ ।]

୬ । ପଶୁପକ୍ଷୀଆଦିଙ୍କୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ହରାଇବା ଦେବା—

6. To scare away birds and beasts.

ବନେ ଦେହରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମଣା ଯେ ଗୋଟିଏ

ଆରେ ଅଡ଼ାଇଣ ଦେଲେ ବାଡ଼ିତ ତନୟେ । ସାରଳା ମହାପ୍ରଭାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଅଡ଼ାଲ—ଦେ. ବିଶେଷ—

Adāla ଶାଖାହୀନ—Branchless

ଅଡ଼ାଲିଆ—ଦେ. ବିଶେଷ—

Adāliā ଶାଖାହୀନ—Branchless.

ଅଡ଼ାବନ୍ଧା—ଦେ. ବି. —୧ । ପାଖ ବା ସାତଶେଣିଆ ଗୁଳ ଘରର ଓରୁର

Ardābandha ଯେଉଁ ଅଂଶ ଦୁଇଟି ଗୁଳ ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ—

1 The portion of the cross-beam of a thatched house which lies between the two queen-posts.

ଅଡ଼ାବନ୍ଧ * ହାତରୁ ଗୁଳ ହା ୧୮୭ । ନଗବନ୍ଧୁ—ପ୍ରାଚୀନ ଭଜନ ।

ଅଡ଼ାଶ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. —୧ । ଜଙ୍ଗଲରୁ ଗୋରୁ ବା

Ardāśa ମଇଁଷିଙ୍କଦ୍ୱାରା ଯୁଆଳରେ ବନ୍ଧା ହୋଇ ବୁଡ଼ାଯିବା ମୁଣ୍ଡି-ବାଉଁଶମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡି ପାଖରେ ବାଡ଼ିଆଯିବା ବାଉଁଶର କଳା (ଏ କଳା ବାଡ଼େଇବାଦ୍ୱାରା ଗୋଷ୍ଠି ହୋଇ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ବାଉଁଶ ଉପରେ ଥିବା ଫାଙ୍କମାନ ଚିପି ହୋଇ ବୁଜି ହୋଇଯାଏ ।)—

1. A plug of bamboo thrust into the base-ends of bamboos tied together into a bundle for being carried away from the forest by means of bullocks by tying the bundle to a yoke.

ଅଡ଼ି—ଦେ. ବି. —୧ । (ସ. ଅଡ଼ି ଥାଉ) ଜନ୍ମ; ହଟି; ଜଗର—

Ardi 1. Importunity

ଆଡ଼ି ୨ । (ଧ୍ୱନିଧର୍ମ) ଏଉଡ଼ି; ହାଲୁକି—

ଅଡ଼ି 2 Belching.

ଦେ. ବିଶେଷ—ଯେଉଁ ଦାନ ପଣାକାଠିରେ ସାଧାରଣତଃ ପଡ଼େ ନାହିଁ—(a throw of the dice) Which is very difficult to get.

(ଯଥା—ଅଡ଼ିପଟ)

ଅଡ଼ିଟ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଡ଼ିଟ)—

Audit ହିସାବ ଅବର ତନୟ—

ଅଡ଼ିଟି Audit.

ଅଡ଼ିଟ

ଅଡ଼ିଟର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଡ଼ିଟର)—

Auditor ହିସାବ ତନୟବାପାଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି—

ଅଡ଼ିଟର Auditor.

ଅଡ଼ିଟର

ଅଡ଼ିପଟ—ଦେ. ବି. —ପଣାକାଠିରେ ଯେଉଁ ପଟ ବା ଦାନ ସଦୃଶରେ

Ardipata ପଡ଼େ ନାହିଁ—

ଆଶୀର ଆଡ଼ି A throw of the dice which does not commonly turns up.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପାତେ ସୁଦୃଢ଼ ୧ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବ ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଇହଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉଁ' ଶୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅଁ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁଁ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ତ୍ତ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅଡ଼ିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଡ଼ି ଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା; ସ. ଅଡ଼ି ଧାତୁ =
Ardibā ଅଡ଼ିମଣିକରିବା; ସ. ଅଲ ଧାତୁ = ବାରଣ କରିବା)—
ଆଡ଼ିକବା ୧ । ଦୃଢ଼ କରିବା; ଏକ ଜିଦ୍ ଧରି ବଢ଼ିବା—
ଅଡ଼ିବା 1 To insist; to importune; to become obstinate

କଣ୍ଠା ନରୁକ ଘାଟି, ସଞ୍ଚାର କେଶ ଧାଡ଼ି;

ବନ୍ଧା ନେବ ମୁଁ ବୋଲି ଅଡ଼ିବ ରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । କୃତକ୍ଷମ ହେବା, କୃତନିଷ୍ଠ ହେବା—

2 To be resolved on a thing

ତ୍ରୋପଣ ଅଛନ୍ତି କେଶ ବନ୍ଧନ ନମନ୍ତେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ବ ।

୩ । ରୁଣି ବଢ଼ିବା; ରୁଷ୍ଟ ହେବା—

3 To fall out; to become sullen with displeasure

୪ । (ଘୋଡ଼ା) ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଆଗକୁ ନ ଯାଇ ଅଟକିବା; ଜମିବା—

4 To jibb (said of a horse)

କାହା ଟାଙ୍ଗଣ ଯାଉଛି ବହୁ

କେ ଘୋଡ଼ ଅଡ଼ି ରହନ୍ତେ ଘୋଡ଼ ଲେଉଟି ଲଗାଇ ସେ ।

ବ୍ରଜନାଥ—ସମର ଚଉକ ୨ ।

* । ନାଗରୁକ ହେବା; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା

ପ୍ରକାଶ କରିବା—5 To give vent to unwillingness to do a work; to refuse to do something

ନ ପାରେ ମା ବୋଲି ଅଡ଼ି ଆଉ

ନମ୍ରେ କର ସୁଗ ଘୋଡ଼ୁ ଆଉ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ।

୬ । ବିଗଡ଼ିବା, ପ୍ରକୃପିତ ହେବା—

6. To be out of order.

(ଯଥା—ସାରୁ ଛଅଶ ଖାଇ ମୋ ପେଟେ ଅଡ଼ିଛି ।)

୭ । ରୁକି ହେବା; (ପବନ) ଅଟକିବା—

7. To be suffocated

(ଯଥା—ବେକରେ ପବନ ଅଡ଼ିବାରୁ ମୁଁ ମୁହଁ ଚୁଲାଇ ପାରୁ ନାହିଁ ।)

୮ । ଅବାଧ ହେବା—8 To become disobedient.

(ଯଥା—ମୁଁ କମାଇ ଦେବାରୁ କାରିଗରମାନେ ଅଡ଼ିଛନ୍ତି ।)

୯ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବା—9 To be displeased.

(ଯଥା—ସେ ସୁଅକୁ ବିଲୁପିତ ପଠାଇବାରୁ ତାଙ୍କ ଜାତିଭାଇସାକ ଅଡ଼ି କରିଛନ୍ତି ।)

୧୦ । ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ବିରୋଧୀ ହେବା—

10. To oppose openly.

ଏଣୁ କର ହରିକି ସବଦା ଥାଏ ଅଡ଼ି । ପୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଡ଼ିବା—ଦେ. ବି. ୧ । ଅଡ଼ିଭୁଷା (ଦେଖ)

Ardibāji 1. Ardabhushā (See)

୨ । ସେହି ଘୋଡ଼ା ଯାଉ ଯାଉ ଅଡ଼ିଯାଏ—

2. Jibbing (horse)

ଅଡ଼ିବା—ଦେ. ବି. ୧ । ଅଡ଼ିଭୁଷା (ଦେଖ)

Ardibāji 1. Ardabhushā (See)

୨ । ଘୋଡ଼ାର ଅଡ଼ିବା ଅଭ୍ୟାସ—

2. Habit of jibbing (of a horse)

ଅଡ଼ିଶିଳା—ପ୍ରାଦେ. (ଆଳ) ବି—ପାଣି ବୁଢ଼ାଇବା ଯନ୍ତ୍ରର ଧାରଣା

Ardisilā କାଠ—A cross-beam used as a fulcrum for a water-lifting contrivance.

ଅଡ଼ୁଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଲୁକ, ଅଲୁଲାପିତ)—

Ardū ୧ । ଜଟିଳ; ଗୋଲମାଲ—1. Complicated; complex; confused.

ଅଢ଼ବଢ଼ ୨ । ଅସଂଯତ; ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ; ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ (କେଶ)—
2 Dishevelled (hair)

୩ । ବିଗଡ଼ି ଯାଇଥିବା—3 Disordered; out of order.

୪ । ଛନ୍ଦିମନ୍ଦିତ ହୋଇଥିବା (କେଶ; ସୂତା)—
4. Tangled; confused.

* । ଅମୀମାଂସିତ—5 Unsettled

୬ । ଅସୁବିଧା; ଅସୁବିଧାଜନକ—6 Inconvenient.

ମାଳକି ଛେଳି ଅଡ଼ୁଆ—ଭଗ ।

୭ । ବିଷମ; ଅସାଧୁ—7 Queer; awkward.

୮ । ସନ୍ଦେହଜନକ—8 Doubtful; suspicious.

୯ । ଅସାଧ୍ୟତ (ସମସ୍ୟା)—9 Unsolved (problem),

୧୦ । ବାଧାଜନକ; ବିପ୍ଳବ—10. Full of obstacles.

ଗୋଲମାଲ ଦେ. ବି.—୧ । ଅସୁବିଧା; ଅସୁବିଧା—1. Inconvenience

ଅଡ଼ୁଆ ୨ । ଅସାଧ୍ୟତ ସମସ୍ୟା—2. Unsolved problem.

୩ । ବିଷମ ସମସ୍ୟା, ପ୍ରଦେଲିକା—
3. Dilemma; riddle.

୪ । ଅମୀମାଂସିତ ବିଷୟ—4. Unsettled matter; undecided matter.

ରୁହ ରୁହ ସାଥରେ । ଅଡ଼ୁଆ ତ ଗୋଟାଏ ଅଡ଼ୁଆ ଅଛି ।

ସମସ୍ୟାର. ସମସ୍ୟା ୧ । ୧ ।

* । ବିଭ୍ରାନ୍ତ; ଜଟିଳତା; ଗୋଲମାଲ—5. Complexity; confusion; complication.

ଆପଣଙ୍କୁ ଆପଣ ବୁଝିଲେ ସରଳ ଅଡ଼ୁଆ—ଭଗ

୬ । ଛନ୍ଦି ମନ୍ଦିତ ଅବସ୍ଥା—6. Tangled condition; tangle.

୭ । କଳିକଳିଅ; ବିବାଦ—7. Quarrel; dispute.

ଉଲଟି ବଲେ ଅଡ଼ୁଆ ଉଆଇ ଅନାଗ କରୁଛନ୍ତି ।

ସମସ୍ୟାର. ସମସ୍ୟା ୨ । ୨ ।

୮ । ବାଧା; ବିପ୍ଳବ—8. Impediment; obstacle.

କି ଚକ୍ର ପଞ୍ଚାନନେ, ଏଥିରେ ଧର୍ମ ସମ୍ଭାବୁ କହୁ ଅଡ଼ୁଆ ଅଛି କି ?

ସମସ୍ୟାର. ବିଷୟମାଳୀ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଢ	ଢ

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ ବର୍ଣ୍ଣ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ.—

Arduājhardu bargan—ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବା ବାଜେ ବହୁ
କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଦିଆଯିବା ଆଦେଶ—An order
given for doing many petty or
miscellaneous works.

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବିଶ (ସହର)—ସହରର ଶବ୍ଦ ଯୋଜନାଦ୍ୱାରା
Arduātardu ବହୁ ଅର୍ଥର ସୁତନା—ବିଶେଷ ଜଟିଳ (ବହୁ)—
ଆତୁଆତୁ Very complicated or confused
ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (many).

ଦେ. ବି—୧ । ବିଶେଷ ଗୋଳମାଳ—

1. Much confusion; a great
tangle.

୨ । ବିବାଦ; ବିସମ୍ମତ—

2. Disputes and dissensions.

୩ । ବିଶେଷ କଳ କଳା—3 Much quarrel

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ ବାଳ—ଦେ. ବି—୧ । ଛନ୍ଦଣ ମନ୍ଦଣ ହୋଇଥିବା କେଶ—

Ardu bāla 1 Tangled hair

ଆତୁଆତୁ ଚୁଳ ୨ । ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଳରେ ଯେଉଁ ଛନ୍ଦଣ ମନ୍ଦଣ
ହେଉ ଚୁଳ ବାଳ ପାଦଥରେ ଲାଗି ମୁଣ୍ଡରୁ ଉଠି ଆସେ—

2. Tangled hair coming from
off the head after combing

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉତ୍ତମ)—ଉତ୍ତମ (ଦେଖ)—

Arduṁbara Udumbara (See)

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବି.—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

Ardeibā Ardeibā (See)

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମପଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ଅନର୍ଥକ ପ୍ରଥମ ଶବ୍ଦ; ୨ୟ ଶବ୍ଦ = ସ.
ପ୍ରତିବେଶୀ ବହୁବଚନବାଚକ)—

ମାଡ଼ାମାଡ଼ୀ ୧ । ପ୍ରତିବେଶୀବର୍ଗ—1. One's neighbours.

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମପଡ଼ା ୨ । ନିକଟରେ ବାସକରୁଥିବା ଲୋକ—

2 Men living near by

ଦେ. ବିଶ—୧ । ନିକଟରେ ବାସ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

1. Residing near by;
neighbouring.

୨ । ଅସ୍ଥାୟୀ; ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—2 Adjacent.

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)—

Adaula Adaula (See)

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଯୋଗ କରିବା—1. To join

Adda (root) ୨ । ଆକ୍ରମଣ କରିବା—2 To attack.

୩ । ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା—3 To argue.

୪ । ଅନୁମାନ କରିବା—4. To guess.

୫ । ଧ୍ୟାନ କରିବା—5. To meditate.

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ସଂ. ବି. (ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ + କର୍ମ. ଅନ; ଯାହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆକ୍ରମଣ
Addana କରାଯାଏ)—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ; ଚାଲ—Shield.

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ସଂ. ବି—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ ଅନ୍ୟରୂପ—Another form of
Addhana Addana.

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ— ୧ । ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

Arduhaka Arduhā (See)

୨ । ଅଶକ୍ତ; ତଳା—2. A wooden spoon.

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ପ୍ରା. ବିଶ—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

Arduṁkariā Adhāṁgiā (See)

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅନୁଚିତ—Improper.

Adhāṁg

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ+ହ. ଚଳ)—

Adhāṁga ୧ । ବେତର; ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ; ଅସୁନ୍ଦର—

ବେତ 1. Ungraceful

ବେତର ୨ । ଅସଂଗଠିତ—2 Unsystematic.

ଦେ. ବି—୧ । ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

1. Adhāṁga (See)

୨ । (ନାମ) କଟକ ଜିଲ୍ଲାରେ କଟକର ୨୦ ମାଇଲ ଦୂରରେ
ଥିବା ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ—2. Name of a village
in Cuttack.

[ଦ୍ର—ଏଠାରେ ପ୍ରତିକ ସାଧୁ ପୁରୁଷ ଅଭିଜ୍ଞତାପଣ ଗାନ୍ଧୀ
ଅଛୁ । ଏହା ପୁରୁଷ ଜଣେ ଶ୍ରାବଣ ବା ସାମନ୍ତ ରାଜାଙ୍କର ରାଜଧାନୀ
ଥିଲା ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାରେ ରାଜାଙ୍କ ଗଡ଼ ଓ ଖାଇର ଚିହ୍ନ ଅଛି ।]

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବି—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

Adhāṁg Adāṁg (See)

ଦେ. ବିଶ—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

Adhāṁga (See)

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ ରାଜା—ଦେ. ବି—ପୁରାତନରେ କଟକଜିଲ୍ଲାର ଅତ୍ୟୁତ୍ତମରେ

Adhāṁg rājā ରାଜାଙ୍କୁ କରୁଥିବା ଶ୍ରାବଣ ରାଜାମାନଙ୍କ ଭାବ
ନାମ—Name by which the ancient
Lhandāyata Rājās of Adhāṁga were
called.

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବିଶ—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

Adhāṁgiā Adhāṁga (See)

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବି—ପ୍ରା. ବିଶ—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—Want of grace
Adhapa or symmetry.

ଦେ. ବିଶ—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

Adaula (See)

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ଦେ. ବିଶ—ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ (ଦେଖ)

Adhapa Adaula (See)

ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି—ବାହାଲ (ଦେଖ)

Arduhāṁg Bāhāla (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅଠର ପୁଣ୍ୟରେ ମୂଳତଃ ୧ ଚଢ଼ିତ ଅଠର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଢ଼ିତ ଅଠର ଓ ମାତ୍ରା ନଈତେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଠରବ ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏଲେ ଯେବେ ଏ ଲେଖାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ବୋଲି ଦେଖା । ପଥା — 'ବା' ନ ମିଳିଲେ 'ବା' ଲେଖିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଲେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଲେଖିବେ; 'ଆଜି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜି' ଲେଖିବେ; 'ଅଲଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲଗା' ଲେଖିବେ ।

ଅଢା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଢ଼କ)—୧ । ଶସ୍ୟାଦି ମାପିବାର ପରିମାଣ

Ardhā ବିଶେଷ—1 A standard measure or capacity for corn.

ଅଢା ଅଠରବ ଅଠରେ କରଇ ଲେଖନ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ, ଭରଣ୍ୟାଦି

୨ । ଶସ୍ୟାଦି ମାପିବାର ପାତ୍ର—

2. A metal pot for measuring corn.

୩ । ଅଣକ; ଡଙ୍କା—3. A wooden spoon.

୪ । ଅଢା ଅଙ୍ଗୁଠି (ଦେଖ)

4. **Ardhā anguṭhi** (See)

* । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଶନି ଚଳନ ଯୋଗୁଁ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମିବା ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣ—

5. Quantity of corn growing on the face of the earth as a result of a particular motion of the planet Saturn

[ଦ୍ର—ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଶନିର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଚଳନ ଅନୁସାରେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ, ଗୋପିକା ବା କେଳୀ ହସ୍ତକୁ ଅଢା ଯାଏ ଓ ଉକ୍ତ ଅଢାମାନ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଯାତ୍ରରେ ନିର୍ମିତ ହେଉଥିବାର ବୋଲିଯାଏ ଓ ତଦନୁସାରେ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମିବା ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣ ବେଶି କମି ହୁଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ—ସନ ୧୩୩୫ ସାଲ ବୈଶାଖ ଆରମ୍ଭକୁ ଅଢା ଗୋପିକାହସ୍ତେ ଥିଲା, ୧୩୩୭ ପୁଷ ୧୨ ଦିନ ଶନି ଧନୁରାଶି ମୂଳା ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ଚଳିବାରୁ ଅଢା ବ୍ରାହ୍ମଣୀହସ୍ତକୁ ଗଲା । ଫଳ—ଅଢାକୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୀହସ୍ତେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଜାୟିବେ ମହତ୍, —ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ହସ୍ତରେ ଥିବା ଅଢା ରୌପ୍ୟପାତ୍ର; ଫଳ—ରଜତ ଶ୍ଵ ଶୁଭଂ ରବେତ୍ ।

[ଲଙ୍ଗରାଜଶତ୍ରୁରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନୂତନ ପଞ୍ଜିକା ।]

ଅଢା ଅଙ୍ଗୁଠି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ)—

Ardhā anguṭhi ୧ । ଅଙ୍ଗୁଠିରେ ଉଠିବା ଅତି କଷ୍ଟକାରୀ

ଆଞ୍ଜନ ହାଡ଼ା ବ୍ରଣ—1 Whitlow; an inflammatory

ବିବର୍ତ୍ତନ, ଡିଜିଟାରି boil on the finger specially on the phalanx.

ଅଢା ଅଙ୍ଗୁଳି—ଦେ. ବି—ଅଢା ଅଙ୍ଗୁଠି (ଦେଖ)

Ardhā anguli **Ardhā anguṭhi** (See)

ଅଢାଇ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ (ସଂସ୍କୃତାକାର ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଇନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରା.

Ardhāi ଅଢ଼ାଇନ୍ଦ୍ର)—ସାକ୍ଷି ସଂଖ୍ୟା; ଦୁଇ ଓ ଅଧେ ସଂଖ୍ୟା;

ଅଢ଼ାଇ; ୨½; ୨½—

ଦୁଇ ଓ ଅଧେ; ୨½; ୨½—

ଦୁଇ ଓ ଅଧେ; ୨½; ୨½—

ଅଢାଇ—ଦେ. ବି—୧ । ଅଢାଇ ସେର ପରିମାଣ—

Ardhāi 1. A quantity of 2½ seers.

ଅଢାଇ ୨ । ଅଢାଇ ସେର କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ମାପ ବା ଓଜନ କରବା

ବ୍ୟା; ଦାୟିତ୍ୱ—2. A capacity; measure or weight of 2½ seers.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଢାଇ ସେର ପରିମାଣ—

1 Measuring or weighing 2½ seers.

୨ । ଅଢାଇରେ ଗୁଣିତ (କୌଣସି ସଂଖ୍ୟା)—

2 Multiplied by 2½; 2½ times as much as.

ଅଢାମୁଣ୍ଡି—ଦେ. ବି—ଅରମୁଣ୍ଡି; ଗିଳି ପାଦାରର ଲୁହା ସମାୟୁକ୍ତ ଅଗ—
Ardhamundi The iron-ringed end of the pestle of a husking jack.

ଅଢାୟା—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଢାଇଆ (ଦେଖ)

Ardhāyā **Ardhāyā** (See)

ଅଢିଆ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଢାଇଆ (ଦେଖ)

Ardhiā **Ardhāyā** (See)

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର, ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଆଗ୍ରାମାନଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବସାକୁ ପଠାଯିବା ତାଲ ଶୁଭଳ ପରିବା ଅଦି ସାମଗ୍ରୀ; ସିଧା; ସଞ୍ଜା—A present of victuals sent to a guest

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ପ୍ରତିଫଳ—Consequence.

(ଯଥା—ତୁର ଅସବ୍ କହିବୁ; ଅଢିଆ ପାଇବୁ ।)

ଅଢିଆ ସ୍କୁଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଯେଉଁ ସ୍କୁଲ ବା ଶୁଦ୍ଧାଳିର
Ardhiā skul ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ପ୍ରାମଦାର୍ଥୀମାନେ ପାଳ କର ତାଲ ଶୁଭଳ ଅଦି ସିଧା ଯୋଗାନ୍ତି—A school the teacher of which gets victuals from the villagers by turn.

ଅଢେଇ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଢାଇ (ଦେଖ)

Ardhei **Ardhāi** (See)

ଗୁଡ଼ କିଞ୍ଚିତ୍ ଅଢ଼ଇ, (= ଅଢେଇ ସେର ମାତ୍ର)

ପୁଅ ବାହା, କଲ, ଝୁଅ ବାହା କଲ, ବାବ ରହିଲେ ହେଉଥାଏ ।

ରଗ ।

ଅଢେଇଆ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଢାଇଆ (ଦେଖ)

Ardhēiā **Ardhāiā** (See)

ଦେ. ବି—୧ । (ଏହାର ପ୍ରକୋପ ଅଢେଇ ଦିନ ହେବାରୁ)

ଗୋରୁମାନଙ୍କ ଲୁହ ବିଶେଷ—

1. A kind of fever attacking cattle.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଗୋରୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ର ଦୁଇଖୁଣ୍ଟର ସକ୍ଷରେ ଫୋଟକା ପରି ବ୍ରଣ ଦେଖାଯାଏ ଓ ଗୋରୁଙ୍କୁ ଜର ହୁଏ । ଅଢେଇ ଦିନ ପରେ ଏ ଫୋଟକା ଭଲ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଜର ମଧ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧିଯାଏ; ଏ ଫୋଟକାକୁ ଖରାଫୋଟକା ବୋଲିଯାଏ ।]

୨ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗୋରୁମାନଙ୍କ ଶାଆଳା ରୋଗ;

ଏ ରୋଗରେ ଗୋରୁମାନେ ଆକାନ୍ତ ହୋଇ ଅଢେଇ ଦିନରେ

ମରିଯାଆନ୍ତି—2. A kind of fatal cattle-disease.

ଅଢେଇ କାଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଢେଇ, ଚରଣିଆଁ (ଦେଖ)

Ardhei kāṇḍiā **Ardhei charaṇiāṇi** (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୩	ଌ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଞ୍	ଉଞ୍	ଞ୍
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ରା୍ୟ	ଇଞ୍	ଊଞ୍	ଞ୍

ଅଢେଇ କଥାଅ—ଦେ. ବି—ବଲ୍ଲରେ ରହିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଉଦ୍ଭବ
Ardhei kiāriā ତମ୍ବା ସାପ—A kind of very
poisonous cobra.

[ଦ୍ର—ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଏହି କି ଏ ସର୍ପଦାଗ ଦକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ପଦାଶନ
କରିବା ସ୍ଥାନରୁ ଅଢେଇ କଥାଅ ଦୂର ନ ଯାଇଣୁ ମୃତ ହୁଏ ଓ
ଏ ସର୍ପ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଦଂଶିବାକୁ ଅଢେଇ କଥାଅ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଗୋଡ଼ାଇ ଯାଏ ।]

ଅଢେଇ ଚରଣିଆ—(ମନ୍ତ୍ର)—ଦେ. ବି (ଚରଣିଆର 'ଶ' ଅକ୍ଷର ଯୋଗୁଁ
Ardhei charanīā ପରବର୍ତ୍ତୀ 'ଅ' ର ଅନୁନାସିକ ଉଚ୍ଚାରଣ) —
ଅଡ଼ାହି ମନ୍ତ୍ର ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ରର ପଦସଂଖ୍ୟା ଅଢେଇ ଅର୍ଥାତ୍ ଅତି ଅଳ୍ପ
ଅଟେ; ଗୁଣିଆମାନେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଗାରୁଡ଼ ମନ୍ତ୍ର—
Very short (mystic formula).

ଅଢେଇ ଦିନ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ ଗୁଣିତ ଦିନ) ୧। ଦୁଇ ଦିନ ଅର୍ଥ—
Ardhei dina 1. Two and half days,
ଆଡ଼ାହିଦିନ ୨। ଅଳ୍ପକାଳ—2. A short time.

ଟାହିଁ ମଞ୍ଜୁରୀ ଦୁ ସିନା ଅଢେଇ ଦିନର ଗୁଣିତ । ଶ୍ରୀମାତା—ଦରବାର ।

ଅଢେଇ ଦିନିଆ—ଦେ. ବି. (ଦିନିଆର 'ନ' ଅକ୍ଷର ଯୋଗୁଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ
Ardhei dinīā 'ଅ' ର ଅନୁନାସିକ ଉଚ୍ଚାରଣ) —
ହୁଦିନିଆ ୧। ଅଳ୍ପକାଳ ସ୍ଥାୟୀ—1. Transient; shortlived
ଦୌଦିନିଆ ଅଢେଇଦିନିଆ ସମ୍ପର୍କ ବା
ହୋଇ ବୁଝା କାର୍ଯ୍ୟେ ମାନ୍ୟ କରାଉ । ଶ୍ରୀମାତା—ଦରବାର ।
୨। ଅଚରଣସ୍ଥାୟୀ; ଅସ୍ଥାୟୀ—2. Temporary

ଧର୍ମ ଏକା ସିନା ମହତପଣିଆ,

ଅର ସବୁ ପଣ ଅଢେଇ ଦିନିଆ । ଶ୍ରୀମାତା—ଦରବାର ।

ଅଢେ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଣ—(କଚରଥ ଓ କରଣିଆ ଲେଖାରେ
Ardhai (etc) ବ୍ୟବହୃତ) ଅଢାଇ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ardhāi etc. (See)

[ଦ୍ର—ଅଢେଇ ଶବ୍ଦର ଶେଷ ଦୁଇ (ଢେଇ) ବର୍ଣ୍ଣକୁ କେହି
କେହି ଲେଖାଳ ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଢେ' କରି ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେ
ଉଚ୍ଚାରଣ ଅ + ଇ ଥିବାରୁ, ଓ ଏ + ଇ ନ ଥିବାରୁ ଏପରି ଲେଖିବା
ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।]

ଅଢେଆ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଣ (କଚରଥ ଓ କରଣିଆ ଲେଖାରେ ବ୍ୟବହୃତ;
Ardhaiā 'ଅଢେ' ଦେଖ)—ଅଢେଇଆ (ଦେଖ)
Ardheia (See)

ଅଣ (ଧାତୁ)—ସ୍ୱ—୧ । ଶବ୍ଦ କରିବା—1. To sound,
Ana (root) ୨ । ନିଶ୍ୱାସ ମାରିବା—2 To breathe.

ଅଣ—ଦେ. ବି—ଖୋଳ; ବ୍ୟଞ୍ଜନରେ ଥିବା ଚିକିତ୍ସା ଅଂଶ—

Ana Soup; liquid portion of curry.

ଖୋଳ ଦେଖ ମାଛ ଥିବା ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି ଯିଏ ଖାଇବା ପାଟୋର ପାଉଁଶ ନାହିଁ ।

ଖୋଳ ଫଳାଉଥିବା ଗନ୍ଧସବୁ ।

ଦେ. ଅ. (ଅନ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଲାଗେ; ନିଷାର୍ଥକ)—

ନ; ନୁହେଁ—Not

[ଦ୍ର—ନିଷାର୍ଥକ 'ନ' ସ୍ୱରାଦ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଲାଗି ସମ୍ବନ୍ଧରେ
ଯେଉଁ 'ଅନ' ଆକାର ଧାରଣ କରେ, ତହିଁର ଓଡ଼ିଆରୂପ;
ସଂସ୍କୃତରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ 'ନ' 'ଅନ' ଆକାର ଧାରଣ
ନ କର, 'ଅ' ଆକାର ଧାରଣ କରେ, କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆରେ 'ଅଣ'
ଆକାର ଉତ୍ପତ୍ତି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ; ଏଥିର ଇଂରାଜି ରୂପ 'un'
ଓଡ଼ିଆରେ 'ଅଣ' ଆକାରର ବ୍ୟବହାରର ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ
ଏଠାରେ ଦିଆଗଲା—

ଅଣପିତା ଅଣଭ୍ରାତା ବିଅଛୁ ତହିଁ, ଅଣଗୋଷ୍ଠୀ ଅଣପଣା ପୁଣି ଅଛୁ ହୋଇ ।

ଅଣକବୀରୁ ଅଣକବୀ ତ ଶୁଣି, ଅଣରୁଦ୍ଧା କିବାଟ ଲାଗିଛି ବିଦ୍ୟା ପୁଣି ।

ଅଣଗାଦେ ଅଣ ଶ୍ମଶ୍ରୁ ପକାଇଛୁ ପୋତା, ଅଣଗାପେ ଅଣଶେଣୀ ହୋଇଅଛୁ ନପା ।

ଅଣଦ୍ରବ ଅଣଗୋରୁ ଲଗାଇଛୁ ଚିଢ଼ି, ଅଣଲୋକ ଲୁଚା-ସୁଖେ ହୋଇଛୁ ବେଢ଼ି ।

ପ୍ରାଚୀ, ବ୍ରହ୍ମନରୁପଣ ଗାଢ଼ ।

ଅଣ ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ ଅକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷର—

Ana akshara

Indestructible.

ଅଣଅକ୍ଷର ପାର ଦେଖ । କମଳଲେଖନ ଚଉତିଶା, 'ଶ' ପଦ ।

ଦେ. ବି—ପରଂବ୍ରହ୍ମ; ବ୍ରହ୍ମ—

The Divine Soul pervading the Universe.

ଅଣ ଅକ୍ଷର ନିବାସରେ

ବୁଦ୍ଧ ପ୍ରାପ୍ତେ ମୁଁ ଶୂନ୍ୟରେ । ଯଶୋବନ୍ତ, ପ୍ରେମଭକ୍ତିଗୀତା ।

ଅଣ ଅଣ—ଦେ. ବିଣ—ଅଣ ପରି ପାଣିଆ—

Ana ana

Soupy; watery like soup.

ଖୋଳ ଖୋଳ (ଯଥା—ଜାଲି ଆଦି ଅଣ ଅଣ ହୋଇଛି ।)

ଡିଲଡିଲା ଦେ. ବି—ଦିଅଣରେ ଥିବା ଖୋଳ ଅଂଶ—

Soupy part of curry.

[ଦ୍ର—ମାଛ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ତୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡା ମୁଣ୍ଡା ଯାକ ତୋ
ପତରରେ ବାଢ଼ିଲୁ, ମତେ ଭୁଞ୍ଜା ଅଣ ଅଣ ତକ ଦେଲୁ ।]

ଅଣଅକ୍ଷର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ଅକ୍ଷର)—୧ । ଅକ୍ଷର, ମୂର୍ଖ;
Anaakshari ନରକ୍ଷର; ଯେ ଅକ୍ଷର ପରଚୟ କର ନାହିଁ—
ନିରକ୍ଷର 1 Illiterate; unlettered.

ନିରକ୍ଷର, ଅନପଢ ୨ । ଅଜ୍ଞ—2 Ignorant.

ଅଣଅକ୍ଷରୀ—ଦେ. ବିଣ—ଅଣଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Anaakshariā Anaakshari. (See)

ଅଣ ଅଜା—ଦେ. ବି. ସଂ—୧ । ଅଜାଙ୍କ ପିତା; ପ୍ରପିତାମହ—

Ana ajā

1. Paternal great grand-father.

ଗୋସେଇମା

ଗୋସେଇଆ

ସତ୍ତାମା

ପଦାଦା, ପଦାଦା

ଅଣ ଅଠା—ଗ୍ରା. ବି—ଅଠା ନ ଥିବା, ଚିକିତ୍ସା—

Ana atā A substance which is not gummy.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ଓ ଚାନ୍ଦି ଅପର ଓ ପାଦ, ଏବଂ ଚାନ୍ଦି ଅପର ଓ ମାମା ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଚାନ୍ଦି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ' ଚାନ୍ଦି କେଶବ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମାନ୍ତରେ ଚାନ୍ଦିର ବ୍ୟବହାର ' ବା ' ଚାନ୍ଦି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଓ' ନ ମଳରେ 'ଗାଓ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଣ ଅଠା ଅଣ ଦୁନ ଲାଗିଛି ଚାନ୍ଦି । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଶାଳା ।

ଅଣ ଅନୁଭବ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁଭବ)—ଅନୁଭବ; ଅନୁଭବହୀନ—
Aṇa anubhabī Inexperienced.

ସେହି ନିଦା ମୂର୍ଖ ଅଣ ଅନୁଭବ
ହେଲେ ଯୋଡ଼ା ବରେ ବବବଲ ରବ । ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି—ମହୋଦଧି ।

ଅଣ ଆଉଟା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନାବର୍ତ୍ତିତ)—

Aṇa āutā ଯେଉଁ ଦୁଧ ଆଉଟା ହୋଇ ନାହିଁ—
ଆକୁଟା (milk) Not boiled; not stirred
ଉତ୍ତଳା ନେହିଁ ଫୁଆ over fire.

ଅଣ ଆଖିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନକ୍ଷ)—

Aṇa ākhiā ୧ । ଯାହାର ଆଖି ନାହିଁ; ଚକ୍ଷୁହୀନ; ଅକ୍ଷ—
ଅକ୍ଷା 1 Blind.

୨ । ଯେଉଁ ନବଜାତ ବିରାଡ଼ି ଓ ଲୁଲୁର ଛୁଆଙ୍କର ଆଖି-
ପତା ଖୋଲି ନ ଥାଏ—

2. (young of cat and dog) Whose
eyelids are still shut up.

ଅଣ ଆଖୁଆ—ଦେ. ବି—ଅଣଖୁଆ (ଦେଖ)

Aṇa ākhuā Aṇakhuā (See)

ଅଣ ଆଦର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନାଦର)—

Aṇa ādara ୧ । ଅନାଦର; ଅସନ୍ନ—1. Inattention.
ଅନାଦର ୨ । ଅମାନସ—2. Disrespect.

ଅନାଦର କାର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲେ ସେ ଯାଆନ୍ତି ଘରେ
କଲେଣି ଅଣ ଆଦର ଅଦରେ । ପ୍ରାଚୀ—ପରଦେଶିକା ।

ଅଣ ଆୟତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଓ ବି. (ସଂ. ଅନାୟତ)—ଅଣଆୟତ (ଦେଖ)

Aṇa āyata Aṇāyatta (See)

କରଇ ଅଣଆୟତ ସବୁ ନିଶ । ଦାନବୁଝି, ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

ଅଣ ଆୟତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅନାୟତ)—

Aṇa āyatta ୧ । ଅନାୟତ; କ୍ଷମତାବହୁର୍ତ୍ତ; ଅଧିକାର
ଅନାୟତ ବହୁର୍ତ୍ତ—1. Beyond one's
control; not within one's
power.

୨ । ଉପାୟାନ୍ତର ଗୁଣ—2. Resourceless

୩ । ଅସହାୟ—3. Helpless

୪ । କ୍ଷମତାହୀନ; ଶକ୍ତିହୀନ; ଅଶକ୍ତ —4. Powerless.

ଅଣଆୟତ ବେଳେ କି ଦେନି ସିନ୍ଧୁ । ମନବୋଧ ଚଉକଣା ।

୫ । ଅସାବଧାନ; ଗରହସିଥର—

5. Careless; incautious

୬ । ପରାଧୀନ—6. Subservient; dependents;
subject to another.

ଏ ସକାଶୁ ଅଣଆୟତ ହୋଇ ସେହି । ବୃଷସିଂହ. ନନ୍ଦାଘର. ବନ ।

୭ । ଅବଶିଷ୍ଟ; ସେ ଆୟତ୍ତାଧୀନ ହୁଏ ନାହିଁ—

7. Uncontrollable; unrestrained.

ଗ୍ରା. ବି—୧ । ପରାଧୀନତା—

1 Subserviency; dependency.

୨ । ଅସାବଧାନତା—2. Carelessness.

୩ । ଶକ୍ତି ବା କ୍ଷମତାର ଅଭାବ—

3 Want of power.

୪ । ଅଧିକାରର ଅଭାବ—4. Want of control

୫ । ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥା—5. Helpless condition

୬ । ଉପାୟାନ୍ତର ଗୁଣ; ଗୁଣ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

6. Want of any other resources or
alternative.

ଏ ମକାଶୁ ଅଣଆୟତେ ନରବରେ

ଦମ୍ଭାନ୍ତ୍ରୀ କଥା କହିଲେ ପରସ୍ପରେ । ବୃଷସିଂହ. ନନ୍ଦାଘର. ବନ ।

ଅଣ ଆୟତ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଅନାୟତ)—

Aṇa āyāse ୧ । ଅନାୟତରେ; ଅଳେଖରେ—1 Easily.

୨ । ବିନାକ୍ଳେଶରେ—2. Without any trouble or
pain.

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୁଣେ ଯେହେ ଧନ

ଅଣଆୟତେ ଯେହେ ପୁଣ୍ୟ । କରାଇ. ଅ. ଭଗବତ ୪ ।

ଅଣ ଆଉଟିତ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁଚିତ)— ଅନୁଚିତ—

Aṇa uchita Improper.

କରବା ଯେବେ ଅଣଆଉଟିତ ବସୁର । ବୃଷସିଂହ. ନନ୍ଦାଘର. ବନ ।

ଅଣ ଆୟତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ନ + ଉଦୟ)—

Aṇa āyaya ୧ । (ସୂର୍ଯ୍ୟ) ଉଦୟ ହୋଇ ନ ଥିବା ସମୟ—
1. Time before sun-rise.

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଂଶଦୟେ ସ୍ନାତ୍ତା ନ ଯଦି କର

ବିଶିଷ୍ଟ ଫଳ ହୁଅଇ ତାହାର । ପ୍ରାଚୀ—ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଶାଳା ।

ଅଣ ଆୟତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ନ + ଉଦୟ)—

Aṇa āyā ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ କରାଯିବା—

1. Done before sun-rise.

(ଯଥା—ଅଣଆୟତ ସ୍ନାତ୍ତା, ଅଣଆୟତ ଭୋଜନ)

ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ—ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ନ ହେଉଣୁ—

Before sun-rise.

ଅଣ ଆୟତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନୁପାଗ)—

Aṇa upagāra ଅନୁପାଗ; ଅହତ; ଅପକାର—

ଅନୁପାଗ Disservice; injury.

ଅନ ପକାର

ଅଣ ଉପସ୍ଥାପନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନୁପସ୍ଥାପନ)—

Aṇa uparodha ୧ । ଉପସ୍ଥାପନ ବା ଚକ୍ଷୁରୁଦ୍ଧାର ଅଭାବ—

1. Want of respect for the feelings
of others.

୨ । କରୁଣାର ଅଭାବ; ନିର୍ଦ୍ଦୟତା—

2. Want of pity; unkindness.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଂ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ୍

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଣ ଉପରୋଧ (ଦେଖ)

Ana uparodhi (See)

ଅଣ ଉପରୋଧ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସଂ ଓ ଶ୍ରୀ—୧ । ନିଉପ୍ରୋଧଥ, ଯାହାର
Anā uparodhi ଚକ୍ଷୁରୁ ନାହିଁ; ଯାହାର ମୁଖରୁ ନାହିଁ—
চক্ষুରহীন 1. Having no respect for the
वेमुलाहिजा feelings of others.

୨ । ନିର୍ମମ—2. Unsympathetic

୩ । ନିଷ୍ଠୁର—3. Pitiless; unkind.

ଅଣଉପରୋଧ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସଂ ଓ ଶ୍ରୀ—

Anauparodhi ଅଣଉପରୋଧ (ଦେଖ)
Anauparodhi (See)

ଅଣଉପରୋଧେ—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ—

Anauparodhe 1. Pitilessly

କୁମାର ବିଶ୍ୱାସ ଅଣଉପରୋଧ ବାଣ । ସାରଳା ନନ୍ଦାଭରତ ଗ୍ରୋଣ ।

୨ । ନିର୍ମମଭାବରେ—2. Without the least sympathy.

ଅଣଉପରୋଧ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—

Anauparodha (etc) ଅଣଉପରୋଧ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Anauparodha etc (See)

ଅଣଉପରୋଧ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—

Anauparodha (etc) ଅଣଉପରୋଧ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Anauparodha (See)

ଅଣଉପରୋଧ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସ. ଅନାବୃତ)—ଅନାବୃତ; ଅବରଣରହିତ—

Anauhārda Uncovered; open.

ଅଣଉପରୋଧ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସ. ଅପ୍ରସାର)—୧ । ଅପ୍ରସାର; କମ୍ ଚଉଡ଼ା—

Anaosāra 1. Of small breadth.
୨ । ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ; ଅବସ୍ଥା—2 Narrow.

ଅଣକ—ସଂ. ବିଶ (ଅଣ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Anaka ୧ । ଦୃଶ୍ୟ; ଦୈର୍ଘ୍ୟ—1 Despicable;
contemptible.

୨ । ନୀଚ—2. Low; mean.

୩ । ନିର୍ଗଣ୍ୟ—3. Insignificant.

୪ । ମନ୍ଦ—4 Bad; wretched.

୫ । ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର—5. Very small.

ସଂ. ବିଶ—ପକ୍ଷିବିଶେଷ—A kind of bird.

ଦେ. ବି (ସଂ. ଅକ)—ଜଳା; ଭାତ ଭାଣ୍ଡର ଆଦି ଘାଣ୍ଟିବା ଓ
ଝୁଁ ଝିଁ ପରସିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବେଶ୍ୟ ଲଗିଥିବା ବସ୍ତୁ—

ढौंगा; डोह A wooden spoon; ladle.

ଅଣକଉଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି—୧ । ନିର୍ଦ୍ଦିନ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Anakaurdiā 1 Poor

ଅଣକଉଡ଼ିଆ ପଲାଇ ଶବ୍ଦ । ଗ୍ରାମୀ, ପରବେଶିତା ।

୨ । ଅତିନୀଚ (ପଦାର୍ଥ)—2. Of very low price; of no value.

ଅଣକଉଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ଭାଣ୍ଡର ବା ଛେର ସିଝିବା ସମୟରେ
Anakaghorā ଅଣକଉଡ଼ିଆ ଉପରୁ ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥାଏ—
(curry. etc) Well stirred with a
ladle over the fire.

ଅଣକଦଳିଆ—ଦେ. ବିଶ—(ସଂ. ଅ + କଦଳୀ)—ଯେଉଁ କଦଳୀଗଛର
Anakadaliā ପୁଆମାନ ପ୍ରତିବର୍ଷ ମୂଳରୁ ତଡ଼ା ହୋଇ ଅନ୍ୟ
ସ୍ଥାନରେ ଯୋତା ନ ହେବାରୁ, ଚିନିବର୍ଷ ପରେ ପୁଆର
ମୂଳ ହାଣ୍ଡିମାନ ଭୂମି ଉପରକୁ ଉଠିଯାଏ ଓ ଗଛମାନ
ଛୋଟ ହୋଇ ଉକ୍ତ ଗଛରେ ଅଳ୍ପ କଦଳୀ ଫଳେ ନାହିଁ—
(plantain plants) Which become
stunted and unproductive owing to
want of annual transplantation.

ଅଣକଦଳି—ଦେ. ବିଶ—ଅଣକଦଳିଆ (ଦେଖ)

Anakadali Anakadaliā (See)

ଅଣକଧର—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପରିବେଶନ କରିବାପାଇଁ ଅଣକ
Anakadharā ଧରେ —(a person) Holding the
ladle for serving food to others.

[ଦ୍ର—ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ରାହାଙ୍ଗ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନମାନଙ୍କର କୁଳୀନ
ସାମନ୍ତମାନଙ୍କ ଭୋଜନ ସଭାରେ ଯେଉଁ କୁଳୀନ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ
(ଯଥା—ରଜ ମିଶ୍ରେ) ଅଣକ ଓ ହାଣ୍ଡି ଧରି ପରିବେଶନ
ଅଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ‘ଅଣକଧର’ ବା ‘ହାଣ୍ଡିଧର’ ବୋଲି
ଭଜାଯାଏ ।]

ଅଣକମର—ଦେ. ବିଶ—ଅଣକଉଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Anakamarā Anakaghorā (See)

ଅଣକାଫୁଲି—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ହୁଣ୍ଡି; ଓଲମ୍ପା (ଶ୍ରୀ)—

Anakāphulī Stupid; foolish (woman).

ଅଣକାଳି—ଦେ. ବିଶ—(ସଂ. ନ + କାଳ ଧାତୁ)—୧ । କାଳ ହୋଇ

Anakālī ନଥିବା (କବାଟ)—1. Unbolted (door).

୨ । କାଳ ହୋଇ ନ ଥିବା (ଅକ୍ଷର)—

2. Uncrossed (letter).

ଦେ. ବି—ଅଣକାଳି (ଦେଖ)

Anakālī (See)

ଅଣକାଳି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଣି + କାଳକ)—ଅକ୍ଷାତ୍ରକାଳକ; ଗାଡ଼ର
Anakālī ଚକକୁ ଅକ୍ଷରେ ଅଟକାଇବାପାଇଁ ଅକ୍ଷର ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡରେ
ଟଙ୍କାର ଧୂଳି କାଳ କରା ଯାଇଥିବା ଛିଦ୍ରରେ ଯେଉଁ ଛୋଟ କାଠଖିଲ
ଧୁରୀକୀକିଲ୍ ଦିଆଯାଏ; ଅଣି—Linchpin; small wood-
pins put in the holes at the ends
of the axle to prevent the wheels
from slipping away.

ଅଣକୋଣିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । (ସଂ. ନ + କୋଣ)—ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର
Anakonīā କୋଣ ନାହିଁ; ଯାହାର କୋଣ ସବୁ ଗୋଲ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୃଷ୍ଠିତ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଚିତ୍ରାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଉ’ ଖୋଜିବେ; ‘କଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆର୍ତ୍ତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆର୍ତ୍ତ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

ହୋଇ ଅଛି—1. Rounded at the corners

୨ । (ସ. କୋଣ)—ଏକ କୋଣରେ ପଡ଼ିରହିଥିବା—

2 Lying in one corner.

ଗଡ଼ଜାତବାସିନୀମାନେ ଅଲକ୍ଷିତ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଅଣକୋଣିଆଁ ହୋଇ ପଡ଼ି ଅଛନ୍ତି ।
ଗଡ଼ଜାତବାସିନୀ—୧୮୨୭ ।

ଅଣଖା—ଦେ. ବି—ଅଣଖୁଆ (ଦେଖ)

Anakhā Anakhua (See)

ଅଣଖିଲା—ଦେ. ବି—ଅଣଖାଳ (ଦେଖ)

Anakhilā Anakili (See)

ଅଣଖିଳ—ଦେ. ବି—ଅଣଖାଳ (ଦେଖ)

akhili Anakili (See)

ଅଣଖୁଆ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅନନ୍ତ; ଯାହା ଆଖୁ ପରି ଦେଖାଯାଏ, କିନ୍ତୁ

Anakhua ଆଖୁ ନୁହେଁ)—ଅଣୁଜାତୀୟ ବନ୍ୟ ଗୁଳୁକିଶେଷ—

A plant in appearance like the sugarcane, Saccharum Arundinacium.

[ଦ୍ର—ଏହାର ରସ କୃମିରୋଗାହୀ, ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ପିଆଇବାକୁ ହୁଏ—ଏହା ସ. ଭଦ୍ରମୁଖ ହେବ କି ? ଭଦ୍ରମୁଖର ଅନ୍ୟ ସ. ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରବେଣ୍ଟନ । ଆମ ଦେଶରେ ଏ ଗଛ ୪* ଫୁଟ ଉଚ୍ଚରେ ବଢ଼େ; ଏହାର ପତ୍ର ଆଖୁ ପତ୍ର ପରି ଓ ଦଣ୍ଡ ଆଖୁଠାରୁ ସରୁଆ, କିନ୍ତୁ ହିମାଳୟର ଉତ୍ତର ଅଞ୍ଚଳରେ ଏ ଗଛ ୧* ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ହୁଏ ଓ ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡରେ ଫୁଲ ଧରେ, ତାହା ୩* ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼େ ଓ ଏଥିର ବ୍ୟାସ ୧ ଇଞ୍ଚରୁ କମ୍; ଦଣ୍ଡମାନ ଆଖୁ ପରି ପତ୍ରବେଣ୍ଟିତ । ଉତ୍ତର ଅଞ୍ଚଳରେ ଏ ଦଣ୍ଡମାନ ଗୁଳୁଦରର କାନ୍ଥରେ ବାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ।]

ଅଣଗୁରୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ନ + ଗୁରୁ)—

Anaguru ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ନ ଥାଇ ବିଦ୍ୟା ଶିଖିବା ଅବସ୍ଥା—
Learning without a tutor.

ଅଣଗୁରୁରେ ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲେ ଶ୍ରେୟଶାଳୀ । ସାରଳା ନହାଉରତ. ଅବ ।

ଅଣଗୁରୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ ଅଗୁରୁ)—

Anagurua ୧ । କୌଣସି ଗୁରୁଙ୍କ ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟା ଶିଖୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—1. (a person) Who has not learnt under a tutor.

୨ । ଯେଉଁ କର୍ମ ଶିଖିବା ପାଇଁ ଗୁରୁ ଲୋଡ଼ା ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ; ସହଜ (କର୍ମ)—2 Instinctive (acts).

(ଦ୍ର—ଶିଶୁର ମାତୃସ୍ତନରୁ ସ୍ତନ୍ୟ ପାନ, ଶିଶୁର କ୍ରନ୍ଦନ, ହାସ୍ୟ, ଯୁବକ ଯୁବତୀଙ୍କର ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ପ୍ରଣୟାକର୍ଷଣ; ଶ୍ମୀ-ପୁରୁଷ-ସଙ୍ଗମ—ଏମାନ ଜୀବପ୍ରକୃତିସ୍ଥର ଓ ଉତ୍ପତ୍ତିପ୍ରଦତ୍ତ ଅଟେ ।)

ବୋଲେ ସମ ଅଣଗୁରୁଆ ବିଦ୍ୟା ଅଟେ ଏହି । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀସ ।

୩ । ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା କୌଣସି ଶିକ୍ଷକଙ୍କଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅସ୍ୱତ୍ୱକାୟର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସାଧନାଦ୍ୱାରା

ସାଧିତ (ବିଦ୍ୟା)—୩. (learning or art) Attained by a person without the help of a preceptor, i.e. acquired by one's personal exertions & initiative.

୪ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ଦୀକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କର ନାହିଁ—

4. (a person) Uninitiated into the spiritual lore by a preceptor.

ଭୁବ୍ଧ ନ ପୁରୁଷ ସେହି ବାହାସେ ପଶିବ

ସେ ଅଣଗୁରୁଆ ସେ ବାହାସେ ନ ମିଶିବ । ଗ୍ରାମୀ—ଗୁରୁଭକ୍ତି ଶାଳା ।

ଅଣଚଞ୍ଛା—ଗ୍ରା. ବିଶ.—ଅଣଚୁଛ (ଦେଖ)

Anachanchha Anachachha (See)

ଅଣଚତୁର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଚତୁର)—୧ । ଅଚତୁର—

Anachatura 1 Not skilful, not sly.

ଅଚତୁର ୨ । ଓଲୁ, କିରୁକିଆ—2 Foolish

ଅଚତୁର

ଅଣଚୁଖିଲା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଚକ୍ଷ ଧାତୁ)—ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥର

Anachakhila ସ୍ୱାଦ କେହି ଚୁଖି ନ ଥାଏ—(a thing)

Which has not yet been tasted.

ଅଣଚୁଖିଲା ଫଳେ ଆସି, ଚୁଖିଲା ଫଳେ ଥଳ ମିଶି ।

ଭୂପଦ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅଣଚୁଛ—ଗ୍ରା. ବିଶ.—ଅଚଞ୍ଛା; ଯାହା ଚଞ୍ଛା ହୋଇ ନାହିଁ (ଭୂମି)—

Anachachha Unscraped.

ଅପାବତ୍ତେ ଅଣଚୁଛେ ହୋଇଅଛି ଉଷ । ଗ୍ରାମୀ. ବ୍ରହ୍ମନରୁପଣ ଶାଳା ।

ଅଣଚୁଲିଶ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ.—ସଂଖ୍ୟାବାଚକ (ସଂ. ଉନଚତୁରାଶିରୁ; ଗ୍ରା.

Anachalisa ଉନଚତୁରାଶି)—ଉତ୍ତରରୁ ୯ ଅଧିକ;

ଉନଚାଳିଶ ଗୁଳିରୁ ଏକ କମ୍; ୩୯—Thirty-nine.

ଉନଚାଳିଶ

ଅଣଚୁଲିଶି—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ.—ଅଣଚୁଲିଶ (ଦେଖ)

Anachalishi Anachalisa (See)

ଅଣଚୁଛା—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ. ସଂଖ୍ୟାବାଚକ (ସଂ. ଉନପଞ୍ଚାଶରୁ; ଗ୍ରା.

Anachassa ଉନପଞ୍ଚାଶ)—ପରୁଷରୁ ଏକ କମ୍; ଗୁଳିରୁ ନଅ

ଫିନପଞ୍ଚାଶ ଅଧିକ, ୪୯—Forty-nine.

ଉନଚାସ

ଦେ. ବି—ଅଣଗୁଣ ପଦନ (ଦେଖ)

Anachassa pabana (See)

ଅଣଗୁଣ ଉଠିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉନପଞ୍ଚାଶତ ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ + ଧାତୁ)—

Anachassa uṭhiba ମୃତ୍ୟୁବଦ୍ଧ ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ଶ୍ୱାସବାୟୁର

ହାଲି ଉଠିବା ଗମନାଗମନ—Violent gasping before

ତତ୍ତ୍ୱପନା death

ଅଣଗୁଣ ପଦନ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉନପଞ୍ଚାଶତ + ପଦନ)—

Anachassa pabana ୧ । ମୃତ୍ୟୁର ଅବ୍ୟବହୃତ ପୂର୍ବରେ ମନୁଷ୍ୟର

ହାଲି ବହୁବା ଶ୍ୱାସ—1 Violent pantings

ତତ୍ତ୍ୱପନା gasps before death.

୨ । ପ୍ରବଳ ପ୍ରଭଞ୍ଜନ—2 Tempest.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଢ

[ଡୁ—ପୁରୁଣରେ ଅଛି ଯେ, କାଶ୍ୟପପତ୍ନୀ ଅଦିତ ପବନକୁ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କରିଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଅଦିତଙ୍କ ସପତ୍ନୀ ଦିତିଙ୍କ ପ୍ରସେଚନାରେ ଦିତିପୁତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ଅଦିତଙ୍କ ଗର୍ଭ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ତୁଣକୁ ସାତ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟି ପକାଇଲେ । କନ୍ୟା ଯେ କଟା ହୋଇଥିବା ସାତଖଣ୍ଡଯାକ ଜାଇଁଛି, ଏହା ଦେଖୁ ପୁଣି ସେ ସାତଖଣ୍ଡର ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ସାତ ସାତ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟିଲେ, ତଥାପି ସେ ଅଣ୍ଟରୁଣ ଖଣ୍ଡର ପ୍ରାଣ ଗଲ ନାହିଁ । ଇନ୍ଦ୍ର ତୁଣହତ୍ୟା କରି ନ ପାରି ଫେରିଲେ ଓ ଯଥାକାଳରେ ଅଦିତଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ପବନ ୪୯ ଟି ରୂପ ଧାରଣ କରି ଜନ୍ମିଲେ । ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ମୃତ୍ୟୁକାଳରେ ପବନଙ୍କର ଏହି ଅଣ୍ଟରୁଣ ମୂର୍ତ୍ତି ମନୁଷ୍ୟର ପିଣ୍ଡରୁ ବାହାରି ଯାଏ ଓ ସେହି ହେତୁ ମନୁଷ୍ୟ ହୁଏଁ ହୁଏ ।]

ଅଣ୍ଟରୁଣ ବୋହୁବା—ଦେ. ବି—ଅଣ୍ଟରୁଣ ଭୂତିବା (ଦେଖ)

Apachāṣa bohībā Apachāṣa uṭhībā (See)

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ନ + ଋଷ୍)—୧ । ରୂନ ନ ଥିବା ବସ୍ତୁ—
Apachūna 1 An article having no lime

ଅଣ୍ଟରୁଣ ଅଣ୍ଟରୁଣ ଲାଗିଛି ଚହଁର । ଗ୍ରାମୀ—ବ୍ରହ୍ମନରୁପଣ ଗାତା ।

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ନ + ଚକ୍ଷ ଧାତୁ)—

Apachhāṇchā ୧ । ଅଣ୍ଟରୁଣ (ଦେଖ)

1. Apachāchha (See)

ଅଣ୍ଟରୁଣ ଅଣ୍ଟରୁଣ ହୋଇଛି ଶଯ୍ୟା

ଅଣ୍ଟରୁଣ ଅଣ୍ଟରୁଣ ହୋଇଛି ଚୌପଟ । ଗ୍ରାମୀ—ବ୍ରହ୍ମନରୁପଣ ଗାତା ।

୨ । (ସଂ. ନ + ଶୌଚ) ଝାଡ଼ା ଫେରିବା ପରେ ଜଳଶୌଚ ହାତ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ନ ଥିବା (ଦେହ ବା ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Unwashed (after easing oneself).

ଅଣ୍ଟରୁଣ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. ଓ ବି. —ଅଣ୍ଟରୁଣ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Apāṇchāṣa (etc) Apāchāṣa. etc (See)

ବନ୍ଧୁ ଧୂସର ରୂପ ପ୍ରସାର ନିଶାସ

ପରାବ ବହୁଳ ବାସୁ ଅଣ୍ଟରୁଣ । ଗ୍ରାମୀ—ବ୍ରହ୍ମନରୁପଣ ଗାତା ।

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ନ + ଶ୍ଚା ଧାତୁ)—୧ । ଅସ୍ଥାନ; ମନ ସ୍ଥାନ—

Apāṭhāba 1. Bad or wretched place.

ଅସ୍ଥାନ ୨ । ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ—2. Unfit place.

ଅସ୍ଥାନ ୩ । ଅସୁବିଧାନିକ ସ୍ଥାନ—

3. Inconvenient place.

୪ । ଅପରିଚିତ ବା ଅଜ୍ଞାତ ସ୍ଥାନ—

4. Unknown or strange place.

୫ । ଅଗମ୍ୟ ସ୍ଥାନ—5. Unapproachable place.

୬ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ କେହି ଯିବାଅଧିକା କରନ୍ତି ନାହିଁ—

6. Unfrequented place.

କନ୍ୟାକୁ ଦେଖି ଏହି ପକାଇ ଅଇଲେ

ଏହି ଅଣ୍ଟରୁଣ ବୋହୁରୁ ରହିଲେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ ଅବ ।

ଗ୍ରା. ବି. —ଅଣ୍ଟରୁଣ (ଦେଖ)

Anāṭhābuṭ (Sec)

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. —୧ । ଅସୁବିଧାନିକ (ସ୍ଥାନ)—

Anāṭhābuṭ 1. Inconvenient (place).

(ଅଣ୍ଟରୁଣ — ବି.) ୨ । (ସଂ.)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସ୍ଥାନରେ ବାରମ୍ବାର କରେ—2 (person) Frequenting bad places.

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. —୧ । ଅନାବୃତ —1. Uncovered

Anāḍhāṇkā ଗ୍ରା. ଦେ. (ପୁରୁ) ବି. —(ଯଥା—ପଶୁ, ଅମ୍ଳ, ଆଟା, ଶାମ୍ବର, ଆଦି)—୨ । ଅପରିପକ୍ୱ; ଦରପାତଳ;

ଅଣ୍ଟରୁଣ ଅବିପକ୍ୱ, ଯେଉଁ ଫଳ ପାତଳ ପରି ଦେଖାଯାଉଥାଏ, ଡାକ୍ତା ଅପରିପକ୍ୱ ଫଳ ନ ଥାଏ—

ଡାକ୍ତା 2 Not fully ripe (fruit)

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. —ଅଣ୍ଟରୁଣ (ଦେଖ)

Anāḍhāṇa Anāḍhāṇiṇi (Sec)

ଗ୍ରା. ବି. —ଭୋଜନାରତ୍ନବିଜୟ ଶରୀରର ଶୀର୍ଣ୍ଣବସ୍ତୁ—

Emaciated condition due to fasting.

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. ('ଶ' ଅକ୍ଷର ଯୋଗୁଁ ଶେଷ 'ଅ' ବର୍ଣ୍ଣର

Anāḍhāṇiṇi ଅନୁନାସିକ ଭୂତାରଣ)—

ଅନୁନାସିକ ୧ । ଭୋଜନାରତ୍ନବିଜୟ ଅତି ଶୀର୍ଣ୍ଣବସ୍ତୁ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
ବୁଦ୍ଧା 1. (person) Emaciated on account of fasting.

୨ । ଅନଶନ ଯୋଗୁଁ କଙ୍କାଳାବଶିଷ୍ଟ (ଦେହ)—

2. (body) Reduced to a skeleton owing to want of food.

୩ । ଅସମାନ, ବକଳ; ଅସମତଳ—3. Rough.

୪ । ବହୁସ୍ଥାନରେ ବକ—4. Bent at many places.

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. —ଅଣ୍ଟରୁଣ (ଦେଖ)

Anāḍhāṇiṇi Anāḍhāṇiṇi (See)

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଦେ. ବି. ଓ ବି. (ସଂ. ଶାବ୍ଦିକ) (ସଂ. ଉନ୍ନତିଶୀଳ;

Anāṭirīṣa ଗ୍ରା. ଉନ୍ନତିଶୀଳ)—ଭରଣ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଏକ କମ୍;

ଉନ୍ନତିଶ କୋଡ଼ିଏରୁ ନଅ ଅଧିକ; ୨୯—

ଉନ୍ନତିଶ Twenty nine.

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉନ୍ନତିଶୀଳ)—ଅଣ୍ଟରୁଣ ସଂଖ୍ୟାରୁ—

Anāṭirīṣa Numbering or consisting of
ଉନ୍ନତିଶୀଳ twenty-nine

ଉନ୍ନତିଶୀଳ

(ଯଥା—ଲମ୍ବ ଲମ୍ବରେ ଯେଉଁଠି ମାସ ଅଣ୍ଟରୁଣ ହୁଏ ।)

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଦେ. ବି. ଓ ବି. —ଅଣ୍ଟରୁଣ (ଦେଖ)

Anāṭirīṣi Anāṭirīṣa (See)

ଅଣ୍ଟରୁଣ—ଦେ. ବି. ଓ ବି. —ଅଣ୍ଟରୁଣ (ଦେଖ)

Anāṭirīṣa Anāṭirīṣa (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୁଦିତ ୧ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବପରାତ ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାତ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାତ୍’ ଖୋଜିବେ, ‘କଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥ୍’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧ୍’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଦ୍’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ୍’ ଦେଖିବେ ।

ଅଣକଣା — ଦେ. ବିଣ — ଅଣକଣିଣା (ଦେଖ)

Anatishā Anatirishā (See)

ଅଣକଣି — ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ — ଅଣକଣିଣା (ଦେଖ)

Anatishi Anatirisha (See)

ଅଣତୁରୁତ୍ୟ — ଗ୍ରା. ବିଣ — ଅଣତୁରୁତ୍ୟା (ଦେଖ)

Anaturutiā Anatrutiya (See)

ଅଣତୁରୁତ୍ୟା — ଗ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. ନ + ତୁରୁତ୍ୟା) — ଯେଉଁ ଧାନବିତନ
Anatrutiya କ୍ଷେତରେ ଅକ୍ଷୟତୁରୁତ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ବୃଣା ହୋଇ-
ଥାଏ — (paddy) Sown before the
Akshayatrutiyā day.

(ଯଥା — ଏ ସନ ଚୈତ୍ରମାସରେ ଖୁବ୍ କରଷା ହେବାକୁ ତଷାଯାକ
ଅଣତୁରୁତ୍ୟା କରି ଧାନ ବୁଣିଗଲେ ।)

ଗ୍ରା. ବି — ଅକ୍ଷୟତୁରୁତ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଖାଲ ବିଲରେ ଧାନ ବୁଣିବା
କର୍ମ — Sowing of paddy in low lands
before the Akshayatrutiyā day.

[ଦ୍ର — ସାଧାରଣତଃ ଚୂଷିମାନେ ବିଲରେ ଧାନ ବୁଣିବା କାମ
ଅକ୍ଷୟତୁରୁତ୍ୟା ଦିନରୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଯେବେ ଚୈତ୍ରମାସରେ
ଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷା ହୋଇଯାଏ ଓ ପରେ ବର୍ଷା ଛୁନିଶ୍ଚେଷ୍ଟିଆ ହେବ
ବୋଲି ଆଶଙ୍କା ହୁଏ, ତେବେ ତଷା ଅକ୍ଷୟତୁରୁତ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଧାନ ବୁଣି
ଦିଏ । ଆହୁର ମଧ୍ୟ ମେଘ ଯେବେ ଏକପାଣିଆ କରି ରଖୁ ଅକ୍ଷୟ-
ତୁରୁତ୍ୟା ପରେ ଖୁବ୍ ଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷା ହେବାର ଆଶଙ୍କା ହୁଏ, ତେବେ
ଖାଲ କଥାଆମାନଙ୍କରେ ବର୍ଷା ପାଣି ଭରତି ହୋଇଗଲେ, ଧାନ ବୁଣି
ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଚୂଷିମାନେ ଅକ୍ଷୟତୁରୁତ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଖାଲ
କଥାସାରେ ଧାନ ବୁଣନ୍ତି ।]

ଅଣଦୋଷ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଦୋଷ) — ଅଦୋଷ; ଦୋଷହୀନତା —
Anadosha Faultlessness; innocence.

ଅଦୋଷ

ଅଦୋଷ

ଅଣଦୋଷୀ — ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ଦୋଷୀ) — ଅଦୋଷ; ନିର୍ଦୋଷ;
Anadoshi ନିରପରାଧ — Innocent; guiltless.

ଅଦୋଷୀ

ଅଣଦୋଷୀ ମହାସ୍ୱାର ଦୋଷ ବାହୁ ବାହୁ ।

ଅଦୋଷ

ସାରଳା ମହାଭାରତ ସଭା ।

ଅଣଦୋଷେ — ଗ୍ରା. କି. ବିଣ. (ସଂ. ଅଦୋଷ) —

Anadoshe ୧ । ବିନାଦୋଷରେ; ଅପରାଧ ନ କରି ସୁଦ୍ଧା —

ଅଦୋଷେ; ବିନାଦୋଷେ

1. Without any fault;
innocently.

ବିନାଦୋଷେ

ଅଣନଉ — ଦେ. ବି ଓ ବିଣ — ଅଣନାବାତକ (ସଂ. ଉନନବତ; ଗ୍ରା. ଉନନବତ)

Ananau ନଉ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଏକ କମ; ଅଗ୍ନିରୁ ନଅ ଅଧିକ; ୮୯ —
ଉନନବତ୍ Eighty-nine.

ଉନନବତ୍

ଅଣନବେ — ଦେ. ବି ଓ ବିଣ — ଅଣନଉ (ଦେଖ)

Ananabe Ananau (See)

ଅଣନବେ — ଦେ. ବି ଓ ବିଣ — ଅଣନଉ (ଦେଖ)

Ananabbe Ananau (See)

ଅଣନାତି — ଦେ. ବି. ପୁଂ — ନାତିର ବା ନାତୁଣୀର ପୁଅ —

Ananāti Great grand-son.

ପୁତ୍ର

ସତର ଲକ୍ଷ କୁମର ନାତି ନବ ଲକ୍ଷ

ପାତାପୋତୋକା ଲଢ଼କା

ଅଣନାତି ଭଦ୍ର ଲକ୍ଷ ବଚନ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ।

ପାତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

(ଦ୍ର — ଅଣନାତିର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଅଣନାତୁଣୀବୋହୁ କହନ୍ତି ।)

ଅଣନାତୁଣୀ — ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ — ନାତି ବା ନାତୁଣୀର ଝିଅ —

Ananātunī Great grand daughter.

(ଯଥା — ଅଣନାତୁଣୀର ସ୍ୱାମୀକୁ ଅଣନାତୁଣୀଜୋଇଁ କହନ୍ତି ।)

ଅଣନାତୁଣୀଜୋଇଁ — ଦେ. ବି. ପୁଂ — ଅଣନାତୁଣୀର ସ୍ୱାମୀ —

Ananātunījoin One's great grand son-in-law.

ଅଣନାତୁଣୀବୋହୁ — ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ — ଅଣନାତିର ସ୍ତ୍ରୀ —

Ananātunībohu One's great grand daughter-in-law.

ଅଣନିରୂପଣ — ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ନିରୂପିତ) — ଅନିରୂପିତ —

Ananirūpana Unascertained.

ଅଣନିରୂପଣ ବ୍ରହ୍ମ ଅଜ୍ଞତ ସେଠାରେ । ଗ୍ରାତା — ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ଗୀତା ।

ଅଣନିଶବଦ — ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ନିଶବଦ) — ଅତି ନିଶବଦ; ଶବ୍ଦଶୂନ୍ୟ —

Ananishabada Very quiet; still; soundless.

ଅଣନିଶବଦ ଅଣମାତ୍ରା ଅଣନିଶବଦ,

ଶବ୍ଦର ଭେଦ ନାହିଁ ବ୍ରହ୍ମ ନିକ ପଦ । ଗ୍ରାତା — ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ଗୀତା ।

ଅଣନିଶ୍ୱାସ — ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ନିଶ୍ୱାସ) —

Ananishwāsa ୧ । ରୁଦ୍ଧଶ୍ୱାସ — 1 Suffocated.

ବେଦମ୍

୨ । ବେଦମ୍ — 2. Out of breath.

ବେଦମ୍

ଅଣନିଶ୍ୱାସିଆ — ଗ୍ରା. ବିଣ — ଅଣନିଶ୍ୱାସ (ଦେଖ)

Ananishwāsī Ananishwāsa (See)

ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ — ଗ୍ରା. ବିଣ — ଅଣନିଶ୍ୱାସ (ଦେଖ)

Ananishwāsī Ananishwāsa (See)

ଅଣପଖାଳା — ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ପ୍ରଖାଳିତ) —

Anapakhalā ୧ । ଯେଉଁ ଭବତ ଭାତରେ ପାଣି ମିଶାଯାଇ

ନାହିଁ — 1 (boiled rice) To
which water has not been
added

୨ । ଅଧୌତ — 2. Unwashed.

ଅଣପାଟ — ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ନ + ପଟ୍) — ୧ । ଯେଉଁ ଗୁଳବଣରେ

Anapāta ପଟ୍ଟମନ୍ତ୍ରଣୀ ବା ବିବାହ୍ନିତା ଗୁଣୀକ ଗର୍ଭଜାତ

ସନ୍ତାନ କେହି ବିଦ୍ୟମାନ ନ ଥାନ୍ତି —

1. (a royal family) Having no
legitimate issue left

ସୋମବଣ ଏହାଠାରୁ ହେଲ ଅଣପାଟ । ପାତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦

୨ । ଅରଜକ; ରଜାହୀନ (ଦେଖ)—

2 (a country) Having no king.

ଅଣପାଟକ—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ନୀଚ ଜାତି—1. Low caste

Anapātaka ୨ । ଜାତିହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An outcaste.

ଅଜାତି ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ନୀଚ ଜାତି—1. Of low caste.

ଅଜାତି ୨ । ଜାତିହୀନ—2 Outcasted; excommunicated.

ଅଣପୁରୁଷ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣପୁରୁଷ (ଦେଖ)

Anapurusha Anapurusha (See)

ଅଣପୁରୁଷ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. (ସ. ଅ + ପୁରୁଷ)—୧ । ନପୁଂସକ—

Anapurusha 1. Neuter

ପୁରୁଷହୀନ ୨ । ପୁଂସ୍ତ, ହରାଇଥିବା; ଧୂଳିରଙ୍ଗିଆ (ବ୍ୟକ୍ତି)

ବେମର୍ଦ୍ଦୀ, ନାମର୍ଦ୍ଦୀ 2. Impotent; one who has lost his virility.

ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଭୃତି ଅଣପୁରୁଷା ଯେତେ ରସେ ।

ପାତାହର. କୃଷି-ହସ୍ତକ୍ତ ୨୩ ।

ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ—୧ । ନପୁଂସକ ବ୍ୟକ୍ତି—1. An eunuch

୨ । ଅମୃତ୍ୟୁ—2 A worthless person.

ଅଣପୁଟା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅ + ପୁଟିତ)—ଅପୁଟା—

Anaphuta ୧ । ଯେଉଁ ଫୁଲ ଫୁଟି ନାହିଁ; ଅପୁଟିତ—

ଅକୋଟି, 1. Unblown, not yet having bloomed (flower).

୨ । ଯେଉଁ ତିଅଣ ବଦଳ ହୋଇ ନାହିଁ—

2 Unseasoned (curry)

୩ । ଯେଉଁ ପାଣି ବା ତୁଧ ନିଆଁ ଉପରେ ଟକଟକ ହୋଇ ଫୁଟି ନାହିଁ—3 Unboiled or unsimmering (water etc.)

୪ । ଯେଉଁ ପାତ ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ—

4 (a pot) Having no hole.

ଅଣପୁଟିଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଣପୁଟା (ଦେଖ)

Anaphutala Anaphuta (See)

ଅଣପୁଟି—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ—ଅପୁଟି; ଅପ୍ରାପ୍ତବୟସ (ବାଳକ)—

Anaphuti (a girl) Who has not yet attained puberty.

ଅଣବାଣ—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ରଖରଖ; ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ; ଇତସ୍ତତଃସିତ—

Anabana 1. Scattered here and there

୨ । ଅସଫୁଲ; ଅମାଳିତ—2 Unswept.

୩ । ଅପରିଷ୍କୃତ—3 Uncleansed.

୪ । ଅସଫା—4. Untidy; dirty.

୫ । ଅଳଥ; ଅବର୍ଜନାମୟ—5. Full of refuse.

୬ । କୁସ୍ଥିତ; କଦର୍ଯ୍ୟ—6. Ugly.

ଅଣବାଣୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଣବାଣ (ଦେଖ)

Anabani Anabana (See)

ଅଣବରତିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଣବରତିଆ (ଦେଖ)

Anabaratiā Anabaratiā (See)

ଅଣବରତୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଣବରତୁଆ (ଦେଖ)

Anabaratuā Anabaratiā (See)

ଅଣବରତେଇ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ—ଯେଉଁ ଶ୍ଵୀ କୌଣସି ବ୍ରତ ପାଳନ କର ନଥାଏ—(a woman) Who is not observing any religious vow.

ଅଣବର୍ତ୍ତୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଣବର୍ତ୍ତୀ (ଦେଖ)

Anabarttiā Anabaratiā (See)

ଅଣବର୍ତ୍ତୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଣବର୍ତ୍ତୁଆ (ଦେଖ)

Anabarttuā Anabaratiā (See)

ଅଣବର୍ତ୍ତେଇ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ—ଅଣବରତେଇ (ଦେଖ)

Anabarttei Anabarati (See)

ଅଣବସନ୍ତିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. (ସ. ଅ + ବସନ୍ତ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି

Anabasantiā ଜୀବନରେ ଅଳ୍ପପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସନ୍ତ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ (ଅଣବସନ୍ତେଇ—ଶ୍ଵୀ) ହୋଇନାହିଁ—(person) Not yet attacked with small pox.

[ଦ୍ର—ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଥରେ ବସନ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ତାକୁ ଜୀବନରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଥର ବସନ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।]

ଅଣବାପୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ, ସଂ. ଅ + ବାପ)—

Anabapuā ୧ । ଅନାଦିତ୍ତ୍ୱପୂର୍ବକ (ବ୍ୟକ୍ତି) ; ଅଜ୍ଞାତପିତୃକ; ଜୀବଜ ସାହାର ବାପ କିଏ ଏ କଥାର ଠିକଣା ନ ଥାଏ—

ଦୋଗଳା 1. Of untraced parentage; a person whose father is not known.

୨ । ଜାରଜ—2. Illegitimate; bastard.

ଅଣବାବୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଣବାପୁଆ (ଦେଖ)

Anababuā Anabapuā (See)

ଅଣବାହୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ବ୍ୟାହୁଡ଼)—

Anabahurda ୧ । ଅପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତିତ; ଯାହା ଫେରି ଆସେ ନାହିଁ; ଯାହା ଲେଉଟି ଆସେ ନାହିଁ—1. That which does not come back or return.

ହାତରୁ ଖସିଲେ ଅଣ ବାହୁଡ଼ । ୧୩ ।

୨ । ଯାହା ଥରେ ବିଚିତ୍ର ଗଲେ ପୁଣି ସୁଧାର ହୁଏ ନାହିଁ—

2. That which can not be undone.

୩ । ଅବ୍ୟର୍ଥ—3. Untailing; never failing.

(ଯଥା—ଶର)

ଅଣବାହୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଣବାହୁଡ଼ (ଦେଖ)

Anabahurda Anabahurda (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁଞ୍ଜ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁଞ୍ଜ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଶୋଳିବେ; ‘କୂଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଶ୍ୟା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲ୍ଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲ୍ଲ’ ଦେଖିବେ ।

ବୋଇଲି ବ୍ରହ୍ମଣର ଶ୍ରୀହେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ

କୁହେ ଆହେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିତ ଅଣବାହୁତା କାଣ । ଗ୍ରାତା ବ୍ରହ୍ମଣରୁପଣ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣବିକାର—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ବିକାର)—

Anabikāra ୧ । ନିର୍ବିକାର; ବିକାରଶୂନ୍ୟ—

1. Unchangeable

୨ । ନିର୍ଦ୍ଦୃଶ—2. Having no repulsion

ଅପଣେ ଅଣବିକାର ଆପଣେ ଆକାର । ଗ୍ରାତା ବ୍ରହ୍ମଣରୁପଣ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣବିବେକ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅବିବେକ)—ଅବିବେକ; ନିର୍ବିବେକ—

Anabibeka Inconsiderate

ଅପଣେ ଅଣବିବେକ ଆପେ ଅନୁମାନ । ଗ୍ରାତା ବ୍ରହ୍ମଣରୁପଣ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣବେଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଯାହା ଗୁରୁଆଡ଼େ ବାଡ଼ି ବା କାନ୍ଥଦ୍ୱାରା

Anaberdhā ଅବୃତ ନୁହେ—Not surrounded by a fence or a wall.

ଅଣମେଡ଼ା ଅଣବେଡ଼ା ତରଢ଼େମି ଘର । ଗ୍ରାତା ବ୍ରହ୍ମଣରୁପଣ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣବ୍ରତଥ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ (ସଂ. ଅ + ବ୍ରତ)—

Anabratī ୧ । ଯେଉଁ ଦ୍ୱିଜ ବାଳକର ଉପନୟନ ସଂସ୍କାର

ହୋଇ ନାହିଁ—1. (a Brahmin boy) Not

yet initiated with the sacred thread

୨ । ଯେ ବ୍ରତଧାରୀ ନୁହେ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ରତ ପାଳନ

କରି ନାହିଁ—2 A person who has not

observed a religious fasting or vow.

୩ । ଯେଉଁ ଅଣ୍ଟିର ବାଙ୍କୁର ଧରା ହୋଇନାହିଁ, ଅଧର—

3. Not yet castrated (calf)

୪ । ଯେଉଁ ବାଙ୍କୁର ଲୁଣ ହୋଇ ନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା

ଦେହରେ ତାଳିଲ ଲୁହାର ଦାଗ କଟା ହୋଇନାହିଁ—

4. (a calf) Not yet seared with searing iron.

ଅଣବ୍ରତଥ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ—ଅଣବ୍ରତଥ (ଦେଖ)

Anabratu ୧ । ଅଣବ୍ରତଥ (ଦେଖ)

ଅଣବ୍ରତଥ ହୋଇ ରହୁ, ଯଜ୍ଞସ୍ତୁ ତାହାକୁ ଦେଉ ।

ବଳରାମ—ବିଷ୍ଣୁପୁରାଣ ।

ଅଣବ୍ରତେଇ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ଶ୍ଵୀ—ଅଣବ୍ରତେଇ (ଦେଖ)

Anabratei ୧ । ଅଣବ୍ରତେଇ (ଦେଖ)

ଅଣବ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅଣ୍ = ସୁକ୍ଷ୍ମଧାନ୍ୟ; ତନା + ଅଧିକରଣେ. ଯ)—

Anabya ଯେଉଁ କ୍ଷେତରେ ତନାନାମକ ଶସ୍ୟ ଉତ୍ପନ୍ନ—

A field growing the small grain

Panicum Miliaceum.

ଅଣଭଣ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅଣଭଣ (ଦେଖ)

Anabhaṇa ୧ । ଅଣଭଣ (ଦେଖ)

ଅଣଭଣିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅଣଭଣ (ଦେଖ)

Anabhaṇiā ୧ । ଅଣଭଣ (ଦେଖ)

ଅଣଭଣା—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅ, ଭଣ)—୧ । ଯେଉଁ ଭୂମି ଭଣା

Anabhinā ହୋଇ ନାହିଁ—1. Not carded (cotton).

୨ । ଯେଉଁ ମାଟିରୁ ଗୋଡ଼ି ଖସିବା ଆଦି କିଛି ଯାଇନାହିଁ—

2 Soil or earth from which gravels and potsherds have not been taken out.

ଅଣମଣା ଅଣଭଣା ମାଟି ଅଛୁ ତହିଁ—ଗ୍ରାତା ବ୍ରହ୍ମଣରୁପଣ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣମଣିଷ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ (ସଂ. ଅମନୁଷ୍ୟ)—

Anamanāsha ୧ । ଅମନୁଷ୍ୟ; କୁଣ୍ଡିତ, ଅଯୋଗ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

ଅମନ୍ୟା; ଅମନିଷ୍ଠ 1. Worthless (person).

ଜାମହ୍ ୨ । ମନୁଷ୍ୟତା ବିହୀନ—2. Unmanly.

୩ । ଭୁରୁ—3 Coward.

ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—1. Worthless person

୨ । ଭୁରୁ ବ୍ୟକ୍ତି—2 A coward.

ଅଣମଣିଷ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ଓ ବି—ଅଣମଣିଷ (ଦେଖ)

Anamanisha ୧ । ଅଣମଣିଷ (ଦେଖ)

ଅଣମଣିଷା—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅଣମଣିଷ (ଦେଖ)

Anamanishā ୧ । ଅଣମଣିଷ (ଦେଖ)

ଅଣମଣିଷ—ଗ୍ରା. ବିଣ ଓ ବି—ଅଣମଣିଷ (ଦେଖ)

Anamanisha ୧ । ଅଣମଣିଷ (ଦେଖ)

ଅଣମଣିଷା—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅଣମଣିଷ (ଦେଖ)

Anamanishā ୧ । ଅଣମଣିଷ (ଦେଖ)

ଅଣମାତ୍ରା—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ମାତ୍ରା)—ମାତ୍ରାହୀନ (ଅକ୍ଷର)—

Anamātrā (a letter) Having no measure or upper stroke.

ଅଣମାତ୍ରା ଅଣମାତ୍ରା ଅଣମଣିଷ

ଶବ୍ଦର ରେଖା ନାହିଁ ବ୍ରହ୍ମ ନିଜ ପଦ । ଗ୍ରାତା—ବ୍ରହ୍ମଣରୁପଣ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣମେଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. ଅ + ମେଧ)—ଯେଉଁ ଘରେ ଖୁଣ୍ଟି ନ ଥାଏ—

Anamerdā (a house) Having no pillars.

ଅଣମେଡ଼ା ଅଣବେଡ଼ା ତରଢ଼େମି ଘର । ଗ୍ରାତା—ବ୍ରହ୍ମଣରୁପଣ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣରାସ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ରାସ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ରାସଲୀଳା

Anarāsa ୧ । ଅଣରାସ (ଦେଖ)—(a person) Not devoted

to the Rāsaliṭā of Śrī Kṛṣṇa.

ଅଣରାସ ଜନଠାରେ କେଉଁ ନ ରହେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣରୂପ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ରୂପ)—ଅରୂପ; ରୂପହୀନ—

Anarūpa ୧ । ଅଣରୂପ (ଦେଖ)—Formless; shapeless; incorporeal.

ବଜାର ବଜୁରେ ଅଛୁ ଅଣରୂପ ହୋଇ । ଗ୍ରାତା—ବ୍ରହ୍ମଣରୁପଣ ଶାନ୍ତ ।

ଅଣଲେଉଟା—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅଣବାହୁତା (ଦେଖ)

Analeuṭa ୧ । ଅଣଲେଉଟା (ଦେଖ)

ଅଣଲେଉଟା—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅଣବାହୁତା (ଦେଖ)

Analeuṭā ୧ । ଅଣଲେଉଟା (ଦେଖ)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଡ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ନ

ଅଣଶୁଦ୍ଧିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅ + ଶୁଦ୍ଧି)—

Anāsudbhiḥ ୧ । ଅଶୁଦ୍ଧ; ଅଶୌଚ; ମୃତକାଶୌଚ ବା ସୁତକାଶୌଚ—1 Impurity due to a birth or death amongst one's near relations

୨ । ମୃତକାଶୌଚ ଘଟିବା ପରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଶୁଦ୍ଧିଲାଭ କରି ନଥିବା ଅବସ୍ଥା—2 State of nonperformance of purificatory rites after a death of one's relative.

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ମୃତାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ସମ୍ପାଦନ କରି ନ ଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—1 (a person) Who has not performed purificatory rites after a death amongst relations.

୨ । ମୃତକାଶୌଚ ଯୋଗୁଁ ଅଶୁଦ୍ଧ; ଅଶୁଦ୍ଧ—2. Unpurified

ଅଣଶେଷ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଶେଷ)—ଅଶେଷ—

Anāśeṣha Endless

ଅଣଶେଷ ମହମାରୁ ଅଶେଷ ଭେଦ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମକରୁପଣ ଗୀତା ।

ଅଣଶଠାଶହେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ, ଉନବିଞ୍ଚି + ଶତ)—

Anaśaṭṭhāsāhe ଏକଶତ ଅଣଶଠି ; ୧୫୯—One hundred and fifty-nine

ଅଣଶଠି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ସ. ଉନବିଞ୍ଚି,

Anaśaṭṭhi ପ୍ରା. ଉନବିଞ୍ଚି)—ଶଠିଏରୁ ଏକ ଉଣା; ୫୯—Fifty-nine

ଉନବିଞ୍ଚି

ଅଣଶାଠି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣଶଠି (ଦେଖ)

Anaśaṭṭhi Anaśaṭṭhi (See)

ଅଣସା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସଂସ୍କୃତ)—୧ । ଅସନା; ଅପରିଷ୍କୃତ—

Anaśa 1. Unswept; uncleansed.

ଅଣସା ଅଣରୁଣା ମାଟି ଅଛୁ ଚଢ଼ି । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମକରୁପଣ ଗୀତା ।

୨ । ଅଳିଆ ବା ଅବର୍ଜନାମୟ—

2. Full of refuse; untidy

୩ । କୁସ୍ଥିତ—3. Ugly.

ଅଣସାଣିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଣବଣ (ଦେଖ)

Anaśaṇiā Anaśaṇa (See)

ଅଣସତୁରାଶହେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ସ. ଉନବିଞ୍ଚି +

Anaśaturāsāhe ଶତ)—ଏକଶତ ଅଣସତୁର, ୧୬୯—One-hundred and sixty-nine.

ଅଣସତୁର—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ; ସଂଖ୍ୟାବାଚକ (ସ. ଉନବିଞ୍ଚି; ପ୍ରା.

Anaśaturi ଉନବିଞ୍ଚି)—ଶଠିଏ ସଂଖ୍ୟାରୁ ନଅ ବେଶି;

ଉନବିଞ୍ଚି ସତୁର ସଂଖ୍ୟାରୁ ଏକ କମ; ୬୯—

Sixty nine.

ଅଣସନ୍ଧିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. (ସଂ. ଉନ; ସନ୍ଧ୍ୟା)—

Anasandhiḥ ମୁହୂର୍ତ୍ତସନ୍ଧ୍ୟା, ସନ୍ଧ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିବାର ଅବ୍ୟବହୃତ ପୂର୍ବକାଳ; ଗୋଧୂଳି—Dusk

ଅଣସନ୍ଧ୍ୟା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଅଣସନ୍ଧ୍ୟା (ଦେଖ)

Anasandhyaḥ Anaśandhiḥ (See)

ଅଣସର—ଦେ. ବି. ୧ । (ସ. ଅନବସର; ଯେଉଁ ସମୟରେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ

Anasara ଦର୍ଶନ ଦେବାପାଇଁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଅବସର ନ ଥାଏ)—ଦେବସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଠାରୁ ନେତ୍ରୋତ୍ସବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳ; ଆଷାଢ଼ ବୃଷ୍ଟି ପ୍ରତିପଦଠାରୁ ପନ୍ଦର ଦିନ କାଳ—

1 The dark fortnight of the month of Āshāṛḍha when pilgrims can not see the three idols at Puri.

ଅଣସର ଖର ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ସେସନେ, ଦୁଃସ୍ଵପ୍ନ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଅକୁଳେ ।

ରାଧାନାଥ. ପଦାବଳୀ ।

[ଦ୍ର—ଦେବସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଦେବସ୍ନାନ ମଣ୍ଡପରେ ଜଗନ୍ନାଥ ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ପାଣି ଢଳା ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ସ୍ନାନ କରାଯାଏ; ତେଣୁ ସେ ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କ ଉପରୁ ରଙ୍ଗ ଛୁଡ଼ିଯାଏ । ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ନାନମଣ୍ଡପରୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ 'ସମୁଚ୍ଚ' ଘରେ ରଖି, ସେହିଠାରେ ନେତ୍ରୋତ୍ସବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚିତ୍ତକାରମାନେ ଚିତ୍ର କରନ୍ତି । ରଙ୍ଗ କରାଯାଉଥିବା ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଗୋଟିଏ ତାଟି (ଅଣସର ତାଟି) ଢେର ହୋଇଥାଏ । ମୂର୍ତ୍ତିମାନେ ସ୍ନାନ କରିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଶରଦ ପରିଛା ବୋଲି ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ କୁହାଯାଏ ଓ ସେ ସମୟରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ ଦର୍ଶନ ନ କରି, ଅଣସର ତାଟିକୁ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି । ଏହି ଅଣସର ସମୟରେ ପୁରୀ, ଅଞ୍ଚଳରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ ।]

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । (ସଂ. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ) ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ; ଅଛବ(ଜାତି)—

1 Untouchable.

ଗ୍ରା. ବିଶ—୨ । ଇତର; ସାଧାରଣ—

2. Common (people).

୩ । ଗ୍ରା—ମାତ୍ର—3. Low; mean.

ଅଣସର ଗୁମ୍ଫା—ଦେ. ବି—ଅଣସର ଘର (ଦେଖ)

Anasaraḡumṭa Anaśaraḡhara (See)

ପନ୍ଦର ଦିନ ଅଣସରେ.

ରଢ଼ି ଗୁମ୍ଫା ସର ଘରେ—ସଂଖ୍ୟାବନ୍ଧୁ. ପ୍ରେମଭକ୍ତ ପ୍ରହରାଣ ।

ଅଣସର ଗୁମ୍ଫା—ଦେ. ବି—ଅଣସର ଘର (ଦେଖ)

Anasaraḡumṭa Anaśaraḡhara (See)

ଅଣସର ଗୁଳୁଗୁଳି—ଦେ. ବି—ଅଣସର ବା ଆଷାଢ଼ ବୃଷ୍ଟିପତ୍ତରେ ପୁରୀ

Anasara guluguli ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନୁଭୂତ ଦୁଃସ୍ଵପ୍ନ ଗ୍ରୀଷ୍ମ—

Unbearable and close heat felt during the dark fortnight of the month of Āshāṛḍha.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୂଜାରେ ସୁପତ୍ନୀ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଅଣସର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାସୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ବପସର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାସୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଥା :— 'ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଣସର ଘର—ଦେ. ବି—ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ଜଗମୋଦନରେ ଚନ୍ଦନ
Anasara ghara ଅର୍ଗଳ ନିକଟରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ;
ସେଠାରେ କି ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିମାନ
ଅଣସର ସମୟରେ ରଖାଯାଇ ଚିତ୍ରକାରମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଚିତ୍ର
କରାଯାଆନ୍ତି—A space inside the Jaga-
mohana of the Jagannath-temple
where the idols are kept and painted
during the Anasara.

ଅଣସର ତାଟି—ଦେ. ବି—ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ
Anasara tātī ଚିତ୍ର କରାଯାଉଥିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଗରେ
ରଖାଯାଇଥିବା ବାଉଁଶର ଗୁଞ୍ଜା—

Bamboomatting put n front of the
idols at Puri when they are painted

(ଦ୍ର—ଏହି ସମୟରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଜଗନ୍ନାଥ ଆଦିଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ
ଦର୍ଶନ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ତୁଳୁ ଅଣସର ତାଟକୁ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ।)

ଅଣସରପଣା—ଦେ. ବି—ଅଣସର ଘରେ ଥିବା ସମୟରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ
Anasarapanā ଭୋଗ କରାଯିବା ପ୍ରସାଦକବିଶେଷ—

A sweet drink offered to the
idols at Puri during the
Anasara

ଅଣସୋରିଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ନ + ସର୍ବପ, ଯାହା ସୋରିଷ ପରି ଦେଖା-
Anasorisha ଯାଏ ; ଅଥଚ ସୋରିଷ ନୁହେଁ ।)—

ସଂ. ନାମ—ଆଦିତ୍ୟଭକ୍ତା; ୧ । ଭାରତର ଉଷ୍ଣ ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନର
ଆଦିତ୍ୟପତ୍ରା; ବରଷା; ପତ୍ରଆମାନଙ୍କରେ ଜନ୍ମିବା ବନ୍ୟ-

କର୍ଣ୍ଣିକୋଟି; ତିଳପତ୍ରୀ; ବର୍ବର ଶାକ, [ଏହା ଗୁଜରାଟ, ବୋମ୍ବେ ଓ
ହଡ଼ହଡ଼େ; ବନସୋରିଷା ଲଙ୍କାରେ ବେଶି ଜନ୍ମେ । ଏହାର

କାନଫୁଟି, ହଳତଳ, ହୁହୁଦ୍ ପତ୍ର ୫/୭ ଆଙ୍ଗୁଳ ଲମ୍ବ ଓ ଚଟ-
ତେ. ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତିମୂ; ଚଟୁଆ; ଫୁଲ ହଳଦିଆ; ସୁକେଶର

କୁକାଣ୍ଡେମିନ୍ତା ଅନେକ; ଛୁଇଁ ସୋରିଷ ଛୁଇଁ ପରି;
ତା. ନୟାଭେଜ ମଞ୍ଜି ସୋରିଷ ପରି ଦେଖାଯାଏ ଓ

ଗୁ. ତିନୋମନ୍ତଲିନ୍ଦ ବାସେ । ଏହାର ଚେର, ମଞ୍ଜି ଓ ପତ୍ର
ଚର୍ମରୋଗ, ଯାଦୁ, ମୁଣ୍ଡବଥା, ଜର,

ଉଦରାମୟ, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣରେ ଉପକାରୀ ।]

1. A kind of herb; Cleomi Viscosa;
Polanisia icosandra.

ସଂ. ନାମ—ସୂର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତ; ୨ । ଏହି ଜାତୀୟ ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାର
ଅର୍ଦ୍ଧପୁଷ୍ପିକା ଶାକ ଗୁଳ୍ମ (ଏଥିର ଫୁଲ ଆରକ୍ତ

କାନାଳା; ହରହରିଆ, ଓ କେଶର ୨ଟି; ଏହା ବାର୍ଷିକ ଚୂଷା;
ବନସରିଷା ଗଛ ସିଧା, ଫୁଲ ବଡ଼, ମଞ୍ଜି ଟାଣୁଆ,

ହୁହୁଦ୍; ହୁହୁଦ୍; ଏଥିର ପତ୍ର, ମୂଳ ଓ ମଞ୍ଜି ଚର୍ମ-
କରେଇ; ବୁରେଆ ରୋଗରେ ଉପକାରୀ ।)

ତେ. ଭାମିନ୍ତା; ଭେଲକୁର 2 A kind of annual
ତା. ଭେଲୁର; ନାଭେଲ, କାଦୁରୁ herb; Synandropsis
Pentaphylla.

ଅଣସୋରିଷା—ଦେ. ବି—ଅଣସୋରିଷ (ଦେଖ)

Anasorishā Anasorisha (See)

ଅଣସୋରିଶିଆ—ଦେ. ବି—ଅଣସୋରିଷ (ଦେଖ)

Anasorishia Anasorisha (See)

ଅଣସୁରାଶହେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣସୁରାଶହେ (ଦେଖ)

Anastarāsāhe Anasaturāsāhe (See)

ଅଣସୁର—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣସୁର (ଦେଖ)

Anastari Anasaturi (See)

ଅଣସୁରାଶହେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣସୁରାଶହେ (ଦେଖ)

Anasturāsāhe Anasaturāsāhe (See ;

ଅଣସୁର—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣସୁର (ଦେଖ)

Anasturi Anasaturi (See)

ସ୍ଥାନ ଅଣସୁରାଶହେ

ବନ୍ଧିଲେ ପ୍ରାଣ ବେବା ପାଇଁ ଅତି କୋହେ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶ୍ଳଷ୍ଟ ।

ଅଣହଳଦିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ହଳଦ୍ରା)—

Anahaladiā ଯେଉଁ ଭାସରେ ଆଦୌ ହଳଦି ପତ୍ର ନ ଥାଏ

କମ୍ପା ଉପଯୁକ୍ତ ପରମାଣରେ ହଳଦି ପତ୍ର ନ ଥାଏ—

(curry) Not flavoured with turmeric

ଅଣହଳ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ହଳ)—୧ । ଅହଳ—

Anahita 1 Not beneficial.

୨ । ଅମଙ୍ଗଳକର—2. Inauspicious

କେହି ତ କହିବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ

କେହି ତ ଅହଳ ଜାଣିବ ତା କେହି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗ୍ରା. ବି—ଅଶୁଭ; ମନ୍ଦ—Evil

ଅଣହୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ. ବି. ଓ କ୍ରି. ବିଶ—ଅଣହୁଡ଼ା (ଦେଖ)

Anahurda Anahurdā (See)

ଅଣହୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେଉଁ ଲୋକ ପ୍ରକୃତରେ ମରିଯାଇ ନ

Anahurdā ଥାଏ କିନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁର କେତେକ ପୂର୍ବ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି

ସ୍ୱଜନମାନେ ଯାହାର ମୃତ୍ୟୁ ଆସନ୍ତ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା କରି,

କୌଣସି ଚୀର୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ମରିବା ପାଇଁ ତାହାକୁ ନେଇ

ଯାଆନ୍ତି, କମ୍ପା ଯାହାଠାରେ ମୃତ୍ୟୁର କେତେକ ଲକ୍ଷଣ

ଦେଖି ସ୍ୱଜନମାନେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଅଛି ବୋଲି ସ୍ଥିର କରି

ଶ୍ୱଶାନକୁ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେ ଲୋକଠାରେ

ଜୀବନର ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ ହେବାରୁ ତାକୁ ଘରକୁ

ଫେରି ଆଣନ୍ତି—1. (a person) Who is

taken to a sacred place to die or

who is taken to the cremation

ground by his relatives thinking

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇଅ	ଋ	ୠ

that he is going to die or is dead
but who revives afterwards and is
brought back home.

ଅସୁଷ୍ପ ଥାଇ ଅସିଲ ଅଣଦେବ ହୁଏ—ପ୍ରବଚନ ।

[ଦୁ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଅସନ୍ନ ମୃତ୍ୟୁର ପୂର୍ବ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯିବାରୁ ତାକୁ ତାର ସ୍ଵଜନମାନେ ପୁଣି ଜିଲ୍ଲାର ପଞ୍ଚକୋଶୀ ଅଞ୍ଚଳରୁ ମୁକ୍ତିଦେବଙ୍କ ମହାଦେବଙ୍କ ବାଟେ ପୁଣି ସ୍ଵର୍ଗଦ୍ଵାରକୁ ବୋହୁ ନିଅନ୍ତି; ସେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟରେ ମଲେ, ତାକୁ ସେଠାରେ ସଞ୍ଚାର କରନ୍ତି; ନଚେତ୍ କିଛି ଦିନ ପୁଣ୍ୟଠାରେ ନେଇ ବସାରେ ରଖାନ୍ତି ଓ ସେ ମଲ ପରେ ତାକୁ ସଞ୍ଚାର କରିସାର ସ୍ଵଜନମାନେ ଗ୍ରାମକୁ ବାହୁଡ଼ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ରମଶଃ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ବଞ୍ଚେ, ତାକୁ ଘରକୁ ଫେରିବ ଅଣନ୍ତି । ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ 'ଅଣଦେବ' କହନ୍ତି ।]

ଦେ. ବିଶ—୨ । ଅଭ୍ରାନ୍ତ—2. Unmistaken.

ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—ଭ୍ରମପ୍ରମାଦ ବିନା—

Without mistake.

ଦେ. ବି—ଭ୍ରାନ୍ତିଶୂନ୍ୟତା—Freedom from mistake

ଅଣଦେବ—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଜ୍ଞାନର ଅଭାବ; ଅଜ୍ଞାନ—

Anahetu 1. Want of knowledge.

୨ । ଅଚେତା—2. Want of consciousness.

୩ । ବିସ୍ମୃତି—3. Forgetfulness

୪ । ଅମନୋଯୋଗ—4. Inattention.

ଅଣଦେବରେ ଗଲ୍ଲ ବିନା । ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବତ ।

ଅଣଦେଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଦେଲ)—୧ । ଅନାଦର; ଅସହ; ଅବହେଳା—

Anaheḥ 1. Want of care; neglect.

ହେଲା; ଅସହ ଅଣଦେଲ ପାରାଧିକାରୀ ଗୋ ନିକଟତର ଘରେ ।
ଗଫଳତ ଭକ୍ତବାସ—କଳାବଳେବର ତରଫର ।

୨ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦେଲ—2. Negligence.

୩ । ଅସମ୍ମାନ—3. Disrespect

ଅଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଣକ=ଅଭିଶ୍ଵଦ୍)—୧ । ଏକ ଟଙ୍କାର ଖୋଳ

Anāḥ ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ; ଶୁର ପରସାର ସମଷ୍ଟି—

ଆନା 1. One anna; 1/16 of a rupee.

ଅଣା (୧ ଦୁ—୧ ଅଣା = ୧୬ ଟଙ୍କା = ୪ ପରସା = ୮ ଅଧଳ = ୧୨ ପାହୁଲ = ୨୦ ଗଣ୍ଡା = ୮୦ କଡ଼ା)

୨ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଏକ ଷୋଡ଼ଶାଂଶ—

2. One sixteenth of any thing.

୩ । ପ୍ରାୟେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ପୁରୁଣା ପାଣି ନାଳ ବାଟେ ପାଣି ଧାରକୁ ନ ନେଇ, ଅନ୍ୟ ବାଟେ ଧାର ବୁହାଇବା ପାଇଁ କରାଯିବା ନୂଆ ନାଳ ବା ପାଣିମାଡ଼ାସ ।

3. A diversion channel

ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅଣାତ)—ଅଣାତ—Brought; fetched.

ଅଣାଅଣ କି ବହୁତ ବାସନ୍ତକ ବାସ କୁସୁମ ପାଶୁଣୀ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଣାଅଣ—ଦେ. ବି. (ବହୁବଚନରେ ଦ୍ଵି ପ୍ରୟୋଗ)—୧ । ପରସ୍ପର ବା

Anāṇi ପ୍ରତ୍ୟେକେ କଡ଼ ବାଗରେ ବା ଅଞ୍ଚେଇ ହୋଇ

ଖୋଇବା—

1. Lying sidewise to each other.

୨ । ଅନେକ ବସ୍ତୁ ଆଣିବାକର୍ମ—

2. Act of bringing many articles

ଅଣାଅଣିଅଣଦେ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—(ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ସଂ. ଭିନାଶିତି

Anāṣiṁśahe + ଶତ)—ଏକ ଶତ ଅଣାଅଣି; ୧୭୯—

One hundred and seventy-nine.

ଅଣାଅଣି—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ସଂ. ଭିନାଶିତି; ପ୍ରା.

Anāṣi ଭିନାଶି)—ଅଣା ସଂଖ୍ୟାରୁ ଏକ ଭିନା, ସବୁରୁ ନଅ

ଊନାଶି ଅଧିକା; ୭୯—Seventy-nine

ଉଦ୍ଘାଟି

ଅଣାଇଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ସଂ. ଆ + ନା ଧାତୁ—ଆଣେଦେବାର୍

Anāidebā ଶିଳ୍ପ ପ୍ରୟୋଗ) ଅନ୍ୟଦ୍ଵାରା କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ

ଆଣିତ କରିବା—1. To cause a thing to

be brought in or fetched.

୨ । (ତା. ଅଣ୍ଣ=ଅଭିଜ୍ଞ) —କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ପାତ୍ରକୁ

ଏକପାଖକୁ ଆଉଁଟାଇବା ବା ଚଳାଇବା ବା ବଙ୍କ

କରିବା—2 To cause a thing or pot to

incline to a side.

ଅଣାଇ ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ତା. ଅଣ୍ଣ=ଅଭିଜ୍ଞ) —କୌଣସି ପାତ୍ର

Anāidharibā ବା ବସ୍ତୁକୁ ଏକ ପାଖକୁ ଆଉଁଟାଇ ବା ଚଳାଇ

କରି ଧରିବା—To hold a pot or thing

inclined sideways

ଅଣାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. ସକର୍ମକ (ସଂ. ଆ + ନା ଧାତୁ; ଶିଳ୍ପ; ଆଣିବା

Anāibā କ୍ରିୟାର ଶିଳ୍ପରୂପ; ସଂ. ଅନୟନ)—

ଆନାନ ୧ । ଅନ୍ୟଦ୍ଵାରା ଆଣିବା କ୍ରିୟା କରାଇବା—

ଲିବାଳାନା; 1. To cause to be brought or

ଆନାନ fetched.

୨ । ସକର୍ମକ—(ସଂ. ଆ + ନା ଧାତୁ. ଶିଳ୍ପ)—

ମଗାଇବା; ଡକାଇବା—2. To send for.

ଅଣାଇବା ଶର୍ଣ୍ଣ ଅସିଲ ମୁଁ ସଜନ । କୃଷ୍ଣବିଂସ. ମହାବରଦ. ବନ ।

ବାକାନ ୩ । ସକର୍ମକ (ସଂ. ଅନୟନ; ତା. ଅଣ୍ଣ=ଅଭିଜ୍ଞ) —

ସୁକାନା କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ପାତ୍ରକୁ ଏକ ପାଖକୁ ଚଳାଇବା

ବା ଚେରଇବା—

3. To cause a thing or pot to incline.

ହେଲା, ୪ । ଅକର୍ମକ (ସଂ. ଆ + ନମ ଧାତୁ)—

ହେଲିଯେମନ୍ତା କଡ଼େଇ ଦେବା; ଏକ ପାଖକୁ ଚଳିବା—

ସୁକାନା 4. To lean to a side; to incline.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ୧୯ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧, ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବସ୍ତୁତ୍ବ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଦୋଷିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦୋଷିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦୋଷିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦୋଷିବେ; ‘ଅଲବଟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଟ’ ଦୋଷିବେ ।

* । ଅକର୍ମକ (ସଂ ଆ + ନମ ଧାତୁ) —

କଡ଼ମାଡ଼ ଶୋଇବା — 5 To lie sidewise;
to lie on the flanks

ଅଣାଇ ହେବା — ଦେ. କି — ଅକର୍ମକ (ସଂ. ଆ + ନମ ଧାତୁ) —

Anāi hebā ୧ । ନିଲେ ଗୋଟାଏ ପାଖକୁ ଚଳିବା —

ଏକପାଶ ହେବା 1 To incline to one side

ସୁକନା ୨ । ଏକ କଡ଼ ମାଡ଼ ଶୋଇବା —

2. To lie on the flanks

ଅଣାକାର — ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅନାକାର) — ନିରାକାର; ଅକାରସ୍ଥାନ —

Anākāra Incorporeal; shapeless.

ନିରାକାର ଅଣାକାର ବସ୍ତୁରେ ଯେ ସିଦ୍ଧ ପଦାର୍ଥ ।

ଅନାକାର ଅନାକାର — ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଚରଣ ଗୀତା ।

ଦେ. ବି — ପରମେଶ୍ଵର, ପରଂବ୍ରହ୍ମ —

God, the Divine Soul

ଅଣାକାର ପୁରୁଷ — ଦେ. ବି —

Anākāra puruṣa ନିରାକାରବ୍ରହ୍ମ, ପରମେଶ୍ଵର; ପରଂବ୍ରହ୍ମ —

ନିରାକାର ପୁରୁଷ God, the shapeless.

ଅନାକାର ପୁରୁଷ

ଅଣାକାର ବିଷ୍ଣୁ — ଦେ. ବି — ଅଣାକାର ପୁରୁଷ (ଦେଖ)

Anākāra bishṇu Anākāra puruṣa (See)

ଅଣାକାର ବ୍ରହ୍ମ — ଦେ. ବି — ଅଣାକାର ପୁରୁଷ (ଦେଖ)

Anākāra brahma Anākāra puruṣa (See)

ଅଣାକାରମତ — ଦେ. ବି — ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଚଳିତ ଧର୍ମମତବିଶେଷ —

Anākāramata A religious tenet prevalent
in Ordisā

[ଦ୍ର — ଏ ମତବାଦମାନଙ୍କର ମତକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ମହାନ୍ତ ତାଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ‘ପ୍ରେମଭକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଗୀତା’ ନାମକ ‘ପ୍ରାଚୀନ୍ଦ୍ର’ ମୁଖବନ୍ଧରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ବୁଝାଇବାକୁ ଦେଖାଯାଇଅଛି । ତହିଁର ମର୍ମ ଏହି : — “ଭଗବାନ ଆଦି ଓ ଅନାଦି । ସେତେବେଳେ ଜଗତ ନ ଥିଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଜଗତ ଶୂନ୍ୟମୟ ସେତେବେଳେ ଏକା ଭଗବାନ ବିଦ୍ୟମାନ । ଭଗବାନଙ୍କର ଶୂନ୍ୟର ଉଦ୍ଭାବ । ସେହି ଜ୍ୟୋତି ମଧ୍ୟ ମହାଶୂନ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶମାନ । ସେ ମହାଶୂନ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ର ବା ତେଜନାର ଅବସ୍ଥିତି । ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତିରେ ଭଗବାନ ବିରାଜମାନ; ତାଙ୍କର ଆକାର ନାହିଁ । ସେ (ଅକ୍ଷର) ବହୁଭୂତ, ଚନ୍ଦ୍ରପୁ, ଚନ୍ଦ୍ରନ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରର ସମସ୍ତ । ଯୋଗମୟକୁ ଆସାବସ ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କର ସେଠାରେ ଅବସ୍ଥିତି । ସୃଷ୍ଟିର ବାସନା ଜାତ୍ରତ ହୁଅନ୍ତେ, ସେ ଜଗତ ଦେଲେହେଁ ଉର୍ମ, ଧୂମ, ଜ୍ୟୋତି, ଜ୍ଵାଳା ଓ ବନ୍ଧୁ ଏହି ପଞ୍ଚ କଳାସୂକ୍ତ ପ୍ରକୃତିକୁ ଭଗବାନ ଜାତ କରନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକୃତି ଚନ୍ଦ୍ରପୁ ଓ ଅଚନ୍ଦ୍ରପୁ । ପାଞ୍ଚ କଳା ଯଥାକ୍ରମେ ସେତ, ଶିତ, ଲେହିତ, କୁସୁମ ଓ ଶ୍ୟାମ ଏହି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଣ୍ଣବିଶେଷ । ଉଦ୍, ଯଜ୍ଞ, ସାମ, ଅଧ୍ୟାୟ ଓ ଶିଷ୍ଟବେଦର ମୂଳସ୍ଵରୂପ

ଏବଂ ମନ, ସ୍ଵପନ, କୁମନ, ବସନ ଓ ଅମନର ସୁସ୍ଥାବସ୍ଥା । ଏହି ପାଞ୍ଚ କଳା ଜଳରେ ପଡ଼ିଲେ, ଯୋଗମାୟା ଜାତ ହେଲେ । ଏହି ଜଳର ନାମ କାରଣାର୍ଣ୍ଣବ । ଏହି ଯୋଗମାୟା ଅଦିଶକ୍ତି ବା ଅର୍ବମାତା । ତତ୍ପରେ କାଳସୁରୁଷ ଜାତ ହେଲା । ଏହି କାଳ ‘କମଳ’ ନାମରେ ଅଭିହିତ । କାଳ କାରଣାର୍ଣ୍ଣବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହି ନ ପାରିବାରୁ, ଯୋଗମାୟା ସ୍ଵଅଙ୍ଗରୁ ଓଁକାର ଜାତ କଲେ । ‘ଓଁ’ର ଉପରଭାଗ ନାସୀ ଅର୍ବମାତାସଦୃଶ୍ୟ ସଂଲଗ୍ନ ଏବଂ ତାହା ‘ବ୍ରହ୍ମଜାଳା’ ନାମରେ ଅଭିହିତ । ସେହି ବ୍ରହ୍ମଜାଳା ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗ ଶୂନ୍ୟ ଗଢ଼ା ଜାଣିବ । ଏହି ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ଅର୍ବମାତା (ଶକ୍ତି = ଯୋଗମାୟା = ଦୁର୍ଗା) କି ସଂଯୋଗରେ ସୃଷ୍ଟିର ଉଦ୍ଭାବ । ଏହି ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗଙ୍କ ଅନ୍ୟ ନାମ ‘ବିରାଟ’ ଓ ସ୍ଥୂଳ ବିଶେଷରେ ଅନନ୍ତ, ଶେଷ, ବଳଭଦ୍ର, ଏହି ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗ ଅଦି ସୁରୁଷ ଏବଂ ଯୋଗମାୟା ଅଦି ପ୍ରକୃତି ।

ଅର୍ବମାତା ଉପରେ ବିନ୍ଦୁର ସଂଯୋଗକୁ ପ୍ରଣବ ବା ଓଁକାର । ସେହି ବିନ୍ଦୁରୁ ଉଦ୍ଭାବେ ଅଣାକାରଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତି । ବିନ୍ଦୁରେ ଅଣାକାର ଅଣାକାର ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ସ୍ଥିତି । ସର୍ବାକୃତି ଅନନ୍ତ ସେହି ବିନ୍ଦୁରୁ ଜାତ । ଅନନ୍ତଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ସୁଷୁମ୍ନା ବା ଶିଶୁମୁକ୍ତା । ଏହି ସୁଷୁମ୍ନା ନାଡ଼ୀର ଧ୍ୟାନ କଲେ, ସାଧକ ଶିଶୁବେଦ, ବା ନିବେଦ ବା ନିଷ୍ଠେଷ୍ଠା ଲଭି କରେ ।”]

ଅଣାକଥା — ଦେ. ବିଣ — ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ମୂଲ୍ୟ ଏକ ଅଣା —
Anākīā (a thing) Which is worth one
anna each.

(ଯଥା — ଅଣାକଥା ଲୁଚ୍ଛୁ; ଅଣାକଥା ଦାଣ୍ଡି ।)

ଅଣାକ୍ଷର — ଦେ. ବିଣ — ୧ । (ସଂ. ଅନକ୍ଷର) ଅକ୍ଷରର ବହୁଭୂତ; ଯାହା
Anākshara ଅକ୍ଷରଦ୍ଵାରା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ନ ପାରେ —
1 Not capable of being
expressed by letters.

ଅଣାକ୍ଷର ଅଣାକଥା ଅଣ ନିଗଦ

ଶବ୍ଦର ଲେଖ ନାହିଁ ବ୍ରହ୍ମ ନକ ସଦ । ପ୍ରାଚୀ — ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ଗୀତା ।

୨ । ଅକ୍ଷୟ — 2. Indestructible.

ଦେ. ବି — ଭଗବାନ — God.

‘ଅଣାକାରମତ’ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।

ଅଣାଗୁର — ଗ୍ରା. ବି. (ଶ୍ରୀ. ଅନାଗୁର) —

Anāchāra ୧ । ଅନାଗୁର; ଆଗୁରସ୍ଥାନ —

ଅନାଚାର 1. Want of propriety of conduct.

ଅନାଚାର ୨ । ଅଧର୍ମଚରଣ; କଦାଗୁର — 2. Improper
conduct; bad conduct.

୩ । ବୁଝା — 3. Bad custom.

ଅଣାଗୁର — ଦେ. ବି — ଜଙ୍ଗଲୀ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, (ଉଚ୍ଚରେ ୨ ଫୁଟ ବଡ଼) —

Anāchāra A wild plant; Glycosmis

Pentaphylla (Haines)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଅଣାଗୁଣ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଣାଗୁଣ)—

Anāchārī ଅଣାଚାରୀ; ଭୁଲ୍ଲାର (ବ୍ୟକ୍ତି)—
ଅନାଚାରୀ Of bad conduct.
अनाचारी

ଅଣାନଉ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣନଉ (ଦେଖ)

Anānau Anānau (See

ଅଣାନବେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣନବେ (ଦେଖ)

Anānabe Anānau (See)

ଅଣାନବେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣନବେ (ଦେଖ)

Anānabe Anānau (See)

ଅଣାବଣା—ଦେ. ବି. ୧ । ବିଶ୍ୱାସ; ଗୋଲମାଲ—

Anābanā 1 Confusion

ଅଣେଇ ୨ । ବହୁପରମାଣ—2, Profusion

ଅନବନ ଦେ. ବିଶ—୧ । ବିଶ୍ୱାସ; ଗୋଲମାଲ—

1 Confused.

୨ । ଭୁଲ୍ଲାର ବିଷୟ—2 Strewn here and there.

୩ । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ; ବହୁପରମାଣ—

3. Profuse, excessive

୪ । ବହୁ, ଅନେକ—4 Much; many

କି. ବିଶ—୧ । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ—1 Profusely.

(ଯଥା—ଏକଟି ଆମ୍ବ, ଅଣାବଣା ପଳିଛି ।)

୨ । ବିଶ୍ୱାସରୂପେ—

2 In a confused manner

ଅଣାୟତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଣାୟତ)—

Anāyata ୧ । ଅସ୍ୱାଧୀନ; ପରାଧୀନ; ନାଗୁର—

अनायत 1 Devoid of liberty of action.

୨ । ଉପାୟାନୁରୋଧ—

2 Resourceless; without any other alternative.

୩ । ନିରାଶ୍ରୟ—3 Helpless

୪ । ଅଧିକାର ବହୁତ—

4 Beyond one's control.

୫ । ଅବଶିଷ୍ଟ—5. Not under control.

ଗ୍ରା. ବି. ୧ । ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟହୀନତା; ପରାଧୀନତା—

1. Subserviency.

୨ । ନିରାଶ୍ରୟ, ଅବଶିଷ୍ଟ, ନାଗୁର ଅବସ୍ଥା—

2 Helpless condition

୩ । ଅଧିକାରର ଅଭାବ—

3 Want of control.

ଅଣାୟତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଓ ବି. (ସଂ. ଅଣାୟତ)—ଅଣାୟତ (ଦେଖ)

Anāyatta Anāyatta (See)

ପଞ୍ଚମ ଗୋଷ୍ଠି ଅଣାୟତେ, ଅଜ୍ଞାନ ମୋହେ ଭଜପଥେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ୧୦ମ ଗୋଷ୍ଠ ।

ଅଣାୟିବା—ଦେ. କି—୧ । (ଅଣିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟରେ ରୂପ)—

ṇājibh କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଆମ୍ଭଙ୍କ ଦେବା—

1 To be brought.

୨ । (ଅଣିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ)—ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଅଣେଇ

ଦେବା ବା ଏକ ପାଖକୁ ଢଳାଯିବା; ଅନୁମତି

ଦେବା—

2. To be caused to lean or incline to one side

ଅଣାଲଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣନଉ (ଦେଖ)

Anālau Anānau (See)

ଅଣାଲବେ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣନବେ (ଦେଖ)

Anālabē ṇanau (See)

ଅଣାଲଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣନଉ (ଦେଖ)

Anāllau Anānau (See)

ଅଣାଲବେ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣନବେ (ଦେଖ)

Anāllabē Anānau (See)

ଅଣାଣୀ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣାଅଣୀ (ଦେଖ)

Anāsī Anāsī (See)

ଅଣା ହେବା—ଦେ. କି—ଅଣାୟିବା (ଦେଖ)

Anā hebā Anājibh (See)

ଅଣି—ସଂ. ବି. (ଅଣ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇ)—୧ । ସୂତର ଅଗ୍ରଭାଗ—

Ani 1. The point of a needle.

୨ । ଶୂଳାଗ୍ର—2. The point of a linchpin or stake.

୩ । ମୁନ—3. Extreme point.

୪ । ପ୍ରାକୃଷ୍ଟୀମା—4. Extreme limit.

୫ । ଅଣାଳ—5. Linch-pin.

୬ । ଗୃହର କୋଣ—6 The corner of a house.

ଆନୀ ଦେ ବି—୧ । ଏକ ଅଣା ମୁଦ୍ରାର ମୁଦ୍ରା—

अना 1. One anna bit.

୨ । (ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ, ଯଥା—ଦୋଅଣି;

ଅଠଅଣି; ଚାରଅଣି)—

(ଏତେ) ଅଣା ପ୍ରମାଣ ମୁଦ୍ରା—

2. (Two) anna bit; (four) anna bit etc.

ଅଣିଆ—ଦେ. ବି—ଅଣାୟିବା (କର୍ମ) (ଦେଖ)

Aniā Anājibh (See)

ଅଣିଆ ଅଣି—ଦେ. ବି—ଅଣାଅଣି (ଦେଖ)

Aniā ani Anāani (See)

ଅଣିଆ ଅଣେଇ—ଦେ. ବି—ଅଣାଅଣି (ଦେଖ)

Aniā anei Anāani (See)

ମାଆଣେ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂଜିତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଣ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅଣିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଣାଇବା (ଦେଖ)

Anāibāh Anāibāh (See)

ଅଣିମାତ୍ର ପୁଣ୍ୟଦାତା, ଶୋଇଅଛି ଅଣିଆଇଁ

ପଲ୍ୟକ ଅକ୍ଷରେ କିଣେ ଏମନ୍ତ ଶୋଭା । ଭଞ୍ଜ, ଲବଣ୍ୟବତୀ ୧୧ ।

ଅଣିଏ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଆଦରାର୍ଥକ)—ଅଣାଏ; ଏକ ଅଣା ମାତ୍ର—

Anie One anna only.

(ଯଥା—ମତେ ଅଣିଏ ପଇସା କେହି ଦାତା ଯେବେ ଦିଅନ୍ତେ, ତେବେ ମୁଁ ମୋ କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣ କରନ୍ତି ।)

ଅଣିକାଠି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଣି + କାଷ୍ଠ)—ସେଉଁ କାଠି ବା ଖିଲ

Anikāṭhi ହାରା ଚକର ଅରମ୍ଭାନ ପଛ ସଙ୍ଗେ ଇଡ଼ା ହୋଇ କଣା ହୋଇଥାଏ । ଅରକୁ ପଛରେ କରାଯାଇଥିବା ଛିଦ୍ରରେ ପୁରାଇ ତାହା ଛୁଗୁଳା ନ ହୋଇ ପଛ ଦିଗରେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସିଯିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପଛର ଛିଦ୍ରରେ ଅର ସଙ୍ଗେ ସେଉଁ ଖିଲ ବାଡ଼ିଆ ଯାଇଥାଏ—
Pins driven into the arc of a wheel with the spokes to make the spokes fit tightly into the holes made in the arc.

ଅଣିକିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଅଣାକିଆ (ଦେଖ)

Anikiā Anikiā (See)

ଅଣିକିଳା—ଦେ. ବି—ଅଣକିଳ (ଦେଖ)

Anikilā Anakili (See)

ଅଣିକିଳି—ଦେ. ବି—ଅଣକିଳ (ଦେଖ)

Anikili Anakili (See)

ଅଣିଟଣି—ଗ୍ରା. ବି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଯାକଗଣ୍ୟ ଗୁଣ ଦୋଷ ବା ଛଦ୍ର—

Aniṭaṇi All conceivable secrets and hidden faults of a person.

ଅଣିଟଣି ଛୁଣ୍ଡାଇଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଗାଳ ବା ଧମକାଣରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

Aniṭaṇi chhindāidebā ସମସ୍ତ ଗୁଣ ଦୋଷ ଓ ଛଦ୍ର ପ୍ରକାଶ ନାଡ଼ିଡ଼ି ବାରକରା କରିଦେବା—To publish a person's secrets.

ଅଣିଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ସଂ. ଅନମନ + ଧୃ ଧାତୁ)—କୌଣସି ପଦାର୍ଥ

Anidharibā ବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏକ ପାଖକୁ ଢଳାଇ କରି ବା ଆଉ ଏକପାଖିଆ ଧରା ଢଳାଇ କରି ଧରିବା—To hold a thing or a person in an inclined posture.

ଭଙ୍ଗେ ବାମ ଅଣି ଅଣି କୋଳେ ଧରି ଅଣି ଅଣିମାତ୍ର ପୁଣ୍ୟଦା ରମଣୀମଣି ହେ । ଭଞ୍ଜ, ପ୍ରେମପୁରାଣ ୩୩ ।

ଅଣିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଅ + ନମ ଧାତୁ)—

Anibā (ଅକର୍ମକ)କଡ଼କୁ ଢଳିବା; ଏକ ପାଖକୁ ଢଳିବା—

ଏକପାଖ ହେବା 1. To lean to a side.

ଛୁକନା ୨ । (ସକର୍ମକ)—କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଏକ ପାଖକୁ ଏକପାଖିଆ କରି ଢଳାଇବା ବା ଆଉଜାଇବା—2. To cause a thing to incline or lean to a side.

ଅଣିମା—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଅଣୁ + ଭାବାର୍ଥେ ଇମନ୍—ଅଣିମନ୍ ୧ମା ୧ବ)—

Animā ୧ । ଅଣୁତା; ମୁଣ୍ଡତା—1 Minuteness, fineness.

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ରତା—2 Smallness

୩ । ଅଣୁ ପରି ହେବା ଅବସ୍ଥା—

3 Atomic condition

୪ । ଦେବତା ଓ ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଓ ଇଶ୍ଵରଙ୍କର ସାଧନା-ଲକ୍ଷ ଅସ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧି ବା ଅଶ୍ଵେଷ୍ଠାର୍ଥ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଏକଭାଗ । (ଏହି ସିଦ୍ଧି ବଳରେ ଏମାନେ ନିଜନିଜ ଶରୀରକୁ ଇଚ୍ଛାଅନୁସାରେ ଅଣୁପରି ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଓ ଅଦୃଶ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତି)—

4 One of the eight supreme or divine powers by virtue of which gods and perfect sages can reduce their bodies to atoms

ଅଶ୍ଵେଷ୍ଠାର୍ଥ୍ୟ (ଦେଖ)

ଅଣିମାଣ୍ଡବ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନାମ)(ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଅଣି=ଶୂଳାନ୍ତ; ମାଣ୍ଡବ୍ୟ—

Animāṇḍavya ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ; ଅଣି ବା ଶୂଳାନ୍ତ ଯୋଗୁଁ ଚକ୍ରିତ ବା ବିଖ୍ୟାତ ମାଣ୍ଡବ୍ୟ)—

ମୁନିବିଶେଷ—Name of a sage.

[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କର ନାମ ମାଣ୍ଡବ୍ୟ, ଏକ ସମୟରେ ଖଣ୍ଡମାନେ ରାଜାଙ୍କ ଘରୁ ଗୁଡ଼ିଏ ଜିନିଷ ଚୋରି କରି ସେତେବେଳେ ତାହା ଘରକୁ ବୁଢ଼ାଇ ନେବାକୁ ସୁବିଧା ନ ହେବାରୁ, ଏ ମୁନି ତପସ୍ୟା କରୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ ସେ ମାଲି ତଳ ରହୁଥିଲେ ପଲାଇଗଲେ । ପରେ ରାଜା-କର୍ମଚାରୀମାନେ ଚୋର ମାଲି ଖୋଜି ଖୋଜି ଏହାଙ୍କ ନିକଟରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଥିବାର ଦେଖି, ମୁନିଙ୍କୁ ଚୋର ବୋଲି ସ୍ଥିରକରି, ତାଙ୍କୁ ଶୂଳାରେ ଚଢ଼ାଇଲେ ଓ ଶୂଳରେ ଏ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ । ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିବା ପରେ ଏ ଯାଇ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେଖି “ମୁଁ ତ ଇଚ୍ଛାଘର ମାଲି ଚୋର କରି ନ ଥିଲି, ମତେ କିଆଁ ଏ ଶୂଳ ଦଣ୍ଡ ହେଲା ?” ଯମ ଉତ୍ତର କଲେ, “ତୁମେ ପିଲାବେଳେ ଖେଳୁ ଖେଳୁ ଗୋଟିଏ ପତଙ୍ଗକୁ କଣ୍ଟାରେ ଫୋଡ଼ିଥିଲ ବୋଲି, ଏ ଦଣ୍ଡ ହେବା କଲ ।” ଲଘୁ ଦୋଷ ଥାଇ ଯମ ଗୁରୁ ଦଣ୍ଡର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିବା ଯୋଗୁଁ ମାଣ୍ଡବ୍ୟ ସମୟ ଅଭିଶାପ ଦେଲେ ଓ ସେହି ଅଭିଶାପ ଫଳରେ ଯମ ଶୁଦ୍ରଯୋନିରେ ବଦଳି ହୋଇ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କଲେ—ମହାଭାରତ ।]

ଅଣିଷ୍ଠ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଣୁ + ଅତ୍ୟର୍ଥରେ ଇଷ୍ଠ)—ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ—

Anishṭha Very minute.

ଅଣି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଣାଇ ହେବା (ଦେଖ)

Ani hebā Anāihebā (See)

ଅଣି—ସଂ. ବି. (ଅଣ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଣି)—ଅଣି (ଦେଖ)

Ani Aṇi (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇ	ଉ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଌ	ୣ	ଐ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ୍ଞ

ଅଣୀୟସୀ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଣୀୟସ୍ + ଇ)—

Aniyāsī ଅଣୀୟାସୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of Aniyān.

ଅଣୀୟାନ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଣୁ + ଅନ୍ୟାର୍ଥେ ଇୟସ୍ = ଅଣୀୟସ୍)

Aniyān ୧ମା. ୧ବ)—ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ—

Very minute; atomic

ଅଣୁ—ସଂ. ବିଶ (ଅଣ ଧାତୁ + ଉ)—

Anu ୧ । ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ—1. Very small.

୨ । ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ—2. Infinitesimal; atomic

ସଂ. ବି—୧ । ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମାଂଶ; ପୁଷ୍ପାଂଶ; ପୁଷ୍ପତମ ଅଂଶ—

1 Small particle; atom.

୨ । ପଦାର୍ଥର ସୁକ୍ଷ୍ମତମ ଅଂଶ; କଣିକା; କଣ—

2. The smallest or minutest part of a thing.

[ଦ୍ର—ଅଣୁରୁ ପୁଷ୍ପତମ, କଳ୍ପିତ ଅଂଶକୁ ପରମାଣୁ ବୋଲାଯାଏ ।]

୩ । ବାୟୁରେ ଭ୍ରମମାନ ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ ଧୂଳିକଣା (ଯାହା ସୂର୍ଯ୍ୟ-କରଣରେ ଦେଖା ପଡ଼େ)—3 Mote or particle of dust floating in the air and visible in the sunbeam.

୪ । ପୁଷ୍ପଧାନ୍ୟ; ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ ଶସ୍ୟ (ଯଥା—ଚନା, ସୋରଷ, ସୁଆଁ)—4. Minute grains.

୫ । ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ କାଳ; ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବା ୪ ମିନିଟର ୫୫ ଭାଗ; ଏକ ସେକଣ୍ଡର ପ୍ରାୟ ୧୫ ଭାଗ—5. A very minute part of time

୬ । ସଙ୍ଗୀତ ଶାସ୍ତ୍ରକଥା ପାଞ୍ଚ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—6. One of the five measures in Hindu music.

(ପାଞ୍ଚଟି ମାତ୍ରା, ଯଥା—ଅକ୍ଷର, ଦ୍ରଷ୍ଟ, ଦାର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ତ ଓ ଅଣୁ ।)

ଅଣୁକ—ସଂ. ବି. (ଅଣୁ + କାର୍ତ୍ତ୍ୱ୍ୟାର୍ଥେ କ)—ଅଣୁଧାନ୍ୟ (ଦେଖ)

Anuka Anudhānya (See)

ସଂ. ବିଶ—୧ । (ଅଣୁ + କ)—ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ—

1. Very minute.

୨ । (ଅଣ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ୍ୟାର୍ଥେ କ)—ଚତୁର—2. Clever.

ଅଣୁଖୁଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି—ଅଣୁଖୁଆ (ଦେଖ)

Anukhuā Anakhuā (See)

ଅଣୁଛେଦ—ସଂ. ବି (ଅଣୁ + ଛେଦ; ସକ୍ଷ ଯୋଗୁଁ ଛ ସ୍ଥାନରେ ଛ)—

Anuchheda ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିଷୟ—Different matters or subjects.

ଅଣୁତା—ସଂ. ବି. (ଅଣୁ + ତାବାର୍ଥେ ତା)—

Anutā ସୁକ୍ଷ୍ମତା—Minuteness.

ଅଣୁତୈଳ—ସଂ. ବି—ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ତୈଳବିଶେଷ—

Anutaila Name of a medicated oil.

ଅଣୁଦେହ—ସଂ. ବି. (ଅଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ଜଳାଦି ପଦାର୍ଥରେ

Anudeha ଥିବା ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ ଜନ୍ତୁ; ଜୀବାଣୁ—

Bacteria, organism; animalcula.

ଅଣୁଧାନ୍ୟ—ସଂ. ବି—ପୁଷ୍ପଧାନ୍ୟ, ଦେଖିବାକୁ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶସ୍ୟ (ଯଥା—

Anudhānya ଚନା, ମାଣ୍ଡିଆ, ସୋରଷ, କୋଡୁଆ, ସୁଆଁ)—

Small species of grains

ଅଣୁପ୍ରମାଣ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଅଣୁ ପରି ସୁକ୍ଷ୍ମ—

Anupramāṇa 1. Minute; atomic.

୨ । ଅତି ସାମାନ୍ୟ—2. Very slight

ଅଣୁବାଦ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ସେହି ମତବାଦ ପୃଥିବୀର

Anubāda ତାତ୍ତ୍ୱବାଦ ବସ୍ତୁ ଅସତ୍ତ୍ୱ ଅଣୁମାନଙ୍କର ସମଷ୍ଟି ବୋଲି

ବିବେଚିତ ହୁଏ—The atomic theory;

atomism; the theory that all

material substances are aggre-

gates of indestructible atoms.

ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅଣୁ + ବୀକ୍ଷଣ)—

Anubīkṣhaṇa ୧ । ବସ୍ତୁର ସୁକ୍ଷ୍ମ ଅଂଶମାନଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ—

1 Observation of minute parts of a thing

୨ । ଅତି ଯତ୍ନପୂର୍ବକ ନିରୀକ୍ଷଣ—

2 Close or minute observation.

ଦେ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ସେହି ଯନ୍ତ୍ର ଯାହାଦ୍ୱାରା

ଅବୃଦ୍ଧିକରଣ ଅତି ସୁକ୍ଷ୍ମ ପଦାର୍ଥମାନ ଅଣୁକୁ ବଡ଼ ଦେଖାଯାଏ—

Microscope.

[ଦ୍ର—ଏ ଯନ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ସ୍ଥଳକେନ୍ଦ୍ର କାର୍ତ୍ତବଳକ ମଧ୍ୟଦେଇ

ଗୁହାରିରେ ସୁକ୍ଷ୍ମ ବସ୍ତୁମାନ ଅଣୁକୁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଦେଖାଯାଏ ।]

ଅଣୁବେଦାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ବେଦାନ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—

Anubedānta Name of a treatise on the

Bedānta Philosophy.

ଅଣୁବ୍ରତ—ସଂ. ବି—ଜୈନମାନଙ୍କର ବାର ଗୋଟି ବ୍ରତ ବା ଓଷା—

Anubrata Name of the 12 small duties or

vows amongst the Jaina laymen.

(M. W.)

[ଦ୍ର—ଜୈନମାନଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ୧୬ଟି ବ୍ରତସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ

ଏକ ଅଙ୍ଗ ଅଟେ । ଏହାର ୫ଟି ଭେଦ ଅଛି—୧. ପ୍ରାଣାଳପାତ

ବିରମଣ; ୨. ମୁଖାବାଦ ବିରମଣ; ୩. ଅଦର୍ଶନ ବିରମଣ; ୪. ମୈଥୁନ

ବିରମଣ ଓ ୫. ପରିବ୍ରଜ ବିରମଣ । ପାତଞ୍ଜଳ ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏହାକୁ

ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ—ହରି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଅଣୁବ୍ରୀହି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଅଣୁଧାନ (ଦେଖ)

Anubrihi Anudhānya (See)

ଅଣୁଭା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଣୁ = ଅଳ୍ପକାଳପ୍ରାୟମାନ + ଭା = ପ୍ରଭାସ)

Anubhā —ବହୁବ୍ରୀହି; ବିଭାଜିତ—Lightning.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵଚ୍ଛାନ୍ଦର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଝେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ଦୁ

୩ । ଶଗଡ଼ର ଦଣ୍ଡକୁ ଧରି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ପଛଆଡ଼ୁ ଆଗକୁ
ପେଲିବା—3. To push a cart from
behind by holding the dandā.

୪ । ପେଟକସକୁ ପେଟର ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଘରରେ ବସାଇ
ବଳପ୍ରୟୋଗପୂର୍ବକ ବୁଲାଇବାଦ୍ଵାରା ପେଟକୁ ଉତ୍ତରକୁ
ପୁରାଇବା—4 To drive a screw into the
wood with a screw-driver

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବଳ ବା ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା—
5. To help a person.

ଅଣ୍ଡା ଉଠିବା—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ
Antā uṭhibā ବଳ ବା ସାମର୍ଥ୍ୟ ପାଇବା—1. Having
the strength to do a thing.

ଅଣ୍ଡା ନ ଉଠିଲା କରକ କସ

ମୋ ବଳା କାହାକୁ ବଢ଼ିବୁ ଆଣ—ହାସ୍ୟ ଭରଣ ।

୨ । ଉତ୍ତମୁଖ ଚଳପ୍ରଚଳ ଦେବା—
2 Moving to and fro.

ବଡ଼ ଦେଉଳରେ ବାଜିଲା ଘଣ୍ଟା

ଶାଣ୍ଡିଆକର ଉଠିଲା ଅଣ୍ଡା—ଭଗ ।

ଅଣ୍ଡାଏ—ଦେ. ବିଣ—ଅଣ୍ଡାକ (ଦେଖ)
Antāe Antāka (See)

ଦେ. ବି—୧ । ଅଣ୍ଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚତା—

1 Height up to a man's waist.

୨ । ଅଣ୍ଡା ବୁଝିଯିବା ଭଳି ଗଭୀରତା—

2 Depth of a man's waist.

ଅଣ୍ଡାକ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ମନୁଷ୍ୟର ଅଣ୍ଡା ବୁଝିଯିବାଭଳି ଗଭୀର—
Antāka 1 Waist-deep.

ଅଣ୍ଡାକ ପାଣିରେ ଭସ ବହୁଥିଲା ମନାକୁ ପାଇବା ପାଇଁ—ଭଗ ।

୨ । ଅଣ୍ଡାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ—2. Waist high.

ଅଣ୍ଡାକସା—ଦେ. ବି—ଅଣ୍ଡାଭିତ୍ତି (ଦେଖ)
Antākasā Antābhirḍā (See)

ଅଣ୍ଡା କସିବା—ଦେ. କ୍ରି. (୧. ଅଣ୍ଡା + କା. କର୍କା)—

Antā kasibā ୧ । କୌଣସି ବଳସାଧ୍ୟ କର୍ମ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ
କୋମବକ୍ଷା; କରି ଅଣ୍ଡାରେ ଲୁଗା ଉଡ଼ିବା—

କୋମରବୌଦା, 1. To gird up one's loins
କମର କଞ୍ଚନା; to do a work.

କମର ବାଞ୍ଛନା ୨ । କୌଣସି କାମ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ ବା
ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦେବା—2 To be pre-
pared to do a work.

୩ । କୌଣସି କର୍ମ କରିବାକୁ ଦୃଢ଼ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ କରିବା—

3. To resolve or determine to do a
thing.

୪ । ଉପକୋଦ୍ୟତ ଦେବା—4. To be ready to
start.

ଅଣ୍ଡାକୁ ମାରିବା—ଦେ. ବି—ଅଣ୍ଡାବିକା ଦେବା—

Antāku māribā Being attacked with shooting
pains about the waist; lumbago.

ଅଣ୍ଡା ଖସାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ହାତ ବା ଲେଉଟିଆ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର
Antā khasāibā ବ୍ୟଥାୟୁକ୍ତ ଅଣ୍ଡାକୁ ଚିପି ଘଷି ସମ୍ପାଦନ
କୋମବ ଟିପା କରିବା—To massage an aching
କମର ଖସନା waist.

ଅଣ୍ଡାଖୋସା—ଦେ. ବି—(ଯାହା ଅଣ୍ଡାରେ ଖୋସାଯାଏ)ଲୁଣ୍ଠ; ଉଲ୍ଲୋଚ—
Antākbosā Bribe; illegal gratification

ସୁମ ନ ପାଇଲେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଣ୍ଡାଖୋସା,

ବିସବତ; ସୁମ ଚମକବ ଦେଖି ବାମନଙ୍କର ଘୋଷା ।

ପକାର, ଉଚ୍ଚଳଭ୍ରମଣ ।

ଅଣ୍ଡାଗୁଞ୍ଜା—ଦେ. ବି (ଯାହା ଅଣ୍ଡାରେ ଗୋପନରେ ଗୁଞ୍ଜାଯାଏ)—

Antāguṇjā ଲୁଣ୍ଠ; ଉଲ୍ଲୋଚ—Bribe.

ସୁମ ଯମଦେ ଗୋଷ୍ଠ ଗୋଷ୍ଠ ନିପତ୍ତ ବଳୟ,

ସୁମ ଅଣ୍ଡାଗୁଞ୍ଜା ପାଇଁ କିଛି ନାହିଁ ସେଇକଥା ।

ଉକାର, ଗୀତଲହରୀ—୨୨ ।

ଅଣ୍ଡାଘିନା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅଣ୍ଡା ବିଛାବା—

Antāghinā Acute pains in the waist.

ଅଣ୍ଡାଜାଦୁ—ଦେ. ବି—ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଓଦାଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା ଯୋଗୁଁ
Antājādu ଅଣ୍ଡା ଗୁରୁ ପାଖରେ ଦେବା ଏକ ପ୍ରକାର ଦୁର୍ଘଟଣା
କୌଟିଡ଼ିଆ ନାଦ ଦୁର୍ଘଟଣା—A kind of persistent
କମରମେ ନାଦ ring-worm round the waist.

ଅଣ୍ଡା ଦରାନ୍ଦିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗାରେ ଅଣ୍ଡା
Antā darāṇḍibā ପାଖରେ ବହୁ ଟଙ୍କା ପଇସା ଖୋସି କରି.

ଟାଙ୍କିଆ ଲୁଗାରେ ରହୁଛି କି ନାହିଁ, ଏହା ଦେଖିବା—

କମରଧୁଞ୍ଜନା ପାଇଁ ତା ଅଣ୍ଡା ଗୁରୁ ପାଖରେ ପିନ୍ଧିଥିବା

ଲୁଗାକୁ ଅଣ୍ଡାଲିବା ବା ଉଣ୍ଡିବା—To search a

person's waist-cloth to see if he has

secreted some money there

ଅଣ୍ଡାଧରା—ଦେ. ବି—୧ । କଟକାତ; (ଏଥିରେ ଅଣ୍ଡା ଅବସ୍ଥା ଦେବାକୁ

Antādhara ଲୋକ ଚଳି ପାରେ ନାହିଁ)—

କୋମରଧରା 1 Lumbago

କମରକାନ୍ଦ ୨ । ଅଣ୍ଡାକଥା (ଦେଖ)

2. Antābathā (See)

ଅଣ୍ଡାପାଣି—ଦେ. ବି—ଅଣ୍ଡାଠାରୁ ଚଳକୁ ଧୋଇବା—Washing of

Antāpāni one's body from the waist

କୋମବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧୋଇ downwards.

କମରତଳ ଧୋନା [ଶ୍ରୀ—ଲୋକେ ୩ ପ୍ରକାର ଗାଧୁଆଣି—୧. ମୁଣ୍ଡ

ଧୋଇ ଗାଧୁଆଣି; ୨. ମୁଣ୍ଡ ନ ବୁଡ଼ାଇ ବେକଠାରୁ ଚଳକୁ

ଗାଧୁଆଣି; ୩. ଅଣ୍ଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ାଇ ଗାଧୁଆଣି]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	ଋ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୩ । ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର, ଗଡ଼ଜାତ)—ପହଲ ପାଲ ଯାଇଥିବା
ହିଅ କିଛିଦିନ ସ୍ୱାମୀଘରେ ଖଟିବା ପରେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ
ବାପଘରକୁ ଆସିବା—3. (said of a young
wife) To return to the parents' house
after passing some days with the
husband after consummation of
marriage

ଅଣ୍ଡା ସଲଖି ହେବା—ଦେ. କି—ଅଣ୍ଡା ସଲଖିବା (ଦେଖ)

Antā salakhi hebā Antā salakhibā (See)

ଅଣ୍ଡା ସାରିବା—ଦେ. କି—ଅଣ୍ଡା ସଲଖିବା (ଦେଖ)

Antā sārībā Antā salakhibā (See)

ଅଣ୍ଡାସୂତା—ଦେ. ବି—(ସ. କଟ୍ଟ + ସୂତ) —୧ । କରସୂତା; କରସୂତା;
Antāsūtā ଅଣ୍ଡାରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ସବୁ ଦଉଡ଼ି—1 A string
worn round the waist.

ସୁନସୀ
କରସନୀ ୨ । ଧାତୁକର୍ମିତ କଟ୍ଟସୂତ—2. A metal chain
for the waist; waist-chain.

ଅଣ୍ଡି—ଦେ. ବି—(ତୁଳ ସ. ଗୁଣ୍ଡି; ସ. ଟଙ୍କ = ଜଞ୍ଜ, ଖଡ୍ଗକୋଷ) —

Antī ୧ । ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗାର ସାମ୍ରା ବା କୁଣ୍ଡ ପାଖରେ
କୌଣସି ବସ୍ତୁ ରଖିବା ପାଇଁ କରାଯିବା ପାତ୍ରାକୃତି
କୀସା ମୁଣି ବା ପାକଟ—1. A pocket or bag
improvised from the folds of the
cloth worn by a person.

ଅରଜୁନ ବାଲି ଅଣ୍ଡିରେ ପୁରାଇଲେ, ଉପରକୁ ଡାହାଣ, ଫିଙ୍ଗି ଫିଙ୍ଗି ଗଲେ ।

କୃଷ୍ଣବିହ, ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୨ । ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର ଅଣ୍ଡାପାଖ ଖୋସଣୀ; ଅଣ୍ଡାପାଖେ ଥିବା
ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର ଶଣ୍ଠି—

2 A knot made in the folds of the
garment at the waist.

ଅଣ୍ଡିରୁ ଅପଣେ ସେ କାଟିଲେ ଶୁଦ୍ଧ ଗୋଟି ।

ପଣାକୋଠା କାଟି ଦେଲେ ଧରଣ ଯୁକ୍ତି—ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୩ । ଅଣ୍ଡା; କଟ୍ଟ—3. Waist.

୪ । କୋଳ; ଉତ୍ତର—4 Lap

(ଯଥା—ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପିଲଟା ହେଲଣି, ମାଆ କ'ଣ ତାକୁ
ସବୁବେଳେ ଅଣ୍ଡିରେ ଘେନି ରୁଲୁଥିବ !)

ଅଣ୍ଡିକଟା—ଦେ. ବି—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର
Antīkātā ଅଣ୍ଡିକୁ (ବସ୍ତୁଗୁଣ୍ଡି) କାଟି ଅଣ୍ଡିରେ

ଟେକିକାଟା ଥିବା ଧନକୁ ଚୋରି କରେ—

ଗିରହକଟ 1. A pickpocket

୨ । ଦଳାବାଜୁ—2. A cheat.

ଅଣ୍ଡିଧନ—ଦେ. ବି—୧ । ଅଣ୍ଡିରେ ରଖାଯିବା ଧନ—

Antīdhana 1. Property or money kept in
the folds of one's garment.

ଟେକେର ଧନ

ଗିରହକା ଧନ

୨ । ଶଣ୍ଠିଧନ; ଯତ୍ନରକ୍ଷିତ ଧନ—

2 Property kept with much
care.

୩ । ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରିୟତମ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି—

3 One's dearly beloved thing
or person.

୪ । ଅତି ସହରେ ପାଳିତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

4. (a person) Brought up with
fondness and care.

ଅଣ୍ଡିଧନ ଚଣ୍ଡି କାଟେ—ଚଣ୍ଡ ।

ଅଣ୍ଡିନିଆଁ—ଦେ. ବି—(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ; ଆପଣା ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗାର ଅଣ୍ଡିରେ
Antīniāñ ନିଆଁ ରଖିଲେ ତାହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ପୋଡ଼ି ପକାଏ;
ସେହି ଲକ୍ଷଣାରୁ)—

୧ । ନିଜର ପରିବାରର କୌଣସି ନିଜାଜନକ ବା ଅନିଷ୍ଟକର
ଗୁପ୍ତ କଥା—1. Serious compromising
family-secret.

୨ । ନିଜ ପରିବାରର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କୃତ ଦୁଷ୍ଟିୟ—

2 Any misdeed done by a member of
one's family

ଅଣ୍ଡି ତେଲବା—ଦେ. କି (ଓ ଅଣ୍ଡି + ସ. ପତ୍ୟାତୁ ଶିତ ପାତ୍ୟାତୁ)—

Antī pateibā ୧ । କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଣ୍ଡିରେ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଅଣ୍ଡିକୁ
କୌତଡ଼ିଆତା ପ୍ରସାରଣ କରିବା—1. To spread
out the fold of one's cloth,
as in begging

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପାଇବାପାଇଁ ଅଣ୍ଡା
କରିବା, ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ହୋଇ ରହିବା—

2. To wait in order to get a thing;
to wait expectantly.

ଅଣ୍ଡିପୂର—ଦେ. ବିଶ. (ଓ ଅଣ୍ଡି + ପୂର୍ଣ୍ଣ)—

Antīpūrā ୧ । ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗାର ଅଣ୍ଡି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଭଳି—

କୌତଡ଼ିଆତା 1 In such quantity as will fill up
the pocket or fold of one's cloth.

୨ । ସଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ—2. In sufficient
quantity.

ଅଣ୍ଡିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଟନ = ଚଳନ) —

Antībā ୧ । ପ୍ରୟୋଜନାନୁରୂପ ହେବା; ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ହେବା;
ଆଟା ସଥେଷ୍ଟ ହେବା—1. To suffice; to be
sufficient for one's requirements.

କଲେ ତା ଭୋଗେ ଅଭିଳାଷ ଲବ

ଅଣ୍ଡିବ ନାହିଁ ନବ ପଛବ । ବକସୂର୍ଯ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ସମ୍ପାରିବା—2. To be sufficient to fill up;
to be held or contained in.

(ଯଥା—ଏ ଘୂସକୁ ପାଣି ଗଢ଼ଣି ଧାନ ଅଣ୍ଡିବ ନାହିଁ)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଯଦି ' ଉଦତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା < ୨ > ଇତ୍ୟନ୍ତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁଠି ରଖା କରନ୍ତି ସାହିତ୍ୟ । ଅପର < ୩ > ଇତ୍ୟନ୍ତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେତେ ଏ ଲକ୍ଷକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବର୍ଣ୍ଣରାଶି < ୩ > ବା < ୧ > ଇତ୍ୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ, 'ଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ, 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଳବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ଉପଯୋଗୀ ହେବା—

3. To suit, to be fitting for

ସାଧ ବରଷ ସାର ଅର୍ଥେ ନାହିଁ କର-କମଳ-କନକକୁ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
କରସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

୪ । ସମକକ୍ଷ ହେବା—

4. To vie with; to emulate.

ନବ ମାରଜ ବୋଷ ନର ତୋ ବୁଦ୍ଧ କଷ ଅର୍ଥେ କଣ୍ଡାରବମଧ୍ୟା ଘେନ ।
କରସୂର୍ଯ୍ୟ-କଣୋରବମଧ୍ୟା ।

୫ । ପ୍ରାଦେ (ଗତଜାତ) —କମିଯିବା—

5 To diminish.

(ଯଥା—ପୁରୁଷବା ଭାବ ଦାଣ୍ଡିରୁ ପାଣି ଅଛିଗଲା ।)

୬ । ପ୍ରାଦେ (ଗତଜାତ) —ଶୁଖିଯିବା; ମରିଯିବା—

6 To dry up.

(ଯଥା—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଦେବ ନଦରୁ ପାଣି ଅଛିଯାଏ)

ଅଣ୍ଡକୋଶ—ଦେ. କ—ଅଣ୍ଡକୋଶ (ଦେଖ)

Anteibā Antāibā (See)

ଅଣ୍ଡକୋଶ—ଦେ. କଣ. ଶ୍ରୀ—ଅଣ୍ଡକୋଶ (ଦେଖ)

Antei Antei (See)

ଅଣ୍ଡ (ଧାତୁ)—ଅ. ଅଣ୍ଡ (ଧାତୁ) (ଦେଖ)

Anṭh (root) Anṭ (root) (See)

ଅଣ୍ଡକୋଶ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କଣ (ଅ ଅଣ୍ଡାର)—

Andrā ଅଣ୍ଡିର, ପୁରୁଷ ଜାଗୟ—Male

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ—୧ । ପୁରୁଷ—

1 A male person

୨ । ପୁରୁଷ ଜାଗୟ ପ୍ରାଣୀ—2 A male animal.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ମାତୃଭାଷା)—ସ୍ବାମୀ; ପତି—Husband.

ଅଣ୍ଡ—ସଂ. କ. (ଅମ ଧାତୁ = ସମ୍ପାଦନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Anda ୧ । ଉମ୍ଭ; ପତ୍ନୀ ଓ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ. ଆଦିକ ଗର୍ଭରୁ ନିର୍ଗତ
ଶାବକାଧାର—1. Egg

୨ । ମୁଷ୍ଟ, ଅଣ୍ଡକୋଷ, ପେଲ—2. Testicle.

୩ । ଲୁରୁଣ—3. Scrotum.

୪ । ଶୁକ୍ର, ସର୍ବ—4 Semen virile.

୫ । ମୁଗନାଭର ଖୋଳ—5. Muskbag

୬ । ଅଣ୍ଡାକାର ବସ୍ତୁ—6. An oval article.

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟରେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ତମାନ ପ୍ରଥମେ ଜଳସୃଷ୍ଟି କରି ତହିଁରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଆରୋଗ୍ୟ କରି ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡ ଜାତ କଲେ ଓ ସେହି ଅଣ୍ଡରୁ ସମସ୍ତ କଣ ଜାତ ହେଲା । ଏଥିପାଇଁ ଚରଚର ସୃଷ୍ଟିକୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବୋଲାଯାଏ ।

ପ୍ରଥମେ ଏହି 'କଷସଂସାର ତମସାବଦ୍ଧ ଥିଲା; ସୃଷ୍ଟିଆଦ୍ୟରେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ତମାନ ପ୍ରକଟିତ ହେଲେ । ସେ ଆପଣା ଶରୀରରୁ ଧାନ ମାମୁଁକେ ଜଳ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ଓ ଜଳରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଆରୋଗ୍ୟ

କଲେ । ସେହି ବାଜ ସୃଷ୍ଟିମୟ ସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରଭ ଅଣ୍ଡରେ ପରିଣତ ହେଲା । ସେହି ଅଣ୍ଡରେ ବ୍ରହ୍ମା ବା ପରମାତ୍ମା ପ୍ରକଟିତ ହେଲେ । ସେହି ଅଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ଉଦାହର ବ୍ରହ୍ମା ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତର କାଳ ବାସ କରି ଧ୍ୟାନଦ୍ବାରା ତାକୁ ଦୁଇଖଣ୍ଡ କରି ଫଟାଇ ଦେଲେ । ସେହି ଦୁଇ-ଖଣ୍ଡରୁ ଗୋଟିକରୁ ଦୁଇ ଲୋକ (ସ୍ବର୍ଗ) ଓ ଅନ୍ୟଟିରୁ ପୃଥିବୀ ହେଲା ଏବଂ ମଧ୍ୟରେ ଆକାଶ, ଅଶ୍ବିନ ଓ ଜଳ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ।]

ରାମକବି. ମନୁସଂହିତା ୧ । ୫—୧୪ ।

ଶ୍ରୀକ୍ଷୁଦ୍ରମାନଙ୍କ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଭବାନୀ ଜଳମୟ କଣ୍ଠ ଉପରେ ଚଢେଇ ପରି ଉଡ଼ିବାରୁ ପ୍ରଥମେ ଆଲୋକ ଜନ୍ମିଲା ଓ ସ୍ବର୍ଗ ଓ ପୃଥିବୀ, ଦିନ, ରାତି ଓ ସମୁଦ୍ର ଜନ୍ମିବାର ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ।

ବାଇବଲ୍, ଓଲ୍ଡଟେଷ୍ଟାମେଣ୍ଟ ଜେନେସିସ୍ ୧।୧-୧୦]

୭ । ଗୋଲକାର ବସ୍ତୁ—7. A round thing.

୮ । ଶିବ, ମହାଦେବ—8 The God Śiba.

ଦେ. ବି—ପୁରୁଷର ଲିଙ୍ଗ—The male organ.

ଅଣ୍ଡ ବସ୍ତୁ ପ୍ରକାଶନ

ମିତ ବରଣ କୋଷେ ଶିବ । କରନ୍ତାଥ. ଭଗବତ ।

ଗ୍ରା. ଅ. (ଚାଟାଳିରେ ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଅବଧାନମାନେ ପିଲାଙ୍କୁ ସତରଫଳା ମଡ଼ାଇଲା ବେଳେ ଅଣ୍ଡକ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ଧ୍ବନି)—'ଣ୍ଡ' ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର—The diphthong ṇḍa as mispronounced by village pedagogues.

[ଦ୍ର—ଅବଧାନମାନେ ଏହିପରି ସ୍ବ ସ୍ଥାନରେ ଅଣ୍ଡ; କି ସ୍ଥାନରେ ଓରେକ; ଗ୍ର ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍, କ ସ୍ଥାନରେ ଅକ ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି ।]

ଅଣ୍ଡକ—ସଂ. କ (ଅଣ୍ଡ + ସାର୍ଥେ କ)—୧ । ଅଣ୍ଡ, ଉମ୍ଭ—1 Egg
Andaka ୨ । ଛୋଟ ଉମ୍ଭ—2 A small egg

ଅଣ୍ଡ କଟାହ—ସଂ. କ. (ଅଣ୍ଡ + କଟାହ, କଟାହ ସଙ୍ଗେ ଭୁଲମାତ୍ର ଅଣ୍ଡ)—
Anda kaṭāha ୧ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ; ଚରଚର ସୃଷ୍ଟି—

1 The Universe; the creation

୨ । (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଖୋଲପା—

2. The shell of the mundane egg
(M. W.).

ଅଣ୍ଡକପାଳ—ଦେ. କ (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍, ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—
Andakapāla ଉମ୍ଭ ଉପରର ଖୋଲପା—Egg shell.

ଅଣ୍ଡକୋଟାରପୁଷ୍ପୀ—ସଂ. କ—(ବୈଦ୍ୟକ) ମାଳଗୁଣ୍ଡା; ଅଜାଭିରୁଷ—
Andakotārapushpī Name of a plant, Convolvulus Argenteus (M. W.)

ଅଣ୍ଡକୋଶ—ସଂ. କ—(୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଅଣ୍ଡ + କୋଶ)—

Andakośa ୧ ମୁଷ୍ଟ; ଶକ୍ରକୋଷ, ଉପସ୍ଥର ମୂଳରେ ତମ-
ମୂର୍ତ୍ତିରେ ଝୁଲୁ ଥିବା ଅଣ୍ଡାକାର କୋଷବସ୍ତୁ—
1 The scrotum; testicle

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସ୍ୱରାକାର	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାକାର	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ

୧ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ—2 The mundane egg;
the Universe.

ସେ ଅନୁକାଳେ ଅଣ୍ଡକୋଷ, ନିମିଷମାତ୍ର କରେ ଗ୍ରାସ । ଜଗନ୍ନାଥ ଭବବଦ. ୪୪ ।

ଅଣ୍ଡକୋଷ—ସଂ. ବି—ଅଣ୍ଡକୋଷ (ଦେଖ)

Andakosha Andakoṣa (See)

ଅଣ୍ଡଜ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଣ୍ଡ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଉତ୍ପନ୍ନଜାତ—
Andaja Born of eggs; oviparous.

(ଅଣ୍ଡଜା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ଜୀବମାନେ ମାତୃଗର୍ଭରୁ ପ୍ରଥମେ
ଅଣ୍ଡ ଭିତରେ ଥାଇ ଜନ୍ମ ଲାଭ କରନ୍ତି ଓ ପରେ ଉତ୍ପନ୍ନ
ପାତ୍ର ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରନ୍ତି—

Oviparous animals.

(ସଥା— ପକ୍ଷୀ; ମାଛ, କଜ୍ଜପ)

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥ ସଚେତନ ବସ୍ତୁ ଗୁଣ ଭାଗରେ
ବିଭକ୍ତ ୧. ଜରାଯୁକ୍ତ—ମନୁଷ୍ୟ; ପଶୁ; ଶ୍ରେଣୀ; ପିଣ୍ଡାତ; ୨. ଅଣ୍ଡଜ—
ମରୁତ; ପକ୍ଷୀ; ସର୍ପାଦି; ୩. ସ୍ୱେଦଜ—ମଣା, ତାହିଁଶ; ଉଦ୍ଭିଦ; ମାଛ;
୪. ଉଦ୍ଭିଦ—ବୃକ୍ଷଲତାଦି । ରାମକବି. ମନୁସଂହିତା ୧।୪୩-୪୭ ।]

ଅଣ୍ଡଜା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଣ୍ଡଜ + ଅ)—ଅଣ୍ଡଜର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Andajā Feminine of Andaja.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ମୃଗନାଭ; କସ୍ତୁରୀ—Musk.

ଅଣ୍ଡଜେଶ୍ୱର—ସଂ. ବି—(୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଣ୍ଡଜ + ଈଶ୍ୱର)—ପକ୍ଷୀରାଜ,
Andajeshwara ଗରୁଡ଼—A name of Garuḍa, the
king of birds.

ଅଣ୍ଡଦଳ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଣ୍ଡ + ଦଳ)—ଉତ୍ପନ୍ନ ଖୋଳପା—
Andadala Egg-shell

ଅଣ୍ଡଦ୍ରବ ହେବା—ଦେ. ବି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ; ଭୁଲନା କର; ପିଲେହ ପାଣି
Andadraba hebḍ ହେବା)—କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟକ୍ଷମତା ଘୋଟିବା;
ଭ୍ରାତ ସ୍ତ୍ର ହେବା—The state of being
panic-struck; becoming unmanned.

ଅଣ୍ଡଧର—ସଂ. ବି. (ଅଣ୍ଡ + ଧୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଶିବ, ମହାଦେବ—
Andadhara The God Śiba (M. W)

ଅଣ୍ଡ ବଢ଼ିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଣ୍ଡ ବୃଦ୍ଧି)—ଅଣ୍ଡବୃଦ୍ଧି (ଦେଖ)—
Andabarddhana Andabuddhi (See)

ଅଣ୍ଡବୃଦ୍ଧି
ଆଣ୍ଡବଦ୍ଧନା

ଅଣ୍ଡବର୍ଦ୍ଧନ—ସଂ. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଣ୍ଡ + ବର୍ଦ୍ଧନ)—
Andabarddhana ଅଣ୍ଡବୃଦ୍ଧି (ଦେଖ)
Andabuddhi (See)

ଅଣ୍ଡବୃଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର;)—୧ । କୋଷବୃଦ୍ଧି; କୁରୁଣ୍ଡସ୍ୱେଗ—
Andabuddhi 1. Swelling of the scrotum
or testes

୨ । ଏକଶିର ସ୍ୱେଗ—2. Hydrocele.

ଅଣ୍ଡଭୁ—ସଂ. ବି. (ଅଣ୍ଡ + ଭୂ ଧାତୁ = ଜନ୍ମିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଭ)—

Andabhū ଅଣ୍ଡଭ (ଦେଖ)—Andaja (See)

ସଂ. ବି—୧ । ପକ୍ଷୀ—1. Bird

୨ । ସର୍ପ—2. Serpent

୩ । ମରୁତ—3. Fish.

୪ । ବ୍ରହ୍ମା—4. The Creator

ଅଣ୍ଡର ଗ୍ରାନ୍ଥ—ବିଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଣ୍ଡର ଗ୍ରାନ୍ଥ)—

Andar grāṇṭh ମାଟ୍ରିକୁଲେସନ୍ ପାଶ୍ କର ସାରି ବି. ୧.

ଅଣ୍ଡର ଥାଉଣ୍ଟ ପାଶ୍ କର ନ ଥିବା ଶ୍ରେଣୀ—

ଅଣ୍ଡର ଥାଉଣ୍ଟ An undergraduate.

ଅଣ୍ଡର ସେକ୍ରେଟେରୀ—ବିଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଣ୍ଡର ସେକ୍ରେଟେରୀ)—

Andar sekretēri କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ସେକ୍ରେଟେରୀ ବା

ଅଣ୍ଡର ସେକ୍ରେଟେରୀ ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ସହକାରୀ କର୍ମଚାରୀ—

ଅଣ୍ଡର ସେକ୍ରେଟେରୀ An undersecretary.

ଅଣ୍ଡର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ଓ ବିଶ—ଅଣ୍ଡର (ଦେଖ)

Andar Andar (See)

ଅଣ୍ଡାଣ୍ଡାଣ୍ଡା—ଦେ. ବି—ଅକାରରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର
Andaṇḍaṇḍa କର ବହୁକାଳ ହାତହାସ୍ ଅଣ୍ଡାଣ୍ଡା ବା
ହାତହା ହାତହା ଦରଶିବା; ଦରଶାଦରଶି—Groping
ଅଣ୍ଡାଣ୍ଡା in the dark for a length of
time to find some thing.

ଅଣ୍ଡସଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଭଣ୍ଡ)

Andasanda ଭଣ୍ଡସଣ୍ଡ; ଅଣ୍ଡସଣ୍ଡ; ଅଣ୍ଡାଣ୍ଡା (ଭଣ୍ଡା)—
Obscene (language).

ଫୁହା; ଫୁହା ଗ୍ରା. ବି—ଅଣ୍ଡାଣ୍ଡା ଭଣ୍ଡା—Obscene language.

ଅଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଣ୍ଡ; ଆ. ଅଣ୍ଡ)—

Andā ୧ । ଅଣ୍ଡ (ଦେଖ)—1. Anda (See)

ଅଣ୍ଡା ୨ । ପକ୍ଷୀବିକ ବା କୁଅ

ଅଣ୍ଡା 2. The young of birds.

୩ । ଶାବକ, କୁଅ, ଶିଶୁ—

୪ Young ones; infants

ଅଣ୍ଡା ଉଷ୍ମମେଇବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଉଷ୍ମ)—(ପକ୍ଷୀ ଆଦି)—

Andā uṣhmeibā ଅଣ୍ଡା ଜନ୍ମ କରିବା ପରେ ତହିଁରୁ କୁଅ

ଭିତ୍ତି ତାହେଲେ ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ ତା ଉପରେ ବସିବା—

ଅଣ୍ଡାସେନା; ବାସ ତାକୁ ଉଷ୍ମ କରବା—To sit
ଅଣ୍ଡାସେନା on an egg to hatch it.

ଅଣ୍ଡାକର୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଣ୍ଡ + ଅକର୍ଷଣ)—ଖାସ୍ କରିବା;

Andākarṣha ମୁଖ ହେଦନ—Castration (M.W.)

ଅଣ୍ଡାକାର—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଣ୍ଡ + ଅକାର)—ଉତ୍ପନ୍ନ ପରି

Andākāra ଲମ୍ବତା ଓ ଗୋଲ ଅକାର—Oval shape.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁଶବ୍ଦ)—ଉତ୍ପନ୍ନ ପରି ଗୋଲ ଓ ଲମ୍ବତା—
Oval.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅଣ୍ଡା ପୃଷ୍ଠରେ ପୂଜା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଣ୍ଡର ଓ ମାତା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଣ୍ଡର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ତାହା ଏ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ବା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବା’ ଖୋଜିବେ; ‘କ୍ଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ୍ଷ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଣ୍ଡାକୃତି—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁସ୍ୱାହ, ଅଣ୍ଡ+ଆକୃତି)—ଉମ୍, ପର ଗୋଲ
Andākruti ଓ ଲମ୍ବତା—Oval, elliptical.

ସଂ. ବି—୧ । (ବହୁସ୍ୱାହ) —ଉମ୍, ଅକୃତବିଶିଷ୍ଟ ସେବ—

1 An ellipses

୨ । (କର୍ମଧା) ଉମ୍, ପର ଆକାର ଲମ୍ବତା ଓ ଗୋଲ ଆକୃତି—2 Oval shape

ଅଣ୍ଡାଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—(ପକ୍ଷୀ ଓ ସଂସ୍ୱାହାଦ) ଉମ୍, ପ୍ରସବ କରବା—
Andā debā To lay eggs.

ଡିମ୍ ଦେଖା

ଅଣ୍ଡା ଦେବା

ଅଣ୍ଡାଧାର—ସଂ. ବି. (ଅଣ୍ଡା ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଣ୍ଡ+ଆଧାର)—ଅଣ୍ଡାକୋଷ; ଶକ୍ତିକୋଷ—
Andādhāra Testicle.

ଅଣ୍ଡାପାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଣ୍ଡାଦେବା (ଦେଖ)
Andā pāribā Andā debā (See)

ଅଣ୍ଡାପାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଣ୍ଡା ଦେବା (ଦେଖ)
Andā pāribā Andā deb (See)

ଅଣ୍ଡାବଚ୍ଚା—ଦେ. ବି (ସହଚର; ସଂ. ଅଣ୍ଡ+ଆ. ବଚ୍ଚା, ବହୁବଚନାର୍ଥକ)—
Andā bachchā ଅଳ୍ପ ସ୍ତୁତ ବହୁବଚନାର୍ଥକ ସନ୍ତାନସନ୍ତତି;
ଅଣ୍ଡାବାଚ୍ଚା ବାଲବଚ୍ଚା—A number of
ଅଣ୍ଡାବାଚ୍ଚା infants.

ଅଣ୍ଡାର—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବି—ମହୁମାଛ—
Andāra The bee.

ଅଣ୍ଡାଲିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଆଲୋଚନ ?)
Andālibā ୧ । ଦରଶିବା; ଅନ୍ଧାରରେ ବା ଅନ୍ଧାର ଦେଖା ନ
ହୋଇପାରିବା ପଦ୍ଧତି ବା ଅନ୍ଧାରରେ ଦାତାଦ୍ୱାରା ଦରଶି କୌଣସି
ବସ୍ତୁ ଖୋଜିବା—
Andālibā 1. To grope in the dark in
search of a thing.

୨ । ଅନ୍ଧାରରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

2. To do a thing by guess.

ପର ଅପଣାକୁ ନ ଚିହ୍ନିତ ଅଣ୍ଡାଲି,

ମାଲିକେ ଅଣ୍ଡ ଶବ୍ଦ ଯେ ବା ଯୁକ୍ତିଶାଳୀ ।

ବୁଝିବୁ. ମହାବରଦ. ପ୍ରୋଣ ।

ଅଣ୍ଡାଲି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅଣ୍ଡାଲିବା (ଦେଖ)
Andāli hebā 1 Andālibā (See)

୨ । ଅନ୍ଧ ହେବା; ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହେବା—

2 To be at a loss.

ବାଲି ଅପଣା କେତେ ବାପର ବାପ ନାମ ପରୁ, ଅଣ୍ଡାଲି ହେବେ

ପକାର—ବ୍ରହ୍ମାଣ ଅଠଗୁଣ ।

ଅଣ୍ଡାକୃ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଣ୍ଡ+ବହୁର୍ଥ ଅକୃ, ଭୂଲ—ଦୟାକୃ, ‘କୃତାକୃ’)
Andākr ୧ । ବହୁ ଉମ୍, ପୂର୍ଣ୍ଣ—Full of eggs.

ଅଣ୍ଡାକୃ

ସଂ. ବି—ମାଛ—Fish.

ଦେ. ବି—ଗୋଲଆକୃ; ବିଲଗ୍ନଆକୃ—Potato.

ଅଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଣ୍ଡ)—ପୁରୁଷର ଲିଙ୍ଗ—The male organ;
Andi penis.

ଅଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଣ. ସଂ. (ଅଣ୍ଡ)—

Andiā ୧ । ଯେଉଁ ପଶୁ ଖାସି କରୁ ଯାଇ ନାହିଁ—

ଏଁଦେ

1. Not castrated.

ଅଣ୍ଡିଆ

୨ । କାଶିଷ୍ଠିଆ; ମୁଖ ଛେଦନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୋଷରୁ ଧରୁ
ହେବା ବେଳେ ଯେଉଁ ଅଣ୍ଡିର ବାହାରର ମୁଖ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ
ରୂପେ କଟା ହୋଇ ପାରି ନ ଥାଏ—2. Defectively
castrated (bull-calf).

ଦେ. ବି—୧ । ଅଣ୍ଡିର ବାହାର—1 A bull-calf.

୨ । ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ସଂ. ଅଣ୍ଡିର)—ଦାମୁଡ଼ି—
2 A full grown bull-calf; a steer

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ମୁଖ ଛେଦନ ହୋଇ ନ ଥିବା ବଳଦ—
3. A defectively castrated bullock.

ଅଣ୍ଡି ଟିଙ୍ଗେଇବା—ଦେ. ବି. (ଅଣ୍ଡିଲ)—୧ । ଲିଙ୍ଗୋତ୍ତେଜ ହେବା—
Andi tingēibā 1. Erection of the penis.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବିଷୟ ପାଇଁ ମନରେ ଲାଲ୍‌ସାର
ଉତ୍ତେଜ—2. Hankering after anything.

ଅଣ୍ଡିନୀ—ସଂ. ବି. (ଅଣ୍ଡ+ଇନ୍+ଇ)—ଶ୍ୱାମାନଙ୍କର ଯୋନିକର ଶ୍ରେଣ—
Andinī (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)

Prolapse of the uterus; a
female disease.

ଅଣ୍ଡିର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଣ୍ଡିର)—୧ । ଅଣ୍ଡିର (ଦେଖ)
Andira 1 Andira (See)

୨ । ପୁରୁଷଜାତୀୟ—2 Male.

ଅଳପ ବହୁର ବଚନ, ଅଣ୍ଡିର କୋକିଳ ଶେଷନ ।

କବିଶା. ଶ୍ରୀକବି ୧୦ମ ।

ଦେ. ବି—ଅଣ୍ଡିର (ଦେଖ)

Andira (See)

ଅଣ୍ଡିର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଣ୍ଡିର)—୧ । ପୁରୁଷଜାତୀୟ (ଜୀବ)—
Andirā 1. Male (animal)

ଏଁଦେ ୨ । ବାଞ୍ଛ (ଗଛ); ଯେଉଁ ଗଛ ଫଳେ ନାହିଁ—

ମହା 2, Barren (tree)

(ବିପକ୍ଷ—ମାଛ) ୩ । ଯେଉଁ ଫୁଲରୁ ଫଳ ହୁଏ ନାହିଁ—

3. Male (flower).

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବଳଶାଳୀ; ବଳୁଆ—4. Strong

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବୀର—5. Valiant; heroic

ଦେ. ବି—୧ । ପୁରୁଷଜାତୀୟ ଜୀବ—

1. A male animal.

୨ । ପୁରୁଷ; ମନୁଷ୍ୟ—2. A male; a man.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୋଲିବ ହୋଇଣ ଅଣ୍ଡିରା

ସ୍ବଭାବେ ବସନ୍ତର ଘର ମାରି ପର । ବୃଷ୍ଟିହୁ ମହୁ ଘରର ଉଦୋଗ ।

୩ । ସ୍ବାମୀ; ପତି—3 Husband.

୪ । ଦାମ୍ପତ୍ୟ; ଯୁବାଅଣ୍ଡିରା ବାବୁରା—

4. A steer; a full grown bull-calf.

ବୃଦ୍ଧା ଦୁଇଥ ମରୁକା ଲଗ୍ନକଣ୍ଡ ହୋଇ ଦୁଇଟା ଅଣ୍ଡିରା ଗୁରୁ ଛଟା ପଲ୍ଲୀ ସନ ବକ ଦେଇ ବଟକ ଥାଇଲା । ପଲ୍ଲୀମୋହନ—ଛମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

୫ । ଗାଈପୁଅ ଅଣ୍ଡିରା; ଅପଣା ଗାଈଠାରୁ ଜନ୍ମିଥିବା ଅଣ୍ଡିରା ବାବୁରା—5 A bull-calf born of one's own cow.

[ଦ୍ର—ଅପଣା ଗାଈଠାରୁ ଜନ୍ମିଥିବା ଅଣ୍ଡିରା ବାବୁରାକୁ ହିନ୍ଦୁ ଗାଈ-ସ୍ବାମୀ ନିଜେ ହଳ କାମରେ ନ ଲଗାଇ ତାକୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦିଅନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାଈପୁଅ ଅଣ୍ଡିରାକୁ ଆଣି ନିଜର ଗୁଣ କାମରେ ଲଗାନ୍ତି । ଏ ପ୍ରଥା ଓଡ଼ିଶାରେ ତଳେ ।]

୬ । ପ୍ରାୟେ. (କଟକ) ବ—ମାସ୍ତାନ ବ୍ରାହ୍ମଣ—

6 An inferior class of Ordīā Brāhmanas.

ଅଣ୍ଡିରା କାଙ୍କଡ଼—ଦେ. ବ. ୧ । ବନ୍ଧ୍ୟା କର୍କଟିକା (ଦେଖ)

Andirā kāṅkardā 1 Bandhyā karkotakī (See)

୨ । ଯେଉଁ କାଙ୍କଡ଼ ଲତା ଫଳ ଧରେ ନାହିଁ—

2 A kāṅkardā creeper which bears no fruit.

ଅଣ୍ଡିରା ଚଣ୍ଡୀ—ଦେ. ବ. ୩. (ସଂ. ଅଣ୍ଡିରା + ଚଣ୍ଡୀ)—

Andirā chandī ୧ । ଦୁଷ୍ଟା ୩; ଉତ୍ତସ୍ତରା ୩; କଳହୁଡ଼ା ୩

ମାଡ଼ାବୁଦଳୀ 1. Vixen; virago; shrew.

ଲଜାକିନ; ଲଜାକୀ

୨ । ପୁରୁଷପ୍ରକୃତିକା ୩; ଯେଉଁ ୩ ପୁରୁଷ ସମାଜରେ ମିଶିବାକୁ ବେଶିପୁଣ୍ୟ ପାଏ—2. A woman who loves the society of males.

୩ । ନିଲଜା ୩—3 Shameless woman.

ଅଣ୍ଡିରା ବାଘାଣ—ଦେ. ବ. ଅସ୍ତର ଓ ଧଳା ବାଘାଣ (ଏ ବାଘାଣ

Andirā bāṅgaṇa ମଧ୍ୟରୁ ସୁଦୃଢ଼ ଗୋଟାଏ ତନ୍ତୁ ବାହାରେ ଓ

ଏହା ଖାଇବାକୁ ରୁଚିକର ନୁହେଁ)—A kind of badly developed and coarse brinjal.

ଅଣ୍ଡିରା ବାହୁଣ—ଗ୍ରା. ବ. (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥକ)—ମାସ୍ତାନ ବ୍ରାହ୍ମଣ (ଦେଖ)

Andirā bāhmuna Māstāna Brāhmaṇa (See)

ଅଣ୍ଡିରା ବଲୁଆ ବୋବାଲ—(ଲୌକିକ ସଂସାର)—

Andirā biluā bobālī ସାଧାରଣ ବଲୁଆଙ୍କ 'ହୁକେହୁକେ'

ମନ୍ଦାଶିଖାଲେଉଟାକ ତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା କର୍କଶତର ଗୋଟିକଥା

ମିଦ୍‌ହକା ଚିତ୍ତ ବଲୁଆର ବାଞ୍ଛାକାଲସ୍ତ୍ରାୟୀ ତାଙ୍କ—

The shrill howl of a male-jackal which is taken to portend death to some person in the vicinity.

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ବଲୁଆମାନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ, ଗୁରୁ ପହରାକ-
ଠାରେ, ଗୁରୁ ଦୁଇ ପହରେ, ଗୁରୁ ଭିନି ପହରେ ଦଳବକ ହୋଇ
“ହୁକେ ହୁକେ” ବୋବାଲ ଶୁଭକ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅଣ୍ଡିରା ବଲୁଆ ଅସମୟରେ
ବାଞ୍ଛାକାଲସ୍ତ୍ରାୟୀ ବକଟ ଚିତ୍ତାର କରେ । ଗ୍ରାମ ନିକଟରେ ଅଣ୍ଡିରା ବଲୁଆ
ବୋବାଲରେ ଗ୍ରାମସ୍ଥ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଶୁଭରୁ ଘଟିବାର ଗ୍ରାମବାସୀ-
ମାନେ ବିଶ୍ବାସ କରନ୍ତି । ଅଣ୍ଡିରା ବଲୁଆ ବୋବାଲ ଅଶୁଭସୂଚକ ।]

ଅଣ୍ଡିରା ମାଧୁଆ—ଗ୍ରା. ବ. ସଂ. (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ —

Andirā mādhīā ଶୁଣି ପୁଅ ଅନନ୍ତା; ଯେଉଁ ଲୋକ ବହୁ

କାମ ନ କରି ବୁଆରେ ବୁଲୁଥାଏ—

(a term of abuse) A loafer.

ଅଣ୍ଡିରାପୁଅ—ଗ୍ରା. ବ. ସଂ. (ସ. ଅଣ୍ଡିରା + ପୁଅ)—

Andiripua ୧ । ବାଳକ—1. Boy.

(ମାଲକନିଆ ହିଅ—୩) ୨ । ପୁରୁଷ ଜାତି—2. A male.

ଅଣ୍ଡିରାପୁଅର ଲଣ୍ଡ, ମାଲକନିଆ ଶର ଗଣ୍ଡ—ତଳେ ।

ଅଣ୍ଡିରାପୁଅ ଉର୍ଦ୍ଧବା—ଦେ. ବ. (ବ୍ୟଙ୍ଗ)—ଲମ୍ବଶାଠପଟାବୃତ ଦେଖା—

Andiripua urddhaba ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷ—(Ironical)

A good-for-nothing person with a pleasing exterior and dress.

ଅଣ୍ଡିରା—ସଂ. ବ. ସଂ. (ଅଣ୍ଡିରା + ଅଣ୍ଡିରା ଅର୍ଥରେ ଭର)—

Andira ୧ । ପୁରୁଷ ଜାତି—1. Male.

ଅଣ୍ଡିରା ବନ୍ଧା ସେ ଲକ୍ଷେ, ବେନ ଖବ ଗାଈ । ସାବଳା ମହାଶୟନ ବସନ୍ତ ।

୨ । ବଳୁଆ—2 Strong.

୩ । ଶକ୍ତି, ସମର୍ଥ—3. Capable; able.

ସଂ. ବ. ସଂ—୧ । ମନୁଷ୍ୟ—1. Man.

୨ । ବଳବାନ ଓ ଦୃଢ଼ପୁଷ୍ଟ ପୁରୁଷ—

2. A fullgrown and well developed male.

ଅଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ୧ । ନିଉବନ୍ଧି ଶୁଭଗଲେ ନିଉର ଯେଉଁ ଯେଉଁ—

Andhiā ସ୍ଥାନରେ ଗଭୀର ଓ ପ୍ରିୟପାଣି ରହି ଯାଇଥାଏ—

1. Deep pools of water in the bed of a river after the subsidence of a flood.

୨ । (କାମ) ପୁରୁଷଜ୍ଞା ନିମାପଡ଼ା ଆକା ନିକଟସ୍ଥ କୋଠଦେଶ ପ୍ରଗନ୍ଧାର ପୁଷ୍ପ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜମିଦାର ଶ୍ରୀବତ୍ସିଂହ ବଂଶର ରାଜଧାନୀ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନ—

2. Name of a large village in the Puri district.

ଅତ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଚାଲିବା—1. To walk.

Ata (root) ୨ । ଭ୍ରମଣ କରିବା—2. To rove; to wander.

୩ । ବାନ୍ଧିବା—To bind.

ଅତଉଲ—ଦେ. ବ. ୩—ଅତୌଲ (ଦେଖ)

Ataula Ataula (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତିଏବଂ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଗୋଟିବେ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଭିଜ୍ଞ—ଦେ. ବିଶ—ଅଭୌଲ (ଦେଖ)

Ataulā Ataula (See)

ଅଭିର୍ଦ୍ଧ୍ୱ—ସ. ଅ. (ସ. ଅଭି+ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ; ସଜ୍ଜା ଯୋଗୁଁ ବସର୍ଗର ଲେପ)—
Ataūrdhwa ୧ । ଏହା ପରେ—1 After this

୨ । ଏଥିରୁ ଟପିଲେ—2 Beyond this.

୩ । ଏଥିରୁ ବେଶି—3 More than this

ଅଭିଏବ—ସ. ଅ. (ଅଭି+ଏବ, ସଜ୍ଜା ଯୋଗୁଁ ବସର୍ଗର ଲେପ)—
Ataeba ଏହି କାରଣରୁ, ଏଥିଯୋଗୁଁ—

For this reason; therefore.

ଅତଃ—ସଂ. ଅ. (ଉତ୍ତମ୍ + ଅମୀ ବଦଳି. ଚଷ୍)—

Atah ୧ । ଏହି ସ୍ଥାନରୁ; ଏହିଠାରୁ—1. From this place.

୨ । ଏହାଠାରୁ—2 From this.

୩ । ଏହି କାରଣରୁ; ଏ ହେତୁରୁ—

3. Hence; consequently.

୪ । ଏହା ଅପେକ୍ଷା—4 Than this.

୫ । ଏହି ସମୟଠାରୁ—5. From this time.

୬ । ଅଜ୍ଞାତାରୁ—6. Henceforth; henceforward.

ଅତଃପର—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅତଃପରମ୍)—

Atahpara ୧ । ଏହା ପରେ—1 After this.

ଅତଃପର ୨ । ଏଥିରୁ—2 Beyond this.

ଅତଃକେବାଦ

ଅତକ୍—ପ୍ରାଦେ. (ଉତ୍ତମ୍) ସବ୍ —

Atak ୧ । ଏହା—1. This

୨ । ଏତକ—2. This much

୩ । ଏତେକ—3 All this

ଅତକ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—ଭ୍ରମଣକାରୀ—

Ataka Travelling.

ଅତଟ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ତଟ; ଯାହାର ତଟ ନାହିଁ)—

Atata ୧ । ସର୍ବତର ହଠାତ୍ ଉଠିଥିବା ଶିଖ—

1. Precipice; a steep crag.

୨ । ନଦର ଅତଡ଼ା—2 Precipitous bank of a river.

ସ. ବିଶ—୧ । ତଟହୀନ—1. Shoreless.

୨ । ଅସୀମ—2 Boundless.

୩ । ଏକଦମ୍ ଅତଡ଼ା—3. Precipitous; steep.

ଅତଡ଼—ପ୍ରାଦେ. (ଗତଜାତ; ଆଳ) ବି—ବସିବା ବା ଠିଆ ହେବା ପାଇଁ

Atard ଅସଜ୍ଜିଆ ସ୍ଥାନ—An inconvenient place to stand or sit on.

ଅତଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅତଟ)—୧ । ଲମ୍ବ ଭବରେ ଉଠିଥିବା ନଦର

Atarda ଅତଡ଼ା ତଟଭୂମି—1. Precipitous bank of a river.

ଆଡୁଲି

ହରବ ବେଢ଼େ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାପାଇଁ

କରାରା, ଢାଁଗ

କାହିଁ ବଦଳୁ ନୁହେଁ କାଳକାଳ ଅତଡ଼ା ।

ପାଞ୍ଚାମୁର, ନୃସିଂହପୁର ।

୨ । ଭୂତ ମାତ ଭୂମି (ନଦ)—2. Uneven land.

ଅତଡ଼ା—ଦେ. ବି—୧ । ଅତଡ଼ା (ଦେଖ)

Atardā 1 Atardā (See)

ହଲ ଅସନ୍ତେ ଅତଡ଼ା ହୁଏ ବାବେ

ଦେଖି ଅତ ଉତ୍ତମ୍ ଏକ ବଦଳେ । ପ୍ରଜବହାର. ୧ମ ।

୨ । ଜଳଧିବା ନିଆଁ ଗଦା—

2 Bonfire; a heap of blazing fire.

ଅତଡ଼ା ଲଗାଇ ସେକନ୍ତି ସେ ଆଶିଷଣ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ମଧ୍ୟ ।

୩ । (ସଂ. ଅଭିଜ୍ଞତା)—ବିକଟ ଭୂତ ସ୍ୱରର ଆଦାତ ଯୋଗୁଁ
କର୍ଣ୍ଣରେ ଭୟାନକ ପ୍ରସ୍ତାବ—

3 Deafness or numbness of the sense of hearing due to a very loud noise.

(ଯଥା—ତୋଷବାଜି ବମ୍ବବାଜି ଶୁଣି ମୋ କାନ ଅତଡ଼ା ପଡ଼ିଗଲା ।)

ଦେ. ବିଶ—(ସଂ. ଅ+ତାଡ଼ିତ)—କାଙ୍କ ଆଦିରେ ତଡ଼ା (ତାଡ଼ିତ) ହୋଇ ନ ଥିବା (ଭୂମି)—(land) Which has not been turned up.

ଅତଡ଼ା ଖସିବା—ଦେ. ବି—ନଦର ତଟ ଭୂମିର ବଡ଼ ବଡ଼ ଖସିମାନ
Atardā khasibā ଜଳସ୍ରୋତର ପ୍ରବଳ ଆଦାତଦ୍ୱାରା ନଦର
କୁଳଭାଗ ଗର୍ଭସାଧୁ ହେବା—The falling of the bank
by the force of the current; erosion of the bank.

ଅତଡ଼ା ଖାଇବା—ଦେ. ବି—୧ । (ନଦ) ସ୍ରୋତର ଆଦାତଦ୍ୱାରା ତଟ
Atardā khāibā ଭୂମି ଗର୍ଭସାଧୁ କରିବା—

କୁଳ ଖାଣ୍ଡା 1. To erode the bank (said of a river),

(ଯଥା—ଏ ବର୍ଷ ବଡ଼ିରେ ନଦ କାଳିପାଟଣା ଗାଁ ମୁଣ୍ଡପାକେ
ଅତଡ଼ା ଖାଇଯାଇଛି ।)

୨ । (କୌଣସି ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ରଣ ବା ଦାଆ) ଶୁଣି ପାଖର ତମ ଓ
ମାଂସକୁ ପଶୁର ଦାଉଲ କରିବା—2. To eat away the edge (said of a festering sore.)

(ଯଥା—ପଠାଟା ତା ପିଠିରୁ ଶୁଣି ଅଙ୍ଗୁଳ ଲମ୍ବ ଚଉଡ଼ା ଧରି
ଅତଡ଼ା ଖାଇଗଲା ।)

ଅତଡ଼ା ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—୧ । ଅତଡ଼ା ଖସିବା (ଦେଖ)

Atardā pardibā 1. Atardā khasibā (See)

(କାନ) ତାଳାଧରା ୨ । ଅଭିଜ୍ଞତା ବା କଠୋର ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା (କାନ) ବଧର
ବା ପ୍ରସ୍ତ ହେବା—2. The dazing of

୧୫

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଐ	ଋ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ୍ଵ	ଡ	ଢ

the ear by a furious roar; the
ear being deafened by a high
sound

(ଯଥା—ତୋଲ ଶବ୍ଦରେ କାନ ଅତଡ଼ା ପଡ଼ିଗଲାଣି ।)

ଅତଡ଼ି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି.—୧ । ଅତଡ଼ି. ୧. (ଦେଖ)

Atardi (etc) 1 Atarda 1 (See)

୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଳନ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—2 A small heap
of blazing fire.

ଅତଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ (ସ. ଅତଡ଼ି)—ଭୁଜା; ଅଭୁଜା; ଲମ୍ବଭାବରେ ଭୁଜା—
Atardiā Precipitous.

ଆଡ଼ାଉଁଟୁ

ଅଡ଼ା

ଅତଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ଲତାବିଶେଷ)—ଅତଡ଼ି (ଦେଖ)

Atandi Atundi (See)

ଆଡ଼ୁଣି ଅତଡ଼ି ବିଶାମ ତମାଳେ ଜଡ଼ିଲା । ବ୍ୟାଧିଅ. ନିକଟେଶ୍ଵର ।

ଅତଥ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ—(ଅ + ତଥ୍ୟ)—୧ । ଅସତ୍ୟ;—1 Untrue

Atathya ୨ । ଅବାସ୍ତବ—2. Unreal

୩ । ଅନିଶ୍ଚିତ—3. Uncertain.

ଅତଡ଼ଗୁଣ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଡ଼ଗୁଣ)—୧ । ଅର୍ଥାଲଙ୍କାରବିଶେଷ; ଯେଉଁ
Atadguna ଅଲଙ୍କାରରେ ଏକ ବସ୍ତୁ ବସ୍ତୁତ୍ଵର ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ
ନ କରି ନିଜର ଗୁଣକୁ ବଜାୟ ରଖି ଥାଏ—

1. A figure of speech in Rhetoric where
the thing in question does not
assume the quality of another
though it might be expected to do
so; a sort of metaphor.

୨ । ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ—କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅସଲ ପ୍ରକୃତି
ବର୍ଣ୍ଣନା ନ କରି ଯେଉଁ ଅଲଙ୍କାରରେ ବାଜେ ଗୁଣ
ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥାଏ—2. The use of pre-
dicates not descriptive of the
essential nature of the object

(M. W.)

ଅତନ—ସଂ. ବି.—(ଅତ ଧାତୁ + ତ୍ଵ. ଅନ)—

Atana ୧ । ଗମନ—1. Going; walking.

୨ । ଯାତ୍ରା—2 Travelling.

ଅତନୁ—ସଂ. ବି.—(ବହୁଗ୍ରହ; ଅ + ତନୁ)—ଅନଙ୍ଗ; କାମ; ମଦନ—

Atanu Cupid.

ସଂ. ବିଣ—୧ (ବହୁଗ୍ରହ) ଶରୀରରହିତ—

1. Incorporeal.

୨ । (ନଈ, ତର) ସ୍ଥୂଳ; ମୋଟା—

2. Thick; not fine.

ଅତନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଣ (ବହୁଗ୍ରହ; ଅ + ତନ୍ତ୍ର)—୧ । ଯେଉଁ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରରେ
Atantra ତନ୍ତ୍ର ବା ତାର ନ ଥାଏ—1 Unstringed
(ଅତନ୍ତ୍ରା—ଶ୍ଵୀ) (musical instruments).

(ଅତନ୍ତ୍ରା—କ)—୨ । ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର; ଅପରାଧୀନ; ସ୍ଵାଧୀନ—

2. Independent.

୩ । ଅବାଧ—3. Unrestrained.

୪ । ସ୍ଵେଚ୍ଛାଧୀନ; ଯାହା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ—

4. Optional; not necessarily binding.

୫ । ତନ୍ତ୍ରବହୁତ୍ଵହୀନ; ତନ୍ତ୍ରହୀନ—

5. Without mystic formula.

ଅତନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—(ବହୁଗ୍ରହ; ଅ + ତନ୍ଦ୍ରା)—

Atandra ୧ । ତନ୍ଦ୍ରାହୀନ; ନିଦ୍ରାହୀନ—1. Sleepless.

(ଅତନ୍ଦ୍ରା—ଶ୍ଵୀ)—୨ । ଅନଳସ—2 Unweary; watchful;
alert.

୩ । ଅବିରମ—3. Unremitting; incessant—

୪ । ସାବଧାନ; ସଚର୍କ—4. Vigilant; careful.

ଅତନ୍ଦ୍ରକ—ସଂ. ବିଣ—(ଅ + ତନ୍ଦ୍ରା + କ) ଅତନ୍ଦ୍ର (ଦେଖ)

(ଅତନ୍ଦ୍ରକା—ଶ୍ଵୀ)—

Atandra (See)

ଅତନ୍ଦ୍ରତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + ତନ୍ଦ୍ରା + ତ) —ଅତନ୍ଦ୍ର (ଦେଖ)

Atandrita

Atandra (See)

(ଅତନ୍ଦ୍ରତା—ଶ୍ଵୀ)

ଅତନ୍ଦ୍ରୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + ତନ୍ଦ୍ରା + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—ଅତନ୍ଦ୍ର (ଦେଖ)

Atandri

Atandra (See)

(ଅତନ୍ଦ୍ରୀ—ଶ୍ଵୀ)

ଅତପ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ତପ ଧାତୁ + ଅ)—

Atapa

୧ । ଥଣ୍ଡା, ଶୀତଳ—1. Cool.

୨ । ଅତ୍ୟୁତ୍ତ—2. Not excited.

୩ । ଅନିଯୁକ୍ତ—3. Unemployed.

ଅତପାଃ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ (ବହୁଗ୍ରହ; ଅ + ତପସ୍; ୧ମା ୧ବ)—

Atapaḥ ଯେ ତପସ୍ପରଣରେ ହେଲା କରେ—

Neglecting religious austerities.

ସଂ. ବି—ଅଧାର୍ମିକ ବ୍ୟକ୍ତି—Irreligious person.

ଅତପସ୍କ—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ. (ଅ + ତପସ୍ + କ) ଅତପାଃ (ଦେଖ)

Atapaska

Atapaḥ (See)

(ଅତପସ୍କା—ଶ୍ଵୀ)

ଅତର—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଇନ୍)—ପୁଷ୍ପରୁ ନିଷ୍କାସିତ ତୈଳମୟ

Atara ପୁଷ୍ପର ସାର—Otto; oily scent extracted

ଆତର from flowers.

ଅତର ଯେଉଁ ଚନ୍ଦନ ଅତର, ଖସିଥିବା ନିକଟର । ଅତରନ୍ତ, ବଦଳୁଥିବା ।

ଅତରକ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. (ସ. ଅତରକ୍ତ)—ଅତରକ୍ତ (ଦେଖ)

Ataraka

Atarkita (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ସ୍ୱାସ୍ଥରେ ପୂଜା ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ-ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବଦଳାଏ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଶୋଧିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଭରକା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ—୧ । ସେ ମାୟାବା ବା କପଟୀ
Atarakā ନୁହେଁ; ନିଶ୍ଚୟ; ସରଳ—1. Simple.
ମାଦାମିଦେ ୨ । ଅସାବଧାନ—2. Not cautious
ଶୀଘ୍ର

ଅଭରକିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଭରକା (ଦେଖ)

Atarakiā Atarakā (See)

ଅଭରକିତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ. (ସ. ଅଭର୍ଜିତ)—ଅଭର୍ଜିତ (ଦେଖ)

Atarakita Atarkita (See)

ଅଭରକିତ ହୋଇ ଘରକୁ ଅସନ୍ତୁ । ବୃଷ୍ଟିକୁ ମହାଭରତ ବନ ।

ଅଭରକିତେ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଭର୍ଜିତ)—

Atarakite ୧ । ଅଭର୍ଜିତ ଭାବରେ; ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତ ରୂପେ—

1 Unexpectedly.

୨ । ହଠାତ୍—2. Suddenly

ଚନ୍ଦ୍ର ମଣିଷ ମୁଁ ତଳେ, ଗୁହଁ ଯା ଅଭରକିତେ ।

ଗୁରୁ ତଷ୍ଟି ମିଳାଉଛୁ ଅସି । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ କିଶୋରୀ ଚମ୍ପୂ—ଚ ଗୀତ ।

ଅଭରକେ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଭର୍ଜିତ)—ଅଭରକିତେ (ଦେଖ)

Atarake Atarakite (See)

ଅଭରକ୍ଷ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଭରକ୍ଷ (ଦେଖ)

Atarachha Atarchha (See)

ଅଭରକ୍ଷିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଭରକ୍ଷିଆ (ଦେଖ)

Atarachhiā Atarchhiā (See)

ଅଭରଦାନ—୧ ବିଦେ. ବି. (ଅ. ଭରଦାନ)—

Ataradān ୧ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଓ ଚରଦାନ ଆଦିରେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ

ଆତରଦାନ ଅଭରଦାନ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରୁଥିବା ପାଇଁ

ଅତରଦାନ ବ୍ୟବହୃତ ଅଭର ରକ୍ଷା ଯାଉଥିବା ପାତ୍ର—

1. A receptacle for keeping otto while serving it to guests at a gathering.

୨ । ଦେ. ବି. (ଅ. ଭର + ସଂ. ଆଧାନ)—ଅଭରଶିଶି;

ଅଭର ରକ୍ଷିତା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ସାନ ବୋତଲ—

2. Phial of otto

ଅଭରଦାନୀ—ଦେ. ବି—ଅଭରଦାନ (ଦେଖ)

Atardāni Ataradān (See)

ଅଭରଦିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଭର ଦ୍ୱାରା ସୁବାସିତ—

Ataradiā Scented with otto.

ଅତର ଦେଖିଆ (ଯଥା—ପାନଖିଲ, ଗୁଣ୍ଡି, ବିଡ଼ି ।)

ଅତର ଦିଆହୁଆ

ଅଭରପକା—ଦେ. ବିଶ—ଅଭରଦିଆ (ଦେଖ)

Atarapakā Ataradiā (See)

ଅଭରପିତର ବରଦା—ଗ୍ରା. କି—ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ଏକତ୍ର କରିବା ବା

Atara pitara karibā ମିଳାଇ ଦେବା—To mix up

ଏକାକୀର କରା in a confused mass; to jumble

ଗଢ଼ି ବଢ଼ିକରା up various things.

[ଦ୍ର—ବେଦୋକ୍ତ “ଅନ୍ତ ପିତରେ ମାଦୟୁଧଂ” ଇତ୍ୟାଦି ମନ୍ତ୍ର-
ପାଠ ପୂର୍ବକ ଶ୍ରୀକ ପଦରେ ପିଣ୍ଡାବଶିଷ୍ଠ ଅନ୍ତ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦିକୁ ଠୁଳ
କରି ଶ୍ରୀକକର୍ତ୍ତୃ ପିତୁଲେକଙ୍କୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରନ୍ତି । ଉକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରଥମ ଓ
ଦ୍ୱିତୀୟ ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱୟର ଅପଭ୍ରଂଶରେ ଏ ବାକ୍ୟର ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ।]
(ଯଥା—ମୁଁ ସବୁ ଜିନିଷକୁ ଅଲଗା କରି ରଖୁଥିଲି, ସେ ପଦ୍ମ
ତାକୁ ଅଭରପିତର କରି ଦେଲେ ।)

ଅଭରସ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭ + ଭରସ)—ଉଦ୍‌ବେଗ(ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—
Atarasa Anxiety.

ଅଭର୍କ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଭର୍କ)—୧ । ଯୁକ୍ତି ବା ତର୍କର ଅଭାବ—

Atarka 1 Absence of reasoning or argument.

୨ । ଅଯୌକ୍ତିକ ତର୍କ—2. Bad logic; illogical reasoning.

୩ । ଅଯୌକ୍ତିକ ତର୍କ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି —

3. A bad reasoner.

ସଂ. ବିଶ. ୧ । ଅଯୌକ୍ତିକ—1. Illogical.

୨ । ତର୍କ ବିରହ—2. Void of reasoning.

ଅଭର୍କିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଭର୍କିତ)—

Atarkita ୧ । ଅଚିନ୍ତ, ଅସମ୍ଭାବିତ—1. Unthought of.

୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତ; ଯାହା ହଠାତ୍ ଘଟେ—

2. Unexpected; sudden.

୩ । ଅଲକ୍ଷିତ—3. Unnoticed.

ଅଭର୍କିତଚର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଭର୍କିତ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Atarkitachara ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ଭାବ ନ ଦେଇ

(ଅଭର୍କିତଚରୀ—ଶ୍ରୀ) ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ—(a person) Who

arrives without giving previous intimation; arriving unannounced.

ଅଭର୍କ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଭର୍କ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Atarkya ୧ । ଅଚିନ୍ତ୍ୟ—1. Inconceivable.

୨ । ଚିନ୍ତାର ଅଗମ୍ୟ—2. Baffling thought

୩ । ତର୍କର ଅସାଧ୍ୟତା; ଯାହା ବସ୍ତୁରେ ତର୍କ ବିତର୍କ

ହୋଇ ନ ପାରେ—

3. Baffling reasoning.

ଅଭର୍କ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଭର୍କସ୍ତ; ଗ୍ରା. ଅବିକ୍ତ)—

Atarchha ୧ । ଶକ୍ତି; ମହାଭୀତି; ବିହ୍ୱଳ—

(ଅଭର୍କି—ଶ୍ରୀ)

1 Terrified.

ସାବରା ୨ । ହଠାତ୍ ଭୟସ୍ତ; ଘାବର—

ସବଡ଼ା 2 Suddenly frightened.

୩ । ବଞ୍ଚିତବ୍ୟବସ୍ଥା—3. Bewildered.

୪ । ଭରୁଆ—4. Timid.

୫ । ଯାହା ତର ସହେ ନାହିଁ—

5 Brooking no delay.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଦ୍

ଦେ. ବି—୧ । ଶାସ୍ତ୍ର; ମହାରାଷ୍ଟ୍ର—1 Terror.

୨ । ଦଠାବ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଭୟ—
2 Sudden fright.

ଅତର୍କିଆ ଅବସ୍ଥା ମାନବ ଚିତ୍ତ ଗଲେ—ପ୍ରାୟଶଃ କୃଷି-ହସ୍ତକର୍ମ ।

୩ । ଉଦ୍ବେଗ—3. Anxiety.

୪ । କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତତା—
4. Bewilderment.

ଅତର୍କିଆ—ଦେ. ବିଶ. ସଂ—୧ । ଅତର୍କିଆ (ଦେଖ)

Atarchhiā Atarchha (See)

(ଅତର୍କିଆ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଦଠାବ୍ ଶ୍ରୀ ଉଦ୍ବେଗକାରୀ—
2 Terrific; frightful.

(ଯଥା—ଭାର ଗୋଟାଏ ଅତର୍କିଆ ଝାଡ଼ା ହୋଇଗଲା ।)

୩ । ଉଦ୍ବେଗକର—3. Causing anxiety.

ଅତର୍କିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅତର୍କିଆ ଯାହା)—

Atarchheibā ୧ । ଅତର୍କି କରବା; ଭୟଭରା—
ଆତର୍କିଆ
1 To frighten; to terrify.

ସବହାନା ୨ । ଉଦ୍ବେଗ କରବା—2 To hurry up.
୩ । ବିଳମ୍ବ ନ ସହବା—

3 To brook no delay.

୪ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମନରେ ଉଦ୍ବେଗ
କରାଉବା—4. To cause anxiety
to a person.

ଅତଳ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ତଳ; ଯାହାର ତଳ ନାହିଁ)—

Atala ୧ । ଯାହାର ତଳ ବା ନିମ୍ନଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇ ନ
ପାରେ; ଅଗାଧ—

1. Bottomless; unfathomable.

୨ । ଅତି ଗଭୀର—2 Abysmal; very deep.

ସଂ. ବି—ପୂର୍ବଶୋକ୍ତ ସପ୍ତ ପାତାଳ ମଧ୍ୟରୁ ମୂର୍ତ୍ତିର ଅବ୍ୟବହୃତ
ନିମ୍ନରେ ଥିବା ପାତାଳ—The first of the seven
subterranean regions which lies just
below our earth.

[ଦ୍ର—ସପ୍ତ ପାତାଳର ନାମ—ଅତଳ; ବିତଳ; ସୁତଳ;
ତଳାତଳ; ମହାତଳ, ରସାତଳ ଓ ପାତାଳ ।]

ଅତଳତଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅତଳ)—୧ । ଅତଳ (ଦେଖ)

Atalatala 1. Atala (See)

୨ । ଅତଳତଳା (ଦେଖ)—2. Atalatalā (See)

ଅତଳତଳା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ତଳତଳାନ୍ତ; ଯେଉଁ ପାଣିରୁ ସମସ୍ତ
Atalatalā ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ ନିଃଶେଷରୂପେ ନିଆଯାଇ—
ସାରିଥାଏ—

1. (cup or receptacle) Drained to the
last drop.

୨ । ନିଃଶେଷିତ—2. Exhausted

୩ । ପୂ. ଓ ଶ୍ରୀ. —ସ୍ୱବ୍ୟସାନ୍ତ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ସର୍ବ
ସମ୍ପଦ ବିଲୁପ୍ତ ହେଲାଣି—

3. (a person) Reduced to indigence;
reduced to the last extremities.

ଅତଳତଳାନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ—ଅତଳତଳା (ଦେଖ)

Atalatalānt Atalatalā (See)

ଅତଳତଳିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅତଳତଳା (ଦେଖ)

Atalataliā Atalatalā (See)

ଅତଳସ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଅତଳସ୍)—ଏକପ୍ରକାର ଖୁବ୍ ନରମ
Atalasa ରେଶମ ଲୁଗା (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

ଅତଳସ A kind of very soft silk.

ଅତି ନୟ ପରେ ଉଡ଼ି ଦେଇ କଟି ତୋରେ, ପିନ୍ଧିଛ ସେ ଅତଳସ ଲୁଗା ଉପରେ ।
ଭକ୍ତ ଲବଣବଦନ ୧୫ ।

ଅତଳସରାଶ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ. (ସଂ. ଅତଳସରାଶ)—

Atalasparaśa ଅତଳସରାଶ (ଦେଖ)

Atalasparaśa (See)

ବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ ତାପ ସ୍ୱରାଶ, ବଡ଼ ଅତଳସରାଶ,
ବନ୍ଧୁତା ଗଳ ସାରସ, ବହୁର-ରସ ସେ

ଭକ୍ତ. ବୈଦେଶ୍ୟବଦନ, ୨୭୧୨ ।

ଅତଳସରାଶ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ତଳସରାଶ; ଯାହାର ତଳ ସରାଶ
Atalasparaśa କରାଯାଇ ନ ପାରେ, କିମ୍ବା ଅତଳ+ସରାଶ;
(ଅତଳସରାଶ—ଶ୍ରୀ) ଅତଳକୁ ଲାଗିଛି ସରାଶ ଯାହାର—

ଅଗାଧ; ଅତି ଗଭୀର—Unfathomable,
abysmal.

ଅତଳସରାଶ ଅଗାଧ ଉପତ୍ୟକାକାନ୍ତର—ମଧୁସୂଦନ—ପ୍ରବନ୍ଧମାଳା ।

ଅତଳସରାଶି—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ତଳସରାଶ+ଇନ୍; ଯାହାର
Atalasparaśi ତଳକୁ କେହି ସରାଶ କରି ନ ପାରେ; ଅଥବା,
(ଅତଳସରାଶି—ଶ୍ରୀ) ଅତଳ+ସରାଶ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.—ଯାହା

ଅତଳ ବା ୧ମ ପାତାଳକୁ ସରାଶ କରାଣି ।)—
ଅତଳସରାଶ (ଦେଖ)

Atalasparaśa (See)

ଅତଳସ୍ପ୍ରୁକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ଅତଳ+ସ୍ପ୍ରୁକ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍)-

Atalaspruk ଅତଳସ୍ପ୍ରୁକ (ଦେଖ)

Atalasparaśa (See)

ଅତଳାନ୍ତକ ମହାସାଗର—ଦେ. (ନାମ; ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ; ଇଂରାଜ
Atalāntaka mahāsāgara ନାମକୁ ଗଣ୍ଡିବା ପାଇଁ ଏ

ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ)—ଅତ୍ଲାଣ୍ଟିକ୍ ମହାସାଗର; ଯେଉଁ
ମହାସାଗରର ପୂର୍ବ ପାଖେ ଇଉରୋପ ଓ ଆଫ୍ରିକା ଏବଂ
ପଶ୍ଚିମ ପାଖେ ଉତ୍ତର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକା—

The Atlantic Ocean.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର୍’ ଖୋଜିବେ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ୍ୟୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଗା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଭିଧାନ—ସଂ. ବି. (ଅତି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅସ)—

Atasa ୧ । ବାୟୁ; ପବନ—1. The air; wind.

୨ । ଆତ୍ମା—2. The soul.

୩ । ଛଣପଟି ଅଂଶୁରେ ବୁଣା ଲୁଗା—

3. Cloth made from flax

ଅଭିଧାନ—ସଂ. ବି. (ଅଭିଧାନ + ଶ୍ଚା. ଇ)—୧ । ଫେଣା; ଫେଣୁ—

Atasi 1. Lin-seed; Linum Usitatissimum.

ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ— ଅଭିଧାନ ଲୁଗାରେ ଶାମ ହେ ମୁଁ ଗଲୁ ।

ଉପା; ରୁ ଦ୍ରୁପତୀ; ମସୃଣା କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ—କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ—କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ—କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ।

ମସିନା; ତିନି [ଦ୍ରୁ—ଏହା ଏକ କୃଷିଜାତ ତୈଳପ୍ରଦ ଗଛଯୁକ୍ତ

ଅଲକ୍ଷୀ; ତିନି ଗୁଳ୍ମ; ଏହି ଗୁଳ୍ମର ମଞ୍ଜି ଫେଣୁ ବା ଛଣି ଅଟେ । ଏ

ତେ. ଅବିଷେ; ଗୁଳ୍ମର ଫୁଲ ପଞ୍ଜିଦଳ, ଛଣି ଶ୍ୟାମଳ ବା

ନଳପୁଷ୍ପ ଅକାଶ ପରି ମାଳବର୍ଣ୍ଣ; ଏଥିର ତାଳକୁ ପାଣିରେ

ମ ଅଳକ୍ଷୀ ସଜାଇଲେ ଏଥିରୁ ଯେଉଁ ସୁଗନ୍ଧ ଅଂଶ ବାହାରେ

ତାହା ଛୋଟ ଅପେକ୍ଷା ଦୃଢ଼ ଓ ମୃଦୁ । କୈତ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଏହା

ମଧୁରରସ, ସ୍ଥିତି; ଗୁରୁ, ବଳକାରକ, କଫବର୍ଦ୍ଧକ, ବାୟୁ ଓ

ପିତ୍ତନାଶକ; ଏହା ଗୁଳ୍ମ ଓ ଦୁର୍ଗ୍ଗା ଶକ୍ତିର ହାନିକର । ଏଥିର

ବାଜର ତୈଳ ମଳକାରକ, ଅଗ୍ନିବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ଅବିଷେଦକ; ଏଥିର

ବାଜର ତୈଳ ନୟନସ୍ୱଚ୍ଛ ତେଲ (Linseed oil) ନାମରେ

ରଙ୍ଗରେ ମିଶାଯାଏ; ଏଥିର ଅଂଶୁରୁ ଭାରତରେ ପୂର୍ବକାଳରେ

ସୌମ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ବୁଣାଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୋକେ ଏହାକୁ କେବଳ

ମଞ୍ଜି ପାଇଁ ବୁଣନ୍ତି ଓ ଏଥିର ଛଣିରୁ ଛଣପଟି ପରି ଅଂଶ

ବାହାରିବା କଥା ଶୁଣିମାନେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । କେହି କେହି ଏହାକୁ

ଶଣ ବା ଛଣପଟି ଗଛ ବୋଲି ଭୁଲରେ କହନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏହା ଛଣପଟି

ନୁହେଁ; ଛଣପଟି ଫୁଲ ଶ୍ୟାମଳ ନୁହେଁ, ହଳଦିଆ; ଅଭିଧାନ ଲୁଗା

ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ । ଅମରକୋଷ ଟୀକାକାର ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ‘ଜାଲସୁତ୍ରୋପ-

ଯୋଗୀ ଶଣ’ ବୋଲି ଲେଖି ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଶଣ (The San

Hemp, Crotalaria Juncea) ଏହାଠାରୁ ପୃଥକ

ଅଟେ ।]

୨ । ଛଣପଟି (ଦେଖ)

2. Chhanapata (See)

ଅଭିଧାନ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୧ । ଅଭିଧାନ ୧. (ଦେଖ)

Atasi chana

Atasi. 1 (See)

ଅଭିଧାନ—ସଂ. ବି. ବିଶ. (ଅଭିଧାନ + ଚତଃ = ସେଠାକୁ)—

Atastatah ୧ । ଉଭୟତଃ; ଏଣେତେଣେ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ (ବିସ୍ତ୍ର)—

1 (strewn) Here and there.

୨ । ଗୋଳମାଳଆ, ଭାବରେ—

2. Confusedly; jumbled together.

ଅଭିଧାନ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ଅ. (ସଂ. ନାଟ୍ୟାକ୍ରମରେ ଅଗ୍ର ବୋଲି ମା,

Ata ଶାଶୁ ଓ ଶାଶୁର ଉଭୟଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରାଯାଏ ।

ତୈଳକୀୟମାନେ ଶାଶୁ ଓ ଶାଶୁର ଉଭୟଙ୍କୁ ‘ଅଭା’ ଡାକନ୍ତି ।

ତୈଳକୀୟ ସଂସ୍କରରେ ଗଞ୍ଜାମର ଦକ୍ଷିଣ ଅଂଶର ଓଡ଼ିଆମାନେ

ମଧ୍ୟ ଏହି ଅର୍ଥରେ ଏ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି)—ମା ଓ ବଡ଼

ଭଉଣୀଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ—A term used in address-

ing one's mother and elder sister.

ଅଭାଭତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭିଷିଷ୍ଟ)—

Ataicha

୧ । ମନ୍ତ୍ରଣ; ବିଷବିଶେଷ—1. Aconite.

ଆତହିତ

୨ । ଅଭିଷିଷ୍ଟ (ଦେଖ)

ମିତା ବିଷ

2. Atibishā (See)

ଅଭାଭତ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଭାଭତ (ଦେଖ)

Ataita

Atahita (See)

ଅଭାଭତ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଭାଭତ (ଦେଖ)

Atauta

Atahita (See)

ଅଭାଗମ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭାଗ + ଗମ ଧାତୁ)—୧ । ଅଭାଗତ;

Atagam

ଯା ଅସ; ଚଳପ୍ରଚଳ; ଗମନାଗମନ—

1. Frequenting; coming and going.

(ଯଥା—ସେ ପ୍ରାମକୁ ମୋର ଅଭାଗମ ନାହିଁ ।)

୨ । ଉତ୍ତର; ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ—2. Ascertainment

୩ । ମାପ; ଗଣନା—3. Measurement.

ଅଭାଗମ ନାହିଁ ଏହି ଅଭାଗମ କର । ସାରଳା ମହାବିରାଟ. ଅବ ।

୪ । ପଥ; ସୂଚନା—4. Clue.

(ଯଥା—ସେ ଲୋକ କେଉଁ ଆଡ଼େ ପଳାଇଗଲା ତାର କିଛି ଅଭାଗମ

ମିଳି ନାହିଁ ।)

୫ । ଚିହ୍ନ; ଶବ୍ଦ—5. Trace; vestige.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ସର୍ବଦା ଯିବା ଆସିବା କରାଯାଉଥିବା (ସ୍ଥାନ)—

1. Frequented (place).

୨ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ—2. Ascertained.

୩ । ମାପ କରାଯାଇଥିବା—3. Measured.

ଅଭା—ଦେ. ବିଶ—ବେତାର; ଯେଉଁ ସମ୍ବାଦ ଦୂରକୁ ପଠାଯିବା ପାଇଁ

Atara

ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ତାର ଲେଡ଼ା ହୁଏ ନାହିଁ—

ବେତାର

Wireless (telegram).

ବେତାର

ଅଭା—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ପଞ୍ଜାବର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ

Atari

ନଗର; ଅଜ୍ଞାନ ଏହାର ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ରହିଅଛି—

Name of a ruined ancient town in the

Panjāba.

ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ଚିନି ବା କନ୍ଦମିଶା ପାଣି ନିଆଁ ଉପରେ

ଆଉଟା ହୋଇ ପାଗ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ତାର ବାନ୍ଧ ନ ଥାଏ

ଅର୍ଥାତ୍ ବଦଳିଆ ପାଲଟି ନ ଥାଏ—(Solution of

sugar or syrup) Which has not yet

thickened to the required thickness.

[ଦ୍ରୁ—ଚିନି ବା କନ୍ଦମିଶା ପାଣି ନିଆଁ ଉପରେ କିଛିସମ

ବସାଗଲା ପରେ ତାକୁ ଚଟୁରେ ଟେକିଲେ ଚଟୁରୁ ଚିନି ଧାର (ଭାର)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	କ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଜ	ଝ

ବୁଦ୍ଧେ; ଅନ୍ତର ବଦଳ ହେଲେ ଦୁଇ ଭାର ଓ ଅନ୍ତର ବଦଳ ହେଲେ ଏକ ଭାର ବୁଦ୍ଧେ । ଏହି ଭାର କନ୍ଦରସକୁ 'ଶିର୍ଷ' କହନ୍ତି ଓ ଅବଶ୍ୟକମତେ ଏହି ଶିର୍ଷରେ ଲଢ଼ୁ, ଜିଲିକି, ରସଗୋଲ୍ଲା ଆଦି ବୁଡ଼ାଯାଏ ।]

ଅତୀକାନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ+ତୀ+କାନ୍ତ)—

Atāḷajñānī ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ତୀକାନ୍ତ ନ ଥାଏ—

Having no knowledge of musical cadence.

ବାଣାବାଦ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ଅଗେଷେ

ଅତୀକାନ୍ତ ବୋଲାଇଲେ ଲେଖେ । ବସୁଧୂର୍ବ—କବିତା ।

ଅତୀକା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ+ତୀ)—

Atāḷiā ୧ । ବେତାଳିଆ; ତାଳରହିତ (ଗୀତବାଦ୍ୟାଦି)—

ତାଳବାନୀ 1. Unmusical (performance or song); having no musical cadence

୨ । ତାଳଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Having no knowledge of musical cadence.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସାମଞ୍ଜସ୍ୟହୀନ; ଆଶୁଗୁଣ—

3. Unsystematic; unmethodical.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅଶାନ୍ତ—Awkward.

ଅତୀକୃତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ; ତୀ)—ଅତୀକା (ଦେଖ)

Atāḷuṭh Atāḷiā (See)

ଅତୀକୃତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ+କୃ. ଶୂଦ୍ଧ=ପ୍ରେମ; ଅଦର; ପୃଷ୍ଠ)—

Atāḥita ୧ । ଗରହେପାଦସ୍ତ; ଅସହ; ଅଶୁଦ୍ଧତା; ଅନାଦର; ଅସହ୍ୟ ଅଶଦ୍ଦେଇ—1. Neglect; want of proper care.

ବିଚାରଣ ଦେ. ବିଶ—ଅସହଯାଜିତ—

Not brought up with proper care.

ଅତୀକୃତ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅତୀକୃତ (ଦେଖ)

Atāḥitā Atāḥita (See)

ଅତୀକୃତ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅତୀକୃତ (ଦେଖ)

Atāḥuta Atāḥita (See)

ଅତି—ସଂ. ଅ. (ଅତି ଧାତୁ+ଇ)—

Ati ୧ । ସମ୍ପର୍କ; ଅତିଶୟ; ଅତ୍ୟନ୍ତ; ଅତିରିକ୍ତ; ବେଜାୟ—

1. Very; very much; too much; excessive;

୨ । ଅତି ବଡ଼—2. Very big; very large.

ସଂ. ଉପସର୍ଗ (a prefix denoting)

୧ । ଅତିରିକ୍ତ—1. Excessive.

(ଯଥା—ଅତିଦାନ; ଅତି କଥା ।)

୨ । ଯଥା ଅତିକ୍ରମ କରି—2. Beyond.

(ଯଥା—ଅତି ଦୈବ; ଅତିଶୂର) ।

ଅତିଅନ୍ତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ଅ. (ସଂ.ଅତ୍ୟନ୍ତ)—ଅତ୍ୟନ୍ତ; ଅତି; ଅତିଶୟ—

Atianta Very; very much; too much.

ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଅତି ଅତିଅନ୍ତ ଅସହ ଦୁର୍ଜନ । କୃଷ୍ଣବିଦ୍ ସଦାବିଚାର ଅବ ।

ଅତିକଥା—ସଂ. ବି (ଅତି=ଅତିରିକ୍ତ+କଥା)—

Atikathā ୧ । ବୃଥା ଭାଷଣ—1. Fruitless talk

୨ । ବାଗାଡ଼ମ୍ବର—2. Talkativeness.

ଅତିକନ୍ଦ—ସଂ. ବି. (ଅତି+କନ୍ଦ; ଏହାର ମୂଳ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଥିବାରୁ)—

Atikanda ଦ୍ରୁତିକନ୍ଦ ନାମକ ଗୁଳ୍ମ; ଦ୍ରୁତିକନ୍ଦ (ଦେଖ)

A kind of plant having a bulbous root; Hastikanda (See)

ଅତିକାୟ—ସଂ. ବିଶ ପୁଂ. (ବଡ଼କାୟ; ଅତି+କାୟ)—

Atikāya ୧ । ବୃହଦବୟବ; ବାହ୍ୟକାୟ—

(ଅତିକାୟ—ଶ୍ରୀ) 1. Big-bodied; corpulent.

୨ । ପ୍ରକାଶ—2. Gigantic.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ରାବଣର ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଏହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବଧ

କରିଥିଲେ—A son of Rābana.

ବୋଲଇ ସେହି ଅବସ୍ଥା, ସେ ସ୍ତରେ ସମରେ ନାଗରେ ନାହିଁ ।

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହ୍ୟବିଳାସ, ୪/୨୧୫ ।

ଅତିକାଳ—ସଂ. ବି. (ଅତି+କାଳ)—

Atikāla ୧ । ବିଳମ୍ବ—1. Delay.

୨ । କୁସମୟ—2. Bad time.

ଅତିକୃତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅତି+କୃତ୍ତି)—

Atikṛuchchhra ୧ । ବଡ଼ତ କଷ୍ଟ—1. Much trouble.

୨ । ଛଅ ଦିନରେ ସମାପ୍ୟ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତବିଶେଷ—

2. A difficult expiation performed in six days.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ପ୍ରଥମ ଦିନ ସକାଳେ ଗୁଣ୍ଡାଏ ଅଳ୍ପ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ

ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ଗୁଣ୍ଡାଏ, ତୃତୀୟ ଦିନ ଦିନଭାଗରେ ମିଳିଲେ ଗୁଣ୍ଡାଏ

ଏବଂ ଶେଷ ତିନିଦିନ ନିରାହାର ରହିବାକୁ ହୁଏ ।

ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୩ । ବାର ଦିନରେ ସମାପ୍ୟ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତବିଶେଷ—

3 An expiation performed in 12 days.

[ଦ୍ର—ତିନି ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ, ତିନି ଦିନ ସକାଳେ ଓ ତିନି

ଦିନ ଅଧ୍ୟାପିତୋପସ୍ଥିତ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଯାହା ମିଳିବ ଏପରି ନଥା ଦିନ

କେବଳ ମାତ୍ର ଏକ ଗୁଣ୍ଡା ଲେଖାଏଁ ଖାଇବ ଓ ଶେଷ ତିନି ଦିନ

କର୍ମଳ ଉପବାସ କରିବ । ଏପରି ବାର ଦିନେ 'ଅତିକୃତ୍ତି ବ୍ରତ'

ପାଳନ କରାଯାଏ । ରାମଶଙ୍କର. ମନୁସଂହିତା. ୧୧-୨୧୪ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ମାରିବାକୁ ଦଣ୍ଡ ଉଠାଇଲେ କୁହୁ, ମାରିଲେ

ଅତିକୃତ୍ତି ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣର ରକ୍ତପାତ କଲେ କୁହୁ ଓ ଅତି କୁହୁ ଉଭୟ

ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରବ । ରାମଶଙ୍କର ମନୁସଂହିତା ୧.୧/୨୧୫ ।]

ସଂ. ବିଶ—ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ—

Very difficult performance.)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୂଜିତ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସମ୍ଭାବନା ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହି' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଣୁ' ଦେଖିବେ ।

ଅତିକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + କୃତ)—ପ୍ରୟୋଜନାତ୍ମକ କରାଯିବା (କର୍ମ)
Atikruta Overdone; redundant.
ସଂ. ବି—ଅତ୍ୟଧିକ୍ୟ—Excess.

ଅତିକୃତ—ସଂ. ବି. (ଅତି + କୃତ)—୧ । ପ୍ରୟୋଜନାତ୍ମକ କର୍ମକରଣ
Atikruti 1 Overdoing
୨ । ପପଣ ଅକ୍ଷର ଥିବା ଋଷେଷ ପାଦବିଶିଷ୍ଟ ବୈଦିକ
ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—2. Name of a vedic metre
of 25 syllables.

ଅତିକେଶର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅତି + କେଶର)—
Atikesara ଜଳୀୟ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—ଶିଙ୍ଘଡ଼ା (ଦେଖ)
An aquatic plant; Trapa
Bispinosa. (Apte)

ଅତିକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଅତି + କ୍ରମ ଧାତୁ + କର. ଅ)—
Atikrama ୧ । ଉତ୍ତରାପନ, କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଉପର ଦେଇ
(ଅତିକ୍ରମ—ବିଶ) ଡେଇଁ ଯିବା—1. Jumping over.

୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମାକୁ ଟିପିବା—
2. Overstepping; passing beyond
the limit

୩ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଟିପିଯିବା—
3. Lapse of time; passing beyond
the time limit.

୪ । ଅନ୍ୟଥାଚରଣ; ଆଦେଶାଦି ଲଙ୍ଘନ—
4. Disobeying of an order.

୫ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମ ଲଙ୍ଘନ—
5. Transgression of a rule.

୬ । ଶତ୍ରୁକୁ ଅକ୍ରମଣ—
6. Attacking an enemy.

୭ । ଅନାଦର; ଅସମ୍ମାନ; ଅବମାନନା—7. Disrespect.

୮ । ଅବଜ୍ଞା—8. Disregard; slight.

୯ । ଅତ୍ୟାଚାର; ଚିଲାଇବା—
9. Outrage; oppression

୧୦ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଲଙ୍ଘନ—
10 Breach of decorum or duty.

୧୧ । ଅନ୍ୟର ସୀମାରେ ଅସଥା ପ୍ରବେଶ—11. Trespass

୧୨ । ଅପରାଧ; ଦୋଷ—12. Offence; guilt

୧୩ । ଅନୁଚିତ ଆଚରଣ—
13. Unbecoming conduct.

୧୪ । ଅବହେଳା—14. Neglect.

ଅତିକ୍ରମଣ—ସଂ. ବି. (ଅତି + କ୍ରମ ଧାତୁ + କର. ଅନ)—
Atikramana ଅତିକ୍ରମ (ଦେଖ)—Atikrama (See)
ଅତିକ୍ରମଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + କ୍ରମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନୁସୂ)—
Atikramaniya ସାହଜାତୁ ଅତିକ୍ରମ କରାଯାଇ ପାରେ—
Passable.

ଅତିକ୍ରମିବା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. (ସଂ. ଅତିକ୍ରମ)—
Atikramibha ୧ । ଅତିକ୍ରମ କରିବା; ଡେଇଁଯିବା; ଟିପିବା—
ଅତିକ୍ରମଣ 1. To pass over.

୨ । ପାର ହେବା—2 To cross over.

ଏହିଭାବେ ନାନା ଦେଶ, ବନ, ଜନପଦ, ଗର୍ଭାଶ୍ରମ ଗିରିପୁଷ୍ପ ମହାନଦୀ ତ୍ରାଣେ
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅତିକ୍ରମ—ସ୍ବାଧୀନାଥ. ମହାସାହା ।

୩ । ଆକ୍ରମଣ କରିବା—3 To attack

୪ । ଲଙ୍ଘନ କରିବା; ଅନ୍ୟଥା କରିବା—
4. To transgress, to disobey

୫ । ଅବଜ୍ଞା କରିବା—5. To disregard.

୬ । ଅବମାନନା କରିବା—6. To show disrespect.

ଅତିକ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + କ୍ରମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—
Atikranta ୧ । ଗତ; ଅତୀତ; (ସମୟର ସୀମା) ବିତିଥିବା—
1. Past beyond; passed.

୨ । ଲଙ୍ଘିତ—2. Transgressed, violated.

୩ । ଯାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଟିପି ଯାଇ ନ ଥାଏ; ଉତ୍ତରାପନ—
3 Passed over.

୪ । ଯାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ପାର ହୋଇଥାଏ—
4 Crossed over.

୫ । ଯାହାକୁ କେହି ବଳି ଯାଇଥାଏ—
5 Surpassed.

୬ । ଅକ୍ରାନ୍ତ—6. Attacked.

୭ । ଅକାଦୃତ; ଅବଜ୍ଞାତ—
7 Slighted; disregarded.

୮ । ଯାହାର ସୀମାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ବଳିଯାଇଥାଏ—
8. Gone beyond.

ଅତିଗଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଗଣ୍ଡ)—

Atiganda ୧ । ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଶାଖୋକ୍ତ ୨୭ ଯୋଗ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—
1. One of the 27 astrological
conjunctions.

୨ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ରରେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ବହୁ ପରିମାଣରେ
ଗଣ୍ଡଦୋଷ ଲକ୍ଷିତ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

2. A state of things in which there
appear many a gandadosha according
to astrological calculations.

୩ । ଆର୍ଦ୍ରା ନକ୍ଷତ୍ରର ଗୋଟିଏ ତାରାର ନାମ—3. Name
of a star of the 6th lunar asterism
(Apte)

୪ । ଅତି ବଡ଼ ଗଣ୍ଡଦେଶ—
4. A very large cheek.

ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଉଷ୍ଣକପାଳଥ—
(ଅତିଗଣ୍ଡ—ଶ୍ରୀ) Having very large temples
or cheeks.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଌ	ଐ, ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅତିଗନ୍ଧ—ସଂ. ବିଣ—(ବହୁସ୍ଵାସ୍ତ; ଅତି + ଗନ୍ଧ)—ଉତ୍ତଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ—
Atigandha Strong-smelling
(ଅତିଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ସଂ. ବି—୧ । ଚମ୍ପକ (ଗଛ ଓ ଫୁଲ); ଚମ୍ପା (ଦେଖ)

1. A tree and flower; champā (See)

୨ । ଗନ୍ଧକ—2 Sulphur.

୩ । ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍ତଗନ୍ଧସ୍ଵଳ୍ଲ ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ତୁଣ୍ଡୁଣ; ଧନିଆ—

3. Lemongrass

ଅତିଗନ୍ଧା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅତିଗନ୍ଧ + ଅ)—ଅତିଗନ୍ଧର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Atigandhā Feminine of atigandha.

ସଂ. ବି.—ଚମ୍ପା (ଦେଖ)

Champā (See)

ଅତିଗନ୍ଧାଳୁ—ସଂ. ବି (ଅତି + ଗନ୍ଧ + ଅଳ୍ପ)—ସୁନ୍ଦରାନ୍ତା ଲତା—
Atigandhālū A kind of creeper (M W.)

ଅତିଗା—ସଂ. ବିଣ (ଅତି + ଗୋ = ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଅ)—

Atigaba ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଅଗୋଚର—1. Imperceptible

୨ । ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ—2. Indescribable

୩ । ଗମାର; ନିବୋଧ—3 Stupid; foolish

ଅତିଗାହନ—ସଂ. ବିଣ—୧ । ବୁଦ୍ଧିର ଅଗୋଚର—

Atigahana 1 Incomprehensible (Apte)

୨ । ଅତି ଗଭୀର—2. Very deep.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅତିଘନ; ଅଭେଦ୍ୟ—1 Very dense; impenetrable.

୨ । ଅତି କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ—2 Very difficult.

ଅତିଗୁଣ—ସଂ. ବିଣ—(ବହୁସ୍ଵାସ୍ତ; ଅତି + ଗୁଣ)—୧ । ଭଲ ଗୁଣ

Atiguna ବିଶିଷ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—(person) Of excellent qualities.

୨ । ଗୁଣହୀନ—2 Devoid of merits or worth.

ଅତିଗୁରୁ—ସଂ. ବିଣ—୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାର—1. Very heavy.

Atiguru ୨ । ଯାହାର ଅପେକ୍ଷିକ ଗୁରୁତ୍ଵ ଖୁବ୍ ବେଶି—

(ଯଥା—ସୁନା; ସ୍ତାବ; ପାର)—

2. Of very great specific gravity.

ଅତିଗୁହା—ସଂ. ବି—ପୁଣ୍ଡିପର୍ଣ୍ଣୀ (ଦେଖ)

Atiguhā Prusniparnnī (See)

ଅତିଗୋ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଗୋ)—ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଗାଈ—

Atigo An excellent cow (M. W).

ଅତିଗ୍ରାହ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—ବ୍ୟାଞ୍ଜନ—

Atigraha Spiritual knowledge.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଗ୍ରାହ୍ୟ—

1. Perceptible by the senses.

୨ । ଅବିଦ୍ୟ—2. Incomprehensible.

ଅତିଗ୍ରାହ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟୋମ
Atigrāhya ଯଜ୍ଞର ତିଆରି—The three oblations
of ghee in the fire in the Jyotishṭoma
sacrifice.

ଅତିଚର—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Atichara ୧ । ଅତି ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ—

1 Very changeable.

୨ । ଅତି ଅଳ୍ପକାଳସ୍ଥାୟୀ—

2. Very brief; transient

ଅତିଚରଣା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ରୋଗବିଶେଷ (ଯାହାଦ୍ଵାରା
Aticharanā ଏକାଧିକବାର ମୈଥୁନ ନ କଲେ ରୋଗିଣୀ ତୃପ୍ତ
ହୁଏ ନାହିଁ) (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

1 A female-disease.

୨ । (ବୈଦ୍ୟକ ମତାନୁସାରେ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୈଥୁନରେ ସ୍ତ୍ରୀ
ତୃପ୍ତ ନ ହେବା ସ୍ତ୍ରୀର ରୋଗ—(ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

2 The female organ of a woman
who is not satisfied with moderate
coition.

ଅତିଚରା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅତିଚର + ଅ)—ଅତିଚରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Aticharā Feminine of atichara.

ସଂ. ବି—ସ୍ଥଳପଦ୍ମ ଗୁଳ୍ମ—A plant; Hibiscus
Mutabilis.

ଅତିଚରା—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଚର ଧାତୁ + ଶ୍ଵ. ଅ)—

Atichāra ୧ । ଏକ ରାଶିର ଭୋଗକାଳ ସମାପ୍ତ ନ ହେଉଣୁ
(ଅତିଚର—ସଂ. ବିଣ) କୌଣସି ଗ୍ରହର ଅନ୍ୟ ରାଶିକୁ ଚଳନ—
(ଅତିଚରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଣ) 1 accelerated motion of
a planet from one sign to another

ଅଥବା ଅଥବା ବୋଲି ହାତ୍ତୋତ୍ତମ ବେଳ ବାହୁ,

ଅତିଚର ବଳ ସେହେ ନକଲକ ଗୁହ—ସାରଳା. ମହାଭାରତ, ବସନ୍ତ ।

୨ । ନିୟମ ଲଙ୍ଘନ—

2 Transgression; violation of rules.

ଅତିଚ୍ଛତ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଛତ୍ର; ସକ୍ଷ ଯୋଗୁ ଛ ସ୍ଥାନରେ ଛ ଅଦେଶ)—

Atichchhatra ୧ । ଜଳ ତୃଣ—1. Aquatic grass.

୨ । ଧାନ କିଆରିରେ ମାଡ଼ିବା ଏକପ୍ରକାର ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ଘାସ—
2. A kind of bushy weed growing in
paddy-fields.

୩ । ଅତିଚ୍ଛତ୍ରକ (ଦେଖ)

3. Atichchhatraka (See)

ଅତିଚ୍ଛତ୍ରକ—ସଂ. ବି. (ଅତିଚ୍ଛତ୍ର + କ)—ଏକପ୍ରକାର ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ଗୁଳ୍ମ—
Atichchhatraka A kind of mushroom;
Hygrophila Spinosa.

ଅତିଚ୍ଛତ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଅତିଚ୍ଛତ୍ର + ଅ)—

Atichchhatra ୧ । ପାନମଫଳ—1. Aniseed.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଚିତ୍ତି ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତି ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ବା ୧ ଚିତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିବେ; 'କୃ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଶତପୁଷ୍ପା; ଶତପ—? Anethum sowa

ଅତିଚ୍ଛଦ—ସଂ. ବି. (ଅତି+ଛଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Atichchhada ଅତିଚ୍ଛଦ (ଦେଖ)—

Atichchhatraka (See)

ଅତିଚ୍ଛଦ—ସଂ. ବିଣ. (ଅତି+ଛଦ)—୧ । ସଂସାରକାମନାରୁ ମୁକ୍ତ—

Atichchhada 1 Free from worldly desires.

୨ । ବୈଦିକ କ୍ରିୟାକାଣ୍ଡଲବ୍ଧିକାଣ୍ଡ—

2 Transgressing the Vedic traditions of conduct

ଅତିଜଗତି—ସଂ. ବି—ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଦରେ ତେର ଅକ୍ଷର ଥିବା ସଂସ୍କୃତ

Atijagati ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—Name of a sanskrit metre having 13 syllables in each foot

ଅତିଜାବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁଞ୍ଜାହି; ଅତି+ଜବ)—

Atijaba ଅତିଶୟ ବେଗବାଳୁ (ଅଶ୍ବ)—

(ଅତିଜବା—ଶ୍ବ) Fleet (horse)

ଅତିଜାଗର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅତି+ଜାଗର)—ଯେ ସବଦା ତେଜ

Atijagara ଆବ—Always watchful

ସଂ. ବି—ମାଳବକ; ଏକପ୍ରକାର ବର୍ଣ—

The black curlew (bird)

ଅତିତରଣ—ସଂ. ବି. (ଅତି+ତର ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—ପାର ହେବା—

Atitarana Crossing; surmounting.

ଅତିତର—ସ. ଅ. (ଅତି+ତର; ଭୂ. ସ୍ବତର; ନିତର)—

Atitaran ଅତିତର—Very much; too much.

ଅତିଥ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅତିଥ)—୧ । ଅତିଥ—1. A guest

Atitha ଅପଣେ ବୈଷ୍ଣବ ହୋଇ ଅପଣେ ଅତିଥ ।

ଅତିଥ

ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ଶାଳା ।

ଅତିତ

ଅତିଥ ଅଭ୍ୟାଗତ—ଗ୍ରା. ବି. (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର; ସ. ଅତିଥ+ଅଭ୍ୟାଗତ)—

Atitha abhyagata ଦୌର ଉପସ୍ଥିତ ବା ଅଗନ୍ତୁକ ଅତିଥ;

ଅତିଥ ଅଭ୍ୟାଗତ ସହାର ପ୍ରାର୍ଥୀ ବୃତ୍ତାଗତ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ—

ଅତିତ ଅମହାମତ Guests.

ଅତିଥ—ସଂ. ବି. (ବହୁଞ୍ଜାହି; ଅ+ତିଥ; ଯାହାର ତିଥ ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

Atithi ସମୟ ନାହିଁ; କିମ୍ବା ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଏକ

ତିଥରୁ ବେଶି ରହେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅତି ଧାତୁ=ଗମନ

କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ ଇଥ)—୧ । ଅନିମନ୍ତ ଅଗନ୍ତୁକ ବ୍ୟକ୍ତି—

1 An unsummoned guest.

୨ । ଜୈନ ସାଧୁ—2. A Jain ascetic.

୩ । (ନାମ) ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା କୁଶ ଓ ରାଣୀ କୁମ୍ଭଜଙ୍କ ପୁତ୍ର—ଏହାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ସୁହୋଦ୍ର—3. Name of a prince of the Solar Dynasty

୪ । ଯେଉଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଏକ ରାତ୍ରିରୁ ଅଧିକ

ରହନ୍ତି ନାହିଁ—4. An anchorite who does

not stay at a place for more than one night. (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)

୫ । ଅଗ୍ନି—5 Fire.

୬ । ଯଜ୍ଞରେ ସୋମ ଲତାକୁ ନେବା ବାଲା (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)

6 A person who brings the Soma creeper to a Vedic sacrifice.

[ଦ୍ର—ଏକରାତ୍ରି ପରଶୁହରେ ରହିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅତିଥ

ବୋଲନ୍ତି । କାରଣ ନିତ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ନ ରହନ୍ତି ବୋଲି ତାଙ୍କୁ

ଅତିଥ ବୋଲିଯାଏ ।] ରାମଶଙ୍କର. ମନୁସଂହିତା. ୩।୧୦.୨ ।

ଅତିଥ ଅଭ୍ୟାଗତ—ସଂ. ବି (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)—ସହାରପ୍ରାର୍ଥୀ

Atithi abhyagata ବୃତ୍ତାଗତ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ—Guests

ଅତିଥକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅତିଥ+କ୍ରିୟା)—ଅତିଥେୟତା;

Atithikriya ଅତିଥକୁ ଖାଦ୍ୟ ପାନାଦି ଦେବା ଓ ସେବା

କରିବା ଦ୍ବାରା ଆଦର—Rites of hospitality;

entertaining of one's guests

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କର ନିତ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ପଞ୍ଚ ମହାଯଜ୍ଞରୁ ଏହା ଏକତମ । ଅତିଥସହାର ବିଷୟ

ମନୁସଂହିତା ୩ୟ ଅଧ୍ୟାୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

ରାମଶଙ୍କର. ମନୁସଂହିତା ୩।୧୦.୨।୧୪ ।]

ଅତିଥ ଚର୍ଚ୍ଚା—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍) ଅତିଥ କ୍ରିୟା (ଦେଖ)

Atithi charchcha Atithi kriya (See)

ଅତିଥ ଚର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ ଅତିଥ+ଚର୍ଯ୍ୟା)—

Atithi charya ଅତିଥକ୍ରିୟା (ଦେଖ)

tithikriya (See)

ଅତିଥପତି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅତିଥ+ପତି)—

Atithipati ଅତିଥ ସହାରକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ଯେଉଁ ଗୃହସ୍ଥାଙ୍ଗୀ

ଅତିଥଙ୍କ ସେବା କରୁଥାନ୍ତି—A host; an

entertainer of a guest

ଅତିଥ ପୂଜା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅତିଥ+ପୂଜା)—

Atithi puja ଅତିଥକ୍ରିୟା (ଦେଖ)

Atithikriya (See)

ଅତିଥ ଯଜ୍ଞ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅତିଥ+ଯଜ୍ଞ; ଅତିଥ—

Atithi jajna ସହାରରୂପ ଯଜ୍ଞ)—ଅତିଥକ୍ରିୟା (ଦେଖ)

Atithikriya (See)

ଅତିଥଶାଳା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅତିଥ+ଶାଳା)—

Atithishala ଅତିଥମାନଙ୍କ ରହିବା ପାଇଁ ଅବସ୍ଥେତ ଘର—

Guest-house.

ଅତିଥସତ୍କାର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅତିଥ+ସତ୍କାର)—

Atithisatkara ଅତିଥକ୍ରିୟା (ଦେଖ)

Atithikriya (See)

୧°	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଅତିଥିସତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତିଥି + ସତ୍ତ୍ୱ)—

Atithisatkriyā ଅତିଥି କ୍ରିୟା (ଦେଖ)

Atithikriyā (See)

ଅତିଥିସେବା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତିଥି + ସେବା)—

Atithisebā ଅତିଥିକ୍ରିୟା (ଦେଖ)

Atithikriyā (See)

ଅତିଥିଆ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ସୁହୃଦ୍ ରାଜା, କୁଶରାଜଙ୍କ ପୁତ୍ର—

Atithya Name of a prince.

ଅତିଦାତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅତି + ଦା ଧାତୁ + ତନ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Atidātā ଅତିଦାନ (ଦେଖ)

(ଅତିଦାନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Atidānī (See)

ଅତିଦାନ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଦା ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Atidāna ୧ । ଦାନାଭିଶୟ; ଅତିରିକ୍ତଦାନ—

1. Munificence; excessive liberality.

୨ । ଅପଣାର ଶକ୍ତିବହୁତ୍ୱ ଦାନ—

2 Liberality or generosity beyond one's means.

ଅତିଦାନୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତିଦାନ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ) —

Atidānī ୧ । ଶକ୍ତିବହୁତ୍ୱ ଦାନକାରୀ—

1. Lavish of gifts beyond one's means.

୨ । ବିଶେଷ ଦାନଶୀଳ—2 Very liberal (person)

ଅତିଦାହ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଦହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Atidāha ଦେହର ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୋଡ଼ାଜଳା—

Violent inflammation of the body.

ଅତିଦୀପ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଦୀପ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Atidīpya ରକ୍ତଚିତା ଗୁଳ୍ମ—A plant; Plumbago.

Rosea.

ଅତିଦେଶ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଦେଶ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Atidesā ୧ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଏକ ପଦାର୍ଥର ଧର୍ମ ବା କ୍ରିୟାକୁ ସଦୃଶାର୍ଥେ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ଆଶ୍ରେପଣ—

1. (grammar) Act of assigning an effect to other than its own cause by analogy.

[୨—ଗୋ ଶବ୍ଦରୁ ସଦୃଶରୂପାଶ୍ୱ ଅର୍ଥରେ ଉଚ୍ଚାରଣ 'ଶବ୍ଦ' ଶବ୍ଦରୂପ—ଅତିଦେଶର ଉଦାହରଣ । ଅତିଦେଶ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାରର, ଯଥା—ଶବ୍ଦ, କାର୍ଯ୍ୟ, ନିମିତ୍ତ, ବ୍ୟପଦେଶ ଓ ରୂପ ।]

୨ । (ସ୍ମୃତି) ଯେଉଁ କ୍ରିୟାମ ଆପଣା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟର ଅଭିପ୍ରାୟ ଅନ୍ୟ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡାଯାଏ ।

(ଉଦା. ଶବ୍ଦସାଗର)

2 (law) A rule which is made to apply to cases other than those for which it was laid down.

ଅତିଦୈବ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ଦେବ; ଯାହା ଦେବତାଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିବା)—ଦେବତାମାନଙ୍କ ସାଧ୍ୟାତ୍ତ (କର୍ମ)—

Impossible of performance by the gods

ଅତିଦୋହନ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଦୁହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Atidohana ପ୍ରୟୋଜନାଭିରକ୍ତ ବା ଉପଶ୍ଳୁଷ୍ପର ଗାଈରୁ ଦୁହାଁ—Over milking of a cow.

ଅତିଦୃଶ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ଦୃଶ୍ୟ)—

Atidwaya ୧ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ—1. Having no second.

୨ । ଅତୁଳନୀୟ—2. Incomparable (Apte).

ଅତିଧନୁ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅତି = ଉତ୍କୃଷ୍ଟ + ଧନୁସ୍, ଯାହାର;

Atidhanwā ଅତିଧନୁ, ୧ ମା. ୧ ବ)—

୧ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବା ସୁନ୍ଦର ଧନୁଦ୍ୱାରା ଶୋଭିତ—

1 Armed with an excellent bow.

୨ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଧନୁର୍ବୀର (ଯୋଦ୍ଧା); ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟାରେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ—

2 Excellent archer; expert in archery.

ସଂ. ବି. (ନାମ)—ସୁନାକ ରାଜାଙ୍କ ବିଶେଷ ରାଜାବିଶେଷ—

Name of an ancient king

ଅତିଧ୍ରୁତି—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଧ୍ରୁତି)—ଅତିହ୍ରଦପର ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋ-

Atidhruti ବିଶେଷ (ଏଥିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଦରେ ୧୯ ଅକ୍ଷର; ଯଥା ଶାବ୍ଦଲ୍ଲ ବିକ୍ରୀଡ଼ିତ)—Name of a Sanskrit

metre having 19 syllables in every foot.

ଅତିନାଭ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷ ଦୈତ୍ୟର ନଅ ପୁତ୍ରଙ୍କ

Atinābha ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

Name of one of the nine sons of the demon Hiraṇyāksha.

ଅତିନୀମା—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଅତି + ନାମ, ଅତି ନାମନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)

Atināmā ସପ୍ତ ମନ୍ଦନ୍ତରର ସପ୍ତବିକ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—

Name of one of the seven sages of the sixth Aeon.

ଅତିପାଞ୍ଚ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅତି = ଅତିକ୍ରମଣ କରିବା + ପାଞ୍ଚ)

Atipāñchā = ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଯୁଦ୍ଧ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ବୟସ

ପରିଥିବା ବାଳିକା—A girl past five years of age.

ଅତିପତନ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ପତ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Atipātana ୧ । ଅତିକ୍ରମ (ଦେଖ)

1. Atikrama (See)

୨ । ଉପର ଦେଇ ଉଡ଼ିଯିବା—2 Flying past

୩ । ଅପବ୍ୟୟ—3. Waste

ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଲେଖକ ଅଞ୍ଚଳ ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଓ ୨ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଭିପ୍ରାୟ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ-ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ୦ ଯିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂସ୍କୃତରେ ଉକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ, 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥା—4 Want of arrangement

୫ । ଗୋଳମାଳ—5 Confusion.

୬ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅବହେଳା ବା ଅନାସ୍ଥା—

Neglect of duty; negligence.

୭ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଲଙ୍ଘନ—7. Breach of duty.

୮ । ଅକ୍ରିୟାରେ ଆସ୍ଥା—8. Leaning or tendency towards evil actions.

୯ । ସମୟ ଅବିକଳ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

୯ Lapse of time; limitation

୧୦ । ବାଧା; ବିଘ୍ନ—10. Obstacle

୧୧ । କ୍ଷତି; ହାନି; ଅପତନ—11. Loss; deterioration

୧୨ । ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର—12 Illtreatment; perverse conduct.

୧୩ । ପ୍ରତିକୂଳତା; ବିରୋଧ—13 Opposition.

ଅତିପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରହ୍ମ; ଅତି=ବହୁତ୍+ପତ୍ର)—

Atipatra ୧ । ଶାଗୁଆଳ ଗଛ—1. Teak (tree)

୨ । ହସ୍ତିକନ୍ଦ ବୃକ୍ଷ (ଦେଖ)

2. Hastikanda tree (See)

ଅତିପତ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଅତିପତ୍ର+ଆ)—ବାଡ଼ି ଅର୍ଥାତ୍ ଗୁଳ୍ମ (ଦେଖ)

Atipatrā 2. Bardi aañlā plant (See)

ଅତିପଥ—ସଂ. ବି. (ଅତି+ପଥ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Atipatha ୧ । ସମ୍ମାର୍ଗ; ଉତ୍ତମ ପଥ—1. A good road.

୨ । ପ୍ରସସ୍ଥ ପଥ—2. A spacious road.

୩ । ସାଧାରଣ ମାର୍ଗ ଅପେକ୍ଷା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ମାର୍ଗ—

3 A better road than common (M.W.)

ଅତିପଥା—ସଂ. ବି. (ଅତି+ପଥ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Atipanthā ଅତିପଥ (ଦେଖ)—Atipatha (See)

ଅତିପର—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅତି+ପର)—୧ । ବିଶେଷରୂପେ

Atipara ଶତ୍ରୁବାପନ—1. Very inimical.

୨ । ଶତ୍ରୁଜିତ; ଶତ୍ରୁଜୟକାରୀ—

2 One who has vanquished his enemies.

ଗ୍ରା. ବି—ସାତପର; କ୍ଷେତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ମୋର କେହି ନୁହେଁ—

An utter stranger

ସଂ. ବି. ପୁ.—୧ । ପରାକର୍ମୀ ଶତ୍ରୁ—

1. A powerful enemy.

୨ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଶତ୍ରୁ—2. A superior enemy.

ଅତିପରତେ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅତିପରତୟ)—ଅତିପରତୟ; ବେଜାୟ

Atiparache ଘନିଷ୍ଠତା—Too much familiarity

ଅତିପରିଚୟ ଘୋର ନିକଟ ସେତେ ଜନେ, ଅତିପରତେ ଅପମାନେ ।

ବେଜା ହିଲମେଳ ଅସ୍ୱାଦ ଗନ୍ଧ, ଶୁଦ୍ଧ ଅର୍ଥେ, ଲେଖେ ତ୍ରମ୍ଭ ଅନ୍ୟ ଗର୍ଭେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବତ, ୧୦ମ୍. ଦ୍ୱାଦଶ ।

ଅତିପରତୟ—ସଂ. ବି. (ଅତି+ପରତୟ)—ବେଜାୟ ଘନିଷ୍ଠତା;

Atiparichaya ଅତିଧିକ ଦିହଘଣା ହେବା ଅବସ୍ଥା—Too much familiarity; excessive intimacy.

(ଯଥା—ଅତିପରତୟେ ଗଭୀର ନଷ୍ଟ—ଭଗ୍ନ,

ଅତିପରତୟେ ଗୌରବ ନଷ୍ଟ—ବଙ୍ଗଳା;

ଅତିପରତୟାଦନାଦରେ ଭବତି—ସଂସ୍କୃତ ।)

ଅତିପାତ—ସଂ. ବି. (ଅତି+ପତ ଧାତୁ+ଭାବ ଅ)—

Atipāta ଅତିପତନ (ଦେଖ) Atipātana (See)

ଅତିପାତକ—ସଂ. ବି. (ଅତି+ପାତକ)—

Atipātaka ୧ । ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଲିଖିତ ନବପାତକ ମଧ୍ୟରୁ ଦୃଶ୍ୟତମ

(ଅତିପାତକ—ବିଶ. ପୁ.) ପାତକ ଶ୍ରେଣୀ—A class of most

(ଅତିପାତକ—ବିଶ. ଶ୍ରୀ) heinous incests.

[ଦ୍ର—ପୁରୁଷ ପକ୍ଷରେ ଆପଣା ମାତା, କନ୍ୟା ଓ ପୁତ୍ରବଧୂ

ଏବଂ ଶ୍ରୀ ପକ୍ଷରେ ଆପଣା ପୁତ୍ର, ପିତା, ସ୍ୱଶୁର ଓ ଜାମାତାଙ୍କ ସହବାସ ବା ସଙ୍ଗମ କଲେ ଏ ପାତକ ଘଟେ ।]

୨ । ଅତି ଗୁରୁତର ପାପ—2 Very heinous sin

ଅତିପ୍ରଶ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଅତି+ପ୍ରଶ୍ନ)—୧ । ଅନାବଶ୍ୟକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ—

Atiprasna 1. Extravagant question (M. W.)

୨ । ଜ୍ଞାନର ଅଗମ୍ୟବସ୍ତୁର ପ୍ରଶ୍ନ—

2 Question regarding transcendental objects (M. W.).

୩ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଅତିକ୍ରମଣକ କରାଯିବା ପ୍ରଶ୍ନ—

3. Disrespectful or uncivil question.

୪ । ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉତ୍ତର ଦିଆଯିବା ପରେ ସ୍ୱତଃ କରାଯିବା ବିରକ୍ତିର ପ୍ରଶ୍ନ—

4 Vexatious question asked after a satisfactory reply is given

ଅତିବଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅତିବହୁତ)—

Atibardā ୧ । ଖୁବ୍ ବଡ଼—1. Very big,

୨ । ମାନ୍ୟାସ୍ପଦ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Honourable

[ଦ୍ର—ମାନ୍ୟାସ୍ପଦ ଲୋକଙ୍କ ନାମ ପୂର୍ବେ ବ୍ୟବହୃତ; ଶ୍ରୀ ଚିତ୍ରନାମ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କୁ 'ଅତିବଡ଼' ଉପାଧି ଦେଇଥିଲେ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ)—ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ରାଜାଙ୍କ ନାମ ପୂର୍ବରେ ସମ୍ମାନାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ; ସ୍ୱର୍ଗୀୟ; ମାନମୟ (ଅମୃତ)—The late honourable (so & so).

ଦେ. ବି.—୧ । ଅତିବଡ଼ (ଦେଖ) 1. Atibardā (See)

୨ । ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଓଡ଼ିଆ ଭଗବତପ୍ରଣେତା ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କର ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରଦତ୍ତ ନାମ—

2. A name of the poet Jagannātha Dāsa.

ଅତିବଡ଼ୀ—ଦେ. ବି—ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଓଡ଼ିଆ ଭଗବତ

Atibardī ପ୍ରଣେତା ଭକ୍ତକବି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାସର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଐ	ଉଥ	ଢ	ଢ

ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ—Name of the sect of
Baishnabas started by the poet-
devotee Jagannātha Dāsa whom
Chaitanya styled Atibardā.

[ଦ୍ର—ଏ ବୈଷ୍ଣବଦେବ ପୁରାଣରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା
ସମୟରେ ବଡ଼ ଦେଉଳ ବେଢ଼ାମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅକ୍ଷୟ ବଟମୂଳରେ ଜଗନ୍ନାଥ
ଦାସ ତାଙ୍କ ଅନୁଦିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାବନା ୧୦ମ ଓ ୧୧ଶ ସ୍କନ୍ଦ
(ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ) ପାଠ କରୁଥିଲେ । ବୈଷ୍ଣବଦେବ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭକ୍ତି-
ପ୍ରବଣତାରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କ ‘ଅତିବର୍ତ୍ତ’ ଉପାଧିରେ ଡାକିଲେ ।
ତଦବଧି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରଗୁଣିତ ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ‘ଅତିବର୍ତ୍ତୀ’
ନାମରେ ବିଖ୍ୟାତ । ଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସାଧକମାନେ ଜ୍ଞାନ ସାଧନ,
ଦେହରେ ବାୟୁ ସାଧନ, ଶରୀର ଭେଦ ନାମକ ତାତ୍ତ୍ଵିକ ସାଧନ
ଓ ଜ୍ୟୋତି ଦର୍ଶନ ଆଦିକୁ ଧର୍ମର ବିଶିଷ୍ଟ ସାଧନାଙ୍କ ବୋଲି
ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ନେମାଳମଠର ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମିକ ଶିଷ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର
ଗୋପାଳ ଜାତିଙ୍କ ଛତ୍ରା ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଶୂଦ୍ରମାନେ ଅତିବର୍ତ୍ତୀ
ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ଅଟନ୍ତି ।]

ଦେ. ବିଶ୍—ଅତିବର୍ତ୍ତୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to
the Atibardī sect.

(ଯଥା—ଅତିବର୍ତ୍ତୀ ଭଲକ ।)

ଅତିବର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Atibarttana ୧ । ଅତିକ୍ରମ (ଦେଖ)

ଅତିବର୍ତ୍ତନ } 1. Atikrama (See)

ଅତିବର୍ତ୍ତୀ—ସଂ } ବିଶ ୨ । କ୍ଷମାଯୋଗ୍ୟ ଅପରାଧ—

ଅତିବର୍ତ୍ତନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ } 2. A pardonable offence.

୩ । ଦଣ୍ଡରୁ ନିଷ୍ଠୁତି—3. Exemption from punishment.

୪ । ଅଗ୍ରଗମନ—4. Proceeding in advance.

ଅତିବଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅତି + ବଳ)—

Atibala ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଳଶାଳୀ—1. Very strong.

(ଅତିବଳ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଗବାନ୍—2 Very forcible

ଅତିବଳା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅତିବଳ + ଥ)—ଅତିବଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Atibālā Feminine of Atibala.

ସଂ. ବି—୧ । ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ—

1. Name of a mysterious art.

[ଦ୍ର—ଏ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରଭବରେ ସାଧକ ଯଥା ଓ ତତ୍ତ୍ଵକୁ ଜୟ କରେ
ଓ ସବୁ ଜୟୀ ହୁଏ । ବିଶ୍ଵାସିତ ର୍ଷି ବଳା ଓ ଅତିବଳା ନାମକ
ଦୁଇଟି ବିଦ୍ୟାକୁ କୃଷ୍ଣାୟ ର୍ଷିଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଥିଲେ । ରାମଚନ୍ଦ୍ର
ବିଶ୍ଵାସିଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯିବା ସମୟରେ ବାଟରେ ସେ
ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଏ ଦୁଇ ବିଦ୍ୟା ଘାଣ୍ଟି ଦେଇ ଥିଲେ ଓ ଏହି ବିଦ୍ୟା
ପ୍ରଭବରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତାଡ଼କାଦିଙ୍କୁ ବଧ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ
ଥିଲେ ।]

୨ । ବଜ୍ରମୂଳୀ ଗୁଳ୍ମ; ନାଲି ବାଡ଼ିଅର୍ଥଲା—

2 A plant; Sida Rhombifolia (Kirtikar)

ଅନ୍ୟ. ସଂ. ନାମ—ପାତପୁଷ୍ପୀ; [ଦ୍ର—ଏ ଗୁଳ୍ମ ଭାରତରେ ସବୁବିଧୀ

ବାଟ୍ୟାନଳକ; ବାଟ୍ୟାଳକା ଜନ୍ମେ, ଗୁଳ୍ମ ସିଧା ହୋଇ ବଡ଼େ,

ନୀଳ ବେଢେଲା ଗୁଳ୍ମ ଇଷତ୍ ନାଲିଆ, ପତ୍ର ଲେମ୍ବୁ

ଲୀଳ ବରିଆଳା, ଓ ନମ୍ବ ପାଖ ପାଉଁଶିଆ; ଫୁଲ

ସହଦେବ; ପୀତବଳ ହଳଦିଆ, ବର୍ଷା ଦିନେ ଫୁଟେ, ପାତଲ

ତା. ଚତୁର୍ମାସ୍ତ୍ରୀ ଫଳ ପାଞ୍ଚ ଚରୁଡ଼ା ହୋଇ ପାଞ୍ଚ ଯାଏ;

ଗୁ. ଖେତରଭବଲଦାନା ଏହି ଗୁଳ୍ମ ଔଷଧରେ ଲାଗେ । ବାଡ଼ି-

ମ. ଚକନା; ସଦେବ ଅର୍ଥଲା ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

୩ । ବାଡ଼ି ଅର୍ଥଲା (ଦେଖ)

3 Bārdī aāṇlā (See)

୪ । ଦକ୍ଷକନ୍ୟାବିଶେଷ—4. Name of a daughter
of Dakshya.

ଅତିବାଦ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ବଦ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Atibāda ୧ । ଅତ୍ୟଧିକ କଥନ—1 Excessive talking.

(ଅତିବାଦ—ସଂ) } ବିଶ ୨ । ଝଗଡ଼ା; କଳ—

(ଅତିବାଦନ—ସ୍ତ୍ରୀ) } 2. Quarrel; wrangling.

୩ । ଗାଳ—3. Abuse.

୪ । ଅତ୍ୟୁକ୍ତି; ବହୁଲୋକ୍ତି—4. Exaggeration.

୫ । ନିନ୍ଦାବାଦ—5. Vilification.

୬ । ଅସ୍ତ୍ରୀୟ ବା କଠୋର ବାକ୍ୟ—

6 Harsh or cruel words.

୭ । ବିତଣ୍ଡା—7 Excessive argument.

୮ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଳି କଥା କହିବା—

8. Speaking louder than others in conversation.

୯ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମତ ଖଣ୍ଡନପୂର୍ବକ ଆପଣାର ମତ ପ୍ରତିଷ୍ଠା—

9. Establishing one's opinion after refuting that of others.

ଅତିବାରୁ—ଦେ. ବି. (ଅତି + ବାରୁ)—

Atibāru ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଗବାନ୍ ଅଶ୍ଵ—1. A fleet horse.

ମନ୍ତ୍ରୀରାଜ ଯୋଡ଼ା ୨ । କାହାଣୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପକ୍ଷୀରୂପ ଘୋଡ଼ା—

2. The winged horse of the legends; Pegasus.

ତୋହର ସ୍ଵେଦରୁ ତହିଁ ଅତିବାରୁ ସାଗର ଲବ୍ଧ ଅଛନ୍ତି ।

ସୁଲେଚନା ପରଶମ୍ଭ ।

ଅତିବାଲା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅତି + ବାଳ + ଥ)—

Atibālā ଦୁଇବର୍ଷ ବୟସ୍କା ଗାଈ — A cow two years old.

ଅତିବାସ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ବସ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Atibāsa ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କରାଯିବା ଉପବାସ—

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ମୁକ୍ତି ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅବର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତିବାହନ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧୁମାନେ ଚିହ୍ନିତ ବସ୍ତୁର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ, ‘କୃତ୍’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୃତ୍’ ଦେଖିବେ, ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅମୃତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅମୃତ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

Fast observed on the day preceding
a śrāddha

ଅତିବାହନ—ସ. ବ. (ଅତି + ବହ ଧାତୁ ଶତ + ଭବ. ଅନ)—

Atibāhana ୧ । ଅତିକ୍ରମ (ଦେଖ)

(ଅତିବାହନ—ବିଶ) 1. Atikrama (See)

୨ । (କାଳ) ଯାପନ; ଅତିପାତ; କାଳକ୍ଷେପଣ—

2. Whiling away of time

୩ । ଅତିରିକ୍ତ ପରିଶ୍ରମ—3. Excessive toiling.

(M. W).

ଅତିବାହନ—ସ. ବିଶ. (ଅତି + ବହ ଧାତୁ ଶତ + କର୍ମ ଇ)

Atibāhita ୧ । ଯାପିତ (ସମୟ)—

1. Passed; whiled away.

୨ । ଅତିକ୍ରାନ୍ତ (ଦେଖ)

2 Atikrānta (See)

ସ. ବି—୧ । ସୁକ୍ଷ୍ମଶରୀର—1 The ethereal or

immaterial body.

୨ । ପ୍ରେତ ଶରୀର — 2. Aerial body after death.

ଅତିବାହନ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. (ଅତି + ବହ ଧାତୁ ଶିତ)—

Atibāhibā ଅତିକ୍ରମ କରିବା—To pass.

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପଥ ଅତିବାହନ, ରବିବିମରବର

ନିଷ୍ପତ୍ତି ବଦର୍ଦ୍ଧ ଦେଶ ଗୁଲିଲେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସ୍ୱାଧୀନାଥ—ମହାସାମାନ୍ୟ ।

ଅତିବାହନ—ସ. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା, ଅତିବାହନ)—

Atibāhu ୧ । ଚତୁର୍ଦ୍ଧଶ ମନ୍ତ୍ରାନ୍ତର ରବିବିଶେଷ—

1 Name of an ancient sage of the
14th aeon.

୨ । ମହାଭାରତୋକ୍ତ ଗନ୍ଧର୍ବବିଶେଷ—

2 Name of a heavenly chorister.

ଅତିବିଷ—ସ. ବିଶ. ୧ । (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅତି + ବିଷ)—

Atibisha ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଷାକ୍ତ—1 Very poisonous

(ଅତିବିଷା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । (ଅବ୍ୟୟୀଭବ) ବିଷର ପ୍ରତିଷେଧକ—

2 Counter-acting poison.

ଅତିବିଷା—ସ. ବିଶ. ଶ୍ଳୀ. (ଅତିବିଷ + ଆ) — ଅତିବିଷର ଶ୍ଳୀ ଲିଙ୍ଗ—

Atibishā Feminine of Atibisha.

ସ. ବି—ମହୁର—Aconite; the tuberous root
of a tree.

ସ. ନାମ—ଅତିବିଷା, ବିଷା, ବିଷା, [ଦ୍ର—ଏହା ହିମାଳୟ ପାଦଦେଶରେ ମଧୁର, ଶୁଙ୍ଖା, ପ୍ରତିବିଷା, ବସ୍ତୁନାଭ, ନେପାଳ, ତିବ୍ବତ, ସିକିମ, ମହୋଦଧି, ଅରୁଣା, ଶୁକ୍ଳନା, ଅଫଗାନିସ୍ତାନ, ତୁର୍କିସ୍ତାନ, କାଶ୍ମୀର, ଉପବିଷା, ଭଙ୍ଗୁର, ଗୁଣାଲୁଗା, ଆଦି ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନ୍ମିବା ବୃକ୍ଷର ଶ୍ୱେତଜଳା; ଉପବିଷାଶିଳା, ମାଂସଳ ବିଷାକ୍ତ ମୂଳ । ଏ ବୃକ୍ଷ ଲାଳା ଶ୍ୟାମଳ, ଶିତଶୁଙ୍ଖା, ଲାଞ୍ଜିର ଅଳ୍ପ ଓ ମୂଳ ମଧ୍ୟ ଧଳା ।

ଅତହିଟ. କାଟିବିଷ, ମିଠିବିଷ

ଆତୀୟ, ଶୃଙ୍ଗୀବିଷ

ଓ. ମହୁର, ମେଣ୍ଟାଶିଫାମହୁର

ଅତାଲତ, ଅତୁଷୀ

ଅତୀୟା, ମିଟାବିଷ, ବିଷ,

ସଫେଦବିଷ, ଦୁଧିଆବିଷ,

ତୈଳିଆବିଷ, ଅତହୁଷ, ସିଞ୍ଜିଆ-

ବିଷ, ମୋହୁ, ମିଟାଜହର

ତେ. ଅତିବାସା, ଅତିବସ

ବାସନାଭ, ନାଭ

ତା. ବାସନାହ, ଅତିବଦୟମ୍,

ବିଷନାଭ

ମ. ଅତିବିଷା, ବିଷନାଗ

ଶୁ. ଅତିବିଷା, କାଲ,

ସିଞ୍ଜିତ, ବଚନାଗ

ଆ ଖାନିକେଲ୍-ଜେବ୍

Aconite; wolfs-

tane; monk's hood;

hellebore; blue

rocket;

ଇ :—Aconitum

ମାନେ ଭଲ ଭଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନ୍ମିବା ମହୁର ଗଛ ଓ ମୂଳ ଦେହରେ ଭଲ ଭଲ ଲାଞ୍ଜି ନାମ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ଯଥା :—

(ହିମାଳୟ ପାଦଦେଶ)

Aconitum Ferox.

(ହିମାଳୟର ଉପର)

„ Napellus.

(ନେପାଳ, ସିକିମ, ତିବ୍ବତ)

„ Palmatum.

(ସିକିମ)

„ Spicatum.

(କାଶ୍ମୀର)

„ Lycotonum.

(ହିମାଳୟ ଉପର ଓ ପାଦଦେଶ)

„ Heterophyllum.

(ହିମାଳୟ ଉପର ଓ ପାଦଦେଶ)

„ Chasmanthum.

(ତୁର୍କିସ୍ତାନ; ଅଫଗାନିସ୍ତାନ)

„ Rotundifolium.

(ହିମାଳୟ ପାଦଦେଶ)

„ Balfourii.

(ସିକିମ ଓ ତିବ୍ବତରେ)

„ Laciniatum.

(ମିଶ୍ଟା ପବନ)

„ Lethale.

(ହିମାଳୟ ଉପର ଓ ପାଦଦେଶ)

„ Falconeri.

(ହିମାଳୟର ଅଧିକାଂଶ)

„ Deinorrhizum

(Kirtikar and Haines)

ଅତିବିଷ୍ଟର—ସ. ବି. (ଅତି + ବି + ଷ୍ଟାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Atibistara ୧ । ବାକ୍ୟ ବାହୁଲ୍ୟ—1. Prolixity

୨ । ଅତିଶୟ ବିସ୍ତୃତ—2. Diffusion.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାନ୍ଦର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁକୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ	ଢ	ଢ

(ଯଥା—ଉଦ୍ୱ ସମାଜର ଓଡ଼ିଆ ଚିଠି ଶେଷରେ ସଂ. ଅଲମତ୍ତ

ବସ୍ତୁରେଣ(=ବାକ୍ୟ ବାହୁଲ୍ୟ ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ) ଲେଖାଯାଏ ।]

ଅତିବୃତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ବୃତ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଢ)—

Atibrutta ୧ । ଅତିକ୍ରାନ୍ତ (ଦେଖ)

1. Atikrānta (See)

୨ । ଉଦ୍ୱୃତ୍ତ, ବଳ ପଡ଼ିଥିବା—

2. Surplus; remaining over

ଅତିବୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି—ଅତିରକ୍ତ ବର୍ଷା; ବୃଷ୍ଟିର ଅଧିକ୍ୟ—

Atibṛuṣṭi Excessive rain; a deluge of rain

(ବିପରୀତ—ଅନାବୃଷ୍ଟି)

ଅତିବେଳ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ବେଳା, ଅବ୍ୟୟୀଭବ, ଯାହା ବେଳା

Atibela ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲା)—

୧ । ସୀମାକୁ ଛାଡ଼ିଥିବା— 1. Exceeding the limits

୨ । ଅତିକ୍ରାନ୍ତମର୍ଯ୍ୟାଦା; ଯାହା ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲା—

2 Indecorous; past all rules of decorum.

୩ । ଅସୀମ—3 Boundless

୪ । ନିରୂପିତ ସମୟ ଗଢ଼ିବା ପରେ ଘଟିଥିବା—

4 Happening after due time

୫ । ତମାକ ହୋଇଥିବା—5 Barred by limitation.

ଅତିବ୍ୟୟ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅତି + ବ୍ୟୟ)—

Atibyaya ୧ । ସାହା ଖରଚ; ଅତିଧନ ଖରଚ—

ଅତିବ୍ୟୟିତ—କ୍ରୀ 1. Lavishness, extravagance

ଅତିବ୍ୟୟିତ—ପୁଂ ବିଶ ୨ । ଅପବ୍ୟୟ—Squandering.

ଅତିବ୍ୟୟିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ

ଅତିବ୍ୟାପ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ବ୍ୟାପ୍ତ)—

Atibyāpta ୧ । ବହୁଦୂରକୁ ବ୍ୟାପିଥିବା—

୧. (ଅତିବ୍ୟାପ୍ତ—ବି) 1. Stretched too far.

୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଦୂରକୁ ପ୍ରସ୍ତୋତ କରିଥିବା (ନିୟମ)—

2 (rule) Applied beyond its legitimate limit

୩ । ଚାରିଆଡ଼େ କୋଣସି ସ୍ଥାନ ନ ଶୁଦ୍ଧ ଘୋଷିବା—

3. Diffused throughout.

ଅତିଭକ୍ତି—ଦେ. ବି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ) —ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାପାଇଁ ଅତିଭକ୍ତି

Atibhakti ଅତିଭକ୍ତି ପରିମାଣରେ ଭକ୍ତି; ବାହ୍ୟଭକ୍ତି—

ଅତିଭକ୍ତି Show of excessive devotion.

ଅତିମତି ଅତି ଭକ୍ତି ଶୈଳରେ ଲକ୍ଷଣ—ଭଗ ।

ଅତିଭା—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅତି + ସଂ. ଭା)—ଅତିଶୟ ଶୋଭା—

Atibhā Great splendour or beauty.

— ବ୍ରତଜାଳ ଜୟନ୍ତୀ ଅତିଭା ବାସନ୍ତୀ
— ବାସନ୍ତୀ ସତରେ । ପୂଜା ଫୁଲରେ ପ୍ରଦର୍ଶି ।

ଭକ୍ତି. ବୈଦେହୀଶଙ୍କରାସ ୧୧୪ ।

ଅତିଭାର—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଭାର)—

Atibhāra ୧ । ଖୁବ୍ ବଡ଼ ବୋହ—1. A great burden.

୨ । ଅତିଭାର ବୋହ—2 An excessive burden.

୩ । କୌଣସି ବାକ୍ୟର ଅଧ୍ୟନ୍ତ ଅବୋଧତା—

3 Excessive obscurity of a sentence. (M W.)

୪ । ଜଣେ ରାଜାଙ୍କ ନାମ—

4 Name of a king. (M W)

ଅତିଭାରଗ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଭାର + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ସେ

Atibhāraga ବେଶି ଭାର ବୁଝେ)—ଖରଚ; ଅଶ୍ୱଭାର—

A mule (M. W.).

ଅତିଭା—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଭା ଧାତୁ = ଭୟ ଦେଖାଇବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. କ୍ୱପ୍ତ;

Atibhi ଯାହା ଭାର ଭୟ ଦେଖାଏ)—

ବିଦ୍ୟୁତ୍—Lightning. (M. W.)

ଅତିଭୂମି—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଭୂମି)—

Atibhūmi ୧ । ବିସ୍ତୃତ ଭୂମି—1 Extensive land.

୨ । ଅତିଧନ—2 Excess

୩ । ସୀମାଭାବ—3 Stepping beyond.

୪ । ଶିଷ୍ଟତାର ସୀମାଭାବ—4 Indecorum.

ଅତିଭୋଜନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧାୟ)—୧ । ବହୁଭୋଗ; ଅପଣା

Atibhojana ଜାଣି ଶକ୍ତିର ସୀମାରୁ ବଳି କରାଯିବା ଆହାର—

ଅତିଭୋଜନ—ପୁଂ ବିଶ } Eating too much; overeating;
ଅତିଭୋଜନ—ସ୍ତ୍ରୀ } ବିଶ surfeiting one's self

୨ । ପେଟପୁର—2 Gluttony, morbid voracity

ଅତିମଙ୍ଗଲ—ସଂ. ବିଶ. (ସୁସ୍ୱପ୍ନ ସମାପ୍ତ, ଅତି + ମଙ୍ଗଲ)—

Atimāṅgalya ୧ । ଅତିଶୟ ମଙ୍ଗଲଯୁକ୍ତ—

1 Very propitious.

୨ । ଅତିଶୟ ଶୁଭସୂଚକ—2 Of very good augury; very auspicious

ସଂ. ବି—ଶ୍ରୀଫଳ; ବେଲ—

The Bael tree; Aegle Marmelus

ଅତିମତି—ସଂ. ବି. (ଅତି + ମତି)—ଅତିଧନ ଆତ୍ମଗର୍ବ—

Atimati Excessive haughtiness; selfconceit (M W.)

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅତିଧନ ଜ୍ଞାନ—

Exceedingly wise (M W).

ଅତିମର୍ତ୍ତ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଅତି + ମର୍ତ୍ତ୍ୟ)—

Atimarttya ଅତିମାର୍ତ୍ତ୍ୟ (ଦେଖ)

Atimānusha (See)

ଅତିମାତ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଅତି + ମାତ୍ରା; ଯାହା ମାତ୍ରାକୁ

Atimātra ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲା)—୧ । ମାତ୍ରାରୁ ବଳି ପଡ଼ିଥିବା—

1 Exceeding the usual dose.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପ୍ରଭାତ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ' ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈଶ୍ବି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ବା ' ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈଶ୍ବି ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାୟତ୍ରୀ' ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶିଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଅତ୍ୟଧିକ—2 Excessive.

୩ । ଅସାଧାରଣ—3 Extraordinary; inordinate.

ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ—ଅତ୍ୟଧିକ ପରମାଣବେ—

Excessively; too much

ଅତିମାତ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଅତି + ମାତ୍ରା; ପ୍ରାଦି ସମାସ)—

Atimātrā ୧ । ଔଷଧାଦିର ଅତିରିକ୍ତ ମାତ୍ରା—1. Overdose.

୨ । କୌଣସି ବିଷୟ ବା ବସ୍ତୁର ପ୍ରୟୋଜନାତ୍ମକତା ପରମାଣ—

2. Quantity or measure much in excess of the requirement.

ଅତିମାନ—ସଂ. ବି. (ପ୍ରାଦି ସମାସ, ଅତି + ମାନ)—

Atimāna ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅମୁଗ୍ଧତା—

ଅତିମାନା—ସଂ. ବି. } ବିଶ 1. Excessive haughtiness;
ଅତିମାନମା—ସଂ. ବି. } too much selfconceit.

୨ । ବିଶେଷ ସମ୍ମାନ—2 Great honour.

ସଂ. ବିଶ—(ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ମାନକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି)—

୧ । ଅମାପ—1. Immeasurable.

୨ । ସ୍ବବ୍ୟାପ୍ତି—2. Extensive.

ଅତିମାନୁଷ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅତି + ମାନୁଷ; ମାନୁଷିକ ବିଷୟକୁ

Atimānusha ଅତିକ୍ରମ କରି)—

(ଅତିମାନୁଷୀ—ସଂ. ବି.) ୧ । ଅଲୌକିକ; ଅମାନୁଷିକ—

1. Superhuman.

୨ । ଅସାଧାରଣ—2 Extraordinary.

୩ । ମନୁଷ୍ୟର କ୍ଷମତାବହୁତ୍ବ—

2 Beyond the power of man.

୪ । ସ୍ବର୍ଗୀୟ; ଦେବତାତ୍ମକ—4 Divine.

ଅତିମାୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅତି + ମାୟା)—ମାୟାରୁ ମୁକ୍ତ—

Atimāya Finally liberated from delusion or illusion.

ଅତିମୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅତି + ମୁକ୍ତ)—

Atimukta ୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ମୁକ୍ତିପ୍ରାପ୍ତ—

(ଅତିମୁକ୍ତା—ସଂ. ବି.) 1 Completely liberated.

୨ । ପରମ ମୋକ୍ଷ ବା ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତ—

2. One who has attained redemption or spiritual annihilation.

୩ । ସଙ୍ଗ ବା ଆସକ୍ତିରହିତ—3. Free from worldly attachment.

୪ । ବର୍ଯ୍ୟା—4. Barren; having no power of fecundation.

୫ । ଗର୍ଭହୀନ—5. Seedless.

୬ । ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦନା ଶକ୍ତିରହିତ—

6. Past the stage of fecundation (due to old age).

ସଂ. ବି. ୧ । (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅତି + ମୁକ୍ତା; ଯାହାର ପୁଣ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣରେ ମୁକ୍ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଥାନ୍ତି)—

୧ । ମାଧବା ଲତା (ଦେଖ)—

1. A flowering creeper; Mādhavilātā (See)

୨ । ଢିଙ୍ଗ; ବାକନ ଗଛ—2. A timber-tree;

Dalbergia Oujeinensis.

୩ । ଅତି ସୁନ୍ଦର ମୁକ୍ତା—3. Very beautiful pearl.

ଅତିମୁକ୍ତକ—ସଂ. ବି. (ଅତିମୁକ୍ତ + କ)—୧ । ବାକନ ଗଛ—

Atimuktaka 1. A timber tree; Dalbergia-Oujeinensis.

୨ । ମାଧବାଲତା—2. A flowering creeper;

Mādhavilātā.

୩ । ମାକଡ଼କେନ୍ଦୁ ଗଛ—3. Mountain Ebony.

୪ । କେନ୍ଦୁ (ଗଛ) (ଦେଖ)

4. (A tree) Kendu (See)

୫ । ହରିମନ୍ତ ଗଛ—

5. A tree Harimantha (M. W.)

୬ । ଅଗବଥୁ ଗଛ (ଦେଖ)

6 Agabathu (See)

ଅତିମୋଦା—ସଂ. ବି. (ଅତି + ମୋଦା)—୧ । ଅସାଧାରଣ ସୁଗନ୍ଧ—

Atimodā 1. Extraordinary fragrance (M. W.)

୨ । ନବମଲିକା; ଜିଆଳି ଫୁଲ ଓ ଲତା—

2 A flowering creeper; Jasminum

Arboreum.

ଅତିରକ୍ତା—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଅତି + ରକ୍ତ + ଆ)—

Atiraktā ଅଗ୍ନିଙ୍କର ସାତଟି ଜିହ୍ବା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ—

One of the seven tongues of the Fire-God.

ଅତିରଞ୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ରଞ୍ଜନ)—

Atirāṅjana ୧ । ଅତିରିକ୍ତରୂପେ ରଙ୍ଗାୟିବା—

(ଅତିରଞ୍ଜିତ—ବିଶ) 1. Over-colouring.

୨ । ବହଳ ଦୋଇ ରଙ୍ଗାୟିବା—2 Thick colouring

୩ । କୌଣସି ବିଷୟକୁ ବାହୁଲ୍ୟରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା—

3. Exaggeration

ଅତିରଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ରଣ; ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅତିଶୟ ସମରକ୍ଷଣ—

Atirāṇa Very skilful in war.

ସାରେନ୍ଦ୍ର ଶର ଭକ୍ତ, ବଳୀ ବଳ ପ୍ରଭୃତି

ଅତିରଣ ଶାରତ ଭକ୍ତ । ଭକ୍ତ. ଶୈବେଶ୍ବରବଳାସ ୪୭।୧ ।

ଅତିରଥ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅତି + ରଥ; ସେ ରଥରେ ଥାଇ

Atiratha ସୂକ୍ଷ୍ମ କରି)—

୧ । ମହାବୀର—1. A great champion

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	ଶ	ଜ	ଞ, ଷ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ଷାସର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଉଥ	ଞ	ଋ

୨ । ଯେଉଁ ପରାକ୍ରମୀ ଯୋଦ୍ଧା ଏକାକୀ ବହୁସଂଖ୍ୟକ

ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ହରାଇ ଅଛନ୍ତି—

2 A valiant warrior who has
vanquished various combatants
singlehanded

ଅଭିରଥୀ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରାହ ସମାପ୍ତ; ଅତି + ରଥ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ;

Atirathi କମ୍ପା ଅତି + ରଥୀ)—ଅଭିରଥ (ଦେଖ)

Atiratha (See)

ଅଭିରସା—ସଂ. ବି. (ଅତି + ରସ + ଅ; ଅଭ୍ୟନ୍ତରସବିଶେଷ)—

Atirasā ୧ । ମୂର୍ବା (ଦେଖ)

1. Murbā (See)

୨ । ରସ୍ନା (ଦେଖ)

2 Rāsna (See)

୩ । କ୍ଳୀତନକ ବୃକ୍ଷ—3. Klītanaka tree (M W.).

ଅଭିରାତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅତି + ରାତ୍ରି)—୧ । ଅଧରାତ୍ରି; ନିଶାବିତ୍—

Atirātra 1. The dead of night.

୨ । ଷଷ୍ଠ ମନୁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀଙ୍କ ପୁତ୍ର—

2. Name of the son of the sixth
Manu Chākshusha.

୩ । ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟୋମ ଯଜ୍ଞର ଅଙ୍ଗବିଶେଷ—

3. An optional part of a Jyotishṭoma
sacrifice.

ଅଭିର—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅସ୍ଥିରତା)—ଭୟବେଗ—Anxiety.

Atiri ଗ୍ରା. ବିଶ—ଭୟବେଗ—Anxious.

ଅଭିରିକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ରିକ୍ତ ଧାତୁ = ଶୂନ୍ୟ କରିବା + କର୍ମ. ଚ)—

Atirikta ୧ । ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମିତ; ସମ୍ପର୍କ—

ଅଭିରିକ୍ତତା } ୧ 1. Excessive; exuberant.

ଅଭିରେକ } ୨ । ନିରୂପିତ ମାତ୍ରାରୁ ଅଧିକା—

2. Extra; additional; superfluous.

୩ । ବହୁକା; ନିରୂପିତ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଅଧିକ—

3. Redundant; supernumerary.

୪ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୀମାରୁ ବଳିଥିବା—

4. Exceeding the limits

୫ । ଅସମ୍ଭବ—5 Unequalled (M. W.)

୬ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଖାଲି କରାଯାଇ ଥିବା—

6. Quite emptied.

୭ । ବଳ ପଡ଼ିଥିବା—7 Surplus; left apart.

୮ । ଶୂନ୍ୟ—8. Empty.

ଦେ. ବି—ସମ୍ପାଦକପତ୍ରର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସଂଖ୍ୟକ ପୃଷ୍ଠା ଛଡ଼ା

ଅତିରିକ୍ତ କୌଣସି ବିଶେଷ ପ୍ରବନ୍ଧ ପାଇଁ କୌଣସି ସଂଖ୍ୟାରେ

ଅତିରିକ୍ତ ଦିଆଯାଇ ଥିବା ଅଧିକା ଅଂଶ ବା ପୃଷ୍ଠା; କୋଡ଼ପତ୍ର—

Supplement to a newspaper.

ଅଭିରେକ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ରିକ୍ତ ଧାତୁ = ଖାଲି କରିବା + ଭବ. ଅ)—

Atireka ୧ । ବଳ ପଡ଼ିଥିବା ବସ୍ତୁ—1. Surplus.

ଅଭିରିକ୍ତ } ବିଶ ୨ । ଅତ୍ୟଧିକ—

ଅଭିରେକା } 2. Excess; exuberance

୩ । ଗ୍ରାହଣ୍ୟ—3 Too much.

୪ । ଯଥେଷ୍ଟ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ବା ବହୁକା ବସ୍ତୁ—

4 Superfluity; redundancy.

୫ । ପ୍ରଭେଦ—5. Difference (M. W.).

୬ । ବଳିଯିବା—6. Surpassing.

୭ ଅଧିକପରିମାଣ—7. High degree.

ଦେ. ବି—୧ । ଶେଷ ସୀମାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅବସ୍ଥା—

1. Arrival at a critical position; crisis.

୨ । ବିପନ୍ନ ଅବସ୍ଥା—2. Dangerous condition.

୩ । ଶେଷ ଅବସ୍ଥା—3 Extreme condition.

୪ । ଦୁଃସହ ଅବସ୍ଥା—4 Unbearable condition.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଦୁଃସହ; ଅସହ୍ୟ—1. Unbearable.

• ଦେଖ ନାଁ । ସେ ବାସ୍ତବୀ ପର ବଅଣ ଗୁଡ଼ାଏ ବହୁତ,

ତା କଥା ଅଭିରେକ । ସମସ୍ତଙ୍କର—ଲୋକାବତୀ ୨୨ ।

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ; ଅତ୍ୟଧିକ—2. Excessive.

ବସନ୍ତା କଲ ଅଭିରେକ, ଯଦ୍ୱା ପ୍ରକାଶ ସବୁ ଲୋକ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୩ । କଠୋର ବା ବିପନ୍ନ ଅବସ୍ଥାସ୍ଥଳ—3. Critical.

ଦେ. ବି. ବିଶ—୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ, ସମ୍ପର୍କ; ଅତିଶୟ—

1. Too much; very much.

୨ । ଅତ୍ୟଧିକରୂପେ—2. Excessively.

[ଦ୍ର—ଶବ୍ଦପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣସମ୍ବଳରେ ଏ ଶବ୍ଦର ‘ଅଭିରେକ’ ରୂପ
ଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ—M. W]

ଅଭିରେକେ—ଦେ. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଭିରେକ)—

Atireke ଅଭିଶୟ; ଅତ୍ୟଧିକରୂପେ—Excessively.

ଅନ୍ୟ ଠାରେ ଅବନତ ହୋଇ ଅଭିରେକେ

ଅତି ବଳପୂର୍ବକ ଭାବ ବରଇ ବେ-ପୁଣି । ସ୍ୱାକାଥ. ମହାସାଗ୍ର ।

ଅଭିରୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ରୋଗ)—ଶରୀରରୁ; ଶୟ ରୋଗ—

Atiroga Consumption; tuberculosis.

ଅଭିରୋମଶ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅତି + ରୋମ + ଅଭି ଅର୍ଥରେ. ଶ)—

Atiromaśa ୧ । ସର୍ବାବୟବରେ ଅତିଶୟ ରୋମଯୁକ୍ତ—

(ଅଭିରୋମଶ—ଶ୍ଳୀ) 1 Having shaggy hair all
over the body.

୨ । ଭାରି ବାଳୁଆ—2. Very hairy.

ସଂ. ବି—୧ । ବନ୍ୟ ଗୋ—1. Wild goat.

୨ । ଲେମ୍ବୁରୁ ବୃହଦାକାର ବାନରବିଶେଷ—

2. A kind of hairy monkey;
chimp

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ' ଚନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭାରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକୁମେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର ବ୍ୟବହାର ' ବା ' ଚନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭାବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଶୋଭାବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଭିଜ୍ଞାନ ଚୁପୁଡ଼ିଲେ ପିତା—(ନ୍ୟାୟ; ପ୍ରବଚନ)—

Atilembu chupurdile pitā

ଲେମ୍ବୁକୁ ଫାଳ କରି ଚୁପୁଡ଼ିଲେ ସେଥିରୁ ଖଟା ରସ ବାହାରେ, କିନ୍ତୁ ବେଶି ରସ ପାଇବା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭରେ ଲେମ୍ବୁକୁ ଅତି ଚୁପୁଡ଼ିଲେ ଲେମ୍ବୁର ଚୋପାରେ ଗୁପ୍ତ ପଡ଼ିବାଯୋଗୁଁ ଚୋପାକୁ ବାହାରିବା ରସ ଲେମ୍ବୁ ରସରେ ମିଶି ତାକୁ ପିତା କରି ପକାଏ । ସେହିପରି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅତି କଠୋର କରି କଲେ ତାହା ବିଫଳିଯାଏ—(A proverb) Too much of a thing is good for nothing

ଅଭିଜ୍ଞାନ—୪. ବିଶ. ଓ ବି (ଅତି + ଲୋପ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଶ)—

Atilomaśa ଅଭିଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)

(ଅଭିଜ୍ଞାନ—ଶ୍ରୀ) Atilomaśa (See)

ଅତିଶୟ—୧. ବି. (ଅତି + ଶୀ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Atisaya ୧ । ଅଧିକ୍ୟ—1 Excess.

୨ । ଭୂତର୍ଣ୍ଣ—2. Pre-eminence.

୩ । ଅପେକ୍ଷିକ ଭୂତର୍ଣ୍ଣ—3. Superiority.

୪ । ସଂଖ୍ୟା, ପରିମାଣ ବା ଗୁଣରେ ଅଧିକ୍ୟ—

4. Superiority or greatness in number, quantity or quality.

୫ । ସୁଫଳ; ଲାଭଜନକ ଫଳ—

5. Advantageous result (M. W.)

୬ । ପ୍ରାବୃତ୍ତି—6. Abundance.

୭ । ବାହୁଲ୍ୟ—7. Exaggeration; redundancy.

୮ । ଜୈନ ଅର୍ହତମାନଙ୍କର ଅମାନୁଷିକ ଗୁଣବିଶେଷ—

8. One of the superhuman qualities attributed to Jaina Arhats (M. W.)

୧୦. ବିଶ—୧ । ଭୂତର୍ଣ୍ଣ—1. Excellent; pre-eminent.

୨ । ଭୂତର୍ଣ୍ଣ—2. Superior.

୩ । ପ୍ରବୃତ୍ତି—3. Abundant.

୪ । ଅତିରକ୍ଷିତ; ବାହୁଲ୍ୟ—4. Exaggerated.

୫ । ସଥେଷ୍ଟ—5. Enough.

୬ । ସଥେଷ୍ଟ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି—6. More than enough.

୭ । ବଳକା—7. Redundant.

୮ । ବଳ ପଡ଼ିଥିବା—8. Surpassing; exceeding.

୯ । ଅଧିକ୍ୟ—9 Excessive; too much.

୧୦. ବି. ବିଶ. ଓ ବିଶର ବିଶ—୧ । ଅଧିକ୍ୟ—1. Very; too

ଦେଖିବାକୁ ମନ ବଳାନ୍ତି ଅଭିଜ୍ଞାନ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଅଧିକ୍ୟ—2. Excessively; too much.

କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ଅଧିକ୍ୟ—3. Excessively; too much.

କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । ପ୍ରସ୍ତୋତନାଦିରୁପେ—

3. More than necessary; exceedingly.

ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଭିଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)

Atireka (See)

ଅତିଶୟ—୧୦. ବି. (ଅତି + ଶୀ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Atisayana ଅତିଶୟ (ଦେଖ)—

(ଅତିଶୟ—ଅନ୍ୟ ଅକାର) Atisaya (See)

୧୦. ବିଶ—ଅତିଶୟ (ଦେଖ)—Atisaya (See) (M. W.).

ଅତିଶୟୀ—୧୦. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅତି + ଶୀ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ + ଇ)—

Atisayani ସଂସ୍କୃତ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟଶ୍ଳୋକ; ଏଥିର ଅନ୍ୟ ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ—Name of a Sanskrit metre of four lines (M. W.).

ଅତିଶୟିତ—୧୦. ବିଶ. (ଅତି + ଶୀ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Atisayita ଅତିଶୟିତ (ଦେଖ)

(ଅତିଶୟିତ—ଅନ୍ୟ ଅକାର) Atisaya (See)

ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିଥିବା—Exceeding or surpassing the limit

ଅତିଶୟୀ—୧୦. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅତି + ଶୀ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ + ମା.

Atisayi (ବି.)—ଅତିଶୟ (ଦେଖ)

(ଅତିଶୟିତ—ଶ୍ରୀ)

Atisaya (See)

(ଅତିଶୟୀ—ଅନ୍ୟ ଅକାର)

ଅତିଶୟୋକ୍ତି—୧୦. ବି. (କର୍ମଧା; ଅତିଶୟ + ଉକ୍ତି)—

Atisayukti ୧ । କାବ୍ୟର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ; ଅଭୂତି; ଅତିରକ୍ଷିତ ବର୍ଣ୍ଣନା; ସ୍ବରୂପ ଅପେକ୍ଷା ଅତିରକ୍ଷିତ ବର୍ଣ୍ଣନା—

1. A figure of speech; hyperbole.

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ, ବିଷୟ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ବଭାବ-
ତିରକ୍ଷିତ ବର୍ଣ୍ଣନା—2. Exaggeration

୩ । ବାଗାଡ଼ମ୍ବର—3. Verbosity.

୪ । ଅଭୂତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଷା—

4 Hyperbolic language.

୫ । କଥାର ବାଲିଆ ବା ଗୁଣାଦି—

5. Extreme assertion (M. W.).

[ପ୍ର—ପ୍ରକୃତ ବିଷୟ (ଉପମେୟ)ର ଅଧିକରଣ ହେତୁରୁ

ଅପ୍ରକୃତ ବିଷୟ (ଉପମାନ)ରେ ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧି ଅଧିକରଣ ହୁଏ

ତାହାକୁ ଅତିଶୟୋକ୍ତି ବୋଲାଯାଏ—

କୁଳମଣି. ଅଳଙ୍କାରଚର୍ଚ୍ଚାଶିଳା ।

କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲାବେଳେ ଯେବେ ତାକୁ ଅସମ୍ଭବ

ବା ଅବାସ୍ତବ ବସ୍ତୁ ବା ବାସ୍ତବିକ ବସ୍ତୁ ସ୍ବଭାବେ ଭୁଲନା କରାଯାଏ

ତେବେ ଅତିଶୟୋକ୍ତି ହୁଏ । ଯଥା—

ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଗର୍ବ କଲେ କଲେ, ବସନ୍ତେ ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରାବ ବସନ୍ତ ।

ଶୀତ ବସ୍ତ୍ରରେ ଶରୀର ଶର, ଶରୀର ବସ୍ତ୍ରରେ ଶରୀର ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ନ	ନ

ଏଠାରେ ଉପମେୟ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଓ ମୁଖକୁ ଅଧଃକରଣ କରି ତାହା ସ୍ଥାନରେ ଯଥାକ୍ରମେ ନାଲି ଜଳଜୟଗଳ ଓ ବଧୂବିମ୍ବକୁ ସିଦ୍ଧି କରାଯିବାରୁ ଏହା ଅଭିଶେଷ୍ୟୁକ୍ତି ।

ବୁଧା ହାଣ୍ଡିଆ ମୂଳୀ ଅଙ୍ଗେ ବାଣ ସିନା ସୁନ୍ଦର ।

ଗୁହାଣୀ ରଙ୍ଗୀରୁ ଥିଲେ ସେହି ସେଣ୍ଡି ଆରତ୍ନ ମର । ରଥାନାଥ ରଥା ।

ଏଠାରେ ଉପାର ଗୁହାଣୀରଙ୍ଗୀହାରୁ ହରିଶଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଅସମ୍ଭବ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା କବି ତାହା ସିଦ୍ଧି ବା ନିଶ୍ଚିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିବାରୁ ଏଠାରେ ଅସମ୍ଭବରେ ସମ୍ଭବରୂପ ଅଭିଶେଷ୍ୟୁକ୍ତି ଅଲଙ୍କାର ହେଲା— କୁଳମଣି. ଅଲଙ୍କାରଭରଣିଣୀ ।

ସାଧାରଣ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭେମାନେ ‘ଅଭିଶେଷ୍ୟୁକ୍ତି’ କରି ଥାଉଁ । ଯଥା—ଅଜ ଦିପଦରେ ଗୁଡ଼ାଏ କଥା କରସି ଗଲା । ତାଙ୍କୁ ଜର ହୋଇ ତାଙ୍କ ଦିହରେ ଖଇ ଫୁଟୁଛି । ଏ ସମ୍ଭାଦ ଶୁଣି ମୋ ଶୁଭି ପାଟିଗଲା ।]

ଅଭିଶେଷ—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ଅ. (ସ. ଅଭିଶେଷ୍ଟ) ଅଭିଶେଷ୍ଟ; ଅତ୍ୟନ୍ତ—
Atise Very much.

‘ପିୟୁଷ କଲପ କବଳ ଅଳପ ଅଶନ କରନ୍ତେ ଅପଣେ

ଭୂବକ, ପ୍ରକଟ ନ କରୁ ଅଭିଶେଷ’ ଭଞ୍ଜ ।

ଅଭିଶେଷ—ସଂ. ବିଣ (ଅତି + ଶିଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—ସ୍ୱଳ୍ପାବଶିଷ୍ଟ;
Atishesha ଅଳ୍ପମାତ୍ର ବାକି ରହିଯାଇଥିବା—Of which a little quantity is left; drained to the dregs.

ସଂ. ବି—ବାକି ରହି ଯାଇଥିବା ଅଂଶ—
Remnant; remainder.

ଅତିଷ୍ଠ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଣ (ସଂ. ଅତିଷ୍ଠତ୍ = ଅସ୍ଥିର) —
Atishtha

ଅତିଷ୍ଠ ୧ । ଅସ୍ଥିର—1. Unstable; restless.

୨ । ଅସୁବ୍ୟସ୍ତ; ବିକ୍ରନ୍ତ; ଅସମ୍ଭାଳ—

2. Much troubled.

ଲୋକେ ତଥା ରକ୍ଷା ଗଳରେ ଅତିଷ୍ଠ ହେଉଅଛନ୍ତି । ଦୈନିକ ଆଶା ପାରିବ

୩ । ଅଧୀର—3. Impatient

ଅତିସନ୍ଧାନ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ସମ + ଧା ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Atisandhāna ୧ । ଧପାଇବା, ଚିତା କାଟିବା—

(ଅତିସଞ୍ଜତ—ବିଣ) 1. Over-reacting.

୨ । ପ୍ରତାରଣା; ପ୍ରତ୍ୟାହାର; ଠକାମେ—2. Cheating.

୩ । ଅନିଷ୍ଟକରଣ—3. Injuring.

ଅତିସର୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ସ୍ତବ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Atisarga ୧ । କାମାଗ୍ରାସ୍ତବ—1 Granting of permission to a person to do what he likes.

୨ । ଲକ୍ଷଣେଷ ଭଜନ—2. Giving away every thing a person has; an out and out gift.

୩ । ବିସର୍ଜନ; ତ୍ୟାଗ—3. Forsaking; leaving

୪ । ଉତ୍ସର୍ଗ—4. Dedication.

୫ । କର୍ମରୁ ବରଣାସ୍ତ ହେବା—

5 Dismissal; discharge.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ସ୍ଥାୟୀ—1 Permanent

୨ । ନିତ୍ୟ—2. Eternal; everlasting.

୩ । ମୁକ୍ତ—3 Emancipated; liberated.

ଅତିସର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ସ୍ତବ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Atisarjana ୧ । ଅତିସର୍ଗ (ଦେଖ)

(ଅତିସ୍ତବ—ବିଣ) 1. Atisarga (See)

୨ । ଦାନଶୀଳତା; ଦାତୃତ୍ୱ—

2. Liberality; munificence

୩ । ମାରଣ—Killing.

୪ । ପ୍ରତାରଣ—4. Deception

୫ । ବିଚ୍ଛେଦ—5. Separation.

ଅତିସର୍ପଣ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ସ୍ତବ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Atisarpaଣା ଗର୍ଭରେ ଭ୍ରୂଣର ଇତିସୃତ୍ୟ ସବେଗ ଚଳନ—
Violent movement of the embryo in the womb.

ଅତିସର୍ବା—ସଂ. ବିଣ. (ଅତି + ସର୍ବା)—

Atisarba ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ (ପାଣିନୀ ପରିଶିଷ୍ଟ)—

Superior to all.

ସଂ. ବି—ପରମେଶ୍ୱର—The Supreme Being (M. W.)

ଅତିସର୍ବାତ୍ର—ଦେ. ବିଣ. [ସଂ. ଗୁଣକ୍ୟଶ୍ଳୋକର ଶେଷ ପାଦ; ଅତି

Atisarbatra ସର୍ବାତ୍ର ବାଧ୍ୟତେ (=ସର୍ବଠାରେ ଅତିଉନ୍ନ ମାତ୍ରା ବାଧ୍ୟତାକ ହେବ)ର ପ୍ରଥମ ଦୂରପଦ ।]

୧ । ଅତିଉନ୍ନ—1. Excessive.

୨ । ଅତ୍ୟଧିକ—2 Very much.

୩ । ଅତି ଅନୁଚିତ—3. Very improper.

୪ । ଅତି ଅସହ୍ୟ—4. Very unbearable.

(ଯଥା—ଦିନକୁ ଦିନ ତୋ ଦାଉ ଅତି ସହ୍ୟ ହୋଇ ଉଠିଲଣି ।)

ଦେ. ବି—୧ । ମାତ୍ରାଧିକ୍ୟ—1 Excessive dose; overdose.

୨ । ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣ—2. Excessive measure.

ଅତିସାଂବସ୍ତର—ସଂ. ବିଣ. (ଅତ୍ୟଧିକାତ୍ୱ. ଅତି + ସାଂବସ୍ତର) —

Atisāmbatsara ଏକ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ବ୍ୟାପୀ—

(ଅତିସାଂବସ୍ତର—ବିଣ) Extending over more than a year.

ଅତିସାମ୍ୟା—ସଂ. ବିଣ. (ଅତି + ସାମ୍ୟ + ଅ)—

Atisāmyā ୧ । ମଞ୍ଜିଷ୍ଠାର ମଧୁର ରସ—1. The sweet juice of the Indian madder.

ମାଧ୍ୟମରେ ଯେଉଁ ଅପର ପୁରୁଷେ ପୁରୁଷ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କପସ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଦ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଇ' ନ ପାଇଲେ 'ଈ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଉ' ନ ପାଇଲେ 'ଊ' ଶ୍ରେଣୀରେ ।

୨ । ଯସ୍ତିମଧୁ (ଦେଖ)

2. Jashtimadhu (See)

ଅତିସାର—ସଂ. ବି. (ଅତି + ସୁଧା ଧାତୁ ଶିତ ସାର ଧାତୁ + କରଣ. ଅ; ଯେଉଁ Atisāra ରୋଗରେ ବିଶେଷ ସାରଣ ବା ପୁଷ୍ପ ଉଦ୍ୟାନ ହୁଏ)—
(ଅତିସାର—ଅନ୍ୟ ଅକାର)

୧ । ଅତ୍ୟଧିକ ଝାଡ଼ା—1. Diarrhoea; purging.

୨ । ନାଲିରକ୍ତ ଝାଡ଼ା—2. Dysentery.

ଅତିସାରୀ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅତି + ସାର୍ଥେ. କ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍ଦ୍ର; Atisārakī ୧ମା. ୧ବ)—ଅତିସାର ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ—
(ଅତିସାରବିକଳ—ସ୍ତ୍ରୀ) Suffering from dysentery or
(ଅତିସାର—ଅନ୍ୟ ଅକାର) diarrhoea.

ଅତିସୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ସୃଜ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—
Atisṛuṣṭa ୧ । ପ୍ରଦତ୍ତ—1. Given away.

୨ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ—2. Abandoned; forsaken.

ଅତିସୂରାଭ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ସୂରାଭ)—
Atisūrabha ୧ । ଅତ୍ୟଧିକ ସୁଗନ୍ଧ—

1. Great fragrance.

୨ । ଅମ୍ଳ (ଗଛ ଓ ଫଳ)—

2. The mango (tree and fruit).

ସଂ. ବିଶ—ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଗନ୍ଧମୟ—

Very fragrant; having a strong odour.

ଅତିହସିତ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ହସ ଧାତୁ + ଭବ. ଚ)—
Atihasita ୧ । ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ—1. Loud laughter.

(ଅତିହାସ—ଅନ୍ୟ ଅକାର) ୨ । ଅତିରକ୍ତ ହାସ୍ୟ—

2. Immoderate laugh.

(ହାସ୍ୟ ଚଳେ ଶିକା ଦେଖ)

ଅତିତ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଚ)—

Atita ୧ । ଗତ—1. Gone; passed.

(ଅତିତା—ସ୍ତ୍ରୀ)—୨ । ଦୂର; ପୁର୍ବେ ଘଟିଥିବା—

2. Past in point of time; gone by.

୩ । ଅତିକ୍ରାନ୍ତ—3. Passed over.

୪ । ମୃତ—4. Dead.

୫ । ଯେ ପାରି ହୋଇଅଛି; ଅତିକ୍ରମଣ କରିଥିବା—

5 One who has got over.

୬ । ଅତିରକ୍ତ—6. Excessive (M. W.)

୭ । 'ସେଇ' ସମୟ ଗୁଲି ଯାଇଅଛି—7. Elapsed
(time)

୮ । ଯେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦେଲା କରଅଛି—

8. One who has neglected; negligent.

୯ । (ବ୍ୟାକରଣ) ପୁର୍ବେ ଘଟିଥିବା କ୍ରିୟାର କାଳ—

9 (grammar) Past (tense).

ସଂ. ବି. ୧ । ଶୈବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟବିଶେଷ—1 Name of a
Śaiba sect (M. W.)

୨ । ଅତୀତ କାଳ—2. The past

ଅତୀତକାଳ - ସଂ. ବି (କର୍ମଧା, ଅତୀତ + କାଳ)—୧ । ଯେଉଁ ସମୟ ଗତ
Atitakāla ହୋଇ ଅଛି—1. Past time; the past.

୨ । (ବ୍ୟାକରଣ) ପୁର୍ବେ ଘଟିଥିବା କ୍ରିୟାର ପୁରକ କାଳ—

2. (grammar) The past tense of a verb.

ଅତିନ୍ଦ୍ରିୟ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି)—

Atindriya ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟାତୀତ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଅଗୋଚର—

1. Imperceptible; imperceivable by the
senses; supersensuous.

ସଂ. ବି—(ସାମ୍ବ୍ୟଦର୍ଶନ) ୧ । ଅତ୍ମା—1. (Sāmkhya-
philosophy) The Soul

୨ । ପରମାତ୍ମା—2. The Supreme Soul.

୩ । ମନ—3. The mind.

ଅତିବା—ସଂ. ବିଶ—(ଅତି + ବା)—ଅତିଶୟ; ଅତି; ଅତ୍ୟନ୍ତ—

Atiba Very; very much; too much.

ସଂ. ବିଶର ବିଶ—ଅତ୍ୟଧିକରୂପେ—Exceedingly.

ଅତିରେକ—ସଂ. ବି—ଅତିରେକର ଅନ୍ୟ ରୂପ—

Atireka Another form of Atireka.

ଅତିସାର—ସଂ. ବି—ଅତିସାରର ଅନ୍ୟରୂପ—

Atisāra Another form of Atisāra.

ଅତୁଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ତୁଙ୍ଗ)—

Atuṅga ୧ । ଅନୁଚ—1 Not high.

୨ । ବାଙ୍ଗର; ବାମନ—2. Dwarfish; stunted.

ଅତୁଟ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ତୁଟିତ)—

Atuṭa ୧ । ଅକ୍ଷତ; ଅଭଗ୍ନ—1. Unbroken.

ଅତୁଟ କିନ୍ତୁ କଳ୍ପାନ୍ତରେ ଭାଙ୍ଗା ଅତୁଟ ଅଟେ ।

ଅତୁଟ ଅନେକ ବ୍ୟାପାର ନିକଷୋପ ନ ପୁରୁ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଶ୍ଳୋ. ।

୨ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ—2. Continuous.

୩ । ଅନାହତ—3. Unhurt.

୪ । ଅବିନାଶୀ—4. Indestructible.

୫ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—5. Whole; entire.

ଅତୁଟ ଭାବର ଲକ୍ଷଣ ସ୍ୱପ୍ନ ସେହି ସ୍ୱପ୍ନ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ. ।

୬ । ଅକ୍ଷୟ; ଅସରଳ—6. Inexhaustible.

ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅତୁଟ କାଳ କାଳ ରହେ ।

ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀବଳାସ ୧୧୨୪ ।

୭ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ; ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପରେ ଥିବା—7. Full.

୮ । ଶାଫ୍ଟି—8. Pure.

ଅତୁଟ କଳ୍ପ ସେ ଶୋଭନ ସତ ନାହିଁ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ—ଅ. ୩

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ପ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଢ

୧ । ଅଦମ୍ୟ—୨ Undaunted.

ସ୍ଥିତିରେ ଅଦମ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଅଦମ୍ୟ ସାହସେ । ସାଧନାଥ ମହାପାତ୍ର ।

ଅଭୁତା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ—ଅଭୁତ (ଦେଖ)

Atuṭā

Atuṭa (See)

ସ୍ୱପ୍ନାମେ ଅଭୁତା ଅଭୁତା ସେ ବେଳେ ଘର । ସାରଳା ମହାପାତ୍ର ଅବ ।

ଅଭୁତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଓ. ଭୁ)—ନଦୀ ବା ଜଳାଶୟର ଯେଉଁ

Atuṭha

ଅସାଟି

ଅଂଶ ଗାଧୁଆଭୁତ ବା ପାଣିଘାଟରୁପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ନାହିଁ—That part of a tank or river not used for bathing or watering purposes.

ଅଭୁତରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ସେ ଅଶାନ୍ତ ପାଣି

ବର ପାଦ ଥୋଇ ଦେଇ ଘର ପୁଣିମଣି । ସାରଳା ମହାପାତ୍ର ଅବ ।

ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ନଦୀ ବା ପୋଖରରେ ଗାଧୁଆ ଭୁତ ନ ଥାଏ—
(a river or tank) Having no bathing-ghat.

ଅଭୁଣି—ଦେ. ବି—ଅଭୁଣି (ଦେଖ)

Atuṇḍi

Ātuṇḍi (See)

ଅଭୁଲ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଭୁଲ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—

Atula

୧ । ଅଭୁଲମୟ; ଅଦୃଶ୍ୟ—

(ଅଭୁଲ—ଶ୍ୱ)

1. Incomparable; matchless.

୨ । ଅପରିମେୟ—2. Immeasurable.

୩ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ—3. Unequaled; unique.

୪ । ଅତି ସୁନ୍ଦର—4. Very beautiful; charming

ଦେ. ବିଶ—ଯାହା ଓଜନ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ; ଯାହା ଭୁଲି ଯାଇ ନାହିଁ—Not weighed.

ସଂ. ବି—ଭଲ (ଗୁଳ୍ମ ଓ ବୀଜ)—The sessamum
(plant and seed)

ଅଭୁଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭୁଲ ବା ଅଭୁଲ. ଏହା ଅତି ସୁନ୍ଦର ଥିବାରୁ)—

Atula - ଶ୍ୱାମାନଙ୍କ ହାତଗଣ୍ଡିରେ ପିନ୍ଧିବା ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ—

A kind of bracelet.

ହେମ ହାତକ କଳଶ ବାହେ ରବି ଚନ୍ଦ୍ର

ଅଭୁଲ ଅବଦଂସ ଅନ୍ତେ ଦ୍ରବ ଯୋଡ଼ି । ପାଞ୍ଚାମର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଭୁଲ)—

୧ । ଅଭୁଲ (ଦେଖ)—1. Atula (See)

ସାରବର ଦର୍ପରେ ଅଭୁଲ ମହାମୟ । ସାରଳା ମହାପାତ୍ର ଅବ ।

୨ । ଅସମାନ—2 Unequal.

୩ । ଅସମତଳ (ଭୁଲ—ବିପରୀତ)—3. Not plain.

(ଯଥା—ଏ ପୃଷ୍ଠାଅଟା ଅଭୁଲ ହୋଇଅଛି; ଦଶ ଜଣ ଲୋକ ଲାଗିଲେ ଏହାକୁ ଭୁଲ କରି ଦେବେ ।)

ଅଭୁଲକ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଭୁଲକା)—ଅଭୁଲ (ଦେଖ)—

Atulana

Atula (See)

(ଅଭୁଲକା—ଶ୍ୱ)

ଅଭୁଲମୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଭୁଲମୟ)—ଅଭୁଲ (ଦେଖ)

Atulaniya

Atula (See)

ଅଭୁଲି—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ୱୀ (ଅଭୁଲ + ଅ)—ଅଭୁଲର ଶ୍ୱୀଲିଙ୍ଗ—

Atulā

Feminine of Atula.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଭଜିଲା ଯାଇ ନ ଥିବା—

1. Not weighed.

୨ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ—2 Unique

ଭୋ ପାର୍ଥ । ଅଭୁଲ ସୁରୁଷ ଏହି । ପ୍ରାଚୀ—ପରବେ ଶାଢ଼ୀ ।

ଅଭୁଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭୁଲ୍ୟ)—ଅଭୁଲ (ଦେଖ)

Atulā

Atula (See)

ଅଭୁଲ ପଛେ ଅନୁରୂପ ଅରଜିତ ରୂପ ଗର୍ବିତା ଲକ୍ଷଣାରୁ ।

ଭଞ୍ଜ. ଲବଣ୍ୟବିଜୟ—୪ ।

ଅଭୁଲଭବ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଭୁଲ)—

Atulābha

ଅଭୁଲମୟ—Incomparable.

ସୁନ୍ଦର ସୁସଜ୍ଜ ଅଭୁଲଭବ ରୂପ । ସାରଳା ମହାପାତ୍ର ଅବ ।

ଅଭୁଲିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଓ. ଭୁଲିଆ)—ଯେଉଁ ଶୂଳଘରର

Atulīā

ଭୁଲିଆ ଖୁଣ୍ଟା ନ ଥାଏ; ମଉଡ଼ମସ୍ (ଘର)—

ଆଠିଟେଲେ (ସର) (a thatched house) Having no
ବଂଗଳା main pillar in the middle.

ଅଭୁଲ—ସ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଭବ; ଅ + ଭୁଲ)—

Atulya

୧ । ଅସମାନ—1. Unequal

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଅଭୁଲ (ଦେଖ)

2 Atula (See)

ଅଭୁଷି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଭୁଷି)—

Atushi

ଅଭୁଷି (ଦେଖ) Atibishā (See)

ଅଭୁଣ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଭୁଣ)—

Atruna

୧ । ଭୂଶାନ୍ତ (ପ୍ରଦେଶ)—

1 (country) Devoid of grass.

୨ । ଭୂଶାନ୍ତ (ଦେଶ)—

2. (country) Devoid of vegetation.

ଅଭୁଣାଦ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଭୁଣାଦ)—ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁ ଭୂଶାନ୍ତ ନୁହେଁ—

Atrunādā

Not graminivorous.

ସଂ. ବି. ସୁ. (ଯେଉଁ ବାହୁରୁ ଘାସ ଖାଇ ପାର ନାହିଁ)—

କର୍ମଳା ବାହୁରୁ—A newborn calf.

ଅଭୂପତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଭୂପତି)—୧ । ଅଭୂପତି; ଭୂପତିର ଅଭାବ—

Atrupati

1. Want of satisfaction; discontent; want of satiety.

ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଭୂପତି)—

ପୂର୍ବରୁ ଅଭୂପତି ହୋଇ ପାଶ୍ଚ ପର

ବିରସିଲୁ ଏବେ ମିଳିଲୁ ବହୁପତି । କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାପାତ୍ର ଅବ ।

ଅଭୂଷିକ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ବିଶ. (ସଂ. ଅଭୂଷିକ)—

Atrushika

୧ । ଯାହାକୁ ଭୂଷା କରି ନାହିଁ—

1. Not yet feeling thirsty.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଇଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବସ୍ତୁର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା,— ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଈ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଚ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଚ୍ଚ’ ଦେଖିବେ ।

୨ । ତୃଷ୍ଣାରହିତ—2 Thirstless

୩ । ଯାହାର ତୃଷ୍ଣା ଶାନ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ—

3. One whose thirst is not satiated.

ମୋହର ଶ୍ରବଣ ଗୁଣକ, କେବେହେଁ ନୋହେ ଅତୃଷ୍ଣକ ।

ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚମୁଦ୍ର ୧୧୧୧ ।

ଅତୃଷ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ତୃଷ୍ଣା)—

Atrushna

ତୃଷ୍ଣାରହଣ—Thirstless.

(ଅତୃଷ୍ଣା—ଶ୍ରୀ)

ଅତୋଠ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—

Atōṭha

ଅତୁଠ (ଦେଖ) Atuṭha (See)

ଅତୋଷି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭିବିଷା)—ଅଭିବିଷା (ଦେଖ)

Atoshi

Atibishā (See)

ଅତ୍କ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅତ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ)—

Atka ୧ । ପଥକ; ପର୍ଯ୍ୟଟକ—1. Traveller.

୨ । ଦେହର ଅଙ୍ଗ—

2. Limb or member of the body.

ଅତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅତ୍ ଧାତୁ = ଖାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ତ, ୧ମା. ୧ବ)—

Attā

୧ । ଭୋଜନକାରୀ—1. Eating

(ଅତ୍ତ—ଶ୍ରୀ)

୨ । ଅତିଭୋଜନକାରୀ; ପେଟୁ—

2. Voracious; greedy.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅତ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ତ + ଅ; ନାଟ୍ୟୋକ୍ତିରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

୧ । ମାତା—1. (In stage language) Mother.

୨ । ଶାଶୁ—2. Mother-in-law.

୩ । ବଡ଼ ଭଉଣୀ—3 Elder sister.

୪ । ପିଉସୀ—4 Father's sister;

[ଦ୍ର—ସଂସ୍କୃତକୋଷକାର ମନିଅର୍ ଡିଲିଅମ୍ପସ୍ଙ୍କ ମତ ଯେ

ଏହି ଶବ୍ଦ ଦକ୍ଷିଣିଆଙ୍କ ଭାଷାରେ ଅନୁକୃତ ହୋଇ ନାଟକରେ

ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି ।]

ଅତି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅତି (ଦେଖ)

Atti

Attā (See) (M. W.).

ଅତିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅତ୍ତ + କ + ଅ)—

Attika

ଅତି (ଦେଖ) Attā (See) (M. W.).

ଅତ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଅତ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ନ)—

Atna

୧ । ପଥକ—1. Traveller.

୨ । ବାୟୁ—2. Air.

୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—3. The sun.

ଅତ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଅତ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ନ)—

Atnu

ଅତ୍ନ (ଦେଖ)

Atna (See)

ଅତ୍ୟ—ସଂ. ବି. ବିଦିକ (ଅତ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଯ)—

Atya ବେଗଗାମୀ ଅଶ୍ୱ; ବାରୁ—Courser, steed.

ଅତ୍ୟଙ୍କୁଶ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅତି = ଅତିକ୍ରମ କରିଅଛି + Atyañkuśa ଅଙ୍କୁଶକୁ ଯେ; ଯେ ଅଙ୍କୁଶଦ୍ୱାରା ଅସାଧ୍ୟ)—

୧ । ଅସାଧ୍ୟ; ଅସାଧ୍ୟ—1. Ungovernable.

୨ । ନିରକ୍ଷ—2. Uncontrolled;

unrestrained.

ଅତ୍ୟଗ୍ନି—ସଂ. ବି. (ସ୍ୱପ୍ନସ୍ୱ ସମାସ; ଅତି + ଅଗ୍ନି;)—

Atyagni ରୋଗବିଶେଷ; ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଗର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉପସ୍ଥପରି ସୁଧା ବୋଧ ହେବା ରୋଗ—A disease in which there is morbidly rapid digestion.

ସ. ବିଶ (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଅତିକ୍ରମ କରିଅଛି ଅଗ୍ନିକୁ ଯେ)—
ତେଜରେ ଅଗ୍ନିକୁ ବଳିଥିବା—Surpassing fire in heat, light or splendour.

ଅତ୍ୟଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଅତିକ୍ରମ କରିଅଛି + ଅଗ୍ନି—

Atyagnishṭoma ଷ୍ଟୋମକୁ ଯେ; ଯହିଁର ଫଳ ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ

ଯଜ୍ଞର ଫଳ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ)—

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟୋମ ଯଜ୍ଞର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଂଶ—The optional second part of the Jyotishṭoma sacrifice.

ଅତ୍ୟଧିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ଅଧିକ)—

Atyadhika

୧ । ସଂଖ୍ୟାରେ ଅତି ବେଶୀ—

(ଅତ୍ୟଧିକ—ବସ୍ତୁତ)

1. Very many.

୨ । ପରିମାଣରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଶୀ—2 Very much; excessive; inordinately large.

ଅତ୍ୟଧ୍ୱା—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି + ଅଧ୍ୱା; ୧ମା ୧ବ)—

Atyadhwa ବହୁଚକ; ବହୁଦୂର ପଥ ଓ କ୍ଳାନ୍ତିଜନକ ପର୍ଯ୍ୟଟନ—
A long and wearisome journey.

ଅତ୍ୟନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଅତି + ଅନ୍ତ; ଅତିକ୍ରମ କରିଅଛି

Atyanta ସୀମାକୁ ଯେ)—

୧ । ଅତ୍ୟଧିକ; ଅତିଶୟ—1. Much.

୨ । ଅତି ବଡ଼—2. Very great; very big.

୩ । ବେଜାୟ—3. Inordinate

୪ । ବହୁତ—4 Excessive; too much.

୫ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—5 Complete; perfect; absolute.

୬ । ଅସୀମ—6. Boundless.

୭ । ନିରନ୍ତର—7. Permanent

୮ । ଅଶେଷ—8. Endless.

୯ । ଅପରିମେୟ—9. Immeasurable

ଅତି. ବିଶା. ବିଶା. ଓ ବି. ବିଶ—

୧ । ସମ୍ପଦ ପରିମାଣରେ—1. Excessively.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ବରୀ	ଅନ୍ତରାଧିକ ସ୍ଵରାସର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତରାଧିକ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ୍ଵ

୨ । ବେଜାୟ—2 Inordinately.

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—3 Fully; completely.

୪ । ଚରକାଳ ପାଇଁ—4. Inperpetuity; for ever.

ଅଭ୍ୟନ୍ତର—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Atyantaga ଅତି ବେଗବାନୀ—Fleet; going too fast.
(ଅଭ୍ୟନ୍ତରା—ଶ୍ରୀ)

ଅଭ୍ୟନ୍ତରତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ଗତ)—୧ । ଚରକାଳ ପାଇଁ ଗତ—

Atyantagata 1. Gone for ever; gone for good.
(ଅଭ୍ୟନ୍ତରତ—କ) ୨ । ସବୁବେଳେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ—

2. Always applicable (M.W)

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଯୋଗ୍ୟ ବା ଖାଲି—

3. Completely pertinent (M. W.)

ଅଭ୍ୟନ୍ତରାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍)

Atyantagāmi . ୧ମା. ୧କ)—ଅଭ୍ୟନ୍ତର (ଦେଖ)

(ଅଭ୍ୟନ୍ତରାମି—ଶ୍ରୀ) Atyantaga (See)

ଅଭ୍ୟନ୍ତରନିବୃତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ନିବୃତ୍ତି)—

Atyantānibṛutti ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭାବ ବା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ—
Complete disappearance;
absolute cessation.

ଅଭ୍ୟନ୍ତରବାସୀ—ସଂ. ବି. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ବସ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧କ.)—

Atyantabāsi ଚରକାଳ ଗୁରୁ ଗୃହରେ ବାସ କରୁଥିବା ଶ୍ରୀ—
A student who perpetually
resides with his teacher

ଅଭ୍ୟନ୍ତରସମ୍ପର୍କ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ସମ୍ପର୍କ)—

Atyantāsamparka ଅଭ୍ୟନ୍ତରସମ୍ବୋଗ (ଦେଖ)
Atyantāsambhoga (See)

ଅଭ୍ୟନ୍ତରସମ୍ବୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ସମ୍ବୋଗ)—ଅଭ୍ୟନ୍ତର ମେଥୁନ—

Atyantāsambhoga Excessive sexual inter-
course.

ଅଭ୍ୟନ୍ତରସଂଯୋଗ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ସଂଯୋଗ)—

Atyantāsamjoga ୧ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ମିଳନ—
1. Uninterrupted continuance.

୨ । ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଏକତାବସ୍ଥାନ—

2. Inseparable coexistence.

୩ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥା—3. Close proximity.

ଅଭ୍ୟନ୍ତରାତିଶୟୋକ୍ତି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ଅତିଶୟୋକ୍ତି)—

Atyantātīśayokti ଅଧିକାରକଶେଷ; ଯେଉଁଠି
ଅତିଶୟୋକ୍ତିର ଅତିଶୟ ଘଟଣ—A figure of
speech where hyperbole is carried
too far.

(ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର)
ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର
ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର

ଅଭ୍ୟନ୍ତରାଭାବ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ଅଭାବ)—

Atyantābhāba ୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭାବ—

1. Extreme want.

୨ । ଚରକାଳ ଅବର୍ତ୍ତମାନତା—

2 Absolute non-existence.

ଅଭ୍ୟନ୍ତର—ସଂ. ବିଣ (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ଇକ)—୧ । ଅଭ୍ୟନ୍ତର (ଦେଖ)

Atyantika Atyantaga (See)

(ଅଭ୍ୟନ୍ତରା—ଶ୍ରୀ)—୨ । ଅତି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—

2 Very near; too close (M. W.)

୩ । (ଅତି + ଅନ୍ତର) —ବହୁଦୂରବର୍ତ୍ତୀ; ଦୂରସ୍ଥ—

3 Distant (Apte)

ସଂ. ବି—୧ । ଅତିନିକଟତା—1. Close proximity;
immediate neighbourhood,

୨ । (ଅତି = ଅତିନିକଟ + ଅନ୍ତର) ବହୁଦୂରତା—

2. Great distance.

ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ଇକ)—

Atyantīna ୧ । ଦୂରଗାମୀ—1 Going far (M. W.)

(ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀନା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଭ୍ୟନ୍ତର; ଅତି ବେଗବାନୀ—

2 Going too fast.

ଅଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଫୁଟ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ସ୍ଫୁଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—ଅତି

Atyabhisṛuta ନିକଟକୁ ଆସିଥିବା—Having come too
close (M. W.)

ଅଭ୍ୟନ୍ତର—ସଂ. ବିଣ. (ଅତି + ଅମ୍ଳ)—ଭାରି ଖଟା—Very sour

Atyāmla ସଂ. ବି—ଅମ୍ଳତା (ଗଛ ଓ ଫଳ)—A tree &
its fruit; Spondias Magnifera.

ଅଭ୍ୟନ୍ତରସଂସ୍ପର୍ଶ—ସଂ. ବି. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ସଂସ୍ପର୍ଶ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧କ.)—

Atyāmlaparpṇi ବନ୍ୟ ଗଜପୁର—Wild citron.

ଅଭ୍ୟନ୍ତର—ସଂ. ବି. (ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର + ଅ)—

Atyāmlā ବନ୍ୟ ଗଜପୁର—Wild citron.

ଅଭ୍ୟୟ—ସଂ. ବି. (ଅତି + ଇ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Atyaya ୧ । (ସମୟ ବା ବସ୍ତୁର) —ଅବସାନ—

1. End; passing away (of time or
season).

୨ । ବିନାଶ; ଧ୍ଵଂସ; ଲୁପ୍ତ—

2. Destruction; annihilation.

୩ । ମୃତ୍ୟୁ—3. Death; dissolution.

୪ । ଦୋଷ—4. Fault.

୫ । ଦଣ୍ଡ—5. Punishment.

୬ । ଦୁଃଖ—6 Misery.

୭ । ଅପତ୍ତ—7. Waste.

୮ । ଅପବ୍ୟବହାର—8. Misuse; abuse.

୯ । ଅତିକ୍ରମ—9. Passing beyond; crossing.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତ୍ୟବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବସ୍ତୁର ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାର୍’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର୍’ ଖୋଜିବେ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଂଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଣ୍ଣା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଣ୍ଣା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

୧୦ । ବିପଦ—10 Danger.

୧୧ । ଆକ୍ରମଣ—11. Attacking.

୧୨ । ମନେ ମନେ ବଶୀଭୂତ କରିବା, ଜୟ କରିବା—
12 Mentally overcoming; mastering.

ଅତ୍ୟର୍ଥ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି+ଅର୍ଥ)—ଅତ୍ୟଧିକ, ବିସ୍ତର, ବହୁଳ—
Atyārtha Excessive; extensive
ସଂ. ବିଶର ବିଶ—ଅତ୍ୟଧିକରୂପେ—Exceedingly.

ଅତ୍ୟଳ୍ପ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି+ଅଳ୍ପ)—୧ । ସଂଖ୍ୟାରେ ଅତିକମ୍—
Atyalpa 1. Very few.
(ଅତ୍ୟଧିକ—ବିପରୀତ) ୨ । ପରିମାଣରେ ଅତିକମ୍—
2. Very little.

ଅତ୍ୟନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ. ଅତି+ଅନ୍ତ)—ଏକ ଦିନରୁ
Atyahna ଅଧିକକାଳସ୍ଥାୟୀ—Surpassing a day in
duration (M. W.)

ଅତ୍ୟାକାର—ସଂ. ବିଶ. (ଅତି+ଆକାର)—ଅସୁନ୍ଦର; କଦାକାର—
Atyākāra Ugly, ill-shaped.
(ଅତ୍ୟାକାର—ଶ୍ଳୀ) ସଂ. ବି—୧ । ଅତି ବୃହତ୍ ଆକାର—
(ଅତ୍ୟାକାର—ବି) 1. A very large shape.
୨ । ଦୋଷ—2 Blame
୩ । ଗୁଣା—3. Contempt.
୪ । ଗାଳି—4 Abuse.

ଅତ୍ୟାଚାର—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅତି=ଅତିକ୍ରମ କରିଅଛି +
Atyāchāra ଅତ୍ୟୁଚ୍ଛାଦିତା) —

୧ । ସଦାଚାର ବହିର୍ଭୂତ—1. Against or
opposed to approved usage.

ଅତ୍ୟାଚାର—ସଂ. ବିଶ. }
ଅତ୍ୟାଚାର—ସଂ. ବିଶ. }
ଅତ୍ୟାଚାର—ସଂ. ବିଶ. }

2. Negligent of established custom.

ସଂ. ବି—୧ । ଦେଲା—1 Negligence; neglect

୨ । ଅନୁଚିତାଚରଣ; ଅସଦାଚରଣ—

2. Improper conduct.

୩ । ସଦାଚାର ବହିର୍ଭୂତ କାର୍ଯ୍ୟକରଣ—

3. Performance of acts not
sanctioned by usage.

୪ । ଅନାୟାସ ବା ବେଅଇର ଅଚରଣ—

4. Wrong or illegal conduct.

୫ । ଉତ୍ସାହ; ଉପଦ୍ରବ; ଦୌରାସ୍ୟ—

5. Oppression; outrage.

୬ । ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର—6. Illtreatment

୭ । ଅବହେଳା—7. Misbehaviour;
indecorous conduct.

୮ । ବିଧି ବା ନିୟମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ—

8 Transgression; infringement
of rules.

୯ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଲଙ୍ଘନ—9 Breach of duty

୧୦ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି କର୍ମ କରିବା—

11, Performance of works of
supererogation (M W.).

ଅତ୍ୟାଚାର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ଅତ୍ୟାଚାର+କର୍ମ. ଇତ) ଯାହା ପ୍ରତି
Atyāchārita ଅତ୍ୟାଚାର କରୁ ଯାଇଥାଏ; ଉତ୍ସାହ—
(ଅତ୍ୟାଚାର—ଶ୍ଳୀ) Oppressed; ill treated

ଅତ୍ୟାଚାର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ—(ଅତ୍ୟାଚାର+ଇତ, ୧ମା ୧ବ) ଯେ
Atyāchāri ଅତ୍ୟାଚାର କରେ—Oppressive.
(ଅତ୍ୟାଚାର—ଶ୍ଳୀ)

ଅତ୍ୟାଜ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ+ତ୍ୟାଜ୍ୟ)—୧ । ଯାହା ତ୍ୟାଗ କରିବା
Atyājya ଉଚିତ ନୁହେଁ—1. Not deserving to be
abandoned.
୨ । ଅଲୋଚନା—2 Unavoidable

ଅତ୍ୟାଦିତ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅତି=ଅତିକ୍ରମ କରିଛି +
Atyāditya ଅତିକ୍ରମ ଯାହା) ତେଜରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ବଳିଥିବା—
Surpassing the sun in lustre.

ଅତ୍ୟାଧାନ—ସଂ. ବି (ଅତି+ଆ+ଧା ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—
Atyādhāna. ୧ । ଉପରେ ସ୍ଥାପନ—1 Laying on;
(ଅତ୍ୟାଧାନ—ବିଶ) superposition.

୨ । ନିୟମଲଙ୍ଘନ—2 Transgression.

୩ । ସଜ୍ଜାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ ବା ରକ୍ଷଣରେ ଦେଲା—3 Neglect
of the lighting or maintenance of the
sacred fire.

୪ । ପ୍ରତାରଣ—4 Deception (M. W.)

ଅତ୍ୟାନନ୍ଦ—ସଂ. ବି (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅତି+ଆନନ୍ଦ+ଆ)—ମୈଥୁନର
Atyānandha ସୁଖ ପ୍ରତି ଅସମାନତା—Morbid in-
difference to the pleasures of sexual
union.

ଅତ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି (ଅତି+ଆ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—୧ । ସୀମା ଅତିକ୍ରମ
Atyāya 1 Passing beyond (limit)
୨ । (ସମୟ) ଅତିକ୍ରମ—2. Passing beyond
(time limit).

୩ । ଲଙ୍ଘନ—3 Transgression; violation.

୪ । (ଅତି+ଆୟ)—ଅତିଶୟ ଲାଭ—

4 Great gain or profit.

ଅତ୍ୟାରୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ (ଅତି+ଆ+ଭୂତ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଚ)—

Atyārurudha ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ିଥିବା—

(ଅତ୍ୟାରୁଦ୍ଧ—ଶ୍ଳୀ)

1. Grown to excess.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

୨ । ଅଭ୍ୟାସ ବୃଦ୍ଧି—

2. Decrepit; too old.

୧୦. ବି (ଭବ. ଚ)—୧ । ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ—

1. A very high place.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚତା—

2. A great altitude or elevation.

୩ । ଅତି ବୃଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି—3 A very old man.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି—(ଅତି+ଅ+ଭୃଦ୍ଧ ଧାତୁ+ଭବ. ଚ)—

Atyārūrdhi ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି—1 Great increase.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚତା—2 Great prosperity.

୩ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚତା—3. Great height.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି—ରକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର; ନାଲି ଚନ୍ଦ୍ର ଗୁଳ୍ମ—

Atyāla A plant; Plumbago Rosea.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଅଶା)—୧ । ଉଚ୍ଚ ଆଶା—

Atyāsā 1. High hope.

୨ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ; ଅସମ୍ଭା ଆଶା—

2. Ambition; Inordinate hope.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଅସନ୍ନ)—ଅତି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—

Atyāsanna Being too close.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଅହାର)—

Atyāhāra

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଅହାର)—

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଅହାର)—

(ଅଭ୍ୟାସ—ବିପଦ)

2. Gluttony.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଅ+ଧା ଧାତୁ+ଭବ. ଚ; ଯାହା

Atyāhita ନିବାରଣ କରିବାପାଇଁ ମନକୁ ଅତି ନିବିଡ଼ କରିବାକୁ

୧ । ଭୟାବହ ବିପଦ ବା ଦୁଃଖ—

1. A great calamity.

୨ । ଦୁଃସାହସିକ କର୍ମ; ଦାଉଁ ସାହସିଆ କାମ—

2. Very rash or daring deed.

୩ । ଅମଙ୍ଗଳ; ଅଭାଗ—3. Bad omen or sign.

୪ । ରାକ୍ଷସାଚର କାର୍ଯ୍ୟ—4 Devilish act.

୧୦. ବି (ଅତି+ଅ+ଧା ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

୧ । ଉପରେ ପ୍ରାପ୍ତି—1. Super-imposed.

୨ । ପ୍ରତାରଣ—2. Deceived.

୩ । ଲଙ୍ଘନ—3 Transgressed; infringed.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଅଭ୍ୟାସ ବୃଦ୍ଧି—

Atyukti 1. Exaggeration.

୨ । ଅସମ୍ଭବ ବର୍ଣ୍ଣନା—2 Improbable narration.

୩ । (ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ)—ଅଭ୍ୟାସ—

3. Hyperbole.

୪ । ଅତିରକ୍ତ ଗପ—4. Excessive talking.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଅତି ଭୟାବହ—

Atyugra 1. Very fierce.

୨ । ଅତି ଶକ୍ତି—2 Very strong.

୩ । ଅତି ଅସହ୍ୟ—3. Very unbearable.

୪ । ଅତି ରାଗ—4 Very pungent.

୧୦. ବି—ଦେହ—Assafoetida.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଅତି ଶବ୍ଦ କରିବା; ଅତି

Atyuchchāih ଉଚ୍ଚ ଶବ୍ଦରେ—Very loudly.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଅତି ଶବ୍ଦ କରିବା—

Atyuchchāirdhwani Very high sound.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଅତି ଶବ୍ଦ କରିବା—

Atyūdhni ଗାଈର ଶୁଭ୍ର ବଡ଼ ପତ୍ତା ଥାଏ—(cow) Having

an exceedingly large udder.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଅତି ଶବ୍ଦ କରିବା—

Atyūha ୧ । ଗଭୀର ଚର୍ଚ୍ଚା—1. Deep reasoning

୨ । ଅତିରକ୍ତ ବିଚାର—

2. Excessive deliberation (M W.)

୩ । ଦାଉଁସ; ଡାକ୍ତର—

3. The gallinule (bird).

୪ । ମୟୂର—4. Peacock.

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ନାଲି ଗୁଳ୍ମ ଓ ଫୁଲ—

Atyūhā 1. A flowering shrub.

୨ । ଏକ ପ୍ରକାର ମଲ୍ଲିପୁଲ—

2. Jasminum Villosum (flower).

୩ । ରାତିରେ ଫୁଲ (ଫୁଲ)—

Nyctanthes tristis (flower).

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଏହିପରି—1 Here.

Atra ୧ । ଏହିପରି—1 Here.

(ଚନ୍ଦ୍ର—ବିପଦ) ୨ । ଏଥିରେ; ଏ ବିଷୟରେ—

2. In this respect.

୩ । ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ—3. In this matter.

୪ । ଏହି ସମୟରେ—4. At this time (M. W.)

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଏହି—This.

(ଯଥା—ଅତି ମନୋହର; ଅତି ଦୁର୍ଲଭ; ଅତି ନିବିଡ଼)

ଅଭ୍ୟାସ—୧୦. ବି (ଅତି+ଭୃଦ୍ଧି)—୧ । ଯେନ କେନ ପ୍ରକାରେ;

Atrakatra ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ—1. Anyhow.

ସେମାନେ ସେମାନେ ୨ । ଅତି କଷ୍ଟରେ—2. With great

କୌଣସି ହାତୀ difficulty.

(ଯଥା—ମୋତେ ଜଣ ଦେବାକୁ; ମୁଁ ସହଜରେ ଏତକ ବାଟ ଗୁଲ୍

ଅଭ୍ୟାସ)

ମାଧ୍ୟାହ୍ନ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଓ ପଶ୍ଚିମ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଶବ୍ଦାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଏ ପଶ୍ଚିମ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ସଥା :- 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଗି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅବତର—ସଂ. ଅ (ଅତ୍ର + ତତ୍ର)—ଏଠାରେ ଓ ସେଠାରେ—
Atratatra Here and there.

ଦେ. ଅ. (ସ. ସତ୍ର + କୁତ୍ର)—୧ । ସେଉଁଠାରେ ଇଚ୍ଛା ସେଠାରେ—

1 In any place whatever.

୨ । ସବୁ ସ୍ଥାନରେ—2. At all places.

୩ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ—3 At every place.

ଦେ. ଅ—ଅବତର (ଦେଖ)

Atrakatra (See)

ଅବତ୍ୟ—ସଂ. ବଣ. (ଅତ୍ର + ଜାତ ଅର୍ଥରେ ତ୍ୟ)—

Atratya ୧ । ଏଠାରେ ଜାତ—

1. Born here, produced here.

୨ । ଏ ସ୍ଥାନର—2 Relating to this place.

୩ । ଏ ସ୍ଥାନସମ୍ପର୍କୀୟ—

3. Connected with this place.

୪ । ଏ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା—

4. Situated at this place.

୫ । ଏଠାରେ ମିଳୁଥିବା—Available here

ଅବପ୍ର—ସଂ. ବଣ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅ + ହପା)—ନିର୍ଲଜ୍ଜ; ବେହୁଅ—
Atrapa Shameless; immodest.

(ଅବପ୍ର—ଶ୍ରୀ)

ଅବପିତର କରିବା—ଦେ. କି—ଅବପିତର କରିବା (ଦେଖ)

Atrapitara karibā Atarapitara karibā (See)

ଅବଭବତୀ—ସଂ. ବଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅତ୍ର + ଭବତ + ଶ୍ରୀ. ଭ)—ପୂଜ୍ୟା;

Atrabhabatī ମାନମୟା (ଶ୍ରୀ)—Respected (lady)

ସଂ. ସବ. ଶ୍ରୀ—ଏ ମହାଶୟା—

This respected lady.

ଅବଭବନ୍—ସଂ. ବଣ. ପୁଂ. (ଅତ୍ର + ଭବତ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Atrabhabān ପୂଜ୍ୟ; ମାନମୟ (ପୁରୁଷ)—

Respected (person)

ସଂ. ବ. ପୁଂ—୧ । ଏ ମହାଶୟା—1. This respected gentleman.

୨ । (୩ୟ ପୁରୁଷ) ସେ; ତତ୍ତ୍ୱ—2. His honour.

୩ । (ମଧ୍ୟମ ପୁରୁଷ ଶ୍ରୀ—3 Your honour.

ଅବସ୍ଥ—ସଂ. ବଣ. (ଅବ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଅବସ୍ଥା; ଏଠାରେ ଥିବା
Atrastha —Situated at this place.

ଅବ୍ରାସ—ସଂ. ବଣ. ପୁଂ (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅ + ଭ୍ରାସ)—୧ । ଅଭୀତ—

Atrāsa 1. Not afraid.

୨ । ନିର୍ଭୟ—2. Fearless.

ଅବ୍ରାହି—ଶ୍ରୀ. ବଣ. (ସଂ. ଅ + ସଂ. ବ୍ରାହି = ରକ୍ଷା କର = ଓ. ବ୍ରାହି = ରକ୍ଷା)

Atrāhi ଯାହାକୁ ବେହୁ ଶାହି କରିବାକୁ ନାହିଁ)—

ଅସହାୟ ୧ । ଅବଶିଷ୍ଟ; ଅସରଣ—1. Patronless.

କାଚାର ୨ । ନିଷ୍ପଦାୟ—2. Helpless.

ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ତୋ ବାବା, ଅତ୍ରାହିନ ବକ୍ତବ୍ୟତା । ଦମଦାସ—ଦାର୍ଦ୍ରତାଭାବ ।

ଅତ୍ରି—ସ. ବଣ. ପୁଂ (ଅତ୍ର ଧାତୁ = ଭକ୍ଷଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ରି)—(ବୈଦିକ)

Atri ଗିଳା; ସେ ବହୁତ ଗିଳେ—(vedic) Devouring.

ସଂ. ବ. (ନାମ)—୧ । ସପ୍ତର୍ଷି ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—

1. Name of a famous sage

(ସପ୍ତର୍ଷିଙ୍କ ନାମ, ସଥା—ମରୀଚି; ଅତ୍ରି; ଅର୍ଜିଷ୍ଠ; ପୁଲସ୍ତ୍ୟ; ପୁଲହ; କରୁ; ବଶିଷ୍ଠ)

[ଦ୍ର—ଏ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ୧୦ ଟି ମାନସପୁତ୍ରରୁ ଏକତମ । ଏ ପ୍ରଥମେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ହୋଇଥିଲେ । ଦଶ ପୁଅଯାକ ଶିବଙ୍କ ଶାପରେ ମୃତ ହେବାରୁ ବ୍ରହ୍ମା ଯଜ୍ଞ କଲେ ଓ ଯଜ୍ଞଗ୍ନିଶିଖାରୁ ଅତ୍ରି ଦ୍ୱିତୀୟ ବାରି ଜନ୍ମିଲେ । ଏ ଦୁଇ ଜନ୍ମରେ ଅନସୂୟା ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ଜନ୍ମରେ ଅତ୍ରିଙ୍କ ଔରସରେ ଅନସୂୟାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଦତ୍ତ, ଦୁବ୍ୟାସା ଓ ସୋମ ରୁଷି ଜନ୍ମିଥିଲେ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଜନ୍ମରେ ଅର୍ଯ୍ୟମା ରୁଷି ଓ ଅମଳାନାମ୍ନୀ କନ୍ୟା ଜନ୍ମିଥିଲେ । ରାମ ଓ ସୀତା ବନବାସ କାଳରେ ଏହାଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇ ରୁଷିଦମ୍ପତିଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅଭ୍ୟର୍ଥନ ହୋଇଥିଲେ । ଏ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ବୈଦିକ ମନ୍ତ୍ର, ସଂହିତା ଓ ସ୍ମୃତି ରଚନା କରି ଥିଲେ । ଏ ତପସ୍ୟା କଲବେଳେ ଏହାଙ୍କ ନେତ୍ରରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଜନ୍ମି ଥିଲେ ।]

୨ । ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳର ଗୋଟିଏ ତାରା (ଲଞ୍ଜ ଅତ୍ରି ଗଣିଲେ ତତ୍ତ୍ୱ ଚାରୁ; ଲଞ୍ଜ ମୂଳରେ ଥିବା ତାରା)—

2. One of the stars in the constellation Great Bear.

(ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।)

Megrez; Delta Ursal Majoris.

ଅତ୍ରିକ୍ଷ—ଶ୍ରୀ. ବଣ. (ସ. ହସ୍ତ)—ଅତର୍ଛ (ଦେଖ)

Atrichhā Atarchha (See)

ଅତ୍ରିଜ—ସଂ. ବ. ପୁଂ. (ଅତ୍ରି + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ସେ ଅତ୍ରିଙ୍କଠାରୁ
Atrija ଜାତ)—ଚନ୍ଦ୍ର—The moon.

ଅତ୍ରିଜାତ—ସ. ବ. ପୁଂ. (ଅତ୍ରି + ଜାତ; ଅତ୍ରିଙ୍କଠାରୁ ଜାତ)—

Atrijāta ୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—1. The moon.

୨ । (ନକ୍ଷତ୍ର; ଅ + ଅତ୍ରିଜାତ)—ବିଜ; ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସନ୍ନିୟ ଓ ଦୈତ୍ୟ—

2. A person belonging to the twice-born castes.

ଅତ୍ରିଡ଼ଗ୍ଜ—ସ. ବ. ପୁଂ. (ଅତ୍ରି + ଡ଼ଗ୍ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଅତ୍ରିଙ୍କ
Atridrugja ନେତ୍ରରୁ ଜାତ)—ଚନ୍ଦ୍ର—The moon.

ଅତ୍ରିନେତ୍ର—ସଂ. ବ. ପୁଂ. (ଅତ୍ରି + ନେତ୍ର + ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଦ୍ୱିପ)—

Atrinetrabhū ୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—1. The moon.

୨ । ଏକ ସଂଖ୍ୟା—2. The number one (M. W.)

ଅତ୍ରିପୁତ—ଶ୍ରୀ. ବ. (ସ. ଅତ୍ରିପୁ)—ଅତ୍ରିପୁ—Discontent; dissatisfaction.

Atriputi

ଶ୍ରୀ. ବଣ. (ସଂ. ଅତ୍ରିପୁ)—ଅତ୍ରିପୁ—Dissatisfied; not satisfied.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସୂକ୍ଷ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ସଂସ୍କୃତ ଭାବେ କାନ୍ତ କାନ୍ତା ଅନ୍ତିପ୍ରବଚ । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାସ୍ୟ ।

ଅନ୍ତିପ୍ରବଚ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନ୍ତି + ପ୍ରବଚ; ଅନ୍ତିକଠାରୁ
Atriprabhaba ଜାତ)—ଚନ୍ଦ୍ର—The moon.

ଅନ୍ତିବଚ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନ୍ତି + ଭୂ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଅନ୍ତିକଠାରୁ
Atribhaba ଜାତ)—ଚନ୍ଦ୍ର—The moon.

ଅଥ—ସଂ. ଅ. (ଅର୍ଥ ଧାତୁ + କରଣେ. ଅ; ଯାହା ଦ୍ଵାରା ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥ
Atha ସୂଚକ ହୁଏ)—

୧ । ବାକ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ତାବ, ପ୍ରବଚନ ବା ଗ୍ରନ୍ଥ ଆରମ୍ଭରେ ବ୍ୟବହୃତ
ଅବ୍ୟୟ; ଏହିଠାରେ ଆରମ୍ଭ—

1. A particle used at the beginning
of a sentence, proposal, essay or
book; here begins

[ଦ୍ର—ଏହା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ ପ୍ରଥମେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇଥିବାରୁ
ପ୍ରବଚ ଆରମ୍ଭରେ ଏହି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିବା ମଙ୍ଗଳସୂଚକ ।
ପ୍ରସ୍ତାବ ବା ଗ୍ରନ୍ଥ ଶେଷରେ ‘ଇତି’ ଲେଖାଯାଏ ।]

୨ । ଅନନ୍ତର; ଏହାପରେ—2. Then; after this.

ଅଥ ମନୁଅର ମନରେଷା ଶର ।

ମରମର ରେବତୀରେ ମନୋହର । ଭଞ୍ଜ ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

[ଦ୍ର—ଏହି ଅବ୍ୟୟ ଅନ୍ତର, ମଙ୍ଗଳ, ସଂଶୟ, ପ୍ରଶ୍ନ, ଦୃଢ଼ତା,
ସମ୍ବନ୍ଧିତ୍ୱ ଇତି, ଏହିକ୍ଷଣି, ଅତଏବ, ଆରମ୍ଭ, ସାକାଶ୍ୟ, ଅନୁଜ୍ଞା,
ପ୍ରକରଣ ସ୍ଥଳରେ ବା ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ—ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ ।]

ଅଥକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଶୁଳ)—

Athak ୧ । ଅତି ଗଭୀର—1. Very deep.

ଅଥାହ ୨ । ଅଥଳ; ଯେଉଁ ପାଣିରେ ମନୁଷ୍ୟ ପଶି ବା ଚାଲି କରି
ପାରି ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ—2. Unfordable.

୩ । ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଶୁଗ ଧାତୁ)—ସେ ଥକ ନାହିଁ;

ଅଥକ ଅଶ୍ରାନ୍ତ—3. Untired.

ଅଥଚ—ସଂ. ଅ. (ଅଥ + ଚ)—

Athacha ୧ । ଆହୁର ମଧ୍ୟ—1 And also.

ଅଥଚ ୨ । ମଧ୍ୟ—2. Also.

अगर्चे ୩ । ଏହିପରି ମଧ୍ୟ—3 Likewise; similarly.

୪ । ପୁନଶ୍ଚ; ପୁଣି—4. Again; moreover.

ଦେ. ଅ—୧ । ତଥାପି—1. Then even.

୨ । କିନ୍ତୁ—2. But.

୩ । କିନ୍ତୁ ମଧ୍ୟ—3. But also

ଅଥଚେତ—ସଂ. ଅ. (ଅଥ + ଚେତ)—

Athachet ୧ । ଏବଂ ଯଦ୍ୟପି—1 And if.

୨ । ଯଦ୍ୟପି ମଧ୍ୟ—2 Even if.

୩ । ଯଦ୍ୟପି—3. If.

ଅଥବା—ସଂ. ଅ. (ଅଥ + ବା)—

Athabā ୧ । କିମ୍ବା; ଅବା—1 Or; or rather.

୨ । ପକ୍ଷାନ୍ତରେ—2. On the other hand.

୩ । ଅବାସମ୍ଭବତଃ—3. Or perhaps.

୪ । ନୋଚେତ—1. Else; otherwise.

* । (ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ) କି ? ଏପରି କିଅଣ ନୁହେଁ—

5. What ? Is it not so ? (M. W.)

ଅଥୟ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅସ୍ଥିର ବା ଅସ୍ଥିୟ)—

Athaya ୧ । ଅସ୍ଥିର; ଚଞ୍ଚଳ—1. Restless.

अस्थिर ସହସ୍ର ସପ୍ତ ଶାଫ କପି ସୈନ୍ୟବଦ୍ଧ

ବେଚ୍ଚନ ଘେନି କର ଅସିଲେ ହୋଇଣ ଅଥୟ । ବୃହତ୍ ଦ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଅନିଶ୍ଚିତ—2. Uncertain; unsettled.

୩ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ; ଚପଳ—3. Fickle; wavering.

୪ । ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ; ଅଧୀର—4. Impatient.

* । ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ—5. Anxious.

୬ । ବ୍ୟାକୁଳିତ—6. Sad; afflicted.

ବସନ୍ତି ଶଶିରସ ଘେନି କାଳଦେ, ଲେଉଟାଇଲେ ରଥ ଅଥୟ ମନେ ।

ମଧୁସୂଦନ. ବରଦାସନ ।

ଅଥୟବିଅୟ—ଦେ. ବିଶ. (ସହଚର ଶବ୍ଦଦ୍ଵୟ)—

Athayabithaya ୧ । ଅସ୍ଥିବ୍ୟସ୍ଥ; ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବିବ୍ୟସ୍ଥ—

अस्थव्यस्थ 1. Very restless.

ବେସମ୍ଭ ୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧୀର—

2 Very impatient.

ଅଥୟମନା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅସ୍ଥିର + ମନସ୍)—

Athayamanā ୧ । ଅସ୍ଥିରମନ; ଚପଳମନ—

अस्थिरमति 1. Of restless or fickle mind.

ବେଚ୍ଚନ ୨ । ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ—2. Anxious

୩ । ଅଧୀର—3. Impatient.

୪ । ବ୍ୟାକୁଳିତ—4. Sad

ଅଥର—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସ୍ଥିର)—୧ । ନିଶ୍ଚଳ; କମ୍ପରହୃତ—

Athara 1. Unshaking; not trembling.

निश्चर ୨ । ଶୂନ୍ୟରହୃତ—

ବେସନ୍ଦ୍ଵକ 2. Unwavering; not throbbing.

एवार् ଅଥର. (ସ୍ଵାକ୍ଷର) ଅ—

अब୍ ଏଥର; ବର୍ତ୍ତମାନ—Now.

ଅଥରଥର—ପ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅସ୍ଥିର)—

Atharatharā ୧ । ଅଥରପା (ଦେଖ)

(ଅଥରଥର—ଶ୍ଵୀ) 1. Atharapā (See)

ସୁରସୁରେ ୨ । କମ୍ପମାନ—2. Trembling; tremulous.

अथराताहुआ ୩ । ଭରକୁଳା; ଯେ ସାମାନ୍ୟ ରମ୍ଭ କଥାରେ ଥରେ—
3. Timid.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁଦୃଢ଼ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଥରଥରୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. —

Atharatharuā ଅଥରଥରୁ (ଦେଖ)
(ଅଥରଥରୁ—ଶ୍ଵୀ) Atharatharā (See)

ଅଥରପା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅସ୍ଥିରପାଦ) —

Atharapā ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଠିଆ ହେଲେ ଥରଥର ହୁଏ—
(ଅଥରପା—ଶ୍ଵୀ) 1. Of tremulous gait; nervous.

ଧୂସଧୂସ ୨ । ସାଦାର ପାଦବିଶେଷ ସ୍ଥିର ନୁହେ—
2 Of weak or uncertain foothold.

୩ । ଅସ୍ଥିରମନା—Fickle minded.

୪ । ଅଗରହ ବରୁରୁଜନ—4. Reckless.

ଅଥରପା ମଣ୍ଡପ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ.—ଅଥରପା (ଦେଖ)

Atharapā mandapa Atharapā (See)

ଅଥର—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ.—୧ । ଓଥର; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅବ୍ୟକ୍ତ ବୟସ

Atharā ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବାହ ହୋଇ ନ ଥାଏ—

ଧୂସଧୂସ 1. (a person) Not yet married

କାରୀ long after attaining

(ଅଥର—ଶ୍ଵୀ) marriageable age.

୨ । ଅଥରୁଆ (ଦେଖ)—Atharua (See)

ଅଥରୁଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଓ. ଅରୁଆ) —

Atharua ଯେ ଜରରେ ଥରଥର ହୁଏ ନାହିଁ; ସ୍ଵେ. ଭରଜୁଳା

(ଅଥରୁଆ—ଶ୍ଵୀ) ନୁହେ; ନିର୍ଭୟ—Dauntless; fearless.

ନିଭୟ

ନିଭୟ

ଅଥରପା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ.—

Atharpā ଅଥରପା (ଦେଖ)

(ଅଥରପା—ଶ୍ଵୀ) Atharapā (See)

ଅଥରୀ ପୁରୁଷ ପ୍ରାୟେ ଅଧର ମୋର ବୁଦ୍ଧି,

ପଦେ ବରୁ ବରୁ ଅନ ପଦ କୋହେ ସିଦ୍ଧି । ପ୍ରାଚୀନ. ନୃସିଂହପୁରାଣ. ୧୨ ।

ଅଥବା—ସଂ. ବି. (ଅଥ = ବେଦାଦିର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ମଙ୍ଗଳସୂଚକ ଶବ୍ଦ +

Atharba ରୁ ଥାଉ = ଉଚ୍ଚାର କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ବନ୍ =

ଅଥର୍ବନ; ୧ମା. ୧ବ.) —

୧ । ଅଗ୍ନି ଓ ସୋମପୂଜକ ପୁରୋହିତ—

1. A priest who worships the fire and the Soma Deities.

୨ । ବ୍ରାହ୍ମଣ—2. A Brāhmaṇa.

୩ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୁଖରୁ ଜାତ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପ୍ରଜାପତି—

3. Name of the eldest son born of

Brahmā's mouth and a progenitor of

man kind.

[ଦ୍ର—ଏ ପ୍ରଥମେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କରୁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଶିକ୍ଷା, କର

ଅଥବା ବେଦ, ରଚନା କରାଯାଇ । ଏହାଙ୍କର ଏକ ଶ୍ରୀ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ

ଅନ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଶାସ୍ତ୍ର । ଶେଷ ବେଦ ଏହାଙ୍କ ଅଗ୍ନି ଓ ସୋମ ପୂଜା ଅର୍ଚ୍ଚା

ବୋଲି କହନ୍ତି ।]

୪ । ଚତୁର୍ଥ ବେଦ—

4. The name of the fourth Bēda

[ଦ୍ର—ଏହି ବେଦରେ ଅନେକ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଅଭିଧାନ ମନ୍ତ୍ର ଓ ଅପ୍ତରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାପାଇଁ ଅନେକ ସ୍ତୋତ୍ର ଅଛି । ଏହାର ୧୫ ଶାଖା; ୫୫ କଳ୍ପ, ୨୭୫ କାଣ୍ଡ ଓ ୫୭୫ ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ବେଦମାନଙ୍କର ବହୁକାଳ ପରେ ଏ ବେଦ ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ପଣ୍ଡିତମାନେ କହନ୍ତି । ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପାସ୍ୟ ‘ଆଜ୍ଞା’ ନାମଧାରୀ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଅଛି ।]

୫ । ଶବ୍ଦ; ମହାଦେବ—5. The God Siba.

୬ । ବଶିଷ୍ଠ ରଷି—6. The sage Baśishṭha

ଅଥର୍ବ ଦେ. ବିଶ. ୧ । (ଅଥବା ଏକ ଅର୍ଥ ଶିବ ଥିବାରୁ ଶିବଙ୍କର

ହୋକାରୀ ଏକ ନାମ ସ୍ଥାଣୁ ଥିବାରୁ ଓ ସ୍ଥାଣୁର ଏକ ଅର୍ଥ ଥିବାରୁ

ଥିବାରୁ) —

ସ୍ଥାଣୁ ବା ଶିବଲିଙ୍ଗ ପରି ଦସ୍ତପଦାଦି ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ-

ରହୁତ—1 Limbless

୨ । ରୋଗ ବା ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରୁ ଚଳିବାଶକ୍ତିହୀନ—

2. Unable to move owing to disease

or old age.

୩ । ଅତିବୃଦ୍ଧ—3. Very old; decrepit; infirm.

ଅଥବାଣ—ସଂ. ବି. (ଅଥବା + ଅ) —୧ । ଶିବ; ମହାଦେବ—

Atharbaṇa 1. God Śiva.

୨ । (ଭଗବତ ୨୫ ସ୍କନ୍ଦ ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ)

ଦଧିଚି ରଷି; (ରଷିବିଶେଷ; ଏ ଦେବତାମାନଙ୍କ

ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଶରୀର ଉପାସ କରବାରୁ ଏହାଙ୍କ ଅସ୍ଥିରୁ

ଇନ୍ଦ୍ର, ବଜ୍ର, ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନୃସିଂହରୁ ବଧ କଲେ ।) —

2. Name of a sage Dadhichi.

ଏମନ୍ତ ବହୁ ଅଥବାଣ, ନିଶ୍ଚଳ କର ଅସ୍ଥାମନ

ପରମେଶ୍ୱର ନିବେଶିଲେ, ସସମ ଶରୀର ଗଢ଼ିଲେ ।

କବିରାୟ. ଭଗବତ—୭ ।

ଅଥବାବେଦ—ସଂ. ବି. (ଅଥବା + ବେଦ) —ଅଥବା ୪ (ଦେଖ)

Atharbabēda Atharba 4. (See)

ଅଥବାଣୀ—ସଂ. ବି. (ଅଥବା + ର) —

Atharbaṇi ୧ । ଅଥବାବେଦପାଠର ବ୍ରାହ୍ମଣ—

1 A Brāhmaṇa versed in the Atharba

Bēda.

୨ । କୌଣସି ବଂଶର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପୁରୋହିତ—

2. family priest.

ଅଥବାଣ—ସଂ. ବି. (ଅଥବା + ଅ) —୧ । ଅଥବା ବେଦ—

Atharbaṇa 1. The Atharba Bēda.

୨ । ଅଥବାବେଦୋକ୍ତ ବିଧାନାମ—

2. The rituals prescribed in the

Atharba Bēda.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ୍ୟ	ପ	ସ	ଝ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଅଥବାଣି—ସଂ. ବି (ଅର୍ଥବାନ୍ + ଇ)—ଅଥବାଣି (ଦେଖ)

Atharbāṇi Atharbāṇi (See)

ଅଥବାଣୀ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଅଥବାଣ)—ଅଥବା ବେଦ—

Atharbāṇī The Atharva Beda

ସାଧା ସାଧୁକା ଶୁଦ୍ଧା ଶୁଦ୍ଧା

ସାଧା କହିବେ ବେଦ ଅଥବାଣୀ । ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

ଅଥା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ଅ + ଥୁଳ)—ଅଥାଲ (ଦେଖ)

Athal Athala (See)

ଅଥାଲ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଥୁଳ; କ୍ରମା ଅତଳ)—

Athala ୧ । ଅତଳଭାବ—1 Very deep

ଅଥାଲ; ଅତଳ ୨ । ଅଗାଧ—2. Unfathomable.

ଅଥାହ ଅଥାଲ ସମସ୍ତେ ମୋର ବୁଦ୍ଧିର ବୋଲଇ ।

ସାଧାରଣ—ନୃସିଂହ ପୁରାଣ ।

୩ । ଅତଳସ୍ଥଳ—3. Abyssmal; bottomless.

୪ । ଯେଉଁ ନଦୀ ଅତି ଲୋକେ ପରିସାର ଅର୍ଥାତ୍ ବିନା

ଜଙ୍ଗାରେ ବା ନ ପହଞ୍ଚି ପାର ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ—

4. Unfordable.

ହୋଇଅଛି ଅଥାଲ ସମସ୍ତ ନଦୀ ଗୋଟି । ସାରଳା. ମହାଭାରତ ଭଗ୍ନୋପ ।

ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅ + ଥୁଳ)—୧ । ଅସ୍ଥାନ; ଅଯୋଗ୍ୟ ବା ମନ ସ୍ଥାନ—

1. Bad or improper place

୨ । ସମାଜରେ (ବିବାହ ବା ଭୋଜନବିଷୟବିଶୟରେ)

ଆପଣାଠାରୁ ନୀଚତର କୁଳ ବା ବଂଶ—

2. A family lower in social status than one's self.

(ଯଥା—ସାଧୁଗୁଣ ଅଥାଲରେ ସମ୍ବଳ କରି ତୋଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ପାଇଲେ ।)

ଅଥାଲ ତାଳ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଥାଲ)—୧ । ଅଥାଲ (ଦେଖ)—

Athala tala 1. Athala (See)

୨ । ଯେଉଁ ଜଳଭାଗରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ତଳକୁ ଗୋଡ଼

ପାଏ ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଗୋଡ଼ ପାଏ ନାହିଁ—

2. (a span of water) Which is fordable at some place and imfordable at others.

ଅଥାଲ ଥାଳ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଥାଲତାଳ (ଦେଖ)

Athala thala Athalatala (See)

ଅଥା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—

Athā କାନ୍ତ; ଅବସନ୍ନ—Tired; fatigued.

(ଯଥା—ଗୁଲି ଗୁଲି ଅଥା ହେଲି ।)

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କାନ୍ତ; ଅବସନ୍ନ—Weariness

(ଯଥା—କଥା କହିବାକେ ଅଥା ଲାଗିଲେ ।)

ଅଥାଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସ୍ଥାୟୀ)—ଅସ୍ଥାୟୀ; ଅଚରସ୍ଥାୟୀ—

Athāi Temporary; not permanent.

ଅଥାହି
ଅସ୍ଥାୟୀ

ଅଥାଲତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ଅସ୍ଥାୟୀ)—ଅଥାଲ (ଦେଖ)

Athāit Athātā (See)

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଥାୟୀ)—ଅସ୍ଥାୟୀ—Non permanence.

ଅଥାଲତା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଓ ବି—ଅଥାଲତ (ଦେଖ)

Athāitā Athāit (See)

ଅଥାଲତି—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଓ ବି—ଅଥାଲତ (ଦେଖ)

Athāiti Athāit (See)

ଅଥାଏତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଓ ବି—ଅଥାଲତ (ଦେଖ)

Athāet Athāit (See)

ଅଥାଏତା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଓ ବି—ଅଥାଲତ (ଦେଖ)

Athāetā Athāit (See)

ଅଥାଏତି—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଓ ବି—ଅଥାଲତ (ଦେଖ)

Athāeti Athāit (See)

ଅଥାତା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅ + ଥାତା)—

Athātā ୧ । ନିରାଶ୍ରୟ; ଅଶ୍ରୟବିହୀନ—

ଅଥାହି 1. Helpless; shelterless

କାଚାର ୨ । ଗୃହହୀନ—2 Homeless.

୩ । ଯାହାର ରହିବାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ—

3. Having no place to live in

୪ । ଅରକ୍ଷିତ, ରକ୍ଷକବିହୀନ; ବେପ୍ରବଳି ଅ—

4. Guardianless; unprotected.

୫ । ଯାହାର କେହି ଯତ୍ନ ବା ତତ୍ତ୍ୱ ନେବାକୁ ନାହିଁ—

5 Having none to look after.

୬ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କେହି ଜଗୁଅଛି ନାହିଁ—

6. (place) Having none to watch.

ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—ଅସ୍ଥାତା (ଦେଖ)

Astātā (See)

ଅଥାତାମନ୍ଦପ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଘର ବା ସ୍ଥାନର କେହି ଜଗୁଅଛି ବା

Athātāmandapa ମାଲିକ ନାହିଁ—A place without a master.

ଅଥାତା ହକାର—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଗହମା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନ) ବି—

Athātā hakarā ଅସ୍ଥାତା (ଦେଖ) Astātā (See)

ଅଥାନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଥାନ)—

Athāna ୧ । ଅସ୍ଥାନ; ମନ ସ୍ଥାନ—1. Evil place.

୨ । ଅଯୋଗ୍ୟ ସ୍ଥାନ—2. Unfit place.

୩ । ଅସୁବିଧାନୀୟ ସ୍ଥାନ—3. Inconvenient place.

୪ । ଦୈବିକ, ମର୍ମସ୍ଥାନ—4. Vital or vulnerable part of the body.

ସାଧାରଣ କେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବସରକ୍ଷା ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଈ’ ଖୋଜିବେ, ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

* । ଦେହର ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନ (ଗୁହ୍ୟସ୍ଥାନ, ଲିଙ୍ଗ)—

5. Private parts of the body

୬ । ଅନିଶ୍ଚିତ୍ତ ସ୍ଥାନ—6 Uncertain place.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ—1. Transferred from one place to another.

୨ । ଅଶ୍ୱପୁରୁଷ—2 Helpless.

୩ । ଗୃହଶୂନ୍ୟ—3. Homeless.

ଅଥାନନ୍ତର—୧୦. ଅ. (ଅଥ+ଅନନ୍ତର)—ବର୍ତ୍ତମାନ—

Athānantara Now (M. W.).

ଅଥାନ ଫାଙ୍ଗୁଳା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜିନିଷସବୁ

Athāna phāṅgulā ଅସ୍ଥାନ ବା ଅନିଶ୍ଚିତ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ପକାଏ

(ଅଥାନ ଫାଙ୍ଗୁଳା—ଶ୍ରୀ) ବା ରଖେ; ଯେଉଁ ଜିନିଷ ଯେଉଁଠାରେ

ଏଲୋମେଲୋ ରହିବାର ସେଠାରେ ନ ରଖି ଅନ୍ୟ

ସ୍ଥାନରେ ଯେ ଜିନିଷମାନ ରଖେ—

1. (a person) Who does not keep articles in their proper places

୨ । ଗରୁଡ଼ସିଆରୁ; ଅସାବଧାନ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Careless.

ଅଥାନ ଫୁଙ୍ଗୁଳା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଥାନ ଫାଙ୍ଗୁଳା (ଦେଖ)

Athāna phungulā Athāna phāṅgulā (See)

ଅଥାନ ବାଉଳା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସ. ଅସ୍ଥାନ + ବାଉଳ)—

Athāna bāulā ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା

(ଅଥାନ ବାଉଳା—ଶ୍ରୀ) ବସ୍ତୁକୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଖୋଜେ—

ଭୋଳା 1. (a person) Who searches

ସୁଲକ୍ଷଣ for things in the wrong places.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ରଖି-
ଦେଇ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଖୋଜେ—

2. (a person) Who searches for a thing which he puts in one place; in some different place.

୩ । ବିସ୍ମରଣଶୀଳ; ଭୋଳା—3. Forgetful.

୪ । ଅଥାନ ଫାଙ୍ଗୁଳା (ଦେଖ)

4. Athāna phāṅgulā (See)

* । କାର୍ଯ୍ୟ-କ୍ରମରେ ଶୁଣିଲାସ୍ଥାନ—

5. Unmethodical in work.

ଅଥାନୀ—ଦେ. ବିଶ—ଅଥାନୀ (ଦେଖ)

Athānī Athānī (See)

ଅଥାନୀ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ସ୍ଥାନ)—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି

Athānī ସ୍ଥାନର ସ୍ୱାଧୀନ ଅଧିବାସୀ ନୁହେଁ; ଅସ୍ଥାନୀ—

1. Non-resident; not a permanent resident of a place; not local.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଚିରସ୍ଥାୟୀରୂପେ ବାସ

କରେ ନାହିଁ—2 Not permanently taking up his residence at a place.

୩ । ସାଦାର ସ୍ଥାୟୀ ଘର ନାହିଁ—

3 Having no permanent residence.

୪ । ଗୃହଶୂନ୍ୟ; ଅଘରୀ—4 Homeless.

୫ । ଯେ ସତତ ଅପଣା ବାସସ୍ଥାନକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନକରେ;

ସାଯାବର—5 Wandering; roving often; changing one's residence.

୬ । ମନ ଅଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀ—6 Residing at a notorious place or locality.

ଅଥାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ତରଣ; ପ୍ରା. ଅଥରଣ; ଦ୍ରାଘିମୁଦ୍ରେ

Athāra କନାର ଅସ୍ତରଣ ବକାସିବାକୁ)—

ତାଁପେ ବସାନ ହାଞ୍ଜି ୧ । ନିଆଁ ଉପରେ ବସାଯାଇଥିବା ପାଣିଦାଣ୍ଡି

ମୁହଁରେ କନା ବାଜି, ପାଣିରୁ ବାହାରୁଥିବା ବାମ୍ବୁଦ୍ୱାରା

ସିଝିବା ପାଇଁ କନା ଉପରେ ପିଠଉ ରଖି ପିଠା ତିଆରି

କରିବା ପ୍ରଣାଳୀ—1. A mode of preparing cakes by steaming.

୨ । ଏଣ୍ଡୁରି, ମଣ୍ଡା, ଗଇଁଷା ପିଠାକୁ ବାମ୍ବୁଦ୍ୱାରା ସିଝାଇବା-

ପାଇଁ ମୁହଁରେ କନା ବକା ହୋଇଥିବା ଅର୍ଦ୍ଧଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ

ଦାଣ୍ଡି—2. An earthen pot half-filled

with water over the mouth of

which is spread a tight piece of rag

for steaming cakes

[ଦ୍ର—ପାଣିଦାଣ୍ଡିକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇଲେ ପାଣି ଫୁଟି ପାଣିରୁ

ବାମ୍ବୁ ବାହାରେ। ସେହି ବାମ୍ବୁ ଅଥାରକନା ବାଟେ ଯିବାବେଳେ

କନା ଉପରେ ସଜା ଯାଇଥିବା ପିଠଉ ସିଝିଯାଏ ।]

ଅଥାରକନା—ଦେ. ବି—ଏଣ୍ଡୁରି ଆଦି ପିଠା ସିଝାଇବା ପାଇଁ ଅଥାର-

Athāra kanā ଦାଣ୍ଡି ମୁହଁରେ ଦୃଢ଼ ହୋଇ ବକାହୋଇଥିବା

କନା ବା ବସ୍ତୁଖଣ୍ଡ—A piece of cloth tied

tightly over the mouth of a pot

half-filled with water to prepare

cakes by steam.

ଅଥାରପିଠା—ଦେ. ବି—ଅଥାର ପ୍ରଣାଳୀରେ ସିଝାଯାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ-

Athārapithā ଥିବା ପିଠା—Steamed cake.

ତାମ୍ବୋସିକାମିଡ଼େ

ଅଥାର ବସାଇବା—ଦେ. ବି—ଅଥାରପିଠା କରିବା ପାଇଁ କନାଦ୍ୱାରା

Athāra basāibā ଅର୍ଦ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାଣ୍ଡି ମୁହଁରେ ଅଥାରକନା ବାଜି

ଦାଣ୍ଡିକୁ ଦୃଢ଼ ଉପରେ ସ୍ଥାପନ କରିବା—

To set a pot (half-filled with water

and the mouth of which is tied with

a piece of cloth) over the oven to

steam a cake.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଈ	ଊ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁକ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଦ୍ୱ

ଅଥାରମୁହାଁ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁହଁ ଅଥାରହାଣ୍ଡିର
Athāramuhāṇḍi ମୁହଁ ପରି ଚଟକା ଓ ଅସ୍ପନ୍ଦର—
(ଅଥାରମୁହାଁ—ଶ୍ଳୀ) 1. Flat faced (person)

ହେଉଥିବ ୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁହଁ ଅଭିମାନ ବା କୋପରେ ଅଥାର-
ହାଣ୍ଡି ପରି କଳଟ ହୋଇଥାଏ—
2. Scowling; frowning.

ଅଥାରସିଞ୍ଜା—ଦେ. ବି—ଅଥାରପ୍ରଣାଳୀରେ ପିଠା ବା ବଡ଼ ମାଛ ବା
Athārasijhā ମାଂସ ଆଦି ସିଞ୍ଜାଇବା—Steaming of
ଭାମ୍ବେସିଞ୍ଜ cakes, fish and meat over a pot.
ଦେ. ବିଶ—ଅଥାର ପ୍ରଣାଳୀରେ ସିଞ୍ଜି ଯାଇଥିବା (ପିଠା, ମାଛ
ଆଦି)—Steamed on a pot; steamed.

ଅଥାରୁଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁ—୧ । ଓଥର; ଦରବୁଡ଼ା ହେବା ଯାକେ
Athāruā ବିଭା ହୋଇନଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—1. (a person)
(ଅଥାରୁଆ—ଶ୍ଳୀ) Who remains a bachelor till a
very late age
୨ । ମୃତଦାର—2. Widower.

ଅଥୁତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଥୁତ)—ଅଥୁତ; ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ
Athita ଅଧିକାର କରେ ନାହିଁ—Immaterial; not
occupying any space.

ରୁ କୋଡ଼ି ଅଳପ ବଡ଼ତ, ଅବ୍ୟୟ ଅବକ, ଅଥୁତ ।
ରୂପକ ପ୍ରେମପଞ୍ଚମୁଦ ।

ଅଥୁର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଥୁର)—
Athira ୧ । ଅଥୁର—1. Restless.
ଅସ୍ଥିର ୨ । ଅଧୀର—2. Impatient
ଅଧିର ୩ । ଚପଳ—3 Fickle.
୪ । ଅନିଶ୍ଚିତ—4 Unsettled
୫ । ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ—5. Anxious.
୬ । ଦୁଃଖିତ—7 Afflicted

ସ୍ୱାଧୀନ ବରହ ଶୁଣି ମନ ଅଥୁର, ଅନ୍ତେଶ ପାତର ମନକ ।

ସ୍ୱାଧୀନ—ରସବାୟସ ।

ଅଥୁର—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଓଥର; ଦରବୁଡ଼ା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବାହ କରି-
ନଥିବା—1. Remaining unmarried
Athurā till a very late age.
(ଅଥୁର—ଶ୍ଳୀ)
୨ । ଅଥୁରପା (ଦେଖ)
2. Atharapā (See)

ଅଥୁର—ଦେ. ବି—(ଭୂଲ—ଭୂଲ—ଅଥୁର = ମାଟି ନିର୍ମିତ ବା କୁଣ୍ଡି;
Athuri ଅଥୁର—ଛୋଟ କୁଣ୍ଡି ବା ଦିହ ବସାଇବା ପତ୍ର)—
୧ । ମାଟିର ଛୋଟ ପାତ୍ର ବା ପତ୍ର—
1. Small earthen pot.
୨ । ମାଟି ବାସନ—2 Earthen utensil.

୩ । ଗୁଡ଼ର ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର ଚଳନ୍ତି ବସ୍ତୁ—

3 Any trifling chattel.

ଅଥୁର ଲାଗି ପଥର ସିଦ୍ଧ—ବନ ।

ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ଳୀ—ଅଥୁରର ଶ୍ଳୀଲକା—
Feminine of Athurā.

ଅଥୁରଥ—ଦେ. ବିଶ. ପୁ—ଅଥୁର (ଦେଖ)
Athurā Athurā (See)
(ଅଥୁରଥ—ଶ୍ଳୀ)

ଅଥେଇତ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଥାଇତ୍ (ଦେଖ)
Atheita Athait (See)

ଅଥେଇତା—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଥାଇତ୍ (ଦେଖ)
Atheitā Athait (See)

ଅଥେଇତି—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଥାଇତି (ଦେଖ)
Atheiti Athait (See)

ଅଥେଇ ବିଥେଇ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଦର) —ଅଥୟ ବିଥୟ (ଦେଖ)
Athei bithai Athaya bithaya (See)

ଅଦନା—ବୈଦେ. ବିଶ—ଅଦନା (ଦେଖ)
Adnā Adanā (See)

ଅଦଲାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଅଦଲାଇବା (ଦେଖ)
Adlāibā Adalāibā (See)

ଅଦଲାଇ ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଅଦଲାଇବା (ଦେଖ)
Adlāi hebā Adalāibā (See)

ଅଦ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଖାଇବା—1 To eat.

Ada (root) ୨ । ଗିଳିଦେବା—2. To devour.

୩ । ବିନାଶ କରିବା—3. To destroy.

[ଭୂଲନା କର ଏକାର୍ଥକ. ଇଂ. ଇଟ୍ (Eat); ଇ. ଏଡୋ (Edo); ଗ୍ରୀ. ଏଡୋ (Edo); ଜେଣ୍ଡ. ଅଦ୍ (Ad); ଗଥ୍ (At)]

ଅଦଉର—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଅଦାବୁର = ଶତ୍ରୁତା)—

Adaut ୧ । ବୈର; ଶତ୍ରୁତା—1. Enmity.

ଆକ୍ରୋଶ; ରୋଷାରେସି ୨ । ଅକସ୍, ପୁଣ୍ୟବତ ଅପକାର ପାଇଁ ମନେ
ଅଦାକତ ମନେ, ଜଳକା, ରାଗ—2. Grudge

୩ । ପ୍ରତିହଂସା—3. Revenge

୪ । ଶତ୍ରୁ—4 Enemy

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଶତ୍ରୁତାପନ୍ନ—1. Inimical.

୨ । ପ୍ରତିହଂସାପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Revengeful.

୩ । ମନେ ମନେ ଅକସ୍ ରଖିଥିବା—3. Spiteful.

ଅଦଉର ନେବା—ଦେ. କି—ଅଦଉର ସାଧବା (ଦେଖ)

Adaut nebhā Adaut, sādhibā (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବ ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବଦଳାଇ ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'କୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଦୃଶ୍ୟ ସାଧକା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନୁସ ସାଧକା; ଦାଉ ନେବା; ପ୍ରତିହଂସା
Adaut sādhibhା ଚରତାର୍ଥ କରବା—To be avenged;
ଆକ୍ରୋଶ ମାଧା to take vengeance.
ଅଦାବତ ଲେନା

ଅଦୃଶ୍ୟ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଦୃଶ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Adauti, etc Adaut. etc (See)

ଅଦୃଶ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ. (ଆ-ଅଦାହୁତ + ଓ. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଇତ୍ୟା)—
Adantiା ୧ । ପ୍ରତିହଂସାପରାୟଣ (ବ୍ୟକ୍ତି)—1. Revengeful.
(Person).

ଆକ୍ରୋଶୀ ୨ । ପ୍ରତିହଂସାପୂର୍ଣ୍ଣ (ବିଷୟ)—2. Revengful.
ଆଦାବତୀ (matter)

ଅଦଂଶୁ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦଂଶୁ)—
Adamshtia ଦନ୍ତହୀନ—Toothless.
(ଅଦଂଶୁ—ଶ୍ରୀ) ସ. ବି—ଯେଉଁ ସାପର ବିଷଦାନ୍ତ ରଜା ହୋଇ-
ଅଛି—A serpent whose fangs have been
extracted.

ଅଦକ୍ଷିଣ—ସ. ବିଶ—୧ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦକ୍ଷିଣ)—ଯେଉଁ ଯଜ୍ଞାଦି
Adakshina ଅନୁଷ୍ଠାନ ଶେଷରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ପୁରୋହିତଙ୍କୁ
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ—1. (sacrifices and
rites) In which no present is given
to the Brāhmanas or to the officiat-
ing priest.

୨ । (ନଞ୍ଚିତ; ଅ + ଦକ୍ଷିଣ) ବାମ, ଡେବର—2. Left.

୩ । ସାଦୃଶ୍ୟ; ନିଷପତ୍ତି; ସରଳ—
3. Simple-minded; guileless.

୪ । ନିକୋପ—4. Silly; foolish.

୫ । ପ୍ରତିକୂଳ—5. Unfavourable.

୬ । ଅଦକ୍ଷ—6. Not skilful.

୭ । ଅଚତୁର—7. Not clever.

ଅଦକ୍ଷିଣୀୟ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଦକ୍ଷିଣୀ + ଇୟ) —ଦକ୍ଷିଣ ପାଇବାର
Adakshiniya ଅଯୋଗ୍ୟ (ବ୍ରାହ୍ମଣ)—
(Brāhmana) Not deserving of presents.

ଅଦକ୍ଷିଣ୍ୟ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଦକ୍ଷିଣୀ + ଯ) —ଅଦକ୍ଷିଣୀୟ (ଦେଖ)
Adakshinya Adakshiniya. (See)

ଅଦଗ୍ଧ—ଦେ. ବିଶ. (ନଞ୍ଚିତ; ଅ + ଦଗ୍ଧ)—
Adagha ୧ । ଘୋଡ଼ା ଯାଇ ନ ଥିବା—1. Unburnt.
୨ । ଶାସ୍ତ୍ରବିଧି ବ୍ୟାପନ ଅନୁସାରେ ଦଗ୍ଧ କରାଯାଇ ନ ଥିବା
(ଦେଖ) —2. Not burnt or cremated
according to prescribed rites
(Eg a corpse).

ଅଦକ୍ଷ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅଯଶଃ ଅଶୁଭ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Adachha ୧ । ଅଯଶଃ; ଅକାଞ୍ଚି; ଦୁର୍ନାମ; ଅପଯଶ—
ଅସମ୍ମାନ 1 Notoriety; disrepute.
ଅସମ୍ମାନ ୨ । ନିନ୍ଦା—2 Blame.
୩ । ଅମଙ୍ଗଳ—3 Evil; woe

ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଯଶସ୍)—

୧ । ଅଯଶସ୍; ଯଶୋହୀନ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
1 Nameless; not famous.

୨ । ବିଶେଷ ଦୁର୍ନାମଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2 Notorious.

୩ । ଅଯଶସ୍ବର (କର୍ମ)—3. Disreputable (act)
ଏଣୁ ବୈଦ୍ୟଜ୍ଞବିକା ଅଦକ୍ଷ ଅଟଇ । ପାତାୟର. ନୃସିଂହ ପୁରାଣ. ୧ ।

ଅଦକ୍ଷିଣ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଯଶସ୍) —୧ । ଅଦକ୍ଷ (ଦେଖ)
Adachhiା 1 Adachha (See)
୨ । ଅମଙ୍ଗଳିଆ, ଯେଉଁ ଲୋକ ଦାତା ଦେବା କାର୍ଯ୍ୟ ବିଫଳ
ହୁଏ—2 Inauspicious.

ଅଦୃଢ଼—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଦୃଢ଼)—୧ । ଅଦୃଢ଼; ଅଶକ୍ତ; ନିବଳ—
Adardha 1. Not strong; not firm; weak.
(ଦୃଢ଼—ବିପରୀତ) ଅଦୃଢ଼ ହୁଏତ ମୋର ଭକ୍ତ କର ବତ ।

ଅଦୃଢ଼ ୨ । ଦୃଢ଼; ଭଙ୍ଗା; ଖଣ୍ଡିତ—2 Broken.

ଅଦୃଢ଼ ନାବେ ବସି କଲରେ ବୁଝି ନାହିଁ । ପାତାୟର. ନୃସିଂହ ପୁରାଣ—୨ ।
୩ । ଖଣ୍ଡିତ—3. Worn out.

୪ । ଅନୂତନ—4. Not fresh or new.

୫ । ଯାହା ଅଶୁଣ ନୁହେଁ—5 Not sound.

ଅଦଣ୍ଡ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦଣ୍ଡ)—୧ । ଅଦଣ୍ଡ—
Adanda 1 Not deserving punishment.
(ଅଦଣ୍ଡ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଦଣ୍ଡରୁ ମୁକ୍ତ—

2 Exempted from punishment.

୩ । କରରହିତ; ନିଷ୍ଠର—3. Rent-free.
(ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)

ସ. ବି. (ନଞ୍ଚିତ)—ଦଣ୍ଡରୁ ଅବ୍ୟାହତ—
Exemption from punishment; impunity.

ଅଦଣ୍ଡମୟ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଦଣ୍ଡମୟ)—ଅଦଣ୍ଡ୍ୟ (ଦେଖ)
Adandaniya Adandya (See)

ଅଦଣ୍ଡ୍ୟ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଦଣ୍ଡ୍ୟ)—୧ । ଯେ ଦଣ୍ଡାର୍ହ ନୁହେଁ—
Adandya 1. Not deserving of punishment;
(ଅଦଣ୍ଡ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିରପରାଧ—2. Innocent; guiltless.

୩ । ଯାହାକୁ ଦଣ୍ଡରୁ ମୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଅଛି—

3 Exempted from punishment.

୪ । ଯେ ଦୋଷ କଲେ ମଧ୍ୟ ଦଣ୍ଡ ପାଇବ ନାହିଁ ବୋଲି
ରାଜାଙ୍କର ବା ଶାସ୍ତ୍ରର ଅଦେଶ ଅଛି—

4 Exempted from any punishment
by a standing order or text.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ବ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅଦତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦନ୍ତ; ନିପାତନସିଦ୍ଧ)—

Adat ଦନ୍ତହୀନ—Toothless

(ଅଦତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ବୈଦେ. ବି. (ପା.)—

ଆଦତ୍ତ ୧ । ନଗଦ ଧନ, ଶ୍ରେକଡ଼ ମୁଦ୍ରା—

ନକଦ 1. Cash; hard cash

୨ । ଉପସ୍ଥିତ ଟଙ୍କା; ହାତରେ ଥିବା ଟଙ୍କା—

2. Cash in hand.

୩ । ଭଙ୍ଗାଯାଇ ନ ଥିବା କମ୍ପା ଖୁରୁରୁ ନ ଥିବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା—

3 Whole rupees.

ବୈଦେ. ବିଶ—୧ । ନଗଦ (ଧନ)—

1. Cash (money)

୨ । ଅଭଙ୍ଗା ଟଙ୍କା ଥିବା (ଧନ)—

2. (Cash) Consisting of whole rupees only.

ବୈଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ନଗଦାନଗଦ; ଶ୍ରେକ୍ଠୋକ୍—

1. In cash.

୨ । କେବଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଟଙ୍କାରେ ଦିଆଯିବା—

2. In whole rupees

ଅଦତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଦତ୍ତ)—୧ । ଯାହା ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ—

Adatta 1. Not given away.

(ଅଦତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅନ୍ୟାୟରୂପେ ଦତ୍ତ—

2. Unjustly given.

୩ । (ପୁଂ)—ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ବିବାହ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ—3. Not given in marriage.

୪ । (ପୁଂ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କିଛିମାତ୍ର ଦାନ କରି ନାହିଁ—

4. (a person) Who has given nothing.

ସଂ. ବି. (ସ୍ତୁତିଶାସ୍ତ୍ର)—୧ । ବେଆଇନ୍ ଦାନ; ଯେଉଁ ଦାନ ଆଇନଅନୁସାରେ ଅସିଦ୍ଧ—1 (law) A donation which is legally null and void.

(ଯଥା—ବାହୁଲ୍ୟଦ୍ୱାରା ଦାନ; ବିପଦ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବଳାନ୍ତର ବ୍ୟକ୍ତି-ଦ୍ୱାରା ଦାନ ।)

୨ । ଯେଉଁ ଦାନକୁ ଦାତା ବା ଦାତାର ପୁଲାଇସିକୁ ବ୍ୟକ୍ତି ରଦ୍ଦ କରିପାରେ—2. A revocable gift.

ଅଦତ୍ତପୁରୀ—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ଦତ୍ତପୁରୀ)—

Adattapūrbā ଯେଉଁ କନ୍ୟା ବାନ୍ଧବରୁ ହୋଇ ନାହିଁ; ଯେଉଁ କନ୍ୟାର ମହାପ୍ରସାଦନବ୍ୟକ୍ତ ବା 'ସିଦ୍ଧିକାର' ବା 'ପାଟମୁଦ' ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇନାହିଁ—Not betrothed (girl); (a girl) Who has not been formally promised by her guardians in marriage to a bride-groom.

ଅଦତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅଦତ୍ତ + ଅ)—

Adattā ୧ । ଯେଉଁ କନ୍ୟାକୁ ତାର ପିତା ବରପାତ୍ରଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରି ନାହାନ୍ତି—1 (a girl) Who has not been formally given in marriage to the bride-groom.

୨ । ଅବବାହିତା—2. Not yet married; unmarried.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅବବାହିତା କନ୍ୟା; ଅଭିଆତ୍ରି ଝିଅ—

An unmarried girl.

ଅଦତ୍ତଦାୟୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଦତ୍ତ + ଅ + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)

Adattādāyī ୧ମା. ୧ବ.)—(ସ୍ତୁତିଶାସ୍ତ୍ର) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି

(ଅଦତ୍ତଦାୟିନୀ—ଶ୍ରୀ) ଅସିଦ୍ଧ ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ—(law)

Receiver of a gift which is null and void or revocable.

ଅଦନ—ସଂ. ବି. (ଅଦ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Adana ୧ । ଭୋଜନ; ଭକ୍ଷଣ—1. Eating.

୨ । (କର୍ମ. ଅନ) ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ—2. Food.

ଅଦନା—ବୈଦେ. ବିଶ. [ଅ. ଅଦନା = ଭୁକ୍ତ, ନାଚ (ବ୍ୟକ୍ତି)]—

Adana ୧ । ଭୁକ୍ତ, ହେୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

ଗୋଲା 1 Insignificant (person).

ଅଦନା ୨ । ନୀଚ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Low; mean (person).

୩ । ସାଧାରଣ; ମାମୁର (କର୍ମ)—

3. Ordinary (matter).

୪ । ଲଭର (ବ୍ୟକ୍ତି)—4. Ordinary (person) belonging to the mass.

ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅ + ଦନ)—

୧ । ଅବିଦ୍ୟା (ବ୍ୟକ୍ତି); ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅକସ୍ମାତ୍ କୌଣସି ଠାରେ ପହଞ୍ଚିଥାଏ—1. (a person) Who unexpectedly visits a place.

୨ । ସାମୟିକ (କାର୍ଯ୍ୟ)—2. Occasional (act).

୩ । ଅଗଣ୍ଠିକ (ବ୍ୟକ୍ତି)—3. Stranger (person)

୪ । ଅସ୍ଥାୟୀ (କର୍ମ)—4. Temporary (act).

ଅଦନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଦ୍ + ଅନ୍ତ, ଅଦ୍ ଅନ୍ତ ଅନ୍ତରେ ଯାହାର)—

Adanta ୧ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ 'ଅ' ଥାଏ—

(ଅଦନ୍ତା—ଶ୍ରୀ) 1 (grammar) Word ending with the affix 'at'.

(ଯଥା—ଦଦତ୍, ଗଢତ୍, କୁବତ୍, ଦଧତ୍ ।)

୨ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ଶବ୍ଦର ଶେଷ ଅକ୍ଷର 'ଅ' ଅଟେ—

2 (grammar) Word ending in the short vowel 'a'

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦନ୍ତ)—୧ । ଦନ୍ତହୀନ—

1 Toothless.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଦନ୍ତ୍ୟ ଓ ବା ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବଦଳାଇ ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧି' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶିଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଯେଉଁ ଶିଶୁର ଦାନ୍ତ ଅବଧି ଉଠି ନାହିଁ—

2. (a child) Who has not yet teethed.

ସଂ. ବି—୧ । ଲୋଚ—1. Leech.

୨ । (ଗରଭଦ୍ର ଦକ୍ଷୟଙ୍କ ନିଷ୍ଠାକରିବା ସମୟରେ ସେହି କନ୍ଦଳରେ ଏହାଙ୍କ ଦାନ୍ତଯାକ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବାରୁ)—
ଦ୍ଵାଦଶାଦିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ; ପୁଣି—

2. Pushā; one of the twelve Sun Gods.

ଅଦନ୍ତ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଦନ୍ତ୍ୟ)—୧ । ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣ ଦନ୍ତ୍ୟ ନୁହେଁ—
Adantya 1. Not dental (letter).

୨ । ଦନ୍ତର ଅନିଷ୍ଠକର—

2. Injurious to the teeth.

୩ । ଦନ୍ତର ଅଯୋଗ୍ୟ—

3 Not suitable for the teeth.

ସଂ. ବି—ଦନ୍ତହୀନତା—Toothlessness (M. W.).

ଅଦଭୁତ—ଗ୍ରା. ଓ (ପଦ୍ୟ) ବିଶ. (ସଂ. ଅଭୁତ)—

Adabhuta ୧ । ଅଭୁତ; ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ—1. Wonderful.

ଦେହେ ମଣିଷ ଅଦଭୁତ, ବି ଶରଣେ ଦୁଷ୍ଟେ ଉପଗତ ।

କବିରାଧ. ଭାଗବତ. ୪ ।

୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—2. Unexpected.

୩ । ହଠାତ୍ ଘଟିବା—3. Sudden

ଗ୍ରା. ଓ ପଦ୍ୟ. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଭୁତ)—

୧ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକରୂପେ—1. Wonderfully.

ଅଦଭୁତରେ ମେଘ କିଛି ଗରଜନ

ଶ୍ରବଣ ଶିଳାମାନ ମନ୍ତ୍ରରେ କଲେ ସ୍ଥାନ । କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ—2. Unexpectedly

୩ । ହଠାତ୍—3. Suddenly

ଅଦଭ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ଅ + ଦଭ୍ର)—୧ । ଅନଳ; ବହୁତ—
Adabhra 1. Copious; great.

୨ । ପ୍ରଚୁର—2. Plentiful.

ଅଦମ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ଅ + ଦମ)—

Adama ଦମର ଅଭାବ; ଉଚ୍ଛ୍ଵସଦମନର ଅଭାବ—

Want of control of one's senses.

ଅଦମନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଦମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅମନୀୟ)—

Adamaniya ଅଦମ୍ୟ (ଦେଖ)

Adamya (See)

ଅଦମ୍ଭ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଦମ୍ଭ)—

Adambha ୧ । ପ୍ରତାରଣାଶୂନ୍ୟ—

(ଅଦମ୍ଭ—ଶ୍ରୀ) 1. Free from deceit; guileless.

୨ । ନିଷ୍ଠପଟ; ସରଳ—2. Straight-forward;
frank.

୩ । ଗର୍ବମୁକ୍ତ—3. Not proud

ସଂ. ବି—୧ । ପ୍ରତାରଣାଶୂନ୍ୟତା—

1. Undeceptfulness.

୨ । ନିଷ୍ଠପଟା; ସରଳତା—

2. Frankness; straight-forwardness.

୩ । ଗର୍ବମୁକ୍ତତା—3. Freedom from arrogance.

୪ । ଶିବ; ମହାଦେବ—

4. A name of the God Śiba (M. W.).

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଦୃଢ଼; ଅଶୀର୍ଣ୍ଣ—

1. Not hard; not strong.

୨ । ନିବଳ—2. Weak.

୩ । ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ—3. Impatient

୪ । ଅସାହସିକ—4 Not courageous.

ଦେ. ବି—୧ । ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ—1. Impatience.

୨ । ନିବଳତା—2. Weakness

୩ । ଅଦୃଢ଼ତା—3. Want of strength or,
hardness.

୪ । ସାହସର ଅଭାବ—4 Want of courage

ଅଦମ୍ଭ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦମ୍ଭ)—ଅଧୀର; ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ—

Adambhā Impatient.

ବସୁଧେବପୁତ୍ର ହୋଇ ଅଦମ୍ଭ, ଶୋଭା ଅରଣ୍ୟ ରକ୍ଷା ସୁରକ୍ଷା

ଉତ୍ତର ହରି ହୋଇଲ ବଳ—ମୟୂରମାଳା ପେ ।

ଭଞ୍ଜ ବୈଦେହୀଶବଳାସ—୧।୩ ।

ଅଦମ୍ଭିଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦମ୍ଭ)—ଅଦମ୍ଭ (ଦେଖ)

Adambhila

Adambha (See)

ଅଦମ୍ଭି—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦମ୍ଭ)—ସାହସହୀନ; ଭୀତ—

Adambhī

Timid; frightened.

ହୃଦ ମଧ୍ୟେ ଲୁଚିଲେ ହୋଇଣ ଅଦମ୍ଭ । କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

ଅଦମ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଦମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Adamya ୧ । ଅଶାସନୀୟ; ଦୁର୍ଦ୍ଦଳ—1 Ungovernable.

୨ । ଅବଶୀଭୂତ—2 Uncontrollable.

୩ । ଅପରାଧକ୍ଷମ—3 Unassailable.

ଅଦୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦୟା)—

Adaya

୧ । କର୍କସ୍—1. Pitiless.

୨ । କଷ୍ଟର—2. Cruel.

ଅଦରକାରୀ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଅ. ଦର୍କାର)—

Adarakārī ୧ । ଅନାବଶ୍ୟକ—1. Unnecessary.

ବେଦରକାରୀ

୨ । ଅବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ—2. Useless.

ଅଦରକାରୀ

ଅଦର୍ବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—

Adarbā ୧ । ସେଉଁ ବସ୍ତୁ କିଛି ବା ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ କିଅରି
ହୋଇଥାଏ—1. Imperfectly or clumsily
made (article).

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧବୁତ—2. Half-done.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାଶବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଅ	ଋ	ୠ

ଅଦର୍ଶ—ସ. ବି. (ଅଧିକୃତ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣେ. ଅ)—

Adarśa ୧ । ଅମାବାସ୍ୟା—1 Day of new moon

୨ । ଅଦର୍ଶ; ଦର୍ପଣ—2 Mirror.

ଅଦର୍ଶନ—ସ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତ୍ଵ; ଅ + ଦର୍ଶନ)—

Adarśana ୧ । ଦେଖା ନ ଯିବା—1 Non-appearance.

୨ । ଦର୍ଶନାର୍ଥକ; ନ ଦେଖିବା—2 Non-seeing.

୩ । ବେଶାଦିତ୍—3. Disregard.

୪ । ଅବହେଳା—4. Neglect

୫ । ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନ୍ତର ହେବା ଅବସ୍ଥା—5. Disappearance.

୬ । ବିନାଶ—6 Destruction; cessation

୭ । ଅଭାବ—7. Non existence; want.

୮ । ଆଶୁକୁ ଦେଖା ନ ଯିବା କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—8. Latent condition.

ସ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଦୃଷ୍ଟିର ବହୁତ୍ୱ—1. Beyond the reach of vision.

୨ । ଅଦୃଶ୍ୟ—2. Invisible.

୩ । ଗୁପ୍ତ—3. Secret.

୪ । ବାହାରକୁ ଦେଖା ନ ଯିବା—4. Latent.

ଅଦର୍ଶନୀୟ—ସ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତ୍ଵ; ଅ + ଦର୍ଶନୀୟ)—

Adarśaniya ୧ । ଯାହା ଦେଖିବା ଅନୁପ୍ରାପ୍ୟ ବା ଅଯୋଗ୍ୟ—

1. Not fit to be seen; not worth seeing.

୨ । ଅଦୃଶ୍ୟ—2. Invisible.

ସ. ବି—ଦୃଷ୍ଟିର ଅଗୋଚର ହେବା ଅବସ୍ଥା; ଅଦୃଶ୍ୟ ଅବସ୍ଥା—Invisible condition (M. W)

ଅଦଲ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଦଲ୍ = ନ୍ୟାୟ; ବିଶାସ)—

Adal ୧ । ନାମଜୁର ବା ରଦ୍ କରାଯାଇଥିବା (ଆଦେଶ)—

୧. Set aside; nullified (order)

୨ । ଲଙ୍ଘିତ; ଅବହେଳିତ (ଆଦେଶ)—

2. Disobeyed; disregarded (order).

୩ । ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵରରେ ଲୁଣପୋକ୍ତାଳି ହେବା କାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ) ବି.—ମରୁ ହେବା ଲୁଣ ଓଜନ ହୋଇ ଗୋଲରେ ରଖାଗଲେ ତା' ଉପରେ ମରୁଯିବା ଚିହ୍ନ ବା ଗୁଣ—

3. (a term used in Balasore salt-manufacture)

A mark put on salt after it was weighed and stored in the warehouse.

ଓଜନ ବର ଗୋଲ ଜାତ ହେଲେ ଅଦଲ୍‌ଦାର ତା' ଉପରେ ଅଦଲ୍ ମାରିବ ।
ଫଳାମୋହନ—ଗବ୍ତସ୍ତ୍ର ।

ଅଦଲ୍‌ଦାର—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର ଲୁଣ ପୋକ୍ତାଳିରେ ବ୍ୟବହୃତ) ବି—

Adaldār ଓଜନ ହୋଇ ଗୋଲ ଜାତ ହେବା ଲୁଣରେ ଚିହ୍ନ ମାରିବା କର୍ମୀ—An officer whose duty was to affix a mark or seal on the manufactured salt after it was weighed and stored in the warehouse.

ଅଦଲ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦଲ)—

Adala ୧ । ଯାହାର ପତ୍ର ନାହିଁ—1. Leafless.

(ଅଦଳା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେଉଁ ପତ୍ରର ପାଖୁଡ଼ା ନାହିଁ—2 Petalless.

୩ । ଯାହାର ଅଂଶ ନାହିଁ—

3. Having no parts.

ସ. ବି—ହିଞ୍ଜଳ (ଗଛ)—A tree;

Barringtonia Acutangula.

ଅଦଲବଦଳ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅଦଲ୍ ବଦଳ)—

Adalabadala ୧ । ହେଉ ଫେରୁ; ପରସ୍ପର ପରିବର୍ତ୍ତନ—

ଅଦଳ ବଦଳ 1 Interchange.

ଅଦଳ ବଦଳ ୨ । ବଦଳ; ବିକ୍ରମୟ; ଏକ ଦ୍ରବ୍ୟ ବଦଳରେ ଅନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଦିଆ ଯିବା—2. Exchange; Barter.

୩ । ଏକ ବସ୍ତୁର ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁର ସ୍ଥାନ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟ ବସ୍ତୁ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଥମ ବସ୍ତୁର ସ୍ଥାନ—

3. The interchanging of one thing with another and viceversa.

୪ । ଓଲଟି ପାଲଟି; ଲେଉଟି ପାଉଁଟି; ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ହେବା ଅବସ୍ଥା—4. State of being turned upside down.

୫ । ପ୍ରତିଶୋଧ; ଯେଷାକୁତେଷା—5. Tit for tat.

ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଦଲ୍)—ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ବିକ୍ରମୟ କରାଯାଇଥିବା—1. Exchanged.

୨ । ବଦଳାଯାଇଥିବା—2 Bartered

୩ । ବିପର୍ଯ୍ୟୟ—3. Turned upside down

ଅଦଳା—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଦଳ + ଅ)—ଅଦଳର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Adalā Feminine of Adala.

ସ. ବି—ଘୃତ କୁମାରୀ ଗୁଳୁ—Indian Aloe (plant)

ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + ଦଳ)—ଦଳିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—Unbruised.

ଅଦଲ୍‌ଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—

Adalaibā ୧ । ଅଭିଜ୍ଞତା; ଠେସ ଦେଇ ବସିବା ବା ଠିଆ ହେବା—

1. To lean towards.

୨ । (ପିଠି ଅଣ୍ଟା ଆଦି) ଘୋଳ ହେବା; ଉପେଇବା—

1. To smart (said of back & waist),

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରୀକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଉଚ୍ଚର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଶୋଳିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ଣ୍ଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ଅଦାଲ୍ଲହ୍—୩. To ache.

ଅଦଲ୍ଲହ୍ ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ଭାବ୍ୟତା) କି—ଅଦଲ୍ଲହ୍ (ଦେଖ)

Adalāi hebā Adalāibā (See)

ଅଦା—ଦେ. ବି. — (ସ. ଅଦ୍ରକ) —ଅଦ୍ରକ (ଦେଖ)

Adā Ādraka (See)

ଅଦାଉ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଦାଉଁ (ଦେଖ)

Adāu Adāuñ (See)

ଅଦାଉଁ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅ+ଦାମ = ରକ୍ତ; ବନ୍ଧନ) —

Adāuñ ୧ । ଅସୁବିଧା; ଅସଙ୍ଗ—1. Inconvenience

ବେଦାଓ ୨ । ଅସୁବିଧାନକ ଅବସ୍ଥା—

ଅଦାଓ 2. Inconvenient position.

୩ । ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟ—୩. State of incongruity.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସୁବିଧାନକ—1 Inconvenient.

୨ । ଅସାଧୁତା—2. Queer.

୩ । ଅସମଞ୍ଜସ—୩. Incongruous.

୪ । ସୁଯୋଗରହିତ (ଅବସ୍ଥା) —

4. Devoid of a suitable opportunity.

ଅଦାଉତ୍ତ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବିଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—

Adāut (etc) ଅଦାଉତ୍ତ (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)
Adaut (etc) (See)

ଅଦାଉତି (ଇତ୍ୟାଦି)—ବିଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—

Adāuti (etc) ଅଦାଉତି (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)
Adaut (etc) (See)

ଅଦାଉତିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଦାଉତିଆ (ଦେଖ)

Adāutiā Adāutiā (See).

ଅଦାଗ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅ+ପା. ଦାଗ) —

Adāga ୧ । ଯହିଁରେ କୌଣସି ଦାଗ ପଡ଼ି ନାହିଁ—

ବେଦାଗ 1. Not having any mark on it.

ଅଦାଗ; ୨ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଅପରାଧ ପାଇଁ ପୂର୍ବେ କେବେ

ଅଦାଗୀ ସଜା ପାଇ ନାହିଁ—2. (person) Having no previous conviction.

୩ । ଯେଉଁ ଫଳ (ଯଥା—ଫାଳ ଥାଏ) ରେ କୌଣସି ଖଣ୍ଡିଆ ବା ସଜାପଡ଼ି ନାହିଁ—

3. (fruit) Not having any mark or indication of being rotten.

୪ । ନିଷ୍କଳଙ୍କ—4. Stainless.

ଅଦାଗି—ଦେ. ବିଶ—ଅଦାଗ (ଦେଖ)

Adāgi Adāga (See)

ଅଦାତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଦାତବ୍ୟ) —

Adātabya ୧ । ଯାହା ଦାନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

1. Not capable of being given.

୨ । ଯାହା ଦେବାର ଅନୁପଯୁକ୍ତ—

2 Not fit to be given.

ଅଦାତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ+ଦାତୃ; ୧ମା ୧ବ.) —

Adātā ୧ । ଯେ ଦାତା ବା ଦାନଶୀଳ ନୁହେଁ—

(ଅଦାତା—ଶ୍ରୀ) 1. Not charitable.

୨ । କୃପଣ—2. Miserly

୩ । ଯେ ଧନ ଦେବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ନୁହେଁ—

3. Not liable to pay.

ଅଦାନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ଦାନ) —

Adāna ୧ । କୃପଣ; ଅଦାତା—1. Miserly.

(ଅଦାନା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେଉଁ ହାତର ଗଣ୍ଡରୁ ଦାନବାରି ବହି ନାହିଁ—

2. (an elephant) without rut.

ସଂ. ବି. (ଅ+ଦାନ) —୧ । ଅପାତ୍ରରେ ଦାନ—

1. Donation or gift to an unfit person.

୨ । ନିକୃଷ୍ଟ ବା ଗର୍ହିତ ବା ଅଯୋଗ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦାନ—

2. Gift towards an improper or bad object.

୩ । ନିକୃଷ୍ଟ ଦାନ—3. Inferior donation.

ଅଦାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ+ଦାନ୍ତ) —୧ । ଅଶାସିତ—

Adānta 1. Untamed.

(ଅଦାନ୍ତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଦମଶୟନ; ଅଜ୍ଞତେଜସ୍ବ—

2. Devoid of self-control; one who has not controlled his senses.

୩ । ବିଷୟାସକ୍ତ—3. Addicted to worldly affairs.

ଅଦାନ୍ତିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସ. ଅଦନ୍ତ) —୧ । ଦନ୍ତହୀନ—

Adāntiā 1. Toothless.

(ଅଦାନ୍ତିଆ—ଶ୍ରୀ)—୨ । ଯେଉଁ ଶିଶୁର ଦାନ୍ତ ଉଠି ନାହିଁ—

ଦନ୍ତହୀନ 2. (a child) Who has not yet teethed.

ବେଦାନ୍ତକା ୩ । ଯେଉଁ ବଳଦ ବା ଦାମୁଡ଼ି ଦାନ୍ତର ନାହିଁ—

3. A bullock which has not yet cut its front teeth.

ଅଦାନ୍ତୁଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ. ଅଦନ୍ତ) —ଅଦାନ୍ତୁଆ (ଦେଖ)

Adāntuā Adāntiā (See)

(ଅଦାନ୍ତୁଆ—ଶ୍ରୀ)

ଅଦାବେପାଣ୍ଡା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+ବ୍ୟାପାଣ୍ଡା) —୧ । ଯେ ଅଦା

Adābepāṇḍā ବିକ୍ରେ—1. Seller of ginger.

ଅଦା ବ୍ୟାପାରୀ ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଛୋଟ ବେପାଣ୍ଡା—

2. Petty trader.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଦମିଆଁ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅ+ଆ. ଦାମୀ)—ମୂଲ୍ୟହୀନ—

Adāmiāñ Of no value; valueless.

ଅଦାମୀ
ବେଦାମୀ

ଅଦାମିକା—ଦେ. ବିଶ—ଅଦମିଆଁ (ଦେଖ)

Adāmikā Adāmiāñ (See)

ଅଦାମୀ—ଦେ. ବିଶ—ଅଦମିଆଁ (ଦେଖ)

Adāmi Adāmiāñ (See)

ଅଦାୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ଦାୟା)—ଯେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର

Adāya ତାଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଅଂଶପାଇବାକୁ ହକ୍ଦାର ନୁହେ—

(ଅଦାୟା—ଶ୍ରୀ) Not entitled to a share in any property left by a deceased.

ଅଦାୟାଦ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ଦାୟାଦ)—

Adāyāda ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କେହି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନାହିଁ—

(ଅଦାୟାଦା—ଶ୍ରୀ) 1. Destitute of heirs; having no heir to inherit.

୨ । (ନନ୍ଦ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ+ଦାୟାଦ)—ଆଇନ ଅନୁସାରେ ମୃତ ପିତାର ତାଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଯେଉଁ ବଂଶଧର ବା ପୁତ୍ର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହୋଇ ନ ପାରେ —

2. (descendant or son) Who is not entitled to inherit from his deceased father.

[ଯଥା—ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର କାଳୀନ, ସହୋଦ୍ର, ଜ୍ଞାତ, ପୌରୁଷ, ସ୍ୱୟଂଦତ୍ତ ଶୌଦ୍ର, ପୁତ୍ରମାନେ—ରାମଶଙ୍କର ମନୁଷ୍ୟହତା ୧-୧୭୦ ।

ମନୁଷ୍ୟହତାରେ ମନୁଷ୍ୟର ପୁତ୍ର ବାଉଁଶ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଔରସ; କ୍ଷେତ୍ରଜ; ଦତ୍ତଜ; କୃତ୍ରିମ; ଗୃହୋଦ୍ଭବ ଓ ଅବବିବ; ଏ ଛଅ ଜଣ ଦାୟାଦ ବାବଦ ଓ ଅପର ଛଅ ଜଣ ଅଦାୟାଦ ବାବଦ ଅଛନ୍ତି—ରାମଶଙ୍କର. ମନୁଷ୍ୟହତା—୧-୧୪୧ ।]

ଅଦାୟିକ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ଦାୟିକ)—

Adāyika ୧ । ନାହାରଣୀ (ମାଲ)—

(ଅଦାୟିକା—ଶ୍ରୀ) 1 (property) Not claimed by an heir.

୨ । ଯେଉଁ ବିଷୟ ଦାୟ ବା ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୁହେ—

2. (matter) Not relating to inheritance.

୩ । ପୁଂ—ଯାହାର କେହି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନାହିଁ—

3. Heirless; having no heirs.

ଅଦାୟୀ—ସଂ. ବିଶ (ଅ+ଦାୟି ୧ମା. ୧ବ.)—ଯେ ଦାୟୀ ନୁହେ—

Adāyī Not responsible

ସେ ଦାୟୀ ନହଁ
ସେ ଦାୟୀ ନହଁ

ଅଦାର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ଦାର)—

Adāra ୧ । ଯାହାର ଭାରିଆ ନାହିଁ—1. Having no wife.

୨ । ମୃତଦାର—2. Widower.

୩ । ଅବବାହିତ—3 Unmarried.

୪ । (ଅ+ଦୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

ଯେ ବିଦାରଣ କରେ ନାହିଁ—4. Not tearing.

ଅଦାଲତ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଅଦାଲତ)—

Adālat ୧ । ବିଚାରାଳୟ; ଧର୍ମାଧିକାରଣ; କଚେରୀ; କୋର୍ଟ—

ଆଦାଲତ 1. A court of justice.

ଅଦାଲତ ୨ । ବିଚାରପତି—2 Judge; presiding officer of a court.

୩ । ଦେବାନା ଅଦାଲତ—3 Civil court.

[ଦ୍ର—ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ମକଦ୍ଦମା ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଅଦାଲତମାନ ବସାଇଅଛନ୍ତି ଓ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟର ନାମ ଅନୁସାରେ ଅଦାଲତର ନାମ ହୁଏ । ଯଥା—ଦେବାନା ଅଦାଲତ; ଫଉଜଦାରୀ ବା ମେଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍; ସେସନ୍ ବା ଦଉର; ମାଲ ବା ଚେଉନିଉ; ସରସର, କାଜିକୋଟ୍; ପୁଲିସ୍ କୋର୍ଟ; ଅଦାଲତର ଫିମ ବା ସୋପାନ ଅନୁସାରେ ମଧ୍ୟ ନାମକରଣ ହୁଏ, ଯଥା—ସରେନୋ ବା ନିମ୍ନ ଅଦାଲତ; ଅପିଲ୍ ବା ଉପର ଅଦାଲତ; ହାଇମକ୍ ନାମ ଅନୁସାରେ ମଧ୍ୟ ଅଦାଲତର ନାମ ହୁଏ, ଯଥା—ଜଜ୍ ଅଦାଲତ; ସବଜଜ ଅଦାଲତ; ମୁନ୍ସିଫ୍ ଅଦାଲତ ।]

ବୈଦେ. ବିଶ—ଅଦାଲତ (ଦେଖ)

Adālatiā (See)

ଅଦାଲତ କଚିରି—ଗ୍ରା. ବି. (ଆ. ଅଦାଲତ+ଆ. କଚିରି)—

Adālat kachiri ଦେବାନାଅଦାଲତର ବିଚାର ଗୃହ—

ଆଦାଲତ କାଚିରି

Civil court.

କଚିରି ଅଦାଲତ

ଅଦାଲତ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନାମରେ ମକଦ୍ଦମା

Adālat karibā ଦାବର କରିବା—1. To file a case against a person; to go to court.

ଅଦାଲତକରନା ୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ କୋର୍ଟରେ

ଅଭିଯୋଗ ଉତ୍ତାପନ କରିବା—2 To lodge a formal charge against a person.

ଅଦାଲତ ଖରଚ—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଅଦାଲତ+ଆ. ଖର୍ଚ୍ଚ)—

Adālat kharacha ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବା ପାଇଁ କରାଯିବା

ଅଦାଲତର ଖର୍ଚ୍ଚ

ଖରଚ; ମକଦ୍ଦମା ଖରଚ—

ଅଦାଲତ

Case-expenses; expenses undergone for conducting cases.

ଅଦାଲତିଆ—ଦେ. ବିଶ (ଆ. ଅଦାଲତ)—୧ । ଅଦାଲତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Adālatiā 1. Relating to a court.

ଆଦାଲତୀ ୨ । ଅଦାଲତରେ ବ୍ୟବହୃତ—2. Used in court.

ଅଦାଲତୀ (ଯଥା—ଅଦାଲତୀ ଭାଷା)

୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଦାଲତରେ ଶୁଣିବା ବା କର୍ମ କରେ—

3. (a person) Working or serving in a court.

ନିଆରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ଧୂତଳ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା '୧ ବା ୨' ଚନ୍ଦ୍ର କୋଣି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ଥଳ ଯେକଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଣରେ ନ ିଲେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଘାତ' ନ ିଲେ 'ଗାତ' ଖୋଜିବେ; 'ଦୁଅ' ନ ିଲେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମକଦ୍ଦମା ମାମଲା ଉପଲକ୍ଷରେ ବହୁତ ସମୟ କଚେରୀ ଯାଏ—4. A person who frequents courts in connection with cases.

ଅଦାଲତ—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ)—ଅଦାଲତୀ (ଦେଖ)

Adālatī Adālatī (See)

ଅଦାଲତ ଭାଷା—ଦେ. ବି—୧ । ଗୁଜରାଟୀ ଆଦେଶରେ କଚେରୀର

Adālatī bhāṣā କାଗଜପତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା—

अदालती भाषा 1 Court-language; language which is recognised by the government to be used in the courts of a country.

[୧—ଓଡ଼ିଶାର ଅଦାଲତରେ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଇଂରାଜି ଅଦାଲତ ଭାଷା ଅଟେ । ଯେବେ କେହି ପକ୍ଷ ଅଦାଲତ ଭାଷା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଭାଷା (ଯଥା—ହିନ୍ଦି, ବଙ୍ଗଳା, ଉର୍ଦ୍ଦୁ) ରେ ଅରଜି, ଜବାବ, ଦରଖାସ୍ତ ଆଦି ଲେଖି ଦାଖଲ କରେ ତେବେ ସେ ଅଦାଲତ ଭାଷାରେ ଉକ୍ତ ଲେଖାର ତରଜମା ସେଥି ସଙ୍ଗେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ ।]

୨ । କଚିରିଆ ଭାଷା; କଚିରିରେ କାଗଜପତ୍ର ଓ ଦଲଲ ଆଦିରେ ଲେଖାଯିବା ମିଶ୍ରିତ ଓ ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାଷା—

2. Mixed or grammatically and linguistically incorrect language which is found to be used in the court-records and public documents.

[୧—ଅସିରିତ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧସିରିତ ଓକିଲମୋହରର, ମୁକ୍ତାର ମୋହରର, ଟରଣୀ, ଦରଖାସ୍ତଲେଖାଳୀ, ଦଲଲର ନବିସିନା ଓ କଚେରୀର କରମାମାନଙ୍କର ଭାଷାଜ୍ଞାନ, ବ୍ୟାକରଣଜ୍ଞାନ ଓ ବର୍ଣ୍ଣଶୁଦ୍ଧିଜ୍ଞାନ ନ ଥିବାରୁ ସେମାନେ ବ୍ୟାକରଣ ବା ବର୍ଣ୍ଣଶୁଦ୍ଧି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନରଖି ସଂସ୍କୃତ ଓ ସଂସ୍କୃତମୂଳକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ସପେକ୍ଷ ପ୍ରସିଦ୍ଧିଗ କରନ୍ତି । ପୂର୍ବେ ଯେଉଁ ମାନେ ଓକିଲ ମୁକ୍ତାର ଦେଉଥିଲେ ସେମାନେ ଅଧିକାଂଶ ଅନ୍ୟ ଜାତୀୟ ଥିବାବୁ ଓ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ପଣ୍ଡିତ ନ ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ-ସାହିତ୍ୟର ଆଲୋଚନା ନ ଥିଲା । ଏଥିଯୋଗୁଁ କଚେରୀର ଅରଜି, ଜବାବ, ଜବାବନବନ୍ଦି, ଓଡ଼ିଆ ଗପ୍ତ, ହୁକୁମ ଓ ଦଲଲ ଆଦିରେ ଅଶୁଦ୍ଧ, ବ୍ୟାକରଣବିରୁଦ୍ଧ ଓ ବର୍ଣ୍ଣଶୁଦ୍ଧିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଷା ଓ ଶବ୍ଦମାନ ଲେଖା ଯାଉଥିଲା ଏବଂ 'କଚେରୀ' ଅକ୍ଷର ଓ ସାଙ୍କେତିକମାନ ମଧ୍ୟ ବହୁ-ସଂଖ୍ୟାରେ ଚଳୁଥିଲା । କ୍ରମଶଃ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଓକିଲ ମୁକ୍ତାର ଦେଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମୋହରର ଓ କରମାମାନଙ୍କ ଅଶୁଦ୍ଧ ଲେଖା ଓ ଭାଷାକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ଆଡ଼କୁ ମନ ଦେଉ ନଥିଲେ । ଏଥିଯୋଗୁଁ କଚିରିଆ ଭାଷା ବିକୃତ ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସାହିତ୍ୟସେବକ ଓକିଲ ମୁକ୍ତାରମାନଙ୍କ ହିରପ୍ରାରେ ମୋହରରମାନେ ବର୍ଣ୍ଣଶୁଦ୍ଧିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ବ୍ୟାକରଣବିରୁଦ୍ଧ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାର ଓ ସମସ୍ତାଭବରୁ ଉକ୍ତ ସାହିତ୍ୟିକ ଓକିଲ ମୁକ୍ତାରମାନେ ଭାଷାର ଓ ବର୍ଣ୍ଣର ଶୁଦ୍ଧତା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉ ନ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏଠାରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଓଡ଼ିଆସାହିତ୍ୟରେ ଅନେକ ଲେଖକ ଓ ତତ୍ତ୍ୱାପଟାଖୋଦକ ମୂର୍ଖ ନବିସିନା ଓ ଲେଖକମାନେ ପ୍ରାଚୀନ ଦଲଲ, ସନନ, ମାଦଲାୟାଜ୍ଞି, ଓଡ଼ିଆ ଘୋଷ୍ଟ ଓ ତତ୍ତ୍ୱାପଟାରେ ଭୁର ଭୁର ବ୍ୟାକରଣବିରୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟମାନ ପୁରୁର ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱା କରି ପକାଇଅଛନ୍ତି ।]

୩ । କଚିରିଆ ନବଜି; ଇନ୍ଦି ଇନ୍ଦି ଭାଷାକୁ ଅସିଧିବା ଅନେକ ବୈଦେଶିକ ଶବ୍ଦ ଯାହା କଚେରୀରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଦଲଲ-ଦସ୍ତାବିଜ, ଅରଜି-ଜବାବ, ପରସଲ, ନୋଟିସ୍, ଇସ୍ତିଫାର ଆଦିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—3. Words and expressions culled from different languages used in phraseology of court documents; public-documents.

[୧—ପୂର୍ବେ ଭାରତରେ ଯେତେବେଳେ ସଂସ୍କୃତଭିକ୍ଷା ଥିଲା ସେତେବେଳର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବ୍ୟବହୃତ ସଂସ୍କୃତ ବାକ୍ୟ ଓ ଶବ୍ଦ ଓ ରୀତି ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଖେଳୁଡ଼ି ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦଲଲ ଆଦିରେ ଲେଖାଯିବାର ଦେଖାଯାଏ । "ଯଥା—କସ୍ୟ ରଣବ୍ରହ୍ମଣ ପତ୍ରମିଦଂ କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥାଗେ; ଲେଖିତଂ ଅମୃତ ଦେବ୍ୟା ।" ତତ୍ତ୍ୱରେ ମୁଷଳମାନଶାସନ ସମୟରେ ଅଦାଲତ ଭାଷାରେ ବହୁ ଶବ୍ଦ ଅରବୀ ଓ ପାର୍ଶୀ ଶବ୍ଦ ଅପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ପଶିଲା (ଯଥା—ମକଦ୍ଦମା, ଅର୍ଜୀ, ଜବାବ, ଇସ୍ତିଫାର, ଜମିନନାମା, ପରଜାନା, ମୁଦେର, ମୁଦାଲ, ଆସାମୀ, ଜବାବନବନ୍ଦି, ଶୋକ, ନିଲାମ ।) ତତ୍ତ୍ୱରେ ଇଂରାଜୀ ରାଜ୍ୟରେ ବହୁ ଶବ୍ଦ ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦମାନ ବିକୃତ ହୋଇ ପ୍ରବେଶ ଲାଭ କଲା (ଯଥା—ଜଜ, କୋର୍ଟ, କୋର୍ଟିଫି, ସେଲସିଟ୍, ଅସିଲ୍, ରିଭ୍ୟୁ, ଅପିଲେସ୍, ରିଷ୍ଟାଜଣ୍ଟ); ତତ୍ତ୍ୱରେ ସେଟଲମେଣ୍ଟ (ଗୁଜୁ ବନୋବସ୍ତ) ବେଳେ ପଶ୍ଚିମା ଦ୍ୱାକମ ଓ ଅମିନ, ସର୍ଭେୟର ଆଦିକ ପ୍ରଭବରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ବା ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ଶବ୍ଦ (ଯଥା—ଗୁହାରର, ଖାଜିଆନ୍, ନିଦର, ସିଏମସ) ପଶିଲା । ଓଡ଼ିଆମାନେ ଆମଲ ଚାକିରି ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ବଙ୍ଗାଳୀମାନେ କଲଟରୀ ଅଦାଲତ ଆଦିରେ ଆମଲ କାମ କରୁଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଭବରେ ଓକିଲଗୁଡ଼ିଏ ବଙ୍ଗାଳୀପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ ପଶିଲା; (ଯଥା—ଶୁଣା, ମୋପସଲ ଖାଜାଜ୍, ଥୋଡ଼ାର, ପୁଣ୍ୟାଜ୍, ବନିବନାଉ, କରତଃ) । ଏତେ ପ୍ରଭବ ଥରେ ମଧ୍ୟ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଆଲେଖାଳମାନେ ସାଧୁଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ଲୋଭ ଏହି ନ ପାଇ ଗୁଡ଼ିଏ ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଗୁଡ଼ିଏ ଗୁଣ୍ଡାଳୀ ବ୍ୟବହାର କଚିରିଆ ଭାଷାରେ ଯୋଗ କଲେ, (ଯଥା—ଉଦ୍ୟତ ସ୍ଥଳରେ 'ଉଦତ'; ଯୋଗ ସ୍ଥଳରେ 'ଯୋଗାଯୋଗ', ତଳନ ସ୍ଥଳରେ 'ତଳତଳ', ଏହିମାନଙ୍କ ସ୍ଥଳରେ 'ଅବ ମକଦ୍ଦମା', ସର୍ବୋପ ସ୍ଥଳରେ 'ସର୍ବୋପ', ନାମା ସ୍ଥଳରେ 'ନାନାବ', ତଥାପି

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଋ	ୠ

ସ୍ଥଳରେ 'ଦଶାବ', ଚକ୍ରକୂଳକ, ଆଇନାନୁସାରେ) ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ 'କଚିରାଆଣା' ବୁଝିବା ଯାଇଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥାକୋଷ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇ ଉଠିଅଛି ।]

ଅଦାସ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ+ଦାସ)—ସେ ଅନ୍ୟର ଦାସ ନୁହେଁ;
Adāsa ସ୍ଵାଧୀନ ବ୍ୟକ୍ତି—A free man.

ଅଦାହ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (କଷ୍ଟ ଚତ୍ଵ; ଅ+ଦାହ୍ୟ)—

Adāhya ୧ । ଯାହା ଘୋଡ଼ି ହୁଏନାହିଁ; ଯହିଁରେ ଜାଣି ଧରେ ନାହିଁ—1. Incombustible.

୨ । ଯାହାକୁ ଚିତାଗ୍ରୀରେ ଘୋଡ଼ିବା ଶାସ୍ତ୍ରବିରୁଦ୍ଧ ଅଟେ.
2. Not fit to be burnt on the funeral pyre

(—ହୁଇ ଚର୍ଚ୍ଚରୁ ନ୍ୟୁନବୟସ୍କ ଧିରା ମରଗଲେ ତାକୁ ଅଗ୍ନିସଂସ୍କାର ନ କରି ମାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦନାଦି ଭୂଷିତ କରି ଅରଣ୍ୟରେ ପକାଇଦେବ । ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କର ମନୁଷ୍ୟତ୍ଵତା ୩୭୮୨୧ ।)

ସଂ. ବି. (ଏହା ଅଦାହ୍ୟ ଥିବାରୁ)—ପରମାତ୍ମା—

The Supreme Soul

ଅଦିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦାତା)—୧ । ଅଦାତା (ଦେଖ)

Adiā 1. Adātā (See)

(ଅଦେଇ—ଶ୍ରୀ) ଅଦାତା ଦେଖ । ଅଦାତା ଦେଖ । ଦେଖ ।

୨ । (ସଂ. ଅଦେୟ)—ଅଦେୟ (ଦେଖ)

2. Adeya (See)

ମୁଣ୍ଡ ତ ଗ୍ରହ କରି ଯାତକ ଦିନକୁ

ଅଦିଆ ନ କରି ଚଣିଅଛୁ କଥାକୁ । ବୃଷ୍ଟିସଂହୃତ ମହାଭରତ ବନ ।

୩ । (ସଂ. ଅଦତ୍ତ)—ଅଦତ୍ତ—3 Not given.

ଦେ. ବି—ବାଜିଗର କେଲାମାନେ ଯାଣରେ ରଖିଥିବା କନାର କଣ୍ଢେଇ—A doll made of rags exhibited by jugglers during their performance.

[ଦ୍ର—କେଲାମାନେ ବାଜି ଦେଖାଇଲା ବେଳେ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ଏ କଣ୍ଢେଇକୁ ରଖି “ଅଦିଆ ମୁଣ୍ଡରେ ଥୁକ” କହି ଏ କଣ୍ଢେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଦୃଶ୍ୟସଦ୍‌ବଦ୍ଧରେ ଛେପ ପକାଉଥାନ୍ତି । ଏଥିରୁ ଏହା ସୁଚିତ ହୁଏ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁମାନେ ଦର୍ଶକରୂପେ ଉପସ୍ଥିତ ସେମାନେ ଏ ବାଜିଗରକୁ ମନ ବୋଧ କରି ବିଦାକ ନ ଦେଲେ ଅନ୍ୟତ୍ର ଏହି ଅଦିଆକୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ କରି ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ଛେପ ପଡ଼ିବ ।]

ଅଦିଆ ବିରଣା—ଦେ. ବିଶ. (ସହଚର)—ଅଦାତା ଓ ରୁଚିବାସ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Adiā bindanā (a person) Who is not generous and is at the same time repulsive in speech

ଅଦାସ—ପ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅ+ଦାନଶୀଳ)—୧ । ଅଦାତା;
Adiā 1. Not generous.

୨ । ଦୁର୍ଗଣ—2. Miserly.

ଅଦାତା

ଅଦିତି—ସଂ. ବି—୧ (ଅଦ ଧାତୁ=ଭୋଜନ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି. ସଂ. ଶ୍ରୀ. Aditi ଇତି; ଯେ ସବୁ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଖାଏ)—ମୃତ୍ୟୁ—1 Death.

୨ । ପରମେଶ୍ଵର—2. God.

୩ । (ଅ+ଦା ଧାତୁ ଦେବା + ଶ୍ଵାର୍ଥେ. ଇ)—ଦାନ କରିବାକୁ ଶକ୍ତିହୀନତା—3. Inability to give.

୪ । ନିଃସ୍ଵତା—4 Poverty

୫ । (ଅ+ଦୋ ଧାତୁ ଛେଦନ କରିବା + କର୍ମ. ଇ; ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଥିବାରୁ ଯାହାକୁ ଛେଦନ କରାଯାଇ ନାପାରେ)—
ପୃଥିବୀ—5 The earth.

୬ । (ବୈଦିକ)—ଗାଈ—6 Cow (M. W.)

୭ । ଅନ୍ତରାକ୍ଷ, ଶୂନ୍ୟ; ମହାଶୂନ୍ୟ—7. The space; the void; the eternal and infinite expanse

୮ । ଅସୀମତା—8. Boundlessness.

୯ । ସ୍ଵାଧୀନତା—9. Freedom (M. W.)

୧୦ । ନିରାପଦତା—10. Safety (M. W.)

୧୧ । ବିଶାଳତା—11. Immensity (M. W.)

୧୨ । ଅସରନ୍ତ; ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ—12. Inexhaustible; abundance (M. W.)

୧୩ । ପୂର୍ଣ୍ଣତା—13. Perfection (M. W.)

୧୪ । ଅଖଣ୍ଡତା—14. Unimpaired condition (M. W.)

୧୫ । (ଅ—ନିରୋଧ + ଦତି=ଦେବତାମାନ; ଦତିଙ୍କ ସପତ୍ନୀ ଥିବାରୁ)—ମଦବମାତା—

15. The name of the mother of the gods.

[ଦ୍ର—ଏ ଦକ୍ଷଙ୍କର ଅଠ ନନ୍ଦ୍ୟା ଓ ଦଶମସ୍କ ଆଠ ଯତ୍ନୀ ଶାଶୁ ଏକତମ । ଏହାଙ୍କଠାରୁ ବିଷ୍ଣୁ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଅବିତ୍ୟାଦି ଦେବତାମାନେ ଜନ୍ମିଥିଲେ; ବାମନ ଅବତାରରେ ଏ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ମାତା ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ଦେବତାରୂପେ ପୂଜା କରାଯିବାର ଉତ୍ତରବେଦରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।]

୧୬ । (ବୈଦିକ) ଦୁଗ୍ଧ—16. Milk (M. W.)

୧୭ । (ବୈଦିକ) ବାକ୍ୟ—17. Speech (M. W.)

୧୮ । (ବୈଦିକ) ସ୍ଵର୍ଗ ଓ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ—18. The heaven and the earth (M. W.)

୧୯ । ଗୁନବ୍ୟାସ ନକ୍ଷତ୍ର—

19. The 7th lunar mansion.

ସଂ. ବିଶ. (ବୈଦିକ)—୧ । ସ୍ଵାଧୀନ—1. Free (M. W.)

(ବୈଦିକ)—୨ । ଅବଦ—2. Not tied (M. W.)

୩ । ଅସୀମ—3. Boundless (M. W.)

୪ । ଅଭଙ୍ଗ—4. Unbroken (M. W.)

୫ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—5. Entire, unimpaired (M. W.)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ସ୍ୱର୍ଗରେ ପୂଜିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଉଭୟ ଗଣ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟଥା' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ ।

୨ । ସୁଖୀ—6 Happy (M. W.)

ଅବତର—୧୦. ବି. ପୂ (ଅବତର + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ;
Aditija ଅବତର—The Sun God.

ଦେବ—A Divine Being.

ଅବତର—୧୦. ବି. (ଅ + ଦିନ)—୧ । ମନ୍ଦ ବା ଅଶୁଭ ଦିବସ —

Adina 1. Bad or inauspicious day.

୨ । ଅକାଳ; ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସମୟ—

2. Improper time.

୩ । ଅଭାଗ୍ୟ ସମୟ—3. Time of bad luck.

୪ । ଅସମୟ; ଅବିଧି—4. Unseasonable time

୫ । ବୃତ୍ତବହୁତ ସମୟ—5. Time beyond the proper season.

୬ । ଦୁଃସମୟ—6. Bad time.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅବନ ବା ଅସମୟରେ ଘଟିବା—

2. Unseasonable

(ଯଥା—ଅବନ ମେଘ)

୩ । ବୃତ୍ତବହୁତ ଫଳବା ବା ହେବା—3 Happening beyond the proper season.

(ଯଥା—ଅବନ ଆମ୍ବ ।)

ଅବତର—ଦେ. ବିଶ—ଅଦନା (ଦେଖ)

Adinā Adnā (See)

ଅବତର—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅବନ)—୧ ଅବନରେ ଜାତ ବା ପ୍ରକାଶିତ—
Adiniāni Unseasonable.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅନେକ ଦିନ ଛଡ଼ା କେବେ କଦବା ଥରେ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତି—୨. (a friend)

Whose visits are few and far between.

ଅବତର—କଖାରୁ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅକାଳକୁଶ୍ମଣ୍ଡ)—

Adiniāni kakhāru ଅକାଳକୁଶ୍ମଣ୍ଡ (ଦେଖ)
Akālākushmāṇḍa (See)

ଅବତର—ଦେ. ବିଶ—ଅକାଳକୁଶ୍ମଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅବତର

ବିଶାଳ ବାହାର ପତ୍ର । ପକ୍ଷୀମାନେ—ଗନ୍ଧର୍ବ ।

ଅବତର—ଦେ. ବି. (ନାମ) (ସଂ. ଅବି ଓ ମନ୍ଦ)—ଚଟୁଗ୍ରାମ ପାହାଡ଼—

Adimaga ବାସୀ ଅସଭ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ—A wild tribe of the Chittagong hill-tracts.

ଆଦିମଗ

ଆଦିମଗ [ଦ୍ର—ଏମାନେ ପୂର୍ବେ ଡକାଉତି କରୁଥିଲେ; ଏବେ ଇଂରାଜୀ ସରକାରଙ୍କ ତେଜ୍ଜାରେ ଗୃହ କର ଖାଦ୍ୟ ନିବ୍ୟାଜ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ଏମାନେ କୌଣସି ଜଣା ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।]

ଅବତର—୧୦. ବିଶ (ଅ + ଦିବ୍ୟ)—ଯାହା ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ନୁହେଁ—

Adibya Not Divine.

ଦେ. ବିଶ—(ଯାହା ଦେବଗୁଣ ବା ସଂସ୍କୃତ ନୁହେଁ)—ପ୍ରାକୃତ—

୧ । ଲୋକ ବସ୍ତୁ (ଭାଷା)—1. Vernacular (tongue).

କଥା ଅନ୍ତରେ ହୋଇଛି ନିୟମ, କଥା କୋହେ ଦିବ୍ୟ ଅବତର ସମ ।

ଦାନକୃଷ୍ଣ, ରସକଲ୍ଲୋଳ

୨ । ଲୋକ—2 Popular.

୩ । ସ୍ଥୂଳ (ସ୍ୱଭାବ; ବସ୍ତୁ)—3. Material.

ଅବତର—୧୦. ବିଶ (ଅ + ଦିନ)—୧ । ସେ ଗରିବ ନୁହେଁ; ଧନୀ—

Adina 1. Not poor; rich.

(ଅଦାନା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅକାତର; ଶୁଷ୍ଟମେଜାଜୀ; ଯାହା ମନ ସବଦା

(ଅଦାନିତା—ବ) ପ୍ରସନ୍ନ ଆତ୍ମ—2. High spirited; not depressed in spirits.

୩ । ସୁଖୀ—3. Happy.

ଦାନିତାରହୁତ; ଅବିମାତ; ଉଦ୍ର—4. Immodest.

ଅବତର—ଦେ. ବି—ହସ୍ତୀପଦବନ୍ଧନରୁ ବା ଶିକୁଳି—A chain or Adu rope for tying the feet of an elephant.

ଅବତର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅ + ଦ୍ୱାର)—ସାଧାରଣତଃ ଘରକୁ ବା ଖୋଲାକୁ Aduāra ଯେଉଁ ବାଟ ଦେଇ ଲୋକେ ଯାଆନ୍ତି ସେ ଦ୍ୱାର ଛଡ଼ା

ଅନ୍ୟ ଦ୍ୱାର (ଯଥା—ଖିଡ଼ିକ ଦୁଆର; ବାଡ଼ ଦୁଆର; ପାଉଖାନା ଦୁଆର)—A wrong door to enter

a house; a door other than the one ordinarily used.

ଶତ୍ରୁ ଅପରରେ ଯାଇ ଦେଖା ଦେବ । ବୃଷସିଂହ. ମହାବରତ. ସଭା ।

ଅବତର—ନବମୀ—୧୦. ବି—ଭାଦ୍ର ଶୁକ୍ଳ ନବମୀ—(ଯଥା—ଆଗାମୀ ବର୍ଷ Aduhkhā nabamī ଦୁଃଖ ପାଇବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଶ୍ରୀମାନେ ଏ

ଦିନ ବ୍ରତ ପାଳନ୍ତି ।)—The 9th day of the bright fortnight of the lunar month of

Bhādra.

ଅବତର—ଗ୍ରା. ବି—(ସଂ. ଉଦୁମ୍ବର)—ଉଦୁମ୍ବର (ଦେଖ)

Adumbar Udumbara (See)

ଅବତର—୧୦. ବିଶ—(ଅ + ଦୁଷ୍ଟ)—୧ । ଦୁଷ୍ଟରହୁତ; ନିର୍ଦୋଷ—

Adushṭa 1. Free from blemish.

୨ । ଶୁଦ୍ଧ—2. Pure.

୩ । ଠିକ୍—3. Correct. (ହୁକ୍ତ ଶବ୍ଦସାଗର)

୪ । ବାସ୍ତବିକ; ଯଥାର୍ଥ—4. Real; actual.

(ହୁକ୍ତ ଶବ୍ଦସାଗର) ।

୫ । ସନ୍ତାନ; ସେ ଦୁଷ୍ଟ ନୁହେଁ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

5. Good (person)

ସକାମାନେ ସେ ଦୁଷ୍ଟଜନଙ୍କ ନାଶକୁ; କୋଥ କର ରଖନ୍ତି ଅଦୁଷ୍ଟ ନିଜକୁ ।

ବୃଷସିଂହ. ମହାବରତ. ଅବ ।

ଅବତର—୧୦. ବିଶ—(ଅ + ଦୂର)—ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ (ସ୍ଥାନ ବା ସମୟ); Adūra ନିକଟ—Not distant; near (in time and

space)

୧୦. ବି.—ନିକଟ; ପାଖ—Vicinity (M. W.)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇପ୍	ଉଅ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରାବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ୱ	ଇଅ	ଢ	ଡ

ଅଦୂରଦର୍ଶୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଦୂରଦର୍ଶିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Adūradarśī ୧ । ସେ ଦୂରଦର୍ଶୀ ନୁହେଁ—

(ଅଦୂରଦର୍ଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1 Not far-seeing.

(ଅଦୂରଦର୍ଶିତା—ବି) ୨ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଅଗପଛ ନ ବିଚାର କାମ କରେ—2. Improvident; imprudent.

ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା. ଅଦୂର + ଭବିଷ୍ୟତ)—ନିକଟ

Adūra bhabishyata ଭବିଷ୍ୟତ; ଅଳ୍ପ ଦିନ ପରେ ସେହି ସମୟ ଆସିବ—Near future.

ଅଦୃଶ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦୃଶ)—

Adushāṇa ୧ । ନିର୍ଦୋଷ, ଦୋଷରହତ—

1. Faultless; flawless.

୨ । ଯାହାର କୌଣସି ଅଭାବ ନାହିଁ—

2. Defectless.

୩ । ଶୁଦ୍ଧ—3. Pure. (ହିନ୍ଦି. ଶୁଦ୍ଧାଗର)

ଅଦୃଷିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଦୃଷିତ)—୧ । ଯାହା ଦୃଷିତ ବା ଦୋଷ

Adūshita ସ୍ଵକ୍ତ କରାଯାଇ ନାହିଁ—

(ଅଦୃଷିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Not vitiated; uncorrupted.

୨ । ଅନିନ୍ଦ୍ୟ—2. Irreproachable.

୩ । ନିର୍ଦୋଷ—3. Faultless

ଅଦୃକ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଦୃଶ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍)—

Adruk ଦୃଷ୍ଟିହୀନ; ଅକ — Sightless; blind

ଅଦୃଶ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଦୃଶ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍)—

Adṛuṣ ଦୃଷ୍ଟିହୀନ; ଅକ—Sightless; blind.

ଅଦୃଶ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ନଷ୍ଟ ଚକ୍, ଅ + ଦୃଶ୍ୟ)—

Adṛuṣya ୧ । ଯାହା ଦେଖା ଯାଏ ନାହିଁ—

(ଅଦୃଶ୍ୟତା—ବି) 1. Invisible.

୨ । ଯାହା ଦେଖିବା ଅଯୋଗ୍ୟ—

2. Not fit to be seen

୩ । ଅପ୍ରକାଶିତ—3. Latent.

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଦୃଶ)—ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିହୀନ; ଅକ—Blind.

ଦେ. ବି—୧ । (ବ୍ୟକ୍ତିର) ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିହୀନତା; ଅକତା—
1 Blindness.

୨ । (ସଂ. ଅଦୃଶ୍ୟତା)—ଦେଖା ନ ଯିବା ଅବସ୍ଥା—

2. Invisibility, state of being invisible.

ଅଦୃଶ୍ୟକରଣ—ସଂ. ବି. (ଅଦୃଶ୍ୟ + କରଣ)—୧ । ଭୈରବୀଗାନ୍ଧାରୀ

Adṛuṣyakarāṇa କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନ୍ୟମାନେ ଦେଖି

ନ ପାରନ୍ତା ପରି କରବା—1. Act of

rendering a person in visible by magic.

୨ । ଯାଦୁବିଦ୍ୟାର ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—

2. Name of a treatise on magic.

ଅଦୃଶ୍ୟରୂପ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅଦୃଶ୍ୟ + ରୂପ)—୧ । ସେହି

Adṛuṣyarūpa ରୂପ ବା ଆକାର ଅଦୃଶ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—

1 Invisible shape.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି)—ପରମେଶ୍ଵର—2. God.

(ଅଦୃଶ୍ୟରୂପା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯାହାର ରୂପ

(ଅଦୃଶ୍ୟରୂପତା—ବି) କେହି ଦେଖି ନ ପାରେ—Of invisible form.

ଅଦୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଦୃଷ୍ଟ)—୧ । ଯାହା ଅବଧି ଦେଖାଯାଇ ନାହିଁ—

Adṛuṣṭa 1 Unseen.

୨ । ଅଜ୍ଞାତ—2. Unknown.

୩ । ଅପ୍ରକାଶିତ—3. Unobserved

୪ । ଅନୁଭୂତ—4. Not experienced.

୫ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କ ଅଗୋଚର—5. Unperceived by the senses; imperceptible.

୬ । ଅଦୃଶ୍ୟ—6. Invisible.

୭ । ଯାହା ଘଟିବ ବୋଲି ଆଗରୁ ହେବା କରାଯାଇ ପାରି ନ ଥାଏ—7 Unforeseen.

୮ । ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇ ନ ଥିବା—

8. Unsanctioned (M. W.).

୯ । ବେଆଇନ; ଅନ୍ୟାୟ—9. Illegal (Apte).

ସ. ବି—୧ । ବିଷଧର ଲାଟାଶୁକ୍ରଶେଷ—

1. Name of a venomous invisible creature or animalcule; microbe.

୨ । (ଏହା ପୂର୍ବରୁ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଜଣା ନ ପଡ଼ିବାରୁ)—

(ଶୁଭଶୁଭ) ଭାଗ୍ୟ; କପାଳ; ଦୈବ—

2. Destiny; luck; fortune.

୩ । ଏକଜନ୍ମକୃତ କର୍ମର ଫଳ, ଯାହା ପ୍ରାଣୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜନ୍ମରେ ଭୋଗ କରେ—3. The result of conduct in one life as experienced in a following existence.

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଏକ ଜନ୍ମରେ ଜୀବ ସେହି ସେହି କର୍ମ କରିଥାଏ ତହିଁର ଫଳ ସେବେ ସେହି ଜନ୍ମରେ ଭୋଗ କରି ନ ଥାଏ ତେବେ ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜନ୍ମରେ ଭୋଗ କରେ । ଏହାକୁ କର୍ମଫଳ ବା ଭାଗ୍ୟ କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କର୍ମଫଳ ଭୋଗ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପୂର୍ବଜନ୍ମରେ କଅଣ କରିଥିଲା ତାହା ଦେଖି ନ ପାରିବାରୁ ତାହା 'ଅଦୃଷ୍ଟ' ଅଟେ । ବେଦାନ୍ତବାଦୀମାନେ ଅଦୃଷ୍ଟକୁ ମାନନ୍ତିନାହିଁ ।]

୪ । ପୂର୍ବରୁ କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ନ ଥିବା ବିପଦ—

4. Unforeseen calamity or danger.

(ଯଥା—ଘରପୋଡ଼ି; ଓଲଟପା; ମହାମାଘ)—(M. W.).

ଅଦୃଷ୍ଟକର୍ମୀ—ସ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଦୃଷ୍ଟ + କର୍ମୀନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Adṛuṣṭakarmī ୧ । ଅନୁଭୂତ; ଅପ୍ରକାଶ—

1. Inexperienced.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବଳ ୧ ଚିନ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିନ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିନ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିନ୍ତିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିନ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶିଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶିଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

- ୨ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରି ନାହିଁ—
2. Having no practical experience.

ଅଦୃଷ୍ଟକାମ—ସ. ବି. (ଅର୍ଥୀ ଭବ୍; ଅଦୃଷ୍ଟପାଇଁ କାମ)—

Adṛuṣṭakāma କେବେ ଦେଖି ନ ଥିବା ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିପାଇଁ କାମନା—Passionate attachment to an object that has never been seen (M. W.).

ଅଦୃଷ୍ଟଚର—ସ. ବି. (ଅଦୃଷ୍ଟ + ଚର ଧାତୁ + ଅ)—

Adṛuṣṭachara ଅଦୃଷ୍ଟପୁର (ଦେଖ)
Adṛuṣṭapūrba (See)

ଅଦୃଷ୍ଟନର—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଦୃଷ୍ଟ + ନର)—

Adṛuṣṭanara ଅଦୃଷ୍ଟପୁରୁଷ (ଦେଖ)
Adṛuṣṭapurusha (See)

ଅଦୃଷ୍ଟପୁରୁଷ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦୃଷ୍ଟ + ପୁରୁଷ)—

Adṛuṣṭapurusha ନାଭିଶାସ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣିତ କୋଡ଼ିଏ ପ୍ରକାରର ସକ୍ଷୁଦ୍ରାପନ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ଯେଉଁ ସକ୍ଷୁଦ୍ରାପନ କର୍ମରେ କେହି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ ଥାଏ—A treaty concluded between two parties without the intervention of a mediator.

ଅଦୃଷ୍ଟପୁର—ସ. ବି. (ଅ + ଦୃଷ୍ଟପୁର)—

Adṛuṣṭapūrba ୧ । ଯାହା ପୂର୍ବେ କେବେ ଦେଖାଯାଇ ନାହିଁ—
1. Not seen before; unprecedented.
୨ । ଅସ୍ପର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ — 2. Wonderful.

ଅଦୃଷ୍ଟଫଳ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦୃଷ୍ଟ + ଫଳ)—

Adṛuṣṭaphala ୧ । ଭବିଷ୍ୟତ ଗର୍ଭରେ ନିହିତ ଘଟଣାଚକ୍ର—
1. Events or consequences hidden in the womb of the future.

୨ । (୨୩୧ ଭବ୍) କର୍ମଫଳ; ପୂର୍ବଜନ୍ମକୃତ କର୍ମର ଉଦ୍ଭବ-
ନିମ୍ନରେ ଭୁଲ୍ଲଫଳ—2. The results of a person's actions during his previous existence.

୩ । (୨୩୧ ଭବ୍) ଅପଣା ଭାଗ୍ୟରେ ଘଟିବା ବିଷୟ—
3. The happenings due to one's luck.

ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯେଉଁ କର୍ମର ଫଳ ଅବଧି-
ଦେଖାଯାଇ ନାହିଁ—1 (act) Of which the consequences are not yet visible.

୨ । ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷର ଫଳ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ; ଅଶ୍ରିର ଗଛ—
2. Non-fruit-bearing (trees).

୩ । ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷ ଅଭିଯାକେ ଫଳ ନାହିଁ—
3. (tree) Not yet bearing fruit.

ଅଦୃଷ୍ଟବନ୍ତ—ଦେ. ବି. ସଂ. (ସଂ. ଅଦୃଷ୍ଟବାନ୍)—

Adṛuṣṭabanta ଅଦୃଷ୍ଟବାନ୍ (ଦେଖ)
(ଅଦୃଷ୍ଟବନ୍ତୀ—ଶ୍ରୀ) Adṛuṣṭabān (See)

ଅଦୃଷ୍ଟବାଦ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଦୃଷ୍ଟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବାଦ)—
Adṛuṣṭabāda ମନୁଷ୍ୟ ଅପଣାର ଅଦୃଷ୍ଟକୁ ନିଷ୍ଠେ ଭୋଗ
କରିବ, ତାହା କଦାପି ଏଡ଼ି ପାରବନାହିଁ, ଏହି ମତବାଦ—
Fatalism; the theory of fate.

ଅଦୃଷ୍ଟବାଦୀ—ସଂ. ବି. ସଂ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଦୃଷ୍ଟବାଦକୁ ମାନେ—
Adṛuṣṭabādī Believing in fatalism;
(ଅଦୃଷ୍ଟବାଦିନୀ—ଶ୍ରୀ) a fatalist.

ଅଦୃଷ୍ଟବାନ୍—ସଂ. ବି. ସଂ (ଅଦୃଷ୍ଟ + ଅଭି ଅର୍ଥରେ. ବହ୍. ୧ମା ୧ବ)—
Adṛuṣṭabān ୧ । ଭାଗ୍ୟବାନ୍, କପାଳିଆ—
(ଅଦୃଷ୍ଟବନ୍ତ—ଶ୍ରୀ) 1. Fortunate, lucky.

୨ । ଭାଗ୍ୟରୁଜାତ—2. Arising from destiny
(M. W.)

ଅଦୃଷ୍ଟ ଭୁଞ୍ଜିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଅଦୃଷ୍ଟ + ଭୁଞ୍ଜି ଧାତୁ)—

Adṛuṣṭa bhuñjibā ଅପଣାର କର୍ମଫଳ ବା ଭାଗ୍ୟକୁ ଭୋଗ
ଅନୁଷ୍ଠି ଭୋଗକର କରିବା—To enjoy the fruits
ଅଦୃଷ୍ଟ ଭୋଗକର of one's destiny.

ଅସ୍ପେଷ ଦୂର୍ଦ୍ଦେ ଥିବା ଯାକ ସେ ଲାଭ ଥାନ୍ତି

ଅସ୍ପେଷ ଉତ୍ତର ସେ ଅଦୃଷ୍ଟ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି । କୃଷ୍ଣାର୍ଦ୍ଧ-ମହାଭାରତ. ଶ୍ଳୋ ।

ଅଦୃଷ୍ଟରଜା—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଦୃଷ୍ଟ + ରଜସ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Adṛuṣṭarajā ଅରଜସ୍ଵା; ଯେଉଁ ବାଳିକା ବା ଶ୍ରୀ ରତ୍ନମଣି
ହୋଇ ନାହିଁ—(girl) Not yet menstruated
ସ. ବି. ଶ୍ରୀ—ରତ୍ନମଣି ହୋଇ ନ ଥିବା ବାଳିକା—
A girl before her puberty.

ଅଦୃଷ୍ଟାକ୍ଷର—ସ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦୃଷ୍ଟ + ଅକ୍ଷର)—ଏପରି କାଳ

Adṛuṣṭākshara (ଯଥା—ପିଆଜରସ, ଲେମ୍ବୁରସ)ରେ
ଲେଖା ଅକ୍ଷର, ଯାହା ଶୁଣି ଗଲେ ଦେଖା ପଡ଼େ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ
କିଆଁ ଉପରେ ସେକିଲେ ପଢ଼ାଯାଏ—

Invisible writing which can be
deciphered when placed on fire.

ଅଦୃଷ୍ଟାର୍ଥ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଦୃଷ୍ଟ + ଅର୍ଥ)—

Adṛuṣṭārtha ୧ । ଉଚ୍ଛ୍ଵାସମାନଙ୍କର ଅଗୋଚର ବିଷୟ ଯୁକ୍ତ—
1 Transcendental; having an object
not perceptible to the senses.

୨ । ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅର୍ଥଯୁକ୍ତ—2. Having an occult
or metaphysical meaning.

୩ । (ବ୍ୟାସ୍ ଦର୍ଶନ) ଏପରି ଶବ୍ଦ ଯହିଁର ଅର୍ଥ ଏ ସଂସାରରେ
ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ (ଯଥା—ସ୍ଵର୍ଗ, ପରମାତ୍ମା, ମୋକ୍ଷ, ଇତ୍ୟାଦି) ।
3. Words whose meaning cannot be
realised in the world

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ, ଶ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅଦୃଷ୍ଟାଶ୍ରୁତପୁରା—୧. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଦୃଷ୍ଟ+ଅଶ୍ରୁତ+ପୁରା)—
 Adṛuṣṭāśrutapūrba ଯାହା ପୂର୍ବେ କେବେ ଦେଖା ଯାଇ
 (ଅଦୃଷ୍ଟାଶ୍ରୁତପୁରା—ବି) ନ ଥିଲା ବା ଶୁଣା ଯାଇ ନ ଥିଲା—
 Not having been seen or heard
 before (M. W.)

ଅଦୃଷ୍ଟି—୧. ବି (ନଷ୍ଟ ଚର୍ଚ୍ଚ; ଅ+ଦୃଷ୍ଟି)—
 Adṛuṣṭi ୧ । ଅନ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଦେଖା ନ ଯିବା ଅବସ୍ଥା—
 1. Invisibility
 ୨ । ମନ୍ଦ ବା ଅମଙ୍ଗଳକର ଦୃଷ୍ଟି—୨. An evil eye.
 ୩ । କ୍ରୋଧ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି—3. An angry look.
 ୪ । ଇର୍ଷାମୂଳକ ଦୃଷ୍ଟି—4. A malicious glance.
 ୫ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟି; ବିରକ୍ତିସୂଚକ ଦୃଷ୍ଟି—
 5. A displeased look; a look of
 displeasure.
 ୬ । କ୍ରୂର ଦୃଷ୍ଟି—6. A cruel look.
 ୭ । ଲୋଭପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି—7. A covetuous look.
 ୮ । (ନ୍ୟାୟ ଦର୍ଶନ) ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଛକି ଶ୍ରେଣୀରୁ ଏକ
 ଶ୍ରେଣୀ; ମଧ୍ୟମାଧ୍ୟକାଶ ଶିଷ୍ୟ—
 8. A class of disciples (ଛକି. ଶକ୍ତିସାଗର)
 ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତିହୀନ; ଅବି—
 Blind; sightless
 ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଦୃଷ୍ଟିଆ (ଦେଖ)

1. Adṛuṣṭiā (See)

୨ । (ସଂ. ଅଦୃଷ୍ଟ)—ଅଦୃଷ୍ଟ—2. Unseen

ଯେବେ ଏ କଥା, ମାନବ ଅଦୃଷ୍ଟି ଅଶ୍ରୁତ । ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ୪୨ ।

ଅଦୃଷ୍ଟିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ+ଦୃଷ୍ଟ) ଯେଉଁ ଶିଶୁ ବା ଖାଦ୍ୟାଦି ଉପରେ
 Adṛuṣṭiā ତାହାଣୀମାନଙ୍କର ଲୋଭପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିନାହିଁ—
 (food or child) On which the evil
 eye of the witch has not yet been
 cast.

ଅଦେଇ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅଦାଶ୍ରୀ)—ଅଧର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ;
 Adei କୃପଣା (ଶ୍ରୀ)—Miserly (woman)

ଅଦେଇ ଘରେ ଶ୍ରୀରୁକୁଣୀ ଓଷା—ଭଗ ।

ଦେ. ବି. ସଂ—ଅଦୈବ ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକ ନାମ—

Name for calling Adwaita.

ଅଦେଖା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦୃଷ୍ଟ)—

Adekhā ୧ । ଅଦୃଷ୍ଟ; ଦେଖା ଯାଇ ନଥିବା—1. Unseen.

ଅଦେଖା ୨ । ଅନୁଭୂତ—2. Unexperience

ଅଦେଖ ୩ । ଗୁପ୍ତ—3. Secret.

ଅଦେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଦେୟ)—୧ । ଯାହା ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ—
 Adeya 1. Which cannot be given away.

୨ । ଯାହା ଦେବତା ଅନୁପସ୍ଥିତ—

2. Unfit to be given away.

୩ । ଯାହା ଦେବା ଅନୁପସ୍ଥିତ—

3. Not proper to be given away.

୪ । ଯାହା ଦେବା ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ନିଷିଦ୍ଧ—

4. That which it is illegal to give
 away.

(ଯଥା—ଆପଣାର ଶ୍ରୀ)

ସଂ. ବି—(ସ୍ମୃତି) ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ଅଦେୟ ବସ୍ତୁ—A class
 of things which it is illegal to give away.

[ଯଥା—ଶ୍ରୀ; ପୁତ୍ର, ଅନ୍ୟଦ୍ଵାରା ଗଢ଼ିତ ଧନ, ଅନ୍ୟକୁ ଦେବା
 ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ହୋଇଥିବା ପଦାର୍ଥ, ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାରୀ ସମ୍ପତ୍ତି,
 ଜମିନ୍ ବା ଉପାଜିତ ରଖାଯାଇଥିବା ବସ୍ତୁ ବା ଧନ ।]

ଅଦେଶ—ସଂ. ବି. (ଅ+ଦେଶ)—୧ । ଅନୁପସ୍ଥିତ ସ୍ଥାନ ବା ଅଞ୍ଚଳ—
 Adesa 1. Wrong, improper or unfit place.

୨ । ମନ୍ଦସ୍ଥାନ—2. Bad place.

୩ । ଅଶୁଦ୍ଧ ଦେଶ—3. Unhallowed country.

[ଦୁ—ମୈତ୍ର, ଆନନ୍ଦିକ, ଅଙ୍ଗ, ମଗଧ, ସୁରାଷ୍ଟ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାପଥ,
 ବଙ୍ଗ ଓ କଳିଙ୍ଗ ଦେଶମାନଙ୍କୁ କେତେକ ସ୍ମୃତିରେ 'ଅଦେଶ'ରୂପେ
 ଗଣ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି ।]

୪ । ଆପଣାର ଦେଶ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଦେଶ; ବିଦେଶ—

4. A country other than one's own; a
 foreign country.

ଅଦେଶକାଳ—ସଂ. ବି. (ଅ+ଦେଶକାଳ)—ଅନୁପସ୍ଥିତ ଦେଶ ଓ
 Adesa-kāla ଅନୁପସ୍ଥିତ ସମୟ—A wrong place and
 time.

ଅଦେଶ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଦେଶ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—

Adesya ୧ । ଯାହା ଆଦେଶ ଦେବା ଅନୁପସ୍ଥିତ—

1. Not fit to be ordered.

୨ । ଯାହା ଉପଦେଶ ଦେବା ଅନୁପସ୍ଥିତ—

2. Not proper to be advised

୩ । (ଅ+ଦେଶ୍ୟ) ଯାହା ସ୍ଵରଜମିନ୍ ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନର
 ନୁହେଁ—3. Not pertaining to the spot.

୪ । ଯାହା ସ୍ଥାନୀୟ ନୁହେଁ—4. Not local.

୫ । ଯାହା ଦେଶୀ ନୁହେଁ; ବିଦେଶୀ—

5. Foreign; not belonging to this
 country.

୬ । ଘଟନା ସମୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ—

6. Not present on the occasion
 referred to (M. W.).

ଅଦୈବ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଚର୍ଚ୍ଚ; ଅ+ଦୈବ)—

Adāiba ୧ । ଯହିଁରେ ଦେବମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ—

1. Not connected with the gods.

୨ । ଯାହା ଦେବତା ବା ଭବ୍ୟଦ୍ଵାରା ପୂର୍ବରୁ ଅବଦ୍ଧ
 ବା ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ନାହିଁ—

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିତ୍ତିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ’ ଦେଖିବେ, ‘ଆର୍ତ୍ତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆ’ ଦେଖିବେ, ‘ଆଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଲବ’ ଦେଖିବେ ।

2. Not predistined or preordained by the gods or fate.

୩ । ଯାହା ଦିବ୍ୟରୂପ ନୁହେଁ—3. Not divine.

୪ । (ବହୁକ୍ରୀଡ଼) ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ; ଅଭାଗା—

4. Ill-fated; unfortunate.

ଅଦୋଷ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ, ଅ + ଦୋଷ)—

Adosha ୧ । ଦୋଷଶୂନ୍ୟତା—1. Faultlessness.

୨ । ନିଷ୍ଠାପତ୍ତ—2. Sinlessness

୩ । ନିରପରାଧତା—3. Innocence

୪ । ଯାହା ଦୋଷ ନୁହେଁ—4. That which is not a fault or defect.

୫ । ଦୋଷ କରି ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—5 State of not having committed any fault.

୬ । ବ୍ୟାକରଣବିରହେ, ଅଶ୍ଳୀଳତା, ଗ୍ରାମ୍ୟତା ଆଦି ଦୋଷରହୁତ ରଚନା—6. Composition which is free from blemishes.

(ଅଦୋଷୀ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼, ଅ + ଦୋଷ)—

(ଅଦୋଷତା—ବି) ୧ । ନିରପରାଧ—

1. Innocent; guiltless

୨ । ନିର୍ଦୋଷ; ଦୋଷହୀନ—

2. Faultless; free from blemish.

୩ । ନିଷ୍ଠାପତ୍ତ—3. Sinless.

୪ । ବ୍ୟାକରଣବିରହେ; ଅଶ୍ଳୀଳତା, ଗ୍ରାମ୍ୟତା ଆଦି ଦୋଷରହୁତ (ରଚନା)—

4. (composition) Free from literary blemishes.

ଅଦୋଷତା—ସଂ. ବି. (ଅଦୋଷ + ତା)—୧ । ଅଦୋଷର ଭାବ—

Adoshatā 1. State of being free from blemish or defect.

୨ । (ଅଲଙ୍କାରଶାସ୍ତ୍ର)—ଅଲଙ୍କାରଦୃଷ୍ଟିରେ ଲକ୍ଷିତ କୌଣସି କୌଣସି ଦୋଷ ସ୍ଥୁଳ ବିଶେଷରେ ଦୋଷରୂପେ ଗଣ୍ୟ ନ ହୋଇ ରଚନାର ଗୁଣରୂପେ ଗଣ୍ୟ ହେବା—
ଅବସ୍ଥା—1. The state of a literary blemish or defect being considered as an excellence in some cases.

୩ । ଦ୍ୱି—ଅପ୍ରଗତଭୂର ଗୁଣରୁ—ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁଠାରେ ବକ୍ତା ଓ ଶ୍ରୋତା ଭିନ୍ନଭୂେ ଶବ୍ଦାର୍ଥବିଶାରଦ ସେଠାରେ ଅପ୍ରଗତତାଗୁଣ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହୁଏ; ଯଥା—

ନାମ ମାତ୍ର ଗାୟତ୍ରୀର ଅନ୍ତ ବସ୍ତବ୍ୟ

ସେହି ଅନ୍ତରୂପ ଶବ୍ଦ ଧ୍ରୁବ ମେରୁ ହୁଏ

ସେହି ଅନ୍ତରୂପ ଶବ୍ଦ ଧ୍ରୁବ ବେଦାନ୍ତ । ସାଧାରଣ. ମହାଶାସ୍ତ୍ର ।

ଏହିପରି ଗ୍ରାମ୍ୟତା ଦୋଷ; ସ୍ଥୁଳରୂପେ ପ୍ରଭୃତି ଦୋଷ ସ୍ଥୁଳବିଶେଷରେ ରଚନାର ଗୁଣ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହୁଏ—

ଲୁଳମଣି—ଅଲଙ୍କାର ତରଙ୍ଗିଣୀ ।]

ଅଦୋଷରେ—ଦେ. କି. ବିଶ—ବିନା ଅପରାଧରେ—

Adoshare Without any fault; in the absence of any fault.

ଅଦୋଷମେ (ଯଥା; ଅଦୋଷରେ ଦଣ୍ଡି ବା ରାଜାଙ୍କର ଗୁଣ ନୁହେଁ ।)

ଅଦୋଷୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅଦୋଷ)—

Adoshi ନିର୍ଦୋଷ, ନିରପରାଧ—Innocent; guiltless.

ନିର୍ଦୋଷ ଅଦୋଷୀ ଜନ ସଙ୍ଗେ ମାର, ସେ ତାର ନୁହେଁ ବରଷ ।

ଅଦୋଷ, ଅନଦୋଷ କବିଭାଷ. ଭଗବତ. ୪ ।

ଅଦୋହ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଦୁହ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Adoha ୨ । ଯେଉଁ ସମୟରେ ଗୋରୁଠାରୁ ଦୁଧ ଦୋହିବା ଅସମ୍ଭବ—

1 A time when milking is impracticable.

୨ । ଯେଉଁ ସମୟରେ ଗୋରୁ ଦୋହିବା ନିଷିଦ୍ଧ—

(ଯଥା—ଏକାଦଶୀ)

2. A time when milking is prohibited.

୩ । (ଅ + ଦୋହ) ଦୁଧ ଦୁହାଁ ନ ହେବା—

3. Not milking.

ଅଦୌତ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଦଉତ୍ ଇତ୍ୟାଦି(ଦେଖ)

Adauta (etc) Adaut etc. (See)

ଅଦୌତି (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଦଉତ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Adauti etc Adaut etc (See)

ଅଦୌତିଆ—ଦେ. ବିଶ ଅଦଉତିଆ (ଦେଖ)

Adautiā Adautiā (See)

ଅଦ୍ୱୟ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଅ + ଦ୍ୱୟ)—

Adwaya ୧ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ—1 Unparalleled; unique.

୨ । ଏକକ, ଏକାକୀ—2. Single; solitary.

୩ । ଅଦ୍ୱୈତ, ଯାହାର ଦ୍ୱିତୀୟତ୍ୱ ନାହିଁ—

3. Non-dual.

୪ । ଯାହାର ପ୍ରକାରାନ୍ତର ନାହିଁ—

4 Having no alternative

୫ । ଏକ ମାତ୍ର—5. Only; sole

ସଂ. ବି—୧ । ବୁଦ୍ଧବିଶେଷ—

1. Name of a Buddha (M. W.)

୨ । ଅଦ୍ୱୈତତା; ଦ୍ୱିତୀୟତ୍ୱରୁପ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

2 Non-duality.

୩ । ଏକତା; ଅଭିନ୍ନତା—3. Unity; identity

୪ । ବ୍ରହ୍ମ ସଙ୍ଗେ ଜୀବାତ୍ମାର ଏକତା—4. Identity the Brahma with the human soul

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ତାକ୍ଷର	ସ୍ତ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	କ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ୱ	ଇଥ	କ	ଦ୍ୱ

* । ବ୍ରହ୍ମ ସଙ୍ଗେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଏକତା—5. Identity of the Brahma with the creation.

୬ । ଭୂତ ସଙ୍ଗେ ଆତ୍ମାର ଅଭିନ୍ୟତା—

6. Identity of spirit with matter.

୭ । ବ୍ରହ୍ମା—7 Brahmā, the Creator of the Universe.

ଅଦ୍ୱୈତବାଦ—ସଂ. ବି—ଅଦ୍ୱୈତବାଦ (ଦେଖ)

Adwayabāda

Adwaitabāda (See)

ଅଦ୍ୱୈତବାଦ—ପୁଂ
ଅଦ୍ୱୈତବାଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ } ବିଶ.

ଅଦ୍ୱୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ; (ଅଦ୍ୱୟ + ଇ; ବୈଦିକ)—

Adwayu ୧ । ଅନ୍ତର୍ବାହ୍ୟକ ରୂପ; ଯାହାର ବାହ୍ୟର ଉତ୍ତର ଏକ—1. Which is the same inside and outside.

୨ । ଦ୍ୱିଧାରହୀନ—2 Free from double-dealing or duplicity (M. W.)

ଅଦ୍ୱାର—ସଂ. ବି ୧ । (ଅ + ଦ୍ୱାର)—

Adwāra ନଗର, ଗ୍ରାମ, ଘର ବା ଗୃହକୁ ସାଧାରଣତଃ ଲୋକେ ଯେଉଁ ଦ୍ୱାର ଦେଇ ଯିବାଆସିବା କରନ୍ତି ତାହା ଇଦ୍ରା ଅନ୍ୟ ଦ୍ୱାର—1. A wrong door; an entrance which is not intended for or ordinarily used by people for going into or coming out of a town, village or house.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଯେଉଁ ଘର ବା ସ୍ଥାନରେ ଦ୍ୱାର ନାହିଁ—
2 A place without a door (M. W.).

ଅଦ୍ୱିତୀୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦ୍ୱିତୀୟ) —

Adwitiya ୧ । ଅସାଧାରଣ; ଅସାମାନ୍ୟ—

1 Extraordinary

୨ । ଅତୁଳନୀୟ—2. Peerless; matchless; incomparable.

୩ । ଏକାକୀ; ଯାହା ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ କେହି ନଥାଏ—

3 Single; sole; solitary.

୪ । ଏକ ମାତ୍ର—4. Supreme; unique.

ଅଦ୍ୱେଷ୍ଟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଦ୍ୱିଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଭୃ; ୧ମା ୧ବ)—

Adweshtā ଦ୍ୱେଷରହିତ—Unenvious;

(ଅଦ୍ୱେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ) not malevolent.

ଅଦ୍ୱୈତ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦ୍ୱୈତ) —

Adwaita ୧ । ଦ୍ୱିଧାରହୀନ—1. Non-dual; free from duality.

୨ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ—2. Unparalleled; unique.

୩ । ଯାହାର ଯୋଡ଼ା ନାହିଁ—3. Having no duplicate.

୪ । ଏକାକୀ—4. Sole; single.

* । ଅବିଭକ୍ତ—5. Undivided.

୬ । ଅବିଭକ୍ତ—6. Indivisible.

ସଂ. ବି—୧ । ଦ୍ୱିଧାରହୀନ ଅବସ୍ଥା—1 Non-duality.

୨ । ଅଦ୍ୱିତୀୟତା—2 Uniqueness

୩ । ଅତୁଳନୀୟତା—3 Matchlessness.

୪ । ବିଷ୍ଣୁ—4. God Bishnu

* । ପରମବ୍ରହ୍ମ—5. The Supreme Soul.

୬ । ବ୍ରହ୍ମା; ବ୍ରହ୍ମ ବା ପରମାତ୍ମା ସହିତ ଜୀବାତ୍ମାର ଅଭେଦ ବା ଏକତା—6. The identity of Brahma or the Supreme Soul with the human soul.

୭ । ଆତ୍ମା ଓ ପଦ୍ମଭୂତ ମଧ୍ୟରେ ଅଭେଦ—

7. Identity of spirit with matter.

୮ । ପାରମାର୍ଥିକ ସତ୍ୟ—8. The ultimate truth.

୯ । ଉପନିଷଦବିଶେଷ—

9 The title of an Upanishada.

ଦେ. ବି, ପୁଂ—୧ । ଅଦ୍ୱୈତାଚାର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)

1. Adwaitāchārjya (See)

୨ । ଲୋକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—

2. A name given to males.

ଅଦ୍ୱୈତାତ୍ମକୂର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଅଦ୍ୱୈତାଚାର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)

Adwaitātāthākura

Adwaitāchārjya (See)

ଅଦ୍ୱୈତବାଦ—ସଂ. ବି—୧ । ବ୍ରହ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଏକ, ଇଶ୍ୱର ଓ ସୃଷ୍ଟି

Adwaitabāda ଏକ; ଏକ ମାତ୍ର ଇଶ୍ୱର ସବୁଦିନରେ ଓ ସବୁଦିନ

ବିରଜିତ, ଏବଂ ମତବାଦ—1. The doctrine of non duality; the theory that the Creator is identical with the Creation and that there is nothing in the Universe except God in His various manifestations.

୨ । ପରମାତ୍ମା ଓ ଜୀବାତ୍ମା ଅଭେଦ, ଏହି ଦାର୍ଶନିକ ମତ—

2. Monism in philosophy; the doctrine that the Supreme Soul is identical with the human soul.

(ଦ୍ର—ଶବ୍ଦରାଚାର୍ଯ୍ୟ ଭାରତରେ ଏହି ମତକୁ ସବୁଦିନ ପ୍ରସାର କରିଥିଲେ ।)

୩ । ଇଶ୍ୱର ଏକ ଅଟେ, ଏହି ଧର୍ମମତ—

3. Monotheism.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବସ୍ୟତା ୧ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାନ୍’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାନ୍’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟଥ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଣ୍ୟା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆର୍ଣ୍ୟ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲକତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକତ’ ଦେଖିବେ ।

(ଦ୍ର—ଶ୍ରୀକ୍ଷ୍ମାନୁ, ମୁଖଲମାନ ଓ ବ୍ରାହ୍ମମାନେ ଅଦ୍ୱୈତବାଦୀ ।)
ଅଦ୍ୱୈତବାଦୀ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଦ୍ୱୈତବାଦ + ଇନ୍ + ମା. ୧ବ.)—
Adwāitabādī ୧ । ଅଦ୍ୱୈତବାଦ ମତାବଲମ୍ବୀ (ହିନ୍ଦୁ)—
(ଅଦ୍ୱୈତବାଦୀ—ଶ୍ରୀ) 1 Monotheist; Unitarian
(Hindus) professing the doctrine of monism.

୨ । ଏକେଶ୍ୱରବାଦୀ—2 Believing in one God.
ଅଦ୍ୱୈତ ମହାପ୍ରଭୁ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଅଦ୍ୱୈତାଚାର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)
Adwāita mahāprabhu Adwāitāchārjya (See)
ଅଦ୍ୱୈତାଚାର୍ଯ୍ୟ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ସମସାମୟିକ (ପଞ୍ଚଦଶ
Adwāitāchārjya ଶତାବ୍ଦିର ଶେଷ ଭାଗ) ନବିଆ ଚିନ୍ତକବୀ
ଭକ୍ତ ପଣ୍ଡିତ । ଏ ଜଣେ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଥିଲେ ଓ ଅନେକ
ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନାକରିଥିଲେ—Name of a
devoted pandit and Baisnaba author
contemporary with Śrī Chaitanya.

ଅଦ୍ୱୈତାନନ୍ଦ—ସ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଦ୍ୱୈତ + ଅନନ୍ଦ)—
Adwāitānanda ଅଦ୍ୱୈତବାଦରେ ବିଶ୍ୱାସଜନିତ ମନରେ
ଜାତ ଅନନ୍ଦ—The joy arising from a
faith in the doctrine of monism

ଦେ. ବି—ଅଦ୍ୱୈତାଚାର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)

Adwāitāchārjya (See)

ଅଦ୍ୱୈଧ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଦ୍ୱୈଧ)—

Adwāidha ୧ । ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

1. Not divided into two parts (M.W.).

୨ । ଦ୍ୱେଷରହିତ— 2. Free from malice
(M.W.)

୩ । ସରଳପ୍ରବୃତ୍ତିକ—

3. Straight-forward (M.W.)

୪ । ପୃଥକ୍ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—

4. Not dis-united (M.W.)

୫ । ହିଂସା ବା ଭାଗ କରାଯାଇ ନଥିବା—

5. Not shared (M.W.)

ଅଦ୍ଭୁତ—ସ. ବିଶ. (ଅଦ୍ + ଭୁ ଧାତୁ + ଭାବ; ଯାହା ପୂର୍ବେ ଘଟି ନାହିଁ)—
Adbhuta ୧ । ଅସାଧାରଣ—

1. Extraordinary; supernatural.

୨ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ; ବିସ୍ମୟଜ୍ୱାଦକ—

2. Wonderful; marvellous

୩ । ରଚନା-ରଙ୍ଗୀ ବା ଶୈଳୀରେ ବିସ୍ମୟକର ବା ଅଦ୍ଭୁତ—
3. Marvellous in style (M.W.)

ସ. ବି—୧ । ସାହିତ୍ୟ ବା ରଚନାର ରସବିଶେଷ; ଅଦ୍ଭୁତରସ (ଦେଖ)
1. Name of a sentiment in literature;

Adbhutarasa (See)

୨ । ନବମ ମନ୍ଦନ୍ତରର ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନାମ—

2 Name of the Indra of the 9th aeon.

୩ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ ବିଷୟ ବା ଘଟଣା—

3. A wonderful thing or occurrence;
prodigy; a miracle; a marvel.

ଅଦ୍ଭୁତ ଦେଖି ଭବିଷ୍ୟତ, ଅମୃତ ନୟନେ ଅନାଇ ।

ନଗରାଥ. ଭଗବତ ।

୪ । ବିସ୍ମୟ—4. Wonder; astonishment

୫ । ସାମବେଦର ପରିଶିଷ୍ଟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବା ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—

5. Name of a supplementary treatise
of the Sāma Beda.

ଅଦ୍ଭୁତକର୍ମୀ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଦ୍ଭୁତ + କର୍ମନ୍,
Adbhutakarmī ୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ କର୍ମ କଲ୍ଲବାନ୍—

1 ('a person) Of wonderful deeds.

୨ । ବିସ୍ମୟଜ୍ୱାଦକ କାରିଗରୀ ଦେଖାଇବା (ଲେଖ)—

2. Exhibiting wonderful workman-
ship (M.W.).

ଅଦ୍ଭୁତଦର୍ଶନ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଦ୍ଭୁତ + ଦର୍ଶନ)—

Adbhutadarśana ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ମନରେ ବିସ୍ମୟ ଜାତ

(ଅଦ୍ଭୁତଦର୍ଶନ—ଶ୍ରୀ) ଦୃଢ—Prodigious; wonderful
to look at; having a wonderful
appearance.

ଅଦ୍ଭୁତବ୍ରାହ୍ମଣ—ସ. ବି—ସାମବେଦର ପରିଶିଷ୍ଟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—
Adbhutabrahmana Title of a supplementary
treatise of the Sāma Beda.

ଅଦ୍ଭୁତ ମେଷଯୁଦ୍ଧ—ଦେ. ବି—ଶକାଳଙ୍କାର ବିଶେଷ; (ଶ୍ରୀମାନ୍ ଗୋଲେଖ—
Adbhuta meshajuddha ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ ତାଙ୍କ ରଚିତ
ଲକ୍ଷ୍ମୀରେଖା କାବ୍ୟରେ ଏଥିର ଉଦାହରଣ ଦେଇ—
ଅଛନ୍ତି) ସର୍ବତୋଭଦ୍ର ଦେଖ—

A kind of artistic composition;
Sarbatobhadra (See)

ଅଦ୍ଭୁତରସ—ସଂ. ବି—ସାହିତ୍ୟର ନବରସ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ; ଯେଉଁ
Adbhutarasa ରସଦ୍ୱାରା ମନରେ ବିସ୍ମୟ ଜ୍ୱାଦିତ ହୁଏ—
(ରସ ଭଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—The marvellous
sentiment in literature;

(See notes under Rasa).

ଅଦ୍ଭୁତଶାନ୍ତି—ସଂ. ବି—ଅଥବା ବେଦର ସପ୍ତସ୍ତୁତିମ ପରିଶିଷ୍ଟ—Title
Adbhutashānti of the sixty seventh supplement
to the Atharva Beda.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ନ୍

ଅଭୁତସାର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭୁତ+ସାର)—

Adbhutasāra ୧ । ଖଦିରବୃକ୍ଷ—1 The catechu tree; Mimosa Catechu

୨ । ଅଭୁତଦର୍ଶନ ବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପୁସ୍ତକବିଶେଷ—

2. Name of a book on the essence of prodigies (M W)

ଅଭୁତୋପମା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭୁତ+ଉପମା)—

Adbhutopama ଯାହା ଅଭୁତ ବା ବିସ୍ମୟକର ପଦାର୍ଥ (ଅଭୁତୋପମା—ଶ୍ରୀ) ସଙ୍ଗେ ଉପମେୟ—Resembling a wonder (M. W.)

ଅଭୁତୋପମା—ସଂ. ବି—ଉପମାଲଙ୍କାରବିଶେଷ—

Adbhutopamā A figure in Rhetoric.

[ଦ୍ରୁ—କବି ବର୍ଣ୍ଣିତ ବସ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବସ୍ତୁମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭୂଳନା କରିବାଦ୍ୱାରା ପାଠକ ମନରେ ବିସ୍ମୟ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାର ଯଥା—

ସ୍ୱର୍ଗ ମନ୍ଦିରେ ସନ୍ତମ୍ଭ ଏମନ୍ତ ପଦ୍ମର ପରେ ଜାତ ଲଭା ।

ଲଭାରୁ ଏବେ ପଦ୍ମର ଜାତ ହେଲା ଗୁଣ୍ଡ କମ୍ପିବେ ଉଦ୍ଧୃତେତା ।

ଭଞ୍ଜ ଗ୍ରନ୍ଥସୁଧାନିଧି ୪୧୨ ।

ଅର୍ଥାତ୍ ପଦ୍ମରୁ ସିନା ଲଭା ଜାତ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣିତା ନାଗସ୍ନା-
ଠାରେ ଭାର ଦେହରୁ ଲଭାରୁ କୃତରୁ ପଦ୍ମର ଜାତ ହୋଇ
ଅଛି । ଅତଏବ ଏହି ଉପମାଦ୍ୱାରା ମନରେ ବିସ୍ମୟ ଜନ୍ମୁଅଛି ।]

ଅଦ୍ମାନି—ସଂ. ବି. (ଅଦ ଧାତୁ=ଖାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ ମନ; ସେ ସବୁପଦାର୍ଥ

Admani ଖାଇବ)—ଅଗ୍ନି—Fire

ଅଦ୍ମରା—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଦ ଧାତୁ=ଖାଇବା+ଅଭ୍ୟନ୍ତାଥେ. ମର)—

Admara ୧ । ଝେଟୁ—1 Gluttonous.

(ଅଦ୍ମରା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅତି ଭୋଜନଶୀଳ—

2. Given to over-feeding.

ଅଦ୍ୟ—ସଂ. ଅ. (ରଦମ୍ = ଏହି + ଦ୍ୟ = ଦିବସ; ନିପାତନ)—

Adya ୧ । ଅଜ—1. Today; this day.

୨ । ଅଜକାଲି; ଏବେ—2 Now-a-days

୩ । ବର୍ତ୍ତମାନ—3. Now; at present.

ସଂ. ବି. (ଅଦ୍ୟାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—ଖାଇବାର ଉପଯୋଗୀ—
Fit or proper to be eaten.

ସଂ. ବି. (ଅଦ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ—Food.

ଅଦ୍ୟକା—ଦେ. ବି. ୧ । ଅଜ ଘଟୁଥିବା, ଅଦ୍ୟତନ; ଅଜର—

Adyakā ୧. Happening today; today's.

ଆଜକାର; ଆଜକେର ୨ । ଅଜ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

ଆଜକା 2. Relating to today.

ଅଦ୍ୟକାର—ଦେ. ବି. ୧—ଅଦ୍ୟକା (ଦେଖ)

Adyakāra Adyakā (See)

ଅଦ୍ୟତନ—ସଂ. ବି. (ଅଦ୍ୟ+ଘଟିବା ଅର୍ଥରେ. ତନ)—

Adyatana ୧ । ଅଜ ଘଟିବା (ବିଷୟ ବା ଘଟଣା)—

(ଅଦ୍ୟତନା—ଶ୍ରୀ) 1. Happening today.

୨ । ଅଜ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Relating to today.

୩ । ଅଜ କାଲି ପ୍ରଚଳିତ—3. Current now-a-days.

୪ । ଆଧୁନିକ—4. Modern.

ସଂ. ବି—ଅଜ ଦିନର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିବସ (ଦିନ ରାତି ୮ ପ୍ରହର)

ଅର୍ଥାତ୍ ଅଜଭୋରଠାରୁ କାଲି ଭୋର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

The whole of today (consisting of 24 hours).

ଅଦ୍ୟତନ ଭୂତକାଳ—ସଂ. ବି—(ବ୍ୟାକରଣ) ଅଜି ଘଟୁଥିବା କ୍ରିୟାର

Adyatana bhūtakāla କାଳ—

(grammar) Name given to the Aorist tense of actions done today.

ଅଦ୍ୟତନୀ—ସଂ. ବି. (ଅଦ୍ୟତନ+ଇ)—ଅଦ୍ୟତନର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Adyatani Feminine of Adyatana.

ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ)—ଅଦ୍ୟତନ ଭୂତକାଳ—

The Aorist tense.

ଅଦ୍ୟତନୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅଦ୍ୟତନ=ଅଜ+ଇୟ)—

Adyataniya ଅଦ୍ୟତନ (ଦେଖ)—Adyatana (See)

ଅଦ୍ୟପ୍ରଭୃତି—ସଂ. ଅ. (ଅଦ୍ୟ+ପ୍ରଭୃତି)—୧ । ଅଜଦିନଠାରୁ—

Adyaprabhṛti 1. From today.

୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରୁ ଆରମ୍ଭ କରି—

2. Henceforth; henceforward.

ଅଦ୍ୟଭକ୍ଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ+ଭକ୍ଷ ଧାତୁ) ୧ । —ଯାହାର କିଛି

Adyabhaksha ଓଳିବ ଦାନା ନାହିଁ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କାଲି
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଇବା ପାଇଁ କିଛି ସମ୍ବଳ ନାହିଁ—

1. Living from hand to mouth; having nothing to spare for tomorrow's meal.

୨ । ଅତି ଗରିବ—2 Very poor; indigent.

ଅଦ୍ୟଭକ୍ଷ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅଦ୍ୟ+ଭକ୍ଷ୍ୟ)—ଅଜ ଯାହା ଖିଆଯିବ—

Adyabhakshya (food) Which is to be taken today.

ଅଦ୍ୟଭେକ—ଦେ. ବି. ୧ । ଅଦ୍ୟଭକ୍ଷ (ଦେଖ)

Adyabhek 1. Adyabhaksha (See)

୨ । ଅଦ୍ୟଭେକା (ଦେଖ)

2. Adyabhekā (See)

ଅଦ୍ୟଭେକା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ+ସଂ. ବେଶ. ଓ. ଭେକ)—

Adyabhekā ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତିର ପିନ୍ଧୁଥିବା ଲୁଗା ଖଣ୍ଡିକ ଛଡ଼ା
ଏକବସ୍ତ୍ର ଅନ୍ୟ ଲୁଗା ନାହିଁ—(a person) Who

has got no more cloth than he is wearing.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦୃଷ୍ଟି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମନା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମନା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଗଣା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୋଟିକୋଟିରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସମ୍ଭାବନା ଦର୍ଶାଇ ଦିଆଯାଏ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିକେ, 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ ।

ଅଦ୍ୟଶ୍ଚ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଦ୍ୟ + ଷ୍ଚ)—ଆଜି ଓ କାଲିକୁ ମିଶାଇ—
Adyaśwa Comprising the present & the following day (M W.)

ଅଦ୍ୟଶ୍ଚିନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଦ୍ୟ + ଷ୍ଚ + ଇନ୍ଦ୍ର + ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍)—
Adyaświna ୧ । ଯାହା ଆଜି କିମ୍ବା କାଲି ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବନା—
(ଅଦ୍ୟଶ୍ଚିନା—ଶ୍ଚି) 1 Likely to happen today or tomorrow.

୨ । ଆସନ୍ତୁ, ଯାହା ଅବଶ୍ୟ ଆଜି କାଲି ଘଟିବ (ଯଥା—
ଅଦ୍ୟଶ୍ଚିନ ମରଣ ।)—2 Imminent

ଅଦ୍ୟଶ୍ଚିନା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ଚି. (ଅଦ୍ୟଶ୍ଚିନ + ଥା)—

Adyaświnā ୧ । ଅଦ୍ୟଶ୍ଚିନର ଶ୍ଚିଲିଙ୍ଗ—

1. Feminine of Adyaświna.

୨ । ଆସନ୍ତୁସବା (ଶ୍ଚି); ଯେ ଆଜି ବା କାଲି ଜନ୍ମ
କରିବ—2. (a woman or female-
animal) Likely to be delivered
of a child to day or tomorrow.

ସଂ. ବି. ଶ୍ଚି—୧ । ଆସନ୍ତୁସବା ଶ୍ଚି—

1. A female near delivery.

୨ । ଆସନ୍ତୁସବା ଗାଈ—

2 A cow near delivery.

ଅଦ୍ୟାପି—ସଂ. ଅ. (ଅଦ୍ୟ + ଅପି)—

Adyāpi ୧ । ଏତେବେଳେ ମଧ୍ୟ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ—

1. Even now.

୨ । ଏହିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ—2. Just now.

ବା ଜାଣି ଯାହା ଶବ୍ଦ ଅନ୍ତରୁ ଅଦ୍ୟାପି—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ଆଜିଯାକେ—3. To this day

୪ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—4. Down to the present time

୫ । ଆଜିଠାରୁ—5 Henceforth (M. W.)

ଅଦ୍ୟାବଧି—ସଂ. ଅ. (ଅଦ୍ୟ + ଅବଧି)—୧ । ଆଜିଠାରୁ; ଏହି ସମୟରୁ—
Adyābadhi 1 Henceforth, from today; from the present

୨ । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—2. Till today; till now.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଯାହା ଆଜିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା—

1. Beginning today (M. W.)

୨ । ଯାହା ଆଜି ଶେଷ ହେଲା—

2. Ending today (M. W.)

ଅଦ୍ୟାଶ୍ଚ—ସଂ. ଅ. (ଅଦ୍ୟ + ଷ୍ଚ; ନିପାତନ)—ଆଜି ଓ କାଲି—

Adyaśwa The present & the following day.

ଅଦ୍ୟତ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ତ୍ୟ + ଯ)—

Adyatya ୧ । ଯାହା ଦ୍ଵାରଦ୍ଵାରା ଲାଭ ନୁହେ—

1 Not obtained by gambling.

୨ । ସତ୍ତ୍ଵାସ୍ତ୍ରାଦି—2. Honestly acquired.

ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ନୁଆଖେଳରେ ଖେଳାଳର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ହୁଏ—

Unlucky gambling.

ଅଦ୍ୟାବି—ସଂ. ଅ. (ଅଦ୍ୟ + ଏବ)—ଆଜିହିଁ, ଆଜି ନିଶ୍ଚୟ—

Adyābiva This very day; today, by all means.

ଅଦ୍ରବ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଦ୍ରବ)—ଅତରଳ ବସ୍ତୁ, ଘନ ବା ବାୟୁସ୍ଵ ବସ୍ତୁ—

Adraba Not a liquid i.e., a solid or gas

ସଂ. ବିଶ—ଅତରଳ—ଯାହା ପାଣିଆ ନୁହେ—

Not liquid

ଅଦ୍ରବ୍ୟ—ସଂ. ବି—(ଅ + ଦ୍ରବ୍ୟ)—୧ । ଅପଦାର୍ଥ; ମନ ବସ୍ତୁ—

Adrabya 1 Bad or worthless thing.

୨ । ଅନୁପଯୋଗୀ ବସ୍ତୁ—2 Unfit thing.

୩ । ଅବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ବସ୍ତୁ—3. Useless thing

୪ । ଅଯୋଗ୍ୟ ବା ନିକୁଷ୍ଠ ଶିଷ୍ୟ—

4 Worthless pupil

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଦ୍ରବ୍ୟହୀନ, ସମ୍ପତ୍ତିହୀନ—

1. Having no possession.

୨ । ଧନହୀନ; ଗରିବ—2 Poor

୩ । ଅଯୋଗ୍ୟ, ଅନୁପଯୁକ୍ତ—3. Unfit; improper

୪ । ମନ୍ଦ—4. Bad.

୫ । ନାହାରି—5. Neglected

ଦେ. ବିଶ. (ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) (ଅ + ଦ୍ରବ + ଯ)—

ଯାହା ମିଳାଇ ଯାଏନାହିଁ—Insoluble

(ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପରଜା)

ଅଦ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଦ୍ରା)—ଅଦ୍ରା ନକ୍ଷତ୍ର—

Adra

The 6th lunar mansion.

ଅଦ୍ରାବଳି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଦ୍ରା)—୧—ଏହା ଅଦ୍ରା ନକ୍ଷତ୍ରପରି ନାଲିଆ

Adrābali ଦେଖାଯିବାକୁ ଏକପ୍ରକାର ବାଣ—1. A kind

of fire-work bursting like stars in

the sky.

୨ । ଅଦ୍ରା ନକ୍ଷତ୍ର—2 The 6th lunar mansion

୩ । (ସଂ. ଅଦ୍ରା + ଅବଳି)—ଅଦ୍ରା ନକ୍ଷତ୍ର ସମନ୍ୱିତ କାଳ—

ପୁରୁଷ ନାମକ ନକ୍ଷତ୍ର ପୁଞ୍ଜ—

3. The Constellation of Orion.

ସୂଚକ ଅଦ୍ରାବଳି ପୃଷ୍ଠିରେ ରେଖା

ନାଥ ବୋଲେ ପୁରାଣେ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବ ଥାଉ । ଭାବବଦନ ।

ଅଦ୍ରି—ସଂ. ବି. (ଅ = ନାହିଁ + ଦ୍ରି ଧାତୁ ପଳାଇବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵ. ଇ; ଯେ

Adri

ପଳାୟନଶୀଳ ବା ଗତିଶୀଳ ନୁହେଁ)—

୧ । ପର୍ବତ—1 Mountain.

୨ । ବୃକ୍ଷ—2 Tree.

୩ । ପଥର—3. Stone.

୧	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ଏ	ଅଦି କର୍ଣ୍ଣୀ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ଉ	ଋ	ଌ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଝ	ଞ

୪ । ସୋମଲତା ଛେଚି ରସ ବାହାର କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ
ଶିଳା ବା ଶିଳସୁଅ—4. A stone for pound-
ing Soma with or grinding it on.

୫ । ବଜ୍ର—5 Thunder-bolt.

୬ । ମେଘ—6 Cloud

୭ । ପର୍ବତାବୃତ୍ତ ଧାରଣକରିଥିବା ମେଘ—
7. A mass of clouds shaped like a
mountain.

୮ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—8 The sun

୯ । ପରିମାଣବିଶେଷ—

9 The name of a measure

୧୦ । ସାତ ସଂଖ୍ୟା—10 The number seven.

୧୧ । ପୁଅରାଜଙ୍କ ନାମ—11. Name of a grand-son
of king Pruthu.

୧୨ । ଛୁଟକଣିରେ ଫିଙ୍ଗାଯିବା ପଥର—

12 A stone for a sling.

ଅଦିକର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅଦ୍ର + କର୍ଣ୍ଣ + ଇ)—

Adrikarṇṇī ଅପରାଜିତା ଲତା—A creeper,
Clitoria Ternatea.

ଅଦିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ନାମ), (ଅଦ୍ର + କ + ଅ) —ଜଣେ ଅସୁର—
Adrikā Name of a divine nymph.

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପାଶରେ ଅଦ୍ର ବା ଅପସରା

ସ୍ତନ ଧରିବାରେ ସେ ମସ୍ତକରୁ ଧରା । କୃଷ୍ଣବିଂଶୁ. ନନ୍ଦ.ଭରତ. ଅଦ୍ର ।

ଅଦିକିଳ—ସଂ. ବି. (ଅଦ୍ର + କିଳ)—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପଦ୍ମ—

Adrikilā A name of Bishkumbha mountain

ଅଦିକିଳା—ସଂ. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅଦ୍ର + କିଳା; ଅଦ୍ର = ଭୂମି ପଦ୍ମ—
Adrikilā ଅଟେ; କିଳା = ଖୁଣ୍ଟ ଯାହାର)—

ପୃଥିବୀ—The earth.

ଅଦିଜା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. ପୁ. (ଅଦ୍ର + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—

Adrija ପଦ୍ମରୁ ଜାତ—Born of or produced
(ଅଦ୍ର ଜା—ଶ୍ରୀ) from the mountain.

ସଂ. ବି—୧ । ଗେରୁ—1. Red chalk.

୨ । ଶିଳା ଜତୁ—2 Benzoin; Bitumen.

ଅଦିଜା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଦ୍ର + ଜା)—ଅଦ୍ରଜର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Adrijā Feminine of Adrija.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ପାର୍ବତୀ—1. Goddess Pārbatī.

୨ । ସୈନ୍ଧବ ଶୁଳ୍କ—2. The plant Sainhalī
(M W.)

ଅଦିଜାତ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ପର୍ବତୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଦ୍ର + ଜାତ)—

Adrijāta ପଦ୍ମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—Born of or produced from
the mountains.

ସଂ. ବି—୧ । ଦାବାନଳ—1. Forest conflagration.

୨ । ପର୍ବତଜାତ ଅଗ୍ନି—2. Conflagration arising
out of the hills.

୩ । ହଂସ—3. Swan.

୪ । ପରମାତ୍ମା—4. The Supreme Soul.

ଅଦ୍ରିତନୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଗ୍ନି ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଦ୍ର + ତନୟା)—

Adritanayā ପାର୍ବତୀ—Goddess Pārbatī.

ଅଦ୍ରିଦ୍ୱିତ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଦ୍ର + ଦ୍ୱିତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. କ୍ୱିପ୍ = ଅଦ୍ରିଦ୍ୱିତ୍
Adridwit୍ ୧ମା ୧ବ. —ପର୍ବତମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଦ୍ୱିତକାରୀ)—

ଇନ୍ଦ୍ର—The God Indra.

ଅଦ୍ରିଦ୍ରୋଣୀ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ତତ୍ତ୍ୱ, ଅଦ୍ର + ଦ୍ରୋଣୀ)—୧ । ପର୍ବତର
Adridronī ଉପତ୍ୟକା—1. Mountain-valley

୨ । ପର୍ବତରୁ ବାହାରିଥିବା ନଦୀ—2. River rising
from a mountain.

ଅଦ୍ରିନାଥ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଦ୍ର + ନାଥ)—୧ । ପର୍ବତଶ୍ରେଷ୍ଠ—
Adrinātha The chief of the mountains.

୨ । ହିମାଳୟ ପର୍ବତ—2 The Himalayas

ଅଦ୍ରିପତି—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ତତ୍ତ୍ୱ, ଅଦ୍ର + ପତି)—ଅଦ୍ରିନାଥ (ଦେଖ)
Adripati Adrinātha (See)

ଅଦ୍ରିଭିତ୍—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଦ୍ର + ଭିତ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. କ୍ୱିପ୍; ଅଦ୍ରିଭିତ୍
Adribhit ୧ମା. ୧ବ.; ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା ପର୍ବତ ଦେହକାରୀ)—

ଇନ୍ଦ୍ର—God Indra.

ଅଦ୍ରିଭୁ—ସଂ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅଦ୍ର + ଭୁ ଧାତୁ + କ୍ୱିପ୍)—

Adribhu ୧ । ପର୍ବତଜାତ—1 Born of the mountains.

୨ । ପର୍ବତରେ ମିଳୁଥିବା—2. Found in the
mountains.

ସଂ. ବି—୧ । ଅପରାଜିତ ଲତା—1. A creeper Clitoria
Ternatea.

୨ । ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—2. A plant; Talvina

Cucullata.

ଅଦ୍ରିରାଜ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ତତ୍ତ୍ୱ, ଅଦ୍ର + ରାଜ)—୧ । ହିମାଳୟ ପର୍ବତ—
Adrirāja 1. The Himalayan mountains.

୨ । ପର୍ବତଶ୍ରେଷ୍ଠ—

2. The chief among the mountains.

ଅଦ୍ରିରାଜ—ସଂ. ବି. (ଅଗ୍ନି ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଦ୍ର + ରାଜ)—ଅଦ୍ରିରାଜ (ଦେଖ)
Adrirāja Adrirāja (See)

ଅଦ୍ରିଶ—ସଂ. ବି. (ଅଦ୍ର + ଶୀ ଧାତୁ = ଶୋଇବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ଶ୍ରେ
Adriśa କୈଳାଶ ପର୍ବତରେ ଶୟନ କରିଥିବା)—ଶିବ; ଶିବ—

The God Śiba.

ଅଦ୍ରିଶାୟା—ସଂ. ବି. ପୁ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅଦ୍ର + ଶାୟା)—ଶିବ—

Adriśāyā The God Śiba.

୨ । ନିମ୍ନଦିଗରେ, ତଳଅଡ଼େ—2. Down; below.
 ୩ । ତଳଅଡ଼କୁ—3. Downwards.
 ୪ । ନରକରେ—4. In the infernal regions;
 in hell.
 ୫ । ପାତାଳରେ—5. In the nether world.
 ୬ । ଅଧୋଭୁବନ; ପାତାଳ—
 6. The lower regions (M. W.)
 ୭ । ଯୋନି—7. Pudendum Mulibre. (M. W.)
 ଅଧଃକରଣ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + କୃ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—
 Adhahkaraṇa ୧ । ପରାଜିତ କରିବା—
 1 Vanquishing; defeating.
 ୨ । ବଳସିବା; ଟିନିସିବା—
 2. Surpassing; excelling.
 ୩ । ଦୃଶା କରିବା; ଭୁଜ କରିବା—3. Despising.
 ୪ । ତଳକୁ ନେବା—(ଯଥା—ଗଳାଧଃକରଣ)
 4 Taking down-wards.
 ୫ । ତଳକୁ ଫିଙ୍ଗିବା—
 5. Throwing down; casting down.
 ୬ । ତଳଅଡ଼କୁ ତଳିବା—6. Dispelling.
 ଅଧଃକାୟ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅଧଃ + କାୟ)—
 Adhahkāya ୧ । ଦେହର ନିମ୍ନ ଭାଗ—
 1. The lower part of the body.
 ୨ । ଅଷ୍ଟାତଳକୁ ଦେହର ଅଂଶ—
 2. Part of the body below the waist
 ଅଧଃକୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଧଃ + କୃତ)—୧ । ପରାଜିତ—
 Adhahkruta 1. Vanquished,
 ସ୍ୱର୍ପୁର ଅର୍ଦ୍ଧଶୁକ ମିଶ୍ରଣେ ଅଧଃକୃତ କର ସାତ—ସ୍ୱାହାତ୍ୟା. ପାବନା ।
 ୨ । ଗିଳାଯାଇଥିବା; ଭକ୍ଷିତ—2. Swallowed; eaten.
 ୩ । ତଳକୁ ନିଅଯାଇଥିବା—
 3. Taken downwards.
 ୪ । ଦୃଶିତ—4. Despised.
 ୫ । ଯାହାକୁ କେହି ବଳିଯାଇଅଛି—5. Surpassed.
 ୬ । ଫିଙ୍ଗା ଯାଇଥିବା—6. Cast down (M. W.)
 ଅଧଃକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + କ୍ରିୟା)—୧ । ଅଧୋଗମନ; ଅବନତି—
 Adhahkriyā 1. Degradation.
 ୨ । ଅସମ୍ମାନ—2. Dishonour.
 ଅଧଃଖନନ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଖନନ)—
 Adhahkhanana ୧ । ତଳଅଡ଼କୁ ଖୋଳି ଖୋଳି ସିବା—
 1. Digging downwards.
 ୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ତଳେ ଗାତ କରିବା—
 2. Undermining.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଐ	ଓ	ଠ	ଡ	ଢ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଋ

ଅଧଃପତନ—ସ. ବି. (ଅଧଃ + ପତନ)—ଅଧଃପାତ (ଦେଖ)

Adhahpatana Adhahpāta (See)
(ଅଧଃପତନ—ବିଶ)

ଅଧଃପାତ—ସ. ବି. (ଅଧଃ + ପାତ)—

Adhahpāta ୧ । ଅଧୋଗତ୍ୱ; ତଳକୁ ଖସିପଡ଼ିବା—
(ଅଧଃପାତ—ବିଶ) 1 Falling down.

୨ । ଦୁର୍ଗତି, ଉତ୍ଥାନ ଦଶା; ସର୍ବନାଶ—

2. Downfall.

୩ । ଅବନତି—୩. Deterioration

୪ । ନୈତିକ ଅବନତି—4. Moral degradation.

୫ । ନରକରେ ପଡ଼ିବା—5 Falling in hell.

ଅଧଃପୁଷ୍ପୀ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧଃ + ପୁଷ୍ପ + ଇ; ଯାହାର ଫୁଲ ତଳକୁ

Adhahpushpī ମୁହଁ କରି ଫୁଟେ)—ଅନନ୍ତମୂଳ (ଦେଖ)

1 Anantamūla (See)

୨ । ପୁଷ୍ପଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—

2. A plant; Elephantopus Scaber (M. W.)

ଅଧଃପ୍ରସ୍ତର—ସ. ବି. ପୁ. (ଅଧଃ + ପ୍ରସ୍ତର)—ଅଶୌଚ ପାଳବା ବ୍ୟକ୍ତିର

Adhahprastara ମାଟି ବା ଚୂର୍ଣ୍ଣର ଶଯ୍ୟା—A bed of turf
or grass for a person who is impure.

ଅଧଃଶୟା—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଧଃ + ଶା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Adhahśaya ଯେ ଭୂମିରେ ଶୁଏ—Sleeping on the
(ଅଧଃଶୟା—ଶ୍ରୀ) bare ground.

ଅଧଃଶୟାନ—ସ. ବି (ଅଧଃ + ଶୟାନ)—ଭୂମି ଶୟାନ; ଭୂମିରେ ଶୋଇବା—

Adhahśayana Sleeping on the ground.

ଅଧଃଶୟା—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧଃ + ଶୟା)—

Adhahśajya ଅଧଃଶୟା, ଯେ ଭୂମିରେ ଶୁଏ—
(ଅଧଃଶୟା—ଶ୍ରୀ) Sleeping on the bare ground.

ଅଧଃଶୟା—ସ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅଧଃଶୟା + ଆ) —ଅଧଃଶୟାର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Adhahśajyā Feminine of Adhahśajya.

ସ. ବି—ଭୂମିଶୟାନ; ଭୂମିରେ ଶୋଇବା—

Sleeping on the ground.

ଅଧଃଶାୟୀ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଧଃ + ଶା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Adhahśāyī ଅଧଃଶୟା (ଦେଖ)
(ଅଧଃଶାୟୀ—ଶ୍ରୀ) Adhahśaya (See)

ଅଧଃଶିରଃ—ସ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧଃ + ଶିରସ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Adhahśiraḥ ୧ । ଅଧୋମୁଖ; ଶ୍ରୁ ତଳକୁ ପୋତିଥିବା—
1. Holding the head downward.

୨ । ତଳକୁ ପଡ଼ିଲା ବେଳେ ମୁଣ୍ଡତଳ ଆଡ଼କୁ ଥିବା—

2. Head fore-most.

ଅଧଃଶିରଃ—ସ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧଃ + ଶିରସ୍ ୧ମା. ୧ବ) -

Adhahśirāḥ ଅଧଃଶିରଃ (ଦେଖ)
Adhahśiraḥ (See)

ସ. ବି—(ଯେଉଁଠାରେ ପାର୍ଯ୍ୟାୟନଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ତଳ ଆଡ଼କୁ

କରାଇ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଏ ।)—

ନରକବିଶେଷ —Name of a hell.

ଅଧଃଚର—ସ. ବି. (ଅଧଃ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ଭୂମିରେ

Adhaśchara ଗୁରୁଣ୍ଡେ)—

ଚୋର—Thief (M. W.)

ଅଧଃସ୍ଥ—ସ. ବିଶ. (ଅଧଃ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Adhahstha ୧ । ନିମ୍ନରେ ଅବସ୍ଥିତ—1. Situated below.

(ଅଧଃସ୍ଥା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିମ୍ନ—2. Inferior (M. W.)

ଅଧଃସ୍ଥିତ—ସ. ବିଶ. (ଅଧଃ + ସ୍ଥିତ)—ନିମ୍ନରେ ଅବସ୍ଥିତ—

Adhahsthitā Situated below.

ଅଧଃସ୍ୱସ୍ତିକ—ସ. ବି. (ଅଧଃ + ସ୍ୱସ୍ତିକ)—ଆକାଶର ଯେଉଁ ଅଂଶ

Adhahswastika ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଡ଼ ତଳେ ପୃଥିବୀର ବିପରୀତ

ଦିଗରେ ଥାଏ—The Nadir.

ଅଧଃରାଜ୍ୟ—ଶ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ)—ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ; ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନତା—

Adhairija Impatience.

ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ରୀ ବିଶ—ଅଧୀର, ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ—Impatient.

ଅଧଃରାଜ୍ୟ—ଶ୍ରୀ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ)—ଅଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ; ଅଧୀର—

Adhairijā Impatient.

ଅଧଃଅଧ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ ଅର୍କ + ଅର୍କ)—

Adhauñadha ୧ । ଅଧକର ଅଧ୍ୟ; ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ—

ଆଦୈକେରଆଦୈକ 1. Half of half; one fourth

୨ । ଅଧକରୁ କମ୍—2. Less than half.

ଅଧଃଅଧ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ—ଅଧଃଅଧ୍ୟ (ଦେଖ)

Adhauñadhā Adhauñadha (See)

ଅଧଃପ୍ରସ୍ନାନ—ସଂ. ବି (ଅଧଃ + ପ୍ରସ୍ନାନ; ସକ୍ତ ଯୋଗୁଁ ବିସର୍ଗର ଲେପ)—

Adhauṇāsana ମୈଥୁନ—Sexual intercourse (M. W)

ଅଧକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍କ)—

Adhaka ୧ । ଅର୍କ ପରିମାଣ—1 Half in quantity.

ଆଧା ୨ । ଅର୍ଦ୍ଧେକ; ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ—2. Half portion).

ଆଧା ଅଧକ ଅଧକରେ ବସାଇଲେ କେଉଁ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଦେ. ବିଶ—ଅଧକ ପରିମେତମାତ୍ର—

Half only of (a thing.

ଅଧକପାଳ—ଦେ. ବି—ଅଧାକପାଳ (ଦେଖ)

Adhakapālī Adhākapālī (See)

ଅଧଖିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅର୍କ + ଖାଦ ଧାତୁ)—

Adhakhiā ଦରଖିଆ; ଖାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶେଷ କରି ନ

ଅଧଚରା ଥିବା—Half-fed; not having finished

one's meal.

ଅଧଡ଼—ଶ୍ରୀ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦଡ଼)—୧ । ଅଦଡ଼ (ଦେଖ)

Adharda 1. Adardha (See)

ମାଧ୍ୟମରେ ଯେଉଁ ଶକ୍ତିରେ ପ୍ରକୃତରେ ଶକ୍ତି ଅଛି ତାହା ଏକ ଶକ୍ତି ଅଟେ । ଯଦି ଏକ ଶକ୍ତି କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶକ୍ତି ଦେଖିଲେ ତେବେ ଏ ଶକ୍ତିକୋଷରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଶକ୍ତି ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚାହିଁବାକୁ ବାଧ୍ୟତା ୧ ବା ୨ ଶକ୍ତି ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶକ୍ତି ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଢ଼' ନ ଯେତେ 'ନାହିଁ' ତେବେ; 'କୃଷି' ନ ଯେତେ 'କୃଷି' ଦେଖିବେ; 'ଦୟା' ନ ଯେତେ 'ଦୟା' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ଯେତେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଳ୍ପବତ' ନ ଯେତେ 'ଅଳ୍ପବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଅତି ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ—

2. Emaciated; very weak.

ଅଧକ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଧକ୍ = ଧନ୍ୟର୍ଥକ; ଉତ୍ତମଜନିତ ଶକ୍ତିର

Adhardaka ଅଧକ ନ ହେବା)—୧ । ନିଧକ; ନିର୍ଭୟ—

ବେଶ୍ୱକ 1 Fearless

ବେଶ୍ୱକ ୨ । ନିର୍ଭୟ—2 Free from anxiety.

ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ—ନିର୍ଭୟରେ—

Fearlessly; without fear or anxiety.

ଅଧକ—ଦେ. ଅ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ବା ରୋଗ

Adhardadharda ଯୋଗୁଁ ଅତି ଶୀର୍ଣ୍ଣ—

ସଞ୍ଜେ, ମୋବକୁଟେ A person of emaciated frame.

ଅଧକ ୧ । ଯେଉଁ ଶକ୍ତିର ଶକ୍ତିର ଶକ୍ତି—

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଧକ (ଦେଖ)

1 Adardha (See)

୨ । ଭଙ୍ଗା—2 Broken.

୩ । ହୁଲୁଲା—3 Slack; loose.

୪ । ଅତି ଜୀର୍ଣ୍ଣ—

4. Very weak and emaciated.

ଅଧକ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁକ୍ରାନ୍ତି; ଅ + ଧକ)—୧ । ନିର୍ଦ୍ଧନ—

Adhana 1. Poor.

(ଅଧନା—ଶ୍ରୀ) ଅଧନ ଦେଲେ ଶକ୍ତିର ଶକ୍ତିର ଶକ୍ତି ।

କୃଷି—୧. ନିଧକର ଶକ୍ତି ।

୨ । (ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର) ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଧନର ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ

ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଅଧିକାର—

2 (Law) Not legally entitled to own property

[ଦୁ—ଭାର୍ଯ୍ୟା, ପୁତ୍ର ଓ ଦାସ ଏ ତିନି ଜଣ ଅଧକ; ଏମାନେ ଯେଉଁ ଧନ ଲାଭ କରନ୍ତି ବା ଅର୍ଜିନ୍ତି ସେ ଧନରେ ସେମାନଙ୍କର ଭାର୍ଯ୍ୟ, ପିତା ଓ ପୁତ୍ର ଯଥାକ୍ରମେ ଅଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ମନୁସ୍ମୃତି ୮୪୧୭ ।]

ଅଧକ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଧାଧୁନ (ଦେଖ)

Adhandhuti Andādhuni (See)

ଅଧକ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁ. —ଅଧାଧୁନ (ଦେଖ)

Adhandhuti Andādhuni (See)

ଅଧକ }

ଅଧକ }

ଅଧକ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଧକ)—୧ । ଅସୁଖ—

Adhanya 1. Miserable; unhappy.

(ଅଧନା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଶୁଣାହୀନ—2 Unfortunate.

ଅଧକ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + ଧକ)—

Adhapā ୧ । ଯେଉଁ ଧନର ଅଧିକାରୀ ଏକ ସେରର ୧/୮ ଭାଗ—

୧. One eighth of a seer.

ଅଧକ ୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଏକ ଅଞ୍ଚଳ—

2. ୧/୮ of any thing

୩ । ଏକ କୋଶର ୧/୮—3 Two furlongs.

୪ । ୨ ଛଟାକି ଓଜନର ବଟକ—

4. A standard weight of ୧/୮ of a seer.

୫ । ୨ ଛଟାକି ପରିମାଣର ମାପପାତ୍ର—

5 A standard measure of ୧/୮ of a seer capacity.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ୨ ଛଟାକି ପରିମିତ—

1. Measuring ୧/୮ of a seer

୨ । ୨ ଛଟାକି ଓଜନର—

2. Weighing ୧/୮ of a seer.

୩ । କୋଶର ୮ ଭାଗ ଦୂର—

3 2 Furlongs distant.

ଅଧକ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ଅଧକ ପରିମିତ—

Adhapāki ୧ । ପାତ୍ରର ପରିମିତ—

ଆଧାପା 1. (pot) Of the capacity of ୧/୮ of a seer.

ଆଧାପା ୨ । ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ଅଧକ ପରିମିତ—

ରକ୍ତା ଯାଉଥିବା—

2. (cooking-pot) Of the capacity for boiling ୧/୮ seer of rice.

୩ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର ପ୍ରତ୍ୟେକର ଓଜନ ଅଧକ—
(ଯଥା—ଅଧକାଧିକା ଲୁହ)

3. (things) Each of which weighs ୧/୮ seer.

ଦେ. ବି—ଅଧକ (ଦେଖ)

Adhapāi (See)

ଅଧକ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + ଧକ)—

Adhapāi ୧ । ଯେଉଁ ବଟକରାଧିକା ଅଧକ ପରିମିତ ବସ୍ତୁ—

ଆଧାପା ୧ । ଯେଉଁ ବଟକରାଧିକା—1. A standard weight of ୧/୮ seer.

୨ । ଯେଉଁ ମାପପାତ୍ରରେ ଅଧକ ବସ୍ତୁ ମାପ କରାଯାଏ—

2. A cup for measuring ୧/୮ seer.

୩ । ଅଧକ (ଦେଖ)

3. Adhapāhi (See)

ଅଧକ—ଦେ. ବିଶ—ଅଧକାଧିକା (ଦେଖ)

Adhapāiki Adhāpāiki (See)

ଅଧକ—ଦେ. ବି—ପାତ୍ରର ଅଧିକ—

Adhapāhi Half a pie.

ଆଧାପା

ଅଧାପା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ୍ଵ

ଅଧପେଟ—ଦେ. ବି—ପେଟପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ହେବା ଭୋଜନ—
Adhapeṭa Half a bellyful of meal.
 ଆଧପେଟି ଦେ. ବିଶ—ଖାଇବାଦ୍ଵାରା ଯାହାକୁ ପେଟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ଥାଏ—
 Half-fed.

ଅଧବା—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଧବ + ଅ)
Adhabā ବିଧବା—A widow.
 (ସଧବା—ବିଧବା)

ଅଧବାଟ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ବାଟ)—
Adhabāṭa ୧ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୂରତ୍ଵର ଅଧେ—
 ଆଧପାଥ ୧. Half of a certain distance.
 ଅଧବଟ ୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୂରତ୍ଵର ଅଧେ ପଥର ବିସ୍ତୃତ—
 2. Half-way.

(ଯଥା—ତାଙ୍କର ମୋର ଅଧବାଟରେ ଦେଖା ହେଲା ।)

ଅଧବାଟିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୂରତ୍ଵ ବା ପଥରୁ ଅଧେ
Adhabāṭiā ଯାଇଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—1. (a person)
 Who has gone half the distance.
 ୨ । ଦୁଇ ଜଣଙ୍କଦ୍ଵାରା ଅଧେ ଅଧେ କରାଯିବା (କର୍ମ)—
 2. (work) Done by two persons half
 and half.
 ୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—3 Incomplete.
 ୪ । (ଗୋଟିଏ ଭାର ବସ୍ତୁ ବା ବୋର୍ଡ) ଯାହାକୁ ଦୁଇ ଜଣ
 ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧେ ଲେଖାଏଁ ଦୂରତ୍ଵ ଯାକେ ବୋଲି ନିଅନ୍ତି—
 4. (a load) Which is carried by two
 people half way each.

ଦେ. ବି—ଖୋଲା ହେବା ମାଟିକୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ କିଛି ବେଶି
 ଦୂର ନେବାକୁ ପଡ଼ିଲେ ଜଣେ ବୋର୍ଡିଆ ମାଟି ବୋର୍ଡିକୁ
 ଖୋଲା ହେବା ଯାଗାରୁ କିଛି ଦୂର (ଅଧବାଟ) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ବୋର୍ଡି ନିଏ ଓ ସେଠାରୁ ଆଉ ଜଣେ ବୋର୍ଡିଆ ପ୍ରଥମ
 ବୋର୍ଡିଆ ଠାରୁ ସେ ବୋର୍ଡିକୁ ନେଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ
 ପକାଏ, ଏହିପରି ପ୍ରଣାଳୀରେ ମାଟିକାମ କରାଯିବା ଶକ୍ତି—
 An arrangement for carrying loads of
 earth to a certain distance by relays
 of carriers, one relay carrying the
 loads half way and then transferring
 them to the other relay of coolies to
 be carried to the destination.

ଅଧବେଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ବେଳା)—
Adhabela ୧ । ଅର୍ଦ୍ଧଗ୍ରାସ; ଅଧାଭୋଜନ—
 1. Half a meal.

୨ । ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଥରେ ମାଟି ଭୋଜନ—
 2. Taking one meal a day.
 ଉଦା. ଉପବାସ, ଅଭବନ ଅଧବେଳ । ସାରଳା. ନିରାକର. ବଳ ।

ଅଧବେଲ—ଦେ. ବି—ସାନ କଂସା; ଶ୍ଳେଷ ବେଲ—
Adhabela A small bell-metal cup.
 ହୋଟିକାମା

ଅଧବେଲ—ଦେ. ବି—ଅଧବେଲ (ଦେଖ)
Adhabeli Adhabela (See)

ଅଧମ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ ଧାତୁ—ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅମ; ନିପାତନ)—
Adhama ୧ । ନୀଚ; ନୀଚତମ—1. Base.

ଅଧମା—ଶ୍ରୀ } ୨ । ନିମ୍ନତମ—2. Lowest
 ଅଧମତା—ବି } ୩ । ପୁନ, ପୁନତମ—3. Vile; vilest.

ସଂ—ଉତ୍ତମ-ବିପରୀତ } ୪ । ଅତି ସାମାନ୍ୟ—
 ଦେ—ଧମ—ବିପରୀତ } 4 Very slight; humble.

୫ । ଅତି ନିମ୍ନ—5. Very inferior; mean.

୬ । ଅତି ଅଯୋଗ୍ୟ—6. Very unworthy.

୭ । ଦେୟ—7. Insignificant.

୮ । ଦୃଶ୍ୟ—8. Despicable.

୯ । ଅତି ମନ୍ଦ—9. Very bad

୧୦ । ପାପୀ—10. Sinful.

୧୧ । ଦୁଷ୍ଟ—11. Wicked.

ସଂ. ବି—୧ । ନିର୍ଲଜ୍ଜ ନାଗର ବା ଉପପତ୍ନି; ଭୟ, ଦୟା ଓ
 ଲଜ୍ଜାଶୂନ୍ୟ ଏବଂ କାମଜୀବୀ ବିଷୟରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟାକର୍ତ୍ତବ୍ୟ-
 ବିଚାରରହିତ ବ୍ୟକ୍ତି—(ଶବ୍ଦକଳ୍ପଦ୍ରୁମ)

1 An unblushing paramour (M.W.);
 an unblushing sensualist.

୨ । ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—2 Name of a tree.

(ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)

୩ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମନୁଷ୍ୟର ବିଷୟ ଓ ଜ୍ଞାନାଦିର ପୁନଃସଂଯୋଗ
 ରବି ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଦ୍ଵୟର ସ୍ଥିତିବିଶେଷ ରୂପ ଯୋଗ—
 (Astronomy) A very inauspicious
 conjunction of the planets, Sun and
 Moon in a person's horoscope.

ଅଧମକବି—ସଂ. ବି—ଯେଉଁ କବି ଅନ୍ୟ କବିଙ୍କର ନିନ୍ଦା କରେ—
Adhamakabi A poet who criticises other
 poets; a satirist.
 (ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)

ଅଧମକାବ୍ୟ—ସଂ. ବି—ଯେଉଁ କାବ୍ୟରେ ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥ ନ ଥାଏ—
Adhamakābya (ଭୂଲମଣି. ଅଲଙ୍କାର ତରଙ୍ଗିଣୀ)—
 A poem which does not contain any
 hidden meaning; a poem of no literary
 merit.

ଅଧମାଧମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଧମାଧମ)—ଅଧମାଧମ (ଦେଖ)
Adhamadhama Adhamādhama (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଧୂଳି ୧ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଶୋଧ କରିବା ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିଲେ ଯେବେ ଏ ଶୁଦ୍ଧାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବପରାଦ ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହ’ ଶୋଧିବେ, ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟଥ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବହ’ ଦେଖିବେ, ‘ଅର୍ଜ୍ୟା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଜ୍ଜା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଳବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବହ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଧମଧମା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଧମଧମ (ଦେଖ)

Adhamadhamā Adhamadhama (See)

ଗ୍ରା ଜି ବିଶ—ଅତି ମନ୍ଦଭୂପ—Very badly.

(ଯଥା—ସେ ଏ କାମ ଅଧମଧମା କରି ଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।)

ଅଧମଭୂତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (କର୍ମଧା)—୧ । ଅତି ନୀଚ କର୍ମ କରିବା ପାଇଁ

Adhamabhṛuta ନିୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ—

1. A menial servant.

୨ । ଭରବାସ୍ତ୍ର ବା ବୋହିଆ, କୁଲି—

2 A cooly; porter; groom.

[ଦ୍ର—କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇ ଅଛି—

୧ । ଅସ୍ଥ ଶସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାରକାରୀ—ଉତ୍ତମ;

୨ । ହଳିଆ; କୋଠିଆ, ଝମାସା—ମଧ୍ୟମ,

୩ । ଭରବାସ୍ତ୍ର; ବୋହିଆ; କୁଲି—ଅଧମ ।]

ଅଧମଭୂତକ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଧମ + ଭୂତକ)—ଅଧମଭୂତ (ଦେଖ)

Adhamabhṛutaka Adhamabhṛuta (See)

ଅଧମରାତି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—କାର୍ଯ୍ୟବଶପ୍ରୀତି, ସ୍ୱାର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଣୟ—

Adhamarati (ହିନ୍ଦୁ ଶକ୍ତିସାଗର)

Attachment or friendship actuated by self-interest

ଅଧମରା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅବ + ମର)—

Adhamarā ୧ । ଅବ + ମୃତ, ଦରମର; ମୃତକଲ—

ଆସନ୍ନବା 1. Almost dead; half-dead.

ଅଧମରା ୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଳାନ୍ତ ଓ ଅବସନ୍ନ—

2. Exceedingly tired.

୩ । ମୁରୁକ୍ତ; ଶୁକ୍ଳଶୁକ୍ଳ ଦେଉଥିବା—3 Dying.

ଅଧମରା—ଦେ. ବିଶ—ଅଧମରା (ଦେଖ)

Adhamarā Adhamarā (See)

ଅଧମରା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧମ + ରା, ଯେ ରାଜାହାର

Adhamarṇṇa ଅଧମରାହାରୀ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛି)—

(ଅଧମରା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ରାଣୀ, ଖାତକ; ଦେଶାଦାର—

(ଉତ୍ତମରା—ବିପତ୍ତି) 1. A debtor

୨ । କରଜଦାର; ରାଣପ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି; ରାଜାଲରେ ଜଡ଼ିତ

ବ୍ୟକ୍ତି—2. An indebted person.

ଅଧମରା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (କର୍ମଧା; ଅଧମ + ରାଣିକ)—ଅଧମରା (ଦେଖ)

Adhamarṇṇika Adhamarṇṇa (See)

(ଅଧମରା—ଶ୍ରୀ)

ଅଧମା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅଧମ + ଆ)—୧ । ଅଧମର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Adhamā Feminine of Adhama.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ନୀଚ ବା ମନ୍ଦପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରାଜିନୀ ଶ୍ରୀ—

A low or bad mistress (M W.)

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଭୂତାତ୍ମକ)—ଅଧମ (ଦେଖ);

Adhama (See)

ଅଧମାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅଧମ + ଅଙ୍ଗ)—

Adhamāṅga ଚରଣ; ଗୋଡ଼—The foot.

(ଉତ୍ତମାଙ୍ଗ—ବିପତ୍ତି)

ଅଧମାଚାର—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ନୀଚ ଆଚରଣ—

Adhamāchāra Mean conduct.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଧାର୍ଯ୍ୟ ଆଚରଣ ଅତି ସ୍ଥାନ—

(ଅଧମାଚାର—ଶ୍ରୀ) Of mean conduct.

ଅଧମାଦୃଶ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଯେଉଁ ଦୁଃଖ କଟୁବାକ୍ୟ କହି ନାୟକ ନାୟିକାଙ୍କ

Adhamādṛṣi ସନ୍ଦେହ ପରସ୍ପରଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚାଏ—

A bad and surly go-between.

ଅଧମାଧମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଋଜି ତତ୍; ଅଧମ + ଅଧମ; ଅଧମ

Adhamādhama ଅପେକ୍ଷା ଅଧମ)—

(ଅଧମାଧମ—ଶ୍ରୀ) ଅତି ଅଧମ—Most wretched; the

lowest of the low

ଅଧମା ନାୟିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଯେଉଁ ନାୟିକା ପ୍ରିୟ ବା ହିତକାରୀ

Adhamā nāyikā ନାୟକ ପ୍ରତି କୁବ୍ୟବହାର କରେ, ପ୍ରକୃତି

ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ନାୟିକା ମଧ୍ୟରୁ ନୀଚତମା—

A mean-minded lady.

ଅଧମାର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ନୀଚ ବା ଅଧମା ଭଳି ଥିବା ଶରୀରର

Adhamārdha ଅଂଶ—The lower half of the

(ଉତ୍ତମାର୍ଦ୍ଧ—ବିପତ୍ତି) body, part of the body below

the navel.

ଅଧମାର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧମାର୍ଦ୍ଧ + ଯ)—ଦେହର ନିମ୍ନାଂଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Adhamārdhaya Relating to the lower part

of the body.

ଅଧର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଧୃ ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କର୍ମ. ଅ; ଯାହା

Adhara ଧରା ଯାଇ ନାହିଁ; ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଯୁକ୍ତ

(ଅଧର—ଶ୍ରୀ) ହୁଏ, ଯଥା—ଅଧରାସ୍ତ; ଅଧରବାସ)—

(ଉତ୍ତର—ବିପତ୍ତି) ୧ । ନିମ୍ନସ୍ଥ, ନିମ୍ନରେ ଥିବା; ତଳେ ଥିବା—

1. Lower, nether.

୨ । ନୀଚ; ଅଧମ; ସ୍ଥାନ—2. Low; mean; vile.

୩ । ନିମ୍ନସ୍ଥ—3 Inferior

ଅଧର ଅଧର ଅଧର କି ବା ତଳେ ରହିବେ ।

ଭଞ୍ଜ. କୋଷସ୍ତୋତ୍ରାଦି. ୨.୫ ।

୪ । ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ—4. Previous (ଯଥା—ଅଧରାସ୍ତ)

ସଂ. ବି—୧ । ଅଧରାସ୍ତ; ତଳ ଓଠ—

1. Nether or lower lip.

୨ । ଓଠ—2 Lip

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ରୈ	ଉଅ	ଋ	ୠ	ୠ

ପିଆଇ ଦୁଇଟି ଅରେ ଦୁଇଟି ଅଧର । କବଚସ୍ତ୍ୟଂ କଶୋରାବତମ୍—ପଂ ଗାଈ ।

୩ । ଦେହର ନିମ୍ନତମ ଅଂଶ—

3. The lower part of the body (Apte)

୪ । ବକ୍ତୃତା—4. Speech; address (Apte)

୫ । ଯୋନି—5 The vulva; Pudendum Muliebre (Apte)

୬ । ପ୍ରତ୍ତର—6. A reply (M W.)

ଅଧରକଣ୍ଠ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଧର + କଣ୍ଠ)—କଣ୍ଠ ବା ବେକର

Adharakanṭha ନିମ୍ନଭାଗ—

The lower part of the neck.

ଅଧରକାୟ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଧର + କାୟ) ଦେହର ନିମ୍ନଭାଗ—

Adharakāya The lower part of the body.

ଅଧରକାରୀ—ଦେ. ବିଣ—ଉତ୍କୃଷ୍ଟତାଦ୍ଵାରା ପରାସ୍ତବ୍ୟ—

Adharakārī Vanquishing; excelling.

ବନ୍ଧୁକ ଅଧରକାରୀ ଅଧରରେ ବନ୍ଧୁକ ମୋ ରକ୍ଷଣରେ ।

ଭକ୍ତ. ଦେବେଶ୍ଵରବଳାସ. ୨୦/୨୧ ।

ଅଧରଜ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଧର୍ଯ୍ୟ)—ଅଧର୍ଯ୍ୟ—

Adharaja Impatience.

ଅଧରଜ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅ + ଧର୍ଯ୍ୟ)—

Adharaji ଅଧର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞାନ—Impatient.

ଅଧରଜିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅଧର୍ଯ୍ୟ)—

Adharajiā ଅଧର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞାନ—Impatient.

ଅଧରଟେପି—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଅଭ୍ର)—ଅଗରଟିକିଲି; ଶ୍ଵୀମାନେ

Adharatopi କପାଳରେ ପିକିବା କୃଷ୍ଣାଭ୍ର କଳା ଟିକିଲି—

1. Round spot of black mica put on the brow by females.

୨ । (ସଂ. ଅଧର) ଶ୍ଵୀମାନେ ଅଧରୋଷ୍ଠରେ ଚିତ୍ର କରିଥିବା

ଖଇରର ଟେପା ବା କଳାବିନ୍ଦୁ—

2. A spot of catechu or black painted on the lower lip by women.

ଅଧରତା—ସଂ. କ୍ରି. ବିଣ. (ଅଧର + ତା)—ତଳେ; ନିମ୍ନରେ—

Adharatah Below; beneath.

ଅଧରପାନ—ଦେ. ବି. [ଏ ପଣା ଯେଉଁ ଦ୍ଵାସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କରେ ଭୋଗ ଲାଗେ

Adharapanā ସେ ଦ୍ଵାସ୍ତ୍ରୀମାନ ପୂଜକର ଓଠ (ଅଧର) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ଅଧରପାନା ଉଚ୍ଚ ଥିବାରୁ ଏହି ନାମ, ସଂ. ଅଧର +

ପ୍ରପାନକ]—ଗୁଣ୍ଡିଚା ଓ ବାହୁଡ଼ା ଯାହା ସମୟରେ

ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା ରଥରେ ଥିବାବେଳେ

ତାଙ୍କୁ ଭୋଗକରାଯିବା ପଣା—Sweetened drink

offered to the deities Jagannātha,

Balābhadrā & Subhadrā while

they are on the cars during the car-

festival.

ଅଧରପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ରୂପକ; ଅଧର + ପତ୍ର)—ପତ୍ର ପରି କମଳାସ୍ତ୍ର

Adharapatra ଅଧରୋଷ୍ଠ—Beautiful lip (compared to a leaf).

ଅଧରପାନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଧର ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବା ଅଧରମଧୁ-ପାନ)—

Adharapāna ୧ । ଓଷ୍ଠରେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ—

1. Kissing on the lower lip.

୨ । ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କର ଓଷ୍ଠଚୁମ୍ବନ ବା ଚୁମ୍ବିବା—

2 Sucking of each other's lower lips by lovers.

ଅଧରବାସ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧର ଚାରିହୁଡ଼ ବାସ)—

Adharabāsa ୧ । ନାଭି ତଳକୁ ପିନ୍ଧାଯିବା ଲୁଗା—

1. Cloth worn below the navel.

୨ । ପୋଷାକ ତଳ ଦେହକୁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧାଯିବା ଲୁଗା—

2. Under-wear.

ଅଧରବିନ୍ଦୁ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଧର ଚିତ୍ରିତ ବିନ୍ଦୁ)—

Adharabindu ଶ୍ଵୀଲେଖମାନଙ୍କ ତଳ ଓଠ ବା ଆଡ଼ିରେ

ଚିତ୍ରିତ କଳା ଟେପି ବା କଳା ଚିତା—Spot of

black painted on the tip of the lip by women.

ଅଧରବିମ୍ବା—ସଂ. ବି. (ରୂପକ; ଅଧର + ବିମ୍ବା)—ପକ୍ଵ ବିମ୍ବାଫଳ ପରି

Adharabimba ନାଲି ଓ ସୁନ୍ଦର ଓଠ—Rosy lip

(compared to a ripe Bimba fruit)

ଅଧରମ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭବପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଧର୍ମ)—ଅଧର୍ମ (ଦେଖ)—

Adharam Adharma (See)

ଅଧରମ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅଧର୍ମ)—ଅଧର୍ମ (ଦେଖ)

Adharama Adharma (See)

ଧର୍ମ ଅଧରମ କରଇ ଯେଉଁ ନର. ଅବଶ୍ୟ ଶୁଭଶୁଭ ହୁଅଇ ତାହାର ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗ୍ରା. ବିଣ—ପାପଯୁକ୍ତ; ଅଧାର୍ମିକ (କର୍ମ)—Impious; sinful (act).

ଅଧରମଧୁ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧରଜାତ ବା ଅଧର ବିନ୍ଦିତ

Adharamadhu ମଧୁ)—ଅଧରମଧୁ; ପ୍ରେମିକପ୍ରେମିକା

ପରସ୍ପର ଅଧର ଚୁମ୍ବନ କରିବା ସମୟରେ ପରସ୍ପରଙ୍କ

ଅଧରନିଷ୍ଠର ଲାଲ, ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ ଆସ୍ବାଦନ

କରନ୍ତି (ଏବଂ ଯାହାକୁ ପରସ୍ପର ଚୋଳରେ ମଧୁ ବା ଅମୃତ

ସଙ୍ଗେ ଭୁଜନା କରନ୍ତି)—The honey of the

lips imbibed by lovers while kissing

each other.

ଅଧରମୀ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅ + ଧର୍ମ)—୧ । ଅଧାର୍ମିକ—

Adharamī 1. Impious; irreligious.

୨ । ନିଜ ଧର୍ମତ୍ୟାଗୀ—2 Deserting one's creed.

୩ । ବିଧର୍ମୀ—3. Professing a different creed.

ଦୟାରଣ ଯେକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଳିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଚ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଚ' ଦେଖିବେ ।

ଅଧରସପତ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧର + ସପତ୍ନ; ଯାହାର Adharasapatna ଶତ୍ରୁମାନେ ପରାଜିତ ହୋଇ ବା ମରି ତଳେ (ଅଧରସପତ୍ନା—ଶ୍ଳୀ) ପଡ଼ିଛନ୍ତି; ସେ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ପରାଜିତ କରିଅଛି) —
One whose enemies are worsted or silenced (M. W)

ଅଧରସ୍ତୁତିକ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଡ଼ ତଳେ ପୃଥ୍ବୀର Adharaswastika ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଥିବା ଅକାଶର କଳ୍ପିତ ବିନ୍ଦୁ—The nadir.

ଅଧରହନୁ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ତଳ ପାଞ୍ଜର ହାଡ଼—
Adharahanu The lower jaw-bone

ଅଧର—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ. (ଅଧର + ଅ)—୧ । ଅଧରର ଶ୍ଳୀଲିଙ୍ଗ—
Adharā 1 Feminine of Adhara.

ସ. ବି. ଶ୍ଳୀ—୨ । ମନୁଷ୍ୟର ଠିକ୍ ଗୋଡ଼ତଳେ ଥିବା ପୃଥ୍ବୀର ଅର ପାଖେ ଅକାଶର କଳ୍ପିତ ବିନ୍ଦୁ—2. The nadir.
୩ । ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ—3. The south.

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଧୃତ)—୧ । ଅଧୃତ; ଧରା ହୋଇ ନ ଥିବା—
1. Uncaught, unheld.

ଏଠି ୨ । (ପୁଂ) ଯେଉଁ ଅଣ୍ଡିର ବାହୁରା ଧରା ହୋଇ ନ ଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ପାହାର ମୁଖ ହେତୁ ନ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ—
2. Uncastrated (bull-calf)

୩ । (ଶ୍ଳୀ) ବାହୁରା ଜନ୍ମ କରିବା ପରେ ଯେଉଁ ଗାଈ ଧରା ହୋଇ ନ ଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାକୁ 'ପୁଙ୍କା' ହୋଇ ନ ଥାଏ—
3. (a cow) Not yet subjected to the process of blowing after giving birth to a calf

ଅଧରାତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବିରାଣ)—ଅବିରାଣ, ରାତିର ମଧ୍ୟ ଭାଗ; Adharāti ରାତିଅଧ—Midnight
ରାତ୍ରପୁର
ଆସୀରାତ

ଅଧରାତିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅବି + ରାତିୟ)—
Adharātīā ୧ । ଅଧ ରାତିରେ ଘଟିବା—
ରାତ୍ରପୁର 1. Taking place at midnight or in the middle of the night

୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅଧରାତିରେ କରିବାର ଯାହାର ଅଭ୍ୟାସ ଅଛି—2. Accustomed to doing things at midnight or in the middle of the night

ଅଧରାମୃତ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ, ଅଧରରେ କଳ୍ପିତ ଅମୃତ)—
Adharāmṛuta ଅଧର ମଧୁ ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କର ପରସ୍ପରକ ଅଧରରୁ ଚୁମ୍ବିତ ମଧୁ ପରି କଳ୍ପିତ ଲାଳ—
The nectar-like moisture of the lips sucked by lovers in ardent kissing.

ଦେ. ବି—ଗୁରୁଜନ ଓ ବିଶେଷତଃ ଗାନ୍ଧୀଗୁରୁ ଖାଇବା ପତ୍ତରେ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଉଦ୍ଭିଷ୍ଟ—The remnants of food left on the plate by a spiritual preceptor.

(ଯଥା—ଏହି ଅଧରସ୍ତୁତିକୁ ଶିଷ୍ୟମାନେ ସେବାକର କୃତାର୍ଥ କୁଅନ୍ତି ।)

ଅଧରାରିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଧର + ଅରିତ ତତ୍ତ୍ୱାବେ. ରି + କୃ ଧାତୁ + Adharārit: ୧ । କର୍ମ, ତ)—

(ଅଧରାରିତ—ବି) ୧ । ପରାଜିତ—1. Defeated; worsted.

୨ । ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ବଳି ପାଏ—

2. Surpassed; excelled.

୩ । ମକଦ୍ଦମାରେ ହାରି ଥିବା—

3. Worst in a case

ଅଧରୀନ—ସଂ. ବିଣ (ଅଧର + ରିନ)—

Adharīna ୧ । ନମ୍ରସ୍ଥ—1. Lower

(ଅଧରୀନା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ନିନ୍ଦିତ—2. Traduced; vilified.

୩ । ରହିତ—3. Reproached.

ଅଧରାଭିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଧର + ଅଭିତ ତତ୍ତ୍ୱାବେ. ରି + କୃ ଧାତୁ + Adharābhita ୧ । କର୍ମ, ତ)—

(ଅଧରାଭିତ—ବି) ୧ । ପରାଜିତ—1. Beaten.

୨ । (ସ୍ତ୍ରୀ) ମକଦ୍ଦମାରେ ହାରିଥିବା—

2. Worst in a law-suit

୩ । (ସ୍ତ୍ରୀ) ରତ୍ନ କରାଯାଇଥିବା (କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଆଦେଶ)—

3. Invalidated.

ଅଧରେଦ୍ୟୁ—ସଂ. ଅ. (ଅଧର + ଦିବସ; ନିପାତନ)—

Adharedyuh ୧ । ଗତ ପରଦିନ—

1. The day before yesterday.

୨ । ଅତୀତ କୌଣସି ପୂର୍ବଦିବସରେ—

2. On any previous day.

ଅଧରୋତ୍ତର—ସଂ. ବିଣ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଅଧର + ଉତ୍ତର)—

Adharottara ୧ । ତଳର ଓ ଉପରର—

1. Upper and lower.

୨ । ଉଚ୍ଚତର ଓ ନିମ୍ନତର—2. Higher and lower.

୩ । ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ—3. Prior and later.

ସଂ ଅ—୧ । ଉପର ପାଖ ତଳଆଡ଼କୁ ଓ ତଳ ପାଖ ଉପର ଆଡ଼କୁ, ଏହିପରି ଭାବରେ—

1. Upside down; topsyturvy.

୨ । ନିକଟରେ ଓ ଦୂରରେ—

2. Nearer and farther.

୩ । ଉପରେ ଓ ତଳେ—3. Up and down.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

୪ । ଉପରଆଡ଼କୁ ଓ ତଳଆଡ଼କୁ—

4. Upwards and downwards

ଅଧରୋଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. ୧ । (କର୍ମଧା; ଅଧର + ଓଷ୍ଠ)—ତଳ ଓଠ—

Adharoshṭha 1. The lower lip.

୨ । (ଦୁଇ) ତଳ ଓ ଉପର ଓଠ—

2. The lower and the upper lip.

ଅଧରୋଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଧର + ଓଷ୍ଠ)—

Adharaushṭha ଅଧରୋଷ୍ଠ (ଦେଖ)

Adharoshṭha (See)

ଅଧର୍ମ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + ଧର୍ମ)—

Adharma ୧ । ଧର୍ମ ବା ପୁଣ୍ୟର ଅଭାବ—

1. Irreligion; impiety; unrighteousness.

୨ । ଦୁଷ୍ଟତା; ପାପ—2. Sin.

୩ । ଅନ୍ୟାୟ—3. Injustice

ଅଧର୍ମ ବାଣି ଧର୍ମପାତ୍ର, ତୁ ନାଥ ପରମ ଦୟାଳୁ ।

ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବାନ. ୪୪ ।

୪ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ଲଙ୍ଘନ—4. Breach of duty.

୫ । ଅଇଲ୍ ଲଙ୍ଘନ; ବେଆଇଲ୍ କାମ—

5. Breach of law; illegal act.

୬ । ଅନ୍ୟାୟ କର୍ମ—6 Unjust act.

୭ । ଗୁଣର ଅଭାବ—7. Absence of attributes.

୮ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଅନୁଚର ପ୍ରଜାପତିବିଶେଷ (ଏ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପୁତ୍ର; ଏହାଙ୍କ ଶ୍ଳୀଳ ନାମ ହୁଏ ବା ମୃଗା)—

8. Name of an attendant of the Sun-God.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ—ଗୁଣରହିତ—Devoid of attributes.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଧର୍ମ)—୧ । ପୁଣ୍ୟହୀନ—

1. Impious.

୨ । ପାପୀ—2. Sinful

୩ । ଅନ୍ୟାୟାଚରଣଶୀଳ—3. Unrighteous.

୪ । ଧର୍ମହୀନ—4. Irreligious

ଅଧର୍ମାଚାରୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁ. (ଅ + ଧର୍ମ + ଚର ଧାତୁ + ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Adharmachārī ପାପାଚରଣକାରୀ—Practising sin.

(ଅଧର୍ମାଚାରୀ—ଶ୍ଳୀ)

ଅଧର୍ମାତ୍ମା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଧର୍ମତା)—ଅନ୍ୟାୟକର୍ମ—

Adharmatāh Wrongly.

ଅଧର୍ମା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ. (ଅଧର୍ମ + ଅ)—ଅଧର୍ମରୂପୀ ଦେବତା (ଏ

Adharmā ମୃତ୍ୟୁର ଶ୍ଳୀରୂପେ କଳ୍ପିତା)—

Unrighteousness (personified and represented as the bride of Death)

(M. W.)

ଅଧର୍ମାଚରଣ—ସଂ. ବି. (ଧ୍ରୁବୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଧର୍ମ + ଆଚରଣ)—

Adharmācharaṇa ପାପାଚରଣ—

Unrighteous conduct,

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅଧର୍ମାଚାରୀ (ଦେଖ)

Adharmāchārī (See)

ଅଧର୍ମାଚାରୀ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ. (ଅଧର୍ମ + ଆଚାର)—

Adharmāchārī ଅଧର୍ମାଚରଣ (ଦେଖ)

Adharmācharaṇa (See)

ଅଧର୍ମାଚାରୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁ. (ଅଧର୍ମ + ଆଚାର + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—

Adharmāchārī ପାପାଚରଣକାରୀ—Impious; sinful.

(ଅଧର୍ମାଚାରୀ—ଶ୍ଳୀ)

ଅଧର୍ମାତ୍ମା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁ. ଓ ଶ୍ଳୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଧର୍ମାତ୍ମନ୍;

Adharmātmā ୧ମା. ୧ବ.)—ପାପାତ୍ମା; ପାପପ୍ରକୃତିକ—

Of sinful nature or disposition.

ଅଧର୍ମୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁ. (ଅଧର୍ମ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Adharmī ୧ । ଅଧର୍ମିକ; ପାପୀ—1 Sinful; impious.

(ଅଧର୍ମିଣୀ—ଶ୍ଳୀ) ୨ ଧର୍ମତ୍ରଷ୍ଟ—2. Fallen from

virtue.

ଅଧର୍ମ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅଧର୍ମ + ଯ)—୧ । ଧର୍ମବିରୁଦ୍ଧ—

Adharmya

1. Contrary to religion.

୨ । ବେଆଇଲ୍—2. Illegal

୩ । ଅନ୍ୟାୟ—3. Unjust.

୪ । ଅଧର୍ମିକ—4. Impious

ଅଧାଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—୧ । ଏକ ପଇସାର ଅର୍ଦ୍ଧମୂଲ୍ୟର—

Adhalā ୧ମା. ୧ବ.—1. Half-pice (coin)

ଆଧଳା ୨ । ଦେଢ଼ପାକ—2. One and half pie.

ଧେଳା; ଅଧେଳା ୩ । ଏକ ପଇସାର ଅଧେ—3 Half a pice.

[ଦ୍ର—ଏଥିର ସଂଖ୍ୟାସକେତ ଟ ୦ ୧୧]

ଅଧାଲକିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଯହିଁର ମୂଲ୍ୟ ଏକ ଅଧାଲ—

Adhalakīā

1. Half a pice worth of.

୨ । ଯହିଁର ପ୍ରତ୍ୟେକର ମୂଲ୍ୟ ଏକ ଅଧାଲ—

2. Worth half a pice each.

ଅଧାଲକିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଧାଲକିଆ (ଦେଖ)

Adhalakīā

Adhalakīā (See)

ଅଧସ୍ତର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁ. (ଅଧସ୍ତ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—୧ । ଅଧୋଗାମୀ

Adhaschāra

1. Going downwards.

(ଅଧସ୍ତର—ଶ୍ଳୀ)

୨ । ସେ ଭୂମିରେ ଢାମୁଡ଼ାଏ—

2. Creeping on the ground.

ସ. ବିଶ୍ୱ—ଶ୍ଳୀ—A thief

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଶୋଜିବେ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଧ୍ୟାୟ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଧସ୍+ତର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)

Adhaschāri —ଅଧସ୍ତର (ଦେଖ)

(ଅଧ୍ୟାୟାର୍ଣ୍ଣ—ଶ୍ଳୀ) Adhaschāra (See)

ଅଧସେର—ଦେ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧସେର ଓଜନର ବସ୍ତୁ ବା ମାପିବା

Adhaserā ପାତ୍ର—A standard weight or

ଆଧସେରା . measure of half a seer.

ଅଧସେରା

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଧସେର ଓଜନ ବା ମାପର (ବସ୍ତୁ)—

1. Weighing or measuring half a seer.

୨ । ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ଅଧସେର ବସ୍ତୁ ସମ୍ଭାବ—

2. (a pot) Of the capacity of half a seer.

୩ । ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଅଧସେର ଚାଉଳ ପୁଟିବ—

3. (a cooking pot) Of the capacity to boil half a seer.

ଅଧସେର—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଧସେର (ଦେଖ)

Adhaseri Adhaserā (See)

ଅଧସେରୀ—ଦେ. ବିଶ—ଅଧସେର (ଦେଖ)

Adhaserikā Adhaserā (See)

ଅଧସେରୀକୀ—ଦେ. ବିଶ—ଅଧସେର (ଦେଖ)

Adhaserikā Adhaserā (See)

ଅଧସ୍ତନ—ସ. ବିଶ—(ଅଧସ୍+ଅବସ୍ଥିତ ହେବା ଅର୍ଥରେ. ତନ)—

Adhastana ୧ । ନିମ୍ନରେ ଅବସ୍ଥିତ; ନିମ୍ନତର—1. Lower

(ଅଧସ୍ତନ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ତଳେ ଥିବା—2. Situated beneath

(ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବତନ—ବିପରୀତ) or below.

୩ । ଏଥି ପୂର୍ବେ ଘଟିଥିବା, ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ—

3. Prior; previous.

ଅଧସ୍ତଳ—ସ. ବି—(ଅଧସ୍+ତଳ)—୧ । ତଳମାହାଲ—

Adhastala 1. Ground floor.

୨ । ସବୁ ଘରର ନିମ୍ନଦେଶରେ ଥିବା କୋଠା—

2 The room below all other rooms.

ଅଧସ୍ତାତ—ସ. ଅ. (ଅଧସ୍+ତାତ)—୧ । ତଳେ; ନିମ୍ନରେ—

Adhastāt 1. Lower down; beneath; below; underneath.

୨ । ତଳଆଡ଼କୁ—2. Downwards.

ଅଧା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—ଅର୍ଦ୍ଧ; ଅର୍ଦ୍ଧେକ; ଅଧେ—

Adhā Half.

ଆଧ; ଆଧା . ଅଧ୍ୟ ଏ ଶ୍ରୀବତ୍ ଲକ୍ଷଣମଧ୍ୟା,

ଆଧ . ଆଧା . ଆଧ୍ୟ ଏ ଶ୍ରୀବତ୍ ଲକ୍ଷଣମଧ୍ୟା । ପ୍ରାଚୀ—ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

ଦେ. ବିଶ—ଅଧା ପରିମିତ—Half in quantity, weight, measure or number.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅଧପାଆ ଓଜନର ପରିମାଣବିଶେଷ—

A unit of half a pāṇ in weight

(ଯଥା—ଅଧା ୧୫ ତଳେ ନୋଟ୍ ଦେଖ ।)

ଅଧାଅଧା—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ସ୍ଥୂଳତଃ ଅଧେ; ଆଠ ପଣି—

Adhāadhā 1 Roughly half

ଆଧ ଆଧ; ୨ । ଅର୍ଦ୍ଧମାତ୍ରା କ୍ରମେ—2 By halves.

ଆଧା ଆଧି ୩ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ—

ଆଧା ଆଧି; 3. Incompletely

ଆଧେ ଆଧ

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣ—1. Half-filled.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧ ନିଃଶେଷିତ—

2. Half emptied; reduced by half.

(ଯଥା—୫ ଜଣ ଖାଇବା ପରେ ଭାତ ହାଣ୍ଡି ଅଧାଅଧା ହୋଇଗଲା ।)

୩ । ଦୁଇ ସମାନ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ—

3. Divided into two equal parts.

୪ । ପ୍ରାୟ ଅଧେ—4. Roughly half.

୫ । ଅର୍ଦ୍ଧ ଶ୍ରେଣୀ ଦେଖି (କଥା)—

5. Half uttered (words).

ଅଧାଅଧି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ ଓ ବିଶ—ଅଧା ଅଧା (ଦେଖ)

Adhāadhi Adhāadhā (See)

ଯେଉଁ ଏକ ନିଉତନ ରୂପ ଓ ଅଧା ଅଧ ରୂପ କଲ ପଡେ

ତାହା ଉକ୍ତିପୂର୍ବକ ମଙ୍ଗଳକ ସେବା କରନ୍ତି ।

ପ୍ରକାରମୋହନ. ଛମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅଧାଉମର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+ଅ. ଉମର)—

Adhāumar ୧ । ଯୁବା ବୟସ; ଯୌବନ—

ଆଧା ଉମର; 1. Youth; adolescence.

ଆଧ ବୟସ ୨ । ପ୍ରୌଢାବସ୍ଥା; ଯୌବନ ଓ ବାକ୍ୟର ସମ୍ବନ୍ଧ

ଆଧା ଉମର ସମୟ—2. Time between youth

and old age; middle age.

ଦେ. ବିଶ—ଅଧାବୟସିଆ (ସେ ଯୁବା ନୁହେଁ କି ବୁଢ଼ା ନୁହେଁ)

Middle aged; grown up; adult

(person)

ଅଧାଉମରୀ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+ଅ. ଉମର)—

Adhāumariā ୧ । ଅଧାବୟସିଆ, ପ୍ରୌଢ଼; ସେ ଯୁବା ନୁହେଁ କି

ଆଧବୟସୀ ବୁଢ଼ା ନୁହେଁ—1. Middle-aged; grown

ଅଧବୟସ; ଅଧେଇ up; adult (person)

୨ । ଦରବୁଢ଼ା—2. Half old.

ଅଧାକପାଳି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+କପାଳ)—

Adhākapālī କପାଳର. ବାମ ବା ଡାହାଣ ପାଖ . ବିଛାବା

ଆଧକପାଳିଆ ରୋଗ; ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାବର୍ତ୍ତ ରୋଗ—

ଆଧକପାଳି; Neuralgia; Hemicrania

ଆଧକପାଳି,

ଆଧାକାଳି

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୂ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇଅ	ଊ	ଋ

[ଦ୍ର—ଏହି ଶ୍ରେଣ ପ୍ରତିଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ବେଳେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଦିନ ଦୁଇ ପହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ଦା ବଦେ ଓ ଦି' ପହର ବାଦ୍ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବନ୍ଦା କମି କମି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବେଳକୁ ଶୁଦ୍ଧି ଯାଏ ।]

ଅଧାକପାଳଗୁଆ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + କପାଳ + ଗୁବାକ) —ସେହି Adhākapālīgūā ଗୁଆର ଗୋଟାଏ ପାଖ ତେପ୍ପା ହୋଇଥାଏ - ଆଧକପାଳୀ ଅମ୍ବୁବୀ An arecanut of which one side is flat. ଆଧକପାଳୀ

[ଦ୍ର—ଏ ଗୁଆକୁ ଚନ୍ଦନପେଟ୍ଟି ଅବରେ ଘୋରି ଚନ୍ଦନ ପରି ଅଧା-କପାଳ ବଥାଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଲେପିଲେ ଅଧାକପାଳ ଭଲ ହୋଇ ଯାଏ ।]

ଅଧାକପାଳଧର—ଦେ. ବି—ଅଧାକପାଳ (ଦେଖ)
Adhākapālīdharā Adhākapālī (See)

ଅଧାକପାଳ ବଥା—ଦେ. ବି—ଅଧାକପାଳ (ଦେଖ)
Adhākapālī bathā Adhākapālī (See)

ଅଧାକାଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + କାଣ୍ଡ) —
Adhākāṇḍiā ୧ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ (କାର୍ଯ୍ୟ) —
ଆଧାଅର୍ଦ୍ଧା 1. Incomplete (work)
ନାତମାମ ୨ । ଅଂଶିକ—2 Partial.

୩ । ଅର୍ଦ୍ଧସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଅର୍ଦ୍ଧକୃତ—
3. Half-finished; half-done.

୪ । ଅସମାପ୍ତ—4. Unfinished.

ଦେ. କି. ବିଣ—୧ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ (କରାଯାଇଥିବା) —
1. Incompletely; in a half-finished condition.
୨ । ଅଂଶତଃ—2. Partially.

ଅଧାକାନ୍ଥ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + କୁତ୍ତ) —
Adhākāṇṭha ୧ । ଅନୁଭବକୁ ଉଠିଥିବା କାନ୍ଥ; ସେହି ଛୋଟି ଦେୟାଳ କାନ୍ଥ ଘରର ଗୁଲକୁ ଲଗି ନ ଥାଏ—
ଆଧା ଦିବାର 1. A low wall; a wall raised upto a certain height only

[ଦ୍ର—ଗୋଟିଏ ହଲ୍ ବା ବଡ଼ ଘରର ଉତ୍ତର ଅଂଶକୁ ଏକାଧିକ ସ୍ତରରେ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିବାକୁ ହେଲେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଲେଖାଏଁ ଅଧାକାନ୍ଥ ଦିଆଯାଏ; ଏହି ଅଧାକାନ୍ଥ ବେଳେ ବେଳେ ପରଦା କାମ କରେ ।]

୨ । ସେହି କାନ୍ଥ ଅବଧି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମିତ ହୋଇ ନାହିଁ—

2. Half-finished wall

ଅଧାକାନ୍ଥ—ଦେ. ବି—ଅଧାକାନ୍ଥ (ଦେଖ)
Adhākāṇṭhi Adhākāṇṭha (See)

ଅଧାକୋଠା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + କୋଷ୍ଠ) —

Adhākoṭhā ସେହି କୋଠାର କାନ୍ଥମାନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠି ନ ଥାଏ କିମ୍ବା ସେହି କୋଠାରେ ଶୁଦ୍ଧ ପଡ଼ି ନ ଥାଏ—Half-built brick-building.

ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଚନ୍ଦ୍ର) —
Adhāchandra ୧ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର; ଅଷ୍ଟମୀର ଚନ୍ଦ୍ର—
1. Half-moon.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

2. A kind of weapon of offence in the shape of a half moon; a scimitar.

କ୍ରିକନା ଚଉକନା ବେଲଙ୍ଗ ବାର କନା

ମୁଗୁର ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର ବେତାଳ ଏକ ମନ୍ତ୍ର । ପାଠାୟନ. କୃଷ୍ଣବିଦ୍ୟା. ୪ ।

୩ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଫଳକସ୍ୱରୂପ ଶରବିଶେଷ—

3. A kind of arrow having the barb shaped like a half moon.

୪ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥ) ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର; ଗଳଥା; ବୁଢ଼ାଘୁଣ୍ଟି ଓ ଭର୍ଜନ ବା ମଧ୍ୟମାକୁ ପ୍ରସାରିତ କରିବା ଯୋଗୁଁ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି କରତଳଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବେକ ପଛଅଡ଼ୁ ଦିଆଯିବା ଧକ୍କା—4. A push given to a person from behind the neck by the extended thumb and index or middle finger.

ଅଧାଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ) —କାଠଜାଳିକା ବା ଗୁମତାଳ ପରି
Adhāṭi କାଠର ଦୁଇ ଫାଳିଆ ଏକପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟ—
A kind of wooden castanets.

ଶ୍ରୀ କରରେ ଭାଳ ସନ୍ଧ୍ୟା ବାଜଇ ଅଧାଟି ।

ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଭଗବାନ ।

ଦେ. ବିଣ—ଅଧାଟିଆ (ଦେଖ)
Adhāṭiā (See)

ଅଧାଟିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅଧାଢ଼ିଆ; ଅର୍ଦ୍ଧଫଳ (ଫଳ)
Adhāṭiā 1 Half-ripe (fruit)

ଆଧିପାକୀ (ଯଥା—ଅଧାଟିଆ ନଡ଼ିଆ)

ଅସୁରା ୨ । ଅପରିପକ୍ୱ; ଯାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବଳି ନାହିଁ—
2. Not fully developed.

୩ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଦରପଦ୍ମ—3. Unfinished.

ଅଧାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅ + ଧାତୁ) —୧ । ଅଧାର—
Adhāṛi 1. Want of method or system.

୨ । ସମାଜିକ ଆଦର୍ଶରାହୀନ ବା ଭଦ୍ରତାର ଅଭାବ—
2. Want of manners.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଗୋଟିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଅଧାକ୍ଷ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ଓ. ଧାତୁ)—

Adhārdiā ୧ । (ଯେ ଧାତୁ ବା ଉଦ୍‌ବିମାନର ପତ୍ତାରେ ବଢିନାହିଁ)—ଅରୁଦ୍ଧ; ଅସାମାଜିକ—

1 Uncivil; boorish.

୨ । (ଯେ ଅକ୍ଷର ବା ବିଦ୍ୟାର ଧାତୁ ବା ପଞ୍ଚି ପଡି ନାହିଁ) ଅକ୍ଷିତ; ଅପାଠ୍ୟ; ମୂର୍ଖ—2. Unlettered.

୩ । ଯେ ଧାରା ଜାଣେ ନାହିଁ—

3 Unmethodical; unsystematic.

୪ । ଅସାମାଜିକ—4. Awkward

ଅଧାର୍ଦୁ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧ ପକ୍ୱ; ଅପରିପକ୍ୱ—
Adhārdū 1. Not fully ripe; unripe.

ଆଶମାକା ୨ । ଅପରିଣତ—2. Not fully developed.

ଅସୁରା ୩ । ଅପ୍ରବୀଣ—3. Inexperienced.

୪ । ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆର ଭିତର ଶସ ଖୁବ୍ ଟାଣ ହୋଇନାହିଁ—
4. (cocoanut) Having the kernel not yet hardened.

୫ । ଯେଉଁ ବଳଦ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ହଜା ହୋଇନାହିଁ—
5 (ox) Which has not yet become old

୬ । ଅଧାର୍ଦ୍ଧମରିଆ (ଦେଖ)

6. Adhārdumariā (See)

ଦେ. ବି—୧ । ଅପରିଣତ ନଡ଼ିଆ (ଫଳ)—

1 Undeveloped cocoanut (fruit)

[ଦ୍ର—ପରିପକ୍ୱ ଓ ଶୁଣିଲ ନଡ଼ିଆର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ନଡ଼ିଆକୁ ଅଧାର୍ଦ୍ଧମରିଆ କହନ୍ତି ।]

୨ । ହଜା ନ ହୋଇଥିବା ବଳଦ—

2. An ox which has not yet become old.

[ଦ୍ର—ଦାମୁଡ଼ ଓ ହଜା ବଳଦର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ବଳଦକୁ ଅଧାର୍ଦ୍ଧମରିଆ କହନ୍ତି ।]

ଅଧାତୁମନ୍ତ—ପ୍ରାଚୀନପଦ୍ୟ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ଧାତୁମନ୍ତ)—

Adhātumanta ପଞ୍ଚତୁଳ୍ୟ-ସମ୍ବନ୍ଧ-ଶୂନ୍ୟ—

Devoid of the five elements.

ଅଧାତୁମନ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରା ହୋଏ, ଧାତୁ ଉଚ୍ଚେ ଦେହ ବହେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଅଧାଧନ୍ଦ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—ଅଧାଧନ୍ଦ (ଦେଖ)

Adhādhanda

Andādhuni (See)

ବରୁ ବୁଝିଲେ ଏ ବହୁତ ଅଧାଧନ୍ଦ । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଶାଳା

ଅଧାଧନ୍ଦ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଅଧାଧନ୍ଦ (ଦେଖ)

Adhādhanda

Andādhuni (See)

ପ୍ରାଚୀ. (ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା) ଶାଳା—୧ । ଅବଲମ୍ବ—

1. Unfathomable.

୨ । ଗୋଲମାଲିଆ—2. Confused,

୩ । କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ—3 Bewildered

ପ୍ରାଚୀ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ—

Bewilderment.

ଅଧାଧନ୍ଦ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଅଧାଧନ୍ଦ (ଦେଖ)

Adhādhundi

Andādhuni (See)

ଅଧାଧନ୍ଦିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଅଧାଧନ୍ଦିଆ (ଦେଖ)

Adhādhundiā

Andādhuniā (See)

ଅଧାପନ୍ତର—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ପ୍ରାନ୍ତ)—

Adhāpantarā

୧ । ଦରପନ୍ତର; ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—

ଆଧାମାଧା; ଆଦାଢ଼ିଆ

1. Incomplete.

ନାତମାମ; ଅସୁରା

୨ । ଅସମାପ୍ତ—2. Unfinished.

୩ । ଅର୍ଦ୍ଧସମାପ୍ତ—3. Half-finished.

ଅଧାପନ୍ତରିଆ—ପ୍ରା. ବିଣ—ଅଧାପନ୍ତରିଆ (ଦେଖ)

Adhāpantariā

Adhāpantarā (See)

ଅଧାପନ୍ତାରିଆ—ପ୍ରା. ବିଣ—ଅଧାପନ୍ତାରିଆ (ଦେଖ)

Adhāpantariā

Adhāpantarā (See)

ଅଧାପାଆକିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଅଧାପାଆକିଆ (ଦେଖ)

Adhāpākīā

Adhāpākīā (See)

ଅଧାପାରିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଅଧାପାରିଆ (ଦେଖ)

Adhāpārīā

Adhāpākīā (See)

ଅଧାପାରିକିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଅଧାପାରିକିଆ (ଦେଖ)

Adhāpārīkīā

Adhāpākīā (See)

ଅଧାପାଠିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ପାଠ)—

Adhāpāṭhiā

୧ । ଅର୍ଦ୍ଧଶିକ୍ଷିତ—

(ଅଧାପାଠୋଇ—ଶ୍ରୀ)

1. Half-educated

ଅସଂସ୍ଥ

୨ । ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିକ୍ଷିତ ନୁହେଁ; ଯାହାର ଶିକ୍ଷା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନାହିଁ—

2. Not fully educated.

୩ । ଯେ କିଛି ପାଠ କ୍ରମ ଶେଷ ନ କରୁଣ୍ଡ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଶୁଦ୍ଧିତ—3. One who has not undergone the full course of studies in a school.

୪ । କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ବା ପ୍ରବନ୍ଧର ପାଠ କ୍ରିୟା ଶେଷ ନ ହେଉଣୁ ଯେ ପଠନ ବନ୍ଦ କରି ଦିଏ—

4. One who stops reading before a book or a subject in finished

ଅଧାପାଠ୍ୟ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଅଧାପାଠ୍ୟ (ଦେଖ)

Adhāpāṭhya

Adhāpāṭhiā (See)

(ଅଧାପାଠୋଇ—ଶ୍ରୀ)

ଅଧାପ୍ରାଣ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ପ୍ରାଣ)—

Adhāprāṇa

୧ । ଅଧମର (ଦେଖ)

ଆଧମରା

1. Adhamarā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଝ	ଞ	ତ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଝ	ଞ	ତ

ଅଧମରା; ଅଧମୁଆ ୨ । ମୃତ୍ୟୁ; ମୃତପ୍ରାୟ—2. Dying.

୩ । ବେଦମ୍—3. Out of breath.

ଅଧାପରା—ଗ୍ରା. ବି—ଓଡ଼େ ଗୁଣ ଦୋଇଥିବା ବିଲକୁ ଦୋଡ଼ି ଗୁଣ
Adhāpharī କରବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଲଙ୍ଗଳ—

A kind of plough used in ploughing a field which has once been ploughed.

ଅଧାବୟସ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ବୟଃ)—ଅଧାଉମର (ଦେଖ)
Adhābayasa Adhāumar (See)

ଆଧବୟସ

ଆଧାଉମର

ଅଧାବୟସିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ.—ଅଧାଉମରଆ (ଦେଖ)
Adhābayasī Adhāumariā (See)

ଅଧାବୟସୀ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ.—ଅଧାଉମରଆ (ଦେଖ)
Adhābayasī Adhāumariā (See)

ଅଧାବିଧା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ବିଧା)—ଅଧାପନ୍ତରା (ଦେଖ)
Adhābidhā Adhāpantarā (See)

ଦେ. ବି. ବିଶ—୧ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ—
1 Incompletely.

୨ । ଅମନୋଯୋଗୀ ହୋଇ; ମନ ନ ଲଗାଇ—
2. Half heartedly.

ଅଧାମ—ଦେ. ବି—୧ । ଦୁଗୁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ—
Adhāma 1 A kind of sweetmeat prepared from milk.

୨ । ଗୁରୁତ୍ଵ; ଘନାବର୍ତ୍ତ ମିଠାମିଷ୍ଟା ଦୁଧ—
2. Milk boiled thick and mixed with sugar.

ଅଧାମରସ ଗୋଷ୍ଠିକା ଦୁଧେ ଶସ୍ତ୍ର ଭର । ସାରଳା. ମହାଭାରତ, ଭଦ୍ରୋତ୍ତ ।

ଅଧାମାର୍ଗବ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଧା ଧାତୁ + ମାର୍ଗ + ବା ଧାତୁ + ଅ;)
Adhāmārgaba ଭାର୍ଗବ ବାତସ୍ୟବିଧାନ)—
ଅଧାମାର୍ଗ (ଦେଖ)

Apāmārga (See)

ଅଧାର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଆହାର)—୧ । ଖାଦ୍ୟ; ଆହାର—1. Food.
Adhāra (ଯଥା—ସେ ବେମାରରେ ପଡ଼ି ଆଜିକୁ ଦୁଇଦିନ
ଆହାର ହେବ ଅଧାର ଶୁଖିଲଣି ।)

ଅହାର ୨ । ପକ୍ଷୀମାତା ନିଜ ଶିଶୁର ପାଟରେ ଅଣି ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ
ଗୁଞ୍ଜିବ—2. Food put by the mother-bird into the mouths of its young-ones.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଓ. ଧାର + ଶ୍ଵାଦ)—ଅଦାବୁଆ—
Not sharp-edged; blunt.

ଅଧାରଣକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଧାରଣ + କ)—ଯହିଁରେ ଲଭ ମିଳେ
Adhāraṇaka ନାହିଁ; ଯାହା ଭଲ ଲାଭଜନକ ନୁହେଁ—
Not profitable.

ଅଧାରୁଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । (ଅ + ଓ. ଧାରୁଆ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି
Adhāruā ଧାରୁଆ ବା ଋଣୀ ନୁହେଁ—1 Not indebted;
free from debt.

୨ । (ଅ + ଓ. ଧାର + ଓ. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଉଆ)—ଅଗଣ୍ଡ;
ଅଦାବୁଆ—2. Not edged; blunt.

୩ । (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ରୂପିତ)—ଯେଉଁ ବିଲ ବା କଥରରେ
ଧାନତଳ ରୁଆ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇ ନାହିଁ—

3. (a field) In which the transplantation of paddy seedlings has not been completed.

ଅଧାର୍ତା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କାହାଠାରୁ ଧାର କରି ନାହିଁ;
Adhārtā ଅରୁଣୀ—Not indebted to any person.

ଅଧାର୍ତା
ଅଧାର୍ତା

ଅଧାର୍ତାବନ୍ଧା—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅଧାର୍ତା; ଅରୁଣୀ—
Adhārtābandhā 1. Not in debt.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କାହାଠାରୁ ଋଣ କରି ନାହିଁ କିମ୍ବା କାହା
ନିକଟରେ ଅନ୍ୟ ପାଇଁ ଜାମିନ୍ ହୋଇ ନାହିଁ—

2. (a person) Who is neither indebted nor encumbered by any liability.

୩ । ଯାହା ଉପରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ଵ ବା ଝୁଙ୍କି ନାହିଁ—

3. Not saddled with any responsibility.

୪ । ଜାମିନ୍ ବା ବଜ୍ର ଆଦିଦ୍ଵାରା ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ନ ଥିବା
(ସମ୍ପତ୍ତି)—

4. Unencumbered; (property) having no encumbrance on it.

ଅଧାସଇ—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅଧାସର (ଦେଖ)

Adhāsai 1. Adhāsari (See).

୨ । ଅଧେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତରକୁ ପୁର ଯାଇଥିବା—

2. Half-thrust.

୩ । ଅଧାସୋଇ (ଦେଖ)—3 Adhāsoi (See)

ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ—ଅଧାସର (ଦେଖ)—Adhāsari (See)

ଅଧାସର—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ସମାପ୍ତ)—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧସମାପ୍ତ—
Adhāsari 1. Half-finished.

ଆଧାସରି (ଆଚୀନ) ୨ । ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧସମାପ୍ତ—

2. Nearly half-done.

୩ । ଅକ୍ଷେପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚାଦ୍ଧ—

3. Reduced to or diminished by half.

ବାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ, ‘ଦଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଦୁଥ’ ଦେଖିବେ, ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବହୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଲବଚ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଚ୍ଚ’ ଦେଖିବେ ।

୪ । ଅର୍ଦ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣ—4 Half-filled.

ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—1. Upto half the limit.

୨ । ପ୍ରାୟ ଅଧେ—2. Nearly half, by about half.

ଅଧ୍ୟାୟୋଇ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ବ୍ୟବହାରରେ ଅଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋରି ହୋଇ
Adhāsoin ଯାଇଥିବା (ଲଙ୍ଗଳ)—(plough) Almost worn-out by constant use.

ଗ୍ରା. ବି—ବହୁକାଳ ହଲକୁଲ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଅଧେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋରି ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଲଙ୍ଗଳ—A plough which is almost worn out by constant use.

ଦେ. କି. ବିଶ—ଅଧାସରି (ଦେଖ)—Adhāsari (See)

ଅଧ୍ୟାୟୋଇ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ସ୍ୱର୍ଗ)—

Adhāsawarga ୧ । ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୱର୍ଗର ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଗ—

1. Partial enjoyment of heavenly bliss.

୨ । ଆକାଶର ଅଧେ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚତା—

2. A height of half-way to the sky.

ଚଉବଂଶ ଯୋଜନ ଉପରକୁ ଉତ୍ତର,

ଅକ୍ଷର ଭେଦ ଯାଉ ଲାଗିଲା ଅଧାସ୍ୱର୍ଗ । ସାରଳା, ମହାଭାରତ, ସର୍ବ ।

ଅଧି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ଆ ଧାତୁ + ଇ; ନିପାତନ)—

Adhi ୧ । ଅଧି; ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା; ମନୋଦୁଃଖ—

1 Mental agony or pain.

୨ । ରତ୍ନମଣି ଶ୍ରୀ—2 A woman in her menses.

ସଂ. ଅ—ଉପସର୍ଗ (ଏହା ଧାତୁମାନଙ୍କ ପୂର୍ବରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ

ଅର୍ଥରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ହୋଇ ସଦମାନ ନିଷ୍ପନ୍ନ କରେ)—

A prefix attached to roots to denote various meanings.

୧ । ଉପରିଭାଗରେ; ଉପରେ—

1. Above; over; on.

(ଯଥା—ଅଧିଶ୍ୱର୍ଗ; ଅଧିକାର ।)

୨ । ପ୍ରଧାନ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ମୁଖ୍ୟ—2. Chief; superior.

(ଯଥା—ଅଧିରାଜା; ଅଧିପତି ।)

୩ । ଅତିକ୍ରମ—3 Beyond

(ଯଥା—ଅଧିବେଦନ ।)

୪ । ଉପରକୁ; ଉଚ୍ଚକୁ—4. Up.

(ଯଥା—ଅଧିରୋହଣ ।)

୫ । ଅଧିକା—5 Extra; redundant.

(ଯଥା—ଅଧିକନ୍ତୁ; ଅଧିମାସ ।)

୬ । ଅଧିକାର; ଅଧିପତ୍ୟ; ପ୍ରଭୁତ୍ୱ—

6. Authority; mastery.

(ଯଥା—ଅଧିପତି ।)

୭ । ଆଧିପତ୍ୟ—7 Domination.

(ଯଥା—ଅଧିପତି ।)

୮ । ଅଧିକରୁପେ, ଅଧିକ୍ୟ—8 Excessive.

(ଯଥା—ଅଧିଶ୍ୱର; ଅଧିକ୍ଷେପ ।)

୯ । ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—9 Relating to.

(ଯଥା—ଅଧ୍ୟାୟ ।)

ଅଧିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅଧ୍ୟାୟ)—୧ । ପ୍ରକାଶର ଅଧ୍ୟାୟ—

Adhiā

1 Chapter (of a book).

ଅଧ୍ୟା

ହତ୍ୟା ୨ । (ସ. ଅଧ୍ୟବାସ)—ଅଭ୍ୟାସ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି କାମନାପୂର୍ବକ

ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ପଡ଼ିରହିବା;

ଧାରଣା—2 Lying prostrate before a deity till one's wish is fulfilled

୩ । (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ) ଚାଡ଼ି ରଖିବାର ଛୋଟ ମାଠିଆ—

ହୋଟିଆ 3. A pot or small jug for keeping toddy.

(ଦ୍ର—ଅଧ୍ୟାୟ ଉପରକୁ ବଡ଼ ଓ ଘଟାଠାରୁ ସାନ ।)

ଅଧିଆ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କି—ଅଭ୍ୟାସ-ଫଳ-କାମନାପୂର୍ବକ ଦେବତାଙ୍କ—

Adhiā pardibā ଠାରୁ ସ୍ୱପ୍ନାଦେଶ ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି

ହତ୍ୟାଦେଶ୍ୟା ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପବାସ ବା ଅର୍ଚ୍ଚା-

ଶନରେ ପଡ଼ି ରହିବା—To lie prostrate before a deity till one gets one's desire.

ଅଧିଆସ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—ନିଶକର ଛେଳିକୁଆ ଗୋରୁ

Adhiārī ବାହୁଗୁରୁ ଆଉ ଜଣେ ପାଳିବାକୁ ନେବାର ଘାତି;

ଅଧିଆସି ଏଥିରେ ଏହି ସର୍ତ୍ତ ଥାଏ ଯେ, କିଛି ଦିନ ପରେ

ବାହୁଗୁରୁ ବା ଛେଳିକୁଆ ବଢ଼ିଗଲେ ବିକ୍ରିଲବ୍ଧ ଧନରୁ ଜମା

ଦିଆଯିବା ବେଳର ମୂଲ୍ୟ କିଛି ଯାଇ ବାକି ଯାହା ବଳବ

ସେଥିରୁ ଅଧେ ଦ୍ରବ୍ୟ ସ୍ୱାମୀ ଓ ଅଧେ ପାଳକ ନେବେ—

A system of bringing up another per-

son's calf or goat on condition that on

the sale of the animal the profit will

be divided half and half between the

owner and the custodian.

ଅଧିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟାୟ + କ; ଉତ୍ତରପଦ ଲେପ; ପାଣିନି

Adhika

ବ୍ୟାକରଣ)—

(ଉନ—ବିପରୀତ) ୧ । ଅଧିକା, ବେଶି—1 Additional.

(ଅଧିକତା; ଅଧିକ୍ୟ—ବି) ୨ । ଅତି ବେଶି—2. Excessive.

୩ । ବହୁତ; ପ୍ରଚୁର—3 Abundant; copious

୪ । ଅନେକ—4 Many.

୫ । ଅତିରିକ୍ତ; ଦରକାରୀ ବସ୍ତୁ ଲେଖି—

5. Superfluous; redundant

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

୬ । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ—6. More than enough.

୭ । ଅସାଧାରଣ ରୂପେ ବେଶି—7. Inordinate.

୮ । ସାଧାରଣ ଅପେକ୍ଷା ବିଶିଷ୍ଟ—

8 Peculiar; special; particular.

ଦେ. ବି. (ସ. ଅଧିକ୍ୟ)—୧ । ଅତିଶୟ—1. Excess.

୨ । ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ—2 Abundance; plenty.

୩ । ସୌଭାଗ୍ୟ; ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି—

3. Prosperity; good fortune.

(ଯଥା—ମୋ ସାଥୀଗଣୀ ଚଢ଼େଇର ପେଟବଥା ଜାଣନ୍ତି; ତାଙ୍କର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ହେଉ ।)

୪ । ପ୍ରୟୋଜନାଧିକ୍ୟ; ଅତିରେକ—4. Superfluity.

୫ । ମଙ୍ଗଳ; ଶୁଭ—5. Good.

ଦେ. ବିଶ—ଅପେକ୍ଷାକୃତ ବଡ଼; ଅଧିକତର; ଅଧିକତମ—
Greater; greatest.

ସବୁ ଗର୍ଭରୁ ଅଧିକ ବାହାରେ । ବୃଷ୍ଟିହୁ ମହାସରଜ. ବନ ।

ଦେ. କି. ବିଶ—ଅପେକ୍ଷାକୃତ ବଡ଼ରୂପେ—

More than; bigger than

ଦେ. ଅ. (ସ. ଅଧିକନ୍ତୁ)—୧ । ପରନ୍ତୁ; ପକ୍ଷାନ୍ତରେ—
1. On the other hand.

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ପିତା, ଗୋଛୁର ସୁତାର କିଛି ନ ଧରଲେ ଦୋଷ;
ନ ଶୁଭୁଛି ସ୍ନେହ, ନ ତୁଟି ତାଙ୍କର ଅଧିକ ବଢ଼ିଛି ଦୋଷ ।

ଗଙ୍ଗାଧର—ପ୍ରଣୟବିହାରୀ ।

୨ । ଅଧିକନ୍ତୁ; ଆହୁରି ମଧ୍ୟ—

2. And also; moreover.

ସେ ସତ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଚକ୍ର ଜାଣି, ଅଧିକ ମିଥ୍ୟା ପରମାଣ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧୧ଶ ।

୩ । କିନ୍ତୁ—3. But.

୪ । କିନ୍ତୁ ମଧ୍ୟ—4. But also.

୫ । ଏହା ଛଡ଼ା—5. Besides this.

ଗୁଲ ସଙ୍ଗେ ଯିବା ଗୋ—ହେଲା ତ ଜଣା

ଅଧିକ ଏଥୁ ଫଳ—ଅପବାଦ କେବଳ—ପ୍ରାଚୀନ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଧିକାର୍ଥ ଅଧିକ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଧିକାଧିକ)—

Adhikauñ adhika ୧ । ଅହୁରି ଅଧିକ—

ଅଧିକ ଅଧିକ 1. Much more.

ଅଧିକତେ ଅଧିକ ୨ । ଅତି ଅଧିକ; ତେର ବେଶି—

2 To much; excessive.

୩ । କ୍ରମଶଃ ଅଧିକତର—

3. Gradually increasing.

(ଯଥା—ବିନକୁ ବିନ ତା ରୋଗ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ହେଉଛି ।)

ଦେ. ବି—୧ । ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ; ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି—

1. Prosperity; affluence.

(ଯଥା—ପ୍ରଭୁ ତୋର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କରନ୍ତୁ ।)

୨ । ଅସରନ୍ତ ଧନ—2. Inexhaustible riches.

୩ । ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ—3. Plenty.

ଦେ. ଅ—୧ । ଅତ୍ୟଧିକରୂପେ—

1. Excessively; too much.

୨ । ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ—2. More than.

୩ । ପୁନଃପୁନଃ—3. Again and again;
repeatedly; over and over.

୪ । ତହିଁ ବଳ ତହିଁ ବଳ—

4. One more than the other.

୫ । ବେଶି ବେଶି—5 More and more.

ଅଧିକନ୍ତୁ—ସ. ଅ. (ଅଧିକ + ତୁ)—୧ । ଏବଂ—1. And.

Adhikantu ୨ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ; ଏବଂ ମଧ୍ୟ—

2. And also; in addition.

୩ । ପରନ୍ତୁ—3. On the other hand;
more-over.

୪ । ପୁନଶ୍ଚ—4. Again.

୫ । ବିଶେଷତଃ—5. Specially.

ଅଧିକପଦତା—ସଂ. ବି—ରଚନାର ଦୋଷବିଶେଷ—

Adhikapadatā A defect in composition.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ରଚନାରେ ପ୍ରୟୋଜନାତିରିକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟି
ପଦ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ଥାଏ । ଯଥା—ମଧୁ ସୁଦନ ପ୍ରବଳମାଳାରେ—
ନଗରର ସମସ୍ତ ଅଟ୍ଟାଳିକାତପ୍ତ ଭୂପତିତ ହେବା ପର ବୋଧ ହେଲା ।
କୁଳମଣି—ଅଳଙ୍କାରତରଙ୍ଗିଣୀ ।]

ଅଧିକ ବଚନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଅତ୍ୟୁକ୍ତି—

Adhika bachana Exaggeration.

ଅଧିକ ଛାକ୍ୟୋକ୍ତି—ସଂ. ବି—ଅତିଶୟୋକ୍ତି ଅଳଙ୍କାର—

Adhika bākyokti Figure Hyperbole.

ଅଧିକମାସ—ସଂ. ବି—ମଳମାସ (ଦେଖ)

Adhikamāsa Malamāsa (See)

ଅଧିକରଣ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + କ୍ତ ଥାତୁ + ଣିଭ. ଅନ)—

Adhikarāṇa. ୧ । ଅଧିକାର କରିବା କର୍ମ; ଦଖଲ କରିବା କର୍ମ—
1. Act of taking possession; exercise
of authority.

୨ । ଅଧିକାର; ପ୍ରଭୁତ୍ଵ; ଅଧିପତ୍ୟ—

2. Mastery; authority, dominion.

୩ । ଆଧାର; ପାତ୍ର—3. Receptacle.

୪ । ନିମ୍ନରେ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତ—4 Substratum.

୫ । ନିୟୋଜନ; ନିୟୁକ୍ତି କରିବା—

5. Appointing; deputing.

୬ । ସମ୍ପର୍କ; ସମ୍ପର୍କ—6. Relation; connection.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ଓ ଚିତ୍ତିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଚିତ୍ତିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲୁଗାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ବା ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଉଁ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

୭ । ସ୍ଥାନ—7. Place; location

୮ । ଉପାଦାନ; ଉପକରଣ—8 Material

୯ । ଅଶ୍ରୟ; ଆଶ୍ରା—9 Refuge.

୧୦ । ଦାବା—10 Claim

୧୧ । ଧର୍ମାଧିକରଣ; ବିଚାରାଳୟ; ଅଦାଲତ—

11. Court of justice

୧୨ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସପ୍ରମାଣ ବିଚାର କାରକ; ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ବା ସମୟରେ କୌଣସି କ୍ରିୟା ଘଟେ—

12. The locative case.

[ଡ୍ର—ଓଡ଼ିଆରେ ଅଧିକରଣକାରକ ଚିହ୍ନାବଳୀପାଇଁ ଶବ୍ଦ ପରେ ଏ, ରେ, ଠାରେ ଚିହ୍ନ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଅଧିକରଣ ପ୍ରଥମତଃ ଦୂର ପ୍ରକାରର ଯଥା—ସ୍ଥାନାଧିକରଣ ବା ଆଧାରାଧିକରଣ, କାଳାଧିକରଣ; ଆଧାରାଧିକରଣ ପୁଣି ଗୁରୁ ପ୍ରକାରେ ହୁଏ ଯଥା—ଏକଦେଶ, ଯଥା—ବଣରେ ବାଘ ଅଛି । ବିଷୟ, ଯଥା—ଗଣିତରେ ଭାର ଦଶଲ ଅଛି । ବ୍ୟାପ୍ତି, ଯଥା—ପୁଲ୍ଲଙ୍ଗରେ ତେଲ ଅଛି । ସାମୀପ୍ୟ, ଯଥା—ନଈରେ ଭର କର କୁମ୍ଭୀର ସାଙ୍ଗେ ବାଦ କରବ କାହିଁ ।]

୧୩ । (ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର) ମୀମାଂସା ଓ ବେଦାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକରଣ ବା ଫରଜେଦରେ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବା ବିଷୟ ଆଲୋଚିତ ବା ବିବେଚିତ ହୋଇଥାଏ—

13. (philosophy) Section or topic in which a particular subject has been discussed.

[ଡ୍ର—ବ୍ୟାସ ଓ ଜୈମିନୀଙ୍କ ଦର୍ଶନ ସୁତ୍ରମାନ ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ଅଧ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଅଛି । ଅଧ୍ୟାୟମାନ ପାଦରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଅଛି ଓ ପାଦମାନ ଅଧିକରଣରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଅଛି । ଅଧିକରଣର ୫ଟି ଅଙ୍ଗ, ଯଥା—ବିଷୟ (Subject or matter); ସଂଶୟ (Doubt or query); ପ୍ରମୁଖ (Prima facie argument); ଉତ୍ତରପ୍ରଶ୍ନ (Reply to meet the above); ସିଦ୍ଧାନ୍ତ (Final conclusion).]

ଅଧିକରଣ ମଣ୍ଡପ—ସଂ. ବି. ବିଚାରାଳୟ; ଅଦାଲତ ଘର; କଚେରି; Adhikarana mandapa ରଜ୍ଜ୍ଵ—Hall of justice; Court-house.

ଅଧିକରଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ)—ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ Adhikarana siddhānta ହେଲେ ଅନ୍ୟ କେତେକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ସିଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ—

(Logic) Propositions or conclusions which automatically solve some other propositions.

[ଡ୍ର—‘ଅଥା ଦେବ ଓ ଇନ୍ଦ୍ରପୁରାଣ’ ଉନ୍ନତ ଅଟେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସିଦ୍ଧ ହେବେ ‘ବିଷୟ’ ଉନ୍ନତ, ‘ଦେବ ଅପର’ ଅଥ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତମାନ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ]

ଅଧିକରଣିକ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଧିକରଣ + ଇକ)—

Adhikaranika ୧ । ବିଚାରପତି, ଜଜ୍ଜ—

(ଅଧିକରଣିକା—ଶ୍ରୀ)

1. A Judge; the presiding officer of a court.

୨ । ରାଜସ୍ୱ ଉଚ୍ଚକର୍ମୀଗୁଣ; ଦାକମ—

2. A government official.

ଅଧିକରଣୀ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଧିକରଣ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Adhikarāṇī ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ—A superintendent.

ଅଧିକରୁଅଧିକ—ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି. ଓ ବି. ବିଶ—

Adhikaruadhika ଅଧିକରୁଅଧିକ (ଦେଶ)

Adhikauñadhika (See)

ଅଧିକର୍ମ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + କର୍ମନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

Adhikarma ୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ,

ତନୁଷ୍ଠାପକର୍ମ—1. Supervision; superintendence.

୨ । ପ୍ରଧାନ ବା ଉଚ୍ଚତ୍ତ୍ୱକର୍ମ—2. Superior act.

ଅଧିକର୍ମକୃତ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଧିକର୍ମ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ବ୍ଯ.)—

Adhikarmakṛut କୌଣସି କାମ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ କାମ—

ତନୁଷ୍ଠାପା ପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି; ଜମାଦାର; ସର୍ଦାର—

A supervisor; a jamādar

ଅଧିକର୍ମିକ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଧିକର୍ମ + ଇକ)—

Adhikarmika ୧ । ହାଟ ଓ ବଜାରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ; ହାଟ ଦାଣ୍ଡଗା, ବଜାର ଚଉଧୁରୀ—

1. Superintendent of a market.

୨ । ହାଟତୋଳା ଆଦାୟ କରିବାପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ କର୍ମୀଗୁଣ—
2. An officer engaged to collect toll from a market.

୩ । ଜମାଦାର; ମୂଲ୍ୟ ବା କାମ କରିବା ଲୋକମାନଙ୍କ କାମ ତନୁଷ୍ଠାପା ପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ସର୍ଦାର—

3. A sardār; a supervisor of labourers.

ଅଧିକା—ଦେ. ବିଶ. (ଅଧିକ)—

Adhikā ୧ । କଲକା; ନଅଥ ବେଳେ କାମ ଚଳାଇବା ପାଇଁ

ଅଧିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖାଯାଉଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ)—

ଅଧିକ 1. Extra; additional.

୨ । ପ୍ରୟୋଜନାତ୍ମକ—

2 Redundant; superfluous

୩ । ଅଧିକ; ବେଶ—3 Great.

୪ । ଅବଶିଷ୍ଟ; ବକା; ବାକିପଡ଼ୁଥିବା—4. Remainder.

ଅଧିକାଂଶ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—୧ । ଅଧିକ ଭାଗ; ବେଶି ଭାଗ—

Adhikāṁśa 1. A large part.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁକାଶିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ଷ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

(ଅଲ୍ପାଂଶ—ବିପରୀତ) ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟର ଅଧେ
ଅଧେଷା ବେଶି ଅଂଶ—2 Majority; more
than half

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅନେକ; ବହୁତ; ବହୁସଂଖ୍ୟକ—

1. A great number, many.

୨ । ବହୁ ପରିମିତ—2. Very much; too much;
a very large quantity.

୩ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବା ସାଧାରଣ ପରିମାଣ ବା ସଂଖ୍ୟାଠାରୁ ତେଜ
ବେଶି—3. Much more than ordinary.

ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ବହୁ ସ୍ଥଳରେ—

ଅଧିକାଂଶ 1 In a great many places
ଅଧିକାଂଶ or instances

୨ । ପ୍ରାୟ; ସାଧାରଣତଃ—2 Generally.

୩ । ଅଧେ ଅଧେଷା ବେଶି ସ୍ଥଳରେ—

3. In the majority of cases.

ଅଧିକାଂଶ—ସଂ. ବି. (ଅଧିକ + ଅଂଶ)—୧ । (କର୍ମଧା) ସତରଠର
Adhikāṅga ଦେହରେ ଯେତେ ଅଙ୍ଗ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ
ଜଣେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରେ ତହିଁ ଅଧେଷା ଦେଖାଯିବା
ବଳକା ଅଙ୍ଗ (ଯଥା—ଛଅଞ୍ଜଳିଆ ବ୍ୟକ୍ତିର ଷଷ୍ଠ
ଅଙ୍ଗ)—

1. Redundant limb; extra limb

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି)—ସାଞ୍ଜୁ ଉପରେ ଉଡ଼ାଯାଇ ପିନ୍ଧାଯିବା
କମରପଟି; କମରବନ୍ଧ—

2. Belt; sash worn over a coat of mail.

ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅତିରିକ୍ତ ଅଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

(ଅଧିକାଂଶ—ଶ୍ଳୀ) (person) Having a redundant limb.

ଅଧିକାଧିକ—ସ. ବିଶ. (*ମା, ଛନ୍ଦ; ଅଧିକ + ଅଧିକ)—

Adhikādhika ଅଧିକର୍ତ୍ତ୍ୱ ଅଧିକ (ଦେଖ)

Adhikauñ adhika (See)

ଅଧିକାଭେଦରୂପକ—ସ. ବି—ରୂପକାଳଙ୍କାରବିଶେଷ (ଏଥିରେ ଉପମାନ
Adhikābhedarūpaka ଓ ଉପମେୟର ଅନେକ କଥାର ମେଳ
ଦେଖାଇ ଦିଆ ହୋଇଥାଏ; ଶେଷକୁ ଗୋଟିଏ କଥାରେ
ବିଶେଷତା ବା ଅଧିକତା ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଏ ।)

(ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

A kind of simile.

ଅଧିକାର—ସଂ. ବି. (ଅଧି + କ୍ୱ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Adhikāra ୧ । ଅଧିପତ୍ୟ, ପ୍ରଭୁତ୍ୱ; ସ୍ୱାମିତ୍ୱ—

(ଅଧିକୃତ; ଅଧିକାରୀ—ବିଶ.) 1. Dominion; mastery.

୨ । କ୍ଷମତା; ସାମର୍ଥ୍ୟ; ଶକ୍ତି—2. Authority; power.

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର—

3. Charge of any work.

୪ । କାର୍ଯ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ, ତନଖି—

4. Supervision; superintendence.

୫ । ଦଖଲ; ଭୋଗ—5. Possession; enjoyment.

୬ । ଅସୂତ୍ୱ; ଅକ୍ତି ଆର—6. Control,

୭ । ସ୍ୱତ୍ୱ; ହକ୍—7. Title; right.

୮ । ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ପରିଚାଳନ କରିବାର ସୀମା; ଇଲାକା—

8. Jurisdiction.

୯ । ପଦ୍ମ; ପଦ—9 Office.

୧୦ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ବା ହାକିମୀ ପରିଚାଳନା
କରିବାର କ୍ଷମତା—

10. Authority over others.

୧୧ । ଶାସନ, ରାଜତ୍ୱ—

11 Sovereignty; rule; administration.

୧୨ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ—12. Duty.

୧୩ । ସମ୍ମାନ—13. Dignity.

୧୪ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ଦାବୀ—14. Claim.

୧୫ । ରାଜାମାନଙ୍କର ରାଜତତ୍ତ୍ୱ-ଧାରଣ—

15. Putting on the insignia of royalty.

୧୬ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ସୁବିଧା ବା ସ୍ୱତ୍ୱ—

16. Privilege.

୧୭ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ରାଜାଙ୍କର ଅସାଧାରଣ କ୍ଷମତା
ବା ବିଶିଷ୍ଟ ଅଧିକାର—

17. Royal prerogative; prerogative (of
the crown).

୧୮ । ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ—

18. Subject matter; subject of discussion.

୧୯ । ପ୍ରବେଶ—19. Admission; entry.

୨୦ । ଅନୁଷ୍ଠାନ—20. Institution.

୨୧ । ପ୍ରକ୍ଷର ପରିଚ୍ଛେଦ; ପ୍ରକରଣ—

21. Section or paragraph of a book.

୨୨ । ଗଣନା—22 Counting.

୨୩ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ—

23. Knowledge; insight.

୨୪ । ଯୋଗ୍ୟତା—24 Proficiency; deserts.

୨୫ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ଅନୁସାରେ
ଯୋଗ୍ୟତା—25 Eligibility; state of
being entitled to do any act.

୨୬ । ମାଲିକସ୍ୱତ୍ୱ—

26. Proprietary right; ownership.

ଦେ. ବି—କ୍ଷମତା ପରିଚାଳନ—Exercise of authority.

ସତ୍ୟସୁତ୍ରେ ଯମକ ଅନ୍ୟାୟ ବେଦାଦି, ଦେଶି ବସ୍ତୁ କଲେ ଯମକ ଅଧିକାର ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ୧୩ ।

ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀ ଅନୁସାରେ ପଦ୍ଧତି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ପଦ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯିବ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ନପଦ୍ଧତି ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଶିମା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଜ୍ଞ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଧିକାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଧିକାର + ଇନ୍; ୦ମା. ୧ବ.)—

Adhikārī ୧ । ଯାହାର ଅଧିକାର ଥାଏ—

(ଅଧିକାରୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Having authority.

(ଅଧିକାରୀ—ବ.) ୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଯାହାର ମାଲିକ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଥାଏ—2. Having a proprietary right; having ownership.

୩ । ଯାହାର କୌଣସି ବିଶେଷ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ବା ଅଧିକାର ଥାଏ—
3 Privileged.

୪ । ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱବାନ; ହକ୍ତଦାର—4. Entitled to

୫ । ଯାହାର ଉପଯୁକ୍ତ ଯୋଗ୍ୟତା ଅଛି—
5 Properly qualified for

୬ । ଦଖଲ କରୁଥିବା—6. In possession of.

ସ. ବି. ପୁଂ—(ମନୁଷ୍ୟର) ୧ । ପ୍ରଭୁ; ମାମୁଁ—
1. Master; lord

୨ । (ଦ୍ରବ୍ୟର) ମାଲିକ—2. Owner.

୩ । କୌଣସି ଇଲକ୍ଷ୍ମୀରେ କର୍ମ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଭୂତ୍ୟ-ମାନଙ୍କ ସର୍ବ୍ବାର—3. Head of a department.

ଏହା ବହୁ ସ୍ୱାର୍ଥମାନଙ୍କ ଅଧିକାରୀ, ବିଶେଷତଃ କଲେ ବସ୍ତୁର ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
କୃଷ୍ଣର୍ଥକ. ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

୪ । ଭାରପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ—4. Officer in charge.

୫ । ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ—5. Superintendent.

୬ । ଯଜ୍ଞ ଆଦି କରିବାପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—
6. (a person) Qualified to perform a sacrifice.

୭ । ବେଦାନ୍ତରେ ପାରଦର୍ଶୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
7. (a person) Versed in the Bedānta.

୮ । ଯାହାର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଦ୍ୟା ବା ଶକ୍ତି ଅଛି—8. (a person, Possessing the necessary qualification to do a thing.

୯ । ହକ୍ତଦାର ବ୍ୟକ୍ତି—9. (a person) Entitled to do a thing

ଦେ. ବି—୧ । ମଠ ପରିଚାଳନ ପାଇଁ ମହନ୍ତଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକବିଶେଷ—1. Superintendent of a religious endowment below the Mahanta.

୨ । ଗାୟ, ସମାଜର ଜାତିଆଣ ବସ୍ତୁ ଓ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଅଧିକାରୀ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ କରବାପାଇଁ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପାଧି—
2. Title of the headman of a caste-guild.

୩ । ବଂଶୋପାଧି ବିଶେଷ—3. A family title.

ପ୍ରାଦେ (ଗଣ୍ଡାମ) ବି—କୌଣସି ସରକାରୀ ବିଭାଗର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ମଚାରୀ ବା ହାକିମ—3. The head of any Government department.
(ଯଥା—ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ... ନୂଆ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ନିୟୁକ୍ତ ହେଲେ ।
ଦୈନିକ ଅଣା—୧୩/୨/୩୦)

ଅଧିକାରୁତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟରୂପକ—ସଂ. ବି—ରୂପକାଳଙ୍କାରବିଶେଷ (ରୂପକ Adhikārtirūpa- ତଳେ ନୋଟ—ଦେଖ)—
baisishṭya rūpaka A class of simile.

ଅଧିକାର୍ଥ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯେଉଁ ବାକ୍ୟ ବା ଶବ୍ଦ ବା କୌଣସି Adhikārtha ସଦର ଅର୍ଥରେ ବିଶିଷ୍ଟ ଥାଏ—

Any sentence or word conveying a special meaning.

ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ବିଶିଷ୍ଟ ଅର୍ଥ—
1 Peculiar meaning.

୨ । ଅଧିକା ଅର୍ଥ—2. Additional meaning.

ଅଧିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ—(ସଂ. ଅଧିକ)—ଅଧିକ (ଦେଖ)

Adhiki Adhika (See)

ଏ ହର ବ୍ୟାସରେ ଚପସ୍ୟା ଅଧିକ । କୃଷ୍ଣର୍ଥକ. ମହାଭାରତ. ଅବି ।

ଗ୍ରା. କି. ବିଶ—ଅଧିକନ୍ତୁ (ଦେଖ)
Adhikantu (See)

ଆବଦନର୍ଥେ ପୁରୁଷ ଭୁଲର ପ୍ରାଣିକ ।

ଏ ଦେହକୁ ସତ ପ୍ରାୟ ମଣେ ଅଧିକ । ପୀତାମ୍ବର. ଧୃତୀହସ୍ତବିଶ ।

୩ । ଅଧିକରୂପେ—3. Greatly.

୪ । ପ୍ରଭୁର ପରିମାଣରେ—4. Abundantly.

୫ । ବିଶେଷ ରୂପେ—5. Particularly.

ଅଧିକୃତ—ସ. ବିଶ. (ଅଧି + କୃ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Adhikṛuta ୧ । ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ—

(ଅଧିକାର; ଅଧିକୃତ—ବ) 1. Within one's jurisdiction.

୨ । ଦଖଲ କରାଯାଇଥିବା—

2. Taken possession of

୩ । ଆୟତ୍ତ—3. Under one's control.

୪ । ରାଜତ୍ୱ ବା ଶାସନାଧୀନକୁ ଅଣାଯିବା (ରାଜ୍ୟ)—

4. Governed; ruled (country).

୫ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

5. (a person) Engaged in a particular work.

୬ । କୌଣସି ଅଧିକାର ବା ଭାର ପାରଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

6. Authorised to exercise a certain power.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

୭ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବଳରେ ଭୋଗ କରାଯାଉଥିବା (ସମ୍ପତ୍ତି) —

7. (property) Enjoyed by virtue of one's title.

୮ । ଉପଲବ୍ଧ — 8. Got; attained

୯ । ସମ୍ପର୍କୀୟ — 9. Relating to

୧୦. କ — ୧ । ଉପାଧିପତି — 1. Superintendent.

୨ । ବିଶେଷ କର୍ମଚାରୀ — 2 A functionary; an officer.

୩ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ — 3 Principal; a head.

ଅଧିକେ — ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଧିକନ୍ତୁ) —

Adhike ୧ । ଅଧିକନ୍ତୁ — 1. And also.

ଅନ୍ୟଦିଗରେ ବୁଝାଇ, ଅଧିକେ ଆହୁ ପାସୋରାଇ ।

କଲ୍ୟାଣ ଭବନ ।

୨ । ପରନ୍ତୁ — 2 On the other hand,

ନିଶ୍ଚୟ ଫଳରେ କେବେ ନ କଲେ, ଅଧିକେ କରୁଛୁ ମୋହ ।

ଗଙ୍ଗାଧର. ପ୍ରଣାମପୁରସ୍କାର ୪ ।

ଅଧିକ୍ରମ — ସଂ. ବି. (ଅଧି + କ୍ରମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) —

Adhikrama ୧ । ଅଧିକ୍ରମ; ଚଢ଼ାଇ — 1. Attack; invasion.

୨ । ଅବେଶ — 2 Ascent.

ଅଧିକ୍ରମଣ — ସଂ. ବି. (ଅଧି + କ୍ରମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ) — ଅଧିକ୍ରମ (ଦେଖ)

Adhikramana Adhikrama (See)

ଅଧିକ୍ଷିପ୍ତ — ସଂ. ବିଶ. (ଅଧି + କ୍ଷିପ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)

Adhikshipta ୧ । ନିନ୍ଦିତ — 1. Blamed.

୨ । (ଅଧିକ୍ଷେପ — ବି) ୨ । ଭରସ୍ତ — 2. Censured; abused.

୩ । ଅପମାନିତ — 3. Insulted.

୪ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅନ୍ତରାଳ; କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବରଖାସ୍ତ —

4 Dismissed.

୫ । ନିଷ୍ପେଦ; ଫିଙ୍ଗା ଯାଇଥିବା — 5. Thrown, bespattered.

୬ । କାର୍ଯ୍ୟର ଭରପ୍ରାପ୍ତ —

6. Entrusted with some duty.

ଅଧିକ୍ଷେପ — ସଂ. ବି. (ଅଧି + କ୍ଷେପ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) —

Adhikshepa ୧ । ନିନ୍ଦା — 1. Blame.

(ଅଧିକ୍ଷେପ — ବିଶ) ୨ । ଭରସାର — 2. Censure; abuse.

ଅଧିକ୍ଷେପ କଲେ ସେ କଲେ ଅଧିକ୍ଷେପ

ଭାବରେ ସବୁ ପୁଣ୍ୟ କୁଅରୁ ଲେପ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, ବନ ।

୩ । ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ — 3. Irony; satire.

୪ । ଅପମାନ — 4. Insult.

ଶିଶୁପାଳ କଳା କେନ୍ଦ୍ର ମତେ ସଂସାରେ

ଏଭୁସେ ଅଧିକ୍ଷେପ କରବ ଗୁଣରେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, ସଭା ।

୫ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବରଖାସ୍ତ; କାର୍ଯ୍ୟରୁଛା — 5. Dismissal.

୬ । ନିଷେପ, ଫିଙ୍ଗା — 6 Throwing.

୭ । କାର୍ଯ୍ୟର ଭର ପ୍ରଦାନ —

7 Entrusting with some duty.

ଅଧିଗତ — ସଂ. ବିଶ. (ଅଧି + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Adhigata ୧ । ଅର୍ଜିତ; ଉପାର୍ଜିତ —

(ଅଧିଗତା — ବି)

1. Earned; acquired.

(ଅଧିଗମ — ବି)

୨ । ପ୍ରାପ୍ତ, ଲଭ — ୨. Got; obtained; attained;

୩ । ଜ୍ଞାତ — 3 Known.

୪ । ଶିକ୍ଷାକରାଯାଇଥିବା — 4 Learnt; studied.

୫ । ସ୍ୱୀକୃତ — 5. Agreed to; accepted; acknowledged.

୬ । ନିଶ୍ଚିତ — 6. Ascertained

୭ । ସଙ୍ଗମ କରାଯାଇଥିବା — 7. Cohabited with,

୮ । ପରିହୃତ — 8 Worn; put on.

ଶ୍ୟାମଳ ମୁକୁଳ ସେ କଲେବର ଅଧିଗତ ଶୋହେ ଯେଉଁ ବୁକୁଳ ।

ପ୍ରାଚୀ. ରସବାଚସ୍ତ ।

ଅଧିଗମ — ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଗମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) —

Adhigama ୧ । ଅର୍ଜନ — 1. Acquisition; earning.

ଅଧିଗତ } ବିଶ.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତି — 2 Receipt; getting.

ଅଧିଗମ୍ୟ }

୩ । ଜ୍ଞାନ — 3 Knowledge.

୪ । ଶିକ୍ଷା; ପାଠାଭ୍ୟାସ — 4 Learning; study.

୫ । ସ୍ୱୀକୃତି, ସ୍ୱୀକାର — 5. Acceptance; agreement.

୬ । ନିଶ୍ଚିତ — 6. Ascertainment

୭ । ବାଣିଜ୍ୟରେ ଅର୍ଜିତ ଲାଭ — 7. Mercantile profit.

ଅଧିଗମନ — ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଗମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ) —

Adhigamana ଅଧିଗମ (ଦେଖ)

Adhigama (See)

ଅଧିଗୁଣ — ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଗୁଣ) —

Adhiguna

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁଣ — Superior quality.

ଅଧିଗ୍ରାମ — ଦେ. ବିଶ — ଗ୍ରାମର ସମୀପ ବା ଉପକଣ୍ଠରେ ଅବସ୍ଥିତ —

Adhigrāma Adjoining a village; situated on the out skirts of a village.

ଅଧିଗ୍ରାମ ବଳେ ବୃଷଭାକୁ ଘର, ଅଧିକ ରକ୍ତେ ଘଟଣ ।

ପ୍ରାଚୀ. ରସବାଚସ୍ତ ।

ଅଧିଜଙ୍ଗ — ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. — କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୀରମାନଙ୍କୁ ରାଜପ୍ରଦତ୍ତ —

Adhijāṅga ଉପାଧି — A title given to Kshatriya heroes.

ଅଧିଜହ୍ନ — ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧି = ଅଧିକା + ଜହ୍ନ) — ଦ୍ୱିଜହ୍ନ;

Adhijihwa

ସର୍ପ — Serpent.

ମାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରତି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବସ୍ତୁ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ତ୍ତ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ପୁରାଣମତରେ କୁଣ ଉପରେ ରଖା ଯାଇଥିବା ଅମୃତକୁ ଜଳରେ ଗୁଣିଲାବେଳେ ସାପଙ୍କ ଜଳ କୁଣ ଦାତରେ ଦୁଇପାଳ ହୋଇ ଚର ହୋଇ ଯିବାକୁ ସେହି ଦିନଠାରୁ ସାପଙ୍କ ବଶଧରମାନଙ୍କର ଜଳ ଦୁଇପାଳିଆ ହୋଇଅଛି ।]

ଅଧିଜିହ୍ୱା—ସଂ. ବି (ଅଧି + ଜିହ୍ୱା)—୧ । ଘଣ୍ଟିକା—

Adhijihwā 1 The uvula.

୨ । ଜଳ ବା ଘଣ୍ଟିକା ବଢ଼ିବା ରୋଗବିଶେଷ—(ଏଥିରେ ଜଳ ଉପରେ ବ୍ରଣ ବାହାର ପାତ୍ରଯାଏ ଓ ଏହା ଅସାଧ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼େ)—

2. A sort of swelling of the tongue & of the epiglottis.

ଅଧିଜିହ୍ୱିକା—ସଂ. ବି. (ଅଧିଜିହ୍ୱା + କ + ଥା)—ଅଧିଜିହ୍ୱା (ଦେଖ) Adhijihwikā (See)

ଅଧିଜ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧି = ଅଧାରୁ ଚିତ୍ତା = ଗୁଣ)—

Adhijya ଯେଉଁ ଧନୁରେ ଗୁଣ ଚିତ୍ତା ଯାଇଥାଏ—(a bow) Having the bow-string on; ready-stringed (bow).

ଅଧିଜ୍ୟ କାର୍ମମୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧିଜ୍ୟ + କାର୍ମମୁକ)— Adhijya karmmuka ଯେଉଁ ଲୋକ ଗୁଣ ଚିତ୍ତାହୋଇଥିବା (ଅଧିଜ୍ୟକାର୍ମମୁକ—ଶ୍ରୀ) ଧନୁ ଧରିଥାଏ—Holding a ready-stringed bow.

ଅଧିଜ୍ୟଧନୁ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧିଜ୍ୟ + ଧନୁ)— Adhijyadhanwā ଅଧିଜ୍ୟଧନୁକାର୍ମମୁକ (ଦେଖ) Adhijya karmmuka (See)

ଅଧିତ୍ୟକା—ସଂ. ବି. (ଅଧି = ଉପରେ + ତ୍ୟକ୍ତ; ୧ମା. ୧ବ.)— Adhityakā ୧ । ପର୍ବତର ଉପରେ ବା ଉଚ୍ଚଦେଶରେ (ଉପତ୍ୟକା—ବିପରୀତ) ୨ । ଥିବା ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ସମତଳ ଭୂଖଣ୍ଡ—

1. Plateau; table land.

୨ । ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ଭୂମି—2. Very high land.

ଅଧିଦାୟିକ—ବେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅଧି ଦେବତା)—

Adhidaibata ଅଧିଦେବ (ଦେଖ) Adhidaiba (See)

ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ—୧ । ଅଧିଦେବତା (ଦେଖ)

1. Adhidaibata (See)

୨ । ଦେବତାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ଔଷ୍ଣିକ—2. Divine.

ସବୁ କଥାକୁ କରଇ ସେହି ଉପଯୋଗ

ଅଛିଇ ନାଶ ସେ ଅଧିଦେବତା ମାର୍ଗ । ଗୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ଅଧିଦନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଦନ୍ତ)—

Adhidanta ୧ । ଅଧିକା ଦାନ୍ତ; ବାହାଡ଼ା ଦାନ୍ତ—

1. Redundant tooth growing on another.

୨ । ହାତୀ ଦାନ୍ତ—2. Tusk of an Elephant.

ଅଧିଦେବ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧି = ପ୍ରଧାନ + ଦେବ)—

Adhideba ୧ । ଇଷ୍ଟଦେବ; କୌଣସି ସ୍ଥାନ, ବିଷୟ ବା (ଅଧିଦେବ—ଶ୍ରୀ) ଗ୍ରାମର ଅଧିପତି ଦେବ—

1. Titular deity; presiding deity

[ଦ୍ର—ପୁରାଣମତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଜଣେ ଜଣେ ଅଧିଦେବ ଅଛନ୍ତି । ଯଥା—କର୍ଣ୍ଣର ଅଧିଦେବ ଦିବ୍ୟ; ଚର୍ମର ବାତ; ନେତ୍ରର ଅର୍କ; ବସନାର ବରୁଣ; ଦ୍ରାଶର ଅଗ୍ନିକୁମାରହସ୍ତ; ବାକ୍ସର ବ୍ରହ୍ମା; ହସ୍ତର ଇନ୍ଦ୍ର; ପଦର ଉପେନ୍ଦ୍ର; ପାୟୁର ମିତ୍ର; ଉପସ୍ଥର ପ୍ରଜାପତି ଓ ମନର ଚନ୍ଦ୍ର ।]

୨ । କୁଳଦେବତା; କୁଳର ଇଷ୍ଟଦେବତା—

2 The presiding deity of a family

୩ । ଗ୍ରହ ଓ ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କର ଅଧିଷ୍ଠାତା ଦେବ—

3 The deity presiding over planets and stars.

୪ । ପରମେଶ୍ୱର; ପରମାତ୍ମା—

4. God; the Supreme Soul.

ଦେ. ବି—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି—Chief person.

ଅସ୍ତର ବଣେ ଅଧିଦେବ, ଦେବକା ଭୂଲେ ବସୁଦେବ ।

ନଗଦାଧି. ଭଗବତ ।

ଅଧିଦେବତା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଧି + ଦେବତା)—ଅଧିଦେବ (ଦେଖ) Adhidebatā Adhideba (See)

ଅଧିଦେବନ—ସଂ. ବି. (ଅଧି = ଉପରେ + ଦିବ ଧାତୁ = ଜୁଆ ଖେଳିବା + Adhidebana ଭାବ. ଅନ୍ତ; ଯାହା ଉପରେ ଜୁଆ ଖେଳାଯାଏ)— ଜୁଆ ଖେଳିବା ପଟା ବା ପାଲ—Gambling table; gambling board.

ଅଧିଦୈବ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଦୈବ)—ଅଧିଦେବ (ଦେଖ)

Adhidāiba Adhideba (See)

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଦେବତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

1. Relating to a deity.

୨ । ଔଷ୍ଣିକ—2. Divine.

୩ । ଦୈବଯୋଗେଞ୍ଜବା; ଆକସ୍ମିକ; ଦୈବା (ଘଟଣା)—

3 Accidental

ଅଧିଦୈବତ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଦୈବତ)—୧ । ଅଧିଦେବ (ଦେଖ)

Adhidāibata 1. Adhideba (See)

୨ । ପଦାର୍ଥସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଜ୍ଞାନବିଷୟ ବା ପ୍ରକରଣ—

(ହିନ୍ଦ. ଶବ୍ଦସାଗର)

2. A physical subject.

୩ । ଯେଉଁ ପ୍ରକରଣ ବା ମନ୍ତ୍ରରେ ଅଗ୍ନି, ବାୟୁ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଦି ଦେବତାଙ୍କ ନାମକାର୍ତ୍ତନ କଲେ ଇଷ୍ଟ ଅର୍ଥର ପ୍ରତିପାଦନ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମବିଭୂତି ଅର୍ଥାତ୍ ସୃଷ୍ଟିର ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କ ଗୁଣ ଆଦର ଶିକ୍ଷା ମିଳେ (ହିନ୍ଦ. ଶବ୍ଦସାଗର)—

3. A formula the recitation of which.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଝ	ଞ	ତ୍ଵ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଟ

in the name of certain deities enables the reciter to attain scientific knowledge.

ଅଧିକାର—ସ. ବ. (ଅଧି = ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ନାଥ)—

Adhinātha ୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରଭୁ; ଅଧିପତି—

1. Supreme Lord.

୨ । ପତି; ସ୍ଵାମୀ—2. Husband.

୩ । ସର୍ବାର—3. Head officer

ଦେ. ବ. (ନାମ)—ସଂସ୍କୃତ କାଳଯୋଗ ନାମକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରଚୟିତାଙ୍କ ନାମ—Name of a sanscrit author.

ଅଧିନାୟକ—ସ. ବ. ପୁଂ. (ଅଧି = ପ୍ରଧାନ + ନାୟକ)—

Adhināyaka ୧ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପରେ କର୍ତ୍ତା—

(ଅଧିନାୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Over lord.

୨ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରଭୁ—2. The chief master.

୩ । ସର୍ବାରକର୍ମରାଜ—3. Head officer.

ଅଧିପ—ସ. ବ. ପୁଂ. (ଅଧି + ପା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ଅ)—

Adhipa ୧ । ସ୍ଵାମୀ; ପ୍ରଭୁ—1. Lord; master

୨ । ରାଜା—2. King.

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦସଙ୍ଗେ ସ୍ଵରାକ୍ଷର ହୋଇ ଏହି ଅର୍ଥ ବୁଝାଏ, ଯଥା—ନରାଧିପ]

୩ । ମୁଖ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି; କର୍ତ୍ତା—3. Chief

୪ । ନାୟକ—4. Leader

୫ । ସର୍ବାର—5. A head.

୬ । କୌଣସି ବିଷୟର ଅଧିକାର ବା ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—

(ଯଥା—ସମାମାଧିପ; ଶସ୍ୟାଧିପ)

6. A person in charge.

୭ । ବହୁ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ—

7. Chief amongst many.

(ଯଥା—ମୁଖ୍ୟାଧିପ; ଶାସ୍ୟାଧିପ; ଗଜାଧିପ)

୮ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନାକ୍ରମେ କୌଣସି ବର୍ଷ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଗ୍ରହ (ଯଥା—ଶସ୍ୟାଧିପ; ରାସାଧିପ; ମେଘାଧିପ; ଧାନାଧିପ)—

8. A planet which according to astrological calculation is in charge of certain matters during a certain year

ଅଧିପତି—ସଂ. ବ. ପୁଂ. (ଅଧି + ପତି)—୧ । ଅଧିପ (ଦେଖ)

Adhipati 1. Adhipa (See)

୨ । ମସ୍ତକାଭ୍ୟନ୍ତରର ଉପରେ ଶିରସଃସ୍ଥାନୀୟ ଶ୍ଵେତାବର୍ଣ୍ଣ; ଏଠାରେ ଆଘାତ ହେଲେ ସତ୍ୟ-ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ (ସ୍ଵସ୍ଥ)—

2. A part of the head where a wound results in instantaneous death.

[ଦ୍ର—ବୌଦ୍ଧମତ ଅନୁସାରେ ଅଧିପତି ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରକାରର, ଯଥା—

ଯଜ୍ଞାଧିପତି; ବିଭିକ୍ତାଧିପତି; ଶାନ୍ତିଧିପତି ଓ ନ୍ୟାୟାଧିପତି—

(ହି. ଶାନ୍ତିଧିପତି)]

[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗରୂପ ଅଧିପତ୍ନୀ ବେଦରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଛି; କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କୃତରେ ବିରଳ ।]

ଅଧିପାତକ—ସଂ. ବ. (ଅଧି + ପାତକ)—ମହାପାପ—

Adhipātaka

Serious or grave sin.

ଅନ୍ତରାଳରେ ଦେଖିଲେ କିପରି ଦେଖାଯାଏ

ନାମ ଅଧିପାତକରୁ ଉଦ୍ଭବ ହୁଏ । ପାତକରୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ହୁଏ ।

ଅଧିପୁରୁଷ—ସଂ. ବ. (ଅଧି + ପୁରୁଷ)—୧ । ବିଶିଷ୍ଟପୁରୁଷ—

Adhipurusha

1. A Great Being.

ଯେ ଯାହା ମାତ୍ରାବଳୀ ଲଭି, ଅଧିପୁରୁଷ ରୂପ ବହୁ ।

କବିରାଜ. ଭଗବତ ।

୨ । ପରମାତ୍ମା; ପରମେଶ୍ଵର—2. God

ଅଧିପ୍ରଜା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅଧି + ପ୍ରଜା)—

Adhipraja ଯାହାର ବହୁ ପୁତ୍ର କନ୍ୟା ଜନ୍ମିଛନ୍ତି—

(ଅଧିପ୍ରଜା—ସ୍ତ୍ରୀ) (a person) Having many children.

ଅଧିବକ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧି + ବଚ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ବି; ଭୂଲନାକର

Adhibaktra ଇଂ. ଆଭିଭେକେଟ୍)—

୧ । ଯେ କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ବିଷୟର ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି—

1. A person advocating a particular cause; an advocate.

୨ । ବକ୍ତା—2. Orator.

୩ । ମୁହିଁ ଉପରେ ବଳା ଯିବା ଶାନ୍ତିବୃଦ୍ଧି; କମ୍ପଟର—

3. A comforter.

ଅଧିବଚନ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବଚନ)—୧ । ଅଭିହି—

Adhibachana

1. Exaggeration.

୨ । ସଂଜ୍ଞା—2. Definition.

୩ । ନାମ—3. Name.

୪ । ପକ୍ଷସମର୍ଥନପୂର୍ବକ କଥନ—

4. Advocacy; advocating a particular cause.

ଅଧିବତ୍ସର—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବତ୍ସର)—ଅଧିମାସସମ୍ବନ୍ଧ ବର୍ଷ; ଯେଉଁ

Adhibatsara ବର୍ଷରେ ମଳମାସ ଥାଏ—

A year containing an extra lunar month.

ଅଧିବର୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବର୍ଷ)—ଅଧିବତ୍ସର (ଦେଖ)

Adhibarsha

Adhibatsara (See)

ଅଧିବାଳ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବାଳ)—୧ । ପରସ୍ପରକୁ ଆସ୍ପର୍ଶପୂର୍ବକ

Adhibala ଯୁକ୍ତାର୍ଥ ଉଚ୍ଚେଷ୍ଠରେ ଆହ୍ଵାନ—

1. Challenge.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ସୋଧାସୋଧି—2. Use of high words in mutual defiance

ଅଧିବସତି—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବସତି)—ବାସସ୍ଥାନ—

Adhibasati Abode; dwelling.

ଅଧିବାକ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବଚ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Adhibāka ଅଧିବଚନ (ଦେଖ)
Adhibachana (See)

ଅଧିବାଚନ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବାଚନ)—ନିର୍ବାଚନ—

Adhibāchana Election.

ଅଧିବାସ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବସ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Adhibāsa ୧ । ବାସସ୍ଥାନ; ଘର—

1. Residence; dwelling

୨ । ବାସିନୀ—2. Inhabitant.

୩ । ପଡୋଶ—3 Neighbour.

୪ । ଅଧିଆ ପଡ଼ିବା; ଧାରଣା ପଡ଼ିବା—

4. Sitting or lying without food before a deity or before a person's house till one's wish is fulfilled.

୫ । ପରିମଳ; ମହାସୁନ୍ଦର; ଖୁସ୍‌ରୁ—

5. Very sweet smell; fragrance

୬ । ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନର ଅନୁପୂର୍ବିକ ଦେବବିଗ୍ରହପ୍ରତିଷ୍ଠା କର୍ମ—

6. Consecration of an image before the commencement of a sacrifice.

୭ । ବିବାହର ପୂର୍ବ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ବା ରାତିରେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କ ଢେଲ ଢଳିଦେବାଲା ବିଧି; ଗନ୍ଧସିଣା; ଗନ୍ଧାଧିବାସ—

7 Anointing the bodies of the bride and the bride-groom with oil, turmeric etc. on the eve of marriage.

୮ । ଶୁକ୍ଳ ବା ମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣପୂର୍ବକ ଗୁଆ, ନଡ଼ିଆ, ପଇତା, ଝିନୁର, ଗୋଡ଼ିନା, ଚନ୍ଦନ, ଦୁବ, ବରକୋଳପତ୍ର, ହଳଦୀଗୁଣ୍ଡା, ଘିଅ, ଦର୍ଫଣ, ଗର୍ଭଜଳ ଆଦି ଦ୍ଵାରା ଦେହସଂସ୍କାର—

8. The ceremony of applying scents and pastes and touching the body with cocoanut etc on ceremonial and purificatory occasions.

ଅଧିବାସ କଲେ ଗର୍ଭ ଜଳ, ବୃଦ୍ଧ୍ୟ ଗାତେ ରଜନୀ ଚହଳ ।

ବସନ୍ତାଥ, ବସନ୍ତସମାପ୍ତ ।

୯ । ଦେହରେ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଲେପନ—

9. Toilette; applying scent etc. to the body.

ଗୋପାଳାଧିପତି, ଅନ୍ତେ ଚନ୍ଦନ କର୍ପୁର; ଅଧିବାସ ବାରବାର ।
ବସନ୍ତାଥ, ବସନ୍ତସମାପ୍ତ ।

୧୦ । ପୋଷାକ—10 Dress.-

୧୧ । ଲୁଗା ଉପରେ ପିନ୍ଧା ପିନ୍ଧା ପୋଷାକ—(ଯଥା; ଘୋଡ଼ି; ଗାଉନ; ଓଭରକୋଟ) —

11. Mantle, overcoat.

୧୨ । ବହୁକାଳ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ରହିବା—

12. A long stay.

୧୩ । ଅନ୍ୟ ଗେହବାସ; ଅନ୍ୟ ଲୋକର ଘରେ ବାସ କରିବା—
(ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

13. Staying at the house of another.

[ଦ୍ର—ମନୁଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ୬୫ ଦୋଷାବହ ବିଷୟରୁ ଏହା ଏକତମ; ଏହାଦ୍ଵାରା ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ର ନଷ୍ଟ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ହୁଏ । ମନୁ ୧।୧୩ ।]

ଅଧିବାସନ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ବସ ଧାତୁ ଶିତ୍. ବାସି ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Adhibāsana

୧ । ଗନ୍ଧମାଳାବିହାରୀ ଅଙ୍ଗସଂସ୍କାର—1. Toilette

୨ । ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନର ପୂର୍ବରୁ ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନରେ ଦେବବିଗ୍ରହଙ୍କ ଆବାହନ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା—2. Invocation and consecration of an image preliminary to the performance of a sacrifice.

୩ । ଜୀବନ୍ୟାସପୂର୍ବକ ଦେବବିଗ୍ରହ ପ୍ରତିଷ୍ଠା—

3. Making a divinity assume his abode inside an image.

ଅଧିବାସିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଧି + ବାସି ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Adhibāsita ୧ । ଯାହା ଦେହରେ ସୁଗନ୍ଧ ଆଦି ବୋଳା ହୋଇଥାଏ—1 Anointed with scents.

୨ । ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଲୁଗା ପିନ୍ଧାଇ ବେଶ କରାଇଥାଏ—
2. Dressed up by another.

ଅଧିବାସି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଧି + ବସ ଧାତୁ + ଭାବ. ୧ମା. ୧ବ.)—

Adhibāsi ୧ । ବାସିନୀ; ନିବାସୀ, (ଅମୁକ ସ୍ଥାନରେ)
(ଅଧିବାସିନୀ—ଶ୍ରୀ) ବାସ କରୁଣା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

1. Inhabiting; residing.

୨ । ଅନ୍ୟର ଦେହରେ ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନାଦି ଲେପନକାରୀ—

2 Applying scents to the body of another.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ନିବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—Inhabitant; resident.

ଅଧିବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧି + ବିଦ୍ୟା)—

Adhibidya ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଦ୍ଵାନ୍—Very learned.
(ଅଧିବିଦ୍ୟା—ଶ୍ରୀ)

ଅଧିବିନ୍ଦା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—(ଅଧି + ବିଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Adhibinnā ଦୁଇଥର ବିବାହ କରିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରଥମ ପତ୍ନୀର ଶ୍ରୀ; ଅଧିବିନ୍ଦା—The superseded or first wife of a twice married person.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

[ଦ୍ର—ସ୍ତୁତି ଅନୁସାରେ ଶ୍ରୀ ସୁବିଧା, ବ୍ୟାଧିତା, ଅଭିବ୍ୟସ୍ତୀକା, ହିଂସ୍ରା ଧୂରୀ, ବନ୍ଧ୍ୟା, ମୃତବସ୍ତ୍ରା, ଅପ୍ରିୟମଦା, ସ୍ୱାର୍ମାଦ୍ୱେଷିଣୀ ଓ କେବଳ କନ୍ୟାପ୍ରସୂ ହେଲେ ସ୍ୱାର୍ମା ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରୀ ବିବାହ କରି ପାରିବେ ।

ମନୁ—୧—(୮୦-୮୩)—ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ—୧ (୭୩-୭୪)]

ଅଧିବେଦ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଧି+ବିଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ତୁ ୧ମା. ୧ବ.)—
Adhibettā ପ୍ରଥମ ଶ୍ରୀ ବନ୍ଧୁ ଥାଉ ଥାଉ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରୀ ବିବାହକାରୀ
ପୁରୁଷ—A husband who marries a
second wife during the life-time of
his first wife.

ଅଧିବେଦ—ସଂ. କି. ବିଶ (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ବେଦକୁ ଅଧିକାର କରି)—
Adhibeda ବେଦ ସମ୍ପର୍କୀୟ; ବୈଦିକ—
Relating to the Bedas.

ସଂ. ବି (ଅଧି+ବିଦ ଧାତୁ+ଭବ. ଅ)—ଅଧିବେଦନ (ଦେଖ)
Adhibedana (See).

ଅଧିବେଦନ—ସଂ. ବି. (ଅଧି+ବିଦ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—ପ୍ରଥମ ଶ୍ରୀ
Adhibedana ବନ୍ଧୁ ଥାଉ ଥାଉ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରୀକୁ ବିବାହ କରିବା—
Marrying of a second wife by
superseding the 1st.

[ଦ୍ର—ମନ୍ୟୁସାମାୟଜ୍ଞା, ଅସତରଙ୍ଗା, ପତିର ପ୍ରତିକୂଳା-
ଗୁଣିଣୀ, ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତା, ହିଂସାପରାୟଣା, ଅସଦ୍‌ବ୍ୟସ୍ତୀକା, ବିବାହର ଆଠ
ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ଧ୍ୟା ବା ୧୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୃତବସ୍ତ୍ରା ବା ୧୧ ବର୍ଷ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ କନ୍ୟାପ୍ରସୂ ଓ ଅପ୍ରିୟମଦନା ଶ୍ରୀକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି
ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରୀ ବିବାହ କରିବ—ରାମଣକୃଷ୍ଣ. ମନୁ. ୧—(୮୦-୮୧)]

ଅଧିବେଶନ—ସଂ. ବି—(ଅଧି+ବିଶ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—ସଭାର
Adhibeshana ବଇଠକ, ସଭାସ୍ଥଳରେ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କର ମଳନ—
Session of a meeting.

ଅଧିଭୂ—ସଂ. ବି (ଅଧି+ଭୂ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତ୍ୱ. କ୍ୱପ୍ତ)—
Adhibhū ୧ । ପ୍ରଭୁ; ଶାସିକ—1 Lord; master.
୨ । ଉପରିସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A superior.

ଅଧିଭୂତ—ସଂ. ବି. (ଅଧି+ଭୂତ)—୧ । ପଞ୍ଚଭୂତର ନିଶ୍ଚୟ ଦେହ—
Adhibhūta The perishable material body
(consisting of the five elements.)

୨ । ସୃଷ୍ଟିରେ ଥିବା ଯାବତୀୟ ପ୍ରାଣୀଜଗତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁ—
2. The whole inanimate Creation.

୩ । ସର୍ବମାୟା ଏବଂ ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶ—3. The Supreme
Being and His exhibition.

ଏ ଦେହରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କରଇ ଯେବାସ,

ଅଧିଭୂତ ବୋଲି ତାକୁ ଶୁଣ ପଣ୍ଡିତଶିଷ । ପ୍ରାଣୀଜଗତ ନିଷିଦ୍ଧବସ୍ତୁ. ୨ମ ।

ଅଧିଭୋଜନ—ସଂ. ବି—(ଅଧି+ଭୁଜ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—ଅଧିଭୋଜନ;
Adhibhojana ଅଧିଭୋଜନ—Excessive eating.

ସଂ. ବିଶ—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧି=ଅଧିକ, ଅଧି ଶ୍ରେଣୀ=ମୂଲ୍ୟ
ଯାହାର) ଖୁବ୍ ଦାମୀ; ଅତି ମୂଲ୍ୟବାନ—

Very costly, very valuable.

ଅଧିମଥନ—ସଂ. ବି. (ଅଧି+ମଥ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—ଅଗ୍ନି-
Adhimathana ଉତ୍ତାପନାର୍ଥ ଦୁଇ ବସ୍ତୁକୁ ଘଷିବା—

Rubbing together of two things to
produce fire.

ଅଧିମନ୍ଥ—ସଂ. ବି. (ଅଧି+ମନ୍ଥ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—
Adhimantha ୧ । ଅଧିମଥନ (ଦେଖ)

1. Adhimathana (See)

୨ । ଅତିବ୍ୟକ୍ତ ରୋଗର ଏକ ଅଂଶ; ଉତ୍ତମର ଚକ୍ଷୁରୋଗ-
ବିଶେଷ—2. Severe opthalmia

ଅଧିମାଂସ—ସଂ. ବି. (ଅଧି=ଅଧିକା+ମାଂସ)—ଅଧିର ଧଳା ତୋଳା
Adhimānsa ଉପରେ ମାଂସରୂପି ରୋଗ (ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଭ)—
Formation of cancer or protuberance
on the white of the eye.

ଅଧିମାଂସକ—ସଂ. ବି. (ଅଧି+ମାଂସ+କ)—ଦାନ୍ତପାଞ୍ଚ ଫୁଲ,
Adhimānsaka ପୀଡ଼ା ଓ ଲାଲ ଗଛବା ମହା ଶୋଥ ରୋଗ
(ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଭ)—A sort of cancer on the
back of the gums.

ଅଧିମାତ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧି+ମାତ୍ରା)—ଅତିମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ;
Adhimātra ଅତ୍ୟନ୍ତ—Excessive, inordinate

ଅଧିମାସ—ସଂ. ବି. (ଅଧି=ଅଧିକା+ମାସ)—ମଳମାସ (ଦେଖ)
Adhimāsa Malamāsa (See)

[ଦ୍ର—ବର୍ଷକେ ୧୨ ଦିନ କମିଥିବା ଶୁକ୍ଳ ମାସମାନଙ୍କୁ ସୌର
ମାସ ସଙ୍ଗେ ମେଳ କରାଇ ଶୁକ୍ଳବର୍ଷ ଓ ସୌରବର୍ଷର ସମତା
ରଖିବାପାଇଁ ପ୍ରତି ଦିନ ବର୍ଷ ଅନୁକ୍ରମେ ଶୁକ୍ଳମାନ ମାସ ସଙ୍ଗେ
ଯୋଗ କରାଯିବା ଗୋଟିଏ ମାସ ।]

ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷରେ ଶୁକ୍ଳବୋଷ ମାସ, ହେଉଅଛି ସବୁର ମତେ ଅଧିମାସ ।

ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବରଷ ।

ଅଧିଯଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧି+ଯଜ୍ଞ)—୧ । ଯଜ୍ଞସମ୍ପର୍କୀୟ—
Adhijajña 1. Relating to fire-sacrifice.

୨ । ଯଜ୍ଞଦକର୍ମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ—

2 Persuading people to perform fire-
sacrifice.

୩ । ଯଜ୍ଞର ଅଧିଷ୍ଠାତା—3. Presiding over fire-
sacrifice.

ସଂ. କି. ବିଶ—ଯଜ୍ଞ ସମ୍ପର୍କରେ; ଯଜ୍ଞ ବିଷୟରେ—On the
subject of fire-sacrifice.

ସଂ. ବି—୧ । ପ୍ରଧାନଯଜ୍ଞ—1. Principal fire-
sacrifice.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଖୋଜିବେ; 'କୃଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଯଜ୍ଞର ଅଧିଷ୍ଠାତୃ ଦେବ—

2. The deity presiding over fire-sacrifice.

ଅଧିଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଯୁଜ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Adhijoga (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଅତି ଶୁଭଯୋଗ—
(astrology) A very auspicious conjunction of stars suitable for starting on some particular mission.

ଅଧିଯୋଧ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଯୁଧ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ପ୍ରଧାନ

Adhijodha ଯୋଦ୍ଧା—The foremost warrior

ଅଧିରଥ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ରଥ)—୧ । ରଥାରୁହ—

Adhiratha 1. Riding on a car.

୨ । ରଥ ଚଳାଇବା ବାଲ୍ୟ—2. Driving a chariot.

ସଂ. ବି—୧ । ସାରଥୀ—1 A charioteer.

୨ । ଗାଡ଼ିଆନ୍; କରୁଆନ୍—2. A driver.

୩ । (ନାମ) ଅଙ୍ଗଦେଶର ରାଜା ଓ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ପାଳକ ପିତା—3. Name of a king of Anga and foster father of Karna.

ଏହି କାଳରେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଚକ୍ରଧାରୀ, ସଖା ଅଧିରଥ ଆସିଲେ ସ୍ନାନ କର ।
ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ

୪ । ବଡ଼ ରଥ—4. A big car

ଅଧିରାଜ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ରାଜନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ସମ୍ରାଟ୍;

Adhirāja ବଡ଼ ରାଜାଙ୍କ ଉପରେ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ; ବାଦସାହା—
1. Emperor; suzerain.

୨ । ରାଜା—2 King; monarch.

ଅଧିରାଜ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ରାଜ୍ୟ)—

Adhirājya ୧ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟ—Empire.

୨ । ସମ୍ରାଟ୍ତ୍ବ—2 Imperial sovereignty.

ଅଧିରାଜ୍—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ରାଜ ଧାତୁ + କ୍ରିପ୍; ଅଧିରାଜ୍; ୧ମା.

Adhirāṭ ୧ବ.)—ଅଧିରାଜ (ଦେଖ)

Adhirāja (See)

ଅଧିରୁଢ଼—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଉପରେ + ରୁଢ଼ ଧାତୁ = ଚଢ଼ିବା + ଚ)—

Adhirūḍha ୧ । (କର୍ତ୍ତୃ. ଚ) ପୁଂ—ଆସେଲା; ଯେ ଆସେଲା
(ଅଧିରୁଢ଼ା—ଶ୍ରୀ) କର ଥାଏ—2. Mounted on;

(ଅଧିରୋହଣ—ବି) riding on;

୨ । (କର୍ମ. ଚ) ଧନୁରେ ଟଣା ହୋଇ ଚଢ଼ାଯାଇଥିବା (ଗୁଣ)—

2. Stringed to a bow.

ଅଧିରୋହ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧି + ରୁହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Adhiroha ଉପରୋହଣ ବ୍ୟକ୍ତି; ଯେ ହାତରେ ଚଢ଼ିଥାଏ—

(ଅଧିରୋହ—ଶ୍ରୀ) A person mounted on an elephant.

ଅଧିରୋହଣ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଉପରେ + ରୁହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Adhirohana ହାତୀ, ସିଂହାସନ ଆଦିରେ)

(ଅଧିରୁଢ଼—ବି) ଚଢ଼ିବା; ସବାର ହେବା—

Riding; mounting.

ଅଧିରୋହଣୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅଧି + ରୁହ ଧାତୁ = ଚଢ଼ିବା + କରଣ.

Adhirohani ଅନ + ଶ୍ରୀ. ଇ—ଯାହାହାତୀ କୋଠା ଆଦି ଉପରେ
ଚଢ଼ାଯାଏ)—

୧ । ସିଞ୍ଜି; ଜଣ୍ଡା—1. Ladder; stairs.

୨ । କୋଠା ଆଦି ଉପରକୁ ଉଠିବା ପାଇଁ ନିର୍ମିତ ପାହାଚ—

2. Flight of steps; stair-case.

ଅଧିରୋହିଣୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଧି + ରୁହ ଧାତୁ + କରଣ ଇନ୍ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Adhirohini ଅଧିରୋହଣୀ (ଦେଖ)

Adhirohani (See)

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଧିରୋହଣ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—

ଅଧିରୋହଣୀର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—Feminine of Adhirohi.

ଅଧିରୋହି—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧି + ରୁହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Adhirohi ଅସେଲା; ଆସେଲା କରିଥିବା—

(ଅଧିରୋହଣୀ—ଶ୍ରୀ) Mounted on; riding.

ଅଧିଲୋକ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଲୋକ)—

Adhiloka ୧ । ସଂସାର—1. The world.

୨ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ—2. The Universe.

ଅଧିଶୟିତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧି + ଉପରକୁ; ଉପରେ + ଶୟିତ)—

Adhisayita ୧ । (ଶଯ୍ୟାଦି) ଉପରେ ଶୋଇଥିବା—

(ଅଧିଶୟିତା—ଶ୍ରୀ) 1. Lying on, sleeping on
(a bed).

୨ । (କୌଣସି ପଦାର୍ଥ) ଉପରକୁ ଆଉଁଟିଥିବା—

2 Leaning on; reclining upon.

୩ । ମନୁଷ୍ୟ ଆଉଁଟିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ (ବସ୍ତୁ);

(ଯଥା—ତଳା)—3. Used by a person for
leaning upon or reclining
(e. g. a pillow)

ଅଧିଶ୍ରାପଣ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—ଅଧିଶ୍ରାପଣ (ଦେଖ)

Adhisrapana Adhisrayana (See)

(Apte)

ଅଧିଶ୍ରାୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Adhisraya ୧ । ପାକାର୍ଥ ହାଣ୍ଡିଆଦିକୁ ଚୁଲି ଉପରେ ବସାଇବା;
ଚୁଲିରେ ଚଢ଼ାଇବା—1. Placing
(a pot etc.) on the fire to boil.

୨ । ପାକ କରଣ; ରନ୍ଧନ—2. Cooking; boiling.

୩ । ଅଧାର; ପାତ୍ର —3. Receptacle.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାର	ଗ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅଧ୍ୟୟନ—ସ. ବ. (ଅଧି + ଶ୍ରି ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Adhisrayana ୧ । ନିଆଁ ଉପରେ ଢାଣି ଅବ ଚଢ଼ାଇବା—

1. Putting a pot on the fire.

୨ । ଚୁଲି ଉପରେ ଗରମ କରିବା—

2. Warming over a fire.

୩ । ନିଆଁ ଉପରେ ଫୁଟାଇବା—

3. Boiling over fire.

୪ । (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) ଦୂରଦର୍ଶନ କାଚର ମଧ୍ୟଦେଇ
ଅଲୋକ-ଚକ୍ଷୁମାନ ଯେଉଁ ମଧ୍ୟ ବିନ୍ଦୁରେ ଚିତ୍ତିତ ହୁଏ—

4. Focus

ଅଧ୍ୟୟନୀ—ସ. ବ. (ଅଧି + ଶ୍ରି ଧାତୁ + କରଣ. ଅନ + ଶ୍ରି. ଇ)—

Adhisrayani ୧ । ଚୁଲି—1. Oven; fire-place.

୨ । ନିଶ୍ଚିତ (ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. Ladder

ଅଧ୍ୟଷ୍ଟିତ—ସ. ବ. (ଅଧି + ଶ୍ରି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Adhisrita ପାକାର୍ଥ ଚୁଲି ଉପରେ ଚଢ଼ା ଯାଇଥିବା (ପାତ୍ରାଦି)—
(pot) Placed on the fire for boiling.

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—ସଂ. ବ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧି + ଶ୍ରୀ)—

Adhisri

୧ । ମହାମନ୍ଦିର—1. Of exalted dignity.

୨ । ଖୁବ୍ ଧନୀ—2. Very rich.

୩ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—3. Sovereign; lord. (Apte)

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଅଧିଷ୍ଠିତ)—ଅଧିଷ୍ଠିତ (ଦେଖ)

Adhishṭha

Adhishṭhita (See)

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ, ସକରଣ ମହାବାହୁ ।

କରଣାଥ, ଭଗବତ. ୪ର୍ଥ ।

ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା—ସଂ. ବ. ପୁ. (ଅଧି = ଉପରେ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ; ଚୁ;)

Adhishṭhātā

(୧ମା. ୧୧.)—

(ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ସନ୍ଧିରେ ଥିବା—1. Standing or
being near.

୨ । ଅବସ୍ଥିତ—2. Staying.

୩ । ଯେ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକରୂପେ ଥାଏ;
ତନୁ କରୁଥିବା; ଦେଖାଶୁଣା କଲବାଲା—

3. Supervising; superintending;
directing.

୪ । ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା—4. Guiding; directing

୫ । ନିୟମକ—5. Regulating; controlling.

୬ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ; କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଭାର-
ଗ୍ରାସ୍ତ—6. Presiding over; being
in charge of.

୭ । ଅଭିଭାବକରୂପେ ଅବସ୍ଥିତ—7. Tutelary.

୮ । ବାସକାରୀ; ନିବାସକରୁଥିବା—

8. Dwelling; residing.

ସଂ. ବ.—୧ । ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ବ୍ୟକ୍ତି—

1. Superintendent; supervisor.

୨ । ନିର୍ମାତା ପକାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି; ପ୍ରତିଷ୍ଠାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. Founder.

୩ । ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅଧିପତି ବା ମୁଖ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି—

3. President or head of an institution.

୪ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ; ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—4. Principal; chief.

୫ । ଶାସନକାରୀ—5. Ruler

୬ । ପରିଚାଳକ—6. Regulator, Director

୭ । ନିୟନ୍ତ୍ରା; ନିୟମକ—7. Controller.

୮ । ଅଭିଭାବକ; ମୁରବା—8. Guardian; Regent.

୯ । କରବାବାଲା—9. Performer.

୧୦ । ପ୍ରକୃତିକୁ ନିଜରୁ ଦେଖିବା ଅବସ୍ଥାକୁ ଅଭିବାବାଲା
ପୁରୁଷ—10. God.

ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ଦେବ—ସଂ. ବ. ପୁ. (କର୍ମଧା)—ଭକ୍ତଦେବ; କୌଣସି ଦେବ,

Adhishṭhātṛu deba ସ୍ଥାନ, ପ୍ରଭୃତି, ଅନୁଷ୍ଠାନାଦି ଉପରେ

ଅଭିଭାବକ ବା ରକ୍ଷକ ବା ନିୟମକ ରୂପେ କଳ୍ପିତ

ଠାକୁର—A tutelary deity; a guardian
or presiding deity.

ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ଦେବତା—ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ (କର୍ମଧା)—ଭକ୍ତଦେବତା;

Adhishṭhātṛi debatā

ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାଦେବ (ଦେଖ)

Adhishṭhātṛu deba (See).

ବିଶେଷତା ବା ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟର ଅବଧି ଏକ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ଦେବତା ।

ମଧ୍ୟମୁଦ୍ରା-ପ୍ରକଳ୍ପନା ।

ଅଧ୍ୟକ୍ଷାନ—ସଂ. ବ. (ଅଧି + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Adhishṭhāna ୧ । ବାସସ୍ଥାନ; ରହିବା ସ୍ଥାନ—

(ଅଧିଷ୍ଠିତ—ବ.)

1. Residence; abode.

୨ । ସନ୍ଧିରେ ଅବସ୍ଥାନ; ସନ୍ଧିଧାନ—

2. Propinquity; standing or being
near.

୩ । ସହାୟ—3. Help; support.

୪ । ବାସକରଣ—4. Inhabiting; occupying.

୫ । ଉପବେଶନ—5. Taking of a seat; sitting.

୬ । ସମାଧାନ; ସମ୍ପାଦନ—6. Performance;
accomplishment.

୭ । ସ୍ଥିତି; ବସତି—7. Position; site; situation;
seat; basis.

୮ । ଅନୁଷ୍ଠାନ; ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ—8. Establishment;
institution.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଏ ଚକ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରେ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ତ୍ତ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୯ । ସ୍ଥାନ—9. Place; locality.

୧୦ । ଦଖଲ—10 Possession.

୧୧ । ପ୍ରଭୁତ୍ୱ; ଅଧିକାର; ସମ୍ପଦା—

11. Authority; power; dominion.

୧୨ । ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ; ପରିଚ୍ଛେଦନ-ସମ୍ପଦା—

12. Supervision; power of control.

୧୩ । ପଦ; ପଦ୍ୟ—13. Post.

୧୪ । ରାଜତ୍ୱ, ଶାସନ—14. Government; administration.

୧୫ । ରଥର ଚକ—15 Wheel of a car.

୧୬ । ମୂଳଭୂତ; ନିର୍ମାଣ—16 Foundation.

୧୭ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମ—17. Prescribed rule.

୧୮ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ—18. Ruling; precedent.

୧୯ । ଆଶୀର୍ବାଦ—19. Benediction.

୨୦ । ଆରୋହଣ—20. Riding; mounting.

୨୧ । ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟାନ ଚକ୍ର (ଦେଖ)

21. Swādhishṭhāna chakra (See)

୨୨ । (ସାଂଖ୍ୟଦର୍ଶନ) ଭୋକ୍ତା ଓ ଭୋଗ୍ୟ ବସ୍ତୁର ସଂଯୋଗ—

22. Conjunction of the enjoyer with the thing enjoyed.

(ଯଥା—ଆତ୍ମାର ଶରୀର ସଙ୍ଗେ ଓ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କର ବିଷୟ ସଙ୍ଗେ ଅଧିଷ୍ଠାନ ।)

୨୩ । (ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ) ଯେଉଁ ବସ୍ତୁରେ ଭ୍ରମର ଆରୋପ ହୁଏ—
23. The subject of illusion.

(ଯଥା—ରକ୍ତରେ ସର୍ପର ଭ୍ରମ; ସୃକ୍ତିରେ ରଜତର ଭ୍ରମ ହେବାରୁ ରକ୍ତ ଓ ସୃକ୍ତି ଅଧିଷ୍ଠାନ ଅଟନ୍ତି ।)

ଅଧ୍ୟାୟାନଚକ୍ର—ସ. ବି. —(ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ କଳ୍ପିତ ତତ୍ତ୍ୱୋକ୍ତ ୨୫ ଚକ୍ର ମଧ୍ୟରୁ
Adhishṭhāna chakra ଏକତମ)—ଅଧିଷ୍ଠାନ ଚକ୍ର (ଦେଖ)

Swādhishṭhāna chakra (See)

ଅଧ୍ୟାୟାନ ଶରୀର—ସ. ବି. (ଦର୍ଶନ)—ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ଓ ସୁକ୍ଷ୍ମ ଶରୀରର ମଧ୍ୟ—

Adhishṭhāna śarīra ବର୍ତ୍ତ୍ତା ଶରୀର; ମୂଳ ପରେ ପିତ୍ତ-

ଲୋକରେ ଯେଉଁ ସୁକ୍ଷ୍ମଶରୀରରେ ଆତ୍ମା ବାସକରେ—

(philosophy) A body which is the medium between the gross body and the subtle body.

ଅଧିଷ୍ଠିତ—ସ. ବି. (ଅଧି + ଶ୍ଟା ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Adhishṭhita ୧ । ଅଧିଷ୍ଠିତ; ଯହିଁରେ ବାସ କରାଯାଏ—
(ଅଧିଷ୍ଠାନ—ବି) 1 Inhabited by.

୨ । ଅବସ୍ଥିତ—2. Situated in; standing in.

୩ । ସ୍ଥାପିତ—3. Placed.

୪ । ପରିଚ୍ଛେଦିତ—4. Guided; managed; directed; conducted.

* । ନିୟନ୍ତ୍ରିତ—5 Controlled; regulated.

୬ । ସାହାଯ୍ୟକୃତ —6. Aided; supported

୭ । ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ—7. Supervised; watched over.

୮ । ଅଧିକୃତ—8 Occupied; taken possession of; possessed,

୯ । ଚଢ଼ାଯାଇଥିବା; ଅରୁଦ୍ଧ—

9. Mounted upon; ridden.

୧୦ । ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ—10. Established; founded.

୧୧ । ଜଗାଯାଇଥିବା—11. Guarded

୧୨ । ନିୟୁକ୍ତ—12. Employed; engaged.

ଅଧିଷ୍ଠା—ସ. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ଅଧି + ଶ୍ଵୀ)—୧ । ଉଚ୍ଛ୍ଵାସୀ ଶ୍ଵୀ—

Adhistrī 1 A superior woman.

୨ । ପ୍ରସିଦ୍ଧା ଶ୍ଵୀ—2. A distinguished lady.

ସଂ ଅ (ଶ୍ଵୀକୁ ଅଧିକାର କର)—ଶ୍ଵୀସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Concerning a woman (Apte)

ଅଧିକାର—ସଂ. ବି. (ଅଧି + କୃ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Adhikāra ଅଧିକାରର ଅନ୍ୟ ଆକାର—

Another form of the word Adhikāra.

ଅଧୀତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧି + ଇ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Adhita ୧ । ଯାହା ପଢ଼ା ଯାଇଅଛି—1. Read; studied.

(ଅଧୀତ—ବି) ୨ । ଶିଖାଯାଇଥିବା—2. Learnt.

୩ । ମନେ ରଖାଯାଇଥିବା—

3. Remembered (Apte)

ସଂ. ବି (ଭବ. ତ)—ଅଧ୍ୟୟନ—Study.

ଅଧୀତବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅଧୀତ + ବିଦ୍ୟା)—

Adhītabidyā ୧ । କୃତବିଦ୍ୟା; ସମାପ୍ତବିଦ୍ୟା; ଯେ ପାଠପଢ଼ା
(ଅଧୀତବିଦ୍ୟା—ଶ୍ଵୀ) ଶେଷ କରିଅଛି—1. One who has

finished his studies.

୨ । ଶିକ୍ଷିତ—2 Educated; cultured.

୩ । ଯେ ବେଦ ପଢ଼ିଅଛି—

3. One who has studied the Bedas.

ଅଧୀତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧି + ଇ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Adhita ଅଧୀତ (ଦେଖ)

(ଅଧୀଶୀ—ଶ୍ଵୀ) Adhiti (See)

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ. (ଅଧୀତ + ଭ)—ଅଧୀତର ଶ୍ଵୀ ଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Adhita

ଅଧୀତି—ସଂ. ବି. (ଅଧି + ଇ ଧାତୁ + ଭବ. ତ)—

Adhiti ୧ । ପାଠପଢ଼ା; ଅଧ୍ୟୟନ; ବିଦ୍ୟାପାଠ—1. Study.

୨ । ପାଠ; କୌଣସି ବିଷୟକୁ ପଢ଼ିଯିବା—2 Perusal

୩ । ବିଦ୍ୟା—3. Learning.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇୟ	ଋ	ୠ

୪ । ଶିକ୍ଷା—4. Instruction; training

୫ । ଅଧ୍ୟାପନ; ଶିକ୍ଷକଙ୍କଦ୍ଵାରା ବିଦ୍ୟାଦାନ କର୍ମ—

5. Tuition; imparting of education; lecture by a teacher.

୬ । ସ୍ମରଣ—6 Remembrance; recollection.

ଅଧୀନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧୀନ + ଇନ୍, ୧ମା. ୧ବ.)—

Adhiti ୧ । ଶୁଦ୍ଧ; ଶିଷ୍ୟ; ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ—

(ଅଧୀନ—ଶ୍ରୀ) 1 Student; pupil; scholar.

୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାଠକ୍ରମ ସମାପ୍ତକରିଥିବା ଛାତ୍ର—

2. A graduate; a student who has completed a course of studies.

୩ । ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ଉତ୍ତମଭାବେ ଶିକ୍ଷିତ—

1. Well-read; well versed in.

୨ । ବିଦ୍ୟାରେ ପାରଦର୍ଶୀ—2 Proficient in

୩ । ମୁହଁରେ ଘୋଷୁଥିବା—3. Muttering; engaged in repeating (texts)

ଅଧୀନ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧି=ଅଧିଗତ + ଇନ୍-ପ୍ରଭୃତ ସେ;

Adhina ସେ ପ୍ରଭୃତ ଅଧିଗତ)—

ଅଧୀନା—ଶ୍ରୀ } ୧ । ବଶବର୍ତ୍ତୀ, ଅନୁଗତ; ଅଶ୍ରୀତ—

ଅଧୀନତା—ବି } 1. Subservient to; dependent on.

୨ । ଅଭ୍ୟାସୀ—2 Obedient to.

୩ । ବାଧ୍ୟ—3. Obligated to

୪ । ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ—4. Under the control or authority of.

ଅଧୀନ ଦେ ବି—ସ୍ଥାନ ବା ବିନୀତ ଭାବେ, ସେବକ—

ଅଧୀନ Humble servant.

୨ । ଅଧୀନସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Subordinate person.

[ଦ୍ର—ନିମ୍ନସ୍ଥ କର୍ମରୂପ, ଭାବ୍ୟ, ଶୁଦ୍ଧମାନେ ପ୍ରଭୃ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ଅବିକଳ ପଦ ଲେଖିଲେବେଳେ ନିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ‘ମୁଁ’ ‘ଆମେ’ ପ୍ରୟୋଗ ନ କରି ତୃତୀୟ ପୁରୁଷରେ ‘ଅଧୀନ’ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି, ଯଥା—ଅଧୀନର ନିବେଦନ ଏହି କି ଅଧୀନ ଶୁଭବିନ ଦେଲେ ପାଞ୍ଚିତ ଅଛି, ଏହିପରି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ଆମେ ବା ମୁଁ ସ୍ଥଳରେ ‘ଗରବ’ ‘ଗୋଲମ’ ଆଦି ସ୍ଥାନତାବୋଧକ ତୃତୀୟ ପୁରୁଷର ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଅଧୀନତା—ସଂ. ବି. (ଅଧୀନ + ଭାବ. ତା)—

Adhinatā ୧ । ଅନୁଗତ୍ୟ; ପରତତ୍ତ୍ଵତା; ବଶ୍ୟତା—

1 Subjection; subservience.

୨ । ଅଭ୍ୟାସବର୍ତ୍ତତା—2. Allegiance; obedience.

୩ । ଦାସ୍ୟ; ଭାବ୍ୟତା—3. Servitude.

୪ । ନିମ୍ନରେ ରହିବା ଅବସ୍ଥା; ଅଧିକାରତଳେ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

4 Subordination.

୫ । ଦାନତା—5. Humbleness; humility.

ଅଧୀନସ୍ଥ—ଦେ. ବିଶ. (ବ୍ୟାକରଣ ନିୟମାନୁସାରେ ଏ ଶବ୍ଦ ଅଶୁଦ୍ଧ Adhinastha ଦେଲେହେଁ ଶିକ୍ଷିତମାନଙ୍କ ଲେଖାରେ ଦେଖାଯାଏ)—

୧ । ବଶବର୍ତ୍ତୀ—1. Subservient.

୨ । ଅଧିକାରରେ ସ୍ଥିତ—

2. Under the authority or control of.

୩ । ନିମ୍ନସ୍ଥ—3. Subordinate.

ଅଧୀନାନଦୀ—ସଂ. ବି—ଉପନଦୀ; ପ୍ରଧାନ ନଦୀରେ ଅଛି ପଡ଼ୁଥିବା Adhinānādī ନଦୀ—A tributary river.

ଅଧୀନାସ—ସଂ. ବି—ଅଧିବାସର ଅନ୍ୟ ବନାନ—

Adhibāsa Another spelling of Adhibāsa.

ଅଧୀମନ୍ଥ—ସଂ. ବି—ଅଧିମନ୍ଥର ଅନ୍ୟ ବନାନ—Another spelling of Adhimantha

ଅଧୀୟାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଧି + ଇ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Adhiyāna ୧ । ପଠନକାର୍ଯ୍ୟ—1 Reading.

(ଅଧୀୟାନ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଘୋଷୁଥିବା—2 Reciting.

୩ । ଅଧ୍ୟୟନକାର୍ଯ୍ୟ—3. Learning.

୪ । ବେଦାଧ୍ୟାୟୀ—4. Going over the Bedas.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଛାତ୍ର—Student.

ଅଧୀର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଧୀର)—

Adhira ୧ । ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ—1. Anxious.

(ଅଧୀର—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ—2 Impatient.

(ଅଧୀରତା; ଅଧିର୍ଯ୍ୟ—ବି) ୩ । ଅସ୍ଥିର; ଚଞ୍ଚଳମନା—

3. Unsteady; fickle; restless.

୪ । ଇତଃସ୍ପତ୍ତ ଘୁରୁଥିବା—4. Rolling; tremulous

୫ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଚିତ୍ତ; ଖାମ୍‌ଖାଲିଆ—

5. Fitful; capricious.

୬ । ଭୀତ; ଭୟଭୀତ—6. Frightened; ruffled.

୭ । ବ୍ୟାକୁଳ; ଭାବରାଜ; କାତର—7. Confused.

୮ । ଭରୁଆ—8. Timid.

୯ । ଅସ୍ଵନିପ୍ରବୃତ୍ତ—

9. Lacking in self-command.

୧୦ । ନିବୋଧ—10. Foolish

୧୧ । ଦୁର୍ବଳମନା—11. Weak-minded.

୧୨ । ସେ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ବିଚଳିତ ହୁଏ—

12. Excitable.

ଅଧୀରା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅଧୀର + ଆ)—ଅଧୀରର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Adhira Feminine of Adhira.

ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ବିଦ୍ୟୁତ୍—1. Lightning.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଚିତ୍ତ ୧ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ପର୍ଶ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ୨ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ମଧ୍ୟାନ୍ତମେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ପର୍ଶ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅବ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅବ୍ୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ନାୟିକାବିଶେଷ; ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ ଓ କଳହପ୍ରିୟା
ନାୟିକା—2 A class of mistress; a
capricious and quarrelsome mistress

୩ । ପ୍ରେମକୁ ଭେଟିବା ପାଇଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନା ସ୍ତ୍ରୀ—

3. A woman who is very restless and
impatient to meet her lover

୪ । ଯେଉଁ ନାୟିକା ନାୟିକାଠାରେ ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀବିଳାସଚିତ୍ତ
ଦେଖି ଅଧୀର ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କୋପକରେ—

4. A woman who flies into a rage on
seeing signs in her lover of having
had attentions from some other
lady

ଅଧୀଶ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧି + ଈଶ)—୧ । ପ୍ରଭୁ; ସ୍ୱାମୀ; ମାଲିକ—
Adhīśa 1. Lord; master.

(ଅଧୀଶା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅଧିରାଜ—2 Emperor.

୩ । ଅଧିପତି; ରାଜା—3. King.

୪ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ; ସରଦାର—4. Head man.

ଅଧୀଶ୍ୱର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧି + ଈଶ୍ୱର)—୧ । ଅଧୀଶ (ଦେଖ)
Adhīśwara 1. Adhīśa (See)

(ଅଧୀଶ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେ. ବି—ଜୈନ ଅର୍ହତବିଶେଷ—Name of a
Jaina sage.

ଅଧୀଶ୍ଠା—ସଂ. ବିଣ. (ଅଧି + ଈଷ ଥାତୁ + ଠ)—

Adhīśṭha ୧ । ମାଗଣା; ଅବୈତନିକ—1. Honorary.

୨ । ପ୍ରାର୍ଥିତ—2. Solicited.

୩ । ସଜ୍ଜାପୂର୍ବକ ନିୟୋଜିତ—

3. Engaged with due respect,

ସଂ. ବି—୧ । ଅବୈତନିକ ବା ମାଗଣା କାମ ବା ଚାକିରୀ—

1. Honorary office or duty.

୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଜ୍ଜାପୂର୍ବକ କୌଣସି
କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବା—

2, Engaging or appointing a
person to some position with
due respect and honour.

ଅଧୁଅଧ—ଗ୍ରା. ଅ—ଅଧଉଁଅଧ (ଦେଖ)—

Adhūñadha Adhūñadha (See)

ଅଧୁଅଧା—ଗ୍ରା. ଅ—ଅଧଉଁଅଧ (ଦେଖ)

Adhūñadhā Adhūñadhā (See)

ଅଧୁଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଧୌତ)—୧ । ଅଧୌତ—

Adhūā 1 Unwashed.

ଅଧୌତ; ଅଧୌତା ଏ ଚକ୍ରରେ ଅଧୁ ମୂଳା ଅଧୁ ମୂଳା ଏକା ଭାବ—ରା ।

ଅଧୌତ ୨ । ଅଗାଧୁଆ; ଅସ୍ନାନ—2. Unbathed.

୩ । ଅସଫଳ—3. Uncleansed.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଅପରିଆଣିର ନାମବିଶେଷ—A name
given to Apariāṇi boys.

ଅଧୁଆମୁହାଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଧୌତ + ମୁଖ)—

Adhūāmuhāñ ୧ । ଭୋଜନ ପରେ ଧୌତ ହୋଇ ନ ଥିବା

ମୁଖ—1. Mouth unwashed or unrinsed
after meal.

୨ । ଶୟନରୁ ଉଠି ଧୌତ ହୋଇ ନ ଥିବା ମୁଖ—

2. Face not washed after rising from
sleep.

[ଦ୍ର—ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ ସକାଳୁ ଉଠି ଅଧୁଆମୁହାଁରେ କୌଣସି
ଅମଙ୍ଗଳ ଆଲୋକର ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ଦର୍ଶକର ସେ ଦିନଯାକ ଅଶୁଭ
ଘଟେ ଓ ଭଲ ଲୋକର ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ଶୁଭ ଫଳ ଘଟେ ।]

ଅଧୁଆମୁହାଁ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଧୌତ + ମୁଖ)—

Adhūāmuhāñ ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ମୁହଁ

ଅଧୁଆମୁହାଁ ଧୋଇ ନ ଥାଏ—1. One who has
not wahsed his mouth and
face after a meal.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସକାଳୁ ଶୟନା ତ୍ୟାଗ କଲା ପରେ ମୁହଁ
ଧୋଇ ନ ଥାଏ—2. One who has not washed
his face after rising from bed in the
morning.

୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ଦିନ ସକାଳେ ଶୟନାରୁ ଉଠିବା
ମାତ୍ରେ ମୁହଁ ଧୁଏ ନାହିଁ—3. A person not
accustomed to wash his face (the first
thing in the morning)

[ଦ୍ର—ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିର ହାତରେ ସହଜରେ
ଚୁଲିରେ ନିଆଁ ଧରେ ନାହିଁ ଏବଂ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁନ ସକାଳୁ ଯେ
ଗୁହଁ ତାର ସେ ଦିନ ଯାକ ଅଶୁଭ ଘଟେ ।]

ଅଧୁଆରି—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—

Adhūāri ୧ । ଅଧାଢୁଆ, ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ—

ଆଖିଆଳା 1. Half-ripe.

ଅସ୍ତୁରା ୨ । ଅଧାବୟସିଆ—2 Middle aged.

ଅଧୁଆଳି—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅଧୁଆରି (ଦେଖ)

Adhūālī Adhūāri (See)

ଅଧୁନା—ସଂ. ଅ. (ଏତଦ୍ ଶବ୍ଦ ୨ମୀ; ନିପାତନ; ସଂ. ଏତଦ୍ମିନ୍ କାଳେ)—

Adhunā ୧ । ବର୍ତ୍ତମାନ—1. Now.

୨ । ଏବେ; ଇଦାନା—

2. At present; now-a-days.

ଦେ. ଅ—ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବେ—

Very lately; recently.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋ	ଉ	ଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଘୋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋ	ଉ	ଅ	ଋ

ଅଧୁନାତନ—ସ. ବିଣ (ଅଧୁନା + ଘଟିବା ଅର୍ଥରେ. ତନ; ଭୂଲନା କର
Adhunātana ଅଦ୍ୟତନ; ସାମୁଦ୍ରିକ; ଇଦାନାନ୍ତନ;
(ଅଧୁନାତନୀ—ଶ୍ରୀ) ସୁରାଜନ; ତଦାନାନ୍ତନ)—

୧ । ଅଧୁନିକ; ବର୍ତ୍ତମାନସମ୍ବନ୍ଧୀ—

1. Modern; contemporary.

୨ । ପ୍ରଚଳିତ—2. Current; in vogue.

୩ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀ—

3. Relating to the present times.

ଅଧୁର—ସ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଧୃ = ଧାର)—

Adhura ୧ । ବୋହାର ହୋଇ ନଥିବା (ଗାଈ)—
1 Not laden.

୨ । ନିଷ୍ଟିକ୍ତ; ଚିନ୍ତାଶୂନ୍ୟ—2 Free from cares.

ଅଧୁରୁଜ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଧ୍ୟେୟ)—ଅଧ୍ୟେୟ; ଅଧୀରତା—

Adhuruja Impatience.

अधीरज ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅଧୁରୁଜିଆ (ଦେଖ)—

Adhurujiā (See)

ଅଧୁରୁଜି—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ—ଅଧୁରୁଜି (ଦେଖ)

Adhuruji Adhuruja (See)

ଅଧୁରୁଜିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ସଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅ + ଅଧ୍ୟେୟ)

Adhurujiā ଅଧ୍ୟେୟଶୂନ୍ୟ; ଅଧୀର—Impatient.

अधिर

अधीर

ଅଧୁଲି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ହ)—

Adhuli ୧ । ଟଙ୍କାର ଅର୍ହପରିମିତ ଚୌପଞ୍ଚମୁଦ୍ରା—

ଆଧଳି 1. A silver eight-anna-bit

ସିଲି, ଅଧିଲି ୨ । ଅଠଅଣୀ; ଅଠ ଅଣା ପରିମିତ ମୁଦ୍ରା—

2 An eight-anna-bit.

ଅଧୁଲିକିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଅଧୁଲିକିଆ; ଯହିଁର ପ୍ରତ୍ୟେକର ମୂଲ୍ୟ ଅଧୁଲିକି—

Adhulikiā Each of which is worth half a pice.

ଅଧୁମକ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଧୂମ + କ)—

Adhūmaka ଯହିଁରୁ ଧୂଆଁ ଉଠୁ ନାହିଁ—Smokeless.

ସଂ. ବି—ଜଳନ୍ତା, ଜିଆ—Blazing fire.

ଅଧୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଧୃତ)—ଧର ହୋଇ ନ ଥିବା—

Adhṛuta Not held.

ସଂ. ବି. (ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁର ଆରଣ କରୁ ଥିବାରୁ ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ
କେହି ଧରି ନାହିଁ)—ବିଷ୍ଣୁ; ପରମେଶ୍ୱର—God.

ଅଧୃତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଧୃତି)—୧ । ଅସ୍ଥିରତା—

Adhṛuti 1. Want of firmness; restlessness.

୨ । ଅଧ୍ୟେୟ—2. Impatience.

୩ । ଉଦ୍ବେଗ—3. Anxiety; uneasiness.

୪ । ଅସୁଖ—4. Unhappiness.

୫ । ଅସନ୍ତୋଷ—5. Discontent.

୬ । ଅମିତାଗୁର—6 Incontinence

ଅଧୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଅ + ଧୃଷ୍ଟ)—୧ । ଅପ୍ରଗଳ୍ଭ; ସଲଜ୍ଜ—

Adhṛushta 1 Modest; shy.

(ଅଧୃଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଧୃଷ୍ଟ୍ୟ (ଦେଖ)

(ଅଧୃଷ୍ଟତା—ବି)

2. Adhṛushya (See)

ଅଧୃଷ୍ଟ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଅ + ଧୃଷ୍ଟ୍ୟ)—୧ । ଅଜିତ୍ୱ; ଦୂର୍ବଳ—

Adhṛushya 1. Invincible; unassailable.

(ଅଧୃଷ୍ଟ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସଲଜ୍ଜ—2. Modest; shy.

(ଅଧୃଷ୍ଟ୍ୟତା—ବି) ୩ । ଗର୍ବୀ—3. Proud

ଅଧେ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ହ)—୧ । ଅର୍ହ; ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁର ସମ୍ଭାଳ

Adhe ଦୁଇ ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ—1. Half

ବୁଦ୍ଧି ଗାଈରୁ ପ୍ରଥମ ଶତ ଅଧେ ଶୁଣାଇବା—ପ୍ରାଚୀ. ବୁଦ୍ଧିର ଗାଈ ।

ଦେ. ସଂକ୍ରାନ୍ତ—ଅତି ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ; ଅତିକମ୍ଭ; ସାମାନ୍ୟ;

କେତେକ—A very few.

ପଦେ ପଦେ ଅଧେ ଅଧେ କହଇ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦନ୍ତବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅର୍ହପରିମିତ—1 Half.

କଂସା ଧନ ଅଧେ ଧନ; ଗୋରୁ ଧନ ଦିଧନ—ଦଗ ।

୨ । ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧେକ—2. About half.

(ଯଥା—ତାଙ୍କ ଘରେ ଅଧେ ଦିନ କଳି କଳିଆ ଯୋଗୁଁ
ସମସ୍ତେ ଓପାସ ଶୁଅନ୍ତି ।)

ଦେ. ଅ—ଅର୍ହ ପରିମାଣ ବା ସଂଖ୍ୟା ମାତ୍ର—Half only.

(ଯଥା—ଶିକ୍ଷିତଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧେ ଲୋକଙ୍କର ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ,
ବାକି ସେ ଅଧକ ରହିଲେ ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଏ ନାହାରେ ଅଧେ
ସେ ନାହାରେ ଅଧେ ।)

ଅଧେକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ହ)—ଅର୍ଦ୍ଧେକ, ଅର୍ହପରିମାଣ; ଅଧେ—

Adheka Half

ଏବେ ବୋଲି ଚଳପଣୀ ଖାଖି ତାକୁ ଦେଲା, ଦକାରୁ ଅଧେକ ଧର ଚର ପକାଇଲା ।

କାମରକୁ ଗାଈ ।

ଅଧେନୁ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଧେନୁ)—ଦୁଧ ଦେଉ ନ ଥିବା ଗାଈ—

Adhenu A cow not yielding milk.

ଅଧ୍ୟେୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଅଧ୍ୟେୟ)—୧ । ଅଧ୍ୟେୟ ଅଭାବ—

Adhāyīya 1 Impatience.

୨ । ମନର ଅସ୍ଥିରତା—2. Mental restlessness;

want of self-possession.

୩ । ସାହସର ଅଭାବ—3. Want of courage.

ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଅଧ୍ୟେୟଶୂନ୍ୟ;

(ଅଧ୍ୟେୟା—ଶ୍ରୀ) ଅଧୀର—1 Impatient.

୨ । ଅସ୍ଥିରମନ—2 Restless in mind.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଣ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଂଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଜୁନ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆର୍ଜୁନ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

କହର କହସୂର୍ଯ୍ୟ; ନାଥ ହୁଅ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ—କହସୂର୍ଯ୍ୟ, କବିତା ।

ଅଧୋ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଧସ୍)—ଅଧଃ; ନିମ୍ନ—

Adho

Below.

ତା ଅଧୋ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯେତେ ଦେଖି, ସେ ବର୍ଣ୍ଣ ଧର୍ମେ ଗାକୁ ଲେଖି ।

କଗନ୍ନାଥ-ଭଗବତ, ୨୩ ।

ଅଧୋରଥ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଧୌତ; ଧୋରଥର ବିପରୀତ)—

Adhoiṭh ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ଧୋରଥ ନୁହେଁ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳର ଅନ୍ଧୋତା ଫସଲ ଆଦି ନଈକୂଳରେ ଧୋର ହୋଇ ଯାଏ ନାହିଁ—
(tracts of county) Not subject to flood.

ଅଧୋଂଶୁକ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଅଂଶୁକ)—ଅଧୋବସ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

Adhomśuka

Adhobastra (See)

ଅଧୋକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧଃ + ଅକ୍ଷ)—

Adhoksha

୧ । ଅଜ୍ଞାନସ୍ୱ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଅଗୋଚର—

1. Imperceptible by the senses.

୨ । ସଗଡ଼ର ଅଖତଳେ ଥିବା—

2. Situated below the axle.

୩ । ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କୁ ବଶୀଭୂତ କରିଅଛି—

3. One who has his organs under

control.

ସଂ. ବି—ପାଦ; ଗୋଡ଼—Leg; foot.

ଅଧୋକ୍ଷଜା—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଧଃ = ଅଧଃକୁତ ହୋଇଅଛି; ଅକ୍ଷଜ =

Adhokshaja ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜ୍ଞାନ ଯାହାଙ୍କଦ୍ୱାରା; କିମ୍ବା ଅଧୋକ୍ଷ = ପାଦରୁ ଜାତ; ସୃଷ୍ଟିର ଏକ କଳ୍ପରେ ବିଷ୍ଣୁ ମହାଦେବଙ୍କ ପାଦରୁ ଜନ୍ମିଥିବାର ପୁରାଣରେ ଅଛି)—

ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନାମବିଶେଷ—A name of Bishṇu

ଅଧୋକ୍ଷାନନ—ସଂ. ବି (ଅଧଃଖାନନ)—କୌଣସି ବସ୍ତୁର ମୂଳ ବା ତଳ—

Adhokshanana ଆଡ଼ୁ ଖୋଲିବା; କୋରଡ଼ କରିବା—

Undermining

ଅଧୋଗତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଧଃ + ଗତ)—୧ । ତଳକୁ ଯାଇଥିବା—

Adhogata

1. Gone down

(ଅଧୋଗତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ତଳକୁ ଖସି ପଡ଼ିଥିବା—

2 Fallen down

୩ । ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା—3. Sunk down

୪ । ଅସ୍ତ ହୋଇଥିବା—4. Set.

ଅଧୋଗତି—ସଂ. ବି (ଅଧଃ + ଗତି)—୧ । ତଳକୁ ଗତି କରିବା—

Adhogati

1. Going down.

୨ । ଖସିବା; ତଳେ ପଡ଼ିଯିବା—2. Fall; falling-

down.

୩ । ଦୂର୍ବଳ; ଅବନତି—3. Degradation.

୪ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—4. Misery, distress.

୫ । ନରକରେ ପଡ଼ିବା—5 Falling in hell.

୬ । ପାତାଳକୁ ଖସି ପଡ଼ିବା—6. Going down to the nether-world,

ବୃକ୍ଷବଣ୍ଡିତ ଗିରି ଅଧୋଗତ ଭବନେ ଭବର ପାତ ।

ଭଞ୍ଜ—ବୈଦେହୀଶବଳୀପାଠ । ୩୪—୧୩ ।

୭ । ଅସ୍ତ ହେବା—7. Setting,

୮ । ବୁଡ଼ିଯିବା—8. Sinking down

ଅଧୋଗମନ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଗମନ)—ଅଧୋଗତି (ଦେଖ)

Adhogamana

Adhogati (See)

ଅଧୋଗାମୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧଃ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Adhogāmi

୧ । ତଳକୁ ଗତି କରୁଥିବା—

(ଅଧୋଗାମିନୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Going down.

୨ । ବୁଡ଼ି ଯାଉଥିବା—2. Sinking.

୩ । ଅସ୍ତ ହେଉଥିବା—3. Setting.

୪ । ଚଢ଼ୁଥିବା—4. Falling down.

୫ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଭୋଗ କରୁଥିବା—5. Miserable.

୬ । ନରକକୁ ଗତି କରୁଥିବା; ନରକଗାମୀ—

6 Going towards hell.

ଅଧୋଘଣ୍ଟା—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଘଣ୍ଟା + ଆ; ଏହାର ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଘଣ୍ଟିପରି

Adhogaṇṭhā

ତଳ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରି ଥିବାରୁ)—

ଅପାମାର୍ଗ (ଦେଖ)

Apāmārga (See)

ଅଧୋଂଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଅଙ୍ଗ)—

Adho-ṅga

୧ । ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର—1. The anus.

୨ । ଶ୍ରୀ ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ—2. The female organ.

ଅଧୋଡ଼ା—ଶ୍ରୀ. ବିଶ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଚୂଡ଼)—

Adhordā

୧ । ଦରବୁଡ଼ା; ଅଧା ବୟସିଆ —

ଆଧବୁଡ଼ା

1. Middle-aged.

ଅଧୋଡ଼ା

ବାବାଜୀଙ୍କ ନାମ ଲଳିତ ଦାସ, ବୟସ ଅଧୋଡ଼ା ବର୍ଷ ଶ୍ୟାମଳ,

ଦେହଟି ଅଳ୍ପ ଥିଲା । ପକାରମୋହନ—ହମାଣିଆଠାକୁ ।

୨ । ଅଧାଡ଼ୁଆ (ଦେଖ)

2. Adhārduā (See)

ଅଧୋଦୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଦୃଷ୍ଟି)—

Adhodṛushti ୧ । ତଳ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବା—

1. Down-ward look.

୨ । ଯୋଗ ସାଧନର ଆସନବିଶେଷ—

2. A posture in Joga-exercise.

[ଦ୍ର—ପଦାସନରେ ବସି ନିମ୍ନଳ ମନ୍ତରେ ନିଷିଦ୍ଧପଦ୍ମ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ରୂପ ଯୋଗାସନ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଋ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଡ

ସ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—

ଯେ ତଳ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଥାଏ—

Looking downwards.

ଅଧୋଦେଶ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଦେଶ)—

Adhodesā ୧ । ତଳପାଶ—1. Lower side.

୨ । ନିମ୍ନ ଅଂଶ—2. The lower part.

୩ । ନିମ୍ନରେ ଥିବା ସ୍ଥାନ—3. Land at the foot.

ଅଧୋଦ୍ଵାର—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଦ୍ଵାର)—ଅଧୋଽଙ୍ଗ (ଦେଶ)

Adhodwāra Adho-ṅga (See)

ଦେ. ବି—ତଳ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ଫିଟିଥିବା ଦ୍ଵାର—

A door opening downwards.

ତେଜ ଖଲୁ ଗଛରେ ବାୟୁ ନିଅନ୍ତୁ ବସା

ଅଧୋ ଦ୍ଵାର ରଞ୍ଜଣ ସୁଖେ ବଞ୍ଚେ ବରଷା । ବ୍ରଜବିହାର ।

ଅଧୋଽଧଃ—ସଂ. ଅ. (ଅଧଃ + ଅଧଃ)—

Adho-dhah କ୍ରମଶଃ ନିମ୍ନକୁ; ତଳକୁ ତଳକୁ—

Gradually; down-wards; down and down.

ଅଧୋବଦନ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ବଦନ)—

Adhobadana ୧ । (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ) ଲଜ୍ଜାବନତ ମୁଖ, ଲଜ୍ଜା

ଯୋଗୁଁ ତଳକୁ ଯୋତା ହୋଇ ଥିବା ମୁହଁ—

1 Drooping face.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଅବାକପୁଷ୍ପ ଗୁଳ୍ମ—

2. A plant (Pimpinella Anisum).

୩ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଗୋଜିହ୍ଵା ବୃକ୍ଷ—3. A tree;

Elephantopus Scaber. (M. W.)
or Premna Esculenta (Apté).

୪ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନାମ—

4. A name of Bishṇu.

ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଲଜ୍ଜାବନତ ମୁଖ; ହେଠ ବଦନ;

(ଅଧୋବଦନ—ଶ୍ରୀ) ଯେ ଲଜରେ ତଳକୁ ମୁହଁ ଯୋଗି ଥାଏ—

1. Having the face cast down with a drooping face

୨ । ଯୋତାମୁହଁ—

2. A person with a drooping face.

୩ । ମୁହଁ ତଳକୁ ହୋଇ ଉଠୁଡ଼ା ଯାଇଥିବା (ପାତ୍ର)—

3 Upturned (pot); topsy-turvy.

୪ । ଯାହାର ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ଓ ଖୋଡ଼ ଉପରକୁ ହୋଇଥାଏ—

4. Headlong; precipitate.

ଅଧୋବିଶ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ବିଶ)—ଶ୍ରୀକନକେନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀ—

Adhobaśa The female organ.

ଅଧୋବସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧଃ + ବସ୍ତ୍ର)—

Adhobastra ୧ । ନାଭି ବା ଅଙ୍ଗାଠାରୁ ତଳକୁ ପିନ୍ଧାଯିବା ଲୁଗା

(ଯଥା—ଧୋତି; ପାଇଜାମା)—

1. Cloth worn below the navel or waist.

୨ । ସତ୍ତ୍ଵ ତଳେ ଦେହକୁ ଲଗି ପିନ୍ଧାଯିବା ଲୁଗା—

(ଯଥା—କଉସୁକ; କାଣ୍ଡ; ଜାଢ଼ିଆ)—

2. Undere-wear; a sheet of cloth worn immediately on the private parts.

୩ । ଅସ୍ତର; କୋଟ୍ ଅନ୍ତର ତଳେ ଦିଆଯିବା କନା—

3 Lining of a coat.

ଅଧୋବାୟୁ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧଃ + ବାୟୁ)—

Adhobāyu ଅପାନବାୟୁ; ବାତକର୍ମ; ପାତ୍ର—

Vital air passing downwards; fart; wind passed through the anus ventris crepitus.

ଅଧୋବାସ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧଃ + ବାସ)—

Adhobāsa ଅଧୋବସ୍ତ୍ର (ଦେଶ)

(ବହୁବ୍ରୀହି—ବିଷୟ)

Adhobastra (See)

ଅଧୋବିନ୍ଦୁ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧଃ + ବିନ୍ଦୁ)—ଗଗନ ମଣ୍ଡଳର

Adhobindu ଯେଉଁ କଳ୍ପିତ ବିନ୍ଦୁ ଆତ୍ମମାନଙ୍କ ପାଦ ତଳେ

ପୃଥିବୀର ଅପରଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ—The Nadir.

ଅଧୋଭକ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଭକ୍ତ = ଭକ୍ତ)—

Adhobhakta ୧ । ଭୋଜନାନ୍ତେ ପିଆଯିବା ପାଣି—

1. Water taken after meal.

୨ । ଖାଇସାରିବା ପରେ ଖିଆଯିବା ଔଷଧ—

2. A dose of medicine which is taken after a meal.

ଅଧୋଭାଗ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧଃ + ଭାଗ)—

Adhobhāga ୧ । ନିମ୍ନଭାଗ—1. The lower part.

୨ । ନାଭିଠାରୁ ତଳକୁ ଥିବା ଦେହର ଅଂଶ—

2 The part of the body below the navel.

୩ । ପାତାଳ—3 The nether regions.

ଅଧୋଭୁବନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧଃ + ଭୁବନ)—ପାତାଳ—

Adhobhubana

The nether regions.

ଅଧୋଭୂମି—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଭୂମି)—୧ । ଖାଲଜମି—

Adhobhūṁ

1. Low land.

୨ । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଖାଲୁଆ ଜମି—2. Lower ground

୩ । ପର୍ବତର ଯାତ୍ରାଦେଶରେ ଥିବା ଜମି—

୪. Tērai; land at the foot of a hill

ଦଧାତନ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ସୁପଦ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଶୋଭିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅଧୋମର୍ମ—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ମର୍ମ)—ଅଧୋଃ (ଦେଖ) ।

Adhōmarma Adhō-ṅga (See)

ଅଧୋମୁଖ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ ଓ ବହୁବ୍ରୀହି)—

Adhomukha ୧ । ଅଧୋବଦନ (ଦେଖ)

ଅଧୋମୁଖୀ } ୧ । Adhobadana (See)

ଅଧୋମୁଖୀ } ୨ । ନରକବିଶେଷ—2 Name of a hell.

୩ । ଅଧୋମୁଖ ଗଣ (ଦେଖ)

3 Adhomukha-gaṇa (See)

ସଂ. ବି. ପୁ.—୧ । ଅଧୋବଦନ (ଦେଖ)

1 Adhobadana (See)

୨ । ତଳକୁ ମୁହଁକରି ଉଡୁଥିବା—

2 Flying downwards (Apte)

୩ । ତଳଆଡ଼କୁ ଗତି କରୁଥିବା—

3 Having a downward motion (Apte)

ଅଧୋମୁଖଗଣ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଏମାନଙ୍କର ଗତି ନିମ୍ନଦିଗକୁ

Adhomukhagaṇa ଦେବାକୁ)—(ଜ୍ୟୋତିଷ) ହିଳା;

କୃତ୍ତିକା; ଅଶ୍ଳେଷା; ମୃଗା; ପୂର୍ବାଫାଲ୍ଗୁଣୀ, ବିଶାଖା ମୂଳା,

ପୂର୍ବାଷାଢ଼ା, ପୂର୍ବାଭିଷେକ ଏହି ନଅଗୋଟି ନକ୍ଷତ୍ର—

(astronomy) A name given to nine constellations.

[ଏ—ଏମାନଙ୍କ ନାମ ମନେ ରଖିବା ପାଇଁ ନ୍ୟବହୃତ ଶ୍ଳୋକ

ମୂଳାଶ୍ଳେଷା କୃତ୍ତିକା ବିଶାଖା ଭରଣୀ ଇଥା

ମୃଗା ପୂର୍ବାଭିଷେକ ପୂର୍ବାଫାଲ୍ଗୁଣୀ ପୂର୍ବାଷାଢ଼ା (Apte.)]

ଅଧୋମୁଖ ନକ୍ଷତ୍ର—ସଂ. ବି. —ଅଧୋମୁଖଗଣ (ଦେଖ)

Adhōmukha nakshatra Adhomukhagaṇa (See)

ଅଧୋମୁଖୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଧୋମୁଖ + ଈ)—ଅଧୋମୁଖର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Adhōmukhī Feminine of Adhomukha.

ସଂ. ବି. —ସୁଦେହୁ (ଦେହକୁଷ୍ଠି ମିଶ୍ର. ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)—A kind of sugarcane.

ଅଧୋଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧଃ + ଯନ୍ତ୍ର)—

Adhōjantra ୧ । ଯନ୍ତ୍ରର ନିମ୍ନଭାଗ—

1. The lower part of an apparatus.

୨ । ବକସନ୍ତ—2. A still.

ଅଧୋୟ—ଦେ. ବି. —ଅଧୋଇଥା (ଦେଖ)

Adhōya Adhōya (See)

ଅଧୋର୍ଦ୍ଧା—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଧଃ + ଧର୍ମ)—ଉପରେ ଉପରେ—

Adhōrddha (ଉପରୋପର)

Above and below; below and above.

ଅଧୋଲମ୍ବା—ସଂ. ବି. (ଅଧଃ + ଲମ୍ବା + ବ୍ରଜ. ଅ)—

Adhōlamba ୧ । ଲମ୍ବା ଶୃଙ୍ଖଳା—

1. Plumbline.

୨ । କୌଣସି ରେଖା ଉପରେ ଉପରଆଡ଼ୁ ତଳଆଡ଼କୁ ଟଣାଯିବା ରେଖା—

2 A perpendicular let fall on another line.

ଅଧୋଲୋକ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧଃ + ଲୋକ)—

Adholoka ଅଧୋଭୂବନ; ପାତାଳ—The nether world.

ଅଧୋଶୟ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଧଃ + ଶା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Adhōśaya ସେ ଭୂମିରେ ଶୁଏ—

(ଅଧୋଶୟା—ଶ୍ରୀ) Sleeping on the ground.

ଅଧୋଶୟା—ସଂ. ବି. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧଃ + ଶୟା)—

Adhōśaiya ଅଧୋଶୟ (ଦେଖ)

(ଅଧୋଶୟା—ଶ୍ରୀ) Adhōśaya (See)

ଅଧୋଶୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅଧୋଶୟା + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଅଧୋଶୟାର

Adhōśaiyā ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of Adhōśaiya.

ସଂ. ବି. —ଭୂମିରେ ଶୟନ—Sleeping on the ground.

ଅଧୋଶିର—ସଂ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧଃ + ଶିରସ୍. ୧ମା.

Adhōśirā ୧ବ.)—ଅଧୋମୁଖ (ଦେଖ)

Adhōmukha (See)

ସଂ. ବି. —ନାରକବିଶେଷ—Name of a hell

ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ)—ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ—

Adhaurjā Impatience.

ଗ୍ରା. ବି. —ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ—Impatient

ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ)—୧ । ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ—

Adhaurjā 1. Impatient.

ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ ୨ । ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ; ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ—

ଅଧୌର୍ଯ୍ୟ 2 Restless.

ଅଧ୍ବା—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ ଧାତୁ = ସବାଦା ଗମନ କରୁବା + ଅଧ୍ବରଣେ ବନ;

Adhwa ଅଧ୍ବ ୧ମା. ୧ବ. ଯାହା ଉପରେ ସବାଦା ଗମନ କରୁଯାଏ) —

୧ । ଦାଣ୍ଡ; ପଥ; ବାଟ; ଗସ୍ତ—1. Road.

୨ । ପଥ ଗ୍ରମଣ; ବାଟ ଚାଲିବା—2. Journey; travel.

୩ । ଦୂରତ୍ବ—3 Distance; space

୪ । ଉପାୟ—4 Means; resource.

୫ । ଅବସ୍ଥା; ଅଙ୍ଗ—5. Limb.

୬ । ସମୟ; କାଳ—6 Time.

୭ । ଆକ୍ରମଣ—7. Attack.

୮ । ପରାଜୟ—8. Defeat.

୯ । ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଗୁମ୍ଫାପଥ—9. Orbit of a planet.

୧୦ । ବେଦର ଶାଖା—

10. A recension of the Bedas and the school upholding it (Apte).

୧୧ । ଅକାଶ—11. Sky.

୧୨ । ବାୟୁ—12. Air; atmosphere;

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୧୩ । ପ୍ରଣାଳୀ—13. Method.

[ଦ୍ର—ସଂ. ଅଧ୍ୱନ୍ ଶବ୍ଦ ସମାସରେ ‘ଅଧ୍ୱ’ ଆକାରରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଯଥା—ଅଧ୍ୱଗା; ଅଧ୍ୱଗମ ।]

ଅଧ୍ୱଖେଦ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧ୍ୱଜନିତ ଖେଦ)—ପଥଶ୍ରାନ୍ତ—
Adhwakheda Uneasiness due to travelling.

ଅଧ୍ୱଗ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧ୍ୱନ୍ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ; ଯେ ବାଟରେ
Adhwaga ଯାଏ)—୧ । ପଥକ; ବାଟୋଇ—

(ଅଧ୍ୱଗା—ଶ୍ରୀ) 1. A traveller.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2 The sun.

୩ । ଉଷ୍ଣ—3. Camel.

୪ । ଖଚର—4 Mule.

ଅଧ୍ୱଗଭୋଗ୍ୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧ୍ୱା ଚତ୍ୱ; ଅଧ୍ୱଗ + ଭୋଗ୍ୟ)—

Adhwagabhogya ୧ । (ଏହାର ଫଳ ଅପହରିତ ହେବାକୁ)
ଅମାତକ; ଅମୃତା ଗଛ—

1. Hogplum tree (Spondias Mangifera)

୨ । ଅଫ୍ରିକାର ପାତ୍ରପାଦପ ଗଛ—

2. The travellers plant of Africa.

ଅଧ୍ୱଗା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଧ୍ୱଗ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—୧ । ଅଧ୍ୱଗର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Adhwagā 1. Feminine of Adhwaga.

୨ । ଗଙ୍ଗା ନଦୀ—2. The river Ganges.

ଅଧ୍ୱାନୀନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧ୍ୱନ୍ + ସବଦା ଭ୍ରମଣ କରିବା ଅର୍ଥରେ.

Adhwanina ଭିନ୍ନ)—୧ । ସବଦା ଭ୍ରମଣକାରୀ—

1. Always travelling.

୨ । ଭ୍ରମଣ ବା ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ—

2. Able to undertake a journey.

ସ. ବି. ପୁଂ—୧ । ପର୍ଯ୍ୟଟକ; ପଥକ—1. A traveller;
way-farer.

୨ । ଦ୍ରୁତଗାମୀ ପଥକ—2. A traveller going
fast.

୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—3. The sun.

ଅଧ୍ୱାନ୍ୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. ପୁଂ (ଅଧ୍ୱନ୍ + ସବଦା ଭ୍ରମଣ କରିବା ଅର୍ଥରେ.

Adhwanya ଯ)—ଅଧ୍ୱାନୀନ (ଦେଖ

(ଅଧ୍ୱାନୀ—ଶ୍ରୀ)

Adhwanina (See)

ଅଧ୍ୱପତି—ସଂ. ବି—(ଅଧ୍ୱା ଚତ୍ୱ; ଅଧ୍ୱନ୍ + ପତି)—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—

Adhwapati 1. The sun.

୨ । ରାସ୍ତାପରିଦର୍ଶକ ରାଜକର୍ମଚାରୀ—2. Inspector
of the road; a road-overseer.

ଅଧ୍ୱାର—ସଂ. ବି—୧ (ଅଧ୍ୱନ୍ + ଋ ଧାତୁ = ଦାନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Adhwara ଯାହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ସ୍ୱର୍ଗପଥ ଦାନ କରେ)—ଯଜ୍ଞ;

ଯାଗ—1. Fire-sacrifice.

୨ । ସୋମ ଯାଗ—Sacrifice with Soma juice

୩ । (ଅ + ଧ୍ୱ ଧାତୁ କୁଟିଳ ହେବା + ଅ)—ସେ କୁଟିଳ

ହୁଏ ନାହିଁ; ଅଷ୍ଟାବସୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—

3. One of the eight Basu Deities

୪ । ଆକାଶ—4. Sky.

୫ । ବାୟୁ—5. The air.

ସ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଅକଳ—1. Not crooked.

(ଅଧ୍ୱଗ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଭଙ୍ଗ—2. Not broken.

୩ । ମନୋଯୋଗୀ—3. Intent; attentive.

୪ । ଧାରବାହିକ—4. Uninterrupted.

୫ । ସ୍ଥାୟୀ—5. Durable.

୬ । ମନ୍ଦ୍ରେ—6. Sound.

୭ । ସାବଧାନ—7 Careful; cautious.

ଅଧ୍ୱାରଥ—ସଂ. ବି. ୧ । (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଧ୍ୱନ୍ + ରଥ; ଅଧ୍ୱ ବା ବାଟ
Adhwaratha ପାଇଁ ହିତକର ବା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପଥ)—

୧ । ପଥଗମନୋପଯୋଗୀ ରଥ—

1 A car fit for the road; a roadster
car.

୨ । ଯେଉଁ ଗାଡ଼ିରେ ପଥକମାନେ ଯିବା ଅସିବା କରନ୍ତି—

2 A travelling coach.

୩ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧ୍ୱନ୍ ପଥ; ପଥ ଯାହାର ରଥସ୍ୱରୂପ ନିତ୍ୟ
ବ୍ୟବହୃତ)—ପଥ ବିଷୟରେ ଅଭଜ୍ଞ ଦୂତ—

3. A courier well acquainted with the
roads.

୪ । ପର୍ଯ୍ୟଟକ ବିଷୟରେ ପଢ଼ୁ ଦୂତ—

4. A messenger skilled in travelling.

ଅଧ୍ୱାର୍ଯ୍ୟୁ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୱର୍ + ଯୁ ଧାତୁ = ଯୋଗ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ଷପ୍)—

Adhwarjyu ୧ । ଯଜ୍ଞବେଦଜ୍ଞ; ଯାଜ୍ଞକ; ଋତ୍ୱିକ—

1. An officiating priest in a fire-
sacrifice.

[ଦ୍ର—ଯଜ୍ଞର ପୁରୋହିତମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅନୁସାରେ
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମ ଥିଲା, ଯଥା—ହୋତା, ଉଷ୍ନାତା, ବ୍ରହ୍ମା, ଅଧ୍ୱାର୍ଯ୍ୟୁ ।
ଯଜ୍ଞଭୂମିକୁ ମାପ କରି ଯଜ୍ଞ ବେଦ ନିର୍ମାଣ କରିବା, ଯଜ୍ଞ ପାତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରିବା, ଜଳ ଓ ସମିଧ ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ନିଆଁ ଲଗାଇବା, ପଶୁକୁ
ଆଶିବା ଓ ପଶୁକୁ ବଧ କରିବା ଅଧ୍ୱାର୍ଯ୍ୟୁଙ୍କ କର୍ମ; ଏହି ସବୁ କର୍ମ କରୁ
କରୁ ସେ ଯଜ୍ଞବେଦ ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣୁଥିଲେ ।]

୨ । ଯଜ୍ଞବେଦ—2. The Jajurbeda.

୩ । ଯଜ୍ଞବେଦୀ ଦାୟିତ୍ୱ—3. An adherent of the
Jajurbeda.

ଅଧ୍ୱାସମ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ)—ପଥଶ୍ରମ—Weariness due
Adhwasrama to travelling.

ଅଧ୍ୱାସାନ୍ତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ—କାଟି ଚାଲିବା ଦ୍ୱାରା କ୍ଳାନ୍ତ—

Adhwasānta Wearing by travelling.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଉପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଟିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆର୍ତ୍ତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆର୍ତ୍ତ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବ୍ଧ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି. ୧ । (ଅ + ଧ୍ୟା) —

Adhwānta ୧ । ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ଧାର; ମାତ୍ର ଅନ୍ଧାର; ମୃଦୁ ଅନ୍ଧାର—

1 Twilight; slight darkness.

୨ । ଛାଇ—2. Shade.

୩ । (ଅଧ୍ୟ + ଅନ୍ତ) ଯାତ୍ରା ବା ଭ୍ରମଣର ଶେଷ—

3. End of the journey.

୪ । ମାର୍ଗର ସୀମା—4. The limit of a road.

ଅଧ୍ୟାୟଶାବିବ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟାୟ + ଶାବିବ + ଅ; ଏହା ଛାଇରେ ଫୁଲ

Adhwāntasātraba ଫୁଟୁଥିବାରୁ)—ଫଣପଣା; ଶୋଭାଳାକ-

A plant; Cassia Fistula or Bignonia Indica.

ଅଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟ = ଅଧ୍ୟକ୍ଷ + ଅକ୍ଷ = ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ବା ବ୍ୟବହାର

Adhyaksha ଯାହାର)—୧ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଗୋଚର; ପ୍ରତିଧ୍ୟା—

1. Perceptible to the senses.

୨ । ଦୃଶ୍ୟ—2. Visible

(ଅଧ୍ୟାୟ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ତନୟ କରବାବାଲା—

1. Exercising supervision; supervising.

୨ । ନିୟନ୍ତ୍ରଣକାରୀ—2. Guiding; presiding over.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ତନୟ କରବା ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି; (ଯଥା—

ଗଜାଧ୍ୟକ୍ଷ)—1. Supervisor; foreman.

୨ । ପ୍ରଭୁ; ସ୍ୱାମୀ; ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—2. Master; lord.

୩ । ମୁଖ୍ୟ ବା ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି; ସର୍ବାର—

3. Headman; chief.

(ଯଥା—ଗ୍ରାମାଧ୍ୟକ୍ଷ; ଦାନାଧ୍ୟକ୍ଷ ।)

୪ । ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ—4. Head master; Principal.

* । ସଭାପତି—5. President.

୬ । କାର୍ଯ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷ—6. Superintendent.

୭ । ତଦାରଖ କରବା ହାକିମ—7. Inspector.

[ଦ୍ର—ମନୁସଂହିତା ୭—୮୧ ରେ ଅଛି ଯେ ନାନାପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେହି ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞ ସ୍ୱପ୍ରଣିତମାନଙ୍କୁ ରାଜା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ କରନ୍ତେ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅବେକ୍ଷଣ ବା ତଦାରଖ କରୁଥିବେ—ରାମକବି. ମନୁ ।]

୮ । ଶାସକ; ଅଧିପତି—1. Ruler; king.

୯ । ଅଧିକାର ବା ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—

9. A person in charge.

(ଯଥା—ହାରାଧ୍ୟକ୍ଷ ।)

୧୦ । ପରିଚାଳକ—10. Director; controller.

(ଯଥା—ସେନାଧ୍ୟକ୍ଷ ।)

୧୧ । ଶାବିବ ଫୁଲ; ଶାବିବୋଳ ଗଛ—

11. A plant; Mimosa Kakki.

୧୨ । (ବୈଦିକ) ଅଧ୍ୟାୟ ଶାବିବ ଫୁଲ—

12. An eye witness.

ଅଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଅକ୍ଷର; ପ୍ରଧାନ ଅକ୍ଷର) — ଓଁ; ପ୍ରଣବ—

Adhyakshara The mystic syllable 'Om'

ସଂ. ଅ—୧ । (ଅଧ୍ୟ + ଅକ୍ଷର; ଅକ୍ଷରକୁ ଅଧିକାର କର)—ଅକ୍ଷର

ବିଷୟ—1 Relating to letters or

syllables.

୨ । (ଅଧ୍ୟ = ଉପରେ + ଅକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କ ଉପରେ—

2. Above all letters.

ଅଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ଅ. (ଅଧ୍ୟ = ସମୀପରେ + ଅଗ୍ନି)—ବିବାହକାଳୀନ ହୋମାଗ୍ନି

Adhyagni ସମ୍ମୁଖରେ ବା ନିକଟରେ—Over or by the

nuptial fire.

ସଂ. ବି—(ବିବାହବେଳାରେ ହୋମାଗ୍ନି ସମକ୍ଷରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ବା ଅର୍ପଣକୃତ ହେବାରୁ)—

୨ ପ୍ରକାରର ଶ୍ରୀ ଧନ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ; ବିବାହବେଳାରେ ହୋମାଗ୍ନି ସମ୍ମୁଖରେ ପିତା ମାତା ସ୍ୱାମୀ ଓ ଭ୍ରାତା କନ୍ୟାକୁ ସେହି ଧନ ଉପହାର ଦିଅନ୍ତି—(ମନୁ-୯-୧୪) ।

(Hindu law) A gift made to a girl at marriage i.e. before the nuptial fire

ଅଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟ + ଅଂତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଇପ୍)—ଉପରକୁ ଉଠୁ

Adhyamch ଧିବା—1. Tending upwards.

୨ । ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବା—2. Advancing.

୩ । ପ୍ରଧାନ; ଉଚ୍ଛ୍ରେଷ୍ଟ—3. Superior; eminent.

୪ । ପୁଲ୍ଲ—4. Adorable.

* । ଯେ ପାଏ—5. Obtaining.

୬ । ଅର୍ଜନକାରୀ—6. Acquiring.

ଅଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ = ଅଧିକ + ଅଗ୍ନି; ଏହାର ଗଜମାନ ଅଗ୍ନିକାର

Adhyandh ଥିବାରୁ)—୧ । ଅଗ୍ନିଶ୍ରୀ ଗୁଳ୍ମ—1. A plant.

Carpogon Pruriens.

୨ । ଭୂମ୍ୟାମଳକା; ଭୂର୍ ଅର୍ଥଳା—2. A plant;

Flacourtia cataphracta.

ଅଧ୍ୟାଧିନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଧ୍ୟ = ଅଧିକ + ଅଧିନ)—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ

Adhyadhina ବର୍ଣ୍ଣାଭୂତ (ଯଥା—ଦାସ)—Completely

(ଅଧ୍ୟାଧିନ—ଶ୍ରୀ) subject or dependent (Apte).

ଅଧ୍ୟାବସାନ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଅବ + ସୋ ଧାତୁ = ସଂକଳ୍ପ କରବା +

Adhyabasāna ଭାବ. ଅନ)—୧ । ସଂକଳ୍ପ—

1. Resolve; determination.

୨ । ଚେଷ୍ଟା—2. Effort; attempt.

୩ । (ଅଧ୍ୟାଧିନ ଯାହା)—ଅଧ୍ୟାବସାନ (ଦେଖ)

3. Adhyabasāna (See)

୪ । (ଅଧ୍ୟାଧିନ)—ଅଧ୍ୟାଧିନ ଓ ଅଧ୍ୟାବସାନ—

4. Concise and for cliche language (M.W)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ୍

ଅଧ୍ୟବସାୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧ+ଅବ+ସୋ ଧାତୁ = ସଂକଳ୍ପକରିବା + Adhyabasāya ଭାବ. ଅ) —୧ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଉଦ୍ୟୋଗ ବା ଯତ୍ନ—1. Diligence; perseverance;

steady application

୨ । କର୍ମ ସାଧନାର୍ଥ ସଂକଳ୍ପ—2. Resolution; determination.

୩ । (ଅଲଙ୍କାର) ଅଭକ୍ତି ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ; ପ୍ରକୃତ ଓ ଅପ୍ରାକୃତ ବସ୍ତୁଦ୍ୱୟଙ୍କୁ ଏପରି ମିଳାଇ କରି ବର୍ଣ୍ଣନାକରିବା ଯହିଁରେ ପ୍ରକୃତ ଅପ୍ରାକୃତର ପ୍ରଭେଦ ଧ୍ୱଂସ ହେଉ ନାହିଁ—

୩. (Rhetoric) A figure of speech. Identification of two things (one real and the other unreal) in such a manner that the one is completely absorbed in the other.

[ଦ୍ର—ଏହି ସଂଜ୍ଞାଲିନର ଫଳରେ ଅଭିଶପ୍ତୋକ୍ତି ଏବଂ ଲକ୍ଷଣା ଅଲଙ୍କାରମାନ ହୁଏ ।

ପ୍ରକୃତ ବିଷୟକୁ ନ କହି ଉପମାନଦ୍ୱାରା ତାହାର ଅଭେଦ କଲ୍ପନା କରିବାର ନାମ ଅଧ୍ୟବସାୟ । ଏହା ଦୁଇ ପ୍ରକାରର—ସିଦ୍ଧ ଓ ସାଧ୍ୟ; ଯେଉଁ ଅଧ୍ୟବସାୟ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ପ୍ରଗତି ହୁଏ ତାହା ସିଦ୍ଧ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଏହାର ନିଶ୍ଚିତ ପ୍ରଗତି ନ ହୁଏ ତାକୁ ସାଧ୍ୟ ବୋଲାଯାଏ । ସିଦ୍ଧ ଅଧ୍ୟବସାୟ ଅଭିଶପ୍ତୋକ୍ତି ଅଲଙ୍କାରରେ ଯୋଗଦାନ ହୁଏ । ସାଧ୍ୟ ଅଧ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥଳରେ ଅଭିଶପ୍ତୋକ୍ତି ନ ହୋଇ ଲକ୍ଷଣା ବା ଉଦ୍ରେଷ୍ଟାଲଙ୍କାର ହୁଏ ।

କୁଳମଣି—ଅଲଙ୍କାର ଚରଣିଣୀ ।]

୪ । ମାନସିକ ଚେଷ୍ଟା—4. Mental effort.

୫ । ସଂଗ୍ରହନ; ଅଗ୍ରାଧ୍ୟାୟ—5. Apprehension.

ଅଧ୍ୟବସାୟିତ—ସଂ. ବି. (ଅଧ+ଅବ+ସୋ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ) —

Adhyabasāyita ଚେଷ୍ଟିତ—Attempted.

ଅଧ୍ୟବସାୟୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅଧ+ଅବ+ସୋ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; Adhyabasāyī ମା. ୧ବ.)—୧ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତଯତ୍ନଶୀଳ—

(ଅଧ୍ୟବସାୟିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Persevering.

୨ । ଉଦ୍ୟମୀ—2. Energetic.

୩ । ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ—3. Resolute.

ଅଧ୍ୟବସିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଧ+ଅବ+ସୋ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ) —

Adhyabasita ୧ । ଚେଷ୍ଟିତ—1. Attempted.

୨ । ସଂକଳ୍ପିତ—2. Resolved; determined.

୩ । ଅଗ୍ରାଧ୍ୟାୟ—3. Apprehended.

୪ । ସ୍ଥିରାବୃତ୍ତ—4. Ascertained (M. W)

ଅଧ୍ୟାବହାନନ—ସଂ. ବି. (ଅଧ+ଅବ+ହନ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ) —

Adhyabahanana ୧ । ଅଧିକ ଭୋଜନର ଶ୍ରେଣୀ ବଢ଼ାଯାଇ—

ଧୂବା ପଦାର୍ଥକୁ ଆଉଥରେ କୁଟିବା; କାଣ୍ଡିବା; ପୁରୀ-
କଦାଚିତ୍ତାକୁ ବିଭାଜିତ ପଦାର୍ଥର ପୁନରବିଭାଜନ—

1. Beating again what has once been threshed and peeled (Apte).

ଅଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧ+ଇ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ) —

Adhyaya ୧ । ଅଧ୍ୟୟନ (ଦେଖ)

1. Adhyayana (See)

୨ । ଅଧ୍ୟାୟ (ଦେଖ)

2 Adhyāya (See)

୩ । ସ୍ମରଣ—3. Remembrance (Apte.)

ଅଧ୍ୟୟନ—ସଂ. ବି. (ଅଧ+ଇ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ) —

Adhyayana ୧ । ପାଠାଭ୍ୟାସ; ପାଠପଢ଼ା; ପଠନ—

1. Reading; study.

୨ । ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା—2. Learning.

୩ । ବେଦପାଠ—3. Reading of the Bedas.

[ଦ୍ର—ଏହା ବ୍ରାହ୍ମଣର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶବ୍ଦକର୍ମ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ; ଶବ୍ଦକର୍ମ, ଯଥା—ଅଧ୍ୟୟନ, ଅଧ୍ୟାପନ, ଦାନ, ପ୍ରତିଗ୍ରହ, ଯଜ୍ଞ ଓ ଅଭିଧୂସିତ୍ୱ ।]

ଅଧ୍ୟୟିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. (ଅଧ+ଇ ଧାତୁ) —

Adhyayibhā ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା; ପାଠପଢ଼ିବା; ବେଦପାଠ କରିବା—
To study; to study the Bedas.

ଯେ ଅନୁବେଦେ ଅଧ୍ୟୟନ୍ତ, ଅଗୁରୁ କର୍ମ ବନାଶନ୍ତ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ୪ର୍ଥ ।

ଅଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଧ+ଅଧ୍ୟାୟ+ଅର୍କ) —

Adhyarddha ସାକ୍; ଦେହ; କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ସଙ୍ଗେ ତହିଁର
ଅଧ୍ୟୟ ମିଳିତ ହୋଇ ଯେଉଁ ପରିମାଣ ହୁଏ—

One and half.

ସଂ. ବି—୧ । ପୂର୍ଣ୍ଣବସ୍ତୁ ଓ ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟର ଅଧ୍ୟୟ ମିଶିଥିବା—

1. One and a half.

୨ । ପବନ; ବାୟୁ—2. Wind (Apte.)

ଅଧ୍ୟାର୍ଦ୍ଧକ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଧ୍ୟାର୍ଦ୍ଧ+କ) —୧ । ଦେହ ପରିମିତ—

Adhyarddhaka 1. Amounting to one and a half.

୨ । ଦେହ ମୂଲ୍ୟର—2. Worth one and a half.

ଅଧ୍ୟାସନ—ସଂ. ବି. (ଅଧ+ଅସନ) —୧ । ଅନ୍ଧାରରେ ଭୋଜନ;

Adhyāsana ଭୋଜନ ଉପରେ ଭୋଜନ; ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କ
ହେଉଥିବା ପୁଣି ଭୋଜନ—

1. Eating too soon after a meal.

୨ । ଅଧିକ ଭୋଜନ—

2. Excessive eating; over-feeding.

ପାଥାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟାସ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧୁକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ୍ଧ' ଦେଖିବେ ।

ଅଧ୍ୟାୟ—ସ. ବ. (ଅଧ୍ୟ = ଉପରେ + ଅସ ଧାତୁ = କ୍ଷେପଣ କରିବା +
Adhyasta କର୍ମ ତ)—୧ । ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ରଖାଯାଇଥିବା—
(ଅଧ୍ୟାସ—ବ)

୧ । ଭୁଲ୍ଲକ୍ଷଣେ କଳ୍ପିତ—2. Wrongly supposed;
attributed or imputed wrongly

ଅଧ୍ୟାସ୍ଥ—ସଂ. ବ. (ଅଧ୍ୟ + ଅସ୍ଥ; ନିପାତନ)—ହାଡ଼ର ଉପର ଅଂଶ—
Adhyastha The upper part of a bone (M. W.)

ଅଧ୍ୟାସ୍ଥି—ସଂ. ବ. (ଅଧ୍ୟ = ଅଧିରୁତ + ଅସ୍ଥି)—
Adhyasthi ହାଡ଼ ଉପରେ ଉଠିଥିବା ହାଡ଼ (ସ୍ଥୁର)—
A bone growing over another.

ଅଧ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ. ଅଧ୍ୟାୟ)—୧ । ଅଧ୍ୟାୟ; ଗ୍ରନ୍ଥର ପରିଚ୍ଛେଦ—
Adhyā 1. Chapter of a book.

ପିଙ୍ଗଳା ଗୀତା ଅଧ୍ୟା ଦେଇ ସମାପତ । କୃଷ୍ଣର୍ଷଦ୍ୱୟ ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତ ।

୨ । (ସଂ. ଅଧ୍ୟାୟନ)—ଅଧ୍ୟାୟନ; ପଠନ—
2. Reading.

ଏ ଭାରତ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଶ୍ରୀକା କର ମନ
ପାଦେ ସେହି ଲେଖ କରଇ ଅଧ୍ୟାୟନ । କୃଷ୍ଣର୍ଷଦ୍ୱୟ ମହାଭାରତ. ଅଭି ।

୩ । (ସଂ. ଅଧ୍ୟାୟା ବା ଦୃତ୍ୟା)—ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ
ଅଭ୍ୟାସ୍ଥାସିକି ପାଇଁ ଉପବାସ କରି ପଡ଼ିରହିବା; ଧାରଣା—
3. Act of lying prostrate before a
deity while observing a fast to
obtain one's wish.

ଅବୁଲେ ଗରୁଡ଼ସ୍ତମ୍ଭ ପାଶେ ବିନେ ଅଧ୍ୟା ପଡ଼ିଥିଲେ ବଣୀ
ନିତ୍ରାବେଶେ ବିନେ ନିଶୀଥେ ଶୁଣିଲେ ଅଗସ୍ତ୍ୟ ଶୂନ୍ୟବାଣୀ ।
ସ୍ୱଧ୍ୟାୟା—ପାଦ୍ୟା ।

୪ । (ସଂ. ଅକ୍)—ଖଜୁର ରସ ବା ତାଡ଼ି ପଣିବା ଶ୍ଳେଷ
ମାଠିଆ; ଅଧ୍ୟା—4. Small jar for toddy.

ଅଧ୍ୟାକ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବ. (ଅଧ୍ୟ + ଅ + କ୍ରମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—
Adhyākṛānta ୧ । ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଇଥିବା—
1. Attacked.

୨ । ଅଧିକୃତ—2. Occupied; taken possession
of.

୩ । ମନୋଜାତ—3. Chosen.

ଅଧ୍ୟାତ୍ମ—ସଂ. ବ. (ଅଧ୍ୟ = ଅଧିକାର କରି + ଆତ୍ମନ; ଯାହା ଆତ୍ମକୁ
Adhyātma ଅଧିକାର କରି ରହେ)—୧ । ପରମାତ୍ମା; ପରାବ୍ରହ୍ମ—
1. The Supreme Spirit.

୨ । କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଆତ୍ମା—

2. The soul as an agent of an action.

ସଂ. ବ. ୧ । ଆତ୍ମାସମ୍ବନ୍ଧୀ—

1. Relating to the soul; spiritual

୨ । ସ୍ୱଗତ୍ୱ; ନିଜର—2. Own; belonging to self.

୩ । ବ୍ୟକ୍ତି ଗତ—3. Concerning an individual.

୪ । ପରମାତ୍ମାର ଜାତାତ୍ମାରୂପରେ ଆବିର୍ଭବ—

(ଭଗବଦ୍‌ଗୀତା—୮-୩)

4. The manifestation of the Supreme
Soul as an individual self.

ସଂ. ଅ—୧ । ଆତ୍ମାକୁ ଅଧିକାର କରି; ଆତ୍ମା ବିଷୟରେ—
1. Concerning the soul.

୨ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ—2. Personally;
individually.

୩ । ନିଜ ବିଷୟରେ—3. Concerning self.

ଅଧ୍ୟାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବ. (କର୍ମଧା; ଅଧ୍ୟାତ୍ମ + ତତ୍ତ୍ୱ)—

Adhyātmatattwa ୧ । ପରମାତ୍ମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗୁରୁତ୍ୱସ୍ୱ—
1 Metaphysical learning; spiritual
learning.

୨ । ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର—2 Metaphysics.

(ଯଥା—ବେଦାନ୍ତ ବା ଉପନିଷଦମାନଙ୍କରେ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ତତ୍ତ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣିତ
ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହୋଇଅଛି ।)

ଅଧ୍ୟାତ୍ମବିତ୍—ସଂ. ବ. (ଅଧ୍ୟାତ୍ମ + ବିଦ୍. ଧାତୁ + କ୍ତ୍ୱିପ୍ ; ଅଧ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ ;
Adhyātmatvit ୧ମା. ୧ବ)—ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା ବା ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରରେ
ପାରଦର୍ଶୀ—Proficient or versed in
metaphysics.

ଅଧ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବ. (ଅଧ୍ୟାତ୍ମ + ବିଦ୍ୟା)—ଅଧ୍ୟାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱ (ଦେଖ)

Adhyātmatatvā Adhyātmatattwa (See)

ଅଧ୍ୟାତ୍ମଯୋଗ—ସଂ. ବ. (ଅଧ୍ୟାତ୍ମ + ଯୋଗ)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ ବିଷୟ
Adhyātma yoga ମାନଙ୍କରୁ ମନକୁ ନିରୁତ୍ତ କରି ଆତ୍ମାରେ
ନିବେଶନରୂପ ସାଧନ—Concentration of the
mind on the soul drawing it off from
all objects of sense

ଅଧ୍ୟାତ୍ମରାମାୟଣ—ସ. ବ. (କର୍ମଧା; ଅଧ୍ୟାତ୍ମ + ରାମାୟଣ; ଯେଉଁ ରାମାୟଣରେ
Adhyātmārāmāyaṇa ଅଧ୍ୟାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱମାନ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି)—
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପୁରାଣ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ,
ରାମଚରିତ; ଏଥିରେ ରାମ ପରମାତ୍ମାରୂପେ କଳ୍ପିତ
ହୋଇଅଛି—A Rāmāyaṇa in which Rāma
is identical with the Supreme Spirit.

[ଦ୍ର—ବାଲ୍ମୀକିରାମାୟଣ ପରି ଏହା ସାତ କାଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ ।
ଏଥିରେ ପ୍ରାୟ ଶ୍ରେୟ ହଜାର ଶ୍ଳୋକ ଅଛି । ଅଧ୍ୟାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ରାମ-
ଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏଥିରେ କର୍ମଯୋଗ, ଭକ୍ତିଯୋଗ, ଜ୍ଞାନ-
ଯୋଗ, ଧର୍ମ ଓ ରାଜନୀତି ଆଦି ସ୍ୱରୂପରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।
ଏଥିର ଶେଷ କାଣ୍ଡର ପଞ୍ଚମ ସର୍ଗ 'ରାମଗୀତା' ନାମରେ ପରିଚିତ ।
ରାମପୂଜକ ଦୈତ୍ୟବମାନେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ପରମ ପବିତ୍ର ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ-
ରୂପେ ଗଣନା କରନ୍ତି; ଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ରାମପୂଜା ବା ପରମେଶ୍ୱର-
ସ୍ତୋତ୍ର ପ୍ରଭୃତି; କୃତ୍ୱମାନ ପ୍ରଭୃତି ପୁରାଣର ସେବକ ଓ ରାଜା ପ୍ରଭୃତି
ଦ୍ୱରା କରାଯାଇଥିବା ବିବରଣୀ ଦିଆଯାଇଅଛି ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵଚ୍ଛାସର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	କ୍ଷ	ଭ	ଧ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁପୁର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	କ୍ଷ	ଭ	ଧ

ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ—ସ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟାତ୍ମ+ଇକ)—ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ; ଆତ୍ମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Adhyātmika Relating to the soul; spiritual (M.W.)

ଅଧ୍ୟାପକ—ଦେ. ବି—ଅଧ୍ୟାପକ (ଦେଖ)
Adhyāpaka Adhyāpaka (See)

ଅଧ୍ୟାନ—ଦେ. ବି—୧ । (ସ. ସଜ୍ଜାନ) ଶରସଜ୍ଜାନ; ଧନୁରେ ଶର
Adhyāna ଯୋଜିବା—1. Fixing or setting an
arrow to a bow.

ଅନ ନାଭିରେ ଅସ୍ତେ ଅଧ୍ୟାନ ନ କରୁ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଭୋଗ ।

୨ । ଶରଦ୍ଧାର ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବନ—

2. To pierce the target with an
arrow.

ମାନ ବାଣ ଅଧ୍ୟାନ କରସି କଣ୍ଠରେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଧ୍ୟୟନ)—ଅଧ୍ୟାପକ—Learnt.

ବାର ପାଠକୁ ଠାକୁର ବସେ ଗର ବେଦ

ଅଧ୍ୟାନ ହୋଇ ସରଳ ଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ପଦ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଶାଳା ।

ଅଧ୍ୟାପକ—ସ. ବି. ପୁ. (ଅଧ୍ୟ+ଇ ଧାତୁ ଶିତ = ଅଧ୍ୟାପି ଧାତୁ ପଢ଼ାଇବା
Adhyāpaka +କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

(ଅଧ୍ୟାପିକା—ଶ୍ରୀ) ଯେ ପଢ଼ାନ୍ତି; ଶିକ୍ଷକ; ବିଦ୍ୟାପ୍ରଦ; ଉପାଧ୍ୟାୟ—
Teacher; preceptor; instructor.

ଅଧ୍ୟାପକ—ଦେ. ବି—ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଭ୍ୟାସିକି ପାଇଁ
Adhyāpaka ଗୁହାରିଆ ପଢ଼ିବା; ଧାରଣା ଦେବା—
ହତ୍ୟାଦେଽପା To lie prostrate before a deity
ଧନାଦେନା till the fulfilment of one's wish.

ଅନଶନେ ଶୟେ ଚର୍ଚ୍ଚିକା ଦେଉଳେ

ଅଧ୍ୟା ପଢ଼ିଲେ ଶ୍ରବଣ ଅବୁଲେ । ଘଟାକାଥ. ନନ୍ଦବେଶ୍ୟ ।

ଅଧ୍ୟାପନ—ସ. ବି. (ଅଧ୍ୟ+ଇ ଧାତୁ ଶିତ = ଅଧ୍ୟାପି ଧାତୁ+ଇକ. ଅନ)—
Adhyāpana ପାଠ ପଢ଼ାଇବା; ଶିକ୍ଷାଦାନ—Teaching;
imparting education.

[ଦ୍ର—ଏହା ବ୍ରାହ୍ମଣର ସବୁ କର୍ମ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।]

ଅଧ୍ୟାପନା—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟାପନ+ଆ)—ଅଧ୍ୟାପନ (ଦେଖ)
Adhyāpana Adhyāpana (See)

ଅଧ୍ୟାପୟିତା—ସ. ବି. ପୁ. (ଅଧ୍ୟ+ଇ ଧାତୁ ଶିତ = ଅଧ୍ୟାପି ଧାତୁ =
Adhyāpayita ପାଠ ପଢ଼ାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତୃ ୧ମା. ୧ବ)—
(ଅଧ୍ୟାପୟିତ୍ରୀ—ଶ୍ରୀ) ଶିକ୍ଷକ; ଅଧ୍ୟାପକ—Teacher.

ଅଧ୍ୟାପିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଧ୍ୟାପକ+ଆ)—

Adhyāpikā ୧ । ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଶ୍ରୀ; ଗୁରୁପତ୍ନୀ—

1. The wife of a teacher.

୨ । ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ; ମାତ୍ସରାଣୀ—2. A lady teacher

ଅଧ୍ୟାବପନ—ସ. ବି. (ଅଧ୍ୟ+ଇ ପରେ+ଆ = ଗୁରୁଆଡ଼େ+ବପ
Adhyābapana ଧାତୁ = ଗୁଣିବା+ଇକ. ଅନ)—(ଭୂମି ଅଧର)
ଭୂପରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଉତ୍ତମତଃ ଗୁଣିଦେବା—

To scatter something upon (e.g. earth)

ଅଧ୍ୟାବହନ—ସ. ବି. (ଅଧ୍ୟ+ଆ+ବହ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—

Adhyābahana ହିଅ ବଢ଼ିଲା ପରେ ପ୍ରଥମେ ଶାଶୁଘରକୁ ଯିବା;
ପହଞ୍ଚିଯିବା ଯିବା; ହିଅ ଭର ଘେନି ଶାଶୁଘରକୁ ଯିବା—
The first journey of a married girl to
her husband's home after attaining
puberty.

ଅଧ୍ୟାବାହନ—ସ. ବି. (ଅଧ୍ୟ+ଆ+ବହ ଧାତୁ ଶିତ = ବାହୁ ଧାତୁ+
Adhyābahana ଭବ. ଅନ)—ଅଧ୍ୟାବାହନ (ଦେଖ)
Adhyābahana (See)

ଅଧ୍ୟାବାହନିକ—ସ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟାବାହନ+ଇକ)—

Adhyābahānika ଅଧ୍ୟାବାହନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Relating to a girl's first journey to
her husband's home after puberty.

ସ. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ)—କନ୍ୟା ବାପଘରୁ ଶାଶୁଘରକୁ ପହଞ୍ଚିଯିବା
ଗଲାବେଳେ ବାପଘରୁ ଓ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କଠାରୁ
କନ୍ୟାକୁ ଯେଉଁ ଧନ ମିଳେ । ଏହା ଏକ ପ୍ରକାର
ଶ୍ରୀ ଧନ ଅଟେ—ସମ୍ପର୍କର ମନୁ ୧-୧୧୪—

A kind of woman's special property
according to Hindu law consisting of
what is given to her by her parents
and relations on the occasion of her
first journey to her husband's home
after attaining puberty.

ଅଧ୍ୟାୟ—ସ. ବି. (ଅଧ୍ୟ+ଇ ଧାତୁ = ପଢ଼ିବା+କର୍ମ. ଅ; ଯାହା
Adhyāya ପଢ଼ାଯାଏ)—୧ । (ଗ୍ରନ୍ଥର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଥରକେ
ପଢ଼ାଯିବା ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ) ଗ୍ରନ୍ଥର ପରଚ୍ଛେଦ, ସର୍ଗ—
1. Chapter of a book.

୨ । ପାଠ ପଢ଼ିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ—

2. Proper time for reading or for a
lesson (M. W.)

୩ । ଗ୍ରନ୍ଥର ପାଠ; ଯେଉଁ ଅଂଶକୁ ଶ୍ରବଣ ଥରକେ ପଢ଼ି ପାରିବ—
3. A lesson.

୪ । ଆବୃତ୍ତ କରାଯିବା ବା ବୋଲାଯିବା ସ୍ତୋତ୍ର—

4. Hymn which is recited.

୫ । ଅଧ୍ୟୟନ—5. Reading; study, (Apte)

୬ । ବେଦାଧ୍ୟୟନ—6. Study of the Vedas.

୭ । (ସମାସରେ 'ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ' ଯୁକ୍ତ, ଯଥା—
ବେଦାଧ୍ୟାୟ, ମହାଧ୍ୟାୟ) ଯେ ଅଧ୍ୟୟନ କରେ ବା
ପଢ଼େ—7. A reader.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତିଏକ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଭୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଭୂତ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଣ୍ଣ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଣ୍ଣ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏକ ସମୟରେ ପଢ଼ାଯିବା ପାଇଁ ଅବପ୍ରେତ ଗ୍ରନ୍ଥର ଉନ୍ନତ ଅଂଶକୁ ଅଧ୍ୟାୟ, ସର୍ଗ, ବର୍ଗ, ପରିଚ୍ଛେଦ, ଉତ୍ତାପ, ଅଙ୍କ, ସମ୍ରଦ୍ଧ, ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ, ପରିବର୍ତ୍ତି, ପଟଳ, କାଣ୍ଡ, ମାନନ, ପ୍ରକରଣ, ସର୍ବ, ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ, ସ୍ଥାନ; ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧି, ସ୍ୱଳ୍ପ ଇତ୍ୟାଦି ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅଧ୍ୟାୟୀ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବିଶେଷତଃ ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ Adhyāyī ଲାଗେ । ଯଥା—ବେଦାଧ୍ୟାୟୀ; ଅଧ୍ୟ + ଇ ଧାତୁ + ଇନ୍; (ଅଧ୍ୟାୟିନୀ—ଶ୍ରୀ) ୧ ମା. ୧ ବ.)—ଅଧ୍ୟୟନକାରୀ—

Studying.

ଅଧ୍ୟାରୂପ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟ + ଆ + ରୂପ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ତ)—
Adhyārūpa ୧ । (ବାହ୍ୟାଦିର) ଉପରେ ଚଢ଼ିଥିବା—
(ଅଧ୍ୟାରୂପଣ—କ) 1. Mounted on; ascended on.

୨ । (ସମାସରେ) ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ—2. Superior to.

୩ । ଉଚ୍ଚକୁ ଉଠିଥିବା—

3. Elevated; raised above.

୪ । (ସମାସରେ) ନିମ୍ନସ୍ଥରେ—4. Inferior to.

୫ । ଅଧ୍ୟୟନ—5. Excessive

୬ । ଅଧିକା; ବହୁକା—6. Extra; additional.

୭ । (ସମାସରେ) ଅଧେଷା ଅଧିକ—7 More than

୮ । (ସମାସରେ) ଉପରେ—8. Above.

ଅଧ୍ୟାରୋପ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଆ + ରୂପ ଧାତୁ ଶିତ; ରୋପି ଧାତୁ +
Adhyāropa ଭବ. ଅ —୧ । ଉପରକୁ ଉଠାଇବା—
(ଅଧ୍ୟାରୋପିତ—କଣ) 1. Raising, elevating.

୨ । ଭ୍ରାନ୍ତଜ୍ଞାନ—2. Erroneous knowledge

୩ । ମଞ୍ଜି ରୁଣିବା—3. Sowing (Apte)

୪ । (ବେଦାନ୍ତଦର୍ଶନ) ଏକ ପଦାର୍ଥରେ ଭୁଲକ୍ରମେ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥର କଳ୍ପନା—

4. Wrong attribution, erroneously attributing the properties of one thing to another.

(ଯଥା—ରଘୁ ଦେଖି ତାହା ସର୍ପ ଥିବାର ଭୁଲରେ ବିରୁଦ୍ଧ ପରି ଜଡ଼ ଜଗତକୁ ଦେଖି ତାହା ଭୁଲରେ ବ୍ରହ୍ମ ବା ଇଶ୍ୱର ବୋଲି କଳ୍ପନା କରବା ।)

ଅଧ୍ୟାରୋପଣ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଆ + ରୂପ ଧାତୁ ଶିତ; ରୋପି ଧାତୁ +
Adhyāropana ଭବ. ଅନ)—ଅଧ୍ୟାରୋପ (ଦେଖ)
Adhyāropa (See)

ଅଧ୍ୟାରୋହଣ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଆ + ରୂପ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Adhyārohana ୧ । ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବା—

(ଅଧ୍ୟାରୋହିତ—କଣ) 1. Mounting-up; ascending.

୨ । ଉନ୍ନତ; ଉପରକୁ ଉଠିବା—2. Elevation.

୩ । ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—3. Superiority.

୪ । ଅଧିକ୍ୟ—4. Excess.

ଅଧ୍ୟାସ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଅସ ଧାତୁ = ସେପଣ, କଳ୍ପନ + ଭବ. ଅ)—
Adhyāsa ୧ । ଅଧ୍ୟାସେପ (ଦେଖ)

1. Adhyāropa (See)

୨ । (ଅଧ୍ୟ + ଅସ ଧାତୁ = ବସିବା + ଭବ. ଅନ)—

ଉପବେଶନ; ଉପରେ ବସିବା—

2. Act of sitting down upon.

୩ । ଅସନ—3. A seat

୪ । ସଭାରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା—4. Presiding over.

୫ । ଉପକ୍ରମେଶ—5 A settlement.

୬ । ସମ୍ବୋଗ—6. Cohabitation.

ଅଧ୍ୟାସନ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଅସ ଧାତୁ + ଅନ)—ଅଧ୍ୟାସ (ଦେଖ)
Adhyāsana Adhyāsa (See)

ଅଧ୍ୟାସନ ଯୋଗ—ସଂ. ବି—କୌକମାନଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର ଧ୍ୟାନ—
Adhyāsana Joga A kind of meditation amongst the Buddhists.

ଅଧ୍ୟାସିତ - ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଅସ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ତ)—

Adhyāsita ୧ । ଉପବିଷ୍ଟ—1. Seated upon.

୨ । ବାସ କରାଯାଇଥିବା—2. Inhabited.

୩ । ସଭାପତିଙ୍କ ଅସନରେ ଉପବିଷ୍ଟ—

3. Seated in a presidential chair.

୪ । ଅସ୍ଥିତ; ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ—4. Settled

ଅଧ୍ୟାସୀ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଧ୍ୟ + ଅସ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—
Adhyāsī ୧ । ଉପବେଶନ କରିଥିବା; ଅଧିବୃତ୍ତ—

(ଅଧ୍ୟାସିନୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Sitting down.

୨ । ଉପରେ ବସିଥିବା—2. Seated upon.

ଅଧ୍ୟାସୀନ—ସ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧ୍ୟ + ଅସ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍)—

Adhyāsina ଉପରେ ବସିଥିବା—Seated upon,

(ଅଧ୍ୟାସୀନା—ଶ୍ରୀ)

ଅଧ୍ୟାହରଣ—ସ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଆ + ହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Adhyāharana ୧ । ଉଡ଼; ରଚନାରେ କୌଣସି ବାକ୍ୟ ଉଡ଼୍ୟ
ଅଧ୍ୟାହରଣୀୟ } କରବା—1. Ellipsis; a gap left
ଅଧ୍ୟାହରଣୀୟ } କଣ. in a composition.

୨ । ଉଡ଼୍ୟ ବାକ୍ୟର ପୂରଣ—

2. Supplying of an ellipsis.

୩ । ଅନୁମାନ; ତର୍କଣା—

3 Supposition; inference; conjecture.

ଅଧ୍ୟାହାର—ସ. ବି (ଅଧ୍ୟ + ଆ + ହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Adhyāhara ଅଧ୍ୟାହରଣ (ଦେଖ)

(ଅଧ୍ୟାହାର—କଣ) Adhyāharana (See)

କାହିଁ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଭାବଦାର

କିନ୍ତୁ ଏମନ୍ତ କବି ଅଧ୍ୟାହାର । ଶବ୍ଦକୁ ଉପବେଶନ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ଋ

ଅଧ୍ୟାହାର୍ଯ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟ + ଅ + ହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Adhyāhārjya ୧ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଉଦ୍ୟ—

1. (grammar) Understood.

୨ । ଯେଉଁ ଉଦ୍ୟ ବାକ୍ୟ ପୂରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ—

2. That which is to be filled up.

ଅଧ୍ୟୁଷିତ—ସ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟ + ଷ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଇ)—

Adhyushita ୧ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବାସ କରାଯାଏ—

1. Inhabited.

୨ । ଅଧ୍ୟୁଷିତ (ସ୍ଥାନ)—2. Occupied (place)

୩ । ଅଧ୍ୟାସିତ (ଦେଶ)

3. Adhyāsita (See)

୪ । ଉପବିଷ୍ଟ—4. Seated on

ଅଧ୍ୟୁଷ୍ଟ—ସ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟ + ଷ ଧାତୁ + ଚ)—

Adhyushṭa ୧ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ; ବିଖ୍ୟାତ—1. Celebrated.

୨ । (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ ଚତୁର୍ଥ + ପ୍ରା. ଅଧ୍ୟୁଷ୍ଟ) ସାଦେ ତିନି; ସାଦେ ତିନି—

2. Three and a half (M. W.)

ଅଧ୍ୟୁଷ୍ଟାବଳୟ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଧ୍ୟୁଷ୍ଟ + ବଳୟ)—

Adhyushṭabālaya ତିନି ଥର ଅଧେ ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ଥିବା

ମୁକ୍ତା ପରି (ଯଥା—ସାପର ଲୁଣ୍ଠ)—

Forming a ring coiled up three and half times (as a snake)

ଅଧ୍ୟୁଷ୍ଟ୍ର—ସ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ଉଷ୍ଟ୍ର)—୫ଟି ଗୋ—

Adhyushṭra A conveyance drawn by camels.

ଅଧ୍ୟୁର୍ଦ୍ଧା—ସ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟ + ବହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଇ)—

Adhyūrdha ୧ । ଉପରେ ଝୁଲୁଥିବା—

1. Hanging over (Apte)

୨ । ବୃଦ୍ଧି ଶୀଳ; ସମୃଦ୍ଧ—2. Affluent.

୩ । ଉନ୍ନତ—3. Exalted; Maisted.

୪ । ପ୍ରଚୁର—4. Abundant.

ସ. ବି. ପୁଂ—ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଗର୍ଭ ହୋଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀର ସନ୍ତାନ—

The son of a woman pregnant before marriage (M. W.)

ଅଧ୍ୟୁର୍ଦ୍ଧାଜା—ସ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧ୍ୟୁର୍ଦ୍ଧା + ଜନ ଧାତୁ + ଅ)—ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ

Adhyūrdhaja ଗର୍ଭ ଧାରଣ କରିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀର ସନ୍ତାନ—

The son of a woman pregnant before marriage (M. W.)

ଅଧ୍ୟୁର୍ଦ୍ଧା—ସ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଧ୍ୟ + ବହ ଧାତୁ + ଚ + ଅ)—

Adhyūrdhā ଦ୍ଵିତୀୟବାର ବିବାହ କରିଥିବା ପୁରୁଷର ପ୍ରଥମା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵା; ଅଧିବିଦ୍ଵା—A wife whose husband has married an additional wife.

ଅଧ୍ୟୁର୍ଦ୍ଧା—ସ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଧ୍ୟ + ଉଧ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ + ଇ)—

Adhyūrdhā ଶୁଭ ବଡ଼ ପତ୍ନୀ ଥିବା ଗାଈ—A cow with full and fat udders.

ଅଧ୍ୟୁହନ—ସ. ବି. (ଅଧ୍ୟ + ବହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Adhyūhana ଦେହରେ (ପାଉଁଶ) ବୋଳି ଦେବା—

Putting on a layer (of ashes).

ଅଧ୍ୟେତବ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟ + ଇ + କର୍ମ. ଚକ୍ୟ)—

Adhyetabya ପଢ଼ା ଯିବା ଯୋଗ୍ୟ; ଅଧ୍ୟୟନ ଯୋଗ୍ୟ—

Fit or proper to be read; readable.

ଅଧ୍ୟେତା—ସ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧ୍ୟ + ଇ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ଵ; ୧ମା. ୧ବ)—

Adhyetā ଅଧ୍ୟୟନକାରୀ ଶିଷ୍ୟ, ଶ୍ରବ—A student.

(ଅଧ୍ୟେତା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅଧ୍ୟେଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟ = ଇଷ ଧାତୁ + ଇଷା କରିବା + ଭବ. ଅନ)—

Adhyeshana ୧ । ଜିଜ୍ଞାସା—1. Questioning.

୨ । ପ୍ରାର୍ଥନା—2. Prayer.

୩ । ଗୁରୁଙ୍କୁ ସନ୍ନି ମାଗିବା—

3. Soliciting instruction.

ଅଧ୍ୟେଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅଧ୍ୟେଷଣ + ଅ)—ଅଧ୍ୟେଷଣ (ଦେଶ)

Adhyeshanā Adhyeshana (See)

ଅଧ୍ରିୟମାଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଧ୍ରି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନ)—

Adhriyamāṇa ୧ । ଧରୁ ହୋଇ ନ ଥିବା—1. Not held.

୨ । ମୃତ—2. Dead (M. W.)

୩ । ମିଳୁ ନ ଥିବା—3. Not forth-coming

ଅଧ୍ରୁବ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଧ୍ରୁ)—

Adhruba ୧ । ଅନିଶ୍ଚିତ—1. Uncertain.

୨ । ଅସ୍ଥାୟୀ—2. Not permanent.

୩ । ଅସ୍ଥିର—3. Not fixed.

୪ । ସନ୍ଦେହଜନକ—4. Doubtful.

ଅନ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ନିଶ୍ଵାସ ମାରିବା—

An (root) 1. To breath; to gasp.

୨ । ଶବ୍ଦ କରିବା—2 To make a noise.

୩ । ଗତି କରିବା—3. To move; to go.

ଅନ୍ ଅୟତ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅନାୟତ)—

An āyat ଅନାୟତ; ଅଧୀନତା ବହୁର୍ଭୁତ—

Beyond control.

[ଦ୍ରୁ—ସମ୍ବଲପୁରରେ ନିଜାଟିକ ସଂସ୍କୃତ ଅନ, ଓଡ଼ିଆ ଅଣ ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ ଉଚ୍ଚାରଣ ହୁଏ ।]

ଅନ୍ ଉସାର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ.—ଅଣତ୍ରସାରଥ; ଅପ୍ରସସ୍ତ;

An usār ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ—Narrow.

ଅନ୍କା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଅଣକ (ଦେଶ)

Ankā (See)

ବାଧାରେ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦ୍ଧା ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବସ୍ତୁତ୍ବ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ବାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବକୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ୍ଧ' ଦେଖିବେ ।

ଅନୁଷ୍ଠି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅନର୍ଥ; ଅମୂଲ୍ୟ—

Ankhi Invaluable.

ଅନୁଗିନ୍ତ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅଗଣିତ) (ତୁଳ ହି.)

Anginti ଅନୁଗିନ୍ତ—ଅସଂଖ୍ୟ; ଅଗଣିତ; ଅଗଣ୍ୟ—
Uncountable; countless.

ଅନ୍ତେ—ପ୍ରାଦେ. (ଲୁରୁଆ) ଅ (ସଂ. ଅନ୍ୟତ୍ର)—

Ante ଅନ୍ୟତ୍ର; ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ—Elsewhere

ଅନୁବନା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅନୁବନା (ଦେଖ)

Anbanāu Anabanāu (See)

ଅନୁଭବ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁଭବ)—

Anbhanian Ignorant

ଅନୁମା—ପ୍ରାଦେ. (ଜାଗପୁର) ଅ—ସୁକା; ମଧ୍ୟ—

Anmān Even; even though.

ଅନୁସର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅନୁସର)—ଅଣସର (ଦେଖ)

Ansar Anasara (See)

ଅନୁଅନୁଭବ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁଅନୁଭବ)—

Anaanubhabī ଯେ ଅନୁଭବ ନୁହେଁ—Inexperienced.

ବଳେ ଗମେ ରସିକା ଅନୁଅନୁଭବ ।

ଭକ୍ତ. ବୋହୂବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁଦ୍ଧା ୩୪୨ ।

ଅନୁଚିତ—ପ୍ରା. ଓ ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁଚିତ)—ଅନୁଚିତ—

Anauchita Improper

ବଳେ କଲେ ଅନୁଚିତ ମୋହର । କୃଷ୍ଣବିହ ମହାବରତ. ଅବ ।

ଅନୁଭବ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁଭବ—ଅପକୃତ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ)—

Anauli ଅନୁ ଭକ୍ତା ଅନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ (ଦ୍ରବ୍ୟ); ଶୀତଳ (ସାମଗ୍ରୀ);

ଆବାଁ ଖା ନିଶ୍ଚୟ, ଅରକ୍ତା (ଖାଦ୍ୟ)—

ନିଶ୍ଚୟ Uncooked (food).

(ଶଙ୍ଖୁ—ବିପକ୍ୱତ) ଦେ ବି—ଅରକ୍ତା ଖାଦ୍ୟ—

Uncooked food.

ଅନୁଭବ—ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି—ଅନୁଭବ (ଦେଖ)

Anaoli Anauli (See)

ଅନୁଶ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅଂଶ)—

Anamsa ୧ । ଯେ ହିଂସା ପାଇବାକୁ ହକ୍ତଦାର ନୁହେଁ—

1. Not entitled to a share.

୨ । ଯାହାର ଭାଗ ନାହିଁ—2. Portionless

ଅନୁକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ ଧାତୁ—ଶବ୍ଦ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ; ଯେ

Anaka ଗୋଳମାଳ କରେ)—

ମାତ; ଅମଦା (ବ୍ୟକ୍ତି)—Lowbred (person)

(literally boisterous)

ଅନୁକ ଅବସ୍ଥା—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅନୁକ + ଅବସ୍ଥା)—୧ । ଅସମାବସ୍ଥା;

Anaka abastā ନାନା ଦୁଃଖ—1. Miseries.

ମାତ ଅବସ୍ଥା ୨ । ବହୁ ସ୍ଥାନ ଦଶା—2 Vicissitudes of fortune; series of misfortunes.

ଅନୁକ ଅବସ୍ଥା—ପ୍ରା. ବିଶ. ବି (ସଂ. ଅନୁକ + ଅବସ୍ଥା)—ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ

Anaka abasti ଅନୁକ ଅବସ୍ଥା ଭୋଗ କରନ୍ତି ବା କରନ୍ତି;

ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରୟତ୍ନ ଗାଳ)—୧ । ଦୁର୍ଭାଗିନୀ—

1. Unfortunate (woman).

୨ । ଅଲକ୍ଷଣୀ—2 (a woman) Of evil omen.

୩ । ଅମଙ୍ଗଳୀ—3. Inauspicious.

ଅନୁକା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଣକ—Wooden spoon.

Anakā

ଅନୁକାପଲ୍ଲୀ—ଦେ ବି. (ନାମ)—ବିଶାଖାପଟଣା ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ବଡ଼

Anakāpallī ଗ୍ରାମ—Name of a village in the

district of Vizag.

[ଦ୍ର—ଏଠାରୁ ଦେଶୀ ଘିଅ ବିଦେଶକୁ ଅନେକ ପରିମାଣରେ

ପଠାଯାଏ । ଏଠାରେ ସରକାରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅଦର୍ଶ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ର

(Agricultural farm) ଅଛି । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ

ପାହାଡ଼ରେ ପ୍ରକାଶ ପଥରେ ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଗ୍ରହ

ଖୋଳା ହୋଇ ରହିଅଛି । ଏଠାରେ ବୌଦ୍ଧ ସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନଙ୍କର

ଆଶ୍ରମ ଥିବାର କେତେକ ଭଗ୍ନାବଶେଷରୁ ଜଣାଯାଏ । ଏହି

ପାହାଡ଼କୁ ତେଲୁଗୁରେ 'ବୋହାନ୍ନାକାଶ୍ରା' କହନ୍ତି ।]

ଅନୁକୁଳ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନୁକୁଳ)—

Anakula ୧ । ଯାହା ଓ ମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବାପାଇଁ

ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତ—

1. Propitious time for beginning work or starting for a place.

୨ ଏହି ଅନୁକୂଳେ ଆସ, ରମଣୀରକୁ ଘେନ ଦେ ।

ଭୂପତି—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ଆରମ୍ଭ—2. Beginning.

(ଯଥା—ମୁଁ ୧୯୩୦ ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପାଣ୍ଡୁଲିପିମାନ ସାଙ୍ଗି

କରିବା ଅନୁକୁଳ କଲି ।)

୩ । ଯାତାରମ୍ଭ—3. Beginning of a journey, a start.

ଯେବେ ଶୁଣନ୍ତି ଉତ୍ତୁ ବଳ, ସେହି ଶବ୍ଦେ ଅନୁକୁଳ ।

ଭୂପତି—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅନୁକୁଳବିକ୍ରମ—ପ୍ରା. ବି—ଅମଙ୍ଗଳା; କୌଣସି ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ

Anakulabirārdi କଲବେଳେ ବା ଯାତାରମ୍ଭ କଲବେଳେ

ଅମଙ୍ଗଳେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁହଁ ଚାହିଁବା ଅଶୁଭଚିହ୍ନ

ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି—

An inauspicious person; a person with

an evil reputation to the effect that if

his face be seen by a person starting

on a mission, the mission will end in

failure.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଗଣା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଚ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଚ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ନିରୂପା—2 Formless; shapeless.

୩ । ସାହାର ଅଙ୍ଗ ନାହିଁ—

3 Without a supplement or auxiliary.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । କାମଦେବ—1. God cupid.

[ଦ୍ର—ଉପସ୍ୟାସିତା ଟିକକ ପାଖରେ ପାବ୍ୟା ଉପସ୍ଥିତ ହେବାକୁ ଏ ଦୂର ପାବ୍ୟାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ କରି ଶବ୍ଦ ମାରିବାରୁ ଟିକ କୁହା ହୋଇ ଏହାଙ୍କୁ ଉପସ୍ୟାସିତା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିଥିବାରୁ ଏହି ନାମ ।]

୨ । କାମ ପ୍ରବୃତ୍ତି—2. Lascivious hankering.

୩ । ଆକାଶ—3. The sky.

୪ । ମନ—4, The mind.

ଅନଙ୍ଗକୀର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅନଙ୍ଗସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୀର୍ତ୍ତା)—

Anaṅgakīrṭṭā ୧ । କାମକୀର୍ତ୍ତା; ରତ୍ନ; ମୈଥୁନ—

1, Coition; amorous sport.

୨ । ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ; ଏଥିରେ ୧ମ ପାଦରେ ୧୬ ଟି ଦୀର୍ଘ ଓ ୨ୟ ପାଦରେ ୩୨ ଟି ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର ଥାଏ—

2. Name of a Sanscrit metre of two lines.

ଅନଙ୍ଗଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ—ଦେ. ନାମ—ବିଷ୍ଣୁରାଜବର୍ମାଙ୍କୁ ରାଜା । ଏହାଙ୍କ ବଶରେ

Anaṅgachandradhwaja ବିଶ୍ୱମିତ୍ର ରାଜା ଜନ୍ମିଥିଲେ—

Name of a king of ancient India.

ଅନଙ୍ଗଦ—ସଂ. ବି. (ଅନଙ୍ଗ + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

Anaṅgada ୧ । କାମୋଦୀପକ—1. Inspiring love.

୨ । (ନ + ଅଙ୍ଗଦ)—ଅଙ୍ଗଦବନ୍ଧନ—

2. Without a bracelet.

ଅନଙ୍ଗଦେବୀ—ଦେ. (ନାମ)—କାଶ୍ମୀରର ଜନେକ ରାଣୀ—

Anaṅgadevī Name of a queen of Kāśmīra

ଅନଙ୍ଗପୀଡ଼ା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅନଙ୍ଗ + ପୀଡ଼ା)—

Anaṅgapīṭṭā ୧ । କାମଜ ଖେଦ; କାମୋଦେବଜନିତ ଦୁଃଖ;

କାମ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନ ହେବାକୁ 'ସେଇ' ମାନସିକ

ଅଶାନ୍ତି ଓ ଶାସ୍ତ୍ରବିକଳ କଷ୍ଟ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ—

1. Uneasiness due to one's passions not being satisfied

ଅନଙ୍ଗଭୀମଦେବ—ଦେ. ବି. ନାମ—ଉତ୍କଳର ଗଙ୍ଗ ବଂଶର ସପ୍ତମ ଓ

Anaṅgabhimadeba ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା—The seventh

and a very powerful king of the Gaṅga dynasty of Utkala.

[ଦ୍ର—ସିଂହାସନାରୋହଣ ଖ୍ରୀ. ୧୧୮୧—ମୃତ୍ୟୁ ଖ୍ରୀ. ୧୨୨୩; ଏ ଅସାଧାରଣ ଦୀନା ଓ ପ୍ରଜାହରିତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଏ ୬୦ ଟି ଦେଉଳ, ୧୦ ଟି ସେତୁ, ୧୪୫ କାମ୍ପା, ୨୦ ଟି ପୋଖରୀ ଓ ୧୫୨ ଦାଟ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ୪୫୦ ଟି ବ୍ରାହ୍ମଣଶାସନ ବସାଇଥିଲେ । ଏ

ଅୁତ୍ତର ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦଶ ହଜାର ମାଡ଼ ସୁନା ଦେଇ ତାହା ଭଦ୍ର ଭଦ୍ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଖଞ୍ଜା କରିବା ବିଷୟ ମାଦଳାପାଣ୍ଡିରେ ଲେଖା ଅଛି । ଏ ଗରିବମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ନସହ ସ୍ଥାପନ କରି ସେଥିପାଇଁ ଦଶ ହଜାର ଭରଣ ଧାନ ଖରଚ କରିଥିଲେ । ଏ ଶତ ଶତ ରାଜମାର୍ଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ମାର୍ଗର ଉତ୍ତମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅନେକ ଚଞ୍ଚଳ ଗୋଲାୟ ପଥକମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ସୁବିଧା କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ପ୍ରତିପାମହ ଚୁଡ଼ାଙ୍କ ଦେବ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଓ ଜଗମୋହନକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମାଣ କରିବାରେ ଏ ସାତେ ବାର ଲକ୍ଷ ମାଡ଼ ସୁନା, ଅଡ଼େଇ ଲକ୍ଷ ମାଡ଼ ସୁନା ମୂଲ୍ୟର ରତ୍ନ ବ୍ୟୟ କରିଥିଲେ । ମନ୍ଦିରନିର୍ମାଣ ଶେଷ କରି ଏ ବହୁତ ସେବା ଓ ମାତିମାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଠାରେ ଖଞ୍ଜା କରିଥିଲେ । ଏ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ମେଘେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ଓ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଗୁଡ଼େଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରାଇଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ସେନାରେ ୬୦ ହଜାର ପାଇକ, ଅଡ଼େଇ ଲକ୍ଷ ଅଶ୍ୱାସେନା ଓ ହସ୍ତୀ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଥିଲେ । ଏ ଭୁବନର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ୧୬ ଜଣ ସାମନ୍ତ ରାଜାଙ୍କୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିଥିଲେ । ଏହି ସାମନ୍ତମାନଙ୍କ ବଶଧରମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ଗଡ଼ଜାତର ରାଜା ଅଟନ୍ତି । ଏହାଙ୍କ ରାଜଧାନୀ କଟକର ବାରବାଟୀ ଦୁର୍ଗ ଥିଲା । ଏହାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରାୟ ୧୨୩୦ରେ ପ୍ରଥମେ 'ଗର ଶ୍ରୀ ଗଜପତି ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର ନବକୋଟୀ-କର୍ଣ୍ଣାଟକଲବର୍ଣ୍ଣେଶ୍ୱରସ୍ୱୟଂ ଭୂତଭୈରବଦେବସାଧୁଶାସନୋଦ୍ଧୀର୍ଘ ରାଜତ୍ୱସ୍ୱୟଂ ଅଭୁଜ୍ଜବଳପରାକ୍ରମସମ୍ପ୍ରାମସହସ୍ରବାହୁସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଲକ୍ଷ୍ମୀମକେତୁ' ଉପାଧି ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥିଲା । ଏ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଜମିକୁ ଦେଶୀୟ ପଦକାରେ ମାପ କରିବା ରାଜସ୍ୱ ବନୋବସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏ ୨୩ ଲକ୍ଷ ବାଟି ଭୂମି ଦାନ ଓ ଜାଗିରରୂପେ ଦେଇଥିଲେ । ଏହାଙ୍କର ବାଈକ ପ୍ରାପ୍ୟ ରାଜସ୍ୱ ୨୮ ଲକ୍ଷ ମାଡ଼ ସୁନା ଥିଲା । ବସୁବର୍ମାଙ୍କୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଟଯୋଗୀ ଏହାଙ୍କର ସେନାପତି ଓ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ଗଙ୍ଗାନଦୀଠାରୁ କାବେଶ୍ୱରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପିଥିଲା । ଏହାଙ୍କ ରାଜତ୍ୱକାଳରେ ବଙ୍ଗ ଦେଶରୁ ମୁଗଳମାନମାନେ ପ୍ରଥମେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ପରାସ୍ତ ହୋଇ ପଳାଇ ଯାଇଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ସୁଦ୍ଧା ଲଙ୍କା ନରସିଂହ ଦେବ ଥିଲେ— କୃପାସିଦ୍ଧ ରାଜା ।]

ଅନଙ୍ଗଭୀମ ବୋଲ—ଦେ. ବି — ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶାରେ ଭୂମି ମାପରେ

Anaṅgabhīma bola ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

An apparatus for measuring land in ancient Orīṣā.

ଅନଙ୍ଗରାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—କାମଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

Anaṅgarāṅga Name of an erotic work describing the several postures pertaining to sexual intercourse.

ଅନଙ୍ଗଲେଖା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅନଙ୍ଗ + ଲେଖ + ଅ)—

Anaṅgalekhā ୧ । ପ୍ରେମପତ୍ର—1. Loveletter.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଝ	ଞ୍	ଞ୍
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଞ

୨ । କାଶ୍ମୀରର ରାଣୀବିଶେଷ—

2. Name of a queen of Kāśmīra.

ଅନଙ୍ଗଶେଖର—ସଂ. ବି—୧୫ ସ୍ଵରବିଶିଷ୍ଟ ଗୁରୁ ପାଦଯୁକ୍ତ ଭ୍ରମୋ-
Anangasekhara ବିଶେଷ—Name of a Sanscrit
metre of four verses each containing
fifteen iambs

ଅନଙ୍ଗାପୀର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—କାଶ୍ମୀରର ରାଜାବିଶେଷ—

Anangāpīrda Name of a king of Kāśmīra.

ଅନଙ୍ଗସୁବ୍ରତ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅନଙ୍ଗ + ଅସୁବ୍ରତ; ଅନଙ୍ଗର ଶବ୍ଦ)
Anangasubrut —ମହାଦେବ; ଶିବ—God Śiba.

ଅନଙ୍ଗୀକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅଙ୍ଗୀକୃତ)—ଅସ୍ୱୀକୃତ—

Anangikṛuta Not assented to.

ଅନଚ୍ଛା—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅଚ୍ଛ)—୧ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ; ଅନିର୍ମଳ—

Anachchha 1. Not transparent; opaque.

୨ । ଗୋଳଥ (ପାଣି)—2. Turbid.

ଅନଞ୍ଜନ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅଞ୍ଜନ)—

Anāṅjana ୧ । ଅଞ୍ଜନଶୂନ୍ୟ—

1 Without collyrium.

୨ । ଯହିଁରେ ରଙ୍ଗ ନାହିଁ—2. Free from pigment
or paint (M W)

୩ । ଦୋଷରହିତ—3 Faultless

ସଂ. ବି—୧ । ଆକାଶ—1. The sky

୨ । ପରଂବ୍ରହ୍ମ; ନିରଞ୍ଜନ—

2 The Divine-essence.

ଅନାଟାନୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅଟନ = ଚଳନ, ଯାହା ଚଳେ
Anatāṇa ନାହିଁ; ଅଚଳ ଅବସ୍ଥା)—

୧ । ଅଭାବ—1. Want.

୨ । ନିଅସ୍ଥ ଅବସ୍ଥା—2. Inadequacy; insufficiency.

୩. ବିଶ—ଅପ୍ରଭୁତ; ନିଅସ୍ଥ—Inadequate; insufficient.

ଅନାଦୁହ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନସ୍ = ଶକଟ + ବହ ଧାତୁ = ବୋହିବା +
Anaduh କର୍ତ୍ତୃ. ବ୍ଯସ୍; ସେ ଶଗଡ଼ା ବୁଝେ)—

୧ । ଅଣ୍ଡିର ବାହୁରା—1 A male calf

୨ । ଦାମୁଡ଼ି—2 Young bullock.

୩ । ବୃଷଭ; ଶବ୍—3. Bull.

୪ । ବୃଷଭା—4 The sign Iaurus.

ଅନାଦୁହି—ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ଅନାଦୁହ + ଶ୍ଵୀ. ଇ)—

Anaduhī ଗାଈ; ଗାଈ—Cow.

ଅନାଦୁହ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନସ୍ + ବହ ଧାତୁ + ବହ)—

Anadwān ଅନାଦୁହ (ଦେଖ)—Anaduha (See)

ଅନାଦୁହ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନସ୍ + ବହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Anadwāha ଅନାଦୁହ (ଦେଖ)

(ଅନାଦୁହ—ଶ୍ଵୀ)

Anaduha (See)

ଅନତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ନତ)—

Anata ୧ । ଯାହା ନଇଁ ନାହିଁ—1. Not bent.

୨ । ଯାହା ନଇଁ ପଡ଼ି ନାହିଁ—2. Not bowed down.

୩ । ଝିଅ; ଠିଆ—3. Erect; stiff.

୪ । ଗର୍ବୀ—4. Haughty (M. W.)

ଅନତିକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅତିକ୍ରମ)—

Anatikrama ୧ । ଅଭ୍ୟବନ—1. Not passing over;
not transgressing

୨ । ସମତା; ସାମ୍ୟ—2 Moderation.

୩ । ଅବତର୍ତ୍ତନ—3. Non-return

୪ । ଔଚିତ୍ୟ—4. Propriety.

୫ । (ଅଦେଶ ଆଦି) ମାନବୀ—5 Obeying.

ଅନତିକ୍ରମଣ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅତିକ୍ରମଣ)—ଅନତିକ୍ରମ (ଦେଖ)

Anatikramana Anatikrama (See)

ଅନତିକ୍ରମଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅତିକ୍ରମଣୀୟ)—

Anatikramanīya ୧ । ଯାହା ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

1. Which cannot be passed over or
transgressed,

୨ । ଅବଶ୍ୟ ପାଳନୀୟ—2. Inviolable.

୩ । ଯାହାକୁ କେହି ପାର ହୋଇ ନ ପାରେ—

3. Not to be crossed; uncrossable.

୪ । ଯାହାକୁ ଏହି ବିଧି ଯାଇ ନ ପାରେ—

4 Unavoidable.

ଅନତିକ୍ରମ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅତିକ୍ରମ୍ୟ)—ଅନତିକ୍ରମଣୀୟ (ଦେଖ)

Anatikramya Anatikramanīya (See)

ଅନତିକ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅତିକ୍ରାନ୍ତ)—

Anatikrānta ୧ । ଯାହାକୁ କେହି ପାର ହୋଇ ନାହିଁ—

1. Not crossed beforehand.

୨ । ଯାହାକୁ କେହି ଲଙ୍ଘି ନାହିଁ—

2 Not violated or transgressed.

ଅନତିକ୍ରୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅତିକ୍ରୁଦ୍ଧ)—ଯେ ବିଶେଷ ରାଗି

Anatikruddha ନାହିଁ; ସାମାନ୍ୟରେ କ୍ରୁଦ୍ଧ—Not very
angry; moderately indignant.

ଅନତିଦୀର୍ଘ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅତିଦୀର୍ଘ)—୧ । ଯାହା ଅତି ଲମ୍ବ ନୁହେଁ—

Anatidīrgha 1. Not very long.

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ରାୟତନବିଶିଷ୍ଟ—2. Of small size.

୩ । ସେ ବେଶି ଡେଙ୍ଗା ନୁହେଁ—3. Not very tall.

ଅନତିଦୂର—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅତିଦୂର)—ଅତୁରବର୍ତ୍ତୀ—

Anatidūra Not very far.

(ଅନତିକ୍ରୁଦ୍ଧ—ବିପରୀତ)

ସାଧାରଣ ଲେଖକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୃତବ୍ୟ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ରାଉ’ ନ ଯେଲେ ‘ରାଉ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଅ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗିଆ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଜ୍ଜା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅନତିଦୃଶ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ନ+ଅତିଦୃଶ୍ୟ)—ଅସ୍ପଷ୍ଟ; ଯାହା ଉତ୍ତର
Anatidrusya ଦେଇ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—Not trans-
parent; opaque (M. W)

ଅନତିଦୃଢ—ସଂ. ବିଣ. (ନ+ଅତିଦୃଢ)—
Anatidbhuta ୧ । (ବୈଦିକ) ଯାହାକୁ କେହି ବଳ ନାହିଁ—
1. Unsurpassed (M. W.)

୨ । ପ୍ରକୃତ—2. Real (Apte).

୩ । ଉଚିତ—3. Proper (Apte).

ଅନତିପକ୍ୱ—ସଂ. ବିଣ. (ନ+ଅତିପକ୍ୱ)—ଯାହା ଅତି ପାଚି ଯାଇ ନାହିଁ—
Anatipakwa Not very ripe.

[ଦ୍ର—ଏହିପରି ଅନତି ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ଅନେକ ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କୃତରେ ଓ
ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଯଥା—ଅନତିକ୍ଳେଶ, ଅନତିଶ୍ରୋତ,
ଅନତିପରସ୍ପର, ଅନତିପରସ୍ପଟ, ଅନତିଗର୍ବିତ, ଅନତିବୃଦ୍ଧ,
ଅନତିବୃଦ୍ଧତ, ଅନତିଭୟ, ଅନତିଭୟ, ଅନତିସତ୍ତ୍ୱ, ଅନତି-
ଶକ୍ତି, ଅନତିସିଦ୍ଧ ।]

ଅନତିବର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି. (ନ+ଅତିବର୍ତ୍ତନ)—

Anatibarttana

ଅନତିବୃଦ୍ଧ } ବିଣ. ଅନତିକ୍ରମଣ (ଦେଖ)
ଅନତି ବର୍ତ୍ତମାନ } Anatikramana (See)

ଅନତିବିଳମ୍ବ—ସଂ. ବି. (ନ+ଅତିବିଳମ୍ବ)—ଅତି ବିଳମ୍ବ ବା ତେର ନ
Anatibilamba ହେବା—Not much delay.

ଅନତିବିଳମ୍ବିତା—ସଂ. ବି. (ନ+ଅତିବିଳମ୍ବ+ଇତ+ତା)—

Anatibilambita ୧ । ବିଳମ୍ବର ଅଭାବ; ତେର ନ ହେବା—
1 Absence of delay (Apte)

୨ । ବାଣୀତା; ଗଡ଼ ଗଡ଼ କରି ବକ୍ତୃତା କରିବା ଶକ୍ତି; ବକ୍ତା
ଶୃଙ୍ଖଳାଶେଷ—2. Fluency as a speaker's
qualification (Apte)

ଅନତିବିଳମ୍ବେ—ସଂ. ବି. ବିଣ—୧ । ବେଶି ବିଳମ୍ବ ନ କରି—

Anatibilambe 1. Without much delay.

୨ । ଅଳ୍ପବେଳେ; ଅଳ୍ପଶୀଘ୍ର—2. Shortly after.

ଅନତିବ୍ୟାଧି—ସଂ. ବିଣ (ନ+ଅତି+ବ୍ୟାଧି+କର୍ତ୍ତ୍ୱ+କର୍ତ୍ତ୍ୱ+କର୍ତ୍ତ୍ୱ)—ଯାହା

Anatibyadhya ଫୁଟୁ ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ—
Invulnerable (Apte)

ଅନତିଭଙ୍ଗୁର—ସଂ. ବିଣ (ନ+ଅତିଭଙ୍ଗୁର)—୧ । ଯାହା ଅତି ମୃଦୁ

Anatibhangura ନୁହେଁ—1. Not very fragile.

୨ । ଯାହା ଅତି ଭଙ୍ଗୁର ନୁହେଁ—2. Not very brittle.

ଅନତିଭୋଗ—ସଂ. ବି. (ନ+ଅତିଭୋଗ)—ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟବହାର—

Anatibhoga Moderate use or enjoyment.

ଅନତିଯତ୍ନ—ସଂ. ବି. (ନ+ଅତିଯତ୍ନ)—

Anatijatna ସାମାନ୍ୟ ଯତ୍ନ—Slight labour

ଅନତିରିକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ—(ନ+ଅତିରିକ୍ତ)—ଯାହା ଅତ୍ୟଧିକ ନୁହେଁ—
Anatirikta 1 Not excessive.

(ଅନତିରେକ—ବି) ୨ । ଅପ୍ରଚୁର—2. Not abundant

ଅନତିହ୍ରସ୍ୱ—ସଂ. ବିଣ—(ନ+ଅତିହ୍ରସ୍ୱ)—

Anatihraswa ଯାହା ଅତି ସାନ ନୁହେଁ—

(ଅନତିଦୀର୍ଘ—ବିପରୀତ) Not very small.

ଅନତିକ୍ରମଣ—ସଂ. ବି. (ନ+ଅତିକ୍ରମଣ)—

Anatyantagati କ୍ଷୁଦ୍ରତାବାଚକ ଶବ୍ଦର ମର୍ମ—

Sense of diminutive words. (M. W.)

ଅନତିକ୍ରମଣ—ସଂ. ବି. (ନ+ଅତିକ୍ରମଣ)—ଅନତିକ୍ରମଣ—

Anatyaya Not going across.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ଅବିନାଶୀ—1 Imperishable.

୨ । ଅଭଙ୍ଗ—2. Unbroken.

ଅନାଦ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—ଝେଡ଼ ସର୍ବପ, ଧଳା ସୋରିଷ—

Anadya White rye.

ଅନାଦ୍ୟତନ—ସଂ. ବିଣ (ନ+ଅନାଦ୍ୟତନ)—୧ । ଯାହା ଆଜିର ନୁହେଁ—

Anadyatana 1. Not of today.

୨ । (ବ୍ୟାକରଣ)—ଅତି ଘଟ ନ ଥିବା ଭୂତକାଳ ବା ଅତି
ନ ଘଟିବା ଭବିଷ୍ୟତକାଳ—2. (Grammar)
Past or future tense which does not
relate to events of today.

ଅନାଧିକ—ସଂ. ବିଣ. (ନ+ଅଧିକ; ନଷ୍ଟ ଇତ୍)—

Anadhika ୧ । ଅଳ୍ପ; ସାମାନ୍ୟ—1. Little; slight.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଯାହାଠାରୁ ଅଧିକ କେହି ନାହିଁ)—

ଯାହାଠାରୁ କେହି ଭଲ୍ଲୁ ନାହିଁ—

2. Not superior.

୩ । ଅସୀମ—3 Boundless

୪ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ; ସମଗ୍ର—4. Perfect.

୫ । ଯାହା ବଢ଼ାଯାଇ ନ ପାରେ—

5. Incapable of being increased.

୬ । ଯାହାକୁ କେହି ବଳ ଯାଇ ପାରବ ନାହିଁ—

6. Not to be excelled.

ଅନାଧିକାର—ସଂ. ବି. (ନ+ଅଧିକାର)—

Anadhikara ୧ । ଅଧିକାର ବା କ୍ଷମତାର ଅଭାବ—

1. Absence of authority.

୨ । ଦଖଲର ଅଭାବ—2. Want of possession.

୩ । ସ୍ୱତ୍ୱର ଅଭାବ—3. Want of title.

୪. ବିଣ—ଅଧିକାରହୀନ—Having no authority

of possession.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅନୁସାଧାରକର୍ତ୍ତା—ସ. ବି. (୨ମୀ ଚର୍ଚ୍ଚା ବା ୨ଶ୍ରୀ ଚର୍ଚ୍ଚା)—

Anadhikāracharchchā ୧ । ଅଧିକାର ବା ଅଧିକାରୀ ନ ଥିବା
ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା ବା ଅଲୋଚନା—1. Dealing
with a matter in which one has no
experience

୨ । ବିନା ସମ୍ପର୍କରେ ଅଲୋଚନା—2. Officiousness.

୩ । ବଳେ ପଶି ପରି ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା—3. Unjustifiable
interference; intermeddling with the
affairs of others.

ଅନୁସାଧାର ପ୍ରବେଶ—ସ. ବି. (୨ମୀ ଚର୍ଚ୍ଚା)—ଅଧିକାର ବା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ନ
Anadhikāra prabeśa ଥିବା ସ୍ଥଳରେ ପଶିବା—

Trespass; entrance into a place
where one has no right to go.

ଅନୁସାଧାର—ସ. ବି. ପୂ. (ନ + ଅଧିକାରୀ)—ଯେ ଦୃଢ଼ତାର ନୁହେ—
Anadhikārī Not entitled to.

ଅନୁସାଧାର—ସ. ବି. (ନ + ଅଧିକାର)—

Anadhikṛta ୧ । ଅଧିକାରୀରୂପେ ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା—
1. Not placed in charge of.

୨ । ଦଖଲ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—2. Not possessed.

୩ । ଉତ୍ତରାଧିକାରୀରୂପେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା—
3. Not inherited.

୪ । ଦାବୀ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—4. Unclaimed.

୫ । ଅନୁସ୍ଥାପନ; ମୁକରର କରାଯାଇ ନ ଥିବା—
5. Not appointed.

ଅନୁସାଧାର—ସ. ବି. (ନ + ଅଧିଗତ)—୧ । ଅପ୍ରାପ୍ତ—

Anadhigata 1. Not obtained; not attained.
(ଯଥା—ଅନୁସାଧାର ମନୋରଥ)

୨ । ନ ଅର୍ଜିତ—2. Not acquired.

୩ । ଅଜ୍ଞାତ; ଅବଦିତ—3. Unknown.

୪ । ଅପଠିତ—4. Unread; unlearned.
(ଯଥା—ଅନୁସାଧାର ଶାସ୍ତ୍ର)

୫ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚାଯାଇ ନ ଥାଏ—
5. Not reached (place)

ଅନୁସାଧାର—ସ. ବି. (ନ + ଅଧିଗମନ)—୧ । ଅପ୍ରାପ୍ତି—

Anadhigamana 1. Non-attainment; nonreceipt

ଅନୁସାଧାରମୟ; } ୨ । ନ ପହଞ୍ଚିବା—

ଅନୁସାଧାରମୟ; } ବିଶ— 2. Non-arrival

୩ । ଅର୍ଜନ ନ କରିବା—3. Non-acquisition.

ଅନୁସାଧାର—ସ. ବି. (ନ + ଅଧିନ)—୧ । ସ୍ୱାଧୀନ—

Anadhīna 1. Independent.

(ଅନୁସାଧାର—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ପରାଧୀନ ନୁହେ—2. Not subject
or subservient to anybody else.

ସଂ ବି. ପୂ.—ଯେଉଁ ବଢ଼େଇ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଅଧୀନରେ ବା
ଅନ୍ୟର ଘରେ କାମ ନ କରି ନିଜେ ଆପଣା ଘରେ
କାରଖାନା କରି କାମ କରେ; କୋଟିକର—

A carpenter who works on his own
account (M. W.)

ଅନୁସାଧାର—ସଂ ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅଧ୍ୟକ୍ଷ)—୧ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷରହୃତ—
Anadhyaksha 1. Masterless.

୨ । ଯାହାର କେହି ତନୁଷିବାକୁ ନାହିଁ—

2. Having no Superintendent.

୩ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଅଗୋଚର—3. Imperceptible by
the senses; not observable.

ଅନୁସାଧାର—ସଂ ବି. (ନ + ଅଧ୍ୟୟନ)—

Anadhyayana ୧ । ପଠନର ଅଭାବ; ନ ପଢ଼ିବା—

1. Not reading; not studying.

୨ । ପଢ଼ା ବନ୍ଦ; ପଢ଼ା ସ୍ତବ୍ଧ ହେବା—

2. Cessation of study; intermission of
study.

ଅନୁସାଧାର ତିଥି—ସଂ ବି.—ଯେଉଁ ତିଥିରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ନିଷିଦ୍ଧ;
Anadhyayana tithi (ଯଥା—ଅଷ୍ଟମୀ, ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—
ଓ ଅମାବାସ୍ୟା—ମନ୍ତ୍ର ୪-୧୧୩)—Particular
days on which it is forbidden to read.

ଅନୁସାଧାର ଦ୍ୱିତୀୟା—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଯେଉଁ ଦ୍ୱିତୀୟା ଦିନ ପାଠ—
Anadhyayana dwitīyā ପଢ଼ା ନିଷିଦ୍ଧ)—

ମାର୍ଗଶୀର ମାସର କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଦ୍ୱିତୀୟା—The 2nd day
of the dark-fortnight of the month of
Mārgasīra.

ଅନୁସାଧାର—ସଂ ବି. (ନ + ଅଧ୍ୟାୟ)—୧ । ଅନୁସାଧାର (ଦେଖ)

Anadhyāya 1. Anadhyayana (See)

୨ । ଯେଉଁ ଦିନ ବା ସମୟରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ସ୍ଥଳରେ ଅବଧି
ନିଷିଦ୍ଧ—2. The day or days in which
the Śāstras lay down intermission
of studies.

[ଦ୍ର—ମନ୍ତ୍ରସଂହିତା ୪ର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ ୧୦୨ ଠାରୁ ୧୨୮ ଶ୍ଳୋକ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁସାଧାର ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ ସମୟ ଓ ସ୍ଥାନମାନ ବର୍ଣ୍ଣିତ
ହୋଇଅଛି । ଯଥା—୧୦୨—ବର୍ଷାକାଳ ଋତୁରେ ଶବ୍ଦ କରି ବାୟୁ
ବହୁଥିବା ଏବଂ ଦିନରେ ବାୟୁହୀନ ଥିବା ଉକ୍ତସମୟ ସମୟ ଅନୁସାଧାର ।
୧୦୩—ବିଷ୍ଣୁ ଗର୍ଜନ ସହିତ ବର୍ଷା ଓ ଉଲ୍ଲାପାତ ହେବା ସମୟ
ଅନୁସାଧାର । ୧୦୪—ବର୍ଷା ଋତୁ ଅନ୍ୟ ଋତୁରେ ମେଘ ଉଠାଇବା
ସମୟ ଅନୁସାଧାର । ୧୦୫—ଆକାଶରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିତ, ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଶବ୍ଦ,
ଭୂମିକମ୍ପ ବା ପ୍ରବାହକ ଉପଦ୍ରବ କାଳ ଅନୁସାଧାର । ୧୦୬—ଶବ୍ଦ
ପଡ଼ୁଥିବା ସ୍ଥାନ, ଅଧ୍ୟାୟିକା ନା ଶୁଦ୍ଧଲକ୍ଷଣ ଓ କାଳବୋଧକ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୂତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣର ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଟିବେ; ‘କୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଲଗିଥିବା ସ୍ଥାନ ଅନନ୍ଧାୟ । ୧୧୩—ଉତ୍ତମ ସନ୍ଧ୍ୟା, କୁହୁଡ଼ ପଡ଼ିବାବେଳ ଓ ବାଣଗର୍ଜନ କାଳ, ଅମାବାସ୍ୟା, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ, ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ଅଷ୍ଟମୀ ଅନନ୍ଧାୟ । ୧୧୪—ଧୂଳିବର୍ଷଣ, ଦିଗ୍ଘାତ, ଅସ୍ତିତ୍ବ ବିଲୁପ୍ତ ବୋବାଳ, କୁକୁର, ଗଧ ଓ ଓଟ ବୋବାଳ କରବା ବେଳ ଅନନ୍ଧାୟ । ୧୧୬—ଶୁଣାନ ନିକଟରେ, ଗ୍ରାମାନ୍ତରେ, ଗୋଗୋଷ୍ଠରେ ଓ ମୈଥୁନକାଳୀନ ବନ୍ଧୁ ପରିଧାନ କରଥିବା ଓ ଶ୍ରାବିକ ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ଅବସ୍ଥା ଅନନ୍ଧାୟ । ୧୧୮—ଗୈର ଉପଦ୍ରବ, ଘରପୋଡ଼ି ଓ ଅଭ୍ୟୁତ ଘଟନା ଘଟିବା କାଳ ଅନନ୍ଧାୟ । ୧୨୦—ଘୋଡ଼ା, ଗଛ, ହାତୀ, ନାବ, ଗଧ ବା ଓଟ ଉପରେ ଓ ଉତ୍ତର ଭୂମିରେ ବା ଯାନ ଚଢ଼ି ଯାଉଥିବା ସମୟ ଅନନ୍ଧାୟ । ୧୨୧—ବିବାଦ, କଳହ, ଯୁଦ୍ଧ, ସେନାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ଖାଇ ସାରିବାସଣ, ଅଜାଣ୍ଟି ହେଲେ, ବାନ୍ତି ହେଲେ ଓ କୁଇକଥା ହେଲେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ୧୨୨—ଉପସ୍ଥିତ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଅନୁମତି ନ ନେଇ, ଝଡ଼ ବହୁଥିଲାବେଳେ, ଦେହରୁ ରକ୍ତାଞ୍ଜଳ ହେଉଥିଲେ ବା ଶସ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ଆହତ ହେଲେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ୧୨୭—ଗବାଦ ପଶୁ, ଭେକ, ବିରଡ଼ି, କୁକୁର, ସାପ, ନେଉଳ, ମୁଷା ଆଦି ବେଦାଧ୍ୟୟନର ଓ ଶିଷ୍ୟ ଓ ଶ୍ରବୁଙ୍କ ମଝିରେ ଚାଲି ଗଲେ ଏକ ଅହୋରାତ୍ର ଅନନ୍ଧାୟ । ୧୨୮—ବସ୍ତ୍ରତଃ ପଡ଼ିବା ସ୍ଥାନର ଅଶୁଦ୍ଧି ଓ ପଡ଼ିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଶୁଦ୍ଧି ଏ ଦୁଇ ଅନନ୍ଧାୟର ନିତ୍ୟ-କାରଣ ଅଟେ ।]

ଅନନ୍ଧାୟ ଚିତ୍ତ—ସଂ. ବି.—ଅନନ୍ଧାୟନ ଚିତ୍ତ (ଦେଖ)
Anadhyāya tithi Anadhyayana tithi (See)

ଅନନ୍ଧାୟ ଦିବସ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—୧ । ଅନନ୍ଧାୟ (ଦେଖ)
Anadhyāya 1 Anadhyāya (See)
dibasa ୨ । ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କର ଛୁଟି ଦିନ—

2. School vacation; school holidays.

ଅନୁକରଣୀୟ—ସଂ. ବି (ନ + ଅନୁକରଣୀୟ)—୧ । ଯାହାକୁ କେହି
Ananukarāṇīya ଅନୁକରଣ କର ନ ପାରେ—

1. Inimitable

୨ । ଯାହା ଅନୁକରଣ କରିବା ଅନୁଚିତ—

2. Not fit to be imitated or followed.

ଅନୁଗୁଣତା—ସଂ. ବି—ରଚନାରେ ଶବ୍ଦଦୋଷବିଶେଷ; ବାକ୍ୟରେ
Ananugunatā ରସପ୍ରତିକୂଳ ବର୍ଣ୍ଣପ୍ରୟୋଗ (ଯଥା—କରନ୍ତୁ
ଶବ୍ଦ ସୁପ୍ରବ ପଦ୍ୟସୁଧାଂଶୁମୁଖୀଗଣଙ୍କ ଗଦ୍ୟ
ସବ୍ୟସଦାରେ କେ ରହିବ ମାନ—କୁଳମଣି ଦାଶ ।)—
A defect in composition.

ଅନୁଜାତ—ସଂ. ବି (ନ + ଅନୁଜାତ)—୧ । ଯାହା ଅନୁଜାତ ହୋଇ
Ananujāta ନ ଥାଏ; ଯହିଁପାଇଁ ଅନୁମତ ମିଳି ନ ଥାଏ—

1 Not permitted.

୨ । ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ; ଅନାବୃତ୍ତ; ଅନୁରୂପ—2. Unasked.

୩ । ଅସ୍ୱୀକୃତ—3. Denied.

ଅନୁଭୂତ—ସଂ. ବି (ନ + ଅନୁଭୂତ)—୧ । ଅନୁଭବ କରାଯାଇ ନ
Ananubhūta ଥିବା—1. Not experienced.

୨ । ଅଜ୍ଞାତ—2. Unknown.

୩ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଦି ଦ୍ଵାରା ଉପଲବ୍ଧି ହୋଇ ନ ଥିବା—

3. Not perceived by the senses.

ଅନୁମତ—ସଂ. ବି (ନ + ଅନୁମତ)—୧ । ଯାହା ମତ ଅନୁଯାୟୀ
Ananumata ନୁହେଁ; ଇଚ୍ଛାବିରୁଦ୍ଧ—

1. Against one's wish.

୨ । ନ ଅନୁମୋଦିତ—2. Disapproved, not liked.

୩ । ଅନୁପସ୍ଥଳ—3. Unfit.

ଅନୁମିତ—ସଂ. ବି (ନ + ଅନୁମିତ)—ଅନୁମିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—
Ananumita Not guessed; not inferred.

ଅନୁରୂପ—ସଂ. ବି (ନ + ଅନୁରୂପ)—୧ । ଅନୁପଯୋଗୀ—
Ananurūpa 1. Unsuitable.

୨ । ବିଷମ; ଅମେଳ—2. Incongruous.

ଅନୁଷ୍ଠାନ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅନୁଷ୍ଠାନ)—୧ । ଅକରଣ—
Ananushṭhāna Nonperformance.

(ଅନୁଷ୍ଠିତ—ବିଶ୍ୱ) ୨ । ଅପାଳନ—2. Nonobservance.

ଅନନ୍ତ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅନ୍ତ)—୧ । ଅସୀମ—
Ananta 1. Boundless.

(ଅନନ୍ତା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଯାହାର ଶେଷ ନାହିଁ; ଅଶେଷ—2. Endless.

୩ । ଚର; ନିତ୍ୟ—3. Eternal; infinite.

୪ । ଅସ୍ତୟ; ଅବିନାଶ୍ୟ—4. Indestructible.

ସଂ. ବି—୧ । ଭଗବାନ; ବିଷ୍ଣୁ—1. God; a name of Vishnu
ଯାହାକୁ ରଖିବେ ଅନନ୍ତ, କି କର ପାରେ ବଳବନ୍ତ । ନଗରାଥ. ଭଗବତ ।

୨ । ଶେଷ ନାଶ; ବାସୁକୀ—2. The mythological
serpent holding up the Universe.

୩ । ବ୍ରହ୍ମ—3. The Divine Soul.

୪ । କୃଷ୍ଣ—4. A name of a Kṛṣṇa.

୫ । କଳଦେବ—5. A name of Kṛṣṇa's
brother.

୬ । ଶିବ; ମହାଦେବ—6. God Śiva.

୭ । ବିଶ୍ଵେଦେବାବିଶେଷ—

7. One of the Biśwedevas.

୮ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଅର୍ହତ—

8 Name of the 14th Buddhist Sage.

୯ । ଆକାଶ—9. The sky,

ବରବର୍ଷ ବେଳାରେ ଗରୁଡ଼ଙ୍କ ପଟରୁ, ଉଦ୍ଭବ ହୁଏ ଅନନ୍ତ ।

ରଞ୍ଜ. ବୈଦେହ୍ୟବଳାସ ।

୧୦ । ଟିକ୍ତା, ବର; ବେଗୁନା ଗଛ—

10. A tree Vitex Trifolia.

୧୧ । ଶୁକ୍ର (ଲତା) (ଦେଖ)—

11. (a creeper) Guluchi (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦

୧୨ । ମେଘନାଳ; ଅନ୍ତ—12. Talc.

୧୩ । ଶ୍ରବଣ ନକ୍ଷତ୍ର—

13. The 23rd lunar asterism

୧୪ । ପରମୋତ୍ତମ—14. Final beatitude (Apte).

୧୫ । ଅନନ୍ତବ୍ରତରେ ଡାହାଣ ବାହୁରେ ବନ୍ଧାଯିବା ରେସମ
ତୁଳା—15. A silken cord tied round
the right arm at the Anantabrata
festival.

୧୬ । 'ଅ' ଅକ୍ଷର—16. The letter 'Ā'.

୧୭ । ଶାରିବା (ଦେଖ)—17. Śāribā (See)

ଦେ. ବି—୧ । ବାହୁରେ ପିନ୍ଧା ଯିବା ସରୁ ଖଡ଼୍ଗ ପରି ଆରରଣ—
1 Armlet.

୨ । ଲୋକଙ୍କ ନାମ—2. A name given to males.

୩ । ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣୋକ୍ତ ରାଜାବିଶେଷ—

3. Name of a king.

ରାମଦେବର ରାଜା ଅନନ୍ତ ନୃପତି,

ବେଦ ମନ୍ତ୍ର ଚାଳକ ମିଳିଲେ ମହାପଦ—ସାରଳା. ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ ।

୪ । ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ପଞ୍ଚସଖା ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ—

4. One of the five intimate friends of
Chaitanya.

୫ । ଅଭ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ଶୁଭ୍ରଭକ୍ତିଗୀତାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଗୋପାଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ; (ବାରସୁତ ଦେଖ)

5. Name of one of the 14 cowherd
devotees mentioned by Achyutā-
nanda.

୬ । ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣୋକ୍ତ ଦ୍ଵୀପବିଶେଷ—

6. Name of a mythological island.

ଅନନ୍ତ. ବୋଲି କର ଦ୍ଵୀପାନ୍ୟ ବୋଣ ଦ୍ଵୀପେ,

ସେ ଦ୍ଵୀପ ମଧ୍ୟରୁ ସେ ଅନନ୍ତ ଦେବ—ସାରଳା. ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ ।

ଅନନ୍ତକର୍ଦ୍ଦା—ଦେ. ବି—ବାହୁରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ବଳୟବିଶେଷ—

Anantakardā Armlet.

ଅନନ୍ତଗୋସାଇଁ—ଦେ. ବି—ପରମେଶ୍ଵର; ନିରାକାର ବ୍ରହ୍ମ—

Anantagosāi A name of God.

ଅନନ୍ତଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—ସଂ. ବି—ଉଦ୍ରବ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ; ଏ ଦିନ ଅନନ୍ତବ୍ରତ
Anantachaturdāśī ପାଳିତ ହୁଏ—The fourteenth
day of the bright fortnight of the
month Bhādraba

ଅନନ୍ତତା—ସଂ. ବି. (ଅନନ୍ତ+ତା)—ଚରକାଳ—

Anantatā Eternity.

ଅନନ୍ତ ଦାସ—ଦେ. ବି—ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ସମସାମୟିକ ପଞ୍ଚସଖା ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ—
Ananta Dāsa One of the five dearest devotees
and friends of Chaitanya.

ଅନନ୍ତଦେବ ସଂ. ବି—ବାସୁକୀ ସର୍ପ—A name of the serpent
Anantadeba Bāsukī.

ଦେ. ବି—କାଶ୍ମୀରର ରାଜାବିଶେଷ—Name of a king
of Kāśmīra.

ଅନନ୍ତଦୈବଜ୍ଞ—ଦେ. ବି—ଶକାଦି ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର କରଣଗ୍ରନ୍ଥ—
Anantadāibajña ରଚୟିତା ଜ୍ୟୋତିର୍ଷୀ—Name of an
astronomical author.

ଅନନ୍ତନେମୀ—ସଂ. ବି—ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କ ସମସାମୟିକ ମାଳବର ଜଣେ ରାଜା—
Anantanemī Name of a king of Mālāba, a
contemporary of Śākyamuni.

ଅନନ୍ତପାଳ—ଦେ. ବି—କାଶ୍ମୀରର ଖ୍ୟାତନାମା ସୋଦାବିଶେଷ—
Anantapāla Name of a great warrior of
Kāśmīra.

ଅନନ୍ତପୁରୁଷୋତ୍ତମ—ଦେ. ବି—ଅନନ୍ତବାସୁଦେବ (ଦେଖ)
Anantapurushottama Anantabāsudeba (See)

ଅନନ୍ତବରତ—ଗ୍ରା. ବି—ଅନନ୍ତବ୍ରତ (ଦେଖ)
Anantabarata Anantabrata (See)

ଅନନ୍ତବର୍ମା—ଦେ. ବି—ଉତ୍କଳର ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କର ଉପାଧି—
Anantabarma A title assumed by the Rājās
of the Gaṅga dynasty of Utkalā.

ଅନନ୍ତବର୍ମା ଚୋଡ଼ଙ୍ଗ ଦେବ—ଦେ. ବି—ଉତ୍କଳର ଗଙ୍ଗବଂଶର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା—
Anantabarma Name of the founder of the
Chordāṅga Deba Gaṅga dynasty of Utkalā.

ଅନନ୍ତବାଜି—ଦେ. ବି—ବାଲିରେ ଜନ୍ମିବା ବୃଦ୍ଧାଳିଆ ଶାକବିଶେଷ
Anantabāji (ଲମ୍ବରେ ୩ ଇଞ୍ଚ ବଡ଼େ)—A shrubby
potherb microrrhynchus asplini-
folius (Haines)

ଅନନ୍ତବାତ—ଦେ. ବି—ଶିଶୁରୋଗବିଶେଷ—A kind of disease
Anantabāta somewhat like tetanus.

ଅନନ୍ତ ବାସୁଦେବ—ଦେ. ବି—ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ଭୁବନେଶ୍ଵର ବିନ୍ଦୁସାଗରର
Ananta basudeba ପୂର୍ବକୁଳରେ ଥିବା ମନ୍ଦିରରେ ବିଷ୍ଣୁମୂର୍ତ୍ତି—
Name of an image of Bishṇu in a
temple on the eastern bank of the
Bindusāgara tank at Bhubaneśwara
(District-Puri)

ଅନନ୍ତବିକ୍ରମୀ—ଦେ. ବି—ଜନୈକ ବୋଧିସତ୍ତ୍ଵ—Name of one of
Anantabikramī the Bodhisattwas (M. W.)

ଅନନ୍ତବିଜୟ—ସଂ. ବି—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନନ୍ତ+ବିଜୟ; ଯାହାର ଧ୍ଵନିଦ୍ଵାରା
Anantabijaya ଅନନ୍ତ ବା ବିଷ୍ଣୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୁଅନ୍ତି)—

୧ । ଶୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିର ଶଙ୍ଖ—1. The conch blown by
Jūdhishṭhira.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ କିମ୍ବା ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉଁ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅଁ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶଙ୍ଖ (ଯେଉଁ ଶଙ୍ଖ ଅଗଣିତ ଲୋକଙ୍କୁ ବଂଶୀଭୂତ କରେ)—2. An excellent conch.

ଧର୍ମର ଅନନ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟ ଶଙ୍ଖ ବାଜେ ସରଳେ । ମଧୁସୂଦନ—ଭୃଷ୍ମାଞ୍ଜଳ ।

ଅନନ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟ—ସ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନନ୍ତ + ବୀର୍ଯ୍ୟ)—

Anantabīrjya ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରମଶୀଳ—Mighty.

ଦେ. ବି—ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଯୁଗର ଶପ୍ତବିଂଶ ଜୈନ ଅର୍ଦ୍ଧ—

Name of the twenty-third Jaina sage of a future age (M. W.)

ଅନନ୍ତବ୍ରତ—ସ. ବି. (ଅନନ୍ତ + ବ୍ରତ)—

Anantabrata ୧ । ଅନନ୍ତ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦିନ ପାଳିତ ବ୍ରତ—

1. A religious vow observed on the Ananta chaturddasī day.

୨ । ଅନନ୍ତବ୍ରତ ପାଳନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁ ସୂତ୍ର ବାହୁରେ ଧାରଣ କରେ(ଏଥିରେ ୧୪ ଟି ଗଣ୍ଡି ପଡ଼ିଥାଏ)—

2. The thread tied round the arm of a person observing the vow of Anantabrata

୩ । ବାହୁରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ବଳୟାକାର ଅଳଙ୍କାର—

3. Armlet.

ଅନନ୍ତବ୍ରତ ଉଦ୍ୟୁଧ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅନନ୍ତବ୍ରତ + ଉଦ୍ୟାପନା)—

Anantabrata udyūdh ଅନନ୍ତବ୍ରତ ଉଦ୍ୟାପନା (ଦେଖ)
Anantabrata udyāpanā (See)

ଅନନ୍ତବ୍ରତ ଉଦ୍ୟାପନା—ସଂ. ବି—ଅନନ୍ତଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ବ୍ରତ ବାର ବର୍ଷ

Anantabrata udyāpanā ପାଳନକରିବା ପରେ ତହିଁର

ଉଦ୍ୟାପନାରୂପ ଉତ୍ସବ—The ceremony of consummating the observance of the Anantabrata vow after a continuous observance for twelve years.

ଅନନ୍ତବ୍ରତସେବା—ଦେ. ବି. (ଅନନ୍ତବ୍ରତ + ସେବା)—

Anantabratasebā ଅନନ୍ତବ୍ରତ ପାଳିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ରତ-ଉଦ୍ୟାପନା

କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିଦିନ ସ୍ନାନାନ୍ତେ ଅନନ୍ତବ୍ରତସୂତ୍ରକୁ

ଗଣ୍ଡୁ ଶେ ଜଳରେ ବୁଡ଼ାଇ ଉକ୍ତ ସାତୁକ ଜଳକୁ ପିଇବା—

Act of sipping a little water after dipping the Anantabrata thread in it every day.

ଅନନ୍ତଭଦ୍ରା—ଦେ. ବି—ସାରଳା ମହାଭାରତରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ କାମ୍ୟକବନ

Anantabhadrā ନିକଟସ୍ଥ ନଦୀବିଶେଷ—

Name of a river flowing by the forest of Kāmyaka spoken of by Sārālā Dāsa.

ଅନନ୍ତଭାଗା—ଦେ. ବି—ସାରଳାମହାଭାରତ ବର୍ଣ୍ଣିତ କାମ୍ୟକବନ

Anantabhāgā ନିକଟସ୍ଥ ନଦୀବିଶେଷ—Name of

a river flowing by the Kāmyaka forest mentioned by Sārālā Dāsa.

ଅନନ୍ତମତି—ଦେ. ବି—ଜନୈକ ବୋଧସତ୍ତ୍ୱ—Name of a

Anantamati Bodhisattwa (M. W.)

ଅନନ୍ତମୁଖୀ—ଦେ. ବି—ବହୁଲୋକ ଏକଦି ମିଳି ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭଗବତ

Anantamukhī ଏକଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପାଠ କରି ଶେଷ କରିବା

ପରେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣଭୋଜନାଦି ଉତ୍ସବ—

The ceremony of reading the whole of the Ordīā Bhāgabata in the course of a day and chanting hymns and feeding Brāhman.

ଅନନ୍ତମୂଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନନ୍ତା—ଶବ୍ଦକଲ୍ପଦ୍ରୁମ)—

Anantamūla ଚେମିଡ଼ିଲଲ ମୂଳ

ଅନନ୍ତମୂଳ The root of Hemidesmus Indicus.

ଅନନ୍ତଯୁଗ—ଦେ. ବି—କଳିଯୁଗ—

Anantajuga The Kālī age.

ଶୂନ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନ ଅନନ୍ତ ଯୁଗରେ ରୁଷ୍ଟ ଧାନ୍ । ପ୍ରାଚୀ—ଶ୍ରୀ ରତ୍ନଚକ୍ରିଣୀ ।

ଅନନ୍ତର—ସଂ. ଅ. (ନ+ଅନ୍ତର; ଯାହାର ଅନ୍ତର ବା ବ୍ୟବଧାନ ନାହିଁ)—

Anantara

(ଅନନ୍ତର—ଶ୍ରୀ)

୧ । ଅବ୍ୟବହୃତ ପରେ—1. Immediately after.

୨ । ପରେ ପଶ୍ଚାତ୍—2. Afterwards.

୩ । ତଦନନ୍ତର; ତହିଁପରେ—

3. Thereafter; thereupon.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ପଶ୍ଚାତ୍ପରୀ—1. Situated behind.

୨ । ପରବର୍ତ୍ତୀ—2. Subsequent; following.

୩ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—3. Adjacent.

୪ । ଲଗିଥିବା—4. Contiguous.

୫ । ଧାରାବାହିକ—5. Uninterrupted; continuous.

୬ । ନିମ୍ନତର; ନୀଚତର—6. Lower.

୭ । ଘନ—7. Compact; close.

୮ । ନିମ୍ନତର ଜାତି—8. Of lower caste.

ସଂ. ବି—୧ । ପ୍ରତିବାସୀ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

1. A neighbouring rival (M. W.)

୨ । ନିକଟବର୍ତ୍ତିତା—2. Contiguity.

୩ । ବ୍ରହ୍ମ—3. The Supreme Soul.

ଅନନ୍ତରାଜ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅନନ୍ତର—ପରେ+ଜନ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Anantaraja ୧ । ଅନନ୍ତ; କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା—1. The

(ଅନନ୍ତରାଜ—ଶ୍ରୀ) younger brother; the after born.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଦେବେ ଏ ଲକ୍ଷକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ଷରେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବେ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବେ' ଦେଖିବେ ।

ଅନନ୍ତ—ସଂ. ବିଣ (ନ+ଅନ୍ତ) —୧ । ସେହି ପଦ ଅନ୍ୟ ପଦଦ୍ୱାରା
Ananwita ଅନ୍ତ ନୁହେଁ, ସେହି ପଦର ପୂର୍ବପର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ—
1 (a word) Not governed by any
other word

୨ । ଅସମ୍ପର୍କ; ଅସଙ୍ଗତ—2. Unconnected;
incoherent.

୩ । ଅନିୟମିତ—3. Irregular; desultory.

ଅନନ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ନ+ଅନ୍ୟ; ଯାହା ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟ ନୁହେଁ)—
Ananya ୧ । ସ୍ୱକ୍ଷୟ; ଆପଣାର—1 Own

ଅନନ୍ୟତା; } ୨ । ଏକାନ୍ତ ଅସଂକଳ୍ପ—2. Exclusively
ଅନନ୍ୟତା } devoted; devoted to no
one else.

୩ । ଅଭିନ୍ନ; ସେହି ଏକା—3 Identical; selfsame.

ଅନନ୍ୟକର୍ମ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ କର୍ମ) —
Ananyakarmma ଯାହାର (କିଛି) କର୍ମ ଛଡ଼ା) ଅନ୍ୟ କର୍ମ,
ବ୍ୟବସାୟ ବା ଜୀବିକା ନାହିଁ—Having no
other occupation, employment or
vocation.

ଅନନ୍ୟଗତି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ+ଗତି)
Ananyagati —ଅନନ୍ୟଗତିକ (ଦେଖ)
Ananyagatika (See)

ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା) ଏକମାତ୍ର ଅବଲମ୍ବନ—
Sole resort or refuge

ଅନନ୍ୟଗତିକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ+ଗତି+କ) —
Ananyagatika ୧ । ଯାହାର ଅନ୍ୟ ଗତି ନାହିଁ; ନିରୂପାୟ,
(ଅନନ୍ୟଗତିକା—ଶ୍ଵୀ) ନାଶ୍ୱର—1. Having no other
alternative or resource

୨ । ନିରାଶ୍ରୟ—2. Helpless.

ଅନନ୍ୟଗାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନ+ଅନ୍ୟ+ଗମ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍.)
Ananyagāmi ୧ମା. ୧ବ.) —

(ଅନନ୍ୟଗାମିନୀ—ଶ୍ଵୀ) ୧ । ସେ ଅନ୍ୟ କାହାରଠାରୁ ନ ଯାଏ —
1. Going to no other

୨ । ସେ ଅନ୍ୟ କାହାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗମ ନ କରେ—
2. Cohabiting with no one else.

ଅନନ୍ୟଚିତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ନ+ଅନ୍ୟ+ଚିତ୍ତ) —୧ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୋଯୋଗ —
Ananyachitta 1. Undivided attention.

୨ (ଅନନ୍ୟଚିତ୍ତ—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ଏକାଗ୍ରତା—2. Concentration of
mind.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଅନନ୍ୟଚେତା (ଦେଖ)

Ananyachetā (See)

ଅନନ୍ୟବିବାହ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ+ବିବାହ) —

Ananyavivaha ୧ମା. ୧ବ.) —ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିବାହର ଚନ୍ଦ୍ରା ନ କର

(ଅନନ୍ୟଚିନ୍ତା—ଶ୍ଵୀ) ଲକ୍ଷ୍ୟୀକୃତ ବିଷୟରେ ଏକମାତ୍ର ଚିନ୍ତା ଦେଇ
ଥାଏ—Giving one's undivided thought
to a matter.

ଅନନ୍ୟଚେତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ+
Ananyachetā ଚେତସ୍; ୧ମା. ୧ବ.) —

ଯେ ଏକମାତ୍ର ବିଷୟ ପ୍ରତି ମନ ଦେଇଥାଏ—

Giving one's undivided attention to
a matter.

ଅନନ୍ୟଜ୍ଞ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ନ+ଅନ୍ୟ+ଜ୍ଞ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ସେ
Ananyaja ଅନ୍ୟଠାରୁ ଜନ୍ମ ନାହିଁ) —

ଦାନସିଂହ; ମଦନ; କାମ—Cupid; love.

ଅନନ୍ୟଦୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା) —ଲକ୍ଷ୍ୟ ବିଷୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ
Ananyadrushti ପଡ଼ୁ ନ ଥିବା ଦୃଷ୍ଟି, ଏକଦୃଷ୍ଟି—

Steadfast or intent gaze; staring at
one thing only.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ+ଦୃଷ୍ଟି) —

ଯାହାର ଏକ ପଦାର୍ଥ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ—

Gazing intently on one thing only.

ଅନନ୍ୟଦେବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ+ଦେବ) —

Ananyadeba ୧ । ଏକ ଦେବ ଛଡ଼ା ଯାହାର ଅନ୍ୟ ଉପାସ୍ୟ

ଦେବ ନାହିଁ—1. Having no other God to
worship

୨ । ଯାହା ଛଡ଼ା ଉଚ୍ଛ୍ଵେଷ୍ଟ ଦେବ କେହି ନାହିଁ—

2 Having no other superior Deity.

ସଂ. ବି—ପରମାତ୍ମା; ପରବ୍ରହ୍ମ; ପରମେଶ୍ୱର—

The Supreme Being.

ଅନନ୍ୟଧର୍ମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ+ଧର୍ମ;
Ananyadharmā ୧ମା. ୧ବ.) —

ଯାହାର ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ବା ଗୁଣ ନାହିଁ—

Having no other quality or attribute.

ଅନନ୍ୟନାଥ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅନ୍ୟ+ନାଥ) —

Ananyanātha ଯାହାର ଅନ୍ୟ କେହି ପ୍ରଭୁ ବା ସ୍ୱାମୀ ନାହିଁ—

(ଅନନ୍ୟନାଥା—ଶ୍ଵୀ) Having no other lord or
master.

ଅନନ୍ୟନାଥା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ଵୀ (ଅନନ୍ୟନାଥ+ଆ) —

Ananyanāthā ଅନନ୍ୟନାଥର ଶ୍ଵୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Ananyanātha.

ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ—ସେହି ଅନୁଭାବ କନ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟ ବର ପ୍ରତି

ବାନ୍ଧବ୍ୟ ହୋଇ ନାହିଁ—A girl not previously
betrothed to any other bride-groom.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବପରାଦ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯେ ଅପରାଧ କର ନାହିଁ—

I. Innocent.

୨ । ନିର୍ଦୋଷ—2. Faultless; free from defects.

ଅନପରାଧୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅପରାଧୀ)—

Anaparādhi ଯେ ଅପରାଧୀ ନୁହେଁ—Innocent.

(ଅନପରାଧୀ—ଶ୍ରୀ)

ଅନପସର—ସଂ. ବିଶ.—(ସ୍ଵ. ଛ) ଜଡ଼ରଦସ୍ତ୍ର କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ରଖିଥିବା

Anapasara ବ୍ୟକ୍ତି; ଚୋରମାଲର ଜମାଦାର—

(law) Usurper; a receiver of stolen property.

(ଦ୍ର—ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଚୋରପରି ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବାର ବିଧି ଅଛି । ମନୁ—୮।୧୧୮ ।)

ଅନପାୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅପାୟ)—

Anapāya ୧ । ଅବନାଶୀ; ଅବନାଶ—

(ଅନପାୟ—ଶ୍ରୀ) 1. Imperishable

୨ । ଚରସ୍ଥାୟୀ—2. Lasting.

୩ । ବାଧାରହୀତ—3. Without obstacles.

୪ । ସମୃଦ୍ଧ—4. Prosperous.

ସଂ. ବି—୧ । ଦୁଃଖରହିତ୍ୟ; ଅନିଷ୍ଟରୁ ମୁକ୍ତି—

1. Freedom from mischief.

୨ । ମହାଦେବ; ଶିବ—2. God Śiba.

ଅନପାୟୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅପାୟୀ)—ଅନପାୟ (ଦେଖ)

Anapāyī Anapāya (See)

(ଅନପାୟୀ—ଶ୍ରୀ)

ଅନପେକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅପେକ୍ଷା)—

Anapeksha ୧ । ଯେ କାହାର ବି ଅପେକ୍ଷା ରଖେ ନାହିଁ—

(ଅନପେକ୍ଷା—ଶ୍ରୀ) 1. Regardless.

(ଅନପେକ୍ଷା—ବି) ୨ । ନିରପେକ୍ଷ—2. Impartial.

୩ । ସ୍ଵାଧୀନ—3. Independent.

୪ । ନିର୍ମମ—4. Indifferent.

୫ । ବେଶା ଭରଥ—5. Careless.

ଅନପେକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ନ + ଅପେକ୍ଷା)—୧ । ବେଶାଭାବ—

Anapeksha 1. Carelessness.

୨ । ପରପ୍ରତି ଅପେକ୍ଷା ନ କରିବା—

2. Disregard; want of regard for another.

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—(ଅନପେକ୍ଷା + ଅ)—ଅନପେକ୍ଷର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Anapeksha.

ଅନପେକ୍ଷିତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅପେକ୍ଷା + ଇତ)—୧ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତ—

Anapekshita

1. Unexpected.

୨ । ଖାତିର କର ନ ଯିବା—

2. Disregarded; unheeded.

ଅନପେତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅପ + ଇ ଧାତୁ + ତ)—

Anapeta ୧ । ଯାହା ଗତ ହୋଇ ନାହିଁ—

1. Not gone; not past.

୨ । ପୃଥକ୍ ହୋଇ ନ ଥିବା—2 Not separated.

୩ । ବିଦ୍ୟମାନ; ଉପସ୍ଥିତ—3 Present.

୪ । ଏକାନ୍ତ ଅସନ୍ନ—4. Faithful to.

ଅନଫା—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରୀକ୍‌ଭାଷାରୁ ଅନାତ)—ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ

Anapha ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ—(Astronomy) A particular configuration of planets.

ଅନବକାଶ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଭାବ; ନ + ଅବକାଶ)—

Anabakāśa ଅବକାଶର ଅଭାବ—Want of leisure.

(ଅନବକାଶ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯାହାର

ପୂରୁଷେତ୍ତ ନ ଥାଏ—1 Having no leisure.

୨ । ଯାହାର ସୁବିଧା ବା ସୁଯୋଗ ନାହିଁ—

2. Having no opportunity or occasion.

୩ । ଅପ୍ରଯୁଜ୍ୟ—3. Inapplicable

ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ)—୧ । ଧାରାବାହିକ—

Anabachchhinna 1. Continuous.

(ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ—ବି) ୨ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—2. Uninterrupted.

୩ । ଯାହା ରେଖାଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ହୋଇ ନାହିଁ—

3. Unintersected.

୪ । ଅତ୍ୟଧିକ; ବେଜାୟ—4. Immoderate.

(ଯଥା—ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ ଦ୍ଵାସ)

୫ । ସୀମାହୀନ—5. Unbounded

ଅନବଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବଦ୍ୟ)—୧ । ନିର୍ଦୋଷ—

Anabadya

1. Faultless.

ଅନବଦ୍ୟତା } ବି. ୨ । ଯାହା ସମ୍ଭବେ ଅପରାଧ କର ଯାଇ ନ
ଅନବଦ୍ୟତ୍ଵ } ପାରେ—2 Unobjectionable.

୩ । ଅନିନ୍ଦ୍ୟ—Irreproachable.

ଅନବଦ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅନବଦ୍ୟ + ଅ)—ଅନବଦ୍ୟର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Anabadyā Feminine of anabadya.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଜଣେ ଅପ୍ସର—Name of one of the Apsarās.

ଅନବଦ୍ୟାଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନବଦ୍ୟ + ଅଙ୍ଗ)—

Anabadyāṅga ଯାହାର ଅଙ୍ଗ ବା ଦେହ ନିର୍ଦୋଷ—

(ଅନବଦ୍ୟାଙ୍ଗ—ଶ୍ରୀ) Having faultless body or limbs.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁକୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍	ଇଥ	କ	ଦ

ଅନବଧାନ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ନ + ଅବଧାନ) —ଅମନୋଯୋଗ—
Anabadhāna Inattention; inadvertence.
(ଅନବଧାନା—ଶ୍ଳୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁ—୧ । ଅମନୋଯୋଗୀ—
(ଅନବଧାନତା—ବି) 1. Inattentive

୨ । ଗରହସିଆର—2 Careless.

ଅନବଧି—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅବଧ)—

Anabadhi ଅସୀମ—Boundless.

ଅନବନାଉ—ବୈଦେ. ବି. (ହି. ଅନବନ; ଅନବନାଉ)—

Anabanāu ୧ । ବିବାଦ—1. Dispute.

ଅବନିବନାଉ ୨ । ଅବନ; ଅସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ; ଅପତ୍ନ—

ଅନବନାଉ 2. State of being on bad terms

୩ । ଶତ୍ରୁତା—3. Enmity

ବହୁଯୋଗେ ହେଲ ଅନବନାଉ, ଗୁଣାଗୁଣ ଗୋଷା ବହୁଲେ ଚଢ଼ି ।

ବ୍ରଜନାଥ. ସମରଚରଣ ।

ଅନବରତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବ + ରମ ଧାତୁ + ଭବ. ତ)—

Anabarata ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ—Uninterrupted, incessant.

ସଂ. କି. ବିଶ—୧ । ସର୍ବଦା—1 Always.

୨ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତଭାବରେ—2. Incessantly

ଅନବଲମ୍ବ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅବଲମ୍ବ)—

Anabalamba ୧ । ଅବଲମ୍ବନଶ୍ଚ; ଯାହାର ଭିତ୍ତି ନାହିଁ—

(ଅନବଲମ୍ବା—ଶ୍ଳୀ) 2. Having no support or prop.

୩ । ନିରାଶ୍ରୟ—3. Helpless.

୪ । ସ୍ୱାଧୀନ—4. Independent

୫ । ବେକାର—5. Having no employment; unemployed.

ଅନବଲମ୍ବନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅବଲମ୍ବନ)—

Anabalambana ଅନବଲମ୍ବ (ଦେଖ)

(ଅନବଲମ୍ବନା—ଶ୍ଳୀ) Anabalamba (See)

ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ)—୧ । ଅବଲମ୍ବନର ଅଭାବ—

1. Want of support.

୨ । ସ୍ୱାଧୀନତା—2 Independence.

ଅନବଲୋକନ—ସଂ. ବି—୧ । ଉପକ୍ରମକୁ ଗର୍ଭିଣୀଙ୍କର ଚର୍ଚ୍ଚା ମାତ୍ର—

Anabalayana କର୍ତ୍ତବ୍ୟସଂସ୍କାର ବା ଉତ୍ସବବିଶେଷ (ଗର୍ଭସ୍ତବର

ଅଶଙ୍କା ରହିତ କରିବା ଏ ଉତ୍ସବର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ)—

1 Name of a ceremony observed by pregnant woman to prevent miscarriage (M. W.)

୨ । ଉପରେକ୍ତ ଉତ୍ସବର ବିବରଣ ଲେଖାଥିବା ଉପକ୍ରମର ଅଧ୍ୟାୟ—2. Name of a chapter of the Upanishad dealing with the above ceremony.

ଅନବସର—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ନ + ଅବସର)—

Anabasara ୧ । ଅନବକାଶ (ଦେଖ)

(ଅନବସର—ଶ୍ଳୀ)

1. Anabakāśa (See)

୨ । (ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଣସର; ସ୍ନାନପୂର୍ଣ୍ଣିମାଠାରୁ ନେତ୍ର-ଉତ୍ସବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳ)—ଅଣସର (ଦେଖ)

Anasara (See)

ସ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି;)—ଅନବକାଶ (ଦେଖ)

Anabakāśa (See)

ଅନବସିତ—ସଂ. ବି (ନ—ଅବ + ସୋ ଧାତୁ + ତ) —ବିଷ୍ଣୁର ଛନ୍ଦ

Anabasita ବିଶେଷ, ଏଥିର ପ୍ରତି ଚରଣରେ ୧୧ ପଦ ଥାଏ—

A kind of Sanscrit metre of four lines with eleven feet to each (M. W.)

ସଂ. ବିଶ—ଯାହା ଶେଷ ହୋଇ ନାହିଁ—Not terminated.

ଅନବସ୍କର—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅବସ୍କର)—୧ । ମଳମୁକ୍ତ—

Anabaskara 1 Free from dirt.

୨ । ପରିଷ୍କୃତ—2. Clean; cleansed.

ଅନବସ୍ଥ—ସଂ. ବିଶ (ନ + ଅବସ୍ଥା)—୧ । ସ୍ଥିରହୀନ ହୋଇ ନ ଥିବା—

Anabastha 1. Unsettled.

୨ । ଅସ୍ଥିର—2. Unstable.

ଅନବସ୍ଥା—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ନ + ଅବସ୍ଥା)—୧ । ଅନିଶ୍ଚିତ ଅବସ୍ଥା—

Anabasthā 1 Unsettled condition.

୨ । ଅସ୍ଥିର ଆଚରଣ—2. Unsteady conduct.

୩ । ଅନିଶ୍ଚିତ ଆଚରଣ—3 Loose conduct.

୪ । (ଦର୍ଶନ) କୌଣସି ପ୍ରତିଜ୍ଞାରେ ଶେଷ ମୀମଂସାର ଅଭାବ—
4. (philosophy) Non-finality of a proposition; endless series of statements (M. W.)

୫ । ଦୁର୍ବସ୍ଥା—5. Adversity.

୬ । ଅଭାବ—6 Want; need.

ଅନବସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ନ + ଅବସ୍ଥାନ)—୧ । ଅସ୍ଥିରତା—

Anabasthāna 1. Instability; unsteadiness.

୨ । ସ୍ଥିତିର ଅଭାବ—2. Non-existence.

୩ । ମଳ ଆଚରଣ—3. Looseness of conduct.

୪ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ବାୟୁ—4 Air; wind.

ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅସ୍ଥିର—Fickle; unstable.

ଅନବସ୍ଥାୟୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ନ + ଅବ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍)

Anabasthāyī ୧ମା. ୧ବ.)—

(ଅନବସ୍ଥାୟୀ—ଶ୍ଳୀ)

ଅନବସ୍ଥାୟୀ—Transient.

ଅନବସ୍ଥିତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବସ୍ଥିତ)—୧ । ଚଞ୍ଚଳ; ଅସ୍ଥିର—

Anabasthita

1. Restless,

(ଅନବସ୍ଥିତା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅଠିକଣା; ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ—2. Fickle; unstable; unsteady.

ଯଥାକାଳେ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦ୍ଧା ୧ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ୧୦ ୨ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ୫୫ରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟାସ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ଅନସ୍ଥିତ—3 Unsettled.

୪ । ମନ ଆଚରଣବିଶିଷ୍ଟ—

4. Loose in conduct, (M. W.)

ଅନବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅନବସ୍ଥିତ + ଚିତ୍ତ)—

Anabasthitachitta ଅସ୍ଥିରମନ—Unsteady mind.

(ଅନବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—

(ଅନବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ—ବି) ୧ । ଅସ୍ଥିରମନ; ଚଳମନ—

1. Pickle-minded

୨ । ଯାହାର ମନର ସବୁବେଳେ ଏକ ନୁହେଁ—

2. Irresolute.

ଅନବସ୍ଥିତଚେତା—ସଂ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନବସ୍ଥିତ +

Anabasthitacheta ଚେତା ୧ମା ୧ବ.)—

ଅନବସ୍ଥିତଚେତା (ଦେଖ)

Anabasthitachitta (See)

ଅନବହତ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅବହତ)—୧ । ଅମନୋଯୋଗୀ—

Anabahita 1. Inattentive.

(ଅନବହତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ମନ ଦିଏ ନାହିଁ—2. Heedless.

ଅନବିକଳ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅବିକଳ)—୧ । ଯାହା ବାରି ହୋଇ ନ

Anabikalpa ପାରେ—1. Indistinguishable.

୨ । ଅନିଶ୍ଚିତ—2. Undefined.

ଅନଭ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି (ସଂ. ଅନୁଭବ)—ବହୁ ଦୁଃଖଭୋଗ—

Anabha Much suffering.

ଅନଭବ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନୁଭବ)—୧ । ବହୁ ଦୁଃଖଭୋଗ—

Anabhava 1. Much suffering.

୨ । ବହୁ ଦୁଃଖାନୁଭବ—2. Much sad experience

ଅନଭିଜାତ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ନ + ଅଭିଜାତ)—୧ । ଯାହାର ଆଭିଜାତ୍ୟ

Anabhijāta ନାହିଁ, ସେ ଭବବର୍ଣ୍ଣାୟ ନୁହେଁ—

(ଅନଭିଜାତ—ଶ୍ରୀ) Not of gentle birth

୨ । ନୀଚବଂଶଜ—2. Lowborn; ignoble.

ଅନଭିଜ୍ଞ—ସ. ବି. ପୁ. (ନ + ଅଭିଜ୍ଞ)—

Anabhijñā ୧ । ଅଜ୍ଞ; ଯେ ଜାଣେ ନାହିଁ—1. Ignorant.

(ଅନଭିଜ୍ଞ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯାହାର ଅନୁଭବ ନାହିଁ—

(ଅନଭିଜ୍ଞ—ବି) 2. Inexperienced.

୩ । ଅପରିଚିତ—3 Unacquainted with.

୪ । ନିବୋଧ—4. Stupid.

ଅନଭିଜ୍ଞାତ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିଜ୍ଞାତ)—

Anabhijñāta ୧ । ଅଚିତ୍—1. Unrecognised.

(ଅନଭିଜ୍ଞାତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଜ୍ଞ—2. Unknown.

ଅନଭିଜ୍ଞେୟ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିଜ୍ଞେୟ)—

Anabhijñeya ଅନଭିଜ୍ଞେୟ ଯାହା ନ ପାରେ—

Unrecognisable.

ଅନଭିପ୍ରେତ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିପ୍ରେତ)—

Anabhipreta ୧ । ଯାହା ମନୁଷ୍ୟ ପାଶୁ ନ ଥିଲା—

1 Not intended.

୨ । ଅଭିପ୍ରେତ—2 Different from what was intended.

ସ. ବି—ଅଭିପ୍ରେତ—An occurrence different from what was intended (M. W.)

ଅନଭିବ୍ୟକ୍ତ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ)—

Anabhiyakta ୧ । ଅପ୍ରକାଶିତ—1 Not expressed; (ଅନଭିବ୍ୟକ୍ତ—ବି) not exhibited.

୨ । ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ—2. Latent

୩ । ଅପରିଷ୍ଟ—3. Dim; indistinct.

ଅନଭିଭୂତ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିଭୂତ)—

Anabhibhuta ୧ । ଅନାକ୍ରାନ୍ତ—1 Unattacked.

୨ । ଅନୁଭୂତ—2 Unfelt.

ଅନଭିମତ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିମତ)—

Anabhimata ୧ । ଯାହା ମନରେ ନୁହେଁ—

1. Not to one's mind.

୨ । ଇଚ୍ଛାବିରୁଦ୍ଧ—2. Against one's wish or liking

୩ । ଅନୁଦିଷ୍ଟ—3. Not aimed at.

୪ । ଯାହା ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ—4. Disliked.

ଅନଭିରୂପ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିରୂପ)—

Anabhirūpa ୧ । ମେଳ ହେଉ ନ ଥିବା—

1. Not corresponding

୨ । ଯାହା ମନୋମତ ନୁହେଁ—2. Not pleasing.

୩ । ଅସୁନ୍ଦର—3. Not handsome.

ଅନଭିଲାଷ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିଲାଷ)—

Anabhilāsha ଅଭିଳାଷ—Absence of desire or wish.

ଅନଭିଲକ୍ଷଣୀୟ, } ବି.

ଅନଭିଲକ୍ଷିତ }

ଅନଭିଷ୍ଟ—ସ. ବି. (ନ + ଅଭିଷ୍ଟ)—

Anabhiṣṭa ୧ । ଅନାସକ୍ତ—

1. Non-attachment.

୨ । ବିରାଗ; ନିର୍ମମତା—2. Indifference.

ଅନଭ୍ୟସିତ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅଭ୍ୟସିତ)—

Anabhyasita ୧ । ଅଭ୍ୟାସ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—

1. Not practised,

୨ । ନିୟମିତରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉ ନ ଥିବା—

2. Disused; neglected.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଝୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୂ	ଲୃ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଝଅ	ଞ	କ୍

ଅନଭ୍ୟାସ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅଭ୍ୟାସ)—ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ—Distant, not
Anabhyāsa near (M. W.)

ଅନଭ୍ୟାସ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅଭ୍ୟାସ)—

Anabhyāsa ଅଭ୍ୟାସ ବା ନିୟମିତ ଅଭ୍ୟାସର ଅଭାବ—
Want of regular exercise or practice

ଅନଭ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅଭ୍ର)—

Anabhra ମେଘଶୂନ୍ୟ—Cloudless.

ଅନଭ୍ରାବ୍ରୁଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ପୁଂଲୁ ମେଘ ନ ଉଠାଇ ଦୂର ବର୍ଣ୍ଣ
Anabhrabṛuṣṭi ହେବା)—(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—

ପ୍ରାପ୍ତି—Unexpected acquisition (M. W.)

ଅନମ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ନମ ଥାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Anama ୧ । ଅନତ—1 Not bent.

୨ । ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ନମସ୍କାର କରେ ନାହିଁ—

2, One who makes no salutation to
another

ସଂ. ବି. ପୁଂ.—ବ୍ରାହ୍ମଣ—A Brāhmaṇa.

ଅନମିତେ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ନମିତ)—

Anamite ୧ । ଅକାରଣରେ; ବୃଥା—

ଅକାରଣେ 1. For nothing; in vain.

ନାହିଁ ୨ । ଅନ୍ୟଥା; ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ—

2. In another way.

ନାମ୍ନ ନ ବୁଝନ୍ତି ସେ ବୁଝନ୍ତି ଅନମିତେ । ପ୍ରାଚୀ—ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଅନମ୍ବର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅମ୍ବର)—

Anambara ୧ । ବସ୍ତ୍ରହୀନ; ଯେ ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ନ ଥାଏ; ନଗ୍ନ;

(ଅନମ୍ବର—ଶ୍ରୀ) ବିଶମ୍ବର—1. Naked, unclothed.

୨ । ଫୁଲ—2 Bare.

୩ । ଅବରଣହୀନ—3. Without covering.

ସଂ. ବି—୧ । ନଗ୍ନ ଶ୍ରମଣକ, ବୌଦ୍ଧ ଯତିବିଶେଷ—

1. A class of naked Buddhist
mendicants

୨ । ଆକାଶ—2. The sky.

[ଦ୍ରୁ—ଅମ୍ବରର ଅର୍ଥ ଆକାଶ; ଅନମ୍ବରର ଅର୍ଥ ଆକାଶ ।]

ଅନମ୍ବର ଦେଶ ଦେଶ ଉଦ୍ଧୃତ ଯେ । ମଧ୍ୟସୂକ୍ତ. ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରତ୍ୟାଶମକ ।

ଅନୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନୟ)—୧ । ମନ୍ଦ ବନୋପସ୍ଥ—

Anaya 1. Bad management.

(ଅନୟ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ମନ୍ଦ ଆଚରଣ—2. Bad conduct

୩ । (ନ + ଅୟ)—ଦୁର୍ନୀତି—3. Immorality.

୪ । ମନ୍ଦ ନୀତି—4. Bad policy.

୫ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—5. Misfortune.

୬ । ମନ୍ଦ ପଥ—6. Evil course.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନୟ)—

୧ । ନୀତିଶୂନ୍ୟ—1. Immoral.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅୟ)—ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—

2. Unfortunate.

ଅନରଗଳ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ. (ସଂ. ଅନର୍ଗଳ)—

Anaragala ଅନର୍ଗଳ (ଦେଖ)

Anargala (See)

ଅନରଣ୍ୟ—ସଂ. (ନାମ)—ସୂର୍ଯ୍ୟବିଶାୟ ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଜାବିଶେଷ

Anaranya (ରାବଣ ଦଣ୍ଡିଜୟ ସମୟରେ ଏହାଙ୍କୁ ବଧ କରିବାକୁ

ଏ ଅଭିଶାପ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ମୋ ବଂଶଧର ହାତରେ

ତୁ ନିହତ ହେବୁ—Name of a king of the

Solar Dynasty.

ଅନରଥ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଅନର୍ଥ)—ଅନର୍ଥ (ଦେଖ)

Anaratha Anartha (See)

ବନ୍ଧୁ ପଦ୍ମନାଭ ଶ୍ରୀ ଅନରଥ

ଅକାଶି ଅନରଥ ଶେଷ ଅଲକ୍ଷଣ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଯୋଗ ।

ଅନରାଜ—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଇଂ. ଅନରାଜ)—

Anarāji ଅବୈତନିକ—Honorary

ଅନରାଜ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅନରାଜ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍)—

Anarāji majiṣṭret ପଞ୍ଚମାସ ମହାବିଜୟ ଦିନର

ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ମନୋମାତ ଅବୈତନିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍—

Honorary Magistrate.

ଅନର୍କ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—ସଂ. ବି—କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—Name of the

Anarka chaturddāśī 11th day of the bright

fortnight of the month of Kārttika.

ଅନର୍କାଭ୍ୟୁଦିତ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅର୍କ + ଅଭ୍ୟୁଦିତ)—

Anarkābhyudita ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ଅବ୍ୟବହୃତ ପୂର୍ବ କାଳ—

The time just before sun-rise.

ଅନର୍ଗଳ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅର୍ଗଳ)—୧ । ବାଧାରହୁତ—

Anargala 1. Unhindered; free from obstruc-

(ଅନର୍ଗଳ—ଶ୍ରୀ) tion.

୨ । ମଝିରେ ମଝିରେ ବନ୍ଦ ହେଉ ନ ଥିବା; ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—

2. Uninterrupted.

୩ । ନିରବଳ—3. Unfettered.

୪ । ଅପ୍ରତିବନ୍ଧ—4. Unrestrained.

୫ । ସ୍ଵେଚ୍ଛାଶୂନ୍ୟ—5. Licentious.

୬ । ସ୍ଵାଧୀନ—6. Free; independent.

୭ । ଯହିଁରେ କଳଣୀ ନ ଥାଏ—7. Having no bar.

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅତି ଦୃଢ—Very strong.

ସାତ ବବାଟ ମହାବଳ, ଲୋହ ବିଳଣୀ ଅନର୍ଗଳ ।

କବିଭାଷ. ଭଗବତ. ୧୦ମ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ଏ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତି ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବସୟତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତି ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବକୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନଭାବରେ—

1. Uninterruptedly.

୨ । ଗଡ଼ ଗଡ଼ କରି (କହିବା)—2. Very fluently.

(ଯଥା—ବକ୍ତା ଅନର୍ଗଳ କହି ଯାଉଥାନ୍ତି; ଆମେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ବଲ ବଲ କରି ଶୁଣୁଥାଉଁ ।)

ଅନର୍ଗଳ ମୁକୁଟ—ଦେ. ବି—ରାଜା ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ରାଜମୁକୁଟ—

Anargala mukuta The crown worn by king
Durjyodhana.

ମାନଗୋବନ୍ଦ ପାଦେ ମୁଁ ହୋଇ ପରଶାମୀ

ଅନର୍ଗଳ ମୁକୁଟ ମାରିଲେ ଦେବୁ ସାମୀ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଅନର୍ଗଳା—ସଂ. ବିଶ ଶ୍ରେଣୀ. (ଅନର୍ଗଳ + ଆ)—ଅନର୍ଗଳର ଶ୍ରେଣୀ—

Anargala Feminine of Anargala.

ଶ୍ରୀ. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ—୧ । ଅତି ଦୃଢ଼—1. Very strong.

ଠାବେ ଠାବେ କବାଟ ଘରିଛି ଅନର୍ଗଳା । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମକବିପଣ ଗୀତା ।

୨ । ଅତିବଳିଷ୍ଠ—2. Very mighty.

ଦୃଢ଼ିଲେ ତ ଦୁଷ୍ଟେ ସବେ ଶନି ଅନର୍ଗଳା—ପାତାମ୍ବର ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୩ । ଅଜେୟ—3. Invincible

ସଗରେ ପାଲସୁଣା ଭେଜରେ ଅନର୍ଗଳା—ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

ଅନର୍ଗ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅର୍ଥ)—ଅମୂଲ୍ୟ; ବହୁମୂଲ୍ୟ—

Anargha Priceless; invaluable.

ସ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ନ + ଅର୍ଥ)—୧ । ବେଜାୟ ମୂଲ୍ୟ—

1. Wrong value (M. W.)

୨ । ଅମୂଲ୍ୟ—2. Wrong price.

ଅନର୍ଗଭାବ—ସ. (ନାମ) ମୁରାରି କବିକୃତ ରାମଚରଣାତ୍ମକ ସଂସ୍କୃତ

Anargharāghaba ନାଟକ—Title of a Sanskrit
drama by Murāri.

ଅନର୍ଗ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ନ + ଅର୍ଥ + ଯ)—୧ । ଅମୂଲ୍ୟ—

Anarghya 1. Priceless.

୨ । ଯାହା ମୂଲ୍ୟବାନ ନୁହେଁ—

2. Not valuable (M. W.)

ଅନର୍ଥ—ସ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ନ + ଅର୍ଥ)—୧ । ମନ; ଅନିଷ୍ଟ; ଅଶୁଭ—

Anartha 1. Evil; injury.

୨ । କ୍ଷତି—2. Damage.

୩ । ଅସୁବିଧା—3. Inconvenience.

୪ । ଅକାମିକା ବସ୍ତୁ—

4. Worthless or useless object.

୫ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମନ ଘଟଣା—

5. Disappointing occurrence.

୬ । ଅପ୍ରୟୋଜନ—6. Want of use or necessity.

ଦେ. ବି—୧ । ବିବାଦ—1. Dispute.

୨ । ଚଳାଚଳ—2. Quarrel.

ଅର୍ଥ ଚଳାଚଳ—ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅର୍ଥ)—୧ । ଅଯୋଗ୍ୟ—

1. Worthless.

୨ । ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ; ବେଦରକାୟ; ଅକାମିକା; ବୃଥା—

2. Useless; unnecessary.

୩ । ନିର୍ଭରକ; ଅର୍ଥହୀନ—

3. Having no meaning; nonsensical.

୪ । ଯାହାର ଅମୂଳ୍ୟ ଅର୍ଥ ନ ହୋଇ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ ଥାଏ—

4. Having not that (but another)
meaning (M. W.)

୫ । ଯାହା ମନ ଫଳ ବା ଅଶୁଭ ଜାତ କରେ—

5. Producing evil or misfortune

୬ । ଅଲଭକର—6. Unprofitable.

୭ । ଦୁର୍ଭାଗୀ—7. Unfortunate

ଅନର୍ଥକ—ସ. ବିଶ. (ଅନର୍ଥ + କ)—ଅନର୍ଥ (ଦେଖ)

Anarthaka Anartha (See)

ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ବୃଥାରେ—1. In vain

୨ । ଅପ୍ରୟୋଜନରେ—2. Unnecessarily.

ସ. ବି—ଅସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରଳାପ—Incoherent talk; raving.

ଅନର୍ଥକର—ସ. ବିଶ. (ଅନର୍ଥ + କର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—

Anarthakara ୧ । ଅଶୁଭକର—

(ଅନର୍ଥକର—ଶ୍ରେଣୀ) 1. Producing evil or misfortune.

୨ । ବୃଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

2. Doing what is useless or worthless.

୩ । ଅଲଭକର—3. Unprofitable.

ଅନର୍ଥପାତ—ସ. ବି. (ଅଶୁଭ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅନର୍ଥ + ପାତ)—ଅଶୁଭ ଘଟଣା;

Anarthapāta ଦୁର୍ଭଟଣା—Inauspicious event;
mishap.

ଅନର୍ଥସମ୍ଭାସ—ସ. ବି. (ନ + ଅର୍ଥସଂଶୟ)—ଟଙ୍କା ବା ଧନ ବୁଝିଯିବାର

Anarthasamsāya ଅଶଙ୍କା ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—Non-
risk of money or wealth.

ଅନର୍ଥପାତ—ଦେ. ବି. (ଶିଳ୍ପପରିଭାଷା)—ଦେଉଳର ଅଂଶବିଶେଷ;

Anarddhapāga (ଦେଉଳ ତଳେ ଗୋଟିଏ—ଦେଖ)

(architecture) A part of a temple

(See notes under Deula).

ଅନର୍ଥ୍ୟାପ—ଶ୍ରୀ. ବିଶ. (ସଂ. ଅପର୍ଯ୍ୟାପ)—୧ । ଅତ୍ୟଧିକ—

Anarjyāpa 1. Excessive.

୨ । ଅନିର୍ଣ୍ଣ୍ୟାପ; ଅଗଣିତ—2. Countless.

ଦେବମାନେ ଜାତ ହେଉଛନ୍ତି ଅନର୍ଥ୍ୟାପ—ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମକବିପଣ ଗୀତା ।

୩ । ବହୁ—3. Many; too much.

ଅନର୍ଥ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅର୍ଥ = ଯୋଗ୍ୟ)—

Anartha ୧ । ଦଣ୍ଡ ବା ପୁରସ୍କାର ପାଇବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

(ଅନର୍ଥ—ଶ୍ରେଣୀ) 1. Undeserving of punishment
or reward.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷାବତୀ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

୨ । ଅଯୋଗ୍ୟ—2. Undeserving; unworthy.

୩ । ଅନୁଯୋଗୀ—3. Unsuitable.

୪ । ଅସାଧ୍ୟ—4. Inadequate

ଅନଳ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ=ନାହିଁ + ଅଳ=ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତି, ତୁପ୍ତି
Anala ଯାହାର; କମ୍ପା ଅନ ଧାତୁ=ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ.
ଅଳ; ଯାହା ନିଃଶ୍ୱାସଦ୍ୱାରା ଜଳିଉଠେ)—

୧ । ଅଗ୍ନି; ନିଆଁ—1. Fire

୨ । ଅଗ୍ନିଦେବତା—2 The God of Fire.

୩ । ଜଠରାଳ; ଗାସ୍ତିକ—

3. Digestive power; gastric juice.

୪ । ପିତ୍ତ—4. Bile.

୫ । ଅଷ୍ଟାବସୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଷଷ୍ଠ ବସୁ—

5. The sixth of the eight Basu Deities.

୬ । ଚିତାମୂଳ; ଧଳାଚିତା ଓ ନାଲିଚିତା ଗୁଳୁ—

6. Plumbago Zeylanica and Rosea.

୭ । ଦେହାଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ବାତ—

7 Wind inside the body.

୮ । ଚିହ୍ନାକ; ଚିହ୍ନିଆ—8. Marking-nut.

୯ । ର ଅକ୍ଷର—9. The letter 'Ra'.

୧୦ । ୩ ସଂଖ୍ୟା—10. The number '3'.

୧୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ବୃହସ୍ପତିଙ୍କର ପଞ୍ଚାଶତମ ବର୍ଷ—

11. (astronomy) The fiftieth year of the
planet Jupiter's cycle.

୧୨ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ବୃତ୍ତିକାନକ୍ଷତ୍ର—

12. (astronomy) The 3rd lunar mansion;
the Pleidas.

୧୩ । ବସୁଦେବଙ୍କ ନାମ—

13. A name of Basudeba.

୧୪ । ମର୍କଟବିଶେଷ—14. Name of a monkey.

୧୫ । ମୁନିବିଶେଷ—15. Name of a sage.

୧୬ । ପିତୃବିଶେଷ—16. A class of manes.

୧୭ । ଆତ୍ମା; ଜୀବାତ୍ମା—17. The soul

୧୮ । ବିଷ୍ଣୁ—18. A name of Vishnu

୧୯ । ପରମେଶ୍ୱର; ପରବ୍ରହ୍ମ —

19. The Supreme Being.

ଅନଳକରଷ୍ଟ୍ର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ନ + ଅଳ + କୃ ଧାତୁ +
Analamkarishṭru କର୍ତ୍ତୃ. ରଷ୍ଟ୍ର)—

୧ । ଯେ ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧେ ନାହିଁ—

1. Not given to the use of ornaments.

୨ । ଅନଳକୃତ —2. Unornamented.

ଅନଳଦ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନଳ + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Analada ୧ । ଅଗ୍ନିଦ; ଯେ ନିଆଁ ଲଗାଏ; ଘରପୋଡ଼ିଆ—
(ଅନଳଦା—ଶ୍ରୀ) 1. Incendiary; one who sets

fire to houses etc.

୨ । ଯେ ନିଆଁକୁ ନିଭାଏ—2 Quenching fire.

୩ । ଯେ ଉତ୍ତପ୍ତକୁ କମାଏ—3. Reducing heat.

ସଂ. ବି. (ଯାହା ଅନଳ ବା ତାପକୁ ହେଦନ କରେ ବା ଦୂର
କରେ)—ଜଳ—Water.

ଅନଳାଦିପାନ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍; ଅନଳ + ଆଦିପାନ)—

Analadīpana ଗାସ୍ତିକବର୍ଦ୍ଧକ—Stomachic; exciting
digestion.

ଅନଳଜଳ—ଗ୍ରା. ଅ—୧ । ଅସମ୍ବଦ୍ଧବରେ—

Analanala 1. Incoherently.

୨ । ଅନିୟମିତରୂପେ—2. Irregularly.

୩ । ଭଲ ମନ୍ଦ ସବୁକୁ ନିର୍ବିଚାରରୂପେ ମିଶାଇବା—

3 Promiscuously.

ଅନଳଜଳ । ଓଡ଼ା ବିଷା ସବୁ ଜଳ—ତରା ।

ଅନଳଜଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଏଣୁତେଣୁ ଗୁଡ଼ାଏ ଗପିବା; ବହୁଜଳିବା କରିବା—

Analanalibā To talk incoherently and long.

ଅନଳପ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. (ସଂ. ଅନଳ)—୧ । ଅନଳ—

Analapa 1. Not little.

୨ । ଅଧିକ—2. Great

ମୋର ଅନଳପ ପୂରୁବର ଉପ—ବିଷୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅନଳପ୍ରଭା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନଳ + ପ୍ରଭା)—

Analaprabha ୧ । ନିଆଁ ପରି ପ୍ରଭାସ୍ପନ୍ନ; ଜଳୁଥିବା—

(ଅନଳପ୍ରଭା—ଶ୍ରୀ) 1. Blazing or shining like fire.

୨ । ଅତିତେଜସ୍ୱୀ—2 Dazzling; radiant.

ଅନଳପ୍ରଭା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅନଳପ୍ରଭା + ଆ)—ଅନଳପ୍ରଭା ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Analaprabhā Feminine of Analaprabha.

ସଂ. ବି—୧ । ବିଦ୍ୟୁତ୍—1. Lightning.

୨ । ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତା ଲତା; ଫ୍ଲୁଫ୍ଲୁକା ଗୁଳୁ—

2. A phosphorescent plant;

Hali cacabum Cardiospermum.

୩ । (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍) ଅଗ୍ନିର ଆଲୁ ବା ତେଜ—

3. Radiance of fire

ଅନଳସ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅଳସ)—

Analasa ଆଳସ୍ୟବିଘ୍ନକ; ନିରାଳସ—

Not idle; active.

ଅନଳସାଦ—ସଂ. ବି. (ଅନଳ + ସଦ ଧାତୁ + ଅ)—

Analasāda ଅଗାସ୍ତିଭୋଗ; ବାତାଗାସ୍ତି—

Dyspepsia (M, W)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ବଢ଼ିବ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ବଢ଼ିବ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ବଢ଼ିବ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବେଳେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ବଢ଼ିବ ବସନ୍ତ ୨ ବା ୧ ବଢ଼ିବ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବ; 'ବୁଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଢ଼' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶିଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶିଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ ।

ଅନଳସେନ—ସ. (ନାମ)—ପର୍ବତାଳୟଶେଷ (ଏହାଙ୍କ କନ୍ୟା କୃତ୍ତିକାକୁ
Analasena ଶନେଶ୍ୱର ଶିବାଦ୍ୱା କରୁଥିଲେ)—Name of a
king of Jakshas

ଅନଳସେନ ବୋଲି ଯକ୍ଷଗଣ ରଜା

କୃତ୍ତିକା ବୋଲି କର ତାର ଏକର ଚନ୍ଦ୍ରା । କୃଷ୍ଣହୃଦୟ ମହାଭରତ ଅପ ।

ଅନଳାନନ୍ଦ—ସ. (ନାମ)—ବେଦାନ୍ତକଳ୍ପତରୁ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା—
Analānanda Name of a Sanscrit treatise
Bedānta Kalpataru.

ଅନଳ—ସ. ବି—ବକରୁଷ; ଅଗସ୍ତି ଗଛ—
Anali A tree; Sesbania Grandiflora

ଅନଳ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅଳ) —
Analpa ୧ । ଯାହା ଅଳ୍ପ ନୁହେଁ; ଅସାମାନ୍ୟ—
1. Not a little.

୨ । ଅଧିକ—2 Much.

୩ । ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ—3. Numerous.

୪ । ବଡ଼—4. Great.

ଅନଳପାଘୋଷ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନଳ + ପାଘୋଷ) —
Analpaghosha ଭୟାନକାଶ; ବହୁପାଘୋଷ—

(ଅନଳପାଘୋଷ—ଶ୍ରୀ) Very clamorous; very noisy

ଅନଶନ—ସ. ବି. (ନ + ଅଶନ) —
Anasana ୧ । ନ ଖାଇବା; ଅଭୋଜନ—1. Starvation
୨ । ଉପବାସ—2. Fasting.

୩ । ପର ଉପରେ ଦାଉ ସାଧବା ପାଇଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଓପାସ ରହିବା—

3 Fasting as a form of suicide from
vindictive motives (M. W.)

ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ନିରାହାର—1. Starved.

(ଅନଶନ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଉପବାସ—2. Fasting.

(ଅନଶନ—ବି) ୩ । ଖାଉ ନ ଥିବା—3. Not eating.

ଅନଶିତ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅଶ ଧାତୁ + ଇତ୍) —
Anasita ୧ । ଉପବାସ—1. Fasting.

୨ । ଆହାରର ଅଭାବ—2. Condition of not
having eaten.

ଅନଶ୍ନାନ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅଶ ଧାତୁ + ଅନ) —
Anasāna ୧ । ଖାଉ ନ ଥିବା—
(ଅନଶ୍ନାନ—ଶ୍ରୀ) 1. Not eating (M. W.)

୨ । ଉପବାସ କରିଥିବା—2. Fasting.

ଅନଶ୍ୱର—ସ. ବିଶ. (ଅ + ନଶ୍ୱର) —ଅବିନାଶୀ; ଅବିନାଶୀ—
Anaswara Indestructible; imperishable.

ଅନସ—ସଂ. ବି.—୧ । (ଅନ୍ ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅସ୍) —
Anas (ବେଦିକ) ଶକଟ, ଗାଡ଼ି; ରଥ; ଯାନ—
1. Cart; conveyance.

୨ । (ଅନ ଧାତୁ = ବଞ୍ଚିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଅସ; ଯାହା ଯୋଗୁଁ
ଜୀବ ବଞ୍ଚେ ବା ଜୀବନଧାରଣ କରେ) —ମାତା—
2. Mother.

୩ । (ଅନ ଧାତୁ = ଜନ୍ମାପ ମାରିବା + ଭବ. ଅସ) —ଜନ୍ମ—
3 Birth.

୪ । (ଅନ ଧାତୁ = ବଞ୍ଚିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅସ) —ଜୀବ—
4. A living creature.

୫ । ସନ୍ତାନ—5. Offspring.

୬ । (ଅନ ଧାତୁ = ବଞ୍ଚିବା + ସଂଜ୍ଞା ଅସ; ଯାହା ଖାଇ
ଜୀବ ବଞ୍ଚେ) —ଭାତ; ଅନ୍—6 Boiled rice.

୭ । ଖାଦ୍ୟ—7. Food

୮ । ପିତା—8. Father

୯ । ରନ୍ଧନଶାଳା—9. Kitchen

୧୦ । ଶୋକ—10. Grief.

୧୧ । ଜଳ—11. Water.

ଅନସୂୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅସୂୟା) —
Anasūya ୧ । ଅସୂୟାଶୂନ୍ୟ, ଯାହାର ଅଦନ୍ତା ନାହିଁ—
(ଅନସୂୟା—ଶ୍ରୀ) 1. Not envious; not spiteful.
୨ । ରୋଷହୀନ—2. Free from anger.

ଅନସୂୟକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନସୂୟ + କ) —
Anasūyaka ଅନସୂୟ (ଦେଖ)
(ଅନସୂୟକ—ଶ୍ରୀ) Anasūya (See)

ଅନସୂୟା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅନସୂୟ + ଆ) —ଅନସୂୟର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Anasūyā Feminine of Anasūya.

ସଂ. ବି. (ନ + ଅସୂୟା) —୧ । ଅସୂୟାରହିତ୍ୟ; ଅଦନ୍ତାର ଅଭାବ—
1. Freedom from spite; absence of
envy.

୨ । ଦକ୍ଷକନ୍ୟାବିଶେଷ; ଅନ୍ତ୍ରିବିକ ପତ୍ନୀ—
2. Name of the wife of sage Atri.

୩ । କାଳିଦାସଙ୍କ ଶକୁନ୍ତଳାର ସଖୀବିଶେଷ—
3. Name of a companion of
Kālidāsa's Śakuntalā.

ଅନସୂୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ନ + ଅସୂୟା + ଇ) —
Anasūyu ଅନସୂୟ (ଦେଖ)
Anasūya (See) (M. W.)

ଅନନ୍ଦକାର—ସଂ. ବି. (ନ + ଅନ୍ଦକାର) —
Anahamkāra ୧ । ଅହଙ୍କାର ବା ଗର୍ବଶୂନ୍ୟତା—
(ଅନନ୍ଦକାର—ଶ୍ରୀ) 1. Absence of pride or
self-conceit.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଢ

୨ । ଜୀବାତ୍ମା ପରମାତ୍ମାଠାରୁ ଭିନ୍ନ ବୋଲି ନ ଭାବିବା—

2. Absence of a tendency to regard soul as distinct from God.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ — ନିରହଙ୍କାର; ଗର୍ବଶୂନ୍ୟ—

Free from self-conceit

ଅନନ୍ତକୃତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅନହଙ୍କାର; ଗର୍ବଶୂନ୍ୟ—

Anahamkruta Free from self-conceit.

(ଅନନ୍ତକୃତ—ଶ୍ରୀ)

(ଅନନ୍ତକୃତ—ବ)

ଅନନ୍ତବାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅନ୍ତବାଦ)—

Anahambādi ଅନହଙ୍କାର, ଗର୍ବଶୂନ୍ୟ; ଅସ୍ୱବଦ୍ଧମା ରହୁତ—

(ଅନନ୍ତବାଦୀ—ଶ୍ରୀ) Free from self-conceit.

ଅନନ୍ତବାଦିତା } ବି.
ଅନନ୍ତବାଦି

ଅନହତନାଦ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନାହତନାଦ)—ଅନାହତନାଦ (ଦେଖ)

Anahatanāda Anāhatanāda (See)

ବୋଲିବ ଅନହତନାଦ, ଶ୍ରବଣେ ଶୁଭବ ଶବ୍ଦ ।

ପ୍ରାଚୀ—ନିର୍ଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଅନହୃତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନାହୃତ; ଅହେତୁକ)—

Anahuti ୧ । ଅହେତୁକ—1. Groundless.

ଅନଶୋତ ୨ । ଅମୂଳକ—2. Unfounded

ଅଚାନକ ୩ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତ—3. Unexpected.

୪ । ଅପ୍ରଶୋକିତ—4. Unprovoked.

୫ । ହଠାତ୍ ଘଟିବା—5. Sudden.

୬ । ବୃଥା—6 Vain.

ଦେ. ଅ—୧ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତରୂପେ—Unexpectedly.

୨ । ହଠାତ୍—2 Suddenly

୩ । ଅକାରଣ; ବିନାକାରଣରେ—3. Without any assignable cause or justification.

୪ । ବୃଥାରେ—4. In vain.

ଅନହୋତି—ଦେ. ବିଶ. ଓ ଅ—ଅନହୃତ (ଦେଖ)

Anahoti Anahuti (See)

ନା ଦେ. ବି. (ସଂ. ନ ଉଦ୍ଭବ)—ନ ହୋଇ, ନ ଘଟିବା—

ନହିଁ Not happening.

ଦେ. ଅ—ନା; ନାହିଁ—No.

(ଯଥା—ମୁଁ ଭବିଷ୍ୟତ ଦେଖି କିଛି ଧନ ମାଗୁଛି ମତେ ହୋଇ

ଅନହୋତି ପଦେ କହିଦେଲେ ମୁଁ ଶୁଣିଯାନ୍ତି ।)

ଅନା—ସଂ. ଅ—୧ । (ବୈଦିକ) ଏତଦ୍ୱାରା—1. Here by.

Anā ୨ । (ବୈଦିକ) ଏହିପରି—2 Thus.

୩ । (ବୈଦିକ) ପ୍ରକୃତରେ—3. Indeed.

ଦେ. ବି—ଅନାଭବା କ୍ରିୟାର ଅନୁଜ୍ଞା ବିଜୟ ପୁରୁଷ ଅନାଦର୍ଶ୍ୟ

ଏକ ବଚନ (ତୁ) ରେ ଆକାର—ଦେଖ; ଶୁଣ—

(you) Do look ! See !

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନାସ୍ତା)—ଅନସ୍ତାସ୍ତାସ୍ତ; ଅବହେଳିତ—

Uncared for; disregarded.

ଭୂଷଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ହୋଇ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଅନା । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଦେ. ବି—୧ । ପ୍ରକାର; ଛାନ୍ଦ; ଭଳି; ଅବସ୍ଥା—

1. Manner; condition

(ଯଥା—ଏ ଟୋକାଟା କେତେ ଅନା ହେଉଛି ।)

୨ । (ନାମ-ସଂ.) (ସଂ. ଅନାମ, ଅନାଦ)—

ଅନାଦ, ଅନାମ ଅଦି ଲୋକଙ୍କ ଡାକ ନାମ—

3 Name for calling Anāma or Anādi.

ଅନାଅନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ)—

Anāni ୧ । ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁବା—

ଚାଷାଚାଷି 1. Looking at each other.

ତକାତକୀ ଅନାଅନ ବମହାର, ଭାବନା ଭୋର ଭାବାର । ପ୍ରାଚୀନ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଦେ. ବିଶ—ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନିଷେଧ କରୁଥିବା—

Looking at each other.

ଇନ୍ଦ୍ର ଅର୍ଜୁନର କଥା କୁଅନ୍ତେଣ ଚହିଁ

ପରମାନେ ପଳାନ୍ତି ସେ ଅନାଅନ ହୋଇ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ମଧ୍ୟ ।

ଅନାହିଁ—ଦେ. ଅ. (ଅନାହିଁ ବା କ୍ରିୟାର ଅସମାପିତା ରୂପ; ଅବ୍ୟୟ

Anāhi ୧ । ଅବ୍ୟୟ—1. To look; to see.

ଚାଷେ (ଅମୁକୁକୁ) ଚାହିଁ; ଅନୁରୂପ; ଅନୁସାରେ—

ଦେଖକ According to.

ଶରଣମାନଙ୍କର ବଳକୁ ଅନାହିଁ,

ପାର୍ଥ ବିଦ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଚହିଁ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅନାହିଁବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଭୂଲ. ସଂ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟାବଲୋକନ)—

Anāhibā ୧ । ଚାହିଁବା—1. To look; to see.

ଚାଷା ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଅରଜନ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅନାହିଁ

ତକାଳା ପରସ୍ପରରେ ଦୃଷ୍ଟି ସେ ସଂଶୟମନା ହୋଇ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

୨ । ଆଦରବା; ଯତ୍ନେବା—1. To take care of.

(ଯଥା—ସେ ପର ଦଶ ବର୍ଷ ହେଲା ବୟସମ ହୋଇ ତା ପିଲା ପିଲଙ୍କି ଅନାହିଁବାକୁ ନାହିଁ ।)

୩ । ଅପେକ୍ଷା କରିବା—3. To wait for.

ପରକ ଅସିବାର ବାଟକୁ ଅନାହିଁ

ବସିଥିବେ ତୁଆରେ ବାହାକୁ ନ ଚାହିଁ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । ଆଦର ବା ସ୍ନେହଦୃଷ୍ଟି କରିବା—

4. To cast an affectionate look or glance.

ପୟରେ ପଡ଼ି ମୁଁ କାତରେ ତାକୁ, ଅନାଅ ଦାର୍ପଣ ଅରେ—ସ୍ଵଧାନ୍ୟ ।

ଅନାହିଁଶି—ଦେ. ବି—୧ । ଦୃଷ୍ଟିପକାରବା; ଚାହିଁବା—

Anāhi 1. Looking at.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ଏ ବା ଚଢ଼ିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚଢ଼ିତ ବୋଲି କହାଯାଏ । ବା ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଶ୍ୱୀ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଶ୍ୱୀ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

ସ୍ୱପ୍ନାଥନକନା, ଅନାଉଣି କ ମନା

କରୁ ଯେ ଆଇଁ ଦୁଃଖ ଗୁଣ୍ଡିଲୁରେ । କବସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କଶୋରତମ୍ବ—ସ ଗୀତ ।

୨ । ଗୁହାଣି; ଗୁଣ୍ଡିକାର ଛଟକ—

2. Mode of glancing; glance.

ଅଜଳ ଅନାଉଣି ନୁଆରେ ପ୍ରାଣ ବନ୍ଧୁ । କବସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ସଙ୍ଗୀତ ।

୩ । ଦର୍ଶନ; ଦୃଷ୍ଟି—3. Look; sight.

ମନା ନକର ହୃଦ, ଅନାଦରହୃଦ

ଅନାଉଣି କରତ ଦନା କରୁ ଦୁରତ । କବସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, କଶୋରତମ୍ବ, ସ ଗୀତ ।

ଅନାକର୍ଣ୍ଣମୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅକର୍ଣ୍ଣମୟ)—

Anākarnṇaniya ଅଶ୍ରାବ୍ୟ; ଅକଥନୀୟ—Not fit for hearing; unspeakable.

ଅନାକାଞ୍ଛୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅକାଞ୍ଛା + ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Anākāṅkshī ଅକାଞ୍ଛା ବା କାମନାରହୃତ—

(ଅନାକାଞ୍ଛିଣୀ—ଶ୍ୱୀ) Free from desires

ଅନାକାର—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅକାର)—

Anākāra ନିରାକାର; ଅକାରସ୍ଥାନ—

Formless; shapeless

ସଂ. ବି—ନିରାକାର ବ୍ରହ୍ମ; ପରଂବ୍ରହ୍ମ; ପରମେଶ୍ୱର—

The Supreme Being

ଅନାକାଳ—ସଂ. ବି. (ନ + ଆ + କାଳ)—

Anākāla ୧ । ଅସମୟ; ଅକାଳ—

1. Unseasonable time.

୨ । (ସ୍ତ୍ରୁତ)—ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ—2. (law books) Famine. (M W.)

ଅନାକାଳଭୃତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ.—ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ସମୟରେ ଯେତେ ବିକଳରେ

Anākālabhṛta ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ପର ପାଶେ ମୁଣ୍ଡ ବିକଥିବା

ଦାସ—A slave who became so voluntarily to avoid starvation in a time of scarcity.

ଅନାକୁଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅକୁଳ)—

Anākula ୧ । ଯେ ବ୍ୟସ୍ତ ନୁହେ; ଯେ ଅକାନ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ—

(ଅନାକୁଳା—ଶ୍ୱୀ) 1. Not beset; not confused.

(ଅନାକୁଳତା—ବି) ୨ । ଧୀରସ୍ଥିର—2. Calm.

୩ । ନିୟମାଧୀନ—3. Regular.

୪ । ଅବିଚଳ—4. Unperplexed.

ଅନାକ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅକ୍ରାନ୍ତ)—

Anākṛānta ୧ । ଯାହାକୁ କେହି ଆକ୍ରମଣ କର ନାହିଁ—

(ଅନାକ୍ରାନ୍ତା—ଶ୍ୱୀ) 1. Unassailed.

୨ । ଯାହାକୁ କେହି ଆକ୍ରମଣ କର ନ ପାରେ—

2. Unassailable.

ଅନାକ୍ରାନ୍ତା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ୱୀ. (ଅନାକ୍ରାନ୍ତ + ଆ)—ଅନାକ୍ରାନ୍ତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Anākṛāntā Feminine of Anākṛānta.

ସଂ. ବି—ଅକରାନ୍ତ—The prickiy Night shade.

(Solanium Jacquini)

ଅନାଖୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅନିଷ୍ଟ)—

Anākhū ଅନାଖୁଆ (ଦେଖ)—Anākhū (See)

ଅନାଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅଗ)—୧ । ନିଷ୍ପାପ—

Anāga 1 Sinless.

(ଅନାଗା—ଶ୍ୱୀ) ୨ । ନିର୍ଦୋଷ—2. Blameless.

ଅନାଗତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅଗତ)—୧ । ପହଞ୍ଚି ନଥିବା—

Anāgata 1. Not yet arrived.

୨ । ଅସି ନ ଥିବା—2. Not come.

୩ । ଅବଧୂ ଘଟି ନ ଥିବା—3. Not yet happened.

୪ । ଅପ୍ରାପ୍ତ—4 Not yet attained.

୫ । ଭବିଷ୍ୟତ—5. Future.

ବୁଝି ପ୍ରସାଦରୁ ଅଗତ ଅନାଗତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଅଛି ଏ ଜଗତ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

୬ । ଅଜ୍ଞାତ—6. Unknown.

୭ । ଅପଠିତ—7. 'Unlearned.

ସଂ. ବି—ଭବିଷ୍ୟତ—The future.

ଅନାଗତବାଧା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା) ଭବିଷ୍ୟତରେ ଘଟିବା ବାଧା ବା

Anāgatabādhā କଷ୍ଟ—Future trouble (M. W.)

ଅନାଗତବିଧାତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଧର୍ମୀ ଚତୁ; ଅନାଗତ + ବିଧାତା)

Anāgatabidhātā ୧ମା. ୧ବ.)—ଯେ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ

(ଅନାଗତବିଧାତା—ଶ୍ୱୀ) ଉପାୟ ସଂସ୍ଥାନ କରେ—Providing for future; provident.

ସଂ. ବି—ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମାଛର ନାମ—Name of a fish in

a story of the Pañchatantra.

ଅନାଗତାବେକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଚର୍ଚ୍ଚା ଚତୁ; ଅନାଗତ + ଅବେକ୍ଷଣ)—

Anāgatābekṣhaṇa ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟରେ ଦୃଷ୍ଟି—

Act of looking at that which is not

yet come or the future (M. W)

ଅନାଗତାର୍ତ୍ତବି—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ୱୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନାଗତ + ଅର୍ତ୍ତବ +

Anāgatārttabā ୧ମା. ୧ବ.)—ଭବିଷ୍ୟତ ହୋଇ ନ ଥିବା

(ବାଳିକା)—, a girl) Who has not yet

attained to puberty.

ସଂ. ବି. ଶ୍ୱୀ—ଅଭବମତୀ ବାଳିକା—An unmenstruated

girl.

ଅନାଗତି—ସଂ. ବି. (ନ + ଆ + ଗତି)—୧ । ଅପ୍ରାପ୍ତି—

Anāgati 1. Non-attainment.

୨ । ନ ପହଞ୍ଚିବା—2. Non-arrival.

୩ । ଅନୁପସ୍ଥିତି—3. Absence.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସିଦ୍ଧ ସ୍ୱକ୍ଷୁସର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁପୁର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅନାଗମ—ସଂ. ବି. (ନ+ଆଗମ)—ଅନାଗତ (ଦେଖ)

Anāgama Anāgati (See)

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅନୁପସ୍ଥିତ—1 Not present.

୨ । ଆସି ନ ଥିବା—2. Not come.

୩ । (ସ୍ୱତ୍ୱ) ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ଲାଭ ହୋଇ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଯାହା ବିନା ଦଲିଲରେ ଆବଦ୍ଧମାନ କାଳରୁ ଭୋଗଦଣ୍ଡ କରାଯାଇଅଛି—

3. (law) (a property or thing) Which does not constitute an accession to previous property but has been possessed from time immemorial and therefore without documentary proof (M. W.)

ଅନାଗମୋପଭୋଗ—ସଂ. ବି (ଅଗ୍ରା ଚତୁ; ଅନାଗମ + ଉପଭୋଗ)—

Anāgamopabhoga ଆବଦ୍ଧମାନ କାଳରୁ ବିନା ଦଲିଲରେ ଭୋଗ ଦଣ୍ଡ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ଭୋଗ— Possession or enjoyment of a property from time immemorial which does not constitute an accession to previous property.

ଅନାଗମ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଆଗମ୍ୟ)—

Anāgamy ୧ । ଅପ୍ରାପ୍ୟ—1. Unattainable.

୨ । ଅଗମ୍ୟ—2 Unapproachable

ଅନାଗାମୀ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଆଗାମି; ୧ମା. ୧ବ.)—

Anāgāmi ୧ । ଯାହା ଭବିଷ୍ୟତ ନୁହେଁ—1. Not future.

୨ । ଉପସ୍ଥିତ ହେଉ ନ ଥିବା—2. Not arriving

୩ । ଯାହା ଫେରି ଆସି ପାରିବ ନାହିଁ—

3 Not subject to returning.

ସଂ. ବି—୩ୟ ବୌଦ୍ଧ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରୁ ତୃତୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ—

Name of the third of the four Buddhist orders.

ଅନାଗାମୁକ—ସଂ. ବିଶ (ନ+ଆ+ଗମ ଧାତୁ+ଭକ)—

Anāgāmuka ୧ । ଯେ ଆସିବାର ସଂଭବନା ନାହିଁ—

(ଅନାଗାମୁକା—ଶ୍ରୀ) 1. Not likely to come

୨ । ଆସିବାରେ ଯାହାର ଅଭ୍ୟାସ ନାହିଁ—

2. Not in the habit of coming.

ଅନାଗ୍ରାତ—ସଂ. ବିଶ (ନ+ଆଗ୍ରାତ)—ଶୁଦ୍ଧାଯାଇ ନ ଥିବା; ଯାହାକୁ

Anāgrāta କେହି ଅବଧି ଶୁଦ୍ଧିନାହିଁ—Not yet smelt.

ଅନାଗ୍ରାତ ପୁରୁ ଅନାଗ୍ରାତ ଲୁଗା କଣ୍ଠସ୍ଥ ଗ୍ରାସ୍ୟ ତନ୍ତୁ । ସାଧାରଣ—ସମ୍ବତ୍ତ ।

ଅନାଚରଣ—ସଂ. ବି. (ନ+ଆଚରଣ)—୧ । ଭୂତ ବା ପ୍ରଥାସଙ୍ଗତ

Anācharaṇa କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରିବା—1. Non-performance

ଅନାଚରଣ } ବିଶ of what is right or
ଅନାଚରଣୀୟ } customary.

୨ । ଅନୁଚିତ ଆଚରଣ—2. Improper behaviour

୩ । ଅସଦାଚରଣ—3. Misconduct.

ଅନାଚାର—ସଂ. ବି. (ନ+ଆଚାର)—୧ । ଆଚାରସ୍ଥାନତା—

Anāchāra 1. Non-observance of social or customary rites.

୨ । ଅନାଚରଣ (ଦେଖ)

2. Anācharaṇa (See)

ସଂ. ବିଶ ପୁ—୧ । ଆଚାରବିହୀନ—

(ଅନାଚାର—ଶ୍ରୀ) 1 Not observing customs.

୨ । କଦାଚାର—2 Of bad conduct.

୩ । ଶୌଚାଦି ଆଚାର ନ ମାନିବା—

3 Nonobservance of the prescribed canons of purity.

୪ । ପ୍ରଥା, ଆଇନ ବା ଔଚିତ୍ୟ ନମାନିବା ଲୋକ—

4. Regardless of custom, law or propriety.

୫ । ଯେ ନିୟମ ମାନେ ନାହିଁ—

5 Unprincipled (M. W.)

୬ । ଅସାଧାରଣ—6 Uncommon.

ଅନାଚାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ (ନ+ଆଚାର + ଇନ୍, ୧ମା. ୧ବ)—

Anāchārī ୧ । ଭୂତଚରଣେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ନ ଥିବା—

(ଅନାଚାରୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Not acting properly.

(ଅନାଚାରୀ—ବି) ୨ । ଭଦ୍ର ସମାଜାନୁମୋଦିତ ଆଚାରବିହୀନ—

2. Ill-bred; Ill-behaved.

୩ । ଯେ ଶୁଦ୍ଧିତ ଆଚରଣ କରେ—

3. Of bad conduct.

୪ । ଯେ ଶାସ୍ତ୍ରନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଚାର ନ ପାଳେ—1. Not

observing the prescribed canons of the scriptures and law books.

ଅନାଜ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଜ)—୧ । ଖାଦ୍ୟ; ଶସ୍ୟ —1. Grains

Anāja ୨ । ଦାନା—2. Food.

ଆନାଜ ୩ । ପରବାପକ—3. Kitchens-vegetables.

ଅନାଜ ୪ । ଉଦ୍ଧକ; ଔଷଧ —4. Medicine.

ଅନାଜ୍ଞାତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଆ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

Anājñāta ୧ । ଅଜ୍ଞାତ—1 Unknown,

୨ । ଜ୍ଞାତ ବିଷୟମାନଙ୍କୁ ବଳି ଯାଇଥିବା—

2 Surpassing all that has ever been known (M. W.)

ଯଥାର୍ଥ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଧ୍ୟାନ ୧ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯଦିଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ଧର୍ମ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମାନ୍ତରେ ଚିତ୍ତର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ଧର୍ମ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ନାଦ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଶାନ୍ତ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୃତ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୃତ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟୁତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଥ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଜ୍ଞ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବ୍ଧ’ ଦେଖିବେ ।

ଅନାଟନ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ. (ସ. ଅନଟନ)—ଅନଟନ (ଦେଖ)
Anātana **Anātana** (See)
ଅନାଡି—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅନାଡି; ପ୍ରା. ଅନାଡି ସଂ. ଅଜ୍ଞାନ—
Anārdi ପ୍ରା. ଅଜ୍ଞାନୀ)—
 ଆନାଡି ୧ । ଅଜ୍ଞ—1 Ignorant.
 ଅନାଡି ୨ । ଅକ୍ଷମ—2 Not skilful.
 ୩ । ନିବୋଧ—3 Stupid; foolish.
 ୪ । ଅସଭ୍ୟ; ଅମାଣିତ—4. Uncivilized; unrefined.
 ୫ । ଯେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରମାଦ ଘଟାଏ—5. Bungling.
 ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଅମାନିଆ—Disobedient.
ଅନାଧ୍ୟା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନ + ଅଧ୍ୟା)—
Anādhyā ୧ । ନିର୍ବିକ; ଗରିବ—1. Poor.
 (ଅନାଧ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । କାଙ୍ଗାଳ—2. Indigent; destitute.
ଅନାତପ—ସଂ. ବି. (ନ ଷ୍ଟ ଚତ୍; ନ + ଅତପ)—
Anātapa ଶର ବା ରୌଦ୍ରାଭାବ; ଶୁଭ—Absence of
 sun's rays; shade.
 ସଂ. ବିଣ—୧ । ଅତପଶୂନ୍ୟ—1 Void of sun shine.
 ୨ । ଶ୍ଯାୟା—2 Shady.
 ୩ । ଶୀତଳ—3. Cold.
ଅନାତୁର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନ + ଅତୁର)—
Anātura ୧ । ଅତୁରତାରହିତ; ନିଶ୍ଚିନ୍ତ—
 (ଅନାତୁର—ଶ୍ରୀ) 1. Free from suffering or anxiety
 (ଅନାତୁର—ବି) ୨ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାନ୍ତ; ସୁସ୍ଥ—2. Well.
ଅନାତ୍ମଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନ + ଅତ୍ମଜ୍ଞ)—
Anātmajña ୧ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବା ପାରମାର୍ଥିକ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—
 (ଅନାତ୍ମଜ୍ଞ—ଶ୍ରୀ) 1 Not having spiritual
 knowledge.
 ୨ । ନିବୋଧ; ଯେ ନିଜର ଶକ୍ତି ବା ଅବସ୍ଥା ବୁଝି ନ ପାରେ—
 2. Unable to realise one's own
 condition or power.
ଅନାତ୍ମମାନ—ସଂ. ବିଣ. (ନ + ଅତ୍ମମାନ)—
Anātmamāna ୧ । ଯାହା ଆତ୍ମାର ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ—
 (ଅନାତ୍ମମାନ—ଶ୍ରୀ) 1 Not adopted to self.
 ୨ । ନିଷ୍ପାର୍ଥ—2. Disinterested
ଅନାତ୍ମବେଦି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନ + ଅତ୍ମବେଦି + ବେଦି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଭବ)
Anātmabedi —୧ମା. ୧ବ.)—ଅନାତ୍ମଜ୍ଞ (ଦେଖ)
 (ଅନାତ୍ମବେଦି—ଶ୍ରୀ) **Anātmajāna** (See)
ଅନାତ୍ମିୟ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ନ + ଅତ୍ମିୟ)—୧ । ନିଷ୍ପରୀକ୍ଷିତ (ବ୍ୟକ୍ତି);
Anātmīya ୧ । Unrelated; outsider.
 (ଅନାତ୍ମିୟ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ବିପକ୍ଷ, ବିରୋଧୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
 2. Inimical.

ଅନାତ୍ମ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ—ଯାହା ଆତ୍ମାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୁହେଁ; ଯାହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
Anātmīya ନୁହେଁ—Impersonal.
 ସ. ବି—ନିଜର ପରିବାର ପ୍ରତି ସ୍ନେହର ଅଭାବ—Want of
 affection for one's own family.
ଅନାତ୍ୟନ୍ତକ—ସ. ବିଣ. (ନ + ଅତ୍ୟନ୍ତକ)—
Anātyantika ୧ । ଅଚର—1. Not perpetual
 ୨ । ଯାହା ଶେଷ ନୁହେଁ—2. Not final
 ୩ । ଯାହା ମୁଁରେ ମୁଁରେ ଘଟେ—3. Recurrent
ଅନାଥ—ସ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ନାଥ)—
Anātha ୧ । ସ୍ୱାମୀହୀନ; ପ୍ରଭୁହୀନ—1. Masterless.
 (ଅନାଥ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଶ୍ରୟହୀନ; ନିରାଶ୍ରୟ—
 2. Helpless; forlorn.

ଅନାଥ କରୁ ଗଲୁ ବ.ହୁଁ, ଅନ୍ଧାରେ ପଥ ନ ଦିଶଇ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ୧୦ମ ।

୩ । ରକ୍ଷକହୀନ—3. Having no protector.
 ୪ । ପିତୃହୀନ—Fatherless.
 ସ. ବି. ପୁଂ—ଅଶ୍ରୟହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି—1. Helpless person.
 ୨ । ଗରିବ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Poor person.
 ୩ । ପିତୃମାତୃହୀନ ଶିଶୁ—3. Orphan.
ଅନାଥନାଥ—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍; ଅନାଥ + ନାଥ)—
Anāthanātha ୧ । ଅନାଥ ବ୍ୟକ୍ତିର ବନ୍ଧୁ ବା ଅଶ୍ରୟଦାତା—
 1. Protector of the unprotected.
 ୨ । ପରମାତ୍ମା; ପରମେଶ୍ୱର—2. God.
ଅନାଥନିବାସ—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍, ଅନାଥ + ନିବାସ)—
Anāthanibāsa ଅନାଥାଶ୍ରମ (ଦେଖ)
Anāthāśrama (See)
ଅନାଥପିଣ୍ଡକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନାଥ + ପିଣ୍ଡ + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ;
Anāthapindaka ଯେ ଦୁଃଖୀ ଗରିବମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ନ ଦେଇ
 ପୋଷୁଥିଲେ)—ଶାକ୍ୟମୁନି ବା ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଜନୈକ ଭକ୍ତ
 ଶେଠ; ଏହାଙ୍କ ବାସରେ ବୁଦ୍ଧ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା
 ଦେଉଥିଲେ—Name of a merchant-
 devotee of the Buddha.
ଅନାଥପିଣ୍ଡିକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନାଥ + ପିଣ୍ଡ + ଇକ)—
Anāthapindika ଅନାଥପିଣ୍ଡକ (ଦେଖ)
Anāthapindada (See)
ଅନାଥବନ୍ଧୁ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍; ଅନାଥ + ବନ୍ଧୁ)—
Anāthabandhu ୧ । ଅନାଥବ୍ୟକ୍ତିର ସହାୟକ ବା ଅଶ୍ରୟଦାତା—
 1. The friend of the helpless.
 ୨ । ପରମେଶ୍ୱର—2. God.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲେକକ ନାମ—

A name given to males

ଅନାଥମନ୍ଦିର—ସଂ. ବି. (୨୭୩ ଚତୁ; ଅନାଥ + ମନ୍ଦିର)—

Anāthamandira ଅନାଥାଶ୍ରମ (ଦେଖ)

Anāthāśrama (See)

ଅନାଥା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅନାଥ + ଆ)—ଅନାଥର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Anāthā Feminine of Anātha.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ଅସହାୟା ଶ୍ରୀ—1. A helpless woman.

୨ । ପିତୃମାତୃହୀନା ବାଳିକା—2. An orphan girl

୩ । ବିଧବା—3. A widow.

ଅନାଥାଳୟ—ସଂ. ବି. (୨୭୩ ଚତୁ; ଅନାଥ + ଆଳୟ)—

Anāthālaya ଅନାଥାଶ୍ରମ (ଦେଖ)

Anāthāśrama (See)

ଅନାଥାଶ୍ରମ—ସଂ. ବି. (୨୭୩ ଚତୁ; ଅନାଥ + ଆଶ୍ରମ)—

Anāthāśrama ୧ । ପିତୃମାତୃହୀନ ବାଳକ ବାଳିକାମାନଙ୍କୁ

ଶିକ୍ଷାଦେବା ଓ ପୋଷିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଆଶ୍ରମ—

1. An orphanage.

୨ । ଗରବ ଓ ନିରାଶ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବା ସ୍ଥାନ—

∴ A poor-house

ଅନାଥିନୀ—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ନାଥୁଣୀ = ସ୍ୱାମୀମୁକ୍ତା)—

Anāthinī ୧ । ବିଧବା; ସ୍ୱାମୀହୀନା—1. Widowed.

୨ । ନିରାଶ୍ରୟ—2. Helpless (woman)

୩ । ରକ୍ଷକବିହୀନା—3. Protectorless.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅନାଥା (ଦେଖ)

Anāthā (See)

ଅନାଥୁଣୀ—ସ୍ରୀ. ବିଣ. ଓ ବି. (ସଂ. ଅନାଥୁଣୀ)—ଅନାଥୁଣୀ (ଦେଖ)

Anāthūṇī Anāthinī (See)

ମୁହଁ ଯେ ନିମିଶ ନାଥ ଅଟେ ଅନାଥୁଣୀ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ—ମଧ୍ୟ ।

ଅନାଦର—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ନ + ଆଦର)—

Anādara ୧ । ଅମନ୍ଦ; ଆଦରର ଅଭାବ—

(ଅନାଦୃତ—ବିଶ) 1 Want of care; neglect.

୨ । ଅସମ୍ମାନ; ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା—

2. Disrespect; discourtesy; irreverence.

୩ । ଉପେକ୍ଷା—3. Disregard.

୪ । ଭିକ୍ଷାର—4. Abuse.

ଅନାଦରଣ—ସଂ. ବି. (ନ + ଆଦରଣ)—

Anādarana ୧ । ଅମନ୍ଦ; ଗରହେଯାଦତ୍ତ; ଅଣଦେଲ—

1. Neglect

୨ । ମର୍ଯ୍ୟାଦାହୀନ ବ୍ୟବହାର—

2. Disrespectful behaviour.

ଅନାଦରଣୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ନ + ଆଦରଣୀୟ)—ଆଦରର ଅଯୋଗ୍ୟ;

Anādarāṇīya ଉପେକ୍ଷଣୀୟ—Not deserving

(ଅନାଦରଣୀୟା—ଶ୍ରୀ) respect; not fit to be respected.

ଅନାଦର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅନାଦର + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Anādari ଯେ ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା ବା ଅସମ୍ମାନ କରେ—

Disrespectful; irreverent.

ଅନାଦି—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଆଦି)—

Anādi ୧ । ଯାହାର ଆଦି ନାହିଁ—

1. Having no beginning.

୨ । ଅନନ୍ତକାଳରୁ ଥିବା—

2. Existing from eternity.

୩ । ଜନ୍ମରହୁତ; ଅଜ—3. Birthless.

୪ । ଯାହାର ଜନ୍ମକାଳ ବା ଆଦ୍ୟ ଠିକ୍ ଶା କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

4 Whose birth or beginning or origin is untraceable.

ତୁମ୍ଭେ ଆଦି ଅନାଦି ନିରାକାର, ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀମୁଖିକ ନାହିଁ ଗୋବର ।

ଭକ୍ତବ୍ୟାସ—ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ ।

ସଂ. ବି. —ପରମେଶ୍ୱର; ଉପାସନା—God.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲେକକବିଶେଷକ ନାମ—A name given to males.

ଅନାଦିକାରଣ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଆଦିକାରଣ)—

Anādikāraṇa ପରମେଶ୍ୱର—God.

ଅନାଦିନାଥ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅନାଦି + ନାଥ)—

Anādinātha ପରମେଶ୍ୱର—God.

ଅନାଦିନିଧନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଆଦି = ନନ୍ଦ + ନିଧନ = ମୃତ୍ୟୁ)—

Anādinidhana ପରମେଶ୍ୱର; (ବିଷ୍ଣୁ ସହସ୍ରନାମୋକ୍ତ) ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର

ନାମ—God; a name of Bishṇu.

ସଂ. ବିଣ—ଅନନ୍ତକାଳସ୍ଥାୟୀ—Eternal.

ଅନାଦିମଧ୍ୟାନ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଆଦି + ମଧ୍ୟ + ଅନ୍ତ)—

Anādimadhyānta ଯାହାର ଆଦି, ମଧ୍ୟ ଓ ଅନ୍ତ ନାହିଁ—

Having no beginning, middle or end.

ଅନାଦିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ (ନ + ଆଦିଷ୍ଟ)—

Anādiṣṭa ୧ । ଯାହା ଅଦେଶ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ—

1. Not ordered; unauthorised.

୨ । ପୁଂ—ଯେ ଅଦେଶ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାଏ—

2. Who has not received any order or authority.

ଅନାଦିନାବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଆଦିନାବ)—

Anādināva ନିର୍ଦୋଷ—Faultless.

(ଅନାଦାନବା—ଶ୍ରୀ)

ପ୍ରଥମେ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୁଦୃଢ଼ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଅଧ୍ୟାୟମେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅନାଦୃତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅଦୃତ)—

Anādruta ୧ । ଯାହାକୁ ଅଦାତ ବା ସମ୍ମାନ ଦେଖା ଯାଇ-
(ଅନାଦୃତା—ଶ୍ରୀ) ନାହିଁ—Unhonoured

ଅନାଦେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅଦେୟ)—ଗ୍ରହଣର ଅଯୋଗ୍ୟ;
Anādeya ଅଗ୍ରହଣୀୟ—Not fit to be received;
unacceptable

ଅନାଦେଶକର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଅଦେଶ + କର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି.
Anādeśakara ଅ)—ଯାହା ଅଦେଶ ଦିଆ ଯାଇ ନାହିଁ
(ଅନାଦେଶକର—ଶ୍ରୀ) ତାହା ଯେ କରେ—Doing what is
not commanded or not allowed (M W.)

ଅନାଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ.—୧ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅଦ୍ୟ)—ଅନାଦି (ଦେଖ)
Anādyā Anādi (See)

୨ । (ନିଃ ଚର; ନ + ଅଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ) ଅଜାଦ୍ୟ; ଯାହା
ଖିଆଯାଇ ନ ପାରେ—2. Not eatable.

ଅନାଧୁନି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. ଓ କି. ବିଶ—ଅନାଧୁନି (ଦେଖ)
Anādhuni Andādhuni (See)

ଅନାଧୁନିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅନାଧୁନିଆ (ଦେଖ)
Anādhuniā Andādhuniā (See)

ଅନାଧୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅଧୃଷ୍ଟ)—୧ । ଦୁର୍ବର୍ତ୍ତ—
Anādhṛuṣṭa 1. Unchecked.

୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣିକ—2. Perfect.

୩ । ଅଜେୟ—3. Invincible.

ଅନାପଦ—ସଂ. ବି. ('ନିଃ ଚର; ନ + ଅପଦ)—
Anāpad ୧ । ବିପତ୍ତିକାଳ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସମୟ—

1 Time other than that of
calamities (M W.)

୨ । ଅପଦର ଅଭାବ—

2. Absence of misfortune

[ଦ୍ର—ମନୁସଂହିତା ୪—୨ ରେ ଅଛି ଯେ ବୃହସ୍ପତି
ଅନାପଦ ଅର୍ଥାତ୍ ଅପତ୍ତିକାଳ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ଯହିଁରେ
କୌଣସି ପ୍ରାଣୀର କିଛିମାତ୍ର ପୀଡ଼ା ବା ଦ୍ରୋହ ନ ହୁଏ କିମ୍ବା ଅଭାବ
ପକ୍ଷରେ ଅଳ୍ପ ପୀଡ଼ା ହୁଏ ଏପରି ବୃତ୍ତି ଅବଲମ୍ବନ କରି ଜୀବିକା
କିମ୍ବା କରକ—ସମ୍ପର୍କର ମନୁ ୪।୨ ।]

ଅନାପଦ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅପଦ)—ଅପଦରହୀତ—
Anāpada Free from misfortune or calamity

ଅନାପନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅପନ୍ନ)—

Anāpanna ୧ । ଅପଦରେ ପଡ଼ି ନ ଥିବା—

1. Not fallen into distress.

୨ । ଅପ୍ରାପ୍ତ—2. Unattained.

ଅନାପ୍ଳୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅପ୍ଳୁତ)—

Anāpluta ୧ । ଗାଧୋଇ ନ ଥିବା—1 Unbathed

୨ । ଅଧୁଆ—2. Unwashed.

ଅନାବନା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅନାମ)—

Anābanā ୧ । ଅନାମା, ଯାହାର ନାମ ନାହିଁ—

ଅନାମ; ଯାତା 1 Having no name.

ବେନାମ, ଗୁମନାମ ୨ । ଅଜ୍ଞାତନାମା; ଯାହାର ନାମ ଜଣା ନାହିଁ—
2. Whose name is not known.

୩ । ଏକତ୍ର ମିଶ୍ରିତ—3. Jumbled up together;
mixed up.

୪ । ଭ୍ରମପ୍ରଭୃତି ବିଶିଷ୍ଟ; ଅସମ୍ଭବ—4. Confused;
without sequence or method

ଦେ. ବିଶ. (ବହୁବଚନ)—

ନାମ ଜଣା ନଥିବା ନାନା ପ୍ରକାରର (ଶାଗ)—Consisting
of many nameless (herbs)

ଅନାବନା ଗଛ—ଦେ. ବି—ନାନାପ୍ରକାରର ଅନାମା ବୃକ୍ଷ—

Anābanā gachha Miscellaneous plants having
no name.

ଅନାବନା ଶାଗ—ଦେ. ବି—ଏକତ୍ର ମିଶ୍ରିତ ନାନାପ୍ରକାରର ଅନାମା

Anābanā śāga ଶାଗ—Various kinds of pot-
herbs mixed up together.

ଅନାବଶ୍ୟକ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବଶ୍ୟକ)—

Anābaśyaka ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ, ବେଦରକାଶ—

Useless; unnecessary.

ଅନାବଶ୍ୟକୀୟ—ଦେ. ବିଶ. (ଅନାବଶ୍ୟକର ଅଶୁଦ୍ଧ ବ୍ୟବହାର; କାରଣ

Anābaśyakiya ଅବଶ୍ୟକ ଶବ୍ଦ ବିଶେଷଣ ଏବଂ ସଂ ରେ
ଅନାବଶ୍ୟକୀୟ ଅବଶ୍ୟକୀୟ ଶବ୍ଦ ନାହିଁ)—

ଅନାବଶ୍ୟକ; ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ; ବେଦରକାଶ—

Useless; unnecessary.

ଅନାବର୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅବର୍ଷଣ)—ଅନାବୃଷ୍ଟି (ଦେଖ)

Anābarshaṇa Anābrushṭi (See).

ଅନାବାଦି—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ନ + ପା. ଅବାଦି)—

Anābādi ୧ । ପତ୍ତିତ (ଜମି)—1. Waste (land)

ଅନାବାଦି ୨ । ଅକର୍ଷିତ (ଜମି)—

परती 2 Uncultivated (land)

ଦେ. ବି—ପତ୍ତିତ ଜମି—Waste land

ଅନାବାଦିଆ—ଶ୍ରୀ. ବିଶ. (ଭୂକାର୍ଯ୍ୟ, ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ; ଅନାବାଦି

Anābādiā ଜମି ପରି ହେବ)—

ନିର୍ବ୍ୟା ୧ । ନିର୍ବ୍ୟା (ଲୋକ)—1 Worthless (person)

निकम्मा ୨ । ଅଳସୁଆ—2. Idle, lazy

୩ । ଅଶିକ୍ଷିତ—3. Uneducated.

୪ । ଅଭ୍ୟୁତ; ଅଶିଷ୍ଟ—4. Unmannerly; uncivil.

୧	ଇ	ଉ	ଈ	୧	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଃ	ଉଃ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଦ୍ଵୟ ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଃ	ଉଃ	ଋ

ଅନାବିକ — ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବିକ) —

Anābiddha ୧ । ଯାହା ଫୋଡ଼ା ଯାଇ ନାହିଁ; ଅପୂର୍ଣ୍ଣ —
1. Unpierced.

୨ । ଅନାହତ — 2. Unhurt.

ଅନାବିଳ — ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବିଳ) —

Anābila ୧ । ନିର୍ମଳ — 1. Clear.

୨ । ଶୁଦ୍ଧ — 2. Pure.

୩ । ପରିଷ୍କୃତ — 3. Clean.

୪ । ଯାହା ଗୋଳିଆ ନୁହେଁ — 4. Not turbid

୫ । ଯାହା ମଇଳା ନୁହେଁ —

5. Not filthy; not dirty.

୬ । ନିଷପତ୍ତି; ସରଳହୃଦୟ — 6. Frank; guileless.

ଅନାବିଷ୍କୃତ — ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବିଷ୍କୃତ) —

Anābishkruta ଯାହାକୁ କେହି ଆବିଷ୍କାର କରି ନାହିଁ —
Undiscovered

ଅନାବିଷ୍ଟ — ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବିଷ୍ଟ) —

Anābishṭa ୧ । ଅନିୟୁକ୍ତ — 1. Not engaged in.

(ଅନାବିଷ୍ଟା — ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅନାବିଷ୍ଟ — 2. Not devoted or
(ଅନାବିଷ୍ଟତା — ବି) attached to

୩ । ଅସ୍ଥିର — 3. Unsettled.

୪ । ଅମନୋଯୋଗୀ — 4. Inattentive.

ଅନାବୃତ — ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବୃତ) —

Anābruta ୧ । ଅନାବୃତ, ଘୋଡ଼ିଆ ହୋଇ ନ ଥିବା —
(ଅନାବୃତା — ଶ୍ଳୀ) 1. Uncovered.

୨ । ଖୋଲ — 2. Open; exposed.

୩ । ଯାହାର ଘୋଡ଼ି ନାହିଁ —

3. Having no lid or cover

୪ । ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ନ ଥିବା; ଫୁଲ —

4. Undressed (M. W.)

ଅନାବୃତ୍ତ — ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଅବୃତ୍ତ) —

Anābrutta ୧ । ଫେରି ନ ଥିବା — 1. Not returned.

(ଅନାବୃତ୍ତ — ବି) ୨ । ଅନିର୍ବାଚିତ — 2. Not chosen (M. W.)

୩ । ଅନଭ୍ୟସ୍ତ — 3. Not exercised or practised.

ଅନାବୃତ୍ତି — ସଂ. ବି. (ନ + ଅବୃତ୍ତି) — ୧ । ଅପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ; ନ

Anābrutti ଫେରିବା — 1. Not returning.

୨ । ଅସ୍ଥାନରାଜ୍ୟ; ମୋକ୍ଷ; ପରମ ମୁକ୍ତି —

2. Final emancipation.

୩ । ଅନଭ୍ୟାସ — 3. Want of practice or

exercise.

ଅନାବୃଷ୍ଟି — ସଂ. ବି. (ନ + ଅବୃଷ୍ଟି) — ୧ । ବୃଷ୍ଟିର ଅଭାବ; ମେଘ

Anābrusṭi ବରଷା ନହେବା — 1. Want of rain.

୨ । ଖୁସି; ମରୁଡ଼ — 2. Drought

ସଂ. ବିଶ. — ବୃଷ୍ଟିହୀନ (ଦେଶ)

Rainless (country)

ଅନାବେଶ — ସଂ. ବି. (ନ + ଅବେଶ) —

Anābēsa

୧ । ଅସହ — 1. Want of care.

୨ । ଉପେକ୍ଷା — 2. Disregard.

୩ । ଅମନୋଯୋଗ — 3. Inattention.

ଅନାମ — ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନାମ; ୧ମା. ୧ବ.) —

Anāma ୧ । ନାମହୀନ; ଯାହାର ନାମ ନାହିଁ — 1. Nameless.

(ଅନାମା — ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅଜ୍ଞାତନାମା; ଯାହାର ନାମ ଜଣା ନାହିଁ —

ଅନାମୟ } ବି 2. Whose name is not known.

ଅନାମତା } ୩ । ଦୁର୍ନାମୟ — 3. Infamous. (M. W.)

୪ । ଅଜ୍ଞାତ — 4. Unknown.

୫ । ଅସ୍ତ୍ରସ୍ତବ — 5. Not famous

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ — ଲେଖକବିଶେଷଙ୍କ ନାମ — Name of males.

ଅନାମକ — ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅ + ନାମ + କ) — ୧ । ନାମହୀନ —

Anāmaka 1. Nameless.

(ଅନାମିକା — ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଦୁର୍ନାମୟ — 2. Infamous

ସଂ. ବି. — ୧ । ମଳମାସ — 1. An intercalary month.

୨ । ଅର୍ଶରୋଗ — 2. Piles (med.).

ଅନାମତ୍ — ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅନବରତ) — ୧ । ଅନବରତ; ସର୍ବଦା —

Anāmat 1. Always.

ଅନବରତ (ଯଥା — ସେ ମତେ ଅନାମତ୍ ବିରକ୍ତ କରୁଛି ।)

ଅନାମତ, ଲଗାତାର ୨ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନରୂପରେ —

2. Uninterruptedly.

(ଯଥା — ମୁଁ ଗଲବଳୁଁ ଅନାମତ୍ ହେବି ବଡ଼ ଦେଉଛି ।)

୩ । ତମାମ୍ — 3. Wholly; throughout.

(ଯଥା — ତା ଦୂର ଗୋଡ଼ ଅନାମତ୍ ଗୁଡ଼ାଏ ବିଭିନ୍ନ ବାହାରୁଛି ।)

ଦେ. ବି. (ହିନ୍ଦ. ବନୋବସ୍ତିଆ ନବଜ୍ଞ) — ନବସ୍ଥାରେ ଘାସ, ଗଛ,

ବୃକ୍ଷାଦିର ଜ୍ଞାପକ ଚିହ୍ନ — Conventional

signs to denote grass, trees and

bushes in a Map.

ଅନାମତେ — ଦେ. ଅ. — ଅନାମତ୍ (ଦେଖ)

Anāmate Anāmat (See)

ଦେ. କି. — ମତେ ଅନା ବା ଶୁଣା — Look at me

ଅନାମତେ ଅନା ମତେ ଦର୍ଶିଲାଣି ଫୁଲଧନୁ । ଗୋପାଳାଅ ନନ୍ଦଙ୍କ ଭବ୍ତୃତ ।

ଅନାମକ (ଇତ୍ୟାଦି) — ଦେ. ବିଶ. — ଅନାବନା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Anāmanā (etc) Anābanā etc. (See)

ଅନାମୟ — ସଂ. ବି. (ନ + ଅମୟ = ରୋଗ) —

Anāmaya ୧ । ଆରୋଗ୍ୟ; ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ; ନାରୋଗତା — 1. Health.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁବିଧା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଦେଇଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବପସ୍ତ୍ର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । କୁଶଳ—2. Weal; well-being.

୩ । ମୋକ୍ଷନାମକ ପୁରୁଷାର୍ଥ—

3. Beatitude; salvation

ଦେ. ବି—କୁଶଳପ୍ରଶ୍ନ—Question about a person's well-being.

ଦଶବାର ଅନାମୟ ମୋକ୍ଷେ ଯେନାକେନ କରୁ ପରୁରଲେ ମିଳ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର—୧ ଗୀତ ।

୪. ବିଶ୍ୱା (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ସୁସ୍ଥ; ମାରୋଗ—

1. Healthy; free from disease.

୨ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର—2. Salubrious.

୩ । ରୋଗ, ଜର, ମରଣାଦିବର୍ଜିତ—

3. Free from disease, old age & death.

ଆରମ୍ଭରେ ମନ ଯେଣୁ ମାୟା—ମୋହ ପାରେ

ତାମସ ପ୍ରପଞ୍ଚଗତ ଅନାମୟ ଥାଏ । ରାଧାନାଥ, ମହାଶଂଖ ।

ଅନାମା—ସଂ. ବିଶ୍ୱା. (ଅ + ନାମନ୍ + ଶ୍ଚା. ଆ)—

Anāmā ଅନାମର ଶ୍ଚାଲିଙ୍ଗ—Feminine of Anāma.

ଅନାମା ଦେ. ବିଶ୍ୱା. ପୁଂ. (ଅଶୁକ ପ୍ରୟୋଗ, କେହିକେହି ଶିକ୍ଷିତ ଲେଖକ ଏ ଶବ୍ଦକୁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସଂସ୍କୃତ କୌଣସିକାରମାନେ ଏ ଶବ୍ଦକୁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ-ରୂପେ ଚିହ୍ନିତ ନାହାନ୍ତି ।)—ଅନାମ (ଦେଖ)

Anāma (See)

ସଂ. ବି. ଶ୍ଚା—ଉପକନିଷ୍ଠାଙ୍ଗୁଳ, ଅନାମିକା ଅଙ୍ଗୁଳି; ପରିଅଙ୍ଗୁଳି—
Ring-finger.

ଅନାମିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱା. (ସଂ. ଅନାମ)—ଅନାମ (ଦେଖ)

Anāmīā Anāma (See)

ଅନାମିକା—ସଂ. ବିଶ୍ୱା. (ଅନାମକ + ଶ୍ଚା. ଆ)—ଅନାମକର ଶ୍ଚାଲିଙ୍ଗ—
Anāmikā Feminine of Anāmaka.

ସଂ. ବି. ଶ୍ଚା—କାଣୀଅଙ୍ଗୁଳି ଓ ମଝିଅଙ୍ଗୁଳିର ମଝିରେ ଅବା ଅଙ୍ଗୁଳି; ପରିଅଙ୍ଗୁଳି (ଏ ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ମୁଦ ଓ କୁଣ୍ଡଳକୁ ପିନ୍ଧାଯାଏ ।)—Ring-finger.

ଦେ. ବିଶ୍ୱା—ଅନାମ—Nameless.

ଅପେ ଅନାମିକା ବ୍ରହ୍ମ ଅପେ ବହେ ନାମ । ଗ୍ରାସୀ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଗୀତା ।

ଅନାମିଷ—ସଂ. ବିଶ୍ୱା. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଅମିଷ)—

Anāmisha ୧ । ଅମିଷହୀନ; ନିରମିଷ—

1. Without fish or flesh; meatless.

୨ । ଲଭହୀନ—2. Profitless (M. W)

ଅନାମା—ଦେ. ବିଶ୍ୱା. (ସଂ. ଅନାମ)—ଅନାମ (ଦେଖ)

Anāmi Anāma (See)

ଅନାମି

ଅନାମେତ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭବପୁର) ଅ—ଅନାମେ (ଦେଖ)

Anāmet Anāmat (See)

ଅନାମ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱା. (ଅ + ନମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Anāmya ଯାହା ନୁହଁଇଦେବା ଅସମ୍ଭବ—

Impossible to be bent

ଅନାୟକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱା. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନାୟକ)—

Anāyaka ୧ । ନେତାହୀନ; ଯାହାର କେହି ସର୍ବାର ବା ଗୁଳକ (ଅନାୟକା—ଶ୍ଚା) ନାହିଁ—1. Leaderless.

୨ । ଶାସକହୀନ—2. Having no ruler

୩ । ଅଶୁଖଳ; ଗଡ଼ବଡ଼ିଆ—3. Disorderly.

ଅନାୟତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱା. (ନ + ଆୟତ)—୧ । ଅବସ୍ତୁତ—

Anāyata 1 Not extended.

୨ । ଅଦୀର୍ଘ—2. Not long.

୩ । କ୍ଷୁଦ୍ର; ଛୋଟ—3. Small; little.

୪ । ଅଳ୍ପ—4. Few; limited.

୫ । ଧାରାବାହିକ; ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ—5. Continuous (M.W.)

୬ । ପୃଥକ୍ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—

6. Unseparated (M. W.)

୭ । ଅଳ୍ପକାଳସ୍ଥାୟୀ—7. Of short duration.

(Apte)

୮ । ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ; ଅସଂଯତ, ଅବ୍ୟାଧ—8. Unrestrained; unchecked (Apte)

୯ । ଯାହାକୁ କେହି ଟେକି ଧରି ନାହିଁ—

9. Unpropped; unsupported.

୧୦ । ସନ୍ନିହିତ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—10. Adjoining.

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱା. (ସଂ. ଅନାୟତ୍ତ)—ଅନାୟତ୍ତ (ଦେଖ)

Anāyatta (See)

ଅନାୟତନ—ସଂ. ବି (ନ + ଆୟତନ)—

Anāyatana ଯାହା ବିଶ୍ରାମ ସ୍ଥାନ ବା ବେଢା ନୁହେଁ—

That which is not really a resting place or an alter (M. W.)

ଅନାୟତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱା. (ନ + ଆୟତ୍ତ)—୧ । ଅବଶୀଭୂତ—

Anāyatta 1. Unsubdued.

(ଅନାୟତ୍ତ—ଶ୍ଚା) ୨ । ଯାହାକୁ ପୋଷା ମନାଯାଇ ନ ପାରେ—

2. Untamed

୩ । ସ୍ୱାଧୀନ; ଅସମ୍ଭାବିତ—3. Independent.

୪ । ଅସମର୍ଥ—4. Incapable.

୫ । ଯାହା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧୀନରେ ନାହିଁ; ବେଅନ୍ତ୍ରୀଅର—
5. Not under one's control.

୬ । ସମତାହୀନ—6. Powerless.

୭ । ଅଧିକାରର ବହୁରୁଦ୍ଧ—

7. Beyond one's control.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଦ୍ଵ

୮ । ବେକାର—୫. Overpowered.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ନିରାୟତ୍ତ; ନିରାୟତ୍ତ—1 Helpless

(ଯଥା—ମୋତେ ଏ ରୋଗ ଅନାୟତ୍ତ କରିଦେଇଛି ।)

୨ । ସେ ନିଜ କଥା ନିଜେ ରୁହେ—

2. One who looks after one's own work.

୩ । ନାୟତ୍ତ—୩. Resourceless

ଦେ. ବି—ନାୟତ୍ତ ଅବସ୍ଥା—Helpless condition

ଅନାୟତ୍ତବୃତ୍ତି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ (ବହୁବ୍ରୀହି)—

Anāyattabrutti ଯାହାର ସ୍ଵାଧୀନ ବ୍ୟବସାୟ ବା ଜୀବିକା ଥାଏ—

Having an independent livelihood

ଅନାୟତ୍ତେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ଜିବରାଜ; କଲପ୍ତବ୍ୟ; ଜିବରାଜ—

Anāyatte 1. Perforce.

ଅନାୟତ୍ତେ ୨ । ନାୟତ୍ତ ହୋଇ—

2. Having no other alternative.

ଅନାୟାସ—ସଂ. ବି. (ନ + ଆୟାସ)—

Anāyāsa ୧ । ପରିଶ୍ରମ ବା ଚେଷ୍ଟାର ଅଭାବ; ଅପରିଶ୍ରମ—

1 Want of exertion.

୨ । ସହଜତା—2. Facility; ease

୩ । ଅଳସ୍ୟ—3. Idleness.

୪ । ନେଗ୍ଲେକ୍ଟ—4 Neglect

୫ । ଅକ୍ଳେଶ; ଅକ୍ଳେଶ—୫. Want of trouble.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ସହଜ—1. Easy.

୨ । ପ୍ରସହଜ—2. Free from exertion.

୩ । କ୍ଳେଶଶୂନ୍ୟ—3 Free from trouble or difficulty.

୪ । ପରିଶ୍ରମହୀନ—4. Free from exertion or labour.

ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ—ଅନାୟାସରେ; ସହଜରେ—Easily

ଅନାୟାସକୃତ—ସଂ. ବିଶ—ସହଜରେ କରାଯିବା—

Anāyāsakṛta Done easily.

ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—ଅଗରୁ କିଛି ସଂଗ୍ରହକର ନ ଯାଇ

କିଆରି କରାଯିବା ଔଷଧ—An infusion

prepared extemporaneously (M.W.)

ଅନାୟାସସିଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ (୩ୟା ଚତୁଃ ଅନାୟାସ+ସିଦ୍ଧ)—

Anāyāsasiddha ୧ । ସହଜରେ ସାଧ୍ୟ ହୋଇଥିବା—

1. Easily done

୨ । ସହଜରେ ସିଢ଼ିଥିବା—2. Easily boiled.

ଅନାୟୁଷ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଆୟୁଷ୍ୟ)—ଆୟୁ ଯମରେ ଅଛିତକର;

Anāyushya ଅୟୁଷ୍ୟକର (ଯଥା—ଅକ୍ଳେଶକର, ଦିବା—

ନିଦ୍ରା, ରାତ୍ରି ଜାଗରଣ, ଦିବା ମୃତ୍ୟୁ)—Tending to shorten life; fatal to long life.

ଅନାର—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଓ ଫା. ଅନାର)—

Anāra ୧ । ତାଳମ୍—1 Pomegranate.

(ଦ୍ର—ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ମଞ୍ଜି ଥିବା ତାଳମ୍ବୁ ବେଦାନା ଓ ବଡ଼ ମଞ୍ଜି ଅ ତାଳମ୍ବୁ ଅନାର କହନ୍ତି ।)

୨ । (ଏହା ତାଳମ୍ ଅକୃତ ଥିବାରୁ) ଘଡ଼ିବାଣ; ଘଡ଼ିବାଣ—

2. A sort of fire-work

ଅନାରତ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଆରତ = ବିଶ୍ରାମ)—

Anārata ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ; ନିରନ୍ତର—Uninterrupted.

(ଅନାରତା—ଶ୍ଵୀ) ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ସବଦା; ନିରନ୍ତର—

1 Always

୨ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତରୂପେ —2. Uninterruptedly.

ଅନାରଦାନା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅନାର + ଦାନା = କ୍ଷୁଦ୍ର ମଞ୍ଜି)—

Anārādāna ୧ । ତାଳମ୍ବୁର ମଞ୍ଜି—

1 Seed of Pomegranate.

୨ । ଘଡ଼ିବାଣ—2 A sort of fire work

ଅନାରଭ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଆ + ରଭ୍ୟା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Anārabhya ଯାହା ଆରମ୍ଭ କରିବା ଅସମ୍ଭବ—

Impracticable to be commenced or undertaken.

ଅନାରମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ନିଷ୍ପତ୍ତି; ନ + ଆରମ୍ଭ)—

Anārambha ୧ । ଆରମ୍ଭର ଅଭାବ—

1. Non-commencement.

୨ । ଉଦ୍ୟମ ନ କରିବା—

2. Not attempting or undertaking.

ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଆରମ୍ଭହୀନ—

Having no commencement,

ଅନାରାସ—ବୈଦେ. ବି. (ଆମେରିକାର ବ୍ରାଜିଲ୍ ଦେଶ ଉଷା ନାନସ୍—

Anārāsa ପ୍ରତ୍ନିଗାନ୍ଧି. ଅନାରାସ; ଏହା ପ୍ରଥମେ ଆମେରିକାକୁ

ଆନାରସ ଭାବେ ଅନାଦି)—ସପ୍ତସ୍ତ

ଅନାରାସ

Pineapple.

ଅନାରୋଗ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନିଷ୍ପତ୍ତି; ନ + ଆରୋଗ୍ୟ)—ଅସ୍ଵସ୍ଥତା; ରୋଗ—

Anārogya Sickness.

(ଅନାରୋଗ୍ୟ—ଶ୍ଵୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅସ୍ଵସ୍ଥ—Unhealthy.

ଅନାରୋଗ୍ୟକର—ସଂ. ବି. (ଅନାରୋଗ୍ୟ + କର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—

Anārogyakara ୧ । ଯାହା ରୋଗ ଘଟାଏ—

1. Causing sickness.

୨ । ଅସ୍ଵସ୍ଥକର—2. Unhealthy.

ଅନାର୍ଜକ—ସଂ. ବି. (ନିଷ୍ପତ୍ତି; ନ + ଆର୍ଜକ)—

Anārjaka ୧ । ଅସରଳତା; ବକଳା—1 Crookedness.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁରୁଷ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈଶ୍ବି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈଶ୍ବି ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

୨ । କପଟତା—2 Guile

୩ । ରୋଗ—3. Disease (M W)

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । କୁଟିଳ; ବକ୍ର—

(ଅନାର୍ତକା—ଶ୍ଳୀ) 1. Crooked.

୨ । ଅସରଳ; କପଟ—

2 Not straight-forward.

ଅନାର୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ+ଅର୍ତ୍ତ)—୧ । ସୁସ୍ଥ; ସେ ପୀଡ଼ିତ ନୁହେ—

Anārta 1. Not sick; well.

(ଅନାର୍ତ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅନାକୁର—

2. Free from suffering or anxiety

ଅନାର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଅର୍ତ୍ତ=ରୁଦ୍ଧସମ୍ବନ୍ଧୀୟ)—ଅରୁଦ୍ଧରେ

Anārta ୩ । ଅକାଳରେ ଘଟିବା—Unseasonable; taking place out of proper season.

ସଂ. ବି—ଅକାଳ ବର୍ଷା; ବର୍ଷାବୃତ୍ତ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଦିନେ ହେବା

ବର୍ଷା—Unseasonable rain.

ଅନାର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଅର୍ତ୍ତ+ଶ୍ଳୀ. ଅ)—

Anārta ୪ । ଯେଉଁ ବାଳିକା ବା ସ୍ତ୍ରୀ ରୁଦ୍ଧମତା ହୋଇ ନାହିଁ—

Unmenstruated (girl or woman.)

ଅନାର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ+ଅର୍ତ୍ତ)—

Anārta ୧ । ଅରୁଦ୍ଧ—1. Uncivil.

(ଅନାର୍ତ୍ତ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅସାଧୁ—2. Dishonest.

୩ । ଅସବୁଲପ୍ରସୂତ—3. Base-born; low-born.

୪ । ଅଶ୍ରେଷ୍ଠ—4. Ignoble.

୫ । ଅସଭ୍ୟ—5. Uncivilized

୬ । ଦୃଶ୍ୟ—6. Despicable.

୭ । ଭରତ—7. Vulgar.

୮ । ନିମ୍ନ—8. Inferior.

୯ । ଅର୍ଯ୍ୟହୀନ—9. 'Destitute of Aryans.

ସଂ. ବି—୧ । ଯେ ଅର୍ଯ୍ୟ ନୁହେ—1 A Non-Aryan.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଅର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଅଗମନପୁରୁଷ ଭାବରେ ଥିଲେ । ଏମାନେ ଭାରତର ଆଦିମଅଧିବାସୀ । ଅର୍ଯ୍ୟମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ପାହାଡ଼ ଓ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଚାଲି ଭାରତରେ ବସତି କଲେ । ଗଡ଼ଜାତବାସୀ କକି, କୋଞ୍ଚ, ସାନ୍ତାଳ, ଭୂମିଜ, ଗଣ୍ଡ, ଶବର, ପାଣ୍ଡ, କଣ୍ଡୁ ଓ ଗଞ୍ଜାମ ଏବଂ ବିଶାଖାପାଟଣା ମାଲଅଞ୍ଚଳବାସୀ ପରଜା, କୋୟା, ଗଡ଼ବା, କଣ୍ଡା, ଗୋଣ୍ଡମାନେ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ।]

୨ । ମୈତ୍ର; ବ୍ୟବ—2. Barbarians.

୩ । (ଅନାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନ୍ମିବାକୁ) ଗୁଗୁଳ (ଦେଖ)

3. Guggula (See)

ଅନାର୍ଯ୍ୟକ—ସଂ. ବି. (ଅନାର୍ଯ୍ୟ+କ; ଏହା ଅନାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ

Anārjaka ଜନ୍ମିବାକୁ)—ଗୁଗୁଳ—Agallocha (Aquila Agallocha)

ଅନାର୍ଯ୍ୟଜୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (୩ୟ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅନାର୍ଯ୍ୟ+ଜୁଷ୍ଟ)—

Anārjajushṭa ଅନାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଅଭିରୁଦ୍ଧ (କର୍ମ)—

Practised or observed by Non-Aryans.

ଅନାର୍ଯ୍ୟତା—ସଂ. ବି. (ଅନାର୍ଯ୍ୟ+ତା)—

Anārjyātā ୧ । ଅସାଧୁତା—1. Dishonesty.

୨ । ଅରୁଦ୍ଧତା—2. Incivility

ଅନାର୍ଯ୍ୟତିକ୍ତା—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ) କରୁତତିକ୍ତା, ଚରୁତା—

Anārjyatiktā A medicinal plant; Gentiana Cherayata Roxburghii.

ଅନାର୍ଶ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଅର୍ଶ)—

Anārsha ୧ । ଯାହା ରୁଷି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୁହେ—

1. Not relating to a Sage.

୨ । ଯାହା ବୈଦିକ ସ୍ତବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୁହେ—

2 Not relating to a Vedic hymn.

୩ । ରୁଷିଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

3 Not applied to a Sage.

ଅନାଲମ୍ବା—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଆଲମ୍ବା)—ଯାହାର ଭିର ନାହିଁ—

Anālamba Unsupported; without any stay or support.

ସଂ. ବି. (ନଞ୍ଜ ଚନ୍ଦ୍ର)—ଆଲମ୍ବା ବା ଭିର ଅଭାବ—

Want of support or prop.

ଅନାଲମ୍ବାନ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ଆଲମ୍ବାନ)—

Anālambana ୧ । ଯାହାର ଆଶ୍ରା ବା ଭିର ନାହିଁ—

1. Unsupported.

୨ । ବିଶ୍ବାଦପ୍ରସ୍ତ—2. Desponding (M. W.)

ଅନାଲମ୍ବା—ସଂ. ବି—ମହାଦେବଙ୍କ ବାଣୀ—

Anālambā Siba's lute.

ଅନାଲମ୍ବାକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ନ+ଆ+ଲମ୍ବା ଧାତୁ+ଭବ+ଆ;—

Anālambukā ଅଷ୍ଟଶ୍ୟା)—

ରୁଦ୍ଧମତା ସ୍ତ୍ରୀ—A woman during menstruation (M. W.)

ଅନାଲସ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନଞ୍ଜ ଚନ୍ଦ୍ର; ନ+ଆଲସ୍ୟ)—

Anālasya ୧ । ଆଲସ୍ୟର ଅଭାବ—

1 Freedom from laziness.

୨ । ପୂର୍ତ୍ତି; କର୍ମଚତୁରତା—2. Assiduity; promptness.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଆଲସ୍ୟହୀନ; ନିରାଲସ୍ୟ; କର୍ମ—

(ଅନାଲସ୍ୟା—ଶ୍ଳୀ) ଚତୁର; ପୂର୍ତ୍ତିବାନ୍—Assiduous; prompt.

ଅନାଲପ—ସଂ. ବି. (ନଞ୍ଜ ଚନ୍ଦ୍ର; ନ+ଆଲପ)—

Anālāpa ୧ । ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନ ମିଶିବା—1. Reserve.

(ଅନାଲପ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ମୌନ; କଥା ନ କହିବା—

2, Taciturnity.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋଷ୍	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚଳକଦ୍ଵୟକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋଷ୍	ଋ	ଋ

ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ—୧ । ମୌନ—1. Taciturn.

(ଅନାଲୋପୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସେ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶେ ନାହିଁ—
2. Reserved.

୩ । ସେ ଗପେ ନାହିଁ—3. Not talkative.

ଅନାଲୋପୀ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅନାଲୋପ)—ସେ ମେଲାପୀ ନୁହେଁ;

Anālōpī ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳାମିଶା କରିବାକୁ ସୁଖ

ପାଏ ନାହିଁ—Unsociable; not affable;
reserved,

ଅନାଲୋଚନୀୟ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ନ + ଅଲୋଚନାୟ)—

Anālōchaniyā ୧ । ଅଲୋଚିତ ହେବାର ଅନୁପଯୁକ୍ତ—

1. Not fit to be discussed.

୨ । ବିବେଚିତ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

2. Not fit to be considered.

ଅନାଲୋଚିତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ନ + ଅଲୋଚିତ)—୧ । ଅସମାଲୋଚିତ—

Anālōchita 1. Not criticised

୨ । ଯାହା ଅଲୋଚିତ ହୋଇ ନାହିଁ—

2. Undiscussed

୩ । ଅବିବେଚିତ—3. Not considered.

ଅନାଲୋଚ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ନ + ଅଲୋଚ୍ୟ)—ଅନାଲୋଚନୀୟ (ଦେଖ)

Anālōchya Anālōchaniya (See)

ଅନାଲୋଡିତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ନ + ଅଲୋଡିତ)—୧ । ଯାହା ଅଲୋଡିତ ବା

Anālōdita ଘଣ୍ଟା ହୋଇ ନାହିଁ—1. Undisturbed;

untroubled; unruffled.

୨ । ସ୍ଥିର—2. Calm; still

ଅନାଶ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼)—୧ । (ନ + ଅଶ)—ଅଶାସ୍ତ୍ରୀ; ନିରାଶ—

Anāśa 1. Hopeless, despairing.

୨ । (ଅ + ନାଶ)—ଅବନଷ୍ଟ; ଜୀବତ—

2. Undestroyed. living.

ଅନାଶକ—ସଂ. ବି (ନ + ଅଶକ)—୧ । ଅନଶନ; ଉପବାସ—

Anāśaka 1. Fasting (M. W.)

୨ । ପ୍ରାୟୋପବେଶନ; ମରବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ ଖାଇବା—

2. Abstaining from food even to death
(M. W.)

ଅନାଶିବିନାଶ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅନାଶିବିନାଶ; ସହଚର ଶବ୍ଦଦ୍ଵୟ ବହୁବଚନ)—

Anāśibināśi ୧ । ବିବିଧ; ବହୁ—

1. Miscellaneous; many.

୨ । ସମାଗତ ବହୁ-ଅନିମନ୍ତେତ ବାଜେ ଲୋକ—

2. Many (persons) assembled at a place
uninvited.

୩ । ଅନାମା ଓ ବହୁ—3. Nameless and many.

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦ ବିଶେଷଣରୂପେ ମନୁଷ୍ୟ, ପ୍ରାଣୀ, ସ୍ତେୟ, ଅପବ,

ଭୂତ, ପ୍ରେତ ଆଦି ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଯଥା—ଅନାଶି

ବିନାଶି ସ୍ତେୟ—ନାନାପ୍ରକାରର ଅନାଶିବିନାଶି ସ୍ତେୟ ।]

ଦେ. ବିଶ୍ଵ. ୧ । ଖାଦ୍ୟପାନପ୍ରାପ୍ତି ଅଣାରେ ବିନା ନିମନ୍ତେଶରେ

ସମାଗତ ବହୁ ଲୋକ ଶୋଷି ଲୋକ—1. A large
number of uninvited persons
assembled at a place for food.

୨ । ଅଭ୍ୟାଗତ ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଗଣ—

2. The poor; the destitute.

୩ । ଅନାଦିଷ୍ଟ ବହୁ ରୋଗ, ଦୁଃଖ ବା ବିପଦ—

3. Many nameless diseases, miseries
& dangers.

(ଯଥା—ତୋ ଶତ୍ରୁଯାକ ତୋଠାରୁ ତୋର ସବୁ ଅନାଶି

ବିନାଶିଯାକ ଘାତହୁଏ ନିଅନ୍ତୁ ।)

ଅନାଶ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅ + ନାଶ୍ୟ)—ଅବିନାଶୀ—

Anāśya Indestructible; imperishable.

ଅନାଶ୍ରମୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ନ + ଅଶ୍ରମିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଦ୍ଵିଜାତି-

Anāśramī କର ଚାରି ଆଶ୍ରମକୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଳେ ନାହିଁ—

One who does not follow the four
religious orders which the twice-
born are enjoined to observe.

ଅନାଶ୍ରୟ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅଶ୍ରୟ)—

Anāśraya ୧ । ଆଶ୍ରୟର ଅଭାବ—1. Non-support.

(ଅନାଶ୍ରୟ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଆଶ୍ରୟହୀନତା—2. Defencelessness.

୩ । ସ୍ଵାବଲମ୍ବନ—3. Self-dependence.

୪ । ଅନ୍ୟସଙ୍ଗେ ସମ୍ପର୍କରହିତ—4. Isolation.

୫. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ—୧ । ଆଶ୍ରୟହୀନ; ସହାୟହୀନ—

1. Helpless; having no support.

୨ । ଅରକ୍ଷିତ—2. Unprotected

୩ । ଏକାନ୍ତ—3. Isolated

ଅନାଶ୍ରିତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ. (ନ + ଅଶ୍ରିତ)—୧ । ଅବଲମ୍ବନହୀନ—

Anāśrita 1. Not supported.

(ଅନାଶ୍ରିତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସ୍ଵାବଲମ୍ବନଶୀଳ—

2. Self-supporting; self-dependent.

୩ । ସ୍ଵାଧୀନ—3. Independent.

୪ । ଅନ୍ୟର ସମ୍ପର୍କରହିତ—4. Isolated.

୫ । ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେ ନାହିଁ—

5. Regardless of others.

ଅନାସ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ନ + ନାସିକା)—

Anāsa ନାସିକାହୀନ (ବ୍ୟକ୍ତି)—Noseless (person)

ଅନାସନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ନ + ଅସନ୍ନ)—

Anāsanna ୧ । ଯାହା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନୁହେଁ; ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ—

1. Distant; not near.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୁତଳ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ବାକ୍ୟର ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଗୋଟିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବହ୍' ଦେଖିବେ; 'ଆବ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଇ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଯାହା ଅଶୁ ଘଟିବ ନାହିଁ—2. Not impending.

ଅନାସ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. ଅନାଥ)—୧ । ଅନାଥ; ଅଶରଣ; ନିରାଶ୍ରୟ—
Anāsta 1. Helpless; having no protector.

ବନ୍ଧୁ ମତେ ଅନାସ୍ତ୍ର କରଣ ଏଥେ ଶୋଇଲ ମରଣ ହୋଇ ହେ ରୁମର ।
ପ୍ରତାପ—ଶିଶୁସେଣା ।

୨ । (ସଂ. ଅନାଥ)—ପିତୃମାତୃହୀନ—2 Orphan.

୩ । (ସଂ. ଅନାସ୍ତ୍ର = ଅନାଦୃତ)—ଅନାଦୃତ ପ୍ରାପ୍ତ; ଯାହାର
କେହି ଯତ୍ନ ନଏ ନାହିଁ—

3. Uncared for; neglected.

ମୁକୁତାପତ୍ର ପ୍ରାୟେ ବନ୍ଧୁ—କପାଳି କୁଅର ଅନାସ୍ତ୍ର । ବଳରାମ—ବନ୍ଧୁପୁରଣ ।

୪ । (ସଂ. ଅନାସ୍ତ୍ର)—ଅନାଦୃତ—4 Disregarded.

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନାସ୍ତ୍ର)—ଅନାସ୍ତ୍ର; ଅଯତ୍ନ—

Want of care; neglect.

ଗ୍ରା. କି. ବିଣ. (ସଂ. ଅନ୍ୟଥା)—ଅନ୍ୟଥା; ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ—
Otherwise

(ଯଥା—ମୋ ହୃଦୟ ଯେ ଅନାସ୍ତ୍ର କରିବ ତାର ସର୍ବନାଶ
କରିବ ।)

ଅନାସ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନାସ୍ତ୍ର)—ଅନାସ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

Anāsthā Anāsthā (See)

ଗ୍ରା. କି. ବିଣ. (ସଂ. ଅନ୍ୟଥା)—ଅନ୍ୟଥା—Otherwise.

ଅନାସ୍ଥ—ସଂ. ବି. (ନ + ଅସ୍ଥ)—୧ । ଅସ୍ଥିରତା—

Anāsthā 1. Unfixedness (M. W.)

୨ । ଅସ୍ଥା ବା ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ—

2. Want of confidence.

୩ । ଅସମ୍ମାନ—3. Disrespect.

୪ । ଅଯତ୍ନ—4 Want of care.

୫ । ବେଶାଦର—5 Want of attention.

୬ । ଉପେକ୍ଷା; ଅନାଦୃତ—6. Slight.

୭ । ଅବହେଳା—7. Disregard.

୮ । ଅମନୋଯୋଗ—8. Inattention.

୯ । ବେପରୁଆ; ବେଅବେର—

9. Indifference; unconcern.

୧୦ । ଭକ୍ତିର ଅଭାବ—10 Want of devotedness.

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅନ୍ୟଥା)—୧ । ଅନ୍ୟଥାକୃତ—

1. Done otherwise.

୨ । ଅବହେଳିତ—2. Disregarded; disobeyed

ପାଞ୍ଜିରେ ଶୁଦ୍ଧ; କାଗଜରେ କହେ ରା କଥା କି ଅନାସ୍ତ୍ରା ହୁଏ—ଭବ ।

୩ । (ସଂ. ଅନାଥ)—ଅନାଥ—

3. Having no protector.

୪ । ନିରାଶ୍ରୟ—4 Helpless.

କାବି ପୁଣି ଅନାସ୍ତ୍ରା ହୋଇ ବୁଝନ୍ତି

ପଦାରମ୍ଭୋଦ୍ଭବ—ଗଳ୍ପ ସ୍ତବ୍ଧ ।

ଅନାସ୍ୱାଦ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତ୍ୱ; ନ + ଅସ୍ୱାଦ)—ସ୍ୱାଦହୀନତା—

Anāswāda Insipidity; want of taste.

ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ସ୍ୱାଦହୀନ—

Tasteless; insipid.

ଅନାସ୍ୱାଦିତ—ସଂ. ବିଣ. (ନ + ଅସ୍ୱାଦିତ)—

Anāswādita ୧ । ଯାହାକୁ କେହି ଚୁଖି ନ ଥାଏ—

1. Not tasted by any one.

୨ । ତଖା ହୋଇ ନ ଥିବା—2 Untasted.

ଅନାହତ—ସଂ. ବିଣ. (ନ + ଅହତ)—

Anāhata ୧ । ଅଘାତପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

1. Unbeaten; unhurt.

୨ । ଅକ୍ଷତ—2 Unwounded.

୩ । ଅସ୍ପୃଶ୍ଯ—3. Untouched.

୪ । ଅବ୍ୟବହୃତ—4. Unused.

୫ । ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—5. Intact

୬ । ନୂଆ ଏବଂ ଅଧୁଆ, କୋର (ଲୁଗା)—

6. New and unbleached (cloth)

୭ । ତଟକା; ନୂଆ—7. New; fresh

୮ । ବିନାଅଘାତରେ ଜାତ; ଅଘାତ ନ ପାଇ ଅନ୍ୟ
ଉପାୟରେ ଜାତ—

8. Produced otherwise than by beating;
produced without any stroke.

ଅବ୍ୟୟ ନାମ ଅନାହତ, ସର୍ବଦା ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ।

ଭୃଷ୍ମକ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୯ । ଅଗୁଣିତ; ଗୁଣନ କରା ଯାଇ ନ ଥିବା—

9. Unmultiplied.

ସଂ. ବି—୧ । ଧୁଆଁ ହୋଇ ନ ଥିବା ନୂଆ ଲୁଗା; କୋରଲୁଗା—

1. Unbleached new cloth.

୨ । (ତନ୍ତ୍ର) ଶରୀରରେ କଳ୍ପିତ, ଷଟ୍ଚକ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ହୃଦୟରେ
କଳ୍ପିତ ଚତୁର୍ଥ ଚକ୍ର ବା ହ୍ରାଦଶବ୍ଦଲୟ—

2. (tantra) The 4th of the six circles
imagined inside the body which
resembles a twelve petalled lotus
and exists in the heart.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନାଦୃତନାଦ)—ଅନାଦୃତନାଦ; ଓଁ କାର—

The mystic syllable 'Om'.

ଅନାଦୃତ ଅକ୍ଷରର ପଦ୍ୟ ଉକାଶି

ସମସ୍ତ ଛନ୍ଦ ସେ ପଦ୍ୟକ ମହାସାଧିନୀ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅନାହତଚକ୍ର—ଦେ. ବି. —ଅନାହତ ୨ (ଦେଖ)

Anāhatachakra Anāhata 2 (See)

ଅନାହତଧ୍ୱନି—ସଂ. ବି. (ନ + ଅହତ)—ଅନାହତନାଦ (ଦେଖ)

Anāhatadhwani

Anāhatanāda (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରିୟର	ଋ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଷ	ଟ	ଡ	ଢ	ଢ

ଅନାହତନାଦ — ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା) —

Anāhātānāda ୧ । ବିନା ଅଘାତରେ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମିବା
ଧ୍ୱନି—1. A sound produced otherwise
than by beating.

ତୋଳିବ ଅନାହତ ନାଦ, ଶ୍ରବଣେ ଶୁଭବ ଶବଦ ।

ଭୂପତି, ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ପ୍ରଣବ; ଓଁ କାର—2. The mystic syllable
'Om'.

[ଦ୍ର—ହୃଦୟସ୍ଥ ଅନାହତ ଚନ୍ଦ୍ରରୁ 'ଓଁ' ରୂପକ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମମୟ
ଧ୍ୱନି ବାହାରେ ତାକୁ 'ଅନାହତନାଦ' କହନ୍ତି ।]

୩ । ଶୂନ୍ୟଶବ୍ଦ; ଶୂନ୍ୟରୁ ଶୁଣାଯିବା ଶବ୍ଦ—

3. A sound occasionally heard from
no where.

ଅନାହାର—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ନ + ଆହାର) —

Anāhāra ୧ । ଅନଶନ; ନିରାହାର; ନ ଖାଇବା; ଉପବାସ—
1. Not taking food; fasting.

୨ । ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇବା—2. Starvation.

୩ । ଅଧାରଣ; ନ ଧରିବା—3. Non-seizure (M.W.)

୪ । ଅନୁପାଦନ—4. Non production. (M. W.)

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି) — ୧ । ଉପବାସ—

1. Abstaining from food; fasting.

୨ । ଯାହାକୁ ଖାଇବାକୁ ନ ମିଳେ—

2. Starving; starved.

୩ । ଖାଇ ନ ଥିବା—

3. Not having taken food.

୪ । ଯେଉଁ ବ୍ରତରେ କିଛି ଖିଆ ନ ଯାଏ—

4. (a vow) In which the observer
fasts.

ଅନାହାରମାର୍ଗଣ—ସଂ. ବି—ଜୈନଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ବ୍ରତବିଶେଷ—

Anāhāramārgaṇa (ହିନ୍ଦି. ଶକ୍ତସାଗର)

Name of a religious vow enjoined in
the Jaina-scriptures.

ଅନାହାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଆହାର + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.) —

Anāhārī ଅନାହାର (ଦେଶ)

(ଅନାହାରୀ—ଶ୍ରୀ) Anāhāra (See)

ଦେ. ବିଶ. (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ) ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଇଂ. ଅନରାଗ) —

ଅନାହାରୀ ଅବୈତନିକ—Honorary

(ଯଥା—ଅନାହାରୀ ମେଜେଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ।)

ଅନାହାରୀକାମ—ଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅନରାଗ + ସଂ. କର୍ମ) —

Anāhārīkāma ୧ । ଯେଉଁ କାମ କରବାପାଇଁ ଦରମା ମିଳେ—

ଅନାହାରୀକାମ, ନାହିଁ, ଅଥଚ ମାଗଣା କାମ କରି ବାହାରୁଣ

ବା ଧନ୍ୟବାଦ ପାଇବାପାଇଁ କାମ କରାଯାଏ—

1. Honorary work.

୨ । ମାଗଣା ରୂପ—2. Honorary post.

ଅନାହାରୀବାବା—ଦେ. ବି—ଅଲେଖଧର୍ମର ଅବଶୁରୁକ ଭାବ ନାମ

Anāhārībābā (ଏ ବାର ବର୍ଷ କେବଳ ଫଳ ଓ ବାର ବର୍ଷ

କେବଳ ଶ୍ରୀର ଖାଇ ତପଃ ସାଧନ କରିବାରୁ ଏହି ନାମ) —

Name by which the founder of the
Alekha sect was known by the people.

ଅନାହାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ନ + ଆହାର୍ଯ୍ୟ) — ୧ । ଧରଣିବାର ଅନୁପସ୍ଥାପନ—

Anāhārjya 1. Not to be seized or taken.

୨ । ଯାହାକୁ ହାଜର ବା ଉପସ୍ଥିତି କରା ଯାଇ ନପାରେ—

2. Not producible.

୩ । ଅଖାଦ୍ୟ, ଯାହା ଖିଆ ଯାଇ ନପାରେ—

3. Not to be eaten; uneatable (M W.)

ଅନାହୂତ—ସଂ. ବିଶ (ନ + ଆହୂତ) — ୧ । ଯାହାକୁ ଡାକିବା ଦୋର

Anāhūta ନାହିଁ—1. Uncalled.

(ଅନାହୂତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅନିମନ୍ତ; ଅବରଣ—2. Uninvited.

ଅନାହୂତୋପଜାଲ୍ପି—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅନାହୂତ + ଉପ + ଜାଲ୍ପ ଧାତୁ +

Anāhūtopajalpi କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.) — ଅଗକୁହା;

(ଅନାହୂତୋପଜାଲ୍ପି—ଶ୍ରୀ) ଅଗକୁହା; କେହି ନପସ୍ତୁରୁଣ ଯେ

ବଲେ ବଲେ କହେ—

An uncalled for boaster

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ବଲେ ବଲେ ଯେ କଥା କହେ—

Talking unasked.

ଅନାହ୍ଲାଦ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ନ + ଆହ୍ଲାଦ) — ୧ । ଅନନ୍ଦର

Anāhlāda ଅଭାବ—1. Absence of joy.

୨ । ଅସନ୍ତୋଷ—2. Dissatisfaction;

discontent

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି) — ୧ । ଆନନ୍ଦର ନ

(ଅନାହ୍ଲାଦ—ଶ୍ରୀ) ଦୋର ଥିବା—1. Not cheerful.

୨ । ବିଷଣ୍ଣ—2. Gloomy.

ଅନାହ୍ଲାଦିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ନ + ଆହ୍ଲାଦିତ) — ଅନନ୍ଦର ଦୋର ନ

Anāhlādita ଥିବା; ଅପ୍ରୀତ—Not exhilarated.

(ଅନାହ୍ଲାଦିତ—ଶ୍ରୀ)

ଅନି—ଦେ. ବି. ପୁଂ (ନାମ) — ଅନନ୍ତର ଅଦରସ୍ତୁକ ଭାବ ନାମ—

Ani Name for calling

Ananta fondly.

ଅନର୍ଥ—ଶ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ୟାୟ) — ଅନ୍ୟାୟ—Injustice.

Anāṁ ଶ୍ରୀ. ବିଶ. — ଅନ୍ୟାୟ—Unjust.

ଅନର୍ଥ ଅନ—ଶ୍ରୀ. ବି. (ଭୂଲ; ସଂ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ) — ୧ । ପରାପର

Anāṇāni ପରସ୍ପର ଦେଖାଦେଖି—

1. Looking at each other.

୨ । ପରସ୍ପର ଆଖି ଠାକୁର—2. Mutual ogling.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୃତ୍' ନ ମିଳିଲେ 'କୃତ୍' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଦେ. ବିଶ—୧ । ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁ ଥିବା—

1 Looking at each other.

୨ । ପରସ୍ପର ଆଖି ଠାରୁ ଦେଖୁଥିବା—

2. Ogling each other.

ଅନିଆଁ ଅନେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅନିଆଁ ଅନି (ଦେଖ)

Aniñāñani

Aniñāñani (See)

ଅନିଆ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଅନ୍ୟାୟ)—

Aniāe

ଅନ୍ୟାୟ (ଦେଖ)

Anyāya (See)

ଅନିଆୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନାୟ)—୧ । ଅନାୟ (ଦେଖ)

Aniāchāra

1, Anāchāra (See)

ଅନାଚାର

୨ । ନ୍ୟାୟବିରୁଦ୍ଧ ଅଚରଣ—

ଅନାଚାର

2 Unjust conduct.

ଅନିଆୟ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସଂ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଅନାୟ (ଦେଖ)

Aniāchārī

Anāchārī (See)

ଅନିଆୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନିୟମ)—

Aniāma ୧ । ଅନିୟମ—1. Immorality

୨ । ନୀତିବିରୁଦ୍ଧ କର୍ମ—2. Immoral act

୩ । ଅନିୟମ—3. Want of rule or regularity.

୪ । କୃତ୍ ଅକୃତ୍ ବାଚନ ନ ରଖିବା—

4. Non-observance of the rules of religious and social cleanliness.

ଅନିଆୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନିୟମ)—

Aniāmi

୧ । ଅନିୟମ—1. Want of rule;

ଅନିୟମ

irregularity

୨ । ନିୟମର ଅପାଳନ—2. Non-observance of rules.

ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅନିୟମ)—୧ । ଅନିୟମ—1. Not regular.

୨ । ସେ ସଦାଶୂର ପାଳନ କରେ ନାହିଁ—

2. Not observing social rules.

୩ । ସେ କୃତ୍ ଅକୃତ୍ ବାଚନ ରଖେ ନାହିଁ—

3. Not observing the social rules of cleanliness.

ଅନିକିଳି—ଦେ. ବି—ଅଶୀଳି (ଦେଖ)

Anikili

Anakili (See)

ଅନିକେତ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନିକେତ)—

Aniketa

ଯାହାର ବାସଗୃହ ନାହିଁ; ଗୃହହୀନ—

(ଅନିକେତା—ଶ୍ରୀ)

Homeless; houseless

ଅନିକ୍ଷ—ସଂ. ବି—ଅଶୀଳି (ଦେଖ)—(କବିରାଜ ଦରେକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର—

Anikshan

ଦୃଶ୍ୟଗୁଣ)—Anakhuṣ (See)

ଅନିଗୀର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ନିଗୀର୍ଣ୍ଣ)—

Anigīrṇa ୧ । ଗିଳା ଯାଇ ନ ଥିବା—

1. Not swallowed.

୨ । ଉଦ୍‌ବ୍ୟ ବା ଗୁପ୍ତ କରା ଯାଇ ନ ଥିବା—

2. Not suppressed (M. W.)

ଅନିଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ଅ + ନିଗ୍ରହ)—

Anigraha

୧ । କାଇଲ ନ ମାନିବା; ଯୁକ୍ତିରେ ପରାଜିତ ହେବା

କଥା ନମାନିବା—1 Not owning one's self refuted.

୨ । ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଅସ୍ତତ୍ତ୍ୱ—2. Non-refutation

୩ । ଅଟକିବା ବା ବାଧାର ଅଭାବ—3. Non-restraint.

ସଂ. ବିଶ—ଅବାଧ—Unrestrained.

ଅନିଗ୍ରହସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅନିଗ୍ରହ + ସ୍ଥାନ)—

Anigrahasthāna

(ଦର୍ଶନ) ଯୁକ୍ତିର ଶ୍ରେଣୀ ନ ହେବାର

ଅବସ୍ଥା ବା ଅବସର—(philosophy) Occasion of non-refutation.

ଅନିଚ୍ଛ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ନ + ଇଚ୍ଛା)—ଅନିଚ୍ଛ—

Anichchha

Unwilling; undesirous,

(ଅନିଚ୍ଛା—ଶ୍ରୀ)

ଅନିଚ୍ଛା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅନିଚ୍ଛ + ଆ)—ଅନିଚ୍ଛର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Anichchhā

Feminine of Anichchha.

ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ନ + ଇଚ୍ଛା)—୧ । ଇଚ୍ଛାର ଅଭାବ—

1. Unwillingness.

୨ । କୌଣସି କାମ କରିବାକୁ ନ ହେବା—

2 Reluctance; disinclination.

ଅନିଚ୍ଛ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ନ + ଇଚ୍ଛ)—ଅନିଚ୍ଛ (ଦେଖ)

Anichchhu

Anichchha (See)

ଅନିଚ୍ଛୁକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ନ + ଇଚ୍ଛୁକ)—ଅନିଚ୍ଛ (ଦେଖ)

Anichchhuka

Anichchha (See)

(ଅନିଚ୍ଛୁକ—ଶ୍ରୀ)

ଅନିଜକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ନିଜ + କ)—

Anijaka

୧ । ଯାହା ନିଜର ନୁହେଁ; ଯାହା ଆପଣାର ନୁହେଁ—

1. Not belonging to one's own.

୨ । ପରର—2. Belonging to another.

ଅନିତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଇତ)—

Anita

୧ । (ଅମୃତ ସ୍ଥାନକୁ) ଯାଇ ନ ଥିବା—

1. Not gone to

୨ । ପାଇ ନ ଥିବା—2. Not having obtained

୩ । ବିହୀନ—3. Destitute of (M. W.)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଌ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅନିତି—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅନିତି)—

Aniti ୧ । ଅନିତି; ଅତିରସ୍ତାୟୀ—

1. Short-lived; transient.

ଅନିତି ସଂସାର ଏ ଅତି ମାୟା ଘୋର । ଗୋପନେ ବୁଦ୍ଧିହୀନେ ୨ମ ।

୨ । (ସଂ. ଅନୀତି) ଅନୀୟା—2. Unjust; wrong

୩ । (ସଂ. ଅନୀତି) ଅନିତିକ—3. Immoral,

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନୀତି)—ଅନୀତି (ଦେଖ)

Anīti (See)

ଅନିତ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ନିତ୍ୟ) - ୧ । ଅତିରସ୍ତାୟୀ—

Anitya 1 Not everlasting.

ଅନିତ୍ୟତା; } ବି—୨ । ଅତିରସ୍ତାୟୀ—

ଅନିତ୍ୟତା } 2 Transient; ephemeral.

୩ । ଅଳ୍ପକାଳସ୍ଥାୟୀ 3. Short-lived.

୪ । ସାମୟିକ—4. Occasional; temporary

୫ । ଅନିୟମିତ—5 Irregular.

୬ । ଅସ୍ଥାୟୀ—6. Unstable.

୭ । ଅନିଶ୍ଚିତ—7 Uncertain

୮ । ଅସାଧାରଣ—8. Extraordinary;

exceptional.

ଅନିତ୍ୟଦତ୍ତକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । (ସ୍ତୁତି) କଳ୍ପକାଳ ପାଇଁ ଯେଉଁଥି

Anityadattaka ପୁଅ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପିତାମାତାଙ୍କ

ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟକୁ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ପୁଅ—

1. (law) A son surrendered by his parents to another for temporary adoption, (M. W.)

୨ । (ସ୍ତୁତି) ଶାଶ୍ୱତଧାନ ଅନୁସାରେ ଯୋଗ୍ୟପୁତ୍ରରୂପେ ଗ୍ରହଣ ହେବା ପୁଅକୁ ପାଳିବାକୁ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ପୁଅ—2 A son surrendered by his parents to another for preliminary adoption. (M. W.)

ଅନିତ୍ୟଦତ୍ତମ—ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଅନିତ୍ୟଦତ୍ତକ (ଦେଖ)

Anityadattima Anityadattaka (See)

ଅନିତ୍ୟସମ—ସଂ. ବି.—(କ୍ୟାୟ) ଅନିତି ବା ଅସାଧାରଣ ବିଷୟକୁ ସାଧା-

Anityasama ରଣ ବିଷୟ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଉଥିବା; ମିଥ୍ୟାବାଦ—

(logic) Sophism consisting in generalizing what is exceptional.

ଅନିତ୍ୟସମାସ—ସଂ. ବି. (କର୍ମାଧ୍ୟ)—(ବ୍ୟାକରଣ)—ଯେଉଁ ସମସ୍ତ-

Anityasamāsa ପଦକୁ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ରଖିଲେ ମଧ୍ୟ ଭବବୋଧ

ବିଷୟରେ ବାଧା ପଡ଼େ ନାହିଁ—(grammar) A compound the sense of which may

be equally expressed by resolving it into its constituent parts.

[ଦ୍ର—କୃଷ୍ଣାସୁରକୁ କୃଷ୍ଣ ଅସୁର ବୋଲି ଲେଖିଲେ ମଧ୍ୟ ଭବ-
ବୋଧରେ ବାଧା ପଡ଼େ ନାହିଁ ।]

ଅନିଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନିଦ୍ରା)—

Anida ଅନିଦ୍ରା; ଉଜାଗର—(ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)
Sleeplessness

ଅନିଦାନ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନିଦାନ)—

Anidāna ୧ । କାରଣହୀନ—1. Causeless.

୨ । ଅମୂଳକ—2. Groundless

୩ । ଯେଉଁ ରୋଗର ନିଦାନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ—
3. Undiagnosed (diseases)

ଅନିଦ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନିଦ୍ରା)—

Anidra ୧ । ଅନିଦ୍ରା; ନିଦ୍ରାର ଅଭାବ; ଜାଗରଣ—

ଅନିଦ୍ରା 1. Sleeplessness.

ଅନିଦ୍ରା ୨ । ନିଦ୍ରା ନ ମାଡ଼ିବା—2. Wakefulness; want of sleep

ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅନିଦ୍ରା)—୧ । ଅନିଦ୍ରା; ନିଦ୍ରାହୀନ; ଶୋଇ ନ
ଥିବା—1. Sleepless.

୨ । ଉଦ୍ୱିଗ୍ନ; ଉଜାଗର—2. Wakeful.

ଅନିଦ୍ରା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନିଦ୍ରା)—

Anidra ଉଜାଗର; ଉଦ୍ୱିଗ୍ନ—Awake; wakeful;
(ଅନିଦ୍ରା—ଶ୍ରୀ) Sleepless.

ଅନିଦ୍ରା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅନିଦ୍ରା + ଅ)—ଅନିଦ୍ରାର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Anidra Feminine of Anidra.

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଉଦ୍ୱିଗ୍ନ, ଉଜାଗର ଦେଖିଥିବା;
ଉଜାଗର—Awake; sleepless.

ବାପ ପୁଅ ବନ୍ଧେ ଘର ଅନିଦ୍ରା ମୁଗୁର ଗଣ୍ଡି ମେଲ—ଭଗ ।

ସଂ. ବି—୧ । ନିଦ୍ରାର ଅଭାବ—

1. Wakefulness, sleeplessness.

୨ । ନିଦ୍ରା ନ ଆସିବା ରୋଗ—

2. A disease; insomnia.

ଅନିଦ୍ରା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ନିଦ୍ରା)—୧ । ନିଦ୍ରାହୀନ—

Anidrita 1. Sleepless.

(ଅନିଦ୍ରା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ଏତେବେଳେ ଯାଏ ଶୋଇ ପଡ଼ି ନାହିଁ—
2. Not yet asleep; still awake.

ଅନିଦନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ନିଦନୀୟ)—୧ । ନିଦାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

Anidaniya 1. Unblamable; blameless.

(ଅନିଦନୀୟ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପ୍ରଶଂସାର ଯୋଗ୍ୟ—

2 Praiseworthy.

୩ । ସୁନ୍ଦର—3. Graceful.

୪ । ନିର୍ଦୋଷ—4. Faultless.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଏ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ନିପତ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଶୋଳିବେ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥା' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅନନ୍ଦା—ସ. ବି. (ଅ + ନନ୍ଦା)—ପ୍ରଶଂସା—Praise.

Anindā

ଅନନ୍ଦିତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ନନ୍ଦିତ)—୧ । ପ୍ରଶଂସିତ—1. Praised.

Anindita

୨ । ଅନନ୍ଦନୀୟ (ଦେଖ)

(ଅନନ୍ଦିତା—ଶ୍ରୀ)

2. Anindaniya (See)

ଅନନ୍ଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ନନ୍ଦ୍ୟ)—ଅନନ୍ଦନୀୟ (ଦେଖ)

Anindya

Anindaniya (See)

(ଅନନ୍ଦ୍ୟା—ଶ୍ରୀ)

ଅନନ୍ଦ୍ୟସୁନ୍ଦର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଦ୍ରବ୍ୟ; ଅନନ୍ଦ୍ୟ ଓ ସୁନ୍ଦର)—

Anindyasundara

ନିଃଶ୍ରେୟସୁନ୍ଦର, ଏପରି ସୁନ୍ଦର ଯେ ତାର

(ଅନନ୍ଦ୍ୟସୁନ୍ଦର—ଶ୍ରୀ)

କୌଣସି ଅଂଶକୁ କେହି ନିନ୍ଦା କରବାକୁ

ବା ଖୁଣିବାକୁ ନାହିଁ—Of faultless

grace; symmetrical and beautiful.

ଅନନ୍ଦ୍ରିୟ—ସଂ. ବି. (ନ + ଇନ୍ଦ୍ରିୟ; ଯାହା ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନୁହେଁ)—

Anindriya

୧ । ଆତ୍ମା—1. The soul.

୨ । ମନୋବୃତ୍ତି; ବିବେକ—2. The Reason.

ଅନିବର୍ତ୍ତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନିବର୍ତ୍ତ)—

Anibartta

୧ । ଅନିବର୍ତ୍ତ; ନିବର୍ତ୍ତରହିତ; ଅଶ୍ୱବାହୁଡ଼ା (ପଥ)—

1. (road) From which there is no return.

ନାବତେ କର ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ, ଗଲେ ଅନିବର୍ତ୍ତ ପଥେ ।

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ଶୁଭବତ ୭୩ ।

୨ । ଅସ୍ଥିରପ୍ରବୃତ୍ତିକ; ଅଶାନ୍ତ—2. Not of peaceful disposition; of a restless turn of mind.

ଅନିବର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି. (ନ + ନିବର୍ତ୍ତନ)—ଫେରି ନ ଆସିବା—

Anibarttana

Non-return; not turning back.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ସ୍ଥିର—1. Steadfast.

୨ । ଅବ୍ୟାଧ୍ୟ—

2. Improper to be abandoned.

ଅନିବର୍ତ୍ତୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ନି + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ + ଇନ୍ । ୧ମା. ୧ବ)—

Anibartti

୧ । ଯେ ଫେରେ ନାହିଁ—

(ଅନିବର୍ତ୍ତୀ—ଶ୍ରୀ) 1 Not turning back

୨ । ଯେ ଫେରି ଆସେ ନାହିଁ—2. Not returning.

୩ । ଯେ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରୁ ପଛ ଫେରୁଏ ନାହିଁ; ସାହସୀ—

3. Brave; not retreating; one who does not turn his back on the battle-field.

ପୌଣ୍ଡ୍ର ଦେଶୀ ଅସୁଅଛ ବୀର୍ଷ ଦୁର୍ଗବୀର୍ଣ୍ଣା

ରଣ ରକ୍ଷ ଅମରଣ, ଅନିବର୍ତ୍ତୀ ରଣେ । ଦଧିନାଥ, ମହାସାଥୀ ।

ଅନିବାଧ—ସ. ବି. (ଅ + ନିବାଧ)—ସ୍ୱାଧୀନତା—

Anibādha

Liberty (Apte)

ଅନିବାର—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅନିବାରଣୀୟ)—

Anibāra

୧ । ଅନିବାରଣୀୟ; ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ—

1. Unavoidable.

୨ । ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ—2 Inevitable.

୩ । ଦୁର୍ବିଧ୍ୱଂସ—3. Invincible.

୪ । ଅବାରତ—4. Unprevented

୫ । ଅବିରତ—5. Constant.

ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—ସର୍ବଦା—Constantly.

ଯାବତ ଶାବକ ନିପୁଣେ ଅନିବାର । ମଧୁସୂଦନ, ବସନ୍ତଗାଥା ।

ଅନିବାରଣ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅନିବାରଣୀୟ)—

Anibārāṇa

ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ; ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ—

Irresistible; inevitable.

ସେହି ଶବ୍ଦ ଅନିବାରଣ ମରଣ

ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ବୋଲି ସାତାଳ ହେ ଜାଣ । କୃଷ୍ଣବିହ୍ୱଳ, ମହାଭାରତ, ଦ୍ରୋଣ ।

ଅନିବାରଣୀୟ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ନିବାରଣୀୟ)—

Anibārāṇīya

୧ । ଯାହାକୁ ବାରଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

1. Unavoidable; irresistible;

୨ । ଯାହା ବନ୍ଦ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

2 Unpreventable.

୩ । ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ—3 Inevitable

୪ । ଦୁର୍ବିଧ୍ୱଂସ—4. Invincible.

୫ । ଏକବାଗିଆ; ଯେ ବାଗେ ମାନେ ନାହିଁ—

5. Stubborn.

୬ । ଯାହା ଏଡ଼ି ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ—

6. Not to be warded off.

ଅନିବାର୍ତ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ନିବାର୍ତ୍ତ)—

Anibārta

୧ । ଯାହାକୁ କେହି ବାଧା ଦେଇ ନାହିଁ—

1. Unopposed.

୨ । ଅନିଷିଦ୍ଧ—2 Unforbidden.

୩ । ଅପ୍ରତିବନ୍ଧିତ—3 Unimpeded.

୪ । ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ—4. Unchecked.

ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ନିବାର୍ଯ୍ୟ)—ଅନିବାରଣୀୟ (ଦେଖ)

Anibārjya

Anibārāṇīya (See)

ଅନିବ୍ରତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ନିବ୍ରତ)—ଅନିବାରତ (ଦେଖ)

Anibruta

Anibārta (See)

ଅନିବ୍ରତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ନିବ୍ରତ)—

Anibrutta

୧ । ଯାହାର ନିବ୍ରତ ନାହିଁ—1. Unceasing

୨ । ଅଶ୍ୱବାହୁଡ଼ା — 2. Not returning.

୩ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ରହିତ ନ ହେବା—

3. Not stopping from work.

୪ । ଅନବରତ; ଅବିରତ—4. Incessant; constant.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟତ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵକ୍ରା ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଅନିଭ—ଦେ. ବିଶ. (ବାଇବଲ୍ ଅନୁବାଦରେ ବ୍ୟବହୃତ; ଫ. ଅନିଭା-
Anibhā ପଣିୟ)—

୧ । ଅନିଭାପଣିୟ; ଯାହାକୁ କେହି ନିଭାଇ ପାରିବ ନାହିଁ—

2. Unquenchable (fire)

୩ । ନିଭୁ ନ ଥିବା; ଚିରକାଳ ଜଳୁଥିବା—

3. Ever-burning.

ଅନିଭୃତ—ଫ. ବିଶ. (ଅ + ନିଭୃତ)—

Anibhṛuta ୧ । ଯାହା ଗୁପ୍ତ ନୁହେଁ—1. Not private.

୨ । ସବ୍ୟସାଧାରଣ—2. Public.

୩ । ନିର୍ଲଜ୍ଜ—3. Immodest.

୪ । ସାହସୀ—4. Bold.

ଅନିଭ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଭ୍ୟ)—ସେ ଧନୀ ନୁହେଁ; ନିର୍ଧନ—

Anibhya Not wealthy (M. W.)

ଅନିମନ୍ତ୍ରଣିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ନିମନ୍ତ୍ରଣ)—ଅନିମନ୍ତ୍ରଣ (ଦେଖ)

Animantraprāṇiā Animantṛita (See)

ଅନିମନ୍ତ୍ରଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ନିମନ୍ତ୍ରଣ)—

Animantṛita ୧ । ଯାହାକୁ ଡାକିବା ହୋଇ ନ ଥାଏ—

(ଅନିମନ୍ତ୍ରଣ—ଶ୍ରୀ) 1. Uncalled.

୨ । ଅବରଣୀ—2. Uninvited.

ଅନିମିତ୍ତେ—ଗ୍ରା. କି. ବିଶ.—ଅନିମିତ୍ତେ (ଦେଖ)

Animite Animitte (See)

ଅନିମିତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ନିଷ୍ଠ ଚତ୍ଵ; ଅ + ନିମିତ୍ତ)—

Animitta ୧ । ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣର ଅଭାବ—

1. Absence of adequate cause.

୨ । ଅମୂଳକତା—2. Groundlessness.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣହୀନ—

1. Having no adequate cause.

୨ । ଅମୂଳକ—2. Groundless.

୩ । ଅକାରଣ—3. Causeless.

ଅନିମିତ୍ତଲିଙ୍ଗନାଶ—ସଂ. ବି.—ନେତ୍ରରୋଗବିଶେଷ; ଏଥିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ

Animittalinganāśa ଅକ୍ଷତା ଜନ୍ମେ—

An opthalmic disease ending in total

blindness, perhaps Amaurosis (M W)

ଅନିମିତ୍ତେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅନିମିତ୍ତ)—

Animitte ୧ । ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ବିନା—

1. Without adequate occasion.

ଅନିମିତ୍ତେ ଅପଣା ସୁଦ୍ଧ ନ କବି । ବୃଷ୍ଟିବିହୀନ ହୋଇବେ ଅପଣ ।

୨ । ଅକାରଣରେ; ବୃଥାରେ—

2. Without any cause; in vain.

୩ । ନିଷ୍ଠୁୟୋଜନରେ—3. Uselessly.

ଶବ୍ଦେ ଶଳା ମାରିବୁ ତାହାର ଅନିମିତ୍ତେ—ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

ଅନିମିଷ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନିମିଷ)—

Animisha ୧ । ନିର୍ନିମିଷ; ପଲକଶୂନ୍ୟ; ଯାହା ଆଖିରେ
(ଅନିମିଷା—ଶ୍ରୀ) ପଲକ ପଡ଼େ ନାହିଁ—

1 Unwinking (person).

୨ । ପଲକ ପଡ଼ୁ ନ ଥିବା (ଆଖି)—

2 Unwinking (eye).

ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁକାର ସଦୃଶ, ନୟନ କଲେ ଅନିମିଷ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୩ । ନିଷ୍ପେକ୍ଷ; ଅଳ୍ପ ସତର୍କ—

3. Vigilant; watchful.

୪ । ଖୋଲୁଥିବା; ମେଲୁଥିବା (ଆଖି ବା ଫୁଲ)—

4. Open (eye or flower).

ସଂ. ବି — ୧ । (ଏମାନଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ପଲକହୀନ ଥିବାରୁ)—

ଦେବ; ଦେବତା—1. A God

ଏଣୁ ତୋ ନାମ ଅନିମିଷ, ବନସ୍ତେ ଅନାଦି ପୁରୁଷ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧୦ମ ।

୨ । ମତ୍ସ୍ୟ—2. Fish.

୩ । ଅତିସୁକ୍ଷ୍ମକାଳବିଭାଜନ—

3. Minutest division of time.

ଅନିମିଷାକ୍ଷ—ଫ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନିମିଷ + ଅକ୍ଷ)—

Animishākṣha ୧ । ଯାହା ଆଖିରେ ପଲକ ପଡ଼େ ନାହିଁ—

(ଅନିମିଷାକ୍ଷୀ—ଶ୍ରୀ) 1. One whose eyes are fixed.

୨ । ପଲକହୀନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥିବା—

2. Looking steadily.

ଅନିମିଷାଚକ୍ଷୀ—ଫ. ବି. (ଚକ୍ଷୁ ଚତ୍ଵ; ଅନିମିଷ + ଅବୃର୍ତ୍ତ୍ୟ)—ଦେବଗୁରୁ;

Animishāchākṣīya ବୃହସ୍ପତି—Name of Bruhaspati
the preceptor of the gods.

ଅନିମେଷ—ଫ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନିମେଷ)—

Animesha ଅନିମିଷ (ଦେଖ)

(ଅନିମେଷା—ଶ୍ରୀ)

Animisha (See)

ଅନିୟତ—ଫ. ବିଶ. (ଅ + ନିୟତ)—୧ । ଅନିୟତ—

Aniyata 1. Not regulated; uncontrolled.

୨ । ଅବ୍ୟାଧ—2. Unrestrained.

୩ । ଅନିୟମିତ—3. Irregular.

୪ । ସାମୟିକ; ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଘଟୁଥିବା—

4. Casual; incidental.

୫ । ଅନିଶ୍ଚିତ, ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—

5. Unfixed; indeterminate, indefinite; uncertain.

୬ । ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ—6. Changing.

୭ । ଅସ୍ଥାୟୀ—7. Not permanent.

ଅନିୟତପୁଂସା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନିୟତ + ପୁଂସାନ୍ + କ + ଶ୍ରୀ)

Aniyatapumshkā ଅ)—ଅସତ୍ତା(ଶ୍ରୀ)—Unchaste
(woman).

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁରାଣେ ପୁରାଣ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅନିୟତାପତ୍ନୀ—A woman having
no fixed husband.

ଅନିୟତାଙ୍କ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅନିୟତା + ଅଙ୍କ)—

Aniyatāṅka (ଗଣିତ) ଅନିୟତା ସଂଖ୍ୟା—arithmetic)
An indeterminate digit

ଅନିୟନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିୟନ୍ତ୍ର)—୧ । ଉଦାମ; ଉଚ୍ଛ୍ୱଳ—
Aniyantrita 1 Unchecked; unregulated.

୨ । ଅନିବାରଣ—2. Unprevented.

ଅନିୟମ—ସଂ. ବି. (ନିୟମ, ଅ + ନିୟମ)—୧ । ନିୟମର ଅଭାବ—
Aniyama 1. Want of rule; irregularity.

୨ । ଅସ୍ଥିରତା—2. Unsettledness

୩ । ଅନୁଚିତ ଅଚରଣ—3. Improper conduct.

୪ । ବ୍ୟବସ୍ଥା—4. Disorder.

୫ । ଧାରା ଅଭାବ—5. Want of fixed order.

୬ । ସନ୍ଦେହ—6. Doubt (M. W.)

ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ନିୟମରହିତ—

1 Irregular; having no rule.

୨ । ଧାରା ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରିବା—

2. Not conforming to any fixed order.

ଅନିୟମିତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିୟମିତ)—

Aniyamita ନିୟମରହିତ—Irregular.

ଅନିୟମୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ + ନିୟମିତ; ୧ମା ୧ବ.)—

Aniyamī ୧ । ଅନିୟମିତ—1. Irregular

୨ । ଯେ ନିୟମ ପାଳେ ନାହିଁ—

2. Not observing or following any rule.

୩ । ଅଭିରୋଧ; ଅନାୟତ୍ତ—

3. Transgressing approved rules of
conduct.

ଅନିଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିଯୁକ୍ତ)—୧ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୁକରର

Aniyukta କରଯାଇ ନ ଥିବା—1. Not appointed.

ଅନିଯୁକ୍ତି; } ବି. ୨ । ଯେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ—

ଅନିଯୋଗ } ବି. 2. Not authorised.

ସଂ. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ)—ଧର୍ମାଧିକାରୀ ବା ବିଚାରାଳୟରେ ଉପସ୍ଥିତ

ଆସେସର ଯେ ବିଧିମତେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ଭୋଟ

ଦେବାକୁ ଅସାରଣ—An assessor at a court who

has not been formally appointed and is not

entitled to vote (M. W.)

ଅନିରାକରଣ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିରାକରଣ)—

Anirākaraṇa ୧ । ଯେ ବାଧା ନ ଦେଏ—

1. Unobstructive

୨ । ଯେ ଦୋଷଦର୍ଶୀ ନୁହେଁ—2. Not censorious.

ଅନିରୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅ + ନିରୁଦ୍ଧ)—୧ । ଅପ୍ରତିବନ୍ଧ—

Aniruddha 1 Unrestrained; unhindered.

(ଅନିରୁଦ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅଶାସ୍ୟ—2. Ungovernable.

୩ । ଏକବାସିଆ—3. Self-willed (M. W.)

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଗୁରୁତା; ଗୁପ୍ତଚର—

1. A spy; a secret emissary (M. W.)

୨ । ପତା; ପଶୁବନ୍ଧନ ରଞ୍ଜ—

2. A rope for fastening cattle (M. W.)

୩ । (ନାମ) କୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାତି; ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବା କାମଦେବଙ୍କ ପୁତ୍ର

ଓ ଉଷାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ—3 Name of the son of

Pradyumna.

[ଦ୍ର—ବାଣାସୁରର କନ୍ୟା ଉଷା ଅନିରୁଦ୍ଧାରେ ପ୍ରେମାସକ୍ତ ହୋଇ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ବଳରେ ଅନିରୁଦ୍ଧକୁ ବାଣାସୁରର ରାଜଧାନୀ ଶୋଣିତପୁରସ୍ଥ ଉଦ୍ୟାନକୁ ଅଣାଇ ତା ସଙ୍ଗେ ବିହାର କଲେ । ବାଣାସୁର ଏହା ଜାଣିପାରି ଅନିରୁଦ୍ଧକୁ ଧରି ନେବା ପାଇଁ ପାଇକ ପଠାଇବାକୁ ଅନିରୁଦ୍ଧ ଏକାକୀ ଲୋଡ଼ି ଗଦା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ବଧ କଲେ; କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ପ୍ରଭାବରେ ବାଣାସୁର ତାକୁ ଧରି ବନ୍ଦୀ କଲେ । କୃଷ୍ଣ, ବଳରାମ ଓ ଅନିରୁଦ୍ଧ ପିତା କାମ ଏ ସ୍ୱାଦ ପାଇ ବାଣାସୁର ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ତାକୁ ପରାସ୍ତ କଲେ । ବାଣାସୁର ଶିବରାଜ୍ୟ ଥିବାରୁ ଶିବଙ୍କ ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ କୃଷ୍ଣ ବାଣାସୁରକୁ ଜୀବନରେ ମାରି ପକାଇଲେ ନାହିଁ । ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟୀ ହୋଇ କୃଷ୍ଣ ଅନିରୁଦ୍ଧକୁ ଉଷା ସହିତ ଦ୍ୱାରକାକୁ ଆଣିଲେ । ଅନିରୁଦ୍ଧର ଆଉ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ରେବତୀ ଗର୍ଭରେ ଅନିରୁଦ୍ଧର ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ହୋଇ ଥିଲା—ସେ ପୁତ୍ରର ନାମ ବଜ୍ର ।]

୪ । ଶିବ; ମହାଦେବ—4. God Śiba.

୫ । ବିଷ୍ଣୁ—5. Bishṇu (Apte)

୬ । (ନାମ) ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଅର୍ଦ୍ଧତପସେଷ—

6 Name of a Buddhist saint, contempor-
ary of the Buddha.

୭ । (ନାମ) ବୃଷ୍ଣିବଂଶଧରକେଶବ—7. Name of a
descendant of Bṛishni.

ଦେ. ବି. ପୁଂ. ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ—

A name given to males.

ଅନିରୁଦ୍ଧପଥ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅନିରୁଦ୍ଧ + ପଥ)—

Aniruddhapatha ୧ । ଯେଉଁ ବାଟକୁ କେହି ବନ୍ଦ କରି

ନାହିଁ—1. An unobstructed path.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ବାୟୁମଣ୍ଡଳ—2. The atmosphere.

୩ । (ଅକାଶରେ କେହି କାହା ବାଟ ବନ୍ଦ କରି ପାରେ

ନାହିଁ ।)—ଅକାଶ; ସ୍ୱର୍ଗ—

3. Ether. (M. W.); The sky (Apte)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଘ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯାହାର ବାଟକୁ କେହି ବନ୍ଦ କର ନାହିଁ—

One whose path is not obstructed,

ଅନିର୍ଣ୍ଣୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିର୍ଣ୍ଣୟ)—

Anirṇaya ୧ । ନିଶ୍ଚୟର ଅଭାବ; ଅନିଶ୍ଚିତତା—

ଅନିର୍ଣ୍ଣିତ } ବିଶ୍ୱ. 1. Want of certainty;
ଅନିର୍ଣ୍ଣୟ } uncertainty,

୨ । ମିଥ୍ୟାସାର ଅଭାବ—2. Indecision

୩ । ସନ୍ଦେହ—3. Doubt.

ଅନିର୍ଦ୍ଦଶ—ସଂ. କି. ବିଶ୍ୱ.—(ଅ + ନିର୍ + ଦଶ; ଯାହାର ବା ଯହିଁରେ
Anirdaśa ଦଶ ଦିନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ନାହିଁ ବା ଟିପି ନାହିଁ ।)—

(ଅନିର୍ଦ୍ଦଶ—ବିପଦ) ସୁତକ ବା ମୃତକ ଅଶୌଚକାଳ ଦଶଦିନ
ସମୟ ଟିପି ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ; ଦଶଦିନ ଗତ ନ
ହେଉଥିବା—Within the ten days of
impurity caused by a birth or death
in the family

[ଦ୍ର—ବିଦେଶରେ ମରାଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁ ସଂବାଦ
ଅନିର୍ଦ୍ଦଶ (ଅର୍ଥାତ୍ ୧୦ ଦିନ ଗତ ନ ହେଉଥିବା) ଶୁଣିଲେ ଦଶ
ରାତ୍ରରେ ଯେତେ ବାକି ଥିବ ତେତିକ ଅଶୌଚ ପାଳିବ ।

ରାତ୍ରକେବଳ ମନୁ ୫୭ ।]

ସଂ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ଯାହାର ଦଶ ଦିନ କାଳ ଗତ ହୋଇ ନାହିଁ—

1. That which has not yet passed

(ଅନିର୍ଦ୍ଦଶ—ଶ୍ରୀ) ten days.

୨ । ଜନ୍ମକାଳରୁ ଦଶ ଦିନ ଗତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

2. Not more than ten days old.

[ଦ୍ର—ଅନିର୍ଦ୍ଦଶା ଗାୟତ୍ରୀ ଦୁଷ୍ଟ ପିଇବା ନିଷିଦ୍ଧ ।

ରାମଣକର. ମନୁ ୫-୮ ।]

୩ । ମୃତକ ବା ସୁତକାଶୌଚର ଅଶୁଦ୍ଧି କାଳ ଦଶ ଦିନ
ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—3. Relating to the time of
ten days after a birth or death.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ପରିବାରରେ ସୁତକ ବା ମୃତକାଶୌଚ ହୋଇ
ଥିବ ସେ ପରିବାରର ଅନିର୍ଦ୍ଦଶ ଅନ୍ନ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଖାଇବା
ନିଷିଦ୍ଧ—ରାମଣକର ମନୁ ୫-୨୧୨ ଓ ୫-୨୧୩ ।]

ଅନିର୍ଦ୍ଦଶାହ—ସଂ. କି. ବିଶ୍ୱ. ଓ ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିର୍ + ଦଶାହ)—

Anirdaśāha ଅନିର୍ଦ୍ଦଶ (ଦେଖ)

(ଅନିର୍ଦ୍ଦଶାହ—ଶ୍ରୀ) Anirdaśa (See)

[ଦ୍ର—ଅନିର୍ଦ୍ଦଶାହା ସୁତା (ଜନ୍ମ କରିଥିବା) ଗାୟତ୍ରୀ ଶେଷ ଖାଇଲେ
ଦଶଯୋଗ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ମନୁ କହୁଅଛନ୍ତି—

ରାମଣକର. ମନୁ ୮-୨୪୨ ।]

ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ)—

Anirdiṣṭa ୧ । ଅନିଶ୍ଚିତ—1. Uncertain; indefinite

(ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ—ବି) ୨ । ନିରୂପିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

(ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ—ଅନ୍ୟ ବିଶ୍ୱ) 2. Uncertain.

୩ । ଶ୍ରି ଶ୍ରିକୃତ ହୋଇ ନ ଥିବା—3. Undetermined.

୪ । ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହୋଇ ନ ଥିବା—4. Unexplained

୫ । ଅନିୟମିତ—5. Irregular

୬ । ଅପରିମିତ; ଅସୀମ—6. Unlimited.

୭ । ଯହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉପଦେଶ ନାହିଁ—

7. Undirected; not enjoined.

୮ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ବା କଥିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

8. Unspecified.

ଅନିର୍ଦ୍ଧାରିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ)—ଅନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ (ଦେଖ)

Anirdhārita

Anirdiṣṭa (See)

(ଅନିର୍ଦ୍ଧାରିତ—ବି)

ଅନିର୍ଦ୍ଧାରଣୀୟ } ଅନ୍ୟ ବିଶ୍ୱ.

ଅନିର୍ଦ୍ଧାର୍ଯ୍ୟ }

ଅନିର୍ବାଚନୀୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିର୍ବାଚନୀୟ; ଯାହା ବଚନୀୟ ନୁହେଁ)—

Anirbāchanīya ୧ । ଅବଶ୍ୟକୀୟ; ଯାହା ନିର୍ବାଚନୀୟ କରାଯାଇ—

(ଅନିର୍ବାଚନୀୟତା—ବି) ନ ପାରେ—1. Indescribable.

୨ । ଅକଥନୀୟ—2. Unutterable, unspeakable.

୩ । ଯାହା ବାକ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

3. Inexpressible.

୪ । ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଅନୁଚିତ—

4. Not be mentioned.

୫ । ଯାହା ବାକ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବୁଝାଇ ଦିଆ ଯାଇ ନ ପାରେ—

5. Inexplicable.

ଅନିର୍ବାଚ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିର୍ବାଚ୍ୟ)—ଅନିର୍ବାଚନୀୟ (ଦେଖ)

Anirbāchya

Anirbāchanīya (See)

(ଅନିର୍ବାଚ୍ୟତା—ବି)

ଅନିର୍ବାଚ୍ୟମାନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିର୍ବାଚ୍ୟମାନ)—

Anirbāchyamāna ଯାହାର ସମାପ୍ତି କରାଯାଇ ନାହିଁ—

Not being brought to a close.

ଅନିର୍ବାଣ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ନିର୍ବାଣ)—

Anirbāṇa ୧ । ଯାହା ଲିଭି ନାହିଁ—1. Inextinguished.

୨ । ଯାହାକୁ ଲିଭି ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ—

2. Inextinguishable; unquenchable.

୩ । ଯାହା ଲିଭେ ନାହିଁ; ସର୍ବଦା ଜଳୁ ଥିବା—

3. Ever-burning.

୪ । ଅସ୍ନାତ; ନିକଟ ରହିତ—4. Unbathed.

[ଦ୍ର—ଏହି ଅର୍ଥରେ ଏହା କାଳଦାସଙ୍କ ରଘୁବଂଶରେ ଦନ୍ତୀ ବା
ଦଣ୍ଡୀର ବିଶେଷଣ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି ।]

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଥ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅନିବୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିବୀୟ = କଲହ; ଅବଜ୍ଞା)—

Anirbāda ୧ । ବିବାଦର ଅଭାବ—

1. Absence of dispute.

୨ । ଅବଜ୍ଞା ନ କରିବା—2. Absence of disregard

ଅନିବୀୟ—ଦେ. ବି. ବିଶ୍ୱ (ସଂ. ଅନିବୀୟ = ଅବିଚାର)—

Anirbāra ୧ । ଅନେକଥର—1. Many times

୨ । ବହୁ; ବିଶେଷ—2. Much

ମିତ କେତେ ମତେ ହରି ଅନିବୀୟ କୋଳ କର ।

ଅରୁମ୍ଭ—ବଦନ୍ତ୍ରାମଣି ।

ଅନିବୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିବୀୟ)—୧ । ଅସମାପ୍ତି—

Anirbāha 1. Non-completion.

(ଅବିବାହ—ବିଶ୍ୱ) ୨ । ଅସାଧନ—

2. Non-accomplishment

୩ । ସଂସାରରେ ସ୍ୱରୂପରୁ ହୋଇ ତଳିବା ଅବସ୍ଥାର ଅଭାବ;
ଅସ୍ୱ ନ ଅର୍ଥିବା—

3. Being straitened in means (Apte);
insufficiency of income (M. W.)

୪ । ଅସଂପାଦନ—4. Want of provision.

୫ । ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଅଭାବ—

5. Inconclusiveness (M. W.)

୬ । କାମ ତଳାଇବାର ଅଭାବ—

6. Non-management.

ଅନିବୀୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିବୀୟ)—ଯାହା ତଳାଇବା କଷ୍ଟକର—

Anirbāhya 1. Difficult to manage.

ଅନିବିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସଂ. (ଅ + ନିବିଷ୍ଟ)—

Anirbinna ୧ । ଅବିଷ୍ଟ; ବିଷାଦରହୁତ—

(ଅନିବିଷ୍ଟ—ବିଶ୍ୱ) 1. Not downcast; not depressed.

(ଅନିବେଦ—ବିଶ୍ୱ) ୨ । ଅକ୍ଳାନ୍ତ—2. Not fatigued (Apte).

ସଂ. ବି—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନାମ—

A name of Vishnu (Apte)

ଅନିବିହ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିବିହ + ବିଦ ଧାତୁ + ଅ)—

Anirbida ୧ । ଅକ୍ଳାନ୍ତ—1. Unwearied.

(ଅନିବିହ—ବିଶ୍ୱ) ୨ । ଅବିସ୍ତ—2. Undesponding.

ଅନିବ୍ରତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିବ୍ରତ)—୧ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—

Anirbruta 1. Discontented.

(ଅନିବ୍ରତ—ବିଶ୍ୱ) ୨ । ଭବିଷ୍ୟ—2. Uneasy.

(ଅନିବ୍ରତ—ବିଶ୍ୱ) ୩ । ଅସୁଖ—3. Unhappy

୪ । ଅସମ୍ପାଦନ—4. Unaccomplished; unfulfilled.

ଅନିବ୍ରତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିବ୍ରତ୍ତି)—

Anirbrutti ୧ । ସଫଳ ନ ହେବା; ଫଳ ନ ଫଳିବା—

(ଅନିବ୍ରତ୍ତି—ବିଶ୍ୱ) 1. Non-fulfilment.

୨ । ଅସମାପ୍ତି—2. Incompleteness (M. W.)

୩ । ଦରିଦ୍ରତା—3. Poverty (Apte)

୪ । ଭବିଷ୍ୟ—4. Anxiety; disquietude
(Apte)

ଅନିବେଦ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିବେଦ)—୧ । ଅବିଷାଦ—

Anirbeda 1. Not depression.

୨ । ଆତ୍ମନିର୍ଭରତା—2. Self-reliance

ଅନିବେଦ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିବେଦ)—

Anirbeya ୧ । ଯାହା ଲିଭାଇ ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ—

[nextinguishable; unquenchable

ଭାରତ ଦେବାଳୟର ଅନିବେଦ ଘର । ଚନ୍ଦ୍ରାବି—ବିଜ୍ଞାନାୟକ ।

ଅନିବେଶ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନିବେଶ)—୧ । ବେକାର—

Anirbēsa 1. Destitute of employment.

୨ । ଦୁଃଖୀ; ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ—2. Wretched; miserable
(Apte)

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅକୃତ + ନିବେଶ)—

୧ । ଯେ ଯାପ ପାଇଁ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରି ନାହିଁ—1. Not
having expiated one's sins (M. W.)

ଅନିର୍ଭର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ନିର୍ଭର)—

Anirbhara ୧ । ଅନାଶ୍ରୟ—1. Helpless

(ଅନିର୍ଭର—ବିଶ୍ୱ) ୨ । ଯାହାର ଭର ନାହିଁ—2. Unsupported;
having no support or prop.

୩ । ସାମାନ୍ୟ—3. Slight.

୪ । ଅଳ୍ପ—4. Little.

୫ । ହାଲୁକା—5. Light.

ଅନିର୍ଭା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅନିବୀୟ)—ଅନିବୀୟ (ଦେଖ) ।

Anirbhā Anirbāha (See)

ଅଟଳ ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଅସମାପ୍ତ—1. Unaccomplished.

୨ । ଅସମାପ୍ତ—2. Unfinished.

୩ । ଅତଳ—3. Untenable.

୪ । ଯହିଁରେ କାମ ତଳ ନ ପାରେ—

4. Unmanageable.

୫ । ଦୁଃଖୀ; ଦରିଦ୍ର—5. Poor; indigent.

୬ । ନିଅଣ୍ଟିଆ; ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ—6. In want.

୭ । ନିଜର ସଂସାର କାମ ତଳାଇବାକୁ ଅସମର୍ଥ—

7. Unable to manage one's worldly
affairs.

୮ । ଅତଳ ସାଂସାରକ ଅବସ୍ଥାଗ୍ରସ୍ତ—

8. Not well-to-do.

୯ । ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ମିଳିମିଶି ତଳ ନ ପାରେ—

9. Unable to get on well with
another.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ୍ଜ	ଈ	ଉ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ

ଅନିର୍ଯ୍ୟାପ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅପରିମାପ)—

Anirjāpa ୧ । ଅତ୍ୟଧିକ; ଅପରିମାପ—1. Excessive.

ବେଜାସ ୨ । ବହୁ—2. Many.

ବେଜା ୩ । ଅଗଣିତ; ଅସଂଖ୍ୟ—

3 Innumerable; countless

ଦେ. କି. ବିଶ—ଅତ୍ୟଧିକ; ବହୁତ; ଖୁବ୍—Excessively;
too much.

ଏ ସମୟେ ବାତ ବହୁଳ ଅନିର୍ଯ୍ୟାପ—କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅନିଳ—ସଂ. ବି. (ଅନ ଧାତୁ = ବଞ୍ଚିବା ବା ନିଃଶ୍ଵାସ ମାରବା + କରଣ.)

Anila ଅଳ; ଯାହାଦ୍ଵାରା ପ୍ରାଣୀ ବଞ୍ଚନ୍ତି ବା ନିଃଶ୍ଵାସ ମାରନ୍ତି)—

୧ । ବାୟୁ; ପବନ—1. Air; wind.

[ଦ୍ର—ଏହା ପ୍ରଥମତଃ ସଂଖ୍ୟାରେ ୨ ଥିଲା; ଯଥା—ଅବଦ, ନବଦ, ଉଦବଦ, ସବଦ, ବିବଦ, ପ୍ରବଦ ଓ ପରବଦା ମାତୃଗର୍ଭରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଏ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ସାତ ଖଣ୍ଡ ଲେଖାଏଁ କରିବାରୁ ଏହା ୪୯ ହେଲା ।]

୨ । ପବନଦେବତା—2 The God of Wind.

୩ । ବାୟୁକୋଣ; ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମ କୋଣ—

3. The North West quarter.

୪ । ଅଷ୍ଟାଦିଶ ମଧ୍ୟରୁ ପଞ୍ଚମ ଦିଗ—4 Name of the
fifth of the 8 Basu Deities.

୫ । ଶରୀରସ୍ଥ ବାତ—5. The wind as one of
the humours of the body.

୬ । ବାତରୋଗ—6. Rheumatism

୭ । ସ୍ଵାତନକ୍ଷତ୍ର—7. The 17th lunar mansion.

୮ । (ବାୟୁର ସଂଖ୍ୟା ୪୯ ଥିବାରୁ) ୪୯ ସଂଖ୍ୟା—

8 The number 49.

୯ । ପ୍ରାଣବାୟୁ—

9. The vital air of living beings.

[ଦ୍ର—ଏହା ୫ ଓ ୫ ଯଥା—ପ୍ରାଣ, ଅପାନ, ବ୍ୟାନ, ଉଦାନ ଓ
ସମାନ ।]

ଅନିଳକ—ସଂ. (ନାମ) ବି—ବିଷ୍ଣୁଭଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜାବିଶେଷ; ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର—

Anilaka ରାଜି ଏହାଙ୍କ ବଂଶଧର—Name of an ancestor
of the sage Biśwāmītra.

ଅନିଳଘ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନିଳ + ଘ୍ନ ଧାତୁ + କ୍ତୃପ୍)—ବାୟୁରୋଗନାଶକ

Anilaghna (ଔଷଧ)—Curing disorders due to
wind.

ଅନିଳଘ୍ନକ—ସଂ. ବି (ଅନିଳଘ୍ନ + କ)—ବାହାଡ଼ା, ବିଭୀଷଣ (ଗଛ)—

Anilaghna A tree; Terminalia Belerica.

ଅନିଳପର୍ଯ୍ୟୟ—ସଂ. ବି—ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଅଖିର ବାହାଡ଼ାଆଡ଼ି ଫୁଲ ଓ

Anilaparjaya ବିକାରୋଗବିଶେଷ—Pain and
swelling of the eye-lids and outer
parts of the eye.

ଅନିଳପର୍ଯ୍ୟୟ—ସଂ. ବି—ଅନିଳପର୍ଯ୍ୟୟ (ଦେଖ)

Anilaparjāya Anilaparjaya (See)

ଅନିଳବନ୍ଧୁ—ସଂ. ବି. (ଅଣ୍ଟା ଚତୁ; ଅନିଳ + ବନ୍ଧୁ)—୧ । ଅଣ୍ଟା—

Anilabandhu 1. Fire.

୨ । କୃତ୍ତିକା ନକ୍ଷତ୍ର—

2. The 3rd asterism; the Pleiades.

ଅନିଳସଖା—ସଂ. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅନିଳ + ସଖା)—

Anilasakha ଅଣ୍ଟା—Fire.

ଅନିଳସାରଥୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅନିଳ + ସାରଥୀ)—

Anilasārathi ଅଣ୍ଟା—Fire.

ଅନିଳାତ୍ମଜ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଣ୍ଟା ଚତୁ)—ବାୟୁପୁତ୍ର; ହନୁମାନ—

Anilātmaja Hanumāna the son of the
Wind God.

ଅନିଳାନ୍ତକ—ସଂ. ବି. (ଅଣ୍ଟା ଚତୁ; ଅନିଳ + ଅନ୍ତକ)—

Anilāntaka ଇଙ୍ଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)—Ingudi (See)

ଅନିଳାମୟ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅନିଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ଅମୟ = ରୋଗ)—

Anilāmaya ୧ । ବାୟୁରୋଗ; ପେଟଫଳ୍ଗ—

1. Flatulence.

୨ । ବାତରୋଗ—2. Rheumatism.

ଅନିଳାଶୀ—ସଂ. ବି. (ଅନିଳ + ଅଶ ଧାତୁ + ଇନ୍)—୧ମା. ୧ବ; ସେ

Anilāśī ପବନ ଖାଇ ବଞ୍ଚେ)—ସର୍ପ; ସାପ—Serpent;
snake.

ଅନିଶ—ସଂ. କି. ବିଶ—(ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅ + ନିଶା; ଯହିଁରେ ନିଶା ବା

Aniśa ବିରାମ ନାହିଁ)—୧ । ଅବିରତ—

1 Continually; uninterruptedly.

୨ । ସର୍ବଦା—2. Constantly; always.

ଅନିଶା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନେଷଣ; ପ୍ରା. ଅନେଷନା)—

Aniśa ଅନେଷଣ—Searching.

ଅନିଶେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅନିଶ)—ସର୍ବଦା—

Aniśe Always.

ଅନିଶେ ବିଷୟକ ମୋଡେ, ସବୁ ମୁଁ ତାହାର ଅନ୍ତରେ ।

ନଗରାଥ. ଭଗବତ. ୮ମ ।

ଅନିଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ, ନ + ଇଷ୍ଟ)—୧ । ଅପକାର—

Aniṣṭa 1. Harm.

୨ । ହାନି—2. Injury.

୩ । ଅସୁଖ—3. Evil.

୪ । ଦୁଃଖ; ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—4. Calamity; mishap.

ଅନିଷ୍ଟପାତ—ସଂ. ବି. (ଅନିଷ୍ଟ + ପାତ ଧାତୁ + ଅ)—ଅନିଷ୍ଟପତନ;

Aniṣṭapāta ଅନିଷ୍ଟ ଘଟଣା; ମନ୍ଦ ଘଟଣା—Mishap;
misfortune.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ସ୍ୱରୂପେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଦ୍ରୂପଦ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଦହିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଦହିତର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଦହିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟାଧି' ନ ପାଇଲେ 'ବଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅନାକ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ବଞ୍ଚିବା + ଈକ) — ୧ । ସୈନ୍ୟ—

Anika

1. Soldier.

୨ । ସୂକ୍ଷ୍ମବୃନ୍ଦ—2. Army.

୩ । (ଅ + ନା + କ୍ଷୁପ୍ତ; ଯହିଁରୁ ଫେରିବାକୁ ନ ହୁଏ)—

ସୂକ୍ଷ୍ମ—3 War, fight.

୪ । ସମୂହ—4. Multitude

ଅନାକସ୍ଥ—ସଂ. ବି. (ଅନାକ + ଥା ଧାତୁ + ଅ, ଅନାକରେ ଯାହା ଥାଏ)—

Anikastha

୧ । ସେନାବଳ—1. Army; troop.

୨ । ଅକ୍ଷୌହଣୀର ଦଶମାଂଶ—

2. A battalion consisting of 21870 soldiers

[ଦ୍ରୁ—୨୧୮୭ ହସ୍ତୀପକ ସେନା, ୨୧୮୭ ରଥାଶ୍ୱେଷ୍ମ ସେନା, ୨୧୮୭ ଅଶ୍ୱାଶ୍ୱେଷ୍ମ ସେନା ଓ ୧୦୧୩୪ ପଦାତି ଏହିପରି ମୋଟରେ ୨୧୮୭୦ ପରିମିତ ସୈନ୍ୟକ ।]

ଅନୀତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ନୀତି)—୧ । କୁନୀତି; ଦୁର୍ନୀତି, ନୀତିବିରୁଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ

Aniti ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ—1. Immorality.

ଅନୀତି ୨ । ଅନାବର—2 Non-observance of social rules.

୩ । ଅତ୍ୟାଚାର—3. Oppression.

୪ । ଅନ୍ୟାୟ—4 Injustice.

୫ । ପରର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାଂଶୁର—5 Violation of the people's right.

୬ । ମନକାର୍ଯ୍ୟ—6. Evil action; improper action.

କିମ୍ବା ଅନାଦ ଅବରୋଧ; ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ କି ରୁଣେ ହୋଇଲା ।

କରଗାଥା, ଭବବଦ, ୧୨ ।

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅନୈତିକ—1. Immoral.

୨ । ସଦାଚାରବିରୁଦ୍ଧ; ଶାସ୍ତ୍ରବିରୁଦ୍ଧ—2. Contrary to the approved social rules.

ଅନିଦ୍ରୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଇଦ୍ରୁକ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Anidruk

ଅନିଦ୍ରୁଶ (ଦେଖ)

Anidruśa (See)

ଅନିଦ୍ରୁଶ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଇଦ୍ରୁଶ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Anidruśa

ଏପରି ନୁହେଁ—Not like this.

(ଅନିଦ୍ରୁଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅନିସ୍ୱର—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଇସ୍ୱର; ଯାହା ମତରେ ଇଶ୍ୱର ନାହାନ୍ତି)—

Aniswara ୧ । ନାସ୍ତିକ—1. Godless; atheist.

୨ । ପ୍ରଭୁହୀନ—2. Masterless, lordless.

୩ । ପରିଚାଳିତ—3. Having no protector.

ଦେ. ବି—ଅସ୍ୱର, ଶାସ୍ତ୍ରବିରୁଦ୍ଧ—One who is not a master or a lord.

ଅନାଶ୍ୱର ହୋଇଣ ଇଶ୍ୱର ପରସ୍ତେ

କାହିଁକି କହୁଅଛୁ ଶକ୍ତିର ଗୁଣାବ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

ଅନିସ୍ୱରବାଦ—ସଂ. ବି. (ଅନାଶ୍ୱର + ବାଦ)—ନାସ୍ତିକତା; ଇଶ୍ୱରଙ୍କର

Aniśwarabāda

ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନ ମାନିବାରୂପ ମତ—

- theism.

ଅନିସ୍ୱରବାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନାଶ୍ୱର + ବାଦ ଧାତୁ + ଇନ୍)—

Aniśwarabādī ଇଶ୍ୱର ନାହାନ୍ତି, ଏହି ମତ ଯେ ପ୍ରକାଶ-

(ଅନାଶ୍ୱରବାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) କରନ୍ତି; ନାସ୍ତିକ—- theist.

ଅନିହା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି, ନ + ଇହା)—

Aniha

ଫଳାଶାହୀନ; ନିଷାମ—

(ଅନାହା—ସ୍ତ୍ରୀ) Desireless; free from desires

ଅନିହା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଇହା)—

Anihā

ଅନାହାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Aniha.

ସଂ. ବି—ଅନିଚ୍ଛା; ଔଦାସିନ୍ୟ—

Indifference to worldly concerns.

ଅନୁ—ସଂ. ଉପସର୍ଗ—ଶବ୍ଦ ବା ଧାତୁର ପୁରବେ ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ନିମ୍ନଲିଖିତ

Anu

ଅର୍ଥମାନ ରୂପାଏ—

୧ । ପଶ୍ଚାତ୍; ପଛରେ (ଯଥା—ଅନୁକ)—

1. After.

୨ । ସଦୃଶ (ଯଥା—ଅନୁକରଣ)—

2 After

୩ । ଅଧୀନ; ଅଧଃ (ଯଥା—ଅନୁକରଣ)—

3. Below.

୪ । ନିମ୍ନସ୍ଥ. ସ୍ଥାନ; ଅଧମ (ଯଥା—ଅନୁକଳ୍ପ)—

4. Lower.

୫ । ସହତ (ଯଥା—ଅନୁକମ୍ପା; ଅନୁପାଦ)—

5. With; together.

୬ । ଅଂଶ (ଯଥା—ଅନୁକଳ୍ପ)—6. Part

୭ । ପରସ୍ପର; ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ (ଯଥା—ଅନୁକଥନ)—

7. Mutually.

୮ । ସମୀପ (ଯଥା—ଅନୁଗମ)—8. Near.

୯ । ବହୁର୍ଭାଗ—9 Outside.

୧୦ । ବ୍ୟବାର୍ଥ (ଯଥା—ଅନୁକରଣ; ଅନୁକରଣ)—

10. Repetition.

୧୧ । ଚିହ୍ନ—11. Sign.

୧୨ । ଅଭ୍ୟାସ; ପରିଶ୍ରମ—12. Exertion.

୧୩ । ଅନୁକ୍ରମ; ଯଥାକ୍ରମେ (ଯଥା—ଅନୁପ୍ରସ୍ତ)—

13. Succession.

୧୪ । ଉଦ୍ଭାବ—14. Accordingly; likewise.

୧୫ । ଅନୁସାରେ—15. According to.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷଭ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇ	ଉ	ଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇ	ଉ	ଅ	ଋ

୧୭ । ଫଳତଃ—16. Consequently.

ସଂ ବି. (ନାମ)—ଯଯାତିଙ୍କ ଔରସରେ ଶର୍ମିଷ୍ଠାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ପୁତ୍ର—
Son of Jajāti born of Śarmishṭhā.

ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଅନନ୍ତର ଭାବନାମ—
Name for calling Ananta

ଅନୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ + କମ ଧାତୁ = କାମନା କରିବା +
Anuka କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—କାମୀ; କାମାସକ୍ତ; କାମୁକ—
(ଅନୁକା—ଶ୍ରୀ) Lascivious; lustful.

ଅନୁକଥନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + କଥନ)—କଥୋପକଥନ; ପରସ୍ପର
Anukathana କଥାବାତ୍ସା—Conversation;
discussion; mutual talk.

ଅନୁକମ୍ପା—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ସହୃଦିତ + କମ୍ପ ଧାତୁ = କମ୍ପିବା + ଭାବ. ଅ;
Anukampā ପରସ୍ପର ହୃଦୟ କମ୍ପିତ ହେବା)—

୧ । ଦୟା; ସହାନୁଭୂତି—

1. Kind feeling for others; sympathy.

୨ । ପରର ଦୁଃଖ ବା ସୁଖରେ ମମତା —

2. Commiseration

୩ । କରୁଣା—3. Pity; compassion.

ଦେ. ବି—ସ୍ନେହ—Love; affection.

ବୁଦ୍ଧ ସମୟେ କମ୍ପା, ବାମାଠାରେ ଏତେ ଅନୁକମ୍ପା ।

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀସ. ୧୬।୩୧ ।

ଅନୁକମ୍ପ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + କମ୍ପ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ. ଅର୍ହାର୍ଥ)—
Anukampya ଅନୁକମ୍ପାର ଯୋଗ୍ୟ; ଅନୁଗ୍ରାହ୍ୟ; କୃପାରପାତ୍ର—
(ଅନୁକମ୍ପ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) Pitiāble.

ଅନୁକରଣ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ସଦୃଶ + କୃ ଧାତୁ + ଅନ = ସଦୃଶକରଣ)—
Anukarāṇa ୧ । ସଦୃଶୀକରଣ; ପ୍ରତିରୂପକରଣ; ନକଲ
ଅନୁକୃତ } ବିଶ ୧ । ଅନ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ସେହିପରି କରିବା—
ଅନୁକରଣୀୟ } ୨ । ଅନ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ସେହିପରି କରିବା—
2 Imitation.

ଅନୁକରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି—୧ । ଅନୁକରଣ କରିବା—
Anukaribā To imitate.

ଅନୁକରଣ—ଅନୁକରେ ବ୍ରଜଧ୍ୱନି ଅବକଳ—ସାମାନ୍ୟ

ଅନୁକର୍ମେ—ଶ୍ରୀ. କି. ବିଶ (ସଂ. ଅନୁକର୍ମ)—୧ । ଅନୁସାରେ;
Anukarme ଅନୁକର୍ମେ—1. According to.

ଅନୁକ୍ରମେ ୨ । ଧାରାବାହିକରୂପେ—2. Serially.

ଅନୁକର୍ଷ—ସଂ. ବି (ଅନୁ = ନିମ୍ନରେ + କୃଷ ଧାତୁ = ଆକର୍ଷଣ କରିବା +
Anukarsha ଭାବ. ଅ)—୧ । ଅଧଃସ୍ଥିତ ଯେଉଁ କାଠଦ୍ୱାରା
ଗାଡ଼ି ବା ରଥ ଟଣାଯାଏ—1. The shaft of a
car or a carriage.

୨ । ନିମ୍ନରୁ ଆକର୍ଷଣ—2. Attraction from below.

୩ । (ନ୍ୟାୟ ଓ ବ୍ୟାକରଣ)—3. (metaphysics &

grammar) Repetition of a word
used in a previous aphorism in a
subsequent proposition.

ଅନୁକର୍ଷଣ—ସଂ. ବି (ଅନୁ = ନିମ୍ନ + କୃଷ ଧାତୁ = ଟଣିବା + ଭାବ. ଅନ)—
Anukarshāṇa ଅନୁକର୍ଷ ୨ ଓ ୩ (ଦେଖ)
Anukarsha 2 & 3(See)

ଅନୁକାଳ୍ପ—ସଂ. ବି (ଅନୁ = ନିକୃଷ୍ଟ + କଳ୍ପ = ବସ୍ତୁ)—୧ । ପ୍ରତିନିଧି—
Anukālpa 1. Representative.

୨ । ପ୍ରଧାନ ବସ୍ତୁର ଅନୁସଙ୍ଗିକ ବସ୍ତୁ; ଗୌଣବସ୍ତୁ—

2 A secondary injunction; immaterial
rules.

ଅନୁକାମୀନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁକାମ = ଇଚ୍ଛା + ଭାବ. ଅନ)—
Anukāminā ସ୍ୱେଚ୍ଛାଶୂନ୍ୟ; ସ୍ୱେଚ୍ଛାବିହୀନ—
(ଅନୁକାମୀନତା—ବି) Arbitrary; self-willed.

ଅନୁକାର—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ସଦୃଶ + କୃ ଧାତୁ = କରବା + ଅ)—
Anukāra ୧ । ସମତା—1 Similarity.

୨ । ଔକ୍ୟ—2 Resemblance.

୩ । ଅନୁକରଣ—3. Copying; imitation

ଅନୁକାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ + କୃ ଧାତୁ = କରବା + ଭାବ. ଅନ)—
Anukārī ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଯେ ଅନୁକରଣ କରେ;
(ଅନୁକାରୀ—ଶ୍ରୀ) ଅନୁକରଣକାରୀ—1. Imitating.

୨ । ଅନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସମାନ ହୋଇଥିବା—

2 Resembling.

ଅନୁକୀର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + କୃ + କର୍ମ. ତ)—ବ୍ୟାପ୍ତ; ବିସ୍ତୃତ—
Anukīrṇa Pervaded.

ଅନୁକୂଳ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ = ଯୋଗ୍ୟ + କୂଳ = ବଣ)—
Anukūla ୧ । ସଦୟ—1. Kind; compassionate,
(ପ୍ରତିକୂଳ—ବିପକ୍ଷତା) ୨ । ସହାୟ; ସପକ୍ଷ—

2. Helpful; favourable; friendly.

୩ । ଅନୁଗ୍ରହକାରୀ—3. Showing favour.

୪ । ଯୋଗକ—4. Supporting.

୫ । ଅନୁରକ୍ତ—5. Attracted to.

୬ । ଅଳଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ନାୟକବିଶେଷ; ଏକ ମାତ୍ର
ନାୟିକାଠାରେ ଆସକ୍ତ ନାୟକ—

6. (Rhetoric) A lover who is attracted
to one and only one lady.

କଲ ରକ୍ଷଣ ନାୟକ ଅନୁକୂଳ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମୋର ଆଶି ।

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ରସବତ୍ତୋଳ ।

୭ । ଅର୍ଥାଳଙ୍କାରବିଶେଷ; ପ୍ରତିକୂଳ ବିଷୟ ଅନୁକୂଳ ହେଲେ
ଅନୁକୂଳ ଅଳଙ୍କାର ହୁଏ ।

7. (Rhetoric) A case in which an un-
favourable matter is said to be
favourable.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଂଧ୍ୟା :— 'ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ୍' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଖୋଜିବେ ।

ଦୋଷ ଦେଖି ରୁ ଦଣ୍ଡ ରେ ଚନ୍ଦ୍ରାନଳା, ମଣ୍ଡଳା କର ଗଣ୍ଡରେ,

ବାହୁ ପାଶେ ନିଦାନ୍ତେ, ବାଜି ବା ବସନାନ୍ତେ

ଓଷ୍ଠ ବଦାର ଚନ୍ଦ୍ର, ଚୁଷ୍ଟ କରକ କୁଳେ ।

କୁଳମଣି ବାଣ—ଅବକାର ଚରଣ ଶୀ ।

ପାର୍ବତୀ ଦେ. ବି—୧ । କାର୍ଯ୍ୟର ଆରମ୍ଭ—

ପାର୍ବତୀ 1 Beginning of a work.

୨ । କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା କରିବାର ଆରମ୍ଭ—

2. Beginning of a journey for some special purpose.

ବନରୁ ଯିବାକୁ ସେ ଅନୁକୂଳ କଲେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ ବନ ।

ଅନୁକୂଳ କରିବା—ଦେ. କି—୧ । କୌଣସି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟର ଆରମ୍ଭ କରିବା—

Anukūla karibā 1 To begin any good work

ପାର୍ବତୀ ବା ୨ । ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିବା; ବାହାରିବା—

ପାର୍ବତୀ 2. To begin a journey.

ବନରୁ ଯିବାକୁ ସେ ଅନୁକୂଳ କଲେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ ବନ ।

୩ । ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା—

3. To begin any work:

ଅନୁକୂଳତା—ସଂ. ବି. (ଅନୁକୂଳ + ଭାବ. ତା)—

Anukūlatā ୧ । ସପକ୍ଷତା; ସହାୟ—

1. The quality of being favourable.

୨ । ଦୟା; ଦାୟିତ୍ୱ—2. Kindness; compassion.

ଅନୁକୂଳ ବିରୁଦ୍ଧ—ଦେ. ବି—ଅନୁକୂଳ ବିରୁଦ୍ଧ (ଦେଖ)

Anukūla birārdi Anakūla birārdi (See)

ଅନୁକୂଳ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅନୁକୂଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Anukūlā Feminine of Anukūla.

ବି—୧ । କୃଷ୍ଣବିଶେଷ—1 Croton Polyandrum

୨ । ଛନ୍ଦବିଶେଷ—2. Name of a metre.

ଅନୁକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ = ସଦୃଶ + କୃ ଧାତୁ = କରବା + କର୍ମ. ତ)—

Anukṛuta ଯାହା ଅନ୍ୟର ଅନୁକରଣରେ କରାଯାଏ—

Imitated; copied.

ଅନୁକୃତି—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + କୃ ଧାତୁ + ତି)—ଅନୁକରଣ (ଦେଖ)

Anukṛuti Anukarāṇa (See)

ଅନୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ନକ୍ତ ଚତ୍; ନ + ଉକ୍ତ)—୧ । ଅକଥୁତ—

Anukta 1 Unspoken.

୨ । ଅନୁକୀର୍ତ୍ତ—2 Unuttered.

ଅନୁକ୍ରାକଚା—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ = ପର + କ୍ରାକଚ = କରକ)—

Anukṛakacha କରକ ଭଳ ଦନ୍ତ—

Denticulated like a saw; serrated

ଅନୁକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପର + କ୍ରମ ଧାତୁ + ଅ)—

Anukrama ୧ । ଧାରାବାହିକ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତ—1. Series.

୨ । ସାଧାରଣ, ପରସ୍ପର—

2. Sequence; regular order.

ଅନୁକ୍ରମଣ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଛାଡ଼ି + କ୍ରମ + ଭାବ. ଅନ)—

Anukramāṇa ଅନୁକ୍ରମଣିକା (ଦେଖ)

Anukramanikā (See)

ଅନୁକ୍ରମଣିକା—ସଂ. ବି. (ଅନୁକ୍ରମଣ + ଇକ + ଶ୍ଚା. ଅ)—

Anukramanikā ୧ । ଗ୍ରନ୍ଥର ଅବତରଣିକା; ମୁଖବକ୍ତ; ଭୂମିକା—

1. Introduction; foreword of a book or subject.

୨ । ଗ୍ରନ୍ଥର ବିଷୟ ସୂଚି—2. Table of contents; index of a book.

୩ । ମହାଭାରତର ଭୂମିକା ପଦ—

3. The portion of the first book of the Mahābhārata which summarises the whole story.

ଅନୁକ୍ରମଣୀ—ସଂ. ବି—ଅନୁକ୍ରମଣିକା (ଦେଖ)

Anukramāṇī Anukramanikā (See)

ଏ ଅନୁକ୍ରମଣୀରେ ବେଦବ୍ୟାସ ଋଷି, ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ମହା କେବଳ ବେଦ ଋଷି ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ ଅବ ।

ଅନୁକ୍ରମି—ଦେ. ଅ—ସଦୃଶ—

Anukrami Like.

ନକ୍ତ ଦନ୍ତର ଗଣ ଶର ଅନୁକ୍ରମି । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାସ୍ୟ ।

ଅନୁକ୍ରମେ—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ—

Anukrame 1 Serially; in a series.

୨ । ଗୋଟିଏ ପରେ ଅନ୍ୟତ୍ର; ଏହି ରୂପ ନିୟମରେ—

2. In a regular succession.

୩ । ଅନୁସାରେ—3. According to.

ଦୋଷାନୁକ୍ରମେ ପାଇ ଦଣ୍ଡ, ତା ଅପରାଧ ହୋଏ ଖଣ୍ଡ ।

କବିରାଧ. ଲକ୍ଷବଦ. ୪୪ ।

ଅନୁକ୍ରୋଶ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ସହୃଦୟ + କ୍ରୋଶ ଧାତୁ + ଅ)—

Anukrośa ୧ । ଦୟା; ଅନୁକମ୍ପା—

1. Commiseration; tenderness.

୨ । ସହାନୁଭୂତି—2. Sympathy; compassion.

ଅନୁକ୍ଷଣ—ସଂ. କି. ବିଶ. (ଅନୁ = ପ୍ରତି + କ୍ଷଣ = ମୁହୂର୍ତ୍ତ = ଅନୁକ୍ଷଣ)—

Anukṣhaṇa କ୍ଷଣକ୍ଷଣ, ପ୍ରତିକ୍ଷଣ, ମୁହୂର୍ତ୍ତ—Always; constantly; every moment.

ଅନୁକ୍ଷଣେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁକ୍ଷଣରୁ, ଏହା କେବଳ ପଦ୍ୟରେ

Anukṣhaṇe ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ)—

ଅନୁକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Anukṣhaṇa (See)

କେ ମୂରଲୀ ବଜାଇଛନ୍ତି ବୁଦ୍ଧାବଳେ ଗୋ ।

ଶ୍ରୀରେ ସୁଧା ବରଣେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ତୋ—ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅନୁକ୍ଷେତ୍ର—ସଂ. ବି—ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେବ ସେବକମାନଙ୍କୁ ଦିଆ ଯିବା ବୃତ୍ତି

Anukṣhetra ବିଶେଷ—Stipend given to the

temple-servants of Orīṣā in commu-

tation probably of the proceeds of

endowment (M. W.)

୧	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଡ

ଅନୁଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+ଅ)—

Anuga ୧ । ଯେ ପଛରେ ଯାଏ—

(ଅନୁଗା—ଶ୍ରୀ) 1. Following in the wake.

୨ । ପଶ୍ଚାତ୍ ଧାବନକାରୀ—

2. Following after; pursuing.

୩ । ପଶ୍ଚାତ୍‌ଗାମୀ; ଅନୁଯାୟୀ; ଅନୁଗତ

3 Following; dependant

୪ । ଅନୁସାରେ ଘଟିବା—4 Corresponding to

ଅନୁଗଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ. [ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଅନୁ=ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ+ଗଙ୍ଗା

Anuganga (ନଦୀ),—

ଯାହା ଗଙ୍ଗା ନଦୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ; ଗଙ୍ଗା ନଦୀର ସମୀପସ୍ଥ;

(ପ୍ରଦେଶ)—Gangetic; lying near the Ganges; (country) adjoining the Ganges.

ଅନୁଗତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ମ.ଭ

Anugata ଯେ ପଛରେ ଯାଏ)—

(ଅନୁଗତା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ମତାଧୀନ; ମତାନୁବର୍ତ୍ତୀ—

1. Follower; obedient; devoted; attached to.

୨ । ସେବକ; ଆଶ୍ରିତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Dependant on.

୩ । ଅଧୀନସ୍ଥ (ବ୍ୟକ୍ତି)—3. Subordinate to.

ଅନୁଗବ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଗୋ+ଅ)—ଦୈର୍ଘ୍ୟ—

Anugaba Length.

ଅନୁଗବୀନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ଗୋ=ଗାଈ+ଭବ)—

Anugabina ଯେ ଗୋରୁ ପଛରେ ଯାଏ; ଗୋରକ୍ଷକ; ଗାଈ ଗଣ୍ଡୁଆଳ—Cowherd.

ଅନୁଗମ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ପଛରେ+ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+ଅ)—

Anugama ୧ । ପଶ୍ଚାତ୍‌ଗମନ; ଅନୁସରଣ; ପଛରେ ଯିବା—

(ଅନୁଗତ—ବିଶ) 1. Following.

୨ । ମତାନୁସାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ—2. Conversion.

୩ । ମୀମଂସା—3. Decision; inference.

୪ । ସଙ୍ଗତ—4. Means, ability.

୫ । ଅନୁଲେପ(ଦେଶ)—5 Anuloma (See)

ଅନୁଗମନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ଗମ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—

Anugamana ୧ । ସଦ୍‌ଗମନ ବା ଅନୁମରଣ; ସ୍ୱାମୀର ମୃତ୍ୟୁପରେ ସତ୍ତାର ମୃତ୍ୟୁକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ—1. Immolation of widows on the death of the husband.

[ଦ୍ରୁ—ମୃତସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଚିତାରେଦହଣପୂର୍ବକ ସତ୍ତାର ଦେହ ତ୍ୟାଗକୁ

ସଦ୍‌ଗମନ କୁହାଯାଏ; କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରବାସରେ ସ୍ୱାମୀ ମରିଗଲେ ବା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ଶ୍ରୀ ଅନୁସ୍ଥିତ ହେଲେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାହର ଚିତ୍ତକାଳ ପରେ (ବା ପ୍ରସବ କରିବା ପରେ) ମୃତସ୍ୱାମୀଙ୍କର

କୌଣସି ଚିତ୍ତ ବା ପଲ୍ଲବପତ୍ରରେ ତଥାର ପ୍ରତିମା ସହିତ ଶ୍ରୀ ଚିତାନଳରେ ପ୍ରବେଶ କରେ; ଏହି ପ୍ରଥାକୁ 'ଅନୁଗମନ' ବୋଲାଯାଏ ।]

୨ । ଅନୁଗମ (ଦେଶ)—2. Anugama (See)

ଅନୁଗମନଯିବା—ଦେ. କି—ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର କୌଣସି

Anugamanajibh ଚିତ୍ତ ଅଥବା ପଲ୍ଲବପତ୍ରପ୍ରତିମା ସହିତ

ଶ୍ରୀ ଚିତାନଳରେ ପ୍ରବେଶ କରି ମୃତା ହେବା—

To burn herself with a portrait of the deceased husband (said of widows).

ଅନୁଗାମୀ—ସଂ. ବିଶ (ଅନୁ=ପଛରେ+ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+ଭବ

Anugami =ଯେ ପଛରେ ଯାଏ)—

(ଅନୁଗାମିନୀ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ପଶ୍ଚାତ୍‌ଗାମୀ; ସହଚର—

(ଅଗ୍ରଗାମୀ—ବିପରୀତ) 1 Follower; attendant.

୨ । ମତାନୁବର୍ତ୍ତୀ—2. Follower of an idea or opinion.

ଅନୁଗାୟତ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କି. (ସଂସ୍କୃତର ଅବିକଳରୂପ)—

Anugāyati ପଛରେ ଗାଉଥିବା—

କେଉଁ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଅନୁଗାୟତ ପଞ୍ଚମ—ପ୍ରାଚୀ. ଗସ୍ତକାରୀ ।

ଅନୁଗାୟେନୀ—ଗ୍ରା. ବି—ଶ୍ରୀ ପାଳିଆ; ଗୀତର ତୁହା ଧରିବା (ଶ୍ରୀଲୋକ)—

Anugāyēnī ଶିଶିବେଣା ବାଳୀ ସଙ୍ଗରେ ଯାଉଥିବା ଦେଇଲେ ଅନୁଗାୟେନୀ—

ପ୍ରତାପ. ଶିଶିବେଣା ।

ଅନୁଗୁଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ=ଅନୁକୂଳ+ଗୁଣ)—ଅନୁକୂଳ; ଅନୁଗତ—

Anuguna Compassionate; favourable.

ଅନୁଗୁଳ—ଦେ. ବି. (ନାମ) ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା—A district

Anuguna of Ordiṣā.

[ଦ୍ରୁ—ଏହା ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତ ମାହାଲ ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଅନୁଗୁଳର ରାଜା ଗଉଣ୍ଡିମେଝଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି

ପରାଜିତ ଓ ବନ୍ଦୀ ହେଲେ । ତେଣୁ ୧୮୭୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ

କମିସନର ଗୋଲ୍ଡସ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ଶାସନ କାଳରେ ଏ ରାଜ୍ୟ ଖାସ୍

କରାଗଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ବେଗର କାନୁନ୍

(Non-regulation district) ଜିଲ୍ଲା ହୋଇଅଛି ।

ଅନୁ ନାମରେ ଜଣେ କବି ଏ ରାଜ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରିଥିବାରୁ

ଏହାର ନାମ ଅନୁଗୁଳ ହୋଇଅଛି ।]

ଅନୁଗ୍ରହ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନୁଗ୍ରହ)—

Anugruha ଅନୁଗ୍ରହ—Favour.

ଅନୁଗ୍ରହ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁଗ୍ରହ)—୧ । ଅନୁଗ୍ରହ—

Anugruhi 1. Favourite.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରଭୁ ଅନୁଗ୍ରହ ଦେଖାନ୍ତି—

2. A subordinate favoured by his master.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୂଚକ ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଦେବଦତ୍ତ ବା ବା ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'ଭ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭ' ଦେଖିବେ; 'ବ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ, 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ଯେଉଁ ପ୍ରଭୁ ଅଧୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅନୁଗ୍ରହ ଦେଖାନ୍ତି—
3 Prone to show favour to subordinate people.

ଅନୁଗ୍ରହ—ପ୍ରା. ବିଶ—ଅନୁଗ୍ରହ (ଦେଖ)

Anugrūhi Anugrūhi (See)

ଅନୁଗ୍ରହ—ସ. ବିଶ. (ଅନୁ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ=ଗ୍ରହଣ କରିବା+କର୍ମ. ତ)
Anugrūhita =ଯାହାକୁ ଅନୁଗ୍ରହ କରାଯାଇଅଛି ।)—
ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରାପ୍ତ—Favoured.

ଅନୁଗୋଳ—ଦେ. ବି. (ନାମ) ଅନୁଗୁଳ (ଦେଖ)

Anugola Anugula (See)

ଅନୁଗ୍ର—ସଂ. ବି. (ନ+ଉଗ୍ର)—୧ । ଶାନ୍ତ; ଶିଖୁ; ଅନୁକ୍ରମ—
Anugra 1. Gentle.

୨ । ଅସମର୍ଥ—2. Inactive

୩ । ଅଗ୍ର—3. Mild.

ଅନୁଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+ଅ)—

Anugraha ୧ । ଅନ୍ୟର ଇଚ୍ଛାସାଧନ ଓ ଅନ୍ୟକୁ ନିବାରଣର
ଇଚ୍ଛା; ଦୟା; ଉପକାର; ପ୍ରସାଦ; ଅନୁକୂଲ୍ୟ—

2. Kindness; grace; furtherance.

୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଇଚ୍ଛାପଳଦାନ—

2. Favour; granting another's wish.

ସେଇ ଜଳକ ଯୋଗ ସଂସ୍କରେ କରାଯିବ ଅନୁଗ୍ରହ ।

କବିସର୍ବ. ବିଶୋଦୟ. ଉ ଗା ।

ଅନୁଗ୍ରାହକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅନୁ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+ଅକ)—

Anugrahaka ୧ । ଯେ ଅନୁଗ୍ରହ କରେ—

(ଅନୁଗ୍ରାହକ—ହି) 1. Gracious; favourably disposed; one who bestows a favour.

୨ । ଯେ ଅନୁଗ୍ରହ ଦେଖାଏ—2. Favours.

ଅନୁଗ୍ରାହୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ+ଗ୍ରହ+ଇନ୍)—

Anugrahi ଅନୁଗ୍ରାହକ (ଦେଖ)

(ଅନୁଗ୍ରାହୀ—ହି) Anugrahaka (See)

ଅନୁଗ୍ରାହ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯୋଗ୍ୟାର୍ଥରେ; ଯ)—

Anugrahya ୧ । ଅନୁଗ୍ରହର ଯୋଗ୍ୟ—

1 Deserving favour.

୨ । ଅନୁଗ୍ରହପାତ୍ର—2. Fit to be favoured.

ଅନୁଚର—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅନୁ+ପଞ୍ଚା+ଚର ଧାତୁ+ଅ=ସେ

Anuchara ପଛରେ ଚାଲିବା)—

(ଅନୁଚର—ହି) ୧ । ଭାବ୍ୟ; ଶୃଙ୍ଖଳ—

1. Servant; attendant.

୨ । ସାଥୀ—2. Companion.

୩ । ସମ୍ବରଣ—3. Retinue

ଅନୁଚରୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଅନୁଚର)—ସାଥୀ; ସହଚରୀ—
Anuchārī Female companion

ବିଶ୍ୱର ଅନୁଚରୀ ଚନ୍ଦ୍ର କହେ କବିରାଜ ।

ଭଞ୍ଜ. କୋଟିକାଶ୍ୱରୀ. ୧୮୩୭ ।

ସଂ. ବି. ପୁ.—ଭାବ୍ୟ—Servant

ଅନୁଚିରୀ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଚି ଧାତୁ+ଇଚ୍ଛା ଅର୍ଥରେ. ସନ=

Anuchikīrshā ଚିରୀ ଧାତୁ+ଅ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—

ଅନୁକରଣ କରିବାର ଇଚ୍ଛା; ଅନୁକରଣ ପ୍ରବୃତ୍ତି—
Desire to imitate.

ଅନୁଚିରୀତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁଚିରୀ+କର୍ମ. ତ)—

Anuchikīrshita ଯେଉଁ ବିଷୟକୁ ଅନୁକରଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା
କରା ଯାଇଅଛି—(matter) Which one has
desired to imitate

ସ. ବି—ଅନୁଚିରୀ (ଦେଖ)

Anuchikīrshā (See)

ଅନୁଚିତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଉଚିତ)—

Anuchita ୧ । ଯାହା ଉଚିତ ବା ଅନୁକରଣୀୟ ନୁହେଁ—

1. Improper; wrong.

୨ । ଅନୁପସ୍ଥାପନ—2. Unfit; unseemly.

ଅନୁଚିତତା—ସଂ. ବି—ରଚନାରେ ଶବ୍ଦଦୋଷବିଶେଷ—

Anuchitatā (Rhetoric) A fault in composition.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣନାୟ ବିଷୟର ଅପକର୍ଷ
ସାଧକ ହୁଏ, ତାହାକୁ ଅନୁଚିତତା କହନ୍ତି ଯଥା—

ପର ନାଶେ ପରୁ ଯାହା କି ପଶେ । କେତେ ଆଁ ହେଲେ ରଣେ
ଯଜ୍ଞ ପଶୁ । ଶ୍ରୀନାଥ. ନନ୍ଦକେଶବ. 1.

ଏଠାରେ ଯୁକ୍ତମୁଖରେ କାବ୍ୟରଚନାବ୍ୟକ୍ତିକ ପଶୁ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ
ଅନୁଚିତତା ଦୋଷ ଅଟେ । କୁଳମଣି. ଅଳଙ୍କାରତରଙ୍ଗିଣୀ ।]

ଅନୁଚିନ୍ତନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ପଞ୍ଚା+ଚିନ୍ତନ)—ଅନୁଚିନ୍ତା (ଦେଖ)

Anuchintana Anuchintā (See)

ଅନୁଚିନ୍ତା—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ପଞ୍ଚା+ଚିନ୍ତା)—

Anuchintā ପଛ ବିଷୟକୁ ଆଲୋଚନା କରିବା; ପୁରା ବିଷୟର
ସ୍ମରଣ ବା ଭଲେଖି—Reflection; recollection;
retrospection.

ଅନୁଚ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଉଚ=ଯାହା ଉଚ୍ଚ ନୁହେଁ)—

Anuchcha ଅଳ୍ପ ଜାତ—Low; humble.

ଅନୁଚାରଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଉଚାରଣୀୟ)—

Anuchārāṇīya ଅନୁଚାରଣ୍ୟ (ଦେଖ)

Anuchārjya (See)

ଅନୁଚାରଣ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଉଚାରଣ)—ଉଚ୍ଚାରଣ ହୋଇ ନଥିବା—

Anuchārīta Unuttered; unpronounced.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ

ଅନୁଚାରବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. (ବ୍ୟାକରଣ)—ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚାରଣ ହୁଏ ନାହିଁ;
Anuchchāritabarnna କହିଲେ ବେଳେ ବା ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ
ବେଳେ ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣର ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ; ଲୁପ୍ତ
ବର୍ଣ୍ଣ (ଯଥା—ଅନେକାଂକ୍ୟ; ଏଠାରେ ‘ହ’ ବା ‘ଅ’
ବର୍ଣ୍ଣର ଲେପ)—Silent letter; a letter which
is not pronounced while reading or
speaking e.g. ‘H’ in Hour, ‘P’ in ‘Psalm’

ଅନୁଚାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଉଚାର୍ଯ୍ୟ, ଯାହା ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାର
Anuchchārjya ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ)—

୧ । ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

1. Unutterable.

୨ । ଯାହାକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

2. Unpronounceable.

ଅନୁଚ୍ଛିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ; ଯାହା ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ନୁହେଁ)—
Anuchchhishta ୧ । ଅଇଁଠା ହୋଇ ନ ଥିବା (ପଦାର୍ଥ)—

1. Untouched by the mouth (food).

୨ । ଅପବିତ୍ର ହୋଇ ନ ଥିବା (ବସ୍ତୁ)—

2. Undeiled (matter)

ଅନୁଚ୍ଛେଦ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ଏକତ୍ର+ଛେଦ; ସକ୍ଷ ଯୋଗୁଁ ‘ଛ’ର
Anuchchheda ଦ୍ୱିତ୍ୱ)—କୌଣସି ପ୍ରବକରେ ଏକତ୍ର ଲେଖା
ଥିବା ବାକ୍ୟଚୟ—Paragraph; continuous
portions of a writing.

ଅନୁଚ୍ଛନ୍ଦମକ—ଦେ. ବି. (ଅଳଙ୍କାର)—ସମକବିଶେଷ—
Anuchchhandajamaka A sort of alliteration.

ରମଣୀମଣି ସାର ସର ସାର ସଂସାର
ଶାରଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ ବରଧନ ।

ଧନର ନରସିଂହା ଦିବାର ବାରି ଦେବା ଦେବୀ ବାବର କା ମାନରେ ।
ମାନମାର, ମାନସ ରସବା ହେବାର ।

ବାର ଭର ଘରେ ବହର,

ହରଷ ରସ ଭବ ଭବ ନବମ ଯିବ ଜୀବର ବରସୁଖ ଘର ରେ ॥

ଅଭିମନ୍ୟୁ, ବଦନ୍ତବ୍ରହ୍ମାମଣି ।

ଅନୁଜ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ; (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ଜନ ଧାତୁ=ଜାତ ହେବା+
Anuja କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଯେ ପଛରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଅଛି—

(ଅବ୍ରଜ—ବିପତ୍ତି) 1. Born afterwards.

(ଅନୁଜା—ଶ୍ରୀ) ୨ । କନିଷ୍ଠ—2 Junior

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା; ସାନ ଭାଇ—

1. Younger brother.

୨ । ଉଚ୍ଛିଦବିଶେଷ, ଶାସ୍ତ୍ରମାଣୀ ଓ ପୌଣ୍ଡରୀକ ଗଛ—

2. A cadet.

ଅନୁଜନା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନୁ+ଜନ ଧାତୁ+ମନ୍ତ; ଅନୁଜନନ୍ ୧ମା.
Anujanma ୧ମା.)—ଅନୁଜ (ଦେଖ)

Anuja (See)

ବି. ପୁଂ—ଅନୁଜ ୧ (ଦେଖ)

Anuja 1 (See)

ଅନୁଜିହ୍ଵା—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଜିହ୍ଵ+ସନନ୍ତ. ଭାବ. ଅ)—ଅନୁଜିହ୍ଵ
Anujighruksha କରିବାର ଇଚ୍ଛା—Desire to show
favour.

ଅନୁଜିହ୍ଵ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ+ଜିହ୍ଵ+ସନନ୍ତ. ଭାବ. ଅ)—ଅନୁଜିହ୍ଵ
Anujighrukshu ଦେଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ—Desirous
of showing favour.

ଅନୁଜିବି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ=ଉପରେ; ପଛେ+ଜୀବ ଧାତୁ=
Anujibi ବହୁବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ଯେ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ବସେ)—
(ଅନୁଜୀବିନୀ—ଶ୍ରୀ) ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ବସେ ବା ଜୀବିବା
ନିର୍ବାହ କରେ; ଅନ୍ତର୍ଭୁକ; ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ—

Dependent upon another.

ସଂ. ବି—୧ । ଭୃତ୍ୟ; ସହଚର—1. Servant;

attendant; companion.

୨ । ଗୃହ ସ୍ୱାମୀଦ୍ୱାରା ପୋଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ—

2. Dependents of a family.

ଅନୁଜ୍ଞା—ସଂ. ବିଶ. (ନ+ଉଜ୍ଞା)—

Anujwala ୧ । ଯାହା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନୁହେଁ; ଜ୍ୟୋତିର୍ହୀନ—

1. Not bright.

୨ । ଅଲୋକସ୍ଥାନ—2. Not luminous.

୩ । ଜାଲୁଜାଲୁଆ ଦେଖାଯାଉଥିବା—3. Dim.

ଅନୁଜ୍ଞା—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ଜ୍ଞା ଧାତୁ=ଜାଣିବା+କର୍ମ. ଅ)—
Anujñā ୧ । ଅଜ୍ଞା—1. Command; order;

(ଅନୁଜ୍ଞାତ—ବିଶ) injunction.

ଗୁରୁ ତାଙ୍କୁ ଯଦ୍ୱା ଏ ଅନୁଜ୍ଞା ଦେଲେ

ଭରଷା ସେହି ଶ୍ରୀ ଘେଠାରୁ ବହାଉଲେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ଅବ ୧.

୨ । ସମ୍ମତପ୍ରଦାନ—2. Giving of consent.

୩ । ଅନୁମତି—3. Permission

୪ । ସ୍ୱୀକାର—4. Agreement

୫ । ମଞ୍ଜୁର—5. Approval.

୬ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଅନ୍ୟକୁ ଆଦେଶ ଦେବା ବା ଅନୁରୋଧ
କରିବା ଅର୍ଥକ କାଳ ବା ହିତ୍ୱାର ରୂପ—

6. (grammar) Imperative mood of
a verb denoting request or command.

ଅନୁଜ୍ଞାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

Anujñāta ୧ । ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ରାପ୍ତ; ଅଜ୍ଞାପ୍ର (ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେଉଁ

(ଅନୁଜ୍ଞା—ବି) ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନୁଜ୍ଞା ଦିଆ ଯାଇଅଛି—

1. Commanded; directed or permitted

(person).

୨ । ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞା ବା ଅନୁମତି ନିଅନ୍ତି—

2. Permitted; ordered (matter).

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ଦୃଢ଼ତା ଓ ଚିତ୍ତିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଘୋଷଣାରେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିତ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ବା ଏ ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଘୋଷଣାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ବାଇ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାଇ’ ଘୋଷଣା; ‘କଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅନ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅନ୍ଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

ଅନୁଜ୍ଞାପତ୍ର—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତୁର୍ଥ ଅନୁଜ୍ଞାପତ୍ର)—

Anujñāpatra ୧ । ଲିଖିତ ଆଦେଶ; ଅଜ୍ଞାପତ୍ର—

1. Written authority; an order in writing.

୨ । ଅନୁମତିପତ୍ର—2. Written permission.

୩ । ସ୍ୱୀକାରପତ୍ର—3. Deed of consent.

ଅନୁତପ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ତପ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Anutapta ୧ । ଅନୁତାପପ୍ରସ୍ତ; ସେ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ କରୁଅଛି;

(ଅନୁତପ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ପଶ୍ଚାତ୍ତପ—1 Repenting; repentant; remorseful; penitent

୨ । ଦୁଃଖିତ—2. Pained; sorry; sorrowing

ଅନୁତର୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ତର୍ଷ ଧାତୁ = ଶୋଷ କରିବା + ଭବ. ଅ)—

Anutarsha ୧ । ତୃଷ୍ଣା; ପିପାସା; ଶେଷ—1. Thirst.

୨ । ଅଭିଳାଷ; ବଳବତ୍ତା ଇତ୍ୟା—

2 Hankering after.

୩ । (ଅନୁ + ତର୍ଷ ଧାତୁ + କରଣ ବା ଅଧିକରଣ. ଅ; ଯେଉଁ ପାଣି ସାହାଯ୍ୟରେ ତଷା ନିକାରିତ ହୁଏ)—

ପାନପାତ୍ର; ମଦ୍ୟପାନପାତ୍ର—

3. Wine-glass; goblet.

ଅନୁତର୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ତର୍ଷ ଧାତୁ = ଶୋଷ କରିବା + ଭବ. ଅନ)—

Anutarshaṇa ଅନୁତର୍ଷ (ଦେଖ)

Anutarsha (See)

ଅନୁତାପ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ତପ ଧାତୁ + ଅ)—

Anutāpa ୧ । ପଶ୍ଚାତ୍ତପ; ଅନୁଶୋଚନା; ଅବଶୋଷ; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ସାରିବା ପରେ ମନରେ ଅନୁତାପ ଦୁଃଖ—

1. Regret; repentance; remorse; penitence.

୨ । ମନୋବେଦନା; ମନୋଦୁଃଖ—2. Mental pain

ଅନୁତାପି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ତପ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Anutāpi ଲଜ୍ ୧ମା ୧ବ.)—ଅନୁତପ୍ତ (ଦେଖ)

(ଅନୁତାପିତ—ଶ୍ରୀ) Anutapta (See)

ଅନୁତମ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଭୃତ୍, ଯାହା ଭୃତ୍ ନ ହେ)—

Anuttama ୧ । ଅଧମ; ମନ୍ଦ—1. Not good; bad.

(ଭୃତ୍—ବିପତ୍ତି) ୨ । ନିମ୍ନ—2 Inferior.

(ଅନୁତମ—ଶ୍ରୀ) ୩ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ନାହିଁ ଭୃତ୍ ଯାହାଠାରୁ)—

ଅଭୁତ୍ତମ; ଅଭୁତ୍ତମ—

3. Very good; excellent.

ଅନୁତାପ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ନ + ଭୃତ୍)—

Anutāpa ୧ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ବୃଷ୍ଟିଭୂତ—1. Silent.

(ଅନୁତାପ—ଶ୍ରୀ) ୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ହୃଦ ନିକାର; ସେ ଭୃତ୍

ବା ନିକାର ହୁଏ ନାହିଁ—

2. Untraced; without a reply.

୩ । (ନାହିଁ ଭୃତ୍ = ଭୃତ୍ ଯାହାଠାରୁ) ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ—

3. Best of all.

୪ । (ନିଶ୍ଚିତ) ଭୃତ୍ତର ବିପତ୍ତିର ଅର୍ଥାତ୍ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗର—

4 Southern; opposite to North

ସଂ. ବି—ଭୃତ୍ତ ନ ଦେବା—Not replying;

ଅନୁତ୍ତମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଭୃତ୍)—

Anuttama ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୋଇଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

(ଅନୁତ୍ତମ—ଶ୍ରୀ) Lying with the face downwards.

ଅନୁତ୍ତାନ—ସଂ. ବି. (ନିଶ୍ଚିତ ; ନ + ଭୃତ୍)—

Anutthāna ୧ । ଭୃତ୍ତାନ-ରହିତ୍ୟ; ଭୃତ୍ତ ନ ପାରିବା ଅବସ୍ଥା;

ଅନୁତ୍ତାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. } ବିଶ. ଏକ ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ିରହିବା—

ଅନୁତ୍ତାନ—ଶ୍ରୀ } 1 The state of not rising; non-rising.

୨ । ଦେଖା-ରହିତ୍ୟ—2. Non-exertion; inertness.

ଅନୁତ୍ତହିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଭୃତ୍)—

Anutthitā ୧ । ଅନୁତ୍ତହିତ—1. Not risen.

(ଅନୁତ୍ତହିତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଶୁପ୍ତ; ଶୋଇଥିବା—

2. Sleeping; supine.

୩ । ଶୟନରୁ ଭୃତ୍ତ ନ ଥିବା—

3. Not got up from bed.

୪ । ଯାହା ଭୃତ୍ତ ବା ଭୃତ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ—

4. Not excited.

୫ । ଅଦୃଶ୍ୟ—5. Not appearing; not yet visible.

ଅନୁପ୍ରତି—ସଂ. ବି. (ନିଶ୍ଚିତ ; ନ + ଭୃତ୍)—

Anutpatti ଭୃତ୍ତ ବା ଅବିଭାବର ଅଭାବ—

(ଅନୁପ୍ରତି—ବିଶ) Non-production.

ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯାହାର ଭୃତ୍ତ ବା ଜନ୍ମ ହୋଇ ନାହିଁ—1 Unborn; unproduced.

୨ । ଯାହାର ଜନ୍ମ ବା ଆରମ୍ଭ ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ—

2. Of untraceable birth or origin

ଅନୁଦୟ—ସଂ. ବି. (ନିଶ୍ଚିତ ; ନ + ଭୃତ୍)—

Anudaya ୧ । ଅନୁଦାନ—1. Not rising.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ପ୍ରାବଳ୍ୟ—

2. Time just before sun-rise.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଅଗଭ୍ୟାସ; ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ପୂର୍ବ-କାଳୀନ—1. Previous to sun-rise.

୨ । ଅନୁଦାନ (ଦେଖ)

2. Anutthāna (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ୍ଜ	ଈ	ଉ	ଊ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋଷ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଈଅ	ଊ	ଋ

ଅନୁଦର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି—ଯାହାର ଉଦର ନାହିଁ ବୋଲି
Anudara କହିଲେ ଚଲେ; ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାର ଉଦର ଅତି ଶ୍ଳେଷ୍ଠ
(ଅନୁଦର—ଶ୍ରୀ) ଥିବାରୁ କଟି ସରୁଆ ଦେଖାଯାଏ ।)—

୧ । ଶୀଘ୍ରମଧ୍ୟ; ଶୀଘ୍ରକଟି—

1. Thin waisted; lank loined.

୨ । କୃଷ—2 Emaciated; lean-bodied.

୩ । ଦୁର୍ବଳ—3. Weak.

ଅନୁଦାତ୍ତସ୍ୱର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅନୁଦାତ୍ତ = ମାତ୍ର + ସ୍ୱର = ଶବ୍ଦ)—

Anudattaswara ୧ । ଯାହା ଉଦାତ୍ତ ବା ଉଚ୍ଚସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ

ନୁହେ—1 Unaccented.

୨ । ମାତ୍ରସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ; ଯୋରରେ ଉଚ୍ଚାରଣ ନ ହେବା ବର୍ଣ୍ଣ—

2. Pronounced in a low tone.

୩ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ—୪. Short (letter)

[ଦ୍ରୁ—ସଂସ୍କୃତ ବୈଦିକ ବ୍ୟାକରଣରେ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱର ବା ଧ୍ୱନି ଭେଦରେ ଛକି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରା ଯାଇଥିଲା । ଯଥା—
ଉଦାତ୍ତ = ଉଚ୍ଚ; ଘର୍ଯ୍ୟ; ଅନୁଦାତ୍ତ = ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ଓ ସ୍ୱରତ = ନୁହେଁ ଘର୍ଯ୍ୟ
ବା ନୁହେଁ ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ।]

ସଂ. ବି. (ଅନୁଦାତ୍ତ = ମାତ୍ର + ସ୍ୱର = ଶବ୍ଦ)—

୧ । ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ସ୍ୱର—1 Short vowel.

୨ । ଯେଉଁ ଅକ୍ଷର ବା ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଯୋରରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ
ନାହିଁ—2. Unaccented vowel.

୩ । ଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନି—3. Grave accent.

[ଦ୍ରୁ—ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣର ବୈଦିକ ଉଚ୍ଚାରଣ ଧ୍ୱନି ଛକି ପ୍ରକାର ଥିଲା;
ଯଥା—ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ ଓ ସ୍ୱରତ ।]

ଅନୁଦାର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ନ + ଉଦାର = ଯେ ଉଚ୍ଚ ନୁହେଁ)—

Anudāra ୧ । ମାତ୍ରମତା—1. Ignoble.

୨ । ଅସାଧୁ—2. Mean; low.

୩ । ଶୁଦ୍ରମତା—3. Illiberal; narrow-minded

୪ । ଦୁଃସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—4 Miserly

ଅନୁଦାସ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ଦାସ)—ଦାସର ଦାସ—

Anudāsa Slave of a slave.

ଅନୁଦିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ନ + ଉଦିତ; ଉଦିତ ହୋଇ ନ ଥିବା; ଉଚ୍ଚାରଣ

Anudita ହୋଇ ନ ଥିବା)—

୧ । ଅପ୍ରକାଶିତ; ଉଦିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—1. Not risen

୨ । (ନ + ବଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—ଅନୁକ୍ର—

2. Not uttered, not pronounced.

୩ । ଯାହା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇ ନାହିଁ—

3. Not yet appeared.

ଅନୁଦିନ—ସଂ. ବି. ବିଶ୍ୱ. [ଅନୁ (ସମ୍ବାର୍ଥ) = ପ୍ରତି + ଦିନ; ଦିନଦିନ]—

Anudina ପ୍ରତିଦିନ; ପ୍ରତ୍ୟହ—Daily; every day.

ବସୁନ୍ଧ୍ରା ଚାକର ମୋର ବହେ ଅନୁଦିନ—ନୟନଶୋଭା. ସାତାବନବାସ ।

ଅନୁଦିନେ—ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଅନୁଦିନ)—

Anudine

ଅନୁଦିନ (ଦେଖ)

ଅନୁଦିନେ

Anudina (See)

ଶିଶୁ ଶାରଳା ମୋର ସେବା ଅନୁଦିନେ—ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଯୋଗ ।

ଅନୁଦିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ନ + ଉଦିଷ୍ଟ, ଯାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବା ରହିବାର

Anuddishta ସ୍ଥାନ ବା ଗତିବିଧି କେହି ଦେଖୁ ନାହିଁ)—

(ଅନୁଦେଶ—ବ) ଯାହାର ସମ୍ବାଦ ବା ଗତିବିଧି ବହୁକାଳ ହେଲା

(ଅନୁଦିଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ) ମିଳି ନାହିଁ; ନିରୁଦ୍ଦେଶ୍ୟ—Whose move-

ments or whereabouts are not

known; not heard of for a long time

ଅନୁଦେଶ—ସଂ. ବି. (ନ + ଉଦେଶ; ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଗତିବିଧି ବା

Anuddeśa

ସମ୍ବାଦର ଅଭାବ)—

୧ । ନିରୁଦ୍ଦେଶ; ସ୍ଥାନତ୍ୟାଗୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ବହୁକାଳ ସମ୍ବାଦ

ନ ପାଇବା—1 Absence of any trace of

a lost or absconding person

୨ । କୌଣସି ବିଷୟ ପ୍ରତି ମନୋଯୋଗର ଅଭାବ—

2. Want of attention to any subject.

ଅନୁଦ୍ଧୃତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ନ + ଉଦ୍ଧୃତ = ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇ ନ ଥିବା)—

Anuddhṛuta ୧ । ଯାହା ଅନ୍ୟ ପୁସ୍ତକରୁ ଅଣା ଯାଇ ଲେଖା

ହୋଇ ନାହିଁ—1 (any literary passage)

Not quoted or cited (from any other

book).

୨ । ଅନୁସ୍ଥାପିତ—2. Not rescued

୩ । ଅନୁସ୍ଥାପିତ; ଯାହା ଉପରକୁ ଉଠା ଯାଇ ନାହିଁ—

3. Not lifted or held up.

ଅନୁଦ୍ଧାତ—ସଂ. ବି. (ନ + ଉଦ୍ଧାତ; ବିବାହର ଅଭାବ)—କୌମାର

Anudbhāha ଅବସ୍ଥା; ଅବିବାହ ଅବସ୍ଥା—The state of

a bachelor, unmarried condition;

celibacy.

ଅନୁଦ୍ବିଗ୍ନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ନ + ଉଦ୍ବିଗ୍ନ; ଚିନ୍ତିତ ନ ହେବା)—

Anudbigna ୧ । ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ରହିତ—

(ଅନୁଦ୍ବେଗ—ବ) 1. Free from anxiety; easy in mind.

(ଅନୁଦ୍ବିଗ୍ନ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅସନ୍ତୋଷ—

2. Free from consternation.

ଅନୁଦ୍ବେଗ—ସଂ. ବି. (ନ + ଉଦ୍ବେଗ; ଚିନ୍ତାସ୍ଥାନତା)—୧ । ଅଚିନ୍ତା—

Anudbega

1. Absence of consternation.

୨ । ଉଦ୍ବିଗ୍ନର ଅଭାବ—2. Absence of anxiety.

୩ । ଅନାଲୋଚନା—

3. Absence of mental perplexity.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୁଷ୍ପ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଅପରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଥ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଖୋଜିବେ ।

ଅନୁଦ୍ଭବକର—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁଦ୍ଭବ + କର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Anudbegakara ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ବା ବାକ୍ୟଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉଦ୍ଭବ ଜାତ ହୁଏ ନାହିଁ—Not causing anxiety or consternation.

ଅନୁଦ୍ଭିନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଭିନ୍ନ; ଭିନ୍ନ ବା ଖୋଲା ନ ହେବା)—

Anudbhinna ଅପ୍ରସ୍ତୁତ; ଅପ୍ରକାଶିତ—Not growing up; not breaking out; not developed.

ଅନୁଦ୍ଭୋଗ—ସଂ. ବି. (ନ + ଭୋଗ; ଭୋଗ ବା ଅସୌଜନ୍ୟ)—

Anudjoga ଅଭାବ)—ସହ ବା ଭୋଗର ଅଭାବ—
Indolence; want of readiness; want of energy; inactivity.

ଅନୁଦ୍ରୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ଦ୍ରୁ ଧାତୁ + ତ)—

Anudruta ପଶ୍ଚାତ୍ ଧାବିତ—Followed after; pursued.

ବି. ସଙ୍ଗୀତର ଏକମାତ୍ର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ—A quarter of a mode in music.

ଅନୁଧାବନ—ଦେ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଧାବନ = ଦୌଡ଼ିବା)—

Anudhābana ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟର ପଛରେ ଦୌଡ଼ିବା—1. Pursuing any thing.

୨ । ମନୋନିବେଶ; ଅଭିବେଶ—

2. Reflection; attentive consideration.

୩ । ପଶ୍ଚାତ୍ ଧାବନ—

3. Pursuit; act of running after.

୪ । ଅନୁସନ୍ଧାନ; ତଦନ୍ତ—4. Investigation.

ଅନୁଧାବିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଧାବ ଧାତୁ = ଦୌଡ଼ିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ ଓ କର୍ମ. ତ)—

Anudhābita ୧ । ପଶ୍ଚାତ୍ ଧାବିତ; ଯେ ପଛରେ ଦୌଡ଼େ—
1. Pursuer.

୨ । ଯାହା ପଛରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ହୁଏ—2. Pursued.

୩ । ଅଭିବେଶ—୩. Pursuing.

୪ । ବିବେଚିତ—4. Considered.

୫ । ଯାହା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରା ଯାଇଅଛି—

5. Investigated.

ଅନୁଧ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଧ୍ୟେ ଧାତୁ = ମନରେ ଧ୍ୟାନ)—

Anudhyāna କରବା + ଶବ୍ଦ. ଅନ)—ପଛରେ ଧ୍ୟାନ କରବା;
(ଅନୁଧ୍ୟାନ—ବିଶ) ଧ୍ୟାନ; ଅନୁଚିନ୍ତା—The act of wishing; retrospection.

ଅନୁଧ୍ୟାୟୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଧ୍ୟେ ଧାତୁ = ଧ୍ୟାନ କରବା;)—

Anudhyāyī ଚିନ୍ତା କରବା + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—ଯେ ଅନୁଧ୍ୟାନ
(ଅନୁଧ୍ୟାୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) କରେ; ଅନୁଚିନ୍ତାକାରୀ—One who looks back upon an action.

ଅନୁନୟ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ନା ଧାତୁ + ଅ)—୧ । ବିନୟ—

Anunaya 1. Courtesy.

୨ । ସୁଦ୍ଧବାକ୍ୟ; ପ୍ରାର୍ଥନା—2. Solicitation;

apology; prayer; entreaty.

୩ । ପ୍ରଣାମ—3. Salutation.

୪ । କ୍ରୋଧୋପନୟନ—4. Pacification of anger by prayer; conciliation.

ଅନୁନୟବିନୟ—ଦେ. ବି. (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)—ବିଶେଷ ନମ୍ର

Anunayabinaya ପ୍ରାର୍ଥନା—Entreaties and

prayers.

ଅନୁନୟୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁନୟ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—ଅନୁନୟକାରୀ—

Anunayī Requesting.

(ଅନୁନୟିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅନୁନାଦ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ନଦ ଧାତୁ + ଅ; ଶବ୍ଦ ହେବା)—

Anunāda ପରେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ କିଛି କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣାଯାଏ—

୧ । ଶବ୍ଦ—1. Reverberation, vibration.

୨ । ପ୍ରତିଧ୍ୱନି—2. Echo.

ଅନୁନାଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁନାଦ + ଇତ = ଅନୁନାଦଯୁକ୍ତ)—ପ୍ରତିଧ୍ୱନି—

Anunādita ଯୁକ୍ତ; ପ୍ରତିଧ୍ୱନିପୂର୍ଣ୍ଣ; ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ—Echoed;

Echoing; reverberated.

ଅନୁନାସିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ନାସା + ଇକ = ନାସାଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚାରଣ)—

Anunāsika କରବାର ଅବ୍ୟବହୃତ ପରେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚିତ୍ତ୍ୱ

ହୁଏ—୧ । (ବ୍ୟାକରଣ) ନାସା ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରଣ

(ବର୍ଣ୍ଣ ବା ଧ୍ୱନି)—1 (grammar) Nasal

(letter or sound).

୨ । ନାସା ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରଣ—2. Pronounced

with the help of nose.

ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ)—ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରଣରେ

ନାସିକାର ସାହାଯ୍ୟ ନଥାଏ (ଯଥା—ଡ, ଣ, ଶ, ନ,

ମ, ଂ, ଓ,)—Letters with nasal sounds.

e g. ṇ, ṁ, ṅ, na, ma, m̐ & ṁ.

ଅନୁନୀତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ନା ଧାତୁ = ନେବା + ତ; ଅନୁ—

Anunīta ନୟପ୍ରାପ୍ତ)—୧ । ଯାହା ବିନୟ ବାକ୍ୟରେ ପ୍ରାର୍ଥିତ

ହୋଇଅଛି—1. Solicited; entreated

୨ । ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନାଦ୍ୱାରା ଶମିତ (କ୍ରୋଧ)—2. Pacified

by prayer.

ଅନୁନେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ନା ଧାତୁ + ଯ)—ଅନୁନୟର

Anuneya ଯୋଗ୍ୟ—Fit to be solicited or pacified

by soft words.

ଅନୁପ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଉପ = ଉପମା)—ଉପମାରହତ; ଅନୁପମେୟ—

Anupa Incomparable; matchless.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଷ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅନୁପକାର—ସଂ. ବି. (ନ + ଉପକାର—ଉପକାରର ବିପରୀତ କାର୍ଯ୍ୟ)—
Anupakāra ୧ । ଉପକାରର ଅଭାବ—1. Lack of
(ଉପକାର—ବିପରୀତ) friendly service.

୨ । ଅପକାର—2 Disservice

୩ । ଶତ୍ରୁ—3. Injury.

ଅନୁପକାରୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ନ + ଉପକାରୀ)—୧ । ଅନିଷ୍ଟକାରୀ;
Anupakārī ଅପକାରୀ—1 Harmful, injurious.

(ଉପକାରୀ—ବିପରୀତ) ୨ । ଯେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ; ଯେ ଉପ-
(ଅନୁପକାରଣୀ—ଶ୍ଟ୍ରୀ) କାର କରେ ନାହିଁ—

2 Not beneficial, not helpful.

ଅନୁପଥେ—ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ୍ୱ (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ପଥ)—ପ୍ରଦର୍ଶିତ
Anupathe ମାର୍ଗରେ—Following the foot-steps.

ଚଳନ୍ତ ଭାବ ଅନୁପଥେ, ଅଗେଷ ଗ୍ରାଣୀ ଅନୁପଥେ ।

ଚରଣାଧାର ଭାବରେ ।

ଅନୁପଦ—ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ୍ୱ—[ଅନୁ (ସମ୍ପର୍କ) = ପ୍ରତି + ପଦ]—
Anupada ୧ । ପଦେପଦେ—1. Step by step

୨ । ପ୍ରତିପଦରେ—2 At every step

୩ । ପଶ୍ଚାତ୍, ଅନନ୍ତର—3 Afterwards

୪ । ପୁନଃପୁନଃ—4 Repeatedly.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ—ପଶ୍ଚାତ୍ପରାମ୍ଭ—Follower, following the
foot-steps of another; pursuing.

ଅନୁପଦିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ ପୁଂ (ନ + ଉପଦିଷ୍ଟ)—୧ । ଉପଦେଶବିହୀନ—
Anupadishṭa 1 Uninstructed; uninitiated.
(ଅନୁପଦିଷ୍ଟା—ଶ୍ଟ୍ରୀ) ୨ । ଅଶିକ୍ଷିତ; ଶିକ୍ଷାବିହୀନ—

2 Untutored; untaught.

ଅନୁପଦୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅନୁପଦ + ଇନ୍ + ମାତ୍ର) —୧ । ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ
Anupādī —1. Searcher.

(ଅନୁପଦୀ—ଶ୍ଟ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ
କରେ—2. One who follows the foot
steps or example of another.

ଅନୁପଦିନୀ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ପଦ + ବ୍ୟାପକାର୍ଥେ. ଇନ୍ + ଶ୍ଟ୍ରୀ. ଅ)—
Anupadinī ମୋକା, ଚର୍ମ ପାତୁକା (ବୁଟ୍ ଜୋଡା ପ୍ରଭୃତି)—
socks (boots, etc.)

ଅନୁପଦେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅନୁପଦ)—

Anupade ୧ । ପ୍ରତିପଦରେ; ପଦେପଦେ—

1 At every step.

୨ । ପୁନଃପୁନଃ—2. Repeatedly.

ନେତେହେଁ କହୁଅ ଅନୁପଦେ ବହୁ କେଳ

ନିଶ୍ଚୟ ରୁ. ହର, ଅନୁପଦେ ରସେ ବହୁ । ଗ୍ରାମୀ ଉପକାରକ

ଅନୁପମା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ନ + ଉପମା; ଯାହାର ଉପମୟକ ହୋଇ
Anupamā ନାହିଁ ବା ଯେ ଉପମୟକ ଉପାୟାରି ନାହିଁ)—

୧ । ଅବ୍ରତୁଅ; ଯଜ୍ଞୋପବୀତ ଦ୍ୱାରା ସଂସ୍କୃତ ହୋଇ ନ ଥିବା—
1 Not invested with the sacred
thread.

୨ । ଅବିଷିତ; ଶୁଭ୍ରକଠାରୁ ଦୀକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରି ନ ଥିବା—
2. Uninitiated by the spiritual pre-
ceptor.

୩ । ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଆନୀତ ହୋଇ ନ ଥିବା—
3. Not conveyed from one place to
another.

୪ । ଉପରକୁ ଉଠା ଯାଇ ନ ଥିବା—
4. Not lifted up

ଅନୁପପତି—ସଂ. ବି. (ନ + ଉପପତି; ଉପପତିର ଅଭାବ)—
Anupapatti ୧ । ଯୁକ୍ତିରେ ପରସ୍ତ ହେବା—
1. Failure in argument.

୨ । ପ୍ରମାଣ କରି ନ ପାରିବା—

2 Failure in demonstration.

୩ । ଅସଙ୍ଗତତା—3. Inconsistency.

୪ । ଅସଙ୍ଗତ—4. Want of means.

୫ । ଅସଙ୍ଗତତା—5 Irrational or worthless
reasoning.

ଅନୁପପନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ନ + ଉପପନ୍ନ; ଯେ ଉପପନ୍ନ ନୁହେଁ)—
Anupapanna ୧ । ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପରସ୍ତ; ଅସଂଗତ—
1. Failed in argument.

୨ । ଅପ୍ରମାଣିତ; ଅସିଦ୍ଧ—

2 Not demonstrated or proved.

ଅନୁପପାଦକ—ସଂ. ବି. (ଉପପାଦେୟ; ଆମରୁକ)—
Anupapādaka A class of Buddhas.

ଅନୁପମା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ + ଉପମା) —
Anupama ୧ । ଉପମାରହୀତ; ଅନୁପମ; ଅଦ୍ୱିତୀୟ—
(ଅନୁପମା—ଶ୍ଟ୍ରୀ) 1. Matchless; incomparable;
paragon.

୨ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ—2. Peerless; unequalled.

ଅନୁପମକ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ (ସଂ. ଅନୁପମ)—
Anupamaka ଅନୁପମକ—Incomparable;
matchless.

ନିଶ୍ଚୟ ଉପମାକ କର ହୁଏତ ସମକ, କିନ୍ତୁ ସମାପ୍ତ ହେବା

କେତେ ସମକ

ସେହି ଜନ ପୂର୍ଣ୍ଣ କାମକ । ଭୋଗ କର ଶୁଣିବେ ଯେ ଅନୁପମକ ।

ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାକର ୩୧୨ ।

ଅନୁପମା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ଟ୍ରୀ. (ଅନୁପମ + ଶ୍ଟ୍ରୀ. ଅ)—ସେହି ଶ୍ଟ୍ରୀର ଉପମା
Anupamā ନାହିଁ—Matchless (female).

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ମୂଢ଼ତା ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ଧର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ଧର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବଂ 'ବା' ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଛାପାକୋଷରେ ନ, ମିଳନ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର । ବା 'ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବିତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବିତ' ଦେଖିବେ ।

ବି—ନୈରୂତକୋଣର ଦୁସ୍ତ୍ରୀ—The female-elephant
guarding the Southwest point of the
compass.

ଅନୁପମେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଉପମେୟ)—

Anupameya ଯାହା ଉପମା କରାଯାଇ ନ ପାରେ; ଅନୁପମ—
(ଅନୁପମେୟା—ଶ୍ରୀ) Incomparable, matchless.

ଅନୁପଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଉପଯୁକ୍ତ)—୧ । ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ—

Anupajukta 1. Useless; worthless.

(ଅନୁପଯୁକ୍ତତା—ବି) ୨ । ଅସମ୍ମତ; ଅଶକ୍ତ; ଅଯୋଗ୍ୟ—

2. Unfit; incapable; incompetent;
improper

୩ । ସେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ମେଳ ଖାଏ ନାହିଁ—

3. Incongruous.

ଅନୁପଯୋଗୀ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଉପଯୋଗୀ)—

Anupajogi ଅନୁପଯୁକ୍ତ—Unfit.

(ଅନୁପଯୋଗିନୀ—ଶ୍ରୀ)

ଅନୁପଲବ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ନ + ଉପଲବ୍ଧ)—

Anupalabdha ୧ । ଯାହା ବୋଧ ହୋଇ ନାହିଁ—

(ଅନୁପଲବ୍ଧ—ବି) 1. Not realised; not perceived.

୨ । ଯାହା ଅନୁଭୂତ ହୋଇ ନାହିଁ—

2. Not experienced.

୩ । ଅପ୍ରାପ୍ତ—3. Not received, attained or
got.

ଅନୁପସ୍ଥିତ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଉପସ୍ଥିତ)—୧ । ଉପସ୍ଥିତ ନ ହେବା—

Anupasthita 1. Not present

ଅନୁପସ୍ଥାନ } ବି. ୨ । ଅନାଗତ; ଅବର୍ତ୍ତମାନ—2. Absent.

ଅନୁପସ୍ଥିତି }

ଅନୁପାତ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଅପାତ୍ + ଅ)—

Anupāta ୧ । ପଛରେ ପଡ଼ିବା—1. The act of falling
subsequently (upon a thing).

୨ । ପଛରେ ଯିବା—2. Going after; following.

୩ । (ଗଣିତ) ଏକ ରାଶି ସହିତ ଅନ୍ୟ ରାଶିର ସମ୍ପର୍କ—

3. (Mathematics) Ratio; relation
between two quantities or numbers.

ଅନୁପାତକ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପ୍ରାଣ + ପାତକ = ପାପ)—

Anupātaka ମହାପାତକ ପରି ପାତକ ବିଶେଷ—

Heinous crime (e.g. theft, fraud,
falsehood etc).

[ଉ—ଅନୁପାତକ ୩୫ ପ୍ରକାର ଯଥା—(୧) ମିଥ୍ୟାବଚନ

(ଅସତ୍ୟତା ବା ଲଜ୍ଜା) (୨) ଶକ୍ତିବିପ୍ରତି ଶକ୍ତିତା; (୩)

ପିତାଙ୍କର ମିଥ୍ୟା ବୋଧାୟନ; (୪) ବେଦବ୍ୟାଗ;

(୫) ବେଦନିନ୍ଦା; (୬) ମିଥ୍ୟାସାକ୍ଷ୍ୟ; (ଜାଣି କର ନ କହିବା ବା
ମିଥ୍ୟା କହିବା) (୭) ବନ୍ଧୁବଧୂ, (୮) ଅନ୍ୟଜା ଲୋକର ଅନୁରକ୍ଷଣ;
(୯) ଅଭ୍ୟାସଭକ୍ଷଣ; (୧୦) ନିଷେଷ ବା ଗଢ଼ିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ;
(୧୧) ମନୁଷ୍ୟହରଣ; (୧୨) ଅଶ୍ବହରଣ; (୧୩) ରଜତ-
ହରଣ; (୧୪) ଭୂମିହରଣ; (୧୫) ସ୍ତ୍ରୀରକହରଣ; (୧୬)
ମଣିହରଣ; ଓ ୧୯ ପ୍ରକାର ଅଗମ୍ୟ-ଗମନ ।

(ପ୍ରକୃତବାଦ. ଅଭିଧାନ)]

ଅନୁପାତ ସମାନୁପାତ—ଦେ. ବି. (ଗଣିତ)—ଏକ ରାଶି ସହିତ ଅନ୍ୟ
Anupāta samānupāta ରାଶିର ସମ୍ପର୍କକୁ ପରିମାପକ

କରି ତାହାର ଅନୁପାତେ ବହୁରାଶି ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର
ସମ୍ପର୍କ ନିରୂପଣ—Ratio and proportion

ଅନୁପାନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ସହିତ ବା ପରେ + ପାନ = ପିଇବା,
Anupāna ଯାହା ଔଷଧ ସହିତ ବା ପରେ ପିଆଯାଏ)—

୧ । (ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର) ଔଷଧ ସହିତ ବା ପରେ ସେବନୀୟ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାନୀୟ—1. A liquid for being taken
with or immediately after taking a
medicine; a drink taken with a
medicine.

[ଉ—କେତେକ ଔଷଧ ଅନୁପାନ ରେବରେ ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ରେବରେ
ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ, ଯଥା—ମଳରାଧିକତା ସହିତ ରେବରେ ଅଦାରସ
ଅନୁପାନରେ ଓ ଧାତୁଦୌର୍ବଲ୍ୟରେ ଗୁରୁଲ୍ୟୁଥ ପାଣି ଅନୁପାନରେ
ଦିଆଯାଏ ।]

୨ । ପାନ; ପିଇବା—2. Drinking

ନିରତେ କରେ ଅନୁପାନ, ଅନ୍ଧ ଅସ୍ତ୍ର ଜଳେ ସ୍ଥାନ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ।

ଅନୁପାମ—ପ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁପମ)—

Anupāma

ଅନୁପମ.

ଅନୁପମ (ଦେଖ)

Anupama (See)

ଶ୍ରୀ ହରେକୃଷ୍ଣ ରାମ ଜୀବ, ଗୁରୁ ନିମନ୍ତେ ଅନୁପାମ ।

୧ । ପ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁପମ)—

ପ୍ରା. ବି—ଉପମା—Comparison.

ବୃକ୍ଷ ନ ହୁଇଲେ କିଏ ଦେବ ଅନୁପାମ । ପ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁପମ)—

ଅନୁପାମ—ପ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁପମ)—

Anupāma

ଅନୁପମ

ଅନୁପମ (ଦେଖ)

Anupama (See)

ସକଳ ଚକ୍ରର ଚକ୍ରମା, ସକଳ ଗୁଣା ଅନୁପାମ । ପ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁପମ)—

ଅନୁପାୟ—ସଂ. ବି. (ନ + ଉପାୟ = ଉପାୟ-ଗ୍ରହଣ)—

Anupāya ୧ । ନିଷ୍ପଦାୟତା—1. Helplessness.

୨ । ନିରୂପାୟତା; ଉପାୟାହୀନତା—

2. Want of resource or expedience.

ମାଧ୍ୟମେ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୧୧ । କ୍ରମ—11 Series.

୧୨ । (ଅନୁ + ବନ୍ଧ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ଶିଶୁ—

12. Child; infant.

୧୩ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—13. Motive.

୧୪ । (ବେଦାନ୍ତଦର୍ଶନ) କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ର ପାଠ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଚାରିଟି ଉପାଦାନ (ଅଧିକାରୀ; ବିଷୟ; ସମ୍ପର୍କ ଓ ପ୍ରୟୋଜନ) ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—

14 (Bedānta philosophy) One of the four materials required for studying the Śāstras.

୧୫ । ଫଳ—15. Consequence.

୧୬ । ବିଷୟ ବନ୍ଧନର କାରଣ—16. (philosophy) Indispensable bond binding a person to mundane affairs.

୧୭ । (ସଂ. ବ୍ୟାକରଣ) କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନିମନ୍ତେ କଳ୍ପିତ ବର୍ଣ୍ଣ (ଯାହାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି)—

17 A conventional letter of a syllable dropped in composition

୧୮ । (ଗଣିତ) ଏକାଧିକ ଭଗ୍ନାଂଶର ଯୋଗ ବା ସମନ୍ୱୟ—

18. (arithmetic) The junction of fractions

୧୯ । (ସଂ. ବ୍ୟାକରଣ) ଧାତୁ ଶେଷରେ ଲଗିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ-ବିଶେଷସୂଚକ ବର୍ଣ୍ଣ—19. (Sanscrit grammar)

Letter added to a root to indicate the mode forming different senses

[ଦ୍ର—ସଂ. ବ୍ୟାକରଣରେ ଧାତୁମାନଙ୍କର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ କାଳ ଅନ୍ତରେ ରୂପ କରିବା ପାଇଁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନିୟମ ଅଛି । କେଉଁ ଧାତୁକୁ କିପରି ରୂପ କରିବାକୁ ହେବ; ତାହା ଉକ୍ତ ଧାତୁ ଶେଷରେ ଥିବା ଅନୁବନ୍ଧ (ବା କାର୍ଯ୍ୟ ବିଶେଷ ସୂଚକ ବର୍ଣ୍ଣ) ରୁ ସୂଚିତ ହୁଏ ଯଥା—ଯେଉଁ ଧାତୁ ଶେଷରେ 'ଡ' ଅନୁବନ୍ଧ ଥାଏ, ସେହି ଧାତୁ ଆତ୍ମନେପଥା ହୁଏ । ଯେଉଁ ଧାତୁ ଶେଷରେ 'ଷ' ଥାଏ ସେହି ଧାତୁ ଭୂତସ୍ମୃତ୍ୟା; 'ଭ' ଅନୁବନ୍ଧ ଥିଲେ କ୍ରା ପ୍ରତ୍ୟୟରେ ବିକଳରେ 'ଇ' ଆଗମ ହୁଏ । 'ଇ' ଅନୁବନ୍ଧ ଥିଲେ, 'କ୍ରା' ପ୍ରତ୍ୟୟରେ 'ଇ' ଆଗମ ହୁଏ ନାହିଁ—ଉତ୍ପାଦ]

ଅନୁବନ୍ଧିତ—ସଂ. ବ. (ଅନୁ + ବନ୍ଧ + ଇତ୍. ଭ)—

Anubandhitwa

୧ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନସମ୍ପର୍କ—1. Constant association; connection; firm attachment.

୨ । ଧାରାବାହିକତା—2. Sequence.

ଅନୁବନ୍ଧି—ସଂ. ବ. (ଅନୁ + ବନ୍ଧ + ଇତ୍. ଭ)—
Anubandhi

୧ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ—1 Constantly associated.

୨ । ସହସ୍ପର୍କ—2. Firmly attached to

୩ । ଅନୁବନ୍ଧି—3 Following

୪ । ଅନୁରୋଧକାରୀ—4. One who makes a request.

ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଅନୁ + ବନ୍ଧ ଧାତୁ + ଅ + ଶ୍ରୀ. ଭ)—

୧ । ହିକ୍କା—1. Hiccough

୨ । ଚଞ୍ଚା—2. Hankering; thirst

ଅନୁବନ୍ଧେଶ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. ବିଶ. —ସମ୍ପର୍କରେ, ଅନୁବନ୍ଧରେ—

Anubandhena

In connection with.

କପୁତେକ ମେ ଚାହାରି, ଅନୁବନ୍ଧେଶ ଚତୁର୍ଥ

ପରମ ରମଣୀ ଆଗେ ଦୂରା ବଚନ । ପ୍ରାଚୀ. ରସବାରିଧି ।

ଅନୁବର—ସଂ. ବ. —ଅଭିଳାଷିତ ବର—The desired boon.

Anubara

ଅନୁବର ଦାୟିତା ସେ ଅଟଇ ପ୍ରସନ୍ନେ । ସାତଲମ୍ପଦାଭରତ. ମଧ୍ୟ ।

ଅନୁବରତ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁବରତ)—ସର୍ବଦା—

Anubarata

Always.

ଅନୁବରତ

ତୋଣ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ବିଚାରରେ

ଅନୁବେଦରେ ଅଗିଷ୍ଟ ତାଙ୍କ କଲେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ, ଅବ ।

ଅନୁବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ସ୍ୱରୂପ + ବର୍ଣ୍ଣ)—ବର୍ଣ୍ଣର ଅନୁରୂପ—

Anubarnna

ତୋର ଦଶକ ବସନ, ରସିମା ଭେଜି ତୋ ଚନ୍ଦ୍ରର ଅନୁବର୍ଣ୍ଣ ।

ପ୍ରାଚୀ—ରସବାରିଧି ।

ଅନୁବର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବ. (ଅନୁ + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ + ଇତ୍. ଅନ)—

Anubarttana

୧ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ; ଧାରାବାହିକତା—

1 Continuance; sequence.

୨ । ଅନୁଗମନ—2 The act of following

after.

୩ । ଶାସକାନୁବର୍ତ୍ତିତା—3 Subserviency.

୪ । ଅନୁଧାବନ—4. Pursuing.

୫ । ଅଭିଯାଜନ—5. Obedience; carrying out any order; compliance.

ଅନୁବର୍ତ୍ତିତା—ସଂ. ବ. (ଅନୁବର୍ତ୍ତିତ + ଇତ୍. ଭ)—

Anubarttitā

୧ । ଅନୁସାରତା—

1 Subserviency.

୨ । ଅଭିଯାଜନ—2. Compliance; obedience.

ଅନୁବର୍ତ୍ତି—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅନୁ + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ = ସେବା କରିବା +

Anubartti

ଇତ୍. ଭ. ମା. ବ.)—

(ଅନୁବର୍ତ୍ତିତା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଅନୁସରଣକାରୀ—1. Following after.

୨ । ଅନୁସରଣକାରୀ—2. Acting according to.

୩ । ଅଭିଯାଜନ—3. Obedient; subservient.

୪ । ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ; ଅନୁସରଣ—4. Going after.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାସର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ଦ୍

ଅନୁବଳ—ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନୁ + ବଳ = ଶକ୍ତି)—

Anubala ପରାକ୍ରମକୁ ବୁଝି; ଶକ୍ତିଅନୁସାରେ—

According to one's power or capacity.

ଅନୁବାକ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ବାକ = କହିବା + ଅ)—

Anubāka ୧ । ପୁନରୁକ୍ତି—1. Repetition.

୨ । ବେଦସ୍ତୋତ୍ରର ଅଧ୍ୟାୟ—2 A chapter of Vedic hymns; a selection of Vedic texts.

୩ । ସନ୍ତ; ଶୁଭ୍ର ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦେବା ପାଠ—

3. A lesson given by a teacher to a disciple.

ଅନୁବାଦ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପୁନର୍ବାର + ବାଦ = କହିବା + ଭାବ.)—

Anubāda ଅ; କଥିତ ଭାଷାର ପୁନଃ କଥନ)—

(ଅନୁବାଦିତ—ବିଶ) ୧ । ଭାଷାନ୍ତରାଣ୍ଡ; ଏକ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ବା କଥିତ ବିଷୟକୁ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା—

1. Translation; interpretation.

୨ । ଅନୁକରଣ—2. Imitation.

୩ । ପୁନଃକଥନ; ପୁନରୁକ୍ତି—

3. Restatement; repetition.

୪ । ଅପବାଦ; ନିନ୍ଦା—4. Defamation.

୫ । କୌଣସି ବିଷୟର ପୁନରାଲୋଚନା—

5. Rediscussion.

୬ । କଥନ; ବର୍ଣ୍ଣନା—6 Narration.

ଉପର କଥା ଅନୁସାରେ, ଉତ୍ତମ ପୁରୁଷଙ୍କ ମଧ୍ୟ

ଉପାନ୍ତକଥା ଏହା କହି, ଅପରେ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।

କରାଣାଥ. ଭଗବତ ।

ଅନୁବାଦକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ + ବାଦ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Anubādaka ୧ । ଯେ ଏକ ଭାଷାରୁ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ତର୍ଜମା

(ଅନୁବାଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) କରେ—1. Interpreter; translator.

୨ । ଯେ ପୁନଃପୁନଃ କହେ—

2 One who repeats.

ଅନୁବାଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁବାଦ + ଇତ)—୧ । ଭାଷାନ୍ତରିତ—

Anubādita 1. Translated into another

(ଅନୁବାଦିତ—ବିଶ.) language.

୨ । ପୁନଃପୁନଃ କଥିତ—2. Repeated.

ଅନୁବାଦୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନୁବାଦ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Anubādī ଅନୁବାଦକ—Translator.

(ଅନୁବାଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ବିଶ—୧ । ପୁନଃପୁନଃ କହିଥିବା—

1. Repeating.

୨ । ସମ୍ମତ—2 In accordance with.

୩ । ଅନୁରୂପ—3. Conforming to.

ଅନୁବାଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ବାଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Anubādya ୧ । ଯାହା ଅନୁବାଦ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ବା

ଆବଶ୍ୟକ; ଅନୁବାଦନୀୟ—

1. Fit to be translated.

ଅନୁବଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ବଧ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କର୍ମ ଓ ଭାବ. ଇ)—

Anubaddha ୧ । ଦୃଢ଼ରୂପେ ସମ୍ବନ୍ଧ—1. Set; fixed.

୨ । ସମ୍ପର୍କ; ସଂଯୁକ୍ତ—2. Connected,

୩ । ଗୁଡ଼ିକ; ଗୁଡ଼ିକ—3 Strung together.

୪ । ଖସିତ—4. Worked in; set in

୫ । ବ୍ୟାପ୍ତ—5. Spread over.

ବି—ପ୍ରଦାନ—Receiving.

ଅନୁବିମ୍ବ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ସଦୃଶ + ବିମ୍ବ = ଅନୁଚିତ; ରୂପ)—

Anubimba ପ୍ରତିବିମ୍ବ; ଜଳ ଓ ଦର୍ପଣରେ ପଡ଼ିବା ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରତିରୂପ—Image; reflection.

ଅନୁବ୍ରତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ବ୍ରତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—

Anubrutta ୧ । ପ୍ରବିଷ୍ଟ—1. Entered.

(ଅନୁବ୍ରତ—ବି) ୨ । ବ୍ୟାପ୍ତ—2. Diffused

୩ । ପାଳିତ—3. Conformed to.

ଅନୁବ୍ରତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ବ୍ରତ ଧାତୁ + ଭାବ. ଇ)—

Anubrutti ୧ । ଅନୁପାଳନ—1. Compliance.

୨ । ପଶ୍ଚାଦ୍ଗମନ—2. Following; pursuit.

୩ । ଧାରାବାହିକତା; ଅବଚ୍ଛେଦ—3. Continuance.

୪ । ସେବା—4. Serving another; service.

୫ । ପାଳନ—5. Conformity with.

୬ । ଅନୁରକ୍ତ—6. Compliance.

୭ । ଅନୁକରଣ—7. Imitation.

୮ । (ସଂ. ବ୍ୟାକରଣ) ପୂର୍ବ ସୂତ୍ରର ଅଂଶର ପର ସୂତ୍ରରେ

ପୁନରୁଲ୍ଲେଖ—8 (Sanskrit grammar)

Repetition of a part of one rule in a subsequent rule or aphorism.

ଅନୁବେଳ—ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନୁ = ପ୍ରତି + ବେଳ = ସମୟ)—

Anubela ୧ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ—1 Continuously.

୨ । ସର୍ବଦା—2. Always.

୩ । ପ୍ରତିମୁହୂର୍ତ୍ତରେ—3. Every moment.

୪ । କେବେ କେବେ—4 Occasionally.

ଅନୁବୋଧ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ବୁଧ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Anubodha ୧ । ସ୍ନାନପ୍ରେତ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟର ପୁନରୁଦ୍ଧାପନ—

1. Revival of the scent of a washed or faded flower.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚକ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ବା ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଂଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ଵା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ପଶ୍ଚାଦ୍ଭାବନ—2. Revived sensation.

୩ । ପଛବୁଦ୍ଧି—3. After-thought.

୪ । କୌଣସି ଚିନ୍ତାର ପୁନରୁଦ୍ଧାପନ—

4. Revival of an idea.

ଅନୁବ୍ରତ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ପ୍ରତ୍ୟା+କ୍ରତ ଧାତୁ=ଗତି କରିବା +
Anubrajy ଗ୍ରା. ଯ+ଅ)—୧ । ବିଦ୍ୟାୟତ୍ତାଳରେ ଅତିଥିଙ୍କୁ

ଖଣ୍ଡେ ଦୂର ବାଟରେ ବଳାଇ ଦେବା—

1. Act of seeing a guest off.

୨ । ଅବେଶବର୍ତ୍ତିତା; ଅଜ୍ଞାପାଳନ—

2. Obedience; subservience; compliance with an order.

ଅନୁବ୍ରତ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ବ୍ରତ)—ଅସକ୍ତ—

Anubrata Devoted to; attached to.

ଗ୍ରା. ଜି. ବିଶ—ଅନୁବ୍ରତେ (ଦେଖ)

Anubrate (See)

ଅନୁବ୍ରତେ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ; ଜି. ବିଶ. (ସଂ. ଅନୁବ୍ରତ)—

Anubrate ସର୍ବଦା—Always; constantly.

ଅନବରତ ଅନୁବ୍ରତେ ମୂର୍ତ୍ତି ସାହାର ବୃକ୍ଷ ପତ୍ର

ସ୍ବାକୁ ସେନ ଅଜ୍ଞାନ ବଞ୍ଚିବା ଅସମ୍ଭବ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ବିଷୟ ।

ଅନୁଭବ—ସଂ. ବି (ଅନୁ+ଭୁ ଧାତୁ+ଅ)—୧ । ପରୀକ୍ଷାଦ୍ଵାରା ଅର୍ଜିତ

Anubhaba ଜ୍ଞାନ—1 Experimental knowledge.

(ଅନୁଭବ—ବିଶ) ୨ । ଉପଲବ୍ଧି—2. Realisation.

୩ । ଜ୍ଞାନ; ବୋଧ—3. Perception; feeling.

୪ । ଅଙ୍ଗେ ନିର୍ଭରତାଦ୍ଵାରା ଜନ୍ମିବା ଜ୍ଞାନ—

4. Experience.

୫ । (ବିଜ୍ଞାନପରମ୍ପରା) କୌଣସି ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରୀକ୍ଷାବିଷୟକ

ପ୍ରତିଜ୍ଞା—5. (science) Hypothesis

ଦେ. ବି—ଦୁଃଖଭୋଗ—Suffering; hardship.

ଅନୁଭବ କରିବା—ଦେ. ଜି—୧ । ଉପଲବ୍ଧି କରିବା—

Anubhaba karibā 1. To perceive; to realise.

୨ । ଅଙ୍ଗେ ନିର୍ଭରତା—2. To experience.

୩ । ବୋଧ କରିବା—3. To feel.

୪ । ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରିବା—4. To suffer

୫ । (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ଉପଭୋଗ କରିବା—

5. To enjoy.

ଯାହାକୁ ଦିବ ଅନୁଭବ କରୁଛି କେତେ ସୁଖ ସେ ନାହିଁ । ଗ୍ରା. ଚି—ରସବାୟା ।

ଅନୁଭବସିଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ (ଅନୁ+ଭୁ ଧାତୁ+ସିଦ୍ଧ)—

Anubhabasiddha ଅନୁଭବଦ୍ଵାରା ପ୍ରମାଣିତ ବା ପ୍ରାପ୍ତ—

Realised by experience.

ଅନୁଭବିତା—ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ଅନୁ+ଭୁ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ଵ. ୧ମା. ୧ବ)—

Anubhabitā ଅନୁଭବ (ଦେଖ)

(ଅନୁଭବିତା—ସ୍ତ୍ରୀ)

Anubhabī (See)

ଅନୁଭବିତା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଜି (ସଂ. ଅନୁଭବ)—ଅନୁଭବ କରିବା—

Anubhabitā

To experience.

ତାଙ୍କ ଅନୁଭବ ଅନୁଭବ—ମଧୁସୂଦନ. ଛନ୍ଦମାଳା ।

ଅନୁଭବ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ଅନୁଭବ+ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Anubhabī ୧ । ଯେ ଅଙ୍ଗେ ନିର୍ଭର ଅଛି—

(ଅନୁଭବିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. One who has personal

experience

୨ । ଯେ ଅନୁଭବଦ୍ଵାରା ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି ବା ବୁଝିଛି—

2. One who has realised by experience.

ମିତ. ଭୁବନେଶ୍ଵର, ଭୁବନେଶ୍ଵର ଅନୁଭବ ନୋଡ଼—ସଙ୍ଗୀତ

ଅନୁଭବେ—ଗ୍ରା. ଜି. ବିଶ—କଷ୍ଟରେ—With sufferings.

Anubhabe

ଅନୁ ନ ପାଇ ପ୍ରଜା ସେବେ, ତୋତେ କହୁଲେ ଅନୁଭବେ ।

କରକାଥ. ଶ୍ରବଣ. ୪୪ ।

ଅନୁଭବ—ସଂ. ବି (ଅନୁ+ଭୁ ଧାତୁ+ଭବ ଅ)—୧ । ପ୍ରଭାବ—

Anubhāba

1. Influence.

୨ । ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରଭାବ; ରାଜାଙ୍କ ତେଜ—

2. Majesty; royal dignity.

୩ । ସାମର୍ଥ୍ୟ—3. Capacity; power.

୪ । ମହତ୍ତ୍ଵା—4. Glory.

କ୍ଷମ ତ ମୁଁ ନହେ ଅନୁପମ ଅନୁଭବ ହେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶାଖାବଳୀ—୫ ଗୀତ ।

୫ । ମନର ଉନ୍ନତି—5. Mental excellence.

୬ । ମନର ମହତ୍ତ୍ଵ—6 Nobility of the mind.

୭ । ନିଶ୍ଚୟତା—7. Certainty.

୮ । ମନୋଗତଭାବପ୍ରକାଶକ ସଙ୍କେତ—

8. Indication of mental state by out-

ward look or gesture.

୯ । (ଅଲଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ର) ଅନ୍ତରରେ ଉଦ୍ଭବ ପ୍ରାୟୋଗର

ଯେଉଁ ଚେଷ୍ଟା ବାହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପଡ଼େ—

9. (Rhetoric) The out-ward manifesta-

tion of a mental state.

ଦେ. ବିଶ—(କୋଥାବର ଚିହ୍ନ) ବାହାରେ ଦେଖା ଯାଉଥିବା—

Manifested outwardly.

ବିଷୟ ବଚନ ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରକାଶ ହେବା

ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଁ ଶାନ୍ତି ଲୋକେ ଅନୁଭବ । ଗ୍ରା. ଚି—ରସବାୟା ।

ଅନୁଭବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅନୁ+ଭୁ ଧାତୁ, ଶିଜନ୍ତ ଭାବ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—

Anubhābya ଅନୁଭବର ବିଷୟ ଭୂତ—Perceived,

experienced.

ବି—ଅନୁଭବର ବିଷୟ—Object of perception or

experience.

ଅନୁଭୂତ—ସଂ. ବିଶ (ଅନୁ+ଭୁ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଉପଲବ୍ଧି—

Anubhūta

1. Perceived; realised.

ଅନୁଭବ }

ଅନୁଭବ }

୨ । ଅବଗତ—2. Experienced.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଘୃ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଦ୍ଵ

୩ । ଜ୍ଞାତ—3. Felt; known

୪ । ପରିଚିତ—4 Known; familiarised.

ଅନୁଭୂତି—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ଭୂ ଧାତୁ + ଭାବ. ଇ)—୧ । ଭୂପଲବ୍ଧି;
Anubhūti ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୀକରଣ—1. Intuition; perception

୨ । ଜ୍ଞାନ—2. Feeling

୩ । ଅଜ୍ଞେ ନିଭାଇବା; ଅନୁଭବ—3. Experience.

[ଦ୍ର—ଅନୁଭୂତି ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରକାର—୧ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ (Direct through senses); ୨ । ଅନୁମିତ (By guess or inference); ୩ ଭୂପଲବ୍ଧି (By comparison) ୪ ଶବ୍ଦ (By sounds or words)]

ଅନୁଭୂତିପ୍ରକାଶ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—୧ । ବିଦ୍ୟାରଣ୍ୟ ମୁନି ପ୍ରଣୀତ ଦ୍ଵାଦଶ
Anubhūtiprakāśa ଭୂପଲବ୍ଧି ବ୍ୟାଖ୍ୟା—

1. The explanation of 12 Upanishadas by the sage Bidyāranya

୨ । ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣୀତ ଭୂପଲବ୍ଧି—

2. The Upanishad compiled by Madhabāchārjya.

ଅନୁଭୂତିସ୍ଵରୂପାଚାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ସାରସ୍ଵତୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବ୍ୟାକରଣର
Anubhūtiśwarūpāchārjya ପ୍ରଣେତା—

The another of the Sāraswatī Prakriyā Kaumudi (a sanskrit grammar).

ଅନୁମତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ମତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଡ)—

Anumata ୧ । ସମତା; ଅଧିକାର ବା ଅଜ୍ଞାପ୍ରାପ୍ତି—

1. Authorised; commanded; ordered.

୨ । ଅନୁଜ୍ଞାତ—2. Assented to.

୩ । ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତି—3. Allowed; permitted.

୪ । ସ୍ୱୀକୃତ—4. Agreed to.

୫ । ଅନୁମୋଦିତ—5. Approved.

ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ, ବିଶ—୧ । ପ୍ରମତ୍ତ—1. Maddened.

ଅପସରା କରଣ ସେ ନୃତ୍ୟ ଅନୁମତ । ସାରଳାମହାଭାରତ ।

୨ । ରତ—2. Addicted to.

ଅନୁମତି—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ମତ ଧାତୁ + ଭାବ ଓ ଅଧିକରଣ. ଇ)—

Anumati ୧ । ଅନୁଜ୍ଞା; ଅନୁମତି—1. Permission.

୨ । ସମ୍ମତ ପ୍ରଦାନ—2. Acquiescence; consent.

୩ । ଯେଉଁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଏକ କଳାସ୍ତନ ଚନ୍ଦ୍ରମାର ଭଦ୍ରସ୍ତ
ଦ୍ଵୟ (ଅର୍ଥାତ୍ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀସ୍ତନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା) —

3. Full-moon occurring on the 14th day of the bright-fortnight.

ଦେ. ବି—ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ କନ୍ୟାପକ୍ଷରୁ ବରପକ୍ଷକୁ ଯିବା ବିବାହ
ସ୍ତ୍ରୀକାର୍ଯ୍ୟରୁକ 'ସାଉକାର'—

Ceremony of betrothal by the birde's party contracted with the bride-groom's party.

ଅନୁମତିଦରଶାସ୍ତ୍ର—ଦେ. ବି. (କଚିତ୍‌ଆ)—କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ
Anumatidarakhastā (ଯଥା—ନିରୂପିତ ସମୟ ପରେ
ଅନୁମତିଦରଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରତିବାଦୀ ଜବାବ ଦାଖଲ କରିବା ପରେ

ଦଲଲ ଦାଖଲ କରିବା; ଦେଶାଦାର ନିୟମ ଭାବିବାରେ
ଅଦାଲତକଠାରୁ ଅନୁମତି ପାଇବା) ପାଇଁ ଦିଆଯିବା ଦରଶାସ୍ତ୍ର—

A petition for permission presented to a Court to do certain acts.

ଅନୁମତିପତ୍ର—ଦେ. ବି. (ଅନୁମତି + ପତ୍ର)—(ଅଭିନ) ସ୍ଵାମୀ ଅନୁ
Anumatipatra ସ୍ତ୍ରୀର ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ
ଅନୁମତିପତ୍ର ସ୍ଵାମିଦତ୍ତ ଅନୁଜ୍ଞାପତ୍ର; ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ଗ୍ରହଣ
ଅନୁମତିପତ୍ର କରିବା ପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ସମତାପତ୍ର—

(law) Letter of authority (to a wife) to adopt a son after the husband's death (generally given by the husband before death.)

ଅନୁମତେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. ବିଶ—୧ । ମତାନୁସାରେ, ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ—
Anumate 1. According to one's wish.

ଭକ୍ତି ସେ ସାହା ଅନୁମତେ ଗଲେ,

ପ୍ରତି ଅସ୍ତ୍ର ବୁଝିବେ ମିଳିଲେ । ଗ୍ରାମୀ—ରସବାରିଧି ।

୨ । ଅନୁସାରେ—2. According to.

ଏ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ ଏ ଜଗତେ

ସ୍ଵରୂପ ଧର୍ମ ଅନୁମତେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୩ । ଅନୁସ୍ଵେଧ ଅନୁସାରେ—3. According to request.

ନରକପଥ ରଖ ମୋତେ

ଏ ଯେଉଁ ଦିଅ ଅନୁମତେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଅନୁମନ୍ତା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ + ମନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି. ଡ. ୧ମା. ୧ବ.)

Anumantā - ଅନୁମତିଦାତା; ଯେ ଅନୁମତି ଦିଏ—One who gives permission.

ଅନୁମରଣ—ସ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ମରଣ)—ସ୍ଵାମୀ ମୃତ୍ତ ପରେ
Anumarana ସ୍ତ୍ରୀର ଚିତାଶ୍ରେୟଣ ବା ପ୍ରାଣବିସର୍ଜନ; ମୃତ

ସ୍ଵାମୀର ଅନୁଗମନ—Self-immolation of a Hindu-widow some days after her husband's death.

[ଦ୍ର—ସ୍ଵାମୀ ମୃତ୍ତ ସମୟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭବତୀ ଥିଲେ, କିମ୍ବା ସ୍ଵାମୀ
ବିଦେଶରେ ମଲେ ସ୍ଵାମୀର କୌଣସି ସନ୍ତାନ ଥିଲେ କେତେକ ଦିନ
ପରେ ବିଧବାର ଚିତାଶ୍ରେୟଣ ।]

ଅନୁମା—ସ. ବି. (ଅନୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ମା ଧାତୁ = ସ୍ତ୍ରୀର କରିବା; ମାୟିକା +
Anumā - ଅନୁମାନ (ଦେଖ)

Anumāna (See).

ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଯେତେ ଅଂଶ ସଂସ୍କୃତରେ ଉଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଂଶ ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଂଶ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଠ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଗୋଟିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅନୁମାନ—ସ. ବି. (ଅନୁ+ମା ଧାତୁ=ମାପିବା; ସ୍ତ୍ରୀର କରବା+ଅନ)
Anumāna ୧ । ଅନୁମାନ—1. Inference.

୨ । ହେତୁଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିରକରଣ—2 Drawing a conclusion from given premises; deduction; induction

୩ । କଳ୍ପନା—3. Supposition; hypothesis.

୪ । ଅର୍ଥାଳଙ୍କାର (ଦେଖ)—Arthālaṅkāra (See)

ଅନୁମାନସିଦ୍ଧ—ସ. ବି. (୩ୟାତ୍ତ; ଅନୁମାନ+ସିଦ୍ଧ)—ଅନୁମାନ
Anumānasiddha ଦ୍ୱାରା ମୀମାଂସିତ—Settled by guesses.

ଅନୁମାନ ହେବା—ଗ୍ରା. କି.—ବୋଧହେବା—
Anumāna hebh. To seem

ଅନୁମାନିତା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ କି.—ଅନୁମାନ କରବା—
Anumānibh To guess.

ଭବ ଦେଖି ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମାନ

ସଂସଦ ଗ୍ରହଣେ ଅନୁମାନରେ ଅଙ୍ଗ । ପ୍ରଧାନାଥ ନରକେଶ୍ୱର ।

ଅନୁମାନୋକ୍ତି—ସ. ବି. (ଅନୁମାନ+ଉକ୍ତି)—(ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ)
Anumānokti ଚର୍ଚ୍ଚାଦ୍ରୁଷାରେ ଉକ୍ତି—(A figure in rhetoric) A hypothetical figure of speech.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟକୁ ଅନୁମାନ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ବିଷୟ-ରୂପେ କଳ୍ପନା କରାଯାଏ ।]

ଅନୁମାପକ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ମା ଧାତୁ ଶିର୍. ମାପି ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ.
Anumāpaka ଅନ)—(ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର) ଅନୁମାନର ହେତୁ—
Premises for a hypothesis.

ଅନୁମିତ—ସ. ବି. (ଅନୁ+ମା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଯେଉଁ
Anumita ବିଷୟକୁ ଅନୁମାନ କରା ଯାଇଅଛି—1. (matter)
Inferred; guessed; conjectured

୨ । ହେତୁଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି—2. Concluded.

୩ । ଅନୁମାନଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ—3. Deduced,

୪ । କଳ୍ପିତ—4. Imagined.

ଅନୁମିତ—ସ. ବି. (ଅନୁ+ମା ଧାତୁ+ଭବ. ତ)—୧ । ଅନୁମାନଜନ୍ୟ
Anumiti ଜ୍ଞାନ—1. The faculty of inference.

୨ । ଅନୁମାନକରଣ—2 Act of drawing inference.

୩ । (ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର) କଳ୍ପନା ବା ଅନୁମାନଦ୍ୱାରା ଜାତ ଅନୁରବ-
ବିଶେଷ—3. Deduction by inference.

ଅନୁମୁଖ—ବେ. ପଦ୍ୟ. ବି. ପ୍ରସନ୍ନ—Cheerful; glad.
Anumukha ଅନୁମୁଖ ହୋଇ ରୁ ବିମୁଖ ଭବ କରୁ ।

ପ୍ରାଚୀ—ରସବାୟସ ।

ଅନୁମୁତା—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅନୁ+ମୁତ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ
Anumutā ମୁରୁର ଚିତ୍ତ କିନ୍ତୁ ପରେ ଚିତାବେଦନା କରେ—

(ଅନୁମରଣ—ବି) (Wife) Who courts death some days after her husband's death by ascending the funeral pyre.

ଅନୁମେୟ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ମା ଧାତୁ=ମାପିବା+ଯୋଗ୍ୟାର୍ଥ;
Anumeya କର୍ମ ଯ.—୧ । ଅନୁମିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ;
ଅନୁମାନଯୋଗ୍ୟ; ଅନୁମାନବୋଧ—1. Capable of being inferred or guessed

୨ । ଅନୁମାନଦ୍ୱାରା ଯାହା ସାଧ୍ୟତ ହୁଏ—

2. Deducible; inferable.

ଅନୁମୋଦ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ମୁଦ ଧାତୁ=ହର୍ଷ ପ୍ରକାଶ କରବା+
Anumoda ଭବ ଅ)—ଅନୁମୋଦନ (ଦେଖ)

Anumodana (See)

ଅନୁମୋଦନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ମୁଦ ଧାତୁ=ହର୍ଷ ପ୍ରକାଶ କରବା—
Anumodana ଭବ. ଅନ)—୧ । ଅନୁମୋଦନପ୍ରକାଶପୂର୍ବକ ସମ୍ମତ—
1. The act of consenting gladly; hearty consent.

୨ । ଉଚିତ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରବା—2. Approval.

୩ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ—3. The act of persuading.

୪ । ସମ୍ମତ କରବା, ସମର୍ଥନ—4. Assent.

ଅନୁମୋଦନକରବା—ବେ. କି.—କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅନୁମୋଦନ
Anumodana karibh ସହଜ ସମ୍ମତ ହେବା—To endorse
ଅନୁମୋଦନ କରା or support gladly; to support or approve heartily a proposal.

[ଦ୍ର—ସଭାରେ ଜଣେ ପ୍ରସ୍ତାବ କରନ୍ତି; ଆଉ ଜଣେ ଅନୁମୋଦନ
କରନ୍ତି । ତାହା ପରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇ
ଉପସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହୁଏ ।]

ଅନୁମୋଦିତ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ମୁଦ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
Anumodita ୧ । ଯେଉଁ ବିଷୟକୁ ଅନୁମୋଦନ କରାଯାଇ
ଅଛି; ଅନୁମୋଦିତ; ଅନୁମତ—1. Approved.

୨ । ସଦୃଶ—2 Similar.

୩ । ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ—3. Encouraged.

୪ । (ଜଣକଦ୍ୱାରା ସଭାରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇଥିବା ବିଷୟ,
ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା) ସମ୍ମତ—4. (proposal)
Seconded at a meeting.

ଅନୁଯାତ—ସ. ବି. (ଅନୁ+ଯା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Anuyāta ୧ । ପଶ୍ଚାତ୍ଗତ—1. Gone after.
(ଅନୁଯାତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । (+ କର୍ମ. ତ) ଅନୁକୃତ—
2 Followed; imitated

ଅନୁଯାତା—ସ. ବି. ସଂ (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍+ଯା ଧାତୁ=ଗମନ କରବା,
Anuyātā + କର୍ତ୍ତୃ. ତ. ୧ମା. ୧ବ)—ଅନୁଯାତ ୧ (ଦେଖ)
(ଅନୁଯାତା—ଶ୍ରୀ) Anuyāta 1 (See)

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅନୁଯାତରୁ ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of
Anuyāta.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ	ୡ

ଅନୁଯାତ୍ର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍ + ଯାତ୍ରା=ଗମନ)—
Anujātra ୧ । ଭୃତ୍ୟ—1. Attendant.

୨ । ଅନୁଚର—2. Follower.

ଅନୁଯାତ୍ରିକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅନୁ=ସହ + ଯାତ୍ରା + ଇକ)—
Anujātrika ୧ । ସହଯାତ୍ରିକ; ଏକସଙ୍ଗରେ ଗର୍ଭଗମନକାରୀ—

1. Pilgrims going together.

୨ । ଅନୁଚର; ସମରକ୍ୟାତ୍ତା ବ୍ୟକ୍ତି—2. Companion; attendant

ଅନୁଯାନ—ଦେ. ବି—ବିଦାୟ; ଯିବାପାଇଁ ଅନୁମତି—
Anujāna Farewell; permission to go.

ତାହାଙ୍କୁ ମାରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ

ରଥେ ବସିଲେ ଭଗବାନ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ।

ଅନୁଯାୟୀ—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍ + ଯା ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା
Anujāyī + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଅନୁଗାମୀ—
(ଅନୁଯାୟୀ—ଶ୍ରୀ) 1 Attendant.

୨ । ସଦୃଶ—2 Corresponding to; following.

୩ ବି.—୧ । ସେବକ—1. Attendant.

୨ । ଅନୁଚର—2. Follower.

ଦେ. କି. ବିଣ—ଅନୁସାରେ—According to

ଅନୁଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ=ଯୋଗ କରିବା +
Anujukta କର୍ମି ତ)—୧ । ଇଚ୍ଛାସିତ—

(ଅନୁଯୁକ୍ତ—ଶ୍ରୀ) 1 Asked; questioned.

୨ । ଭରସ୍ତୃତ—2. Reproached; taken to task.

ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅନୁ + ଯୁଜ୍)—ବେତନଦାତା ଛାତ୍ର—A paying student; a student who pays for his tuition.

ଅନୁଯୁଗେ—ଦେ. ଅ.—ଯୁଗକୁ ଯୁଗ; ତିରିକାଳ—Age after
Anujuge age; for ever.

ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ପ୍ରିୟତା

ଶରୀର ବହୁ ଅନୁଯୁଗେ—ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ. ୪ର୍ଥ ।

ଅନୁଯୋକ୍ତା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ — (ଅନୁ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ୱ
Anujokta ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଅନୁଯୋଗକାରୀ; ଅନାଦରକାରୀ

(ଅନୁଯୋକ୍ତା—ଶ୍ରୀ) ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଆକ୍ଷେପ ପ୍ରକାଶକାରୀ
(ଅନାଦୃତ ବ୍ୟକ୍ତି)—1 Expressing grief at another's insult.

୨ । ପ୍ରଶ୍ନକାରୀ—2. (one) Who puts questions; questioning.

୩ । ଭରସ୍ତୃତ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

3. (one) Who censures; censuring.

ଅନୁଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ=ଯୋଗ କରିବା +
Anujoga ଭାବ. ଅ;—୧ । ପ୍ରଶ୍ନ—1 Question.

୨ । ଭରସ୍ତୃତ—2 Censure; reproof.

୩ । ଆକ୍ଷେପପ୍ରକାଶ—3. Expression of regret..

୪ । ଅଭିଯୋଗ; ନାଲିଷ୍—4 Complaint.

୫ । ପ୍ରାର୍ଥନା—5. Prayer

୬ । କେହି ଅପର, ଅନାଦର ବା ଅପକାର କଲେ ତାହା ସମକ୍ଷରେ ବା ତାହାର ଆତ୍ମୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନାଦୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆକ୍ଷେପ ପ୍ରକାଶ—

6 Expression of one's grief against a person for an insult done to the complaining person

ଅନୁଯୋଗୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ + ଇକ)—
Anujogī (ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ) ସମ୍ବନ୍ଧାଧାରୟ—Co-related; co-relative (container and the thing contained).

ଅନୁଯୋଜକ—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅନୁ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Anujoka ୧ । ପ୍ରଶ୍ନକାରୀ—1. Questioning

(ଅନୁଯୋଜକ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଭରସ୍ତୃତକାରୀ—2 Censuring.

ଅନୁଯୋଜନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅକ)—

Anujojana ଅନୁଯୋଜନା (ଦେଖ)

Anujojanā (See)

ଅନୁଯୋଜନା—ସଂ. ବି. (ଅନୁଯୋଜନ + ଭାବ. ଅ)—

Anujojanā ୧ । ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା—1. Questioning

୨ । ଭରସ୍ତୃତ କରଣ—2 Reprimanding.

ଅନୁଯୋଜ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅନୁ=ପଶ୍ଚାତ୍ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Anujojya ପ୍ରଶ୍ନକାରୀ; ପରୀକ୍ଷାକାରୀ ଯୋଗ୍ୟ—

Fit to be questioned.

ଅନୁରକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅନୁ + ରଜ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Anurakta ୧ । ଅସକ୍ତ; ରତ—

(ବିରକ୍ତ—ବିପରୀତ) 1. Devoted to; attached to.

(ଅନୁରକ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପ୍ରିତ—2 Fond of.

୩ । ରଞ୍ଜିତ—3. Coloured.

୪ । ଅନୁକୂଳ—4. Favourable.

ଅନୁରକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ରଜ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ତ)—

Anurakti ୧ । ପ୍ରିତି; ସ୍ନେହ—

(ବିରକ୍ତି—ବିପରୀତ) 1 Affection; attachment.

୨ । ସନ୍ତୋଷ—2. Satisfaction.

୩ । ଆଦର—3. Fondness

୪ । ଯତ୍ନ—4. Care.

୫ । ପ୍ରବୃତ୍ତି—5. Proneness

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ବ୍ରତେ ୧ ଚିତ୍ତିର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତିର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଉଁ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଭୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଭୂଅଁ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂଁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଶୌ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଶୌଁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଚ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଚଁ’ ଦେଖିବେ ।

which a man of a superior caste
marries a girl of an inferior caste.

ଅନୁଲଂଘନ—ସଂ. ବି. (ନ+ଭଂ+ଲଂ+ଭବ. ଅନ)—

Anullāṅghana ନିୟମର ଅଭଙ୍ଗ—Non-transgression;
(ଅନୁଲଂଘନ—ବିଶ) non-violation of a rule,

ଅନୁଲଂଘନୀୟ—ସଂ. ବିଶ (ନ+ଭଂଘନୀୟ)—ଯାହା ଅଭଙ୍ଗମ କର
Anullāṅghaniya ହେବ ନାହିଁ, ଅନଭଙ୍ଗମଣୀୟ—(that)

Which can not be transgressed or
violated with impunity; inviolable.

ଅନୁଶୟ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ନ+ଶୀ ଧାତୁ=ଶୋଇବା + ଭବ.
Anuśaya ଅ)—୧ । ଅନୁତାପ; ପଶ୍ଚାତ୍ତପ—

1. Repentance; regret.

୨ । ବ୍ରେଷ୍ଟ; ଅଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ—2. Old grudge

୩ । ଶତ୍ରୁତା—3. Enmity

୪ । ଦୃଶା—4. Hatred.

* । ଅନୁଧ୍ୟାନ; ମନୋନିବେଶ—5. Attention.

୬ । ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ କର୍ମ—

6. Rituals prescribed by the Śāstras

ଅନୁଶୟାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ+ଶୀ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ସେ
Anuśayāna ଅନୁଶୟ ବା ପଶ୍ଚାତ୍ତପ କରେ—

(ଅନୁଶୟାନ—ଶ୍ରୀ) Repentant; repenting

ଅନୁଶୟିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁଶୟ+ଇତ)—

Anuśayita ଯାହାର ଅନୁତାପ ଘଟିଅଛି; ଅନୁତପ—

(ଅନୁଶୟିତ—ଶ୍ରୀ) Repentant; remorseful.

ଅନୁଶୟୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନୁଶୟ+ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍; ୧ମ.

Anuśayī ୧ବ.)—ଅନୁତାପକାରୀ—Repentant

(ଅନୁଶୟିତ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି—ପାଦରେଗଣିଶେଷ—A foot-
disease.

ଅନୁଶର—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ସୁନ୍ୟ ସୁନ୍ୟ+ଶୁଧାତୁ=ବଧ କରିବା

Anuśara +କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ରାକ୍ଷସ—Demon

ଅନୁଶାସୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅନୁଶୟୀ (ଦେଖ)

Anuśāyī Anuśayī (See)

(ଅନୁଶାସିତ—ଶ୍ରୀ)

ଅନୁଶାସକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନୁ=ଶାସ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Anuśāsaka ୧ । ଶାସନକର୍ତ୍ତା—1. Ruler

(ଅନୁଶାସକ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଉପଦେଶକ—2. Preceptor.

୩ । ଅଦେଶକର୍ତ୍ତା—3. Commander.

ଅନୁଶାସନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଶାସ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—

Anuśāsana ୧ । ଅଜ୍ଞ—1. Command.

୨ । ଅଦେଶବାକ୍ୟ—2. Dictum; edict.

୩ । ଉପଦେଶ—3. Precepts; advice.

୪ । ଶିକ୍ଷାଦାନ—4. Instruction

୫ । ନିୟୋଗ—5. Discipline or control

୬ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୁକ୍ତି—

6. Appointment; deputation

୭ । ଭରସାର—7 Admonition

[ଦ୍ର—ମହାବ୍ରଜ ଅଶୋକଙ୍କ ଅନୁଶାସନ ବା ଅଦେଶବାକ୍ୟ-
ମାନ ପ୍ରସ୍ତରଗାଥରେ ଖୋଦିତ ହୋଇ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଗୁରୁଅଙ୍ଗେ
ରଖା ଯାଇଥିଲା । ଅଦ୍ୟାପି ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନେକଦୃଢ଼ ଦେଖାଯାଏ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ୩୪ ଶତାବ୍ଦୀରେ ରଚିତ କରୁଥିବା ବୌଦ୍ଧଧର୍ମିକଲକ୍ଷ୍ୟ
ମହାବ୍ରଜ ଅଶୋକ ନିଜ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ୧୨ ଗୋଟି
ଅନୁଶାସନ ପାଲିଭାଷାରେ ଖୋଳାଇଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ପୁରୀ
ଜିଲ୍ଲାର ଭୁବନେଶ୍ୱର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଧଉଳିଗିରି ଓ ଗଞ୍ଜାମର
ଜୟପୁରରେ ସେହି ଅନୁଶାସନଗୁଡ଼ିକ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଅଛି ।]

ଅନୁଶାସନପତ୍ର—ସଂ. ବି (ଅନୁଶାସନ+ପତ୍ର)—୧ । ଅଜ୍ଞାପତ୍ରିକା—
Anuśāsanapatra 1. Letter of ordinance.

୨ । ନିୟୋଗ ପତ୍ରିକା—2. Letter of appointment.

ଅନୁଶାସନପର୍ବ—ସଂ. ବି. (ଅନୁଶାସନ+ପର୍ବ)—ମହାଭାରତର ଅଠର
Anuśāsanaparba ପର୍ବ ମଧ୍ୟରେ ଭୀଷ୍ମ ଶତସମ୍ବାରେ ଆଉ

ସହିରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ସେହି ପର୍ବ—
Name of a volume of the Mahā-
bhārata containing rules of conduct
or precepts addressed by Bhīṣma
to Yudhishtira-

ଅନୁଶାସନିକପର୍ବ ସଂ. ବି—ଅନୁଶାସନପର୍ବ (ଦେଖ)

Anuśāsanikaparba Anuśāsanaparba (See)

ଅନୁଶାସିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନୁ+ଶାସ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

Anuśāsita ୧ । ଜ୍ଞାପିତ—1. Informed

(ଅନୁଶାସିତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଜ୍ଞପ୍ର—2. Ordered.

ଅନୁଶାସିତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନୁ+ଶାସ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ ୧ମ. ୧ବ.)

Anuśāst Anuśāst Anuśāst (ଦେଖ)

(ଅନୁଶାସିତା—ଶ୍ରୀ) Anuśāstaka (See)

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଅନୁଶାସିତର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Feminine of Anuśāsita.

ଅନୁଶାସୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନୁ+ଶାସ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମ.

Anuśāstī ୧ବ.)—ଅନୁଶାସକ (ଦେଖ)

(ଅନୁଶାସିତା—ଶ୍ରୀ) Anuśāstaka (See)

ଅନୁଶାସ୍ତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନୁ+ଶାସ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ ୧ମ.

Anuśāstā ୧ବ.)—ଅନୁଶାସକ (ଦେଖ)

(ଅନୁଶାସୀ—ଶ୍ରୀ) Anuśāstaka (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅନୁଶାସ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅନୁ+ଶାସ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—ନିୟମଦ୍ୱାରା
Anusāśya ଅବଶ୍ୟ ବା ପରିଚାଳିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—

To be governed by rule.

ଅନୁଶିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ.ପୁଂ.(ଅନୁ+ଶାସ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—୧ । ଉପଦିଷ୍ଟ;
Anusishṭa ଶିକ୍ଷାଗ୍ରସ୍ତ—1 Taught; instructed.

୨ । ଅନୁଜ୍ଞିତ; ଅବଶ୍ୟ; ଆଜ୍ଞପ୍ର—2. Commanded.

୩ । ନିୟମଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ—3. Guided or governed by a rule.

ଅନୁଶିଷ୍ୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନୁ+ପଢ଼ାତ୍+ଶିଷ୍ୟ)—୧ । ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର
Anusishya ଶିଷ୍ୟ—1. A disciple of the 2nd
(ଅନୁଶିଷ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) order.

୨ । ଶିଷ୍ୟଠାରୁ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରୁଥିବା ଅନୁପାଠ୍ୟ ଶିଷ୍ୟ—

2. A disciple who is taught by a pupil of the higher class.

୩ । ଶିଷ୍ୟର ଶିଷ୍ୟ—3. A pupil of a pupil

ଅନୁଶୀଳନ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଶୀଳ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—
Anusīlana ୧ । ଅନୋଲନ; ଅଲୋଚନା; ଚର୍ଚ୍ଚା—

1. Study; pursuit of a science; cultivation of a study.

୨ । ଅନୁଶ୍ଳେଷ ସେବା; ପୁନଃପୁନଃ ଅଭ୍ୟାସ,

ପାଠାଭ୍ୟାସ—2. Exercise.

ଅନୁଶୀଳନୀ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଶୀଳ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ+ଶ୍ରୀ. ଇ)—
Anusīlani ପାଠାଭ୍ୟାସରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସାଧନ
କରାଯିବା ପ୍ରତିଜ୍ଞା—Exercise; proposition
studied for exercise.

ଅନୁଶୀଳନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅନୁ+ଶୀଳ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନାୟ)—
Anusīlaniya ଅଲୋଚନୀୟ; ଅନୁଶୀଳନର ଯୋଗ୍ୟ—
Worth cultivation or exercise;
worthy of being pursued.

ଅନୁଶୀଳିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅନୁ+ଶୀଳ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—ସେହି
Anusīlita ବିଷୟର ଅନୁଶୀଳନ କରାଯାଇଅଛି—Exercised;
cultivated; pursued.

ଅନୁଶୋକ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଶୁଚ ଧାତୁ+ଅ)—୧ । ଅନୁତାପ;
Anusoka ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ—1 Repentance; regret;
remorse.

୨ । ଦୁଃଖ—2 Sorrow.

ଅନୁଶୋଚନ—(ଅନୁ+ପଶ୍ଚାତ୍+ଶୁଚ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—
Anusochana ୧ । ଦୁଃଖ; ଅବଶୋଷ—1. Sorrow.

୨ । ଅନୁତାପ; ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ—

2. Repentance; regret.

୩ । ଶୋଚ—3. Grief

ଅନୁଶୋଚନା—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ଶୁଚ+ଭବ. ଅନ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Anusochana ଅନୁଶୋଚନ (ଦେଖ)—

Anusochana (See)

ଅନୁଶ୍ରବ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ପଢ଼ାତ୍+ଶ୍ରୀ ଧାତୁ=ଶ୍ରବଣକରିବା+ଅ)
Anusraba ଶୁଣି କରି ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଜାତ ହୁଏ—Knowledge
gained through the ear.

ଅନୁଷକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅନୁ+ସଞ୍ଜ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଚ; ଷଭ୍ ଋଷ୍)
Anushakta ଅନୁସାରେ 'ସ' ସ୍ଥାନରେ 'ଷ'—ଆସକ୍ତ; ସମ୍ବନ୍ଧ—
Attached; connected.

ଅନୁଷଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ପଢ଼ାତ୍+ସଞ୍ଜ ଧାତୁ+ଅ; ଷଭ୍ ଋଷ୍)
Anushanga ଅନୁସାରେ 'ସ' ସ୍ଥାନରେ 'ଷ'—୧ । ଦୟା;
ଅନୁକମ୍ପା—1. Tenderness; compassion;
kindness.

୨ । ଏକତ୍ର ଅନ୍ତର୍ଭାବ ସମ୍ପର୍କ, ସମ୍ପର୍କ—

2. Connection; associatio

୩ । ସମ୍ମତି—3. Agreement.

୪ । ଆସକ୍ତି; ସ୍ନେହ—

4. Affection; attachment.

୫ । ପରିଣତି—5. Consequence.

ଅନୁଷଙ୍ଗିକ—ସଂ. ବିଣ (ଅନୁଷଙ୍ଗ+ଇକ)—୧ । ସମ୍ପର୍କଯୁକ୍ତ;

Anushangika ସଂଯୁକ୍ତ—1. Connected; joined.

୨ । ସମ୍ପର୍କୀୟ—2. Pertaining to; relating to

୩ । ଏକତ୍ର ଅନ୍ତର୍ଭାବ—3. Concomitant; follow-
ing as a necessary result.

୪ । (ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ବା କଥା) ମୂଳକାର୍ଯ୍ୟ ବା କଥା ସହିତ
ସମ୍ପର୍କଯୁକ୍ତ—4. Secnodary.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଅନ୍ୟ ରୂପ ଅନୁଷଙ୍ଗିକ ।]

ଅନୁଷେକ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ପଶ୍ଚାତ୍+ଶିଚ ଧାତୁ=ଛିଞ୍ଚିବା+ଭବ. ଅ)
Anusheka ଷଭ୍ ବିଧାନାନୁସାରେ 'ସ' ସ୍ଥାନରେ 'ଷ'—
ପୁନଃବାର ଜଳ ସେଚନ; ପୁଣି ଛିଞ୍ଚିବା—

Rewatering; resprinkling.

ଅନୁଷ୍ଠୁପ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ସ୍ଥାନତ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରସ୍ଥ ହେବା+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ-
Anushtup କର୍ମ. ଇ,ପ)—୧ । ଅଷ୍ଟାକ୍ଷରୀ; ଚୋଦାକ୍ଷରୀ

ଛନ୍ଦବିଶେଷ; ଏଥିରେ ଚୋଦାକ୍ଷରୀ ପାଦ; ପ୍ରତି ପାଦରେ
ଅଠ ଅକ୍ଷର ଥାଏ ଓ ଅଷ୍ଟମ ଅକ୍ଷରରେ ଯତିପାଦ ହୁଏ—

1 A kind of Vedic metre consisting of
four lines of eight syllables each.

[ଅନୁଷ୍ଠୁପ ଛନ୍ଦର ଉଦାହରଣ—

ଧର୍ମଶେଷେ ଭୁବିଷ୍ୟେ ସମବେଦା ସ୍ୱପ୍ନସ୍ୱପ୍ନ ।

ନାମକାଃ ପାଣ୍ଡବାଶ୍ଚେବ କମଳବଦ ସଞ୍ଜୟଃ । ଭଗବତ୍ପରା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋ	ଉ	ଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ସ	ଗ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ

୨ । ଅନୁସରଣ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ—

2. Worth enquiring, worthy of scrutiny.

ଅନୁସର—ସଂ. ବି. (ଅନୁ=ପଛେ ପଛେ+ସୁ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ—

Anusara ଯେ ପଛରେ ପଛେ ପଛେ ଯାଏ)—ଅନୁଚର; ଭୃତ୍ୟ—
Servant, attendant.

ଅନୁସରଣ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ସୁ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+ଭବ. ଅନ)—

Anusarāṇa ୧ । ଅନୁଚର; ଅନୁଗମନ—

(ଅନୁସୂଚ—ବିଶ) 1 Act of following

୨ । ପଛରେ ଯିବା—2 Pursuit.

୩ । ଅନୁରୂପକରଣ—3. Imitating

୪ । ଅଭିଚାର—4. Conduct

ଦେ. ବି—୧ । ବିନୀତଭାବରେ ପ୍ରାର୍ଥନା—

1. Humble prayer.

ଅନୁସରଣରେ ବସନ୍ତ ମନ ନେବ

କାଳ ଜାଣି ଭାବ ଗୁଣନ ପରଶିବ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

୨ । ଅପଣାର ଆଶାପୁରଣାର୍ଥ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପଛରେ

ଗୋଡ଼ାଇବା—2 Following a person

with a view to his granting a

prayer; waiting upon a person

ଅନୁଗମନାର୍ଥ ମେ ଅନୁସରଣ ଦେଖନ୍ତୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଅନା ।

ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାକର ୮୮୮ ।

ଅନୁସରଣୀ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅନୁସରଣ+ଓ. ଇଆ)—

Anusarāṇī ୧ । ଅନୁସରଣକାରୀ—

1. Following (a person with a
prayer).

୨ । ଅସ୍ଥିତ—2. Dependant.

୩ । ଉପେକ୍ଷାର, ପ୍ରାର୍ଥୀ—3. Suitor.

୪ । ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପଛରେ

ଗୋଡ଼ାଇ ଥାଏ—4 Waiting upon a person

for the fulfilment of some aim

ଅନୁସରଣୀ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. (ସଂ. ଅନୁସରଣ)—

Anusaribhā ୧ । ପ୍ରାପ୍ତି ଆଶାରେ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇବା—

1 To be in pursuit for some thing.

ହେ ବୀର. ବସନ୍ତେ କିପି ମର ଅନୁସର । ସୁଆନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

୨ । ଅନୁସରଣ କରିବା—2. To pray personally

ଅନୁସର ରହି ଯେ ହରନ୍ତି ସମୟ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ ବନ ।

୩ । ପ୍ରାର୍ଥୀ ହେବା—3. To be a suitor.

ଅନୁସରଣ ଯେ । ମନୁ ପାଶେ ରହି ନାହିଁ—ସଙ୍ଗତ ।

୪ । କଳ୍ପିତ ବିନୟ କରିବା—

4. To assume excessive humility.

କହୁଲେହେଁ ଅନୁସର ଗତି ତ ନ କରିବ ରେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର—ଚ ଗୀତ ।

୫ । ଚଳିବା—5. To accompany.

ସେ ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ଅନୁସରେ, ତୋ କଥାମୁତ ପାନ କରେ ।

କବିରାଧ. ଭବନ. ୪୪ ।

୬ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ନେବା—6. To greet.

ବାଳା ଅନୁସର ନ ଆସିବା ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ର—ଭଞ୍ଜ ବିଦେହଶାଳାୟ. ୨୫୮ ।

୭ । ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା—

7. To make searching examination.

ବଳା ଉତ୍ତମେନ ଆଦି ଅନୁସର ଦେଖିଲ ମୁକୁନ୍ଦ ମାନ୍ଦବ ।

ଶ୍ରୀରାମ. ଉଷାଅରାଣ୍ୟ ।

ଅନୁସାର—ସଂ. ବି. (ଅନୁ+ସୁ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+ଭବ. ଅ)—

Anusāra ୧ । ଅନୁଗମନ—1. Pursuit.

(ଅନୁସୂଚ—ବିଶ) ୨ । ଅନୁକ୍ରମ—2. Accordance.

୩ । ଅନୁସନ୍ଧାନ—3 Seeking

୪ । ସମଭାବ; ପୁରାଣରୂପ—4. Analogy.

୫ । ପଛରେ ଯିବା—5 Following.

(ଅନୁସାଧ—ଶ୍ଵୀ) ୬ । (ପୁଂ) ଅନୁଚର; ଭୃତ୍ୟ; ପାଖଲୋକ—

6. A personal servant.

ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ—ଅନୁସାରେ—According to.

ପ୍ରା. ବି.—ଅନୁସାର (ଦେଖ)

Anuswar (See)

ଅନୁସାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନୁ=ପଛାଡ଼ି+ସୁ ଧାତୁ=ଗତି କରିବା+

Anusārī ୧ । ଅନୁସରଣ କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି); ଅନୁସାରି—

(ଅନୁସାରଣୀ—ଶ୍ଵୀ) ୧ । ଅନୁସରଣ କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି); ଅନୁସାରି—

1. Following after; follower.

୨ । ଅନୁରୂପ—2 Similar; tallying with.

ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ଅନୁସାର+ଇ)—ପ୍ରଭୃତିର ଅଙ୍ଗସେବା

କରିବା ଶୃକରଣୀ; ଅଙ୍ଗଲଗା ଦାସୀ—A personal maid-servant.

ଅନୁସାରେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ପାଳନ କରି; ଅନୁସାରି; ଲବନ ନ

Anusāre କରି—1. In conformity with; in

obedience to; according to.

୨ । (ଅମୃତକୁ) ସମାନ ହୋଇ—2. Equal to

ଅନୁସୂଚକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନୁ+ସୂଚ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Anusūchaka ୧ । ଚିନ୍ତାମୟ, ବିଚାର ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା—

(ଅନୁସୂଚିକା—ଶ୍ଵୀ) 1 Occasioning refutation.

୨ । ଛାପକ—2. Pointing out.

୩ । ପଶ୍ଚାତ୍ ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା—3. Reflecting.

୪ । ଇସାରାଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—4. Hinting

ଅନୁସୂୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ନାମ) (ଅନୁ+ସୁ ଧାତୁ+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଯ)—

Anusūyā ୧ । ଅତୀ ମୁନିଙ୍କ ପତ୍ନୀ—

1. The wife of the sage Atri.

୨ । ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ ସଖିବିଶେଷ—

2. A companion of Śakuntalā

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ଟାରେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାବେଶରେ ନ ଯିବ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଲାଓ' ନ ଯିଲେ 'ବାହ' ଶବ୍ଦ ଜଣେ, 'ହୁଅ' ନ ଯିଲେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ଯାଇଲେ 'ବକୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ବ୍ୟ' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଲ୍ଲ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଲବହ' ଦେଖିବେ ।

ଅନୁସୋରିକା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.—ଅନୁସରିକା (ଦେଖ)

Anusoribā Anusaribā (See).

ଅନୁସ୍ତରଣ—ସ. ବି. (ଅନୁ + ଷ୍ଟ ଧାତୁ + ଅନ)—ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶୁଦ୍ଧି-
Anustarāṇa କ୍ରିୟା ଉପଲକ୍ଷରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରାଯିବା ପଣ—
The beast dedicated at the funeral ceremony.

ଅନୁସ୍ଵର—ସ. ବି. (ଅନୁ = ପଞ୍ଚାତ୍ + ସ୍ଵର)—ଅନୁସ୍ଵାର ଦେଖ—
Anuswara Anuswāra (See).

ଅନୁସ୍ଵର୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଞ୍ଚାତ୍ + ସ୍ଵର୍ଗ)—ବିଶଙ୍କୁ ରାଜାଙ୍କ ପାଇଁ
Anuswarga ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରାଥିବା ସ୍ଵର୍ଗ—The heaven
Biswāmitra created for the King
Trisāṅku.

ବିଶଙ୍କର ପାଇଁ ସେ ଅନୁସ୍ଵର୍ଗ ବୋଲେ ।

ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ—ଶାନ୍ତ ।

ଅନୁସ୍ଵାର—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଞ୍ଚାତ୍ + ସ୍ଵାର)—ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ପରେ ଥିବା
Anuswāra 'ର୍', ଅନୁନାସିକ ବିନ୍ଦୁଚିହ୍ନିତ ସ୍ଵର—'ଂ',
ଅଯୋଗବାଦ ବର୍ଣ୍ଣ—A point or circle showing
a letter coming after vowels and
expressing the nasal sound 'm'.

ଅନୁସୂତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ସୂତ ଧାତୁ = ସେଇବା + କର୍ମ. ତ)—
Anusyūta ୧ । ଗୁଥୁତ—1. Intertwined

୨ । ସତତ ସଂକର—

2. Closely connected.

୩ । ଦୃଢ଼ରୂପେ ଦିଆଁ ହୋଇଥିବା—

3. Closely sewn.

ଅନୁହରଣ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଞ୍ଚାତ୍ + ହ ଧାତୁ = ହରଣ କରିବା +
Anuharāṇa ରାବ. ଅନ)—୧ । ସଦୃଶୀକରଣ; ସମାନ-
କରିବା—1. Equalisation; making
equal

୨ । (ଗଜଗଣିତ) ସମାନ ମୂଲ୍ୟ କଲିତ ହୋଇଥିବା ଦୁଇ
ରାଶିର ପ୍ରକାଶ କରିବା ଗଣିତ—2. Equalisa-
tion (in Algebra)

ଅନୁହରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. (ସଂ. ଅନୁହରଣ)—ସମାନ; ସଦୃଶ
Anuharati ବା ପରି ଦେଖାଯାଉଅଛି—Looks like.

ବସୁ ଅନୁହରଣ ବର୍ଣ୍ଣରୂପ ।

ଗ୍ରାମ—ରସବାସ୍ୟ ।

ଅନୁହାର—ସଂ. ବି. (ଅନୁ + ହ ଧାତୁ + ରାବ. ଅ)—

Anuhāra ଅନୁହରଣ (ଦେଖ)

Anuharāṇa (See)

ଅନୁହାରୀ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ହିରଣ୍ୟକଶିପୁର ପୁଅ ଓ ପ୍ରଜାଦତ୍ତ
Anuhārīya ରାଜା—The son of Hiranyakaśipu
and brother of Prahlaḍa.

ଅନୁକ—ସଂ. ବି. (ଅନୁ = ପଞ୍ଚାତ୍ + ଉଚ ଧାତୁ = ସମବେତ ବା ମିଳନ
Anūka କରିବା + ଅ)—୧ । ଭୂଲ; ବଣ—

1. Race; family.

୨ । ଅଚରଣ; ଶୀଳ—2. Conduct.

୩ । ସ୍ଵଭାବ—3. Nature.

୪ । ଗତ ଜନ୍ମ—4. Former state of
existence.

୫ । ଗାବନର ପୂର୍ବ ଘଟଣାବସ୍ତୁ—5. Antecedents.

ଅନୁଚ୍ଛନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ଵଂ. (ଅନୁ + ଚ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Anūchāṇa ୧ । ଶିକ୍ଷାବି ସତ୍ତ୍ଵର ଅଧ୍ୟୟନକାରୀ—

1. Properly learned in Vedic lore.

୨ । ସୁବିଦ୍ଵାନ୍—2. Very learned.

୩ । ସୁଶିକ୍ଷିତ—3. Well-trained; polished

୪ । ସୁସଭ୍ୟ—4. Civilised.

୫ । ବିମାତ—5. Modest

ଅନୁଚ୍ଛନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ଵଂ. (ନ + ଚ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଅବିବାହିତ;

Anūrdha ବାହୁଅ (ପୁରୁଷ)—Unmarried (male);

(ଅନୁଚ୍ଛନ୍ନ—ସ୍ତ୍ରୀ) bachelor.

ଅନୁଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ଦି ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Anūdita ୧ । ପଞ୍ଚାତ୍ କଥିତ—1. Spoken after.

(ଅନୁବାଦ—ବ) ୨ । ଭାଷାନ୍ତରଣ; ତର୍ଜମା କରାଯାଇଥିବା—

2 Translated.

ଅନୁଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ଦି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Anūdyā ୧ । ଅନୁବାଦଯୋଗ୍ୟ; ଅନୁବାଦାର୍ଥ—

1. Fit to be translated.

୨ । ଅବକ୍ରବ୍ୟ—2. Unspeakable

୩ । ଆତ୍ମାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

3. Pertaining to one's soul.

୪ । ଗୁରୁ; ଭାର—4. Heavy.

୫ । ଅଭିକୃପଣ—5. Miserly.

ସଂ. ବି. ଗୁରୁଜନ (ପେରୁମାନଙ୍କର ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ)—
Superiors (whose names are
unutterable.)

ଅନୁନ—ସଂ. ବି. (ନ + ଉନ)—୧ । ଅଖଣ୍ଡ; ପୂର୍ଣ୍ଣ; ସମଗ୍ର—

Anūna 1. Whole; entire.

୨ । ଅଳ୍ପ—2. Not less; not less than.

୩ । ଯାହା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବା ଅଳ୍ପ ନୁହେଁ—

3. Not small; not little.

୪ । ଅଭିଭବ; ଅଧ୍ୟସକ—4. Excessive

ଅନୁନକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ + ନାଥ. କ)—ଅନୁନ (ଦେଖ)

Anūnaka Anūna (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଔ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଅନୁପ — ସଂ ବିଶ (ଅନୁ + ଅପ୍ = ଜଳ + ଅ) —

Anūpa ୧ । ଜଳପ୍ଳାବିତ (ସ୍ଥାନ) — 1 Marshy (place)

(ଅନୁପା — ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଜଳସ୍ୱଳ୍ପ ବା ଜଳୀୟ (ଦେଶ) —

2 Watery (Country)

୩ । ଓଡ଼ା ସ୍ଥାନ — 3. Moist (Country).

ସ. ବି ପୁଂ. — ୧ । ମହୁଷ — 1. Buffalo

୨ । (ନାମ) ପୁରୁଣୋକ୍ତ ରାଜାବିଶେଷ —

2. Name of a king

ଅନୁରୁ — ସ. ବିଶ. (ବହୁଗ୍ରହ, ନ + ରୁ) — ଉରୁ ବା ଜହ୍ନ ଗୁଣ --

Anuru Thighless.

ସ. ବି. — ଅରୁଣ; ସୂର୍ଯ୍ୟ ସାରଥୀ (ଏହାଙ୍କର ଉରୁ ନ ଥିବାରୁ)

The charioteer of the Sun God, the personification of dawn or the morning-glow before the Sun-rise.

ଅନୁରୁସାରଥୀ — ସ. ବି (ବହୁଗ୍ରହ; ଅନୁରୁ + ସାରଥୀ) — ସୂର୍ଯ୍ୟ —

Anūrusārathi The Sun.

ଅନୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ — ଦେ. ବି — ପ୍ରାଚୀନ ଅର୍ଦ୍ଧବିପୋତବିଶେଷ —

Anūrdhwa The name of a ship or a boat.

[ଦ୍ର — ଭେଜରଜବର୍ଣ୍ଣିତ ସ୍ୱକ୍ତିକଳ୍ପରୁ ନାମକ ପ୍ରକ୍ତରେ ଏ

ପୋତର ବିଶେଷ ବିବରଣ ଅଛି । ଜଗବନ୍ଧୁ — ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ]

ଅନୁକ — ସଂ ବି. ପୁଂ. (ନ + ରୁ + କ୍ୱିପ୍ + ଅ — ଅବ୍ରତୁଅ ପିଲା; ଯେଉଁ

Anūka ବାଳକର ଉପନୟନ ହୋଇ ନାହିଁ — A boy not

initiated to the Upanayana

ceremony.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. — ଅବ୍ରତୁଅ — Not yet invested

with the sacred thread.

ଅନୁଚ — ସ. ବି. ଓ ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଚ୍ଚ + ଧାତୁ + କ୍ୱିପ୍) —

Anūca ଅନୁକ (ଦେଖ)

Anūka (See)

ଅନୁଜୁ — ସ. ବିଶ. (ନଃ ଚତ୍; ନ + ରୁ) — ୧ । ବକ୍ତ; ଅସଲଖ —

Anūju 1 Not straight, curved; crooked; tortuous.

୨ । ଅସଲଖ; କପଟୀ — 2. Insincere.

ଅନୁଜୀ — ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନଃ ଚତ୍; ନ + ରୁ) —

Anūjī ଅରୁଣୀ, ରୁଣୁମୁକ୍ତ — Not indebted; free from debts

ଅନୁତ — ସଂ. ବିଶ (ନ + ରୁତ = ସତ୍ୟ) — ଅସତ୍ୟ; ମିଥ୍ୟା —

Anūta False; untrue.

ସ. ବି — ୧ । ମିଥ୍ୟା କଥା — 1. Falsehood; lie.

୨ । (ନ + ରୁ ଧାତୁ = ହିଂସା କରବା + ଚ) — ହିଂସା —

2 Jealousy.

୩ । କୃଷିକର୍ମ, ଶସ୍ୟୋଦ୍ଧାନନ କ୍ରିୟା —

3. Cultivation for raising crops.

ଅନେକ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ୟାୟ) — ଅନ୍ୟାୟ — Wrong.

Anei ଅସମ୍ପାଦିତା କ୍ରିୟା — ଚାହିଁ କର — Looking.

ଅନ୍ୟାୟ ଗ୍ରା. ଅ — ଅନୁସାରେ — According to.

(ଯଥା — ରୂପକୁ ଅନେକ ରେକ ।)

ଅନେକବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି — ଅନାଇବା, ଚାହିଁବା; ଦେଖିବା —

Aneibā To look at.

ଚାହୁଁ

ତକାଣା

ଅନେକ — ସ. ବିଶ. (ନ + ଏକ) — ୧ । ଏକାଧିକ —

Aneka 1 More than one.

(ଏକ — ବିପରୀତ) ୨ । ବହୁ; ନାନା, ପ୍ରଭୃତ —

2 Much; many; various; abundant.

ଅନେକ ଅନେକ — ଦେ. ବି — ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି —

Aneka aneka Many people; many a man,

ଅନେକଜ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. [ଅନେକ + ଜନ ଧାତୁ = ଜନିବା + ଅ;]

Anekaja ଏକରୁ ଅଧିକ ଥର (ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଥମେ ଉତ୍ପତ୍ତିରେ

ମାତ୍ର ଗର୍ଭରୁ ଓ ପୁଣି କୁଆରୁପେ ଉତ୍ପତ୍ତି) ନାଚ

ଦେବାରୁ] — ୧ । ପକ୍ଷୀ — 1. Bird.

୨ । ସସ୍ତ୍ରପ — 2. Reptile.

୩ । ବିଷ୍ଣୁ (ପୃଥିବୀରେ ବହୁତ ବାର ଅବତାର ଧାରଣ କରି

ଥିବାରୁ) — 3. Bishnu.

ଅନେକତଃ — ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନେକ + ପଞ୍ଚମୀ ଓ ୨ମୀ ବିଭକ୍ତି

Anekatah ଅର୍ଥରେ ତଃ) — ୧ । ଅନେକଙ୍କଠାରୁ —

1 From several persons

୨ । ଅନେକଙ୍କଠାରେ — 2. With several persons.

ଅନେକଧା — ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନେକ + ପ୍ରକାର ଅର୍ଥରେ ଧା) —

Anekadhā ୧ । ବହୁବିଧ; ନାନାପ୍ରକାର —

1 In many different ways.

୨ । ଅନେକାଂଶରେ — 2 Into many parts.

୩ । ଅନେକଶାଖାରେ — 3 In many branches.

ଅନେକପ — ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନେକ + ପା ଧାତୁ = ପିଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Anekapa [ଅନେକ ବାଟରେ (ଯଥା, ମୁଖ, ଶୁଣ, ନାସିକା

(ଅନେକପୀ — ଶ୍ଳୀ) ଅଦିରେ) ଜଳ ପିଇଥିବାରୁ]

ଦ୍ରୁ — Elephant.

ଅନେକବିଧ — ସଂ. ବିଶ. (ଅନେକ + ବିଧା = ପ୍ରକାର) —

Anekabidha ବହୁ ପ୍ରକାରର, ବହୁବିଧ —

Of many kinds.

ଅନେକଶଃ — ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. ଓ ଅ. (ଅନେକ + କାର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଶଃ) —

Anekasah ୧ । ଅନେକରୂପେ — 1 In many ways.

୨ । ଅନେକ ବାର; ଅନେକ ଥର — 2. Several times.

୩ । ବହୁ ପରିମାଣରେ ବା ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ —

3. In large number or quantity.

ମଧ୍ୟମଣି ଲେଖକ ଅଠାଦୁଇ ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରକଟ ୧ ଚିତ୍ରର ଅର୍ଥ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରର ଅର୍ଥ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକଟ କରା କରା ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରର ଲକ୍ଷଣସ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଓ ମାତ୍ରା ଦେଖି ଏ ଲକ୍ଷଣରେ ଶବ୍ଦ ନ ଦେଖି, ତେଣୁ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଲେଖିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'କାଲ' : ଲେଖକ 'କାଲ' ଲେଖିବେ; 'କୂଅ' ନ ଲେଖିବେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'କଥୁ' ନ ପାଠଲେ 'ବକ୍ତୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଠଲେ 'ଅଶ୍ଲା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଠଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅନେକାନେକ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂସ୍କୃତେ ଦ୍ୱିତ୍ୱ; ଅନେକ + ଅନେକ)—

Anekāneka ବହୁ, ଅନେକ—Multitudinous

ଅନେକେ—ଦେ. ସଂସ୍କୃତ (ବହୁବଚନ)—

Aneke ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି; ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି; ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି—

Many persons; more than one person

ଅନେକେଇ—ଗ୍ରା. ସଂସ୍କୃତ—ଅନେକେ (ଦେଖ)

Anekei Aneke (See)

ଅନେକ୍ଷୁ—ସଂ. ବି—ଅନେକ୍ଷୁ (ଦେଖ)

Anekshu Anakshu (See)

କବିରାଜ ହରେକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର ଦ୍ରବ୍ୟସଂଗ୍ରହ ।

ଅନେକମୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନେକ = ବହୁ + ମୁକ = ବାକ୍ଷୀକ୍ରି

Anerdamūka ରହିତ)—୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂପେ ବହୁ ଓ ବାକ୍ଷୀକ୍ରି-

ତ୍ୱାନ—1. Entirely deaf and dumb.

୨ । ଶଠ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Cheat; deceitful

(person)

ଅନେଶତ—ଦେ. ବି. (ସଂ ଉନଶତ)—ଏକ ଉନ ଶତ; ଅନେଶତ—

Aneśata The number Ninety-nine; 99.

ଅନେଶତ ଥର ଗଦାକୁ ସେ ହୁଇଲ । କୃଷ୍ଣବିହାରୀ ମହାଭାରତ, ପରା ।

ଅନେହା—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଅନେହସ୍ତ; ଅନ୍ + ଏହସ୍ତ)—

Anehāh କାଳ; ସମୟ—Time.

ଅନେକାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନ + ଏକାନ୍ତ)—

Anaikānta ୧ । ବ୍ୟବହାର—1. Not confined to a single woman.

୨ । ଅସ୍ଥିର; ଚଞ୍ଚଳ—2. Changeful; fickle-minded.

ଅନେକାନ୍ତକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନେକାନ୍ତ + ଲକ)—

Anaikāntika ଅନେକାନ୍ତ (ଦେଖ)

(ଅନେକାନ୍ତକା—ଶ୍ରୀ) Anaikānta (See)

ଅନେକ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନ + ଏକ୍ୟ)—

Anaiya ୧ । ଏକ୍ୟର ଅଭାବ—1. Want of unity.

୨ । ବିରୋଧ—2. Opposition.

୩ । ଅନେକତ୍ୱ—3. Multitude.

ଅନୋକହ—ସଂ. ବି. (ଅନସ୍ତ = ଶକଟ + ଅକ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା +

Anokaha ଅ; ବା ହନ୍ ଧାତୁ = ନାଶ କରିବା + ଅ)—

(ଯେ ଶକଟର ଗତିକୁ ନାଶ ବା ବନ୍ଦ କରେ ।)

ବରୁ; ବୃକ୍ଷ—Tree.

ଅନୋଦନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବଚନ; ନ + ଓଦନ)—

Anodana ଅବରଣିତ ଖାଦ୍ୟ, ଦ୍ରବ୍ୟ; ଅନଭୋଜ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ; ଶୀତଳ-ସାମଗ୍ରୀ—Food excepting boiled rice.

ଅନୋମା—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ନଦୀବିଶେଷ; ଏହା କପିଳବାସ୍ତର

Anomā ସୀମାନ୍ତରେ ଥିଲା; ଏହା କୂଳରେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସନ୍ନ୍ୟାସବ୍ରତ

ଅବଲମ୍ବନ କରିଥିଲେ—The name of a river situated near Kapilabāstu. On the bank of this river Siddhārtha renounced the world.

ଅନୋଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅନଭୋଜ (ଦେଖ)

Anoli Anauli (See)

ଅନୌଚିତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନୌଚିତ୍ୟ)—ଅନୌଚିତ୍ୟ (ଦେଖ)

Anauchiti Anauchitya (See)

ଅନୌଚିତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନ + ଉଚିତ + ଭବ. ଯ.)—

Anauchitya ବେଠିକଣା; ମର୍ଯ୍ୟାଦାଭଙ୍ଗ—Impropropriety; improper conduct.

ଅନୌପମ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନ + ଉପମା + ଯ)—

Anaupamyā ୧ । ଯାହାର ଅନ୍ୟ ଉପମା ନାହିଁ—

1. Incomparable.

୨ । ଅସ୍ମରୂପ—2. Resembling one's self only.

୩ । ଅନୁପମେୟ—3. Matchless.

ଅନୌଲି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅନଭୋଜ (ଦେଖ)

Anauli Anauli (See)

ଅନ୍ତ (ଧାତୁ)—ସଂ—ବନ୍ଧନ କରିବା—

Ant (root) To bind.

ଅନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅମ ଧାତୁ + ଭବ. ଇ)—

Anta ୧ । ଶେଷ—1. The end.

୨ । ସୀମା—2. Limit.

୩ । ମୃତ୍ୟୁ; ନାଶ—3. Death; extinction.

୪ । ସ୍ୱଭାବ; ସ୍ୱରୂପ—4. Nature.

୫ । ନିଶ୍ଚୟ—5. Certainty.

୬ । ଗତିବିଧି—6. Whereabouts; movements.

ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଅନ୍ତ)—ଉଦରର କାନ୍ଥ—

ଆତ 1. Entrails; bowels; viscera.

ଆନ୍ତ; ଆନ୍ତାଡ଼ି ୨ । (ସଂ. ଅନ୍ତ)—ଅନ୍ତର; ହୃଦୟ—

2. Heart; mind.

୩ । (ସଂ. ଅନନ୍ତ) ଅନନ୍ତ (ଦେଖ)

3. Ananta (See)

୪ । ଅନ୍ତରକ ଭାବ—4. Mental condition.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ସମୀପ; ନିକଟସ୍ଥ—1. Near; adjacent.

୨ । ସୁନ୍ଦର—2. Beautiful; pleasing.

ଅନ୍ତଃ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ ଧାତୁ + ଭବ. ଇ)—୧ । ହୃଦୟ—

Antah 1. Heart.

୨ । ମନ—2. Mind.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତଃକରଣ ସ୍ୱରୂପ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଋ	ୠ	ୡ	ଌ	ଐ	ଅନ୍ତଃକରଣ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଐ	ଉଅ	ଋ	ୠ

୩ । ଭିତରେ—3. Inside; inner part.

୪ । ମଧ୍ୟ—4. Middle,

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ପୂର୍ବରେ ଲାଗି ଏହି ଅର୍ଥମାନ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଏ । ଯଥା—ଅନ୍ତଃକରଣ; ଅନ୍ତଃସ୍ଥ ଇତ୍ୟାଦି ।]

ଅନ୍ତଃକରଣ—ସଂ. ଛ. (ଅନ୍ତର + କରଣ = ଇନ୍ଦ୍ରିୟ)—

Antahkarana ୧ । ଅନ୍ତରନ୍ଦ୍ରିୟ—1 Internal organ or sense

୨ । ମନ—2 Mind.

୩ । ହୃଦୟ—3 Heart.

୪ । ମନ, ବୁଦ୍ଧି, ଅଭିଜ୍ଞାନ ଓ ଚିତ୍ତର ମିଳନାବସ୍ଥା; ମାନସିକ ବୃତ୍ତିରସ୍ଥ—4. The faculty of intention, willing and volition.

ଅନ୍ତଃକପତି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅନ୍ତଃ + କପଟ + ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Antahkapati ଅନ୍ତଃକୃଷ୍ଣ (ଦେଖ)

Antahkutīla (See)

ଅନ୍ତଃକୃଷ୍ଣ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅନ୍ତଃ + କୃଷ୍ଣ) — ୧ । କପଟି—

Antahkutīla 1. Hypocritical.

(ଅନ୍ତଃକୃଷ୍ଣ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ବକ୍ରାନ୍ତକରଣ—2 Crooked; of crooked mind.

୩ । ଅସରଳ—3. One who is not frank.

ସଂ. ବି—ଶଙ୍ଖ—Conch-shell (with convolution)

ଅନ୍ତଃପାତୀ—ସଂ. ବିଣ (ଅନ୍ତଃ + ପାତ ଧାତୁ + ଇନ୍) —ମଧ୍ୟଗତ; ଅନ୍ତର୍ଗତ;

Antahpātī ଅନ୍ତଃପାତୀ—Falling under, situated in, comprised in.

ଅନ୍ତଃପୁଟ—ସଂ. ବି (ଅନ୍ତଃ + ପୁଟ) —ଅନ୍ତଃପୁଟ; ଉଦରସ୍ଥ ନାଡ଼ୀପଟଳ—

Antahputa Entrails

ଅନ୍ତଃପୁର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତଃ + ପୁର) — ଅବସ୍ଥେ; ଅନ୍ତରମନ୍ଦିର, ଶ୍ଳୀ

Antahpura ଲୋକଙ୍କ ଚଳାଚଳ ହେବା ଗୃହର ଅନ୍ତଃପୁର ଅଞ୍ଚଳ—Female apartment; harem; seraglio.

ଅନ୍ତଃପୁରଚର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତଃପୁର + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Antahpurachara କର୍ମୀ; ଅନ୍ତଃପୁରରସକ ଭୃତ୍ୟ—
(ଅନ୍ତଃପୁରରସକ—ଶ୍ଳୀ) A servant serving in the harem.

ଅନ୍ତଃପୁରଚରୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନ୍ତଃପୁର + ଚର ଧାତୁ + ଇନ୍) —

Antahpurachārī ଅନ୍ତଃପୁରଚର (ଦେଖ)
(ଅନ୍ତଃପୁରରସକ—ଶ୍ଳୀ) Antahpurachara (See)

ଅନ୍ତଃପୁରକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନ୍ତଃପୁର + ଇକ) —

Antahpurika ଅନ୍ତଃପୁରରସକ ଭୃତ୍ୟ—A male servant; a keeper in charge of the harem.

ଅନ୍ତଃସଂଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଣ (ବିଜ୍ଞାନପରଭାଷା)—ଉପରେ ଜଣା ନ ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ

Antahsamjñା ଯାହାର ଅନ୍ତରରେ ଚୈତନ୍ୟ ବା ଜ୍ଞାନ ଥାଏ
(ଯଥା—ବୁଦ୍ଧ)—Having inner consciousness.

[ଦ୍ର—ସାର ଜଗଦାଶ୍ରୟ ବୋଧ ପରାମର୍ଶଦ୍ୱାରା ଦେଖାଇଅଛନ୍ତି ଯେ ଉଦ୍ଭିଦମାନେ ଅନ୍ତଃସଂଜ୍ଞ । ମନୁ ମଧ୍ୟ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛନ୍ତି ।]

ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ଳୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅନ୍ତଃ + ସତ୍ତ୍ୱ = ଜ୍ଞାତ + ଶ୍ଳୀ. ଅ;

Antahsattwa ଯାହା ଅନ୍ତରରେ ପ୍ରାଣୀ ବିଦ୍ୟମାନ ଥାଏ) —
ଗର୍ଭିଣୀ; ଗର୍ଭବତୀ — Big with child; pregnant.

ଅନ୍ତଃସଲିଳ—ସଂ. ବିଣ. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ; ଅନ୍ତଃ + ସଲିଳ = ଜଳ) —

Antahsalila ଯାହାର ଭିତରେ ଜଳ ଥାଏ—Having
(ଅନ୍ତଃସଲିଳା—ଶ୍ଳୀ) water under the surface

ଅନ୍ତଃସଲିଳବାହୁ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅନ୍ତଃସଲିଳ + ବହୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ.

Antahsalilābāhū ଇନ୍) —ଯାହାର ତଳରେ ଜଳଧାର
(ଅନ୍ତଃସଲିଳାବାହୁ—ଶ୍ଳୀ) ବହୁଅଛି—Having a current
flowing underneath

ଅନ୍ତଃସଲିଳା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ଳୀ. (ଅନ୍ତଃସଲିଳ + ଶ୍ଳୀ. ଅ) —ଅନ୍ତଃସଲିଳର

Antahsalilā ଶ୍ଳୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of Antahsalilā

ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ—ନଦୀ (ଏହାର ଭୂପୃଷ୍ଠ ତଳରେ ଲଳସ୍ତୋତ ବହୁ-
ଥିବାରୁ) —(rivers) Of subterranean water
flowing below the apparently dry surface

ଅନ୍ତଃସାର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତଃ + ସାର) — ୧ । ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସାର—

Antahsāra 1 Internal substance.

୨ । ଦୃଢ଼ ପଦାର୍ଥ—2. Solid matter

ଅନ୍ତଃସାରଶୂନ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅସ୍ତ୍ରା ଚତ୍ୱ; ଅନ୍ତଃସାର + ଶୂନ୍ୟ) —

Antahsārasūnya ୧ । ଫଳା—1. Hollow within.

୨ । ଯାହା ଭିତରେ ସାର ପଦାର୍ଥ ନାହିଁ—

2 Devoid of solid substance.

୩ । ହୃଦୟ ନ ଥିବା—3. Without heart.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ପ୍ରକାର ଉପଯୋଗିତା ନ ଥିବା—
4 Having no inner worth; worthless.

ଅନ୍ତଃସ୍ଥ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନ୍ତଃ = ଭିତର + ସ୍ଥା ଧାତୁ = ରହିବା

Antahstha + ଅ) —ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ—Standing or situated
within

ଅନ୍ତଃସ୍ଥବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ ପରିଭାଷା) —ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ଅକ୍ଷର;

Antahsthabarṇa ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଉଚ୍ଚ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ
(ଯଥା; ଯ, ର, ଲ, ବ) —

The letters Jā, Ra, La and Wa.

ଅନ୍ତଃସ୍ଥ ସ—ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ) —ଅକ୍ଷର 'ଜ'—The 'Jā'

Antahstha Jā sound and letter.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ୱ: ଇ + ଅ ପର]

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅଫେ ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ମଥା — ‘ବା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାହ’ ଗୋଟିବେ; ‘ବୁ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବହୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଜ୍ଞ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଳକା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକା’ ଦେଖିବେ ।

ଅନ୍ତଃସ୍ଥ ବ—ସ୍ତ ବ. (ବ୍ୟାକରଣ)—ଅବର୍ଣ୍ଣ ବ—

Antahstha ba The 'wa' sound and letter.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ‘ଓ’ ପରି । ଅଗ୍ନିକି
ଲେକେ ଏହାକୁ ଓ ବା ଓ ମଧ୍ୟ ଲେଖନ୍ତି ।]

ଅନ୍ତଃସ୍ୱେଦ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ତଃ+ସ୍ୱେଦ=ହାଲ)—ଦେହ

Antahsweda ଉତ୍ତରେ ଯାହାର ମଦ ବା ସ୍ୱେଦ ଅଛି—

Having perspiration in the body.

ସଂ. ବି—ମଦସ୍ତ୍ରାଗ ଦ୍ରୁଣ—An Elephant in rut.

ଅନ୍ତକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନ୍ତ ଥାଉ=ନାଶ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Antaka ଅକ)—୧ । ସମ; ମୃତ୍ୟୁଦେବତା—

1. Death, God of Death.

୨ । ଭରଣୀ ନକ୍ଷତ୍ର; ଦ୍ୱିତୀୟ ନକ୍ଷତ୍ର—

2 The second constellation (in Hindu astrology).

ସଂ. ବିଶ—୧ । ବିନାଶକାରୀ—1 Destructive; destroying.

୨ । ମାରାତ୍ମକ—2. Deadly; mortal; fatal.

ଅନ୍ତକପଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତଃ+କପଟ)—

Antakapata ଦୁର୍ଦ୍ଦଶ କପଟତା ବା କୁଟଳତା—

କୃତଅନ୍ତ Crookedness of the mind.

ଅନ୍ତକପଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅନ୍ତଃ+କପଟି)—

Antakapatiଆ ଅନ୍ତଃକୁଟଳ (ଦେଖ)

ଅନ୍ତଃକୁଟଳ

Antahkutila (See)

(ଅନ୍ତକପଟିଆ—ସ୍ତା)

ଅନ୍ତକପଟି—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅନ୍ତକୁଟଳ (ଦେଖ)

Antakapati Antakutila (See)

(ଅନ୍ତକପଟିଆ—ସ୍ତା)

ଅନ୍ତକର—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ତ=ଶେଷ+କର=କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Antakara ବିନାଶକାରୀ—Causing death; bringing about destruction.

ଅନ୍ତକାଳ—ସଂ. ବି (ଅନ୍ତ=ଶେଷ+କାଳ=ସମୟ)—

Antakāla ୧ । ଚରମ ସମୟ, ମୃତ୍ୟୁର ଅବ୍ୟବହୃତ ପୂର୍ବ ସମୟ—

1. Hour of death; the last moment.

୨ । ଜୀବର ମୃତ୍ୟୁ ସମୟ—2. Point of death.

ଅନ୍ତକାଳେ ଦେଖିବା ପରେ ଚକ୍ରପାଟି—ସାରଳାମହାଭାରତ ।

ଅନ୍ତକୁଟଳ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅନ୍ତକୁଟଳ)—ଅନ୍ତଃ କୁଟଳତା—

Antakutila Crookedness of mind.

ଅନ୍ତକୁଟଳା }

ଅନ୍ତକୁଟଳା } ଗ୍ରା. ବିଶ—କୁଟଳମନା—

Of a crooked mind

ଅନ୍ତକୋଷ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅନ୍ତ+କୋଷ)—ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତି ରୋଗ—

Antakosha Hernia.

ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତ

ଅନ୍ତକୋଷିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅନ୍ତକୋଷ ରୋଗାହୀନ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Antakoshiଆ (a person) Suffering from hernia.

ଅନ୍ତଗ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅନ୍ତ=ଶେଷ+ଗମ୍ ଥାଉ=ଯିବା+ଅ)—

Antaga ୧ । ପାରଗ; ପାରଙ୍ଗମ; ପାରଗାମୀ—1. (one)

Who has reached the end; well-versed in; deeply read.

୨ । ମୃତ—2. Dead.

ଅନ୍ତଗୁଳି—ଦେ. ବି. (ସଂ; ଅନ୍ତଃ+ଗୋଲକ)—ପେଟ ବା ଅନ୍ତର

Antaguli ମଧ୍ୟରେ ହେବା ବ୍ରଣବିଶେଷ—Appendicitis;

ଅନ୍ତଗୁଳି boil in the entrails.

ଅନ୍ତଚିର (ବାରୁ)—ଦେ. ବିଶ—(ଯେଉଁ ମାଈ ଘୋଡ଼ାର ଅନ୍ତପୁଷ୍ଟି

Antachira (Baru) ବାହାର କରି ହୁଅନ୍ତୁ ପେଟରୁ କଢ଼ା

ଯାଇଥାଏ—ଅତି ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଅଶ୍ୱ—Very swift horse.

[ଦ୍ର—କାହାଣୀ ଅନୁସାରେ ଅତି ବେଗବାନ୍ ଅଶ୍ୱକୁ ଅନ୍ତଚିର ବାରୁ

କୋଇ କହାଯାଏ । ଏହି ଘୋଡ଼ାକୁ ମାଆ ଜନ୍ମ କରି ନ ପାରିବାରୁ

ଜାଇ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ମାଆର ପେଟକୁ ଚିର ଏ ଘୋଡ଼ା ହୁଅନ୍ତୁ

ବାହାର କରନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଏହି ନାମ ।]

ଅନ୍ତଜାଲିବା—ଦେ. ବି—ପେଟ ଜଳିବା, ଅତି ଛୁଆଉଁ ହେବା—

Antajaliba Being very hungry.

ଅନ୍ତଜାଲିବା

ଅନ୍ତତଃ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନ୍ତ=ଶେଷ+ସମ୍ପର୍କୀ ବିଭକ୍ତି ଅର୍ଥରେ.

Antatah ତତଃ)—୧ । ନିତାନ୍ତ ପକ୍ଷରେ—

1. At any rate.

୨ । ଶେଷରେ—

2 At the end; in the extreme.

ଅନ୍ତଦୁଲୁକିବା—ଦେ. ବି—ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ ଥରବା; ହୃଦୟ କମ୍ପିବା—

Antadulukiba Shaking of the heart.

ଅନ୍ତପିତ୍ତ—ଦେ. ବି. (ଦ୍ରବ୍ୟ; ଅନ୍ତ ଓ ପିତ୍ତ)—ଶିରୋଧ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ଅନ୍ତ ଓ

Antapitta ପିତ୍ତ—Entrails and bile in the body.

ଅନ୍ତପିତ୍ତ ଅଶିଳେ କଲିକା ଅନ୍ତ ପିତ୍ତ ସବୁ ଝିଙ୍କି—ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

ଅନ୍ତପିତ୍ତ ଦୁହିଁ ହେବା—ଦେ. ବି—ଅତି କ୍ରୋଧରେ ଜର୍ଜରିତ ହେବା;

Antapitta duhiñ hebā ରାଗରେ ଅସମ୍ଭାଳ ହେବା—

Being mad with anger.

(ସଥା—ତା’ କଥା ଶୁଣିଲେ ତୁମ ଅନ୍ତପିତ୍ତ ଦୁହିଁ ହୋଇଯିବ)

ଅନ୍ତପୁଷ୍ଟି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅନ୍ତପୁଷ୍ଟି)—ଉଦରର ନାଡ଼ୀପଟଳ; ପେଟ

Antapusti ଉତ୍ତରେ ଥିବା ନାଡ଼ି ଓ ମୂତ୍ରା ଅନ୍ତ (ଏଥିରେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ

ଅନ୍ତ, ନିଭିଭୂତୀକୋଟା ହୋଇ ନ ଥିବା ଶାନ୍ତ୍ୟ ଅନ୍ତ ଥାଏ)—

Entrails; bowels.

ଅନ୍ତପୁଷ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି.—ଅନ୍ତପୁଷ୍ଟି (ଦେଖ)

Antapusti Antapusti (See).

ଅନ୍ତପୁଷ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି.—ଅନ୍ତପୁଷ୍ଟି (ଦେଖ)—

Antapusti Antapusti (See).

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅନ୍ତରାଧିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ	ଷ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଓ	ଅନ୍ତରାଧିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	ଅନ୍ତରାଧିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ	ଷ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ

ଅନ୍ତର—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି.—ଅନ୍ତର—Harem.

Antapura

ଉଦ ପଦ୍ୟ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର କାହିଁ ପ୍ରଭୃତି କରୁ ଅଣ—

ଶିଶୁକର. ଉଷା ଅନ୍ତରାଧିକ ।

ଅନ୍ତରାଧିକ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି.—ଅନ୍ତରାଧିକ (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)

Antabarata (etc) Anantabrata (etc) (See).

ଅନନ୍ତରାଧିକ

ଅନ୍ତରାଧିକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅନ୍ତରାଧିକ)—ଅନ୍ତରାଧିକ (ଦେଖ)—

Antabarnna Antyabarnna (See).

ଅନ୍ତରାଧିକ—ଦେ. ବି.—ଅନ୍ତରାଧିକ (ଦେଖ)—

Antabāji Anantabāji (See)

ଅନ୍ତରାଧିକ—ସଂ. ବି. ପୂ. (ଅନ୍ତରାଧିକ ଧାତୁ + ଇନ୍)—

Antabāsi ୧ । ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ—Adjoining.

୨ । ନିକଟରେ ବାସ କରୁଥିବା—2. Living near

ସଂ. ବି.—୧ । [ଅନ୍ତ = (ଗୁରୁକ) ସମୀପ + ବସ୍ ଧାତୁ + ଇନ୍]—

ଶିଷ୍ୟ; ଶ୍ରବ—1. Student; pupil; disciple.

୨ । (ଅନ୍ତ = ଶେଷ + ବସ୍ ଧାତୁ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

ଚଣ୍ଡାଳ; ଅଶ୍ୱଶ୍ୟ ଜାତି—

2. The pariah.

ଅନ୍ତରାଧିକ—ଦେ. ବି.—ଅନ୍ତରାଧିକ (ଦେଖ)

Antabujulā Antaputā (See).

ଅନ୍ତରାଧିକ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅନ୍ତରାଧିକ (ଦେଖ)

Antabujuli Antaputā (See).

ଅନ୍ତରାଧିକ

କାହାର ଅନ୍ତରାଧିକ ଅନ୍ତରାଧିକ । ପାଠ୍ୟର. ନିଷ୍ପତ୍ତିପ୍ରଣାଳୀ. ୩ମ ।

ଅନ୍ତରାଧିକ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଅନ୍ତରାଧିକ (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)

Antabrata. (etc.) Anantabrata (etc) (See).

ଅନନ୍ତରାଧିକ

ଅନ୍ତରାଧିକ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତ = ଶେଷ + ଭାଗ) ଶେଷଭାଗ; ଶେଷାଂଶ—

Antabhāga The last part; the last portion.

ଦେ. ବି. (ପାପ୍ୟାକ ଭାଷା)—କାହାଙ୍କର ଶେଷଭାଗ—

The New Testament of the Bible.

ଅନ୍ତରାଧିକ—ଦେ. ବି. (ଅନ୍ତରାଧିକ)—ଅନ୍ତରାଧିକ (ଦେଖ)

Antamālā Antaputā (See).

କାହା ଅନ୍ତରାଧିକ କାହିଁ ହୁଏ ବସ୍ତୁ ।

ପାଠ୍ୟର. ନିଷ୍ପତ୍ତିପ୍ରଣାଳୀ. ୩ମ ।

ଅନ୍ତରାଧିକ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅନ୍ତରାଧିକ (ଦେଖ)

Antamunā Antaputā (See).

ଅନ୍ତର—ସଂ. ଅ. (ଅନ୍ତ = ଶେଷ + ର = ଶେଷ କରବା + କ୍ତୃ) ଏକା

Antar ଅନ୍ତର ଶବ୍ଦର ପୂର୍ବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ

ଅର୍ଥମାନ ବୁଝାଏ—

୧ । ମଧ୍ୟରେ (ଯଥା—ଅନ୍ତରାଧିକ; ଅନ୍ତରାଧିକ)—

1. Within.

୨ । ଶେଷରେ (ଯଥା—ଅନ୍ତରାଧିକ)—

2. At the end.

୩ । ଦୂର (ଯଥା—ଅନ୍ତରାଧିକ)—3. Distant.

୪ । ବ୍ୟବଧାନ (ଯଥା—ଅନ୍ତରାଧିକ)—4. Space

୫ । ମନୋବ୍ୟବସ୍ଥା (ଯଥା—ଅନ୍ତରାଧିକ)—5. Mental.

୬ । ହୃଦୟରେ (ଯଥା—ଅନ୍ତରାଧିକ)—6. Heart.

ଅନ୍ତର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତରାଧିକ ଧାତୁ + ଅ)—

Antara ୧ । ଅବକାଶ—1. Interval.

୨ । ମଧ୍ୟ—2. Interior.

୩ । ଗୁରୁ; ଛଦ୍ମ—3. Hole.

୪ । ଅବସର—4. Opportunity.

୫ । ସୀମା; ଅବଧି—5. Limit.

୬ । ବସ୍ତୁ; ପରିଧାନ—6. Cloth.

୭ । ଅନ୍ତରାଧିକ; ଅନ୍ତରାଧିକ—7. Disappearance.

୮ । ଭେଦ—8. Disagreement.

୯ । ଭାବଭେଦ, ପ୍ରଭେଦ—9. Difference.

୧୦ । ଦୂର ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ଥାନ—

10. Space left between two things.

୧୧ । ବ୍ୟବଧାନ; ଦୂରତା—11. Distance.

୧୨ । ବିନା; ବ୍ୟବଧାନ—12. Absence.

୧୩ । ବହୁଃସ୍ଥାନ—13. Outside.

୧୪ । ତାଦର୍ଥ୍ୟ—14. Similar meaning.

୧୫ । ଅଧିକତା; ଅଧିକତା—15. Excess.

ଦେ. ବି.—୧ । ଅନ୍ତରାଧିକ ସ୍ୱରୂପ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବସ୍ତୁ—

1. Impediment.

୨ । ବିଚ୍ଛେଦ—2. Separation.

ଉଦାହରଣ ଅନ୍ତର ମୋର ରୁଚି ଅନ୍ତର ସହ । ନିକଟରେ. ପାଠ୍ୟର. ନିଷ୍ପତ୍ତିପ୍ରଣାଳୀ. ୩ମ ।

୩ । ମନ, ହୃଦୟ—3. Heart; mind

ସଦୃଶୀ ହେବାକୁ ନିଜାଣୁଥିବା ଅନ୍ତର ପ୍ରମାଣ ।

ନିକଟରେ. ପାଠ୍ୟର. ନିଷ୍ପତ୍ତିପ୍ରଣାଳୀ. ୩ମ ।

୪ । ମଧ୍ୟସ୍ଥ—4. Middle.

୫ । ଭିତର; ଅନ୍ତରାଧିକ—5. Inside.

୬ । ଅନ୍ତରାଧିକ—6. Entrails.

୭ । କପଟ—7. Hypocrisy.

ଅନ୍ତରାଧିକ ଯେବେ ଧର୍ମ ଅନ୍ତର, ତେବେ କର୍ମ କଲ ଶେଷ—କପଟତା ।

୮ । କଷ୍ଟ—8. Difficulty.

ମନୁଷ୍ୟ ବ୍ୟାପିତ ଅନ୍ତର ଧର୍ମକାର, ସଙ୍ଗମ ହେଉବାକୁ ବଢ଼ିଥିବା ଅନ୍ତର ।

ନିକଟରେ. ପାଠ୍ୟର. ନିଷ୍ପତ୍ତିପ୍ରଣାଳୀ. ୩ମ ।

୯ । ଶତ୍ରୁ ଓ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର ଦାସୀ ଗର୍ଭସମ୍ଭବ ପୁତ୍ର—

9. Illegitimate child of a Kshatriya-father through a concubine.

ଦାସୀରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ 'ପଦ' ଓ 'ପଦ' ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର 'ପଦ' ଓ 'ପଦ' ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦର ଯଥାର୍ଥେ ଇତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାର' ନ ଥିଲେ 'ଗାର' ଖୋଜିବ; 'କଥ' ନ ଥିଲେ 'କଥ' ଚେଷ୍ଟିବ; 'ବଥ' ନ ଥିଲେ 'ବଥ' ଚେଷ୍ଟିବ; 'ଆଗା' ନ ଥିଲେ 'ଆଗା' ଚେଷ୍ଟିବ; 'ଅଲବଦ' ନ ଥିଲେ 'ଅଲବଦ' ଚେଷ୍ଟିବ ।

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଦାସୀଗର୍ଭଜାତ—

1 Born of a concubine.

୨ । ସଦୃଶ—2. Similar.

୩ । ଆଶ୍ୱିତ—3. Related.

୪ । ପୃଥକ୍; ଅପର, ଅନ୍ୟ—4. Different

(ଯଥା—ଅଜ୍ଞ କଥା କାଲିକ ଅନ୍ତର ।)

[ଦ୍ର—ଏ ଅର୍ଥରେ ସଂସ୍କୃତରେ 'ଅନ୍ତର' ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ, ଯଥା—ପ୍ରାମାନ୍ୟ, ଦେଶାନ୍ତର—କାରଣ ସମାସରେ 'ଅନ୍ୟ' ଶବ୍ଦ ସ୍ଥଳରେ 'ଅନ୍ତର' ଅଦେଶ ହୁଏ ।]

୫ । ଦୃଢ଼ଗତ—5. Mental.

୬ । ଅନ୍ତର୍ଗତ—6. Internal

୭ । ମଧ୍ୟଗତ—7. Situated in the middle.

ଦେ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) (ସଂ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା)—ଅନ୍ୟ ଗ୍ରହର ଦଶା-
ଭୋଗ କାଳରେ ଏକ ଗ୍ରହର ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥାନ—
(astrology) A state of one planet
appearing at a distance during the
ascendancy of another planet.

ଦେ. ବିଶ—ଅନ୍ତରକ୍ତ; ପୃଥକ୍—Different

ଅଜ୍ଞ ବା କାଲି ଅନ୍ତର ତ ପୁଣି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଭେଦ ।
ନିଦକ୍ଷିଣାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।

ଅନ୍ତରକଟା—ଦେ. ବିଶ—ବିଶ୍ୱାସଯାତକ—

Antarakatā Faithless; perfidious.
ଆତସାହି

ଅନ୍ତରକରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସ. ଅନ୍ତରକରଣ)—

Antarakarāṇa ହୃଦୟ; ଅନ୍ତରକରଣ—Heart

ସୁଶାନ୍ତ ଆତ୍ମା ମୁକ୍ତ ଗଣେ, ନିର୍ମଳ ଅନ୍ତରକରଣେ ।
କିଶୋରୀ, ସୁବେଦ ।

ଅନ୍ତର କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ଦୂର କରିବା—

Antara karibā 1. To send away to a distance.

ଅନ୍ତରକରା ୨ । ଚଡ଼େଇବା—To drive away.

ଅନ୍ତରକରଣ ୩ । ଭିନ୍ନ କରିଦେବା; ପୃଥକ୍ କରିଦେବା—

3. To separate (in mess or lodging).

୪ । ପାସୋରିବା; ହୃଦୟରୁ ଭୁଲିଯିବା; ମନରୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା—

4. To forget; to shake off from the
mind.

ଲେଖ ଦେଖିବ କରବ ଅନ୍ତର—ଭଞ୍ଜ, ପ୍ରେମସୁଧାଘ୍ର, ୧୨/୧୧ ।

ଅନ୍ତରକ୍ଷିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅନ୍ତରକ୍ଷିଆ (ଦେଖ)

Antarakṣiā Antarikṣiā (See)

ଅନ୍ତରଗତ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. ବିଶ—ମନେ ମନେ—In mind.

Antaragata କରବେ ଅନ୍ତରଗତ ସୁଦୃଢ଼—ଭଞ୍ଜ, କୋଟିହାସପଦ୍ୟ, ୨୩/୧ ।

ଅନ୍ତରଙ୍ଗ—ସ. ବି. (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟ + ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Antaraṅga ୧ । ଆଶ୍ୱିତ୍ୱ ସ୍ୱଜନ—1 Relative; kindred;
kith and kin.

୨ । (ଅନ୍ତର + ଅଙ୍ଗ)—ଅନ୍ତରକରଣ—2 Heart.

ସ. ବିଶ—ସେହି ବନ୍ଧୁ ସଙ୍ଗେ ଝୁବ୍ ମନ ମିଳିଥାଏ—A very
intimate (friend); friend of one's heart

ଗୁରୁବେଶାର ମୁହିଁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କବିତା ।

ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା—ସ. ବି. (ଅନ୍ତରଙ୍ଗ=ଆଶ୍ୱିତ୍ୱ+ଭାବ. ତା)—

Antaraṅgata ଆଶ୍ୱିତ୍ୱତା; ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ—Intimacy.

ଅନ୍ତରଚ୍ଛୁଦ୍ଧେବା—ଗ୍ରା. କି (ସ. ଅନ୍ତରଚ୍ଛୁ)—ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା;

Antarachhuheba ଉଦ୍ଧେଇ ଯିବା—To disappear

ଅନ୍ତରଜ୍ଞ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅନ୍ତର=ବିଶେଷ + ଜ୍ଞା ଧାତୁ=ଜାଣିବା)

Antarajña + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ବିଶେଷଜ୍ଞ—Expert.

(ଅନ୍ତରଜ୍ଞ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅନ୍ତରଜ୍ଞିଆ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଦାସୀଗର୍ଭଜାତ କନ୍ୟା—Daughter of
Antarajhia one's concubine.

ନାମୋର କନ୍ୟା

ଅନ୍ତରଧାନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ)—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ (ଦେଖ)

Antaradhāna Antardhāna (See)

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧିତ—Antarhita (See)

ଅନ୍ତରଧିଆନ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ)—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ (ଦେଖ)

Antaradhiāna Antarddhāna (See)

ଅନ୍ତରଧ୍ୟାନ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ)—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ (ଦେଖ)

Antaradhyāna Antarddhāna (See)

ଅନ୍ତରପୁଅ—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଦାସୀଗର୍ଭଜାତ ପୁଅ—

Antarapua Illegitimate son; a son born of
one's concubine.

ନାମୋର ପୁଅ

ଅନ୍ତରଭାଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—(ସ୍ତ୍ରୀପୁରାଣକର) ପିତାଙ୍କ ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ—
Antarabhāṇī ଗର୍ଭଜାତ ଭଉଣୀ—One's sister born
of father's concubine.

ଅନ୍ତରଭ୍ରାତ—ଦେ. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀପୁରାଣକର) ପିତାଙ୍କ ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀଗର୍ଭଜାତ
Antarabhāi ଭ୍ରାତ—One's brother born of
father's concubine.

ଅନ୍ତରଭ୍ରାତା—ଦେ. ବି.—ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭଜାତ ବନ୍ଧୁସମ୍ପର୍କ—

Antarabhāi One's illegitimate agnatic
relations.

ଅନ୍ତରମାଧ୍ୟ—ଗ୍ରା. କି. ବିଶ.—ଚନ୍ଦ୍ରମାଧ୍ୟ; (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ)

Antaramādhya ଅସମ୍ମୁଖି ବା ଅସହଜବେଶେ କାର୍ଯ୍ୟ—

ସାତାକରେ Carelessly (doing a work); in a
slipshod fashion.

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅସହଜବେଶେ କାର୍ଯ୍ୟ—

Done carelessly.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମୀ	ଅନ୍ତରାୟାମୀ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	କ୍ଷ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅନ୍ତରାୟାମୀ	ଅନ୍ତରାୟାମୀ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	କ୍ଷ	ଭ

ଅନ୍ତରାୟାମୀ—ପ୍ରା. ବିଶ୍ଵ.—(ସଂ. ଅନ୍ତରାୟାମୀ)—

Antarajāmī ଅନ୍ତରାୟାମୀ (ଦେଖ)
Antarjāmī (See).

ଅନ୍ତରାୟାମୀ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ—ଭୂପତି. ପ୍ରେମଚଣ୍ଡୀପୁର ।

ଅନ୍ତରସ୍ଥ—ସଂ. ବି.—(ଅନ୍ତଃ = ଭିତର, ମଧ୍ୟ + ଥା = ରହିବା +
Antarastha କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—

୧ । ମଧ୍ୟସ୍ଥ; ଆନ୍ତରିକ—

1. Situated within; internal.

୨ । ହୃଦୟ (ଭାବ)—

2. Inward (feeling).

ଅନ୍ତରହିତ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅନ୍ତରହିତ)—ଅନ୍ତରହିତ (ଦେଖ)
Antarahita Antarahita (See)

ଏହା କିଛି କିଛି ଅନ୍ତରହିତ ହେଲେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାବିରଚିତ ।

ଅନ୍ତରା—ସଂ. କି. ବିଶ୍ଵ. (ଅନ୍ତର + ଅ)—୧ । ବ୍ୟତୀତକେ—
Antarā 1 Without; except.

୨ । ମଧ୍ୟରେ—2. Between; among

୩ । ସମୀପରେ; ନିକଟରେ—3. Near; at hand.

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ନିଆଁ ଅତଡ଼ା; ଗୁରୁଆଡ଼େ କାଠ
ଗଢ଼ାଇ କରାଯିବା ନିଆଁର ଗଦା—

A heap of fire.

ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଅନ୍ତରାୟ)—ବସ୍ତ୍ରର ମୁଣ୍ଡସ୍ଥାରେ ଥିବା
ରଙ୍ଗିତ ଅଂଶ—1. The coloured border at
the end of a cloth.

୨ । ବ୍ୟବଧାନ—2. Partition

୩ । ଜଳଥୁବା ତେଲପତ୍ରରୁ ଉଦ୍‌ଭବିତାରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ-
ବାକୁ ଦେଲେ ମଝିରେ ଧରିଯିବା ବ୍ୟବଧାନସୂଚକ
କାଠି ବା କୁଟା—3. A twig held with
the ghee-soaked wick while getting
it lighted from an oil-lamp.

୪ । ସଙ୍ଗୀତରେ ବୋଲିଯିବା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପଦ (ଯେଉଁ ପଦମାନ
ବୋଲି ସରବା ପରେ ବୋଲାକୁ ଆବୃତ୍ତି କରାଯାଏ)—

4. The intermediate passage of a
song.

ଅନ୍ତରାତ୍ମା—ସଂ. ବି (ଅନ୍ତର + ଆତ୍ମା)—୧ । ଦେହ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବାତ୍ମା—
Antarātmā 1. The inner soul or life;
the inward spirit; the soul.

୨ । ପରମାତ୍ମା—2. The Supreme Soul.

୩ । ଅନ୍ତଃକରଣ; ମନ—3. Heart, mind.

୪ । ବିବେକ; ହିତାହିତ ଜ୍ଞାନ—4. Conscience.

ଅନ୍ତରାନ୍ତରା—ସଂ. ଅ. (ଅନ୍ତର + ଅନ୍ତର)—ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟ—
Antarāntarā At intervals.

ଗର ପ୍ରାନ୍ତ ସେହି କନକପତ୍ରରେ ଲେଖି ଅନ୍ତରାୟ

ଲେଖି କିଛି କିଛି ଅନ୍ତରାୟାମୀ ହେଉ ଯାଉ । ସୁଧାକାଞ୍ଚ, ପଦାଞ୍ଚ ।

ଅନ୍ତରାପତି—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନ୍ତରା = ମଧ୍ୟରେ + ଅପତି =
Antarāpatyā ସନ୍ତାନ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଗର୍ଭିଣୀ; ଗର୍ଭବତୀ—

Pregnant; quick with child

ଅନ୍ତରାଭାବଦେହ—ସଂ. ବି (ଅନ୍ତରା = ମଧ୍ୟରେ + ଦେହ = ଥିବା + ଦେହ)

Antarābhabadeha (ଦର୍ଶନ) ପ୍ରାଣୀ ମରବା ପରେ ଓ
ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଲାଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ଶରୀର ଧାରଣ କରେ—
(Philosophy) The spiritual existence
after death and before rebirth

ଅନ୍ତରାଭାବସତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବି (ଅନ୍ତରାଭାବ + ସତ୍ତ୍ୱ)—

Antarābhabasattwa ଅନ୍ତରାଭାବଦେହ (ଦେଖ)

Antarābhabadeha (See)

ଅନ୍ତରାୟ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତରା + ଯା + ଭାବ : ଅ)—୧ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକ;
Antarāya ବାଧା; ବାଧା—1. Impediment, obstacle;
hindrance, bar.

୨ । ବ୍ୟବଧାନ—2. Interval

୩ । ଅଧିମଧ୍ୟ; ଉଦାତ୍ତ, ଦୁଇ ବସ୍ତୁର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ—

3. Intermediate space; space between
two objects.

ଅନ୍ତରାୟ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର + ଯା + ଭାବ : ଅ)—

Antarāya ଅନ୍ତରାୟ ୨ ଓ ୩ (ଦେଖ)

Antarāya ୨ and 3 (See)

ଅନ୍ତରାୟ—ଦେ. କି. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅନ୍ତରାୟ)—ମଧ୍ୟରେ—

Antarāya Within.

ଶ୍ରୀ କର୍ମରେ ବିଶେଷରେ, ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତରାୟ । କରାଯାଏ. ଭାବରେ ।

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ—ସଂ. ବି.—ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ (ଦେଖ)

Antariksha (See).

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ମଣ୍ଡା—ଦେ. ବି—ଏକ ପ୍ରକାର ଛୁଇଁ ଲଣ୍ଡର ପିଠା—(ବଟା
Antariksha maṇḍā ବିରରେ ପୂର୍ବ ଦିଆଯାଇ ଏହା
ଅଧାରରେ ହିସ୍ତା ହୁଏ)—A kind of steamed
cake.

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ହେବା ପ୍ରା. କି—ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ହେବା—

Antariksha heb To disappear.

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷା—ପ୍ରା. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ + ଶାବକ)—ଗାଳବିଶେଷ;
Antarikṣā (ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ)—A term of abuse
ଏଠାରେ (meaning an eater of uneatables)

ଅନ୍ତରୀତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅନ୍ତର = ଦୂର + ଇତ)—

Antarita ୧ । ବହୁଦୂର; ଦୂରକୁ—

1. Removed; excluded.

୨ । ଅପହୃତ—2. Stolen.

୩ । ଅବୃତ୍ତ—3. Covered.

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟୋପରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବସ୍ତୁତ୍ବ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା:—
'ପାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଖୋଜିବେ; 'ବଂ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଖୋଜିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଖୋଜିବେ ।

୪ । ଅନ୍ତର୍ଗତ—4. Included.

୫ । ପୃଥକ୍ପୃଥକ—5. Detached.

୬ । ବ୍ୟବହୃତ—6. Used

୭ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ, ଯାହାକୁ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ତର କରା ଯାଇ

ଥାଏ—7. Transferred from one place.

୧. (ଗଣିତ) ବିୟୋଗଫଳ—(arith) The remainder after subtraction.

ଅନ୍ତରିନ୍ଦ୍ରିୟ—୧. ବି. (ଅନ୍ତର = ମଧ୍ୟ + ଇନ୍ଦ୍ରିୟ)—

Antarindriya ୧ । ଅନ୍ତଃକରଣ—1. Heart.

୨ । ମନ—2 Mind.

୩ । ମାନସିକବୃତ୍ତି—3. Mental faculty.

୪ । ହୃଦୟବୃତ୍ତି—4. Inner sense.

୫ । ଅନୁଭୂତି—5. Intuition.

ଅନ୍ତରିକ୍ଷ—୧. ବି. (ଅନ୍ତର = ମଧ୍ୟ + ଇକ୍ଷ = ନକ୍ଷତ୍ର + ଅ; ଯାହା ମଧ୍ୟରେ

Antariksha ନକ୍ଷତ୍ର ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି ବା ଅନ୍ତର = ମଧ୍ୟ + ଇକ୍ଷ

ଧାତୁ = ଦେଖିବା + ଅ, ଯାହା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଦେଖାଯାଏ)—

୧ । ଆକାଶ; ଗଗନମଣ୍ଡଳ; ଶୂନ୍ୟ—

1. The sky; ethereal space.

୨ । ଅଭ୍ରଧାତୁ; ମେଘକାଳ—2. Mica

ଅନ୍ତରିପ—୧. ବି. (ଅନ୍ତର = ଶେଷ; ସୀମା + ଅପ = ଜଳ + ଅ;

Antaripa ଯହିଁର ଶେଷରେ ବା ସୀମାରେ ଜଳ ଥାଏ)—

୧ । (ଭୂଗୋଳ) ଜଳବିଶେଷରେ ଜଳବେଶ୍ଚିତ ସରୁଆ ଭୂମଣ୍ଡଳ—

1. Cape; promontory; headland

୨ । ଦ୍ୱୀପ—2. Island.

ଅନ୍ତରିୟ—୧. ବି. (ଅନ୍ତର = ବସ୍ତୁ + ଇୟ)—ଅଧୋବସ୍ତୁ; ଯେଉଁ

Antariya ଲୁଗାକୁ ଅଧୋ ଚଳକୁ ପିନ୍ଧାଯାଏ—Under cloth;

lower garment.

ଅନ୍ତରେ—ଦେ. ବି. ବିଶ—୧ । (ସମୟ ବା ସ୍ଥାନ) ମଧ୍ୟରେ; ଭିତରେ—

Antare . At the middle; within.

ଅନ୍ତରେ ୨ । ଶେଷରେ—2: At the end.

ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ୩ । ହୃଦୟରେ—3. In the mind.

୪ । ବ୍ୟବଧାନରେ—4. At intervals of.

୫ । ଦୁଇ ବସ୍ତୁର ମଧ୍ୟରେ—5. Between; betwixt.

୬ । ବହୁ ଲୋକ ବା ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ—6. Among

୭ । (ସମୟ) ପରେ—7. After.

ଲବ ଅନ୍ତରେ ଚିତ୍ରିତ ନି କଳା—୧୫. ପ୍ରେମସ୍ଥାପନ ୨୧୮ ।

ଅନ୍ତରେଣ—୧. ବି. ବିଶ—୧ । ବିନା; ବ୍ୟତୀତ—

Antareṇa 1. Without.

୨ । ମଧ୍ୟରେ—2. Inside.

୩ । ପ୍ରତି—3. Towards

୪ । ପରେ—4. After.

ସ୍ଥା ବଚନ ଅନ୍ତରେଣ ଦୂରକ। ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭୂଲେଣ ସମ୍ବାଦ ।

ପ୍ରାଚୀ—ରସବାହୁଧ ।

ଅନ୍ତର୍ଗତ—୧. ବିଶ. ପୂ. (ଅନ୍ତର = ମଧ୍ୟ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ମ.

Antargata ୧)—୧ । ମଧ୍ୟଗତ—1. Included in;

(ଅନ୍ତର୍ଗତ—୩) 'situated in the interior.

(ଚିତ୍ରିତ—ବିପଦ) ୨ । ସୀମାନ୍ତବାସୀ, ସୀମାର ଭିତରେ—

2. Situated inside the limit of.

୩ । ମାନସିକ; ହୃଦୟ—3. Inward, mental.

୪ । ବିସ୍ମୃତ—4. Forgotten.

ଦେ. ବି—୧ । ହୃଦୟ; ମନ—1 Heart; mind.

ଶରବନରବ ଦେବ ଜାଣି ଏହା ଜୟନ୍ତ ପ୍ରଭ,

ବାହୁବଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହେଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ଅପ—ଦୟାକାର, ରକ୍ଷା ।

୨ । ମାନସିକ ଭାବ—2. Mental condition.

ଅନ୍ତର୍ଗଳ—୧. ବି—ମାଳ ଦାସକେରଣା; ପୁଷ୍ପଗୁଳବିଶେଷ—A kind

Antargala of flowering plant.

ଅନ୍ତର୍ଗୃହ—୧. ବି. (ଅନ୍ତର = ମଧ୍ୟ + ଗୃହ)—ଗମ୍ଭୀର ଘର; ଘର—

Antargruha ଭିତରର ଘର—Inner house; house

within a house; cellar.

ଅନ୍ତର୍ଜଳ—୧. ବି. (ଅନ୍ତର = ମଧ୍ୟ + ଜଳ)

Antarjala ୧ । ଭୂଗର୍ଭସ୍ଥିତ ଜଳ—

1. Subterranean water.

୨ । ଜଳ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାପନ ବା ନିମଜ୍ଜନ (ହିନ୍ଦୁମାନେ ମୃତ୍ୟୁ

ପୂର୍ବରୁ ମୃତ୍ୟୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରକୁ ଗଙ୍ଗା ଆଦି ନଦୀ

ନିକଟକୁ ନେଇ ଦେହର ନିମ୍ନାଂଶକୁ ଜଳ ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ାଇ

ରଖନ୍ତି । ଏହାର ନାମ 'ଅନ୍ତର୍ଜଳ')—

2. The dipping into water; a ceremony

with the Hindus performed with

the dying body of a Hindu when

it is taken to a sacred river and the

lower limbs dipped into the water

and the body laid on the bank till

death.

ଅନ୍ତର୍ଜଳା—୧. ବି—ଅନ୍ତର୍ଜଳ ୨ (ଦେଖ)

Antarjala 2 (See)

ଅନ୍ତର୍ଜଳି—୧. ବି—ଅନ୍ତର୍ଜଳ ୨ (ଦେଖ)

Antarjali 2 (See)

ଅନ୍ତର୍ଜାଳି—୧. ବିଶ. ପୂ. (ଅନ୍ତର = ମଧ୍ୟ + ଜଳ + ଇନ୍ଦ୍ରିୟ. ୧ମା.

Antarjali ୧ବ.)—ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ଯାହାର ଶରୀରର ନିମ୍ନାଂଶ

(ଅନ୍ତର୍ଜଳ—୩) ଜଳ ମଧ୍ୟରେ ନିମଜ୍ଜିତ କରାଯାଇଥାଏ—

(dying person) Laid with the lower

limbs dipped into water.

ଅନ୍ତର୍ଜଳୋତ୍ସା—୧. ବି—(ଅନ୍ତର୍ଜଳ + ଉତ୍ସା)—

Antarjalotsa ଭୂଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତି ଜଳ ପ୍ରସ୍ତବଣ—

Artesian wells; subterranean

springs.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଯୁକ୍ତିସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଅନ୍ତର୍ଜ୍ଞାନ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟରେ + ଜ୍ଞାନ)—

Antarjwalana ୧ । (ବିଜ୍ଞାନପରାମର୍ଶ) ଅନ୍ତର୍ଜ୍ଞାନ
ଦାହକ୍ରିୟା—1. Internal combustion

୨ । ଦେହ ଉତ୍ତରେ ଫୋଡ଼ା ଜଳା—2. Burning-
sensation under the system; in-
ward inflammation.

ଅନ୍ତର୍ଜାତ—ସଂ. ବିଣ (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟରେ + ଜାତ)—ସହଜାତ;

Antarjāta ଦେହ ମଧ୍ୟରେ ଜାତ—Inborn; innate.

ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅନ୍ତର୍ଜାତ + ଇୟ)—୧ । ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ଜାତି

Antarjātiya ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧବିଷୟକ—
1. International.

୨ । ବହୁଜାତିସମ୍ବନ୍ଧ—2. Relating to many
nations

ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଆଇନ୍—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଆଇନ ଦ୍ଵାରା ଅନେକ ଜାତି
Antarjātiya āin ପରସ୍ପର ସମ୍ପର୍କ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ

• ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଆଇନ୍ କରନ୍ତି—International law.

ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମହାସଭା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ + ମହାସଭା)—ବହୁ

Antarjātiya mahāsabha ଜାତିକ ମଧ୍ୟରେ ବସିବା ସମ୍ମିଳନୀ;

ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟମହାସଭା ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ

କରିବା ପାଇଁ ଗଠିତ ସଭା—League of
nations; international Congress.

ଅନ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତି—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର + ଜ୍ୟୋତିଃ)—୧ । ଅନ୍ତରର ଭେଦ—

Antarjyoti 1 The inward light.

୨ । ଅନ୍ତରସ୍ୱା—2. The soul.

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦଶାହା—ସଂ. ବି. —ସୂଚକ ବା ମୃତକାଗୋଚର ଦଶ ଦିନ ଅଗତ

Antarddaśaha ଦୋଇ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—State of 10

days not having passed after a

birth or death amongst agnates.

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟରେ + ଦେଶ)—୧ । (ଭୂଗୋଳ)

Anterddēśa ଦୁଇ ପଟର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ—

1. (Geography) Valley; a strip of
land between two mountains.

୨ । ଅନ୍ତର୍ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦେଶ—2. Interior.

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦ୍ୱାର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର=ଉତ୍ତର + ଦ୍ଵାର)—

Antarddwāra ୧ । ଗୁପ୍ତ ଦ୍ଵାର; ଶେର କବାଟ—

1. A secret door-way, a
spring-door.

୨ । ଗଳକବାଟ; ବାଡ଼ିଆର—

2. A private door.

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର + ଧା ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ) —

Antarddhā ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Antarddhāna (See).

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର + ଧା ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Antarddhāna ୧ । ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା—

1. Disappearance.

୨ । ଉଚ୍ଚେଧାନ; ଲୁଚିଯିବା—

2 Concealment; hiding.

୩ । ବ୍ୟବଧାନ—3. Space between; interstic.

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା ହେବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା) ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା—

Antarddhāna hebh To disappear; to vanish.

ବ୍ୟାସ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା ହୋଇ ଉଡ଼ି ବଳିଲେ ।

ସାରଳା ମହାଭାରତ ୧୫ ।

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟରେ + ଧ୍ୟାନ)—ଗଭୀର ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ

Antarddhyāna ମନୋନିବେଶ; ଅଭିନିବେଶ—

Profound meditation; concentration.

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ)—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ (ଦେଖ)

Antarddhyāna (See)

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Antarddhāna (etc) Antarddhyāna etc (See)

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା.—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Antarddhāna (etc) Antarddhyāna etc (See)

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର + ଧ୍ୟାନ)—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ (ଦେଖ)

Antarddhyāna Antarddhyāna (See)

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ)—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ (ଦେଖ)

Antarddhyāna (See)

ଅନ୍ତର୍ନିହିତାନୁପ୍ରାସ—ଦେ. ବି. (ଅଲଙ୍କାର)—ଅନୁପ୍ରାସ ବିଶେଷ—

Antarnihitānuprāsa A sort of alliteration.

ନବାନା ବନା ମୁହଁ ସମାପନାସ ବହୁ ଧ୍ୟାନ ଅନ ନ ବଦନ ।

ଅଭିନବ କବିଚନ୍ଦ୍ରମଣି ।

ଅନ୍ତର୍ବାଣିକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅନ୍ତର + ବାନ୍ + ଇକ)—

Antarbāṇika ଅନ୍ତର୍ବାଣିକ (ଦେଖ)

(ଅନ୍ତର୍ବାଣିକା—ଶ୍ରୀ) Antarbāṇika (See)

ଅନ୍ତର୍ବାମନ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର + ବାମ ଧାତୁ = ବାନ୍ତି କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Antarbāmana ଅନ୍ତର୍ବାମନ—Indigestion.

ଅନ୍ତର୍ବାତୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅନ୍ତର + ବାତ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Antarbarttī ୧ । ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ; ମଧ୍ୟଗତ; ମଧ୍ୟରେ ଥିବା—

(ଅନ୍ତର୍ବାତୀ—ଶ୍ରୀ) 1 Existing within.

୨ । ଅନ୍ତର୍ଗତ—2. Comprised in.

୩ । ଉତ୍ତରେ ଥିବା—3. Internal.

ଅନ୍ତର୍ବାତୀ—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅନ୍ତର + ଧାତୁ ଅର୍ଥରେ. ବା + ଶ୍ରୀ. ୧.)

Antarbartnī ନିପାତନ)—ଗର୍ଭବାତୀ; ଅନ୍ତର୍ବାତୀ—

Quick with child; pregnant.

ବାସ୍ୟାମୀ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକେ ଗୁପ୍ତତଃ ଚ ଚିନ୍ତିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିନ୍ତିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ ଏ ବା ୨ ଚିନ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଏବଂ କୌଣସି ଲେଖକ ଏ ଲେଖକଙ୍କରେ ନ ମିଳେ, ଲେଖକ ସେହି ଲେଖକ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିନ୍ତିତ ବସ୍ୟାମୀ ୨ ବା ୧ ଚିନ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିତାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ବାସ୍ୟା’ ନ ମିଳେ ‘ବାସ୍ୟା’ ଲେଖକେ, ‘ଚିନ୍ତିତ’ ନ ମିଳେ ‘ଚିନ୍ତିତ’ ଲେଖକେ; ‘ବାସ୍ୟା’ ନ ପାଇଲେ ‘ବାସ୍ୟା’ ଲେଖକେ; ‘ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ’ ଲେଖକେ ।

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତଃ+ବାସ୍ତବ=ମାର୍ଗ)—ଭୂଗର୍ଭ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ-
Antarbartma ସ୍ଥାନକୁ ଯୋଗ କରୁଥିବା ବାଟ—

Subterranean roads; under-ground roads

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନ୍ତଃ+ବାସ୍ତବ)—

Antarbartma ସହିରେ ଭୂଗର୍ଭସ୍ଥ ସ୍ଥାନମାନ ଥାଏ—

Having subterranean roads

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ ଅର୍ଥ—ସଂ. ବି—ଗୁପ୍ତାଦାର ମଧ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ବଳ ବା ଶକ୍ତି ଜନ୍ମିବା

Antarbaḥi arsa ଅର୍ଥୋତ୍ପତ୍ତିଶକ୍ତିଶକ୍ତି—

Internal Piles.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି—ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ (ଦେଖ)

Antarbastra Antarbaṣa (See)

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନ୍ତର=ହୃଦୟ+ବାସ୍ୟା=

Antarbaṣa ସରସ୍ୱତୀ; ଯାହାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ବାସ୍ୟା ଅଛନ୍ତି)—

ଶାସ୍ତ୍ରବେତ୍ତ; ପଣ୍ଡିତ—Learned.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତଃ+ବାସ୍ୟା)—ଦେଶୋତ୍ପତ୍ତି ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ

Antarbaṣijya ମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ କରାଯିବା ବାସ୍ୟା—

Inborne trade; trade inside the country.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟରେ+ବାସ୍ୟା=ବସ୍ୟା)—

Antarbaṣa ଯେଉଁ ବସ୍ୟା ଉପରେ ପରିଧାନ କରାଯାଏ—

Under-wear; under-garment

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର=ଉପରକୁ+ବହୁ ଥାଉ=ବୋହୁଯିବା+

Antarbaḥa ଭାବ. ଅ)—ଫୋତ ତଳେ ବା ଜଳ ଉପରେ

ବହୁଥିବା ସ୍ରୋତ—The under-current; the current flowing inward

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ ସ୍ନାୟୁ—ସଂ. ବି. (ଅଧିକ ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—

Antarbaḥi snāyu ଯେଉଁ ସ୍ନାୟୁର ସାହାଯ୍ୟରେ ବାହାରର

ଅନୁଭୂତି ମୁଣ୍ଡରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ—

Sensory nerves.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତଃ+ବିଭାଗ)—ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିଭାଗ;

Antarbibhāga ଉପବିଭାଗ—Subdivision.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟସ୍ଥ+ଦେବ=ପୀଠସ୍ଥାନ)—୧ । ଦୁଇ

Antarbedi ନଦୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ; ଜୋଅର୍—

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ

1. Land between two rivers.

ଦୁଆବ;ଦୁଆବା

୨ । ବ୍ରହ୍ମାବର୍ତ୍ତ ଦେଶ;ପ୍ରୟାଗଠାରୁ ହରିଦ୍ୱାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ଜଙ୍ଗା ସମୁଦାୟ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଦେଶ—

2. The country between the Ganges

and the Jamunā (from Allahabad

to Hardwar.)

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ (ଦେଖ)

Antarbedi

1. Antarbedi (See)

ବ୍ରାଜାବ୍ଧା (ଦେଖ)

2. Brajabhāṣā (See)

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅନ୍ତର+ବାସ୍ୟା ଥାଉ+ଭାବ)—ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—

Antarbaṣika ରକ୍ଷକ; ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—

(ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସ୍ତ୍ରୀ) Male-servant of the harem.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟରେ+ଭୂ ଥାଉ+ଭାବ. ଅ)—

Antarbaḥa ୧ । ଅନ୍ତରର ପ୍ରକୃତି ବା ଅବସ୍ଥା—

1. Internal nature.

୨ । ଅନ୍ତର୍ଭବେଶ—2 Inclusion.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବିଣ (ଅନ୍ତର+ଭୂ ଥାଉ=ଦେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭ)—

Antarbaḥa ୧ । ଅନ୍ତର୍ଭବେଶ; ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ—1. Included in;

comprised in; contained in;

୨ । ମାନସିକ; ହୃଦଗତ—2. Inner; mental

୩ । ଲୀନ—3 Disappeared.

ହୃଦରେ ସମସ୍ତେ ହୁଅନ୍ତି ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ । ବୃଷ୍ଟିର ମହାଭରତ ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ ।

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନ୍ତର+ମନସ୍)—

Antarmanāh ୧ । ସମାହୃତ ଚିତ୍ତ—1. Contemplative.

୨ । ବିଷଣ୍ଣ—2 Melancholy

୩ । ଉଦ୍ବିଗ୍ନ; ବ୍ୟାକୁଳ—3. Anxious

୪ । ଗୁଡ଼ରେତା; ସାହାର ମନ ଜାଣି ହୁଏ ନାହିଁ—

୫ Self-contained, reserved.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତଃ+ମାତ୍ର+କ+ଆ)—(ଭବ) ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବରେ

Antarmanātrukh ଥିବା ଶବ୍ଦରମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅକାରର ପଞ୍ଚଶ

ବର୍ଣ୍ଣର ନାମ—Name of the 50 letters.

ଅନ୍ତର୍ବାସ୍ତବ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନ୍ତର=ଅନ୍ତରକୁ+ମୁଖ=ଦୃଷ୍ଟି)—

Antarmukha ଅନ୍ତରର ଚିନ୍ତାସ୍ଥଳ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Introspective; looking inward.

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟରେ+ଯାମି=ଥିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭ)—

Antarjāmi ଭାବ. ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ହୃଦୟକୁ ଅଧିକାର

(ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) କରିଥିବା—1. Pervading the heart.

(ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ହୃଦୟର ଭାବକୁ ଜାଣି ପାରବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. One who devines the inner feelings

of another.

୩ । ହୃଦୟର ଭାବକୁ ବଶ କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

3. One who regulates the inner feel-

ings of another

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ପୁରୁଷକୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—Name given

to males.

ସଂ. ବି—୧ । ଭାବ—1. God

୨ । ପରମାତ୍ମା—2. The Supreme Soul.

୩ । ଅନ୍ତରାତ୍ମା—3. The inner soul.

୪ । ବାୟୁ—4. The air.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତରାପିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତରାପି ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅନ୍ତରାପି—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତଃ=ମଧ୍ୟ+ଲପି=ଅନ୍ତର)—ଶକାଳକାର
Antarlipi ବିଶେଷ । [ଏହାର ଉଦାହରଣ—

ବଳ ମସ୍ତକେ ପ୍ରଭୁ ଦେଲେ କସ (ପାଦ)
ଦନ୍ତୁ ବଧୂସିଲେ କେବଣ ଦେଶ (ଲ. ନ କା)
ବାସୁକା ମସ୍ତକେ କ ଅଛି ଭର (ଶି. ଶି. ଭ)
କ ଭେନି ଗୋପକୁ ଗଲ ଅଛୁର (ଲେଖା)
ରଜା ପାଲେ କସ (ଦେଶ)
କେଉଁ ଶବଦେ ଗୋପୀ ହେଲେ ବଣ (ବଣୀ)
ଏହାର ଉଦ୍ଭବରୂପେ ବାହାରିବା ପ୍ରତି ପାଦର ପ୍ରଥମ
ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କୁ ମଣାଇଲେ ହେବ —ପାନ ଖିଲେ ଦେବ ।]

ଅନ୍ତରହସ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତର+ହସ୍ୟ)—୧ । ଗୁହ୍ୟହସ୍ୟ—
Antarhāsa 1. Secret laughter.

୨ । ମନେ ମନେ ହସିବା—2. Suppressed laughter.

ଅନ୍ତରହିତ—ସଂ. ବିଶ (ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟରେ + ଆ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—
Antarhita ୧ । ଭବେହିତ—1. Vanished

(ଅନ୍ତରହିତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଲୁଚାଯିତ—2. Concealed.

୩ । (ଅନ୍ତର+ଧା+କର୍ମ. ତ)—ଅବୃତ—3. Covered.

ଅନ୍ତରାଶୟା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତ=ଶେଷ + ଶୟା=ଶେଷ)—

Antarāśayā ୧ । ବାଲି ଶେଷ; ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ଭୂମିଶୟା—
1 Death-bed.

୨ । ମୃତ୍ୟୁ—2. Death.

୩ । ଶ୍ମଶାନ—3. Grave.

ଅନ୍ତସକରଣ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତଃକରଣ) ଅନ୍ତଃକରଣ (ଦେଖ)
Antasakarana Antahkarana (See)

ଅନ୍ତାବସାୟୀ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ତ=ଶେଷ + ଅବ+ସୋ ଧାତୁ
Antāvasāyī =ନାଶ କରିବା+ଇନ. ୧ମ. ୧ବ.)—

(ଅନ୍ତାବସାୟୀ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଶୌରକାର; ରଣାର; ନାସିତ—
1. Barber.

୨ । ଚଣ୍ଡାଳ—2. A low caste man.

୩ । ଚଣ୍ଡାଳ ଭିରସରେ ନିଷାଦା ଗର୍ଭଜାତ ମାତକାନ୍ତବିଶେଷ—
3. A low caste born of a 'Chandāla' father and a 'Nishādi' mother

ଅନ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅନ୍ତି)—୧ । କଖାରୁ ପ୍ରଭୃତି ଫଳ ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ
Anti ଅଖାଦ୍ୟ ଅଂଶ—1. The refuse matter
ଆତ୍ ; ଆତି inside some fruits; the core of any fruit.

୨ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅଂଶ—

2. The inside of any thing.

ଅନ୍ତିକ—ସ. ବିଶ. (ଅନ୍ତ + ଇକ)—୧ । ସନ୍ନିହିତ—
Antika 1 Adjacent..

(ଅନ୍ତିକତା—ବି) ୨ । ନିକଟ—2. Near; nigh.

ସଂ. ବି—ନିକଟତା; ସନ୍ନିଧାନ—Proximity; nearness.

ଅନ୍ୟ କେତେକ ସମ୍ପର୍କରେ ଅସିଲ ଶ୍ରୀ ଅନ୍ତିକ—ଅଧ୍ୟାତ୍ମ. ଉଷା ।

ଅନ୍ତିକଣ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତ + ଣ. କଣ=କୋଣ)—ସର୍ବଶେଷ
Antikana ପାଖର ଦୂରସ୍ଥ ଅଂଶ—The extremity.

ଅନ୍ତିକଣେ ବାହାରିବା ବେଳେ—ଦେଖ ।

ଅନ୍ତିକତା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତିକ=ସମୀପ + ଭାବ. ତା)—

Antikatā ୧ । ସାମୀପ୍ୟ—1. Proximity.

୨ । ନିକଟତା—2. Nearness

ଅନ୍ତିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅନ୍ତିକ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Antikā ୧ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭଉଣୀ, ଅଗ୍ରଜା—

1 The elder sister.

୨ । ଚୁଢ଼ି—2. Oven

ଅନ୍ତିମ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ତ=ଶେଷ + ଭାବ. ଇମ)—ଶେଷ; ଚରମ;
Antima ଶେଷକାଳୀନ—Last; final.

ଅନ୍ତିମକାଳ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତିମ=ଶେଷ + କାଳ=ସମୟ)—ଶେଷକାଳ;
Antimakāla ମୃତ୍ୟୁକାଳ—Last moment; moment of death

ଅନ୍ତୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତ ବା ଅନ୍ତର; ଭୂଲ ସଂ. ଅଗ୍ନିଷ୍ଟ)—
Anturdi ପ୍ରସୂତର ଗୃହରେ ଜଳିବା ଅଗ୍ନି (ନବ ପ୍ରସୂତ ଓ ନବ

ପ୍ରସୂତ ଶିଶୁକୁ ଶେକବା ପାଇଁ ଏହା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ) —
The fire got up in the room where the new-born baby is kept.

ଅନ୍ତୁଡ଼ିଉଠିଆ—ଦେ. ବି—ଉଠିଆ (ଦେଖ)

Anturdiuthiāri Uthiāri (See)

ଅନ୍ତୁଡ଼ିଉଠିଆର ବନ. ଶକଟ ଭଙ୍ଗି କିଛି ବୁଝି ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧୦ମ ଗୋପ ।

ଅନ୍ତୁଡ଼ି ଉଠିବା—ଦେ. ବି—ପ୍ରସବର ସାତ ଦିନ ପରେ ଅନ୍ତୁଡ଼ିଶାଳରୁ
Anturdi uthibā ପାଉଁଶ ଆଦି କଢ଼ା ଯାଇ ସପା ହେବା—
ଆତୁଡ଼ିଆ Act of removing the ashes on the 7th day of the birth.

ଅନ୍ତୁଡ଼ିକୁଆ—ଦେ. ବି—ନବଜାତ ଶିଶୁ (ଯେ ଅନ୍ତୁଡ଼ିଶାଳରୁ ବାହାରି
Anturdichhuā ନାହିଁ)—A new born baby.

ଆତୁଡ଼ିଆ

ଅନ୍ତୁଡ଼ିକୁଆ—ଦେ. ବି—ପ୍ରସୂତର ଗୃହରେ ପଶିବା ବା ନବ ପ୍ରସୂତକୁ
Anturdichhuān ଛୁଇଁବାଜନିତ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା—Impurity
ଆତୁଡ଼ିଆ due to having the articles inside a lying-in room.

ଦେ. ବିଶ—ଅନ୍ତୁଡ଼ିଶାଳରେ ପଶି ସ୍ନାନ କରି ନ ଥିବା ହେତୁରୁ
ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—(a person) Who has been contaminated by contact of a lying-in room.

ଅନ୍ତୁଡ଼ି ଜଳେଇବା—ଦେ. ବି—ଅନ୍ତୁଡ଼ିଶାଳରେ ଅଗ୍ନି ସ୍ଥାପନ କରିବା—
Anturdi jalāibā To set a fire in the new-born baby's room.

ଆତୁଡ଼ିଆ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପଡ଼ିବା । ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଳ୍ପବକ୍ତ୍ର ୧ କା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିଲେ ଯେବେ ଏ ଚାଷାବେଷରେ ନ ଯିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ଥାୟୀତ୍ବ ଚନ୍ଦ୍ର ବା ଅକ୍ଷର ୨ କା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଶୋଭିବ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବ; 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ଦେଖିବ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବ ।

ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା—ଦେ. କି—ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା (ଦେଖ)

Anturdi jālibā Anturdi jāleibā (See)

ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା—ଗ୍ରା. ବି.—ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା ଓ ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇଁ—
Anturdi jālibā The ashes of the lying-in
room.

[ଦ୍ର—ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ ଏହି ପାଇଁ ମାତ୍ରାରେ ଦେବ
ଶୁଣିଯାଏ । ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ଏବଂ ବୁଝି ତେଜୁଁରଥ
ଅବିର ଶୁଣି ଲୋପ ହୁଏ ।]

ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା—ଗ୍ରା. ବି.—ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା (ଦେଖ)

Anturdi jālibā Anturdi jāleibā (See)

ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା—ଦେ. ବି.—ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କାଠର
Anturdi jālibā ମୁଣ୍ଡ—A block of knotty
wood used to lighten a fire in the
lying-in room

ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା—ଦେ. ବି.—ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା (ଦେଖ)

Anturdi jālibā Anturdi jāleibā (See)

ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା—ଦେ. ବି. (ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା = ଘର)—ସୁଦ୍ଧକାଠର;
Anturdi jālibā ପ୍ରସ୍ତର ଗୃହ—The room in which
a baby is born and kept
ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା; ଶୌଚି ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା ପାଇଁ ମିଳି, ହାସ୍ୟ କେ କରନ୍ତି ବୋଲି ।
ଜଗନ୍ନାଥ, ସୁଗନ୍ଧ, ୧୦ମ ଗୋପ ।

ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଅନ୍ତର୍ଜାଳିକା ଅବି
Anturdi jālibā ପ୍ରସ୍ତର ଗୃହ ଉପରେ ବିନ ପାଣିକ ଫୋପାଡ଼ି
ଦିଆଯାଏ—Pot in which the ashes of
the lying-in room are gathered and
thrown away.

ଅନ୍ତେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ଅ. ଅନ୍ତେ = ପରେ)—

Ante ୧ । ପରେ—1. After; afterwards.

ଅନ୍ତେ କେତେକାଳ ଅନ୍ତେ ସମାପ୍ତ ହୁଏ ।
କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାବିହାର. ଅବ ।

୨ । ଶେଷରେ; ସର୍ବଶେଷରେ—

2. At last; finally; at the end.

୩ । ମଧ୍ୟରେ—3. In.

ସରସ ବସନ୍ତେ, ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ହରି ବନ୍ଦାବଳୀ ।

ପ୍ରାଚୀ—ରସବାରିଧି ।

୪ । ପେଟ ଭିତରେ; ଅନ୍ତରରେ—4. In the belly.

୫ । ପରେ ପରେ; ପେଟ ପୂର୍ବର ଭିତରୁ

ମାତ୍ରାରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଲୋକ, ବରଦ ସଙ୍ଗରେ କରନ୍ତି ଗେଲ—ଭଗ ।

୬ । ପରେ ପରେ—5. After death.

(ଯଥା—ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଲୋକ ସବୁ ସଙ୍ଗରେ ଏକାବିକାକେ
ବୁଝିବ ।)

ଅନ୍ତେବାସୀ—ସ. ବି. ପୁ. (ଅନ୍ତେ = ସମୀପରେ + ବସ୍ ଥାଉ = ବାସ—
Antebāsī କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । ଯେ ପଠନାବସ୍ଥାରେ ଶୁଭ୍ର ସମୀପରେ ବାସ କରେ;
ଶୁଣ, ଶିଷ୍ୟ—

1. Disciple; student; pupil

୨ । ଚଣ୍ଡାଳ—2. A low caste man; a person
of the untouchable class.

୩ । ବିଶ—ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ—Living near; situated near.

ଅନ୍ତେଶ୍ୱରପୁର—ଦେ. ବି.—ଉଅସ—Palace

ଅନ୍ତେଶ୍ୱର ପୁର ବନ୍ଧୁ କଲେ । ପ୍ରତାପ. ଶଶିଶେଖା ।

ଅନ୍ତେଷ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ଅ. ଅନ୍ତେଷ୍ଟି)—ଅନ୍ତେଷ୍ଟି (ଦେଖ)

Anteshṭi Antyesṭi (See).

ଅନ୍ତେଷ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ଅ. ଅନ୍ତେଷ୍ଟି) ଅନ୍ତେଷ୍ଟି (ଦେଖ)

Anteshṭhi Antyesṭi (See)

ଅନ୍ତ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅନ୍ତ୍ୟ = ଶେଷ + ଭବ. ଯ)—

Antya ୧ । ଅନ୍ତ୍ୟ; ଚରମ—1. Last.

୨ । ମାତ୍ର—2. Base; low

୩ । ଅବଶିଷ୍ଟ—3. Remaining

ସ. ବି.—୧ । ଚଣ୍ଡାଳ; ନୀଚଜାତି—

1. Low caste man; of the low caste.

୨ । ୧୦୦୦୦୦୦୦୦୦୦୦ ଏକଲକ୍ଷ କୋଟି ସଂଖ୍ୟା—

2. The number 100000 bellions.

ଅନ୍ତ୍ୟଜ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅନ୍ତ୍ୟ = ନୀଚଜାତି + ଜନ୍ ଥାଉ = ଜାତ—
Antyajā ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

(ଅନ୍ତ୍ୟଜା—ଶୁ) ୧ । ଶୁଦ୍ର—1. The Śūdra.

୨ । ଚଣ୍ଡାଳ ନୀଚଜାତି—

2. The low caste people.

୩ । ସର୍ବକଳିଷ୍ଠ ସନ୍ତାନ—

3. The youngest child.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ନୀଚଜାତି—1. Low-born.

୨ । ନୀଚ; ଅଧମ—2. Low; degraded.

୩ । ନୀଚମଣ୍ଡଳ—3. Mean-minded.

୪ । ସର୍ବକଳିଷ୍ଠ—4. The youngest.

ଅନ୍ତ୍ୟଜନ୍ମା—ସଂ. ବି. ପୁ. (ବହୁବାହି; ଅନ୍ତ୍ୟ = ନୀଚ + ଜନ୍ମ)—

Antyajānmā ଅନ୍ତ୍ୟଜ (ଦେଖ);
Antyajā (See).

ଅନ୍ତ୍ୟଜପାଠଶାଳା—ଦେ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅନ୍ତ୍ୟଜ + ପାଠଶାଳା) ।

Antyajā pathaśālā ନୀଚଜାତି ଲୋକଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ
ବିଦ୍ୟା ପାଠଶାଳା—Schools established for
the education of the untouchables.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ ସୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଐ	ଓ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି—୧ । ନୀଚଜାତି—1. Low caste.

Antyabarnṇa ୨ । ସୁଦ୍ର—2. A Sūdra.

୩ । ସର୍ବଶେଷ ଅକ୍ଷର—3. The last letter.

ଅନ୍ତ୍ୟାୟମକ—ସଂ. ବି. (ଶବ୍ଦାଳଙ୍କାର ବିଶେଷ)—ପ୍ରାନ୍ତାୟମକ (ଦେଖ)

Antyājamaka Prāntājamaka (See)

ଅନ୍ତ୍ୟାନୁପ୍ରାସ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତ୍ୟ + ଅନୁପ୍ରାସ) ଅନୁପ୍ରାସବିଶେଷ—

Antyānuprāsa A sort of alliteration.

[ଦ୍ର—ଉପାନ୍ତ ସ୍ୱର ସହିତ ଅନ୍ତ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ ପଦପ୍ରାନ୍ତରେ

ସୁନଃସୁନଃ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେଲେ ଅନ୍ତ୍ୟାନୁପ୍ରାସ ହୁଏ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଶ୍ରାକ୍ଷର

କବିତା ମାତ୍ରେ ଏହାର ଆଦର୍ଶ ।]

ଅନ୍ତ୍ୟାବସାୟୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନ୍ତ୍ୟ + ଅବ + ଯୋ ଧାତୁ = ନାଶ—

Antyābasāyī କରବା + ଇଚ୍ଛା ୧ମା. ୧ବ.)—

(ଅନ୍ତ୍ୟାବସାୟିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଅନ୍ତ୍ୟାବସାୟୀ (ଦେଖ)

Antābasāyī (See)

ଅନ୍ତ୍ୟେଶ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ କି. ବିଶ—ଅନ୍ତେ (ଦେଖ)

Antyēṣa

Ante (See)

ଏଣ୍ ସେ ହୋଷ କହୁଥିବେ, ଅନ୍ତ୍ୟେଶ ପଦ୍ୟକୁ ଚଳିବେ ।

ପ୍ରାଚୀ. ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତ୍ୟେ = ଶେଷ କାଳୀନ + ଯଜ୍ଞ ଧାତୁ + ଇଷ୍ଟି. ଇ) —

Antyeshṭi ଶେଷ ଯଜ୍ଞ; ଦୁର୍ବଳ କର୍ମ, ମୃତ ସଂସ୍କାରର ପ୍ରେତକୃତ୍ୟ;

ଶବଦାହାଦି କର୍ମ; ଏହିସବୁ ମରବା ପରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି

ପ୍ରେତର ଉଦ୍ଧାର ନିମିତ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଶାଞ୍ଜୋକ୍ତ କର୍ମ—

Final rites; funeral sacrifice; rites

performed after the death of a

person.

ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି—ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି (ଦେଖ)

Antyeshṭi kriyā Antyeshṭi (See)

ଅନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତ୍ର ଧାତୁ = ବନ୍ଧନ କରିବା + ଅନ୍ତ୍ରାର୍ଥେ. ର)—

Antra ଅନ୍ତ୍ରକୁଲ୍ଲା; ଅନ୍ତ୍ରସୂତା; ଉଦର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ନାଡ଼ିଦ୍ୱୟ—

The entrails; bowels, viscera.

ଅନ୍ତ୍ରଜ୍ୱର—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ମାରାତ୍ମକ ଜ୍ୱର—

Antrajwara Typhoid fever

ଅନ୍ତ୍ରପାଚକ—ସଂ. ବି—୧ । ଦୃଶ୍ୟବିଶେଷ—1 Aeschynomene

Antrapāchaka Grandiflora.

୨ । ଏକପ୍ରକାର ଦୃଶ୍ୟାଧ୍ୟ ସ୍ୱେଗ (ଏ ସ୍ୱେଗରେ ଉଦର-

ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅନ୍ତ୍ର ଜଳାପୋଡ଼ା କରେ)—

2. A sort of incurable disease.

ଅନ୍ତ୍ରପ୍ରଦାହ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅନ୍ତ୍ର + ପ୍ରଦାହ)—

Antrapradāha ଅନ୍ତ୍ରରେ ଜନ୍ମିବା ରୂପକର ପୋଡ଼ାଜଳା

ସ୍ୱେଗ—A disease causing burning

sensation in the entrails.

ଅନ୍ତ୍ରବାଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତ୍ରବାୟୁ)—ମଝିରେ ଦିଆଯିବା ପରଦା—

Antrabārda

Partition wall.

ସହଦେବ ବୋଲେ ଦେବ ଅନ୍ତ୍ରବାଡ଼ ପଡ଼ୁ ।

ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଅନ୍ତ୍ରବ୍ରୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅନ୍ତ୍ର + ବ୍ରୁଦ୍ଧି)—ଅନ୍ତ୍ରକୋଷ (ଦେଖ)

Antrabṛuddhi

Antakosha (See)

ଅନ୍ତ୍ରିକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ତ୍ରାକ୍ଷ)—ଅକାଶ—The sky.

Antrichha

ଅନ୍ତ୍ରିକର ବାସବାସୀ ମିଳିଲେ । ପ୍ରାଚୀ—ରହସ୍ୟମଙ୍ଗଳ ।

ଅନ୍ତ୍ର (ଧାତୁ)—ସଂ. ବନ୍ଧନ କରିବା—To tie; to bind

Anda (root)

ଅନ୍ତର୍—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ନୀଚ—Low.

Andar

ଅନ୍ତରମହଲ—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଅନ୍ତରଘର; ଅବସ୍ଥେୟ—

Andaramahala

Female-apartment; seraglio.

ଅନ୍ତରମହଲ

ଅନ୍ତରମହଲ

ଅନ୍ତରମହଲ—ବୈଦେ. ବି—ଅନ୍ତରମହଲ (ଦେଖ)

Andaramahala

Andaramahala (See)

ଅନ୍ତାର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ଓ ବିଶ—ଅନ୍ତାଜ (ଦେଖ)

Andāch

Andāja (See)

ଅନ୍ତାଜ—ବୈଦେ. ବି. (ପା. ଅନ୍ତାଜ୍ = ଅନୁମାନ)—

Andāja

୧ । ଅନୁମାନକ ଗଣନା—1. Estimate.

ଆନ୍ଦାଜ

୨ । ଅନୁମାନ—2 Guess; conjecture.

ଆନ୍ଦାଜ

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅନୁମାନକ—1. Approximately.

୨ । ଅନୁମାନକରୂପେ—2. Approximately;

by guess

ଅନ୍ତାଜକରିବା—ଦେ. କି (ପା. ଅନ୍ତାଜ୍ + ଓ. କରିବା)—ଅନୁମାନରେ

ଆନ୍ଦାଜକରା

ସ୍ଥିର କରିବା—

ଆନ୍ଦାଜକରା

To guess; to conjecture.

ଅନ୍ତାଜ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅନୁମାନକ—1. Determined by

Andāji

conjecture.

ଆନ୍ଦାଜି

୨ । ପ୍ରାୟ—2. Nearly

ଆନ୍ଦାଜି

୩ । ଅନୁମାନସୈଦ୍ଧ—3 Conjectured; guessed,

estimated.

ଦେ. କି. ବିଶ—ଅନୁମାନକରୂପେ—

By guess; approximately.

ଅନ୍ତାଜ ମାରିବା—ଦେ. କି—ନ ଜାଣି କେବଳ ଅନୁମାନ କରି କହିବା—

Andāji māribā

To say a thing only by guess.

ଆନ୍ଦାଜିମାରା

ଅନ୍ତାଧୁନି—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅନ୍ତ)—୧ । ଅବୋଧ୍ୟ—

Andādhuni

1. Incomprehensible.

ଆନ୍ଦାଧୁନି

୨ । ଅମୂଳକ—2. Unfounded.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚକ୍ଷୁର ଅନ୍ଧର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ଷୁର ଅନ୍ଧର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଚକ୍ଷୁ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ଧ ଏବଂ ବା ୨ ଚକ୍ଷୁର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ଵାଧୀନରେ ଚକ୍ଷୁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ଷୁର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଦେବ । ସଂଖ୍ୟା :— 'ବା' ନ ମିଳିଲେ 'ବା' ଗୋଟିଏ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଗୋଟିଏ; 'କ' ଓ 'ଖ' ନ ପାଇଲେ 'କ' ଗୋଟିଏ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଗୋଟିଏ; 'ଅ' ଓ 'ଇ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଗୋଟିଏ; 'ଇ' ନ ପାଇଲେ 'ଇ' ଗୋଟିଏ ।

ଅନ୍ଧପଟ୍ଟନାୟକ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ଧ + ପଟ୍ଟ + ନାୟକ)—

Andhapaṇḍityāya (ସାଧ୍ୟ ଦର୍ଶନ) ଅନ୍ଧ ପଟ୍ଟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ
ନୈତିକ ଉଦାହରଣ—(Sāṅkhya philosophy)
The allegory of the blind and the lame,
the lame leading the blind

[ଦ୍ର—ଅନ୍ଧ ଦେଖି ପାରେ ନାହିଁ, ଅଥଚ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରେ ।
ପଟ୍ଟ ଶୁଣି ପାରେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଦେଖି ପାରେ । ଏ ଦୁହେଁ ପୃଥକ୍
ପୃଥକ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ବସିଲେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଯେବେ
ଅନ୍ଧ ପଟ୍ଟକୁ କାନ୍ଧରେ ବସାଏ, ତେବେ ପଟ୍ଟର ଚକ୍ଷୁ ଅନ୍ଧକୁ
ଚଳାଇଲେ ଉଭୟଙ୍କର ମିଳିତ ଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରି-
ପାଇ ପାରେ । ସାଧ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏହାର ଉଦାହରଣଦ୍ଵାରା ପ୍ରକୃତ-
ସୂଚକର ସମାହାରରେ ମୋକ୍ଷ ଓ ଭୋଗ ଉଭୟ ଲଭ ହେବା
ରୂପକରୂପରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।]

ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ଧ + ପଟ୍ଟଳ)—ମନୁଷ୍ୟ ବା ପଶୁ କିଛି ପଦାର୍ଥ
Andhapataḥ ଦେଖି ପାରୁ ନାହିଁ, ଏଥିପାଇଁ ଆଖି ଉପରେ
ବନ୍ଧା ଯିବା ପଟ୍ଟ—A band tied over the eye
on account of which one cannot see
any thing; a buffer over the eyes.

ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ ବାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ନିମନ୍ତେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ ନାୟକ ।

ଅନ୍ଧପଟ୍ଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ)—ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ (ଦେଖ)

Andhapatī Andhapataḥ (See)
ଆନ୍ଧପାଟି

ଅନ୍ଧପରମ୍ପରାନ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି—ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧକୁ ବାଟ କଟାଇବାର ଉଦାହରଣ
Andhapaṇḍityāya ଜଣେ ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧକୁ ବାଟ
କଟାଇଲେ, ଦୁହେଁଯାକ ଗାତରେ ପଡ଼ିବୁ ଏହି ନ୍ୟାୟ—
The allegory of a blind man leading
another blind man, one stumbling the
other stumbles.

ଅନ୍ଧପୁଟ୍ଟଳ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ)—ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ (ଦେଖ)
Andhapuṭṭaḥ Andhapataḥ (See)
ଆନ୍ଧପୁଟ୍ଟଳ

ଅନ୍ଧପୁଟ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ)—ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ (ଦେଖ)
Andhapuṭṭi Andhapataḥ (See)

ଅନ୍ଧପୁଟ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ)—ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ (ଦେଖ)
Andhapuṭṭi Andhapataḥ (See)

ଅନ୍ଧପୋଟ୍ଟଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ)—ଅନ୍ଧପଟ୍ଟଳ (ଦେଖ)
Andhapoṭṭaḥ Andhapataḥ (See)

ଅନ୍ଧପୁଣ୍ୟମାନୁଷ—ଦେ. ବି—ଅନ୍ଧ୍ୟାୟ ବିଷୟ; ଅନ୍ଧପୁଣ୍ୟ—
Andhabujhāmanuṣ Injustice.

ଅବିଚାର

ଅନ୍ଧପୁଣ୍ୟ

ଅନ୍ଧବେଦ୍ଵାର—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅନ୍ଧବ୍ୟବହାର)—

Andhabebhāra ଆଖି ନ ଥିବା ଲୋକର ବ୍ୟବହାର ପରି
ଅନ୍ଧବେଦ୍ଵାର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବା ବ୍ୟବହାର ବା ଅନ୍ଧବେଦ୍ଵାର—
An act resembling that of a blind man.

ଅନ୍ଧ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ସଂ—ଅନ୍ଧ—Blind.

Andhar
(ଅନ୍ଧ—ସଂ)

ଅନ୍ଧଚରଣ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—(ଗାଳରେ ବ୍ୟବହାର)
Andharchod ମୂର୍ଖ; ନିବୋଧ—(a term of abuse)
Foolish; stupid.

ଅନ୍ଧର ନଉଡ଼ି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅନ୍ଧର ଲଉଡ଼ି (ଦେଖ)

Andhara naurdi Andhara laurdi (See)

ଅନ୍ଧର ଲଉଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଅନ୍ଧ ଯେପରି ଯନ୍ତ୍ରି ସାହାଯ୍ୟରେ ଚାଲେ
Andhara laurdi ସେହିପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ ଆଶ୍ରୟ
ଅନ୍ଧର ଲଢ଼ି କରି ଚାଲେ; ଏକମାତ୍ର ଆଶ୍ରୟ—

Sole support; sole help of a person;

ଅନ୍ଧର ଲଉଡ଼ି ମୋର ଦରପ୍ର ପସର—ଅନ୍ଧମନ୍ତ୍ର, ବଦନ୍ତପ୍ରାମଣ୍ୟ ।

ଅନ୍ଧରାବିଧ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅନ୍ଧବ୍ୟବହାର ଦେବା—

Andharāibh To be resourceless.

ଅନ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ; ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—

Andhā ୧ । ଅନ୍ଧ—1. Blind.

୨ । ଅନ୍ଧାରମୟ—2. Dark

୩ । ଯାହା ସ୍ଵଚ୍ଛବ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—3. Dim

ଅନ୍ଧସ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ଧ ଯାହା = ଭୋଜନ କରିବା + ଅସ୍; ନିପାତନ)—

Andhas ଯାହା ଭୋଜନ କରାଯାଏ; ଅନ୍ଧ, ପକ୍କାନ୍ଧ; ଭାତ—
Boiled rice.

ଅନ୍ଧ ଦ୍ଵାଦ୍ଵା ଦେଖିବା ନ୍ୟାୟ—(ସଂ. ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନ ଲିଖିତ ନ୍ୟାୟ)—

Andha hātī dekhibh nyāya ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅନ୍ଧ ଦ୍ଵାଦ୍ଵା
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅନ୍ଧକୁ ଦ୍ଵାଦ୍ଵାକୁ ଛୁଇଁ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଲଭ କରନ୍ତି

ତାହାର ସମସ୍ତ ଦ୍ଵାଦ୍ଵା ଜନ୍ମିବା ଦ୍ଵାଦ୍ଵା ସମ୍ବନ୍ଧେ ପ୍ରଶ୍ନ ଜ୍ଞାନ—

(Hindu philosophy) The Vedantists

maintain that if all the different concep-
tions of God arrived at by the 5 schools of
the Hindu Philosophy be put together, then
some rational idea of the Godhead can be
arrived at; as the idea of a whole elephant
can be arrived at if we add together
the different tangible perceptions of the
elephant arrived at by five blind persons.

[ଦ୍ର—ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅନ୍ଧ ଦ୍ଵାଦ୍ଵା ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ । ଜଣେ

ଅନ୍ଧ ଦ୍ଵାଦ୍ଵାର ଗୋଡ଼ ଦରଣୀ 'ଦ୍ଵାଦ୍ଵା ଖମ୍ବ ପରି' ବୋଲି କହିଲା ।

ଅନ୍ଧ ଜଣେ କାନ ଆଉଁସି 'ଦ୍ଵାଦ୍ଵା ଲୁଲ ପରି' ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲା

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଦୃଶ୍ୟ ଅନ୍ଧ ଦାତାର ଯେତେ ଦୃଶ୍ୟ ତାକୁ 'କୋଡ଼ମ୍ବେଇ ଭଳି' ବୋଲି ମନେ ହେଉଥାଏ ତତ୍ତ୍ୱ ଅନ୍ଧ ଦାତାର ଲଙ୍ଘନକୁ ହିଁ 'କୋଡ଼ମ୍ବେଇ' ଲଙ୍ଘନ ଯେତେ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧ ଦାତାର ଶୁଣିବା ଅନୁଭବ କରାବାର ଦୃଶ୍ୟ ଯେତେ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କଲ । କାହାର କଥା କାହାର ସଙ୍ଗେ ମେଳ ନ ହେବାକୁ କଳ ଦେଖାଯାଏ ତହିଁ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଥିବା ତାକୁ ବୁଝାଇ କହଲେ, 'ଭ୍ରମେମାନେ ଯାହା ଦେଖୁଛନ୍ତି ତାକୁ ସବୁ ଏକାଠେଇ ମିଶାଇ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ କହିବାକୁ ହୁଏ, ତାହାହିଁ ଦାତା ।' ଏହି ଭାବନାକୁ ଉପଲକ୍ଷ କରି ଦାର୍ଶନିକ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଥାନ୍ତି ଯେ, ବୈଶେଷିକ, ନୈୟାୟିକ, ମୀମାଂସକ, ସାମ୍ୟ ଓ ପାତଞ୍ଜଳି—ଏହି ପାଞ୍ଚ ଦର୍ଶନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପଲକ୍ଷରେ ଏକେକ ଦେଖି କଳ୍ପନାକୁ ଯତ୍ନ କଲେ ଉପଲକ୍ଷରେ ଅନ୍ଧାରକୁ ଚିହ୍ନିବା ଉପଲକ୍ଷ ହେବ ।]

ଅନ୍ଧା—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଅନ୍ଧ)—୧ । ଅନ୍ଧ ମନୁଷ୍ୟ—

Andhā 1. Blind man

ଆନ୍ଧା ୨ । ଅନ୍ଧାର—2. Darkness.

ଅନ୍ଧା ମନେ ପ୍ରାୟ ଶୁଣିଥାନ୍ତି କେତେ ମନେ ଅନ୍ଧା—ପ୍ରାୟ. ବୁଝିନୁପଣାତା ।

ଅନ୍ଧାଚୋଦା—ପ୍ରାୟେ (ସମ୍ଭବପୁର) ବଣ. ପୁ—(ଅଶ୍ୱିଳ ଶାଳ)

Andhāchodā ମୂର୍ଖ; ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ—Foolish; dunce.

(ଅନ୍ଧାଚୋଦେଇ —ଶ୍ରୀ)

ଅନ୍ଧାଧୁନି—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଅନ୍ଧାଧୁନି (ଦେଖ)

Andhādhunī Andādhuni (See)

ଅନ୍ଧାଧୁନି—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଅନ୍ଧାଧୁନି (ଦେଖ)

Andhādhundi Andhādhuni (See)

ଅନ୍ଧାର—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ. (ସଂ. ଅନ୍ଧାର)—ଅନ୍ଧାର (ଦେଖ)

Andhāra Andhākara (See)

ଆନ୍ଧାର, ଆନ୍ଧାର

ଅନ୍ଧେରା

ଅନ୍ଧାରକଟକ—ପ୍ରା. ବ—ଘନାକାର; ଅତି ଅନ୍ଧାର—

Andhārakatkat Pitch darkness; gloom.

ଆନ୍ଧାରବିଟିସିଟି ପ୍ରା. ବଣ—ଘନାକାରମୟ—

କିଟକିଟି ଅନ୍ଧାର, Pitch dark; very dark; gloomy.

ଅନ୍ଧେରାଗୁପ

ଅନ୍ଧାରକଣା—ଦେ. ବଣ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଅନ୍ଧାର ବା ରାତିରେ କଣା

Andhārakanā ବା ବୁଝିପୁନ—Night-blind; one

ରାତକାଳୀ who can not see in the night.

ରାନ୍ଧା

ଅନ୍ଧାର—ଦେ. ବ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—୧ । ରାନ୍ଧାକ ମନୁଷ୍ୟ—

1. Night-blind man

ଅନ୍ଧା । ବୋଧ ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଅନ୍ଧାରକଣା ଅନ୍ଧାରକଣା

(୧୨)

ଅନ୍ଧାରକଣା ଅନ୍ଧାରକଣା

ଅନ୍ଧାରକଣା—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଅନ୍ଧାରକଣା (ଦେଖ)

Andhārakatkat Andhārakatkat (See)

ଅନ୍ଧାରକଟକ—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଅନ୍ଧାରକଟକ (ଦେଖ)

Andhārakatkiti Andhārakatkat (See)

ଅନ୍ଧାରକଟକିଆ—ଦେ. ବଣ—ଘନାକାରମୟ; ଉପଲକ୍ଷ—

Andhārakatkiti Utterly dark; pitch dark

ଅନ୍ଧାରକଟକି—ପ୍ରାୟେ (ମେଘମୟ) ବ. ଓ ବଣ—

Andhāraghitghit ଅନ୍ଧାରକଟକି (ଦେଖ)

Andhārakatkit (See)

ଅନ୍ଧାରପକ୍ଷ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଅନ୍ଧାର)—

Andhārapaksha The wane of

the moon; the dark fortnight

ଆନ୍ଧାରପକ୍ଷ of the lunar month.

ଅନ୍ଧେରା ପୁଣ୍ୟବାରା

ଅନ୍ଧେରା } ବନ୍ଧୁକ

ଅନ୍ଧାରପକ୍ଷ—ପ୍ରା. ବ—ଅନ୍ଧାରପକ୍ଷ (ଦେଖ)

Andhārapaksha Andhārapaksha (See)

ଅନ୍ଧାରବିଜେ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଅନ୍ଧାର + ବିଜୟ)—

Andhārabije ଅନ୍ଧାରବିଜେ (ଦେଖ)

Andhārabije (See)

ଅନ୍ଧାର—ଦେ. ବ. ୧ । ନାହାଲିଆଦର ଦାନ୍ତଅନ୍ଧରେ କାନ୍ଥର ଉପର

Andhāra ଓ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ଥିବା ମେଘା ତ୍ରିକୋଣାକାର ଅଂଶ—

1. Gable

୨ । ଘର ଦାନ୍ତଅନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ପଟ୍ଟ ମାରିବା ଦ୍ୱାରା କାନ୍ଥ

ଉପରେ ଥିବା ମେଘ ଅଂଶ ବନ୍ଦ କରାଯାଏ—

2. The planks put on the gable to

shut the triangular opening below

the roof and above the walls.

ଅନ୍ଧାର—ଅନ୍ଧାର ସମୟ; ରାତିକାଳ—3. Night time.

ସେଣା ସେଣା ନାହିଁ, ଆଉ ସେ ଅନ୍ଧାର ।

ସାରଳା, ନଦୀକର, ଉତ୍ତମ ।

ଦେ. ବଣ—୧ । ଅନ୍ଧାରକଣା—

1. Relating to darkness.

୨ । ଅନ୍ଧାରମୟ; ଅନ୍ଧାର—2. Dark.

ଅନ୍ଧାର—ଦେ. ବଣ—୧ । ଅନ୍ଧାରମୟ—

Andhāra 1. Dark; full of darkness.

ଅନ୍ଧାର ୨ । (ଲଜ୍ଜାପାତ୍ର)—ଅଜ୍ଞାନ; ଜ୍ଞାନହୀନ—

2. Ignorant; dunce

ଦେ. ବ. ଅନ୍ଧାରପ୍ରାୟ ନୂଆ ଅନ୍ଧାର ଅନ୍ଧାରମୋହନ ଉପଲକ୍ଷ ।

(୧୨)

Andhāra

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅନ୍ଧର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅନ୍ଧର ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅନ୍ଧର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ଧବକ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବୁଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନିବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନିବତ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ନାଲୁକାଲୁଆ (ଦେଖାଯିବା); ଝାପସା—3. Dim.

ଅନ୍ଧାରୁଚି—ଦେ. ବିଣ. (ଓ. ଅନ୍ଧାର + ଋ. ଇତ)—ଅନ୍ଧକାରଗୁଡ଼ିକ—
Andhārūchi Darkened.

ଉଦ୍ଭୂତପଦର ପ୍ରମେ ବନ୍ଧାବନ୍ଧ ଛନ୍ଦଃଛନ୍ଦ ଘୋଷାଘୋଷ ।

ଯୋଗୁଁ ଛନ୍ଦପୁଞ୍ଜ ଅନ୍ଧାରୁଚି ଯାଉ ଠାବେ ଠାବେ ଖର ବେଶ ।

ଘାଆନାଥ. ପଦାବଳୀ ।

ଅନ୍ଧାରୁଚି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ଧକାର)—୧ । ଅନ୍ଧକାରମୟ କରିବା—
Andhārūchi 1. To darken.

ଆଁଧାର କରା ୨ । ଅନ୍ଧାରୁଚି କରିବା—2. To cover.

ଅନ୍ଧେରା କରନା ଧୂଳରେ ଅନ୍ଧାର ନରକ । ଘାଆନାଥ. ମହାଭାରତ ।

ଅନ୍ଧାରୁଚିଜେ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ଧକାର + ଚିତ୍ତପୂ)—

Andhārūchije ରାଜା ଓ ରାଜକର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର ଅନ୍ଧାରରେ ବୁଲି
ଚୋରାଗସ୍ତ ଯିବା କାର୍ଯ୍ୟ—Walking incognito in the
ଯୋଧୀଦାଗସ୍ତ dark; (a custom with kings or high
officers.)

[ଦ୍ର—ରାଜା ଓ ରାଜକର୍ମଚାରୀମାନେ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା
ବୁଝିବା ନିମନ୍ତେ ଅସ୍ତଗୋପନ କରି ଅର୍ଥାତ୍ ଚନ୍ଦ୍ରା ନ ଦେଇ
ଅନ୍ଧାରରେ ବୁଲି ବାହାରକୁ ଏବଂ ଏହିପରି କରିବାଦ୍ୱାରା ଅନେକ
ଅପ୍ରାପ୍ୟ ଥେୟ ସ୍ୱପ୍ନଦ କରିପାରନ୍ତି ।]

ଅନ୍ଧାରୁମାଛ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ମାଛ ନଇରୁ ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷରେ ବା
Andhārūmāchha ଅନ୍ଧାରରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦ୍ଭବ ହେବା ଆଗରୁ
ଜାଲରେ ଧରାଯାଆନ୍ତି—Fish caught
in the rivers in the dark
or before moon-rise.

[ଦ୍ର—ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷରେ ବା ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ନଇରେ ଜାଲ
ପକାଇଲେ ଯେତେ ମାଛ ପଡ଼ନ୍ତି ଆଲୁଅ ପକ୍ଷରେ ବା ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ
ପରେ ସେତେ ମାଛ ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ, ଏହା କେଉଁଟିଙ୍କର
ଅନୁଭବଦିକ ।]

ଅନ୍ଧାରମୂଳକ—ଦେ. ବି—୧ । ଅସଭ୍ୟ ଦେଶ; ଯେଉଁ ଦେଶରେ ସଭ୍ୟତା
Andhārīmūlaka ପଶି ନାହିଁ—1. Uncivilised
ଅସଭ୍ୟ ମୂଳକ country; benighted country.
ଅନ୍ଧାରମୂଳକ ୨ । ଅବିଚାରମଣି ରାଜ୍ୟ—2. A country
where there is no justice.

୩ । ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟ (ଯେଉଁଠାରୁ ଖାସ୍ ବ୍ରହ୍ମଣ ଶାସିତ
ରାଜ୍ୟର ଆଇନ ଓ ସୁବିଧାବିଧି ଆଲୋକ ପଶି ନାହିଁ)—
3 Native States.

ଅନ୍ଧାରୁଲଗା—ଛା. ଅ—ସବାରି ବେହେରାଙ୍କର ଡାକ । ଅନ୍ଧାରରେ
Andhārūlagā ପଥ ଦେଖା ନ ଯାଉଥିଲେ ଗଉଡ଼ମାନେ
ଏ ଡାକ ମାରିବେ—A halloo of palki-bearers
when the road in front is dark.

ଅନ୍ଧାରୁଆ—ଦେ. ବିଣ—ଅନ୍ଧାରୁଆ (ଦେଖ)

Andhārū Andhārī (See)

ଋଷ ବନେ ପାର ସନେ ଅନ୍ଧ ରଥ

ଜଳ ଦେବାଙ୍କର ବେଳ ଯୋଗ୍ୟ ବୁଝା । ଘାଆନାଥ. ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ।

ଦେ. ବି—ବଗିଚାଭାସ୍ତ୍ର ପକ୍ଷୀବିଶେଷ (ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣ ମାଞ୍ଜୁଆ; ଏ
ପକ୍ଷୀ ବରଠାକୁ ବଡ଼)—A class of birds.

ଅନ୍ଧସନ୍ଧି—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ବିଷୟର ସୁକ୍ଷ୍ମାଦୃଷ୍ଟ ସୁକ୍ଷ୍ମ ଅଂଶ—
Andhisandhi 1. Slightest details of any
ଅନ୍ଧସନ୍ଧି thing.

୨ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୁପ୍ତ ସ୍ଥାନ ଓ ଅନ୍ଧକାରମୟ ଅଂଶ—

2. Darkest holes and corners, every
creek and corner; every clink and
crevice.

ଅନ୍ଧସନ୍ଧିଖୋଜିବା—ଦେ. ବି—୧ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନ ତନ୍ତ୍ର ତନ୍ତ୍ର 'କିଛି
Andhisandhikhajibā ଖୋଜିବା ଓ ଦେଖିବା—
1 To examine even the minutest
clink and the darkest crevice

୨ । ସୁକ୍ଷ୍ମାଦୃଷ୍ଟ ତଦନ୍ତ କରିବା—2 To investi-
gate into every detail.

ଅନ୍ଧସନ୍ଧିଖୋଲିବା—ଦେ. ବି—ଗୁପ୍ତ ରହସ୍ୟମାନ ପ୍ରକାଶ କରିଦେବା—
Andhisandhikholibā To trumpet out every
secret, defect and dark spot.

ଅନ୍ଧୁ—ସ. ବି. (ଅଧ୍ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭୁ. କିପାତନ; ଯାହା ନିକଟକୁ
Andhu ଜଳାଧି ମାନେ ଯାଆନ୍ତି ।)—ବୁଧ; ବୁଧ—Well.

ସିନ୍ଧୁରେ ଅନ୍ଧାଦର ରବି ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ଅନ୍ଧରେ ପର ଚନ୍ଦ୍ର ବାହୁରେ ଗୋ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଦେ. ବି—ଅନ୍ଧପଟଳ (ଦେଖ)

Andhapatala (See)

ଅନ୍ଧୁଣୀ—ଦେ. ବି—୧ । ମାଛ ଧରିବାର ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ; ବଡ଼ ଜଳା—

Andhūṇī 1. A contrivance made of strips of
ଆଁଧୁଣୀ split bamboo strung together for
catching fish.

୨ । ଅନ୍ଧପଟଳ (ଦେଖ)

2. Andhapatala (See)

ଦେ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ—ଅନ୍ଧର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

ଫୁଲ୍‌ହୀନା ଶ୍ରୀ Feminine of Andha.

ଅନ୍ଧୁଳ—ସ. ବି—ଶିଘ୍ରାକ୍ଷ ବୃକ୍ଷ—Acacia Sirissa; a kind of
Andhula flowering tree.

ଅନ୍ଧୁଲି—ଦେ. ବି—ଅନ୍ଧୁଣୀ (ଦେଖ)

Andhuli Andhūṇī (See)

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅନ୍ଧସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1. Relating to a
blind man.

୨ । ଅବିଚାରମଣି—2 Unjust

ଅନ୍ଧୋଟି—ଦେ. ବିଣ—ଅନ୍ଧୁଲି (ଦେଖ)

Andhoṭī Andhuli (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷାବତୀ	ଅନୁକ୍ରମସୂଚି	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାଶକୃଷ୍ଣ	ଅନୁକ୍ରମସୂଚି	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇୟ	ଋ	ୠ

ଅନ୍ଧୋଟୀବୁଝାମଣା—ଦେ. ବି—ଅବିଚାର; ଅନ୍ୟାୟ କରିବା—

Andhotībujhāmanā Injustice.

ଅବିଚାର

ଅନ୍ଧୋଟୀ ବିଚାର

ଅନ୍ଧ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ଧ ଧାତୁ = ଦୃଷ୍ଟି ହୀନ ହେବା + ର)—

Andhra ୧ । ବ୍ୟାଧି—1 Hunter; fowler.

୨ । ଦାଣ୍ଡିଶାଳ୍ୟର ଦେଶବିଶେଷ—

2. Tālaṅga country in the S. India.

୩ । ତେଲଙ୍ଗା ଜାତି—3 The Telgus

ଅନ୍ଧ୍ରଦେଶ—ସଂ. ବି—ତେଲଙ୍ଗା ଦେଶ; ଦାଣ୍ଡିଶାଳ୍ୟର ଦେଶବିଶେଷ—

Andhradeśa Telengana; the Telgu country.

ଅନ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ ଧାତୁ = ଭୋଜନ କରିବା + ଭବ. ତ)—

Anna ୧ । ଯାହା ଖିଆଯାଏ; ଖାଦ୍ୟ—1 Food

୨ । ଭାତ; ସିକତଶୁଳ—2. Boiled rice.

ଦେ. ବି—ପୁରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ-
ରାଜଙ୍କ ନିକଟରେ ଭୋଗ କରାଯାଇଥିବା ସିକତଶୁଳ—Boiled
rice offered to Lord Jagannātha at Puri
and to Lord Liṅgarāja at Bhubaneśwara.

[ଦ୍ର—ମହାପ୍ରସାଦ ହୋଇଥିବା ଭାତ ପ୍ରତି ସାଧାରଣ ଭାତ
ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ ।]

ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ନ ଧାତୁ = ଭୋଜନ କରିବା + କର୍ମ. ତ)—

ଭୁଜ୍ଜ; ଭକ୍ଷିତ—Eaten; partaken of.

ଅନ୍ନକଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ; ଅନ୍ନ = ଖାଦ୍ୟ + କଷ୍ଟ = ଦୁଃଖ)—

Annakashṭa ୧ । ଖାଦ୍ୟବସ୍ତୁର ଅଭାବ; ଦୁର୍ବିଷ—

1. Scarcity.

୨ । ଭୃଷକାସ—2. Fasting.

ଅନ୍ନକଷ୍ଟୀ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନ୍ନକଷ୍ଟୀ)—ଅନ୍ନକଷ୍ଟୀ (ଦେଖ)

Annakashṭī Annakashṭī (See)

ଅନ୍ନକଷ୍ଟୀ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅନ୍ନ + କଷ୍ଟ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

Annakashṭī ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ଅଭାବପ୍ରସ୍ତ; ଅଭୁକ୍ତ; ଅନ୍ନକଷ୍ଟ—

(ଅନ୍ନକଷ୍ଟୀନା—ଶ୍ରୀ) ଜର୍ଜରିତ—

Starving, badly wanting food.

ଅନ୍ନକୁର୍ଦ୍ଧୀ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଝିପାଣି ବା ହାଣ୍ଡିରେ ଜଗନ୍ନାଥ

Annakurḍī ବା ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ଅନ୍ନ ମହାପ୍ରସାଦ ରକ୍ତା ହୁଏ

ବା ରଖା ହୁଏ—Earthen pots for cooking

or keeping rice-offering at Puri or

Bhubaneśwara.

[ଦ୍ର—ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅନ୍ନ ରାଜବା ଓ ରାଜବା ପାଇଁ

ବ୍ୟବହୃତ କୁଡିଆ ବା ହାଣ୍ଡିର ଅକାର ଅନୁସାରେ ଭଲ ଭଲ ନାମ

ଅଛି । ବଡ଼ ପାତ୍ରକୁ 'ହାଣ୍ଡି' ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାତ୍ରକୁ 'କୁଡିଆ' କହନ୍ତି ।

(କୁଡିଆ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)]

ଅନ୍ନକୁଟ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ + କୁଟ = ଅନ୍ନସ୍ତୁତ)—ବାଣିଜ୍ୟ ପାଇଁ

Annakuṭa ରାଣୀକୃତ ସିକତଶୁଳ ବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ—

A vast gathering of boiled rice or
prepared food in one place for distri-
bution.

ଅନ୍ନକୋଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ = ଧାନାଦି + କୋଷ୍ଠ = କୋଠରୀ + କ)—

Annakoshṭhaka ଧାନକୋଠି; ତଣ୍ଡୁଳାଦି ରସୁବାର ସ୍ଥାନ

ବା କୋଠି; ଅମାର—Storage for rice.

ଅନ୍ନକ୍ଷେତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ + କ୍ଷେତ୍ର)—୧ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ସିକ

Annakshetra ତଣ୍ଡୁଳ ରାଣୀକୃତ ହୋଇଥାଏ—

1. A place where boiled rice is heaped.

୨ । ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ର ବା ଜାଗାରେ ଦେବତାଙ୍କୁ ସିକ ତଣ୍ଡୁଳ
ଭୋଗ ଲାଗିଲା ପରେ ଜାତିନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତେ
ଖାଆନ୍ତି—(ପୁରୀ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର)—

2. Places (like Puri or Bhubaneśwara)
where boiled rice is offered to the
Deities and partaken indiscriminately
by the Hindus.

ଅନ୍ନଗନ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ + ଗନ୍ଧ + ଇ)—ଉଦରାମୟ ରୋଗ—

Annagandhi A disease of the bowels;

indigestion.

ଅନ୍ନଛତ୍ରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ନଛତ୍ର)—ଅନ୍ନଦାନ କରାଯିବା ସ୍ଥାନ—

Annachhatra A place where prepared food

ଅଗ୍ରହତ୍ତ is distributed amongst the

ଅରନଞ୍ଜରୀ poor.

ଅନ୍ନଛତ୍ରା—ଦେ. ବି—୧ । (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି) ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ତ୍ୟାଗ

Annachhārdibh କରିବା—(ଯଥା—ସେ ଗୁରୁ ଦିନ ହେଲା

ଅଗ୍ରହତ୍ତ ଅନ୍ନ ଛାଡ଼ିଲା)—1. To give up

ଅନାଜତ୍ତୀନା taking rice or solid food.

୨ । (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର) ଦାନା ପାଣି ଉଠିବ—

2 Going (or fated) shortly to lose
his means of livelihood or service.

ଅନ୍ନଛୁଆଁ—ଦେ. ବି (ଅନ୍ନ + ଛୁଆଁ = ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା)—ଅନ୍ନପ୍ରାଶନ;

Annachhuāṁ ଶିଶୁର ବୟସ ୨ ମାସଠାରୁ ୧ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ

ଅଗ୍ରାଧାନ: ଭାତ ତାକୁ ପ୍ରଥମେ ଖିରି ବା ଅନ୍ନ ଖୁଆଇବାର ବିଧି—

ଅଗ୍ରାଧାନ ବିଶେଷ—The rice-eating ceremony

of a baby.

ଅନ୍ନଜଳ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ + ଜଳ; ସହଚର ଶବ୍ଦଦ୍ୱୟ)—୧ । ଖାଦ୍ୟପେୟ—

Annajala 1 Food and drink.

୨ । ଦାନାପାଣି—2 Maintenance,

ଅନ୍ନଜଳ ପ୍ରଦାନ—ଦେ. ବି—୧ । ଖାଇବା ପିଇବା ଛାଡ଼ିଦେବା—

Annajala chhārdibh 1. To give up food and

ଅଗ୍ରହତ୍ତୀନା drink.

1. Food and Raiment.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ନନାସିକ ସ୍ଵକ୍ଳାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ନସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵକ୍ଳାସର	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋଥ	କ	ଦ୍ଵ

୨ । ଭୃତଲୁଗା; ଖୋରାକପୋଷାକ; ଭରଣପୋଷଣ—

2. Maintenance

ଅନ୍ନବସ୍ତୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅନ୍ନ + ବସ୍ତୁ)—ଅନ୍ନବସ୍ତୁ (ଦେଖ)

Annabasra Annabastra (See)

ଅନ୍ନବହୁ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅନ୍ନ + ବହୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Annabaha ଯାହା ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ବହନ କରେ—

(ଅନ୍ନବହା—ଶ୍ଳୀ) Carrying the food from one place to another.

ଅନ୍ନବହାକାଳୀ—ସ. ବି—ଅନ୍ନବାହକା (ଦେଖ)

Annabahālikā Annālikā (See)

ଅନ୍ନବିକାର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ + ବିକାର)—

Annabikāra ୧ । ଶୁକ୍ର ବା ରେଚ—1. Semen.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ ବା ମଳ—2. Fæcus.

ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ରବ୍ୟ; ଅନ୍ନ + ବ୍ୟଞ୍ଜନ)—ଭୃତ ଓ ଭିକ୍ଷ—

Annabyañjana Cooked rice and curry.

ଅନ୍ନବ୍ରହ୍ମ—ସ. ବି. (ଅନ୍ନ + ବ୍ରହ୍ମ)—ବ୍ରହ୍ମ ବା ଜୀବନ ରୂପେ କଳ୍ପିତ

Annabrahma ଅନ୍ନ ବା ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତୁ (କାରଣ ପ୍ରାଣୀ ଖାଦ୍ୟ ବନା ବସ୍ତୁ ପାରେ ନାହିଁ ।)—

Brahma or the Universal Devine Spirit or life identified with the food we take

ଅନ୍ନଭେଦ—ଦେ. ବି—କାଶୀଶ; ସ୍ଵାରାକସ—

Annabhedī Coppersulphate; Blue vitriol.

हिराकस

मा'गकुल

ଦେ. ଅନ୍ନଭେଦାମ୍

ଅନ୍ନଭୋକ୍ତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅନ୍ନ + ଭୁକ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ଵ, ୧ମ.)

Annabhoktā ୧୦.)—ପକ୍ୱାନ୍ନଭୋଜୀ—

(ଅନ୍ନଭୋକ୍ତା—ଶ୍ଳୀ) Eating cooked food.

ସ. ବି—୧ । କୌଣସି ପରିବାରରେ ପରିତ୍ରମ ନ କରି ଭୋଜନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—1. A member of the family who is maintained without doing any work.

୨ । ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତି—

2. A member of the family

ଅନ୍ନମୟାକୋଷ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ + ଶକାର୍ଥରେ. ମୟ + କୋଷ = ଦେହ)—

Annamayakosha ଅନ୍ନହାରୀ ଗଠିତ ଜୀବର ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର—

The gross animal body made in flesh and blood as the result of food

ଅନ୍ନମୟପିଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ନ + ଶକାର୍ଥରେ. ମୟ + ପିଣ୍ଡ = ଦେହ)—

Annamayapinda ଅନ୍ନମୟାକୋଷ (ଦେଖ)

Annamayakosha (See)

ଅନ୍ନମଳ—ସ. ବି. (ଅନ୍ନ + ମଳ; ଅନ୍ନ = ଭୃତ + ମଳ)—

Annamala ମଦ; ମଦର—Liquor made from fermented rice.

ଅନ୍ନମେଢ଼—ଦେ. (?). ବି—ତୁଳିରେ ମାଡ଼ିବା ଲତାବିଶେଷ—

Annamerdha Atylosia Scarbæoides.

ଅନ୍ନଯୋଗ—ସ. ବି. (ଅନ୍ନ + ଯୋଗ)—

Annajoga ଅନ୍ନସଂସ୍ଥାନ (ଦେଖ) Annasamsthāna (See)

ଅନ୍ନରସ—ସ. ବି. (ଅନ୍ନ + ରସ; ଅନ୍ନ + ରସ)—ପେଟରେ ଖାଦ୍ୟ

Annarasa ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିପାକ ହେଉଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତହିଁରୁ

ନିର୍ଗତ ହେବା ଶୁକ୍ଳ ରସ (ଏହା ଶରୀରସ୍ଥ ସ୍ୱପ୍ନ ଧାତୁ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ । ରସତଳେ ନୋହୁଁ ଦେଖ ।)—

The white fluid drawn from food while in the process of digestion in the stomach; chyle.

ଅନ୍ନସଂସ୍ଥାନ—ଦେ. ବି. (ଅନ୍ନ + ସଂସ୍ଥାନ = ଭୋଗ)—

Annasamsthāna ୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସେହିପରି ମୁଠାଏ

ଖାଇବାକୁ ପାଇବ, ତହିଁର ବ୍ୟବସ୍ଥା—

1. Provision for a person to get his bread

୨ । ଜୀବନ-ଆରଣ୍ୟୋପାୟ; ଜୀବିକା—

2. Livelihood; means of support.

ଅନ୍ନସିଦ୍ଧି—ସ. ବି. (ଅନ୍ନ + ସିଦ୍ଧି ଧାତୁ + ଚି)—

Annasiddhi ୧ । ଅନ୍ନପାକ; ରୁଷେଇ; ରନ୍ଧନ—

1. Cooking of rice

ଅନ୍ୟେ ଗୃହରେ ନ କରିବ ଅନ୍ନସିଦ୍ଧି । ପ୍ରାଚୀ—ଗୃହଭକ୍ତି ଗୀତା ।

ଅନ୍ନାଦ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅନ୍ନ + ଅଦ ଧାତୁ = ଭୋଜନ କରିବା +

Annāda କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ପକ୍ୱାନ୍ନଭୋଜୀ; ପରିଭୋଜୀ—

(ଅନ୍ନାଦା—ଶ୍ଳୀ) 1. Subsisting on another's food.

୨ । ଅନ୍ନଭୋଜୀ; ଅନ୍ନାଦାତା—

2 Rice-eating; subsisting on food.

ସ. ବି—ବିଷ୍ଣୁ (ଯାହାଙ୍କୁ ଅନ୍ନଭୋଗ ଲଗାଯାଏ)—

The God Bishṇu (to whom cooked rice is offered.)

ଅନ୍ନାର୍ଥ—ଦେ. ଅ (ଚିତ୍ୟ ସମାସ ସ. ଅନ୍ନାର୍ଥ.)—

Annārtha ଅନ୍ନ ନିମନ୍ତେ; ମୁଠାଏ ଭାତ ପାଇବା ଆଶାରେ—

(ଅନ୍ନାର୍ଥ—ଶ୍ଳୀ) For food; in hope of having a handful of rice.

ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅନ୍ନ + ଅର୍ଥ)—

ଅନ୍ନାର୍ଥୀ (ଦେଖ) Annārthī (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ପୁଷ୍ପା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବପସ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଥା :— 'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଓ' ଖୋଜିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଖୋଜିବେ; 'ବଂସ' ନ ପାଇଲେ 'ବଂସ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଖୋଜିବେ ।

ଅନ୍ୟାର୍ଥୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ + ଅର୍ଥ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Annārthī ୧ । ଶୁଖିଲା ହୋଇ ଖାଇବାକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବା (ଅନ୍ୟାର୍ଥୀ—ଶ୍ରୀ) (ବ୍ୟକ୍ତି)—1. Desirous of food; solicitous of getting a meal
୨ । ଶୁଖିଲା—2. Hungry.

ଅନ୍ୟାହାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା, ଅନ୍ୟ + ଅ + ହୃ ଧାତୁ + Annābhārī କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—ସେ ଭାତ ଖାଏ;

(ଅନ୍ୟାହାରୀ—ଶ୍ରୀ) ଅନ୍ୟାହାରୀ—Eating boiled rice.

ଅନ୍ୟକ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ + ଅନକ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + Anwak କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—ଅନୁଗାମୀ—

Following.

୧. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ପଶ୍ଚାତ୍—1. After.

୨ । ଅନୁଗାମୀ—2. Following the foot-steps.

୩ । ଅନୁସାରେ—3. According to.

ଅନ୍ୟକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ = ଅନୁଗତ + ଅକ୍ଷ = ଇନ୍ଦ୍ରିୟ)—
Anwaksha ଅନୁଗାମୀ—Following.

୪. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ = ସମ୍ମୁଖରେ + ଅକ୍ଷି = ଆଖି)—

ଚକ୍ଷୁସମ୍ମୁଖରେ; ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ—Before the very eyes; in the presence of.

ଅନ୍ୟାନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଅନ୍ଧ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + Anwānch କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍.)—ଅନୁଗାମୀ—Following.

ଅନ୍ୟାବୟା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଅବ + ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—
Anwābāya ୧ । ବଂଶ—1. Family

୨ । ଗୋତ୍ର—2. Pedigree; lineage.

ଅନ୍ୟାୟା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଐ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଭବ; Anwaya ଅଧିକରଣ ଅ)—

(ଅନ୍ୟାୟା—ବିଶ) ୧ । ବଂଶ; ଜାତି—1. Lineage; race.

୨ । ସନ୍ତାନ—2. Progeny.

୩ । ପରିବାର—3. Family.

୪ । ବାକ୍ୟରେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ପଦମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ବୈଷ୍ଣୁ-
କରଣିକ ସମ୍ପର୍କ—4. Grammatical connection of one part of speech with another in a sentence.

୫ । (ଦର୍ଶନ) କାର୍ଯ୍ୟ-କାରଣ ସମ୍ପର୍କ—

5. (Philosophy) Causality.

୬ । ବ୍ୟବସାୟ—6. Presence

୭ । ଅର୍ଥ—7. Meaning.

ଅନ୍ୟାୟା କରଣ—ଦେ. କ୍ରି. (ବ୍ୟାକରଣ)—

Anwaya karibā ୧ । ବାକ୍ୟ ବା ପଦର ସମ୍ପର୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା —
ଅବସ୍ଥା କରା 1. To ascertain the connection of
(ଅନ୍ୟାୟା କରଣ) one part of a sentence with

another; to define the connection of one word with another in a sentence.

୨ । ପଦ୍ୟକୁ ଗଦ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା—

2 To render poetry to prose; to give the prose-order of a poetry-passage.

ଅନ୍ୟାୟାତ୍ରେକ—ସଂ. ବି. (ଦାର୍ଶନିକ ସଂଜ୍ଞା)—ତାହା ଥିଲେ ତାହା
Anwayabyatireka ଥିବା, ତାହା ନ ଥିଲେ ତାହା ନ ଥିବା,
ଏହିପରି ସମ୍ପର୍କ—(Logic) Logical connection; species and differntia.

ଅନ୍ୟାୟା ସମ୍ପର୍କ ସଂ ଠାବେ, ଅନ୍ୟାୟା ବ୍ୟବହାର କରା । ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବାନ ।

ଅନ୍ୟାୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟାୟା + ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Anwayī ୧ । ଅନୁକୂଳ ସମ୍ପର୍କ—1. Favourable to the
(ଅନ୍ୟାୟା—ଶ୍ରୀ) case in hand; direct; agreeing.

୨ । (ନ୍ୟାୟ) ହେତୁବିଶେଷ; ସମ୍ପର୍କ; ସମ୍ପର୍କ—

2. (Logic) Method of connection

ଅନ୍ୟାର୍ଥ—ସଂ. ବିଶ. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅନ୍ୟ = ଅନୁଗତ + ଅର୍ଥ)—
Anwartha ୧ । ସତ୍ୟାର୍ଥ; ପ୍ରକୃତାର୍ଥ—1. True; real.

୨ । ସଙ୍ଗତ—2. Accurate

୩ । କୃତାର୍ଥ—3. Just to the point

ଅନ୍ୟାହା—ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନ୍ୟାୟାଭାବ; ଅନ୍ୟ = ପ୍ରତ୍ୟେକ + ଅହନ୍
Anwaha = ବିନ)—ପ୍ରତିଦିନ; ପ୍ରତ୍ୟହ—
Daily; every day.

ଅନ୍ୟାହାୟା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଅ + ହା ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—
Anwāchaya ୧ । ଅନୁସଙ୍ଗ—1. Concomitance

୨ । ସହବାସ—2. Cohabitation.

ଅନ୍ୟାଧି—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଅଧି = ଗଢ଼ିତ ବସ୍ତୁ)—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ
Anwādhi ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଣକ ପାଖରେ ରଖିବା ବା
ଗଢ଼ିତ କରିବା ଧନ ବା ପଦାର୍ଥ—A deposit
made with one with the purpose of
giving it to another.

ଅନ୍ୟାଧେୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଅଧେୟ = ପ୍ରାପ୍ତ; ଲଭ)—

Anwādheya ବିବାହ ପରେ ସ୍ୱାମୀକୁଳରୁ ଓ ବନ୍ଧୁକୁଳରୁ
କନ୍ୟା ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଏ; ଏକ ପ୍ରକାର ସ୍ତ୍ରୀଧନ—
(ବିବାହର ପରତୋ ଯତ୍ନ 'ଲଭ' ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁଳରୁ ସ୍ତ୍ରୀ
ଅନ୍ୟାଧେୟା ତତ୍ତ୍ୱକୁଳରୁ ଲଭ ବନ୍ଧୁକୁଳରୁ ତଥା)—

A kind of woman's property given to her by the husband's or father's family after marriage.

ଅନ୍ୟାସିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ = ପଶ୍ଚାତ୍ + ଅସି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—ପ୍ରତ୍ୟେକ
Anwāsita ବସା ଯାଇଥିବା—Caused to sit
afterwards.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧାକର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ	ଝ

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ=ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ+ଆତ୍ମ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—
Anwāhārjya ପିତୃଲୋକକର ମାସିକ ଶ୍ରାଦ୍ଧ; ଅମାବାସ୍ୟା ଶ୍ରାଦ୍ଧ—
Monthly Śrāddha performed in honour
of one's ancestors on the day of the
new moon.

ଅନ୍ୟିଚ୍ଛା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ+ଇଚ୍ଛା)—ଅନ୍ୱେଷଣ—Search.
Anwīchchhā

ଅନ୍ୟିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ=ସହୃଦ୍ଧ+ଇ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Anwita ୧ । ସଙ୍ଗରେ ଆସିବା—1 Accompanied by.

୨ । ଯୁକ୍ତ—2. Connected with.

୩ । ବିଶିଷ୍ଟ—3 Constructed with.

୪ । ସମ୍ବନ୍ଧ—4. Related.

ଅନ୍ୟିଷିତା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—(ସଂ. ଅନ୍ୱେଷିତାର ଅଶୁଦ୍ଧ
Anwishitā ପ୍ରୟୋଗ)—ଯାହାକୁ ଖୋଜା ଯାଇଅଛି; କୃତାନ୍ତ—
ସନ୍ଧାନ—Searched after.

ଅନ୍ୟିଷିତାଙ୍କ ପ୍ରାୟ ହୋଇ, ସ୍ବରୂପ କରବା ଲକ୍ଷଣ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

ଦେ.ବି. ଶ୍ରୀ (କୃଷ୍ଣ-ସହାୟ ଖୋଜୁଥିବାର ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବାରୁ) —
ରାଧା—An epithet of Rādhā.

ଅନ୍ୟିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ+ଇଷ୍ଟ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
Anwishṭa ୧ । ଯାହା ଅନ୍ୱେଷଣ କରାଯାଇଅଛି—
(ଅନ୍ୱେଷଣ—ବି) 1. Sought for; required.

୨ । ଆକାଂକ୍ଷିତ—2. Wished for.

ଅନ୍ୟିକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ=ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ+ଇକ୍ଷ+ଭବ. ଅନ)—୧ । ବେଦ
Anwikṣha ବାକ୍ୟାଦି ଶ୍ରବଣକର ପରେ ତହିଁର ଅର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟା-
ଲୋଚନା କରିବା—1. To revolve in mind
the meaning of some passages heard
or read.

୨ । ଅନୁମାନ—2. Guessing.

ଅନ୍ୟିକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ=ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ+ଇକ୍ଷ+ଭବ. ଅନ)—
Anwikṣhā ୧ । ଅନ୍ୟିକ୍ଷଣ (ଦେଖ)
1. Anwikṣha (See)

୨ । ଉନ୍ନୟନ—2. Lifting up

୩ । ଅନ୍ୱେଷଣ—3. Searching after

ଅନ୍ୱେଷକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ=ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ+ଇଷ ଧାତୁ=ଇଚ୍ଛା କରିବା;
Anweshaka ଖୋଜିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
(ଅନ୍ୱେଷିକା—ଶ୍ରୀ) ଯେ ଅନ୍ୱେଷଣ କରେ ବା ଖୋଜେ; ଅନୁସନ୍ଧାନୀ—
One who seeks after, enquirer.

ଅନ୍ୱେଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ+ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ+ଇଷ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—
Anweshana ୧ । ଅନୁସନ୍ଧାନ—1. Investigation;
(ଅନ୍ୱେଷିତ—ବିଶ) enquiry.

୨ । ଅଲକ୍ଷିତ ବା ଅପ୍ରାପ୍ତ ବସ୍ତୁକୁ ଖୋଜିବା; ଅନ୍ୱେଷଣ—
2 Research; seeking after.

୩ । ଅକାଂକ୍ଷା—3. Quest after a thing.

ଅନ୍ୱେଷଣୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅନ୍ୟ+ଇଷ ଧାତୁ+ଅନ+ଭବ. ଅ)—
Anweshanī ୧ । ଅନ୍ୱେଷଣ (ଦେଖ)

1. Anweshana (See)

୨ । ତର୍କାଦିଦ୍ଵାରା କୌଣସି ବିଷୟର ମୂଳ କାରଣ ବା ସ୍ବଭାବ
ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା—2 Investigation into
the cause of things.

ଅନ୍ୱେଷଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ+ଇଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନାୟ)—
Anweshanīya ଯାହା ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା ଉଚିତ; ଅନୁସନ୍ଧେୟ—
Requiring to be sought; fit to
be enquired into.

ଅନ୍ୱେଷିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ+ଇଷ ଧାତୁ ଶିତ୍+କର୍ମ. ତ)—
Anweshita ଗବେଷିତ; ଯାହାର ଅନ୍ୱେଷଣ କରାଯାଏ—
(ଅନ୍ୱେଷଣ—ବି) Searched for; sought after;
(ଅନ୍ୱେଷିତା—ଶ୍ରୀ) enquired into.

ଅନ୍ୱେଷିତା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ. ଅନ୍ୱେଷଣ)—
Anweshitā ୧ । ଖୋଜିବା; ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା—
ଅନ୍ୱେଷା 1. To seek; to search.

ପାଞ୍ଚ ଅନ୍ୱେଷିତେ ରତସ୍ତୁରପତ୍ନୀ ନାମା ଦେଶେ ପେଷି ହୁତ ।
ସ୍ବାକାଥ-ପାବନା ।

ଅନ୍ୱେଷ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ+ଇଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—
Anweshyā ଅନ୍ୱେଷଣୀୟ (ଦେଖ)
Anweshanīya (See)

ଅନ୍ୱେଷ୍ଟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ+ଇଷ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ଵ; ୧ମା.
Anweshṭā ୧ବ.)—ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ—
(ଅନ୍ୱେଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ) Seeker (after).

ଅନ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ+କର୍ତ୍ତୃ. ଯ)—୧ । ଅପର; ଅନ୍ୟ କେହି—
Anyā 1. Another.

୨ । ଅସଦୃଶ—2. Different.

୩ । ପୃଥକ୍; ଭିନ୍ନ; ବିଭିନ୍ନ—3. Separate.

ସଂ. ସଦ୍‌ନାମ—ଅପର ବ୍ୟକ୍ତି—Other; another
person.

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ=ଅନ୍ୟାନ୍ୟ)—

Anyāni ୧ । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ—

ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ 1. One another; each other.

୨ । ସେ'ହା; ସେ ଯାହାର—

2. Reciprocal; mutual.

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ—ଅନ୍ୟାନ୍ୟ (ଦେଖ)—

Anyānya Anyāni (See)

ପ୍ରାଥମିକ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପ୍ରତିତ ଅନ୍ୟ ଓ ମାତ୍ର ଏକ । ପ୍ରତିତ ଅନ୍ୟ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଏକ ବା ଅନ୍ୟତ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିଲେ, ଡେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକାଶରେ ନ ଲିଖିବ, ଡେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଉ । ବା ଏ ପ୍ରତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଶୋଧିବେ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଶୋଧିବେ; 'ବ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଶୋଧିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଶୋଧିବେ; 'ଅନ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟ' ଶୋଧିବେ; 'ଅନ୍ୟତ୍ର' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟତ୍ର' ଶୋଧିବେ ।

ଅନ୍ୟକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ କୃତ; ଅନ୍ୟ+କୃତ)—ଅପରଦ୍ୱାରା
Anyakṛuta ସମ୍ପାଦିତ ବା କରାଯାଇଥିବା—

Done by another.

ଅନ୍ୟଗାମୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ+ଗମ୍ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ.
Anyagāmi ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

(ଅନ୍ୟଗାମିନୀ—ଶ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଯେ ଅପର ନିକଟକୁ ଯାଏ—

1. Going to another.

୨ । ବିଷ୍ଟକୃତକ; ପରସ୍ପର—

2. Adulterous (male).

ଅନ୍ୟତଃ—ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ+ତଃ)—

Anyatah ୧ । ଅନ୍ୟଠାରୁ—1. From another.

୨ । ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା—2 By another.

୩ । ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ—3. In another way.

ଅନ୍ୟତମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ+ତମ)—

Anyatama ୧ । ଅନେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ—

(ଅନ୍ୟତମା—ଶ୍ତ୍ରୀ) 1. One of many.

(ଏକତମ—ବିପରୀତ) ୨ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ପୃଥକ—

2 Distinct from others; separate; specific; a particular (person or thing).

ଅନ୍ୟତର—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ+ତର)—୧ । ଦୁଇ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ—

Anyatara 1. One of the two; either of the two.

(ଏକତର—ବିପରୀତ) ୨ । ପୃଥକ; ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ—

2. Another; distinct (person or thing)

ଅନ୍ୟତରେଦ୍ୟୁଃ—ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅନ୍ୟତର+ଦିବ୍ୟ ଅର୍ଥରେ.

Anyataredyuh ଏଦ୍ୟୁଃ)—୧ । ଅନ୍ୟ ଦିନ—

1. Any other day.

୨ । ଦୁଇ ଦିନ ମଧ୍ୟରୁ ଦିନେ—

2. On one of the two days.

ଅନ୍ୟତ୍ର—ସଂ. ଅ. (ଅନ୍ୟ+ତ୍ରାଣାଧିକରଣାର୍ଥେ. ଟ୍ର)—

Anyatra ୧ । ଅନ୍ୟଠାରେ; ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାନରେ—

1. Elsewhere; in or to another place; somewhere else

୨ । ଅପର ବିଷୟରେ—2. In any other matter.

୩ । ପ୍ରକାରକୁରେ—3. On the other hand.

ଅନ୍ୟଥା—ସଂ. ଅ. (ଅନ୍ୟ+ଥାପଣାର୍ଥେ. ଥା)—୧ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ—

Anyathā 1. Other-wise; in a different way; differently; in another manner.

୨ । ପକ୍ଷାନ୍ତରେ—2. On the other hand.

୩ । ବିପରୀତରୂପେ—3. Contrary-wise.

ଶ୍ରା. ବିଶ. (ଅନ୍ୟଥା ଶବ୍ଦ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରାମାଣିକ ପ୍ରଯୋଗ)—

ଅଶ୍ଚୟାନ୍—Shelterless.

କାହାର ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇ ନାହିଁ

ଏକା ବୃନ୍ଦାଧାର ଅନ୍ୟଥା ହୋଇ—ପ୍ରାଚୀ. ପରଚେନାଚା ।

ଅନ୍ୟଥା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି —୧ । ବିପରୀତାଚରଣ କରିବା—

Anyathā karibā

1 To act against;

ଅନ୍ୟଥା କବା

to do other-wise.

୨ । ଅବଲ୍ କରିବା—2. To disobey.

୩ । ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା—3. To change

୪ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—4. To nullify; to undo.

ଅନ୍ୟଥାକାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ=(ଅନ୍ୟଥା=ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର+କୃ ଧାତୁ

Anyathākārī +କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର

(ଅନ୍ୟଥାକାରଣୀ—ଶ୍ତ୍ରୀ) କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ; ବିରୁଦ୍ଧାବୁଦ୍ଧ—One who acts otherwise; acting against.

ଅନ୍ୟଥାକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟଥା+କୃ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

Anyathākṛuta ୧ । ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ କରାଯାଇଥିବା—

1. Done contrarily;

୨ । ଅଜ୍ଞାତ ବହୁତ କରାଯାଇଥିବା—2. Disobeyed.

ଅନ୍ୟଥାଶ୍ୟାତ—ସଂ. ବି—(ଅନ୍ୟଥା+ଶ୍ୟାତ)—

Anyathākhyāti ବିରୁଦ୍ଧାବୁଦ୍ଧ—Wrong idea.

ଅନ୍ୟଥାଚରଣ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟଥା=ଅନ୍ୟପ୍ରକାର; ବିରୁଦ୍ଧ+ଅଚରଣ)—

Anyathācharaṇa ୧ । ବିପରୀତାଚରଣ—

1 Contrary action or behaviour.

୨ । ବିରୁଦ୍ଧକାର୍ଯ୍ୟ; ଅବଜ୍ଞାନରଣ—

2 Disobedient conduct, disobedience.

୩ । ଅଜ୍ଞାତର ଅପାଳନ; ଲଙ୍ଘନ—3. Violation.

ଅନ୍ୟଥାଚାର—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟଥା+ଅଚାର)—

Anyathāchār । ଅନ୍ୟଥାଚରଣ (ଦେଖ)

Anyathācharaṇa (See).

ଅନ୍ୟଥାଚାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟଥା+ଆ+ଚର ଧାତୁ+କର୍ମ. କର୍ତ୍ତୃ.

Anyathāchārī ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଯେ ବିରୁଦ୍ଧ ଅଦେଶ ବା

(ଅନ୍ୟଥାଚାରଣୀ—ଶ୍ତ୍ରୀ) ଇଚ୍ଛାର ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ—

1, Acting contrary to a wish or order.

୨ । ନିୟମ ବା ଅଦେଶ ଅବଲ୍ ଲଙ୍ଘନକାରୀ—

2. Disobedient; violating the rules.

ଅନ୍ୟଥାବାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. (ପୁଂ) (ଅନ୍ୟଥା+ବାଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍

Anyathābādī ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଯେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର କହେ—

(ଅନ୍ୟଥାବାଦିନୀ—ଶ୍ତ୍ରୀ) 1. Speaking otherwise.

୨ । ବିରୁଦ୍ଧବାଦୀ—2. One who maintains

different or opposite opinion.

ଅନ୍ୟଥାସିଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟଥା=ଅନ୍ୟପ୍ରକାର+ସିଦ୍ଧି=ପ୍ରମାଣ)—

Anyathāsiddhi (ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର) ଅନ୍ୟରୂପେ ପ୍ରମାଣିତ.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଞ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ଙ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ

ଦେବା ଘଟଣା—(Hindu logic) Possibility of being proved otherwise; the state of being proved in any other way or by any other cause.

ଅନ୍ୟତା—ସଂ. ଅ. (ଅନ୍ୟ + କାଳାର୍ଥେ. ତା) — ଅନ୍ୟ ସମୟରେ—
Anyadā At another time.

ଅନ୍ୟତା—ସଂ. ବିଣ. (ଅନ୍ୟ + ତା) —
Anyadiya ୧ । ଅନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କୀୟ—
1. Belonging to another.
୨ । ଅପର ସଂକ୍ରାନ୍ତ—
2. Pertaining to another.

ଅନ୍ୟନିରପେକ୍ଷ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (୨ ମୀ. ତତ୍; ଅନ୍ୟ + ନିରପେକ୍ଷ) —
Anyanirapeksha ଅନ୍ୟର ସାହାଯ୍ୟକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରୁଥିବା
(ଅନ୍ୟନିରପେକ୍ଷ—ଶ୍ରୀ) (ବ୍ୟକ୍ତି) —Not looking for
another's help.

ଅନ୍ୟପୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (୩ୟା ତତ୍; ଅନ୍ୟ + ପୁଷ୍ଟ) —
Anyapushṭa ୧ । ପରପାଳିତ—
(ଅନ୍ୟପୁଷ୍ଟ—ଶ୍ରୀ) 1 Brought up by strangers.
୨ । କୋକିଳ—2. The cuckoo (whose egg
is hatched and the young ones
reared by the crow)

[ଦ—ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ କାକଡ଼ାର ପରପାଳିତ—କୋକିଳ ଡମ୍ବ
ଜନ୍ମ କରି ତାକୁ ଫୁଟାଇ ପାରେ ନାହିଁ ଓ ତାକୁ ଉଷ୍ମମାଂସ
ଫୁଟାଇବା ନିମନ୍ତେ କୁଆ ବସାରେ କୁଆ ଡମ୍ବ ସଙ୍ଗେ କୁଆର
ଅଜ୍ଞାତରେ ରଖି ଦେଇ ଅସେ—କୁଆ ଅପଣା ଡମ୍ବ ସଙ୍ଗେ ସେ
ଡମ୍ବକୁ ଉଷ୍ମମାଂସ, ଫୁଟାଇ, ଛୁଆକୁ ପାଲେ । ପରେ ଛୁଆ ଉଡ଼ିବାକୁ
ସମର୍ଥ ହେଲେ କୋକିଳ ପାଖକୁ ଚାଲି ଆସେ ।]

ଅନ୍ୟପୂର୍ବ—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅନ୍ୟ + ପୂର୍ବ + ଶ୍ରୀ. ଅ.) —
Anyapūrbh ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ କନ୍ୟାର ଅନ୍ୟ ବର ସଙ୍ଗେ
ବିବାହ ସମ୍ପର୍କ ଥିବାର ହୋଇ (ବରର ମୃତ୍ୟୁ ବା ଅନ୍ୟ
କାରଣରୁ) ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥାଏ—ବରପୂର୍ବ; କନ୍ୟାପୁରୁଷ—
(girl) Previously betrothed to a person;
(a girl) married to a person other than
the bride-groom to whom she had
been first betrothed (on account of the
1st chosen bride-groom's death or other
causes)

ଅନ୍ୟବିଧ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି ଅନ୍ୟ + ବିଧା = ପ୍ରକାର) — ଅନ୍ୟ
Anyabidha ପ୍ରକାରର; ଅନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀୟ—Of different
(ଅନ୍ୟବିଧା—ଶ୍ରୀ) kind; of another sort

ଅନ୍ୟବୃତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ + ଭୃ = ପୋଷିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ବ୍) —
Anyabhṛut (ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ପାଲେ । ସେ କୋକିଳ ଡମ୍ବ
ଉଷ୍ମମାଂସ ଡମ୍ବ ଫୁଟାଇ ଛୁଆ ଉଡ଼ିଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଳ
ରଖେ); କାକ—

(Lit. rearing another) Crow.
ଅନ୍ୟବୃତ୍ତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ + ଭୃ ଧାତୁ = ପୋଷିବା + କର୍ମ. ତ) —
Anyabhṛuta (ଯେ ଅନ୍ୟଦ୍ଵାରା ଅର୍ଥାତ୍ କାକଦ୍ଵାରା ପିଲୁକିନେ
(ଅନ୍ୟବୃତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ପୋଷା ଯାଏ; ଯାହାକୁ କାକ ପାଲେ); କୋକିଳ;
କୋଇଲି— (Lit. reared by another).
Indian cuckoo (as it is brought up
by the crow)

ଅନ୍ୟମତ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧାରୟ; ଅନ୍ୟ + ମତ) — ୧ । ଭିନ୍ନ ମତ—
Anyamata 1. Another opinion.
(ଅନ୍ୟମତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପୃଥକ୍ ମତ—2. Separate opinion.
ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି) —ବିଭିନ୍ନ ମତାନୁଗତ; ଅନ୍ୟମତା-
ବଲମ୍ବ—Following another opinion.

ସଂ. କି. ବିଣ—ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ—Otherwise; in an-
other way or mode.
ଅନ୍ୟମତେ—ଦେ. କି. ବିଣ = ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ—Otherwise; in
Anyamate another manner.
ଅନ୍ୟମତେ

ଅନ୍ୟମନସ୍କ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅନ୍ୟ + ମନଃ + କ) —
Anyamanaska ୧ । ଅନ୍ୟ ବିଷୟରେ ନିବିଷ୍ଟ; ଅନ୍ୟାସକ୍ତ—
(ଅନ୍ୟମନସ୍କ—ଶ୍ରୀ) ତତ୍ (ବ୍ୟକ୍ତି) —1. Absorbed in
another thought; thinking of some-
thing else.
୨ । ଅମନୋଯୋଗୀ—2 Inattentive (being in
a brown study)

ଅନ୍ୟମନା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅନ୍ୟମନାଃ) —ଅନ୍ୟମନସ୍କ; ଯାହାର ମନ
Anyamanā ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ନିବିଷ୍ଟ—Inattentive;
intent on some thing else.

ଅନ୍ୟମନାଃ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅନ୍ୟ + ମନସ୍; ୧ମା. ୧ବ.) —
Anyamanāh ଅନ୍ୟମନା (ଦେଖ) Anyamanā (See)

ଅନ୍ୟଲୋକ ସାଜିବା—ଦେ. ବି. = (କପିତଥାୟା); —
Anyaloka sājibā ଅନ୍ୟ ଜଣକର ବେଶ ଧରି (କଣେ)
ଅନ୍ୟ ବୋଲି ନିଜକୁ ବୁଝିବା ଓ ପରିଚୟ ଦେବା
ରୂପ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ଅପରାଧବିଶେଷ—
False personation an offence under
the Indian Penal Code.

ଅନ୍ୟାୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଓ ବିଣ—(ସଂ. = ଅନ୍ୟାୟ) —
Anyāe ଅନ୍ୟାୟ (ଦେଖ)
ଅନ୍ୟାୟ
ଅନ୍ୟାୟ Anyāya (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ବୃଦ୍ଧି ଓ ଚିତ୍ତେ ଅସ୍ଥର ଓ ନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅସ୍ଥର ଓ ନାହାନ୍ତି ଯଦ୍ୱାରା କିଛି ନାହିଁ । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ନାମାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିଲେ ଯେତେବେଳେ ଓ ଉପାଦେୟତା ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଅଧିକତମ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ନାମାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାୟ' ନ ଥିଲେ 'ଗାୟ' ଶୋଧିବେ; 'କୃତ' ନ ଥିଲେ 'କୃତ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଥ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅନ୍ୟାୟ— ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ=ଅନ୍ୟାୟ) = ୧ । ଅନ୍ୟାୟାୟ; କଦାୟାୟ;
Anyāchāra ଅନ୍ୟାୟାୟକତା—1. State of being
ଅନାଚାର . devoid of approved conduct
ଅନାଚାର ୨ । ଅଧର୍ମାଚରଣ; ଅନାୟ ଅଚରଣ—2. Improper
conduct; doing of bad and immoral
act.
୩ । ଅନ୍ୟାୟ ଅଚରଣ—3. Improper or unjust
conduct.

ଅନ୍ୟାୟ— ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ + ଆ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍.
Anyāchārī ୧ମା. ୧ବ.)—ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ଅଚରଣକାରୀ—
(ଅନ୍ୟାୟାୟ—ଶ୍ରୀ) Acting other-wise.

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ—୧ । ଅନ୍ୟାୟ (ଦେଖ)
1 Anāchārī (See)

୨ । ଅନ୍ୟାୟ ଅଚରଣକାରୀ; କଦାୟାୟ—
2. Acting unjustly.

ଅନ୍ୟାୟ— ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅନ୍ୟ + ଦୃଶ୍ = ଦେଖିବା + କ୍ରି. ପୁ.)—
Anyādṛuk ୧ । ଯାହା ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ଦେଖାଯାଏ; ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର—
1. Looking like another; different-
looking.

୨ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର—2 Of different kind
ଦେ. କି. ବିଶ—ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ—
Otherwise; differently.

ଅନ୍ୟାୟ— ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ + ଦୃଶ୍ ଧାତୁ = ଦେଖିବା + ଅ)—
Anyādṛuṣa ଅନ୍ୟାୟ (ଦେଖ)
(ଅନ୍ୟାୟ—ଶ୍ରୀ) Anyādṛuk (See)

ଅନ୍ୟାୟ— ସଂ. ବିଶ. (ଦ୍ୱି. ଅନ୍ୟ + ଅନ୍ୟ)—
Anyānya ଅପରପର; ଆଉ ଆଉ; ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ—
Other; different.

୩. ସ୍ୱକାମ—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟମାନ —
Others; other persons, things or
matters.

ଅନ୍ୟାୟ— ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ନ୍ୟାୟ = ଉଚିତ ବିଚାର)—
Anyāya ୧ । ନ୍ୟାୟବିରୁଦ୍ଧ ଅଚରଣ—
1. Unlawful conduct,

୨ । ଅବିଚାର—2. Injustice.

୩ । ଅନୈତକ୍ୟ—3. Impropriety.

୪ । ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—4. Oppression

ସଂ. ବିଶ—୧ । ବିବେକ ବିରୁଦ୍ଧ—1. Unconscionable.

୨ । ବେଆଇନ୍—2. Illegal.

୩ । ନ୍ୟାୟବିରୁଦ୍ଧ—3 Unjust.

୪ । ଅନୁଚିତ—4 Improper

୫ । ଅସଙ୍ଗତ—5. Unfair; unreasonable.

ଅନ୍ୟାୟ ଅଟକ—ଦେ. ବି. (କଚରଥ)—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବେଆଇନ୍—
Anyāya ataka ରୂପେ ଅଟକାଇବା ରୂପ ଅପରାଧ—
ଅତ୍ୟାସ ଆଟକ Wrongful restraint; an offence
ବେଆଇନ୍ ଅଟକ under the Indian Penal Code

ଅନ୍ୟାୟ— ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅନ୍ୟାୟ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Anyāyī ୧ । ଅନ୍ୟାୟ ଅଚରଣକାରୀ—1. Unjust.

(ଅନ୍ୟାୟ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—2 Oppressive

ଅନ୍ୟାୟ— ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ନ୍ୟାୟ)—

Anyāyā ୧ । ଅନୁଚିତ—1. Improper.

୨ । ଯାହା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ—2. Unjust.

୩ । ବେଆଇନ୍—3 Illegal.

୪ । ଅଯୋଗ୍ୟ—4. Unfit

ଅନ୍ୟାର୍ଥ— ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—୧ । ଅନ୍ୟ ବା ଅପର ଅର୍ଥ—

Anyārtha 1. Another meaning.

୨ । ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—2. Another object.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯାହାର ଅପର ଅର୍ଥ ଅଛି—

1. Having another meaning.

୨ । ଯାହାର ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି ବା ଥାଏ—

2. Having another object.

ଦେ. କି. ବିଶ—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବିଷୟ ପାଇଁ—

For another person or thing.

ଅନ୍ୟାୟକାରଣରେ— ଗ୍ରା. କି. ବିଶ.—ଅକାରଣରେ; ବିନା କାରଣରେ;
Anyāsakāranare ବୃଥା—In vain,

ଅନ୍ୟାୟକ— ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (୨ମୀ ତତ୍; ଅନ୍ୟାୟ + ଅସକ୍ତ = ଲିପ୍ତ)—
Anyāsakta ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଠାରେ ମୋହିତ ବା ଲିପ୍ତ—

(ଅନ୍ୟାୟକ—ଶ୍ରୀ) Enamoured of some other person,
attached to some other body.

ଅନ୍ୟାୟେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. ବିଶ.—ଅନାୟାସେ—

Anyāse Easily.

ବାଣିଜ୍ୟାୟେ କେ ଅନ୍ୟାୟେ ସେ ଭାରତୀ ରତ ସେ ।

ଭଞ୍ଜ. ବେଦେଶୁଶକଳାସ ।

ଅନ୍ୟୁଅନ୍ୟ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ. (ସଂ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ)—

Anyuanye ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ; ପରସ୍ପର—Mutually.

ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ । ଏମନ୍ତେ ବାଣୀ ଅନ୍ୟୁଅନ୍ୟ ॥

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ କାହା ଲକ୍ଷ । ଉପେକ୍ଷା କଲେ ପଦ୍ମଅଶି । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଅପ୍—ସ. ବି (ଅପ ଧାତୁ = ପାଇବା + କ୍ରି. ପ୍ର. ନିପାତନ)—

Ap ଜଳ; ପାଣି—Water

ଆପ୍

ଅପ୍

ଅପ୍ତଗାଡ଼ି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅପ୍ଟେନ୍)—ଅପ୍ଟେନ୍ (ଦେଖ)

Aptgārdi Aptren (See)

ଅପ୍ତଗାଡ଼ି

ଅପ୍ତଗାଡ଼ି

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଝ	ଞ

ଅପ୍ତେନ୍—ଦେ. ବ. (ଇଂ ଅପ୍ତେନ୍) —ସେହି ରେଳ ଗାଡ଼ି ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ
Aptren ଷ୍ଟେସନରୁ ରେଳର କୈନ୍ଦ୍ରୀକ ବା ମୂଳ ଷ୍ଟେସନ
ଆପ୍ଟେନ୍ ଅଡ଼କୁ ଯାଏ—Uptrain (of railway).
ଅପ୍‌ଗାର୍ଡି

(ଜାଉନ୍‌ଟେନ୍—ବିପତ୍ତି)

ଅପ—ସ ଉପସର୍ଗ. (ଅ + ପା ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା + ଅ)—

Apa ଶବ୍ଦର ପୂର୍ବରେ ଲାଗିଲେ ଏହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥମାନ ବୁଝାଏ—

୧ । ନିକୁଷ୍ଠ; ଅଧମ; ନୀଚ (ପଥା—ଅପଘାତ; ଅପମୂର)—

1. Corruption; badness.

୨ । ରହିତ; ବର୍ଜନ (ଯଥା—ଅପମାନ)—

2. Separation; want.

୩ । ବିରୁଦ୍ଧ; ବିପକ୍ଷ (ଯଥା—ଅପକ୍ଷ)—

3. Opposite.

୪ । କୁର୍ବିତ (ଯଥା—ଅପାସ, ଅପାଙ୍ଗ; ଅପରୂପ)—

4. Deformed.

୫ । ଅନାଦର; ଅପକର୍ଷ (ଯଥା—ଅପକର୍ମ)

5. Disrespect; undesirable.

୬ । ବିକୃତ (ଯଥା—ଅପରୂପ)—

6. Corruption.

୭ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (ଯଥା—ଅପଦେଶ)—

7. Ascertainment.

୮ । ଚୋରି (ଯଥା—ଅପହରଣ)—8. Stealing.

୯ । ଅଧଃପଦେଶ (ଯଥା—ଅପାନ)—

9 Under; below; down-wards.

୧୦ । ଦୂରରୁ (ଯଥା—ଅପଗତ)—

10 Away from; exclusion; distance.

୧୧ । ମିଥ୍ୟା (ଯଥା—ଅପକଳଙ୍କ)—11. False.

୧୨ । ଅନିଷ୍ଟ (ଯଥା—ଅପକାର)—12 Injury.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—୧ । (ନାମ) ଅପର୍ତ୍ତିଆର ଜାକ ନାମ—

1. Name for calling Aparttiā.

୨ । ଶ୍ରୀ (ନାମ) ଅପ୍ସରର ଜାକ ନାମ—

2 Name for calling Apsarā.

୩ । (ସ. ଅପ୍) ଜଳ; ପାଣି—3. Water.

ଅପ ବକାରୁ ମନ୍ତ୍ର ଜାତ, ସେ ପଞ୍ଚମାଣ୍ଡ ବୁଣେ ଯୁକ୍ତ ।

ନିଗନ୍ତାଥ. ରବିବର ।

ଅପକର୍ମ—ସ. ବ. (ଅପ = ନିକୁଷ୍ଠ + କର୍ମ = କ୍ରିୟା)—

Apakarma ଦୁଷ୍ଟିୟା; ଗର୍ହିତ କାର୍ଯ୍ୟ—Wicked act;
unworthy action.

ଅପକର୍ଷ—ସ. ବ. (ଅପ = ନୀଚ + କୃଷ ଧାତୁ = ଟାଣିବା + ଭାବ. ଅ)—

Apakarsha ୧ । ନିକୁଷ୍ଠତା; ନୀଚତା—1. Meanness.

୨ । ଅନିୟମିତ ମତ—2. Wrong bias.

୩ । ଅବନତି, ବିଦ୍ୟମାନ ଧର୍ମର ଅପତୟ—

3. Degeneration; deterioration.

୪ । ନୀଚବୃତ୍ତି—4. Evil tendency.

ଅପକର୍ଷଣ—ସ. ବ. (ଅପ = ନିକୁଷ୍ଠ + କୃଷ ଧାତୁ = ଟାଣିବା + ଭାବ.)

Apakarshana ଅନ)—୧ । ମନ ଆଡ଼କୁ ଭୁଲାଇବା—

(ଅକର୍ଷଣ—ବିପତ୍ତି) 1 Enticing away from what
is right.

୨ । ନିକୁଷ୍ଠ ଟାଣିବା—

2 The act of dragging down-wards.

୩ । ଅବନତି ଘଟାଇବା—

3. Degradation; seduction.

ଅପକଳଙ୍କ—ସଂ. ବି. (ଅପ = ମିଥ୍ୟା + କଳଙ୍କ)—

Apakalanka ୧ । ମହାକଳଙ୍କ—

1. Deep strain; blot.

୨ । ବୃଥା ଅଭିଯୋଗ; ବୃଥା କଳଙ୍କାଭେଦ—

False charge; gross libel.

ଅପକାର—ସଂ. ବି. (ଅପ = ନିକୁଷ୍ଠ + କୃ ଧାତୁ = କରିବା + ଭାବ.)

Apakāra ଅ)—୧ । ଅନିଷ୍ଟ; ହାନି—

1. Injury; mischief.

୨ । ଦୃଷ୍ଟ; ଅମଙ୍ଗଳ—2. Evil; ill

ଅପକାରକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅପ = ଅନିଷ୍ଟ + କୃ ଧାତୁ = କରିବା +

Apakāraka କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ଅମଙ୍ଗଳକାରକ; ଅନିଷ୍ଟକାରୀ;

(ଅପକାରକ—ଶ୍ରୀ) ଶତ୍ରୁକାରକ—Injurious, mischief-
making; hurtful; mischievous.

ଅପକାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅପ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମ.)

Apakārī (ଅପକାରଣୀ—ଶ୍ରୀ) ଅପକାରକ (ଦେଖ)

(ଉପକାର—ବିପତ୍ତି) Apakāraka (See)

ଅପକୀର୍ତ୍ତି—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି—ଅପକୀର୍ତ୍ତି (ଦେଖ)

Apakīrti ଅପକୀର୍ତ୍ତି (See)

ଅପକୀର୍ତ୍ତିର ଭାବ ଧ୍ରୁବଲୋକରେ—ଅମନୁଷ୍ୟ. ବିପଦବିକ୍ରମଣ ।

ଅପକୀର୍ତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅପ = ବିରୁଦ୍ଧ; ବିପକ୍ଷତା + କୀର୍ତ୍ତି)—

Apakīrtti ୧ । ଅପସମ୍ମାନ—1. Ill fame.

୨ । ଦୁର୍ନାମ, ଅଶ୍ୟାନ୍ତ—2. Bad name; infamy.

ନିପୁଣ୍ୟ ନାମେ ସେ ହୋଇଲ ଅପସମ୍ମାନ
ସାରଳା ମହାଭାରତ. ପ୍ରାଣ ।

୩ । କଳଙ୍କ—3. Disgrace

୪ । ଅପବାଦ—4. Defamation

୫ । ମନକର୍ମ; ଦୁଷ୍ଟି—5. Bad activities.

ଅପକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ନିକୁଷ୍ଠ + କୃ ଧାତୁ = କରିବା + କର୍ମ.)

Apakṛta ୩)—ଯାହାର ଅନିଷ୍ଟ କରାଯାଇଅଛି—

(ଅପକାର—ବି) Harmed; injured; wronged.

ସଂ. ବି. (ଅପ + କୃ ଧାତୁ + ଭାବ. ତ)—ଅପକାର—

Injury; mischief

ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟାଦେ ଯେତେ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ଦ୍ଵା ୨ ପଦ୍ଧତି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ଯିବେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବପସ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅପକୃତ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଅନିଷ୍ଟ+କୃ ଧାତୁ=କରିବା+ଭାବ. କ୍ତ) —

Apakṛuti ୧ । ଅପକାର —1 Injury; harm

୨ । ଅନିଷ୍ଟ—2. Mischief

ଅପକୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ନିମ୍ନକୁ+କୃଷ ଧାତୁ=ଛାଣିବା+କର୍ମ. ଣ) —

Apakṛuṣṭa ୧ । ଅଧମ—1. Bad

(ଅପକୃଷ୍ଟତା—ବି) ୨ । ନିମ୍ନ—2 Inferior.

୩ । ମାତ୍ର—3. Course; gross; low.

ଅପକୃଷ୍ଟତା—ସଂ. ବି. (ଅପକୃଷ୍ଟ+ଭାବ. ତା) —

Apakṛuṣṭatā. ନିମ୍ନତା—Inferiority; badness.

ଅପକ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଅ=ନୁହେଁ+ପକ୍ୱ) —

Apakwa ୧ । କଞ୍ଚା—1. Unripe.

୨ । ଅପରିଣତ—2. Immatured

୩ । ଅରନ୍ଧା—3. Uncooked

୪ । ଅସିଦ୍ଧ—4. Unboiled; badly cooked.

ଅପକ୍ୱ (ଅନ୍ନ)—ଦେ. ବି. (ଅପକ୍ୱ=ଅରନ୍ଧା+ଅନ୍ନ=ଖାଦ୍ୟ) —

Apakwa (anna) ୧ । ଯାହା ସିଝା ହୋଇ ନ ଥାଏ—

1. Uncooked

୨ । ନିସଙ୍ଗୁଡ଼ି (ଖାଦ୍ୟ)—ଯାହା ପାଣିରେ ସିଝା ହୋଇ ନାହିଁ ଓ ଯହିଁରେ ଲୁଣ ପଡ଼ି ନାହିଁ—

“ବିନୋଦବେନ ସର ପଦ୍ମଂ ସର ପଦ୍ମଂ ଲବଣଂ କରା

ଅପକ୍ୱଂ ଚର ବଳାମାୟାତ— ବାଳସବ୍ୟସ୍ତବିଷ୍ଣୁ ।

(ଯଥା—ସ୍ଵଚ୍ଛଦ୍ଧ; ତୈଳପକ୍ୱ; ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଓ ପୁରୀ ଆଦି) —

2 (the food) Cooked with water and unseasoned with salt.

୩ । ରନ୍ଧା ହୋଇ ନ ଥିବା (ଯଥା—ଚୁଡ଼ା)

3. Unboiled.

ଅପକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଦୂରକୁ+କ୍ରମ ଧାତୁ=ଯିବା+ଭାବ. ଅ) —

Apakrama ୧ । ପ୍ରସ୍ଥାନ—1. Retreat.

(ଅପକ୍ରମଣ—ବିପରୀତ) ୨ । ପଳାୟନ—2. Flight.

(ଅପକ୍ରାନ୍ତ—ବିଶ)

ଅପକ୍ରମଣ—ସଂ. ବି. (ଅପ+କ୍ରମ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ୍ତ) —

Apakramana ଅପକ୍ରମ (ଦେଖ) Apakrama (See)

ଅପକ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଦୂରକୁ+କ୍ରମ ଧାତୁ ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଣ) —

Apakṛānta ୧ । ଅପସ୍ତର—1. Removed.

(ଅପକ୍ରମ—ବି) ୨ । ପଳାୟିତ—2. Fled away.

ଅପକ୍ରିତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଅପକ୍ରିତ) —

Apakṛiti ଅପକ୍ରିତ (ଦେଖ)

अपक्रीति Apakṛitti (See)

अपक्रीति

ଅପକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଅନିଷ୍ଟ+କ୍ରିୟା. କାର୍ଯ୍ୟ) —

Apakriyā ୧ । ଅପକାର—1. Injury.

୨ । ଦୁଷ୍ଟମ୍—2 Wicked act.

୩ । ନିଷିଦ୍ଧ କର୍ମ—3 Prohibited action

ଅପକ୍ରୋଶ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ବିରୁଦ୍ଧାର୍ଥକ+କ୍ରୋଶ ଧାତୁ=କ୍ରୋଧ କରିବା

Apakrośa +ଭାବ. ଅ)—ନିନ୍ଦା; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱନା—Censure.

ଅପକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ପକ୍ଷ)—ପକ୍ଷହୀନ—

Apaksha Wingless.

ଅପକ୍ଷପାତ—ସଂ. ବି. (ଅ=ନୁହେଁ+ପକ୍ଷପାତ) —

Apakṣhapāta କୌଣସି ପକ୍ଷ ନ ଥିବା—Impartiality.

(ପକ୍ଷପାତ—ବିପରୀତ) ଦେ. ବିଶ—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପକ୍ଷ ନେଇ

ନ ଥିବା—Impartial; unbiased.

ଅପକ୍ଷପାତତା—ସଂ. ବି. (ଅପକ୍ଷପାତ+ଭାବ. ତା) —

Apakṣhapātita କୌଣସି ପକ୍ଷ ଥିବା ନ ଥିବା ଗୁଣ—
Impartiality

ଅପକ୍ଷପାତୀ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ନ=ପକ୍ଷପାତୀ—୧ମା. ୧ବ) —

Apakṣhapātī ଯେ ଏକ ପକ୍ଷର ସହାୟତା କରେ ନାହିଁ;

(ଅପକ୍ଷପାତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଯଥାର୍ଥବାଦୀ—Impartial.

ଅପକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ—ଅପ୍ସର) —

Apakṣharā

अप्सरā ଅପ୍ସର (ଦେଖ)

अप्सरā Apsarā (See)

ଅପକ୍ଷରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ—ଅପ୍ସର) —

Apakṣharī

ଅପ୍ସର (ଦେଖ) —

अप्सरी

Apsarā (See).

अप्सरी

ଅପକ୍ଷ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅପକ୍ଷପାତ) —ଅପକ୍ଷପାତ (ଦେଖ)

Apakṣha

Apakṣhapāta (See)

ଅର୍ପଣ ଅର୍ଥ ରହିବ ଏ କଥା କହା
ମହୋଦଧି ମେଘ ପଡ଼ିବେ ଯେ ଅପକ୍ଷ ।

ବୃଷ୍ଟିହୀନ-ହୃଦୟର-ବନ ।

ଅପକ୍ଷାତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପକ୍ଷାତ) —ଅପକ୍ଷାତ (ଦେଖ) —

Apakṣhāta

Apakṣhāta (See).

ଅପକ୍ଷାତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଅପକ୍ଷାତି) —

Apakṣhāti

ଅପକ୍ଷାତି (ଦେଖ) —

अपक्षति

Apakṣhāti (See).

ଅପକ୍ଷ (ଚୁଲି)—ଦେ. ବି. (ସେହି ଚୁଲିରେ ପଖା ବା ମୁଢ଼ି ନାହିଁ) —

Apakṣha (chuli) ୧ । ଅମୁଢ଼ି (ଚୁଲି) —

1. (oven) Without a side-mouth.

୨ । ଏକମୁଢ଼ି (ଚୁଲି) —

2 One-roomed (oven)

ଅପକ୍ଷ୍ୟାତ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅପ+କ୍ଷ୍ୟା ଧାତୁ+କର୍ମ. ଣ) —

Apakṣyāta ୧ । ନିନ୍ଦିତ—1. Blamed.

(ଅପକ୍ଷ୍ୟାତ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅପବାଦଗ୍ରସ୍ତ—2. Defamed.

(ଅପକ୍ଷ୍ୟାତ—ବି)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁନାସିକା	ସ୍ୱରାଜ୍ଞ	ସ	ଜ	ଶ	ଷ	ଞ	ଟ	ଥ	ଡ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଐ	ଅନୁନାସିକା	ସ୍ୱରାଜ୍ଞ	ଞ	ଟ	ଥ	ଡ	ଢ	ଣ	ତ	ଦ

ଅପଂଶ୍ୟାତି—ସଂ. ବି. (ଅପ+ଅଂଶ୍ୟାତି)—

Apakhyāti ୧ । ନିନ୍ଦା—1. Blame.

୨ । ଅପବାଦ—2. Disrespect.

୩ । ଅଂଶ୍ୟାତି—3. Scandal.

ଅପଗତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅପ=ଦୂରକୁ + ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Apagata ୧ । ପ୍ରସ୍ଥିତ—1. Gone away.

(ଉପଗତ—ବିପରୀତ) ୨ । ପଳାୟିତ—2. Departed.

ପଗମ—ବି) ୩ । ଅପସ୍ଥିତ—3. Removed.

୪ । ଉପସ୍ଥିତ, ମୃତ—4. Disappeared;
dead.

ଅପଗମ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଦୂରକୁ + ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)

Apagama ୧ । ବିନାଶ—1. Destruction.

ଉପଗମ } ବିପରୀତ ୨ । ପ୍ରସ୍ଥାନ—2 Disappearance.

ଅଗମ } ୩ । ପଳାୟନ—3 Removal

୪ । ନିର୍ଗମ—4. Exit,

* । ମୃତ୍ୟୁ—5. Death.

ଅପଗମନ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ଗମ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Apagamana ଅପଗମ (ଦେଖ)—

Apagama (See).

ଅପଗା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅପ=ନିମ୍ନକୁ + ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+ଅ + ଶ୍ରୀ.

Apagā ୧ । ନିମ୍ନଗା, ନଦୀ—River

ଅପଗୁରୁ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ନିମ୍ନ + ଗୁରୁ)—କୁ ଗୁରୁ—

Apaguru ୧ । ଖରାପ ପ୍ରବଚନ—Bad preceptor.

ଅପଗୁରୁ ଅବା, ଅପରିଷ୍କା ନ ଗଣ୍ୟ ।

ପ୍ରାଚୀ—ଗୁରୁରୁ ଶିଳା ।

ଅପଗହନ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ନଷ୍ଟ ହେବା+ହନ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Apaghana ୧ । ଦେହ; ଶରୀର—1. Body.

୨ । (ଅପ=ଦୂରକୁ + ଘନ=ମେଘ)—ଶରତକାଳ—
2. Autumn.

୩ । ସୀମା—3. Limit.

ସଂ. ବିଣ. (ବହୁଶ୍ରୁତ; ଅପ=ଅପଗତ ହୋଇଥିବା + ଘନ
=ମେଘ)—ମେଘହୀନ; ନିର୍ମେଘ—Cloudless.

ଅପଗହାତ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ହନ ଧାତୁ=ବିନାଶ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Apaghāta ୧ । ଅକସ୍ମାତ୍ ମାରକ ଦଃତ୍ୟା; ଅକାଳମୃତ୍ୟୁ ଦଃତ୍ୟା—
୧. Fatal accident.

୨ । ଅକସ୍ମାତ୍ ମୃତ୍ୟୁ—2. Accidental death.

୩ । ମରଣ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ମରଣ—

3. Untimely death.

୪ । ହତ୍ୟା—4 Murder.

ସୋପାନେ ଅପଗାତ ଅପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ଅପ ।

ଅପାଗିଚ୍ଛା—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ). ବି—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ କାହାଠାରୁ ନେଇ

Apaghiñchā ପୁନର୍ବାର ଫେରିବା ଦେବା—

The act of returning something
received.

ଅପାଗ୍ରୁଣ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅପ=ଦୂରକୁ + ଗ୍ରୁଣ=ଦୟା; ଲଜ୍ଜା;

Apaghrūṇa ଦୃଶ୍ୟ)—୧ । ନିର୍ଦୟ—1. Unkind; cruel.

(ଅପାଗ୍ରୁଣ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିର୍ଦୟ—2. Devoid of shame.

୩ । ନିର୍ଦୟ—3. Having no hatred.

ଅପାଚୟା—ସଂ. ବି. (ଅପ=ବିକୃତ୍ୟର୍ଥ + ଚ ଧାତୁ=ଚୟନ କରିବା + ଶ୍ଚା.

Apachaya ୧ । ହାନି; କ୍ଷତି—1. Loss.

ବନରୁ ଘେନିଲା କାଢ଼ି ଏହି ବସା କଲୁ

କେବେବେ ଏଥିରେ ଅପଚୟ ନ ପାଉଲୁ । ସାରଳା ମହାଭାରତ, ମଥା ।

୨ । ନାଶ—2. Destruction.

(ଅପାଚୟ—ବିପରୀତ) ୩ । କ୍ଷୟ; ବ୍ୟୟ; ବ୍ୟୟ—3. Waste.

ପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟୟ ନେଇ ଅପଚୟ; ସାରଳା ମହାଭାରତ, ବସନ୍ତ ।

୪ । ହ୍ରାସ; କମିଯିବା—4. Diminution;
decrease.

ଅପାଚୟିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅପ+ଚୟ ଧାତୁ=ପୂଜା କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Apachāyita ୧ । ପୂଜିତ—1. Worshipped.

୨ । ଶାଣିତ—2. Whetted.

୩ । (ଅପ+ଚ ଧାତୁ. ଶିତ୍+ତ)—ଅପବ୍ୟୟିତ—

3. Wasted; dissipated.

ଅପାଚାର—ସଂ. ବି. (ଅପ+ଚାର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Apachāra ୧ । ସ୍ୱର୍ଗଲଙ୍ଘନ—1 Violation of one's
(ଉପାଚାର—ବିପରୀତ) religious bents.

୨ । ଅତ୍ୟାଚାର; ଅତ୍ୟାଚାର—2. Oppression.

୩ । ଅପଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ—

3. Taking prohibited things.

୪ । ଅଶାନ୍ତି ରୋଗ; ଉଦର ବସ୍ତୁ ଖଣ୍ଡିତ ହେଲେ ପାତଳା
ହାତୀ ହୋଇ ଉଦରରେ ଜଳିବା ରୋଗ—

4. Dyspepsia; indigestion; looseness
of bowels.

* । ଅବନୟ—5. Want of humility.

ଅପାଚିକିରଶ୍ଚା—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଅନିଷ୍ଟ+ଚ ଧାତୁ=କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Apachikīrshā ୧ । ଉପାଚାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା—
Desire to injure another person.

ଅପାଚିକିରଶୁ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅପ+ଚ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ସକଳ. ଉ)—

Apachikīrshu ୧ । ଅପାଚାର କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ—
(ଉପାଚାର—ବିପରୀତ) Bent on injuring another

person.

ଯଥାଚିତ୍ତେ ଅପଚିତ୍ତେ ପୁଣି ୧ ଚିତ୍ତେ ଅପଚିତ୍ତେ ଓ ମାତ୍ରା ୧୯ ୨ ଚିତ୍ତେ ଅପଚିତ୍ତେ ଓ ମାତ୍ରା ୧୯ରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପଚିତ୍ତେ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯଥାଚିତ୍ତେ ଯେବେ ବୋଲିଲେ, ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଚିତ୍ତେ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତେ ବୋଲି ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ଥିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ଥିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ଥିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ଥିଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ଥିଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ ।

- ଅପଚିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅପ=ବିକୃତ୍ୟର୍ଥକ + ଚିତ୍ତ = ଚିତ୍ତ କରବା)
Apachita + କର୍ମ. ଚିତ୍ତ)—୧ । ବ୍ୟୟିତ; ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର ଦାନ
(ଅପଚିତ—ବି) ଘଟିଅଛି—1. Deteriorated.
୨ । ଶୀର୍ଣ୍ଣ—2. Spent up; thinned
୩ । (ଅପ + ଚିତ୍ତ ଧାତୁ = ପୂଜା କରବା + କର୍ମ. ଚିତ୍ତ)—
ପୂଜିତ—3. Worshipped.
୪ । ଅପବ୍ୟୟିତ—4. Wasted; squandered away.
୫ । ବିନଷ୍ଟ—5. Lost; destroyed.
ଅପଚିତ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ଚିତ୍ତ ଧାତୁ = ଚିତ୍ତ କରବା + ଶ୍ରେଣୀ. ଚିତ୍ତ)—
Apachiti ୧ । ଶ୍ରେଣୀ; ବ୍ୟୟ—1. Waste; dissipation.
୨ । ଅପବ୍ୟୟ (ଦେଖ)
2. Apabyaya (See)
୩ । (ଅପ + ଚିତ୍ତ ଧାତୁ = ପୂଜା କରବା + ଶ୍ରେଣୀ. ଚିତ୍ତ)—
ପୂଜା—3. Worship.
୪ । ମରିଚି ଋଷିଙ୍କ କନ୍ୟା—4. The daughter of the sage Marichi.
ଅପଚ୍ଛାୟା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ=ଲୁପ୍ତ ହେବା + ଛାୟା)—
Apachchhāya ଶ୍ରେଣୀବିହୀନ—Shadowless.
ଅପଚ୍ଛାୟା—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଲୁପ୍ତ + ଛାୟା)—
Apachchhāyā ଶ୍ରେଣୀରୂପ; ଭୂପ୍ରସ୍ତୋତ—
Apparition; phantom.
ଅପଚ୍ଛା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ଅତି ଦରଶ୍ୟ (ବସ୍ତୁ); ମୂଲ୍ୟହୀନ (ପଦାର୍ଥ)—
Apachha 1. Despicable or valueless.
ଅଚ୍ଛାବ୍ (things).
ଅଚ୍ଛାବ୍ (ଯଥା—ଅପଚ୍ଛାକୁ ସୁନା, ନୃପତିଙ୍କ କନ୍ୟା ମାତକୁ ଭଜ କରଇ ।)
୨ । ଅତି ନୀଚ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
2. Very low or mean (person).
ଅପଚ୍ଛା ଜାତି—ଗ୍ରା. ବି. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତି—
Apachha jāti Untouchable caste
ଅଚ୍ଛାବ୍ ଜାତି
ଅଚ୍ଛାବ୍ ଜାତି
ଅପଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ)—ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ (ଦେଖ)
Apachharā Apsarā (See)
ଅପଚ୍ଛା—ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀର ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ।
ପ୍ରାୟ. ଶ୍ରୀମତୀ ।
ଅପଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ)—ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ (ଦେଖ)
Apachhari Apsarā (See)
ଅପଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ)—ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ (ଦେଖ)
Apachherā Apsarā (See)
ଅପଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ)—ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ (ଦେଖ)
Apachheri Apsarā (See)

- ଅପଜା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ପଜା ହୋଇ ନ ଥିବା—
Apajā Unwhetted.
ସେ ଅଜ୍ଞେ ଜ୍ଞାନ ଦେଖା ହେଉ ନାହିଁ
ଆପଜା ନେଇ ହୁଆ
ଅପଜା—ଗ୍ରା. ବି. (ସମ୍ଭାଷଣ) ବିଶ୍ୱ.—ନିପଟ; ନିତାନ୍ତ—Very
Apat (ଯଥା—ଅପଜା ଗାୟା ।)
ଆପଜା
ଅପଜା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ=ନୁହେଁ + ପଟ=ବ୍ୟା + ଅନ୍ତର=ବ୍ୟବଧାନ)—
Apatāntara ୧ । ସଂସ୍କୃତ; ଅବ୍ୟବଧାନ—1. Very near.
୨ । (ଅ=ନୁହେଁ + ପଟ=ଚିତ୍ତପଟ + ଅନ୍ତର=ବ୍ୟବଧାନ)—
ଯାହାର ପଟାନ୍ତର ବା ଉପମା ନାହିଁ, ନିରୂପମ—
2. Incomparable.
ଅପଜା—ସଂ. ବି. (ଅ=ନୁହେଁ + ପଟ ଧାତୁ = ଗମନ କରବା + ଶ୍ରେଣୀ. ଚିତ୍ତ)—
Apatā (ମଝିରେ ବ୍ୟବଧାନ ଥିବା)—ସେ ଗମନ କରଇ ବିଏ
ନାହିଁ; ବସ୍ତାବରଣ; ପର୍ଦ୍ଦା; ଯକନିକା—Screen; wall
of cloth; a cloth-partition.
ଅପଜାକ୍ଷେପ—ସଂ. ବି. (ଅ=ନୁହେଁ + ପଟ=ପର୍ଦ୍ଦା + କ୍ଷେପ=ପଡ଼ିବା)
Apatākshepa ବା ଅପଜା=ପର୍ଦ୍ଦା+କ୍ଷେପ=ଅଲୋଡ଼ନ)—
ପର୍ଦ୍ଦାକୁ ଅଡ଼େଇ ଦେଇ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଉପସ୍ଥିତ—
(Lit. The tossing aside of the curtains)
Precipitate entrance of an actor on the
stage without the fall of curtain or
drop scene, a sudden appearance of an
actor on the stage.
ଅପଜା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ=ନୁହେଁ + ପଟ=ସମର୍ଥ)—
Apatā ୧ । ଅସମର୍ଥ—
(ଅପଜା—ବି) 1. Unskilled; awkward
(ସୁପଜା—ବିପରୀତ) ୨ । ଅଶକ୍ତ; ଅକ୍ଷମ—2. Incapable
୩ । ଅସୁସ୍ଥ—3. Sick
୪ । ଅଯୋଗ୍ୟ—Incompetent; unfit.
ଅପଜା—ଦେ. ବି.—୧ । ବିରୋଧ—1. Opposition.
Aparā ୨ । ଶତ୍ରୁତା—2. Enmity; bad terms
(between two persons).
ଅପଜା ଶୁଣାଯାଏ ପୁଅମାନେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ବାସ ପୁଅଙ୍କର ଅପଜା—
ପକାରମୋହନ. କ୍ରମେଣ ଅପରା ।
ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ବିରୋଧ—1. Inimical
୨ । ପତନରହିତ; ସ୍ଥାୟୀ—2. Not collapsing.
୩ । ଯାହା ପଡ଼ିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ—
3. Not liable to fall down.
ଅପଡ଼ାପ୍ରଥମ—ଦେ. ବି.—ଅପଡ଼ାପ୍ରଥମ (ଦେଖ)
Aparāprathibī Apardāprathibī (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅପଭ୍ରଂଶ—ଗ୍ରା. ବିଶ—' ୧. ଅପଠିତ)—

Aparḍhuṣa ଅପଠିତ; ଯେ କିଛି ପଢ଼ି ନାହିଁ—

ମୂର୍ଖ Uneducated; unlettered.

ଅପଢ଼

ଅପଣା—ଦେ. ବିଶ—ଯାହା (ଶସ୍ୟାଦି) ଭିକି ମୁହଁରେ ଗଦା କରାଯାଇ

Apaṇa ନ ଥାଏ—Not collected or heaped in the husking pit (for being husked by the husking jack).

(ଯଥା—ଅପଣା ଧାନ)

ଅପଣ୍ଡିତ—ସ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ପଣ୍ଡିତ = ବିଦ୍ବାନ୍) — ଅବିଦ୍ବାନ୍;

Apaṇḍita ମୂର୍ଖ; ବିଦ୍ୟାଶୂନ୍ୟ—Not learned; ignorant; illiterate.

ମୁହଁ ମୁହଁ ଜଳ ଶୁଦ୍ଧ ଅପଣ୍ଡିତ—ସାରଳାମହାପଣ୍ଡିତ, ବିଷୟ ।

ଅପତନ୍ତ୍ରକ—ସଂ. ବି (ଅପ + ତନ୍ତ୍ର + କ)—ମୂର୍ଖା ରୋଗ; ମୂର୍ଖା ରୋଗ;

Apatantraka ବାତରୋଗବିଶେଷ; ଅପସ୍ମାର ରୋଗ—

Apoplectic fit; fit of apoplexy.

ଅପତାନକ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ତନ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ବାତରୋଗବିଶେଷ—

Apatānaka Hysteric fit; hysteria.

ଅପତିଆଣି—ଗ୍ରା. ବିଶ—(ଯାହାର ଉପର ଭାଗ ବା ଉତ୍ତରୀ ମରଥାନ୍ତି)—

Apatīāṇi ଅପତିଆଣି (ଦେଖ)—Aparttiāṇi (See).

ଅପତିଆନ—ଗ୍ରା. ବି—ଅପତିଆର (ଦେଖ)

Apatīāna Apatīārā (See)

ଅପତିଆର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅପତିଆୟ)—ଅବିଶ୍ୱାସ—

Apatīārā Want of confidence or credit.

ଅପ୍ରତ୍ୟୟ

ବିପତ୍ତିଆରା

ଅପତିଷ୍ଠା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅପତିଷ୍ଠା)—ଅପତିଷ୍ଠା (ଦେଖ)

Apatishṭhā Apratishṭhā (See)

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା

ଅପତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ପତ = ପତିତ ହେବା +

Apatya କରଣ. ଯ)—୧ । ବଂଶଧର (ଯାହା ଯୋଗୁଁ ବଂଶ

ପତିତ ହୁଏ ନାହିଁ ବା ରକ୍ଷା ପାଏ)—1. Progeny

୨ । ସନ୍ତାନ; ସନ୍ତତି; ପୁଅଥିଅ—

2. Offspring; child.

ଅପତ୍ୟଦା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅପତ୍ୟ = ସନ୍ତାନ + ଦା ଧାତୁ = ଦେବା

Apatyadā + ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

୧ । (ଯେ ଅପତ୍ୟ ଦାନ କରେ) ଗର୍ଭସ୍ତାବିଣୀ ଶ୍ରୀ—

1. Pregnant woman .

୨ । ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—2. A tree.

ଅପତ୍ୟାଣି—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅପତିଆଣି (ଦେଖ)

Apatyāṇi - Aparttiāṇi (See)

ଅପତ୍ୟାଣି ବୋଲି ମୁଁ ବଞ୍ଚିଲି ନାହିଁ ବା ନାହିଁ—ଅପତ୍ୟାଣି ବଞ୍ଚିଗଲାଣି ।

ଅପତ୍ୟାସ—ଗ୍ରା. ବି—ଅପତିଆର (ଦେଖ)

Apatyārā Apatīārā (See)

ଅପତ୍ରପା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ = ଅପତେ ହୋଇଅଛି + ଶପା

Apatrapa = ଲଜ୍ଜା)—୧ । ଯାହାଠାରୁ ଲଜ୍ଜା ଦୂର ହୋଇଅଛି;

(ଅପତ୍ରପା—ଶ୍ରୀ) ନିର୍ଜଳ—1 Shameless; immodest

ଅପତ୍ରପା—ସ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଅପତ୍ରପର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of

Apatrapa Apatrapa.

ସଂ. ବି (ଅପ = ଅନ୍ୟ ଠାରୁ ବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି +

ଶପା = ଲଜ୍ଜା)—୧ । ଅନ୍ୟକୁ ଦେଖି ଲଜ୍ଜା—

1. Bashfulness; coyness.

୨ । ଅସ୍ମତ୍ତା—2. Impertinence.

ଅପତ୍ରପିଷ୍ଠ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅପ + ଶପ ଧାତୁ + ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ. ଲଷ୍ଟୁ)—

Apatrapishṭu ସ୍ୱଭାବତଃ ଲଜ୍ଜାଶୀଳ—Bashful; coy.

ଅପଥ—ସଂ. ବି—୧ । (ଅ = ମନ୍ଦ + ପଥ = ବାଟ)—କୁପଥ; ଅସ୍ୱଚ୍ଛ

Apatha ମାର୍ଗ—1. Bad or evil path.

୨ । (ଅ = ନୁହେଁ + ପଥ)—ଯାହା ବାଟ ନୁହେଁ; ଅବାଟ—

2. No road; absence of path.

ସଂ. ବିଶ (ଅ = ନାହିଁ + ପଥ; ଯହିଁର ପଥ ନାହିଁ)—ପଥଶୂନ୍ୟ—

Pathless.

ଅପଥ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅପଥ୍ୟ)—ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର (ଖାଦ୍ୟ)—

Apathi Unwholesome (food)

ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ; କୁସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଂ. ବି.—ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଖାଦ୍ୟ—

ବିପରୈଜ Unwholesome diet; unsuitable diet.

ଅପଥ୍ୟକ୍ତ—ଦେ. ବିଶ—ଅନିରୂପ—Inexperienced.

Apatnuki

ଅନିରୂପ

ଅନାଦି

ଅପଥ୍ୟ କରବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଅପଥ୍ୟ)—ରୋଗ ସମୟରେ ବା ପରେ

Apathi karibā ଅପଥ୍ୟ ବା ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା—

ଅପଥ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ To take unwholesome diet

ବିପରୈଜକରଣ during or after illness.

ଅପଥ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ = ନୁହେଁ + ପଥ୍ୟ = ଖାଦ୍ୟ)—୧ । ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର

Apathya ଖାଦ୍ୟ—1. Unwholesome (diet)

୨ । ଯାହା ରୋଗୀର ଦେହରେ ଯାଏ ନାହିଁ (ଖାଦ୍ୟ)—

2 Unsuitable (diet)

ସଂ. ବି—ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଖାଦ୍ୟ—1. Unwholesome diet.

ଅପଦ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ପଦ = ଗୋଡ଼)—

Apada ୧ । ପଦ-ବିହୀନ—1. Footless; without legs.

୨ । ପଦବ୍ୟବହାର—2 Titleless

ଅପଦକ୍ଷ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପଦକ୍ଷ)—ଅପଦକ୍ଷ; ଦୁର୍ନାମ—

Apadachha Bad name; scandal

ଅପଦକ୍ଷ

ଅପଦକ୍ଷ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ବୁଝନ୍ତି ଯେ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଏ ବା ଚିହ୍ନ ଲୋକେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂକ୍ରମେ ଚିହ୍ନ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ବା ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସର୍ଥା :—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଂଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅବ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଭା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅପଦସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ (ଅ=ନୁହେଁ + ପଦସ୍ତ=ପଦଗାୟତ୍ରୀ; ମର୍ଯ୍ୟାଦା
Apadastha ସ୍ତ୍ରୀ)—୧ । କର୍ମଦ୍ୱାରା—1 Out of one's
(ଅପଦସ୍ତ—ଶ୍ରୀ) place; removed from one's office;
deposed

୨ । ଅସମ୍ମାନିତ—2 Insulted; dishonoured.

୩ । ପରାଜିତ—3 Vanquished. discomfited.

୪ । ଅନାଦୃତ—4 Slighted.

ଅପଦାନ—ସଂ. ବି (ଅପ + ଦାନ ଧାତୁ + କର୍ମ ଅନ)—ଅନୁଷ୍ଠିତ କର୍ମ—
Apadāna Undertaken work.

ଅପଦାନ୍ତର—ସଂ. ବିଶ (ଅ=ନୁହେଁ + ପଦ=ସ୍ଥାନ + ଅନ୍ତର=—
Apadāntara ବ୍ୟବଧାନ)—ଅବ୍ୟବହାର; ସଂଯୁକ୍ତ—
Very closely connected.

ଅପଦାର୍ଥ—ସଂ. ବି. (ଅ=ସ୍ଥାନ + ପଦାର୍ଥ=ବସ୍ତୁ)—ଅଯୋଗ୍ୟ ବସ୍ତୁ—
Apadārtha Nonentity; worthless thing
ଦେ. ବି.—ଅମୃତଶ୍ୟା; ଅଯୋଗ୍ୟ—A worthless chap.

ସଂ ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ=ଅଭାବ + ପଦାର୍ଥ)—

୧ । ଅସାର—1. Unsubstantial.

୨ । ଅକର୍ମଣ୍ୟ; ନିକୁଞ୍ଜ—Worthless;
good for nothing

ଅପଦିଶ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ମଧ୍ୟ + ଦିଶ=ଦିଗ)—ଦୁଇ ଦିଗର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳ;
Apadisha ବିକଳ; ଦିକ୍ଷୁଣ (ଅଗ୍ନି, ବିଶାଳ, ବାୟୁ, ନେତ୍ର)—
Intermediate point of the compass
(e.g. South-east; South-west; North-east and North-west.)

ଅପଦେବତା—ସଂ. ବି. (ଅପ=ନାଶ + ଦେବତା)—

Apadebatā ୧ । ଭୂତପ୍ରେତାଦି; ଭୌତିକ ଜୀବ—

1. Ghost; apparition; goblin.

୨ । ଅପୂଜାଦେବତା—Unworshipped
idols; deities of the woods

ଅପଦେଶ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଅପବିଷ୍ଟ + ଦେଶ + କରଣ. ଅ)—

Apadesha ୧ । ବ୍ୟପଦେଶ; ଛଳ; ବ୍ୟାଜ—

1. Pretext; disguise.

୨ । ଚିହ୍ନ—2. Mark; sign

୩ । ନାମ—3. Name.

୪ । କାରଣ—4. Cause; occasion,

୫ । ଲକ୍ଷ—5. Aim.

୬ । ମନ୍ଦ ସ୍ଥାନ—6. Bad place.

ଅପଦ୍ରବ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଅପ=ନିକୁଞ୍ଜ + ଦ୍ରବ୍ୟ)—ଖରାପ ପଦାର୍ଥ—
Apadravya Bad thing.

ଅପହଂସ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ହଂସ + ଭାବ. ଅ)—

Apadhwamsa ୧ । ସ୍ମୃତି—1. Reproach.

(ଅପସ୍ତ—ବିଶ) ୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶ—

2. Complete destruction.

୩ । ନିନ୍ଦା; ଅପମାନ—3. Disgrace.

୪ । ତ୍ୟାଗ—Desertion; abandonment.

୫ । ଅପଘାତ—5. Accident.

ଅପହଂସ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ହଂସ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Apadhwasta ୧ । ସ୍ମୃତି; ନିନ୍ଦା—1. Disgraced;

(ଅପହଂସ—ବି) cursed.

୨ । ତ୍ୟାଗ—2. Abandoned.

୩ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—3 Completely destroyed;
crushed.

୪ । ପଡ଼ିତ—4 Fallen.

ଅପଧ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଅମଙ୍ଗଳ + ଧ୍ୟାନ=ଚିନ୍ତା)—

Apadhyāna ୧ । ଅମଙ୍ଗଳ ଚିନ୍ତା—1. Bad thought.

୨ । ଦୁଷ୍ଟାଭିପ୍ରାୟ—2. Evil intention.

ଅପନୟ—ସଂ. ବି (ଅପ + ନା ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Apanaya ଅପନୟନ (ଦେଖ)—

Apanayana (See).

ଅପନୟନ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ନା ଧାତୁ + ଭାବ ଅନ)—

Apanayana ୧ । ଅପହରଣ; ଦୂରୀକରଣ—

(ଅପନୟନ—ବିଶ) 1. Expulsion, removal.

୨ । ପରିତ୍ୟାଗ—2. Abandonment.

୩ । ନିରାକରଣ—3. Obliteration,

୪ । ପ୍ରମାର୍ଜନ—4. Sweeping away.

୫ । ଅପହରଣ—5. Taking away.

ଅପାନିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ନା ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Apanita ୧ । ତ୍ୟାଗ; ଦୂରୀକୃତ; ଅପସାରଣ—

1 Removed; obliterated.

୨ । ଅପହରଣ—2 Stolen.

୩ । ଶ୍ରେଣି—3. Cut into pieces.

୪ । ନିରାକୃତ—4. Dispelled; refuted.

୫ । ନିବାରଣ—5 Prevented

୬ । ପ୍ରମାର୍ଜିତ—6. Swept away.

ଅପନୋଦ—ସଂ. ବି (ଅପ + ନୁଦ ଧାତୁ + ଭାବ ଅ)—

Apanoda ଅପନୋଦନ (ଦେଖ)—

Apanodana (See).

ଅପନୋଦନ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ନୁଦ ଧାତୁ + ଭାବ ଅନ)—

Apanodana ୧ । ଶ୍ରେଣି; ଦୂରୀକରଣ—1. Removal.

୨ । ନିରାକରଣ; ନିବାରଣ—2. Obliteration.

୩ । ହରଣ—3. Alleviation.

୪ । ହସମନ—4. Assuaging.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅପନ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଝ	ଞ୍	ଞ୍
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ରା	ଲଅ	କ	ଦ୍

ଅପନ୍ତର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ପ୍ରାକୃତ)—୧ । ଅତି ବସ୍ତୁତ—
Apantarā Boundless (waste)
କାନ୍ତାର ୨ । ମରୁମୟ ପ୍ରଦେଶ—2. Deserted (tract)
ଓଜଡ଼ା

ଅପନ୍ତରାଗହୀର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ପ୍ରାକୃତ ଓ. ଗହୀର)—
Apantarāgahira ବସ୍ତୁତ ମରୁମୟ ପ୍ରାକୃତ—
କାନ୍ତାର Wilderness.
ଓଜଡ଼ା

ଅପନ୍ତରା—ଗ୍ରା. ବି. —ଅପନ୍ତର (ଦେଶ)—
Apantrā Apantarā (See).

ଅପନ୍ତର—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅପନ୍ତର)—
Apantrā ଅପଥ (ଦେଶ)—
ଅପଥ Apatha (See).

ଏ ପନ୍ଥାଟିକୁ ଛାଡ଼ି, ଅପଥରେ ପଡ଼ି

ଯାଉଅଛି ତୁମ୍ଭା ଶୋକଜଳରେ ବୁଡ଼ି ।

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର. ଚନ୍ଦ୍ରାବତର. କବି ।

ଅପନ୍ଥା—ସଂ. ବି. (ଅପଥ ୧ମା. ୧କ)—୧ । କୁପଥ—
Apanthā 1. Bad path.
୨ । ଅବାଟ—2. Bad ways

ଅପପ୍ରୟୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଅଶୁଦ୍ଧ + ପ୍ରୟୋଗ=ବ୍ୟବହାର)—
Apaprayoga ୧ । ଅଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରୟୋଗ—
1. Wrong application.

୨ । ବ୍ୟାକରଣବିରୁଦ୍ଧ ପ୍ରୟୋଗ—2 Faulty use of grammatical rules.

ଅପବର୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ବର୍ଗ ଧାତୁ=ତ୍ୟାଗ କରିବା+ଅ)—
Apabarga ୧ । ମୋକ୍ଷ; ମୁକ୍ତି; ଫଳସଂକୀର୍ତ୍ତ—
1. Emancipation

ଉତ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ ଅକ୍ଷର, ଶ୍ରେଣୀପଦର ସାଧନ—କରାଣୀୟ. ଶ୍ରବଣ ।

୨ । ଜୀବାତ୍ମା ସଙ୍ଗେ ପରମାତ୍ମାର ମିଳନ; ନିବ୍ୟାଣ—

2. Liberation; extinction from worldly misery or bond.

ମଉଳି ପ୍ରତି ଶୋଚିତ ଚପ, ପଠନ ସ୍ୱକର୍ମେ ନିରତ ।

ଏକାନ୍ତ ବାସ କରବନ୍ଧୁ, ନିର୍ମଳ ନିଷ୍ଠାଳ ସମାଧି ।

ଏ ଦଶ ଅପବର୍ଗ ଅର୍ଥେ, ଅକ୍ଷୟେନ୍ଦ୍ରିୟ ସାଧେ ସେବେ ।

କରାଣୀୟ. ଶ୍ରବଣ ୨ମ ।

୩ । ଶେଷ ମୀମାଂସା; ବିଷୟ—3. Final settlement decision.

ଅପବର୍ଗଗୁରୁ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅପବର୍ଗ=ମୋକ୍ଷ+ଗୁରୁ)—
Apabargaguru ୧ । ମୋକ୍ଷକର୍ତ୍ତା; ଦେବ—1. Bishṇu.

୨ । ଶିବ—2. Śiva.

ଅପବର୍ଗଦାତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅପବର୍ଗ=ମୋକ୍ଷ+ଦା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ.)—
Apabargadātā ଦୁ; ୧ମା. ୧କ.)—ମୋକ୍ଷଦାତା—

(ଅପବର୍ଗଦାତା—ଶ୍ରୀ) Redeemer; liberator; one who grants absolution

ଅପବର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ବର୍ଜ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—

Apabarjana ୧ । ଦାନ—1. Gift.

(ଅପବର୍ଜିତ—ବିଶ) ୨ । ବିତରଣ—2. Distribution.

୩ । ପରିତ୍ୟାଗ—3. Giving up.

ଅପବର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—

Apabarttana ୧ । (ଗଣିତ) ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରଣ—

(ଅପବର୍ତ୍ତିତ—ବିଶ) 1. (Mathematics) Reduction to the lowest term.

୨ । (ଗଣିତ) କୌଣସି ଅଙ୍କକୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ବିଭାଜନ

କରିବା—2. (Mathematics) Division of a quantity with smaller quantities.

୩ । ବିଚଳନ—3. Transfer; removal

୪ । ପରିବର୍ତ୍ତନ—4. Change.

ଅପବାଦ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଦୃଷ୍ଟି+ବଦ ଧାତୁ=କହିବା+ଭବ. ଅ)—

Apabāda ୧ । ନିନ୍ଦା; ଅପସଂଗ—

1. Scandal; reproach, defamation.

୨ । କଳଙ୍କ; ଦୁର୍ନାମ—2. Bad name; libel

୩ । (ଦର୍ଶନ) ଅବସ୍ଥାରେ ବସ୍ତୁଜ୍ଞାନ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରକୃତି, ବୃତ୍ତି ଓ ପଣ୍ଡିତଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତ ଅସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ବୋଲି ଜାଣିବା—

3. (Philosophy) Mistaking the unreal for real.

ଅପବାଦକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅପ+ବଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Apabādaka ଯେ ଅପବାଦ କରେ—

(ଅପବାଦକ—ଶ୍ରୀ) Accuser; defamer; libeller.

ଅପବାଦ ଦଣ୍ଡ—ଦେ. ବି—ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ସେହି ଦଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ

Apabāda daphā ଅନ୍ୟ ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କରିବା ଅପବାଦର

ଅପବାଦ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକାର ଓ ଦଣ୍ଡ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି—

The section of the Indian Penal Code defining the nature of and punishment for the offence of defamation.

[ଦ୍ର—ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନ (Indian Penal Code)

ର ୪୧୯ ଦଣ୍ଡରେ 'ଅପବାଦ' ଅପରାଧର ସଂଜ୍ଞା ଦିଆ ଯାଇଅଛି

ଏବଂ ୪୦୦-୪୦୧-୪୦୨ ଦଣ୍ଡମାନଙ୍କର ଅପବାଦର ଦଣ୍ଡ ଓ

ପ୍ରକାରମାନ ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ।]

ଅପବାଦ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ନିନ୍ଦା ରଚନା କରିବା—

Apabāda debā To give a bad name; to

ଅପବାଦ ଦେওয়া defame; to vilify.

ଅପବାଦ କରଣା

ଅପବାଦଣ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ବଦ ଧାତୁ. ଶିତ୍+ଭବ. ଅନ)—

Apabāraṇa ୧ । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ; ବ୍ୟବଧାନ—1. Partition.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ପ୍ରକାଶକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂଧ୍ୟାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅବି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଭି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

- ଅପବାରିତ } ବିଶ. ୨ । ବିର୍ଜନ; ତ୍ୟାଗ—2. Giving up; desertion
- ଅପବାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ବା ଧାତୁ. ଶିର୍ + କର୍ମ. ତ)—
Apabārita ୧ । ଅଚ୍ଛାଦିତ—1 Covered.
(ଅପବାରିତ—ବି) ୨ । ବ୍ୟବହୃତ; ଅନ୍ତର୍ଭୁକ—2. Partitioned.
୩ । ଗୋପିତ—3. Concealed
- ଅପବାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ବା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—
Apabārjya (ନାଟକରେ) ଜନାଗ୍ରହେ (ସେହି ବାକ୍ୟକୁ
(ଅପବାରିତ—ବି) ମଞ୍ଚରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅନେକଜାଣାମାନେ ଶୁଣି ପାରନ୍ତି
ନାହିଁ)—(Drama) Apart; aside (a
speech or remark made to the
audience and meant not to be heard
by the dramatic person on the
stage)
- ଅପବାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ବା ଧାତୁ. ଶିର୍ + କର୍ମ. ତ)—
Apabāhita ୧ । ତାଡ଼ିତ; ବିଦୂରଣ—
1. Driven away; expelled
୨ । ଦୂରକୁ ନୀତ—2. Carried away.
- ଅପବିତ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ପବିତ୍ର = ପବିତ୍ର)—
Apabitra ୧ । ଅବିଶୁଦ୍ଧ—1. Unclean.
(ଅପବିତ୍ରତା—ବି) ୨ । ଅଶୁଦ୍ଧ—2. Unholy.
୩ । ମାଗ୍ନ—3. Polluted
- ଅପବିତ୍ରତା—ସଂ. ବିଶ. (ଅପବିତ୍ର = ଅଶୁଦ୍ଧ + ଭବ. ତା)—
Apabitrata ୧ । ଅବିଶୁଦ୍ଧତା; ଅଶୁଦ୍ଧତା—
1. Unholiness.
୨ । ଅପବିତ୍ରତା—2. Uncleanliness
- ଅପବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ନିମ୍ନ + ବିଦ୍ୟା)—
Apabidyā ୧ । ନିମ୍ନ ବିଦ୍ୟା—1. Inferior learning.
୨ । ମନ୍ଦ ବିଦ୍ୟା—2. Bad learning.
୩ । ବୌଦ୍ଧ-ଧର୍ମ-ଚରାବିଷୟକ ବିଦ୍ୟା—
3. Buddhistic learning.
୪ । ଅବିଦ୍ୟା (ଦେଖ)
4. Abidyā (See)
- ଅପବିଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ବିଦ୍ଧ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—
Apabiddha ୧ । ଭୁଞ୍ଜିତ—1. Broken into small
fragments.
୨ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ—
2. Abandoned; rejected.
୩ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ—3. Thrown away.
୪ । ପ୍ରେରିତ—4. Sent.
- ଅପବିଦ୍ଧଶିଶୁ—ସଂ. ବିଶ. — ୧ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଶିଶୁ—
Apabiddhasiṣu 1. Abandoned child.

୨ । ଯେଉଁ ଶିଶୁକୁ ପିତା ମାତା ପକାଇ ଦେବାକୁ ଅନ୍ୟ
ଲୋକ ନେଇ ଘୁଅ ପରି ପାଲେ—

2. Child taken up or adopted by a
stranger after it has been deserted
by its parents.

[ଦ୍ର—ହଳୁ ସ୍ଥୂଳରେ ଅପବିତ୍ର ପୁଣି ପୁଣିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତମ ।]

ଅପବିଷା—ସଂ. ବିଶ. — ବିଷିଣା ଘାସ; ଚୂନବିଶେଷ—A kind of
Apabishā non-poisonous grass.

ଅପବ୍ରତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ପଛକୁ + ବ୍ରତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—
Apabruta ପରାତ୍ମମୁଖୀଭୂତ—Set back.

ଅପବ୍ୟୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ଅପବ୍ୟୟ + ବ୍ୟୟ)—

Apabyaya ୧ । କୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ଧନର ବ୍ୟୟ—

(ସ୍ବଦ୍ବ୍ୟୟ—ବିଷୟ) 1. Prodigality

(ଅପବ୍ୟୟିତ—ବିଶ) ୨ । (ଧନ ବା ସମ୍ପଦ) ବୃଥା ବ୍ୟୟ—

2. Squandering; waste.

ଅପବ୍ୟୟ କରବା—ଦେ. କି.—ଅପଥା ବ୍ୟୟ କରବା—

Apabyaya karibā To waste.

ଅପବ୍ୟୟିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ଅପଥା + ବ୍ୟୟ = ଖର୍ଚ୍ଚ + କର୍ମ. ତ)—

Apabyayita ୧ । ବୃଥାରେ ବ୍ୟୟିତ ହୋଇଥିବା—1. Wasted.

୨ । କୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟୟ କରାଯାଇଥିବା—

2. Ill-spent.

ଅପବ୍ୟୟି—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅପବ୍ୟୟ + କର୍ମ. ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Apabyayī ଯେ ଅପବ୍ୟୟ କରେ; ବ୍ୟୟରତ; ସାହାସରତ—

(ଅପବ୍ୟୟିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Wasteful; extravagant, spend-
thriff.

ଅପଭୟ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା, ଅପଗତ + ଭୟ)—ନିର୍ଭୟ—

Apabhaya Fearless

ଅପଭାଷା—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ନୀଚ, ଅସାଧୁ + ଭାଷା)—

Apabhāṣā ୧ । ଅସାଧୁ ଭାଷା—1 Low or obscene
language

୨ । ନୀଚ ଭାଷା; କୁଭାଷା—2. Indecent words.

୩ । ଅପବ୍ୟୟ ଭାଷା—3. Vulgar talk.

୪ । ଲଢ଼ାଇ ଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା—

4. Common jargon.

ଅପଭାଷିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ଭାଷ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Apabhāṣita ୧ । କୁଭାଷିତ—1. Ill spoken.

୨ । ନୀଚ ଭାଷାରେ କଥିତ—

2. Spoken indecently.

ଅପଭ୍ରାଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ଭ୍ରାଣ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Apabhrāṇa ୧ । ବିନାଶ—1. Destruction.

(ଅପଭ୍ରାଣ—ବିଶ) ୨ । ଅବନତି—2. Deterioration.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଭୃ	ଭୃଅ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଭୟ	ବ	ଢ଼

୩ । ଇତରଜନକଥୁତ ଭାଷା —3. Vulgar dialect.

୪ । କୁସ୍ଥିତ ଭାଷା—

4. Degenerated form of a word.

୫ । ସାଧୁଭାଷାର ଅଶୁଦ୍ଧ ରୂପାନ୍ତର—

5. Vulgarised form of a word; current word derived from a Sanskrit word.

ଅପଭ୍ରଂଶ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ଭ୍ରଂଶ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Apabhrashta ୧ । ରୂପାନ୍ତରପ୍ରାପ୍ତ (ଶବ୍ଦ ବା ଭାଷା)—

1. Vulgarised (word or dialect).

୨ । ପଡ଼ିତ—2. Fallen.

୩ । ମୂଳ ଶବ୍ଦରୁ ଆଗତ—

4. Derivative (word).

ଅପମନ୍ତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ମନ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—

Apamantabya ୧ । ଅନାଦରଣୀୟ—

1. Fit to be insulted

୨ । ଅବଜ୍ଞାତ; ଦୈର୍ଘ୍ୟ—2. Contemptible.

ଅପମରଣ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ମୃ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Apamarana ୧ । ଅପମୃତ—1 Untimely death.

୨ । ଅପଘାତ ମୃତ୍ୟୁ—2 Accidental death.

ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ଜାଣ ଅପମରଣରେ ମରେ । ପାତାମର. କୁହୁଁ ଦୁର୍ଘଟଣ ।

ଅପମାନ—ସଂ. ବି. (ଅପ = ବିପତ୍ତିତ + ମାନ = ମର୍ଯ୍ୟାଦା)—

Apamāna ୧ । ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା—1. Dishonour

୨ । ଅନାଦର—2. Contempt.

୩ । ଅବଜ୍ଞା—3 Insult; affront.

ଦେ. ବି.—ଅଭିମାନ—Sullenness due to displeasure.

ଅପମାନଜନକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପମାନ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Apamānajanaka ଯାହା ଅପମାନ ଜନ୍ମାଏ; କିନ୍ଦାଦାୟକ—

Disgraceful; compromising one's dignity.

ଅପମାନ ଦେବା—ଦେ. କି.—୧ । ଅନାଦର କରିବା—

Apamāna debhā 1. To disregard.

ଅପମାନ ଦେଖା ୨ । ଅବଜ୍ଞା କରିବା—2. To set aside.

ଅପମାନ ଦେବା ୩ । ଦୃଢ଼ାଦର କରିବା—3. To insult.

ଅପମାନ ଦେବା—ଗ୍ରା. କି.—୧ । ଅପମାନିତ ଦେବା—

Apamāna hebhā 1. To be insulted

୨ । ଅବଜ୍ଞାତ ଦେବା—

2. To be disregarded.

୩ । ଅଭିମାନ କରିବା—3. To show sullenness; to give vent to displeasure.

ଅପମାନିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅପମାନ + ସଂଜ୍ଞା ଅର୍ଥରେ, ଭବ)—

Apamānita ୧ । ଅପମାନପ୍ରସ୍ତ; ଅନାଦୃତ—

(ଅପମାନିତ—ଶ୍ଳୀ)

1. Slighted

(ଅପମାନ—ବି)

୨ । ଦୃଢ଼ାଦରପ୍ରାପ୍ତ—

2 Dishonoured; disgraced.

୩ । ଭରଷ୍ଟ—3. Affronted; rebuked.

ଅପମାରଗ—ଗ୍ରା. ବି—(ସ. ଅପାମାର୍ଗ)—ଅପାମାର୍ଗ (ଦେଖ)

Apamāraṅga

Apāmārga (See)

ଅପମାରଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି (ସ. ଅପାମାର୍ଗ)—ଅପାମାର୍ଗ (ଦେଖ)

Apamāraṅga

Apāmārga (See)

ଅପମାଲୁ—ଗ୍ରା. ବି—ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ; ଅମାଲୁ; ମାଲୁସୁଆ—

Apamālu

A sort of sweet cake fried

ମାଲୁସୁଆ

with ghee.

ମାଲୁସୁଆ

ଅପମୃତ—ସଂ. ବି. (ଅପ = ଅପମୃଷ୍ଟ + ମୃତ୍ୟୁ = ମରଣ)—

Apamṛutyu

ଅପମରଣ (ଦେଖ)

Apamarāṇa (See)

ଅପାଞ୍ଚହା—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅପାଞ୍ଚହା)—ଅପାଞ୍ଚହା (ଦେଖ)

Apajāchha

Apajāśa (See)

ଅପାଞ୍ଚହା—ଦେ. ବି. (ଅପ = ବିପତ୍ତିତ + ଯଶଃ = ଗର୍ଭି)—୧ । ଅଯଶ;

Apajāśa

ଅଞ୍ଜ୍ୟାତ—1 Infamy.

ଅପଞ୍ଚ

୨ । ଦୁର୍ନାମ—2. Ill name.

ଅପଞ୍ଚ

୩ । କଳଙ୍କ—3. Disgrace; dishonour.

(ଯଶ—ବିପତ୍ତିତ)

ଅପାଞ୍ଚହା—ସଂ. ବି. (ଅପ = ବିପତ୍ତିତ + ଯଶଃ = ଗର୍ଭି)—

Apajāśah

ଅପଞ୍ଚହା (ଦେଖ)

Apajāśa (See)

ଅପାଞ୍ଚହା—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅପ = ପଛକୁ + ଯାତ୍ରୀ = ଗମନକାରୀ)—

pajāśtrī

ପଳାତକ—Fugitive

ଅପାଞ୍ଚହା—ସଂ. ବି (ଅପ = ପଛକୁ + ଯା ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Apajāśana

ପଳାୟନ—Flight; running away.

ଅପାଞ୍ଚହା—ଗ୍ରା. ବି—ଅପାଞ୍ଚହା (ଦେଖ)

Aparchitā

Aparājita (See)

ଅପରାଜିତା

ଅପର—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅ + ପ ଧାତୁ = ପାଳନ କରିବା + ଅ)—

Apara

୧ । ଅନ୍ୟ—1. Another; other

(ଅପର—ଶ୍ଳୀ)

୨ । ଭିନ୍ନ—2 Different.

ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ପୁରୁଷରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ :—

୧ । ପ୍ରତିକୂଳ (ସଥା—ଅପର ଦଳ)—1. Hostile.

୨ । ବିପତ୍ତିତ (ଅପର କୂଳ)—2. Opposite.

ସ୍ୱାଧୀନ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକେ ପ୍ରକଟ ୧ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର୍ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର୍ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକଟେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିତେ ଯେତେ ଏ ଲେଖକଙ୍କଦ୍ୱାରା ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିତାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଶୋଭିତେ; ‘କୃଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୃଷ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

୩ । ପଶ୍ଚାତ୍ତରା—(ଯଥା—ପୂର୍ବାପର)—

3. Preceding.

୪ । ଶେଷ—(ଅପରାଚ)—4. Ending.

ସଂ. ବି—ପଶ୍ଚାତ୍ତରା ପଶ୍ଚାତ୍ତରା—The hind part of an elephant's body.

ଅପରାଚ ସଂ. ଅ—ଅନ୍ତର୍; ଅପର—Besides; moreover; Aparaincha further.

ଅପରାଚୁ—ସଂ. ଅ—ଅପରାଚ (ଦେଖ) Aparantu Aparaincha (See)

ଅପରାକ୍ର—ସଂ. ବିଶ (ଅପ—ଆକାର୍ଥ+ରନ୍=କୋଷ କରିବା= Aparakta କର୍ତ୍ତୃ ଇ)—ବିରକ୍ର—Displeased.

ଅପରାଖ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅପରାଖିତ)—ଅପରାଖିତ—Aparakha Not examined; not tested.

ଅପରାଧ
ଅପରାଧୀ

ଅପରାଚ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅପରାଚୟ)—ପରାଚୟର ଅଭାବ—Aparacha Want of acquaintance.

ଅପରିଚିତ ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅପରିଚିତ)—୧ । ଅପରିଚିତ—
ଅନଜାଣ 1. Unacquainted

୨ । ଅଜ୍ଞାତ—2. Unknown.

ଅପରାଚେ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପରାଚୟ)—ପରାଚୟର ଅଭାବ—Aparache Want of acquaintance.

ଅପରାଚ ଅପରାଚ ଦେଇ ୧ ନ ପାଠ—ସାଧନା ମହାଭାରତ ବାସ୍ତବ ।

ଅପରାଚନ—ଗ୍ରା. ବିଶ—(ସଂ. ଅପରାଚନ)—ଅପରାଚନ (ଦେଖ) Aparachhana Aprachchhanna (See)

ଅପରାଚନୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ—କୁଞ୍ଚିତ—Ugly. Aparachhaniāñi.

ଅପରାଚନୀ
ଅପରାଚନୀ

ଅପରାଚିତା—ଗ୍ରା. ବି—ଅପରାଚିତା (ଦେଖ) Aparajitā Aparajitā (See)

ଅପରାତି—ସଂ. ବି. (ଅପ—ପଶ୍ଚାତ୍+ରାମ ଧାତୁ=ପ୍ରକୃତ ଦେବା+ Aparati ଭାବ. ଇ)—ବିରତି; ନିବୃତ୍ତି—Cessation.

ଅପରାତିଶୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ—ଅପରାତିଶୀ (ଦେଖ) Aparatishāni Aparttiāñi (See).

ଅପରାତିଷ୍ଠା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ. ଅପରାତିଷ୍ଠା)—ଅପରାତିଷ୍ଠା (ଦେଖ) Aparatishṭhā Apratishṭhā (See)

ଅପରାତେ ଯିବା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କି—ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବା—Aparatejibā To disbelieve.

ପୁସ୍ତକ ଲେଖକଙ୍କ ଶେଷ । ଦୃଷ୍ଟି ନ ଯାଅ ଅପରାଚେ ।

ଅପରାଚ ଅପରାଚ ଦେଇ ୧ ନ ପାଠ—ସାଧନା ମହାଭାରତ ବାସ୍ତବ ।

ଅପରାଚ—ସଂ. ବି (ଅପର=ଅନ୍ୟ+ଭାବ. ଇ)—ଅନ୍ୟର ଭାବ ବା ଧର୍ମ—Aparatwa The state of being different.

ଅପରାତ୍ର—ସଂ. କି. ବିଶ (ଅପର=ଅନ୍ୟ+କାଳାର୍ଥ ବା ସ୍ଥାନାର୍ଥ ଇ)—Aparatra

୧ । ପରକାଳରେ ବା ପରଲୋକରେ—
1 In the next world

୨ । ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ—2. At another place,

୩ । ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ—3. To another place.

ଅପରାନ୍ତ—ସଂ. ଅ—ଅପରାଚ (ଦେଖ) Aparantu Aparaincha (See)

ଅପରାପକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଅପର=ଶେଷ+ପକ୍ଷ=ମାସାର୍ଦ୍ଧ)—Aparapaksha ୧ । କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ—1. The dark fortnight

of a month.

୨ । ପିଢ଼ପକ୍ଷ (ଅଶ୍ୱିନ-କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ; ଏ ପକ୍ଷରେ ପିଢ଼ଲୋକଙ୍କ ଭଦ୍ରେଶ୍ୟରେ ଭଲଭର୍ତ୍ତଣ କରାଯାଏ ।)—

2. Specially the dark fortnight of the month of Āświna in which ablutions are offered to the manes of the departed ancestors

ଅପରାପକ୍ଷ—ଗ୍ରା. ବି—(ସଂ. ଅପରାପକ୍ଷ)—ଅପରାପକ୍ଷ (ଦେଖ) Aparapakha Aparapaksha (See),

ଅପରାପକ୍ଷ

ଅପରାପର—ଦେ. ବିଶ—ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ—Different. Aparapara

ଅପରାପରକ୍ଷ କଳକଣ—ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସ୍ୱାଧୀନ ।

ଅପରାତ୍ରା—ସଂ. ବି (ଅପର+ରାତ୍ରି)—୧ । ଶେଷରାତ୍ରି—Apararātra 1 The time after mid-night; the close of the night.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରର ପରଭାଗ ସମୟ—

2. Short hours of the night

ପୁରାଣେ ଅପରାତ୍ରା ଲାଳମାନେ

ମନକୁ ସମ୍ପଦ କରନ୍ତି ପ୍ରକାଶନେ—କୃଷ୍ଣବିହାରୀ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅପରାଲୋକ—ସଂ. ବି. (ଅପର=ଅନ୍ୟ+ଲୋକ=ମନୁଷ୍ୟ; ସୃଷ୍ଟି)—Aparaloka ୧ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—1. Another person.

୨ । ଅନ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି—2. Another world.

ଅପରାସନ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅପରାସନ; ନିରାସନ—

Aparasana Unhappy; cheerless.

ଅପରାସ୍ପର—ସଂ. କି. ବିଶ. (ଅ+ପରାସ୍ପର)—୧ । ସଦା; ନିରନ୍ତର—Aparaspara 1. Continual.

୨ । ଯାହା ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ ନୁହେଁ—2. Not mutual

୩ । ସବୁବେଳେ—3. Continually.

୪ । ଏକାବେଳେ—4 At a time.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଋ	ୠ

ଅପରାଧ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—୧ । ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ—1. The West

Aparāḥ ୨ । ଜରାୟୁ—2. Womb; uterus.

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅପରାଧ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of Aparā.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅନ୍ୟ; ପୁଅକୁ—Another; different

ପରସ୍ପର ସେ ମୋ ଭାବୁ ଯେ । ପରସ୍ପର ନାହିଁ ମୋ ଅପରାଧ

ପରାଧ ରୂପେ ପ୍ରାଣ ସୁଦ୍ଧା ଅପରାଧ ପରାଧ ଦେ କୋକଳ—
ଗଙ୍ଗା ସେୟାଧିପତି ।

ଅପରାଗ—ସଂ. ବି (ଅପ + ଗମ ଧାତୁ + ଗ୍ରା, ଅ)—

Aparāga ୧ । ବିରାଗ; ବିରକ୍ତି—1. Displeasure.

୨ । ଦ୍ୱେଷ; ଶତ୍ରୁତା—2. Enmity.

ଅପରାଜିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅ = ନୁହେଁ + ପରାଜିତ)—

Aparājita ୧ । ଦ୍ୱାର ନ ଥିବା; ଅପରାଜିତ; ସେ ଅନ୍ୟ ଦ୍ୱାର

(ଅପରାଜିତ—ସ୍ତ୍ରୀ) ପରାଜିତ ହୋଇ ନାହିଁ—

1 Unvanquished; unconquered.

୨ । ଅଜିତ—2. Unconquerable

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1. The God Bishṇu,

୨ । ଶିବ—2. Śiba,

୩ । ଋଷିବିଶେଷ—3. A sage.

୪ । ବିଶ୍ୱ—4. The Universe.

ଅପରାଜିତା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅପରାଜିତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Aparājita The feminine of Aparājita.

ସଂ. ବି—୧ । ଲତାବିଶେଷ (ଏହା ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଫୁଲବିଶିଷ୍ଟ—

ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ— ଧଳା ଓ ନେଳି । ନେଳି ଫୁଲ ଫୁଟିବା

ଗିରିକଣ୍ଠିକା; ଅଶ୍ୱତ୍ଥ । ଅପରାଜିତାକୁ କଳା ଅପରାଜିତା ଓ ଧଳା

କଳା ଅପରାଜିତା—ମାଳା; ଫୁଲ ଫୁଟିବା ଅପରାଜିତାକୁ ଧଳା

ବିଷ୍ଣୁକାନ୍ତା; ଗିରିକଣ୍ଠିକା । ଅପରାଜିତା ବୋଲି କହନ୍ତି ।)—

କୌସଲ; କାଳିଞ୍ଜର; 1. A Creeper with pretty blue

କବାଧେସିଟ or white flowers;

ଅପରାଜିତା The mussel shell creeper;

ତେ—ଦନ୍ତୁନା Clitoria Ternatia.

୨ । ଦୁର୍ଗା, ଗୌରୀ—

2. The Goddess Durga, wife of Śiba.

୩ । ଦୁବ, ଦୁବା—

3. Long creeping grass; Duba grass.

୪ । ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ଳୋକର ଛନ୍ଦବିଶେଷ—

4. A Sanskrit metre.

୫ । ଜୟନ୍ତୀ ଗଛ—5. Name of a tree.

୬ । ଅଗ୍ରନିମ୍ନୀ ଗଛ—

6. Name of a plant.

୭ । ଗଙ୍ଗାସୁଲି (ଦେଖ)

7. Gangasuli (See).

୮ । ଏକପ୍ରକାର ଶର୍ମା ବା ସୁଅଁ ଲତା—

8. A kind of creeper.

ଅପରାଜିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ନ + ପରାଜିତ)—

Aparājeya ଅଜିତ; ଯାହାକୁ ପରାଜିତ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ—

Invincible; unconquerable

ଅପରାଧ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅପ = ଅପରାଧ + ଧାତୁ ଧାତୁ = ସିଦ୍ଧି କରିବା +

Aparāddha କର୍ମ. ତ)—୧ । ଅପରାଧ—

1. Guilty; criminal.

୨ । ଶୁଳ୍ଭ—2. Slipped.

୩ । ଭ୍ରାନ୍ତ—3. Mistaken; erroneous.

ଅପରାଧ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ଧାତୁ ଧାତୁ = ସିଦ୍ଧି କରିବା + ଧାତୁ. ଅ)—

Aparāddha ୧ । ଦୋଷ—1. Guilt.

୨ । ପାପ—2. Sin.

୩ । ବିଧ୍ୟବ୍ୟବହାର—3. Infringement of a rule; transgression.

୪ । ଦୁଷ୍ଟ—4. Fault.

୫ । ଦଣ୍ଡାର୍ଥ କାର୍ଯ୍ୟ—5. Offence

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରରେ ୩୨ ପ୍ରକାର ଗୁରୁତର ଅପରାଧ ବା ପାପର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ଅଜ୍ଞାନକୃତ ପାପ ଠାରୁ ଜ୍ଞାନକୃତ ପାପର ଦଣ୍ଡ ବିଶେଷ ଗୁରୁତର ।

(ଅଜ୍ଞାନ) ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ସମାଜର, ରାଜ୍ୟର ବା ରାଜାଙ୍କର କ୍ଷତି ହୁଏ, ତହିଁରେ ଦେଶର ରାଜା ନିଜେ ମୁଦେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଯିବା ଅଦାଲତରେ ଅପରାଧ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତି; ମାତ୍ର ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷର କ୍ଷତି ହୁଏ ସେଥିରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜେ ମୁଦେଇ ହୋଇ କ୍ଷତିରପୂର୍ବକ ପାଇଁ ଦେଖାନ୍ତି ଅଦାଲତରେ ନାହିଁ କରନ୍ତି ।]

ଅପରାଧ କରିବା—ଦେ. ବି—ଦୋଷ କରିବା; ଦଣ୍ଡାର୍ଥ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

Aparāddha karibh To commit an offence.

ଅପରାଧ କରା [ଦ୍ର—ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଅପରାଧର ଗୁରୁତା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅପରାଧ କରଣ ସରକାର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଦଣ୍ଡବ୍ୟାପ୍ତକ ଆଇନ୍ କର-
ଅଛନ୍ତି ।]

ଅପରାଧଜନକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅପରାଧ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅର୍ଥ)—

Aparādhajanaka ୧ । ଦୋଷଜନକ—1. Criminal.

୨ । ଦଣ୍ଡାର୍ଥ—2. Offensive.

୩ । ପାପଜନକ—3. Sinful.

ଅପରାଧୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅପ + ଧାତୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)—

Aparāddhi ୧ । ଅପରାଧକାରୀ; ଦୋଷୀ—

(ଅପରାଧୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Criminal; offender.

୨ । ଅପରାଧ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An accused person

ପାଞ୍ଚାଶ ଲେଖେ ଅପର ପୁଣ୍ୟଦେ ଯେହୁ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଯେହୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନିରୁଦ୍ଧ ନାହିଁ । ଅପରାନ୍ତ ଓ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଯେହୁ ଲେଖେ, ଯେହୁ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟଦେହେ ନ ଯିଲେ, ଯେହୁ ଯେହୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତ୍ୟ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତ୍ୟ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଦା' ନ ଯିଲେ 'ଦା' ଗୋଟିଏ; 'କ' ନ ଯିଲେ 'କ' ଦେଖିବେ, 'ବ' ନ ଯିଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ଯିଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଆ' ନ ଯିଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ; 'ଇ' ନ ଯିଲେ 'ଇ' ଦେଖିବେ; 'ଈ' ନ ଯିଲେ 'ଈ' ଦେଖିବେ ।

ଅପରାନ୍ତ—ଦେ. ବି—ଭବିଷ୍ୟତ—The future
Aparānt ଦେ. ବିଶ—ଭବିଷ୍ୟତ—Future
ଭବିଷ୍ୟତ

ଅପରାନ୍ତ—ଦେ. ବି—୧ । ଅପରାନ୍ତ (ଦେଖ)
Aparānta 1. Aparānt (See)

ସ. ବି. (ଅପର = ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ + ଅନ୍ତ)—ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ—
The western point of the compass.

ସ. ବିଶ—ପଶ୍ଚିମ ଦେଶୀୟ; ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ—
Western; occidental.

ଅପରାପର—ସ. ସଂ. ଓ ବିଶ. (ବହୁବଚନ; ଅପର + ଅପର)—
Aparāpara ୧ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ; ଅନ୍ୟମାନେ—1. Others.
୨ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବସ୍ତୁ—2. Different things.

ଅପରାପର ନ କାଣେ ସେ ନର ବରଷେ ।

ସାରଳାମହାପ୍ରଭାତ ଭବନାଗ ।

ଅପରାପ୍ରକୃତି—ସ. ବି. (ଅପର + ପ୍ରକୃତି)—ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତ, ବୁଦ୍ଧି,
Aparāprakṛuti ଅହଙ୍କାର ଓ ମନ—ଏପରି ଆଠ ଗୋଟି ପଦାର୍ଥ
(ପରାପ୍ରକୃତି—ବିପରୀତ) (ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନ)—(Bedānta
philosophy) The five primary
elements of nature, Buddhi,
Ahankāra and Mana.

ଭୂମି, ଜଳ, ଫଳ, ଅଗ୍ନି, ବାୟୁ,

ବୁଦ୍ଧି, ଅହଙ୍କାର ଓ ମନ ସବୁରେ ମନ ।

ଏ ଅଠଟି ଅଟେ ମୋର ଅପର ପ୍ରକୃତି,

ଏହା ଭଲ ଜାଣି ବୋଧେ ପର ହୁଏ—ସାରଳା ମହାପ୍ରଭାତ ।

ଅପରାବିଦ୍ୟା—ସ. ବି. (ଅପର + ବିଦ୍ୟା)—ବିଶ୍ୱେଦାସ ବିଦ୍ୟା—
Aparāvidyā Vedic lore.

ଅପରାହ୍ନ—ସ. ବି. (ଅପର = ଶେଷ + ଅହ; ନିପାତନସିଦ୍ଧି)—
Aparāhṇa ଦିନର ଶେଷ ଭାଗ, ଉପର ବେଳା—
Afternoon

ଅପରିବାର୍ତ୍ତ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ଭାଷଣ) ବି—
Aparībarbas ଆଗାମୀ ବର୍ଷର ପରବର୍ତ୍ତୀବର୍ଷର ପରବର୍ତ୍ତୀବର୍ଷ—
Next year but two

ଅପରିକଳିତ—ସ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିକଳିତ = ଜ୍ଞାତ)—
Aparikalita ୧ । ଅଜ୍ଞାତ—1. Unknown.
୨ । ଅଦୃଶ୍ୟ—2. Unseen.

ଅପରିକ୍ଳାନ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ପରିକ୍ଳାନ୍ତ)—ଅପରିକ୍ଳାନ୍ତ (ଦେଖ)
Apariklānta Apariklīṣṭa (See).

ଅପରିକ୍ଳିଷ୍ଟ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ପରିକ୍ଳିଷ୍ଟ)—ନୁହେଁ ପରିକ୍ଳିଷ୍ଟ—
Apariklīṣṭa Not tired out.

ଅପରିଗତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ପରିଗତ)—ଅଜ୍ଞାତ—
Aparigata Unknown.

ଅପରିଗ୍ରହ—ସ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିଗ୍ରହ = ଦାନଗ୍ରହଣ)—
Aparigraha ୧ । ଦାନ ଗ୍ରହଣ ନ କରିବା; ଅସ୍ୱୀକାର—
1 Non-acceptance of a gift; refusal.

୨ । ପରିଗ୍ରାହକ—2. Traveller.

ସ. ବିଶ—୧ । ଅବିବାହିତ—1. Unmarried.

୨ । ଗରିବ—2. Poor

ଅପରିଚିତ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିଚିତ = ଚିହ୍ନିତ; ଜ୍ଞାତ)—
Aparichita ୧ । ଅଜଣା; ଅଜ୍ଞାତ—
(ଅପରିଚିତ—ଶ୍ରୀ) 1. Not known; strange.

୨ । ପରିଚୟହୀନ—2. Not familiar.

୩ । ଯାହା ସଙ୍ଗେ ପୂର୍ବରୁ ଜଣାଶୁଣା ନାହିଁ—

3. Unacquainted.

ଅପରିଚ୍ଛଦ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପରିଚ୍ଛଦ)—
Aparichchhada ୧ । ପରିଚ୍ଛଦହୀନ—1. Unclothed.
(ଅପରିଚ୍ଛଦ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଦରିଦ୍ର—2. Poor

ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ—ସ. ବି. (ଅ + ପରିଚ୍ଛନ୍ନ)—

Aparichchhanna ୧ । ପରିଚ୍ଛଦହୀନ; ବସ୍ତ୍ରହୀନ—
1. Unclothed.

୨ । ଘୋଡ଼ିଆ ହୋଇ ନଥିବା; ଅନାବୃତ—2. Uncovered

୩ । ମଳିନ—3. Dirty; slovenly; not neat and clean.

୪ । ଅପରିଷ୍କୃତ—4. Unclean.

ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ପରିଚ୍ଛିନ୍ନ)—

Aparichchhinna ୧ । ଯାହାର ବିଭାଗ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—
1. Indivisible.

୨ । ସ୍ଥିରକରାଯାଇ ନ ଥିବା—

2. Unsettled, undefined

୩ । ଅସୀମ—3. Unlimited

ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନ)—ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନ (ଦେଖ)
Aparichchinna Aparichchhinna (See).
ତୋର ବସ୍ତ୍ର ନାହିଁ ପୁଣି, ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ତୋର ଗୁଣ ।

କବିଲାଳ, ଭଗବତ, ୨୩ ।

ଅପରିଜ୍ଞାତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ପରିଜ୍ଞାତ)—୧ । ଅଜ୍ଞାତ—
Aparijñāta 1. Unknown.

୨ । ଅଳ୍ପ ଜଣା ଥିବା—2. Not well known

ଅପରିଜ୍ଞାନ—ସ. ବି. (ଅ + ପରିଜ୍ଞାନ)—ମୂର୍ଖତା—
Aparijñāna Stupidity; ignorance.

ଅପରିମତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ = ନୁହେଁ + ପରି = ସମ୍ୟକ୍ ରୂପେ + ନମ୍)
Aparinata ଯାହୁଁ ନରୁଁ ବାଟିକଣ୍ଡି, ତାହା ଫଳଭାବରେ
ନରୁଁ ନାହିଁ)—୧ । ଅପକ୍ୱ—1. Unripe.

୨ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Incomplete.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋ	ଉ	ଅ	ଇ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	୧	୨	୩

ଅପରିଣତବୟସ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପରିଣତ + ବୟଃ.)—
Aparinatabayask ୧ । ଯାହାର ବେଶି ବୟସ ହୋଇ
(ଅପରିଣତବୟସ—ଶ୍ରୀ) ନାହିଁ—1. Not mature

in years.
୨ । ଚରୁଣବୟସ—2. Young

ଅପରିଣାମଦର୍ଶୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅ + ପରିଣାମ + ଦୃଶ ଧାତୁ = ଦେଖିବା
Aparināmadarśī + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—ଶେଷରେ
(ଅପରିଣାମଦର୍ଶୀ—ଶ୍ରୀ) କଅଣ ଦେବ ତାହା ଯେ ଭାବେ ନାହିଁ କି
ଦେଖେ ନାହିଁ; ଅବିଚେତକ—Inconsiderate;
improvident; thoughtless.

ଅପରିଣାମଦର୍ଶିତା—ସଂ. ବି. (ଅପରିଣାମଦର୍ଶିନ୍ + ତାବ ତା)—
Aparināmadarśitā ବିଚେତନାହୀନତା—
Short sightedness; improvidence;
thoughtlessness as to the future

ଅପରିଣୀତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିଣୀତ = ବିବାହ)—
Apariṇīta ଅବିବାହ (ପୁରୁଷ)—
(ଅପରିଣୀତ—ଶ୍ରୀ) Unmarried (male).

ଅପରିତୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିତୁଷ୍ଟ = ସନ୍ତୁଷ୍ଟ — ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ —
Aparitṛṣṭa Unsatisfied; discontented

ଅପରିତୃପ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିତୃପ୍ତ)—ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—
Aparitṛṣṭa Not satisfied; not satiated.

ଅପରିତୃପ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିତୃପ୍ତି)—ଅସନ୍ତୋଷ—
Aparitṛṣṭi Discontent.

ଅପରିତୋଷ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିତୋଷ = ସନ୍ତୋଷ)—
Aparitosha ଅସନ୍ତୋଷ—Dissatisfaction;
(ଅପରିତୁଷ୍ଟ - ବିଣ) discontent.

ଅପରିତ୍ୟାଜ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିତ୍ୟାଜ୍ୟ = ତ୍ୟାଗ କରିବା
Aparityājya ଯୋଗ୍ୟ)—ଅପରିତ୍ୟାଜ୍ୟ; ଯାହା ତ୍ୟାଗ କର
ଯାଇ ନ ପାରେ—Not to be given up or
abandoned.

ଅପରିଦିନ—ଗ୍ରା. ବି—ଅପରିଦିନ (ଦେଖ)
Aparidina Aparadina (See).

ଅପରିପକ୍ୱ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିପକ୍ୱ = ଉତ୍ତମରୂପେ ପକ୍ୱ)—
Aparipakwa ୧ । ଅପକ୍ୱ—1 Not quite ripe.
(ଅପରିପକ୍ୱତା ବି) ୨ । ଅପରିଣତ—2 Immature.
୩ । କୌଶଳହୀନ—3. Unskilful

ଅପରିପକ୍ୱତା ସଂ. ବି. (ଅପରିପକ୍ୱ + ତାବ ତା)—
Aparipakwatā ୧ । ପାତ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—
1. Unripeness

୨ । ଅପରିଣତ; ଅପକ୍ୱତା—
2. State of immaturity

ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ = ପରିବର୍ତ୍ତନ-
Aparibarttanīya ଯୋଗ୍ୟ)—ସ୍ଥିର; ଯାହା ବଦଳେ ନାହିଁ—
Unchangeable; unalterable.

ଅପରିମାଣ—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ପରିମାଣ)—
Aparimāṇa ଅସୀମ; ଅପରିମିତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ—
(ଅପରିମିତ—ବିଣ) Without measure; immense.

ଅପରିମିତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିମିତ)
Aparimita ୧ । ଅସଂଖ୍ୟ—1. Innumerable.
୨ । ପ୍ରଚୁର—2. Immense
୩ । ଅସୀମ—3. Limitless
୪ । ଅତ୍ୟଧିକ—4. Immoderate.

ଅପରିମିତଭୋଜନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅପରିମିତ + ଭୋଜନ)—
Aparimitabhōjana ସୀମାହୀନ ଭୋଜନ—
Immoderate meal.

ଅପରିମିତଭୋଜୀ—ସଂ. ବିଣ (ଅପରିମିତ + ଭୁଜ୍ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା.
Aparimitabhōjī ୧ବ.)—ସେ ପ୍ରଚୁର ବା ସୀମାହୀନ ଭୋଜ୍ୟ
ଖାଏ—One who eats immoderately.

ଅପରିମିତାଚାରୀ ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅପରିମିତ + ଅ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍)
Aparimitāchārī —ସେ ଅଧିକପରେ ଚଳେ—
(ଅପରିମିତାଚାରୀ—ଶ୍ରୀ) Of intemperate conduct.

ଅପରିମେୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିମେୟ)—
Aparimeya ୧ । ଯାହାର ପରିମାଣ ହୋଇ ନ ପାରେ, ଅସୀମ—
1. Illimitable.

୨ । ଅପରିମିତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ—
2. Immeasurable; immense.

ଅପରିଶୀଳନ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିଶୀଳନ = ବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାସ)—
Apariśīlana ବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାସର ଅଭାବ—Want of study;
want of cultivation.

ଅପରିଷ୍କାର—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିଷ୍କାର = ନିର୍ମଳତା)—
Aparishkāra ଅନିର୍ମଳତା—Impurity; uncleanness.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅପରିଷ୍କୃତ; ମଳିନ;
(ଅପରିଷ୍କୃତ—ବିଣ) ଅନିର୍ମଳ; ଅମାଞ୍ଜିତ—1. Unclean.
୨ । ଅଶୁଦ୍ଧ—2. Impure;

୩ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ—3. Indistinct; vague, indefinite.
ଅପରିଷ୍କୃତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ = ନୁହେଁ + ପରିଷ୍କୃତ = ମାଞ୍ଜିତ)—
Aparishkruta ୧ । ଅମାଞ୍ଜିତ—1 Not cleansed;
not refined.

୨ । ମଳିନ—2. Dirty; slovenly.

ଅପରିସର—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ପରିସର)—
Aparisara ୧ । ଦୂର; ଯାହା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନୁହେଁ; ଦୂରସ୍ଥ—
1. Not contiguous; distant.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ବରୀ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁୟୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ୍ଵ

କେହି ଶିଶୁର ଜନ୍ମମାତ୍ରେ ତାହାକୁ କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କୁ ଦାନ କରି ଦିଅନ୍ତି । ପରେ ଫିଲ ନ ମରି ବଞ୍ଚି ଗଲେ ଫିଲର ବ୍ରତ ବା କାନ-ଯୋଡ଼ା ବେଳେ କିଛି ଧନ ଦେଇ ପୁଣି ଫିଲକୁ ଦେବତାଙ୍କଠାରୁ କଣି ଅଣନ୍ତି । ଅପରିଷ୍କା ଫିଲଙ୍କର ନିଜ ପରେ ନାକ ଫୋଡ଼ି ଦେବାର ପ୍ରଥା ଅଛି ।]

ଅପରିଷ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ—ଅପରିଷ୍କା (ଦେଖ)

Apartishtā Apratishtha (See)

ଅପର୍ବା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ପର୍ବା=ଗଣି)—ସାହାର ଗଣି ବା ପବ ନାହିଁ—

Aparba Without joints.

ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ=ନୁହେଁ + ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ=ଯଥେଷ୍ଟ; ଅ +

Aparjyāpta ପରି + ଅପ ଧାତୁ + ତ)—

୧ । ଅଯଥେଷ୍ଟ—1. Insufficient.

୨ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Incomplete

୩ । ଅସୀମ; ଅଗଣିତ; ଅସଂଖ୍ୟ—

3. Unlimited, endless

୪ । ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ—

4. More than sufficient

ଅପାଳ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ=ନାହିଁ + ଫଳ=ମାଂସ.)—

Apala ମାଂସହୀନ—Fleshless.

ସଂ. ବି. (ଅପ + ଲ ଧାତୁ = ଗ୍ରହଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

କାଳକ; କାଳା; ଖୁଣ୍ଟି—Pin; peg

ଅପାଳପିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ଲପ ଧାତୁ = କହିବା. ଶିତ + ତ)—

Apalapita ସାହାର ଅପାଳପ କରାଯାଇଅଛି; ଅପହୃତ—

(a matter) Which has been belittled in discussion

ଅପାଳପ—ସଂ. ବି. (ଅପ = ବରୁଦ + ଲପ ଧାତୁ = କହିବା + ଲପ. ଅ)—

Apalāpa

୧ । ଉଚ୍ଛିବା—1. Concealment.

୨ । ଅସ୍ୱୀକାର—2. Denial.

୩ । ଅନ୍ୟଥାଚରଣ—3. Doing otherwise.

୪ । ବଡ଼ କଥାକୁ ସାନ କରି କହିବା—

4. Belittling.

ଅପାଳପ କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ଉଚ୍ଛିବା—1 To conceal.

Apalāla karibā ୨ । ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା—

2. To deny

୩ । ଅନ୍ୟଥାଚରଣ କରିବା—3. Not to do something one was told to do.

୪ । ବଡ଼ କଥାକୁ ସାନ କରି କହିବା—

4. To belittle a matter.

ଅପାଶଙ୍କ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ = ଅପଗତ + ଶଙ୍କା = ଭୟ)—

Apasāṅka ନିଶଙ୍କ; ନିର୍ଭୟ—Fearless

ଅପାଶଙ୍କା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—ଅପାଶଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Apasāṅkā Feminine of Apasāṅka.

ସଂ. ବି. (ଅପ = ଅପଗତ + ଶଙ୍କା = ଭୟ)—

୧ । ଦୃଶ୍ୟଙ୍କା—1. Extreme fear.

୨ । ଅଶଙ୍କା—2. Misgivings.

୩ । ଅମଙ୍ଗଳାଶଙ୍କା—3. Portents.

ଅପାଶଙ୍କିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପାଶଙ୍କା = ଅପଗତ + ଶଙ୍କା + ଇତ = ପ୍ରକୃତ)—

Apasāṅkita ୧ । ଅଶଙ୍କାଯୁକ୍ତ—1. Full of misgivings or forebodings.

୨ । ଅମଙ୍ଗଳାଶଙ୍କାଯୁକ୍ତ—

2. Ominous; portentous.

ଅପାସଦ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅପ = ନିମ୍ନରେ + ସଦ ଧାତୁ = ବସିବା;

Apasada ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

(ଅପସଦା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ତଳେ ବା ମାତରେ ବସେ—

Sitting below others.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଅଧମ ବ୍ୟକ୍ତି—

1. A mean person.

୨ । ସମାଜରୁ ବହୁଦୂର ବ୍ୟକ୍ତି—2. Outcaste.

୩ । ଅଛବ ବା ମାତଜାତୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

3. Untouchable caste.

୪ । ଜାରଜ ସନ୍ତାନ—4. Illegitimate child.

ଅପାସବ—ସଂ. ବି. (ଅପ = ଅଧମ + ନିକୁଷ୍ଠ + ଶବ୍ଦ)—

Apasabda ୧ । ବ୍ୟାକରଣବିରୁଦ୍ଧ ଶବ୍ଦ—

1. Ungrammatical word.

୨ । ଅପଦ୍ମଶ୍ଚ ଶବ୍ଦ—2. Vulgar word; slang.

୩ । କୁଶଳ; ଅଶ୍ଳୀଳ ଶବ୍ଦ—

3. Indecent or obscene word.

୪ । ଲଢ଼ର ଶବ୍ଦ—4. Low discourse.

ଅପାସବଭାସ—ସଂ. ବି. କାବ୍ୟଦୋଷବିଶେଷ (ଯହିଁରେ ଭଲ ଅର୍ଥରେ

Apasabdābhāsa ପ୍ରୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଅପାସବପରି ଶୁଣାଯାଏ)—

A defect in composition.

ଭବାଦରଣ—ସୁକରକା ତରୁଣେଶ୍ଵର ଦରକା ତ ବଧ

ସେ ବୁଦ୍ଧର ଦୋର ବଳ ଏଡ଼େ ମଜବୁତି ।

ଅଭିମତ୍ୟୁକ୍ତ ବଦନ୍ତପ୍ରକାଶି ।

ଅପାଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ—ସେହି ନଦୀର ପାଣିରେ ପଶି କରି ଯାଇ ହୁଏ ନାହିଁ;

Apasāṅkha ଯହିଁରେ ଏକ ପୁରୁଷରୁ ଦେଖି ପାଣି ଥାଏ; ଅଥଳ—

ଅପାର Unfordable (river); more than a man's depth.

ଅପାଶିଖ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ = ଅପଗତ + ଶିଖା = କେଶ)—

Apasikha ଲଗ୍ନାମୁଣ୍ଡିଆ—With cropped hair,

ଅପାଶିଷ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ଶିଷ୍ୟ)—କୁଶିଷ୍ୟ—

Apasishya Bad disciple.

ମାତ୍ରାଦି ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସ୍ୱପଦ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋକଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯିବ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋକିବାକୁ ହେବ । ସଥା :— 'କାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଶୋକିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅପସୂର ଅବା ଅପଶିଷ୍ୟ ନ ଜାଣଇ । ପ୍ରାଚୀ. ପୁରୁଷୋତ୍ତମା ।

ଅପଶୋକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ=ଅପଗତ + ଶୋକ)—
Apasoka ୧ । ଶୋକରହୃତ—Free from grief
(ଅପଶୋକା—ଶ୍ରୀ) or sorrow.

୨ । ସାହାର ଶୋକର ପ୍ରଶମନ ହୋଇଅଛି—

2 One whose grief has been assuaged.

ସଂ ବି—ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷ—A flowering tree; Janisasa Asoka.

ଅପସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅସ୍ପଷ୍ଟ)—ଅସ୍ପଷ୍ଟ—

Apashta Unintelligible; not clear.
ଅସ୍ପଷ୍ଟ

ଅପସ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅପ=ବିପରୀତ + ସ୍ତା ଧାତୁ=ରହିବା + ଉ
Apashtu ନିପାତନ)—

୧ । ପ୍ରତିକୂଳ -1. Not favourable.

୨ । ବିପରୀତ—2. Opposite.

ଅପସନ୍ଦ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ+ଅ. ସଂସନ୍)—

Apasanda ୧ । ଗରପସନ୍ଦ; ନାପସନ୍ଦ; ଅନୁମୋଦିତ—
ଅପସନ୍ଦ, ନାପସନ୍ଦ 1. Unapproved

ଗରପସନ୍ଦ ୨ । ଅନୁମୋଦିତ—2. Not respected.

ନାପସନ୍ଦ

୩ । ଉପହସିତ—3. Jeered at.

୪ । ନିନ୍ଦିତ—4. Blamed.

୫ । ବିଶ୍ୱାସର ଅଯୋଗ୍ୟ—5 Unbelievable;
unreliable.

୬ । ଘୃଣିତ—6. Wretched.

ଧୂକ ଧୂକ ମନ ବ୍ୟଥା ଅପସନ୍ଦ ନାପସନ୍ଦ ନ ନିବାଇବାର । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦେ. ବି—୧ । ନିନ୍ଦା—1. Blame.

୨ । ଅନୁମୋଦନ—2. Disapproval.

ଅପସବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅପ=ବିପରୀତ + ସବ୍ୟ=ବାମ)—

Apasavya ୧ । ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ ସମ୍ପର୍କୀୟ—1. Southern.

(ସବ୍ୟ=ବିପରୀତ) ୨ । ଡାହାଣ—2. Right.

ମୋର ଚିତ୍ତ ସବ୍ୟ ଅବା ଅପସବ୍ୟ ଭାବେ,

ସମରସ୍ତୁ ରକ୍ଷା କର ନରସିଂହ ଦେବେ । ପାଦାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ସଂ. ବି—ପିତୃତର୍ପଣ ବା ଶ୍ରାଦ୍ଧକେଳେ ପଇତାକୁ ଡାହାଣ କାନ୍ଧରେ
ପକାଇବା—The act of putting the
sacred thread on the right shoulder
at the time of offering oblations to
the manes of the ancestors.

ଅପସମାରୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅପସାର)—ଅପସାର (ଦେଖ)

Apasamaru Apasmara (See)

ଅପସର—ଦେ. ବି—ବଡ଼ ମାଣ୍ଡି; ବଡ଼ ଢଳିଆ—

Apasara A large cushioned pillow.

ବଡ଼ ତାକିଆ ଝାନ ବସନ ଶେଷାଇ ରହୁଥିଲେ ପୁଷ୍ପ ବସ,

ମାତୃତାକିଆ ଯୋଗାଇ ଶିରକୁ ଅପସର କର୍ପୁର ଧୂଳି ସିଞ୍ଚ । ଭକ୍ତଦାସ. ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ ।

ଅପସରଣ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଦୂରକୁ + ଯୁ ଧାତୁ + ଲୁପ୍ତବା + ଭବ.

Apasaraṇa ଅନ)—୧ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଗମନ; ପଳାୟନ—

(ଅପସୃତ—ଶ୍ରୀ) 1. Going away to a distance.

୨ । ଘୁଞ୍ଚିଯିବା—2. Moving off.

୩ । ଦୂରକୁ ଯିବା—3. Withdrawal; removal.

୪ । ପଛକୁ ଫେରି ଯିବା—4. Moving back.

ଅପସରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ୱରସଃ)—ଅସ୍ୱରଣ—

Apasarasā Heavenly nymphs

ବଳା ଭେଙ୍ଗୁଥିବା ଦେଇ ବି ଅପସରଣୀ, ବଳାଞ୍ଜାରେ ଶୋଭାପୁଣେ ଛତାଇ ରସା ।

ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ. ୨୩/୨୫ ।

ଅପସର—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. =ଅସ୍ୱରସ୍ ଶବ୍ଦ)—

Apasara

ଅପ୍‌ସରା ୧ । ସ୍ୱର୍ଗଦେବୀ; ଅସ୍ୱର—

ଅପ୍‌ସରା

1 The heavenly nymphs.

ଯେବେ ବ୍ରହ୍ମା ଅପସରକୁ ଶାପ ଦେଲେ—କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାଭାରତ ଅବ ।

୨ । ଅସ୍ୱରର ଡାକ ନାମ—

2 The name for calling Apsara

ଅପସରଣିକା—ଦେ. କି—ଅପସରଣିକାର ଶିଳ୍ପକୁ ରୂପ—

Apasaraṇibā The causative form of

ଅପସରଣ

Apasaribā.

ସ

ଅପସରିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ଅପ=ସ୍ତ ଧାତୁ)—

Apasaribā ୧ । ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚିବା—1. To move back

ହଟେଯାଉଛି

୨ । ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିବା—2. To go away.

ହଟଣା ୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ନିକୃଷ୍ଟତର ହେବା—

3. (fig) To be inferior.

ଅପସରିଯିବ ରୂପେ ରକ୍ଷା ଅପସର—ଭକ୍ତ. ରେଣୁ ।

ଅପସର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ୱରସ୍)—ସ୍ୱର୍ଗଦେବୀ; ଅସ୍ୱର ।

Apasari The heavenly nymph.

ବାରବାଟି ବହୁଳ ନୃତ୍ୟ ଅପସର । ଭକ୍ତ ବୈଦେହୀଶବଳାସ, ୪୭/୨ ।

ଅପସର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ସର୍ଜ=ଭାଗ କରବା + ଭବ. ଅନ)—

Apasarjana

୧ । ଦାନ—1. Gift; giving away.

୨ । ପରିତ୍ୟାଗ; ବିସର୍ଜନ—2. Abandonment.

୩ । ଅପବର୍ଗ—3. Beatitude.

୪ । ମୁକ୍ତି—4. Release

୫ । ମାରଣ; ହତ୍ୟା—4. Killing; murder.

ଅପସର୍ପ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅପ=ଗୋପନରେ + ସ୍ୱପ ଧାତୁ =ଗମନ

Apasarpa କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଉଥ	ଋ

୧ । ସେ ଗୋପକରେ ଯିବା ଅସିବା କରେ; ଗୁପ୍ତଚର—

1. Spy; secret emissary.

୨ । ଗୋଇନା—2. A detective.

ଅପସର୍ପଣ—ସଂ. ବି—(ଅପ + ସ୍ପ ଧାତୁ + ଭବେ ଅନ) ଅପସରଣ (ଦେଖ)

Apasarpana Apasarana (See)

ଅପସାର—ସଂ. ବି—(ଅପ = ନିମ୍ନ + ସ୍ପ ଧାତୁ + ଭାବେ. ଅ)—

Apasara ଅପସରଣ (ଦେଖ)—Apasarana (See)

ଅପସାରଣ—ସଂ. ବି—(ଅପ = ନିମ୍ନ + ସ୍ପ ଧାତୁ + ଭାବେ ଅନ)—

Apasaraṇa ୧ । ଅପନୟନ; ଲଳକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇବା—

(ଅପସାରିତ—ବିଶ) Pushing down

୨ । କାଢି ନେବା—2. Removal.

ଅପସାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ଦୂରକୁ + ସ୍ପ ଧାତୁ ଶିତ୍ = ସାରି + କର୍ମ ଚ)—

Apasārita ୧ । ଦୂରକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା—1. Removed.

୨ । ଦୂରକୁ—2 Driven away.

୩ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଗତ—3. Withdrawn.

ଅପସାରିବା—ଦେ. ବି—ଅପସରିବାର ଶକ୍ତିରୂପ—

Apasāribā The causative of Apasaribā.

अपसरिब

हटाना

ଅପସୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ଦୂରକୁ + ସ୍ପ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—

Apasṛuta ୧ । ଗତ—1. Gone away; departed

୨ । ଚଳିତ; ଅପଗତ; ପଳାୟିତ—

2 Run away; slipped away.

ଅପସ୍କର—ସଂ. ବି. (ଅପ = ନିମ୍ନକୁ + ସ୍ପ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ (ନିପାତନସିଦ୍ଧି))

Apaskara ୧ । ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର—1. The anus

୨ । ବିଷ୍ଣୁ—2 Excrement.

୩ । ରଥାବସ୍ଥା—

3. The component parts of a car.

୪ । ଅକ୍ଷସୂତ୍ର; ଅକ୍ଷ—4. Axle of a car.

ଅପସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉପସ୍ତ)—ଭଗ; ଲଙ୍ଗ—

Apastu One's private parts

(ସଥା—ସେ ମୋତେ ଅପସ୍ତ ଦେଖାଇ ଗାଳ ଦେଲା)

ଅପସ୍ନାତ—ସଂ. ବିଶ (ଅପ = ଅମଙ୍ଗଳ + ସ୍ନା ଧାତୁ = ସ୍ନାନ କରିବା +

Apasnāta କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—୧ । ମୃତ ପରେ ସ୍ନାତ; ସ୍ନାତ ହୋଇ—

(ଅପସ୍ନାନ—ବି) ଥିବା (ମୃତ ଦେହ)—1 (dead body)

Washed.

୨ । ଅଶୌଚ ପରେ ସ୍ନାତ—2. Bathed for the

purpose of purification after funerals.

ଅପସ୍ନାନ—ସଂ. ବି (ଅପ + ସ୍ନା ଧାତୁ = ସ୍ନାନ କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Apasnāna ୧ । ଅଶୌଚପୂର୍ବେ ସ୍ନାନ—1. Bath for the

(ଅପସ୍ନାନ—ବିଶ) purpose of purification after funerals.

୨ । ଦାହ ପୂର୍ବରୁ ଶବର ସ୍ନାନ—

2. Bath of a dead body before cremation.

ଅପସ୍ମାର—ସଂ. ବି—(ଅପ = ବିନଷ୍ଟ + ସ୍ମ ଧାତୁ + ଭାବ ଅ. ସାହାହାର

Apasmāra ସ୍ମରଣଶକ୍ତି ଲୁପ୍ତ ହୁଏ)—୧ । ବାତଜନିତ ମୂର୍ଚ୍ଛା

ରୋଗ—1. Epilepsy.

୨ । (ବାବ୍ୟାଳଙ୍କାର) ଭୂତାଦିର ଅବେଶଜନ୍ୟ ମନର ବିକଳତା;

ମୂର୍ଚ୍ଛା; (କମ୍ପ, ଘର୍ମ, ଫେନ ଓ ଲଳ ଏହାର ଛାପକ)—

2 Fit of a person possessed by a ghost.

୩ । ସୋଷାପସ୍ମାର—3. Hysteria.

୪ । ନିର୍ବେଦ, ଜଡ଼ତା, ମୋହ ଆଦି ତେଜସ ଗୋଷ୍ଠ ସଞ୍ଚାୟ

ଭାବରୁ ଏକତମ—4. One of the 33 mental

conditions of sentiments.

ଅପସ୍ମାରୁ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅପସ୍ମାର)—ଅପସ୍ମାର (ଦେଖ)

Apasmāru Apasmāra (See)

ଅପହଞ୍ଚ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଦୃଷ୍ଟବେଶ—1. Impenetrable

Apahañcha ୨ । ଦୃଷ୍ଟାପ୍ୟ—2. Unattainable.

୩ । (ସାହା) ଦୂରରେ ବା ଉଚ୍ଚରେ ଥିବାରୁ ଯାହାକୁ ହାତ

ପାଏ ନାହିଁ—3 Which cannot be reached;

beyond the reach of one's hand

୪ । ଯାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚି ନାହିଁ—

4. Not reaching the aim or target.

ସେତେକ ନଳ ତା ସରଳ, ସେ କାଣ୍ଡ ଅପହଞ୍ଚ ହେଲା ।

ଗ୍ରା. ବି—ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାହୀନ

ଦେ. ବି—ଦୃଷ୍ଟାପ୍ୟତା—The state of being unattainable.

ଅପହଞ୍ଚ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଉଦ୍‌ଗ୍ର—1. Sleepless; wakeful

Apahardā ୨ । ଉଦ୍‌ଗ୍ର; ନିଦ୍ରାରୁ ଜାଗରତ—

2. Awaken from sleep.

୩ । ଅନିଦ୍ରା—3. Not yet asleep.

ଦେ. ବି—୧ । ନିଦ୍ରାରହିତ୍ୟ—1. Sleeplessness.

୨ । ଉଦ୍‌ଗ୍ରତା—2. Wakefulness.

ଅପହତ—ସଂ. ବିଶ (ଅପ + ହତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—୧ । ଅପଗତ;

Apahata ଅପହାତ—1. Removed; taken away.

(ଅପହତନ—ବି) ୨ । ବିନଷ୍ଟ—2. Destroyed.

୩ । ନିହତ—3. Murdered; killed.

ଅପହନ୍ତା—ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ଅପ + ହନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ୱ. ୧ମା. ୧ଦ.)—

Apahantā ୧ । ବିନାଶକାରୀ—1. Destroying;

(ଅପହନ୍ତା—ବି) destructive; ruinous.

୨ । ଘାତକ; ହତ୍ୟାକାରୀ—2. Murderous.

ସଂ. ବି—୧ । ଘାତକ ବ୍ୟକ୍ତି—1. Murderer.

୨ । ବିନାଶକ—2. Destroyer.

ପ୍ରାଥମିକ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ଓ ଚତୁର୍ଥ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚତୁର୍ଥ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଏ ବା ଚତୁର୍ଥ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚତୁର୍ଥ ବ୍ୟବହାର ବା ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ ବ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଗୋଟିବେ; ‘କ୍ଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ୍ଷ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲ୍ପବ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲ୍ପବ’ ଦେଖିବେ ।

ଅପହରଣ—ସ. ବି. (ଅପ + ହୃ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—ଚୌର୍ଯ୍ୟ;
Apaharāṇa ଶ୍ରେଣୀ—Theft, stealing.

(ଅପହରଣ—ବିଶ) ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅ + ପରହୃତ)—୧ । ଅପରିହୃତ;
ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ନ ଥିବା; ନଗ୍ନ—

2. Naked; undressed.

୨ । ଉତ୍ତମ ବସ୍ତ୍ର ବା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ନ ଥିବା—

2. Not properly or well dressed.

ଅପହରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି (ସଂ. ଅପହରଣ)—ଅପହରଣ କରିବା;
Apaharibhା ଶ୍ରେଣୀ କରିବା—To steal; to commit theft

ଅପହରଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅପ + ହୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ତ୍ୱ. ୧ମା ୧ବ)—
Apaharthā ୧ । ଅପହରଣଶୀଳ—1. Habituated to stealing.

୨ । ଅପହରଣକାରୀ; ଶ୍ରେଣୀ କରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Stealing; plundering (person)

ସଂ. ବି—ଶ୍ରେଣୀ—Thief; robber.

ଅପହସିତ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ହସିତ+ଦ୍ରାସ୍ୟ)—

Apahasita ୧ । ଉଚ୍ଚହସ୍ୟ—1 Loud laughter,

୨ । ବିକଟହସ୍ୟ—2. Fierce laughter.

(ହସ୍ୟ ତଳେ ନୋଟ—ଦେଖ)

ସ. ବିଶ—ଉପହସିତ—Rediculed.

ଅପହସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅପ + ହସ୍ତ)—୧ । ଗଲହସ୍ତାଦିହସ୍ତ
Apahasta ଅପହସ୍ତ—1. Pushed away or driven away by the hands.

୨ । ଅପହସ୍ତ—2. Stolen.

ଅପହସ୍ତିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅପ + ହସ୍ତ + ଇତ)—

Apahastita ୧ । ଅପହସ୍ତ—1. Stolen

୨ । ଅପହସ୍ତିତ—2. Removed.

୩ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ—3. Transferred.

୪ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ—4. Abandoned.

୫ । ହସ୍ତବହୁର୍ତ୍ତ—5. Out of the hands.

୬ । ଅପହସ୍ତି; ହାତ ପାଇବା ସ୍ଥାନ ଅପେକ୍ଷା ଅପେକ୍ଷାକୃତ
ହସ୍ତରେ ସ୍ଥିତ—

6 Beyond the reach of one's hands.

ଅପହା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ତ୍ରୀ. (ଅପ + ହା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ତ୍ୱ. ୧ମା)—

Apahā ୧ । ହତ୍ୟାକାରୀ—Murdering

୨ । ବିନାଶକ; ଉଦ୍ଧେବକ—2 Destroying

ଅପହାର—ସଂ. ବି. (ଅପ + ହୃ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Apahāra ୧ । ଅପହରଣ; ଚୌର୍ଯ୍ୟ; ଶ୍ରେଣୀ—

1 Theft; stealing.

୨ । ଅପହାର—2. Waste.

୩ । ଶତ—Loss.

୪ । ସଂଗୋପନ—4. Concealment; hiding.

୫ । ଅନୁପ୍ରାପ୍ତିର ଅନୁପ୍ରାପ୍ତି ବ୍ୟୟ—

5. Unnecessary expenses.

ଗ୍ରା. ବିଶ—(ଭୁଲିନା କର ଓ. ହାରିବା)—ପରାଜିତ—

Vanquished.

ଦେବତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ କେତେ ଅପହାର । ସାରଳା ମହାଭାରତ ମଧ୍ୟ ।

ଅପହାରକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅପ + ହୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Apahāraka ଅପହାରକ (ଦେଖ)

(ଅପହାରକ—ଶ୍ତ୍ରୀ) Apahartikā (See)

ଅପହାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅପ + ହୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Apahārī ଅପହାରୀ (ଦେଖ)

(ଅପହାରୀ—ଶ୍ତ୍ରୀ) Apahartikā (See)

ଅପହାସ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ହସ୍ତ, ସ୍ଥାନ + ହାସ)—

Apahāsa ୧ । ଅକାରଣରେ ହାସ୍ୟ—

1. Laughter without cause.

୨ । ଉପହାସ—2 Sneer.

୩ । ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ—3. Loud laughter.

ଅପହସ୍ତ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅପହସ୍ତ (ଦେଖ)

Apahastha Apahastha (See)

ଅପହସ୍ତ—ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି—ଅପହସ୍ତ (ଦେଖ)

Apahasta Apahasta (See)

ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଲୁଗାମାତ୍ର ଅପହସ୍ତ ହୋଇ

ସେ ଯାହାର ଲୁଗାମାତ୍ର ସବୁରେ ବଦଳି ।

ଗ୍ରାହୀ—ଲଗ୍ନବଦ୍ଧ ।

ଅପହୃତ—ସଂ. ବିଶ (ଅପ + ହୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ତ୍ୱ. ୧ମା)—

Apahṛta ୧ । ଶ୍ରେଣୀ କରିଥିବା (ବସ୍ତୁ)

(ଅପହରଣ—ବି) 1. Stolen; robbed; plundered.

୨ । ଅପହରଣ ବା ଶ୍ରେଣୀକାରୀ ପ୍ରାପ୍ତ—

2. Gained by theft or robbery.

ଅପହ୍ନବ—ସଂ. ବି (ଅପ + ହ୍ନ ଧାତୁ = ଗୋପନ କରିବା + ଭବ. ଅ)—

Apahnaba ୧ । କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଜାଣିକରି ଗୋପନ କରିବା

(ଅପହ୍ନବ—ବିଶ) ବା ଲୁଚାଇବା—

1. concealment; ignoring.

୨ । ଅସ୍ୱୀକାର—2. Denial.

୩ । ମିଥ୍ୟା—3. A lie; falsehood.

୪ । ସତ୍ୟର ଅପଲମ୍ବ—

4. Concealment of truth.

ଅପ + ହ୍ନ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଗୋପନ କରିବା;—

Apa + hnu (root) ଲୁଚାଇବା—1. To conceal.

୨ । ଜାଣି ନ ଜାଣି ଯଦି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

2. To ignore.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଝ	ଞ	ତ
୨	ଈ	୯	ଊ	ୠ	ଐ	ଔ	ଅକ୍ଷରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ଵ	ଝ	ଷ	ଶ୍ଵ	ଞ୍ଵ	ତ	ଡ

୩ । ମିଥ୍ୟା କହିବା—3. To lie.

୪ । ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା—4. To deny.

ଅପହୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅପ + ହୃ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Apahnuta ୧ । ଗୋପିତ; ଲୁଚାଯିବ—1. Concealed.

ଅପହୃତ } ବି. ୨ । ଅସ୍ୱୀକୃତ—2. Denied.

ଅପହୃତ

ଅପହୃତ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ହୃ ଧାତୁ + ଭବ. ତ)—

Apahnuti ଅପହୃତ (ଦେଖ)

(ଅପହୃତ—ବିଣ) Apahnaba (See)

୨ । (ଉପମାଳଙ୍କାର) ଉପମେୟକୁ ଗୋପନ କରି ଉପମାନର

ସ୍ଥାପନ—2. A figure in Rhetoric.

[ଏହାର ଉଦାହରଣ—

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ ଲକ୍ଷଣେ ସିନ୍ଧୁର ବନ୍ଧୁ ରମେ ଅସି

ହୃଦୟ ସିନ୍ଧୁର ରକ୍ତେ ସ୍ୱର ଶବ୍ଦେ ଲଖି । ସାମାନ୍ୟ ଚକ୍ରପାଣି ।]

ଅପା—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଦ୍ରା ଅପା = ବଡ଼ ଭଉଣୀ; ତେ = ଅଣ୍ଡା =

Apā ବଡ଼ ଭଉଣୀ)—

ଦିନି ବଡ଼ ଭଉଣୀ—Elder sister.

ଆପା

ରୋଷିବା ବୋଲିଲେ ବଦଳାଇ କଟି ଅପା

ମୋହର ବରୁ ଭଣେ କଲ ଭୁଣେ କର । ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

[ଦ୍ର—ସର୍ବସ୍ୱ ଓ ଶୁଦ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏ ଶବ୍ଦ ଏ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ସୁ—ତେଲଙ୍ଗା ଶୁଦ୍ରମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—

A family title among the Telgu—Sūdras

ଅପାଉତି—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଣ. (ସଂ. ଅପ୍ରାପ୍ତ)—

Apāuti ୧ । ଅପ୍ରାପ୍ତ (ଦେଖ)

1. Apahatīcha (See)

ହୃଦୟ ସେବାୟକ ସେ କାଣ୍ଡ ଅପାଉତି

ସ୍ଥାନେ ରହି ଦେଖିଲେ ସୁଖେ ଦେଇ ମତି । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

୨ । ଅପ୍ରାପ୍ତ—2. Not received.

ଅପାଂକ୍ତେୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ପଂକ୍ତି + ଅର୍ଥାର୍ଥେ ଏପ୍ — ସେ ପଂକ୍ତିରେ

Apāṁkteya ବସିବାର ଅଯୋଗ୍ୟ; ସମାଜରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ

ସଙ୍ଗେ ଏକ ପଂକ୍ତିରେ ବସି ଭୋଜନ କରିବା ପାଇଁ ଯାହାକୁ ବାରଣ କରାଯାଏ)—

୧ । ଏକପରିଅ; ସମାଜରୁତ—

1 Excommunicated; outcasted.

୨ । ଅସାମାଜିକ—2. Unsocial.

୩ । ଅଶ୍ରେଣୀବଦ୍—3. Not formed into a line or series.

ଅପାଂନିଧି—ସଂ. ବି. (ଅପାଂ = ଜଳ ରାଶିର + ନିଧି = ସ୍ଥାନ; ଅଲୁକ୍ ସମାସ)—

Apāṁnidhi ୧ । ସମୁଦ୍ର—1. The sea.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ—2. Bishnu.

ଅପାଂପତି—ସଂ. ବି. (ଅପାଂ = ଜଳରାଶିର + ପତି = ସ୍ୱାମୀ)—

Apāṁpati ୧ । ସମୁଦ୍ର—The sea.

୨ । ବରୁଣ—2. The Sea God.

ଅପାକ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପା ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Apāka ୧ । ପାକର ଅଭାବ; ଅରଜନ—

1. Absence of cooking.

୨ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ—2. Indigestion.

୩. ବିଣ—୧ । ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନ ଥିବା—1 Undigested.

୨ । ଅପକ୍ୱ—2. Unripe

୩ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣଜନିତ—3. Due to indigestion.

ଅପାକଝାଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଅଜୀର୍ଣ୍ଣଜନିତ ଝାଡ଼ା—

Apākajhārdā Diarrhoea.

ଅଜୀର୍ଣ୍ଣବିବାସି

ପେଟଚଳନା

ଅପାକରଣ—ସଂ. ବି. (ଅପ + କରୁ ଧାତୁ + ଅ = ସମ୍ପର୍କ + କରଣ)—

Apākarana ୧ । ଦୂରୀକରଣ; ଅପସାରଣ—

(ଅପାକୃତ—ବିଣ) 1. Removal.

୨ । ନିବାରଣ—2. Prevention.

୩ । ପରିଶୋଧ—3. Liquidation.

୪ । ପ୍ରଶମନ; ନିରାକରଣ—4. Assuaging.

୫ । ତ୍ୟାଗକରଣ—5. Abandonment.

୬ । ପ୍ରକୃତିର ବିରୁଦ୍ଧ ଆଚରଣ—

6. Acting against nature.

୭ । ବିକୃତି—7 Change of natural form.

ଅପାକାଳ—ଦେ. ବିଣ. (ସ. ଅପକ୍ୱ)—୧ । ଅପକ୍ୱ—1. Unripe.

Apākala ୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପରିପକ୍ୱ ହୋଇ ନ ଥିବା—

ଅପାକା 2. Not fully ripened.

ଅଧକଚରା ୩ । ଅପରିପକ୍ୱ (ଫଳାଦି)—3. Undeveloped.

ଅପାକଲା—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅପକ୍ୱ)—ଅପକ୍ୱ; କଞ୍ଚା (ଫଳ)—

Apākala Unripe; raw; green (fruit)

ଅପାକା

କଞ୍ଚା

ଅପାକାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅପକ୍ୱ)—ଅପାକାଳ (ଦେଖ)

Apākaliā Apākala (See)

ଅପାକଶାକ—ସଂ. ବି. (ଅପାକ + ଶାକ; ଯାହାକୁ ପାକ ବା ସିକ

Apākashāka କର ନ ଯାଇ ଖୁଆଯାଏ)—ଅପା—

Ginger.

ଅପାକିଆ (ଉଦ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅପକ୍ୱ)—

Apākīā (etc) ଅପାକ ଉଦ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

ଅପାକ.

Apāka etc (See)

ଅନପକ୍ୱ

ଅପାକୃତ ଶବ୍ଦଟି ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଦୂରତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ବାହି । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କରେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଉ' ନ ଥିଲେ 'ଗାଉ' ଗୋଟିବେ; 'ଦୁଅ' ନ ଥିଲେ 'ଦୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

ଅପାକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ଅ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ. ଇ)—

Apākṛuta ୧ । ଅପସାରଣ; ଦୂରୀକୃତ—

(ଅପାକୃତ—କ) 1. Removed; driven away

୨ । ନିବାରଣ—2. Prevented.

୩ । ପ୍ରଶମିତ—3. Subdued; assuaged

୪ । ତ୍ୟକ୍ତ—4. Abandoned

୫ । ପରିଶୋଧିତ—5. Liquidated

୬ । ବିକାରପ୍ରାପ୍ତ—6. Changed from the natural state.

ଅପାକୃତି—ସଂ. ବି. (ଅପ + ଅ + କୃ ଧାତୁ + କ୍ତ. ଇ)—

Apākṛuti ଅପାକରଣ (ଦେଖ)

Apākarana (See)

ଅପାକେଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅପାକଲ (ଦେଖ)

Apākelā Apākalā (See)

ଅପାକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅପ = ସମ୍ମୁଖରେ; କୁସ୍ଥିତି + ଅକ୍ଷ = ଉଦ୍ଗ୍ରହ)—

Apāksha ୧ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ—1. Direct; directly seen (ଅପାକ୍ଷ—ଶ୍ରୀ) or felt.

୨ । ଉଦ୍ଗ୍ରହ ପ୍ରାପ୍ତ—

2. Directly perceived by the senses.

୩ । କୁସ୍ଥିତି ଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ—3. Having ugly eyes

୪ । (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅପ = ଅପଗତ + ଅକ୍ଷ = ଅସ୍ତ୍ର)—
ଲୋଚନହୀନ—4. Blind.

ଅପାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ = ଯିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. ଅଂ)—

Apāṅga ୧ । ନେତ୍ରପ୍ରାନ୍ତ; ଆଖିର ଲୁଚି—

1. The outer corner of the eye.

୨ । କଟାକ୍ଷ; ନେତ୍ରଭଙ୍ଗି; ବାକ୍ ଶୃଙ୍ଖଳା—

2. Sidelong look or glance.

ଅପାଙ୍ଗ ଶୃଙ୍ଖଳା କାମ ହୋଇବୁ ଧ୍ୟାନ । ସାତଳା, ନଦୀକୂଳର, ମଧ୍ୟ

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ପ + ଅଙ୍ଗ)—୧ । ଅଙ୍ଗହୀନ—

1. Limbless.

୨ । ବିକଳାଙ୍ଗ—2. Mutilated; maimed.

ଅପାଙ୍ଗକ—ସଂ. ବି. (ଅପାଙ୍ଗ + ସ୍ୱାର୍ଥେ କ)—୧ । ଅପାଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Apāṅgaka 1 Apāṅga (See)

୨ । ଅପାମାର୍ଗ (ଦେଖ)

2. Apāmārga (See)

ଅପାଙ୍ଗ ଚାହିଣ—ଦେ. ବି—ଅପାଙ୍ଗଦର୍ଶନ (ଦେଖ)

Apāṅga chāhāṇi Apāṅgadarsana (See)

ଅପାଙ୍ଗ ଦର୍ଶନ—ସଂ. ବି. (ଅପାଙ୍ଗ + ଦର୍ଶ)—

Apāṅga darsana ୧ । କଣ୍ଠେଇ କର ଶୃଙ୍ଖିବା; କଟାକ୍ଷ;
ବାକ୍ ଶୃଙ୍ଖଳା—1. Side glance; furtive glance.

୨ । ସୁକୁଟି—2. Scowling.

ଅପାଙ୍ଗଦୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି (ଅପାଙ୍ଗ + ଦୃଷ୍ଟି)—ଅପାଙ୍ଗଦର୍ଶନ (ଦେଖ)

Apāṅgadṛushti Apāṅgadarsana (See)

ଅପାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ ପାଙ୍ଗ)—୧ । ବିକଳାଙ୍ଗ—

Apāṅga 1 Crippled; maimed.

କାହା

୨ । କୋଷିଆ—2. Crippled by leprosy.

ଦେ. ବି—୧ । ଅଙ୍ଗହୀନ; ବିକଳାଙ୍ଗତା—

1. Mutilation.

୨ । କୁଷ୍ଠରୋଗ—2. Leprosy

୩ । କୁଷ୍ଠରୋଗଜନିତ ଅଙ୍ଗବିକଳତା—

3 Mutilation due to leprosy.

ଅପାଙ୍ଗବ୍ୟାଧି—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ ଅପାଙ୍ଗ + ବ୍ୟାଧି)—ଗଳତ କୁଷ୍ଠ—

Apāṅgu byādhi Leprosy.

ବୃକ୍ଷବ୍ୟା

କାହା

ଅପାଚଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ ଅପାଚ)—ଅପାଚଲ (ଦେଖ)

Apāchalā Apākalā (See)

ଅପାଚିଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅପାଚିଲ (ଦେଖ)

Apāchilā Apākalā (See)

ଅପାଚୀନ—ସଂ. ବିଶ (ଅପାଚ = ଦକ୍ଷିଣଦିଗ + ଇନ;)—ଅପାଚୀନ; ଦକ୍ଷିଣ

Apāchīna ଦିଗରେ ଥିବା—Southern; of the south.

ଅପାଚେଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅପାଚେଲ (ଦେଖ)

Apāchelā Apākalā (See)

ଅପାଚ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ପାଚ ଧାତୁ = ପାକ କରିବା + କର୍ତ୍ତ. ଯ)—

Apāchya ୧ । ଯାହା ପାକ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

1. Not fit to be cooked

୨ । ଯାହା ପାକଦ୍ୱାରା ସିକ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

2. Not capable of being boiled or cooked.

୩ । ଯାହାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

3. Indigestible.

୪ । (ଅପାଚ = ଦକ୍ଷିଣଦିଗ + ଯ)—ଅପାଚୀନ (ଦେଖ)

4. Apāchīna (See)

ଅପାଟପ—ଦେ. ବିଶ. [ସଂ. ଅପାଟବ (?) କରୁ ଅର୍ଥ ଉଦ୍ଧ]—୧ । ଅଯୌକ୍ତିକ;

Apātapa ଅସଙ୍ଗତ—1. Unreasonable.

୨ । ଅଟପ ଶୃଙ୍ଖିଆ—2. Awkward.

୩ । ଅସଙ୍ଗତାର୍ଥକ; ପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରତି ଅପ୍ରସ୍ତାବ୍ୟ

3. Not to the point; irrelevant

୪ । ଅସମ୍ଭବ—4. Improbable.

୫ । ମୂର୍ଖ—5. Illiterate.

୬ । ଅସଭ୍ୟ—6. Uncivilized.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ସ	ଶ	ଇୟ	ଋ	ୠ

ଅପାଟକ—ସଂ. ବି (ଅ+ପାଟକ)—୧ । ଅପଟ୍ଟା—

Apāṭaba 1. Unskilfulness.

୨ । ଅସୌକର୍ଯ୍ୟ—2 Inelegance; awkwardness.

୩ । ଜଡ଼ତା—3. Inaction; laziness

୪ । ଅସୁସ୍ଥତା—4. Sickness.

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ—୧ । ମୂର୍ଖ—1. Illiterate.

୨ । ଅସଭ୍ୟ—2. Uncivilized.

କହଇ ରକକ ଜାତି ଗହଇ ହେଲେ

କହ ଏ ଚ ଅପାଟକ ଦେଖେ ବଢ଼ିଲେ । ଶନକୃଷ୍ଣ—ରସକହୋଇ ।

ଅପାଠିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ. ଅ+ପାଠକ)—୧ । ମୂର୍ଖ, ବିଦ୍ୟାହୀନ; ସେ

Apāṭhiā ପାଠ ପଢ଼ି ନାହିଁ—1. Unlettered; illiterate

(ଅପାଠୋଇ—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ଅଶିକ୍ଷିତ—2. Uneducated.

ଅପାଠୁଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅପାଠିଆ (ଦେଖ)

Apāṭhuā Apāṭhiā (See)

(ଅପାଠୋଇ—ଶ୍ଵୀ) ହେଲେ ମୁଁ କି ଏମାନଙ୍କପରି ଅପାଠୁଆ କରୁଛୁ ହୋଇଛୁ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅପାଠ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ+ପଠ ଥାଉ + କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଅପଠ୍ୟାୟ—

Apāṭhya 1. Unreadable.

୨ । ଯାହା ପଢ଼ି ହୁଏ ନାହିଁ—2 Illegible

୩ । ଯାହା ଅଶ୍ଳୀଳ ଥିବାରୁ ପଠନର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ—

3. Too obscene to be read.

ଅପାଣିଆ—ଦେ. ବିଶ (ଅ+ପାଣୟ)—୧ । (ଗଛ) ଯାହାର ମୂଳରେ ପାଣି

Apāṇiā ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ—1. (plant) Unwatered.

୨ । (ଗୋରୁ) ଯେଉଁ କଲହ ଦଳ ବୁଲି ନ

ନ ଥାଏ—(bullock) Not yet broken or
trained to the plough.

୩ । (ଲୁହା) ଯେଉଁ ଲୁହା ଛିନିଷକୁ ଗଢ଼ି ଲବେଲେ

କମାର ଠିକ୍ ମତେ ପାଗଯୋଗ ଉଣି ପାଣି
ଦେଇ ନ ଥାଏ—3. (iron) Which has
not been tempered.

୪ । (ଦେବତା) ଯେଉଁ ଦେବତାଙ୍କୁ ନିତି ସେବକ ଠିକ୍
ମତେ ପାଣି ନ ଦିଏ—5. (idol) Not daily
bathed by any Sebaka.

୫ । ଜଳବହୁଳ; ଜଳିଳ—

5. Waterless (country or place)

ଅପାଣ୍ଡ—ଦେ. ବିଶ—ଅପାଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Apāṇḍa Apāṇḍu (See)

ଅପାଣ୍ଡେଇ } ଶ୍ଵୀ
ଅପାଣ୍ଡୋଇ }

ଅପାଣ୍ଡକ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅପାଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Apāṇḍaka

Apāṇḍu (See)

(ଅପାଣ୍ଡକ—ଶ୍ଵୀ)

ଅପାଣ୍ଡବ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ନ+ପାଣ୍ଡବ)—ପାଣ୍ଡବଶୂନ୍ୟ

Apāṇḍab (ଦେଖ); ଯେଉଁ ଦେଶରୁ ପାଣ୍ଡବମାନେ ଚାଡ଼ି

ବା ନିବାସିତ—Devoid of or freed from

the Pāṇḍabas

ଦେ. ବିଶ—ଅପାଣ୍ଡବା (ଦେଖ)—Apāṇḍabā (See)

ଅପାଣ୍ଡବା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅପାଣ୍ଡବ; ଯେଉଁ ଦେଶରୁ ପାଣ୍ଡବମାନେ

Apāṇḍabā ଯାଇ ନାହାନ୍ତି)—୧ । ଯେଉଁ ଦେଶର ଅସଭ୍ୟ

ଅପାଣ୍ଡବ ବ୍ୟବହାର ମାନିତ ନୁହେଁ; ଅସଭ୍ୟ—

अपाण्डव 1 Uncivilized; benighted; backward
(country).

୨ । ପାଣ୍ଡବଶୂନ୍ୟ (ଭୂମି); ଅପାଣ୍ଡବ—

2. Freed from the Pāṇḍabas

ସୁଦେ ସକଳ ବାର ମାସ, ଏ ଭୂମି ଅପାଣ୍ଡବ କର ।

ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବତ, ୧୩ ।

ଅପାଣ୍ଡୁ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ଅଯୋଗ୍ୟ—

Apāṇḍu

1. Unworthy; worthless.

अनाड़ी ଏତେକ ସମ୍ଭବ କର ହୋଇଲା ଅପାଣ୍ଡୁ—ପାତାସୁର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

अनाडि ୨ । ଅଧମ—2. Mean.

୩ । ଅସଭ୍ୟ—3. Uncivilized.

୪ । ଯାହାର ବ୍ୟବହାର ମାନିତ ନୁହେଁ—

4. Unmannered.

ଦେ. ବି—କୁଳାଙ୍ଗାର—Unworthy son of a family;
a disgrace to the family.

ଅପାଣ୍ଡୁକ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅପାଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Apāṇḍuka

Apāṇḍu (See)

(ଅପାଣ୍ଡୁକ—ଶ୍ଵୀ)

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ମୂର୍ଖ; ବୋକା—

Stupid; foolish.

ଝିଅ ବେଆର ମାଇପୋ ଚଣ୍ଡ, ପୁଅ ଅପାଣ୍ଡୁକ ବାମର ଦଣ୍ଡ—ଭଗ ।

ଅପାଣ୍ଡୁକା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅପାଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Apāṇḍuka

Apāṇḍu (See)

ଅପାତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅ+ପାତ୍ର)—୧ । ଅଯୋଗ୍ୟ ପାତ୍ର ବା ବ୍ୟକ୍ତି—

Apātra 1. An undeserving or unfit person.

୨ । ଦାନ ବା ଅନୁଗ୍ରହର ଅଯୋଗ୍ୟ ଲୋକ—

2. A person not deserving a gift or
favour; undeserving recipient

୩ । ଅସଭ୍ୟ ଲୋକ—3. Bad person.

୪ । ନିମ୍ନସ୍ଥ ପାତ୍ର—4. An inferior receptacle.

ସଂ. ବିଶ—ଅଯୋଗ୍ୟ—Unfit; undeserving,

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଅସନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାସର	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ

ଅପାରାଗ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅପାରାଗ)—ଅପାରାଗ (ଦେଖ)

Apāmāraṅga Apāmārga (See)
ଅପାଂ; ଅପାଞ୍ଜ

ଅପାରାଙ୍ଗ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅପାରାଗ)—ଅପାରାଗ (ଦେଖ)

Apāmāraṅga Apāmārga (See)

ଅପାରାଗ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ଆ+ମୂଳ ଧାତୁ=ମାର୍ଜନ ବା ପରିଷ୍କାର କରିବା+କରଣ. ଅ; ଏହାର ଶାର ଦ୍ଵାରା ପୂର୍ବେ ଓ. ଅପାରାଗ (ଙ); ଲୁଗା ସଫା କରାଯାଉଥିବାରୁ ଏହି ନାମ)—
ଅପାଂ; ଅପାଞ୍ଜ; ଆପାଂ ମାରାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣର ବନ୍ୟ ଶାକ ବା ଗୁଳ୍ମ; ଜାଟଜିରା; ଚିରଚିରା (ଏହାର ଫୁଲରେ ଗୁଡ଼ିଏ ମୁକ୍ତିଆଁ କଣ୍ଟା ଥାଏ ଚିରଚିରା; ଚିରଚିରା ଏ କଣ୍ଟାମାନ ଲୁଗାରେ ଲଗାଯାଏ । ଏହାର ତେ. ଉତ୍ତରେଣୀ; ଉଷ୍ଣ ଔଷଧରେ ଲଗେ । ଏହାର ଦାନ୍ତକାଠି ଅଶ୍ଵିଷା; ଅପାରାଗମୁ ଘଷିଲେ ବାତରୋଗ ଭଲ ହୁଏ, ଏ ଗୁଳ୍ମ ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ— ଉତ୍ତରେ ୩ ଫୁଟ ବଡ଼େ)—
ଅପାତ; ଶେଖରିକ; A herbarious plant, Achyranthus aspera; the prickly chafflower.
ଅପାଙ୍ଗକ ।

ଅପାମ୍ପତି—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ଭରୁ ସମାସ; ସଂ. ଅପାମ୍—ଜଳସ୍ଵତ୍ତ୍ଵର+ପତି)—
Apāmpati ୧ । ସରିତପତି; ସରିତାପତି; ସାଗର; ସମୁଦ୍ର—
1. The Sea; ocean.

୨ । ବରୁଣ ଦେବତା—

2 The God of the ocean; Baruna.

ଅପାୟ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ସ୍ଥାନାନ୍ତର+ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+
Apāya ଭବ. ଅ)—୧ । ବିପଦ—1. Calamity
(ଉପାୟ—ବିପଦରତ) ୨ । କ୍ଷତି—2. Danger; loss

୩ । ସ୍ଥାନହ୍ରାସ—3. Loss of position.

୪ । ଚଳନ—4. Movement.

୫ । ବିନାଶ—5. Destruction.

୬ । ସ୍ଵାସ—6. Ruin.

୭ । ବିଘ୍ନ; ପ୍ରତିବନ୍ଧକ—7. Obstacle; obstruction,

୮ । ପଳାୟନ—8. Fleeing away

୯ । ମୃତ୍ୟୁ—9. Death.

୧୦ । ସ୍ଥାନତ୍ୟାଗ—10. Leaving a place

ଅପାୟନ—ସଂ. ବି. (ଅପ+ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+ଭବ. ଅନ)—
Apāyana ପଳାୟନ—Fleeing away.

ଅପାୟି—ସଂ. ବି. (ଅପାୟ+ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥେ. ଇନ୍. ୧ମ. ୧ବ.)—

Apāyī ୧ । ଅପାୟସ୍ଥ; ବିପଦ—1. Involved in danger.

୨ । କ୍ଷୟ—2. Subject to decay.

ଅପାର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ=ନାହିଁ + ପାର=ସୀମା)—

Apāra ୧ । ଅସୀମ—1. Unbounded, boundless; limitless.

୨ । ଅନନ୍ତ—2. Indefinite.

୩ । ଅକୂଳ—3. Shoreless.

୪ । ଅଗାଧ—4. Unfathomable.

୫ । ଅତ୍ୟଧିକ; ଅତି ବଡ଼ (ସମୟ)—

5. Very long (time)

ଅପାର ବେଳେ ଧନ୍ଦେଇ ହୋଇ ପୁଣି ଉଠି । ପାତାହର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୬ । ଅକଳିତ—6. Countless.

୭ । ଅତି ବଡ଼—7. Very big; very large.

ଅପାର ବଡ଼ ତାରୁ ତୋଳଇ ସୁନ୍ଦର । ସାରଳା ମହାଭାରତ ବସନ୍ତ ।

ଅପାରକ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଅ+ମୂ ଧାତୁ +କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Apāraka ଅପାରକ (ଦେଖ)

(ଅପାରକୀ—ଶ୍ଳୀ) Apāraka (See)

ଅପାରକାଳ—ସଂ. ବି. (ଅପାର=ଅତ୍ୟଧିକ+କାଳ) ବହୁଦିନ—
Apārakāla Long time.

ଉଭୟ ଚାନ୍ଦ, ପୋତା ଶାଳ. ରୁଅ ହେଉଳା, ଗଣ୍ଡି ବେତାଳ.

ଘରଣୀ ଦେବାଳ, ଯେବେ ସେ ଘର ଯାଏ ଅପାରକାଳ—ଭଗ ।

ଦେ ଅ—ବହୁକାଳ ପାଇଁ—For a long time.

ଏବେ ସାଧୁଙ୍କୁ ସେବା କର; ଅପାରକାଳ ଦେବୁ ଥର ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଅପାରାଗ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଅ+ପାରାଗ)—

Apāraka ୧ । ଅସମର୍ଥ—1. Incapable.

(ଅପାରାଗତା—ବି) ୨ । ଅବ୍ୟୟ—2. Inefficient.

(ଅପାରାଗା—ଶ୍ଳୀ) ୩ । ଅନିଚ୍ଛା—3. Ignorant

୪ । ଅସାମର୍ଥ—Incompetent.

ଅପାରାଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ+ପାରାଣ)—ଯାହା ପାରାଣ ନୁହେଁ—

Apārāṇa Non conclusion of a religious vow.

ଜଳ ପାରାଣ ଅପାରାଣ; ଏ ଅବି ନିଗମ ବଚନ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧ମ ।

ଅପାରୁଅପାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅପାରର ଦ୍ଵିଭୁ; ଅପାର ଅପେକ୍ଷା ମଧ୍ୟ)

Apārūapāra ବେଶି; ଭୁଲନା କର—ହଜାବୁହଜାର.)—

ଅନେକାନ୍ତେକ ୧ । ଅସଂଖ୍ୟ; ବହୁତ—1. Uncountable.

बहुतायत ୨ । ଅନେକାନ୍ତେକ; ଅତ୍ୟଧିକ—

2. Multitudinous; too numerous; too much.

ଅପାରୁଅପାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅପାରୁଅପାର (ଦେଖ)

Apārūapāra Apārūapāra (See)

ଅପାର୍ଥ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ=ଅପରତ+ଅର୍ଥ)—

Apārtha ୧ । ବ୍ୟର୍ଥ; ବିଫଳ—1. Fruitless.

(ଅପାର୍ଥତା—ବି) ୨ । ନିର୍ବର୍ତ୍ତକ—2. Meaningless.

୩ । (ଅ+ପାର୍ଥ) ପାର୍ଥ ବା ଅର୍ଜୁନ ଶୂନ୍ୟ (ପୁଅ)—

3. Deprived of the warrior Arjuna.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପାର୍ଥକ ପୁଣ୍ୟରେ ଦୂରତା ଓ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପାର୍ଥକ ଓ ବା ୨ ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ରାସାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସପା — 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ଦୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦୂତ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅପାର୍ଥକ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ପାର୍ଥକ)—୧ । ସାଧାରଣ ପାର୍ଥକ ନୁହେଁ—
Apārthiba 1. Not worldly.

୨ । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ—2. Heavenly

୩ । ଦିବ୍ୟ—3 Divine.

୪ । ବିଷୟମୁକ୍ତ ବା ବାସନାମୁକ୍ତ—

4. Free from worldly pleasures or desires.

ଅପାର୍ଥକ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + ପାର୍ଥକ ଧାତୁ)—

Apālaka ୧ । ଅନାବୃଷ୍ଟି ଯୋଗୁଁ ଦେଶର ଶସ୍ୟହାନି—

1. Failure of crops due to drought.

ସାଧାରଣ ସ୍ୱାଧୀନ ପ୍ରାୟ ନ ପାଇଲେ;

ଅପାର୍ଥକ ସଂଜ୍ଞାକୁ ଲୋକେ ଦୁଃଖ ପାତ୍ର—ପାତ୍ରରୁ ନୁହେଁ ଦୁଃଖର ।

୨ । ଅନାବୃଷ୍ଟି; ମରୁତ—2. Drought.

ପ୍ରାୟ ବର୍ଷ କାଳ ଅପାର୍ଥକ ଦେଶ ହୋଇ ଶସ୍ୟ ନାହାନ୍ତି—

ସାଧାରଣ ପାତ୍ର ।

୩ । ଫସଲ ଉତୁରବା ପାଇଁ ସପା ସମୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଷ୍ଟିର

ଅଭାବ—3. Want of seasonable showers.

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ବା ଦେଶରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ
କ୍ରମେ ବୃଷ୍ଟି ନ ହେବାରୁ ଫସଲ ହ୍ରାସ ନାହିଁ—

1. (a country) Which does not get
seasonable rain.

କାରଣ ବର୍ଷ ସାଧାରଣ ହେବ ଅପାର୍ଥକ । ବର୍ଷାଧିକ ବର୍ଷାହୀନ ।

୨ । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ବହୁକାଳ ବର୍ଷା ହୋଇ ନ ଥାଏ—

2 Rainless (country)

ଅପାର୍ଥକ ସ୍ଥାନରେ ବହୁକାଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ନାହିଁ ।

୩ । ବର୍ଷାର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଶସ୍ୟହୀନ (ଦେଶ)—

3. (a country) Suffering from scarcity
of food-grains owing to want of
rain.

ଅପାର୍ଥକ—ସ. ବି.—ଗୁଳୁଣ୍ଡାକାଶୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—

Apālanka Cassia Fistula (M. W.)

ଅପାର୍ଥକ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ପ୍ରତ୍ୟାବୃତ୍ତ; ପ୍ରା. ପାଲଟୁ)—

Apālata ୧ । ଅମୋଘ; ଅବ୍ୟର୍ଥ (ଶର)—

ଅମୋଘ 1. Unerring.

ଅବ୍ୟର୍ଥ ୨ । ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ—2. Unchangeable.

ଲୋକେ ନ ଚାହେଁ ସେ ସେ ଅପାର୍ଥକ ବ୍ରହ୍ମ । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାବିଶାଳ ।

୩ । ଅବଦଳ; ସାଧାରଣ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ବଦଳ କରାଯାଇ
ନ ପାରେ—3. Unexchangeable.

୪ । ଅଶ୍ୱାବୃତ୍ତ; ସାଧାରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭେଦ ନ କରି କଦାପି ଫେରେ
ନାହିଁ—4. Unreturning.

୫ । ଅପରିଚାଳ୍ୟ—

5. Irremediable; that which cannot be
undone.

ଅପାର୍ଥକ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅପ୍ରତ୍ୟାବୃତ୍ତ ପ୍ରା. ଅ + ପାଲଟୁ)—

Apālata ୧ । ଅପାର୍ଥକ (ଦେଶ)—1. Apālata (See)

୨ । ଯେଉଁ ଲୁଗାକୁ ପିନ୍ଧିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପାଲଟି ନାହିଁ;

ଅର୍ଥାତ୍ ସାଧାରଣ ପିନ୍ଧା ପିନ୍ଧା ପରେ ପାଲଟା ହୋଇ ନାହିଁ;

ଯେଉଁ ଲୁଗାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ପିନ୍ଧିବା ଲୋକ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରକୃତ
କରି ନାହିଁ—

2. Unchanged (cloth); (cloth) which
has not been changed or put off by
the wearer.

ଅପାର୍ଥକ—ସ. ବି. (ନ + ପାର୍ଥକ)—୧ । ପାର୍ଥକର ଅଭାବ—

Apālana 1 Want of breeding

୨ । ଅଦେଶର ଲଙ୍ଘନ—

2. Disobedience or non-carrying
out of orders.

୩ । ବ୍ରତାଦିର ନିୟମ ରକ୍ଷା ନ କରିବା—

3. Breach of religious vows.

୪ । ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ—4. Breach of promise.

ଅପାର୍ଥକ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ଅ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ସାଧାରଣ ପ୍ରକରେ ଲମ୍ବ)

Apālamba ହୋଇଥାଏ—୧ । ଶରତ୍ତ ବା ଗାଡ଼ିର ପଛଭାଗ—

1. The back side of a cart.

୨ । ଶରତ୍ତର ଦଣ୍ଡ—2. The back side beam
of a cart.

ଅପାର୍ଥକ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ଅଶ୍ରୟ)—୧ । ଚନ୍ଦ୍ରାବତ; ଶୂନ୍ୟ—

Apāśraya 1. Canopy; awning.

(ଅପାର୍ଥକ—ଶ୍ରୀ) ସ. ବିଶ. ପୂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅପରାଧ ହୋଇ ଅଛି)

ଅଶ୍ରୟ ସାହାର)—୧ । ନିରାଶ୍ରୟ—1. Helpless.

୨ । ଅଧୀନ; ଅଶ୍ରୀତ—2. Dependent, subservient.

ଅପାର୍ଥକ—ସ. ବି. (ଅପ + ଅ + ସଙ୍ଗ)—୧ । ତୁଣୀର; ଶରମୁଣା—

Apāsaṅga 1. Quiver.

୨ । ବିଷଲିପ୍ତ ଶର—2. Poisoned arrow.

ଦେ. ବିଶ.—ଯେଉଁ ତରଳର ଦୁଇ ପଲ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ବୈଷମ୍ୟ

ନାହିଁ; ଯେଉଁ ଓଜନ କରିବା ଯନ୍ତ୍ରରେ ପାସଙ୍ଗ ନାହିଁ—

A weighing scale which is free from
any difference between the two
scale-pans.

ଅପାର୍ଥକ—ସ. ବି. (ଅପ + ଅସ ଧାତୁ = ସେପକ୍ଷ କରିବା + ଭବ. ଅନ)—

Apāśana ୧ । ମରଣ; ମୃତ୍ୟୁ—1. Death.

(ଅପାର୍ଥକ—ବିଶ) ୨ । ମାରଣ; ବଧ—2. Murder; killing.

୩ । ଅପସେପକ୍ଷ; ଦୂରକୁ ପକେଇବା—

3. Throwing.

୪ । ଦୂରକରଣ—4. Removal.

୫ । ପରାଜୟ—5. Vanquishing.

୬ । ଅବଜ୍ଞା—6. Disrespect.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷଭ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଞ, ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଊ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋଷଭ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ସ	ସ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଊ

ଅପାସରଣ—ସ. ବି. (ଅପ + ଅ + ସ୍ୱ ଧାତୁ = ଶେଷ କରିବା + ଭବ. ଅନ) — ୧ । ପ୍ରସ୍ଥାନ—1. Departure.

(ଅପାସରଣ—ବିଶ) ୨ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଗମନ—

2. Going to another place

ଅପାସ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ଅପ + ଅସ ଧାତୁ = ଶେଷ କରିବା + କର୍ମ. ତ) —

Apāsta ୧ । ପରାଜିତ; ନିରାସ୍ତ—1. Vanquished.

(ଅପାସ୍ତ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅବଜ୍ଞତ—2. Slighted.

(ଅପାସନ—ବି) ୩ । ମୃତ—3. Dead

୪ । ହତ—4. Killed.

ଅପାହରଣ—ସଂ. ବି (ଅପ + ଅ + ହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ) —

Apaharāṇa ୧ । ଆକର୍ଷଣ—1. Attracted.

(ଅପାହରଣ—ବିଶ) ୨ । ବଳପୂର୍ବକ ଗ୍ରହଣ—2. Snatching away; taking by force.

୩ । ଅପନୋଦନ—3. Assuaging.

ଅପି—ସଂ. ଅ. (ଅ + ପି ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କ୍ଷପ୍) —

Api ୧ । ମଧ୍ୟ; ବି—1. Even; too.

୨ । ଆହୁର—2. Also.

୩ । ଏବଂ—3. And.

୪ । ପୁନଶ୍ଚ—4. Again.

[ଏହି ଶବ୍ଦ ଗୁଣରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ନାହିଁ; ଅନ୍ୟ ସଂସ୍କୃତ ଅବ୍ୟୟ ସଙ୍ଗେ ଲାଗି ଏହା ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ବଙ୍ଗଳାରେ ଏହି ଶବ୍ଦ 'ଓ', ହିନ୍ଦୀରେ 'ଉ' ଓ ଓଡ଼ିଆରେ 'ବି' ଆକାର ଧାରଣ କରେ ଯଥା, 'ତା ପୁଅ ବି ତାର ଶତ୍ରୁ' । ଏହି 'ଅପି' ସଂସ୍କୃତରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦରେ ଓ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ—ସମ୍ଭାବନା, ନିଷ୍ପତ୍ତି, ସନ୍ଦେହ, ପ୍ରଶ୍ନ, ଚର୍ଚ୍ଚଣା, ସମ୍ଭବତଃ, ନିନ୍ଦା ଓ ଅନୁଜ୍ଞା । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱଳ୍ପ ହୋଇ ଏଥିର ବ୍ୟବହାର ଯଥା—ଅପିତ, ଅପିତୁ, ତଥାପି, ଯଦ୍ୟପି, ଅନ୍ୟପି, ତଦପି ।]

ଗ୍ରା. ବି. ସଂ—ଅପର୍ତ୍ତି ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଛାକ ନାମ—

Name for calling Aparti.

ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ଳୀ—ଅପ୍ସରାମାମ୍ନୀ ଶ୍ଳୀର ଛାକ ନାମ—

Name for calling Apsarā.

ଅପିଆ—ଦେ. ବିଶ. ସଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ. (ସଂ. ଅପିତ) — ୧ । ଯେ ଜଳ ପାନ କରି

Apiā କାହିଁ—1. One who has not drunk water

[ଦ୍ର—ଏହା ଅସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସହଚରରୂପେ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ।]

୨ । ଯାହା ପାନ କରିନାହିଁ—2. Undrunk.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅପେୟ) —

ଅପେୟ; ଯାହା ପିଇ ହୁଏ ନାହିଁ—Undrinkable.

ଦେ. ବି. ସଂ. (ଅନାଦରର୍ଥକ) —

ଅପର୍ତ୍ତି ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନାଦରର୍ଥକ ଛାକ ନାମ—

A name for calling Aparti.

ଅପିଆଅଖିଆ—ଦେ. ବିଶ. ସଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ. (ସହଚର) (ସଂ. ଅପିତ ଓ Apīākhiā ଅ + ଖାଦ ଧାତୁ) — ଅସ୍ତ୍ର ଅପିଆ; ଯେ ଖାଦ ନାହିଁ ନାହିଁ ନାହିଁ ପିଆ କରି ନାହିଁ; ଅଳ୍ପ ଓ ଅପିତ (ବ୍ୟକ୍ତି) —

ନିହ ଖାପୋକର (a person) Who has taken no food or drink.

ଅପିଚ—ସଂ. ଅ. (ଅପି + ଚ) — ୧ । ଏବଂ ମଧ୍ୟ; ଆହୁର ମଧ୍ୟ—

Apicha 1. And also.

୨ । ଏବଂ ପୁନଶ୍ଚ—2. And again

ଅପିତୁ—ସଂ. ଅ. (ଅପି + ତୁ) — ୧ । କିନ୍ତୁ ମଧ୍ୟ—1. But also.

Apitu ୨ । ପରନ୍ତୁ—2. On the other hand.

୩ । କିନ୍ତୁ—3. But

୪ । ପୁନଶ୍ଚ ମଧ୍ୟ—4. And again.

୫ । ଏବଂ ମଧ୍ୟ—5. And also.

୬ । ଯଦି—6. If.

୭ । ଯଦି ସୁଦ୍ଧା; ଯେବେ ବି—7. Even if.

୮ । ଯଦି ମଧ୍ୟ—8. If also.

୯ । ଆହୁର ବି—9. Besides; moreover.

ଅପିଧାନ—ସଂ. ବି. (ଅପି + ଧା ଧାତୁ + ଅନ) —

Apidhāna ୧ । (+ ଭବ. ଅନ) ଉପେକ୍ଷା—

(ଅପିଧାନ—ବିଶ) 1. Disappearance.

୨ । (+ କରଣ. ଅନ) ସରପୋଷ—2. Lid.

୩ । ଆଚ୍ଛାଦନ; ଘୋଡ଼ଣୀ; ଆବରଣ—3. Covering.

[ଦ୍ର—ଏହି 'ଅପି' ଉପସର୍ଗ ସ୍ୱଳ୍ପ ପଦର 'ଅପି', ସ୍ଥାନରେ ବକଳରେ 'ପି' ହୁଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅପିର ଅ ଲେଖ ହୁଏ; ଅପିଧାନର ବକଳରୂପ 'ପିଧାନ' ।]

ଅପିନଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପି + ନଦ୍ଧ ଧାତୁ = ବାନ୍ଧିବା + କର୍ମ. ତ) —

Apinaddha ୧ । ପରିହତ; ପିନ୍ଧାଯାଇ ଥିବା—

1. Worn; put on.

୨ । ଦେହରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା (ପୋଷାକ; ସାଞ୍ଜ; ଲୁଗା) —2. Tied to the body.

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟ ରୂପ 'ପିନକ'; 'ଅପି'ର ବକଳ ଆକାର ପି ।]

ଅପିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି—୧ । ରାଜ ଦେବା; ମନ୍ତ୍ରୀ—

Apibā 1. To agree; to consent.

୨ । ନିଜର ଦୋଷ ବା ଅପରାଧକୁ ମାନ୍ୟତା ଦେବା; ଶ୍ରୀକାର କରିବା

ଏକସ୍ୱର କରିବା—

2. To admit or confess one's guilt.

ଅପିଲ୍—ବୈଦେ. ବି. (କଚରଥ; ଇଂ. ଅପିଲ୍) —

Apil ୧ । ନିମ୍ନ ଅଦାଲତ ବା ହାକିମଙ୍କ ସ୍ୱୟଂ ବା ହୁକୁମ ବିରୋଧରେ

ଅପିଲ୍ ଉପରସ୍ଥ ହାକିମଙ୍କଠାରେ ବିରୁଦ୍ଧ ପ୍ରାର୍ଥନା—

ଅପିଲ୍ 1. Appeal to a higher court against the decision of a lower court.

ମାତ୍ର ତମ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚକ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଯେତେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୁଣିଲେ ଯେବେ ଏ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ନ ଫିଟେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରେ ବଦଳାଇ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିକାରୁ ହେବ । ଯଥା :— 'କ' ଓ 'ଖ' ଫିଟିଲେ 'ଗା' ଗୋଳିକେ; 'କ' ଓ 'ଖ' ଫିଟିଲେ 'କ' ଦେଖିବେ; 'କ' ଓ 'ଖ' ଫିଟିଲେ 'କ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ଓ 'ଆ' ଫିଟିଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ଓ 'ଆ' ଫିଟିଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ ।

୨ । କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅଦାଲତଙ୍କ ଫରାସ୍ତ କରାଯିବାର ଉପରାସ୍ତ ଅଦାଲତଙ୍କଠାରେ ବିଚାର ପ୍ରାର୍ଥନା ପାଇଁ ଦାବୀ କରାଯିବା ମକଦ୍ଦମା—

2 An appeal; a case in which an appeal has been made to a higher court.

ଅପିଲ ଅଦାଲତ—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ + ଫା. Apil adālata ଅଦାଲତ୍)—୧ । ଅପିଲ ମକଦ୍ଦମା ବିଚାର ଆପିଲ ଆଦାଲତ କରାଯିବା ଦ୍ଵାରା ମକଦ୍ଦମା କରେ—

ଅପିଲ ଅଦାଲତ 1. Court house of an appellate court

୨ । ଅପିଲ ବିଚାର କରାଯିବା ଦ୍ଵାରା—

2. The court of appeal; a judge sitting in appeal; appellate court.

ଅପିଲ ଉକ୍ତୁହାତ—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ ଓ ଫା. Apil ujubāt ଅକ୍ତୁହାତ୍)—ଅପିଲ କରାଯିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଚରମରୁ ଆପିଲ ଅକ୍ତୁହାତ୍ ଅପିଲ ଦରଖାସ୍ତରେ ଲେଖାଥିବା ଦଫା ବା ଅପିଲ ଅକ୍ତୁହାତ୍ କାରଣମାନ—Memo of appeal; a statement containing the grounds of appeal.

ଅପିଲ କରାଯିବା—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅପିଲ୍)—କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅଦାଲତଙ୍କ ଫରାସ୍ତ Apil karibāt ବିଚାରରେ ଚରମରୁ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆପିଲକରା ମକଦ୍ଦମାର ପୁନର୍ବିଚାର ପ୍ରାର୍ଥନା କରା—

ଅପିଲକରଣ To appeal

ଅପିଲକୋଟ—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ + କୋର୍ଟ)—

Apil kot ଅପିଲ ଅଦାଲତ (ଦେଖ)

ଆପିଲକୋଟ Apila adālata (See)

ଆପିଲକୋଟ

ଅପିଲଖୁଲାସା—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ + ଫା. ଖୁଲାସା)—

Apil khulāsā ୧ । ଅପିଲ ଉକ୍ତୁହାତ୍ (ଦେଖ)

ଆପିଲଖୁଲାସା 1. Apila ujubāt (See)

ଆପିଲଖୁଲାସା

୨ । ଅପିଲ ଉକ୍ତୁହାତରେ ଦଫାଖାସ୍ତ ହୋଇ ଲେଖା ଥିବା କାରଣମାନ—2. Grounds of appeal

ଅପିଲଙ୍କ—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲଙ୍କ୍)—

Apilant ଅପିଲ କରାଯାଏ—Appellant.

ଆପିଲାଣ୍ଟ

ଆପିଲାଣ୍ଟ

(ରାଜ୍ୟ—ବିପକ୍ଷ)

ଅପିଲଦାୟର—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ + ଫା. ଦାୟର)—

Apildaer କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅଦାଲତଙ୍କ ବିଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉପରାସ୍ତ ଆପିଲଦାୟର ଅଦାଲତରେ ଅପିଲ ଉକ୍ତୁହାତର ଦାଖଲ—

ଅପିଲଦାୟର Filing of an appeal.

ଅପିଲଫାଇସାଲ—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ + ଫା. ଫାଇସାଲ)—

Apilphaisal ଦାବୀ ହୋଇଥିବା ଅପିଲ ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର

ଆପିଲଫାଇସାଲ ପରେ ଶେଷ ମୀମାଂସା—

ଅପିଲଫାଇସାଲ Disposal of an appeal

ଅପିଲଫାଇସାଲ—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ + ଫା. ଫାଇସାଲ)—

Apilphaisal ଅପିଲ ଅଦାଲତଙ୍କ ବିଚାର ମୀମାଂସାର ବିଷୟ—

ଆପିଲଫାଇସାଲ ମାନଙ୍କର ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନା ବା ଲେଖା—

ଅପିଲଫାଇସାଲ Decree of the appellate court

ଅପିଲମିଆଦ—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ + ଫା. ମିଆଦ୍)—

Apilmiād କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅଦାଲତଙ୍କ ମୀମାଂସା ଭାଗ୍ୟଠାରୁ ଗଣାଯିବା

ଆପିଲମିଆଦ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ, କି ସର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଅପିଲ ଦାବୀ ନ

ଅପିଲମିଆଦ ହେଲେ ପରେ ଅପିଲ ଗ୍ରହଣ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ସରକାର ଆଇନ୍ କରିଅଛନ୍ତି—Limitation of time for filing an appeal.

ଅପିଲରାଏ—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ; ଇଂ. ଅପିଲ୍ + ଫା. ରାଏ)—

Apilrae ଅପିଲ ଅଦାଲତଙ୍କ ବିଚାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଲେଖା—

ଆପିଲରାଏ Appellate judgement,

ଅପିଲକିରାୟ

ଅପିଲଶୁଣାଣି—ବୈଦେ. ବି. (କଚରୀ)—ଅପିଲ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅପିଲଙ୍କ

Apilshunāṇi ଓ ରାଜ୍ୟଦଳଠାରୁ ଜବାବଶୁଆଲ ଶୁଣିବା କିଛି—

ଆପିଲଶୁଣାଣି The hearing of an appeal.

ଅପିଲଶୁଣାଣି

ଅପିଲିତ—ସ. ବିଶ. (ଅପି + ଥା ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Apihita ୧ । ଅପିଲିତ; ଘୋଡ଼ିଆ ହୋଇ ଥିବା—

(ପିଲିତ—ଅନ୍ୟରୂପ) 1. Covered

୨ । ଉପସ୍ଥିତ—2. Vanished; disappeared.

ଅପୁତ—ସା. ବିଶ. (ସଂ. ଅପୁତକ)—ଅପୁତ; ପୁତ୍ରହୀନ—

Apua Sonless.

ଅପୁତକ

ନିପୁତା; ଅପୁତ

ଅପୁତା—ସା. ବିଶ. ସଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅପୁତକ)—

Apua ୧ । ଅପୁତକ—1. Sonless,

ଅପୁତକ ୨ । ନିଷ୍ପତ୍ତିହୀନ—2. Childless; issueless.

ଅପୁତ; ନିପୁତା

ଅପୁଚ୍ଛ—ସା. ବିଶ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ତମ୍ବୁଲ ମଞ୍ଜି—

Apuchh The seed of tamarind.

ଅପୁଚ୍ଛ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପୁଚ୍ଛ)—ପୁଚ୍ଛହୀନ; ଯାହାର

Apuchchha ଲଙ୍କୁଳ ନାହିଁ—Tailless

(ଅପୁଚ୍ଛ—ଶ୍ରୀ)

ଅପୁଚ୍ଛକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପୁଚ୍ଛ + କ)—ଲଙ୍କୁଳହୀନ—

Apuchchhaka Tailless.

(ଅପୁଚ୍ଛକ—ଶ୍ରୀ)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାସର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	କ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱଚ୍ଛା ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	କ	ଦ୍

ଅପୁଚ୍ଛା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅପୁଚ୍ଛ + ଅ)—ଶିଶୁପାତ୍ର—

Apuchchhā

ଶିଶୁପାତ୍ର (ଦେଖ)

The Śiśu tree (See)

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଅପୁଚ୍ଛର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of

Apuchchhā.

ଅପୁଚ୍ଛାଙ୍କୁର—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପୁଚ୍ଛାଙ୍କୁର,

Apuchchhāṅkura ଯାହାର ପୁଚ୍ଛାଙ୍କୁର ନାହିଁ)—ପୁଚ୍ଛାଙ୍କୁର

ଉପସ୍ତର ପ୍ରାଣୀ (ଯଥା—ବେଙ୍ଗ; କରୁଣ)—

Tailless animals; Anura

[ଦ୍ର—ଏହି ଜାତୀୟ ଜୀବମାନଙ୍କର ମସ୍ତକ ପ୍ରଶସ୍ତ, ମୁଖବ୍ୟାଦାନ ବୃଦ୍ଧ; ପଛ ଗୋଡ଼ଠାରୁ ଆଗ ଗୋଡ଼ ସାଦ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳର ବିଶେଷ ଉପଯୋଗୀ—ପ୍ରକୃତିବାଦ ଅଭିଧାନ ।]

(ଅପୁଚ୍ଛାଙ୍କୁର—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ପୁଚ୍ଛାଙ୍କୁର—Tailless.

ଅପୁଚ୍ଛା—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଅ + ପୁଚ୍ଛିନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Apuchchhī

ଅପୁଚ୍ଛାଙ୍କୁର (ଦେଖ)

(ଅପୁଚ୍ଛିକା—ଶ୍ରୀ)

Apuchchhāṅkura (See)

ସଂ ବିଶ ପୁଂ—ପୁଚ୍ଛାଙ୍କୁର—Tailless.

ଅପୁଚ୍ଛ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି — ୧ । ଅନାଦର—1. Disregard.

Apuchhā

୨ । ଅସମ୍ମାନ—2. Disrespect.

ସାକେ କେଉଁ ମୁହେ ନା ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅପୁଚ୍ଛା)—୧ । ଅପୁଚ୍ଛା; ଯାହାକୁ

(ଅପୁଚ୍ଛା—ଶ୍ରୀ) କେହି ପଚାରି ନ ଥାଏ—1. Unasked

୨ । ଅନାଦର—2. Uncalled.

୩ । ଅନନୁରୁଦ୍ଧ—3. Unrequested.

୪ । ଅଶଙ୍ଖଳା; ଅନିମନ୍ତ—4. Uninvited.

ଅପୁତ୍ର—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅ = ପୁତ୍ର + ପୁତ୍ର)—କୁପୁତ୍ର; ଅଯୋଗ୍ୟ ପୁତ୍ର—

Aputra

Unworthy son

(ଅପୁତ୍ରା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ପୁତ୍ରହୀନ—Sonless.

ଅପୁତ୍ରକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ପୁତ୍ର + କ)—

Aputraka

ପୁତ୍ରହୀନ—Sonless

(ଅପୁତ୍ରକା—ଶ୍ରୀ)

ଅପୁତ୍ରିକ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅପୁତ୍ରକ)—ଅପୁତ୍ରକ (ଦେଖ)

Aputrika

Aputraka (See)

କାହିଁକି ଅପୁତ୍ରିକ ହେବେ ସେ ମହାରାଜା । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାବଳର ଅବ ।

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପୁତ୍ରିକ)—

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ବଶରକ୍ଷାକାଣ୍ଡ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ

ନୟନ ନାହିଁ—The father of a daughter not

fit to be adopted for producing a son

ଅପୁନରାବ୍ରତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ପୁନରାବ୍ରତ୍ତି)—

Apunarābrutti

୧ । ପୁନର୍ବାର ଫେରି ନ ଆସିବା—

(ଅପୁନରାବ୍ରତ୍ତି—ବିଶ)

1. Not coming back,

୨ । ନିର୍ବାଣ; ମୁକ୍ତି; ମୋକ୍ଷ—2. Salvation

ସଂ. ବିଶ—ପୁନର୍ଜନ୍ମହୀନ—Free from rebirth

ଅପୁନର୍ଭବ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ପୁନର୍ଭବ)—୧ । ପୁନର୍ଜନ୍ମହୀନ—

Apunarbhava

1. Exempt from rebirth

(ଅପୁନର୍ଭବା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିର୍ବାଣମୁକ୍ତିପ୍ରାପ୍ତ; ନିର୍ବାଣମୁକ୍ତ—

2. One who attains final salvation

from the world.

ବି—ସଂସାରରେ ପୁନର୍ବାର ଜନ୍ମ ନ ହେବା—

Final salvation from the world.

ଅପୁରିଦିନ—ଦେ. ବି. (ଅ + ପରି + ଦିନ; ସଂ. ଅପରିଦିନ)—ପୁଅର

Apuridina ଦିନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିନସ; ଆଜିଠାରୁ ଗଣିଲେ

ଅପରମ୍ଭରୁ ଚତୁର୍ଥ ଦିନସ; ଅପରିଦିନ; ଅପରିଦିନ—The 4th

ଅତରଂସୋ day counting from today.

ଅପୁରୁବ—ସା. ବିଶ. (ସଂ. ଅପୁରୁବ)—ଅପୁରୁବ (ଦେଖ)

Apuruba

Apūrba (See)

ଅପୁରୁବ

ଅପରିପୁର୍ୟ୍ୟ ଅପୁରୁବ ରୂପ ବ୍ୟୋମହନ । ମୟୁରଜନ, ବସନ୍ତଗାଥ ।

ଅପୁରୁଷ

ଅପୁରୁଷ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନିଜତା + ପୁରୁଷ)—୧ । ଅମରୁଷ୍ୟ; ଅଯୋଗ୍ୟ

Apurusha

ବ୍ୟକ୍ତି—1. An unworthy person.

୨ । କୁସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An evil person.

୩ । ଶୁରୁ ବ୍ୟକ୍ତି - 3. A coward.

(ଅପୁରୁଷତା—ବି) ବିଶ—୧ । ଅମରୁଷ୍ୟ (ଦେଖ)

1. Amanushya (See)

୨ । ଶୁରୁ—2. Cowardly.

୩ । ଅଯୋଗ୍ୟ—3. Worthless.

୪ । କୁସ୍ଥିତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—4. Evil (person)

୫ । ଅଶକ୍ତ—5. Impotent.

ଅପୁରୋଦନ୍ତି—ଦେ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—

Apurodanti

ପୁରୋଦନ୍ତ ବା ଶ୍ଳେଷ୍ମାନ୍ତ ନ ଥିବା ପ୍ରାଣୀ

(ଯଥା—ପିପିଲିକାତୁଳ; ବକ୍ରକାପତା)—(Physiology)

Edentata.

ଅପୁଷ୍ଟ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅ + ପୁଷ୍ଟିତା)—୧ । ଅପୁଷ୍ଟ ୨ (ଦେଖ)

Apushi

1. Apushpā 2 (See)

୨ । ରତ୍ନପ୍ରାଣୀ ଶ୍ରୀ—

2. (a woman) In whom menses do not

appear at all.

ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ରତ୍ନପ୍ରାଣୀ ଶ୍ରୀ; ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ଅପୂର୍ବ ରତ୍ନମୟ ହୁଏ

ନାହିଁ—A woman in whom

menses do not appear at all.

ଅପୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପୁଷ୍ଟ)—

Apushṭa

୧ । ଶୀର୍ଣ୍ଣ—1 Lean.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ଦେଖିବେ ଯେ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ନକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବଦନା ବା ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷଣବୋଧରେ ନ ଫିଟେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଇହିଁର ବ୍ୟବହାର ବା ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ବୋଲିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ବୋଲିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟୁ' ବୋଲିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ବୋଲିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ୍ଷ' ବୋଲିବେ ।

(ଅପୁଷ୍ପା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅପରିପୁଷ୍ପ; ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବଢ଼ି ନାହିଁ—

2. Not fully developed; undeveloped.

ଅପୁଷ୍ପତା—ସ. ବି. —ଅର୍ଥଦୋଷବିଶେଷ—A defect in composition when the word does not promote or support the sense

[ମୁଖ୍ୟାର୍ଥର ଅନୁପଯୋଗୀ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଅପୁଷ୍ପତା ଦୋଷ ହୁଏ]

ଯଥା—ଅସ୍ତ ହେଲେ ଘର ପ୍ରହରୀ ବନ୍ଦମଣି, ତାହାମଧ୍ୟ ହାର ପିନ୍ଧି ଅସିଲ ଚଳିଲା ।
ରୁଲମଣି, ଅଳଙ୍କାର ଚରଣିଣୀ ।]

ଅପୁଷ୍ପ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ+ପୁଷ୍ପ)—ଅପୁଷ୍ପକ (ଦେଖ)
Apushpa Apushpaka (See)
(ଅପୁଷ୍ପା—ଶ୍ରୀ)

ଅପୁଷ୍ପକ—ସ. ବି. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ପୁଷ୍ପ+କ, ବିଜ୍ଞାନପରଭାଷା)—
Apushpaka (ଭୂତାଦିବିଜ୍ଞାନ) ଯେଉଁ ସକଳ ବୃକ୍ଷର ପୁଷ୍ପ ହୁଏ
(ଅପୁଷ୍ପିକା—ଶ୍ରୀ) ନାହିଁ—(Botany, Cryptogam.

ଅପୁଷ୍ପଫଳ—ସ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରଭାଷା)—
Apushpaphala ଫଳ ନ ହୋଇ ଫଳ ଧରିବା ଗଛ (ଯଥା—
ପଶସ, ଉର୍ମିର, ଉତ୍ତମ୍ବର)—Trees which
bear fruits without flower.

ସ ବି—୧ । ପଶସ ଗଛ—1 Jack tree.

୨ । ଉର୍ମିର ଗଛ—2 Fig tree.

ଅପୁଷ୍ପଫଳଦ—ସ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରଭାଷା)—ଅପୁଷ୍ପଫଳ (ଦେଖ)
Apushpaphalada Apushpaphala

ଅପୁଷ୍ପା—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅ+ପୁଷ୍ପ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—
Apushpā ୧ । ଅପୁଷ୍ପର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of
Apushpa.

୨ । ଅରଜସ୍ତ୍ରୀ (ଶ୍ରୀ)—

2. (a woman) Without menses.

ଅପୁଷ୍ପିକା—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅପୁଷ୍ପିକା (ଦେଖ)
Apushpikā Apushpā (See)

ଅପୁଷ୍ପିତ—ସ. ବି. ପୁ. (ଅ+ପୁଷ୍ପିତ)—ଫୁଲ ଧରି ନ ଥିବା (ଗଛ)—
Apushpita Not flowering; (tree) which
(ଅପୁଷ୍ପିତା—ଶ୍ରୀ) does not bear flowers.

ଅପୁଷ୍ପିତା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ.—୧ । ଅପୁଷ୍ପିତର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Apushpitā 1. Feminine of Apushpita.
୨ । ଅରଜସ୍ତ୍ରୀ (ବାଳିକା)—2. (a girl) In whom
menses have not appeared

ଅପୂଜକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପୂଜ୍ୟ)—୧ । ଅପୂଜ୍ୟ—
Apūjaka 1. Unadorable.
ଅପୂଜ୍ୟ ୨ । ଅପୂଜିତ—2. Unworshipped.

୩ । ଅସମ୍ମାନିତ—3. Not respected.

ପୂଜା ନ ଥିବାରୁ ବସନ୍ତ ହୋଇ ଅପୂଜକ । ପାତାମ୍ବଳ ନୃସିଂହପୁରୀ ୨୩ ।

ଅପୂଜନୀୟ—ସଂ. ବି. ପୁ.—ଅପୂଜ୍ୟ (ଦେଖ)
Apūjanīya Apūjya (See)
(ଅପୂଜନୀୟା—ଶ୍ରୀ)

ଅପୂଜା—ସଂ. ବି.—ପୂଜା ବା ସମ୍ମାନର ଅଭାବ; ଅସମ୍ମାନ—
Apūjā Disrespect.
ଗ୍ରା. ବି.—ଅପୂଜାଦେବତା (ଦେଖ)—Apūjādebatā (See)

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅପୂଜ୍ୟ)—୧ । ଅପୂଜ୍ୟ—

1. Unadorable; unhonoured

୨ । ଅପୂଜିତ; ଯାହାକୁ କେହି ପୂଜା କରେ ନାହିଁ—

2. Not worshipped by any one.

ଏ ଗୁହା ଶ୍ରେୟ ଯୋଗ ଦେଇ, ଅପୂଜା ହୋଇ ଘର ଯାଉ ।

ଅଶୋକପୁ. ପ୍ରେମଭକ୍ତି ପ୍ରହରାତା ।

ଅପୂଜାଦେବତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅପୂଜ୍ୟ+ଦେବତା)—କଣ ଦିଅଁ;
Apūjādebatā ଯେଉଁ ଦେବତାକୁ କେହି ନିୟମିତରୂପେ ପୂଜା
ବନଦେବତା କରେ ନାହିଁ—Sylvan Deities; Deities
of the woods that receive no
regular service or worship.

ଅପୂଜିତ—ସଂ. ବି. (ଅ+ପୂଜିତ)—୧ । ଅସମ୍ମାନିତ—
Apūjita 1. Unhonoured.
(ଅପୂଜିତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯାହାକୁ ପୂଜା କରା ଯାଏ ନାହିଁ—

2. Unworshipped; unadored.

ଅପୂଜ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ+ପୂଜ୍ୟ)—୧ । ପୂଜା ବା ସମ୍ମାନର ଅଯୋଗ୍ୟ—
Apūjya 1. Not fit to be honoured or respected.
(ଅପୂଜ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅପୂଜିତ—2 Unworshipped.

ଅପୂତ—ସ. ବି. (ଅ+ପୂତ=ପବିତ୍ର)—୧ । ଅପବିତ୍ର—
Apūta 1. Unholy; impure.
୨ । ଅସଂସ୍କୃତ—2 Unconsecrated.

ଅପୂପ—ସଂ. ବି. (ଅପ=ଜଳ+ପପ ଧାତୁ=ବୁଣିବା; ଛିଣ୍ଡିବା+
Apūpa କର୍ମ. ଅ)—୧ । ପିଠା—1 Cake; pudding.
୨ । ଭୃକ୍ଷ; ଶ୍ରେଣିକା—2. Bread; loaf.

ଅପୂରବ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ.—ଅପୂର୍ବ (ଦେଖ)
Apūrabha Apūrba (See)

ଅପୂରୁବ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ.—ଅପୂର୍ବ (ଦେଖ)
Apūruba Apūrba (See)

ଭେଦଭାବରେ ଯେହୁ ଅପୂରୁବ ଚର୍ଚ୍ଚରେ ବଳିଲ ସମ୍ଭବ ।

ଶିଶୁବଳର. ଭଗାଅଭିଳାଷ ।

ଅପୂର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଅ+ପୂର୍ଣ୍ଣ)—୧ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—
Apūrṇa 1. Incomplete.
୨ । ଅସମାପ୍ତ—2. Unfinished.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଞ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଅ	ଭ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବଦ୍ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ	ଝ

୩ । ଯାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନାହିଁ—

3. Not full; unfilled.

ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ମିତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବି. —ଯେଉଁ ପଦ୍ୟରେ ଉପାନ୍ତ ସ୍ଵରର ମିଳନ
Apūrṇṇa mitrākshara ନ ଥାଇ କେବଳ ଅନ୍ତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣର
ମିଳନ ଥାଏ—Incomplete metre.

କୋଟି ଲବଣ୍ୟ ନିଧି ରେ ପଦ୍ମ ଭୂଷି । ବି ଅମୃତେ ତୋ ଚନ୍ଦ୍ର ଗର୍ଭିଣୀ ବହି ।

ମଧୁସୂଦନ ପଦ୍ୟ ।

ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ପୂର୍ଣ୍ଣ + ଅଙ୍ଗ) —ଯାହାର ଅଙ୍ଗମାନ
Apūrṇṇāṅga ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଗଠିତ ବା ସମାପ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ—
Having the parts or limbs not fully
formed or developed.

ଅପୂର୍ବା—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ପୂର୍ବ) —୧ । ଅଦୃଶ୍ୟ—

Apūrba 1. Unprecedented

୨ । ଅଭିନବ; ନୂତନ—2. New; recent

୩ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ—3. Wonderful

୪ । ଅତି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—4. Excellent.

୫ । ଅତି ଉପାଦେୟ—5. Very useful.

୬ । ଅତି ସୁନ୍ଦର—6. Very beautiful.

୭ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦଜନକ—7. Very pleasing

୮ । ଅଦୃଶ୍ୟପୂର୍ବ—8. Not seen before.

୯ । ଅସାଧାରଣ—9. Uncommon;
extraordinary; rare.

୧୦ । ‘ଅ’ ଅକ୍ଷର ଯାହା ପୂର୍ବରେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ (ଶବ୍ଦ)—
10. (word) Having the letter ‘A’
prefixed to it.

ଦେ. ବିଣ—ଦୁଷ୍ଟାପ୍ୟ—Difficult to get

ଅର୍ଥେ ନ ଥିବାର ନ କଲେ ଲୋକ ଯାଗ

ଅପୂର୍ବ ଦେଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହବାର ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ ।

ଅପୂର୍ବାପ୍ରବେଶ—ସଂ. ବି. (ଅପୂର୍ବ + ପ୍ରବେଶ) —

Apūrba prabeśa ୧ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରବେଶ—1. First entry

୨ । ନୂତନଗୃହପ୍ରବେଶ—2. First ceremonial
entry into a new-built house

ଅପୂକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ପୂକ୍ତ) ଅମିଶ୍ରିତ—

Aprukta Unmixed; unadulterated.

ଅପ୍ରୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ପ୍ରୁଷ୍ଟ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —ଅଜଣାସେତ; ଅପ୍ରୁଷ୍ଟ—

Apruṣṭa Unasked

ଅପ୍ରୁଷ୍ଟାବମ୍ବୀ—ଦେ. ବିଣ. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଅ + ପ୍ରୁଷ୍ଟବମ୍ବୀ + ଅଭ. ୧ମା.

Apruṣṭabamśī ୧ ବ) —(ଜୀବବିଜ୍ଞାନ) ମେରୁଦଣ୍ଡହୀନ (ପ୍ରାଣୀ)—

(Physiology) Invertibrata,

ଅପେକ୍ଷକ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଅପ + ଈକ୍ଷ ଧାତୁ + ଅକ) ଅପେକ୍ଷାକାରୀ;

Apekshaka ଯେ ଅପେକ୍ଷା କରେ—Waiting.

(ଅପେକ୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅପେକ୍ଷଣୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅପ + ଈକ୍ଷ + ଅନାୟ) ଅପେକ୍ଷାଯୋଗ୍ୟ;
Apekshāṇīya ଯାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରେ—

Which can be awaited.

ଅପେକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ଅପ + ଈକ୍ଷ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ + ଅ) —

Apekshā ୧ । ପ୍ରତୀକ୍ଷା—1. Awaiting; waiting.

୨ । ବାସନା; ଇଚ୍ଛା; ଆକାଂକ୍ଷା—

2 Desire; wish.

ଶିକ୍ଷା ପିପାସାର ଯେ ଅପେକ୍ଷା ତେଜସ୍ବୀ କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ ଆଦି ।

୩ । ଆଶା, ଉତ୍ତରା—୩. Hope, expectation.

୪ । ଅନୁରୋଧ—4. Request.

୫ । ସମ୍ମାନ, ସମ୍ମାନ; ଶ୍ରଦ୍ଧା—5. Respect; regard.

୬ । ପ୍ରାର୍ଥନା—6. Prayer; solicitation.

୭ । ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ—7. Observation.

୮ । ତୁଳନା—8. Comparison.

ଦେ. ଅ—(ପଞ୍ଚମୀ ବିଭକ୍ତିର ଚିତ୍ତ ସ୍ଵରୂପ ବ୍ୟବହାର)—

୧ । (ତୁଳନାର୍ଥକ) ଠାରୁ—1. Than

୨ । ତୁଳନାରେ—2. In comparison with.

ଅପେକ୍ଷା କରବା—ଦେ. କି—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ
Apekshā karibā ଚାହିଁ ରହିବା—

To wait; to await.

ଅପେକ୍ଷାକୃତ—ସଂ. ବିଣ. ବିଣ. (ଅପେକ୍ଷା + କୃତ) —

Apekshākṛuta ୧ । ତୁଳନାରେ (ଅଧିକତର ବା ଅଳ୍ପତର)—

1 (more or less) In comparison;
comparatively.

୨ । ପ୍ରଥମ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ଦ୍ଵିତୀୟ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିର
ତୁଳନା କରାଯିବାରେ—2. When compared
to a thing or person previously
mentioned.

[ଦ୍ର—କି ଖ ମଧ୍ୟରେ କି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସୁନ୍ଦର ଅର୍ଥାତ୍ ଖ ଅପେକ୍ଷା
କି ସୁନ୍ଦରତର ।]

ଅପେକ୍ଷାବୁଦ୍ଧି—ଦେ. ବି. ୧ । (ମନୋବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) —

Apekshā buddhi ଅନେକ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁକୁ
ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତାରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ବା ଚିହ୍ନିବା ବୁଦ୍ଧି—

1. (Psychology) Mental discrimination
of members.

୨ । ବୋଧଶକ୍ତିର ନିର୍ମଳତା—2. Clearness of
understanding.

ଅପେକ୍ଷିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅପ + ଈକ୍ଷିତ = ଦୃଷ୍ଟ) —

Apekshita ୧ । ପ୍ରତୀକ୍ଷିତ; ପ୍ରତୀକ୍ଷାକରାଯିବା—

1. Waited.

୨ । ଇଚ୍ଛିତ; ଆକାଂକ୍ଷିତ—

2. Desired; wished for.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଥିବେ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ଏକ । ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ଥିବେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
ଗାଈ' ନ ଥିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କଥ' ନ ଥିଲେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ସାହାକୁ ଅଶା କରାଯାଇଥାଏ; ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—

3. Hoped for; expected.

୪ । ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷିତ—4. Observed.

୫ । ପୂଜିତ; ସମ୍ମାନିତ—

5. Respected; honoured; adored.

୬ । ତୁଳିତ—6 Compared.

୭ । ଅନୁରୂପ—7. Requested

୮ । ବିବେଚିତ—8. Considered.

ଅପେତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ = ସ୍ଥାନାନ୍ତର + ଇ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —

Apetā ୧ । ଅପଗତ—1 Gone away.

୨ । ନିର୍ଗତ—2. Issued.

୩ । ତ୍ୟକ୍ତ—3. Abandoned; deserted.

୪ । ପୃଥକ୍କୃତ—4 Separated.

୫ । ରୁଦ୍ଧିତ—5. Prevented

ଅପେତଭଗ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ି; ଅପେତ = ଦୁଷ୍ଟଭୂତ + ଭଗ =

Apetabhaga ଦୈର୍ଘ୍ୟ) —ସାହାର ସକଳ ଦୈର୍ଘ୍ୟ ନଷ୍ଟ

ହୋଇଅଛି—Deprived of every thing.

ଅପେତଭଗ ସେ ବୋଲଇ, ତେଣୁ ସ୍ୱସାର ନ ଶକଇ ।

କୁଲୋଥ. ଭଗବତ. ୧୦ମ. ଦ୍ୱାଦଶ ।

ଅପେତଗୁଣସୀ—ସଂ. ବି. [ବହୁକ୍ରୀଡ଼ି; ଅପେତ = ଅପଗତ ହୋଇଅଛି

Apetarakshasi + ଗୁଣସୀ = ଗୁଣସୀ ପ୍ରକୃତ (ସାହାଠାକୁ)] —

ତୁଳସୀଗୁଳୁ—The Holy Basil plant.

ଅପେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପେୟ) —ପିଇବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

Apeya Undrinkable.

ଅପେୟ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅପେୟ) —ଏକପ୍ରକାର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ

Aperā ନାଟକାଭିନୟ—Opera.

ଅପେୟଗ୍ଲାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅପେୟଗ୍ଲାସ୍) —

Aperāglās ଦୁଇସ୍ତମ୍ଭାୟୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ଦୂରଦୃଶ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର

ଅପେରାଗ୍ଲାସ୍ (ଏହାକୁ ଧରି ଥିଏଟରକୁ ଯାଇ ରଙ୍ଗଭୂମିରୁ ଦୂରରେ

ଅପେରାଗ୍ଲାସ୍ ବସିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ରଙ୍ଗଭୂମିକୁ ଚାହିଁଲେ ରଙ୍ଗ-

ଭୂମିର ଅଭିନୟମାନ ନିକଟତର ଓ ସ୍ପଷ୍ଟତର ଦେଖାଯାଏ) —

Opera-glass

ଅପେଟ—ବେ. ବିଶ. —(ଯେଉଁ ପାଠ) ପଢ଼ି ନାହିଁ ବା ମୁଖସ୍ଥ କରାଯାଇ

Apaitā ନାହିଁ—Not learned by heart.

ଅମୁଖସ୍ଥ

ଅପେଠ—ବେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅପେଠ; ପ୍ରା. ଅପେଠ) —

Apaitā ୧ । ଅପଇଠ (ଦେଖ) —1. Apaitā (See)

ଅପୌଟ ୨ । ଅପଦୃଶ—2. That which cannot be

ଅପୈଟ reached.

୩ । ଅପ୍ରାପ୍ୟ—3. Unattainable.

୪ । ଦୂର୍ଗମ—4. Impassable.

ଅପୋକତ—ବେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅପକ୍ତ) —ଅପୋକ୍ତ (ଦେଖ)

Apokata Apokhata (See)

ଅପୋକ୍ତା—ବେ. ବିଶ. —ଅପୋକ୍ତ (ଦେଖ)

Apoktā Apokhata (See)

ଅପୋଖତ—ବେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅପକ୍ତ) —୧ । ଅପକ୍ତ—1. Unripe.

Apokhata ୨ । କଞ୍ଚା—2 Raw.

ଅପୋଖତ ୩ । ଅପରିପକ୍ତ—3. Unmatured.

କଞ୍ଚା

ଅପୋଗଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପୋଗଣ୍ଡ = ସେ ପୋଗଣ୍ଡ ନୁହେଁ; କମ୍ପା

Apoganda ଅପ = ଅପକୃଷ୍ଟ + ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ; ନିପାତନ; ଯେ ଉତ୍ତମରୂପେ ଚାଲି ପାରି ନାହିଁ) —

୧ । ଶିଶୁ—1. Child; infant.

୨ । ଯେଉଁ ବାଳକର ବୟସ ୧୬ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ନୁହେଁ—

2. A boy who is not under sixteen

years of age.

୩ । ସାବାଳଗ ବ୍ୟକ୍ତି—

3. One who has attained majority.

[ଦ୍ର—ଅପୋଗଣ୍ଡ ବସ୍ତୁ — ସ୍ୱାମୀର ସମକ୍ଷରେ ଯେବେ ଉକ୍ତ ବସ୍ତୁକୁ

ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଭୋଗକରେ ତେବେ ଆଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ ବସ୍ତୁସ୍ୱାମୀର

ଅଧିକାର ତହିଁରୁ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ଓ ଭୋକ୍ତା ତାହା ପାଇବାକୁ

ହକଦାର ହୁଏ । ସମକ୍ଷକର ମନୁ ୮/୧୮]

ସଂ. ବିଶ. —୧ । ସାବାଳଗ —

1. Major; having attained majority.

୨ । ସାହାକୁ ୧୬ ବର୍ଷ ବୟସ ଟପିଲଣି—

2. Past the age of sixteen (Apte).

୩ । ଝରୁ—3. Timid,

୪ । ଶୁଥ; ଲୁଚିତ—4 Flaccid. (M. W)

୫ । ସାହାର ସାଧାରଣ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକା ବା କମ୍ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ

ଅଛି—5. (a person) Having a limb

too many or too few (M.W.)

୬ । ବିକଳାଙ୍ଗ—6. Maimed; deformed.

୭ । ୫ ବର୍ଷ ଠାରୁ ୧୦ ବର୍ଷ ବୟସ—

7, Aged between 5 & 10 years.

ଅପୋଡା—ବେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ପୁଡିତ) —୧ ଅପଡା—

Apordā 1. Unburnt.

୨ । ବହୁଦୂରସ୍ଥ—2. Very distant.

୩ । (ସଂ. ଅପୋଡା) ପରିତ୍ୟକ୍ତ—3. Abandoned.

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଅବଦେଶ ଅପେକ୍ଷା ସେ ସୁଆ. ସାରକା, ନିହାରିତ ।

୪ । ଯେଉଁଠାରେ କେବେ କେହି ବାସ କର ନାହିଁ—

4. Not yet inhabited.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଅପଦ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଞ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅପୋଡ଼ା ପୃଥ୍ବୀ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଆଜିଯାକେ କେବେ
Apordā pruthibī ଦେଲେ କେହି ନିଆଁ ଲଗାଇ ନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍
ଘର କରି ରହି ନାହିଁ—Uninhabited
country.

ଉଅ ଶବ୍ଦ ରହିବ ଶବ୍ଦର ବନ୍ଦ ସେହି.

ଅପୋଡ଼ା ପୃଥ୍ବୀ ଇହି ରୂପରେ ଅଛନ୍ତି ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥକୃତ ଗୋଟିଏ ।

ଅପୋଡ଼ା—ସ. ବିଶ. (ଅପ = ବିରୁଦ୍ଧ + ଉଦ୍ଧ ଧାତୁ = ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା;
Apordha ଉଦ୍ଧ୍ୟ କରିବା + କର୍ମ. ତ)—
(ଅପୋଡ଼ା—ବି) ୧ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ—1. Ascertained.

୨ । ନିରସ୍ତ—

2. Repudiated; set at rest by argument

୩ । (ଅପ + ବିଦ୍ଧ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ; ନୀତ—

3. Removed; carried off; taken
away (M W)

୪ । ଅତିକ୍ରମ—4. Passed (ପ୍ରକୃତିବାଦ)

* । ଉଦ୍ଧାରିତ—5. Opened; laid bare (ପ୍ରକୃତିବାଦ)

୬ । ଭୀତ—6. Frightened (ପ୍ରକୃତିବାଦ)

୭ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ—7. Abandoned (ପ୍ରକୃତିବାଦ)

୮ । ବିଚାଡ଼ିତ—8 Driven away (Apte)

ଅପୋଦକ—ସ. ବିଶ. ବୈଦିକ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ = ଅପଗତ + ଉଦକ
Apodaka ସହିତ)—୧ । ନିର୍ଜଳ; ଜଳହୀନ—
(ଅପୋଦକ—ଶ୍ରୀ) 1. Waterless (Apte)

୨ । ଯାହା ପାଣିର ନୁହେଁ; କାଠ—

2. Not fluid (Apte)

ଅପୋଦିକା—ସ. ବି. (ଅପୋଦକ + ଅ)—ପୋରାଣାଗ—

Apodika A pot herb; Basella rubra or lucida

ଅପୋଷା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ପୋଷିତ)—ଅସ୍ଥାୟୀ; ଅଭାବ;
Aposha ଯାହାକୁ ପୋଷା ନ ଯାଏ—Not maintained;

ଅସ୍ଥାୟୀ unsupported.

वेपरवरिश

(ଯଥା—ମୁଁ ଏକ ନିୟତରେ ଯେବେ ମୋ ମାଲିକଙ୍କ ପାଖରେ
ପଡ଼ି ରହିଥିବି ତେବେ ମୋ ପେଟ କ'ଣ ଅପୋଷା ରହିବ ?)

ଅପୋଷୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅପୁଷିତା)—
Aposhi ଅପୁଷି (ଦେଖ)—Apushi (See)

ଅପୋହ—ସଂ. ବି. (ଅପ = ବିରୁଦ୍ଧ + ଉଦ୍ଧ ଧାତୁ = ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା;
Apoha ଉଦ୍ଧ୍ୟ କରିବା + ଉଦ୍ଧ. ଅ; ଅପ + ବିଦ୍ଧ ଧାତୁ
ଅପୋହ } ବିଶ. + ଉଦ୍ଧ. ଅ)—୧ । ଚାଡ଼ିବା; ଚଳି ଦେବା—
ଅପୋହଇ } 1. Driving

୨ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତକରଣ—2. Removal

୩ । ଚର୍ଚ୍ଚାକରଣ—3. Reasoning; arguing

୪ । ଚର୍ଚ୍ଚା ଶୁଣିବା ବା ନିରସନ—
4. Meeting an argument; repudiation.

* । ଅସ୍ୱୀକାରକରଣ—5. Denying

୬ । (ପାତଞ୍ଜଳଦର୍ଶନ) ଚର୍ଚ୍ଚାଦ୍ୱାରା ଭ୍ରାନ୍ତ ଜ୍ଞାନର ନିରସନ—

6. (Hindu philosophy) Establishing
the fallacy of certain mistaken
notions by argument.

(ଏ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟରୂପ ଅପୋହନ)—

ଅପୋହିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ + ଉଦ୍ଧ ବା ବିଦ୍ଧ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Apohita ୧ । ଚର୍ଚ୍ଚାଦ୍ୱାରା ନିରସିତ ବା ଖଣ୍ଡିତ—

1 Met or repudiated by argument.

୨ । ବିଚାଡ଼ିତ—2 Driven away.

୩ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ—3. Removed.

ଅପୌରୁଷ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପୌରୁଷ)—ଅପୌରୁଷ (ଦେଖ)

Apaurasha Apaurusha (See).

ଅପୌରୁଷ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପୌରୁଷ)—୧ । ଅମାନୁଷ୍ୟତା—

Apaurusha 1. Unmanliness.

୨ । ଅତିମାନୁଷ ଶକ୍ତି—

2. Superhuman power (M. W.)

୩ । ଭୀରୁତା—3. Cowardice.

ସଂ. ବିଶ.—୧ । ଅମାନୁଷ—1. Unmanly

୨ । ଅତିମାନୁଷ—2. Superhuman.

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅ + ଓ. ପୌରୁଷ)—୧ । ଅପ୍ରଶଂସା; ନିନ୍ଦା—
ବଦନାମ; ନିନ୍ଦା 1. Blame

वदनाम ୨ । ଅପ୍ରଶଂସା; ଅବକାଞ୍ଛିତ; ବଦନାମ—

2. Bad name; infamy

ଅପୌରୁଷେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପୌରୁଷେୟ)—୧ । ଅମାନୁଷିକ—

Apaurusheya 1 Unmanly; inhuman.

୨ । ଅତିମାନୁଷ; ଅଲୌକିକ—2. Superhuman.

୩ । ଅସାଧାରଣ—3. Extraordinary.

୪ । (ଅପୌରୁଷ + ଏୟ) ଅପୌରୁଷ ବା ଭୀରୁ ଜନୋଚିତ—

4. Cowardly; dastardly.

* । ଅକୃତ୍ରିମ—5. Not artificial.

୬ । ପ୍ରାକୃତିକ—6. Natural.

ଅପ୍ପତି—ସ. ବି. (ଅପ୍ପା ଚତୁ; ଅପ୍ପ + ପତି)—

Appati ୧ । ସମୁଦ୍ର—1 The Sea.

୨ । ବରୁଣଦେବତା—2. The God of the
waters.

ଅପ୍ପା—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ ଓ ସଂ—ଅପା (ଦେଖ)

Appa Apā (See)

ଅପ୍ପିତ୍ତ—ସ. ବି. (ଅପ୍ପ = ଜଳ + ପିତ୍ତ = ଶରୀରସ୍ଥ ଧାତୁବିଶେଷ; ଜଳ
Appitta ବିଷୟରେ ଯାହା ପିତ୍ତ; ପିତ୍ତ ଧାତୁର ଶୋଷଣ କରିବା
ଗୁଣ ଥିବାରୁ, ଯାହା ଜଳକୁ ଶୋଷଣ କରେ) —

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯିବାର ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ' ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷଣୋପରେ ୦ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବୁଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ଦେଖିବେ ।

୧ । ଅଗ୍ନି; ନିଆଁ—1 Fire.

୨ । ଚିତ୍ରକ; ଧଳାଚିତା ଗୁଳ୍ମ—2 A plant.

ଅପ୍ୟୟ—ସଂ. ବି. (ଅପି + ଯ ଥାକୁ ଯିବା + ଭାବ. ଅ)—

Apyaya ୧ । ଅପଗମନ; ଗୁଲ୍ମଯିବା; ପ୍ରସ୍ଥାନ—

1. Departure.

୨ । ମୃତ୍ୟୁ—2. Death.

୩ । ବିଲୟ; ବିନାଶ—3 Destruction.

ଅପ୍ରକାଶ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରକାଶ)—

Aprakāṣa ୧ । ଅପ୍ରକାଶିତ—1 Unpublished.

୨ । ସବ୍ୟସାଧାରଣରେ ଅପ୍ରକାଶିତ—

2. Not made public.

୩ । ବାହାରେ ଦେଖା ନ ଯିବା—

3. Latent; not patent

୪ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ—4. Indistinct.

୫ । ଗୁପ୍ତ—5. Hidden; concealed.

ଦେ. ବିଶ—ପରଲୋକଗତ, ମୃତ—Dead; deceased,

ଅକ୍ଷର [ମହାତ୍ମା ଓ ସାଧୁ 'ମୃତ ହେଲେ' ବୋଲି ନ କହି ସମ୍ମାନାର୍ଥ

ଅମ୍ବକଟ ସେ 'ଅପ୍ରକାଶ ହେଲେ' ବୋଲି ଲୋକେ କହିଥାଆନ୍ତି]

ଅପ୍ରକାଶ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରକାଶ)—

Aprakāṣa ୧ । ଅପ୍ରକାଶିତ; ଅପ୍ରସ୍ତୁତ—Not vast

ସଂ. ବି (ବହୁଶୃଙ୍ଖଳ; ଯାହାର ପ୍ରକାଶ ବା ଗଣ୍ଡି ନାହିଁ)—

୧ । ବୃକ୍ଷାଳୟ ଗୁଳ୍ମ—1. Bush.

୨ । ଗଣ୍ଡି ନ ଥିବା ଗଛ—2. Trunkless plant.

୩ । ଶ୍ରୁତ; ଦାସକେରେଖା (ଦେଖ)

3. A shrub; Dāsakerentā (See)

ଅପ୍ରକାର—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସୁନ୍ଦର—1 Without beauty.

Aprakāra ୨ । କୁସ୍ଥିତ—2. Ugly.

ଅସୁନ୍ଦର; କୁସ୍ଥିତ (ମନ ଅର୍ଥରେ) ୩ । ଅସାଧାରଣ—

ଅସ୍ତୁରତ 3. Extraordinary (in a bad sense).

ଅପ୍ରକାଶିତ—ଦେ. ବିଶ—ଅପ୍ରକାଶ (ଦେଖ)

Aprakāṣita ୧ । ଅପ୍ରକାଶିତ (ଦେଖ)

ଅପ୍ରକାଶ—ସଂ. ବି—(ଅ + ପ୍ରକାଶ)—୧ । ଅନୁପସ୍ଥିତି; ଦେଖା ନ

Aprakāṣa ୧ । ଅପ୍ରକାଶିତ; ପ୍ରକାଶରହିତ—

୨ । ଅପ୍ରକାଶିତ; ଗୋପନ—

2. Concealment, non-publication.

୩ । ଅନ୍ଧକାର—3. Darkness.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅପ୍ରକାଶିତ; ପ୍ରକାଶରହିତ—

1. Not manifest.

୨ । ଅପ୍ରକାଶିତ—2 Not published.

୩ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖା ନ ଯିବା—3. Obscure.

୪ । ଗୁପ୍ତ—4. Concealed, hidden

୫ । ଅନ୍ଧକାର—5. Dark

ଅପ୍ରକାଶିତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରକାଶିତ)—୧ । ଅପ୍ରକାଶିତ (ଦେଖ)

Aprakāṣita 1. Aprakāṣita (See)

୨ । ଅପ୍ରସ୍ତୁତ; ଫୁଟି ନ ଥିବା (ଫୁଲ)—

2. (flower) Not in bloom.

୩ । ଯାହା ଅବଧି ଛପା ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ନାହିଁ

3. Not yet published.

୪ । ଅଦୃଶ୍ୟ—4. Invisible.

ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରକାଶ୍ୟ)—

Aprakāṣya ୧ । ପ୍ରକାଶିତ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

1 Not fit to be published

୨ । ଗୋପନୀୟ; ସବ୍ୟସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

2. Private; confidential

୩ । ସାଧାରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନ୍ୟତ୍ରରେ ସ୍ଥିତ—

3. Situated out of sight.

ଅପ୍ରକୃତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରକୃତ)—

Aprakṛta ୧ । ଅସତ୍ୟ—1. Incorrect.

୨ । ଅସତ୍ୟ; ମିଥ୍ୟା—2 False.

୩ । ଅସ୍ୱାଭାବିକ—3. Unnatural.

୪ । ଅବାସ୍ତବ; କଳ୍ପିତ—4. Imaginary

୫ । ବେଠିକ—5 Not real.

୬ । କୃତ୍ରିମ; ଗଢ଼ା—6. Artificial.

ଅପ୍ରଗଳ୍ଭ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅ + ପ୍ରଗଳ୍ଭ)—

Apragalbha ୧ । ଯେ ଗୁଡ଼ାଏ ଗଣି ପାରେ ନାହିଁ—

(ଅପ୍ରଗଳ୍ଭ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. A person who does not talk much

୨ । ନିରହକାର—2. Free from pride.

୩ । ଲଜ୍ଜାଶୀଳ; ସରଳ—3. Modest.

ଅପ୍ରଗୁଣ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପ୍ରଗୁଣ; ଯାହାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଗୁଣ ନାହିଁ)

Apraguna ୧ । ଅପ୍ରକୃଷ୍ଟ; ନିମ୍ନ—

1. Not excellent; inferior.

୨ । ବ୍ୟାକୁଳ—2. Agitated; troubled; disturbed.

୩ । ଚଞ୍ଚଳ—3. Restless

ଅପ୍ରଗହତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ ପ୍ରଗହତ)—

Apragbhata ଅପ୍ରଗହତ (ଦେଖ)

ଅକ୍ଷର ଅପ୍ରକାଶିତ (ଦେଖ)

ଅମ୍ବକଟ

ଅପ୍ରଚାଳ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ର + ଚଳ ଥାକୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Aprachala ୧ । ଯାହା ଲୋକସମାଜରେ ଚଳେ ନାହିଁ—

(ଅପ୍ରଚାଳ—ବି) Not current.

ସାଧାରଣ ଯେକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶୁଦ୍ଧାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଥା :—
'ଘାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ୍' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ୍' ଦେଖିବେ ।

୩. Want of personal influence or prestige.

୪ । ଅସ୍ୱୀକାର—4. Non-acceptance.

୫ । ସାଧାରଣଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରେ ପରିଅର୍ଥର ଅଭାବ—

5. Want of credit in the eyes of the public.

୬ । ପ୍ରମାଣ ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

6. State of not being proved.

ଅପ୍ରତିପଦ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିପଦ) —୧ । ଅପ୍ରମାଣିତ—

Apratipanna 1. Unproved.

୭ । ସାଧାରଣଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରେ ସାହାର ପରିଅର୍ଥ ନାହିଁ—

2. Having no credit in the eyes of the public.

୮ । ସାହାଠାରେ ଲୋକଙ୍କର ଖାତିର ନ ଥାଏ—

3. Having no personal influence or prestige.

ଅପ୍ରତିପାଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିପାଦିତ) —ଅପ୍ରତିପଦ (ଦେଖ.)

Apratipādita Apratipanna (See)

ଅପ୍ରତିବନ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିବନ୍ଧ) —

Apratibaddha ୧ । ବାଧା ବା ବ୍ୟାଘାତ ରହିତ; ଅପ୍ରତିବନ୍ଧ—

1. Unobstructed; unhindered.

୨ । ସ୍ୱାଧୀନ—2 Free; independent

ଅପ୍ରତିବନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରତିବନ୍ଧ) —ବନ୍ଧୁ ବା ବ୍ୟାଘାତର ଅଭାବ—

Apratibandha Absence of obstacle or hindrance.

ସଂ. ବିଶ—ବନ୍ଧୁରହିତ—Free from hindrance, unobstructed.

ଅପ୍ରତିବନ୍ଧକ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପ୍ରତିବନ୍ଧକ) —

Apratibandhaka ୧ । ବାଧାରହିତ —

1. Unobstructed.

୨ । (ନଞ୍ଜ ଚତ୍) ସାହା ବିଘ୍ନକର ନୁହେଁ—

2. Unobstructive.

ଅପ୍ରତିବିଧେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିବିଧେୟ) —

Apratibidheya ଅପ୍ରତିବିଧେୟ (ଦେଖ.)

Apratikarāṇīya (See)

ଅପ୍ରତିଭା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପ୍ରତିଭା) —

Apratibha ୧ । ପ୍ରତିଭାଶୂନ୍ୟ—1. Lacking in genius

(ଅପ୍ରତିଭା—ଶୂ) ୨ । ଅପ୍ରଭାବମୟ—

2. Having no presence of mind.

୩ । ଅପ୍ରସ୍ତୁତ—3. Nonplussed; confounded.

୪ । କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ—4. Bewildered

* । ପ୍ରଭାସ୍ତନ, ତେଜୋସ୍ତନ—

5. Shorn of lustre or brilliance

୬ । ଅନ୍ୟର ବୁଦ୍ଧିବଳରେ ପରାଜିତ—

6. Outwitted by another.

ଅପ୍ରତିମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପ୍ରତିମା; ସାହାର ପ୍ରତିମା

Apratima ବା ସାଦୃଶ୍ୟ ନାହିଁ)—ଅନୁପମ; ନିରୂପମ; ଅତୁଳନୀୟ—

(ଅପ୍ରତିମା—ଶୂ) Unique; matchless; incomparable.

ଅପ୍ରତିରଥ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ପ୍ରତିରଥ =

Apratiratha ପ୍ରତିରଥୀ ଯୋଦ୍ଧା ସାହାର) —

ପ୍ରତିଯୋଧାହୀନ; ସାହା ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତିରଥୀ ହେବା ଭଳି

କେହି ଯୋଦ୍ଧା ନାହିଁ—Having no warrior

to rival him; unrivalled (warrior).

ସଂ ବି—୧ । ରବିବିଶେଷ—

1 Name of a Sage.

୨ । ସୁବିଶାସୀ କାଳରେ ବୋଲାଯିବା ମଙ୍ଗଳାଚରଣ—

2. Benedictory song recited when a warrior starts for the fight.

୩ । ସାମବେଦୋକ୍ତ ପ୍ରାସ୍ତାବିକ ମନ୍ତ୍ର- (ଅପ୍ରତିରଥ ରବିବିଶେଷ ଚିହ୍ନ)

3 Auspicious incantations of the

Sāma Beda recited on the occasion

of starting for a specific object.

ଅପ୍ରତିରୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିରୁଦ୍ଧ) —ଅପ୍ରତିରୁଦ୍ଧ; ଅନିବାରଣ—

Apratiruddha Unobstructed.

(ଅପ୍ରତିରୋଧ—ବ)

ଅପ୍ରତିରୂପ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପ୍ରତିରୂପ) —୧ । ଅନୁପମ—

Apratirupa 1. Incomparable.

୨ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ—2. Unique

୩ । ଅପ୍ରତିରୁଦ୍ଧ—3. Unrivalled.

ଅପ୍ରତିଷିଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିଷିଦ୍ଧ) —

Apratishiddha ଅନିଷିଦ୍ଧ; ସାହାକୁ କେହି ମନା କର ନାହିଁ—

(ଅପ୍ରତିଷେଧ—ବ)

Not prevented

ଅପ୍ରତିଷେଧନୀୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ପ୍ରତିଷେଧନୀୟ) —ଅନିବାରଣ—

Apratishedhaniya Unavoidable.

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପ୍ରତିଷ୍ଠା) —

Apratishṭha ୧ । ପ୍ରତିଷ୍ଠା ରହିତ; ସମ୍ମୋହନ—

(ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା—ଶୂ) 1. Having no reputation or

credit or prestige.

୨ । ଅବିଖ୍ୟାତ—2. Not famous.

୩ । ପ୍ରିତି ବିଘ୍ନକ; ଅସ୍ଥିର; ଚଳଚଳଥ—

3. Unstable; fluctuating.

୧	କ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ୠ	ଅ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଈ	ଋ	ୠ	ୡ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଌ	ୡ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଋ

୪ । ଉଦ୍ଭିତ—1. Unfounded; having no solid ground.

୫ । ଅନିଶ୍ଚିତ—5 Unsettled.

୬ । ପ୍ରାପ୍ତିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—6. Not established.

୭ । ବିନଷ୍ଟ—7. Perishable.

୮ । ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇ ନ ଥିବା—

8. Not formally consecrated

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା—୧୦. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Apratishṭhā ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Apratishṭha.

୧୦ ବି. (ଅ + ପ୍ରତିଷ୍ଠା)—ଅସ୍ଥିରତା—

Instability (M. W.)

ଦେ. ବିଶ. (୧୦. ଅ + ପ୍ରତିଷ୍ଠା)—୧ । ଅପବିତ୍ରୀକୃତ—

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା 1 Desecrated; soiled.

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା ୨ । ଯେଉଁ ଗୃହ, ତନ୍ତ୍ରାଳୟ ବା ଦେବମୂର୍ତ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କାର୍ଯ୍ୟ

ସମାପ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ—

2 Not consecrated (house, tank, idol).

୩ । ଅଶୁଦ୍ଧ; ଅପବିତ୍ର—3 Unholy; impure.

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା—୧୦. ବି. (ଅ + ପ୍ରତିଷ୍ଠା)—ଅସ୍ଥିରତା; ଅସ୍ଥିରତା—

Apratishṭhāna

Instability.

(ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ—ବିଶ)

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ)—ଅପ୍ରତିଷ୍ଠ (ଦେଖ)

Apratishṭhita

Apratishṭha (See)

ଅପ୍ରତିହତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିହତ)—

Apratihata ଅବ୍ୟାହତ; ଅପ୍ରତିବନ୍ଧ (ଦେଖ)

Apratibaddha (See)

ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିଶ୍ଠା)—ଯାହା ବିଶ୍ଠାସ କରାଯାଇ ନାହିଁ—

Apratīta

Not relied on; not trusted.

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା—୧୦. ବି. (ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା + ଉପ-ତା)—

Apratitātā (ଅଲଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ର) ରଚନାର ଦୋଷ ବିଶେଷ—

(Rhetoric) A defect in composition.

[ଦ୍ର—କୌଣସି ବିଶେଷ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଶବ୍ଦକୁ ଯେବେ ଅନ୍ୟ

ଶାସ୍ତ୍ର ବା ପ୍ରସ୍ତୁତରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ତେବେ ତାହାକୁ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା

କହନ୍ତି । କୁଳମଣି—ଅଲଙ୍କାରତତ୍ତ୍ୱବିଶିଷ୍ଟ]

ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—୧୦. ବି. (ଅ + ପ୍ରତିଶ୍ଠା)—

Apratīti ୧ । ଅବିଶ୍ଠାସ; ବିଶ୍ଠାସର ଅଭାବ; ଅନାସ୍ଥା—

1. Want of trust or reliance; incredulity; disbelief.

୨ । ସନ୍ଦେହ—2. Doubt.

୩ । ମନରେ ଦୃଢ଼ ଧାରଣାର ଅଭାବ—

3. Lack of a distinct notion.

ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—୧୦. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ପ୍ରତିଶ୍ଠା)—

Apratīpa ୧ । ଯେ ଜିଦ୍ଦିଗୋରୁ ନୁହେଁ—

(ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—ଶ୍ରୀ)

1 Not obstinate (M. W.)

୨ । ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଗୁଣ—2 Not contradictory.

୩. ବି. (ନାମ) ବିଷ୍ଣୁପୁରାଣୋକ୍ତ ମଗଧର ରାଜାବିଶେଷ—

Name of an ancient king of Magadha.

ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—୧୦. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ପ୍ର = ପ୍ରକୃଷ୍ଟ + ତୁଳା

Apratūla

= ପରମାଣୁ, ସାଦୃଶ୍ୟ ସାହାର)—

୧ । ଅପ୍ରକୃତ—1. Insufficient.

୨ । ଅନୁପମ—2. Incomparable.

୩ । ନିଅଣ୍ଟ—3. Inadequate.

୪ । ଅପରିମେୟ; ବେତର—4. Immeasurable.

୫. ବି—୧ । ଅପ୍ରକୃତତା—1. Insufficiency.

୨ । ଅଭାବ—2. Want.

୩ । ଅନାଟନ—3. Inadequacy.

୪ । ଅସଙ୍ଗତି—4. Want of means

୫ । ଓଜନର ଅଭାବ—

5 Want of weight (M. W.)

ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିଶ୍ଠା)—

Apratyaksha ୧ । ପରୋକ୍ଷ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଅଗୋଚର—

1. Imperceptible.

୨ । ଅଗାଧିଶ୍ଠ—

2. Beyond the ken of the senses

୩ । ଅଦୃଶ୍ୟ—3. Invisible.

୪ । ଗୁପ୍ତ—4. Hidden.

୫. ବି—ପ୍ରତିଶ୍ଠାର ଅଭାବ—

Want of direct perception.

ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—୧୦. ବି. (ଅ + ପ୍ରତିଶ୍ଠା)—୧ । ଅବିଶ୍ଠାସ—

Apratyaya

1. Disbelief.

୨ । ସନ୍ଦେହ—2. Doubt,

୩ । ଅନାସ୍ଥା—3. Want of confidence.

୧୦. ବିଶ—ଅସ୍ଥାବିଶ୍ଠା—Having no confidence.

ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରତିଶ୍ଠା)—ଯାହାକୁ

Apratyakhyeya ପ୍ରତିଶ୍ଠାଧୀନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ —Not fit to be disowned or withdrawn.

ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା—୧୦. ବିଶ—ଅପ୍ରତିଶ୍ଠା (ଦେଖ)

Apratyāṇi

Apratīṇi (See)

ଅପ୍ରଧାନ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରଧାନ)—

Apradhāna ୧ । ଯାହା ମୁଖ୍ୟ ନୁହେଁ; ଗୌଣ—

1 Not principal; secondary.

୨ । ଅଧୀନସ୍ଥ—2. Subordinate

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଶୁଦ୍ଧ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅନ୍ତର ଓ ପାତ୍ରା ଯଦି ୨ ଚକ୍ରିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ନା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିକାରେ ୩ ମନ୍ଦବ, ତେବେ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାନ୍ତରେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ହେବ । ପଥା .— 'ବା' ନ ମନ୍ଦରେ 'ବା' ଗୋଟିକା; 'କଥ' ନ ମନ୍ଦରେ 'କଥ' ଦେଖିବେ, 'ଧ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଥ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ନିମ୍ନ—3. Inferior

୪ । ସାଧାରଣ—4. Ordinary.

ଅପ୍ରାଧ୍ରୁଷ୍ୟ—୧୦. ବିଶ. ପୂ. (ଅ + ପ୍ରାଧ୍ରୁଷ୍ୟ)—

Apradhṛushya ଅପ୍ରାଧ୍ରୁଷ୍ୟ; ଅଜ୍ଞେୟ; ଯାହାକୁ କେହି
(ଅପ୍ରାଧ୍ରୁଷ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) ଜିତି ପାରେ ନାହିଁ—Invincible;
(ଅପ୍ରାଧ୍ରୁଷ୍ୟତା—ବି) redoubtable

ଅପ୍ରାବର୍ତ୍ତକ—୧୦. ବିଶ. ପୂ.—୧ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତ—

Aprabarttaka 1. Abstaining from action.
(ଅପ୍ରାବର୍ତ୍ତକା—ଶ୍ରୀ) ୨ । କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯେ ମତାଏ ନାହିଁ—
2. Not exciting to action.

୩ । ମାଳା; ଅଲସ, ଜଡ଼—3 Inert (M W)

ଅପ୍ରାବର୍ତ୍ତନ—୧୦. ବି. (ଅ + ପ୍ରାବର୍ତ୍ତନ)—୧ । ନିବୃତ୍ତ—

Aprabarttana 1 Abstention; cessation.

ଅପ୍ରାବର୍ତ୍ତ } ବିଶ. ୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନ ଲାଗିବା—
ଅପ୍ରାବର୍ତ୍ତିତ } 2. Refraining from any action.

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିବା ପାଇଁ ନ ମତାଉବା—

3. Not exciting to any action.

ଅପ୍ରାବର୍ତ୍ତିତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାବର୍ତ୍ତିତ)—୧ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିବା

Aprabarttita ପାଇଁ ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ପ୍ରାବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

1 Not excited to action by some one.

୨ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତିଥିବା—

2. Abstaining from any action

ଅପ୍ରାବହ—୧୦. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପ୍ରାବହ)—

Aprabāha ସ୍ରୋତୋଘ୍ରାନ୍ତ; ପ୍ରବହରେ ସ୍ଥାନ ନ ଥିବା—
Currentless; stagnant.

୩. ବି. (ନିଷ୍ପତ୍ତି)—ସ୍ରୋତ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

State of being stagnant; stagnation.

ଅପ୍ରାବୀଣ—୧୦. ବିଶ. ପୂ. (ଅ + ପ୍ରାବୀଣ)—

Aprabīṇa ୧ । ଅପର—1. Unskilful
(ଅପ୍ରାବୀଣା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅନୁଭବୀ; ଯେ କୋଥା ନୁହେଁ—
(ଅପ୍ରାବୀଣତା—ବି) 2. Inexperienced.

ଅପ୍ରାବ୍ରୁତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାବ୍ରୁତ)—

Aprabrūta ୧ । ଅନାରମ୍ଭ—1 Not commenced

୨ । ଅନିୟମ—2. Not engaged.

୩ । କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ନ ଥିବା—3. Not acting

୪ । ଯାହାକୁ କେହି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରାବର୍ତ୍ତିତ
ନ ଥାଏ—4. Not instigated

ଅପ୍ରାବ୍ରୁତି—୧୦. ବି. (ଅ + ପ୍ରାବ୍ରୁତି)—

Aprabrūtti ୧ । ପ୍ରାବ୍ରୁତିର ଅଭାବ; କୌଣସି ବିଷୟ ପ୍ରତି ମନ
ଅବସ୍ଥା ନ ହେବା—1 Want of
hankering

୨ । ନିବୃତ୍ତି—2. Abstention, cessation.

୩ । କୌଣସି ଉପଦେଶ ବା ସୂତ୍ର ବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପଯୋଗୀ ନ
ହେବା ଅର୍ଥାତ୍ ନ ଖଟିବା ଅବସ୍ଥା—

3 Inapplicability of a precept or
aphorism or decision to a case.

୪ । ମାତିବାର ଅଭାବ—4. Non-excitement

୫ । (ବୈଦ୍ୟକ) କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧତା; ଝାଡ଼ା ତଳବ ନ ହେବା—
5 (medicine) Suppression of the
natural evacuation; constipation;
ischury (M. W.)

୬ । ଅପ୍ରକାଶ (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

6. Non-publication.

ଅପ୍ରାଭା—୧୦. ବିଶ. ପୂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ପ୍ରାଭା)—

Aprabha ୧ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ—1. Obscure.

(ଅପ୍ରାଭା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପ୍ରଭାହୀନ—2. Lustreless

୩ । ମାଳା—3 Dull.

ଅପ୍ରାମାୟ—୧୦. ବି. (ସଂ. ପ୍ରାମାୟ)—

Apramai ୧ । ଅଶୁଭ; ଅମଙ୍ଗଳ—1. Evil.

୨ । ପ୍ରମାଦ; ବିପଦ—2. Calamity; danger.

୩ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରାଣୀକ ନ ଗତ ଅପ୍ରମାୟ । ଚକ୍ରାନ୍ତଅପ୍ରମାୟ ଶବ୍ଦ ।

୪ । ବିନାଶ—3. Ruin; destruction.

୧୦. ବିଶ. (ସଂ. ଅପ୍ରମେୟ)—ଅପ୍ରମେୟ; ଅପରିମିତ—

Immeasurable.

ଅପ୍ରାମାୟ—୧୦. ବି. ଓ ବିଶ—ଅପ୍ରମାୟ (ଦେଖ)

Apramae Apramai (See)

ଅପ୍ରାମାତ୍ତ—୧୦. ବିଶ. ପୂ. (ଅ + ପ୍ରାମାତ୍ତ)—

Apramatta ୧ । ପ୍ରମାଦ ଶୂନ୍ୟ—1 Free from error.

(ଅପ୍ରାମାତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅବହୃତ; ଦତ୍ତମନା—2 Attentive.

୩ । ସ୍ଥିରଚିତ୍ତ—3. Cool minded; calm.

୪ । ଗୁଞ୍ଜଳିତ—4. Unruffled

୫ । ସାବଧାନ; ତେଜାଳ; ଦୃଷ୍ଟିଆ—

5. Vigilant; careful.

ଅପ୍ରାମାୟ—୧୦. ବିଶ. (ସଂ. ଅପ୍ରମେୟ)—୧ । ଅପ୍ରମେୟ; ଅପରିମିତ—

Apramaya 1. Immeasurable.

୨ । ଅସୀମ—2. Boundless

ଗହନ ଗୋର ବନ ଅସୀମ ଅପ୍ରମୟ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

୩ । ଅସଂଖ୍ୟ; ଅଗଣ୍ୟ—3. Countless.

ଅପ୍ରାମାଣ—୧୦. ବି. (ନିଷ୍ପତ୍ତି; ଅ + ପ୍ରାମାଣ)—୧ । ପ୍ରାମାଣର ଅଭାବ—

Apramāṇa 1. Want of proof.

୨ । ଅପ୍ରାମାଣିକ ନିୟମ—2. A rule which is no
standard of action.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରବନ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ୍	ଥ	ଦ

୩ । ଯେଉଁ ବିବରଣର କିଛି ମୂଲ୍ୟ ବା ବାଧକତା ନାହିଁ—

3. A statement of no importance or authority (M. W.)

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯାହାର ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ—

1 Having no proof.

୨ । ଅପ୍ରମେୟ; ଯାହା ପ୍ରମାଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

2 Incapable of being proved.

୩ । ଅବଶ୍ୟମ୍ଭା—3 Unreliable.

୪ । ଦେୟ—4. Contemptible.

୫ । ଅହ୍ନେୟ—5. Not deserving of affection or devotion.

୬ । ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ନିଜର ନାହିଁ—

6. Not established or supported by authority

ଅପ୍ରମାଣ ଦେ. ବିଶ. (ସଂ ଅପ୍ରମାଣିତ)—୧ । ଅପ୍ରମାଣିତ—

ଅପ୍ରମାଣ 1. Not proved.

(ଯଥା—ମୋ ନାଆଁରେ ସେ ଯେତେ କଥା ଦରଶାସ୍ତ୍ର ଦେଇଥିଲା ସବୁ ଯାକ ଦାବିମାନ ପାଖରେ ଅପ୍ରମାଣ ହୋଇଗଲା ।)

୨ । ଅଗ୍ରାହ୍ୟ—2. Unacceptable.

୩ । ଅସ୍ୱୀକୃତ—3. Unaccepted; denied; not admitted.

(ଯଥା—ସେ ମୋ ବିଷୟରେ ଯେତେ କଥା କହିଗଲା, ସେ ସବୁ କଥା ମୋର ଅପ୍ରମାଣ)

(ସଂ. ଅପ୍ରମିତ)—୪ । ଅପରିମିତ; ଅମାପ—

4. Unmeasured, immeasurable

ଦାନବର ଭୁଲେ ଦେବା କଲେ ବହୁ ରଣ ।

କେତେ କହିବ ଦେବ ସ୍ତ୍ରୀମ ଅପ୍ରମାଣ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ମଧ୍ୟ ।

ଅପ୍ରମାଣ କରବା—ଦେ. କ୍ରି—ପ୍ରମାଣଦ୍ଵାରା କୌଣସି କଥାକୁ ମିଥ୍ୟା

Apramāṇa karibā ପ୍ରତିପଦ୍ଧି କରବା—To prove a

ଅପ୍ରମାଣକରା thing false; to disprove a

ଅପ୍ରମାଣିତ କରବା matter.

ଅପ୍ରମାଦ—ସଂ. ବି (ଅ+ପ୍ରମାଦ)—୧ । ପ୍ରମାଦ ବା ଭ୍ରମର ଅଭାବ—

Apramāda Freedom from error.

(ଅପ୍ରମତ୍ତ—ବିଶ) ୨ । ମନୋଯୋଗ—2. Attention

୩ । ଦୃଢ଼ିଆର; ସାବଧାନପଣ; ସତର୍କତା—3 Caution; vigilance.

୪ । ଯତ୍ନ—4. Case.

(ଅପ୍ରମାଦା—ଶ୍ଳୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ ସତର୍କ; ଦୃଢ଼ିଆର—

1. Cautious.

୨ । ସାବଧାନ—2. Careful

ଅପ୍ରମାଦେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. ବିଶ—ଅଳ୍ପେଶରେ; ସହଜରେ; ଅବଲୀଳା-

Apramāde କ୍ରମେ—Easily

ଦୁଃଖାସନ ରାଜା ପିତା ଅପ୍ରମାଦେ,

ସୁଯୋଧନ ବିରାଜ ମରବଲ ପାଦ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

୨ । ନିଃସନ୍ଦେହରେ—2. Undoubtedly.

ରକ୍ତି ହୋଇବ ଅପ୍ରମାଦେ । ପ୍ରାଚୀ. ପୂର୍ବରମ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

ଅପ୍ରମିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ପ୍ର+ମା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଅସୀମ—
Apramita 1. Unbounded; limitless.

ତେ ଦୁହିତା ବନ୍ଧୁ ଜିତ, ଏଭାସେ ବନ୍ଧୁ ଅପ୍ରମିତ—ଭୁବନ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

୨ । ଅପରିମିତ, ଅମାପ—2 Unmeasured.

୩ । ଅସଂଖ୍ୟ—3 Countless.

୪ । ବହୁତ—4. Much.

ସମସ୍ତେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ସେ କରଇ ଅପ୍ରମିତ । ସରଳା. ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

୫ । ଅପ୍ରମାଣିତ—5 Not proved. M W.)

୬ । ନିଜର ଦ୍ଵାରା ପିତା ହୋଇ ନ ଥିବା—

6 Not established by authority (M.W.)

ଅପ୍ରମେୟ—ସଂ. ବିଶ—(ଅ+ପ୍ର+ମା ଧାତୁ+କର୍ମ ଯ)—

Aprameya ୧ । ଅମାପ—1 Immeasurable.

୨ । ଅପାର, ଅସୀମ --- 2 Unlimited.

୩ । ଅଭିଗହ୍ନ—3. Unfathomable;

inscrutable

୪ । ଅସଂଖ୍ୟ—4 Countless; incalculable.

୫ । ଯାହା ପ୍ରମାଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

5. That which cannot be proved.

୬ । ପ୍ରଚୁର; ଅପରିମିତ—6. Abundant.

୭ । ଅଜ୍ଞେୟ—7 Unknowable.

ସଂ. ବି.—ପରମେଶ୍ଵର—God

ଅପ୍ରଯତ୍ନ—ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚତ୍ଵ; ଅ+ପ୍ର.ଯତ୍ନ)—

Aprajātna ୧ । ଚେଷ୍ଟା ବା ଯତ୍ନର ଅଭାବ—

I Want of exertion; absence of effort.

୨ । ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟତା, ନିଜତା—2. Inertness

୩ । ବେପରେଇ, ଅପରିପାତ—3. Indifference.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି)—

(ଅପ୍ରଯତ୍ନା—ଶ୍ଳୀ) ୧ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ମମତା ବା ଅକାଂକ୍ଷାଶୂନ୍ୟ—

1. Apathetic or indifferent in any matter.

୨ । ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟ—2. Not striving for

ଅପ୍ରଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ପ୍ର.ଯୁକ୍ତ)—

Aprajukta ୧ । ଅଯୋଗ୍ୟ; ଅସଙ୍ଗତ—1. Unsuitable.

୨ । ଅନ୍ୟାୟ—2 Illegal; unjust

(ଅପ୍ରଯୁକ୍ତତା—ବି) ୩ । ଅବ୍ୟବହାରୀ—3. Useless.

୪ । ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ନାହିଁ—4 Unusual.

୫ । ଅନାଚରଣ—5. Not practised.

୬ । ଅବ୍ୟବହୃତ—6. Not used or applied.

୭ । ଅପରିଚିତ—7. Not in use.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପ୍ରସକ୍ତ ବସ୍ତୁରେ ଯେତେ ଯତ୍ନ କରନ୍ତି ତାହା ଏବଂ ଯେତେ ଅପ୍ରସକ୍ତ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପ୍ରସକ୍ତ ବା ଯେତେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉଚିତ୍ତ କପସ୍ତର ୨ ବା ୧ ଯେତେବେଳେ ବସ୍ତୁ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ଯେତେବେଳେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥା' ନ ଯେତେବେଳେ 'ବୃଥା' ଖୋଜିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଯେତେବେଳେ 'ବନ୍ଧୁ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଗଣ୍ୟ' ନ ଯେତେବେଳେ 'ଅଗଣ୍ୟ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ୍ୟ' ନ ଯେତେବେଳେ 'ଅଲକ୍ଷ୍ୟ' ଖୋଜିବେ ।

ଅପ୍ରସକ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅପ୍ରସକ୍ତ + ତା) —

Aprajuktatā ୧ । ଅପ୍ରସକ୍ତ—1 Unsuitability.

୨ । ଅଯୋଗ୍ୟତା—2. Unfitness; inapplicability.

୩ । ବ୍ୟବହାରାସଙ୍ଗତ; ଅସଙ୍ଗତ ବିଷୟର ପ୍ରୟୋଗ—

3 Application of unsuitable matters

୪ । ଅସାଧାରଣତା—4 Unusualness

* । ଅଲକ୍ଷ୍ୟର ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଶବ୍ଦଦୋଷବିଶେଷ —

5. A faulty composition consisting of the use of unusual words,

[ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ଅଭିଧାନର ଅନ୍ତର୍ଗତ, କିନ୍ତୁ କବିମାନେ କେବେବେ

କାହା କାବ୍ୟାଦିରେ ବ୍ୟବହାର କରି ନାହାନ୍ତି ଏପରି ଶବ୍ଦର

ପ୍ରୟୋଗ ହେଲେ ଅପ୍ରସକ୍ତତା ଦୋଷ ହୁଏ । ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜଙ୍କ

କବିତାରେ ଏହି ଦୋଷ ଭୁଲ ଭୁଲ ଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ ।]

ଅପ୍ରଯୋଗ—ସଂ. ବି.—ଅପ୍ରୟୋଗ (ଦେଖ)

Aprajoga Aprayoga (See)

ଅପ୍ରୟୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରୟୋଗ) —

Aprayoga ୧ । ପ୍ରୟୋଗର ଅଭାବ—1. Non-application

(ଅପ୍ରସକ୍ତ—ବିଶ) ୨ । ବ୍ୟବହାରର ଅଭାବ—

2. Absence of use; the not being in use.

୩ । ଅପ୍ରୟୋଗ; ଅପବ୍ୟବହାର—

3. Abuse; misuse.

ଅପ୍ରୟୋଜକ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ପ୍ରୟୋଜକ) —

Aprayojaka ୧ । ଯାହା ଘଟାଏ ନାହିଁ—

(ଅପ୍ରୟୋଜକ—ବିଶ) 1. Not causing; not effecting (M W.)

ଅପ୍ରୟୋଜକ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରୟୋଜକ) —

Aprayojana ପ୍ରୟୋଜନର ଅଭାବ; ଆବଶ୍ୟକ ନ ହେବା—

Uselessness; no necessity

୨. ବିଶ—୧ । ଯାହା ଦରକାରୀ ନୁହେଁ; ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ—

1. Not useful; not required; unnecessary.

୨ । ଅହେତୁକ—2. Having no ulterior motive.

୩ । ନିଷ୍ପାମ; ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ—

3. Disinterested, unselfish.

ଅପ୍ରୟୋଜକ ପ୍ରେମ ପାର, ଗୋକନ ଅଧୀନ ଭାବାର ।

ଭୂତଳ ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ପ୍ରୟୋଜନୀୟ) —

Aprayojaniya ଅଲୋଭା; ବେଦରକାଶ—

(ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟତା—ବି) Unnecessary

ଅପ୍ରଲଭ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ପ୍ରଲଭ) —

Apralaghu ସାହା ଅଳ୍ପ ଲଭୁ ନୁହେଁ; ଅଧିକ—

Considerable.

ବିଶାଳାକାଶପ୍ରଭାବର ସୁନ୍ଦର ହେବ ଏହି ପ୍ରଭାବକୁ ।

ଭଞ୍ଜ, ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ଅପ୍ରଶଂସା—ସଂ. ବି (ଅ + ପ୍ରଶଂସା) —

Aprasamsā ୧ । ପ୍ରଶଂସାର ଅଭାବ—

1. Absence of praise.

୨ । ନିନ୍ଦା—2. Blame

ଅପ୍ରଶଂସ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରଶଂସ୍ୟ) —

Aprasamsya ୧ । ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

1. Not praiseworthy.

୨ । ନିନ୍ଦ୍ୟ; ନିନ୍ଦାର୍ହ—2. Blameworthy

ଅପ୍ରଶସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ପ୍ରଶସ୍ତ) —

Aprasasta ୧ । (ବୈଦିକ) ଅପ୍ରଶଂସିତ—

1. Not praised (M W.)

୨ । ନିକୃଷ୍ଟ—2. Inferior (M W.)

୩ । ଅକର୍ମିକା; ନିକମ୍ପା—

3. Worthless (M W.)

୪ । ଅବସ୍ଥୁତ; ଅଳ୍ପ ଚଉଡ଼ା—

4. Not wide; not extensive

୫ । ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ—5. Narrow.

୬ । ଅପ୍ରଚଳିତ—

6. Not in use; not current; obsolete.

୭ । ନିନ୍ଦିତ—7. Blameworthy.

୮ । ପ୍ରତିକୂଳ—8. Unfavourable.

୯ । ଅଶୁଭକର—9 Inauspicious.

୧୦ । ଅସଥେଷ୍ଟ—10. Insufficient

୧୧ । ଅସୁବିଧାନିକ—11 Inconvenient

୧୨ । ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଅଶୁଭଜନକ ବା ଅଶୁଭ (କାଳ)

12. Astronomically inauspicious or impure (time)

ସଂ. ବି—୧ । ମଇଳା; ମଳ—1. Dirt.

୨ । ମନୁଷ୍ୟଦେହଜାତ ବିଷ୍ଟା ମୁତ୍ରାଦି; ମଳ—

2. Natural excretion (M. W.)

[ଦ୍ର—ଜଳରେ ଅପ୍ରଶସ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ମଳମୁତ୍ରାଦି କଲେ ମାସେ କାଳ ରକ୍ଷାଭୋଜୀ ରହି ଏ ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବ ।

ସମସ୍ତକର. ମନୁସ୍ମୃତି ୧୧—୨୫ ।]

ଅପ୍ରସକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରସକ୍ତ) —

Aprasakta ୧ । ଲାଗି ନ ଥିବା; ଲାଗୁ ହୋଇ ନ ଥିବା—

(ଅପ୍ରସକ୍ତି—ବି) 1. Not attached to.

୨ । ଅନାସକ୍ତ; ଅସକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

2. Not addicted to.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଞ, ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ନ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇଅ	କ	କ୍

ଅପ୍ରସଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରସଙ୍ଗ)—୧ । ଅଲେଖିତ ବିଷୟ ସହିତ
Aprasaṅga ପ୍ରସଙ୍ଗ ବା ସମ୍ପର୍କର ଅଭାବ 1. Irrelevance;
(ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ—ବିଶ) want of relevance.

୨ । (ନ୍ୟାୟ ଦର୍ଶନ) ସମ୍ପର୍କର ଅଭାବ—
2 (Nyāya philosophy) Want of
connection.

୩ । ମନ୍ଦ ପ୍ରସଙ୍ଗ—3. Bad point.

୪ । ନ ଶାନ୍ତିବା ଅବସ୍ଥା—

4. Non-applicability (M. W.).

ଅପ୍ରସନ୍—ପ୍ରା. ବି. (ଇଂ. ଅପରେସନ୍)—ଅପରେସନ୍;
Aprasan ଚିକିତ୍ସାର୍ଥ ଦେହରେ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ—
ଅପାରମ୍ପରନ Surgical operation.

ସିରଫାଡ଼

ଅପ୍ରସନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ପ୍ରସନ୍ନ)—୧ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ; ବିରକ୍ତ—
Aprasanna 1. Dissatisfied, displeased
(ଅପ୍ରସନ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ବିରସ (ମୁଖ)—
(ଅପ୍ରସନ୍ନତା—ବି) 2. Frowning (face); scowling.

୩ । ଅପ୍ରସନ୍ନ; ମୁନ—3. Faded,

୪ । ପ୍ରତିକୂଳ—4. Unfavourable

୫ । ପ୍ରସାଦରହିତ—5. Not propitiated,

୬ । ଦୁଃଖିତ; ନିରାଶ—6. Joyless; grieved.

୭ । ଶୁଭ—7. Agitated; perplexed.

୮ । ଗୋଳାଧି (ପାଣି)—8. Muddy (water)

୯ । ଅନିର୍ମଳ—9. Not clear.

ଅପ୍ରସାହ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରସାହ୍ୟ)—୧ । ଅତି ଅସହ୍ୟ—
Aprasahya 1. Intolerable.
୨ । ଅବ୍ୟାହତ—2. Irresistible.

ଅପ୍ରସାଦ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରସାଦ)—୧ । ବେଅନୁଗ୍ରହ—
Aprasāda 1. Disfavour.

୨ । ଅସନ୍ତୋଷ—2. Dissatisfaction.

ଅପ୍ରସାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ପ୍ର + ସଦ ଧାତୁ + ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—
Aprasādi ସେ ଅନୁଗ୍ରହ ବା ପ୍ରସାଦ ପ୍ରତ୍ୟାଶୀ ନୁହେ—
(ଅପ୍ରସାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Not asking or expecting any
favour.

ଅପ୍ରସାଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ର + ସଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)
Aprasādyା ସାଦାକୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—
Unappeasable; not to be propitiated;
implacable.

ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରସିଦ୍ଧ)—୧ । ସେ ବା ଯାହା ବିଖ୍ୟାତ
Aprasiddha ନୁହେଁ—1. Uncelebrated.
୨ । ଅନୁଷ୍ଠିତ—2. Not established.

୩ । ଅସାଧାରଣ—3. Unusual; uncommon.

୪ । ସାଧାରଣତଃ ଜଣା ନ ଥିବା—

4. Not generally known.

୫ । ଅସିଦ୍ଧ; ଅନିଷ୍ଠ—5. Unaccomplished.

୬ । ଅପ୍ରମାଣିତ—6. Not proved.

୭ । ଅମୂଳକ—7. Baseless.

୮ । ଅପ୍ରଚଳିତ—8 Not current; obsolete;
not in vogue.

(ଯଥା—ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଦ ।)

ଅପ୍ରସିଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରସିଦ୍ଧି)—

Aprasiddhi ୧ । ପ୍ରସିଦ୍ଧି ବା ଯଶର ଅଭାବ—

1. Absence of renown.

୨ । ମନ୍ଦଯଶଃ—2. Notoriety.

ଅପ୍ରସୂତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅ + ପ୍ରସୂତା)—ବନ୍ଧ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ—

Aprasūtā A barren woman (M. W.)

ଅପ୍ରସ୍ତାବ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ରସ୍ତାବ)—

Aprastāba ୧ । ପ୍ରସ୍ତାବ ବା ପ୍ରାର୍ଥନାର ଅଭାବ—

1. Non-proposal.

୨ । ମନ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତାବ—2. Bad proposal.

୩. ବିଶ—ଯାହା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବା ପ୍ରାର୍ଥିତ ହୋଇ ନାହିଁ—
Not prayed for.

ଅପ୍ରସ୍ତାବପ୍ରାପ୍ତିଗ୍ରହ—ସଂ. ବି—ବିନା ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଠାରୁ କୌଣସି

Aprastābapratigraha ପଦାର୍ଥର ପ୍ରାପ୍ତି ବା ଗ୍ରହଣ—

Getting a thing without the asking.

କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ରୁ ସେତେ ଶୁଦ୍ଧ ଅରଜିଲୁ

ଅପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରାପ୍ତି ହେ ସମସ୍ତ ଗାୟିକା । ସାରଳା, ନନ୍ଦାବରଣ, ପ୍ରୋଣ ।

ଅପ୍ରସ୍ତାବିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରସ୍ତାବିତ)—

Aprastābita ୧ । ଯାହା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇ ନାହିଁ—

1. Not proposed

୨ । ଅପ୍ରାର୍ଥିତ—2. Not prayed for.

ଅପ୍ରସ୍ତୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ; ସଂ. ଅପ୍ରସ୍ତୁତ)—

Aprastuta ଅଭଦ୍ର; ଅଭବ୍ୟ—Impolite; rude; uncouth.

ଅପ୍ରସ୍ତୁତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ପ୍ରସ୍ତୁତ)—

Aprastuta ୧ । ଅଭଦ୍ରପର; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ
(ଅପ୍ରସ୍ତୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ବା ବିଷୟ ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବା ତତ୍ପର
ହୋଇ ନ ଥାଏ—1 Not ready;
unprepared.

୨ । ଅପ୍ରଭବ—2. Abashed; nonplussed;
disconcerted.

୩ । ଲଜିତ—3. Ashamed,

୪ । ବ୍ୟବହୃତ—4. Bewildered

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପତ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ଏ ଚିହ୍ନ ଅପତ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅପତ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପତ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ କେ କଲେ ଯେବେ ଏ ଚିହ୍ନକୋଟିର ନ ଚିହ୍ନ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧନାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ନାହିଁ' ନ ଚିହ୍ନେ 'ବାହି' ଶୋଧିବେ; 'କଥ' ନ ଚିହ୍ନେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'କଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'କେ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଥ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

- * । ଅନୁକୃତ—5 Unwilling; loath
୬ । ଅପ୍ରକୃତ—6. Unreal; not actual.
୭ । ଅବର୍ତ୍ତମାନ—7 Not present;
non-existent.

୮ । ଅନୁମିତ—8. Not prepared or made

୯ । ଅନିଷ୍ଠ; ଅସଞ୍ଜ—

9. Unfinished; unaccomplished.

ଅପ୍ରସ୍ତୁତପ୍ରଶଂସା—୧୦. ବି. ଅର୍ଥାତ୍‌କାରକଶେଷ; ପ୍ରକୃତ ବିଷୟର
Aprastutaprasamsā ଗୋପନପୂର୍ବକ ଅପ୍ରକୃତ ବିଷୟର
କଥନ—A figure in rhetoric

[ଉଦାହରଣ:—

ଅଳବଦ ପ୍ରବ ନୁହେଁ ବୋଲି, ରସାଳ ଗହଳ ଶବ୍ଦରେ ଖେଳି,
କବଳ କରୁ ତା: ବଦ କଲାପ, କାକ କି କରୁବ ପଞ୍ଚମାଳାପ,
ନଗରେ କେବଳ—ନଗର ହସିବେ ଏହି ଚିହ୍ନ ପଳ । କବସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା]

ଅପ୍ରହତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରହତ) —

Aprahata ୧ । ଅସ୍ତ୍ର ଶ୍ଟ, ଅନାହତ—

1. Unhurt, unstruck.

୨ । ଅକର୍ଷିତ—2. Uncultivated.

୩ । ଗୋଡ଼ରେ ଦଳା ହୋଇ ନ ଥିବା—

3. Untrodden.

୪ । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ—4. Untouched.

ଅପ୍ରାକରଣିକ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାକରଣିକ) —

Aprākaranika ୧ । ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ; ଅଲୋଚିତ ବିଷୟ ସଙ୍ଗେ
ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ—1 Irrelevant; impertinent;

(ଅପ୍ରାକରଣିକତା—ବି) not to the point.

୨ । ଅପ୍ରସ୍ତାବିତ—2. Not proposed.

୩ । ପ୍ରସ୍ତାବର ବହୁର୍ଭୁତ—3 Beyond the
limit of a proposal

ଅପ୍ରାକୃତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାକୃତ) —

Aprākṛuta ୧ । ଅସାଧାରଣ; ଅସାମାନ୍ୟ—

1. Uncommon; extraordinary.

ଅପ୍ରାକୃତ ପ୍ରେମମୁଖି କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ହୁଏ । ଅଭିମନ୍ୟୁ ବଦନ୍ତବିଦ୍ରାମଣି ।

୨ । ଅସ୍ୱାଭାବିକ; ଅନୈସର୍ଗିକ—

2. Unnatural; artificial.

୩ । ଯାହା ସାଧାରଣ କଥୁତ ଭାଷାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୁହେଁ—

3. Not appertaining to the spoken
language or vernacular.

୪ । ଅପ୍ରକୃତ; ଅବାସ୍ତବ—4. Unreal; not actual.

ଅପ୍ରାକୃତିକ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାକୃତିକ) —

Aprākṛutika ଅସ୍ୱାଭାବିକ—Unnatural.

ଅପ୍ରାକୃତିକ ପଦ୍ଧତି—୧୦. ବି. (ଅ + ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରୟୋଗ) —

Aprākṛutika sahabāsa ଗୁରୁତ୍ୱହୀନ ବା ମୁଖ୍ୟବିକଳ ବା
ପରାକ୍ରମ ଯୋଗରେ ସହବାସ ଆଦି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଉପାୟରେ
କାମପ୍ରଭୃତି ଚରତାର୍ଥକରଣ — Unnatural
offence, sodomy.

[ଦ୍ର—ଏହା ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ବିଧାନ (୩୭୭ ଦିନା)

ଅନୁସାରେ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତ୍ୱର ଅପରାଧ ଓ ଏଥିପାଇଁ ଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ
ଗୁରୁତର ।]

ଅପ୍ରାଗ୍ର୍ୟ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାଗ୍ର୍ୟ = ପ୍ରଧାନ) —

Aprāgrya ଅପ୍ରଧାନ; ଗୌଣ—Secondary.

ଅପ୍ରାଧ—୧୧. ଓ ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅପ୍ରାଧ) —

Aprādha ୧ । ଅପରାଧ—1. Offence.

ଅପରାଧ ୨ । ଦୋଷ—2. Guilt.

ଅପରାଧ ୩ । ପାପ—3. Sin

ଅପ୍ରାଧୀ—୧୧. ଓ ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଅପ୍ରାଧୀ) —

Aprādhi ୧ । ଅପ୍ରାଧୀ—1. Offending

ଅପ୍ରାଧୀ ୨ । ଦୋଷୀ—2. Guilty.

ଅପ୍ରାଧୀ ୩ । ପାପୀ—3. Sinful.

ନାହିଁ ମନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ଅପ୍ରାଧୀ ରୁହେ ପର । କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ ସଭା ।

ଅପ୍ରାପତ—୧୧. ଓ ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅପ୍ରାପତ) —

Aprāpata ୧ । ଅପ୍ରାପତ—1 Not received,

ଅପ୍ରାପତ ୨ । ଅଲଭ୍ୟ—2. Not available.

ଅପ୍ରାପ୍ତି ୧୧. ବି. (ସଂ. ଅପ୍ରାପ୍ତି) —

୧ । ଅପ୍ରାପ୍ତି; ନ ପାଇବା; ଅଲଭ—

1. Non-receipt; not getting.

୨ । ଅଭାବ—2 Want.

ଏ ପ୍ରକା ପାତ୍ର ଅଲଭେ ।

ସ୍ୱଧିକ ଅଳ୍ପ ଅପ୍ରାପତେ । କଳାଧ୍ୟାୟ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ୧୪ ।

ଅପ୍ରାପତି—୧୧. ଓ ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅପ୍ରାପ୍ତି) —ଅପ୍ରାପ୍ତି (ଦେଖ)

Aprāpati

Aprāpti (See)

ଅପ୍ରାପ୍ତି

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ଥିବାରେ ପ୍ରାପତ ଅପ୍ରାପତ ।

ଅପ୍ରାପ୍ତି

ପ୍ରାଚୀ. ବିଷୟଭେଦ ।

ଅପ୍ରାପ୍ତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାପ୍ତ) —୧ । ଅଲଭ୍ୟ; ଯାହା ମିଳି ନାହିଁ—

Aprāpta 1. Not received; not attained.

୨ । ଅନୁପାତ; ଯାହାର ନିକଟରେ ଲୋକ ପହଞ୍ଚି ପାର ନାହିଁ—
2 Unreached.

ଦେ. ବିଶ—ଅଲଭ୍ୟ; ଯାହା ମିଳେ ନାହିଁ—Not to be got

ଅପ୍ରାପ୍ତକାଳ—୧୦. ବିଶ. (ବହୁଗ୍ରହ; ଅ + ପ୍ରାପ୍ତ + କାଳ) —

Aprāptakāla ୧ । ଅସମୟୋଚିତ—1. Inopportune.

୨ । ଅକାଳିକ—2. Untimely; unseasonable.

(ଅପ୍ରାପ୍ତକାଳ—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅପ୍ରାପ୍ତକାଳ; ନାକାଳିକ—

Minor.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ବ	ଦ୍

ଅପ୍ରାପ୍ତବୟସ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ୍ରାପ୍ତ + ବୟସ + କ)—
Aprāptabayaska ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୟସ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ;
(ଅପ୍ରାପ୍ତବୟସା—ଶ୍ରୀ) ନାବାଳକ—Minor; not yet come of age.

ଅପ୍ରାପ୍ତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାପ୍ତବ୍ୟ)—ଅପ୍ରାପ୍ୟ (ଦେଖ)
Aprāptabya Aprāpya (See)

ଅପ୍ରାପ୍ତବ୍ୟବହାର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟବହାର; କମ୍ପା)
Aprāptabyabahāra ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ୍ରାପ୍ତ + ବ୍ୟବହାର;—
(ଅପ୍ରାପ୍ତବ୍ୟବହାର—ଶ୍ରୀ) (ବ୍ୟବହାର ଶାସ୍ତ୍ର ବା ଅଇନର ବିଧାନ
ଅନୁସାରେ ନିଜ ବିଷୟ ନିଜେ ରୁଚିବା ଭଳି ଜ୍ଞାନ ବା
ଅଧିକାର ସେ ପାଇ ନାହିଁ)—ନାବାଳକ—Minor;
not yet come of age.

ଅପ୍ରାପ୍ତଯୌବନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + ପ୍ରାପ୍ତଯୌବନ କମ୍ପା)
Aprāptajaubana ବହୁବ୍ରୀହି, ଅପ୍ରାପ୍ତ + ଯୌବନ)—
(ଅପ୍ରାପ୍ତଯୌବନ—ଶ୍ରୀ) କ୍ଷୋର; ସେ ଅବଧି ଯୁବା ହୋଇ ନାହିଁ—
Adolescent; not yet become adult.

ଅପ୍ରାପ୍ତଯୌବନା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅପ୍ରାପ୍ତଯୌବନ + ଅ)—
Aprāptajaubanā ୧ । ଅପ୍ରାପ୍ତଯୌବନର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
1. Feminine of Aprāptajaubana.
୨ । ସେହି ବାଳିକାର ଅବଧି ରତ୍ନୋଦର୍ଶନ ହୋଇନାହିଁ—
(girl) Who has not yet attained maturity.

ଅପ୍ରାପ୍ତଲକ୍ଷଣ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅପ୍ରାପ୍ତ + ଲକ୍ଷଣ)—ଯାହାର
Aprāptalakṣha କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ବା ଚିହ୍ନ ମିଳି ନାହିଁ—
Not yet traced.

ଅପ୍ରାପ୍ତି—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ପ୍ରାପ୍ତି)—୧ । ନ ମିଳିବା—
Aprāpti 1. Non-attainment; non receipt.
୨ । ଅଭାବ—2. Want.
୩ । ଅଲାଭ—3. Non-acquisition; absence of gain
୪ । ଅସଙ୍ଗତି (ଦେଖ)
4. Asaṅgati (See)
୫ । ଅପ୍ରାପ୍ୟତା; ଦୁର୍ଲଭତା—5. Scarcity.

ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅପ୍ରାପ୍ତ) ୧ । ଅପ୍ରାପ୍ତ—1. Not got.

ଅପ୍ରାପ୍ତ ୨ । ଯାହା ଖୋଜିଲେ ମିଳେ ନାହିଁ—ଦୁଷ୍ଟାପ୍ୟ—
ଅମାସ 2 Scarce; not to be had.

ଅପ୍ରାପ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାପ୍ୟ)—୧ । ଯାହା ପାଉଣୀ ନୁହେଁ—
Aprāpya 1. Not due.

(ଅପ୍ରାପ୍ୟତା—ବି) ୨ । ଯାହା ପାଇବା ଅସାଧ୍ୟ—
2. Unattainable.

୩ । ଦୁଷ୍ଟାପ୍ୟ, ଦୁର୍ଲଭ—3. Scarce

୪ । ଯାହା ମିଳିବା ଅସମ୍ଭବ—4. Not to be had.

ଅପ୍ରାମାଣିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାମାଣିକ)—

Aprāmanika ୧ । ଯାହା ପ୍ରମାଣସିଦ୍ଧ ନୁହେଁ—

(ଅପ୍ରାମାଣିକତା—ବି) 1. Unauthentic; not proved.

୨ । ପ୍ରମାଣାଭାବରୁ ଯାହା ଅଗ୍ରାହ୍ୟ—

2. Inacceptable for want of proof.

୩ । ଯାହାକୁ ପ୍ରମାଣସ୍ୱରୂପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

3. That which cannot be accepted as proof of any matter.

୪ । ଯାହା ନିଜାରୂପେ ଗୃହୀତ ହୋଇ ନ ପାରେ—

4 Unauthoritative

୫ । ଯାହା ଘଟିବା ଅସମ୍ଭବ—5 Improbable.

୬ । ଯାହାକୁ କେହି ନିଜାରୂପେ ଗ୍ରହଣ ବା ସ୍ୱୀକାର
କରି ନାହିଁ—

6. Not accepted by people as an authority.

ଅପ୍ରାମାଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରମାଣ + ଯ)—

Aprāmanya ୧ । ଅପ୍ରାମାଣିକ (ଦେଖ)

1. Aprāmanika (See)

୨ । ଯାହାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

2. Unprovable

ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ)—୧ । ପ୍ରସଙ୍ଗ ବହୁର୍ଭୁତ—
Aprāsāṅgika 1. Irrelevant.

(ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା—ବି) ୨ । ଅଲେଖିତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ ସେହି
କଥାର ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ—

2 Not touching the point at issue.

ଅପ୍ରିୟ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅପ୍ରିୟର ଅଶ୍ୱକ ଉଚ୍ଚାରଣ)—

Apria ଅପ୍ରିୟ (ଦେଖ)

Apriya (See)

ଅପ୍ରିୟଜନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅପ୍ରିୟୋଜନ)—

Apriojana ପ୍ରିୟୋଜନର ଅଭାବ—

Absence of necessity.

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅପ୍ରିୟୋଜନୀୟ; ଅନାବଶ୍ୟକ—

1. Unnecessary.

୨ । ନିଷ୍ଫଳ—2 Fruitless.

୩ । ବୃଥା—3. Vain.

ଅପ୍ରିତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅପ୍ରିତି)—

Apriti ଅପ୍ରିତି (ଦେଖ)

Apriti (See)

ଅପ୍ରିୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପ୍ରିୟ)—୧ । ଅପ୍ରିତିକର; (ମନ, ଚକ୍ଷୁ
Apriya ବର୍ଣ୍ଣାଦି) ଅରୁଚିକର—

(ଅପ୍ରିୟ—ଶ୍ରୀ) 1 Unpleasant; disagreeable.

(ଅପ୍ରିୟତା—ବି) ୨ । ଅନିଚ୍ଛାକର—2. Undesirable.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପରି ସ୍ତ୍ରୀରେ ସ୍ତ୍ରୀର ଓ ପୁରୁଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ପୁରୁଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ଦ୍ଵା ପୁରୁଷ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାବୋଧରେ ନ ଚିହ୍ନିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ବା ଏ ପୁରୁଷ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ବାଇ' ନ ଚିହ୍ନିଲେ 'ବାଇ' ବୋଲିବେ; 'ବଅ' ନ ଚିହ୍ନିଲେ 'ବଅ' ବୋଲିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ' ବୋଲିବେ; 'ଅର୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣା' ବୋଲିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ' ବୋଲିବେ ।

୩ । ଅଶୁଭକର; ଅକଳ୍ପାଶଙ୍କର—3. Inauspicious.

୪ । ଅସ୍ତବେଶ୍ଵ—4. Not liked,

୫ । କର୍କଶ; କଠୋର—5. Hard; harsh.

୬ । ନିଷ୍ଠୁର—6. Cruel.

୭ । ଅସୁନ୍ଦର—7. Not graceful.

୮ । ଭୂଷିତ—8. Ugly; nasty.

ସଂ. ବି. —୧ । ଅଶୁଭ; ଅମଙ୍ଗଳ—1. Evil.

୨ । ଷଡ଼—2. Harm; injury.

୩ । କଳ୍ପ—3. Blame.

ଅପ୍ରିୟବାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ଵ. (ଅପ୍ରିୟବାଦିନ୍ ୧ମା ୧ବ.)—ଅପ୍ରିୟ-

Apriyabādī ଭାଷୀ; କଟୁଭାଷୀ; ଯେ କଟୁ କଥା କହେ—

(ଅପ୍ରିୟବାଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Speaking harsh words.

(ଅପ୍ରିୟବାଦିତା—ବି)

ଅପ୍ରିୟଭାଷ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅପ୍ରିୟ + ଭାଷ)—

Apriya bhāṣha କଟୁକଥା କଠୋର ବାକ୍ୟ—

Harsh speech

ଅପ୍ରିୟଭାଷଣ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅପ୍ରିୟ + ଭାଷଣ)—

Apriyabhāṣhaṇa କଟୁକଥା କହିବା—

The speaking of harsh words.

ଅପ୍ରିୟଭାଷା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅପ୍ରିୟ + ଭାଷା)—

Apriya bhāṣha କଠୋରବାକ୍ୟ; କଟୁକଥା—

Harsh words.

ଅପ୍ରିୟଭାଷୀ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ଵ. (ଅପ୍ରିୟ + ଭାଷ ଧାତୁ + ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Apriyabhāṣhī ଅପ୍ରିୟବାଦୀ; ଯେ କଟୁ କଥା କହେ; କଟୁଭାଷୀ—

(ଅପ୍ରିୟଭାଷିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Speaking harsh words.

(ଅପ୍ରିୟଭାଷିତା—ବି)

ଅପ୍ରିୟା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅପ୍ରିୟ + ଅ)—ଅପ୍ରିୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Apriyā Feminine of Apriya.

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଅପ୍ରିୟବାଦିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ; ଭୃଣ୍ଠେଇ—

1. A termagant; a shrew.

୨ । ଶିଙ୍ଗିମାଛ—2. A kind of small fish with spikes at the neck

ଅପ୍ରିଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏପ୍ରିଲ)—ଇଂରାଜଗଣନାରେ ମାର୍ଚ୍ଚମାସର

April ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାସ—The month of April

ଆପ୍ରିଲ

ଆପ୍ରିଲ

ଅପ୍ରିତି—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ଵ. (ଅପ୍ରିତି)—ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ; ବିରକ୍ତ—

Apriti Dissatisfied; displeased.

(ଅପ୍ରିତି—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅପ୍ରିତି—ସଂ. ବି. (ଅପ୍ରିତି)—୧ । ଅପତ୍ତ; ଅବନ; ଅସଭାବ —

Apriti 1. Illfeeling; want of good feeling.

୨ । ଅସନ୍ତୋଷ; ବିରକ୍ତି—

2. Displeasure, discontent.

୩ । ଅସ୍ଵାସ—3. Dislike.

୪ । ବିବାଦ—4. Dispute

୫ । ଅସ୍ଵାଦ୍ଵ; ଦୃଶା—5. Aversion.

୬ । ବିରୋଧ; ଶତ୍ରୁତା—6. Enmity.

ସୋଦରେ ଅପାଦ ଅପ୍ରିତି ନ କରା । ସାରଳା. ମହାଭାରତ ଅଦ୍ଵିତୀୟ ।

ଅପ୍ରିତିକର—ସଂ. ବିଶ. (ଅପ୍ରିତିକର)—

Apritikara ୧ । ଯାହା ବିରକ୍ତି ବା ଅସନ୍ତୋଷ ଜନ୍ମାଏ—

1. Unpleasant; disagreeable.

୨ । କର୍କଶ; କଠୋର—2. Harsh

୩ । ଯାହା ମନରେ ଅସ୍ଵାଦ୍ଵ ଜନ୍ମାଏ; ଦୃଶାଜନକ—

3. Disgusting.

୪ । କଷ୍ଟଦାୟକ—4. Painful.

ଅପ୍ରିତିଭଜନ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ଵ. (ଅପ୍ରିତି ଭଜ; ଅପ୍ରିତି + ଭଜନ)—

Apritibhāṇana ଅସନ୍ତୋଷର ପାତ୍ର; ଯାହାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟର

(ଅପ୍ରିତିଭଜନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ମନରେ ଅସନ୍ତୋଷ ବା ବିରକ୍ତି ଜନ୍ମାଏ—

Under one's displeasure.

ଅପ୍ରେଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏପ୍ରିଲ)—

April ଇଂରାଜ ଗଣନାର ଚତୁର୍ଥ ମାସ—

ଆପ୍ରିଲ

The month of April.

ଆପ୍ରିଲ

ଅପ୍ରେସନ୍—ବୈଦେ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଇଂ. ଅପ୍ରେସନ୍)—

Apresan ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚିକିତ୍ସାର୍ଥ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ—

ଅପାରେସନ୍

Surgical operation.

ସିରଫାଟ୍

ଅପ୍ରେସନ୍

ଅପ୍ସରା—ବୈଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. [ସଂ. ଅପ୍ସରସ୍ ଶବ୍ଦର ପ୍ରଥମା ବିରକ୍ତି. ୧ ବିଚିତ୍ର—

Apsarā ଅପ୍ସରୀ; ବହୁବଚନ ଅପ୍ସରସଃ; ଅପ୍ସର = ଲ + ଫୁ ଧାତୁ

ଅପ୍ସରା = ଗମନ କରିବା + ସଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଅପ୍ସ; ଯେଉଁମାନେ

ଅପ୍ସରା, ବିବାହାର୍ଥେ ଅପ୍ସକାଶ ସମୟରେ ଜଳକୁ ଯାଆନ୍ତି; ବନ୍ଦା

ଅପ୍ସରା ଯେଉଁମାନେ ସମୁଦ୍ରମନ୍ଥନ କାଳରେ ଜଳକୁ

(ସମୁଦ୍ରରୁ) ବାହାରିଥିଲେ

ରମ୍ଭା ସମୁଦ୍ରମନ୍ଥନରୁ ବାହାରିଥିବାର ସ୍ଵରୂପରେ ଅଛି ।]

୧ । ସର୍ବବେଶ୍ୟା—ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଭାର ନର୍ତ୍ତକୀଗଣ—

1. Heavenly nymphs; the dancing

girls of Indra's court.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋଷ୍	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ଷ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ	ଏ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋଷ୍	ଉଥ	ଋ

[୧—ଏମାନେ ଗନ୍ଧବଙ୍କ ଶ୍ରୀ । ଏମାନେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଭାରେ ନାଚନ୍ତି । ଏମାନେ ଅତି ସୁନ୍ଦର, ନର୍ତ୍ତନକୁଶଳା, ନାନାଦି କଳା-କୁଶଳା ଓ ଚରଯୁଗଳା ଅଟନ୍ତି । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କଠୋର ତପସ୍ୟା ଦ୍ଵାରା ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ଲାଭ କରିବା ପରେ ଆଶଙ୍କା ହେଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ଅସୁରଙ୍କୁ ପଠାଇ ଉକ୍ତ ସାଧକଙ୍କର ତପସ୍ୟା ଭଙ୍ଗାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ଓ ସମୟ ସମୟରେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସୁରମାନଙ୍କ ରୂପରେ ମୁଣ୍ଡ ହୋଇ କାମଜୀଡ଼ାରତ ହୁଅନ୍ତି—ଫଳତଃ ତାଙ୍କର ତପସ୍ୟା ଭଙ୍ଗ ହୁଏ । ଏମାନେ ଅକାଶରେ ଓ ପୃଥିବୀରେ ବିଚରଣ କରନ୍ତି ଓ ମନ-ମୁତାବକ ରୂପ ବଦଳାଇ ପାରନ୍ତି । ଅସୁରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉଦାସୀ, ମେନକା, ରମ୍ଭା, ମିଶ୍ରକେଶୀ, ଛିଲୋତ୍ତମା, ଦୃତାଚୀ, ସୁକେଶୀ, ବିଶାଚୀ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ପଣ୍ଣୀ, ପୁଣ୍ଡରୀକା, ସୁବହୁ, ସୁରଥା, ପ୍ରମାଥ୍ୟା, ରୁଚର, ପୁଣ୍ଡିକାସୁଳା, ଅଳମୁଷା, ସୁମଧା, ହେମା, ନାଗଦଣ୍ଡ, କ୍ଷେମା, ବାମନା ପ୍ରଭୃତି । ସୁନ୍ଦର ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଲୋକେ ଅସୁରମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭୁଲିନା କରନ୍ତି ।]

୧ । ଅସୁରଙ୍କ ପରି ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀ—

2. A very graceful lady.

୩ । ଶ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମବିଶେଷ—

3. A name given to women.

୪ । ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ ବିଦ୍ରୁପାକ୍ତି—

4. Sarcasm; inuendo; gibe.

ଅସ୍ଵରାଜିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସ. ଅପସାରଣ)—ଅପସାରଣ କରିବା—

Apsarāibh To remove; to cause to move.

ସରାନ

सरकाना

ଅସ୍ଵର ମାରବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପରୋଷ

Apsarā māribh ଭାବରେ ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ ବିଦ୍ରୁପ କରିବା—

बोलीटोली मारना To sneer or gibe at a person.

तानामारना

ଅସ୍ଵରବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସ. ଅପସରଣ)—ଅପସରବା; ଦୃଷ୍ଟିଯିବା—

Apsaribh To move away.

सुवेसापरा

सरकना

ଅସ୍ଵର—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ସ. ଅସ୍ଵରସ୍)—ଅସ୍ଵର (ଦେଶ)

Apsari Apsarā (See)

अप्सरि

अप्सरि

ଅସ୍ଵରୋଗଣ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁବଚନ; ଅସ୍ଵରସ୍ = ଅସ୍ଵର + ଗଣ)—

Apsarogana ଅସ୍ଵରମାନେ—A number of heavenly nymphs.

ଅସ୍ଵର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅସ୍ଵର)—ଅସ୍ଵର (ଦେଶ)

Aphisar Aphisar (See)

ଅଫଟା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଫୁଟ ଧାତୁ)—

Aphaṭh ୧ । ଯାହା ଫଟା ବା ଚାରି ନୁହେଁ—

आफाटा 1. Not rent; unpunctured.

फटा नेह हुआ ୨ । ଯହିଁରେ ଫାଟ ନାହିଁ—

2. Having no fissure

ଅଫଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଫୁଟ ଧାତୁ)—

Aphardh ୧ । ଯାହାକୁ କେହି ଫାଡ଼ି ନାହିଁ, ଯାହା ଚାରି ହୋଇ

आफाड़ा ନାହିଁ—1. Not rent or split.

फाड़ा नेह हुआ ୨ । ଅବିଭକ୍ତ—2. Undivided.

ଅଫନ୍ଦା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଯେଉଁ କୂଅର ନନ୍ଦ ବା ଫନ୍ଦ ନାହିଁ—

Aphanda (well) Having no earthen or stone rings round it.

୨ । ଅଫନ୍ଦା (ଦେଶ)

2 Aphandā (See)

ଦେ. ବି—ଅସୁବିଧା; ବେପ୍ରକର—

Inconvenience; resourcelessness.

ଅଫନ୍ଦା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଜୀବିକାହୀନ—

Aphandā 1. Having no means of livelihood

୨ । ବେକାର—2. Unemployed.

୩ । ଦଉଡ଼ିରେ ଯାହା ଛନା ହୋଇ ନାହିଁ—

3 Not bound or knotted with a rope.

୪ । ବେପ୍ରକର—4. Resourceless.

ଅଫନ୍ଦୀ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଜୀବିକାହୀନ; ବେକାର—

Aphandī 1 Unemployed.

୨ । ବେପ୍ରକର—2. Resourceless.

ଅଫର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଫର୍)—

Aphar କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଖରିଦ କରିବା ପାଇଁ ଖରିଦଦାରଙ୍କଠାରୁ

अफर ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତାବ—An offer of a certain price.

अफर from a prospective purchaser.

ଅଫଳ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଫଳ)—

Aphala ୧ । ଫଳହୀନ; ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷରେ ଫଳ ନ ଥାଏ—

(ଅଫଳା—ଶ୍ରୀ) 1. Having no fruit.

(ଅଫଳତା—ବି) ୨ । ବନ୍ୟ; ଯହିଁରେ ଫଳ ଧରେ ନାହିଁ—

2. Barren; not fruit-bearing; unproductive.

୩ । ବିଫଳ; ନିଷ୍ଫଳ; ବ୍ୟର୍ଥ—3 Vain; fruitless.

୪ । ଲବ୍ଧହୀନ—4. Unprofitable.

ସ. ବି. (ନଷ୍ଟତତ୍)—୧ । ଫଳର ଅଭାବ—

1. Want of fruit.

୨ । ଫଳହୀନତା—2. Fruitlessness.

୩ । ମନ୍ଦ ବା ଅଖାଦ୍ୟ ଫଳ—

3. Inedible or bad fruit.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂଜିତ ଏ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ବଞ୍ଚା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଚ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଚ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଝାକୁକ, ଝାଉଁଛ—4. The Aspen (tree);
Tamarisk Indica.

ଅଫଳନ୍ତା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଫଳ)—ଅଫଳନ୍ତା (ଦେଖ)

Aphalantā Aphalanti (See)

ଅଫଳନ୍ତା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଫଳ)—

Aphalanti ୧ । ଯେଉଁ ଗଛରେ ଫଳ ଧରେ ନାହିଁ; ଅଶ୍ରି ଗ

ଅକଳନ୍ତ; ଅକଳା ବା ବାଞ୍ଛା (ଗଛ)—1 (a tree)

ଅକଳ Which does not bear fruit.

୨ । ଯେଉଁ ଗଛରେ ଅବଧି ଫଳ ଧରି ନାହିଁ—

2. (a tree) Which has not yet borne fruit.

ଅବଧି ଗଛରେ ଯେ ବସନ୍ତ ପବନ,

ଅଫଳନ୍ତ ବୃକ୍ଷମାନେ ବସିଲେ ଶୋଭନ । ପରାନ୍ତର ନୃସିଂହ ପୁରଣ ।

୩ । ଶ୍ଵୀ. ବନ୍ଧ୍ୟା (ଶ୍ଵୀ ଓ ଗାଈ); ବାଞ୍ଛା—

3 Barren (woman and cow)

୪ । ଶ୍ଵୀ. ଅବଧି ପ୍ରସବ କରି ନ ଥିବା (ଶ୍ଵୀ)—

4. (a woman) Who has not yet given birth to a child.

ଅଫଳା—ସ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ. (ଅଫଳ + ଅ)—ଅଫଳର ଶ୍ଵୀଲିଙ୍ଗ—

Aphalā Feminine of Aphala.

ସ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ.—୧ । ଭୂର ଅଫଳା ଗୁଳୁ—

1. A plant, Flacourtia Cataphracta.

୨ । ଘୃତକୁମାରୀ; ଘିକୁଆଁ ଗୁଳୁ—

2. Aloes perfoliata.

ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ.—ଅଫଳନ୍ତା (ଦେଖ)

Aphalanti (See)

ଅଫଳ—ପ୍ରାଦେ. ଗଜଜାତ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ—ଉଦାସିଆ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Aphalā Indifferent to wordly affairs.

ଅଫଳାକାଂକ୍ଷୀ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ.—୧ । ନିଷ୍ଠାମ; ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଫଳ

Aphalākāṁkshī ପାଇଁ ଅଶା ରଖେ ନାହିଁ—

(ଅଫଳାକାଂକ୍ଷୀ—ଶ୍ଵୀ) 1. Not expecting or hoping
(ଅଫଳାକାଂକ୍ଷୀ—ବି) for a result or for any bene-
ficial consequence.

୨ । ଉଦାସୀନ—2. Indifferent (M. W)

ଅଫଳା—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ. (ସ. ଅଫଳା)—୧ । ଅଫଳନ୍ତା (ଦେଖ)

Aphalā 1. Aphalanti (See)

୨ । ଗର୍ଭଧାରଣ କରି ନ ଥିବା (ଗାଈ)—

2. (a cow) Which has not yet conceived.

ଅଫିକର—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଫି. ଫିକ)—ସୁବିଧାର ଅଭାବ—

Aphikara Want of opportunity.

ବିଫଳ ଦେ. ବିଶ.—ଉଦ୍ୟୋଗ; ବେକାର—

Unemployed.

ଅଫିକା—ଦେ. ବିଶ.—ଫିକ ନ ଥିବା—

Aphitā

Not opened

ଅଫିକାଖଣି—ଦେ. ବି.—୧ । ଯେଉଁ ଧାନଖଣି ଫିଟାଯାଇ ସେଥିରୁ

Aphitākhaṇi ଧାନ ବାହାର ନ ଥାଏ—

1. An under-ground storage of paddy which has not yet been opened up.

୨ । (ସ୍ନେହ ସମ୍ବୋଧନ; ଅଫିକା ଖଣି ପରି) ଅତି ପ୍ରିୟଲୋକ—

2. One's dearest person.

ନବୁନପିତୁଳା ଭୂଷେ ମୋ ଅଫିକା ଖଣି । ନନ୍ଦକଣୋର, ସୀତାବନବାସ ।

ଅଫିମ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅହିଫେନ, ଅଫେନ; ଇଂ. ଓପିୟମ୍, ଆ. ଅଫସ୍ମୁନ୍)

Aphima ସାତେ ଭିନ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ମରଯିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଶାକ

ସ. ଅହିଫେନ; ଅଫେନ; ଗୁଳୁ(ପୋସ୍ତ)ର ଫଳର କୋଷ ବା ବକଡ଼ାରୁ

ସଫେନକ; ଅସୁକ; ବାହାରିବା ଶୀରକୁ ଶୁଖାଇ ରଖାଯିବା ଏକ

ଓ. ଅଫିମ; ଅସୁ; ପ୍ରକାର ଅଠାଳିଆ କଳା ନିଶା ଦ୍ରବ୍ୟ—

ଆଫି; ଆଫିକ୍; ଆଫିମ Opium.

ଅଫିମ; ଆସୁ, ଅସୁ [ଦ୍ର—କଥିତ ଅଛି ଯେ, ପୂର୍ବେ ଭାରତରେ

ଶ୍ରୀକ୍. ଓପିଓନ୍ ଏ ପୋସ୍ତ ଗଛ ଥିଲା (ସ. ନାମ ଖସଇଲ)

ତା. ପୋସ୍ତକତେହ; କିନ୍ତୁ ଏଥିରୁ ଅଫିମ ବାହାରିବା କଥା ହିନ୍ଦୁ

ଗାଣାଗାଣାତେହ ମାନଙ୍କୁ ଜଣା ନ ଥିଲା । ଶ୍ରୀକ୍ରମାନେ

ତେ. ଗାଣାଗାଣାତେହ ଅଫିମର ଆବିଷ୍କାର । ଶ୍ରୀକ୍ ଓପିଓନ୍ ଶବ୍ଦ

ଅ. ଅଫସ୍ମୁନ୍ ଶ୍ରୀକ୍ ଓପେସ୍ = ସ ଆପସ୍ = ରସରୁ

ପା. କୋକ୍ତନର ଉତ୍ପତ୍ତି । ଏହି ଗଛର ଖଜ (ପୋସ୍ତଦାନା

ସ. ଖସଇଲ) କୁ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଔଷଧରେ ଲଗାଉଥିଲେ । ଏହି ଗୁଳୁ

ଉଦରେ ୧ ଠାରୁ ୧୫ ଡାକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଡ଼େ, ଫୁଲ ୪ ପାଖୁଡ଼ିଆ ।

କେହି ଫୁଲ ନାଲି, କେହି ଧଳା, ବିହାରରେ ଧଳା ଫୁଲବିଶିଷ୍ଟ

ଗୁଳୁର ଗୁଣ ହୋଇ ସେଥିରୁ ଅଫିମ ଆମଦାନୀ କରାଯାଏ । ଏହି

ଗୁଳୁର ଫଳର କୋଷ ବା ବକଡ଼ାକୁ ଛୁଣିଲେ ଖୁଣ୍ଟି ଖୁଣ୍ଟି ଦେଲେ

ସତ ସ୍ଥାନରୁ ଯେଉଁ ଧଳା ରସ ବାହାରେ ସେ ରସ ଶୁଷ୍କ ଗଲେ

ତାକୁ ତାଞ୍ଜି କରି ଏକତ୍ର କରାଯାଏ । ଏହି ଶୁଷ୍କିଲା ରସ ଗାଡ଼ି

ନାଲିଆ, କିନ୍ତୁ କିଛି ଦିନ ରହି ଗଲେ କଳା ପାଲଟିଯାଏ । ଏହି

ଶୁଷ୍କିଲା ରସ ଅଫିମ ଅଟେ । ଏହାକୁ କେହି ଖାଇ ଗିଳି କରି

ଖାଆନ୍ତି, କେହି ପାଣିରେ ବତୁରାଇ କରି ସେ ପାଣି ଖାଆନ୍ତି, କେହି

କେହି ଅଫିମକୁ ପୋଡ଼ା ପିତୁଡ଼ିପତ୍ର ସଙ୍ଗେ ରାଜ ଗୁଳା ଭିତର କରି

ଗୁଳି ବା ମଦରୁ ବୁଝେ କୁକା ସାହାଯ୍ୟରେ ଏଥିରୁ ଧୂଆଁ ଖାଆନ୍ତି ।

କେହି ଏଥିରୁ ଅର୍କ ଖାଆନ୍ତି; କେହି ଏଥିରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସ୍ଵାସ୍ତକକ

ଚୂର୍ଣ୍ଣ (ମଫିଆ) ଖାଆନ୍ତି । ଏହା ଅଳ୍ପ ମାତ୍ରାରେ ଅବସାଦ ଓ କ୍ରୋଡ଼ା

କାରକ; ଦେଶମାତାରେ ପ୍ରାଣହାରକ ବିଷ । ଭାରତର ବିହାର ଓ

ବମ୍ବେ ପ୍ରଦେଶରେ ଓ ମାଲବ୍‌ରେ ସରକାରଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵାବଧାନରେ ଏ

ଗୁଳୁର ଗୁଣ କୃପ ଓ ଅଫିମ ଉତ୍ପାଦନ କୃପ । ଏହି ଅଫିମ ପାରମ୍ପରିକ

ଦିନ, ଭିକ୍ଷା ଆଦି ଦେଶକୁ ପଠାଯାଏ । ଅଫିମ ଗୁଳୁରୁ ଭାରତ

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଋ	ୠ	ଐ	ଋ	ୠ	ଐ	ଋ

ସରକାର ବିଦେଶରୁ ବହୁ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆୟ କରନ୍ତି । ଅପିମ ଔଷଧ-
ରୂପେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହା ଖାଇଲେ କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧ ହୁଏ ।
ଅପିମର ଲେପଦ୍ୱାରା ଦେହର ପୀଡ଼ା ନାଶ ହୁଏ । ସପ୍ତହର୍ଣ୍ଣ, ଅତି-
ସାରାଦି ରୋଗରେ ଏହା ଧାରକ ଔଷଧରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହା
ମଧ୍ୟ ମୂତ୍ର ଓ ବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରମୁକ । ଅପିମ ଅଭ୍ୟାସ କରି ଖାଇବା ଲୋକ
ଉକ୍ତ ଅଭ୍ୟାସକୁ ସହଜରେ ଶୁଦ୍ଧ ପାରେ ନାହିଁ । ଶିଶୁ ଓ ଯୁବକମାନଙ୍କ
ପକ୍ଷରେ ଅପିମ ଅନିଷ୍ଟକର କିନ୍ତୁ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ ଏହା ଉପକାରୀ ବୋଲି
ବୈଦ୍ୟମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି । ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅପିମ ଅଭ୍ୟାସ
କରିବାଦ୍ୱାରା ଚନ୍ଦ୍ରା ଓ କଳ୍ପନା ଶକ୍ତିର ବିଶେଷ ଗୁଳ୍ମନା ହୁଏ ବୋଲି
କହନ୍ତି । ଅପିମଖୋର ବ୍ୟକ୍ତି ଅପିମର ମାତ୍ରାକୁ କ୍ରମଶଃ ବଢ଼ାଇବାର
ଦେଖାଯାଏ । ଅପିମ ଖାଇବାର କିଛି ସମୟ ଗଡ଼ ଗଲେ କମ୍ପା
ଅଭ୍ୟାସ ମାତ୍ରାରୁ କିଛି କମେ ହେଲେ ଅପିମୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାକରୁ
କାନରୁ ପାଣି ବୁଝେ, ଗୋଡ଼ ହାତ ଘୋଲେଇ ହୁଏ ଓ ଘନ ଘନ
ହାଇ ଉଠେ । ଅପିମ ଖାଇବା ଲୋକର ସ୍ମୃତିହୀନ ହୁଏ ନାହିଁ;
ଏଥି ଯୋଗୁଁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେ ଭୁଲାଇବାର ଦେଖାଯାଏ ।
ଅପିମର ନିଶା ୧୨ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେହରେ ରହେ । ଇଂରାଜ
ସରକାର ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ ଅବକାଶ ଦ୍ରବ୍ୟରୂପେ ଗଣନା କରି ଏହାର
ଖରଦ କିଛି ରେ ଖୁବ କଟକଣା କରିଅଛନ୍ତି । ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ ଲୋକେ
ଅପିମ ସେବନ କରି ବେଶି ସହନଶୀଳ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ
ହେବାର ଦେଖାଯାଇଅଛି । ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ୱପ୍ନ ପୁଥିଶାରୁ ଓ ମହାତ୍ମା
ଗାନ୍ଧୀ ଭାରତରୁ ଅପିମ ସେବନର ପରିମାଣ କମାଇବାକୁ ବିଶେଷ
ଯତ୍ନ କରୁଅଛନ୍ତି । ଏହି ଗୁଳ୍ମର ଫଳ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମଞ୍ଜିମାନ ଶ୍ଳେଷ୍ମ
ଶ୍ଳେଷ୍ମ । ଏମାନ ପୋଷ୍ଟଦାନାରୂପେ ଇଥରରେ ମସଲରୂପେ ଦିଆ
ଯାଏ ଓ ଔଷଧରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଅପିମଖୋର—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅପେନ + ଅ. ଖୋର = ଖାଦକ)—
Aphimakhor ୧ । ପ୍ରତିଦିନ ଅପିମ ଖାଇବାରେ ଅଭ୍ୟାସ—
ଅକ୍ଷିତ୍ୟୋବ 1. Addicted to the habit of
ଅଫିମାକ୍ସି; ଅଫିମୀ taking opium.
୨ । ସେ ଅତିଉକ୍ତ ମାତ୍ରାରେ ଅପିମ ଅଭ୍ୟାସ କରନ୍ତି—
2. Addicted to the habit of taking
large doses of opium

ଅପିମଖୋରୀ—ଦେ. ବି. (ଅପିମ ଖୋର + ଫା. ପ୍ରତ୍ୟୟ ର.)—
Aphimakhori ଅପିମ ଖାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ—
ଅକ୍ଷିତ୍ୟୋବୀ The habit of taking opium;
ଅଫିମାକ୍ସିଠି opium habit.

ଅପିମା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଅପିମଖୋର (ଦେଖ)
Aphimā Aphimakhor (See)

ଅପିମୀ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଅପିମଖୋର (ଦେଖ)
Aphimī Aphimakhor (See)

ଅପିସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅପିସ୍)—କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ; ମହକୁମା—
Aphis Office
ଆପିସ; ଆଫିସ
ଆଫିସ

ଅପିସର୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଅପିସର୍)—କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମୀ—
Aphisar ଶୁଭ—Officer.
ଅଫିସାର ୨ । ବଡ଼ ହାକିମ—2. High official.

ଅଫିସିଆଲ୍—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଇଂ. ଅଫିସିଆଲ୍)—୧ । ସରକାରୀ କାମ
Aphisial ସମ୍ପର୍କୀୟ; ସରକାରୀ—Official.
ଅଫିସିଆଲ୍ ୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମ୍ପର୍କୀୟ—

ଅଫିସିଆଲ୍ 2. Relating to any office.

ଅପିସିଏଲ୍—ବୈଦେ. ବିଶ.—ଅପିସିଆଲ୍ (ଦେଖ)
Aphisiel Aphisial (See)

ବିବାହ ବ୍ୟୟ ସନ୍ଧେପିଣୀ ସରକାର ଇଂରାଜୀ ଅପିସିଏଲ୍ ଚର୍ଚ୍ଚା ଗାଇଛ ।
ପଞ୍ଜାବୀମୋହନ. ଗଲ୍ପସ୍ତଳ ।

ଅପୁଟା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅପୁଟା)—କଢି ଧରି ଥିବା ଅଥଚ ଫୁଲ
Aphutantā ହୋଇ ନ ଥିବା; ଅପୁଟା; ଅପୁଟା (ଫୁଲ);
ଆଫୁଟା ଅବିକସିତ—Not in bloom (flower); in
ବେଲିଲା bud.

ଅପୁଟା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । (ସ. ଅପୁଟା)—ଅପୁଟା; ଫୁଟି ନ ଥିବା
Aphutā (ଫୁଲ)—1. Not in bloom (flower).

ଅଫୁଟା ୨ । (ସ. ଅପୁଟା) ଯାହା ପ୍ରକାଶିତ ବା ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ—
2 That which has not come out or
appeared.

(ଯଥା—ଅପୁଟା କଦଳୀ ମଞ୍ଜି)

୩ । (ସ. ଅପୁଟା)—ନିଆଁ ଉପରେ ବସି ଟକ ଟକ ହୋଇ
ଫୁଟି ନ ଥିବା (ପାଣି ବା ଭାତ)—(water or
rice) Which has not yet boiled; not
boiling.

୪ । ବସା ବା ଫୁଟା ହୋଇ ନ ଥିବା (ଇଥର)—4. (curry)
Which has not been seasoned with
boiling oi and spices.

୫ । ଫୁଟିଯାଇ ନ ଥିବା ବା ଛିଦ୍ର ହୋଇ ନ ଥିବା (ପାତା)—
5. (pot) Which has got no hole.

ଅପୁଟିଲା—ଦେ. ବିଶ.—ଅପୁଟିଲା (ଦେଖ)
Aphutā Aphutāntā (See)

ଅପୁଟି—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ସ. ଅପୁଟି)—୧ । ଅଦୃଶ୍ୟରଜା; ଅରଜଣା
Aphuti (କାଳକା)—1. Unmenstruated.

୨ । ଅପୁଣୀ; ଅପୁଣବତୀ (ନାରୀ)—a woman) Who
never had her menses.

ମାଧ୍ୟମେ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ତା ଓ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସ୍ଥାନମେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ସଂ. — 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିବେ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥା' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅମୃତ—ଦେ. ବିଶ—୧ । (ସଂ. ଅର୍ଜୁନ)—ଫୁଲ ନ ଥିବା; ଅର୍ଜୁନ—
Aphulā Not swollen.

ଆଫୁଲା ୨ । (ସଂ. ଅମୃତ)—ଅସ୍ପଷ୍ଟିତ—
ଆଫୁଲା 2. Not yet flowering.
(ଯଥା—ଅମୃତ ଗନ୍ଧ ଗଛ)

୩ । (ସଂ. ଅମୃତ)—ଅବିକସିତ; ଅମୃତନ୍ତା (ଦେଖ)
Aphutāntā (See)

ଅମୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଫୁଲ)—ଅପ୍ରସ୍ତୁତ; ଅବିକସିତ—
Aphulla Not in bloom.

ଅମୃତ—ଦେ. ବିଶ—(ସଂ. ଅ + ଫେନିତ)—
Aphenā ୧ । ଫେଣା ହୋଇ ନ ଥିବା ବା ହାତରେ ମଥୁତ
ଆଫେନାନ ହୋଇ ନ ଥିବା (ବଟାବର)—
1. (pasted pulse) Which has not
been well agitated by the palm.

ଅମୃତୀ—ଦେ. ବିଶ—ଅମୃତୀ (ଦେଖ)
Apheniā Aphenā (See)

ଅମୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି) ଫେନଶୂନ୍ୟ—Foamless
Aphena ସଂ. ବି. (ଅ = କୁଣ୍ଡିତ + ଫେନ = ନିର୍ଯ୍ୟାସ)—
ଅହୁଫେନ; ଅପିମ—Opium.

ଅବୁଆବ—ବୈଦେ. ବି. [(ଫା. ଅବୁଆବ) ଏହା. ଫା. ବାବ୍
Abuāb (=ଗୁଳ୍ମ) ଶବ୍ଦର ବହୁବଚନ । ଏ ଶବ୍ଦ ଇଂରାଜିରେ
ଆବଂସାବ୍ ଗୁଳ୍ମର ନାମ ଅଛି]—ସରକାରଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଜସ୍ୱ
ଆବସାବ ବ୍ୟତୀତ ଜମିଦାର ପ୍ରଜାଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ସବୁ କର
ଅଦାୟ କରନ୍ତି; ଅଭିରକ୍ତ କର—
Illegal exactions by the Zamindar in
addition to the fixed rent; Abwab.

ଅବୁହୁର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅବୁହୁର; ଅବୁ = ଜଳ + ଖୋର)
Abkhurā — ପାଣି ଶ୍ଳେଷ ତାଳ; ସାମସେଇ—
ଆବଖୋରା A small water-pot.
ଆବଖୋରା

ଅବୁଜରବେଟରୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅବୁଜରବେଟରୀ)—
Abjarbhetari ମାନମନ୍ଦର; ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବା ଗୃହରେ
ଆବଜରବେଟରୀ ଗ୍ରହ ଓ ତାର ଆଦି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଖଗୋଳ
ଅବଜରବେଟରୀ ଘଟନାମାନ ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଏ—
Observatory.

ଅବୁକ—ବୈଦେ. ଅ. (ହି. ଅବୁ + ଫା ଚକ)—
Abtak ୧ । ଅଜ୍ଞ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—1 Till today.
ଅବତକ ୨ । ଏତାକର; ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—2. Till now.
ଅବତକ

ଅବୁଦାର—ବୈଦେ. ବି—ଅବୁଦାର (ଦେଖ)
Abdār Abdār (See)

ଅବୁ—ବୈଦେ. ଅ — ୧ । ବର୍ତ୍ତମାନ—1. At present.
Abbhi ୨ । ଏହିକ୍ଷଣି—2. Just now.

ଏଥୁନି
ଅବୁମି
ଅବୁକା—ବୈଦେ. ଅ. (ଅ. ଅବୁ)—ଏହିକ୍ଷଣି; ଏହି ଲଗେ—
Abbhikā Just now

ଏଥୁନି
ଅବୁମିକା
ଅବୁ—ସଂ. ବି. (ଅବୁ = ଜଳ + ଉ ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ)
Abbhra ଅ; ଯାହା ଜଳକୁ ଧାରଣ କରେ)—ମେଘ—
Cloud.

ଅବୁରକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବୁରକ)—ଅବୁ, ମେଘନାଳ—
Abrok Mica; talc.
ଅବ୍ରକ

ଅବୁରଖ—ଦେ. ବି—ଅବୁରକ (ଦେଖ)
Abrahk Abrahk (See)
ଅବୁରଖ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ) — ୧ । ଅବୁ, ମେଘନାଳ—1. Mica,
Ablakh ୨ । ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବୁ) ମେଘର ରଙ୍ଗ—
ଅବରଖ 2. Azure.
ଅବରଖ

ଅବୁଲଖା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅବୁଲଖ)—୧ । ଦୋରଙ୍ଗା; ସଫେଦ ଓ
Ablakhā କଳା କମ୍ପା ସଫେଦ ଓ ନାଲିରଙ୍ଗ ମିଶ୍ରା (ଘୋଡ଼ା)—
ଅବରଖ 1. (horse) Of mixed colour (white
ଅବରଖ and black or white and red).

୨ । ବୈଦେ. ବିଶ. (ଫା. ଅବୁଲୁ)—
ଆବଲୁକ ଧଳା ଦେହରେ ଟୋପି ଟୋପି ନାଲିବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ (ଘୋଡ଼ା)—
ଆବଲୁକ (a horse) White with red spots.
୩ । ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ) ମେଘବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—
ଅବରଖ 3. Azure.
ଅବରଖ

୪ । ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅବୁଲଖ) ମୁହଁ ନାଲି ଓ ଦେହ ଧଳା
ହୋଇଥିବା (ପାଖ)—
4. White bodied and red headed pigeon.

ଅବୁଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—୧ । ବଗୁଲିଆ; ଦୁଷ୍ଟ—
Ablā 1. Wicked; naughty.
ଅବୁଲବଟୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଦୁଷ୍ଟ ପିଲା—
Ablābatu 1. Naughty boy
୨ । ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Wicked person.

ଅବୁଲୁ—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଅବୁଲୁ; ଭୂଲ. ଗ୍ରୀକ୍ ଏବଂ)—
Ablus ୧ । ମାକଡ଼ା କେନ୍ଦୁଗଛ; କଳ୍ପ କଳାବର୍ଣ୍ଣର କଠିନ ଓ
ଆବଲୁଷ ଭୂର କାଠବିଶେଷ—
ଆବଲୁଷ 1. Ebony wood and tree Diospyros;
Eburnum (Haines).

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର	ଅନୁନାସିକ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	କ	ଦ୍ଵ

ଅବସ୍ଥା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅପ୍. ସୋସ୍)—୧ । ଶୋକ—

Absus 1 Grief.

ଆକ୍ଷୋଷ ୨ । ପରତାପ; ମନସ୍ତାପ—2 Regret.

ଅକ୍ଷୋଷ ୩ । ଅନୁତାପ; ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ—3. Repentance.

ବୈଦେ. ବିଶେଷ—୧ । ମନସ୍ତାପଜନକ; ଦୁଃଖଜନକ—

1. Sorrowful; regrettable.

୨ । ଦୁଃଖିତ—2. Sorrowing.

୩ । ଅନୁତପ୍ତ—3 Repentant.

ଅବସୋସ—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଶେଷ—ଅବସୋସ (ଦେଖ)

Absos Absus (See)

ଅବହାଉଆ—ବୈଦେ. ବି. (ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର) (ଫା. ଅବ = ଜଳ + Abhauk ଦୃଷ୍ଟି = ବାୟୁ) —

ଆବହାଉଆ ଜଳବାୟୁ; କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଜଳ ଓ ବାୟୁ ଜନିତ

ଆବହାଉଆ ଶୀତ ଓ ତାପାବର ଅବସ୍ଥା—Climate.

ଅବ (ଧାତୁ)—ଅ—୧ । ରକ୍ଷା କରିବା—

Ab (root) 1. To save, to protect.

୨ । ପ୍ରୀତି ବା ହସ୍ତ କରିବା—2. To please.

୩ । ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା—3. To pray.

୪ । ପାଇବା—4. To get

୫ । ଧରିବା; ଧାରଣ କରିବା—

5. To bear; to hold.

୬ । ସ୍ନେହ ଦେଖାଇବା—6. To show affection.

୭ । ଗତି କରିବା—7 To move.

୮ । ଗ୍ରହଣ କରିବା—8. To accept.

୯ । ହେବା—9 To be, to exist.

୧୦ । କରିବା—10. To do.

୧୧ । ଅଲଙ୍ଗନ କରିବା—11. To embrace.

୧୨ । ବହନ କରିବା—12. To carry.

୧୩ । ଶୁଣିବା—13 To hear.

୧୪ । ହୁଣିବା କରିବା—14. To kill; to hurt.

(ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅବ ଅବନ ଶବ୍ଦ ଦେଖ ।)

ଅବ—ସଂ. ଅ—ଉପସର୍ଗବିଶେଷ—A prefix; conveying the following senses.

Aba

[ଦ୍ର—ଏହି ଉପସର୍ଗ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧାତୁ ପୂର୍ବରେ ଲାଗି ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।]

୧ । ନିଶ୍ଚୟ—1. Certainty

(ଯଥା—ଅବଧାରଣ ।)

୨ । ଦୃଶ୍ୟ; ଅବଜ୍ଞା; ସ୍ମରଣ; ଦୃଢ଼ତା—

2. Slight; insult.

(ଯଥା—ଅବଗଣିତ; ଅବଜ୍ଞା ।)

୩ । ନିମ୍ନକୁ—3. Downwards.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥେୟ; ଅବସ୍ଥେୟ; ଅବସ୍ଥେୟ ।)

୪ । ଭିତରେ—4. Within.

(ଯଥା—ଅବଗାହନ ।)

୫ । ନିନ୍ଦା—5. Blame.

(ଯଥା—ଅବଗୀତ ।)

୬ । ବିରୋଧରେ—6. Against.

(ଯଥା—ଅବଗୋରଣ ।)

୭ । ପଶ୍ଚାତ୍ ବା ପଛରୁ—7. Behind; backwards.

(ଯଥା—ଅବଗ୍ରହଣ ।)

୮ । ଅବସର—8. Leisure.

(ଯଥା—ଅବକାଶ ।)

୯ । ଅତ୍ୟଧିକ—9. Too much.

(ଯଥା—ଅବହେଳା; ଅବହେଳା; ଅବହେଳା ।)

୧୦ । ବ୍ୟାପ୍ତି; ଏକତ୍ର—10 Diffusion; together.

(ଯଥା—ଅବଚୟ ।)

୧୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ—11 Completely.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ; ଅବସ୍ଥାପିତ; ଅବସ୍ଥାପିତ, ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୧୨ । ଅଳ୍ପ; ସାମାନ୍ୟରେ—12. Slightly.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ; ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୧୩ । କୁସ୍ଥିତି; ମନ୍ଦ—13. Bad.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୧୪ । ହଠାତ୍—14. Suddenly.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୧୫ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ; ଦୂରକୁ—15 Away.

(ଯଥା—ଅବକର୍ଷଣ; ଅବକର୍ଷଣ ।)

୧୬ । ଗୁଣିତାନ୍ତରେ; ଲବଣ୍ୟରେ—16. On all sides; about.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ; ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୧୭ । ଅଭାବ—17. Want; absence.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ; ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୧୮ । ବିପରୀତ—18. Opposite.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ; ଅବସ୍ଥାପିତ, ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୧୯ । ବୃଦ୍ଧି ବା ପୂଜା—19. Consecration;

adoration.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୨୦ । ନିମ୍ନ—20. Inferior

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୨୧ । ଉଚ୍ଚ ଦେଶରୁ—21. From high.

(ଯଥା—ଅବସ୍ଥାପିତ ।)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାର	ସ	କ	ଗ, ଘ	ଙ	ଇ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ସ	ଙ	ଐ	ଔ	ଋ

ଏହି ବୈଦେଶିକ ଅବକାର ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେକ ଶବ୍ଦ ଇଂରାଜି ଓ ଫାରସୀ ଶବ୍ଦ ଲାଗି ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି—ଯଥା—ଦିପୋଷ୍ଟି, ଦାବୋଗା, ସୁପରଷ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଡ, ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର, ପିଅନ୍, ମାଲ୍ ।]

ଅବକାର ଅଭିନ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଅବକାରୀ + ଅଭିନ)—ସରକାରଙ୍କ Abakāri āin ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟର ନିଅର, ବିକ୍ରି ଓ ଆବକାରୀ ଆଇନ କାରବାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କଟକଣା ବା ନିୟମାବଳୀ—ଆବକାରୀ ଆଇନ The Excise Act; law regulating to excisable articles.

ଅବକାରଜିନିଷ—ଦେ. ବି—ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ; ସରକାର ଯେଉଁ ମାଦକ Abakārijinisha ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ମାସୁଲ ନିଅନ୍ତି—ଆବକାରୀ ମାଲ Excisable article. ଆବକାରୀ ମାଲ

(ଯଥା—ତାଡ଼ି, ମଦ, ସରସ, ବରଣ୍ଡା, ଅରସ୍ତ, ଗଞ୍ଜେଇ, ପତ୍ତି, ଚରସ୍ତ, ଅପିମ, ମଦର, କୋକେନ, ମର୍ସିଆ, ଚଣ୍ଡୁ ।)

ଅବକାରବିଭାଗ—ଦେ. ବି (ଅ. ଅବକାରୀ + ବି. ବିଭାଗ)—ମାଦକ Abakāribibhāga ଦ୍ରବ୍ୟ କଟକଣା କରିବା ପାଇଁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆବକାରୀ ବିଭାଗ ସରକାରୀ ବିଭାଗ—The excise department of the Government. ଆବକାରୀ ମୁହକମା

ଅବକାର ମହକମା—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଅବକାରୀ + ଅ. ମହକମା)—Abakāri mahakumā ଅବକାର ବିଭାଗ (ଦେଖ) ଆବକାରୀ ମହକମା Abakāri bibhāga (See) ଆବକାରୀ ମୁହକମା

ଅବକାର ମାହାଲ୍—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଅବକାରୀ + ଅ. ମାହାଲ୍)—Abakāri māhāl ଅବକାରବିଭାଗ (ଦେଖ) ଆବକାରୀ ମାହାଲ Abakāribibhāga (See) ଆବକାରୀ ମାହାଲ

ଅବକାଶ—ସଂ. ବି (ଅବ + କାଶ ଧାତୁ = ଦେଖାଯିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ବମ୍ବ. Abakāśa ଅବ = ନାହିଁ + କାଶ = ପ୍ରକାଶ; ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟର ସାଧାରଣଜୀବନରେ ପ୍ରକାଶ ବା ଉପସ୍ଥିତି ନ ଥାଏ; ଅର୍ଥାତ୍ ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ସାଧାରଣଜୀବନ ଦୃଷ୍ଟିର ଅନୁଗତରେ ରହେ; ତୁଳ—ଏହାର ଇଂରାଜି ପ୍ରତିଶବ୍ଦ recess ରସେସ୍ = ଗୋପନସ୍ଥାନ; ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନ) —

୧ । ଅବସର; ଫୁରସେଟ୍—1. Leisure.

୨ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବିଶ୍ରାମ—2. Rest from work; recreation

୩ । ଛୁଟି—3. Leave.

୪ । ଫାଙ୍କ; ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ—4. Intermediate space.

୫ । ଦୁଇ ଘଟଣାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କାଳ; ଅନ୍ତର—5. Interval between two events; intermediate time; the mean time.

ଏ ଅବକାଶେ ଏବେ ଶୁଣ, କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବହାର ନଦେଖ । ରୂପେ. ଦେଖାଯାଉଅଛି ।

୬ । ଦୁର୍ଗାପୂଜା, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ, ଶ୍ରୀଷ୍ଟମସ, ଇଦ, ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନ ଆଦି ପର୍ବ ବା ବିଶେଷକାରଣ ଉପଲକ୍ଷରେ ଅପିସ୍ତ; କେତେକ ଓ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଆଦିର କାର୍ଯ୍ୟର ବିରାମ ବା ବନ୍ଦ ହେବା—6. Vacation, holidays; recess

୭ । ସ୍ଥାନ—7. Space; place (M. W.)

୮ । ସୁଯୋଗ—8. Opportunity (M. W.)

୯ । ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ—9. Occasion (M. W.)

୧୦ । (ଅବ + କାଶ ଧାତୁ = ଦେଖିବା + ଭାବ. ଅ)—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ନିବଦ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି—10 A glance cast on any thing (M. W.)

୧୧ । କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିବଦ୍ଧ କରାଯାଇ ବୋଲାଯିବା ଗାନ ବା ସ୍ତବକଶ୍ରେଣୀ—Name of certain verses during the recitation of which the eyes must be fixed on particular objects (M. W.) (ଯଥା—ପ୍ରଭୃତ ଅବକାଶ)

ଦେ. ବି—୧ । ରାଜାଙ୍କର ବିଶେଷ ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ବଜେ ହେବା ସ୍ଥାନ ବା କକ୍ଷ—1. A place or hall where a king sits at certain intervals. କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ଇତ୍ୟାଦି ହେଲା ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ, ବାହାର ଅବକାଶରେ ବଜେ ନୁହେଁ । ବୃଷ୍ଟିବି. ମହାଭାରତ ।

୨ । ରାଜାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୈନିକ ‘ମାତ୍ୱ’ କରାଯିବାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ—2 Fixed time for the performance of the daily routine of a Rājā. ଦ୍ୱିତୀୟ ମାଜଣା ଅବକାଶ ଜଣା ହୋଏ ଦେଉଳ ପରାସ୍ତ । ବିଦେଶୀ. ଚନ୍ଦ୍ରବଳା ।

୩ । ସୁଦ୍ଧା ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କ ଦିବସର ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ମାତ୍ୱ (ଯଥା—ବେଶଲଗି, ସ୍ନାନ,) ବଢ଼ୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଦର୍ଶନ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ—3. The times or periods when an idol is not accessible to the pilgrims owing to certain operation (e.g, dressing; washing) being performed; recess of a Deity

୪ । ଦେବତାଙ୍କ ‘ଅବକାଶ’ ବା ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ୍ ଦର୍ଶନ ନ ମିଳିବା ସମୟରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଦେଉଳର, ଜଗମୋହନ ବା ମୁକୁଟିଆଳରେ ଥାଇ ଯେଉଁ ଭଜନମାନ ଗାଆନ୍ତି—4. Psalms sung by pilgrims during the recess of a Deity.

[ଦ୍ର—ସୁଦ୍ଧା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପ୍ରତିବନ୍ଧ ୩ ‘ଧୂପ’ ଓ ୪ ‘ଅବକାଶ’ ହୁଏ । ଯଥା—

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପତ ଦୃଷ୍ଟରେ ସୂଚକ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପତ ଏ ବା ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାର’ ଖୋଜିବେ; ‘କଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥ’ ଖୋଜିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଅଶ୍ୱି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଶ୍ୱି’ ଖୋଜିବେ; ‘ଅଲବେ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବେ’ ଖୋଜିବେ ।

୧ମ ଅବକାଶ—ଅତି ପ୍ରତ୍ୟୁଷରେ ମଙ୍ଗଳ ଆଳତି ହେବା ପରେ ପ୍ରଭାତ ଅବକାଶ; (ଏ ସମୟରେ ଦିଅଁଙ୍କର ଦାନ୍ତାସା, ସ୍ନାନ ଓ ବେଶଲଗି ନାହିଁମାନ ବଢୁଥାଏ)

୧ମ ଧୂପ—ସକାଳ ଧୂପ; ସକାଳେ ଦେବତାଙ୍କୁ ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣକ୍ଷ ।

୨ୟ ଅବକାଶ—ସକାଳ ଧୂପ ପରେ ବେଶ ଉଲଗି ହୋଇ ନୂଆ ବେଶ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବେଳେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅବକାଶ—ତତ୍ପରେ ‘ଗାର କେଶରୀ ବଢୁଇ’ ବା ‘ଭୋଗମଣ୍ଡପ ଭୋଗ’ ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣ ।

୩ୟ ଅବକାଶ—ତତ୍ପରେ ବେଶ ଉଲଗି ହୋଇ ନୂଆ ବେଶ ପରିବର୍ତ୍ତନବେଳେ ତୃତୀୟ ଅବକାଶ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଧୂପ—ତତ୍ପରେ ‘ଦିପଦ୍ୱାର ଧୂପ’ ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣ; ଦିପଦ୍ୱାର ଧୂପ ପରେ ଦିନ-ପହଡ଼; ଦିନ-ପହଡ଼ ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଳତି ।

୪ର୍ଥ ଅବକାଶ—ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଳତି ପରେ ବେଶ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମୟରେ ଚତୁର୍ଥ ଅବକାଶ ।

ତୃତୀୟ ଧୂପ—ତତ୍ପରେ ‘ସଞ୍ଜଧୂପ’ ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣ ।

୫ମ ଅବକାଶ—ସଞ୍ଜଧୂପ ପରେ ବେଶ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବା ବତ୍ତରିହାର ବେଶ ହେବା ସମୟରେ ପଞ୍ଚମ ଅବକାଶ, ତତ୍ପରେ ‘ବତ୍ତରିହାର ଭୋଗ’ ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣ । ତାପରେ ରାତି-ପହଡ଼; ଦିନରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଧୂପ ପରେ ଓ ରାତିରେ ବତ୍ତରିହାର ଭୋଗ ପରେ ଦେବଙ୍କର ପହଡ଼ ବା ନଦ୍ରା ହୁଏ । ସେହି ସମୟରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଦେବଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଏ ଦୁଇ ସମୟକୁ ‘ଅବକାଶ’ ବୋଲି ନ ଯାଇ ‘ପହଡ଼’ ବୋଲିଯାଏ । କେହି କେହି ଉପରଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚଳି ଧୂପ (ସକାଳଧୂପ, ଦିପଦ୍ୱାରଧୂପ ଓ ସଞ୍ଜଧୂପ) ସଙ୍ଗେ ୨ୟ ଅବକାଶର ପରିବର୍ତ୍ତନ ‘ଗାରକେଶରୀବଢୁଇ ବା ଭୋଗମଣ୍ଡପ ଭୋଗକୁ ଗୋଟିଏ ଧୂପ ଏବଂ ୫ମ ଅବକାଶର ପରିବର୍ତ୍ତନ ‘ବତ୍ତରିହାର ଭୋଗ’କୁ ଗୋଟିଏ ଧୂପ ରୂପେ ଗଣି ୫ ଧୂପ ଏବଂ ଦିନ ଓ ରାତିର ଦୁଇ ପହଡ଼କୁ ଅବକାଶରୂପେ ଗଣି ୫ ଧୂପ ଓ ୨ ଅବକାଶ’ ବୋଲି କହନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧୂପ ପରେ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ‘ସାହାଣ ମେଲ’ ହୁଏ; ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ସମୟରେ ସ୍ୱାଧାରଣ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଯାଇଁ ଅବାଧରେ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି—‘ଅବକାଶ’ ସମୟରେ କେବଳ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ସେବକଙ୍କ ଛତ୍ରା ଅନ୍ୟ କେହି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଯାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ଏ ସମୟରେ ଦେଉଳର ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ରହେ ।]

ଅବକାଶନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବକାଶ)—

Abakāsana ଅବକାଶ (ଦେଖ)

Abakāsa (See)

କାହିଁ ପଶି, କାହିଁ ଚାହିଁ, କାହିଁ ସେ ଚାହିଁ

କାହିଁ କାହିଁ, କାହିଁ, କାହିଁ ଓ କାହିଁ କାହିଁ ।

ଅବକାଶ ମେକାପ—ଦେ. ବି.—ଦେବତାଙ୍କ “ଅବକାଶ” କାଳୀନ Abakāśa mekāpa ବେଶଲଗି ସମୟରେ ବେଶକାରୀ ପୁଣ୍ୟ-ପାଳକ ସେବକଙ୍କୁ ଦେବତାଙ୍କ ବେଶଭୂଷା ଯୋଗାଇବା ସେବକବିଶେଷ—A class of Sebakas or Temple-servants who supply the materials for the dressing of a Deity during the recess periods

ଅବକାଶସେବକ—ସଂ. ବି (୨ମୀ ଚତୁଃ ଅବକାଶ + ସେବକ)—

Abakāśasebaka ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅଙ୍ଗସେବକ ବା ପଣ୍ଡାପାଳକ ସେବକ, ଯେଉଁ ସେବକମାନେ ‘ଅବକାଶ’ ସମୟରେ ଦେବତାଙ୍କୁ ବେଶ ଆଦି କରନ୍ତି—A class of Sebakas who dress up the Deity Jagannātha during recesses.

ଅବକାଶ—ସଂ. ବି. (ଅବ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ) —

Abakirṇṇa ୧ । ଭତ୍ତାଞ୍ଜିତ—1. Strewn here and there; scattered.

୨ । ବିଧ୍ୱସ୍ତ—2. Ruined.

୩ । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରାଯାଇ ଥିବା—

3 Shattered to pieces.

୪ । ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ—4. Reduced to powder; pounded.

୫ । ନ୍ୟସ୍ତ—5. Deposited.

ସଂ. ବି—୧ । ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ—1. Transgression.

୨ । ନିୟମର ଅପାଳନ—2. Violation.

ଅବକାଶି—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅବକାଶି = ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ + ଭବ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Abakirṇṇī ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଥିବା ବା ନଷ୍ଟ କରିଥିବା—A Brahmachārī who has violated his vow of abstinence and continence.

ଅବକୃଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ + କୃଷ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ) —

Abakṛuṣṭa ୧ । ଆକୃଷ୍ଟ—1. Attracted.

୨ । ନିର୍ବାସିତ—2. Driven out.

୩ । ଅପସାରିତ; ବିଚାଡ଼ିତ—

3, Driven away; removed

୪ । ଜୟନ୍ୟ; ଅଧମ—4. Wretched; ugly.

୫ । ଅପକୃଷ୍ଣ—5. Inferior,

୬ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ; ଦୃଶ୍ୟ—6. Despicable.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ମେହେନ୍ତର; ଯେ ଝାଡ଼ୁ କରେ ଓ ପାଇଖାନା ସଫା, ପାଣି ବୁଡ଼ା ଆଦି ନୀଚ କର୍ମମାନ କରେ—

1. A sweeper; a servant who does menial work (e.g., cleansing the latrine, carrying water etc).

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଋ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଋ	ଯ	ସ	ଶ	ଇଥ	ଋ	ୠ

୨ । ଉସ୍ତୀ—2. A water-carrier.

୩ । ସ୍ଥାନକାନ୍ତ; ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତି—

3. Untouchable or lower caste.

ଅବକେଶୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅବ = ଛିନ୍ନ + କେଶ + ଇନ୍. ୧ମ. ୧ବ) —

Abakesi ୧ । ଅଳ୍ପକେଶସ୍ୱଳ୍ପ (ବ୍ୟକ୍ତି) —

(ଅବକେଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Scanty-haired; short-haired (person).

୨ । ବରଫ ବା ନିଷ୍ଫଳ ବୃକ୍ଷ—2. Fruitless; not fruit-bearing (tree)

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଅଶ୍ରିର ଗଛ—A tree which does not bear fruit; a male tree.

ଅବକ୍ରବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବକ୍ରବ୍ୟ) —

Abaktabya ୧ । ଅକଥ୍ୟ; କହିବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

1 Unspeakable.

୨ । ଅଶ୍ଳୀଳ—2. Obscene.

୩ । ଅକଥନୀୟ; ଅନିବାରଣୀୟ—

3. Indescribable; unutterable.

ଅବକ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବକ୍ର) —ସାହା ବଳା ନୁହେଁ; ସିଧା; ସଲଖ—

Abakra Straight.

ଅବକ୍ରୟ—ସଂ. ବି. (ଅବ + କ୍ରୟ) —

Abakraya ୧ । ମୂଲ୍ୟ; ଦାମ—1 Price.

୨ । ଭଡା—2. Rent; letting-price for use or hire.

ଅବକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (ଅବ = କୁଣ୍ଠିତ + କ୍ରିୟା) —

Abakriya ୧ । ଅପକର୍ମ; କୁଣ୍ଠିତକର୍ମ; କୁକର୍ମ—

1. Bad act.

୨ । ଅନାଦର—2. Disregard; slight.

୩ । ଉଦାସୀନତା—3. Indifference.

ଅବକ୍ରଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ = ଅପ୍ରସ୍ତୁତ + କ୍ରଷ୍ଟ ଧାତୁ = ତାଡ଼ିବା + କର୍ମ. ତ) —

Abakrushta ୧ । ଉଦ୍ଘିତ—1. Chidden; rebuked

(ଅବକ୍ରୋଶ—ବି) ୨ । ଅଭିଶପ୍ତ—2. Cursed.

୩ । ନିନ୍ଦିତ—3. Blamed.

ଅବକ୍ରୋଶ—ସଂ. ବି. (ଅବ + କ୍ରୋଶ ଧାତୁ + ଇନ୍ ଅ) —

Abakrosha ୧ । କ୍ରୋଧପୂର୍ବକ ଉଦ୍ଘିତା; ଉଦ୍ଘାତ; ଗାଳି—

(ଅବକ୍ରଷ୍ଟ—ବିଶ) 1. Rebuke; censure.

୨ । ଅଭିଶପ୍ତ—2. Curse; imprecation.

୩ । ଚିତ୍କାର—3. Hallooing; declamation.

୪ । ନିନ୍ଦା—4. Blame; blasphemy.

ଅବକ୍ଷିପ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + କ୍ଷିପ୍ତ) —

Abakshipta ୧ । ବିକ୍ଷିପ୍ତ—

(ଅବକ୍ଷେପ—ବି) 1. Driven away; removed.

୨ । ଚଳକୁ ଫିଙ୍ଗି ଯାଇଥିବା—

2. Thrown down.

୩ । ଉପହସିତ—3. Jeered at

୪ । ଚିରସ୍ମୃତ—4. Chidden; rebuked.

୫ । ବିଚ୍ଛିନ୍ନ—5. Scattered.

୬ । ବ୍ୟଙ୍ଗ ବିଦ୍ରୁପ ଦ୍ୱାରା ଉପହସିତ—

6. Reviled; satirised.

ଅବକ୍ଷେତ୍ର—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) —

Abakshetra ବୃତ୍ତଭାଷ; ଅଣ୍ଡାକୃତ କ୍ଷେତ୍ର—Ellipse.

ଅବକ୍ଷେପ—ସଂ. ବି. (ଅବ + କ୍ଷେପ) —୧ । ଉତ୍ତସ୍ତର ଫୋପାଡ଼ିବା—

Abakshepa 1. Scattering.

(ଅବକ୍ଷିପ୍ତ—ବିଶ) ୨ । ଅପୋକ୍ଷେପ—2 Throwing down.

(ଅବକ୍ଷେପକ—ବ୍ୟକ୍ତିବାଚକ ବିଶ) ୩ । ଶ୍ଳେଷୋକ୍ତି; ଅଟା; ବ୍ୟଙ୍ଗ—

ବିଦ୍ରୁପ—3. Sarcasm; gibe; irony; satire

୪ । ଅପବାଦ—4. Slander.

୫ । ଉଦ୍ଘାତ—5. Rebuke; reprimand.

ଅବକ୍ଷେପକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅବ + କ୍ଷିପ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) —

Abakshepaka ୧ । ଯେ ଶ୍ଳେଷୋକ୍ତି କରେ ବା ଉଦ୍ଘାତ—

(ଅବକ୍ଷେପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Gibing; jeering; sarcastic.

୨ । ନିମ୍ନକୁ କ୍ଷେପଣକାରୀ—2. Throwing down.

୩ । ଉଦ୍ଘାତକାରୀ—3. Rebuking

ଅବକ୍ଷେପଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ + କ୍ଷେପଣ) —୧ । ଚଳକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବା—

Abakshepana 1. Act of throwing down.

୨ । ବ୍ୟଙ୍ଗ ବିଦ୍ରୁପକରଣ—2. Satirising; sarcasm

୩ । ଅପବାଦରଚନା—3. Defamation.

ଅବକ୍ଷେପଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବ + କ୍ଷିପ ଧାତୁ + ଇନ୍ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ) —

Abakshepani (ଘୋଡ଼ାର) ଲଗାମ—Bridle; reins.

ଅବକ୍ଷେପିଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—ଅବକ୍ଷେପଣୀ (ଦେଖ)

Abakshepinī Abakshepanī (See)

ଅବଗଣନ—ସଂ. ବି. (ଅବ = ଘାତ + ଗଣନ) —ଅବଗଣନା (ଦେଖ)

Abaganana Abaganana (See)

ଅବଗଣନା—ସଂ. ବି. (ଅବ = ଘାତ + ଗଣନ) —୧ । ଅନାଦର; ଅବଜ୍ଞା

Abaganana 1. Slight; disregard.

(ଅବଗଣିତ—ବିଶ) ୨ । ଉପେକ୍ଷା—2. Neglect.

୩ । ଉଦ୍ଘାତ—3. Rebuke; censure.

ଅବଗଣିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅବ + ଗଣିତ) —୧ । ଅବଜ୍ଞାତ; ଉପେ-

Abaganita ଶିତ; ଅନାଦୃତ—1. Slighted; neglected.

(ଅବଗଣିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅପମାନିତ—

2. Insulted; disgraced.

୩ । ଉଦ୍ଘାତ—3. Rebuked.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଗୋଟିବେ; 'ବୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅବଗଣ—ସ. ବି. (ଅବ = କୁଣ୍ଡିତ + ଗଣ = ଗାଲ) — ୧ । ଗଣ୍ଡସ୍ତ୍ର ବ୍ରଣ—
Abaganda 1. A carbuncle on the cheek

୨ । କାଠ ବରୁଣ; ବୟସ ବ୍ରଣ—2.. Pimple on the face (which appears in young people).

ସ. ବିଶ. ସଂ.—୧ । ଅତି ଶିଶୁ; ଅପୋଗଣ—

1 Very young.

୨ । ନିଜର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ—

2. Not yet able to maintain one's self.

ଅବଗତ—ସ. ବିଶ. [ଅବ = ସମ୍ପାଦ୍ + ଗତ (କର୍ତ୍ତୃ.) = ଗ୍ରାସ]—

Abagata ୧ । ପ୍ରସ୍ଥିତ; ଅପଗତ; ଅପସ୍ତୁତ—1. Gone away; departed.

(ଅବଗତ—ବି) ୨ । ଜ୍ଞାତ—2. Known.

୩ । ସମ୍ବାଦପ୍ରାପ୍ତ—3. Cognisant; informed.

୪ । ବିଦତ; ଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତ—4. Knowing.

ଅବଗତ କରାଇବା—ଦେ. କି—ନିଶାରିବା—To inform; to
Abagata karāibā bring to one's notice.

ଅବଗତ କରାଇ

अवगत करवाना

ଅବଗତ କରିବା—ଦେ. କି—ଅବଗତ କରାଇବା (ଦେଖ)

Abagata karibā Abagata karāibā (See)

ଅବଗତକରା

अवगत करना

ଅବଗତ ହେବା—ଦେ. କି—ଜାଣିବା—

Abagata hebā To come to know.

ଅବଗତହେବା

अवगत होना

ଅବଗତ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଗମ ଧାତୁ + ଭବ. ଇ) —

Abagati ୧ । ଜ୍ଞାନ; ଜାଣିବା—1. Knowledge.

(ଅବଗତ—ବିଶ) — ୨ । ସମ୍ବାଦ ପ୍ରାପ୍ତି—2. State of being informed; information; notice.

୩ । ବୋଧ—3. Perception.

ଅବଗନ୍ତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତବ୍ୟ) —

Abagantabya ୧ । ଗମନଯୋଗ୍ୟ—1. Passable.

୨ । ଜ୍ଞାତବ୍ୟ; ଅବଗତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—2. Fit to be known; that which one ought to know.

୩ । ବୋଧବ୍ୟ—3. Fit to be understood.

ଅବଗମ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଗମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) — ଅବଗମନ (ଦେଖ)

Abagama Abagamana (See)

ଅବଗମନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଗମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ) — ୧ । ପ୍ରସ୍ଥାନ—

Abagamana 1. Going away; departure.

୨ । ଅବଗତ (ଦେଖ)

3. Abagati (See)

ଅବଗାହ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ଗାହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଓ କର୍ମ. ତ) —

Abagāṛḥa ୧ । ଅନ୍ତଃପ୍ରବେଶ; ଉତ୍ତରକୁ ପଶି ଯାଇଥିବା—

(ଅବଗାହ—ତ) 1. Thrust; piercing; which has entered inside.

୨ । ସ୍ନାତ; ଗାଧୋଇବା—2. Bathed; washed

୩ । ଜଳମଗ୍ନ; ନିମଗ୍ନ—3. Sunk; immersed; plunged.

୪ । ଅଭିଭୂତ; ବହୁଳ—4. Overwhelmed.

ଅବଗାହ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଗାହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) —

Abagāḥa ୧ । ଅବଗାହନ (ଦେଖ)

ଅବଗାହ } ବିଶ 1. Abagāḥana (See)

ଅବଗାହତ }

୨ । ବାଷ୍ପରୂପେ ଜଳ ଶୁଖିଯିବାର ଅବସ୍ଥା—

2. Evaporation.

୩ । ଗାଧୋଇବାର ସ୍ଥାନ; ଗାଧୁଆ ଘାଟ—

3. Bathing-ghat.

୪ । ଗାଧୁଆକୁଣ୍ଡ—4. Bath-tub.

ଅବଗାହନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଗାହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ) —

Abagāhana ୧ । ଅନ୍ତଃପ୍ରବେଶ—1. Entering inside; piercing.

ଅବଗାହ } ବିଶ ୨ । ଜଳ ଉତ୍ତରକୁ ପଶି ସ୍ନାନ; ମୁଣ୍ଡ ବୁଡ଼େଇ
ଅବଗାହତ } ଗାଧୋଇବା—2. Immersion; bathing entering water.

୩ । ନିମଜ୍ଜନ; ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବା—

3 Sinking; diving; immersion.

୪ । ସ୍ନାନ—4. Bathing; bath

ଅବଗାହତ—ସ. ବିଶ. ସଂ (ଅବ + ଗାହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Abagāhita ୧ । ସ୍ନାତ—1. Bathed.

(ଅବଗାହତ—ବିଶ) ୨ । ନିମଜ୍ଜନପୂର୍ବକ ସ୍ନାନ—

2. Bathed by immersion.

୩ । ନିମଜ୍ଜିତ—3. Immersed.

ଅବଗାହବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି—୧ । ଅବଗାହନ କରିବା; ମୁଣ୍ଡ ବୁଡ଼ାଇ

Abagāhibā ଗାଧୋଇବା—1 To bathe by immersion.

ଦେବେ ମହୋଦଧି ଜଳେ ବେହୁ ଅବଗାହ । ସ୍ନାନାଥ. ବେଣୀସ୍ୱହାର ।

୨ । ଗାଧୋଇବା—2. To have a bath.

୩ । ଅନୁଭବ କରିବା—3. To experience.

ଭୁତ ସ୍ୱପ୍ନବୋଧ ଭଳି ମୁଁ ବେଳେ କି ଭର୍ତ୍ତୃହର ଅବଗାହ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ।

୪ । ଅନୁଭବଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣିବା—

4. To know a thing very well; by personal experience.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

* । ସାଗର, ନଦୀ, ପୁଷ୍କରିଣୀ ଆଦିରେ ବୁଡ଼ିବା—

5. To be immersed in the water.

ମହାଶୟରେ ଅବଗାମ୍ଭରେ । ବସନ୍ତ, କ୍ରୋଧ, ଚାନ୍ଦି—୧. ଗୀତ ।

ଅବଗାମ୍ଭ—ସଂ. ବିଣ (ଅବ+ଗାମ୍ଭ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Abagāhī ୧ । ଅବଗାମ୍ଭ—1 Experienced.

୨ । ମର୍ମଜ୍ଞ—2. Knowing the secrets of a thing.

ଉଦ୍ଧୃତେ ମୁଁ ନହେ ଅବଗାମ୍ଭରେ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଏତେବେଳେ ଆମ ମନେ କହ—
ବସନ୍ତ, ଚାନ୍ଦି—୧. ଗୀତ ।

ଅବଗାତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅବ+ଗାତ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—

Abagāta ୧ । ଅବଗାତ; ଗାତ—

1. Blamed; improper; bad.

୨ । ଅପବାଦପ୍ରାପ୍ତ—2. Slandered; defamed.

୩ । ଉଦ୍ଧୃତ—3. Reproached.

୪ । ଶେଷେତା; ଦୁଷ୍ଟ; ଖଳ—4. Wicked; wanton.

ସଂ. ବି—୧ । ଅପବାଦ—1. Slander; defamation.

୨ । ଲୁପ୍ତ ଗାନ—2. Obscene song.

୩ । କଳା—3. Blame; slander.

୪ । ମନ୍ଦ ଗୀତ—4. Bad song.

୫ । ଗୀତଦ୍ୱାରା କଳା ଗାନ—5. Satire or libel in rhyme.

ଅବଗୁଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଗୁଣ ବା ଅଭାବ+ଗୁଣ)—

Abagūṇa ୧ । ଗୁଣର ଅଭାବ; ଦୋଷ—1 Fault.

୨ । ଗୁଣରହିତ—2. Want of good quality.

୩ । ଅବଗୁଣ; ଅପକାର—3 Injury.

ଦେ. ବି—୧ । ବିରକ୍ତି—1. Displeasure.

୨ । କୋପ—2. Anger.

ଅବଗୁଣ୍ଡନ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଗୁଣ୍ଡନ ବା ଉଷ୍ମ+ଗୁଣ୍ଡନ ଧାତୁ=

Abagūṇḍana ବେଷ୍ଟନ କରିବା+ଭାବ. ଅନ; ଯାହା ଦ୍ୱାରା
(ଅବଗୁଣ୍ଡନ—ବିଣ) ଶ୍ୱାମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଉଷ୍ମ ବେଷ୍ଟିତ ହୁଏ ।)—

୧ । ଓଡ଼ଣା; ଶ୍ୱାମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡାବରଣ ବସ୍ତ୍ର—1. Veil.

୨ । ଅବରଣ; ଘୋଡ଼ଣୀ—2. Covering.

୩ । ମୁହଁରେ ଓଡ଼ଣା ପକାଇବା—3. Veiling.

ଅବଗୁଣ୍ଡନାବତୀ—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ତ୍ରୀ (ଅବଗୁଣ୍ଡନ+ବତୀ+ବ)—

Abagūṇḍanabātī ୧ । ଓଡ଼ଣା ପକାଇବା (ଯାହାର ମୁହଁ
ଉପରେ ଓଡ଼ଣା ପଡ଼ିଥାଏ) ବସନ୍ତସଂବୃତ୍ତାନ୍ତରା (ଶ୍ତ୍ରୀ)—

1. Veiled (female)

ଅବଗୁଣ୍ଡନାମୁଦ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର)—ଅଙ୍ଗୁଳମାନଙ୍କୁ ଅବଗୁଣ୍ଡନ ବା

Abagūṇḍanamudrā ଓଡ଼ଣାପରି କରି ପୂଜା ସମୟରେ
ଯେଉଁ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୁଏ—A position of the
fingers resembling a veil done during
worship.

ସଦ୍ୟସ୍ତବ୍ଧାମୁଷ୍ଟି ଚାର୍ଯ୍ୟାମଣଦର୍ଶନ

ଅବଗୁଣ୍ଡନମୁଦ୍ରାମୁଦ୍ରା. ଭାମିତା ମତା ।

ଅବଗୁଣ୍ଡିକା—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଗୁଣ୍ଡି ଧାତୁ+ଅବ+କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—

Abagūṇḍikā ୧ । ଅବଗୁଣ୍ଡନ; ଓଡ଼ଣା—1. Veil.

୨ । ଘୋଡ଼ଣୀ—2. Covering.

୩ । ଯବନିକା; ପରଦା—3. A purda; a screen.

ଅବଗୁଣ୍ଡିତ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ (ଅବ+ଗୁଣ୍ଡି=ଅବଗୁଣ୍ଡି କରିବା+କର୍ମ. ତ)

Abagūṇḍita —ଯାହାର ମୁହଁ ଓଡ଼ଣାଦ୍ୱାରା ଅବଗୁଣ୍ଡିତ; କୃତାକ—
(ଅବଗୁଣ୍ଡିତ—ଶ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣ୍ଡିତ—Veiled.

ଅବଗୋଚର—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଗୋଚର)—ଅବଗତ (ଦେଖ)

Abagochara

Abagati (See)

ସଂ. ବିଣ—ଅସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଦୃଷ୍ଟ ବା ଜ୍ଞାତ—Dimly seen
or perceived; imperfectly known.

ଅବଗୋରଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ବିଶ୍ଳେଷ+ଗୁଣ୍ଡି ଧାତୁ=ଉତ୍ତୋଳନ

Abagorana କରିବା+ଭାବ. ଅନ)—ବ୍ୟାଧି ଅସ୍ଥାବି

ଉତ୍ତୋଳନ; ଶସ୍ତ୍ରାଦି ଉତ୍ତୋଳନ—The lifting of a
weapon to kill or strike.

ଅବଗ୍ୟା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଅବଗ୍ୟ)—ଅବଗ୍ୟ (ଦେଖ)

Abagyā

Abajñā (See)

ଏ ଗ୍ରାମ ମନରେ ବିରକ୍ତ, ଗ୍ରାମରୁ ଅବଗ୍ୟ ନ କର । ଭୁବନ ଶ୍ରେୟଶାମୁଦ୍ରା ।

ଅବଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—

Abagraha ୧ । ନିଗ୍ରହ—1. Disfavour.

୨ । ପଛକୁ ଥେଲି ଦେବା—2. Pushing back.

୩ । ଅପସାରଣ—3. Removal.

୪ । ବୃଷ୍ଟିସ୍ତମ୍ଭ; ବୃଷ୍ଟିରୋଧ—4. The stoppage of
rain.

୫ । ଅନାବୃଷ୍ଟି; ମରୁଡ଼ି—5. Drought; want of
rain.

ଲକ୍ଷ୍ମୀଲାସର ଶୁଣିଯିବ ଅହା ଏହି କିରୁ ଅବଗ୍ରହେ । ସ୍ୱାମୀନାଥ. ମହାଶୟ ।

୬ । ଗ୍ରହଣ—6. Acceptance.

୭ । ଅନାଦର—7. Slight; disrespect.

୮ । ହରଣ—8. Taking away.

୯ । ଅପହରଣ—9. Stealing; theft.

୧୦ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକ; ବାଧା—

10. Obstacle; impediment.

୧୧ । ମନର ଭ୍ରମ—11. Mistake.

୧୨ । ଶାପ; ଅଭିଶାପ—12. Curse; imprecation.

୧୩ । ନିନ୍ଦାବାଦ—13. Slander.

୧୪ । ଉପହାସ—14. Rebuke.

୧୫ । ସ୍ୱଭାବ; ପ୍ରବୃତ୍ତି—15. Nature; habit.

୧୬ । ଗଜସମୂହ—

16. A herd or collection of elephants.

ସାଧାରଣ ଶବ୍ଦେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଖୋଜିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକା' ଖୋଜିବେ ।

୧୭ । ହସ୍ତୀର ଲଘୁ ଚେଷ୍ଟା—

17. The brow of an elephant.

୧୮ । (ବ୍ୟାକରଣ) ପାଠକାଳୀନ ବିଷୟ, କୌଣସି ପଦ ବା ବାକ୍ୟ ପଢ଼ି ପଢ଼ି ମଝିରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଯେଉଁଠାରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ—18. (grammar) Stops made during the reading of a passage.

ଅବଗ୍ରହଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ=ବିରୁଦ୍ଧ; ବିପରୀତ+ଗ୍ରହଣ)—

Abagrahana ୧ । ବାଧା; ପ୍ରତିବନ୍ଧକ—1 Obstacle.

୨ । ଅନାଦର; ଅବଜ୍ଞା—

2. Slight; disregard.

୩ । ନିରାକରଣ—3. Prevention; letting aside.

ଅବଗ୍ରାହ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+ଭବ.ଅ)

Abagrāha ଅବଗ୍ରହ (ଦେଖ)
Abagraha (See)

ଅବଗ୍ରହ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ନ ଓ ଘଟି ଧାତୁ)—

Abaghata ଅବଗ୍ରହ; ନିଅଣ୍ଟ—Inadequate.

ଅନାଟନ ଦେ. ବି—ଅବଗ୍ରହ; ଅନଟନ—Inadequacy.

ଅବଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଅବ=ଉତ୍ତମ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ=ଉତ୍ତମ କରିବା+ଅ)—

Abaghatṭa ୧ । ପେଟର ଯନ୍ତ୍ର; ପେଟର ଚକ—
1. Grind-stone; grinding mill.

୨ । ଗର୍ତ୍ତ; ଗାତ—2. Pit; hole.

ଅବଗ୍ରହ—ଦେ. ବିଶ. (ଅ+ବଗ୍ରହ)—

Abagharṭh ତେଲ ବା ଘିଅ ଏବଂ ମସଲା ଦ୍ୱାରା ବସନ୍ତ ହୋଇ
ଆହୁଁକା ନଥିବା (ବ୍ୟଞ୍ଜନ)—(curry) Not
seasoned with boiled oil or ghee.

ଅବଗ୍ରାହ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+ଭବ. ଅ; ଗ୍ରହ ସ୍ଥାନରେ

Abaghāta ଘାତ ଅବେଶ)—

୧ । ମାଡ଼ ଦେବା; ବାଡ଼େଇବା—1. Beating.

୨ । ସାଂଘାତକ ପ୍ରହାର; କାରୁଣ ପ୍ରହାର—

2. Grievous or fatal blow; violent or sharp blow

୩ । ଅପଗ୍ରାହ (ଦେଖ)

3. Apaghāta (See)

୪ । ଅପମୃତ—4. Unnatural or accidental or violent death.

୫ । ବସନ୍ତ; ଧାନ ଗୁଣ୍ଡଳ ଅବିକାରି ବା ଗୁଣ୍ଡଳ ମୁଣ୍ଡଳ
ହାଲି ନାହିଁବା—5. Husking of paddy etc.;
threshing of corn by bruising.

୬ । ପିଆଜ ଓ ଗୁଣ୍ଡଳ ଅବିକାରି ବା ଅବଦାନ; ଅବଦାନ ।)

ଅବଗ୍ରାହକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅବ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Abaghātaka ୧ । ଅବଗ୍ରାହକାରୀ; ସାଂଘାତକ ପ୍ରହାରକାରୀ—

(ଅବଗ୍ରାହକ—ଶ୍ରୀ) 1. Dealing a grievous or fatal blow.

୨ । ଯେ ଅପମୃତ ହୁଏ—2. Murdering.

୩ । ଯେ ଧାନ ଅବିକାରି କାଣ୍ଡେ—

3. Husking or threshing grain

ଅବଗ୍ରାହ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅବ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Abaghātī ଅବଗ୍ରାହକ (ଦେଖ)

(ଅବଗ୍ରାହକ—ଶ୍ରୀ) Abaghātaka (See)

ଅବଗ୍ରାହ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଗ୍ରାହ)—

Abaghrāṇa ଦୁର୍ଗନ୍ଧ—Bad smell.

ଅବଚନ—ସଂ. ବି. (ଅ+ବଚନ)—

Abachana ୧ । କୁବାକ୍ୟ; ମନ୍ଦବଚନ—1. Bad words.

୨ । କଠୋର ବଚନ—2. Harsh words.

ଅବଚନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ବଚନୀୟ)—

Abachaniya ୧ । ଅବଚନୀୟ—1. Unutterable.

୨ । ବାକ୍ୟାତ୍ମକ; ଅନିବାରଣୀୟ—1. Unspeakable.

୩ । ଅବଚନୀୟ—3. Undescribable.

୪ । ଅନିବାରଣୀୟ; ଅନିବାରଣୀୟ—4. Blameless.

୫ । ନିର୍ଦୋଷ—5. Faultless

ଅବଚୟ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଚୟ ଧାତୁ=ତୋଳିବା+ଭବ. ଅ)—

Abachaya ୧ । ଫୁଲ ଫଳ ଆଦି ଗଛରୁ ତୋଳିବା; ପାରିବା—

1. The picking of flowers and fruits.

କରଇ ମୁଁ ବସୁନ ଅବଚୟ—ଦାନବୁଷ୍ଟ, ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

୨ । ଆବୃତ୍ତ; ଏକତ୍ର ରଖିବା—

2. Collecting; gathering.

୩ । ସଂଚୟ—3. Storing.

୪ । ଅପତୟ—4. Waste; squandering.

ଅବଚୟନ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ଚୟ ଧାତୁ+ଭବ. ଅ)—

Abachayana ଅବଚୟ (ଦେଖ)

Abachaya (See)

ଅବଚୟନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ+ଚୟ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—

Abachayaniya ୧ । ଯାହାକୁ ଗଛରୁ ତୋଳି ଯାଇ ପାରେ—

1. Capable of being picked from a tree.

ଅବଚୟର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ+ବଚୟ)—

Abachaskara ଯେ କଥା କହୁ ନାହିଁ—

(ଅବଚୟର—ଶ୍ରୀ) Silent; not speaking.

ଅବଚିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ+ଚୟ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

Abachita ୧ । ଗଛରୁ ତୋଳିଯାଇଥିବା—

1. Picked from a tree,

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ

୨ । ଅବତୁଡ଼ି; ସଂଗୃହୀତ—2 Collected; gathered.

୩ । ସଂସ୍ତୁତ—3. Stored.

୪ । ଅପବ୍ୟୟିତ—4. Wasted; squandered.

ଅବତୁଡ଼ି—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ = ଚନ୍ଦ୍ରକୁ + ତୁଡ଼ା = ଶିଖା ଯାହାର;
Abachūrda ଅବ + ତୁଡ଼ା)—୧ । ନେତ; ପତନା; ଧ୍ୱଜାନ୍ତ-

ବଦ୍ଧ ଚଳାଅବତୁଡ଼ି ବହୁବ୍ରୀହି ଲମ୍ବି ଥିବା ଲମ୍ବା ଓ

ସବୁ ବସ୍ତୁଗୁଣ—

1. A long strip of cloth which flows down from the top of a flag-staff; pennon.

୨ । ମାଳା; ମାଳା—2. Garland.

୩ । ଚର୍ପିତ; ଚର୍ପିତ—3. A brush-shaped fan made of the long hair of the tails of yaks and horses; chowrie; a fly-brush.

ଅବତୁଡ଼ି—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ + ତୁଡ଼ା)—

Abachūrda ଅବତୁଡ଼ି (ଦେଖ)

Abachūrda (See)

ଅବତୁଡ଼ି—ସଂ. ବି. (ଅବ + ତୁଡ଼ିତ)—

Abachūrpnita ୧ । ଉତ୍ତମ ରୂପେ ତୁଳା କରାଯାଇଥିବା—

(ଅବତୁଡ଼ିତ—ବି) 1. Reduced into fine powder; pulverised.

୨ । ଯାହା ଉପରେ ତୁଳା ବା ଫୁଲ ଆଦି ଛିଆଁ ଦୋଇଥାଏ—

2. Sprinkled with powder or flowers.

(M. W.)

ଅବତୁଳ—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ + ତୁଳ)—ଅବତୁଳ (ଦେଖ)

Abachūla Abachūrda (See)

ଅବତୁଳକ—ସଂ. ବି. (ଅବତୁଳ + କାର୍ଯ୍ୟ)—ଅବତୁଳ (ଦେଖ)

Abachūlaka Abachūrda (See)

ଅବଚ୍ଛାତ—ସ. ବି. (ଅବ + ଛେ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ; ସକ୍ଷୟାତ୍ତ ଛ)

Abachchhāta ଶ୍ରାବରେ ଛ)—

(ଅବଚ୍ଛାତ—ବି) ୧ । ଛାଲ ଉତରା ଯାଇଥିବା—

1. Skinned (M. W.)

୨ । କଟା ଯାଇଥିବା (ଫସଲ)—2 Reaped (M. W.)

୩ । ଉପହାସାଦି ଦ୍ୱାରା ଶୀତଳାପ୍ରାପ୍ତ—

3. Emaciated by abstinence (M. W.)

(ଏ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟ ରୂପ ଅବତୁଡ଼ି)

ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ—ସ. ବି. (ଅବ + ଛିନ୍ନ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ; ବ୍ୟବହାର)

Abachchhinna ଯୋଗୁଁ ଛ ଶ୍ରାବରେ ଛ)—

(ଅବଚ୍ଛେଦ—ବି) ୧ । ଯୁକ୍ତ; ସଂଯୁକ୍ତ—1. Joined

୨ । ମିଳିତ; ମିଶ୍ରିତ—2. Mixed.

୩ । ବିଶିଷ୍ଟ—3. Consisting of

୪ । ବିଚ୍ଛିନ୍ନ—4. Cut off; separated.

୫ । ବିଭକ୍ତ; ଗୁଣିତ—5 Cut; divided.

୬ । ବିଶ୍ଳିଷ୍ଟ—6. Analysed,

୭ । ସୀମାବଦ୍ଧ—7. Limited; bounded.

୮ । ସଙ୍କୁଚିତ—8. Contracted.

୯ । ନିର୍ଣ୍ଣୀତ—9. Ascertained.

୧୦ । (ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର) ବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଣର ଉଲ୍ଲେଖଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁକ୍ରମେ ପୃଥକ୍ କରାଯାଇଥିବା—

10. (Logic) Predicated; distinguished from all other things by the mention of particular properties

ଅବଚ୍ଛୁରିତ—ସ. ବି. (ଅବ + ଛୁରି ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ; ସକ୍ଷୟାତ୍ତ ଛ)
Abachchhurita ଶ୍ରାବରେ ଛ)—୧ । ମିଶ୍ରିତ—

1. Mixed together.

୨ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ତ) ବ୍ୟାପ୍ତ—2 Spread over.

ସ. ବି. (ଅବ = ସ୍ଥାନ; ଉଲ୍ଲେଖସ୍ୱରୂପ + ଛୁରିତ = ଶବ୍ଦ)—

ଅବଚ୍ଛୁରିତ; ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ; ଘୋଡ଼ା ପରି ହେଁ ହେଁ ହସ—
Horse-laugh.

ଅବଚ୍ଛୁରିତକ—ସ. ବି. (ଅବଚ୍ଛୁରିତ + କାର୍ଯ୍ୟ)—ହେଁ ହେଁ ହସ—
Abachchhuritaka Horse-laugh.

ଅବଚ୍ଛେଦ—ସ. ବି. (ଅବ + ଛେ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ; ସକ୍ଷୟାତ୍ତ ଛ)
Abachchheda ଶ୍ରାବରେ ଛ ଅବେଶ)—

(ଅବଚ୍ଛେଦ—ବିଶ) ୧ । ଯୋଜନ; ସଂଯୋଜନ—1. Joining.

୨ । ମିଶ୍ରଣ—2. Mixing together.

୩ । ବିଚ୍ଛେଦ—3. Separation.

୪ । ପ୍ରଭେଦ—4. Distinction.

୫ । ବିରାମ; ନିରୁଦ୍ଧି—5. Cessation.

୬ । ଉଚ୍ଛେଦ; ବିନାଶ—6. Destruction.

୭ । ପରଚ୍ଛେଦ—7. Chapter; section.

୮ । ଶ୍ରେଣୀ; କର୍ତ୍ତୃତ ଅଂଶ—

8 Section; one of the portions cut,

୯ । ସୀମା—9. Limit; boundary.

୧୦ । ଅବଚ୍ଛେଦ; ଅଂଶ—10. Part.

୧୧ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ—11. Ascertainment;

determining.

୧୨ । (ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର) ବସ୍ତୁର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ; କୌଣସି ବସ୍ତୁର ବସ୍ତୁ-
କ୍ରମେ ପ୍ରଭେଦଜ୍ଞାପକ ବିଶେଷତ୍ୱ—

12. (Logic) A predicate; the special property of a thing by which it is distinguishable from all other things.

ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀରେ ଥିବା ବସ୍ତୁରେ ଥିବା ଗୁଣ ଓ ଗୁଣର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଗୁଣର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅବଜ୍ଞେଦକ ଏବଂ ଗୁଣର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେତେ ଏ ଗୁଣାବଳୀରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାଈ' ନ ଥିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ଥିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ଥିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଥିଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ଥିଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୧୩ । ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟର ଉଲ୍ଲେଖ—

13 Particularising (M. W.)

ଅବଜ୍ଞେଦକ—ସ. ବିଶ. (ଅବ + ଜ୍ଞେଦ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅକ; ସକ୍ଷୟୋର୍ଭୁ)
Abachchhedaka ଛ ସ୍ଥାନରେ ଛ) —୧ । ସଂଯୋଜକ—

1. Joining.

୨ । ବିଜ୍ଞେଦକାରକ—2. Separating.

୩ । ବିଭାଜକ—3. Dividing.

୪ । ବିନାଶକ—4. Destroying.

୫ । ପ୍ରଭେଦକାରକ—5. Causing distinction.

୬ । ନିର୍ଣ୍ଣୟକ—6. Determining.

୭ । ନିୟମକ—7. Regulating.

ସଂ. ବି. (ଅବଜ୍ଞେଦ + ସାଧାର୍ଯ୍ୟ. କ) —୧ । ସୀମା—1. Limit.

୨ । ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ; ବିଶେଷତ୍ୱ—2. Peculiarity.

୩ । (ନ୍ୟାୟ) କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅନନ୍ୟସାଧାରଣ ବା ବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଣ—3. Characteristic of a thing.

୪ । (ନ୍ୟାୟ) କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପ୍ରଧାନ ଗୁଣ—

4. (Logic) The chief or essential attribute of any thing; predicate.

ଅବଜ୍ଞେଦକ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଜ୍ଞେଦ ଧାତୁ + ଭବ. ଅକ; ସକ୍ଷୟୋର୍ଭୁ)
Abachchhedana ଛ ସ୍ଥାନରେ ଛ ଅଦେଶ) —

୧ । କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ—1. Cutting.

୨ । ବିଭାଜକରଣ—2. Dividing.

୩ । ପ୍ରଭେଦକରଣ—

3 Distinguishing; discriminating.

୪ । ପୃଥକକରଣ—4. Separation.

ଅବଜ୍ଞେଦାବଜ୍ଞେଦ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଜ୍ଞେଦ; ଅବଜ୍ଞେଦ + ଅବଜ୍ଞେଦ;)
Abachchhedābachchheda ପ୍ରଭେଦମାନଙ୍କର ବିନାଶ-

କରଣ) —୧ । ବହୁ ବସ୍ତୁରେ ଲକ୍ଷିତ ପ୍ରଭେଦମାନଙ୍କୁ

ଦୂର କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଏକଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରିବା—

1. Generalisation by removing

distinctions.

୨ । ପ୍ରଭେଦମାନଙ୍କର ଦୂରୀକରଣ—

2. Removing distinctions.

ଅବଜ୍ଞେଦାବଜ୍ଞେଦରେ—ସଂ. ଅ. (ସଂ. ଅବଜ୍ଞେଦାବଜ୍ଞେଦେ) —
Abachchhedābachchhedare ୧ । ସର୍ବସାଧାରଣରେ—

1 Throughout; universally.

୨ । ନିବିଶେଷରେ—

2. Indiscriminately; invariably,

(ଯଥା—ଅମୃତ ଦେଶର ଲୋକେ ଅବଜ୍ଞେଦାବଜ୍ଞେଦରେ ପରସ୍ପରୀ ଅଟନ୍ତି ।)

୩ । ସର୍ବତୋଭାବରେ; ସବୁ ପ୍ରକାରେ—

3. In all respects.

୪ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—4 Entirely; wholly.

ଅବଜ୍ଞେଦାବଜ୍ଞେଦେ—ସଂ. ଅ—ଅବଜ୍ଞେଦାବଜ୍ଞେଦରେ (ଦେଶ)

Abachchhedābachchhede

Abachchhedābachchhedare (See)

ଅବଜ୍ଞେଦେ—ସଂ. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଅବଜ୍ଞେଦାବଜ୍ଞେଦେ) —

Abachchhede ଅବଜ୍ଞେଦାବଜ୍ଞେଦରେ (ଦେଶ)

Abachchhedābachchhedare (See)

ଅବଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଜ୍ଞ. ବାହିବା) —

Abachhā ୧ । ଯେଉଁ ମାଛ, ଶାଗ, ଗୁରୁଲ, ଧାନ, ତାଲି ଅଦୃଷ୍ଟ ଆବାହା

ତ୍ୟାଜ୍ୟ ଅଂଶମାନ ବଛ ହୋଇ ନ ଥାଏ—

1. (fish; pot-herb; rice; split peas etc)

From which bad and undesirable

parts have not been picked out.

୨ । ଯେଉଁ ଧାନ କଅଁଳରୁ ବା ବଗିଚାରୁ ଘାସ ଅଦୃଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଥାଏ—2. Unweeded (paddy-

fields or gardens)

୩ । ଭଲ ବା ମନସାକ ପୃଥକ୍ କରାଯାଇ ନ ଥିବା (ବସ୍ତୁ)—

3 (things) Which have not been

separated by selection,

ଅବଜୟ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଜୟ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) —୧ । ଯୁଦ୍ଧଦ୍ୱାରା

Abajaya ଜିତିବା—1. Winning by conquest.

(ଅବଜୟ—ବିଶ) ୨ । ପରାଜିତକରଣ—2. Vanquishing;

over-coming.

୩ । ଜୟ କରି ଛଡ଼ାଇ ନେବା—3. Spoliation.

୪ । ଯୁଦ୍ଧଜୟ—4 Victory; conquest.

ଅବଜିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ଜୟ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —୧ । ଯୁଦ୍ଧରେ ଜିତି

Abajita ଯାଇଁ ଦ୍ରୁପତ—1. Won by conquest.

ଅବଜିତ } ବି ୨ । ଦୃଷ୍ଟିତ—2 Despised, condemned

(M W.)

୩ । ପରାଜିତ—3. Vanquished.

ଅବ + ଜ୍ଞା (ଧାତୁ) —ସ—ଅବଜ୍ଞାକରଣ (ଦେଶ)

Aba-Jñā (root) Abajñākaribā (See)

ଅବଜ୍ଞ—ସଂ. ବି. (ଅବ = ଅପଦୃଷ୍ଟ; ଦୃଷ୍ଟ + ଜ୍ଞା ଧାତୁ = ଜାଣିବା +

Abajñā ଭବ. ଅ + ଅ) —୧ । ଅବମାନନା; ଅପମାନ—

(ଅବଜ୍ଞ—ବିଶ)

1. Insult.

୨ । ବେଶାନ୍ତର; ଉପେକ୍ଷା; ଅନାଦର—

2. Disregard; slight; neglect.

୩ । ତାଡ଼ଲ୍ୟ—3. Contempt.

୪ । ଚିରସ୍ମାର—4. Reproach.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୫ । ଅବଜ୍ଞାକର କରବା: ନ ମାନବା—

5. Disobedience of order.

ଦେବକ ମାନବ କର ପାରେ କେ ଅବଜ୍ଞା । ସାରଳାମହାପାତ୍ରଙ୍କ କବିତା ।

୬ । ଅସମ୍ମାନ—6. Disesteem.

ଅବଜ୍ଞା କରବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅବ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ)—୧ । ଅବମାନନା

Abajñā karibā କରବା—1. To insult

ଅବଜ୍ଞାକର ୨ । ଅନାଦର କରବା—2. To disesteem.

ଅବଜ୍ଞାକରଣ ୩ । ବେଶାଦର କରବା—3 To disregard.

୪ । ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କରବା—

4 To condemn; to despise.

୫ । ତରସାର କରବା—5. To reproach.

୬ । ଅବଜ୍ଞା ଲଙ୍ଘନ କରବା—

6, To disobey (an order)

୭ । ଦୃଶ୍ୟାୟୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାର କରବା—7. To treat with contempt; to look down upon.

୮ । (ଜଣକ ବିଷୟରେ) ନୀଚ ଭାବ ପୋଷଣ କରବା—

8 To have a low opinion of

୯ । (ଜଣକୁ) ବଳପତ୍ତିବା—9. To excel (M. W.)

ଅବଜ୍ଞାଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବା—ଦେ. କି—ଅବଜ୍ଞା କରବା (ଦେଖ)

Abajñāchakṣhure dekhibā

ଅବଜ୍ଞାଚକ୍ଷୁ ଦେଖି

ବେଶବାହ କରବା

Abajñā karibā (See)

ଅବଜ୍ଞାତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅବ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଅନାଦୃତ;

Abajñāta

ଅସମ୍ମାନିତ—1. Disesteemed.

(ଅବଜ୍ଞାତା—ସ୍ତ୍ରୀ)—୨ । ଅପମାନିତ—2. Insulted.

୩ । ଦୃଷ୍ଟିତ—3. Despised.

୪ । ତରସୁତ—4. Rebuked.

୫ । ଲବିତ—5. Disobeyed.

ଅବଜ୍ଞାତା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । (ଅବଜ୍ଞାତ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—ଅବଜ୍ଞାତର

Abajñāta

ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of Abajñāta.

୨ । ସଂ. (ଅବ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ; ୧ମ. ୧ବ.)—

ଅବଜ୍ଞାକାରୀ—2. Despising; insulting;

disregarding, disobeying.

ଅବଜ୍ଞାନ—ସଂ. ବି (ଅବ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—

Abajñāna

୧ । ଅବଜ୍ଞା (ଦେଖ)

1 Abajñā (See)

ଦେ. କି. ମହାବୀର କବିତା, ନ ଗାଣି କଲ ଅବଜ୍ଞାନ—କଲ୍ୟାଣ, ଭଗବତ ୧୦ମ ।

୨ । ଅବଜ୍ଞାନକରଣ—2. Disregarding; insulting;

disobeying.

ଅବଜ୍ଞେୟ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅବ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଅବଜ୍ଞାର

Abajñeya

ପାତ୍ର; ଅନାଦରଣୀୟ—1. Fit to be dis-

regarded or disesteemed.

୨ । ଉପେକ୍ଷଣୀୟ—2 Negligible.

୩ । ଦୃଷ୍ୟ—3. Centemptible; despicable.

ଅବଜ୍ଞୋପହତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅପ୍ତା. ତତ୍; ଅବଜ୍ଞା+ଉପହତ)—ଦୃଶ୍ୟ

Abajñopahata ସହକାରେ ବ୍ୟବହୃତ; ଅବମାନିତ—

Treated with contempt; humiliated

(M. W.)

ଅବଜ୍ଞା—ଦେ. ଓ ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅ+ଜ୍ଞ. ବହୁବା)—ନ ବଞ୍ଚିବା;

Abañchā

ମରଣ—Death.

ବନ୍ଧୁରେ ଶଶ ପଞ୍ଚା ପଞ୍ଚାମୟ ଅବଜ୍ଞା

ଦେଖ ଦେଖିବାର ପର ସେ । ଭଞ୍ଜ—ବୈଦେହୀଶବଳୀମ ୪୭।୧୦ ।

ଅବଜ୍ଞ—ସଂ. ବି. (ଅବ ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରବା + ଅଧିକରଣେ. ଅଟ୍; ସହିରେ

Abajña ପଣି ଶୁଗାଳାଦି ପ୍ରାଣୀ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି)—

୧ । ଭୂଗର୍ଭରେ ଥିବା ଗାତ—1. Pit in the ground.

୨ । ଗର୍ତ୍ତ; ଗାତ—2. Hole.

୩ । ଦେହରେ ଖାଲ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଅଂଶ—

3. Any depressed part of the body

(M. W.)

୪ । ସ୍ଵରସ୍ଥଳ—4. Sinus (M. W.)

୫ । ଦାନ୍ତରେ ହେବା ଗର୍ତ୍ତ—

5. A hole in a tooth (M. W.)

୬ । କୂପ—6. Well

୭ । ଅନୁଦିଗ ଗର୍ତ୍ତ—7. A natural pit.

୮ । କୃତ୍ରିମ ଗାତ—8. A pit dug by man.

୯ ଓ ୧୦ । ଭୂଗର୍ଭରେ, ଅବଜ୍ଞେୟ ଲୋକ ଦେହର ନାଭି ନାଭିବେଦର ହୋଇ—

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀମ ୪୭ । ୨

୧୧ । ଶରୀରରେ ବ୍ରଣ ବା ଶରୀରବିକଳତା ଦାଗ—

9. A scar or sore on the body.

୧୦ । ଔଷ୍ଣୀକାରୀ; ଭୂତକାରୀ—

10. A sorcerer; magician.

ଅବଜ୍ଞକଚ୍ଛପ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଅବଜ୍ଞରେ ବାସ କରୁଥିବା କଚ୍ଛପ)

Abajñakachchhapa ୧ । ଗାତରେ ଥିବା କରୁଣ; ସ୍ଵାଦ

ବିଷୟରେ ଅନବଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି (ଭୂଲ—କୃପଣଶୂନ୍ୟ)—

1 A tortoise in a hole (said of an in-

experienced man who has seen

nothing of the world.) (M.W)

ଅବଜ୍ଞା—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅ+ପିଶ୍ଵ.)—

Abajña ୧ । ଯାହା ବଜା ହୋଇ ନାହିଁ; ଅପିଶ୍ଵ—

ଆବାଟା 1. Unbruised; unpestered.

ପିଆନିହୁଆ

ଅବଜ୍ଞ—ସଂ. ବି (ଅବ ଧାତୁ + ଅଞ୍ଜା ଧାତୁ + ଅଧିକରଣେ. ଅଟ୍)—

Abajña ଅବଜ୍ଞ (ଦେଖ)—Abajña (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲେଖାକୋଷରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ସହିତ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସତ୍ୟ :— 'ଗାଢ଼' ନ ଥିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ଥିଲେ 'ବୁଧ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ଥିଲେ 'ବଦ୍ଧ' ଖୋଜିବେ; 'ଅର୍ଯ୍ୟ' ନ ଥିଲେ 'ଅର୍ଯ୍ୟ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ଥିଲେ 'ଅଲବତ' ଖୋଜିବେ ।

ଅବତୀ—ସଂ. ବି (ଅବ ଧାତୁ + ଅଂଜ୍ଞାର୍ଥେ; ଅଧିକରଣ. ଅଟୀ)—

Abtī ଅବତ (ଦେଖ)—Abatā (See)

ଅବତୀତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ = ଅବନତ ହୋଇଥିଲା ନାସିକା Abatīta ଯାହାର; ଅବ + ନାସିକା; ନାସିକା ସ୍ଥାନରେ ଠିକ୍ (ଅବତୀତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ଅଦେଶ)—ଅବନତନାସିକା;

ତେପୁଟାନାକା—Flat-nosed.

ସଂ. ବି—ନାସିକା ଅବନତ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

The condition of having a flat nose (M. W)

(ଏ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟରୂପ ଅବନାଟ; ଅବତୁଟ)

ଅବତୁ—ସଂ. ବି—(ଅବ ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା + ଅଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଅତୁ; ମନୁଷ୍ୟ Abatū ଅଭାବରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାପାଇଁ ଦଠାବ୍ ବେକମୁଣ୍ଡାକୁ ଦେଖାଇଦେବାକୁ)—

୧ । ବେକମୁଣ୍ଡା; ମସ୍ତକ ଓ ଦେହର ପଛଅଡ଼ର ସମ୍ମୁଖ—

1. The nape of the neck.

୨ । କୁଅ—2. Well.

୩ । ଗାତ—3. Hole in the ground.

୪ । ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ—4. A kind of tree.

ଅବତଙ୍ଗ—ସଂ. ବି—୧ । ଦାଟ—1. Market.

Abadānga ୨ । ଗଞ୍ଜ; ଅଡ଼ଙ୍ଗ—2. Mart.

ଅବତା—ସାଦେ (ମେଦନାସୁର) ବିଣ—୧ । ଦାଣ୍ଡିରେ ରହିଥିବା

Abardā ଅବତା ରକ୍ଷା ଭାବ—

ଆବାଡ଼ା 1. (cooked rice) Which has not yet been served and which remains in the boiling pot.

ଅବତାନ—ସଂ. ବି (ଅବ = ନିମ୍ନକୁ + ତୀ ଧାତୁ = ଉଡ଼ିବା + ଭାବ.ତ)—

Abadina ତଳଅଡ଼କୁ ଉଡ଼ିବା; ପକ୍ଷୀର ଅଧୋଗମନ—

Flying downwards.

ସଂ. ବିଣ (ଅବ = ନିମ୍ନକୁ + ତୀ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) ଉଡ଼ିନ; ଉପରକୁ ଉଡ଼ୁଥିବା (ପକ୍ଷୀ)—

Flying upwards

ଅବତା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ବତା ହୋଇ ନ ଥିବା ଖାଦ୍ୟ—

Abardhā 1. (food) Which has not been served or dealt out.

ବ—ଅବତା (ଦେଖ)—Abhardā (See)

[ଦ୍ର—ଲେଖକ ସାଧାରଣତଃ ଅଳ୍ପ କ୍ଷୁଦ୍ର ବା ଥାଳ ଅବରେ ବାଡ଼ି ଖାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମହାପ୍ରସାଦକୁ ସେହି ବାଡ଼ିରେ, ବୁଡ଼ିଆରେ ଅଥବା ଚେଲୁଆରେ ଖାଆନ୍ତି ବୋଲି ଜାହାକୁ ଅବତା କୁହାଯାଏ]

ଅବତା—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅ + ଓ. ବତା)—

Abatā ୧ । ଅବତ୍ତିତ; ଯାହା ବତା ହୋଇ ନାହିଁ—

ସାହା ବାଣୀ ହୁଏ ନାହିଁ

1. Undistributed.

ଅବତା ୨ । ଅବତଳ; ଯାହା ବତା ହୋଇ ନାହିଁ—

2. Unpartitioned.

୩ । ଭକ୍ତମାଲ—3. Undivided; joint.

ଅବତାମ୍ବ—ସଂ. ବି (ଅବ + ତନ୍ମସ ଧାତୁ = ଭୂଷିତକରିବା + କରଣ. ଅ)—

Abatamsa ୧ । ଭୂଷଣ; ଅଳଙ୍କାର—1. Ornament.

୨ । କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ—2. Ear-ornament

୩ । ବିଶ୍ୱେଭୂଷଣ; କିରୀଟ—3. Diadem; crown

୪ । (ସମାସରେ ବଶବାଚକ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ; ଯଥା—ଉଦ୍ଭୁକ୍ତଶାବତମ୍ବ)—ଭୂଷଣସ୍ୱରୂପ ବଶର ଯୋଗ୍ୟ

ବ୍ୟକ୍ତି—4. (a person who is) The glory of a race or family.

ଅବତନ୍ୟ—ସା. ପଦ୍ୟ. ବିଣ—(ସଂ. ଅବତନ୍ୟ)—

Abatanya

ଅବତନ୍ୟ (ଦେଖ)—

Abatirṇṇa (See)

ଗୁରୁତ୍ୱେ ରବି ତଳେ ହୋଇ ଅବତନ—ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମନରୁପଶାଳା ।

ଅବତାବ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଭବିଷ୍ୟତ; ଭବିଷ୍ୟତବେଳ—

Abataba 1. About to be drowned.

ଭବିଷ୍ୟ ୨ । ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ; ବିପଦ—

ଅବତାବ 2. Overwhelmed with calamity.

୩ । ମୁମୂର୍ଷୁ—Dying; about to die.

୪ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବସାଦଯୁକ୍ତ; ଜଡ଼ାବୃତ—

4. Much pulled down; worn out; spent.

ଦେ. ବି—୧ । ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥା—1 Dying condition.

୨ । ଭବିଷ୍ୟତବେଳ ଅବସ୍ଥା—

2. Drowning condition.

ଅବତାବ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାପ୍ରାପ୍ତ ହେବା—

Abataba hebā To be on the point of death;

ଭବିଷ୍ୟ ହେବା

to be dying.

ଅବତାବହୀନା

ଅବତମସ—ସଂ. ବି. (ଅବ = ଅଳ୍ପ + ତମସ = ଅବକାର + ଅ)—

Abatamasa ଅଳ୍ପ ଅବକାର—Faint darkness.

ଅବତର—ସଂ. ବି. (ଅବ = ନିମ୍ନକୁ + ତୁ ଧାତୁ = ପାରି ହେବା; ସିବା +

Abatara ଭାବ. ଅ)—ଅବତରଣ (ଦେଖ)

Abatarāṇa (See)

ଦେ. ବି.—ଭୂମି ବତର ବା ଓଦା ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

Dry condition of the soil.

ଦେ. ବିଣ—ବର୍ଷା ପରେ ଓଦା ନ ଥିବା ବା ଶୁଖି ଯାଇଥିବା (ଭୂମି)—(land) From which the

moisture has dried up after rain.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଅବତରଣ—ସ. ବି. (ଅବ = ନମ୍ନକୁ + ତୁ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abatarana ୧ । ଅବସେଦଣ; ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା—

1. Getting down; alighting; descent; descending.

୨ । ନଦୀଦ୍ୱାରା ପାର ହେବା—

2. Crossing (a river).

୩ । ଦେବତାଦିଙ୍କର ଭୂତଳରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ; ଅବତାର—

3. Incarnation, advent.

୪ । ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ—4. Being born.

୫ । ଯାତାକରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଭୂମିରେ ଯାତ ପକାଇବା—

5. To alight from a conveyance.

ଅବତରଣିକା—ସ. ବି. (ଅବତରଣ + ଇକ = ଅ)—

Abataranika ୧ । ସୋପାନ; ପାହାଚ—

1. Flight of steps.

୨ । ଗ୍ରନ୍ଥର ଭୂମିକା; ଉପସମ୍ପରଣିକା; ଗ୍ରନ୍ଥର ପୂର୍ବାଭାଷ—

2. Introduction to a book.

ଅବତାର—ସ. ବି. ଅବତରଣର କର୍ମ—

Abatara The act of Abataribh.

ଆଭିଜାନ ଦେ. ବିଶ. ଯାହା ବହୁଳାକାରରେ ଯାହା ଯାଣରେ ପଡ଼ି

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନିର୍ମଳ ବା ଉଚ୍ଚା ଲୋଭନୀୟ—

Not fully moistened with water.

ଅବତରଣ—ସ. ବି. ୧ । ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରିବା; ଅବତର

Abataribh ଗ୍ରହଣ କରାଯୁଥିବାରେ ଶୁଦ୍ଧ ହେବା—

1. To be incarnated in the world.

୨ । ଅବତରଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା; ଅବତରଣ କରିବା; ଓହ୍ଲାଇବା—

2. To descend; to get down; to alight.

୩ । (ଦେବତା) ସ୍ୱର୍ଗରୁ ମୃତ୍ୟୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବା—

3. To descend from the heavens.

୪ । ଦେବତାଦିଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (କାଳିକା) ଦେବାଦେବଙ୍କୁ

ପ୍ରକାଶ କରିବା—4. To declare the

commands of a Deity (said of a

person said to be possessed of the

spirit of a Deity).

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୋପରେ ଭୃଷ୍ଟ ବା ଶ୍ଳାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇ

ରାଗି ମୁଗ୍ଧ କରିବା—5. To rave in anger.

୬ । ଜନ୍ମଲଭା; ଜନ୍ମ—6. To be born.

୭ । ଜନ୍ମର ମୋ, ପର ଅବସାନ—

୮ । ମୃତ୍ୟୁର ଅବସାନ—

୯ । ମୃତ୍ୟୁର ଅବସାନ—

ଅବତାର—ସ. ବି. ଅବତରଣ (ଦେଖ)

Abatalak Abtak (See)

ଅବତାର—ସ. ବି. (ଅବ + ତର ଧାତୁ = ବିସ୍ତାର କରିବା + ଭବ. ଅ)—

Abatana ୧ । ବିସ୍ତାର—1. Spreading; extension.

୨ । ଅବରଣ; ଆଚ୍ଛାଦନ—2. Covering.

୩ । ଚନ୍ଦ୍ରାବସ—3. Awning.

୪ । ପଟମଣ୍ଡପ—4. An open tent.

ଅବତାର—ସ. ବି. (ଅବ = ନମ୍ନକୁ + ତୁ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା +

Abatara ଭବ. ଅ)—୧ । ଅବତରଣ; ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା—

1. Descending.

୨ । ପାର ହେବା—2. Crossing (Apte).

୩ । ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଜୀବାଦିର ମୂର୍ତ୍ତିଧାରଣ କରି ଦୃଶ୍ୟଦଳନ ଓ

ଶିଳ୍ପପାଳନାର୍ଥ ଦେବତାଙ୍କର ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ

କରିବା; ଦେବତାଙ୍କର ପୃଥିବୀରେ ଅବତରଣ—

3. Incarnation, appearance of a Deity

on earth in shape of men or other

animals.

[ଦ୍ର—ବିଷ୍ଣୁ ନାନା ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରି ପୃଥିବୀରୁ ଦୁଷ୍ଟ ଓ

ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିଅଛନ୍ତି ଓ ଭବିଷ୍ୟତରେ କିଛିବେଳେ ବୋଲି

ପୁରାଣରେ ଲେଖା ଅଛି । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ମତ୍ସ୍ୟ, କୂର୍ମ, ବ୍ରହ୍ମା, ନାଗ, ବାମନ,

ପରଶୁରାମ, ରାମ, କୃଷ୍ଣ, ବୁଦ୍ଧ ଓ କଳ୍କୀ—ଏହି ଦଶ ଗୋଟି

ଅବତାର ପ୍ରଧାନ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବୁଦ୍ଧ ଅବତାର । ପୁରାଣରେ

ଜଗନ୍ନାଥ ସେହି ଅବତାର ବୋଲି ପଣ୍ଡିତମାନେ କହନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ

ଅଧର୍ମ ଅତି ବେଶି ହେଲେ, ଯେତେବେଳେ ବିଷ୍ଣୁ କଳ୍କୀ ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରି

ମୈତ୍ରସଂହାରାର୍ଥ ଶତ୍ରୁଧାରଣ କରିବେ—ଏହା ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର

ବିଶ୍ୱାସ ।]

୪ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା—

4. Aiming at an object.

୫ । ଅବତରଣ; ପ୍ରାବୃତ୍ତି; ବିକାଶ; ପ୍ରକାଶ—

5. Coming to existence.

୬ । ପୁଷ୍କରିଣୀ ଅବର ଘାଟ—6. Bathing-ghat.

୭ । ପାର ହେବା ଘାଟ—7. Ferry; landing place.

୮ । ସୋପାନ; ସିଞ୍ଚି; ପାହାଚ—

8. Flight of steps; ladder.

୯ । ଶୁଦ୍ଧ—9. Sacred bathing-place. (Apte)

୧୦ । ଟାଙ୍କ—10. Tank (Apte)

୧୧ । ଜନ୍ମ—11. Birth; advent; growth.

୧୨ । ଅବତରଣ—12. Introduction; preface

(Apte)

୧୩ । ଦେ. ବି. କୌଣସି ନ୍ୟାୟିକାରେ ବସନ୍ତ (ଠାକୁରଣୀ) କାହାଣୀ—

୧୪ । ପରେ ଉଦୟର ସଂଖ୍ୟାସୂଚକ—

The days counted from the

beginning of a person being

attacked by small-pox.

ଯଥାଶେ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଷ୍ଟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ନାମ । ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ନାମ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାନସ୍ତୁକ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ବାକ୍ୟର ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବସ୍ତୁର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାନସ୍ତୁକ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'କୃ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃ' ଦେଖିବେ; 'ବ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

(ଯଥା—ବସନ୍ତ କାହାରିବାର ଚତୁର୍ଥ ଦିନକୁ ଲେଖେ ଶୁଭ
ଅବତାର ବୋଲି କହନ୍ତି ।)

ଦେ ବିଶ—ଜାତ; ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବା—Born.

ମହାନ୍ତ ଦୁବଳ ଦେବ ବେଳେ ସାର,

ଅଗ୍ନିଶିଖାମୟରୁ ଅବତାର—ବିଶ୍ୱାସ୍ୟ କହନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।

ଅବତାରଣ—ସ. ବି. (ଅବ + ତୁ ଧାତୁ, ଶିକ୍ତ + ଭାବ. ଅନ)—

Abatāraṇa

୧ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରୁ ନିମ୍ନକୁ ଆନୟନ—

1. Bringing down.

୨ । ଅବସ୍ତେଷଣ; ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା—

2. Descending.

୩ । ପ୍ରସ୍ତାବନ—3. Preface.

୪ । ଅପସାରଣ—4 Removal.

୫ । ଅବତାର ଗ୍ରହଣ—

5. Assumption of an incarnation.

୬ । ଉତ୍ପତ୍ତି; ଜନ୍ମ—6. Birth.

୭ । ଅବିଷ୍ଟା—7. Manifestation.

ଅବତାରଣୀ—ସଂ. ବି. (ଅବତାରଣ + ଥା)—ଅବତରଣିକା (ଦେଖ)

Abatāraṇā

Abataraṇikā (See)

ଅବତାରଣିକା—ସଂ. ବି. (ଅବତାରଣ + କ + ଥା)—

Abatāraṇikā ଅବତରଣିକା (ଦେଖ)

Abataraṇikā (See)

ଅବତାରଣୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅବତାରଣ + ଇ)—

Abatāraṇī ଅବତରଣିକା (ଦେଖ)

Abataraṇikā (See)

ଅବତାରବାଦ—ସଂ. ବି—ପୃଥିବୀରୁ ପାପରାୟ ଲଭୁ କରିବା ପାଇଁ

Abatārabāda ଦେବତା ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିନ୍ତି—ଏହି

ଲେଖ ବିଶ୍ୱାସ—Theory of the Deities

advent into the world as incarna-

tion; Incarnation Theory.

ଅବତାରବାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅବତାରବାଦରେ

Abatārabādī ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି—Belonging to the

(ଅବତାରବାଦୀ—ଶ୍ରୀ) Theory of Incarnation.

ଅବତାରଭେଦ—ସଂ. ବି—ଦେବତାଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅବତାର—

Abatārabheda Different incarnations of a

Deity.

ଅବତାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ତୁ ଧାତୁ ଶିତ୍ତ; ତାର ଧାତୁ + କର୍ମ.

Abatārita ତ)—୧ । ଅବସ୍ତେଷିତ; ଯାହାକୁ ଉପରୁ ତଳକୁ

ଅଣାଯାଇଥିଲା—1. Got down.

୨ । ପ୍ରସ୍ତାବିତ—2. Proposed.

ଅବତାରିତା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଅବତାର)—୧ । ଅବତରଣିକା (ଦେଖ)

Abatāribā

1. Abataribā (See)

୨ । ଉତ୍ତରଦେବା; କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଉପରୁ

ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେବା—

2. To cause to get down; to let down; to bring down.

ଅବତାରି—ସଂ. ବିଶ. (ଅବତାର + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ସେ

Abatāri

ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି; ଈଶ୍ୱର—Incarnate.

ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବତାର ଅଟନ୍ତି ଶାଈବତ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ଅବତାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ସଂ. ଅବତାରି)—ଅବତାରିତ (ଦେଖ)

Abatinya

Abatirṇa (See)

ଅବତାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ତୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—

Abatirṇa

୧ । ଓହ୍ଲାଇଥିବା—1. Descended.

୨ । ତଳକୁ ଉତ୍ତର ଥିବା; ନିମ୍ନକୁ ଅଗତ—

2. Got down; alighted.

୩ । ଅବତୃତ; ଉପସ୍ଥିତ—3 Appeared.

୪ । ଗୁପ୍ତାବତାର; ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା—

4. Incarnate

୫ । ଉତ୍ପତ୍ତି; ଜାତ—5. Born.

୬ । ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ; ପାର ହୋଇଥିବା—

6. Having crossed.

୭ । ଅତିକ୍ରମ—7. Passed over or by.

ଅବତୋକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ = ଅପଗତ + ତୋକ =

Abatokā

ଅପତ୍ୟ)—ସ୍ତବ୍ଧଭୂତା ଗାଋ; ଯେଉଁ ଗାଋ ଅସମ୍ଭବରେ

ଗୋବର ପକାଇଅଛି—A cow which has

miscarried from accident.

ଅବଦ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅବ)—ବର୍ଷ—Year.

Abada

ସ୍ୱଭାବେ ଶୋଭଣ ଅବଦ, ସୁନ୍ଦର ସୁକୁମାର ପାଦ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଘରବତ ।

ଅବଦଂଶ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଦନ୍ଶ ଧାତୁ = ଖାଇବା + କର୍ମ. ଅ)—

Abadamśa

ମଦ୍ୟପାନ କାଳରେ ରୁଚି ଜନ୍ମିବା ପାଇଁ ଖୁଆ

ଯିବା ଚର୍ଚ୍ଚଣ ଦ୍ରବ୍ୟ; ଶୁଣ୍ଠି—Things eaten to

give relish to drinkers of wine.

ଅବଦକେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅବଦ)—କାଳଜ୍ଞାପକ ଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

Abadake

A Śāstra dealing with years.

ସାଲୁନରୁ ପକ୍ଷେ ଚୈତ୍ର ବୈଶାଖରୁ ପକ୍ଷେ,

ବସନ୍ତରୁ ଏହାକୁ ଅବଦକେ ଲେଖେ—ସାରଳାମହାଭାରତ. ଶୁକ୍ଳ ।

ଅବଦନ—ସଂ. ବି. (ଅ = ଘୃନ + ବଦନ)—ଅସୁନ୍ଦର ମୁହଁ—

Abadana

Ugly face.

ଅବଦାତ—ସ. ବି. (ଅବ + ଦୈ ଧାତୁ = ଶୁଭ ଦେବା + କର୍ମ. ତ)—

Abadāta

୧ । ସ୍ୱେଦବର୍ଣ୍ଣ—1. White colour.

୨ । ଶିତବର୍ଣ୍ଣ—2. Yellow colour.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଦୁଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ	ଝ

ସ. ବିଶ—୧ । ଶ୍ୱେତ—1. White.

୨ । ନିର୍ମଳ—2. Clean; spotless.

୩ । ସୁନ୍ଦର; ମନୋଜ୍ଞ—3. Beautiful.

୪ । ବିଶୁଦ୍ଧ—4. Pure

ଅବଦାନ—ସ. ବି (ଅବ=ଶୁଦ୍ଧି ବା ପୂଜାର୍ଥ+ଦାନ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)-
Abadāna ୧ । ପୂଜା ବା ଅର୍ଚ୍ଚନାର୍ଥ ଦାନ; ଅର୍ପଣ—

1. Oblation.

୨ । ଦାନ—2. Gift.

୩ । ସମ୍ପାଦିତ କର୍ମ—3. Accomplished work.

୪ । ବିଜୟପ୍ରକାଶ; ପରାକ୍ରମ—4. Exhibition of
prowess.

୫ । ଗର୍ବ—5. Fame.

୬ । ପ୍ରଶଂସିତ କର୍ମ—6. praise-worthy action.

୭ । ଯଜ୍ଞକର୍ମ—7. Vedic sacrifice.

୮ । (ଅବ+ଦୋ ଧାତୁ=ଛେଦନ କରିବା+ଅନ)—ଖଣ୍ଡ;
ଭିନ୍ନାଂଶ—8. Portion cut.

୯ । (ଅବ+ଦେ ଧାତୁ=ଶୁଦ୍ଧି କରିବା)—ଶୋଧନ; ଶୁଦ୍ଧି-
କରଣ—9. Purification.

୧୦ । (ଅବ+ଦେ ଧାତୁ=ପାଳନ)—ପାଳନ—
10. Bringing up; tending.

୧୧ । ଉଷିର (ଦେଖ)

11. Ushira (See)

ଅବଦାରକ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ+ଦାର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Abadāraka ୧ । ବିଦାରକ—1. Piercing.

(ଅବଦାରକା—ଶ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଛେଦକ—2. Cutting.

୩ । ଭୂମିଖନନାସ୍ତ୍ର; ଖଣ୍ଡକ—3. A pick for digging
earth.

ଅବଦାରଣ—ସ. ବି. (ଅବ+ଦାର ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—
Abadāraṇa ୧ । ବିଦାରଣ—1. Piercing.

୨ । ଖନନ—2. Digging

୩ । ପାଟ—3. A rent.

୪ । ଖନନାସ୍ତ୍ର; ଖଣ୍ଡକ; ସାବଳ—

4. A pick used in digging.

ଅବଦାହ—ସ. ବିଶ (ଅବ=ନିୟନ୍ତ୍ରଣ+ଦାହ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଦାହ କମି
Abadāha ଯାଏ ।)—ପ୍ରଦାହବିନାଶକ—

Assuaging the burning sensation
of the body.

ସ. ବି—୧ । ବେଣାମୂଳ—1. The root of Benā
grass.

୨ । ଉଚ୍ଚତାପ ବାହ୍ୟ—2. High temperature
due to fever.

ଅବଦାହେଷ୍ଟ—ସ. ବି (ଅବଦାହ=ଦେହପ୍ରଦାହ+ଇଷ୍ଟ=ମଙ୍ଗଳ-
Abadāheshṭa କର)—ବେଣାମୂଳ—The root of
Benā grass.

ଅବଦୀର୍ଣ୍ଣ—ସ. ବିଶ (ଅବ+ଦୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—୧ । ଗଳିତ; ଦ୍ରବୀଭୂତ
Abadīrṇṇa 1 Melted.

୨ । ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ—2. Pierced

୩ । ବିଦଳିତ—3. Trodden.

୪ । ରୁଣ୍ଡିତ—4. Reduced to powder or
dust.

ଅବଦ୍ଧ—ସ. ବିଶ—(ଅ+ବଦ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଇ)—୧ । ଯାହା ବନ୍ଧ ବା
Abaddha ବନ୍ଧା ହୋଇ ନାହିଁ—1. Unbound, untied.

୨ । ଅସଂଯତ—2. Unregulated; unrestrained.

୩ । ଅସମ୍ବନ୍ଧ—3. Incoherent; unconnected.

ବି—ଅସମ୍ବନ୍ଧ ବାକ୍ୟ; ପ୍ରଳାପ—Incoherent words;
ravings.

ଅବଦମ୍ଭ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବଦ୍ଧବ୍ରାହ୍ମ; ଅବଦ୍ଧ ଅଟେ ମୁଖ ଯାହାର)—
Abaddhamukha ୧ । ଯାହା ମୁହଁରେ ବାହୁବଳା ନାହିଁ—

(ଅବଦମ୍ଭ—ଶ୍ତ୍ରୀ) 1. (a person) Who says what-
ever comes to his lips

୨ । ଅସଂଯତମ୍ଭ—2. Talking in an
unrestrained manner.

୩ । ଦୁର୍ମୁଖ; ଅସ୍ତ୍ରୀଭାବ—3. Foul-tongued.

୪ । ମୁଖର—4. Talkative.

ଅବଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ+ବଦ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଅବଦ୍ୟ—
Abadya 1. Unspeakable.

(ଅବଦ୍ୟ—ବସନ୍ତ) ୨ । ଶୀର୍ଷକ—2. Blame-worthy.

୩ । ନୀଚ; ଅଧମ; ସ୍ଥାନ—3. Low; mean.

୪ । ମନ୍ଦ—4. Bad.

ସଂ. ବି.—୧ । ଅବିଦ୍ୟ—1. Injury.

୨ । ପାପ—2. Sin.

୩ । ଦୋଷ—3. Fault.

୪ । ଦଣ୍ଡ—4. Blame.

ଦେ. ବି—ଅବିଦ୍ୟ; କୁବିଦ୍ୟ—A quack.

ଅବଧ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅବଧ୍ୟ)—୧ । ଅବଧ୍ୟ; ବଧର ଅଯୋଗ୍ୟ—
Abadha 1. Not fit to be killed

୨ । ଯାହାକୁ କେହି ମାର ପାରେ ନାହିଁ—2. Whom
none is capable of killing.

ହେଁ ଅବଧ ଥିବା ଗୋଟିଏ ପ୍ରାନ୍ତ—ସାଲ୍‌ମଡ଼, ଉତ୍ତର, ବଙ୍ଗ ।

ଅବଧ ଦେ. ବି. (ହିନ୍ଦି. ଅବଧ—ଭୁଲ. ଇଂ. ଅଭ୍ୟ)—ଅଯୋଧ୍ୟା
ପ୍ରଦେଶ ଓ ନଗର—The province and the town
of Oudh, Ajodhya.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପଦ ୧ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅବନ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିଲେ ଯେବେ ଏ ଘୋଡ଼ିକାରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :- 'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଜ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଘୋଡ଼ିବେ ।

ଅବନୟ; 2. Want of friendship or good feeling.
ଅବନୟନ

୩ । ମନୋମାଳିନ୍ୟ—3. Ill feeling.

୪ । ଶତ୍ରୁତା—4. Enmity.

୫ । ବିବାଦ—5. Dispute.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅବର୍ଣ୍ଣ)—ବର୍ଣ୍ଣହୀନ—Colourless; having no colour.

ଅବନ—ସଂ. ବି. (ଅବ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—୧ । ରକ୍ଷଣ; ରକ୍ଷାକରଣ—
Abana 1. Saving; protection.

୨ । ପ୍ରିୟକ; ଶୁଣି କରିବା—2. Pleasing.

୩ । ସ୍ନେହପ୍ରକାଶକରଣ—3. Showing of affection.

୪ । ପ୍ରାପ୍ତି—4. Attainment; receipt.

୫ । ଗମନ; ଗତି—5. Motion; movement.

୬ । ଗ୍ରହଣ—6. Acceptance.

୭ । ଧାରଣ—7. Holding.

୮ । ବୃଦ୍ଧି—8. Increase.

୯ । ସତ୍ତା—9. Being; existence.

୧୦ । କ୍ରିୟା; କରଣ—10. Action; act; doing.

୧୧ । ଜ୍ଞାନ—11. Knowledge.

୧୨ । ଅଭିଞ୍ଜନ—12. Hugging; embracing.

୧୩ । ବହନ—13. Conveying; carrying; bearing.

୧୪ । ଶ୍ରବଣ—14. Hearing.

୧୫ । ଚନ୍ଦ୍ରି—15. Satisfaction.

୧୬ । ସ୍ୱପ୍ନା—16. Desire; hankering.

୧୭ । ଶୋଭନ—17. Shining.

୧୮ । ହଂସନ—18. Vengeance; killing; hurting.

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅବର୍ଣ୍ଣ)—ବର୍ଣ୍ଣହୀନ—

ଅବର୍ଣ୍ଣ Colourless; having no colour.

ଗ୍ରା. ବି. —ଅବନ (ଦେଖ)

Aban (See)

ଅବନତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅବ = ନମ୍ନ + ନମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ତ)—
Abanata ୧ । ତଳ ଅଡ଼କୁ ନଇଁ ଥିବା—

1. Bent downwards; drooping.

୨ । ଅବନତଗ୍ରସ୍ତ—2. Deteriorated.

୩ । ତଳ ଅଡ଼କୁ ନମିତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା—

3. Hanging down.

୪ । ଶୁଣିବା, ବାସ୍ତବ କରାବେଳେ ତଳଅଡ଼କୁ ନଇଁ ଥିବା

(ଶୁଣିବା)—(ନମିତା) Bent down; bowing.

୫ । ବିନୀତ; ବିନମ୍ର—5. Humble.

ସ. ବି (ଅବ + ନମ୍ନ + ଭବ. ତ)—ଅବନତି (ଦେଖ)—
Abanati (See)

ଅବନତିନାସିକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସଂ (ବହୁସ୍ତୁତ୍ୱ; ଅବନତି + ନାସିକା)—
Abanatanāsika ଯାହାର ନାକ ତେପୁ; ତେପୁନାକା—
(ଅବନତିନାସିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) Flat-nosed.

ଅବନତିମସ୍ତକରେ—ଦେ. ବି. ବିଶ୍ୱ.—ବିନୀତଭାବରେ (କୌଣସି
Abanatanamastakare ଅଦେଶ ବା ଉପଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରିବା)—
ଅବନତ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱେ Humbly (to accept any thing).

ଅବନତି—ସଂ. ବି. (ଅବ + ନମ ଧାତୁ + ଭବ. ତ)—୧ । ତଳଅଡ଼କୁ
Abanati ନଇଁ ପଡ଼ିବା—1. Bending down.

(ଉଦ୍ଭିଦ—ବିପତ୍ତି) ୨ । ଅଧୋଗମନ; ଅଧୋଗତି—2. Going downwards; downward motion.

୩ । ପତନ; ତରଳ ସ୍ଥଳନ—3. Fall; down-fall.

୪ । ଅନୁନତି—4. Deterioration.

୫ । ପ୍ରଣତି; ବିନୟ—5. Humbleness

୬ । ଅନୌକତ୍ୟ—6. Humility.

୭ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜ୍ୟୋତିଷମାନଙ୍କର ଅଗ୍ରଗମନ—

7. Setting of planets and stars.

ଅବନନ୍ଦ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅବ + ନନ୍ଦ ଧାତୁ = ବାନ୍ଧିବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ତ)—

Abanaddha ୧ । ଯାହାକୁ ବନ୍ଧା ଯାଇଅଛି; ଅବନ୍ଧ; ଅବନ୍ଧ—
(ଅବନନ୍ଦ—ବି) 1. Tied; bound.

୨ । ଦଉଡ଼ିରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା—

2. Tied with strings

୩ । ପରିହୃତ—3. Worn; put on.

ସଂ. ବି—ସେହି ବାଦ୍ୟର ମୁହଁରେ ତମ ଓ ଦଉଡ଼ି ବନ୍ଧା ହୋଇଥାଏ । (ଯଥା—ତୋଲ; ମୁଦଙ୍ଗ; ପଣୋଳ)—

Musical instruments of which the mouths are bound with leather and strings.

ଅବନବନ—ଦେ. ବି—ଅବନ (ଦେଖ)

Abanabana Aban (See)

ଅବନମିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅବ + ନମ ଧାତୁ, ଶିତ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ତ)—

Abanamita ନୁଆଁ ହୋଇ ଥିବା; ବକ୍ତିକୃତ—

Bent down.

ଅବନୟ—ସଂ. ବି. (ଅବ = ନମ୍ନ + ନମ ଧାତୁ = ନେବା + ଭବ. ଅ)—

Abanaya ୧ । ଅଧୋଗମନ; ଅବନତି; ତଳକୁ ନୁଆଁ ଥିବା—

1. Bending down; drawing downwards.

୨ । ଅଧୋଗମନ—2. Causing downfall.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ	ଣ

ଅବନୟନ—ସ. ବି. (ଅବ + ନା ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abanayana ଅବନୟ (ଦେଖ)

Abanaya (See)

ଅବନା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଓ. ବର୍ଣ୍ଣ)—

Abanā ୧ । ଯେଉଁ ରଚନାରେ ବନା ହୋଇଥିବା ଅକ୍ଷର ନାହିଁ; ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ରଚନାର ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କରେ ‘ଅ’ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସ୍ୱରଯୁକ୍ତ ଅକ୍ଷର ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ନାହିଁ । (ଯଥା—କର ଚରଣ ନ ଚଳଇ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।)

1. A composition in which single letters only are used; no diphthongs or triphthongs are used.

[ଦ୍ର—ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ ଅବନାରସଚରଣ ନାମରେ ଶ୍ଳୋକ ୧ ପଦ୍ୟର ରଚନା କରିଅଛନ୍ତି । ଭଞ୍ଜପୁର କବିମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଅବନା ଶୁଦ୍ଧମାନ ରଚନା କରିଥିଲେ ।]

୨ । ଅନିର୍ମିତ—2. Unbuilt.

୩ । ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ—3 Indescribable.

୪ । ବର୍ଣ୍ଣହୀନ—4. Colourless.

(ଯଥା—ପେଲି ପଶିବି ବୋଲୁଛି ଅବନା ମନରେ ।)

୫ । ଅକଟା ଓ ଅବକ୍ଷ (ପରିବା ଅବ)—

5 Unchopped (kitchen vegetables etc)

ଅବନାଟ—ସ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ = ନିମ୍ନକୁ + ନାସା; ନାସା—

Abanāṭa ସ୍ଥଳରେ ନାଟ ଅଦେଶ. ନିପାତନ)—

(ଅବନାଟୀ—ଶ୍ଵୀ) ଚେପଟାନାକା—Flat-nosed.

ଅବନାବନି—ଗ୍ରା. ବି—ଅବନ (ଦେଖ)

Abanābani Aban (See)

ଅବନାବନିବା—ଦେ. ବି—୧ । (ଶରୀରଭେଦ ଭଜନ) ଯୋଗସାଧନ

Abanābanibā ବା ଶ୍ରୀଶ୍ରୀମହାରାଜ କୃଷ୍ଣ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ

ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର ଲଭ କରିବା—1. To devote one's self to the practice of Joga.

ବାଲମନ ହୋ । ଭୁବ ଅବନାବନ, ଅବନା ବନିଲେ ଅମୟ ମାସିଲେ

ଅଜପାରେ ଜପ ହୋଇବ ଥର । ଶରୀରଭେଦଭଜନ ।

ଅକଥ୍ୟ ଗାଳାଗାଳିଦେଖ ୨ । ଅକଥ୍ୟ ବା ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାଷାରେ ଗାଳ

ଦେବା—2. To call another indecent names.

ଅବନାବନ୍ଧ ଶ୍ରୁଙ୍ଖଳା—ସ. ବି—ଅବନା ଅକ୍ଷରରେ ରଚିତ କାବ୍ୟାଳଙ୍କାର

Abanābandha śṛuṅkhala ବିଶେଷ—

A composition with single letters and without any diphthong or triphthong.

ହରଷ ରସର ସର ଜଳଜ ନୟନ

ନୟନ ନ ପର ପରନର ବଳଦନ । ପ୍ରେମମଞ୍ଜୁଷା. ୧୩୩୪ ।

ଅବନାୟ—ସ. ବି. (ଅବ + ନା ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abanāya ଅବନୟ (ଦେଖ)

Abanaya (See)

ଅବନାହ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ନା ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abanāha ୧ । ବନ୍ଧନ—1. Binding; bond.

(ଅବନବ—ବିଶ) ୨ । ପରିଧାନ—

1 Wearing; putting on.

ଅବନି—ସଂ. ବି. (ଅବ ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା; ଧାରଣ କରିବା +

Abani ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. କର୍ତ୍ତୃ. ଅନି; ଯାହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧାରଣ କରେ ବା

(ଅବନା—ଅନ୍ୟଭୂପ) ଯାହା ଭୂପାଳ କର୍ତ୍ତୃକ ରକ୍ଷିତ ହୁଏ ।)—

୧ । ପୃଥିବୀ—1. World.

୨ । ଭୂମି—2. The earth.

୩ । ଦେଶ; ଭୂଭାଗ—3. Country; the land.

ଅବନିତଳ—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚର; ଅବନି + ତଳ)—ଭୂତଳ; ଧରତଳ;

Abanitala ଭୂପୃଷ୍ଠ—The face of the earth; the earth's surface.

ଅବନିପତି—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚର; ଅବନି + ପତି)—ରାଜା; ଭୂପତି—

Abanipati King.

ଅବନିପାଳ—ସ. ବି. (ଅବନି + ପାଳ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Abanipāla ଅବନିପତି (ଦେଖ)—Abanipati (See)

ଅବନିବନାଭ—ଦେ. ବି—ଅବନ (ଦେଖ)

Abanibanāu Aban (See)

ଅବନିମଣ୍ଡଳ—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚର; ଅବନି + ମଣ୍ଡଳ)—

Abanimandala ୧ । ଭୂମଣ୍ଡଳ—1. The globe.

୨ । ଭୂଜଗତ—2. The terrestrial world.

ଅବନି—ସଂ. ବି. (ଅବ ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. କର୍ତ୍ତୃ.

Abanī ଅନା)—ଅବନି (ଦେଖ)—Abani (See)

ଅବନ୍ତି—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଅବ ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା; ପାଳବା +

Abanti ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ ଅଧିକରଣ. ଅନ୍ତି; ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଜାମାନେ

ସ୍ୱର୍ଗରେ ପାଳିତ ହୁଅନ୍ତି)—

୧ । ଭୂଭୂର ପଶ୍ଚିମଭାରତର ମାଲବ ଦେଶ—

1. The Mālaba country; Malwa.

୨ । ରାଜା ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କର ରାଜଧାନୀ, ଉତ୍କଳର (ବର୍ତ୍ତମାନ

ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ)—

2. The town of Ujjayinī in Joypur State.

୩ । ଅବନ୍ତି ଦେଶବାହିନୀ ନଦୀବିଶେଷ—

3. Name of a river in Ujjayinī.

[ଦ୍ର—କେହି କେହି କହନ୍ତି ‘ଅବନ୍ତି’ ଶିଳାର ଅନ୍ୟ ନାମ, ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମାନେ ଅବନ୍ତି ଓ ଶିଳା ଦୁହେଁକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମ ଦେଇ କହନ୍ତି ।]

ଅବନ୍ତିକା—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଅବନ୍ତି + କ + ଶ୍ଵୀ. ଅ)—

Abantikā ଅବନ୍ତି (ଦେଖ)—Abanti (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଷ୍ଟି ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅବଦ୍ଧ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଲେଖିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲେଖାକୋଷରେ ୧ ଚିତ୍ରିତ, ଯେବେ ଦେଖି ନପାରିଲେ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବଦଳାଇ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଲେଖିବାକୁ ଦେବା ଯଥା— 'ଗାଘ' ଓ ନିମ୍ନେ 'ଗାଘ' ଲେଖିବେ; 'ଭୂ' ଓ ନିମ୍ନେ 'ଭୂ' ଲେଖିବେ; 'ବ୍ୟ' ଓ ପାଠ୍ୟେ 'ବ୍ୟ' ଲେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ଓ ପାଠ୍ୟେ 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ଲେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ଓ ପାଠ୍ୟେ 'ଅଲବଦ' ଲେଖିବେ ।

ଅବନ୍ତିସୋମ—ସଂ. ବି. (ଅବନ୍ତି = ଦେଶ + ସୋମ = ସୋମରସ; Abantisoma ସମ୍ଭବତଃ ଏହା ଅବନ୍ତିବାସିନୀମାନଙ୍କର ସୋମରସ ପରି ପ୍ରିୟ ଥିବାରୁ ଏହି ନାମ)—କାଞ୍ଜି—

Fermented rice-water.

ଅବନ୍ତି—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଅବନ୍ତି (ଦେଶ)

Abanti Abanti (See)

ଅବନ୍ଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ବନ୍ଦ୍ୟ)—ଅପୂଜ୍ୟ; ଯାହା ପୂଜନୀୟ ନୁହେଁ—

Abandya Not fit to be worshipped.

(ଅବନ୍ଦ୍ୟା—ଶ୍ରୀ)

ଅବନ୍ଧନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବନ୍ଧନ)—ବନ୍ଧନର ଅଭାବ; ମୁକ୍ତାବସ୍ଥା—

Abandhana Freedom from bonds.

ଦେ. ବିଣ—ଅବକ; ଯାହା ବନ୍ଧା ହୋଇ ନାହିଁ; ମୁକ୍ତ—

Untied; loosened.

ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରେୟସକ ବେଶ ଅବନ୍ଧନ—ସାଧନା ମହାଭରତ, ବସନ୍ତ ।

ଅବନ୍ଧା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅବକ)—ଅନାବକ; ମୁକ୍ତ—

Abandha ୧ । ବନ୍ଧା ହୋଇ ନ ଥିବା—

1. Untied, unbound.

୨ । ଯାହା ବନ୍ଧନ ଦିଆ ଯାଇ ନାହିଁ—2. Unpledged.

ଅବନ୍ଧ୍ୟା—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ବନ୍ଧ୍ୟ)—୧ । ଫଳବାନ; ଫଳନ୍ତି—

Abandhya 1 Fruitful.

(ଅବନ୍ଧ୍ୟା—ଶ୍ରୀ)

୨ । ସଫଳ; ସାଫଳ—2. Successful.

ଅବପତନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ପତ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abapatana ଅଧଃପତନ; ତଳକୁ ପଡ଼ିଯିବା—

Falling down; downfall.

ଅବପନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (ଅବ = ନିମ୍ନକୁ + ପଦ ଧାତୁ = ଗମନ କରବା)—

Abapanna + କର୍ତ୍ତୃ. ତ; ଯାହା ନିମ୍ନକୁ ଗମନ କରୁଅଛି)—

୧ । ଅଧଃପତନ; ଅଧୋଗତ—1. Gone down

୨ । (ଅବ + ପଦଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—ଅଧଃପାତନ; ଯାହାକୁ ତଳକୁ ପକା ଯାଇଅଛି—

2 Thrown down; pulled down

ଅବପାତ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ପତ ଧାତୁ = ପଡ଼ିବା = ଭବ. ଅ)—

Abapata ୧ । ଅଧଃପତନ; ଅଧୋଗମନ—

1. Going down.

୨ । ଅବତରଣ—2. Descending

୩ । ତଳେ ପଡ଼ିଯିବା—3. Falling down.

୪ । (ନାଟକ) ଉପାଦି ଦେଖି ରଙ୍ଗଭୂମିରୁ ପଳାୟନାଦିଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିଷୟର ପରିବର୍ତ୍ତନ—

4 (drama) Change of action or plot of a play when an actor flees from the stage in terror.

୫ । (ଅବ + ପତ ଧାତୁ + ଅଧଃପତନ. ଅ)—ହାତୀ ଧରିବା ପାଇଁ ଖୋଳାଯାଇଥିବା ଭୂମିଦିଗରୁ ଅବନ୍ଧି ଗର୍ଭି; ଗର୍ଭି—
pit in the ground covered over with leaves etc. to catch elephants.

ଅବପ୍ଳୁତ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ପ୍ଳୁ ଧାତୁ = ଲମ୍ଫ ଦେବା + ଭବ. ତ)—

Abapluta ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନଗତି; ଲମ୍ଫ ଦେଇ ଗମନ—Jumping motion; overleaping.

ସଂ. ବିଣ—ସହସା ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ—Suddenly appearing.

ଅବବାଦ—ସଂ. ବି. (ଅବ = ଅପଭ୍ରଷ୍ଟ + ବଦ ଧାତୁ = କହିବା +

Ababada ଭବ. ଅ)—୧ । ଅପବାଦ—

1. Defamation; libel.

୨ । ନିନ୍ଦା—2 Blame.

୩ । ଶାସନ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱନା—3. Reproach; censure.

୪ । ଅଦେଶ; ଅନୁଜ୍ଞା—4 Order.

୫ । ବିଶ୍ୱାସ—5. Belief

ଅବବାହିକା—ସଂ. ବି. (ଭୂଗୋଳ ପରିଭାଷା) (ଅବ = ନିମ୍ନକୁ + ବଦ ଧାତୁ

Ababāhikā = ବଦନ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅବ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

ଦେଶର ଯେଉଁ ଗଡ଼ାଣିଆ ଅଂଶରୁ ବର୍ଷାପାଣି ଗଡ଼ି

ଅସି କୌଣସି ନଦିକୁ ନଦୀରେ ପଡ଼େ—

(Geography) The basin of a river.

ଅବବୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଣ—୧ । (ଅବ + ବୁଧ ଧାତୁ = ଜାଣିବା + କର୍ମ. ତ)—

Ababuddha ଯେଉଁ ବିଷୟ ଜଣା ଯାଇ ଅଛି; ପରିଜ୍ଞାତ—

1. Known.

୨ । ଅନୁଭୂତ—2. Experienced; felt.

୩ । (ଅବ + ବୁଧ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ଜ୍ଞାନ; ଜାଣିଥିବା—

3. Knowing; wise.

୪ । ପ୍ରବୃତ୍ତି; ଜାଗରତ—4. Waking.

ଅବବୋଧ—ସଂ. ବି.—୧ । (ଅବ + ବୁଧ ଧାତୁ = ଜାଣିବା + ଭବ. ଅ)—

Ababodha ବିଶେଷଜ୍ଞାନ—1. Special knowledge.

୨ । ଉତ୍ତରାନ୍ତ—2. Knowledge of essential

matter.

୩ । ବିବେକ—3 Conscience.

୪ । ଅନୁଭୂତି—4. Experience; perception.

୫ । ଉପଲବ୍ଧି—5 Realisation.

୬ । ଉପଦେଶ—6. Advice.

୭ । ଶିକ୍ଷା—7. Learning.

୮ । ଜାଗରଣ—8. Waking.

୯ । ଭ୍ରାନ୍ତଧାରଣା—9 Wrong conception.

୧୦ । (ଅବ + ବୁଧ ଧାତୁ. ଶିତ; ବୋଧ ଧାତୁ + ଅ)—

ଉଦ୍‌ବୋଧନ; ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠାଇବା—10. Rousing

from sleep.

୧୧ । ଜ୍ଞାପନ; ଜଣାଇବା—11. Informing.

ଅବବୋଧିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସ. ଅବବୋଧ) —ଜଣାଇବା—

Ababodhibā

To let know.

ଅବବୋଧ ଦ୍ୱାରା ନିଜ ଗଣନାକ. ସେ—ପ୍ରାଚୀନ. ରସବାସ୍ୟ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାଶ୍ରୟ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅବତ୍ତ—ସ. ବି (ଅବ + ଉତ୍ ଧାତୁ = ଉପ ପାଇବା + ଭବ. ଅ) =
Ababhāsa ୧ । ଉପ—1 Splendour; lustre.

୨ । ପ୍ରକାଶ; ସ୍ଵରୂପ—2. Manifestation.

୩ । ସାକ୍ଷାତକାର—3 Interview.

୪ । ଅବେଶ—4. Attributing a different
quality to a thing.

୫ । ଛଳ; ଭ୍ରମ—5. Feigning

୬ । ମିଥ୍ୟାଜ୍ଞାନ—6. False knowledge; elusive
knowledge.

ଅବତ୍ତଥ—ସ. ବି (ଅବ + ତ୍ତ. ଧାତୁ = ଭରଣ ବା ପୋଷଣ କରିବା +
Ababhṛutha ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. କର୍ତ୍ତୃ. ଥ, ଯାହା ପ୍ରାଣେଶବଳ ପୋଷଣ
କରେ; କାରଣ ଯଜ୍ଞ ଯୋଗୁଁ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ; ବୃଦ୍ଧିରୁ ଶସ୍ୟ
ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ; ଶସ୍ୟରୁ ଅନ୍ନ ହୁଏ ଓ ଅନ୍ନରୁ ପ୍ରାଣିମାନେ
ପୋଷିତ ହୁଅନ୍ତି)—
୧ । ଯଜ୍ଞ—1 Vedic sacrifice.

୨ । ପ୍ରଧାନ ଯଜ୍ଞର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ; ଯଜ୍ଞ ସମ୍ପର୍କରେ
କୌଣସି ଅଙ୍ଗହାନି ବା ନ୍ୟୁନତା ବା ହିସ୍ତପୂର୍ବକାର୍ଥ
ପ୍ରଧାନ ଯଜ୍ଞ ଶେଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଯଜ୍ଞ—

2. A supplementary sacrifice performed
to compensate for all the short-
comings of the primary sacrifice.

୩ । ଯଜ୍ଞ ଶେଷରେ କରାଯିବା ସ୍ନାନ—3. Bath at the
completion of a sacrifice.

ବ୍ୟବହାର କରିବା ଅବତ୍ତଥ ଶବ୍ଦ । ବୃହତ୍ ୧. ୧୭. ୧୭. ୧୭. ୧୭.

ଅବତ୍ତଥସ୍ନାନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ; ଅବତ୍ତଥ ସମ୍ପର୍କୀୟ ସ୍ନାନ)—
Ababhṛutha snāna ଯଜ୍ଞାନ୍ତସ୍ନାନ; ଯଜ୍ଞଶେଷରେ

ଯାଜ୍ଞିକର ସ୍ନାନ; ପାଣ୍ଡୁ ସ୍ନାନ—Purificatory
bath performed after a sacrifice

ଅବତ୍ତଟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ = ଅବନତ + ନାସା; ନାସା
Ababhṛata ପୁଂ.ରେ ଭ୍ରଷ୍ଟ ଅବେଶ)—ଭେଷ୍ଟନାକା—
(ଅବତ୍ତଟ—ଶ୍ରୀ) Flat-nosed.

ସଂ. ବି.—ଭେଷ୍ଟନା ନାକ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—The state of
being flat-nosed (Apte)

ଅବମ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା + କର୍ମ. ଅମ; ଯାହାଠାରୁ
Abama ଅପଣାକୁ ରକ୍ଷା କରାଯାଏ)—୧ । ଅବମ—
1 Wretched.

୨ । ନିକୁଟ; ନ୍ୟୁନ—2. Degraded; inferior.

୩ । ଦୃଷ୍ଟି—3. Despised.

ସଂ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) (ଏହା ଅଶ୍ଵିନ ଦିବସ ଥିବାରୁ)—ତ୍ରୟୋଦଶ-
ଦିବସ—A day in which three lunnar
days combine.

ଅବମତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ = ଅପକୃଷ୍ଟ + ମନ ଧାତୁ = ବୋଧ କରିବା +
Abamata କର୍ମ. ତ; ଯାହାକୁ ଅପକୃଷ୍ଟ ମନେ କରାଯାଏ)—

(ଅବମତ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଅନାଦୃତ; ଅବଜ୍ଞାତ—

(ଅବମତ—ବି) 1. Disregarded; neglected.

୨ । ଦୃଷ୍ଟି—2. Despised.

୩ । ଦଣ୍ଡିତ—3. Condemned.

ଅବମତି—ସଂ. ବି (ଅବ = ଅପକୃଷ୍ଟ + ମନ. ଧାତୁ + ଭବ. ତି)—

Abamati ୧ । ଅନାଦୃତ; ଅବଜ୍ଞା—1 Disregard.

୨ । ଅପମାନ—2. Insult.

୩ । ଦଣ୍ଡିତ—3 Condemnation.

ଅବମନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ = ଅପକୃଷ୍ଟ + ମନ ଧାତୁ = ବୋଧ

Abamantṛ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ତ; ଅବମନ୍ତ୍ର ୧ ମା. ୧ ବ.)—

(ଅବମନ୍ତ୍ର—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଅବମାନକାରୀ—1. Insulting.

୨ । ଅବଜ୍ଞାକାରୀ—

2. Disregarding; slighting; neglecting.

୩ । ଦଣ୍ଡିତକାରୀ—

3. Censuring; reprimanding;
condemning.

ଅବମର୍ଦ୍ଦ—ସଂ. ବି (ଅବ + ମୃଦ ଧାତୁ = ମର୍ଦ୍ଦନକରିବା + ଭବ. ଅ)—

Abamardda ୧ । ଶତ୍ରୁରୁଦ୍ଧ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ପ୍ରହାର—

1. Cruel beating by the enemy.

୨ । ଦଳନ; ଉତ୍ତାପନ—2. Oppression.

୩ । ଭଙ୍ଗେଦ, ଧ୍ଵଂସ—3. Destruction.

୪ । ଶତ୍ରୁ ନଗରଦ୍ଧର ଧ୍ଵଂସ—

4 Destruction or razing to the ground
of the enemy's town.

୫ । ଉଡ଼୍ଡ—5. Crowd; press.

ଅବମର୍ଦ୍ଦକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ + ମୃଦ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Abamarddaka ୧ । ଦଳନକାରୀ, ଉତ୍ତାପକ—

(ଅବମର୍ଦ୍ଦକ—ଶ୍ରୀ) 1. Oppressing.

୨ । ଅବମାନକାରୀ—

2. Disregarding; neglecting.

୩ । ଭଙ୍ଗେଦକାରୀ—3 Destroying

ଅବମର୍ଦ୍ଦନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ମୃଦ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Abamarddana ଅବମର୍ଦ୍ଦ (ଦେଖ)

Abamardda (See)

ସଂ. ବିଶ—ଅବମର୍ଦ୍ଦକ (ଦେଖ)

Abamarddaka (See)

ଅବମର୍ଶ—ସଂ. ବି (ଅବ + ମୃଶ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abamarsa ୧ । ଶ୍ଵେଦ—1. Touch

୨ । ପ୍ରଶ୍ନଧାନ; ଚିନ୍ତା—2. Contemplation.

୩ । ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା—

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ଦେଖିବେ ଏ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟତମ ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ମେଳେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଦେବ । ଯଥା :—
'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଗୋଟିଏ, 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳ୍ପ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳ୍ପ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳ୍ପବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳ୍ପବତ' ଦେଖିବେ ।

3 Careful consideration; reflection.

୪ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ—4 Consultation.

ଅବମର୍ଶନ—ସଂ. ବି (ଅବ + ମୂଞ୍ଚ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abamarsana ୧ । ଅବମର୍ଶ (ଦେଖ)

1. Abamarsa (See)

୨ । ବିଲୁପ୍ତି; ବିଲେପ—

2 Disappearance; extinction

୩ । ବିସ୍ମୃତି—3. Forgetfulness, oblivion.

୪ । (ନାଟକ) ସଙ୍କର ଅଂଶବିଶେଷ—

4 (drama) Part of a drama.

ଅବମର୍ଶ—ସଂ. ବି (ଅବ + ମୂଞ୍ଚ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abamarsha ଅବମର୍ଶନ (ଦେଖ)

Abamarsana (See)

ଅବମର୍ଶଣ—ସଂ. ବି (ଅବ + ମୂଞ୍ଚ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abamarshana ଅବମର୍ଶନ (ଦେଖ)

Abamarsana (See)

ଅବମାନ—ସଂ. ବି (ଅବ = ବିପରୀତ + ମାନ ଧାତୁ = ପୂଜା କରିବା +

Abamāna ଭବ. ଅ)—୧ । ଅପମାନ—

(ଅବମାନିତ—ବିଶ) 1. Insult; disgrace.

୨ । ଅନାଦର; ଅବଜ୍ଞା; ଦୃଢ଼ାଦର—

2. Disregard; slight; neglect.

୩ । ଦୃଶ୍ୟ—3. Contempt.

ଅବମାନନା—ସଂ. ବି (ଅବ + ମାନ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ + ଅ)—

Abamānanā ଅବମାନ (ଦେଖ)

Abamāna (See)

ଅବମାନୟିତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ + ମାନ ଧାତୁ ଶିର୍; ମାନ +

Abamānayitā କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ୱ = ଅବମାନୟିତୃ. ୧ମା ୧ବ.)—

(ଅବମାନୟିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ଅବମନ୍ତା (ଦେଖ)

Abamantā (See)

ଅବମାନିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ + ମାନ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abamānita ୧ । ଅପମାନିତ; ଲଜ୍ଜିତ—

(ଅବମାନିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Insulted; disgraced.

୨ । ଅବଜ୍ଞିତ; ଅନାଦୃତ—

2. Slighted; neglected.

ଅବମିଶ୍ର—ସଂ. ବି (ଅବ = ନିକୃଷ୍ଟ + ମିଶ୍ର ଧାତୁ = ମିଶାଇବା + ଭବ. ଅ)

Abamīśra ୧ । ଦୁଇ ପଦାର୍ଥର ନିକୃଷ୍ଟ ବା ଅନୁଚିତରୂପେ

(ଅବମିଶ୍ରିତ—ବିଶ) ମିଶ୍ରଣ—

1. Adulteration; improper admixture.

ଅବମିଶ୍ରଣ—ସଂ. ବି (ଅବ + ମିଶ୍ର ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abamīśra ଅବମିଶ୍ର (ଦେଖ)

Abamīśra (See)

ଅବମୋଚନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ମୁଚ ଧାତୁ = ମୁକ୍ତ କରିବା + ଭବ. ଅନ)—

Abamochana ୧ । ମୁକ୍ତ କରିବା; ମୁକ୍ତିଦାନ—

(ଅବମୁକ୍ତ—ବିଶ)

1. Releasing.

୨ । ଖଲାସି—2. Release.

୩ । ପରିତ୍ୟାଗ—3. Abandonment.

ଅବମୋଚନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ମୁଚ ଧାତୁ = ଫୁଟାଇବା + ଭବ. ଅନ)—

Abamoṭana ୧ । ଶରୀର ମର୍ଦ୍ଦନ—

1 Massage of the limbs.

୨ । ଅସ୍ପେଷ; ହାତଗୋଡ଼ ବାଡ଼େଇ କରୁଥିବା ଦେବା—

2 Spasmodic movement of the limbs.

ଅବୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. (ସ. ଅବ୍ୟୟ)—ଅବ୍ୟୟ; ଅସ୍ପଷ୍ଟ—

Abaya

Inexhaustible.

ଅବ୍ୟୟ

ଅବୟବ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଯୁ ଧାତୁ = ଯୁକ୍ତ ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ;

Abayaba ଯାହା ଅଙ୍ଗୀ ବା ଦେହର ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।)—

୧ । ଶରୀରର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ—

1. Limbs; members of the body.

୨ । ଭାଗଦାନ; ଭାଗବରଣ—2. Material, component part; constituent.

୩ । ଅଂଶ—3. Part; portion.

୪ । ଆକାର; ରୂପ; ଆକୃତି—4. Form.

୫ । ଚେହେରା—5. Appearance.

୬ । (ନ୍ୟାୟ) ଢଳ୍ ବା ଯୁକ୍ତିର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଂଶ; ପ୍ରତିଜ୍ଞାବିଷୟକ—6. (Logic) The component parts of a syllogism or logical proposition.

ଅବୟବାର୍ଥ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅବୟବର ବୋଧାର୍ଥ)—

Abayabārtha ଶବ୍ଦର ପ୍ରକୃତି ପ୍ରତ୍ୟୟରୁ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅର୍ଥ—

Etymological meaning of a word.

ଅବୟବୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅବୟବ + ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥ. ଇନ ୧ମା. ୧ବ.)—

Abayabī ୧ । ଅଙ୍ଗୟୁକ୍ତ; ଯାହାର ଅଙ୍ଗ ଅଛି—

(ଅବୟବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Having limbs.

୨ । ଶରୀର ବା ଆକାରଧାରୀ—2. Corporeal.

୩ । ଅଂଶବିଶିଷ୍ଟ—3. Having parts.

୪ । ଭାଗବରଣବିଶିଷ୍ଟ—

4. Consisting of component parts.

୫ । (ନ୍ୟାୟ) ପ୍ରତିଜ୍ଞାବିଷୟକ—

5. (Logic) Syllogistic.

ସ. ବି—୧ । ଅଙ୍ଗଧାରୀ ଶରୀର—1. Corporeal body.

୨ । ଯୁକ୍ତି ମୀମାଂସାସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରତିଜ୍ଞା—

2. (Logic) Syllogism.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅବସ୍ଥା—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅବସ୍ଥା)—ଅବସ୍ଥା (ଦେଖ)
Abye Abyaya (See)

ଅସ୍ଥାୟୀରେ ଚିତ୍ତ ଦେଲେ, ଅବସ୍ଥା ମୁକତିକ ଗଲେ ।
ଗ୍ରାମୀ—ନିର୍ବିଶ୍ୱାସୀ ।

ଅବରଜିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ଅବରଜିଆ (ଦେଖ)
Abarjiā Abarajiā (See)

ଅବରଜି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ୍ୱ. ଅବରଜି; ଅନିମନ୍ତ—
Abarji Uninvited

ଅବର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ = ନୁହେଁ + ବର = ଶ୍ରେଷ୍ଠ)—
Abara ୧ । ଅଶ୍ରେଷ୍ଠ; ନିକୃଷ୍ଟ; ଅପବିତ୍ର; ଅଧମ—

1. Inferior.

୨ । ପଶ୍ଚାତ୍ତ୍ୱ; କନିଷ୍ଠ—2. Younger; born after

୩ । ନିମ୍ନତର—3. Lower.

୪ । ପଶ୍ଚାତ୍ତ୍ୱ; ପଛଅଡ଼—4. Posterior; hind.

୫ । ପଛବର୍ତ୍ତୀ; ଚରମ—5. Later.

୬ । ଅପର—6. Another.

୭ । ଅବର ଜାତ ଜାଣେ, ସବଳ ଶାସ୍ତ୍ର ପରମାଣେ ।
କରମାଥ, ଭଗବତ ।

୮ । ଗୁଣକୁଳଜାତ—7. Baseborn; lowborn.

୯ । କ—୧ । ଶୁଦ୍ର—1. A Śūdra.

୧୦ । ହସ୍ତୀଜିହ୍ୱାର ପଛଭାଗ—2. The hind part of
the thigh of an elephant.

ଅବରଗ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅ + ଋ + ଗ; ଯାହାର କାଗବର୍ଗ ନାହିଁ)—

Abaraga ୧ । ଯେ ନିୟମାଧୀନ ନୁହେଁ; ଅବିଶିଷ୍ଟ; ଅସାଧୁ—

ଅସୁନ୍ଦର 1. Irregular; unsystematic.

୨ । ଯାହାର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ—2. Unmethodical.

୩ । ଅସମ୍ମତ—3. Ungraceful;
unsymmetrical.

ଅବରଗା—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ୱୀ. (ସଂ. ଅ + ବର୍ଗ)—
Abaragā ଅବରଗ (ଦେଖ)

Abaraga (See)

ଅବରଗିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ୱୀ. (ସଂ. ଅ + ବର୍ଗ)—

Abaragiā ଅବରଗ (ଦେଖ)

Abaraga (See)

ଅବରଜା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅବର = ପରବର୍ତ୍ତୀ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ)—

Abaraja ଅ)—୧ । ଯେ ପରେ ଜନ୍ମିଅନ୍ତି; କନିଷ୍ଠ; ଅନୁଜ;

(ଅବରଜା—ଶ୍ୱୀ) ପଶ୍ଚାତ୍ତ୍ୱ—1. Younger; born later.

୨ । ନିକୃଷ୍ଟ—2. Inferior.

୩ । ଗୁଣକୁଳଜାତ—3. Low-born.

୪ । କ—୧ । କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତୃ—

1. Younger brother.

୨ । ଶୁଦ୍ର—2. A Śūdra.

ଅବରଜା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ୱୀ. (ଅବରଜା + ଶ୍ୱୀ. ଅ)—

Abarajā ଅବରଜର ଶ୍ୱୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Abaraja.

ବି. ଶ୍ୱୀ—କନିଷ୍ଠା ଭଗିନୀ—Younger sister.

ଅବରଜିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ୱୀ. (ସଂ. ଅବରଜି)—

Abarajiā ୧ । ନିକୃଷ୍ଟ—1. Inferior.

(ଅବରଜିଆ—ଶ୍ୱୀ) ୨ । ଗୁଣ—2. Wretched.

୩ । ଦୃଷ୍ଟ; ଦେସ୍—3. Despicable.

୪ । କୁସ୍ଥିତ—4. Nasty.

୫ । ଅପବିତ୍ର; ଅସମା—5. Unclean.

୬ । ଯେ ସବଦା ଅପବିତ୍ର ରହେ—

6. Of unclean habits.

୭ । ମଇଳାପୂର୍ଣ୍ଣ—7. Dirty.

ଅବରଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ବରଣ)—ନିମନ୍ତର ଅଭାବ; ଅନିମନ୍ତ—

Abarana Absence of invitation

ଯଦା ରହି ରୁ ସଦନେ । ଯୋଗାର ସିନା ଅବରଣେ ॥

କରମାଥ, ଭଗବତ, ୪୩ ।

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଅବରଣିଆ (ଦେଖ)

Abaraniā (See)

ଅବରଣିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅ + ବରଣ)—

Abaraniā ୧ । ଅନିମନ୍ତ—1. Uninvited.

ଅନିମନ୍ତ ୨ । କିମ୍ବା ନିମନ୍ତରରେ ଉପସ୍ଥିତ—2. Who has
come without invitation.

ଅବରଣି—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅ + ବରଣ)—ଅବରଣିଆ (ଦେଖ)

Abarani Abaraniā (See)

ଅବରଣିୟା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅ + ର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅମାୟ)—

Abaraniya ଅପୂଜ୍ୟ; ଯାହାର ମାନ୍ୟତା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ—

(ଅବରଣିୟା—ଶ୍ୱୀ) Unadorable; not deserving to
get homage.

ଅବରତି—ସଂ. ବି. (ଅବ + ର ଧାତୁ + ଚିତ୍ତ)—

Abarati ୧ । ବିରତି; ନିବୃତ୍ତି—

1. Cessation; stoppage.

୨ । ବିଶ୍ରାମ—2. Rest.

୩ । ତ୍ୟାଗ—3. Forsaking; abandonment.

ଅବରତିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅ + ଚିତ୍ତ)—

Abaratiā ୧ । ଯେଉଁ ବାଳକଙ୍କୁ ବ୍ରତ ଧାରଣ ନାହିଁ—

1. (a boy) Not initiated or
vested with the sacred thread.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ବ୍ରତ ଧାରଣ କରି ନ ଥାଏ—

2. (a person) Who does not observe
a certain religious vow.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର ଚୌପଞ୍ଚ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଚକ୍ର ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ୧ ଲୁପ୍ତାକାରରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ; 'ରୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ରୁ' ଗୋଟିଏ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ପଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ପ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଗୋଟିଏ ।

୩ । ଯେଉଁ ବାହୁରୁ ଥରୁ ହୋଇ ନ ଥାଏ—

3. (a calf) Not yet castrated.

ଅବରୁଦ୍ଧ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବର୍ଣ୍ଣ. ପୁଂ (ସଂ. ଅ + ବ୍ରଜ)—ଅବରୁଦ୍ଧ (ଦେଖ)
Abaratuḥ Abaratiḥ (See)

ଅବରବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବ. (କର୍ମଧା; ଅବର + ବର୍ଣ୍ଣ)—

Abarabarnna ୧ । ନିମ୍ନ ଗୋତ୍ର—1. Inferior caste.

୨ । ନୀଚଗୋତ୍ର—2. Low caste.

୩ । ଶୂଦ୍ର—3. A Śūdra.

ଅବରଶା—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଅ + ବର୍ଷା)—ଅନାବୃତ୍ତି—

Abarashṭh Want of rain.

ଅନାବୃତ୍ତି ପ୍ରକାଶର ଅଭାବ ଶୁଦ୍ର ମହାପଦ,

ସୁଖା ଯେଉଁ ଅବରଶା ହେବାକୁ ହୁଏ । କୃଷିର ମହାପଦର ଅବ ।

ଅବର—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅବର + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—ଅବରର ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Abarā Feminine of Abara.

ସଂ. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ବର = ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ସାହାବ
ଅପେକ୍ଷା)—ଦୁର୍ଗା—Goddess Durgā.

ଅବରଣ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. ପୁଂ (ଅବ = ଅନାଦର୍ଶ୍ୟ + ଣ ଧାତୁ = ଗମନ
Abariṇa କରବା + କର୍ମ. ଚ)—

୧ । ଧୂଳି; ଅନାଦର୍ଶ; ଅବଜ୍ଞତ—1. Slighted.

୨ । ନିନ୍ଦିତ—2. Blamed; condemned.

୩ । ଘରସ୍ତ—3. Chastised; abused

ଅବରୁଗ୍ନ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. (ଅବ + ରୁଜ୍ ଧାତୁ = ପୀଡ଼ା ଦେବା + କର୍ମ. ଚ)—

Abarugna ୧ । ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ; ପୀଡ଼ିତ; ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ—1. Sick.

(ଅବରୁଗ୍ନ — ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଭଗ୍ନ—2. Broken.

ଅବରୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. ପୁଂ (ଅବ + ରୁଧ ଧାତୁ = ରୋଧ କରବା,
Abaruddha ଅଟକାଇବା + କର୍ମ. ଚ)—

(ଅବରୁଦ୍ଧା — ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ସାହାକୁ ବନ୍ଦୀ କରାଯାଇଥିବା; ବନ୍ଦୀକୃତ;

(ଅବରୋଧ — ବ) କାରୁରୁଦ୍ଧ—1. Confined;

imprisoned; shut up

୨ । ସାହାକୁ ଅଟକାଯାଇଥିବା; ସାହାର ଗତିକୁ ବାଧା
ଦିଆଯାଇ ଅଛି—

2. Restrained, obstructed.

୩ । ଅବକ; ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଘେରୁଥିବା—

3. Bound down.

୪ । ପରିବୃତ୍ତ; ବେଷ୍ଟିତ—4. Surrounded.

୫ । ଆବୃତ୍ତ; ଆଚ୍ଛାଦିତ—

5. Covered; enveloped.

୬ । ସେ ସବୁଦିନ ଅନ୍ତରାଳ ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ—

6. Always shut up in the harem.

୭ । ଯେଉଁଠି ଶତ୍ରୁ ନିଜର ବାହୁରୁ ମଧ୍ୟରେ ଅବକ—

7. Besieged by the enemy.

୮ । ଶତ୍ରୁଆଡ଼େ ଶତ୍ରୁପୂର୍ବିକ ଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ—

3. Surrounded by the enemy

ଅବରୁଦ୍ଧା—ସ. ବର୍ଣ୍ଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବରୁଦ୍ଧ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—ଅବରୁଦ୍ଧର
Abaruddhā ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of Abaruddha.

ସ. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ବନ୍ଦିନୀ—1. A female-prisoner.

୨ । ରାଜାନ୍ତରାଳର ସ୍ତ୍ରୀ—

2. A woman of the king's seraglio.

ଅବରୁଦ୍ଧ—ସ. ବର୍ଣ୍ଣ. ପୁଂ (ଅବ = ନିମ୍ନକୁ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ = ଗମନ
Abaruddha କରବା + କର୍ମ. ଚ)—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ନିମ୍ନକୁ ଓଲଟାଇବା;

(ଅବରୁଦ୍ଧା — ସ୍ତ୍ରୀ) ଅବରୁଦ୍ଧ—Alighted; got down;

ଅବରୋଧ } ବ descended.

ଅବରୋଧଣ }

ଅବରୋଧ—ସ. ବ. (ଅବ + ରୁଧ ଧାତୁ = ଅଟକାଇବା + ଅଧିକରଣ. ଅ)—
Abarodha ୧ । ରାଜାଆଦିଙ୍କ 'ଅନ୍ତରାଳ'; ଅନ୍ତରାଳ;

(ଅବରୁଦ୍ଧ — ବର୍ଣ୍ଣ) ଉପସଂ—1. Seraglio; the zenānā

harem; the private apartments

exclusively used by women.

୨ । (+ ରୁଦ୍ଧ. ଅ) ପ୍ରତିବନ୍ଧକ; ବାଧା—2. Obstacle,

୩ । ଅଟକ; ଗତିରୋଧ—

3. Obstruction; restraint.

୪ । ବେଷ୍ଟିବା; ଘେରୁବା—

4. Enveloping; surrounding.

୫ । ଅବରଣ—5. Covering.

୬ । ନଗର ବା ଦୁର୍ଗର ଶତ୍ରୁପାତକୁ ସୈନ୍ୟଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ
କରବାକୁ ଦୁର୍ଗବାସୀଙ୍କୁ ବାହାରକୁ ନ ଛାଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା;

ଘେରୁଇ—6. A siege of a town or fort.

୭ । (+ କର୍ମ. ଅ; ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଅବରୁଦ୍ଧ କର ରଖା
ହୁଏ)—ରାଜାନ୍ତରାଳର ସ୍ତ୍ରୀସମୂହ—

7. All the women of a Rājā's seraglio.

ଅବରୋଧକ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. ପୁଂ (ଅବ + ରୁଧ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅକ)—

Abarodhaka ୧ । ସାହା ବା ସେ ଅବରୋଧ କରେ;

(ଅବରୋଧକା — ସ୍ତ୍ରୀ) ଅବରୋଧକା—

1. Restraining; obstructing,

୨ । ଶତ୍ରୁ ନଗର ବା ଦୁର୍ଗକୁ ବେଷ୍ଟିତକାରୀ—

2. Besieging.

୩ । ଘେରୁଥିବା—3. Surrounding.

ଅବରୋଧନ—ସଂ. ବ. (ଅବ + ରୁଧ ଧାତୁ + ରୁଦ୍ଧ. ଅକ)—

Abarodhana ଅବରୋଧ (ଦେଖ)—Abarodha (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ସ	ଗ	ଞ	ଝ	ଢ

ଅବରୋଧପ୍ରଥା—ସଂ. ବି. (ଅବରୋଧ + ପ୍ରଥା)—ଯେଉଁ ପ୍ରଥା ବା
Abarodhaprathā ଗାଁ ଯୋଗୁଁ ଗଜା ଓ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ
ପରିବାରରେ ଶ୍ରୀମାନେ ଅନୁରମ୍ଭଲରେ
ରହନ୍ତି ଏବଂ ବିନା ପରଦାରେ ବାହାରକୁ ଯିବା ଅଧିକା
କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପରିବାରର ବାଳକ
ଓ ଦାସୀ ଆଦିଙ୍କ ଉଦ୍ଧାର ଅନ୍ୟ ଲୋକକୁ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତି
ନାହିଁ—The zenānā or purdah system;
the system by which women are
kept within the four walls of their
apartments and are not free to go
out.

[ଦୁ—ଏ ପ୍ରଥା ମୁଖ୍ୟମାନସମାନରେ ବିଶେଷତ୍ୱରେ ପ୍ରତି-
ପାଳିତ ହୁଏ । ପୂର୍ବେ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏ ପ୍ରଥା ନ ଥିଲା
ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ, ହିନ୍ଦୁପ୍ରଦେଶ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ବୋମ୍ବେ
ପ୍ରଦେଶରେ ଏବଂ ଭାରତର ନୀଚଜାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ପାଳିତ
ହୁଏ ନାହିଁ । ସୁଖର ବିଷୟ ଏହି ଯେ ଏ ପ୍ରଥା ସମାଜରୁ କମଣ୍ଡ
ଶିଥିତ ହେଉଅଛି ।]

ଅବରୋଧିକ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବରୋଧ + ଇକ)—ଅନ୍ତଃପୁରର—
Abarodhika ଭାବେ; ରାଜାଦଳ ଅନ୍ତଃପୁରରସକ ଭାବେ;
(ଅବରୋଧିକା-ଶ୍ରୀ) କର୍ତ୍ତୃକ—A servant who guards
the seraglio of a Rājā

ଅବରୋଧିକା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅବରୋଧିକ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Abarodhikā ଅବରୋଧିକର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Abarodhikā

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—(ଅବରୋଧିକ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଅନ୍ତଃପୁରରସିକା ସ୍ତ୍ରୀ—

A female in charge of the harem

ଅବରୋଧି—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅବ + ରୋଧ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା:
Abarodhi ୧ବ.)—ଅବରୋଧିକ (ଦେଖ)

(ଅବରୋଧିକ—ଶ୍ରୀ) Abarodhika (See)

ଅବରୋପଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ = ବିପରୀତ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ ଶିର, ରୋପି ଧାତୁ
Abaropana = ଚଢ଼ାଇବା; ରୋପଣ କରିବା + ଭବ. ଅନ)—

(ଅବରୋପିତ—ବିଶ) ୧ । ଓପାଡ଼ିବା; ଉତ୍ତାପନ—

1. Uprooting; eradication.

୨ । ଅବରୋଧିକ କର୍ତ୍ତୃକ—2. Bringing down;
causing to dismount.

୩ । ଅପସାରଣ; ଅପନୟନ—3. Removing.

୪ । ଅସ୍ଥାପନ—4. Setting.

ଅବରୋପିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ = ବିପରୀତ + ରୋପି ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—
Abaropita ୧ । ଅସ୍ଥାପିତ—1. Set.

୨ । ଉତ୍ତାପିତ—2. Uprooted.

୩ । ଅପସାରିତ—3. Removed.

ଅବରୋହ—ସଂ. ବି. (ଅବ = ବିପରୀତ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ = ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବା
Abaroha + ଭବ. ଅ)—୧ । ଅବରୋହ; ଓଢ଼ାଇବା—

1. Alighting; descent.

୨ । ପ୍ରାବୃତ୍ତି—2. Prevalence.

୩ । ଉତ୍ପତ୍ତି—3. Birth

୪ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ତଳକୁ ଓଢ଼ାଏ)—ବର ଅବ
ରୋହ ଓଢ଼ାଇ—4. Aerial roots of banyan
and other trees.

* । ଗୁଳ୍ମର ଅବ ଲତା; ଯେଉଁ ଲତାମାନ ଉପର ଆଡ଼
ତଳକୁ ଲଟାଏ—5. Creepers which climb
down-wards.

୬ । (+ ଅପାଦାନେ. ଅ;) ପୁଣ୍ୟଭୋଗାବସାନରେ ମନୁଷ୍ୟ
ମାନେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ତଳକୁ ଓଢ଼ାଇ ଆସନ୍ତି); ସ୍ୱର୍ଗ;
6. Heaven.

୭ । (+ କର୍ମ. ତ); ଯେଉଁ ପ୍ରଣାଳୀଦ୍ୱାରା କାରଣରୁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ
ବା ନିଦାନରୁ ଫଳକୁ ଅବରୋହ କରାଯାଏ—
(ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ) ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତିର ପଦ୍ଧତି ବା ପ୍ରଣାଳୀଦ୍ୱାରା
କାରଣରୁ କାର୍ଯ୍ୟ ବା ନିଦାନରୁ ଫଳ ପ୍ରତି କରାଯାଏ—
7. (Logic) A priori argument or
inference from cause to effect.

ଅବରୋହଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—
Abarohana ଅବରୋହ (ଦେଖ)

Abaroha (See)

ଅବରୋହଣାଶ୍ରୀ—ସଂ. ବି. (ଅବରୋହ = ତଳ ଆଡ଼କୁ ଓଢ଼ାଇବା +
Abarohaśākhī ଶାଖା + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—ବଟଦ୍ୱୟ—
Banyan tree.

ଅବରୋହୀ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ + ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥ. ଇନ୍. ୧ମା:
Abarohi ୧ବ.)—ଅବରୋହଣକାରୀ; ତଳକୁ ଓଢ଼ାଇଥିବା—
(ଅବରୋହଣୀ—ଶ୍ରୀ) Descending.

କୃଷ୍ଣଙ୍କ ନିର ଅବରୋହ, କୋପରେ ସେ ଚଢ଼ିବା ଆରୋହୀ ।
ସାନକୃଷ୍ଣ-ରାଧାକଣ୍ଠାଳା

ଅବର୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବର୍ଗ)—ବର୍ଗର ଅଭାବ—

Abarga Want of 'Barga' (Barga—See)

ଦେ. ବି—ଅବାଗ; ନିୟମ ବା କ୍ରମର ଅଭାବ—

Want or absence of method.

ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅବର୍ଗ)—ଅବର୍ଗୀ (ଦେଖ)

Abargā (See)

ଅବର୍ଗୀ—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଓ ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅବର୍ଗ)—୧ । ଅସାମାଜିକ—
Abargā 1 Unsocial.

ଅସମ୍ମତ ୨ । ଅଭାଗ; ଅସମ୍ମତ—2. Unsymmetrical.

ବିଦୃଶ ୩ । ନିୟମ ବା କ୍ରମର ଅଭାବ—3. Unmethodical.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରଚ୍ଛଦ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚ୍ଛଦ ଲେଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲେଖକଙ୍କରେ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଖୋଜିବେ; ‘କ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ’ ଖୋଜିବେ; ‘କ’ ନ ପାଇଲେ ‘କ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଅ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଅ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଅ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଖୋଜିବେ ।

୪ । ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ; ଅଖାଡ଼ିଆ—4. Uncouth; rough.

୫ । ଯେ ଭଦ୍ର ସମାଜର ନିୟମ ଜାଣେ ନାହିଁ—

5. Ignorant of etiquette or rules of politeness.

ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅବର୍ଣ୍ଣା (ଦେଖ)

Abargiā Abargiā (See)

ଅବର୍ଣ୍ଣା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.—ଅବର୍ଣ୍ଣା (ଦେଖ)

Abargi Abargi (See)

ଅବର୍ଣ୍ଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ବର୍ଣ୍ୟ) —(ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟଞ୍ଜନ-

Abargya ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଣ୍ଣର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୁହେଁ—

(Grammar) (letters) Which are not included in the five groups of consonants.

ଅବର୍ଣ୍ଣ୍ୟ—ସଂ. ବି—ଅବର୍ଣ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅକ୍ଷର ‘ଓ’—

The letter representing the ‘wa’ sound which comes after the five groups of consonants.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ବର୍ଣ୍ୟ ବ (ଇଂରାଜି B) ପରି ନ ହୋଇ ଇ+ଅ ବା ଇ (ଇଂରାଜି v ବା w) ପରି ହୁଏ । ସ୍ୱୟଂରେ ବର୍ଣ୍ୟ ବ ଓ ଅବର୍ଣ୍ୟ ଓର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଏ ଦୁଇଟି ବ=ଯୁକ୍ତ ସ୍ୱୟଂ ଶବ୍ଦମାନ ବର୍ଣ୍ୟ ବ ପରି ଅନୁମୋଦିତ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଁ । ବର୍ଣ୍ୟ ବ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେବେଳେ ତୁରୁ ଓଠକୁ ଏକଦିଗରେ ଦେଇ ଶ୍ୱାସଦେବାକୁ ହୁଏ; କିନ୍ତୁ ଅବର୍ଣ୍ୟ ‘ଓ’ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେବେଳେ ତୁରୁ ଓଷ୍ଠ ମଝିରେ ଫାଙ୍କ ରହିଥାଏ । ଅବର୍ଣ୍ୟ ଓ ର ଉଚ୍ଚାରଣକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଚିହ୍ନିତବା ପାଇଁ ଲେଖକ ଅବର୍ଣ୍ୟ ବ ସ୍ଥାନରେ ଇ, ଓ, ଓ, ଲେଖନ୍ତି; ଯଥା—ବେଉଁ; ଓ, ଲେଖନ୍ତି; ଓ, ଲେଖନ୍ତି । ଏ ଅବ୍ୟାକରଣରେ ଏଥିପାଇଁ ନୂଆ ଅକ୍ଷର ‘ଓ’ ଦୋଇଅଛି ।]

ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ (ଦେଖ)

Abarjiā Abarajiā (See)

(ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି—୧ । ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ ‘ଅ’—

Abarnā 1. The first letter ‘A’ of the alphabet.

୨ । (ଅ = ନିକୃଷ୍ଟ + ବର୍ଣ୍ଣ; ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି ଋଷି ଜାତିଠାରୁ ନିକୃଷ୍ଟର) —ନୀଚଜାତି—

2. Low caste.

୩ । (ଅ = ଲୁପ୍ତ + ବର୍ଣ୍ଣ = ଅକ୍ଷର) ନିନ୍ଦା—

3. Blame.

୪ । ଅପବାଦ—4. Libel; defamation.

୫ । ଅଶୁଭ ନାମରେ ଗାଳି—

5. Bad name; indecent rebuke.

୬ । ଅପମାନ—6. Ill fame; evil repute.

୭. ବିଶ—(ଅ = ନାହିଁ + ବର୍ଣ୍ଣ; ଯାହାର) —ବର୍ଣ୍ଣହୀନ—

1. Colourless.

ସବୁଦିନ ଅବର୍ଣ୍ଣ, ଶାମଳ ରକ୍ତାକ୍ତ ଲେଖନ ।

ପ୍ରାଚୀ—ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କର ଚର୍ମ ।

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଦୁର୍ବିଚ୍ଛା ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—

1. Of bad colour.

ଏତେକ ଅବର୍ଣ୍ଣ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦୃଶ୍ୟ ଗାନ୍ଧୀ ।

ପାଠାୟନ. ନୂତନ ପୁସ୍ତକ ।

୨ । ଅବର୍ଣ୍ଣିୟ—2. Indescribable.

ଅବର୍ଣ୍ଣ ଅବଦାନ ଧନ, ବର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟରେ ଦେବା ଶୁଣି ।

ରୂପେ—ପ୍ରମୋଦନ ।

ଅବର୍ଣ୍ଣିୟ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅବର୍ଣ୍ଣିୟ) —

Abarnāna

ଅବର୍ଣ୍ଣିୟ (ଦେଖ)

Abarnāniya (See)

ଅବର୍ଣ୍ଣିୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ବର୍ଣ୍ଣିୟ) —

Abarnāniya ୧ । ବର୍ଣ୍ଣନାଶୀ—1. Indescribable.

୨ । ଅନିବାରଣୀୟ—2. Unspeakable.

ଅବର୍ଣ୍ଣି—ପ୍ରାଚୀ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅବର୍ଣ୍ଣି (ଦେଖ)

Abarni

Abarni (See)

ଅବର୍ଣ୍ଣିମାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ବର୍ଣ୍ଣିମାନ) —

Abarttamāna

୧ । ଅନୁପସ୍ଥିତ—1. Absent

(ଅବର୍ଣ୍ଣିମାନ—ସ୍ତ୍ରୀ)

୨ । ମୃତ—2. Deceased

(ଅବର୍ଣ୍ଣିମାନ—ବି)

୩ । ଅସ୍ତିତ୍ୱରହୀତ; ସ୍ୱରୂପରହୀତ—

3. Having no entity or being

୪ । ଅସ୍ତିତ୍ୱ; ଅବର୍ଣ୍ଣିତ—

4. Non-existent; not existing.

ଅବର୍ଣ୍ଣିମାନରେ—ଦେ. ବି. ବିଶ—୧ । (ଅନୁକ ଲେଖ) ଉପସ୍ଥିତ

Abarttamānare

ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ—

ଅବର୍ଣ୍ଣିମାନେ

1. In one's absence.

ଅବର୍ଣ୍ଣିମାନେ

୨ । (ଅନୁକ) ମୃତ ହେବା ପରେ—

2. After one's death.

ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ—ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ (ଦେଖ)

Abarttiā

Abarttiā (See)

ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ—ଅବର୍ଣ୍ଣିଆ (ଦେଖ)

Abarttiā

Abarttiā (See)

ଅବଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ = ନାହିଁ + ବଳ; ଯାହାର) —

Abala

୧ । ବଳହୀନ; ଦୁର୍ବଳ; ନିର୍ବଳ—

(ଅବଳ—ସ୍ତ୍ରୀ)

1. Not strong; powerless; weak

୨ । ପ୍ରତିକୂଳ; ବାମ—

2. Unfavourable; not propitious

କଥାଏ ମାତ୍ର ଅବଳ ଏହାର ଅବଳ ।

ସ୍ୱରୂପମାନଙ୍କର, ବିବର୍ଣ୍ଣ ।

ସଂ. ବି—ବରୁଣ ଗଛ (ଦେଖ)

Baruna tree (See)

ଦେ. ବି—ପ୍ରତିକୂଳତା—Unfavourable

attitude or state.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ବର୍ଣ୍ଣ ବାମ ବେଳକୁ ବାଧାଦା ଅବଲମ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଉଚ୍ଚ—ପ୍ରେମସ୍ଵରାକ୍ଷର ।

ଅବଲକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲକ୍ଷ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abalaksha ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ—1. White colour.

ସଂ. ବି. (ଅ + ବଲକ୍ଷ)—

୧ । ଶୁକ୍ଳ; ଧଳା—1. White.

୨ । ମୂର୍ଖ—2. Illiterate

ଅବଲକ୍ଷ—ସଂ. ବି. ଓ ବି. —ଅବଲକ୍ଷ (ଦେଖ)

Abalaksha Abalaksha (See)

ଦେ. ବି—ଉପଲକ୍ଷ (ଦେଖ)

Upalaksha (See)

ଅବଲକ୍ଷିତ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲକ୍ଷିତ)—ଦୃଶ୍ୟ; ଅବେଶିତ—

Abalakshita Seen; observed

ଅବଲକ୍ଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବ୍ + ଶ୍ଚ)—ଅବ୍; ମେଘକାଳ—

Abalakh Talc; mica

ଦେ. ବି. —ଅବଲକ୍ଷା (ଦେଖ)

Abalakhā (See)

ଅବଲକ୍ଷା—ଦେ. ବି. —୧ । ଅବଲକ୍ଷା (ଦେଖ)

Abalakhā 1. Ablakhā (See)

ଅବଲକ୍ଷା ୨ । ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ା ଗୁଲିଲବେଳେ ଆଗ ଗୋଡ଼

ଅବଲକ୍ଷା ଦୁହଁକୁ ଏକାବେଳେକେ ଉଠାଇବାକୁ ଶିକ୍ଷିତ

ହୋଇଥାଏ—2. (a horse) Which has

been trained to lift its front legs

simultaneously while walking

୩ । (ସଂ. ଅବ୍ + ଶ୍ଚ) ଅବ୍ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—

3. Of the colour of mica.

୪ । (ସଂ. ଅବ୍ + ଶ୍ଚ) ମେଘବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—4. Azure.

୫ । (ସଂ. ଅବଲକ୍ଷ) ଯେଉଁ ଧଳା ଘୋଡ଼ା ଦେହରେ ନାଲି

ଟୋପି ଟୋପି ଦାଗ ଥାଏ—

5 Red spotted (horse)

ଅବଲଗିତ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲଗ୍ ଧାତୁ = ଲଗିବା + କର୍ମ. ତ)—

Abalagita ସଂଲଗ୍ନ; ସଂଯୁକ୍ତ—Attached; joined

ସଂ. ବି. (ନାଟ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରରେ) ଦୃଶ୍ୟ କାବ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତାବନା ବିଶେଷ—

A kind of prologue to a drama

[ଦ୍ର—ଏକ ବସ୍ତୁର ଅନୁସ୍ଵେଧରେ ଅପରର ସମାବେଶ ହୋଇ

କାର୍ଯ୍ୟ ସମାହିତ ହେଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ସଦୃଶୋତ୍ପାଦନ ହେଉ ପାନ୍ତର

ପ୍ରବେଶ ସମାହିତ ହେଲେ ଅବଲଗିତ ନାମକ ପ୍ରସ୍ତାବନା ହୁଏ;

ଯଥା—ସୁଦୃଶ୍ୟ, ଭଲ ମନେ ପକାଇଦେଲ; ମୁଁ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ

ଯାଇଥିଲି । ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ ମହାଶୟ ଦୃଶ୍ୟ ଶିକାରରେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ

ଏଣିକି ଅସିଲ ପରି ମୋ ମନ ତୁମ୍ଭ ଗୀତରାଗରେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ

ଯାଇଥିଲା ।]

କୁଳମଣି. ଅଲଙ୍କାର ଚରଣିଣୀ ।]

ଅବଲଗ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲଗ୍ ଧାତୁ = ଲଗିବା + କର୍ମ. ତ)—

Abalagna ୧ । ଦୃଢ଼ସଂଲଗ୍ନ—1. Firmly attached.

୨ । ଯାହା ଲଗିଥାଏ—2. Sticking to.

ସଂ. ବି. (ସଂଲଗ୍ନେ. ଅଧିକରଣ. ତ; ଯହିଁରେ ପିନ୍ଧିବା ବସ୍ତୁ

ଲଗି ରହିଥାଏ)—କଟିଦେଶ—

Loins; waist.

ଅବଲଂଘନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲଂଘନ)—ଉପରକୁ ଡେଇଁବା; ଲୁଚିବା—

Abalanghana Jumping over.

ଅବଲତା—ସଂ. ବି. (ଅବଲ + ତା. ତା)—

Abalatā ୧ । ନିର୍ବଳତା; ବଳହୀନତା—

1. Powerlessness; want of strength.

୨ । ପ୍ରତିକୂଳତା—2. Unfavourableness.

ଅବଲମ୍ବ—ସଂ. ବି. ୧ । (ଅବ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ = ଲମ୍ବିବା + ଭବ. ଅ)—

Abalamba ଅବଲମ୍ବନ; ଆଶ୍ରୟ—1. Prop; shelter.

୨ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅ) ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥାନ—

2. Place or shelter; refuge.

ବାସନା ଅବଲମ୍ବେ ଥାଇ, ପବନ ସଙ୍ଗରେ ବଳର ।

ଉପର—ପ୍ରେମସ୍ଵରାକ୍ଷର ।

୩ । (+ କରଣ. ଅ; ଯାହାଦ୍ଵାରା ଲମ୍ବିତ ହୁଏ) ଆଶ୍ରୟସାଧନ;

ଲଠି; ଯନ୍ତ୍ର—3. Stick.

ସଂ. ବି. (+ କର୍ମ. ଅ)—ଅବଲମ୍ବି (ଦେଖ)

Abalambī (See)

ଦେ. ବି—୧ । (କୌଣସି ବିଷୟର) ତତ୍ତ୍ଵାବଧାନ—

1. Supervision of a work.

୨ । (କୌଣସି ବିଷୟର) ଭାର ବା କାର୍ଯ୍ୟଭାର—

2. Responsibility for a work.

ଯାହା କଲେ ଅରସ୍ତ, ବାଲମ୍ବିକ ରୁଷିକ ଦେଲେ ଅବଲମ୍ବ ।

ବସ୍ତୁନାଥ, ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ଵରାକ୍ଷର ।

ଅବଲମ୍ବନ—ସଂ. ବି—୧ । (ଅବ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ = ଲମ୍ବିବା + ଭବ. ଅ)—

Abalambana ଭରସାଦେବା—1. Dependence.

୨ । ନିର୍ଭର କରିବା—2. Reliance.

୩ । ଆଶ୍ରୟକରିବା; ଆଶ୍ରୟଗ୍ରହଣ—

3. Having resort to

୪ । ଧାରଣ—4. Holding.

୫ । (+ କର୍ମ. ଅ) ଆଶ୍ରୟ—5. Refuge; shelter.

୬ । ଉପାୟ; ଗତି—6. Resource.

୭ । ଜୀବକାଳବାହୁର ଉପାୟ ବା ପେଶା—

7. Means of livelihood.

୮ । ଚିର—8. Prop; support.

୯ । ଉପଲକ୍ଷ—9. Occasion.

ଅବଲମ୍ବନ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅବଲମ୍ବନ)—

Abalambanā ଆଶ୍ରୟ; ଅବଲମ୍ବନ—Shelter.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ସ୍ତ୍ରୀରେ ଧୂସର ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଣ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋକିଲେ ଯେତେ ଏ ଗଣ୍ୟକାଳରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋକିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କା' ଶୋକିବେ; 'କୃ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃ' ଦେଖିବେ; 'କଂ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅଲ୍' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍' ଦେଖିବେ ।

ଦଲବରୁ ଅବଲମ୍ବନା କର ଲେବ

ସେ ଦୁଇ ହେଉଛି ସେ ବଡ଼ ଅବଲେବ । କୃଷ୍ଣବିଦ ନିହାରିତା ଅବଲମ୍ବନା ।

ଅବଲମ୍ବିତ—ସଂ. ବିଣ (ଅବ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—

Abalambita ୧ । ଶରଣାଗତ; ଆଶ୍ରିତ—

1 Taking refuge or shelter.

୨ । ରକ୍ଷିତ—2 Protected.

୩ । (+ କର୍ମ. ତ) ଧୃତ—3. Held.

୪ । ଗ୍ରହଣ—4. Accepted; taken.

୫ । ପ୍ରାପ୍ତ—5. Attained; got.

୬ । (ଅବ = ନିମ୍ନକୁ + ଲମ୍ବିତ)—ତଳକୁ ଲମ୍ବିଥିବା—
6. Hanging down

୭ । ଅବନତ—7. Bent down.

୮ । ଅଧୋଗତ—8. Gone down

ଅବଲମ୍ବିତା—ସ୍ତ୍ରୀ ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. (ସଂ. ଅବଲମ୍ବନ)—

Abalambibhା ଅବଲମ୍ବନ କରିବା—

To have recourse to.

ଭୂଷେ ସେ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବି ପାଇବ ନାହିଁ । ସ୍ବାଧୀନାଥ, ବସେଣ ।

ଅବଲମ୍ବି—ସଂ. ବିଣ ସଂ. (ଅବ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ; ଅବଲମ୍ବିନ୍)

Abalambi ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଅବଲମ୍ବନକାରୀ; ଆଶ୍ରୟକାରୀ—

(ଅବଲମ୍ବିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Resorting to; depending on; holding; taking shelter or refuge under.

୨ । ସେ ଆଶ୍ରୟପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ ଧରେ—2. Holding another for support; depending on another.

୩ । ଧର୍ମମତକୁ ଅନୁସରଣକାରୀ—3 Following the tenets of certain religion.

ଅବଲୟ—ଦେ. ବି (ସ. ଅବନୟ; ହାବ ଓ ଲୟ)—ଗାନ କରୁ ଯାଉ—

Abalaya ଥିବା ସଙ୍ଗୀତର ଭାବ ଶୋଭାକୁ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ

ନର୍ତ୍ତକ ଦସ୍ତପଦାଦି ଦ୍ଵାରା ଯେଉଁ ସଙ୍କେତ କରେ; ପାରିଜା;

ରୂପ ଦେଖା—Signs made by the hands

and limbs of the dancer to express the meaning of a song.

ଅବଲୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବଳ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଅବଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Abalī Feminine of Abala.

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ; ନାରୀ; ଲଳନା—Woman.

ଦେ. ବିଣ —୧ । ବଳା ହୋଇ ନ ଥିବା ବା ଦଉଡ଼ିରେ ପରି-
ଣତ ହୋଇ ନ ଥିବା (ହୋଟ ଅବ)—

1. Untwisted, unrolled.

୨ । ଯାହା ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇ ନ ଥାଏ—

2 Unwound.

୩ । ଯାହା ବଳ ନ ପଡ଼େ—3. Of which nothing is left out

ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗକୁ ଦିଆଯିବା ନାମବିଶେଷ—

A name given to females

ଅବଲିପ୍ତ—ସଂ. ବିଣ (ଅବ + ଲିପ ଧାତୁ = ଲେପିବା + କର୍ମ. ତ)—

Abalipta ୧ । ଯେଉଁ ଛତାରେ ହଲଦା ବୋଳା ହେବା ଭଳି

(ଅବଲିପ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ଛତାଆ ବସି ଥାଏ (ସ୍ମୃତ)—

(ଅବଲେପ—ବି)

1. Furred (tongue).

୨ । ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟର ସର୍ବାଂଶରେ କିଛି ଲେପ ବୋଳା ଯାଇ-
ଥାଏ—2 Pasted over.

୩ । କୃତଲେପନ—3. Smearred over.

୪ । ଯାହା ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ବୋଳା ଯାଇ ଥାଏ—

4. Anointed.

୫ । (ଅବ + ଲିପ ଧାତୁ = ଗର୍ବିତ ହେବା + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—ଗର୍ବିତ; ଦୃଢ଼; ଅହଂକୃତ—

5. Arrogant; proud.

୬ । ଆସନ୍ନ—6. Attached.

ଅବଲୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅବଳା ନାମ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଭାବ ନାମ—

Abalī Name for calling a woman named Abalī.

ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଗୋଡ଼ରେ ବଳା ପିନ୍ଧେ ନାହିଁ—
(a woman) Not habituated to wearing anklets.

ଅବଳୀ ଗୋଡ଼ରେ ବଳା. ତାକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଗୋଡ଼ରେ ବଳା—ଭଗ ।

ଅବଲିତ—ସଂ. ବିଣ. ଅବ + ଲିତ ଧାତୁ = ଶୁଷ୍କିବା + କର୍ମ. ତ)—

Abalidha ୧ । ଚଟା ହୋଇଥିବା; ଆସାଦିତ—

1. Licked; tasted.

୨ । ଭକ୍ଷିତ—2. Eaten

(ଅବଲିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୩ । ବ୍ୟାପ୍ତ—3. Spread

(ଅବଲେଦ—ବି) ୪ । ଦସ୍ତ—4. Burnt

ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଅବ + ଲିତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—

ସେ ଶୁଷ୍କେ—Licking.

ଅବଲିଳା—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲିଳା) —୧ । ଅନାୟାସ; ଅକ୍ଳେଶ—

Abalīlā 1. Ease.

୨ । ଅସନ୍ଦେହ—2. Absence of hesitation.

୩ । କୌତୁକ; ପରିହାସ—3 Sport; jest; mirth

୪ । ଶିଳ୍ପ—4. Play.

ଅବଲିଳାକ୍ରମେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ସହଜରେ; ଅନାୟାସରେ—

Abalīlākrame Easily; with ease.

ଅବଳୁଅ—ଦେ. ବିଣ. (ସ. ଅବଳ) —ଅବଳ; ନିବଳ; ଦୁର୍ବଳ—

Abalūa Powerless; weak.

ନିର୍ବଳ

ଦୁର୍ବଳ

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଅବଲୁକ୍ଷ୍ମ—ସଂ. ବି. (ଅବ = କମ୍ପରେ + ଲୁକ୍ଷ ଧାତୁ = ଗଡ଼ିବା; ଲେଖିବା
Abalunṭhana + ଭବ ଅନ) — ଭୂଇଁରେ ଗଡ଼ିବା—
(ଅବଲୁକ୍ଷ୍ମିତ — ବିଶ) Rolling on the ground.

ଅବଲୁକ୍ଷ୍ମିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ଲୁକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —
Abalunṭhita ଭୂଇଁରେ ଗଡ଼ୁଥିବା—Rolling on the
ground; wallowing

ଅବଲେଖନ—ସଂ. ବି—(ଅବ + ଲେଖନ) — ୧ । ଦାଗ କରିବା—
Abalekhana 1. Marking.
୨ । ଖୋଦନ—2. Engraving.

ଅବଲେପ—ସଂ. ବି (ଅବ + ଲିପ ଧାତୁ = ଲେପିବା + ଭାବ. ଅ) —
Abalepa ୧ । ଗୃହର ଭଲ ଓ କାନ୍ଥ ଆଦି ଲେପିବା—
1 Plastering; smearing (of the walls
and floor of a house)

୨ । ଅହଂକାର; ଦର୍ପ; ଗର୍ବ—

2. Pride; arrogance.

୩ । ଅକ୍ରୋଧ; ହିଂସା; ଦ୍ଵେଷ—

3. Spite; malice; vengeance.

୪ । ଅନ୍ତେପ—4. Regret.

୫ । ସମ୍ପର୍କ; ସଂସର୍ଗ—

5 Connection; regulation.

୬ । ପରବାଦ—6. Libel; scandal.

୭ । ଭୂଷଣ—7. Ornament

୮ । ଶ୍ଳେପଣ—8. Throwing.

୯ । (+ କରଣ. ଅ) — ପ୍ରଲେପ; ମଲମ—

9. Paste; ointment

୧୦ । ପୁଲ୍ଟିସ୍—10. Plaster; poultice.

ଅବଲେପନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲିପ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ) —
Abalepana ୧ । ବିଲେପନ; ଲିପିବା—1 Smearing.

୨ । ମୁଣ୍ଡଣ; ବୋଳିବା—2. Anointing

୩ । ଅହଂକାର ବା ଦର୍ପ ପ୍ରକାଶ—3. Arrogance

ଅବଲେହ—ସଂ. ବି—୧ । (ଅବ + ଲିହ ଧାତୁ = ଚୁଟିବା + ଭାବ. ଅ) —
Abaleha ଚୁଟିବା—1. Licking; lapping.

୨ । (+ କର୍ମ. ଅ) — ଯାହାକୁ ଚୁଟି କରି ଖିଆଯାଏ—

2. Anything which is lapped or licked.

୩ । ଚୁଟି ଖାଇବା ଔଷଧ—

3. Medicine which has to be lapped or
licked

୪ । ଚଟଣୀ—4. Sauce.

ଅବଲେହନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲିହ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ) — ଚୁଟିବା
Abalehana ଚୁଟିବା—Licking; lapping.

ଅବଲେହ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ଲିହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ) — ଚୁଟିବା—
Abalehya ଯୋଗ୍ୟ—Capable of being licked.

ଅବଲୋକ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲୋକ ଧାତୁ = ଚାହିଁବା + ଭାବ. ଅ) —
Abaloka ଅବଲୋକନ (ଦେଖ) — Abalokana (See)

ବିଧିରେ ତା ବେଳେ ମହୋତ୍ସବ ଅବଲୋକ,

ବୁଦ୍ଧାରବେ ଏହା ମିତ୍ର କରଣେ କରବେ । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀସ ।

ଅବଲୋକନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଲୋକ ଧାତୁ = ଚାହିଁବା + ଭାବ. ଅନ) —
Abalokana ୧ । ଦୃଷ୍ଟି; ଦର୍ଶନ; ଦେଖିବା—

(ଅବଲୋକିତ — ବିଶ) 1. Sight; seeing; viewing.

୨ । ଅନୁସନ୍ଧାନ—2. Investigation

୩ । ମନୋଯୋଗପୁରକ ଦେଖିବା; ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ—

3. Review; observation.

୪ । (+ କର୍ମ. ଅ) — ଯାହାଦ୍ଵାରା ଦେଖାଯାଏ — ନୟନ; ନେତ୍ର—

4. Eye.

ଅବଲୋକନୀୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅବ + ଲୋକ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନାୟ) —

Abalokaniya ୧ । ଦର୍ଶନୀୟ; ଦେଖିବାର ଯୋଗ୍ୟ—

1. Fit to be seen

ଅବଲୋକିତ—ସଂ. ବିଶ (ଅବ + ଲୋକ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Abalokita ୧ । ଦୃଷ୍ଟ, ଦିଶିଛି—

1. Seen; viewed; perceived.

୨ । ପରିଦୃଷ୍ଟ—2. Observed; surveyed.

ସଂ. ବି—(+ ଭାବ. ତ) ଦର୍ଶନ; ଦୃଷ୍ଟି—

Sight; view.

ଅବଲୋକିତା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି (ସଂ. ଅବଲୋକନ) — ଚାହିଁବା; ଦେଖିବା—

Abalokibh To See.

ଅବଲୋକା

ଏଣୁ ସେ ଦଶକ ସଦା ଅବଲୋକିତଲେ,

ଅବଲୋକନା

ପରସ୍ପର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ଅନନ୍ତ ବିଶ୍ଵ—

ପ୍ରଜ୍ଞାନଳି, ବଳମାବଳୀ ।

ଅବଲୁଗ୍ନ—ସଂ. ବି (ବିଦ୍ୟମାନ) —

Abalgujh ବାଲୁଚି (ଦେଖ) (ହରେକୃଷ୍ଣ—ଦ୍ରବ୍ୟସୁତ୍ର) —
hukuchi (See)

ଅବଶ—ସଂ. ବିଶ. ୧ । (ଅ = ନୁହେଁ + ବଶ = ଅଧୀନ) —

Abasa ଅନାୟତ୍ତ; ଅବଶୀଭୂତ—

(ଅବଶୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Uncontrolled; ungovernable.

୨ । ଅବୀକ୍ଷ—2. Disobedient.

୩ । ଅପରାଧୀନ, ସ୍ଵାଧୀନ—3. Independent

୪ । (ଅ = ନାହିଁ + ବଶ = ସ୍ଵାଧୀନତା, ଯାହାର) ଅସ୍ଵାଧୀନ;
ପରାଧୀନ; ପରଦତ୍ତ; ପରବଶ—

4. Dependent; not free; subservient.

୫ । ଦୁର୍ବଳ—5. Weak.

୬ । ଚଳିବା ଶକ୍ତିରହୁତ; ଅଚଳ—

6. Unmoving; having no power of
movement.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ଯେଉଁ ୧ ଚିହ୍ନ ଅଛି ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅଛି ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ବୋଲେ, ଯେତେ ୧ ଚିହ୍ନକାଷରେ ନ ଚିହ୍ନ, ତେବେ ସେହି ଚିହ୍ନର ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ବୋଲିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମଳରେ 'ଗାଈ' ଶୋଇବ; 'ବୁଧ' ନ ମଳରେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବ; 'ବଧୂ' ନ ପାଈରେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ପାଈରେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବ; 'ଅଲବ' ନ ପାଈରେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବ ।

୨ । କର୍ମଶକ୍ତିହୀନ, ନିସ୍ତେଜ—

7 Impotent; powerless

୮ । ବିଶ୍ୱଳ—5 Benumbed; paralysed;
slackened.

୯ । ନିରାଶ୍ରୟ; ଉପାୟହୀନ—9. Helpless

ଅବଶିଷ୍ଟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଅବ + ଶିଷ୍ଟ ଧାତୁ = ଶେଷ ରହିବା + କର୍ମ. ତ) —

Abaśishṭa ୧ । ଯାହା ଶେଷକୁ ବାକି ଥାଏ; ବାକି—
(ଅବଶେଷ—ବ) 1. Left, remaining.

୨ । ବଳପ୍ରତିଷ୍ଠା; ଭିନ୍ନତା—

2. Residual,

୩ । ଅତିରିକ୍ତ—3. Redundant.

ଅବଶିଷ୍ଟ—୧୧. ବି (ଅବଶ + ଅଭିଷ୍ଟ, ତତ୍ତ୍ୱାବେ ଚି + ଭବ) —

Abaśibhāṣa ୧୨ । ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ; ଅବିଶ୍ୱାସ—
(ଅବଶିଷ୍ଟ—ବିଶ୍ୱ) Disobedience.

ଅବଶେ—୧୩. ବି. ବିଶ୍ୱ—(ସଂ. ଅବଶ) —

Abaśe ୧ । ଅନାୟତ୍ତ୍ୱରେ —

ଅବଶେ 1. Without one's own control.

ନାଚାରିମି ୨ । ନାୟତ୍ତ୍ୱ ହୋଇ —

2. Having no other alternative

ଜାଣିବା ଅବଶେ ବସେ ସୁରସ ବସ ସେ ପଶେ

କେ କେ ଅନନ୍ତତା ସେ ବାସେ

ଭଜ. ପ୍ରେମସୁଧାକର ।

ଅବଶେନ୍ଦ୍ରିୟ—୧୪. ବିଶ୍ୱ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବଶ ଅଟେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ
Abaśendriya ଯାହାର) —

୧ । ଅଜ୍ଞେନ୍ଦ୍ରିୟ; ଯାହାର ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନ ବଶିଭୂତ ନୁହେଁ;

ଇନ୍ଦ୍ରିୟପରାୟଣ—1 Not having one's
organs of sense under control;
sensual; indulgent.

୨ । ଯାହାର ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଅଛନ୍ତି—

2. Having one's organs paralysed.

ଅବଶେଷ—୧୫. ବି. (ଅବ + ଶିଷ୍ଟ ଧାତୁ = ଶେଷ କରିବା + ଭବ. ଅ) —

Abaśeṣha ୧ । ଭିନ୍ନତା ବା ବାକି ରହିଥିବା ଅଂଶ—

(ଅବଶିଷ୍ଟ—ବିଶ୍ୱ) 1. Remnant; remainder;
remains; residue.

୨ । ଅନ୍ତ; ପରିଶେଷ; ସମାପ୍ତି—

2 End; finish; completion.

୩ । ନିଶ୍ୱେଷ—3. Extinction; cessation,

୪ । ଶାନ୍ତ୍ୟାବଶେଷ—4. Orts.

୫ । ସୀମା; ପରିସୀମା—5. Limit.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଶେଷ ପାଇଥିବା; ସମାପ୍ତି—

1. Ended; expired.

ଏ ସମୟେ ଘଟି ହୋଇଲା ଅବଶେଷ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

୨ । ଭିକ୍ଷୁ—2. Left after meals.

ଦେବତା ପିତୃ ଅର୍ଥେ ମାତ୍ର

କେମନ୍ତେ ଦେବ ଅବଶେଷ । କରକାଥ. ଭଗବତ. ୧ମ ।

୩ । ବାକି ରହିଥିବା; ଅବଶିଷ୍ଟ—3 Remaining

ଦୁହର ଅବଶେଷ ପୁଣି ତାହା ଦେଖି

ଦଇଲେ ଧୃଷ୍ଣୟମନଙ୍କ ଶର ଯୋଗି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଭୀଷ୍ମ ।

ଅବଶେଷକୁ—୧୬. ବି. ବିଶ୍ୱ—ସବୁଶେଷରେ; ସମସ୍ତଙ୍କ ପରେ—

Abaśeshaku At last, finally.

ଅବଶେଷରେ—୧୭. ବି. ବିଶ୍ୱ—ଅବଶେଷକୁ (ଦେଖ)

Abaśeshare Abaśeshaku (See)

ଅବଶୋଶ—୧୮. ବି. ବିଶ୍ୱ—ଅବଶେଷ (ଦେଖ)

Abaśos Absas (See)

ମଜ୍ଜିମ ଅବଶୋଶରେ ମର ପଡ଼ିଥିଲା, ମଙ୍ଗଲଙ୍କ ଟଙ୍କାର ଝଣ ଝଣ

ଶବ୍ଦରେ ବନ୍ଧୁ ଉଠିଲା ।—

ଫକୀରମୋହନ ଜଗନ୍ନାଥ ଅଂଗୁଷ୍ଠ ।

ଅବଶ୍ୟ—୧୯. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ବଶ୍ୟ) —

Abaśya ୧ । ଅବଶିଭୂତ; ଅବଶ୍ୟ; ଅନାୟତ୍ତ୍ୱ—

(ଅବଶ୍ୟ—ଶ୍ୱା) 1. Untamed; uncontrolled.

୨ । ନିଶ୍ଚୟ; ନିଶ୍ଚୟଦେହ—2. Certain,

ଦେ. ବି. ବିଶ୍ୱ—୧ । ନିଶ୍ଚୟ; ଅନୁକୂଳ—

ଅବଶ୍ୟ 1. Certainly; without fail,

ଅଳକ୍ଷତ ୨ । ନିଶ୍ଚୟଦେହରେ—2 Surely.

ଅବଶ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ—୨୦. ଅ. (କଥିତ ଅନୁରୋଧକୁ ଦୃଢ଼ୀକରଣାର୍ଥ ଦ୍ୱିଭୁ)—

Abaśya abaśya ନିଶ୍ଚୟ—Certainly.

ଅବଶ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ

ଅଳକ୍ଷତ

ଅବଶ୍ୟଭାବିତା—୨୧. ବି (ଅବଶ୍ୟ ଭାବିତ୍ + ଭବ. ତା) —

Abaśyambhābitā ୧ । ନିଶ୍ଚୟତା—1. Certainty;
state of being inevitable.

୨ । ଭବିଷ୍ୟତତା—2. Inevitability.

ଅବଶ୍ୟଭାବିତା—୨୨. ବି. (କର୍ମଧା)—ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବା ନିଶ୍ଚୟ—

Abaśyambhābibhāba Inevitable things.

ଅବଶ୍ୟଭାବିତା—୨୩. ବିଶ୍ୱ. (ଅବଶ୍ୟ = ନିଶ୍ଚୟ + ଭୁ ଧାତୁ = ହେବା +

Abaśyambhābī କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.) —

(ଅବଶ୍ୟଭାବିତା—ଶ୍ୱା) ଯାହା ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବ—That which
must take place or happen;
inevitable; sure to take place.

ଅବଶ୍ୟ କରଣୀୟ—୨୪. ବିଶ୍ୱ. (ସୁପ୍ତପ୍ର; ଅବଶ୍ୟ + କରଣୀୟ) —

Abaśya karāṇīya ଯାହା ନିଶ୍ଚୟ କରିବାକୁ ହେବ—
That which must needs be done;

indispensable.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଝ	ଭ	ଧ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଝ	ଭ	ଧ

ଅବଶ୍ୟା—ସ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅବଶ୍ୟ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Abaśya ୧ । ଅବଶ୍ୟର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

1. Feminine of Abaśya.

୨ । ଅନାୟତ୍ତା (ଶ୍ରୀ); ସ୍ୱେଚ୍ଛାଶୀ—2. (a woman) Who is not under control of any guardian.

ଅବଶ୍ୟାମ—ସ. ବି. (ଅବ + ଶ୍ୟେ ଧାତୁ = ଶୀତ ବୋଧ ଦେବା + Abaśyāma ଭବ. ମ; ଯାହା ଯୋଗୁଁ ଶୀତ ଘଟେ)—

୧ । କୁହୁଡ଼ି; କୁହୁଡ଼ିକା—1. Fog; mist.

୨ । ହିମ; ଶିଶିର—2. Dew.

୩ । ଅହଙ୍କାର; ଅଭିମାନ; ଗର୍ବ—

3. Pride; arrogance.

ଅବଶ୍ୟାୟ—ସ. ବି. (ଅବ + ଶ୍ୟେ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abaśyāya ଅବଶ୍ୟାମ (ଦେଖ)

Abaśyāma (See)

ଅବଶ୍ରୟଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ = ତଳକୁ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ = ପାଦ କରିବା + Abaśrayaṇa ଭବ. ଅନ)—ପାଦାନ୍ତେ ପାଦଦ୍ୱୟ ସହିତ

ପାଦପାତ୍ରକୁ ତଳେ ଉପରୁ ତଳକୁ ଓଲଟାଇଦେବା ବା ଉତ୍ତାରଣ—Taking down of the cooking-pot from the grate after cooking

ଅବଶ୍ରବ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ଶ୍ରୁ ଧାତୁ = ଶ୍ରବଣ ଦେବା + କର୍ମ. ତ)—

Abashtabdhā ୧ । ପ୍ରମାଣିତ; ପ୍ରସ୍ତ; ପ୍ରମୁଦ କହଣାୟ ଥିବା—

1. Stopped; ceased; calmed,

୨ । ଅବଦ୍ଧ; ବଦ୍ଧ—2. Bound,

୩ । ସଂଯତ—3. Controlled; restrained.

୪ । ରୁଦ୍ଧ; ଅବରୁଦ୍ଧ—4. Confined; obstructed,

୫ । ପରିବେଷ୍ଟିତ—5. Surrounded.

୬ । ଅଭିଭୂତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ—

6. Overwhelmed; attacked.

୭ । ଆରମ୍ଭ—7. Commenced.

୮ । ରକ୍ଷିତ—8. Preserved; protected.

୯ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ତ) ଅବଲମ୍ବିତ—9. Held

୧୦ । ଅସନ୍ନ—10. Adjacent.

୧୧ । ସୂଚିତ—11. Indicated.

୧୨ । ଅନିୟମିତ ଥିବା—12. Ceased; stopped.

୧୩ । ଜଡ଼ାବିତ—13. Paralyzed.

୧୪ । ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ ମିଳିଅଛି—14 Supported

ଅବଶ୍ରମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଶ୍ରମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abashtambha ୧ । ପ୍ରମାଣିତ; ପ୍ରସ୍ତ; ପ୍ରମୁଦ କହଣାୟ ଥିବା—

1. Cessation; stoppage; restraint.

୨ । ବାଧା—2. Obstruction; impediment.

୩ । ସୂଚନା—3. Indication.

୪ । ଆକ୍ରମଣ—4. Assault; attack.

୫ । ଆରମ୍ଭ—5. Commencement.

୬ । ଉତ୍କର୍ଷ—6. Excellence.

୭ । ଅବଲମ୍ବନ—7. Support.

୮ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ—8. Gold.

୯ । ସୌଷ୍ଟବ—9. Symmetry.

୧୦ । ଅହଂକାର—10. Pride.

୧୧ । ବେଷ୍ଟନ—11. Surrounding.

୧୨ । ଅଭିମାନ—12. Sullenness.

୧୩ । ସାମୀପ୍ୟ—13 Vicinity.

ଅବସ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅସ)—

Abasa ୧ । ରାଜା—1. The king.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2. The sun.

୩ । (+ ଭବ. ଅସ) ରକ୍ଷଣ—3. Protection.

ଅବସକ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ଅବ + ସକ୍ତ ଧାତୁ = ଲାଗିବା + କର୍ମ. ତ)—

Abasakta ସଂକ୍ତ; ସଂଯୁକ୍ତ—Connected with;

attached to.

ଅବସକ୍ତ୍ୟା—ସ. ବି. (ଅବ = ରୁଦ୍ଧିଆଡ଼େ + ସକ୍ତ୍ୟ = ଉଚ୍ଛେଦଣ +

Abasakthikā କ + ଶ୍ରୀ ଅ)—ବସ୍ତ୍ରାବଦ୍ଧାୟ କାନୁ ଓ ଜବ ବାଳ

ଉପବେଶନ କରିବା; ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ର—Squatting on the buttocks by tying the knees and the back with a piece of cloth.

ଅବସଥ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ସ୍ଥା ଧାତୁ = ପୁଷ୍ଟ ଦେବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ.

Abasatha ଅଧିକରଣ. ଥ; ସେଇଠାରେ ଲୋକେ ସମୟ ପରିପୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି)—

୧ । ବାସଭୂମି; ଆବାସ—1. Residence; house.

୨ । ଗ୍ରାମ—2. Village.

୩ । ଚଢ଼ି; ପଥକମାନଙ୍କ ବିଶ୍ରାମ ସ୍ଥାନ—3. Rest-house.

୪ । ପାଠଶାଳା—4. School.

୫ । ଶଃ; ଆଡ଼ା—5. Place of gathering.

୬ । ଅଖଡ଼ା—

6. Gymnasium; training house.

ଅବସଥା—ସଂ. ବି. (ଅବ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + ଥା)—ଅବସଥ (ଦେଖ)

Abasathya Abasatha (See)

ଅବସନ୍ଧି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅବସନ୍ଧ)—୧ । ଅବସନ୍ଧି; ଗୁପ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—

Abasandhi 1. Secret aim.

୨ । ଗୁପ୍ତତା—2. Secret

୩ । ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନ—3. Secret place.

ମାଧ୍ୟମରେ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଖୋଳିଲେ ଯେତେ ଏ ଘୋଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ବର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବସନ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଳିବେ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଣ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଣ୍ୟ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅବସନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ (ଅବ + ସନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—

Abasanna ୧ । ଅବସାଦପ୍ରାପ୍ତ; ବିଷଣ୍ଣ; କମର୍ସ; ମ୍ଳାନ; ନିଷ୍ପ୍ରଭ—
(ଅବସନ୍ନା—ଶ୍ଳୀ) 1. Drooping; dejected.

(ଅବସାଦ; ଅବସନ୍ନତା—ବି) ୨ । ଖୁଣ୍ଟିରହୁତ—

2. Languid; shorn of vigour; relaxed

୩ । ଶ୍ରାନ୍ତ; କ୍ଳାନ୍ତ—3. Fatigued; tired out

୪ । ଦୁର୍ବଳୀକୃତ—4. Weakened.

୫ । ଅସ୍ତଗତ—5. Set.

୬ । ଅବସାଦ ପ୍ରାପ୍ତ; କ୍ଷୟ ପ୍ରାପ୍ତ—

6. Exhausted; decayed.

ଅବସନ୍ନତା—ସଂ. ବି (ଅବସନ୍ନ + ଭାବ. ତା)—ଅବସାଦ (ଦେଖ)

Abasannatā Abasāda (See)

ଅବସନ୍ନତା—ସଂ. ବି (ଅବ = ବିପରୀତ + ସନ୍ = ବାମ) —ବାମେତରଫିନ;

Abasabya ଡାହାଣ ପାଶ—Right side.

ସଂ. ବିଣ—ଅପସନ୍ନତା; ବାମେତରଫିନ; ଡାହାଣ—

Right (side)

ଗ୍ରା ବିଣ. (ସଂ. ଅସଭ୍ୟ)—ଅସଭ୍ୟ (ଦେଖ)

Abasabhya (See)

ଅସଭ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. ଅସଭ୍ୟ)—୧ । ଅସଭ୍ୟ; ବର୍ବର—

Abasabhya 1. Uncivilised; rude.

୨. ଅସଭ୍ୟ

୨ । ଅସଭ୍ୟ—2. Indecent.

ଅସଭ୍ୟ

ଅବସର—ସଂ. ବି (ଅବ + ସ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଭାବ. ଅ)—

Abasara ୧ । ଫୁରୁସେତ୍; ଅବକାଶ; କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଛୁଟି ବା

(ଅବସର—ବିପରୀତ) ବିଶ୍ରାମ—1. Leave; leisure or rest from work.

୨ । ସୁବିଧା; ସୁଯୋଗ; ସୁସମୟ—

2. Opportunity; opportune time.

ଠାରୁ ଅବସର, ବଳେ ତୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମୋର, ଏକ ଘଣ୍ଟାବେଳାକୁ ଉପରେ—
ବିଷୟ. କଣ୍ଠୋପଦେଶ ୦. ଗୀତ ।

୩ । ଉପଲକ୍ଷ—3. Occasion.

୪ । ପ୍ରସ୍ତାବ—4. Proposal.

୫ । ପ୍ରସଙ୍ଗ—5. Connection; context

୬ । ପ୍ରାରମ୍ଭ—6. Beginning; commencement.

୭ । କାର୍ଯ୍ୟର ସୀମା—7. Scope.

୮ । ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ; ଫାଙ୍କ—

8. Space; vacant space.

୯ । ବୃଷ୍ଟି—9. Rain

୧୦ । ବର୍ଷ—10. Year.

ଅବସରକ୍ରମେ—ଦେ. ବି. ବିଣ—୧ । ସୁବିଧା ବା ସୁଯୋଗ ଅନୁସାରେ—

Abasarakrame 1 According to suitable time
ଅବସରକ୍ରମେ or opportunity; when opportunity
माकापर or occasion arises

୨ । ଫୁରୁସେତ୍ ଅବା ସମୟରେ—2. At leisure.

ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯାହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଛୁଟି ମିଳିଥାଏ—

Abasaraprāpta 1. (a person) On leave; on
ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ holidays.

୨ । ପେନ୍ସନ୍ ଥାଇ କାମ ଛାଡ଼ିଥିବା—2. Retired.

ଅବସର୍ପ—ସଂ. ବି. ୧ । (ଅବ + ସ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଭାବ. ଅ)

Abasarpa ୧) —ଗମନ—1 Going.

(ଅବସର୍ପିଣୀ—ଶ୍ଳୀ)

୨ । ଗତି—2. Motion.

(ଅବସର୍ପିତ—ବିଣ) ୩ । (+ କର୍ତ୍ତ୍ତି. ଅ) ଦୂତ; ପ୍ରଶିକ୍ଷ—

3. Emissary.

୪ । ଗୁପ୍ତଚର—4. Spy

ଅବସର୍ପଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ସ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ) = ଅବସର୍ପ;

Abasarpāṇa ଗୁମାସ୍ତାରୁ ଗମନ —Going to another
place.

ଅବସର୍ପିଣୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ (ଅବସର୍ପ + ଇନ୍ + ଶ୍ଳୀ. ଇ)—

Abasarpinī ୧ । ଦୂତକା ବା ଶ୍ଳୀ—ଦୂତ—

1. A female-emissary.

୨ । ଜୈନମାନଙ୍କ ଗଣନାରେ କାଳ ସଂଖ୍ୟା ବିଶେଷ (ଏହା
ଦଶ କୋଟି କୋଟି ସାଗର ବର୍ଷରେ ସମାପ୍ତ ହୁଏ)—

2. A unit of time—(millions of millions
of years) according to the
calculation of the Jāinas.

ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ଳୀ (ଅବସର୍ପିନ୍ + ଶ୍ଳୀ. ଇ)—ଅବସର୍ପିର ଶ୍ଳୀଲିଙ୍ଗ—
Feminine of Abasarpī.

ଅବସର୍ପି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅବ + ସ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

Abasarpī ଗୁମାସ୍ତାରୁ ଗତି—Gone to another
(ଅବସର୍ପିଣୀ—ଶ୍ଳୀ) place; removed to another place

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଦୂତ—1. Emissary.

୨ । ଗୁପ୍ତଚର—2. Spy.

ଅବସାଦ—ସଂ. ବି (ଅବ + ସଦ ଧାତୁ = କ୍ଳାନ୍ତ ହେବା + ଭାବ. ଅ)—

Abasāda ୧ । ଅବସନ୍ନତା; ଜଡ଼ତା; ଶିଥିଳତା—

ଅବସନ୍ନ 1. Languor; exhaustion;

ଅବସାଦିତ 2. ବିଶ୍ୱାସ 2. lethargy.

୩ । କ୍ଳାନ୍ତି; ଶ୍ରାନ୍ତି—2. Fatigue; weariness.

୩ । ଖୁଣ୍ଟିରହୁତା; ଉତ୍ସାହହୀନତା—3. Want of
vigour; dullness; depression.

୪ । ନିରାଶ—4. Despair

୫ । ଦୈନ୍ୟ—5. Poorness

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଝ	ଞ	ଟ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅକାରାନ୍ତକର୍ତ୍ତୃ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଟ

୨ । ନାଶ; କ୍ଷୟ—6. Decay; exhaustion

୭ । ଶେଦ; ବିଷାଦ—7. Dejection; sorrow; grief.

୮ । ବିରାମ, ଶେଷ—3. End; cessation

୯ । ପରାଜୟ—3. Defeat

ଅବସାଦକ—ସଂ. ବିଣ (ଅବ+ସଦ ଧାତୁ ଶିଚ, ସାଦ ଧାତୁ=କ୍ଳାନ୍ତ Abasāḍaka କରବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—୧ । ସେ କମ୍ପା ଯାହା (ଅବସାଦକ—ଶ୍ଳୀ) ଜଡ଼ତା ଉତ୍ପାଦନ କରେ—1. Paralyzing; producing languor or lassitude.

୨ । ଯାହା ବିଷାଦ ଉତ୍ପାଦନ କରେ—2 Depressing.

୩ । କ୍ଳାନ୍ତିଜନକ—Tiresome

ଅବସାଦନ—ସଂ. ବି (ଅବ+ସଦ ଧାତୁ ଶିଚ୍ ସାଦ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—Abasādana ୧ । ଅବସନ୍ନ କରାଇବା—1. Causing of languor or exhaustion.

୨ । ବିନାଶନ—2. Destroying

୩ । କ୍ଳାନ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ—3 Causing or producing weariness.

୪ । ବଳହୀନ କରଣ—4. Making powerless.

୫ । ଜଡ଼ୀକରଣ—5 Paralyzing.

୬ । କ୍ଷୟଶେଷକରଣ—6. Exhaustion.

୭ । ବିନାଶ—7 Destruction

୮ । କ୍ଷୟ—8. Decay

ଅବସାଦିତ—ସଂ. ବିଣ (ଅବ+ସଦ ଧାତୁ ଶିଚ୍, ସଦ ଧାତୁ+କର୍ମ. Abasādita ଡ)—୧ । ଅବସାଦପ୍ରାପ୍ତ; ଅବସନ୍ନ—

1 Depressed.

୨ । କ୍ଳାନ୍ତ—2. Worn out.

୩ । ବିନଷ୍ଟ—3. Destroyed.

୪ । ବିଷାଦିତ; ଶିବ—4 Dejected.

୫ । କ୍ଷୟଶେଷିତ—5. Exhausted.

ଅବସାନ—ସଂ. ବି (ଅବ+ସୋ ଧାତୁ=ଶେଷ କରିବା+ଭବ. ଅନ)—Abasāna ୧ । ଶେଷ—1. End; termination;

conclusion

୨ । ସମାପ୍ତି—2. Completion.

୩ । ମୃତ୍ୟୁ—3. Death.

୪ । ବିରାମ—4. Cessation

୫ । ସୀମା; ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—5. Limit.

୬ । ନିଶ୍ଚୟ; ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ—6. Ascertainment; certainty.

୭ । ଅବସାଦ—7. Languor; lassitude

୮ । ଅବସ୍ଥାନ; ସ୍ଥିତି—8. Existence,

୯ । କ୍ଷୟ—9. Decline; decay.

ଅବସାୟ—ସଂ. ବି (ଅବ+ସୋ ଧାତୁ=ସମାପନ କରିବା+ଭାବ. ଅ)—Abasāya ଅବସାନ (ଦେଖ)—Abasāna (See)
ଅବସିତ—ବିଣ

ଅବସାରଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ସ୍ ଧାତୁ ଶିଚ, ସାର. ଧାତୁ=ଦୂଷ୍ଟୀକରଣ Abasāraṇa +ଭାବ. ଅନ)—ଅପସାରଣ; ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ (ଅବସାରଣ—ବିଣ) ଦୂଷ୍ଟୀକରଣ—Removal of a thing.

ଅବସିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅବ+ସୋ ଧାତୁ=ଶେଷ କରିବା+କର୍ମ. ଡ)—Abasita ୧ । ସମାପ୍ତ, ସମାପ୍ତି—

1 Finished; completed

୨ । ସ୍ଥିରୀକୃତ; ନିଶ୍ଚିତ—2 Ascertained; settled

୩ । ଅବସାନ ପ୍ରାପ୍ତ—3 Ended.

୪ । ବୋଧିତ—4. Comprehended; understood.

୫ । ବିଗତ; ଗତ—5. Gone

୬ । ଅତୀତ—6. Past

୭ । ପରିଣତ; ପରିଣତପ୍ରାପ୍ତ—7. Developed.

୮ । ବିଦିତ; ଜ୍ଞାତ—8. Known

୯ । ସଞ୍ଚିତ—9. Stored.

୧୦ । (ଅବ+ସି ଧାତୁ=ବନ୍ଧନ କରିବା+କର୍ମ. ଡ)—ବନ୍ଧ—10. Tied.

ସ. ବି. (ଅବ+ସୋ ଧାତୁ+ଭବ. ଡ)—

୧ । ଅବସାନ; ଶେଷ ହେବା ଅବସ୍ଥା; ସମାପ୍ତି—

1. Completion; end,

୨ । ଅପସାରଣ; ଦୂଷ୍ଟୀକରଣ—2. Removal,

ଅବସ୍ଥା—ସଂ. ବି. (ଅବ+ସ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଡ)—୧ । ଅପସ୍ଥାବିତ
Abasṛuta 1. Removed.

(ଅବସାରଣ—ବି) ୨ । (+କର୍ତ୍ତୃ. କ) ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ—2. At leisure.

ଅବସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (ଅବ+ସ୍ ଧାତୁ+ସ୍ଥାନ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+ଭାବ. ଅ) ୧ । ଯାତ୍ରା; ଗମନ—

1. Going; starting.

୨ । ଅବସ୍ଥେୟ—2. Siege; encompassing.

୩ । ଆକ୍ରମଣ—3. Attack.

୪ । ନିରୋଧ; ରୋଧ—4 Obstruction.

୫ । ଅବସ୍ଥେୟ; ଅବତରଣ—

5. Descending; alighting.

୬ । ଅବଗାହନ—6. Bathing; immersion

୭ । (+ଅଧିକରଣ. ଅ; ସେହିଠାରେ ସୈନ୍ୟମାନେ ବସାମ କରନ୍ତି)—ଶିବିର; ଶୁଭଣି; ସେନାନିବାସ; ସ୍ୱଳାବାସ—

7. Military camp; encampment; barracks.

୮ । ଚମ୍ପ; ଶୁଭଣି—8. Tent.

ପାଞ୍ଚାଶ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବସ୍ତୁର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଅବସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ସ୍ଥାନ ଧାତୁ + ଭାବ.ଓ ଅଧିକରଣ.ଅନ)—

Abaskandana ଅବସ୍ଥାନ (ଦେଖ)

Abaskanda (See)

ଅବସ୍ଥାର—ସଂ. ବି. (ଅବ + ସ୍ଥାନ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ; ଧାତୁ = ବିକ୍ରିପ୍ତ କରିବା + କର୍ମ. ଅ;)

Abaskara ଯାହା ଶୁଷ୍କ ଶୁଣି ହାରା ଫୋପିତା ଯାଏ—

୧ । ଅବର୍ଜନା; ଝାଡୁଆ; ଅଳଅ—1. Sweepings; refuse.

୨ । ସମ୍ପର୍କିତା ହାରା ନିଷିପ୍ତ ଧୂଳି—2. Dust scattered by the broom.

୩ । ମଳ; ବିଷ୍ଣୁ—3. Ordure.

୪ । ମଇଳା—4. Dirt

୫ । (+ଅପାଦାନ. ଅ; ଯେଉଁଠାରୁ ମଳ ନିର୍ଗତ ହୁଏ)—
ଗୁହ୍ୟହାର; ମଳହାର—5. Anus.

୬ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅ)—ଅଳଅଗଦା; ଖତକୁଡ଼ି; ମଇଳା
ରଖିବାର ପାତ୍ର—6. Dust-bin.

୭ । ପାଇଖାନା—7. Latrine

ଅବସ୍ଥରକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅବ + ସ୍ଥାନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Abaskaraka ୧ । ଝାଡୁକୁରଦାର; ମେହେନ୍ଦର—

(ଅବସ୍ଥରକା-ଶ୍ଳୀ) 1. A sweeper.

୨ । ଝାଡୁ; ଶୁଷ୍କ ଶୁଣି—2. Broom.

ଅବସ୍ଥର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବସ୍ଥର)—ଅବର୍ଜନା; ଝାଡୁଆ—

Abaskarā Sweepings.

ଅବସ୍ଥରା; ଆସ୍କାରା ଦେ. ବିଶ. ୧ । ଅବର୍ଜନାମୟ; ଅସ୍ୱାସ—

कुड़ाकरकट 1. Full of refuse or dirt.

୨ । ଅପରିଷ୍କୃତ—2. Uncleansed

୩ । ଓଳିଆ ହୋଇ ନ ଥିବା—3. Unswept.

୪ । ମଇଳାପୂର୍ଣ୍ଣ—4. Dirty.

୫ । ଧୂଳିମୟ—5. Full of dust

ଅବସ୍ଥରଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ସ୍ଥାନ ଧାତୁ + ଭାବ ଅନ)—ବିସ୍ତାରଣ—

Abastarāna Spreading out (Apte)

ଅବସ୍ଥା—ଗ୍ରା. ବି (ସ. ଅବସ୍ଥା)—୧ । ଅବସ୍ଥା (ଦେଖ)

Abastā 1. Abasthā (See)

୨ । ଦୁର୍ବସ୍ଥା; ମଳ ଅବସ୍ଥା—2. Bad condition.

୩ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—3. Misfortune; evil.

୪ । କ୍ଷୀଣଦେହତା—4. Leanness.

୫ । ବାସାବିକ ଅବସ୍ଥା—5. Worldly condition.

୬ । ଦୁର୍ବଳତା—6. Weakness

୭ । ବୈଷୟିକ ଅବସ୍ଥା—7. Material condition.

୮ । କ୍ଳେଶ; ଦୁଃଖଭୋଗ—8. Misery; suffering.

୯ । ଦୈହିକ ଅବସ୍ଥା—9. Bodily condition.

୧୦ । ଚେହେରା—10. Appearance.

୧୧ । ଅତି ଦୈନିକାବସ୍ଥା—11. Utter poverty.

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । କ୍ଷୀଣ—1. Weak; emaciated

୨ । ଦୁର୍ବଳ—2. Weak.

୩ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ—3. Suffering from misfortune.

ଅବସ୍ଥା ଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଅନ୍ୟକୁ ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ ବା ପୀଡ଼ା ଦେବା—

Abastā debhā To oppress or harass another,
ଅବସ୍ଥା କରା
बेहाल करना

ଅବସ୍ଥା ପାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଦୁଃଖ ବା କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରିବା—

Abastā pāibhā To suffer misery.

ଅବସ୍ଥାର—ସ. ବି (ଅବ + ସ୍ଥାନ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ; ଯାହାକୁ ମେଲାଇ—

Abastāra ଦିଆଯାଏ)—

୧ । ପରଦା—1. Screen; curtain.

୨ । ମୁଦୁର; ମସିଣା—2. Mat.

୩ । ତମ୍ବୁର କନାଟି ବାଡ଼—

3 Wall of cloth round a tent.

୪ । ଘୋଡ଼ଣି; ଘଟାଟିପ୍—4. Covering (Apte)

ଅବସ୍ଥା ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି (ସ. ଅବସ୍ଥା)—

Abastā hebhā ୧ । ଅତି କ୍ଷୀଣ ବା ଦୁର୍ବଳ ହେବା—

अवस्था हওয়া 1. To be very weak or lean.

बेहाल होना ୨ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ ହେବା—

2. To suffer misfortune.

ଅବସ୍ଥ—ସଂ. ବି (ଅ + ବସ୍ତୁ)—୧ । ଅବିଷ୍ଟବର ପଦାର୍ଥ—

Abastu 1. Insignificant thing.

୨ । ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର—2. Inferior thing

୩ । ନିନ୍ଦ୍ୟ ବିଷୟ—

3. A blameworthy matter.

୪ । (ବେଦାନ୍ତ) ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରୁ ଜଗତର ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ
ପଦାର୍ଥ—

4. All things in the world except the universal Divine Spark.

୫ । ବାସାବିକ ବିଷୟ—

5. Worldly or mundane matters.

୬ । ଅବାସ୍ତବତା—6. Unreality.

୭ । ଅସତ୍ତ୍ୱ; ଅବିଦ୍ୟମାନତା—7. Non-entity.

୮ । କିଛି ନୁହେଁ—8. Nothing.

ସ. ବିଶ—(ବହୁବାଚୀ; ଅ = ନାହିଁ + ବସ୍ତୁ = ସାତ, ଯହିଁରେ)

୧ । ଅସାର—1. Unsubstantial.

୨ । ଅବିଦ୍ୟମାନ; ଅସତ୍ତ୍ୱ—2. Non-existing.

୩ । ଅବାସ୍ତବ—3. Unreal.

୪ । ଶୂନ୍ୟ—4. Worthless.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଝ୍ୟ	ଞ	ଟ	ଡ	ଣ

ଅବସ୍ଥାନବ୍ୟାପାର—୧୦ ବର୍ଣ୍ଣ. ପୁଂ (୨ମୀ ତତ୍ତ୍ଵ; ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବସ୍ଥାରେ
Abastunirbandhapara ନିବନ୍ଧ ଅଟେ ସକଳ ଅଶ୍ରୟ
(ଅବସ୍ଥାନବ୍ୟାପାର—ଶ୍ରୀ) ଯାହାର)—

୧ । ନିନ୍ଦିତ ବା ନିନ୍ଦୁଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଆକାଂକ୍ଷାସ୍ଥଳ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

1. Aiming at or hankering after an unworthy object; intent on a bad object

୨ । ଅବାସ୍ତବ ବସ୍ତୁକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିବା
(ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Running after an unreality.

ଅବାସ୍ତ୍ର—୧୦. ବର୍ଣ୍ଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ବସ୍ତ୍ର, ଯାହାର)—

Abastra ବସ୍ତ୍ରହୀନ; ଯେ ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ନାହିଁ; ନଗ୍ନ; ଉଲଗ୍ନ—
(ଅବସ୍ତ୍ରା—ଶ୍ରୀ) Clothless; naked; unclothed.

୧୦. ବ. (ଅ = ନିନ୍ଦୁଷ୍ଟ + ବସ୍ତ୍ର)—ମନ୍ଦ ବସ୍ତ୍ର—

Bad or wretched cloth.

ଅବସ୍ଥା—୧୦. ବ. (ଅବ + ସ୍ଥା ଥାରୁ = ଥିବା + ଭାବ. ଅ)—

Abasthā ୧ । ସ୍ଥିତି—1. Position.

(ଅବସ୍ଥିତି—ବର୍ଣ୍ଣ) ୨ । ଦଶା—2. Condition.

୩ । ଭାବ—3. State.

୪ । କାଳ ଅନୁସାରେ ଘଟିବା ଦଶା ବା ପ୍ରକାର—

4. Condition or circumstance arising in course of time.

୫ । ପ୍ରକାର—5. Manner; mode

୬ । ଭାଗ୍ୟ—6. Destiny; luck; lot.

୭ । ପରିମାଣ—7. Quantity; measure.

୮ । ସାମାରିକ ବା ବୈଷୟିକ ଭାବ—

8. Worldly or material condition

୯ । ସମୃଦ୍ଧି; ସମୃଦ୍ଧି—9. Affluency; riches.

୧୦ । ଶୋଭା 10 Good luck; fortune.

୧୧ । ସୁଯୋଗ; ସୁବିଧା—11 Opportunity.

୧୨ । ଲକ୍ଷଣ—12. Sign

୧୩ । ବୃତ୍ତ ଅବସ୍ଥା—13. Critical state; crisis

୧୪ । ଜୀବନର ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ସମୟ—

14. Stage or period of life

୧୫ । ଜୀବନର ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ସମୟରେ ଘଟିବା ଅବସ୍ଥା ବା ଦଶା—

15. Successive stages of a person's life.

୧୬ । ରୂପ; ରୂପ—16. Form; appearance.

୧୭ । ସ୍ଥାୟୀତ୍ଵ—17. Fixity; stability.

୧୮ । କୋର୍ଟରେ ମକଦ୍ଦମା ସମ୍ପର୍କରେ ପକ୍ଷାଦଳର ଉପସ୍ଥିତି—
18. Appearance in a court of law
(Apte)

୧୯ । ଶ୍ରୀ ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ; ଯୋନି—

19 The female-organ of generation
(Apte)

ଦେ. ଚ—ଅବସ୍ଥା (ଦେଖ)

Abastā (See)

ଅବସ୍ଥାଚତୁଷ୍ଟୟ—୧. ବ. (୨ଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅବସ୍ଥା + ଚତୁଷ୍ଟୟ)—

Abasthāchatushtaya ୧ । ଜୀବନର ଚାରୋଟି ବୟୋଦଶା—

1. The four stages of life.

[ଦ୍ର—ବାଲ୍ୟ-ଜନ୍ମଠାରୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଯାଏ; କୌମାର—୫ବର୍ଷଠାରୁ
୧୭ ବର୍ଷ ଯାଏ; ଯୌବନ—୧୭ ବର୍ଷଠାରୁ ୨୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ଜରା
ବା ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ—୨୦ ବର୍ଷ ଠାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ । ମତାନ୍ତରରେ କେହି ଏହି
ବୟୋଦଶାକୁ ୩, କେହି ୫, କେହି ୭, କେହି ଅବା ୧୦ ଭାଗ
କରିଛନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ (୧) ଜନ୍ମାବସ୍ଥା ୫ ବର୍ଷ = ଯୌଗଣ୍ଡ
(୨) ୫ ଠାରୁ ୧୦ ବର୍ଷ = ବାଲ୍ୟ (୩) ୧୦ ଠାରୁ ୧୭ ବର୍ଷ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ = କୌମାର (୪) ୧୭ ଠାରୁ ୩୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ = ଯୌବନ ।

ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ—ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଯାଏ ବାଲ୍ୟ; ଡରଣ ବର୍ଷ ଯାଏ
କୌମାର; ପଞ୍ଚଶ ବର୍ଷ ଯାଏ ଯୌବନ ଓ ୫୦ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ
ହେଲେ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ । ସୁଦ୍ଧା ମତରେ ଜନ୍ମ ଠାରୁ ୫ ବର୍ଷ ଯାଏ
କୌମାର; ୭ ବର୍ଷ ଠାରୁ ୧୦ ବର୍ଷ ଯାଏ ଯୌଗଣ୍ଡ, ୧୧ ବର୍ଷ
ଠାରୁ ୧୫ ବର୍ଷ ଯାଏ କୈଶୋର; ୧୬ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଲ୍ୟ;
୧୭ ବର୍ଷ ଠାରୁ ୨୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୌବନ; ୨୦ ବର୍ଷ ଠାରୁ
୫୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ।]

୨ । ଦ୍ଵିଜାତିମାନଙ୍କର ଜୀବନର ଚାରୋଟି ଅବସ୍ଥା
(ଯଥା—ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ, ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଉତ୍ତମ)—

2. The four stages of the life of a
man of a regenerate caste.

ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟ—୧. ବ. (୨ଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅବସ୍ଥା + ତ୍ରୟ)—

Abasthātraya ୧ । ପଦାର୍ଥର ତିନି ଗୋଟି ଅବସ୍ଥା—

(ଯଥା—ଘନ, ତରଳ ଓ ବାୟୁମୟ)—

1 The three states of natural things.

୨ । ପ୍ରାଣୀର ଜୀବିତ ଥିବା ସମୟରେ ଘଟିବା ତିନିଗୋଟି
ଅବସ୍ଥା—(ଯଥା—ଜାଗରଣ, ସ୍ଵପ୍ନ ଓ ସୁଷୁପ୍ତି)—

2. The three states of living beings.

୩ । ଜୀବିତ କାଳର ତିନିଟି ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ—

(ଯଥା—କୌମାର, ଯୌବନ ଓ ଜରା)—

3. The three periods of life.

ଅବସ୍ଥା ଦଶକ—୧୦. ବ. (୨ଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ଵ; ଅବସ୍ଥା + ଦଶକ)—

Abasthā dasaka ୧ । ଜନ୍ମଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଶଗୋଟି
ଅବସ୍ଥା—

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ଦୃଷ୍ଟାରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚିତ୍ତ ଅବସ୍ଥା ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତ ଅବସ୍ଥା ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଚକ୍ଷୁ କରନ୍ତି । ଅଭ୍ୟାସ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ଯିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବଦଳଣ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗାଘ' ନ ଯିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ, 'କୂଅ' ନ ଯିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ, 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

(ଯଥା—୧. ଶୈଶବ, ୨. ବାଲ୍ୟ, ୩. କୌମାର, ୪. କୈଶୋର, ୫. ଯୌବନ, ୬. ପ୍ରୌଢାବସ୍ଥା, ୭. ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ, ୮. ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ଥାନ ଅବସ୍ଥା, ୯. ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥା ଓ ୧୦. ମୃତ୍ୟୁ ।)

1. The ten stages of a man's life

୨ । ଅନଙ୍ଗଦଶା; କାମଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗପ୍ରାପ୍ତ ନ ହେବା ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅନୁଭୂତ ୧୦ ଗୋଟି ଅବସ୍ଥା—(ଯଥା—ଦୃଷ୍ଟି, ମନ, ସଙ୍ଗଫଳ, ଜାଗରଣ, କୃଷତା, ଅଭିଜ୍ଞ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଉନ୍ନାଦ, ମୂର୍ଚ୍ଛା ଓ ମୃତ୍ୟୁ)—

2. The ten states of unsatiated lovers

ଅବସ୍ଥାଦ୍ରଷ୍ଟୁ—୧୦. ବି. (୨୩୧ ଚତୁ; ଅବସ୍ଥା + ଦ୍ରଷ୍ଟୁ)—

Abasthādwaya ଜଗତରେ ଦୁଇପ୍ରକାରର ବିପରୀତ ଅନୁଭୂତି—

(ଯଥା—ସୁଖ ଓ ଦୁଃଖ; ଭବ ଓ ଅଭବ; ଜୀବନ ଓ ମରଣ; ହିଁ ଓ ନାହିଁ; ଥିବା ଓ ନ ଥିବା; ଗତି ଓ ସ୍ଥିତି; ମାନ ଓ ଅପମାନ; ଶୀତ ଓ ଉଷ୍ମ; ନିଦ୍ରା ଓ ସୃଜିତ ଇତ୍ୟାଦି ।)

The two contradictory feelings or experiences

ଅବସ୍ଥାନ—୧୦. ବି. (ଅବ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—୧ । ସ୍ଥିତି—

Abasthāna 1. Position, situation

(ଅବସ୍ଥିତ—ବିଶ) ୨ । ସ୍ଥିତି ହେବା; ରହିବା—2. Staying

୩ । ହେବା—3. Being.

୪ । ବାସ କରିବା—4. Residing; abiding in.

୫ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅନ)—ଘର; ବାସସ୍ଥାନ—

5. Habitation; house; residence; quarters.

୬ । ସ୍ଥାନ—6. Place.

୭ । ଗତି ଅଟକିବା ସ୍ଥାନ—

7. Station; halting place

୮ । ଅବସ୍ଥା—8. Condition

୯ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ରହିବା—

9. Staying at a certain place.

୧୦ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ରହିବାର କାଳ—

10. Period of staying at a place.

୧୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ଅନୁମିତ ହେବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଗତିପଥର ଛକ ଗୋଟି ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା (ଯଥା; ଉତ୍ତର-ଅବସ୍ଥାନ ବା ଔଷଧିକ; ମଧ୍ୟମ ଅବସ୍ଥାନ ବା ଜାରହ୍ନବ; ଦକ୍ଷିଣ ଅବସ୍ଥାନ ବା ବୈଶାକର ।)—

11. (astronomy) The different methods or positions of the sun's orbit during the year.

ଅବସ୍ଥାନ୍ତର—୧୧. ବି. (କର୍ମଧାରୟ ବା ନିତ୍ୟସମାସ; ଅନ୍ୟ + Abasthāntara ଅବସ୍ଥା; ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସ୍ଥଳରେ ଅନ୍ତର

ଅବେଶ)—୧ । ଅନ୍ୟ ଅବସ୍ଥା; ଉନ୍ନ ଅବସ୍ଥା—

1. Another condition or state.

୨ । ଅବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନ—

2. Change of circumstance or condition.

୩ । ଭିନ୍ନାନ୍ତର—3. Different state.

୪ । ରୂପାନ୍ତର—4. Different shape.

ଅବସ୍ଥାପନ—୧୧. ବି. (ଅବ + ସ୍ଥା ଧାତୁ ଶିତ, ସ୍ଥାପି ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abasthāpana ୧ । ସ୍ଥାପିତ କରଣ; ରଖିବା; ଥାପିବା—

1. Placing; putting.

୨ । ସନ୍ଧିବେଶନ; ସ୍ଥାପନ—2. Fixing.

୩ । ସଜାଡ଼ି ରଖିବା; ସଜାଇବା—3. Arranging.

୪ । ସ୍ଥିରୀକରଣ—4. Settling

୫ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅନ) ବାସସ୍ଥାନ—Abode.

ଅବସ୍ଥାପନ—୧୧. ବିଶ (୨୩୧ ଚତୁ; ଅବସ୍ଥାକୁ ଆପଣ)—

Abasthāpana କୌଣସି ଅବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରାପ୍ତ—

Having attained any condition

ଦେ. ବିଶ—୧୩; ସାହାର ସାଂସାରିକ ଅବସ୍ଥା ଭଲ;

ସଙ୍ଗଠିତସମ୍ପନ୍ନ—Well-conditioned; well-to-do; well off.

ଅବସ୍ଥାପିତ—୧୧. ବିଶ. (ଅବ + ସ୍ଥା ଧାତୁ ଶିତ. ସ୍ଥାପି ଧାତୁ + କର୍ମ.

Abasthāpita ତ)— ୧ । ସଜ୍ଜିତ; ସନ୍ଧିବେଶିତ—

1. Arranged.

୨ । ରଖା ସାଇଥିବା—2. Placed

୩ । ସ୍ଥିରୀକୃତ—3. Settled

ଅବସ୍ଥାବିପରୀୟ—୧୧. ବି. (୨୩୧ ଚତୁ; ଅବସ୍ଥା + ବିପରୀୟ)—

Abasthābiparjyaya ୧ । ବିପରୀତଦଶା; ଭାଗ୍ୟର ପରି-

ବର୍ତ୍ତନ—1. Change of condition; change of fortune.

୨ । ସୁଦଶା ପରେ ଦୁଃଖ ବା ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—

2. Irony of fate

ଅବସ୍ଥାସ୍ଥା—୧୧. ବିଶ. ସ୍ଥ (ଅବ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧କ.)—

Abasthāsthyi ୧ । ଯେ ଅବସ୍ଥାନ କରେ ବା ରହେ—

(ଅବସ୍ଥାସ୍ଥିତ—ସ୍ଥ)

1. Staying.

୨ । ଚିରସ୍ଥାସ୍ଥା—2. Permanent.

୩ । ବାସକାରୀ—3. Residing; dwelling

ଅବସ୍ଥାଷଟ୍ଟକ—୧୧. ବି. (୨୩୧ ଚତୁ; ଅବସ୍ଥା + ଷଟ୍ + କ)—(ନ୍ୟାୟ

Abasthāṣṣaṭka ଦର୍ଶନ) ଯସ୍ତୁକ ମତାନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟର

୬ ଗୋଟି ଅବସ୍ଥା (ଯଥା—୧. ଜନ୍ମ ବା ଆରମ୍ଭ,

୨ ଅସ୍ଥିତ ବା ହେବା, ୩. ବର୍ଜନ, ୪. ବିପରୀୟମ,

୫. ଅପସ୍ଥୟ ଓ ୬. ନାଶ)—(Logic) The six

stages of an action mentioned by

Jaska.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ଷ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ	ଣ

ଅବସ୍ଥିତି—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ + ଥ୍ଥା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—

Abasthita ୧ । ଯେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଅଛି; କୃତାବସ୍ଥାନ;
(ଅବସ୍ଥିତି—ବ) ରହିଥିବା—1. Stayed, remained.

୨ । ସ୍ଥିର; ଅବଚଳିତ—2. Steady, firm

୩ । ବାସ କରୁଥିବା—3 Residing at

୪ । ରହିଥିବା—4. Staying; remaining.

୫ । ଅନ୍ୟକୁ ଅଣ୍ଟା କରୁଥିବା—5 Following.

୬ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟାପ୍ତ; ନିବନ୍ଧ—

6, Engaged in.

୭ । (+ କର୍ମ. ଚ)—ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ; ସ୍ଥିତ—7. Situated.

୮ । ସ୍ଥାପିତ—8 Placed

୯ । ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରା ଯାଇଥିବା—9 Resolved.

୧୦ । ସ୍ଥିରୀକୃତ—10 Settled; fixed.

୧୧ । ନିୟୁକ୍ତ—11. Employed.

ଅବସ୍ଥିତିଚିତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବସ୍ଥିତ = ସ୍ଥିରୀକୃତ + ଚିତ୍ତ,

Abasthitachitta ଯାହାର)—୧ । ସ୍ଥିରଚିତ୍ତ; ସ୍ଥିରମତି—

(ଅବସ୍ଥିତି ଚିତ୍ତ—ଈ) 1. Of stable character.

୨ । ପ୍ରଶାନ୍ତଚେତା—2. Calm.

ଅବସ୍ଥିତି—ସଂ. ବି (ଅବ + ଥ୍ଥା ଧାତୁ + ଭବ. ଚ)—୧ । ରହିବା;

Abasthiti ଅବସ୍ଥାନ—1. Staying.

(ଅବସ୍ଥିତି—ବିଶ)—୨ । ଧର୍ମିକ ମାର୍ଗରେ ଚଳିବା—

2 Following or practising religious tenets.

୩ । ବାସ—3. Residing

୪ । ଆବାସ—4. Residence; abode.

୫ । (ଜଡ଼ବିଜ୍ଞାନ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ

ଅଧିକାର କରି ରହିବା—5 (Physics) The

occupying of a place by any thing;

position of a thing.

ଅବସ୍ୟନ୍ଦନ—ସଂ. ବି (ଅବ + ସ୍ୟନ୍ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭବ. ଚ)—

Abasyandana ଅନ୍ୟ—୧ । ଯିବା; ଯିବା ପଦାର୍ଥ ଛାଡ଼ି

ଅନ୍ୟ ଦେଇ ଝରିବା—1. Oozing, trickling

down; leaking

୨ । ଇଂସା; ଇଂସନ —2. Envyng.

ଅବସ୍ର—ସ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅବସ୍ର)—ଅବସ୍ର (ଦେଖ)

Abasra

Abasra (See)

ଅବସ୍ର

ନସ୍ର

ଅବସ୍ରାସନ—ସଂ. ବି (ଅବ + ସ୍ରାସ ଧାତୁ = ଖସି ପଡ଼ିବା + ଭବ. ଚ)—

Abasramsana ଅନ୍ୟ—୧ । ଅଧଃପତନ; ତଳକୁ ଖସିପଡ଼ିବା—

ଅବସ୍ରାସନ } ବିଶ 1. Falling down.

ଅବସ୍ରାସିତ } ୨ । ଯିବା; ଝରିବା—

2. Dropping, oozing down.

୩ । ପତନ—3 Fall

ଅବହତି—ସଂ. ବି (ଅବ + ହତ ଧାତୁ + ଭବ. ଚ)—୧ । ପ୍ରହାର

Abahati କରା—1. Beating.

୨ । ଅବଦାତ (ଦେଖ)

2. Abaghāta (See)

ଅବହନନ—ସଂ. ବି (ଅବ + ହନ ଧାତୁ + ଭବ. ଚ)—

Abahanana ୧ । ଅବହନ; ପ୍ରହାର—1. Beating.

୨ । ଗୁଡ଼ିଆଦିକୁ ଗିଳି ବା ପାତୁରାଣିଦ୍ୱାରା କାଣିବା—

2. Threshing or husking of corn by pestle or mortar.

ଅବହସିତ—ସଂ. ବି (ଅବ + ହସ ଧାତୁ = ହସିବା + ଭବ. ଚ)—

Abahasita ୧ । ଉଚ୍ଚହାସ—1. Loud laughter.

(ହାସ୍ୟ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।)

୨. ବିଶ. (+ କର୍ମ. ଚ)—ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପହସିତ—

Ridiculed; laughed at; scoffed

ଅବହସ୍ତ—ସଂ. ବି (ଅବ + ହସ୍ତ ଧାତୁ = ହସ୍ତ + ଭବ. ଚ)—

Abahasta ହାତର ପାଶୁଲି; କରପୃଷ୍ଠ; ହାତର ପଛ ପାଖ—

The back of the hand

ଅବହାର—ସଂ. ବି (ଅବ + ହା ଧାତୁ = ହରଣ କରିବା + ଭବ. ଚ)—

Abahāra ୧ । ବିରାଜ; ବିରାମ—1. Cessation.

ଅବହୃତ } ୨ । ଅପହରଣ; ଚୋରି—3. Theft

ଅବହାରତ } ବିଶ ୩ । ନିମନ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଧନାପହରଣ—

3. Taking away the wealth of invited Brāhmanas.

୪ । ସ୍ଥଳାଦିର ସାମୟିକ ବିରାମ—

4. Temporary cessation of hostilities.

୫ । ସ୍ୱଧର୍ମତ୍ୟାଗପୂର୍ବକ ଧର୍ମାନ୍ତର ଗ୍ରହଣ—

5. Expousing another religion;

apostacy.

୬ । ସୁକବିରତ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କର ଶିବିରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ—

6. Return of soldiers from the battle-field to the camp after cessation of hostilities.

୭ । ବକ୍ତବ୍ୟ ଦିଆଯାଇ ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ରାଶି ଶେଷରେ ଖାତକକୁ

ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣ କରିବା—7 Redemption;

redelivery of pledged articles to the debtor

୮ । (+ କର୍ମ. ଚ)—ସୁକବିରତ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶିବିରକୁ

ଲେଉଟାଇ ଆଣିବା—8. Conducting the

soldiers back to the camp after

cessation of hostilities.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଶୁଦ୍ଧ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଗୋଟିବେ; 'ବଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ୍' ଦେଖିବେ ।

୧ । ଉପହାର—9 Present

୧୦ । ଅର୍ଥ ଦଣ୍ଡ—10. Fine.

୧୧ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ଚୋର—11. Thief

୧୨ । (ଯେ ଜଳଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ହରଣ କରେ)—ଜଳହସ୍ତୀ;
ହାଙ୍ଗର—12. Shark.

ଅବହାରକ—୧. ବିଶ. ପୁଂ—(ଅବ + ହୁ ଧାତୁ + ଅକ)—

Abahāraka ୧ । ଅପହାରକ—1. Stealing.

(ଅବହାରକା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିବାରକ—2. Preventing

୩ । ବିରକ୍ତ ଘଟାଇବା— Stopping.

୧. ବି—୧ । ଜଳହସ୍ତୀ—1. Shark

୨ । ଶୁଣ୍ଠକ; ଚିଶୁମାର (ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

2. Portpoise

୩ । ଯୁଦ୍ଧରୁ ନିବୃତ୍ତ ହେବା ବ୍ୟକ୍ତି—

3. Person desisting from fighting.

୪ । ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଧନାପହାରକ ବ୍ୟକ୍ତି—

4. Person taking away the riches
from invited Brāhmanas.

ଅବହାସ—୧. ବି. (ଅବ + ହସ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abahāsa ୧ । ଉଚ୍ଚେହାସ୍ୟ—1. A loud laugh.

(ଅବହାସିତ—ବିଶ) [ଦ୍ର—ଯେଉଁ ହାସ୍ୟରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଓ ମସ୍ତକାଦି କମ୍ପିତ
ହୁଏ ତାହାକୁ ଅବହାସ ବୋଲାଯାଏ ।

କୁଳମଣି. ଅଲକାରଭରଣିଣୀ ।]

୨ । ଉପହାସ—2. Ridicule; scoffing.

୩ । ପରହାସ; ଥଣ୍ଡା—3. Joke; jest.

ଅବହୃତ—୧. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ + ହୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Abahita ୧ । ସଚକ୍ତ; ସାବଧାନ—1. Careful.

(ଅବହୃତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ମନୋଯୋଗୀ—2. Attentive.

୩ । ପ୍ରସାନ୍ନ; ଧୀର; ସ୍ଥିର—

3. Calm; steady; serene.

୪ । ପରିଚିତ—4. Acquainted with.

୫ । ଅପ୍ରମତ—5. Not agitated.

୬ । (+କର୍ମ. ତ) ଜ୍ଞାତ; ବିଦିତ—6. Known.

ଅବହୃତଚିତ୍ତ—୧. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବହୃତ + ଚିତ୍ତ)—

Abahitachitta ସାଧାରଣ ମନ ପ୍ରସାନ୍ନ ବା ସ୍ଥିର—

(ଅବହୃତଚିତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) Calm-minded; cool-minded.

ଅବହୃତ—୧. ବି. (ଅ + ବହୁ = ବାହାରେ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ = ଥିବା +

Abahittha ଭବ ଅ; ଯାହା ବାହାରେ ରହେ ନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍

ଅଦର୍ଶନ)—

୧ । ଅକାରଣପ୍ରିୟ; ମନର ଭାବ ବାହାରେ ପ୍ରକାଶ ନ କରି

ଲୁଚାଇ ରଖିବା; ମନର ଭାବକୁ ଗୋପନ କରିବା—

1. Dissimulation; concealment of one's
inward feelings by a different out-
ward expression; hyphocrisy.

୨ । (ଅଲକାର ଶାସ୍ତ୍ର) ୩୩୫ ବ୍ୟାକରଣ ଭାବ ମଧ୍ୟରେ

ଏକତମ । ମନରେ ଜନ୍ମିବା ଭୟ, ଗୌରବ ଓ ଲଜ୍ଜାଦିକୁ

ଦୂର୍ବ, ପରହାସ ଓ ପ୍ରସଙ୍ଗାନ୍ତର ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତି-

ମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଗୋପନ କରିବା—

2. Concealment of one's genuine feel-
ings by outward expressions of
different feelings

[ଦ୍ର—କୌଣସି ବାଳିକାର ଉପସ୍ଥିତିରେ ତାହାର ଗୁରୁଜନ-

ମାନେ ବିବାହବିଷୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ କଲେବେଳେ ବାଳିକାର ମନରେ

ଲଜ୍ଜାର ଉଦୟ ହେଲା । ସେ ତାହା ଗୋପନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ କୌଣସି ଗର୍ଭ ବା ପାଠ କଥା ପଚାରି ତାହାର ଅନ୍ତରକ

ସଙ୍କୋଚ ଭାବକୁ ଗୋପନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା; ଏହାକୁ

ଅବହୃତ ବୋଲାଯିବ; କୁମାରସମ୍ବନ୍ଧ ୬ଷ୍ଠ ସର୍ଗ ୮୪ ଶ୍ଳୋକରେ

ପିତା ହିମାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ପାଦାଶ୍ରୟ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ଏହି

ସମୟରେ ନାରଦ ପଦ୍ମ ହିମାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ପାଦାଶ୍ରୟର

ମହାଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିବାହର ପ୍ରସ୍ତାବ ଉତ୍ତାପନ କଲେ । ପାଦାଶ୍ର

ଅବଶ୍ୟ ଏହା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦିତା ଓ ଲଜ୍ଜିତା ହେଲେ କିନ୍ତୁ ମନର

ଭାବ ଗୋପନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିକଟରେ ଥିବା ପଦ୍ମପୁଲର

ପାଣ୍ଡୁତାମାନଙ୍କୁ ଗଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ଯେପରି କି ନାରଦଙ୍କ କଥାରେ

ପାଦାଶ୍ରୟର ମନୋଯୋଗ ନ ଥିଲା ବୋଲି ପିତା ମାତା ବୁଝିବେ ।

ଏହି ଭାବ ଗୋପନହିଁ ଅବହୃତ ବା ଅବହୃତା ।]

ଅବହୃତା—୧. ବି. (ଅ + ବହୁ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ + ଅ + ଅ)—

Abahitthā

ଅବହୃତ (ଦେଖ)

Abahittha (See)

ଅବହୃତ—୧. ବିଶ. (ଅବ + ହୁ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abahṛuta ୧ । ଅପହୃତ—1. Stolen.

୨ । ବଳପୂର୍ବକ ନିଅଯିବା—2. Seized.

୩ । ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରୁ ପ୍ରତିନିବୃତ୍ତ—

3. Returned from the battle-field.

୪ । ଅର୍ଥ ଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ—4 Fined.

୫ । (ଦିଆ ଯାଇଥିବା ବସ୍ତୁ) ଫେରିଲା ନିଆ ଯାଇଥିବା—

5. Taken back.

୬ । ମୁକୁଳାଇ ନିଆ ଯିବା (ବନ୍ଧକ ବସ୍ତୁ)—

6. Redeemed (pledge)

ଅବହେଳ—୧. ବି. (ଅବ + ହେତ ଧାତୁ = ଅବଜ୍ଞା କରିବା + ଭାବ. ଅ)—

Abahela

୧ । ହେଲା; ଅମନୋଯୋଗ, ଅସହ—

(ଅବହେଳିତ—ବିଶ) 1. Neglect; want of care.

୨ । ଉପେକ୍ଷା; ଅନାଦର; ଅବଜ୍ଞା—2. Slight.

୩ । ବେଖାଲି—3. Disregard.

୪ । ଅବଲୀଳା; ଅନାୟାସ—4. Ease.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷଭ, ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	୧	ଅକାଶନୁବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ୱ	ଋ

ଅବହେଳନ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ହେଳ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Abahelana

ଅବହେଳ (ଦେଖ)

Abahela (See)

ଅବହେଳା—ସଂ. ବି. (ଅବ + ହେଳ ଧାତୁ = ଅବଜ୍ଞା କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Abahelā

ଅ + ଅ)—ଅବହେଳ (ଦେଖ)

Abahela (See)

ଅବହେଳାକ୍ରମେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—ଅବହେଳେ (ଦେଖ)

Abahelākrame

Abahela (See)

ଅବହେଳିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କ୍ରି. (ସଂ. ଅବହେଳ)—

Abahelibā

ଅବଜ୍ଞା କରିବା—

ଅବହେଳାକରା

To disregard; to disdain.

ଅବହେଳାକରଣା

ଅବହେଳେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ କ୍ରି. ବିଶ—

Abahela

ଅବହେଳାକ୍ରମେ; ଅନାୟାସରେ—

ଅବହେଳେ

Easily; with ease.

ହାଲେହାଲେ

ଅବା—ଦେ. ଅ. (ସ. ବା)—୧ । କିମ୍ବା; ଅଥବା—

Abā

1. Or; whether, either.

ବା

୨ । ଅନ୍ୟଥା; ପ୍ରକାରାନୁସାରେ—2. Otherwise.

ଯା

୩ । (ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ) କି; କି ଅବା—3. What

ବାଟରେ ମୋତେ ଦୂରବଦ୍ଧ କରିବେ ଯେବେ କି କିଛି

କରିବ ଅବା ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନୁହେଁ ମୁଁ ବଢ଼ିଆ ।

ଭବାନୀ ଗାଁରେ ।

୪ । (ଚର୍ଚ୍ଚାର୍ଥ) ସମ୍ଭବତଃ; କେଜାଣି; କଦବା—

4. Perhaps.

ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରହଲ୍ଲାଦେ ଅସିଲ ଅବା ନୁହେଁ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ର, ଅକ୍ଷ :

ଅବା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅବା)—ବାୟୁ ଶୂନ୍ୟ—

Abāi

Airless

ଅବାୟ

ଅବାୟ ଘରେ ବାୟୁ ଗଲେ, ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକାଶିବ ନିଶ୍ଚୟେ ।

ଅବାୟୀ

ପ୍ରାଚୀ—ନିର୍ଗୁଣ ମାତୃସ୍ୱ ।

ଅବାୟ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ବାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ; ସ. ଅ + ପାର୍ଯ୍ୟ)—

Abāija

୧ । ଜାରଜ; ବେଧିଲ—1. Bastard.

ବେଜ୍ୟା

୨ । ଦୁଷ୍ଟ—2. Wicked.

ଆବାରା

ଅବାୟମଣ୍ଡଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅବାୟ + ମଣ୍ଡଳ)—

Abāimandala

୧ । ବାୟୁଶୂନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ—

1. Airless tract.

୨ । ଅକାଶ; ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳ—2. The void.

ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ ପିତାମହ. ଅବାୟମଣ୍ଡଳ ଛେଦକ ।

ପ୍ରାଚୀ—ନିର୍ଗୁଣମାତାୟ ।

ଅବାୟସ୍ତ—ଦେ. ବି—ଅବାୟସ୍ତ (ଦେଖ)

Abāebast

Abāebast (See)

ଅବାକ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ବାକ = ବାକ୍ୟ)—

Abāk

୧ । ନିବାକ; ବାକ୍ୟହୀନ; ମୂକ—1. Mute; dumb.

୨ । ବାକ୍ୟହୀନ; ସାଦୃଶ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତିରୁ କଥା ବାହାରେ ନାହିଁ—

2. Speechless.

୩ । (ଅସ୍ପର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ମୁହଁରୁ କି

ବାହାରେ ବୋଲି)—ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସ୍ପର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ—

3. Astonished.

୪ । ଚଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବମୁଖ—

4. Dumbfounded; struck dumb.

ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ଅଧୋମୁଖ ହୋଇ—

1 With face downwards.

୨ । ତଳାଡ଼କୁ—2. Downwards.

୩ । ଅଧ—3. Down.

୪ । ନିମ୍ନକୁ—4. Low

୫ । ଦକ୍ଷିଣଦିଗକୁ—5. Towards the south.

ଅବାକ୍ଜ୍ଞାନ—ସଂ. ବି. (ଅବାକ୍ + ଜ୍ଞାନ)—ଅବଜ୍ଞା—

Abākjñāna

Disrespect.

ଅବାକ୍ପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି. (ଅବାକ୍ = ତଳ ଆଡ଼କୁ + ପୁଷ୍ପ; ଯାହାର)—

Abākpushpa (ଏଥିର ଫୁଲ ତଳକୁ ମୁହଁ କରି ଫୁଟିବାରୁ)—

୧ । ପାନମହୁର (ଦେଖ)

1 Pānamahuri (See)

୨ । ସଉପ (ଦେଖ)

2. Saupa (See)

୩ । ଗୁଗୁଚିଆ (ଦେଖ)

3. Guguchiā (See)

୪ । ହେମପୁଷ୍ପୀ (ଦେଖ)

4. Hemapushpi (See)

ଅବାକ୍ପୁଷ୍ପୀ—ସଂ. ବି. (ଅବାକ୍ ପୁଷ୍ପ + ଇ)—ଅବାକ୍ପୁଷ୍ପ (ଦେଖ)

Abākpushpi

Abākpushpa (See)

ଅବାକ୍ଶାଖ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବାକ୍ = ତଳକୁ + ଶାଖା)—

Abākśākha

ଯାହାର ଡାଳ ତଳକୁ ଡଳି ଥାଏ—

With drooping boughs.

ସଂ. ବି.—ଅଶ୍ରୁ ଗଛ—The sacred fig tree.

ଅବାକ୍ଶିରଃ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବାକ୍ = ତଳକୁ + ଶିରଃ = ମୁଣ୍ଡ,

Abākśirāḥ —ଅବାକ୍ ଶିରଃ; ୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । ଅବାହୁମୁଖ; ଯୋତାମୁହଁ; ଲଜ୍ଜାରେ ନତମୁଣ୍ଡ; ଲଜ୍ଜା-

ଯୋଗୁଁ ଯେ ତଳକୁ ଚାହିଁବେ—

1 Looking downwards; with the

head drooping; crestfallen.

୨ । ଦକ୍ଷିଣଆଡ଼କୁ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ଥିବା—

2. With head turned southwards.

ଅବାକର—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଅକର)—ମୁଦ୍ରାଶାଳା—

Abākara

Mint (Apte).

ଅବାକ୍ଷ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ = ଅବନତ + ଅକ୍ଷ = ଉଡ଼ୁଥିବା)—

Abāksha

ଅଭୟବକ; ରକ୍ଷକ—

A guardian; keeper (Apte)

ସାଧାରଣ କେବେ ଅପର ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରଇ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ କୁହ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅକାଶ—ଦେ. ବି—୧ । ଅସୁବିଧା; ଅକଳ—

Abāga 1 Inconvenient position.

ଅସୁବିଧା ୨ । ଅକାଶ; ବେକଦର; ଅନାୟତ୍ତ ଅବସ୍ଥା—

ବିସାଗ 2. A state over which a person has no control.

୩ । ଅନୁପମ; ଅସୁଖଲା—

3. Want of system or method.

ଅକାଶି—ଦେ. ବି. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଅଖାଡ଼ୁଆ (ବ୍ୟକ୍ତି)

Abāgi 1. Clumsy (person.)

ଆକବୁଟେ ୨ । ଅସୁଖଲା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

ଅନ୍ଧିୟଳ 2. Unsystematic; unmethodical.

୩ । ଏକବାରିଆ; ଏକଜିଦିଆ—

3. Headstrong; obstinate.

୪ । ଯାହାକୁ ବାଗ ବା ବଶକୁ ଅଣା ଯାଇ ନ ପାରେ—

4. Uncontrollable.

୫ । ଅସୁବିଧାଜନକ (ବିଷୟ)—5 Inconvenient.

୬ । ଗୋଲମାଲିଆ (ବିଷୟ)—6 Confused.

ଅକାଶିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅକାଶି (ଦେଖ)

Abāgiā Abāgi (See)

ଅକାଶେଇ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅକାଶି (ଦେଖ)

Abāgeī Abāgi (See)

ଅକାଶେ—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଅକଳରେ; ଅଖଣ୍ଡରେ ପଡ଼ି—

Abāge 1 Under queer circumstances.

ବାଗେପଡ଼େ ୨ । ଅନନ୍ୟୋପାୟ ଅବସ୍ଥାରେ—

ଅକଡ଼ମେ 2. Having no other alternative.

ଅକାଶ—ସ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ = ଅବନତ; ନମ୍ର + ଅଶ୍ର = ମସ୍ତକ;

Abāgra ଯାହାର)—ଅବନତ ମସ୍ତକ; ଅଧୋମୁଖ—With

(ଅକାଶ—ଶ୍ଚୀ) head bent down; stooping.

ଅକାଶୁଣ—ସ. ବି. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବାକ୍ = ନମ୍ର; ଦକ୍ଷିଣକୁ +

Abānimukha ମୁଖ)—୧ । ଅଧୋମୁଖ—

(ଅକାଶୁଣ—ଶ୍ଚୀ) 1. With the head drooping

୨ । ଦକ୍ଷିଣଅଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇଥିବା—2. Facing south

ଅବାଚ—ସ. ଅ (ଅବ + ଅଚ୍ ଧାତୁ + କ୍ତିପ୍)—୧ । ତଳଅଡ଼କୁ—

Abāch 1 Downwards.

୨ । ଦକ୍ଷିଣଦଗକୁ—2. Southwards.

୩ । ତଳଅଡ଼କୁ ମୁହଁ କରି—3. Headlong.

ଅକାଶିକା—ଦେ. ବି. (ଆଧୁନିକ ଭୂଗୋଳପରିଭାଷା)—(ଅବାଚ୍ =

Abāchikā ଦକ୍ଷିଣଦଗ + ଇକ + ଥ)—କୁମ୍ଭେରୁ ପ୍ରଦେଶ;

ଅବାଟିକା ଦକ୍ଷିଣମେରୁର ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଦେଶ—

ଅବାଟିକା Antarctica.

ଉପାଟିକା } ବିପରୀତ

Arctica }

ଅବାଚୀ—ସ. ବି (ଅବାଚ୍ = ଦକ୍ଷିଣଦଗ + ଇ)—୧ । ଦକ୍ଷିଣଦଗ—

Abāchī 1 The south.

୨ । ଅଧୋଦଗ—2. The antipodes

ଅବାଚୀକ—ସ. ବିଶ (ଅବାଚ୍ + ଇକ)—୧ । ଦକ୍ଷିଣଦଗ—

Abāchīkā 1. Southern.

(ଅବାଚୀକା—ଶ୍ଚୀ) ୨ । ନମ୍ରଦଗର—2. Downward.

୩ । ନମ୍ରଅଡ଼କୁ ଗଲ କରୁଥିବା—

3 Downward; headlong

୪ । ନମ୍ରଦଗକୁ ଯାଇଥିବା—4. Gone down.

ଅବାଚ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ୧ । (ଅ + ବଚ ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ମ. ଯ)—

Abāchya ଅକଥ୍ୟ; ଅବକ୍ତବ୍ୟ—

1. Unspeakable; unutterable.

୨ । (ଅବାଚ୍ = ଦକ୍ଷିଣଦଗ + ସମ୍ଭବ. ଯ)—ଦକ୍ଷିଣଦେଶୀୟ—

2. Southern.

ସଂ. ବି—୧ । ଦୁର୍ବାକ୍ୟ—1 Bad words.

୨ । ଅଶ୍ଳୀଳ ବାକ୍ୟ—2. Obscene speech.

୩ । ଦିନା—3. Blame.

ଅବାଚ୍ୟବାଦ—ସଂ. ବି. (ଅବାଚ୍ୟ + ବାଦ)—ନିନ୍ଦାବାଦ; ଗାଳି—

Abāchyabāda Libel; calling of names;

slander

ଅବାଚ୍—ବୈଦେ. ବି (ଅ ଅବାଚ୍)—ଶବ୍ଦ; ଧ୍ବନି; ନାଦ—

Abāch Sound.

ଆବାଜ୍ [ଭୂଲ ସଂ. ଅବାଚ୍ୟ = ପ୍ରା. ଅବାଜ୍]

ଆବାଜ୍

ଅବାଟ—ଦେ. ବି—ଅପଥ (ଦେଖ)

Abāta Apatha (See)

ବେପଥ

ବିରାଟା

ଅବାଡ଼—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅବାଚ୍ୟ)—୧ । ଅପରୈକ୍ଷ; ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ—

Abāṛḍa 1. Perceptible; visible.

୨ । ଅବକ୍ତବ୍ୟ—

2. Unspeakable; inexpressible.

କେତେକ କଳା ଅଛି ଯଦି ସେ ଅବାଡ଼—ଗ୍ରାମୀ, ଗୁରୁଭଗିନୀ ।

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଶ—ଅବୁଝ ହୋଇ କିଛି କଥା ନ କହି

କାନ୍ଦୁଥିବା (ପିଲା)—(child) Crying crossly.

ଅବାଡ଼ଜ୍ୟୋତି—ପ୍ରା. ବିଶ—ଶୂନ୍ୟ ଭଜନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସାଧନ

Abāṛḍajyoti କରିବା ଜ୍ୟୋତି—An invisible light

which mystics strive to see.

ଯଦି ସେ ଅବାଡ଼ଜ୍ୟୋତି କଷ୍ଟେ ସାଧନ—ଗ୍ରାମୀ, ଗୁରୁଭଗିନୀ ।

ଅବାଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଶ—ବାଡ଼ିଆ ବା ପିଟା ହୋଇ ନ ଥିବା—

Abāṛḍiā Unbeaten.

୧	ର	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଝ	ଞ	ଞ
୨	ର	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ

ଅବାଡ଼ୁଅ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଅବବାହତ)—ଅବବାହତ—
Abārdūa Unmarried
ଅବବାହିତ
ଅନବବାହା

ଅବାଡ଼ୁଅ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅବାଡ଼ୁଅ (ଦେଖ)
Abārdūa Abārdūa (See)
ଅବାଣି—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବାଣି ବା ସୂତା କାଟିବାରେ
Abāṇi ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନୁହେ—

1. (a person) Not accustomed to spinning thread

ଅବାଣି କାଟିବା ଘୋଡ଼, ଠାଏ ସବୁ ଠାଏ ମୋଟ—ଭଗ ।

୨ । ଯେଉଁ ବାହର ଠାରେ ବାଣି ବା ତାଳିଲ ଲୁହାର ଦାଗ ଦିଅ ଯାଇ ନାହିଁ—2. (a calf) Which has not been marked or seared with hot iron.

ଅବାଣିଆଁ—ଦେ. ବିଣ.—ଅବାଣି (ଦେଖ)
Abāṇiāṇi Abāṇi (See)

ଅବାତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ=ନାହିଁ+ବାତ=ବାୟୁ, ଯହିଁରେ)—
Abāta ୧ । ନିବ୍ୟାତ; ବାୟୁଶୂନ୍ୟ—
1. Windless; airless.

୨ । ଯାହା ବାୟୁଦ୍ୱାରା ବିକଳିତ ନୁହେ—
2. Not shaken by the wind.

ଅବାଦ୍—ଦେ. ବି—ଅବାଦ୍ (ଦେଖ)
Abād Abād (See)

ଅବାଦ୍—ସଂ. ବି (ଅ+ବାଦ)—୧ । ଅପାଳନୀୟ ବାକ୍ୟ—
Abāda 1. Order which need not be carried out.

୨ । ଅପ୍ରାମାଣ୍ୟ ବାକ୍ୟ—2. Unauthoritative saying.

ଅବାଧ—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ=ନାହିଁ+ବାଧା, ଯହିଁରେ ବା
Abādha ଯାହାର)—୧ । ବାଧାହୀନ; ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଶୂନ୍ୟ—

1. Unobstructed; unimpeded.

୨ । ସ୍ୱାଧୀନ—2. Free.

୩ । ଅନାୟାସ; ସହଜ—3. Easy.

୪ । ଶ୍ରୀତ୍ରାଣୁତ୍ୟ—4. Free from oppression.

ଅବାଧଗତି—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା)—ଯେଉଁ ଗତିକୁ କେହି ବାଧା ଦିଏ
Abādhaḡati ନାହିଁ—Unobstructed motion; free passage.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯାହାର ଗତିକୁ କେହି ବାଧା ଦିଏ ନାହିଁ—Free to come and go.

ଅବାଧପ୍ରବେଶ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା)—କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ବିନା ବାଧାରେ
Abādhaḡaprabēṣa ପ୍ରବେଶ—Free access; free admission to a place.

ଅବାଧବାଣିଜ୍ୟ—ଦେ. ବି (କର୍ମଧା; ଅବାଧ+ବାଣିଜ୍ୟ; ଅଧୁନିକ
Abādhabāṇijya ପ୍ରସ୍ତୋତ)—ବିନା ଶୁଳ୍କରେ ବାଣିଜ୍ୟ
ଅବାଧବାଣିଜ୍ୟ କରବାର ପ୍ରଥା—Free trade; freedom of
ଅବାଧବାଣିଜ୍ୟ merchandise from duty.

ଅବାଧରେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ଅନାୟାସରେ; ସହଜରେ—
Abādhare 1. Easily.
ଅବାଧେ ୨ । ବିଚ୍ଛିନ୍ନରେ—2. Without impediment or
ଆଜାଦୀ ସେ obstruction.
୩ । ସ୍ୱାଧୀନଭାବରେ—3. Freely.

ଅବାଧ—ସଂ. ବିଣ (ଅ+ବାଧ)—୧ । ଅବଶୀଭୂତ—
Abādhya 1. Uncontrolled.
(ଅବାଧା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅମାନସ, ତେଜା—
(ଅବାଧତା—ବି) 2. Insubordinate.
୩ । ଅବଜ୍ଞାକାୟ; ଆଜ୍ଞାଲଙ୍ଘନକାରୀ—
3. Recalcitrant; disobedient.

ଅବାଧତା—ସଂ. ବି (ଅବାଧ+ଭାବ. ତା)—୧ । ଅମାନସପଣ—
Abādhyata 1. Insubordination.
୨ । ଆଜ୍ଞାଲଙ୍ଘନ—2. Disobedience

ଅବାନ୍ତର—ସଂ. ବିଣ (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ, ଅବ=ଗତ+ଅନ୍ତର=ମଧ୍ୟ,
Abāntara ଯାହାର)—୧ । ଦୁଇ ବସ୍ତୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବା ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ—
1 Intermediate; situated between two things.

୨ । ଅନ୍ତର୍ଗତ—2. Included in.

୩ । ଅପ୍ରଧାନ—3. Secondary.

୪ । ପ୍ରଧାନ ବସ୍ତୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ—
4. Subsidiary; subordinate.

୫ । ସମ୍ପର୍କହୀନ—5. Unconnected.

୬ । ଅନୁସଙ୍ଗିକ—6. Concomitant; incidental.

୭ । ଅଧିକା—7. Supernumerary.

୮ । ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ; ମୂଳ ପ୍ରସଙ୍ଗର ବହୁର୍ଭାବ—
8. Irrelevant; having no direct bearing on the original topic.

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ପ୍ରସଙ୍ଗର ବହୁର୍ଭାବରେ—
1 Incidentally; by the by.

ଏକପଦ ଗ୍ରାଣ ହେଲେ, କୌଣସି ଲରେ ଅବାନ୍ତରେ ।

କବିଭାଷା. ଭଗବତ—୩ୟା

ଅବାନ୍ତର ୨ । ଅଧିକ—2. Moreover.

ବିଚାରାସ ଦେ. ବି.—୧ । ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଗପ; ବାକ୍ସ କଥା—
Irrelevant talk.

୨ । ଅସମ୍ଭବ ପ୍ରଳାପ—2 Raving.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ବୁଦ୍ଧି ୧ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାଈ' ନ ମିଳେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅବିକଳ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅ=ନାହିଁ+ବାକବ; ଯାହାର)—ବନ୍ଧୁହୀନ—
Abāndhaba ମିତ୍ରହୀନ—Friendless.
(ଅବିକଳ—ଶ୍ରୀ)

ଅବିପିତ—ସଂ. ବିଣ—୧ । (ଅ+ବପ୍. ଧାତୁ ଶିତ. ବାପିଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
Abāpita ବୁଣା ଯାଇ ନ ଥିବା—1. Not sown.

୨ । କଟା ଯାଇ ନ ଥିବା (କେଶ)—

2. Uncut; unshorn (hair)

୩ । (ଅବ+ଅପିଧାତୁ ଶିତ, ଅପିଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

ପୁନଃ ପ୍ରାପ୍ତି—3. Caused to be recovered or regained.

୪ । ଅଧିଗମିତ—4. Caused to be attained.

ଅବିପ୍ରା—ସଂ. ବିଣ (ଅବ+ଅପ୍. ଧାତୁ=ପାଇବା+କର୍ମ. ତ)—

Abāpta ୧ । ପ୍ରାପ୍ତ—1. Got; obtained.

(ଅବିପ୍ରା—ବି) ୨ । ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତ—

2. Recovered; regained.

ଅବିବ୍ରା—ପ୍ରାଚୀନ (ସମ୍ବଲପୁର)ର—ଗଞ୍ଜିତମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ—

Abāb A sect of cowherds in Sambalpur.

ଅବିବାଟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଶୂଦ୍ରା ଶ୍ରୀର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ବାମୀ ଭିରସରେ

Abābāṭa ଜାତ ସନ୍ତାନ—1. The son of a Śūdra woman by any man of the same caste other than her first husband (Apte)

ଅବିବସ୍ତ—ଦେ. ବି—ଚଳନ୍ତି ସମ୍ପତ୍ତିମାନ ଚଳନ୍ତି ଜାଏବାଦ—

Abābast The movables

ସାକ୍ଷି

ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ

ଅବିବ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଉଦ୍ଭାବ; ଦୃଢ଼ ଉପସ୍ଥାପନ—

Abābi 1. Sudden.

ହଠାତ୍ ୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—

ଅଚ୍ଛାନ୍ନ 2. Unexpected

ଦେ. ବି. ବିଣ—୧ । ଦୃଢ଼—1. Suddenly.

୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତରୂପେ—

2. Unexpectedly

ଅବିବିମଣ୍ଡଳ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅବିବିମଣ୍ଡଳ)—

Abābimāṇḍala ୧ । ଅବିବିମଣ୍ଡଳ; ବାୟୁବିହୀନ ମଣ୍ଡଳ—

2. Airless region.

ଅବିବିମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର, ସେ ମିଶ୍ରା ଆସନ ଓଁକାର ।

ସଂଗ୍ରହ—ପ୍ରମୋଦକୁ ଡ଼ାକିବା ।

ଅବିବୁଧ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଅଜ୍ଞାନ ପିତୃକ; ଅଜ୍ଞାବୁଧ; ଯାହାର

Abābūḥ ପିତା ଅଜ୍ଞାନ; ଜାରଜ—

ବେଧା

ବାମନ

Bastard.

ଅବିୟେ—ଦେ. ବି. ବିଣ—୧ । ପବନ ନ ଥିବାବେଳେ;

Abāye

ବିନା ବାୟୁରେ—

1 Without any wind

ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତପୁର—

ବିଜୟ ନଗର

ଅବାପ୍ତ ପଞ୍ଚମ ଭାଗ ।

ପ୍ରାଚୀ, ରତ୍ନସମ୍ପଦ—

ଅବାର—ସଂ. ବି (ଅ+ବୁ. ଧାତୁ=ବାହନକରିବା+ଅ)—

Abāra ୧ । (କଥକର) ନଦୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଶର; ନଦୀର

ଏହି ପାର୍ଶ୍ବ—

1 This side of the river; the nearer shore of a river (with reference to the speaker)

୨ । ନଦୀର ଅପର ତଟ—

2. The other or opposite shore of a river,

ସଂ. ବିଣ—ଅବାରଣୀୟ, ଅବାର୍ଯ୍ୟ—

Inevitable; unavoidable.

ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅବାରଣ)—୧ । ବାରଣ ବା ନିଷେଧର ଅଭାବ—

1 Not preventing or warding off.

୨ । (ଅ+ବାର)—ଅଶୁଭ ବାର ବା ଦିନ—(ଯଥା—
ଯେଉଁ ବାରରେ ଶିଅର ଆଦି ହେବା ନିଷିଦ୍ଧ ।)

2 Inauspicious week day.

୩ । ଯେଉଁ ବାରରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଦିର ପାଳ ନଥାଏ—

3. Not a market-day; a wrong week-day (e.g. when there is no market)

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅବାରଣ)

୧ । ଅବାରଣ—1 Unprevented.

୨ । ଅବାର—2 Free; unrestricted.

ଅବାରକ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅବାରଣୀୟ)—

Abāraka

ଅବାରଣୀୟ; ଅବାର୍ଯ୍ୟ—

That which can not be prevented or withheld.

(ଯଥା—ଅବାରକ ଶର ।)

ଅବାରଜ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବାରଣ)—

Abārāja

୧ । ଅବାରଣ (ଦେଶ) ,

ଏକାକାର

1. Abārāṇa (See)

ଅବାରଣ

୨ । (ଜାତି ବା ବର୍ଣ୍ଣାଦି) ପ୍ରଭେଦରାହତ୍ୟ—

2. Want of distinction.

(e.g. of caste)

ଦେ. ବିଣ—୧ । ପ୍ରଭେଦରାହତ—

1. Observing no distinction.

୨ । (ସଂ. ଅବାରଣ) ଅବାରଣୀୟ; ଅବାର୍ଯ୍ୟ—

2. Unavoidable.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଉପନ୍ୟାସ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ତାସର	ସ	ଜ	ଶ	ଞ	ଋ	ୠ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅବାରଣ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ନ

ଅବାରଣ—ଫ ବ (ଅବାରଣ)—

Abhāraṇa ବାରଣର ଅଭାବ; ନିଷେଧର ଅଭାବ—

ଅବାରଣୀୟ } ବଣ Not warding off; not preventing; absence of prohibition.

ଦେ. ବିଶ—୧ । (ଫ. ଅବାରଣୀୟ)—ଅବାରଣୀୟ; ଯାହାକୁ ବାରଣ କରା ଯାଇ ନ ପାରେ—

1 Irremediable; unpreventable

୨ । ଅବାଧ—2. Unrestricted; free

ଅବାରଣୀୟ—ଫ. ବିଶ. (ଅବାରଣୀୟ)—

Abhāraṇīya ୧ । ଯାହାକୁ ବାରଣ କରା ଯାଇ ନ ପାରେ—

1. Unpreventable; irresistible.

୨ । ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ—

2. Unavoidable; irremediable.

୩ । ଯାହାକୁ ବାଧା ଦିଆ ଯାଇ ନ ପାରେ (ଯଥା—ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତି; ମହାମାରୀ ରୋଗ)—

3. That which can not be wardel off.

୪ । (ବୈଦ୍ୟକ) ଅସାଧ୍ୟ (ରୋଗ)—

4. Incurable (disease).

ଫ. ବି—ଅସାଧ୍ୟ ରୋଗ (ହିନ୍ଦି. ଶକ୍ତସାଗର)—

Incurable disease.

[ଦ୍ରୁ—ସୁଶ୍ରୁତ ଅନୁସାରେ ବାତ, ପ୍ରମେହ, କୁଷ୍ଠ, ଅର୍ଶ, ରଗନ୍ନର, ଅଶ୍ମରୀ, ମୂତ୍ରଗର୍ଭ ଓ ଉଦରରୋଗ ଏହି ଆଠଗୋଟି ରୋଗ ଅବାରଣୀୟ । ହିନ୍ଦି. ଶକ୍ତସାଗର ।]

ଅବାରଣ—ଫ. ବିଶ (ଅବାରଣ)—

Abhārita ୧ । ଅନିବାରଣ; ଯାହାକୁ ବାରଣ କରା ଯାଇ ନାହିଁ—

1 Not prevented.

୨ । ଅପ୍ରତିବନ୍ଧିତ; ମୁକ୍ତ—2. Open.

୩ । ବାଧାହୀନ; ଅବାଧ—3. Free; unobstructed

୪ । ଅରୁକ—4. Unrestrained

୫ । ଯେଉଁଠାକୁ ଯିବାକୁ କାହାକୁ ବାରଣ ନାହିଁ—

5. Open to all and sundry; to which all are freely admitted.

ଅବାରଣଦ୍ୱାର—ଫ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅବାରଣ+ଦ୍ୱାର)—ମୁକ୍ତଦ୍ୱାର;

Abhāritadwāra ମେଲୁଥିବା—Open door.

ଫ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯେଉଁ ଘରର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ନ

ଥାଏ—1. (a house) Having the doors open.

୨ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଅବାଧ ଗତି ଅଛି—

2. Freely accessible to the public; free of admission

ଅବାର୍ଯ୍ୟ—ଫ. ବିଶ (ଅବାର୍ଯ୍ୟ ଧାତୁ. ଶିତ, ବାରି ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—

Abārjya ଅବାରଣୀୟ (ଦେଖ)—Abhāraṇīya (See)

ଅବାର୍ଯ୍ୟଗତି—ଫ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅବାର୍ଯ୍ୟ+ଗତି)—ଯେଉଁ ଗତିକୁ

Abārjyagati କେହି ବାଧା ଦେଇ ନ ପାରେ—

Irresistible motion.

ଫ. ବିଶ ଧାତୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯାହାର ଗତିକୁ କେହି ବାଧା ଦେଇ ନ ପାରେ—Irresistible in motion.

ଅବାଳୁଆ—ଦେ. ବିଶ. ଧାତୁ. (ଫ. ଅବାରଣ)—

Abālūā ୧ । କେଶହୀନ—1 Hairless.

କେଶହୀନ ୨ । ଟାଙ୍ଗରା—2. Bald.

କେଶହୀନ ୩ । ଲେମ୍ବୁହୀନ—3. Having no fur.

ଅବାସ—ଫ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବାରଣ)—ବାସହୀନ; ଯାହାର ବାସ-

Abāsa ଗୃହ ନାହିଁ—Homeless.

ଦେ. ବିଶ. (ଫ. ଅବାରଣ; ଅବାସ)—ବସ୍ତ୍ରହୀନ—

Naked; unclothed.

ଅବାସା—ଫ. ବିଶ. ଧାତୁ. ଓ ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବାରଣ+ସ୍ ୧ମା ୧ବ.)—

Abāsā ୧ । ବସ୍ତ୍ରହୀନ—1. Unclothed.

୨ । ନଗ୍ନ—2. Naked.

ଫ. ବି. ଧାତୁ—ବୁଦ୍ଧ ଦେବ—A name of the Buddha.

ଅବାସ୍ତବ—ଫ. ବିଶ (ଅବାରଣ+ସ୍ତବ)—୩ । ଅପ୍ରକୃତ—

Abāstaba 1. Not genuine, unreal; not actual.

୧ । ଅମୂଳକ—2. Having no foundation

୩ । ଅସତ୍ୟ—3. Not true.

୪ । ଅସଂସ୍ପର୍ଶ—4. Not correct

୫ । କାଳ୍ପନିକ—5. Imaginary.

୬ । ଭ୍ରମାତ୍ମକ—6. Mistaken

୭ । ଅଯୌକ୍ତିକ—7. Unreasonable

୮ । (ଅବସ୍ତୁ+ଅ)—ଅବସ୍ତୁସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

8. Relating to non-entity.

ଅବାସ୍ତବିକ—ଫ. ବିଶ (ଅବାରଣ+ସ୍ତବିକ)—ଅବାସ୍ତବ (ଦେଖ)

Abāstabika Abāstaba (See)

ଅବାହନ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ଫ. ଅବାରଣ. ବହୁ ଧାତୁ)—

Abāhan ଅମଣିଆଁ (ପଶୁ)—Unbroken; untrained.

ଅବାହନ ବଞ୍ଚ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅମଣିଆଁ ବାଞ୍ଛୁ—

Abāhan bachhā Unbroken steer.

ଅବାହନ—ଫ. ବିଶ. ଧାତୁ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବାରଣ+ହନ)—ଯାହାର ବାହନ

Abāhana ନାହିଁ—Having no conveyance.

ଅବି—ଫ. ବି. (ଅବ ଧାତୁ—ପାଳନ କରିବା+ଇ)—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—

Abi 1 The sun.

୨ । ଅର୍କଗଛ (ଦେଖ)

2. (a plant) Arka (See)

୩ । ମେଷ; ମେଣ୍ଟ—3. Sheep.

ବିକଳବିକଳ ସ୍ଥାନ ଅବରୋଧେ ଚମକ ରଚିତ ଶବ୍ଦରେ

ଭଞ୍ଜ. କୌତୁହଳକଳାସ ।

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେତେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଗୋଟିବେ; ‘କୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବକ୍’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଗ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଗ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବ’ ଦେଖିବେ ।

୪ । ଗୋଟି—4. Goat.

୫ । ପର୍ବତ—5. Mountain.

୬ । ମୂଷିକ—6. Mouse

ଅବିକଳରେ—ଗ୍ରା. କି. ବିଶ (ସଂ. ଅବ୍ୟାଜ)—୧ । ବିନା କାରଣରେ—
Abikajare 1. Without any reason.

ଅବ୍ୟାଜେତେ ୨ । ବୃଥାରେ—2. In vain.

ନାହିଁ

ଅବିଆଣ—ଗ୍ରା. ବି. —ସ୍ଥାନଜନ୍ମ; ନିମ୍ନଜନ୍ମ—

Abiāṇa Low or mean birth.

ଶୂନ୍ୟ

ଅବିଆଣୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ବିଶେଷତଃ ଗାଈ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବିଶେଷଣ-
Abiāṇī ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ)—୧ । ଫଳ ଯାଇ ନଥିବା; ପ୍ରସବ କରି

ନ ଥିବା (ଗାଈ)—1. (a cow) Which has not yet borne young

୨ । ଅଫଳି; ଯେଉଁ ଗୁଣରେ ଫଳ ଧରି ନାହିଁ—

2. (a tree) Which has not yet borne fruit

୩ । ବନ୍ୟା; ବାଣ୍ଟ —3. Barren.

ଅବିକତ୍ତନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ = ନାହିଁ + ବିକତ୍ତନ = ଅସ୍ମୁଗ୍ଧାଦି
Abikatthana ଯାହାର)—୧ । ଅସ୍ମୁଗ୍ଧାଦିରହିତ—

(ଅବିକତ୍ତନା—ଶ୍ରୀ) 1. Not boastful.

୨ । ବିରହକାର—2 Free from pride.

ଅବିକଳ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିକଳ = ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ)—

Abikala ୧ । ଅଞ୍ଜିତ—1. Unmutilated.

ଅବିକଳ ୨ । ଯାହା ଅଙ୍ଗସ୍ଥାନ ନୁହେଁ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Whole

ଅବିକଳ ୩ । ଅବିକୃତ—3. Genuine, true.

୪ । ହୃଦୟ; ସେପରି ଥିଲା ସେହିପରି—4 Exact

୫ । ଅବ୍ୟାକୁଳ; ଶାନ୍ତ—5. Not agitated; calm.

୬ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—6. Full; complete.

୭ । ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ—7. Unmodified.

୮ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ମେଳ ହୋଇଥିବା—

8. Tallying in all respects.

ଦେ. ବିଶ—ଅଭୀତ—Not frightened.

ଅସ୍ତର ଘୋଡ଼ାମାନେ ଦେବାକୁ ଯୁକ୍ତକାଳ

ଗରଜୁକ୍ତ ସିନା ହୋଇ ଅବିକଳ । କୁଣ୍ଡସିଂହ. ମହାବରଣ. ବସନ୍ତ ।

ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଅବିକୃତ ଭାବରେ; ହୃଦୟ—

1. Exactly.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—2. In all respects.

ଅନୁକରେ ବକ୍ତୃତ ଅବିକଳ । ବ୍ୟାକାଥ ।

ଅବିକଳ ନକଲ—ଦେ. ବି. (ଓ, ଅବିକଳ + ଆ. ନକ)—

Abikala nakala ୧ । ଅବିକୃତ ଅନୁକୃତି—

ଅବିକଳ ନକଲ 1. Exact or true copy.

ଅବିକଳ ନକଲ ୨ । ହୃଦୟ ପ୍ରତିଲିପି—2. Word for word copy; verbatim copy.

ଅବିକଳ—ସ. ବିଶ. (ବିକୃତାହ: ଅ = ନାହିଁ + ବିକଳ)—

Abikalpa ୧ । ଯାହାର ବିକଳ ବା ଅନ୍ୟ ରୂପ ନାହିଁ—

1 Having no alternative; not optional

୨ । ନିଶ୍ଚୟ—2. Doubtless

୩ । ନିଶ୍ଚିତ—3. Certain.

ଅବିକଳ ସମାଧି—ସଂ. ବି (ସୋଗଣାଧ)—ରେଦଞ୍ଚନରହିତ ସମାଧି;

Abikalpa samādhi ଶ୍ଳାବୁଦ୍ଧେୟତା ରେଦଞ୍ଚନ ଧ୍ୟାନ; ଏକାନ୍ତ;

ସୋଗଧ୍ୟାନ; ନିର୍ବିକଳ ସମାଧି—

Absorption; concentrated meditation.

ଅବିକା—ପ୍ରାଦେ (କଟକ) ଅ. (ଆ ଅବ୍)—୧ । ବର୍ତ୍ତମାନ—

Abikā 1. Now; at present.

୨ । ଏହିଲଗେ—2 Just now; immediately.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅବିକାତ)—ଅବିକାତ—Unsold,

(ଯଥା—ତୁମେ ନ ନେଲେ ମୋ ଜିନିଷ ଅବିକା ରହିବ ନାହିଁ)

ଅବିକାର—ସଂ. ବିଶ. (ବିକୃତାହ: ଅ = ନାହିଁ + ବିକାର)—

Abikāra ୧ । ନିର୍ବିକାର; ଦୃଶାରହିତ—

(ଅବିକାର—ଶ୍ରୀ) 1. Having no aversion.

୨ । ଅବିକୃତ; ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ; ସ୍ଥିର—2. Unchanged.

୩ । ନିର୍ଦୋଷ—3. Faultless.

୪ । ପାହାର ବିକାର ବା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ନାହିଁ—

4. Changeless.

ସଂ. ବି —୧ । ପ୍ରାକୃତିକ ଅବସ୍ଥା—

1 Natural condition.

୨ । ବିକାର ବା ପରିବର୍ତ୍ତିତର ଅଭାବ—

2 Absence of change.

୩ । ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅବସ୍ଥା—3. Unchanged state,

୪ । ଦୃଶାରହିତ—4. Freedom from abhorrence.

ଅବିକାରୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ସ. ଅବିକାର)—

Abikārī ଯାହାର ଦୃଶା ନାହିଁ; ନିର୍ବିକାର—

ବିକାରହୀନ Free from abhorrence or aversion.

ବିକାରହୀନ

ଅବିକାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସ. ଅବିକାର + ଇନ୍. ୧ମ. ୧ବ.)—

Abikārī ନିର୍ବିକାର; ଦୃଶାରହିତ—

(ଅବିକାରୀ—ଶ୍ରୀ) Free from aversion.

ଅବିକାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିକାର୍ଯ୍ୟ)—

Abikārjya ୧ । ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ—1. Unchangeable.

୨ । ପରସ୍ପାୟୀ—2 Permanent; constant

ଅବିକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିକୃତ)—

Abikṛta ୧ । ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ—1. Unchanged.

(ଅବିକୃତ—ବି) ୨ । ଅବିକାର (ଦେଖ)

2. Abikāra (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୩ । ଅମେଶ୍ଟ; ଖାଲି—3. Unadulterated; unalloyed

୪ । ଅରୁଗ୍ନ—4. Not diseased

୫ । ଗୁପ୍ତାବସ୍ଥା—5. Calm, unmoving

୬ । ଯାହା ନଷ୍ଟ ବା ଖରାପ ହୋଇ ନାହିଁ—

6. Not deteriorated.

ଅବିକୃତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିକୃତ = ବିକାର)—

Abikṛuti ୧ । ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅବସ୍ଥା—

1 Unchanged condition.

୨ । ରୋଗହୀନତା—2. Freedom from disease

୩ । (ସାଙ୍କ୍ୟ ଦର୍ଶନ) ସହ, ରଜ ଓ ତମ ଗୁଣମାନଙ୍କର

ସମୀକରଣ ବା ସମତା—3. (Sāṅkhya

philosophy) Equipollence or equi-

brium of all passions or feelings.

ଅବିକ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ + ବିକ୍ରାନ୍ତ)—

Abikṛānta ୧ । ଅଭିଜନମୟ; (ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

(ଅବିକ୍ରାନ୍ତା—ଶ୍ରୀ) 1 Matchless.

୨ । ଦୁର୍ବଳ; କମ୍ବଳାର (ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

2. Weak.

ଅବିକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରିୟା; ଅ + ବିକ୍ରିୟ)—

Abikriya ଅବିକୃତ (ଦେଖ)

(ଅବିକ୍ରିୟା—ଶ୍ରୀ) Abikṛuta (See)

ଅବିକ୍ରେୟା—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିକ୍ରେୟ)—

Abikreya ୧ । ଯାହାକୁ ବିକ୍ରି କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

1. Unsalable.

୨ । ଯାହା ବିକ୍ରି ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ ନୁହେଁ—

2. Not intended to be sold.

ଅବିକଳ୍ପ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ + ବିକଳ୍ପ)—

Abikṛāba ୧ । ବିକଳବ୍ୟବସ୍ଥା; ଅବ୍ୟାକୁଳତା—

(ଅବିକଳ୍ପା—ଶ୍ରୀ) 1 Not agitated; not bewildered.

୨ । ପ୍ରସାନ୍ନ; ସ୍ଥିର—2. Calm; serene

ଅବିକ୍ଷତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିକ୍ଷତ)—

Abikṣhata ୧ । ଅକ୍ଷତ—1. Unwounded.

୨ । ଅନାହତ—2. Unhurt.

୩ । ଅଖଣ୍ଡିତ; ପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Whole; not mutilated.

ଅବିକ୍ଷିପ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିକ୍ଷିପ୍ତ)—

Abikṣipta ୧ । ଅବିକ୍ଷିପ୍ତ; ସ୍ଥିର—

(ଅବିକ୍ଷେପ—ବି) 1. Calm; not agitated.

୨ । ଅବିସ୍ତୃତ—2. Not spread.

୩ । ଯାହା ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇ ଯାଇ ନାହିଁ—

3 Not scattered

୪ । ଅନିଷ୍ଠ; ଯାହା ଫିଙ୍ଗା ହୋଇ ନାହିଁ—

4. Not thrown away,

ଅବିଗର୍ହିତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଗର୍ହିତ)—

Abigarhita ୧ । ଅବିଗର୍ହିତ; ଅବିଦ୍ୟ—

1. Not blame-worthy.

୨ । ଅଦୂଷିତ—2 Not fouled; not spoiled.

୩ । ସାଧୁସମ୍ମତ—

3 Approved by honest people.

୪ । ପ୍ରଶଂସିତ—4. Praised.

ଅବିଗୀତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଗୀତ)—

Abigita

ଅବିଗର୍ହିତ (ଦେଖ)

Abigarhita (See)

ଅବିଗୁଣ—ଦେ. ବି (ସ. ଅବଗୁଣ)—୧ । ଦୁର୍ଗୁଣ; ମନ୍ଦଗୁଣ—

Abigūṇa

1 Bad quality.

ଅବଶ୍ୟ; ଅବଶ୍ୟ

ମତେ ଅବଗୁଣ ବି ବହିତା ଦୁର୍ଗୁଣ ।

ଔଗୁଣ; ଅବଗୁଣ

ଦାରାମହାବରତ. ବସନ୍ତ ।

୨ । ଦୋଷ—2. Fault.

୩ । ଅନିଷ୍ଟ; ଅହତ—3. Injury; harm.

୪ । ଅଭିମାନ—

4. Sullenness due to displeasure.

ଶବ୍ଦ ବିକଳରେ ହେଉଥିବା ଶବ୍ଦ

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରକର ଦେ ଅହ ଅବଗୁଣ ।

କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାବରତ. ସପ୍ତ ।

୫ । ରୋଗ—5. Disease.

୬ । ଭଲ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ମନ୍ଦ ବୁଝିବା; ଖଟା—

6. Misunderstanding;

୭ । ଅସନ୍ତୋଷ—

7. Dissatisfaction; discontent

୮ । ଅବିଶ୍ରାମ—8. Stubbornness.

ଅବିଗୁଣ କରବା—ଦେ. କି.—୧ । ଅନିଷ୍ଟ କରବା; ଅହତ କରବା—

Abigūṇa karibā 1. To injure; to harm;

ଅବଶ୍ୟକତା }

ଆଗୁଣକରଣା }

ଅବିଗୁଣ ପାଇବା—ଦେ. କି.—୧ । ଅସନ୍ତୋଷ ହେବା—

Abigūṇa pāibā

ମାନକରା }

ଅମିମାନକରଣା }

୩ । ଖଟାପାଇବା; ଭଲ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ମନ୍ଦ ବୁଝିବା—

3. To misunderstand.

୪ । ବିରକ୍ତ ହେବା—4. To be displeased.

ଅବିଗୁଣ ବହିତା—ଦେ. କି.—ଅବିଗୁଣ ପାଇବା (ଦେଖ)

Abigūṇa bahibā

Abigūṇa pāibā (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଯୋଗରେ, ଯେବେ ଏ ରୂପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଯୋଗବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ୧ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଶୋଭିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଆଶା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଶା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଚିନ୍ତା—ଦେ. ଚି. —ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପାଇବା (ଦେଖ)

Abiguna bichāribā Abiguna pāibā (See)

୧ । କାହିଁକି ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଚିନ୍ତାକୁ ଏବେ ।

ସାଧାରଣପଦାବଳୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବୁଝିବା—ଦେ. ଚି. —ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନପାଇବା (ଦେଖ)

Abiguna bujhibā Abiguna pāibā (See)

ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହେବା—ଦେ. ଚି. —ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପାଇବା (ଦେଖ)

Abiguna hebā Abiguna pāibā (See)

ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନୀ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ—

Abiguniānī ୧ । ଅନିଷ୍ଟକାରୀ, ଅହତକର—

ଅବଶ୍ୟକ ୫. Injurious.

୨ । ଅଭିମାନୀ; ଯେ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ

ଅଭିମାନ କରେ—

2. Prone to take offence.

୩ । ଯେ ଭଲ କଥାକୁ ମନ୍ଦ ବୁଝେ—

3. Prone to misunderstand.

୪ । ଅବୁଝ; ଏକଜିଦିଆ—

4. Obstinate; stubborn.

୫ । ଦୋଷଯୁକ୍ତ; ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ—

5. Having some fault or defect.

ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନୀ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ—ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନୀ (ଦେଖ)

Abigunī Abiguniānī (See)

ଅବିଗ୍ରହ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ବିଗ୍ରହ)—୧ । ଅବିଜ୍ଞାତ; ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ

Abigraha ଜଣା ଯାଏ ନାହିଁ (ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

1. Not well known.

୨ । ଅଶରୀର; ଚରାକାର (ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

2. Incorporeal.

ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ)—କିଛି ସମାସ (ହିନ୍ଦି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

(grammar) A class of compounds in which the component words do not undergo any change.

ଅବିହ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିହ୍ନ)—୧ । ବିହ୍ନ ବା ବାଧାର ଅଭାବ—

Abighna 1. Absence of obstacle.

୨ । ଶୁଭ—2. Bliss.

ସଂ. ବିଣ—କିଛି; ଅବାଧ—

Free from obstacle or hindrance.

ଅବିହ୍ନମସ୍ତୁ—ସଂ. ବାକ୍ୟ (ଅବିହ୍ନ + ଅସ୍ତୁ; ଅଶୀର୍ବଚନ)—

Abighnamastu ଅରବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ କୌଣସି ବିଧି ନ ଘଟୁ—

ଅବିହ୍ନମସ୍ତୁ Let no impediment happen.

ଅବିହ୍ନମସ୍ତୁ

[ଦ୍ର—ସୋପାନ ଲେଖିବା ବା ବୋଲିବା ଆରମ୍ଭରେ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ-

ନମଃ, ଅବିହ୍ନମସ୍ତୁ ଇତ୍ୟାଦି ଲେଖାଯାଏ ବା ବୋଲିଯାଏ ।]

ଅବିଚଳ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + ବିଚଳ)—୧ । ଅବିଚଳିତ; ଅଚଳ—

Abichala 1. Unmoved; unshaken.

୨ । ଗତିହୀନ—2. Motionless.

୩ । ପ୍ରଶାନ୍ତ; ସ୍ଥିର—3. Calm.

୪ । ଅଟଳ; ଦୃଢ଼—4. Firm.

୫ । ଅବ୍ୟାକୁଳ—

5. Not agitated; undisturbed.

ଅବିଚଳିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ବିଚଳିତ)—ଅବିଚଳ (ଦେଖ)

Abichalita Abichala (See)

ଅବିଚାର—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଚାର)—୧ । ବିଚାରର ଅଭାବ—

Abichāra 1. Want of consideration

(ସୁବିଚାର—ବିପତ୍ତି) or judgement.

୨ । ଅବିଚେତନା—2. Want of reflection.

୩ । ଅନ୍ୟାୟ ବିଚାର—3. Injustice.

୪ । ଅତ୍ୟାଚାର—4. Oppression

ଅବିଚାରକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + ବିଚାରକ)—

Abichāraka ୧ । ନ୍ୟାୟାନ୍ୟାୟବିଚାରହୀନ—

(ଅବିଚାରକ—ଶ୍ଵୀ) 1. Indiscriminate; inconsiderate.

୨ । ଅତ୍ୟାଚାର—2. Oppressive

୩ । ଅନ୍ୟାୟ ବିଚାରକ—3. Unjust.

୪ । ଅବୁଝା—4. Obstinate; stubborn.

ଅବିଚାରୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ବିଚାର + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Abichārī ଅବିଚାରକ (ଦେଖ)

(ଅବିଚାରୀ—ଶ୍ଵୀ) Abichāraka (See)

ଅବିଚାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ବିଚାର୍ଯ୍ୟ)—

Abichārjya ବିଚାର କରାଯିବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

Unfit to be judged; incapable of being considered.

ଅବିଚିନ୍ତ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ବିଚିନ୍ତ୍ୟ)—ଅବିଚିନ୍ତ୍ୟ—

Abichintya Unthinkable

ବିଚିନ୍ତ୍ୟ ଗୁଣ ସାଧାରଣ, ସେ ଅବିଚିନ୍ତ୍ୟ ମହାଶକ୍ତି ।

ପ୍ରାଚୀ. ପୁଣ୍ୟମହାଭୋଗ ।

ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ବିଚ୍ଛିନ୍ନ)—୧ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—

Abichchhinna 1. Constant; uninterrupted.

(ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—ବି) ୨ । ଧାରବାହିକ—

2. Continuous; successive.

୩ । ଛିନ୍ନ ହୋଇ ନ ଥିବା—3. Unsevered.

୪ । ପୃଥକ୍ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—4. Not separated.

୫ । ଅଭାଙ୍ଗ—5. Unbroken.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—ଦେ. ବି. ବିଶ—ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ; ସମ୍ବନ୍ଧ—

Abichchhinne Constantly; uninterruptedly.

ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନେ ଶୃଙ୍ଗାର ବରଂ ବନେ ହେଉ ।

लगतातार ସାରକାବହାରରତ, ବସନ୍ତ ।

ଅବିଚ୍ଛେଦ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଚ୍ଛେଦ)—

Abichchheda ୧ । ଅବିଚ୍ଛେଦ; ବିଚ୍ଛେଦାଭାବ—

(ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—ବିଶ) 1. Absence of separation.

୨ । ସଂଲଗ୍ନତା—2 Attachment.

୩ । ଅଖଣ୍ଡତା—3 Entirety; wholeness.

୪ । ମିଳନ—4. Union.

୫ । କ୍ରମାନ୍ୱୟତା—5 Continuity.

୬ । ଧାରାବାହିକତା—6. Sequence.

୭ । ସଂଯୋଗ—7. Junction; union.

୮. ବିଶ—୧ । ଅଖଣ୍ଡ; ଅବିଚ୍ଛେଦ—

1. Undivided; whole.

୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Entire.

୩ । ଧାରାବାହିକ—3 Continuous; successive.

୪ । ଅବିଚ୍ଛେଦ—4. Constant; uninterrupted.

ଅବିଜା—ଦେ. ବିଶ. (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ) (ସଂ. ଅ + ଗଜ)—

Abijā ୧ । ବେଧୁଆ; ଜାରଜ—1. Bastard; illegitimate.

ବେଧୋ ୨ । ଅଜିତପିତୃକ—2. (a child) Whose

पापजातक father can not be traced.

ଅବିଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ଅ + ବିଜ୍ଞ)—

Abijñā ୧ । ଅଜ୍ଞ; ଅଜ୍ଞାନ—1 Ignorant.

(ଅବିଜ୍ଞ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଜ୍ଞାନହୀନ—2. Unwise.

(ଅବିଜ୍ଞତା—ବି) ୩ । ଯାହାର ବିଜ୍ଞତା ଜନ୍ମି ନାହିଁ; ଅପ୍ରାପ୍ତ—

3. Inexperienced.

୪ । ଅଦୂରଦର୍ଶୀ—4. Imprudent; undiscerning.

୫ । ଯେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ନୁହେଁ—5. Not expert.

ଅବିଜ୍ଞତା—ସଂ. ବି. (ଅବିଜ୍ଞ + ଭାବ. ତା)—

Abijñātā ୧ । ଅଜ୍ଞତା; ବିଜ୍ଞତାର ଅଭାବ—

1. Ignorance

୨ । ଜ୍ଞାନର ଅଭାବ—2. Unwisdom.

୩ । ଅପ୍ରାପ୍ତତା—3. Inexperience.

୪ । ଅଦୂରଦର୍ଶିତା—4. Imprudence

୫. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ବିଜ୍ଞାତ; ୧ମା. ୧ବ.)—ଅଜ୍ଞ—

(ଅବିଜ୍ଞାତ—ସ୍ତ୍ରୀ) Ignorant.

ଅବିଜ୍ଞାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିଜ୍ଞାତ)—ଅଜ୍ଞାତ; ଅଜ୍ଞାତ—

Abijñāta Unknown.

୬. ବି. (ଯେ ସାର୍ବତ୍ରିକ ଭାବରେ ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟ ନୁହେଁ)—

ପରବ୍ରହ୍ମ; ପରମାତ୍ମା—The Universal Soul.

ଅବିଜ୍ଞେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଚତୁ; ଅ + ବିଜ୍ଞେୟ)—

Abijñeya ଅପରିଜ୍ଞେୟ; ଜ୍ଞାନାତ—Incomprehensible, inscrutable; unknowable.

ଅବିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା; ପାଳିବା + କର୍ମ. ତ) —

Abita ୧ । ରକ୍ଷିତ—1 Saved; preserved; protected

୨ । ପାଳିତ—2. Brought up; maintained.

୩. ବି. (ଅ + ଭାବ. ତା)—୧ । ରକ୍ଷଣ—

1 Protection; custody.

୨ । ପାଳନ—2. Maintenance.

ଅବିତଥ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିତଥ = ମିଥ୍ୟା)—

Abitatha ୧ । ସତ୍ୟ—1. True.

୨ । ସାଥାର୍ଥ—2. Actual; real.

ଅବିତଥ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅବିତଥ + ଭାବ. ଯ)—

Abitathya ୧ । ସତ୍ୟତା—1. Truth.

୨ । ସାଥାର୍ଥ୍ୟ—2. Reality.

ଦେ. ବି—୧ । ତଥ୍ୟସନ୍ଧାନ—1. Trace; clue.

୨ । ସଂବାଦ—2. News; intelligence.

ଅବିତୃଷ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ବିତୃଷ୍ଣା; ଯାହାର)—

Abitrūṣṇa ୧ । ତୃଷ୍ଣାଯୁକ୍ତ; ସତୃଷ୍ଣ—1. Thirsty.

(ଅବିତୃଷ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ସାତଲାସ—2. Hankering.

(ଅବିତୃଷ୍ଣତା—ବି)

୩ । ପ୍ରବୃତ୍ତ—Engaged in.

ଅବିଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିଦିତ)—୧ । ଅଜ୍ଞାତ—

Abidita 1. Unknown.

୨ । ଅପରିଚିତ—2. Unacquainted.

ଅବିଦୁଷ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ବିଦ୍ଵାନ୍)—ମୂର୍ଖ—

Abidusha Illiterate.

କଂସାସୁରକୁ ଟ୍ରୋକାଟ, ଅବିଦୁଷଙ୍କ ସେ ବସନ୍ତ ।

ପ୍ରାଚୀ, ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

ଅବିଦୂର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିଦୂର)—ଅଦୂରସ୍ଥ; ନିକଟସ୍ଥ; ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ—

Abidūra Adjacent; near by.

ଅବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବିଦ୍ୟା)—

Abidya ୧ । ଅବିଦ୍ଵାନ୍; ଅପଞ୍ଚିତ—1. Not learned.

(ଅବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅଶିକ୍ଷିତ; ମୂର୍ଖ—2. Unlettered

(ଅବିଦ୍ୟା—ବି) ୩ । ଅଜ୍ଞ—3. Ignorant.

୪ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ସମ୍ବତ୍ସର ବିଶେଷର ନାମ—

4. (astrology) Name of a particular year.

ଅବିଦ୍ୟା ନାମେ ତହିଁ ସମ୍ବତ୍ସର ଭେଦ—ମାର୍ଗଶ୍ରେୟସ୍ବରାଶି ।

୫ । ଯାହା ବିଦ୍ୟାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ନୁହେଁ—

5. Not forming the subject of learning.

୬ । ଯାହା ଜ୍ଞାନର ବିଷୟବସ୍ତୁ ନୁହେଁ—

6. Not within the purview of knowledge.

ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟାସ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହ’ ଖୋଜିବେ; ‘କଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥା’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଳକା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକା’ ଦେଖିବେ ।

ଅବିଦ୍ୟମାନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଅ + ବିଦ୍ୟମାନ)—

Abidyamāna ଅବିଦ୍ୟମାନ (ଦେଖ)

(ଅବିଦ୍ୟମାନା—ସ୍ତ୍ରୀ)

Abarttamāna (See)

(ଅବିଦ୍ୟମାନତା—ବ)

ଅବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବିଦ୍ୟା + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—ଅବିଦ୍ୟାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Abidyā Feminine of Abidya.

ସଂ ବି ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅ + ବିଦ୍ୟା)—୧ । ଅଜ୍ଞତା; ମୂର୍ଖତା—

1. Ignorance.

୨ । ଅଜ୍ଞାନ—

2. Unwisdom, want of knowledge.

୩ । (ଦର୍ଶନ) ସଂସାର ମାୟା—

3. (philosophy) Illusion.

[ଦ୍ର—ଅବିଦ୍ୟା ପଞ୍ଚବିଧ; ଯଥା—ତମ, ମୋହ, ମହାମୋହ, ଜାଗ୍ରିତ ଓ ଅବିଜାଗ୍ରିତ । ଭାଗବତ ୩ୟସ୍କନ୍ଧ ୧୨ଶ ଅଧ୍ୟାୟ. ୨ଶ୍ଳୋକ ।]

୪ । (ଦର୍ଶନ) ଅହଂତାବ—

4. (philosophy) Egotism; selfconceit.

୫ । ଏହି ପାଣ୍ଡିତ ଶରୀର ଆତ୍ମା ଅଟେ, ଏବଂ ତୁ ଆତ୍ମା—

5. The notion that the soul is nothing but one's body.

୬ । ମାୟାଜ୍ଞା ଜ୍ଞାନ (ବିଦ୍ୟା) ତଳେ ନୋହୁଁ ଦେଖ —

6. Knowledge clouded by delusion.

୭ । (ଦର୍ଶନ) ପ୍ରକୃତି; ଜଡ଼ପ୍ରକୃତି—7. Nature.

[ଦ୍ର—ଏହି ଅବିଦ୍ୟାଦ୍ୱାରା ପୁରୁଷ ବା ଭୂତର ଏ ଜଗତକୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି ।]

୮ । ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—8. A kind of weapon.

ଦେ ବି, ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ବେଶ୍ୟା—1. Prostitute

୨ । ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ; ଉପପତ୍ନୀ—2 Concubine.

ଅବିଦ୍ୟାକାଗରୀ—ସଂ. ବି—ସଂକଳ୍ପ ନାୟିକା—Ideal sweetheart.

Abidyānāgarī ନବ-ପ୍ରେମିକର ଅବିଦ୍ୟା ନାଗରୀ ଶବ୍ଦଲିପିକା ମତ ।

ବ୍ୟାକାଥ. ପରାଚ ।

ଅବିଧା—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଧା = ପ୍ରଯୋଗ)—୧ । ଅସୁବିଧା—

Abidhā 1. Inconvenience.

୨ । ପ୍ରଯୋଗର ଅଭାବ—

2. Want of opportunity.

ଅବିଧାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଧାନ)—

Abidhāna ୧ । ଅବିଧାନ; ନିୟମର ଅଭାବ; ବେନିୟମ—

ଅବିଧାନ } ବିଶ୍ୱ 1. Want of rule; irregularity.

ଅବିଧାନ } ୨ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥା—

2. Want of method or discipline

୩ । ଅନୁଚିତ କର୍ମ—3. Improper act.

୪ । ଅନିୟମ ବିଧି—4. Illegal or unjust rule.

୫ । ଭୁବିଧାନ; ମନବିଧାନ—5 Bad rule.

୬ । ଅନୁଚିତ କର୍ମ—6. Improperity.

୭ । ଅନୁସୂଚିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା—

7. Prescription not approved by the law-books.

ଭା. ବି. (ସଂ. ଅବିଧାନର ଅନୁକ ଭାବାରଣ)—

ଅବିଧାନ; ଶବ୍ଦକୋଷ—Dictionary

ଅବିଧି—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଧି)—ଅବିଧାନ (ଦେଖ)

Abidhi Abidhāna (See)

ଅବିଧିୟା } ବିଶ୍ୱ ସଂ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଅବିଧି; ବେଅନୁ—

ଅବିଧିୟା } 1. Illegal.

୨ । ନିୟମବିରୁଦ୍ଧ—2 Contrary to rules.

୩ । ଅନୁସୂଚିତ; ନିୟମବିରୁଦ୍ଧ—

3. Contrary to the law-books.

୪ । ବିଧିବିରୁଦ୍ଧ—4. Not customary.

୫ । ଅନୁଚିତ କର୍ମ—5. Improper.

୬ । ଅନିୟମ—6. Unjust.

ଅବିଧିରେ—ଦେ. ବି. ବିଶ୍ୱ—ଅବିଧାନ—

Abidhire Unjustly; improperly.

ବେକରୁ ଶ୍ରାବ ଏ ନିଷ୍ପେ ନାବିଶ୍ୱେଷ ଗଲେ,

ବିହୀନ ମୁଁ ପୁଣି ଅବିଧିରେ ଦେଖି ଡୋଲେ ।

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ଅବିଧେୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଅ + ବିଧେୟ)—୧ । ଅନୁଚିତ କର୍ମ; ଯାହା କରବା

Abidheya ଉଚିତ ନୁହେଁ; ଅନୁଚିତ—1. Improper;

(ଅବିଧେୟତା—ବ) that which should not be done.

୨ । ଅଯୋଗ୍ୟ—2. Unfit.

୩ । ଅଯୋଗ୍ୟ—3. Unfit to be carried out.

ଅବିଧ୍ୱଂସୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଅ + ବିଧ୍ୱଂସିନ୍; ୧ମା ୧ବ)—୧ । ଅବିନାଶୀ;

Abidhwanāsi ଯାହା ବିନାଶ ପାଏ ନାହିଁ—

(ଅବିଧ୍ୱଂସିତା—ବ) 1 Indestructible; imperishable.

୨ । ଚିରସ୍ଥାୟୀ—2. Permanent.

୩ । ଅସରଳ; ଅକ୍ଷୟ—3. Inexhaustible.

୪ । ଅମର—4. Immortal; deathless.

ଅବିନତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଅ + ବିନତ)—୧ । ଯେ ବିନୟୀ ନୁହେଁ; ଅବିନୟୀ—

Abinata 1. Not humble,

(ଅବିନତା—ସ୍ତ୍ରୀ), ଅନମ୍ର; ଅନତ—2. Unbent

ଅବିନୟ—ସଂ. ବି (ଅ + ବିନୟ)—୧ । ବିନୟର ଅଭାବ—

Abinaya 1. Want of humility; want of good manners.

୨ । ଔଚିତ୍ୟ; ଧୃଷ୍ଟତା—2. Arrogance; rudeness

୩ । ଅଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବହାର—3. Bad manners; want of civility; incivility.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପ୍ରଭାତ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅବିବେଚନା ଏବଂ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂଖ୍ୟାଦି ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର । ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଦେଖିବେ; 'କ' ନ ପାଇଲେ 'କ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ ।

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବିବେଚନା +
Abiplutabrahmacharjya ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ)—୧ । ଯେଉଁ
ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତରୁ ଅଦୌ ସ୍ଥଳର ବା ବ୍ରହ୍ମ ହୋଇ
ନାହିଁ; ସେ ଅଦୌ ଗର୍ଭପାତ କର ନାହିଁ—

1 (a person) Who has never deviated
from the vow of continence.

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କର୍ମଧା; ଅବିବେଚନା + ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ)—
Abiplutabrahmachārī ଅବିବେଚନାବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)
Abiplutabrahmacharjya (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବିବେଚନା ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Abibaka ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
ଅବିବେଚନା Abibeka (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବିବେଚନା ଧାତୁ + ଇଚ୍ଛାଧି. ସନ୍ + କର୍ମ. ଚ)—
Abibakshita ୧ । ଯାହା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ ଥାଏ—
1 Not intended to be spoken.

୨ । ଅନିଚ୍ଛା—2. Not intended.

୩ । ଅନୁପଲକ୍ଷିତ; ଚାପର୍ଯ୍ୟ ହାସ୍ୟ ଅନୁପଲକ୍ଷ—

3. Not implied; not signified.

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବିବେଚନା)—
Abibāda ୧ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
1. Absence of opposition or dispute.

ଅବିବେଚନା—ଦେ. ବି. ବିଶ. ପୁଂ—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)—
Abibādare Abibāde (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—
Abibādā ୧ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
1. Undisputed (property)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
Abibādī Abibādā (See)

ଅବିବେଚନା—ଦେ. ବି. ବିଶ. ପୁଂ—ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
Abibāde Unopposed; undisputedly.

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
Abibādī Abibādā (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
Abibādī Abibādā (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
Abibādī Abibādā (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
Abibādī Abibādā (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
Abibādī Abibādā (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
Abibādī Abibādā (See)

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (କବିରାଜ ଗୁଣ)—ଅବିବେଚନା (ଦେଖ)
Abibeka ୧ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
(ଅବିବେଚନା—୩) 1 Want of discrimination.

୨ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
2. Indiscrimination or rashness.

୩ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
3. Ignorance

୪ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
4. Foolishness; folly.

୫ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
5. Error of judgment; error; delusion due to mental agitation

୬ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
6. Injustice

୭ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
7. Wanting in judgment, indiscriminating; unconscientious.

୮ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
8. Ignorant; foolish

୯ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
9. Unscrupulous.

୧୦ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
10. Indiscreet; rash.

୧୧ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
11. Unjust

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବିବେଚନା + ଇଚ୍ଛାଧି. ୧ମା. ୧ବ.)—
Abibekī ୧ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
(ଅବିବେଚନା—୩) 1. Wanting in judgment, indiscriminate.

୨ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
2. Ignorant.

୩ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
3. Rash.

୪ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
4. Thoughtless.

୫ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
5. Ignorant of legal lore.

୬ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
6. (Sāṅkhya philosophy) Chief; principal

୭ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
7. Unjust.

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବିବେଚନା)—
Abibechaka ୧ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
(ଅବିବେଚନା—୩) 1. Wanting in judgment, indiscriminate.

୨ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
2. Ignorant.

୩ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
3. Rash.

୪ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
4. Thoughtless.

୫ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
5. Ignorant of legal lore.

୬ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
6. (Sāṅkhya philosophy) Chief; principal

୭ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
7. Unjust.

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବିବେଚନା)—
Abibechaka ୧ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
(ଅବିବେଚନା—୩) 1. Wanting in judgment, indiscriminate.

୨ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
2. Ignorant.

୩ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
3. Rash.

୪ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
4. Thoughtless.

୫ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
5. Ignorant of legal lore.

୬ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
6. (Sāṅkhya philosophy) Chief; principal

୭ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
7. Unjust.

ଅବିବେଚନା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବିବେଚନା)—
Abibechaka ୧ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
(ଅବିବେଚନା—୩) 1. Wanting in judgment, indiscriminate.

୨ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
2. Ignorant.

୩ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
3. Rash.

୪ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
4. Thoughtless.

୫ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
5. Ignorant of legal lore.

୬ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
6. (Sāṅkhya philosophy) Chief; principal

୭ । ଅବିବେଚନା; ବିବାଦର ଅଭାବ—
7. Unjust.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ବରୀ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଂ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରନ୍ତ୍ରୀବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ର୍ୟ	ଇଥ	କ	ନ୍ଦ

ଅବିଭକ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ବି + ଭକ୍ତ ଧାତୁ = ଭାଙ୍ଗିବା + କର୍ମ. ତ) —
Abibhakta ୧ । ଅଖଣ୍ଡିତ; ଯାହାକୁ ବିଭାଗ କରାଯାଇ ନାହିଁ—

1 Undivided.

୨ । ଅପୃଥକ୍ୱୃତ—2. Not separated.

୩ । ବଖାରି ହୋଇ ନ ଥିବା—3. Not partitioned.

୪ । ଇକମାଲି; ଯାହାକୁ ଏକାଧିକ ମାଲିକ ଏକତ୍ର ଭୋଗ କରନ୍ତି—4. Joint.

୫ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ତ) ଯେଉଁ ଅଂଶଦାରମାନେ ଅପଣା ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବାଣ୍ଟି ନେଇ ନାହାନ୍ତି; ଯେଉଁମାନେ ରହେ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି—

5. Not separated (cosharers).

୬ । ଏକାନ୍ତବାସରେ ରହୁଥିବା—6. Living in the same mess or board

ଅବିଭକ୍ତ ହିନ୍ଦୁପରିବାର—ଦେ. ବି. —ଯେଉଁ ହିନ୍ଦୁପରିବାରରେ ଅଂଶଦାର
Abibhakta hinduparibāra ମାନେ ଏକାନ୍ତବାସରେ ଥାଇ ଇକମାଲି ପରିବାସସ୍ଥ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଏକତ୍ର ଭୋଗ କରନ୍ତି—A joint Hindu-family.

[ଦ୍ର—ମିତାକ୍ଷର ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି ବିଭକ୍ତ ହୁଏ । ଏଥିରେ ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ପିତା ଓ ପୁତ୍ରର ସମାନ ଅଧିକାର । ଏକାଧିକ ଭାଇ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଜଣେ ଭାଇ ଅପୃଥକ ହୋଇ ମଲେ ଅନ୍ୟ ଭାଇମାନେ ତାହାର ହିଂସାକୁ ‘ସରଭାଇଭର’ ସୂତ୍ରରେ ଦଖଲ କରନ୍ତି ।]

ଅବିଭାବ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଅବିବାହ) —
Abibhāi ଅବିବାହ (ଦେଖ)

Abibāhita (See)

ଅବିଭାଗ—ସ. ବି. (ଅ + ବିଭାଗ) —ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା;
Abibhāga ଇକମାଲି ଅବସ୍ଥା—Union; undivided state

ଅବିଭାଜ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ବିଭାଜ୍ୟ) —

Abibhājya ୧ । ଯାହାକୁ ବିଭାଗ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

(ଅବିଭାଜ୍ୟତା—ବି) 1. Indivisible

୨ । ଯାହାକୁ ବିଭାଗ ବା ବଖାରି କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ—
2. Not proper to be divided.

[ଦ୍ର—ଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ବଖାରିରୁ ବଳ ପଡ଼ିବା ଦାସ, ଦାସୀ, ଗୋରୁ, ଘୋଡ଼ାଆଦି ଜୀବ, ଠାକୁର ଓ ଦେବୋତ୍ତର ସମ୍ପତ୍ତି ‘ଅବିଭାଜ୍ୟ’ ଓ ଅଂଶଦାରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମଗ୍ର ସମ୍ପତ୍ତି ବଖାରି ହେଲା ବେଳେ ଏମାନ ଅଂଶଦାରମାନଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ୟ ବସ୍ତୁ ମୁତାବକ ବଖା ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ; ଜଣେ ବା ଦୁଇ ଜଣ ସେମାନ ନିଅନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ଅଂଶଦାରମାନେ ତହିଁର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତା ସ୍ଵରୂପ ଇକମାଲି ପଣ୍ଡରୁ ସେହି ମୂଲ୍ୟାପକକ୍ତି ଧନ ପାଆନ୍ତି ।]

୩ । (ଗଣିତ) ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧିହୀନ ଦ୍ଵରଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

3. (Mathematics) (number) Which is not divisible by any other number; prime.

ଅବିଭକ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (କଚିରଥ ଭାଷା; ସ. ଅବିଭକ୍ତର ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାଷାରଣ)—
Abibhukta ୧ । ଅବିଭକ୍ତ—1. Undivided.

୨ । ବଖାରି ହୋଇ ନ ଥିବା—2. Unpartitioned.

୩ । ଇକମାଲି—3. Joint.

ଅବିମୁକ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ବିମୁକ୍ତ) —

Abimukta ୧ । ଯାହା ବିମୁକ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ—

1. Not released.

୨ । ଅପରିତ୍ୟକ୍ତ—2. Not forsaken.

୩ । ବନ୍ଦ—3. Confined.

ସଂ. ବି—୧ । (ଜାବାଳ ଉପନିଷଦ ମତରେ ଏହା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ-
ସ୍ଥାନ ଥିବାରୁ) —ଆନମୁଦୁର; କାନମୁଣ୍ଡା—

1. The temples; (space between the end of the eye and the ear.)

୨ । (ଯେଉଁ ଖର୍ଯ୍ୟକୁ ମୁମୁକ୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଦରଗୌରୀ ତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି ନାହିଁ) —ବାରଣସୀ; କାଶୀ—

A name of Benares.

ଅବିମୁକ୍ତେଶ୍ଵର—ସଂ. ବି. (ଓଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅବିମୁକ୍ତ + ଈଶ୍ଵର) —

Abimukteswara କାଶୀ ବିଶ୍ଵନାଥ ନାମକ ଶିବଲିଙ୍ଗ—

Name of the phallic emblem of Śiba at Benares.

ଅବିମୁଷ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ = ନ + ବିମୁଷ୍ୟ = ବି + ମୁଷ ଧାତୁ +
Abimrūshya ଅସମାପିକା ପ୍ରତ୍ୟୟ. ପ = ସମ୍ୟକ୍ ବିଚାର କରି;

ଅବିମୁଷ୍ୟ = ସମ୍ୟକ୍ ବିଚାର ନ କରି ସଂ. ରେ ବିମୁଷ୍ୟର ଅର୍ଥ ବିବେଚ୍ୟ) —

୧ । ଅବିବେଚକ—1. Inconsiderate.

୨ । ନିଃସନ୍ଦିଗ୍ଧ—2. Free from doubt

ଅବିମୁଷ୍ୟକାରିତା—ସଂ. ବି. (ଅବିମୁଷ୍ୟକାରନ୍ + ଭାବ. ତା) —

Abimrūshyakāritā ୧ । ଅବିବେଚକତା; ଅଜାତୁପଣ—

1. Rashness; indiscretion.

୨ । ଅବିବେଚକତା—2. Lack of discrimination.

ଅବିମୁଷ୍ୟକାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅବିମୁଷ୍ୟ = ସମ୍ୟକ୍ ବିବେଚନା ନ
Abimrūshyakārī କରି + କ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ) —

(ଅବିମୁଷ୍ୟକାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଯେ ଆଗ ପଛ ନ ବିଚାର କାର୍ଯ୍ୟ (ଅବିମୁଷ୍ୟକାରଣ—ବି) କରେ—1. Indiscrete;

thoughtless.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି କର୍ତ୍ତ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଚପର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଗୋଟିବେ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

୨ । ଅଭାଞ୍ଜୁଅ—୨. Rash.

୩ । ଅଦୂରଦର୍ଶୀ—3 Short-sighted.

୪ । ଅବିବେଚକ—4. Indiscriminate

ଅବିମୁଷ୍ୟବାଦୀ—୧୦. ବିଶ. ପୁ. (ଅବିମୁଷ୍ୟ=ସମ୍ୟକ୍ ବିବେଚନା ନ କରି
Abimrushiyaabādī +ବଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ) —

(ଅବିମୁଷ୍ୟବାଦୀ—ଶ୍ରୀ) ସେ ଆମ ପଛ ନ ବିଚାରି କଥା କହେ—

(ଅବିମୁଷ୍ୟବାଦୀ—ବି) indiscrete in utterance

ଅବିମୁଷ୍ୟଭାଷୀ—୧୦. ବିଶ. ପୁ. (ଅବିମୁଷ୍ୟ=ସମ୍ୟକ୍ ବିବେଚନା ନ
Abimrushiyaabhāshī କରି+ଭାଷ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ)

(ଅବିମୁଷ୍ୟଭାଷୀ—ଶ୍ରୀ) ସେ ଆମ ପଛ ନ ବିଚାରି କଥା କହେ—

(ଅବିମୁଷ୍ୟଭାଷୀ—ବି) Indiscrete in utterance.

ଅବିଯୋଗ—୧୦. ବି. (ଅ+ବିଯୋଗ) —

Abiyoga ୧ । ବିଯୋଗ ବା ବିଚ୍ଛେଦର ଅଭାବ—

1. Want of Separation.

୨ । ମେଳାପ; ମେଳ—2. Concord.

୩ । ସଂଯୋଗ—3. Union.

୧୦. ବିଶ—୧ । ବିଯୋଗଗୁଣ—

1. Having no separation.

୨ । ସଂଯୁକ୍ତ; ସଂମିଳିତ—2. Joined together.

୩ । ଏକାତ୍ମକ—3. United.

ଅବିଯୋଗବ୍ରତ—୧୦. ବି—କଳ୍ପ ପୁରଣୋକ୍ତ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ଆଚରଣ
Abiyogabrata ସୌଭାଗ୍ୟପ୍ରଦ ବ୍ରତବିଶେଷ—(ଏହା ମାର୍ଗଶିର

ଶୁକ୍ଳ ତୃତୀୟା ଦିନ କରାଯାଏ । ଏଥିରେ ବ୍ରତଧାରଣୀ ସ୍ନାନ

କରି ଚନ୍ଦ୍ରଦର୍ଶନ କରି ରାତିରେ କେବଳ ଦୁଧ ପିଇ

ରହନ୍ତି)—A religious vow observed by

females

ଅବିର—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅଗର, କମ୍ପା ସଂ. ଅତ୍ର; ଏଥିରେ ଅତ୍ର ଚୂର୍ଣ୍ଣ

Abira ମିଶ୍ରିଥିବାରୁ; ଅଧୁନିକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ଅଗର ଶବ୍ଦର

ଆବୃତ ଏହି ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ ।) —

अवार

ଫଗୁ; ଆଗରୁଟ ଓ ପିଙ୍ଗୁଳା ଅବିର ଚୂନାକୁ ରଙ୍ଗ କରି ହୋଇ

ଉତ୍ସବରେ ଅମୋଦାର୍ଥ ଲେବେ ପରସ୍ପର ଉପରକୁ ଫିଙ୍ଗିବା

ନାଲ ଚୂନା—A kind of red powder which

people throw over each other during

the Holi festival.

ବର ରଙ୍ଗ ଅବିର ପିଙ୍ଗୁଳା କରି ମାରେ କଳାସ ଲସ୍ୟ ଧର ।

ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦକାମ ।

[ଦ୍ର—ଏହା ଚକ୍ ଚକ୍ ଦିଶିବ ବୋଲି ଏଥିରେ ଅତ୍ର ଚୂନା
ମଧ୍ୟ ମିଶାଯାଏ ଓ କେହି କେହି କେବଳ ଅତ୍ର ଚୂନାକୁ ଧଳା ଅବିର
ରୂପେ ଓ ନେଳ, ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ମିଶା ଚୂନାକୁ ନେଳ ଓ ହଳଦିଆ

ଅବିର ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଅବିର ବସନ୍ତରୋଗର ପ୍ରତି
ସେଧକ ବୋଲି କଥିତ । ନାଲି ଅବିର ସାଧାରଣତଃ ଫକ୍କା ଓ, ଗାଡ଼ା
ଏହି ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ହୁଏ ।]

ଅବିରକ୍ତ—୧୦. ବିଶ. ପୁ. (ଅ+ବିରକ୍ତ) —

Abirakta ୧ । ବିରକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା—

(ଅବିରକ୍ତ—ଶ୍ରୀ) 1 Not displeased.

(ଅବିରକ୍ତ—ବି) ୨ । ବିରକ୍ତତ୍ଵହୀନ—2. Free from

displeasure

୩ । ସେ ଉଦାସୀନ ବା ସଂସାରବିରାଗୀ ନୁହେ—

3. One who has not relinquished
worldly affairs.

୪ । ଅନୁରକ୍ତ; ଅସକ୍ତ—4. Attached to; fond of.

ଅବିରତ—୧୦. ବିଶ (ନଷ୍ଟ ତତ୍ ବା ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଅ+ବିରତ; କମ୍ପା ନାହିଁ

Abirata ବିରତ ଯାହାର) —୧ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ; ଅବିରାମ; ଯାହା

ବନ୍ଧ ହୁଏ ନାହିଁ—1. Unceasing; incessant;

constant

୨ । ଧାରାବାହିକ; ଲଗାଲଗି; ଲଗ୍ ଲଗ୍—

2 Continuous.

୩ । ଅବାଧ—3 Uninterrupted.

୧୦. ବି. ବିଶ—୧ । ନିରନ୍ତର; ସବଦା; ସତତ—

1. Constantly; always.

୨ । ବିରାମରହତରୂପେ; ଲଗେ ଲଗେ—

2. Uninterruptedly continuously.

୧୦. ବି—ବିରାମର ଅଭାବ; ନିରନ୍ତର୍ୟ୍ୟ (ହିନ୍ଦ. ଶବ୍ଦସାଗର) —

Continuity.

ଅବିରତ—୧୦. ବି (ଅ+ବିରତ)—୧ । ଅନିରୁଦ୍ଧ; ବିଶ୍ରାମର ଅଭାବ—

Abirati Absence of intermission.

୨ । ବିଷୟସକ୍ତ—2. Attachment to worldly
affairs.

୧୦. ବିଶ—ଅବିରତ (ଦେଖ)

Abirata (See)

ଅବିରତେ—ଦେ. ବି. ବିଶ—(୧୦. ଅବିରତ)—୧ । ସତତ; ସବଦା=

Abirate 1. Always.

୨ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ—2. Incessantly.

ବକନିତ କଳ ସ୍ଥାନ ଅବିରତେ ତମକ ରଚନା ଶରଣ ।

ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦକାମ ।

ଅବିରଲ—୧୦. ବିଶ (ଅ+ବିରଲ)—୧ । ଘନ; ନିବିଡ଼—1. Dense.

Abirala ୨ । ଦୃଢ଼—2 Firm.

(ଅବିରଲତା—ବି) ୩ । ଧାରାବାହିକ—3. Continuous.

୪ । ନିରନ୍ତର—4. Incessant.

(ଯଥା—ଅବିରଲ ଅଶ୍ରୁଧାରା ।)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁରୁଷରେ ସ୍ତ୍ରୀର ଏ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା:—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ' ଦେଖିବେ; 'ଅବି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅବିଶକା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବିଶକ + ଅ)—

Abisankā

ଅବିଶକାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Abisanka.

ସଂ. ବି (ଅ + ବିଶକ)—

ଅବିଶକା { ବିଶ. ୧ । ଶକ୍ତି ବା ଭୟର ଅଭାବ—
ଅବିଶକିତ 1. Want of fear.

୨ । ଦୁର୍ଭୀକାର ଅଭାବ—

2. Absence of anxiety

୩ । ବିଶ୍ୱାସ—3. Confidence,

୪ । ସନ୍ଦେହର ଅଭାବ—

4. Absence of suspicion.

ଅବିଶକିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ବିଶକିତ)—

Abisankita ୧ । ଯାହା ମନରେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ; ଅଭୀତି; ନିର୍ଭୟ—
(ଅବିଶକିତ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Intrepid, fearless; not
afraid or alarmed.

୨ । ଦୁର୍ଭୀକାରହୀନ—

2. Free from anxiety.

୩ । ସନ୍ଦେହହୀନ—

3. Free from suspicion.

୪ । ବିଶ୍ୱାସବାନ—4. Confident; relying.

ଅବିଶନ୍ଦି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି (ସଂ. ଅଭିସନ୍ଦି)—

Abisandi

ଅଭିସନ୍ଦି (ଦେଖ)—

Abhisandhi (See)

ଅବିଶାପ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅଭିଶାପ)—

Abisāpya

ଅଭିଶାପ—Curse.

ଅବିଶୁଦ୍ଧ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅବିଶୁଦ୍ଧ)—

Abisuāsa

ଅବିଶୁଦ୍ଧ (ଦେଖ)

Abiswāsa (See)

ଅବିଶୁଦ୍ଧୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଅବିଶୁଦ୍ଧୀ)—

Abisūṣi

ଅବିଶୁଦ୍ଧୀ (ଦେଖ)

Abiswāsi (See)

ଅବିଶୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିଶୁଦ୍ଧ)—

Abisuddha

୧ । ଯାହା ବିଶୁଦ୍ଧ ନୁହେଁ; ଯାହା ଖାଲି ବା

ଅବିଶୁଦ୍ଧା { ବି. 1 Impure
ଅବିଶୁଦ୍ଧି } ନିରୋଳା ନୁହେଁ—

୨ । ମିଶ୍ରିତ—2. Adulterated.

୩ । ଦୋଷଭରଣ—3. Faulty.

୪ । ଅଶୁଦ୍ଧ; ଅସଫଳ—4. Unclean

୫ । ଭ୍ରମପୂର୍ଣ୍ଣ—Full of error; erroneous.

୬ । ଅନୁମୋଦିତ—6. Not approved by law.

୭ । ଅନୁବର୍ତ୍ତକ—7. Not conformable to
usage.

ଅବିଶେଷ—ସଂ. ବି (ଅ + ବିଶେଷ)—୧ । ଅଭେଦ; ଭେଦରହିତ—

Abishesha

1. Want of distinction.

୨ । ବିଶିଷ୍ଟତାର ଅଭାବ—

2. Absence of individuality.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅଭିନ୍ନ; ସମାନ—

1. Similar; without any difference

୨ । ନିର୍ବିଶେଷ—2. Same.

ଅବିଶ୍ୱସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିଶ୍ୱସ୍ତ)—

Abiswasta ୧ । ଯାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଇ ନାହିଁ—

1. Not trusted.

୨ । ବିଶ୍ୱାସହୀନ—2. Faithless.

ଅବିଶ୍ୱାସ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଶ୍ୱାସ)—ବିଶ୍ୱାସ ବା ଅସ୍ଥାୟୀ ଅଭାବ;

Abiswāsa ଅବିଶ୍ୱାସ—Want of trust or

confidence.

ଅବିଶ୍ୱାସିତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. (ସଂ. ଅବିଶ୍ୱାସିତ)—ବିଶ୍ୱାସହୀନ—

Abiswāsi

Faithless.

ଅବିଶ୍ୱାସୀ

ଅବିଶ୍ୱାସୀ

ଅବିଶ୍ୱାସୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ବିଶ୍ୱାସିତ; ୧ମ. ୧ବ.)—

Abiswāsi ୧ । ଯାହାର କାହାଣୀର ବିଶ୍ୱାସ ବା ଅସ୍ଥା ନାହିଁ—

(ଅବିଶ୍ୱାସିତ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Unbelieving,

୨ । ସନ୍ଦେହପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Sceptical.

୩ । ଯାହାକୁ କେହି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ—

3. Untrustworthy

୪ । ବିଶ୍ୱାସହୀନ—4. Faithless.

ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବିଶ୍ରାନ୍ତ)—୧ । ଶାନ୍ତିରହିତ; କ୍ଳାନ୍ତିରହିତ;

Abisrānta ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ—1. Fireless; unwearied.

୨ । ଅନବରତ—2. Constant.

୩ । ଅବିରାମ; ଅବିରତ; ଅନନ୍ତ—3. Incessant

୪ । ନିରନ୍ତର—4. Unceasing

ଅବିଶ୍ରାମ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିଶ୍ରାମ)—୧ । ବିଶ୍ରାମର ଅଭାବ, ବିଶ୍ରାମରହିତ—

Abisrāma

1. Want of rest.

୨ । ଅବିରାମ—2. Absence of stoppage

ସଂ. ବିଶ—୧ । ବିଶ୍ରାମରହିତ—1. Restless; having
no rest.

୨ । ଅବିରତ—2. Incessant; unceasing.

ଦେ. ବି. ବିଶ—ବିଶ୍ରାମରହିତ ଭାବରେ—

Unceasingly.

(ଯଥା—ସେ ଅବିଶ୍ରାମ କାମ କରୁଅଛନ୍ତି ।)

ଅବିଷ—ସଂ. ବି (ଅ + ବିଷ)—୧ । କୁସ୍ତିତ, ବିଷ—1. Bad poison.

Abisha ୨ । ସତ୍ତ୍ୱାମାୟ ବିଷ—2. Slight poison.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୩ । ବିଷର ପ୍ରତିକାରକ ବା ପ୍ରତିଷେଧକ ବସ୍ତୁ—

3. Antidote.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ନିର୍ବିଷ; ବିଷହୀନ—1 Not-poisonous.

୨ । ବିଷର ପ୍ରତିଷେଧକ—2. Antivenomous.

(Apte)

ଅବିଷୟ—ସଂ. ବି. (ଅ+ବିଷୟ)—୧ । ଅସ୍ଥିତି—

Abishaya

1. Non-existence.

୨ । ଯାହା ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ ବିଷୟ ନୁହେଁ—

2 (a thing or matter) Which is not perceptible by the senses.

୩ । ଅନୁପସ୍ଥିତି—3. Absence.

୪ । ଅବର୍ତ୍ତନ—4. Non-appearance.

ସଂ. ବିଶ—ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଅଗୋଚର—

1. Not cognisable by the senses; imperceptible by the senses

୨ । ଅଜ୍ଞାତ—2. Unknown; unperceived

୩ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଜ୍ଞାନରହିତ—3. Having no sense-perception.

୪ । ଅଚେତ; ବେହୋଷ—4. Insensible (Apte)

୫ । ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ—5. Irrelevant, not included in the subject of discussion

ଅବିଷୟାବୃତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ+ବିଷୟ+ଅବୃତ୍ତ ଚତୁର୍ଥାଦି. ଚି. + ବୃତ୍ତ)—

Abisayibhuta ଯାହା ପୂର୍ବେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଗୋଚର ଥିଲା କିନ୍ତୁ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଗୋଚର ହୋଇଅଛି—That which was formerly perceptible but has now become imperceptible.

ଅବିଷା—ସଂ. ବି (ଅବିଷ+ଆ)—୧ । ପୃଥିବୀ—1. The earth

Abishā ୨ । ସ୍ୱର୍ଗ—2. Heaven.

୩ । ନିର୍ବିଷାଦୃଶ—3. A kind of non-poisonous grass.

୪ । ନଦୀ—4. River (Apte)

ଅବିଶି—ସଂ. ବି (ଅବିଷ+ଶି. ଶ୍ଚି.)—ଅବିଷା (ଦେଖ)

Abishī

Abishā (See)

ଅବିସନ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି (ସଂ. ଅବିସନ୍ଧି)—ଅବିସନ୍ଧି (ଦେଖ)

Abisandhi

Abhisandhi (See)

ଅବିସମ୍ପାତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି (ସଂ. ଅବିସମ୍ପାତ)—ଅବିସମ୍ପାତ—Curse.

Abisampāta

ଅବିସମ୍ବାଦ—ସଂ. ବି (ଅ+ବିସମ୍ବାଦ)—୧ । ଅବିରୋଧ; ବିରୋଧର

Abisambāda ଅଭାବ—1. Absence of disagreement or opposition.

୨ । ମିଳନ—2. Union; agreement; tallying.

୩ । ସମତା—3. Similarity.

ଅବିସମ୍ବାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ+ବିସମ୍ବାଦିନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—

Abisambādī ନିର୍ବିରୋଧ, ଅବିରୋଧୀ—

(ଅବିସମ୍ବାଦୀ—ଶ୍ଚି)

1. Not opposing.

୨ । ମେଳ ଦେଉଥିବା—2. Agreeing; tallying.

ଅବିସମ୍ବାଦେ—ଦେ. କି. ବିଶ—ଅବାଧରେ, ନିର୍ବିରୋଧରେ—

Abisambāde Unopposed; without hindrance.

ଅବିସମ୍ବାଦେ

वेरोध

ଅବିହତା—ଦେ. ବିଶ—ଅବିହତା (ଦେଖ)

Abihardā

Abihurdā (See)

ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅବିବାହିତ—Unmarried.

ଅବିହତା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ. ଅବିବାହିତ)—ଅବିବାହିତ—

Abihardā

Unmarried.

(ଅବିବାହିତ—ଶ୍ଚି)

ଅବିଭାତି, ଆହିବୁଡ଼ୋ

अनववाही

ଅବିହତୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅବିବାହିତା (କନ୍ୟା)

Abihardī

Unmarried (girl)

ଆହିବୁଡ଼ୋ

अनववाही

ଅବିହାରୀ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁଂ—ଅବିବାହିତ—

Abihārā

Unmarried.

(ଅବିବାହୀ—ଶ୍ଚି)

ଅବିହିତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ+ବିହିତ)—୧ । ଅନୁଚିତ—1. Improper.

Abihita

୨ । ଅନୁମୋଦିତ—2 Not approved by the

(ଅବିଧାନ—ବି) precepts of religious books.

୩ । ବିଧିବିରୁଦ୍ଧ; ନିୟମବିରୁଦ୍ଧ—3. Against rule.

୪ । ଅସଙ୍ଗତ—4. Inconsistent.

୫ । ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ—5. Irrelevant.

୬ । ନିଷିଦ୍ଧ—6. Prohibited.

୭ । ପ୍ରଥାର ବିରୁଦ୍ଧ—7. Against custom.

୮ । ଅସମ୍ପାଦିତ—8. Not accomplished.

୯ । ଅକୃତ—9. Undone.

୧୦ । ବେଅନୁ—10. Illegal.

ଅବିହୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—ବିହୁଡ଼ା ବା ବେଉଷଣ ହୋଇ ନ ଥିବା

Abihurdā

(ଧାନ କିଆରି)—

Unpuddled (paddy-field).

ଅବି—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବି ଧାତୁ—ଗୋପନ କରିବା; ରକ୍ଷାକରିବା + ବି;

Abi ଯେ ଲଜ୍ଜା ଯୋଗୁଁ ଅପଣାକୁ ଲୋକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଲୁଚିବ ।)

ବିଭ୍ରମଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ; ରଜସ୍ୱଳା ସ୍ତ୍ରୀ—

A woman in her menses (Apte).

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ଦୃଷ୍ଟାରେ ପ୍ରତିଦିନ ଓ ଅନ୍ତରାଳ ଓ ମାତ୍ରା ସବୁ ଓ ଅନ୍ତରାଳ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ତରାଳ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ବ୍ୟବହାର ଓ ବା ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଦେଖ । ଯଥା :— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାନ୍ଧୀ' ଗୋଟିଏ, 'ବୁଦ୍ଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ବୁଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବୁଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ତରା' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ତରା' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ତରା' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ତରା' ଦେଖିବେ ।

ଅବିଚିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଗଚ)—ଅବିଚିତ—

Abichi Waveless

୧. ବି—ନବକବିଶେଷ । ଏ ନବକରେ ଯମଦୂତମାନେ ମିଥ୍ୟାବାସୀ ଲୋକକୁ ପକାନ୍ତି ।—

Name of a hell.

ଅବିଜା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଗଜ)—ଅବିଜା (ଦେଖ)

Abija Abijaka (See)

ସଂ. ବି—୧ । ନିକୁଷ୍ମ ମଞ୍ଜି; ଯେଉଁ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ଉଠେ ନାହିଁ—

1. Bad seed.

୨ । ଗଜର ଅଭାବ—2. Want of seed.

୩ । ଶାସ୍ତ୍ରର ବିପ୍ଳବମାନ—

3. Controlling the passions; self-restraint (Apte).

ଅବିଜା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଗଜ + କ)—

Abijaka ୧ । ଯାହାର ମଞ୍ଜି ନାହିଁ—1. Seedless.

୨ । ଅଶକ୍ତପୁରୁଷ, ସହବାସ ଶକ୍ତି ରହୁଛି (ପୁରୁଷ)—

2 Impotent (person)

୩ । ମୂଳକାରଣହୀନ—3. Having no prime cause.

ଅବିଜା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅବିଜା + ଅ)—ଦ୍ରାକ୍ଷାଲତା—

Abijā The vine (Apte)

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅବିଜା (ଦେଖ)

Abijā (See)

ଅବିତା—ସଂ. ବି. (ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ)—ଅନୁମାନବିଶେଷ—

Abita (Logic) A variety of inference.

ଅବିରା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବୀର)—ବୀରଶୂନ୍ୟ—

Abira Devoid of warriors or valiant men.

(ଅବିରା—ଶ୍ରୀ) (ଯଥା—ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଭାରତବର୍ଷ ଅବିରା ହେଲା ।)

୨ । ସନ୍ତାନହୀନ—2. Issueless.

୩ । ଅନାଥ—3. Having no master or protector.

୪ । ଅବଶିଷ୍ଟ; ନିଷ୍ପ୍ରାୟ—4. Helpless.

୫ । (ନିଷ୍ଠା) ଅମନୁଷ୍ୟ—5. Unmanly.

୬ । ଶୁରୁ—6. Cowardly.

୭ । ନିର୍ବୀର୍ଯ୍ୟ; ଦୁର୍ବଳ—7. Powerless; weak

ବଳେଇ ଶେଳବେ ରଥ ଅବିରା କରଣ । ରଞ୍ଜି. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ଅବିରା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ. (ଅବିରା + ଅ; କମ୍ପା ଅ + ବୀର ପଦ ପୁଣି ଯୁକ୍ତ)

Abirā ନାରୀ=ବୀର; ଯେ ବୀର ନୁହେଁ—ଅବିରା ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

(ବୀର—ବିପକ୍ଷ) Feminine of Abira.

ବସା ଶମା ରୁଷ୍ଟ ଏବେ ଦେଲେ ଅବିରା । ବ୍ୟାକାଥ. ମହାଭାରତ ।

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଯାହାର ପତି ବା ପୁତ୍ରପୁଅ ଗର ନାହିଁ)—

ଅଜାତପୁତ୍ରା ବିଧବା—A childless widow.

ଅବିରା ମା ବସୁନ୍ଧରା, ଅବିରା ସମୁଦ୍ର

ହେଲେ ଶକ୍ତି ଏବେ ଦେଖେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକା । ବ୍ୟାକାଥ. ମହାଭାରତ ।

[ଦ୍ର—ଅବିରା ଶ୍ରୀର ଅନ୍ତ ଶାଢ଼ୀର ଶାଢ଼ୀରେ ନିଷିଦ୍ଧ ।

ରାମକବିର ମନୁ ୩୨୧୪ ।]

ଅବିରୋଚିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଗଚ୍ଚେତି)—ବୀରର ଅଯୋଗ୍ୟ ବା

Abirochita ଅବିରୋଚିତ (କର୍ମ) ; ଯେଉଁ କର୍ମ କରବା ବୀର-

ପକ୍ଷରେ ଅଶୋଭନୀୟ—(act) Not worthy of or befitting a hero.

ଅବୁଆ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅବୁଆ)—ଅବୁଆ; ପ୍ରଜାଠାରୁ

Abuāb ଜମିଦାର ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଓ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ କର

ଅବସ୍ଥାବ ଉପରେ ଯେଉଁ ଅଧିକାର ଓ ବେଅନୁ କର ଆଦାୟ

ଆଦାୟ କରନ୍ତି—Illegal and additional realisa-

tions made by the jamidar over and

above the rent fixed and recognised

by the government.

ଅବୁଜା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅବୁଜ; ପ୍ରା. ଅବୁଜ)—

Abujha ୧ । ଅବୋଧ; ନିବୋଧ—1. Foolish

ଅବୁଜା ୨ । ଏକଜନ୍ମ; ଜନ୍ମଜୋର—2. Obstinate.

ଅବୁଜା ୩ । ଅବୁଜାମଣା (ଦେଖ)

(ଅବୁଜା—ଶ୍ରୀ) 3. Abujhāmanā (See)

ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ସଂ. ଅବୋଧ)—ଅବୋଧ—

Not capable of being understood; incomprehensible.

ଅବୁଜା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବୋଧ)—୧ । ଅବୋଧ—

Abujhaṭa 1. Incomprehensibility.

୨ । କୌଣସି ବିଷୟ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନାବୁ ବୁଝାଯାଇ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

2. The state of a matter not having been enquired into or investigated.

୩ । ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଅବସ୍ଥା—

3. Want of investigation.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅବୋଧ)—ଅବୋଧ—

Incomprehensible.

ଅବୁଜା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅବୁଜ; ପ୍ରା. ଅବୁଜ)—

Abujhā ୧ । ଅବୁଜ (ଦେଖ)—

ଅବୁଜା 1 Abujha (See)

ଅବୁଜା ୨ । ଅବୁଜାମଣା (ଦେଖ)

(ଅବୁଜା—ଶ୍ରୀ) 2 Abujhāmanā (See)

ଅବୁଜା ରକା ଗର୍ଭେ ଯଥା ପଣ୍ଡିତେ । ବ୍ୟାକାଥ—ଭୁଲସାଧକ ।

ଅବୁଜା—ଦେ. ବି. ୧ । ଅବୁଜାମଣା (ଦେଖ)

Abujhāna Abujhāmanā (See)

ଶାମଳ ବେଳେ ଅବୁଜା, ତା ଲାଗି ଯିବ ଏ ପ୍ରାଣ । କବିସମ୍ଭବ, ସଙ୍ଗୀତ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷାବଣୀ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ନ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାଶବ୍ରହ୍ମା	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବ୍ରହ୍ମା	ଖ୍ୟ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇୟ	ଋ	ୠ

ଅବୁହାବଣା—ଗ୍ରା. ବ. ଓ ବିଶ—ଅବୁହାମଣା (ଦେଖ)
 Abujhābāṇā Abujhāmaṇā (See)
 ଅବୁହାମଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଓ. ବୁହାମଣା)—
 Abujhāmaṇā ୧ । ଅବିଚାର; ଅନାୟାସ ବିଚାର—
 1. Injustice
 ୨ । ଜିଦିଗୋରୁ—2. Obstinacy;
 obduracy.
 ୩ । ଭଲ ମନ ବିବେଚନାର ଅଭାବ—
 3. Absence of discrimination.
 ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ—୧ । ଅବିଚାରକ—1. Unjust.
 ଅବୁହା ୨ । ଅବିବେଚକ—2. Indiscriminate;
 अनसमझ inconsiderate
 ୩ । ଜିଦିଗୋରୁ—3. Obstinate.
 ୪ । ସେ ଯୁକ୍ତି ଶୁଣେ ନାହିଁ—4. Not listening to
 reason or argument.
 * । ଅଯୋଜ୍ଞିକ (ବିଷୟ)—5. Unreasonable.
 ୬ । ଯେଉଁ ଗାଁ ବା ସ୍ଥାନ ବା ଦେଶରେ ଅବିଚାର ହୁଏ—
 6 (a place) Where there is no justice.
 ଅବୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଅ + ବୁଦ୍ଧି)—ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି; ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି—
 Abuddhi Bad idea; evil thought,
 ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ; ନିବୋଧ—
 Foolish; stupid
 ଅବୁଦ୍ଧିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅବୁଦ୍ଧି)—
 Abuddhiā ୧ । ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ; ନିବୋଧ—
 1. Foolish, stupid
 ୨ । ଯାହାର ବୁଦ୍ଧି ବୁଦ୍ଧି ଖରାବ—
 2. Not intelligent
 ଅବୁଧ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ବୁଧ)—
 Abudha ୧ । ଅପଞ୍ଚିତ—1. Not learned.
 ୨ । ଅବିଶିକ୍ଷିତ—2. Uneducated.
 ୩ । ଅଜ୍ଞ—3. Ignorant
 ୪ । ନିବୋଧ—4. Foolish
 ଅବୁଧି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଅବୁଦ୍ଧି)—ଅବୁଦ୍ଧି (ଦେଖ)
 Abudhi Abuddhi (See)
 ଅବୁଧିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅବୁଦ୍ଧି)—ଅବୁଦ୍ଧିଆ (ଦେଖ)
 Abudhiā Abuddhiā (See)
 ଅବୁରୁଜିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଅବରୁଜିଆ (ଦେଖ)
 Aburujīā Abarajīā (See)
 (ଅବୁରୁଜିଆଣୀ—ଶ୍ରୀ)
 ଅବ୍ରୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ରୁତ)—
 Abruta ୧ । ଅନାଚ୍ଛାଦିତ—1. Uncovered.

୨ । ବାଧା ବିଅନ୍ଧା ନଥିବା; ଅବାଧ —2. Unchecked.
 ୩ । ଅନିମନ୍ତ—3. Uninvited.
 ୪ । ଅନିର୍ବାଚିତ—4. Not selected.
 * । ଅପ୍ରବୃତ୍ତ—5. Unsubdued.
 ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ବ୍ରୁତ)—କୌଣସି ଗୀତ ଯେଉଁ ଗାନ
 ବା ବ୍ରୁତ୍ତରେ ବୋଲିଯିବା ଉଚିତ ତାହା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଗାନ—
 A wrong strain for singing a song.
 ଅବ୍ରୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ରୁତ)—
 Abrutta ୧ । ଅସ୍ତିତ୍ବରହୀନ—1. Not existent.
 ୨ । ଗତିରହୀନ—2. Motionless.
 ୩ । ଘଟ ନ ଥିବା—3. Not happened (M. W.)
 ୪ । ଉପଯୁକ୍ତ ଗାନ ବା ଛନ୍ଦ ବା ଯତିଗୁଣ (ପଦ୍ୟ)—
 4. (poem) Without proper metre or
 rythm.
 * । ଉପଯୁକ୍ତ ଗାନରେ ବୋଲିଯାଉ ନ ଥିବା (ଗୀତ)—
 5. (song) Not sung in its proper
 strain.
 ୬ । ଅବସ୍ଥା—6. Not extensive,
 ୭ । (ବୈଦିକ) ମର ନ ଥିବା; ଅବ୍ୟ ଖରା ଥିବା—
 7. Not dead; still living.
 ଅବ୍ରୁତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ରୁତି)—
 Abrutti ୧ । ଅବସ୍ଥା—1. Non-extension.
 ୨ । ଜୀବିକାର ଅଭାବ—2. Absence of livelihood
 or occupation,
 ୩ । ବେକାର ଅବସ୍ଥା—3. Unemployment.
 ୪ । ନୀଚ ବୃତ୍ତି; ଅଧମ ବ୍ୟବସାୟ—
 4. Mean or low occupation,
 ୫ । ଅସାଧୁ ସାହାଯ୍ୟ—5. Inadequate
 support (M. W.)
 ସଂ. ବିଶ—୧ । ଜୀବିକାହୀନ (ବ୍ୟକ୍ତି); ବେକାର—
 ଅବ୍ରୁତିକା { 1. Having no occupation; unemployed
 ଅବ୍ରୁତିକା { ୨ । ଘଟୁ ନ ଥିବା—2. Not occurring (M. W.)
 ଅବ୍ରୁତିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ରୁତି)—
 Abruttiā ୧ । ଅବ୍ରୁତି; ଜୀବିକାହୀନ; ବେକାର—
 1. Unemployed.
 ୨ । ଯେଉଁ ଛାତ୍ର ବ୍ରୁତି ପାଇ ନାହିଁ—2. (student)
 Who has not secured a scholarship.
 ଅବ୍ରୁତିକ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ରୁତିକ)—
 Abruttika ୧ । ଜୀବିକାହୀନ; ବେକାର—1. Having no
 occupation; unemployed.
 ୨ । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଜୀବିକା ଲୁଟେ ନାହିଁ—
 2. (country) Not yielding a livelihood
 (M. W.)

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁସ୍ତକେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲୁଗାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ନାଭ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାସ’ ଖୋଜିବେ, ‘ରୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଳ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଜ୍ଞା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ୍’ ଦେଖିବେ ।

ଅବୁଥାର୍ଥତା—ସ. ବି (ଅ + ବୁଥା + ଅର୍ଥ + ତା)—

Abruthārthatā ୧ । ସ୍ୱାର୍ଥସିଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ସଫଳତା; ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଲାଭରେ ସଫଳତା—

1. Successfulness in gaining one's object (M. W.)

୨ । ଅର୍ଥ ଠିକ୍ ଥିବା ଅବସ୍ଥା; ସଂସାର୍ଥତା—

2 Correctness of meaning (M. W.)

ଅବ୍ରୁଦ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ (ସ. ଅବ୍ରୁଦ)—ଅବ୍ରୁଦ (ସଂଖ୍ୟା)—

Abruda One hundred million.

ଅବ୍ରୁଦ୍ଧ—ସ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ବୃଦ୍ଧା ହୋଇ ନ ଥିବା—

Abruddha 1. Not grown old

(ଅବୃଦ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅବର୍ଦ୍ଧିତ; ବଢ଼ି ନ ଥିବା—

2. Not increased; not grown.

ଅବ୍ରୁଦ୍ଧିକ—ସ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ରୁଦ୍ଧି + କ)—

Abruddhika ୧ । ଯେଉଁ ମୂଳଧନ ଉପରେ ସ୍ୱୟ ଛୁସାବ ହୁଏ ନାହିଁ—(capital) Not bearing any interest.

୨ । ସାହାର ବୃଦ୍ଧି ନାହିଁ—

2. Having no increase or growth.

ସଂ. ବି—କରଜ ଲାଗିଥିବା ଅସଲ ବା ମୂଳ (ଧନ)—

Capital or principal of an investment.

ଅବ୍ରୁନ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ରୁନ୍ତ)—ପେଉଁ ଫଳ ବା ଫୁଲର

Abrunta ତେଜ ନ ଥାଏ—Sessile; (flower or fruit) having no stalk or peduncle

ଅବ୍ରୁନ୍ତକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ରୁନ୍ତ + କ) ଅବ୍ରୁନ୍ତ (ଦେଖ)

Abruntaka Abrunta (See)

ଅବ୍ରୁଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ରୁଷ୍ଟି)—୧ । ବୃଷ୍ଟିର ଅଭାବ—

Abrushṭi 1. Want of rain.

୨ । ମରୁଡ଼ି—2. Drought.

୩ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ—3. Famine.

ସଂ. ବିଣ—ଅବ୍ରୁଷ୍ଟିକ (ଦେଖ)—Abrushṭika (See)

ଅବ୍ରୁଷ୍ଟିକ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ରୁଷ୍ଟି + କ)—

Abrushtika ୧ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ବା ଦେଶରେ ବର୍ଷା ହୁଏ ନାହିଁ—1. Rainless (country).

୨ । ଯେଉଁ ସମୟରେ ବର୍ଷା ହୁଏ ନାହିଁ—

2. (time) When there is no rain.

୩ । ବର୍ଷାଋତୁ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ (ଋତୁ)—

3. (season) Which is not the rainy season.

୪ । ଯେଉଁ ମେଘ ବର୍ଷା କରେ ନାହିଁ—

4. (cloud) Not giving rain.

ଅବେ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଅବେ; ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ଅବଜ୍ଞାସୂଚକ ସଂବୋଧନ)—

Abe

ଅବେ; ହାଁବେ—

ହାଁରେ

Hallo ! (a term of disdainful address)

ଅବେ

ଅବେଇଛନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ—ରବେଇଛନ୍ତ (ଦେଖ)

Abeichhatra

Rabeichhatra (See)

ଅବେଇଜ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅବାଇଜ (ଦେଖ)

Abeija

Abaija (See)

ଅବେଉଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ—ଅବିହୁଡ଼ା (ଦେଖ)

Abeurdā

Abihurdā (See)

ଅବେଉନ୍ତ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ଓ. ବେଉନ୍ତ)—

Abeunta ୧ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବେଉନ୍ତ ବା ବିତରିତ

ହୋଇ ନ ଥିବା (ପଦାର୍ଥ)—

1. (thing) Not distributed amongst many.

୨ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବଣ୍ଟା ହୋଇ ନ ଥିବା (କାର୍ଯ୍ୟ)—2 (work) Which has not been distributed amongst the workers; without any division of labour.

ଅବେଉସା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅ + ବ୍ୟବସାୟ)—୧ । ନୀଚ ବ୍ୟବସାୟ—

Abeusā

1. Mean or low occupation.

୨ । ବ୍ୟବସାୟର ଅଭାବ; ଅବୃତ୍ତି—

2. Want of occupation.

ଅବେକ୍ଷକ—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ (ଅବ + କ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Abekshaka

୧ । ପରିଦର୍ଶକ—1. Inspecting.

(ଅବେକ୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ; ତାତ୍ପ୍ରସ୍ତାବନ କଲ୍ଲବାଲ୍ଲ;

ତଦନ୍ତ୍ୱକା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Supervising; checking.

୩ । ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକାରୀ—

3. Observing minutely.

୪ । ପରୀକ୍ଷାକାରୀ—4. Examining.

୫ । ତଦାରଖ ବା ତଦନ୍ତ କଲ୍ଲବାଲ୍ଲ—

5. Investigating.

୬ । ବିବେଚନାକାରୀ—6 Considering; taking into consideration.

୭ । ଅନାଉଥିବା—7. Looking at; beholding.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ପରିଦର୍ଶନକାରୀ କର୍ମୀ—

1. Inspector.

୨ । ତଦାରଖ କରୁବା ବ୍ୟକ୍ତି—2. Investigator.

୩ । ତଦନ୍ତ୍ୱକା ବ୍ୟକ୍ତି—3. Supervisor.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱୟ, ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	କ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଝ	ଞ	ତ୍ସ	ତ୍ଥ	ଡ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ୟ	ଭୟ	ବ	ଦ୍	ଧ	ନ

୪ । ପରୀକ୍ଷକ ବ୍ୟକ୍ତି—4. Examiner.

୫ । ଚକ୍ଷୁକ କର ନିରୀକ୍ଷକା ଲୋକ; ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ—
5. Observer.

୬ । ଦର୍ଶକ—6. Spectator.

ଅବେକ୍ଷଣ—ସ. ବି (ଅବ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ + ଉକ. ଅନ) —
Abekshana ୧ । ଅବଲୋକନ—

(ଅବେକ୍ଷିତ—ବିଶ) 1. Viewing; surveying

୨ । ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ—2. Observation.

୩ । ପରିଦର୍ଶନ—3. Inspection.

୪ । ଚକ୍ଷୁକାୟା—4. Supervision.

୫ । ପରୀକ୍ଷା—5. Examination.

୬ । ଚକ୍ଷୁ; ଚକ୍ଷୁକ—
6 Enquiry, investigation,

୭ । ସମ୍ପର୍କ ବିବେଚନା—

7. Careful consideration,

୮ । ଅନୁସନ୍ଧାନ; ମାନ୍ଦ୍ୟ—8. Scrutiny.

୯ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ—9. Engagement.

୧୦ । ପ୍ରତୀକ୍ଷା—10. Waiting.

୧୧ । ସନ୍ଧାନ—11. Care.

୧୨ । ମନୋଯୋଗ—12. Attention.

୧୩ । ଅନୁରୋଧ—13. Request; solicitation.

୧୪ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ ଦେବା ଅବସ୍ଥା—

14. The being in sight of planets (M.W.)

ଅବେକ୍ଷଣୀୟ—ସ. ବିଶ (ଅବ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅମାୟ) —

Abekshaniya ୧ । ଯାହା ଅବେକ୍ଷିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—

1. Fit to be considered, viewed; observed,
inspected etc.

ଅବେକ୍ଷମାଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ମାନ) —

Abekshamāṇa ଅବେକ୍ଷଣ କରୁଥିବା (ଲୋକ) ପରିଦର୍ଶନପର;

ନିୟନ୍ତ୍ରଣମାଣ—Observing; supervising.

ଅବେକ୍ଷା—ସଂ. ବି (ଅବ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ + ଅ + ଆ) —

Abekshā ଅବେକ୍ଷଣ (ଦେଖ)
Abekshana (See)

ଅବେକ୍ଷିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Abekshita ୧ । ପରିଦୃଷ୍ଟ—1. Viewed; inspected.

(ଅବେକ୍ଷିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷିତ—2. Observed.

ଅବେକ୍ଷିତା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅବ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ. ୧ମା. ୧ବ) —

Abekshitā ଅବେକ୍ଷକ (ଦେଖ)
Abekshaka (See)

ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅବେକ୍ଷିତର ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Abekshita

ସଂ. ବି (ଅବେକ୍ଷିତ + ଉକ. ତା) ଅବେକ୍ଷଣକରିବାର ଭାବ—

Act of observing or regarding

ଅବେକ୍ଷା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅବ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ) —

Abekshī ଅବେକ୍ଷକ (ଦେଖ)

(ଅବେକ୍ଷଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

Abekshaka (See)

ଅବେଶ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅ + ବେଶ) —

Abeni ୧ । ବେଶୀ ବଳା ହୋଇ ନ ଥିବା (କେଶ) —

1. Not braided or plaited (hair).

୨ । ଯାହାର କେଶ ବେଶୀ ରୂପେ ବଳା ଯାଇ ନାହିଁ—

2 Having no braided hair.

୩ । ଏକତ୍ର ସଂଗମ ହୋଇ ବହୁ ନ ଥିବା (ନଦୀତ୍ରୟ) —

3. (rivers) Not flowing together or
commingled

ଅବେଶିଆ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅବେଶ) —

Abenīā ଅବେଶି (ଦେଖ)

Abeni (See)

ଅବେଶିବଦ୍—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ବେଶିବଦ୍) —

Abenibaddha ୧ । ଯାହା ବେଶି ବଳା ହୋଇ ନାହିଁ (କେଶ)

1 Not plaited (hair)

୨ । ଅଲୁଲୀୟ—2 Dishevelled (hair).

ଅବେଶୀ (ଉଦ୍ୟାଦ) —ସଂ. ବିଶ—ଅବେଶି ଉଦ୍ୟାଦ (ଦେଖ)

Abenī etc.

Abeni etc. (See)

ଅବେଶ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅବେଶ୍ୟ) —

Abenta ୧ । ଅବେଶ୍ୟ (ପୁଷ୍ପ ବା ଫଳ) ; ନାଡ଼ ନ ଥିବା—

ଆବେଶି 1. Sessile, having no stalk.

अवशरहित

ଗୁଲୁଗୁଲୁ ଚରଣେ ଯେ ଅବେଶ୍ୟ ପଦ୍ମ ପୁଷ୍ପ—ସାରଳାମହାଭାରତ. ବିଷୟ ।

୨ । ଯେଉଁ ଶସ୍ତ୍ର (କଟୁର ଅଦ) ର ବେଶ୍ୟ ନାହିଁ—

2. Having no handle.

ଅବେଶ୍ୟା—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଣ୍ଡରେ ଶିଅର ଦେବା ପରେ

Abenīā ବେଶ୍ୟ ରଖାଯାଇ ନ ଥାଏ—Having no fringe

or border of hair on the skull left
after shaving.

ଅବେଦନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବେଦନୀୟ) —୧ । ଅଜ୍ଞେୟ—

Abedaniya 1. Unknowable.

୨ । ଗୁପ୍ତ—2. Secret.

୩ । ଅପ୍ରାପ୍ୟ—3. Unattainable.

୪ । ଅବୋଧ—

4. Not capable of being understood.

ଅବେଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବେଦ୍ୟ) —ଅଜ୍ଞାତବ୍ୟ—

Abedya Unknowable.

ସଂ. ବି—ବାହୁଶ୍ୟ—A calf (Apte).

ଅବେଧ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବଧ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ) —

Abedhya ୧ । ବିଦ୍ଧ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

1. Not capable of being pierced.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଆ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ର୍ୟ	ଇଆ	ଋ	ୠ

ଅବିଧସନ୍ତାନ—ସଂ. ବି. (ଅବିଧ + ସନ୍ତାନ)—

Abhidhasantāna ୧ । ଯେଉଁ ସନ୍ତାନ ବିବାହର ଦମ୍ଭର

ଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ନୁହେଁ—1. Illegitimate child

୨ । ଜାରଜ ସନ୍ତାନ—2. Bastard child

ଅବିମତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବିମତ + ଭାବ. ଯ)—

Abhimatya ବିମତ ହେବାର ଅଭାବ; ସମସ୍ତଙ୍କର ଏକମତ ହେବାର ଭାବ—Unanimity.

ଅବୋଦ—ସଂ. ବି. (ଅବ + ଉଦ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—ଓଦା—

Aboda Wet, moist.

ସଂ. ବି—୧ । ଓଦା କରିବା; ଉଜାରିବା—

1. Moistening.

୨ । ଜଳ ଆଦି ଛୁଙ୍କିବା—3. Sprinkling (Apte)

ଅବୋଧ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବୋଧ)—

Abodha ବୋଧ ବା ଜ୍ଞାନର ଅଭାବ; ବୋଧହୀନତା—

(ଅବୋଧତା—ବି) Want of understanding or wisdom.

ସଂ. ବି—୧ । ନିବୋଧ; ବୁଦ୍ଧିହୀନ—

1. Foolish; stupid.

୨ । ବୋଧହୀନ—2. Lacking in

understanding

ଦେ. ବି. ସଂ. ଓ ଶ୍ରୀ—୧ । ଯାହାର ସମ୍ପର୍କ ବିଚାର ବା ବୋଧ

ଅବୋଧ; ଅବୋଧିଆ ଶକ୍ତି ଜନ୍ମି ନାହିଁ—1. Of undeveloped intellect.

ଅବୋଧପଣ } ବି ଅବୋଧ ଅବଳା ବୁଝାସ, ଅସ୍ମେ ତ ଜୋଡ଼ି ତୋ ବରଷ ।
ଅବୋଧପଣିଆ } ରୂପ, ପ୍ରେମପଣ୍ଡିତ ।

୨ । ଅଧୀର; ଯୈର୍ଯ୍ୟହୀନ—2. Impatient.

ଉପଶା ଲୋକ କେବେ ନ କରିବ କ୍ଷୋଧ

ସେ ଯାହା ବୋଲୁଥିବେ କୋହଳ ଅବୋଧ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—3. Dissatisfied; discontented.

ଜ୍ଞାନ ଅଭାବରୁ ନାହିଁ କିଛି ବୋଧ

ଦେଖ ହେ ନୃପ ହେଉ ଥିଲେ ସେ ଅବୋଧ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୪ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯେତେ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ—4. Unsatisfied.

୫ । ଅବୋଧ୍ୟ—5. Not capable of being understood,

୬ । ଅବୁଝ; ଜ୍ଞାନହୀନ; ଅଜ୍ଞ—6. Incapable of understanding (anything)

ଅବୋଧ ବାଳା ରୁ ନାହିଁ ବୋଧ ହେବୁ ।

ଶିଶୁଗଣ—ଉଷା ଅଭିଳାଷ ।

ଅବୋଧଗମ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବୋଧଗମ୍ୟ)—

Abodhagamya ୧ । ଯାହା ବୋଧଗମ୍ୟ ନୁହେଁ ବା ବୁଝାଯାଇ ନ ପାରେ—1. Not capable of being understood, incomprehensible.

୨ । ଅଜ୍ଞାତବ୍ୟ—2. Unknowable

ଅବୋଧଗମ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବୋଧଗମ୍ୟ)—ଅବୋଧ୍ୟ (ଦେଖ)

Abodhaniya

Abodhya (See)

ଅବୋଧିଆ—ସଂ. ବି. ସଂ—ଅବୋଧ୍ୟ (ଦେଖ)

Abodhiā

Abodha (See)

ଅବୋଧ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବୋଧ)—ଅବୋଧଗମ୍ୟ; ଯାହା ବୁଝା ଯାଇ

Abodhya ନ ପାରେ—Not capable of being

(ଅବୋଧ୍ୟତା—ବି) understood; incomprehensible

ଅବୋଲକରଣ—ଦେ. ବି. ସଂ—୧ । ଯେଉଁ ଲୋକ ବୋଲି ବା

Abolakarā ଅଦେଶ ପାଲେ ନାହିଁ—1. (a person) Who

(ଅବୋଲକରଣ—ଶ୍ରୀ) does not carry out the master's

ଅବୋଳା; ଅନବୋଳା orders (to the spirit though sticking to the letter)

ଅବୋଲକରଣ ରଣାଦିକ ପଟ୍ଟା ରଣା ସାଧନ—ଉଷା ।

୨ । ଅଦେଶ ଲବନକାୟ; ଅମାନିଆ—

2. Disobedient.

ଅଭା—ସଂ. ବି (ଅପ୍—ଜଳ+ଜନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—ଯାହା ଜଳରେ

Abja ଜନ୍ମେ—୧ । ପଦ୍ମ; କମଳ—1. Lotus

୨ । ଶଙ୍ଖ—2. Conch.

୩ । ଚନ୍ଦ୍ର (ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବାରୁ)—

3. The moon.

୪ । କର୍ପୂର—4. Camphor.

୫ । ଧନୁଜୁର—5. The heavenly physician.

୬ । ଶତକୋଟି ସଖ୍ୟା; ଏକବିଂଶ (ସଂଖ୍ୟା)—

6. One billion.

୭ । ନିଚୁଲ (ବୃକ୍ଷ) (ଦେଖ)

7. Nichula (tree) (See)

ସଂ. ବି. ଜଳଜ; ଜଳରୁ ଜାତ—Born of water.

ଅଭଜାତ—ସଂ. ବି (ଅ + ଜାତ; ଅଭାବୁ ଜାତ; ଶେଷଶାସ୍ତ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମ—

Abjajāta କମଳରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ପଦ୍ମରୁ ଏ ଜାତ ହୋଇଥିବାରୁ)

ବ୍ରହ୍ମା—A name of Brahmā the Creator.

ଅଭବାହନ—ସଂ. ବି. ସଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭାବ—ବହୁବ୍ରୀହି ବହନ କରନ୍ତି

Abjabāhana ସେ)—ମହାଦେବ; ଶିବ—

A name of Śiva.

ଅଭବାହନା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅଭାବ—ପଦ୍ମରୁ ଧାରଣ କରନ୍ତି ସେ)—

Abjabāhanā ଲକ୍ଷ୍ମୀ—A name of Lakshmi

ଅଭଭାବ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭାବ—ପଦ+ଭାବ=ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥାନ)—

Abjabhava ଅଭଭାବ (ଦେଖ)

Abjajāta (See)

ଅଭଯୋନି—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭାବ+ଯୋନି=ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥାନ)—

Abjajoni ଅଭଭାବ (ଦେଖ)

Abjajāta (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅବତର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିକ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶୁଦ୍ଧାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟାଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବିଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅବଜାହସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ହାତରେ ପଦ୍ମପୁଲ୍ଲ ଧରିଥିବା—
Abjahasta Holding a lotus in the hand
(ଅବଜାହସ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. ପୁଂ (ହାତରେ ପଦ୍ମ ଧରିଥିବାକୁ)—
ସୂର୍ଯ୍ୟ—A name of the sun.

ଅବଜାକା—ଦେ. ବି—କକ ବା ଯନ୍ତ୍ରର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ସ୍ଥଳ ଅଂଶମାନ—
Abjakabja Different parts of a machine
ଅବଜାକା
କଳକବଜା

ଅବଜିନୀ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ + ଜିନ୍ + ଇ)—୧ । ପଦ୍ମିନୀ; ପଦ୍ମସମୂହ—
Abjini 1. A cluster of lotuses
୨ । ପଦ୍ମବନ—2 A group of lotuses growing together.

୩ । ପଦ୍ମଲତା—3. The lotus plant.

ଅବଜିନୀପତି—ସ. ବି (ଅବ୍ + ଜିନ୍ + ପତି)—ସୂର୍ଯ୍ୟ—
Abjinipati The sun

ଅବ୍—ସ. ବି. (ଅବ୍ + ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା + ଅଜ୍ଞାତ. ଦ; ତ୍ରିଜଗତକୁ
Abda ଯେଉଁ ଦିବାସରାତ୍ରୀକାଳ କାଳ ରକ୍ଷା କରେ)—
୧ । ବର୍ଷ; ବସ୍ତୁର (ସନ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—
1. Year.

୨ । (ଅବ୍ = ଜଳ + ଦା. ଧାତୁ = ଦାନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ଜଳଦାନ କରେ)—ମେଘ—2. Cloud.

୩ । ପର୍ବତବିଶେଷ—3. Name of a mountain.

୪ । ମୁଥା (ଦେଖ)—4. Muthā (See)

ଅବପାର୍ଯ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ + ପାର୍ଯ୍ୟାୟ)—
Abdparjyāya ବର୍ଷମାନଙ୍କର ଧାରାବାହିକ କ୍ରମ—
Succession or course of years.

ଅବସତା—ସ. ବି. (ଅବ୍ + ସତ)—
Abdasata ଶତାବ୍ଦୀ; ଏକଶତ ବର୍ଷ—Century

ଅବସାହ—ସ. ବି—ଏକପ୍ରକାର କର୍ପୁର—
Abdasāra A kind of camphor.

ଅବିକ—ସ. ବିଶ. (ଅବ୍ + ସମ୍ବନ୍ଧ. ଇକ)—
Abdika ୧ । ଅବ ବା ସନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
1 Relating to years

୨ । ବାର୍ଷିକ—2. Annual.

ଅବୁର୍ଗ—ସ. ବି. (ଅବ୍ + ଉର୍ଗ)—ଜଳ ପରିବେଷ୍ଟିତ
Abdurga ଦୁର୍ଗ—A fortress surrounded by a moat or lake.

ଅବ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ + ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—
Abdhi ୧ । ସମୁଦ୍ର—1. The ocean
୨ । ଜଳରାଶି—2. Receptacle of water
୩ । ଜଳାଶୟ—3. A lake.

୪ । (ସମୁଦ୍ର ସଂଖ୍ୟାରେ ସାତ ଗୋଟି ଥିବାକୁ)—
ସାତ ସଂଖ୍ୟାର ବାଚକ ଶବ୍ଦ—

4. A symbolical expression for the number 7.

ଅଭିକପ୍ତ—ସଂ. ବି (ଅବ୍ + କପ୍ତ)—
Abdhikapha ଅବ୍ଧିଫେନ (ଦେଖ)
Abdhiphena (See)

ଅଭିଜା—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ + ଜନ ଧାତୁ + ଅ)—
Abdhija ୧ । ସମୁଦ୍ରର ଜାତ—
(ଅଭିଜା—ଶ୍ରୀ) 1. Born of the ocean.

ସଂ. ବି—୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—1 The moon.

୨ । ଶଙ୍ଖ—2. Conch.

ଅଭିଜା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅବ୍ + ଜନ୍ ଧାତୁ + ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—
Abdhija ୧ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ—1. Goddess Lakshmi.

୨ । ମଦ; ମଦ୍ୟ—

2 Wine; spirituous liquor.

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅବ୍ + ଜନ ଧାତୁ)—

୧ । ଅବ୍ଧିଜର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

1 Feminine of Abdhija

ଅଭିଦ୍ଵୀପା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅବ୍ + ଦ୍ଵୀପ ଧାତୁ + ଅ; ଅବ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ
Abdhidwīpa ଦ୍ଵୀପରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ)—

୧ । ଶୁଭିଅନ୍ତେ ସମୁଦ୍ର ବେଡିଥିବା—

1. Sea-girt; surrounded by the ocean.

ସଂ. ବି—ବସ୍ତୁର; ପୃଥିବୀ—The earth.

ଅଭିନଗରୀ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅବ୍ଧି + ନଗର)—
Abdhinagari ୧ । ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ରାଜଧାନୀ ଦ୍ଵାରକା—
1 The town of Dwārakā

ଅଭିନବନୀତକ—ସଂ. ବି (ଅବ୍ + ନବନୀତ ଧାତୁ)—
Abdhanānitaka ଚନ୍ଦ୍ର—The moon

ଅଭିଫେନ—ସଂ. ବି (ଅବ୍ + ଫେନ)—୧ । ସମୁଦ୍ର ଫେଣ—
Abdhiphena 1. The foam of the sea.

୨ । ଏକପ୍ରକାର ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବର ହାଡ଼ (ଏହା ପାଲସ
କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ)—
2. The bone of cuttle-fish.

ଅଭିମନ୍ଦୁକୀ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ + ମନ୍ଦୁକୀ)—
Abdhimandukī ଶୁକ୍ଳ; ଯେଉଁ ଶାମୁକାରୁ ମୁକ୍ତା ବାହାରେ—
The pearl-oyster.

ଅଭିଶୟନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ଧି + ଶୟନ; ଏ ପ୍ରଲୟ—
Abdhisayana କାଳରେ ସମୁଦ୍ରରେ ଶୟନ କରନ୍ତି)—
ବିଷ୍ଣୁ—A name of Vishnu.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଞ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ଶ. (୨୩) ଇନ୍ଦ୍ର; ଅବ୍ୟକ୍ତ+ସାର) —ଇନ୍ଦ୍ର—A gem.
Abdhisāra

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ଶ. —ଅବ୍ୟକ୍ତ (ଦେଖ)
Abdhūta Abadhūta (See)

ଅବ୍ୟକ୍ତ ଶିରେ କର ତେଲ, ଶ୍ରୀମତୀ ଅନାଦି ବୋଲଇ ।
ଗ୍ରା. —କବି ଶ୍ରୀମତୀ ।

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ଗ୍ରା. (କଟକ) ଅ—ଅବ୍ୟକ୍ତ (ଦେଖ)
Abbikā Abbhi (See)

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ଶ. ପୁ. (ଅପ୍ = ଜଳ + ଉପ ଥାଉ + ଅ)—
Abbhaksha ଯେ ଜଳମାତ୍ର ଖାଇ ବଞ୍ଚେ—
(ଅବ୍ୟକ୍ତ—ଶ୍ରୀ) Living upon water.

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ଗ୍ରା. (କଟକ) ଅ (ଅ. ଅବ୍ୟକ୍ତ)—୧ । ବର୍ତ୍ତମାନ—
Abbhi 1. Now.

ଏବ୍ୟକ୍ତ ୨ । ଏବେ—2. At present; just now.

ଅବ୍ୟକ୍ତ ୩ । ଏବେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—3 Yet; still; as yet.

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ଗ୍ରା. (କଟକ) ଅ—ଅବ୍ୟକ୍ତ (ଦେଖ)
Abbhikā Abbhi (See)

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ଶ. (ଅପ୍ + ଉ ଥାଉ + ଅ)—୧ । ଅବ୍ୟକ୍ତ; ମେଘନାଳ—
Abbhra 1 Mica.

୨ । ମେଘ—2. Cloud

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ଶ. (ଅପ୍ = ମେଘ + ଯ)—ମେଘସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Abya Relating to sheep.

ଅବ୍ୟକ୍ତ ଗ୍ରା. ଶ. (ଅ. ଅବ୍ୟକ୍ତ)—ଦୃଶ୍ୟ—

ଅବ୍ୟକ୍ତ Disgust; aversion.

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ଶ. —ଅବ୍ୟକ୍ତ; ଦୃଶ୍ୟ—Aversion; disgust.
Abyae

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଶ. (ସଂ. ଅବ୍ୟକ୍ତ)—
Abyakāta ଅବ୍ୟକ୍ତ (ଦେଖ)

ଅବ୍ୟକ୍ତ Abyakta (See)

ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ଯେତେ ପ୍ରକାର ଶକ୍ତି

ତହିଁର ପ୍ରଥମ ସେ ଦେଖେ ବର୍ଣ୍ଣିତ । କୃଷ୍ଣବିଦ୍. ମହାବରଦା ଅପ ।

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ଶ. —୧ । ଅବ୍ୟକ୍ତ; ଶକ୍ତି; ଶମତା; ପ୍ରକୃତ—
Abyakabya 1. Power; might.

ଉଚ୍ଚ କ୍ରିୟାର ଉପାୟ ୨ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଚଳିବାର ଶକ୍ତି—

କାଷ୍ଠ 2. Power of movement.

ଅବ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ଶ. (ଅ + ବ୍ୟକ୍ତ)—୧ । ଅପ୍ରକାଶ—
Abyakta 1. Not manifest.

(ଅବ୍ୟକ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଦୃଶ୍ୟ—2. Invisible.

୩ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ; ଅସ୍ପଷ୍ଟ—3 Indistinct.

୪ । ଯାହା ଶୁଦ୍ଧରୂପେ ଉଦ୍ଭାବିତ ନୁହେଁ—

4. Inarticulate.

୫ । ଯାହା ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ନୁହେଁ—

5. Imperceptible; inscrutable.

୬ । ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ନ ଥିବା; ଅନିଶ୍ଚିତ—

6. Undetermined; unsettled.

୭ । ପ୍ରକୃତ; ଗୁପ୍ତ; ବାହାରେ ଦେଖାଯାଇ ନ ଥିବା—

7. Latent; mysterious; concealed

୮ । (ଗଣିତ) ଅଜ୍ଞାତ (ଗୁଣି ବା ପରିମାଣ)—^୩

8. (algebra) Unknown (number or quantity).

ସଂ. ଶ. —୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1. An epithet of Vishnu

୨ । ଶିବ—2 An epithet of Śiva.

୩ । ପରବ୍ରହ୍ମ; ପରମାତ୍ମା—3. The Supreme Spirit

୪ । ଆତ୍ମା—4. The soul.

୫ । କାମ; କରମ—5. An epithet of Cupid.

୬ । ନିବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି—6 A fool.

୭ । (ବେଦାନ୍ତ) ସ୍ୱପ୍ନ ଅବସ୍ଥା—

7. (Bedānta) The state of sleep.

୮ । (ଦର୍ଶନ) ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶରୀର—

8. (philosophy) The subtle body.

୯ । (ସାଂଖ୍ୟ) ସର୍ବକାରଣ; ପ୍ରକୃତ—

9. (Sāṅkhya philosophy) Nature; the primordial element or productive principle from which all the phenomena of the world are developed.

ଅବ୍ୟକ୍ତ କ୍ରିୟା—ସଂ. ଶ. (କର୍ମଧା; ଅବ୍ୟକ୍ତ + କ୍ରିୟା)—

Abyakta kriyā ଗଣିତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗଣନା—

Algebraical calculation (M. W.)

ଅବ୍ୟକ୍ତଗଣିତ—ସଂ. ଶ. (କର୍ମଧା)—ଗଣିତ—

Abyakta ganita

Algebra.

ଅବ୍ୟକ୍ତପଦ—ସଂ. ଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟକ୍ତ + ପଦ)—

Abyaktapada ଯାହା ବାହାରକୁ ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ; ଯାହା

ଧ୍ୱନି ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ନାହିଁ—

Inarticulate (M. W.)

ଅବ୍ୟକ୍ତପୁଷ୍ପକ—ସଂ. ଶ. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟକ୍ତ +

Abyakta pushpaka ପୁଷ୍ପ + କ)—ଯେଉଁ ଗଛରେ ଫୁଲ

ଫୁଟିବାର ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—

(ଯଥା—ତମ୍ବୁଲ; ବର; ଅଶ୍ୱତ୍ଥ)

Cryptogamous (trees)

ସଂ. ଶ. —ପରବ୍ରହ୍ମ—The Supreme Spirit.

ଅବ୍ୟକ୍ତବର୍ତ୍ତ୍ତମା—ସଂ. ଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟକ୍ତ +

Abyaktabarttmā ବର୍ତ୍ତମାନ ମା. ୧୦.)—

ଯାହାର ମାର୍ଗ ବା ଗତି ପ୍ରକୃତ ଅଟେ—

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତକୋଣରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଶେଷରେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଥ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

Whose ways or movements are
inscrutable or mysterious.

ଅବ୍ୟକ୍ତରାଗ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅବ୍ୟକ୍ତ + ରାଗ)—୧ । ଅରୁଣବର୍ଣ୍ଣ—
Abyaktarāga 1. Dark-red colour : the colour
of the dawn)

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ସନ୍ନ୍ୟାସୀ—2. An ascetic.

୩ । ରୁଚି—3. A sage.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅରୁଣବର୍ଣ୍ଣବିଶେଷ—1. Dark-red.

(ଅବ୍ୟକ୍ତରାଗ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସଂ—ଯାହାର ହୃଦୟର ବାହାରେ ପ୍ରକାଶିତ
ହୃଦୟ ନାହିଁ—2. One whose mental
passions are not manifest

ଅବ୍ୟକ୍ତରାଶି—ସଂ. ବି. (ଖଳଗଣିତପରିଭାଷା)—ଅଜ୍ଞାତରାଶି; ଯେଉଁ
Abyaktarāśi ରାଶି ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଅବ୍ୟକ୍ତ—

(Algebra) An unknown number.

ଅବ୍ୟକ୍ତଲକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟକ୍ତ + ଲକ୍ଷଣ; ଯାହାଙ୍କ
Abyaktalakshana ଲକ୍ଷଣମାନ ଅବ୍ୟକ୍ତ)—

ମହାଦେବ; ଶିବ—An epithet of Śiva.

ଅବ୍ୟକ୍ତଶକ୍ତି—ସଂ. ବି. ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା (କର୍ମଧା; ଅବ୍ୟକ୍ତ + ଶକ୍ତି)—
Abyaktasakti ଜଡ଼ ବା ଜୀବରେ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ପ୍ରକଟ
ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଯାହା ସ୍ୱୟଂ ବା ଅନୁଜ୍ଞା
ଅବସ୍ଥା ପାଇଲେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ—

(Physics) Potential or latent energy

ଅବ୍ୟକ୍ତଶିରସ—ସଂ. ବିଶ—(ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟକ୍ତ + ଶିରସ୍)
Abyaktasiraska + କ)—ଯେଉଁ ଜୀବମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ
ଶ୍ୱେତରୂପେ ବାରି ହୁଏ ନାହିଁ (ଯଥା ଶାମ୍ବକ)—

(science) Acephala.

ଅବ୍ୟକ୍ତଶିର୍ଷ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟକ୍ତ + ଶିର୍ଷ)—

Abyaktasirsha ଅବ୍ୟକ୍ତଶିରସ (ଦେଖ)

Abyaktasiraska (See)

ଅବ୍ୟକ୍ତସାମ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଖଳଗଣିତପରିଭାଷା; କର୍ମଧା. ଅବ୍ୟକ୍ତ + ସାମ୍ୟ)—
Abyaktasāmya ଅବ୍ୟକ୍ତ ରାଶିମାନଙ୍କର ସମୀକରଣ—

(Algebra) Equation of unknown
quantities.

ଅବ୍ୟକ୍ତାନୁକରଣ—ସଂ. ବି. (ସଂସ୍କୃତ ଚିତ୍ତି; ଅବ୍ୟକ୍ତ + ଅନୁକରଣ)—ଅବ୍ୟକ୍ତ
Abyaktānukarāṇa ଧ୍ୱନି (ଯଥା—ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଆଦିଙ୍କ ରବ)ର
ଅନୁକରଣ—The imitating of
inarticulated sound (M.W.)

ଅବ୍ୟଗତ—ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଶ (ସଂ. ଅବ୍ୟକ୍ତ)—

Abyagata ଅବ୍ୟକ୍ତ (ଦେଖ)

Abyakta (See)

ଅବ୍ୟଗତ ଅବ୍ୟଗତ ହୁଏ ନାହିଁ, ଅବ୍ୟଗତ ଅବ୍ୟଗତ ଗୋସାଇଁ—

ପ୍ରାଚୀ—ପରଦେଶର ।

ଅବ୍ୟଗ୍ର—ସଂ. ବିଶ ପୁଂ (ଅ + ବ୍ୟଗ୍ର)—୧ । ଅନୁଦିଗ୍ର—

Abyagra 1 Not agitated; undisturbed;

(ଅବ୍ୟଗ୍ରା—ଶ୍ରୀ)

unruffled.

(ଅବ୍ୟଗ୍ରତା—ବି) ୨ । ଯେ ହତଭବତାଏ ନାହିଁ—

2 Unconfused.

୩ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନିୟମ; ବେକାର—3. Not engaged
or occupied with business.

୪ । ସ୍ଥିର; ପ୍ରଶାନ୍ତ—4 Calm; cool; steady.

୫ । ଅବିପଦ—5. Not in danger (M. W.)

୬ । ସୁବିଚିତ, ଯେ ଅଗ ପକ୍ଷ ବୁଝି ବିଚାର କାମ କରେ—
6 Deliberate (M W.)

ଅବ୍ୟଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ବ୍ୟଙ୍ଗ)—୧ । ଯାହା ଅବିକଳାଙ୍ଗ (ଅଙ୍ଗହୀନ
Abyaṅga ବା ଖଣ୍ଡିତ ନୁହେଁ)—1. Not mutilated or

(ଅବ୍ୟଙ୍ଗା—ଶ୍ରୀ)

defective.

(ଅବ୍ୟଙ୍ଗତା—ବି) ୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ—2. Perfect.

୩ । ସୁକର୍ମିତ—3 Well-made.

୪ । ଅନବଦ୍ୟ—4 Faultless.

୫ । ବ୍ୟକ୍ତ (ଅର୍ଥ); ଯାହା ଲକ୍ଷଣାତ୍ମକ ନୁହେଁ—

5. Plain (meaning), not figurative.

ସଂ. ବି—ମଗ ପୁରୋହିତଙ୍କ ମେଘଳା—The girdle of the
Maga priests (M. W.)

ଅବ୍ୟଙ୍ଗା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅବ୍ୟଙ୍ଗ + ଅ)—ଅବ୍ୟଙ୍ଗର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Abyaṅgā

Feminine of Abyaṅga.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅବ୍ୟଙ୍ଗା, ବାଇଛଙ୍କ—Cowhage (plant)

Carpopogon pruriens.

ଅବ୍ୟଙ୍ଗାଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ + ଅଙ୍ଗ + ଅଙ୍ଗ)—

Abyaṅgāṅga ୧ । ଅବିକଳାଙ୍ଗ—

(ଅବ୍ୟଙ୍ଗାଙ୍ଗା—ଶ୍ରୀ)

1. Not deformed or mutilated.

୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Perfect; entire.

ଅବ୍ୟଙ୍ଗାଙ୍ଗା, ସୌମ୍ୟାଙ୍ଗା, ଦୁଃସ୍ୱଭାବଶାମିତ, ଚଳେନେ ଦଶନା ଓ ମୁଦ୍ରା
ଶିବ ବାହୁ କରବ । ସମସ୍ତଙ୍କ—ମନ୍ତ୍ର । ୩ । ୧୦ ।

ଅବ୍ୟଙ୍ଗଜ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ୟଙ୍ଗଜ = ଲିଙ୍ଗ ବା ଯୌବନ-
Abyaṅgajana ଜ୍ଞାପକ ଚିହ୍ନ)—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପ୍ରାଣୀର ଲିଙ୍ଗ

(ଅବ୍ୟଙ୍ଗଜା—ଶ୍ରୀ)

ବା ଯୌବନଜ୍ଞାପକ ଚିହ୍ନ ନାହିଁ; ଦେହେଡ଼ା;

(ଅବ୍ୟଙ୍ଗଜା—ବି)

ମାଣ୍ଡୁକା—1. (person or animal)

Having no characteristic marks of

sex; without the; marks of puberty.

(ଯଥା—ଦେହେଡ଼ା ମନୁଷ୍ୟ; ଦେହେଡ଼ା ଶ୍ରୀ; ଅପୁଷ୍ପ ଶ୍ରୀ; ମାଣ୍ଡୁକା

ମନୁଷ୍ୟ; ମାଣ୍ଡୁକା ହାତୀ)—

୨ । ଅବ୍ୟକ୍ତ—2 Indistinct.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୩ । ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣରହିତ (ଶବ୍ଦ;ଧ୍ବନି)—

3 Without consonants.

୪ । ବ୍ୟଞ୍ଜନାର୍ଥରହିତ—4. Not figurative; plain (in meaning)

୫ । ଉତ୍ତମ ଚିହ୍ନରହିତ—5. Having no good marks.

ସଂ. ବି.—ଯେଉଁ ଶୁଙ୍ଘୀ ଜୀବର ଶୁଙ୍ଘ ଉଠିବାର ବୟସ ହୋଇଥିଲେହେଁ ଶିଙ୍ଘ ଉଠି ନାହିଁ—

An animal without horns (though of age to have them) (M. W.)

ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ । ଅ + ବ + ଅଞ୍ଜ + ଅ — ୧ । ବାଇଚକ—

Abyandā 1. Cowitch; cowhage; Carpopogon pruriens (plant)

୨ । ଯବଧାନ ଶିଂଶାର ଝୁଇଁ—2 A legume or pod of the awn of barley. (Apte)

ଅବ୍ୟତିକ୍ଷିପ୍ତ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ । ଅ + ବି + ଶ୍ଚି + ପ୍ତ — ୧ । ଅମିଶ୍ରଣ—1. Unmixed,

Abyatikirpna ୨ । ପୃଥକ୍—2. Separate; distinct (M. W.)

ଅବ୍ୟଥା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ୟଥା) — ୧ । ବ୍ୟଥାରହିତ — 1. Painless.

(ଅବ୍ୟଥା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ବ୍ୟଥା ହେଉ ନ ଥିବା—

(ଅବ୍ୟଥା—ବି) 2. Untroubled.

୩ । ଯାହା ବ୍ୟଥା ଦିଏ ନାହିଁ—

3 Not inflicting pain.

୪ । ନିର୍ଭୟ; ନିତର—4 Intrepid

୫ । ପରପ୍ରୀତିକମ୍ପୁଷ; ସକରୁଣ; ସଦୟ—

5. Kind; merciful; not oppressive.

ସଂ. ବି.—ସର୍ପ—Serpent

ଅବ୍ୟଥା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ । (ଅବ୍ୟଥା + ଅ) — ଅବ୍ୟଥର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Abyathā Feminine of Abyatha.

ସ. ବି.—୧ । ଶୁଣ୍ଠି—1. Dry ginger

୨ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧା; ଦୁର୍ଗନ୍ଧା—2. Myrobalan

୩ । ସ୍ଥଳପଥ—3. Land route; passage over land.

୪ । (ଅ + ବ୍ୟଥା) ବ୍ୟଥା ବା ବିକାର ଅଭାବ—

4. Want of pain.

୫ । (ବୈଦିକ) କମ୍ପର ଅଭାବ; ଦୃଢ଼ତା—

5. Absence of tremour; firmness.

୬ । ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—6. The plant Hibiscus.

Mutabilis (M. W.)

୭ । ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—7. The plant Terminalia

Citrina Roxb (M.W.)

ଅବ୍ୟଥା—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟଥା ଥାତୁ + ଲଷ) —

Abyathisha ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1. The sun (Apte)

୨ । ସମୁଦ୍ର—2 The ocean (Apte)

ଅବ୍ୟଥା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ । (ଅବ୍ୟଥା + ଅ) —

Abyathishā ୧ । ପୃଥିବୀ—1. The earth.

୨ । ରାତ୍ରି—2 Night.

୩ । ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରି—3. Midnight (Apte)

ଅବ୍ୟଥା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ । (ଅ + ବ୍ୟଥା + ଉତ୍, ୧ମା. ୧ବ.) —

Abyathī ୧ । ବ୍ୟଥା ଲେଗ କରୁ ନ ଥିବା—

(ଅବ୍ୟଥା—ଶ୍ରୀ) 1. Not ailing.

୨ । ନିର୍ଭୟ; ନିତର—2 Undaunted; fearless.

୩ । ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ବ୍ୟଥା ନ ଦିଏ—

3. Not inflicting pain.

ଅବ୍ୟଥା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ । (ଅ + ବ୍ୟଥା ଥାତୁ + ଅ) —

Abyathya ୧ । ବ୍ୟଥାଶୂନ୍ୟ—1. Free from pain.

(ଅବ୍ୟଥା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ବ୍ୟଥା ନ ଦିଏ—

2. Not inflicting pain.

ଅବ୍ୟପେକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ଅ + ବି + ଅପେକ୍ଷା) — ବେଶାଭାବ—

Abyapekshā Carelessness (Apte)

ଅବ୍ୟପେତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବି + ଅପେତ) —

Abyapeta ୧ । ଅଭିନ୍ନ; ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—1. Not separated.

୨ । ସଲଗ୍ନ—2. Contiguous (M. W.)

ଅବ୍ୟବଧାନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ୟବଧାନ) —

Abyabadhāna ୧ । ଯାହା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟବଧାନ ବା

(ଅବ୍ୟବଧାନତା—ବି) ଅନ୍ତର ନ ଥାଏ—1. Without any

(ଅବ୍ୟବଧାନତା—ବିଶ) intervening object.

୨ । ଲାଗିଥିବା—2 Contiguous; adjoining,

୩ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ; ଖୋଲା—3. Open; not concealed or screened.

୪ । ଅନ୍ଧାର—4. Uncovered; bare.

୫ । ମନଯୋଗରହିତ—5. Inattentive.

ସଂ. ବି.—୧ । ଅମନୋଯୋଗ—1. Carelessness.

୨ । ଦୂର ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଫାଙ୍କ ନ ଥିବା—

2 Absence of intervening space.

ଅବ୍ୟବସାୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟବସାୟ) —

Abyabasāya ୧ । ମାତ୍ର ବା ମନ୍ଦ ବ୍ୟବସାୟ—

1. Mean occupation.

୨ । ବ୍ୟବସାୟର ଅଭାବ—2 Want of employment

୩ । ଅପରିଶୀଳନ—3. Want of discussion.

୪ । ଅନୁଶୀଳନ—4. Want of exercise

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁରୁଷ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଶବ୍ଦଟିଏ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲକ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲ’ ଦେଖିବେ ।

* । ଉଦ୍ବୋଗର ଅଭାବ—5. Want of effort.

ଅବ୍ୟବସାୟୀ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ—ବ୍ୟବସାୟ ବା ବେପାରରେ ଅନାଗ୍ରହ—
Abyabasthāyī Ignorant of business or trade
(ଅବ୍ୟବସାୟିନୀ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅବ୍ୟବସାୟିନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—
୧ । ସୁସ୍ଥ—1 Inactive.

୨ । ଦେଲାଦସ୍ତ (ଲୋକ)—2. Negligent

ଅବ୍ୟବସ୍ଥା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ବ୍ୟବସ୍ଥା) —
Abyabastha ୧ । ବିଶୃଙ୍ଖଳ—1 Unmethodical.
(ଅବ୍ୟବସ୍ଥା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯାହାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବା ଶୃଙ୍ଖଳା
ନାହିଁ—2. Having no system in work.

୩ । ଅନିଶ୍ଚିତ—3 Unsettled.

୪ । ଅସ୍ଥିର; ଚଞ୍ଚଳ—4. Not fixed; fickle;
unstable.

* । ଅନିୟମିତ—5. Disorderly; undisciplined;
irregular.

ଅବ୍ୟବସ୍ଥା—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟବସ୍ଥା) —

Abyabasthā ୧ । ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ—
1 Want of system or method.

୨ । ଅନିୟମ—2. Irregularity

୩ । ଅଭିନିଷ୍ଠାଦେୟ ବା ଯିବା ଭ୍ରାନ୍ତ ମତ—
3. Incorrect legal opinion.

ଦେ. ବି—ଅଭିନିଷ୍ଠାଦେୟ କାର୍ଯ୍ୟ—Illegal action.

ସଦା ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବସାୟ ଅବ୍ୟବସ୍ଥା । ବୃଷ୍ଟି ହୁଏ ମହାଭରତ ଉଦ୍ବୋଗ ।

ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅ + ବ୍ୟବସ୍ଥିତ) —

Abyabasthita ୧ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥା (ଦେଖ)
1. Abyabastha (See)

୨ । ବ୍ୟବସ୍ଥା ବା ସ୍ଥିତିରୁକ—

2. Not conformable to law or practice

ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଅସ୍ଥିରମତି—
Fickle or unstable mind.

ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ + ଚିତ୍ତ) —
Abyabasthitachitta ଅସ୍ଥିରଚିତ୍ତ; ଯାହାର ମନ ଚଞ୍ଚଳ—
(ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) Fickle-minded;

of unsettled mind

ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚେତା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ସଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ +
Abyabasthitachetā ଚେତା; ୧ମା. ୧ବ.)—ଅସ୍ଥିରମତି;
ଯାହାର ମନ ଚଞ୍ଚଳ—Fickle minded.

ଅବ୍ୟବହାୟ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅ + ବ୍ୟ + ଅବ + ହା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ) —
Abyabahāya ୧ । ସମାଜରୁତ; ଜାତିଭାବର ସଙ୍ଗେ ଏକ
ପକ୍ଷରେ ଶ୍ରୀ ନ ପାରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) —

1. Excommunicated, not entitled to
dine with people of the same
community.

୨ । ମକଦ୍ଦମାରେ ଦାବୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

2. Not fit to be included in the claim
of a case.

ଅବ୍ୟବହାର—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟବହାର) —୧ । ବ୍ୟବହାରର ଅଭାବ—
Abyabahāra 1. Want of use; nonuser
(ଅବ୍ୟବହାର—ବିଶ୍ଵ) ୨ । ପ୍ରଥା ବା ରୀତିର ଅଭାବ—

2. Want of rule or custom.

୩ । ଅନିୟମିତ କାର୍ଯ୍ୟ—3. Illegal act

୪ । ମନ୍ଦ ପ୍ରଥା—4. Evil custom.

ଅବ୍ୟବହାରୀ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅ + ବ୍ୟବହାରୀ) —

Abyabahārjya ୧ । ବ୍ୟବହାର ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—
1. Unfit for use.

୨ । ଅକର୍ମଣ୍ୟ; ବେକାରିଆ—2 Useless.

ଅବ୍ୟବହୃତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅ + ବ୍ୟବହୃତ) —୧ । ବ୍ୟବହାରରୁକ—
Abyabahita 1. Without any space between.

୨ । ସନ୍ନିହତ—2. Adjoining; adjacent

୩ । ସଂଲଗ୍ନ; ଲଗିଥିବା—3 Contiguous.

୪ । ଅତି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ (ସ୍ଥାନ ବା ସମୟ) —

4. Immediate.

ଅବ୍ୟବହୃତପରେ—ଦେ. ବି. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅବ୍ୟବହୃତ + ପର) —

Abyabahitāpare ୧ । ଠିକ୍ ପରସ୍ପରରେ—

ଅବ୍ୟବହୃତପରେ 1. Immediately after; just after
ପିତ୍ତପିତ୍ତ ୨ । ତତ୍ପରେ—2. Next after.

୩ । (ତତ୍ପରେ) ଠିକ୍ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ—

3. Next to (a place).

୪ । ଲଗିକରି—4. Contiguously.

ଅବ୍ୟବହୃତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅ + ବ୍ୟବହୃତ) —

Abyabahṛta ୧ । ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ନ ଥିବା; ବ୍ୟବ-
ହାରରେ ଲଗାଯାଇ ନ ଥିବା—1. Not used.

୨ । ଅପ୍ରଚଳିତ—2. Not current.

୩ । ଅନୁଭବ—3. Unenjoyed.

ଅବ୍ୟବହାର—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟବହାର) —୧ । ବ୍ୟବହାରର ଅଭାବ—
Abyabhichāra 1. Absence of adultery.

୨ । ଅବାଧ, ଅନାୟାସ—

2. Absence of impediment; ease.

୩ । ନିଜର ସ୍ବାମୀ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି ଏକାନ୍ତ ଅସତ୍ତ୍ୱ—

3. Constancy; fidelity; conjugal fidelity
ମରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟର ଅବ୍ୟବହାର ଶ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷର ପରମ ଅର୍ଥ ଅଟେ—
ଉପସଂହାର, ମନ. ୧।୧୦୧ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋ	ଉ	ଅ	ଐ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ସ	ସ	ଈ	ଉ	ଅ	ଐ	ଋ

୪ । ପରସ୍ପରଠାରୁ ପୃଥକ୍ ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା; ଅବିଚ୍ଛେଦ—

4. Non-separation.

୫ । (ଚିତ୍ରମାଧର) ଅଲଗା—

5 Non-transgression (M. W)

୪ମି ଅବ୍ୟୟର ଓ ଅଧର୍ମର ଦୃଷ୍ଟିରେ ପାଇଁ ମିଥ୍ୟା ସାକ୍ଷ୍ୟର ଦଣ୍ଡଦାନ
କରାଯାଇ ଅଛି—ବ୍ରହ୍ମକର୍ମ, ମନୁ, ୮୧୨ ।

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା)—ଅବ୍ୟୟଗୁଣୀ (ଦେଖ)

Abyabhichārī (See)

ଅବ୍ୟୟଗୁଣୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଅ + ବ୍ୟୟ + ଋ + ଇନ୍; ୧ମା.୧ବ.)—

Abyabhichārī ୧ । ବ୍ୟୟର-ଦୋଷରହିତ; ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ

(ଅବ୍ୟୟଗୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି ଅନାସକ୍ତ—

(ଅବ୍ୟୟଗୁଣୀ—ବ) 1. Chaste; constant; faithful to one's wife.

୨ । ନିଜର ପ୍ରଭୁ ପ୍ରତି ଏକାନ୍ତ ଭକ୍ତି ଯୁକ୍ତ—

2. Faithful to one's master.

୩ । ଅନୁକୂଳ; ଯାହା ପ୍ରତିକୂଳ ନୁହେଁ—

3 Favourable.

୪ । ଯାହାର ନିପାତନ ବା ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନାହିଁ—

4 Not subject to exception; true in all cases; without any instance to the contrary.

୫ । ଅଟଳ; ସ୍ଥିର; ଦୃଢ଼—5. Steady; firm

୬ । ସ୍ଥାୟୀ; ନିତ୍ୟ—6. Permanent; constant

୭ । ଅଭିକ୍ଷ; ଅବିକଳ—7. Exact.

୮ । ଅପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ—

8. Invariable; unchangeable.

୯ । ଧାର୍ମିକ—9. Pious; religious.

୧୦ । ଧର୍ମ ଓ ନ୍ୟାୟ ପଥରୁ ଅବିଚଳ—

10. Not deviating from rectitude or righteousness; moral

୧୧ । ଅବିସମ୍ମାନ—11. Not opposing; tallying.

୧୨ । (ନ୍ୟାୟ ଦର୍ଶନ) ପ୍ରତିକୂଳ କାରଣଦ୍ୱାରା ଯାହା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନ ପାରେ—

12. Not preventible by any untoward cause.

୧୩ । ଅଲକ୍ଷରେ ଯାହାର ସମନ୍ୱୟ ହୁଏ ନାହିଁ—

13. Not reconcilable in secret.

ଅବ୍ୟୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅ + ବ୍ୟୟ)—

Abyaya ୧ । ଅବିନାଶୀ, ଅକ୍ଷୟ—1. Imperishable.

(ଅବ୍ୟୟ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ—2. Immutable; not liable to change.

ଅବ୍ୟୟା
ଅବ୍ୟୟା

୩ । ଅନନ୍ତ; ଚିରସ୍ଥାୟୀ—3. Everlasting; eternal.

୪ । ବ୍ୟୟବିଷୟରେ ସାବଧାନ; ଯେ ଅପବ୍ୟୟୀ ନୁହେଁ—

4. Economical; parsimonious.

୫ । ବ୍ୟୟିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—5. Unexpended.

୬ । ଅପବ୍ୟୟିତ ହୋଇ ନ ଥିବା; ଅପତ୍ତବୃତ୍ତ—

6. Unwasted (Apte)

୭ । ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷ ଅବିନାଶୀ ଫଳ ପ୍ରଦାନ କରେ—

7. Giving imperishable fruit (Apte)

୮ । ବ୍ୟୟକୁଷ୍ଠ; କ୍ଷୁଦ୍ର—8. Miserly

ସଂ. ବି—୧ । ବ୍ୟୟର ଅଭାବ—

1. Absence of expenditure.

୨ । ବ୍ୟୟକୁଷ୍ଠ—2 Miserliness.

୩ । ବ୍ୟୟ ବିଷୟରେ ସାବଧାନତା—

3. Economy; parsimony

୪ । (ବେଦାନ୍ତ) କୌଣସି ସ୍ୱରୂପର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁର ଅଙ୍ଗ ବା ଅବସ୍ଥା—

4. (Bedānta) A member or corporeal part of an organised body (M. W)

୫ । ବିଷ୍ଣୁ—5. A name of Bishṇu

୬ । ଶିବ—6. A name of Śiba.

୭ । ପରବ୍ରହ୍ମ—7. The Supreme Soul

୮ । ରୈବତ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର—

8. Name of the son of Rāibata Manu.

୯ । ନାଗବିଶେଷ—Name of a Nāga-demon,

୧୦ । (ବ୍ୟାକରଣ)—ସବୁ ଲିଙ୍ଗ, ସବୁ ବଚନ, ସବୁ କାରକ ଓ ସବୁ ବିଭକ୍ତିରେ ଏକରୂପ ଧାରଣ କରିବା ପଦ ବା ପଦାଂଶ; କାରକ, ଲିଙ୍ଗ ଓ ବଚନ ଭେଦରେ ଯେଉଁ ପଦ ବା ପଦାଂଶ ମାନଙ୍କ ରୂପାନ୍ତର ବା ଦ୍ରାସ୍ତବ୍ୟ ଘଟେ ନାହିଁ—

(grammar) Indeclinable particle or word.

[ଏଥିର ସ୍ୱରୂପ ସଂଜ୍ଞା—

ସଦୃଶଂ ତ୍ରିଷୁ ଲିଙ୍ଗେଷୁ ସବ୍ୟାସୁ ଚ ବିଭକ୍ତିଷୁ,

ବଚନେଷୁ ଚ ସବେଷୁ ସମବ୍ୟୟେ ତଦବ୍ୟୟଂ ।

ଅବ୍ୟୟର ଉଦାହରଣ—ଅତି, ପରି, ପାଇଁ, ହିଁ, କେବଳ, ଏବଂ, ସବୁ ଉପସର୍ଗ, ସମ୍ବୋଧନ, ଆହ୍ୱାନାଦିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦମାନ, ଧ୍ୱନିସୂକ୍ଷ୍ମ ଶବ୍ଦମାନ]

ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଅସ୍ତ୍ର)—

ଦୃଶା—Aversion.

ବୈଦେ. ବି. (କଳିଙ୍ଗ)—କଳିଙ୍ଗ ନାମର ସର୍ଦ୍ଦାରର ଉପାଧି—

Title of a Kandha patriarch.

ଅବ୍ୟୟା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅବ୍ୟୟ + ଆ)—ଅବ୍ୟୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Abyaya Feminine of Abyaya.

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. ଦୁର୍ଗା—An epithet of Durgā.

ମାଧ୍ୟମରେ ଯେତେ ଅଂଶ ଦୃଷ୍ଟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅଛି ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅଛି ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅବ୍ୟୟ ଏ ବା ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯେ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଇ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ବ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

ଅବ୍ୟୟୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ବ୍ୟୟିନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

Abyayī ୧ । କୃପଣ—1. Miserly.

(ଅବ୍ୟୟିନୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସେ ବ୍ୟୟଶୀଳ ନୁହେଁ; ମିଥ୍ୟାବ୍ୟୟୀ—
Economical; parsimonious.

ଅବ୍ୟୟୀଭାବ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ୟୟ + ଅଭୂତଭାବେ. ଚ୍ଚ + ଭାବ) —
Abyayibhāva

୧ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସମାସବିଶେଷ (ଯେଉଁ ସମାସରେ ପୂର୍ବ ପଦଟି ଅବ୍ୟୟ ଓ ପରପଦଟି ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ସମସ୍ତପଦ ଅବ୍ୟୟରୂପେ ଧାରଣ କରେ)—

1. (grammar) A kind of compound formation (in which a declinable word is changed into an indeclinable form by prefixing or adding an indeclinable word to it.)

[ଅବ୍ୟୟୀଭାବର ଉଦାହରଣ ଯଥା—ସମୁଦ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ = ଅସମୁଦ୍ର; ଶକ୍ତିକୁ ଅଭିନୟ ନ କର = ଯଥାଶକ୍ତି, ଆତ୍ମାକୁ ଅଧିକାର କର = ଆତ୍ମାସ୍; ଅହନ୍ ବା ବିବସର ପ୍ରତ୍ୟେକ = ପ୍ରତ୍ୟକ୍; ତୃଷ୍ଣାର ସହିତ = ସତତ୍ତ୍ୱ ।]

୨ । ବ୍ୟୟ ନ କରିବା ଅବସ୍ଥା—

2 The state of not spending.

୩ । ନିର୍ବିନିତା ଯୋଗୁଁ ବ୍ୟୟାଭାବ—3. Absence of expenditure due to poverty (Apte)

୪ । ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅବସ୍ଥା—4. Unchangeable state; imperishability.

ଅବ୍ୟୟେ—ଶ୍ରୀ ବି—ଅବ୍ୟୟ; ଦୃଶ୍ୟ—

Abyaye Aversion.

ଅବ୍ୟୟୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟୟି)—ଅବ୍ୟାଧିରୂପେ ହୋଇ ନ ଥିବା—
Abyarṇṇa Unoppressed (M. W.)

ଅବ୍ୟର୍ଥ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟର୍ଥ)—୧ । ଅମୋଦ; ଯାହା କଦାପି
Abyartha ନିଷ୍ଫଳ ହୁଏ ନାହିଁ—1 Unfailing.

(ଅବ୍ୟର୍ଥା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସଫଳ; ଫଳପ୍ରଦ—2. Efficacious;
(ଅବ୍ୟର୍ଥତା—ବି) successful; fruitful.

୩ । ଲାଭଜନକ—3. Profitable

୪ । ଯାହା ବେଦରକାଶ ନୁହେଁ—
4. Not useless

ଅବ୍ୟର୍ଥଲକ୍ଷ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟର୍ଥ + ଲକ୍ଷ୍ୟ) —

Abyarthalakshya ଯାହାର ଶର ବା ଗୁଣ ଆଦି ଲକ୍ଷ୍ୟ
(ଅବ୍ୟର୍ଥଲକ୍ଷ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) ସ୍ଥାନରେ ନିଶ୍ଚୟ ବାଜିବ; ଯାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ
ଅମୋଦ ଅଟେ—Of sure aim.

ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଶର ବା ଗୁଣ ଆଦି ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ
ବାଜିବା—Sure aim.

ଅବ୍ୟର୍ଥସଂକ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ଓ ବି—ଅବ୍ୟର୍ଥଲକ୍ଷ୍ୟ (ଦେଖ)

Abyarthasandhāna Abyarthalakshya (See)

ଅବ୍ୟାଳିକା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟାଳିକ)—

Abyalika ୧ । ଯାହା ମିଥ୍ୟା ନୁହେଁ; ସତ୍ୟ—
1. Not false; true.

୨ । ଅପ୍ରୀତିକରଭାବ—2. Having no unpleasantness or uneasiness (M. W.)

ଅବ୍ୟସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟସ୍ତ)—

Abyasta ୧ । ଯାହା ପରିଯାଇ ନ ଥାଏ—
1. Undecomposed.

୨ । ପୃଥକ୍ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—

2. Not separated; not split up.

୩ । ସଂଗୃହୀତ—3. Collected

୪ । ଯାହାକୁ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ପୃଥକ୍ କରାଯାଇ ନାହିଁ—
4 Unanalysed.

ଅବ୍ୟାକୁଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ବ୍ୟାକୁଳ)—

Abyākula ୧ । ଅନାକୁଳ; ଚିତ୍ତବିଚଳିତ—

(ଅବ୍ୟାକୁଳା—ଶ୍ରୀ) 1. Not agitated; unperturbed.
(ଅବ୍ୟାକୁଳତା—ବି) ୨ । ପ୍ରଶାନ୍ତ—2. Calm.

ଅବ୍ୟାକୁଳିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅବ୍ୟାକୁଳ (ଦେଖ)—

Abyākulita Abyākula (See)
(ଅବ୍ୟାକୁଳିତା—ଶ୍ରୀ)

ଅବ୍ୟାକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟାକୃତ)—

Abyākṛta ୧ । ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ—1. Unchanged.

(ଅବ୍ୟାକୃତ—ବି) ୨ । ଅଖଣ୍ଡିତ—2. Whole, uncut.

୩ । ଅବିଭକ୍ତ—3. Undivided.

୪ । ଅଦୃଶ୍ୟ; ଅବ୍ୟକ୍ତ—4. Not manifest

୫ । ଅପରିଣତ—5. Not developed.

ବ. ବି. (ବେଦାନ୍ତ)—୧ । ପ୍ରକୃତିର ମୂଳ ବୀଜ; ବ୍ରହ୍ମ ଭବ୍ନ
ଜଗତର ଉତ୍ପାଦକ ବୀଜ ପଦାର୍ଥ—

1 (Bedānta) Elementary substance from which all things were created, considered as one with the substance of Brahma (M. W.)

୨ । (ସାଂଖ୍ୟ) ପରମାତ୍ମାଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକୃତିର ମୂଳବୀଜ—
ମୂଳ ବସ୍ତୁ—1 (Sāṅkhya philosophy) The primordial germ of nature; the seed of creation (distinct from the Supreme Soul (Apte).

ଅବ୍ୟାକ୍ଷେପ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟାକ୍ଷେପ)—

Abyākshēpa ୧ । ମାନସିକ ତୃଷ୍ଣାଭାବର ଅଭାବ—

1. Absence of unsteadiness of mind.

୨ । ଦୃଢ଼ସଂକଳ୍ପ—2. Resolution (M. W.)

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଈ	ଊ	ଶ, ଷ	ଜ	ଝ	ଭ	ଭୃ	ଭୃ	ଭୃ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁଳ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ	ଣ	ତ	ଥ

ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟା)—୧ । ବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟାର ଅଭାବ—
Abyākhyā 1. Want of explanation.

(ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟାତ—ବିଶ) ୨ । ଅବ୍ୟକ୍ତତା—
2. Want of clearness.
୩ । ଅବୋଧତା—3. Obscurity.

ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟାନ)—ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟା (ଦେଖ)
Abyākhyāna Abyākhyā (See)

ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟୟ)—
Abyākhyeya ୧ । ଯାହାକୁ ବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟା କରାଇ ନ ପାରେ—
1. Inexplicable

୨ । ଦୁର୍ବୋଧ—2. Not capable of being
understood; obscure; unintelligible.

୩ । ଯାହା ଏତେ ସହଜ ଯେ ତାର ବ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟା ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ—
3. Easy; not requiring explanation.

ଅବ୍ୟାଘାତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟାଘାତ)—ବ୍ୟାଘାତ ବା ବାଧାର ଅଭାବ—
Abyāghāta Absence of restraint or
obstruction

ସଂ. ବିଶ.—୧ । ଅପ୍ରତିବନ୍ଧକ; ଅବାଧ—
1 Unobstructed.

୨ । ଲଗାଲଗି—2. Continuous.

ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟାଞ୍ଜ)—

Abyāja ୧ । ଛଳର ଅଭାବ; ସରଳତା; ଅକପଟତା—
1 Absence of guile; artlessness;
frankness, simplicity.

୨ । ସତୋଷ୍ଠିତା—2 Honesty.

୩ । ଅବଳମ୍ବ—3. Absence of delay.

ସଂ. ବିଶ.—୧ । ସ୍ଵାଭାବିକ—1. Natural

୨ । ଯାହା ଲୋକ ଦେଖିଣିଆଁ ନୁହେଁ—
2 Not pretended or assumed.

୩ । ଅକୃତ୍ରିମ—3. Not artificial.

୪ । ଅକପଟ—4 Guileless; artless.

[ଦ୍ର—ଏହି ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ ଶବ୍ଦ ସମସ୍ତରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ
ବିଶେଷରେ ବିଶେଷଣ ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ହୁଏ; ଯଥା—ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦର;
ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ ମନୋହର = ଅକୃତ୍ରିମରୂପେ ସୁନ୍ଦର ।]

ଅବ୍ୟାଞ୍ଜମନୋହର—ସଂ. ବିଶ. (ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ = ସ୍ଵାଭାବିକରୂପେ + ମନୋ-
Abyājamanohara ହର)—୧ । ସ୍ଵାଭାବିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ
(ଅବ୍ୟାଞ୍ଜମନୋହର—ଶ୍ରୀ) ଯୋଗୁଁ ସୁନ୍ଦର—1. Artlessly
(ଅବ୍ୟାଞ୍ଜମନୋହରତା—କି) beautiful; possessing
beauty or grace which is not assumed.
୨ । ସ୍ଵରାଗତ ସୁନ୍ଦର—2 Naturally beautiful.

[ଦ୍ର—ଏହିପରି ଅବ୍ୟାଞ୍ଜମଧୁର, ଅବ୍ୟାଞ୍ଜମଣିୟ, ଅବ୍ୟାଞ୍ଜସୁନ୍ଦର
ପଦ ହୁଏ ।]

ଅବ୍ୟାଞ୍ଜରେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ ଅବ୍ୟାଞ୍ଜ)—୧ । ଅକପଟତାରେ—
Abyājare 1 Artlessly, frankly.

ଅବ୍ୟାଞ୍ଜେ ୨ । ଅକାରଣରେ; ବୃଥାରେ—2 In vain
वेफायदा

ଅବ୍ୟାପକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟାପକ)—୧ । ଯାହା ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ନୁହେଁ—
Abyāpaka 1. Not extensive; not compre-
(ଅବ୍ୟାପକତା—ବି) hensive.

୨ । ଅଂଶିକ—2. Partial.

୩ । ସୀମାବଦ୍ଧ; ସୀମିତ—3. Limited.

୪ । ବିଶିଷ୍ଟ—4. Peculiar; special.

୫ । ଯାହା ସର୍ବଦା ବସ୍ତୁରେ ଉପସ୍ଥିତ ବା ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ନ
ଥାଏ—5 Not an invariable concomit-
ant (Apte).

ଅବ୍ୟାପାର—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟାପାର)—୧ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତି—
Abyāpāra 1. Cessation from work.

୨ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ନ ଲାଗିବା ଅବସ୍ଥା; ବେକାର ପଣ—
2. Unemployment.

୩ । ଯାହା ନିଜର ବ୍ୟାପାର ବା କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ—
3. That which is not one's business or
concern.

୪ । ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝାଯାଇ ନ ଥିବା ବ୍ୟବସାୟ—
4. A business or trade which is not
well understood.

୫ । ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ—5. Bad act.

(ଅବ୍ୟାପାର—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. ପୁଂ.—ବ୍ୟାପାର ବା କର୍ମରହିତ—
Unemployed.

ଅବ୍ୟାପାରେଷୁବ୍ୟାପାର—ଦେ. ପ୍ରବଚନ ବା କଥା—
Abyāpāresubyāpāra

ଅବ୍ୟାପାରେଷୁ ବ୍ୟାପାର (ସ. ଅବ୍ୟାପାରେଷୁ ବ୍ୟାପାରଂ ଯୋ ନରଃ କର୍ତ୍ତୃମିଚ୍ଛତି,
अव्यापारेषु व्यापारं य एव क्षयन् याति लालोଭ्याର୍ଷିକ ବାନରଃ”
ଶ୍ଳୋକର ୧ମ ଚରଣର ଅଶ୍ଵକ ଉଦାହରଣ)—

ଯାହା ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ସେଥିରେ ହାତ ଦେବା—
Meddling with affairs which are not
one's own.

ଅବ୍ୟାପୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟାପିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଅବ୍ୟାପକ (ଦେଖ)
Abyāpī Abyāpaka (See)

ଅବ୍ୟାପ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟାପ୍ତ)—୧ । ଯାହା ବ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ—
Abyāpta 1. Not pervaded.

(ଅବ୍ୟାପ୍ତି—ବି) ୨ । ସୀମିତ—2. Limited.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ଏ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଏ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ବାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଘ’ ଲାଜବେ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଚ୍ଚା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଚ୍ଚା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

ଅବ୍ୟାପ୍ତି—ସଂ. ବି (ଅ + ବ୍ୟାପ୍ତି) — ୧ । ବ୍ୟାପ୍ତି ବା ବ୍ୟାପିବାର ଅଭାବ—
A byāpti 1. Nonextension.

(ଅବ୍ୟାପ୍ତି—ବିଶ) ୨ । ନ୍ୟାୟ) ସଂଜ୍ଞାର ଦୋଷବିଶେଷ, ଯହିଁରେ ସଂଜ୍ଞାର ବିଷୟବୃତ୍ତ ବସ୍ତୁର ଏକାଂଶ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥାଏ—
2. One of the faults of definition in which a part of the thing defined is excluded.

ଅବ୍ୟାପ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ବ୍ୟାପ୍ୟ) — ସମୁଦାୟ ଘଟଣାକୁ ବ୍ୟାପି ନ
Abyāpya ଥିବା—Not extending to the whole
circumstance; not pervading the whole extent.

ଅବ୍ୟାପ୍ୟବୃତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ବୈଷୟିକ ଦର୍ଶନ) —
Abyāpyabrutti ଅଂଶିକ ଖଟିବା ବୃତ୍ତି ବା ସଂଜ୍ଞା—
(ଯଥା—ସୁଖ; ଦୁଃଖ)
(Hindu philosophy) A category of limited application; partial inherence with regard to time and space (Eg. pleasure and pain)

ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି) — ଏକାଂଶରେ ସ୍ଥିତ —
Partial; placed in one part.

ଅବ୍ୟାହତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ବ୍ୟାହତ) — ୧ । ବାଧାରହିତ; ଅବ୍ୟାଧ—
Abyāhata 1 Unobstructed.

୨ । ଅପ୍ରତିବନ୍ଧ—2. Unhurt; uninterrupted

୩ । ପାଳିତ—3. Obeyed.

୪ । ଅବ୍ୟର୍ଥ; ଅମୋଦ—4. Unfailing.

୫ । ମୁକ୍ତ—5. Freed; released, exempted.

ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାକୁ କେହି ଖଣ୍ଡନ କରି ନାହିଁ—

Uncontradicted or unopposed statement

ଅବ୍ୟାହତଗତି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟାହତ + ଗତି) —
Abyāhatagati ଯାହାର ଗତିକୁ କେହି ବାଧା ଦିଏ ନାହିଁ;
ଅବ୍ୟାଧଗତି—Of unobstructed motion

ଅବ୍ୟାହତାଜ୍ଞା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅବ୍ୟାହତ + ଅଜ୍ଞା) —
Abyāhatājñā ଯାହାର ହୁକୁମକୁ କେହି ବାଧା ଦିଏ ନାହିଁ—
(ଅବ୍ୟାହତାଜ୍ଞା—ଶ୍ଵୀ) (one) Whose order is obeyed.

ଅବ୍ୟାହତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ବ୍ୟାହତି) — ୧ । ଅବ୍ୟାହତ (ଦେଖ)
Abyāhāti 1 Abyāhata (See)

୨ । ହଂସାର ଅଭାବ—2. Absence of spite.

୩ । ମୁକ୍ତି; ପରିତ୍ୟାଗ—3. Release; liberation.

୪ । ରମ୍ଭିତ, କୌଣସି ବାସ୍ତବରୁ ଛାଡ଼ି ପାରାବା—

4 Exemption.

ଅବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ) — ୧ । ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତିହୀନ—
Abyutpanna 1. Having no derivation:

(ଅବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ଅଶିକ୍ଷିତ—

(ଅବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନତା—ବି) 2 Uneducated.

୩ । ଶବ୍ଦାର୍ଥାନୁଜ୍ଞ—3. Not versed in the meanings of words.

୪ । ଅପାରଦର୍ଶୀ; ଅପାରଙ୍ଗମ—4. Not proficient.

୫ । ଅଜ୍ଞ—5. Ignorant.

୬ । ବ୍ୟାକରଣ ଅନୁଜ୍ଞ—

6 Not versed in grammar.

ଅବ୍ୟୁତ୍—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ବ୍ୟୁତ୍) —

Abyūrdha ୧ । ଅବିବାହିତ; ଅଭିଆଡ଼ି; ଅନୃତ—

(ଅବ୍ୟୁତ୍—ଶ୍ଵୀ) 1. Unmarried.

୨ । ଅସମ୍ଭବ; ଅବିନିୟମ—

2. Not set or fixed; not arranged.

୩ । ଅସ୍ତର—3. Narrow, not spacious.

ଅବ୍ୟୁତ୍ତାନ୍ନ—ସଂ. ବି — ଦିବ୍ୟବ୍ରତ୍—ଭାବ; ବିବାହ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବର ଓ
Abyūrdhānna କନ୍ୟାଙ୍କର ନିଜ ନିଜ ଘରେ ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ଗୃହ
ଆସିବୁଝାତାତ ଭସ୍ମବିଶେଷ (ଏହା ମଙ୍ଗଳକୃତ୍ୟ ଦିନ
ସ୍ଥଳରେ ହୁଏ ।)

The ceremony of a bride and bridegroom taking rice at their respective houses before marriage.

ଅବ୍ୟେ—ଶ୍ରୀ. ବି.—ଦୃଶା—Hatred; dislike.

Abye

ଅବ୍ରକ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବ୍ରକ୍—ଅବ୍ରକ୍; ମେଘନାଳ—Talc; mica.

ଅବ୍ରକ୍

ଅବ୍ରକ୍

ଅବ୍ରକ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବ୍ରକ୍)—ଅବ୍ରକ୍ (ଦେଖ)

Abrakh

Abrak (See)

ଅବ୍ରଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ବ୍ରଣ) — ୧ । ବ୍ରଣରହିତ—

Abrana

Having no scar.

(ଅବ୍ରଣ—ଶ୍ଵୀ)

୨ । ଅସତ—2. Unhurt; unwounded.

୩ । ଯାହା ଅଙ୍ଗହୀନ ନୁହେଁ; ପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Perfect

ଅବ୍ରତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ = ନାହିଁ + ବ୍ରତ; ଯାହାର) —

Abrata

ଯେ ବ୍ରତ ଅବଲମ୍ବନ କରି ନାହିଁ—

(ଅବ୍ରତ—ଶ୍ଵୀ)

Not observing any vow.

ଅବ୍ରତିଅ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅବ୍ରତିଅ) —

Abratiā

୧ । (ସଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ) ଯେ ବ୍ରତାବରଣ କରି ନାହିଁ—

ସାର ପରିତ୍ୟାଗ 1. One who has not observed a vow.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷଭ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଂଶ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଌ	ଅକାଶବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୨ । (ସଂ) ଯେଉଁ ହିଜବାଲକର ଉପନୟନ ହୋଇ ନାହିଁ—

2. (a Brāhmaṇa boy) Not yet invested with the sacred thread.

ଅବ୍ରତୀ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଅ + ବ୍ରତନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

Abrati ୧ । ଯେ ବ୍ରତାଚରଣ କରି ନାହିଁ—

(ଅବ୍ରତୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Not observing a sacred vow.

୨ । ବ୍ରତାଚରଣପରୁଷ—

2. Backward in observing sacred vows

୩ । ଅପ୍ରବୃତ୍ତ—3. Unengaged.

୪ । ଅନିଯୋଜିତ—4. Unemployed.

ଅବ୍ରତୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. ଅବ୍ରତ)—ଅବ୍ରତୁଆ (ଦେଖ)

Abratuṭh Abratiṭh (See)

ଅବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ)—

Abrahmanya ୧ । ବ୍ରାହ୍ମଣର ଅନାଚରଣୀୟ ବା ଅନୁଚିତ—

1. Improper for a Brāhmaṇa; not befitting a Brāhmaṇa.

୨ । ବ୍ରାହ୍ମଣଧର୍ମବହୁର୍ଭୂତ—

2. Beyond the pale of the Brāhmaṇa-religion; unbrāhmaṇical.

୩ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ବିରୋଧୀ—

3. Inimical to Brāhmaṇas.

ସଂ. ବି—ବ୍ରାହ୍ମଣର ଅଯୋଗ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ—

An act not befitting a Brāhmaṇa

୪. ଅ (ନାଟକ)—‘ଅବଧ’; ‘ବଧ କରି ନା’ ଏହି ଉକ୍ତି—

(drama) An exclamation meaning ‘Do not kill.’

ଅବ୍ରାହ୍ମଣ—ସଂ. ବି (ଅ + ବ୍ରାହ୍ମଣ)—୧ । କୁସ୍ଥିତି ବା କଦାଚରଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ—

Abrahmaṇa 1. A Brāhmaṇa doing mean acts

୨ । ନିକୁଷ୍ଠ ବା ଘୃତ ବ୍ରାହ୍ମଣ—

2. An unworthy Brāhmaṇa

୩ । ବ୍ରାହ୍ମଣେତର କନ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣପରି ପରିଚାୟାଣ ଜାତି—

3. A non-brāhmaṇa wearing a thread.

(ଯଥା—ଜ୍ୟୋତିଷ; ଶାସ୍ତ୍ରାଦି; ରଜସୁତ)

୪ । ଶୂଦ୍ର—4 A Śūdra.

୫ । ବ୍ରାହ୍ମଣେତର ବ୍ୟକ୍ତି—5. A non-brāhmaṇa.

ଅବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଅ + ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟ)—୧ । ବ୍ରାହ୍ମଣର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଲଙ୍ଘନ—

Abrahmanya 1. Violation of the duties of a Brāhmaṇa.

୨ । ବ୍ରାହ୍ମଣର ଅଯୋଗ୍ୟ କର୍ମ—2. An act not befitting a Brāhmaṇa.

ଅବ୍ରୁବାଣ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ (ଅ + ବ୍ରୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ସାହାର—

Abrubāṇa କଥା କହିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ—

(ଅବ୍ରୁବାଣ—ଶ୍ରୀ) Having no power of speech.

ସଂ. ବି—ଅତି ଶିଶୁ; ଯେଉଁ ଶିଶୁର ପାଠ ପଢ଼ି ନାହିଁ—

A child who has not yet learnt to speak.

ଅଭ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଭ୍ର; ଅଭ୍ରକ)—ମେଘନାଳ—

Abha

Talc; mica.

ଅଭକ

ଆମ

ଅଭଏ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅଭୟ)—ଅଭୟ (ଦେଖ)

Abhae

Abhaya (See)

ଅଭୟବର—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅଭୟବର)—ଅଭୟବର (ଦେଖ)

Abhaebarā

Abhayabara (See)

ଅଭୟବର

ଅଭେବର

ଅଭକତି—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଣ (ସଂ. ଅଭକ୍ତି)—ଅଭକ୍ତି; ଭକ୍ତିହୀନ—

Abhakata

Not devoted.

ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ କିନ୍ତୁ ସାଧ, ଯେ ନାସ ସ୍ୱାମୀ ଅଭକ୍ତି । ନରନାଥ. ଭଗବତ. ୧୦ମ

ଅଭକତି—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଅଭକ୍ତି)—ଅଭକ୍ତି (ଦେଖ)

Abhakati

Abhakti (See)

ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଣ (ସଂ. ଅଭକ୍ତି)—ଅଭକ୍ତି (ଦେଖ)

Abhakta (See)

ଅଭକତିଆ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଣ (ସଂ. ଅଭକ୍ତି)—ଅଭକ୍ତି (ଦେଖ)

Abhakatiṭh

Abhakta (See)

ଅଭକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଅ + ଭକ୍ତ)—୧ । ଯେ ଭକ୍ତ ନୁହେଁ—

Abhakta

1. Not devoted.

(ଅଭକ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଦେବତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଶୂରୁଆଦିଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତିହୀନ—

2. Devoid of devotion to Deities, elders etc.

୩ । ଅପ୍ରୀତି—3. Not affectionate.

୪ । ପୂଜା କରୁ ନ ଥିବା—4. Not worshipping.

୫ । ଅସଂଯୁକ୍ତ—

5. Not attached, not connected with.

୬ । ସ୍ୱଥକୃତ; ବିଚ୍ଛିନ୍ନ—6. Detached.

୭ । ଅଭକ୍ତ; ଖୁଆ ହୋଇ ନ ଥିବା—7. Not eaten.

୮ । ଅଖଣ୍ଡିତ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—8. Whole; entire.

ସ. ବି—ସାଦା ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ନୁହେଁ—Not food (Apte).

ଅଭକ୍ତଚ୍ଛନ୍ଦ—ସ. ବି—ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟର ଅଭାବ—Want of appetite

Abhaktachchhanda

(M. W.)

ଅଭକ୍ତରୁଚି—ସଂ. ବି—ଅନ୍ୟା—

Abhaktaruchi

Want of appetite (M. W.)

ସାଧାରଣ ଭେଦେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯୁକ୍ତ ୧ ଚକ୍ରର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିଲେ ଯେବେ ଏ ଛାତ୍ରାଦିରେ ନ ଯିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ଗାଈଁ ନ ଯିଲେ 'ଗାଈଁ' ଗୋଳିବେ; 'କୂଅଁ' ନ ଯିଲେ 'କୂଅଁ' ଗୋଳିବେ; 'ବଧୂଁ' ନ ଯାଇଲେ 'ବଧୂଁ' ଗୋଳିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟା' ନ ଯାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ୟା' ଗୋଳିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଗୋଳିବେ ।

ଅଭକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଭକ୍ତି)—୧ । ଭକ୍ତିର ଅଭାବ—

Abhakti 1. Want of devotion

୨ । ନିଷ୍ଠାପର ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ; ଅନାସ୍ଥା—

2 Want of faith.

୩ । ଅସ୍ତ୍ରକା—3. Want of affection.

୪ । ଦୃଶ୍ୟ—4. Aversion.

୫ । ଅବିଶ୍ୱାସ; ଅସ୍ତ୍ରତେ—

5. Incredulity (Apte).

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଭକ୍ତି; ଭକ୍ତିହୀନ—

Not Undevoted to; unbelieving.

ଅଭକ୍ତିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଭକ୍ତିମାନ୍)—ଅଭକ୍ତି; ଭକ୍ତିହୀନ—

Abhaktiā Not devoted to; unbelieving

ଭକ୍ତିହୀନ

ଅମଗତ

ଅଭକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଭକ୍ଷ ଧାତୁ + ଭାବ ଅ)—ଅଭୋଜନ;

Abhaksha ଅଭୋଜନ; ଭୟବାସ; କିଛି ମାତ୍ର ନ ଖାଇବା—

Not eating anything; fasting.

ଅଭକ୍ଷ ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଭକ୍ଷ୍ୟ)—ଅଭକ୍ଷ୍ୟ (ଦେଖ)

ଅମଗତ Abhakshya (See)

ଦେ. ବି—ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ—Prohibited food.

ଅଭକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି (ଅ + ଭକ୍ଷଣ)—କିଛି ମାତ୍ର ନ ଖାଇବା; ଭୟବାସ—

Abhakshana Not eating anything; fasting

ଦେ. ବିଶ୍ୱ (ସଂ. ଅଭକ୍ଷ୍ୟ)—ଅଭକ୍ଷ୍ୟ (ଦେଖ)

Abhakshya (See)

ଦେ. ବି—ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ—

Forbidden or prohibited food.

ଅଭକ୍ଷଭକ୍ଷ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷଣ)—ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷଣ; ନିଷିଦ୍ଧ

Abhakshabhaksha ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା—Eating of prohibited food.

ଅଭକ୍ଷଭକ୍ଷ ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷକ)—ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ ଭୋଜନକାରୀ—Taking prohibited food.

ଅଭକ୍ଷଭକ୍ଷଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷଣ)—

Abhakshabhakshana ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

ଅଭକ୍ଷ୍ୟାଭକ୍ଷଣ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଭକ୍ଷ୍ୟାଭକ୍ଷଣ)—

ଅଭକ୍ଷ୍ୟାଭକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Abhakshyabhakshaka (See)

ଅଭକ୍ଷ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଭକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Abhakshya ୧ । ଯାହା ଖାଇ ହୁଏ ନାହିଁ; ଅଖାଦ୍ୟ—

2. Uneatable.

୨ । ଯାହା ଖାଇବା ଶାସ୍ତ୍ରାଦିରେ ନିଷିଦ୍ଧ—

2. Prohibited (food); not to be eaten.

[ଦ୍ର—ମନୁସଂହିତା ୫ମ ଅଧ୍ୟାୟ ୫-୧; ୧୧-୧୫; ୧୭-୨୧ରେ ଅଭକ୍ଷ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ।]

ସଂ. ବି—ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତୁ—

A prohibited article of food (Apte)

ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅଭକ୍ଷ୍ୟ + ଭକ୍ଷକ)—

Abhakshyabhakshaka ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ ଭୋଜନକାରୀ—

(ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷକ—ଶ୍ରୀ) Taking prohibited food.

ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅଭକ୍ଷ୍ୟ + ଭକ୍ଷଣ)—

Abhakshyabhakshana ନିଷିଦ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଜନ—

Eating of prohibited food.

[ଦ୍ର—ସ୍ମୃତି ଅନୁସାରେ ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷଣ ପାପଜନକ ଏବଂ ଭଲ

ଭଲ ଅଭକ୍ଷ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଭକ୍ଷଣଜନକ ପାପ ପାଇଁ ଭଲ ଭଲ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ

ଓ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସ୍ମୃତିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି—ରାମଣଙ୍କର. ମନୁ ୧୧ଶ

ଅଧ୍ୟାୟ ୧୪୭-୧୫୧ ଓ ୧୫୩-୧୬୨ ।]

ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷି—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅଭକ୍ଷ୍ୟ + ଭକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଭାବ)—

Abhakshyabhakshi ୧ମା. ୧ବ.)—

(ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷି—ଶ୍ରୀ) ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି—

Eating prohibited food.

[ଦ୍ର—ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷିମାନେ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ କୃମିଯୋଗରେ ଜନ୍ମନ୍ତି—

ରାମଣଙ୍କର. ମନୁ ୧/୩୧୧ ।]

ଅଭଗ—ସଂ. (ବୈଦିକ) ବିଶ୍ୱ. (ବହୁଗ୍ରାହ; ଅ + ଭଗ)—

Abhaga ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—Unfortunate; ill-fated (Apte)

ଅଭଗତ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଭଗ)—

Abhagata ୧ । ଅଭକ୍ତି; ଭକ୍ତିହୀନ—

ଅଭକ୍ତି

1. Not devoted to

ଅମଗତ ୨ । ଅସ୍ତ୍ରକ—2 Not loving.

ଦେବଶ ବାଗେ ଅଭଗତ ହୁଅ ଆହୁତେ । ସାରଳାମହାଭାରତ ।

ଅଭଗତି—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅଭଗ୍ତି)—ଅଭକ୍ତି (ଦେଖ)

Abhagati Abhakti (See)

ବିଶ୍ୱ—ଅଭକ୍ତି (ଦେଖ)

Abhakta (See)

ଅଭଗତିଆ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅଭକ୍ତିମାନ)—

Abhagatiā ଅଭକ୍ତିଆ (ଦେଖ)

Abhaktiā (See)

ଅଭଗ୍ନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଭଗ୍ନ)—

Abhagna ୧ । ଯାହା ଭଙ୍ଗା ଯାଇ ନାହିଁ—1. Unbroken.

୨ । ଅଖଣ୍ଡିତ—2. Uncut.

୩ । ପୂର୍ଣ୍ଣାବସ୍ଥାବସ୍ଥା; ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ; ଅବିଚଳାଙ୍ଗ—

3. Entire; whole.

୪ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ; ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—4. Uninterrupted.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଅସନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁକାମିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ
୨	ଈ	୐	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ	ସ	ଷ	ଝ	ଞ	ଟ	ଠ

ଅଭଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଭଜ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—ଅଭଗ୍ନ (ଦେଖ)

Abhaṅga Abhagna (See)

ସଂ. ବି—୧ । ଭାଙ୍ଗି ଯାଇ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

1. Absence of fracture

୨ । ପରାଜୟର ଅଭାବ—2. Absence of defeat

୩ । ଅଭଙ୍ଗଶ୍ଳେଷ (ଦେଖ)

3. Abhaṅgaśleṣha (See)

ଅଭଙ୍ଗପ୍ରବଣ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଭଙ୍ଗପ୍ରବଣ)—

Abhaṅgaprabāṇa ଯାହା ଭଙ୍ଗପ୍ରବଣ ନୁହେଁ; ତେମନ୍ତ—

Not brittle; tenacious.

ଅଭଙ୍ଗଶ୍ଳେଷ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା) — ଅର୍ଥାଲଙ୍କାରବିଶେଷ; ଏଥିରେ

Abhaṅgaśleṣha ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ନ ଭାଙ୍ଗି ଏକାଧିକ ଅର୍ଥ କରାଯାଇ

ପାରେ—A figure in Rhetoric where various meanings are obtained without dividing the words

(ଯଥା—ଶ୍ଳେଷ ତଳେ ନୋଟ ଓ ଉଦାହରଣ ଦେଖ ।)

ଅଭଙ୍ଗୁର—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଭଙ୍ଗୁର)—୧ । ଯାହା ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ନାହିଁ—

Abhaṅgura 1. Not breakable, not fragile

୨ । ତେମନ୍ତ—2. Tenacious

୩ । ଚରସ୍ଥାୟୀ—3. Permanent.

୪ । ଅନୁପ୍ରଭୁତ—4. Undisturbed

୫ । ଦୃଢ଼—5. Firm.

ଅଭଦ୍ରା—ଦେ. ବି—୧ । [ସଂ. ଅବଶ୍ୟକ ବା ଅ (ପର) ବେଶଣ;]

Abhadrā ଅଭଦ୍ରାର ଅନ୍ୟରୂପ ଅବଦା—ଯାହା ବଢ଼ାଯାଏ ନାହିଁ;

ଅମ୍ଳମହାଂସାଦ ଯାହାକୁ ଖାଇବା ଲୋକ ପାକପାତ୍ରରୁ ନିଜେ ବାହାର

କରି ଆଣି ଖାଏ ଓ ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ କେହି ବ୍ୟକ୍ତି

ପାକପାତ୍ରରୁ ଆଣି ଖାଦ୍ୟପାତ୍ରରେ ବାଡ଼ି ଦିଏ ନାହିଁ;

କାରଣ ଏଥିରେ ଅଲଗା ବା କୁଆଁ ଦୋଷ ନ ଥାଏ ।]

ପୁରୀର ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭୋଗ ଦିଆଯାଇଥିବା

ଅନ୍ନମହାପ୍ରସାଦ—1 Boiled rice offered to

the Deity Jagannātha at Puri.

ପଣ୍ଡା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭୋଗ ଦିବା କର

ଦିଅନ୍ତୁ ଅଭଦ୍ରାମାନ ସବୁ ଗର୍ଭେ ଭର । ପିତାଙ୍କର ନୃସିଂହବ୍ରହ୍ମଣ ।

୨ । ପରସ୍ପର ମହାପ୍ରସାଦ ଖୁଆଖୋଇ ହୋଇ ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ଥାପନ କରିଥାନ୍ତି—

2. Mutual friends between whom

God-relationship has been started by

putting a morsel of Abhadrā into

each other's mouth.

ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) ବିଣ. (ସଂ. ଅବ୍ୟୟ)—

«ଅଭଅଡ଼ା—ଶ୍ଵ)»

ଅବବାହୁତ—Unmarried,

ଅର୍ଥ ଅଭାବ ମଙ୍ଗଳ, ବର ଅଭାବ ବର ଅଭାବ । ପରାମୋହନ, ବନ୍ଧୁକ୍ରମ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ବିବାହ ବା ବ୍ରତର ପୂର୍ବଦିନ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ

ଦ୍ଵାରା ପଠାଯିବା ବେହେର—Presents sent be-

fore the day of marriage or sacred-

thread-ceremony by relatives

ଅଭଦ୍ରାକୁଡୁଆ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଶ୍ଵେତ ମାଟି ଦାଣ୍ଡିରେ ଅଦ-

Abhadrākurdūa ମହାପ୍ରସାଦ ରନ୍ଧାହୁଏ ବା ରଖାଯାଏ—

ମହାପ୍ରସାଦର କୁଣ୍ଡି The small earthen pot in

which Abhadrā is cooked or stored.

ଅଭଦ୍ର—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଭଦ୍ର) - ୧. ଅମାଣିତ—

Abhadra 1. Unpolished; ungente-manly.

(ଅଭଦ୍ରତା—ବି) ୨ । ବର୍ବର—2 Barbarious;

unmannerly.

୩ । ଅସଭ୍ୟ—3. Uncivilised; uncivil.

୪ । ସୁରୁଚିହୀନ—4 Wanting in good taste.

୫ । ରୁଦ୍ଧ ବ୍ୟବହାରକାରୀ—5 Rude; impolite.

ଅଭଦ୍ରତା—ସଂ. ବି. (ଅଭଦ୍ର + ଭାବ. ତା)—୧ । ଅସଭ୍ୟତା—

Abhadratā 1. Ungente-manliness.

୨ । ରୁଦ୍ଧତା—2. Rudeness; incivility.

୩ । କୁରୁତା—3. Bad taste.

୪ । ବର୍ବରତା—4. Barbarity.

ଅଭଦ୍ରାମି—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳା ଅନୁକ୍ରମରେ)—ଅଭଦ୍ରତା (ଦେଖ)

Abhadrami Abhadratā (See)

ଅଭାବାମି

ଅଭବା—ସଂ. ବି. (ଅ + ଭୁ ଧାତୁ + ଅ: ଅ + ଭବ = ଚନ୍ଦ୍ର)—

Abhaba ୧ । ଅସୁନର୍ଜନ୍ମ; ସ୍ଵର୍ଗରେ ସୁନର୍ମର ଜନ୍ମଲାଭ ନ

କରିବା—1. Freedom from rebirth after

death.

୨ । ମୋକ୍ଷ; ନିର୍ବାଣ—

2. Final salvation from the world.

ଅଭବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଭବ୍ୟ = ଗୁଣସ୍ତ)—୧ । ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ—

Abhabya I. Improper.

(ଅଭବ୍ୟତା—ବି) ୨ । ଅଭଦ୍ର—2 Uncivil; rude.

୩ । ଅସଭ୍ୟ—3. Uncivilised.

୪ । ଅନୁଚିତ—4. Unbecoming.

୫ । ମନ୍ଦ—5. Wretched; bad.

ସଂ. ବି—୧ । ନ ହେବାର ଅବସ୍ଥା—

1. Non-being; non-existence.

୨ । ଅନୌଚିତ୍ୟ—2. Impropriety.

ଅଭବ୍ୟତା—ସଂ. ବି. (ଅ + ଭବ୍ୟତା)—ଅଭଦ୍ରତା; ଅସଭ୍ୟତା—

Abhabyatā Rudeness; incivility; bad manners

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯିବାର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ୩ ମାମା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ୩ ମାମା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଗଣା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭୟ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧୁମାନେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବିତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବିତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଭୟ—ସଂ. ବି (ଅ + ଭୟ)—୧ । ଭୟର ଅଭାବ—

Abhaya 1 Absence of fear.

(ଅଭୟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସାହସ—2. Courage.

୩ । ବେଣାମୂଳ—3 Root of Benā grass

କେତେ ରକ୍ଷା ସେ ଅଭୟବାଦ କରୁଥିବେ

ବିଦ୍ୟାବିଧି ସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବେ ଏ ଲବେ । ଭକ୍ତ କୋଟିହାସପୁରୁଷ ।

୪ । ଶିବ—4. God Śiba.

ଅଭୟଚରଣ—ଦେ. ବି. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭୟ + ଚରଣ)—ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ

Abhayacharāṇa ଭାବ ନାମ—Name given to

ଅଭୟଚରଣ males.

ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଭୟପ୍ରଦ ଚରଣ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ

ଚରଣକୁ ଆଶ୍ରା କଲେ ଅଶ୍ରୁତ ବ୍ୟକ୍ତି ଭୟରୁ ନ୍ୟାୟ ହୁଏ; ଅଶ୍ରୁତ-

ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅଭୟ ଦେବା ବ୍ୟକ୍ତି—A person who

protects his protege from fear

ଅଭୟାଦିନ୍ଦିମ—ସଂ. ବି (୪ର୍ଥୀ ଚତୁ, ଅଭୟ ଶିନ୍ଦିମ, ବିମ୍ବା ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ

Abhayadīṇḍima ଅଭୟପ୍ରଦାନାର୍ଥ ବାଦିତ ଶିନ୍ଦିମ; ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣେନ୍ୟଙ୍କୁ

ଉତ୍ସାହିତ କରି ଅଭୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା

ପାଇଁ ଯାହା ବାଦିତ ହୁଏ ।)—

୧ । ଯୁଦ୍ଧଶିନ୍ଦିମ—1. War-drum.

୨ । ଜୟଦ୍ରୁମ—2 Drum beaten by a victor after victory.

ଅଭୟଦକ୍ଷିଣ—ସଂ. ବି. (ରୂପକ; ଅଭୟ + ଦକ୍ଷିଣ)—

Abhayadākṣiṇā ଅଭୟଦାନ (ଦେଖ)

Abhayadāna (See)

ଅଭୟଦାନ—ସଂ. ବି (୨ର୍ଥୀ ଚତୁ; ଅଭୟ + ଦାନ)—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ

Abhayadāna ଭୟରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାପାଇଁ ସାହସ ବା

ଦେଖିତ ଦେବା—Assurance of safety;

safe conduct.

ଅଭୟା ଦେବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭୟ + ଦା ଧାତୁ)—୧ । ଦେଖିତ ଦେବା;

Abhaya debā କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପଦ ପଡ଼ିଲେ ତହିଁରୁ ତାକୁ

ଅଭୟ ଦେଖି ଉଦ୍ଧାର କରିବାପାଇଁ ଆଶ୍ଵାସ କରିବା; ସାହସ ଦେବା—

अभय देना 1 To give any person assurance of safety or safe conduct.

୨ । ଭୟହରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ମନରୁ ଭୟ ଛଡ଼ାଇ ତାକୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ

କରିବା—2. To drive away fear from

the mind of a frightened persons.

ସମସ୍ତେ ଅଭୟ ବେଳ ମହାନ୍ତଙ୍କ ଗୋଡ଼ଗଲେ ପଡ଼ିବାକୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ—

ଫକୀରମୋହନ. ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ।

ଅଭୟପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଭୟ + ପତ୍ର; ବିମ୍ବା ୪ର୍ଥୀ ଚତୁ;

Abhayapatra ଅଭୟ ପାଇଁ ପତ୍ର)—

୧ । ରାଜ୍ୟାୟ ପତ୍ର ଚିଠି—1. A royal pass-port

୨ । ଯେଉଁ ଚିଠି ଦେଖାଇଲେ ପଥକକୁ ବାଟରେ କେହି

ହଇରାଣ କରେ ନାହିଁ—

2. A letter which enables the traveller to travel safely; a safe conduct

ଅଭୟପଦ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଭୟପ୍ରଦ ପଦ)—

Abhayapada ୧ । ଯେଉଁ ପଦର ଆଶ୍ରା ନେଲେ ଅଭୟ ହୁଏ;

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପଦରେ ଶରଣ ପଶିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି

ନିରାପଦ ହୁଏ—1. A person whose depend-

ants are safe from any danger.

୨ । ଉଦ୍ଧାରକ ଆଶ୍ରା—2. God's protection

୩ । ପରମେଶ୍ଵର—3. God

ଅଭୟପାଦପଦ୍ମ—ସଂ. ବି. (ରୂପକ. ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଭୟ + ପାଦପଦ୍ମ;

Abhayapādapadmā ପାଦରୂପ ପଦ୍ମ; ଅଭୟପ୍ରଦ ପାଦପଦ୍ମ)—

ସ୍ଵୟଂ ପରମେଶ୍ଵର—God Himself.

ଅଭୟପ୍ରଦ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଭୟ + ପ୍ର + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

Abhayaprada ୧ । ସେ ଅନ୍ୟକୁ ଅଭୟ ଦିଏ—

(ଅଭୟପ୍ରଦା—ଶ୍ରୀ) 1. Giving another safety.

୨ । ସେ ଅଭୟ ବାଣୀ ଦିଏ—

2 Giving another assurance of safety

ଅଭୟପ୍ରଦାୟକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଭୟ + ପ୍ର + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Abhayapradāyaka ଅଭୟପ୍ରଦ (ଦେଖ)—

(ଅଭୟପ୍ରଦାୟିକା—ଶ୍ରୀ)

Abhayaprada (See)

ଅଭୟବଚନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଭୟପ୍ରଦ ବଚନ)—

Abhayabachana ଅଭୟବାଣୀ (ଦେଖ)

Ahmayabāṇi (See)

ଅଭୟବର—ସଂ. ବି. (ରୂପକ, ଅଭୟ ରୂପକ ବର)—କୌଣସି ଅଶ୍ରୁତ

Abhayabara ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଉପସ୍ଥିତ ବା ଭବିଷ୍ୟତ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା

କରିବାପାଇଁ ରକ୍ଷକକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ବଚନ—

Assurance of safety given to a person.

ଅଭୟବାଣୀ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଭୟପ୍ରଦ ବାଣୀ)—

Abhayabāṇi କୌଣସି ବିପଦ ବା ଆତଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଭୟରୁ ବଞ୍ଚି

ଭୟର ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ ବୋଲି ରକ୍ଷକ ବ୍ୟକ୍ତି କହିବା ବଚନ—

Assurance or promise of safety

ଅଭୟବିଭୂତି—ଦେ. ବି. (ଅଭୟ + ବିଭୂତି)—

Abhayabibhūti ୧ । ଅଭୟ ବର ପାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ

ବା ନିରାପଦ ଅବସ୍ଥା—1 A state of safety or

impunity from danger.

୨ । ଅଭୟବର—2. Assurance of safety.

ଭୂଗର୍ଭ ମାଗିଲେ ସାଇ ଅଭୟ ବହୁତ

ଯେଉଁ ବହୁତ ଘଟିଲେ ଶକ୍ତି ନ ଲେଉଟୁ । ସାବିତ୍ରୀଦାସଗୁରୁ. ମଧ୍ୟ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଈ	ଉ	ଅ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଐ	ଋ

ଅଭୟାଚନା—ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଭୟ + ଯାଚନା)—

Abhayañāchanā ୧ । ଅଭୟ ବା ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାପାଇଁ
ଦେବତା ବା ମନ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରେ ବିପଦ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାର୍ଥନା—

1. Asking for safety (M. W.)

ଅଭୟା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ (ଅଭୟ + ଶ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ଅଭୟର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Abhaya 1. Feminine of Abhaya.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଯାହାକୁ ସେବା କଲେ ଅଭୟ ମିଳେ)—

୧ । ଦୁର୍ଗା—1. A name of Goddess Durgā.

୨ । ଦୁରଡ଼ା—2. Myrabolan.

୩ । ଚବିକା; ଚୂରକାଠଗୁଳୁ—

3. Terminalia Chebula (M. W.)

ଅଭୟାଲବଣ—ସଂ. ବି.—ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଲବଣଦ୍ରବ୍ୟ ଔଷଧ—
Abhayaḷabana ବିଶେଷ, ଏହା ଶୂଳ ଓ ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ରୋଗରେ

ଉପକାରକ—

1. A medicinal preparation of salt used
as an antidote to colic and dyspepsia.

ଅଭର—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅଭ)—୧ । ଅଭ୍ର; ମେଘନାଳ—

Abhara 1. Talc; mica.

ଆବ୍‌ଭର

ଆମ; ଅବରକ

ଅଭରକ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଭ୍ରକ)—୧ । ଅଭ୍ର; ମେଘନାଳ—

Abharak 1. Talc; mica.

ଅଭରକ୍ଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭ୍ରକ)—୧ । ଅଭ୍ର; ମେଘନାଳ—

Abharakh 1. Talc; mica.

ଅଭରଟିକିଲି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଭ୍ର + ଟିକିଲି)—

Abharatikili ଅଗରଷ୍ଟିକିଲି—ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ବେଶ ଦେବା

ଆଭରଟିପି ଉପଲକ୍ଷରେ କପାଳ ମଝିରେ ମାରବା କୁଣ୍ଡାଦ୍ୱାରା

ଆବରକଟିକିଲି ଛୋପି—Circular bit of black mica

put by females on the forehead.

ଅଭରଟୋକାଳ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଓ ଗଢ଼ଜାତ) ବି—

Abharatōkala ଅଭରଟିକିଲି (ଦେଖ)

Abharatikili (See)

ଅଭରଟୋପି—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଓ କଟକ) ବି—

Abharatōpi ଅଭରଟିକିଲି (ଦେଖ)

Abharatikili (See)

ଅଭରସା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅ + ଓ. ଭରସା)—୧ । ନିରାଶ୍ୟ—

Abharasā 1. Despair, hopelessness.

ନିର୍ଭରସା

ନିର୍ଭରାସ

ସେ ଭରସା କଲ କାତର ବାର ଅଭରସା ।

ଭଣ୍ଡେ କୋଟିହୁଣ୍ଡିହୁଣ୍ଡି । ୨

୨ । ଅନାସ୍ତା; ନିର୍ଭରଶୀଳତାର ଅଭାବ—

2. Want of reliance.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ନିଶ୍ଚୟ; ଦୃଢ଼ାଶ—

1. Hopeless; desperate.

୨ । ଅନିର୍ଭରଶୀଳ—2. Unrelying.

୩ । ନିରାଶ୍ୟ—Helpless.

ଅଭର୍ତ୍ତୁକା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ (ବହୁଗ୍ରହ; ଅ + ଭର୍ତ୍ତୁ + କ + ଅ)—

Abharttruka ୧ । ବିଧବା—1. Widowe .

୧ । ସ୍ୱାମିବିହୀନା—Having no husband.

୨ । ଅବିବାହିତା—2. Unmarried.

ଅଭଲ—ଗ୍ରା. ବିଣ—୧ । ମନ୍ଦ—1. Bad.

Abhala

ପ୍ରାନ୍ତେ ଏକା ଅଭଲ ଦଶାକୁ ପାଇବ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ମନ୍ଦ ୨ । ଅନୁଭୂତ—2. Not good.

ଅନମଳ; ଅନମଳା ୩ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ—3. Despicable.

ଦେ. ବି.—୧ । ମନ୍ଦ କଥା—1. Bad thing.

୨ । ଦୁର୍ନାମ; ନିନ୍ଦା; ଅଜାତ୍ୟ; ବଦନାମ—

2. Evil repute; blame.

କୃଷ୍ଣା ଶ୍ରୀମତୀ ପିତା ମାତାଙ୍କୁ ଅଭଲ—ପାତାୟନ. ନୃସିଂହପୁରୀ ।

୩ । ଅପବାଦ—3. Defamation.

୪ । କୁବାକ୍ୟ—4. Bad words.

୫ । ଅମଙ୍ଗଳ; ଅଶୁଭ—5. Evil.

ଅଭାଗ—ସ. ବିଣ. ସଂ (ବହୁଗ୍ରହ; ଅ + ଭାଗ)—

Abhāga ଅଭାଗ୍ୟ; ଭାଗ୍ୟହୀନ—

(ଅଭାଗ—ଶ୍ରୀ) Unfortunate.

ସଂ. ବି—ଭାଗ ବା ବ୍ୟବହାର ଅଭାବ—

Absence of division.

ଅଭାଗା—ଦେ. ବିଣ. ସଂ (ସଂ. ଅଭାଗ୍ୟ)—

Abhāgā ୧ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—1. Unfortunate.

ଅଭାଗା ୨ । ଦୁଃଖଗ୍ରସ୍ତ—2. Miserable.

ଅଭାଗା; କମବାସ୍ତ୍ୱ

ଅଭାଗା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମୁଖର ଗୁଣ—ଭବାସ, ଗୀତାବଳୀ ।

ଅଭାଗା } ଶ୍ରୀ

ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ (ଅଭାଗ + ଅ)—ଅଭାଗର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Abhāga.

ଅଭାଗୀନ—ଦେ. ବିଣ (ସ. ଅଭାଗ)—ଅଭାଗ; ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—

Abhāgīna Unfortunate.

କରେ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ କର୍ମମାନ; କୁହୁଅ ଅର୍ଥେ ଅଭାଗୀନ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୩୩ ।

ଅଭାଗ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଅ + ଭାଗ୍ୟ)—୧ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ—

Abhāgya 1. Misfortune; bad luck.

୨ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—Misery.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ଭାଗ୍ୟହୀନ; ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—

1. Unfortunate; luckless.

୨ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ—2. Miserable.

୩ । ଦୁଃଖୀ—3. Unhappy.

ଅଭାଗ୍ୟ ଲେଖକ ଅଫର ପୁଣ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧର ଏ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭାଗ୍ୟ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ହେ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ପଡ଼ିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ ଚିତ୍ତିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ = ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷ; ‘କୂ’ = ମିଳିଲେ ‘କୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବକ୍’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଶ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅକ୍ଷ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ୍’ ଦେଖିବେ ।

୨୮ ପଦ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭାଗ କାଣ ପାନ.

ଅଭାଗ୍ୟ କାଳକୁ ଏବେ ସମ୍ଭବ ଗୁଣ କଳ ।

ପଦ୍ୟର. ନିର୍ଦ୍ଦେଶପୁରୀ ।

ଅଭାଗ୍ୟକାଳ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦ୍ୟଲେଖା; ଅଭାଗ୍ୟ ଯୁକ୍ତ କାଳ)—

Abhāgyakāla ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ପଡ଼ିବା ସମୟ—

Time of misfortune.

ଅଭାଗ୍ୟ କାଳେ ଚାପୁଟା ହୁଏ । ପ୍ରବଚନ

ଅଭାଗ୍ୟବନ୍ତ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସ. ଅଭାଗ୍ୟବାନ୍)—

Abhāgyabanta ଅଭାଗ୍ୟବାନ୍; ମନୁଷ୍ୟ—

Unfortunate.

ଅଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଦେହ, ଦୁଃଖ ଦର୍ଶନେ ଯୋଗ୍ୟ ବାହିଁ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ୪/୨୨୧ ।

ଅଭାଜନ—ସ. ବି. (ଅ + ଭାଜନ)—

Abhājana ୧ । ଅପାତ୍ର; ଅସତ୍ପାତ୍ର—

1. Not a worthy recipient.

୨ । ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Undeserving person.

ମାନ ଅପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ଶକ୍ତି ଅଭାବରେ । ଗୁଣାବଦ. ମହାଭାରତ ।

ସ. ବିଣ—୧ । ଅକ୍ଷମ—1. Incapable; incompetent.

୨ । ଅଯୋଗ୍ୟ—2. Unworthy; undeserving.

ସକାଳୁ ଅଭାଜନ ଦେଖି, ପ୍ରକାଶ କରୁ ହୋଇ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧୦୩ ।

ଅଭାବ—ସ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ଭାବ = ସତ୍ତ୍ୱ)—

Abhāba ୧ । ଅସତ୍ତ୍ୱ; ଅବ୍ୟବହାର; ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

1. Non-existence.

୨ । ଅନୁପସ୍ଥିତି—2. Absence.

୩ । ବିଭିନ୍ନତା—3. Pecuniary want.

୪ । ଅମେଳ; ଅସଦ୍ଭାବ—

୫ Enmity; want of good feeling.

ତୋର ଶିବଙ୍କର କପାଁ ଏତେକ ଅଭାବ । ସାରଳାମହାଭାରତ. ମଧ୍ୟ ।

୫ । ମୃତ୍ୟୁ—5. Death

ଦୁଃଖ ସେନାପତି ହୋଇଲେ ସବୁ ଜୀବ

କର ଯୁଷ୍ଟିରକ୍ଷ କରବ ଅଭାବ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ଭୀଷ୍ମ ।

୬ । ବିନାଶ—6. Extinction; annihilation.

କିନ୍ତୁ ଲୋକ ହୃଦେଶୀ ହୋଇ ରୁଦ୍ଧ ହେବ

ଏ ରୂପରେ କଲେଷ ଶିଫୁର ଅଭାବ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ବର୍ଣ୍ଣ ।

୭ । (ନ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ର) ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ନ ମାନିବା—

7. (logic) Negation of existence.

[ଦ୍ର—ଏହା ଦୁଇ ପ୍ରକାର, ଯଥା—

୧ । ସର୍ବାଭାବ—1. Universal negation.

୨ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟାଭାବ—2. Relative negation]

ଦେ. ବି—୧ । ରୋଗ—1. Disease; sickness.

(ଯଥା—ତାଙ୍କ ଦେହର ଅଭାବ ହୋଇଅଛି ।)

୨ । ଦୁଃଖ—2. Grief; sorrow.

ଭବଶୀ ଶାପ ଦୁଃଖ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅସିବ.

ଏଥିକ ମନେ କିଛି ନ ଥର ଅଭାବ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—3. Misfortune.

ଯୁଷ୍ଟିର ତା ଦେଖି ତାକ ସବୁଦେବ

ବୋଇଲେ ଦେଖ ହଇ ଆହୁ ଅଭାବ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

ଦେ. ବିଣ—ଭାବ ବା ସ୍ନେହବିହୀନ—

Loveless; void of affection.

ଅଭାବ ପ୍ରବଳ ସଙ୍ଗେ ଶବ୍ଦ ନ ଯାଇଲେ । ପ୍ରାଚୀ—ରତ୍ନସାମୁଦ୍ର ।

ଅଭାବଜନ୍ମ—ସ. ବିଣ. (ଅ = ନୁହେଁ + ଭାବନାୟ)—

Abhābaniya ୧ । ଅଚିନ୍ତ୍ୟ; ଅଚିନ୍ତ୍ୟ—

1. Unthinkable; inconceivable

୨ । ଅସମ୍ଭାବନୀୟ—2. Improbable.

ଅଭାବପକ୍ଷରେ—ଦେ. ବି. ବିଣ—

Abhābapakshare ୧ । ଅନୁଭବ—1. At least

ଅଭାବପକ୍ଷେ ୨ । (କୌଣସି ବିଷୟର) ଅନୁପସ୍ଥିତି ଦିଶିଲେ—

2. In the absence (of anything)

୩ । (କୌଣସି ପଦାର୍ଥ) ନ ମିଳିଲେ—

3. In case a thing is not available.

ଅଭାବେ—ଦେ. ଅ—୧ । ଅଭାବପକ୍ଷରେ (ଦେଖ)

Abhābe

1. Abhābapakshare (See)

ଅଭାବେ ୨ । ପୁରୁଷକଥୁତ ବିଷୟ ନ ଦିଶିଲେ; ନୋହେତୁ—

2. In the case of the said event not happening.

ଅଦୃଶ୍ୟକୁ କିଶୋର. ଅନ୍ଧାକାର କଲେ ସର.

ଅଭାବେ ରହିଲୁ ହେବ ଏ କିଛିକ ପଶ୍ଚାତ୍ତ—

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କିଶୋରଚରଣ. ଶ. ଗୀତ ।

ଅଭାବ୍ୟ—ସ. ବିଣ (ଅ + ଭାବ୍ୟ)—ଅଭାବନୀୟ (ଦେଖ)

Abhābya

Abhābaniya (See)

ଅଭାବଜନ—ଶ୍ରୀ. ବିଣ (ସଂ. ଅଭାଜନ)—ଅଭାଜନ (ଦେଖ)

Abhārajana

Abhājana (See)

ଅଭାଜନ—ଶ୍ରୀ. ବିଣ—ଅଭାଜନ (ଦେଖ)

Abhārajana

Abhājana (See)

ଅଭାରିଆ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଭାରିଆ)—

Abhārijya ୧ । ଶ୍ଵୀୟ—1. Wifeless

୨ । ଅବିବାହ—2. Unmarried.

୩ । ମୃତଦାର—3. Widower.

ଅଭାଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ଭାଷଣ)—ମୌନ—

Abhāshana

Silence.

ଅଭାଷା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଭାଷା)—୧ । ଭୁବକ୍ୟ—

Abhāshā

1. Bad words

୨ । ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାଷା—2. Obscene language.

୩ । ଗାଳି—3. Abuse, evil names.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟ, ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଋ, ୠ	ଉ, ୡ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇ, ଈ	ଉ, ଊ	ଋ

ଅଭି—ପ୍ରାଦେ. (କଟକସହର) ଅ. (ଅ. ଅବତ)—ବର୍ତ୍ତମାନ;
Abhi ଏହିକ୍ଷଣି; ବର୍ତ୍ତମାନ—Now, just now.
ଏଥିନି ଦେ. ବି—ଅଭିରାମ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ବା ଅଭୟଚରଣର ଭାବ
ଅବ୍ଧି ନାମ—Name for calling a person named
Abhirāma, Abhimanyu or
Abhayacharāṇa.

ଅଭିଅଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅବ୍ୟୁତ)—
Abhiardā ଅବିବାହିତ (ପୁରୁଷ)—
(ଅଭିଅଡ଼ା—ଶ୍ରୀ) Unmarried (male).

ଆସିବୁଡ଼
ଅନବ୍ୟାହା
ଅଭିଅଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) ବିଶ—ଅଭିଅଡ଼ା (ଦେଖ)
Abhiardā Abhiardā (See)
ଦ୍ଵୟ । ଦ୍ଵାୟ । ଦ୍ଵୟା ଅଭିଅଡ଼ା ଥିବା ଚ ସ୍ଵର, ସଂସ୍କୃତ ସ୍ଵର ସାତ ପୁରୁଷକୁ
ନରକକୁ ଯେଲା । ପଦାରମ୍ଭୋଦ୍ଧାନ—ଗଳ୍ପସ୍ତବ୍ଧ ।

ଅଭିଅଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅବୋଚା ବା ଅବ୍ୟୁତ)—
Abhiardī ଅବିବାହିତା; ଅଭିଅଡ଼ା—
ଆସିବୁଡ଼ Unmarried
ବୋଲିଲେ କହିବା କେତେ ଦୋଷ ଅଭିଅଡ଼ା—ପିତାପତ ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଭିଅଡ଼ାପଦା—ଦେ. ବି.—ପୂର୍ବେ ଯେଉଁ ସମାଜରେ (ସଥା—ବ୍ରାହ୍ମଣ;
Abhiardīpadā ବଣିଆ) ବାଳକା-ବିବାହ ପ୍ରଥା ଚଳୁଥିଲା
ସେ ସମାଜର କୌଣସି କନ୍ୟା ଅବିବାହିତା ଥାଇ
ରଜସ୍ଵଳା ହେଲେ ତାକୁ ସମାଜରୁ ବାହାରି ଗ୍ରାମସ୍ଥର
କିଛି ଦୂରରେ ଯେଉଁ ଜର୍ଜର ପ୍ରାନ୍ତରକୁ ନିବାସିତ
କରାଯାଉଥିଲା—

A solitary place or wilderness
away from the village to which was
banished a Brāhmaṇa girl who
attained puberty before marriage.

ଅଭିଅଡ଼ାସୂତା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅବ୍ୟୁତ + ଓ. ସୁତ)—ଯେଉଁ ସୂତାକୁ
Abhiardīsūtā ଅବିବାହିତା କନ୍ୟାମାନେ କାଟନ୍ତି ବା ବଳନ୍ତି—
ଆସିବୁଡ଼ାସୂତା Thread woven by maids.
[ଦ୍ର—ଏହା ବିବାହାଦି କର୍ମରେ ଲାଗେ ।]

ଅଭିଅଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବ୍ୟାଧ)—ବିଧି ବା ଶାସ୍ତ୍ର ବହିର୍ଭୁତ
Abhiāṇa ମନକାର୍ଯ୍ୟ—Any uncommon bad act.
ଅସିମ୍ଭବ ଅଭିଅଣରେ ଉପାଦେୟ, ଯେକି ପିଅଠେଇଁ ବାଜୁଛି ଶଙ୍ଖ—ଭଗ ।

ଅଭିକ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଭି + କମ ଧାତୁ = ଅଭିକାଷ କରିବା + ଅ)—
Abhika ୧ । କାମୁକ—1. Licentious.
(ଅଭିକା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ—2. Wanton.

ଅଭିକା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ଅ—ବର୍ତ୍ତମାନ; ଏହିକ୍ଷଣି—
Abhikā Just now, at present.
ଏଥିନି
ଅବ୍ଧି

ଅଭିକାଞ୍ଛା—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ବିଶେଷ ରୂପେ + କାଞ୍ଛ ଧାତୁ = ଇଚ୍ଛା
Abhikāṅkshā କରିବା + ଭାବ. ଅ + ଅ)—
(ଅଭିକାଞ୍ଛିତ—ବିଶ) ୧ । ପ୍ରବଳ ବାସନା; ଅକାଞ୍ଛା—

1. Strong desire; hankering.

୨ । ଇଚ୍ଛା—2. Wish; desire.

ଅଭିକ୍ରମ—ସ. ବି. (ଅଭି = ସମ୍ମୁଖରେ + କ୍ରମ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ. ଅ)—
Abhikrama ୧ । ସୁକାର୍ଯ୍ୟ ଶତ୍ରୁସମ୍ମୁଖକୁ ଗମନ—
(ଅଭିକ୍ରାନ୍ତ—ବିଶ) 1 Advancing to the front of
the enemy to fight.

୨ । ଆବେଦନ—2. Ascending.

୩ । ଅକ୍ରମଣ—3. Attack; onslaught.

୪ । ଆରମ୍ଭ—4. Beginning

ଅଭିକ୍ରମଣ—ସଂ. ବି (ଅଭି + କ୍ରମ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—
Abhikramaṇa ଅଭିକ୍ରମ (ଦେଖ)
Abhikrama (See)

ଅଭିଖ୍ୟା—ସ. ବି. (ଅଭି = ବିଶେଷରୂପେ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ = ପ୍ରକାଶ କରିବା
Abhikhyā + ଭାବ. ଅ + ଅ)—୧ । ଖ୍ୟାତି—
(ଅଭିଖ୍ୟାତି—ବିଶ) 1. Fame; reputation.

୨ । ଉପାଧି—2. Title.

୩ । ନାମ—3. Name.

୪ । ଶୋଭା—4. Beauty; grace.

ଲଭି ଅଭିଖ୍ୟା ଯେତେ କାମାଖ୍ୟା ପ୍ରସାଦେ । ଶ୍ୟାମାଥ, ମହାଶୟା ।

ଅଭିଗମ—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ବିଶେଷରୂପେ + ମେ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ.
Abhigama ଅ, ୧ । ଆଶ୍ରୟ—1. Shelter; recourse.
(ଅଭିଗତ—ବିଶ) ୨ । ପ୍ରାପ୍ତି—2. Attainment.

୩ । ସେବା—3. Attendance; tending.

୪ । ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ଥାନ; ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଯିବା—

4. Going to see a person off.

୫ । ନିକଟକୁ ଯିବା—5. Going near; approach.

୬ । ସଙ୍ଗରେ ମିଶିବା—6 Joining the company
of; accompanying.

୭ । ସଙ୍ଗମ—8. Union; cohabitation.

ଅଭିଗମନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଗମ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—
Abhigamaṇa ଅଭିଗମ (ଦେଖ)
Abhigama (See)

ଅଭିଗମନ ମଙ୍ଗଳା; ପୂଜା ନିକଟରେ ଅଛି ।

କରାଧା. ଶୁକବତ. ୪୫

ଅଭିଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ସମ୍ମୁଖ + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—
Abhigraha ୧ । ଅକ୍ରମଣ—1. Attack.

୨ । ସୁକାର୍ଯ୍ୟ ଶତ୍ରୁର ସମ୍ମୁଖକୁ ଗମନ—

2. Advancing to the front of an
enemy to fight.

ସାଧାରଣ ସ୍ତେଷେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂଜିତ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ଚିତ୍ତିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିତ ବଦଳାଇ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା.— ‘ଗାଈ’ ନ ମଳଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଟିବେ; ‘ବୃଥା’ ନ ମିଳଲେ ‘ବୃଥା’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଲଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଲଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଲଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

୩ । ଲୁଟ୍ତରାଜ୍ଞ; ଡକାଇ—3. Robbery; dacoity.

୪ । ଶ୍ରେଣୀ; ଗୌରବ—4. Challenge.

୫ । ଜବରଦସ୍ତି ଛଡ଼ାଇ ନେବା—

5 Snatching away by force; extortion.

ଅଭିଗ୍ରହଣ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abhigraha ଅଭିଗ୍ରହ (ଦେଖ)

Abhigraha (See)

ଅଭିଘାତ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ହନ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ; ହନ ସ୍ଥାନରେ ଘାତ)—

Abhigāta ୧ । ପ୍ରହାର—1. Beating, striking

୨ । ଅଘାତ—2 Stroke.

୩ । ଦଣ୍ଡଦ୍ୱାରା ମାଡ଼—3 Striking with a stick

୪ । ହତ୍ୟା—4. Murder; slaughter

୫ । ଯାତନା—5 Pain.

୬ । ଆକ୍ରମଣ—6. Attack; onslaught.

ଅଭିଘାତୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଭି + ହନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ହନ ସ୍ଥାନରେ

Abhigāti ଘାତ; ୧ମା. ୧ବ)—୧ । ଅଘାତକାରୀ—

(ଅଭିଘାତୀ—ଶ୍ରେଣୀ) 1. Striking.

୨ । ଆକ୍ରମଣକାରୀ—2. Attacking.

୩ । ଶତ୍ରୁତାପନ—3 Inimical

୪ । ନାଶକ—4 Destroying.

୫ । (ଅନୁକ) ନାମଧାରୀ—5. Styled; named

(so and so)

୬ । ଘାତକ; ହତ୍ୟା—6. Killing; murderous

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଶତ୍ରୁ—1, Enemy.

୨ । ହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Murderer.

୩ । ବିନାଶକ ବ୍ୟକ୍ତି—3. Destroyer.

ଅଭିଚର—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଭି + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Abhichara ୧ । ଅନୁଚର—1. Companion.

୨ । ସହାୟକ—2. Help.

୩ । ସହକର୍ମୀ—3. Colleague.

୪ । ଭାଷ୍ୟ; ଶୃଙ୍ଖଳ—4. Servant; follower;

ଅଭିଚାର—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ବିପରୀତ + ଚର ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abhichāra ୧ । ପରହଂସା କର୍ମ; ପରର ଅନିଷ୍ଟ ଘଟାଇବାପାଇଁ

ଅନୁଷ୍ଠିତ ତାନ୍ତ୍ରିକ କର୍ମ (ଏହା ସତ୍ତ୍ୱାଧିପ—ମାରଣ;

ମୋହନ; ସ୍ତମ୍ଭନ; ବିଦ୍ୱେଷଣ; ଉଚ୍ଚାଟନ ଓ ବର୍ଣ୍ଣାକରଣ)

ଶୁଣିଗାରତ୍ତ—1. Employment of spells for malevolent purposes; black art.

ଅଭିଚାର କର୍ମ ପାଇଁ ହୋମ କର । କୃଷିବିଦ୍-ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ୩୩ ।

୨ । ଉପପାତକ ବିଶେଷ—2. A class of petty sin or transgression

[ଦ୍ର—ଶୁଣି ବିଦ୍ୟା ଉପପାତକ ରୂପେ ଗଣ୍ୟ—ମନୁ ୧୧/୨୪ ଓ ଏଥି ପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀକୁରେ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ଅଛି—ମନୁ ୧୧/୧୦ ଏବଂ ଏଥି-ପାଇଁ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ବିଧେୟ—ମନୁ ୧୧/୧୮]

ଅଭିଚାର ଜ୍ୱର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ)—ଅଭିଚାରପ୍ରୟୋଗଜନିତ

Abhichāra jwara ଜ୍ୱର; ମଧ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗଜନିତ ଜ୍ୱର—

Fever caused by magic spells.

ଅଭିଚାରିତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଭିଚାର + ଇତ)—ଯାହା ପ୍ରତି ଶୁଣିଗାରତ୍ତ

Abhichārita ପ୍ରୟୋଗ କରା ଯାଇ ଅଛି—Enchanted;

(ଅଭିଚାରିତା—ଶ୍ରେଣୀ) (a person) against whom black magic has been applied.

ଅଭିଚାରୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଭି + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍. ୧ମା ୧ବ)—

Abhichārī ୧ । ଅଭିଚାର ନାମକ ଉପପାତକକାରୀ—

(ଅଭିଚାରୀ—ଶ୍ରେଣୀ) 1. Committing petty sins.

୨ । ଶୁଣିଆଁ; ସେ ପରର ଅନିଷ୍ଟ ନେଇ ତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରେ—Enchanting; conjuring;

practising black art.

ସଂ. ବି—ଶୁଣିଆଁ—A conjurer; a magician.

(ଯଥା—ଏହାର ଅନ୍ୟରୂପ ଅଭିଚାରକ ପୁଂ ଓ ଅଭିଚାରକ—ଶ୍ରେଣୀ)

ଅଭିଜନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଜନ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅ)—

Abhijana ୧ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବଂଶ—1. A renowned family.

୨ । କୁଳ; ବଂଶ—2. Family; race.

୩ । ବଂଶଧରଣ—3. Descendants.

୪ । ପୂର୍ବପୁରୁଷଗଣ—4. Ancestors.

୫ । ଅଭିଜାତ୍ୟ; ଉଚ୍ଚବଂଶରେ ଜନ୍ମ—5. Noble descent.

୬ । କୁଳଶେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି; ବଂଶଗୌରବ ବ୍ୟକ୍ତି—

6. The renowned person or ornament of a family.

୭ । ଜନ୍ମଭୂମି—7. Motherland, native country.

୮ । ପ୍ରସିଦ୍ଧି; ଖ୍ୟାତି—8. Fame (M. W.)

୯ । ବଦନାମ—9. Notoriety (M. W.)

୧୦ । ପରିଚ୍ଛିନ୍ନବର୍ଗ—10. Attendants; retinue (Apte)

ଅଭିଜନବାନ୍—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଭିଜାତା + ବନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

Abhijanabān ଉଚ୍ଚକୁଳୋତ୍ପନ୍ନ—Of noble descent

(ଅଭିଜନବନ୍ତ—ଶ୍ରେଣୀ) (M. W.)

ଅଭିଜୟ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଜୟ)—୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୟ—

Abhijaya 1 Complete victory.

୨ । ଦେଶଜୟ—2. Conquest.

ମାଧ୍ୟମରେ ଯେତେବେଳେ ଅପର ପୁରାଣରେ ସ୍ମୃତି ଓ ଚିତ୍ତିର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ଦା ୨ ଚିତ୍ତିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେତେବେଳେ ଏ ଗୋଟିକାରେ ନ ମଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିକେ; 'ରା' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ ।

ଏ ଅଭିଜ୍ଞାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏ ଗୁରୁ ମାଧ୍ୟ, ଗମିତ୍ ନ ହୋଇବୁ ଶେଷେ ଚିତ୍ତାଶ ।

ସ୍ୱାଧୀନାଥ—ନେତୃତ୍ୱ ।

୫ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପ୍ରମାଣରୂପେ ଉପସ୍ଥାପିତ ବସ୍ତୁ—

5. Any sign or token serving as a proof for.

୬ । ସ୍ମୃତିପତ୍ର—6. Memorandum.

୭ । ସନ୍ତକ—7. Token; mark.

ଅଭିଜ୍ଞାନଗ୍ରନ୍ଥ—୧୦. ବି (ଅଧିକ ବ୍ୟବହାର)—ଯେଉଁ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ଲୋକ
Abhijñānagrantha ଲୋଡ଼ିବା ବସ୍ତୁ ପାଏ (ଯଥା—
ଅଭିଧାନ)—A book of reference.

ଅଭିଜ୍ଞାନପତ୍ର—୧୧. ବି (ଅଧିକ ପ୍ରସ୍ତୋତ)—୧ । ସାଂସ୍ତିକ—

Abhijñānapatra 1 Certificate.

୨ । ପରିଚୟ ପତ୍ର—2. Letter of introduction.

୩ । ଯେଉଁ ପଦ ବା ଲେଖାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି
ସ୍ମରଣ କରା ଯାଇ ପାରେ; ସ୍ମରକଲିପି—

A memo; memorandum.

ଅଭିଜ୍ଞାନପୁସ୍ତକ—୧୨. ବି. (ଅଧିକ ପ୍ରସ୍ତୋତ)—

Abhijñānapustaka ୧ । ଅଭିଜ୍ଞାନଗ୍ରନ୍ଥ (ଦେଖ)

Abhijñānagrantha (See)

୨ । ପକେଟ୍ ବହି; ଟିପ୍ପା ବହି—

2. Note book; pocket-book.

ଅଭିଜ୍ଞାନଶକୁନ୍ତଳ—୧୩. ବି. (ନାମ) ବହୁବ୍ରୀହି; [ଅଭିଜ୍ଞାନ= ସ୍ମରକବସ୍ତୁ

Abhijñānāsakuntala ଶକୁନ୍ତଳା; ଯେଉଁ ନାଟକରେ

ଚନ୍ଦ୍ରାମ୍ବୀ ବାଳିକା ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ ପୁରୁଷ ସ୍ମୃତିର ଅଭିଜ୍ଞାନ
ବା ସ୍ମରକ ବସ୍ତୁର ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଛି ।]

କାଳଦାସଙ୍କ ରଚିତ ସଂସ୍କୃତ ନାଟକର ନାମ—

Title of a Sanscrit drama by poet
Kālidāsa.

[୬—ରାଜା ଦୁଷ୍ମନ୍ତ କଣ୍ଠ ଉଦ୍ଧୃତ୍ୱାସ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ପାଳିତା
ବିଶ୍ୱମିତ୍ର-ମେନକା-କନ୍ୟା ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କୁ କଣ୍ଠାଶ୍ରମରେ ଦେବାକୁ ଭେଟି
ତାଙ୍କୁ ଗାନ୍ଧବ ବଧରେ ବିବାହ କରିଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ସନ୍ତାନ ସ୍ୱରୂପ
ନିଜର ଶ୍ରୀପାମୁଦିତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ । ଦୁର୍ବ୍ୟାସଙ୍କ ଅଭିଶାପରୁ
ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ ହାତରୁ ସେ ମୁଦିତ ନିକରେ ହଜିବାରୁ ଦୁଷ୍ମନ୍ତ
ଗର୍ଭିଣୀ ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଶକୁନ୍ତଳା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ୟାତା ହୋଇ ରୋଦନ କରିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ମାତା ମେନକା
ଶୂନ୍ୟରୁ ଅସି ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କୁ ଶୂନ୍ୟଶୂନ୍ୟ ଉଦାର ନେଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ
ରଖିଲେ ଓ ସେହିଠାରେ ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କର ଭରତ ନାମକ ପ୍ରଭାସାଳୀ
ଲୁମ୍ବାର-ଜନ୍ମ ହେଲେ । ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ ହାତରୁ ପାଣିରେ ଶସିପତ୍ନିଧିବା
ମୁଦିତକୁ ଗୋଟିଏ ମାଛ ଗିଳିଥିଲା । ଦୈବକ୍ରମେ ଜଣେ କେଉଟି ସେ
ମାଛକୁ ନିଲରେ ଧରି ଆଣିବାକୁ ସେ ମାଛ କଟା ହେଲା ବେଳେ,
ତାହା ଶସିପତ୍ନିଧିକୁ ମୁଦିତ ମିଳିଲା । ସେ ମୁଦିତ ରଜାଙ୍କ ଶ୍ରୀ ମୁଦିତ ଥିବା

ଦେଖି ରାଜକର୍ମରୂପମାନେ ତାକୁ ଦୁଷ୍ମନ୍ତଙ୍କ ଶ୍ରମରେ ଉପସ୍ଥାପିତ
କଲେ । ସେହି ଅଭିଜ୍ଞାନ—ମୁଦିତାକୁ ଦେଖିଲା ଶଶି ଦୁଷ୍ମନ୍ତଙ୍କ
ଠାରେ ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ ପୁରୁଷକୁ ଜାଗରିତ ହେଲା ଓ ସେ
ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟାୟକ୍ରମେ ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ୟାନ କରିଥିବାର ଉପଲବ୍ଧି କରି
ମର୍ମାହତ ହେଲେ । ପରେ ସେ ଦାନବଜୟ କରିବା ପାଇଁ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ
ଆହ୍ୱାନକ୍ରମେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ 'ସେଠାରେ ନିଜ ପୁତ୍ର ଭରତଙ୍କୁ
ଦେବାକୁ ଭେଟିଲେ ଓ ସେହିଠାରେ ଦୁଷ୍ମନ୍ତ ଓ ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କର
ଭେଟ ଓ ମିଳନ ହେଲା । କାଳଦାସଙ୍କର ଏ ନାଟକକୁ ଗେଟେ
ପ୍ରମୁଖ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ମହାପଣ୍ଡିତମାନେ ପୃଥିବୀର ଓ ବିଶ୍ୱାସୀୟର
ଉତ୍କଳତମ ଓ ସରସ ଗ୍ରନ୍ଥ ବୋଲି ମୁକ୍ତି ବଶରେ ସ୍ୱୀକାର କରି
ଅଛନ୍ତି ।]

ଅଭିଜ୍ଞାନଶକୁନ୍ତଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭିଜ୍ଞାନଶକୁନ୍ତଳା)—

Abhijñānāsakuntalā ଅଭିଜ୍ଞାନଶକୁନ୍ତଳ (ଦେଖ)

Abhijñāna śankuntalā (See)

ଅଭିଜ୍ଞାପକ—୧୪. ବି. ପୁଂ. (ଅଭି+ଜ୍ଞା ଧାତୁ; ଶିତ୍+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Abhijñāpaka

୧ । ବୋଧକ—1. Memorial.

(ଅଭିଜ୍ଞାପକ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସ୍ମରକ; ଯାହା ପୁରୁଷକୁ ଜାଗରିତ କରାଏ—

2. Reminding.

ଅଭିଜ୍ଞାପନ—୧୫. ବି. (ଅଭି+ଜ୍ଞା ଧାତୁ. ଶିତ୍+ଭବ. ଅକ)—ସ୍ମରଣ

Abhijñāpana

ବରାଉବା—Reminding.

ଅଭିଜ୍ଞାପିତ—୧୬. ବି. (ଅଭି+ଜ୍ଞାପିତ)—ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି

Abhijñāpita

ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟର ସ୍ମରଣ ପଥକୁ ଅଣାଯାଏ—

Reminded.

ଅଭିଜ୍ଞେୟ—୧୭. ବି. (ଅଭି+ଜ୍ଞେୟ)—ଯାହା ତେଜାର ଦିଅଯିବାର

Abhijñeya

ଯୋଗ୍ୟ—Fit to be reminded.

ଅଭିତ—୧୮. ବି. ବି. (ସଂ. ଅଭିତ)—ଅଭିତ (ଦେଖ)

Abhita

Abhitah (See)

କାଣ୍ଡୀର ଗରର କାନ୍ଥ ବସୁ ଅଭିଷାସ ଗ୍ରନ୍ଥ

ଅବକ ରେଖ ଅଭିତ (ଉତ୍ତରାବକରେ) ରୂପ ମଣ୍ଡଳେ । ଗ୍ରାଣୀ. ରସବାସ୍ୟ ।

ଅଭିତ—୧୯. ବି. ବି. (ଅଭି+ଜ୍ଞେୟରେ ବା ଉତ୍ତର ଦିଗରେ+୨ମୀ—

Abhitah

ଅର୍ଥରେ. ତତ୍)—୧. ସମ୍ମୁଖରେ—

1. Before; in front.

୨ । ଉତ୍ତରଦିଗରେ—2. On both sides.

୩ । ସର୍ବଦିଗ; ସର୍ବଦିଗରେ—

3 On all sides; all round.

୪ । ନିକଟରେ—4. Near; at hand.

୫ । ଶୀଘ୍ର—5 Soon.

୬ । ସର୍ବଥା; ସର୍ବ ପ୍ରକାରେ—

6 In all ways; entirely.

ଅଭିହ୍ରା—୨୦. ବି. (ଅଭି+ହ୍ରା ଧାତୁ+ଭବ. ଅ)—ଅତୋଷ—

Abhidroha

Grudge; spite.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଋ, ୠ	ଉ	ଌ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଌ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଗ୍	ଈ	ଉ	ଌ

ଅଭିଧର୍ମ ପିଟକ—ସ. ବି—ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ପ୍ରଚ୍ଛବ୍ଦଶେଷ—

Abhidharma piṭaka A treatise on Buddhism.

ଅଭିଧା—ସ. ବି. (ଅଭି + ଧା ଧାତୁ + ଭାବ ଅ + ଣି. ଅ)—

Abhidhā ୧ । ନାମ—1. Name; appellation.

୨ । ସଞ୍ଜ୍ଞା—2. Definition.

୩ । (ନ୍ୟାୟ) ଶବ୍ଦର ଯେଉଁ ଶକ୍ତିଦ୍ଵାରା ଶବ୍ଦର ପ୍ରସିଦ୍ଧି
ଅର୍ଥ ଜଣାଯାଏ— (Logic) The power of
a word to denote a meaning

ଅଭିଧାନ—ସ. ବି. (ଅଭି + ଧା ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—୧ । କଥନ—
Abhidhāna 1 Speaking.

୨ । (+ କରଣ. ଅ)—2. Name.

ପୁନଃ ଅଭ୍ୟାସ ବା ଅନୁସନ୍ଧାନ. ଅନୁସନ୍ଧାନ. ଭକ୍ତ ପ୍ରଜ୍ଞାପ ।

୩ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅନ)—ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକରେ ଶବ୍ଦର
ଅର୍ଥ ଥାଏ; ଶବ୍ଦାର୍ଥକୋଷ; ଚିହ୍ନିକାଣ୍ଡ—

3. Vocabulary; dictionary; lexicon.

ଅଭିଧାନଚିନ୍ତାମଣି—ସ. ବି. (ନାମ)—ହେମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସଂସ୍କୃତ
Abhidhānachintāmaṇi ଶବ୍ଦାର୍ଥ କୋଷ—

The title of a Sanscrit dictionary by
Hemachandra

ଅଭିଧାନରାତନାମା—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ହାଲ୍‌ୟୁଧଙ୍କ ଶବ୍ଦକୋଷ—

Abhidhānaratnamālā The title of a Sanscrit
dictionary by Halāyudha

ଅଭିଧେୟ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଧା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Abhidheya ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ; ସଂଜ୍ଞା—

Significance of a word; the object
signified by a word; definition.

ସଂ. ବି. ପୁ—୧ । (ଅମୃତ) ନାମକ (ଅନ୍ୟଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ
ବ୍ୟକ୍ତ ହେଉଥିବା—ରାମାୟଣେ ପୁରୁଷ ।)—

1. Named.

୨ । ବ୍ୟକ୍ତ୍ୟ—2 Expressible.

ଅଭିଧ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଧ୍ୟେ ଧାତୁ = ଚିନ୍ତା କରିବା + ଭାବ. ଅ +
Abhidhyā ଣି. ଅ)—୧ । ଇଚ୍ଛା—1 Desire

୨ । ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରତି ଲୋଭ—

2. Coveting another's property.

୩ । ଲଲସା—3 Hankering.

ଅଭିଧ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଧ୍ୟେ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Abhidhyāna ୧ । ପ୍ରଣୀତ ଚିନ୍ତା—1 Meditation.

୨ । ଅଭିଧ୍ୟାନର ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତା—2 Contemplation.

ଅଭିନା—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଅଭିନବର ନାମ ନାମ—

Abhina A name for calling Abhinna.

ସଂ. ବି. (ସଂ. ଅଭିନ)—ଅଭିନ (ଦେଖ)

Abhinna (See)

ଅଭିନବ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ନବ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—ଅନବ—

Abhinaddha Tied with strings; bound.

ଅଭିନନ୍ଦ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ନନ୍ଦ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—ଅନନ୍ଦ—

Abhinanda Delight; pleasure.

ଅଭିନନ୍ଦନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ନନ୍ଦ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Abhinandana ୧ । ଅନୁମୋଦନ; ସାଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା—

1 Congratulation; welcome.

୨ । ସନ୍ତୋଷପୂର୍ବକ ପ୍ରଶଂସା—

2. Praise; laudation

୩ । ଅଛାଦ ପ୍ରକାଶ—3. Rejoicing.

୪ । ପ୍ରାର୍ଥନା—4. Prayer.

୫ । ପୂର୍ବଜନ୍ମ—5. A previous incarnation
of the Buddha.

ଅଭିନନ୍ଦନପତ୍ର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭିନନ୍ଦନ = ପ୍ରଶଂସା + ପତ୍ର = ଲିପି
Abhinandanapatra ବା ଲେଖା)—ଯେଉଁ ପତ୍ରଦ୍ଵାରା ସ୍ବାଗତ

ଅଭିନନ୍ଦନପତ୍ର ସମ୍ପାଦନା ବା ପ୍ରଶଂସା ଘୋଷଣା କରାଯାଏ—
A valedictory address; an

address of welcome.

ଅଭିନନ୍ଦନା—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ନନ୍ଦ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ + ଣି. ଅ)—

Abhinandā ୧ । ଇଚ୍ଛା—1. Wish

୨ । ଅଶା—2. Hope.

ଅଭିନନ୍ଦିତ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ନନ୍ଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Abhinandita ୧ । ପ୍ରଶଂସିତ; ସ୍ତୁତ—

1 Praised; applauded.

୨ । ଅଭ୍ୟର୍ଥିତ—2. Welcomed.

ଅଭିନବ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ନୁ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Abhinaba ୧ । ନୂତନ; ନବ୍ୟ—1. New.

୨ । ଅଦୃଶ୍ୟପୂର୍ବ—2. Not seen before

୩ । ତରଳ; ସଜ—3. Fresh.

୪ । ବିସ୍ମୟଜନକ—4. Wonderful.

ସଂ. ବି—ପ୍ରାର୍ଥନା—Prayer.

ଅଭିନବଚିନ୍ତାମଣି—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଚକ୍ରପାଣି ଦ୍ଵାରା ସଂସ୍କୃତ ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର—
Abhinabachintāmaṇi ବିଶେଷ—A sanskrit

treatise on medicine by Chakrapāṇi.

ଅଭିନବଜ୍ଵର—ସଂ. ବି—ଅଭିନବ ହେଉଥିବା ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିବା ଜ୍ଵରରୋଗ—
Abhinabajwara Acute or new fever.

ଅଭିନବାଭିନବ—ସଂ. ବି. (ଅଭିନବାର୍ଥେ. ଦ୍ଵିତ୍ଵ)—

Abhinabābhinaba ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୂତନ—

1. Quite new; very fresh.

୨ । ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ—2. Very wonderful.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୁଦିତ ୧ ଚିତ୍ତେ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତେ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରହା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ ଚିତ୍ତେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଲୋକ ଶୋକରେ ହେବେ ଏ ଶୁଷ୍କାବୋଧରେ ନ ଚିନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତା ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ହେବ । ସଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଶୋକରେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଶରେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଶରେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଶରେ; ‘ଅଳକା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଳକା’ ଦେଶରେ ।

ଅଭିନୟ—ସ. ବି. (ଅଭିନୟ ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—

Abhinaya ୧ । ନାଟକ ପ୍ରଦର୍ଶନ—1. A dramatic performance

୨ । ଅଙ୍ଗଭାବନା ଦ୍ଵାରା ମନୋଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା—

2 Representation; expression of the inner thoughts by bodily action,

୩ । ରସ ଭାବବ୍ୟକ୍ତିକ ଦେଖାଦେଖିବା—

3 Indication of passions or feelings by look, gesture, etc.

[ଦ୍ର—ଏହା ୪ ପ୍ରକାର—ଅଙ୍ଗିକ, ବାଚକ, ସାହିକ ଓ ଆହାର୍ଯ୍ୟ ।]

ଅଭିନୟକରିବା—ଦେ. କି—୧ । ନାଟକ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା—

Abhinayakaribā 1. To act; to play on the stage

ଅଭିନୟକରଣା ୨ । ଅନ୍ୟର ଅନୁକରଣ କରିବା—

2. To copy or ape a person.

ଅଭିନହ—ସ. ବି. (ଅଭିନହ ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—ଦୃଢ଼ ବନ୍ଧନ—

Abhinahana Tight binding; tying.

(ଅଭିନବ—ବିଶ)

ଅଭିନିବିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭିନିବିଷ୍ଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—

Abhinibishṭa ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋଯୋଗୀ—

(ଅଭିନିବେଶ—ବି) 1. Attentive.

୨ । ଅଗ୍ରହାସିତ—2. Deeply interested; engrossed in.

୩ । ଚିତ୍ତରୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟ—

3. Penetrated or thrust into.

ଅଭିନିବେଶ—ସଂ. ବି. (ଅଭିନିବେଶ ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—

Abhinibēṣa ୧ । ଅଗ୍ରହ—1. Deep interest,

୨ । ମନୋଯୋଗ—2. Close application; attention.

୩ । ଶାସ୍ତ୍ରାଦିରେ ପ୍ରବେଶ—3. Proficiency; study; mastery of a subject.

୪ । ସବିଶେଷ ଯତ୍ନ—4. Tenacity; deep application to a subject

୫ । (ସୋଗଶାସ୍ତ୍ର) ମରଣହେତୁ ଭୟାନକ ଅବ୍ୟବସାୟ—5 (philosophy) Fear or apprehension of death

ଅଭିନିର୍ମୁକ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ଅଭିନିର୍ମୁକ୍ତ ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—

Abhinirmukta ମୁକ୍ତ ଧାତୁ + ଭ)—

୧ । ପ୍ରାପ୍ତ୍ୟନ୍ତ; ମୁକ୍ତ—1. Freed.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୟନକାଳ; ସାନ୍ଧ୍ୟାକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଦ୍ରା—(ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Sleeping till after sunset.

ଅଭିନିର୍ଯ୍ୟାଣ—ସଂ. ବି. (ଅଭିନିର୍ଯ୍ୟାଣ ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—

Abhinirjāṇa ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଅନୁକୂଳ; ଯୁଦ୍ଧଯାତ୍ରା; ସୈନ୍ୟଯାତ୍ରା—

Advance to war; march to battle

ଅଭିନିଷ୍ପତ୍ତି—ସ. ବି. (ଅଭିନିଷ୍ପତ୍ତି ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—

Abhinishpatti ୧ । ସିଦ୍ଧି—1. Completion.

୨ । ଜନ୍ମ—2 Birth.

ଅଭିନିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭିନିତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abhinīta ୧ । ଭୂଷିତ—1 Ornamented

୨ । ସଜ୍ଜିତ—2. Highly furnished.

୩ । ଅଭିନୟ କର ଯାଇଥିବା—

3. Acted, represented on the stage; performed.

୪ । ନ୍ୟାୟୀ; ଯୁକ୍ତ—4. Fit; reasonable.

୫ । ବିନୀତ—5. Obedient.

୬ । କଷ୍ଟସହୀ—6. Patient.

୭ । ଯେଉଁ ନାଟକର ଅଭିନୟ କରାଯାଇ ଥାଏ—

7 Acted played or performed (drama); represented.

ଅଭିନିତ—ସଂ. ବି. (ଅଭିନିତ ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—ଅଭିନୟ—

Abhinīti Performance on the stage.

ଅଭିନିତା—ଦେ. କି. ପଦ୍ୟ (ସଂ. ଅଭିନୟ)—ଅଭିନୟ କରିବା—

Abhinibā To play on the stage.

ଅଭିନୟା ପଦ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତିର ସମ୍ମାନ—

ଅଭିନୟା—

ସାଧାରଣ—ସାଧାରଣ ।

ଅଭିନେତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭିନେତା ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—

Abhineta ୧ । ଅଭିନୟକାରୀ; ଯେ ପୁରୁଷ ଅଭିନୟ କରେ—

(ଅଭିନେତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Representing a dramatic character in a play.

୨ । ଅନ୍ୟର ଅନୁରୂପ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Imitating another's actions.

ସଂ. ବି. ପୁ.—ନଟ—An actor.

ଅଭିନେତ୍ରବର୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭିନେତ୍ରବର୍ଗ ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—

Abhinetrubarga ଅଭିନେତାମାନେ—All the actors; the cast.

ଅଭିନେତ୍ରୀ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଭିନେତ୍ରୀ ଧାତୁ + ଭବ ଅ)—

Abhinetrī ଅଭିନୟକାରଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ)—(woman) Acting on the stage.

ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଭିନୟ କରେ; ନଟି—An actress.

ଅଭିନେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭିନେୟ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Abhineya ୧ । ଯାହା ଅଭିନୟ କରିବା ଉଚିତ—

1. That which ought to be acted.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଞ୍ଯ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଞଥ	ଋ

୨ । ଅଭିନୟର ବିଷୟ—2 The subject of acting.

୩ । ଯାହା ଅଭିନୟ ହେବ—

3. To be performed on the stage.

ଅଭିନ୍ନ—ସ. ବିଣ (ଅ = ନୁହେଁ + ଇନ୍ = ଛିନ୍) —

Abhinna ୧ । ଅଭିନ୍ନ—

1. Not broken; entire; not separated.

୨ । ପ୍ରଭେଦରହିତ—

2. Not different; self-same.

ଏହି ଗୁଣ ଜଣ ଅଛନ୍ତି ଅଭିନ୍ନ ।

ସାରଳାମହାଭାରତ—ଭଟ୍ଟୋଗ ।

ଦେ. ବି. ପୁଂ.—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—A name given to males,

ଅଭିନ୍ନହୃଦୟ—ସଂ ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭିନ୍ନ = ପ୍ରଭେଦରହିତ + ହୃଦୟ) —

Abhinna-hrudaya

(ଅଭିନ୍ନହୃଦୟା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ମନର ଭାବ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି; ସହୃଦୟ—

1. Having the same heart; of identical feelings

ଅଭିପନ୍ନ—ସ. ବିଣ (ଅଭି + ପଦ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —

Abhipanna ୧ । ଶରଣାଗତ—1; Seeking refuge.

୨ । ବିପନ୍ନ; ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ =

2. Involved in difficulties

୩ । ଶତ୍ରୁଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ—

3. Overpowered by enemies

୪ । ଅପରାଧୀ; ଅପରାଧୀ—4 Guilty

୫ । ସ୍ୱୀକୃତ—5. Agreed upon; consented.

୬ । ପଳାୟିତ—6. Fugitive.

୭ । ପରାଜିତ—7. Subdued.

ସ. ବି—ଅଭିମୁଖରେ ଯାବନ—Running towards.

ଅଭିପ୍ରାୟ—ସ. ବି (ଅଭି + ପ୍ରାୟ) —୧ । ସ୍ନେହ—

Abhipraya

1. Affection.

୧ । ଅନୁଗ୍ରହ—3. Favour.

ଅଭିପ୍ରାୟ—ସ. ବି. (ଅଭି + ପ୍ରା + ଇ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) —

Abhipraya ୧ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ —

1. View; intention; object.

୨ । ଅଶ୍ରୟ—2. Wish.

୩ । ଭାବ; ଅର୍ଥ—3. Meaning.

୪ । ଚାହୁଁଥିବା—4. Purport.

୫ । ମତ—5. Opinion.

୬ । ମନୋଗତଭାବ—7. Purpose; design.

ଅଭିପ୍ରାୟ—ଦେ. ବି ସଂସ୍କୃତ. ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ; ଓଡ଼ିଶା-ସ୍କୁଲ-
Abhiprayana ସମ୍ବନ୍ଧର ଇନ୍ଦ୍ରପେଦ୍ଧର ଶ୍ରୀ ଭବନାଥ ମୁଖର୍ଯ୍ୟଙ୍କ
ଅଭିପ୍ରାୟାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୟୋଗ—

୧ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବାର ଇଚ୍ଛା—

1. Motivation; resolution to act upto a motive.

(ଯଥା—ଶିକ୍ଷକ ଶ୍ରଦ୍ଧର ଅଭିପ୍ରାୟ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ନିଜର
ଅଭିପ୍ରାୟ କରବେ ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରଦ୍ଧର ଅଭିପ୍ରାୟ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି
ଅପଣାର ଅଭିପ୍ରାୟ ପୂରିକ କରବେ)

ଅଭିପ୍ରେତ—ସଂ ବିଣ (ଅଭି + ପ୍ର + ଇ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Abhipreta ୧ । ବାଞ୍ଛିତ; ଅଭିଳାଷିତ—

1 Meant; intended

୨ । ଅଭିଷ୍ଟ—2. Designed; aimed at

ସଂ ବି—ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—Aim; object.

ଅଭିପ୍ରେତାର୍ଥ—ସଂ ବି (ଅଭିପ୍ରେତ + ଅର୍ଥ) —

Abhipretārtha ୧ । ବାଞ୍ଛିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ —

1. Object aimed at.

୨ । କଥକ ବା ଲେଖକର ଅଭିପ୍ରାୟ—

2 The intended meaning

ଅଭିପ୍ରେତାର୍ଥସିଦ୍ଧି—ସଂ ବି (ଅଭିପ୍ରେତ = ବାଞ୍ଛିତ + ଅର୍ଥ = କାମନା
Abhipretārthasiddhi + ସିଦ୍ଧି = ସଫଳତା) —

ବାଞ୍ଛାସିଦ୍ଧି; ଇଚ୍ଛାପୂର୍ବକ ପ୍ରାପ୍ତି; ମନୋବାଞ୍ଛାପୂର୍ବକ
The fulfilment of one's desire

ଅଭିବନ୍ଦନ—ସଂ ବି (ଅଭି + ବନ୍ଦନ) —ସମ୍ମାନସୂଚକ କମ୍ପରା—
Abhibandana Respectful salutation.

(ଅଭିବନ୍ଦନ—ବିଶ)

ଅଭିବାଦ—ସଂ ବି. (ଅଭି + ବଦ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ) —

Abhibāda ୧ । ଅପ୍ରିୟବାକ୍ୟ—1. Unsavoury

words.

୨ । ବିରୁଦ୍ଧବାଦ—

2 Opposing speech.

୩ । ଅପବାଦ—3. Defamation

୪ । ଅଶ୍ଳୀଳ—4. Libel

୫ । ବନ୍ଦନା; ପ୍ରଣାମ—

5 Obeisance; salutation.

ଅଭିବାଦକ—ସଂ ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଭି + ବଦ ଧାତୁ ଶିତ୍, ବାଦ ଧାତୁ +
Abhibādaka କର୍ତ୍ତୃ. ଅଭ) —

(ଅଭିବାଦକ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଅଭିବାଦନକାରୀ; ଯେ ବନ୍ଦନା କରେ;
ବନ୍ଦନଶୀଳ—1. One who makes obeisance.

୨ । ଅପବାଦ କରୁଥିବା—2. Defaming; libelling.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭିବାଦନ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଶୋଧିଲେ, ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ୧ ଚିହ୍ନିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପଥାନ୍ତମେ ଚିହ୍ନିତ ଦେଖାଉ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଉଦା— 'ବାଇ' ୮ ମଳଲେ 'ବାଇ' ଶେ:ଫରେ; 'କଥ' ୧ ଚିହ୍ନିତ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧ' ୧ ପାଇଲେ 'ଦଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅନିଆ' ୧ ପାଇଲେ 'ଅନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ୧ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

ସ. ବିଶ. ପୁ—୧ । ଅଭିବାଦନ କରୁଥିବା—

1 Defamer; libeller

୨ । ଅପ୍ରିୟବାକୀ—2 Unpleasant speaker.

ଅଭିବାଦନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ବାଦ ଧାତୁ ଶିତ; ବାଦ ଧାତୁ +
Abhibādana ଭାବ. ଅନ)—

୧ । ସମ୍ମୋଦନପୂର୍ବକ ପ୍ରଣାମ କରିବା; ବନ୍ଦନା; ନମସ୍କାର—

1. Respectful salutation accompanied
by some words

୨ । ପାଦସ୍ପର୍ଶପୂର୍ବକ ନମସ୍କାର—

2 Salutation by touching the feet

ଅଭିବାଦନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି + ବାଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅମାୟ)—
Abhibādaniya ସାଦାକୁ ନମସ୍କାର କରିବା ଉଚିତ; ଅଭିବାଦନ—
(ଅଭିବାଦନୀୟା—ଶ୍ରୀ) ଯୋଗ୍ୟ—Fit to be saluted,
respectable

ଅଭିବାଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି + ବାଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅମାୟ)—

Abhibādyା ଅଭିବାଦନୀୟ (ଦେଖ)

(ଅଭିବାଦ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) Abhibādaniya (See)

ଅଭିବିଧି—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ବିଧି)—ସର୍ବତୋଭାବରେ ବ୍ୟାପ୍ତି—
Abhibidhi Diffusion

ଅଭିବିନୀତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି + ବି + ନା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତା)—

Abhibinita ୧ । ସର୍ବତୋଭାବରେ ଶିକ୍ଷିତ—

(ଅଭିବିନୀତା—ଶ୍ରୀ) 1. Well-versed; well-trained;
learned in all the arts.

୨ । ସୁଶିକ୍ଷିତ—2 well-educated, well-trained.

ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି = ସର୍ବତୋଭାବରେ + ବ୍ୟକ୍ତି = ପ୍ରକାଶିତ)—

Abhibyakta ୧ । ସ୍ପଷ୍ଟକାଶିତ—1. Distinct.

୨ । ସ୍ପଷ୍ଟକଟିତ—2. Plain, evident; patent

୩ । ସ୍ପଷ୍ଟ—3. Ardent.

୪ । ସ୍ପଷ୍ଟମାଣିତ—4. Declared, well proved.

ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ସର୍ବତୋଭାବରେ + ବ୍ୟକ୍ତି = ପ୍ରକାଶ)—

Abhibyakti ୧ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଲାଭ—1 Clear or distinct
impression.

୨ । ବାହ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ; ବହଃ ପ୍ରକାଶ—

2. Outward expression.

ଅଭିବ୍ୟାପ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି = ସର୍ବତ୍ର + ବ୍ୟାପ୍ତ)—

Abhibyāpta ସର୍ବତ୍ର ବ୍ୟାପ୍ତି ଥିବା—

(ଅଭିବ୍ୟାପ୍ତି—ବି) All pervading, diffused;
spreading everywhere

ଅଭିବ୍ୟାପ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ସର୍ବତୋଭାବରେ + ବି + ଅପ୍ ଧାତୁ +
Abhibyāpti ଭାବ. ତ)—

(ଅଭିବ୍ୟାପ୍ତି—ବିଶ) ସର୍ବତୋଭାବରେ ବ୍ୟାପ୍ତି—

Diffusion; extension.

ଅଭିଭାବ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଭୁ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Abhibhaba ୧ । ପରାଜୟ—2 Subjugation, defeat.

(ଅଭିଭାବ—ବିଶ) ୨ । ଚିରସ୍ମାର—2. Censure.

୩ । ଅପମାନ; ଅବମାନନା—

3. Insult; disgrace, humiliation.

୪ । ଅନାଦର—4. Slighting.

ଅଭିଭାବନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଭୁ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—ପରାଜୟ—
Abhibhabana Defeat.

ଅଭିଭାବନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି + ଭୁ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନୀୟ)—

Abhibhabaniya ପରାଜୟନୀୟ, ପରାଜିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—
(ଅଭିଭାବନୀୟା—ଶ୍ରୀ) Liable to be defeated.

ଅଭିଭାବ—ସ. ବି—ଅଭିଭାବ (ଦେଖ)

Abhibhāba Abhibhaba (See)

ଅଭିଭାବକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି + ଭୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Abhibhābaka ୧ । ରକ୍ଷକ—1. Protecting

(ଅଭିଭାବକା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଶ୍ରୟଦାତା—

2. Patronising; giving shelter.

୩ । ମୁରବୀ—3. Guardian.

୪ । ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ—4. Supervising

୫. ବି. ପୁ—୧ । ମୁରବୀ ବ୍ୟକ୍ତି—1. A guardian.

୨ । ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. A supervisor.

୩ । ଗୃହକର୍ତ୍ତା—3 The head of a family.

୪ । ଅଶ୍ରୟଦାତା ବ୍ୟକ୍ତି—4. A patron.

ଅଭିଭାବନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି + ଭୁ ଧାତୁ ଶିତ + କର୍ମ. ଅନୀୟ)—

Abhibhābaniya ପରାଜୟନୀୟ—

(ଅଭିଭାବନୀୟା—ଶ୍ରୀ) Liable to be defeated.

ଅଭିଭାବିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଭିଭାବକ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଅଭିଭାବକର

Abhibhābikā ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of

Abhibhābaka.

ଅଭିଭାଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଭାଷ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Abhibhāṣaṇa ୧ । ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିବା,

କଥା ବା ବକ୍ତୃତା; ବହୁ ଲୋକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅଭିପ୍ରେତ
ରଚନା—

1. Address (intended for many).

୨ । ସାଧାରଣ ବକ୍ତୃତା —2. A public speech.

(ଯଥା—ସଭାରେ ସଭାପତିଙ୍କ ଅଭିଭାଷଣ ।)

ଅଭିଭୂତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି + ଭୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Abhibhūta ୧ । ପରାଭୂତ; ପରାଜିତ—

1 Overcome; vanquished; subdued;
humiliated.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୧ । ଅଭିମନ୍ୟୁ—2 Attacked; overtaken.
 ୨ । ଅଭିମନ୍ୟୁ; ଅଭିମନ୍ୟୁ—
 3 Too tired; benumbed.
 ୪ । ଅଭିମନ୍ୟୁ—4. Involved in difficulties.
 ୫ । ଅଭିମନ୍ୟୁ—5 Bewildered.
 ୬ । ଅଭିମନ୍ୟୁ—
 6. Brought under control; subjugated.
 ୭ । ଅଭିମନ୍ୟୁ—7. Covered.
 ୮ । ଅଭିମନ୍ୟୁ—8 Censured.
 ୯ । ଅଭିମନ୍ୟୁ; ବେହୋଷ—
 9. Made senseless or unconscious
 ଅଭିଭୂତି—୧୦. ବି (ଅଭି+ଭୂ ଧାତୁ+ଭାବ. ତି)—ଅଭିଭବ (ଦେଖ)
 Abhibhūti Abhibhaba (See)
 ଅଭିମତ—୧୦. ବି. (ଅଭି+ମତ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
 Abhimata ୧ । ସମ୍ମତ; ଅନୁମତ; ଅନୁମୋଦିତ—
 1 Approved; agreed to; accepted.
 ୨ । ପ୍ରିୟ—2. Beloved; cherished.
 ୩ । ଇଚ୍ଛା—3 Wished for; desired.
 ୪ । ଅଭିପ୍ରେତ—4. Intended.
 ୧୦. ବି.—୧ । ଅଭିପ୍ରେତ—1 Intention.
 ୨ । ଇଚ୍ଛା—2 Wish; desire.
 ୩ । ମତ—3 Opinion
 ୪ । ସମ୍ମତ—4 Consent; approval.
 ୫ । ନିଶ୍ଚିତମତ—5 Decided opinion
 ଅଭିମତାନୁଗାମୀ—୧୧. ବି. ପୁ. (ଅଭିମତ+ଅନୁଗାମିନ୍;)
 Abhimatānugāmī (୧୧. ୧୧.)—ଅଭିମତାନୁଗାମୀ
 (ଅଭିମତାନୁଗାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) (ବ୍ୟକ୍ତି)—Acting in obedience
 to the wish of another.
 ଅଭିମତାନୁସାରି—୧୧. ବି. (ଅଭିମତ+ଅନୁସାରିନ୍+୧୧.)
 Abhimatānusārī (୧୧. ୧୧.)—ଅଭିମତାନୁସାରି
 (ଅଭିମତାନୁସାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Following the wish of
 another.
 ଅଭିମନ୍ୟୁ—୧୨. ବି.—ଅଭିମନ୍ୟୁର ଭାବ ନାମ—
 Abhimanyu Popular pronunciation of the
 name Abhimanyu.
 ଅଭିମନ୍ତ୍ରୀ—୧୦. ବି. ପୁ. (ଅଭି+ମନ୍ତ୍ର ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ୍ୱ; ୧୧. ୧୧.)—
 Abhimantṛ ୧ । ମନ୍ତ୍ରଣାବଳୀ—1. Counsellor.
 (ଅଭିମନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଉପଦେଷ୍ଟା—2. Advisor.
 ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ—୧୦. ବି. (ଅଭି+ମନ୍ତ୍ରଣାଧାରରେ+ମନ୍ତ୍ର ଧାତୁ+ଭାବ.)
 Abhimantṛa (ଅଭି+ମନ୍ତ୍ରଣାଧାରରେ+ମନ୍ତ୍ର ଧାତୁ+ଭାବ.)
 Abhimantṛa (ଅଭି+ମନ୍ତ୍ରଣାଧାରରେ+ମନ୍ତ୍ର ଧାତୁ+ଭାବ.)
 (ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ—ବିଶ) ଦ୍ରବ୍ୟର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ; ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ମନ୍ତ୍ରଣାଧାରରେ—
 1. Consecration by means of incantations.

୧ । ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣପୂର୍ବକ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—2 Invocation
 ୩ । ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ—3. Calling.
 ୪ । ସମ୍ମୋଦନ—4. Addressing.
 ୫ । ନିମନ୍ତ୍ରଣ; ଅମନ୍ତ୍ରଣ—Invitation.
 ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ—୧୦. ବି. (ଅଭି+ମନ୍ତ୍ର ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
 Abhimantṛa ୧ । ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧିକୃତ—
 1. Consecrated by means of
 incantations
 ୨ । ଅମନ୍ତ୍ରଣ—2. Invoked; invited
 ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ—୧୦. ବି. (ଅଭି+ମନ୍ତ୍ର ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—
 Abhimantha ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ ରୋଗ—Ophthalmia; a
 disease of the eye
 ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ—୧୦. ବି.—୧ । (ଅଭି+ମନ୍ତ୍ର ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅଭି;
 Abhimanthana ଯାହାଦ୍ୱାରା ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଏ)—ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣ,
 ଯେଉଁ କାଠ ଖଣ୍ଡକୁ ଧରି ତଳର କାଠ ଉପରେ
 ମନ୍ତ୍ରରେ ନିଆଁ ବାଜାରେ—1. The upper piece
 of wood which is churned in the
 lower one for kindling the fire.
 (M W.)
 ୨ । (+ଭାବ. ଅଭି)—ନିଆଁ ବାଜାଇ କରିବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡ
 କାଠ ନେଇ ଅଭି ଖଣ୍ଡ ଏ କାଠରେ ମନ୍ତ୍ର ବା—
 Churning or rubbing two pieces of
 wood for eliciting fire
 ଅଭିମନ୍ୟୁ—୧୦. ବି. (ନାମ)—୧ । ଶୁଣ୍ଢି ମନ୍ତ୍ରର ପୁଣ୍ୟବିଶେଷ—
 Abhimanyu 1. Name of a son of Chākshusha
 Manu.
 ୨ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଔରସରେ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ—
 2. Name of the son of Arjuna and
 Subhadra.
 [୩—ଏ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ରଣଜା ଓ ପରୀକ୍ଷିତ ମହାରାଜାଙ୍କ ପିତା;
 ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଏ କୁରୁସେନାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟକୁ ଏକାକୀ
 ପ୍ରବେଶ କରି ଦଳ ହୋଇଥିଲେ ।]
 ୩ । ରାଜତରଙ୍ଗିଣୀ ଲିଖିତ କାଶ୍ମୀରର ଦୁଇଜଣ ରାଜାଙ୍କ ନାମ—
 3, Name of two kings of Kashmere
 mentioned in the Rājataranginī
 (M W)
 ଦେ. ବି. ପୁ.—ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—
 A Name given to males
 ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଉତ୍କଳର ଜଣେ
 Abhimanyu, Sāmantasimhara; ପ୍ରସିଦ୍ଧ କବି—
 Name of a celebrated Odia poet.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଯୁକ୍ତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋକିଲେ ଯେବେ ଏ ଶୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି କହିବା । ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋକିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ବାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାହ' ଶୋକିବେ; 'ବିଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବିଧି' ବୋଲିବେ; 'ବ୍ୟାଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟାଧି' ବୋଲିବେ; 'ଅଭିମାନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଭିମାନ' ବୋଲିବେ; 'ଅଭିମର' ନ ପାଇଲେ 'ଅଭିମରା' ବୋଲିବେ ।

[ଦ୍ର—ଜନ୍ମ ୧୭୫୭, ମୃତ୍ୟୁ ୧୮୦୭; ଏ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ବାଲିଆ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ରଚିତ କାବ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ 'ବିଦଗ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାମଣି' ପ୍ରସିଦ୍ଧ; ଏହା ଛଡ଼ା ଏ ପ୍ରୀତିଚନ୍ଦ୍ରାମଣି, ସୁଷଲକ୍ଷଣା, ରସବତୀ, ପ୍ରେମକଳା, ପ୍ରେମଚରଣିଣୀ କାବ୍ୟମାନ ରଚନା କରିଥିଲେ । ସେ ଜାତିରେ ସନ୍ତାନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ ରଘୁଚନ୍ଦ୍ର ସାମନ୍ତସିଂହାର । ଏ ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ବୈଷ୍ଣବ ଥିଲେ ।]

ଅଭିମର—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ମୃ ଧାତୁ=ମରିବା+ଅଧିକରଣ ଅ—
Abhimara ଯହିଁରେ ବହୁଲେକ ମରନ୍ତି)—

୧ । ଯୁଦ୍ଧ—1. Battle.

୨ । ବଧ, ମରଣବ୍ୟାପାର—2. Slaughter

୩ । ବନ୍ଧନ—3. Binding in fetters, confinement.

୪ । ମୃତ୍ୟୁକୁ ଭୁଲେ ନ କରି ଯୁଦ୍ଧରେ ଉତ୍ସାହ—

4 Courage to fight without fear of death.

୫ । ପ୍ରତାରଣ—5 Cheating, deception

୬ । ସ୍ୱପ୍ନେୟକଠାରୁ ଭୟ—

6. Fear of one's own army.

୭ । ଅଶକ୍ତିତ୍ୱ; ବିଶ୍ୱାସବାଦକତା—7. Treachery

୮ । ବିପ୍ଳବକ୍ରୋଧ—8. Mutiny.

ଅଭିମର୍ଦ୍ଦ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ମୃ ଧାତୁ+ଭବ. ଅ)—

Abhimardda ୧ । ଯୁଦ୍ଧ—1 Fight; battle

(ଅଭିମର୍ଦ୍ଦିତ—ବଣ) ୨ । ମର୍ଦ୍ଦନ—2. Pounding; rubbing.

୩ । ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ—3 Pulverising.

୪ । ଚଳନ; ନାଶକରଣ—4. Crushing.

୫ । ନିର୍ବାସନ; ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—

5. Devastation; oppression.

୬ । ଫଳ ଚିପୁଡ଼ି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ମଦ—

6 Wine pressed from fruits.

୭ । ଚିପୁଡ଼ିବା—7. Pressing.

୮ । ବାଟିବା—8. Bruising.

୯ । ସଂଘର୍ଷ—9. Friction.

୧୦ । ଶତ୍ରୁଦ୍ୱାରା ଦେଶର ଶୁଭାବ ଅବସ୍ଥା ଘଟିବା—

10. Devastation of a country by an enemy (M. W.)

ଅଭିମର୍ଦ୍ଦି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଭି+ମୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମ. ୧ବ.)—

Abhimarddi ୧ । ମର୍ଦ୍ଦନକାରୀ—1. Pounding.

(ଅଭିମର୍ଦ୍ଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ବିନାଶକାରୀ—

2. Crushing; destroying.

୩ । ଚିପୁଡ଼ିବା—3. Pressing.

୪ । ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—4. Oppressive.

୫ । ଚିପୁଡ଼ିବା—5 Pressing

୬ । ବାଟିବା—6. Bruising

ଅଭିମାର୍ଶ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ମୃ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Abhimarsha ୧ । ଛୁଇଁବା; ସ୍ପର୍ଶ—1 Touch, contact.

୨ । (ଚୁଟୁଅବା) ଧରିବା—2 Seizing; grasping.

ଅଭିମାନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ମାନ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Abhimāna ୧ । ଧରଣ ଅନିଷ୍ଟ କାମନା; ହିଂସା—

1 Intention to injure; insidiousness (M. W.)

୨ । ଅପଣା ବଡ଼େଇ; ଅସ୍ୱଗତମା—

2. Self-conceit; high opinion of one's self

୩ । ଅହଙ୍କାର; ଗର୍ବ—

3. Haughtiness, arrogance.

୪ । (ସାଂଖ୍ୟଦର୍ଶନ) ଅତ୍ତଭାବ—

(Sāṅkhya philosophy) Self-reference; refering all objects to self as the act of ahaṁkāra or personality (M W)

୫ । ପ୍ରଣୟ—5 Love,

୬ । ସ୍ନେହ—6. Affection (M W.)

୭ । ଇଚ୍ଛା—7. Desire (M W.)

୮ । ଷଷ୍ଠ ମନ୍ବନ୍ତରର ରବିବିଶେଷ—8. Name of the sixth Manwantara.

୯ । ପ୍ରତୀତି—9 Belief

୧୦ । ଜ୍ଞାନ—10. Knowledge

୧୧ । ଅସନ୍ତୋଷ—11. Discontent

୧୨ । ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ମନୋହୃଷ୍ଟ—12. Sensitive ness; proneness to take offence in slight matters

ଦେ. ବି. (ସଂ. ମାନ)—୧ । ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଣୟ ସମ୍ପର୍କରେ ମାରବ ମନୋମାଳିନୀ—1. Conjugal sulks; silent conjugal displeasure due to jealousy; wounded love or wounded vanity.

୨ । ଗୁପ୍ତ ବିରକ୍ତି—2. Secret dissatisfaction.

୩ । ସମ୍ମାନ; ମର୍ଯ୍ୟାଦା; ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱମ—3 Prestige; honour.

ମାର ବଣି ପାରୁ ମେହର ଅଭିମାନ । କୃଷିବିହ. ମହାବରତ, ବନ୍ଦ ।

ଅଭିମାନୀ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଅଭିମାନୀ)—

Abhimānī ଅଭିମାନୀ (ଦେଖ)

ଅଭିମାନୀ Abhimānī (See)
ଅମିମାନୀ

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଭିମାନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭିମାନ + ଭାବ)—

Abhimānita ଅଭିମାନଯୁକ୍ତ—Offended.

ସଂ. ବି.—ସୁରତ; ରଜନୀକା—Copulation; sexual embrace.

ଅଭିମାନୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଭିମାନ + ଭାବ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Abhimānī ୧ । ଗର୍ବୀ—1. Arrogant; proud.

(ଅଭିମାନୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅହଂକାରୀ—2 Self-conceited.

୩ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ; ବିରକ୍ତ—3 Discontented; offended, displeased.

୪ । ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ସେ ଦୁଃସ୍ୱଚ୍ଛ ହୁଏ—4 Prone to take offence in slight matters.

ଦେ. ବିଶ.—ଏକାନ୍ତ ଲଜ୍ଜିତ—Bent upon.

କାର୍ତ୍ତିକେୟ ଦେବସିନ୍ଧ୍ୟ ସଙ୍ଗରେ ଯେନ ।

କାହ୍ନୁ ଲେ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧର ଅଭିମାନ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ନନ୍ଦାଘରାଜ. ବନ ।

ଅଭିମାରୁତ—ସଂ. ବି. ବିଶ.—(ଅଭି + ମାରୁତ; ଅଭିମାରୁତ)—ପବନ-

Abhimāruta ବିରୁଦ୍ଧ; ବାୟୁର ବିପକ୍ଷରେ ଦିଗରେ; ପବନ ଗତିର ଭ୍ରାନ୍ତି—Against the wind (M W)

ଅଭିମୁଖ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି = ସମୀପ; ସମ୍ମୁଖ + ମୁଖ)—୧ । ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ-

Abhimukha 1. Adjoining; proximate.

୨ । ସମ୍ମୁଖବର୍ତ୍ତୀ—2. Situated in front of.

୩ । (ଅମୁକ) ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇଥିବା—3. Facing; with the face directed towards.

୪ । ଅସନ୍ନ—4. Imminent.

ଅଭିମୁଖତା—ସଂ. ବି. (ଅଭିମୁଖ + ତା)—

Abhimukhatā ୧ । ଉପସ୍ଥିତି—1 Presence.

୨ । ସାମୀପ୍ୟ—2. Proximity.

ଅଭିମୁଖରେ—ଦେ. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଭିମୁଖ)—

Abhimukhare ୧ । (ଅମୁକର) ଆଡ଼କୁ; ଦିଗକୁ; ନିକଟକୁ—

ଅଭିମୁଖେ 1. Towards; in the direction of.

ଅଭିମୁଖ ୨ । ସମ୍ମୁଖରେ—In front of.

୩ । ଅମୁକ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରି—

3. Facing; with face turned towards.

୪ । (ଅମୁକର) ଉପସ୍ଥିତିରେ—

4. In the presence.

ଅଭିମୁଖୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଭି = ସମୀପ; ସମ୍ମୁଖ + ମୁଖ + ଭାବ. ୧ମା.

Abhimukhī ୧ବ.)—୧ । ସମ୍ମୁଖୀନ—

(ଅଭିମୁଖୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Facing; over-looking

୨ । (ଅମୁକର) ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର—2. Advancing or moving towards.

୩ । ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ ହେଉଥିବା—

3. Nearing; approaching

(ଯଥା—ସୌବଦ୍ଧାଭିମୁଖୀ; ପ୍ରାମାଦଭିମୁଖୀ)

ସଂ ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅଭିମୁଖ + ଭାବ)—ଅଭିମୁଖର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Abhimukha (M. W.)

ଅଭିମୁଖୀନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଭି + ମୁଖ + ଭାବ)—୧ । ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ—

Abhimukhīna 1. Facing, situated in front.

(ଅଭିମୁଖୀନା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପରସ୍ପରର ସାମନା ସାମନା ଥିବା—

2. Opposite to each other.

ଅଭିମୁଖେ—ଦେ. ବି. ବିଶ.—ଅଭିମୁଖରେ (ଦେଖ)

Abhimukhe Abhimukhare (See)

ଅଭିମୁର୍ଚ୍ଛିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି + ମୁର୍ଚ୍ଛିତ)—୧ । (ସ୍ୱପ୍ନର) ବର୍ଦ୍ଧିତ—

Abhimurchchhita 1 Augmented; intensified (M. W.)

୨ । ଉତ୍ତେଜିତ (ଯଥା—କାମକୋପାଦିଦ୍ୱାରା)—

2. Stirred up; excited (e.g. as by passion) (M. W.)

ଅଭିମୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି + ମୁଷ୍ଟ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abhimrūṣṭa ୧ । ସ୍ପୃଷ୍ଟ—1. Touched.

(ଅଭିମୁଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । (ଶତ୍ରୁଦ୍ୱାରା) ଅହତ—

ଅଭିମର୍ଷ; ଅଭିମର୍ଷ 2. Struck (e.g. as by a weapon) (M W.)

ଅଭିମର୍ଷଣ; ଅଭିମର୍ଷଣ ୩ । ଧୃତ—3. Seized; grasped.

୪ । ସଂଯୁକ୍ତ—4 Connected; tied together.

୫ । ସଂଘଟ୍ଟ—5. Pounded.

୬ । ମିଶ୍ର—6. Mixed.

୭ । ଘର୍ଷିତ—7. Rubbed.

୮ । ଅହୁତ; ନିମନ୍ତ—

8. Summoned; invited (M W.)

ଅଭିମୁଷ୍ଟଜ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଭିମୁଷ୍ଟା ଠାରୁ ଜାତ)—

Abhimrūṣṭaja ପରସ୍ପରସ୍ପର୍ଶଦ୍ୱାରା ସ୍ପୃଷ୍ଟା ଶ୍ରୀଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ(ସନ୍ତାନ);

(ଅଭିମୁଷ୍ଟଜା—ଶ୍ରୀ) ଜାତ—Illegitimate (M W.)

ଅଭିଯାଚନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ସମ୍ମୁଖରେ + ଯାଚ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Abhiyāchana ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା—

(ଅଭିଯାଚନ—ବିଶ) 1. Prayer for anything.

୨ । ଗାରିବା—2. Begging; asking.

୩ । ଅନୁରୋଧ—3 Request.

ଅଭିଯାଚିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି + ଯାଚିତ)—

Abhiyāchita ୧ । ଅଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ମଗା ଯାଉ ଥିବା

(ପଦାର୍ଥ); ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରାର୍ଥିତ—

1. Asked for in person; begged for.

୨ । ପ୍ରାର୍ଥିତ—2. Asked for; prayed for.

୩ । ଅନୁରୋଧ—3. Requested.

ସାଧାରଣ ଭେଦେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭେଦ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଭିଯୋଗ ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯେତେ ଶୋଭିଲେ ସେତେ ଏ ଗୋଟିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବରଦ୍ଧତା ଓ ବା ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ତା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିକେ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ୍' ନ ପାଇଲେ 'ବକ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଭିଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଯା ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abhijñata ୧ । ଶତ୍ରୁଦ୍ୱାରା ଅତୀତ—

(ଅଭିଯୋଗ—ବି) 1. Assailed by an enemy.

୧ । ଶତ୍ରୁଦ୍ୱାରା ଅବରୁଦ୍ଧ—

2. Besieged by an enemy

୩ । ଭୟିତ—3. Censured.

୪ । ପ୍ରବିଷ୍ଟ; ଅବସ୍ଥା—4. Entered into; thrust into.

୫ । ସ୍ୱପ୍ନ ପ୍ରାପ୍ତ—5. Got without the asking

୬ । ଅଭିଯୁକ୍ତ; ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଅପରାଧ ବା ଅଭିଯୋଗ ଆରୋପ କରାଯାଏ—

6. Arraigned, charged

ଅଭିଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଯା ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abhijñati ୧ । ଶତ୍ରୁ—1. Enemy.

୨ । ଅକ୍ରମଣକାରୀ—2. Assailant (M. W.)

(ଦ୍ର—ଏହାର ଅନ୍ୟରୂପ ଅଭିଯୋଗ)—

ଅଭିଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ସମ୍ମୁଖକୁ + ଯା ଧାତୁ = ଯିବା + ଶ୍ରବ. ଅନ)—

Abhijñana ୧ । ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଯାତ୍ରା—

(ଅଭିଯୋଗ—ବିଶ) 1. Military expedition.

୨ । ଅକ୍ରମଣ—2. Attacking.

୩ । ନିକଟକୁ ଯିବା—

3. Coming near; approaching

୪ । ଯାତ୍ରାକରଣ—4. Starting

ଅଭିଯୋଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଭି + ଯା ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abhijñayī ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଅକ୍ରମଣକାରୀ—

(ଅଭିଯୋଗ—ବିଶ) 1. Attacking.

୨ । ନିକଟକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବା—

2. Going towards; approaching.

ଅଭିଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି = ସମ୍ମୁଖରେ + ଯୁକ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abhijukta ୧ । ଅଭିଯୋଗପ୍ରାପ୍ତ—

(ଅଭିଯୋଗ—ବିଶ) 1. Charged with an offence.

୨ । ଅଦାଲତରେ ମୁଦାଲ ବା ପ୍ରତିବାଦୀରୂପେ ଉପସ୍ଥିତ—

2. Accused or prosecuted for an offence brought to court as a defendant

୩ । ଭୟିତ—3. Rebuked; censured.

୪ । ନିନ୍ଦିତ—4. Blamed.

୫ । (ଅମୂଳ ବିଦ୍ୟାରେ) ପାରଙ୍ଗମ—

5. Delegant; versed in (M. W.)

୬ । ଶତ୍ରୁଦ୍ୱାରା ଅତୀତ—

6. Assailed by an enemy

୭ । ଶତ୍ରୁଦ୍ୱାରା ଅବରୁଦ୍ଧ—

7. Surrounded or besieged by an enemy.

୮ । (ଅମୂଳ ବିଦ୍ୟାରେ) କୃତସଂକଳ୍ପ—

8. Applied; intent on (M. W.)

ଅଭିଯୁକ୍ତବ୍ୟକ୍ତି—ସଂ. ବି—୧ । ମୁଦାଲ—1. An accused.

Abhijuktabhyakti ୨ । ପ୍ରତିବାଦୀ—2. A defendant.

ଅଭିଯୋଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । କଚେରିରେ ବା ରାଜଦ୍ୱାରରେ ଅନ୍ୟ

Abhijokta ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀ—

(ଅଭିଯୋଗ—ବିଶ) 1. Complaining; accusing another person in court.

୨ । ଭୟିତ—2. Censuring.

୩ । ଆକ୍ରମଣକାରୀ—3. Attacking.

ସଂ. ବି—୧ । ଦେଢ଼ାମା ଅଦାଲତରେ ବାଦୀ (ଅର୍ଥ)

1. A plaintiff in a civil suit.

୨ । ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଅଦାଲତରେ ମୁଦେଇ—

2. A complainant in a criminal case.

୩ । ଅଭିଯୋଗକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—3. An accuser.

୪ । ମୁଦାଲ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି—

4. A prosecutor.

୫ । ଶତ୍ରୁ—5. Enemy (M. W.)

[ଦ୍ର—ମକଦ୍ଦମାରେ ଅଭିଯୋଗ ଅଭିଯୋଗରେ ମକଦ୍ଦମା (ବ୍ୟବହାର) ଚଳାଇବା ବିଷୟକ ବିଧି ଓ ଉପଦେଶମାନ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଅଛି ।]

ଅଭିଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଯୁକ୍ତ ଧାତୁ + ଅ)—

Abhijoga ୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନାମରେ ଦାବିମକ ନିକଟ

(ଅଭିଯୁକ୍ତ—ବିଶ) ନାଲିସ—1. Accusation against

a person; complaint against a person.

୨ । ମୁଦାଲ ପ୍ରତି ଅପରାଧର ଆରୋପ—

2. Charge against an accused person.

୩ । ମୁଦାଲ ସମ୍ପର୍କ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଦେଇ ଭରପୂର ଅଗତ

ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ମୁଦାଲ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାବୁତ ହେବା ଅପରାଧର

ଲିଖନ—3. Framing of a charge against an accused.

୪ । ଉଦ୍ୟୋଗ—4. Endeavour; exertion

୫ । ଆକ୍ରମଣ—5. Attack; assault.

୬ । ଶପଥ—6. Solemn affirmation.

୭ । ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଆହ୍ୱାନ—7. A call to fight.

୮ । ଅବିଚଳତା—

3. Perseverance; constant practice.

(M. W.)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୁକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇୟ	ଊ	ଋ

ଅଭିଯୋଗପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦ୍ୟୋଗୀ; ଅଭିଯୋଗ ଲିଖିତ ଥିବା)
Abhijogapatra ପତ୍ର)—ମୁଦେଇର ଦରଖାସ୍ତ—
A petition of complaint.

ଅଭିଯୋଗୀ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଭିଯୋଗ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Abhijogī ୧ । ନିବିଷ୍ଟମନା—
(ଅଭିଯୋଗିନୀ—ଶ୍ରୀ) 1 Intent upon (M W.)

୨ । ଅକମଳ କରବାରେ ରତ—

2. Absorbed in attacking (M. W.)

୩ । (ଅଇନ୍) ଅନ୍ୟ କରୁକରେ ଅପରାଧ ଅଭିଯୋଗୀ—

3. (law) Accusing.

ସଂ. ବି. ୧ । ମୁଦେଇ—1 Complainant.

୨ । ବାଦୀ—2. Plaintiff

ଅଭିରକ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ରକ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ଅନୁରକ୍ତ;

Abhirakta ଅସକ୍ତ—Attached to; devoted to

ଅଭିରକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ଅଭି = ସର୍ବତୋଭାବରେ + ରକ୍ଷା)—ସର୍ବତୋ-

Abhirakshā ଭାବରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା

(ଅଭିରକ୍ଷଣ—ଅନ୍ୟରୂପ) କରିବା; ଶୁଣି ଘୋଡ଼େଇ ରକ୍ଷିବା—

(ଅଭିରକ୍ଷିତ—ବିଶ.) Protection from all dangers.

ଅଭିରକ୍ଷିତା—ସଂ. ବି. ୧ । ଶ୍ରୀ. (ଅଭିରକ୍ଷିତ + ଅ)—ସର୍ବତୋ-

Abhirakshitā ଭାବରେ ବିପଦାଦିରୁ ରକ୍ଷିତା—

1. Protected.

(ଅଭିରକ୍ଷିତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପୁ. (ଅଭି + ରକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ; ୧ମା. ୧ବ)-

ରକ୍ଷାକାରୀ—2 Protecting; preserving

ସଂ. ବି. ପୁ.—ରକ୍ଷକ—Preserver; protector.

ସ୍ବସ୍ଥ ଧର୍ମାନ୍ତରାଶ୍ରମର ବ୍ରାହ୍ମଣ ସକଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ସକଳ ଅଶ୍ରମର ଅଭିରକ୍ଷିତା-
ରୂପେ ପରମେଶ୍ବର ଗୁଣାଦି ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ କରୁଅଛନ୍ତି—

ବିନୟକର. ମନ୍ ୨୮ ୩୫ ।

ଅଭିରାଙ୍ଗୀ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—(ଅଭି + ରଙ୍ଗ ଧାତୁ = ଅନୁରକ୍ତ ହେବା;

Abhirangī ରଙ୍ଗିତ କରିବା + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । ନାୟକ ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତା; ସ୍ନେହମୟୀ—

1 Affectionate, attached to; devoted to
the lover.

୨ । ବିଳାସମୟୀ—2. Sportive.

ଉଅ ଯୁଅ ଅଭିରାଙ୍ଗୀ ପ୍ରଥମ ନାୟକ—ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନସଂସ୍କର ।

ଅଭିରାତ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଭି + ରାତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Abhirata ୧ । (ଅନୁକ କାର୍ଯ୍ୟରେ) ଏକାନ୍ତ ଅସକ୍ତ;

(ଅଭିରତା—ଶ୍ରୀ) ଅନୁରକ୍ତ—1. Attached to,

(ଅଭିରତ—ବି) ୨ । ଭିରତ; କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା; ନିୟତ—

2 Engaged in.

(ସଥା—କର୍ମଭିରତ ।)

୩ । ଅନନ୍ୟମନା ହୋଇ ଲାଗିଥିବା —

3. Absorbed in.

୪ । ପ୍ରୀତ—4. Pleased or contented with.

୫ । ଦତ୍ତମନା—5. Attentive to.

୬ । ବିଶ୍ରାନ୍ତ—6 Reposing (M. W

୭ । ଅନୁକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା—

7. Performing; practising.

ଅଭିରତି—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ରାତ ଧାତୁ + ଭାବ. ତ)—

Abhirati ୧ । ଅସକ୍ତି—1. Absorption

୨ । ଅନୁରକ୍ତି—2 Attachment.

୩ । ସନ୍ତୋଷ—3 Pleasure

ଅଭିରଦ୍ଧା—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ରା ଧାତୁ = ଅଭିଧାନା କରିବା + କର୍ମ. ତ—

Abhiraddha ୧ । ଅଭିଧାନ—1. Entreated.

୨ । ପୂଜିତ—2. Adored.

୩ । ପ୍ରସାଦିତ—3. Favoured.

୪ । ସେବିତ—4. Attended; looked after.

ଅଭିରାମ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ରା ଧାତୁ = ଅନୁରକ୍ତ ହେବା + ଅସକ୍ତିରଣ.

Abhirāma ଅ)—୧ । ସୁନ୍ଦର—1 Beautiful; fair.

୨ । ମନୋହର; ପ୍ରୀତିକର—

2. Handsome; pleasing.

୩ । ପ୍ରିୟ—3 Dear

୪ । ମନୋହର—4. Charming; lovely.

ଦେ. ବି. ପୁ.—ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—

Name given to males.

ଅଭିରୁଚି—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ରୁଚ ଧାତୁ + ଭାବ. ତ)—

Abhiruchi ୧ । ସ୍ବଦ୍ଧା; ରୁଚି—1. Liking, taste.

୨ । ଅଭିଳାଷ—2. Wish.

୩ । ଇଚ୍ଛା—3. Desire.

୪ । ପ୍ରବୃତ୍ତି—4. Inclination

୫ । ଗାନ୍ଧି—5. Glamour.

ଅଭିରୂପ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ରୂପ + କର୍ମ. ଅ)—

Abhirūpa ୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1. Bishnu

୨ । କାମ—2 Cupid.

୩ । ଚନ୍ଦ୍ର—3. The moon

୪ । ମହାଦେବ; ଶିବ—4. Śiba,

ସଂ. ବି. ୧ । ମନୋହର—

1. Of inaffable beauty; charming.

୨ । ପ୍ରିୟ—2. Dear to the heart.

୩ । ଅନୁରୂପ—3. Suitable; suiting to.

୪ । ବିଦ୍ବାନ୍; ପଣ୍ଡିତ—4. Learned.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚାହିଦା ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚାହିଦା ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚାହିଦା କୌଣସି ନଷ୍ଟ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚାହିଦା ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚାହିଦା ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ନାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ହୂୟ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଭିଶେଷ—ସ. ବି. (ଅଭି+ରୁଧ ଧାତୁ+ଅ)--

Abhirodha ପୀଡ଼ନ—Oppression

ଅଭିଲାଷଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି+ଲଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅମାୟ)--

Abhilashanīya ବାଞ୍ଛନୀୟ—Desirable.

ଅଭିଲାଷିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି+ଲଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)

Abhilashita ୧ । ବାଞ୍ଛିତ—1. Longed for; desired.

୨ । ସଂକଳ୍ପିତ—2. Resolved.

ସଂ ବି. (+ଭାବ. ଚ)--

୧ । ଅଭିଳାଷ; ଇଚ୍ଛା—1. Wish; longing

୨ । ସଂକଳ୍ପ—2. Resolve

ଅଭିଳ—ଦେ. ବି—୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—1. Jest

Abhila ୨ । ବାହାର ଚନ୍ଦ୍ର—2. Outward show

୩ । ତାମସା—3. Fun.

୪ । ଶ୍ୱୀ. (ସଂ ଅସାୟ ?) ବାଳବିଧବା—

4. A child-widow.

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ୱୀ— ୧ । ନିର୍ଲଜ୍ଜ—1 Shameless

୨ । ବେହେଲ—2 Fond of jesting.

୩ । ବେଲିଆ—3. Jocular; humorous

୪ । ନିର୍ଦ୍ଦମ—4. Iddle

ଦେ. ବି—ଅସମ୍ଭବ ବା ଅସମ୍ଭବ (କଥା)--

Improbable (matter)

ଅଭିଳାପ—ସଂ. ବି (ଅଭି+ଲପ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)--

Abhilāpa ୧ । ସଂକଳ୍ପର ଅଙ୍ଗୀକୃତ ବାକ୍ୟ—

1. Word expressing the inmost sense; words forming part of a resolve.

୨ । ଶବ୍ଦ—2. Expression

ଅଭିଳାପ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଲ୍ପ ଧାତୁ+ଭେଦନ କରିବା+ଭାବ. ଅ)--

Abhilāba ୧ । ଭେଦନ—1. Act of cutting.

୨ । ଧ୍ୱଂସ—2. Destruction

୩ । ବିନାଶ—3. Annihilation.

ଅଭିଳାଫିଳ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ୱୀ—

Abhilāphila ୧ । ଅତି ନିର୍ଲଜ୍ଜ—1. Very immodest.

୨ । ନିର୍ଲଜ୍ଜ; ଉପହାସ୍ୟାସ୍ପଦ—2. Shameless.

ଅଭିଳାପ, ଅଭିଳାପେ ମାତ୍ରା ଧିର—ପଦ ।

ଅଭିଳାଷ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଲଷ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)--

Abhilāsha ୧ । ବାଞ୍ଛା; ଇଚ୍ଛା—1. Wish; desire.

୨ । ସ୍ମୃତ—2. Longing

୩ । ଲୋଭ—3. Lust; avarice.

୪ । ଅନୁରାଗ—4. Love; affection.

୫ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଅଗ୍ରହ—

5. Eagerness for any work.

ଅଭିଳାଷୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଭି+ଲଷ ଧାତୁ+ଭାବ. ସା. ବି.)--

Abhilāshi ୧ । ଅଭିଳାଷୀୟ; ଇଚ୍ଛୁକ—1. Desirous,

୨ । ସମ୍ମତ—2 Eager, longing for.

୩ । ଲୋଭ—3 Covetous

୪ । ଅନୁରାଗ—4 Having attachment to; attached to; fond of.

୫ । ଅଗ୍ରାସୁକ୍ତ—5 Ambitious

ଅଭିଳାଷୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଭି+ଲଷ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାବ) --

Abhilāshuka ଅଭିଳାଷୀ (ଦେଖ)

(ଅଭିଳାଷୁକ—ଶ୍ୱୀ) Abhilāshī (See)

ଅଭିଶପନ—ସଂ. ବି (ଅଭି+ବିରୁଦ୍ଧ+ଶପ ଧାତୁ+ଶାପ ଦେବା+

Abhisapana ଭାବ ଅନ) --

୧ । ଅଭିଶାପ—1 Curse; imprecation

୨ । ଅଭିଶାପ ଦେବା—

2 Cursing.

ଅଭିଶପ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଭି+ବିରୁଦ୍ଧ+ଶପ ଧାତୁ+ଶାପ ଦେବା+

Abhisapta କର୍ମ. ଚ) -- ଅଭିଶାପପ୍ରସ୍ତ—Cursed.

ଅଭିଶପ୍ତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଭି+ଶପ ଧାତୁ+ଶାପ ଦେବା+କର୍ତ୍ତୃ.

Abhisaptā ଭାବ. ସା. ବି.) --

(ଅଭିଶପ୍ତ—ଶ୍ୱୀ) ଯେ ଅଭିଶାପ ଦେବ—

One who curses

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ୱୀ—ଅଭିଶପ୍ତର ଶ୍ୱୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Abhisapta.

ଅଭିଶସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି+ବିରୁଦ୍ଧ+ସନ୍ଧ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)--

Abhisasta ୧ । ପର ପୁରୁଷ ବା ପର ଶ୍ୱୀତରେ ଅସକ୍ତ ବୋଲି

ଅପବାଦପ୍ରସ୍ତ—1. Falsely accused

of adultery.

୨ । ଅପବାଦିତ; କଳଙ୍କିତ—2. Libelled; defamed.

୩ । ଅତୀକ୍ରାନ୍ତ—3. Overpowered (by enemies)

୪ । ହିଂସିତ—4 Envied

ଅଭିଶସ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଶସ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଚ)--

Abhisasti ୧ । ପ୍ରଶସ୍ତବିଷୟକ ମିଥ୍ୟା କଳଙ୍କ—

1. False imputation of adultery.

୨ । ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ—2 Defamation; libel

୩ । ହିଂସା—3. Envy.

୪ । ପ୍ରାର୍ଥନା—4 Prayer

୫ । ସାର୍ଥା—5. Entreaty

ଅଭିଶାପ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଶପ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)--

Abhisāpa ୧ । ଅଭିଶାପ—1. Curse

୨ । ଶାପ ଦେବା; ଅଭିଶାପ ଅପବାଦ ଲଜ୍ଜା ବା ପ୍ରାର୍ଥନା—

2 Imprecation.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଝ	ଞ୍	ଞ୍
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ

୩ । ମିଥ୍ୟା ଦୋଷାବେଶ—

3. False accusation.

ଅଭିଶାପ କରବା—ଦେ. କି—ଅନ୍ୟର ଅମଙ୍ଗଳ ଲକ୍ଷା ପ୍ରକାଶ କରବା;

Abhisāpa karibā ଅଭିଶାପ କରବା; ସମ୍ପ୍ରଦାୟ—

ଅଭିଶାପକରା To imprecate; to curse.

ଅମିଶାପକରଣ

ଅଭିଶାପଗ୍ରସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (୩ୟା ଚତୁଃ ଅଭିଶାପ+ଗ୍ରସ୍ତ)—

Abhisāpagrasta ଅଭିଶାପଜର୍ଜରିତ; ଶାସ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ଅଭିଶାପ—

(ଅଭିଶାପଗ୍ରସ୍ତା—ଶ୍ରୀ) Under the influence of a curse; overpowered by imprecation.

ଅଭିଶାପ ଦେବା—ଦେ. କି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅମଙ୍ଗଳକାମନାପୂର୍ବକ

Abhisāpa debā ଭବିଷ୍ୟତ କରବା—To imprecate; to

ଅଭିଶାପ ଦେବା curse; to pronounce a curse.

ଅମିଶାପ ଦେବା

ଅଭିଶାପ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଭିଶାପର ଅଶୁଦ୍ଧ ଭବିଷ୍ୟତ)—

Abhisāpya ଅଭିଶାପ (ଦେଖ)—Abhisāpa (See)

ଅଭିଶାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଶଙ୍ଗ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Abhisānga ୧ । ଅବିଶେଷ—1. Grudge.

୨ । ଅପବାଦ—2. Defamation.

୩ । ଶପଥ—3. Oath

୪ । ଶାପ; ଅଭିଶାପ—4. Curse

୫ । ଅଭିଜାତ—5 Embrace.

୬ । ଶୋକ—6. Grief.

୭ । ଦୁଃଖ—7. Misery.

୮ । ପରାଜୟ—8. Defeat.

୯ । ବ୍ୟସନ—9. Being addicted to bad habits or acts.

୧୦ । ଚରଣାର—10. Censure.

୧୧ । ସମ୍ପର୍କ; ସମ୍ପର୍କ—11. Connection.

୧୨ । ଅନୁରାଗ; ଆସକ୍ତି—

12. Attachment; affection.

[ଦ୍ରୁ—ଏଥିର ଅନ୍ୟ ରୂପ ଅଭିଷେକ ।]

ଅଭିଷେକ—ସଂ. ବି. ୧ । (ଅଭି+ସ୍ଥ ଧାତୁ=ସ୍ଥାନ କରିବା+ଭାବ. ଅ)—

Abhisheka ସଜ୍ଜିତରୂପ ସ୍ନାନ—

1. Religious ablution preparatory to the performance of a sacrifice.

୨ । ସଜ୍ଜିତ ସ୍ନାନ ଓ ସୋମରସାଦି ପାନ—2. Ablution after sacrificial rite.

୩ । ମଦ୍ୟଶୋଧନ—3 Distillation of soma juice.

୪ । କାଞ୍ଜି; କଞ୍ଜିକା—4. Fermented or sour gruel

୫ । (+ସମ୍ପ୍ରଦାନ. ଅ)—ସଜ୍ଜିତ—5. Vedic sacrifice

ଅଭିଷେକ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ସ୍ଥ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Abhisheba ଅଭିଷେକ (ଦେଖ)—Abhisheba (See)

ଅଭିଷିକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି+ସିଦ୍ଧ ଧାତୁ=ଜଳ ଛୁଷ୍ଟିବା+ଭାବ. ଅ)—

Abhisikta ୧ । ସ୍ନାନ—1. Bathed.

(ଅଭିଷିକ୍ତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପବିତ୍ର ଜଳରେ ବସ୍ତୁରୂପ ସ୍ପରିତ—

2. Sprinkled; anointed.

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ—

3. Installed; inaugurated.

୪ । କୌଣସି ପଦରେ ଅରୁଦ୍ଧ—4. Enthroned.

ଅଭିଷୂତ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ସ୍ଥ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—୧ । ସୋମରସ—

Abhishta 1. Fermented soma-juice.

୨ । କାଞ୍ଜି—2. Sour gruel.

ଅଭିଷେକ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ସିଦ୍ଧ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Abhisheka ୧ । ମନ୍ତ୍ରପୂର୍ବକ ଜଳରେ ସ୍ନାନ—

1. Bath with consecrated water.

୨ । ଜଳସେଚନ—2. Sprinkling with water.

୩ । ରାଜପଦରେ ଅବେଷ୍ଟନା କ୍ରିୟା—3 Installation.

ଅଭିଷେକ—ଦେ. ବିଶ. —୧ । ରାଜାରୂପେ ଅଭିଷିକ୍ତ—

Abhisheki 1 Enthroned as a king.

କଦଳ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଦେଇ ଦେଲ କ ବଳବନ୍ତେ ଅଭିଷେକ ଯେ ।

ଭଞ୍ଜ. କୋଷ୍ଠସାଗ୍ରହଣା ।

୨ । ବରଣକାରଣ—2. Having made a choice

ମୁଁ ଶ୍ରୀ ବଞ୍ଚୁ ଅଭିଷେକ. ତୁ ପୁଣି କୁଅ ନୟନକା ।

ସମୋକ୍ତ ସ୍ତୋତ୍ରାଦିପୁରାଣା ।

ଅଭିଷେକ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ସେନ ଧାତୁ=ସେନା ଗ୍ରହଣ କରିବା+

Abhishepana ଭାବ. ଅନ)—ସୂକ୍ଷ୍ମାଦି; ଶତ୍ରୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ

ସର୍ବେନ୍ଦ୍ର ଅଭିଯାନ—March to fight

ଅଭିଷ୍ଟକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଭିଷ୍ଟା)—ଅଭିଷ୍ଟା—Habit.

Abhishtaka (ସଥା-ପାନସ୍ଥ ଅଭିଷ୍ଟକ ଦୋଷଗ୍ରସ୍ତ)

ଅଭିଷ୍ଟୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି+ସ୍ଥ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—୧ । ପ୍ରଶଂସିତ—

Abhishtuta 1. Eulogised

୨ । ସ୍ତୁତ ବା ଯାହାକୁ ସ୍ତବ କରାଯାଏ—2. Entreated.

୩ । ବର୍ଣ୍ଣିତ—3 Described.

ସଂ. ବି. (+ଭାବ. ଅ)—ସ୍ତବ; ସ୍ତୁତି—Panegyric; prayer.

ଅଭିଷ୍ଟଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ସ୍ଥ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Abhishtanga ୧ । ଅନୁରାଗ; ଆସକ୍ତି—

1. Affection; attachment

୨ । ଅଭିଜାତ—2. Embrace

ଶାମ୍ଭବେ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନେ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଭିଷ୍ଟ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେ ଶୋଭିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମନ୍ଦବ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଶୋଭିବ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଶୋଭିବ; 'ବ୍ୟଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟଥ' ଶୋଭିବ; 'ଅନ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟା' ଶୋଭିବ; 'ଅନ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟା' ଶୋଭିବ; 'ଅନ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟା' ଶୋଭିବ ।

ଅଭିଷ୍ଟ—୫. ବି. (ଅଭି + ସ୍ୱପ୍ନ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abhishwāṅga ଅଭିଷ୍ଟାଙ୍ଗ (ଦେଖ)—

Abhishwāṅga (See)

ଅଭିଷ୍ୟନ୍ତ—୫. ବି. (ଅଭି + ସ୍ୱପ୍ନ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abhishyanda ୧ । ଅତି ଶ୍ଳିତା—1 Great swelling.

୨ । ଝୁରୁଣ—2 Throbbing

୩ । ଜଳାଦି ଝରଣ—3, Oozing.

୪ । ଅଧିକା, ଅତିଶୟ ଭୟ—4. Excess

୫ । ଚକ୍ଷୁମୂଳ ରୋଗବିଶେଷ—5. Ophthalmia.

୬. ବିଶ—୧ । ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ, ଅଧିକ—

1. Excessive; overflowing.

୨ । ଶ୍ଳିତ—2. Swollen.

ଅଭିଷଙ୍ଗ—୫. ବି. (ଅଭି + ସ୍ୱପ୍ନ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abhisāṅga ଅଭିଷଙ୍ଗ (ଦେଖ)—Abhisāṅga (See)

ଅଭିଷନ୍ତାପ—୫. ବି. (ଅଭି + ସ୍ୱପ୍ନ + ତପ୍ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅ)—

Abhisantāpa ୧ । ଯୁଦ୍ଧ—1. Fight.

୨ । ଅଭିଶପ୍ତ—2 Curse

୩ । ତାପ—3. Heat.

ଅଭିସନ୍ଧାନ—୫. ବି. (ଅଭି + ସ୍ୱପ୍ନ + ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abhisandhāna ଅଭିସନ୍ଧାନ (ଦେଖ)

Abhisandhi (See)

ଅଭିସନ୍ଧି—୫. ବି. (ଅଭି + ସ୍ୱପ୍ନ + ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abhisandhi ୧ । ଅଭିପ୍ରାୟ—1 Wish; intention.

୨ । ଗୁପ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—2. Secret desire.

୩ । ବନ୍ଧନା; ପ୍ରତାରଣା—3. Cheating.

୪ । ସମ୍ବେଦନ—4. Canvassing.

୫ । ସ୍ଥଳ ବା ଅଳ୍ପମାତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାନ—

5. Little space.

୬ । ଅବସ୍ଥା—6. Condition.

୭ । ଅଗତ ପାଞ୍ଚ; ଉପାୟ ପାଞ୍ଚ—

7. Scheme; project.

ଅଭିସମ୍ପାତ—୫. ବି. (ଅଭି + ସ୍ୱପ୍ନ + ପତ ଧାତୁ + ଅ)—ଅଭିସମ୍ପାତ,

Abhisampāta ଅଭିସମ୍ପାତ; ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତିରେ ପରର ଅଭିସମ୍ପାତ

ପ୍ରାର୍ଥନା—Imprecation; curse,

ଅଭିସମ୍ପାଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଭିସମ୍ପାତ)—ଅଭିସମ୍ପାଦ (ଦେଖ)

Abhisampāda Abhisampāta (See)

ଅଭିସାର—୫. ବି. (ଅଭି = ସହାୟ ବା ସମାପ୍ତ + ସ୍ୱ ଧାତୁ = ଗମନ

Abhisara କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

୧ । ସହାୟ; ସହଚର—1. Comrade,

୨ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭୂତ୍ୟ—2. Servant; follower,

୩ । ଅନୁଚର—3. Attendant.

ଅଭିସାରଣ—୫. ବି. (ଅଭି = ସହାୟ + ସ୍ୱ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା

Abhisarāṇa

+ ଭବ. ଅ)—

୧ । ଅନୁସରଣ—1. Attendance,

୨ । ଅଭିସାର—2. Going to an appointed place to meet the lover.

ଅଭିସରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅଭିସାର କରିବା—To go to an Abhisaribā appointed place to meet the lover.

ତଳ ରତ୍ନସୁନ୍ଦରରେ ଅଭିସର ବନ ଘୋରେ

କାମନାକୃତ ବେଗେ ତଳ ରତ୍ନ ସହ । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାହନ ।

ଅଭିସର୍ଜନ—୫. ବି. (ଅଭି + ସ୍ୱପ୍ନ ଧାତୁ = ତ୍ୟାଗ କରିବା + ଭବ. ଅ)—

Abhisarjjana ୧ । ତ୍ୟାଗ; ତ୍ୟାଗ—1. Abandonment.

୨ । ବଧ—2. Killing

ଅଭିସାର—୫. ବି. (ଅଭି = ସହାୟ ବା ସହାୟ + ସ୍ୱ ଧାତୁ = ଗମନ

Abhisāra କରିବା + ଭବ. ଅ)—୧ । ସମ୍ବେଦନାରେ

ନାୟକ ନାୟିକାଙ୍କର ପରସ୍ପର ସଙ୍କେତ-ସ୍ଥାନକୁ ଗମନ—

1. Meeting of lovers by appointment.

ବାର ବାର ଅଭିସାର ମୋ ପାଶେ ପଡ଼ିବ । ଉଷ୍ମ ବିଦେଶର ବାସ ।

୨ । ଯୁଦ୍ଧ—2 Fight.

୩ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ବଳ; ଅନୁଚର—3. Attendant; follower; suite of attendants.

୪ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅ)—ନାୟକ ନାୟିକାଙ୍କର ମିଳନ ସ୍ଥାନ ବା ସଙ୍କେତ ସ୍ଥାନ—

4 Appointed place for meeting a lover; a trysting place

୫ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ସେନା; ସୋଦା—5. Soldier.

ଉଷ୍ମେନ ମରଣ ଦେଖି ଅଭିସାର ।

ମାନେ ଶୁଣି କର୍ମକୁ ଉଦ୍‌ବେଗ ସମର । କୃଷ୍ଣବିଂଶ ନଦୀକୂଳେ, କର୍ମ ।

ଅଭିସାରକ—୫. ବି. ସ୍ୱ. (ଅଭି + ସ୍ୱ. ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Abhisāraka କାନ୍ତା ସଙ୍ଗେ ମିଳନାର୍ଥ ସଙ୍କେତସ୍ଥାନକୁ ଯିବା

(ଅଭିସାରକା—୩) ସ୍ୱରୂପ—A man going to an

assigned place to meet his love.

ଅଭିସାରି—୫. ବି. ସ୍ୱ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ଅଭି + ସ୍ୱ. ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଭବ. ୧ମା,

Abhisārī ୧କ.)—କାନ୍ତା ସଙ୍ଗେ ମିଳନାର୍ଥ ସଙ୍କେତ

(ଅଭିସାରିଣୀ—୩) ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ବ୍ୟକ୍ତି—A person going

to a trysting place to meet

his love by assignation

ସଙ୍କେତ ସଙ୍ଗେ କାନ୍ତା ଅନୁରେ ରଖେ

ପାଶେ ଅଭିସାର ଅନୁରେ ନ ରଖେ । ଶିଶୁକର—ରସାଭିଳାଷ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଣ
୨	ଭ	ଭ	ଭ	ଭ	ସ୍ଵେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି

ଅଭିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭି+ସ୍ତୁ ଧାତୁ=ଭାଗ କରିବା+କର୍ମ. ଚ)—

Abhisṛuṣṭa ୧ । ଦତ୍ତ—1. Given away.

୨ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ; ବ୍ୟସ୍ତ—2. Abandoned

ଅଭିହତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭି+ହତ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

Abhihata ୧ । ଅହତ—1. Struck.

୨ । ପରିତ—2. Driven.

୩ । ପରିହତ—3. Subdued.

୪ । ନଷ୍ଟ—4. Killed

୫ । ଭଗ୍ନ—5. Broken.

୬ । ଅପମାଦିତ—6. Humbled.

୭ । ଗୁଣିତ—7. Multiplied.

ଅଭିହରଣ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ହ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—

Abhiharana ୧ । ଅହରଣ—1. Bringing; collecting.

୨ । ଆନୟନ—2. Fetching.

୩ । ଅପହରଣ—3. Stealing.

୪ । ଚୋରି—4. Theft

୫ । ବିଭକ୍ତ ବିବାହକାଳୀନ ଯୌତୁକ ପ୍ରଦାନ—

5 Giving of a presents to the bridegroom at marriage.

ଅଭିହାର—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ହ ଧାତୁ+ଭବ. ଅ)—

Abhihāra ୧ । ଶ୍ଵେଦ; ଲୁଟ—1. Robbery; loot.

୨ । ଆକ୍ରମଣ—2. Attack.

୩ । ବର୍ମାଦି ଧାରଣ—3. Wearing of armour.

୪ । ଅଭିଯୋଗ—4. Accusation; charge.

ଅଭିହିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭି+ଧା ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

Abhihita ୧ । କଥିତ—1. Spoken; named.

୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—2. Pointed out; defined.

୩ । ଉକ୍ତିଶିତ—3. Stated.

ଅଭି—ସଂ. ବିଣ. ସଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ବହୁଗ୍ରହ; ଅ=ନାହିଁ+ଭୀ=ଭୟ)—

Abhi ନିର୍ଭୟ; ଭୟଶୂନ୍ୟ—Fearless

ଅଭିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭି+କ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

Abhika ୧ । କାମୁକ; ଲମ୍ବିତ—

(ଅଭିକା—ଶ୍ରୀ) 1. Lascivious; libidinous.

୨ । ନିର୍ଭୟ—2. Fearless

୩ । କ୍ରୂର—3. Cruel.

୪ । ଇଚ୍ଛୁକ; ଇଚ୍ଛୁକ—4. Desirous.

ସଂ. ବି—୧ । କବି—1. Poet.

୨ । ସ୍ଵାମୀ—2. Husband; lord.

ଅଭିକ୍ଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. ବିଣ. (ଅଭି+କ୍ଷ୍ଣ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

Abhikṣha ପୁନଃପୁନଃ; ସତତ—Repeatedly.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ସାବ୍ୟକାଳିକ—1. Constant.

୨ । ଅଭିଶୟ—2. Excessive.

ଅଭିତ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଅ=ନୁହେଁ+ଭୀ)—

Abhita ନିର୍ଭୟ; ନିର୍ଭୟ—Fearless.

(ଅଭିତା—ଶ୍ରୀ)

ଅଭିତି—ସଂ. ବି. (ଅ=ନୁହେଁ+ଭୀ=ଭୟ)—

Abhiti ଭୟଶୂନ୍ୟତା—Fearlessness.

ଅଭିପ୍ସା—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଅପ ଧାତୁ+ସନ୍ତ. ଅ+ଅ)—

Abhipsa ଇଚ୍ଛା—Desire.

ଅଭିପ୍ସିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭି+ଅପ ଧାତୁ, ସନ୍ତ+କର୍ମ. ଚ)—

Abhipsita ଅଭିପ୍ସିତ; ବାଞ୍ଛିତ; ଇଚ୍ଛୁ—

Desired; wished for.

ଅଭିପ୍ସୁ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭି+ଅପ ଧାତୁ ସନ୍ତ+ଭ)—

Abhipsu ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ; ଅଭିପ୍ସୁ—

Desirous of getting; longing for.

ଅଭିର—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଭିର ଧାତୁ=ଗଲିବା କରିବା+କର୍ମ. ଅ)—

Abhira ଗଭିର; ଅଭିର—Cowherd

ଅଭିରୁ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ=ନୁହେଁ+ଭୀ)—

Abhiru ନିର୍ଭୟ—Fearless.

ସଂ. ବି—୧ । ଶତମୂଳା; ଶତାବ୍ଦୀ; ଛତାଭୂଷ—

1 Asparagus

୨ । ଭୈରବ—2. An attendant of Śiba.

ଅଭିରୁପତ୍ରି—ସଂ. ବି. (ଅଭିରୁ+ପତ୍ର+ଭ)—

Abhirupatṛi ଶତାବ୍ଦୀ; ଛତାଭୂଷ—

Asparagus.

ଅଭିଷୁ—ସଂ. ବି. (ଅଭି=ସମ୍ୟକ୍+ଅପ ଧାତୁ=ବ୍ୟାପିବା+କର୍ମ. ଚ)—

Abhiṣu ୧ । ଚରଣ—1. Ray.

୨ । ଲଗାମ—2. Bridle; reins.

୩ । କାମ—3. Cupid.

୪ । ଅନୁସ୍ଥାନ—4. Attachment.

ସଂ. ବିଣ—ଇଚ୍ଛୁକ—Willing; desirous.

ଅଭିଷଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ସନ୍ତ ଧାତୁ=ଭାଗିବା+ଭବ. ଅ)—

Abhiṣaṅga ଅଭିଷଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Abhiṣaṅga (See)

ଅଭିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭି+ଷ୍ଟ ଧାତୁ=ଭାଗ କରିବା+କର୍ମ. ଚ)—

Abhiṣṭa ୧ । ବାଞ୍ଛିତ; ଇଚ୍ଛୁତ—1. Desired; wished for.

(ଅଭିଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ପ୍ରିୟ—2. Beloved

ସଂ. ବି—୧ । ବାଞ୍ଛିତ ବସ୍ତୁ—1. Desired object.

୨ । ପ୍ରିୟ ବସ୍ତୁ—2. Favourite object.

୩ । ଚେଣୁକା ନାମ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ—

3. A medicinal scent.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଭିଷ୍ଟଦେବତା ଓ ଦାଃ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ପଡ଼େ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର କର । ଦାଃ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଈ' ନ ମଳଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବିଧି' ନ ପାଈଲେ 'ବିଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଈଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଈଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅଭ୍ୟାସ)—ଅଭ୍ୟାସ—Habit

(ଯଥା—ପାନ ଖାଇବା ତାର ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଗଲାଣି ।)

ଅଭିଷ୍ଟଦେବତା—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା. ଅଭ୍ୟାସ + ଦେବତା)—

Abhishtadevata ୧ । ପ୍ରିୟ ଦେବତା—

1. One's favourite Deity.

୨ । ଇଷ୍ଟଦେବତା; ଅଭ୍ୟାସ ଦେବତା—

2. Deity worshipped by a particular person or family.

ଅଭିଷ୍ଟପ୍ରଦ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅଭ୍ୟାସ + ପ୍ର + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ଅ)—

Abhishtapada ଯେ ବା ଯାହା ବାଞ୍ଛିତ ଫଳ ପ୍ରଦାନ କରେ—
(ଅଭ୍ୟାସପ୍ରଦା—ଶ୍ରୀ) Fulfilling one's will; giving one's desire.

ଅଭିଷ୍ଟଫଳପ୍ରାପ୍ତି—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଶ୍ରୀ ଚତ୍; ଅଭ୍ୟାସ + ଫଳ

Abhishtaphalaprāpti + ପ୍ରାପ୍ତି)—

ମନୁଷ୍ୟକୁ ବାଞ୍ଛିତ ଫଳ ମିଳିବା—

Attainment of one's desire.

ଅଭିଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଭ୍ୟାସ + ମନ୍ତ୍ର)—

Abhishtamantra ୧ । ଅପଣାର ପ୍ରିୟ ମନ୍ତ୍ର—

1. One's favourite incantation.

୨ । ନିଜର ଇଷ୍ଟ ଦେବତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ର—

3. Mystic formula for invoking one's Guardian Deity.

୩ । ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ରକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଇଷ୍ଟପିତ୍ରି ପାଇଁ ଜପେ—

3 Favourite formula which a person chants to get his desire fulfilled.

ଅଭିଷ୍ଟଲାଭ—ସଂ. ବି (ଶ୍ରୀ ଚତ୍; ଅଭ୍ୟାସ + ଲାଭ)—

Abhishtalābha ବାଞ୍ଛିତ ଫଳ ପାଇବା—

Attainment of desire.

ଅଭୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଭୁକ୍ତ) ପୁଂ.—୧ । ଅଖିଆ; ଯେ ଖାଇ ନ ଥାଏ—

Abhukta 1. Not having taken meals,
(ଅଭୁକ୍ତା—ଶ୍ରୀ) without food.

୨ । ଖିଆ ନ ହୋଇଥିବା (ବସ୍ତୁ)—

2. Uneaten; not partaken.

୩ । ଯାହା ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୁହେଁ—

3. Not included in.

ଅଭୁଗ୍ନ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଭୁଗ୍ନ)—

Abhugna ୧ । ଅବକ୍ତ—1. Unbent

୨ । ସରଳ; ସିଧା—2. Straight

ଅଭୁତ—ଗ୍ରା. ବିଣ.—୧ । (ସଂ. ଅଭୁତ)—ଅଭୁତ—

Abhuta 1 Wonderful.

୨ । (ସଂ. ଅଭୁତପୂର୍ବ)—ଅଭୁତପୂର୍ବ—

2 Unprecedented.

ଅଭୁତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଭୁତ)—୧ । ପୂର୍ବେ ଘଟି ନ ଥିବା—

Abhūta 1. That which has not happened or taken place before.

୨ । ଯାହା ଅତୀତ ହୋଇ ନାହିଁ—2 Not past.

୩ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବା ଭବିଷ୍ୟତ—3. Present or future.

ଅଭୁତତତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଭୁତ + ତତ୍ତ୍ୱ + ଭାବ)—ଯାହା ପୂର୍ବେ

Abhūtatadbhāba ଘଟି ନ ଥିଲା ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଘଟିବା—

The happening of a thing which has not taken place before.

ଅଭୁତତତ୍ତ୍ୱାବେ ଚା—ସଂ. ପ୍ରତ୍ୟୟ—ଯାହା ପୂର୍ବେ ଘଟି ନ ଥିଲା, ତାହା

Abhūta tadbhābe chwī ବର୍ତ୍ତମାନ ଘଟିଲା—ଏହି ଅର୍ଥରେ

ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଇ ଯୋଗ କରା ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣର ଦୀର୍ଘତା—

The addition of long 'i' to indicate the happening of a thing which has not happened previously.

(ଯଥା ଶୁକ୍ + ଅଭୁତ ତତ୍ତ୍ୱାବେ ଚା + ଚତ୍ = ଶୁକ୍ଚିଚତ୍; ସମ୍ପା-
କରଣ; ବାମ୍ବକରଣ)

ଅଭୁତପୂର୍ବ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଭୁତପୂର୍ବ)—ଯାହା ପୂର୍ବେ ଘଟି ନାହିଁ—

Abhūtapūrba Unprecedented

ଅଭୁତବିଗ୍ରହ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବିଗ୍ରହାନ୍; ଅଭୁତ + ବିଗ୍ରହ)—ଯାହା

Abhūtabigraha ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ କେହି ସାହସ କରେ
ନାହିଁ ବା ଅଗ୍ରସର ହୁଏ ନାହିଁ—(a person)

With whom no one dares to fight.

ସଂଗ୍ରାମେ ବିଶ୍ୱାସ ବାହୁ, ଅଭୁତବିଗ୍ରହ ବୋଲଇ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଅଭୁତଭାବ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ଭୁତ + ଭାବ; ପୂର୍ବେ ହୋଇ ନ

Abhūtabhāba ଥିବା ଭାବ)—ଯାହା ପୂର୍ବେ ହୋଇ ନ

ଥିଲା ତାହା ହେବା—Happening of

a thing which had not happened before.

ଅଭୁମି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଭୁମି) —୧ । ମନ୍ଦଭୂମି—1. Bad soil.

Abhūmi ୨ । ଅପାତ୍ର—2 Unfit object

୩ । ଅନୁପଯୋଗୀ ସ୍ଥାନ—3. Unfit place.

ଅଭେକବର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଭୟବର)—୧ । ଅଶ୍ରୁତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ

Abheibara ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଅଭୟଦାନ—

ଅଭୟବର 1. Assurance of safety or protection.

ଅଭୟବର ୨ । ଅଶ୍ରୁତବାସ୍ତବ୍ୟ—2. Patronage

ଅଭେକ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ.—୧ । ଭେକସ୍ଥାନ—1 Ragged.

Abheka ୨ । ବିଶୁଦ୍ଧ—2 Without proper clothes.

୩ । ଦରିଦ୍ର—3. Poor; destitute.

୪ । ନିଷ୍ପଣ୍ଡ—4. Unemployed.

୫ । ଅଭବସ୍ଥାନ—5. Destitute of clothing or food.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଅଭେକା—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଭେକ (ଦେଖ)

Abheka (See)

ଅଭେକା—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଭେକ (ଦେଖ)

Abheka (See)

ଅଭେକା—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଭେକ (ଦେଖ)

Abheka (See)

ଅଭେଦ—ସଂ. ବି. (ଅ+ଭେଦ)—୧ । ପ୍ରଭେଦର ଅଭାବ—

Abheda 1. Absence of difference.

୨ । ସାମ୍ୟ; ସମତା—2. Similarity.

୩ । ଏକତା—3. Identity.

୪ । ଦୃଢ଼ ସମ୍ପର୍କ—4. Close relation

ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଭେଦ)—୧ । ପାର୍ଥକ୍ୟରହିତ; ଭେଦରହିତ—

1. Having no difference.

ଅଭେଦେ ପ୍ରାୟ ଯେ ଅଭେଦ ମନ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପ୍ରଭୁ ।

ଅଭେଦ ପ୍ରାୟ ଯେ ଅଭେଦ ମନ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପ୍ରଭୁ ।

୨ । ସମାନ—2. Similar.

୩ । ଏକ; ସମ—3. Identical

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଭେଦ୍ୟ)—୧ । ଯହିଁରେ ବିଚ୍ଛେଦ ନାହିଁ—

1. Having no separation.

ପ୍ରାୟ ଅଭେଦ ତାହା; ଯେତେ ଦୂର ଥାଉ ସେ ସାହାର ସେ ତାହାର ।

ଭକ୍ତ ପ୍ରମଥାନ୍ଧ୍ୟ ।

୨ । ଦୃଢ଼; ଅଭେଦ୍ୟ; ଯାହା ଭେଦ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

2. That which can not be broken open;

invulnerable.

ସେ ଶୁଦ୍ଧ ରାଜାରେ ପୁଣି, ଲବିତ ଅଭେଦ କଳଣୀ ।

ପ୍ରାୟ; ନିର୍ଭୀ ମହାପ୍ରଭୁ ।

ଅଭେଦକବଚ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭେଦ୍ୟକବଚ)—ସେହି କବଚ

Abhedakabacha ପିନ୍ଧିଲେ ଶତ୍ରୁରରେ ଅସ୍ତ୍ର ଗଲେ ନାହିଁ—

Impenetrable armour; invulnerable

coat of mail,

ଅଭେଦାତ୍ମା—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭେଦ+ଆତ୍ମା;—

Abhedātma ୧ମା. ୧ବ.)—ସେହି ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ଘନିଷ୍ଠ ବା ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ପ୍ରୀତି ଥାଏ—

Very intimate (friends); having

inseparable friendship with each

other

ନିଜସ୍ଵାସ ସାରଥୀ ସେ ଅଭେଦାତ୍ମା ଜାଣି । ସାରଳାମହାପ୍ରଭୁ ।

ଅଭେଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଭେଦ୍ୟ)—

Abhedya ୧ । ଯାହା ଭେଦ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

1. Impenetrable; that which can not be pierced through.

୨ । ଦୃଢ଼—2 Tough.

୩ । କଠିନ—3. Hard.

୪ । ଅଭେଦ୍ୟ; ଯାହା ପୃଥକ୍ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

4. That which can not be divided; inseparable.

୫ । ଅତି ଘନ—5. Very dense.

୬ । ଅକାଟ—6. Invulnerable.

ଅଭେଦ୍ୟପ୍ରୀତି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଭେଦ୍ୟ+ପ୍ରୀତି)—

Abhedyapriti ୧ । ଘନିଷ୍ଠ ପ୍ରେମ—

1. Very intimate friendship.

୨ । ସେହି ପ୍ରୀତିରେ ବିଚ୍ଛେଦ ଘଟି ନ ପାରେ—

2. Inseparable friendship.

ଅଭେବର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଭୟବର)—ଅଭୟବର (ଦେଖ)

Abhebara Abhaibara (See)

ଅଭୋକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଅ. ଭୂଖ)—

Abhoka ୧ । ଅନ୍ଧା; ଖୁଆ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

1. State of not feeling hungry.

୨ । ଖୁଆର ଅଭାବ—2. Absense of hunger.

ଦେ. ବିଶ—ଅନ୍ଧା; ଖୁଆରହିତ—Not hungry

ଭୋକର ବେଳରେ ଅନ୍ଧ ନ ହୁଅଇ ପାଞ୍ଚ ।

ଅଭୋକ ବେଳରେ ସେ ଅଭୋକ କରୁ ପାତ । ସାରଳାମହାପ୍ରଭୁ ।

ଅଭୋକିଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଅ. ଭୂଖ)—୧ । ଅନ୍ଧା—

Abhokila 1. Not feeling hungry.

୨ । ଖୁଆରହିତ—2. Having no hunger.

ଅଭୋଗ—ସଂ. ବି (ଅ+ଭୋଗ)—୧ । ଭୋଗର ଅଭାବ—

Abhoga 1. Non-enjoyment.

୨ । ଭୋଗ ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

2. Unenjoyed condition.

ନିଜ ନ ଯିବା ଜବା ଅଧରୁ ଅଭୋଗରେ କେ ଭୋଗ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

୩ । ଅପ୍ରାପ୍ତି—3. Non-attainment

୪ । ସମ୍ପଦରେ ଦଖଲର ଅଭାବ—

4. Want of possession.

୫ । ପୁଣ୍ୟ ବା ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରି ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

5. Want of experience of pleasure or pain.

୬ । ବେଦଖଲ—6. Dispossession.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅଭୋଗ; ଭୋଗ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—

1. Unenjoyed.

୨ । ଅପ୍ରାପ୍ତି—2 Unattained.

୩ । ଅନୁଭୂତ—3. Not experienced.

୪ । ଭୋଗରହିତ—4. Devoid of enjoyment

ଅଭୋଗଲିଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଭୋଗ + ଲିଙ୍ଗ)—

Abhogalinga ଅଯୋନି; କ୍ଳୀବ; ଶ୍ରୀ ବା ପୁଂ ଚିହ୍ନରହିତ—

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ଦୁଷ୍ଟାଦେ ଧୂଳି ଓ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟାସ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଚିତ୍ତାଦୋଷରେ ନ ଯିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚର୍ଚ୍ଚାର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ । ଯଥା — 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିଏ, 'କୃଷ୍ଣ' ନ ଯିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

Having no male or female organ;
eunuch

ବାଳ କାଳରୁ ଏହାର ଅଙ୍ଗେ ମନ୍ଦ କର୍ମ ।

ଅଭୋଗ୍ୟଙ୍କ ହୋଇ ଅମ୍ଭେ ଦେଲୁ ଜନମ । ସାରଳାମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଅଭୋଗ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଭୋଗ୍ୟ)—ଯାହା ଭୋଗ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ—
Abhogya Not enjoyable, not fit for enjoyment.
(ଅଭୋଗ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅଭୋଜନ—ସଂ. ବି. (ଅ+ଭୋଜନ)—୧ । ଭୋଜନର ଅଭାବ—
Abhojana 1. Want of meal.

୨ । ଉପବାସ—2. Fasting.

୩ । ଭୋଜନରୁ ନିବୃତ୍ତି—

3. Abstinence from food.

୪ । ଖାଦ୍ୟାଭାବ—4. Want of food.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଭୁକ୍ତ; ଅଖିଆ—1. Not having taken
meals; going without food.

୨ । ଉପବାସ—2. Fasting.

ଅଭୋଜନୀୟ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଭୁକ୍ତ; ଖାଇ ନ ଥିବା—
Abhojaniya Not having taken meals.

ଅଭୋଜ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଭୋଜ୍ୟ)—

Abhojya ୧ । ନିଷିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ (ଦ୍ରବ୍ୟ); ଅଖାଦ୍ୟ—
1. Prohibited (food)

୨ । ଅଶୁଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ (ଦ୍ରବ୍ୟ)—

2. Impure or unclean (food)

୩ । ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖିଆ ଯାଇ ନ ପାରେ—

3. Uneatable.

ଅଭ୍ୟାକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭ+ଅକ୍ତ ଧାତୁ=ବୋଲିବା+କର୍ମ. ତ)—
Abhyakta ଅପାଦମସ୍ତକ ତୈଳାକ୍ତ—

(ଅଭ୍ୟାଙ୍ଗ—ବି) Anointed with oil from head to
foot.

ଅଭ୍ୟାଗ୍ର—ସ. ବିଶ. (ଅଭ+ଅଗ୍ର)—

Abhyagra ୧ । ନବୀନ; ଅଭିନବ—1. New

୨ । ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—2. In front; frontal.

୩ । ନିକଟ; ସମୀପ—3. Near; adjoining.

ଅଭ୍ୟାଙ୍ଗ—ସ. ବି. (ଅଭ+ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ=ବୋଲିବା+ଭାବ. ଅ)—

Abhyanga ୧ । ତୈଳଦ୍ୱାରା ଶରୀର ମର୍ଦ୍ଦନ—

1. Rubbing the body with oil;
anointing

୨ । (+କରଣ. ଅ)—୧ । ତୈଳ—2. Oil; unguent.

୩ । ଲେପ—3. Ointment.

୪ । (+ଭାବ. ଅ)—ଚକ୍ଷୁରେ ଅଞ୍ଜନପ୍ରଦାନ; ଅଖିରେ
କକ୍ଷୁଳ ଲଗାଇବା—4 Applying collyrium
to the eye-lashes.

ଅଭ୍ୟାଞ୍ଜନ—ସ. ବି. (ଅଭ+ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—

Abhyāñjana

ଅଭ୍ୟାଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Abhyāṅga (See)

ଅଭ୍ୟାଧିକ—ସ. ବିଶ. (ଅଭ+ଅଧିକ)—୧ । ଅଧ୍ୟଧିକ—

Abhyadhika

1. Too much; excessive.

୨ । ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ—2 Most excellent.

୩ । ସର୍ବୋତ୍ତମ—3. Best.

ଅଭ୍ୟାନ୍ତର—ସ. ବି. (ଅଭ+ଅନ୍ତର)—ଅଦେଶ; ହୁକୁମ—

Abhyantara

Order.

(ଅଭ୍ୟାନ୍ତରୀୟ—ବିଶ)

ଅଭ୍ୟାନ୍ତରୀୟ—ସ. ବିଶ. (ଅଭ+ଅନ୍ତରୀୟ)—ଅଦେଶ—

Abhyantariya

Ordered

ଅଭ୍ୟନ୍ତର—ସ. ବି. (ଅଭ+ଅନ୍ତର)—ମଧ୍ୟ; ଅନ୍ତରାଳ; ଭିତର—

Abhyantara

Inside.

ସ. ବିଶ—ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ; ଅନ୍ତର୍ଗତ—Situating in;

included within

ଦେ. ବି—୧ । ପ୍ରଭେଦ—1 Difference.

୨ । ପରିବର୍ତ୍ତନ—2 Change.

୩ । ଅବରୋଧ; ବାଧା—

3. Impediment, obstacle.

୪ । ଅପତ୍ତି—4. Objection

୫ । ମତଭେଦ—5. Difference of opinion

୬ । କପଟ—6. Hypocrisy.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ପୃଥକ—1. Separate.

୨ । ଅନ୍ୟଥାକୃତ—2. Done otherwise;

disregarded.

୩ । ଭିନ୍ନ—3. Different

ଯୋ ବର୍ଣ୍ଣ ବେଦର ବାହାର, ଠୁଳ ଶୂନ୍ୟର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ।

ଭୂପତି—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ—ସ. ବିଶ. (ଅଭ୍ୟନ୍ତର=ମଧ୍ୟ+ଭିତ)—

Abhyantarīṇa

୧ । ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ; ଅନ୍ତରୀକ—1. Internal;
not seen outside; not external.

୨ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ—2. Intermediate.

୩ । ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ—3. Inner.

ଅଭ୍ୟାବକର୍ଷଣ—ସ. ବି. (ଅଭ+ଅବ+କୃଷ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—

Abhyabakarṣaṇa

୧ । ଆକର୍ଷଣ—1. Attraction.

ଅଭ୍ୟାବକର୍ଷିତ

ଅଭ୍ୟାବକୃଷ୍ଣ

୨ । ଦେହରେ ପଶି ଯାଇଥିବା କଣ୍ଟା, ଶର ବା
ଗୁଳି ଆଦିକୁ ବାହାର କରି ଆଣିବା—

2. Extraction of arrow, nail or bullet
from the body.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ଗୁଣରେ ସୁଦୃଢ଼ ଏ ଦୃଢ଼ ଅସ୍ତ୍ର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟାସ ଏ ବା ୨ ଦୃଢ଼ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିଲେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚାର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଦୃଢ଼ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଶୋଳିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବିଥ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ୍ତୁ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ମ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ୍ଷତ' ଚେଷ୍ଟିବେ ।

୨ । ସାଦୃଶ୍ୟ ଘୋଷାଦିକ—

2. To be got by heart; to be committed to memory.

୩ । ଅଭ୍ୟାସଦ୍ୱାରା ସାଧ୍ୟମାପ୍ତ—

3 Attainable by practice.

ଅଭ୍ୟାକାଂକ୍ଷିତ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଅ + କାଂକ୍ଷି ଧାତୁ + ଇକ୍ତ ଚ)—

Abhyākāṅkshita ୧ । ମିଥ୍ୟା ଅଭିଯୋଗ—

1. False accusation; groundless complaint.

୨ । ମିଥ୍ୟାପ୍ରବାଦ—2. Defamation; libel.

ଅଭ୍ୟାଖ୍ୟାତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି + ଅ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Abhyākhyāta ୧ । ମିଥ୍ୟାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ—

(ଅଭ୍ୟାଖ୍ୟାତା—ଶ୍ରୀ) 1. Falsely accused.

୨ । ମିଥ୍ୟାପ୍ରବାଦଗ୍ରସ୍ତ—

2. Calumniated; defamed.

ଅଭ୍ୟାଖ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଅ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ + ଇକ୍ତ. ଅନ)—

Abhyākhyāna ୧ । ମିଥ୍ୟା ଅଭିଯୋଗ—1. False charge.

୨ । ମିଥ୍ୟାପ୍ରବାଦ—2. Calumny; defamation.

ଅଭ୍ୟାଗତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି = ସମ୍ମୁଖକୁ; ନିକଟକୁ + ଅଗତ)—

Abhyāgata ୧ । ସମ୍ମୁଖାଗତ; ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ—

(ଅଭ୍ୟାଗତା—ଶ୍ରୀ) 1 Arrived in front of a person appearing before a person.

୨ । ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ—Appearing suddenly.

୩ । ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୂତ୍ରେ ପ୍ରାପ୍ତ—

3. Inherited (M. W.)

ସଂ. ବି. ପୁ. — ୧ । ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅତିଥି—

1. An uninvited guest.

୨ । ଅତିଥି—2. A guest.

ଅଭ୍ୟାଗତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସାଧୁଙ୍କର—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

୩ । ଅଗନ୍ତୁକ—3. A newcomer.

ଅଭ୍ୟାଗମ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଅ + ଗମ ଧାତୁ + ଇକ୍ତ. ଅ)—

Abhyāgama ୧ । ଉପସ୍ଥିତି; ପହଞ୍ଚିବା—1. Arrival.

୨ । ସମ୍ମୁଖକୁ ଅସିବା—

2. Appearance in front of a person.

୩ । ଦର୍ଶନ; ମୁଲ୍ଲକାର୍—3. Visit.

୪ । (ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ) ଫଳଭୋଗ—

4. (Logic) Enjoying a result (M. W. ;

୫ । ନିକଟତା—5. Neighbourhood (M. W)

୬ । ଅତିଥିଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିବାପାଇଁ ବସିବା ସ୍ଥାନକୁ ଉଠିବା—6. Rising to receive a guest.

(M. W.)

୭ । ଯୁଦ୍ଧ—7. War; battle

୮ । ଆଘାତ—8. Striking.

୯ । ମାରଣ; ବଧ—9. Killing.

୧୦ । ବିରୋଧ—10. Opposition.

୧୧ । ଦ୍ୱାରୁଦ୍ଧିବା; ସାମନାରେ ପଡ଼ିଯିବା—

11. Encountering (M. W.)

ଅଭ୍ୟାଗାରିକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି + ଆଗାର + ଇକ୍ତ)—

Abhyāgārika ୧ । ପରିବାର ଘୋଷଣରେ ମନୋଯୋଗୀ—

(ଅଭ୍ୟାଗାରିକା—ଶ୍ରୀ) 1. Diligent in supporting a family.

ଅଭ୍ୟାଘାତ—ସଂ. ବି. — (ଅଭି + ଆଘାତ)—

Abhyāghāta ୧ । ଆକ୍ରମଣ; ଚଢ଼ାଉ—1. Assault;

୨ । ରୋକ୍—2. Interruption.

ଅଭ୍ୟାଦାନ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଆଦାନ)—

Abhyādāna ୧ । ପ୍ରାରମ୍ଭ—1. Beginning;

commencement.

୨ । ସମ୍ମୁଖବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଗ୍ରହଣ—

2. Personal acceptance, acceptance in person.

ଅଭ୍ୟାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅଭି + ଅମ ଧାତୁ = ରୁଗ୍ନ ହେବା +

Abhyānta ୧ । ରୁଗ୍ନ; ପୀଡ଼ିତ—Sick, ill. କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—

(ଅଭ୍ୟାନ୍ତା—ଶ୍ରୀ) ରୁଗ୍ନ; ପୀଡ଼ିତ—Sick, ill.

ସଂ. ବି. ପୁ. — ମୃଦୁ; ରୋଗୀବ୍ୟକ୍ତି—

An invalid; a patient.

ଅଭ୍ୟାପାତ—ସଂ. ବି. — (ଅଭି + ଆପାତ)—

Abhyāpāta ୧ । ବିପଦ, ଦୁର୍ଘଟଣା—1 Calamity.

୨ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ; ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—2 Misfortune.

୩ । ସଂନାଶ—3. Ruin

୪ । ଆଶାଲୋପ—5. Disappointment.

ଅଭ୍ୟାମର୍ଦ୍ଦ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଅ + ମୃଦ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅ; ଯହିଁରେ

Abhyāmarda ୧ । ଶତ୍ରୁକୁ ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା—

ଯୁଦ୍ଧ; ଲଢ଼େଇ—War, battle.

ଅଭ୍ୟାମ୍ବୁ—ସଂ. ବି. (ଅଭି + ଆମ୍ବୁ)—

Abhyāmbha ୧ । ଆରମ୍ଭ—1 Beginning.

୨ । ଅଭିଧାନ କର୍ମର ପୁନରାବୃତ୍ତି, ଦୋହୋରେଇବା—

1. Repetition; rebeginning

ଅଭ୍ୟାଶ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ. (ଅଭି + ଅସ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Abhyāśa ୧ । ଅଭ୍ୟାସ (ଦେଖ)

Abhyāsa (See)

ଅଭ୍ୟାସ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭି + ଅସ ଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା; ବିଦ୍ୟମାନ ରହିବା

Abhyāsa ୧ । ନିକଟ—1 Near.

୧ । ନିକଟ—1 Near.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

୨ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—2. Proximate; adjacent.

୩. ବି. —୧ । ଶୋଭା—1. Habit

୨ । ନିକଟତା—2. Vicinity; proximity
(ଅଭ୍ୟାସ—ବିଶ) ୩ । ଅବୁଦ୍ଧି; ଘୋଷିବା—

3. Learning by heart.

୪ । ପଢ଼ାବୁଦ୍ଧି—4. Recitation.

୫ । ପୁନଃପଢ଼ିବା; ପୁନଃ ପଢ଼ିବା ପଠନ—

5. Repeated reading, revision.

୬ । ପୁନଃ ପୁନଃ ବ୍ୟବହାର—6. Repeated use.

୭ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଅକ୍ଷରର ଦ୍ୱିତ୍ୱ—

7. (Grammar) Duplication of letters.

୮ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଦ୍ୱିତ୍ୱକୁ ପୁନଃ କ୍ରିୟାବାଚକ ଧାତୁର ଦ୍ୱିତ୍ୱ—

8. (Grammar) Reduplication of a root
of a verb indicating repetition,

(ଯଥା—ଗମ ଧାତୁରୁ-ଜଗମ)

୯ । (ଗଣିତ) ଗୁଣନ—

9 (Mathematics) Multiplication.

ଅଭ୍ୟାସସିଦ୍ଧ - ସଂ. ବିଶ (ଅଭ୍ୟାସ + ସିଦ୍ଧ)—

Abhyāsasiddha ୧ । ଅଭ୍ୟାସ ବା ସାଧନାଦ୍ୱାରା ଅସ୍ୱତ୍ୱ—

1 Habitual, fully learnt by exercise.

୨ । ମୁଖସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା—2. Got by heart.

ଅଭ୍ୟାସାଦାନ—ସଂ. ବିଶ (ଅଭ୍ୟାସ + ଆଦାନ)—

Abhyāsādāna ୧ । ଯିବା + ଭବ. ଅନ)—

୧ । ଶତ୍ରୁପ୍ରତି ଆକ୍ରମଣ; ଚଢ଼ାଉ; ଧାଡ଼ି ଦେବା—

1. Charging an enemy

୨ । ଆକ୍ରମଣ—2. Attack.

୩ । ଆକ୍ରମଣାର୍ଥ ଶତ୍ରୁ ସମ୍ମୁଖକୁ ଗମନ—

3. Onslaught.

ଅଭ୍ୟାସିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି (ସ. ଅଭ୍ୟାସ)—

Abhyāsibā ଅଭ୍ୟାସ କରିବା—To practice

ଅଭ୍ୟାସିବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅସନେ ବସିବା,

ଆମାସନା ଅନେକ ସୋଗ ଅଭ୍ୟାସିବା ।

କରନ୍ତାଥ. ଭାବବଦ. ୩ୟ ।

ଅଭ୍ୟାସୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଭ୍ୟାସ + ଇନ୍; ୧ମ. ୧ବ)—

Abhyāsī ୧ । ଅଭ୍ୟାସଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ—1. Studious.

(ଅଭ୍ୟାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଘୋଷିବାରେ ନିୟୁକ୍ତ—

2 Engaged in learning by rote.

୩ । ଯେ କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଅଭ୍ୟାସ କରିଥାଏ—

3. Accustomed; inured; practiced.

୪ । ପୁନଃପୁନଃ ସାଧନ କରୁଥିବା—

4. Engaged in repeated exercise or
practice

ଅଭ୍ୟାହତ—ସଂ. ବି (ଅଭ୍ୟାସ + ହତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abhyāhata ୧ । ଆହତ—1. Struck; wounded.

୨ । ଆକ୍ରାନ୍ତ—2. Seized by; afflicted with.

୩ । ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ—3 Impeded.

ଅଭ୍ୟାହାର—ସଂ. ବି (ଅଭ୍ୟାସ + ହାର ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abhyāhāra ୧ । ଚୋରା—1. Theft.

୨ । ଡକାଇ; ଲୁଟିବାରୁ—

2. Dacoity; looting

୩ । ଆକ୍ରମଣ; ଚଢ଼ାଉ—

3. Attack; onslaught.

୪ । ଭୋଜନ—4. Eating; meals

୫ । ନିକଟକୁ ଆଣିବା, ହାଜର କରାଇବା—

5. Bringing near.

୬ । ବୁଢ଼ାଇନେବା—6. Carrying away.

ଅଭ୍ୟାସନ—ସଂ. ବି (ଅଭ୍ୟାସ + ନ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Abhyāshana ୧ । ଜଳସେଚନ; ପାଣି ଛୁଙ୍କିବା—

(ଅଭ୍ୟାସିତ—ବିଶ) 1. Sprinkling with water.

୨ । ବତୁରାଇବା, ଭଜାଇବା—

2 Moistening.

(ଯଥା—ବୈଷ୍ଣବେଶ, ଯଜ୍ଞ ବା ହୋମ ଆଦି ନିରା ପୁଣ୍ୟରୁ କର୍ତ୍ତ
ମନ୍ତ୍ରପାଠପୂର୍ବକ ହୋମବେଦରେ ଅଭ୍ୟାସନ କରନ୍ତୁ ।)

ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛା—ସଂ. ବିଶ (ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛା)—

Abhyuchcha ଅତି ଉଚ୍ଚ—Ver. high.

ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛାଗମି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ସେ ଖୁବ୍ ଉପରକୁ ଉଠେ—

Abhyuchchagāmi Soaring to a very

(ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛାଗମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) great height.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ବୃକବିଶେଷ—Name of a previous
incarnation of the Buddha.

ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛୟ—ସଂ. ବି (ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛା + ଯ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Abhyuchchaya ୧ । ବୃଦ୍ଧି—1. Increase.

(ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛିତ—ବିଶ) ୨ । ଗଦା; ଗୁଚ୍ଛ—2. Heap.

୩ । ସମୂହ—3. Multitude.

୪ । ସମୂହସ୍ତ; ସମାହାର—

4. Aggregate; collection.

୫ । ସଂଗ୍ରହ—5. Gathering.

ସଂ. ବିଶ (ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛୟ)—ଅତି ଉଚ୍ଚ—

Very high,

ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛରିତ—ସଂ. ବିଶ (ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛା + ଚି ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Abhyuchchhrita ୧ । ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା—

(ଅଭ୍ୟୁଚ୍ଛୟ—ବିଶ) 1. Raised aloft; elevated.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅଧର ସ୍ୱପ୍ନରେ ସ୍ୱପ୍ନର ଏ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭବକ ଏ ବା , ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଶୋଭିଲେ ଯେତେ ଏ ହସାବୋଷରେ ନ ମଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧୁକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବସନ୍ତର , ବା ଏ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଶୋଭିବାକୁ ହେବ । ସଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଶୋଭିବେ; ‘କ୍ଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ୍ଷ’ ଶୋଭିବେ; ‘ବ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ୍ୟ’ ଶୋଭିବେ; ‘ଅଗା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗା’ ଶୋଭିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଶୋଭିବେ ।

୨ । ଅଭ୍ୟୁଦୟ—2 Exalted, very high.

୩ । ସମର୍ଥ—3 Able.

୪ । ଉଚ୍ଚପଦପ୍ରାପ୍ତ—4. One who has attained a high position

ଅଭ୍ୟୁଦୟୋଗ—ସଂ. ବି (ଅଭି+ଉଦ୍+କ୍ରନ୍ତ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—
Abhyutkrośan ଜେଜେକାର; ଉଚ୍ଚୋତ୍ସ୍ଵରରେ
(ଅଭ୍ୟୁଦୟ—ବିଶ) ପ୍ରଶଂସା—
1. loud acclamation.

ଅଭ୍ୟୁଦୟ—ସଂ. ବି (ଅଭି+ଉଦ୍+ସ୍ଥା ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—
Abhyutthāna ୧ । ଅଭ୍ୟାଗତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା
(ଅଭ୍ୟୁଦୟ—ବିଶ) ପାଇଁ ଅସନରୁ ଉଠିବା—
1 Rising from one's seat to show respect to a guest.

୨ । ଉଦୟ; ଉଦ୍‌ବା—2 Rising.

୩ । ପ୍ରଜାବଦ୍ରେତ—3. Rebellion (M. W)

୪ । ଉଚ୍ଚତା—4. Elevation.

୫ । ଉଚ୍ଚପଦଲାଭ—5. Gaining a high position.

୬ । ଅଧିକାରଲାଭ—6. Gaining authority.

୭ । ମାନ୍ୟ; ସମ୍ମାନ—7. Respectability.

୮ । ବଳ ବା ପ୍ରଭାବଲାଭ—8. Gaining efficacy.

୯ । କ୍ଷମତା—9 Power.

୧୦ । ଜନ୍ମ; ଆରମ୍ଭ—10. Origin; birth.

୧୧ । ଉନ୍ନତି—11. Improvement.

୧୨ । କ୍ଷମତାର ବୃଦ୍ଧି—12 Increase of power.

୧୩ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଭ—13. Reputation

୧୪ । ବୈଷୟିକ ଉନ୍ନତି; ସମ୍ପଦ; ବୃଦ୍ଧି—14. Prosperity.

୧୫ । ଉଚ୍ଛ୍ୱଳିତା—15 Overflowing.

୧୬ । ଉଦ୍ୟମ—16. Endeavour, striving after.

୧୭ । ଅନୁକ୍ରମ; ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା—
17. Setting out (M. W.)

ଅଭ୍ୟୁଦୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅଭି+ଉଦ୍‌ଭିତ)—

Abhyurthita ୧ । ଉଦ୍‌ଭିତ—1. Risen.

୨ । ଅଗ୍ରଜ୍ଞଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଅସନରୁ ଉଠିଥିବା—
2. Rising from one's seat to do any one honour.

୩ । ପ୍ରବୃତ୍ତ—3. Engaged.

୪ । ଅଭ୍ୟୁଦୟ—4. Elevated; very high.

୫ । ଦୃଶ୍ୟ; ଦୃଶ୍ୟ—5. Appeared; visible.

୬ । ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା—
6. Making one's self ready.

୭ । ସମ୍ପଦପୂର୍ଣ୍ଣ—7 Prosperous.

ସଂ. ବି—୧ । ଉନ୍ନତି—1. Improvement.

୨ । ସମ୍ପଦ; ବୈଷୟିକ ଉନ୍ନତି—2. Prosperity.

ଅଭ୍ୟୁଦୟ—ସଂ. ବି (ଅଭି+ଉଦୟ)—

Abhyudaya ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ—1 Sun-rise

୨ । ଗ୍ରହ ତାରକାଙ୍କର ଉଦୟ—
2 Rise of luminaries.

୩ । ଆରମ୍ଭ—3 Beginning; commencing.

୪ । ଉଚ୍ଚତା—4. Elevation

୫ । ବୃଦ୍ଧି—5 Increase.

୬ । ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି; ସମ୍ପଦ; ବୃଦ୍ଧି—6. Prosperity.

୭ । ସୁଖ—7. Happiness (M. W.)

୮ । ସୁଫଳ—8. Good result.

୯ । ଧର୍ମ; ଉତ୍ସବ; ଯାତ୍ରା; ପର୍ବ—
9. A religious celebration; festival.

୧୦ । ଉଦ୍‌ବା—10. Uprising; rise.

୧୧ । ଉନ୍ନତି—11 Improvement.

୧୨ । ମଙ୍ଗଳ; ଶୁଭ—12 Weal.

ଅଭ୍ୟୁଦୟଶ୍ରୀ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଭ୍ୟୁଦୟ=ମଙ୍ଗଳ + ଶ୍ରୀ; Abhyudayaśrāddha ଅଭ୍ୟୁଦୟଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ; ବୃଦ୍ଧି ଶ୍ରୀ)—

୧ । ବିବାହାଦିର ଆରମ୍ଭରେ ପିତୃଲୋକଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯିବା ଶ୍ରୀ—1. An offering to the manes before the commencement of marriage and other ceremonies.

୨ । ବୈଦିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ (ହୋମାଦି) ଆରମ୍ଭରେ ପିତୃଲୋକଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଶ୍ରୀ—2. An offering to the manes preliminary to the performance of vedic rites

ଅଭ୍ୟୁଦୟେଷ୍ଟି—ସଂ. ବି—(ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଭ୍ୟୁଦୟଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମି ବା Abhyudayeshṭi ଅଭ୍ୟୁଦୟାର୍ଥ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଲକ୍ଷ୍ମି) —

୧ । ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଯଜ୍ଞ—
1. An expiatory sacrifice (M. W.)

ଅଭ୍ୟୁଦୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅଭି+ଉଦ୍‌ଭିତ)—

Abhyudita ୧ । ଉଦ୍‌ଭିତ; ଅକାଶରେ ଉଦ୍‌ଭିତ—
(ସୂର୍ଯ୍ୟ; ଗ୍ରହାଦି) —

1. Risen (sun or luminaries)

୨ । ସଂ. ସେ ନିଦୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍‌ଭିତ ଆସନ୍ତି (ସେହି ଲୋକ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ପରେ ନିଦରୁ ଉଠେ ସେ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବା ଉଚିତ)

2. One over whom (while sleeping) the sun has risen (M. W.) accustomed to sleep till after sunrise.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଃ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ

୩ । ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ—

୩ Engaged in combat (M W.)

୪ । ଘଟିଥିବା—4 Happened.

୫ । ଶ୍ରୀବନ୍ଧୁ ସମ୍ପନ୍ନ—5. Prosperous.

୬ । ପ୍ରକାଶିତ—6 Appearing; visible.

୭ । ଉନ୍ନତ—7. Elevated

୮ । ବାକ୍ୟଦ୍ଵାରା ପ୍ରକାଶିତ—

8. Expressed in words (M, W.)

ଅଭ୍ୟୁଦୟଶାସ୍ତ୍ର—୧୦. ବି (ଅଭ୍ୟୁଦୟ + ଶାସ୍ତ୍ର + ଚିତ୍ତ)—

Abhyuditasāyitā ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇବା ଅବସ୍ଥା—

The state of lying asleep while the sun has risen.

ଅଭ୍ୟୁଦିତ—୧୦. ବିଶ (ଅଭି + ଉଦ୍ + ଉତ୍ତର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Abhyudirita ୧ । ଅସ୍ଥିତ; ଫିଙ୍ଗା ଯାଇଥିବା—

1. Cast, thrown down.

୨ । ଅବ୍ୟାକ୍ତ; କଥିତ—2. Narrated; spoken.

୩ । ବର୍ଣ୍ଣିତ—3 Described.

ଅଭ୍ୟୁଦ୍ୟତ—୧୦. ବିଶ (ଅଭି + ଉଦ୍ୟତ)—୧ । ଉତ୍ତୋଳିତ—

Abhyudyata 1. Raised; lifted up.

୨ । ସମର୍ପିତ—2. Offered.

୩ । କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ—

3. Prepared for; ready for.

୪ । ଆଦର ସହକାରେ ସ୍ୱାଗତ—

4. Received kindly; welcomed.

୫ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ—5. Engaged in.

୬ । ଉଦ୍ଭବ—6. Risen.

ଅଭ୍ୟୁପଗତ—୧୦. ବିଶ. ପୁ (ଅଭି + ଉପଗତ)—୧ । ସ୍ୱୀକୃତ—

Abhyupagata

(ଅଭ୍ୟୁପଗତା - ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Acknowledged; agreed.

(ଅଭ୍ୟୁପଗମ - ବି) ୨ । ପ୍ରାପ୍ତ—2. Got; achieved.

୩ । ନିକଟକୁ ଅଭିସ୍ଥାପନ—3. Arrived near.

୪ । ଉପସ୍ଥିତ—4. Arrived, reached.

ଅଭ୍ୟୁପଗମ—୧୦. ବି (ଅଭି + ଉପଗମ)—

Abhyupagama ୧ । ନିକଟକୁ ଅଭିସ୍ଥାପନ; ପହଞ୍ଚିବା—

1 Arriving; at; going near to.

୨ । ଚୁକ୍ତି—2. Contract; an agreement (M. W.)

୩ । ସ୍ୱୀକାର; ରାଜ—3 Assenting to; admitting; consent

୪ । ପ୍ରତିଜ୍ଞା—4 Promise.

୫ । ପ୍ରାପ୍ତି—5. Attainment.

୬ । ଉପସ୍ଥିତ—6. Presence.

୭ । ଅସଂକ୍ତି—7. Attachment.

୮ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ—8. Ascertainment.

୯ । କଳ୍ପନା—9. Imagination.

୧୦ । ମତ—10. Opinion

ଅଭ୍ୟୁପଗମସିଦ୍ଧାନ୍ତ — ୧୦ ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖ; ଅଭ୍ୟୁପଗମଦ୍ଵାରା ଉପନୀତ

Abhyupagamasiddhānta ଦେବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ)—୧ । ସ୍ୱୀକୃତ-

ପ୍ରତିଜ୍ଞା—1. An admitted axiom (M. W.)

୨ । (ନ୍ୟାୟ) ପ୍ରଥମେ ଚର୍ଚ୍ଚାନୁସ୍ଥାପନରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିଜ୍ଞାକୁ

ସତ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ପରେ ତାହା ପ୍ରମାଣାଦିଦ୍ଵାରା

ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦନ କରିବା—

2. (logic) 'Reductio-ad-absurdum';

assuming a proposition as true and

then showing the absurdity of an

inference based on it

ଅଭ୍ୟୁପପତ୍ତି—୧୦ ବି (ଅଭି + ଉପପତ୍ତି)—୧ । ସାହାଯ୍ୟ କରିବା

Abhyupapatti ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିକଟକୁ ଯିବା—

1. Approaching in order to assist

୨ । ରକ୍ଷା—2. Protection

୩ । ସଫେଇ; ଅପରାଧ; ଅପରାଧରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା—

3. Defence.

୪ । ଅନୁଗ୍ରହ—4. Favour.

୫ । ଉପକାର—5 The conferring of a benefit or kindness

୬ । ସ୍ୱୀକୃତି; ସ୍ୱୀକାର—6. Agreement; assent.

୭ । କୁଳରକ୍ଷା ପାଇଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟାନୁସ୍ଥାପନରେ ମୃତ ଭାଇଙ୍କ

ପତ୍ନୀଙ୍କ ଶରୀରରେ ଶର୍ଯ୍ୟାପାତନରୂପ କର୍ମ—

7. Impregnation of a brother's wife

(especially of a brother's widow as

an act of duty) (M. W)

୮ । ସାନ୍ତ୍ବିତ—8. Consolation

ଅଭ୍ୟୁପପନ୍ନ—୧୦ ବିଶ. (ଅଭି + ଉପପନ୍ନ)—୧ । ରକ୍ଷିତ—

A bhyupapanna 1. Protected; rescued.

୨ । ସ୍ୱୀକୃତ (ବିଷୟ)—2. Agreed to; assented.

୩ । ସ୍ୱୀକାର କରିଥିବା—3. Agreeing to.

୪ । ରକ୍ଷାାର୍ଥ—4. Asking for protection.

ଅଭ୍ୟୁପାୟ—୧୦ ବି. (ଅଭି + ଉପାୟ)—୧ । ସ୍ୱୀକାର—

Abhyupāya 1. Acknowledgement; agreement.

୨ । ସୁବିଧାସ୍ୱ—2. Expedient; means

ମାଧାବର ଲେଖକ ଅପର ପୁରାଣେ ନୃପତି ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୧୬ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ୬ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ୧୬ ମାତ୍ରାରେ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେହେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମନେ, ଦେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ବା ମାତ୍ରାରେ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଦେଖା — ‘ଗାୟ’ ନ ମନେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବିଧି’ ନ ମନେ ‘ବିଧି’ ଦେଖିବେ; ‘ବିଧି’ ନ ପାଇଲେ ‘ବିଧି’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଲବ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବ୍ଧ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଭ୍ୟୁପାୟନ—ସ. ବି. (ଅଭି+ଉପାୟନ)—

Abhyupāyana ୧ । ଉପଚୈକନ; ଭେଟି; ଦର୍ଶନା—

1. A complimentary gift.

୨ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ—2. An inducement (M. W)

ଅଭ୍ୟୁପେତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଭି+ଉପ+ଇ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

Abhyupeta ୧ । ସ୍ୱୀକୃତ—1. Agreed to.

୨ । ଅନୀକୃତ—2. Promised.

୩ । ପ୍ରାପ୍ତ—3. Received

୪ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ତ) ଉପାଗତ; ଉପସ୍ଥିତ—

4. Arrived at

ଅଭ୍ୟୁପେତ୍ୟଶୁଶ୍ରୂଷା—ସଂ. ବି (ଅଭ୍ୟୁପେତ୍ୟ+ଶୁଶ୍ରୂଷା)—

Abhyupetyāśuśrūṣā ୧ । ଶୁକର କରବାର ରୁକ୍ତି—

1. A contract of personal service between master and servant.

୨ । ଶୁକର କରବାରରୁକ୍ତିଭଙ୍ଗ—

2. A breach of contracted service(M. W)

୩ । (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ଥୂତି) ଭିନ୍ନଭାବ ଶୁକର ରୁକ୍ତିଭଙ୍ଗ ଗୋଷ୍ଠି
ଦାତା ମନକମାବିଷୟକ ଆଇନର ଉପାଧି—

3. A title of Law treating of dispute between master and servant who has broken his agreement.

ଅଭ୍ୟୁପେତ୍ୟଶୁଶ୍ରୂଷା—ସଂ. ବି. (ଅଭ୍ୟୁପେତ୍ୟ+ଅଶୁଶ୍ରୂଷା)—

Abhyupetyāśuśrūṣā ହିନ୍ଦୁ ଆଇନର ୧୮ ବିଭିନ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ
ଶୁକର ରୁକ୍ତିଭଙ୍ଗ ଆଇନ—One of the 18
titles of Hindu Law dealing with
breach of contract between master
and servant (Apte)

ଅଭ୍ୟୁଷ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଉଷ ଧାତୁ=ପୋଡ଼ିବା+କର୍ମ. ଅ)—

Abhyusha ୧ । ଉଷର ଭୃଷ୍ଣ ଶସ୍ୟାଦି; ଶସ୍ୟଭୃକ—

1. Slightly parched corn.

୨ । ରୁଟି—2. Bread; loaf.

ଅଭ୍ୟୁଷ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଉଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—

Abhyūsha ଅଭ୍ୟୁଷ (ଦେଖ)

Abhyusha (See)

ଅଭ୍ୟେଷ—ସଂ. ବି. (ଅଭି+ଉଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—

Abhyesha ଅଭ୍ୟେଷ (ଦେଖ)

Abhyusha (See)

ଅଭ୍ର (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଗମନ କରିବା—1. To go

Abhra (root) ୨ । ଗତି କରିବା—2. To move.

ଅଭ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅ+ଭ୍ରମ ଧାତୁ=ସିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; କମ୍ପା ଅଭ୍ର=

Abhra ଜଳ+ଭ୍ର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; କମ୍ପା ଅଭ୍ର ଧାତୁ=ଗମନ
କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଆକାଶ—1. Sky.

୨ । ମେଘ—2. Clouds.

୩ । ମେଘକାଳ; ଅଭ୍ରରଖ—3. Mica, talc.

୪ । ମୁଆ—4. Root of Duba grass.

[ଦ୍ର—ଅଭ୍ର ଶୁଭ୍ରକାର ଯଥା—ବୃଷ୍ଟି, ଶ୍ୱେତ, ପୀତ ଓ ଲେହୁତ ।
କବିରଜ. ହରେକୃଷ୍ଣ-ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ।]

ଅଭ୍ରଂକସ—ସଂ. ବିଣ (ଅଭ୍ର=ଆକାଶକୁ+କସ ଧାତୁ=ଦର୍ଶନ କରିବା
Abhramkasha ବା ଶୁଣ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

ଗଗନଶର୍ଣ୍ଣୀ—Rising to the skies.

ସଂ. ବି—ବାୟୁ—Air.

ଅଭ୍ରଂଲିହା—ସଂ. ବିଣ (ଅଭ୍ର=ଆକାଶକୁ+ଲିହ ଧାତୁ=ଶୁଷ୍କିବା+କର୍ତ୍ତୃ.
Abhramliha ଅ)—୧ । ଗଗନଶର୍ଣ୍ଣୀ—1. Rising to the
skies.

୨ । ଅଭ୍ରତ—2. Very high.

ସ. ବି—୧ । ମେଘ—1. Clouds

୨ । ବାୟୁ—2 Air

ଅଭ୍ରକ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଭ୍ର)—

Abhraka

ଅଭ୍ର; ଅଭ୍ର—Mica; tale.

ଅଭ୍ରକ୍

ଅଭ୍ରକ

ଅଭ୍ରପିଶାଚ—ସଂ. ବି. (ଉପମିତ କର୍ମଧା; ଅଭ୍ର=ମେଘ ପରି ମାଳବର୍ଣ୍ଣ+
Abhrapishācha ପିଶାଚ)—ରତ୍ନଶୂଳ—The Dragon's
head; the ascending node.

ଅଭ୍ରପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି.—୧ । (ଫୁଲୀ ତରୁ; ଅଭ୍ର=ମେଘ+ପୁଷ୍ପ=ଫୁଲ)—
Abhrapushpa (ମେଘର ଫୁଲ; ଗଛର ଫୁଲ ଯେପରି, ଜଳ
ଆକାଶର ସେହିପରି ଫୁଲ ଅଟେ)—

ଜଳ—1. Water.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ସେବାଗମରେ ଯେ ଫୁଲ ଧରେ) କେତଗଛ—

2. The Ratan plant.

୩ । କଦମ୍ବଗଛ—3. The Kadamba-tree.

ଅଭ୍ରଭସ୍ମ—ସଂ. ବି. (ଫୁଲୀ ତରୁ; ଅଭ୍ର+ଭସ୍ମ)—ଅୟୁର୍ବେଦାନୁ ବ୍ୟବହାର
Abhrahmasma ମାରିତ ଅଭ୍ର—Oxide of mica pre-
pared according to Ayurveda.

ଅଭ୍ରମାଂସୀ—ସଂ. ବି.—୧ । ଜଟାମାଂସୀ—1. Valeriana

Abhramāṁsī

Jatāmāṁsī.

୨ । ଅକାଶମାଂସୀ—2 A kind of medicinal

plant.

(କବିରଜ. ହରେକୃଷ୍ଣ-ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)

ଅଭ୍ରମାତଙ୍ଗ—ସଂ. ବି (ଫୁଲୀ ତରୁ; ଅଭ୍ର=ମେଘ+ମାତଙ୍ଗ=ହାତୀ)—
Abhramātāṅga ଅକାଶହସ୍ତୀ; ଐଶ୍ୱରୀକ ହସ୍ତୀ; ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବାହନ—

The heavenly elephant driven by
Indra.

[ଦ୍ର—ଏହା ପୂର୍ବ ଦିଗର ହସ୍ତୀ ।]

ଆମରା ଲେଖି ଅମର ପୁସ୍ତକର ୧୮୭୦ ଓ ୧୮୭୧ ଅମର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଉତିଶ ଅମର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚଉତିଶ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ମଧ୍ୟ ୪ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚଉତିଶ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଉତିଶ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଓ ‘ଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗ’ ଓ ‘ଢ଼’ ଦେଖିବେ; ‘ବନ୍ଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ’ ଓ ‘ନ୍ଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଜୁନ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଓ ‘ର୍ଜ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଓ ‘ଲବ’ ଦେଖିବେ ।

୨ । କଣମସ୍ତ (ଦେଖ)

2. Kanamachhā (See)

୩ । ଅଣମସ୍ତ; ନିକୃଷ୍ଟ ମତ୍ସ୍ୟ—

3. Inferior fish

୪ । ନିକୃଷ୍ଟ ଜାତି—1. Low caste.

ଅମରା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅମାଜିତ)—

Amāṇa ୧ । ଯାହା ମଜା ହୋଇ ନାହିଁ; ଅମାଜିତ—

ଅମାଜା 1. Unpolished.

ଅନବ୍ୟବହାର ୨ । ଅପରିଷ୍କୃତ (ବାସନ)—

2. Unscoured; uncleansed (utensil)

ଅମଟାଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସେଉଁସ୍ଥାନର ମାଟି ଅମଟାଳ ବା ଟାଣୁଆ ନୁହେଁ)—

Amatāḥ ୧ । ବାଲିଆ ମାଟି—

ବାଲି (ମାଟି) 1. Sandy loam (soil)

୨ । ପସିଆ (ମାଟି)—2. Not clayey (soil)

ଅମଟାଳିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଅମଟାଳ (ଦେଖ)

Amatāḥ ୧ । Amāḥ (See)

ଅମଠ—ଦେ. ବିଶ.—କର୍ମପଣ୍ଡ; ସେ ମଠ ବା ଅଳସୁଆ ନୁହେଁ—

Amāṭha Brisk; of active habits; not idle.

ଅମଠା—ଦେ. ବିଶ.—ଯାହା ମଠୁଆ ବା ମାଜିତ ହୋଇନାହିଁ (ବାସନାଅବ)—

Amāṭha Unpolished (utensils)

ବା ପାଲିଆ ହୁଏ ନାହିଁ

ଅମଠୁଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ନିରଳସ—1. Active; energetic.

Amāṭhu ୨ । ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହେଲା ବା ବିଳମ୍ବ କରେ ନାହିଁ—

ଅଳସ 2. Not dilatory

(ଅମଠେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅମଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଯେଉଁ ବାଟ କେହି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ—

Amardā 1. Unused; unfrequented (path)

ଆମାଡ଼ା

୨ । ପାଣି ନ ମାଡ଼ିଥିବା (ସ୍ଥାନ)—2. (place) Not

watered; not irrigated.

୩ । ଅମର୍ଦ୍ଦିତ—3. Not pressed.

ଦେ. ବି.—ଅବ୍ୟବହୃତ ପଥ—Unfrequented path.

ଅମଡ଼ାମଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ବିପ୍ରସ୍ତାପିତ ସହର)—ଅବାଟ ଓ ବାଟ—

Amardāmadā Track which is used as road and which is not.

ଆମାଡ଼ା

(ଯଥା—ତାକୁ ଗୋଡ଼େଇଲାକୁ ସେ ଅମଡ଼ାମଡ଼ା ନ ବାରି

ପଲେଇ ଗଲା ।)

ଦେ. ବି. ବିଶ.—ଅବାଟରେ; ବାଟ ଗୁଡ଼ି (ଯିବା)—

(going) In a manner without minding

whether there is a way; wanderingly.

(ଯଥା—ଲେକେ ମାଡ଼ି ଖାଇ ଶୁଖିଯିବ ହୋଇ ଅମଡ଼ାମଡ଼ା

ପଲାଇ ଗଲେ ।)

ଅମଡ଼ାମାଡ଼ିବା—ଦେ. ବି.—ଅବାଟରେ ଯିବା—

Amardāmadibā To use an unfrequented path-way; to wander over waste land.

ଅମଣ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଯେଉଁ ପଶୁ ମଣ ହୋଇ ନ ଥାଏ—

Amaṇa 1. Not broken to obedience (beast)

୨ । ଅଶିକ୍ଷିତ—2. Untrained.

୩ । ଅବାଧ—3. Disobedient.

ଅମଣାମଣ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଉତ୍ତମ, ଅସମାନ—

Amanakhamana 1. Not level; undulating.

ଆବଡ଼ାଆବଡ଼ା ୨ । ଅସମତଳ ଭୂମି—2. Rough land

ଅସବଡ଼ାଆବଡ଼ା ଦେ. ବି.—ଅସମତଳ ଭୂମି—

Uneven ground.

ଅମଣାସ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅମନୁଷ୍ୟ)—ଅମନୁଷ୍ୟ (ଦେଖ)

Amanasha Amanushya (See)

ମନୁଷ୍ୟହୀନ

ଅମଣାସା—ଗ୍ରା. ବିଶ.—ଅମନୁଷ୍ୟ (ଦେଖ)

Amanashā Amanushya (See)

ଅମଣା—ଦେ. ବିଶ.—ଅମଣ (ଦେଖ)

Amanā Amaṇa (See)

ଶିଆଁ—ଦେ. ବି.—ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅଭିଷେକ ଅଥବା

Amanāṇa ଭୋଗ ଲଗି ନ ଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ—

Any food not yet offered to a Deity.

(ଭୁଲନାକର—ଓଡ଼ିଆ—ମୁଣୋହିଁ, ମଣୋଇଁ=ରାଜାଅବକ ଭୋଜନ)

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଦେବତାଙ୍କୁ ଭୋଗ ଲଗି ନ ଥିବା (ଉଷ୍ଣୁ, ସ୍ନାନଦ୍ରବ୍ୟ)—

ଅଭିଷେକ 1. Not yet offered to a Deity.

୨ । ଅମଣ (ଦେଖ)

2. Amaṇa (See)

ଅମଣିଷ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅମନୁଷ୍ୟ)—ଅମନୁଷ୍ୟ (ଦେଖ)

Amanisha Amanushya (See)

ଅମଣିଷା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅମନୁଷ୍ୟ)—ଅମନୁଷ୍ୟ (ଦେଖ)

Amanishā Amanushya (See)

ଅମତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ମତ = ସମ୍ମତ)—

Amata ଅସମ୍ମତ; ବେସ୍ୱଚ୍ଛ—Unwilling.

ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ

୧୦. ବି (ଅମ୍ଧାତ୍ମ = ଭୁବଦେବା + ଭବ. ଭ) —

୧ । ରୋଗ — 1. Illness; disease.

୨ । ମୃତ୍ୟୁ — 2. Death.

୩ । କାଳ — 3. Death personified.

୪ । (ଅ = ନୁହେଁ + ମତ = ଇଚ୍ଛା) ଅନିଚ୍ଛା —

4. Unwillingness.

୫ । ଅସମ୍ମତ —

5. Disagreement; disapproval

ଅମତ୍ର — ୧୦. ବି. (ଅମତ୍ରାତ୍ମ = ଭୋଜନ କରିବା + ଅତ୍ରା) —

Amatra ୧ । ଭୋଜନ ପାତ୍ର — 1. Plate

୨ । ଜଳ ପାତ୍ର — 2. Water pot

ଅମଦାନୀ — ଦେ. ବି (ଅ ଅମଦାନ) — ୧ । ଆୟ; ଆଦାୟ —

Amadāni 1 Income.

ଆମଦାନି ୨ । ବିଦେଶରୁ ଆଗତ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ — 2. Import.

ଆମଦାନି ୩ । ପ୍ରାପ୍ତି — 3. Receipt.

ଅମଧ୍ୟ — ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅ ଓ. ମଧ୍ୟମ; ଭୁଲ — ଅମେଧ) —

Amadhya ୧ । ମନ୍ଦ — 1. Bad.

ଅମନ୍ଦ ୨ । ଅସଙ୍ଗତ — 2. Unreasonable.

୩ । ଅନୁଚିତ — 3. Improper.

୪ । ଅମେଧ (ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ) — 4. Prohibited

(food)

ଅମନ — ଦେ. ବିଶ (ଶରୀରରେ ବୁଦ୍ଧିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶକ୍ତି) — ଯେଉଁଠାକୁ

Amana ମନ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରେ ନାହିଁ; ଅବିଚିନ୍ତ୍ୟ —

Incomprehensible; beyond the reach of mind.

ଅମନ ମନର ସେ ସେ ନ ଗଲେ ମନ — ବୁଦ୍ଧିକୁ ପଶିଗଲା ।

ଅମନଯୋଗ — ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅମନୋଯୋଗ) —

Amanajoga ଅମନୋଯୋଗ; ମନୋଯୋଗ ବା ଚିତ୍ତ ନିବେଶର

ଅବନୋଯୋଗ ଅଭାବ — Inattention; inadvertence

ଅମନଯୋଗୀ — ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅମନୋଯୋଗୀ) — ଅମନୋଯୋଗୀ;

Amanajogī ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନୋଯୋଗ ଦିଏ ନାହିଁ —

ଅବନୋଯୋଗୀ Inattentive; unmindful; careless.

अमन्य

ଅମନସ୍ୟ — ସଂ. ବି (ଅ + ମନସ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ସ) —

Amanasya ମନୋଭୂଷଣ; ବିମନସ୍ୟ; ମନୋବେଦନା —

Mental agony; grief.

ଅମନାତ୍ୟ — ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଅମାତ୍ୟ) — ଅମାତ୍ୟ;

Amanātya ମନ୍ତ୍ରୀ; ସଚିବ — Minister.

अमात्र

ପତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାତ୍ୟେ ଦର୍ଶନ କଲେ — ପ୍ରାଚୀ — ନଳଚରଣ ।

ଅମାନ — ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ (ସଂ. ଅ. ଓ ମନସ୍) — ୧ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାଶୁରୀ —

Amanī 1 Self-willed.

୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସେ ସବୁ ଦିନ ମନେ କରେ ନାହିଁ —

2. One who does not ordinarily intend to do a work.

ଅମାନ ମାନସ ମନ ବରଫ — ଚର ।

ଅମନୁ — ଗ୍ରା. ବି (ଭୁଲ — ସଂ. ମନ୍ୟୁ = ଜୋଷ) —

Amanu ୧ । ଅବନ; ଅପତ୍ତ — 1 Enmity.

୨ । ମତଭେଦ —

2. Difference of opinion

ଅମନୁଷ୍ୟ — ସଂ. ବି (ସଂ. ନ + ମନୁଷ୍ୟ) —

Amanushya ୧ । ମନୁଷ୍ୟତାହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି —

1. A person devoid of manliness.

୨ । ପଶୁରୂପ ବ୍ୟକ୍ତି — 2. A bestial person.

୩ । ନୀଚମନ ବ୍ୟକ୍ତି — 3. A mean person.

୪ । କ୍ରୂର ବା ଅସ୍ୱଭାବିକ ବ୍ୟକ୍ତି —

4 Cruel or inhumane person

୫ । ରାକ୍ଷସ — 5. Demon.

୬ । ମନୁଷ୍ୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଜୀବ —

6. Any other being but man.

୧୦. ବିଶ — ୧ । ନିର୍ବୋଧ — 1. Stupid.

ଅମନ୍ୟାତ୍ମ ୨ । ନୀଚ; ହୀନ — 2 Low; mean; vile.

୩ । ନିଷ୍ଠୁର — 3 Cruel; inhumane.

୪ । ମନୁଷ୍ୟତାହୀନ — 4. Unmanly

ଅମନୁଷ୍ୟତା — ସ. ବି. (ଅ + ମନୁଷ୍ୟତା) —

Amanushyatā ୧ । ମନୁଷ୍ୟତାର ଅଭାବ; ଅମଣିଷ ପଣ —

1. Want of humanity; want of manliness.

୨ । ନିଷ୍ଠୁରତା — 2. Cruelty

୩ । ପଶୁବଦ୍ଧତା — 3. Bestiality

୪ । ଦୈତ୍ୟାବଦ୍ଧତା — 4. State of being devilish.

୫ । ନିର୍ବୋଧତା — 5 Folly, foolishness.

ଅମନୋଯୋଗ — ସ. ବି. (ଅ + ମନୋଯୋଗ) — ମନୋଯୋଗ ବା

Amanojoga ଚିତ୍ତନିବେଶର ଅଭାବ — Inattention.

ଅମନୋଯୋଗୀ — ସ. ବିଶ. ସଂ. (ଅ + ମନୋଯୋଗିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.) —

Amanojogī ଯେ କୌଣସି କର୍ମରେ ଚିତ୍ତନିବେଶ କରେ

(ଅମନୋଯୋଗିନୀ — ଶ୍ଵୀ) ନାହିଁ — Inattentive.

(ଅମନୋଯୋଗିତା — ବି)

ଅମନ୍ତବ୍ୟ — ସ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ମନ୍ତବ୍ୟ = ଗ୍ରହଣୀୟ) —

Amantabya ଅଗ୍ରହଣୀୟ — Inadmissible; not

recognisable.

ଅମପ — ଦେ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ମପା = ପରିମିତ) —

Amapa ୧ । ଯାହା ମାପ ହୋଇ ନ ଥାଏ —

ଆମାପା

1 Unmeasured.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ର ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଅଥାବୁତେ ଚିହ୍ନିତ ବଦଳେ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିବେ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଗୋଟିବେ; 'ବ' ନ ମିଳିଲେ 'ବ' ଗୋଟିବେ; 'ଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅ' ଗୋଟିବେ; 'ଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଇ' ଗୋଟିବେ; 'ଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଉ' ଗୋଟିବେ ।

ସମସ୍ତ । ଦେଉ ଅମର ଅପର ଶ୍ରେଣୀକୋଷ । ଶ୍ରେଣୀ ଅଣି ହାତରେ
ଭାବ ଦେଲେ—ଅମରମାତ୍ରା ନାହିଁ ।

୨ । ଅମାପ (ଦେଖ)—2. Amāpa (See)

ଲେଖକ ସେ ଅପା ମାତ୍ରା ବୋଲୁ—ପ୍ରାଚୀ. ପରବେଳା ।

ଅମର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ=ନାହିଁ + ମମ=ମୋହର—
Amama ଏପରି ମନୋରାଜିତ ଯାହାର)—୧ । ମମତାଶୂନ୍ୟ—

1. Unsympathetic; indifferent.

୨ । ନିର୍ଦୟ; ନିର୍ମମ—2. Unkind.

ଅମରବା—ପ୍ରାଚୀ. (ରହି) କି.—ଅସିବା; ପହଞ୍ଚିବା—

Amarbā To approach.

ଅମର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅ=ନୁହେଁ + ମର=ମରଣଶୀଳ)—

Amara ୧ । ମରଣଶୂନ୍ୟ—1. Undying, immortal.

(ଅମର—ଶ୍ରୀ) ୨ । ବିନାଶରହୀନ—2. Indestructible;

(ଅମରତା—ବି) not subject to death

୩ । ଚିତ୍ତସ୍ମରଣୀୟ—

3. Ever to be remembered, memorable.

ସଂ. ବି.—୧ । ଦେବତା—1. Gods; the immortals.

ଅମର ସମ୍ବନ୍ଧ ନାଥ ଅଟେ ବ୍ୟକ୍ତି

ଅମର କର୍ମ ନାଶ ଯିବା ଶକ୍ତି ଦେଖି ଧରି—ସାରଳାମହାପ୍ରଭାକର ମଧ୍ୟ ।

୨ । ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ନାମରୁ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—ଅମରସିଂହ
କବି—2. A poet of that name.

[ଦ୍ର—ଏ ବୌଦ୍ଧ ଥିଲେ ଏକ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପଦ୍ୟରେ ଅଭିଧାନ
ରଚନା କରିଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥର ନାମ—ଅମରକୋଷ ।]

୩ । ପାରଦ—3. Mercury

ଅମରଅଶନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମରାଶନ=ଦେବତାଙ୍କ ଭୋଜନ;
Amaraasana ୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର)—ଅମୃତ; ସୁଧା—Nectar.

ଅମରଅଶନ ମଧ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ ଗରଳ ଭଳି କରଇ ମନ—

ଚକ୍ର ପ୍ରେମସୁଧାକର ।

ଅମରକଣ୍ଟକ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ବିକ୍ୟପତମାଳାର ଏକାଂଶ—

Amarakantaka A portion of the Bindhya
range.

ଅମରକୋଷ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅମରକୁଟ କୋଷ)—କବି

Amarakosha ଅମରସିଂହଙ୍କ କୃତ ସଂସ୍କୃତ ଅଭିଧାନ—The
Sanskrit glossary (dictionary) of
Amara.

ଅମରଗୁରୁ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅମର+ଗୁରୁ)—ଦେବଗୁରୁ—
Amaraguru ବୃହସ୍ପତି—Sage Bruhaspati, the
preceptor of the gods.

ଅମର ଗୁରୁମାନେ କେଇ ଗୁରୁପତି କଣ୍ଠେ ଦେଇ—

ରୂପକ—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅମରଜଡ଼ା—ପ୍ରାଚୀ. (ଅଳ) ବି—ବାଇଗଣ (ଦେଖ)

Amarajardā Bāigaṇa (See)

ଅମରଜାତା—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅମରଜାତା)—ମରଜାତା ବା ସମ୍ମାନର

Amarajāda ଅଭାବ—Want of respect.

ଅମରୀନା ପ୍ରା. ବିଶ—ମରଜାତାହୀନ—Honourless.

ଅମରଜେତା—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅମରଜାତା (ଦେଖ)

Amarajēda Amarajāda (See)

ଅମରତା—ସଂ. ବି. (ଅମର+ତା)—ମରଣଶୂନ୍ୟତା—

Amaratā Immortality.

ଅମରଦାରୁ—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—ଦେବଦାରୁ (ଦେଖ)

Amaradāru Debadāru (See)

ଅମରଦୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ଅମର=ଦେବତା + ଦୃଷ୍ଟି; ଦେବତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି

Amaradrushṭi ପଲକାୟନ ଅଟେ—ପଲକାୟନ ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

ଦୃଷ୍ଟି—Steady gaze.

ଅମରଦ୍ଵିଜ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅମରପୁଜକ ଦ୍ଵିଜ)—ପୁଜାହୀନ

Amaradwija ବ୍ରାହ୍ମଣ; ସେବକ ବ୍ରାହ୍ମଣ—Temple-
priest; a Brāhmaṇa of the paṇḍa class.

ଅମରପାତନା—ପ୍ରାଚୀ. (ପୁରୀ; କଟକ) ବି.—ପ୍ରସବ ପରେ ପ୍ରସୂର

Amarapātana ପୁଲ ନ ପଡ଼ିବା—Delay in the
placenta coming out of the womb

after delivery.

ଅମରପୁର—ସଂ. ବି.—ସ୍ଵର୍ଗ—Heaven

Amarapura ଦେ. ବି.—ଅକାଶ—Sky; firmament.

ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ହୋଏ ବିବସ ଶେଷ

ଲେହନ ଅମରପୁର ସକଳ ବିଶ—ଶିଶୁଶକର ଉଷାଭାଷା ୩୩ ।

ଅମରପୁରୀ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର)—ଅମରବତୀ (ଦେଖ)

Amarapurī Amarabātī (See)

ଅମରପୁଷ୍ପକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମର=ଅବିଶିଷ୍ଟ + ପୁଷ୍ପ=ପୁଲ

Amarapushpaka + କ)—୧ । କଳ୍ପବୃକ୍ଷ—

1. The everlasting tree of Heaven.

୨ । କାଶଗ୍ରାସ (ଦେଖ)—2. The kāśa-grass(See),

ଅମରପୋଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମର + ପୁରୀ)—

Amarapoi ୧ । ସିଂହଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ଗୁଳ୍ମ—

1. A kind of Cactus.

୨ । ପୁଷ୍ପପୁଷ୍ପକା (ଦେଖ)—

2 Phutiphutikā (See)

ଅମରବର—ଦେ. ବି. (ଅମର=ଚରଣବା + ବର)—ମୃତ୍ୟୁ ହେବ

Amarabara ନାହିଁ ବୋଲି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦେବତାଙ୍କ ଠାରୁ

ପାଇଥିବା ବର—The boon of immortality
granted by the gods to a person.

ଅମରବଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି.—ଅକାଶବଲ୍ଲୀ (ଦେଖ)

Amaraballārī Ākāśaballī (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରିୟର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇୟ	ଈ	ଉ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱକ୍ରିୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଋ	ଇୟ	ଈ	ଉ

ଅମରବଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି. — ଅକାଶବଲ୍ଲୀ (ଦେଖ)

Amaraballī Ākāśaballī (See)

ଅମରବେଲ୍ଲ—ଦେ. ବି. — (ସଂ. ଅମରବଲ୍ଲୀ) —

Amarabela ଅକାଶବଲ୍ଲୀ (ଦେଖ)

ଅମରବେଲ୍ଲ Ākāśaballī (See)

ଅମରବେଲ୍ଲ

ଅମରମଉଷଧି—ଗ୍ରା. ବି. — ଅମରମଉଷଧି (ଦେଖ)

Amaramaushadhi Amaramahaushadhi (See)

ଅମରମତା—ଗ୍ରା. ବି. (ଅମଳ = ମତ୍ତ) —

Amaramatā ୧ । ନିଶା ଖାଇଲା ପରି ଭୁଲୁଥିବା —

1. Maddened as if by drink; intoxicated

୨ । କାମୋନ୍ମତ୍ତ—2. Maddened with lust.

୩ । ଅତି ଦୁର୍ଦ୍ଦାମ୍ନ—

3 Very wicked; wanton.

ଗ୍ରା. ବି. — ଦୁର୍ଦ୍ଦାମ୍ନପଣ—Wantonness.

ଅମରମଉଷଧି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖ) — ୧ । ଅମୃତ—

Amaramahaushadhi 1. Nectar; the elixir of life.

୨ । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବଞ୍ଚାଇପାରିବା ଔଷଧବୃକ୍ଷବିଶେଷ; ବିଶଲ୍ୟ କରଣୀ—1. A plant said to revive a dead person.

[ଦ୍ର—୧ । ଲଙ୍କାରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଶକ୍ତିବେଦ ହେବାରୁ ହନୁମାନ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଗର୍ଭମାଦନ ପଦକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧି ଲଙ୍କାକୁ ଘେନି ଆସିଲେ । ମାଳ କପି ଉକ୍ତ ପଦରେ ଥିବା ଅମରମଉଷଧି ବାନ୍ଧି ଆଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କଠାରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବଞ୍ଚି ଉଠିଲେ ।

୨ । ଲେକ୍ଷ୍ମଣାସ ଯେ ନେଉଳ ସାପକୁ ଢଳି ଗଡ଼ି କରି କାଟି ମହେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଖାଇ ବାକି ଦୁଇଗଡ଼ିକୁ ଯୋଡ଼ି ଦେଇ ଯୋଡ଼ିସ୍ଥାନରେ ଅମରମଉଷଧି ଆଣି ଲଗାଇ ଦିଏ ଏବଂ ସାପ ଲାଲ୍ ହୁଏ ।]

ଅମରମୌଷଧି—ଗ୍ରା. ବି. — ଅମରମଉଷଧି (ଦେଖ)

Amaramaushadhi Amaramahaushadhi (See)

ଅମିୟମୁନି

ଅକର୍ମ ବୋଲିଲେ ଦେବ ଶୋଧ କରି ଶିର

ଅମରମୌଷଧି ଅତି ଲାଗି ମୋହଠାରୁ ।

ସାରଳା ଚଉପଞ୍ଚାଶି ।

ଅମରଶ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅମରଶ) — ଅମରଶ (ଦେଖ)

Amarasha Amarsha (See)

ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତ ଉତ୍ତରକୁ କୁରୁ ବାହୁଁ ବାଳା

ଉଚ୍ଚ ଅମରଶ ଅତି କରା ଉପକଳ ।

ଭଞ୍ଜ. କୋଷପ୍ରସାଦପଦ୍ୟ ୩୩୨୭ ।

ଅମରସ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅମର + ଶ୍ରୀ) — ଦେବଶ୍ରୀ; ଅସ୍ତ୍ରୀ —

Amarastri A celestial nymph.

ଅମରା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅମର + ଶ୍ରୀ. ଅ) — ‘ଅମର’ର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ —

Amarā Feminine of Amara.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ଦେବସ୍ତ୍ରୀ; ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀ—

1 The place of Indra.

୨ । (ବୈଦ୍ୟକ) ଦୂବ—2. Dūba grass

୩ । ଗୁଳ୍ମପତ୍ର—3. A creeper.

୪ । ବରଗଛ—4. Banian tree.

୫ । ଘିକୁଆଁ—5. A bush.

୬ । ବିଛୁଆଁ—6. The stinging nettle

୭ । ଜରାୟୁ—7. Uterus

ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଦେବତା—Deity.

ପ୍ରଥମେ ଅମରବଣୀ—ଦି ଗପ୍ତେ ଅବତାରକର ।

ପ୍ରାଚୀ—ପୂର୍ଣ୍ଣଚମତରେ ।

ଅମରାଙ୍ଗନା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖ; ଅମର + ଅଙ୍ଗନା) —

Amarāṅganā ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀରେ ଥିବା ଶ୍ରୀ; ଅସ୍ତ୍ରୀ—

Heavenly nymph.

ଅମରାଦ୍ରି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖ; ଅମର = ଦେବତା + ଅଦ୍ରି =

Amarādri ପଦ୍ମ) — ଅମରମାନଙ୍କ ଅଧିଷ୍ଠିତ ପଦ୍ମ; ସୁମେରୁ

ପଦ୍ମ—The Sumeru mountain of

Hindu mythology

ଅମରାପୁରୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମରପୁରୀ) — ଅମରବତୀ (ଦେଖ)

Amarāpurī Amarābatī (See)

ଅମରାବତୀ—ସଂ. ବି. (ଅମର + ଅବତୀ ଅର୍ଥରେ; ବତ୍ + ଶ୍ରୀ. ଇ) —

Amarābatī ସ୍ୱର୍ଗର ରାଜଧାନୀ; ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀ; ଦୈତ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ—

The place of Indra; the place of the

gods in heaven.

ଅମରାବତୀକଟକ—ଦେ. ବି. (ନାମ) — କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଦର୍ପଣୀ କଳା

Amarābatīkaṭaka ଅନ୍ତର୍ଗତ ଛତାପ ଗ୍ରାମ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ

ପାହାଡ଼—A hill near village Chhatia,

Cuttack district.

[ଦ୍ର—ଏହି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅହିୟାସ ଗୁମ୍ଫା ଅଛି ଓ ପାହାଡ଼-

ତଳ ସ୍ଥାନର ନାମ ଅମରାବତୀକଟକ । ଏ ପାହାଡ଼ରେ ପ୍ରାଚୀନ

ବୌଦ୍ଧ ଗର୍ଭିର କେତେକ ଭଗ୍ନାବଶେଷ ଅଛି ।]

ଅମରାଲୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅମର + ଆଲୟ) — ସ୍ୱର୍ଗ—

Amarālaya Heaven, the abode of the gods.

ଅମରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. — ପହଞ୍ଚିବା—

Amaribā To reach; to arrive at.

ଅମରିଷ—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅମରିଷ) —

Amarisha ୧ । କ୍ରୋଧ—1. Anger

୨ । ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ—2. Impatience.

୩ । ପରଶ୍ରବଣ—3. Envy

୪ । ଅଦୌତ୍ତ; ଭର୍ଷା—4. Malice; spite.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅଛନ୍ତି ଓ ମାତ୍ର ଏକ ୨ ଚଢ଼ିତ ଅଛନ୍ତି ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ତେବେ ୧ ଗଣ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚଢ଼ିତ ବୋଲି କହାଯାଏ । ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସାଧାରଣ—
'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବ' ଶୋଧିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ.—୧ । କ୍ରୁର—1. Angry.

ଏବେ ଶୁଣିବା ନରେ ଅପର ଲକ୍ଷ୍ୟ

ଏକବିଂଶ ଲକ୍ଷ୍ୟ କବି ଅମର । ପ୍ରାଚୀ; ନଳଚର ।

୨ । ଅସହସ୍ତୁ; ଅଧୀର—2. Impatient.

ବିଷ୍ଣୁ କଟକେ ଅମର, ପାହାର ମନ ନୁହେଁ ବଣ ।

ପ୍ରାଚୀ—ନରାଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

୩ । ପରଶ୍ରାକାତର—3. Envious.

ପାଣ୍ଡବେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବନ୍ଧୁ ଅମର । ସାରଳାମହାଭାରତ ।

୪ । ଈର୍ଷାପର—4. Spiteful; malicious.

୫ । ଅସହ୍ୟ—5. Unbearable.

ଅମର—ସ. ବି. (ଅମର+ଶ୍ୱୀ. ଇ.)=ଅମର (ଦେଖ)

Amarī

Amarā (See)

ଦେ. ବି.—୧ । ଅସ୍ୱର; ସ୍ୱର୍ଗବେଶ୍ୟା—

1. Heavenly nymph.

୨ । ଦେବୀ; ଶ୍ରୀ ଦେବତା—2. Goddess.

[୧—ସ୍ୱରୂପରେ 'ଅମର' ଶବ୍ଦର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ 'ଅମର'ର ଅର୍ଥ ଇନ୍ଦ୍ରସଭା; 'ଅମର' ଶବ୍ଦର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଆକାର 'ଅମର'ର ଅର୍ଥ 'ଦେବୀ' ବା 'ଦେବୀ ଶ୍ରୀ' ବୋଲି ଆସେ, ମନୁଷ୍ୟର ଉଲ୍ଲସପୁରୁ, ପ୍ରକୃତିବାଦ-ଆଦି ଅଭିଧାନରେ ମିଳୁ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଭାଷାରେ 'ଦେବୀ' ଓ 'ଅସ୍ୱର' ଅର୍ଥରେ 'ଅମର' ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଯାଏ—

“ରାମାକର ରୁଚି ଶିବମତୀ ସେ କେହି ଅମର—ରାଣି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ମୋ ନୟନ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ଚ ଗୀତ ।

ସଂସ୍କୃତରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସ୍ତୋତ୍ରରେ “ଅମରୀ କବରୀଭର-
ଭ୍ରମରୀମୁଖରୀକୃତ । ଦୂରୀକରୋତୁ ଦୁଃଖିନୀ ଦୂରୀତରଣପକଳ”
‘ଅମରୀ’ ଏହି ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି ।]

୩ । ଅମରୀ (ଦେଖ)

3. Amārī (See)

ଅମରୀକାୟ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମର + ନାରୀ)—ଅସ୍ୱର—

Amarīnārī

A heavenly nymph.

ଅମରେନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅମର + ଇନ୍ଦ୍ର = ରାଜା)—

Amarendra ଦେବରାଜ ଇନ୍ଦ୍ର—Indra; the king of the gods.

ଦେ. ବି. ପୁଂ.—ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—

A name given to males.

ଅମରେଶ—ସଂ. ବି. (ଅମର + ଶିବ = ଶିବ)—୧ । ଶିବ—

Amareśa

1. God Śiba.

୨ । ବେଦରାଜ; ଅମରେନ୍ଦ୍ର—2. Indra.

ଦେ. ବି.—ଶିବବିଗ୍ରହବିଶେଷ—

Name of an idol of Śiba

ଅମରେଶ୍ୱର—ସଂ. ବି. (ଅମର + ଶ୍ୱର)—ଅମରେଶ (ଦେଖ)

Amareśwara

Amareśa (See)

ଅମର୍କ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଶୁକ୍ରାଶ୍ରମ୍ୟଙ୍କର ପୁତ୍ର—

Amarka

Name of a son of Śukra.

ଶୁକ୍ରର ସୁତବେଳେ ଘର, ଶଶ୍ୱ ଅମର୍କ ନାମ ରୁ । ଜଗନ୍ନାଥ-ଭଗବତ ।

ଅମର୍ତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମର୍ତ୍ୟ; ଯେ ମର୍ତ୍ୟ ବା ମରଣଶୀଳ ନୁହେଁ;

Amarttya ଭୁଲ; ଲଢ଼ିଲ୍-ଲମ୍ଭାଲିଷ; ଗ୍ରୀକ—ଅମ୍ରେଟ୍ସ; ଇଂ
ଇମ୍ମର୍ଟାଲ୍ସ)—

ଦେବ—Deity; a god.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ଅମର—1. Immortal.

୨ । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ—2. Heavenly.

ଅମର୍ୟାଦ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ମର୍ୟାଦା)—

Amarjyāda

୧ । ମର୍ୟାଦାହୀନ—

(ଅମର୍ୟାଦା—ଶ୍ରୀ)

1. Having no respect

୨ । ଯେ ଗୁରୁ ଅଦଳୁ ସମ୍ମାନ ଦିଏ ନାହିଁ—

2 Not showing respect to one's elders.

ନାସ୍ତିକ ଶୂର ପାପୀ ଅମର୍ୟାଦକର

ସଙ୍ଗ ଗୁଣ ଦେବ ଯେ ଦେବ ସାଧୁ ନର । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ଅସମ୍ମାନିତ—3. Unhonoured.

୪ । ଅପମାନିତ—4. Dishonoured; insulted.

ଅମର୍ୟାଦା—ସଂ. ବି. (ଅ + ମର୍ୟାଦା)—

Amarjyādā

୧ । ମର୍ୟାଦାର ଅଭାବ—

1. Want of respect.

୨ । ଅନାଦର—2. Disregard.

୩ । ଅପମାନ—3 Insult

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ—‘ଅମର୍ୟାଦ’ର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Amarjyāda.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ ଅମର୍ୟାଦ)—୧ । ମର୍ୟାଦାଶୂନ୍ୟ—

1. Dishonoured.

୨ । ସ୍ଥାନ; ନୀଚ—2. Low; mean.

ଏଣୁ ଅମର୍ୟାଦା କଥା ରୁ କହୁ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ ଭଗବତ ।

ଅମରଶ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମୃଷ ଧାତୁ = ଶମା କରିବା + ଭାବ. ଅ)—

Amarsha

୧ । ଶମାର ଅଭାବ—

1. Want of forgiveness.

୨ । କୋପ; ରାଗ—2. Anger.

୩ । ଅସହସ୍ତୁତା—3. Want of forbearance

୪ । ଅସୌର୍ୟ—4. Impatience.

ଅମରଶ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମୃଷ ଧାତୁ = ଶମା କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Amarsha

ଅମରଶ (ଦେଖ)

(ଅମରଶ—ଶ୍ରୀ)

Amarsha (See)

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—୧ । କୋପନସ୍ୱଭାବ—

1. Of an angry temperament.

୨ । ଶମାହୀନ; ଅମର—2. Unforgiving.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଝ, ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଞ୍	ଞ୍	ଞ୍	ଞ୍

ଅମରସମୁଦ୍ର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମର + ପର + ଅସ୍ତ୍ର)—
Amarshaparāyana କୋପନସ୍ପନ୍ଦିତ—Irritable.
(ଅମରସମୁଦ୍ର—ଶ୍ରୀ)

ଅମରସିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅମର + ସ୍ଥି ଅର୍ଥରେ. ଇତ)—
Amarshita ହୁକ୍—Angry.
(ଅମରସିତ—ଶ୍ରୀ)

ଅମରସି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅମର + ଅସ୍ତ୍ର ଅର୍ଥରେ. ଇତ; ୧ମା. ୧ବ.)—
Amarshi କୋପନସ୍ପନ୍ଦିତ; ଚିତ୍ତ—Irritable
(ଅମରସି—ଶ୍ରୀ) ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ରାଧାନାଥଙ୍କ ମହାଯାତ୍ରା ବର୍ଣ୍ଣିତ
ଅର୍ଯ୍ୟଯୋଦ୍ଧାବିଶେଷ—Name of a warrior
described by the poet Rādhānātha

ଏ ଗୁଣ ମହାଶାସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠେ ଅର୍ଯ୍ୟମଣି,
ଅମରସି ସବୋଧ ଚାକ୍ଷୁ ସବୋଧ ବାହୁଜା
କହିଲେ ଏସକ ବୀର ବାହେରତ ଚିତ୍ତେ ।

ରାଧାନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

ଅମଳ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ମଳ = ମଇଲ)—
Amala ନିର୍ମଳ; ନିଷ୍କଳଙ୍କ—Stainless; clean; pure;
(ଅମଳ—ଶ୍ରୀ) spotless,

ସଂ. ବି—ମେଘନାଳ; ଅଳୁ—Mica; talc.
ବୈଦେ. (ଅ. ଅମଲ) ବି—୧ । ଜୀବିତକାଳ—

ଆମଳ 1. Time, life-time

ଅମଳ ୨ । ରାଜତ୍ଵକାଳ—2. Reign.
୩ । ନିଶା; ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟ—3. Intoxicating drug.
ଖାଉ ଦେଇ କି ଅମଳ ଅଚେତା ହୋଇଲୁ ରେ
କବସୂର୍ଯ୍ୟ କିଶୋରୀ ଚନ୍ଦ୍ର. ଶ ଗୀତ ।

୪ । ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନ କରିବା ଅଭ୍ୟାସ—
4. Drug-habit.

୫ । ଅଭ୍ୟାସ—5. Habit.

୬ । ଅଧିକାର—6 Authority.

୭ । ଅଧିପତ୍ୟ—7 Supremacy.

୮ । ସମୟ—8 Time

୯ । (ରାଜ୍ୟାଦି) ଦଖଲ—

9. Taking possession (of a country)

ବରଗା ଓଡ଼ିଶା ବଳେ ଅମଳ, ସରବସ୍ତ୍ର ଦେଖିଲେ ଭୁଞ୍ଜିବ ।

ପ୍ରକାଶ—ସମ୍ବରତରଙ୍ଗ ।

ଦେ. ବି—ଧାନ ଆଦି ଶସ୍ୟକୁ କେଣ୍ଡାରୁ (ବେଙ୍ଗଳା ପକାଇ ବା
ବାଡ଼େଇ) ପୃଥକ୍ କରିବା କର୍ମ—
Garnering of grain.

ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅମ୍ଳ)—ଅମ୍ଳ, ଅମ୍ଳାଶି ଯୋଗୁଁ ଶରୀରରେ
ଅସ୍ଵଳ ଅମ୍ଳାସିଦ୍ଧ୍ୟ—Acidity in the system.

ଅମଳକରିବା—ଦେ. ବି—୧ । କେନ୍ଦରୁ କଟା ହୋଇ ଆସିଥିବା ଧାନ—
Amalakaribh ହଳାରୁ ବେଙ୍ଗଳା ପକାଇବା ବା ଗୋଡ଼ରେ
ଆମଳକବା ମର୍ଦ୍ଦିବା ଦ୍ଵାରା ଶସ୍ୟ ପୃଥକ୍ କରିବା—1. To garner
corn from sheaves.

ଶଳା କର ଗ୍ରାମ ସୀମାରେ ଥିବା ଅମଳ କର—

ମଧୁସୂଦନ . ଛନ୍ଦମାଳା. ୧ମ

୨ । ଭୋଗ କରିବା; ରାଜତ୍ଵ କାଳରେ ବଞ୍ଚିବା—

2. To live during the reign of.

(ସଥା—ମୁଁ ପୁଣି ରାଜାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ପୁରୁଷ ଅମଳ କଲି ।)

୩ । ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇବା; ଅନୁଭବ କରିବା—

3. To enjoy; to experience.

୪ । ନିଶାକୁ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ କରିବା—

4. To form a drug-habit.

(ସଥା—ସେ ଅସ୍ତିମ ଭାଙ୍ଗି ଅମଳ କଲି କିନ୍ତୁ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ
ବିଲି ବାଡ଼ି ବିକଲି ।)

ଅମଳକଶିଳା—ଦେ. ବି. (ଅମଳକ + ଶିଳା)—

Amalakasili

ଅର୍ଥାତ୍ ୩. (ଦେଖ)

Aanilā. 3 (See)

ଅମଳଖିଆ—ଦେ. ବି (ଅ. ଅମଳ + ସଂ. ଖାଦ ଧାତୁ)—

Amalakhia

ନିଶା ଖାଇବା—

ନିଶାଖାଣ୍ଡା

Taking of intoxicating drugs.

ଦେ. ବିଶ—ଯେ ନିଶା ଖାଏ; ନିଶାଖୋର—

Addicted to intoxicating drugs.

ନିଶାଖୋର

ନିୟମ କର ନ ପାଲଇ ଯାହା କି ଅମଳଖିଆ କରଇ ଯାହା ।

କବସୂର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅମଳଶ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅମ୍ଳାନ; ଅମଳନ)—

Amalana

୧ । ଅମ୍ଳାନ—1. Stainless.

୨ । ଅମଳନ—2. Clean; untarnished.

୩ । ସର୍ବଦା ଶୁଦ୍ଧ—3. Ever pure.

୪ । ଯେ ମଉଲେ ନାହିଁ—4. Never-fading.

୫ । ନିଷ୍ଠାପ—5. Sinless.

ଅମଳଶବସ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅମ୍ଳାନବସ୍ତ୍ର)—ପଟୁବସ୍ତ୍ର; ପାଟିଲୁଗା; ମଠା,
Amalanabastira ମଲୁଟା ପ୍ରଭୃତି ଲୁଗା—Silk-cloth.

ଅମଳଦାମଳ—ଦେ. ବି (ସହଚର; ୨ୟ ଶବ୍ଦ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ)—

Amaladāmaḷa

ଧାନ ଆଦି ଅମଳ କରିବାର ବିବିଧ

ଅମଳଦାମଳ

ପ୍ରକ୍ରିୟା—

Various processes of garnering grain.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯଦି ୧ ଚକ୍ର ଅସତ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ର ଅସତ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କିଛି ଶୋଧନେ ଯେବେ ଏ ଶୋଧକେଷରେ ନ ଯେବେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧକବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'କା' ନ ମିଳିଲେ 'କା' ଶୋଧକେ; 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଶୋଧକେ; 'କୂ' ନ ପାଇଲେ 'କୂ' ଶୋଧକେ; 'ଅକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅକା' ଶୋଧକେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଶୋଧକେ ।

ଅମଳଦାଣ୍ଡ—ବୈଦେ (ଅ) ବ—

Amaladāri ୧ । ରାଜତ୍ବକାଳ—1. Reign.

ଆମଳଦାରି ୨ । ଜୀବନକାଳ—2 Life-time.

ଅମଳଦାରି ୩ । ସମୟ—3 Time.

୪ । ଅଧିକାର ସମୟ—

4. Time of exercise of authority.

ଅମଳନ ଇତ୍ୟାଦି—ଗ୍ରା. ବି. —ଅମଳନ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—

Amalana etc Amalana etc (See)

ଅମଳନାମା—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଅମଳ=ଅଧିକାର + ଫା. ନାମା=

Amalanāma ପତ୍ର; ଲେଖ)—

ଆମଳନାମା ଆଦେଶପତ୍ର—

ଅମଳନାମା A written order

ଅମଳପାନୀ—ଦେ. ବି (ସହଚର)—

Amalapāni ନିଶାପାନୀ—

ଆମଳପାନୀ Intoxicating drink; toddy;

ଅମଳପାନୀ brandy; liquor

ଅମଳପିତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅମ୍ଳପିତ୍ତ)—

Amalapita ଚର୍ମରୋକେଶେଷ, ଗରମି ରୋଗର

ଅମ୍ଳପିତ୍ତ; ଆମବାତ ମଧ୍ୟମାବସ୍ଥା—A kind of skin eruption; secondary syphilis.

ଅମଳପିତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. —ଅମଳପିତ୍ତ (ଦେଖ)

Amalapiti Amalapita (See)

ଅମଳଲାଗି—ଦେ. ବି —ନିଶାର ଆକ୍ରମଣ ବା ଉଦ୍ବେଗ—

Amalalāgi Intoxication; state of being intoxicated,

ଦୁଇଭାଗ ପର କାମ, ଅମଳଲାଗିର ଶାମ ଜଳଜନ୍ମବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରୁଥିବା ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—ରାଜାକର ଚମ୍ପୂ—ର ଗୀତ ।

ଅମଳା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅମଳ + ଶ୍ରୀ ଆ)—

Amalā ୧ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ—

ଆମଳା 1. Goddess Lakshmi

୨ । ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥକା—

2. A medicinal plant.

ସଂ ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଅମଳର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Amalā,

ପ୍ରାଦେ. (ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ) ବି—ଅମଳ—

Official staff; ministerial officers

ଅମଳ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଅମଳ)—ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀ—

Amalā Amalā; one of the clerical or ministerial staff of a court; clerk.

ଅମଳା [ଦ୍ର—ଏହି ଫାରସୀ ଶବ୍ଦ ଇଂରେଜରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉ ଅଛି ।]

ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅମୃତ)—ସେ ମରେ ନାହିଁ; ଅମୃତ—

ଅମରା Not dead or withered

ଅମଳା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା ବିଶ (ସଂ. ଅମଳନ; ଅମ୍ଳାନ)—

Amalāna etc. ଅମଳନ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Amalāna etc. (See)

ସେହି ପଦ ଗୋଟି ଅମଳାଣ ସବୁ କାଳେ—

ସାରଳାମହାଭାରତ ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଅମଳତନ୍ତ୍ର—ଦେ. ବି (ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର, ରାଜତନ୍ତ୍ର ଆଦି ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣରେ

Amalātānttra ଏହା ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

ଆମଳାତନ୍ତ୍ର ଅମଳମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ—

ଅମଳାତତ Bureauocracy.

ଅମଳାନ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅମ୍ଳାନ) —

Amalāna etc ଅମଳନ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Amalāna etc. (See)

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଧ କବିରାଜେ

ଅମଳନ ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦକୁ ଚାଲିଲେ ।

ଭଞ୍ଜ—ଲବଣ-ବଦ୍ଧ ୧୫ ।

ଅମଳପ୍ରାପ୍ତି—ଦେ. ବି—ଅମଳକୁ ଦିଆଯିବା ବକ୍ସିଷ୍ଟ ବା

Amalāpāṇi ଉତ୍କୋଚ—Illegal gratification

ଆମଳା ପାତ୍ର or gift paid to the clerical staff of an office.

ଅମଳଫାଇଲ—ଦେ. ବି (ସହଚର)—୧ । ନାନା.ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀଗଣ—

Amalāphailā 1. Clerks of different grades.

ଆମଳା ଫାଇଲ ୨ । ଅମଳ ଇତ୍ୟାଦି—

ଅମଳାଫୟଲା 2. Ministerial officers etc

ଅମଳଫମଲ—ଦେ. ବି (ସହଚର)—ଅମଳଫାଇଲ (ଦେଖ)—

Amalāphamalā Amalāphailā (See)

ଅମଳଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ନିଶାବାଜୁ—

Amalā 1 Given to the use of intoxicating

ଆମଳର drugs

ଅମଳକା ୨ । (ଅମ୍ଳ) ଅମଳର ବା କାଳର—

2 Of or pertaining to the time (of so and so.)

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗେ; ଯଥା—ମରହଟ୍ଟା ଅମଳଆ ।]

ଅମଳିକମାଳି—ଦେ. ବି (ସହଚର)—୧ । ଘରର ଯାବତ୍ତାମ୍ବ ଚଳନ୍ତି

Amalikamālī ସମ୍ପତ୍ତି—

ତଳପିତ୍ତମା 1. The movable property.

ଅମଳିକମାଳି ୨ । ଅଦାବସ୍ତୁ—2. All and sundry.

ଅମଳିକା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବିଶ—ଅମଳର; ସମୟର—

Amalikā Of or pertaining to the time (of so and so.)

ବର୍ଷ ଲୁହା ଉପରେ ଘରେଇ ବାସ ଅମଳିକା ଘର ଛଡ଼ା କର ଦେଖି ।

ଫକୀର ମୋହନ ଶଙ୍କର ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅମଳ—ବୈଦେ (ଅ) ବିଶ—ନିଶାକାର; ନିଶାଖୋର—

Amali Given to the use of intoxicating drugs

ଆମଲୀ ଦେଇ ଉଷ୍ଣପଣ ସେହି ବ୍ ଅମଳ ବ୍ୟବହାର

ଅମଳୀ ଅମଳୀ ବ୍ୟବହାର ପଥ— ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ବିଜୟବିଜୟ ।

ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଅମଳ; ସମୟ—Time

ଅମଲେଗାନ୍—ବୈଦେ. (ଅ. ଅମଲ୍ ଶବ୍ଦର ବହୁବଚନ ରୂପ;

Amalegan ତୁଳ ସଂ. ଗଣ=ସମୂହ) ବି—ଅମଲ୍ ଗଣ;

ଆମଳାଗଣ ଅମଲ୍ ପ୍ରାନ୍ତେ—Officers; clerks; the body of

ଅମଲେଗାନ୍ ministerial officers.

ଅମା—ସଂ. ଅ.ବୈଦିକ (ଅ + ମା ଧାତୁ = ପରିମାଣ କରିବା + କର୍ମ କ୍ରିୟା)

Amā ୧ । ସହିତ—1. With

୨ । ନିକଟ—2 Near.

୩ । ଏକତ୍ର—3. Together.

୪ । ଘରେ—4. At home.

[ଦ୍ର—ଏହିସବୁ ଅର୍ଥରେ ଉପରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ ।]

ସଂ. ବି—୧ । ଅମାବାସ୍ୟା—

1. The day of the new-moon

ଅମା ଅମାବାସ୍ୟାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ ଶୋକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ—

ମଧ୍ୟସ୍ଥର ଶ୍ରୀରାମ ବ୍ୟାସ ।

୨ । ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳର ସବୁ ଭାଗରେ ବିରଜିତ ସାଧାରଣ କଳା—

2. A common part of the moon's disc.

[ଦ୍ର—ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳରେ ଶୋଳିତ କଳା ଅଛି । ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳରେ 'ଅମା' କଳାଟି 'ମହାକଳା' ନାମରେ ଅଛି । ମାଲାର ସୁଦୃଶ୍ୟ ଏହି କଳାଟି ଅନ୍ୟ ସକଳ କଳାରେ ବିଦି । ତାହା ନିଜ, ଅର୍ଥାତ୍ ତାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନାହିଁ । ଏହି କଳାକୁ ଅପର ସମସ୍ତ କଳା ଅଣ୍ଟା କରାଯାଏ । ଅମାବାସ୍ୟାଦିନ କେବଳ ଏହି 'ଅମା' କଳାଟି ଚନ୍ଦ୍ରକାରେ ଥାଏ ।]

ସ. ବି—ଯାହା ପ୍ରାମାଣିକ ବା ନିଜାର ନୁହେଁ—

Not an authority; not a standard of action. (M W.)

ଅମା—ଗ୍ରା. ବି. — ଅମାଭସା (ଦେଖ)

Amāi Amāisā (See)

ଅମାଭସା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅମାଭସା)—୧ । ଅମାଭସା (ଦେଖ)

Amāina 1. Amānya (See)

ଅମାନ ୨ । ଗୁରୁତର ଓ ମାନମୟ ପୁରୁଷଙ୍କ ଆଗରେ (ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର)

ଅମାନ ନିଶ୍ଚିତ ବା ସ୍ୱପ୍ରମୋଦ ବ୍ୟବହାର—2 Immodest or shameless conduct of a woman before superiors.

ଅମାଭସା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅମାଭସା)—ଅମାଭସା—

Amāisā The day of the new-moon.

ଅମାଭସା

ଅମାଭସା

ଅମାଭସା—ଗ୍ରା. ବି. —ଅମାଭସା (ଦେଖ)

Amāisā Amāisā (See)

ଅମାଂସ—ସ. ବି. (ନିଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + ମାଂସ)—ମାଂସ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ—

Amāmsa Anything but flesh.

ସ ବିଶ. (ବହୁବଚନ) ୧ । —ମାଂସହୀନ—1. Fleshless.

୨ । ଅମାଂସଳ; ଅତି ସ୍ତୀର୍ଣ—2. Feeble; thin (M.W)

ଅମାଂସଭକ୍ଷ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ମାଂସ + ଭକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Amāmsabhaksha ସେ ମାଂସାସୀ ନୁହେଁ—Not eating

(ଅମାଂସଭକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) flesh; not carnivorous.

ଅମାତ୍ରୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବଚନ; ଅ + ମାତ୍ରୁ + କ)—ଯାହାର ମା

Amātruka ନାହିଁ—Motherless.

(ଅମାତ୍ରୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅମାତ୍ରା—ସଂ. ବି ପୁଂ. (ଅମା = ନିକଟ + ହେବା ଅର୍ଥରେ. ତ୍ୟ ବ୍ୟା.

Amātra ଅମା = ସହିତ + ଅତ୍ ଧାତୁ = ସଙ୍ଗତା ଗମନ କରିବା

+ ସଂଜ୍ଞାଅର୍ଥ; ସ — ସେ ବଳାକ ସଙ୍ଗରେ ଦଣ୍ଡ ଓ ଗତି

ବିଷୟକ ମନ୍ତ୍ରଣା ପାଇଁ ସଙ୍ଗତା ଗମନ କରନ୍ତି ।)—

୧ । ମନ୍ତ୍ରୀ—1. Minister.

୨ । ସହଚର—2. Companion.

ସଂ. ବିଶ ପୁଂ. (ବୈଦିକ) (ଅମା = ଘରେ + ତ୍ୟ)—

ଏକ ଘର ବା ପରିବାରରେ ରହୁଥିବା —

Inmate of the same house; belonging to the same family.

ଅମାଦାନୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ଅ. ଅମାଦାନୀ)—ଅମାଦାନୀ (ଦେଖ)

Amādanī Amādanī (See)

ଦେ. ବିଶ.—ସମସ୍ତ (ଗୋପାଳାଥ ନନ୍ଦ)—Too much.

ଅମାନତ—ବୈଦେ. (ଅ) ବି—୧ । କୃତ୍ରିକାଳ ପାଇଁ ଗଢ଼ିତ ଧନ ବା

Amānat ବସ୍ତୁ—1 Article or money deposited

ଆମାନତ for a time.

ଅମାନତ ୨ । ଗଢ଼ିତକରଣ; ଉପାଦାନ କରାଯିବା; ନ୍ୟାସ—

2 Depositing; entrusting.

୩ । କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅସ୍ତ୍ରାୟାଜକରେ ଗଢ଼ିତ

ଧନ—3. Money temporarily deposited

on trust.

୪ । ହିସାବକରଣ ପୂର୍ବରୁ ହିସାବ ବାବଦରେ ଜମା ଦିଆ

ଯିବା ଧନ—4. Money paid towards an

account before it is finally settled

ବୈଦେ. ବିଶ.—ଅସ୍ତ୍ରାୟାଜକରେ ଗଢ଼ିତ—Deposited;

kept in trust.

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅମାନତ)—୧ । ଅମାନତ; ଅଦେଶର ଅବଜ୍ଞା—

1. Disobedience of order.

ଆମାନତ କେବଳ ଯେଉଁ ପୁରୁଷର ଉପରେ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଛି ଓ ତାହା ଏକ । ଚିହ୍ନ ଅଛି ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରହେ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାନସ୍ୟ କୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ପୋଷାକ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାନସ୍ୟ କୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଖୋଜିବ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବ; 'ଅର୍ଣ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ୟା' ଦେଖିବ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବ

୧ । ଅବ୍ୟାଧି—2. Insubordination.

୩ । ଅପରାଧର ଅସ୍ୱୀକାର—3. Denial of guilts.

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ —୧ । ଆଦେଶ ଅମାନ୍ୟକାରୀ—

1. Disobedient.

୨ । ଅବ୍ୟାଧି—2 Insubordinate.

୩ । ଅପରାଧ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବା—

3. Denying guilt; not confessing.

୪ । (ସଂ. ଅମାନତ) —ଅପାଳିତ (ଆଦେଶ)—

4. Disobeyed or disregarded (order)

* । ଯେ ମାନବ ମଣିଷ ନୁହେଁ; ଯେଉଁ ଲୋକ ଆପଣାର ମାନବସମ୍ପର୍କକୁ ବା ଗୁରୁଜନସ୍ଥାନକୁ ନୁହେଁ—

5. a person) Not standing in the relationship of an elder to a person.

ଅମାନତକାରୀ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅମାନତ + ହ. କାରୀ)—ଯେ ଅନ୍ୟ

Amānatkāri ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖେ ଧନ ନ୍ୟାସ ବା ଗଢ଼ିତ କରେ—

ଆମାନତକାରୀ A depositor.

ଅମାନତକରଣାଳୀ

ଅମାନତଖାନା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ —ଯେଉଁ ଘରେ ବା କାର୍ଯ୍ୟା-

Amānatkhānā ଲବ୍ଧରେ ଧନ ଅମାନତ ରଖାଯାଏ—

ଆମାନତଖାନା A depository.

ଅମାନତଖାନା

ଅମାନତଦାର—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଯେଉଁ ଲୋକ ଉପାଜିତ ଧନ

Amānatdāra ଜମାରେ ନିଏ—A person with whom

ଆମାନତଦାର a deposit is made.

ଅମାନତଦାର

ଅମାନତକାମା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅମାନତକାମା)—

Amānatkāma ୧ । ଧନ ଉପାଜିତ କରିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାପତ୍ର

ଆମାନତନାମା ଉପାଜିତ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅମାନତଦାର

ଅମାନତନାମା ଯେଉଁ ଦଲଲ୍ ଲେଖି ଦିଏ—

1. A document proving a deposit.

୨ । ଯେଉଁ ଦଲଲ୍ରେ ଅମାନତକାରୀ ନ୍ୟାସର ସର୍ତ୍ତମାନ

ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଥାଏ; ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଡାକ୍ତ—

2. A deed of trust.

ଅମାନତି—ବୈଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ)—

Amānati ୧ । ଚିହ୍ନକାଳ ପାଇଁ ଗଢ଼ିତ ବା ନ୍ୟସ୍ତ (ଧନ)—

ଅମାନତୀ 1. Money deposited or placed in

ଅମାନତୀ trust.

୨ । ଅମାନତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

2. Relating to a deposit or trust.

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସ. ଅମାନତ)—ଅମାନତ (ଦେଖ)

Amānat (See)

କେବଳ ବଚନ ଦ୍ୱାରା ଅମାନତ—ସାରଳାମହାଭାରତ- ମଧ୍ୟ ।

ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅମାନତ)—ଅମାନତ (ଦେଖ)

Amānat (See)

ଅମାନତି—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସ. ଅମାନତ)—ଅମାନତ (ଦେଖ)

Amānati

Amānat (See)

ପ୍ରାଦେ. (ଜୟପୁର) ବି—ବିଶାଖାପଟଣା ନବରଙ୍ଗପୁର ଅଞ୍ଚଳର

ଓଡ଼ିଆ କୃଷକ ଜାତିବିଶେଷ—Name of a class of Ordiā cultivators in the district of

Vizag.

ଅମାନନ—ସ. ବି. (ଅ + ମାନନ)—ଅମାନନା (ଦେଖ)

Amānana

Amānanā (See)

ଅମାନନା—ସ. ବି. (ଅ + ମାନନା)—୧ । ଅବମାନନା—

Amānanā 1. Disrespect; lack of esteem.

ଅମାନନା କଲେ କୋହୁଏ ଅସନ୍ତୋଷ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ, ଅବ ।

୨ । ଅପମାନ—2. Insult.

କେବେହେଁ ତାଙ୍କୁ ନ ଦେଲା, ଅନେକ ଅମାନନା କଲା ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ୧ମ ।

୩ । ଆଦେଶକୁ ନ ମାନିବା—

3. Disregard or disobedience of order.

ଅମାନନା—ସ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ମାନନ)—୧ । ଅଲୌକିକ; ଅତିମାନୁଷ—

Amānana

1. Superhuman.

୨ । ଯେ ମନୁଙ୍କ ବଂଶଧର ନୁହେଁ—

2 Not a descendant of Manu.

ଅମାନସ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅମାନସ୍ୟର ବିକଳ ରୂପ)—ଅମାନସ୍ୟ (ଦେଖ)

Amānasya

Amanasya (See)

ଅମାନିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସ. ଅମାନ୍ୟ)—

Amāniā ୧ । ଯେ କୌଣସି କଥାକୁ ମାନେ ନାହିଁ ବା ଗୁଣେ

ଅମାନି କରେ ନାହିଁ—1. Not caring for anything.

୨ । ଯେ ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ମାନ୍ୟ କରେ ନାହିଁ—

2 Not showing proper respect to one's elders.

୩ । ସାଦାର ମାନସତ୍ତ୍ୱର ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ—

3. Having no sense of honour

୪ । ବେଉଜ୍ଜବ; ମର୍ଯ୍ୟାଦାହୀନ—4. Disrespectful.

* । ନିର୍ଲଜ୍ଜ—5. Immodest

୬ । ଅବ୍ୟାଧି—6. Insubordinate.

୭ । ଯେ ଆଜ୍ଞାକୁ ଖାତିର କରେ ନାହିଁ—

7 Disregarding an order

୮ । ଯେ ଆଜ୍ଞା ପାଳେ ନାହିଁ—8. Disobedient

ହର ଅମାନତୀ ଅଛି—ଭକ୍ତ, କୋଷ୍ଠସ୍ତୁତ୍ରାଦି ।

୯ । ନିଜର ଦୋଷ ବା ଅପରାଧକୁ ମାନୁ ନ ଥିବା; ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରୁ ନ ଥିବା—9. Not admitting one's guilt; not confessing.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋଷ	ଉଅ	୧
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଐ	ଅକାରନ୍ତରଣ୍ଡ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଈଅ	୩	୧

୧୦ । (ଶ୍ରୀ)—ଦାଣ୍ଡେଇ, ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ଅବଶେଷ ପ୍ରଥାକୁ ନ ମାନି ବାହାରେ ବୁଲେ—

10. Not observing the rules of purdah.

୧୧ । (ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ) ମନମୁଖିଆ; ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚୁରୀ—

11. Wayward; self-willed.

ଦେ. ବି. (ସ. ଅମାନତା)—୧ । ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା; ଅଗୌରବ; ଅସମ୍ମାନ—1. Want of respect or honour; dishonour.

୨ । ଅଜ୍ଞର ଲଙ୍ଘନ ବା ଅପାଳନ—

2. Disobedience of order.

ଅମାନିତା—ସଂ. ବି. (ସଂ ଅମାନିତ୍ + ଭାବ. ତା)—୧ । ଗର୍ବହୀନତା—
Amānitā 1. Freedom from pride or arrogance.

୨ । ନମ୍ରତା, ବିନୟ—2. Modesty, humility.

ଅମାନିନୀ—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅମାନିତ୍ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Amānini ୧ । ଅମାନର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

1. Feminine of Amāni

୨ । ଅଭିମାନରହିତା—

2. Freed from sullen displeasure

ହୃଦୟରେ ଦେଖି ଦେଖି ଅମାନନୀ ପରଶିବ ଚନ୍ଦ୍ରାନନା—

ବିନୟବଦ୍ଧ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୩ । ଗର୍ବହୀନା— . Free from pride (woman)

ଅମାନିଶା - ସ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅମାନିତା)—

Amāniśā ୧ । ଅମାନିତାସାର ଅନ୍ଧକାରମୟ ରାତି—

1. The darknight of the new moon.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଘୋର ଅନ୍ଧକାର—

2. Utter darkness.

ଅମାନୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ମାନିତ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Amāni ୧ । ଗର୍ବଶୂନ୍ୟ, ନିରହଂକାର—

(ଅମାନିତା—ଶ୍ରୀ) 1 Free from pride or arrogance.

ଅମାନିତା } ବି. ୨ । ନମ୍ର; ବିମତ—

ଅମାନିତା } 2. Humble; modest.

୩ । ସ୍ୱପ୍ନାବଳ ଅନିଚ୍ଛାଶୀ; ଯେ ଅନ୍ୟଠାରୁ ସମ୍ମାନ ପାଇବାକୁ ଲାଲ୍ଲାସ୍ତୁତ ନୁହେ—

3. Not hankering after respect; not wishing to be honoured by others.

ସୁବଲ୍ୟ ଅମାନୀ ମାନବ; ନିଜ ମରଣ ଶୁଦ୍ଧିବୋଧ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ୧୧ଶ ।

ଅମାନୁଷ—ସ. ବିଶ. (ନଷ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅ + ମାନୁଷ)—

Amānusha ୧ । ଅଭିମାନୁଷ; ଯାହା ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟର ଶକ୍ତିର (ଅମାନୁଷୀ—ଶ୍ରୀ) ଅତୀତ—1. Superhuman.

(ଅମାନୁଷତା—ବି) ୨ । ଅଲୌକିକ; ଅସାଧାରଣ—

2. Uncommon, extraordinary.

୩ । ନିର୍ଦୟ; ନିଷ୍ଠୁର—3. Cruel, inhuman.

୪ । ଅମନୁଷ୍ୟତାପୂର୍ଣ୍ଣ; କାପୁରୁଷ—4 Unmanly.

୫ । ଯେ ବା ଯାହା ମନୁଷ୍ୟୋତ୍ତମ ନୁହେ; ପାଶାଦଳ; ପୈଶାଚିକ—5. Beastly; demoniac; brutal

୬ । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ—6. Divine, heavenly.

୭ । ଯାହା ମନୁଷ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୁହେ—7. Not human.

(ଅମାନୁଷୀ—ଶ୍ରୀ) ୮ । (ବହୁବାହି) ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକେ ବାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ—8. Not inhabited by man (M. W.)

(ଅମାନୁଷୀ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ନୁହେ—

1. Not a man.

୨ । ମନୁଷ୍ୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଜୀବ—

2. A being other than man.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ କୃତକସ୍ତ୍ରକମାନେ ଅମାନୁଷ ଅର୍ଥାତ୍ ମନୁଷ୍ୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ମିଥ୍ୟା ଚିକିତ୍ସା କରନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ଗୁରୁତ୍ୱ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ରାମଗୋବିନ୍ଦ. ମନୁ ୧—୨୮୪ ।]

୩ । ଅମନୁଷ୍ୟ; ରାକ୍ଷସ—3. Demon.

ଅମାନୁଷର କାର୍ଯ୍ୟ କି କଲ ବୁଝିବାହର । ସାଗଳାମହାବରଦ ବରଷ ।

ଅମାନୁଷଲୋକ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା, ଅମାନୁଷ + ଲୋକ)—ସ୍ୱର୍ଗ—

Amānushaloka Heaven; the celestial world (M. W.)

ଅମାନୁଷିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ମାନୁଷିକ)—ଅମାନୁଷ (ଦେଖ)

Amānushika Amānusha (See)

ଅମାନୁଷ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମାନୁଷ୍ୟ)—ଅମାନୁଷ (ଦେଖ)

Amānushya Amānusha (See)

ଅମାନ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବାହି; ଅ + ମାନ + ଯ)—

Amānya ୧ । ଅମାନମୟ; ଯେ ପୂଜ୍ୟ ନୁହେ—

ଅସାନ୍ୟ 1. Not fit to be honoured or respected.

(ଅମାନ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । (ନଷ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅ + ମାନ୍ୟ) ଯାହା (ଯେଉଁ ଅଦେଶ ବା ନିୟମାଦି) ମାନିବା ଉଚିତ ନୁହେ; ଅପାଳନୀୟ—

2. (rule or order) Which ought not to be obeyed.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅମାନିତ)—ଅସ୍ମିକାରକାରୀ, ଯେ ନିଜର ଦୋଷକୁ ମାନେ ନାହିଁ; ଅମାନତ—

Not confessing one's guilt.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମାନିତ)—

୧ । ଅସମ୍ମାନ; ସମ୍ମାନର ଅଭାବ—1. Want of respect; disrespect; dishonour.

୨ । ଅପମାନ—2. Insult.

୩ । ଅନାଦର; ଅନାସ୍ତ—3. Disregard; slight.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	କ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ	ଣ	ତ	ଥ	ଦ	ଧ	ନ	ପ	ଫ	ବ	ଭ	ୱ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	କ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ	ଣ	ତ	ଥ	ଦ	ଧ	ନ	ପ	ଫ	ବ	ଭ	ୱ

ଅମାୟିକତା—ସ. ବି (ଅମାୟିକ = ନିଷ୍ପତ୍ତି + ଭାବ. ତା)—

Amāyikatā ନିଷ୍ପତ୍ତିତା—Frankness; candour.

ଅମାର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅଞ୍ଜାର; ସ. ମଗର ,—

Amāra ଶସ୍ୟାଗାର; ଧାନକୋଠି; ଭଣ୍ଡାଘର—

ହମାର; ଆମାର Granary, store-house for paddy

अमार; अघार or grain.

ଅମାରଗ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସ. ଅମାର୍ଗ)—ଅମାର୍ଗ (ଦେଖ)

Amāraga Amārga (See)

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅସୁସ୍ଥ (ଦେହ)—Sick

(ଯଥା—କାଲି ବହୁତ ଗୁଳିରେ ଖାଇବାରୁ ଅଜି ସକାଳୁ ମୋ

ଦେହ ଅମାରଗ ହୋଇଛି ।)

ଅମାରଗତ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଭଣ୍ଡାରସ୍ଥିତ—1 Brought to the

Amāragata store-room; stored.

ଆମାରଗତ ୨ । ଅମାରସଞ୍ଚିତ—

अमारसामिल 2 Stored in granary

ଅମାରଶତ୍ରୁ—ଦେ. ବି. (ଅମାର = ଅମର + ଶତ୍ରୁ)—

Amārasātru ୧ । ଯାହାକୁ ମାରିବାକୁ କେହି ଶକ୍ତ ନୁହେଁ

ହୋଇ ନାହିଁ—1. A person whose killer has not yet been born

୨ । ଯେଉଁ ଶତ୍ରୁକୁ ମାରି ଯୋଗାଏ ନାହିଁ; ଯେଉଁ ଶତ୍ରୁକୁ ମାରିବାର ନୁହେଁ—2. An enemy who is not fit to be killed.

୩ । ଯୋଷ୍ୟ ଶତ୍ରୁ; ଶତ୍ରୁତାବରଣକାରୀ ଯୋଷ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

3 A dependant who turns out to be an enemy.

ଅମାର—ବୈଦେ. (ଅ) ବି—ହାତୀ ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟ ବସିବା ପାଇଁ

Amāri କଥା ହେବା ଆବରଣଯୁକ୍ତ ଅସନ—

आमारो A covered saddle for an elephant.

अमारि

[ଦ୍ର—ଉପରେ ଆବରଣ ବା ଛାତ ନ ଥିବା ଅସନକୁ ହାତୁଡ଼ା ବୋଲାଯାଏ ।]

ପାରସ୍ପରିକ କେତେ ଦୈର୍ଘ୍ୟ ନରବର ଅସେହି ଦୂରୀ

କୃମାଗତ ସଙ୍ଗେ ଅମାରରେ ବେନ କେତେ ଛୁଅନ୍ତି ।

ରଥାନାଥ—ଭଣ୍ଡା ।

ଅମାର କସିବା—ଦେ. ବି—ହାତୀ ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟ ବସିବା ପାଇଁ

Amāri kasibā ଆବରଣଯୁକ୍ତ ହାତୁଡ଼ାକୁ ବାନ୍ଧିବା—

आमारो बांधा To put a covered saddle on an

अमारो कसना elephant.

ଅମାଲୁ—ଦେ. ବି—ଅପମାଲୁ; ମାଲୁସୁଆ; ଦୁଧପକ୍ତ ପିଣ୍ଡକବିଶେଷ—

Amālu A kind of sweet cake boiled in

मालपुआ; गुड़पिठा ghee.

मालपुवा

[ଦ୍ର—ଅଟା ଓ ଗୁଡ଼କୁ ଏକତ୍ର ଗୋଳି ପାଣିଆ କରି ଭଜି ପାଣିଆ

ପିଠୁ(ଲୁଇ)କୁ ତରଳ ବା ଚଟକାତଳ ଥିବା କରେଇରେ ପୁଟିଥିବା ।

ଦିଅରେ ଛଣିଲେ ଏ ପିଠା ହୁଏ । ଅମାଲୁ ପାଇଁ ଅଟା ସଙ୍ଗେ

ଝଠାରୁ ଝି ଓଜନର ଗୁଡ଼ ମିଶାଯାଇ ଗୋଳା ଯାଇଥିବା ପିଠୁକୁ

ନର ବା ଲର ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅମାସିଆ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅମାବସ୍ୟା)—ଅମାବସ୍ୟା (ଦେଖ)

Amāsia Amābasi (See)

ଅମାସ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅମାବସ୍ୟା)—ଅମାବସ୍ୟା (ଦେଖ)—

Amāsyā Amābasi (See)

ଭେଣୁ ଅମାସ୍ୟା ନିଶିଦିନ, ସେ ଦିନ ଦେହ କଲେ ଶାଣ ।

ପ୍ରାଚୀ—ନିର୍ଗୁଣ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଅମି—ପ୍ରାଚୀ. (ଭବିଷ୍ୟ). ସବ୍ୟକାମ — ଅମ୍ବେମାନେ—We,

Ami

ଅମିଥ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅମୃତମୟ)—ଅମୃତ, ଅମୃତମୟ—Sweet

Amia ଶୁଣି ତା ଅମିଥ ବଚନ । ପଣୋବନ୍ତ—ପ୍ରେମଭକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଗୀତ ।

ଗ୍ରା. ବି—ଅମୃତ—Nectar.

ଅମିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ମିତ)—୧ । ଅପରିମିତ—

Amita 1 Unmeasured, intemperate.

୨ । ଅସୀମ—2. Boundless

୩ । (ଅମ୍ ଥାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ରୁଗ୍—3. Sick.

୪ । ଗତ—4 Gone.

ଅମିତଭେଜା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵା (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମିତ + ଭେଜସ୍)

Amitatejāh ୧ମା ୧ବ.)—୧ । ଅଭିଶପ୍ତ କଲଶାଳୀ—

1. Very powerful.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗାଈଶାଳ—

2. Very luminous or brilliant.

ଅମିତବିକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅମିତ + ବିକ୍ରମ)—

Amitabikrama ୧ । ଅସୀମ ବଳ ବା ପରାକ୍ରମ—

(ଅମିତବିକ୍ରମ—ଶ୍ଵା) 1 Boundless strength.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି)—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମାନୁର—

2. A name of Bishnu.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯାହାର ପରାକ୍ରମ ଅସୀମ ଅଟେ—

Of boundless strength.

ଅମିତବିକ୍ରମୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅମିତବିକ୍ରମ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ; ଇନ୍.)

Amitabikramī ୧ମା ୧ବ.)—ଅସୀମ ବଳଶାଳୀ—

Of unbounded strength.

ଅମିତବ୍ୟୟ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅମିତ = ଅସୀମ + ବ୍ୟୟ = ଖର୍ଚ୍ଚ)—

Amitabyaya ବୃଥା ଖର୍ଚ୍ଚ; ଅପବ୍ୟୟ; ସାହାଖର୍ଚ୍ଚ—

Extravagance; prodigality.

ଅମିତବ୍ୟୟିତା—ସଂ. ବି. (ଅମିତବ୍ୟୟିତା + ଭାବ. ତା)—

Amitabyayitā ଅପବ୍ୟୟ କରିବାର ଅଭ୍ୟାସ—

Habit of spending too much; prodigality.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପତ ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ଦେବା ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ଏ ମନ୍ତରେ 'ଗାଉଁ' ଶୋଇବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ଵ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ୍' ଦେଖିବେ ।

ଅମିତବ୍ୟୟୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅମିତବ୍ୟୟ + ଇନ୍ଦ୍ର; ୧ମା ୧ବ.)—

Amitabyayī ସାଦୃଶ୍ୟରତା: ଅପବ୍ୟୟୀ—Extravagant;

(ଅମିତବ୍ୟୟିଣୀ—ଶ୍ଵୀ) spend-thrift; prodigal

(ଅମିତବ୍ୟୟିତା—ବି)

ଅମିତୌଜାଃ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମିତ = ଅସୀମ +

Amitaujāh ଓଜସ୍ଵ = ବଳ; ୧ମା. ୧ବ.)—

ସାଦୃଶ୍ୟର ଅସୀମ ବଳ ଅଛି—Of immense strength

ଅମିତ୍ର—ସଂ. ବିଣ. (ଅ = ନୁହେଁ + ମିତ୍ର = ବନ୍ଧୁ)—୧ । ଶତ୍ରୁତାୟୁକ୍ତ—

Amitra 1. Inimical.

(ଅମିତ୍ରତା—ବି) ୨ । ମିତ୍ରହୀନ—2. Friendless.

ଦେ. ବି—ଶତ୍ରୁ—Enemy.

ଅଳପ ବଳରେ ହୁଅଇ ସେ ଅମିତ୍ର । କୃଷ୍ଣବିହ୍ନୁ ମହାବର ।

ଅମିତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅ + ମିତ୍ରାକ୍ଷର)—ପଦ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ଧାତୁର

Amitrākshara ଶ୍ରେଷ୍ଠାକ୍ଷର ସଙ୍ଗେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଧାତୁର ଶ୍ରେଷ୍ଠାକ୍ଷର

ନ ମିଳିବା—Want of rhyme in poetry

ସଂ. ବିଣ—ମିତ୍ରାକ୍ଷରବିରହୁକ୍ତ (ପଦ୍ୟ)—

Blank (verse)

ଅମିତ୍ରାକ୍ଷରଚନ୍ଦ୍ର—ସ ବି—ମିତ୍ରାକ୍ଷରବିରହୁକ୍ତ ପଦ୍ୟ; ଯେଉଁ ପଦ୍ୟର

Amitrāksharachhanda ପ୍ରଥମ ଧାତୁର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅକ୍ଷର

ସଙ୍ଗେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଧାତୁର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅକ୍ଷର ମିଳେ ନାହିଁ—

Blank verse.

ପଦ୍ୟବ୍ୟାସିନ ଦେବ ଇନ୍ଦ୍ରଲଗ୍ନବର,

ସାରଳେ କି ବଳେ, ବହୁ; କୁରୁତୁମାଣି—ସ୍ଵାଧୀନାଥ ମହାସାହା ।

[ଦ୍ର—ଉଚ୍ଚଳରେ ପ୍ରଥମେ ଶ୍ଵାସ୍ତ୍ର କାହାଦୂର ଶ୍ଵାସକ୍ଷର ଶ୍ଵାସ୍ତ୍ର

ଅମିତ୍ରାକ୍ଷରଚନ୍ଦ୍ର ରଚନା କରନ୍ତୁ ଓ ପରେ କବିବର ସ୍ଵାଧୀନାଥ

ଅମିତ୍ରାକ୍ଷରଚନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟବହାର କରି ଅନେକ କବିତା ଲେଖିଅଛନ୍ତି ।]

ଅମିନ—ବୈଦେ. (ଆ) ବି—ଭୂମି ମାପ କରିବା ଅଧିଷ୍ଠକ କର୍ମଚାରୀ—

Amina A subordinate surveyor; ameen;

ଆମିନ [ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦ ଇଂରାଜୀରେ ତଳେ ।]

अमीन

ଅମିନଥାଣ୍ଡି—ବୈଦେ. (ଆ) ବି—ଇଂରାଜମାନେ ବଙ୍ଗଦେଶକୁ ଅଧିକାର

Aminathāṇḍī କରିବାର ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେବାନି ବିଶ୍ଵର

ଆମିନାଣା କରିବାରେ ନିଯୁକ୍ତ ଅଧିଷ୍ଠକ କର୍ମଚାରୀବିଶେଷ—

अमिनाण्डा A class of subordinate judicial

officers employed by the British govern-

ment when they first occupied Bengal.

ଅମିନ—ଦେ. ବି. (ଆ)—ଅମିନର କାର୍ଯ୍ୟ—Ameenship; the

Amini post of an ameen.

आमिनी

अमीनी

ଅମିୟ—ଦେ. ବିଣ. (ସ. ଅମୃତମୟ)—୧ । ଅମୃତମୟ—

Amiya 1. Full of nectar.

अमिय ୨ । ସୁମଧୁର—2. Very sweet.

ଭାବୁ ଗୁଣିଲେ ସେ ହୋଇବ ଅମିୟ ରସ;

ସମଗ୍ର ଯୈବକୁତୋ ଇଚ୍ଛାରେ ପରଶ—ସାରଳାମହାଭାରତ. ଅ ।

ଦେ. ବି. ଅମୃତ—Nectar; elixir of life.

ଅମିୟପଥ—ଦେ. ବି.—(ବଙ୍ଗଳାଭାଷାରେ ହେମିପିଥପାଥର ଅନୁବାଦ)—

Amiyapatha Homeopathy.

[ଦ୍ର—ବଙ୍ଗୀୟ ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର କାଳିକାଦ୍ଵାରା ବ୍ୟବହୃତ]

ଅମିର—ବୈଦେ. (ଆ) ବି. ପୁଂ.—୧ । ଉଚ୍ଚକୁଳୋତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି—

Amir 1. A noble person.

आमीर ୨ । ଧନୀବ୍ୟକ୍ତି—2. A rich man.

अमीर ୩ । ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ରାଜାଙ୍କ ଉପାଧି—

(ଫକୀର—ବିପରୀତ) 3 Title of the king of

Afghanistan

୪ । ମୁସଲମାନଙ୍କ ନାମ—

4 A name amongst Mahomedans

[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଚଳୁଛି ।]

ଅମିରୁମ୍ରା—ବୈଦେ. ବି. ସହଚର. (ଆ = ଅମୀର + ଉମ୍ରା; ବହୁ-

Amirumra ବଚନ)—ରାଜ୍ୟର ବା ଦେଶର ଧନୀ ଓ ସମ୍ମାନ

ଆମୀରୁମ୍ରା ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ—The gentry and nobility

अमीरउमराओ of a country

ଅମିରମିଜାଜ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଅମୀର + ମେଜାଜ)—

Amirmijāj ୧ । କୃତଲୋକକ ପରି ବେଶାଭିରଥ ମନ ବା ପ୍ରକୃତି—

आमीरमेजाज 1. Careless disposition like

अमीरमेजाज that of a rich man.

୨ । ଉଦାର ପ୍ରକୃତି—2. Liberal mind.

୩ । ଦାନଶୀଳ ପ୍ରକୃତି—

3. Generous disposition.

ଅମିରମିଜାଜିଆ—ଦେ. ବିଣ (ଆ. ଅମୀରମେଜାଜ)—

Amirmijājī ଅମିରମିଜାଜ (ଦେଖ)

Amirmijājī (See)

ଅମିରମିଜାଜୀ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଅମୀର ମେଜାଜ)—୧ । ସାଦାର

Amirmijājī ମନ ଅମିରଙ୍କ ମନ ପରି ଉଦାର—

आमीरमेजाजी 1. Liberal-minded.

अमीरमेजाजी ୨ । କୃତଲୋକକ ପରି ସେ ଧନ ବ୍ୟୟ ପ୍ରତି

ଶାନ୍ତିର କରେ ନାହିଁ—2. Not careful in

money-matters like a rich man.

ଅମିର—ବୈଦେ. (ଆ) ବି.—ଅମିରପଣ—The state of being

Amiri an Amir.

आमीरी ବୈଦେ. (ଆ) ବିଣ.—ଅମିରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

अमीरी Relating to an Amir.

ଅମିଲ—ବୈଦେ. (ଆ) ବି—ସୁବାଦାର ୧ (ଦେଖ)

Amil Subāḍār 1. (See)

आमील

अमील

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ବର	ଅନୁବାସକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	କ	ଶ,ଷ	ଜ	ଋ	ଉ	ଅ	ଋ
୨	ଈ	୯	ଊ	ଋ	ୠ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଷ	ଞ	ଝ	ଞ	ଝ

ଅମିଶା—ଦେ. ବିଶ. —୧ । (ସ. ଅମିଶିତ)—ଅମିଶିତ; ଯାହା ଏକତ୍ର
Amiśā ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ନାହିଁ—1. Unmixed.

ଅମେଶା ୨ । ବିଶ୍ୱକ: ଯହିଁରେ ବାଜେ ପଦାର୍ଥ ମିଶା ଯାଇ ନାହିଁ—
ନିରାଳା 2. Unadulterated.

୩ । ଯେଉଁ ରାଶିମାନଙ୍କର ମିଶାଣ ବା ଯୋଗ କରା ଯାଇ ନାହିଁ—
3. Not added together.

ଗ୍ରା. ବି (ସ. ଅମାବସ୍ୟା)—ଅମାବସ୍ୟା—The day of
the new moon.

ଅମିଶାଣ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ+ମିଶଣ)—ଯେଉଁ ରାଶି ସବୁର ମିଶାଣ
Amiśāṇa ବା ଯୋଗକରିବା କରା ଯାଇ ନାହିଁ—

1. Not added together.

୨ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳମିଶା
କରିବାକୁ ସୁଖ ପାଏ ନାହିଁ; ଏକାନ୍ତବାସୀ; ଅମିଶୁଆ—

2. (a person) Who does not like to mix
with others on equal terms in
society; unsociable.

ଅମିଶୁଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅ+ମିଶଣ)—ଯେଉଁ ଲୋକ ଅନ୍ୟ
Amiśuā ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳା ମିଶା କରିବାକୁ ସୁଖ ପାଏ ନାହିଁ;

ଅମିଶୁକ ଏକାନ୍ତବାସୀ; ଅମିଶାଣ—(a person) Who does
ଅନମେଳ not like to mix with others on equal
(ଅମିଶୋଇ—ଶ୍ରୀ) terms in society; unsociable.

ଅମିଶ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ମିଶ)—୧ । ଅମିଶିତ; ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ସଙ୍ଗେ
Amiśa ମିଶି ନ ଥିବା—1. Unmixed

୨ । ବିଶ୍ୱକ; ଶାଫ୍ଟି; ଯହିଁରେ ବାଜେ ଜଳସ ମିଶି ନ ଥାଏ—
2. Unadulterated; pure

୩ । (ଗଣିତ) ଯେଉଁ ରାଶିରେ ଅନ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ସଂଖ୍ୟା ମିଶି-
ନାହିଁ—3. (Mathematics) Simple (number).

ଅମିଶଗଣିତ—ସଂ. ବି (ସଂ. ଅମିଶ+ଗଣିତ)—

Amiśaganita ଯେଉଁ ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅମିଶ ରାଶି
ବିଷୟ ଆଲୋଚିତ ହୁଏ—

Arithmetic dealing with simple numbers.

ଅମିଶଗୁଣନ—ସଂ. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚତୁ; ଅମିଶ+ଗୁଣନ)—

Amiśagupana (ଗଣିତ) ଏକ ଅମିଶ ରାଶି ସଙ୍ଗେ
ଅନ୍ୟ ଅମିଶ ରାଶିର ଗୁଣନ—

(Arithmetic) Simple multiplication.

[ଦ୍ର—ଏହିପରି ଗଣିତଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅମିଶ ଯୋଗ ବା ସଂକଳନ, ଅମିଶ
ବିଯୋଗ ବା ବ୍ୟକଳନ, ଅମିଶ ହରଣ ଶବ୍ଦମାନ ବ୍ୟବହୃତ
ହୁଏ ।]

ଅମିଶରାଶି—ସଂ. ବି (କର୍ମା; ଅମିଶ+ରାଶି)—

Amiśarāśi (ଗଣିତ) ଯେଉଁ ରାଶିରେ ଅନ୍ୟ ବିଭିନ୍ନରାଶି
ମିଶି ନ ଥାଏ; ପୂର୍ଣ୍ଣସଂଖ୍ୟା—

(Arithmetic) Simple numbers.

[ଦ୍ର—ଅମିଶ ରାଶି ଯଥା— ୪ ୫ ପାଞ୍ଚଟିକା; ମିଶରାଶି ଯଥା—
୪ ୫/୫ ପାଞ୍ଚ ଟିକା, ପାଞ୍ଚ ଅଣା, ପାଞ୍ଚ ପାତୁଲ]

ଅମିଶିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ମିଶିତ)—

Amiśrita ଅମିଶ (ଦେଖ)—Amiśra (See)

ଅମି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅମ=ସ୍ୱେଗ+ଇନ୍; ୧ମା ୧ବ)—

Ami ଶୀତଳ; ରୁଗ୍ନ—Ailing; sick.

(ଅମିନା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି ପୁଂ.—ସ୍ୱେଗୀ; ରୁଗ୍ନବ୍ୟକ୍ତି—
Invalid.

ଅମୁକ—ସଂ. ସବ୍‌ନାମ. ପୁଂ (ସଂ. ଅଦସ୍=ଏହି+କଣ୍ଠ; ନିପାତନ)

Amuka ଅନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟନାମା ବା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟନାମା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା
(ଅମୁକା—ଶ୍ରୀ) ବସ୍ତୁର ନାମ ନ ଥିବା ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି

ବ୍ୟବହୃତଶବ୍ଦ)—

ଫଲଣା; ସେ, ସେହି (ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ)—

Such or such a person or thing;

a thing or person referred to without
mention of the name.

[ଦ୍ର—ଭାଷାରେ ଅମୁକ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଓ ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ]

ଅମୁକ ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ)

ଅମୁକ; ଫଳନା Acertain person or thing.

ଅମୁକଇ—ଗ୍ରା. ସବ୍‌ନାମ (ସଂ. ଅମୁକ)—

Amukai ଅମୁକ (ଦେଖ)—Amuka (See)
ଅମୁକ

ଅମୁକ

ଅମୁକତମୁକ—ଦେ. ସବ୍‌ନାମ (ସଂ. ଅମୁକ + ୨ୟ ଶବ୍ଦ ଅନର୍ଥକ ସହଚର;
Amukadhamuka ବହୁବଚନ)—

ଅମୁକତମୁକ; ଅମକତୁମୁକ ୧ । ସେ ଏକ ସେ—

ଅମକା ତମକା 1. That and that

୨ । ଅମୁକ ଓ ଅମୁକ ଲୋକ ବା ବସ୍ତୁଗଣ—

2 Such and such persons or things.

ଅମୁକତମୁକ—ଗ୍ରା.ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ସବ୍‌ନାମ (ସହଚର ବହୁବଚନ)

Amukatamuka (ସଂ. ଅମୁକ + ଅନର୍ଥକ ସହଚର)—

ଅମୁକତମୁକ (ଦେଖ) Amukadhamuka (See)

ଅମୁକସମୁକ—ଦେ. ସବ୍‌ (ସହଚର)—ଅମୁକତମୁକ (ଦେଖ)

Amukasamuka Amukadhamuka (See)

ଅମୁକାଇ—ଗ୍ରା. ସବ୍‌. (ସଂ. ଅମୁକ)—ଅମୁକ (ଦେଖ)

Amukāi Amuka (See)

ଅମୁକେଇ—ଗ୍ରା. ସବ୍‌. (ସଂ. ଅମୁକ)—ଅମୁକ (ଦେଖ)

Amukei Amuka (See)

ଅମୁକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ମୁକ)—୧ । ଯେ ବନ୍ଦନରୁ ମୁକ୍ତ

Amukta ହୋଇନାହିଁ—

1. Not yet released from captivity; not
at liberty.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପତ ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବାର ଏ ଚିହ୍ନ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟକ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବନାରେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଥା :—
'ବାଲ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାନ୍ଧ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଗାଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗା' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଚେଷ୍ଟିବେ ।

୨ । ଯେ ମୁକ୍ତି ବା ମୋକ୍ଷ ଲାଭ କରି ନାହିଁ—

2 One who has not yet attained salvation.

୩ । ଅବଦ—3. Confined

୪ । ଅପରିତ୍ୟକ୍ତ—4. Not abandoned

୫ । ଅପରିଷ୍କୃତ—5. Not clean

୬ । ଆବୃତ, ଯାହା ଖୋଲା ନୁହେଁ—

6 Covered; not bare

ସଂ. ବି. କା—ହସ୍ତ ଧରି ରହିବାକୁ ଯାଏ ।

(ଶ୍ରେଣୀରେ ଅବଧାନ ।)

Weapon held in the hand.

ଅମୁଣିଆଁ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅମଣିଆଁ (ଦେଖ)

Amuṇiāṁ (See) Amaniāṁ (See)

ଅମୁତ୍ର—ସଂ. ଅ. (ସଂ. ଅଦସ୍ = ଏହି + ୨ମୀ ବିଭକ୍ତି ସ୍ଥାନରେ. ଡ)—

Amutra ୧ । ପରକାଳରେ—1. In the life after death.

୨ । ଜନ୍ମାନ୍ତରରେ—2. In the next life on earth.

ଅମୁଦ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ମୁଦ ଧାତୁ + ଅ)—

Amuda ଅମୋଦଶୂନ୍ୟ; ଦର୍ଶନହୀନ—Joyless.

ସଂ. ବି—ଅମୋଦର ଅଭାବ—Joylessness

ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅମୁଦ)—ଅମୁଦା (ଦେଖ)

Amudā (See)

ଅମୁଦା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅମୁଦିତ)—

Amudā ୧ । ଅମୁଦିତ; ମୋହର ମରା ଯାଇ ନଥିବା; ମୁଦ ଆସୁନା ଦିଆ ଯାଇ ନ ଥିବା—

ବିମୁହତ; ଅମୁଦା 1. Unsealed; having no seal on it.

୨ । ଖୋଲା; ଯାହା ବୁଜା ହୋଇ ନାହିଁ—

2. Open; not shut up.

(ଯଥା—ଅମୁଦା ଘର; ଅମୁଦା ଫୁଲ ।)

୩ । ବନ୍ଦ କରି ଯାଇ ନ ଥିବା—3. Not closed

(ଯଥା—ଅମୁଦା ଦୁଆର ।)

୪ । ଜଉମୁଦ କରି ଯାଇ ନ ଥିବା—

4. Not sealed with lac.

(ଯଥା—ଅମୁଦା ଲଘାପା ।)

୫ । ଯେଉଁ ଦେଉଳର ମୁଣ୍ଡ ମରା ଯାଇ ନାହିଁ; ଲଗ୍ନା

(ଦେଉଳ)—5. (temple) Of which the

hole at the top has not yet been

closed; unclosed at the top.

୬ । ଯହିଁରେ କୌଣସି ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ବା ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ ନାହିଁ—

6. Having no distinctive mark on it.

ଅମୁଦ୍ରା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ମୁଦ୍ରା)—

Amudrā ୧ । ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟରେ କୌଣସି ଚିହ୍ନ ବା ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ନାହିଁ—

1 (thing) Having no distinctive mark on it.

ବୈଦେଶ୍ୟ ତାହା ଲେଖି କରାଏ; ବାହ୍ୟ ଅମୁଦ୍ରା ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଷ୍ଟେ

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେଶ୍ୟଶବ୍ଦାର୍ଥ ୨/୩୮ ।

୨ । ଯେଉଁ ଟଙ୍କାରେ ସନ ବା ମୋହର ନାହିଁ—

2 (coin) Bearing no seal.

ଅମୁଦ୍ରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ମୁଦ୍ରିତ)—

Amudrita ୧ । ଛପା ହୋଇ ନ ଥିବା—1. Not printed

୨ । ଅପ୍ରକାଶିତ (ପୁସ୍ତକ)—2 Unpublished.

୩ । ଅମୁଦା (ଦେଖ)—3 Amudā (See)

ଅମୁର—ଦେ. ପ୍ରାଚୀନ; ମାଦଳା ପାଞ୍ଜିକ୍ୟବୃତ୍ତ)ବି.(ଭୁଲ ସ.ତମ୍ଭପଦ)---

Amurā ସେନାପତି—General

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ (ଦେଖ)

Amuruchhika Amuruchhuka (See)

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅମୁରୁଚ୍ଛିକା (ଦେଖ)

Amuruchhikā Amuruchhukā (See)

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅମୁରୁଚ୍ଛିକୀ (ଦେଖ)

Amuruchhikī Amuruchhukī (See)

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—

Amuruchhuka ୧ । ହାଲୁଆଁ; ପ୍ରିୟ ବା ଇଚ୍ଛିତ ବା ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ

ଓଷ୍ଟକ, ଲାଳଚେ ପଦାର୍ଥ ପାଇବା ପାଇଁ ଲାଲ୍ଲାସ୍ଥିତ ବା ବ୍ୟଗ୍ର-

ଲଳାଚାୟାହୁଆ; 1. Hankering after a dearly

ଲାଲଚୀ loved or rare thing; yearning

୨ । ପ୍ରିୟ ବା ଇଚ୍ଛିତ ବସ୍ତୁର ଅପ୍ରାପ୍ତି ଯୋଗୁଁ ଦୁଃସ୍ଥିତ—

2 Sorry at not getting a coveted thing.

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ (ଦେଖ)

Amuruchhukā Amuruchhuka (See)

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅମୁରୁଚ୍ଛିକର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ

Amuruchhukī Feminine of Amuruchhuka.

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ (ଦେଖ)

Amuruchhuku Amuruchhuka (See)

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ.— ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ (ଦେଖ)

Amuruchhika Amuruchhuka (See)

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ.— ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ (ଦେଖ)

Amuruchhuka Amuruchhuka (See)

ଅମୁରୁଚ୍ଛିକା—ଗ୍ରା. ବିଶ.— ଅମୁରୁଚ୍ଛିକ (ଦେଖ)

Amuruchhukā Amuruchhuka (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷଭ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ	ଥ	ଦ

ଅମୂର୍ତ୍ତା—ଭା. ବିଶ. —ଅମୂର୍ତ୍ତା (ଦେଖ)

Amurchhuki Amuruchhukī (See)

ଅମୂଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅମୂଲ୍ୟ)—

Amula ୧ । ଅମୂଲ୍ୟ; ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପିତ ହୋଇ ନପାରେ—
ଅମୂଲ୍ୟ 1. Priceless; invaluable.

ଅନମାଳ ୨ । ବହୁମୂଲ୍ୟ—2. Very valuable.
୩ । ମହଙ୍ଗ—3. Dear

ଦେ. ବି. ୧ । ଅତି ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ—1. Very high price;
exorbitant price

୨ । ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଅସମ୍ଭବ—
2. Prohibitive price

ଅମୂଳମୂଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅମୂଲ୍ୟ + ମୂଳ)—

Amulamula ୧ । ଅତି ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ—

ଅମୂଲ୍ୟ 1. Of very high price;
ଅନମାଳ very valuable.

୨ । ଅତି ମହଙ୍ଗ—2. Very very dear.

୩ । ଅମୂଲ୍ୟ—3. Invaluable, priceless
କାଳୀ ହେବ ପରା ଶତେ ଶାଠିଏ, ଗୋଷ୍ଠ ତ ଅମୂଲ୍ୟ—ଭଗ।

୪ । ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ବେଳାସୁ ବେଶି ମୂଲ୍ୟ—
4. Exorbitant in price; of much more
than the proper price.

୫ । ଲୋକେ ବିଶି ନ ପାରିବା ଭଲ ମୂଲ୍ୟ—
5. Of prohibitive price.

ଦେ. ବି. —୧ । ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ଅତି ବେଶି ମୂଲ୍ୟ—
1. Exorbitant price.

୨ । ଲୋକେ ବିଶି ନ ପାରିବା ଭଲ ଦାମ୍—
2. Prohibitive price.

୩ । ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଭେଦ କମି ଦାମ୍—
3. Much less than the proper price.

୪ । ଅତି ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ—4. Very high price.

ଅମୂଳମୂଳ କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ବହୁମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟ
Amulamula karibā ବୋଲି କହିବା—

ଅନମୋଳ କରଣ 1. To undervalue a thing.

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଅତ୍ୟଧିକ
ମୂଲ୍ୟ ଦାକିବା—2. To charge a very
exorbitant price for a thing;
to charge much more than the
proper price.

ଅମୂଳମୂଳେଇବା—ଦେ. କି—ଅମୂଳମୂଳ କରିବା (ଦେଖ)

Amulamuleibā Amulamula karibā (See)

ଅମୁଷ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅଦ୍ୟ ଶବ୍ଦ + ଯ)—୧ । ଅମୂଳ—

Amushya 1. Of such a one.

୨ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ; ବିଖ୍ୟାତ—2 Famous.

ଅମୁଷ୍ୟପୁତ୍ର—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଅମୁଷ୍ୟ—ଅମୂଳ ବଂଶର + ପୁତ୍ର)—ପ୍ରସିଦ୍ଧ—
Amushyaputra ବିଖ୍ୟାତ ପୁତ୍ର—The son of a
famous family.

ଅମୁହାଁ—ଦେ. ବିଶ. —(ସଂ. ଅ + ମୁହ) —ଯେଉଁ ଦେଉଳ, ଗଳ, ଗର
Amuhāñ ଅବର ପ୍ରବେଶଦ୍ଵାର ନାହିଁ—1. (temple or
room) Having no inlet or entrance

୨ । ଦ୍ଵାରହୀନ (ଗୃହ)—2. Doorless (house).

୩ । ଯେଉଁ ଗଳରେ ପଶିବା ବାଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦିଶରେ
ବାହାର ସିବାକୁ ବାଟ ନାହିଁ—3. Blind (alley);
having no outlet

୪ । (ସଂ. ଅ + ମୁହ) —ଯେଉଁ ଦଧି ମଧୁର ହୋଇ ନାହିଁ—
4. Unchurned (curd,

୫ । ଯେଉଁ ଚୁଲିରେ ଜାଳକାଠ ମୁହାଁ ହୋଇ ନ ଥାଏ—
5. (grate) Into which fuel has
not been pushed,

୬ । ଯେଉଁ ଗୋରୁ ମୁହାଁ ହୋଇ ନ ଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍, ଯାହାକୁ
କୁଣ୍ଡା ପାଣି, ତୋଡ଼ାଣି, ଚୁଡ଼ି ଅବ ପିଇବାକୁ ଦିଆ
ହୋଇ ନ ଥାଏ—6. (cattle) Which has
not yet been given drink or liquid
food.

ଅମୂର୍ତ୍ତି—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ମୂର୍ତ୍ତି)—୧ । ନିରକାର; ଅକାରପୁର—
Amūrta 1. Shapeless.

୨ । ଅଶରୀର—2. Incorporeal.

ସଂ. ବି. —୧ । (ନ୍ୟାୟ ଦର୍ଶନ)—(ଏମାନଙ୍କର ଅକାର ନ
ଥିବାରୁ) କାଳ; ଆକାଶ; ଆତ୍ମା; ଦିବ୍—

1 (Nyāya philosophy) Time; sky;
soul; points of the compass.

୨ । (ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନ)—ବାୟୁ; ଆକାଶ—

2 (Bedānta philosophy)—Air, ether.

୩ । ଶିବ; ମହାଦେବ—3. God Śiva.

୪ । ପରମେଶ୍ଵର—4. God.

ଅମୂର୍ତ୍ତି—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ମୂର୍ତ୍ତି)—ଅମୂର୍ତ୍ତି (ଦେଖ)

Amūrṭti Amūrta (See)

ସଂ. ବି. (ନଷ୍ଟ ଚିତ୍)—୧ । ଅକାରର ଅଭାବ—

1 Absence of shape or form

୨ । ମୂର୍ତ୍ତିହୀନତା; ଅକାରପୁରତା—2. Shapelessness.

୩ । ମହାଭାରତୋକ୍ତ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନାମ—

3. A name of Bishṇu.

୪ । (ବହୁବ୍ରୀହି)—ପିତୃଲୋକବିଶେଷ—

4. Name of a class of manes (M. W.)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅମର ବୃକ୍ଷରେ ସୁପତନ ଓ ଚିତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଣିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାବେଶରେ ନ ଚିହ୍ନିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବସନ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଣିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାର' ନ ଚିହ୍ନିଲେ 'ଗାର' ଗୋଣିବେ; 'ରୁପ' ନ ଚିହ୍ନିଲେ 'ରୁପ' ଗୋଣିବେ; 'ବଧ' ନ ଗାରଲେ 'ବଧ' ଗୋଣିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଗାରଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଗୋଣିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ଗାରଲେ 'ଅଲବତ' ଗୋଣିବେ ।

ଅମୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ+ମୃତ) —୧ । କର୍ମମୂଳ; ଯେଉଁ ଗଛର
Amṛta ମୃତ ନାହିଁ—1. Rootless.

୨ । ସାହାର ମୂଳଦେଶ ବା ବରଫ ନାହିଁ—

2. Baseless

୩ । ଉତ୍ପତ୍ତି; ଅମୃତ—3. Unfounded; having no basis.

୪ । ଅକାରଣ—4. Groundless

୫ । ଅସତ୍ୟ; ମିଥ୍ୟା—5. False; untrue.

୬ । ଅବାସ୍ତବ; କାଳ୍ପନିକ—6. Imaginary; fanciful; not real or actual.

୭ । କଳ୍ପିତ—7. Fancied.

୮ । ଅପ୍ରାମାଣିକ—8 Without authority; not resting on authority (M. W.)

ସଂ. ବି. (ସାଂଖ୍ୟ ଦର୍ଶନ)—ପ୍ରକୃତି (ହିନ୍ଦୁ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
(Sāṃkhya philosophy) Nature.

ଅମୃତ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ ବିଣ—ଅମୃତ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Amṛta etc. Amṛta etc (See)

ଅମୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅମୃତ + କ)—ଅମୃତ (ଦେଖ)
Amṛtaka Amṛta (See)

ଅମୃତ—ସଂ. ବି. (ଅମୃତ + ଅ)—ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
Amṛtā The plant Methonica Superba (M.W.)

ଅମୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ମୃତ୍ୟୁ)—୧ । ସାହାର ଉତ୍ତମ
Amṛtya ମୃତ୍ୟୁ ନିରୂପିତ ହୋଇ ନ ପାରେ; ଅମୃତ—
1. Priceless; invaluable

୨ । ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ—2. Very valuable

[ଦ୍ର—'ଅମୃତ' ଓ 'କର୍ମମୂଳ' ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଏକପ୍ରକାରର ହେଲେହେଁ 'ଅମୃତ'ର ଅର୍ଥ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର ମୂଲ୍ୟ ଏତେ ବେଶି ଯେ ତାକୁ କେହି ମୂଲ୍ୟପାରେ ନାହିଁ; 'କର୍ମମୂଳ'ର ଅର୍ଥ—ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର କର୍ତ୍ତାଏ ସ୍ୱତ୍ୱା ମୂଲ୍ୟ ବା ଥିବାବୁ ତାକୁ କେହି ମୂଲ୍ୟକ ନାହିଁ । ବସ୍ତୁତଃ ଏ ଦୁଇ ଶବ୍ଦର ମର୍ମ ବିପରୀତ ଅଟେ ।]

ଅମୃତ ଧନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅମୃତ + ଧନ)—

Amṛtya dhana ୧ । ଅତି ମୂଲ୍ୟବାନ ଧନ—

1. Very valuable property.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରିୟତମ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି—

2 (Figurative One's dearest person or thing.

ଅମୃତାଣ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) ବିଣ. (ସଂ. ଅମୃତ)—

Amṛtyāṇa ୧ । ଅମୃତ—1. Very valuable.

ଅବରଣ କରୁଥିବା ଅମୃତାଣ ଶାଖା । ପ୍ରାଚୀ—ପ୍ରତ୍ନବିଦ୍ୟାଶାସ୍ତ୍ର ।

୨ । (ସଂ. ଅମୃତ) ଅମୃତାଣ (ଦେଖ)

2. Amṛtāṇa (See),

ଅମୃତକ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅମୃତକ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Amṛuchhuka etc. Amuruchhuka etc (See)

ଅମୃତାଳ—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ମୃତାଳ)—

Amṛunāla ମୃତାଳ ବା ପଦ୍ମଲତା ନ ଥିବା (ଜଳାଶୟ)—

(a tank) Devoid of lotus stalks

ସଂ. ବି. ବେଣାମୂଳ—The root of the Benā grass or Andropogen Muricatus (M. W.)

ଅମୃତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ମୃତ+ମୃତ=ମରଣ ଯହିଁରୁ;

Amṛuta ସାହା ପାନ କଲେ ପ୍ରାଣୀ ମରେ ନାହିଁ; ଭୂତ—ଶ୍ରୀକ୍

ଅମୃତସ୍ତ; ଇଂ. ଅମୃତସିଆ)—୧ । (ପୁରାଣୋକ୍ତ)

ସ୍ୱା; ପିୟୂଷ; ଯେଉଁ ବସ୍ତୁକୁ ପାନ କରବା ପ୍ରାଣୀର

ମୃତ ନାହିଁ—1 The mythological nectar;

Ambrosia.

[ଦ୍ର—ଦେବାସୁର ମାନେ ସମୁଦ୍ରମନ୍ଥନ କଲବେଳେ ଏହା ସମୁଦ୍ରଗର୍ଭରୁ ବାହାରିଥିଲା ଓ କୌଶଳପୁରୀକ ଦେବତାମାନେ ଏହା ପାନକରି ଅମର ହେଲେ ।]

୨ । (ଅମୃତ ପାନ କରି ଅମର ହୋଇ ଥିବାରୁ) ଦେବତାଗଣ—

2. The Deities; the gods.

୩ । (ସମୁଦ୍ରମନ୍ଥନବେଳେ ହାତରେ ଅମୃତଭଣ୍ଡ ଧରି ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭରୁ ଉଠିଥିବାରୁ)—ଧନୁର୍ଭା—

3. The physician of the gods

୪ । ଜଳ—4. Water.

୫ । ଦୁଗ୍ଧ; ଶିର—5. Milk.

୬ । ଘିଅ; ଘିଅ—6. Ghee.

୭ । ନବନୀତ; ନବନୀତ—7. Butter.

୮ । ଚକ—8. Whey.

୯ । ଅନ୍ନ—9. Food.

୧୦ । ଔଷଧ—10. Medicine.

୧୧ । ହରିଡ଼ା—11. Myrabolan.

୧୨ । ଗୁଳ୍ମଚିକିତ୍ସା—12. A medicinal creeper.

୧୩ । ପାଚକ; ପାଚକ—13. Mercury.

୧୪ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ; ସୁନା—14. Gold.

୧୫ । ବିଷ—15. Poison.

୧୬ । ସୁର; ମଦ—16. Wine.

୧୭ । ବନ୍ୟମୃଦୁ—17 A wild corn.

୧୮ । ବାସ୍ତବକ—18. A bulbous root.

୧୯ । ମୋକ୍ଷ; ମୁକ୍ତି—19. Spiritual emanci

pation.

୨୦ । ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଶୁଭଯୋଗ ବିଶେଷ; ଅମୃତଯୋଗ (ଦେଖ)
20. Some auspicious astrological combination; Amṛta joga (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ଈ	ଉ	ଶ୍ଵ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ଜ	ଈ	ଉ	ଶ୍ଵ	ଇୟ	ଋ	ଋ

୨୦ । ସ୍ଵର୍ଗ; ପରମ ଧାମ—21. Heaven

୨୨ । ଧନ—22 Riches

୨୩ । (ଅମୃତ ପର) ରସନାତୁପ୍ରିକର ବସ୍ତୁ; ସ୍ଵସ୍ଥାଦୁ ପଦାର୍ଥ—
23. Any sweet thing.

୨୪ । ବ୍ରହ୍ମ; ପରବ୍ରହ୍ମ—24. The Divine Soul or
essence pervading the Universe.

୨୫ । ଯଜ୍ଞଶେଷ ଦ୍ରବ୍ୟ—25. The remains of a
sacrificial rite.

୨୬ । ପ୍ରାଚୀନ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର—ଅଭିଧାନ)—
26. An ancient musical instrument.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଜୀବନ୍ତ; ମର ନ ଥିବା—

1 Not dead; living, alive

(ଅମୃତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ମରଣହୀନ; ଅମର—

(ଅମୃତତ୍ଵ—ବି) 2. Imperishable; deathless.

୩ । (ଅମୃତ 'ଭୁକ୍ତ') ସୁମଧୁର—3. Very sweet.

୪ । ଅନନ୍ଦପ୍ରଦ—4. Delightful.

୫ । ପ୍ରିୟ—5. Dear; beloved.

୬ । ସୁନ୍ଦର—6. Beautiful.

ଅମୃତକର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମୃତ = ଅନନ୍ଦକର + କର =
Amṛutakara କରଣ)—ସୁଧାକର; ଚନ୍ଦ୍ର—The moon

ଅମୃତକଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅମୃତ + କଣ୍ଡ)—

Amṛutakunda ୧ । ଅମୃତକୂପ; ଯେଉଁ କୂପରେ ସ୍ନାନ କଲେ
ଜୀବ ଅମର ହୁଏ—1. The well of
immortality; spring of eternal life

୨ । ଅମୃତଭଣ୍ଡ; ସୁଧାକଳସ—

2 A pitcher containing nectar.

ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅନ୍ତର ଅମୃତବ୍ରତ—ପ୍ରାଚୀ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଗୀତା ।

ଦେ. ବି.—ସତ୍ୟନାରାୟଣ ବା ସତ୍ୟପୀରଙ୍କୁ ଭୋଗ ଲଗା ଯିବା
ପାତ୍ରଭୋଜନ, ଦୁଧ, ଶର୍କରା, ଗୋଧୂମ ବା ଶାଳିଭଣ୍ଡାଳ-
ଭଣ୍ଡ ଓ ଘୃତ ଏକତ୍ର ଚକଟା ହୋଇଥିବା ନୈବେଦ୍ୟ—
A liquid or gruelly mixture consisting of ripe plantains pressed with
milk, sugar, ghee and wheat or rice-
flour offered to the Deity

Satyanārāyaṇa.

[ଦ୍ର—ପାତ୍ରଭୋଜନ କଦଳୀ ସଙ୍ଗେ ଉପରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ଵ ଦ୍ରବ୍ୟ
ଚକଟି ଏହା ସତ୍ୟନାରାୟଣଙ୍କୁ ଭୋଗ ଦେବାର ବିଧି ସ୍ମରଣସ୍ଥରେ
ଅଛି ଓ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଲାଗି 'ସତ୍ୟପୀର' ଦେବତାଙ୍କୁ ଏହା ଭୋଗ
ଦିଆଯାଏ । ଏହି ଭୋଗକୁ ଅମୃତକଣ୍ଡ ବା କଦଳୀ ଚକଟା ବା
ଶିରଣୀ କହନ୍ତି ।]

ଅମୃତଦଣ୍ଡ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମୃତ = ପ୍ରାଚୀନ ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ +
Amṛutaghaṣṭhā ଦଣ୍ଡ)—ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

A kind of musical instrument.

ମୁକ୍ତି ଲାଭାଇବା ଦିନ ଦିନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ,

ଅମୃତ ଅମୃତଦଣ୍ଡ ଅମ ବେଦନାରେ—ଭକ୍ତ ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

ଅମୃତଜାତ—ସଂ. ବି.—ଜଟାମାଂସୀ ଗୁଳ୍ମ (ଦେଖ)

Amṛutajātaḥ Valerianā Jāṭamāmsī plant (See)

ଅମୃତଜାର୍ଦ୍ଦ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି. (ଏହି ଗଛର ପତ୍ର ଜଡ଼ା ବା
Amṛutajardā ଗଛ ଗଛର ପତ୍ର 'ପରି' ଅକାରବିଶିଷ୍ଟ ଥିବାରୁ
ଓ ଏହା ସୁମଧୁର ଥିବାରୁ)—ଅମୃତଜାର୍ଦ୍ଦ; ପପୟା (ଦେଖ)
Papaya (See)

ଅମୃତଚରଣିଣୀ—ସଂ. ବି (ଅମୃତଚରଣ + ଇନ୍ + ଇ)—ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା;
Amṛutacharaṇiṇī ଚନ୍ଦ୍ରବିଶେଷ—Moonlight.

ଅମୃତତ୍ଵ—ସଂ. ବି. (ଅମୃତ + ତ୍ଵ + କ୍ତ୍ଵ)—ଅମରତ୍ଵ—
Amṛutatwa Immortality.

ଅମୃତାଦିଧିତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମୃତ + ଆଧିତ)—ଚନ୍ଦ୍ର—
Amṛutadīdhiti The moon.

ଅମୃତାଦ୍ରୁଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ; ଅମୃତମୟ ଦୃଷ୍ଟି)—ସୁଦୃଷ୍ଟି;
Amṛutadrusṭi ଅନୁକୃତପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି—Favourable
look.

ବର୍ଣ୍ଣ ଅମୃତବୃକ୍ଷରେ ଗୁଡ଼ିଲେ ଅମାୟ,

ପଞ୍ଚଦଶ ପ୍ରହା ନିକର ହୋଇଲେ ଯିବି—ପାରାଦା ମହାଭାରତ ଅବି ।

ଅମୃତଧାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ସୁଂ. (ଅମୃତ + ଧା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି. ଇନ୍. ୧ମା.
Amṛutadhārī ୧କ.)—ଯେ ଅମୃତ ଧରିଥାଏ—

Holding nectar.

ସଂ. ବି.—୧ । ମେଘ—1. Cloud.

୨ । ଚନ୍ଦ୍ର—2. Moon.

ଦୈତ୍ୟେଷୁ ଅମୃତଧାରୀ ଶତକ ଚକୋର ପରି ବରହସ୍ପତିରଚିତ ଘାତ ସେହି ବ୍ୟାଧି—

ଭକ୍ତ. ବୈଦେହ୍ୟଶକଳାସ ।

ଅମୃତପା—ସଂ. ବିଶ. ସୁଂ. (ଅମୃତ + ପା ଧାତୁ = ପିଇବା; ରକ୍ଷା କରିବା
Amṛutapa + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵି. ଅ)—ଅମୃତପାନକାଣ୍ଡ—

(ଅମୃତପା—ସ୍ତ୍ରୀ) Drinking nectar.

ସଂ. ବି.—୧ । ଦେବତାଗଣ —1 The gods

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ସମୁଦ୍ରମନ୍ଥନୋତ୍ଥାତ ଅମୃତ ପାନ କରିଥିଲେ ।]

୨ । ବିଷ୍ଣୁ—2. Bishṇu.

[ଦ୍ର—ଏ ଅସୁରମାନଙ୍କଠାରୁ ମୋହିନୀରୂପ ଧାରଣ କରି
ଅମୃତକୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।]

ଅମୃତପାଣିକଦଳୀ—ଦେ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ଵେଦ ପ୍ରାଦେଶିକ ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ ଅନୁରୀପ—
Amṛutapāṇikadālī ମାଟିକାନ୍ ନାମକ ସ୍ଥାନରୁ ଏ ଜାତିର
ମର୍ତ୍ତ୍ୟମାନଙ୍କୁ କଦଳୀ ପ୍ରଥମେ ଏ ଦେଶକୁ ଆଣିଥିବାରୁ ସମ୍ଭବତଃ ଏ ନାମ;
अमृतपानि दू. ସଂ. ଅମୃତବାନ୍)—ଏକପ୍ରକାର ପାତ୍ରଭୋଜନ—
A kind of plantain which is edible
when ripe.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅଥବା ସ୍ୱପ୍ନରେ ସ୍ୱପ୍ନା ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚକ୍ରିତ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିଲେ ଯେବେ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷରରେ ୧ ଚକ୍ରିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚକ୍ରିତ ବଦଳାଇ ୧ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଶୋଧିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଶୋଧିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଶୋଧିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ଶୋଧିବେ; 'ଅଲକବତ୍' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକବତ୍' ଶୋଧିବେ ।

[ଦ୍ର—ପାଟିଗଲେ ଏ କଦଳୀ ଏପରି ନରମ ହୁଏ ଯେ ଏହାକୁ

ପାଟିରେ ପକାଇ ଦେଲେ ମାତ୍ରେ ଏହା ଟିକାଇ ଯାଏ ।]

ଅମୃତଫଳ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅମୃତ + ଫଳ; ଅମୃତ ପରି ସୁସ୍ୱାଦୁ

Amṛutaphala ଫଳ) ୧ ।— ଅମୃତ (ଶ୍ଳାନ୍ତନ—

ଅଭ୍ୟାସ)—1. Mango.

୨ । ଅଭ, ଚକ୍ରିଅଳ—2 Custard apple

୩ । ନାସପାତି—3 Pear: pyrus communis

୪ । ପାରେକତ ଫଳ; ପିତ୍ତୁଳ—4. Guava

୫ । ପାରଦ—5. Mercury

୬ । ପଟୋଳ—6. An edible kitchen-fruit

୭ । ଚୂର୍ଣ୍ଣନାମକ ଔଷଧ—7 A medicine

୮ । ଅର୍ଥଳା ୧, (ଦେଖ)

8. Aññā 1 (See).

ଅମୃତଫଳ—ସଂ. ବି. (ଅମୃତଫଳ + ଅ)—

Amṛutaphalā ୧ । ଦ୍ରାଘା—1. Grapes.

୨ । ଅମଳକା—2. Embellie Myrabolan.

୩ । ଦୁରଭି—3. Myrabolan

ଅମୃତବଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି. (ଅମୃତ = ଗୁଳୁଚି + ବଲ୍ଲୀ = ଲତା)—

Amṛutaballī ଗୁଳୁଚି ଲତା—A medicinal creeper.

ଅମୃତବାର—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅମୃତ + ବାର)—

Amṛutabāra ଶୁଭବାର; ସପ୍ତାହର ଯେଉଁ ବାର ଶୁଭ—

An auspicious week-day.

ଅମୃତବାର ହେବ ଯେ ବୁଧବାର ବୋଲି । ସାରଳାମହାବିରଚିତ ବର୍ଣ୍ଣନା ।

ଅମୃତବନ୍ଧା—ଦେ. ବି. (ଏହା ସୁମଧୁର ଓ କଦଳୀ ଭଣ୍ଡା ଅଦୃଶ୍ୟ ସଦୃଶ

Amṛutabhaṇḍā ଥିବାରୁ)—ପପୟା (ଦେଖ)

Papayā (See)

ଅମୃତଭାଷୀ—ସଂ. ବିଣ (ଅମୃତ + ଭାଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଲଜ୍. ୧ମା. ୧ବ)—

Amṛutabhāṣī ୧ । ଯେ ସୁମଧୁର କଥା କହେ—

(ଅମୃତଭାଷିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Fair-spoken

୨ । ଯାହାର ସ୍ୱର ମଧୁର—2. Sweet-toned

ଅମୃତମଣି—ଦେ. ବି—ଅମୃତମୁଣୋହିଁ (ଦେଖ)

Amṛutamaneñ Amṛutamunohiñ (See)

ଅମୃତମୁଣୋହିଁ—ଦେ. ବି—ଅମୃତମୁଣୋହିଁ (ଦେଖ)

Amṛutamunohiñ Amṛutamunohiñ (See)

ଅମୃତମଣ୍ଡା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ; ସମ୍ବଲପୁର)—

Amṛutamandā ପପୟା (ଦେଖ)—Papayā (See)

ଅମୃତମୁଣୋହିଁ—ଦେ. ବି—ଅମୃତମୁଣୋହିଁ (ଦେଖ)

Amṛutamuneñ Amṛutamunohiñ (See)

ଅମୃତମୁଣୋହିଁ—ଦେ. ବି—ଅମୃତମୁଣୋହିଁ (ଦେଖ)—

Amṛutamunohiñ Amṛutamunohiñ (See)

ଅମୃତମୁଣୋହିଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମୃତ + ଓ. ମୁଣୋହିଁ = ଦେବତା ଓ

Amṛutamunohiñ

ରାଜାଙ୍କ ଭୋଜନ)—

ଅସ୍ତତ୍ୟନହିଁ

୧ । ଦେବଦେବୀଙ୍କ ଭୋଗ—

1. Food offered to a Deity.

୨ । ପୁଣ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭୋଗ—

2. Food offered to the Deity Jagannātha

at Purī.

ଅମୃତମୁଣୋହିଁ ଗୁଳୁଚି, ପରଶେ ଶୁଷ୍କକରୁଣା ।

ସଶୋବନ୍ଧୁ. ପ୍ରେମଭକ୍ତିଗୀତା ।

୩ । ପୁଣ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭୋଗ ପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟତ ବା ଶତ୍ରୀସମ୍ପତ୍ତି—

3 Endowment for the worship of

the Deity Jagannātha at Purī;

property bequeathed for offering

food to the Deity Jagannātha at

Purī out of its income

ଅମୃତଭଉବନୀ—ପ୍ରା. ବିଣ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଅମୃତଯୌବନୀ)—

Amṛutajaubanī ଚରଣବତୀ; ଅମୃତଯୌବନୀ; ଯେଉଁ ଶ୍ୱର

ଚିତ୍ରଯୌବନ

ଯୌବନ ଚରକାଳ ଥାଏ—

(a woman) Of unfading youth.

ବ୍ରହ୍ମକର ମଧ୍ୟେ ମୁହିଁ ଅମୃତଯୌବନୀ । ପୀତାମ୍ବର. କୃଷ୍ଣହସ୍ତଗୀତା ।

ଅମୃତଯୋଗ—ସଂ. ବି—୧ । ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଶୁଭ ଯୋଗବିଶେଷ—

Amṛutajoga 1. An auspicious combination

of planets at certain times.

କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମ ଭବିଷ୍ୟତ ଶ୍ରେଣୀ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ

ଅମୃତଯୋଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହୁଏ ଭଲେ । ସାରଳାମହାବିରଚିତ ଉତ୍କଳ

[ଦ୍ର—ଅମୃତଯୋଗ ଦୁଇ ପ୍ରକାର—ନକ୍ଷତ୍ରାମୃତଯୋଗ;

ଇଥ୍ୟମୃତଯୋଗ । ୧—ରବିକାରକିନ ଉତ୍ତରାଷ୍ଟାମ୍ଭୁଜ, ଉତ୍ତରାଷ୍ଟାମ୍ଭୁଜ

ଉତ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରପଦ, ରେଭିଣୀ, ପୁଷ୍ୟା, ହସ୍ତା, ମୂଳା, ରେବତୀ

ନକ୍ଷତ୍ରମାନ; ସୋମବାର ଦିନ ଶ୍ରବଣା, ଧନିଷ୍ଠା, ରେଭିଣୀ, ମୃଗଶିରା,

ପୁଷ୍ୟାମ୍ଭୁଜ, ଉତ୍ତରାଷ୍ଟାମ୍ଭୁଜ, ପୁଷ୍ୟାପଦ, ଉତ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରପଦ,

ହସ୍ତା, ଅଶ୍ୱିନୀ ନକ୍ଷତ୍ରମାନ; ମଙ୍ଗଳବାର ପୁଷ୍ୟା, ଅଶ୍ୱିନୀ, କୃତ୍ତିକା,

ସ୍ୱାତୀ, ଉତ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରପଦ, ରେବତୀ; ବୁଧବାର କୃତ୍ତିକା, ରେଭିଣୀ,

ଶ୍ରବଣା, ଅନୁରାଧା; ବୃହସ୍ପତିବାର ସ୍ୱାତୀ, ପୁନର୍ବସୁ, ପୁଷ୍ୟା,

ଅନୁରାଧା, ପୁଷ୍ୟାମ୍ଭୁଜ, ଉତ୍ତରାଷ୍ଟାମ୍ଭୁଜ, ପୁଷ୍ୟାପଦ, ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତ୍ରପଦ, ଅଶ୍ୱିନୀ, ଶ୍ରବଣା, ଅନୁରାଧା ଓ ଶକବାର ଦିନ ସ୍ୱାତୀ ଓ

ରେଭିଣୀ ନକ୍ଷତ୍ରପଡ଼ିଲେ ନକ୍ଷତ୍ରାମୃତ ଯୋଗ ହୁଏ । ୨—ରବି ଓ

ସୋମବାରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା; ମଙ୍ଗଳବାରରେ ଭଦ୍ରା; ବୁଧବାର ଓ

ଶକବାରରେ ନନ୍ଦା; ବୃହସ୍ପତି ବାରରେ ଜ୍ୟିଷ୍ଠା ଓ ଶୁକ୍ରବାରରେ

ରିକ୍ତା ଇଥି ଦେଲେ ଇଥ୍ୟମୃତଯୋଗ ହୁଏ ।

ଶ୍ଳୋକ—ଅଭ୍ୟାସ]

୨ । ଶୁଭ ସମୟ—2. Auspicious time;

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦଶନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ଳାସର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଂ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅମୃତଯୌବନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମୃତ=ଅବନାଶୀ+ଯୌବନ)-
Amṛutajaubana ଚରଯୁବକ—Of unfading youth.
(ଅମୃତଯୌବନା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅମୃତଯୌବନୀ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଅମୃତଯୌବନା)—
Amṛutajaubanī ଅମୃତଯୁବକୀ (ଦେଖ)
Amṛutajaubanī (See)

ଅମୃତରସାବଳି—ସଂ. ବି—ଅମୃତ ବା ସୁସ୍ୱର ରସସମୂହ—
Amṛutarasābali A collection of very sweet
juices.

ଦେ. ବି—ଏକ ପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ—

A kind of sweetmeat

[ଦ୍ର—କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଜଳଦେବ ଜାଉଁଳାଠାରେ ଭୋଗ ଲାଗିବା
ଅମୃତରସାବଳି ଉତ୍କଳପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ସେଠା ଦେଖାଦେଖି ସତ୍ୟବାଦୀ,
ଆଠଗଡ଼ ଆଦି ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଏ ଭୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଅଛି ।
ଦୁଧଛେନାରେ ମିଠା ମିଶାଯାଇ ଏହା ବଳାଯାଇ ଦିଅରେ ଛଣା
ଦେଇ ପରେ ଦୁଧରେ ବହୁରା ଯାଏ ।]

ଅମୃତସହର—ଦେ. ବି—ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନଗରବିଶେଷ—
Amṛutasahara Amritsar; a town in the
ଅମୃତସର Punjab
ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ

ଅମୃତହସ୍ତା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଅମୃତହସ୍ତ; ଯାହା ହସ୍ତରେ
Amṛutahastā ଅମୃତ ଅଛି ବୋଲି କଳ୍ପନା କରାଯାଏ)—

୧ । ସିଦ୍ଧହସ୍ତ; ଯଶସୀ (ବିଶେଷତଃ ବୈଦ୍ୟମାନଙ୍କର
ବିଶେଷଣ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ)—

1. (A physician) Whose treatment
is reputed to end in cure.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ହାତର ରୁଷାଇ ବା ପରଶା ସୁଅଦିଆ
ଲାଗେ ବୋଲି ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି—

2. (a person) Whose cooking or serving
of food is believed to be very tasteful.

ଅମୃତହସ୍ତା ଲୋକେ ପରସ୍ପର ଥିଲେ ଜାଣ

ଭୁଞ୍ଜିଲେ ସନ୍ତୋଷ ହେବେ ସବୁ ଲୋକ ପୁଣି । ପାଦାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୩ । ଯେଉଁ ଲୋକ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ହାତ ଲଗାଇଲେ
ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ହେବ ବୋଲି ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ
କରନ୍ତି—3. (a person) Who has the repu-
tation of succeeding in any under-
taking to which he puts his hand.

ଅମୃତା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅମୃତ+ସ୍ତ୍ରୀ ଅ)—ଅମୃତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Amṛutā Feminine of Amṛuta.

ସଂ. ବି—୧ । ଦୃବ (ଦେଖ)

1. Duba (See)

୨ । ଭୂଲସୀ—

2. Tulasī; holy basil 'plant)

୩ । ଗୁଲୁଚି (ଦେଖ)

3. Guluchi (See)

୪ । ଅଅଁଳା (ଦେଖ) —4. Añālā (See)

୫ । ହରିଡ଼ା—5. The yellow myrobolan.

୬ । ସୁର; ମଦର—6. Wine.

୭ । ପିପ୍ପଳୀ—7. Long pepper

୮ । ଅତୁସୀ (ଦେଖ)

8. Atusi (See)

୯ । ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମି—9. Sun's ray

[ଦ୍ର—ଜଳବାହିନୀ ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମି ସଂଖ୍ୟାରେ ଚାରିଟି; ଯଥା—
ଅନନ୍ଦା, ମେଧା, ଭୂତନା ଓ ପୂର୍ବନା ।]

ଅମୃତାକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ହସ୍ତୀର ନାମବିଶେଷ;
Amṛutākshya ସୁସ୍ୱଦନ୍ତ ହସ୍ତୀର ସୁତ—

1. Name of a mythological
elephant.

୨ । କାଳଦେବତାଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—

2. A name of Time personified.

ଅମୃତାକ୍ଷ ନାମେ କାଳ ଉତ୍ତରେ ସ୍ଥିତ ।

ଅରଣ୍ୟରେ ଯୋଗିନୀ ମହାନାୟା ମୁଣ୍ଡି । ବୃଷସିଂହ ମହାଭାରତ ।

ଅମୃତାନ୍ଧସ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମୃତ+ଅନ୍ଧସ=ଅନ୍ଧ; ଖାଦ୍ୟ)—
Amṛutāndhas ଦେବତା—Deity; God-head

ଅମୃତାୟମାନ—ସଂ. ବିଣ. [ଅମୃତ+ପର ଅର୍ଥରେ. ଯ (କ୍ୟତ୍) =ଅମୃତାୟ
Amṛutāyamāna ନାମ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅଜ (ଶାନ୍ତ)]—

୧ । ଅମୃତୋପମ; ଅମୃତ ପରି ଲାଗୁଥିବା; ଅମୃତ ପରି
ମଧୁର—1. Tasting sweet as nectar

୨ । ଅମୃତ ପାଲଟି ଯିବା—

2. Turned to nectar; nectarised.

ଅମୃତାଶନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମୃତ+ଶନ=ଭୋଜନ)—
Amṛutāsana ଦେବତା—A god; deity.

ଅମୃତୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଶୁଣ୍ଠି ଡାଳ ବା ଜଳପାତ୍ର—

Amṛutī 1. A small drinking pot.

ଆବୁଆବା ୨ । ସ୍ୱରବାଦ୍ୟବିଶେଷ—

ହମ୍ମତୀ 2. A kind of musical instrument.

ପିକାଳା ଅମୃତା ରବା ତଳ ସେ ଘୋଷର । ଗ୍ରାବୀ—ରତ୍ନସମ୍ଭବ ।

ଅମେଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅମାବସ୍ୟା)—ଅମାବାସ୍ୟା; ଅମାବସୀ—
Ameisā The day of the new moon.

ଅମେଷିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅମାବସ୍ୟା)—ଅମାବସ୍ୟା; ଅମାବସ୍ୟା—
Ameisā The day of the new moon.

ଅମେଷ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ+ଅ. ମିତ୍ତ)—

Ameṣa ୧ । ଅମେଷ—1. Unerring.

ଅମୋଷ ୨ । ଅଲଘ୍ୟ, ଅକାଟ; ଅପ୍ରତିକାର୍ଯ୍ୟ—

ଅନ୍ତକ 2. Irremediable.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପରି ଏ ଦେବି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଦେବି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେତେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଗପସବୁ ୨ ବା ୧ ଦେବି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଉଥା.—
'ପାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଚେଷ୍ଟିବେ ।

୩ । ଅକାଧ—3. Irresistible.

୪ । ଅକ୍ଷଣ୍ଣୀୟ—4. Which cannot be
undone.

ତା ଶୁଣି କିନ୍ତା କୋପ କଲା, ତାକୁ ଅମେଶ ଶପ୍ତ ଦେଲା ।
ଯଶୋବନ୍ତ—ପ୍ରେମଭକ୍ତିବ୍ରହ୍ମଗୀତା ।

ଅମେଶାଣୀ—ଦେ. ବିଣ—ଅମେଶ (ଦେଖ)

Amentana Amentā (See)

ଦେ. ବି.—ଦଶା ଆଦିର ଖଣ୍ଡନ ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

The non-passing away of any crisis
or evil luck

ଅମେଧ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅମେଧ)—୧ । ଅମେଧ; ଅପବିତ୍ର (ଖାଦ୍ୟ)

Amedha 1 Impure (food)

୨ । ଅପବିତ୍ର—2. Impure; unholy.

ଅମେଧ ଗୁଡ଼ରେ ନ କରନ୍ତୁ ଅନ୍ନ ସିଦ୍ଧି । ପ୍ରାଚୀ—ଶ୍ରୀଗୁରୁଭକ୍ତିଚିନ୍ତା ।

୩ । ନିଷିଦ୍ଧ (ଖାଦ୍ୟ)—3 Prohibited (food)

ଦେ. ବି.—୧ । ଅପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ—1. Impure place.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ ଆଦି ଅପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ—2 Impure or
unholy articles.

ଅମେଧରେ ସୁନା ପତ୍ର ଥିଲେକି ଅଣି
ଭରେ ସମାଧିବ ରଖିବ ନରମଣି । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

ଅମେଧାଃ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ=ନାହିଁ + ମେଧ=

Amedhāh ଧାରଣାକର ବୁଦ୍ଧି; ଅମେଧସ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

ନିବୋଧ—Foolish; idiotic.

ଅମେଧାଶୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ=ନୁହେଁ + ମେଧାବିନ୍=ବୁଦ୍ଧିମାନ

Amedhāshī ୧ମା. ୧ବ.)—ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତିରହେଇ; ଗଧା; ଗମା—

(ଅମେଧାବିନ୍—ଶ୍ଵୀ) Dunce; stupid.

ଅମେଧ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ମେଧ)—୧ । ଅପବିତ୍ର; ଅଶୁଦ୍ଧ—

Amedhya 1. Impure.

୨ । ନିଷିଦ୍ଧ (ଖାଦ୍ୟ)—2 Prohibited (food)

ସଂ. ବି.—୧ । ଅପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ—1. Impure articles.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ ଆଦି ଅଶୁଦ୍ଧ ବସ୍ତୁ—2. Exces etc.

ବରଜାବ ଲେଖ ଦେଇ ମାନ୍ୟ । ବରଜ ବରଷେ ଅମେଧ ଗ୍ରାସ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—କବିତା ।

ଅମେୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ=ନୁହେଁ + ମେୟ=ପରିମାଣଯୋଗ୍ୟ)—

Ameya ୧ । ଅମାପ; ଅପରିମେୟ—

1. Immeasurable; unfathomable.

୨ । ଅସୀମ—2 Boundless.

୩ । ବହୁ—3. Immense.

ଅମେଘ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବାଜକ; ଅମ୍ବର)—

Amerā - ଅମ୍ବୁଜା (ଫଳ ଓ ଗଛ)—Hogplum.

ଅମେଲ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ମିଳନ)—

Amela ୧ । ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ମେଲ ଖାଉ ନ ଥିବା—

ଅମିଳ, ଗ୍ରମିଳ 1. Not tallying with each other.

ଅନମିଳ; ବେମେଲ ୨ । ପରସ୍ପରର ମତଭେଦ ଘଟିଥିବା—

2. Disagreeing with each other.

୩ । ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ—3. Contradictory

୪ । ଅସମାନ—4. Dissimilar; unequal.

୫ । ଅସମ୍ମିଶ୍ର—5. Unsymmetrical.

୬ । ବେଜୋଡ଼ା—6 Not in pairs; not suiting
each other.

୭ । ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ—7 Irrelevant.

୮ । ପରସ୍ପର ସହୁତ ଅପଡ଼ା ଥିବା—

8. Not on good terms with each other.

ଅମେଲ ଦେ. ବି.—୧ । ମିଳନର ଅଭାବ—

ନମେଲ 1 Want of union; disunion.

୨ । ପ୍ରଭେଦ—2. Difference

୩ । ବିବାଦ; କଳହ—3. Dissension; dispute.

୪ । ଅପଡ଼ା; ଅବନ—4. Disagreement.

୫ । ଶତ୍ରୁତା—5 Enmity.

୬ । ବିରୋଧ—6. Opposition

୭ । ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା—7. Irrelevancy.

୮ । ଅସମ୍ମିଶ୍ରଣ—8 Want of symmetry.

୯ । ଅସମତା; ସମତାର ଅଭାବ—

9. Want of similarity.

ଅମେଲକ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅ + ମିଳନ)—ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ—

Amelaka Contradictory, discordant

ଅମିଳ ଦେ. ବି.—ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ବରପାଣ ଓ କଳ୍ୟା-

ବେମେଲ ପାଣର କୋଷ୍ଠାଗତ ମଳନର ଅଭାବ—

State of the horoscopes of the bride
and the bride-groom elect not tally
ing with each other.

ଅମୋକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ନଞ୍ଜ ଚତ୍ୱ; ଅ+ମୋକ୍ଷ)—୧ । ମୁକ୍ତିର ଅଭାବ—

Amoksha 1. Want of freedom or salvation

୨ । ସୁନର୍ଜନରୁ ଅମୁକ୍ତି—

2. Non-liberation from mundane
existence.

୩ । ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତି ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

3. The state of not being released
from bondage.

୪ । ବନ୍ଧନ—4. Confinement.

୫ । ସଂସାରବନ୍ଧନରୁ ଅମୁକ୍ତି—

5. Non-liberation from worldly bonds.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଃ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵକ୍ରାନ୍ତର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଈ	ଉ	ଅ	ଭ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ

ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଅମୁକ୍ତ—

1. Not freed; not liberated.

୨ । ମୁକ୍ତି ବା ମୋକ୍ଷରହୀତ—

2. Devoid of salvation

ବିଶ୍ଵରାଜ ଗୋବିନ୍ଦ ଏ ମାତ୍ରରେ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

୩ । ବନ୍ଧନରୁ ଅମୁକ୍ତ—

3. Not freed from bondage.

ଅମୋକ୍ଷପ୍ରେତ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅମୋକ୍ଷ+ପ୍ରେତ)—ଯେଉଁ ମୃତ
Amokshapreta ବ୍ୟକ୍ତିର ଅତ୍ମା ପ୍ରେତରୂପେ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରି
ନାହିଁ—The soul of a departed person
which has not yet been liberated
from spiritual bondage.

[ଦ୍ର—ହନୁମାନଙ୍କର ବିଶ୍ଵାସ ଯେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରେତ ରୂପେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
ଦଶାଦି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ଓ ଶ୍ରାଦ୍ଧାଦି ସମ୍ପାଦିତ ହେଲେ ଓ
ଗୟାରେ ପିଣ୍ଡ ଦାନ କରା ଗଲେ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅତ୍ମା ପ୍ରେତରୂପେ
ମୋକ୍ଷ ଲାଭ କରି ପିତୃଲୋକକୁ ଯାଏ ।]

ଅମୋକ୍ଷା—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ ଅମୋକ୍ଷ)—ଅମୋକ୍ଷ (ଦେଖ)

Amokshā

Amoksha (See)

ଅମୋକ୍ଷା ପିଣ୍ଡକୁ ସ୍ଵାମୀ ମୋକ୍ଷା କରାଉଛନ୍ତି ।

ଗ୍ରାମୀ—ବହୁବ୍ରୀହିଶବଳାସ ।

ଅମୋଘ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଅ+ମୋଘ)—

Amogha ୧ । ଅବ୍ୟର୍ଥ; ଯାହା ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ନିଶ୍ଚେ ଭେଦ କରିବ—
(ଅମୋଘତ୍ଵ—ବି) 1 Infallible; unerring; sure to
hit the aim.

ବାମେ ଆଉ ବାମ ହୋଇ ଇନ୍ଦ୍ର ନିତ ପ୍ରହରେ ଅମୋଘ ଶକ୍ତି ।

ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

୨ । ଅବ୍ୟର୍ଥ; ଫଳପ୍ରଦ—

2. Fruitful; effectual.

୩ । ଯାହା ଅଭିଷ୍ଟଫଳ ପ୍ରଦାନ କରେ—

3 Sure to produce the desired effect;
effective.

୪ । ଯାହା କେବେହେଁ ବିଫଳ ବା ବୃଥା ହେବ ନାହିଁ—
4. Unfailing.

ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ୧ । ପରମେଶ୍ଵର—God, The Infallible

୨ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନାମ—2. A name of Vishnu.

୩ । ଶିବ—3. God Śiva

ଅମୋଘା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ଶ୍ରୀ. (ଅମୋଘ+ଆ)—ଅମୋଘର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Amoghā

Feminine of Amogha

ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ୧ । ଦେବମାତା—1. The mother of the
gods.

୨ । ଚିତ୍ରାଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Birdāṅga (See)

୩ । ପୁଷ୍ପବିଶେଷ —

3 Trumpet flower; Bignonia suaveolens
(M. W.)

୪ । ଦୁର୍ଗା—4. Myrobolan

୫ । ଦୁର୍ଗା—5 Goddess Durgā.

୬ । ରାତ୍ରି—6. Night.

୭ । ପାଟାଲୀ ଗଛ (ଦେଖ)

7 Pātālī tree (See)

୮ । ନଦୀବିଶେଷ—8. Name of a river.

୯ । ଶାନ୍ତାନୁ ରବିଙ୍କ ପତ୍ନୀ—

9 Name of the wife of the Sage Śāntanu.

୧୦ । ଶକ୍ତି ବା ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—10 Name of a weapon.

[ଦ୍ର—ତାଡ଼ିକାବଧାର୍ଯ୍ୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ଅମୋଘା ଓ
ବିଜୟା ନାମକ ଦୁଇଟି ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।]

ଅମୋଚନ—ସଂ. ବି (ଅ+ମୋଚନ)—

Amochana ୧ । ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ ନ ଦେବା—

ଅମୋଚନାୟ 1 Not loosening or letting go.

ଅମୋଚିତ୍ତ } ବିଶ୍ଵ.

ଅମୋଚ୍ୟ }

ଅମୋକ୍ୟ }

ଅମୋଛ—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅମୋକ୍ଷ)—

Amochha

ଅମୋକ୍ଷ (ଦେଖ)

Amoksha (See)

ଦିଗୁରୁ ଯେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଓ ଅମୋଛ ଯେ ।

ଗ୍ରାମୀ—ଶଶିଶେଖା ।

ଅମୋହ—ସଂ. ବି (ନଷ୍ଟି ତତ୍ତ୍ଵ; ଅ+ମୋହ)—

Amoha ୧ । ମୋହର ଅଭାବ—1. Absence of delusion.

୨ । ଭ୍ରାନ୍ତିର ଅଭାବ—2. Freedom from error.

ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ବହୁବ୍ରୀହି). ୧ । ମୋହଶୂନ୍ୟ—1 Free from
delusion.

୨ । ଭ୍ରାନ୍ତିଶୂନ୍ୟ—2. Unerring.

ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅମୋହ)—୧ । ଅମୋହ; ଅବ୍ୟର୍ଥ—
1 Unerring

ଭେଦକ ଅମୋହ ଶର ଫଳୁଲେ ବଣାଇ । ଶଶିଶେଖର ଉଷାଅଭିଳାଷ ।

୨ । ଅପ୍ରତିକାର୍ଯ୍ୟ—2. Irremediable,

ଅମୋହ ଦଣ୍ଡ ବହୁକୁ କର୍ମାଇ, ସବୁ ତା ବୁଝାଇ କହ ଗୋସାଇଁ ।

ଗ୍ରାମୀ—ନଳଚରଣ ।

ଅମୋହମଣି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅମୋହ ଜନ୍ମାଇବା ମଣି)

Amohamāṇi ମଣିବିଶେଷ (ଏ ମଣି ଧାରଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର

ମୋହ ବା ଭ୍ରାନ୍ତି ଜନ୍ମେ ନାହିଁ ବୋଲି କଥିତ ଅଛି)—

A kind of wonderful gem said to make
the wearer free from committing
errors.

ବହୁବ୍ରୀହି ଅମୋହ ମଣି କର ଗୋଷ । ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପଦ ୧ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର ଚୈତ୍ତ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ୩ ଚକ୍ର ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମନବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଆଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଆହ' ଗୋଟିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଦ୍ଧା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅମୋହଶକ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମୋହ + ଶକ୍ତି)—

Amohaśakti ୧ । ଶକ୍ତିବିଶେଷ; ଅମୋହ ୧୦ (ଦେଖ)

1 A kind of weapon. Amoghā 10. (See)

୨ । ଦେବଶସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ—2 A kind of divine weapon.

[ଦ୍ର—ଏହି ଶସ୍ତ୍ରକୁ ଅଗ୍ନି ବିଶ୍ୱଦେବାଙ୍କଠାରୁ ଅଗ୍ନି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ—ମହାଭାରତ ।]

ଅମୌଳ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମୂଳ + ଅ)—

Amāṇa ୧ । ମୂଳବ୍ରତ ପାଳନ ନ କରିବା ଅବସ୍ଥା—

1. The state of not keeping the vows of a sage (M. W.)

୨ । ମୂଳ ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା—2 The state of not being a Muni or sage (M. W.)

ଅମ୍ବ (ଧାତୁ)—ସଂ. ୧ । ଗମନ କରିବା—1. To go

Amba (root) ୨ । ଶବ୍ଦ କରିବା—2. To make a sound.

୩ । ଚାଲିବା—3 To walk.

ଅମ୍ବ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅମ୍ବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Amba ୧ । ପିତା; ବାପ—Father.

(ଅମ୍ବା-ଶ୍ରୀ)

ଅମ୍ବକ—ସଂ. ବି. ୧ । (ଅମ୍ବ ଧାତୁ = ଚାଲିବା + କରଣ. ଅକ୍; ଯାହା

Ambaka ୧ । ଯାହାମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଣୀ ବାଟ ଦେଖି ଚାଲିପାରେ)—

୧ । ନେତ୍ର; ଆଖି—1. Eye

ଅନ୍ୟାନ୍ୟସକ, ଅନ୍ୟ ଅମ୍ବକ ହରଷ୍ଟ ସଦନ—ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦ ଯୋଗେ ହିମ୍ବମୂଳ ବା ହିମ୍ବମୂଳ ଶବ୍ଦ ନିଷ୍କଳ ହୋଇଅଛି ।]

୨ । ତାମ୍ର; ତମ୍ବା—2. Copper.

ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ + ପାର୍ଥେ. କ)—ପିତା—Father.

ଅମ୍ବର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. ୧ । (ଅମ୍ବ ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ର; ଏହା

Ambara ଦୂରରୁ ଭାସି ଆସି, ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳରେ ଲାଗିବାକୁ)—

ଅମ୍ବରୀ ଧୂପ ଦିଆ ଯିବା ସ୍ୱରୂପ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—1. Ambergris.

ଅ. ଅମ୍ବର; ଅମ୍ବରୀ

अम्बर

[ଦ୍ର—ସମୁଦ୍ରର ଉତ୍ତରିଶେଷକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହା ଜନ୍ମେ । ସମୁଦ୍ରରେ ଉତ୍ତମାନେ ଏହାକୁ କାଟିନ୍ତି । ଏହା ଭାସି ଆସି ଭାରତର ଓ ଆଫ୍ରିକାର ଉପକୂଳରେ ଲାଗେ ଓ ବ୍ୟବସାୟିମାନେ ଏହାକୁ ସଂଗ୍ରହ କରୁ ଅଣନ୍ତି । ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାର ଅମ୍ବର ଖଣିରୁ ମିଳେ । ଏହା ପାଂଶୁକର୍ଣ୍ଣ ଓ ଲଘୁ ଏବଂ ଖୁବ୍ ଦାହ୍ୟ, କିଆଁରେ ପକାଇଲେ ଏଥିରୁ ସ୍ୱରୂପ ବାସ୍ତବ ବାହାରେ ।]

୨ । (ଅମ୍ବ ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + ଅର; ଏହା ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ଆଧାର ଥିବାରୁ) ଶୂନ୍ୟ; ଆକାଶ—2. The sky; ether.

୩ । ବସ୍ତ୍ର—3 Cloth.

୪ । ପୋଷାକ—4. Garment; apparel.

୫ । ନିପା—5. Cotton.

୬ । ଗୁନ୍ୟସଂଖ୍ୟା—6. Cypher (M. W.)

୭ । ଓଷ୍ଠ; ଓଠ—7. Lip (M. W.)

୮ । ଅଭ୍ର; ମେଘନାଳ—8. Talc

୯ । ପଞ୍ଜାବର ଦେଶବିଶେଷ —

9. Name of a part in Pañjāba,

(ଯଥା—ରାଜା ମାନସେନ୍ଦ୍ର ଅମ୍ବରର ରାଜା ହୋଇଥିଲେ ।)

ଅମ୍ବରପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅମ୍ବର + ପୁଷ୍ପ)—ଅଭ୍ରପୁଷ୍ପ, ଅସମ୍ଭବ—

Ambarapushpa ବିଷୟ—Anything impossible (M. W.)

ଅମ୍ବରମଣି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅମ୍ବର + ମଣି)—ସୂର୍ଯ୍ୟ—

Ambaramāṇi The sun.

ଅମ୍ବରିଗୁରୁଡ଼ାଖୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅମ୍ବର + ଓ. ଗୁଡ଼ାଖୁ)—ଅମ୍ବର-

Ambarigurdākhu ନାମକ ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟଦ୍ୱାରା ସୁଗନ୍ଧୀକୃତ

ଅମ୍ବରୀତାମାକ ଗୁଡ଼ାଖୁ—Sweet tobacco; smoking

mixture mixed with ambergris,

[ଦ୍ର—ଏ ଗୁଡ଼ାଖୁରୁ ଧୂଆଁ ଅମ୍ବର ହେତୁ ଖୁବ୍ ବାସେ; ଏ

ଗୁଡ଼ାଖୁକୁ ବଡ଼ ଲୋକେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

ଅମ୍ବରିଷା—ସଂ. ବି. ନାମ. (ଅମ୍ବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇଷ)—

Ambarisha ୧ । ଶିବା—1. Śiba.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ—2. Bishnu.

୩ । ଆକାଶ—3. Sky

୪ । ଅମ୍ବଡ଼ା—4 Hogplum,

୫ । ଭଜାଭଜି ହାଣ୍ଡି; କରେଇ—5. Frying pan.

୬ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—6 The sun

୭ । ବାଳକ—7 Boy.

୮ । ପିତା—8. Father.

୯ । ଯୁଦ୍ଧ—9. War.

୧୦ । ଅନୁତାପ—10. Remorse.

୧୧ । ରାଜବିଶେଷ; ରୁଗ୍ବେଦର କେତେକ ସୂକ୍ତର ଦ୍ରଷ୍ଟା—

11. Name of a sage who composed some hymns of the Rugveda.

୧୨ । ସଗରଙ୍କ ବଂଶଧର ଓ ଦଶରଥଙ୍କ ପୁତ୍ରପୁରୁଷ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର ରାଜାବିଶେଷ—

12. Name of a king of the solar dynasty.

୧୩ । ପୁଲହଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ—13. Name of a son of the patriarch Pulaha.

୧୪ । ଗଣେଶ—14. God Gaṇeśa.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇତ୍	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଋ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇଅ	ଈ	ଉ

୧୫ । ବୈବସ୍ଵତମନ୍ତ୍ର ବଶଧର, ନାଭିଗଳ ପୁତ୍ର—

15 Name of the son of Nābhāga

[ଦ୍ର—ଏ ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ବୈଷ୍ଣବ ଥିଲେ । ଏକଦା ଦୁର୍ବାସା ଏହାଙ୍କ ଉପରେ କ୍ରୂର ହେବାରୁ ଭଗବାନ ଏହାଙ୍କୁ ସୁଦର୍ଶନ-ଚକ୍ରଦ୍ଵାରା ଦୁର୍ବାସାଙ୍କ କୋପାନଳରୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ସୁଦର୍ଶନ-ଚକ୍ର ଦୁର୍ବାସାଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ାଇବାରୁ ଦୁର୍ବାସା ବିଧିବିଧାନାନୁକ୍ରମେ ସେହି ଅମ୍ବଶ୍ଵଙ୍କ ଶରଣାପନ୍ନ ହେଲେ—ଭାବେତ ୧ । ୪ । ଏ ରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଦଶ ପଦ୍ମ ଗାଈ ଦାନ କରିଥିଲେ—ମହାରାଜ ।]

ଅମ୍ବଶ୍ଵ—ସଂ. ବି. ନାମ. (ଅମ୍ବ ଥାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ଇତ୍; ଅମ୍ବଶ୍ଵର-ଅନ୍ୟ-
Ambarisha ରୂପ)—ଅମ୍ବଶ୍ଵ (ଦେଖ)

Ambarisha (See)

ଅମ୍ବଶ୍ଵ ରଜା ସମ୍ବଳାଙ୍କର କୂଳେ,

ଦଶପଦ୍ମ ଗାଈ ସେ ଦ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଲେ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାବରତ ବନ ।

ଅମ୍ବଶ୍ଵ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅମ୍ବ = ପିତା ବା ଅମ୍ବା = ମାତା + ଥାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି.

Ambashtha ଅ; ସେ ରୋଗୀ ପାଶେ ବାପ ମା ପରି ରହି ସେବା

ଅମ୍ବଶ୍ଵ } ଶ୍ରୀ. କରନ୍ତି)—

ଅମ୍ବଶ୍ଵ } ଶ୍ରୀ. ୧ । ବୈଦ୍ୟ ବା ଚିକିତ୍ସକ ଜାତିର ଲୋକ; (ବ୍ରାହ୍ମଣ

ଔଷଧରେ ବୈଶ୍ୟା ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ ଜାତି ମନୁ । ୧୦ । ୮) —

1 A man of the medical caste.

୨ । ମହାଭାରତୋକ୍ତ ଦେଶବିଶେଷ—

2. Name of an ancient country

୩ । ଉକ୍ତ ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—୩. An inhabitant of the country Ambashtha.

୪ । ଅମ୍ବଶ୍ଵ ଦେଶର ରାଜାବିଶେଷ—4 Name of the king of the country Ambashtha.

୫ । ମାହୁନ୍ତ—5. An elephant-driver.

୬ । ଯୁଇଗଛ ଓ ଫୁଲ—6. Jasminum Auriculatum (plant and flower)

୭ । ଅକାନବିଜ୍ଞ (ଦେଖ)—

7. Stephania Hernandifolia (creeper)

୮ । ଅମ୍ବିଳିକ ଶାଗ

8. Oxalis Corniculata (pot-herb)

ଅମ୍ବଶ୍ଵା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅମ୍ବଶ୍ଵ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—୧ । ଅମ୍ବଶ୍ଵଜାତୀୟା ଶ୍ରୀ—
Ambashthā 1. A woman of the Ambashthā

caste

୨ । ଶଶିକା; ବେଶ୍ୟା—2. Prostitute.

୩ । ଯୁଇଗଛ ଓ ଫୁଲ—3. Jasminum Auriculatum (flower and plant)

୪ । ଅକାନବିଜ୍ଞ—

4. Stephania Hernandi folia (creeper)

୫ । ଅମ୍ବିଳିକଶାଗ—

5. Oxalis Corniculata (pot-herb)

ଅମ୍ବଶ୍ଵୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅମ୍ବଶ୍ଵ + ଈ)—ଅମ୍ବଶ୍ଵଜାତୀୟା ଶ୍ରୀ—

Ambashthī A female of the Ambashthā caste.

[ଦ୍ର—ମନୁସ୍ମୃତିରେ ଅମ୍ବଶ୍ଵର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଅମ୍ବଶ୍ଵୀ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ଅଛି । ମନୁ. ୧୦ । ୧୧ ।]

ଅମ୍ବା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅମ୍ବା + ଶ୍ରୀ. ଅ)—୧ । ମାତା—

Ambā

1. Mother.

୨ । ଦୁର୍ଗା—2. Goddess Durgā.

୩ । କାଶୀରାଜାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାକନ୍ୟା, ବିଚିତ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଏକ-ତମା ପତ୍ନୀ ଓ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ବିମାତା—3. Name of the step-mother of king Pāṇḍu and wife of king Bichitrabīrjya.

[ଦ୍ର—ତେଲଗୁ ଓ ତାମିଲଭାଷାରେ ମାତାଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନରେ ଓ ଶ୍ରୀଲୋକ ଓ ଦେବୀଙ୍କ ନାମ ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ‘ଅମ୍ବା’ ଶବ୍ଦ ଏହି ‘ଅମ୍ବା’ ଶବ୍ଦର ରୂପାନ୍ତର ବୋଲି ପଣ୍ଡିତମାନେ କହନ୍ତି । ଭୂଲକା କର ଜର୍ମୀନା ଅନ୍ତେ = ଥାଉ ।]

ଅମ୍ବାରୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅମାସ)—ଅମାର (ଦେଖ)

Ambārī

Amārī (See)

ଅମ୍ବାଲ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅମ୍ବା = ମାତା + ଲ ଥାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ;

Ambālā ସେ ମାତା ନାମକୁ ପ୍ରହର କରନ୍ତି)—

୧ । ମାତା—1. Mother

୨ । ଦୁର୍ଗା—2. Goddess Durgā.

ଦେ. ବି —ପଞ୍ଜାବର ଜିଲ୍ଲା ଓ ନଗରବିଶେଷ—

Name of a district and town in

Pañjāba.

[ଦ୍ର—ଏ ନଗର ଦିଲ୍ଲୀ ନଗରର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମରେ ପ୍ରାୟ ୧୫ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଇ. ଆର. ଆର. ରେଲ୍‌ବାଇ ଲାଇନ୍‌ର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଷ୍ଟେସନ୍ ଓ ସେନାନିବାସ ।]

ଅମ୍ବାଲିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅମ୍ବାଲ + ଶାର୍ଥେ. କ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Ambālikā

୧ । ମାତା—1. Mother.

୨ । ଦୁର୍ଗା—2 Goddess Durgā.

୩ । କାଶୀରାଜାଙ୍କ କନ୍ୟା କନ୍ୟା, ବିଚିତ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଏକତମା ପତ୍ନୀ ଓ ପାଣ୍ଡୁମାତା—

Name of the mother of Pāṇḍu.

ଅମ୍ବାଲ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅମ୍ବାଲ + ଈ)—

Ambālī

ମାତା—Mother

ଅମ୍ବିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅମ୍ବା + ଶାର୍ଥେ. କ + ଅ)—

Ambikā

୧ । ମାତା—1. Mother.

୨ । ଦୁର୍ଗା—2. Goddess Durgā.

୩ । ପାର୍ବତୀ—3 Goddess Pārbatī.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଧୂଳିର ଓ ଚନ୍ଦ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚନ୍ଦ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଚରଣର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ସଥା :— 'କାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'କାଘ' ବୋଧବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ବୋଧବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ବୋଧବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ବୋଧବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ବୋଧବେ ।

୪ । କାଶୀରାଜାଙ୍କ ମଧ୍ୟମା କନ୍ୟା; ବିଚିତ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଏକତମା ପତ୍ନୀ ଓ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଜନନୀ—4. Name of the mother of Dhṛutarāshṭra.

* । ଦେବମାତା—5. The mother of the gods.

୬ । ଜୈନମାନଙ୍କ ପୂଜିତ ଦେବୀବିଶେଷ—

6. A female Deity worshipped by the Jains.

୭ । ଗୁଳୁଚି ଲତା—7 A medicinal creeper; Wrightea Antidysenterica.

ଦେ. ବି. ଶ୍ଳୀ.—ଶ୍ଳୀଲୋକମାନଙ୍କ ନାମ—

A name given to females.

ଅମ୍ବିକେୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅମ୍ବିକା+ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଏସ୍)—

Ambikeya ୧ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର—1. King Dhṛutarāshṭra.

୨ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—4. God Kārtikeya.

୩ । ଗଣେଶ—3 God Gaṇeśa

ଅମ୍ବୁ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଇ)—

Ambu ୧ । ଜଳ; ପାଣି—1. Water.

୨ । ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ଅସୁରବିଶେଷ—

2 Name of a demon.

କମ୍ବୁ ଅମ୍ବୁ ନାମେ ଯେ ବେନ ଅସୁର

ପାଞ୍ଚଲକ୍ଷ ରଥ ସେନ ହେଲେ ଅସୁରାର । ବଶନାଥ. ବରଷାମାସୁର ।

୩ । ନବେ ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

3. Name of a metre of 90 syllables. (M. W.)

ଅମ୍ବୁକଣ—ସଂ. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅମ୍ବୁ + କଣ) —

Ambukana ମେଘଅସର—Shower (M. W.)

ଅମ୍ବୁକଣା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅମ୍ବୁ + କଣା) —

Ambukana ୧ । ଜଳବିନ୍ଦୁ; ଶୀକର—

1. Drop or particle of water

୨ । ବର୍ଷାର ଜଳବିନ୍ଦୁ—2. Rain-drop.

ଅମ୍ବୁଘନା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଘନ + ଅମ୍ବୁ) —କରକା; କୁଆ ପଥର—

Ambughana Hail

ଅମ୍ବୁଗୁମର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅମ୍ବୁ + ଗୁମର) —

Ambugumara ୧ । ଶିଉଳ—1. Moss

୨ । ପାଣିଶିଉଳ ନାମକ ଜଳଜ ଗୁଳୁ—

2. An aquatic plant; Water Valisneria

ଅମ୍ବୁଜ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ଜନ୍ ଧାତୁ = ଜନ୍ମିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅ; ଯାହା

Ambuja ଜଳରୁ ଜନ୍ମେ ବା ଜନ୍ମିଛି) —

୧ । ପଦ୍ମ—1. Lotus.

୨ । ଚନ୍ଦ୍ର—2. Moon.

୩ । ଶଙ୍ଖ—3. Conch.

୪ । ବଜ୍ର—4. Thunder.

* । ହିଞ୍ଜାଲ (ଦେଖ)—5. Hiñjala (See)

୬ । ଜଳବେଜସ—6. A kind of ratan.

ସ. ବିଶ—ଜଳଜ; ଜଳରୁ ଜାତ—Aquatic.

ଅମ୍ବୁଜନିଧି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଅମ୍ବୁଜ ପର ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ ନିଧି) —

Ambujanidhi ପଦ୍ମରାଗ ମଣି—Ruby

ଅମ୍ବୁଜନେତ୍ର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅମ୍ବୁଜ + ନେତ୍ର) —

Ambujanetra ପଦ୍ମ ପର ସୁନ୍ଦର ଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ—

(ଅମ୍ବୁଜନେତ୍ରା—ଶ୍ଳୀ) Lotus-eyed.

ସଂ. ବି—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—A name of Bishṇu.

ଅମ୍ବୁଜମଣି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଅମ୍ବୁଜ ପର ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ ମଣି)—

Ambujamani ପଦ୍ମରାଗ ମଣି—Ruby.

ଅମ୍ବୁଜାକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅମ୍ବୁଜ + ଅକ୍ଷ) —

Ambujāksha ଅମ୍ବୁଜନେତ୍ର (ଦେଖ)

(ଅମ୍ବୁଜାକ୍ଷୀ—ଶ୍ଳୀ) Ambujanetra (See)

ଅମ୍ବୁଜିନୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ. (ଅମ୍ବୁଜ + ଇନ୍ + ଇ) —ପଦ୍ମିନୀ—

Ambujini The lotus

ଅମ୍ବୁତସ୍କର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅମ୍ବୁ + ତସ୍କର) —

Ambutaskara ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun.

ଅମ୍ବୁଦ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ଜଳ ଦିଏ) —

Ambuda ୧ । ମେଘ—1. Cloud

୨ । ଗୁଳୁଚିଶେଷ; ନାଗର ମୂଆ—2. The plant

Cyperus Hexastychius Communis.

ଅମ୍ବୁଧର—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ଧୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ଜଳକୁ ଧାରଣ

Ambudhara କରେ) —ମେଘ—Cloud.

ଅମ୍ବୁଧି—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ଧା ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ —

Ambudhi ୧ । ସମୁଦ୍ର—1. The ocean.

୨ । ଚାରି ସଂଖ୍ୟା—2. The number four (M.W.)

ଅମ୍ବୁଧିସ୍ରବୀ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁଧି + ସ୍ରବ ଧାତୁ + ଅ + ଅ) —

Ambudhisrabā ଦୃଢ଼କୁମାରୀ—Aloes Perfoliata.

ଅମ୍ବୁନିଧି—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ନି + ଧା ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ.

Ambunidhi ଇ) —ସମୁଦ୍ର—The ocean.

ଅମ୍ବୁପ୍ରସାଦ—ସଂ. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅମ୍ବୁର ପ୍ରସାଦ ହୁଏ ଯାହାହାସ୍ତ;

Ambuprasāda ଏହାକୁ ଘୋର ଗୋଳିଆ ପାଣିରେ ପକାଇଲେ

ପାଣିର ମଇଳାଯାକ ତଳେ ବସିଯାଏ ଓ ପାଣି ନିର୍ମଳ

ହୁଏ) —୧ । ନିର୍ମଳା ଫଳ—

1. The clearing nut.

୨ । (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅମ୍ବୁ + ପ୍ରସାଦ) —ଜଳର ନିର୍ମଳତା—

2. The clearness or transparency of

water.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁବାଚିକ ସ୍ଵରାଜ୍ୟ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକ୍ଷରାଳିପ୍ରାଣୀ	ଅନୁବାଚ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ	ଣ

ଅମ୍ବୁବାଚ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ବଚ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇ)—

Ambubāchi ମିଥୁନ ଋଷିସ୍ଥ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଆଦ୍ୟନକ୍ଷତ୍ରର ପ୍ରଥମ-ପାଦଭୋଗ କଲ, ରଜସଂହାର ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ତିନି ଦିନ; ଆଷାଢ଼ମାସରେ ଆଦ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ରର ପ୍ରଥମ ଚରଣ; ଅର୍ଥାତ୍ ଆଷାଢ଼ମାସର ଆରମ୍ଭରେ ତିନିଦିନ ଓ ୨୦ ଘଣ୍ଟା ସମୟ—The 3½ days in the beginning of the month of Āshāṛḍha

[ଦ୍ର—ଏହି ସମୟରେ ପୃଥିବୀ ରଜସ୍ବଳା ହୁଏ । ଏହି ସମୟରେ ଭୂପୃଷ୍ଠ-ଖନନ, ଶାଳବିପନ ଓ ବେଦାଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଏହି ସମୟରେ ଯଜ୍ଞ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ବିଧବା ଓ ବ୍ରହ୍ମରାଜ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସ୍ବପାକ ବା ପରପାକର ଅନ୍ୟ ଚଣ୍ଡାଳାନ୍ତ ଭୂଲ୍ୟ । ଏହି ସମୟରେ ଦୁଷ୍ଟ ପାନ କଲେ ସର୍ପଭୟ ରହେ ନାହିଁ ।]

ଅମ୍ବୁବାଚୀ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ବଚ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଈ)—

Ambubāchī ଅମ୍ବୁବାଚ (ଦେଖ)

Ambubāchi (See)

ଅମ୍ବୁବାହ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ବହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—

Ambubāha ୧ । ମେଘ—1 Cloud.

୨ । ମୂଥା—2 Bulbous root of Dūba grass.

୩ । ନାଗର ମୂଥା (ଦେଖ)—

3. Nāgara muthā (See)

୪ । ଅଭ୍ର; ମେଘନାଳ—4. Talc; mica

ଅମ୍ବୁବାହୀ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ବହ ଧାତୁ ଶିର୍ = ବାହୁ ଧାତୁ + କରଣ.)

Ambubāhānī ଅନ + ଶ୍ଚା. ଈ; ଯାହାଦ୍ଵାରା ପାଣି ବୁଡ଼ାଯାଏ—

୧ । ଜଳସେଚନା; ସେଣା, ସେଉଁଅ, ଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଜଳ ବୁଡ଼ାଇବା ଯନ୍ତ୍ର—1. A contrivance for lifting up water from tanks to irrigate fields; water-baling contrivance.

୨ । ତଳା ଉପରେ ଝରି ପଡ଼ିଥିବା ପାଣିକୁ ବାହାରକୁ ଫିଙ୍ଗିବାର ପାତ୍ର—2. A cup for baling out water from the bottom of a boat.

ଅମ୍ବୁବାହିନୀ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ବହ ଧାତୁ + ଶିର୍ = ବାହୁ ଧାତୁ + କରଣ.)

Ambubāhinī ଅନ + ଶ୍ଚା. ଈ)—ଅମ୍ବୁବାହୀ (ଦେଖ)

Ambubāhānī (See)

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅମ୍ବୁବାହୀନୀ + ଶ୍ଚା. ଈ)—ଅମ୍ବୁବାହୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of Ambubāhī.

ଅମ୍ବୁବାହୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅମ୍ବୁ + ବହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍; ୧ମା.)

Ambubāhī ୧ବ.)—ଜଳବହନକାରୀ; ପାଣିବୁଡ଼ାଳୀ—

(ଅମ୍ବୁବାହୀ—ଶ୍ଚା) Carrying water.

ଅମ୍ବୁବେତସ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଭୋଗୀ କର୍ମଧା; ଅମ୍ବୁକୁଳରେ ଜାତ ବେତସ) —

Ambubetasa ଜଳବେତ; ପାଣିବେତ; ଏକପ୍ରକାର ବେତ—

A kind of ratan growing near water.

[ଦ୍ର—ଏ ବେତ ସାଧାରଣ ବେତ ଠାରୁ ପତଳା ଓ ଦୃଢ଼ ହୁଏ ।

ଏହା ବଙ୍ଗ, ଓଡ଼ିଶା, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ଚଟଗ୍ରାମ, ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ଆଦିରେ ପାଣିକୁଳରେ ଜନ୍ମେ ।]

ଅମ୍ବୁଭ୍ରତ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ଭ୍ର ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. କ୍ତ୍ୱ. ପ୍)—

Ambubhrut ୧ । ମେଘ—1. Cloud.

୨ । ସମୁଦ୍ର—2. The ocean

୩ । ମୂଥା—3. Bulbous root of Dūba grass.

ଅମ୍ବୁମୁକ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ମୁଚ ଧାତୁ = ଚ୍ୟାଗ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. କ୍ତ୍ୱ. ପ୍)

Ambumuk ଅମ୍ବୁମୁକ ଶବ୍ଦ ୧ମା. ୧ବ.)—ମେଘ—Cloud.

ଅମ୍ବୁରାଶି—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ଚା ଚନ୍ଦ୍ର; ଅମ୍ବୁ + ରାଶି)—

Amburāṣi ୧ । ଜଳସମୁଦ୍ର; ପ୍ରକାଶ ବିସ୍ତୃତ ଜଳ—

1. A vast expanse of water

୨ । ସମୁଦ୍ର—2 The sea.

ଅମ୍ବୁରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବର)—ଅମ୍ବର ନାମକ ସୁଗନ୍ଧ ଧୂପଦ୍ରବ୍ୟ—

Amburi

Ambergris.

अम्बरी

अम्बरी

ଅମ୍ବୁରୁହ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ = ଜଳ + ରୁହ ଧାତୁ = ଜଳିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—

Amburuha

ଅମ୍ବୁଜ; ପଦ୍ମ—Lotus.

ଅମ୍ବୁରୁହା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଚା (ଅମ୍ବୁରୁହ + ଶ୍ଚା. ଅ)—

Amburuhā ୧ । ପଦ୍ମ—1. Lotus.

୨ । ପୁଲପଦ୍ମ—2 A flower plant.

ଅମ୍ବୁଶାୟୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅମ୍ବୁ + ଶା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)

Ambuśāyī ଯେ ପ୍ରଳୟପ୍ରୟୋଧଜଳ ଉପରେ ଶୟନ କରନ୍ତି)—ଜଳଶାୟୀ, ବିଷ୍ଣୁ—An epithet of Bishnu.

ଅମ୍ବୁସରଣ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ସ୍ ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Ambusaraṇa ସ୍ବତଃ କହିବା ଜଳଧାର, ଜଳସ୍ରୋତ—

Current of water.

ଅମ୍ବୁସର୍ପିଣୀ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ସ୍ ଧାତୁ ଶିର୍ = ସର୍ପିଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍ +

Ambusarpinī ଶ୍ଚା. ଈ; କମ୍ବା ମଧ୍ୟପଦଭୋଗୀ; ଅମ୍ବୁରେ ବିଚରଣ-

କାରଣୀ ସର୍ପିଣୀ)—ଜଳୋକା; ଲୋକ—Leech.

ଅମ୍ବୁକୃତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅମ୍ବୁ + ଅକୃତଭାବେ ଚ୍ଚା + କ୍ତ୍ୱ ଧାତୁ +

Ambūkṛuta କର୍ମ. ତ)—ଛେପ ମିଶ୍ରା (କଥା); ନିଶ୍ଚିବନ-

ସ୍ବଳ୍ପ (ବାକ୍ୟ)—(words) Mixed with

the saliva of the mouth of the

speaker.

ଅମ୍ବୁତ—ଗ୍ର. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବତ)—ଅମ୍ବତ (ଦେଖ)

Ambruta

Amṛuta (See)

ଅମ୍ବୁ (ଧାତୁ)—ସଂ. (ଅନ୍ ଧାତୁ)—ଶବ୍ଦ କରିବା—

Ambha (root)

To make a sound.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିଏକାରେ ନ ଯିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚର ବ୍ୟବହାର । ବା ୧ ଚକ୍ରର ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକାରେ ଦେବ । ଯଥା — 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିଏକାରେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଗୋଟିଏକାରେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଗୋଟିଏକାରେ; 'ଅର୍ଚ୍ଚା' ନ ପାଲେ 'ଅର୍ଚ୍ଚା' ଗୋଟିଏକାରେ; 'ଅଲବର' ନ ପାଲେ 'ଅଲବର' ଗୋଟିଏକାରେ ।

ଅମ୍ବ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବ)—ଅମ୍ବ ୧. (ଦେଖ)

Ambha Ambhah 1. (See)

ଅମ୍ବ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ ବା ଅନ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅମ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ambhah ୧ । ଜଳ—1. Water

୨ । (ଗଣିତ) ଚାର ସଂଖ୍ୟା—

2. (mathematics) The number four.

୩ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନଠାରୁ ଚତୁର୍ଥ ରାଶି—

3. (astrology) The fourth sign from the Lagna

୪ । (ସାଂଖ୍ୟ) ଅମ୍ବସ୍ତୁତି (ଦେଖ)—

4. Ambhastushti (See)

୫ । ବୈଦିକ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

5 Name of a Vedic metre.

୬ । ଦେବ—6. Deity. (ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

୭ । ପିତୃଗଣ—7. The manes. (ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

୮ । ଅସୁର—8. Demon (ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

ଅମ୍ବସାର—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ ଓ ସାର)—ମୁକ୍ତା; ମୋତି—

Ambhasāra Pearl

ଅମ୍ବସୁ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ + ସୁଧାତୁ = ଜଳ କରବା + କର୍ମ. ଅ;

Ambhasū ଯାହାକୁ ଜଳ ଜଳ କରେ)—

୧ । ବାଷ୍ପ; ବାଷ୍ପ—1. Vapour.

୨ । ଧୂଆଁ—2. Smoke.

ଅମ୍ବସ୍ତୁତି—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ + ଷ୍ଟୁତି)—(ସାଂଖ୍ୟ ଦର୍ଶନ) ପ୍ରକୃତାତ୍ମା

Ambhastushti ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକା ତୁଷ୍ଟି—Sāṃkhya

(philosophy) A kind of spiritual satisfaction

[ଦେଖ—ସାଂଖ୍ୟଦର୍ଶନରେ ତୁଷ୍ଟି ୧ ପ୍ରକାରର; ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକତୁଷ୍ଟି ୪ ପ୍ରକାରର; ଯେବେ କେହି ମାୟା ପ୍ରପଞ୍ଚରେ ପଡ଼ି ସୁଖା ନିଜର ପ୍ରକୃତିର ଗତି ଅନୁସାରେ, ବିବେକ ଲଭ କରେ ତେବେ ଏହାକୁ 'ଅମ୍ବସ୍ତୁତି' ବୋଲାଯାଏ—ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଅମ୍ବାଳି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅମ୍ବ + ଅଳି)—ଜଳରାଶି; ସମୁଦ୍ର—

Ambhāli The ocean.

ବୈଦେଶ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡ ଘଟ କାହିଁ ଥିଲେ ସମ୍ଭାଳ, ଅସ୍ଥାଳ ପ୍ରଳୟ ରସେ ।

ରଞ୍ଜ ବୈଦେଶ୍ୟଶବଳାସ ।

ଅମ୍ବୋଜ—ସ. ବି. (ଅମ୍ବ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ambhoja ଜଳଜ; ଜଳଜାତ—Aquatic

ସ. ବି—୧ । ପଦ୍ମ—1. Lotus.

୨ । ଚନ୍ଦ୍ର—2. Moon.

୩ । ଶଙ୍ଖ—3. Conch

୪ । କର୍ପୁର—4. Camphor. (ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

୫ । ସାରସପକ୍ଷୀ—5. Crane (ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

ଅମ୍ବୋଜିନୀ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅମ୍ବୋଜ + ଇନ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Ambhojini ୧ । ପଦ୍ମିନୀ—1 Lotus

୨ । ପଦ୍ମ ଲତା—2. Lotus plant

୩ । ପଦ୍ମସମୂହ—3 A collection of lotuses.

୪ । ବହୁତ ପଦ୍ମ ଜନ୍ମିବା ସ୍ଥାନ—4. A place growing numerous lotus flowers

ଅମ୍ବୋଦ—ସ. ବି. (ଅମ୍ବ = ଜଳ + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ambhoda ୧ । ମେଘ—1. Cloud.

୨ । ମୁଥା—2. The bulbous root of Dūb grass.

ଅମ୍ବୋଦାମ୍ବ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବୋଦ + ଦାମ୍ବ; ଯେ ମେଘ ପରି

Ambhodāni ଅଜସ୍ର ଦାନ କରେ)—

ଦାତାବର୍ଣ୍ଣ ବଡ଼ ଦାମ୍ବ; ଯେ ଧନକୁ ପାଣି ଡାଳି ଉଲ ଦାନ କରେ
ପାଳକଦରିଆ Very liberal; giving away riches like water

ଅମ୍ବୋଧର—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ = ଜଳ + ଧୂ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ambhodhara ୧ । ମେଘ—1. Cloud

୨ । ମୁଥା—2. Bulbous root of Dūba grass.

ଅମ୍ବୋଧି—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ + ଧା ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—

Ambhodhi ସମୁଦ୍ର; ସାଗର—Ocean.

ଅମ୍ବୋନିଧି—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ + ନି + ଧା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—

Ambhonidhi ସମୁଦ୍ର; ସାଗର—Ocean;

ଅମ୍ବୋରାଶି—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ ଓ ରାଶି)—

Ambhorāsi ସମୁଦ୍ର—Ocean;

ଅମ୍ବୋରୁହ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ + ରୁହ ଧାତୁ = ଜନ୍ମିବା, ମାଡ଼ିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ambhoruha ୧ । ପଦ୍ମ—1. Lotus;

୨ । ସାରସ—2. Crane

ଅମ୍ବୋ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବ + ମୟ)—

Ammaya ୧ । ଜଳମୟ—1. Watery

୨ । ଜଳଜାତ—2. Aquatic.

୩ । ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Full of water.

ଅମ୍ବୋରସ—ଦେ. ବି. (ଏହା ଅମ୍ବର ସହରରୁ ପ୍ରଥମେ ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ଅଣା

Ammarasa ହୋଇ ଥିବାରୁ)—

ଅମ୍ବରସ ଦେହ ତମାସ୍ ଧଳା ଓ କଣ୍ଠ କଳା ହୋଇଥିବା ପାଉଁ

अम्बरस A pigeon with white body and black neck.

ଅମ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ର ଧାତୁ = ଭୋଜନ କରିବା + କର୍ମ. ର)—

Amra ଅମ୍ବ (ଫଳ ଓ ଗଛ)—

Mango (fruit and tree)

ଅମ୍ରାତ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ର = ଅମ୍ବ + ଅତ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Amrāta

ଅମ୍ରାତା (ଗଛ ଓ ଫଳ)—Hogplum.

୧	ର	ଉ	ରୁ	ଝ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ଝେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁକୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ସା	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଝ	ନ୍ୟ

ଅମ୍ରାଭକ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ରାଭ + ସାର୍ଥେ. କ) — ଅମ୍ରାଭା (ଗଛ ଓ ଫଳ) —
Amrātaka Hogplum.

ଅମ୍ର—ସଂ. ବିଣ. (ଅମ୍ର ଧାତୁ = ରୁଗ୍ନ ହେବା + କରଣ. ଲ; ଯାହାକୁ
Amla ଖାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟ ରୁଗ୍ନ ହୁଏ) —

ଅମ୍ଳିକା; ଖଟା—Sour; acid.

ସଂ. ବି—ଖଟାରସ; ଖଟାପଣ—

Sourness, acid-taste.

୨ । ଭଲ (ଗଛ ଓ ଫଳ) —

2. Tamarind (tree and fruit).

ଅମ୍ରକ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ର + କ) ଲଙ୍କୁଚ, ଜେଉଟ (ଦେଖ)

Amlaka Jeuta (See)

ଅମ୍ରଜନ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଅମ୍ର + ଜନ ଧାତୁ + ଅ) —

Amlajana ଅକ୍ସିଜେନ୍ ବାସ୍—Oxygen

[ଦ୍ର—ଏହା ବାୟୁ ଓ ଜଳର ମୌଳିକଉପାଦାନବିଶେଷ ।

ଏହା ଜ୍ୱଳନକ୍ରିୟାର ପରିପୋଷକ ଓ ପ୍ରାଣିମାନଙ୍କର ଜୀବନରକ୍ଷା

ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ସଙ୍ଗେ ଦେହକୁ ନିଅ ଯିବା ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ।

ଏହା ବର୍ଣ୍ଣହୀନ ଓ ଅଦୃଶ୍ୟ ।]

ଅମ୍ରଜାନ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଅମ୍ର + ଜନ ଧାତୁ + ଅ) —

Amlajāna ଅମ୍ରଜନ (ଦେଖ)

Amlajana (See)

ଅମ୍ରତା—ସଂ. ବି (ଅମ୍ର + ଭବ. ତା) —

Amlatā ଖଟାପଣ—Sourness.

ଅମ୍ରପଞ୍ଚକ—ସଂ. ବି (୨ଣ୍ଡୀ ଭବ୍; ଅମ୍ର + ପଞ୍ଚକ) —

Amlapañchaka ପାଞ୍ଚପ୍ରକାରର ଖଟା ଫଳ (ଯଥା—

ଜମ୍ବୀର, ଲେମ୍ବୁ, ଖଟାଭାଳିମ୍ବ, ଭେଲୁଳି,

ନାରଙ୍ଗ ଓ ଅମ୍ରବେତସ) —

Five kinds of sour fruits

ଅମ୍ରପିତ୍ତ—ସଂ. ବି. — ଅଖଣ୍ଡି ରୋଗବିଶେଷ—

Amlapitta A sickness due to acidity.

[ଦ୍ର—ଏ ରୋଗରେ ଯାହା କିଛି ଖିଆଯାଏ ତାହା ସବୁ

ପିତ୍ତଦୋଷରୁ ପେଟରେ ଖଟା ପାଲଟିଯାଏ । ବହୁତ ରୁଗ୍ନ, ଖଟା,

ରାଗ ଓ ଗରମ ବସ୍ତୁ ଖାଇଲେ ଏ ରୋଗ ହୁଏ । ଏଥିର ଲକ୍ଷଣ ଭଲ

ଭଲ ବର୍ଣ୍ଣର ମଳନିଷ୍କାରଣ, ଦାହ, ବମନ, ମୁଝୁ, ହୃଦୟରେ ଥିବା,

ଜ୍ୱର, ଅରୁଚି ଓ ଅମ୍ଳିକାକୃତି—ହ. ଶକ୍ତିପାଗର ।]

ଦେ. ବି. — ଉପଦଂଶରୋଗ — Syphilis.

ଅମ୍ରପୁର—ସଂ. ବି (ଅମ୍ର + ପୁର ଧାତୁ + ଅ) —

Amlapūra ଭଲ (ଗଛ ଓ ଫଳ) —

Tamarind (tree and fruit)

ଅମ୍ରଫଳ—ସଂ. ବି (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଅମ୍ର + ଫଳ) —

Amlaphala ୧ । ଭଲଗଛ—1. Tamarind tree.

୨ । (କର୍ମିଧା) ଖଟା ଫଳ —2 Sour fruit

ଅମ୍ରବେତସ—ସଂ. ବି.—୧ । ଏକପ୍ରକାର ପାହାଡ଼ିଆ ଲତା; ଏହାର ଡାଙ୍ଗ
Amlabetasa ଖଟା ଓ ଔଷଧବୃକ୍ଷରେ ପଡ଼େ—

1. A kind of sour hilly creeper.

୨ । ଏକପ୍ରକାର ଗଛ, ଏଥିର ଫଳ ଧଳା ଓ ଫଳ ଭରଭର
ଭଲ ଗେଲ ଏବଂ ଖୁବ୍ ଖଟା; ଏହା ଔଷଧରେ ଲାଗେ ।

ଏହା ଏକପ୍ରକାର ଲେମ୍ବୁ—

2. A kind of tree with sour fruits.

୩ । ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ଶାଗ (ଦେଖ)

3. Khaṭāpāṇṅga (See)

ଅମ୍ରଲେଖିକା—ସଂ. ବି—ଅମ୍ରଲେଖି (ଦେଖ)

Amlaloniḥ Amlaloni (See)

ଅମ୍ରଲେଖି—ସଂ. ବି. — ଅମ୍ଳି ତିଶାଗ —

Amlaloni A kind of wild sour potherb.

ଅମ୍ରଲୋଲିକା—ସଂ. ବି—ଅମ୍ରଲେଖି (ଦେଖ)

Amlalolika Amlaloni (See)

ଅମ୍ରଶୂଳ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଲ୍ଲେଖି; ଅମ୍ରଜନର ଶୂଳ) —

Amlasūla ଅଖଣ୍ଡି ଯୋଗୁଁ ପେଟ ଓ ଛାତିକୁ ଶଳ ମାରବା ରୋଗ—
Colic.

ଅମ୍ରସାର—ସଂ. ବି (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଅମ୍ର + ସାର) —

Amlasāra ୧ । କାଞ୍ଜି —

1. Fermented ricewater.

୨ । ହିନ୍ତାଳ (ଦେଖ)

2. Hintāla (See)

୩ । ଅମ୍ରବେତସ (ଦେଖ) —

3. Amlabetasa (See)

୪ । ବିଶୁଦ୍ଧ ଗନ୍ଧକ —

4. Purified sulphur.

ଦେ. ବି (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) —

आवतासार ଏହାକୁ ଅମ୍ଳରସବିଶେଷ ଶ୍ୱାସାୟୁଜକ ସାର—

एसिड, अम्लसार Acid

ଅମ୍ରହରିଦ୍ରା—ସଂ. ବି — ଅମ୍ରହଳଦି (ଦେଖ)

Amlaharidrā Āmbahaladi (See)

ଅମ୍ରାନ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ମ୍ରାନ) —

Amlāna ୧ । ଯାହା ଝାଉଁଲେ ନାହିଁ—1. Not fading.

୨ । ତେଜସ୍ବର; ତେଜସ୍ବୀନ—2. Fresh.

୩ । ଭଲ—3. Bright.

୪ । ହୁଷ୍ଟ; ପ୍ରସନ୍ନ—4. Delighted.

୫ । ଯାହା ମଇଲା ହୁଏ ନାହିଁ—

5. That which does not become dirty.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବର ୧ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଲେଖାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହ’ ଗୋଟିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଂଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଜ୍ଞା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଜ୍ଞା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

୨ । ନିର୍ମଳ—୫. Clear.

ଅମ୍ଳାନବଦନରେ—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ହୃଷ୍ଟମୁହରେ, ପ୍ରସୁଚ୍ଛିତ
Amlānabadanare ହୋଇ—

ଅଜ୍ଞାନବଦନେ 1. With delight.

୨ । ଦ୍ଵିଧା ନ କର—2 Without hesitancy

ଅମ୍ଳାନବସ୍ତ୍ର—୩. ବି—ଅମଳାଶବସ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

Amlānabastra Amlānabastra (See)

ଅମ୍ଳିକା—୩. ବି (ଅମ୍ଳ+ସ୍ଵାର୍ଥେ. କ+ଅ)—

Amlīkā ତନ୍ମୂଳ—Tamarind.

ଅମ୍ଳି—୩. ବି. (ଅମ୍ଳ+ଇ)—ତନ୍ମୂଳ (ଗଛ ଓ ଫଳ)—

Amlī Tamarind (tree and fruit)

ଅମ୍ଳିକା—୩. ବି. (ଅମ୍ଳ+ଇକ+ଅ)—ତନ୍ମୂଳ (ଗଛ ଓ ଫଳ)—

Amlīkā Tamarind (tree & fruit.)

ଅମ୍ଳୋଦଗାର—୩. ବି. (କର୍ମଧା ଅମ୍ଳ+ଉଦ୍ଗାର)—ଖରବିହାଲୁକ୍ତି;

Amlodgāra ଅଜ୍ଞାନିକିତ ଅମ୍ଳିକା ହାଲୁକ୍ତି—

Acid-belching due to acidity.

ଅମ୍ଳିଆ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ.— ଅମ୍ଳିଆ (ଦେଖ)—

Amhāniān Amaniān (See)

ଅମ୍ଳିଆ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ.—ଅମ୍ଳିଆ (ଦେଖ)

Amhūniān Amaniān (See)

ଅୟା(ଧାତୁ)—ଗତିକରବା—To move.

Aya (root)

ଅୟା—୩. ବି. (ର ଧାତୁ = ଗତିକରବା + କରଣ ଅ)—

Aya ୧ । ସୌଭାଗ୍ୟ, ଶୁଭଦୃଷ୍ଟି—1. Good fortune.

୨ । ଶୁଭଦାୟକ ବିଧି—2. Auspicious rule

୩ । ଦୃଢ଼ତାପୂର୍ବକ ପଣାର ଦାନବିଶେଷ—

3. A particular turn of the dice.

୪ । ନରକବିଶେଷ—4. Name of a hell.

୫ । ବ୍ୟବସାୟରେ ଲାଭ—5 Profit in business.

ଅୟା—୩. ବି —ଅୟା (ଦେଖ)

Ayah Ayas (See)

ଅୟାକ୍ଷ୍ମା—୩. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ୟା)—

Ajakshma ୧ । ମାରୋଗ—1. Free from sickness

୨ । କିରୁପଦ୍ରବ—3. Free from any mishap.

ଅୟାକ୍ଷ—୩. ବି. (୩. ଅୟାକ୍ଷ)—ଅୟାକ୍ଷ (ଦେଖ)

Ajachha Ajāsah (See)

ଅୟାଜାନିଆ—୩. ବିଶ. (ଅ+ୟାଜାନି)—

Ajajaniya ୧ । ଯେ ଯଜ୍ଞରେ ପୂଜା ପାଇବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

1. Not deserving to be worshipped
in a Vedic sacrifice.

୨ । ଅଦୁର୍ଲ୍ଲଭ—2. Not adorable

୩ । ନିନ୍ୟ—3. Blameworthy.

ଅୟାଜିୟା—୩. ବିଶ. (ଅ+ୟାଜି)—୧ । ଯାହା ଯଜ୍ଞକାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗେ

Ajajniya ନାହିଁ—1. Not used in sacrifice.

୨ । ଯାହା ଯଜ୍ଞରେ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ—

2. Not given in sacrifice.

୩ । ଯେ ଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ଯଜ୍ଞ କରିବାକୁ ଅଧିକାରୀ ନୁହେଁ—

3. Not entitled to perform a Vedic
sacrifice.

ଅୟାତ—୩. ବିଶ. (ଅ+ୟାତ)—ଅସମତ—Uncontrolled.

Ajata ଦେ. ବିଶ—ଅସୁନ୍ଦର—Ugly.

ଦେ. ବି. (୩. ଅୟାତ)—ଅୟାତ—

Want of care; neglect.

ଅୟାତନ—ଦେ. ବି. (୩. ଅୟାତ)—ଅୟାତ—Neglect.

Ajatana ଦେ. ବିଶ—ଅସୁନ୍ଦର—Ugly.

ଅୟାତେନ୍ଦ୍ରିୟ—୩. ବିଶ. ୩. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅୟାତ+ଇନ୍ଦ୍ରିୟ)—

Ajatendriya ୧ । ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟସଂଯମ କରେ ନାହିଁ—

1. Having no self-control.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟସକ୍ତ—2. Sensual.

ଅୟାତ—୩. ବି. (ନଷତତ୍ଵ; ଅ+ୟାତ)—

Ajatna ୧ । ଅନାଦର; ଅକାର୍ଯ୍ୟ; ଅବହେଳା—

1. Want of care; neglect.

୨ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ତ୍ରୁଟି—2. Negligence.

୩ । ଉଦ୍‌ଯୋଗଶୂନ୍ୟତା—3. Want of exertion.

ଦେ. ବିଶ—ଅସୁନ୍ଦର—Ugly.

ଦେ. ବି—ଲାଜନପାଳନର ଅଭାବ—

Neglect; want of proper care.

ଅୟାତନବର୍ଦ୍ଧିତ—୩. ବିଶ. (ଅ+ୟାତନବର୍ଦ୍ଧିତ)—

Ajatnabarddhita ୧ । ଯାହା ମନୁଷ୍ୟର ହସ୍ତଦ୍ଵାରା ବଢ଼ି

ନାହିଁ—1. Not reared by the hand of
man.

୨ । ରମ୍ଭା; ଯାହା ମନକୁ ଉଠି ବଢ଼ି ଥାଏ; ବିନାକୃଷିରେ ଜାତ

(ଅଥା—ଗଛ)—2. Growing wild.

ଅୟାତନସମ୍ଭୂତ—୩. ବିଶ. (ଅ+ୟାତନସମ୍ଭୂତ)—

Ajatnasambhuta ୧ । ରମ୍ଭା; ମନକୁ ଉଠିଥିବା (ଗଛ)—

1. Growing wild.

୨ । ଅୟାତନିକ (ଦେଖ)

2 Ajatnasiddha (See)

ଅୟାତନିକ—୩. ବିଶ. (ଅ+ୟାତନିକ)—ଅନାୟାସସିଦ୍ଧ; ବିନା—

Ajatnasiddha ପରିଶ୍ରମରେ ସମ୍ପାଦିତ—

Accomplished without any effort.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଈ	ଉ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଞ	ଢ	ଢ

ଅଯଥା — ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଯଥା) — ୧ । ଅଯୌକ୍ତିକ —

Ajathā 1. Unreasonable.

୨ । ଅନୁପସ୍ଥିତ — 2. Unfit.

୩ । ଅନୁଚିତ — 3. Improper.

୪ । ଅନୁପଯୋଗୀ — 4. Unsuitable.

୫ । ଅପ୍ରାମାଣିକ — 5. Unauthoritative.

୬ । ମିଥ୍ୟା; ଅସତ୍ୟ — 6. Untrue.

୭ । ଅସଙ୍ଗତ; ଅମେଳ — 7. Inconsistent.

୮ । ଅନ୍ୟାୟ — 8. Unjust.

୯ । ଅତ୍ୟଧିକ; ବେଜାୟ —

9. Immoderate; excessive.

ଅସ୍ୟା ଦେ. ବିଶର ବିଶ. ଓ କି ବିଶ — ୧ । ଅତ୍ୟଧିକରୂପେ —

1. Excessively.

୨ । ଅନ୍ୟାୟରୂପେ — 2. Unjustly.

୩ । ଅନୁପସ୍ଥିତରୂପେ — 3. Unfitly.

୪ । ଅନୁଚିତରୂପେ — 4. Improperly.

୫ । ଅଯୌକ୍ତିକରୂପେ — 5. Unreasonably.

ଅଯଥାତଥ — ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଯଥାତଥା) —

Ajathātatha ୧ । ଅଯଥାର୍ଥ (ଦେଖ)

1 Ajathārtha (See)

୨ । ବିପରୀତ — 2. Opposite.

୩ । ବିରୁଦ୍ଧ — 3. Opposing.

ଅଯଥାର୍ଥ — ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଯଥାର୍ଥ) — ୧ । ମିଥ୍ୟା; ଅସତ୍ୟ —

Ajathārtha 1 Not true.

୨ । ଅସ୍ତବ୍ୟ; ଅବାସ୍ତବ — 2 Not real, unreal.

୩ । ଅନୁଚିତ — 3. Improper.

୪ । ଅଯୋଗ୍ୟ — 4 Unfitting

ଅଯଥେଷ୍ଟ — ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଯଥେଷ୍ଟ) — ନଅଷ୍ଟ —

Ajathēṣṭa Inadequate

ଅୟନ — ସଂ. ବି. ୧ । (ଇ ଧାତୁ = ଯିବା + ଅଧିକରଣ. ଅନ; ଯହିଁରେ

Ayana ଲୋକେ ଯିବା ଆସିବା କରନ୍ତି) — ପଥ; ମାର୍ଗ —

1. Path, road.

ଅୟନେ ଦେଖିଲେ ନୟନେ ନବ ପଞ୍ଜବ ଶେଷେ ।

ଭଞ୍ଜ କୋଟ୍ଟଭାଣ୍ଡସୁଦଞ୍ଜ ।

୨ (+ ଭାବ. ଅନ) ଗତି — 2. Motion.

୩ (+ କରଣ. ଅନ) ଶାସ୍ତ୍ର — 3. Gospel; religious treatise.

୪ (+ କର୍ମ. ଅନ) ଅଶ୍ରୟସ୍ଥାନ; ବାସସ୍ଥାନ —

4. Place of shelter; abode.

୫ (+ କର୍ମ. ଅନ) ଅଶ୍ରମ — 5. Hermitage

୬ (+ ଅଧିକରଣ. ଅନ) ସମୟ — 6 Time

୭ (+ ଭାବ. ଅନ) ଜନ୍ମ — 7. Birth.

୮ (+ ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କର୍ତ୍ତବ୍ୟପଥ; ଅନୁଧ୍ୟାତବ ମାର୍ଗ —

8. (Figurative) Ways; mode of conduct.

ବହୁସ୍ତବା କଥା କରବ । ଅନ୍ୟଥା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଏ ନୋହେ ଅୟନ ।

ବାବକୁଷ୍ଠ. ରମକଞ୍ଚୋଳ ।

୯ । (ଭୂଗୋଳ ପରିଭାଷା) ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପୃଥିବୀ ଗୁରୁପାଥରେ କଲ୍ପିତ ଗତି ରେଖା — ଅୟନମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ)

9. Ayanamandala (See)

୧୦ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) — ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ଗତି —

10. (Astronomy) The sun's half-yearly motion; solstice.

[ଦ୍ର — ଏହି ଗତି ୨୫; ଯଥା — ଉତ୍ତରାୟଣ ଓ ଦକ୍ଷିଣାୟନ । ଏହି ଅୟନ ବାର ରାଶିଚକ୍ରର ଅଧେ; ମକରସଂକ୍ରାନ୍ତି ଠାରୁ ମିଥୁନସଂକ୍ରାନ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛଅ ରାଶିରେ ଥିଲାବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିଷୁବରେଖାର ଉତ୍ତର-ଅଡ଼କୁ ଗତି କରୁଥାନ୍ତି; ଏହାକୁ ଉତ୍ତରାୟଣ; କକଡ଼ାଠାରୁ ଧନୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୬ ରାଶିରେ ଥିଲା ବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିଷୁବରେଖାର ଦକ୍ଷିଣ-ଅଡ଼କୁ ଗତି କରୁ ଥାଆନ୍ତି; ଏହାକୁ ଦକ୍ଷିଣାୟନ କହନ୍ତି ।]

୧୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗତି ଅନୁସାରେ ଗଣିତ ବର୍ଷାର୍କ; ବର୍ଷାସ —

ଉତ୍ତରାୟଣ ଓ ଦକ୍ଷିଣାୟନ — 11. Half-year

counted according to the sun's motion.

୧୨ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ରାଶିଚକ୍ରର ଗତି —

12. The motion of the Zodiac.

[ଦ୍ର — ଜ୍ୟୋତିଷମତରେ ରାଶିଚକ୍ର ପ୍ରତିଦିନ ୧ ଅନୁକଳା ଲେଖାଏଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତି ମାସରେ ୪ ବିକଳା ୩୦ ଅନୁକଳା; ପ୍ରତି ବର୍ଷ ୪୪ ବିକଳା ଲେଖାଏଁ ଖସି ଯାଉଥାନ୍ତି; ଏବଂ ୨୨ ବର୍ଷ ୮ ମାସରେ ରାଶିଚକ୍ର ବିଷୁବରେଖାକୁ ୧ ଅଂଶ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଉଛି ଓ ୩୬୦୦ ବର୍ଷରେ ବିଷୁବରେଖାର ଗୁରୁ ପାଖେ ଥରେ ବୁଲି ଆସେ । ରାଶିଚକ୍ରର ଏହି ଗତି ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ — ପ୍ରାଣୟନ ଓ ପଶ୍ଚାଦୟନ । ହିନ୍ଦି. ଶକସାଗର ।]

୧୩ । (ଯେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରହରାସୁଦଳ ଗତିର ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମେ)

ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର — 13. Astronomy.

୧୪ । ସେନାର ଗତି — 14. Movement of an army

ଅୟନମଣ୍ଡଳ — ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅୟନ ଦ୍ଵାରା ଅଙ୍କିତ ମଣ୍ଡଳ)

Ayanamandala ୧ । (ଭୂଗୋଳପରିଭାଷା) — ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ଗତି ଦ୍ଵାରା ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ କଲ୍ପିତ ଅକ୍ଷାଙ୍କର ରେଖା; ରବିମାର୍ଗ —

1 (geography) The Ecliptic; the sun's or bit.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୃଷ୍ଠରେ ଦୂରତା ଓ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତର ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚନ୍ଦ୍ରିକ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ବ୍ୟବହାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାହ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ' ଦେଖିବେ ।

୨ । (ଭୂଗୋଳପରିଭ୍ରାଣ) ଗ୍ରୀଷ୍ମକଟକ—

2. (geography) The torrid zone.

ଅୟନସଂକ୍ରମ—୧୦. ବ. ୧ । (୨୩୧ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅୟନ + ସଂକ୍ରମ)—

Ayanasamkrama ମକର ଓ କର୍କଟ ସଂକ୍ରମ—

1. The conjunction of the sun with the sign of capricorn or of cancer; the winter or the summer solstice

୨ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂକ୍ରମର ୨୦ ଦିନ ପୂର୍ବର କାଳ—

(ହି. ଶଦ୍ଦସାଗର)

2 The time which is 20 days previous to a solar conjunction.

ଅୟନାଂଶ—୧୦. ବ. (୨୩୧ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅୟନ + ଅଂଶ)—

Ayanāṁśa ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗତିବିଶେଷର କାଳର ଭାଗ—

1. Division of the sun's motion.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗତିବିଶେଷ ବା ଅବସ୍ଥାନ—

2. The arc between the vernal equinox and the beginning of Aries

ଅୟନାନ୍ତ—୧୦. ବ. (୨୩୧ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅୟନ + ଅନ୍ତ)—

Ayanānta ୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଏକ ଅୟନର ଶେଷ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ

ଅୟନର ଆରମ୍ଭ; ଉତ୍ତରାୟଣର ଶେଷ ଓ ଦକ୍ଷିଣାୟନର ଆରମ୍ଭ; ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣାୟନର ଶେଷ ଓ ଉତ୍ତରାୟଣର ଆରମ୍ଭ; ସଙ୍କଳ୍ପ—1. (Astronomy) The time of the passing of one Ayana and the beginning of the next Ayana; solstice

୨ । ବିଶ୍ୱକୋଶରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଦକ୍ଷିଣାୟନର ସୀମା—

2. The extreme limits of the sun's northern and southern advance.

ଅୟନାନ୍ତବ୍ରତ—୧୦. ବ. (ଭୂଗୋଳପରିଭ୍ରାଣ)—କର୍କଟ ଶ୍ରୀମ୍ଭ ଓ ମକର

Ayanāntabruta ଶ୍ରୀମ୍ଭ; ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣାୟନ ଓ ଉତ୍ତରାୟଣର

ଶେଷ ସୀମାବିନ୍ଦୁର କଳ୍ପିତ ଭୂଭୂମି—

(geography) The tropics; The tropics of Cancer and of Capricorn.

ଅୟାବ—୧୦. ବ. (ଅ + ଯବ)—

Ajaba ୧ । ସୁଷ୍ପରେ ଥିବା ଅତି ଛୁଦ୍ଦ କୃମି (ହିନ୍ଦି. ଶଦ୍ଦସାଗର) —

1. Tiny worms found in foeces.

୨ । (ଏଥିରେ ଯବଧାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗୁ ନ ଥିବା; ଏଥିରେ ଶିଳ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ)—ପିତୃକର୍ମ—

2. Ritual in connection with the offerings to the manes.

୩ । ଶୁକ୍ର—3. Venus.

୪ । କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ—4. The dark lunar fortnight.

ଅୟରଙ୍ଗସ୍ୱତ୍ୱ—ଦେ. ବି. (ନାମ) ପାଲି ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ଜୈନ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର—
Ayaṅgaswattwa The title of the religious book of the Jains written in the Pāli language.

ଅୟଶ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅୟଶ)—

Ajaśa ୧ । ଅୟଶ; ଅକୀର୍ତ୍ତି; ବଦନାମ—

ଅସ୍ୟ

1. Infamy; discredit.

ଅୟଶ

ରତ୍ନ ନାଁ ଅୟଶ ଆଉ ରସାରେ ରସାୟନରୁ ଲଭାଯିବା ଶକ୍ତି—

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର, ର ଗୀତ ।

୨ । ଦିନା—2 Blame

ବଡ଼ ଭୁବନସନ, ଅୟଶ ନାହିଁ କଲ, ଅନୁରୂପ କାଶିଲ—

ରଞ୍ଜିତ ଦେବସ୍ତୋତ୍ରାଳୟ ।

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅୟଶସ୍ୱର—1. Infamous.

୨ । ଲୋକନିନ୍ଦିତ—2. Disgraceful.

ଅୟଶ—ସ. ବି. (ଅ + ଯଶ)—ଅୟଶ (ଦେଶ)

Ajaśah

Ajaśa (See)

୧୦. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅୟଶସ୍ୱର (ଦେଶ)

Ajaśaskara (See)

ଅୟଶସ୍ୱର—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ଯଶସ୍ୱର; ଅୟଶ + କ୍ୱ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ.

Ajaśaskara ଅ)—୧ । ଅକୀର୍ତ୍ତିକର; ଯାହା ହେତୁ କର୍ତ୍ତା

(ଅୟଶସ୍ୱର—ଶ୍ରୀ) ଅକୀର୍ତ୍ତି ଲଭେ—1. Infamous.

୨ । ଲୋକନିନ୍ଦିତ—2. Disgraceful; disreputable.

୩ । ନିନ୍ଦ୍ୟ; ଗର୍ହିତ—3. Blameworthy.

ଅୟଶସ୍ୟ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + ଯଶସ୍ୟ)—ଯାହା ଯୋଗୁଁ ମନୁଷ୍ୟର

Ajaśasya

ବଦନାମ ହୁଏ—Causing discredit;

resulting in disrepute.

ଅୟଶସ୍ୱୀ—୧୦. ବିଶ. ସ୍ୱୀ (ଅ + ଯଶସ୍ୱୀ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ajaśaswī

ବଦନାମିଆଁ—Infamous; notorious.

(ଅୟଶସ୍ୱୀ—ଶ୍ରୀ)

ଅୟସ୍—୧୦. ବି. (ଅୟ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅୟ; ତୁଳ—

Ayas

ଲଞ୍ଜିତ ଅୟସ୍ = ଲୁହ)—

୧ । ଲୌହ; ଲୁହା—1. Iron

୨ । ଅଗ୍ନି; ନିଆଁ—2. Fire

୩ । ଅଗ୍ନି—3. Agalochium

୪ । ଲୌହନିର୍ମିତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର—

4. Weapon or instrument made of iron,

୫ । ଲୌହ ଘଟିତ ଔଷଧ—5. Medicinal

preparation containing iron..

ଯାଆରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂଜିତ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ଏକ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏକ ଓ ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିତ ବା ଅପର ଓ ବା ଏ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଘାତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାତ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଯାତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯାତ)—ଯାଇ ନ ଥିବା—

Ajāta Not gone

ଅଯାତଯାମ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯାତଯାମ)—୧ । ସେଉଁ ପଦାର୍ଥର

Ajātajāma ଏକ ପ୍ରହର ବିକ୍ରମ ନାହିଁ—1. That which has not yet passed one prahara or three hours.

୨ । ଯାହା ବାସୀ ନୁହେଁ; ତଟକା—

2 Fresh; not stale

୩ । ବିଗତଦୋଷ; ଶୁଦ୍ଧ—3 Purified.

୪ । ଯାହାର ଉଚିତ କାଳ ଟିପି ଯାଇ ନାହିଁ—

4. That for which the proper time has not yet expired.

ଅଯାତ୍ରୀ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଯାତ୍ରୀ)—ଅଯାତ୍ରୀକ (ଦେଖ)

Ajātrī Ajātrika (See)

ଦେ. ବି.—୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଶୁଭଯାତ୍ରା କରିବାର ଅନୁପମୁକ୍ତ ସମୟ—1. Inauspicious time for setting out on a journey or mission.

୨ । (ଜଗନ୍ନାଥ, ଲିଙ୍ଗରାଜ ଆଦି) ଦେବତାଙ୍କର ଯାତା ହେଉ ନ ଥିବା ସମୟ—2. Time or day where there is no festival of a Deity.

ଅଯାତ୍ରୀକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + ଯାତ୍ରୀ + କ)—୧ । ଯାତ୍ରା ସମୟରେ

Ajātrika ଯାତ୍ରାକୁ ଦେଖିବା ଅଶୁଭସୂଚକ—1. Inauspicious (ଅଯାତ୍ରୀକା—ଶ୍ରୀ) to be seen or met at the time of setting out on a journey or mission.

୨ । ଅମଙ୍ଗଳ—2. Inauspicious.

ଯଦ୍ଵାଅର୍ଥେ ଗପେ ଅଯାତ୍ରୀକକୁ କି ବର । ସାରଳାମହାପୁରାଣ. ଶ୍ରୀମୁଖ ।

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଯାତ୍ରା ବା ଅନୁକୂଳ କରିବାର ଯାତ୍ରା ଶୁଦ୍ଧ ବା ପ୍ରସସ୍ତ କାଳ ନୁହେଁ—

3. (time) Inauspicious for setting out on a journey or mission.

ଅଯାଦବ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଯାଦବ)—ଯାଦବବଂଶ ଶୂନ୍ୟ

Ajādaba (ପୃଥ୍ଵୀ)—Void of 'all the' members of the Jādaba family

ସମଗୋବନ୍ଧ ଅତି ମାର

ଏ ରୂପେ ଅଯାଦବ କର । ଜଗନ୍ନାଥ. ସଙ୍ଗବଳ ୧୦ମ ।

ଅଯାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଯା ଧାତୁ = ଚଳିବା + ଅନ)—

Ajāna ୧ । ସ୍ଵଭାବ; ନିର୍ଘର୍ଣ୍ଣ—1 Nature.

୨ । ଅନିଶ୍ଚିତତା; ସ୍ଥିରତା—2. Certainty.

(ହିନ୍ଦୁ ଶକସାଗର)

ଅୟାନତ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—୧ । ସହାୟତା; ମଦତ୍—

Ayānat 1. Support; help.

୨ । ମୁରବୀପଣ—2. Patronage

ଅୟାଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—୧ । ଘୋଡ଼ା ଓ ସିଂହଙ୍କ ବେକ ଉପରେ

Ayāl ଉଠିଥିବା ଲମ୍ବା ବାଳ; କେଶର—

ଅୟାଲ

1. The mane (of lion or horse).

୨ । ବାଳବଳା; ସନ୍ତାନସମୂହ—

2. Children; issue.

ଅୟାସ୍ୟ—ସଂ. ବି.—୧ । ଶତ୍ରୁ—1. Enemy.

Ayāsyā ୨ । ପ୍ରାଣବାୟୁ—2. The vital breath.

୩ । ଅଙ୍ଗିରାଶି—3 The sage Angirā

ସଂ. ବିଣ—ନିଷ୍ଠଳ; ଅଚଳ—Not moving; motionless.

ଅୟି—ସଂ. ଅ (ସମ୍ପ୍ରାଧାନସୂଚକ; କୋମଳ ସ୍ନେହସମ୍ପ୍ରାଧାନ; ଭୂଲ

Ayi ସଂ. ହେ)—ହେ; ଆଲୋ; ଆହେ, ହେ—Oh; ho !

ଅୟି ରୁଷିକୁଲ୍ୟେ ଛଷିମା ନିଷ୍ଠଳେ, ହୋଇ ସହଚର କଳ୍ପନାର ଜେନେ ।

ଚାରଣୀ. ରୁଷିକୁଲ୍ୟା ।

[ଦ୍ର—ଏହା ସ୍ନେହରେ ଶ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ସୁରଣ, ଶ୍ରମ, କୋଧ, ବିଷାଦ ଓ ସମ୍ଭ୍ରମ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଅୟିସୁଲକ୍ଷଣୀ (ରତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ—

Ayisulakṣhaṇī etc ଅୟିସୁଲକ୍ଷଣୀ ରତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Aisulakṣhaṇī etc (See)

ସୁକଲ୍ୟାଣ ବାସ୍ତା କଲେ ଭବ୍ତ ଶକ୍ତିବଳା,

ଅୟିସୁଲକ୍ଷଣୀ ହୁଅ ଅର ପୁଣ୍ୟବଳା—ସାରଳାମହାପୁରାଣ. ମଧ୍ୟ ।

ଅୟୁକ୍ଛଦ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ + କ୍ଷୁପ୍ = ଅଜୁକ୍ + ଛଦ)—

Ajukchhada ଅୟୁକ୍ଛଦ; ଛଦିଆନା; ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ—A tree.

ଅୟୁକତ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଣ. (ସଂ. ଅୟୌକ୍ତିକ; ଅୟୁକ୍ତ)—

Ajukata ଅୟୁକ୍ତ (ଦେଖ)—Ajukta (See)

ଅୟୁକତ ନୁହେଁ ଏ କଥା ଭୁଷଠାରେ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅୟୁକତି—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଣ. (ସଂ. ଅୟୁକ୍ତି)—ଅୟୌକ୍ତିକ—

Ajukati Unreasonable.

ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—ଅୟୌକ୍ତିକ ବା ଅସଙ୍ଗତ କର୍ମ—

Improper act.

ଜାଣିବର ବରୁଣ କପା ଅୟୁକତ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅୟୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯୁକ୍ତ)—୧ । ଯୁଥକରେ ସୋରୁ ହୋଇ ନ

Ajukta ଥିବା—1. Unyoked.

ଅୟୁକ୍ତତା } ବି ୨ । ଯୋଗ ବା ମିଶ୍ରଣ କରାଯାଇ ନ ଥିବା—

ଅୟୁକ୍ତି } 2 Not added together.

୩ । ଅସଂଯୁକ୍ତ; ଅସମ୍ବନ୍ଧ—

3. Unconnected; not joined

୪ । ଅଯୋଗ୍ୟ—4 Unfit.

୫ । ଅନୁଚିତ—5. Improper.

୬ । ଅୟୌକ୍ତିକ—6 Unreasonable.

୭ । ଅଲଗା; ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର—7. Separate.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମୂଳ	ଅନୁବାଚିକ ଯୁକ୍ତିଶିଳା	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୮ । ଅନୁପସ୍ପନ୍ନ—3 Unsuitable.

୯ । ଅନ୍ୟମନସ୍ତ—9. Inattentive.

୧୦ । ଅପଦଗ୍ରସ୍ତ—(ହିନ୍ଦି. ଶକ୍ତସାଗର) 10 Involved in danger.

୧୧ । ଅମିଶ୍ରିତ (ହିନ୍ଦି. ଶକ୍ତସାଗର)—11. Unmixed

୧୨ । ବେଜୋଡ଼—12. Not in pairs.

୧୩ । ଅଲଗା ବା ପୃଥକ୍ କରାଯାଇଥିବା—

13. Detached; separated, disjoined.

ଅମୁକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଯୁକ୍ତି)—୧ । ଅସତ୍ତ୍ଵ ବା ମନଃସ୍ପନ୍ନ—

Ajukti 1. Bad reasoning.

୨ । କୁପରାଶ—2. Bad advice.

୩ । ଯୁକ୍ତିର ଅଭାବ—

3. Want of reasoning or argument.

୪ । ଅନୌଚିତ୍ୟ—4. Impropriety.

୫ । ଗଡ଼ବଡ଼; ଗୋଳମାଳ—5. Confusion.

୬ । ଅନୁପଯୋଗିତା—6. Unfitness.

୭ । ଅସମ୍ବନ୍ଧ—7. Want of connection.

୮ । ଯୋଗ ନ ଦେବା—8. Not joining.

୯ । ବର୍ଣ୍ଣା ବଜାଇବା ବେଳେ ଏଥିରୁ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ସ୍ଵର ବାହାରିବା ପାଇଁ ବର୍ଣ୍ଣା ପାଖରେ ଥିବା ଛଦ୍ମମାନଙ୍କୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ଛପିଦ୍ଵାରା ବନ୍ଦ ରଖିବା କ୍ରିୟା । (ହିନ୍ଦି. ଶକ୍ତସାଗର)

9. The act of stopping the orifices at the sides of a flute with the finger-tips.

ଅଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ)—୧ । ଅଯୌକ୍ତିକ—

Ajuktijukta. 1. Unreasonable.

୨ । ଅନୁଚିତ—2 Improper.

ଅଯୁଗ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯୁଗ ଧାତୁ = ଯୋଡ଼ିବା + କର୍ମ. ଅ) —

Ajuga ୧ । ବିଷମ; ବିଯୋଡ଼ (ସଂଖ୍ୟା)—ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟା

ଦୁଇରେ ଭାଗ ହେଲେ ଛାଡ଼ିକ ନାହିଁ—

1. Uneven (number)

୨ । ବେଯୋଡ଼; ଯୋଡ଼ା ବା ଯୁଗ୍ମ ହୋଇ ନ ଥିବା—

2. Not in pairs.

୩ । ଏକାକୀ; ଏକାକୀ—3 Single; solitary.

ଅଯୁଗ୍ମ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯୁଗ ଧାତୁ = ଯୋଡ଼ିବା + କର୍ମ. ମନ; ଯାହାକୁ

Ajugma ଯୋଡ଼ା ଯାଇ ନ ପାରେ)—

୧ । ଯାହା ଯୋଡ଼ାଯୋଡ଼ା ହୋଇ ନ ଥାଏ; ବେଯୋଡ଼—

1. Not in pairs

୨ । ବିଷମ; ବିଯୋଡ଼ (ସଂଖ୍ୟା)—

2. Odd; even (number)

୩ । ପୃଥକ୍—3. Separate.

୪ । ଏକାକୀ; ଏକାକୀ—4. Single; solitary.

ଅଯୁଗ୍ମଛଦ—ସଂ. ବି. ୧ । [ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଯୁଗ୍ମ + ଛଦ; ସକ୍ତ ଯୋଗୁ ଛଦ୍ମମାନଙ୍କୁ ଯୋଗରେ ଛଦିବା; ଏହାର ପତ୍ରମାନ ଯୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ା ନ ଥିବାରୁ କିମ୍ବା ପ୍ରତି ପତ୍ରରେ ଅଯୁଗ୍ମ ଅର୍ଥାତ୍ ୨ ସଂଖ୍ୟକ ପତ୍ର ଥିବାରୁ] ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ (ବୃକ୍ଷ), ଛଦିଅନା (ଦେଶ)

1 Chhatianā (See)

୨ । ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷାଦିର ପତ୍ର ପରସ୍ପର ବିପରୀତଦିଗରେ ଯୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ନ ଥାଏ—

2. (trees and plants) Which have not the foliages bifurcating evenly; not bifoliate.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଗଛର ଡାଳ ବା ବାହୁଙ୍ଗାର ଡେମ୍ଫରୁ ପରସ୍ପର ବିପରୀତ ଦିଗରେ ସରିଯାଏ ୨ଟି ଲେଖାଏଁ ପତ୍ର ବାହାରି ଥାଏ ତାକୁ ଅଯୁଗ୍ମଛଦ କହନ୍ତି; ଯଥା—ନଡ଼ିଆ, ଗୁଆ, କୁଳଗଛ, କିମ୍ବା ମାହାଲ ଇତ୍ୟାଦି ଯେଉଁ ଡେମ୍ଫରୁ ଏକାକୀ ପତ୍ରମାନ ବାହାରି ଥାଏ ଓ ପତ୍ରମାନ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ନ ଥାଏ ତାକୁ ‘ଅଯୁଗ୍ମ’ କହନ୍ତି ।

ଯଥା—ଆମ୍ବ, ପଣସ, ମନ୍ଦାର, ପିନ୍ଧୁକ ଇତ୍ୟାଦି]

ଅଯୁଗ୍ମନେତ୍ର—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଯୁଗ୍ମ ସଂଖ୍ୟକ ନେତ୍ର)
Ajugmanetra ଯାହାଙ୍କର; ମହାଦେବଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଅଖି ଥିବାରୁ—
ମହାଦେବ; ଶିବ—God Śiba.

ଅଯୁଗ୍ମବାଣ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଯୁଗ୍ମସଂଖ୍ୟକ ଅର୍ଥାତ୍ ପାଞ୍ଚଟି ବାଣ)
Ajugmabāṇa ଯାହାର)—ପଞ୍ଚଶର; କାମଦେବ—
The God Cupid.

ଅଯୁଗ୍ମବାହୁ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଯୁଗ୍ମ = ବିଷମ ବା ସାତଟି +
Ajugmabāḥa ବାହୁ = ବାହୁନ ଯାହାର)—
ସପ୍ତାଶ୍ଵବାହନ; ସୂର୍ଯ୍ୟ—The Sun-god

ଅଯୁଗ୍ମଗଣି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—(ଗଣିତ) ବିଯୋଡ଼ସଂଖ୍ୟା; ଯେଉଁ
Ajugmarāṇi ସଂଖ୍ୟାକୁ ଦୁଇରେ ଭାଗ ହେଲେ ଛାଡ଼ିକ ନାହିଁ; ଯେଉଁ
ସଂଖ୍ୟା ‘୨’ର ଗୁଣିତକ ନୁହେଁ (ଯଥା—୧, ୩, ୫, ୭, ୯
ଇତ୍ୟାଦି)—

(Mathematics) Odd number.

ଅଯୁତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଯୁତ)—ଅଯୁକ୍ତ (ଦେଶ)

Ajuta Ajukta (See)

ବିଣ ଓ ବି.—ଅଯୁତ (ଦେଶ)—Ajuta (See)

ଅଯୁତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଯୁତ; ସଂଖ୍ୟାବାଚକ)—ଦଶ ଲୋକ—

Ayuta ସଂଖ୍ୟକ—1. Numbering ten thousand.

ସଂ. ବି.—ଦଶ ହଜାର ସଂଖ୍ୟା—

Ten thousand

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂଜା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଥିବାର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଥିବାର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଥିବାର କୌଣସି ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷର ଘେନିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାନ୍ତରେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଥିବାର ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଘୋଷିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଘ’ ଘୋଷିବେ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଘୋଷିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଘୋଷିବେ; ‘ଅର୍ଣ୍ଣା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଣ୍ଣା’ ଘୋଷିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଘୋଷିବେ ।

ଅୟୁତାୟୁତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଅୟୁତ + ଅୟୁତ; ବହୁ ଅର୍ଥରେ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ
Ayutāyuta ଶବ୍ଦର ଦ୍ୱି ପ୍ରୟୋଗ; ଯଥା— ଶତଶତ, ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ
ଇତ୍ୟାଦି)—

୧ । ବହୁ ଅୟୁତ—1. Many thousands of.

୨ । ଅସଂଖ୍ୟ; ଅଗଣିତ—2. Innumerable

[ଦ୍ର—ଅଗଣିତ ବା ବହୁ ଅର୍ଥ ବୁଝାଇବାପାଇଁ ଶତଶତ, ସହସ୍ରସହସ୍ର, ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ, କୋଟିକୋଟି ଇତ୍ୟାଦି ଶବ୍ଦମାନ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଅୟୁତ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ (ସଂ ଅ + ଓ. ଯୁତ)—

Ajutra ୧ । ଶାବକା ନିବାହର ଉପାୟହୀନ—

ଯୋତ୍ସ୍ନୀନ 1. Destitute of the means of livelihood.

ନିସତ ୨ । ନିଷ୍ପ; କଙ୍ଗାଳ—3. Pauper

୩ । ସାହାର ଗୃହ କରିବା ଉପକରଣ ବା ଯନ୍ତ୍ରାଦି ନାହିଁ—
3 Not possessing the necessary
implements of husbandry.

ଅୟେ—ସଂ. ଅ (କୋପ, ବିଷାଦ, ଉତ୍ସୃଦ୍ୟାତକ ସମ୍ବୋଧନ; ଭୁଲନାକର
Aye ଓ. ହେବେ)—

ଅୟି; ହେ — Oh

ଅଯୋଗ—ସଂ. ବି (ଅ + ଯୋଗ)—

Ajoga ୧ । ଯୋଗର ଅଭାବ—1. Want of connection.

୨ । ଅନୁପଯୁକ୍ତତା—

2. Unfitness; inappropriateness

୩ । ଅନୁପଯୋଗିତା—3. Unsuitability.

୪ । ଅପ୍ରାପ୍ତି—4. Non-attainment.

୫ । ସଙ୍କଟ; ବିପଦ—5. Danger.

୬ । ବିଚ୍ଛେଦ—6 Separation

୭ । ବିଶ୍ଳେଷଣ—7. Analysis

୮ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗ—

8. Unfavourable combination of
circumstances

୯ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଗଣନା ଅନୁସାରେ କୌଣସି କର୍ମ
ପାଇଁ ଅପ୍ରସସ୍ତ କାଳ—

9 Inauspicious time according to
astrological calculations for
doing any work.

୧୦ । କୁଟ୍ତ; ଯେଉଁ ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥ ସୁଗମତାସହ କୋପ
ନ ହୁଏ—

10. Riddle.

୧୧ । ଭୁବମୟ; କୁକାଳ—11. Bad times.

୧୨ । ନିହାର; ସୁନାସବଣିଆଁ ଯେଉଁ ଲୌହପିଣ୍ଡ ଉପରେ
ଧାତୁ ରଖି ଧାତୁକୁ ହାତୁଡ଼ିରେ ପିଟେ—

12. A goldsmith's anvil

୧୩ । ଗୁଣସଂଯୋଗ—

13 Very bad union.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ ୧ । ଅପ୍ରସସ୍ତ (କାଳ)—1. Improper (time)

୨ । ଅନୁକୂଳ ପକ୍ଷରେ ଅଶୁଭକର—2. Inauspicious.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଯୋଗ୍ୟ)— ଅଯୋଗ୍ୟ (ଦେଖ)

ଅଯୋଗ

Ajogya (See)

ଅଯୋଗ

ଅୟୋଗବ—ସଂ. ବି. (ଅୟେ ଗ = ଗୁଣସଂଯୋଗ + ଜାତାର୍ଥେ.ବ)—

Ayogaba ବୈଶ୍ୟା ଶ୍ଵୀ ଓ ଶୁଦ୍ର ସୁରୁଷଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର
ଜାତି—

A hybrid caste.

(ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ଜାତିଗତ ବ୍ୟବସାୟ ବଢେଇ ଓ କମାର କାମ)

ଭୁଲ—ଓ ବଢେଇ କମାରଙ୍କ ବଂଶେ ପାଞ୍ଚ ଓହ୍ଲା ।)

ଅଯୋଗବାହ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଯୋଗ + ବହୁ ଧାତୁ + ଅ) ଯେଉଁ

Ajogabāha ବର୍ଣ୍ଣମାନ ଅନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣର ଯୋଗ ବା ଅଶ୍ରୟ ବିନା

ଉଚ୍ଚାରିତ ବା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ (ଯଥା—

ଅକ୍ଷରା, ବିସର୍ଗ; ଚକ୍ର ବିନ୍ଦୁ)—

(letters) Which can not be used

with out being joined to another letter.

ଅଯୋଗା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଯୋଗ୍ୟ)—ଅଯୋଗ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)

Ajogā

ନାଲ୍ଲବକ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

ଅଯୋଗ୍ୟ

Unfit (person).

ଅଯୋଗ; ଅଯୋଗୀ

ଅଯୋଗୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଯୋଗିନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)— ଯେ ଯୋଗାଙ୍ଗ

Ajogī ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଅସମର୍ଥ—Not able to follow the

practises laid down for Joga-Sādhanā.

ଅୟୋଗୋଳକ—ସଂ. ବି. (ଯୁକ୍ତି ଚକ୍ର; ଅୟୁ + ଗୋଳକ)—ଲୁହାର

Ayogolaka ଗୋଲ ପିଣ୍ଡାଳା; ଲୁହାର ଗୋଲ—Iron-ball.

ଅଯୋଗ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଅ + ଯୋଗ୍ୟ)—

Ajogya ୧ । ନାଲ୍ଲବକ—1. Not able or

(ଅଯୋଗ୍ୟ—ଶ୍ଵୀ) accomplished.

(ଅଯୋଗ୍ୟତା—ବି.) ୨ । ଅନୁପଯୁକ୍ତ—2. Unfit; unsuitable.

୩ । ନିଷ୍ପର୍ଣ୍ଣ; ଅକର୍ମଣ୍ୟ—3. Worthless; useless.

୪ । ବେଜାୟ; ଅନୁଚିତ—4. Improper.

୫ । ଅପତ୍ତ—5 Unskilful.

୬ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ—6. Unperceived.

୭ । ଅକ୍ଷମ—7. Incompetent.

ଅଯୋଗ୍ୟମୂଳା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ; ପୁରୀ). ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ (ଗାଳରେ

Ajogyamūlā

ବ୍ୟବହୃତ)—

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍, ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଢ	ଢୁ

୧ । ଅଯୋଗ୍ୟ ବା ନିକମ୍ଭା (ଲଜ) —

1. Worthless; good for nothing.

୨ । କୋଡିଅ; ଅଲକ୍ଷ୍ୟପରସ୍ପର — 2. Lazy; idle

ଅଯୋଗ୍ୟମ୍ଭନ୍ୟ — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ସଂ ଅଯୋଗ୍ୟ + ମନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଯ)

Ajogyammanya ଯେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ସୁଦ୍ଧା ଅପଣାକୁ
(ଅଯୋଗ୍ୟମ୍ଭନ୍ୟା — ଶ୍ରୀ) ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରେ —

Diffident; thinking one's self incompetent.

ଅଯୋଗ୍ୟର — ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅଯୋଗ୍ୟ) —

Ajogyara ଅଯୋଗ୍ୟ; ନାଲ୍ଲବତ୍ ବ୍ୟକ୍ତି) —

(ଯୋଗ୍ୟର — ବିପରୀତ) Unfit (person)

[ଯଥା — ମୁଁ ତାହା ପଛା ଦଳାଇ ଦଳାଇ ଟଙ୍କା ଖରଚ କର

ତାକୁ ପାଠ ପଢାଇଲି କିନ୍ତୁ ସେ ଅଯୋଗ୍ୟର ହେଲା ।]

ଅୟୋଗ୍ରା — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅୟଃ = ଲୌହ ଅଛି ଅଗ୍ର ଭାଗରେ

Ayogra ଯାହାର) —

ଅଗରେ ଲୁହା ଲଗଥିବା — Iron tipped

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. — ସମାଲଗା ମୂଷଳ ବା ଛିକି ପାହାର —

Iron tipped pestle

୨ । ଯେଉଁ ଯଷ୍ଟି ଅଗରେ ଲୁହାସମା ଥାଏ —

2. A stick having ironring at the top.

୩ । ହାତୁଡ଼ି — 3 Hammer.

ଅୟୋହନା — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅୟଃ = ଲୌହ + ହନ ଧାତୁ = ଅଘାତ

Ayoghana କରବା + କରଣ. ଅୟାହା ହାର ଲୁହା ପିଟାଯାଏ) —

ହାତୁଡ଼ି — Hammer.

ଅଯୋତ୍ର — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ଅୟୁତ୍ର (ଦେଶ)

Ajotra Ajutra (See)

ଅଯୋଧନା — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. — ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନର ନାମାନୁସାରେ —

Ajodhana A name of Durjyodhana

ଅଯୋଧ୍ୟା — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଅ + ଯୁଧ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ) —

Ajodhya ୧ । ଯାହା ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ଅନୁଚିତ; ଯୁଦ୍ଧାନର୍ଥ —

(ଅଯୋଧ୍ୟା — ଶ୍ରୀ) 1. Unfit to be fought with

(ଯଥା — ଯେଉଁ ସବୁ ଅସ୍ତ୍ର ପକାଇ ଦେଇଛି, ସେ ଶରଣ

ପଶିଛି, ସେ ଯୁଦ୍ଧକୁମିରୁ ପଳାଇ ଯାଉଛି ଇତ୍ୟାଦି ।)

୨ । ଅଜେୟ, ଦୁର୍ବଳ — 2. Invincible

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. — ୧ । ମୁଢ଼ବେଲ; ମୁଢ଼ବେଲ — 1 Dumb-bell.

୨ । ଗଡ଼ା — 2. Club; mace

ଅଯୋଧ୍ୟା — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ (ଅଯୋଧ୍ୟା + ଅ) ଅଯୋଧ୍ୟର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ —

Ajodhya Feminine of Ajodhya.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. — ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ରାଜଧାନୀ —

1. The ancient capital of the solar
line of kings of India.

୨ । ଉତ୍ତର ଭାରତର ଉଦ୍ଧାମ ନଗର ଓ ପ୍ରଦେଶ —

2 The town and province of Oudh in
N. India.

[ଦ୍ର — ପ୍ରାଚୀନ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରବିଶେଷ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଶାଳିନୀ ଥିଲା ।

ଏହା ସରଯୁନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହାକୁ ବୈବସ୍ୱତ ମନ୍ତ୍ର

ବସାଇଥିଲେ । ଏହା ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଓ ରାଜଧାନୀ । ସୁରାଟ

ଅନୁସାରେ ଏହା ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ସପ୍ତସୁରୀ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ । ଇଂରାଜମାନେ

ଏ ଦେଶକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ଜଣେ ନବାବଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ

ହେଉଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପରେ ଖାସ୍ ସରକାରଙ୍କ ରାଜ୍ୟଭୁକ୍ତ ହେଲା ।]

ଅଯୋନି — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଯୋନି) — ଶ୍ରୀ ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଅଙ୍ଗ —

Ajoni Limbs other than the female organ

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଯୋନି) — ୧ । ଜନ୍ମରହୁତ —

1 Birthless.

୨ । ଆଦିରହୁତ; ଅନାଦି —

2. Having no beginning

ଅଯୋନିଜା — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଅ + ଯୋନିଜ) —

Ajonija ୧ । ଅଗର୍ଭଜାତ — (ଯଥା — ସ୍ୱେଦନ; ଅଶୁଦ୍ଧ)

(ଅଯୋନିଜା — ଶ୍ରୀ) 1 Not born in the usual way
of generation.

୨ । ସ୍ୱୟଂଭୂତ — 2. Self-born.

୩ । ଯେ ମାତୃଗର୍ଭରୁ ଜନ୍ମ ନାହିଁ) —

3. Not born of the womb of a mother.

୪ । ଅଦେହ; ଅଶରୀର (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) —

4. Incorporeal.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. — ୧ । ବିଷ୍ଣୁ — 1. God Bishnu.

୨ । ବ୍ରହ୍ମା — 2. God, the Creator.

୩ । ଇଶ୍ୱର — 3. God.

୪ । ଶିବ; ମହାଦେବ — 4. God Siba.

ଅଯୋନିଜାନ୍ମ — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ — (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ +

Ajonijannam ଯୋନିରୁ ଜନ୍ମ ଯାହାର; ଅ + ଯୋନି + ଜନ୍ମନ୍

୧ମା. ୧ବ.) —

୧ । ଯେ ମାତୃ ଗର୍ଭରୁ ମାତୃ ଯୋନି ବାଟେ ଜନ୍ମ ନାହିଁ —

1. Not born of the mother's womb in
the ordinary way.

୨ । ଅଯୋନିଜ (ଦେଶ)

2. Ajonija (See)

ଅଯୋନିଜା — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ (ଅଯୋନିଜ + ଅ) —

Ajonija ଅଯୋନିଜର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ —

Feminine of Ajonija.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ (ଏମାନେ ମାତୃ ଗର୍ଭରୁ ଜନ୍ମଲାଭ କର

ନ ଥିବାରୁ) —

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତର ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱର ଓ ଗୋଟିଲେ ଯେତେ ଏ ରାଶିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିକେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ ।

୧ । ସୀତା—1. The queen of Rama

୨ । ଦ୍ରୌପଦୀ—2. The wife of the Pāṇḍava brothers.

୩ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ—3. Goddess Lakshmi.

ଅଯୋନିସମ୍ଭବା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଓ ବି. କ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନୁହେଁ, ଯୋନିରୁ
Ajonisambhaba ସମ୍ଭବ ପାହାର)—

(ଅଯୋନିସମ୍ଭବା—ଶ୍ରୀ । ଅଯୋନିଜ (ଦେଖ)

Ajonija (See)

ଅଯୋନିସମ୍ଭବା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଓ ବି. କ୍ଷା (ଅଯୋନିସମ୍ଭବ + ଶ୍ରୀ. ଆ)—
Ajonisambhabā ଅଯୋନିଜା (ଦେଖ)

Ajonija (See)

ଅୟୋମଳ—ସଂ ବି (ଯଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅୟଃ + ମଳ)—

Ayomala ୧ । ଲୁହାଗୁଡ଼; ଲୁହା ନିଆଁରେ ଆଉଁଟା ବା ପୋଡ଼ା

ହେବା ସମୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ବାହାରିଯିବା ମଲ୍ଲ—

1. Refuse from iron-ore when milled.

୨ । ଲୁହାର କଳଙ୍କି; ମୁରୁରୁ—2. Rust of iron.

ଅୟୋମୁଖ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅୟଃ + ମୁଖରେ ଯାହାର)—

Ayomukha ୧ । ଲୌହାଗ୍ରବିଶିଷ୍ଟ—1 Iron-topped.

୨ । ଲୁହାସମାଲିନୀ —

2. Capped with iron rings.

୩ । କଠିନ ମୁଖବିଶିଷ୍ଟ—

3. Hard mouthed; hard muzzled

୪ । କଠିନଅଣ୍ଟାସ୍ଥୁକ —4. With hard beaks

ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖି, ଅୟୋମୟ + ମୁଖ)—

୧ । ହାତୀର ଅକର ଲୌହନିର୍ମିତ ଅଗ୍ରଭାଗ—

1. Iron points of instruments or weapons.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ବାଣ—2. Arrow.

୩ । ଲଙ୍ଗଳାଦି; ଲଙ୍ଗଳମୁଣ୍ଡ—3 Plough-share.

୪ । କଠିନ ଅଣ୍ଟା ଥିବା ପକ୍ଷୀ—

4. A bird with hard beaks.

୫ । ଅସୁରବିଶେଷ—5 Name of a demon.

୬ । ପର୍ବତ—6. Mountain.

ଅରଗନ୍—ବୈଦେ ବି (ଇଂ. ଅରଗନ୍)—

Argan ୧ । ଗିରିଜାରେ ବଜାଯିବା ଉଚ୍ଚସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ବଜ୍ର

ଅର୍ଗାନ୍ ପିଆନୋ ବାଜା—

ଅରଗନ୍ 1. Organ (musical instrument)

ଅରଦା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ୍ୱ.—

Ardā ଅମଡ଼ିଆଁ (ପଶୁ)— Untrained (beast)

ଅର୍ର ମେଁ—ଦେ. ଅ (ଛେଳି ଦୋକାନର ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—

Arra meñ ୧ । ଛେଳିକୁ ପାଖକୁ ଡାକିବାର ଧ୍ୱନି—

ଅବ୍. 1. A halloo for calling a goat.

ଅରୁଇନ୍—ବୈଦେ. ଇଂ. (ନାମ—ଲର୍ଡ ଅରୁଇନ୍; ଭାରତର ବଡ଼ଲେଟ୍)

Arwin (୧୯୨୭—୧୯୩୧)—ଏହାଙ୍କ ଅମଳରେ ମହାତ୍ମା

ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରବଳ

ରୂପ ଧାରଣ କରି ଶେଷରେ ବିଲ୍ଲତରେ ଗୋଲଟେବଲ

ବଇଠକ ପରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭାରତର

ରାଜନୀତିରୁ ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହାଙ୍କର ସମାଧାନ

ପ୍ରସ୍ତାବ ଦୋଇଥିଲା । ଏ ଭାରତବାସୀଙ୍କର ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନ

ଦାବୀର ପସପାତା ଥାଇ ବିଲ୍ଲତ ସରକାରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ

ଭାରତବାସୀଙ୍କ ନ୍ୟାୟ ଦାବୀ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ବରକର

ଅଳ କରୁଥିଲେ—Lord Irwin the Viceroy

of India. (1926—1931).

ଅର—ସଂ. ବି (ର ଧାତୁ + କରଣ. ଅ)—

Ara ଚକର ହାଣ୍ଡି (ଭୂମି; ଲୁହା) ଓ ଶୁକ୍ଳ (ପର) କୁ ଯୋଗ

କରିଥିବା କାଠ; ଚକର ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ—

The spoke or radius of a wheel,

ହୃଦୟନିର୍ମିତ ଅଟେ ଅରଗୁର କାଣ୍ଡ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

ସଂ. ବିଶ୍ୱ—ଶୀଘ୍ରଗାମୀ—Swift; fleet of foot

ସଂ. କି. ବିଶ୍ୱ—ଶୀଘ୍ର; ତତ୍ତ୍ୱଳ—Quickly.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗଳ)—କବାଟର ଅର୍ଗଳ ବା କିଲି—

A bar for shutting the door.

ଅରସିକ ନର ଉଦୟ କପାଟି ଫାଟି ମହାବୀର ଅଟ ।

ଅ. ମନ୍ୟୁ. ବସନ୍ତବିଭାଗ ।

ଅରକ—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ. ଓ ବିଶ୍ୱର. ବିଶ୍ୱ—ଅରକ୍ (ଦେଖ)

Arak Araka (See)

ଅରକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍କ)—ଆକନଗୁଳ୍ମ, ଅର୍କଗୁଳ୍ମ—

Araka The plant Swallowwort; Calotropis

ସଂ. ନାମ—ଅର୍କ; Gigantea.

ସାରଜଳ; ଅର୍ଜୁନ; [ଦ୍ର—ଏ ଏକ ପ୍ରକାରର ଶ୍ରୀଶଗୁଳ୍ମ; ଏହା

ବୃଦ୍ଧମଞ୍ଜିକା; ସୁସ୍ପଷ୍ଟ; ଉଚ୍ଚରେ ଟାଟି ହାତ ବଢେ ଓ ଶାଖାମାନ ଗଛ-

ଶୀରକାଣ୍ଡକ; ମୂଳରୁ କୁଆଁ ଦେଇ ବାହାରେ; ଅରଖ ଫଳ

ଓ ଅରକ; ଦୁଇ ଚିରୁଡ଼ିଆ; ଫଳ ଫାଟି ଗଲେ ଫଳ ମଧ୍ୟରୁ

ଅରଖ । ଶିମିଳି ଭୂମାପରି ଭୂମା ବାହାରେ । ଏହାର ଫୁଲ

ଆକନ୍ଦ ପଞ୍ଚ ପାଖୁଡ଼ିଆ; ଏ ଗଛ ଧଳା ଓ ନାଲି ଫୁଲ

ମଦାର, ଆକ, ରେଡରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର । ଶୁକ୍ଳ ଅରକ ଫୁଲର

ଆକନ୍ଦ; ଆକନ ବର୍ଣ୍ଣ ନିହୁଣୀ ପରି ଓ ରକ୍ତ ଅରକର ଫୁଲ କାଠଗଣ

ତେ. ଜଞ୍ଜେଇ ଫୁଲ ପରି ଫଳା ନାଲି; ଏହାର ଶୁଖିଲା ଡାଳକୁ

ପୋଡ଼ି ବାରୁଦ ପାଇଁ କୋଇଲା କରାଯାଏ । ଶରଦ ହେଲେ ଏହାର

ପାତିଲ ପତ୍ରକୁ ସେକ ମୁଣ୍ଡରେ ବାଜିଲେ ଉପକାର ହୁଏ । ଏଥିର

ଶୀର ଚର୍ମରୋଗର ଔଷଧରେ ଲାଗେ ।]

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ତବ୍ଧ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପଥାନ୍ତମେ ଇତ୍ତର ବପସାର ଏ ବା ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'ରୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ରୁ' ଦେଖିବେ; 'ବଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ

ଅରଗଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗଲ) —ଅର୍ଗଲ (ଦେଖ)

Aragal Argala (See)

ଅରଗଲ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗଲ) —

Aragala ୧ । ଅର୍ଗଲ; କବାଟକଳଣୀ—

ଅରଗଲ 1. Bar of a door.

ଅରଗଲ ୨ । ବାଟ ଆଦି ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା
କାଠ ବା ବାଉଁଶର ଧଡ଼ା—

2. Wooden or bamboo bar

ମରକତ ଅରଗଲ ବଳିଷ୍ଠ ବାଡ଼ି ପୁରାଳ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅରଗଲା—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗଲ) —ଅର୍ଗଲ (ଦେଖ)

Aragala Argala (See)

ଅରଗଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗଲ) —ଅର୍ଗଲ (ଦେଖ)

Aragala Argala (See)

ଅରଗଲ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗଲ) —

Aragali ୧ । ପଶୁ ବଧ କରିବା ପାଇଁ ଖିଲ ଦିଆ ଯାଇଥିବା
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି କାଷ୍ଠ ଯନ୍ତ୍ର । (ଏହାର ମୂଳ ଭୂଇଁରେ
ପୋତା ଥାଏ । ଏଥିର କନାରେ ପଶୁର ବେକକୁ
ପୁରାଇ ବେକ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଗାଳା ଦେଲେ ପଶୁ
ସେଥିରୁ ବେକ କାଟି ପାରେ ନାହିଁ)—

1 Shambles; a contrivance with a
semicircular opening for locking
the neck of beasts when they are
butchered.

୨ । ସରାଞ୍ଜି ଗଳି—2. Narrow lane,

କୃଷ୍ଣ ରତ୍ନ ରତ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ । ଉତ୍କଳ ଅରଗଲ ସୁସଜ୍ଜା—ଅରମ୍ଭେ କବିସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ।

୩ । ଚନ୍ଦନଅର୍ଗଲ (ଦେଖ)

3. Chandanaargali (See)

କଳାପାବତ୍ତ ଅରଗଲ, ଏଠାରୁ ମହାନଦୀସ୍ଥଳୀ ।

ସମ୍ପାଦକ. ପ୍ରେମଭକ୍ତିଗୀତା ।

ଅରଗ୍ଗବଧ—ସଂ. ବି. —ସୁନାରିଗଛ (ଦେଖ)

Aragbadha A tree; Sunāri (See)

ଅରଗ୍ଗ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗ) —ଅର୍ଗ (ଦେଖ)

Aragha Argha (See)

ଅରଗ୍

ଅରଗ୍

ଅରଗ୍ଗତ—ସଂ. ବି. (ଅର = ଶୀଘ୍ର + ଗତ ଥାଉ = ଶୁଦ୍ଧିକରିବା + କର୍ମ ଅ

Araghatta ଯାହାକୁ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କରାଯାଏ)—

୧ । କୂଅରୁ ପାଣି ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଘଟ ଓ ଚକପୁର ଯନ୍ତ୍ର—

1. A contrivance (consisting of a wheel
and buckets) for lifting water from
a well.

୨ । ବାମ୍ଫି; ବଡ଼ କୂଅ—2. Big well.

ଅରଗ୍ଗତଗତିକା—ସଂ. ବି.—୧ । କୂଅ ଭିତରକୁ ଯିବାପାଇଁ ବୁଲିବାର

Araghattaghatikā ପଦ୍ଧତି—1. Spiral steps in
a well

୨ । କୂଅକାନ୍ଥରେ ଖୋଳା ହୋଇଥିବା ଗାତ (ଏହି ଗାତରେ
ଗୋଡ଼କୁ ରଖି କୂଅରେ ଲେଙ୍କେ ପଶନ୍ତି)—Niches
for foot-hold in the wall of a well

ଅରଚନ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଚ୍ଚନ) —ଅର୍ଚ୍ଚନ (ଦେଖ)

Arachana Archchana (See)

ଅରଚନା—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଚ୍ଚନା) — ୧ । ଅର୍ଚ୍ଚନା; ପୂଜା—

Arachana 1. Worship

ଦେବେ ମଧ୍ୟ ତାହାଙ୍କୁ ଅରଚନା କଲେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାବିରାଟ ବନ ।

୨ । ଭୋଜନାର୍ଥ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—2 Invitation to dinner

ଅରଚିବା—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. (ସଂ. ଅର୍ଚ୍ଚ ଥାଉ) —ଅର୍ଚ୍ଚନାକରିବା; ପୂଜା—
Arachiba କରିବା—To worship

ଅରଚା

ଅରଚନା

ଅରଜ—ଦୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅର୍ଜ) — ୧ । ନବେଦନ; ପ୍ରାର୍ଥନା—

Araja 1 Prayer.

ଆରଜ

ବସେ ବିଜ ପାଠାୟର ଅରଜ ସେନ—ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅରଜ

୨ । ବିନତି—2 Solicitation

ଅରଜଃ—ସଂ. ବିଣ. (କହ୍ନୁକୃତ୍; ଅ + ରଜସ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Arajah ୧ । ରଜୋରହତ; ଧୂଳିଶୂନ୍ୟ—1. Dustless; free
from dust

୨ । ରଜୋସ୍ତରହତ; କାମଦୋଷାଦିବର୍ଜିତ—

2. Free from passions or worldliness

ଅରଜନ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. (ସଂ. ଅର୍ଜନ) — ୧ । ଅର୍ଜନ—

Arajana 1. Earning

ଅରଜନ

୨ । ଆୟ—2. Income.

ଅରଜନ

ଅରଜନକାରୁଆ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅର୍ଜନ + କାରୁ) —ଅର୍ଜନକାରୀ;

Arajanakāriā ଧନ ଉପାର୍ଜନକରୁଥିବା—

ରୋଜଗେରେ

Earning

ଅରଜମନ୍ଦ

ଅରଜନକାରୁଆ—ପ୍ରା. ବିଣ—ଅରଜନକାରୁଆ (ଦେଖ)

Arajanakāruā Arajanakāriā (See)

ଅରଜସ୍କ—ସଂ. ବିଣ. ପୁ. (ଅ + ରଜସ୍ — ୧ । ଯାହା ଧୂଳିମୟ ନୁହେଁ—

Arajaska 1. Not dusty.

(ଅରଜସ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ରଜୋସ୍ତରହତ—

2 Free from worldly passions.

ଅରଜସ୍କା—ସଂ. ବିଣ ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅରଜସ୍କ + ସ୍କା. ଅ) —

Arajaska ୧ । ଅରଜସ୍କର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

1. Feminine of Arajaska.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଂଶର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ	ନ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ତନ୍ତ୍ରବନ୍ଧୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ	ଝ

୨ । ଯେଉଁ ବାଳକାର ପ୍ରଥମ ରଜୋଦର୍ଶନ ହୋଇ ନାହିଁ—

2. (a girl) Whose menses have not yet appeared

୩ । ଯେଉଁ ଶ୍ୱର ଜମାରୁ ରଜୋଦର୍ଶନ ଘଟିନାହିଁ; ଅପୁଷ୍ପ—

3 (a woman) Who has never had her menses,

ଅରଜା—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଜନ)—ଅର୍ଜନ—Earning

Arajā ବିଶ.—ଅର୍ଜିତ—Earning

ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ. (ଅ + ରଜସ୍)—ଭାର୍ଗବଶିଳ୍ପ କନ୍ୟା—

Name of the daughter of sage Bhārgaba.

ଅରଜ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅରଜା)—୧ । ଅବେଦନ ପତ୍ର;

Araji ଦରଖାସ୍ତ; ପ୍ରାର୍ଥନା ପତ୍ର—1. Petition.

ଆର୍ଜୀ ଅମ୍ଭଙ୍କ ବେତନାଦେ, ଅରଜ ବଜାର ବନ୍ଦ ରୁଲେ—

ଅରଜୀ କେବଳ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରତ୍ନାବରଣ ।

୨ । ଅଦାଲତରେ ବାପା ପ୍ରତିବାଦୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉପସ୍ଥାପିତ

କରିବା ଦାବୀର ବିବରଣପତ୍ର—

2. Plaint in a civil suit.

୩ । ନିବେଦନ; ପ୍ରାର୍ଥନା—3. Prayer; solicitation

ଅରଜଥ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । (ସଂ. ଅର୍ଜକ)—ଅର୍ଜନକାରୀ—

Arajā 1 Earning

୨ । (ଅ ଅରଜା)—ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ—

2. Petitioning.

ଅରଜନବିସ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ ଅରଜା + ନବିସ = ଲେଖକ)—

Arajinavis ଦରଖାସ୍ତ ଲେଖକ; ଅରଜାର ନବିସିନୀ—

ଆର୍ଜିନବିସ Petition-writer, the scribe of

ଅରଜିନବିସ a plaint.

ଅରଜିବା—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କି (ସଂ. ଅର୍ଜ ଧାତୁ)—

Arajibā ୧ । ଅର୍ଜନ କରିବା—1. To earn.

ଅରଜା ୨ । ଲାଭ କରିବା; ପାଇବା—

ଅରଜନା 2 To get.

କି କର ଅରଜକ, କି କର ବରଜକ, ସେ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଗ୍ରୀବକି ଗୋ ।
କିବସୁର୍ଣ୍ଣ ସଜାତ ।

୩ । ସ୍ଥାପନ କରିବା—3. To establish

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପାରସ୍ପରିକ ଅରଜ—କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବନ ।

୪ । ନିନ୍ଦା, ଅପମାନିଆଦିରେ ଭାଗୀ ହେବା—

4. To be the object of blame or discredit.

(ଯଥା—ଏ କାମ କରି ପଛକୁ ଚାହିଁ ନିନ୍ଦା ଅରଜିବୁ ।)

ଅରଜୁନ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଜୁନ)—

Arajuna ୧ । ଅର୍ଜୁନ; ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ—

1. The third of the Pāṇḍava-brothers.

ବନ୍ଧ୍ୟ ବାଣ୍ଡ ବନ୍ଧ ବା ଭୁଲିଲେ ଅରଜନ—କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଅବ

୨ । ଅର୍ଜୁନ (ଗଛ) (ଦେଖ)

2 Arjuna (tree) (See)

୩ । ଅର୍ଜୁନନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକନାମ—

3. Name for calling Arjuna.

ଅରଟ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅରଟ—Beams)—ଚରଣା; କପାକୁ

Arata ସୁତା କାଟିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚକସ୍ତର ଯନ୍ତ୍ର—

ଚକ୍ଷା Spinning wheel.

ଅରଟା ଅରଟ ଗୁରୁଗାରି ଲୋ ରୁଡ଼ା । ତୋ ସୁତା ନଟେଇ କାହିଁ ?—

ଅରଟଗୀତ ।

ଅରଟଗୀତ—ଦେ. ବି.—୧ । ଅରଟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗୀତ—

Aratagita i. Songs relating to the

ସୁତାକାଟିଗାନ spinning wheel

ସୁତକାତନେକୀଗାନ ୨ । ଅରଟବୁଲାଇବାଲେଖନ ନିଜର କ୍ଳାନ୍ତି

ଅପନୋଦନାର୍ଥ ବୋଲିବା ଗାନ—

2 Songs recited by persons while turning the spinning wheel.

[ଦ୍ର—ଗୋଟିଏ ଅରଟ ଗୀତ—

“ଅରଟ ଗୁରୁ ଗାଉଁ ଲୋ ରୁଡ଼ି ! ତୋ ସୁତା ନଟେଇ କାହିଁ ?

ସୁତା ନଟେଇ ନାହିଁ ରେ ରୁଡ଼ା ! ନିଜ ହାଟକୁ ଯାଇଁ ।

ନିଜ ହାଟକୁ ଯାଇଁ ଲୋ ରୁଡ଼ି ! ତୋ କଉଡ଼ିବୁଜୁଳି କାହିଁ ?

କଉଡ଼ିବୁଜୁଳି ନାହିଁ ରେ ରୁଡ଼ା ! ବଙ୍ଗଳାପାନ ଖାଇ ।

ବଙ୍ଗଳାପାନ ଖାଇ ଲୋ ରୁଡ଼ା ! ତୋ ପାଟ ନାଲି ନାହିଁ ।

ପାଟ ନାଲି ନାହିଁ ରେ ରୁଡ଼ା ! ପାଦ ଲୁ ପଖାଲ ଖାଇ ।

ପାଦାନ୍ତ ପଖାଲ ଖାଇ ଲୋ ରୁଡ଼ି ! ତୋ ପେଟ ଭଣ୍ଡ ନାହିଁ !

ପେଟ ଭଣ୍ଡ ନାହିଁ ରେ ରୁଡ଼ା ! ସକାଳୁ ବାଡ଼ିବ ଯାଇଁ ।

ସକାଳୁ ବାଡ଼ିବ ଯାଇଁ ଲୋ ରୁଡ଼ି ! ତୋ ଗୋଡ଼ ତ ଓଡ଼ା ନାହିଁ ।

ଗୋଡ଼ ଓଡ଼ା ନାହିଁ ରେ ରୁଡ଼ା ! ନିଆଁକୁ ଦେଖେଇ ଥାଇଁ ।

ନିଆଁକୁ ଦେଖେଇ ଥାଇଁ ଲୋ ରୁଡ଼ି ! ଗୋଡ଼ ତ ଭଣ୍ଡ ନାହିଁ ।

ଗୋଡ଼ ଭଣ୍ଡ ନାହିଁ ରେ ରୁଡ଼ା ! ଦିହରେ ବନ୍ଧ ପ କାହିଁ” ।

ବଙ୍ଗଳାରେ ମଧ୍ୟ—

“ଚରଣା ଆମାର ଭାବର ପୁତ, ଚରଣା ଆମାର ହୃଦ୍

ଚରଣା ଦଉଲିତେ ଆମି ଦିଇ ଛେଲେଇ ବସୁଁ ଆଦି ଅରଟଗୀତ ଅଛି ।

ପୁରୀ ଘରେ ଘରେ ଆବାଳବୁଦ୍ଧବନ୍ଧିତା କପାକୁ ସୁତା କାଟି

ଥିଲେ ଓ ସୁତାଯାକ ତନ୍ତୀକୁ ଦେଇ ତନ୍ତୀକୁ ବାଣ (ମଜୁରୀ) ଦେଇ

ପରିବାରର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଲୁଗା ପାଉଥିଲେ ।]

ଅରଟା—ଦେ. ବି.—ଘଟ ବହି ନାଚିବା କର୍ତ୍ତକ (ବା ଘଣ୍ଟପାଟୁଆ)ମାନେ

Aratā ନାଚିଲେକେଲେ ଧାରଣ କରିବା କାଠସଜ୍ଜବିଶେଷ

A wooden contrivance carried by

dancers dancing on high wooden

stilts.

ବହୁସଂଖ୍ୟେ ଶର୍ବ ଶରୀରା ଆଦି ତୋଇ

ଘଟ ନାଚ ଅରଟା ରଣା ଦେ ମଞ୍ଚ ନ । ରଞ୍ଜିତ ଶ୍ରବଣବଦନା ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଏ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଗୋଟିଏ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅରଣ୍ଡାଦିଶ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସବୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଲିପିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଉ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅରଣ୍ଡ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅରଣ୍ଡ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅରଣ୍ଡାଦିଶ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅରଣ୍ଡାଦିଶ’ ଦେଖିବେ ।

ଅରଣ୍ଡ—ଦେ. ବି. — ୧ । ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

Araṭi 1 A kind of drum

୨ । ଅରଠି (ଦେଖ)

2. Araṭhi (See)

ଅରଣ୍ଡ—ସ. ବି. (ବୈଦିକ)—ଫଣଫଣାଶୁଳ୍ଲ (ଦେଖ)

Araṭu Phanaphanā (See)

ଅରଠି—ଦେ. ବି. — ୧ । ନଦିକୂଳରେ ଭସି ଯାଉଥିବା କାଠଖଣ୍ଡମାନଙ୍କୁ

Arathi ଧରି କୁଲକୁ ଟାଣି ଆଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଲମ୍ବା ଦଉଡ଼ି-
ଲଗା ଅଙ୍କୁଶ—1. Fork attached to the
end of a very long string used in
catching and hauling stray wood
etc. floating on the water during
floods.

[ଦ୍ର—ଭସିଯାଉଥିବା କାଠକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସୁତୁଲର ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ
ହାତରେ ରଖି ଅଙ୍କୁଶ ଲଗିଥିବା ମୁଣ୍ଡକୁ ଫିଙ୍ଗିଲେ ଅରଠିର ଦୁଇ
ଭାଗ କାଠରେ ଲାଗେ; ତା ପରେ ଅରଠି ଫିଙ୍ଗିବା ଲୋକ ସୁତାକୁ
ଟାଣି ଆଣିଲାକୁ କାଠ ତା ନିକଟକୁ ଚାଲି ଆସେ ।]

୨ । (ସ. ଅରଣ୍ଡ)—ବିପଦ—2. Danger.

୩ । ବିଷମସମସ୍ୟା—3. Dilemma.

୪ । ଦୁସ୍ତର କଷ୍ଟ—4. Inextricable difficulty.

ଅରଣ୍ଡ—୧ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. (ସ. ଅରଣ୍ୟ)—

Ararda ଅରଣ୍ୟମୟ—1. Bison; wild-buffalo.

ଆଡ଼ର ୨ । ଗ୍ରା. ବୈଦେ. (ଇଂ ‘ଅର୍ଡ଼ର’ ଶବ୍ଦର ବିପର୍ୟୟ
ଅର୍ଡ଼ର ଭାବାରଣ)—ଅର୍ଡ଼ର; ଆଦେଶ—2. Order.

ଅରଣ୍ଡା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ବଳଶ୍ଚ; କଢ଼ା—

Aradaṅgā 1. Strong; mighty.

ଅରଣ୍ଡିକା ୨ । ବିଶାଳକାୟ—2. Big-bodied.

୩ । ଢେଙ୍କା ଓ ମୋଟା—3. Stout and tall.

ଅରଣ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅରଣ୍ୟ)—ଅରଣ୍ୟ (ଦେଖ)

Arana Arana (See)

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅର୍ନ (ଦେଖ)—Arna (See)

ଅରଣା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅରଣ୍ୟ)—୧ । ଅରଣ୍ୟ; ବନ—

Araṇā 1. Forest.

ଅର୍ଣ୍ଣା; ବୁନୋ ୨ । ବନ୍ୟମୟ—2. Bison

ଅରଣା ଗୁଣର ଅରଣା ବୋବାବେ ଯହିଁ ମହା ବଣମ

ସମକ ବାହନ ବୋଲନ୍ତି ସେ ଗଳେ; ସେହି ସେ ଯମ ।

ସାଧାରଣ. ଭଣା ।

ଦେ. ବିଶ— ୧ । ବିଶ୍ୱାସ; ବନ୍ୟ—1 Wild.

ଅରଣା ମରଣ୍ଡି ରହୁଛି ଅରଣା.

ମରଣ୍ଡିର ପାଶ ନ ଯିବୁ ଦରାଉ । ମଧୁସୂଦନ, ବର୍ଣ୍ଣବୋଧକ ।

୨ । ଦୁଷ୍ଟ; ଖଳ—2. Wicked; naughty.

୩ । ଭୃକୁତ—3. Maddened; infuriated.

ଏକକୁ ଅରୋକ ଦେଲେ ଅଟକି ଅଗଣା,

ଅଗେ ପଛେ ଚାଲିବୁ ଦୋଇଣ ଅଗଣା । ପାଦାସର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅରଣାମୟ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅରଣ୍ୟ + ମୟ) —ବନ୍ୟ ମୟ—

Araṇamāyshi Wild buffalo; bison.

ଅବନା. ଭୌମ [ଦ୍ର—ଏମାନେ ଜଙ୍ଗଲରେ ପଲ ପଲ ହୋଇ ରହନ୍ତି,

ଅରଣା ମୈତ୍ରା ଏମାନେ ସାଧାରଣ ମରଣ୍ଡିଠାରୁ ବଡ଼ ଓ ଦୁଷ୍ଟପୁଷ୍ପ

ଏ ମରଣ୍ଡି ଦେହରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ବାଲ ଓ ବିଶେଷତଃ ବେକ ଓ
ମୁହଁ ଚାରିପାଖ ଯାକ ଗୋଛ ଗୋଛ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ—ଏହାର
ଶିଙ୍ଗ ମୋଟା ଓ ଗୋଲ । ଏମାନେ ହିନ୍ଦ ଓ ବାଘଙ୍କ ସଙ୍ଗେ
ଲଢ଼ନ୍ତି ।]

ଅରଣି—ସ. ବି. (ର୍ ଥାତୁ —ଗମନ କରିବା; ପାଇବା + କର୍ମ. ଅଣି)—

Araṇi ୧ । ଅଗ୍ନିମନ୍ତନ କାଷ୍ଠ; ଯେଉଁ କାଠ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ଘଷିଲେ
ନିଆଁ ବାହାରେ—1 Tinder-sticks; two
pieces of wood which produce fire
by friction

ପିପ୍ପଳ ଚୁଷୁ କାଷ୍ଠ ଶେଷେ ହାଣି ଅଣି;

ଗୋରୁର ନୃପତି ସେ ଯଜ୍ଞର ଅରଣି । ପାଦାସର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2. The sun.

୩ । ଅଗ୍ନି—3. Fire.

୪ । ଚକ୍ରମୟଥର—4 Flint for kindling fire.

୫ । ଅଗ୍ନିମନ୍ତ (ଦେଖ)

5. Agnimantha (See)

୬ । ଦୁର୍ଲଭ (ଦେଖ)

6 Durlabh (See)

[ଦ୍ର— ଅରଣି ଯନ୍ତ୍ର ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ କାଠ ଅଟେ । ତଳେ ଖଣ୍ଡିଏ
ବଡ଼ କାଠ ରଖାଯାଏ ତାକୁ ଅଧରଣି କହନ୍ତି । ସେ କାଠରେ
ଗୋଟିଏ ଫୋଡ଼ ବା ଘର ଥାଏ; ଅଉ ଖଣ୍ଡିଏ ବାଡ଼ି ଭଲ ଲମ୍ବାକାଠ
(ଭୃକୁରଣି) କୁ ଧରି ଅଧରଣିର ଫୋଡ଼ ଉପରେ ତାକୁ ଦହି
ମୋହିଲା ପରି ବା ବଢେଇ ରଥରକଲା ଭଳି ଜୋର କରି
ଘୁରାଇବାକୁ ହୁଏ । କିଛିକ୍ଷଣ ଏପରି ମନ୍ତ୍ରୀଲେ ନିଆଁ ବାହାରେ ।
ଅଧରଣିର ବିକ ତଳେ କୁଣ ବା ତୁଳା ରଖାଯାଇ ଥାଏ । ଅରଣିରୁ
ନିଆଁ ବାହାରିଲାକୁ ସେ କୁଣ ବା ତୁଳା ସେ ନିଆଁକୁ ଧରି ରଖେ ।
ଯଜ୍ଞରେ ଅରଣି ଜାତ ଅଗ୍ନି ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା । ଅଗବଧୁ,
ଅଶ୍ୱତ୍ଥ; ଶମୀ ଆଦି ଟାଣ କାଠରେ ଅରଣି ତିଆରି ହେଉଥିଲା ।
ଅରଣି ଘଷିଲା ବେଳେ ବୈଦିକ ମନ୍ତ୍ର ବୋଲା ଯାଉଥିଲା ।]

ଅରଣି—ସଂ. ବି (ର୍ ଥାତୁ + ଅଣି) —ଅରଣି (ଦେଖ)

Araṇi Araṇi (See)

ଅରଣିଦଣ୍ଡ—ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ବାଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟ କାଠ ମୁଣ୍ଡରେ ଘଷିଲେ

Araṇidanda ନିଆଁ ବାହାରେ; ଭୃକୁରଣି—
A stick which produces fire when
churned over another slab of wood.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅରଣ୍ୟସୁତ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅରଣ୍ୟ ଗର୍ଭରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ସୁତ)

Araṇīsuta ୧ । ଶୁକଦେବ—1. The sage Śuka

[ଦ୍ର—ବ୍ୟାସଦେବ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ଉତ୍ପାଦନାର୍ଥ ଅରଣ୍ୟ ଘଟୁଥିବାବେଳେ ସେ ବାଟେ ଘୃତାଚାରୀ ନାମୀ ଅସୁର ଗଲ । ବ୍ୟାସ ଘୃତାଚାରୀ ରୂପରେ ମୋହିତ ହେବାରୁ ତାଙ୍କ ରୋଷପାତ ହେଲା । ଉକ୍ତ ରୋଷ ଅରଣ୍ୟ ଗର୍ଭସ୍ଥ ରକ୍ତରେ ପଡ଼ିଲା ଓ ସେଥିରୁ ଶୁକଦେବ ଜନ୍ମିଲେ ।]

ଅରଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. । ସଂ. ଅଳକ) ଗୃହର ପିଣ୍ଡା; ବାରଣ୍ଡା—

Araṇḍā Veranda.
ବାବନ୍ଦା

वरण्डा

ଅରଣ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ର ଧାତୁ=ଗତି କରବା + ଅର୍ଘ୍ୟକରଣ. ଅନ; ଯେଉଁଠାରେ

Araṇya ଗତି କରାଯାଏ; କମ୍ପା ଅରଣ୍ୟ + ଯ; ଯେଉଁଠାରେ ଅରଣ୍ୟ ମିଳେ)—

୧ । ବନ; ଜଙ୍ଗଲ—1. Forest, the woods.

୨ । କଟପଳ; କାଫଡ଼ା (ଦେଖ)—Kāphardā (See)

୩ । ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କ ଦଶ ନାମସ୍ଥଳ ଶ୍ରେଣୀର ଏକତମ

(ଦଶନାମୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—

3. One of the 10 classes of Sannyāsis.

୪ । ରାମାୟଣର କାଣ୍ଡବିଶେଷ; ଅରଣ୍ୟକାଣ୍ଡ—

4 Title of one of the seven Cantos of the Rāmāyaṇa

ଅରଣ୍ୟକ—ଦେ. ବି. (ଅରଣ୍ୟ + କ — ୧. । ବନ—1 Forest

Araṇyaka ୨ । ଶୁକ୍ଳବିଶେଷ—2. A plant.

Melia sempervirens (M W)

ଦେ. ବି.— ଅନରଣ୍ୟ (ଦେଖ)
Anaranya (See)

ଅରଣ୍ୟକାଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. ୧ । ରାମାୟଣର ସାତକାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—

Araṇyakāṇḍa 1. Title of one of the seven books or cantos of the Rāmāyaṇa
(ରାମାୟଣ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)

ଅରଣ୍ୟକାର୍ପାସିକା—ସଂ. ବି (ଅରଣ୍ୟ + କାର୍ପାସ + କ + ଅ) ବଣକପା—
Araṇyākarpāsikā Wild cotton plant.

ଅରଣ୍ୟଗାନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅରଣ୍ୟରେ ଗେୟଗାନ)—

Araṇyagāna ସାମବେଦର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗାନବିଶେଷ, ଯାହା ଅରଣ୍ୟରେ ଗୀତ ହୁଏ—

Title of a song of the Ṡāma Veda which is sung in the forest.

ଅରଣ୍ୟଚର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅରଣ୍ୟ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ) —

Araṇyachara ୧ । ବନଚର—

ଅରଣ୍ୟଚରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ 1. Wandering in the forest.

୧ । ଯେ ବଣରେ ରହେ—2 Living in the forest

୩ । ବଣଅ—3 Wild.

ଅରଣ୍ୟଚରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅରଣ୍ୟ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍
Araṇyachārī ୧ମା. ୧ବ.)—

(ଅରଣ୍ୟଚରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅରଣ୍ୟଚର (ଦେଖ)

Araṇyachara ' See)

ଅରଣ୍ୟପର୍ବା—ସଂ. ବି (ନାମ)—ଅରଣ୍ୟକ ପର୍ବ; ମହାଭାରତର ପର୍ବ—

Araṇyaparba ବିଶେଷ (ମହାଭାରତ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—

Title of a canto or book of the Mahābhārata.

ଅରଣ୍ୟବାସ—ସଂ. ବି. (ବସ ଧାତୁ; ଅରଣ୍ୟ + ବାସ)—

Araṇyabāsa ୧ । ବନବାସ, ବଣରେ ରହିବା—

1. Residence in the forest

୨ । ବଣରେ ଥିବା ଅଶ୍ରମ; ବନ୍ୟବିବାସ—

2. A sylvan retreat; hermitage.

ଅରଣ୍ୟବାସିନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅରଣ୍ୟବାସିନ୍ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ)—

Araṇyabāsinī ଅରଣ୍ୟବାସୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Araṇyabāsi

୪. ବି—ଅତ୍ୟମ୍ଳଶ୍ରୀଲତା —A kind of wild creeper with very sour taste.

ଅରଣ୍ୟବାସୀ ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅରଣ୍ୟ + ବାସ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—

Araṇyabāsi ଯେ ବଣରେ ବାସ କରେ—

(ଅରଣ୍ୟବାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Living in the forest.

ଅରଣ୍ୟରୋଦନ—ସଂ. ବି (ରୋଦ ଧାତୁ) (ନିର୍ଜନ ଜଙ୍ଗଲରେ କାନ୍ଦିଲେ

Araṇyarodana ସେ କାନ୍ଦୁ କେହି ଶୁଣି ନପାରିଲେ ଭଳି)—

୧ । ନିଷ୍ଫଳ ନିନ୍ଦନ—

1. Fruitless lamentation.

୨ । ଯେଉଁ ବକ୍ତୃତା ବା କଥା ଶୁଣିବାକୁ କେହି ଶ୍ରୋତା ବା ରସଗ୍ରାହକ ନ ଥାନ୍ତି—2. Speech which there is no one to hear or appreciate.

ଅରଣ୍ୟଶାଳି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅରଣ୍ୟଜାତ ଶାଳି)—

Araṇyashālī ବନଧାନୀ; ଜାବାର; ଅସହ୍ୟବର୍ତ୍ତିତ ଧାନ—

Wild paddy.

ଅରଣ୍ୟଶଷ୍ଠୀ—ସଂ. ବି—ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ମାସ ଶୁକ୍ଳଷଷ୍ଠୀ—

Araṇyashashṭhī The 6th day of the bright fortnight of the month of Jyāishṭha.

[ଦ୍ର—ଏ ଦିନ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ସନ୍ତାନବୃଦ୍ଧି ପ୍ରଳାହାର କରି ଦେବପୂଜା କରନ୍ତି । ଏ ଦିନ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ହାତରେ କେରୁଏ ବେଣା ଧରି ବଣରେ ବୁଲନ୍ତି—ଏପରି ବିଧି ଅଛି ।]

ଅରଣ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ଅରଣ୍ୟ + ଅ)—

Araṇyā ଔଷଧବିଶେଷ (ଭୃଞ୍ଜ. ଶବ୍ଦସାଗର)—

Name of a herb.

ଯାହାର ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ଧାର ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ଧାର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଥବା ଏ ବା ଚିତ୍ତର କୌଣସି କଣ୍ଠ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଶାଖାକୋଷରେ ନ ଥିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଯଥା — 'ଗାନ୍ଧ' ନ ଥିଲେ 'ଗାନ୍ଧ' ଗୋଟିବେ; 'ବିଷ' ନ ଥିଲେ 'ବିଷ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ଥିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ଥିଲେ 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ଥିଲେ 'ଅଲବକ' ଦେଖିବେ ।

ଅରଣ୍ୟାନ୍ନ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅରଣ୍ୟ+ରାନ୍ନ ଅର୍ଥରେ ଆନ+ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Aranyāni ମହାବନ; ଘୋର ଜଙ୍ଗଲ, ଅଗାଧ ବନସ୍ତ—

Dense or extensive forest.

ଅରଣ୍ୟେଚର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅରଣ୍ୟ+ସମାସ ଅରଣ୍ୟ=ଅରଣ୍ୟରେ+)

Aranyechara

ଚର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ ଅ—

(ଅରଣ୍ୟେଚର—ଶ୍ରୀ)

ଅରଣ୍ୟଚର (ଦେଖ)

Aranyachara (Sec)

ଅରତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ରତ)—

Arata : ଅନାସକ୍ତ—1 Not addicted or

(ଅରତା—ଶ୍ରୀ)

attached to.

୨ । ବିରତ—2 Ceased

୩ । ବିରକ୍ତ—3 Not attached to the world.

ଅରତକ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ରାକ୍ଷସବିଶେଷ—

Arataka ଅରତକ ରାକ୍ଷସ ଯେ ଗ୍ରାସୀ କୃତେ ଘେନି ଗାୟକାମରାଜର ।

ଅରତତ୍ରାପ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ରତ=ରମଣ+ତ୍ରାପ=

Aratatrapa

ଲକ୍ଷ୍ମୀ)—କୁକୁର—The dog

ଅରତି—ସଂ. ବି. (ଅ+ରତି)—

Arati ୧ । ଅସନ୍ତୋଷ—1. Dissatisfaction, discontent.

୨ । ଅପ୍ରୀତି—2 Disaffection,

୩ । ବିରକ୍ତି; ବିରାଗ—

3. Indifference to worldly affairs.

୪ । ନିର୍ମମତା—4. Indifference.

୫ । ଜଡ଼ତା—5 Inertness.

୬ । ସୁଖାଭାବ—6. Want of happiness

୭ । ଉଦ୍ବେଗ; ଔଷ୍ଣ୍ୟ; ଉଷ୍ଣ ବିସ୍ତୋଗାଦି ଦେହ

ଚିତ୍ତର ବିକଳ—

7 Mental agitation or anxiety due to loss of beloved things.

୮ । ସୁସ୍ଥତାର ଅଭାବ—8. Want of health.

୯ । ଏକପ୍ରକାର ପିତ୍ତରୋଗ—

9. A kind of bilious disease.

୧୦ । କ୍ରୋଧ—10 Anger.

ଅ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ—(ବହୁବ୍ରୀହି)—

୧ । ରହସ୍ୟାନ; ରମଣସ୍ଥାନ—

1. Without cohabitation

୨ । ସର୍ବଜ୍ଞ—2. Omniscient

୩ । ନିରୁତ୍ସାହ—3. Discouraged.

ଅରତି—ସଂ. ବି. (ଅ+ର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅହି)—

Aratni ୧ । କହୁଣ୍ଡିଠାରୁ କଳିଷା ଅଳ୍ପଅଳ୍ପପରିମିତ ଦ୍ରାବ ମାସ—

1 A cubit measured from the elbow to the tip of the little finger.

[ଦ —ପୂର୍ବେ ଏହି ମାପ ଦ୍ୱାରା ଯଜ୍ଞକେଶମାନଙ୍କର ମାପ ହେଉଥିଲା]

୨ । ୨୧ ଅଙ୍ଗୁଳ ପରିମାଣ—

2. A lineal measure of 21 digits.

୩ । କହୁଣ୍ଡି—3. Elbow.

୪ । ବାହୁ; ହାତ—4. Arm; hand,

ଅରବିନ୍ଦେ ଅରବି କାନ୍ତରେ କାନ୍ତକୁ

ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡ ଭରଦେଶରେ ଭରକୁ ।

କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାଭରତ ।

୫ । ମୁଠାବନ୍ଧା ହାତ—5. Clenched hand.

ଅରଥ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ଅ. ଅର୍ଥ)—

Aratha ୧ । ଅର୍ଥ; ସମ୍ପଦ—1 Riches; wealth

ଅରଥ

ଅରଥର ପୁରୁଷ ଅଟେ ସିନା ଦାସ

ଅରଥ ତ ଜୋଡ଼େ ଯେ ପୁରୁଷର ଦାସ ।

କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାଭରତ. ଶ୍ଳୋ. ।

୨ । ମାନେ; ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ—

2. Meaning; purport.

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରଣ ନିଜ ସ୍ୱର ଅର୍ଥ ।

ଗ୍ରାସୀ—ବ୍ରହ୍ମନରୁପଶରୀର ।

ଅରଦାଳି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଡାଲି)—

Aradali ୧ । ଆଦେଶକାରୀ ପଦସୂଚୀ—

ଆଦାଲି

1. An orderly peon

ଅର୍ଦାଲି

କେ ଜାଣି ବସିବ ତୋତେ ପାଦେ ବଜ

ତୋହର ଉପରେ ତୋର ଅରଦାଳି ।

ରାଧାନାଥ. ଭରବାର ।

ଦେ. ବି. (ଅ. ଅର୍ଦନ=ପାତନ)—

୧ । କଠୋର ବ୍ୟବହାର—

1 Rude treatment.

୨ । କଠୋର ବ୍ୟବହାରଜନିତ କାମ—

2. Mortification due to rude treatment.

୩ । ଆଦେଶ; ଅଳ—

3. Importunity.

୪ । ଅତ୍ୟାଚାର, ଉତ୍ସାହ—

4. Oppression.

ଅରଧା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—

Aradha

ଅର୍ଦ୍ଧ; ଅଧ—Half.

ଅରନ୍—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. (ସମ୍ବଲପୁର). ବି. (ସଂ. ଅରନ୍)

Aran

୧ । ଅନ୍ନ; ଭାତ—1. Boiled-rice,

୨ । ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ—2. Food.

ଅରବସ୍ତ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅରବସ୍ତ)—

Aranbasta

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	କ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଝ	ଜ
୨	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ଙ	ଚ	ଝ	ଜ	ଟ	ଡ

ଅରବସ୍ତ୍ର; ଖୋରକପୋଷାକ —
Food and raiment.

ଅରନଳ—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ଚ. (ସଂ. ନଳ)—

Aranali ନଳଗଛ—A kind of reed.

ଆକଡ଼ା [ଦ୍ର—ଏହାର ନଳ ବା ଛତୁରେ କାଠିକଲମ ହୁଏ ।]
ନରକଟ

ଅରନ୍ଧନ—ସଂ. ଚ (ଅ + ରନ୍ଧନ)—

Arandhana ୧ । ରନ୍ଧନର ଅଭାବ, ଖାଦ୍ୟ ନ ଗ୍ରହଣ—

1 Abstention from cooking

୨ । ସିଂହ ଓ କନ୍ୟା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ପାଳିତ ବ୍ରତ (ଆରୁ-

ମାର୍ତ୍ତିଶ୍ର ଗ୍ରହ ଅନୁସାରେ ଏ ଦିନ ପାକ ନିଷିଦ୍ଧ—

ହିନ୍ଦି ଶବ୍ଦସାଗର)—

2. A vow practised on the Sankrānti
days of Simha and Kanya

୩ । ଭାଦ୍ରମାସର ଶେଷ ଦିନ, ଯେଉଁ ଦିନ ପାକ କରବା

ନିଷିଦ୍ଧ—

3. The last day of the month of Bhādra
in which cooking is prohibited.

ଅରନ୍ଧ୍ର—ସଂ. ଚଣ (ବହୁଗ୍ରହ; ଅ + ରନ୍ଧ୍ର)—

Arandhra ୧ । ଛିଦ୍ରରହିତ—1 Having no hole.

୨ । ଚିନ୍ତାରହିତ (କାଳ)—

1. Free from anxiety.

ଅରନ୍ଧ୍ରକାଳ—ସଂ. ଚ—୧ । ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ଚିନ୍ତା ଥାଏ—

Arandhrakāla 1. A time when a person is
free from anxiety.

ଉପର ଲଢ଼ି ରୁ ଯେ ଅରନ୍ଧ୍ର ବାଳେ

ଶିଶୁଙ୍କର. ଉଷାଅରୁଣା ।

ଅରପଣ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଚ (ସଂ. ଅର୍ପଣ)—

Arapana ଅର୍ପଣ; ଦେବା—

ଅରପଣ Entrusting; giving

ଅରପଣ

ଅରପିତ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଚଣ (ସଂ. ଅର୍ପିତ)—

Arapita ଅର୍ପିତ; ଦତ୍ତ—

ଅବପିତ Entrusted; given.

ଅରପିତ

ଅରପିବା—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଚି (ସଂ. ଅର୍ପି ଥାଉ)—

Arapiba ୧ । ଅର୍ପଣ କରିବା—1. To entrust.

ଅବପିବା ୨ । ଦେବା—2. To give; to make over.

ଅରପଣା ଅରପି ଯଦନେ ନିଜର ଏ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ରୁପି ସମାଜନା ।

ଉପାକାଥା. ନନ୍ଦାଘାତ ।

ଅରବ—ସଂ. ଚଣ (ବହୁଗ୍ରହ. ଅ + ରବ)—

Araba ୧ । ରବହୀନ; ଶବ୍ଦହୀନ—

1. Soundless; quiet.

୨ । ଚୁପ୍‌ଚାପ—2 Silent

୩ । ମୂକ—3. Mute; dumb.

ଆବବ ବୈଦେ. ଚ (ଅ = ଅରବ)—

ଅରବ ଅରବଦେଶ—Arabia (country)

ଅରବ - ବୈଦେ. ଚଣ (ଅ = ଅରବ)—

Arabi ଅରବଦେଶୀୟ—Arabian

ଆବବ ବୈଦେ. ଚ. —୧ । ଅରବଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

ଅରବୀ 1 An Arabian.

୨ । ଅରବୀ ଘୋଡ଼ା, ଅରବଦେଶୀୟ ଉତ୍ତମ ଘୋଡ଼ା—

2 An Arabian horse.

୩ । ଅରବଦେଶପ୍ରଚଳିତ ଭାଷା—

3. The Arabian language.

ଅରବିନ୍ଦ—ସଂ. ଚ. (ଅର = ଶୀଘ୍ର + ବନ୍ଦିତ = ଲଭିବା + କର୍ମ. ଅ;
Arabinda ଭ୍ରମର କର୍ତ୍ତୃକ ଯାହା ଶୀଘ୍ର ଲଭୁ ହୁଏ)

୧ । ପଦ୍ମ; କମଳ—1. Lotus.

୨ । ନୀଳପଦ୍ମ—2 Blue lotus.

୩ । ରକ୍ତକର୍ମ—3. Red water-lily.

୪ । ସାରସପକ୍ଷୀ—4 Crane (bird).

୫ । ତାମ୍ର—5 Copper.

ଦେ. ଚ. ୧ । ଜଳ; ପାଣି—1. Water.

୧୨ ପ୍ରାଚୀନ ଉପାଦାନ କୋଡ଼େ ଅରବଦ

ସ୍ୱା ପ୍ରାଚୀନ ଉପାଦାନ କୋଡ଼େ ୨୫୫ ମକର ।

ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାପଣା ।

୨ । ଦେଶନାମ—2. Name of a country.

ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ନଦୀର ଉତ୍ତର ଦିଗରେ

ଅରବିନ୍ଦରାଜ୍ୟ ବୋଲି କହାଯାଏ ସମୟରେ ।

ସାରଳାମହାପୁର. ପ୍ରୋଣ ।

ଅରବିବର—ସଂ. ଚ. (୨୩ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅର + ବିବର)—ଅରବିବର; ଚକର

Arabibara

ଅରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଖୋଲ ଯାଗା—
The Spaces between the spokes of a wheel.

ଅରବୁଦ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଚ. ୩ ଚଣ (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) (ସଂ ଅର୍ବୁଦ)—

Arabuda ଅର୍ବୁଦ; ଅସୁତ; ଦଶକୋଟି—

ଅବସୁଦ

A hundred million.

ଅରବୁଦ

ଅରବୁଦ ଅରବୁଦ ଅସୁତ ଅସୁତ । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର. ନନ୍ଦାଘାତ ଅ ।

ଅରବି—ବୈଦେ. ଚଣ. ଚ. (ଅ)—ଅରବି (ଦେଶ)

Arabi

Arabi (See)

ଅରଭୁତ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. (ସଂ. ଅର୍ବୁଦ)—ଅରବୁଦ (ଦେଶ)

Arabhuta

Arabuda (See)

ଅରମା—ଦେ. ଚଣ. (ସଂ. ଅରଣ୍ୟ; ଅରମ୍ୟ)

Aramā

୧ । ଅପରିଷ୍କୃତ—1. Uncleansed.

ମୟଳା

୨ । ଘାସଘୁଙ୍ଗାଦିପୂର୍ଣ୍ଣ (ସ୍ଥାନ)—

ମୈଳା

2. Overgrown with weeds or rank
vegetation.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ

୩ । ଜଙ୍ଗଲିଆ—3 Jungly.

୪ । ମଇଳାପୂର୍ଣ୍ଣ—4. Full of refuse.

ଦେ. ବି.—୧ । କୁସ୍ତିତ ବା ଅପରିଷ୍କୃତ ସ୍ଥାନ—

1. Ugly or unclean place.

୨ । ବଞ୍ଚୁଆ ସ୍ଥାନ—2. Jungly place.

୩ । ଘାସଗୁଳାବୃତ୍ତି ସ୍ଥାନ—

3. A place overgrown with rank vegetation.

ଅରମାନ—ବୈଦେ ବି (ଭୂରଞ୍ଜ-ଅରମାନ)—

Aramān ୧ । ଇଚ୍ଛା—1. Desire; wish.

ମାଧ୍ୟ; ମନେବର୍ତ୍ତନ ୨ । ସାଧ, ଲଲିଆ—2. Hanking.

ଅରମାନ ୩ । ଚିରପୋଷିତ ଆଶା—

3. Long cherished hope.

୪ । ଅପକାରର ପ୍ରତିଶୋଧବୃତ୍ତି; ପ୍ରତିହୁଂସା—

4. Revenge

ଅରମାନମେଣ୍ଟାୟିବା—ଦେ. ବି—୧ । ନିଜର ବହୁକାଳପୋଷିତ କାସନା

Aramānmentāibā ପୂର୍ଣ୍ଣ କରବା—

ମାଧ୍ୟମେଟିନ 1. To fulfil one's long-

ଅରମାନ ନିକାଳନା cherished desire.

୨ । ପ୍ରତିହୁଂସା ନେବା; ଅପକାର ପରିଶୋଧ କରିବା—

2. To be avenged.

ଅରମାନମେଣ୍ଟିବା—ଦେ. ବି—୧ । ବହୁକାଳ ପୋଷିତ କାସନାର ପୂରଣ—

Aramānmentibā 1. Fulfilment of one's long-

ମାଧ୍ୟମିତା cherished desire

ଅରମାନମିଟନା ୨ । ପ୍ରତିହୁଂସାର ଚରତାର୍ଥତା—

2. Being avenged.

ଅରମାନରହିଯିବା—ଦେ. ବି—ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ନ ହେବା—

Aramānrahijibā Non-fulfilment of one's

ମାଧ୍ୟମିକାୟା desire,

ଅରମାନରହ୍ୟାନା

ଅରମାନା—ବୈଦେ. ବି. (ଭୂରଞ୍ଜ-ଅରମାନ)—ଅରମାନ (ଦେଖ)

Aramānā Aramān (See)

ଅରାର—ସଂ. ବି. (ର୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଅର)—

Arara ୧ । କବାଟ—1. Door.

୨ । ବଞ୍ଚକୋଷ; ବାଉଁଶନଳ—

2. Bamboo-tube.

୩ । ଆବରଣ—3 Covering.

୪ । ଶାପ; ଖୋଳ—4. Sheath.

୫ । ଚମଡ଼ା କାଟିବା ଛୁଣ—

5. A knife for cutting hide.

୬ । ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗ—6. A ceremony in a Vedic sacrifice.

୭ । ଯୁଦ୍ଧ—7. Battle.

ଅରରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅରର)— ଛୋଟ କବାଟ—

Arari Small door.

ଅରରୁ—ସଂ. ବି. (ର୍ ଧାତୁ = ଗମନ; ବଧ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅରୁ)—

Araru ୧ । ଶତ୍ରୁ—1. Enemy.

୨ । ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—2. A kind of weapon.

୩ । ଅସୁର ବିଶେଷ—3. Name of a demon.

ସଂ ବିଶ—ଗମନଶୀଳ—Moving.

ଅରରେ—ସଂ. ଅ (ସଂ. ଅ = ଶୀଘ୍ର + ରେ)—

Arare ବ୍ୟଗ୍ରତାପୂର୍ବକ ସମ୍ବୋଧନ; ଆରେ; ହଲରେ; ହୋଇରେ—

Hallo ! Ho !

ଅରଡ଼—ସଂ. ବି (ର୍ ଧାତୁ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଅଡ଼)—

Arad ୧ । ଫଣଫଣା (ଦେଖ)—1. Phanaphanā (See)

୨ । ଅଳ୍ପବୃ; ଲତ୍—2. White pumpkin.

୩ । ପିତାଲତ୍—3. Bottle gourd.

ଅରଣ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଣ)—ଅର୍ଣ ରୋଗ—

Arasā Piles.

ଅର୍ଣ ରୁକ୍ତ ଉପର ବଣ ଅରଣ ହେବ ରୋଗ । ପାଦାନ୍ତର ନୁହେଁ ହସ୍ତରଣ ।

ଆଶା

ଅରଷ୍ଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅରଷ୍ଟ)—

Arashti ୧ । ବିବାଦ; ବିସମ୍ମାନ—1. Dissension.

ଅନିଷ୍ଟ; ଅବିଷ୍ଟ ୨ । କଷ୍ଟ; ଦୁଃଖ—2. Trouble; difficulty.

ସଞ୍ଜେହା ଦେବେ କରନ୍ତି ପୁଣି ବୃଷ୍ଟି, ଶୁଣିବେ ଗୋବିନ୍ଦ ଅରଣ୍ଡି ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ।

୩ । ଅନିଷ୍ଟ; ଅମଙ୍ଗଳ—Woe; evil.

ରୁ ସେ ଦଣ୍ଡଧାର ଚନ୍ଦ୍ର ଅରଣ୍ଡିମାନ । ସାରଳାମହାଭାରତ. ବିଘଟ ।

୪ । ବିପଦ—4. Danger, calamity

ନହା ଅରଣ୍ଡି ପତର ଦେଖୁ ଦେଖୁ । ଦାଶରଥ ପ୍ରବଚନ ।

ଦେ. ବିଶ. ପୁ—୧ । ଅନିଷ୍ଟ ଘଟାଇବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

1. Causing or bringing about evil or woe.

୨ । ଅମଙ୍ଗଳିଆ—2. Inauspicious

ରୁହ ମୋର ଅରଣ୍ଡି ସେ ପାଣ୍ଡୁ କୋଇ ଅଟ । ସାରଳାମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

ଅରସଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ (ଅ + ରସଜ୍ଞ)—

Arasajñā ୧ । ରସଜ୍ଞାନରହିତ—1. Devoid of taste.

(ଅରସଜ୍ଞ—ଶ୍ଳ) ୨ । ସେ ରସ ଅସ୍ବାଦନ କରିନାହିଁ—

1. One who has not tasted the sweets of something.

ଅରସିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅରସିକ)—ଅରସିକ (ଦେଖ)

Arasikā Arasika (See)

ଅରସିକ

ଅରସିକ

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଋ	କ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଋ	ଷ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଈ	ଋ

ଅରସିକ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅ + ରସିକ)—

Arasika ୧ । ଯେ ରସିକ ବା ରସଜ୍ଞ ନୁହେଁ; ଅରସଜ୍ଞ—
(ଅରସିକା—ଶ୍ରୀ) 1. Incapable of appreciating.
(ଅରସିକତା—ବ) ୨ । ବଦରସିକ; ବେରସିକ—

2. Devoid of good taste.

ଅରସୁଆଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ରସାଳ)—

Arasūāla ୧ । ଯେ ରସପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ—
ରସହୀନ; ନୀରସ 1. Not juicy; not full of juice.
ବେରସଦାର ୨ । ଅସୁଆଳ—

2 Not sweet or flavoured

୩ । ମାରସ—3. Juiceless

୪ । ଅରସିକ (ଦେଖ)

4. Arasika (See)

ଅରହଣ—ଭ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସ. ଅର୍ହଣ)—୧ । ପୂଜା—

Arahāṇa 1 Worship; adoration.

ଅରହଣ ୨ । ସମ୍ମାନପ୍ରଦର୍ଶନ—2. Honour; respect.

ଅରହଣା ଅଷ୍ଟାବକ ରସିକ ବେଦି ରସିକ
ଅଦରରେ ବହୁତ କଲେ ଅରହଣ । କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ ବଳ ।

ଅର—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଆର)—ନିକଟ; ସମୀପ—

Arā Near; adjacent.

ଗ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବ—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆମ୍ବ, ପଣସ ଆଦି ଗଛ
ଗୁରୁ ପାଖେ ବୁଜାଯିବା ବାଡ଼—

1. Fencing put round young mango
and other trees,

୨ । ବାଟ; ରାସ୍ତା—2. Road; way.

(ଯଥା—ଅଥ ଅର = ଅଥବାଟ ।)

ଦେ. ବି—୧ । ଛୁଇଁ ଗ୍ରାମ—

1. A small bit of land; a patch of land.

(ଯଥା—ମୁଁ ଏ ବରଷ ଦୁଇ ଅର ଗୁଣ କରି ସାବୁ ଫସଲ କରିଥିଲି ।)

୨ । ସୀମାବଦ୍ଧ ଅଳ୍ପସ୍ଥାନ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡ—

2. A limited patch.

(ଯଥା—ମୋ ବହରେ ଭଜି ଅର ଯାହା ମାଡ଼ ଯାଇଛି ।)

୩ । ଓଡ଼ି; ଦେବ; ଥର—3. Time

(ଯଥା—ଏ ଜମିକୁ ମୁଁ ଭଜି ଅର ଦଳ କଲିଣି ।)

ଅରଥର—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡରେ—

Arāārā 1. By patches

ଚୋକାଚୋକା; ଏକଟୁଏକଟୁ ୨ । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି—

ଡୁକଡ଼ା ଡୁକଡ଼ା; ଟିପଟାପ 2. Bit by bit, little by
little.

ଅରାଇବା—ଗ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କି—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଛର ଗୁରୁପାଖେ ବାଡ଼

Arāibā To put fencing round a
young tree.

ଅରା—ଦେ. ବି—୧ । ଛୁଇଁ ଗ୍ରାମ—

Arāe 1 A little bit of land.

(ଯଥା—ମୁଁ ଏ ବରଷ ଅରା ମାଡ଼ ଅଳ୍ପ ଫସଲ କରିଥିଲି ।)

ଏକଟୁ ୨ । ଛୁଇଁ ଗ୍ରାମ ମାଡ଼; ଏକଖଣ୍ଡ ମାଡ଼—

ଏକଟୁକଡ଼ା 2. A patch only; a bit only.

ଦେ. ବିଶ.—ଛୁଇଁ—Very small

(ଯଥା—ଅକାଶରେ ଅରା ଯାଗାରେ ମେଘ ଉଠାଇଛି ।)

ଏକବାର; ବାବେକ ଦେ. କି. ବିଶ—ଥରେମାଡ଼; ଦେରା—

ଏକବାର; ଝୁଫେ Once only; one trip only.

(ଯଥା—ମୁଁ ଅରା ବୁଲି ଅଇଲି ।)

ଅରାଗି—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ସ. ଅ + ଓ. ରାଗି)—ଅକୋପନ—

Arāgi ଯେ ରାଗି ନୁହେଁ—Not resentful.

ଅବାଗୀ

ଠାଣା

ଅରାଜକ—ସ. ବିଶ. (ଚକ୍ରାନ୍ତ; ଅ + ରାଜ + କ)—

Arājaka ୧ । ରାଜାଶୂନ୍ୟ; ଯେଉଁ ଦେଶରେ ରାଜା ନାହିଁ—

(ଅରାଜକତା—ଶ୍ରୀ) 1. Kingless (country), having
no king.

୨ । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ପ୍ରଜା ମେଳ ହୋଇ ରାଜାଙ୍କୁ ସିଂହାସନ-
ରୁଦ୍ଧ କରିଅଛନ୍ତି—2. Anarchical.

୩ । ଅସାଧିତ—3. Unsettled.

୪ । ଅବୁଝାମଣା ରାଜ୍ୟ—

4. (a place) Where there is no justice.

ଅରାଜକତା—ସ. ବି. (ଅରାଜକ + ରାଜ. ତା)—

Arājakatā ୧ । ଦେଶରେ ରାଜା ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

1. Kingless state of a country.

୨ । ଦେଶରେ କେହି ଶାସନ କରୁ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

2. Unsettled or ungoverned state of a
country; anarchy.

୩ । ପ୍ରଜାମେଳ; ପ୍ରଜା ବିଦ୍ରୋହ—

3. Revolution; mutiny.

୪ । ଦେଶରେ ଅଶାନ୍ତି—

4. Want of peace in a country.

ଅରାଜକପୁର—ଦେ. ବି. (ସ. ଅରାଜକ + ପୁର)—

Arājakapuri ୧ । ଅରାଜକ ଦେଶ—

1. A kingless country.

୨ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ୱାଧୀନ ନ ଥାଏ; ଅବୁଝାମଣା ରାଜ୍ୟ—

2 A place where people do not get
justice.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଲେଖକ : ଚକ୍ରପଥ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରପଥ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରପଥ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକ୍ରମରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରପଥ କଥାକଥା ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରପଥ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'କଥା' ନ ମିଳିଲେ 'କଥା' ଖୋଜିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଖୋଜିବେ ।

ଅରକ୍ଷକ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅରକ୍ଷକତା)—ଅରକ୍ଷକତା (ଦେଖ)
Arājatwa Arājakatā (See)

ଚକ୍ରପଥ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅରକ୍ଷକତା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅରକ୍ଷକତା ।
ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ଗୀତା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅରକ୍ଷକତା ଲକ୍ଷ୍ୟ ।
କରକଥା. ଲକ୍ଷ୍ୟ. ୪୭ ।

ଅରକ୍ଷା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅରକ୍ଷକତା)—ଅରକ୍ଷକତା (ଦେଖ)
Arājā Arājakatā (See)

ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶିଳ୍ପକଳା ଲକ୍ଷ୍ୟ; ଅରକ୍ଷା ପ୍ରାଣେ ନାଶ ଲେ—
କରକଥା. ଲକ୍ଷ୍ୟ. ୪୭ ।

ଅରକ୍ଷ୍ୟ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅରକ୍ଷକ)—ଅରକ୍ଷକ (ଦେଖ)
Arājya Arājaka (See)

ସଂ. ବି. (ସଂ. ଅ + ରକ୍ଷ୍ୟ)—ମନ୍ଦରାଜ୍ୟ; କୁଦେଶ—
A bad country

ଅରକ୍ଷି—ସ. ବି. (ଅ + ର ଧାତୁ = ଦାନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ; ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ
Arāṭi ଦାନ କାହିଁ)—

- ୧ । ଶତ୍ରୁ—1. Enemy; antagonist.
- ୨ । (ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନର ସଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ—
2 (Astrology) The 6th mansion from the Lagna.
- ୩ । କାମ କୋପାଦି ଶକ୍ତିସ୍ଥ—3. Human passions.
- ୪ । ଛଅ ସଂଖ୍ୟା—4. The number six.

ଅରକ୍ଷିଭଙ୍ଗ—ସ. ବି. (ଅ + ରକ୍ଷି + ଭଙ୍ଗ)—ଶତ୍ରୁର ପରାଜୟ—
Arātibhaṅga The defeat of a foe.

ଅରକ୍ଷିତ୍ବ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. (ସଂ. ଅରକ୍ଷି = ନିକଟରେ)—
Arāṣṭitva ନିକଟରେ ଅସି ପହଞ୍ଚିବା—To reach the vicinity of a place; to approach.

ଅରକ୍ଷିତ୍ବ ଲେଖକ ବଚନି ମଣିଷ । କେତେ ଫଳିତ କି ଅବା ଗଣିତ ।
କରକଥା. ସମ୍ବନ୍ଧରକ୍ଷ ।

ଅରକ୍ଷା—ସ. ବି. (ଅ + ରକ୍ଷି + ଭଙ୍ଗ)—ଅରକ୍ଷା (ଦେଖ)
Arābali Arābali (See)

ଅରକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ଅ + ରକ୍ଷି + ଭଙ୍ଗ)—ଚକ୍ରର ଅର ସମୂହ—
Arābali All the spokes of a wheel (collectively)

ଲକ୍ଷ୍ୟ କାଳ-ବ୍ୟାପୀ-ଅରକ୍ଷା ଲକ୍ଷ୍ୟ;
କରକଥା. ସମ୍ବନ୍ଧରକ୍ଷ ।

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ରକ୍ଷି)—ଅରକ୍ଷି; କାଳପୁରୁଷ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ—
The constellation of Orion.

ଅରମୁଣ୍ଡି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ମୁଣ୍ଡ)—ଉଦ୍‌ମୁଣ୍ଡ; ଉଦ୍‌ମୁଣ୍ଡ; ଚିକିମୁଣ୍ଡ
Arāmundi ଅକ୍ଷେ ଦୋରାସ୍ତ୍ରା ଉଦ୍‌ମୁଣ୍ଡ ଅକ୍ଷର ଗର୍ଭ; ଯହିଁରେ
ଦେବିଗର୍ଭ କୁଟାଦେବୀ ଜନିତ ରଖା; ଯାଏ ଓ ଯହିଁରେ ଚିକି
ଓଷଧୀ ପାଦର ପଡ଼େ—The receptacle hole in which the pestle of the Dhenūki falls and pounds the contents.

ଅରା—ସଂ. ବି. (ଅ + ର + ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Arā ୧ । ନକ୍ଷ; ବି. —1. Bent.

(ଅରା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନମ୍ର—2. Mild.

୩ । କୁଣ୍ଡଳ—3. Curved.

୪ । ବେଢ଼ା; ବେଢ଼ା—4. Crooked.

୫ । କଣିଆ; ଏକପାଶୁ—5. Side-long.

ସଂ. ବି. — ୧ । ଝୁଣା—1. Raisin.

୨ । ମୃଦୁସ୍ତ୍ରୀ—2 An elephant in rut; an infuriated elephant.

୩ । ବନ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ—3. Wild elephant.

ଅରାଭୁରୁତତି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅରା + ଭୁ + ତତି) + ଅପାଙ୍ଗ; ବାକ—
Arālabhurutati ଶୃଙ୍ଖଳା—Sidelong glance.

ଅରାଭୁରୁତତି ଶୃଙ୍ଖଳା ଶୃଙ୍ଖଳା ଶୃଙ୍ଖଳା—ସମାଧାନ ।

ଅରା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅରା + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଅରାଭୁରୁତତି—
Arā Feminine of Arālabhurutati.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. — ୧ । ନମ୍ରସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ—

A mild natured lady.

୨ । ଲୁଚିତା—2 An adulteress; a woman of loose character.

୩ । ବେଶ୍ୟା—3. A prostitute.

ଅରି—ସଂ. ବି. (ର୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା; ବଧ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ବା କର୍ମ.)

Ari ଇ; ଯେ ବଧ କରେ; ଯାହାକୁ ବଧ କରାଯାଏ—୧ । ଶତ୍ରୁ—
1. Enemy.

୨ । ଚକ୍ର—2. Wheel.

୩ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଚକ୍ରାସ୍ତ୍ର—3 The discus; the circular weapon of Bishṇu.

ବହୁତ ନାହିଁ ମୁଁ ଅରି (୩) ଅରି (୧) ମାରଣରେ ।

କରକଥା. ସମ୍ବନ୍ଧରକ୍ଷ ।

୪ । କାମାଦି ଶକ୍ତିସ୍ଥ—4. The human passions (six in number)

୫ । (ଗଣିତ) ଛଅ ସଂଖ୍ୟା—5. (Mathematics) the number six.

୬ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନର ସଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ—

6 (Astrology) The sixth mansion from the Lagna.

୭ । ବ୍ରହ୍ମକାୟ—7 Brown catechu.

ଅରିତା—ସ. ବି. (ଅ + ରି + ତା)—

Aritā ୧ । ଶତ୍ରୁତା—1. Enmity.

୨ । ବିରୋଧ—2. Antagonism.

ଅରିତ୍ର—ସ. ବି. (ର୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା; ଗତି କରିବା + କରଣ)

Aritra ଇ; ଯାହା ସାହାଯ୍ୟରେ କୌଣସି ଗତି କରେ—

୧	ଲ	ଉ	ର, ସ୍ୱ	ଃ	ଏ	ଦ୍ୱସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାନ୍ଦର	ଷ	ଜ	ଶ, ଣ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ବ	ଭ	ଭୂ	ଲୁ	ଫ୍	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ୍

୧ । ନୌକାଶ୍ଚଳନଦଣ୍ଡ; କାତ—1. The pole
used in propelling boats.

୨ । ଶେଷଣୀ; ଅଡୁଇ—2. Oar.

୩ । ନୌକାର ମଙ୍ଗଧର—3. Rudder; helm

୪ । ପାଣିର ଗଭୀରତା କଣ୍ଠିବାର ତୋର(ହୁଞ୍ଜ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
4. A string or tape for fathoming
water.

୫ । ରଥର ଆଗ ଚକ—5. The front wheel
of a car.

୬ । ଲଙ୍ଗର —6. Anchor.

(ହୁଞ୍ଜ. ଶବ୍ଦସାଗର

ଅରବିକ—୪. ବ. (ଅରବି + ସ୍ୱାର୍ଥ. କ)—ଅରତ୍ର (ଦେଖ)
Aritraka Aritra (See)

ଅରଦମନ—୪. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଶତ୍ରୁର ଦମନକାରୀ—
Aridamana Vanquishing the foe.

୪. ବି. ପୁ.—ଶତ୍ରୁହର ନାମ—

A name of Śatrughna.

ଅରନ୍ଦମ—୪. ବିଶ. ପୁ.—(ଅରନ୍ଦ ସମାସ; ଅରନ୍ଦ = ଅରନ୍ଦ + ଦମ ଧାତୁ
Arindama = ଦମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

୧ । ଶତ୍ରୁଦମନକାରୀ—1. Vanquisher of one's
foes.

୨ । ଶତ୍ରୁଜୟୀ—2. Subduing the enemy.

୩ । ବିଜେତା—3. Conqueror.

ଅରମର୍ଦ୍ଦନ—୪. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅର + ମର୍ଦ୍ଦନ—ଶତ୍ରୁନିନାଶକ—
Arimarddana Destroying one's foes.

୪. ବି. ପୁ.—୧ । କେକସ୍ୱରାଜା ଭ୍ରମୁପ୍ରତାପଙ୍କ ଭାଇ, ସେ
ଶାପବଶରୁ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ—

1. Name of a king's brother who was
born as Kumbhakarna

୨ । ଅକ୍ରୂର ଭାଇ—2. Name of the brother of
Akrūra.

ଅରମାନ (ଇତ୍ୟାଦି) ବୈଦେ. ବି.—ଅରମାନୁ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Arimāna (etc.) Aramān etc. (See)

ଅରମାନା (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି ଅରମାନୁ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ
Arimānā etc. Aramān etc (See)

ଅରମେଦ—୪. ବି.—୧ । ବଟେଇର—1. Brown catechu
Arimeda

୨ । ପାରୁଡ଼ାପୋକ—2 A kind of insect
emitting a very offensive smell.

ଅରଷ୍ଟ—୪. ବି. (ଅ + ଋଷ୍ଟ = ମଙ୍ଗଳ)—୧ । ଅମଙ୍ଗଳ; ମନ୍ଦ, ଅଶୁଭ—
Arishṭa 1. Weal; woe; evil.

୨ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—2 Misfortune; ill-luck.

୩ । ଦୁଃଖ; ଦୁଃଖ—3 Trouble; sorrow.

୪ । ବିପତ୍ତି; ଅପଦ—4. Calamity; danger.

୫ । ଅପଶଙ୍କୁନ —5. Bad omen.

୬ । ମୃତ୍ୟୁର ପୂର୍ବାଲକ୍ଷଣ—6. Symptoms of
impending death.

୭ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନା ମତରେ ଦୁଷ୍ଟପ୍ରମାଣକର ମରଣ-
ବିଧାୟକ ଯୋଗ—7. Astrological
combination of planets portending
death.

୮ । ଅନୁଶ୍ରୀକାଳ; ସ୍ୱପ୍ନକାଗାର—

8. The lying-in room.

ଶ୍ରୀଅରୁ ନୃତ୍ୟା ଗରସ୍ତନା ପୁରନା ଲଭିଲ ଅରଷ୍ଟରେ ସୁଖ ସେତେ ।

ବିବସ୍ୱର୍ତ୍ତ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୯ । ଅନ୍ତଃପୁର; ଅବରୋଧ—9. Zenana; the female
compartments of a Rājā's premises.

୧୦ । ଘୋଳଦହି; ଚକ—

10. Churned curd, whey.

୧୧ । ରସୁଣ—11. Garlic.

୧୨ । ନିମାଗଛ (ଦେଖ)

12. The Nima tree (See)

୧୩ । ଶାପନୁ ଓ ଫଳ—

13. The soapnut tree and fruit.

୧୪ । ମଦ୍ୟ; ମଦ—14 Wine; spirit.

୧୫ । କାକ; କୁଆ—15. The crow.

୧୬ । କଙ୍କ(ପକ୍ଷୀ) (ଦେଖ)

16. Kaṅka (bird) (See)

୧୭ । ବୃଷାସୁର; ଏହାକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଲ୍ୟକାଳରେ ହତ
କରିଥିଲେ—17. Name of a demon killed
by Śrīkṛṣṇa while a boy

୧୮ । ବଳପୁତ୍ର ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ—

18. Name of a son of the demon Bālī.

୧୯ । ଅସ୍ତବ୍ୟୋଦୋକ୍ତ ନିର୍ଯ୍ୟାସ; ଅରକ—

19. Extract made from herbs.

୨୦ । ଅଦୃଷ୍ଟ; ଭାଗ୍ୟ—

20 Fortune; (good or bad) luck.

୨୧ । ରବିବିଶେଷ—21. Name of a Sage.

(ହୁଞ୍ଜ. ଶବ୍ଦସାଗର)

୨୨ । ଅଦୃଷ୍ଟପୂର୍ବକ ଭୟାବ; 'ଦୃଶ୍ୟ'—

22. Portentous calamity; divine
visitation

(ଅରଷ୍ଟା—୩) ୪. ବିଶ—୧ । ଦୃଢ—

1. Firm; steady; fixed.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର ଚୈଶ୍ବି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ର ଚୈଶ୍ବି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଭୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅୟ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘ବଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଦ୍ଧ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘ଅର୍ଣ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଣ୍ଣ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ୍’ ଚେଷ୍ଟିବେ ।

୨ । ଅବିନାଶୀ—2 Indestructible.

୩ । ମୃତ୍ୟୁମୁକ୍ତ; ଅମର—3. Undying; deathless

୪ । ଅହତ—4. Unhurt; undamaged.

୫ । ଅଶୁଭ—5. Ominous; inauspicious; evil (ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

୬ । ଶୁଭ—6. Auspicious
(ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦସାଗର)

ଦେ. ବି—୧ । କଳକଳିଆ; ବିବାଦ —

1. Quarrel; dispute.

୨ । ମାଡ଼ପିଟ୍ଟ; ଫଉଜଦାରୀ—2. Affray; riot.

ଅରଷ୍ଟକ—ସଂ. ବି. (ଅରଷ୍ଟ + ଫଳ. କ)—ରଠାଫଳ ଓ ଗଛ—
Arishtaka Soapnut (tree and fruit).

ଅରଷ୍ଟାନେମି—ସଂ. ବି. (ନାମ)—୧ । କଶ୍ୟପ ପ୍ରଜାପତି—
Arishtanemi 1 A name of sage Kaśyapa.

୨ । ରାଜା ସଗରଙ୍କ ଶଶୁର—2. Name of the father-in-law of king Sagara.

୩ । ରାଜା ଚିତ୍ରାକଙ୍କ ପ୍ରପୌତ୍ର ଓ ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ପୁତ୍ର—
3. Name of the son of king Chitraka.

୪ । ଶୋଡ଼ଶ ପ୍ରଜାପତି—4. Name of the 16th progenitor of created beings.

୫ । ଜୈନମାନଙ୍କର ୨୪ ଗର୍ଭକରଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦ୍ୱାବିଂଶ ଗର୍ଭକର
5. Name of the 22nd of the 24 sages of the Jāinas.

ଅରଷ୍ଟସୂଦନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅରଷ୍ଟ + ସୂଦନ; ଅରଷ୍ଟ ନାମକ
Arishtasūdana ଅସୁରର ବିନାଶକ)—

୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1. An epithet of Bishṇu

୨ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—2. Śrīkrushṇa.

ଅରଷ୍ଟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ନାମ)—

Arishtā ୧ । ଦକ୍ଷକନ୍ୟା ଓ କଶ୍ୟପଙ୍କ ଚତୁର୍ଥା ଶ୍ରୀ ଓ ଗନ୍ଧର୍ବ-
ମାନଙ୍କର ମାତା—1. Name of the mother of the gandharbas.

୨ । କଟୁକା (ଦେଖ)—2. Kaṭuki (See)

ଅରଷ୍ଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅରଷ୍ଟ)—

Arishtī ୧ । ଅମଙ୍ଗଳ; ଅଶୁଭ—1. Woe, evil

ଅଥବା ଅବ୍ୟର୍ଥ ମାଗିବାକୁ ପଛପ୍ରାମ, ଅରଷ୍ଟି ହୋଇବ ତେବେ ହେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।
ସାରଳାମହାଭାରତ. ଭବୋଗ ।

୨ । ଅଭିଷ୍ଟ—2. Injury.

୩ । କଳି; କଳହ—3. Quarrel.

୪ । ଫଉଜଦାରୀ; ମାଡ଼ପିଟ୍ଟ—4. Affray; riot.

୫ । ବିବାଦ—5. Dispute.

ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଅରଷ୍ଟି (ଦେଖ

Arashtī (See)

ଅରଷ୍ଟିକା—ସଂ. ବି. (ଅରଷ୍ଟ + କ + ଥା)—

Arishtikā ୧ । ରଠା (ଫଳ ଓ ଗଛ)—

1. The soapnut

୨ । କଟୁକା (ଦେଖ) (ହିନ୍ଦୁ. ଶବ୍ଦସାଗର)—

2. Kaṭukī (See)

ଅରିହା—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ (ଅରି + ହନ ଧାତୁ + କ୍ତୃପ)—

Arihā ଶତ୍ରୁବିନାଶକ—Destroyer of one's foes.

ସଂ ବି—ଶତ୍ରୁହ୍ନ—A name of Śatrughna.

ଅରିତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଋତି)—

Arīti ୧ । ମନ୍ଦସ୍ୱଭାବ—1. Bad custom.

୨ । ମନ୍ଦ ଆଚରଣ—2. Bad conduct.

୩ । ଅନୁଚିତ ଆଚରଣ—3. Improper behaviour.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ସ୍ୱଭାବରୁଦ୍ଧ—

1. Against custom.

୨ । ବ୍ୟବହାରରୁଦ୍ଧ—

2 Not sanctioned by usage.

୩ । ସମାଜରୁଦ୍ଧ—3. Against the recognised practice of polished society.

ଅରୁଆ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅରୁଆ; ଭୂଲ—ସଂ. ରୌଦ୍ର = ଖର; ଯାହା

Aruā ଖରରେ ଶୁଖି ଶୁଖିଲ କରାଯାଇ ଥାଏ; ଯାହା ଉଷର୍ ଆତମ; ଆଲୋ ଧାନରୁ ବାହାର ନ ଥାଏ)—

ଅରୁଆ ୧ । ଅତପ (ତଣ୍ଡୁଳ); ଉଅ; ଅସିକ ବା ଅସିକ୍ (ଉଷୁନା—ବସିରାତ) ଧାନକୁ ଖରରେ ଶୁଖାଇ କୁଟି ତହିଁରୁ ବାହାର କରାଯିବା (ଶୁଖିଲା)—

1. (rice) Which has been prepared without being parboiled.

୨ । (ସଂ. ଅ+ରୈପିତ)—ଯେଉଁ ଜମିରେ ଧାନ ତଳ ଅଣି ରୁଆ ହୋଇ ନ ଥାଏ—2. (paddy field) Which has not yet been transplanted with seedlings.

ସରଦାର ଦୁଇଆ ସବାଳେ ଅସି ଜଣାଇଲ “ଆଜ୍ଞା ଦେବ ମ.ଶ ବଲ ଅରୁଆ ରହିଲା; ଭଲ କଥାକୁ”

ଫକୀରମୋହନ. କମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅରୁଆଧନ—ଦେ. ବି—ଅରୁଆ ଶୁଖିଲା ଭାତ—

Aruāanna Boiled rice from aruā (rice)

ଆମ୍ବୋଭାତ ବ୍ୟବ ଅରୁଆ ଅନ୍ନମାନ, ବହୁଳ କଲେକ ରନ୍ଧନ ।

ଅରୁଆ ଅନ୍ନ ସମବାସ. ବାବିଆରକ୍ତି ।

ଅରୁଆଖିଆ—ଦେ. ବି—ଅରୁଆ ଶୁଖିଲା ଭାତ ଖେଳନ—

Aruākhiā The eating of boiled aruā rice.

(ଯଥା—ଅରୁଆଖିଆ ମୋ ଦିହରେ ଚଳିଲା ନାହିଁ ।)

ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—୧ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଅରୁଆ ଶୁଖିଲା

ଅନ୍ନ ଖାଏ—

1. Accustomed to eat aruā rice.

୧	ର	ଉ	ରୁ	ଝ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଢ
୨	ଇ	ଞ	ଢ	ନୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଢ	ଦ୍

୨ । ଓରୁଆ; ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆର ଉତ୍ତର ଶସ୍ୟାକ ରୋଗ

ଦ୍ୱାରା ବଳୁତ ଓ ନାରସ ହୋଇଥାଏ—

2 (cocoanut) The pulp of which has been damaged and made sapless.

ଅରୁଅରୁକ—ଦେ. ବି.—ଧାନ ଉଷୁଆଁ ନ ହୋଇ କେବଳ ଖରାରେ

Aruachāula ଶୁଖା ହୋଇ କୁଟା ହୋଇ ତହିଁରୁ ବାହାରିବା

ଆତମାଳ ଶୁଖିଲ—Rice prepared without being

ଅରାଚାବଳ parboiled.

ଅରୁଅରୁଡ଼ା—ଦେ. ବି.—ଧାନ ଉଷୁଆଁ ନ ହୋଇ କେବଳ ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ

Aruachurdā ବରୁରା ହୋଇ କୁଟା ହୋଇ ତହିଁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ

ଆଳୋଧାନେଟୀତା ହେବା ରୁଡ଼ା—

ଅରାଧାନକାମୁଜା Flattened flakes prepared from

unboiled paddy.

ଅରୁଅପଖିଆ—ଦେ. ବି.—ଉଅପଖିଆ; ଧାନକୁ ଝିଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଆଁରେ

- Arupakhiā ନ ଉଷାଉଁ କେବଳ ପାଣି ଗରମ ହୋଇ ବାଞ୍ଛ

ବାହାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୁଲି ଉପରେ ରଖି ତା ପରେ ତାକୁ

ଓହ୍ଲାଇ ଆଣି ଖରାରେ ଶୁଖାଇ କୁଟି ତିଆରି

କରାଯିବା (ରୁଉଲ)—

(rice) Prepared from paddy which has

been nominally boiled by being

immersed in hot water but not in

boiling water.

ଅରୁଷିକା—ସଂ. ବି.—କ୍ଷୁଦ୍ର ରୋଗବିଶେଷ; (କପ ଓ ରକ୍ତର ବିକାରରୁ

Arumshikā ବା କୃମିକ ପ୍ରକୋପରୁ ଏ ରୋଗରେ ମୁଣ୍ଡଯାକ

ଗୁଡ଼ାଏ ବଥ ବାହାରିଯାଏ); ବଡ଼ା ରୋଗ

(ହିନ୍ଦ. ଶକସାଗର)—

A kind of skin disease with eruptions

on the head.

ଅରୁକ—ସଂ. ବି. (ଅ + ରୁକ ଧାତୁ = ରୁଗ୍ନହେବା + କ୍ୱିପ୍)—

Aruk ୧ । ଅରୁଗ୍ନ; ନାରୋଗ—1. Not sick.

୨ । ସୁସ୍ଥ—2. Healthy.

ଅରୁଗୁଆଁ—ଦେ. ବି.—୧ । ଖଜୁରିଜାଗର ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—

Aruguāñ 1. A wild tree; Cycas Circinallis

(Haines)

[ଦ୍ର—ଏ ଗଛ ଯେଉଁଠି ଠାରୁ ୧୫ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଢେଙ୍କାରେ ବଢ଼େ ।

ଏଥିର କୋଳ ଖଜୁରି କୋଳପରି ଯେହ୍ନା ଯେହ୍ନା ଫଳେ; କିନ୍ତୁ

ଲମ୍ବାଳିଆ ନ ହୋଇ ଗୋଟାଳିଆ; ଲୋକେ ଏ କୋଳକୁ ଶୁଖାଇ

ତା ଉତ୍ତର ଶସ୍ୟକୁ ଖୋଳି ନାସଦାନା କରନ୍ତି । ଗରୁ ବ ଲୋକେ

ଏ କୋଳକୁ ଛେଚି ଖୋଳିଯାକୁ ବାହାର କରି ଉତ୍ତର ଶସ୍ୟକୁ

ଖା ଛା, କୁଟି, ଚନାକରି ପିଠା ଓ ଯାଉ କର ଖାଆନ୍ତି । ଏହାର

ପତ୍ର ବା ତାଳ ୫ଠାରୁ ୧ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼େ ।]

ଅରୁଗୁଣା—ଦେ. ବି.—ଅରୁଗୁଆଁ (ଦେଖ)

Arugunā

Aruguāñ (See)

ଅରୁଙ୍ଗା—ଦେ. ବି.—ଅରୁଗୁଆଁ (ଦେଖ)

Arugāñ

Aruguāñ (See)

ଅରୁଚକ—ଦେ. ବି. ୧ । (ସ. ଅରୋଚକ; ଅରୁଚକର)—

Aruchaka

ଅରୋଚକ, ଅପ୍ରୀତିକର—

ଅରୁଚକ

1. Disagreeable.

ବେସ୍ୱାଦ; ଶୀତା

୨ । ଯାହା ଖାଇବାକୁ ଅସୁଆଦିଆ ଲାଗେ—

2. Distasteful.

ଦେ. ବି. (ସ. ଅରୁଚ)—ଅରୁଚ (ଦେଖ)

Aruchi (See)

ଅରୁଚ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅରୁଚକର)—

Aruchā

୧ । ଯାହା ରୁଚେ ନାହିଁ; ଅସୁଆଦିଆ; ଅରୋଚକ—

1. Distasteful.

୨ । ଅସୁନ୍ଦର—3. Ungraceful.

୩ । ସୁରୁଚିହୀନ—

3 Wanting in grace or good taste.

୪ । କୁସ୍ୱୀଚ—4. Ugly; nasty.

ଦେ. ବି. ୧ । (ସଂ. ଅରୁଚ)—ଅରୁଚ (ଦେଖ)

1. Aruchi (See)

୨ । ସଂ.—ଅପର୍ତ୍ତିଆଣିର ନାମ—

2. A name given to Aparttiāni boys.

ଅରୁଚ—ସଂ. ବି. (ଅ + ରୁଚ)—୧ । ରୁଚର ଅଭାବ; ଅନିଚ୍ଛା—

Aruchi

1. Dislike; want of taste.

୨ । ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ଅନିଚ୍ଛା—

2. Aversion to food; distaste

୩ । ଅସ୍ଥା—3. Want of a appetite.

୪ । ଖାଇବାଦ୍ରବ୍ୟ ମୁହଁକୁ ସୁଆଦିଆ ନ ଲାଗିବା—

4. Lack of relish; disrelish,

୫ । ବିରାଗ; ଅପ୍ରୀତି—5. Dislike.

୬ । ଅପ୍ରବୃତ୍ତି—

6. Antipathy; unwillingness.

ନବେକ ବରୁଣ କର ବଞ୍ଚି ଥରୁଛ ହେଲେ ହେଉ ଅରୁଚ ନିଦ୍ରାହାରେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର, ବା ଗାନ୍ଧୀ

୭ । ଅସ୍ଥା ଦୃଶା—

7. Aversion; loathing.

୮ । ରୋଗବିଶେଷ; ଅରୋଚକ (ଦେଖ)

8. Arochaka (See)

ଅରୁଚକର—ସଂ. ବି. (ଅ + ରୁଚକର)—

Aruchikara

୧ । ଯାହା ରୁଚକର ନୁହେଁ; ଯାହା ଭଲ ଲାଗେ

ନାହିଁ—1. Not tasteful.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ଓ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଏ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର 'ବା' ଓ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ଦେବ । ଯଥା :—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିଏକି; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଅପ୍ରିୟକର—2 Unpleasant.

୩ । ଦୃଶ୍ୟକର—3. Loathsome

୪ । ଅସୁନ୍ଦର—4. Not graceful.

ଅରୁଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ରୁଜ)—

Aruja ୧ । ମାରୋଗ, ରୋଗରହିତ—

(ଅରୁଜା—ଶ୍ରୀ)

1. Free from sickness

୨ । ସୁସ୍ଥ—2 Healthy.

ଅରୁଣ—ସଂ. ବି (ର ଥାଉ = ଗତି କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଭବ)—

Aruna ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ସାରଥୀ, କାଶ୍ୟପପତ୍ନୀ ବିନତାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ଓ

ଗରୁଡ଼ର ବଡ଼ ଭାଇ; ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ପୂର୍ବ

ଅକାଶରେ ଘୋଡ଼ିବା ରକ୍ତିମା—

1. The red glow on the east before sunrise, dawn (personified)

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2. The sun

୩ । ବାଲସୂର୍ଯ୍ୟ—3. The rising-sun

୪ । ଉଷତ୍ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—4 Light-red colour.

୫ । କୃଷ୍ଣମିଶ୍ରିତ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—5. Dark-red colour.

୬ । ଗାଢ଼ ନାଲି ରଙ୍ଗ—6 Deep-red colour.

୭ । ସନ୍ଧ୍ୟାସୁର; ସକାଳେ ଉଦିବା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ
ରୁଜିବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରାଗ ବା ରକ୍ତିମା—

7. The glow of the rising or the setting sun.

୮ । ପୁନ୍ନାଗ (ବୃକ୍ଷ) (ଦେଖ)—

8. Punnaṅga (tree) (See)

୯ । କୁଙ୍କୁମ (ଦେଖ)—

9. Kuṅkuma (See)

୧୦ । ସିନ୍ଦୂର—10. Vermillion

୧୧ । ଗୁଡ଼—11. Molasses.

୧୨ । ଦାନବବିଶେଷ—12. Name of a demon.

୧୩ । ଏକପ୍ରକାରର ଲୁଣ୍ଠରୋଗ—

13. A kind of leprosy.

୧୪ । ବାର ମାସର ୧୨ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମାଘ ମାସର ସୂର୍ଯ୍ୟ—

14. Name of the sun rising in the month
of Māgha

୧୫ । ଉଦାଳକ ଉଦିକ ପିତା—

15. Name of a sage.

୧୬ । ଦେଶବିଶେଷ—16 Name of a country.

ଦେ. ବି.—୧ । ଅରୁଣଚିର; ପର୍ବତବିଶେଷ—

1. Name of a mountain.

୨ । ବିରାଟରାଜାଙ୍କ ରଥବିଶେଷ—

2. Name of a warrior of king Birāṭa.

ଅରୁଣ ବିରାଟ ବିରାଟର ଦେଶ ରଥ—ସାରଳାମହାଭାରତ. ବିରାଟ ।

(ଅରୁଣା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ.—୧ । ଉଷତ୍ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ; ଅରକ୍ତ—

(ଅରୁଣିମା—ବି) 1. Reddish; of light-red colour.

ଅରୁଣଅଥରେ ଅରୁଣଅଥର ଜବା ସବ୍ ତଳେ ରହି—

ଭଞ୍ଜ. କୋଷପ୍ରସ୍ତାବସୁଦୟ ।

୨ । କୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ରିତ ରକ୍ତ (ବର୍ଣ୍ଣ)—2. Dark-red.

୩ । ଗାଢ଼ରକ୍ତ (ବର୍ଣ୍ଣ)—3. Deep-red

ଅରୁଣଉଦୟ—ଦେ. ବି (ସ. ଅରୁଣୋଦୟ)—

Arunaudaya ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ପ୍ରାକ୍‌କାଳ; ବଡ଼ଭୋର—

1. Break of day, dawn.

୨ । ବିରାଟଦେଶସ୍ଥ ପର୍ବତବିଶେଷ—

2 Name of a mountain.

ଅରୁଣଉଦୟ ବୋଲି ଏକର ପର୍ବତ

ଜାତକର ରସେ ତହିଁ ଲୁଚିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଉଦ୍‌ଯୋଗ ।

ଅରୁଣଚୂଡ଼ା—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅରୁଣ + ଚୂଡ଼ା; ଯାହାର ଚୂଳ ଅରୁଣ—

Arunachūrda ବର୍ଣ୍ଣ)—କୁକୁଟ; କୁକୁଡ଼ା—The cock.

ଅରୁଣତେଜ—ଦେ. ବି.—ଓଡ଼ିଆବିଶ୍ୱନାଥପୁରାଣୋକ୍ତ ବିଷ୍ଣୁରୂପବର୍ଣ୍ଣା

Arunateja ଉଦିଗଣ, ଏମାନଙ୍କ ବଶରେ ବିଶ୍ୱାସିତ ଜନ୍ମିଥିଲେ—

Name of a sect of sages.

ଅରୁଣପ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—

Arunapriyā ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପତ୍ନୀଦ୍ୱୟ ଶ୍ରୀ ଓ ସଞ୍ଜା—

1. The two wives of the Sun-God.

୨ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ—2. Heavenly nymph

ଅରୁଣମଲ୍ଲାର—ସଂ. ବି.—୧ । ମଲ୍ଲାର ରାଗର ଏକଭେଦ—ଏଥିରେ ସବୁ

Arunamallāra ଶ୍ରବଣ ସ୍ୱରଯାକ ଲାଗେ—

1. Name of a musical note.

ଅରୁଣଶିଖା—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅରୁଣ + ଶିଖା)—

Arunasikhā କୁକୁଟ; କୁକୁଡ଼ା (ହିନ୍ଦ. ଶବ୍ଦସାଗର)—

The cock.

ଅରୁଣା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅରୁଣ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଅରୁଣର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Arunā Feminine of Aruna,

ସଂ. ବି.—୧ । ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା—1 Indian madder.

୨ । ଅଭିଷ୍ୟା; ଅଭୂଷି—2. Aconite.

୩ । ତିହୁରୁ; ତିହୁଡ଼ି (ଦେଖ)—3. Tihurdi (See)

୪ । କାଈଞ୍ଚା (ଦେଖ)—4. Kāñcha (See)

୫ । ଉଷା—5. Dawn.

୬ । ନାଲିଗାଈ—6. A red cow

୭ । ମହାକାଳ ଫଳ (ଦେଖ)—7. Mahākālā-
phala (See)

୮ । କୋଦୁଅ—8. A wild grain.

୯ । ମୁଣ୍ଡିକିକା (ଦେଖ)

9. A herbarious plant (See).

୧	ର	ଉ	ରୁ	୬	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଉ	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଣ୍ୟ	ଇଅ	ୱ	ନୁ

ଅରୁଣାନୁଜ—ସ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅରୁଣ + ଅନୁଜ)—

Arunānuja ଅରୁଣର ସାନ ଭାଇ ଗରୁଡ଼—

Garurda, the king of birds.

ଅରୁଣାବରଜ—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅରୁଣ + ଅବରଜ)—

Arunābaraja ଗରୁଡ଼; (ଅରୁଣର ସାନ ଭାଇ)—

Garurda the king of birds

ଅରୁଣାତ୍ମଜ—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅରୁଣ + ଅତ୍ମଜ)—

Arunātmaja ଜଟାସୁପ୍ତଶି—The mythological vulture who fought with Rābana in vain to rescue Sītā.

ଅରୁଣି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ମାଛ ମାରିବା ପାଇଁ ନାଲିର

Aruni ମଝିରେ ପକାଯିବା ଅଡ଼ବନ୍ଧ—A dam put across a canal to catch fish

ଅରୁଣିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅରୁଣ + ଇତ)—ଲଲିବର୍ଣ୍ଣରେ ରଙ୍ଗିତ—

Arunita Painted red; reddened.

ଅରୁଣିମା—ସଂ. ବି. (ଅରୁଣ + ଇବ. ଇମ୍ଭର; ୧ମା. ୧ବ)—

Arunimā ଭୂଲ—ରକ୍ତିମା, ଗରମା, ଲଭିମା)—

୧ । ରକ୍ତିମା, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—1. Redness; red colour.

୨ । ଉଷ୍ମ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—

2. Ruddiness; reddish colour

ଅରୁଣି—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅରୁଣି)—୧ । ଅରୁଣି; ଅନୁଶ—

Aruni 1 Not indebted; free from debt.

୨ । (ସଂ. ଅରୁଣିତ) ଅରୁଣିତ; ରକ୍ତାକ୍ର—

2 Reddened.

ବାରୁଣୀ ସନ୍ଧ୍ୟା ଅରୁଣୀ ପ୍ରାୟେ କେଉଁ ମାର୍ଗ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖେ ଶେଷକାଳ ।

ଅରୁଣୋଦ—ବେ. ବି. (ସଂ. ଅରୁଣୋଦୟ)—

Arunoda ୧ । ଜୈନଶାସ୍ତ୍ରଅନୁସାରେ ପୃଥିବୀକୁ ବେଡ଼ି ଥିବା ସମୁଦ୍ର—1. Name of an ocean surrounding the earth according to the Jains.

୨ । ଲୋହିତ ସାଗର—ଆରବ ଓ ମିଶର ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୁଦ୍ର—2. The Red Sea.

ଅରୁଣୋଦଧି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅରୁଣ + ଉଦଧି)—

Arunodadhi ଲୋହିତ ସାଗର—(ଆରବ ଓ ମିଶର ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସାଗର; ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସୁଏଜ ନାଲ । ଏ ନାଲ ସମୁଦ୍ରକୁ ଭୂମଧ୍ୟସାଗରସଙ୍ଗେ ଯୋଗ କରିବାରୁ ବିଲ୍‌ବରୁ ଓ ଇଉରୋପରୁ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଜାହାଜମାନ ଏବେ ଏହି ବାଟେ ଯା ଅସ୍ତ କରୁଛି)—
The Red Sea

ଅରୁଣୋଦୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର, ଅରୁଣ + ଉଦୟ)—

Arunodaya ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ଦୂର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବା ଶୁଭ ଦିନ

ପୂର୍ବାହ୍ନୀ କାଳ; ଉଷା କାଳ; ବଡ଼ଭୋର—

1. Dawn; early morning.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ପୂର୍ବାହ୍ନରେ ବିଚ୍ଛନ୍ନ ରକ୍ତାକ୍ର—2. The redness diffused in the east just before sunrise.

ଅରୁଣୋଦୟସପ୍ତମୀ—ସଂ. ବି—ମାଘଶୁକ୍ଳସପ୍ତମୀ—(ଏ ଦିନ ଅରୁଣୋ—
Arunodayasaptamī ଦୟାରେ ସ୍ନାନ କରିବା ପୂର୍ଣ୍ଣ-
ଜନକ)—The 7th day of the bright fortnight of the month of Māgha.

ଅରୁଣୋପାଳ—ସ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅରୁଣ + ଉପାଳ)—

Arunopala ପଦ୍ମଗୁମ୍ଫା—Ruby.

ଅରୁଧ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ସୁରଥ ରାଜାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଜୟଦ୍ରଥଙ୍କ ପିତା—

Arudha Name of a minister of king Suratha.

ସୁରଥର ନନ୍ଦା ନାମ ଅଟଇ ଅରୁଧ

ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ସେ ଜାଣେ ତାର ସବୁ ସ୍ୟ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ

ଅରୁନ୍ତଦ—ସ. ବିଣ (ଅରୁଷ୍ = ମର୍ମସ୍ଥାନ + ତୁଦ ଧାତୁ = ପୀଡ଼ା କରିବା +
Aruntuda ଅ; ଯପାତନ)—

୧ । ମର୍ମରେଖା; ଯାହା ଜୀବର ମର୍ମସ୍ଥାନରେ ପୀଡ଼ା ଦିଏ;
ଯାହା ଜୀବନକୁ ବା ଅସ୍ତ୍ରକୁ କ୍ଷୟାଏ—

1. Caustic; cutting to the quick.

୨ । ନିଷ୍ଠୁର (ବାକ୍ୟ)—2. Cruel (words)

୩ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୀଡ଼ାଦାୟକ—3. Extremely painful.

୪ । କଠୋର—4. Harsh.

୫ । କଠୋର ବାକ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ାଦାୟକ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
5 Giving pain by sharp words.

ସଂ. ବି.—ବୈରୀ; ଶତ୍ରୁ—Foe; enemy

ଅରୁନ୍ଧତୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ନାମ)—୧ । ବଶିଷ୍ଠବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଶ୍ରୀ (ଏଅଭ୍ୟନ୍ତ
Arundhatī ପତିରକ୍ତା ଥିଲେ)—

1. Name of the wife of sage Basishṭha.

୨ । ଦକ୍ଷଙ୍କର ଏକକନ୍ୟା ଯେ ଧର୍ମକୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ
(ହିନ୍ଦ. ଶକସାଗର)—

2. Name of a daughter of Daksha who married Dharma.

୩ । (ତନ୍ତ୍ରପରବ୍ରାହ୍ମଣ) ଜିହ୍ୱା—

3. The tongue (according to the phraseology of the Tantras.)

୪ । ଉତ୍ତରକାଶରେ ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳର ଲଞ୍ଜରେ ଥିବା ୨ଷ୍ଠ
ତାରା (ବଶିଷ୍ଠ) ପାଖରେ ଥିବା ସ୍ତୁତାତାରା—(ନକ୍ଷତ୍ର
ତଳେ ନୋଟ (ଦେଖ)

1. A small star by the side of the 6th star of the constellation Great Bear; Alkor.

ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଲେଖେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂର୍ବର ୧ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ୧୨ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିର ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ ୨ର ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ୧ ଲକ୍ଷାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'କଥ' ନ ପାଠଲେ 'ବକ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଠଲେ 'ଅଗ୍ନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଠଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ

୨ । ଶନି—2 The planet Saturn.

୩ । ସୁଗ୍ରୀବ—3. An epithet of the monkey-king Sugriba.

୪ । ଯମ—4. An epithet of the God of Death.

୫ । ଅଶ୍ୱିନାୟୁମାର ଦ୍ୱୟ—

୬. The twin heavenly physicians.

ଅର୍କନୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍କ+ନୟା; ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ Arkatanayā କନ୍ୟା)—୧ । ଯମୁନା—

1. The river Jāmunā.

୨ । ତାପ୍ତୀ; ତପସନୀ—2. The river Tāptī.

ଅର୍କନୟା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅର୍କ ଅଟନ୍ତି ନୟନ ଯାହାଙ୍କର)—

Arkanayana ବିରୁଷ୍ଟପୁରୁଷ—The Almighty Being

ଅର୍କପତ୍ରା—ସଂ. ବି.—ଅର୍କପତ୍ରୀ (ଦେଖ)

Arkapatrā Arkaparnṇā (See)

ଅର୍କପର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି.—ଅରକଗୁଳୁ—The Swallow wort

Arkaparnṇa plant.

ଅର୍କପର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି.—୧ । ପାନଅୟଡ଼ (ଦେଖ)

Arkaparnṇā 1. Pāna aird (See)

୨ । ଅକାନବିନ୍ଧି (ଦେଖ)

2. Akānabindhi (See)

ଅର୍କପାଦପ—ସଂ. ବି.—୧ । ଅରକ ଗୁଳୁ—

Arkapādapa 1. The Swallow wort.

୨ । ନିମଗଛ (ପ୍ରକୃତବାଦ)—

2. The Nima tree.

ଅର୍କପୁଷ୍ପୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅର୍କ+ପୁଷ୍ପ+କ୍ତ)—ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ (ଦେଖ)

Arkapushpī Sūrjyamukhī (See)

ଅର୍କପ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍କ+ପ୍ରିୟା; ଏ ପୁଷ୍ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର

Arkapriyā ପୂଜା ହେଉଥିବାରୁ)—ଜବାପୁଷ୍ପ; ମନ୍ଦାର—

The China rose

ଅର୍କବନ୍ଧୁ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍କ=ସୂର୍ଯ୍ୟ+ବନ୍ଧୁ=ଜ୍ଞାତ, ମିତ୍ର; ଏ

Arkabandhu ସୂର୍ଯ୍ୟବନ୍ଧୀସ୍ତୁ ଥିବାରୁ)—ଗୌତମବୁଦ୍ଧ—

A name of the Buddha

ଅର୍କବଲ୍ଲଭ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍କ+ବଲ୍ଲଭ)—ମନ୍ଦାର; ଜବା—

Arkaballabhā The China rose.

ଅର୍କବାର—ସଂ. ବି.—ରବିବାର—Sunday.

Aakabāra

ଅର୍କବେଧ—ସଂ. ବି.—ତାଳଶଯ୍ୟ (ଦେଖ)

Arkabedha Tālisapatra (See)

ଅର୍କବ୍ରତ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍କଙ୍କ ଅଭ୍ୟୁକ୍ତିରୁ)—

Arkabrata ୧ । ମାଘ ଶୁକ୍ଳ ସପ୍ତମୀରେ ସୂର୍ଯ୍ୟପୂଜା କ୍ରମ—

A religious vow observed on the

7th day of bright fortnight of the month of Māgha.

୨ । (ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି ପୃଥିବୀରୁ ଜଳଶୋଷଣ କରି ସୁନବୀର ପ୍ରଜାଙ୍କ ଉପକାରାର୍ଥ ଭକ୍ତ ଶୋଷିତ ଜଳ ବର୍ଷାରୂପରେ ପୃଥିବୀକୁ ଦିଅନ୍ତି ସେହିପରି)—ପ୍ରଜାଙ୍କଠାରୁ କର ଆଦାୟ କରି ପୁଣି ତାହା ପ୍ରଜାଙ୍କ ହିତରେ ବ୍ୟୟ କରିବା ରୂପ ରାଜାଙ୍କ କ୍ରତ—2. The practice or vow of a king to take revenue from the subjects and apply the same for their benefit (compared to the practice of the sun.)

ଅର୍କଭ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍କ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା. ଭ= Arkabha ନକ୍ଷତ୍ର)—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତନକ୍ଷତ୍ର; ଯେଉଁ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଅଛନ୍ତି—1 Asterism through which the sun is passing

୨ । ସିଂହରାଶି—2. The sign Leo.

୩ । ଉତ୍ତରାଫାଲ୍‌ଗୁନା ନକ୍ଷତ୍ର—3. The 12th asterism.

ଅର୍କଭକ୍ତା—ସଂ. ବି.—ଅବିଦ୍ୟଭକ୍ତା; ଅଶ୍ୱସୋରଷ (ଦେଖ)

Arkabhaktā Anasorisha (See)

ଅର୍କମୂଳ—ସଂ. ବି.—ପାନଅୟଡ଼ (ଦେଖ)

Arkamūla Panairda (See)

ଅର୍କସିଦ୍ଧାନ୍ତ—ସଂ. ବି.—ସୂର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନାମକ ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର—

Arkasiddhānta A name of the astronomical treatise Surjyasiddhānta.

ଅର୍କାଶ୍ମ—ସଂ. ବି.—(ଅର୍କ+ଅଶ୍ମନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ମଣି—

Arkāśmā 1. The sunstone.

୨ । ଅରୁଣୋପଲ; ପଦ୍ମରାଗମଣି—2. Ruby.

ଅର୍କାହ୍ୱା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅର୍କ+ଅହ୍ୱା=ନାମ ଯାହାର)—ଅରକ

Arkāhwa ଗୁଳୁ—The swallow wort (plant)

ଅର୍କି—ଦେ. ବି.—ଅରକ (ଦେଖ)

Arki Araki (See)

ଅର୍କେଷ୍ଟ୍ରା—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅର୍କେଷ୍ଟ୍ରା)—ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଅଭିନୟ

Arkeshṭrā ହେବା ପୂର୍ବରୁ ପଟ୍ଟଧୈୟଣ ପରେ ରଙ୍ଗଭୂମିର

ଅର୍କେଷ୍ଟ୍ରା ଅନ୍ତର୍ଗତରେ ବଜାୟିବା ଐକତାଳକ ବାଦ୍ୟତୟ—

ଅର୍କେଷ୍ଟ୍ରା Orchestra; concert played by

a band in a theatre.

ଅର୍କୋପଲ—ସଂ. ବି.—ଅର୍କାଶ୍ମା (ଦେଖ)

Arkopala Arkāśmā (See)

ଅର୍କ୍ଷିତ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ, (ସଂ. ଅରକ୍ଷିତ)—ଅରକ୍ଷିତ (ଦେଖ)

Arkshita Arakshita (See)

ଅକ୍ଷିତ ଗ୍ରାସ୍ୟ ବସୁନ୍ଦ ରୂପ ଅକ୍ଷିତ—ଗ୍ରାମୀ—୨ ହରିବ୍ରହ୍ମଣୀ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷଭ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଂଶ	ଈ	ଊ	ଶ, ୩	ଞ	ଝ	ଞ	ଟ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ପ୍ରେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଝ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଣ

ଅର୍ଶିତା—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—ଅରଶିତା (ଦେଖ)

Arkshitiā

Arakshitiā (See)

ଅର୍ଶିତାଣୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ—ଅରଶିତାଣୀ (ଦେଖ)

Arkshitiāṇī

Arakshitiāṇī (See)

ଅର୍ଶ୍ୟ—ସ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—ଅଳିକା (ଦେଖ) (ହରେକୃଷ୍ଣ. ଦ୍ରବ୍ୟସୁତ୍ର)

Arkshya

Siālī creeper (See)

ଅର୍ଶ—ଦେ. ବି.—ଅରକ (ଦେଖ)

Arkha

Araka (See)

ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ.—ଅରକ (ଦେଖ)

Araka (See)

ଅର୍ଶି—ବୈଦେ. ବି.—ଅରଶି (ଦେଖ)

Arkhi

Arakhi (See)

ଅର୍ଶିତ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସ. ଅରଶିତ)—ଅରଶିତ (ଦେଖ)

Arkshita

Arakshita (See)

ଅର୍ଶିତଲୋକ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ମିଳଇ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାଇ ।

ସଂସାର. ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ।

ଅର୍ଶିତା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଅରଶିତା (ଦେଖ)

Arkshitiā

Arakshitiā (See)

ଅର୍ଶିତାଣୀ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ—ଅରଶିତାଣୀ (ଦେଖ)

Arkshitiāṇī

Arakshitiāṇī (See)

ଅର୍ଗଳ—ସ. ବି. (ରଜି ଧାତୁ = ସରଳହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅଳ) —

Argala ୧ । କବାଟର କଳଣୀ—1 Bar; bolt.

୨ । କାଠର ଗୋଜା; ଗାଳା—2 Wooden pin.

୩ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକ; ବାଧା—

3. Obstacle; impediment

୪ । କଲୋଳ; ତେଜ—4. Wave.

୫ । ଅବରୋଧ—5. Obstruction; check.

୬ । ପଦ୍ମପୁରାଣୋକ୍ତ ନରକବିଶେଷ—

6. Name of a hell.

୭ । ଉଦ୍‌ଗନ୍ଧ ରଙ୍ଗର ମେଘ, ଯହିଁ ଉତ୍ତର ଦେଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହୁଅନ୍ତି ଓ ଅସ୍ତ ଯାଆନ୍ତି—7. Clouds of different colours surrounding the rising and the setting sun.

୮ । ଦେବୀପୁରାଣ ବା ସପ୍ତଶତ ଚଣ୍ଡୀ ପାଠ ପୂର୍ବରୁ ପଢ଼ାଯିବା ଦେଖା ସ୍ତୋତ୍ରବିଶେଷ;

[ଏଥିରେ ଥିବା ଶ୍ଳୋକମାନଙ୍କରେ ଶେଷ ଧାଡ଼ିରେ—
'ରୂପଦେହ ଜୟଦେହ ଯଶୋଦେହ ଦ୍ୱିଷୋଜୟ'
(=ମତେ ରୂପ ଦଥ, ଜୟ ଦଥ, ଯଶଃ ଦଥ ଓ ମୋ
ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ନାଶ କର) ବୋଲିବାକୁ ହୁଏ]—

8. Title of an introductory hymn addressed to goddess Durgā before

reciting the main Chandi or the Debī purāṇa.

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କ ସ୍ତୋତ୍ରପାଠ ପୂର୍ବରୁ ସେହି ଦେବତାଙ୍କର ଅର୍ଗଳ ସ୍ତୋତ୍ର ମଧ୍ୟ ପାଠ କରାଯାଏ ।]

୯ । କବାଟ (ହିନ୍ଦ. ଶବ୍ଦସାଗର)—୭. Door.

ଅର୍ଗଳା—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଗଳ + ଅ) —୧ । ଅର୍ଗଳ (ଦେଖ)

Argalā

1. Argala (See)

କିନ୍ତୁ କରକ ସବୁଦିନ ଅବଳା, କହିଛି ଭବସ୍ୱେ ଦେବାକୁ ଅର୍ଗଳା ।

ସ୍ୱଧାବାଧା ନିବେଦ୍ୟ ।

୨ । କବାଟର ଛୁଟିକଣି ବା ଛିଙ୍କିଆ; ହୁଡ଼ୁକା—

2. A hook or trigger for shutting a door or window.

୩ । ହାତବନ୍ଧା ଶିଳ୍ପ—

3. Chain for tying an elephant.

୪ । ଅବରୋଧ—4. Obstruction.

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସ. ଅର୍ଗଳା) —୧ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା—

1. Acting unrestrained.

୨ । ଅନୁପମ—2. Incomparable.

ନାଶନ୍ତୁ ଏ ରସକଳା, ସକଳର ସେ ଅର୍ଗଳା

ତୁଲଣ ଦେବାକୁ ତୁଲ୍ୟ ତୁଲ୍ୟ ନାହିଁ । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାସ୍ୟ ।

ସଂ. ବିଶ୍ୱ.—ଅବରୋଧକ; ବାଧକ—Obstructing.

ଅର୍ଗଳ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଗଳ) —ଅରଗଳ (ଦେଖ)

Argali

Aragali (See)

ଅର୍ଗଳ

ଅର୍ଗଳିକା—ସ. ବି (ଅର୍ଗଳ + କ + ଅ) —

Argalikā ୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠକଳିଣୀ; ହୁଡ଼ୁକା; କବାଟର ହୁକ—

1. A small door-pin; small bolt for doors.

୨ । କବାଟର ଛିଙ୍କିଆ—2. Triggerlike-

contrivance for shutting a door.

ଅର୍ଗଳିତ—ସ. ବି. (ଅର୍ଗଳ + ଇତ) —କଳାପାଇଥିବା—

Argalita

Fastened by a bolt.

ଅର୍ଗନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅର୍ଗନ୍) —

Argan ଗିରିଜାରେ ବଜାୟିବା ବଡ଼ ପିଆନୋ—

Organ; big piano.

ଅର୍ଘ (ଧାତୁ)—ସଂ —କରିବା—To purchase.

Argha (root)

ଅର୍ଘ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଘ = ପୂଜା କରିବା + ଭାବ. ଅ) —୧ । ପୂଜା—

Argha

1. Offering.

୨ । (ଅର୍ଘ ଧାତୁ = କରିବା + ଅ) —ମୂଲ୍ୟ—

2. Value; price; cost; worth.

୩ । (ଅର୍ଘ + କରଣ. ଅ) —ପୂଜାଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—

3. Materials for worship.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂଜିତ ୧ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଷ୍ଠରେ ଯେବେ ଏ ରାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଷ୍ଠିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଦାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଦାର୍' ଗୋଷ୍ଠିବେ; 'ଦୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଚ୍ଚା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଚ୍ଚ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୪ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବା ଦେବତାଙ୍କୁ ଦାନପତ୍ର ଦେବା ପ୍ରକାର—

4. Gift to a Deity or a Brāhmaṇa

୫ । ଅକ୍ଷର, ଦୂର ଓ ସାଧାରଣତଃ ଜଳ ଅର୍ପଣପୂର୍ବକ ସମାଗତ ଅତିଥିଙ୍କର ସଜ୍ଜାର—

5. Respectful reception of a guest by the offering of rice, dūrbh grass, flowers and often only water.

୬ । ଏକ ଧରଣ ଓଜନର ୨୦ ଗୋଟି ମୁକ୍ତାର ସମାହାର—

6. Collection of twenty pearls having the weight of a 'Dharaṇa'

ଅର୍ଘପାତ୍ର—ସଂ. ବି—ଅର୍ଘ୍ୟପାତ୍ର (ଦେଖ)

Arghapātra Arghyapātra (See)

ଅର୍ଘ୍ୟକଳାବଳି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଘ୍ୟ + କଳାବଳ)—

୧ । ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ରାସବୃତ୍ତି—

1. Cheapness or dearness of price.

୨ । ବଜାରଭାଡ଼; ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କର ଦାଣ୍ଡଭାଡ଼—

2. Rate or price; market rate of commodities.

ବୈଶ୍ୟମାନେ ମଣି, ମୁକ୍ତା, ପ୍ରବାଳ ଓ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅର୍ଦ୍ଧବିଲାସକ ଶାଣିବା ଭରତ ।

ରାମକବି-ମନୁସଂହିତା ୧।୩।୨୧ ।

ଅର୍ଘ୍ୟସଂସ୍ଥାପନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଘ୍ୟ + ସଂସ୍ଥାପନ)—

Arghasamsthāpana ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ—

Fixing the price of commodities.

[ଦ୍ର—ରାଜା ସପ୍ତାହରେ ବା ପକ୍ଷରେ ଥରେ ବର୍ଣ୍ଣକମାନଙ୍କ

ସଙ୍ଗେ ପରମର୍ଶ କରି ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ କରିବେ—

ରାମକବିର. ମନୁସଂହିତା. ୮।୧୦୭ ।]

ଅର୍ଘାତିଥୀ—ଗ୍ରା. ବିଣ (ସ. ଅଦାସୁର)—ଅତି ବଡ଼ ଓ ଉଚ୍ଚ—

Arghātīṭh

Very big or tall.

ଅର୍ଘାସୁର—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅଦାସୁର)—ଅଦାସୁର; କଂସାନରର ରାକ୍ଷସ—

Arghāsura ବିଶେଷ (ଶତ୍ରୁଷ୍ଠି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ)—

Name of the demon, attendant of

Kamsa king of Dwārakā (killed by

Śrīkrishṇa).

ଗ୍ରା. ବି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଅତିଶୟ ଉଚ୍ଚ, ମୋଟା ଓ ଦୃଢ଼ପୁଷ୍ପ

ବ୍ୟକ୍ତି—A tall and stout person.

ଅର୍ଘ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ—(ଅର୍ଘ୍ୟ=ପୂଜା କରିବା + ସୋଗ୍ୟାର୍ଥ. ସ)—ପୂଜ୍ୟ;

Arghya ମାନ୍ୟ; ପୂଜନୀୟ—Venerable; deserving

worship.

ସଂ. ବି—୧ । ପୂଜାସାମଗ୍ରୀ—1 Offerings.

୨ । ପୂଜ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଅରୁଣଭାବ, ଦୂର, ପୂଜ

ଓ ଚକ୍ରମିତ୍ରତା ଜଳ—

2. Water and other articles used in offering homage to a distinguished guest.

୩ । ଦେବତାଙ୍କର ପୂଜାରେ ବ୍ୟବହୃତ ମହାଶୋଧକ ଜଳ—

3. Consecrated water offered to a Deity during worship.

୪ । ବନମଧୁ—4. Wild honey.

ଅର୍ଘ୍ୟଦାନ—ସଂ. ବି—ପୂଜାର୍ଥ ଅବାଦାନକାଳୀନ ଅତିଥିଙ୍କୁ ଜଳାଦାନ

Arghyadāna ପ୍ରଦାନରୂପ ସଜ୍ଜାର—Offering of water to show respect to a guest.

ଅର୍ଘ୍ୟପାତ୍ର—ସଂ. ବି.—ଯେଉଁ ଥାଳରେ ପୂଜାପକରଣ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ—

Arghyapātra ଥାଏ—Plate containing the essentials of worship (e.g. flowers, sandal paste, rice duba grass etc).

ଅର୍ଘ୍ୟସ୍ଥାଳି—ସଂ. ବି—ଅର୍ଘ୍ୟପାତ୍ର (ଦେଖ)

Arghyasthālī Arghyapātra (See)

ଅର୍ଘ୍ୟ ଞ୍ଜାଳି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଘ୍ୟ + ଅଞ୍ଜଳ)—ପୂଜାର୍ଥ ଜଳାଞ୍ଜଳି—

Arghyāñjali Handful of water offered in worship to guests.

ଅର୍ଚ୍ଚ (ଧାତୁ)—ସଂ. ବି.—୧ । ପୂଜା କରିବା—

Archcha (root)

1. To worship.

୨ । ଗପ୍ତି ପାଇବା —2. To shine.

ଅର୍ଚ୍ଚକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅର୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ=ପୂଜା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Archchaka ପୂଜକ—Worshipper.

(ଅର୍ଚ୍ଚିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବିଣ—ପୂଜାକାରୀ—doring,

ଅର୍ଚ୍ଚନା—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ=ପୂଜା କରିବା + ଭାବ ଅନ)—

Archchana ୧ । ପୂଜା; ବନ୍ଦନା—

1. Worship, homage.

୨ । ସମ୍ମାନ—2. Respect

ଅର୍ଚ୍ଚନା—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଚ୍ଚନ+ଅ)—୧ । ପୂଜା—

Archchanā

1. Worship.

୨ । ଭୋଜନ ନିମନ୍ତେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—

2. Invitation to a dinner.

ଅର୍ଚ୍ଚନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅର୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନୀୟ)—ପୂଜନୀୟ; ପୂଜ୍ୟ—

Archchaniya

Adorable.

ଅର୍ଚ୍ଚା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅର୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—

Archchā ୧ । ପୂଜା—1. Worship.

୨ । ପ୍ରତିମା—2. Idol.

୩ । ପ୍ରତିବିମ୍ବ—3. Image

ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅରୁଣ (ଦେଖ)—Aruchā (See)

୧	ର	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଷ	ଟ	ଡ	ଢ	ଣ

ଅର୍ଜି—ସ. ବ. (ଅର୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Archchi ୧ । ଅଗ୍ନି ବିଜ୍ଞା; ତେଜସପ୍ତର ବିଜ୍ଞା—

1. The flame of a light.

୨ । ଜ୍ୱାଳା—2. Blaze.

୩ । ତେଜ; ପ୍ରଭା—3. Glamour.

୪ । ଅଂଶ; ରଶ୍ମି; କରଣ—4. Ray of light

୫ । କୃଷ୍ଣାଶ୍ୱକ ପତ୍ନୀ—

5. Name of the wife of Kṛṣṇāśwa.

ଅରୁଚି ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ. ଅରୁଚି)—ଅରୁଚି (ଦେଖ)

ଅରୁଚି Aruchi (See)

ଅର୍ଚ୍ଚି—ସଂ. ବି—ଅର୍ଚ୍ଚିଷ୍ଟ (ଦେଖ)

Archchiḥ Archchis (See)

ଅର୍ଚ୍ଚିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅର୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Archchita ପୂଜିତ—Worshipped.

ଅର୍ଚ୍ଚିଷ୍ଟାନ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅର୍ଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ମତ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

Archchishmān ୧ । ଗପ୍ତିମାନ୍—1. Glittering; shining.

(ଅର୍ଚ୍ଚିଷ୍ଟା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ—2. Blazing.

ସଂ. ବି—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1. The sun.

୨ । ଅଗ୍ନି—2. Fire

୩ । ଦେବର୍ଷିବିଶେଷ—3. Name of a sage.

ଅର୍ଚ୍ଚିଷ୍—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇଷ୍)—ଅର୍ଚ୍ଚି (ଦେଖ)

Archchis Archchi (See)

ଅର୍ଚ୍ଚ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅର୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Archchya ପୂଜ୍ୟ; ପୂଜାର୍ହ—Adorable,

(ଅର୍ଚ୍ଚ୍ୟା—ଶ୍ଳୀ)

ଅର୍ଜ (ଧାତୁ)—ସଂ. ଶ୍ଵ.—ଉପାର୍ଜନ କରିବା; ସେବିତା କରିବା—

Arja (root) To earn.

ଅର୍ଜକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅର୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Arjaka ଉପାର୍ଜକ; ସେବିତା—Earning; acquiring.

(ଅର୍ଜକା—ଶ୍ଳୀ)

ଅର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଜ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Arjana ୧ । ଉପାର୍ଜନ; ସେବିତା—1. Earning.

ଅର୍ଜକ ନିମନ୍ତେ ଯେତେ ବୃତ୍ତେ ଯାନ୍ତି ଏକା । ମାର୍ଗଶ୍ରେୟସୁପୁଣା ।

୨ । ଲାଭ—2. Gain.

୩ । ପ୍ରାପ୍ତି—3. Acquisition.

ଅର୍ଜନକାରୀ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅର୍ଜନକାରୀ)—

Arjanakārī ଅର୍ଜନକାରୀ (ଦେଖ)

Arajanakārī (See)

ଅର୍ଜନକାରୁଅ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅର୍ଜନକାରୀ)—

Arjanakārū ଅର୍ଜନକାରୁଅ (ଦେଖ)

Arajanakārū (See)

ଅର୍ଜୟିତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅର୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଣ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Arjayitā ଅର୍ଜକ; ଉପାର୍ଜନକାରୀ—Earning.

(ଅର୍ଜୟିତା—ଶ୍ଳୀ)

ଅର୍ଜି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅର୍ଜି)—ଅରଜି (ଦେଖ)

Arji

Araji (See)

ଅର୍ଜିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅର୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—ଉପାର୍ଜିତ—

Arjita

Earned; acquired

ଅର୍ଜିନବିଷ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅର୍ଜିନବିଷ୍)—

Arjinabis

ଅରଜିନବିଷ୍ (ଦେଖ)

Arajinabis (See)

ଅର୍ଜିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଜ ଧାତୁ) ୧ । ଅର୍ଜନ କରିବା—

Arjibā

1 To earn.

ଅର୍ଜନକରା ୨ । ନିଜକୃତ କର୍ମର ଫଳରୂପେ ଲାଭ କରିବା—

कमाना; अर्जनकरना 2. To reap the fruits of one's actions.

ଅପଣେ ଅର୍ଜିତ ଅର୍ଥ; ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ମତ ।

କରଣାଥ. ଭଗବତ ।

ଅର୍ଜୁନ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଜ ଧାତୁ = ଉପାର୍ଜନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଉନ; ଯେ

Arjuna କୁବେର ଅବିଷ୍ଣୁ ଜୟ କରି ଧନାଦି ଉପାର୍ଜନ କରିଥିଲେ;

ମହାଭାରତରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରଣ କରିଥିବା ଅର୍ଜୁନ ନିଜ

ନାମ ସମ୍ପର୍କେ କହିଅଛନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ଏହି ସମାଗତ୍ୟସବୁରେ

ନିର୍ମଳ ବା ଶୁଦ୍ଧକର୍ମ କରେ ବୋଲି ଲୋକେ ମତେ

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲି ଡାକନ୍ତି)

୧ । ତୃତୀୟ ପାଣ୍ଡବ—1. The name of the third

Pāṇḍava.

୨ । କାର୍ତ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟାର୍ଜୁନ; ସଦୃଶାର୍ଜୁନ—

2. Name of a valiant conqueror.

ଧନ ଅଭାବରେ ମନେ ସେହିଆଦି କି ଯଦି ବାଣ ଅର୍ଜୁନ ।

ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାମୟ ।

୩ । ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ; ଧବଳ—3. White colour.

୪ । ଚକ୍ଷୁସ୍ତେଜସବିଶେଷ; ଆଲୁଅ; ଅଳ୍ପ ପତାରେ ଉଠିବା ବ୍ରଣ

(ଭ୍ରାନ୍ତେନ୍)—4. A boil on the eyelid.

୫ । ଅଳ୍ପର ଧଳା ତୋଳାର ଫୁଲ୍ଲ ସ୍ତବ୍ଧ; ଅଳ୍ପରେ ଫୁଲ୍ଲ

ପତ୍ତକ—5. A slight inflammation of

the conjunctiva or white of the eye

(M W.)

୬ । ଏକଜାତୀୟ ଧଳା ଚୂର୍ଣ୍ଣ—

6. A species of white grass.

୭ । କର୍ପୂର—7. Camphor.

୮ । ରୌପ୍ୟ—8. Silver.

୯ । ଚନ୍ଦ୍ରବିଶ୍ଵ—9. Moon-light.

୩. ଆଦ୍ୟ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୃତ୍ୟୁ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅନ୍ତ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅନ୍ତ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଚୈତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲିଖାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଚୈତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କରନ୍ତି । ଯଥା :— 'ବାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ବୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୟ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବୟ' ନ ପାଇଲେ 'ବୟ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣବ' ଚେଷ୍ଟିବେ ।

୧୦ । ସୁନା—10. Gold.

୧୧ । ମୟୂର—11. Peacock (M. W.)

୧୨ । ମାଆଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ର—

12. The only son of his mother (M. W.)

୧୩ । ଚର୍ମରୋଗବିଶେଷ—13. A cutaneous disease (M. W.)

୧୪ । ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—14. A flowering tree

ସଂ ନାମ. ଅର୍ଜୁନ; ଧବଳଦୁମ୍ବ Lager Stræmia flos
ଜାତୀୟ Reiginae (Kirtikar)

ଅର୍ଜୁନ; ଜାତୀୟ; [ଦ୍ର—ଧାତବ୍ୟାଦିବର୍ଗର ପୁଷ୍ପତରୁ; ପୂର୍ବ ବଡ଼
ତେ. ମରତମାଞ୍ଜୁ ବଡ଼; ପ୍ରାୟ ଉଚ୍ଚଅଙ୍ଗୁଳ ଚଉଡ଼ା; କାଠରେ
ଚଉକ ମେଳ ଆଦି ହୁଏ । କାଠ ଧଳା; ଆସାମ,
ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ଓ ଚଟ୍ଟିଶାମରେ ଏହି ଗଛ ଜନ୍ମେ
(ଯୋଗେଷ୍ଟୁ)]

୧୫ । ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—15. A tree

ସଂ. ନାମ—ଅର୍ଜୁନ; ନୟାସର୍ଜ୍ୟ; ବାର Terminalia Arjuna.

ବୃକ୍ଷ; ବାର; ଧବଳ; ଇନ୍ଦ୍ରାୟୁ; [ଦ୍ର—ହରିତକ୍ୟାଦି ବର୍ଗର ତରୁ ବିଶେଷ ।
କକୁର, ପକ୍ଷରେଦ । ଅସନଗଛ ପରି, କିନ୍ତୁ କାଠ ଧଳା;

ଅର୍ଜୁନ ଅର୍ଜୁନ ଗଛର ଶୁଳରେ ଧଳା ଧଳା

କୋହ, କୈହ ତରୁର କଣା ଦେଖାଯାଏ । ଏ ଗଛ

ତେ. ମଞ୍ଜି ତେଣୁ ପ୍ରାୟ ନୟା ଓ ଜଳକୂଳରେ ଜନ୍ମେ ।

ଫଳରେ ୫ଟା ପକ୍ଷ ଥାଏ । ଅର୍ଜୁନକାଠ ଶକ୍ତ କିନ୍ତୁ ପଟା

ଫାଟିଯାଏ (ଯୋଗେଷ୍ଟୁ) । ବୈଦ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ

ଏହା ଶୀତବର୍ଣ୍ଣ, ହୃଦୟ, ଓ କଷାୟ; ଏହା କ୍ଷତ, କ୍ଷୟ,

ବିଷ, ରକ୍ତଦୋଷ, ମେହୋଦୋଷ, ପ୍ରମେହ, ବ୍ରଣ,

କଫ ଓ ପିତ୍ତନାଶକ ।

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—Name of persons.

ସଂ. ବିଣ. —୧ । ଶୁଦ୍ଧ; ଧଳା—1. White.

ବହୁର ବହୁସ୍ୱର ଅର୍ଜୁନ ପାଦବିଶେଷ ବଶେ ଶବ୍ଦରେ ସେ ବିଶ୍ୱଳ ।
ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହ୍ୟବିକଳାୟ ।

୨ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—2. Bright.

୩ । ନିଷ୍କଳ—3. Clear; pure.

୪ । ରୌପ୍ୟନିର୍ମିତ—4. Made of silver.

ଅର୍ଜୁନ ଦାସ—ଦେ. ବି. ନାମ—'ରାମ ବିହାର' ନାମକ ପଦ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ
Arjuna dāsa ରଚୟିତା ଓଡ଼ିଆ କବି ।

(ଜଗବନ୍ଧୁ—ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ)

Name of an Ordia poet.

ଅର୍ଜୁନ ମିଶ୍ର—ଦେ. ବି. —ମୂଳ ମହାଭାରତର ସମ୍ବନ୍ଧ ଟିକାକାର—
Arjuna misra ବିଶେଷ—

Name of a commentator on
the Mahābhārata.

ଅର୍ଜୁନାରି—ସ. ବି (ଅର୍ଜୁନ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅର୍ଜୁନ ବା କାନ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଅରି)—
Arjunāri ୧ । ପରଶୁରାମ—

1 An epithet of Parashurāma.

ବହୁତ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କମର୍ଥ ଶୁଷ ଏମାନେ

ଶୋଭା ଅର୍ଜୁନାରି ମନ କେ ମେଲେ ।

ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହ୍ୟବିକଳାୟ ।

ଅର୍ଜୁନ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅର୍ଜୁନ + ଇ)—

Arjuni ୧ । ଗାଈ—1. Cow.

୨ । କୁଟୁଣୀ—2. Procuress; bawd.

୩ । ସର୍ପବିଶେଷ—3 A kind of serpent.

୪ । ଅନିରୁଦ୍ଧର ସ୍ତ୍ରୀ ଉଷା—

4. A name of the wife of Aniruddha.

୫ । କାରତୁୟା ବା କରତୋୟା ନଦୀ—

5. The river Karatoya.

ଅର୍ଣ୍ଣ—ସ. ବି (ଋ ଧାତୁ ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ନ)—

Arṇa ୧ । ଅକାରାଦି ଅକ୍ଷର—1. Alphabet.

୨ । ଜଳ—2. Water.

୩ । ଶାଗୁଆନ ଗଛ—3 Teak tree.

୪ । ତେଜ—4 Wave.

୫ । ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—5. Name of a metre

ସ. ବିଣ. ପୁଂ.—ପୀଡ଼ିତ—Sick.

ଗ୍ରା. ବି—(ଅନ୍ନର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉତ୍ତାରଣ)—

୧ । ଅନ୍ନ; ଭାତ—1. Boiled rice.

ବ୍ୟସ ଦେଲେ ମୋର ପକ୍ୱାଦି ତରୁ ଅର୍ଣ୍ଣ ।

ପାତାଧର ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୨ । ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ଅନ୍ନ ମହାପ୍ରସାଦ—

2 Boiled rice offered to Jāgannātha
of Puri.

ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ)—ଅର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)

Arṇa (See)

ଅର୍ଣ୍ଣପୁର୍ଣ୍ଣା—ଗ୍ରା. ବି—(ସ. ଅନ୍ନପୁର୍ଣ୍ଣାର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉତ୍ତାରଣ)—

Arṇapūrṇā ଅନ୍ନପୁର୍ଣ୍ଣା (ଦେଖ)

Annapūrṇā (See)

ଅର୍ଣ୍ଣବ—ସ. ବି (ଅର୍ଣ୍ଣ=ଜଳ+ଅଛ ସହରେ ଅର୍ଥରେ. ବ)—

Arṇava ୧ । ସମୁଦ୍ର, ସାଗର—1. The sea

୨ । ନଦୀ—2. Stream

୩ । ତେଜ—3 Wave.

୪ । ନଦିବନ୍ଧି; ଜଳବନ୍ଧି—4. Flood.

୫ । ଚାରି ସଂଖ୍ୟା—5. The number four.

୬ । ବାୟୁସାଗର—6. The ocean of air.

ସ. ବିଣ.—୧ । ଅନୋଚିତ—I Agitated.

୨ । ଅସ୍ଥିର—2. Restless.

୩ । ଫୋମାନ୍ତ—3 Foaming.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁବାଚକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ଉ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଠ	ଡ	ଢ

- ଅର୍ଥବିକର—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଥବି + ଚର)—
 Arṇabatarī ୧ । ନୌକା—1 Boat.
 ୨ । ଜାହାଜ—2 Ship.
- ଅର୍ଥବିପୋତ—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଥବି + ପୋତ)—
 Arṇabapota ଅର୍ଥବିକର (ଦେଖ)
 Arṇabatarī (See)
- ଅର୍ଥବିଫଳ—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଥବି + ଫଳ)—
 Arṇabaphala ମୁକ୍ତା; ମୋତି—Pearl.
 ପଦ୍ୟ ୨୫ ସର ସରାହ ପଦ ଅର୍ଥବିଫଳ ।
 ଅନୁମତ୍ୟ ବଦନ୍ତପ୍ରାଣୀ ।
- ଅର୍ଥବିମଳ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଥବି + ମଳ)—
 Arṇabamala ସମୁଦ୍ରପେଶ—Cuttlefish
- ଅର୍ଥବିଯାନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଥବି + ଯାନ)—ଅର୍ଥବିକର (ଦେଖ)
 Arṇabajāna Arṇabatarī (See)
- ଅର୍ଥବସରଦାଶ୍ରୀତ—ସଂ. ବିଣ (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅର୍ଥବି + ସର + ଆଶ୍ରୀତ)—
 Arṇabasariḍāsrita ୧ । ନଦୀ ବା ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ବାସ
 କରୁଥିବା—1 Living the
 bank of the sea or of
 a river (M. W.)
- ଅର୍ଥବୋଦ୍ଭବ—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅର୍ଥବି + ଉଦ୍ଭବ)—
 Arṇabodbhaba ସମୁଦ୍ରରୁ ଜାତ—
 Produced from the sea.
 ସଂ. ବି.—ଅଗ୍ନିଜାର (ଦେଖ)—
 Agnijāra (See)
- ଅର୍ଥସ୍—ସଂ. ବି. (ର୍ ଧାତୁ = ଗମନକରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
 Arṇas ୧ । ତରଙ୍ଗ—1. Wave.
 ୨ । ଜଳବୁଦ୍ଧି—2. Flood.
 ୩ । ଫୋମିଂଗ ସମୁଦ୍ର—3. The foaming sea.
 ୪ । ବାୟୁସାଗର—4. The ocean of air.
 ୫ । ନଦୀ—5. River.
 ୬ । ଜଳ—6. Water.
- ଅର୍ଥୋଦ—ସଂ. ବି (ଅର୍ଥସ୍ = ଜଳ + ଦା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
 Arṇoda ୧ । ମେଘ—1. Cloud.
 ୨ । ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
 2. The plant Cyperus rotundus (M. W.)
 ୩ । ମାତା (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—3. Mother.
- ଅର୍ଥୋଦ୍ଭବ—ସଂ. ବିଣ (ଅର୍ଥସ୍ + ଉ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
 Arṇobhaba ଜଳୋଦ୍ଭବ—Born of water.
 ସଂ.—ଶଙ୍ଖ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—Conch.
- ଅର୍ଥନ—ସଂ. ବି (ର୍ ଧାତୁ = ନିନ୍ଦାକରିବା + ଉଭ. ଅନ)—
 Artana ୧ । ନିନ୍ଦା—1. Blame.
 ୨ । ଅପବାଦ—2 Libel; scandal.

- ଅର୍ଥ—ସଂ. ବି (ଅର୍ ଧାତୁ = ପୀଡ଼ାଦେବା + ଉଭ. ର)—
 Arti ୧ । ପୀଡ଼ା; ଯାତନା—1. Pain; suffering
 ୨ । (+ କର୍ମ ଅ) ଅର୍ଥ; ଧନର କୋଟି ବା ଅଗ୍ରଭାଗ—
 2. The end of a bow.
- ଅର୍ଥକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ.—୧ । (ନାଟ୍ୟାୟ ଭାଷା) ବଡ଼ ଭଉଣୀ—
 Artikā 1. (Theatrical language) Elder sister.
- ଅର୍ଥ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା—
 Artha (root) 1. To pray for; to entreat
 ୨ । ଯାଚିବା କରିବା— . To beg for.
 ୩ । ମାଗିବା—3. To ask for.
 ୪ । ବ୍ୟାଖ୍ୟାକରିବା—4. To comment upon.
 ୫ । ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବତାଇବା—5. To point out the
 sense of.
- ଅର୍ଥ—ସଂ. ବି (ଅର୍ ଧାତୁ + ଅ)—
 Artha ୧ । (+ ଉଭ. ଅ) ପ୍ରାର୍ଥନା—1. Prayer.
 ୨ । (+ କର୍ମ. ଅ) ଧନ—2. Wealth; money.
 ୩ । ଦୀର୍ଘ୍ୟ—3. Affluence; opulence.
 ୪ । ପ୍ରୟୋଜନ—4. Necessity.
 ୫ । ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ; ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ବିଷୟ; ମାନେ—
 5 Meaning, sense.
 ୬ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—6. Aim; object; motive.
 ୭ । କାରଣ—7. Cause; reason.
 ୮ । ବିଷୟ—8. Matter; affair; concer .
 ୯ । ସମ୍ପତ୍ତି—9. Property.
 ୧୦ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଭୋଗ୍ୟ ବିଷୟ—10. Object of the
 senses.
 ୧୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନର ଦ୍ୱିତୀୟ ବା ଧନସ୍ଥାନ—
 11. (Astrology) The second mansion from
 the Lagna.
 ୧୨ । ମକଦ୍ଦମା; ମାମଲା—12. Lawsuit; action.
 ୧୩ । ପ୍ରକାର—13. Manner; kind.
 ୧୪ । ନିଷେଧ—14. Prohibition. (M. W)
 ୧୫ । ଅର୍ଦ୍ଧ୍ୟ; ମୂଲ୍ୟ—15. Price.
- ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅର୍ଥ)—ପାଇଁ; ସକାସେ—For.
 ବୋଲେ ଜେମାକୁ ଅଣ ଦେଖୁଣି ଅର୍ଥ ।
 ଭଞ୍ଜ ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।
- ଅର୍ଥକର—ସଂ. ବିଣ. ସଂ (ଅର୍ଥ + କ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)
 Arthakara ୧ । ଯହିଁରୁ ଅର୍ଥ ଲାଭ ହୁଏ—
 (ଅର୍ଥକର—ଶ୍ରୀ) 1. Yielding riches.
 ୨ । ଦରକାର; ପ୍ରୟୋଜନୋପଯୋଗୀ—2 Useful.
 ୩ । ସୁବିଧାଜନକ—3. Producing advantage
 (M. W.)

ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚକ ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ବୁଝାଯିବାକୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱରୂପେ ବୋଧହୁଏ ନାହିଁ । ଯଦି ଏହା ଯେତେବେଳେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱରୂପେ ଶୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ରାଜ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ରାଜ’ ଶୋଧିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘ବନ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘ଅନ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅନ୍ୟ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଚେଷ୍ଟିବେ

ଅର୍ଥକାମ—ସଂ. ବି. (୨୭୩ ଚିହ୍ନ) ଧନ ଲାଭ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ—

Arthakāma Desire for wealth.

ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅର୍ଥ + କାମ) — ୧। ଅର୍ଥପାଇବା ପାଇଁ (ଅର୍ଥକାମୀ—ଶ୍ଳୀ) ଲକ୍ଷ୍ୟ—1. Desirous for wealth

୨। ଲୋଭୀ—2. Avaricious.

ଅର୍ଥକାମୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଉପପଦତତ୍ତ୍ୱପୁରୁଷ; ଅର୍ଥ + କାମିନ୍)

Arthakāmi ୧ମା. ୧ବ.) — ଅର୍ଥକାମ (ଦେଖ)

(ଅର୍ଥକାମିନୀ—ଶ୍ଳୀ) Arthakāma (See)

ଅର୍ଥକାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୨୭୩ ଚିହ୍ନ; ଅର୍ଥ + କାର୍ଯ୍ୟ)

Arthakārya ୧। କର୍ଯ୍ୟକଳା—1. Poverty.

୨। ଧନାଭାବ—2. Paucity of funds

ଅର୍ଥକଳ୍ପିଣୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (୨୭୩ ଚିହ୍ନ; ଅର୍ଥ + କଳ୍ପିଣିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.) —

Arthakālwishī ଧନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅସତ୍ତ୍ୱ (ବ୍ୟକ୍ତି) —

(ଅର୍ଥକଳ୍ପିଣି—ଶ୍ଳୀ) Dishonest in money-matters.

ଅର୍ଥକୃଚ୍ଛ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥକଳ୍ପିତ କୃଚ୍ଛ୍ର) —

Arthakṛuchchra ଅର୍ଥାଭାବଜନିତ କଷ୍ଟ; ଅର୍ଥକଷ୍ଟ—

Want; hardship caused by want.

ଅର୍ଥକୃତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୨୭୩ ଚିହ୍ନ; ଅର୍ଥ + କୃତ୍ୟ) —

Arthakṛutya କୌଣସି ବିଷୟର ମାମୁଲା —

The settling of a matter. (M. W.)

ଅର୍ଥକୋବିଦ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (୨୭୩ ଚିହ୍ନ; ଅର୍ଥ + କୋବିଦ) —

Arthakobida କୌଣସି ବିଷୟରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ —

Expert in any matter.

ଅର୍ଥକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥ ସାଧନାର୍ଥ କୃତ କ୍ରିୟା) —

Arthakriyā ୧। ବିଶିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯିବା କର୍ମ—

1. Action performed with a special purpose.

୨। ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପକାରରେ ଲାଗିବା—

2. The being useful to others.

ଅର୍ଥଗ୍ରହ—ଦେ. ବି. ସଂ (ଅର୍ଥଗ୍ରହ ବିଶେଷଣ ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣରେ

Arthagrudhna ଅବିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ; ଏ ପ୍ରୟୋଗ ପ୍ରାମାଦିକ) —

ଅର୍ଥଲୋଭା; ଅର୍ଥଲୋଭ—Avarice for wealth.

ଅର୍ଥଗ୍ରହ ଅର୍ଥ ଗ୍ରହ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଚରଣର ଫୋର ନାହିଁ ତଥାପି ।

ନିକଟଶୋଭା; କୃଷ୍ଣମାସ ।

ଅର୍ଥଗ୍ରହ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ଳୀ. (ଅର୍ଥ + ଗ୍ରହ ଧାତୁ = ଲୋଭକରିବା +

Arthagrudhnu କର୍ତ୍ତୃ. ନୁ) — ଅର୍ଥଲୋଭା; ଧନଲୋଭ—

Avaricious; greedy of gain.

ଅର୍ଥଗୌରବ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥଜନନ ଗୌରବ) —

Arthagauraba ୧। ଗୁଣାର୍ଥତା—

1 Depth of meaning.

୨। ଧନଯୋଗୁଁ ପୂଜା ବା ମାନ୍ୟ—

2 Respect due to riches.

ଅର୍ଥଗ୍ରାହୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅର୍ଥ + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.) —

Arthagrahī ୧। ଯେ ଧନ ଗ୍ରହଣ କରେ—1. Taking

(ଅର୍ଥଗ୍ରାହଣୀ—ଶ୍ଳୀ) money; abstracting 'money.

୨। ଯେ ଶବ୍ଦାର୍ଥର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରେ—

2. Understanding the meaning of words and expressions.

୩। ଅର୍ଥଲୋଭ—3. Avaricious

(ଯଥା—ଅର୍ଥଗ୍ରାହୀ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଣାମରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହନ୍ତି ।)

ଅର୍ଥଗ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅର୍ଥ + ଗ୍ନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଥ) —

Arthaghna ୧। ସାହାସରତା; ଅମିତବ୍ୟୟ—

(ଅର୍ଥଗ୍ନ—ଶ୍ଳୀ) 1 Extravagant, wasteful.

୨। କ୍ଷତିକାରକ—2. Causing loss or damage.

୩। ସୁଧା ନଷ୍ଟକାରକ—

3 Destroying advantage.

ଅର୍ଥଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅର୍ଥ + ଜ୍ଞା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଥ) —

Arthajña ୧। ଶବ୍ଦାର୍ଥ ଜାଣିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—1. Conversant

(ଅର୍ଥଜ୍ଞ—ଶ୍ଳୀ) with meanings of words.

୨। ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର ପାରଦର୍ଶୀ—2. Versed in Economics.

ଅର୍ଥତଃ—ସଂ. ଅ. (ଅର୍ଥ + ତତ୍) — ୧। ଫଳତଃ—

Arthataḥ 1. Consequently.

୨। ଅର୍ଥାତ୍—2. Namely; that is.

୩। ବସ୍ତୁତଃ—3. Indeed.

ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥ ଆକାରରେ ଦଣ୍ଡ)—

Arthadanda ଯୋରମାନା—Fine.

ଅର୍ଥଦୋଷ—ସଂ. ବି.—ଅଳଙ୍କାରଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଦୋଷ; ଯେଉଁ ଦୋଷ

Arthadosha କାର୍ଯ୍ୟର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବା ଅର୍ଥକୁ ଅଶ୍ଳଷ୍ଟ କରଥାଏ ।

(ଯଥା—ଅସ୍ପଷ୍ଟତା, ଦୁଷ୍ଟମତା, ଗ୍ରାମ୍ୟତା, ବ୍ୟାହତତା,

ଅଶ୍ଳୀଳତା, କଷ୍ଟାର୍ଥତା, ପୁନରୁକ୍ତତା, ବିରୁଦ୍ଧତା,

ଅଭିବରୁଦ୍ଧତା ଓ ବିଦ୍ୟାବରୁଦ୍ଧତା) —

A fault in rhetoric.

ଅର୍ଥନ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଥ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ) — ପ୍ରାର୍ଥନା, ଯାଚଣା—

Arthana Solicitation.

ଅର୍ଥନା—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଥନ + ଅ) — ଅର୍ଥନ (ଦେଖ)

Arthana Arthana (See)

ଅର୍ଥନୀତି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥ ବିଷୟକ ଜ୍ଞାନ) — ଯେଉଁ

Arthaniti ବିଜ୍ଞାନରେ ଧନୋପାର୍ଜନାଦି ବିଷୟର ଚର୍ଚ୍ଚା ହୁଏ—

The science of Economics; the science of wealth.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	କ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	କୃ

ଅର୍ଥପତି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ + ପତି)—୧ । ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
Arthapati 1. A rich man.
୨ । ରାଜା—2. A king.

୩ । କୃଷ୍ଣେଶ୍ଵର—3. The Hindu God of wealth.

ଅର୍ଥପିଶାଚ—ସଂ. ବିଶ (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧେ ପିଶାଚ)—

Arthapisācha ଅତିଶୟ ଧନଲୋଭୀ—
Very avaricious.

ଅର୍ଥପ୍ରୟୋଗ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ + ପ୍ରୟୋଗ = ଲଭ୍ୟର୍ଥ.
Arthaprayoga ବ୍ୟବହାର)—

୧ । ଋଣରେ ଟଙ୍କା ଖଟାଇବା; ମହାଜନା—
1. Investment of money in loan; usury.

୨ । ଲାଭ ପାଇଁ ବାଣିଜ୍ୟାଦିରେ ଟଙ୍କା ଲଗାଇବା—
2. Investment of money in trade etc for profit.

ଅର୍ଥବଳ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥବଳବଳ)—

Arthabala ୧ । ଧନବଳ; ପାଖରେ ଧନ ଥିବାରୁ ମନୁଷ୍ୟର
ସେଇ ଶକ୍ତି ବା ସାମର୍ଥ୍ୟ ହୁଏ—

1. Power derived from riches.
୨ । ଅର୍ଥସଙ୍ଗତ—

2. Sufficiency in money-matters.

୩ । ସମ୍ପଦ—3. Affluence

ଅର୍ଥବାଦ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ = ବସ୍ତୁ ବା ସ୍ଵରୂପ ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ +
Arthabāda ବାଦ = କଥନ)—୧ । ପ୍ରଶଂସା—

1. Praise; eulogy.

୨ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକଥନ—

2. Declaration of purpose.

୩ । ଆଇନ୍ ଅକ୍ଟର ଅବତରଣିକାରେ ଆଇନର ପ୍ରୟୋଜନର
କଥନ—

3. Preamble to an act of legislature.

୪ । ପ୍ରାର୍ଥନାପତ୍ର—4. Petition.

୫ । ସ୍ଵାଗ୍ରାସ୍ୟୋକ୍ତି—5. Giving vent to one's
thought or opinion.

[ଦ୍ରୁ—ଏହା ଦୁଇପ୍ରକାର; ୧. ସୁତ୍ୟର୍ଥବାଦ; ୨. ନିଜାର୍ଥବାଦ ।]

ଅର୍ଥକାନ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅର୍ଥ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ)—

Arthabān ୧ । ଅର୍ଥସୁକ୍ତ; ଧନ—

(ଅର୍ଥବୀର) 1. Rich, substantial

୨ । ସାର୍ଥକ—2. Significant.

୩ । ସଫଳ—3. Successful.

୪ । ସାଗ୍ରାସ୍ୟ—

4. Having some purpose or intention.

୫ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ—

5. Having some end in view.

ଅର୍ଥବିଜ୍ଞାନ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଜ୍ଞାନ)—

Arthabijñāna ୧ । ଅର୍ଥବୋଧ—(ବୁଦ୍ଧିଶୂଳନାବିଷୟକ ଅଠ
ଗୋଟି କ୍ରମ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।)

1. Comprehension of meaning (M.W.)

୨ । ଶବ୍ଦଶକ୍ତି ଗ୍ରହଣ—

2. Assimilation of the power of words.

ଦେ. ବି.—ଅର୍ଥନୀତି—Economics.

ଅର୍ଥବିଦ୍—ସଂ. ବିଶ. (ଅର୍ଥ + ବିଦ୍ ଧାତୁ + କ୍ରିପ୍ତ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Arthabid ୧ । ଶବ୍ଦାର୍ଥଜ୍ଞ—1. Conversant with the
meaning of words.

୨ । ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ—2. Versed in Economics.

୩ । ଜ୍ଞାନୀ—3. Wise.

୪ । ମର୍ମଜ୍ଞ—4. Knowing the sense.

ଅର୍ଥବିନିଯୋଗ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ + ବିନିଯୋଗ)—

Arthabiniyoga ଅର୍ଥପ୍ରୟୋଗ (ଦେଖ)
Arthaprayoga (See)

ଅର୍ଥବୋଧ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ + ବୋଧ)—ପଦର ଅର୍ଥ ବା
Arthabodha ମର୍ମ ବିଷୟରେ ପ୍ରବେଶ—Comprehension
of the meaning of an expression or
sentence.

ଅର୍ଥବ୍ୟବହାର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ + ବ୍ୟବହାର = ବ୍ୟବସାୟ)—
Arthabyabahāra ଅର୍ଥପ୍ରୟୋଗ (ଦେଖ)—

Arthaprayoga (See)

ଅର୍ଥଭାଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ଅର୍ଥ + ଭାଗ ଧାତୁ + କ୍ରିପ୍ତ; ୧ମା.
Arthabhāg ୧ବ.)—ସମ୍ପତ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଇବେଳେ ସେ ହୁଏ
ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଅଟେ—Entitled to have
a share in the division of property.

ଅର୍ଥଭାଗୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅର୍ଥ + ଭାଗ ଧାତୁ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Arthabhāgi ଅର୍ଥଭାଗୀ (ଦେଖ)

Arthabhāg (See)

ଅର୍ଥଭେଦ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥର ଭେଦ ବା ପାର୍ଥକ୍ୟ)—

Arthabheda କୌଣସି ଶବ୍ଦର ବା ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥର ଭିନ୍ନତା—
The distinction or difference of
meaning.

ଅର୍ଥଭ୍ରାମ୍‌—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ + ଭ୍ରାମ୍)—

Arthabhramsa ୧ । ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷୟ—1. Loss of fortune.

୨ । ବିନାଶ; ସଂକଳାପ—2. Ruin.

୩ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ବ୍ୟର୍ଥତା—

3. Failing of an aim or intention.

ଅର୍ଥଲୋଭ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ + ଲୋଭ)—ଧନ ଲୋଭ—

Arthalobha Avarice.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପ୍ରତିଦିନ ୧ ଚାନ୍ଦିନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚାନ୍ଦିନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚାନ୍ଦିନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଦେଲେ, ଯେତେ ଏ ଲେଖକାଳରେ ନ ଯିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚାନ୍ଦିନ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚାନ୍ଦିନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଘୋଷଣାକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ବାଦ' ୧ ଚାନ୍ଦିନ 'ବା' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'କୂଅ' ନ ଯିଲେ 'କୂ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ବନ୍ଧ' ନ ପାଲେ 'ବନ୍ଧ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଲେ 'ଅଳକା' ଶ୍ରେଣୀରେ ।

ଅର୍ଥଲେଖ—ସ. ବିଶ. ପୁ.—ଧନ ଲେଖ—

Arthalobhi Avaricious.

ଅର୍ଥଲେଖପ—ସ. ବିଶ.ପୁ. (୨ମୀ ଚାନ୍ଦିନ; ଅର୍ଥ=ଧନ+ଲେଖପ=ଲେଖ)—

Arthalolupa ଅଭିଶପ୍ତ ଧନଲେଖ—Very avaricious.

(ଅର୍ଥଲେଖପା—ଶ୍ଳୀ)

ଅର୍ଥଶାଳୀ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅର୍ଥ+ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥେ. ଶାଳିନ୍)—

Arthasālī ୧ । ଧନଶାଳୀ; ଧନୀ—1. Rich.

(ଅର୍ଥଶାଳି—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅର୍ଥସ୍ପଷ୍ଟ—2. Having proper meaning

ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର—ସ. ବି. (ଅର୍ଥ=ବୁଦ୍ଧି ଧନାଦି ପ୍ରାପକ ଧନ+ଶାସ୍ତ୍ର)—

Arthasāstra ୧ । ଶବ୍ଦାର୍ଥବିଷୟକ ବିଦ୍ୟା; ଅଭିଧାନ—

1. Vocabulary; dictionary; lexicography.

୨ । ଅର୍ଥୋପପାଦକ ଶାସ୍ତ୍ର (ବୃହତ୍ସଂହିତା, ଶୁକ୍ରାବର୍ଣ୍ଣ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିକ ପ୍ରଣୀତ ଅର୍ଥ-ନୀତିସମ୍ବଳିତ ଶାସ୍ତ୍ର)—

2. Economics.

୩ । କୃଷିଶାସ୍ତ୍ର—3 The science of agriculture.

୪ । ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ଓ ସାମ୍ବାରିକ ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକରୁ ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମେ—

4 Book treating of practical life and political government.

ଅର୍ଥଶୂନ୍ୟ—ସ. ବି. (୩ୟା ଚାନ୍ଦିନ; ଅର୍ଥ+ଶୂନ୍ୟ)—

Arthasūnya ୧ । ଶବ୍ଦାର୍ଥହୀନ—1. Meaningless; unmeaning.

୨ । ଧନହୀନ—2. Poor.

ଅର୍ଥସଂଗ୍ରହ—ସ. ବି. (୨ୟା ଚାନ୍ଦିନ; ଅର୍ଥ+ସଂଗ୍ରହ)—

Arthasamsthāna ୧ । ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ—

1. Accumulation of wealth.

୨ । ଅର୍ଥ ସଙ୍ଗତ—2. Competence.

୩ । ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଅର୍ଥର ବ୍ୟବସ୍ଥା—

3. Arrangement for getting required funds.

୪ । ଧନାଗାର—4 Treasury (M. W.)

ଅର୍ଥସାଧନ—ସ. ବି. (୨ୟା ଚାନ୍ଦିନ; ଅର୍ଥ+ସାଧନ)—

Arthasādhanā ୧ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସିଦ୍ଧି—1 Accomplishment of a design; success

୨ । ଧନଉପାର୍ଜନ—2. Acquisition of wealth.

୩ । ଗୁଣିବିଦ୍ୟାରେ ସିଦ୍ଧି ବିଶେଷ—3. Name of a particular faculty in magic.

ଅର୍ଥହୀନ—ସ. ବି. (୩ୟା ଚାନ୍ଦିନ; ଅର୍ଥ+ହୀନ)—

Arthahīna ୧ । ଧନହୀନ; ଦରିଦ୍ର—1. Poor.

୨ । ଅନର୍ଥକ—2. Without meaning.

ଅର୍ଥାଗମ—ସ. ବି. (୨ୟା ଚାନ୍ଦିନ; ଅର୍ଥ+ଆଗମ)—

Arthāgama ୧ । ଧନ ଲଭ—

1. Influx of wealth.

୨ । ଆୟ—2 Income

୩ । ଧନପ୍ରାପ୍ତି—3. Acquisition of wealth,

ଅର୍ଥାତ୍—ସ. ଅ (ଅର୍ଥ=ବସ୍ତୁ; ପଲ+୨ମୀ ବିଭକ୍ତି ଚିହ୍ନ ଅର୍ଥ)—

Arthāt ୧ । ବସ୍ତୁତଃ—

1. That is; i.e.; namely; meaning.

୨ । ତାହାର୍ଥ୍ୟ ଏହି କ—2, That is to say.

୩ । ଫଳତଃ—3. As a matter of fact.

ଅର୍ଥାନ୍ତର—ସ. ବି. (ଅନ୍ୟ+ଅର୍ଥ; କର୍ମଧା; ପରକ୍ରିୟା)—

Arthāntara ୧ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ—1. Different meaning; another meaning.

୨ । ଅର୍ଥଭେଦ (ଦେଖ)

2. Arthabheda (See)

୩ । ବିରୁଦ୍ଧାର୍ଥ—3. Opposite or antithetical meaning.

୪ । ପ୍ରକୃତ ବିଷୟର ଅନାକାଂକ୍ଷିତ ଅର୍ଥ—

4. Meaning which was not intended.

ଅର୍ଥାନ୍ତରାନ୍ୟତ୍ସା—ସ. ବି—କାବ୍ୟାଳଙ୍କାରବିଶେଷ (ଯେଉଁ

Arthāntarānyāsa ଅଳଙ୍କାରରେ ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଘଟଣାରୁ

ସାଧାରଣ ନିୟମର ଅବତାରଣା କରା ସାଧାରଣ ନିୟମରୁ

କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଘଟଣାର ଅବତାରଣା କରାଯାଏ)—

A figure in rhetoric; introduction

of some other matter (an illustra-

tion of a particular case by a

general truth or of a general truth

by a particular case)

[ଦ୍ର—ବିଶିଷ୍ଟ ଘଟଣାରୁ ସାଧାରଣ ନିୟମର ଉଦାହରଣ—

ବରଷାକାଳ ଅଳ୍ପ ଉତ୍ତରମିଶ୍ର, ମାତ୍ର ପକଳ ମଇ କୋହେ ବରଷ ।

ଜଳ ଗହଳ ହେଲା ତା ପରେ ସମ

ଅପ ସମ୍ପଦ ବାବୁ ମହାବିଷମ । ଘାତାନ୍ତର ଚୁଲ୍ଲସଂସ୍କରଣ]

ଅର୍ଥାନ୍ତରେ—ଦେ. ଅ—୧ । ଅନ୍ୟଦିଗରେ; ଅନ୍ୟଭାବରେ—

Arthāntare 1 Otherwise.

ଅର୍ଥାନ୍ତରେ ୨ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ—

औरतरह 2. In another sense

ଅର୍ଥାପତ୍ତି—ସ. ବି. (୨ୟା ଚାନ୍ଦିନ; ଅର୍ଥ+ଆପତ୍ତି=ପ୍ରାପ୍ତି)—

Arthāpatti ୧ । ଅର୍ଥର ପ୍ରାପ୍ତି—

1. Acquisition of riches.

୨ । ଅର୍ଥାଳଙ୍କାରବିଶେଷ—

2 (a rhetorical figure) Metonymy.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ଉପନ୍ୟାସ	ଅନୁମାନିକ ସୁକ୍ତାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	୉	ଊ	ଋ	ୠ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଟ	ଠ	ଡ	ଣ

[୧—ଏକ ବିଷୟର କଥନଦ୍ୱାରା ବିଷୟାନ୍ତରର କଥନ ସହଜରେ
ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଲେ ଅର୍ଥପତ୍ତ ଅଲଙ୍କାର ହୁଏ—ଯଥା—

ଅ ର ଅନ ବଥା ଗୋଟି ଜନମନ ହୋଇଛି ଅନ ଅଥା

ଦେଖିଲେ ସେହି ପ୍ରହରୀ ବସ୍ତ୍ର ଦେଖିଲେ ସେ ୫,୬,୭,୮ ।

ସାଧାରଣ—ପାଦରା

କୁଳଦେବୀ ଅଲଙ୍କାରରାଶି ।

୩ । ପାରମ୍ପରିକରାଶିରୁ ଅର୍ଥର ଅନୁମାନ—

୩ Inference from circumstances.

୪ । (ନ୍ୟାୟ) ଅନୁମାନିକ ପ୍ରସ୍ତାବନାବିଶେଷ—

4 (Logic) A disjunctive hypothetical syllogism (M. W)

ଅର୍ଥାବମର୍ଶ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅର୍ଥ+ଅବମର୍ଶ)—

Arthābamarḍda ବ୍ୟୟଶୀଳତା—

Prodigality (M. W.)

ଅର୍ଥାର୍ଥ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅର୍ଥ+ଅର୍ଥ)—

Arthārtha ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ—

Effective for the accomplishment of the aim in view.

ସଂ. ବି. ବିଶ—ଅର୍ଥ ବା ଧନ କମ୍ପନ୍ତେ—

On account of money.

ଅର୍ଥାର୍ଥୀ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅର୍ଥ+ଅର୍ଥ+ଇନ୍. ୧ମା ୧ବ.)—

Arthārthī ୧ । ଧନ ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସୀ—

(ଅର୍ଥାର୍ଥୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Desirous of gaining wealth.

୨ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ—

2. Desirous of gaining ones' object.

୩ । ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ—

3. Desirous of making a profit

୪ । ସ୍ୱାର୍ଥାନ୍ୱେଷୀ; ଅପସ୍ତୁଆର୍ଥୀ—

4. Selfish (M. W.)

ଅର୍ଥାଲଙ୍କାର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଲଙ୍କାର)—

Arthāṅkāra ସାହିତ୍ୟରେ ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ (ବ୍ୟବହୃତ

ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ବିଷୟରେ ଶୋଭା ଏ ଅଲଙ୍କାରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ଏଥିରେ ଶବ୍ଦର ଶୋଭା ନ ଥାଇ ଅର୍ଥର ଶୋଭା ଥାଏ;

ଉପମା, ରୂପକ ଆଦି ଅର୍ଥାଲଙ୍କାର; ଯହିଁରେ ଶବ୍ଦର

ଶୋଭା ଥାଏ ତାକୁ ଶବ୍ଦାଲଙ୍କାର ବୋଲାଯାଏ; ଯଥା—

ସମ୍ପଦ, ଅନୁପ୍ରାସ)—Embellishment of the

sense by poetical figures .

ଅର୍ଥକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅର୍ଥ+ଇକ)—

Arthika ୧ । ସେ କୌଣସି ବିଷୟ ଚାହୁଁଥାଏ—

(ଅର୍ଥକ—ଶ୍ରୀ) 1. Wanting anything

୨ । ଯାଚକ—2 Begging for anything.

ସଂ. ବି.—୧ । ଉତ୍ସୁକ—1 Beggar.

୨ । ରାଜାମାନଙ୍କୁ ନିଦରୁ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ସୁତପାଠକ

ବ୍ୟକ୍ତି—2. Herald whose duty is to sing

songs to awaken a Rājā from his sleep.

୩ । ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରହରୀବିଶେଷ (ନିଦରୁ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଶବ୍ଦ

ଦ୍ୱାରା ଜଣାଇବା ଓ ରାଜାଙ୍କୁ ଶୋଇବାକୁ ଯିବା ଓ ଶୟନ ।

ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସମୟ ଜଣାଇବା ଏମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ)—

3. A prince's watchman (announcing

by song or music the hours of the day,

specially those for rising and going to

rest) (M. W.)

ଅର୍ଥକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅର୍ଥ ଧାତୁ=ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା+କର୍ମ. ତ)—

Arthita ୧ । ଯାହାଙ୍କୁ କେହି ବହୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାଏ—

(ଅର୍ଥକ—ଶ୍ରୀ) 1 One who has been approached

with any prayer.

୨ । ପୃଷ୍ଠ; ଜିଜ୍ଞାସିତ—2. Asked.

୩ । ବାଞ୍ଛିତ—3. Desired; wished for.

୪ । ଅନୁରୁଦ୍ଧ—4 Requested.

୫ । ପ୍ରାର୍ଥିତ—5. Prayed for; solicited.

ସଂ. ବି.—ବାଞ୍ଛା; ଇଚ୍ଛା—Desire; wish.

ଅର୍ଥିକା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅର୍ଥକ+ଆ)—ଅର୍ଥକର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Arthitā Feminine of Arthita.

ସଂ. ବି. (ଅର୍ଥକ+ତା)—୧ । ଅର୍ଥ ବା ପ୍ରାର୍ଥର ଅବସ୍ଥା—

1. The condition of a suppliant

୨ । ଇଚ୍ଛା; ବାଞ୍ଛା—2 Wish; desire.

୩ । ପ୍ରାର୍ଥନା; ଅନୁରୋଧ—3. Asking; request.

ଅର୍ଥୀ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅର୍ଥ ଧାତୁ+ଇନ୍. ୧ମା ୧ବ.)—

Arthī ୧ । (ଅନୁରୁଦ୍ଧ ବସ୍ତୁ ପାଇଁ) ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ; ପ୍ରାର୍ଥୀ—

(ଅର୍ଥୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Praying or craving for

(ଅର୍ଥକ—କ) anything.

୨ । ଇଚ୍ଛୁକ—2 Desirous.

୩ । ଯାଚକ—3. Soliciting.

୪ । ଦରଶାପ୍ରକାଶୀ—4. Petitioning.

୫ । ଲାଲ୍ଲାସିତ—5. Longing for.

୬ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନେତ୍ର—

6. Desirous of fulfilment of aim.

୭ । ଧନୀ—7 Rich.

୮ । କାମୁକ—8. Libidinous (M. W.)

୯ । ସେ ଅର୍ଥ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ—

9. Explaining the meaning.

ସଂ. ବି.—୧ । ମକଦ୍ଦମାରେ କାରୀ; ମୁଦେଇ—

1. Plaintiff; complainant.

(ପ୍ରତ୍ୟାର୍ଥୀ—ବିଷୟକ)

୨ । ଉତ୍ସୁକ—2. Beggar.

୩ । ଉପେକ୍ଷାରୀ—3. Suitor.

ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏକା ଓ ଚିହ୍ନିତ ବୋଲି କଣି ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିକୋଷରେ ନ ଚିହ୍ନିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବୋଲିତ ଯାଏ । ଏକା ଓ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାରି' ଗୋଟିକେ; 'ବଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥ' ଗୋଟିକେ; 'ବଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବଥ' ଗୋଟିକେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଥ' ଗୋଟିକେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକା' ଗୋଟିକେ ।

୪ । ସେବକୀ; ଭୃତ୍ୟ—4. Servant.

୫ । ବିବାହ ପାଇଁ କନ୍ୟା ପ୍ରାର୍ଥୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

5. One who asks for a girl in marriage;
wooer (M. W.)

୬ । ସଙ୍ଗୀ—6. Companion

ଅର୍ଥ—୧୦. ଅ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ଯଥା; ଭୋଜନାର୍ଥେ)—

Arthe ୧ । (ଅମୃତ) ପାଇଁ; ନିମନ୍ତ—1. For.

୨ । (ଅମୃତ) ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ—2. With a view
to; with the object of.

୩ । (ଅମୃତ)ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ—3 For the purpose of
ମିଳିଲେ ପାଇଁ ବୁଝାଯାଏ । ଶୁଦ୍ଧ ଗୋଟିକାର ଅର୍ଥ ।
କରାଯାଏ ଭଗବତ ।

ଅର୍ଥୋତ୍ସର୍ଗ—୧୦. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ, ଅର୍ଥ+ଉତ୍ସର୍ଗ)—ଧନବ୍ୟୟ—
Arthotsarga Expenditure of money.

ଅର୍ଥୋପମା—୧୦. ବି—ଉପମାନଙ୍କାର ବିଶେଷ (ଏଥିରେ ଉପମେୟ
Arthopama ବିଷୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଏ କିନ୍ତୁ ଉପମାର ଅଙ୍ଗମାନ
ନ ଥାଏ; ଯଥା—ରାମ ପୁରୁଷୋତ୍ତ ଅଟନ୍ତି)—

A simile which merely states the object
of comparison without mentioning
any particle thereof.

ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନ—୧୦. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅର୍ଥ+ଉପାର୍ଜନ)—

Arthopārjana ୧ । ଧନ କମ୍ପେଇବା; ଧନଅର୍ଜନ—

1. Acquisition or earning of wealth.

୨ । ଧନସଂଗ୍ରହ—2. Collection of riches.

ଅର୍ଥୋଶ୍ମା—୧୦. ବି. (୨ୟପଦଲେଖୀ; ଅର୍ଥ+ଉଷ୍ମା; ୧ମା. ୧କ)—

Arthoshma ୧ । ଧନଶକ୍ତି; କେଶି ଧନ ହେବାକୁ ମନୁଷ୍ୟ
ମନରେ ଉପକ୍ରମା ଗରମୀ—

1. Glow or pride of wealth.

୨ । ଧନଶାଳିନ—2. Condition of being
wealthy.

ଅର୍ଥ୍ୟ—୧୦. ବିଶ. (ଅର୍ଥ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—

Arthya ୧ । ଉଚିତ—1. Proper.

୨ । ପ୍ରାର୍ଥନା ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ—

2. Fit to be prayed for.

୩ । ନ୍ୟାୟ୍ୟ; ଉପଯୋଗୀ—3. Fit.

୪ । ସ୍ୱଚ୍ଛିନ୍ନ—4. Reasonable.

୫ । ଅର୍ଥ ବା ତାର୍ଥକ୍ୟସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—

5. Full of meaning; significant.

୬ । ଧନୀ—6. Rich. (M. W.)

୭ । ଜ୍ଞାନୀ—7. Wise.

୮ । ବୁଦ୍ଧିମାନ—8. Intelligent.

୯ । ପଣ୍ଡିତ—9. Learned.

୧୦. ବି—୧ । ଗେରୁ—1. Red chalk.

୨ । ଶିଳାଜତୁ (ଦେଖ)

2. Silajatu (See)

ଅର୍ଦ୍ଧ (ଧାତୁ)—୧ । ପୀଡ଼ା ଦେବା—1. To torment.

Arda (root) ୨ । ଆଘାତ କରିବା—2. To hurt.

୩ । ହତ୍ୟା କରିବା—3. to kill.

୪ । ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା; ମାଗିବା—

4. To ask; To beg for.

୫ । ବିଷ୍ଣୁ ଦେବା—5. To distress.

୬ । କ୍ଷତି କରିବା—6. To do harm.

ଅର୍ଦ୍ଧଭିଳ—୨। ବି. (୧୦. ଅର୍ଦ୍ଧ ଧାତୁ=ପୀଡ଼ା ଦେବା, ବିଷ୍ଣୁ ଦେବା)—

Ardauli ୧ । ଅବୈକ; ଅଳ—1. Importunity;
pressing and repeated requests.

୨ । ଗୋଳମାଳ; ଜଞ୍ଜାଳ—2. Confusion

୩ । ଭାରସାମ୍ୟ—3. Heavy responsibility.

୪ । କର୍ମବ୍ୟସ୍ତତା—4. State of being busy
with work

୫ । ଧୂମଧାତୁକା; ଚପଟ—5. Trouble; pressure.

ଅର୍ଦ୍ଧଭିଳିଆ—୨। ବିଶ—ଅର୍ଦ୍ଧଭିଳିଆ (ଦେଖ)

Ardauliā Ardāuliā (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଖଲ୍ଲପତ୍ର—୧. ବି—ଖଲ୍ଲ ଏବଂ ପୁଆ—

Ardakhalwajantra Pestle and mortar.

ଅର୍ଦ୍ଧନ—୧. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—

Ardana ୧ । ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—1. Oppression.

(ଅର୍ଦ୍ଧ—ବିଶ) ୨ । ପୀଡ଼ା—2. Pain.

୩ । ଯୁଦ୍ଧ—3. Fight.

୪ । ଇଂସା—4. Envy; spite.

୫ । ହତ୍ୟା; ମାରଣ—5 Killing.

୬ । ଅନୁରୋଧ; ପ୍ରାର୍ଥନା—6 Request

୭ । ବିନାଶକ—7. Destroying; annihilating.

୮ । ଦୁଃଖ—8. Trouble

୯ । ଉତ୍ତେଜନା—9. Excitement

୧୦ । ଶିବ—10. A name of Śiba.

୧୦. ବିଶ—୧ । ଚଞ୍ଚଳ; ଗତିଶୀଳ—

1. Moving; restless.

୨ । ଉଚ୍ଛ୍ୱାସକ—2. Tormenting; oppressive.

୩ । ବିନାଶକ—3 Destroying.

ଅର୍ଦ୍ଧନା—୧୦. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ-ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ+ଅ)—

Ardana ଅର୍ଦ୍ଧନ (ଦେଖ)

Ardana (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅନ + ଇ)—

Ardani ୧ । ରୋଗ—1. Sickness; disease.

୨ । (+ ଉଚ୍ଚ. ଅନ + ଇ) ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା; ମାଗିବା—
2. Asking; begging.

୩ । (+ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅନ + ଇ) ଅଗ୍ନି—3. Fire (M W.)

ଅର୍ଦ୍ଧ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅର୍ଡାଲି)—

Ardali ଅର୍ଡାଲି; ଅଜ୍ଞବାଦକ ଭୃତ୍ୟ; ଯେଉଁ ଚାକର ବା
ଆର୍ଦାଲୀ ଚପରାସୀ ଦାବମକ୍ତ ତାକଦାକ ଶୁଣିବାକୁ ପାଖରେ
ଅର୍ଦାଲୀ ଥାଏ; ବୋଲକର ଚାକର—

An orderly peon.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ ଧାତୁ)—ଅର୍ଦ୍ଧଉଲ (ଦେଖ)

Ardauli (See)

ଭାର ସବୁ ଅର୍ଦ୍ଧ ସେ ସହକ୍ଷ । ବୁଝିବା—ନିଅରୁଣୀ ।

ଅର୍ଦା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅମଣିଆଁ (ପଶୁ)—

Ardā Untrained (beast)

ଅର୍ଦାଉଲ—ଦେ. ବି—ଅର୍ଦାଉଲ (ଦେଖ)

Ardāuli Ardāuli (See)

ଅର୍ଦାଉଲିଆ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ ?)—୧ । ଅନିୟମିତ—

Ardāuli 1. Irregular; unsystematic.

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ୨ । ଗୋଳମାଳିଆ—2. Confused.

ବେଦନ୍ତ ୩ । ଅଜାଡୁଆ—3. Odd.

୪ । ଅଧୀର—4. Restless.

୫ । ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ—5. Disordered.

ଅର୍ଦାଲିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅର୍ଦାଉଲିଆ (ଦେଖ)

Ardāli Ardāuli (See)

ଅର୍ଦାଉଲିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅର୍ଦାଉଲିଆ (ଦେଖ)

Ardāuli Ardāuli (See)

ଅର୍ଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅର୍ଦ୍ଧ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Ardita ୧ । ଅନୁରୁକ୍ତ, ପ୍ରାର୍ଥନା—1. Asked; begged.

୨ । ଉତ୍ତାପିତ—2 Tormented.

୩ । ଆହତ—3. Wounded.

୪ । ହତ—4. Killed.

୫ । ବିନଷ୍ଟ—5. Destroyed

ସଂ. ବି—୧ । ଦାନ୍ତପାଟର ଯାକ ପଡ଼ିଯିବା ରୋଗ—

1. Spasm of jawbones.

୨ । ବେକ ଓ ମୁହଁର ଏକ ପାଖ ନ ଚଳିବା; ଏକାଙ୍ଗୀ ବାତ—

2. Paralysis of the muscles of one side of the neck and face; hemiplegia.

୩ । ଅନୁଷ୍ଠାବାର ରୋଗ—3. Tetanus.

ଅର୍ଦୋଲ—ଦେ. ବି.—ଅର୍ଦଉଲ (ଦେଖ)

Ardoli Ardāuli (See)

ଅର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବି (ଋଧ ଧାତୁ = ବୁଦ୍ଧିପାତ୍ରବା + କରଣ. ଅ; ଯାହାହାତ୍ତ୍ୱ

Arddha ସମୁଦାୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ବୁଦ୍ଧି ପାଏ)—

୧ । ଅଂଶ; ଏକଦେଶ—1 Part.

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଦୁଇ ସମାନ ଅଂଶ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତରଫ;
ଅଥେ—2. Half portion.

୩ । ସମାନ ଅଂଶ—3 Equal part.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଦ୍ୱିଭାଗୀକୃତ—1. Divided into two.

୨ । (ଅନୁକର) ଅଥେ ପରମିତ—2 Half of.

ଅର୍ଦ୍ଧଅର୍ଦ୍ଧ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି.—(ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)

Arddhaarā ୧ । ଅଧବାଟ—1. Half the way.

ଭଗେ ଭେଲଣା ବଳକ ସଙ୍ଗରେ

ଚନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ରାସ ଫୁଟି ଲାଗେ ।

ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧରେ ଦେଲେନି ବାହାର,

ଏହାକାଳେ ସେ ହୋଇଲ ଗୋବର । ବୁଝିବା—ସମରତରଙ୍ଗ ।

ଅର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ + ସ୍ୱାର୍ଥ. କ)—ଅର୍ଦ୍ଧ (ଦେଖ)

Arddhaka Arddha (See)

ଅର୍ଦ୍ଧକୂମ୍ଭମେଳା—ସଂ. ବି.—ପ୍ରତିବର୍ଷ କୁମ୍ଭ ମାସରେ ପ୍ରୟାଗରେ ପଡ଼ୁଥିବା

Arddhakumbhamelā ଶୁଭଯୋଗ—

Auspicious time for bath at Allahabad
occurring every year in the month of
Kumbha.

ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର; ଚନ୍ଦ୍ର + ଅର୍ଦ୍ଧ; ସୂଚକପାତ)—

Arddhachandra ୧ । ଚନ୍ଦ୍ରର ଫାଲେ—

1. Half of the moon.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଂଶ; ଚନ୍ଦ୍ରର ଚନ୍ଦ୍ରା—

2. Crescent.

୩ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଶର—3. An arrow with
a crescent-shaped head

୪ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଅସ୍ତ୍ର—

4. A crescent-shaped weapon.

୫ । ଅନ୍ୟର ଗଳାରେ ଧକ୍କା ଦେବାପାଇଁ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି
ପ୍ରସ୍ତାବିତ କରାଯାଇ—5. The hand bent in
shape of a claw or crescent (as for
the purpose of seizing or pushing
anybody by the neck.)

୬ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି କରାଯାଇଥିବା ଗଳାଧକ୍ଷ—

6. Pushing a man by the neck.

୭ । ମୟୂରଚନ୍ଦ୍ରକା—

7. Circular marks on a peacock's tail.

୮ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ନଖ ଖସି—8. The semicircular
scratch of a finger-nail

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଚକ୍ର ଚୈତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂଯୋଗେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର । ବା ଓ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ନେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଘ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୃଷ୍ଣ’ ନ ପଡ଼ିଲେ ‘କୃଷ୍ଣ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘କୃଷ୍ଣ’ ନ ପାରିଲେ ‘ବକ୍ଷ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘ଅର୍ଦ୍ଧ’ ନ ପାରିଲେ ‘ଅର୍ଦ୍ଧ’ ଚେଷ୍ଟିବେ; ‘ଅର୍ଦ୍ଧ’ ନ ପାରିଲେ ‘ଅର୍ଦ୍ଧ’ ଚେଷ୍ଟିବେ ।

୯ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଗଜର ଅରରଣ୍ୟବିଶେଷ —

9. A half-moon shaped trapping for an elephant.

୧୦ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଲଲିତରେ ଅଙ୍କିତ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଚିହ୍ନ ବା ଚିତ୍ର — 10. Crescent-shaped figure painted on the brow of females

୧୧ । ଅର୍ଦ୍ଧଚୌପା ମୁଦ୍ରା — An eight-anna bit.

୧୨ । ଅର୍ଦ୍ଧମାସ — 12. The semicircular crescent on the 8th day of the moon

୧୩ । ଅନୁସ୍ୱାର — 13. The letter or sign of Anuswāra.

ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର — ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ) —

Ardhachandraka ୧ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ବାଣାକ୍ର —

1. The semilunar point of an arrow.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି କରତଳ —

2 The hand bent in the shape of a claw or crescent.

ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରା — ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର + ଅ) — କଳାଜନ୍ତୁକ —

Ardhachandrā A medicinal herb; Convolvulus Turpethum.

ଅର୍ଦ୍ଧଜରାତ୍ରିୟାୟ — ସଂ. ବି. — ଜଣେ ଉଦାରସ୍ୱଭାବ ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ Arddhajaratiyanyāya ଦୁରବସ୍ଥାପନ୍ନ ହୋଇ ଜିଜ୍ଞାସୁ

ଗୋଷ୍ଠିଏ ଗାଈକୁ ପ୍ରତି ହାଟପାଳରେ ବିକ୍ରୟ କରିବାକୁ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଯେପରି ମନୁଷ୍ୟର ବୟସ ଅଧିକ ହେଲେ ଲୋକରେ ତାହାର ଆଦର ହୁଏ ସେହିପରି ଗାଈର ବୟସ ଅଧିକ କହିଲେ ଲୋକେ ଆଗ୍ରହରେ ତାକୁ କଣିବେ ଏହା ଭାବି ବୃଦ୍ଧ କେତାମାନଙ୍କୁ କହନ୍ତି ଏ ଗାଈଟି ଆମ୍ଭର ପୈତୃକ ଗୋରୁ ଓ ଅଛି ପ୍ରାଚୀନା; ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ଏହି କଥା ଶୁଣି କେତାମାନେ ଫେରି ଯାଆନ୍ତି ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପ୍ରତି ହାଟପାଳରେ ଗୋରୁଟିକୁ ହାଟକୁ ନିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଲୋକ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ପଚାରିଲେ, ଆପଣ ତ ପ୍ରତି ହାଟକୁ ଗୋରୁ ଆଣନ୍ତି, ବିକନ୍ତି ନାହିଁ କାହିଁକି ? ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାଙ୍କ ମନୋଗତ ଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାରୁ ସେହି ଲୋକ କହିଲେ, ଆପଣ ଏହାକୁ ପୁରୁଣା ଗୋରୁ ନ କହି, ଏକ ଫଳର ଗାଈ ଓ ବହୁତ ଦୁଧ ଦିଏ, କହିଲେ ଲୋକେ ଆଗ୍ରହରେ କଣି ନେବେ । ଏହା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭାବିଲେ, ମୁଁ ତ ପ୍ରଥମେ ଏହାକୁ ପ୍ରାଚୀନା କହିଅଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ କପରି ତରୁଣୀ କହିବି ? ଏପରି ହୋଇ ପାରେ ଯେ ଏ ଗାଈଟି ଅସ୍ୱାସରେ ପ୍ରାଚୀନ ଓ ଶରୀରରେ ତରୁଣୀ; ଅତଏବ ମୁଁ ଏହାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧଜରା କହି ପାରେ । ପରେ ଜଣେ କେତା ଅଧିକାରୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲେ ‘ଏ ଗାଈଟି ଅର୍ଦ୍ଧ ଜରା’ ଓ

ଅର୍ଦ୍ଧ ତରୁଣୀ । କେତା ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ବିଷୟମୂର୍ଖ ମନେ କରି ଦୃଷ୍ଟି ଦୃଷ୍ଟି ଗାଈଟି କଣି ନେଲେ ।

ଯେତେବେଳେ ବିଚାରକ ବାଦୀ ଓ ପ୍ରତିବାଦୀର କଥାକୁ କିଛି କିଛି ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରି ଅନ୍ୟ ଅଂଶ ପରିତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି ପଣ୍ଡିତମାନେ ସେତେବେଳେ ଏହି ନ୍ୟାୟର ଉଦାହରଣ ଦିଅନ୍ତି —

Incompatibility in argument

ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀଣ — ସଂ. ବି. ପୁଂ (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ ଅର୍ଦ୍ଧ ନାରୀ ସହଚର ଭାଷ) — Arddhanārīṣa ଦୁରଗୌରୀ ରୂପରେ ଶିବଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିଭେଦ; ମହାଦେବ —

Siba assuming half female and half male form.

ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀଣ — ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅର୍ଦ୍ଧ ନାରୀ ସହଚର ଭାଷ) —

Arddhanārīṣwara ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀଣ (ଦେଖ)

Arddhanārīṣa (See)

ଅର୍ଦ୍ଧପଥପିଣ୍ଡ — ଦେ. ବି. — ଅର୍ଦ୍ଧପଥପାତ୍ରବେଳେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରେତ Arddhapathapinda ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିଆଯିବା ପିଣ୍ଡ — Oblation of boiled rice given to the ghost of a deceased before cremation.

ଅର୍ଦ୍ଧପଥପାତ୍ର — ଦେ. ବି. — ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶବ ଦାହ ପୂର୍ବରୁ ଶୁଣାନରେ Arddhapatha Śrāddha ଶବକୁ ସ୍ନାନ କରାଇ ତେଲକରି ବସାଇ ମୁଖାଗ୍ନିଦେବା ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କରନ୍ତି ।

Śrāddha done after setting the dead-body in a sitting posture after washing it before it is cremated.

ଅର୍ଦ୍ଧବିନ୍ଦୁ — ଦେ. ବି. — ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁର ତଳେ ଥିବା ଶୁକ୍ଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଚିହ୍ନ — Arddhabindu The sign of crescent below the Chandrabindu.

ଅର୍ଦ୍ଧବିନ୍ଦୁ ଉପରେ ଚିତ୍ତବିନ୍ଦୁ ଦେଇ,

ଅର୍ଦ୍ଧବିନ୍ଦୁ କଣ୍ଠେ ବିଅ ଖୋଳନ୍ତର ଧାର ।

ଅକ୍ଷରାମାନ — ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା ।

ଅର୍ଦ୍ଧମାତ୍ରା — ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ + ମାତ୍ରା = ପରିମାଣ) — ୧ । ଅର୍ଦ୍ଧପରିମାଣ — Arddhamātrā Half quantity.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ବ୍ରହ୍ମଚୂପିଣୀ ମହେଶ୍ୱରୀ (ଯେପରି ‘ଓ’ ଶବ୍ଦରେ ଚିହ୍ନ) — The crescent sign in ‘Om’

୩ । (ସଙ୍ଗୀତରେ) ମାତ୍ରାର ମଧ୍ୟଭାଗ —

3. The middle of a measure in music.

ଅର୍ଦ୍ଧମାନ — ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ + ମାନ) — ଅଧା; ଅର୍ଦ୍ଧ ପରିମାଣ (କାଳ) Arddhamāna Half (time).

କଣି ଅର୍ଦ୍ଧମାନେ କରୁଛି ସେଦଳ ଏବେ କହୁ କେତେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଗୋ ସୁନ୍ଦର । ପ୍ରକାଶ, ଶିଶିପୋଷା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଝ	ଞ	ଞ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ

ଅର୍ଦ୍ଧମାନେ—ଦେ. ଅ—ଅର୍ଦ୍ଧ ପରିମାଣରେ; ଅଧେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Arddhamāne By half; up to half.

ଦୃଷ୍ଟିର ଭାବେ ନାବ ସେତେ, ନିମନ୍ତେ ହୋଇ ଅର୍ଦ୍ଧମାନେ । କରନ୍ତେ—ଭାଗବତ ।

ଅର୍ଦ୍ଧରଥ—ସଂ. ବି. —ଯେଉଁ ଯୋଦ୍ଧା ରଥକ୍ରୀଡ଼ା ଅଳ୍ପକର ଯୋଦ୍ଧା—

Arddharatha A warrior lesser than the Rathī.

ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ର—ସଂ. ବି. (ରାତ୍ରିର ଅର୍ଦ୍ଧ; ସମାପ୍ତରେ ରାତ୍ରି ଶବ୍ଦର 'ରାତ୍ର' ଅକାର)

Arddharātra ଅଧରାତ୍ରି; ନିଶାବନ୍ତ; ନିଶାଧି—
Midnight; dead of night.

ଅର୍ଦ୍ଧଶରୀର—ସଂ. ବି. (ଶରୀରର ଅର୍ଦ୍ଧ)—

Arddhāśarīra ୧ । ପତ୍ନୀ; ଶ୍ରୀ—1. Wife.

୨ । ଶରୀରର ଅଧେ—2. Half of the body.

୩ । ଏକାଙ୍ଗୀବାତ—3. Paralysis affecting one side of the body; hemiplegia.

ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ପୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅର୍ଦ୍ଧ + ସ୍ପୃଷ୍ଟ = ପ୍ରସ୍ପୃଷ୍ଟ; ଉଚ୍ଚାରିତ)—

Arddhasphṛṣṭa ୧ । ଅପରିସ୍ପୃଷ୍ଟ—1. Half articulate.

୨ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ—2. Indistinct.

ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ—ସଂ. ବି. —ଏକଭାଗରୁ ଅଧେ—Half a share.

Arddhāṁśa

ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ + ଅଙ୍ଗ)—ଅର୍ଦ୍ଧଶରୀର (ଦେଖ)

Arddhāṅga Arddhāśarīra (See)

ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗୀ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗ + ଇ)—ପତ୍ନୀ, ଶ୍ରୀ—

Arddhāṅgī Wife.

ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶୀ

ଅର୍ଦ୍ଧାବଧେଦକ—ସଂ. ବି. (ବିଦ୍ୟକ) (ଅର୍ଦ୍ଧ + ଅବଧେଦକ)—

Arddhābhabhedaka ଅଧାବଧେଦକୀ କଥା (ଦେଖ)

Adhākapālī bathā (See)

ଅର୍ଦ୍ଧାବଶିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. —ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ ବାକି ଥିବା—Half left;

Arddhābāśishṭa having half only left behind.

ଅର୍ଦ୍ଧାଶନ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ + ଅଶନ = ଭୋଜନ)—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧ ଭୋଜନ—

Arddhāśana 1. Half a meal.

୨ । ଅଳ୍ପକ ଭୋଜନ—2. Scanty meal.

ଶୁଷ୍କ ବନ୍ଧ୍ୟା ସମ୍ପଦେ ଅର୍ଦ୍ଧାଶନ, ପ୍ରତିଭାର ସିନା ଲଭିଲେଶନ ।

ଧୂଆନାଥ—ବରଗାର ।

ସଂ. ବିଶ. —ଅଧାପେଟସ୍ଥ; ଦରସ୍ଥ (ବ୍ୟକ୍ତି) —

Half-fed (person)

ଅର୍ଦ୍ଧେକ—ଦେ. ବି. —(ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧେକ)—ଅର୍ଦ୍ଧ; ଦୁଇଭାଗରୁ ଏକଭାଗ—

Arddheka One half; moiety.

ଦେ. ବିଶ. —ଅର୍ଦ୍ଧପରିମିତ—Half of.

ଅର୍ଦ୍ଧେନ୍ଦୁ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅର୍ଦ୍ଧ + ଇନ୍ଦୁ = ଚନ୍ଦ୍ର)—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର—

Arddhendu 1. Half-moon; crescent

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ନଖଚିହ୍ନ—2. Semicircular impresssion of a fingernail.

୩ । ଗଳଦସ୍ତ—3 Pushing a man by the neck

୪ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ବାଣ—

4. Crescent-shaped dart.

୫ । କାମୋଦ୍ଦେବାର୍ଥ ଗ୍ରୈହ୍ୟ ଶ୍ଵର ଯୋନିଦେଶରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକାର ଅଙ୍ଗୁଳ ସଂଯୋଗ (ପ୍ରକୃତବାଦ)—5. The application of fingers joined together in the shape of 2 simple brackets or 2 crescents, to the private parts of a middle aged female to excite her passion.

ଅର୍ଦ୍ଧୋକ୍ତି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅର୍ଦ୍ଧ + ଉକ୍ତି)—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧକଥନ

Arddhokti ସମ୍ବଦାୟ କଥା ନ କହିବା—

1. Broken speech.

୨ । ଦରୋଷ କଥା—2. Half lisped speech.

ଅର୍ଦ୍ଧୋଦୟ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅର୍ଦ୍ଧ + ଉଦୟ)—୧ । ଯୋଗବିଶେଷ;

Arddhodaya ମାଘ ମାସ ରବିବାରରେ ନିର୍ଜାରିତ ଯୋଗ;

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଧେ ଉଦୟ ହେବା ସମୟରେ ଗଙ୍ଗା ଅତି ଶୀଘ୍ରରେ

ସ୍ନାନ କରବା ଯୋଗ—1. Astrologically

sacred time when people are freed

from sins by bathing in sacred

rivers when the sun is half risen

on a sunday of the month of Māgha.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଧେ ଉଦୟ ହେବା ବା ସୂର୍ଯ୍ୟବିଜୟରେ

ଦେଖାଯିବା ଅବସ୍ଥା—2. Half rising of the

sun above the eastern horizon.

ଅର୍ଦ୍ଧୋରୁକ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ + ଉରୁ = ବସସ୍ତ୍ରୀ + କ)—ଶ୍ରୀଲେଖ-

Arddhoruka ମାନବର ଶୁଦ୍ଧ ଅଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିନ୍ଧିବା କାଷ୍ଠ-

ବିଶେଷ—A half jacket for females

covering half of the breast.

ଅର୍ନ—ପ୍ରାଦେ. ଗଞ୍ଜାମ ବି. —ଯେଉଁ ଘୋଷା ଗୋବରୁ ଚଢ଼େଇ

Arna ଏକାଦିକମେ ୧୦/୧୨ଟା ଗୋବରୁ ଚଢ଼େଇକୁ ଜିତି ଥାଏ—

A bulbul which has defeated 10 or 12 birds in fight.

ଗ୍ରା. ବି. —ଅନ୍ନ—Boiled rice.

ଅର୍ପଣ—ସଂ. ବି. (ର୍ ଧାତୁ ଶିର୍ = ଅର୍ପି ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Arpana ୧ । ପ୍ରାପଣ—1. Procuring.

୨ । ପ୍ରଦାନ—2. Bestowing.

୩ । ସ୍ଥାପନ—3. Placing.

୪ । ନ୍ୟାସ; ନ୍ୟାସକରଣ—4. Committing to charge; entrusting.

୫ । ଯାଗଦାନ—5. Offering.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସୂଚିତ ଯେ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଏକ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମଳବ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କରାଯାଏ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସତ୍ୟ — ‘ଗାଓ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଭୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଭୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଂଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

୬ । ଅନ୍ୟକୁ ଦେବା, ଅନ୍ୟର ହାତରେ ଦେବା—

6. Handing over; delivery.

୭ । ଅଗରେ ଥୋଇବା—7. Placing before.

ଅର୍ପଣ କରବା—ଦେ. କି—୧ । ଦେବା—

Arpana karibā 1. To give.

୨ । ନ୍ୟସ୍ତ କରିବା—2. To commit to the charge of; to handover.

୩ । ଛମା କରିବା—3. To entrust.

ଅର୍ପଣା—ସଂ. ବି. (ଅର୍ପଣ + ଅ) —ଅର୍ପଣ (ଦେଖ)

Arpanā Arpana (See)

ଅର୍ପଣୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅର୍ପି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅମାୟ) —ଦେୟ—

Arpanīya To be delivered or entrusted.

ଅର୍ପୟିତା—ସଂ. ବିଣ. (ର ଧାତୁ ଶିତ୍ = ଅର୍ପି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ୱ; ୧ମା.

Arpayitā ୧କ.) —ଦେ ଅର୍ପଣ କରେ—Delivering;

(ଅର୍ପୟିତା—ଶ୍ରୀ) entrusting; consigning.

ଅର୍ପି (ଧାତୁ)—ସଂ. (ର ଧାତୁ ଶିତ୍)—ଅର୍ପଣ କରିବା—(ଦେଖ)

Arpi (root) Arpana karibā (See)

ଅର୍ପିତ—ସଂ. ବିଣ. (ର ଧାତୁ ଶିତ୍ = ଅର୍ପି ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ୍ୱ) —

Arpita ୧ । ନ୍ୟସ୍ତ—1. Entrusted.

୨ । ପ୍ରଦତ୍ତ—2. Given; delivered.

୩ । ରକ୍ତିତ—3. Placed with; kept with.

ଅର୍ପିବା—ଦେ. କି. (ପଦ୍ୟ) (ସ. ଅର୍ପଣ) —ଅର୍ପଣ କରିବା (ଦେଖ)

Arpibā Arpana karibā (See)

ଅମୃତମୟ ଅଶ୍ୱ, ଅଶ୍ୱ, କମାଳ ଅର୍ପେ ନିଶାମଣି । କରୁଥା—ଭଗବତ ।

ଅର୍ପାନ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ପିତୃମାତୃହୀନ ଶିଶୁ—

Arphān Orphan.

ଅର୍ପାନ୍ଦେଇ—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ପିତୃମାତୃହୀନ ବାଳକ ବାଳିକାଙ୍କୁ

Arphānej ଶିକ୍ଷା ଓ ଆଶ୍ରୟ ଦେବାର ସ୍ଥାନ—Orphanage.

ଅର୍ବ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ହିଂସା କରିବା—1. To hurt

Arb (root) ୨ । ପୀଡ଼ା ଦେବା—2. To give pain.

ଅର୍ବ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ବ) —ଘୋଡ଼ା—Horse.

Arba

ବିକ୍ରମେ ବେ ଶବ୍ଦ ଅର୍ବ ବରୁ ଗର୍ବ—ଝଙ୍କରେ ପରକଟ ସେ ।

ଭଞ୍ଜ—ବୈଦେଶ୍ୟଶବ୍ଦଳାପ ।

ଅର୍ବାତୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅର୍ବାନ୍ + ଶ୍ରୀ. ଇ) —

Arbatī ୧ । ଘୋଡ଼ିକା—1. Mare.

୨ । ଲୁଚିମା—2. A female go-between.

ଅର୍ବାନ୍—ସଂ. ବି. (ର ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ବନ୍) —

Arban ୧ । ଘୋଡ଼ା—1. Horse.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ର—2. Indra.

୩ । ଗୋକର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)

3. Gokarnpa (See)

ସଂ. ବିଣ—୧ । ନୀଚ; ଅଧମ—1. Low; mean.

୨ । ନିକୃଷ୍ଟ—2. Inferior.

ଅର୍ବାଚ୍—ସଂ. ବିଣ (ଅର୍ବାଚ୍ = କୁଣ୍ଡିତ + ଅନର୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍) —

Arbān ୧ । ନିକୃଷ୍ଟ; ନୀଚ—1. Inferior.

୨ । ବକ୍ତ—2 Bent

୩ । କନିଷ୍ଠ—3. Younger.

୪ । କ୍ଷୁଦ୍ର—4. Small.

[ଦ୍ର—ଏହାର ବ୍ୟବହାର ଓଡ଼ିଆରେ ନାହିଁ ।]

ଅର୍ବାଚିନୀ—ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଅର୍ବାଚ୍ = ନିକୃଷ୍ଟ + ଇନ) —

Arbāchīnā ୧ । ବିରୁଦ୍ଧ—1. Opposite.

(ଅର୍ବାଚିନୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ବିପରୀତ—2 Contrary.

୩ । ପଶ୍ଚାତ୍—3. Posterior.

୪ । ନୂତନ—4. New.

୫ । ଅଧୁନିକ—5. Modern

୬ । ଅଧମ; ନୀଚ—6. Low.

୭ । ହିତାହିତ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—7 Indiscriminating.

୮ । ନିକୃଷ୍ଟ—8 Inferior.

୯ । ପରବର୍ତ୍ତୀ—9. Later.

ଅର୍ବୁଦ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ବ ଧାତୁ = ହିଂସା କରିବା + ଉଦ୍) —

Arbuda ୧ । ଦଶ କୋଟି ସଂଖ୍ୟା—

1, One hundred million.

୨ । ଆରୁ—2. Tumour, wen.

୩ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ପର୍ବତବିଶେଷ; ଆରୁ—

3. The Aravali hills; the mount Abu.

ଅର୍ବୁଦତୀର୍ଥ—ସଂ. ବି—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଗର୍ଭବିଶେଷ—

Arbudatīrtha Name of a sacred place.

ଅର୍ବୁଦତୀର୍ଥ ଅଳ୍ପ ବଶିଷ୍ଠ ଆଶ୍ରମ

ତା ଦେଖିବା ଲେଖେ ଲଭନ୍ତି ସର୍ବଗ୍ରାମ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅର୍ବାକ୍—ସଂ. ଅର୍ (ଅବର = ପୂର୍ବକାଳ + ଅନର୍ ଧାତୁ = ପିବା +

Arbbāk କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍ = ଅର୍ବାକ୍. ୧ମା. ୧କ.) —

୧ । ପୂର୍ବ (କାଳ) —1. Previous (time)

୨ । ମଧ୍ୟ (କାଳ) —2 Middle (time)

୩ । ପୂର୍ବ; ଅଦମ (କାଳ) —3. Ancient (time)

ଅର୍ଭ—ସଂ. ବି. (ର ଧାତୁ = ବୁଦ୍ଧି ପାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ର୍) —

Arbha ୧ । ଶିଶୁ—1. Child,

୨ । ଶିଷ୍ୟ—2. Disciple.

୩ । ଶ୍ରଦ୍ଧ—3. Student.

୪ । ଶିଶିର—4. Dew.

୫ । ଶାକ ଶସ୍ୟାଦି ଓଷଧ—

5. Medicinal herbs; herbs and corn.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାରେକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ସଂ. ବିଶ—ପ୍ରଭାସ୍ତବ; ମଳିନ—

Dimmed; lustreless.

ଅର୍ଭକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅର୍ଭ + ଶ୍ୱାର୍ଥରେ କ)—

Arbhaka ୧ । ବାଳକ—1. Boy.

(ଅର୍ଭକା—ଶ୍ୱୀ) ୨ । ପଶୁଶାବକ—

2 The young of a beast,

୩ । ମୂର୍ଖ—3. Duncer,

ସଂ. ବିଶ—୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର—1. Small

୨ । ଶୌଣ—2. Weak.

୩ । ସଦୃଶ—3. Similar.

ଅର୍ମା—ସଂ. ବି. (ଋ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ମନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Arma ଚକ୍ଷୁରୋଗବିଶେଷ—A disease of the eye

ଅର୍ମା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅରମା (ଦେଖ)

Armā Aramā (See)

ଅର୍ମାନ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବିଶ—ଅରମାନ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Armān (etc) Aramān etc (See)

ଅର୍ମାନା—ଅରମାନା (ଦେଖ)

Armānā Aramānā (See)

ଅର୍ମାନୀ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅର୍ମାନୀ (ଦେଖ)

Armānī Ārmānī (See)

ଅର୍ମାନୀଘାଟ—ଦେ. ବି—କଲିକତାର ଗଙ୍ଗାନଦୀକୂଳରେ କାହାଳରୁ

Armānīghāṭa ଓଲ୍ଲାଇବାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଘାଟ—

Armenian ghat at Calcutta.

ଅର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଋ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଯ)—

Arjya ୧ । ବୈଶ୍ୟ—1. A Baisya

(ଅର୍ଯ୍ୟା—ଶ୍ୱୀ) ୨ । ସ୍ୱାମୀ—2. Husband.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ.—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—1. Chief.

୨ । ଭକ୍ତିମାନ—2. Devoted.

୩ । ଧାର୍ମିକ—3 Pious

ଅର୍ଯ୍ୟମା—ସଂ. ବି. (ଋ ଧାତୁ + ମନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Arjyamā ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1 The sun.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧବୃକ୍ଷ—2 Calotropis Gigantea.

୩ । ଉତ୍ତରାଷାଢ଼ାଋଷୀ ନକ୍ଷତ୍ର—3. The 12th lunar mansion or constellation.

୪ । ରୂପବିଶେଷ—4 A sage.

ଅର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱୀ—୧ । ବୈଶ୍ୟପତ୍ନୀ—

Arjyā 1. The wife of a Baisya.

୨ । ବୈଶ୍ୟଜାତୀୟା ଶ୍ୱୀ—2. A Baisya woman.

ଅର୍ଯ୍ୟାଣୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱୀ—ଅର୍ଯ୍ୟା (ଦେଖ)

Arjyāṇī Arjyā (See)

ଅର୍ଯ୍ୟୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱୀ—ଅର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)

Arjyī Arjyā (See)

ଅର୍ଶ—ସଂ. ବି. (ଋ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗୁହ୍ୟସ୍ଥ ରୋଗବିଶେଷ—

Arśa Haemorrhoids, piles.

ଏହା ଦୁଇ ପ୍ରକାର, ଯଥା—

୧ । ଅନ୍ତର୍ବାହ—1. Internal

୨ । ବହୁବାହ—2, Protruding.

ଅର୍ଶଃ—ସଂ. ବି. (ଋ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅସ୍)—

Arśah ଅର୍ଶ (ଦେଖ)—Arśa (See)

ଅର୍ଶସ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—(ଅର୍ଶସ୍ + ଅ) ଅର୍ଶୀ (ଦେଖ)

Arśasa Arśī (See)

ଅର୍ଶୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅର୍ଶସ୍ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍)—ଅର୍ଶରୋଗୀ—

Arśī Suffering from piles.

(ଅର୍ଶିଣୀ—ଶ୍ୱୀ)

ଅର୍ଶୋଘ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଶସ୍ + ହନ ଧାତୁ = ନାଶ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Arśoghna ୧ । ଓଲୁଅ—1. Wild arum.

୨ । ଭୁଲିଆ—2. Marking nut.

ସଂ. ବିଶ—ଅର୍ଶରୋଗନାଶକ—Curing piles.

ଅର୍ଶୋଘ୍ନୀ—ସଂ. ବି—(ଅର୍ଶୋଘ୍ନ + ଈ)—ତାଳମୂଳୀ (ଦେଖ)

Arśoghni Tālamūlī (See)

ଅର୍ଷ୍ଟ—ଦେ. ବି—ଘଟ; ଟାକୁଆ—

Arshṭi Hard seed; stone of certain fruits.

ପ୍ରକାଶ ବିଷୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତି, ତତ୍ତ୍ୱ ପଞ୍ଜର ସେତେ ଅର୍ଷ୍ଟ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଅର୍ହ (ଧାତୁ)—ସଂ —୧ । ଯୋଗ୍ୟ ହେବା—

Arh (root) 1. To deserve.

୨ । ପୂଜା କରିବା—2. To worship.

ଅର୍ହ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅର୍ହ ଧାତୁ = ଯୋଗ୍ୟ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Arha ୧ । ଯୋଗ୍ୟ—1. Fit; worthy; deserving.

(ଅର୍ହା—ଶ୍ୱୀ) ୨ । (ଅର୍ହ ଧାତୁ = ପୂଜା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

ପୂଜ୍ୟ—2. Venerable; adorable.

ସଂ. ବି—୧ । ଇନ୍ଦ୍ର—1. Indra.

୨ । ପରମେଶ୍ୱର—2. God.

ଅର୍ହଣ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ହ ଧାତୁ + ଣ. ଅନ)—

Arhaṇa ୧ । ପୂଜା—1. Worship

୨ । ସମ୍ମାନ—2 Respect,

୩ । ଯୋଗ୍ୟତା—3. Fitness; worthiness.

୪ । ପୂଜାସାମଗ୍ରୀ—4. Materials for worship.

ଅର୍ହଣୀ—ସଂ. ବି (ଅର୍ହଣ + ଣ) —ଅର୍ହଣ (ଦେଖ)

Arhaṇā Arhaṇa (See)

ଅର୍ହତ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ହ ଧାତୁ = ପୂଜା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅର୍ହ ସ. ଶବ୍ଦ)—

Arhat ୧ । ବୁଦ୍ଧଦେବ—1 The Buddha.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'ଜୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଜୁ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ

୨ । ଜୈନସନ୍ନ୍ୟାସୀ—

2. A Jain anchorite.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁ.—୧ । ବୌଦ୍ଧ ଓ ଜୈନ ମତାବଲମ୍ବୀ—

1 Professing the Buddhistic or
Jaina faith

୨ । ପୂଜାର୍ହ—2. Respectable; adorable.

୩ । ପ୍ରଶଂସାର୍ହ—3. Praiseworthy.

୪ । ଯୋଗ୍ୟ; ପ୍ରସସ୍ତ—4. Fit.

ଅର୍ହ—ସଂ. ବି.—(ଅର୍ହ ଧାତୁ + ଅ + ଆ—ଅର୍ହଣ (ଦେଖ)

Arhā Arhāṇa (See

ଅର୍ହମୁଣ୍ଡି—ଦେ. ବି.—ଅରମୁଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Arhāmūṇḍi Arāmūṇḍi (See

ଅର୍ହିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅର୍ହ ଧାତୁ + କର୍ମ ଚ)—ପୂଜିତ; ସମ୍ମାନିତ—
Arhita Held in esteem; respected; honoured;
venerated.

ଅଲ୍‌ଗୁନି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବି.—ଅଲଗୁଣି (ଦେଖ)

Alguni Alaguni (See)

ଅଲ୍‌ହାଉବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଜି—

Alhāibā ୧ । ଅଟକାଇବା—1. To restrain.

୨ । ବାଧାଦେବା—2. To check

ଅଲ୍‌ହିବା—ପ୍ରା.ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଜି—ସାଉଁ ସାଉଁ ବାଟରେ ଅଟକିବା—
Alhibā To stop at a place.

ଅଲ୍‌ହେଉବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଜି—ଲୁହାରିବା—

Alheibā To stick.

ଅଲ୍‌ବତ୍—ଦେ. ଅ. (ଅ. ଅଲ୍‌ବତ୍)—୧ । ଅବଶ୍ୟ; ନିଶ୍ଚୟ—

Albat 1. Certainly.

୨ । ନିସନ୍ଦେହରେ—2. Doubtlessly.

ଅଲ୍‌ବିଦା—ବୈଦେ. (ଫା.) ବି.—୧ । ରମ୍ଭାନ୍ ମାସର ଶେଷ

Albidā ଶୁକ୍ରବାର—1. The last friday of the
month of Ramjān.

୨ । ମୁସଲମାନଙ୍କ ମହରମ ମାସର ୧୦ ତାରିଖ ରାତିରେ
କରାଯିବା ଉପବାସ—2. The fast which is
observed in the night of the tenth
day of the month of Mohurram.

ଅଲ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଭୂଷିତ କରିବା—

Ala (root) To adorn.

ଅଲ—ସଂ. ବି. (ଅଲ ଧାତୁ = ଭୂଷିତ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ala ୧ । ବିଷାକ୍ତ ଗାଡ଼ି ନାହୁଁ—1. The sting in the
tail of a scorpion or a bee.

୨ । ହରିଡ଼ାଳ—2. Yellow orpiment.

ଅଲ—ସଂ. ଅ. (ଅଲ ଧାତୁ = ଭୂଷିତ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Alam ୧ । ଭୂଷଣ; ଅଳଙ୍କାର—1. Ornament.

୨ । ସମର୍ଥ—2. Able.

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା—3. Completeness.

୪ । ପ୍ରାର୍ଥ୍ୟ—4. Sufficiency.

୫ । ନିଷେଧ; ବାରଣ—5. Prohibition

୬ । ବ୍ୟର୍ଥ—6. Vain.

୭ । ଅବଧାରଣ—7. Ascertainment.

[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଅଲକ୍‌ଡିଡି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—୧ । (ଶିଶୁରଜନ ଭାଷା) ଯେ
Alakḍiḍi ବିନା ଅଣ୍ଟାରେ ଚାଲି ପାରେ—(୧ । ୧୦ ମାସର ଶିଶୁକୁ
ଚାଲିବାକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କଲେବେଳେ ଶ୍ଯାମାନେ ଏହି କଥା
କହନ୍ତି)—1 A phrase used by women
while teaching infants to walk.

ଅଲକ୍‌ଡିଡି ପଦ (ଟିପା) ଶାବ,

ପରମରତ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ର (ଗୁରୁ) ଶାବ—ଶିଶୁଗୀତ ।

ଅଲକ—ସଂ. ବି (ଅଲ ଧାତୁ = ଭୂଷିତ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Alakā ୧ । ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ—1. Ringlet of hair; curl of
hair.

ଅଲକବଳ ଅଶୁଣିତ ସ୍ୱେଦନା ରେଖ—କବସୂର୍ଯ୍ୟ ବିଶୋଭା ଚମ୍ପୂ. ଭ. ଗୀତ ।

୨ । ଅଙ୍ଗଲପ୍ତ କୁକୁମ—

2. Red paste for the body.

୩ । ମେଘବିଶେଷ; ଭୂଲଗଦା ପରି ଆକାଶରେ ଭସୁଥିବା ମେଘ—

3. The cirrus or fleecy cloud.

୪ । ବାୟା କୁକୁର—4. Rabid dog.

ଅଲକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—୧ । ଅଣକ; ତଳା—

Alaka 1. Wooden spoon used in cooking.

ଅଲକତା—ପ୍ରା. ଓ ପଦ୍ୟ ବି—(ସ. ଅଲକ୍ତ)—

Alakata ୧ । ଅଲକ୍ତକ; ଅଲତା—1. Lac-dye.

ଅଲକତ ପ୍ରବ ନୟନେ ବୋଳ—କବସୂର୍ଯ୍ୟ-କବିତା ।

ଅଲକନନ୍ଦା—ସଂ. ବି (ନାମ) (ଅଲକ + ନନ୍ଦ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ + ଅ)—

Alakanandā ୧ । ଗଙ୍ଗାନଦୀ—
1. The river Ganges

୨ । ଅଠ ଦଶ ବର୍ଷକୟସ୍କା ବାଳିକା—

2. A girl aged 8 to 10 years.

ଅଲକବନ୍ଧା—ସଂ. ବି.—୧ । କପୋଳର ଉପରଭାଗ—

Alakabandha 1. The upper part of the brow.
ଭାଦ୍ରାବ ଚରଣ ସଲିଲେ,

ଅଲକବନ୍ଧ ସମ୍ମାନିତ—ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ।

ଅଲକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଯା (ଅଲକ + ଆ)—୧ । ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ—

Alakā 1. Ringlet of hair.

୨ । କୁବେରପୁର—

2 The town or palace of Kubera.

୩ । ଅଠ ଦଶ ବର୍ଷକୟସ୍କା ବାଳିକା—

3. A girl 8 to 10 years of age.

୧	ର	ଉ	ରୁ	ଝ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଈ	ଉ	ଊ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୪ । ଶ୍ରୀମାନେ କପାଳ ଉପରେ ପିନ୍ଧିବା ଅଳକାରବିଶେଷ—

4. An ornament worn over the forehead.

ଅଳକାଧିପ—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅଳକା=ଅଳକାପୁରୀ + ଅଧିପ=Alakādhīpa ରାଜା)—କୁବେର—

Kubera; the God of riches

ଅଳକାପାନ୍ତି—ଦେ. ବି —୧ । ଅଳକାସମୂହ; ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁଳସମୂହ—

Alakāpanti 1. The collection of ringlets of hair over the brow.

୨ । ଅଳକାରବିଶେଷ; ସୀଥୀ—

2. An ornament worn over the forehead

ଅଳକାପାଟୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଳକା ଓ ପଟ)—

Alakāpātī ୧ । ଅଳକାନାମକ ଅଳଙ୍କାର—1. An ornament worn over the forehead.

୨ । କପାଳର ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଅଳକା ପିନ୍ଧାଯାଏ—

2. That part of the forehead over which the alakā is worn.

ଅଳକାପୁର—ସଂ. ବି.—କୁବେରପୁର—

Alakāpura The palace of Kubera in heaven.

ଅଳକାପୁରୀ—ସଂ. ବି.—ଅଳକାପୁର—

Alakāpurī Alakāpura.

ଅଳକ୍ତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ=ନାହିଁ + ରକ୍ତ; ଯାହାଠାରୁ ଅଭାବ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବେଶି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ)—

Alakt ଲକ୍ଷାରସ; ଅଳତା—Lac-dye.

ଅଳକ୍ତକ—ସଂ. ବି. (ଅଳକ୍ତ + କ)—ଅଳକ୍ତ (ଦେଖ)

Alaktaka Alakta (See)

ଅଲକ୍ଷ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲକ୍ଷ୍ୟ)—୧ । ଅଲକ୍ଷିତ; ଅଜ୍ଞାତ—

Alaksha 1. Unmarked; unknown.

୨ । ଅସମକ୍ଷ—2. Unequal

୩ । ଅତୁଳନୀୟ—3. Incomparable

ଅଲକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅ=ମନ + ଲକ୍ଷଣ = ଚିହ୍ନ)—

Aalkshana ୧ । କୁଲକ୍ଷଣ; ଅଶୁଭ ଚିହ୍ନ—

1. In auspicious sign.

୨ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—2. Misfortune.

୩ । ମୃତ୍ୟୁର ପୂର୍ବ ଲକ୍ଷଣ—

3. Premonitory symptoms of death.

ସଂ. ବିଶ.—କୁଲକ୍ଷଣାକାନ୍ତ; ସୁଲକ୍ଷଣାକାନ୍ତ; ଶୁଭଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣିତ—

Inauspicious; with inauspicious signs or marks or traits on the person.

ଅଲକ୍ଷଣା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଲକ୍ଷଣ; ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

Alakshanā ୧ । ଅଲକ୍ଷଣ (ପୁରୁଷ)—

ଅଲକ୍ଷଣୀ

1. Inauspicious (person)

ଅଲକ୍ଷଣ ୨ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—2. Unfortunate; having no auspicious sign or trait on the person.

୩ । ଅସୁନ୍ଦର—3. Graceless.

ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଲକ୍ଷଣାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Alakshanī Feminine of Alakshanā.

ଅଲକ୍ଷଣୀ କୁଣ୍ଡଳେ ଜନମ-କଠରୁ ମନ୍ତ୍ରରେ ପଡ଼ି ମୃତ୍ୟୁ ଅଲକ୍ଷଣୀ ।

ଅଲକ୍ଷଣୀ

ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—ପାଦ୍ୟ ।

ଅଲକ୍ଷମା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ)—ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବଡ଼ଭଉଣୀ; ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ—

Alakshamā The Goddess of misfortune.

ହତଳକ୍ଷୀ ଗ୍ରା. ବିଶ.—୧ । କୁଲକ୍ଷଣା (ସ୍ତ୍ରୀ)—

ଅଲକ୍ଷମା 1. Inauspicious (woman)

୨ । ହତଭାଗିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ)—

2. Unfortunate (female).

ଅଲକ୍ଷିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ=ନୁଦେଖ + ଲକ୍ଷିତ = ଜ୍ଞାତ)—୧ । ଅଜ୍ଞାତ—

Alakshita 1. Unseen; unobserved,

୨ । ଅଦୃଶ୍ୟ—2. Unperceived.

୩ । ଅଚିହ୍ନିତ—3. Unnoticed

ଅଲକ୍ଷିତଭାବରେ—ଦେ. କି. ବିଶ.—୧ । ଅଚିହ୍ନିତଭାବରେ—

Alakshitabhābare 1. Without being observed or noticed.

୨ । ଗୁପ୍ତଭାବରେ—2. Secretly; by stealth.

ଅଲକ୍ଷିତେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ପଦ୍ୟ)—ଅଲକ୍ଷିତଭାବରେ (ଦେଖ)

Alakhite Alakshitabhābare (See)

ଶୋଷିତ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଦୃଶ୍ୟର ଅଲକ୍ଷିତେ । ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ମହାଶୟା ।

ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ)—ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ (ଦେଖ)

Alakshmi Alakshmi (See)

ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ନାମ) (ଅ=ବିରୁଦ୍ଧ + ଲକ୍ଷ୍ମୀ)—

Alakshmi ୧ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବଡ଼ଭଉଣୀ—1. Name of the elder sister of Lakshmi.

୨ । ଭାଗ୍ୟବିରୋଧୀ ଦେବତା—

2. The Goddess of ill luck.

୩ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ; ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—

3. Ill luck; calamity; misery.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପୁରୁଷ; ହତଭାଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

Unfortunate person.

ଅଲକ୍ଷ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ=ନୁଦେଖ + ଲକ୍ଷ୍ୟ)—୧ । ସମକ୍ଷ; ଅସମାନ—

Alakshya 1. Unequal.

(ଅଲକ୍ଷ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅତୁଳନୀୟ—2. Incomparable.

ଯାହାର କେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠରେ ଥିବାର ଓ ଚିହ୍ନର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଓ ଚିହ୍ନର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଓ ଚିହ୍ନର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେବେ ବୋଧଲେ ସେବେ ଏ ରୂପାବଳୀରେ ନ ଚିହ୍ନିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଓ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗାଘ' ନ ଚିହ୍ନିଲେ 'ଗାହ' ଗୋଟିକେ; 'ବୁଧ' ନ ଚିହ୍ନିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବକ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ୍ଷ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ଅଦୃଶ୍ୟ—3. Invisible.

୪ । ଅନିର୍ଣ୍ଣୟ—4. Unascertainable;
undistinguishable.

୫ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନ—5. Without aim.

୬ । ଅଚିହ୍ନିତ—6. Unmarked.

୭ । ଯାହାର କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ ନାହିଁ—

7. Having no particular mark.

୮ । ସାମାନ୍ୟ; ଭୂତ—

8. Insignificant in appearance.

ଅଲକ୍ଷ୍ୟଗତି—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଲକ୍ଷ୍ୟ+ଗତି)—
Alakshyagati ଯାହାର ଗତି କେହି ଦେଖି ପାରେ ନାହିଁ—
Moving invisibly.

ଅଲକ୍ଷ୍ୟଜନ୍ମତା—ସ. ବି. (ଅଲକ୍ଷ୍ୟଜନ୍ମ+ତା)—ଜନ୍ମ ଦେଖି ଦେବା
Alakshyajanmatā ଅବସ୍ଥା—Being of insigni-
ficant birth or origin.

ଅଲକ୍ଷ୍ୟଜନ୍ମା—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଲକ୍ଷ୍ୟ+ଜନ୍ମ; ୧ମା.
Alakshyajanmā ୧ବ.)—ଯାହାର ଜନ୍ମ ଦେଖି ବା ଭୂତ
ଅଟେ—Of insignificant birth or origin

ଅଲକ୍ଷ୍ୟଲିଙ୍ଗ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଲକ୍ଷ୍ୟ+ଲିଙ୍ଗ)—ନିଜର
Alakshyalinga ପ୍ରକୃତ ବେଶ ବଦଳାଇଥିବା; ସେ ବେଶଦ୍ୱାରା
(ଅଲକ୍ଷ୍ୟଲିଙ୍ଗ—ଶ୍ଵୀ) ଆପଣାର ସ୍ୱରୂପକୁ ଲୁଚାଏ—Disguised

ଅଲକ୍ଷଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅଲକ୍ଷଣ)—ଅଲକ୍ଷଣ (ଦେଖ)
Alakhana Alakshana (See)

ଅଲକ୍ଷଣ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ.—ଅଲକ୍ଷଣ (ଦେଖ)
Alakhanā Alakshanā (See)
ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ—ଅଲକ୍ଷଣୀର ଶ୍ଵୀଲିଙ୍ଗ—
Alakhanī Feminine of Alakhanā.

ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ.—ଅଲକ୍ଷଣୀ (ଦେଖ)
Alakhamā Alakshamā (See)

ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଲକ୍ଷଣୀ (ଦେଖ)
Alakhamī Alakshamī (See)

ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଲକ୍ଷଣୀ (ଦେଖ)
Alakhamī Alakshamī (See)

ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଲକ୍ଷଣୀ (ଦେଖ)
Alakhamī Alakshamī (See)

ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଲକ୍ଷଣୀ (ଦେଖ)
Alakhamī Alakshamī (See)

ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ.—ଅଲକ୍ଷଣୀ (ଦେଖ)
Alakhenā Alakshanā (See)

ଅଲକ୍ଷଣୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ଵୀ—ଅଲକ୍ଷଣୀ (ଦେଖ)
Alakhenī Alakshanī (See)

ଅଲଗ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲଗ, ଅଲଗ୍; ପ୍ରା. ଅଲଗ୍; ଭୂଲ.—ଅ.

Alaga ଅଲଗଦା) ୧ । ଅଲଗା; ଅସଲଗ୍—

1 Unconnected; separate; aloof.

ଆଲଗା ୨ । ଶ୍ରାଗ୍ଧାନ; ଅସୁନ୍ଦର—

ଅଲଗ 2. Shorn of beauty

ଅଲଗ ସେବଣା ଅସ୍ତେ ବଳଗେ ସେବନ୍ ଦେ । ପ୍ରାଚୀ, ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

୩ । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ—3 Solitary.

୪ । ଋତୁମଣ୍ଡ—4. Menstruated.

ଅଲଗ କରବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅଲଗ କରବା; ପୃଥକ୍ କରବା—

Alaga karibā To separate.

ଆଲଗା କବା

ଲଗ କରବା

ଅଲଗଛ—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) କ୍ରି. ବିଶ.—୧ । ଅଭୁତଭାବରେ—

Alagachha 1. Wonderfully.

ଆଲଗୋଛେ ୨ । ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ—2. In the air

[ଯଥା—ସେ ମୋତେ ଅଲଗଛ ଟେକ ନେଇ ଗଲା ।]

ଅଲଗଛେ—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) କ୍ରି. ବିଶ.—ଅଲଗଛ (ଦେଖ)

Alagachhe Alagachha (See)

ଅଲଗଡ଼—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ବିଷମ—1 Complicated.

Alagardā ୨ । ଗୋଳମାଳ—2. Confused; not clear.

ଅଲଗୁ ୩ । ଅସଜ୍ଜିଆ—3. Awkward.

ଆଁସଡ଼ ୪ । ଅପରିଷ୍କୃତ—4. Unclean.

୫ । ଅସୁନ୍ଦର—5. Ugly.

୬ । ଅସଙ୍ଗତ—6 Unreasonable.

୭ । ଅସଲଗ୍; ଯେଉଁ କଥାର ଗାଣି ମୁଣ୍ଡ ନ ଥାଏ;
ଅସମ୍ଭବ; ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ—

7. Unconnected; unmethodical.

୮ । ଅସାଧୁ—8 Awkward.

୯ । ଯାହାକି—9. Very bad.

୧୦ । ଅଯୋଗ୍ୟ—10. Unfit.

ଦେବାଲେକେ ଦେବବା ଲୋକ ଅଲଗଛ,

ହେଲେ ତହିଁ ଉପରେ ପାଦକଟି ବଡ଼—ବୃହତ୍ସଂହ. ମହାଭାରତ ଶାନ୍ତ ।

ଅଲଗଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗଲ)—ଘୋଡ଼ାମାନଙ୍କ ରହିବା ସକାଶେ

Alagardā ଅର୍ଗଲ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ଗୁଡ଼ାଳ—

ଆଡ଼ଗଡ଼ା Enclosure for horses.

ଅଡ଼ଗଡ଼ା ଦେ. ବିଶ.—ଅଲଗଡ଼ (ଦେଖ)

Alagardā (See)

ଅଲଗଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଅଲଗଡ଼ (ଦେଖ)

Alagardīā Alagardā (See)

ଅଲଗଣା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ.—୧ । ଯାହାର କିଛି ଠିକଣା ନାହିଁ;

Alaganā ଅଲଗୁବାଲୁ—

ଲୋମେଲୋ

1. Unmethodical.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ	ଣ

(ଅଲଗା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଅପରିଷ୍କୃତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Unclean; dirty (person).

ଅଲଗପୋଇ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—କମ୍ପୂଳ ଲତା—A species
Alagapoi of parasite creeper.

ଅଲଗବିଲଗ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)—ଅମେଳ; ଅସଂଲଗ୍ନ—
Alagabilaga Unconnected.

ଅଲଗଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଅଲ୍ = ଅସଂଲଗ୍ନ + ଅର୍ଦ୍ଧ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା
Alagardda + କର୍ତ୍ତୃ ଅ; ଚାଲିଲବେଳେ ଯାହା ଦେହ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ରୂପେ ଭୂମିରେ ଲାଗେ ନାହିଁ)—

୧ । ପାଣିଧଣ୍ଡ; ଧଣ୍ଡସାପ—1. Water-snake

୨ । ଚମ୍ପସାପ—2. Brown cobra

ଅଲଗର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଅଲ୍ = ଅଲଗ୍ନ + ଅର୍ଦ୍ଧ; ଫଣାଥିବା ରୂପ ଯାହା ଦେହର
Alagarddha ଅଧେ ଭୂମିରେ ଲାଗେ ନାହିଁ)—

ଅଲଗର୍ଦ୍ଧ (ଦେଖ)—Alagardda (See)

ଅଲଗହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଅଲଗା ହେବା; ପୃଥକ୍ ହେବା—
Alagahebā 1. To be separated.

ଆନଗାହଣ୍ୟା ୨ । ପୃଥକାନ୍ତ ପୃଥକ ବାସ ହେବା—

ଅଲଗହୀନା; 2. To live separately

ଅଲଗରହନା ୩ । ଚତୁର୍ଥାଦି ହେବା—

3. To be menstruated (and to
live separate from others for 4 days
till purified).

ଅଲଗା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲଗ୍ନ)—

Alagā ୧ । ଅନ୍ୟ; ଅପର; ବିସମ୍ପର୍କୀୟ—

ଆନଗା 1. Outsider, unconnected.

ଅଲଗା; ଗୁଡା ସେତେ ବେଳରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିବ, ଅଲଗା ଲୋକ ନ ଉଠିବ—
ଭୁବନ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ପୃଥକାନ୍ତବାସ—

2. Separate in board and mess.

୩ । ପୃଥକ—3. Separate.

ଶୁଣୁ ଚନ୍ଦ୍ରକ ଝଟି ଅଲଗା ହୋଇ ଗଲେ ସଥା ବିଶେ—
ଭାବନାଥ ପାଞ୍ଚବୀ ।

୪ । ପାକାଣ୍ଡ ଶ୍ୟା; ଚତୁର୍ଥା—4. Menstruated.

୫ । କିଛିଦୂରକୁ ଗତ—

5. Gone to some distance

ଏହା ଘଟି କର୍ମୋତ୍ତମ ଦେବା ଲୁଗା,

ପିନ୍ଧିଲେ ନଳ ଯାଇ ହୋଇଣ ଅଲଗା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଲଗାଇବା—ଦେ. କି—ଅଲଗା ବା ପୃଥକ କରିବା—

Alagāibā To separate.

ଆନଗାକରାନ

ଅଲଗ କରାନା

ଅଲଗୁଣି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଲଗ୍ନ —ଲୁଗା ରଖିବା ସକାଶେ ଗୁଲୁରୁ
Alaguni ଝୁଲୁ ଯାଇଥିବା ଦଉଡ଼ି ବା ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଦଉଡ଼ିରେ
ଆନୁନା ଝୁଲୁ ହେବା ବାଉଁଶ—A rope or stick
ଅଲଗୁଣି, suspended from the thatch to hang
ଅରଗୁଣି clothes

ଅଲଗୁଣିଆ—ଦେ. ବି—ଅଲଗା—

Alaguniā Clothes-rack.

ଅଲଗେ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲ) କି. ବିଶ—ଅନ୍ୟାନ୍ୟ—

Alage Elsewhere.

ଅଲଗହୀନା—ଦେ. ବି—୧ । ଅଲଗ; କଟାଳ—

Alaghañchāla 1. Importunity.

ବିନେ କର ଉଠି ବୁଝେ କରିବା କେଳ

ବକ୍ତା ହେଲେ ଶମ ଅଲଗହୀନ ବାଳା । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

୨ । ନିଷେଧ—2. Refusal.

ଅଲଗୁ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲଗ୍)—

Alaghu ୧ । ଯାହା ସାମାନ୍ୟ ନୁହେଁ—1. Not slight.

୨ । ଯାହା ହାଲୁକା ନୁହେଁ—

2 Heavy; not light.

ଅଲକରଣ—ସଂ. ବି. (ଅଲ୍ = ଭୂଷିତ କରିବା + କ୍ତ ଧାତୁ + କରଣ. ଅନ) —

Alankarāṇa ୧ । ଭୂଷଣ; ଅଳଙ୍କାର; ଗହଣା—

1. Ornaments.

୨ । (+ ଭୂଷ. ଅନ) ଅଳଙ୍କାରଦ୍ୱାରା ଭୂଷିତ କରିବା—

2 Bedecking with ornaments.

ଅଲକରଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ଅଲ୍ + କ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇଷ୍ଟ) —

Alankarishṇu ୧ । ଅଳଙ୍କରଣଶୀଳ—Decorative.

୨ । ଭୂଷକ—Decorating.

ଅଲଙ୍ଗ—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି.—ଗୁଲୁରୁ—

Alāṅga A lean-to.

ଅଲଂଘନ—ସଂ. ବି (ଅ + ଲଂଘନ)—

Alaṅghana ୧ । ଲଂଘନର ଅଭାବ—

1. Freedom from transgression.

ଅଲଂଘିତ } ବିଶ ୨ । ବ୍ୟସ୍ତ ବେଳରେ ଉପବାସ ନ କରିବା—

ଅଲଂଘ୍ୟା } 2. Want of fasting during fever.

୩ । ଅନୁହତ—3. Not overstepping.

୪ । ଅନୁକ୍ରମ—4. Non-violation

ଅଲଂଘ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଲଂଘ୍ୟା)—

Alaṅghāṇīya ଯାହାକୁ ଲଂଘନ କରା ଯାଇ ନ ପାରେ—

Inviolable.

ଅଲଂଘ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ଶ୍ରୀ—

Alaṅghā ଅଲଗା; ପାକାଣ୍ଡ ଶ୍ୟା; ଚତୁର୍ଥା—

Menstruated.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୂଜିତ ଏ ଚିତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଚିତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା । ଚିତ୍ତର ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ପାପ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହି' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଲଂକିତ—ସ. ବିଣ (ଅ + ଲଂକିତ)—ଲଂକିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—
Alaṅghita Not transgressed.

ଦେ. ବିଣ.—ଯେ ଲଂକିତ ନ କରେ; ଅଲଂକିତକାଣ୍ଡ—
Not transgressing.

ମୁଁ ଅଲଂକିତ ହେବ ତାର ବଚନକୁ ।

ସାବନା. ମହାଭାରତ, ବରଟ ।

ଅଲଂକ୍ୟ—ସ. ବିଣ (ଅ + ଲଂକ୍ୟ)—
Alaṅghya ସାଦାକୁ ଲଂକିତ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—
Inviolable.

ଅଲଂକ୍ୟ ହେବାକୁ ମୋ ରାଣ ପରାଣରେ ଯାହା କିଛି ନାହିଁ ।

କବିସମ୍ଭବ—ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଲଂକର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଲଂ = ଭୂଷଣ + କର୍ତ୍ତା = କରିବା ଲୋକ,
Alaṅkarttā ଅଲଂକର୍ତ୍ତା, ୧ମା ୧ବ.)—
(ଅଲଂକର୍ତ୍ତା—ଶ୍ରୀ) ପ୍ରସାଧକ; ଭୂଷଣକାଣ୍ଡ; ଯେ ଅଲଂକାର ପିନ୍ଧାଇ
ଦିଏ—One who furnishes or adorns
another with ornaments.

ଅଲଂକର୍ମୀଣ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅଲଂ = ପାରା + କର୍ମୀ = କ୍ରିୟା +
Alaṅkarmīṇa ଶ୍ରୀକାର୍ଯ୍ୟ. ରମ୍ଭ)—
(ଅଲଂକର୍ମୀଣ—ଶ୍ରୀ) ୧ । କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ; କାର୍ଯ୍ୟକୁଶଳ—
1. Expert

୨ । କର୍ମକ୍ଷମ—2. Able to work

ଅଲଂକା—ଗ୍ରା. ବି—ଅଲଂକାପୁର (ଦେଖ)
Alaṅkā A laṅkāpura (See)

ଅଲଂକାର—ସଂ. ବି. (ଅଲଂ = ଭୂଷିତ + କୃ ଧାତୁ + କରଣ. ଅ)—
Alaṅkāra ୧ । ଭୂଷଣ; ଅଭିରଣ—
1. Ornament; decoration

୨ । ସାହିତ୍ୟର ଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

(ଶିବାଳଙ୍କାର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।)

2. Science of figurative speech

୩ । ଶବ୍ଦାର୍ଥର ଭୂଷଣ—3. Figure of speech

୪ । ଭୂଷିତ କରିବା—4. Bedecking; adornment.

ଅଲଂକାରଶାସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି—ବାକ୍ୟାର୍ଥ ବିବୃତ୍ତି ସଙ୍ଗେ ବାକ୍ୟସ୍ମରୁପ ରସ,
Alaṅkāraśāstra ଭବ, ଦୋଷ, ଗୁଣ, ଶବ୍ଦ ଓ ଅଲଂକାର
ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟ ଯହିଁରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଏ—
The science of figures of speech

ଅଲଂକୃତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଲଂ = ଭୂଷିତ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—
Alaṅkruta ଅଲଂକାରଦ୍ୱାରା ଭୂଷିତ; ସଜ୍ଜିତ—
(ଅଲଂକୃତ—ଶ୍ରୀ) Adorned; ornamented; bedecked
with ornaments

ଅଲଂକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (ଅଲଂ = ଭୂଷଣ + କ୍ରିୟା = କାର୍ଯ୍ୟ)—
Alaṅkriyā ଭୂଷିତ କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ—Decoration.

ଅଲଚି—ପ୍ରାଦେ (ବସୁର) ବି.—ଅଲଚି (ଦେଖ)
Alachi Alati (See)

ଅଲଜିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ.—ନିର୍ଲଜ୍ଜ—
Alajiā Shameless.

ଅଲଜ୍ଜ

ଅଲଜ

ଅଲଜ୍ଜ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁଶ୍ରୀ; ଅ = ନାହିଁ + ଲଜ୍ଜା)—
Alajja ନିର୍ଲଜ୍ଜ—Shameless.

ଅଲଜ୍ଜା—ସ. ବି (ନଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱ; ଅ + ଲଜ୍ଜା)—ନିର୍ଲଜ୍ଜତା—
Alajjā Shamelessness; impudence.

ଅଲଜ୍ଜ ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ସ. ଅଲଜ୍ଜ)—

ଅଲଜ

ନିର୍ଲଜ୍ଜ—Shameless

ଅଲଜ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଲଜ୍ଜ (ଦେଖ)
Alajja (See)

ଅଲଜ୍ଜ

ଅଲଜ

ଅଲଞ୍ଜର—ସ. ବି (ଅଲଂ = ଶାସ୍ତ୍ର + ଜ୍ଞ. ଧାତୁ = ଜାଣିହେବା + କର୍ତ୍ତା.
Alañjara ଅ)—

୧ । ମୃଣ୍ମୟ ପାତ୍ର—1 Earthen pot.

୨ । ମାଟି କଳଶ; ମାଟିଆ—2 Earthen pitcher.

ଅଲଣା—ଦେ. ବିଣ (ସ. ଅଲବଣାକୁ)—

Alaṇā ୧ । ଯହିଁରେ ଲୁଣ ପଡ଼ି ନାହିଁ—

ଆଲୋନା 1 Not seasoned with salt.

ଅଲୋନା ୨ । ଅସାର (କଥା)—

2. Profitless; worthless (talk)

୩ । ନିକୁଷ୍ଠ—3. Inferior.

ଇନ୍ଦ୍ରାପୁତ୍ର ତାର ଅଧୋବିଶେଷ ନରେ ଯେଉଁ ଭୁଲନା ।

ବହୁ ବଳ ଇନ୍ଦ୍ରାପୁତ୍ର ସୁଦୃଢ଼ ଭୁଲ ଅଲଣା ।

ରାଧାନାଥ—ଭୁଷା ।

ଅଲଣାକଥା—ଦେ. ବି—୧ । ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ କଥା—

Alaṇākathā 1 Useless matter.

ବାଞ୍ଛେକଥା ୨ । ଅସାର କଥା—

ବିଫାୟଦାବାତ 2. Worthless matter.

ଅଲଣାପୁଅଣ—ଦେ. ବି—ଶୁଦ୍ଧଲକ୍ଷ୍ମଣ; ଯେଉଁ ପୁଅଣ ବା ଗେଲରେ
Alaṇāpūaṇa ଅନୁରକ୍ତତା ନ ଥାଏ—Fondness devoid
of sincerity.

ଅଲତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଲତ)—ଅଲତ୍ତ; ଲାସାରସ—

Alatā

ଆଲତା

ଅଲତା

ଲେଖିତ ଅଲତା ଚିତ୍ର ତୋ କଳକ ପାରେ—ବିବସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଲତାପାଟୀ—ଦେ. ବି.—୧ । ଅଲତାଶିର (ଦେଖ)

Alatāpātī 1. Alatāsirā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଡ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରବନ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଦ୍ୱ

୨ । ତଳପା ଧଡ଼ିରେ ଦିଆଯିବା ଅଳତା ରଙ୍ଗର ଚିତ୍ର ବା ପଟି—

2. A strip of painting of lac-dye on the sides of the sole of the foot.

ଅଳତାବୋଳ—ଦେ. ବି.—ଅଳତା ରସର ଲେପ—

Alatābōla A layer of lac-dye.

ଆଳତାବୋଳେ ମଞ୍ଚର ଲେପ ଅଳତା ବୋଳେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—କବିତା ।

ଅଳତାଶିର—ଦେ. ବି.—ତଳପା ଧାଡ଼ି, ଯେଉଁଠାରେ ଶ୍ଵୀଲେକେ ଅଳତା

Alatāsīra ପିନ୍ଧାନ୍ତି; ଗୋଡ଼ର ପାପୁଲ ଓ ତଳପା ମଧ୍ୟରେ ଆଳତାପାଟି ପାଦ ଶୁଭପାଖ ଦେଇଥିବା ପଟି; ପାଣ୍ଡି—

The edge of the sole of the foot

ଅଳତାସିନ୍ଦୂର—ଦେ. ବି.—୧ । ଶ୍ଵୀମାନଙ୍କର ଓ ବରକନ୍ୟାଙ୍କ

Alatāsindūra ପ୍ରସାଧନର ଦୁଇଟି ଉପକରଣ; ଅଳକ୍ରକ ଓ ମେସେକାମାଳ ସିନ୍ଦୂର—1. Two articles of toilet

of Indian wives.

୨ । ବିବାହ ସମୟରେ ଲୁକର୍ମ ବେଢାରେ ଦେବା ଶ୍ଵୀ ଆଗର

ବିଶେଷ (ଶ୍ଵୀମାନେ ଏ ବେଢାରେ ଲୁଇଁ କୁ ଅଳତାସିନ୍ଦୂର ପିନ୍ଧାନ୍ତି)—2 The ceremony of females anointing lac-dye and vermillion on the bridegroom on a separate platform during marriage ceremony.

ଅଳତିଗିରି—ଦେ. ବି. (ନାମ) ପାହାଡ଼ବିଶେଷ—

Alatigiri Name of a hill.

[ଦ୍ର—ଏହା ସାଜପୁର ସବୁଠିଉଜନ ଧାନମଣ୍ଡଳ ଶ୍ଵେତନରୁ ପୂର୍ବରେ ୧୦ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହା ଉପରେ ବଙ୍ଗଳା ନବାବଙ୍କ ସେନାପତି ସଜାଉଦିନଙ୍କ ନିର୍ମିତ ଗୋଟିଏ ମସଜିଦ୍ ଅଛି । କବି ରାଧାନାଥ ‘ନନ୍ଦକେଶବରେ’ “ଚନ୍ଦନ-ନିକୁଞ୍ଜ-ମଞ୍ଜୁଳ ଅଳତା” ଦ୍ଵାରା ସମ୍ବଦତଃ ନଳିନିରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି; କାରଣ ଅଳତିଗିରିରେ ଚନ୍ଦନଗଛ ଅଦୌ ନ ଥିବାର ଦେଖା ଯାଉଅଛି ।]

ଅଳତା—ଦେ. ବି. ୧ । (ସଂ. ଅଳକ୍ରକ)—ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଚର୍ମରୋଗ

Alati ବିଶେଷ—(ଏ ରୋଗରେ ଅଳତାପତ୍ର ନାଲି ମନ୍ଦାମାନ ଥାଏ; ଋ ଦେହର ଗୁଳେ ଗୁଳେ ଦେଖାଯାଏ)—1. A kind of skin disease (red patches) of infants

୨ । ଅଳତିଗିରି—(ଦେଖ)

2. Alatigiri (See)

ଚନ୍ଦନ ନିକୁଞ୍ଜ ମଞ୍ଜୁଳ ଅଳତା—ରାଧାନାଥ. ନନ୍ଦକେଶବ ।

ଅଲନ୍ଦୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଲନ୍ଦୁ)—ଧୂଆଁ ବାଜି ଗୁଲରେ ଓଦଳଥିବା

Alandu ବୁଡ଼ିଆଣୀ ଜାଲ ମିଶ୍ରିତ କଳା; ଗୁଡ଼ଧୂମ—

ଧୂମ Soot formed under the roof or

ଧୁଆଁସା, thatch;

କାଳସ

ଅଲନ୍ଦୁ—ଦେ. ବି.—ଅଲନ୍ଦୁ (ଦେଖ)

Alandhu

Alandu (See)

ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ଅନ୍ଧାର ଜଣାଇ ଅଲନ୍ଦୁ

କବିସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କବିତାରେ ବର୍ଣ୍ଣ । ରାଧାନାଥ—କବିତା ।

ଅଲନ୍ଦୁମ—ସଂ. ବି (ଅଲନ୍ଦୁ=ଅଲନ୍ଦୁ+ଧୂମ=ଧୂଆଁ)—

Alandhuma ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୂମ; ଧୂମ ସମୂହ—

1. Excessive smoke

୨ । ଅଲନ୍ଦୁ (ଦେଖ)

2. Alandu (See)

ଅଲପ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ପଦ୍ୟ) (ସଂ. ଅଳ୍ପ)—

Alapa ୧ । ଅଳ୍ପ—1. Little; small.

ଅଳ୍ପ ୨ । ଗୁନ; ଅଧମ—2. Mean; wretched.

ଅଳ୍ପା ଜଗତମୋହନ ତୋ ଗୁପ୍ତ, ସୁଦେବ ମୁଁ ସେ ଅଳପ ।

ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ।

୩ । ସାମାନ୍ୟ—3. Slight.

ଶେଷ ଅଙ୍ଗିକାର ବର କି ତାହାର ଅଳପ କଥା ପଦକୁ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।

୪ । ସଂଖ୍ୟାରେ କମ୍—4. Small in number.

ଅଳପବସୁଣୀ ଅଳପକେ ହସି, ଗଳପ କରନ୍ତୁ ବସି ।

ନନ୍ଦକେଶୋର—ଶମ୍ଭୁ ।

ଅଲପ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲ) ବିଶ—ଅଳ୍ପ—

Alapa

Little; small.

ଅଲପ ଅୟୁଷ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଳ୍ପାୟୁଷ) ଅଳ୍ପାୟୁଷ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Alapa āyusha

Short lived (person)

ଦ୍ରୌପଦୀ କେଶ ଶର୍ମା ଦୋଷେ, ସୁଦେବ ଅଳପ ଅୟୁଷେ ।

ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ମାୟା କରୁ, ଅର୍ଜୁନ ଗାଣିବେ ହେବୁ ।

ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ।

ଅଲପକ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅଳ୍ପକ)—୧ । ଅଳ୍ପମାତ୍ର—

Alapaka

1 Only a little.

୨ । ଅଳ୍ପପରିମିତ—2. Little; trivial.

୩ । ନିକୃଷ୍ଟ—3. Inferior.

(ଯଥା—ସେଇ ଅଲପକ ଲୋକ, ଆଉ କଅଣ କହନ୍ତା ।)

୪ । ସାମାନ୍ୟ—4. Insignificant.

(ଯଥା—ଅଲପକ କଥାରେ ଏତେ ଗୁଣିଲେ ତଳକି ନାହିଁ ।)

ଅଲପକଥା—ଦେ. ବି. ବିଶ.—ସାମାନ୍ୟରେ—

Alapakāṭh

Very little.

ସାମାନ୍ୟ (time, manner, quantity and quality).

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ନିକୃଷ୍ଟ—1. Inferior.

୨ । ଅଳ୍ପ ପରିମିତ—2. Small in quantity.

ଅଲପକେ—ଦେ. ବି. ବିଶ.—୧ । ମୃଦୁଭାବରେ—

Alapake

1. Slightly.

ଅଳ୍ପ ଅଳପ ବସୁଣୀ ଅଳପକେ ହସି, ଗଳପ କରନ୍ତୁ ବସି ।

ନନ୍ଦକେଶୋର, ଶମ୍ଭୁ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅଳପା ଶବ୍ଦରେ ସ୍ୱଳ୍ପତା ଓ ଦୃଢ଼ତା ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯଦିଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଯଦିଓ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଏ ଯେ କେହି ଲେଖିବା ବେଳେ ଏ ଦୃଷ୍ଟାକୋଣରେ ନ ମନେ ପଡ଼େ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ପଢ଼ାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ବା ଯଦିଓ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା — 'ବାଲ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାପ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଚେଷ୍ଟାକରିବେ; 'ବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଚେଷ୍ଟାକରିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଦ୍ଧା' ଚେଷ୍ଟାକରିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଚେଷ୍ଟାକରିବେ ।

୨ । ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ; ଧୀରେ ଧୀରେ—2. Slowly.

୩ । ସହଜରେ; ଅନାୟାସରେ—3. Easily.

ଅଲପକେ ଏ ଗୋଟି ନିଆଁ ପଡ଼ିବ,

ସ୍ୱାସ୍ତିକଙ୍କ ଯାଗ ସମାନ ସେ ହେବ । କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାଭାରତ ।

ଅଲପାଅଲପି—ଗ୍ରା. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଳ୍ପାଲ୍ପ) — ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣରେ—
Alapāalapi In small quantities.

ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ

ଅଲପାୟୁଷ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଳ୍ପାୟୁଷ) — ଅଳ୍ପକାଳଜୀବୀ; ଅଳ୍ପାୟୁଷ;
Alapāyusha ଅଳ୍ପାୟୁଷ—

ଅକ୍ଷେପେ, ଅକ୍ଷେପେ

Short lived.

ଅଳ୍ପାୟୁ

ଅଲପାୟିଷିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. — ଅଲପାୟୁଷ (ଦେଖ)

Alapāyishia Alapāyisha (See)

ଅଳପାୟିଷିଆ, ବିଶିଷ୍ଟ, ନିରାଶ୍ରୟ ।

ସଂସ୍କୃତ । ମୁଁ କି ଶକ୍ତିବା ଲୋକ — ଫକୀରମୋହନ—ଛମାଣିଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅଲପାୟୁଷ—ଗ୍ରା. ବିଶ. — ଅଲପାୟୁଷ (ଦେଖ)

Alapāyusha Alapāyisha (See)

ଅଲପିନା—ପ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) (ସଂ. ଅଲପିନ — ଝୋଟି ଦେଖ)
Alapina Jhoti (See)

ଅଲପେଶିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସଂ. (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ) — ଅଲପାୟୁଷ (ଦେଖ)
Alapeisha Alapāyisha (See)

ଅଲପେଶିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସଂ. — ଅଲପାୟୁଷ (ଦେଖ)
Alapeishia Alapāyisha (See)

ଅଲପେଶିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସଂ. — ଅଲପାୟୁଷ (ଦେଖ)
Alapeishia Alapāyisha (See)

ଅଲପେଶିଜିଆ—ଗ୍ରା. ଅ. — (ଅରଣ୍ୟ) କୁ ଅଳ୍ପାୟୁ ହୋଇ ମର—
Alapeishijia (a curse) You meet with an
ଅକ୍ଷାୟୁଷ ସା untimely death

ଅଲପେଶିଜିବା—ଗ୍ରା. କି. — ଅଳ୍ପାୟୁ ହେବା; ଅଳ୍ପ ଆୟୁଷରେ ମରବା—
Alapeishi jiba To die before time, to
be short-lived.

ଅଲପା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ନିର୍ଜାର୍ଯ୍ୟକ. ଅ + ପା. ନପ୍ତା) — ଲାଭହୀନ—
Alapha Profitless.

ଅଳାପ କୈଦେ. (ଅ) ବି—କାବାଜୀ ଓ ଫକୀରମାନେ ମୁଣ୍ଡବାଟେ
ଗଳାର ପିନ୍ଧିବା ଦାତ ନ ଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଚିଲ୍ଲା
କୁରୁତା—A loose coat without sleeves
worn by ascetics and fakirs

ଅଲବତ୍—ଦେ. କି. ବିଶ. (ଅ ଅଲ୍ବତ୍) — ନିଶ୍ଚୟ; ନିଶ୍ଚୟ; ଅବଶ୍ୟ—
Alabat Certainly

ଆଳବାତ ଏ ବଥା ଶୁଣି ପାଞ୍ଜି କର ଏକାବେଳେକେ କହୁଲେ; ଅଲବତ୍, ଅଲବତ୍—
ଅଳବତା ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣିଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅଲବଲ—ଦେ. ବି — ଏକପ୍ରକାର ଦୀର୍ଘ ନଳିପୁକ୍ତ ଡୁକା ବା ଧୂମପାନ
Alabalā ପାତ୍ର—A hooka with a long pipe for
ଆଳବଲା smoking tobacco.

ଅଳବଲା

ଅଲବଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସଂ. — ବେଉଜିଆ; ଅଠିକଣା (ଲୋକ) —
Alabaliā Unmethodical (person)

ଉଦାମ୍ବି ପ୍ରା. ଦେ. (ଗଡ଼) ବିଶ. — ଉଦାମ୍ବିଆ (ଲୋକ) —
(ଅଲବଲ—ଶ୍ରୀ) Indifferent (person)

ଅଲଭ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲଭ୍ୟ) — ଅପ୍ରାପ୍ୟ—
Alabhya Unattainable.

ଅଲଭ୍ୟରେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲଭ୍ୟ) —

Alabhyare ୧ । ପ୍ରାର୍ଥନା ନ କରି ମଧ୍ୟ; ନ ଲୋଡ଼ି କରି—

ଅଳାଭେ 1 Without asking for.

ଏଥିରୁ ଲଭୁପଦ ଅଲଭ୍ୟରେ ହୋଇ—କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ. ମହାଭାରତ, ସଭା ।

୨ । ସହଜରେ—2 Easily.

ଅଲଭ୍ୟ—ଦେ. କି. ବିଶ. — ଅଲଭ୍ୟରେ (ଦେଖ)

Alabhye Alabhyare (See)

ଏକା ନିରାଶ୍ରୟ ଯେବେ ଯେବେ ମାରି,

ଅଲଭ୍ୟ ହେବ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଦଶଧାୟ—କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ. ମହାଭାରତ, ସଭା ।

ଅଲମତିବିସ୍ତରେଣ—ସଂ. ବାକ୍ୟ. (ପ୍ରତିଶେଷରେ ଲେଖାଯିବା ବାକ୍ୟ) —
Alamatibistareṇa ଅତି ଅଧିକ ଲେଖିବା ବାହୁଲ୍ୟ
ମାତ୍ର—It is redundant to write anything
further.

ଅଲମବିଲମ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଲ୍ଲମବିଲ୍ଲମ) —

Alamabilama ଅଲ୍ଲମବିଲ୍ଲମ (ଦେଖ)
Alomabiloma (See)

ଅଲମ୍ବୁଷା—ସଂ. ବି. — ପୋକଶୁଣ୍ଠା (ଦେଖ) (ଦରେକଶୁଣ୍ଠା. ଦ୍ରବ୍ୟସୁତ୍ର) —
Alambushā Pokashūṅghā (See)

ଅଲମ୍ବୁଷ—ସଂ. ବି. (ଅଲ + ବୁଷ୍ ଧାତୁ—ସଞ୍ଜି କରବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱି.
Alambusha କିପାତନ. ଅ) —

୧ । ଶୁଣ୍ଠାବିଶେଷ—

1. Name of a demon.

[ଦ୍ର—କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଯୁଦ୍ଧରେ ଏହି ଶୁଣ୍ଠା ଅଭିମନ୍ୟୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ
ଅନେକ ମାୟାଯୁଦ୍ଧ କରିଥିଲା ।]

୨ । ପ୍ରହସ୍ତ, ଶୁଣ୍ଠାବିଶେଷ—

2 Name of a general of Rābana

୩ । ବାମନ (ଦେଖ)

3. Bāmana (See)

ଦେ. ବିଶ. — ଅଲମ୍ବୁଷା (ଦେଖ)

Alambushā (See)

ଅଲମ୍ବୁଷା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ସ୍ୱର୍ଗ ଦେଶ୍ୟାବିଶେଷ—

Alambushā 1 Name of a heavenly nymph.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୧ । ଶରୀରର ପ୍ରଧାନ ଦଶ ନାଡ଼ୀ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ନାଡ଼ୀ

(ଦଶ ନାଡ଼ୀ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—

2. Name of a blood vessel.

୩ । ଲଢ଼ାବଜା ଲତା—3. A creeper.

୪ । ମୃଣ୍ମିଶ୍ଵ; ଭୂର୍ କଦମ୍ବ—4. A tree.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଶାନ୍ତତା (କଥା)—

1. Quaver (words)

୨ । ଅକ୍ଷମ୍ବୁଷା; ହୁଣ୍ଡା—

2 Awkward; fool hardy (person)

ଅଲମ୍ବୁଷା—ଦେ. ବିଶ—ଅଲମ୍ବୁଷା (ଦେଖ)

Alambhushā Alambushā (See

ଅଲମ୍ବ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସ୍ଵାସପୁ; ବିଶ୍ଵାସ; ଅକ୍ଷମ—

Alarā 1 Confused; disorderly

ଏଲୋମେଲୋ ୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥା ଓ କାର୍ଯ୍ୟର ଠିକଣା ନଥାଏ—

ଗଢ଼ସବ୍ 2. Unmethodical; clumsy

(ଅଲମ୍ବ—ଶ୍ରୀ) ଦେ. ବି—ଅକର୍ଜନା; ଅଲମ୍ବ—Refuse.

ନୋଟବା ସେ ବାଟର ମୁହଁରେ ଥିବା ପକ୍ଷୀ

ନଳଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଡ଼ାଘର ଥିବା ଅଲମ୍ବ ମୁଁ କିତାର । କୃଷି ବ୍ୟବସାୟର ଅପା

ଅଲମ୍ବ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ କାମସବୁ ଶୁଣିଲାରେ କରେ ନାହିଁ—

Alarī (woman) Who does works clumsily; unmethodical

ଅଲର୍ଜ—ସ. ବି. (ଅଲ୍ = ଅତ୍ୟଧିକ + ଅର୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ମ ଅ)—

Alarka ୧ । ରିପ୍ଟ କୁକୁର—1 Rabid dog.

୨ । ଶ୍ଵେତ ଅର୍ଜବୁଷ—

2 White species of Arka plant.

୩ । ଅସୁରବିଶେଷ—3. A demon

୪ । କଳ୍ପିତ ଶୁକ୍ରବିକାର ଜନ୍ତୁ—

4. A kind of mythological beast

[ଦୁ—ଏହା ଅଷ୍ଟପଦ, ଗନ୍ଧଦନ୍ତ ଓ ସୁଦ୍ୟାବୃତ୍ତ ଲେଖକଶିଷ୍ଟ ।]

୫ । ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗେ ନାହିଁ—

5. Not useful for any work.

ଅଲମ୍ବ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ = ନୁହେଁ + ଲମ୍ ଧାତୁ = ଲକ୍ଷ୍ୟ + କର୍ତ୍ତୃ)

Alasa ଅ)—୧ । ଶ୍ରମବିମୁଖ; ଅଲମ୍ବ—

(ଅଲମ୍ବ—ଶ୍ରୀ) 1. Idle; lazy; indolent; languid;

ଅଲମ୍ବତା; } —ବି. inactive

ଅଲମ୍ବ୍ୟ }

୨ । ରୁଗ୍ନ—2 Sickly.

୩ । କ୍ଳାନ୍ତ—3. Tired.

ସଂ. ବି—୧ । ବିଳମ୍ବ—1 Delay.

୨ । ବାଲିଜଳା ରୋଗ—2. Chilblain.

୩ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ରୋଗବିଶେଷ—

3. Indigestion; flatulence; tympanites.

୪ । ଗୋଦର (ରୋଗ)—

4. Elephantiasis of the leg

ଦେ. ବି—ଅଲମ୍ବ୍ୟ—Idleness; languor.

ଅଲମ୍ବକ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ. ପୁଂ (ଅଲମ୍ବ + କ)—ଅଲମ୍ବ (ଦେଖ)

Alasaka

Alasa (See)

ଅଲମ୍ବ ନାୟିକା—ସଂ. ବି (ଶିଳ୍ପଶାସ୍ତ୍ର)—ମନ୍ଦରର କାନ୍ଥ ଓ ଶୁଙ୍ଘରେ

Alasa nāyikā ଚିତ୍ରିତ ବିରୁଦ୍ଧଯୌବନା ଓ ଅଲମ୍ବଭ୍ରମୁଦ୍ରା

ରୂପିୟା ମୂର୍ତ୍ତି—A figure of a young

languid woman wrought on walls

and pillars.

ଅଲମ୍ବ ପିତୁଳା—ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଶାର ଅନେକ ମନ୍ଦିରର ପ୍ରଥମ ଭରଣିରେ

Alasa pitulā ଖୋଦିତ ପଥରର ଶ୍ଵାମୂର୍ତ୍ତି, ଏ ଦୁଇହାତରେ ଏକ

ମୁଣ୍ଡରେ ପଥରକୁ ଟେକି ଧରିଥାଏ—

A figure of a woman supporting a

stone with the hands and head,

wrought on the lower portions of

walls in temples.

ଅଲମ୍ବ ଭ୍ରମ୍ଭବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଲମ୍ବ୍ୟ + ଭ୍ରମ୍ଭ)—

Alasa bhāṅgibā ଅଙ୍ଗଭ୍ରମ୍ଭବା ଦେହର ଅଲମ୍ବ୍ୟ ଦୂର

ଆଡ଼ାମୋଡ଼ା; ଆଡ଼ାତାଙ୍ଗା; କରବା—To throw out one's

ଆନିଷ୍ଠିତାଙ୍ଗା arms and legs to drive away

ଅଳକସାନା languor.

ଅଲମ୍ବ ମେଣ୍ଟାଇବା—ଦେ. ବି—ଦେହର ଅଲମ୍ବ୍ୟକୁ ବିଶ୍ରାମଦ୍ଵାରା ଦୂର

Alasa mentāibā କରବା—To refresh one's self

ଆସ୍ଥିମେଟାନ by rest.

ଅଲମ୍ବା—ଦେ. ବି. (ଅଲମ୍ବ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଦୃଢ଼ପଦ ଲତା—

Alasā A creeper; Vitis Pedata.

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅଲମ୍ବ + ଅ.)—ଅଲମ୍ବ୍ୟସ୍ଥୁଳା—

Lazy; languid.

ସେ ଯୋଗା, ଶ୍ରମକଳ କଣେ ଅଙ୍ଗଭ୍ରମ୍ଭ, ଚାଲୁଛନ୍ତି ଚାଲ ଅଲମ୍ବା ।

ପ୍ରାଚୀ ରସବାସ୍ୟ ।

ଅଲମ୍ବିତ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ)—ଅଲମ୍ବ୍ୟସ୍ଥୁଳା—

Alasita Languid; showing signs of languor.

ରୁକ୍ଷ ନୟନ ପଦ—ବିଶେଷତ ଅଲମ୍ବିତ । କଞ୍ଚୁ ବେଦେଶ୍ଵରବଳାସ ।

ଅଲମ୍ବିର—ପ୍ରା. ଦେ. (ପୁରୀ) ବି—ବାହାଲ; ତେଣୁ ବା ଯନ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ

Alasirā ଲମ୍ବ ବାହୁଣ (ଯାହାର ଗୋଟିଏ ଅଗରେ ବୋଲୁଅ ବକା ଥାଏ

ତେଣୁରବାଂସ ଓ ଅନ୍ୟ ଅଗରେ ପାଣି ଉଠାଇବାର ପାଦ ଝୁଲୁଥାଏ)—

The long bamboo pole used in a

water-lifting contrivance.

ଅଲମ୍ବୀ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅଲମ୍ବା)—୧ । ଅଲମ୍ବ୍ୟସ୍ଥୁଳା (ଶ୍ରୀ)—

Alasī Lazy (woman)

ଆଲମ୍ବେ ୨ । ଧୀରଗତିବିଶ୍ଵା—2. Moving slowly

ମୋତେ ଜଳବେଳ ଅଲମ୍ବୀ ମରାଜିଗମନା ବୋଲନ୍ତି ଦେଶେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ

ସାଧୁ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସଦୃଶ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସଦୃଶ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ବୋଲିଲେ, ସେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ବୋଲିବାକୁ ହେବ । ସଂ — 'ରା' = ଦେଲେ 'ରା' ଖୋଜିବେ; 'ରା' ନ ମିଳିଲେ 'ରା' ଦେଖିବେ; 'ରା' ନ ପାଇଲେ 'ରା' ଦେଖିବେ; 'ଅରା' ନ ପାଇଲେ 'ଅରା' ଦେଖିବେ; 'ଅରା' ନ ପାଇଲେ 'ଅରା' ଦେଖିବେ ।

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ରଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୁକ୍ତ ବାକ୍ୟ) —
ପୀଡ଼ିତ—Sick.

ଅଳପୁଅ—ଦେ. ବିଶ.ପୁଂ. (ସଂ. ଅଳସ) — ୧ । ଅଳସ୍ୟଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି) —
Alasuā 1. Lazy (man)

ଆଳସ୍ୟ; ଆଳସ୍ୟା ୨ । ଅଳସ୍ୟପରାୟଣ —
ଆଳସୀ; ଅରସୀଳା; ଆଳକ୍ଷୀ 2. Idle by habit.

ଅଳପୁଅ କାହା ଉପରା ଘେନି ଦିଅ ମଞ୍ଜା ବାବୁ ଥିବେ ଜନମ ।
ଅଳପୁଅ. ବଦାୟନମଣି ।

ଦେ. ବି. — ଅମୃତବିଶେଷ — A kind of mango pickle.

ଅଳପୁଅପଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଳସ + ଓ. ପଣ = ଭାବ) —
Alasuāpana ୧ । ଅଳସ୍ୟ — 1. Laziness

ଆଳସ୍ୟପଣ ୨ । ଗଭୀର ଶୈଥିଲ୍ୟ —
ସୁସତୀ 2. Languor

ଅଳପୁଅପଣିଆ—ଦେ. ବି. — ଅଳପୁଅପଣ (ଦେଖ)
Alasuāpaniā Alasuāpana (See)

ଅଳପୁଅମୀ—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳା ଅଳ୍ପକରଣ) — ଅଳପୁଅପଣ (ଦେଖ)
Alasuāmi Alasuāpana (See)

ଅଳସେଇ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଅଳସ) —
Alaseī ଅଳସୁଆର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ — Feminine of Alasuā.
ଆଳସେ
ସୁସ୍ତ

ଅଳସୋଇ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. — ଅଳସେଇ (ଦେଖ)
Alasoī Alaseī (See)

ଅଳା—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅଳକ) — ଅଥଳା (ଦେଖ)
Alā Aālā (See)

ଅଳାଇଚ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏଲିଚ; ଭୂଲ. ତା. ଏଲିଚା) —
Alāicha ୧ । ଅଳାଇଚ; ସୁଗନ୍ଧ ମସଲାବିଶେଷ —
ଏଲଟି, ଏଲଟି, ଏଲଟି 1. Cardamom; Ellettaria
ବଡ଼ିହାୟତୀ; ଏଲଟି Cardamomum.
ତେ—ଏଲଟିଲ [ଦ୍ରୁ—ଭୂରବୁର ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମ
(ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—ଉପଲୁଷ୍ଟା) (କମ୍ପୋ, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ) ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନ୍ମିବା
ହଳଦୀଜାତୀୟ ପ୍ରାୟ ଶାକଗୁଳ୍ମ; ଏହା ବହୁ ପ୍ରକାର; ଗଛ ଓ ଫଳ
ବଢ଼େ; ଔଷଧରେ ଓ ମସଲାରେ ଲାଗେ]

୨ । ବଡ଼ ଅଳାଇଚ; ନେପାଳୀ ଅଳାଇଚ —
2 Nepal cardamom; Amomum

Subulatum.

[ଦ୍ରୁ—ହରିଦ୍ରାଦିବର୍ଗର ପତ୍ରମୟ ଶାକଗୁଳ୍ମ, ନେପାଳରେ ଜନ୍ମେ
ବଙ୍ଗଦେଶରେ ଏଥିର ମୂଳରୁ ଲୋକେ ବାରିଗୁରେ ଗଛ ଲଗାନ୍ତି
କିନ୍ତୁ ଫଳ ଫଳେ ନାହିଁ]

୩ । ଗୁଜୁରାଟି (ଦେଖ) — 3. Gujurāṭi (See)

ଅଳାଇଚ ଅର୍କ—ଦେ. ବି. — ଅଳାଇଚରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ
Alāicha arka ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ବା ସାର —
ଏଲଟିଆ ଆରକ Essence of cardamom.

ଅଳାଇଦା—ବୈଦେ. ବିଶ (ଆ. ଅଲାଇଦା, ଅଲଦା) —
Alāidā ୧ । ଅଲଗା; ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର; ପୃଥକ —

ଆନାଦା 1 Separate.

ଅଲାଇଦା; ଅଲହା ୨ । ସମ୍ବନ୍ଧହୀନ — 2 Unconnected
ବୈଦେ. କି. ବଂ — ପୃଥକ୍ପୃଥକ — Separately,

ଅଲାଇବଲାଇ—ଦେ. ବି. — ୧ । ଅଲାଇବଲାଇ; ସବୁପ୍ରକାରର ଅପଦ
Alāibalāi ବିଷୟ — 1 All kinds of
ଆନାହିବାନାହି misfortune or danger.

ଅଲେୟାବଲେୟା

୨ । ନିନ୍ଦା; ଦୁର୍ନାମ —

2. Blame; evil repute.

୩ । ଅପରାଧ — 3. Evil,

୪ । ଦାୟିତ୍ୱ — 4. Responsibility.

ଅଲଉଦିଆ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼) ବିଶ. —

Alāudīā ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭିଲ୍ଲ କରେ —

ଅଲସେଟିଆ 1 A person who works
haphazardly.

୨ । ହେଳାଦସ୍ତୀ (ଲୋକ) —

2. Negligent.

ଅଲଗି—ଦେ. ବିଶ (ଗାଳ) [ସଂ. ଅ + ଲଗ୍; ଯେ ଲାଗେ ନାହିଁ ବା
Alāgi ପରିଶ୍ରମ କରେ ନାହିଁ] —

୧ । ଅଳପୁଅ; ପରିଶ୍ରମକାର —

1. Idle; lazy.

୨ । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ — 2. Solitary, lonely.

୩ । ନିକମ; ଅକମିଳ (ଲୋକ) —

3. Worthless (fellow)

୪ । ଅସୁନ୍ଦର —

4. Graceless; shorn of beauty; ugly.

କେତେ କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଶୁଣିବୁ ବାବୁ,
ଅଲଗି ବିଶ୍ୱାସ ମୋ ଦେଶ ଘୋଷ ସବୁ ।

ପାତାମ୍ବର—କଟି ହସ୍ତସ୍ପର୍ଶ ।

୫ । ଅଲଗା; ପୃଥକ — 5 Separate.

୬ । ବ୍ୟବହାରର ଅଯୋଗ୍ୟ — 6. Unfit for use.

ଅସର ସବୁଥା ଉର ସେ କାହୁଁ ଲାଗିବ କର
ଦେଖିବୁ ପଣି ଅସେ ଲକ ଅଲଗି ।

ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

୭ । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ — 7. Untouchable.

ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ରୀ — ରତ୍ନମତୀ-ଅସ୍ପୃଶ୍ୟା (ଶ୍ରୀ) —

Menstruated.

ସାଧାରଣ ଭେଦେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ମଧ୍ୟ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ପରସ୍ପର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା କି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେତେ ଏ ପ୍ରକାରେ କେତେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ବସନ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବେ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ପଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ

୪ । (ଅଲ = କିଛିର ନାମୁନା + ଈ) — କଳା କିଛି —

4. The black centiped.

କଳା କଳାସିନୀ ବର୍ଣ୍ଣ ଅଳ୍ପଦେ ସଙ୍ଗମ କାରଣ । ରକ୍ତ. କୋଷ୍ଠହାସ୍ୟମୟ ।

୫ । କଙ୍କଡ଼ାକିଛି — 5. Scorpion.

୬ । କିଛିରାଶି — 6. The sign Scorpion

୭ । ମଦ୍ୟ — 7. Wine; spirituous liquor.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ ଧାତୁ = କଷ୍ଟଦେବା) — ୧ । ବାଞ୍ଛିତ ଆବଦାନ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ବାରମ୍ବାର ସନ୍ଧିବାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା — 1. Repeated pressing requests for anything; importunity.

ଲୁଠ ଅଳ ବର କୋଳ ପାଇଁ ଯଶୋବାକୁ । ଅରମ୍ୟ ବସନ୍ତହାମଣି ।

୨ । ଦୃଢ଼; ଜିଦ୍; ଜଗର — 2. Obstinacy; tenacity; insistence.

ଜଳ ଯାଉଥିବା ଦେବତାଙ୍କୁ ଅବା ଅଳ କରୁଥାଉ କେତେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

୩ । ଗୋଳ; ଡଙ୍ଗା — 3. Noise; scandal.

୪ । ପ୍ରାର୍ଥନା; ଅନୁରୋଧ —

4. Request; solicitation.

ଅମ୍ଭାନ୍ତ ଶ୍ରୀମତୀ ସଭେକରେ ମଧ୍ୟ ଅଳକର ବୋଲି ଅଳିକରେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ — ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଲି — ଦେ. ବି. — ୧ । ଅଲେଖର ଡାକନାମ —

Ali 1. Name for calling Alekha.

ଆଲି ୨ । ଶିଶୁ ବାଳକ ବାଳିକାଙ୍କର ଗେଜ୍ଜା ନାମ —

ଅଲି 2. A fond name by which pet children are accosted

୩ । (ଅ. ନାମ) ମୁସଲମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ —

3. A family title amongst Mahomedans.

୪ । (ଅ. ନାମ) ମୁସଲମାନ ଧର୍ମପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ହଜ୍ରତ ମହମ୍ମଦଙ୍କର ଜୋର୍; ଏ ମହମ୍ମଦଙ୍କ କନ୍ୟା ପ୍ରତେମାବିବଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ହଜ୍ରତ ମହମ୍ମଦ ଏହାଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ । ଏହାଙ୍କର ପ୍ରଥମାପତ୍ନୀ ପ୍ରତେମାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଜନ୍ମିଥିବା ପୁତ୍ରହସ୍ତ ହସେନ୍ ଓ ହାସାନ । ଏହାଙ୍କ ମୁଖରୁ କୋରାନର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଶୁଣି ଲୋକେ ମୋହତ ହୋଇ ମୁସଲମାନ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ଏ ଦିନାକେତେ ଖଲିଫା ପଦରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ପରେ ତାହା ତ୍ୟାଗ କଲେ । ଜଣେ ଘାତକର ଆଘାତରେ ଏ ମୃତ ହେଲେ ।

(ଜନ୍ମ ଖ୍ରୀ. ୫୯୯ — ମୃତ ୬୬୧ ଖ୍ରୀ.)

4. Name of a famous follower of Mahommed.

ଅଲିଆ — ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଅଳ + ଆଦର) —

Aliara ୧ । ଅତ୍ୟଧିକ ଆଦରରେ ପାଳିତ ଓ ବର୍ତ୍ତିତ; ସହପାଳିତ — ଆହୁବେ ଗୋପାଳ 1. Brought up with too much fondling.

ଅଲେକ ବଡ଼ିଆ; ୨ । ଗେଜ୍ଜା; ଗେଲବସର —

ଲାଡ଼; ଅଲେକ 2. Brought up loosely or without restraint.

୩ । ଅତ୍ୟଧିକ ମୁହଁ ପାଇବା ହେତୁ ଯେଉଁ ପିଲା ଖରପ ହୋଇଥାଏ — 3. Spoiled by excessive fondling.

୪ । ଯେ ପିଲାଦିନୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟରେ ବଢ଼ି ଅଛି —

4. Brought up amidst affection, plenty and comforts.

ବଡ଼ ଅଲଅର କନ୍ୟା ପିତ୍ର ମୁହଁ ଲାଗୁ

ଶିଶୁବାଳୁଁ ବଡ଼ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସଙ୍ଗେ ସୁଖମାସ । ସ୍ୱାମୀଧ. ପ୍ରଭାସିନୀ ।

ଅଲିଆ — ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ — ଅଲିଆର (ଦେଖ)

Aliala

Aliara (See)

ରାଜପୁତମାନେ ଅଲିଆର ଗର୍ବେଶ୍ୱର । ସାବନାମହାବରତ ସତ୍ତା ।

ଅଲିଆ — ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ — ଅଲିଆର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ —

Aliala

Feminine of Aliala.

ସୁଦୃଢ଼ ସେ ସୁଖମାସ ଅଲିଆର କେମା । ସାବନାମହାବରତ ମୟ ।

ଦେ. ବି. — ଗେଜ୍ଜାପଣ; ପିଲାଦିନୁ ଅତି ସହରେ ବର୍ତ୍ତିତ ହେବା ଅବସ୍ଥା — The state of being brought up with too much fondling from childhood.

ବଳର ସହଦେବ ଅଛି ତ ପିଲା

ଜଳସିବ ମୁଁ ମଲେ ତାଙ୍କ ଅଲିଆ । କୁଂସର୍ବ. ମହାବରତ, ବନ ।

ଅଲିଆ — ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ — ଅଲିଆର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Aliali

Feminine of Aliala (See)

ଅଲିଆ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବର୍ଜନା) — ୧ । ଅବର୍ଜନା; ଝାଡ଼ୁଆ —

Alia

Refuse matter; sweepings.

ଜଞ୍ଜାଳ

ସରପାକ ଲୁଗାମାଲି ଝାଡ଼ୁଆ । ତାହାବରତ ଗାନ୍ଧାରୀ ।

କୁଢ଼ାକରକଟ; ବୁହାରନ

୨ । ଗୋଳମାଳ — 2. Confusion; complication.

୩ । ଅତ୍ୟଧିକ ହିସାବପତ୍ର ମାମାସା ହୋଇ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା — 3. The state of accounts not being settled.

୪ । ଗୋଳମାଳିଆ ବିଷୟ — 4. Knotty matter.

ଗୋଲମେଲେ ଦେ. ବି. — ୧ । ଅବର୍ଜନାମୟ —

ଆଜ୍ଞା

1. Full of refuse.

୨ । ଅସରସ୍ପଦ — 2. Untidy.

୩ । ଓଳିଆ ହୋଇ ନ ଥିବା — 3. Unswept.

୪ । ଗୋଳମାଳିଆ — 4. Confused.

୫ । ଅମାମାସିତ — 5. Unsettled.

ଗ୍ରାମେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. — ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ଓଡ଼ିଆ ପାଟକ ଜାତି — ଗଞ୍ଜେଶ — Name of a class of sudras in Ganjam.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଯ	ସ	ଶ	ଋ	ଉ	ଋ

ଅଲିଆ ଛଣ୍ଡେଇବା—ଦେ. କି—୧ । ବିବାଦ ମୀମଂସା କରିବା—

Alia chhindeibā 1. To settle a dispute
ଜଞ୍ଜାଳ ମେଟିନ ୨ । କୌଣସି ଗୋଳମାଳିଆ ପ୍ରଶ୍ନ ବା ବିଷୟ ବା
ବୁହାରନ ଶାଫକରନା ଛଣ୍ଡାବ ମୀମଂସା କରିବା—

2. To settle any knotty question or account.

ଅଲିଆ ଝାଡ଼ିବା—ଦେ. କି—କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଓଲଟାଇବା—

Alia jhārdibā To sweep or cleanse a place.
ବାଟି ଦେଖା
ବୁହାରନା

ଅଲିଆଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ନଦମୁହାଣରେ ଧରୁଥିବା
Aliaṛdi ଏକପ୍ରକାର ଲୁଣି ମାଛ—A species of sea-fish
caught in the mouth of rivers.

ଅଲିଆତଳିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ଅନର୍ଥକ କ୍ରିୟା ସହଚର; ଅଲିଆ +
Aliaṭaliā ତଳିଆ; ସଂ. ଅଲୁଲିତ)—୧ । ଅତ୍ୟୁତଳିଆ;
ଆନୁଆନୁ ଅଲୁଲିତ (କେଶ; ପୁରୀ)—

ଆଖିରପାଖିର 1 Tangled, confused.

୨ । ଅବର୍ଜନାମୟ—2. Full of refuse.

ଦେ. ବି. (ସହଚର)—୧ । ବହୁ ଗୋଳମାଳ—

1. A number of knotty matters.

୨ । ଛିକିଏ ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ—

2. The slightest doubt.

ଅଲିଆଥାଲିଆ—ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି.—ଅଲିଆତଳିଆ (ଦେଖ)

Aliaṭhaliā . Aliaṭaliā (See)

ଅଲିଆବଲିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ପୁରୁଷଲେଖକୁ ଗାଳ)—ସେଉଁ
Aliābaliā ଲେଖକର କାର୍ଯ୍ୟ ଅସୁନ୍ଦର ଓ ଅଶୁଖିଳ—

ଅଲକ୍ଷେଟିଆ Unmethodical; doing work clumsily.

ଅଲିଆମାଲିଆ—ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି.—ଅଲିଆତଳିଆ (ଦେଖ)

Aliaṃaliā . Aliaṭaliā (See)

ଅଲିକ—ସ. ବି. (ଅଳି ଧାତୁ = ଭୂଷିତ କରିବା + କର୍ମ ଇକ; ଯାହାକୁ
Alika ଭୂଷିତ କରାଯାଏ) —ଲଲିତଦେଶ —

Brow; forehead

ସେନ ଦୁଇଦିନେ ତାପ ଜାଳିବେ ଭାବେ ଅଳିକେ ଲୁହ । ଭଞ୍ଜ ପ୍ରେମସୁଧାକର ।

ଅଲିକା—ସ. ବି. (ଅଳିକ + ଥି) —ଲଲିତଦେଶ—

Alikā Forehead; brow.

ବ୍ୟାକୁଳ ବିକାଶେ ବନନା ମଣି ବହୁଳ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳିକା ପୁଣି ।

ଭଞ୍ଜ, ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

ଅଲିଖା—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଅରକ୍ଷ) —୧ । ଅରକ୍ଷିତ—

Alikhā Shelterless.

୨ । ଭୂତ; ସ୍ତ୍ରୀ—2. Despicable; mean.

୩ । (ସ. ଅଲେଖ) ନଗଣ୍ୟ; ଯାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି କେହି
ଗଣେ ନାହିଁ—3. Negligible; (man) of straw.

୪ । ଅଭି ଗରିବ—4. Indigent; very poor

ଅଲିଗର୍ଦ୍ଦ—ସ. ବି. (ଅଲି + ଅର୍ଦ୍ଧ; ନିପାତନ) —ଅଲିଗର୍ଦ୍ (ଦେଖ)

Aligardda Alagardda (See)

ଅଲିଜିହ୍ୱା—ସ. ବି. (ଅଳି + ଜିହ୍ୱା; ଅଳିପର ଜିହ୍ୱା; ଭୂଲା. ବି. ଅଲ୍‌ଜିହ୍ୱ)—

Alijihwā ଦଣ୍ଡିକା—Uvula.

ଅଲିଜିହ୍ୱିକା—ସ. ବି. (ଅଳି + ଜିହ୍ୱା + କ + ଥି) —ଦଣ୍ଡିକା—

Alijihwikā Uvula.

ଅଲିଞ୍ଜାର—ସ. ବି. (ଅଳି + ଞ୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଥି) —ଅଲିଞ୍ଜର (ଦେଖ)

Alinjara Alaṅjara (See)

ଅଲିଦାଲି—ପ୍ରା. ବି. (ଅନର୍ଥକ କ୍ରିୟା ସହଚର)—

Alidali ପୁନଃ ପୁନଃ ସନ୍ଦର୍ଭକ ପ୍ରାର୍ଥନା—

ଅଳି ଓଞ୍ଜବ Importance.

ହଟ

ଅଲିନ୍ଦା—ସ. ବି. (ଅଳି ଧାତୁ = ଭୂଷିତ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଇକ; ସେ

Alinda ଘରକୁ ଭୂଷିତ କରେ) —ଅଭିଜ୍ଞ, ଘର ବାହାରେ ଥିବା
ପିଣ୍ଡା; ବରଣ୍ଡା—Outer varanda of a

house.

ବସେ କବି ମାର ଉଡେ କାଳରେ ଅଙ୍ଗନା,

ଅଳିନ୍ଦେ ଗବାସେ ହାରେ ପ୍ରାସାଦଶିଖରେ । ରାଧାନାଥ. ମହାପାତ୍ର ।

୨ । ଘରର ଦାଣ୍ଡପଥର ସାମନାରେ ଥିବା ବେଞ୍ଚା—

2. Terrace in front of a house-door.

ଅଲିପକା—ସଂ. ବି. (ଅ + ଲିପ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅକ) —

Alipaka ୧ । ଭ୍ରମର—1. Black-bee.

୨ । କୋକିଳ—2. Cuckoo.

୩ । କୁକୁର—3. Dog.

ଅଲିପା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ ଅଲିପ) —ଲିପା ପୋଛା ହୋଇ ନ ଥିବା

Alipā (ଘର, ଭୂମି) —Unwashed; not smeared
ଆଲିପା with water.

ଅଲିପାଲିକା—ସଂ. ବି. (ଅ + ଲିପ ଧାତୁ + ଲିକ) —ଭ୍ରମରଶ୍ରେଣୀ—

Alipālikā A group of black-bees.

ବିଲସେ ଅଳିପାଲିକା ବାଣ ମେଳିବା କି । ଭଞ୍ଜ, ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

ଅଲିମାଲି—ଦେ. ବି. —ଅଲିଆତଳିଆ (ଦେଖ)

Alimali Aliaṭaliā (See)

(ଯଥା—ମୋ ଜବାବରେ ଛିକିଏ ଅଲିମାଲି, ନାହିଁ ।)

ଅଲିମାଲିଆ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅଲିଆତଳିଆ (ଦେଖ)

Alimaliā 1. Aliaṭaliā (See)

୨ । ଅଲୁରବାଲୁରଥ; ଅସଂଗଣ (ଲେଖ)—

2. Unmethodical.

ଅଲିମ୍ପକ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଲିପ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅକ) —ଅଲିପକ (ଦେଖ)—

Alimpaka Alipaka (See)

ଅଲି—ସଂ. ବି.—ଅଳିର ଅନ୍ୟ ଆକାର—

Alī Another form of Ali.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚଢ଼ିତ ବୋଲି କଣ୍ଠ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଡୋଳରେ ଯେବେ ଏ ଶୁଣାବୋଧରେ ନ ମଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ଷରେ ଚଢ଼ିତ ବୋଲିବ । ବା ଏ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଡୋଳବାକୁ ହେବ । ଯଥା —
ଗାୟକ୍ ନିମ୍ନରେ 'ଗାୟ' ଶୋଭିବ; 'କୂଅ' ନିମ୍ନରେ 'କୂଅ' ଦେଖିବ; 'ବଧୂ' ନିମ୍ନରେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବ; 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ନିମ୍ନରେ 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ଦେଖିବ; 'ଅଲବତ' ନିମ୍ନରେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବ ।

ଅଳିକ—ସଂ. ବି. (ଅଳ ଧାତୁ = ନିବାରଣ କରିବା + କର୍ମ ଇକ) —

Alīka ୧ । ମିଥ୍ୟା; ଅସତ୍ୟ—1. Falsehood.

୨ । ଅପ୍ରିୟତା—2. Disagreeableness

୩ । (ଅଳ ଧାତୁ = ଭୁଷିତ କରିବା + କର୍ମ ଇକ) — ଲଲଟ—

3. Forehead.

୪ । ଅଳ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇକ) — ସ୍ୱର୍ଗ—4. Heaven.

* ଅକାଶ—5. The sky.

ସଂ. ବିଶ. — ୧ । ମିଥ୍ୟା—1. False.

୨ । କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ—2. Shortlived

୩ । ଅମୂଳକ—3. Baseless.

୪ । ଅପ୍ରିୟ; ଅସୁଖକର—

4. Unpleasant; disagreeable.

* ଛୁଦୁ; ଅଳ୍ପ—5. Small; little.

ଅଳିକସୁପ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅଳିକ + ସୁପ୍ତ) —

Alīkasupta ଚେଇଁ ଶୋଇବା; ଗାଲି ପାଡ଼ି ଶୋଇବା —

Pretended sleep (M W)

ଅଳିଗର୍ଦ୍ଦ—ସଂ. ବି—ଅଳିଗର୍ଦ୍ଦର ଅନ୍ୟ ରୂପ—

Aligardda Another form of Aligardda

ଅଳୁ—ସଂ. ବି (ଭୂଲ. ଗର୍ଭ) — ଶ୍ଳେଷ ଜଳପାତ୍ର—

Alu A small water-pot (M W.)

ଅଲୁଅ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ଓ ବିଶ—ଅରୁଅ (ଦେଖ)

Aluā Aruā (See

ଅଲୁକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ଲୁକ = ବଦଳି ଲେପ

Aluk ଯହିଁରେ) —

(ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ସମାସରେ ପ୍ରଥମ ପଦର ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଲେପ

ହୁଏ ନାହିଁ—(grammar) Name of a gram-

matical compound where the 1st com-

ponent does not drop its inflectional

ending

(ଯଥା—ବିଲେଶ୍ୱର; ଯୁଧିଷ୍ଠିର; କଳେବର; ଅଭୟମ ।)

ଅଲେଇତ—ଦେ. ବି. (ହ. ଏଲ) — ଅଲାଇତ (ଦେଖ)

Alēicha Alāicha (See)

ଅଲେଇଦା—ଦେ. ବିଶ ଓ ଜି. ବିଶ—ଅଲାଇଦା (ଦେଖ)

Aleidā Alāidā (See)

ଅଲେଇବଲେଇ—ଦେ. ବି—ଅଲାଇବଲାଇ (ଦେଖ)

Aleibalei Alāibālāi (See)

ଅଲେଇ—ପ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ) —

Alei ୧ । ଓଲମ୍ପା; ଓଲେଇ (ଶ୍ରୀ) —

ଆନାହିବୁଢ଼ୀ 1. Stupid (woman)

୨ । ଅତିରିକ୍ତ ଖାଦ୍ୟଲୋଭୀ (ଶ୍ରୀ) —

2. Gluttonous.

୩ । ଭାଦ୍ରାଣୀ—3. Avaricious; casting sinful

eyes on dainties and children.

ଆନାହି ଦେ. ବି—୧ । ବିପଦ—1. Danger.

୨ । ଅଶୁଭ; ମନ୍ଦ—2 Evil; woe.

୩ । ପ୍ରାମଦେବତା—3. Name of a popular Goddess.

ଅଲେଖ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଲେଖା = ଚିତ୍ତ) —

Alekha ନିରକାର ଭଗବାନ—God, the shapeless.

ଦେ. ବି. (ନାମ) — ୧ । ରବିବିଶେଷ—

1. Name of a sage.

ଅଲେଖ ନାମରେ ରବି ବ୍ରହ୍ମାପାତ୍ର ଜାତ

ମସ୍ତକ ନାମରେ ଅଟେ ତାହାଙ୍କର ସୁଦୃଢ଼ । ସାରଳାମହାଭାରତ ।

୨ । (ନାମ) ପୁଂ—ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—

2. A name given to males

୩ । ଅଲେଖସ୍ୱାମୀ (ଦେଖ)

3. Alekhaswāmī (See)

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅନିବାରଣୀୟ—1. Unspeakable.

ଅଲେଖ ସ୍ୱର୍ଗ ଆସ୍ବାଦନେ ବିଶାଳ ଦେଲ ବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ରେ ।

ବିଦ୍ୟସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗତ ।

୨ । ନିରକାର — 2. Shapeless; immaterial.

୩ । ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ—3. Indescribable

୪ । ଅଗଣିତ—4. Countless

* ବିଚିତ୍ର—୫. Wonderful.

ଅଲେଖ ମନ୍ତ୍ରରେ ବଳେ ସୈନ୍ଦବୀ ଚିତ୍ତ । ସାରଳା ମହାଭାରତ.ବ ।

୬ । ଅଲିଖିତ—6. Unwritten.

୭ । ନଗଣ୍ୟ; ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ—

7. Not deserving mention; despicable.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ ଅଲକ୍ଷ୍ୟ) — ଅଦୃଶ୍ୟ—

ଅଦୃଶ୍ୟ

Invisible

ଅଲେଖଧର୍ମୀ—ଦେ. ବି—ମହିମାଧର୍ମୀ; ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଚଳିତ ନିରକାର ବା

Alekhadharmā ଶୂନ୍ୟଭଜନାକାଶ ହିନ୍ଦୁସମ୍ପ୍ରଦାୟବିଶେଷ ।

A sect of Hindus worshipping the

Formless God.

ଅଲେଖଧର୍ମୀ—ଦେ. ବି—କୃମ୍ମାପାଞ୍ଚଥ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବ୍ୟକ୍ତି—

Alekhadharmī Follower of the Alekha sect.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ କୃମ୍ମାପାଞ୍ଚ ପିତୃକ୍ରୀ । ସକାଳେ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ

ସଥାକ୍ଷରେ ପୂଜା ଓ ପଞ୍ଚମକୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ବହୁବାର ଦଣ୍ଡପ୍ରଣାମ

କରନ୍ତି । ଏମାନେ ନିରକାର ପରବ୍ରହ୍ମ ବା ଅଲେଖଙ୍କୁ ସୂର୍ଯ୍ୟରୂପେ

ପୂଜା କରନ୍ତି । ଏମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଶୂଦ୍ର, ଯୋଦ୍ଧା ଓ ବେଶ୍ୟା ଘରେ

ଅନ୍ନ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଜାନାଳ ଜୋରନ୍ଦାଠାରେ ଏମାନଙ୍କର

ପ୍ରଧାନ ମଠ ଅଛି । ଏ ମଠର ସ୍ତୁତିବା କଳି ଶ୍ରୀମାତ୍ରେ । ଏମାନେ

ଛତା ପରିବର୍ତ୍ତରେ ତାଳପତ୍ର ପତ୍ରା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ଓ ସଙ୍ଗରେ

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	କ୍ଷ	ଭ	ଭୂ	ଭୂ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	କ୍ଷ	ଭ	ଭୂ	ଭୂ

ନିଆଁ ବଡ଼ିଆ ବନ୍ଦନ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ଘରକେ ଅରେ ଭୋଜନ
ଓ ଗ୍ରାମକେ ରାତିଏ ରହିବା ଛଡ଼ା ଅଧିକ କିଛି ନାହିଁ ।

ଅଲେଖପୁର—ଦେ. ବି—ମହାଶୂନ୍ୟ—

Alekhapura The great void.

ଅଲେଖ ପୁର କର ଘର, କେବେହେଁ କୋହଲ ବାହାର ।

ଗ୍ରାମୀ—ନଗରମାହାତ୍ୟ ।

ଅଲେଖବିଷ୍ଣୁ—ଦେ. ବି—ନିରାକାର ପରବ୍ରହ୍ମ—

Alekhabishnu The Formless Spirit.

ପରାହିଁ ନ ଜାଣଇ ତାହା, ଅଲେଖ ବିଷ୍ଣୁର ଏ ମାୟା ।

ଗ୍ରାମୀ. ନଗରମାହାତ୍ୟ ।

ଅଲେଖସ୍ୱାମୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଅଲେଖଧର୍ମୀବଲମ୍ବୀମାନଙ୍କ ପୂଜିତ ନିରାକାର

Alekhaswami ଶବ୍ଦର—1. The Shapeless God.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2 The Sun God.

୩ । ଗୁମ୍ଫା ଭୋଜକ ଗୁରୁ ଓ ମହାଧର୍ମୀ ପ୍ରଭୃତି—

3. Name of the founder of Mahimā-dharma.

ଅଲେଖା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଲିଖିତ)—

Alekha ୧ । ଲେଖା ହୋଇ ନ ଥିବା (ବିଷୟ)—

ଅଲେଖା 1 Unwritten.

ଅଲେଖା ୨ । ଯେଉଁ କାଗଜ ଅତି ଉପରେ ଲେଖା ହୋଇ ନାହିଁ;

ସାଦା (କାଗଜ)—2. Blank.

୩ । ଅକଥ୍ୟ—3. Unspeakable

ଅନ କର ପାଣ୍ଡବ ରାଜା ସଙ୍ଗେ ବେଶ

ହୋଇକରି ଲାଗିଲେ ସ୍ୱର୍ଗ ଅଲେଖା—କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନିନ୍ଦାକରଣ ବନ ।

୪ । ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ—

4. Not worth mentioning.

୫ । ଭୂତ; ହେୟ—5 Despicable; mean

୬ । ଅଗଣିତ; କହୁ—6. Countless.

୭ । (ଅନାଦରାର୍ଥକ) ଅଲେଖର ଡାକ ନାମ—7 A

name for calling Alekha in contempt.

ଅଲେଖାରେ—ଦେ. ବି ବିଶ—ବହୁ ପରିମାଣରେ; ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ—

Alekhaire In large quantities or numbers.

ଗଜ ଗୋଷ୍ଠିରେ ଯେ ସହସ୍ର ଲେଖାରେ,

ଗାଈ ଅଲେ ମେଷ ତ ଦେଲେ ଅଲେଖାରେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନିନ୍ଦାକରଣ ।

ଅଲେଖେଶୀ—ପ୍ରା. ବିଶ. ସଂ. (ଗାଳିରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

Alekhesha ଅଲକ୍ଷେଶ (ଦେଖ)

(ଅଲେଖେଶୀ—ଶ୍ରୀ) Alakshanā (See)

ଅଲେଖ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲେଖ୍ୟ)—୧ । ଯାହା ଲେଖାର ଯୋଗ୍ୟ

Alekhyā ନୁହେଁ—1 Not worth mention.

୨ । ଅଗଣିତ—2 Countless.

ଅଲେଖ୍ୟରେ ଶ୍ରୀ ସହସ୍ର ବର୍ଷ ଆଗେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ ।

ଅଲେପକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲେପ + କ)—ବେଦାଗ; ଅକଳଙ୍କ—

Alepaka Stainless (M. W.)

ଅଲେଲ—ପ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) ବିଶ. ଓ ବି.—ଅଲିଅଲ (ଦେଖ)

Alcla Aliaia See)

ବିଶେଷ ଅଲେଲ ପ୍ରା. ମତ ହେଉଏ ଏ । ପ୍ରାଚୀ. ଶଶିସେନା ।

ଅଲେହିଦା—ବୈଦେ. ବିଶ. ଓ ବି. ବିଶ.—ଅଲ୍‌ହିଦା (ଦେଖ)

Alehidā Alāhidā See)

ଅଲେକନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲେକନୀୟ) ଅଦୃଶ୍ୟ—

Alokaniya Invisible; imperceptible.

ଅଲେକସାଧାରଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲେକସାଧାରଣ)—

Alokaśādhāraṇa ଅଲେକସାମାନ୍ୟ (ଦେଖ)

Alokaśāmānya (See)

ଅଲେକସାମାନ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲେକସାମାନ୍ୟ)—

Alokaśāmānya ୧ । ଅଲୌକିକ; ଅସାଧାରଣ—

1. Extraordinary; uncommon

୨ । ବିଶିଷ୍ଟ—2. Special; peculiar

୩ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଉ ନ ଥିବା—

3. Not common amongst ordinary people.

ଅଲେକିକ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲୌକିକ)—ଅଲୌକିକ (ଦେଖ)

Alokika Alaukika (See)

ଅଲେକିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲେକିତ)—

Alokita ଅଦୃଶ୍ୟ—Unseen.

ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲୌକିକ)—୧ । ଅଦୃଶ୍ୟ—

ଅନୌକିକ 1. Unprecedented.

ଅଲୌକିକ ବଳେକ ସେ ଅଲେକିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ରୂପ,

ଅନୌକିକ ବେଗେ ଯାଇ କାମୁଣୀ ଲକ୍ଷଣ ସମୀପ—ଭକ୍ତ. ବୈଦେଶିକବାସ ।

୨ । ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ; ବିସ୍ମୟକର—2. Very wonderful.

ଏହା ପାଶରେ ପ୍ରଭୁ ଅଲେକିତ,

ତା କର୍ମ କପି ଅଛନ୍ତି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ । କୃଷ୍ଣାଧ. ବିଦଗ୍ଧମାୟା ।

୩ । ଅପାର; ଅତ୍ୟଧିକ—3 Much; very great

ପ୍ରଭାବ ବାପ ନନ୍ଦସ୍ତ,

ତୋର ନିହା ଅଲେକିତ—ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚମୁଦ ।

ଅଲେକ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ.—୧ । ଅସାଧାରଣ—

Alokya 1. Uncommon.

ଅଲେକ୍ୟ ନିନ୍ଦାକରଣ ଏ ନୃସିଂହପୁର—ପଞ୍ଚାମର. ନୃସିଂହପୁର ।

୨ । ଅନୁମତ—2. Unallowed (M. W.)

ଅଲେଚନ—ସଂ. ବିଶ. (ଚକ୍ଷୁଗ୍ରହ; ଅ + ଲେଚନ)—

Alochana ୧ । ଲେଚନହୀନ—1 Without eyes.

୨ । ଯେଉଁ ଘରେ ଝରକା ନ ଥାଏ—

2. Without windows to look through.

ଅଲୋଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅସ୍ୱାକ୍ଷ; ଅପ୍ରାପ୍ତି—

Alordā 1. Unasked; not called for.

ଅସାଧା ୨ । ଅନୁମତ—2. Uninvited.

ଅନୁପ୍ରାପ୍ତ ୩ । ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ—3. Unnecessary.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରଭବ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକାଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଟିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଗୋଟିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଗୋଟିବେ; ‘ଅର୍ଜ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଜ୍ୟ’ ଗୋଟିବେ; ‘ଅଲ୍ଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲ୍ଲବତ’ ଗୋଟିବେ ।

ଅଲ୍ଲୋଡ଼ାରେ ଫିଟ୍ଟିଆ ଲୋକ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରା—ସାରଳା ମହାଭାରତ ।

୪ । ନଗଣ୍ୟ; ତୁଚ୍ଛ—4. Insignificant; trifling.

(ଯଥା—ଏ ଅଲ୍ଲୋଡ଼ା ଜୀବନରେ କେବଳ ଦୁଃଖ ଭୋଗର ସାର)

ଅଲ୍ଲୋଡ଼ାରେ—ଦେ. କି. ବିଶ.—ଅଗ୍ରାଧିକାରରେ—

Alordāre 1 Unasked

କିନ୍ତୁ ପରେ ସେତେକ ଭଲ ରହି ଅଛନ୍ତି

ଅଲ୍ଲୋଡ଼ାରେ ସେ ନୂପ ପାଶକୁ ଅର୍ପଣ—କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାଭାରତ ।

ଅଲ୍ଲୋପୀ—ଦେ. ବି. ନାମ—ରାମାୟଣୋକ୍ତ ରାକ୍ଷସବିଶେଷ —

Alopi Name of a demon.

ବେଢ଼ରେ ସେ ଅଲ୍ଲୋପୀ ସେ ବର୍ଣ୍ଣପ୍ରଭୃତି ସଲେପୀ ସବୁଣ ।

ଭକ୍ତ. ବିଦେହସ୍ତବକାବ୍ୟ ।

ଅଲ୍ଲୋଭ—ସଂ. ବି (ଅ + ଲୋଭ) ୧ । ଲୋଭଶୂନ୍ୟତା—

Alobha 1. Absence of cupidity.

୨ । ଅନାଗ୍ରା—2. Indifference; want of keenness for a matter.

ସଂ. ବିଶ—ନିର୍ଲୋଭ—Unavaricious

ଅଲ୍ଲୋମ ବିଲୋମ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅଲ୍ଲୋମ ବିଲୋମ)—ଆଗ ପଛର

Aloma biloma ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷା ନ କରି କୁହାଯିବା ବା ଲେଖା-

ଯିବା (ବିଷୟ)—(matter) Written

or spoken without observing sequence.

ଅଲ୍ଲୋଳ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଲୋଳ)—ଅଚଞ୍ଚଳ; ସ୍ଥିର—

Aloja Firm.

ବିଲୋପୀ ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେ ସେବନେ ଅଲ୍ଲୋ—ପ୍ରାଚୀ ରସବାସ୍ୟ ।

ଅଲ୍ଲୋକିକ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଲୋକିକ)—

Alaukika ୧ । ଅସାମାନ୍ୟ; ଅସାଧାରଣ—

(ଅଲ୍ଲୋକିକତା—ବି) 1. Uncommon; extraordinary.

୨ । ଅଦୃଷ୍ଟପୂର୍ବ—2. Unprecedented

୩ । ଲୋକାତ୍ମକ; ଅପାର୍ଥିବ—3. Supernatural; unworldly; transcendental.

୪ । ଚମତ୍କାର—4. Wonderful,

୫ । ଅପାର—5. Excessive.

୬ । ଲୋକ ବ୍ୟବହାରରେ ଅନଭିଜ୍ଞ—

5. Ignorant of the ways of the world.

ଅଲ୍ଲୋକିତ—ପ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅଲ୍ଲୋକିକ)—ଅଲ୍ଲୋକିକ (ଦେଖ)

Alaukita Alaukika (See)

ଅଲ୍ପ—ସଂ. ବିଶ (ଅଳ୍ପ ଧାତୁ = ନିବାରଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ପ)—

Alpa ୧ । ସାମାନ୍ୟ; ଉପର—1. Slight.

ଅଳ୍ପତା } ବି. ୨ । କିଛି—2. Some.

ଅଳ୍ପତା } ୩ । ଅଳ୍ପ କମ୍ ସଂଖ୍ୟକ—3. A few.

୪ । କ୍ଷୁଦ୍ର; ଶ୍ରେଷ୍ଠ—4. Small; little.

୫ । ମାତ୍ର—5. Mean; low.

ହଂସଲ ଚୁଲିଭଲ ପାଶୋରଦେ ଅଳ୍ପ ଲୋକଙ୍କ ପର ତଳେ ଗଢ଼ଇ ରେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

୬ । ନଗଣ୍ୟ—6. Negligible; insignificant.

୭ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ; ତୁଚ୍ଛ—7. Despicable.

ଦେ. ବି —୧ । ଅଳ୍ପତା—1. Smallness.

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ରତା—2. Littleness

ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ସାମାନ୍ୟରେ; ଉପର—1. Slightly,

ଅଳ୍ପ ୨ । ଅଳ୍ପମାତ୍ର—2. Very little.

ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ—ଦେ. କି. ବିଶ.—୧ । ଅଳ୍ପମାତ୍ରାରେ ବହୁଥର—

Alpa alpa 1. In little quantities.

ଅଳ୍ପଅଳ୍ପ ୨ । ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣରେ କମ୍ ସଂଖ୍ୟା—

ହାଲିହାଲି; ଥାଡ଼ାଥୋଡ଼ା 2 Little by little.

୩ । ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ; ଧୀରେ ଧୀରେ—3. Slowly.

୪ । ସ୍ୱର ସ୍ୱର; ଅଳ୍ପ ସ୍ୱର ଭାବରେ ବା ନମ୍ରଭାବରେ—

4. Gently; softly.

୫ । ଥରକେ ପାଦେ ପାଦେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ; ପାହାଞ୍ଚି ପାହାଞ୍ଚି

କରି—5. Step by step.

ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି—ଦେ. କି. ବିଶ.—ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ (ଦେଖ)

Alpa alpa kari Alpa alpa (See)

ଅଳ୍ପ ଆସିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଳ୍ପ ସାମାନ୍ୟ—1. Very slight.

Alpa āsiā ୨ । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ—2 A very little.

ସାମାନ୍ୟ

ଥୋଡ଼ାଥୋଡ଼ା

ଅଳ୍ପପତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଳ୍ପକୁ ସମାସ; ଅଳ୍ପ + ପତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ.)

Alpampacha ଅ; ସେ ସାମାନ୍ୟ ରାଜେ)—

କୃପଣ; ଖଣ୍ଡି ଗଣିଆ—Stingy; miserly.

ଅଳ୍ପକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଳ୍ପ + କ)—ଅଳପକ (ଦେଖ)

Alpaka Alapaka (See)

ଅଳ୍ପକରେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଳ୍ପ)—୧ । ସାମାନ୍ୟରେ—

Alpakare 1, Slightly.

ସହଜେ ୨ । ସହଜରେ; ଅନାୟାସରେ—2. Easily.

ସହଜମେ ୩ । ଅଳ୍ପ ଅୟାସରେ—

3. With very little exertion.

ନାଶିଲେ ଧନୁ ବନ୍ଧା ସେ ପୁଣି ଅଳ୍ପକରେ । କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାଭାରତ ।

ଅଳ୍ପକେ—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ (ଦେଖ)

Alpake 1. Alpa alpa (See)

ଅଳ୍ପେ ୨ । ସହଜରେ—2. Easily.

ଥୋଡ଼ାଥୋଡ଼ା ସେ ଅଳ୍ପକ ଅଳ୍ପ କଲ ସେ ଅଳ୍ପକେ ।

କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାଭାରତ ।

୩ । ଅଳ୍ପମାତ୍ରାରେ—3. In little quantity.

୪ । ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ—

4. In small or slight things.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅଳ୍ପନାସିକ ସ୍ୱଳ୍ପାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ସ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅଳ୍ପସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ୱଳ୍ପ ବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ୍ୟ	ସ୍ୱ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଅଳ୍ପଚ୍ଛଦ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଳ୍ପ + ଛଦ)—

Alpachchhada ସେ ଅଳ୍ପଅଳ୍ପ ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଥାଏ—

(ଅଳ୍ପଚ୍ଛଦା—ଶ୍ଳୀ) Scantily clad (M. W.)

ଅଳ୍ପାଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅଲେପନ)—ଝୋଟି; କାନ୍ଥରେ ଉତ୍ସବ

Alpanā ଉପଲକ୍ଷରେ ପିଠଉରେ ଅଙ୍କିତ ଭଲ ଭଲ ପ୍ରକାରର

ଆଲିପନା; ଆଲିପନା ପତା—Paintings done on the wall on festive occasions

ସର୍ବଦା କଳ୍ପନା ଝୁଣିଆ ଅଳ୍ପାଣ ହୋଇଛି । ପ୍ରାଚୀ. ପ୍ରହରବୃତ୍ତଗୀତା ।

ଅଳ୍ପତର—ସଂ. ବିଶ. (ଅଳ୍ପ + ତର)—ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଳ୍ପ—

Alpatara Smaller; slighter.

ଅଳ୍ପଦୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଳ୍ପ + ଦୃଷ୍ଟି)—

Alpadrushti ଅଦୂରଦର୍ଶୀ; ସୀମାବଦ—
Narrow minded (M. W.)

ଅଳ୍ପପଦ୍ମ—ସଂ. ବି—ରକ୍ତପଦ୍ମ—Red lotus

Alpapadma

ଅଳ୍ପପ୍ରାଣ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅଳ୍ପ = ଅସ୍ଥାୟୀ + ପ୍ରାଣ)—

Alpaprāṇa ୧ । କ୍ଷଣକାଳ—1. Short lived.

(ମହାପ୍ରାଣ—ବିପକ୍ଷତ) ୨ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର

ଉଚ୍ଚାରଣରେ କମ୍ ଜୋର ବା ନିଶ୍ୱାସ ଦରକାର ହୁଏ

(ଯଥା—ଯ, ର, ଲ, କି, ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ, କ, ଚ, ଛ, ଢ, ଧ; ଗ, ଜ, ଢ, ଦ, ବ)—2. Unaspirated,

(letters) pronounced with slight breathing

୩ । (ଶୁଣିତ) ଶୁଣିବାବଳିଆ; ଯେ ଅଳ୍ପକେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୁଏ—

3. Soon tired; without any power of endurance.

୪ । ଦୁର୍ବଳ—4 Weak.

ଅଳ୍ପବୟସିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ—୧ । ବାଳ୍ୟ—

Alpabayasiā 1. Of tender age.

ଅଳ୍ପବୟସେ ୨ । ଯୁବା—2. Young; youthful.

योडाउमरका

(ଅଳ୍ପବୟସୀ—ଶ୍ଳୀ)

ଅଳ୍ପବୟସ୍କ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଳ୍ପ + ବୟସ; କ. ଅଗମ)—

Alpabayaska ଯାଦାର ବୟସ କମ—Young.

(ଅଳ୍ପବୟସ୍କା—ଶ୍ଳୀ)

ଅଳ୍ପବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଳ୍ପ + ବିଦ୍ୟା)—ସେ ସାମାନ୍ୟ

Alpabidya ପାଠ ପଢ଼ିଅଛି—Of little learning

(ଅଳ୍ପବିଦ୍ୟା—ଶ୍ଳୀ)

ଅଳ୍ପବୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ—୧ । ସାମାନ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିଥିବା ଲୋକ—

Alpabuddhi 1. Unintelligent.

୨ । ନିରୁଦ୍ଧିଆ—2. Foolish.

୩ । ଶୁଳ୍ପବୁଦ୍ଧିଆ—3. Silly; unwise.

ଅଳ୍ପବୁଦ୍ଧିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଳୀ (ସଂ. ଅଳ୍ପବୁଦ୍ଧି)—

Alpabuddhiā ଅଳ୍ପବୁଦ୍ଧି (ଦେଖ)

Alpabuddhi (See)

ଅଳ୍ପମଧ୍ୟମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଳ୍ପ + ମଧ୍ୟମ)—କ୍ଷୀଣକଟୀ—

Alpamadhyama Thin waisted.

(ଅଳ୍ପମଧ୍ୟମା—ଶ୍ଳୀ)

ଅଳ୍ପମାତ୍ର—ସଂ. ବି.—୧ । ସାମାନ୍ୟ—1. A little.

Alpamātra ୨ । କ୍ଷଣକାଳ—2. A short time; a few

moments.

୩ । ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ—3. Very small quantity.

ଦେ. ବି. ବିଶ.—ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣରେ—Slightly.

ଅଳ୍ପମାତ୍ରା—ସଂ. ବି.—ଅଳ୍ପମାତ୍ର (ଦେଖ)

Alpamātrā

Alpamātra (See)

ଅଳ୍ପମାର୍ଗ—ସଂ. ବି.—କାଣିଲେଉଟିଆ ଶାଗ; କଣ୍ଟାଲେଉଟିଆ ଶାଗ;

Alpamārisha କଣ୍ଟାମାର୍ଗ—A kind of pot-herb

used for salad; Amaranthus

Polygamus.

ଅଳ୍ପମୂଲ୍ୟ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—କମ୍ ଦାମ—Little price.

Alpamūlya

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । କମ୍ ଦାମର—

1. Of small price.

୨ । ଶସ୍ତ୍ର—2. Cheap.

ଅଳ୍ପାଶ—ସଂ. ବି. ବିଶ. (ଅଳ୍ପ + ଶ)—୧ । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି; ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ

Alpasāṣa ପରିମାଣରେ—1. In dribblets; little by

little.

୨ । ଧୀରେ ଧୀରେ—2. Slowly.

୩ । କ୍ରମେ କ୍ରମେ—3. Step by step.

ଅଳ୍ପସରା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଳ୍ପ = ଶୁଦ୍ର + ସରା = ଘୋଷଣ)—

Alpasarah ଶୁଦ୍ର ସରୋବର; ପଲ୍ଲ—A small tank.

ଅଳ୍ପସତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଳ୍ପ + ସତ୍ତ୍ୱ = ଶକ୍ତି; ବଳ)—

Alpasatwa ୧ । କ୍ଷମତାହୀନ; ସାରସ୍ୱତ୍ୟ—

1. Unsubstantial.

ସମସ୍ତେ ଅଳ୍ପସତ୍ତ୍ୱ ଅଳ୍ପବଳ ଦେବେ;

ସେ ଯାହା କରମ ଧରମେ ନ ରହିବେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଦୁର୍ବଳ—2. Weak.

ଅଳ୍ପସାଲ୍ପ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଳ୍ପ + ସାଲ୍ପ)—

Alpasalpa ଅଳ୍ପଅଳ୍ପ; ଖୁବ୍ କମ୍—Very little;

ଅଳ୍ପସାଲ୍ପ of small quantity.

अल्पस्वल्प, थोडा ଦେ. ବି—ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ—

Small quantity.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସ୍ୱପ୍ନର ଏ ଚିହ୍ନର ଅର୍ଥର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନର ଅର୍ଥର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରିଛନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରପଦ 'ବା' ଚିହ୍ନର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୋଟିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର 'ବା' ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଧି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଧି' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଳବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳବଦ' ଚେଷ୍ଟିବେ ।

ଅଲ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)—ଅଲ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ (ଦେଖ)
Alpaswalpa Alpasalpa (See)
ଅଲ୍ପାଅଲ୍ପ—ଦେ. ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ ଅଲ୍ପାଅଲ୍ପ)—ଅଲ୍ପ ଅଲ୍ପ; ଅତି ଅଲ୍ପ
Alpāalpi ମାତ୍ରାରେ—Very little.
ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ
ଅଳ୍ପାଶା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଅଲପାୟଶ (ଦେଖ)
Alpāisha (etc.) Alapāisha etc. (See)
ଅଲ୍ପାୟଶ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଅଲପାୟଶ (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)
Alpāishi (etc.) Alapāishi etc. (See)
ଅଲ୍ପାଧିକ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଅଳ୍ପ + ଅଧିକ)—
Alpādhika ୧ । କମ୍ ବେଶୀ—1 More or less
୨ । ଯାହା ତାହା; ଯାଇ ତାଇ—2. Whatever.
ଅଲ୍ପାୟୁ—ଦେ. ବିଶ—ଅଲପାୟଶ (ଦେଖ)
Alpāyu Alapāisha (See)
ଅଲ୍ପାୟୁଷ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଳ୍ପ + ଅୟୁଷ)—
Alpāyuh ଅଳ୍ପକାଳଜୀବୀ; ଅଲପାୟଶ —Short-lived.
ସଂ. ବି—ଛେଳ—Goat.
ଅଲ୍ପାୟୁଷ—ଦେ. ବିଶ—ଅଲପାୟଶ (ଦେଖ)
Alpāyusha Alapāisha (See)
ବୁଦ୍ଧି ହୋଇବ ଲୋଭବଶ, ଲୋଭେ ହୋଇବେ ଅଳ୍ପାୟୁଷ ।
କରୁଣାଅ. ଭଗବତ ।
ଅଲ୍ପାହାର—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଳ୍ପ = ପରିମିତ + ଆହାର = ଭୋଜନ)—
Alpāhāra ସାମାନ୍ୟ ଭୋଜନ; ଲଘୁ ଆହାର—Light food.
ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—(ବହୁବ୍ରୀହି) ପରିମିତଭୋଜୀ—
Temperate in meals.
ଅଲ୍ପାହାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଳ୍ପ + ଆହାରନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Alpāhārī ସେ ସାମାନ୍ୟ ଭୋଜନ କରେ; ମିତାଶୀ; ମିତଭୋଜୀ—
(ଅଲ୍ପାହାରୀ—ଶ୍ରୀ) Abstemious; moderate in eating.
ଅଲ୍ପିଷ୍ଠ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଳ୍ପ + ଇଷ୍ଠ)—
Alpishṭha ୧ । ଅତି ଅଳ୍ପ—1 Very little, of very small quantity.
୨ । ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର—2. Very small.
ଅଲ୍ପିୟାନ୍—ସଂ. ବିଶ. (ଅଳ୍ପ + ଇୟାନ୍)—ଅଲ୍ପିଷ୍ଠ (ଦେଖ)
Alpiyān Alpishṭha (See)
(ଅଲ୍ପିୟା—ଶ୍ରୀ)
ଅଲ୍ପେଅଲ୍ପେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ଧୀରେ ଧୀରେ—1. Slowly.
Alpealpe ୨ । ଅଳ୍ପ ପରିମାଣରେ—
ଅଳ୍ପଅଳ୍ପ 2. In small quantities.
ଅଳ୍ପା ଅଳ୍ପା

ଅଲ୍ପେଇଶ—ଦେ. ବିଶ—ଅଲପାୟଶ (ଦେଖ)
Alpeisha Alapāisha (See)
ଅଲ୍ପେଇଶା—ଦେ. ବିଶ—ଅଲପାୟଶ (ଦେଖ)
Alpeishā Alapāisha (See)
ଅଲ୍ପେଇଶିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଲପାୟଶ (ଦେଖ)
Alpeishia Alapāisha (See)
ଉପାସୀ ବନଅଳ୍ପ ଅଲ୍ପେଇଶିଆ ରେ—ରଗ ।
ଅଲ୍ପେଇଶୀ—ଦେ. ବିଶ—ଅଲପାୟଶ (ଦେଖ)
Alpeishi Alapāisha (See)
ଅଲ୍ପେକେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଶ—ଅଲ୍ପେକେ (ଦେଖ)
Alpeke Alpake (See)
ଅଲ୍ପେସ୍ୱଳ୍ପେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—ଅଲ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ (ଦେଖ)
Alpeswalpe Alpaswalpa (See)
ଅଲ୍ପୋଦରୀ—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଳ୍ପ + ଉଦର + ଶ୍ରୀ. ଇ)—
Alpodarī କୃଣୋଦୟ; ସୁନ୍ଦରୀ—Graceful (lady); lit; having a small abdomen.
ସକଳେ ଅଲ୍ପୋଦରୀ, ଦୂରେ ସେ ଥାଇ ।
ଲରେ ସଙ୍ଗ ତୋ ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ମିଶାଇ । ସୁଧାଧା—ମେଘଦୂତ ।
ଅଲ୍ୟାଲ—ଦେ. ବିଶ ଓ ବି. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଲ୍ପିଅର (ଦେଖ)
Alyala Aliara (See)
ବାଳକ ସ୍ୱପ୍ନେ ଅଲ୍ୟାଲ, କହୁଇ ବଚନ କୋମଳ । ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବତ ।
ଅଲ୍ୟାଲା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଅଲ୍ପିଅର (ଦେଖ)
Alyalā Aliara (See)
ସେ ତ ଅଲ୍ୟାଲା ହଇଳା କେଉଁ କଥାକୁ କି ଭଣି ବାହିକ ଅଗିର ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ ବଦନ୍ତବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଅଲ୍ୟୋଲ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—
Alyol ଅଲ୍ପିଅର (ଦେଖ)
Aliara (See)
ଅଲ୍ପା—ସଂ. ବି. (ଅଧିବାକେଦରେ ବ୍ୟବହୃତ) —
Allā (ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ) ଇଶ୍ୱର, ଆଲ୍ଲା—
Name of God invoked by the Mahomedans.
[ଦ୍ର—ଅଧିବାକେଦରେ ଅଲ୍ଲୋପନିଷଦ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସୁକ୍ତ ଅଛି ।]
ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ.—ମାତା—Mother (M W.)
ଅଲ୍ଲୋପନିଷଦ—ଦେ. ବି.—ଅଲ୍ଲୋପନିଷଦ୍ (ଦେଖ)
Allāupanishad Allopanishad (See)
ଅଲ୍ଲି—ଗ୍ରା. ବି. (ନାମ) ପୁରୁଷ ଓ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ଡାକନାମ—
Alli A name given to males and females.
ଅଲ୍ଲୋପନିଷଦ — ସଂ. ବି. — ଅଧିବା ବେଦରେ 'ଅଲ୍ଲା' ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା
Allopanishada ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର ଲେଖା ଥିବା
ନିମ୍ନଲିଖିତ ସୁକ୍ତ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ, ସ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ସ୍ଵେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ଜ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ଋ

ଅସ୍ଫୁଟାଂ ଇଚ୍ଛେ ମିତ୍ରାବରୁଣା ଦିବ୍ୟାନି ଧତ୍ଵେ
ଇଚ୍ଛେ ବରୁଣୋ ରାଜା ସୁନର୍ଦ୍ଦୟଃ
ହସ୍ତା ମିତ୍ରୋ ଇଚ୍ଛାଂ ଇଚ୍ଛେ ଇଚ୍ଛାଂ
ବରୁଣୋ ମିତ୍ର ସ୍ତେଜସ୍ଵାମଃ
ହୋତାରମିନ୍ଦୋ ହବିତାରମିନ୍ଦୋ ମହାସୁରନ୍ଦ୍ରଃ
ଅଚ୍ଛୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ପରମଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ଅଚ୍ଛାମ୍ ॥
ଅଚ୍ଛୋରସ୍ତୁଲ ମହାମହରକଂ ବରସ୍ୟ ଅଚ୍ଛା ଅଚ୍ଛାଂ
ଅଦଚ୍ଛାବୁକମେକକଂ, ଅଚ୍ଛାବୁକ ନିଶାତକଂ । ୧ ।
ଅଚ୍ଛା ଯଜ୍ଞେନ ହୃତହୃତ୍ଵା ଅଚ୍ଛା ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର ସବଂନସ୍ୟାଂ
ଅଚ୍ଛା ରାଶିଣାଂ ସବଂବଦ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ପୂର୍ବମୟା ପରମଅନ୍ତରାଶାଂ
ଅଚ୍ଛା ପୃଥ୍ଵ୍ୟା ଅନ୍ତରାଶାଂ ବିଶ୍ଵରୂପଂ
ଇଚ୍ଛାକବର ଇଚ୍ଛାକବର ଇଚ୍ଛା ଇଚ୍ଛା ଇଚ୍ଛେଚ୍ଛ ଇଚ୍ଛା
ଓଁ ଅଚ୍ଛା ଇଚ୍ଛା ଅନାଦିସ୍ଵରୂପାୟ
ଅଥର୍ବାଣଂ ଇୟାମାହୁଂ ହ୍ରୀଂ ।
ଜନାନ ପଶୁନ ସିତାନ ଜଳଚରାନ ଅଦୃଷ୍ଟଂକରୁଷ୍ଠେ
ଅସ୍ତର ସଦାରିଣୀ ହ୍ରୁଂ ସ୍ତ୍ରୁଂ ଅଚ୍ଛୋ
ରସ୍ତୁଲ ମହସ୍ତଦରକଂ ବରସ୍ୟ
ଅଚ୍ଛୋ ଅଚ୍ଛାମ୍ ଇଚ୍ଛେଚ୍ଛ ଇଚ୍ଛା । ୧୦ ।

ଉଚ୍ଛଳ ସାହୁତ୍ୟ ୩୩୮

ଓ ଗୁଣବତଃସ୍ତ୍ରୀରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ।

ଅଶ୍ବକତ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅଶ୍ବକ)—
Aśkata ୧ । କ୍ଳାନ୍ତ—1. Tired.
କାଏଳ ୨ । ଅସମ—2. Unable; disabled
ଅସାନ୍ତି ୩ । ଅସମର୍ଥ—3. Powerless; not strong enough.
୪ । ଅଟୀଶ୍ଵ—4. Not hard.
୫ । ଅଶ୍ବକ—5. Not strong.
୬ । ଦୁର୍ବଳ—6. Weak.
୭ । ଗର୍ଭମନ୍ତ୍ରୁତ୍; ଅଦମ୍—
7. Not securely set or constructed
ଅଶ୍ବକତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ବକ)—୧ । ଅସାମର୍ଥ୍ୟ; ଅସମତା—
Aśkati 1. Impotence.
୨ । କ୍ଳାନ୍ତ—2. Weariness.
ଅଶ୍ବକତଥା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଶ୍ବକ)—ଅଶ୍ବକତ (ଦେଖ)
Aśkati 1. Aśkata (See)
ଅଶ୍ବକତେଇବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ବକ)—
Aśkateibā ୧ । କ୍ଳାନ୍ତ ବୋଧକରବା—
ଅଶକତାନା 1. To feel tired.
୨ । କାମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ କରିବା—
2. Not to feel disposed to work.

ଅଶ୍ବକ୍ —ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭଲପୁର) ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅସଶ୍ବକ)—
Aśgun ଅମଙ୍ଗଳା (ବ୍ୟକ୍ତି)—Inauspicious (person)
ଅଶ୍ବଗୁନ୍ଥା—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭଲପୁର) ବିଶ. ପୁଂ—ଅଶ୍ବଗୁନ୍ (ଦେଖ)
Aśguniñ 1. Aśgun (See)
(ଅଶ୍ବଗୁନ୍ ଦେଖ—ଶ୍ରୀ)
ଅଶ୍ଥଲ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭଲପୁର) ବି—ଶେଷ ବା ଲେପର ତୁଳା ଉପରେ
Aśthal ଦିଆ ଯାଉଥିବା କନା—The cloth put on
ଅସତର the cotton pad of a quilt.
ଅଶ୍ବନଟ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅତ୍ଵା—Complication
Aśnaṭa 1. ବିଶ—ଗୋଳମାଳିଆ—Complicated.
ଗୋଳମାଳ
ଉଚ୍ଛଳାବ
ଅଶ୍ବନଟି—ଗ୍ରା. ବି.—ଅତ୍ଵା—
Aśnaṭi 1. Complication.
ଅଶ୍ମାନ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଶ୍ମାନ)—
Aśmān ୧ । ଅକାଶ—1. Sky.
ଆସ୍ମାନ ୨ । ମାଳବର୍ଣ୍ଣ—2. Azure.
ଅସମାନ
ଅଶ୍ମାନ—ବୈଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅକାଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Aśmāni 1. Relating to the sky.
ଆସ୍ମାନି ୨ । ମାଳବର୍ଣ୍ଣ—2. Azure.
ଅସମାନୀ ୩ । ମିଥ୍ୟାକଥା—3. False (words)
ଅଶ୍ମାନି—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଶ୍ମାନ (ଦେଖ)
Aśmāniñ 1. Aśmāni (See)
ଅଶ୍ଲଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅଶ୍ଲଟ (ଦେଖ)
Aślaṭa 1. Aśnaṭa (See)
ଅଶ୍ଲଟି—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଶ୍ଲଟ (ଦେଖ)
Aślaṭi 1. Aśnaṭi (See)
ଅଶାଉଚ—ଗ୍ରା. ବି (ସ. ଅଶାଉଚ)—ଅଶାଉଚ (ଦେଖ)
Aśaucha 1. Aśaucha (See)
ଅଶାଉଚିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ. (ସ. ଅଶାଉଚ)—ଅଶାଉଚ (ଦେଖ)
Aśauchiñ 1. Aśaucha (See)
ଅଶକତ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଶ୍ବକ)—
Aśakata ୧ । ଅଶକ୍ତ; ଅସମ—1. Powerless.
କାଏଳ ୨ । କ୍ଳାନ୍ତ—2. Tired.
ଅସାନ୍ତି
ସୂର୍ଯ୍ୟର ବଳା ପୂର୍ବରେ ଅଶକତ ହୋଇ ଉଦୟଲେ ଉଦୟର ଚକ୍ର ।
ଅଶକ୍ତ—ସ. ବିଶ (ଅ = ନୁହେଁ + ଶକ୍ତ)—୧ । ଅସମର୍ଥ—
Aśakta 1. Unable.
୨ । ବଳହୀନ—2. Powerless
ଦେ. ବିଶ—ଅଶ୍ବକ (ଦେଖ)
Aśkata (See)

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କଥାସ୍ୱର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଶୁଦ୍ଧା :— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଦ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଲକତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକତ' ଚେଷ୍ଟିବେ

ଅଶକ୍ତି—ସ. ବି (ଅ = ନୁହେଁ + ଶକ୍ତି)—୧ । ଶକ୍ତିର ଅଭାବ—
Aśakti 1. Absence of power.

୨ । ଅପଟ୍ତତା—2. Absence of skill

୩ । ଅସାମର୍ଥ୍ୟ—3. Inability.

ଅଶକ୍ତିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଶକ୍ତିଆ (ଦେଖ)
Aśaktiā Aśkatiā (See)

ଅଶକ୍ୟ—ସ. ବିଶ (ଅ + ଶକ୍ୟ) ୧ । ଅସମ୍ଭବ; ଅସାଧ୍ୟ—
Aśakya 1. Improbable

୨ । ଶକ୍ତିବହୁତ୍ୱ; ସାଧ୍ୟାତ୍ମକ—

2. Beyond 'one's power.

ଅଶକ୍ୟ ଅଗୋଚର କଥା

ତୋହର ପ୍ରଶ୍ନର ବ୍ୟବସ୍ଥା—ସଂଶୋଦିତ, ପ୍ରେମଭକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଗୀତା ।

ଅଶଙ୍କ—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି); (ଅ + ଶଙ୍କା)—

Aśaṅka ୧ । ସାହସୀ—1. Bold

(ଅଶଙ୍କା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ନିର୍ଭୟ—Fearless.

ଅଶଙ୍କାମୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଶଙ୍କାମୟ)—

Aśaṅkāniya ସାହାକୁ ଭୟ କର ନ ଯାଏ—

Not to be feared.

ଅଶଙ୍କିତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଶଙ୍କିତ)—

Aśaṅkita ୧ । ଅଭୀତ; ଅସ୍ତତ୍ତ୍ୱ—

1. Not afraid, not alarmed; undaunted.

୨ । ନିର୍ଭୟ—2. Fearless.

୩ । ନିର୍ଭୟ; ନିରୁଦ୍ବେଶ—

3. Free from anxiety.

ଅଶନ—ସଂ. ବି (ଅଶ୍ନ ଧାତୁ = ଖାଇବା + ଶ୍ଚା. ଅନ)—

Aśana ୧ । ଭକ୍ଷଣ; ଭୋଜନ—

1. Act of taking food; eating.

୨ । (+ କର୍ମ. ଅନ) ଭକ୍ଷ୍ୟବସ୍ତୁ—2. Food.

୩ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) ଭକ୍ଷକ—3. Eater.

୪ । ଅସନ ଗଛ (ଦେଖ)—

4. Asana tree (See).

ଅଶନନାଲୀ—ସ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ଅଶନନାଲୀ (ଦେଖ)

Aśananālī Annanālī (See)

ଅଶନି—ସ. ବି. (ଅଶ୍ନ ଧାତୁ = ଖାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ; ସେ ପଦ୍ୟତ

Aśani ପ୍ରଭୃତିକୁ ଖାଏ ବା ନାଶ କରେ)—୧ । ବିଦ୍ୟୁତ୍—

1. Lightning.

୨ । ବଜ୍ର—2. Thunder.

୩ । ପ୍ରସ୍ତରବର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତାବଶେଷ—3. A kind of shooting star emitting stones.

ଅଶରଣ—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଶରଣ)—

Aśaraṇa ନିରାଶ୍ରୟ—Helpless.

(ଅଶରଣୀ—ଶ୍ଳୀ)

ଅଶରଣୀ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଶରଣ)—୧ । ଭୃତ୍ୟାହୀନ—

Aśaraṇiāṇi 1. Having no means of livelihood.

(ଅଶରଣୀ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅନନ୍ୟୋପାୟ—

2. Having no other alternative.

୩ । ନିରାଶ୍ରୟ—3. Helpless.

୪ । ଅରକ୍ଷିତ—4. Patronless.

ଅଶରଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ରଦ୍ଧା)—ଅଶ୍ରଦ୍ଧା (ଦେଖ)

Aśaradhā Aśraddhā (See)

ଅଶରମ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ. ନିଃଶର୍ଯ୍ୟକ; ଅ + ଅ. ଶରମ୍ = ଲଜା; ଭୂଳ

Aśarama —ଅ ବେଶରମ୍—ନିର୍ଜ୍ଞାନ; ବେଶରମା—

ଅଶୈବନ

Shameless.

ବେଶରମ

(ଅଶରମୀ—ଶ୍ଳୀ)

ଅଶରମା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଳୀ. (ଅ. ବେଶରମ୍)—

Aśaramā ଅଶରମ (ଦେଖ)

Aśarama (See)

ଅଶରମିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଶରମ (ଦେଖ)

Aśaramiāṇi Aśarama (See)

ଅଶରୀର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଶରୀର ବହୁବ୍ରୀହି)—ଦେହହୀନ—

Aśarīra Without a visible body; incorporeal.

(ଅଶରୀର—ଶ୍ଳୀ) ସଂ. ବି—୧ । କାମଦେବ—1 God Cupid.

୨ । (ଶରୀର-ଅରମାନଶୂନ୍ୟ) ପରମାତ୍ମା—

2. The Supreme Soul.

୩ । ଯାହା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜୀବଠାରୁ ଅସ୍ପର୍ଶକାର

ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—(ଯଥା— ଶବ୍ଦ; ସ୍ୱର)—

3. Not coming from a visible body (as sound).

ଅଶରୀରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ନିଃ ଚର; ଅ + ଶରୀରନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Aśarīrī ୧ । ଅକ୍ଷରୀ; ନିରାକାର; ଅକାରଶୂନ୍ୟ—

(ଅଶରୀରୀ—ଶ୍ଳୀ) 1. Bodiless; not corporeal.

୨ । ଭୌତିକ—2. Spiritual.

୩ । ଯେଉଁ ସ୍ୱର ବା ଶବ୍ଦ କୌଣସି ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଜୀବ ବା

ବସ୍ତୁରୁ ଆସୁ ନାହିଁ—3. (voice) Not coming from a visible body.

ଅଶର୍ମ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶର୍ମ = ସୁଖ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Aśarma ୧ । ଅସୁଖ—1. Unhappiness.

୨ । ଦୁଃଖ; କେଶ—2. Pain; trouble.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଦୁଃଖିତ; ଶିତାୟୁକ୍ତ—

1. Troubled; pained.

୨ । ଶିତା—2. Sick; ailing.

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଶରମ (ଦେଖ)

(ଅଶର୍ମୀ—ଶ୍ଳୀ)

Aśarama (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଅଶମ୍ଭା—ଦେ. ବିଶ—ଅଶମ୍ଭା (ଦେଖ)

Aśarmā Aśaramā (See)

ଅଶମ୍ଭା—ଦେ. ବିଶ—ଅଶମ୍ଭା (ଦେଖ)

Aśarmiā Aśaramā (See)

ଅଶସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଶସ୍ତ୍ର)—ଶସ୍ତ୍ରହୀନ—

Aśastra Unarmed; disarmed; devoid of weapons

(ଅଶସ୍ତ୍ର—ଶ୍ଳୀ)

ଦେ. ବିଶ—ଉପାୟାନ୍ତରହୀନ—

Having no other alternative

ଅଶସ୍ର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଶସ୍ର)—୧ । ଅଶସ୍ର (ଦେଖ)

Aśasra 1. Aśastra (See)

୨ । କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନୋପାୟରହିତ—

2. Having no means at one's command.

ଅଶାଖ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଶାଖା)—ଶାଖାହୀନ (ବୃକ୍ଷାଦି)—

Aśākha Branchless; devoid of branches.

(ଅଶାଖା—ଶ୍ଳୀ)

ଅଶାଖା—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅଶାଖା)—୧ । ଅଶାଖା (ଦେଖ)

Aśākha 1. Aśākha (See)

୨ । (ସଂ. ଅ + ଶାଖା) ଶାଳ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି ରହିତ (ଅନ୍ନ)—

2. (rice) Without curry.

୩ । (ସଂ. ଅସଖା) ଅସଖା; ବନ୍ଧୁହୀନ—

3. Friendless

୪ । ସଂ. (ଅସଖା) ନିରାଶ୍ରୟ—4. Helpless.

୫. ବି.—ଦୁର୍ଗନ୍ଧବିଶେଷ—Name of a grass (M. W.)

୬. ବିଶ ଶ୍ଳୀ. (ଅଶାଖା + ଅ)—ଅଶାଖାର ଶ୍ଳୀଲକା—

Feminine of Aśākha.

ଅଶାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶାନ୍ତ = ଶମିତ)—୧ । ଅସ୍ଥିର—

Aśānta 1. Not tranquil; restless.

(ଅଶାନ୍ତ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Not appeased; insatiate.

(ଅଶାନ୍ତତା—ବି) ୩ । ଧୃଷ୍ଟ; ଅଶିଷ୍ଟ—

3. Arrogant, uncivil.

୪ । ଅଜୟ; ଅଶାମ୍ୟ; ଅଦମ୍ୟ—4. Indomitable

୫ । କ୍ରୁର; ରାଜ୍ୟର—5. Violent; wild

୬ । ଅପବିତ୍ର—6. Unconsecrated

୭ । ଅପବିତ୍ର—7. Not sacred.

୮ । ରାଗ—8. Maddened.

୯ । ଯାହାକୁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ନ ପାରେ—

9. Insatiable

୧୦ । ଶାନ୍ତିରହଣ—10. Devoid of peace

୧୧ । ଅନ୍ତୋଳିତ—11. Agitated.

ଅଶନ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶାନ୍ତି = ଶ୍ମନ୍ତି)—୧ । ମାନସିକ ଉଦ୍ବେଗ—

Aśānti 1. Anxiety.

୨ । ଅସ୍ଥିରତା—2. Restlessness.

୩ । ଶାନ୍ତିହୀନତା—3. Want of peace; want of tranquility.

୪ । ଅପୂର୍ଣ୍ଣ—4. Insatiety

୫ । ଅବିରାମ—5. Non-cessation.

୬ । ଗୋଳମାଳ; ଗଣ୍ଡଗୋଳ—

6. Disturbance; turbulence.

୭ । ରୋଗ ଆଦି ଉପଶମ ନ ହେବା—

7. Non-alleviation.

୮ । କଷ୍ଟ—8. Pain; trouble.

୯ । ଅସନ୍ତୋଷ—9. Discontent.

ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—1 Unpropitiated; discontented.

୨ । ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ—2. Unappeased.

ଅଶାବରୀ—ସଂ. ବି.—ଅଶାବରୀ (ଦେଖ)

Aśābarī Aśābarī (See)

ଅଶାମ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶାମ୍ୟ)—ଯାହା ଉପଶାନ୍ତ ହୋଇ ନ ପାରେ;

Aśāmya ଅଶମ୍ୟ—Unappeaseable.

ଅଶାସନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶାସନ = ନିୟମ)—୧ । ଶାସନର ଅଭାବ—

Aśāsana 1. Want of control.

(ଅଶାସିତ—ବିଶ) ୨ । ଅଭିଜ୍ଞତା—2. Misgovernment; anarchy.

୩ । ନିୟମଶୂନ୍ୟତା—3. Want of regulation.

୪ । କଡ଼ା ନିୟମର ଅଭାବ—

4. Want of discipline.

ଅଶାସନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅ + ଶାସନୀୟ)—

Aśāsaniya ୧ । ଶାସନର ଅଯୋଗ୍ୟ—

(ଅଶାସନୀୟ—ଶ୍ଳୀ) 1. Uncontrollable

୨ । ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ; ଅଦମ୍ୟ; ଅଦମ୍ୟ—

2. Ungovernable.

ଅଶାସିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶାସିତ)—୧ । ଅଦମ୍ୟ—

Aśāsita 1. Uncontrolled.

(ଅଶାସିତ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଯାହାକୁ ଶାସନ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ—

2. Not governed.

୩ । ଯାହାକୁ ନିୟମାଧୀନ କରି ରଖା ଯାଏ ନାହିଁ—

3. Undisciplined.

ଅଶାସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶାସ୍ତ୍ର)—୧ । ବେଦାଦି ବିରୁଦ୍ଧ ଶାସ୍ତ୍ର—

Aśāstra 1. Books which are against the sacred Scriptures.

ସାଧାରଣ ଭେଦେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଗୋଟିଏ ଭେଦେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ଭେଦେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାକ୍ଷେପେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା —
'ବା' ନ ମିଳେ 'ବାହ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁ' ନ ମିଳେ 'ବୁଅ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୁ' ନ ପାଠରେ 'ବହ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ନ ପାଠରେ 'ଅର୍ଣ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲବ' ନ ପାଠରେ 'ଅଲବହ' ଗୋଟିଏ ।

୨ । ଅକ୍ଷର—2. Want of rules or precepts.

୩ । ଲେଖାକ୍ଷର ବିରୁଦ୍ଧ ଶାସ୍ତ୍ର—3. A book which does not conform to the established usage.

ଅକ୍ଷର ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର)—୧ । ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର (ଦେଖ)

ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର Aśāstriya (See)

୨ । ଲେଖାକ୍ଷର ବିରୁଦ୍ଧ—2. Not conforming to established usage

ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର—ଦେ. ବିଶ. (ଅ+ଶାସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର)—୧ । ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର—

Aśāstriya 1. Not conforming to the śāstras or sacred books, not according to śāstric rules; illegal.

୨ । ଶାସ୍ତ୍ରବିରୁଦ୍ଧ—2. Unscriptural.

୩ । ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ରବିରୁଦ୍ଧ ନୁହେଁ—

3. Not proscribed by the śāstras.

ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଶାସ୍ତ୍ର ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—

Aśāsyā ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର (ଦେଖ)

(ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର—ଶ୍ରୀ)

Aśāsanīya (See)

ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର (ଦେଖ)

Aśāstra

Aśāstra (See)

ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷରାକ୍ଷର (ଦେଖ)

Aśāhasra

Aśāstra (See)

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷର; ଗ୍ରା. ଅକ୍ଷର)—୮୦ ସଂଖ୍ୟା—

Asi

The number eighty.

ଆଶୀ

ଦେ. ବିଶ.—୮୦ ସଂଖ୍ୟା—80 in number.

ଅକ୍ଷରୀ

ଅକ୍ଷରୀ ଭେଦେ ନବ ବାକ୍ୟ—କବି ।

ଅକ୍ଷରୀଦୁଇଶ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷରୀଦୁଇଶ ଦ୍ଵିଶତ)—ଦୁଇଶ ଅକ୍ଷରୀ ସଂଖ୍ୟା—

Asiāduśa

The number 280.

ଆଶୀତିଶତ

ଅକ୍ଷରୀତତ୍ତ୍ଵ

ଅକ୍ଷରୀଶତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷରୀଶତ ଶତ)—ଏକଶତ ଅକ୍ଷରୀ ସଂଖ୍ୟା—

Asiśāhe

The number 180.

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Asie

Eighty (See)

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବି.—ଅକ୍ଷର ଅନ୍ୟରୂପ—Another form of

Asika

Asika.

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅ+ଶିକ୍ଷା)—୧ । ଶିକ୍ଷାର ଅଭାବ—

Asikshā

1. Want of education or training.

୨ । ଦୁଶିକ୍ଷା—2. Bad training

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅ+ଶିକ୍ଷିତ)—

Asikshita

୧ । ଶିକ୍ଷା ପାଇ ନ ଥିବା—

(ଅକ୍ଷର—ଶ୍ରୀ)

1. Uneducated; untaught.

୨ । ଅକ୍ଷରବିହୀନ—2. Illiterate.

୩ । ମୂର୍ଖ—3. Unlettered.

୪ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ତାଲିମ ହୋଇ ନ ଥିବା—

4 Untrained.

୫ । ଅଜ୍ଞ—5 Ignorant.

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ଷର)—କାର୍ତ୍ତିକର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଓ ଗୁପ୍ତବର

Āsina ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗୁପ୍ତମାସ; ଅକ୍ଷରମାସ—The lunar

ଆଶ୍ଵିନ month of Āświna.

ଆଶ୍ଵିନ ଗୁପ୍ତବର ଅକ୍ଷର ସଙ୍ଗେ ଅକ୍ଷର ପଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ରହସ୍ୟମଞ୍ଚର ।

ଅକ୍ଷରପର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷରମାସ)—ଅକ୍ଷର ମାସରେ

Āsinaparaba କରାଯିବା ପର୍ବ; ଦୁର୍ଗାପୂଜା—

ଆଶ୍ଵିନପର୍ବ The worship of Goddess Durgā.

କୂଆରକୌପରବ held in the month of Āświna.

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବି.—ଅକ୍ଷର ମାସରେ ଘଟିବା ବା ପାଦବା—

Āsinā Happening or ripening in the month

ଆଶ୍ଵିନ of Āświna.

କୂଆର (ଯଥା—ଅକ୍ଷର ଧାନ ।)

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବି.—ଅକ୍ଷର ମାସ—

Āsini

Month of Āświna

ଆଶ୍ଵିନ

କୂଆର, କାର

ଅକ୍ଷରପର—ଗ୍ରା. ବି.—ଅକ୍ଷରପର (ଦେଖ)

Āsiniparaba Āsinaparaba (See)

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. ୧ । (ଅଶ୍ଵ ଧାତୁ=ଭୋଜନ କରିବା+କର୍ମ. ଚ)—

Asita

ଭକ୍ଷିତ; ଖାଦିତ—1. Eaten; partaken.

୨ । (ଅ=ନୁହେଁ+ଶିତ=ଶାଣିତ)—ଶାଣ ଦିଆଯାଇ

ନ ଥିବା; ଦକ୍ଷିଣ—

2. Unsharpened; blunt

୩ । (ଅ+ଶିତ=ଶୁକ୍ଳ)—କଳା—3. White.

ବା ଭୁବ୍ଧ, ଯେଉଁ କରୁଣ କରୁଣରୁ, ଜାତପଥ ଅକ୍ଷର ବାକରୁ—

ଅକ୍ଷର, ବଦନ୍ତଗ୍ରାମଣି ।

୪ । (ଅଶ୍ଵ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—ଚୁପ୍; ପ୍ରୀତ—

4. Pleased; satisfied.

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ=ନୁହେଁ+ଶିତ)—୧ । ଚୁପ୍; ଦୃଢ—

Asithila

Tight; firm.

୨ । ଯେ ଦୃଢ଼ ନୁହେଁ; ଅକ୍ଷର—2. Not loose

[୨—ଏଥର ଅନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ଅକ୍ଷର M. W.]

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷର+ଭାବ)—ଦୃଢ ବା କଷ୍ଟ ହୋଇ

Āsithilambhāba ଯିବା—The becoming tight or

firm (M W)

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ=ନୁହେଁ+ଶିତ=ମଙ୍ଗଳ)—୧ । ଅଶୁଭ—

Asiba

1. Inauspicious.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

୨ । ଅମଙ୍ଗଳକର—

2. Harmful; pernicious.

୧୦. ବି—ଅମଙ୍ଗଳ; ଅନିଷ୍ଟ—Misfortune; an evil.

ଅଶ୍ବିର—୧୦. ବି. (ଅଶ୍ବ ଧାତୁ=ଖାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇର; ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
Asira ବୋଧକ କରେ)—

୧ । ଅଗ୍ନି—1. Fire

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2 The sun

୩ । ରାକ୍ଷସ—3 Man-eating demon.

ଅଶିଷ୍ଟିକା—୧୦. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ଅ=ନାହିଁ+ଶିଷ୍ଟ+ଇକ+ଶ୍ଵୀ. ଅ)—

Asishwikā ଶିଶୁହୀନା; ଅଶ୍ବିଷ୍ଟିକା—Childless (woman)

ଅଶିଷ୍ଠୀ—୧୦. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ଅ+ଶିଷ୍ଟ+ଇ)—ଶିଶୁହୀନା—

Asishwī Childless (woman)

ଅଶିଷ୍ଠ—୧୦. ବି. (ଅ+ନିଷ୍ଠ+ଶିଷ୍ଟ=ଇକ)—

Asishṭa ୧ । ଅଭଦ୍ର—

(ଅଶିଷ୍ଠା—ଶ୍ଵୀ) 1. Rude; ill-behaved.

(ଅଶିଷ୍ଠତା—ବି) ୨ । ଶିଷ୍ଟାଭିବଚ୍ଚର—

2. Not sanctioned by etiquette.

୩ । ଗଢ଼ିତ—3. Improper.

୪ । ଅଶିକ୍ଷିତ—4. Untrained.

୫ । ଅସଭ୍ୟ—5. Barbarous.

ଅଶିଷ୍ୟ—୧୦. ବି. (ଅ+ଶିଷ୍ୟ)—

Asishya ୧ । ଯାହାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ—

1. Not deserving to be instructed.

୨ । ଯେ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରି ନ ପାରେ—

2. Not capable of being instructed.

୩ । ଯାହା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଅବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ—

3. That need not be taught; which it is not necessary to teach.

ଅଶିତି—୧୦. ବି. (ଅଶ୍ଵ+ତିଶ୍ଵ+ଇ; ନିପାତନ)—

Asīti ଅଶି ସଂଖ୍ୟା—Number 80.

୧୦. ବି. ଅଶି ସଂଖ୍ୟା—Numbering 80

ଅଶିତିକ—୧୦. ବି. (ଅଶିତି+କ)—

Asitika ୧ । ଶିତି ପରିମିତ—1. Measuring 80.

(ଅଶିତିକା—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ୮୦—ଅଶିତି ବୟସ—2 Aged 80 years.

ଅଶିତିତମ—୧୦. ବି. (ଅଶିତି+ତମ)—

Asititama ୮୦ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ—Eightieth.

ଅଶିତିପର—୧୦. ବି. ପୂ. (ଅଶିତି+ପର)—

Asitipara ଯାହାର ବୟସ ଅଶିତି ବର୍ଷରୁ ବେଶି—

(ଅଶିତିପର—ଶ୍ଵୀ) Aged more than 80 years;

octogenarian.

ଅଶିଳ—୧୦. ବି. ପୂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା. ଅ+ଶିଳ)—

Asila ୧ । ଅଭଦ୍ର—1. Ill-behaved.

(ଅଶିଳା—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ଇର—2. Vulgar.

(ଅଶିଳତା—ବି) ୧୦. ବି—୧ । ଅଭଦ୍ରତା—

1. Bad manners.

୨ । ଅଭରଣର ନୀତି—2. Depravity

of conduct.

ଅଶୁ—୧୦. ବି. (ସଂ. ଅଶୁ)—ପ୍ରାଣ; ଜୀବନ—

Asu Life.

ଅଶି ନିଶିତ ହେଲା ଉଷ୍ଣ ବଚନ, ଅଶୁ ଧରଇ କରକ ନାଶକ ।

ଅଶୁମନ୍ୟୁ—ବଦନୁପ୍ରାପ୍ତ ।

ଅଶୁଅ—ଗ୍ରା. ବି—ଅଶୁଅ (ଦେଖ)—

Asua

Asua (See)

ଅଶୁଆର—୧୦. ବି. (ସଂ. ଅଶୁଆର)—

Asuāra ୧ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଘୋଡ଼ା—1. Steed

ଶବ୍ଦ ଅନୁକ୍ରମେ ପୁଣି ତେଲେ ଚଉରୁକ

ସହସ୍ରେ ଅଶୁଆର ମାତଙ୍ଗ ସହସ୍ରେକ । ପାଠାୟର, ନୃସିଂହପୁରଣ

୨ । (ସଂ. ଅଶୁକାର; ପା. ସଭାର)—

ଅଶୁଭେଷ୍ଟ ସେନା—2. Cavalry.

ଏକତ୍ରୟ ମତ୍ତଗଜ ସସ୍ତ୍ର ଅଶୁଆର

ବେନ ସହସ୍ର ପଦାତ ଜଗିବେ ନିଶାର । ପାଠାୟର, ନୃସିଂହପୁରଣ

୩ । ଚାରୁକ୍ଷୁଆର—3. Jockey.

ଅଶୁଚି—୧୦. ବି. (ଅ+ଶୁଚି=ଶୁଦ୍ଧ)—

Asuchi ୧ । ଅଶୁଦ୍ଧ ଅପବିତ୍ର—1. Impure; unclean; unholy,

ଅଶୁଚିତା } ବି. ୨ । ମଇଳା—2. Dirty; foul.

ଅଶୁଚିବନ୍ତ—୧୦. ବି. (ଅ+ଶୁଚିମନ୍ତ)—

Asuchibanta ୧ । ଅପବିତ୍ର—1. Impure; unclean.

୨ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ବଦା ପବିତ୍ର ରହେ ନାହିଁ—

2. Uncleanly; of impure habits.

ଅଶୁଚିମନ୍ତ—୧୦. ବି. ପୂ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ଅ+ଶୁଚିମନ୍ତ)—

Asuchimanta

ଅଶୁଚିବନ୍ତ (ଦେଖ)

Asuchibanta (See)

ଅଶୁଦ୍ଧ—୧୦. ବି. (ଅ=ନୁହେଁ+ଶୁଦ୍ଧ=ପବିତ୍ର)—

Asuddha ୧ । ଅପବିତ୍ର—1. Impure; unclean,

(ଅଶୁଦ୍ଧତା—ବି) ୨ । ଭ୍ରମପୂର୍ଣ୍ଣ—2 Incorrect;

inaccurate; wrong.

୩ । ଯେ ମୃତ ଲୁହ୍ମାଦିଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକରି ଯାଁ ବିଧିମତେ କରି ନ

ଥାଏ—3. One who has not duly per-

formed the obsequial rites of a dead agnate.

୪ । ଅଜ୍ଞାତ—4. Unknown (M. W.)

୫ । ଅନିର୍ଦ୍ଧାରିତ—5. Unascertained (M.W.)

ମାତ୍ରାରେ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପ୍ରତି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କି ଶବ୍ଦ ଯୋଗରେ ଯେତେ ୧ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଉ ୧ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ବା' ନ ମିଳିଲେ 'ବା' ଶୋଭିବ; 'ରା' ନ ମିଳିଲେ 'ରା' ଦେଖିବ; 'ଂ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବ ।

ଅଶୁଦ୍ଧବାସକ—ସଂ. ବି—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘରଦ୍ୱାର ନାହିଁ; ବାସକୁଳ—
Aśuddhabāsaka 1, A vagabond; a vagrant
(M. W.)

୨ । ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଚରଣ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. A suspicious character (M. W.)

ଅଶୁଦ୍ଧସଂଶୋଧନ—ଦେ. ବି (ସ. ଅଶୁଦ୍ଧିସଂଶୋଧନ; ଶୁଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତିର ଶବ୍ଦ)—

Aśuddhasaṁśodhana ଶୁଦ୍ଧିପଦ ଦ୍ୱାରା ଉପାଦେୟ କରାଯାଇଥିବା
ରହି ଯାଇଥିବା ଅକ୍ଷର ଆଦର ସଂଶୋଧନ—

Correction of printing mistakes by an
erratum.

ଅଶୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶୁଧ୍ ଧାତୁ + ଇ)—

Aśuddhi ୧ । ଅପବିତ୍ରତା—1. Impurity;
uncleanliness.

୨ । ଭୁଲ—2. Mistake; incorrectness

୩ । ଅଶୃଙ୍ଖଳ (ଦେଖ)

3. Aśūchā (See)

ସଂ. ବିଶ୍—ଅପବିତ୍ର—Impure.

ଅଶୁଦ୍ଧି—ଗ୍ରା. ବିଶ୍. (ସଂ. ଅଶୁଦ୍ଧ)—ଅଶୁଦ୍ଧ (ଦେଖ)

Aśuddhi Aśuddha (See)

ଅଶୁଦ୍ଧି—ଗ୍ରା. ବିଶ୍. (ସଂ. ଅଶୁଦ୍ଧ)—ଅଶୁଦ୍ଧିଅ; ଯେ କୌଣସି ମୃତ

Aśuddhi ଅର୍ପଣ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶୁଦ୍ଧିକରା କର ନାହିଁ—

One who has not performed the
obsequial rites of a deceased agnate

ଅଶୁଦ୍ଧିସଂଶୋଧନ—ସଂ. ବି. (ଅଶୁଦ୍ଧି + ସଂଶୋଧନ)—

Aśuddhisamśodhana ଭ୍ରମସଂଶୋଧନ—Correction
of mistakes

ଅଶୁଦ୍ଧ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍—ଅଶୁଦ୍ଧ (ଦେଖ)

Aśudha Aśuddha (See)

ଅଶୁଦ୍ଧି—ଗ୍ରା. ବିଶ୍—ଅଶୁଦ୍ଧି (ଦେଖ)

Aśudhi Aśuddhi (See)

ଅଶୁଦ୍ଧି—ଗ୍ରା. ବିଶ୍—ଅଶୁଦ୍ଧି (ଦେଖ)

Aśudhi Aśuddhi (See)

ଅଶୁଦ୍ଧ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍—ଅଶୁଦ୍ଧ (ଦେଖ)

Aśudhya Aśuddhi (See)

ଅଶୁଦ୍ଧ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭାଷଣ) ବିଶ୍—ଅକ୍ୟମନସ୍ତୁ ଥିବାରୁ ଯେ କଥା

Aśunā ଶୁଣେ ନାହିଁ—Not hearing anything said
owing to inattention.

ଅଶୁଭ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶୁଭ)—

Aśubha ୧ । ଅମଙ୍ଗଳ—1. Misfortune; evil.

୨ । ଅକ୍ଷୟ—2. Harm; mischief.

୩ । ପାପ—3. Sin.

୪ । ଲଜ୍ଜାଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ—4. Shameful deed.

ସଂ. ବିଶ୍—୧ । ଅମଙ୍ଗଳସୂଚକ—1. Inauspicious;
ominous.

୨ । ଅସୁନ୍ଦର—2 Not beautiful.

୩ । ଯାହା ମନୋରମ ନୁହେଁ—3. Not agreeable.

୪ । ମନ୍ଦ—4 Bad.

୫ । ଦୁଷ୍ଟ; ଦୋଷଯୁକ୍ତ—5. Vicious

ଅଶୁଭଦର୍ଶନ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅଶୁଭ + ଦର୍ଶନ)—

Aśubhadarśana ଅଶୁଭ ଦେଖିବା—
Seeing of omens.

ସଂ. ବିଶ୍. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଅସୁନ୍ଦର—1 Ugly.

(ଅଶୁଭଦର୍ଶନ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯାହାକୁ ଦେଖିବା ଅଶୁଭସୂଚକ—
2. Inauspicious to look at.

ଅଶୁଭଲକ୍ଷଣ—ସଂ. ବିଶ୍—ପୁରୁଷ ଦେଖାଯିବା ଅମଙ୍ଗଳସୂଚକ ଚିହ୍ନ;

Aśubhalakṣha ଅଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ—Evil women.

ସଂ. ବିଶ୍—ଯାହାଠାରେ ଅଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ ଥାଏ—

(ଅଶୁଭଲକ୍ଷଣ—ଶ୍ରୀ) Having inauspicious marks.

ଅଶୁଳ—ସଂ. ବିଶ୍. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ଶୁଳ = କର; ମୂଲ୍ୟ)—

Aśulka ୧ । କରରହିତ—1. Rent-free.

୨ । ମାଗଣା; ମୂଲ୍ୟରହିତ—

2. Without pay; got gratis.

ଅଶୁଶ୍ରୁଷୁ—ସଂ. ବିଶ୍. (ଅ + ଶୁଶ୍ରୁଷୁ)—

Aśuśrūṣhu ୧ । ଯେ ଶୁଣିବାକୁ ବା ଶିଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ନୁହେଁ—

1. Not desirous of hearing or learning.

୨ । (ଅମୃକଙ୍କଠାରେ) ଅବାଧ—

2. Disobedient towards (M. W.)

ଅଶୂନ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍. (ଅ + ଶୂନ୍ୟ = ଖାଲି)—୧ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—

Aśūnya 1. Full; not empty.

୨ । ଯାହା ଖାଲି ନୁହେଁ—2. Not vacant.

୩ । ଯାହା ବୃଥା ନୁହେଁ—

3. Not vain or useless

ଅଶୂର—ସଂ. ବିଶ୍. ପୁ. (ଅ + ଶୂର = ବୀର)—ଅବୀର; ସାହସହୀନ—

Aśūra Not valiant.

ଅଶ୍ରୁତ—ସଂ. ବିଶ୍. (ଅ + ଶ୍ରୁତ)—୧ । ଅପକ୍ୱ; କଞ୍ଚା—

Aśruta 1. Unripe; green..

୨ । ଯାହା ରନ୍ଧା ଦୋଇ ନାହିଁ—2. Uncooked.

ଅଶୈ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭାଷଣ) ବିଶ୍—ଅଶୈ (ଦେଖ)

Aśei Aśai (See)

ଅଶୈଶର—ବୈଦେ. (ଇଂ. ଅସେସର) ବିଶ୍—

Aśēśara ଅସେସର (ଦେଖ)—Āsesar (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଶେଷ — ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନାହିଁ + ଶେଷ = ଅନ୍ତ; ଯାହାର ଅନ୍ତ
Aśesha ନାହିଁ) — ୧ । ବହୁ; ଅନେକ — 1. Many.

୨ । ଅସୀମ — 2. Boundless; endless

୩ । ଅନନ୍ତ — 3. Infinite.

୪ । ସମୁଦାୟ; ପୂର୍ଣ୍ଣ — 4. Entire.

୫ । ସବୁ; ସମସ୍ତ — 5. All; whole.

୬ । ଅପରିମେୟ — 6. Immeasurable.

ସଂ. ବି. — ଶେଷାଭାବ; ବକ୍ତି ନ ପଡ଼ିବା — Non-remainder.

ଅଶେଷଜ୍ଞ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଶେଷ + ଜ୍ଞା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Aśeshajña ସର୍ବଜ୍ଞ — Allwise; all knowing.

(ଅଶେଷଜ୍ଞ — ଶ୍ରୀ)

ଅଶେଷତଃ — ସଂ. ଅ (ଅଶେଷ + ଚରନ୍ତ୍ୟର୍ଥରେ ତତ୍) — ୧ । ବହୁଧା;
Aśeshataḥ ବହୁପ୍ରକାରେ — 1. In many ways.

୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ — 2. Completely.

୩ । ଅଗଣିତରୂପେ —

3 Innumerably; countless.

ଅଶେଷବିଧ — ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଶେଷ + ବିଧା) —

Aśeshavidha ୧ । ବହୁପ୍ରକାରର, ନାନାପ୍ରକାରର —

1. Of many kinds; of many ways

୨ । ସବୁ ପ୍ରକାରର — 2. Of all sorts.

୩ । ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରକାରର — 3. Of infinite ways

ଅଶେଷିତ — ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶେଷିତ) — ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବିଧସ୍ତ —

Aśeshita Completely annihilated (M. W.)

ଅଶେଷେ — ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଶେଷେ) — ୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ —

Aśeshe 1. Fully.

୨ । ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ — 2. To many.

ଗଣା ବାଦ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ଅଶେଷେ, ଅତୀତଜ୍ଞ ବୋଲିଲେ ଶେଷେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କବିତା ।

ଅଶୋକ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ଶୋକ) —

Aśoka ୧ । ଶୋକରହୀନ — 1. Free from grief

(ଅଶୋକା — ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ଶୋକାକୁଳିତ ନୁହେଁ —

2. Not feeling sorrowful.

୩ । ଯାହା ଶୋକଜନକ ନୁହେଁ —

3. Not causing grief

୪ । ସୁଖୀ — 4. Happy.

ସଂ. ବି. ୧. (ଅ = ଅପଗତ ହୁଏ ଶୋକ ଯାହାହାତ୍ୟା; ଯାହା

ଅଶୋକବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ ତପସ୍ୟା କରି ଶିବଙ୍କୁ ପରିରୂପେ

ପାଇଁ ସିଦ୍ଧମନୋରଥା ଓ ଅଶୋକା ହୋଇଥିଲେ, ଏଥି

ପାଇଁ ଏହି ନାମ; ଅଶୋକାଷ୍ଟ୍ରମୀ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)

ବୃକ୍ଷବିଶେଷ; ଓଷଧୀ — A tree; Janesia Asoka;

Saraca Indica.

ସଂ ରକ୍ତପିଣ୍ଡକ, ଦେବପୁଷ୍ପ, [ଦ୍ର — ଶିମ୍ବାଦିବର୍ଗର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁଷ୍ପତରୁ,
ମଧୁପୁଷ୍ପ, ପିଣ୍ଡାପୁଷ୍ପ, ତାମ୍ର- ଉଚ୍ଚରେ ବଢ଼େ ୨୦ ଫୁଟ; ପତ୍ର ଶ୍ୟାମଳ;
ପତ୍ର, ଦୋହଳିକ, ଶ୍ରେଣୀ- ନୂତନ ପତ୍ର ତାମ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ; ଅଶୋକ ଗଛ
ତରୁ, ରମ୍ୟ, ରାମାନନ୍ଦ, ଦୁଇ ପ୍ରକାରର । ୧ — ପତ୍ର ଆମ୍ବ ପତ୍ରପରି
ପତ୍ରକ ଦୁମ୍ବ, ବଞ୍ଜୁଳ, ସ୍ବରୂପ, ଲମ୍ବା ଓ ଫୁଲ ଇଟାଳିଆ ନାଲି, ଏ ଫୁଲ
ବାମାଂସ୍ରାଦିତନ, ରାଗ- ବସନ୍ତରେ କିଛି ଧରେ ଓ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଏବଂ
ପତ୍ରକ, ବେଳକ । ବର୍ଷାରୁ ସରିବ ଫୁଟୁଥାଏ । ଦ୍ବିତୀୟ

ଅଶୋକ

ଅଶାକ

ଜାତୀୟ ପତ୍ରଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ଏଥିର ଫୁଲ
ଫଳା ହଳଦିଆ, ଏହା ବର୍ଷାଦିନେ କିଛି ଧରେ ଓ ଶରତ୍‌କାଳରେ
ଫୁଟେ । ଦୁଇ ଜାତିର ଫୁଲ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା । ଏହାର ଶୁଭ ବାସକ
ଓ ପ୍ରଦର ଆଦି ଶ୍ରୀଶ୍ରେଣୀରେ ଉପକାରୀ; ଏହା ଶୀତଳ, କଷାୟ,
ମଳାଶ୍ଳେଷକ, ରକ୍ତଦୋଷ ଓ କୃମିନାଶକ; ଏହାର ଖଳ ମୁଣାଘାତ ଓ
ଅଶ୍ବ ରୋଗରେ ଉପକାରୀ । କବି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଅଛି ଯେ ଯୁବଗମାନେ
ଗୋଡ଼ରେ ବଳା ପିନ୍ଧି ଏ ଗଛକୁ ଗୋଇଠା ମାରିଲେ ଏ ଗଛ ଫୁଲ
ଧରେ । “ପାଦାଘାତାଦଶୋକଂ ବିକଶତ” ସାହିତ୍ୟଦର୍ପଣ ।]

୨ । ବୌଦ୍ଧଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ପାଟଳପୁତ୍ରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସମ୍ରାଟ —

2. Name of a celebrated Emperor
of Pāṭalīputra.

[ଏ ଚନ୍ଦ୍ରଶୁକ୍ର ନାତି ଓ ବିଭୀଷଣଙ୍କ ସ୍ବତ୍ତ୍ୱ ଥିଲେ । ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଜିଜ୍ଞାସୁ କନ୍ୟା ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ହେବ ବୋଲି ଶକ୍ତିନ ଜାଣି
କନ୍ୟାକୁ ଆଣି ରାଜା ବିଭୀଷଣଙ୍କ ହସ୍ତରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାରୁ ରାଜା
ଉକ୍ତ କନ୍ୟାକୁ ବିବାହ କଲେ ଓ ତାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଅଶୋକ ଜନ୍ମିଲେ;
ଏ ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭ୍ୟାସୁ ଥିଲେ ଏବଂ ଅପଣା ଭ୍ରାତୃ-
ମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରି ଖ୍ରୀ. ପୂ. ୨୭୩ ଅବ୍ଦରେ ସିଂହାସନରେ
ବସିଲେ । ଏହାଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସୁର ଯୋଗୁଁ ଏହାଙ୍କୁ ଲୋକେ ‘ଚଣ୍ଡା-
ଶୋକ’ ନାମ ଦେଇଥିଲେ । ସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରିବାର ୫
ବର୍ଷ ପରେ ଜନୈକ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ
ଏ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ତ୍ୟାଗ କରି ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଏ ଭ୍ରତର
ବୃତ୍ତିଆଡ଼େ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରି ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ା, ସୁପ ଓ
ସୁମୁମାନଙ୍କରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ଅହିଂସା ଆଦି ପାଳନକରିବା
ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅନୁଶାସନମାନ ଖୋଳାଇ ଯାଇଥିଲେ । ପୃଥିବୀରେ
ବୌଦ୍ଧଧର୍ମପ୍ରସାର ଏହାଙ୍କ ଜୀବନର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା ଓ
ଏ ସବ୍ୟସମେତ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାଦି ହଜାର ବୃକ୍ଷଚୈତ୍ୟ ନିର୍ମାଣ କରାଇ
ଥିଲେ ଓ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୃପ ପୁଷ୍କରିଣୀ,
ପାତ୍ରଶାଳା, ପଶୁ ଓ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସାଳୟ ସ୍ଥାପନ
କରିଥିଲେ; ଏହାଙ୍କର ମଗଧ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ହିମାଳୟଠାରୁ କୁମାରୀକା ଓ
ଓଡ଼ିଶାରୁ କାବୁଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଥିଲା । ଏ ୩୭ ବର୍ଷ ରାଜତ୍ବ କରି
ଖ୍ରୀ. ପୂ. ୨୭୨ ଅବ୍ଦରେ ଦେହ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ଶେଷରେ ଏ
ଧର୍ମାଶୋକ ବୋଲି ଜନସମାଜରେ ବିଖ୍ୟାତ ହେଲେ ।]

ସାଧାରଣ ଘୋଡ଼େ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୌଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହ’ ଗୋଟିବେ; ‘ବୃଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୃ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ

୩ । ମଗଧର ଅନ୍ୟ ଜଣେ ରାଜା—

3 Name of another king of Magadha.

[ଦ୍ର—ଏ ମଗଧର ପ୍ରଥମ ରାଜା ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ପିତା ଶିଶୁନାଗ ମୌର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜାଙ୍କର ସେନାପତି ଥିଲେ ଓ ପରେ ରାଜାଙ୍କୁ ବିନଷ୍ଟ କରି ଜିଜ୍ଞେଷୁ ରାଜା ହେଲେ । ଅଶୋକଙ୍କ ମାତା ଶିଶୁନାଗଙ୍କ ନର୍ତ୍ତକୀ ଥିଲେ ପରେ ଶିଶୁନାଗ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କଲେ ।]

୪ । ପାରଦ—4. Mercury.

୫ । ଦଶରଥ ରାଜାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀବିଶେଷ—

5. Name of a minister of king

Dasaratha.

ଅଶୋକକବି—ଦେ. ବି (ସ. ଅଶୋକକଳିକା)—ଓଶକାକବି—

Aśokakardhi

ଅଶୋକକଳିକା (ଦେଖ)

Aśokakalikā (See)

ଅଶୋକକଳିକା—ସ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଶୋକ + କଳିକା)—

Aśokakalikā

ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷର କବି—

Bud of the Aśoka tree

[ଦ୍ର—ଲଙ୍କାପୁରାଣରେ ଉକ୍ତ ଅଛି “ମୀନେ ମୟୌ ଶୁକ୍ଳପଣେ ଅଶୋକାକ୍ଷ୍ୟା ତଥାଷ୍ଟମୀକ୍; ପିବେଦଶୋକକଳିକା ସ୍ବାୟା-ଲୋହତ୍ୟବାରିଣି” ଅର୍ଥାତ୍ ଅଶୋକାଷ୍ଟମୀ ଦିନ ଅଶୋକକବି ଜଳ ସଙ୍ଗେ ପିଇ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ଉଦ୍ଭିଦସ୍ଥଳ ଲୋହତ ସର୍ବେବରରେ ସ୍ନାନ କରିବ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଲେଖା ଅଛି ଯେ, ଅଶୋକାଷ୍ଟମୀ ପୁନର୍ବସୁ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଆଠଗୋଟି ଅଶୋକକଳି ଜଳ ସହିତ ପାନ କଲେ ଲୋକ ଅଶୋକ ହୁଏ । ହେତା ଯୁଗରେ ରାବଣ ସୀତାଙ୍କୁ ହରଣ କରି ନେଇ ଲଙ୍କାର ଅଶୋକବନରେ ରହୁଥିଲା, ସୀତାଦେବୀ ବନରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା ବାଞ୍ଛାରେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ଧ୍ୟାନ କରି ଆଠଗୋଟି ଅଶୋକକଳି ଆଣି ଜଳ ସହିତ ସେବନ କରିଥିଲେ । ତଦବଧି ହିନ୍ଦୁମାନେ ସଂସାରବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା ବାସନାରେ ଅଶୋକାଷ୍ଟମୀ ଦିନ ଆଠଗୋଟି ଅଶୋକକଳି ଜଳ ସଙ୍ଗେ ସେବନ କରନ୍ତି—(ମଦନମୋହନ.ଗର୍ଭଦର୍ଶନ ୫) । ଶ୍ଳୀ ଓ ବାଲକବାଳିକାମାନେ ପରସ୍ପରଙ୍କ ମୁଖରେ ଅଶୋକାଷ୍ଟମୀ ଦିନ ଅଶୋକକବି ଦିଆ ଦେଇ ହୋଇ ‘ଓଶକା, ଓଶକାକବି’ ବସନ୍ତି ଓ ପରସ୍ପରକୁ ଏହି ନାମରେ ଡାକନ୍ତି ।]

ଅଶୋକବନ—ସଂ. ବି—(ଅଶୋକ + ବନ)—

Aśokabana ୧ । ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷର ଉଦ୍ୟାନ—

1. A grove of Aśoka trees.

୨ । ରାବଣର ଲଙ୍କାସ୍ଥ ବିହାରକାନନ (ଏହି କାନନକୁ ଦେଖିବା ଲୋକର ଶୋକ ଦୂଷ୍ପୂତ ହେଉଥିବାରୁ ଏହି ନାମ)—

2. Name of Rābana's pleasure-garden.

୩ । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଥିବା ପ୍ରମୋଦକାନନ

(ଲଙ୍କାରୁ ଫେରି ସେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସୀତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ

ଏହି ଉଦ୍ୟାନରେ ଯାପନ କରୁଥିଲେ)—

3. Name of Rāmachandra's pleasure-garden at Ajodhya.

୪ । ଶୋକଦୂରକାରୀ ରମ୍ୟ ଉଦ୍ୟାନ—

4. A pleasure-garden which banishes grief.

ଅଶୋକବନିକା—ସଂ. ବି—ଅଶୋକବନ (ଦେଖ)

Aśokabanikā

Aśokabana (See)

ଅଶୋକଶଷ୍ଠୀ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଅଶୋକ + ଷଷ୍ଠୀ)—

Aśokashashṭhī ଚୈତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଷଷ୍ଠୀ—

The 6th day of the lunar fortnight of the month of Chaitra.

[ଦ୍ର—ଏଦିନ କାମାକ୍ଷ୍ୟାତନ୍ତ୍ର ମତ ଅନୁସାରେ ପୁଣ୍ୟବତୀ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ପୁଣ୍ୟ ମଙ୍ଗଳକାମନାରେ ଷଷ୍ଠୀଦେବୀ ପୂଜା କରନ୍ତି ଓ ରଥଃ ଅଶୋକ କଳିକା ଜଳସହିତ ପାନ କରନ୍ତି । ଏ ବ୍ରତ କଲେ ଦୁର୍ବିଯୋଗ-ଜନ୍ମର ଶୋକ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ବଙ୍ଗଦେଶରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଏ ବ୍ରତ କରନ୍ତି ।]

ଅଶୋକ ପୁନ୍ଦରୀ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ପାଦ୍ମାଙ୍କ କନ୍ୟା; ନନ୍ଦଶବ୍ଦ

Aśoka sundarī ପତ୍ନୀ ଓ ଯଯାତିଙ୍କ ଜନନୀ—

Name of a daughter of Pārbatī

ଅଶୋକା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଶୋକ + ଅ)—୧ । ଶୋକସ୍ଥନା—

Aśokā

1. Sorrowless (woman).

୨ । ଆହ୍ଲାଦତା—2. Merry.

ମନ ପୁଲ୍ଲଣା ଗୀତ ଗାଏ, ଅଶୋକା ନାମ ବାପଘର ଯାଏ । ଚଣ ।

ସଂ. ବି—୧ । କଟୁକାନାମକ ହିମାଳୟର ଶାକମୂଳବିଶେଷ—

1. A medicinal root; Black Hellebore.

୨ । ଜୈନମାନଙ୍କର ଗୃହଦେବତାବିଶେଷ—

2. A domestic deity amongst the Jains.

ଅଶୋକାଷ୍ଟମୀ—ସଂ. ବି—ଚୈତ୍ରମାସର ଶୁକ୍ଳାଷ୍ଟମୀ—

Aśokāṣṭamī The 8th day of the white fortnight of the lunar month of Chaitra.

[ଦ୍ର—ଏହି ଅଷ୍ଟମୀରେ ଆଠଟି ଅଶୋକକଳିକା ଜଳ ସହିତ ପାନ କଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଅଶୋକ ହୁଏ, ବୋଲି ପୁରାଣରେ ଉକ୍ତ ଅଛି । ଏ ଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଲଙ୍କାସ୍ଥଳୀ ଚଳନ୍ତି ପ୍ରତିମାଙ୍କୁ ରଥରେ ବଜେ କରାଯାଇ ରଥକୁ ଲଙ୍କାସ୍ଥଳୀ ବେଢାର ଉତ୍ତରପୂର୍ବ କୋଣଠାରୁ ରାମେଶ୍ୱରଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଆଯାଏ । ଏ ରଥର ନାମ ରୁକୁଣା ରଥ । ଅଶୋକାଷ୍ଟମୀ ଦିନ ସକାଳୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର କେଦାରଗୌରୀ ମନ୍ଦିର ନିକଟସ୍ଥ ମଉଡ଼କୁଣ୍ଡର ଜଳରେ ପ୍ରଥମେ ସ୍ନାନ କରିବା ବନ୍ଧ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଣ୍ୟବତୀ ହୁଏ ବୋଲି ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଅଛି; ଅଶୋକକଳିକା ଚଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଶୋଚନାୟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ = ନୁହେଁ + ଶୋଚନାୟ)—

Asochaniya ୧ । ଶୋଚକ ଅଯୋଗ୍ୟ—

1. Not to be regretted; not worth
grieving for

୨ । ଯାହା ପାଇଁ କେହି ଶୋକ କରିବ ନାହିଁ—

2. Not to be lamented

ଅଶୋଚ୍ୟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ = ନୁହେଁ + ଶୋଚ୍ୟ)—

Asochya ଅଶୋଚନାୟ (ଦେଖ)

Asochaniya (See)

ଅଶୋଧନ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଶୋଧନ)—୧ । ଶୋଧନର ଅଭାବ; ଅଶୁଦ୍ଧି—

Asohdhana 1. Want of purification or correction or cleaning.

୨ । ଋଣର ଅପରିଶୋଧ—

2. Non-repayment of a debt.

ଅଶୋଧ୍ୟନାୟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଶୋଧ୍ୟନାୟ)—୧ । ଅଶୋଧ୍ୟ; ପରିଶୁଦ୍ଧିର

Asohdhaniya ଅଯୋଗ୍ୟ—1. Incapable of being purified or cleaned

୨ । ପରିଶୋଧିତ ହେବା ଅଯୋଗ୍ୟ—2. Incapable of being repaid or cleared off.

ଅଶୋଧ୍ୟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଶୋଧ୍ୟ)—ଅଶୋଧ୍ୟନାୟ (ଦେଖ)

Asohdhya Asohdhaniya (See)

ଅଶୋଭନ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ = ନୁହେଁ + ଶୋଭନ = ଶୋଭା)—

Asobhana ଅସୁନ୍ଦର—Ugly; inelegant.

(ଅଶୋଭନା—ଶ୍ରୀ) ୧୦. ବିଶ୍ୱ. —ଅସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ—

Want of elegance.

ଅଶୋଭ୍ୟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଶୋଭ୍ୟ)—ଅସୁନ୍ଦର; ଅଶୋଭନ—

Asobhya Ungraceful

ଦଶରଥ ଅଇଲେ ବନ୍ଧୁ.

କି ଜଣାଇ ବଲେ ତ କିଶିବ ଅଶୋଭ୍ୟ—ବନ୍ଧୁନାଥ. ବରହସ୍ତମାୟା ।

୧୦. ବିଶ୍ୱ. —ଶୋଭାର ଅଭାବ—

Want of splendour

ନାଥଶୁକ ଗୁଡ଼ ସେହେ ଅଶୋଭ୍ୟୁ ପାଏ—ପ୍ରାଚୀ. ଶିବସ୍ତବେତସ୍ୱ ।

ଅଶୋଷଣୀୟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଶୋଷଣୀୟ)—୧ । ଅଶୋଷ୍ୟ; ଯାହା

Asoshaniya ଶୋଷଣ କରା ଯାଇ ନ ପାରେ—

1. That which can not be sucked up.

୨ । ଯାହା ଶୁଖି ଯାଇ ନ ପାରେ—

2. Incapable of being dried.

ଅଶୋଷ୍ୟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ଶୋଷ୍ୟ)—ଅଶୋଷଣୀୟ (ଦେଖ)

Asoshya Asoshaniya (See)

ଅଶୃଙ୍ଗ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅ = ନୁହେଁ + ଶୃଙ୍ଗ = ଶୁଙ୍ଗ)—

Ashunga ୧ । ଅଶୁଦ୍ଧି—1. Uncleaness.

୨ । କୁଟୁମ୍ବରେ ଜନ୍ମ ବା ମରଣ ଘଟିବାର ୧୦ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଳିତ

ଅଶୁଦ୍ଧି—2. Impure state due to a birth or death among one's agnates.

[ଦ୍ର—ଅଶୃଙ୍ଗ ହୁଏ ପ୍ରକାର । ଯଥା—ମୃତକାଶୃଙ୍ଗ ଓ ସୂତକାଶୃଙ୍ଗ । ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ଓ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଶୃଙ୍ଗର ସମୟର ସୀମା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଟେ । ଯଥା—ବଙ୍ଗଦେଶରେ ଦ୍ରାଘଶୃଙ୍ଗର ମୃତକାଶୃଙ୍ଗ ଓ ସୂତକାଶୃଙ୍ଗ—୧୦ ଦିନ । ବୃହତ୍ସମାଜକର—ମୃତକାଶୃଙ୍ଗ—୧ ମାସ; ସୂତକାଶୃଙ୍ଗ—୨୧ ଦିନ । ଓଡ଼ିଶାରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ମୃତକାଶୃଙ୍ଗ ଓ ସୂତକାଶୃଙ୍ଗ—୧୦ ଦିନ । ଶିଶୁର ମୃତ୍ୟୁରେ ଅଶୃଙ୍ଗ—୩ ଦିନ । ଅସପ୍ତିଶ୍ରୁ ଓ ଅସପ୍ତିଶ୍ରୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ଅଶୃଙ୍ଗ—୪ ଦିନ ।]

୩ । ଶ୍ରୀ ରଜସ୍ୱଳା ହେବା ଯୋଗୁଁ ପ୍ରଥମ ୩ ଦିନ କାଳରେ ଘଟିବା ଅଶୁଦ୍ଧି—3. Personal uncleanness for 3 days due to menstruation.

୪ । ମଳମୁତ୍ତାଦି ନ ଧୋଇବା ଯୋଗୁଁ ଅଶୁଦ୍ଧି—

4. Uncleanliness due to not having washed after calls of nature.

ଅଶୃଙ୍ଗପାଳନା—ଦେ. ବି. —ମୃତକାଶୃଙ୍ଗର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ଶେଷ ହେବା Aśauchapālībā ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଶୁଦ୍ଧ ରହି ପରେ ତାଙ୍କୁ ବହୁମତେ ଅଶୃଙ୍ଗ ସାମଗ୍ରୀ, ଶୁଦ୍ଧ ହେବା; ଅଶୃଙ୍ଗ ପାଳନ କର ଅଶୃଙ୍ଗ ମାଳିନକରା ରହିବା—To observe the period of impurity for a dead relative.

ଅଶୃଙ୍ଗାନ୍ତ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅଶୃଙ୍ଗ)—ଅଶୃଙ୍ଗର ସମୟର ଶେଷ— Aśauchānta End or expiry of the period of defilement.

ଅଶୃଙ୍ଗିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (୧୦. ଅଶୃଙ୍ଗ)—ଅଶୃଙ୍ଗଯୁକ୍ତ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି Aśauchī ଅଶୃଙ୍ଗ ଯୋଗୁଁ ଅଶୁଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଏ— Unclean; defiled.

ଦେ. ବି. —ଅଶୃଙ୍ଗ (ଦେଖ)—Aśauchā (See)

ଅଶୃଙ୍ଗୀ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. —ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଶୃଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ— Aśauchī One who has become unclean on account of a birth or death amongst his kinsmen.

ଅଶୃଙ୍ଗପାତ୍ର—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅଶୃଙ୍ଗ = ଭୃମ୍ବମାନେ ଖାଅ + ପିବତ = Aśnītapībatā ଭୃମ୍ବମାନେ ପିଅ + ଅ)—

୧ । ଶୁଆପିଆ ନିମନ୍ତଣ; ଖାଇବାକୁ ଓ ପିଇବାକୁ ନିମନ୍ତଣ— 1. Invitation to eat and drink.

୨ । ଖାଇ ପିଇ ମଉଜ କରିବାକୁ ଡାକରା—2. A call to people to eat, drink and be merry.

ଅଶ୍ୱ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅଶ୍ୱ ଥାଉ = ବ୍ୟପିବା + ବ; ଯେ ବେଗରେ ପଥକୁ Aśwa ବ୍ୟାପିଯାଏ)—୧ । ଘୋଡ଼ା; ଘୋଡ଼ା—1. Horse.

(ଅଶ୍ୱା, ଅଶ୍ୱୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । କାମଶାସ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୁରୁତାପ ସୁରୁଷକ

ମାଧ୍ୟମ ଶ୍ରେଣୀ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀ ଅପର ଓ ମାଧ୍ୟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧୬ ଶ୍ରେଣୀ ଶ୍ରେଣୀର ବର୍ଣ୍ଣନା ମାଧ୍ୟମକୁ ଏକ ଶ୍ରେଣୀରେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ କି ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶ୍ରେଣୀରେ ଯଥାବସ୍ତୁ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରେଣୀର ବର୍ଣ୍ଣନା ମାଧ୍ୟମକୁ ଶ୍ରେଣୀରେ କି ମିଳେ ନାହିଁ । ଯଥା :—
'ଗାୟ' ନ ମିଳେ 'ଗାୟ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳେ 'ବୃଷ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳେ 'ବୃଷ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଅଶ୍ବ' ନ ମିଳେ 'ଅଶ୍ବ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଅଶ୍ବ' ନ ମିଳେ 'ଅଶ୍ବ' ଶ୍ରେଣୀରେ; 'ଅଶ୍ବ' ନ ମିଳେ 'ଅଶ୍ବ' ଶ୍ରେଣୀରେ

ମଧ୍ୟରୁ ୧୬—୧ One of the four classes
of males described in erotic books.

କାଶ୍ବରୁ ୧୬—୧ ମଧ୍ୟରୁ ଶ୍ରେଣୀ,
କାଶ୍ବରୁ ୧୬—୧ ମଧ୍ୟରୁ ଶ୍ରେଣୀ, ଶ୍ରେଣୀରେ । ଶ୍ରେଣୀରେ ।

୩ । ଦାନବିଶେଷ; ଯହିଁରେ ଘୋଡ଼ା ଦାନ ଦିଆଯାଏ—

3. A religious gift of a horse to a
Brāhmaṇa.

୪ । ବୃଷ୍ଟି ବର୍ଣ୍ଣାୟ ନୃପତିବିଶେଷ—

4. Name of a king of Brūshṇi race.

ଅଶ୍ବକର୍ତ୍ତବ୍ୟ—୧. କ. —୧ । ଯାହାର ପଟ ଘୋଡ଼ା କାନ ପରି; ଶାଳଗଛ—
Aśwakarṇṇa 1. The Śāla tree.

୨ । ଘୋଡ଼ାକାନ—2. The ear of a horse.

୩ । କୁଆମାୟା (ଦେଖ) (ଦୂରବୃଦ୍ଧି-ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)

3. Kuāmaitya (See)

ଅଶ୍ବକର୍ତ୍ତବ୍ୟ—୧. କ. (ଅଶ୍ବକର୍ତ୍ତବ୍ୟ+ସ୍ବାର୍ଥକ)—ଅଶ୍ବକର୍ତ୍ତବ୍ୟ (ଦେଖ)

Aśwakarṇṇaka Aśwakarṇṇa (See)

ଅଶ୍ବକୋବିଦ—୧. କ. ପୁ. —(ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଶ୍ବକୋବିଦରେ

Aśwakobida କୋବିଦ)—୧ । ଅଶ୍ବକୋବିଦରେ ପଣ୍ଡିତ—

1. Skilful in horsemanship.

୨ । ଅଶ୍ବତତ୍ତ୍ବଜ୍ଞ—2. Skilled in the science of
horses

୩. କ. ପୁ. —ଅଶ୍ବକୋବିଦରେ ପଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତି—

A skilful horseman; an expert rider.

ଅଶ୍ବକ୍ରାନ୍ତ—୧. କ. କାମ—ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ଯୌରାଣିକ କାମ; ଅନ୍ୟ କାମ

Aśwakrānta ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ (ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ)—

The Paurāṇic name for Europe.

ଅଶ୍ବଗତି—୧. କ. (ଶ୍ରେଣୀ ଚର୍ଚ୍ଚା; ଅଶ୍ବ+ଗତି)—ଘୋଡ଼ାର ଗତି, ଯାତ୍ରା—

Aśwagati The movement of a horse.

[ଦ୍ର—ଅଶ୍ବର ଉଦ୍ଧୃତ ଉଦ୍ଧୃତ ପ୍ରକାର ଗତିର ଉଦ୍ଧୃତ ଉଦ୍ଧୃତ କାମ, ଯଥା:—

୧ । ମୃଦୁମନ୍ତ ନୃତ୍ୟଗତି=୧ ଅଶ୍ବଗତି=୩. କଦମ—

1 Slow canter.

୨ । ଘୋଡ଼ା ଟେକ ଟେକ ବେଗଗତି=୨. ଯୌରାଣିକ=୩.

ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ—2 Trot.

୩ । ଯୌରାଣିକ ଅପେକ୍ଷା ଦ୍ରୁତ କିନ୍ତୁ ବଳଗତି ଅପେକ୍ଷା ଧୀର

=୨. ରେଡିଟ=୩. ଜୋରୁତୁଲ୍ୟ କା ଶ୍ରେଣୀ—

3. Easy gallop; canter.

୪ । ଘୋଡ଼ାକୁ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ଟେକ ବୁଦ୍ଧି ଗୁଲିକା=୨.

ବଳଗତି=୩. ଶ୍ରେଣୀକ—4. Gallop.

୫ । ଏକଦମ୍ ଗୁରୁ ଟାପୁ ଲମ୍ବାଇ } = ୨. ପୁରୁଷ=୩.

ରକ୍ତ ଶାସରେ ଦଉଡ଼ି } ଘୋଡ଼ାଦଉଡ଼ି—

5. Racing]

୩. କ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅଶ୍ବପରି ଦ୍ରୁତଗାମୀ—

Fleet like a horse.

ଅଶ୍ବଗନ୍ଧା—୧. କ. (ଘୋଡ଼ା ଦେହ ଭଳି ଗନ୍ଧ ଯାହାର)—

Aśwagandhā

ଏକଜାତୀୟ ଗୁଳ୍ମ; ଅଶ୍ବ—

୧. ପର୍ଯ୍ୟାୟ—

A medicinal wild plant;

ବାଜାକାଶ, ଦୟାଗନ୍ଧା,

Withania Somnifera,

ଦୟା, ବଳଦା, ଶ୍ୟାମଳା

Physalis fleinissa.

କାମରୁପିଣୀ, କାଳା, ବାଜାକା,

[ଦ୍ର—ଏହା ବର୍ଣ୍ଣନାଦି ବର୍ଣ୍ଣର

ଭୂରା, ପୁଷ୍ପିତା, ବାଜାକା,

ଅକ୍ଷୟକ ଶ୍ରେଣୀ, ଏ ଗଛ ଗ୍ରୀଷ୍ମପ୍ରାନ୍ତ

କଳ୍ୟା, ଗନ୍ଧପତ୍ରୀ, ବାଜାକା,

ଦେଶରେ ହୁଏ । ଏହା ଘୋଡ଼ା ଦେହ

କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ବାଜାକା, ବାଜାକା,

ବର୍ଣ୍ଣ ଶାଫ୍ଟ ହାତ ଭଳି ହୁଏ । ପତ୍ର

ପୀବଳ, ଦୂରପ୍ରସା, ପଳାଶ-

ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି; ପତ୍ରରେ ଘୋଡ଼ାର

ପର୍ଣ୍ଣୀ, କମ୍ବୁକା, ପ୍ରସୂକା,

ଗନ୍ଧ ଜଣା ପଡ଼େ; ମୂଳରେ ଘୋଡ଼ା

ଅବରୋହା, ରସୟାଗା,

ମୂଳର ଗନ୍ଧ ଜଣା ପଡ଼େ; ପୁରୁଷ ଅର୍ଥାତ୍

କୃଷ୍ଣାଦିଗା, ଭକ୍ତା ।

ଓ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା; ଫଳ ଶ୍ରେଣୀ ଓ

ଓ. ଅଶ୍ବ ।

ଗୋଲ; ଫଳର ବହୁରାବରଣ ଫଳକୁ

ଅଶ୍ବଗନ୍ଧା

ଘୋଡ଼ାର ଥାଏ—(ଯୋଗେଶ୍ବର)

ଅଶ୍ବଗନ୍ଧା, ଅଶ୍ବଗନ୍ଧା

ଏହା ବାୟୁ, କଫ, ଶ୍ଳେଷ୍ମ, ଶୋଥ ଓ

ତେ. ପେନ୍ଥା; ପିଣ୍ଡିଆଗା

ସମ୍ବଳାଶକ, ବଳକାରକ, ରସାୟନ ଓ

ଫା. ମେହେମନବରଣ

ଶୁଦ୍ଧବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ଉଷ୍ଣବର୍ଦ୍ଧକ; ବାଜା-

କରଣରେ ଏହାର ମୂଳ, ପତ୍ର ଓ ଛେଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ଓ ଅରଣ୍ୟାଦି

ବିଶେଷ ଫଳଦାୟକ ।]

ଅଶ୍ବଗାମୀ—୧. କ. ପୁ. —ଅଶ୍ବଦ୍ବାରା ଗମନକାରୀ—One who

Aśwagāmi travels by riding, rider.

(ଅଶ୍ବଗାମୀ—ଶ୍ରୀ)

ଅଶ୍ବଗୋୟା—୧. କ. (ଶ୍ରେଣୀ ଚର୍ଚ୍ଚା; ଅଶ୍ବ+ଗୋୟା)—ଦୁଇ ଘୋଡ଼ା

Aśwagojuga ଯୋଡ଼ି ଘୋଡ଼ା—A pair of horses.

ଅଶ୍ବଗ୍ନ—୧. କ. (ଅଶ୍ବ+ହନ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଶ୍ବେତକରବା ଗଛ—

Aśwaghna The white oleander tree.

ଅଶ୍ବଜାତୀୟ ପୁରୁଷ—୧. କ. —ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରରେ ଗୁରୁ ଜାତୀୟ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରୁ

Aśwajātiya puruṣa ଏକ ଜାତୀୟ—The 1st. of

the 4 classes of males described in

Hindu-sāstra.

[ଦ୍ର—ଏହି ଜାତୀୟ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଶରୀର କାଷ୍ଠ ପରି ହୁଏ;

ଏମାନେ ଧୃଷ୍ଣ, ପ୍ରେମାଶ୍ରୁ, ନିର୍ଭୟ ଓ ଦରଦ୍ର ହୁଅନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ

ମେତ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ ଲିଙ୍ଗର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ୧୨ ଅଙ୍ଗୁଳ, ଏମାନେ ହସ୍ତିନୀ

ଜାତୀୟ ରମଣୀଙ୍କର ଉପଯୋଗୀ ପୁରୁଷ ଅଟନ୍ତି ।]

ଅଶ୍ବଦିମ୍ବ—୧. କ. (ଭୂଲ—ଅକାଶ ଲୁପ୍ତ)—

Aśwadimba ଘୋଡ଼ାଦିମ୍ବ ଭଳି ଅଶ୍ବଦିମ୍ବୋପାୟ, ହାସ୍ୟାସଦ

ସୌଭାଗ୍ୟ ଓ ଅସମ୍ଭବ ବସ୍ତୁ—A hoax; an imaginary

thing; a non-existent thing.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଝ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅଶ୍ବତ୍ତ—ସ. ବି. ପୂ. (ଅଶ୍ବ + ତ୍ତ ଧାତୁ = ପରାବ୍ରତ କରିବା + ଅ;
Aśwatara ସେ ବେଗ ଗମନରେ ଘୋଡ଼ାକୁ ପରାବ୍ରତ କରେ;
(ଅଶ୍ବତ୍ତ; ଅଶ୍ବତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) କମ୍ପା ଅଶ୍ବ + ଶ୍ଚାପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଭବ)—

୧ । ଘୋଡ଼ା ଓରସରେ ଗଧଠାରୁ ଓ ଗଧ ଓରସରେ
ଘୋଡ଼ାଠାରୁ ଜାତ ପଶୁ; ଖଚର—1. Mule.

(ଏମାନେ ଘୋଡ଼ାଙ୍କଠାରୁ ଅଶ୍ବ ଶ୍ରମଶୀଳ ଓ କଷ୍ଟସହୀ)

୨ । ନାଗବିଶେଷ—2. A name of a serpent

୩ । ପୁଂବତ୍ସ; ଅଶ୍ବିର ବାହୁସ (ଶ୍ଚାନେନ୍ଦ୍ର) —
3. A male calf.

୪ । ଗନ୍ଧର୍ବ—4. Name of a Gandharba.

୫ । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଉତ୍ତମ ଘୋଡ଼ା—

5 A better horse (M. W.)

ସଂ. ବିଶ. ପୂ.—ବେଗଗାମୀ—Fleet; swift

ଅଶ୍ବତ୍ତ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅଶ୍ବତ୍ତ + ଶ୍ରୀ. ଇ) —

Aśwatari ୧ । ଶ୍ରୀଜାତୀୟ ଖଚର—1. A female mule.

୨ । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଧୂଆଁ କଳ ଜାହାଜ, ବାଷ୍ପଯୋଗ—
2. Steamship of ancient India

[୩—ସୁଧୃଷ୍ଟିରଙ୍କ ମଞ୍ଜୁକୁ ଉଦାଳକ ରୂପକୁ ଅଟିବା ପାଇଁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ ଅର୍ଜୁନ 'ଅଶ୍ବତ୍ତ' ସାନରେ ପାତାଳପୁରୀ (ଅମେରକା)କୁ
ଯାଇଥିଲେ । ଦୟାନକ—ସତ୍ୟାର୍ଥପ୍ରକାଶ—ବଙ୍ଗଳା ୩୮୪ ପୃଷ୍ଠା ।]

ଅଶ୍ବତ୍ତ—ସ. ବି. (ଅ + ଶ୍ବ = କାଲି + ଶ୍ବା ଧାତୁ = ରହିବା + ଅ;
Aśwattha ସେ କାଲି ବା ଅଳ୍ପସମ୍ପଦ ରହିବାର ଗଛ ନୁହେଁ,
ଅର୍ଥାତ୍ ବହୁଦିନ ରହେ; କମ୍ପା ଅଶ୍ବ = ଘୋଡ଼ା + ଶ୍ବା
ଧାତୁ + ଅ; ଯାହାର ପତ୍ର ଘୋଡ଼ା କାନ ଭଳି ସଦୃଶ
ହୁଏତେ ଦେଖିଥାଏ; କମ୍ପା ଅଶ୍ବତ୍ତ = ଜଳ; ଏହା
ମୂଳରେ ଲୋକେ ଜଳ ସେବନ କରିନ୍ତି ବୋଲି) —

୧ । ଓଷ୍ଠଗଛ—

1. The pipal tree; the Holy fig tree.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2. The sun.

୩ । ଜଳ—3 Water.

୪ । ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ତିଥି—1. The fullmoon day

ଅଶ୍ବତ୍ତାମ—ସ. ବିଶ. ପୂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଶ୍ବ + ଆମ = ବଳ) —

Aśwatthāma ଘୋଡ଼ାପରି ବଳୁଆ—

(ଅଶ୍ବତ୍ତାମା—ଶ୍ରୀ) Having the strength of a horse.

ଅଶ୍ବତ୍ତାମା—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଅଶ୍ବ + ଶ୍ବା ଧାତୁ + ମନ୍; ୧ମା. ୧ବ.

Aśwatthāmā ସେ ଜନ୍ମ ହେବା ମାତ୍ରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟବା ଘୋଡ଼ା
ପରି ଶକ୍ତ କରିଥିଲେ) —

୧ । ଦ୍ରୋଣାଶ୍ବତ୍ତ ଓ କୃପାଙ୍କ ପୁତ୍ର—

1. The son of Drona, who was a
great warrior.

୨ । ମହାବ୍ରତର ଯୁଦ୍ଧରେ ହତ ଗୋଟିଏ ହାତୀର ନାମ—

2 Name of an elephant killed
in the Kurukshetra war.

(ନରେ ବା ଗୁହରେ ବା ଅଶ୍ବଥାମା ହତ—ତଳେ ନୋଟ
ଦେଖ)

୩ । ସାବର୍ଣ୍ଣି ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର—

3. Name of the son of Sābarṇi Manu.

ଅଶ୍ବଥ—ଶ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ବତ୍ତ) —ଓଷ୍ଠ ଗଛ—

Aśwathi The pipal tree.

ଅଶ୍ବପଞ୍ଚମୀ—ସଂ. ବି.—ଅଶ୍ବିନ କୃଷ୍ଣପଞ୍ଚମୀ—The 5th day of the
Aśwapañchamī dark fortnight of Āświna.

ଅଶ୍ବପତି—ଦେ. ବି. (ନାମ) —୧ । କେକୟ ଦେଶର ଜନୈକ ପ୍ରଧାନ
Aśwapati ସବିସ୍ତ ରାଜା (ଏ ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତ ଥିଲେ; ଏ
ବୈଦେଶିକ ପିତା) —

1. Name of a Kshatriya king of the
country of Kekaya.

୨ । ମନ୍ତ୍ରରଜ; ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ପିତା—

2 Name of the father of Sābitrī.

ଅଶ୍ବପାଳ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ବ + ପାଳ ଧାତୁ = ପାଳନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Aśwapāla ଅଶ୍ବରକ୍ଷକ; ସରସ—Groom; syce.

ଅଶ୍ବପାଳକ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ବ + ପାଳ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) —

Aśwapālaka ଘୋଡ଼ା ସରସ—Groom; syce.

ଅଶ୍ବବନ୍ଧ—ସଂ. ବି.—କାମଶାସ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣିତ ରତ୍ନବନ୍ଧବିଶେଷ—A sort of
Aśwabandha embrace or posture during
coition, described in erotic books.

ଅଶ୍ବବାର—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ବ + ବାର ଧାତୁ = ବରଣ କରିବା + ଅ) —

Aśwabāra ଅଶ୍ବାରେହଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି; ଘୋଡ଼ାସବାର—
Horse-rider; a cavalier.

ଅଶ୍ବବାଳ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ବ + ବାଳ) —

Aśwabāla ୧ । ଅଶ୍ବର କେଶ—

1. The mane of a horse.

୨ । କାସ ପୁଷ୍ପ—2. A kind of white flowered
reed.

ଅଶ୍ବବାହ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ବ + ବହ ଧାତୁ = ବହନ କରିବା + ଅ) —

Aśwabāha ଅଶ୍ବବାର (ଦେଖ)

Aśwabāra (See)

ଅଶ୍ବମର୍ଚ୍ଚି—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଶ୍ବ ମର୍ଚ୍ଚିକା) —

Aśwamāṁshī ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ବିତ୍ୟ ବୈରଯୁକ୍ତ—

ସାଞ୍ଜେ ସାଞ୍ଜେ ଯୁଦ୍ଧ Constantly inimical to each other.

(ଯଥା—ସେ ଦୁଇଜଣଯାକ ଅଶ୍ବମର୍ଚ୍ଚି ହେଲେଣି ।)

ଦେ. ବି.—ଅଶ୍ବମର୍ଚ୍ଚିକା (ଦେଖ)

Aśwamāṁshikā (See)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ଵାମୀରେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କ୍ଷର ଗୋଡ଼ରେ ଯେତେ ଏ ଶ୍ଵାସକାଶରେ ୧ ମିନିଟ୍, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ୧ ମିନିଟ୍ରେ ‘ଗାଈ’ ଗୋଡ଼ିବେ; ‘ହସ୍ତ’ ୧ ମିନିଟ୍ରେ ‘ହସ୍ତ’ ଗୋଡ଼ିବେ; ‘ଦଧି’ ୧ ମିନିଟ୍ରେ ‘ଦଧି’ ଗୋଡ଼ିବେ; ‘ଅର୍ଶା’ ୧ ମିନିଟ୍ରେ ‘ଅର୍ଶା’ ଗୋଡ଼ିବେ; ‘ଅଲବତ’ ୧ ମିନିଟ୍ରେ ‘ଅଲବତ’ ଗୋଡ଼ିବେ ।

ଅଶ୍ଵମହିଷିକା—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ଵ + ମହିଷ + ନିତ୍ୟକରଣାର୍ଥେ. ଇକ
Aśwamahishikā + ଅ)—ଘୋଡ଼ା ଓ ମହିଷଙ୍କ
ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବୈରଭାବ ପରି ଦୂର ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
ନିତ୍ୟ ବିରୋଧବାଦ ଓ ସଙ୍ଘର୍ଷ ବୈରଭାବ—

Constant enmity between two persons.

ଅଶ୍ଵମୁଖ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁଦ୍ରାହ; ଅଶ୍ଵ + ମୁଖ)—କଂପୁରୁଷ;
Aśwamukha ବିଦ୍ଵାନ୍; ଦେବଯୋନିବିଶେଷ—(ଏମାନେ ଗାନ
(ଅଶ୍ଵମୁଖୀ—ଶ୍ରୀ) କରିବା ବିଷୟରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।)—A demi-
god with the head of the horse; a
heavenly chorister.

ସଂ. ବିଣ—ଅଶ୍ଵ ପରି ମୁଖବିଶିଷ୍ଟ—

Having a long face like the horse.

ଅଶ୍ଵମୁଖୀ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଶ୍ଵମୁଖ)—ଘୋଡ଼ାମୁଖି; ଯାହାର
Aśwamukhā ମୁହଁ ଘୋଡ଼ାମୁହଁ ପରି ଲମ୍ବା—Having a
(ଅଶ୍ଵମୁଖୀ—ଶ୍ରୀ) long face like that of a horse.

ଅଶ୍ଵମୁହା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସଂ. ଅଶ୍ଵମୁଖ)—

Aśwamuhāନି ଅଶ୍ଵମୁଖୀ (ଦେଖ)

(ଅଶ୍ଵମୁଖୀ—ଶ୍ରୀ) Aśwamukhā (See)

ଅଶ୍ଵମେଧ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ଵ + ମେଧ = କଳ)—ଯଜ୍ଞବିଶେଷ—

Aśwamedha Horse sacrifice; a ceremony
which was performed by Emperors
in ancient India.

[ଦ୍ର—ଏ ଯଜ୍ଞ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିଶେଷ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ଶ୍ୟାମଳ
ବା ଶୁକ୍ଳ ଅଶ୍ଵକୁ ସଂପ୍ରୋକ୍ଷଣ କରି ତା କପାଳରେ ଜୟପଦ୍ମ ବାଜି
ଅବାଧରେ ତାକୁ ମକରଦ୍ଵାରା ଭ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଦିଆଯାଏ ।
ବର୍ତ୍ତକ ପରେ ଘୋଡ଼ା ଫେରି ଆସିଲେ କର୍ମୀ ତାକୁ କେହି ଖର ଧରି
ରଖିଲେ ସେ ଖରକୁ ଜୟ କରି ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା ସେ ଘୋଡ଼ାକୁ ତାଠାରୁ
ଅଣି ପାଇଲେ ସେହି ଘୋଡ଼ାକୁ ବଧ କରି ଦୋମ କରାଯାଏ ।
ପୂର୍ବକାଳରେ ହିନ୍ଦୁରକ୍ତକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏହି ଯଜ୍ଞ କରୁଥିଲେ ।]

ଅଶ୍ଵମେଧୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ଵମେଧ)—ଅଶ୍ଵମେଧ (ଦେଖ)

Aśwamedhi Aśwamedha (See)

ଉତ୍ତମ ବଳେ ସୁସଜ୍ଜିତ, କରତ୍ତ୍ଵାଦି ଅଶ୍ଵମେଧ ।

ଗଜାର ସମ ମହାତ୍ମ୍ୟ, ଇନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରାୟ ସମ୍ପାଦିଲେ—

କବିଭାଷା—ଭଗବତ୍ ।

ଅଶ୍ଵମେଧୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଶ୍ଵମେଧ + ଇନ୍ଦ୍ର; ୧ମା. ୧ବ.)—ଅଶ୍ଵମେଧ-
Aśwamedhī ଯଜ୍ଞକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—(a person)
Performing horse sacrifice.

ଅଶ୍ଵମେଧୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅଶ୍ଵମେଧ + ଯୟ)—ଅଶ୍ଵମେଧ ଯଜ୍ଞ-
Aśwamedhiya ସମ୍ପର୍କୀୟ—Pertaining to horse-
sacrifice ceremony.

ସଂ. ବି—ଅଶ୍ଵମେଧ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଅଶ୍ଵ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—A horse
intended for horse-sacrifice ceremony.

ଅଶ୍ଵଯୁକ୍—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ଵ + ଯୁକ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କୁପ୍ତ; ୧ମା. ୧ବ.)—
Aśwajuk ୧ । ଅଶ୍ଵିନାନକ୍ଷତ୍ର (ଏ ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ଅଶ୍ଵମୁଖାକାରବିଶିଷ୍ଟ;
ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—

1 The 1st of the 27 lunar constellations
in the Hindu Astronomy.

୨ । ଅଶ୍ଵିନ ମାସ—

2. The month of Āświna.

ଅଶ୍ଵଯୁଜ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ଵ + ଯୁଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ୧ମା. ୧ବ.)—
Aśwajuja ଅଶ୍ଵଯୁକ୍ (ଦେଖ)—Aśwajuk (See)

ଅଶ୍ଵଯୋଧୀ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ଵ + ଯୁଧ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ଦ୍ର; ୧ମା.
Aśwajodhī ୧ବ.)—ଅଶ୍ଵାବେହା ସୈନ୍ୟ; ସେ ଘୋଡ଼ା
ଚଢ଼ି ଯୁଦ୍ଧ କରେ—Cavalry soldier.

ସଂ. ବିଣ—ସେ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ି ଯୁଦ୍ଧ କରେ—

Fighting on horse-back.

ଅଶ୍ଵଲିଙ୍ଗ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଶ୍ଵ + ଲିଙ୍ଗ)—ଅଶ୍ଵ ପରି ବୃହତ୍ ଲିଙ୍ଗ-
Aśwalīṅga ବିଶିଷ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—(a person) Having
a very big penis.

ଅଶ୍ଵଶାଳ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଶ୍ଵ + ଶାଳ = ଗୃହ)—ଘୋଡ଼ା-
Aśwasālā ଶାଳ; ଅଶ୍ଵ ରହିବା ଘର; ଅଗ୍ରାବଳ—Stable

ଅଶ୍ଵଶାସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପି; ଅଶ୍ଵ + ଶାସ୍ତ୍ର)—ଅଶ୍ଵ ଚିକିତ୍ସା
Aśwasāstra ସମ୍ପର୍କୀୟ ଶାସ୍ତ୍ର—(ଶାଳଦୋଳ ଅଶ୍ଵଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଣେତା
ଥିଲେ)—A treatise on the treatment
of horses; the veterinary art.

ଅଶ୍ଵଶୂଳାଳିକା—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ଵ + ଶୂଳାଳ + ଯରସ୍ପର ବିଶ୍ଵାର୍ଥ. ଇକ
Aśwasūḷalikā + ଅ)—ଘୋଡ଼ା ଓ ଚିତ୍ତୁଆ ମଧ୍ୟରେ
ଥିବା ଭର ବୈର—The natural enmity
between the horse and the jackal.

ଅଶ୍ଵସାଧୀ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ଵ + ସାଧ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ଦ୍ର, ୧ମା. ୧ବ.)—
Aśwasādhī ଅଶ୍ଵସାଧ (ଦେଖ)
Aśwabāra (See)

ଅଶ୍ଵସେନ—ସଂ. ବି. ନାମ—୧ । ସନତ୍କୁମାରଙ୍କ ପିତା—

Aśwasena 1. The name of the father of
Sanatkumāra.

୨ । ଦ୍ରୋଣାଶ୍ଵାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସାରଥୀ—

2. The name of the charioteer of Drona.

୩ । ନାକଶଙ୍କରଙ୍କ ପୁତ୍ର—

3. Name of the son of Takshaka.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାଶ୍ରୟ	ଶ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଈ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଊ	ନ୍

ଅଶ୍ଵସ୍ତ୍ରନ—ସ. ବିଶ. (ଅ+ଶ୍ଵ=ଆଗାମୀ କାଲି + ସ୍ତ୍ରନ ଅର୍ଥରେ ତନ.

Aśwastana ସେ କାଲିକ ରହିବ ନାହିଁ)—

୧ । ଯାହା ଆଗାମୀ କାଲି ପାଇଁ ନୁହେଁ —

1. Not for tomorrow.

୨ । ଆଜିର; ଆଜିକାର—

2. Of today; relating to today.

୩ । ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଆଗାମୀ କାଲି ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥାଏ—

3. Not provided for tomorrow.

ପ୍ରତି ଦିନ ରୁଆର ଯେଉଁ ଲୋକ ଶାଏ

ଅଶ୍ଵସ୍ତ୍ରନ ବୃତ୍ତି ତାହାର ବୋଲି । କୃଷିବିତ୍, ମହାଶୟର ଶାନ୍ତି ।

୪ । ଯେ ଆଗାମୀ କାଲିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ନ ଥାଏ—

4. Not providing for tomorrow.

ଅଶ୍ଵସ୍ତ୍ରନବିଧାନ—ସ. ବି—୧ । ଆଗାମୀ କାଲିପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ—

Aśwastanabidhāna 1 Non-provision for tomorrow.

(ଅଶ୍ଵସ୍ତ୍ରନବିଧାନ—ବିଶ)

tomorrow.

୨ । ଭବିଷ୍ୟତ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ—

2. Non-provision for future.

[ଦ୍ର—ସକାଳେ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ୨ ଥର ଉପବାସ ରହିଥିବା ଲୋକ ଅର୍ଥାତ୍ ୩ ଦିନ ଖାଇ ନ ଥିବା ଲୋକ ଝୁଆ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ଅଶ୍ଵସ୍ତ୍ରନ ବିଧାନରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଗାମୀ କାଲି ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ କରି ଅର୍ଥାତ୍ କେବଳ ଥରେ ମାତ୍ର ଖାଇବା ପାଇଁ ସପ୍ତେକ ଖାଦ୍ୟବସ୍ତୁ ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା ଲୋକଠାରୁ ଅପହରଣ କରି ନେଇ ପାରେ ।

ରାମକବିର. ମନୁ. ୧୧.୧୭ ।]

ଅଶ୍ଵହସ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଶ୍ଵ + ହାସ; ଇଂରାଜି Horse laugh ର ଅନୁକରଣ)—

Aśwahasa

ଘୋଡ଼ା ହସ ପରି ଉଚ୍ଚ ହାସ୍ୟ; ହେଁ ହେଁ ହସ—

Horse-laugh; loud laughter.

ଅଶ୍ଵହସା—ଦେ. (ସଂ. ଅଶ୍ଵ + ହାସ)—ଅଶ୍ଵହସ (ଦେଖ)

Aśwahasā Horse laugh (See)

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଘୋଡ଼ା ପରି ହେଁ ହେଁ ହସିବା ଲୋକ—

Laughing loudly like the neighing of a horse

ଅଶ୍ଵହସୁର—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ. ଅଶ୍ଵ + ହାସ୍ୟକାରୀ)—

Aśwahasurā ଅଶ୍ଵହସା (ଦେଖ)

(ଅଶ୍ଵହସୁର—ଶ୍ରୀ)

Aśwahasā (See)

ଅଶ୍ଵହାଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ଵ ଓ ଫା ହଡ଼)—

Aśwahārda ୧ । ଘୋଡ଼ାର ହାଡ଼—1. Horse-bone.

ଅଶ୍ଵେବ ହାଡ଼

୨ । ଅଶ୍ଵର ଅସ୍ଥି ପରି ଖୁବ୍ ଶ୍ରମସହ ଅସ୍ଥି—

ଘୋଡ଼ିକା ହାଡ଼ି

2. A very hard-working bone

(like that of a horse)

(ଖୁବ୍ ପରିଶ୍ରମୀ ଲୋକକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ବୋଲିଯାଏ “ସେ ଲୋକ ଅଶ୍ଵହାଡ଼ ପରିହାସି ।)

ଅଶ୍ଵହୃତବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଶ୍ଵ ହୃତୟ)—

Aśwahrutabidyā

ଅଶ୍ଵଶୂଳନ ବିଦ୍ୟା—

The art of horsemanship

ଅଶ୍ଵହୃତ ବିଦ୍ୟା ଗୁରୁ, ଅଶ୍ଵ ରୁ ସେ ଗୁଣ ପାଇ । ପ୍ରାଚୀ. ନଳଚରଣ ।

ଅଶ୍ଵହୃତୟ—ସଂ. ବି—ଅଶ୍ଵଶୂଳନ ବିଦ୍ୟା—

Aśwahrudaya

Horsemanship (M. W)

ଅଶ୍ଵା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅଶ୍ଵ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଘୋଡ଼ିକା; ଘୋଡ଼ୀ—

Aśwā

Mare.

ଅଶ୍ଵାବରୋହିକା—ସଂ. ବି (ଅଶ୍ଵାବରୋହକ+ଅ)—

Aśwābarohikā

ଅଶ୍ଵଗଣା (ଦେଖ)

A wagandhā (See) (M. W.)

ଅଶ୍ଵାବରୋହଣ—ସଂ. ବି. (*ମା ଚର; ଅଶ୍ଵ+ଅବରୋହଣ)—

Aśwābarohana

ଘୋଡ଼ାରୁ ଓହ୍ଲାଇବା—

(ଅଶ୍ଵାବରୋହକ—ବିଶ) Dismounting from a horse.

ଅଶ୍ଵାୟୁର୍ବେଦ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ; ଅଶ୍ଵସ୍ତ୍ରନାୟ ଆୟୁର୍ବେଦ)—

Aśwāyurveda

ଅଶ୍ଵଚିକିତ୍ସା ଶାସ୍ତ୍ର—

The veterinary science

ଅଶ୍ଵାର—ଦେ. ବି—ଅଶ୍ଵଆର (ଦେଖ)

Aśwāra

Aśuāra (See)

ଅଶ୍ଵାରି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚର; ଅଶ୍ଵ+ଆର; ଘୋଡ଼ା ଓ ମଇଷିକା

Aśwāri

ଚରବେର ପ୍ରସିଦ୍ଧ)—

ମହିଷ; ମଇଁଷି—Buffalo.

ଅଶ୍ଵାରୁଡ଼—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (୨ମୀ ଚର; ଅଶ୍ଵ+ଆରୁଡ଼)—

Aśwārurūḍha

ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ିଥିବା—Mounted

(ଅଶ୍ଵାରୁଡ଼ା—ଶ୍ରୀ) on a horse; riding a horse.

ଅଶ୍ଵାରୋହ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଶ୍ଵ+ଆ+ରୁହ ଧାତୁ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Aśwāroha

ଅଶ୍ଵାରୁଡ଼—Riding a horse.

(ଅଶ୍ଵାରୋହ—ଶ୍ରୀ) ସ. ବି—୧ । ଅଶ୍ଵାବେଷ୍ଟ ସିପାହି—

1. Cavalry soldier.

୨ । ଘୋଡ଼ସବାର—2. A horseman.

ଅଶ୍ଵାରୋହଣ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଚର; ଅଶ୍ଵ+ଆରୋହଣ)—

Aśwārohana

୧ । ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ିବା—

1. Riding on a horse

୨ । ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବାରେ କୱଳ—

2. Horsemanship.

ଅଶ୍ଵାରୋହି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଶ୍ଵ+ଆ+ରୁହ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Aśwārohi

୧ମା. ୧ବ.)—

(ଅଶ୍ଵାରୋହଣୀ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ିଥିବା—

1. Mounted on a horse.

୨ । ଅଶ୍ଵାବେଷ୍ଟରେ ନିପୁଣ—

2. Skilled in horsemanship.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯେଉଁ ୧ ଚକ୍ରରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୧୬ ଯେଉଁ ୨ ଚକ୍ରରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେଣୁ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ସାର' ନ ମିଳିଲେ 'ସାର' ଘୋଡ଼ିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱିନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ

ସଂ. ବି. ପୁଂ.—୧ । ଘୋଡ଼ାସକାର—

1. Horseman.

୨ । ଅଶ୍ୱାସେବଣ କର ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ସିପାହି—

2. Cavalry soldier.

ଅଶ୍ୱିନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ୱିନ)—ଅଶ୍ୱିନ ମାସ—

Āświna The lunar month of Āświna.

ସଂ. ବି.—୧ । ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର—1. The twin sons of Āświnī

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କୃତରେ ଦ୍ୱିବଚନରେ ଅଶ୍ୱିନୀ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ; ଏମାନେ ଦେବତାମାନଙ୍କର ବୈଦ୍ୟ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ବା ଅରୁଣୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ଏ ଦୁହେଁ ଆକାଶରେ ପୂର୍ବାଦିଗରେ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟ ରଥକୁ ଘୋଡ଼ା ବା ପକ୍ଷୀ ଟାଣନ୍ତି । ଏମାନେ ଋଗ୍ବେଦ ବାଣ୍ଟିତ ଦେବ । ଏମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ଧନ ଓ ଅଭାଗ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି]

୨ । ନକୁଳ ସହଦେବ—2. The twin sons of Mādri.

୩ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟା—3. (Astronomy) The number two.

ଅଶ୍ୱିନୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ୱିନ)—୧ । ଅଶ୍ୱିନମାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Āświnī 1. Relating to the month of Āświna.

୨ । ଅଶ୍ୱିନମାସରେ ଘଟିବା—2. Happening or taking place in the month of Āświna.

ଅଶ୍ୱିନୀପରା—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଅଶ୍ୱିନ + ପରା)—ଅଶ୍ୱିନପର୍ବ; ଶାରଦୀୟ
Āświnīparabha ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବ—The Durgāpujā festival in the month of Āświna.

ଶ୍ୱିନୀ—ସଂ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ଅଶ୍ୱିନୀ ନକ୍ଷତ୍ର—The first asterism (M W)

ଅଶ୍ୱିନୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ.—(ଅଶ୍ୱିନ + ଶ୍ରୀ)—ଅଶ୍ୱର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Āświnī Feminine of Āśwa.

(ଅଶ୍ୱ—ପୁଂ) ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ଘୋଡ଼ିକା; ଘୋଡ଼ୀ—
1. Mare.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟପତ୍ନୀ ସଂଜ୍ଞା—2. The wife of the Sun-god.

[ଦ୍ର—ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ତେଜ ସହି ନ ପାରି ସଂଜ୍ଞା ଘୋଡ଼ିକା ବେଶ ଧାରଣ କରି ଅରଣ୍ୟବାସ କଲେ; କିନ୍ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଠଉର କରି ଅଶ୍ୱ ବେଶ ଧରି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳିତ ହେଲେ ଓ ତାଙ୍କଠାରୁ ଯମଜ ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ଦ୍ୱୟ ଜାତ ହେଲେ ।]

୩ । ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ପ୍ରଥମ ନକ୍ଷତ୍ର ବା ତାରାପୁଞ୍ଜ—

3. The first asterism.

[ଏହି ୩ଟି ତାରାଙ୍କୁ ରେଖାଦ୍ୱାରା ମିଳିତ କଲେ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗୀ ହିତୁଳ ବା ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକାର ହୁଏ । ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ]—

ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ବାଲେଶ୍ୱରର ତନ୍ତୁଶେଣୀବିଶେଷ—

A class of weavers in Balasore district.

ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର—ସଂ. ବି.—୧ । ଅଶ୍ୱରୂପଧାରଣୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପତ୍ନୀ ସଂଜ୍ଞାଙ୍କ

Āświnīkumāra ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ଯମଜ କୁମାର ଦ୍ୱୟ—

The twin sons of the Sun-god's wife
Samsjīnā.

୨ । ତୀର୍ଥବିଶେଷ—

2. Name of a sacred place.

ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ଗର୍ଭରୁ ଏ ମନ୍ଦିର

ଗାଆଲେ କାମକୁ ହୁଏ ସେ ଉପମା । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାରପୁତ୍ର—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର + ପୁତ୍ର)—

Āświnīkumārasuta ସୁଷେଣ ବାନର—

The monkey named Sushena.

ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର. ସୁଦର୍ଶନ ଚନ୍ଦ୍ର, ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦକୋଷ ।

ଅଶ୍ୱି ପୁତ୍ର—ଦେ. ବି—ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର (ଦେଖ)

Āświsuta Āświnīkumāra (See)

ସାଧକ ପୁତ୍ର ପ୍ରଜା ହେତେ, ଅସୁଷ୍ଟ କାମେ ଅଶ୍ୱି ପୁତ୍ର ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଅଶ୍ୱୀ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ୱ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—ଘୋଡ଼ିକା—Mare.

Āśwī

ଅଶ୍ୱୀନ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ୱ + ଇନ)—ଦିନକରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାରେ
Āświnā ଚଢ଼ି ଯାଇ ପାରିବା ଦୂର (ଦୂରତ୍ୱ)—(distance)

Requiring a day's travel on horse-back.

ଅଶ୍ୱୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ୱ + ଇୟ)—୧ । ଅଶ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Āśwīya

1. Relating to the horse.

୨ । ଅଶ୍ୱ ହିତକାରୀ—2. Useful to the horse.

ସଂ. ବି.—ଅଶ୍ୱସମୂହ—Horses.

ଅଶ୍ମ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ମ ଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା + ସଂଜ୍ଞାଧି ପତ୍ତ; ୧ମା. ୧.ବ.)—

Āśma

୧ । ପ୍ରସ୍ତର; ପଥର—1. Stone.

୨ । ମେଘ—2. Cloud.

୩ । ପର୍ବତ—3. Mountain.

ଅଶ୍ମକ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଉତ୍କଳକୁଶଳୀୟ ଅଯୋଧ୍ୟାପତି ସୌଦାସ

Āśmaka ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର—The son of Saudāsa, king of Oudh belonging to the family

Ikshwāku.

[ଦ୍ର—ସୌଦାସ ରାଜା ଅଯୋଧ୍ୟା ପାଇଁ ଅସୁବିଧା ହେବାରୁ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଔରସରେ ରାଣୀଙ୍କ ଗର୍ଭରେ ଅଶ୍ମକଙ୍କୁ ଜନ୍ମାଇଥିଲେ । ଭଗବତ. ୧ ।]

ଅଶ୍ମକୁଟ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ପ୍ରସ୍ତରଦ୍ୱାରା ଘେରୁ ହୋଇଥିବା—

Āśmakutṭa

1. Bruised or broken by stone.

୨ । ଯେ ପ୍ରସ୍ତରଦ୍ୱାରା ଧାନ ପେଷଣ କରେ—

2 One who grinds paddy with stone.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଊ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ଋ

ଅସ୍ମକୃତି ଚ—ସଂ. ବିଶ—ଅସ୍ମକୃତି (୧) (ଦେଖ)

Aśmakutṭita Aśmakutṭa (1) (See)

ଅସ୍ମଗର୍ଭ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ମନ୍ = ପ୍ରସ୍ତର + ଗର୍ଭ = ଭୂମି)—

Aśmagarbha ୧ । ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ ମଣି—1. Emerald stone.

୨ । ମରକତ ମଣି—2. A green gem

ଅସ୍ମଗର୍ଭକ—ସଂ. ବି—ଅସ୍ମଗର୍ଭ (ଦେଖ)

Aśmagarbhaka Aśmagarbha (See)

ଅସ୍ମଗ୍ନ—ସଂ. ବି—ରୁକ୍ମଣୀ ହାତପୋଛ (ଦେଖ)

Aśmaghna Rukunihātāpochhā (See)

ସଂ. ବିଶ—ଯାହା ପଥରକୁ ନାଶ କରେ—

Destroying stone

ଅସ୍ମଜ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ମନ୍ + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Aśmaja ୧ । ଶିଳାଜତୁ—1. Bitumen.

୨ । ଗେରୁ ମାଟ୍ଟ—2. Red chalk.

୩ । ଲୌହ—3. Iron

ସଂ ବିଶ—ଶିଳାରୁ ଜାତ—Produced from stone.

ଅସ୍ମଦାରଣ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ମନ୍ + ଦୃ ଧାତୁ ଶିତ୍; ଦାର ଧାତୁ + କରଣ. ଅନ) -

Aśmadāraṇa ପାଷାଣ ଭେଦକ ଅସ୍ତ୍ର; ଟାଙ୍ଗିଆ; ଟଙ୍କ—

mattock for chipping stones.

ଅସ୍ମନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ମନ୍ + ଅନ୍ତ; ଯହିଁରେ ପାଷାଣର ମଧ୍ୟ ଶେଷ

Aśmanta ହୁଏ)—

୧ । ଚୂଳି—1. Oven; fire; plac

୨ । ମୃତ୍ୟୁ—2. Death; grate

୩ । ପଡ଼ିଆ—3. A field

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅଶୁଭ—1. Inauspicious.

୨ । ଅସୀମ—2. Unbounded

ଅସ୍ମପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି—୧ । ଶିଳାଜତୁ—

Aśmapushpa 1. Bitumen.

୨ । ଲେଭୁଲ୍—2. Olibanum.

ଅସ୍ମାଭିଦ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ମ + ଇଦ୍ ଧାତୁ + କିପ୍)—

Aśmabhid ରୁକ୍ମଣୀହାତପୋଛ (ଦେଖ)

Rukunihātāpochhā (See)

ଅସ୍ମାଭେଦ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ମ + ଭେଦ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ, ଏହା

Aśmabheda ମୁଣାଶୟରେ ଥିବା ପଥରକୁ ମିଳାଇ ଦିଏ)—

ରୁକ୍ମଣୀହାତପୋଛ (ଦେଖ)

Rukunihātāpochhā (See)

ଅସ୍ମାଭେଦକ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ମ + ଭେଦ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ; ଏହା

Aśmabhedaka ମୁଣାଶୟରେ ଥିବା ପଥରକୁ ମିଳାଇ ଦିଏ)—

ରୁକ୍ମଣୀହାତପୋଛ (ଦେଖ)

Rukunihātāpochhā (See)

ଅସ୍ମମୟ—ସଂ. ବିଶ—୧ । ପ୍ରସ୍ତରମୟ—1. Stony; rocky.

Aśmamaya ୨ । ପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ—2. Made of stone.

ଅସ୍ମର—ସଂ. ବିଶ. (ଅସ୍ମନ୍ + ର)—ଅସ୍ମମୟ (ଦେଖ)

Aśmara Aśmamaya (See)

ଅସ୍ମରୀ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ମର = ପ୍ରସ୍ତରମୟ + ର)—ପଥରଥ ରୋଗ—

Aśmarī A disease; stone in the bladder.

ଅସ୍ମରୀଘ୍ନ—ସଂ. ବି.—ରୁକ୍ମଣୀହାତପୋଛ (ଦେଖ)

Aśmarīghna Rukunihātāpochhā (See)

ଅସ୍ମରୀହର—ସଂ. ବି.—ଅର୍ଜୁନ (ଗଛ) (ଦେଖ)

Aśmarīhara Arjuna (tree) (See)

ଅସ୍ମସାର—ସଂ. ବି (ଅସ୍ମନ୍ = ପଥର + ସାର = ସ୍ଥିରାଂଶ)—

Aśmasāra ୧ । ଲୌହ—1. Iron.

୨ । ଲୌହ ମଳ—2. Rust of iron.

ସଂ. ବିଶ—ଲୌହନିର୍ମିତ—Made of iron

ଚାଲ ଛତାସ୍ତ୍ର ଅସ୍ତ୍ରାଦି, ବହୁଲ ଲୌହମୟ ରାଜା । କଳାଧା—ରାଜାଦେବ ।

ଅସ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ର)—୧ । କୋଣ—

Asra 1. Angle.

୨ । ଅଶ୍ରୁ—2. Tear.

୩ । ରକ୍ତ—3. Blood.

[ଦ୍ରୁ—ଏହାର ଅନ୍ୟ ଅକାର ଅସ୍ର]

ଅସ୍ରଦଧାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ସ୍ରଦଧାନ)—୧ । ସ୍ରଦଧାନ—

Aśraddadhāna 1. Having no affection

(ଅସ୍ରଦଧାନ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅବିଶ୍ୱାସୀ—2. Unbelieving.

୩ । ଭକ୍ତିହୀନ—3. Undevoted.

ଅସ୍ରଦ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅ + ସ୍ରଦ)—

Aśraddha ଅସ୍ରଦଧାନ (ଦେଖ)

(ଅସ୍ରଦଧାନ—ଶ୍ରୀ) Aśraddadhāna (See)

ଅସ୍ରଦା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅସ୍ରଦ + ଆ)—ଅସ୍ରଦର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Aśraddhā Feminine of Aśraddha.

ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ରଦ)—୧ । ଅସ୍ନେହ—

1. Lack of affection.

୨ । ଅଭିମାନ—2. Disrespect; lack of devotion.

୩ । ଅବିଶ୍ୱାସ—3. Unbelief; incredulity.

୪ । ଅନାଦର—4. Disregard.

୫ । ଦୃଶ୍ୟ—5. Contempt.

ଅସ୍ରଦେୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ସ୍ରଦେୟ)—୧ । ସେ ସ୍ନେହ—

Aśraddheya ବ୍ୟବହାର ପାଇବା ଅନୁସୂଚୀ—1. Not fit

(ଅସ୍ରଦେୟ—ଶ୍ରୀ) to be treated with affection.

୨ । ବିଶ୍ୱାସର ଅଯୋଗ୍ୟ—2. Incredible.

୩ । ଦୃଶ୍ୟ—3. To be looked down upon with contempt.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂର୍ବର ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଘେନେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୁଣାବୋଧରେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର । ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଘେନେ । ଯଥା — ‘ବାଇ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାଇ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଚେଷ୍ଟିକେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାରିଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଚେଷ୍ଟିକେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାରିଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଚେଷ୍ଟିକେ; ‘ଅଲକ’ ନ ପାରିଲେ ‘ଅଲକ’ ଚେଷ୍ଟିକେ ।

ଅଣ୍ଡପ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଣ୍ଡ + ରକ୍ତ + ପା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Asrapa ୧ । ରକ୍ତପାୟୀ ଜୀବ—1. The blood eater.

(ଅଣ୍ଡପା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଗୁଣସ୍ୱ; ନିଶାଚର—2. Demon

ଅଣ୍ଡାନ୍ତ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଶାନ୍ତ)—୧ । ଅଳାନ୍ତ—1. Untired

Asranta ୨ । ଅବିରତ—2. Uninterrupted;

continued

୩ । ଅନବରତ—3. Constant

ଅଣ୍ଡାବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଶାବ୍ୟ)—୧ । ଅଶ୍ଳୀଳ—1. Obscene.

Asrabhya ୨ । ଯାହା ଶୁଣିବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—

2 Unfit to be heard,

୩ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ—3. Indistinct.

୪ । ଯାହା ଶୁଭେ ନାହିଁ—4. Inaudible.

ଅଣ୍ଡି—ସଂ. ବି.—(ଅଣ୍ଡ ଧାତୁ = ଭେଜନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ର)—

Asri ୧ । ଖତ୍ତାବର ଧାର—1. The edge of sharp weapons.

୨ । (ଅଣ୍ଡ ଧାତୁ = ବ୍ୟପିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ର) ଗୃହାବର କୋଣ—2. The corner of buildings.

ଅଣ୍ଡି—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡ ଧାତୁ + ଣ)—ଅଣ୍ଡିର ଅନ୍ୟ ରୂପ—

Asri Another form of Asri

ଅଣ୍ଡିକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ଶା; କ ଅଗମ)—

Asrika ଶାସ୍ତ୍ରାନ୍ତ—Shorn of or devoid of (ଅଣ୍ଡକା—ଶ୍ରୀ) grace or beauty.

ଅଣ୍ଡ—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡ ଧାତୁ = ବ୍ୟପିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ରୁ)—

Asru ଲୋଚକ; ଚକ୍ଷୁଜଳ—Tear.

[ଦ୍ରୁ—ଜୋଧ, ଦେଶ, ଦର୍ଶ, ଭକ୍ତି, ମନୋହର ଓ ଶାନ୍ତିରୁ ଅଣ୍ଡ ଜାତ ହୁଏ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କର ଅଶ୍ରୁ ଦଶା ମଧ୍ୟରୁ ଏହା ଏକ ।]

ଅଣ୍ଡ ଆଖି—ଦେ. ବି.—ଅଣ୍ଡପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁ—Eyes full of tears

Asruakhi

କୃଷ୍ଣ ବଥକେ ଅଣ୍ଡ ଆଖି—ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅଣ୍ଡକ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅଣ୍ଡପୂର୍ଣ୍ଣ)—

Asruka ଅଣ୍ଡପୂର୍ଣ୍ଣ; ଅଣ୍ଡପୂର୍ଣ୍ଣ—Tearful.

ପ୍ରଣାସି ଦେଖା ଜଣେ ଜଣେ

ଅନନ୍ତେ ଅଣ୍ଡକ ଲୋଚନେ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଅଣ୍ଡକଣ—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡ ଧାତୁ; ଅଣ୍ଡ + କଣ)—

Asrukana ଲୁହକୋପା—Drop of tear.

ଶୁଣି କେନ୍ଦୁ ଲୋଚନ ବହୁ ଅଣ୍ଡକଣ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଣ୍ଡ ଜଳ—ସଂ. ବି.—ଲୁହ—Tears.

Asrujala ଅନନ୍ତେ ଅଣ୍ଡକଳ ବହେ ବେଳ ଅଣ୍ଡି—ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଭ ।

ଅଣ୍ଡୁତ—ସଂ. ବିଣ (ଅଣ୍ଡୁ + ତ)—

Asruta ୧ । ଶୁଣା ଯାଉ ନ ଥିବା—1. Unheard.

୨ । ଅଣ୍ଡୁତପୂର୍ବ—2. Unheard of.

ଅଣ୍ଡୁତଚର—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଶ୍ରୁତଚର)—ଅଣ୍ଡୁତପୂର୍ବ (ଦେଖ)

Asrutachara Asrutapūrba (See)

ଅଣ୍ଡୁତପର୍ବ—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ଶ୍ରୁତପୂର୍ବ ଭୂଲ. ଅଦୃଷ୍ଟପୂର୍ବ)—

Asrutapūrba ଯାହା କେବେ ପୂର୍ବେ ଶୁଣା ନ ଥିଲା—
Not heard of before

ଅଣ୍ଡୁତି—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅଣ୍ଡୁତ)—

Asruti ୧ । ଅଣ୍ଡୁତପୂର୍ବ—1. Unheard of

ଦୃଷ୍ଟି ଅଣ୍ଡୁତ କଥା ଶ୍ରୁତି କଥା ପର—ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

୨ । (ଅ + ଶ୍ରୁତି) କର୍ଣ୍ଣହୀନ—2. Without ears.

ଅଣ୍ଡୁତ ନୁହେଁ ସେ ସେ ଅଣ୍ଡ ଚାକ ଶ୍ରୁତି—ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନିରୁପଣ ଗୀତା ।

ଅଣ୍ଡୁତ୍ୟାଗ—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡୁ ଚକ୍ଷୁ; ଅଣ୍ଡୁ + ତ୍ୟାଗ)—

Asrutyāga ଅଶ୍ରୁରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇବା; କାନ୍ଦିବା—
Shedding of tears, crying

ଅଣ୍ଡୁଧାର—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡୁ ଚକ୍ଷୁ; ଅଣ୍ଡୁ + ଧାର)—

Asrudhara ଲୁହର ପ୍ରବାହ; ଅଶ୍ରୁରୁ ଅବରତ ଲୁହ ଗଡ଼ିବା—
Flow of tears; tears trickling down the cheeks.

ଅଣ୍ଡୁପାତ—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡୁ ଚକ୍ଷୁ; ଅଣ୍ଡୁ + ପାତ)—

Asrupāta ଅଶ୍ରୁରୁ ଲୁହ ବୋହିବା; ଜନନ—
The shedding of tears; crying.

ଅଣ୍ଡୁପୂର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଣ (ଅଣ୍ଡୁ ଚକ୍ଷୁ; ଅଣ୍ଡୁ + ପୂର୍ଣ୍ଣ)—

Asrupūrṇa ଲୋଚକପୂର୍ଣ୍ଣ—Full of tears,
overflowing with tears.

ଅଣ୍ଡୁବିସର୍ଜନ—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡୁ ଚକ୍ଷୁ; ଅଣ୍ଡୁ + ବିସର୍ଜନ)—

Asrubisarjana ଅଣ୍ଡୁତ୍ୟାଗ (ଦେଖ)
Asrutyāga (See)

ଅଣ୍ଡୁମୁଖ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଣ୍ଡୁ + ମୁଖ)

Asrumukha ୧ । ଯାହାର ମୁହଁରୁ ଅଣ୍ଡୁ ପଡୁଥିଲା—

(ଅଣ୍ଡୁମୁଖୀ—ଶ୍ରୀ) 1 (man) With a tearful face.

୨ । କାନ୍ଦୁଥିବା—2. Having a face looking as if crying.

ଅଣ୍ଡୁମୋଚନ—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡୁ ଚକ୍ଷୁ; ଅଣ୍ଡୁ + ମୋଚନ)—

Asrumochana ଅଣ୍ଡୁତ୍ୟାଗ (ଦେଖ)

Asrutyāga (See)

ଅଣ୍ଡୁସମ୍ବରଣ—ସଂ. ବି (ଅଣ୍ଡୁ ଚକ୍ଷୁ; ଅଣ୍ଡୁ + ସମ୍ବରଣ)—ଚକ୍ଷୁରୁ

Asrusambarana ଲୋଚକଧାରୀ ଗଡ଼ିବାର ନିଷ୍ଠେଧକରଣ;
କାନ୍ଦ ସମ୍ବଳିତ—The suppression of tears.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦

ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ—୧° ବିଶ (ଅଶ୍ରୁ + ସିକ୍ତ)—ଲୁହରେ ଓଦା
 Āśrusikta ହୋଇଥିବା (ଅଶ୍ରୁ; ଲୁଗା)—Wet with tears

ଅଶ୍ରେୟ—୧° ବି. (ଅ + ଶ୍ରେୟ = ମଙ୍ଗଳ)—୧ । ଅମଙ୍ଗଳ; ଅନିଷ୍ଟ;
 Āsreyah ଅପକାର—1. No good; evil.
 ୨ । ଅପ୍ରୟୋଜନ—2. Uselessness.

୩ ବିଶ—୧ । ଅପ୍ରଶଂସାର୍ହ—

1 Not entitled to praise.

୨ । ଅପକାରକ; ଅନିଷ୍ଟଜନକ—2. Injurious.

୩ । ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ—3. Useless.

୪ । ନିମ୍ନ—4. Inferior

୫ । ମନ୍ଦ—5. Bad

ଅଶ୍ରେଷ୍ଠ—୧° ବିଶ. (ଅ + ଶ୍ରେଷ୍ଠ)—

Āśreshṭha ନିମ୍ନ—Inferior

ଅଶ୍ଳୀଳ—୧° ବିଶ (ଅ + ଶ୍ଳୀଳ = ଶୟଳ; ର ସ୍ଥାନରେ ଲ)—

Āślīla ୧ । ଯାହା ଶୟଳ ବା ସୁନ୍ଦର ନୁହେଁ, ଅସୁନ୍ଦର—

1. Ungraceful

୨ । ଲଜ୍ଜାଜନକ—2. Shameful

୩ । ବିଶା; କୁସ୍ଥିତ—3. Ugly; filthy.

୪ । ନିର୍ଲଜ୍ଜ—4. Obscene; indecent.

୫ । ଅରୁଦ୍ର—5. Rude; coarse; uncivil.

୬ । ଉଚ୍ଚରଜନୋପଦେ—6. Vulgar; slang.

ଅଶ୍ଳୀଳତା—୧° ବି (ଅଶ୍ଳୀଳ + ତା)—୧ । କୁସ୍ଥିତତା—

Āślīlatā 1. Obscenity; ugliness; indecency

୨ । ଶବ୍ଦବ୍ୟବହାର (ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ଦୁଶାଚାରକ,
 ଲଜ୍ଜାଜନକ ବା ଅମଙ୍ଗଳଜନକ ପଦର ପ୍ରୟୋଗ ଦେଖାଯାଏ
 ସେଠାରେ ଅଶ୍ଳୀଳତା ଦୋଷ ହୁଏ)—

2 A defect in composition; use of slang
 or vulgar expression.

ଯେ କିନ୍ତୁ ହୃଦୟ ଏକତା ଶୁଦ୍ଧତା

ପ୍ରମାଦ ପାତ୍ରରେ ଦୁଃଖ ଯତନେ—ସାଧାରଣ, କବିତାବଳି ।

୩ । ଅର୍ଥଦୋଷବିଶେଷ—

3. A defect in composition; obscenity.

(ଲଜ୍ଜାଜନକ) କିନ୍ତୁ ବହୁସ୍ଥଳ ଶୁଦ୍ଧା ପବନ

ଉତ୍ତମତା ବାଳା ଜାନୁ ବସନ—ଉଷ୍ଣ, ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

(ଦୁଶାଚାରକ) ଉପାଦେୟ ମୁହଁ ହସିଦେବା ଶେଷ

ସ୍ଥାନ ତାତ (ବାସୁ) ଜାତ ହେଲେ ସମ୍ଭବ ।

ବୃନ୍ଦାବନ, ଅନନ୍ତରାମରାଣୀ ।

ଅଶ୍ଳେଷ—୧° ବି (ଅ + ଶ୍ଳେଷ = ଅଲିଙ୍ଗନ + ଶ୍ଳୀ ଅ)—

Āśleshā ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତି ୨୭ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ ମଧ୍ୟରୁ ୧୨ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ

(ଏହାର ଅକାର ବନ୍ଧିଷି କଳା ପର । ଏ ନକ୍ଷତ୍ରରେ

ଯାହା ଅଶୁଭ । ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—

(Hindu astronomy) The ninth lunar
 constellation (5 stars) considered
 inauspicious for starting on a mission.

ଅଶାଢ଼ — ଗ୍ରା ବି (୧° ଅଶାଢ଼)—

Āshāṛḍha ଅଶାଢ଼ ମାସ; ସୌର ମଥୁନ ମାସ—

ଆଷାଢ଼ The month of Āshāṛḍha

ଅଶାଢ଼

ଅଶାଢ଼ୁଆ—ଦେ ବି (୧° ଅଶାଢ଼ପଲ; ଅର୍ଦ୍ଧଗଳ; ଅର୍ଦ୍ଧଶା)—

Āshāṛḍhuā ଅଶାଢ଼ ମାସରେ ପଳବା ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟ

ଆଷାଢ଼େ ଶାବ୍ୟ ଛକ୍ତ ଲତାପଲ ଓ ତହିଁର ଲତା—

ଅଶାଢ଼ୀ A kind of edible wild fruit and its

ତେ— ଅଦୋଣ୍ଡା; ଅରୁଦୋଣ୍ଡା) creeper; Capparis

Acumenata

ଦ୍ର—ଏହାକୁ ଲୋକେ ଭଜିବାର ଖାଅନ୍ତି । ଲତା ପଲରୁ ମଞ୍ଜୁ
 ଗନ୍ଧ ବାହାରେ ଓ ତାହା ପିତୁଳିଆ ଲାଗେ । ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରମତରେ
 ଏହା ବାତ, କଫ, ବିଷଦୋଷ, ଗଳରୋଗ ଓ ନେତ୍ରରୋଗ ହରଣ
 କରେ । ଏହାର ମୂଳ ବିରୋଚକ ଓ ଦାରୁଣ ବାତବିକାରନାଶକ ।]

ଦେ. ବିଶ.— ଯାହା ଅଶାଢ଼ ମାସରେ ପଲେ ବା ପାତେ—
 That which bears fruit or ripens in
 the month of Āshāṛḍha.

(ଯଥା—ଅଶାଢ଼ୁଆ ଅମ୍ଳ; ଅଶାଢ଼ୁଆ ପକ୍ଷୀ)

ଅଶାଢ଼ୁଆସୂତା—ଦେ ବି (୧° ଅଶ୍ୱତ୍ୱତ + ସୂତ)—

Āshāṛḍhuāsūtā କୌତୁକସୂତ; ବିବାହ ଦିବସ ବରବନ୍ଧ୍ୟାଙ୍କ
 ଆଞ୍ଜିବୁଡ଼ୋ ମୂତ ହାତରେ ବଳାହେବା ସୂତ; ଅରଥାତ୍ ସୂତ—

କୌତୁକ A string put round the wrists
 of the bride and bride-groom on the
 day of marriage.

ଅଷ୍ଟ—୧° ବି. (ଅଷ୍ଟ ଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା + ଅକ୍ତ; ତ ଅଗମ; ଅଷ୍ଟାନ୍ତ—

Āshṭa ୧୨। ୧୬)— ଅଠ ସଂଖ୍ୟା—The number 8.

୧° ବିଶ.—ଅଠ ସଂଖ୍ୟା—Eight in number.

ଅଷ୍ଟାବଧାନ—ଦେ. ବି.—୧ । ଅଷ୍ଟାବଧାନ --1. Simultaneous

Āshṭaabadhāna attention to 8 things.

୨ । ବିଶେଷ ମନୋଯୋଗ ଓ ଯତ୍ନ—2. Much care
 and attention.

ଅଷ୍ଟ ଅବଧାନରେ ସେ ଶତ୍ରୁକୁ ସମ୍ଭାବନା । ସାରଳାମହାଭାରତ-ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଅଷ୍ଟ ଅବଧାନ—ଦେ ବିଶ. (୧° ଅଷ୍ଟାବଧାନ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି

Āshṭa abadhānī ଅଷ୍ଟାବଧାନ ଯୋଗୁ ଅଠଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟରେ

ଏକସମୟରେ ମନୋନିବେଶ କରିପାରେ—A person
 who can simultaneously attend to
 8 things.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱରର ୧ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧନରେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳେ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧୁକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଧନକୁ ହେବ । ସର୍ଥା—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଶୋଧନେ; 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ—

ଅଷ୍ଟ ଅକ୍ଷି—ଦେ. ବି.—ବ୍ରହ୍ମା—

Ashṭa ākṣi Brahṁā, the Creator

ଅକ୍ଷର ଦୁଇବେ ସହସ୍ରେ ଲେଖି, ସମେ ଆଇଅଛୁ ତା ଅଷ୍ଟ ଅକ୍ଷି ।

ଭଜ—ବୋହୂପୁରୁଷସ୍ତୁତ୍ୟ ୩୨୫ ।

ଅଷ୍ଟକ—ସ. ବିଶ. । ଅଷ୍ଟକ + କ)—୧ । ଅଷ୍ଟସଂଖ୍ୟକ—

Ashṭaka 1. Numbering eight.

୨ । ଅଠ ପରସ୍ତ ହୋଇଥିବା; ଅଠଗୁଣ ବର ଯାଇଥିବା—

2. Eightfold.

* । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଣିନିକୃତବ୍ୟାକରଣର ଅଠଗୁଣଯାକ ପଢ଼ିଅଛୁ—୩. One who is acquainted with the eight books of Pāṇini's Sanscrit grammar.

ସ ବି — ୧ । ଅଠଗୋଟି ଅଧ୍ୟାୟ ବା ଶ୍ଳୋକ ବା ଗ୍ରନ୍ଥ ବା ଗ୍ରୋହ—1. A hymn or work containing 8 slokas or chapters.

୨ । ପାଣିନିମୁନିକୃତ ଅଷ୍ଟାଧ୍ୟାୟାତ୍ମକ ରତ୍ନୋଦ୍ୟାନ—

2. Name of a Vedic treatise by Pāṇini.

* । ଦୃଷଦ୍ୱାଜ ଗର୍ଭଜାତ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର—3. The son of Biṣwāmītra by Dṛushadbatī.

୪ । ପାଣିନିକୃତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣ, ଏଥିରେ ଅଠ ଅଧ୍ୟାୟ ଥିବାରୁ—4 Title of the celebrated Sanskrit grammar by Pāṇini

* । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା ବିକୁକ୍ଷିଙ୍କ ପୁତ୍ର—5. The son of Bikukshi, a king of the Solar dynasty of India.

୬ । ସଙ୍ଗୀତର ଅଠଟି ସ୍ୱରଗ୍ରାମ—6. Octavo in music.

ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳ—ଦେ. ବି.—ଦେହର ସମସ୍ତ କଙ୍କାଳ; ପଞ୍ଚରା ହାଡ଼—

Ashṭakaṅkāla The whole skeleton or all bones of the body.

ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳ

ହାଡ଼ମାଞ୍ଚରା

ଟଟରି

(ସର୍ଥା—ତାର ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳ ଦର୍ଶିଲୁଣି)

ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଦେହର ସମସ୍ତ ପଞ୍ଚରାହାଡ଼ ଦେଖା

Ashṭakaṅkāliā ଯାଇଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—(a person)

କଙ୍କାଳସାର

Reduced to skeleton.

ଟଟରି

ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳୀ—ଦେ. ବିଶ.—ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳିଆ (ଦେଖ)

Ashṭakaṅkāli Ashṭakaṅkāliā (See)

ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଷ୍ଟର ଅର୍ଥ ଏଠାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ)—

Ashṭakaṅgāla ୧ । ଅତି ଦରିଦ୍ର—1. Very poor.

(ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅତି କୃପଣ—2 Very stingy.

ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳ (ଦେଖ)

Ashṭakaṅgāli Ashṭakaṅgāla (See)

ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ଅଷ୍ଟକଙ୍କାଳ (ଦେଖ)

Ashṭakaṅgāliā Ashṭakaṅgāla (See)

ଅଷ୍ଟକ—ସ ବି. (ଅଷ୍ଟ ଥାତୁ = ଭେଜନ କରିବା + ଅଧକରଣ. ଚନ୍ଦ୍ର
Ashṭakā + ଶ୍ଚା. ଅ.)—୧ । ଅଷ୍ଟମୀଦିଅ—1. The eighth day of the lunar fortnight.

୨ । ଶ୍ରାଦ୍ଧକର୍ମ—2. A sacrifice performed to the manes of ancestors.

[ଦ୍ର—ପୌଷ, ମାଘ ଓ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ମାସର କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଅଷ୍ଟମୀରେ ଏ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ହୁଏ ।]

ଅଷ୍ଟକାଳ—ସ. ବି (ଅଷ୍ଟ + କାଳ)—ଦିନ ରାତି ଅଠପ୍ରହର; ଦିନ
Ashṭakāla ରାତି ସବଦା—The whole day and night.

ସବୁଦିନ ଅଷ୍ଟକାଳେ କଷ୍ଟପେଟ ଶୁଅ,

ନନ୍ଦକୂଳବନ୍ଧୁ ଶ୍ୟାମ, ସାର, ତଷାପୁଷ—ରାଧାଧାମ ନନ୍ଦାଧାମ ।

ଅଷ୍ଟକାଳୀ—ଦେ. ଅ (ସ. ଅଷ୍ଟକାଳ)—ଅଠକାଳ ବାରମାସୀ;

Ashṭakālī ବର୍ଷଯାକ—Throughout the year.

ଅଷ୍ଟକିଳାପ୍ରାପ୍ତିରସ୍ତୁ—ଗ୍ରା. ବି (ଅଶ୍ଳୀଳ ପରିହାସରେ ବ୍ୟବହୃତ)—
Ashṭakīlāprāptirastu ତୋତେ ଅଠ ଗୋଟି କାଳ ମିଳୁ—
(slang) Do you get 8 pins.

ଅଷ୍ଟକୂଳା—ସଂ. ବି—ଅଷ୍ଟକୂଳାଚଳ (ଦେଖ)

Ashṭakūlā Ashṭakulāchala (See)

ଅଷ୍ଟକୂଳ—ସଂ. ବି—୧ । ଅଷ୍ଟନାଗ (ଦେଖ)

Ashṭakūla 1 Ashṭanāga (See)

୨ । ଅଷ୍ଟଦିଗ ଓ କୋଣ—

2 All the 8 points of the compass.

ଅଷ୍ଟକୂଳା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଷ୍ଟକୂଳ)—ଅଷ୍ଟନାଗ (ଦେଖ)

Ashṭakūlā Ashṭanāga (See)

ଅଷ୍ଟକୂଳାକର ମଧ୍ୟରେ ମୁହଁ ଦେବତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଥାଉ—

ଗ୍ରାମୀ. ନଳଦର ।

ଅଷ୍ଟକୂଳାଚଳ—ସଂ. ବି. (ଅଷ୍ଟକୂଳ = ଅଷ୍ଟଦିଗ ଓ କୋଣ + ଅଚଳ =
Ashṭakulāchala ପବନ)—ହିନ୍ଦୁ ପୁରାଣ ମତରେ ଯେଉଁ

ଅଠଗୋଟି ପବନ ପୃଥିବୀକୁ ଅଠ ଦିଗରେ ସମ୍ଭାଳି ଧରିଅଛୁ—
The eight mythological mountains sustaining the earth on the 8 points of the compass.

[ଦ୍ର—୧. ମହେନ୍ଦ୍ର, ୨. ମଳୟ, ୩. ସତ୍ୟ, ୪. ଶୃଙ୍ଗିମାନ୍,

୫. ରୁକ୍ଷ, ୬. ବିନ୍ଦ୍ୟ, ୭. ପାରିଆଦ ଓ ୮. ହିମାଳୟ ଏହି ଅଠ ପର୍ବତକୁ ଅଷ୍ଟକୂଳାଚଳ କୋଲୁଯାଏ । କାହାରି କାହାରି ମତରେ କୂଳାଚଳ ସାତ ଗୋଟି । ସେମାନେ କହନ୍ତି ହିମାଳୟ କୂଳାଚଳର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୁହେଁ ।]

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଷ୍ଟଶୀର—ସଂ. ବି—ଶୁଣି, ମେଣି, ଗାଈ, ମାନୁଷୀ, ଦ୍ରୁମିନୀ, ଘୋଟକା,
Ashtakshira ଉଷ୍ଣୀ ଓ ମହୁଶୀ ଏହି ଅଷ୍ଟ ଜୀବର ଦୁଗ୍ଧ (ଔଷଧରେ
ବ୍ୟବହୃତ) —The milk of eight animals
whose milk is used as medicine

ଅଷ୍ଟଗିରି—ସଂ. ବି—ଅଷ୍ଟକୁଳାଚଳ (ଦେଖ)

Ashtagiri Ashtakulāchala (See

ଅଷ୍ଟଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ—ସଂ. ବି. ମଧ୍ୟପଦଲେଖି; କର୍ମଧା.; ଅଷ୍ଟ + ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ—
Ashtachaturdaśa ଶବ୍ଦ = ୪୦) —୪୮ ସଂଖ୍ୟା—

The number 48.

ଅଷ୍ଟଦଣ୍ଡପାଟ—ଦେ. ବିଶ—ଛତର; ଯେ ଗୁରୁ ଆଡ଼େ ବିନା କାମରେ

Ashtadandapāṭa ବୁଲୁଥାଏ—Loafer.

(ଯଥା—ସେ ଅଷ୍ଟଦଣ୍ଡପାଟ ହୋଇ ବୁଲୁଛି ।)

ଅଷ୍ଟଦଳ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଷ୍ଟ + ଦଳ = ପାଖୁଡ଼ା; ପତ୍ର)—

Ashtadala ୧ । ଅଠଟି ପାଖୁଡ଼ା ଥିବା (ଫୁଲ)—

1. Eight petalled (flower)

୨ । ଅଠ ପଟ୍ଟାଂଶ—2 Octangular; having
eight faces

ଅଷ୍ଟଦଳାବନ୍ଧ—ଦେ. ବି—କାବ୍ୟାଳଙ୍କାରବିଶେଷ—

Ashtadalābandha A pictural literary
composition

[ଦ୍ର—ଏଥିର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଥିବା ଅକ୍ଷରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କଳ୍ପିତ
ପଦ ଫୁଲର ୮ଟି ପାଖୁଡ଼ାରେ ୮ଟି ଅକ୍ଷର ବସାଇ ପଦ ପଢ଼ିବାକୁ
ହୁଏ । ଯଥା—

ହେ ଗୁରୁ ଶ୍ରବଣ ପ୍ରବଳ—ବନ୍ଧୁ ବଧୂ ବନ୍ଧନ । ଗୋସେବ. ଇନ୍ଦ୍ରରେଖା ।

ଏଠାରେ 'ବ' ଅକ୍ଷରକୁ ମଝିରେ ରଖି ତହିଁରୁ ପଦ ଆରମ୍ଭ କରାଯିବ
ଓ ସେହି ଅକ୍ଷରରେ ପୁଣି ଅସି ପଦ ଶେଷ କରାଯିବ ।]

ଅଷ୍ଟଦଶା—ସଂ. ବି—ଅଷ୍ଟସାହିକ ବିକାର; ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରେମର ଅଠଗୋଟି

Ashtadaśa ଲକ୍ଷଣ—The eight stages through
which unsatiated lovers pass

[ଦ୍ର—ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କଠାରେ କ୍ରମଶଃ ଲକ୍ଷିତ ଅଠ ଗୋଟି
ଅବସ୍ଥା ଯଥା—ପ୍ରମୁ, ବୈବର୍ଣ୍ଣ୍ୟ, ସେମାଞ୍ଚ, କମ୍ପ, ସ୍ନେହ, ଅଶ୍ରୁ,
ସ୍ବରରଙ୍ଗ, ପ୍ରଳୟ ବା ମୂର୍ଚ୍ଛା ବା ମୃତ୍ୟୁ । ଏହି ଅଷ୍ଟ ଦଶା ଭଞ୍ଜକ କୋଟି-
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସମ୍ବନ୍ଧର ୧୮ଶ ଶ୍ଳୋକ ୨୧ ପଦଠାରୁ ୨୯ ପଦ ମଧ୍ୟରେ
ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।]

ଅଷ୍ଟଦିକ—ସଂ. ବି—ପୃଥିବୀର ୮ଟି ଦିଗ ବା ଆଡ଼—The eight

Ashtadik cardinal points of the compass.

ଅଷ୍ଟଦିକ—ସଂ. ବି—ଅଷ୍ଟଦିକ୍ (ଦେଖ)

Ashtadika Ashtadik (See)

ଅଷ୍ଟଦିକ୍ପାଳ—ସଂ. ବି (ଅଷ୍ଟଦିକ୍ + ପାଳ; ଯେ ଅଷ୍ଟଦିଗକୁ ପାଳନ

'Ashtadikpāla କରନ୍ତି)—ଅଠଦିଗକୁ ପାଳିବା ଅଠ ଗୋଟି

ଦେବତା; ଯଥା—ଇନ୍ଦ୍ର—ପୂର୍ବଦିଗ, ଅଗ୍ନି—ଅଗ୍ନିକୋଣ,

ଯମ—ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ, ବିରାଡ଼—ନୈର୍ବୃତ୍ତିକୋଣ, ବରୁଣ—

ପଶ୍ଚିମଦିଗ, ମରୁତ—ବାୟୁକୋଣ; କୁବେର—ଉତ୍ତର ଓ

ଭଗ—ଭଗାନ କୋଣ ପାଳନ କରନ୍ତି ।—

The eight Gods guarding the 8
points of the compass.

ଅଷ୍ଟଦିଗପାଳ—ଦେ. ବି—ଅଷ୍ଟଦିକ୍ପାଳ (ଦେଖ)

Ashtadigapāla Ashtadikpāla (See)

ଅଷ୍ଟଦିଗ୍ଗଜ—ସଂ. ବି—ଅଠ ଦିଗରେ ଜଗିଥିବା ଅଠଗୋଟି ହାତୀ—

Ashtadiggaja (ଯଥା—ଘେରବତ, ପୁଣ୍ଡରୀକ, ବାମନ, କୁମୁଦ

ଅଞ୍ଜନ, ପୁଷ୍ପଦନ୍ତ, ସାବରୋମ ଓ ସୁପ୍ରଜ୍ଞ ଏମାନେ

ପୂର୍ବାଦି କ୍ରମରେ ଅଠ ଦିଗରେ ଅଛନ୍ତି ।)—

The eight mythological elephants
guarding the 8 points of the compass

ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ—ସଂ. ବି—୧ । ଅଠଗଡ଼—ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତବିଶେଷ—

Ashtadurga 1. One of the feudatory states
of Orissa,

[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ସାଧାରଣତଃ ବାଲୀଅଠଗଡ଼ କହନ୍ତି ।]

୨ । ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତାଲୁକା—କୋଦଳା ଅଠଗଡ଼;

(ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଖଲ୍ଲିକୋଟ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭାଗରେ

ସୂଚି ଅଧିକୃତ) 2. An estate of Gañjam

which has now been amalgamated

with the estate of Khallikōṭa

ଅଷ୍ଟଧା—ସଂ. ବି. ବିଶ. (ଅଷ୍ଟ + ପ୍ରକାରାର୍ଥେ. ଧା)—

Ashtadhā ୧ । ଅଠ ପ୍ରକାରରେ—1 In eight ways,

୨ । ଅଠ ପରସ୍ତ—2. Eight fold.

ଅଷ୍ଟଧାତୁ—ସଂ. ବି—୧ । ଅଠଗୋଟି ଧାତୁ—

Ashtadhātu 1. The eight metals

ଯଥା—(ସୃଷ୍ଟି—Gold.

ରୈଷ୍ୟ—Silver.

ତାମ୍ର—Copper

ସୀସକ—Lead.

ଲୌହ—Iron.

ରଙ୍ଗ—Tin.

କାନ୍ଥଲୌହ—Cast steel.

ଇଷାତ—Steel.)

ଅଷ୍ଟାନାବତି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖି କର୍ମଧା; ଅଷ୍ଟ + ନବତି —

Ashtānabati ଅଠାନବେ ସଂଖ୍ୟା—Number ୨8.

ଅଷ୍ଟାନାଗ—ସଂ. ବି—୧ । ହିନ୍ଦୁ ପୁରାଣ ମତରେ ପୃଥିବୀକୁ ଅଠ ଦିଗରେ

Ashtānaga ଧରିଥିବା ଅଠଗୋଟି ନାଗ; ଯଥା—ଅନନ୍ତ,

ବାସୁକୀ, ପଦ୍ମ, ମହାପଦ୍ମ, ଉଷକ, କୁଳିକ, କର୍କୋଟକ,

ଶଙ୍ଖ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ସ୍ତ୍ରୀରେ ସ୍ବପ୍ନ ୧ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯଦି ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଶେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚାର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ନୁହେଁ । ସାଧାରଣ— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଶେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୂ' ନ ମିଶେ 'ବଧୂ' ବେଶିକେ; 'ବଧୂ' ନ ଯାଇଲେ 'ବଧୂ' ବେଶିକେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଯାଇଲେ ଅଗ୍ନି ବେଶିକେ; 'ଅଲକା' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଲକା' ବେଶିକେ

1 (Hindu mythology) The eight fabulous serpents sustaining the earth on the eight points.

୨ । ଅଷ୍ଟଦିଗ୍ଗଜ (ଦେଖ)

2. \shṭadiggaja (See)

ଅଷ୍ଟନାୟିକା—୧. ବି.—୧ । ହିନ୍ଦୁପୁରାଣୋକ୍ତ ଅଠଗୋଟି ଦେବୀ; Ashṭanāyikā

ଯଥା—ମଙ୍ଗଳା, ବଳସ୍ତା, ଭଦ୍ରା, ଜୟନ୍ତୀ,

ଅପରାଜିତା, ନନ୍ଦନା, ନାରଦୀ ଓ କୌମାରୀ—

1. Eight Goddesses of Hindu mythology.

୨ । କାବ୍ୟକଣ୍ଠିତ ୮ ଶ୍ରେଣୀର ନାୟିକା; ଯଥା—ଶଶିତା,

ବସନ୍ତଲତା, ସ୍ବାଧୀନଭର୍ତ୍ତୃକା, ବାସବସକା, କଳହାନ୍ତରା,

ପ୍ରୋତ୍ତରଭର୍ତ୍ତୃକା, ବିରହୋଦ୍ଧୃତା ଓ ଅଭିସାରକା ।

(ନାୟିକା ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—Eight classes

of heroines in Indian Momance.

ଅଷ୍ଟପାଞ୍ଚଶତ—୧. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା; ଅଷ୍ଟ + ପଞ୍ଚାଶତ = ପଞ୍ଚଶ)

Ashṭapañchāśat ଅଠାବନ ସଂଖ୍ୟା—Number ୫୮.

ଅଷ୍ଟପାଞ୍ଚଶତାତ୍ମକ—୧. ବି.—୫୮ ସଂଖ୍ୟାର ପୁରଣ; ଅଠାବନ ସ୍ଥାନରେ

Ashṭapañchāśattama ଥିବା—Fifty-eighth.

ଅଷ୍ଟପାଞ୍ଚମାହିଷୀ—୧. ବି. ଶ୍ରୀ.—ଦ୍ଵାରକାରେ ରାଜା ହୋଇଥିବା ସମୟରେ

Ashṭapañchamahishī ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅଠଗୋଟି ପାଟିରାଣୀ;

ଯଥା—ରୁକ୍ମିଣୀ, ସତ୍ୟଭାମା, କାଳିନ୍ଦୀ, ସୁଚିତ୍ରା,

ମିତ୍ରବିନ୍ଦା, ଜାମ୍ବବତୀ, ନାଗଜିତା ଓ ସୁଲକ୍ଷ୍ମଣା ବା ସୁଶୀଳା—

The eight chief queens of

Śrīkṛṣṇa.

ଅଷ୍ଟପଦ—୧. ବି. —୧ । ଅଠଗୋଟି ପଦବିଶିଷ୍ଟ (କବିତା); ଅଠପୋଇ—

Ashṭapadi 1. (a poem) Having 8 lines.

୨ । ଅଠ ପଦବିଶିଷ୍ଟ (ଜନ୍ତୁ) (ଯଥା—ଗୁଡିଆଣୀ)—

(animals) Having eight legs; eight-legged.

ଅଷ୍ଟପାଟକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟପଟ୍ଟମହାଶୀ)—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅଷ୍ଟ

Ashṭapāṭaka ପଟ୍ଟମହାଶୀ—The eight chief queens

of Śrīkṛṣṇa.

ଏକାକ୍ଷର ପଦରେ ଅଷ୍ଟ ପାଟକ

ଭେଦଣ ବାହାରିଲେ ହଇଜନକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହୁଏ । ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଷ୍ଟପାଟକୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟପଟ୍ଟମହାଶୀ)—ଦ୍ଵାରକାରେ

Ashṭapāṭakī ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ମନୋହାରଣୀ ଅଷ୍ଟପ୍ରିୟା—

The eight charming sweet-hearts of

Śrīkṛṣṇa.

ରୁକ୍ମିଣୀ ସତ୍ୟଭାମା ସତ୍ୟ, ଭଦ୍ରା କାଳିନ୍ଦୀ ଜାମ୍ବବତୀ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସତ୍ୟ ମିତ୍ରବିନ୍ଦା; ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଷ୍ଟ ପ୍ରମଦା । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

[ଦ୍ର—ଗୋପରେ ଲଳିତା, ବିମଳା, ଶ୍ୟାମଳା, ଶ୍ରମଣ, ହରିପ୍ରିୟା, କନ୍ୟା, ସୁଲକ୍ଷ୍ମଣା ଓ ପଦ୍ମା ଏହି ଅଷ୍ଟନାୟିକା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅଷ୍ଟ ପାଟିରାଣୀ ବୋଲି ମହାଭାରତରେ ପ୍ରକାଶ ।]

ଅଷ୍ଟପାଟୁଲି ବାତ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଅମବାକ ପରି ଏକପ୍ରକାର Ashṭapātuli bāta ବାତ—A disease as painful as gout.

ଅଷ୍ଟପାଦ—୧. ବି. — ଅଷ୍ଟପାଦ (ଦେଖ)

Ashṭapāda

Ashṭapāda (See)

ଅଷ୍ଟପାଦ—୧. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଷ୍ଟ + ପାଦ; ଯାହାର ୮ଟି ପାଦ ଅଛି)—

Ashṭapāda ୧ । ଗୁଡିଆଣୀ; ମାକଡ଼ିଆ; ଉର୍ଜିତା—

1 Spider.

୨ । ମାକଡ଼ିଆ; କଙ୍କଡ଼ାବିଛା—2. Scorpion

୩ । ପଶାଉଛା—3. The crossed board of dice.

୪ । ଶରତ—4. A mythological wild beast

ଅଷ୍ଟପାଦିକା—୧. ବି.—ଭଦ୍ରକଣ୍ଠୀ—ତଗରବର୍ଗର ଏକ ପ୍ରକାର ଲତାଲତା

Ashṭapādika ଗୁଳ୍ମ ଓ ତହିଁର ସ୍ବଗନ୍ଧ ଫୁଲ—

Vallaris Heynei.

[ଦ୍ର—ଏହା ଯେଉଁ ଯେଉଁ ହୋଇ ଶୀତ ଓ ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଫୁଟେ । ଏହାର ଫଳ ଲମ୍ବା ।]

ଅଷ୍ଟପ୍ରହର—୧. ବି. (ଅଷ୍ଟ + ପ୍ରହର)—ଦିନ ଗୁରୁ ପ୍ରହର ଓ ରାତି ଗୁରୁ

Ashṭaprahara ପ୍ରହର ଏପରି ଅଠ ପ୍ରହର; ଦିନରାତି—

The whole day and night.

ଅଷ୍ଟପ୍ରହରୀ—ଦେ. ବି. (ଅଷ୍ଟପ୍ରହର + ରୀ)—ଅହୋରାତ୍ରକାଳୀ; ଦିନ

Ashṭaprahari ରାତି ସବୁଦିନ ଦେଇଥିବା—Extending

over the whole day and night.

(ଯଥା—ଅଷ୍ଟପ୍ରହରୀ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ)

ଅଷ୍ଟାବକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟାବକ)—

Ashṭābakra ୧ । ଶରୀରର ଅଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ବକି ହୋଇଥିବା

(ବ୍ୟକ୍ତି)—1. (a person) Deformed at

8 parts of the body.

୨ । ଅତିଦୂର୍ବୋଧ—2. Very intricate.

ଦେ. ବି.—ଅଷ୍ଟାବକ ରୁଷି (ଦେଖ)

Ashṭābakra rūshi (See)

ଅଷ୍ଟାବକପୋହା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟାବକ ଓ ପୋହା)—

Ashṭābakra poha ୧ । କାହାଣୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଠଗୋଟି

ବାକ ଥିବା ଛଦ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରକାଳ—1. A coral ball

of a bead with a meandering hole.

[ଦ୍ର—କଣେ ରଜାହିଅ ପଣ କରିଥିଲା ଯେ, ତା କିକଟରେ ଥିବା

ଅଷ୍ଟାବକ ପୋହାଲର ଛଦ୍ରରେ ଯେ ସୁତା ଗଲା ତେବେ ସେ ତାକୁ

ବିବାଦ କରିବ । ଅନେକ ରାଜକୁମାର ଅସି ଅଭିଭବାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ

ଫେରି ଗଲେ । ପଛକୁ ଜଣେ ଚାଲିଲା ଲୋକ ଅସି ଗୋଟିଏ ପିଙ୍ଗୁଡ଼ି

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଐ, ୡ	ଅନୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ତ୍ସ	ତ୍ଥ	ଧ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଥ	ଝ	ଢ

ଅଷ୍ଟାରେ ସୂଚା ଖଣି ଏ ବାନ୍ତି ଦେଇ ପୋହଲାର ଗୋଟିଏ ମୁହଁରେ ଟୋପାଏ ମନ୍ତ୍ର ଲଗାଇ ପୋହଲାଟିକୁ ଏପରି ନିରୁଜ କର ରଖିଲା ଯେ ପୋହଲାର ଛଦ୍ମ ବାଟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ବାଟେ ଯାଇ ପିଙ୍ଗୁଡ଼ି ସେ ମନ୍ତ୍ରକୁ ଖାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତା ପରେ ପିଙ୍ଗୁଡ଼ିକୁ ପୋହଲାର ଅନ୍ୟ ମୁହଁ ପାଖେ ଛୁଡ଼ି ଦେଲାକୁ ପିଙ୍ଗୁଡ଼ି ସେ ଅଷ୍ଟବଟ ଛଦ୍ମ ବାଟେ ଯାଇ ମନ୍ତ୍ର ପାଖେ ପହଞ୍ଚିଲା ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା ଅଷ୍ଟାରେ ଲଗିଥିବା ସୂଚାଟି ପୋହଲାର ଏ ମୁହଁରୁ ସେ ମୁହଁକୁ ଗଲିଗଲା ଏବଂ ରଜାହିଁଥିବା ପଣ ଅନୁସାରେ ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ରଜାହିଁଥିବା ବିଭା ହେଲା ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅତି କୁଟଳହୃଦୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. A person of very crooked heart.

ଅଷ୍ଟବଟ—ଦେ. ବି—ଅଲେଖଧର୍ମିକ କଳ୍ପିତ ୮ଟି ବଟ ଗଛ, ଯଥା—

Ashtabata ଦେବବଟ, ଯୋଗବଟ, କର୍ମବଟ, କାମନାବଟ, ବିଷ୍ଣୁବଟ,

ଦେବବଟ, ଅନନ୍ତବଟ ଓ ମହୁମାପ୍ରକାଶବଟ—

(ଭ୍ରମ ଲୋ—ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ଗୀତା ୨ଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ)—

The ୮ fabulous banyan trees of

Alekhadharmies.

ଅଷ୍ଟବର୍ଗ—ସଂ. ବି. (ସମାହାର; ଅଷ୍ଟ + ବର୍ଗ)—

Ashtabarga ୧ । ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଜନ୍ମକାଳୀନ ଶୁଭଶୁଭ ଫଳ-

ଲକ୍ଷଣ ଅଷ୍ଟଗ୍ରହଚକ୍ର—1 Astronomical circle of ones nativity

୨ । ଅଷ୍ଟ ଦିବ୍ୟ (ଦିବ୍ୟ ଚଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—

2. Eight divine qualities.

୩ । ଅଷ୍ଟବେଦୋକ୍ତ ଅଠ ଗୋଟି ଔଷଧ—

3 A collection of eight special medicines mentioned in the Āyurveda.

(ଯଥା—ଜୀବକ, ରସଜକ, ମେଦା, ମହାମେଦା, କାକୋଳ, ଶିରକାକୋଳ, ରବି ଓ ବୃଷି । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ୪ମ ଓ ୨ଷ୍ଠ ବସ୍ତୁ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁମାନ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ବିରଳ । ଏହା ଶୀତଳ, ମଧୁର, ପୁଷ୍ଟିକାରକ, ଶୁକ୍ଳଜନକ, ଗୁରୁ, ଭଗ୍ନସ୍ଵାଦ କାରକ, କାମ-ବର୍ଦ୍ଧକ, କଫଜନକ ଓ ବଳକର । ଏହା ବାତ, ରକ୍ତପିତ୍ତ, ପିତ୍ତାସା, ଦାହ, ଜ୍ୱର, ମେହ ଓ କ୍ଷୟ ରୋଗନାଶକ । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ୨ ଗୋଟି ବସ୍ତୁ ଅପ୍ରାପ୍ୟ ହେବାରୁ ବୈଦ୍ୟମାନେ ତପ୍ତବର୍ତ୍ତରେ ଅନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତି ।)

୪ । (ଗଣିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜାତକରେ ଜନ୍ମକାଳୀନ ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ମନୁଷ୍ୟର ଶୁଭାଶୁଭ ଗଣନା ପ୍ରଣାଳୀ—

4. (Astrology) The mode of computing the future of a man's life according to the position of the planets in a person's horoscope.

[ଦ୍ର—ମନୁଷ୍ୟର ଜନ୍ମ କାଳରେ ଯେଉଁ ରାଶିରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅବସ୍ଥାନ କରୁ ଥାଆନ୍ତି ତାହା ଜାତକର ଜନ୍ମ ରାଶି । ଏହିପରି ରବି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଗ୍ରହମାନେ ଜନ୍ମ କାଳରେ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ରାଶିରେ ଓ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁ ଥାଆନ୍ତି । ସୁତରାଂ ଗ୍ରହ ଓ ଲଗ୍ନଦ୍ୱାରା ଜାତକରେ ଅଠ ଗୋଟି ଜନ୍ମ ରାଶି କଳ୍ପିତ ହୁଏ ଓ ତହିଁରୁ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନାକ୍ରମେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶୁଭାଶୁଭ ଓ ପରମାୟୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୁଏ; ଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ଅଷ୍ଟବର୍ଗ ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅଷ୍ଟବସୁ—ସଂ. ବି—ଗଙ୍ଗାଙ୍କର ଅଠ ଗୋଟି ପୁତ୍ର; ଅଠ ସଂଖ୍ୟକ ବସୁ
Ashtabasu ଦେବତା—The eight demigods, sons of the Ganges.

(ଅଷ୍ଟବସୁ—ଯଥା—ଅପ, ଧ୍ରୁବ, ସୋମ, ଅନଳ, ଅଜିତ, ଧର ପ୍ରଭୃତି ଓ ପ୍ରଭାବ ।)

ଅଷ୍ଟବାଙ୍କି—ଦେ. ବି. (ବଣିଆ ଶବ୍ଦ)—ଅଠବାଙ୍କି (ଦେଖ)

Ashtabāṅki Āṭhabāṅki (See)

ଅଷ୍ଟବିଧ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଷ୍ଟ + ବିଧା)—

Ashtabidha ଅଠ ପ୍ରକାରର—Of eight kinds.

ଅଷ୍ଟଭୂଜା—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଷ୍ଟ + ଭୂଜ + ଶ୍ରୀ ଅ; ଅଠ
Ashtabhujā ଗୋଟି ହସ୍ତ ବିଶିଷ୍ଟା)—ଦୁର୍ଗା—

Goddess Durgā.

ଅଷ୍ଟଭୂଜା—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ସ ଅଷ୍ଟଭୂଜା)—ଅଷ୍ଟଭୂଜା (ଦେଖ)

Ashtabhujī Ashtabhujā (See)

ଅଷ୍ଟଭୂଜୀ

ଅଷ୍ଟଭୂଜୀ

ଅଷ୍ଟଭୈରବ—ସଂ. ବି.—ଶିବଙ୍କର ଅଠଜଣ ସହଚର—

Ashtabhairava Eight attendants of Śiva

(ଯଥା—ଏମାନଙ୍କ ନାମ ଅସିତାଙ୍କ, ଚଣ୍ଡ, ରଘୁ, କୋପାଳଭୂତ, ଭୟଙ୍କର, କପାଳୀ, ଶୁବଣ ଓ ସଂହାର ।)

ଅଷ୍ଟମ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଷ୍ଟନ + ପୁରୁଣାର୍ଥ; ମ)—ଅଠ ସ୍ଥାନୀୟ; ଅଠ-

Ashtama ପୁରୁଷ—Eighth.

ଭଦ୍ରାକୁ ସାମ ଦୋଳ କହ, ଅଷ୍ଟମେ ଅହୋରାତ୍ର ହୋଇ ।

ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ।

ଅଷ୍ଟମଙ୍ଗଳ—ସଂ. ବି. (ସମାହାର ବସ୍ତୁ; ଅଷ୍ଟ + ମଙ୍ଗଳ)—

Ashtamaṅgala ୧ । ଅଠଗୋଟି ଶୁଭସୂଚକ ବସ୍ତୁ ଯାହା ଦେଖି ଯାଣ କରବା ଶୁଭ—A collection of eight auspicious objects which one should look at while starting on a mission.

(ଯଥା—ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଗାଈ, ଅଗ୍ନି, ସୁନା, ଘିଅ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଜଳ ଓ ଗୁଳା)।

୨ । ଅଠଗୋଟି ମଙ୍ଗଳସୂଚକ ବସ୍ତୁ—

2. A collection of eight auspicious objects

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧେବ ବା ବା ଚକ୍ରିତ ବୌଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଣ୍ଣା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଣ୍ଣା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ ।

(ଯଥା—ସିଂହ, ବୃଷ, ହସ୍ତୀ, ଜଳକୁମ୍ଭ, ବ୍ୟଜନ, ଧୂଳି, ଶଙ୍ଖ ଓ ଘାସ ।)

* । (କହ୍ନୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅଷ୍ଟମଙ୍ଗଳସୂଚକ ଚିହ୍ନ ଅଛି ଯାହାଠାରେ) ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ାର ଗୁରୁଖୁରୁ, ପୁଚ୍ଛ, ମୁଖ, ବକ୍ଷ ଓ ପୁଷ୍ପ-ଦେଶ ଧଳା (ଏ ଘୋଡ଼ା ସ୍ୱାମୀର ମଙ୍ଗଳକର) —

3. A horse having its 4 legs, tail, face, breast and back white (considered as very auspicious for its owner).

ଅଷ୍ଟମଙ୍ଗଳା—ସଂ. ବି. (ଅଷ୍ଟ + ମଙ୍ଗଳ + ଅ; ମଙ୍ଗଳ କର୍ମର ଅଷ୍ଟମ Ashtamangalā ବିବସ)—ଅଠମଙ୍ଗଳା; ବିବାହର ଅଷ୍ଟମ ବିବସ—The eighth day after marriage.

ଅଷ୍ଟମାନ—ସଂ. ବି. (ଅଷ୍ଟ + ମାନ)—ଅଠ ମୁଠା ବସ୍ତୁର ପରିମାଣ Ashtamāna ବିଶେଷ—A measure of eight closed handfuls of anything.

ଅଷ୍ଟମିକା—ସଂ. ବି. (ଅଷ୍ଟମ + କ + ଅ)—
Ashtamika ୧ । ଅର୍ଦ୍ଧପଲ ବା ଦୁଇ କରତ୍ତି ପରିମାଣ—

(ହଳ ଶବ୍ଦସାଗର)

1. A measure of half a Pala.

୨ । ଗୁରୁତୋଳା ପରିମାଣ—(ହଳ ଶବ୍ଦସାଗର)

2. A measure of 4 tolās.

ଅଷ୍ଟମୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଷ୍ଟମ + ଇ)—୧ । ଅମାବାସ୍ୟା ବା ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର Ashtamī ବାସିଠାରୁ ଗଣାଯିବା ଅଷ୍ଟମ ବିବସ—

1. The eighth day of a lunar fortnight.

୨ । କ୍ଷୀରକାକୋଳ (ଦେଖ)

2. Kshirakākolī (See `

[ଦ୍ର—କମ୍ପ ଲିଖିତ ଅଷ୍ଟମୀମାନ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଉତ୍ସବ ବିବସ—

୧ । ଚୈତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଅଷ୍ଟମୀ—ଅଶୋକାଷ୍ଟମୀ (ଭୃବନେଶ୍ୱର ରଥଯାତ୍ରା) ୨ । ଅଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳାଷ୍ଟମୀ—ପରଶୁରାମାଷ୍ଟମୀ (ଲଙ୍ଗରାଜ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଯାତ୍ରା) * । ଭାଦ୍ରବ କୃଷ୍ଣାଷ୍ଟମୀ—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ଓ ଦୁର୍ଗାଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ; ୪ । ଭାଦ୍ରବ ଶୁକ୍ଳାଷ୍ଟମୀ—ସ୍ୱଧାଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ

୫ । ଅଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳାଷ୍ଟମୀ—ମହାଶ୍ୱମୀ; ଦୁର୍ଗାପୂଜା, ୬ । କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳାଷ୍ଟମୀ—ଗୋଷ୍ଠାଷ୍ଟମୀ ବା ଗୋପାଷ୍ଟମୀ, ଗୋସେବା ଉତ୍ସବ;

୭ । ମାର୍ଗଶିର କୃଷ୍ଣାଷ୍ଟମୀ—ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ; ଭଲଲରେ ପୋଡ଼ିଆ ଅଷ୍ଟମୀ; ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁରୀର ନବବନ୍ଧୁ ପରିଧାନାଦି ଉତ୍ସବ ଓ ଲଙ୍ଗରାଜ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଯାତ୍ରା; ୮ । ମାଘ ଶୁକ୍ଳାଷ୍ଟମୀ—ଭୃଗୁାଷ୍ଟମୀ; ଅପୂର୍ଣ୍ଣିମାସ୍ତବ

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଶ୍ରାବ ।

ଅଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ସମାହାର ବୃଦ୍ଧ; ଅଷ୍ଟ + ମୂର୍ତ୍ତି)—

Ashtamūrti ୧ । ମହାଦେବଙ୍କର ରାଣକଥୁର ଅଠ ଗୋଟି ମୂର୍ତ୍ତି ବା ଅବତାର—

1. The eight incarnations of Śiba.

[ଦ୍ର—ଅଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ତି ଧାରଣ କଲେବେଳେ ମହାଦେବଙ୍କର ନାମ ମଧ୍ୟ ଉନ୍ମ ଉନ୍ମ ହୁଏ; ଯଥା—କ୍ଷିତିମୂର୍ତ୍ତି—ସଦା; ଜଳମୂର୍ତ୍ତି—ଭବ; ଅଗ୍ନିମୂର୍ତ୍ତି—ରୁଦ୍ର; ବାୟୁମୂର୍ତ୍ତି—ଉଦ୍ର, ଆକାଶମୂର୍ତ୍ତି—ଭ୍ରମ; ଯଜ୍ଞମାନମୂର୍ତ୍ତି—ପଶୁପତି; ଚନ୍ଦ୍ରମୂର୍ତ୍ତି—ମହାଦେବ; ସୂର୍ଯ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି—ରାଜା ।]

୨ । (କହ୍ନୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ତିଧାରୀ)—ଶିବ; ମହାଦେବ—

2. God Śiba.

୩ । ପୃଥିବୀ—3 The earth.

ଅଷ୍ଟଲୋହକ—ସଂ. ବି. (ଅଷ୍ଟ + ଲୋହ + କ)—ଅଷ୍ଟ ଧାତୁ (ଦେଖ) Ashtalohaka Ashtadhātu (See)

ଅଷ୍ଟଲୋହି—ସଂ. ବି. (ଅଷ୍ଟ + ଲୋହ + ଇ)—

Ashtalohī ଅଷ୍ଟଧାତୁରେ ନିର୍ମିତ; ଯେଉଁବସ୍ତୁରେ ଅଷ୍ଟଧାତୁ ମିଶି ଥାଏ (ଯଥା—ତେଉଁ ଉଅ)—

Made of the eight metals.

ଅଷ୍ଟଶମ୍ଭୁ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ, ଅଷ୍ଟରୂପଧାରୀ ଶମ୍ଭୁ)—

Ashtasambhu ୧ । ଶିବ; ମହାଦେବ—1 God Śiba.

୨ । (ଦ୍ୱିଗ) ଏକ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପିତ ଅଠ ଗୋଟି ଶିବଲିଙ୍ଗ—

2. Ten phallic images of Śiba set up at one place close to each other.

(ଯଥା—ଅଷ୍ଟଶମ୍ଭୁ ପୂଜା କରିବା ମହା ପୁଣ୍ୟପ୍ରଦ ଅଟେ ।)

ଅଷ୍ଟଶ୍ରୁତି—ସଂ. ବି. (କହ୍ନୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଅଷ୍ଟ + ଶ୍ରୁତି = କର୍ଣ୍ଣ; ପ୍ରତି ମୁହଁରେ ଦୁଇଟି Ashtasruti ଲେଖାଏଁ କାନ ଥିବାରୁ)—

ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା; ପ୍ରଜାପତି—The Creator.

ଫେଡ଼କୁ ତୋ କଷ୍ଟ. ସୁଖ ଦେଇ ଅଷ୍ଟ ଶ୍ରୁତି ଏ ଅସ୍ତ୍ର ନାହିଁ ।

କବିସୁବିଧ. କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର. ଫ. ଗୀତ

ଅଷ୍ଟଶଷ୍ଠି—ସଂ. ବି ଓ ବିଣ (ଅଷ୍ଟ ଅଧିକ ଷଷ୍ଠ)—

Ashtashashṭi ଅଠଷଠି; ଷଠିଏରୁ ଅଠ ଅଧିକ—

Sixtyeight.

ଅଷ୍ଟସଖା—ସଂ. ବି—ବୃନ୍ଦାବନରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ବାଲ୍ୟଲୀଳାର ସଙ୍ଗୀ

Ashtasakhā ଅଠ ଜଣ ବାଳକ—Eight young companions of Śrīkṛṣṇa during his boyhood at Brundābana.

(ଯଥା—ଶ୍ରୀରାମ ସୁଦାମ ସୁବଳ; ବସୁଦାମ ମଧୁମଙ୍ଗଳ ।

କିଶିଣି ଅବ ବରୁଥକ, ସ୍ତୋକକୃଷ୍ଣ ଏ ସଖା ଅଷ୍ଟ—

ପ୍ରାଚୀ—ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

ଅଷ୍ଟସଖୀ—ସଂ. ବି. (ଅଷ୍ଟନ + ସଖୀ)—

Ashtasakhī ୧ । ଭଗବତୋକ୍ତ ସାଧକର ଅଠ ଜଣ ସଖୀ—

1. Name of eight companions of Rādhā.

[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ନାମ—ଲଳିତା, ବିଶାଖା, ଚିତ୍ରା, ତମ୍ବୁକ-

ଲତା, ଭୂଜବିଦ୍ୟା, ଭଦ୍ରରେଖା, ରଙ୍ଗଦେବୀ ଓ ସୁଦେବୀ—ମତାନ୍ତରେ;

ଲଳିତା ସଦା ସେ ଶ୍ୟାମଳା; ଶ୍ରୀମତୀ ହରିଶ୍ରୀବାଳା;

ବିଶାଖା ଅବ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ; ପଦ୍ମାବତୀ ଏ ଅଷ୍ଟସଖୀ—

ପ୍ରାଚୀ—ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

୨ । (କାମଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ) ଅଷ୍ଟନାୟିକା (ଦେଖ)

2 Ashtanāyikā (See)

୩ । ମନ୍ଦିର ଗାନ୍ଧରେ ଚିତ୍ରିତ ଅଷ୍ଟଦିଗଦେବୀଙ୍କ ବା ଅଷ୍ଟଦିଗପାଳଙ୍କ
ଶ୍ଳୋ—୩. The images of females
carved on the wall of temples
representing the consorts of the
eight Quarter-Deities.

ଅଷ୍ଟସପ୍ତତି—୧. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ. ଅଷ୍ଟ + ସପ୍ତତି)—

Ashtasaptati ଅଠସପ୍ତତି; ସପ୍ତତିରୁ ଅଠ ଅଧିକ—
Seventyeight.

ଅଷ୍ଟସିଦ୍ଧି—୧. ବି.—ଅଷ୍ଟସିଦ୍ଧି (ଦେଖ)

Ashtasiddhi Ashtasiddhiswarjya (See)

ଅଷ୍ଟାଂଶିତ—୧. ବିଶ. (ଅଷ୍ଟ + ଅଂଶ + ଇତ)—

Ashtāṁśita ୧ । ଅଠ ଅଂଶରେ ବିଭକ୍ତ—

1. Divided into eight parts.

୨ । (ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ)—ଅଠପେଶା; ପର୍ବକ ଅଠ
ପୁଷ୍ପରେ ଭଜା ହୋଇ ଶୁଣା ହେବା (କାଗଜ)—

2. Octavo.

ଅଷ୍ଟାକ୍ଷର—୧. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଷ୍ଟ + ଅକ୍ଷର)—ଅଠ ଅକ୍ଷର—

Ashtākshara ଯୁକ୍ତ ମନ୍ତ୍ର—A formula consisting
of eight letters.

(ଯଥା—ଅଷ୍ଟାକ୍ଷର ବିଷ୍ଣୁମନ୍ତ୍ର—ଓଁ ନମୋ ନାରାୟଣାୟ ।)

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ—୧. ବି. (ଅଷ୍ଟ + ଅଙ୍ଗ)—

Ashtāṅga ୧ । ଦେହର ଅଠ ଗୋଟି ଅଙ୍ଗ ବା ଅଂଶ—

(ଯଥା—ହାତ, ଶୁଭ, କପାଳ, ଆଖି, ହୃଦୟ,
ଗର୍ଭ, କେଶ ଓ ପିଠିର ପଛ । ଶରୀରର ଏହି ଅଙ୍ଗ-
ମାନଙ୍କରେ ଭଲକ ଧାରଣ କରାଯାଏ)—

1. The eight parts of the body on
which religious marks are put.

୨ । ଯେଉଁ ଅଠ ଗୋଟି ଅଙ୍ଗଦ୍ୱାରା ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ
କରାଯାଏ—(ଯଥା—ହାତ, ପାଦ, ଜାନୁ, ଶୁଭ, ଗର୍ଭ, ମସ୍ତକ, ବାକ୍ୟ ଓ ମନ)—

2 The eight parts (of the body and
the mind) used during obeisance

୩ । ରାଜ୍ୟ ଶାସନର ଅଠ ଗୋଟି ଅଙ୍ଗ ବା ଉପାଦାନ—

(ରାଜ୍ୟାଙ୍ଗ ଦେଖ)—

3. The eight elements or component
parts of a kingdom or administration.

୪ । ଯୋଗର ଅଠଟି ଅଙ୍ଗ ବା କ୍ରିୟା—(ଯଥା—ଯମ,
ନୟମ, ଆସନ, ପ୍ରାଣାୟାମ, ପ୍ରତ୍ୟାହାର, ସାରଣା,
ଧ୍ୟାନ ଓ ସମାଧି ।)—

4. The eight exercises of Jōga.

୫ । ଅସୁବେଦର ୮ ଟି ଶାଖା—(ଯଥା—ଶଲ୍ୟ, ଶାଲ୍ୟକ୍ୟ;
କାୟଚିକିତ୍ସା, ଭୂତବିଦ୍ୟା, କୌମାର ଭୃକ୍ଷା, ଅଗଦନ୍ତ;
ରସାୟନତତ୍ତ୍ୱ ଓ ବାଜିକରଣ ।)—5. The eight
branches of ancient Hindu medicine.

୬ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଅର୍ଘ୍ୟବିଶେଷ—(ଯଥା—ଜଳ, ଶରୀର
କୁଶାଗ୍ର, ଦୁଧ, ମଧୁ, ଦଧି, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ ଓ କରଘର)—

6. The eight materials offered to the
Sun god.

୭. ବିଶ. —ଅଠଗୋଟି ଅଙ୍ଗଯୁକ୍ତ—Having eight
component parts.

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗଚିକିତ୍ସା—୧. ବି.—ଅସୁବେଦୋକ୍ତ ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଅନୁସାରେ ଚିକିତ୍ସା—
Ashtāṅgachikitsā Treatment according to
the eight branches of Hindu
medical science

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଚିକିତ୍ସା ଜାଣିମା ବିଦ୍ୟାମାନ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗତେ—୧. ବି. ବିଶ.—(୧. ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ)—ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ; ଦେହର
Ashtāṅgate ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ଭୂମିରେ ଲାଗିଲା ପ୍ରକାରେ (ପ୍ରଣାମ
କରିବା; ପଡ଼ିବା)—With all the eight limbs
touching the ground.

ଭୂରକ୍ତ କ ଦରକ ପଡ଼ିଲା ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗତେ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗଧୂପ—୧. ବି.—(କର୍ମଧା; ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ + ଧୂପ)—ଅଠ ଉପାଦାନଯୁକ୍ତ
Ashtāṅgadhūpa ଧୂପ—A kind of incense or
fumigation.

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗପ୍ରଣାମ—୧. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ + ପ୍ରଣାମ)—
Ashtāṅgapraṇāma ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ; ଅଠଗୋଟି ଅଙ୍ଗ
ଭୂମିରେ ଲାଗାଇ କରାଯିବାର ପ୍ରଣାମ; ଭୂମିସ୍ପ ପ୍ରଣାମ—
Obeisance with the eight parts of
the body touching the ground.

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗପ୍ରଣିପାତ—୧. ବି. (ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ + ପ୍ରଣିପାତ)—

Ashtāṅgapraṇipāta ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗପ୍ରଣାମ (ଦେଖ)

Ashtāṅgapraṇāma (See)

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗଯୋଗ—୧. ବି. (ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ + ଯୋଗ)—ଯୋଗର ଅଠପ୍ରକାର
Ashtāṅgajōga ସାଧନା (ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଦେଖ)—The
eight component parts of Jōga or
meditation described in the Sastras.

ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗହେବା—୧. ବି.—(ରୋଗ) ଅସାଧ୍ୟ ହୋଇଯିବା—
Ashtāṅgaheba (a disease) Becoming serious
or incurable

ଅଷ୍ଟାଦିଂଶ—୧. ବିଶ. ଓ ବି (ଅଷ୍ଟ + ଦିଂଶ)—ଅଠଇରିଶ ସଂଖ୍ୟାର—
Ashtātriṁśa Thirty eight.

ଅଷ୍ଟାଦିଂଶତ—୧. ବିଶ. ବି (ଅଷ୍ଟ + ଦିଂଶତ)—ଅଠଇରିଶ ସଂଖ୍ୟାକ—
Ashtātriṁśat 38 in number-

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦

ଅଷ୍ଟାବିଂଶତିତମ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅଷ୍ଟାବିଂଶତି + ତମ) — ୮ ସଂଖ୍ୟାର

Ashṭābimsatitama ପୂରକ—Twenty eighth.

ଅଷ୍ଟାଶୀତି—୧୧. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ଅଷ୍ଟା + ଅଶୀତି)—

Ashṭāśīti ଅଠାଅଶୀ—Eighty-eight.

ଅଷ୍ଟାଶୀତିତମ—୧୦. ବିଶ୍ୱ.—ଅଠାଅଶୀ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ—

Ashṭāśītītama Eighty-eighth.

ଅଷ୍ଟାଶ୍ରୀ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅଷ୍ଟ + ଅଶ୍ରୀ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—

Ashṭāśrī ଅଠକୋଣିଆ—Octangular.

ଅଷ୍ଟାସ୍ର—୧୦. ବିଶ୍ୱ.—ବହୁସ୍ର (ଅଷ୍ଟ + ଅସ୍ର)—

Ashṭāśra ୧ । ଅଠକୋଣିଆ—1. Octangular.

୨ । ଅଠପଦଲିଆ—2. Having eight faces.

ଅଷ୍ଟାହ—୧୦. ବି. (ଅଷ୍ଟ + ଅହ)—ଅଠ ଦିନର ସମାହାର—

Ashṭāha A unit of time extending over eight days.

ଅଷ୍ଟି—୧୦. ବି. (ଅଷ୍ଟ ଧାତୁ = ସେପଟ କରିବା + କର୍ମ. ତ; ଫଳକୁ ଖାଇପାର

Ashti ଯାହାକୁ ଫିଙ୍ଗିଦିଅନ୍ତି; ଭଲ. ବ; ଅଂଶ = ଟାକୁଆ)—

୧ । ଫଳ ଭିତର ଟାଣ ମଞ୍ଜି ବା ଟାକୁଆ—

1. Hard seed or stone inside a fruit.

୨ । ସୋଲଅଷ୍ଟର ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

2. A Sanscrit metre of sixteen syllables.

ଅଷ୍ଟୋଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ—୧୦. ବି. (ଅଷ୍ଟି + ଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ)—

Ashṭōśwarjya ଦେବତା ଓ ଯୋଗସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର

ସାଧନଲକ୍ଷ୍ମ ଅଠଗୋଟି ଅନନ୍ୟସ୍ୱଭାବ ସିଦ୍ଧି ବା ବିଶେଷତ୍ୱ—

Eight supernatural powers possessed by Gods and spiritually great men.

[ଦ୍ର—ଅଷ୍ଟୋଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ, ଯଥା—୧ । ଅଶିମା—ଅତି ସୁସ୍ଥ ଅକାର

ଧାରଣ କରିବାର ସିଦ୍ଧି । ୨ । ଲଦିମା—ଅତି ଲଘୁ ବା ହାଲୁକା

ହୋଇ ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠିଯିବାର କ୍ଷମତା । ୩ । ମହୁମା—

ଅତି ବୃହତ୍ ଅକାର ଧାରଣ କରିବା କ୍ଷମତା । ୪ । ବ୍ୟାପ୍ତ—

ସବୁଆଡ଼େ ବ୍ୟାପିଯିବାର ଶକ୍ତି । ୫ । ପ୍ରାକାମ୍ୟ—ସଦୃଶାବୃତ୍ତତା ।

୬ । ଭସିତା—ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା ଶକ୍ତି ।

୭ । ବଶିତା—ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ବଶ କରିବାର ଶକ୍ତି । ୮ । କାମା-

ବସାୟିତା—ଯେଉଁ ସୁଖଭୋଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରିବ ତାହାର

ପ୍ରାପ୍ତି ।

ଅଷ୍ଟୋଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଶ୍ଳୋକ—

ଅଶିମା ଲଦିମା ବ୍ୟାପ୍ତିଃ ପ୍ରାକାମ୍ୟଃ ମହୁମା ତଥା

ଭସିତ୍ୱଂ ଚ ବଶିତ୍ୱଂ ଚ ତଥା କାମାବସାୟିତା ।

ଏହା ଛଡ଼ା ଅଷ୍ଟ ୧୦ଟି ସିଦ୍ଧି ଅଛି; ଅଷ୍ଟାଦଶ ସିଦ୍ଧି ତଳେ ଦେଖ ।]

ଅଷ୍ଟ୍ରିୟା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ଇଂ. ଅଷ୍ଟ୍ରିୟାନ୍)—

Ashtriya ଅଷ୍ଟ୍ରିୟାଦେଶୀୟ—Austrian.

ଅଷ୍ଟ୍ରିୟ

ଅଷ୍ଟ୍ରିୟା—ବୈଦେ. ବି. (ନାମ)—ସୁସ୍ୱେପର ରାଜ୍ୟବିଶେଷ—

Ashtriya Austria.

[ଦ୍ର—ଏହା ହଙ୍ଗାରୀ ରାଜ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଅଷ୍ଟ୍ରୋହଙ୍ଗାରୀ ନାମରେ

ବିଖ୍ୟାତ । ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ଜର୍ମାନୀ ଓ ରୁଷିଆ; ଦକ୍ଷିଣରେ

ରୁମାନିଆ, ସର୍ବିଆ, ଆସ୍ତ୍ରିଆନ୍ ସାଗର ଓ ଇଟାଲି; ପୂର୍ବରେ

ରୁମାନିଆ ଓ ରୁଷିଆ; ପଶ୍ଚିମରେ ଜର୍ମାନୀ ଓ ସ୍ୱିଟ୍ଜରଲ୍ୟାଣ୍ଡ । ଏହା

ପୂର୍ବେ ରାଜାଙ୍କ ଶାସିତ ଥିଲା; ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଣାଳୀରେ

ଶାସିତ ।]

ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିୟା—ବୈଦେ. ବି. (ନାମ)—ଅସିଆର ଦକ୍ଷିଣରେ ଥିବା ବୃହତ୍

Ashṭreliya ଦ୍ୱୀପ—Australia.

[ଦ୍ର—ଏହା ଇଂରାଜମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଉପନିବେଶ ଅଟେ ଓ

ଏହା ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଙ୍ଗ ଅଟେ ।]

ଅଷ୍ଟ୍ରେଲେସିଆ—ବୈଦେ. ବି—ପ୍ରଶାନ୍ତମହାସାଗରର ଦକ୍ଷିଣାଂଶରେ ଓ

Ashṭrelesia ଅସିଆଗଣ୍ଡର ଦକ୍ଷିଣରେ ଥିବା ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଓ

ଇନ୍ଦୋନେସିଆର ଦକ୍ଷିଣରେ ଥିବା ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଓ

ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ—Australasia.

ଅଷ୍ଟି—୧୦. ବି. (ଅ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ + ଇ; ଫଳର ଯାହା ଶେଷ ରହେ, କମ୍ପା

Ashṭhi ଅଷ୍ଟି ଧାତୁ = ସେପଟ କରିବା + କର୍ମ. ଠି)—

୧ । ଅଷ୍ଟି (ଦେଖ)

1. Ashṭi (See)

୨ । ଶାସ୍ତ୍ରର ରାଗର ରାଗିଣୀବିଶେଷ—

2. Name of a musical tone.

ଅଷ୍ଟି—୧୦. ବି. (ଅଷ୍ଟି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଠି)—ଅଷ୍ଟି (ଦେଖ)

Ashṭhi Ashṭhi (See)

ଅଷ୍ଟିବାନ୍—୧୦. ବି. (ଅଷ୍ଟି = ହାଡ଼ + ଅଷ୍ଟି ଅର୍ଥରେ. ବନ୍ଧ—ଗୋଟାଳିଆ

Ashṭhibān ହାଡ଼ଯୁକ୍ତ ଅଙ୍ଗ)—

ଅଷ୍ଟି—Knee-joint

ଅଷ୍ଟିଲ—୧୦. ବି. (ଅଷ୍ଟି = ହାଡ଼ + ଲ ଧାତୁ = ଗ୍ରହଣ କରିବା + କର୍ମ. ଅ

Ashṭhila + ଶ୍ଳୀ. ଅ; ଯାହା ହାଡ଼ର ଶ୍ୱେତ ଗ୍ରହଣ କରେ ଅର୍ଥାତ୍

ଯାହା ହାଡ଼ ପରି ଟାଣ)—୧ । ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ଗାଣାଣ-

ଶ୍ୱେତ; ବାଲିଗରଡ଼ା—1. Pebble; a ball of

stone.

୨ । ଫଳର ଟାକୁଆ—2. Hard seed or stone of

fruits.

୩ । ନାଭି ତଳେ ବାୟୁ ଜନିତ ଟାକୁଆ ଅବସ୍ଥାରେ—

(ଏଥିରେ ମଳ ଓ ମୂତ୍ର ସେଧ ହୁଏ ଓ ବସ୍ତିରେ ପାଡ଼ା ହୁଏ ।)

3. A globular and very hard tumour

below the naval; a disease.

୪ । ରୋଗରୁ ଦେହର ଶିର ଓ ଗୋଟିମାନ ଗଣ୍ଡିପରି ଗୋଟାଳିଆ

ହେବା—5. Knotting of glands and

veins in the body.

ଯଥାକ୍ଷର ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପଦ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଓ ଯେ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯିବ । ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକ ହେବ । ଯଥା.—
'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଗୋଟିଏକ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଂଧ' ନ ପାଓଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟା' ନ ପାଓଲେ 'ଅକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଓଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

* । କୋଷ୍ଠକବିତା (ଯହିଁରୁ ଗୋଟାଳିଆ ମଳ ଜାତ ହୁଏ)—

5. Costiveness causing hard globular excretion.

ଅସ୍କାତ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର.) ବି.—୧ । ବିରକ୍ତି—

Askaṭ 1. Displeasure

୨ । ଅବର୍ଜନା; ଅଲିଆ—2. Refuse.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ.—୧ । କୁଣ୍ଡିତ—1. Ugly.

୨ । ଅବର୍ଜନାମୟ—2. Full of refuse.

୩ । ମଇଳା; ମଲୟୁକ୍ତ—3. Dirty.

ଅସ୍କାତିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର.) ବିଶ. ପୁ.—ସେଇଁ ବ୍ୟକ୍ତି

Askaṭiā ପରିସ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରହେ ନାହିଁ; ମଇଳା—

Untidy; slovenly.

(ଅସ୍କାତିଆ—ଶ୍ରୀ)

ଅସଂଖ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂଖ୍ୟା)—ଅସଂଖ୍ୟ; ସଂଖ୍ୟାହୀନ; ଅଗଣ୍ୟ—

Asamkhyā Innumerable; countless

ଅସଂଖ୍ୟକ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ସଂଖ୍ୟା; କ ଅଗମ)—ଅସଂଖ୍ୟ (ଦେଖ)

Asamkhyaka Asamkhyā (See)

ଅସଂଖ୍ୟା—ଶ୍ରୀ. ବିଶ. (ସଂ. ଅସଂଖ୍ୟ)—ଅସଂଖ୍ୟ (ଦେଖ)

Asamkhyā Asamkhyā (See)

ଗମକ କରୁଛନ୍ତି ଯଥା ଅସଂଖ୍ୟରେ—ବୃଷ୍ଟିବଦ୍ଧ ମହାଭରତ. ଅବ ।

ଅସଂଖ୍ୟାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସଂଖ୍ୟା = ଗଣନା + ତ)—

Asamkhyāta ଅଗଣିତ—Unnumbered

ଅସଂଖ୍ୟୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂଖ୍ୟେୟ)—ଅସଂଖ୍ୟ; ଅଗଣନ—

Asamkhyeya Countless.

ଅସଂଖ୍ୟେୟ ପାଠକ ଏହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ

ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବାହାରିଲେ ହେ ମହାମତେ । ବୃଷ୍ଟିବଦ୍ଧ. ମହାଭରତ. ପ୍ରୋଣ ।

ଅସଂଯତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂଯତ)—୧ । ସମ୍ବଳିତ; ଅନିୟନ୍ତ୍ର—

Asamjāta 1. Having no self control.

(ଅସଂଯତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅନିୟମିତ—2. Irregular.

୩ । ବଳିତଶୂନ୍ୟ—3. Unrestrained.

ଅସଂଯମ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସଂଯମ)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟବିଗ୍ରହର ଅଭାବ;

Asamjāma କାମକୋପାଦିକୁ ବଶ ନ କରିବା—

Want of self-control.

ଅସଂଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂଯୁକ୍ତ)—ଯାହା ମିଳିତ ନୁହେଁ—

Asamjukta Not joined together.

(ଅସଂଯୋଗ—ବି)

ଅସଂଲଗ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂଲଗ୍ନ)—୧ । ଯାହା ଲାଗି ନାହିଁ—

Asamlagna 1. Not attached.

୨ । ଅସଙ୍ଗତ; ପୂର୍ବାପର ବିରୁଦ୍ଧ—2. Incoherent.

ଅସଂଶୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂଶୟ)—ଯହିଁରେ ସନ୍ଦେହ ହୋଇ ନ

Asamsāniya ପାରେ—Undoubted.

ଅସଂଶୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସଂଶୟ)—ସନ୍ଦେହର ଅଭାବ—

Asamsāya Absence of doubt.

ସଂ. ବିଶ.—ସନ୍ଦେହଶୂନ୍ୟ; ନିଃସନ୍ଦେହ—

Doubtless; free from doubt.

ଦ୍ଵି. ବିଶ.—ନିଃସନ୍ଦେହରେ; ନିଶ୍ଚୟ—

Undoubtedly; certainly.

ଅସଂଶୟାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅ + ସଂଶୟାନ)—

Asamsāyāna ଯେ ସନ୍ଦେହ ନୁହେଁ—

(ଅସଂଶୟାନା—ଶ୍ରୀ)

Unsuspecting.

ଅସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ)—

Asamslīṣṭa ୧ । ଅସଂଯୁକ୍ତ—1. Not connected.

୨ । ପୃଥକ—2. Isolated.

ଅସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟପର୍ବତ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—

Asamslīṣṭaparvata ଭୂଗର୍ଭସ୍ଥ ପ୍ରଭେଦରେପକ ଶକ୍ତି

ପୃଥିବୀର ଏକସ୍ଥାନରେ ବଳପ୍ରୟୋଗ କଲେ ସେଇଁ

କୁଞ୍ଜାକାର ପର୍ବତ ଶକ୍ତି ବାହାରକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତ ହୁଏ—

(ପ୍ରକୃତିବାଦ)

Isolated rock.

ଅସଂସାହସ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସଂ. ସାହସ)—ଅସମସାହସ; ଦୃଢ଼ସାହସ—

Asamsāhasa

Rashness; bravado.

ଅସଂସାହସିକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅ + ସଂ + ସାହସିକ)—

Asamsāhasika ଦୃଢ଼ସାହସିକ; ଦାଉଁସାହସିଆ—

(ଅସଂସାହସିକା—ଶ୍ରୀ)

Rash; foolhardy.

(ଅସଂସାହସିକତା—ବି)

ଅସଂସ୍କାର—ସଂ. ବି. (ଅ + ସଂସ୍କାର)—୧ । ସଂସ୍କାରର ଅଭାବ—

Asamskāra

1. Want of reform.

୨ । ପରିଷ୍କାର ନ କରିବା—2. Want of cleansing.

ସଂ. ବିଶ.—ସଂସ୍କାରହୀନ—Having no Samskāra.

ଅସଂସ୍କୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂସ୍କୃତ)—୧ । ଯାହାର ସଂସ୍କାର ହୋଇ

Asamskruta ନାହିଁ; ଅଜାତସଂସ୍କାର—

1. One who has not undergone purificatory ceremonies

୨ । ଅପରିଷ୍କୃତ—2. Uncleansed.

୩ । ସମ୍ବଲିଖ୍ୟ ବହୁବ୍ରୀହି; ପ୍ରାକୃତ—

3 Vernacular (language)

୪ । ଗର୍ଭାଧାନାଦି ସଂସ୍କାର ରହିତ—

4. Not having the purificatory ceremonies of a Brāhmaṇa.

ଅସଂସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସଂସ୍ଥାନ)—

Asamsthāna ୧ । ଅସଂଗତ; ବ୍ୟବସ୍ଥାହୀନ ଅଭାବ—

1. Want of provision or arrangement.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

୨ । ପ୍ରଣାଳୀର ଅଭାବ; ଅସଂଗତ—

2. Want of method.

ଅସଂହତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ସଂହତ)—

Asamhata ୧ । ଅସଂଲଗ୍ନ—1. Unconnected.

୨ । ଉତ୍ତସ୍ତର ବିଷୟ—2. Strewn here and there.

ସଂ. ବି.—ବ୍ୟୁତ୍କବିଗଣେଷ—A tactical arrangement of soldiers.

ଅସକତିଆ—ଦେ. ବି.—ଅସକତି (ଦେଖ)

Asakatiā Asakati (See)

ଦେ. ବିଶ.—ଅସକତ (ଦେଖ)

Askat (See)

ଅସକନ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସକନ୍ଦ)—ଅସଗନ୍ଧା (ଦେଖ)

Asakanda Aswagandhā (See)

ଅସକନ୍ଦା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ମଇଳା; ମଇଲୁ—

Asakandā 1 Dirty.

ଅନିୟମିତ ୨ । ଅସଞ୍ଜିତ—2. Inconvenient, awkward.

୩ । ଅତ୍ୟଧିକ; ଗୋଲମାଲିଆ—

3 Complicated, complex.

୪ । ଜଞ୍ଜାଳମୟ—4 Full of refuse.

ଦେ. ବି.—ଅସଞ୍ଜିତ ଅବସ୍ଥା—Awkward position.

ଅସକନ୍ଦି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ.—ଅସକନ୍ଦା (ଦେଖ)

Asakandi Asakandā (See)

ଅସକନ୍ଦିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଅସକନ୍ଦା; ଅସଞ୍ଜିତ—

Asakandiā Inconvenient; awkward.

ଅସକର—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି. (ସଂ. ଅସକର)—ଅଳିଆ; ଝାଡ଼ିଆ—

Asakarā Refuse; sweepings

ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି.—କଳିକଟର (ଦେଖ)

Kalikatarā (See)

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅଳିଆ ବା ଝାଡ଼ିଆପୂର୍ଣ୍ଣ; ମଇଳା—

1. Unswept; dirty.

୨ । ଅଶ୍ଳୀଳ—2. Obscene.

ଅସକୃତ—ସଂ. କି. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସକୃତ = ଏକାଧରବେ)—

Asakṛut ୧ । ବାରମ୍ବାର—1. Repeatedly.

୨ । ଅନେକଥର—2. Several times.

ଅସକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସକ୍ତ ଧାତୁ + ତ)—୧ । ଅନାସକ୍ତ—

Asakta 1. Unattached.

୨ । ଅସଂଲଗ୍ନ—2. Unconnected.

୩ । ଅପ୍ରତିବଦ୍ଧ—3. Unrestrained.

୪ । ବିଷୟବିଶ୍ୱାସୀ—4. Indifferent to worldly affairs

୫ । ଫଳାଞ୍ଜନାଶ୍ୱରୀ—5. Having no desire for gain or benefit.

ଅସଗୋତ୍ର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ+ସଗୋତ୍ର)—ଯେ ଅପଣାର ଗୋତ୍ରର

Asagotra ନୁହେଁ—Not of the same gotra or

(ଅସଗୋତ୍ରା—ଶ୍ଳୀ)

clan.

ଅସଂଖ୍ୟା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅସଂଖ୍ୟ)—

Asaṅkhyā ୧ । ଅସଂଖ୍ୟ—Countless.

୨ । ନିରାଶ୍ରୟ; ଅନାଥ—2. Helpless; having no one to protect.

୩ । ଗର୍ଭ—3. Destitute.

ଅସଂଖ୍ୟା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅନିମନ୍ତ—1. Uninvited.

Asaṅkhyā ୨ । ଅନିମନ୍ତ—2 Unasked.

୩ । ଅନାଦୃତ—3. Disregarded.

୪ । ଯାହାର କେହି ଯତ୍ନ ନାହିଁ—

4 Uncared for.

୫ । ଦୃଷ୍ଟି—5. Hated

୬ । ନିଷ୍ଫଳ; ବ୍ୟର୍ଥ—6. Fruitless; vain.

୭ । ଯାହା ବିଷୟରେ କେହି ତତ୍ତ୍ୱ ନେଇ ନାହିଁ—

7. Not enquired after.

ଦେ. ବି.—୧ । ଅନାଦର—1. Disregard.

୨ । ଅସହ—2. Want of care.

ଅସଂଖ୍ୟା—ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି.—ଅସଂଖ୍ୟା (ଦେଖ)

Asaṅkhyā Asaṅkhyā (See)

ଅସଂଖ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅସଂଖ୍ୟ)—

Asaṅkshēpa ଅଗଣ୍ୟ; ବହୁ—Countless; many.

ଏଥିରୁ ଅନ ଗଣ୍ୟ ଭଲ ଅସଂଖ୍ୟ । ବହୁସଂଖ୍ୟା ମହାଭାରତ ।

ଅସଂଗତ—ସଂ. ବି (ଅ + ସଂଗତ)—ବୈରାଗ୍ୟ; ଅନାସକ୍ତ—

Asaṅga Non attachment to the mundane affairs.

ଯେତେ ବିଷୟ ଆତ୍ମା ଭେଦ, ଅସଂଗତ ଶବ୍ଦେ ଗୋଟିଏ—

ନିରାଶ୍ରୟ—ଗୋଟିଏ ।

ସଂ. ବିଶ.—୧ । ଅନାସକ୍ତ—1. Not attached to—

ଆତ୍ମା ପ୍ରସନ୍ନ ସୁବେଦନ, ଗୁଣେ ଅସଂଗତ ବେଦ ଲେଖେ—

ନିରାଶ୍ରୟ—ଗୋଟିଏ ।

୨ । ନିଃସଙ୍ଗ—2. Having no companion

୩ । ସଂସାରବନ୍ଧନରହିତ—

3. Free from worldly ties.

ଦେ. ବି.—୧ । ମନ୍ଦସଙ୍ଗୀ—1. Bad companion.

ଅସଂଗତ ସଙ୍ଗରେ ସଙ୍ଗ ଲଗ—ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

୨ । ମନ୍ଦ ସଙ୍ଗୀଙ୍କ ସାହଚର୍ଯ୍ୟ—

2. Bad company.

ଅସଂଗତ ସଙ୍ଗରେ ସଙ୍ଗ ହେଲେ କାଠ ଗଣ୍ଡା ଲାଗିବା—ଗଣ ।

ଅସଂଗତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଂଗତ)—୧ । ଅଯୌକ୍ତିକ—

Asaṅgata 1. Unreasonable.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂତ୍ର ଶବ୍ଦ ଘୋଷିଲେ, ଯେତେ ଏ ଘୋଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚାର ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂତ୍ର ଶବ୍ଦ ଘୋଷିକାର୍ ହେବ । ସାଧା.— ‘ଗା’ ନ ଯେତେ ‘ଗା’ ଘୋଷିକେ; ‘କ୍ଷ’ ନ ମିଳେ ‘କ୍ଷ’ ଦେଖିକେ; ‘କ୍ଷୁ’ ନ ଯାଉଲେ ‘କ୍ଷୁ’ ଦେଖିକେ; ‘ଅଗା’ ନ ଯାଉଲେ ‘ଅଗା’ ଦେଖିକେ; ‘ଅଲବ’ ନ ଯାଉଲେ ‘ଅଲବ’ ଦେଖିକେ ।

- ୧ । ଫୁଟ୍ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ମେଳ ନ ଥିବା—
 2 Incongruous; inconsistent.
 ୩ । ଅସମ୍ଭବ—3. Improbable.
 ୪ । ଅନୁଚିତ—4. Improper.
 ୫ । ପରସ୍ପର ସହିତ ମିଳୁ ନ ଥିବା—
 5. Not tallying with each other.
 ୬ । ଅସୁକ୍ତ—6. Inappropriate.

ଅସଙ୍ଗତ—ସଂ. ବି (ଅ + ସଙ୍ଗତ)—

Asaṅgati ୧ । ସାମଞ୍ଜସ୍ୟର ଅଭାବ, ଅମେଳ—

1. Incongruity; inconsistency
 ୨ । ସାମ୍ବାୟକ ବା ଅର୍ଥିକ ସଙ୍ଗତ କା ଧନ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—
 2. Financial or material incompetence.
 ୩ । ଅସମ୍ଭବ—3. Want of connection
 ୪ । ଅସୌକ୍ଷିକତା—4. Unreasonableness.
 ୫ । ଉପାୟହୀନତା—5. Want of resources.
 ୬ । ଅମେଳ—6. Disagreement.
 ୭ । ଅର୍ଥାଳଙ୍କାରବିଶେଷ—7. A figure of speech.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କାରଣ ଥାଏ ସେହି ସ୍ଥାନରେହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଜନ୍ମେ । ଏହି ନିୟମର ଅନ୍ୟଥା ଘଟିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ଦେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ କାରଣର ସ୍ଥିତି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲେ ଅସଙ୍ଗତ ଅଲଙ୍କାର ହୁଏ । ଯଥା—

ଜୀବନ ହେଲେ ଚକ୍ର ଯେହୁ ଶାନ୍ତିର ଶୂନ୍ୟ ଥାଉ ।

ସାଣି ଦେଉଛନ୍ତି ଧୀରେ ମାନବ ବଞ୍ଚଣାକୁ ପକାଉ ।

ସୁକଳଦେବ. ଚିନ୍ତାବଳୀ—କୁଳମଣି ଅଳଙ୍କାରଚର୍ଚ୍ଚଣୀ ।]

ସଂ. ବିଶ—ସଙ୍ଗତରହିତ—

Not well-to-do; resourceless.

ଅସଙ୍ଗା—ପ୍ରା. ବିଶ.—ଅସଙ୍ଗା (ଦେଖ)

Asaṅghā

Asaṅghā (See)

ଅସଙ୍ଗା ଗାଈ ଚରରେ ପକ୍ଷାତ୍ତ ଶୀର—

ପ୍ରାଚୀ—ପ୍ରହଳାଦପୁରାଣ ।

ଅସଙ୍ଗା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସଙ୍ଗ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଅନାସକ୍ତ—

Asaṅgī

Unattached.

ପ୍ରଥମେ ବସନ୍ତ ଅସଙ୍ଗା; ପ୍ରଥମେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର—

ନଗରାଥ—ଭଗବତ ।

ସଂ. ବି.—କୃଷକା; ମନ୍ଦ ସହଚର—

Bad companion.

ଅସଙ୍ଗତ—ପ୍ରା. ବିଶ—ଯେଉଁ ଚିତ୍ତରେ ପରିକାନ୍ଧାକ ଉତ୍ତମରୂପେ ସିଦ୍ଧି

Asaṅghardā

ଏକଦି ମିଶି ଯାଇ ନ ଥାଏ; ଅସୁସିଦ୍ଧ—

ଆସିନିକ—

Half boiled, not well boiled.

ଅସଙ୍ଗା—ଦେ. ବିଶ. ସଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ସ. ଅସଙ୍ଗମ)—ଯେଉଁ ବୃଷ ବା ଗାଈ

Asaṅghā ଅବଧି-ସଙ୍ଗମ କରି ନାହିଁ— a cow or bull)

Which has not yet copulated.

ଅସଙ୍ଗତ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା. ଅସଙ୍ଗ + ଚରଣ)—ମନ୍ଦ ଅଚରଣ—

Asachcharitra Bad or immoral character.

(ଅସଙ୍ଗତ—ଶ୍ରୀ) ସ. ବିଶ. ସଂ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ମନ୍ଦଚରଣଶାଳୀ—

Immoral; of bad character.

ଅସଙ୍ଗଲ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ସଙ୍ଗ; କମ୍ପା. ଅ + ସଙ୍ଗାଳ)—

Asachchhala ୧ । ଅସଙ୍ଗତପଦ—1 Not well to-do.

ଅସଙ୍ଗଲ

୨ । ଅଭାବପ୍ରସ୍ଥ—2. Being in want.

(ଅସଙ୍ଗଲତା—ବି)

୩ । ନିର୍ଧନ—3. Poor.

ଅସଜ—ପ୍ରାଚୀ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଶ.—ଅସଜ (ଦେଖ)

Asaj

Asaja (See)

ଅସଜ୍ଞାନ—ପ୍ରାଚୀ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅସଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)

Asajthān

Asajathāna (See)

ଅସଜ୍ଞାନ—ପ୍ରାଚୀ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅସଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)

Asajthān

Asajathāna (See)

ଅସଜ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅ + ସଜ = ସଜ୍ଜିତ; କମ୍ପା. ଅ + ସଜ)—

Asaja

୧ । ଅସଜ୍ଜ; ଅସୁବିଧା—1. Inconvenience

୨ । ଅକଳ; ଅସୁବିଧାମୟ ଅବସ୍ଥା—2. Inconvenient condition; awkward position.

୩ । ଉପାୟହୀନତା—3. Resourcelessness

୪ । ଯଦ୍ଧ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନିକା ଅବସ୍ଥା—

4 Being out of order; derangement.

୫ । ଗୋଳମାଳ—5. Confusion; complication.

୬ । ଶ୍ଵୀର ଗର୍ଭାବସ୍ଥା—6. Pregnancy.

(ସାଧା—ତାଙ୍କ ଘରେ କର୍ତ୍ତମାନ ଅସଜ ଥିବାରୁ ସେ ମଢ଼ା କାଟିଲେ କାହିଁ ।)

୭ । ଶ୍ଵୀର ଋତୁମତା ଅବସ୍ଥା—

7. State of being in her menses.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସୁବିଧାଜନକ; ଅକଳଅ—

1. Inconvenient; awkward.

୨ । ଅକଳ ହୋଇଥିବା; ବିଚ୍ଛିନ୍ନଥିବା—

2. Out of order; deranged.

୩ । ଗୁପ୍ତ (ଅଙ୍ଗ)—3. Private (limb or part of body).

୪ । ଅସହଜ; କଷ୍ଟକର—4. Difficult.

୫ । ଅସଜ୍ଜିତ—5. Unfurnished.

୬ । ଦେହର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଅତି ସୁରୁମାର—

6. Vital (part of the body); very tender.

୭ । ଅପ୍ରସ୍ତୁତ—7. Unprepared; not ready.

୮ । ଅସୁନ୍ଦର—8. Ungraceful.

୯ । (ସ. ଅ + ସଦ୍ୟ)—ପର୍ଯ୍ୟୁଷିତ; ବାସୀ—

9. Stale; not fresh.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଟ	ଡ	ଧ	ନ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଝ

ଅସଜଧାନ—ଦେ. ବି—୧ । ଅସୁବିଧାନୀୟ ସ୍ଥାନ—

Asaja^{thāna} 1 Inconvenient place.

୨ । ଦେହର ମର୍ମସ୍ଥାନ—2. Vital or vulnerable part of the body.

୩ । ଦେହର ଗୁପ୍ତ ସ୍ଥାନ—3. The privities; private parts of the body

ଅସଜସଜ—ଦେ. ବି—୧ । ଅସୁବିଧା ଓ ସୁବିଧା—1 Inconvenience and convenience.

Asajasaja

ଅସଜା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସଜ୍ଜିତ)—

Asajā ୧ । ଅସଜ୍ଜିତ—1. Unfurnished.

ଅସଞ୍ଜାନ ୨ । ଅନଳଙ୍କୃତ—2. Unadorned

ବେସାମାନ

ଅସଜାଡ଼—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ଅ + ସଜ୍ଜା) —୧ । ବିଗଢ଼ିଥିବା—

Asajāṛḍa 1 Disordered; out of order.

ବିଗଢ଼ାନ ୨ । ସଜଡ଼ା ହୋଇ ନ ଥିବା—

ଅଞ୍ଜବଞ୍ଜ 2. Not set right.

୩ । ଅସଜ୍ଜିତ—3. Not arranged or furnished.

୪ । ଅସୁବିଧାନୀୟ—4. Inconvenient.

ବନ ବନ୍ଧା ଶୁଣା ଗାଲ ଅସଜ ଚ ରୂପ । ସାରଳାମହାପୁରୁଷ ଧ. ୧ ।

୫ । ଅପରିଷ୍କୃତ—5. Uncleansed.

୬ । ପୀଡ଼ିତ—6. Sick

୭ । ଯାହାର ଯାଗ୍ରିତ ବିଗଢ଼ି ଯାଇଥାଏ—7 Disorganised.

୮ । ଅସୁସଜ୍ଜିତ—8. Not properly arranged.

ଅସଜଥା—ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଅସଜ (ଦେଖ)

Asajā Asaja (See)

ଅସଜିଲ୍—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅ + ସଜ୍ଜିତ)—

Asajil ୧ । ଅପ୍ରସ୍ତୁତ—1 Unprepared

ବେସଜ୍ଜିତ ୨ । ଅସଜ୍ଜିତ—2. Unfurnished.

ବେସଜ୍ଜିତ ୩ । ଅସୁବିଧାନୀୟ—3. Inconvenient,

ଦେ. ବି—୧ । ଅସୁବିଧା—1. Inconvenience.

୨ । ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ଅବସ୍ଥା—2 Unpreparedness.

ଅସଜ୍ଜା—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅ + ସଜ୍ଜା)—୧ । ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ନ ଥିବା;

Asajjā ଅସୁଜ୍ଜିତ—1. Unstored; unhoarded.

୨ । ସାବରକା ହୋଇ ନ ଥିବା—2. Not preserved

ଅସଜ୍ଜ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅଜ୍ଞାନ; ଅସଜ୍ଜ)—୧ । ଅସଜ୍ଜ; ଅଭଦ୍ର—

Asajjā 1. Rude, uncivil.

୨ । ଅଜ୍ଞାନଭାଷୀ—2. Of vile tongue; obscene.

୩ । ଅକାର୍ଯ୍ୟ—3. Disobedient

୪ । ଅସିକ୍ଷିତ—4. Uneducated

୫ । ଯେଉଁ ଦାଣ୍ଡି ବା ମୁତ୍ତପାତ୍ରରେ କିଛିଦିନ ଘିଅ ଭେଲ୍ ଅଦି ରଖା ଯାଇ ତାକୁ ସଜ୍ଜ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ—
(earthen pot) The pores of which have not become sufficiently saturated with milk or ghee by use, so as not to suck any further article kept in them.

ଅସଜ୍ଜସଜ୍ଜ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଅଜ୍ଞାନ)—୧ । ଅଜ୍ଞାନ (ବାକ୍ୟ)—

Asardasajjā 1. Obscene (language).

୨ । ଅସଜ୍ଜ (ବାକ୍ୟ)—2. Rude (words)

ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଅଜ୍ଞାନ କଥା—1. Obscene language.

୨ । ଅସଜ୍ଜବାକ୍ୟ—2. Rude words

ଅସଜ୍ଜା—ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଅସଜ୍ଜା (ଦେଖ)

Asardā

Asardhā (See)

ଅସଜ୍ଜା—ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—୧ । ଯାହା ସଜ୍ଜି ନ ଥାଏ—

Asardhā

1. Not rotten.

୨ । ଯାହା ପାଚି କର ଘୋଳି ଯାଇ ନ ଥାଏ—

2. Not softened after being fully ripe.

ଅସଜ୍ଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ୍ଵ.—ଅସଜ୍ଜା (ଦେଖ)

Asanjā

Asanjā (See)

ଅସଜ୍ଜଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ଅ + ସଂସ୍ଥାନ)—ଶୃଙ୍ଖଳାର ଅଭାବ—

Asanjāṇa Want of method.

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ଵ.—୧ । ଶୃଙ୍ଖଳାହୀନ—

ବେଢ଼ା; ବେଢ଼ିଆ

1. Unmethodical.

ବେଢ଼ି

୨ । ଅଠିକଣା—2 Clumsy; awkward

୩ । ଅସୁନ୍ଦର—3. Ungraceful.

ସ୍ଵ.—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଠିକଣା ବା ଶୃଙ୍ଖଳା ନ

(ଅସଜ୍ଜଣ—ଶ୍ଵ) ଥାଏ—1. Unmethodical or clumsy in work.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚାଲିଚଳନ, ଲୁଗାପିନ୍ଧା, ଶ୍ଵାସପିଆରେ ଚଳ ବା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନ ଥାଏ—2. Of awkward movements.

ଅସଜ୍ଜଣା—ଗ୍ରା. ବି.—ଅସଜ୍ଜଣ (ଦେଖ)

Asanjāṇā

Asanjāṇā (See)

(ଅସଜ୍ଜଣ—ଶ୍ଵ) ଗ୍ରା. ବିଶ୍ଵ.—ଅସଜ୍ଜଣ (ଦେଖ)

Asanjāṇā (See)

ଅସଜ୍ଜଣିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ଵ. ସ୍ଵ.—ଅସଜ୍ଜଣ (ଦେଖ)

Asanjāṇiā

Asanjāṇā (See)

(ଅସଜ୍ଜଣ—ଶ୍ଵ)

ଅସଜ୍ଜବା—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ଵ.—ଅସଜ୍ଜବା (ଦେଖ)

Asandabā

Asandhābā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁବାସକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଝ	ଞ	ଞ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ସ	ସ	ଶ	ଞ	ଞ	ଞ

କାଠ ଗାଡ଼ିଘର ରଙ୍ଗ । ୨ । ଅମୁଖ ଅସନ—କାଠ ମାଟୁଆ ଓ ମଞ୍ଜୁ ଖର ।]

ଅସନଟ—ଦେ. ବି—୧ । ଗୋଳମାଳ - 1. Confusion

Asanaṭa ୨ । ଅବର୍ଜନା; ଅଳଥ—2 Refuse

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଗୋଳମାଳ—1. Complicated.

୨ । ଅବର୍ଜନାମୟ—2. Full of refuse.

୩ । ମଳା; ମଇଳା—3 Dirty; foul.

୪ । ଅସଜ୍ଜିଆ—4. Inconvenient; awkward.

ଅସନଟିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅସନଟ (ଦେଖ)

Asanaṭiā Asanaṭa (See)

ଅସନପର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବି—ଶୁଣୁ ଶୁଣିଆ ଶାଗ—

Asanaparnṇī A pot-herb; Marselia
Quadrifolia.

ଅସନା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ମଇଳା; ଅପରିଷ୍କୃତ —1. Unclean,
Asanā filthy; dirty

ନୋକ୍ଷା ୨ । ସେ, ବିଦ୍ ଓ ଲୁଗା ଆଦିକୁ ମଇଳା ବା କୋଇଲା ରଙ୍ଗେ—
ମୈଳା 2 Of unclean habits; dirty

(ଅସନା—ଶ୍ରୀ) ଦେ. ବି—୧ । ମଇଳା; ମଳ—1 Filth; dirt.

୨ । ଅଳଥ; ଶୁଣୁଆ—2 Sweepings.

ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ସନ୍ତୁଷ୍ଟ)—ଅନ୍ତୁଷ୍ଟ—

Asantushta Dissatisfied; discontented.

(ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ)

ଅସନ୍ତୋଷ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସନ୍ତୋଷ)—

Asantoshā ସନ୍ତୋଷର ଅଭାବ; ଅନ୍ତୁଷ୍ଟ—
Discontent; dissatisfaction.

ଦେ. ବିଶ—ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—Dissatisfied.

ଅସନ୍ଦିଗ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସନ୍ଦିଗ୍ଧ)—

Asandigdha ୧ । ସନ୍ଦେହ ଶୂନ୍ୟ—1. Unsuspicious;
unsuspecting.

୨ । ନିଶ୍ଚୟ; ନିଶ୍ଚିତ—2 Sure; certain;
undoubted.

ଅସନ୍ଦେହ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସନ୍ଦେହ)—

Asandeha ୧ । ସନ୍ଦେହର ଅଭାବ—1. Absence of
doubt.

୨ । ସ୍ଥିରତା—2. Certainty

ଅସନ୍ଦେହୀ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେ କାହାର ଉପରେ ସନ୍ଦେହ କରେ

Asandehī ନାହିଁ; ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ—

ଅସନ୍ଦେହୀ 1. Confiding in every one.

୨ । ଯାହା ଉପରେ କୌଣସି ଅପରାଧ ପାଇଁ ସନ୍ଦେହ କର

ଯାଏ ନାହିଁ—2. Not suspected of any
offence.

ଅସନ୍ଧ—ଦେ. ବି—୧ । ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ—1. 'Narrow place.

Asandhi ୨ । ଅସଂଯୋଗ—2. Want of connection

୩ । ଅଶାନ୍ତି; ଶାନ୍ତିସ୍ଥାପନର ଅଭାବ—3 Want of
peace; want of binding by treaty

୪ । ନିରାପାର୍ଥ ଅବସ୍ଥା—4. Helpless condition

୫ । ସନ୍ଦେହ—5 Doubt.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଘନ; ସାନ୍ଧି—1. Dense; thickly set.

୨ । ସନ୍ଦେହଜନକ—2. Doubtful.

ଅସନ୍ଧିଆ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଅସନ୍ଧ (ଦେଖ)

Asandhiā Asandhi (See)

ଅସନ୍ଧିସନ୍ଧି—ଦେ. ବି—କନ୍ଧବିକନ୍ଧ; ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଓ ଗୁପ୍ତ ସ୍ୱରୂପାନୁ—

Asandhisandhi Every nook and corner, every
conceivable place.

(ଯଥା—ମୁଁ ତାକୁ ସବୁ ଅସନ୍ଧିସନ୍ଧିରେ ଖୋଜିଲି)

ଅସନ୍ନିହିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସନ୍ନିହିତ —ଦୂରସ୍ଥ—

Asannihita Distant.

ଅସପତ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସପତ୍ନ = ଶତ୍ରୁ, ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ)—

Asapatna ୧ । ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀରହିତ —1' Having no rival.

(ଅସପତ୍ନା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିଷ୍ପତ୍ତ—2. Undisturbed.

ଅସପିଣ୍ଡ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ସପିଣ୍ଡ; ଯେ ପିଣ୍ଡ ସମ୍ପର୍କଦ୍ୱାରା ସଂବନ୍ଧ

Asapiṇḍa ନୁହେଁ)—ସପିଣ୍ଡ ସମ୍ପର୍କରୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତ; ଅପଣାଠାରୁ

ସାତ ସୁରୁଷ ଛଡ଼ା (ବ୍ୟକ୍ତି)—(ସପିଣ୍ଡ ତଳେ ନୋଟ

ଦେଖ)—(agnate 'Not connected by

common' funeral oblation; beyond,

'the seventh degree of kinship

related to a person more distantly

than a Sapinda.

ଅସାଫ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ ଅ + ଅ. ସାଫ)—

Asaphā ୧ । ଅନିର୍ମଳ—1. Not clear.

୨ । ଅପରିଷ୍କୃତ—2. Uncleansed.

ଅସବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ସବର୍ଣ୍ଣ)—

Asabarnṇa ୧ । ଭିନ୍ନ, ଭାଗ୍ୟ; ଯେ ଅପଣାର ବର୍ଣ୍ଣର ବା

(ଅସବର୍ଣ୍ଣ—ଶ୍ରୀ) 1. Of a different caste.

୨ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ସ୍ୱର ବା ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର

ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଟେ—

2 (grammar) (letters or sounds). Which

do not issue from the same organ

of pronunciation.

୩ । (ସଙ୍ଗୀତ) ଯେଉଁ ସ୍ୱରମାନ ଏକସ୍ୱରର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୁହେଁ—

3 Not homogeneous (as sound) (M.W.)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ କା ୨ ଚିହ୍ନେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶରେ ନ ମିଳେ । ୨୩୭ ଚିହ୍ନ ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂସ୍କୃତରେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ କା ୧ ଚିହ୍ନେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଂସ୍କୃତ — 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହି' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ବିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ' ଦେଖିବେ

ଅସବର୍ଣ୍ଣବିବାହ—ସ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା)—ଏକ ଜାତିର ବର୍ଣ୍ଣ
Asabarnnabibaha ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ ଜାତିର କନ୍ୟାର ବିବାହ—
Intermarriage between people of
different caste.

[ଦ୍ର—ଅନୁଲେଖ ପ୍ରକ୍ତଲେଖ ବିବାହ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ]

ଅସବାବ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅସ୍ବାବ୍)—୧ । ଗୃହର ଚଳନ୍ତି ପ୍ରସ୍ତୁ-
Asabāb ଜମାୟ ଇନ୍ଦ୍ରସମ୍ପଦ; ମାଲ—
ଆସବାବ 1. Domestic movable property
ଅସବାବ ୨ । ଚଳନ୍ତି ସମ୍ପଦ—2 Movables.

୩ । ଗୃହର ସାଜସଜ୍ଜା; ଉପକରଣ—3 Furniture.

ଅସବାବପତ୍ର—ଦେ. ବି. (ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ଦ୍ବିତୀୟ ସହଚର; ଭୁଲକାକର
Asabābpatra ଦରମାପତ୍ର; ବିବାହପତ୍ର; ପରସାପତ୍ର)—
ଆସବାବପତ୍ର ୧ । ଗୃହର ନାନାଦି ବସ୍ତୁ—
ସାମାନ୍ 1 Various household articles.

୨ । ସାକଶ୍ୟ ଚଳନ୍ତି ସମ୍ପଦ—

2. All the movables.

୩ । ସାମାନ୍; ଭ୍ରମଣକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ସାଙ୍ଗରେ ନିଅ ଯିବା
ଅବସ୍ଥାସମ୍ପଦ ପଦାର୍ଥମାନ ଓ ବସ୍ତୁଗୁଣା ଅବ—

3. Bag and baggage of a traveller.

ଅସବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ସବ୍ୟ)—ବାମ; ବାଆଁ—Left.
Asabya ଦେ. ବି—ବାମପାର୍ଶ୍ବ—Left side.

ସବ୍ୟ ଅସବ୍ୟ ଯେତେ ମେଣ୍ଡାଇ ଗୁରୁ ବଚନ,

ଏହା ନ ଚିହ୍ନିଲେ ଦମ୍ଭାଶ ଯାଇ ସେ ଜନ—ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଅସଭାବ (ଉଚ୍ଚାଦି)—ବୈଦେ. ବି—ଅସବାବ୍ ଉଚ୍ଚାଦି (ଦେଖ)
Asabhāba etc Asabāb etc (See)

ଆକ ଚଣ୍ଡାଳ ବର ମୁକ୍ତ ଅବ ବର,

ସେତେବେ ଅସଭାବ ଅସଭାବ ସେହି ପୁର—ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଅସଭ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ସଭ୍ୟ; ଯେ ସଭାରେ ବସିବାର ଉପଯୁକ୍ତ
Asabhya ନୁହେଁ)—୧ । ସଭାରେ ବସିବାର ଅନୁପଯୁକ୍ତ—
(ଅସଭ୍ୟା—ଶ୍ବ) 1. Not fit for an assembly.

(ଅସଭ୍ୟତା—ବ) ୨ । ସମାଜରେ ଚଳିବାକୁ ଅଯୋଗ୍ୟ—

2 Unfit for society

୩ । ଅଶିକ୍ଷିତ—3 Uneducated

୪ । ବର୍ବର; ଯେ ସଭ୍ୟ ନୁହେଁ—

4 Barbarous; uncivilized.

୫ । ଅନୁକୃତ; ସାମାଜିକ ଉନ୍ନତତ୍ବ—5. Backward

୬ । ଅଭଦ୍ର—6. Impolite.

୭ । ଲଢ଼ର—7. Vulgar.

୮ । ଗର୍ଭ; ଅଧମ—8. Mean; low.

ଦେ. ବିଣ—ଅଶ୍ଳୀଳ; ଅସିଦ୍ଧ—Indecent; obscene.

ଅସଭ୍ୟତା—ସଂ. ବି. (ଅସଭ୍ୟ + ଭାବ. ତା)—୧ । ଅଭଦ୍ରତା—
Asabhyatā 1. Impoliteness; indecency.

୨ । ଅଶିକ୍ଷିତତ୍ବ—2. Want of education.

୩ । ଅସଭ୍ୟତା ଅବସ୍ଥା—

3. Want of civilised condition.

ଅସମ—ସଂ. ବିଣ. (ନଷ୍ଟତତ୍ବ; ଅ + ସମ)—୧ । ଅଭିନ୍ନ; ଅସମାନ;
Asama ଯାହା ଅନ୍ୟ ପରି ନୁହେଁ; ଅସଦୃଶ—

(ଅସମତା—ବ) 1. Dissimilar; unequal.

(ଅସମା—ଶ୍ବ) ୨ । ଅସମତଳ—2 Uneven; not level.

୩ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଅନୁପମ—3 Incomparable.

୪ । ଅଦ୍ବିତୀୟ; ଯାହାକୁ କେହି ସରି ନୁହେଁ—

4. Matchless; peerless

୫ । ଅସାଧାରଣ—5 Extraordinary

୬ । ବିଷମ; ଯାହା ଦୁଇରେ ହରିଲେ ଛଣ୍ଡେ ନାହିଁ (ସଂଖ୍ୟା)—

6. Odd (number).

ଅସମକକ୍ଷ—ସଂ. ବିଣ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ବ. ଅ + ସମକକ୍ଷ)—

Asamakaksha ଯେ ଅନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସରି ହେବାର ବା ପଟ
ପକାଇବାର ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ —

1. Not a match for any one else.

୨ । ଯେ ଅନ୍ୟର ସମାନତ୍ବ ନୁହେଁ—

2. Not of the same or similar status.

ଅସମକ୍ଷ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ସମକ୍ଷ)—୧ । ଅସାକ୍ଷୀ; ଚକ୍ଷୁର
Asamaksha ଅଗୋଚର; ଅସ୍ଥ ଆଗରେ ନ ଘଟିବା—

1. Not happening before one's eyes;
behind one's back.

୨ । ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଘଟିବା—

2. Happening in one's absence

ସଂ. ବି—୧ । ଦୃଷ୍ଟିର ପଛ—1. Background

୨ । ପଛଆଡ଼—2. Back side.

ଅସମଗ୍ର—ସଂ. ବିଣ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ବ; ଅ + ସମଗ୍ର)—୧ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—
Asamagra 1. Incomplete

୨ । ଅଂଶିକ—2 Partial

୩ । ଯାହା ପୁରୁ ନୁହେଁ—3 Not entire.

ଅସମଜ୍ଜସ—ସଂ. ବିଣ. (ନଷ୍ଟ ତତ୍ବ; ଅ + ସମଜ୍ଜସ)—୧ । ଅସଙ୍ଗତ; ଅନୁଚିତ—
Asamajjasa 1 Improper.

(ଅସମଜ୍ଜସ୍ୟ—ବ) ୨ । ଅନୁପଯୁକ୍ତ—2 Unfit; unbecom-
ing.

୩ । ଅମେଳ; ବିଷମ—3. Incongruous.

୪ । ଅସମ୍ଭବ—4. Absurd

ସଂ. ବି.—୧ । ଅଯୋଗ୍ୟ ଓ ନିକମ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି—

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ୱପ୍ନର ଓ ଚିନ୍ତା ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିନ୍ତା ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିନ୍ତା କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱରୂପ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେତେବେଳେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚାର ବ୍ୟବହାର । ବା ଚିନ୍ତା ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱରୂପ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେତେବେଳେ । ସଂ. — 'ପାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ପାଦ' ଗୋଟିଏ; 'ବୃକ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଠଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଠଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଭବତ' ନ ପାଠଲେ 'ଅଭବତ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏକ ବାକ୍ୟରେ ସମାପିକାକ୍ରିୟା ସଙ୍ଗେ ଅସମାପିକାର କର୍ତ୍ତା ଏକ ନ ହେଲେ ଏହି ଦୋଷ ହୁଏ; ଯଥା—ମଧୁସୂଦନ ସୀତା ବନବାସରେ—
 ଘନ ଘନ ଘେନିବି ଯେଉଁ
 ଘନ ଘନ ଘେନିବି ଯେଉଁ
 ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ଅନୁକରଣକରି ଶ୍ରୀ ।]

ଅସମାନଗ୍ରାମ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁଗ୍ରାମ; ଅସମାନ+ଗ୍ରାମ) —

Asamānagrāma ଯେ ଏକ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମି ନାହିଁ ବା ଏକ (ଅସମାନଗ୍ରାମ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାମବାସୀ ନୁହେଁ—Not belonging to or being born in the same village.

ଅସମାପିକାକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି (ଅସମାପିକା+କ୍ରିୟା) —

Asamāpikākriyā (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ କ୍ରିୟାର ପ୍ରୟୋଗରେ ବାକ୍ୟ ସମାପ୍ତି ହୁଏ ନାହିଁ, ଅଥବା ବାକ୍ୟ ସମାପ୍ତି ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କ୍ରିୟା ଲୋଡ଼ା ହୁଏ—

(ଯଥା—ଖାଇ, ଖୋଇ, ଖାଅନ୍ତୁ, ଯାଅନ୍ତୁ, ଖାଇକରି, ଖୋଇକରି ଇତ୍ୟାଦି)

(grammar) Present participle of verbs.

ଅସମାପ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ+ସମାପ୍ତ)—୧ । ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ—

Asamāpta 1. Incomplete.

(ଅସମାପ୍ତ—ବି) ୨ । ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Unfinished

୩ । ଅକମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Unaccomplished.

ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟତା—ସଂ. ବି. (ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ+ତା)—

Asamīkshyakāritā ଅଗପତ୍ର ନ ବର୍ଣ୍ଣର କାମ କରବା—
 Inconsiderateness

ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟକାରୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ+ସମୀକ୍ଷ୍ୟ=ଭଲକରି ଦେଖି+କାରୀ)

Asamīkshyakārī ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍, ୧ମା. ୧କ.)—

(ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟକାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଭଲ କର ନ ଦେଖି

(ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟକାରୀତା—ବି) ୨ । କାର୍ଯ୍ୟ କରେ; ଅବିଚେତକ—

1. Inconsiderate.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୋଷଗୁଣ ବା ଅଗପତ୍ର ଉତ୍ତମରୂପେ ନ ବୁଝି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ—2. Acting without proper fore-sight.

୩ । ଯେ କେବଳ ଅନ୍ୟର ଦେଖାଦେଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ବା ଅନ୍ୟର ଅନୁକରଣ କରେ—3. Imitating another blindly.

୪ । ମୂର୍ଖ—4. Illiterate.

ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟଭାଷିତା—ସଂ. ବି. (ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟଭାଷିତ+ତା) —ଅଗପତ୍ର ନ

Asamīkshyabhashitā ବୁଝି ନ ବର୍ଣ୍ଣର କଥା କହିବା—

Speaking without proper consideration.

ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟଭାଷୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟ=ଉତ୍ତମରୂପେ ନ ଦେଖି

Asamīkshyabhashī ନ ବୁଝି+ଭାଷ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍.

(ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟଭାଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ମା. ୧କ.) —ସେ ଅଗ ପତ୍ର ନ ବୁଝି (ଅସମୀକ୍ଷ୍ୟଭାଷିତା—ବି) କଥା କହେ—Speaking without proper consideration.

ଅସମୀଚୀନ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ+ସମୀଚୀନ)—୧ । ଅସଂଯତ୍ତ; ବେଠିକ—
 Asamichina 1. Not right

(ଅସମୀଚୀନତା—ବି) ୨ । ଅନୁଚିତ; ଅନୁପସ୍ଥୁତ—
 2. Improper.

୩ । ଅସୌକ୍ଷିକ—3. Unreasonable.

୪ । ଅନୁପଯୋଗୀ—4. Unfit.

ଅସମ୍ପନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ+ସମ୍ପନ୍ନ)—

Asampanna ୧ । ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ—1. Incomplete.

୨ । ଅସମ୍ପାଦିତ; ଅକୃତ—2. Unaccomplished.

୩ । ସମ୍ପଦହୀନ; ବିଭବହୀନ; ଗରିବ—

3. Poor; indigent.

ଅସମ୍ପର୍କ—ସଂ. ବି. (ଅ+ସମ୍ପର୍କ)—ଅସମ୍ଭବ; ସମ୍ଭବର ଅଭାବ—

Asamparka Want or absence of connection.

ସଂ. ବିଣ.—କ୍ଷୟସମ୍ପର୍କୀୟ; ଯାହା ସଙ୍ଗେ କୌଣସି ସମ୍ଭବ ନାହିଁ—
 Unconnected.

ଅସମ୍ପର୍କୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅ+ସମ୍ପର୍କୀୟ)—୧ । ଯେ ଅପଣା ସମ୍ପର୍କୀୟ

Asamparkīya ନୁହେଁ; ରକ୍ତସମ୍ପର୍କହୀନ ଅବକ ହୋଇ ନ ଥିବା—1. Not related by any blood-relationship.

୨ । ଅସମ୍ପର୍କ; କ୍ଷୟସମ୍ପର୍କୀୟ—2. Unconnected.

ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ+ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ)—୧ । ଅସମାପ୍ତ—

Asampūrṇa 1. Unfinished.

(ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା—ବି) ୨ । ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Incomplete.

୩ । ଅବ୍ୟକ୍ତ—3. Devoid of certain component part.

ଅସମ୍ଭବ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ+ସମ୍ଭବ)—୧ । ସମ୍ଭବଶୂନ୍ୟ—

Asambaddha 1. Not related.

୨ । ଅସଂଲଗ୍ନ—2. Unconnected.

୩ । ପରସ୍ପର ସମ୍ଭବରହିତ—3. Incoherent; disjointed.

୪ । ନିର୍ଭର୍ୟ; ଅର୍ଥରହିତ—4. Meaningless; absurd (Apte)

ସଂ. ବି.—ଅର୍ଥରହିତ ବା ଅସମ୍ଭବ ବାକ୍ୟ—

An absurd sentence. (Apte)

ଅସମ୍ଭବ—ସଂ. ବି. (ଅ+ସମ୍ଭବ)—ସମ୍ଭବ ବା ସମ୍ପର୍କର ଅଭାବ—

Asambandha Absence of connection

ସଂ. ବିଣ.—ଅସମ୍ଭବ (ଦେଖ)

Asambaddha (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ	ଧ	ନ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ୢ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ	ଧ	ନ	ତ

୨ । ଅସଙ୍ଗତ—2. Unreasonable

୩ । ଅନୁପ୍ରାପ୍ତ—3. Not proper; improper.

୪ । ଅନୁପ୍ରାପ୍ତ—4. Illegitimate.

ଅସମ୍ଭବତାବିଶୟୋକ୍ତି—୧୦. ଚ. —ଅଧିକାରବିଶେଷ—

Asambandhātīśayokti A figure in rhetoric.

[ଯଥା: ଭଞ୍ଜଙ୍କ ସ୍ଵରାକ୍ଷରବିଶେଷରେ

ସ୍ଵରାକ୍ଷର ବାଣୀ ଠାବରୁ କର ରାଣ କର ରାଜା

ମଣିରା ଯମିଣି ସା ରା ରାଜା

ସିଂହାସନ ଚେଲେ ଯୋଗାଣି; ଶେଷ କଳା ପଞ୍ଚ ଶେଷୀ

ରାଜା: ରାଜା କରୁ କରୁ ହୋଇ ସୁନ୍ଦର

ସ୍ଵରାକ୍ଷର ଯୋଗେ ହୁଅନ୍ତୁ

ସୁନ୍ଦର ରାଜାବିଶେଷ ହୋଇ ନ କରୁ ।

ଏଠାରେ ସ୍ଵରାକ୍ଷର ବ୍ୟବହାର ଓ ରାଜାବିଶେଷ ନିର୍ମାଣରେ
 ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ସମ୍ଭବ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା ଅସମ୍ଭବ
 ବର୍ଣ୍ଣନାଦ୍ଵାରା ଅସମ୍ଭବତାବିଶୟୋକ୍ତି ହେଲା ।

[କ୍ଷୁଦ୍ରମଣି. ଅଳଙ୍କାରଚର୍ଚ୍ଚଣା ।]

ଅସମ୍ଭାଧ—୧୦. ଚ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ସମ୍ଭା+ଧା)—୧ । ବାଧାହୀନ—

Asambādha 1. Unimpeded.

୨ । ପରସ୍ପର ସଂଘର୍ଷରୁ ମୁକ୍ତ—

2 Free from 'mutual pressure' or friction.

୩ । ବିରଳ—3. Scarce; sparse

୪ । ଜନତାରହଣ—4. Crowdless.

୫ । ଅଧିଗମ୍ୟ—5. Attainable

୬ । ଅସଂକୀର୍ଣ୍ଣ—6. Not narrow; spacious

୭ । ଚର୍ଚ୍ଚିତ—7. Lonely; solitary.

୮ । ଖୋଲା; ମେଲା—8. Open; accessible.

୯ । କଷ୍ଟହୀନ—9. Painless.

୧୦ । ମଝିରେ ଯାହାର ଫାଙ୍କ ବା ବ୍ୟବଧାନ ଥାଏ;
 ବ୍ୟବଧାନ ଯୋଗୁଁ ପୃଥକ—

10. Separated by an interval (Apte).

ଅସମ୍ଭାବ—୧୧. ଚ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ସମ୍ଭା+ବ=ଭବ୍ଭାବ ଯାହାର;

Asambhāva ଯାହାର ଭବ୍ଭାବ ହୋଇ ନ ଥାରେ)—

୧ । ଯାହା ସମ୍ଭବ ନାହିଁ; ଯାହା ଘଟ ନ ଥାରେ—

1. Improbable

୨ । ଅସାଧ୍ୟ; ଯାହା କରାଯାଇ ନ ଥାରେ—

2. Impossible; impracticable.

୩ । ଅଲୌକିକ; ଅସାଧାରଣ—3. Extraordinary.

ବେଳେ ବେଳେ ସମ୍ଭବ ହେଉ ଅସମ୍ଭବ—ସ୍ଵାଭାବ. ମହାଭାରତ. ଭୀଷ୍ମପର୍ବ ।

୪ । ଅନୁମେୟ—4. Unimaginable.

ବିଚିତ୍ରତା ଅସମ୍ଭବ, ତରୁରୁ ହେଉ ବାନ୍ଧବ—

ଭୁବନ ଶ୍ରେୟଶାମ୍ଭବ ।

୫ । ଅସମ୍ଭାବ ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ—5. Unlikely.

୬ । ବିଶ୍ଵାସର ଅପୋଗ୍ୟ—6. Unbelievable.

କଳ୍ପେନୋପାଧି ଦେଇ ଯେତେ ଘଟ, କହୁବାକୁ ସେ କଥା ଅସମ୍ଭବ ।

ଘଟକୃଷ୍ଣ ରସବତ୍ସୋମ ।

୭. ଚ—୧ । ନ ଘଟିବାର ଭାବ; ସମ୍ଭବତାହୀନ—

1. Improbability; impossibility.

୮ । ଅଭାବ; ନାସ୍ତିତ୍ଵ—2. Non-existence

୯ । ଅଲୌକିକ ଘଟଣା—

3. An extraordinary event (M. W.)

ଅସମ୍ଭାବକରଣ—ଦେ. କି—କୌଣସି କଥା ଘଟୁଛି ବୋଲି ଦେଖି

Asambhabakaribhā କହିଲେ ତାହା ବିଶ୍ଵାସ ନ କରା—

ଅସମ୍ଭବ ମନେ କରା Not to believe that a thing has

ଘଟିବାର ହୋଇ; to discredit;

to disbelieve.

ଅସମ୍ଭାବ—୧୨. ଚ. ଅସମ୍ଭବ + ଅ)—ଅଲୌକିକ ଘଟଣା—

Asambhāva An extraordinary event.

ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ—୧୩. ଚ. (ଅ+ସମ୍ଭବ+ଧା)—୧ । ଅସମ୍ଭବ—

Asambhāya 1. Impossible (Apte)

୨ । ଅବୋଧ୍ୟ—2. Incomprehensible (Apte)

୧୦. କି. ବିଶ—୧ । ଅସାଧାରଣରୂପେ—

1. In an extraordinary manner (Apte)

୨ । ଅବୋଧ୍ୟରୂପେ—2 In an incomprehensible
 manner (Apte)

ଅସମ୍ଭାଲା—ଦେ. ବିଶ—ଅସମ୍ଭାଲ (ଦେଖ) ।

Asambhāla Asambhāla (See)

ଅସମ୍ଭାବନା—୧୪. ଚ. (ଅ+ସମ୍ଭା+ବନା)—

Asambhābanā ୧ । ଅସମ୍ଭାବନା; ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା—
 1. Disrespect.

— ଯୋଗୀ ସମ୍ଭାବନା ଅସମ୍ଭାବନା ହେଉ;

ପାଇଁ ଅସମ୍ଭାବନା ସମ୍ଭାବନା ସହଜ ନାହିଁ—କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ. ଭୀଷ୍ମପର୍ବ ।

୨ । ସମ୍ଭାବନାର ଅଭାବ—2. Improbability.

୩ । ଅସମ୍ଭାବ; ଅସମ୍ଭାବ—3. Disrepute.

୪ । ଅନୁଗ୍ରହ—4. Want of favour.

ଅସମ୍ଭାବିତ—୧୫. ଚ. (ଅ+ସମ୍ଭା+ବିତ)—

Asambhābita ୧ । ସମ୍ଭବ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହୋଇ ନ ଥିବା—
 1. Thought improbable.

୨ । ଯାହାକୁ ଲୋକେ ଭଲ ବୋଲି ବିଚାର ନ କରନ୍ତି—

2. That which is not thought good by
 people.

୩ । ଯାହାକୁ ଲୋକେ ସମ୍ଭାବନା ନ କରନ୍ତି—

3. Not reputed.

୪ । ଅଭାବ; ଅଚିନ୍ତିତ—4. Unthought of.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ୱାଭାବେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଚିତ୍ତେ ଅସମ୍ଭବ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅସମ୍ଭବ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେତେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ଯେତେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିଏ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ଯେତେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଯେତେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଯେତେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ଯେତେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ

ଅସମ୍ଭାବ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସମ୍ + ଭୁ ଧାତୁ + ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—
Asambhābī ଅସମ୍ଭବ—Impossible (Apte).

ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସମ୍ଭାବ୍ୟ)—୧ । ଅସମ୍ଭବ—
Asambhābya 1. Impossible; improbable.

୨ । ଅଲୌକିକ—2. Extraordinary.

୩ । ଯାହା ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

3. Unascertainable.

ଅସମ୍ଭାଲ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ସଂଭୂତ)—୧ । ଅସଂଭୂତ—
Asambhāla 1. Uncovered; exposed.

ଅସାମିନ ୨ । ଅଧୀର—Impatient.

वेचैन; वेचमल (ଯଥା—ମୋ ପ୍ରଶ୍ନ ଶେଷ ନ ହେଉଣୁ ତୁ
ଭିତ୍ତିର ଦେବାକୁ ଏତେ ଅସମ୍ଭାଲ ହେଉଛୁ କାହିଁକି ?)

୩ । ଅସ୍ଥିର; ଅସ୍ଥିର; ଅଥୟ—3 Restless.

ଯା ଶୁଣି ପାଟି ମହାତେଜ; ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅସମ୍ଭାଲ ହୋଇ—
ନିଗ୍ରାଧ—ସମ୍ଭବତ ।

୪ । ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ—4 Anxious.

୫ । ଅଗିତାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟାକୁଳ; ଅଚର୍ତ୍ତ—

5. Agitated; flurried.

୬ । ଅସଂଯତ; ଅନିୟତ; ଅବାଧତ—

6. Unrestrained; uncontrolled.

ବେଶ ବସନ ଅସମ୍ଭାଲ ନିୟତ ବହେ ଅସ୍ଥିର । ନିଗ୍ରାଧ—ସମ୍ଭବତ ।

୭ । ଯାହାକୁ କେହି ଅଟକାଇ ନ ପାରେ—

7. Uncontrollable; ungovernable.

ଦାରୁଣ କାନ୍ଦୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଶାପ ତେଜ ପ୍ରେମ ଅସମ୍ଭାଲ—ସାଧାରଣ ।

୮ । ଅସାବଧାନ—8. Careless.

୯ । ଅସହ୍ୟ—9. Unbearable.

ଭୂଷ ଅସମ୍ଭାଲ ହେଲେ ହେବ ନ ସ୍ୱର୍ଗୀକ ଶିଳ ହେଲେ ଅଛି ନୋହି, ଯାଲ ଯାଲ ହେ ।
ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାଧର ।

୧୦ । ଯେ ସହ୍ୟ ନ ପାରେ; ଯେ ଦାଉ ସହ୍ୟ ନ ପାରେ—

10. Not enduring; not capable of enduring.

୧୧ । ଯେ ସମ୍ଭାଲ ନ ପାରେ ବା ଗତିସ୍ତେଷ କରି ନ ପାରେ—

11. Not able to restrain.

୧୨ । ଯାହା ତେଣୁ ସହ୍ୟ ନାହିଁ; ଯେ ଅପେକ୍ଷା ନ କରେ—

12. Not brooking of any delay; one who does not wait.

୧୩ । ଅଠାଠିକ୍; ଅତି ବିପନ୍ନ (ଅବସ୍ଥା)—

13. Critical; precarious.

(ଯଥା—ତାକୁ ଟାଳିପାରୁ ନୁହେଁ ଧରି କାଲିଠାରୁ ତା କଥା
ଅସମ୍ଭାଲ ହେଲାଣି ।)

ଦେ. ବି—୧ । ଭୟ—1. Anxiety.

୨ । ଅଧିର—2. Impatience.

୩ । ଅତି ବିପନ୍ନ ଅବସ୍ଥା—

3 Very critical condition.

୪ । ଅସ୍ଥିରତା—4. Restlessness

ଦେ. ଜି. ବିଶ—୧ । ଅସହ୍ୟରୂପେ—1. Unbearably.

୨ । ଅଚର୍ତ୍ତ ରୂପେ; ବେଶ ସହ୍ୟ ନ ହେବା ପ୍ରକାରେ—

2. In an uncontrolled or unrestrained manner.

(ଯଥା—ମତେ ଅସମ୍ଭାଲ ପୋଷାକ ମାଡୁଛି ।)

ଅସମ୍ଭାଲ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅସମ୍ଭାଲ (ଦେଖ)

Asambhāliā Asambhāla (See)

ଅସମ୍ଭାଲେ—ସ୍ତ୍ରୀ. ଓ ପଦ୍ୟ ଜି. ବିଶ—୧ । ଅତି ଅଥୟ ହୋଇ—

Asambhāle 1. Restlessly.

୨ । ଅଧୀର ହୋଇ—2. Impatiently.

ଅସମ୍ଭାଲେ ଭର୍ତ୍ତୃ ପୁର ପ୍ରକାରେ

ବେଶ ବୁଲେ ହେଉ ଚାଲି । ସାଧାରଣ. ପାଟଣା ।

ଅସମ୍ଭୂତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସମ୍ଭୂତ)—

Asambhūta ୧ । ଯାହା ଜାତ ହୋଇ ନାହିଁ—

1 Not born

୨ । ଅସାଧାରଣ—2. Extraordinary.

ଅସମ୍ଭ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସମ୍ଭ୍ରମ)—

Asambhrama ୧ । ଅନାଦର—1. Disregard; slight.

୨ । ଅସମ୍ମାନ—2. Dishonour

୩ । ଅପମାନ—3. Insult

୪ । ଶୃଙ୍ଖଳାଭାବ—4. Want of restlessness.

୫ । କାତରତାର ଅଭାବ—5. Want of perplexity.

୬ । ସ୍ଥିରତା; ସ୍ଥିରତା—5. Calmness.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ଅଚଞ୍ଚଳ; ସ୍ଥିର—1. Calm.

(ଅସମ୍ଭ୍ରମ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅବ୍ୟାକୁଳ—2. Unperturbed.

ଅସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ)—

Asambhrānta ୧ । ଅରକ୍ତ—1 Ungentlemanly; uncivil.

୨ । ଯେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ନୁହେଁ—

2. Not of a noble family.

୩ । ଯେ ସମ୍ମାନନୀୟ ନୁହେଁ—3. Not honorable.

୪ । ଅସମ୍ମାନିତ—4. Dishonoured.

୫ । ଅଚଞ୍ଚଳ—5. Not restless.

୬ । ସ୍ଥିର ପ୍ରବୃତ୍ତି—6. Calm.

୭ । ଧୀର—7. Patient.

୮ । ଅବ୍ୟାକୁଳ—8. Not agitated.

ଦେ. ବିଶ—ସମ୍ଭ୍ରମ ବା ଚଞ୍ଚଳତା—

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଢ

Devoid of personal regard; regardless of personal consideration.

ମାତ୍ରା ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ହୋଇ ଅସମ୍ମତ

ସେ ଦୁଇଟି ପୁଣିଲେ ଅତି ହେଉଅଛି । କୃଷି ହିଁ ମହାଭରତ ଶଲ୍ୟ ।

ଅସମ୍ମତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ + ସମ୍ମତ)—

Asammata ୧ । ଅନୁକୂଳ—1. Averse; reluctant. (ଅସମ୍ମତା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଅସ୍ୱୀକୃତ; ବେରାଜ—2. Not agreeing; (ଅସମ୍ମତ—କ) not consenting

୩ । ପ୍ରତିକୂଳ—3. Unfavourable.

୪ । ଶତ୍ରୁତାପନ୍ନ—4. Inimical.

୫ । ପ୍ରଣୟୀ (ପ୍ରକୃତିବାଦ ଅଭିଧାନ)—

5. Attached to; loving.

୬ । ଅନୁମତ; ଅନୁମତ (ବିଷୟ)—

6. Not according to one's wish

୭ । ବିରୋଧୀ—7. Opposite to; contrary to.

ଅସମ୍ମତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ସମ୍ମତି)—୧ । ଅସ୍ୱୀକାର—

Asammati 1. Want of consent.

୨ । ଅନୁକୂଳ—2. Unwillingness.

୩ । ମତର ପାର୍ଥକ୍ୟ; ମତ ନ ଢିଳବା—

3. Disagreement.

ଅସମ୍ମାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସମ୍ମାନ)—୧ । ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା—

Asammāna 1 Disrespect.

ଅସମ୍ମାନିତ—ବିଶ) ୨ । ଅନାଦର—2. Slight; disregard.

୩ । ଅବମାନନା—3. Dishonour.

୪ । ଅପମାନ—4. Disgrace; insult.

ଅସମ୍ୟକ୍—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ସମ୍ୟକ୍)—୧ । ଅସଥେଷ୍ଟ—

Asamyak 1. Not sufficient.

୨ । ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇନାହିଁ—

2. Not upto the mark.

୩ । ବେଜାୟ; ଅସଥା; ଅନୁଚିତ—3. Improper.

ସଂ. ବି. ବିଣ.—୧ । ଅସଥେଷ୍ଟରୂପେ—1. Insufficiently.

୨ । ଖୁବ୍ ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣରେ—2. Scantily.

୩ । ଅସଥାବୁଦ୍ଧେ—3. Improperly

୪ । ଅନ୍ୟାୟକ୍ରମେ—4. Wrongly

ଅସମ୍ୟକ୍ତାୟ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅସମ୍ୟକ୍ + କ୍ତ ଧାତୁ + ଇନ୍ ୧ମା. ୧କ.)—

Asamyakkārī ୧ । ଅନ୍ୟାୟ କର୍ମ କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

(ଅସମ୍ୟକ୍ତାୟ—ଶ୍ଳୀ) 1 Acting improperly.

୨ । ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକର୍ମ ଉତ୍ତମରୂପେ କରୁ ନ ଥିବା—

2. Not doing one's duty properly

ଅସମ୍ୟକ୍ତାୟ ମହାମାତ୍ର ଓ ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କୁ ଲୋକକଣ୍ଠାକ ବୋଲି କାହିଁକି ।

ମନ୍ତ୍ର. ୧/୨୪୧ ।

ଅସମ୍ୟକ୍ତାୟଶୀଳ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ.—୧ । ଅସଥାବ୍ୟୟୀ—

Asamyakbyayaśīla 1 Spending improperly.

(ଅସମ୍ୟକ୍ତାୟଶୀଳ—ଶ୍ଳୀ) ୨ । କଳ୍ପବ୍ୟୟୀ—2. Spend-thrift.

ଅସର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବସର)—୧ । ଅବସର; ଫୁଲୁସେର—

Asara

ଅବସର

ଜଳ ଅଶୁଦ୍ଧ ବେ ହେମ ବୁଧେ.

ନାହିଁ ଅସର ଏହି ଅବସରେ । ଭଞ୍ଜ. ଘଟଣାବଳୀ ।

୨ । ବିଶ୍ରାମ—2. Rest.

ସେ ଦୁଇଟି ଅସର ସେ କାଳେ ଘଟିଲେ,

ଦେଖିଲେ ନ ପାରିଲେ କାହାର ନୟନ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭରତ ଶଲ୍ୟ ।

୩ । ସମୟ—3. Time.

୪ । ସୁବିଧା; ସୁଯୋଗ—4. Opportunity.

୫ । ଅପସର; ବଡ଼ତକିଆ—5. Big pillow.

ଆଜିକି ବସିବାପାଇଁ ମୁରୁନା ଅସର । ପାତାସର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ଦେ. ବିଶ.—ଅସରନ୍ତି; ଅଶେଷ, ବହୁ; ଅତ୍ୟଧିକ—

Inexhaustible; too much; excessive.

ତହିଁରୁ ଯେଉଁ ଫଳ ପାଇବ ନୃପବଳ, ଜାଣିବ ଜେନା ଘୋର ଅସର ।

କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭରତ. ଭଗବାନ ।

ଅସରପା—ଶ୍ରୀ. ବି.—ଅସରପା (ଦେଖ)

Asarardā

Asarapā (See)

ଅସରନ୍ତି—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଯାହା ଶେଷ ହୁଏ ନାହିଁ; ଯାହାର ଶେଷ

Asaranti

ନାହିଁ—1. Endless.

ଅସବଦ୍ଧ; ଅସୁରକ୍ଷ ବରହରେ ଯେଉଁ ରକ୍ତ ଅସରନ୍ତି ଜଣା ଯାଉଥିଲା ।

ବିହର

ଘାଣାଧା—ଭବ୍ୟଶୀ ।

୨ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Inexhaustible.

(ଯଥା—ଅସରନ୍ତି ଭଣ୍ଡାର ।)

୩ । ଅସଂଖ୍ୟ; ଅଶେଷ; ବହୁ—

3. Many; innumerable; countless.

ବଣାରୁ ବହୁ ବ୍ରାତ ଠଣାରୁ ପଲ୍ଲୀବିତ ଅସର କରି ଉଦ୍ଧୃତ ।

ଭଞ୍ଜ. ଦୈତ୍ୟଶାସନାସ ।

ଅସରନ୍ତିଭଣ୍ଡାର—ଦେ. ବି.—ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଣ୍ଡାର; ଯେଉଁ ଭଣ୍ଡାରରୁ ଯେତେ

Asarantibhandāra ବ୍ୟୟ କଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ନଷ୍ଟଶେଷ

ଅସରନ୍ତିଭଣ୍ଡାର

ହୁଏ ନାହିଁ—Inexhaustible store.

ଅସରପା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅସ୍ରପା = ରକ୍ତପାୟିନୀ; ରକ୍ତସ୍ରା; ଜୋର)—

Asarapā ଅକାରଣ ବୃଦ୍ଧରେ ଓ ଅକାରଣସ୍ତ୍ର ସିନ୍ଦୂର ଅବର

ଆରମ୍ଭଣା ସକ୍ଷରେ ରକ୍ତସ୍ରାବା ଗାଡ଼ିରକ୍ତ ପଙ୍ଖେବିଶେଷ; ଚୈତ୍ୟପାୟିନୀ—

ହିଂଗୁର; ଚପଟା

Cockroach; Blatta Orientalis.

(ଅସରପା—ଶ୍ଳୀ) ଦେ. ବିଣ.—୧ । ମଦୁରକି—1. Foolish.

୨ । ଅପ୍ରତିଭ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—2. Out witted.

୩ । ମୂର୍ଖ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—3. Dunce.

୪ । (ସଂ. ଅସ୍ତ୍ରୋପାଦ) —ଅଥରପା (ଦେଖ)

Atharapā (See)

ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ପାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ପାଦ' ଗୋଟିବେ; 'ରଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ରଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାରିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାରିଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାରିଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ

ଅସରପି—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଅର୍ଥ)—

Asarapi ୧ । ସୁନା ମୋହର; ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା—1. Gold coin.

ଆସୁଫି ଘରେ ଅସରପା ଥିଲେ ଅସରପି ଅସେ—

असरफी ଫଳାରମୋହନ. କମଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

୨ । ଖୋଲ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ସୁନା ମୋହର—

2. Gold mohur worth sixteen rupees

ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ମାଢ଼ ଅସରପା—

1. A female-cockroach.

୨ । ଛୋଟ ଅସରପା; କୁଳ ଅସରପା—2 A small

cockroach; the black beetle.

ଅସରାପି—ବୈଦେ. ବି.—ଅସରପି (ଦେଖ)

Asaraphi Asarapi (See)

ଅସରମ—ଦେ. ବି. ଓ ବି.—ଅସରମ (ଦେଖ)

Asarama Asarama (See)

ଅସରଲ—ସ ବିଶ (ଅ+ସରଲ)—

Asarala ୧ । ଯାହା ସିଧା ନୁହେଁ; ବକ; କୁଟଳ—

(ଅସରଲା—ଶ୍ରୀ) 1. Not straight; crooked.

ଅସରଲତା } ବି. ୨ । କୁଟଳମତା—2, Not frank.

ଅସାରଲ୍ୟ }

୩ । ଅସତ୍—3. Dishonest; not upright.

ଅସରଲା—ସ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅ+ସରଲା)—ଅସରଲର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Asaralā Feminine of Asarala.

ଦେ. ବି.—ଅସରଲା (ଦେଖ)

Asaralā (See)

ଅସରଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର, ଗଞ୍ଜାମ, ମେଦିନୀପୁର, ବସ୍ତର,

Asaralā ବାଲେଶ୍ୱର, ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅସରପା (ଦେଖ)

Asarapā (See)

ଅସରଲାସୂତା—(ସଂ. ଅସରଲ + ସୂତ)—ଅସାରୁଅସୂତା; ବିବାହ-

Asaralāsūtā ଉପଲକ୍ଷରେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କ ହାତରେ ଯେଉଁ

ସୂତ ବନ୍ଧାଯାଏ ।

ଅଶ୍ରୁର ବରଣ ଶୋଭାପ୍ରଦନ

ଅସରଲା ସୁତା ହେଲା ବନ୍ଧନ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦଗୁଡ଼ିଆମଣି ।

ଅସର—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅସରନ୍ତ—1. Endless.

Asarā ଅସର ଏ ବକ୍ତବ୍ୟ ଆଜି ରବିବାର—ସ୍ୱାମୀଆ. ଦଶରଥବୋଗ ।

୨ । ଯେଉଁ କୁଅରୁ କେହି ଜଳ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ;

ଅବ୍ୟବହୃତ (କୁଅ)—2. Unused (well)

୩ । ଗୃହର ଯେଉଁ ବାସନ ବା ଉପକରଣାଦିକୁ କେହି

ବ୍ୟବହାର କର ନ ଥାଏ—

3. Not yet used (article or utensil)

ମସଲା ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସାର)—ବର୍ଷା ବର୍ଷିବାର ଏକ ଅର;

शौछार ଧାରା ବୃଷ୍ଟି—Shower (of rain).

ଆଠ ଦୁମ୍ବକାଣି ଖୋଲ ଅସର

ବନ୍ଧଣି ଲୁପ୍ତଲୁପ୍ତ ଚଢ଼ଣିଠି ବୃଣା ଥିଲା । କୃଷିବଚନ ।

ଅସର୍ପା—ଦେ. ବି—ଅସରପା (ଦେଖ)

Asarpā

Asarapā (See)

ଦେ. ବିଶ—ଅସରପା (ଦେଖ)

Asarapā (See)

ଅସର୍ପା ସୁରୁଷ ପ୍ରାୟେ ଅଟେ ମୋର ବୁଦ୍ଧି

ପଦେ କରୁ କରୁ ଆଉ ପଦ ନୋହେ ସିଦ୍ଧି । ପୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅସର୍ପି—ବୈଦେ. ବି—ଅସରପି (ଦେଖ)

Asarpi

Asarapi (See)

ଅସର୍ପି—ବୈଦେ. ବି—ଅସରପି (ଦେଖ)

Asarphi

Asarapi (See)

ଅସର୍ଲା—ପ୍ରାଦେ. ବି—ଅସରଲା (ଦେଖ)

Asaralā

Asaralā (See)

ଅସଲ—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଅସ୍)—

Asala ୧ । ଯଥାର୍ଥ; ପ୍ରକୃତ—1. Actual.

ଆମନ (ଯଥା—ଅସଲ ଘଟଣା ।)

अमल ୨ । ଅବିମିଶ୍ରିତ—2. Unmixed; unadulterated.

୩ । ବିଶୁଦ୍ଧ—3. Pure.

୪ । ଶାଶ୍ୱି—4. Genuine. (ଯଥା—ଅସଲ ସୁନା ।)

୫ । ପ୍ରଧାନ—5. Principal. (ଯଥା—ଅସଲ ହାକିମ ।)

୬ । ମୌଳିକ—6. Primary; original.

(ଯଥା—ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।)

୭ । ମୂଳ ଧନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—7. Relating to the

(ବିମସଲ—ବିପଦର) capital of a trade or loan.

(ଯଥା—ଖାତକ ଉପରେ ଅସଲ ଟଙ୍କା ବାବ ଅଛି ।)

୮ । ଅତି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—8. Very excellent.

୯ । ସଦ୍‌ଗଜାତ—

9. Noble born.

ଦେ. ବି—୧ । ବ୍ୟବସାୟ ବା ମହାଜନାର ମୂଳଧନ—

1. The capital of a trade or loan.

୨ । ମୂଳ; ଜଡ଼—2 Root.

୩ । ମୂଳକାରଣ—3 Origin.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଉତ୍ତମ ବା ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ—

1. Good deed.

୨ । ଉଚିତ କର୍ମ—2. Proper act; right thing.

(ଯଥା—ତୁ ଅସଲ କଲୁ, ଆଜ୍ଞା କଲୁ, ଭଲ କାମ କଲୁ ।)

ଅସଲଟ—ଦେ. ବିଶ. ଓ ବି—ଅସନଟ (ଦେଖ)

Asalaṭa

Asanaṭa (See)

ବାଳବସାବେ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଥିବ ଏ ଅସଲଟ କଥାରେ—

ପ୍ରାଚୀନ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅସଲଟିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅସନଟିଆ (ଦେଖ)

Asalaṭiā

Asanaṭiā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଈ	ନ୍

ଅସଲତନାମା—ଦେ. ବି. (କଚରଥ ଭାଷା; ଅ. ଅସଲପୁରୁ=ମୂଳ
Asalatanāmā ଟନାମା=ଲେଖ)—ସେହି ଦରଖାସ୍ତ
ଆମଳତନାମା ବା ଅରଜ ବା ଜବାବ ଆଦିରେ ପକ୍ଷ ତରଫରୁ
ଅସଲିୟତନାମା ଓକିଲ ମୁକ୍ତାର ନିୟମିତ ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ
ଦସ୍ତଖତ କରି ନ ଥାନ୍ତି ଓ ଯହିଁରେ ପକ୍ଷ ସ୍ୱୟଂ ଦସ୍ତଖତ
କରି ମିସଲରେ ଦାଖଲ କରେ—Any petition,
plaint or written statement signed
by the party himself and not by
his pleader as no pleader has been
engaged by the party.

ଅସଲସୁଧ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ ଅସ୍ + ଥା ସ୍ୱ)—ମହାଜନିତ ମୂଳ—
Asalasudha ଧନ ଓ ମୂଲ୍ୟର ଉପରେ ପାଦିବା କଳକ୍ରମ—
ଆମଳସୁଦ Capital and interest occurring
thereon.

ଅସଲ—ଗ୍ରା. ବି.— ଅସର (ଦେଖ)
Asal Asarā (See)

ଅସଲ—ଦେ. ବି.—ଅସରପା; ତୈଳପାୟିକା ପତଙ୍ଗ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—
Asal Cockroach.

ଅସଲତନାମା—ଦେ. ବି. (କଚରଥଭାଷା)—ଅସଲତନାମା (ଦେଖ)
Asalātāmā Asalatanāmā (See)

ଅସଲ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅସ୍)—ଅସଲ (ଦେଖ)
Asali Asala (See)
ଆମଳ
ଅସଲି

ଅସହ—ସ. ବି. (ଅ + ସହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Asaha ୧ । ଅସହସ୍ତ; ଯେ ସହ ନ ପାରେ—
(ଅସହ—ବି) 1. Unable to bear or endure
୨ । ଅସମାଣିତ—2. Unforgiving; intolerant.
୩ । ଅଧୀର; ଅମର୍ତ୍ତ—3. Impatient.
୪ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ—
4. Not capable of; not able to (M. W.)
ସ. ବି—ଶୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟଭାଗ—

The middle of the breast (M. W.)

ଅସହଣ—ଦେ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ଵୀ (ସଂ. ଅସହନ)—
Asahana ଅସହନ (ଦେଖ)—Asahana (See)
ଅସହଣ ଗୁଣର ଅବସ୍ଥା ଶୁଦ୍ଧରେ ଅସହଣ—ସାରଳା ମହାଭାରତ ମଧ୍ୟ ।
ଅସହୀ ଗ୍ରା. ବି. ୧ । (ସଂ. ଅସହ୍ୟ)—ଅସହ୍ୟ—
1. Unbearable.

ବସାଦ ଅସହଣ ଜଣେ ଦସ୍ତ ଉତ୍ତର ଶତାବ୍ଦୀରେ କୁମାର ।

ଭଣ୍ଡ, ବୈଦେଶିକକାର୍ଯ୍ୟ ।

। ସେହି ଲୁଗା ସହଣ ନୁହେଁ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଦେଶୀ କଳ ତିଆରି
ନୁହେଁ—(cloth) Not of foreign mill-
manufacture.

ଅସହଣ—ଦେ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅସହନ)—

Asahani ୧ । ଅସହନ (ଦେଖ)

ଅସହଣ

Asahana (See)

ଅସହୀ

ବଳକ ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ନାଶି, କୁହେଁ ଯେ ଅସହଣ । ଭୁବନ. ପ୍ରେମଚୋପା ।
ମନସ୍ତେ ଅସହଣି ରୁ ସକଳ ସନ୍ତ୍ରା । ପାଦାଧାର. ନୃସିଂହପୁର ।

୨ । ଅସହସ୍ତ—2. Intolerant.

ଦେ. ବି.—ଅସହସ୍ତ (ଦେଖ)

Asahishnutā (See)

ଅସହନକ ସ୍ୱରକ, ନିରନ୍ତର ଅସହଣ ଭାବ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭୁବନେଶ୍ୱର ।

ଅସହଣିକ—ଦେ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅସହନ)—

Asahanika

ଅସହନ (ଦେଖ)

Asahana (See)

ଅସହନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—୧ । ଅସହସ୍ତ;
Asahana ଯେ ସହନଶୀଳ ନୁହେଁ—1. Unenduring;
(ଅସହନ—ଶ୍ଵୀ) ot able to endure; intolerant.
(ଅସହନତା—ବି) ୨ । ଭର୍ଷାପର—2. Envious; jealous
malicious.

୩ । ଅଧୀର; ଯୈର୍ଯ୍ୟାସ୍ତକ—3. Impatient

୪ । ପରଶ୍ରାବର—4. Unable to endure

another's prosperity; pained at
another's weal.

ସଂ. ବି.—୧ । ଶତ୍ରୁ—1. An enemy.

୨ । ଅସହସ୍ତ—2. Impatience.

୩ । ନ ସହ୍ୟ—3. Not tolerating; intolerance

ସହ୍ୟର ଅସହ୍ୟ ସେ ଅଟେ ଉଣା । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଅସହନକରିବା—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି.—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ
Asahanīkaribā ଲୁହନା ବା ଅପମାନ ଦେବା—To insult
a person.

ଅସହନୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଅସହ୍ୟ;
Asahaniya ଯାହା ସହ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ—Unbearable.
(ଅସହନୀୟତା—ବି)

ଅସହମାନ—ସଂ. ବି. ପୁ. [ଅ + ସହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅନ (ଶାବର)]—
Asahamāna ଅସହ (ଦେଖ)

(ଅସହମାନ—ଶ୍ଵୀ)

Asaha (See)

ଅସହଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସହଯୋଗ)—୧ । ଅସମ୍ପର୍କ; ସମ୍ପର୍କର
Asahajoga ଅଭାବ—1. Absence of connection.

୨ । ମିଳି ମିଶି କାମ କରିବାର ଅଭାବ—2. Non-co-
operation; absence of Co-operation.

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ତୋଳନ—ସଂ. ବି. (ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Asahajoga āndolana ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପ୍ରକାର୍ଯ୍ୟର ଗୁଣ-
ନାତିକ ଅଧିକାର ଲାଭ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଜାମାନେ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବଳ ୧ ଚକ୍ର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ଥାନ ଶେଷ ହୋଇଲେ ଯେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଏ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ର ଚର୍ଚ୍ଚା ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥାନ ଶେଷ ହୋଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହ’ ଘୋଷିବେ; ‘ବୃଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୃଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଦ୍ଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଶ୍ୟା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅକ୍ଷା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲଗତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲଗତ’ ଦେଖିବେ

ସରକାରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପର୍କ ନ ରଖିବାକୁ ଲାଗିବା
ବ୍ୟାପି ଅନ୍ତୋଳନ—The non-co-operation
movement started by Mahātmā
Gandhi.

[ଦୁ—ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଉଦ୍‌ବୀରଣ ଓ ଅନୁଭବଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ‘ଅସହଯୋଗ’ର ସଫଳତା ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ଓ ଭାରତରେ ପ୍ରମାଣିତ କରିଅଛନ୍ତି । ‘ମୋ ଠାରୁ ଯେ ବହୁଥା ତାକୁ ମୁଁ ବଳରେ ପାରିବି ନାହିଁ, ଯାହାଠାରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅଛି ତାକୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟସ୍ଥାନ ବ୍ୟକ୍ତି ଯୁକ୍ତରେ ପାରିବି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତି ‘ଅସହଯୋଗ’ ଅବଲମ୍ବନପୂର୍ବକ ବହୁଥା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦୃଢ଼ବୃତ୍ତି ଓ ପରସ୍ପର କଷ୍ଟ ପାରେ । ଭାରତର ୩୫ କୋଟି ପ୍ରଜାକୁ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର କେବଳ ପ୍ରଜାଙ୍କ ସହଯୋଗ ଯୋଗୁଁ ଶାନ୍ତିରେ ନିର୍ଦ୍ଦୟରେ ଶାସନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଅଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ପ୍ରଜାମାନେ ଦଳବଦ୍ଧ ଓ ଏକମନ ହୋଇ ‘ଅସହଯୋଗ’ ମାତ୍ର ଅବଲମ୍ବନ କଲେ ସରକାର ପ୍ରଜା-ମାନଙ୍କଠାରେ ନିତମସ୍ତକ ହେବେ ଓ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ମନକୁ ଜିତି କାମ କରିବେ ।’ ଏହାହିଁ ଅସହଯୋଗ ଅନ୍ତୋଳନଦ୍ୱାରା ଗାନ୍ଧିଜୀ ଜଗତକୁ ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଅଛନ୍ତି ।]

ଅସହଯୋଗୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—ଯେ ଅସହଯୋଗ କରେ—

Asahajogī Non-co-operating.

(ଅସହଯୋଗିନୀ—ଶ୍ରୀ) ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ

(ଅସହଯୋଗିତା—ବି) ଅସହଯୋଗ ଅନ୍ତୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା

(ବ୍ୟକ୍ତି)—A non-co-operator.

ଅସହାୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅ + ସହାୟ) —୧ । ନିଷହାୟ;

Asahāya ସାହାୟ କେହି ସାହା ଉପାୟ ନାହିଁ—

(ଅସହାୟ—ଶ୍ରୀ) 1. Helpless.

(ଅସହାୟତା—ବି) ୨ । ବନ୍ଧୁହୀନ—2. Friendless

୩ । ଯାହାକୁ ସାହାୟ୍ୟ କରିବାକୁ କେହି ନାହିଁ; ଏକାକୀ—

3. Single-handed,

୪ । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ; ନିର୍ଜନ—4. Solitary (M. W)

୫ । ଯାହାର କେହି ସଙ୍ଗୀ ନାହିଁ—

5. Without companions.

ସଂ. ବି.—ନିଷହାୟତା; ସାହାୟ୍ୟହୀନତା—Helplessness.

ଅସହାୟତା—ସଂ. ବି. (ଅସହାୟ + ଭାବ. ତା)—୧ । ଅସହାୟର ଅବସ୍ଥା—

Asahāyata 1. Helplessness.

୨ । ବନ୍ଧୁହୀନ ଅବସ୍ଥା—2. Friendlessness.

୩ । ନିର୍ଜନତା—3. Loneliness; solitude.

୪ । ମୁନିର ଜୀବନ ବା ବୃତ୍ତି—

4. The life of a hermit (M. W.)

ଅସହ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ଅ + ସହ୍ୟ) —୧ । ଯେ ସହ

Asahishnu ନ ପାରେ—1. Unable to endure.

(ଅସହ୍ୟତା—ବି) ୨ । ଅଧୀର; ଅସମ୍ଭାଳ—2. Impatient.

୩ । ଯେ ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ ନ ପାରେ—

3 Unable to bear distress

୪ । ଭୂର୍ତ୍ତାପର—4 Envious.

୫ । କଳହକ୍ତା—5. Quarrelsome (M. W.)

୬ । ଯେ କ୍ଷମାଶୀଳ ନୁହେଁ—6 Not forgiving.

ଅସହ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ସହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ) —

Asahya ୧ । ଯାହା ସହ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ—

(ଅସହ୍ୟତା—ବି) 1. Intolerable; unbearable.

୨ । ଅସମ୍ଭବ—2 Impossible; impracticable

(M. W.)

ଅସହ୍ୟପୀଡ଼ା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅସହ୍ୟ + ପୀଡ଼ା) —

Asahyapīṛḍa ଯାହା ଅସହ୍ୟ ପୀଡ଼ା ଦିଏ—

Causing intolerable pain (M. W)

ଅସାକ୍ଷାତ୍—ସଂ. ଅ (ଅ + ସାକ୍ଷାତ୍) —୧ । (ଅମୁକର) ପରୋକ୍ଷରେ;

Asākshāt ଉନ୍ନତ୍ୱର ଅଗୋଚରରେ—1 Imperceptibly.

୨ । ଅମୁକର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ—2. In one's absence.

୩ । (ଅମୁକର) ପଛରେ—3. Behind one's back

ସଂ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ପରୋକ୍ଷ—1 Indirect.

୨ । ଯାହା ନିଜ ଆଖି ଆଗରେ ଘଟେ କାହିଁ; ଅଦୃଶ୍ୟ;

ଅଗୋଚର—2. Happening behind one's

back invisible.

୩ । ଉନ୍ନତ୍ୱର ଅଗୋଚର—3. Imperceptible.

ଅସାକ୍ଷାତ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅସାକ୍ଷାତ୍) —ଅସାକ୍ଷାତ୍ (ଦେଖ)

Asākshāta Asākshāt (See)

ଦେ. ବି (ସଂ. ଅ + ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର) —

୧ । ଅଦର୍ଶନ—1. Not seeing.

୨ । ଦେଖା ନ ମିଳିବା—2. Failing to meet

a person.

ଅସାକ୍ଷାତରେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅସାକ୍ଷାତ୍) —

Asākshātare ୧ । ଅସାକ୍ଷାତ୍ (ଦେଖ) —

ଅସାକ୍ଷାତେ 1 Asākshāt (See)

ବିମାଳୁମ ୨ । ଅଜ୍ଞାତରେ—2. Without (one's)

knowledge.

ଅସାକ୍ଷିକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; ଅ + ସାକ୍ଷିନ୍ + କ) —

Asākshika ୧ । (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ଥଳ) ଯେଉଁ ଘଟଣାର କେହି ସାକ୍ଷୀ ନ

ଥାଏ—1. (Hindu law) Having no

witness; unwitnessed.

୨ । (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ଥଳ) ଯେଉଁ ଦଲଲରେ କେହି ହିସାସ ସାକ୍ଷୀ

ପତ୍ର ନ ଥାଏ—2. (Hindu law) unattested.

(document)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ଶ	କ	ଶ,ଷ	ଜ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ

୩। (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ମୃତି) ମକଦ୍ଦମା ଉପଲକ୍ଷରେ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଯେଉଁ ପକ୍ଷର ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ କେହି ସାକ୍ଷୀ ନ ଥାଏ—3. (Hindu law) (a party in a suit) Who has got no witness to support him.

ଅନାଥ ଅସାକ୍ଷିକ ଯେକି କଥାପାକ

ଭଲକରି ବୁଝିବ ଅବଲମ୍ବନ—ବିଷୟ ଦି ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶାନ୍ତା ।

[ଦ୍ର—ପରସ୍ପର ବିକଦମାନ ଦୁଇ ପକ୍ଷର ଯେବେ ସାକ୍ଷୀ ନ ଥାଏ ତେବେ ବିଚାରପତି ଉଭୟପକ୍ଷଙ୍କ ଦଲିଲ ଗ୍ରହଣ କରି ସତ୍ୟନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବେ—ରାମଶଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର ୮।୧୦୧ ।]

ଅସାକ୍ଷିକତା—ସ. ବିଶ. ପୂ. (ଅସାକ୍ଷିକ + ହତ)—

Asākshikahata (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ମୃତି) ଅପଣାର କଥାକୁ ସମର୍ଥନ (ଅସାକ୍ଷିକତା—ହା) କରିବାକୁ କେହି ସାକ୍ଷୀ ନ ଥିବାରୁ ଯେଉଁ ପକ୍ଷ ମକଦ୍ଦମାରେ ହାରିଯାଏ—

(Hindu law) Beaten (in law) without witnesses (M W)

ଅସାକ୍ଷୀ—ସ. ବିଶ. ପୂ. (ଅ + ସାକ୍ଷିନ୍; ମା. ବି.)—

Asākshī ୧। (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ମୃତି) ଅଦାଲତରେ ସାକ୍ଷୀରୂପେ ଗୃହୀତ (ଅସାକ୍ଷିଣୀ—ହା) ହେବା ପାଇଁ ଅନୁଯୟକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି) —

ଅସାକ୍ଷିକ } 1 (Hindu law) persons) Who
ଅସାକ୍ଷିକ } ୧. are incompetent to give evidence in court.

[ଦ୍ର—ଶ୍ରେୟ, ନୂଆ, ମଦ୍ୟପ, ପାଗଳ, ସ୍ତ୍ରୀ, ବାଳକ, ଅଭିଭୂତ, ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ, ଭାଟ, ଜାଲିଆ, ବିକଳେନ୍ଦ୍ରିୟ (ଯଥା ବହୁର, ଅକ୍ଷ, କଣା, ଶ୍ରେଷ୍ଠା, କେନ୍ଦ୍ରା, କୁଜା) ଶତ୍ରୁ ଓ ମିତ୍ର ଏମାନେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାରେ ସାକ୍ଷୀରୂପେ ଗୃହୀତ ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତି—ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ୨।୨୧ ।

ରଣାଦି ଅର୍ଥସମ୍ପାଦି, ଅସତ୍ୟବାଦ, ଭୂତ୍ୟାଦି ସହାୟକ, ଶତ୍ରୁ, ଯେ ଥରେ ମିତ୍ରସାକ୍ଷୀ ଦେଇଥିବାର ଜଣାଯାଇଛି, ବ୍ୟାଧ୍ୟାତ୍ମି, ମହାପାତକ ଦୋଷରେ ଦୂଷିତ, ରଜା, କାରଗର, ନଟ, ଶ୍ରୋତ୍ରିୟ, ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ପରଧାନ, ଲୋକନିନ୍ଦିତ, ଦସ୍ୟୁ, ନିଷିଦ୍ଧକର୍ମକାରୀ, ବୃଦ୍ଧ, ପିଲା, ତଣ୍ଡାଳ, ବିକଳେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବଶସ୍ଥାନ ବା ଏକାକୀ, ଅର୍ଥ, ମତ୍ତ, ଭୁଲ୍ଲ, କ୍ଷୁଦ୍ରଶ୍ଳୋଷପାଠକ, ଶ୍ରମାତ୍ମୀ, କାମାତ୍ମୀ, କ୍ରୁର ଓ ତସ୍ମିନ୍ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷମାନେ ଅଦାଲତରେ ସାକ୍ଷୀ କରିବେ ନାହିଁ—

ରାମଶଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର ୮।୨୪—୨୭ ।]

୨। (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ମୃତି) ଯେ କୌଣସି ଘଟଣାକୁ ସ୍ମରଣରେ ଦେଖି ନ ଥାଏ—2. (Hindu law) Not an eye-witness.

ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ଅସାକ୍ଷୀ ପରି ସେ କହେ । କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଦେବ. ସଭା ।

ଅସାକ୍ଷ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅ + ସାକ୍ଷ + ଯ)—ପ୍ରମାଣର ଅଭାବ—

Aśākshya Want of evidence. (M. W.)

ଅସାଙ୍ଗ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗର୍ଭବତୀ—

Asāṅg Pregnant.

ଅସାଞ୍ଜ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅସାଞ୍ଜ)—

Asāṅja ୧। ତଳବା ଶକ୍ତିରହିତ (ଅଙ୍ଗ); ଅତଳ—

ଅସାଞ୍ଜ 1. Benumbed; torpid.

ଅସାଞ୍ଜ ୨। ବିଚିତ୍ରତା—2. Disordered; out of order.

୩। ସଞ୍ଜାହୀନ—3. Insensible; stupified.

ଅସାଞ୍ଜା—ଦେ. ବି—ଅସାଞ୍ଜା (ଦେଶ)

Asāṅja Ashāṅja (See)

ଅସାଞ୍ଜ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅସାଞ୍ଜ)—

Asāṅja ଅସାଞ୍ଜମାସ—ସୌର ମିଥୁନ ମାସ—

ଆସାଞ୍ଜ The lunar month of Ashāṅja
ଅସାଞ୍ଜ (June-July)

ଅସାତ୍ମ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅ + ସ + ଅତ୍ମ + ଯ)—

Asātmya ୧। ଅସାତ୍ମ୍ୟକର (ଖାଦ୍ୟ)—

1 Unwholesome (as food)

୨। ଯାହା ଦେହରେ ଯାଏ ନାହିଁ—

2. Disagreeing (as food) (M. W.)

ଅସାଦ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ସଦ ଧାତୁ + ଶିତ ସାଦ ଧାତୁ + କ)—

Asāda ଅକାନ୍ତ; କାନ୍ତରହିତ—Not becoming tired; unwearied (M. W)

ଅସାଧନ—ସ. ବି (ଅ + ସାଧନ)—ଯାହା ଫଳପ୍ରସ୍ତୁ ଉପାୟ ନୁହେଁ—

Asādhana Not a means; anything not effective of an object.

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧। ଉପାୟବିହୀନ—

1. Without means; destitute of resources.

୨। କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନର ଉପକରଣ ବା ଯନ୍ତ୍ରାଦି ବିରହିତ—

2. Destitute of materials or implements.

ଅସାଧାରଣ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ସାଧାରଣ)—୧। ଅସାମାନ୍ୟ—

Asādhārana 1 Uncommon.

ଅସାଧାରଣତା } ୨। ଯାହା ସବୁଠାରେ ବା ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ନାହିଁ—

ଅସାଧାରଣତା } ୨. Extraordinary.

୩। ବିଶିଷ୍ଟ—3. Specific; special.

୪। ଯାହା ସମସ୍ତଙ୍କର ନୁହେଁ—

4. Not common; private.

ଅସାଧ୍ୟ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସାଧ୍ୟ)—୧। ଅସାଧ୍ୟ (ଦେଶ)

Asādhya 1. Asādhya (See)

ଅସାଧ୍ୟ ୨। ଅକାଧ୍ୟ—2. Insubordinate.

ଅସାଧ୍ୟ

ଆଧାରଣ କେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପଦ ୧ ଚିତ୍ତିର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଗୋଟିରେ, ଦେବେ ଏ ଛାପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ଦେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପଥାନ୍ତରେ ଚିତ୍ତିର ଚପଳତା ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ଦେବା ପଥା.— ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଗୋଟିକେ; ‘କ୍ଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ୍ଷ’ ଦେଖିବେ; ‘ଦ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଦ୍ଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲକ୍ଷ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକ୍ଷ’ ଦେଖିବେ ।

ସେହି ସେହି ଗୁଣ କୁ ଅସାଧ୍ୟ

ସକାଳ କରୁ ଅସାଧ୍ୟ କାଳ ସକାଳ ବା । ପାରଳା ମହାବରଦ. ସଂ ।

ଅସାଧ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସାଧ୍ୟ)—୧ । ଅସମ୍ପାଦିତ; ଅକୃତ—
Asādhita 1. Unaccomplished.

୨ । ଅସମାହିତ; ଅନିଷ୍ଟ—2. Unsolved

ଅସାଧୁ—ସଂ. ବିଶ. —(ଅ + ସାଧୁ)—୧ । ଅସତ୍—
Asādhū 1 Dishonest.

(ଅସାଧୁତା—ବି) ୨ । ଅଭଦ୍ର—2. Uncivil.

୩ । ଅଧର୍ମିକ—3. Unrighteous; irreligious.

୪ । ଅନିତିକ—4. Immoral.

୫ । ଯାହା ସାଧୁକନୋତିତ ନୁହେଁ—
5. Not befitting a good person

ଅସାଧୁତା—ସଂ. ବି. (ଅସାଧୁ + ଭବ. ତା)—୧ । ଅସତ୍ପଣ—
Asādhutā 1. Dishonesty.

୨ । ଅଭଦ୍ରତା—2. Incivility.

୩ । ରଚନାର ଦୋଷବିଶେଷ; ବ୍ୟାକରଣଦୋଷଦୃଷ୍ଟି ପଦର
ବ୍ୟବହାର—3. A defect in composition;
ungrammatical construction.

(ପଥା—ବାଟରେ ଅନୁକ ଭେଦ ମତି ବିରସିତା

କୋଲେ ଘମ ସୀତା କାହିଁ କଲୁ ତୁ ଏକତା

ବନ୍ଧୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର

ବହୁର ସେ ଅର ରସେ ହୃଦୟ ଉଦର ।

ରଞ୍ଜିତ ଦେବେଶ୍ଵରକାବ୍ୟ ।

ଏଠାରେ ‘ଏକତା’ ବିଶେଷ୍ୟପଦର ‘ଏକାକିନୀ’ ବିଶେଷଣ
ବ୍ୟବହାର ଅସାଧୁତା ଦୋଷ ।]

ଅସାଧ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସାଧ୍ୟ)—୧ । ଯାହା ସାଧ୍ୟତା ହୋଇ ନ ପାରେ—
Asādhya 1. Impracticable; incapable of being accomplished.

୨ । ଅସମ୍ଭବ—2. Impossible.

୩ । ଅଚିକିତ୍ସ୍ୟ; ଦୂରରୋଗ୍ୟ—3. Incurable.

୪ । ଅସାମ୍ୟାୟ— Uncontrollable.

୫ । ଯାହାକୁ ଅସୁବୁଧ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—
5. Unmanagable.

୬ । ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାକୁ ସାଧନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

6. Insoluble.

ଅସାଧ୍ୟଭୂମି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସାଧ୍ୟ + ଭୂମି)—ଯେଉଁ ଜମିକୁ ଗୁଣ
Asādhya bhūmī ଅବାଦ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—

ଅସାଧ୍ୟଭୂମି Unreclaimable land;

ଅସାଧ୍ୟ ଜମିନ unculturable land.

ଅସାଧ୍ୟସାଧନ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରଦ୍ଧା ଚତୁଃ ଅସାଧ୍ୟ + ସାଧନ)—ସାଧ୍ୟ ନ
Asādhya sādhanā ଦେବା ବିଷୟକୁ ସାଧନ କରିବା—

Accomplishment of the impossible.

ଅସାବଧାନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସାବଧାନ = ସତର୍କ)—

Asābadhāna ୧ । ଅସତର୍କ; ଗରୁଡ଼ସିଂହାର—

(ଅସାବଧାନତା—ବି) 1 Unguarded; not cautious; careless.

୨ । ଯାହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ମନୋଯୋଗ ନାହିଁ—

2. Unmindful of one's duties.

୩ । ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ—3. Inadvertent.

୪ । ଅନ୍ୟମନସ୍ତ—4. Heedless

୫ । ଅମନୋଯୋଗୀ—5. Inattentive

ଅସାବଧାନତା—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ସାବଧାନ + ଭବ. ତା)—

Asābadhānatā ୧ । ଅସତର୍କତା—1. Want of caution.

୨ । ଅମନୋଯୋଗିତା—2. Carelessness

୩ । ଗରୁଡ଼ସିଂହାର—3. Oversight.

ଅସାମର୍ଥ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ସାମର୍ଥ୍ୟ = ବଳ)—

Asāmarthya ୧ । ଅସମର୍ଥତା—1. Inability.

୨ । କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ଅଶକ୍ତି—2. Incapacity

୩ । ଶକ୍ତିହୀନତା—3. Want of power.

୪ । ନିବଳତା—4. Want of strength.

ଅସାମୟିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସାମୟିକ)—୧ । ଯାହା ସମୟୋଚିତ ନୁହେଁ—

Asāmayika 1. Untimely; importune.

୨ । ଋତୁବହୁର୍ତ୍ତ—2. Unseasonable; not periodical.

ଅସାମାନ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସାମାନ୍ୟ)—୧ । ଅସାଧାରଣ—

Asāmānya 1. Uncommon; extraordinary.

୨ । ଯାହା ସବୁଠାରେ ମିଳେ ନାହିଁ ବା ନ ଥାଏ—

2. Not general or common.

୩ । ବିଶିଷ୍ଟ—3. Peculiar.

ଅସାମ୍ପ୍ରାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସାମ୍ପ୍ରାତ)—୧ । ଅନୁଚିତ—

Asāmprata Improper.

୨ । ଅସାମୟିକ—2. Unseasonable. (M. W.)

ସଂ. ବିଶ. ଓ. ଅ.—ଅନୁଚିତରୂପେ—Unfitly

ଅସାମ୍ପ୍ରାତ—ସଂ. ବିଶ. ଓ. ଅ. (ଅ + ସାମ୍ପ୍ରାତ)—ଅସାମ୍ପ୍ରାତ (ଦେଖ)

Asāmpratam Asāmprata (See)

ଅସାମ୍ପ୍ରାତିକତା—ସଂ. ବି. (ଅ + ସାମ୍ପ୍ରାତ + ଚକ୍ର + ଭବ. ତା)—

Asāmpratikātā ଅନୁଚିତ ବ୍ୟବହାର—Improper behaviour (M. W.)

ଅସାମ୍ପ୍ରାଦାୟିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସାମ୍ପ୍ରାଦାୟିକ = ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବା

Asāmpradāyika ଦଳଗତ)—କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅନୁଗତ

ହୋଇ ନ ଥିବା—Not connected with any particular sect; unsectarian; catholic.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦର ଏ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ୧୦, ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ୨ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେତେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମରବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ତେ କପଟରା ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ବାଘ' ନ ମରବେ 'ବାଘ' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମରବେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକ' ଦେଖିବେ ।

୭ । ମୂଲ୍ୟହୀନ—7. Valueless.

୮ । ଅକାମିକା—8. Worthless.

୯ । ନିରର୍ଥକ—9. Meaningless

୧୦ । ପଶ୍ୟ—10. Nullified; done in vain.

ଅସାର୍ଥ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ସଂ. ଅସାର୍ଥକ)—ଅସାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Asārthi Asārthaka (See)

ଅସାର୍ଥକ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସାର୍ଥକ)—ଅସାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Asārthika Asārthaka (See)

ଅସାର୍ଥକା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସାର୍ଥକ)—ଅସାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Asārthikā Asārthaka (See)

ଅସାର୍ଥକ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସାର୍ଥକ)—ଅସାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Asārthuka Asārthaka (See)

ଅସାର୍ଥକା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସାର୍ଥକ)—ଅସାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Asārthukā Asārthaka (See)

ଅସାକ୍ଷମ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ+ସଂ. ସାକ୍ଷାତ୍ କମ୍ପା ଅସ୍ତ୍ର=ପୀଡ଼ିତ)—

Asāshtama ୧ । କେତୋସ; ସଂଜ୍ଞାବିହୀନ—

ଅଜ୍ଞାନ 1. Unconscious.

ଅସୈତ, ସୈତ ୨ । ମୋହପ୍ରସ୍ତ; ମୁଚ୍ଛିତ—2. Fainted; tranced.

ବନ୍ଧେ ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ବ ଗହ୍ବର ପଡ଼ିଲା;

ତେବେ ପଡ଼ି ସେ ଅସାକ୍ଷମ ହୋଇଲା । ସାରଳା ମହାଭାରତ ।

୩ । ଭୃତ୍—3. Maddened.

୪ । ଭୃତ୍ସ; ବ୍ୟସ୍ତ—4. Anxious.

୫ । ଅସୀର—5. Impatient

୬ । ଅଥୟ; ଅସ୍ଥିର—6 Restless.

ଦେ. ବି.—୧ । ସଂଜ୍ଞାହୀନତା—1. Unconsciousness.

୨ । ମୁଚ୍ଛିତ—2. Trance; fainting.

୩ । ଅସ୍ଥିରତା—3. Restlessness.

ପଳାଇ ପଶଇ ସେ ବହୁବକ ମେଲେ,

ସାମ ଅସାକ୍ଷମେ ମନ ବହୁବ ବକଲେ । ସାରଳା ମହାଭାରତ ଅଞ୍ଜଳି ।

୪ । ଅସୈର୍ଯ୍ୟ—4 Impatience.

୫ । ଭୃତ୍ସ—5. Anxiety

୬ । ଭୃତ୍ସ—6. Madness.

ଅସାକ୍ଷମ—ଗ୍ରା. ବିଶ. —ଅସାକ୍ଷମ (ଦେଖ)

Asāshtama Asāshtama (See)

ଅସୀର ତେଜ ତପ ମୁଖ ମଦନରେ ଅସାକ୍ଷମ, ସାରଳା ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

(ମୁଚ୍ଛିତ) ପଡ଼େ ସେତେ ଅନ ହୋଇ ଅସାକ୍ଷମ । ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି. ମହୋଦଧି ।

ଦେ. ବି.—ଅସାକ୍ଷମ (ଦେଖ)

Asāshtma (See)

ଅସାହସିକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ+ସାହସିକ)—୧ । ସେ ସାହସପୂର୍ଣ୍ଣ

Asāhasika କାମ କରେ ନାହିଁ—6. Not acting boldly.

(ଅସାହସିକ—ଶ୍ଵୀ) ୨ । ସେ ଅସାହସୀ ନୁହେଁ—

2. Not acting inconsiderately (M. W.)

ଅସାହା—ଦେ. ବିଶ.—(ସଂ. ଅସହାୟ)—୧ । ଅସହାୟ; ନିଷହାୟ—

Asāhā

1. Helpless.

ଅସହାୟ ଅନୁବରଣେ ସେ ପାପ ପାଶର ଅସାହ—ସାରଳା. ମହାଭାରତ—ଉଦ୍ଦୋଗ ।

ଅସହାୟ ୨ । ସାହାର କେହି ସଙ୍ଗୀ ନାହିଁ; ଏକାକୀ—

2. Single handed; companionless

ଅନ ଲୋକ ଠାରେ ନ ସମ୍ଭବେ ଏହା,

ତା କନା-କେ ଅସିବ ହୋଇଣ ଅସାହା । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

ଅସି—ସଂ ବି. (ଅସ ଧାତୁ=ପିଙ୍ଗିବା+କର୍ମ ଅ; ଭୁଲନାକର)

Asi ଲୁଟୀନ—ଏକିସ୍ତ୍ର)—୧ । ଶସ୍ତ୍ର; ଶସ୍ତ୍ରା—

1. Sword; scimitar

୨ । ଜୀବ ବଧ କରିବା କଟୁଣ—

2. A knife for killing animals.

୩ । ବାଲୁଣସୀ ନିକଟସ୍ଥ ନଦୀବିଶେଷ—

3. Name of a river near Benaras.

ଅସିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ସେହି ବରଗଛର ଶିଥ ବା ପାଖରେର ମାଡ଼

Asiā ନ ଥାଏ—(banian tree) Which has not

yet spread its roots,

ଅସିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ+ସୂତ)—ସିଆ ହୋଇ ନ ଥିବା;

Asiā ଅସୂତ ଯାହା ପିଲେଇ ହୋଇନାହିଁ—Unsewn.

ଆସୋନାହି

ସୋନାହିହୁଆ

ଅସିଆଣୀ—ଦେ. ବିଶ.—ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ (ସଂ. ଅ+ସଜ୍ଜନ)—

Asiāṇī ୧ । ସେ ସିଆଣୀ ବା ଚତୁର ନୁହେଁ; ଅଚତୁର—

(ଅସିଆଣୀ—ଶ୍ଵୀ) 1. Not clever.

ଆସୋନା ୨ । ନିରୁଦ୍ଧିଆ; ନିବୋଧ; ଓଲୁ—

ବିସମାନା 2. Unintelligent; stupid; foolish.

ଗ୍ରା. ବିଶ (ଶ୍ଵୀ)—ଅଗ୍ରାସ୍ତ୍ରବନ୍ଧା; ଅଗ୍ରାସ୍ତ୍ର ଯୌବନା (ବାଳକା);

ସାହାର ପ୍ରଥମ ରଜୋଦର୍ଶନ ହୋଇ ନାହିଁ—

Not yet menstruated.

ଅସିଆଣୀ—ଦେ. ବିଶ —ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ—ଅସିଆଣୀ (ଦେଖ)

Asiāṇī

Asiāṇī (See)

ଅସିଦ୍ଧକାର—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅସ୍ଵୀକାର)—ଅସ୍ଵୀକାର—

Asiukāra

Want of consent; dissent.

ଅସ୍ଵୀକାର ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅସ୍ଵୀକୃତ)—ଅସ୍ଵୀକୃତ—

ହିନକାର

Dissenting.

ଅସିଦ୍ଧକାରଯିବା—ଗ୍ରା. ବି (କଚିତଥ ଲୁଗା; ସଂ. ଅସ୍ଵୀକାର)—

Asiukārājiba ଅପରାଧ ବା ଦୋଷକୁ ନ ମାନ୍ୟବା—

ଅସ୍ଵୀକାରକରା

Not to admit (one's guilt).

ହିନକାରକରା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଅସିକ—ସଂ. ବ. (ଅସ ଧାତୁ + ଇକ) — ଚଳପାତ୍ର ଓ ଥୋଡ଼ିମଧସ୍ତ ଅଂଶ;

Asika ଅଧର ଓ ଚିରୁକର ମଧ୍ୟଭାଗ—

The part of the body between lower lip and the chin.

ଅସିକାର—ଗ୍ରା. ବ. ଓ ବଣ. (ସଂ. ଅ + ସିକାର) —

Asikār ଅସିକାର (ଦେଖ)
Asiukāra (See)

ଅସିକାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବ. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ) — ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଓ ଶସ୍ତ୍ରା ଚଳାଇବାର

Asikārjya ସାଧନା— The exercise or practice of arms (M. W.)

ଅସିକାଲିକା—ଦେ. ବ. ଶ୍ଳୀ (ସଂ. ଅସି + କାଳିକା) —

Asikālikā ଖଡ୍ଗଧାରଣୀ କାଳିକା ବା ଚଣ୍ଡୀ ଠାକୁରାଣୀ—
The sword-handed Goddess Kālī.

ପାଟିକର ଅଙ୍ଗ ଯେଉଁ କାଟେ ଅସିଧାରେ

ତେଣୁ ଅସିକାଳିକା ଯେ ବୋଲନ୍ତି ଏଠାରେ—ସାରଳା ମହାଭାରତ ମଧ୍ୟ ।

ଅସିକ୍ନୀ—ସଂ. ବ. (ଅ + ସିତ = ଶୁକ୍ଳ + ଶ୍ଳୀ. ଇ: ନିପାତନସିକ; ସାହାର

Asiknī କେଶ ଶୁକ୍ଳ ହୋଇ ନାହିଁ) —

୧ । ଅନ୍ୟପୁରୁଷର ଶ୍ରେଣୀ ଅବୃତ୍ତ ଦାସୀ; ଯୁବତୀ ଦାସୀ—

1. A girl maid-servant attending in the women's apartments,

୨ । ଯେଉଁ ଅନ୍ୟପୁରୁଷର ଶ୍ରେଣୀ ଦାସୀ ବୃଦ୍ଧା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତା କାଳ ପାତେ ନାହିଁ ଓ ସେ ବୃଦ୍ଧା ଦେଖା ଯାଏ ନାହିଁ—

2. A maid-servant who looks young even when she becomes old.

୩ । ପଞ୍ଜାବର ନଦୀବିଶେଷ; ଚିନାବ ନଦୀ—

3. The river Chinab in Panjāba.

୪ । ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତିଙ୍କ ପତ୍ନୀ—

4. Name of the wife of Daksha Prajāpati.

ଅସିହା—ଦେ. ବଣ. (ସଂ. ଅସିକ) —

Asijhā ୧ । ଅସିକ—1. Unboiled.

ଆସିଜା ୨ । ଅର୍ଦ୍ଧସିକ; ଦରସିହା—2. Half-boiled.

ଅସିଧ

ଅସିତ—ସଂ. ବଣ. (ଅ + ସିତ = ଶୁକ୍ଳ) —

Asita ୧ । କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ; କଳା—

(ଅସିତା—ଶ୍ଳୀ) 1, Black; dark coloured.

୨ । ନୀଳ—2. Blue.

ସ. ବ—୧ । କଳାରଙ୍ଗ—1 Black colour.

୨ । ଶନିଗ୍ରହ—2. The planet Saturn.

୩ । ଏକପ୍ରକାର ବିଷଧର ମୂଷିକ—

3. A kind of poisonous mouse (M. W.)

୪ । ବ୍ୟାସଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଓ କର୍ଣ୍ଣପଙ୍କ ବିଷଧର ମୂଳବିଶେଷ—

4. Name of a sage.

* । ଭରତଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ—

5. Name of a son of king Bharata.

୬ । ପର୍ବତବିଶେଷ—6. Name of a mountain.

୭ । କୃଷ୍ଣସର୍ପ—7. Black snake.

୮ । ସର୍ପଭୟ ନିବାରକ ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

8 A sacred formula used for being saved from snake-bite.

୯ । କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ—9. The dark lunar fortnight.

ଅସିତବର୍ତ୍ତୀ—ସଂ. ବ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସିତ = କଳା + ବର୍ତ୍ତନ୍ = ଗସ୍ତା

Asitabartmā ସାହାର; ସାହାର ମାର୍ଗ ଧୂମ ହେତୁ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ) —

ଅଗ୍ନି; ନିଆଁ—Fire.

ଅସିତା—ସଂ. ବଣ. ଶ୍ଳୀ. (ଅସିତ + ଅ) — ଅସିତର ଶ୍ଳୀଲିଙ୍ଗ—

Asitā Feminine of Asita.

ସଂ. ବ. ଶ୍ଳୀ—୧ । ଅନ୍ୟପୁରୁଷର ଶ୍ରେଣୀ ଯୁବତୀ ଦାସୀ—

1. A young maid-servant attending in the female apartment.

୨ । ଅନ୍ୟପୁରୁଷର ଶ୍ରେଣୀ ଦାସୀ ଯେ ବୃଦ୍ଧା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ବୃଦ୍ଧା ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—

2. A maid-servant who looks quite young though grown old.

୩ । ନୀଳୀଗୁଳ୍ମ—3. Indigo plant.

୪ । ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

4. Name of a heavenly nymph.

* । ପଞ୍ଜାବର ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ନଦୀ—

5. The river Chandrabhāgā in Panjāba;

ଅସିତାର୍ଚ୍ଚି—ସଂ. ବ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସିତ + ଅର୍ଚ୍ଚିତ୍ୱ; ୧ମା. ୧ବ. ସାହାର

Asitārchchih ଭରଣ ଅସିତ ବା ଅନୁକୂଳ) —

୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—1. The moon.

୨ । ଅଗ୍ନି—2. Fire.

ଅସିଦ—ସଂ. ବଣ. (ଅ + ସିଦ) —

Asiddha ୧ । ଅସିଦ୍ଧା—1. Unboiled.

(ଅସିଦ୍ଧତା—ବ) ୨ । ଅରନ୍ଧ୍ର—2. Uncooked.

୩ । ଅନିଷ୍ଠ; ଅସଫଳ—

3. Unaccomplished.

୪ । ଅପ୍ରମାଣିତ—

4. Not proved; not established by proof.

* । ଅପକ୍ୱ—5. Unripe.

୬ । ଯେ ସାଧନାଦ୍ୱାରା ସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରି ନାହିଁ—

6. (a person) Who has not attained perfection.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯିବାର ଚିନ୍ତା ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯିବାର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରକ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ କରାଯାଇଛି । ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସବୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାର ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଟିକେ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଦଧି’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଦଧି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଯ୍ୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅର୍ଯ୍ୟ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲକ୍ଷ୍ୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅଲକ୍ଷ୍ୟ’ ଦେଖିବେ

୭ । ଅସିଧର୍ମ — 7. Imperfect.

ଅସିଧର୍ମ — ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅ + ସିକାର୍ଥ) — ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ; ଯେ Asiddhārtha ନିଜର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରି ନାହିଁ — One who has not effected his aim.

ଅସିଧି — ସଂ. ବି. (ଅ + ସିକ) — ୧ । ନିଷ୍ଫଳତା — 1. Failure.

Asiddhi ୨ । (ସାଂଖ୍ୟ) ଅସିଧିତା — 2. (Sāṃkhya philosophy) Incompleteness

୩ । (ନ୍ୟାୟ) ପ୍ରମାଣର ଅଭାବ —

୩. (logic) Want of proof.

୪ । (ନ୍ୟାୟ) ଅସମ୍ପର୍କ ପ୍ରତିଜ୍ଞା —

4. (logic) Conclusion not warranted by premises.

ଦେ. ବି — ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ — An improper act.

ଅସିଧାବା — ସଂ. ବି. (ଅସି + ଧାବ ଧାତୁ = ମାଳିକା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ Asidhāba ଶତ୍ରୁଗଣକୁ ମାଳିକେ) —

୧ । ଶତ୍ରୁଗଣ ଆଦି ଶତ୍ରୁକୁ ଶାଣ ଦେଇ ଶାନ୍ତିକା ନିବାହ କରିବା ଜାତିବିଶେଷ —

1. A caste who cleanse weapons.

୨ । ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ପରିଷ୍କାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି —

2. A tool cleaner; armourer.

ଅସିଧାବାକ — ସଂ. ବି. (ଅସି + ଧାବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) — Asidhābaka ଅସିଧାବ (ଦେଖ)

Asidhāba (See)

ଅସିଧାରୀ — ସଂ. ବି. (ଅସି + ଧାର ଧାତୁ) —

Asidhārī ୧ । ଖଣ୍ଡର ଧାର —

1. The sharp edge of a sword.

୨ । ଖଣ୍ଡର ପାତ — 2 Sword-blade.

ଅସିଧାରାବ୍ରତ — ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ; ଅସିଧାରୀ ପରି ଚଳିବାକୁ Asidhārābrata କଷ୍ଟକର ବ୍ରତ) —

ଯୁବକ ସ୍ବାମୀ ଓ ଯୁବିଣୀ ସ୍ବାମିକର ଅବକୃତ ଚିତ୍ତରେ (ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନପୂର୍ବକ ଏକତ୍ର ଅବସ୍ଥାନରୁ ପ୍ରକଟ) —

The very difficult vow (compared to walking on the blade of sword) of a young husband living with the young wife with perfect self-control and self-restraint

ଅସିଧେନୁ — ସଂ. ବି. (ଅସି + ଧନୁସ୍; ନିପାତନ) —

Asidhenu ଧନୁକାକୃତ ଅସି, ବାକିରୁ; ଗୁରୁତ୍ବାମାନଙ୍କ କୁକୁଡ଼ୀ — Semicircular bladed knife; the Gurkhās', kukri.

ଅସିଧେନୁକା — ସଂ. ବି. (ଅସିଧେନୁ + କ + ଅ) —

Asidhenūkā ଅସିଧେନୁ (ଦେଖ)

Asidhenu (See)

ଅସିପତ୍ର — ସଂ. ବି. (ଅସି + ପତ୍ର) —

Asipatra ୧ । ଖଣ୍ଡର ପାତ ବା ଚଉଡ଼ା ଅଂଶ —

1. Sword-blade.

୨ । ଖଣ୍ଡକୋଷ; ଖଣ୍ଡର ଖୋଳ — 2. Scabbard.

୩ । ଉଭୟ ପାଖରେ ଧାର ଥିବା ଖଣ୍ଡ —

3. A double-edged sword.

୪ । ଉଭୟ ଶେଷ ଧାର ଥିବା ଖଣ୍ଡ ଶବ୍ଦ ଅସିପତ୍ର ।

ଉତ୍କଳ ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦକୋଷ ।

୫ । (ଖଣ୍ଡା ପରି ପତ୍ର ଯାହାର) ଅସି — 4. The sugarcane, Scirpus Kysoor Roxb

* । (ଯହିଁରେ ଖଣ୍ଡା ବିଶ୍ଳେଷ ହୋଇଥାଏ) ନରକବିଶେଷ —

5. Name of a hell.

ଅସିପତ୍ରି — ଗ୍ରା. ବୈଦେ. ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. — (ଇଂ. ହସ୍ପିଟାଲ୍ ଅଣ୍ଡ୍) Asipatri ଉଦାରଣ) — ହସ୍ପିଟାଲ୍; ଡାକ୍ତରଖାନା — Hospital.

ଅସିପତ୍ରିକା — ସଂ. ବି. (ଅସିପତ୍ର + କ + ଅ) — ଅସିପତ୍ର (ଦେଖ)

Asipatrikā Asipatra (See)

ଅସିପାଣିକ — ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସି + ପାଣି + କ) —

Asipāṇika ଖଣ୍ଡଧାରୀ — Holding a sword.

ବାଣ କମ୍ପାଣ ଇତ୍ୟାଦି ଅସିପାଣିକ ପାତ୍ରୀ ସଦୃଶ କାମଦା ।

ଉତ୍କଳ ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦକୋଷ ।

ଅସିପୁଚ୍ଛ — ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସି + ପୁଚ୍ଛ; ଖଣ୍ଡା ପରି ଦାକ୍ଷ୍ୟ ପୁଚ୍ଛ Asipuchchha ଯାହାର) ଶିଶୁମାର — The gangetic porpoise; dolphin.

ଅସିପୁଚ୍ଛକ — ସଂ. ବି. (ଅସିପୁଚ୍ଛ + କାର୍ତ୍ତ୍ୱ. କ) — ଅସିପୁଚ୍ଛ (ଦେଖ)

Asipuchchhaka Asipuchchha (See)

ଅସିପୁତ୍ରିକା — ସଂ. ବି. (ଅସି + ପୁତ୍ରାପ୍ତେ. ପୁତ୍ରିକା; ଶ୍ଳେଷ ଖଣ୍ଡ) — ଛୁର — Asiputrikā knife.

ଅସିପୁତ୍ରି — ସଂ. ବି. (ଅସି + ପୁତ୍ରାପ୍ତେ. ପୁତ୍ରି; ଶ୍ଳେଷ ଅସି) — ଛୁର —

Asiputri Knife.

ଅସିପାଳକ — ସଂ. ବି. (ଅସି + ପାଳକ) — ଖଣ୍ଡର ପାତ, ଅସିପାଳ — The blade of sword.

Asiphalaka Mimosa; Vachellia Farnesiana.

ଅସିମେଦ — ସଂ. ବି. — (ବୈଦ୍ୟକ) ବିଷ ଖରୁର — The Foetid

Asimeda Mimosa; Vachellia Farnesiana.

ଅସିଲତା — ସଂ. ବି. (ଅସି + ଲତା) — ଖଣ୍ଡର ପାତ —

Asilata Sword-blade

ଅସିହେତୁ — ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସି + ହେତୁ = ଗାଳ; ଯାହାର ଖଣ୍ଡା ଓ

Asiheti ଗାଳ ଅଛି) — ଖଣ୍ଡ ଓ ଗାଳଧାରୀ ଯୋଦ୍ଧା —

A swordsman; a warrior armed with

sword and shield.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	କ	ଖ, ଗ	ଙ	ଇ	ଉ	ଋ
୨	ଐ	ଓ	ଔ	ଌ	ୠ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ରା, ଲ	ଇ	ଉ	ଋ

ଅସୀମ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ସୀମନ୍ତ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Asīma ୧ । ସୀମାରହୁତ —1. Boundless; unlimited
(ଅସୀମତା—ବ) ୨ । ଅନନ୍ତ—2. Eternal.

ଅସୁ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଅନାଦର କରିବା—

Asu (root) To disregard; to slight.

ଅସୁ—ସଂ. ବି. (ଅସ ଧାତୁ = ହେବା + କରଣ. ଉ)—

Asu ଗ୍ରାଣ—Life.

ହେଉଛି ହୃଦୟରେ ବୁରୁ ବୁରୁ ଅସୁ । କୃଷ୍ଣସିନ୍ଧୁ ମହାଭାରତ. ୩୩ ।

୨ । ଗ୍ରାଣକାୟ—2 The vital airs.

[ଦ—ଏହା ସଂଖ୍ୟାରେ ପାଞ୍ଚଟି—ଗ୍ରାଣ, ଅପାନ, ବ୍ୟାନ, ଉଦାନ ଓ ସମାନ ।]

୩ । ଦୁଃଖ; ଶୋକ—3. Grief (M. W.)

୪ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଏକ ନିଶ୍ଚୟ ମାରିବାକୁ ଯେତେ ସମୟ ଲାଗେ; ତାରାଙ୍କ ଗତିଦ୍ଵାରା ଗଣିତ ଗୁଣ ସେକେଣ୍ଡ କାଳ—
4. Four seconds of sidereal time or one minute of arc (M. W.)

ଅସୁଅ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ଵର ଅଶ୍ଵତ ଉଚ୍ଚାରଣ)—

Asua ୧ । ଅଶ୍ଵ; ଘୋଡ଼ା—1. Horse

୨ । (ସଂ. ଔଷଧ) ଔଷଧ—2 Medicine.

୩ । (ସ. ଅ + ସ୍ତୋତଃ)—ସ୍ତୋତର ଅଭାବ—
3 Absence of current.

ଅସୁଅ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅ + ସ୍ତୋତସ୍)—ସ୍ତୋତସ୍ତନ—

Asuā Currentless.

ସ୍ତୋତହୀନ

ଅସୁଅଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଵାଦୁ)—ଅସ୍ଵାଦୁ (ଦେଖ)

Asuāda Aswādu (See)

ଅସୌଯାଦ ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଵାଦ)—

ବେମଜା ୧ । ସ୍ଵାଦହୀନତା; ଅସ୍ଵାଦୁତା—

1 Tastelessness, insipidity.

୨ । ଅରୁଚି—2. Distaste; disrelish for food

ଅସୁଅଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଵାଦୁ)—ଅସ୍ଵାଦୁ (ଦେଖ)

Asuādi Aswādu (See)

ଅସୁଅଦିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଵାଦୁ)—ଅସ୍ଵାଦୁ (ଦେଖ)

Asuādiā Aswādu (see)

ଅସୁଅଦୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଵାଦୁ)—ଅସ୍ଵାଦୁ (ଦେଖ)

Asuādu Aswādu (See)

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଵାଦ)—ଅସ୍ଵାଦ (ଦେଖ)

Aswāda (See)

ଅସୁଅର୍ଥ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଵାର୍ଥ)—ଅସ୍ଵାର୍ଥ (ଦେଖ)

Asuārtha Aswārtha (See)

ଅସୁକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସୁଖ) ଅସୁକ; ଦୃଶ—

Asuka Aversion; loathing.

ସେନା ଦେ. ବି. —ଦୃଶାୟୁକ୍ତ—Full of aversion.

ପ୍ରଣା

ଅସୁକପାଇବା—ଦେ. କି—କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଦୃଶା କରିବା—

Asukapāibā To feel aversion for a thing;
ସେନାକରା to loathe.

ନଫରତକରଣା

ଅସୁକମାଡ଼ିବା—ଦେ. ବି.—ଦୃଶାବୋଧ—A feeling of

Asukamārdibā aversion or loathing.

ସେନାହତ୍ୟା

ଅସୁକର—ସଂ. ବି. (ଅ + ସୁକର)—ଦୁଷ୍ଟ; କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ—

Asukara Difficult; arduous.

ଅସୁକା—ଦେ. ବି. ସୁ ଓ ହି—୧ । ଦୃଶ୍ୟ (ବିଷୟ)—

Asukā 1 Hateful; detestable.

(ଅସୁକା—ହି) ୨ । ଦୃଶୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2 Hating; loathing.

ସିନସିନେ

ଅସୁକୁ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. ଓ ବି. ଅସୁକ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Asuku etc Asuka etc (See)

ଅସୁକୁଟା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅ + ଶୁଷ୍କ)—ଯେ ଶୁଷ୍କ ଯାଇ ନ ଥାଏ—

Asukutā Not dried.
ଆସୁକନୋ

ଅସୁକେଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) କି. (ସଂ. ଅସୁଖ)—ଅସୁଖପାଇବା (ଦେଖ)—

Asukeibā Asukapāibā. (See)

ଅସୁଖ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସୁଖ)—

Asukha ୧ । ବିରକ୍ତ—1. Displeasure.

୨ । ଦୃଶା—2. Aversion.

୩ । ମନୋଦୁଃଖ—3. Sorrow; grief.

୪ । ଦୁଃଖ; କଷ୍ଟ—4. Pain; affliction.

୫ । ରୋଗ; ପୀଡ଼ା—5. Disease.

୬ । ଅସନ୍ତୋଷ—6 Discontent.

୭ । ବେଦନା—7. Pang.

ସଂ ବି. —୧ । ଅସୁଖୀ—1. Unhappy

୨ । ଦୁଃଖୀ—2. Sorrowful.

୩ । ଦୁଃଖଜନକ—3. Painful.

ଅସୁଖକରିବା—ଦେ. କି.—୧ । ସ୍ନେହ ନ କରିବା—

Asukhakaribā 1. Not to like; to dislike.

ଭାଳ ନା ମାନ୍ୟ ୨ । ବିରକ୍ତ ହେବା—2. To be displeased.

ନ ଚାହନା

ଅସୁଖପାଇବା—ଦେ. କି.—୧ । ବିରକ୍ତ ହେବା—1. To be dis-
pleased.

Asukhapāibā ୨ । ଭଲ ଭାବେଣରେ କଥାଯିବା କଥାକୁ

ମନେକିଛୁକରା ମନ ବିଚ୍ଛେଦିବା—2. To misunderstand.

କୁଡ଼କାକ ଓ ସମଜନା ଅସୁଖ ପାଇବୁ ତୋର ମନେ ତାହା ଶୁଣି ।

ସାବନା ମହାଭାରତ ।

ମାଧ୍ୟାହ୍ନ ସେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯଦି ଖୋଜିଲେ ତେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଘଟାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଇ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଖୋଜିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'କଥ' ନ ପାଇଲେ 'କଥୁ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଗଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଚେଷ୍ଟିବେ

ଅସୁଖପୀଡ଼ିତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଶୋକପ୍ରସ୍ତ—

Asukhapīrdita Pained with grief.

ଅସୁଖବିଚାରବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖଣ୍ଡା ବିଚାରବା; ଭଲ ଭିନ୍ନେଶ୍ୟରେ
Asukhabichāribā କଥାଯିବା କଥାକୁ ମନ ବୁଝିବା—
To misunderstand.

ଅସୁଖବିସୁଖ—ଦେ. ବି. (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର ଶବ୍ଦ; ଅସୁଖ + ବିସୁଖ)—
Asukhabisukha ରୋଗ ଶୋକ; ଦୁଃଖ ଶୋକ—
ଅସୁଖବିସୁଖ Illness and misery.

ଅସୁଖୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅ + ସୁଖ; ୧ମା ୧ବ.)—
Asukhī ୧ । ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରୁଥିବା—1 Suffering.
(ଅସୁଖୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଦୁଃଖୀ—2. Unhappy.

୩ । ଶୋକପ୍ରସ୍ତ—3. Sorrowful

୪ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—4. Dissatisfied.

୫ । ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ; ରୁଗ୍ନ—5. Ailing; sick.

ଶାବକ ଶ୍ରେୟାଙ୍କ କଥାରେ ଅବୋଧ

ହୋଇଲା ଅସୁଖୀ କି ଯେତେବେଳେ ଔଷଧ—କୁଷ୍ଠପିତ୍ତ. ମହାଭରତ. ବରଟ ।

ଅସୁଖୋଦୟ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସୁଖ + ଉଦୟ)—
Asukhodaya ୧ । ଦୁଃଖଜନକ—
1. Causing unhappiness (M. W.)

୨ । ଯାହାର ଶେଷ ଫଳ ଦୁଃଖ—

2. Ending in unhappiness (M. W.)

ଅସୁଖୋଦର୍କ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସୁଖ + ଉଦର୍କ)—
Asukhodarka ଅସୁଖୋଦୟ (ଦେଖ)
Asukhodaya (See) (M. W)

ଅସୁତର—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ସୁ + ତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—ଯାହାକୁ
Asutara ସହଜରେ ଅତିକ୍ରମ କରାଯାଇ ନ ପାରେ—
Not to be easily passed (M. W.)

ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ. (ଅ + ସୁତ)—ଅସୁତ୍ର (ଦେଖ)

Asutra (See)

ଅସୁତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ.—ଅସୁତ୍ର (ଦେଖ)

Asutura Asutra (See)

ଅସୁତ୍ର—ଗ୍ରା. ବିଣ.—ଅସୁତ୍ର (ଦେଖ)

Asuturā Asutra (See)

ଅସୁତ୍ର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ସୁତ = ଜୟମ; ବ୍ୟକ୍ଷା)—

Asutra ୧ । ବିଚିତ୍ରଯିବା ଅବସ୍ଥା (ଯଥା; ପେଟ ଅସୁତ୍ର)—

ଗୋଲମାଲ 1. Being out of order.

ମହାବହ ୨ । ଗୋଲମାଲ—2. Confusion.

୩ । ଅସୁବିଧା—3. Inconvenience

୪ । ରୋଗ; ପୀଡ଼ା—4. Sickness.

୫ । ଅସୁନ୍ଦରତା—5. Ugliness.

୬ । ଅପରିଷ୍କୃତ ଅବସ୍ଥା—

6 Untidiness; uncleanness

୭ । ଅଖଣ୍ଡ—7 Awkward condition.

ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଅଖଣ୍ଡିଆ—Awkward.

୨ । ବିଚିତ୍ରଯାଉଥିବା—2. Disordered; out of order.

୩ । ଅପରିଷ୍କୃତ—3. Untidy; uncleanly.

୪ । ଅସୁବିଧାମୟ—4. Inconvenient

୫ । ଅସୁନ୍ଦର—5. Ugly.

୬ । ଗୋଲମାଲ—6. Confused.

ଅସୁନ୍ଦର—ସଂ. ବିଣ (ଅ + ସୁନ୍ଦର)—

Asundar ୧ । ଶୋଭାହୀନ—1 Not graceful.

(ଅସୁନ୍ଦର—ଶ୍ରୀ) ୨ । କୁସ୍ଥିତ—2 Ugly.

ଅସୌକର୍ଯ୍ୟ } ବି. ୩ । ଅନୁଚିତ—3 Improper
ଅସୁନ୍ଦରତା }

୪ । ଅନ୍ୟାୟ—4. Not right; wrong.

୫ । ଅସୌକ୍ରିକ—5 Unreasonable.

୬ । ଅନୁସୂଚିତ—6. Unfit; inappropriate

ଅସୁବିଧା—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ.—ଅସୁବିଧା (ଦେଖ)

Asubidhā Asubidhā (See)

ଅସୁବିଧା

ଅସୁବିଧା—ସଂ. ବି (ଅ = ନୁହେଁ + ସୁବିଧା = ସୁଯୋଗ)—

Asubidhā ୧ । ସୁବିଧାର ଅଭାବ—1. Inconvenience.

୨ । ସୁଯୋଗର ଅଭାବ—

2 Want of opportunity or advantage.

୩ । ସୁବିଧାର ଅଭାବ—

3. Want of comfort; discomfort.

ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଅସୁବିଧାଜନକ—1. Inconvenient.

୨ । ଅଖଣ୍ଡିଆ—2 Awkward.

୩ । ଅସୁବିଧା—3. Disadvantageous.

ଅସୁବିଧାଜନକ—ସଂ. ବିଣ (ଅସୁବିଧା + ଜନ ଧାତୁ + ଅକ)—

Asubidhājanaka ଯାହା ଅସୁବିଧା ଜନ୍ମାଏ—

Inconvenient; awkward.

ଅସୋଭିତ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ.—ଅସୁବିଧା (ଦେଖ)

Asobhitā Asubidhā (See)

ଅସୁମାର—ଦେ. ବିଣ.—ଅସୁମାର (ଦେଖ)

Asumāra Asumāri (See)

ଅସୁମାର—ଦେ. ବିଣ (ଅ + ସୁମାର = ଗଣନା; ଯାହା ସୁମାର ହୋଇ ନାହିଁ)—

Asumāri

ଅସଂସାର ୧ । ଅସଂଖ୍ୟ; ଅଗଣିତ; ବହୁ; ଅସଂସଂସ୍ତ—

1. Innumerable; countless.

ଅସୁଲି ଯେତେ ଅସୁଲି ହୁଏତେ ସୁଲି ଓ ଉତ୍ତମ ଅସୁଲି ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅସୁଲି ୧ ବା ୨ ଉତ୍ତମ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱର ଯେତେ ହେଲେ, ସେତେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ଯିବେ, ସେତେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉତ୍ତର ଦେବେ । ବା ୧ ଉତ୍ତମ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଘୋ' ନ ଯେତେ 'ଘୋ' ଗୋଟିଏ; 'ଦୁ' ନ ଯିବେ 'ଦୁ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୁ' ନ ପାଠରେ 'ବଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଶ୍ୱା' ନ ପାଠରେ 'ଅଶ୍ୱ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲକର' ନ ପାଠରେ 'ଅଲକ' ଗୋଟିଏ ।

୨ । ଯାହା ଲାଭ କରିବା କଷ୍ଟକର—

2. Difficult of attainment.

୩ । ମହର୍—3. Dear

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସୁଲି—1. Ungraceful

୧ । ଅପ୍ରଶଂସାର୍ହ; ନିନ୍ଦ୍ୟ—2. Blameworthy

ଅସୁଲି—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସୁଲିସମ୍ବନ୍ଧୀ—

Asuli 1. Relating to collections or realisations

ଉତ୍ପତ୍ତି (ଯଥା—ଅସୁଲି ଜମା)

ସମ୍ବଳି ୨ । ଅସୁଲିକାର—2. Realising; collecting.

(ଯଥା—ଅସୁଲିପତ୍ର)

ଅସୁଲିପତ୍ର—ଦେ. ବି—ଅସୁଲିକାର ପତ୍ରାବଳୀ (ଦେଖ)

Asulipaṇcha Asulakārī pañchāet (See)

ଅସୁସାର—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅ + ଓ. ସୁସାର)—୧ । ଅସୁବିଧାମୟ;

Asusāra ଅସୁସ୍ଥ—1. Inconvenient.

ଗୋଲମାଲ ୨ । ଅସୁସ୍ଥ—2 Sick; ailing.

ମଢ଼ବଢ଼ (ଯଥା—ମୋ ଦେହ ଗୁରୁ ଦିନ ଦେଇ ଅସୁସାର ଦେଲା)

୩ । ବିଚ୍ଛିନ୍ନସ୍ଥା; ଅସୁସ୍ଥ—3. Out of order; disordered.

୪ । ଅସୁସାର—4. Inelegant; that which looks odd.

୫ । ଅସୁସ୍ଥ; ଯାହା ସୁସ୍ଥ ନାହିଁ; ଯାହା ସୁସ୍ଥ ବା ସୁସ୍ଥ-ବସ୍ତୁକୁ ଅସି ନ ଥାଏ—5. Not restored to healthy or normal condition.

୬ । ଅନୁପସ୍ଥ—6. Unfit.

୭ । ଅସାଧ୍ୟ—7. Intractable; unmanagable. (ଯଥା—ଅସୁସାର ଜମି)

ଦେ. ବି.—୧ । ଅସୁବିଧା—1. Inconvenience.

୨ । ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା—2. Being out of order.

ଅସୁସାରୀ—ଦେ. ବିଶ—ଅସୁସାର (ଦେଖ)

Asusārī Asusāra (See)

ଅସୁସ୍ଥ—ଗ୍ରା. ବିଶ.—(ସଂ. ଅସୁସ୍ଥ ଅସୁବିଧା ଉଚ୍ଚାରଣ) ଅସୁସ୍ଥ; ରୁଗ୍ନ;

Asusta ପୀଡ଼ିତ—Ailing; sick.

ଅସୁସ୍ତି—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ଅ. ସୁସ୍ତି)—୧ । ଯେ ଶ୍ରମକାର ନୁହେଁ—

Asusti 1. One who does not shrink to work.

ଫୁର୍ତ୍ତିବାଜ୍ ୨ । ଫୁର୍ତ୍ତିବାଜ୍; ଅନଳସ—2. Active; brisk.

ଫୁର୍ତ୍ତିବାଜ୍

ଅସୁସ୍ଥ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ସୁସ୍ଥ)—୧ । ପୀଡ଼ିତ; ରୁଗ୍ନ—

Asustha 1. Ailing; sick

(ଅସୁସ୍ଥ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅସୁଖ—2. Unhappy.

(ଅସୁସ୍ଥ—ବ)

ଅସୁସ୍ତି—ଦେ. ବିଶ—ଅସୁସ୍ତି (ଦେଖ)

Asusthi Asusti (See)

ଅସୁତଜରଣ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ + ସୁ ଧାତୁ—ଜନ୍ମ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ;

Asūtajarati ଅସୁତା + ଜରଣ)—ସେହି ଶ୍ରୀ ଯେଉଁ ଜନ୍ମ ନ କରି

ବୁଢ଼ି ହୋଇଥାଏ—A woman who grows old without having brought forth a child (M. W.)

ଅସୁତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ସୁ ଧାତୁ + ଉଚ୍ଚାରଣ) —୧ । ଜନ୍ମ ନ କରିବା—

Asūti 1 Non-production (M. W.)

୨ । ବାଧା—2 Obstruction.

୩ । ବହିଷ୍କରଣ; ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ—3. Removal (M. W.)

ଅସୁୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅସୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —୧ । ଅସୁସ୍ଥାସୁସ୍ଥ;

Asūya ପରଶ୍ରବଣ—1 Indignant at the happiness of another. (ଅସୁୟା—ଶ୍ରୀ)

୨ । ଗୁପ୍ତ ଅସନ୍ତୋଷପୀଡ଼ିତ; ଯେ ଅସନ୍ତୋଷରେ ଗାଉଁ ଗାଉଁ ହୁଏ—2. Grumbling.

୩ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—3 Displeased

ଅସୁୟାକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅସୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ଅସୁୟା (ଦେଖ)

Asūyaka Asūya (See)

ସଂ. ବି.—୧ । ନିନ୍ଦକ ବ୍ୟକ୍ତି—1. A detractor (Apte)

୨ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A grumbling or discontented (person) (Apte)

ଅସୁୟାନ—ସଂ. ବି (ଅସୁ ଧାତୁ + ଉଚ୍ଚାରଣ) —୧ । ନିନ୍ଦନ—

Asūyana 1 Detraction (Apte)

୨ । ଅପବାଦ—2 Calumny (Apte)

୩ । ଦ୍ୱେଷ; ଈର୍ଷା—3. Envy; jealousy (Apte)

ଅସୁୟା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଅସୁ + ଯ) —୧ । ଅସୁସ୍ଥ ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Asūyā 1. Feminine of Asūya.

୨ । ପରର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୋଷାଭିପ୍ରେକ୍ଷା; ପର ଗୁଣରେ ଦୋଷା-ବିଚାର; ଈର୍ଷା; ଦ୍ୱେଷ—2 Jealousy.

୩ । ରାଗ; କୋପ—3 Indignation.

୪ । ଅସନ୍ତୋଷପୂର୍ବକ ଗାଉଁ ଗାଉଁ ହେବା—4 Grumbling.

୫ । ନିନ୍ଦା; ନିନ୍ଦା—5. Calumny; detraction.

୬ । ଅପତ୍ତି—6. Malice; spite.

୭ । ପରଶ୍ରବଣରାଗ; ପରର ସୁଖ ଦେଖି ନ ପାଇବା—7. Indignation at the merit or happiness of another.

ଅସୁୟିତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅସୁ ଧାତୁ + ତ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Asūyitā ଅସୁୟିତା (ଦେଖ)

(ଅସୁୟିତା—ଶ୍ରୀ)

Asūya (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଅସୁୟ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ଅସୁୟା+ଉ)—ଅସୁୟ (ଦେଖ)
 Asūyu Asūya (See)
 ଅସୁୟାଂପାଶ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅସୁୟ ସମାସ: ଅ=ନୁହେଁ+ସୁୟାଂ
 Asūrjyampāśya =ସୁୟାଂ+ଦୁଶ ଧାତୁ=ଦେଖିବା+ସା)
 ଅସୁୟାଂପାଶ୍ୟା—ସଂ. ସେ ସୁୟାଙ୍କୁ ଦେଖି ନାହିଁ ବା ଯାହାଠାରେ
 ସୁୟାଙ୍କର ଗତି ନାହିଁ—

Which has not been touched or
 visited by the rays of the sun;
 inaccessible to the rays of the sun.

ଅସୁୟାଂପାଶ୍ୟା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅସୁୟାଂ ପାଶ୍ୟ=ସୁୟାଙ୍କଦ୍ୱାରା
 Asūrjyampāśyārīpā ଅସୁୟାଂ+ପାଶ୍ୟ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—
 ଯାହାର ରୂପକୁ ସୁୟା ସୁଦ୍ଧା ଦେଖି ନାହାନ୍ତି; ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ସୁନ୍ଦର—Of unmatched beauty.

ଅସୁୟାଂପାଶ୍ୟା—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ. (ଅସୁୟାଂପାଶ୍ୟ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—
 Asūrjyampāśyā ୧ । ସତତ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ଅବଦଳ—
 1. Always confined to the harem,

୨ । ଅତି କୋମଳଦେହ—

2. Of very delicate physique.

୩ । ଅତି ଲବଣ୍ୟମୟୀ—୩. Very graceful.

ଅସୁକ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ ଧାତୁ=ବ୍ୟାଧିବା + ରୁକ୍)—
 Asruk ୧ । ରୁକ୍ଷର; ରକ୍ତ—1. Blood.
 ୨ । ରୁକ୍ମ (ଯାହା ଶରୀରର କୋଳାହାସ)—
 2. A red-coloured pigment of the
 body.

୩ । ଯୋଗବିଶେଷ—3. A sort of Joga.

ଅସୁକଧରା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅସୁକ୍=ରକ୍ତ+ଧୃ ଧାତୁ=ଧାରଣକରିବା
 Asrukdhara +ଅ+ଶ୍ରୀ. ଅ; ଯାହା ରକ୍ତକୁ ଧାରଣ କରେ)—
 ଚର୍ମ; ଚର୍ମ—Skin.

ଅସୁକ୍କରା—ସଂ. ବି. (ଅସୁକ୍=ରକ୍ତ+କ୍ ଧାତୁ=କରିବା+ଅ; ଯାହା
 Asrukara ରକ୍ତ କରେ; ଯହିଁରୁ ରକ୍ତ ଉତ୍ସର୍ଜିତ ହୁଏ)—
 ଶରୀରର ରସ; ଘାତୁ—Serum; juice of the
 body;

ଅସୁଗ୍ଧରା—ସଂ. ବି. (ଅସୁଗ୍ଧ+ରା)—ଅସୁଗ୍ଧରା (ଦେଖ)
 Asrugdharā Asrugdharā (See)

ଅସୁଗ୍ଧାରା—ସଂ. ବି. (ଅସୁକ୍+ଧୃ ଧାତୁ+ଅ)—
 Asrugdhara ଅନିୟମିତ ଓ ଅବିଶିଷ୍ଟ ରକ୍ତସ୍ରାବରୁପ ରୋଗ—
 Moenorrhagia; irregular or excessive
 menstrual discharge (a disease)

ଅସୁଗ୍ଧବିମୋକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅସୁକ୍+ବିମୋକ୍ଷଣ)—
 Asrugbimokshana ଅସୁଗ୍ଧାରା (ଦେଖ)
 Asrugdhara (See)

ଅସୁକ୍—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ ଧାତୁ=ବ୍ୟାଧିବା + ରୁକ୍)—ଅସୁକ୍ (ଦେଖ)
 Asruk Asruk (See)

ଅସୁକ୍‌ଗରା—ସଂ. ବି. (ଅସୁକ୍=ରକ୍ତ+ଗୁ ଧାତୁ+ଅ; ଯାହାଦ୍ୱାରା
 Asrugara ରକ୍ତସ୍ରାବ ହୁଏ)—ଅସୁଗ୍ଧାରା (ଦେଖ)
 Asrugdharā (See)

ଅସେଇ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଂଶେଇ (ଦେଖ)

Asei Amsei (See)

ଅସେଖ—ପ୍ରାଦେ (ଜାଶପୁର) ବିଣ—ଅଗନାଗ୍ନି (ଦେଖ)

Asekha Aganāgni (See)

ଅସେଚନ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ=ନୁହେଁ+ସେଚନ=ସରଣ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. ଅ;
 Asechana ଯାହାଠାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ମନର ସରଣ ହୁଏ ନାହିଁ;
 ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ତାହାଠାରେ ଆଖି ଓ ମନ ଲାଗି
 ରହେ, ଦେଖିବାର ଅକାଞ୍ଚା ନିରୁଦ୍ଧ ହୁଏ ନାହିଁ)—
 ଅତି ସୁନ୍ଦର; ଅତି ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ—

Very beautiful; heart-enchanting.

ଅସେଚନକ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ=ନୁହେଁ+ସେଚନ=ସରଣ+ଅ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—
 Asechanaka ଅସେଚନ (ଦେଖ)

Asechana (See)

ଅସୋବିଧା—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ—ଅସୁବିଧା (ଦେଖ)

Asobidhā Asubidhā (See)

ଅସ୍କାଟ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଅକଣ୍ଡା (ଶସ୍ୟ)—

Askat Unhusked (grain)

ଅସ୍କରା ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅବର୍ଜନାମୟ—1. Dirty.

ତଳତଳ ୨ । ଅସୁନ୍ଦର; କୁସ୍ଥିତି—2. Ugly.

ଅସ୍କନ୍ଦ—ଦେ. ବି—୧ । ଅସଞ୍ଜ—

Askanda 1. Awkward predicament.

୨ । ଅସୁବିଧା—2. Inconvenience.

୩ । ଅସଂଗତ (ଦେଖ)

3. Aswagandhā (See)

ଦେ. ବି—୧ । ଅସୁବିଧାମୟ—1. Inconvenient

୨ । ଅସୁନ୍ଦ (ଦେଖ)

2. Askandi (See)

ଅସ୍କନ୍ଦ ହେବା—ଦେ. ବି. (ଶ୍ରୀଲଙ୍କ)—ଗର୍ଭବତୀ ହେବା—

Askanda heba To be pregnant.

ଅସ୍କନ୍ଦା—ଦେ. ବିଣ—ଅସକନ୍ଦା (ଦେଖ)

Askandā Asakandā (See)

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ନାମ)—ଅସୁଗ୍ଧବିଶେଷ—

Name of a heavenly nymph.

ଅସ୍କନ୍ଦା ନାମେଣ ଯେ ଏକର ଅସଂସ୍ତ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ସର୍ଗ ।

ଅସ୍କନ୍ଦ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଣ.—ଅଶ୍ରୀଳ—Obscene.

Askandi ଦେ. ବିଣ.—୧ । ମଇଳା; ମଇଲୁକ—1. Dirty.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟତେ ଦୃଢ଼ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରକ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଘୋଷାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଏ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ବାଇ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାଇ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଅ’ ତେଣୁବେ; ‘ବ୍ୟୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ତେଣୁବେ; ‘ଅଗ୍ୟା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଆଜ୍ଞା’ ତେଣୁବେ; ‘ଅକବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ’ ତେଣୁବେ ।

ଅକ୍ଷିମାନ୍ତି ୨ । ଅସ୍ତଗତ—2. Inconvenient.

ସୁମସ୍ତମିୟା ୩ । ଅଳଅପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Full of refuse

ଦେ. ବି. — ୧ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ସହଜେ କେହି ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ—1. Unapproachable place

୨ । ଅସ୍ତଗତ ଅବସ୍ଥା—2. Awkward position or predicament.

୩ । ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତି—3. Naughtly state

୪ । ବିଷମ ସମସ୍ୟା—4. Dillema.

୫ । ଅନେକ କଳି ଥିବା ସ୍ଥାନ—5. A place full of labyrinths.

ଅସ୍କାନ୍ଦିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. — ଅସକନ୍ଦିଆ (ଦେଖ)

Askandiā Asakandiā See)

ଅସ୍କାନ୍ଦା—ଦେ. ବି (ସ. ଅସ୍କାନ୍ଦ)—ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—A medicinal

Askandha plant; *Physalis flexuosa*

ଅସ୍ତଗତ୍ୟ [ଦ୍ର—ଏହାର ପତ୍ର କୋମଳ, ବୃକ୍ଷ ଉପରେ ପକାଇଲେ ଦ୍ରୁଣରୁ ପୂଜ ପାଣି ଚାଲିଯାଇ ଘାଆ ଶୁଖିଯାଏ । ଏହାର ଫଳ କାଗଜ ପରି ଚୋପାକରିବା ଓ ନାହିଁ । ଏହାର ମୂଳି ବାଇଗଣ ମୂଳି ପରି ।]

ଅସ୍କାର—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଓ ବି — ଅସକାର (ଦେଖ)

Askara Askarā (See)

ଅସ୍କାର—ଗ୍ରା. ବି — ୧ । ଅଳଅ; ଅବର୍ଜନା—1. Rubbish; refuse

Askarā ୨ । ମଇଳା—2. Dirt

ଆକାରା ବିଶ. — ୧ । ଅବର୍ଜନାମୟ—1. Full of refuse.

କୁଡ଼ାକର୍କଟ ୨ । ମଇଳାପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Dirty.

୩ । ଓଳଅ ହୋଇ ନ ଥିବା—3. Unswept

୪ । ଅପରିଷ୍କୃତ—4. Unclean

ଅସ୍କାରିଆ—ଗ୍ରା. ଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଶ. ସଂ. — ବୈଦିକଶା;

Askariā ଅଲୁଚ୍ଚାଲୁଚିଆ—Unmethodical. (ଅସ୍ତଗତ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅସ୍ତ—ସ. ବିଶ (ଅସ ଥାଉ = ସେପରି କରିବା + କର୍ମ. ତ)—

Asta ୧ । ଚିହ୍ନିତ—1. Thown.

୨ । ପ୍ରେରିତ—2. Sent.

୩ । ତ୍ୟକ୍ତ—3. Abandoned; forsaken.

୪ । ଅବସାନପ୍ରାପ୍ତ—4. Finished

୫ । ବିନାଶପ୍ରାପ୍ତ—5. Destroyed; ruined

୬ । ଅସ୍ତମିତ (ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚାନ୍ଦ, ଗ୍ରହାଦି) ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ୍‌ଲମ୍ବର ତଳକୁ ଗତ—6. Set; sunk down below the western horizon.

୭ । ପଡ଼ିତ—7. Fallen

ସ. ବି (+ ଭାବ. ତ) ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରାଦିଙ୍କର ଅବର୍ଜନ ବା ଅସ୍ତଗମନ—1. Setting or sinking down of stars and planets.

୨ । ଅସ୍ତଗିରି (ଦେଖ)—2. Astagiri (See)

୩ । ମୃତ୍ୟୁ—3. Death.

୪ । ଶେଷ; ଅବସାନ—4. End.

୫ । ଅବର୍ଜନ—5. Disappearance.

୬ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନର ସପ୍ତମ ସ୍ଥାନ—6 (Astrology) the 7th place from the Lagna.

୭ । କ୍ଷୟ—7. Decline.

୮ । ବିନାଶ—8. Ruin

୯ । ଭ୍ରମଣର ଶେଷ—9. Journey's end.

ଦେ. ବି ୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—1. Destitution.

୨ । ଅବନତି—2. Downfall, deterioration.

୩ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—3. Misfortune

ଦେ. ବିଶ — ପରାସ୍ତ—Defeated; vanquished.

ବାଳାଠାରୁ ପୁରୀବ ପୁରୁଷ ହୋଇ ଅସ୍ତ,

ପକାଇଲେ ପଞ୍ଚୁ ହୋଇଣ ଭରସ । ବୃକ୍ଷଦି ମହାଶୟର, ବନ

ଅସ୍ତ—ସ. ଅ. (ଅସ ଥାଉ = ସେପରି କରିବା + ଭାବ. ତ)—

Astam ୧ । ଅବର୍ଜନ—1. Disappearance.

୨ । ନାଶ—2. Ruin

ଅସ୍ତଗତ—ସ. ବିଶ. — (ଅଲୁଚ୍ଚା ସମାସ; ଅସ୍ତ = ଅସ୍ତୁ + ଗତ = ପ୍ରାପ୍ତ)

Astamgata ଅସ୍ତଗତ (ଦେଖ)

Astagata (See)

ଅସ୍ତକରିବା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅସ୍ତ)—୧ । ପାସୋରିବା—

Astakaribā

1 To forget.

ଭର ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଶସ୍ତ୍ର, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଅସ୍ତ.

ବସି ଘୋଷିଲି ଶଶିଠାରୁ ରେ—ବିକୃଷ୍ଟ, ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ନାଶ କରିବା—2. To ruin.

ଅସ୍ତକାଳ—ସ. ବି. ୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅସ୍ତ = ପ୍ରାପ୍ତ + କାଳ = ସମୟ)—

Astakāla ୧ । ପ୍ରାପ୍ତ ନକ୍ଷତ୍ରାଦିଙ୍କ ବୃକ୍ଷିକା ସମୟ—1 The time of the setting of luminaries.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ; ବେଳବୃତ୍ତି—

2 The time of sun-set

୩ । ମନୁଷ୍ୟର ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷୟ ହେବା ସମୟ—

3. The time of a person's adversity.

୪ । ବିପଦକାଳ—4. Time of danger

୫ । ଅବନତିର ସମୟ—5. Time of deterioration.

ଅସ୍ତଗମନ—ସ. ବି. — ବୃକ୍ଷିକା ଅବସ୍ଥା—Setting.

Astagamana

ଅସ୍ତଗତ—ସ. ବିଶ (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅସ୍ତ + ଗତ) ୧ । ଅସ୍ତ ହୋଇଥିବା;

Astagata ବୃକ୍ଷିକାର ତଳକୁ ଖସିଥିବା; ବୃକ୍ଷ ଯାଇଥିବା (ପ୍ରାପ୍ତ ନକ୍ଷତ୍ରାଦି)—1 Set; gone below, the horizon.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୧ । ଅଦୃଶ୍ୟହୋଇଥିବା—2 Disappeared

୩ । ନଷ୍ଟ; ବିଲୁପ୍ତ—

3. Destroyed.

୪ । ମୃତ—4. Dead; deceased

ଅସ୍ତଗିରି—୫. ବି. (ମୟାପଦଲେଖୀ; ଅସ୍ତନାମକ ଗିରି)—ପୁରାଣ ମତରେ
Astagiri ପଶ୍ଚିମଦିଗର ଯେଉଁ ପର୍ବତର ଅପର ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଯାଇ
(ଉଦୟଗିରି—ବିପରୀତ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବହୁଦୂର ଦୃଶ୍ୟ;
ପଶ୍ଚିମାଚଳ—The mythological mount-
ain on the west beyond which the
sun sets.

ଅସ୍ତାଦଶା—୬. ବି. —ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା; ସର୍ବନାଶ; ଅବନତି —

Astadaśa Ruin; downfall

ସାକ୍ଷାତ ଦେଖିଥିବା ପାପେ ଲୋକମାନେ

ଅସ୍ତାଦଶା ଗୋଟିଏ ଲୋକକୁ ବଢ଼ିଲେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମହାଲୋଚନ ।

ଅସ୍ତାବଲ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଉସ୍ତାବଲ୍ ତୁଲ. ଇଂ.—ଷ୍ଟେବଲ୍; ଇ.—
Astabal ସ୍ତାବୁଲ୍, ଫ୍ରେ. ଏସ୍ତେବଲ୍)—ଘୋଡ଼ାଶାଳ, ଘୋଡ଼ା
ଆଖାବଳ ଯେଉଁ ଘରେ ରଖାଯାଏ—Stable.

अस्तबल

ଅସ୍ତାବେଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ତାବେଳା)—ଅସ୍ତକାଳ (ଦେଖ)

Astabela Astakāla (See)

ଅସ୍ତାବେଳେ ଉଦୟ ନାହିଁ, ଉଦୟବେଳେ ଅସ୍ତ ନାହିଁ—ଭଗ ।

ଅସ୍ତାବେଳା—୭. ବି (ଅସ୍ତ + ବେଳା)—ଅସ୍ତକାଳ (ଦେଖ)

Astabelā Astakāla (See)

ଅସ୍ତାବ୍ୟସ୍ତ—୮. ବି. (ଅସ୍ତ + ବ୍ୟସ୍ତ)—

Astabyasta ୧ । ଅସ୍ଥିର—1. Restless.

୨ । ବ୍ୟାକୁଳତ; ବ୍ୟାକୁଳ୍ୟ—2 Disturbed;
agitated; flurried.

୩ । ଖୁଲ୍ଲିଆ; ବିନଷ୍ଟ—3 Devastated.

ସବୁ ଗଲେ ପତ୍ତନ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମହାଲୋଚନ ।

୪ । ଉଦ୍ବେଗିତ—4 Oppressed.

ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ବରଷ ଯେ ମେଘ ଗୋଟେ ପୁଅ । ପାଦାୟନ ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୫ । ଇତସ୍ତତଃବିକ୍ଷିପ୍ତ; ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ—5. Strewn here
and there; jumbled up.

୬ । ଅସ୍ତାଚଳରେ ନିକ୍ଷିପ୍ତ (ଗୋପୀନାଥ ନଦ)—

6. Sunk below the western horizon.

୭ । ଗୋଲମାଲିଆ; ଅଲିଆ ତଲିଆ; ଅଭିଆତଭିଆ—

7. Confused; disordered.

ଗୋଲ ବୁଦ୍ଧି ବୁଦ୍ଧି ତଳ; ଚନ୍ଦ୍ରାୟନ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ରତ । କଳ୍ପସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୮ । ଲେଉଟିଆପାଟି; ଓଲଟିଆପାଟି—

8. Topsy turvy.

ଅସ୍ତମନ—୯. ବି. (ଅସ୍ତ + ମନ ଧାତୁ + ଭବେ. ଅ)—

Astamana ୧ । ଅସ୍ତାଚଳଗମନ; ଅସ୍ତଗମନ—1. Setting.

୨ । ଉତ୍ତ୍ୟେଗ; ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା—2 Disappearance.

୩ । (ଜ୍ୟୋତିଷପରଭାଷା)—ସୂର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଏକ ଧ୍ରୁବକରେ
ଥାଇ କୌଣସି ତାରାର ଉଦୟ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

3. Cosmical rising of a star

ଅସ୍ତମନନକ୍ଷତ୍ର—୧୦. ବି.—କୌଣସି ଗ୍ରହ ଯେଉଁ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଅସ୍ତ ହୁଏ

Astamananakshatra (ହିନ୍ଦି. ଶକ୍ତୀଗର)—

The asterism in which a planet sets.

ଅସ୍ତମୟ—୧୧. ବି. (ଅସ୍ତ = ଅସ୍ତକୁ + ଇ ଧାତୁ = ଗଢ଼ି କରିବା +
Astamaya ଭବ. ଅ)—

୧ । ଅସ୍ତାଚଳଗମନ—1. Setting.

୨ । ବିନାଶ—2. Ruin.

୩ । ସମ୍ଭ୍ର—3. Downfall.

୪ । ଅବସାନ—4. End.

୫ । ମହାପ୍ରଳୟ—5 The Great Deluge

ଅସ୍ତମିତ—୧୨. ବି. (ଅସ୍ତ = ଅସ୍ତକୁ + ଇ ଧାତୁ = ଗଢ଼ି କରିବା +
Astamita କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—ଅସ୍ତଗତ (ଦେଖ)

astagata (See)

ଅସ୍ତାର—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଅସ୍ତାର, ତୁଲ. ସଂ. ସ୍ତ ଧାତୁ ରୁପ୍ର)—

Astara ୧ । କୁର୍ତ୍ତାର ବାହାର କନା ତଳେ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତେ ନିରସା
ଅସ୍ତବ ଓ ମଜ୍ଜିତ ଅ କନା ବିଧି ଯାଏ—

अस्तर 1. Lining of a coat.

୨ । କଢ଼ି, କବାଟ ଇତ୍ୟାଦିର ରଙ୍ଗକରିବା ପୃଷ୍ଠରୁ ପ୍ରଥମେ
ନୟନସ୍ଥଳ ତେଲ ସଙ୍ଗେ ଚର୍ଚ୍ଚି ଖଡ଼ି ଗୋଳି ଯେଉଁ
ପୋଛକ ଧଳା ରଙ୍ଗ ବୋଳାଯାଏ—

2. Ground colour in painting.

୩ । ତୁଲେଇ ଇତ୍ୟାଦିର ତଳପ୍ରସ୍ତ ଲୁଗା—

3 The lower layer of cloth in a quilt.

୪ । ଜମୀନ; ଯେଉଁ ତଳନିକେଲ ବା ଗୁଣିତେଲକୁ ମୂଳ
କରି ତହିଁରେ ଉଦ୍ଭିଦର ସ୍ୱରାଜ ମିଶାଇ ଉଦ୍ଭିଦର କାଷ୍ଠକା
ଅଭର ଓ ତେଲ ତିଆରି କରାଯାଏ—4. Sandal
oil etc which is made the base in
the preparation of ottos and scented
oils.

୫ । ଅନ୍ତରପଟ, ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ବାରିବୁ ଲୁଗା ତଳେ ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗା—
5. Inner cloth which females wear
below very fine cloth; under-wear

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ତ)—୧ । ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର—1. Weapon.

୨ । ଚିକିତ୍ସକର ଅସ୍ତ୍ର—2. Surgical instrument.

୩ । ଚିକିତ୍ସାର୍ଥ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ; ଅପରେସନ୍—
3. Surgical operation.

୪ । ଉପାୟ—4 Means; expedient.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତେ ସ୍ୱରୂପ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ବ୍ଯବହାରରେ ଯେବେ ଏ ଛାପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଚା' ନ ମିଳିଲେ 'ଚାହ' ଗୋଟିକେ; 'କୂ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଚ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଚ୍ଚ' ଦେଖିବେ ।

ଅସ୍ତା—ଦେ. ବି—୧ । ପାଣି ଝରିବା ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଡଙ୍ଗାର ପଟାର
Astā ସଜ ମେଲରେ ଖୁଦା ଯିବା କୁମ୍ଭୀରର ଛେଲ—

1 The bark of Kumbhī tree which is pushed into the chinks of boats to stop leaking

୨ । ଯେଉଁ ଗଛର ଶୁଳରୁ ଅସ୍ତା ହୁଏ; କୁମ୍ଭୀ ଗଛ—

2. A tree producing fibrous bark

ଅସ୍ତାଚଳ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧା)—ଅସ୍ତଗିରି (ଦେଖ)

Astāchala Astagiri (See)

ଅସ୍ତାଚଳନି—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରୟୋଗ (ଅସ୍ତାଚଳର ଉତ୍ତମ ଚରକ୍ତି)—

Astāchalani ଅସ୍ତାଚଳରେ—In the western mountains.

ତୋର ସଙ୍ଗ ଅଶ ପାଇଁ ଅନେକ ଚୁଷ୍ଟା ବଳାଇ

ଆଉଁ ସର୍ପ ଅସ୍ତ ଗଲେ ଅସ୍ତା ଚଳନ୍ତ । ପ୍ରାଚୀ. ରସବାରିଧି ।

ଅସ୍ତାଚଳୋନ୍ମୁଖ—ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚର; ଅସ୍ତାଚଳ+ଉନ୍ମୁଖ; ଅସ୍ତାଚଳ

Astāchalōnmukha ଅଡ଼କୁ ମୁହାଁ ଥିବା)—

(ଅସ୍ତାଚଳୋନ୍ମୁଖ—୩) ଅସ୍ତୋନ୍ମୁଖ; ଅସ୍ତଦେଉଥିବା—

Going to set; setting.

ଅସ୍ତାତା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ରାହାଙ୍କ ଶାସନ); ବି. (ସ. ଅସ୍ତାତ;

Astāta କମ୍ପା ଅସ୍ତ + ତା)—

୧ । ଶାସନମାନଙ୍କର ପଦ୍ମବନ୍ଦ (ଯଥା—ଗଞ୍ଜାପୁରୀ)

ମାନଙ୍କରେ ଗ୍ରାମଠାକୁରଙ୍କ ଗୋବର ଦାକର ବଣ୍ଟା

ହେଲା ବେଳେ ଜଣେ ଜଣେ ମହାଜନଙ୍କ ନାମ ଡାକର

ହେଉ ଥାଏ । ସେ ମହାଜନ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ସେବକ

ତାଙ୍କ ଦାତକୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ୟ ଦକରର ଅଂଶ ଟେକି

ଦିଏ । ଦକର ଡାକର ହୋଇ ବିଅଗଲବେଳେ

କୌଣସି ମହାଜନ ଉପସ୍ଥିତ ନ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଦକର

ରହିତ କରାଯାଇ ତାଙ୍କୁ କିଛି ଅର୍ଥଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ

କରାଯାଏ । ସେ ସେ ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ନ ଦେଲେ ତାଙ୍କର

ପାରମ୍ପରିକ ଦକର ପାଇବା ସ୍ୱରୁ ସେ ବଞ୍ଚିତ

ହୁଅନ୍ତି । ସେହି ଅର୍ଥଦଣ୍ଡକୁ ଅସ୍ତାତା କହନ୍ତି ।

1. Fine imposed on a Brāhmaṇa villager of Puri Sāsana-villages who does not attend in time to take delivery of his share of the common offering to the village-deity.

୨ । ରାହାଙ୍କଶାସନରେ ଗ୍ରାମୀ ଲୁକରେ ବାସ କରୁ ନ

ଥିବା ଟଙ୍କିଦାରମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ପ୍ରେରିତ ହେବା

ଦକର—2. The allotment of a share

of the common offering to the

village-deity which is sent to non-

resident Tankidārs of a Sāsana-

village.

ଅସ୍ତାତାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ନାଉରିଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ) ଡଙ୍ଗାର ପଟା-

Astātāribā ପାଟରେ ଅସ୍ତା ବାଡ଼େଇ ସେ ପାଟକୁ ନିରୁକ୍ତ

କରିବା—To press fibrous barks

into the chinks of boats to make

them impervious to water

ଅସ୍ତାବଲ୍—ବୈଦେ. ବି.—ଅସ୍ତବଲ୍ (ଦେଖ)

Astābal Astābal (See)

ଅସ୍ତାବଲମ୍ବୀ—ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚର; ଅସ୍ତ = ଅସ୍ତାଚଳ + ଅବଲମ୍ବିନୀ

Astābalambī ୧ମା. ୧ବ.)—

(ଅସ୍ତାବଲମ୍ବିନୀ—ଶ୍ରୀ) ଅସ୍ତଗତ—Set.

ଅସ୍ତାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ନାଉରିଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ)—

Astāmāribā ଅସ୍ତାତାରିବା (ଦେଖ)

Astātāribā (See)

ଅସ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅସ ଧାତୁ + ଚି)—

Asti ୧ । ଭାବ; ସତ୍ତା—1. Existence.

୨ । ବିଦ୍ୟମାନତା; ବର୍ତ୍ତମାନତା—2. Presence.

୩ । (ନାମ) ଜଗନ୍ନାଥର କନ୍ୟା, କଂସର ଏକ ସ୍ତ୍ରୀ—

3 A wife of Kamsa.

୪ । ଥିବା ବା ହେବା ଅବସ୍ଥା—

4 The State of being

ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅସ୍ତି)—ହଁ—Yes.

ନାସ୍ତି ନୋହୁଏକ ଅସ୍ତି ସଦା କୁପା ପଣ । ପ୍ରାଚୀ. ବିଷୟବେଦୟ ।

[୧—ଅସ୍ତି ଶବ୍ଦ ସଂ. କ୍ରିୟା ଅସ୍ ଧାତୁ ୧ମ ପୁରୁଷ ଏକବଚନ (ସେ) ଅଛି; ଅସ୍ତି ଶବ୍ଦ କେବଳ ହଁ ଅର୍ଥରେ ନାସ୍ତି ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ସହଚରରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏକାକୀ ବ୍ୟବହାର କରଇ ।]

ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଅସ୍ତି)—ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦାହ କ୍ରିୟା ପରେ ଚିତା

ଭସ୍ମରୁ ସଂଗୃହୀତ ଅସ୍ତି ଶସ୍ତ୍ର, ଯାହା ଗଙ୍ଗାଦ ଗର୍ଭରେ

ପକାଇବା ପାଇଁ ପୁଣ୍ୟଦ ସଞ୍ଚୟ କରନ୍ତି—A bit of

bone of a cremated person which is

kept out of the cremated ashes to

be consigned to some sacred river.

ଅସ୍ତି କି ନାସ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ତି = ଅଛି ଓ ନାସ୍ତି = ନାହିଁ)—

Asti ki nāsti ହଁ କି ନାହିଁ ବୋଲି ଯବାବ; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ

ଅସ୍ତିନାସ୍ତି ହେବାର ବା ନ ହେବାର ଦୃଢ଼ ଯବାବ—

A definite reply; yes or no.

(ଯଥା—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପଚାରିଲି, ସେ ମତେ ଅସ୍ତି କି ନାସ୍ତି

କହି କହିଲେ ନାହିଁ ।)

ଅସ୍ତିତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ତି + ଭାବ. ଭ)—୧ । ସତ୍ତା; ବିଦ୍ୟମାନତା—

Astitwa 1. Being; existence.

୨ । ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ—2. Permanence.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଉଥ	ଞ	ଢ

ଅସ୍ତିନ୍—ବୈଦେ. କ. (ପା—ଅସ୍ତ୍ରୀନ)—କୂର୍ତ୍ତର ହାତ ଅଂଶ—

Astin Sleeve of a coat

ଆସ୍ତୀନ

अस्तीन; आस्तान

ଅସ୍ତିନାସ୍ତି—ଦେ. କ.—ଅସ୍ତି କି ନାସ୍ତି (ଦେଖ)

Astināsti Asti ki nāsti (See)

ଅସ୍ତୁ—ସ. ଅ.—ଅନୁଜ୍ଞା ଓ ସ୍ୱୀକାର୍ଥକ—(ଅସ୍ତ ଧାତୁ=ହେବା; ଅନୁଜ୍ଞା

Astu ଶସ୍ତ୍ର ପୁରୁଷ ଏକବଚନରୂପ=ହେଉ; ଘଟୁ)—କୌଣସି

ଅସ୍ତ ହେଉ ଲୋକ କୌଣସି ବର ମାଗିଲେ ବରଦାତା ତାହା

ମଞ୍ଜୁର କଲେ କହନ୍ତି “ଅସ୍ତୁ” ।)—୧ । ଏହା ହେଉ; ହିଁ

ଏଥିରେ ମୋର ସମ୍ମତ ଅଛି—1. Let it be so;

be it so; I agree to it.

ଦେଉ ଜୀବଦାନ ରଖ ମୋର ମାନ ଅସ୍ତୁବୋଲେ ଉପଅନ ଯେ ।

ବସୁନାଥ. ବଚନସମାୟଣ ।

୨ । ହିଁ; ଅଛି—2. Yes; alright; very well.

ଅସ୍ତୁକରିବା—ଦେ. କି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାର୍ଥନାକର ଦେବାକୁ ହିଁ

Astukaribā ଭରବା—To assent to a person's

ହିଁକରୀ prayer.

अस्तुकरना ତା ଶୁଣି ଦେବା ଅସ୍ତୁ କଲେ ।

ସଙ୍ଗୋବନ୍ଧ, ପ୍ରେମଭକ୍ତିବ୍ରହ୍ମଗୀତା ।

ଅସ୍ତୁକାର—ଦେ. କ. (ସେ ଦାନ ବା ଦକ୍ଷିଣା ଗ୍ରହଣ ବେଳେ ଦାତାର

Astukāra ମଙ୍ଗଳ ଅସ୍ତୁ ଗର୍ବାମୁରସ୍ତ; ସିଦ୍ଧିରସ୍ତ; ଅବ ପଦ

ଭୂତାରଣ କରନ୍ତି)—ବ୍ରାହ୍ମଣ—

A Brāhmaṇa.

ଅସ୍ତୁକାର ପୁରୁଷେ କରନ୍ତି ବେଦ ଧ୍ୱନି । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ମଧ୍ୟ ।

ଅସ୍ତୁର—ବୈଦେ. କ. (ପା. ଭୂଲ; ସ. ଅସ୍ତ)—ଭଣ୍ଡାରର କରୁଣ—

Asturā Barber's scissors.

ଅସ୍ତୁରୀ

अस्तुरा

ଅସ୍ତୁହେଉ—ଜା. ଅ. (ସ. ଅସ୍ତ ସଙ୍ଗେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ ‘ହେଉ’ ର

Astuheu ବୃଥା ବ୍ୟବହାର)—ଅସ୍ତୁ (ଦେଖ)

अस्तु Astu (See)

अस्तु

ଅସ୍ତେବ୍ୟସ୍ତେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି. ବିଶ. (ସ. ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ)—

Astebyaste ବିଶୃଙ୍ଖଳ ଭାବରେ—Disorderly.

अस्तेव्यस्ते ତହିଁ ଜଣଅଛି ଅସ୍ତେବ୍ୟସ୍ତେ ଗଳ କଲେକ ଅଳକ ଲଜା ।

तितरबितर

ସ୍ଵାଧୀନାଥ—ସାବିତ୍ରୀ ।

ଅସ୍ତେୟ—ସ. କ. (ଅ+ସ୍ତେୟ)—୧ । ଅଚୋର୍ଯ୍ୟ; ଶ୍ରେୟ ନ କରିବା—

Asteya 1. Non-stealing.

୨ । ସାଧୁତା—2. Honesty.

୩ । ଯୋଗସାଧନର ଅଂଶୋଽଽ ଅଙ୍ଗମଧ୍ୟରୁ ନିୟମ ନାମକ

ଅଙ୍ଗର ତୃତୀୟ ଭେଦ; ବଳପୂର୍ବକ ବା ଅଜ୍ଞାତରେ

ପରଦ୍ରବ୍ୟସ୍ୱାମୀଠାରୁ ଧନ ଅପହରଣ ନ କରିବା;

(ଏଥିରେ ସିଦ୍ଧ ହେବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଜସ୍ର ଧନରହୁ

ଅସାଧକରୂପେ ମିଳେ); ଶ୍ରେୟ ନ କରିବା ବ୍ରତ—

3. A practice of not coveting to take

another's property by force or

stealthily, practised by a Jogi; the

vow of honesty.

ଅସ୍ତୋଦୟ—ସ. କ. (ଅସ୍ତ + ଉଦୟ)—

Astodaya ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଗ୍ରହାଦିଙ୍କର ଅସ୍ତଗମନ ଓ ଉଦୟ—

1. The rising and setting of heavenly

bodies.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳ—

2. The time between sunset and

sunrise

ଅସ୍ତ୍ୟାନ—ସଂ. କ. (ଅ=କୃତ୍ରିତ + ସ୍ତ୍ରେ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—

Astyāna ୧ । ଭୟାନା; ଗାଳ—1 Abuse; censure.

୨ । ନିନ୍ଦା—2 Blame.

୩ । ବେଶାନ୍ତର—3. Disregard.

ଅସ୍ତ୍ର—ସଂ. କ. (ଅସ୍ତ୍ର ଧାତୁ=କ୍ଷେପଣ କରିବା + କର୍ମ. ହି; ଯାହାକୁ

Astra ଫିଙ୍ଗି କରି ଶତ୍ରୁ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ)—

୧ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ଶତ୍ରୁ ଉପରକୁ ଫିଙ୍ଗା ଯାଏ—

1. A missile.

(ଯଥା—ବାଣ, ଶର, ଗୁଳି, ଗୋଲା, ଶକ୍ତି, ବାଟୁଳି ।)

୨ । ଯେଉଁ ହତାଶରଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଶତ୍ରୁ ଉପରକୁ

ଫିଙ୍ଗା ଯାଏ—

2. A weapon for throwing missiles.

(ଯଥା—ଧନୁ, ବକ୍ସିକ, ବାଟୁଳିଶକ୍ତା) ।

୩ । ଶତ୍ରୁକୁ ଆଘାତ କରିବା ବା ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ

ବ୍ୟବହୃତ ସବୁ ପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ର—3. All kinds of

weapons of offence and defence.

୪ । ଯେଉଁ ହତାଶରଦ୍ୱାରା ଶତ୍ରୁପ୍ରେରତ ଅସ୍ତ୍ରଶକ୍ତାକୁ

ଅଟକାଯାଏ; (ଯଥା—କାଳ)—

4. A weapon of defence

୫ । ଚିକିତ୍ସକଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଶସ୍ତ୍ର—

5. Surgical instruments.

୬ । ମନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଶତ୍ରୁପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଜିତ ଯନ୍ତ୍ର—

6. A weapon applied against a foe with

the help of mystic formula.

୭ । କେତେକ ମନ୍ତ୍ର (ଯଥା—ଅଙ୍ଗନାସ, କରନ୍ୟାସ)

ପାଠବେଳେ ଫହଁ ଶବ୍ଦ ପୁଣ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରିତ ମନ୍ତ୍ର (ଯଥା—

କରତଳକରପୁଷ୍ପାଭ୍ୟାଂ ଅସ୍ତ୍ରାୟ ଫହଁ)—

7. A mystical syllable uttered during

certain rites.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପତ ସ୍ୱାଭାବେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅସ୍ତ୍ର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅସ୍ତ୍ର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବସ୍ତୁର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଖୋଜିବେ; 'ରୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ରୁଆ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ

ଦେ. ବି.—ଅସ୍ତ୍ର—Astara (See)

[ଦ୍ର—ଅସ୍ତ୍ର ଅର୍ଥ ଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରତି ପିଙ୍ଗାସିକା ବସ୍ତୁ ବା ଦୃଢ଼ଅର (ଯଥା—ଶର, ବଳୁକ) । ଶସ୍ତ୍ର ଅର୍ଥ (ଶସ୍ତ୍ର ଧାତୁ = ବଧ କରିବା) ଯାହାକୁ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ବଧ କରିବା ପାଇଁ ଶସ୍ତ୍ର ଦେହରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ (ଯଥା—ଖଣ୍ଡା, ବଳ୍ମ, ଛୁରି); କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ଭାଷାରେ ଅସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଭୂତପୁ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଅସ୍ତ୍ରକଣ୍ଠକ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର + କଣ୍ଠକ)—

Astrakantaka ଶର; ଶର—Arrow (M. W.)

ଅସ୍ତ୍ରଗ୍ରାମ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଗ୍ରାମ)—

Astragrāma ନାନାଦି ଅସ୍ତ୍ରର ସଂଗ୍ରହ—

Collection of many kinds of weapons.

ଅସ୍ତ୍ରଗୁଳନ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଗୁଳନ)—

Astrachālana ୧ । ଦୃଢ଼ଅରକୁ ଚଳାଇବା—

1. The playing or using of a weapon

୨ । ରୋଗୀପ୍ରତି ଚିକିତ୍ସାର୍ଥ ଅସ୍ତ୍ରପ୍ରୟୋଗ—

2. Application of surgical weapons to a patient.

ଅସ୍ତ୍ରଚିକିତ୍ସକ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଚିକିତ୍ସକ)—

Astrachikitsaka ଦୃଢ଼ଅର ଦ୍ୱାରା ଚିକିତ୍ସା କରିବା ଡାକ୍ତର—
A surgeon.

ଅସ୍ତ୍ରଚିକିତ୍ସା—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଚିକିତ୍ସା)—

Astrachikitsā ଦୃଢ଼ଅର ପ୍ରୟୋଗସ୍ୱରୂପ ରୋଗ ଭଲ କରିବା—
Surgery; surgical operation.

[ଦ୍ର—ତରଳ ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମରେ ନାନାଦି ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଅସ୍ତ୍ରଚିକିତ୍ସାର ବିବରଣ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ବିବୃତ ହୋଇଅଛି ।]

ଅସ୍ତ୍ରାଜିବା—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର + ଜୀବ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଯେ

Astrajiba ଜୀବକା ନିର୍ବାଦ କରେ—ସେନା; ସିପାହି)—
A soldier (M. W)

ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଧାରଣ)—

Astradhāraṇa ୧ । ଯୁଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟାଦି କରିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ଅର ଧରିବା —1. Bearing of arms.

୨ । ଶତ୍ରୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦୃଢ଼ଅର ଧରି ଗୁଳି କରିବାକୁ ଉଠିବା—
2. Rising up in arms.

ଅସ୍ତ୍ରନିବାରଣ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ନିବାରଣ)—

Astranibāraṇa ଶତ୍ରୁପ୍ରେରତ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଅଡ଼ିବା—

Warding off a blow from the enemy.

ଅସ୍ତ୍ରପଟ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀଦେ (ଫିଙ୍ଗୁମ୍ବ; କେନ୍ଦୁମ୍ବ) ବି.—

Astrapattā ହାତ ମୁଠା ଆବୃତ ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ବେଶ୍-ସୁନ୍ଦର ପଟ୍ଟା ବାନ୍ଧି; ସହିରେ ଭୃଷ୍ମାମାନେ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ମନ୍ତ୍ର-ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି—A stick with a hollow handle to cover the fist while holding it.

ଅସ୍ତ୍ରବନ୍ଧ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ବନ୍ଧ)— ଶରବର୍ଷଣ; ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—
Astrabandha ଶରଧାରୀ—An uninterrupted series of arrows (M. W.)

ଅସ୍ତ୍ରବର୍ଷ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ବର୍ଷ)—ଅସ୍ତ୍ରବନ୍ଧ (ଦେଖ)

Astrabarsha Astrabandha (See)

ଅସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ, ଅସ୍ତ୍ରଗୁଳନସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଦ୍ୟା)—

Astrabidyā ୧ । ଅସ୍ତ୍ରଗୁଳନସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଦ୍ୟା ବା କୌଶଳ—
1 The art of fencing.

୨ । ଅସ୍ତ୍ରଚିକିତ୍ସାଶାସ୍ତ୍ର —2. The science of surgery.

୩ । ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା—3. The military Science.

ଅସ୍ତ୍ରବେଦ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ, ଅସ୍ତ୍ର + ବେଦ)—

Astrabeda ଅସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା (ଦେଖ)

Astrabidyā (See)

ଅସ୍ତ୍ରବେଧ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ବେଧ)—

Astrabedha ଦେହରେ ଅସ୍ତ୍ର ଗଲି ଯିବା—Deep wound made by a weapon.

ଅସ୍ତ୍ରବେଦ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ବେଦ)—

Astrabheda ୧ । ଅସ୍ତ୍ରବେଦ (ଦେଖ)

1 Astrabedha (See)

୨ । ଅସ୍ତ୍ରର ପ୍ରକାର; ଏକ ପ୍ରକାରର ଅସ୍ତ୍ର—

2. A kind of weapon.

ଅସ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ, ଅସ୍ତ୍ର + ମନ୍ତ୍ର)—

Astramantra ଅସ୍ତ୍ରକୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ମନ୍ତ୍ର—Mystic formula used to charm arrows and weapons.

ଅସ୍ତ୍ରମାର୍ଜ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର + ମାର୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Astramārja ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସ୍ତ୍ରଶୁଦ୍ଧିକ ମାଜେ ବା ପରିଷ୍କାର କରେ—An armourer; a tool-cleaner.

ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି (ଦ୍ରବ୍ୟ; ଅସ୍ତ୍ର + ଶସ୍ତ୍ର)—ସବୁ ପ୍ରକାରର ଦୃଢ଼ଅର—

Astrasāstra All sorts of weapons.

ଅସ୍ତ୍ରଶିକ୍ଷା—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଶିକ୍ଷା)—

Astrasikshā ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଅସ୍ତ୍ରଗୁଳନ ଶିକ୍ଷା—
Military training or exercise.

ଅସ୍ତ୍ରସାୟକ—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର + ସାୟକ)—ଲୁହାର ଶର—

Astrasāyaka An iron-arrow. (M. W.)

ଅସ୍ତ୍ରହୀନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ହୀନ)—ନିରସ୍ତ୍ର—

Astrahīna Unarmed.

ଅସ୍ତ୍ରାଗାର—ସଂ. ବି (ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଗାର)—ଅସ୍ତ୍ରଶୁଦ୍ଧିକ ଜମା

Astrāgāra ରଖାହେବାକୁ ଗୃହ—Arsenals; armoury.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅସ୍ତ୍ରାଘାତ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ତ୍ରା ଘାତ; ଅସ୍ତ୍ର + ଅଘାତ)—

Astrāghāta ୧ । ଦୃଢ଼ଅରର ଘେଷ—

1. Stroke or blow of a weapon

୨ । ଦୃଢ଼ଅରଦ୍ୱାରା ଦେବା ଗତ—2. A wound; cut.

ଅସ୍ତ୍ରାହତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅସ୍ତ୍ରା ହତ; ଅସ୍ତ୍ର + ଅହତ)—

Astrāhata ୧ । ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଆଘାତଗ୍ରସ୍ତ—1 Wounded.

୨ । ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ମାରତ—2. Killed (M. W.)

ଅସ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. । ଅସ୍ତ୍ର + ଇନ୍ ୧ମ. ୧ବ.)—ଅସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜିତ; ଅସ୍ତ୍ର-

Astrī ଧାରୀ—Armed with a weapon.

(ଅସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି. —୧ । ଅନୁରକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—

1. An archer (M. W.)

୨ । ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ନୁହେଁ—2 Not a woman (M. W.)

ଅସ୍ତ୍ରୀକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବିହୃତୀକ; ଅ + ସ୍ତ୍ରୀ)—୧ । ବିପତ୍ନୀକ; ସାହାର

Astrīka ସ୍ତ୍ରୀ ମୃତା—1. Widowed; destitute of a wife

୨ । ଅବବାହିତ—2. Unmarried.

୩ । ସାହା ସଙ୍ଗେ ସ୍ତ୍ରୀ ନାହିଁ—3 Not accompanied by one's wife.

ଅସ୍ଥଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅସ୍ଥଲ (ଦେଖ)

Asthal ଅସ୍ଥଲ (See)

ଅସ୍ଥାତା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—ଅସ୍ଥାତା (ଦେଖ)

Asthātā ଅସ୍ଥାତା (See)

ଦେ. ବିଣ —ଅଥାତା (ଦେଖ)

Athātā (See)

ଅସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ଥାନ)—୧ । ମନ୍ଦସ୍ଥାନ—1. Bad place.

Asthāna ୨ । ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ—2. Unfit place; wrong place.

୩ । ଅଯୋଗ୍ୟ ସ୍ଥାନ—3. Improper place

୪ । ଅପବିତ୍ରସ୍ଥାନ—4. Unholy place.

୫ । ଶରୀରର ଗୁପ୍ତାଙ୍ଗ—5. The private part of the body

୬ । ଶରୀରର ମର୍ମସ୍ଥାନ; ଅଥାନ—

6. Vital or vulnerable part of the body.

୭ । ଅସ୍ଥାୟୀ—7. Non-permanency (M. W.)

ସଂ. ବିଣ.—ସ୍ଥାନରହିତ—Having no place or footing.

ଅସ୍ଥାନସ୍ଥ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅସ୍ଥାନ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Asthānastha ଅନୁଚିତ ବା ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା—

(ଅସ୍ଥାନସ୍ଥା—ସ୍ଥା) Mis-placed; consigned to a wrong place.

ଅସ୍ଥାବର—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ସ୍ଥାବର)—୧ । ସାହା ସ୍ଥିର ବା ଦୃଢ଼ସ୍ଥିତି

Asthābara ନୁହେଁ—1. Not fixed

୨ । ଚଳୁଥିବା; ଗତିଶୀଳ—2. Moving.

୩ । ଅଚରଣୀୟ—3. Not permanent

୪ । (ଆଇନ) ଚଳନ୍ତି (ସମ୍ପତ୍ତି)—

4. (law) Movable (property)

୫ । ଜମି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ (ସମ୍ପତ୍ତି)—

5. (property) Other than land. (ସଥା—ଟଙ୍କା, ଜଳସମ୍ପଦ)

୬ । ସାହାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ନିଆଯାଇ ନ ପାରେ—

6. Incapable of being removed to another place

ଅସ୍ଥାୟୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ସ୍ଥାୟିନ୍; ୧ମ. ୧ବ.)—୧ । ଅଚରଣୀୟ;

Asthāyī ସାହା ଚରଣୀୟ ନୁହେଁ—1. Not permanent; not lasting.

(ଅସ୍ଥାୟି—ସ୍ଥା) ୨ । ସମ୍ପ୍ରାୟୀ—2 Transient.

୩ । ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ—3. Changeable.

ଅସ୍ଥାୟୀଭାବ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା)—୧ । ଅଚରଣୀୟ ଦେବାର ଅବସ୍ଥା—

Asthāyībhāva 1. Non-permanency.

୨ । ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥା ଚରଣୀୟ ନୁହେଁ—

2. Temporary state

୩ । ଯେଉଁ ମନୋଭାବ ବେଶେକାଳ ରହେ ନାହିଁ—

3. Transient feeling.

ଅସ୍ଥି—ସଂ. ବି (ଅସ୍ଥ ଧାତୁ—ସେପକ୍ଷ କରିବା + କର୍ମ. ଥୁ)—୧ । ଶର-

Asthi ଦେହ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଟାଣୁଆ ଉପାଦାନ ନାଡ଼—1. Bone.

୨ । ଫଳର ଟାଣୁଆ ବା ଟାଣ ମଞ୍ଜି—2. The hard seed or stone inside a fruit (M. W.)

ଅସ୍ଥିକଙ୍କାଳମାଳା—ଦେ. ବି.—ବାହାରକୁ ଦେଖାଯିବା ମାଂସହୀନ ଦେହର

Asthikāṅkālamāla ହାଡ଼ ଓ କଙ୍କାଳ—Bones and skeleton of a fleshless body.

ଦେ. ବିଣ.—କଙ୍କାଳମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

(person) Reduced to skeleton.

ଅସ୍ଥିକଙ୍କାଳମାଳା—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ.—ଅସ୍ଥିକଙ୍କାଳମାଳ (ଦେଖ)

Asthikāṅkālamāla Asthikāṅkālamāla (See)

ଅସ୍ଥିକୃତ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ଥି + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍; ସହୃଦ୍ୱ ହାଡ଼

Asthikṛut ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ)—ହାଡ଼ରସ୍ଥ; ମଜ୍ଜା—

Marrow (M. W.)

ଅସ୍ଥିଚୟନ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ଥି ଚୟ; ଅସ୍ଥି + ଚୟନ)—ସରେ ଗଞ୍ଜାଦ

Asthichayana ଗର୍ଭରେ ପକାଇବା ପାଇଁ ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶର-

ଦାହ ରସୁରୁ ସଂଗୃହୀତ ଦଗ୍ଧ ଅସ୍ଥି ଶବ୍ଦ—A bit of charred bone of a person gathered from the ashes of cremation for being consigned in future to some sacred river.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅସ୍ଥିର ଓ ମାଂସ ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅସ୍ଥିର ଓ ମାଂସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ବା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ପିନ୍ଧେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସଂଖ୍ୟାମାନେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଚପଟତା ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା.— ‘ବାଇ’ ନ ମନେ ‘ବାଇ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବୁଅ’ ନ ମନେ ‘ବୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲକବ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକବ’ ଦେଖିବେ ।

ଅସ୍ଥିଚର୍ମସାର—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସ୍ଥି ଓ ଚର୍ମ ମାତ୍ର ସାର)
Asthicharmasāra ରହିଅଛି ସାହାର)—

(ଅସ୍ଥିଚର୍ମସାର—ଶ୍ରୀ) ରୋଗ ବା ଅନାହାର ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚର୍ମ ବେଡ଼ିଥିବା କଙ୍କାଳମାତ୍ର ବାକି ରହିଥାଏ—
(person) Reduced to skeleton covered over with skin

ଅସ୍ଥିଚର୍ମାବଶିଷ୍ଟ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସ୍ଥି ଓ ଚର୍ମ ମାତ୍ର)
Asthicharmābāśishṭa ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଛି ସାହାର)—

(ଅସ୍ଥିଚର୍ମାବଶିଷ୍ଟ—ଶ୍ରୀ) ଅସ୍ଥିଚର୍ମସାର (ଦେଖ)
Asthicharmasāra (See)

ଅସ୍ଥିଚ୍ଛଳତ—ସ. ବି—ସ୍ଥୂଳତୋଳୁ କାଣ୍ଡରୁ ନାମକ ହାତୁଡ଼ିକା—
Asthichchhalita A kind of fracture of the bone.

ଅସ୍ଥିଜ—ସ. ବି. (ଅସ୍ଥି + ଜନ ଧାତୁ + ଅ)—ମଜ୍ଜା; ହାତୁରସା—
Asthija Marrow.

ଅସ୍ଥିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସ୍ଥିତ)—୧ । ଅସ୍ଥିର—1. Restless
Asthita ୨ । ଉପାୟରହିତ—2. Devoid of means.

(ଅସ୍ଥିତ—ଶ୍ରୀ)

(ଅସ୍ଥିତ—ବି)

ଅସ୍ଥିତପଞ୍ଚକ—ସଂ. ବି. (ଗଣିତପଦ୍ଧତି)—ଯେଉଁ ଧାରାହାର
Asthitapañchaka ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଦତ୍ତବସ୍ତିରୁ ଗୋଟିଏ ଅଙ୍କର ରାଶି ବାହାର କରିବାକୁ ହୁଏ; ମିଶ୍ର ବୈଶିକ ଧାରା—
(Arithmetic) The compound Rule of Three.

ଅସ୍ଥିତୁଣ୍ଡ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସ୍ଥିମୟ ତୁଣ୍ଡ ସାହାର; ଏମାନଙ୍କର)
Asthitunda ଅଷ୍ଟ ଥିବାରୁ)—୧ । ପକ୍ଷୀ—1. Bird.

୨ । କାଠକଣା ଚଢ଼େଇ—

2. The wood-pecker bird.

ଅସ୍ଥିତ୍ୱ—ସ. ବି. (ଅସ୍ଥି + ତ୍ୱ)—ହାତୁ ପାଲଟିବା—
Asthitwa Ossification

ଅସ୍ଥିଦଣ୍ଡ—ସଂ. ବି—ମେରୁଦଣ୍ଡ—Back-bone
Asthidanda

ବାମ ଚରଣ ମୂଳହାରେ, ଚକ୍ଷିଣ ନାଭିର ଉପରେ ।

ଦେଇ ଟେକିବ ଅସ୍ଥିଦଣ୍ଡ. ତୁଳେ ଅମସ୍ୟ କାନ୍ଦୁନାହିଁ । କଳ୍ପାଧି. ଭଗବତ ।

ଅସ୍ଥିଦେବା—ଦେ. କି—ଅସ୍ଥି ପକାଇବା (ଦେଖ)
Asthidebā Asthipakāibā (See)

ଅସ୍ଥିପକାଇବା—ଦେ. କି—ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଅସ୍ଥିକୁ ନେଇ ଗଙ୍ଗାଦି ଗର୍ଭରେ
‘Asthipakāibā ପକାଇବା—To consign the bone of a dead person to some sacred
‘ଅସ୍ଥିଦେବୀ’
‘ଅସ୍ଥିଦେବୀ’
water.

ଅସ୍ଥିପଞ୍ଜର—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ଥି + ପଞ୍ଜର, ଯେଉଁ ହାତୁ ପଞ୍ଜର ପରି ଦିଶୁ—
Asthipañjara ଥାଏ)—କଙ୍କାଳ—Skeleton.

ଅସ୍ଥି ବିଜ୍ଞାନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅସ୍ଥି + ବିଜ୍ଞାନ)—

Asthibijñāna ଯେଉଁ ବିଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଅସ୍ଥିମାନଙ୍କ ବିଷୟ ଜଣାଯାଏ
The science treating of bones; osteology.

ଅସ୍ଥିଭକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅସ୍ଥି + ଭକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Asthibhaksha ଯେ ହାତୁ ଖାଏ—Eating bones

(ଅସ୍ଥିଭକ୍ଷ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି—୧ । ହାତୁ ଗିଳା ପକ୍ଷୀ—

1 The adjutant crane

୨ । କୁକୁର—2. Dog.

ଅସ୍ଥିଭଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍ୱ; ଅସ୍ଥି + ଭଙ୍ଗ)—

Asthibhaṅga ୧ । ହାତୁ ଭାଙ୍ଗିଯିବା—

1. Fracture of bone

୨ । ହାତୁରଙ୍ଗା ଲତା—2. A creeper Vitis

Quadrangularis.

ଅସ୍ଥିଭେଦ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍ୱ, ଅସ୍ଥି + ଭେଦ)—

Asthibheda ଅଭାବଦ୍ୱାରା ହାତୁ କଟିଯିବା—

Bone-breaking; wounding of a bone; fracture due to a blow.

ଅସ୍ଥିମୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅସ୍ଥି + ମୟ)—

Asthimaya ୧ । ଅସ୍ଥିଗଠିତ; ସାହାର ପ୍ରଧାନ ଭୂସାଦାନ ଅସ୍ଥି—

(ଅସ୍ଥିମୟ—ଶ୍ରୀ) 1. Consisting of bones.

୨ । ହାତୁଅ—2. Bony.

ଅସ୍ଥିମାଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ଥି ମାଳା)—ଅସ୍ଥିମାଳା (ଦେଖ)

Asthimālā Asthimālā (See)

ଅସ୍ଥିମାଳା—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍ୱ; ଅସ୍ଥି + ମାଳା)—୧ । ହାତୁରମାଳ—
Asthimālā 1. A necklace of bones.

୨ । ହାତୁସମୂହ—2. A collection of bones

ଅସ୍ଥିମାଳିନୀ—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅସ୍ଥିମାଳିନୀ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Asthimālīnī ଅସ୍ଥିମାଳିର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Asthimālī.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—କାଳୀ; ଚଣ୍ଡୀ—A name of Kālī.

ଅସ୍ଥିମାଳୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଅସ୍ଥିମାଳ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Asthimālī ଯେ ହାତୁର ମାଳ ପିନ୍ଧିଅଛି—

(ଅସ୍ଥିମାଳିନୀ—ଶ୍ରୀ) Wearing a necklace of bones.

ସଂ. ବି. ପୁ.—ମହାଦେବ—God Śiba.

ଅସ୍ଥିର—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ଥିର = ନିଶ୍ଚିତ)—

Asthira ୧ । ସାହା ସ୍ଥିରକୁ ନୁହେଁ—

(ଅସ୍ଥିର—ଶ୍ରୀ) 1. Unsettled.

(ଅସ୍ଥିର—ବି) ୨ । ଅନିଶ୍ଚିତ—2 Not sure.

୩ । ଅଥୟ; ଚଞ୍ଚଳ; ଅସ୍ଥିର—

3. Restless; unsteady.

୪ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ—4. Changing.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଋ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଞ, ଷ	ଞ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅନୁନାସିକ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ	ଝ

* । ଚଳଚ୍ଚତ—5. Moving.

୬ । ଟଳଟଳା—6. Tottering; unstable.

୭ । ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ—7 Changeable.

ଅସ୍ଥିରକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅସ୍ଥି + ରକ୍ଷଣ)—

Asthirakshana ଅସ୍ଥିରକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Asthichayana (See)

ଅସ୍ଥିରକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅସ୍ଥି + ରକ୍ଷା)—

Asthirakshā ଅସ୍ଥିରକ୍ଷା (ଦେଖ)

Asthichayana (See)

ଅସ୍ଥିରଚେତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସ୍ଥିର + ଚେତସ୍)

Asthirachetā (୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଚଞ୍ଚଳମନ; ଯାହାର ମନ

ବେଳକୁବେଳ ବଦଳେ; ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଚିତ୍ତ—

1. Fickle-minded; irresolute.

୨ । ବ୍ୟାକୁଳ ଚିତ୍ତ—

2. Restless; mentally agitated.

ସଂ. ବି—(କର୍ମଧା)—୧ । ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ମନ; ଯେଉଁ

ମନର ସ୍ଥିରତା ନାହିଁ; ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ମନ—

1. Fickle mind.

୨ । ବ୍ୟାକୁଳଚିତ୍ତ—2. Agitated mind.

ଅସ୍ଥିରତା—ସଂ. ବି. (ଅ = ନାହିଁ + ସ୍ଥିରତା = ସ୍ଥିରଭାବ)—

Asthiratā ୧ । ସ୍ଥିରତାର ଅଭାବ—

1. Want of steadiness.

୨ । ଅନିଶ୍ଚୟତା—

2. Want of certainty.

୩ । ଅଧୀରତା—3 Restlessness

୪ । ଚଳତା—4. State of moving.

* । ଅସୈର୍ଯ୍ୟ—5. Impatience.

୬ । ଅଶାନ୍ତି—

6 Want of peace or calmness.

ଅସ୍ଥିରତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନାହିଁ + ସ୍ଥିରତ୍ୱ = ସ୍ଥିରଭାବ)—

Asthiratwa ଅସ୍ଥିରତ୍ୱ (ଦେଖ)

Asthiratā (See)

ଅସ୍ଥିରଧୀ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ. (ଅସ୍ଥିର + ଧୀ = ବୁଦ୍ଧି, ମତି)—

Asthiradhī ଅସ୍ଥିରଧୀ (ଦେଖ)

Asthirachetā (See)

ଅସ୍ଥିରବୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ. (ଅସ୍ଥିର + ବୁଦ୍ଧି)—

Asthirabuddhi ଅସ୍ଥିରବୁଦ୍ଧି (ଦେଖ)

Asthirachetā (See)

ଅସ୍ଥିରମତି—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ. (ଅସ୍ଥିର + ମତି)—

Asthiramati ଅସ୍ଥିରମତି (ଦେଖ)

Asthirachetā (See)

ଅସ୍ଥିରମନା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅସ୍ଥିର + ମନସ୍)

Asthiramanā (୧ମା. ୧ବ.)—ଅସ୍ଥିରଚେତା (ଦେଖ)

Asthirachetā (See)

ଅସ୍ଥିଶେଷ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସ୍ଥି + ଶେଷ)—ଯେଉଁ

Asthishesha

ଜୀବର ଅସ୍ଥିମାତ୍ର ଅବଶିଷ୍ଟ ରହିଥାଏ—

(ଅସ୍ଥିଶେଷ—ଶ୍ରୀ) (animal or body) Of which

bone is only left

ଅସ୍ଥିଶୂଳ—ସଂ. ବି—ହାତୁରଙ୍ଗ (ଗଛ) (ଦେଖ)

Asthishūḥala Hārdabhaṅgā (tree) (See)

ଅସ୍ଥିସାଂଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅସ୍ଥି + ସଂଗ୍ରହ)—

Asthisaṅgraha ଅସ୍ଥିସାଂଗ୍ରହ (ଦେଖ)

Asthichayana (See)

ଅସ୍ଥିସାଂଚୟ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ; ଅସ୍ଥି + ସଂଚୟ)—

Asthisaṁchaya ଅସ୍ଥିସାଂଚୟ (ଦେଖ)

Asthichayana (See)

ଅସ୍ଥିସାଂହାର—ସଂ. ବି—ଅସ୍ଥିଶୂଳ (ଦେଖ)

Asthisaṁhāra

Asthishūḥalā (See)

ଅସ୍ଥିସାର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସ୍ଥି + ସାର)—

Asthisāra

ଅସ୍ଥିଶେଷ (ଦେଖ)

(ଅସ୍ଥିସାର—ଶ୍ରୀ)

Asthishesha (See)

ଅସ୍ଥିର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ଥିର୍ଯ୍ୟ + ସ୍ଥିରଭାବ; ଧୀରତା)—

Asthīrjya ଅସ୍ଥିର୍ଯ୍ୟ (ଦେଖ)—Asthiratā (See)

ଅସ୍ନା—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଅସନା (ଦେଖ)

Asnā

Asnā (See)

ଅସ୍ନାତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ନାତ = ସୌଧ)—

Asnāta

ଅସୌଧ; ଅଗାଧୁଆ; ଅସ୍ନାତ; ଯେ ଗାଧୋଇ

(ଅସ୍ନାତ—ଶ୍ରୀ) ନାହିଁ—Unwashed; unbathed.

ଅସ୍ନାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ନାନ)—୧ । ସ୍ନାନର ଅଭାବ—

Asnāna

1. Want of bathing.

୨ । ସ୍ନାନ ପ୍ରତି ଅନାଦର—

2. Neglect of washing.

ଅସ୍ନାନୀ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅସ୍ନାନ)—ଅସ୍ନାନ (ଦେଖ)

Asnānī

Asnāta (See)

ଅସ୍ନାନୀୟ—ଦେ. ବିଶ—ଅସ୍ନାନ (ଦେଖ)

Asnānīya

Asnāta (See)

ଅସ୍ପାର୍ଶ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅସ୍ପାର୍ଶ)—ଅସ୍ପାର୍ଶ; ଅସ୍ପର୍ଶ; ଯାହାକୁ

Asparśa

ଛୁଇଁବାକୁ ନୁହେଁ—Untouchable.

अस्पर्श

ବାଇ ରବର କୈଳେୟା ଅସ୍ପର୍ଶର ଅର୍ଥ ମତ ।

अस्पर्श

ଭଞ୍ଜ—ଦେଖାଯାଉଛି ।

(ଅସ୍ପାର୍ଶ—ଶ୍ରୀ)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସ୍ପର୍ଶକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅସ୍ପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ପର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ମେଢ଼ ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ପର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ହେବ । ଯଥା :—
'ସା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷ୍' ଦେଖିବେ; 'କ' ଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'କ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ଲ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ଲ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ଲ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ ।

ଅସ୍ପରଶୀ—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ସ. ଅସ୍ପରଶ୍ୟା)—ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଛୁଇଁ
Asparāṣī ସୋଗାଏ ନାହିଁ । ଅସ୍ପରଶ୍ୟା, ରତ୍ନମତୀ—
ਅସ୍ପରଶ୍ୟା Menstruated; in her menses

କେମନ୍ତେ କହନ୍ତି । ଅସ୍ତ୍ର, ସ୍ତ୍ରୀ, ବି ଅସ୍ପରଶ୍ୟା, ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୋହୁଏ ।

ପାଞ୍ଜି—କରପଣ ।

[ଦ୍ର—ଶାସ୍ତ୍ରମତେ ରତ୍ନମତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଥମ ଚିହ୍ନ ଦିଶିବା କାଳକୁ
ଛୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ତାକୁ ଅନ୍ୟ କେହି ଛୁଇଁଲେ ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ନ କର
ଶୁକ ହୁଏ ।]

ଅସ୍ପର୍ଶ—ସ. ବି. (ଅ + ସ୍ପର୍ଶ) ସ୍ପର୍ଶର ଅଭାବ—Absence of touch.
Asparśa ଗ୍ରା. ବିଶ. । ଅଶୁକ)—

୧ । ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟ—1 Untouchable

୨ । ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟା (ଦେଖ)—2 Aspruṣyā (See)

ଅସ୍ପର୍ଶନୀୟ—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅ + ସ୍ପର୍ଶନୀୟ) ଯାହାକୁ ଛୁଇଁବା ଉଚିତ
Asparśanīya ନୁହେଁ; ଛୁଇଁବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—
(ଅସ୍ପର୍ଶନୀୟ—ସ୍ତ୍ରୀ) Untouchable.

ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟ—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅ + ସ୍ପର୍ଶ) ଅସ୍ପର୍ଶନୀୟ (ଦେଖ)
Asparśya Asparśanīya (See)
(ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅସ୍ପଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ନିଷ୍ପତ୍ତ; ଅ + ସ୍ପଷ୍ଟ) ୧ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ; ଅବ୍ୟକ୍ତ—
Aspashṭa 1. Obscure; indistinct.
(ଅସ୍ପଷ୍ଟ—ବି)

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଗୋଟିଏ ନ ହେବା—
2. Imperceptible

୩ । ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—3 Dim.

୪ । ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ—
4 Not clearly audible.

୫ । ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ପଢ଼ି ହୁଏ ନାହିଁ—5 Illegible

୬ । ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ବୁଝାଯାଏ ନାହିଁ—
6. Which can not be well understood.

୭ । ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ ନାହିଁ—

7. Indistinctly uttered; inarticulate.

ଅସ୍ପଷ୍ଟତାଦୋଷ—ସଂ. ବି.—ବାକ୍ୟ ବା ରଚନାଦିର ଦୋଷବିଶେଷ—
Aspashṭatādoṣa A fault in composition.

ଦେ. ବି. (କଚ୍ଚିତ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ) ଅଭିପ୍ରେୟ ପ୍ରତିକାରର
ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୁଝି ନ ହେବା ଦୋଷ—A defect in
pleadings; indistinctness of the
reliefs prayed for in the plaint.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଅଭିପ୍ରେୟ ବା ସବାବରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ଦୋଷ ଥାଏ
ତାହା କୋଟି ପ୍ରକାର ନ କର ଫେରାଇ ଦିଏ ।]

ଅସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ) ୧ । ଯେ ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ କଥା
Aspashṭabādī କହେ ନାହିଁ—1 Not speaking
(ଅସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) distinctly.

୨ । ଯେ ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ ନୁହେଁ—2. Not plain-spoken.

ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ସ୍ପୃଶ୍ୟ)—ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ (ଦେଖ)
Aspruṣya Asparśanīya (See)
(ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅସ୍ପୃଶ୍ୟଜାତି—ସ. ବି.—୧ । ହିନ୍ଦୁ ସମାଜର ନୀଚତମ ଜାତି (ଯଥା—
Aspruṣyajāti ପାଣ୍ଡ, ଦାଡ଼ି, ଚମାର; ଯାହାଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ ଜାତି-
ମାନଙ୍କର ଛୁଇଁବା ନିଷିଦ୍ଧ)—
1. Untouchable caste.

୨ । ଯେଉଁ ନୀଚଧର୍ମୀକଲମ୍ବୀ (ଯଥା ମେଢ଼, ଯବନ)

ଜାତିକୁ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଛୁଅନ୍ତି ନାହିଁ—

2. Those whom the Hindus consider
polluted.

ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ—ସ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ପୃଷ୍ଟ)—ଯାହାକୁ କେହି ଛୁଇଁ ନାହିଁ—
Aspruṣhta Untouched.
(ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଅସ୍ପୃହ—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (କହ୍ନୁବା; ଅ = ନାହିଁ + ସ୍ପୃହ; ଇଚ୍ଛା ଯାହାର)—
Aspruḥa ୧ । ସ୍ପୃହାହୀନ; କୌଣସି ବିଷୟ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାବ୍ୟକ୍ତ—
(ଅସ୍ପୃହ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Not keen over a matter.

(ଅସ୍ପୃହ—ବି) ୨ । ନିର୍ମମ; ମମତାଶୂନ୍ୟ—2 Indifferent.

ଅସ୍ପୃହା—ସ. ବି (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ପୃହ = ଚଳବନ୍ତା ଇଚ୍ଛା)—

Aspruḥā ୧ । ସ୍ପୃହାଶୂନ୍ୟତା—1. Want of keenness.

୨ । ମମତାର ଅଭାବ—2 Indifference.

୩ । ଦୃଶ୍ୟ—3. Aversion

ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ—ସ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ପୃଷ୍ଟ) (ବାକ୍ୟ ବା ସ୍ୱର)—
Asphuta ୧ । ଅବ୍ୟକ୍ତ—1. Indistinct.

(ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ—ବି) ୨ । ଦରୋଷ—2. Inarticulate.

ଅସ୍ପୃଷ୍ଟବାଚ୍—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (କହ୍ନୁବା; ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ + ବାଚ)—

Asphuṭabāḥ ୧ । ଯେ ଅସ୍ପୃଷ୍ଟବାକ୍ୟ କହେ; ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାଷୀ—
1 Speaking indistinctly.

୨ । ଦରୋଷ କଥା କହୁଥିବା—2. Lipping.

ଅସ୍ପଷ୍ଟ—ସ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ପଷ୍ଟ = ନିର୍ମଳ)—

Aswachchha ୧ । ଅନିର୍ମଳ—1. Not clear.

(ଅସ୍ପଷ୍ଟ—ବି) ୨ । ଯାହା ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଦେଖା ଯାଏ ନାହିଁ—
2. Not transparent; opaque.

୩ । ଅସରଳ—3. Not frank.

ଦେ. ବିଶ.—ସନ୍ଦିଗ୍ଧତା—Suspicious; doubtful

ଦେ. ବି.—୧ । ଅନିଚ୍ଛା—1. Unwillingness.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୨ । ନାନାଦି ବିଷୟରେ କୁଣ୍ଠା—

2. Hesitation.

୩ । ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା—

3. Uneasiness of mind.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସ. ବିଶ (ଅ = ନୃଦେ + ସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର = ଅସ୍ଥିରତା)—

Aswachchhanda

ଅନାୟତ୍ତ—

(ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସ୍ତ୍ରା)

Not free; subservient.

(ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର; ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ବ)

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷରତା—ସଂ. ବି (ଅ = ନୃଦେ + ସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର = ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧୀନ +

Aswachchhandatā

ଭାବ. ତା)—

୧ । ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—

1. Want of ease or comfort.

୨ । ମାନସିକ ଅଶାନ୍ତ—

2. Absence of mental peace.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସ. ବିଶ (ଅ = ନୃଦେ + ସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର = ସ୍ୱାଧୀନ)—

Aswatantra ୧ । ଅସ୍ତ୍ରାଧୀନ—1. Not free; not

(ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସ୍ତ୍ରା)

independent.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷରତା । ୨ । ପରାଧୀନ—2. Subservient.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷରତା । ୩ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ; ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—

3. Not separate.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନୃଦେ + ସ୍ତ୍ରା = ସ୍ୱଧୀନ + ଅନ୍ତ = ଶେଷ

Aswanta ମୁଣ୍ଡ; ଯାହାର ମୁଣ୍ଡ ବା ମୁଣ୍ଡ ସ୍ୱଧୀନ ନୃଦେ)—

୧ । ଚୂର୍ଣ୍ଣ—1. Oven; grate.

୨ । ଅମଙ୍ଗଳ; ଅଶୁଭ—2. Adversity; evil.

୩ । (ଶୂନ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅସ୍ତ୍ରା + ଅନ୍ତ = ଶେଷ)—ମରଣ—

3. Death

ସ. ବିଶ—୧ । ସୀମାରହ—1. Boundless.

୨ । ଅଦମ୍ୟ; ଅନିୟମ—2. Uncontrollable.

୩ । ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—3. Inexhaustible.

୪ । ପରାଧୀନ; ଯାହାର ପରାଧୀନ ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—

4. Of unhappy ending; tragic.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ = ନାହିଁ + ସ୍ୱପ୍ନ = ନିଦ୍ରା)—

Aswapna ନିଦ୍ରାରହ—Sleepless.

ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଯାହାର ନିଦ୍ରା ନାହିଁ)—

୧ । ଦେବତା—1. Deity; gods.

୨ । (ନିଦ୍ରାହୀନ) ଜାଗରଣ—2. Waking.

୩ । ନିଦ୍ରାରହ ଅବସ୍ଥା—3. Wakefulness; want of sleep.

୪ । ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ; ମନ୍ଦସ୍ୱପ୍ନ—4. Evil dream.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ସଂ. ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର)—ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—

Aswaraśa

Untouchable

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରା. (ସଂ. ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର)—ଭୂମିମଣ୍ଡଳ—

Aswaraśi

Menstruated; in her menses.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବି. ୧ । ବିବାଦ—1 Quarrel.

Aswaraśa ୨ । ଅସମ୍ମତ—2, Disagreement.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସ୍ୱର୍ଗ + ଯ)—

Aswargya ଯେଉଁ କର୍ମ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱର୍ଗ ଲାଭ ହୁଏ ନାହିଁ—

(work) Not leading to heavens; sinful.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ)—

Aswātantrya ୧ । ଅସ୍ୱାଧୀନତା—1. Want of freedom,

୨ । ପରାଧୀନତା—2. Dependence.

୩ । ବିଶେଷତ୍ୱ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା ବା ଭାବ—

3. Want of individuality or peculiarity.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ୱାଦ)—

Aswāda ୧ । ମନ୍ଦ ସ୍ୱାଦ—1. Bad taste.

୨ । ଅରୁଚି—2. Distaste.

ସଂ. ବିଶ—ଅସ୍ୱାଦ (ଦେଖ)

Aswādu (See)

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସ୍ୱାଦ)—

Aswādu ୧ । ଯାହା ପାଟକୁ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ—

(ଅସ୍ୱାଦତା—ବ) 1. Insipid; disgusting to the taste.

୨ । ସ୍ୱାଦହୀନ—2 Tasteless

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ + ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟ)—

Aswādhyāya ଅନଧ୍ୟୟନ କାଳ—The time during which study is prohibited.

ସଂ. ବିଶ. ସଂ—ବିଷୟବସ୍ତୁ କେତେବେଳେ ପଢ଼ା—

Not properly studying the vedas.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସ୍ୱାଭାବିକ)—

Aswābhābika ୧ । ଅସ୍ୱାଭାବିକ—1. Unnatural.

(ଅସ୍ୱାଭାବିକତା—ବ) ୨ । କୃତ୍ରିମ—2. Artificial.

୩ । ବେଜାୟ—3. Inordinate.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅ + ସ୍ୱାମୀନ୍ + କ. ଅଦେଶ)—

Aswāmika ୧ । ଯାହାର କେହି ମାଲିକ ନାହିଁ;

(ଅସ୍ୱାମିକା—ସ୍ତ୍ରା) ନିଗୋସେଇଆ—1. Masterless; having no owner.

୨ । ନାହାରସ; ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିର କେହି ଦାବଦାର ନୁହେଁ—

1. Unclaimed

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରା—୧ । ଅସ୍ୱାମିକର ସ୍ତ୍ରା ଲକ୍ଷ—

Aswāmika 1. Feminine of Aswāmika.

୨ । ବିଧବା—2. Widowed; (woman) having lost her husband.

୩ । ଅବିବାହିତ—3 Unmarried.

ଅସ୍ତ୍ରାକ୍ଷର—ସଂ. ବି. ୩. ବିଶ. (ସଂ. ଅସ୍ୱାର୍ଥ)—ଅସ୍ୱାର୍ଥ (ଦେଖ)

Aswāratha

Aswārtha (See)

ଏହାବଦେଶେ ଯେତେ ଅସ୍ୱାର୍ଥରେ ପ୍ରତିପଦ ଓ ଚିତ୍ତର ଅସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିପଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ଏ କା ? ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେତେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନମେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଗୋଟିକେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଅସ୍ୱାର୍ଥ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅ+ସ୍ୱାର୍ଥ)—

Aswārtha ୧ । ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ; ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ—

1. Disinterested; selfless.

୨ । ଅସ୍ୱାର୍ଥପର—2. Unselfish.

ସଂ. ବି—୧ । ସ୍ୱାର୍ଥହୀନତା—1. Disinterestedness.

୨ । ସ୍ୱାର୍ଥପରତାର ଅଭାବ—2. Selflessness.

ଦେ. ବି—୧ । ଅଭାବ—1. Want of gain.

୨ । କ୍ଷତି—2. Loss.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅସ୍ୱାର୍ଥକ)—ଅସ୍ୱାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Asārthaka (See)

ଅସ୍ୱାର୍ଥକ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅସ୍ୱାର୍ଥକ)—ଅସ୍ୱାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Aswārthaka Asārthaka (See)

ଅସ୍ୱାର୍ଥପର—ସଂ. ବିଶ—୧ । ଯେ ସ୍ୱାର୍ଥପର ନୁହେଁ; ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ—

Aswārthapara 1. Unselfish

(ଅସ୍ୱାର୍ଥପର—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯାହାର କୌଣସି ବିଷୟରେ ସ୍ୱାର୍ଥ ନାହିଁ—

(ଅସ୍ୱାର୍ଥପରତା—ବି) 2 Disinterested

ଅସ୍ୱାର୍ଥୀ—ଦେ. ବି—ଅସ୍ୱାର୍ଥପର (ଦେଖ)

Aswārthī Aswārthapara (See)

ଅସ୍ୱାର୍ଥକ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅସ୍ୱାର୍ଥକ)—ଅସ୍ୱାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Aswārthuka Asārthaka (See)

ଅସ୍ୱାର୍ଥକ—ଦେ. ବିଶ—ଅସ୍ୱାର୍ଥକ (ଦେଖ)

Aswārthukī Asārthaka (See)

ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ = ସୁସ୍ଥତା)—

Aswāsthya ୧ ଅସୁସ୍ଥତା—1. Indisposition.

୨ । ପୀଡ଼ା; ରୋଗ—2 Sickness

୩ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଅଭାବ—3. Ill health

ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର—ସଂ. ବିଶ (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର = ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଜନକ)—

Aswāsthyakara ୧ । ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଜନକ—1. Unhealthy

(ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକରତା—ବି) ୨ । ରୋଗଜନକ—2. Causing disease.

ଅସ୍ୱୀକାର—ସଂ. ବି (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ୱୀକାର = ସମ୍ମତ)—

Aswīkāra ୧ । ନାସ୍ତିକ; ଅସମ୍ମତ—1 Non-admission;

(ଅସ୍ୱୀକୃତ—ବିଶ) denial

୨ । ଅମତପ୍ରକାଶ—2. Dissent

୩ । ଇନ୍ଦ୍ରା—3. Disavowal.

୪ । ନାମଞ୍ଜୁର—4 Refusal; rejection.

ଅସ୍ୱୀକୃତ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ୱୀକୃତ = ସମ୍ମତ)—

Aswīkruta ୧ । ଅନୁମୋଦିତ—1. Not approved.

(ଅସ୍ୱୀକୃତ—ବିଶ) ୨ । ଅସମ୍ମତ; ଅମତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Not consenting.

୩ । ଯେ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Dissenting.

୪ । ନାସ୍ତିକ—4. Disagreeing.

ଅସ୍ମାଦ୍—ସଂ. ସର୍ବନାମ. ମୂଳ ଶବ୍ଦ (ଅସ୍ ଥାତୁ = ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ମଦ୍)

Asmad ଦେହାନ୍ତମାନା ଜାତ—ମୁଁ; ଏ ଶବ୍ଦରୁ ଅହଂ (ଅମ୍)

ବହଂ (ଅମ୍ଭେମାନେ) ପଦ ହୁଏ । ଓଡ଼ିଆରେ ଏ ଶବ୍ଦର

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବରେ ଯୁକ୍ତ

ହୋଇଥିବା ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦମାନ ଓଡ଼ିଆରେ ବ୍ୟବହୃତ

ହୁଏ । ଯଥା—ଅସ୍ମାଦ୍ମୟ; ଅସ୍ମାଦାଦି—

ମୁଁ ଓ ଅମ୍ଭେ ଶବ୍ଦର ମୂଳସଂସ୍କୃତଶବ୍ଦ—

The Sanskrit base word denoting 'I'.

ଅସ୍ମାଦାଦି—ସଂ. ସର୍ବନାମ (ଅସ୍ମାଦ୍ = ମୁଁ + ଆଦି = ଇତ୍ୟାଦି; ମୁଁ ଓ ମୋହ

Asmadādi ପରି ଅନ୍ୟମାନେ—ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଶବ୍ଦ)—

୧ । ମୋ ଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି—1. People like me.

୨ । ମୁଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ—2. I and others.

୩ । ଅମ୍ଭେମାନେ—3. We.

(ଯଥା—ଅସ୍ମାଦାଦି ସେ ଶ୍ରୀକଳ୍ପ ଗମନ କରି ଦେବତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ
ଲାଭ କଲୁ ।)

ଅସ୍ମାଦିୟା—ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ଅସ୍ମାଦ୍ = ମୁଁ + ଇଦମର୍ଥେ; ଇୟ)—

Asmādiya ୧ । ଅମ୍ଭସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1. Relating to me.

(ଅସ୍ମାଦିୟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

2 Relating to us.

୩ । ଯାହା ଅମ୍ଭର—3 Belonging to me.

୪ । ଯାହା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର—4 Belonging to us.

୫ । ଅମ୍ଭର—5. My; mine.

୬ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର—6. Our; ours

ଅସ୍ମାନ୍—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଅସ୍ମାନ)—ଅସ୍ମାନ (ଦେଖ)

Asmān Asmān (See)

ଅସ୍ମାଙ୍ଗୋଲୀ—ଦେ. ବି (ଅ. ଅସ୍ମାନ୍ + ସଂ. ଗୋଲକ)—

Asmāngolā ଅକାଶମାଲୀ ୨ (ଦେଖ)

ଅସ୍ମାନଗୋଳା Akāśamallī 2 (See)

ଆଶ୍ମାନଗୋଳା

ଅସ୍ମାନୀ—ବୈଦେ. ବିଶ.—ଅସ୍ମାନ (ଦେଖ)

Asmāni Asmāni (See)

ଅସ୍ମାନୀୟ—ବୈଦେ. ବିଶ.—ଅସ୍ମାନୀୟ (ଦେଖ)

Asmāniyā Asmāniyā (See)

ଅସ୍ମାର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅସ୍ମାର୍ତ୍ତ = ସ୍ମୃତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ)—୧ । ସ୍ମୃତବହୁତ୍ୱ;

Asmārtta ସ୍ମରଣାତ୍ମକ—1. Immemorial.

୨ । ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ର ବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶାସ୍ତ୍ର ବହୁତ୍ୱ—2 Illegal.

୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ମାର୍ତ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନୁହେଁ—

3. Not belonging to the Smārta sect of Brāhmanas.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଝ	ଭ	ଧ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଝ	ଭ	ଧ

ଅସ୍ମିତା—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ମି = ମୁଁ ଅଛୁ + ଭବ. ତା)—

Asmitā ୧ । ଅହଂକାର; ଅହଂଜ୍ଞାନ—

1. Self-conceit; egotism.

୨ । 'ମୁଁ ଅଛି' ଏହି ଜ୍ଞାନର—2. Self-consciousness.

ଅସ୍ମିତା ବହୁସ୍ଵର ଦେଲ ନମନନ । ଗୁଣାଧ୍ୟାୟ ଚଳିବା ।

୩ । (ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନ) ମୋହ, ଓ 'ସୋହଂ' ମଧ୍ୟରେ

ପ୍ରଭେଦ ଜ୍ଞାନର ଅଭାବ—3. (Bedānta

philosophy) Want of discrimina-

tion between the Ego and Non-ego.

ଅସ୍ମୃତି—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅ + ସ୍ମୃତି)—ସ୍ମୃତି ବା ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ବହୁର୍ଭୁତ;

Asmṛuti ଅଶାସ୍ତ୍ରାୟ—Not prescribed by scriptures

or the codes of law.

ଅସ୍ମର—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ସ୍ମର = ଲଜିତ)—ଅଲଜିତ—

Asmāra Unashamed

ଅସ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ର ଧାତୁ = ସେପଣ କରିବା + କର୍ମ ଚ; ଯାହା ଶରୀର

Asra ଯାକ କ୍ୟାପି ଅଛୁ—ଅନ୍ୟରୁପ ଅଣ୍ଡ)—୧ । ଅଣ୍ଡ (ଦେଖ)

1. Asra (See)

୨ । କେଶ—2 Hair.

ଅସ୍ରାକହର—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ର = ରକ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ପରି ବର୍ଣ୍ଣିତ)—

Asrakhadira ପାକଡ଼ା ଖଇର; ବିଟ ଖଇର—

Brown or red catechu.

ଅସ୍ରପ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ର = ରକ୍ତ + ପା ଧାତୁ = ପିଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Asrapa ୧ । ସେ ରକ୍ତ ପିଏ; ରକ୍ତସ୍ତ—

(ଅସ୍ରପା—ଶ୍ଵା) 1 Blood-sucking; demon.

୨ । ଲୋକ—2 Leech.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଅନ୍ୟରୁପ ଅଣ୍ଡ ।]

ଅସ୍ରପତ୍ରକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଅସ୍ର ବା ରକ୍ତପରି ପତ୍ର ଯାହାର)—

Asrapatraka ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—

A tree; Rubia Cordifolia.

ଅସ୍ରପାଳା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅସ୍ର = ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ର ଯାହାର,

Asraphalā ଏହାର କୋଳ ନାଲି) ସଞ୍ଜିତା ବୃକ୍ଷ; ଶାଲଗଛ—

A tree; Boswellia Thurifera.

ଅସ୍ରମାତ୍ରିକା— (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅସ୍ର + ମାତ୍ରିକା (ଏସ୍ରୁ ରକ୍ତ ହୁଏ

Asramātrikā ବୋଲି)—ଶରୀରରୁ ରସ; ଧାତୁ—

Chyle; chyne

ଅସ୍ରରୋଧିନୀ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅସ୍ର + ରୋଧିନୀ)—

Asrarodhini ଲଜକୋଳ ଲତା—A thorny creeper;

Memosa Pudica.

[ଦ୍ର—ଏହାର ପତ୍ର ଚାଟିକରି ଦେଲେ ଶରୀରର ରକ୍ତସ୍ରାବ

ବନ୍ଦ ହୁଏ ।]

ଅସ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସାର)—ଅସର (ଦେଖ)

Asrā

Asarā (See)

ଅସ୍ରାଜିକ—ସଂ. ବି.—ଧଳା ଭୂଲସୀ ଗୁଳ୍ମ—The brown leaved

Asrājika

Holy Basil plant.

ଅସ୍ରୁ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ର ଧାତୁ = ସେପଣ କରିବା + କର୍ମ. ରୁ; ଏହାର

Asru

ଅନ୍ୟରୁପ ଅଣ୍ଡ)—ଲୋଚନ—Tear.

ଅହ—ସଂ. ଅ—୧ । ଅହା; ଅ—

Aha

1. (Interjection) aha; ah.

[ଦ୍ର—ଏହା ସମ୍ବୋଧନ, ଅନନ୍ଦ, ଦୁଃଖ, କ୍ଳାନ୍ତି ଓ ବିସ୍ମୟ

ଜ୍ଞାପନାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

୨ । ଅହହ (ଦେଖ)—Ahaha (See)

ସଂ. ବି. (ଅହନ୍)—ଦିବସ—Day.

[ଦ୍ର—ସମାସରେ ଅହନ୍ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଏହି

ଅକାର ଧାରଣ କରେ । ଯଥା—ଦଶାହ, ପୁଣ୍ୟାହ, ସପ୍ତାହ ।]

ଦେ. ଅ. (ଅବଜ୍ଞାର୍ଥକ; ଏଠାରେ ହ ର ଭଜାରଣ ଦୀର୍ଘସ୍ଵାୟୀ)—

୧ । ନା; ନାହିଁ, ଉଁହଁ; ଏହେଁ—

1. (interjection) No.

୨ । କେବେ ନୁହେଁ—2 Never; not at all.

ଅହଂ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅହଂ = ମୁଁ; ଆମ୍ଭେ)—

Aham

୧ । ଅହଂକାର; ଆହଂକାର—

1. Egotism; self-conceit.

୨ । ଅହଂଗୁଣ—2. Self-sufficiency.

୩ । ଅହଂମିତ୍ତା; ଅହଂକାର; ଗର୍ବ—

3. Pride, vanity; haughtiness.

ଅହଂପରାୟଣ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅହଂ + ପରାୟଣ)—ଆହଂକାର

Ahamparāyaṇa

ଶୀଳ—Self-confident.

(ଅହଂପରାୟଣ—ଶ୍ଵୀ)

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ରକ୍ଷଣ ଅହଂପରାୟଣ

(ଅହଂପରାୟଣତା—ବି)

ହୋଇଣ ମୋହଠାରେ ସମର୍ପିତ ନା ।

ବୁଦ୍ଧିବିହୀନ. ନିରାହଂକାର. ଶ୍ଵା ।

ଅହଂପୁର୍ବା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅହଂ + ପୂର୍ବା; ମୁଁ ଆଗ, ଏହିପରି

Ahampūrba

ଭାବ)—

୧ । ମୁଁ ଆଗେ ଯିବି; ମୁଁ ଆଗେ କଥା କହିବି—ଏହିପରି ଭାବ—

1. Self-advertisement.

୨ । ଆଗଭାବ ଭାବ; ଆଗଭାବ ଭାବ—

2. Forwardness; pertness.

୩ । ବାଲିଙ୍ଗି—3 Self-aggrandisement.

୪ । ଗର୍ବ ପ୍ରକାଶ—4. Vanity

ଅହଂବୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟସଦଲୋପୀ; ଅହଂ + ବୁଦ୍ଧି; ଅହଂ, ଏହି

Ahambuddhi

ଭାବମୟୀ ବୁଦ୍ଧି)—

ଅହଂକାର (ଦେଖ)

Ahāṅkāra (See)

ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଏ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଘୋଡ଼ାରେ ଯେବେ ଏ ଘୋଡ଼ାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମାଜମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସର୍ବା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଘୋଡ଼ାକୋଷ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଘୋଡ଼ାକୋଷ; ‘ବଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଧ’ ଘୋଡ଼ାକୋଷ; ‘ଅଶ୍ୱ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅଶ୍ୱ’ ଘୋଡ଼ାକୋଷ; ‘ଅଳକର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅଳକର’ ଘୋଡ଼ାକୋଷ; ‘ଅଳକର’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅଳକର’ ଘୋଡ଼ାକୋଷ ।

ଅହଂକାର—ସ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅହଂ + କାର)—

Ahambhāba ଅହଂକାର (ଦେଖ)
Ahaṅkāra (See)

ଦେ. ବି—ଅହଂଗୁଣ (ଦେଖ)
Ahaṅgūṇa (See)

ଅହଂମୁ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ଅହଂ = ମୁଁ + ଅହ୍ମ ଅର୍ଥରେ. ସ୍ତ୍ରୀ;)

Ahamju ଯାହାର ‘ମୁଁ’ ‘ମୁଁ’ ବୋଲି ଅହଂକାର ଅଛି)—

୧ । ଅହଂକାରୀ—1. Proud.
୨ । ଅହଂଗୁଣୀ—2. Self-important.

ସଂ. ବି—ଯୋଦ୍ଧା—A warrior.

ଅହଃ—ସଂ. ଅ—ଅହଃ (ଦେଖ)

Ahaḥ Ahaha (See)

ଦେ. ଅ. (ଅବଜ୍ଞା ଓ ଅସମ୍ଭବ ସୂଚକ ଅବ୍ୟୟ)—

ନାଁ; କଦପି ନୁହେଁ—Interjection—no; not at all.

ଅହଃପତି—ସଂ. ବି. (୨୩ ଚନ୍ଦ୍ରିତ; ଅହଂ + ପତି)—ଅହଃପତି; ସୂର୍ଯ୍ୟ—

Ahaḥpati The sun.

ଅହଂକାର—ସ. ବି. (ଅହଂ = ମୁଁ + କାର = କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ;)

Ahaṅkāra ‘ମୁଁ’; ‘ମୁଁ’; ମୋ’ଠାରୁ ବଳି କେହି ନାହିଁ, ଏହିପରି କରବା ବା କରୁଥିବାର ଭାବ)—

୧ । ଗର୍ବ; ଅହଂକାର—1. Vanity; pride.
୨ । ଅହଂକାରୀ—2. Self-sufficiency; egotism.

୩ । ଅବିଦ୍ୟା; ଅଜ୍ଞାନ—
3. Spiritual ignorance; folly.

୪ । ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧାରଣା—
4. Self-consciousness; consciousness of one's individual and separate existence apart from the whole world.

[ଦ୍ର—ସାଂଖ୍ୟ ଦର୍ଶନ ଅନୁସାରେ ବୁଦ୍ଧିରୁ ଅହଂକାର ଜାତ ହୁଏ ।]

ଅହଂକାରୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅହଂକାର = ଗର୍ବ + ଅହ୍ମ ଅର୍ଥରେ; ଇନ୍ଦ୍ର.)

Ahaṅkāri (ମା. ୧ବ.)—ଗର୍ବୀ—Proud; vain.

(ଅହଂକାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେ. ବିଶ. —ହାମ୍ବକ୍ତା—
Self-sufficient; arrogant.

ଅହଂକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅହଂ = ମୁଁ + କୃ ଧାତୁ = କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ;)

Ahaṅkruta ସେ ମୁଁ; ମୁଁ କରୁଥାଏ)—

୧ । ଗର୍ବିତ; ଅହଂକାରୀ—1. Proud; conceited.
୨ । ହାମ୍ବକ୍ତା—2. Self-conceited.

ଅହଂକୃତ—ସଂ. ବି. (ଅହଂ = ମୁଁ + କୃ ଧାତୁ = କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Ahaṅkruti ୧ । ମୁଁ; ମୁଁ କରବା କାର୍ଯ୍ୟ—

Pride; vanity.

୨ । ହାମ୍ବକ୍ତା ପଣିଆଁ—2 Self-sufficiency

ଅହଂଗୁଣ—ଦେ. ବି —୧ । ଅହଂଗୁଣ; ଅହଂଗୁଣ—

Ahaṅgūṇa 1. The habit of taking offence in insignificant matters.

ବିବୁଧ ୨ । ଅହଂଗୁଣ—2. Misunderstanding.

୩ । ଯିଗରଦସ୍ତି—3. Obstinacy.

ଅହଂଗୁଣୀ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗାଳ)—

Ahaṅgūṇī ୧ । ବେଜାୟ ଅହଂଗୁଣ; ଅହଂଗୁଣୀ—

(ଅହଂଗୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Prone to take offence at little things.

ଅବୋଧ ୨ । ଅହଂଗୁଣ—2 Prone to misunderstand.

୩ । ଜିଗରଦସ୍ତି—3. Obstinate

ଅହଂ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ.—ଅହଂ—ଅହଂ (ଦେଖ)

Ahaṅ Ahaṅ (See)

ଅହଂ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ.—ଅହଂ—ଅହଂ (ଦେଖ)

Ahaṅ Ahaṅ (See)

ଅହତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ହତ)—୧ । ଅହତ; ଅହତ—

Ahata 1. Unhurt.

(ଅହତ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଦଶିକଟା ହୋଇ କ ଥିବା ନୂଆ (ଲୁଗା)—
2 New (cloth).

ଅହତ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି, ଶୋଭନ ଗଲେ ନାନାବସ୍ତ୍ର । ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବାନ, ମମ ।

ସଂ. ବି. (ଯାହା କ୍ଷତ ହୋଇ ନାହିଁ ବା ଚିତ୍ତ ଯାଇ ନାହିଁ—
ନୂଆଲୁଗା—New cloth.

ଅହନିଶ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ.—(ସଂ. ଅହନିଶ)—ଅହନିଶ (ଦେଖ)

Ahanīṣa Ahanīṣi (See)

ଅହନିଶ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଅହନିଶ)—ରାତିଦିନ; ଅହନିଶ; କ

Ahanīṣi ଦିନ କ ରାତି; ସର୍ବଦା—Day and night; always; constantly.

ସମ ସମେ ଅହନିଶ ସମୟ କରୁକ ବସି

ବସି ବୋଲେ ଗଲେ ତୁ ଜାଣିବୁ । କୃଷ୍ଣାୟ. ବଚସ୍ତୋତ୍ରମାୟଣ ।

ଅହତା—ଦେ. ବି.—୧ । ଶତ୍ରୁତା—1. Enmity.

Ahantā

ବର୍ତ୍ତା ରହିବ କାମ ଅହତା—ଘନକୃଷ୍ଣ. ରସବନ୍ଧୋଳ ।

୨ । ପୂର୍ବକୃତ ଅନିଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ଅକୋଷ; ଅହତା—
Spite; grudge.

ସକଳ ଲକ୍ଷଣା ସନ; ଅହତ ଅହତା ବ୍ୟକ୍ତି । ମଧୁସୂଦନ. ଭକ୍ତଲଗାଥ ।

୩ । ପ୍ରତିହଂସା—3. Revenge.

ଅହତାରେ ଚନ୍ଦ୍ର କରେ ଯେ ପରବ୍ୟାସ ।

ସାରଳାମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

୪ । କୋପ—4. Anger.

ଶାଳାଠାରୁ ଏବେ ଶତ୍ରୁ ଏହି ଅହତା । କୃଷ୍ଣବିଂସ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୫ । ଅନିଷ୍ଟ କାମନା—5. Malice.

ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାସର	ଐ	ଋ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଈ
ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଋ	ସ	ସ	ଐ	ଉଥ	ଈ

ଅହନ୍ତା କରକା—ଦେ. କି—ପୂର୍ବକୃତ ଅନିଷ୍ଟଯୋଗୁଁ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ
 Ahantā karibā ଉପରେ ମନରେ ଅଦଭି ରଖିବା—
 ଆକ୍ରୋଶକରୀ To have a grudge against a person.
 ଲାଗରଖିବା

ଅହନ୍ତା ନେବା—ଦେ. କି—୧ । ଅହନ୍ତା କରକା (ଦେଖ)
 Ahantā nebā 1. Ahantā karibā (See)

ଆକ୍ରୋଶ ମିଟିନ ୨ । ଅଦଭି ସାଧିବା—
 ଆକ୍ରୋଶ ମାଧା 2. To be avenged.

ବଦଳାଲେନା

ଅହନ୍ତା ରଖିବା—ଦେ. କି—ପ୍ରତିହତ ବା ନେବାପାଇଁ ସକଳ କରକା—
 Ahantā rakhibā To have a grudge against a person.

ଅହନ୍ତା ସାଧିବା—ଦେ. କି—ଅହନ୍ତା ନେବା (ଦେଖ)
 Ahantā sādhibā Ahantā nebā (See)

ଅହନ୍ତା—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ପୂର୍ବକୃତ ଦୋଷ ପାଇଁ ପ୍ରତିହତ ସାଧିବାପ୍ରୟାସ
 Ahantiā ହୋଇ ପରେ ଦାଉ ସାଧିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
 ଆକ୍ରୋଶୀ 1. Revengeful; spiteful; malicious.

ହାତୀ ୨ । ପ୍ରତିହତ ସାଧିବା (ବିଷୟ)—
 (ଅହନ୍ତେଇ—ଶ୍ରୀ) 2. Malicious (matter)

୩ । ଅହନ୍ତାରୁ ଉତ୍ଥାନ (ବିଷୟ)—
 3. Arising from vengeance or spite.

ଅହନ୍ତିକା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁ—ଅହନ୍ତିଆ (ଦେଖ)
 Ahantikā Ahantiā (See)
 (ଅହନ୍ତିକା—ଶ୍ରୀ)

ଅହବ୍ୟ—ସ. ବିଶ. (ଅ = ନୁହେଁ + ହବ୍ୟ = ହୋମ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ)—
 Ahabya ଅଯାଜ୍ୟ; ଯାଗର ଅଯୋଗ୍ୟ—Not fit or proper
 for a vedic sacrifice.

ଅହମକ୍—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଅହମକ୍. ଭୂଲ—ସ. ଅହମିକ)—
 Ahamak ୧ । ଓଲୁ; ବେକୁର୍—1. Stupid.
 ଅ. ଅହମକ୍ ୨ । ନିବୋଧ—2. Foolish.

ଆହାନ୍ସକ

ଅହମକା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅହମକା. ଭୂଲ—ସ. ଅହମିକା;
 Ahamakī ଅହମକ)—ବେକୁର୍; ବେକୁର୍ପଣିଆ; ନିର୍ବିପଣ—
 Stupidity; folly.

ଅହମହମିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅହ = ମୁଁ + ଇକ + ଶ୍ରୀ. ଅ; ଜଣେ
 Ahamahamikā କହୁଛି 'ମୁଁ ବଡ଼', ଅଉ ଜଣେ କହୁଛି
 'ମୁଁ ବଡ଼' ଏହିପରି ଭାବ)—

୧ । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବଡ଼େଇ କରିବା; ମୁହଁବାଲିଙ୍ଗି;
 ପରସ୍ପର ଗର୍ବ ବା ଅହଙ୍କାର କରିବା—

1. Vaunting; bragging; amongst many people.

୨ । ନିଜର ବଡ଼ପଣ ଦେଖାଇ ହେବା—

2. Self-aggrandisement.

ଅହମିକ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଅହ = ମୁଁ + ଇକ; ମୁଁ; ମୁଁ ବୋଲି କହିବା
 Ahamika ଲୋକ)—ଗର୍ବୀ; ଅପଣା ବଡ଼େଇ କରିବା ଲୋକ—
 (ଅହମିକା—ଶ୍ରୀ) Bragging; vaunting; boastful;
 self-important.

ଅହମିକା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଅହମିକା + ଶ୍ରୀ. ଅ) —ଅହମିକର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
 Ahamikā Feminine of Ahamika.

ସ. ବି. (ଅହ = ମୁଁ + କ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

୧ । ଅହଙ୍କାର (ଦେଖ)

1. Ahankāra (See)

୨ । ମୁହଁବାଲିଙ୍ଗି କରିବା—

2. Boasting; bragging.

ଅହମୁକ୍—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅହମକ୍ (ଦେଖ)

Ahamuk Ahamak (See)

ଅହମୁକା—ଗ୍ରା. ବି—ଅହମକ (ଦେଖ)

Ahamukī Ahamaki (See)

ଅହମ୍ମକ୍—ବୈଦେ. ବିଶ—ଅହମକ୍ (ଦେଖ)

Ahammak Ahamak (See)

ଅହମ୍ମକା—ବୈଦେ. ବିଶ—ଅହମକ (ଦେଖ)

Ahammakī Ahamaki (See)

ଅହମ୍ମତି—ସ. ବି. (ଅହ + ମତି)—ଅହମୁକି (ଦେଖ)

Ahammati Ahambuddhi (See)

ଅହମ୍ମଦାବାଦ—ଦେ. ବି. (ନାମ) ବମ୍ବେର ପ୍ରଦେଶରେ ପଶ୍ଚିମ ଭାରତର
 Ahammadābād ନଗରବିଶେଷ—Ahamedabad.

[ଦ୍ର—ଏହି ନଗର ସାବରମତୀ ନଦୀକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ।
 ପୂର୍ବକାଳରେ ଦମୟନ୍ତୀଙ୍କର ପିତା ବିଦର୍ଭରାଜ ଶ୍ରୀମସେନଙ୍କର ଏହା
 ରାଜଧାନୀ ଥିଲା । ତତ୍ପରେ ଏହା ବନାଲାଣ୍ଡ ହୋଇ ଅନାର୍ଯ୍ୟଜାତି-
 ମାନଙ୍କର ବାସଭୂମି ହୋଇଥିଲା । ୧୦୭୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଅନହଲ୍
 ବାଡ଼ାର ରାଜା ଏହାର ଶାସନକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ ଓ ନିହତ କରି
 ଏଠାରେ କର୍ଣ୍ଣାବତୀ ନଗର ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ଅନହଲ୍‌ବାଡ଼ା
 ରାଜ୍ୟ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଦସ୍ତଗତ ହେଲାପରେ ୧୫୧୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ
 ଗୁଜରାଟର ମୁସଲମାନଶାସନକର୍ତ୍ତା ହୁଲଜାନ ଅହମ୍ମଦ ଅନହଲ୍
 ବାଡ଼ାରୁ ଏଠାକୁ ରାଜଧାନୀ ଉଠାଇ ଅଣିଥିଲେ । ହୁଲଜାନ
 ଅହମ୍ମଦଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ କର୍ଣ୍ଣାବତୀ ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଅହମ୍ମଦାବାଦ
 ନାମ ହୋଇଅଛି । ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତର ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ଶାସନ-
 ଧାନରେ ରହିଅଛି । ମଦନମୋହନ. ଗାର୍ଡ଼ନ ।]

ଏଠାରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧିଙ୍କର 'ଉଦ୍‌ବୋଗ ଅଣ୍ଡମ' ନାମକ ବିଶ୍ୱବିଶ୍ରୁତ-
 ସାଧନାଶ୍ରମ ଅଛି ।]

ଅହମ୍ମୁକ୍—ଦେ. ବିଶ—ଅହମକ୍ (ଦେଖ)

Ahammuk Ahamak (See)

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଅକ୍ଷର ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକାଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଗୁଣ — ‘ଗାଓ’ ନ ଫଳିଲେ ‘ଗାଉ’ ଗୋଟିବେ; ‘ବୁଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଠିଲେ ‘ବହୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଠିଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଠିଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

ଅହରହ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସ. ଅହରହ)—ଅହରହ (ଦେଖ)
Aharaha Aharahah (See)

ଅହରହ—ସ. କି. ବିଶ. (ଦ୍ରବ୍ୟ; ଅହନ୍=ଦିନ + ଅହନ୍=ଦିନ;
Aharahah ଅହଃ ସ୍ଥାନରେ ଅହ)—୧ । ପ୍ରତିଦିନ—

1. Every day; daily.

୨ । ସର୍ବଦା—2. Constantly.

ଅହରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଶିଶୁରୋଗବିଶେଷ; ଚିହ୍ନିତ—
Aharā ରୋଗ—A child-disease.

[ଦ୍ର—ଏ ରୋଗରେ ଶିଶୁମାନେ ଆଖି ଖୋସିଦେଇ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାନ୍ତି । ମାଆମାନେ ହାତର ଶଙ୍ଖା ବାଡ଼େଇ ଭାଙ୍ଗି ତହିଁରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର କପାଳ ଚିର, ସେଥିରୁ ରକ୍ତ ନେଇ ଶିଶୁର ଜିହ୍ୱାରେ ଘଷନ୍ତି ।]

ଅହରାବାଜିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ପିଲାକୁ ଅହରୋଗ
Aharābājibā ଅହମଣ କରବା—Being attacked
with the infantile fit.

ଅହର୍ଗଣ—ସଂ. ବି. (ଅହନ୍ + ଗଣ)—(ଜ୍ୟୋତିଷ) ମାସର ଗତ
Ahargana ଦିବସମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା—The number of
the days of the month which have
already passed.

ଅହର୍ନିଶ—ସଂ. କି. ବିଶ.—(ହନ୍; ଅହନ୍=ଦିନ + ନିଶା=ରାତି)—
Aharniśa ଅହନିଶି (ଦେଖ) Ahaniśi (See)

ଅହର୍ନିଶି—ଦେ. କି. ବିଶ.—ଅହନିଶି (ଦେଖ)
Aharniśi Ahaniśi (See)

ଅହର୍ପତି—ସଂ. ବି. (୨୩ୱିତର; ଅହନ୍ + ପତି)—ସୂର୍ଯ୍ୟ—
Aharpati The sun

ଅହର୍ମୁଖ—ସଂ. ବି. (୨୩ୱିତର; ଅହନ୍ + ମୁଖ; ଦିବସର ପ୍ରଥମ ସମୟ)—
Aharmukha ୧ । ପ୍ରଭାତ; ବଡ଼ଭୋର—1. Early morning.
୨ । ସକାଳ—2. Dawn; morn.

ଅହଲ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ହଲ୍ୟ = ହଳହାରାକୃଷ୍ଣ)—
Ahalya ୧ । ହଳହାରୀ ଗୁଣ ହୋଇ ନ ଥିବା (ଭୂମି)—
1. Uncultivated (land).

୨ । ପଡ଼ିଆ (ଜମି)—2. Waste (land).

ଅହଲ୍ୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । (ଅ + ହଲ୍ୟ = ବୈରୂପ୍ୟ + ଯ + ଅ;
Ahalyā ଯାହା ଦେହରେ ଚକ୍ରମାତ୍ର ବୈରୂପ୍ୟ ନାହିଁ । ରାମାୟଣର
ଭୂଭର କାଣ୍ଡରେ ପ୍ରବଚ୍ଚ ପ୍ରବଚ୍ଚ ପ୍ରବଚ୍ଚ)—
ଗୌତମପତ୍ନୀ—1. The wife of sage
Gautama

[ଦ୍ର—ପୁରାଣ ମତରେ ଯେଉଁ ପଞ୍ଚକନ୍ୟା (ଅହଲ୍ୟା, ଦ୍ରୌପଦୀ, ତାରା, ଶର୍ମିଷ୍ଠା, ମନ୍ଦୋଦରୀ)ଙ୍କ ନାମ ସ୍ମରଣ କରବାର ଉପଦେଶ ଅଛି, ଏ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ । ଏ ପଞ୍ଚକନ୍ୟା ସମସ୍ତେ ଏକାଧିକ ପୁରୁଷଙ୍କର ଭୋଗ୍ୟା ହୋଇଥିଲେ । ଅହଲ୍ୟାଙ୍କୁ ଛଳକମ୍ପେ ରାଜା ଗୌତମ କରବାକୁ, ଗୌତମଙ୍କ ଅଶ୍ୱମରେ

ଗୌତମଶାପକଣ୍ଠରୁ ଅହଲ୍ୟା ନିର୍ଜୀବ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିଲେ । ଅହରାପ ଦେବା ପରେ ସ୍ୱାମୀ ଅହଲ୍ୟାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ଜାଣି ପାରି, ଅହଲ୍ୟାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ “ସେତାୟଗରେ ରାମ ଏ କାଟରେ ଗଲବେଳେ ତୋ ନିର୍ଜୀବ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଲଗିଗଲେ, ତୁ ଖୁଣି ନିଜ ରୂପ ଫେରି ପାଇ, ମୋ ସଙ୍ଗରେ ମିଳିତ ହେବୁ ।” ତଦନୁସାରେ ରାମ ବିଶ୍ୱାସିତ ଅଶ୍ୱମକୁ ଯାଗରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯିବା ସମୟରେ ଗୌତମଆଶ୍ରମବାଟେ ଗଲବେଳେ ଏ ପାଷାଣ ରୂପ ଉପରେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଲଗିବାରୁ ଅହଲ୍ୟା ନିଜ ରୂପ ପାଇ ରାମଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ କରି, ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳିତ ହେଲେ ।]

୨ । ସଂ (ନାମ) ଜଣେ ଅପ୍ସର; ମହାରାଜ ରାଜଦ୍ରୁମ୍ୟୁକ୍ତ
ପତ୍ନୀ—2. A heavenly nymph; the wife
of the great king Indradymna.

୩ । ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—

3. A name given to females.

ଅହଲ୍ୟାବାଇ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ମାଳବର ସୁନାମଧନ୍ୟା ରାଣୀ—
Ahalyābāi A celebrated queen of Malwa.

[ଦ୍ର—ଏ ମାଳବରାଜ ମଲହର ରାଜାଙ୍କର ପୁତ୍ରବଧୂ । ମଲହର ରାଜାଙ୍କର ଜୀବନକାଳରେ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ରଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେବାରୁ ଏବ ପରେ ୧୭୭୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ମଲହର ରାଜା ନିଜେ ମଉର୍ଯ୍ୟାବାରୁ ବଧବା ଅହଲ୍ୟାବାଇ ନିଜେ ସ୍ୱିହାସନାରେହଣ କରି, ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏ ବିଶେଷ ବିଦ୍ୟା, ଧର୍ମପ୍ରାଣୀ ଓ ରାଜନୀତିବିଶାରଦା ଥାଇ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ କରୁଥିଲେ । ଏ ବଡ଼ ଦେବାଲୟ, ରାଜପଥ ଓ ଧର୍ମଶାଳା ବସାଇଥିଲେ । ଗୟାରେ ବିଷ୍ଣୁପଦ ମନ୍ଦିର ଏବଂ କାଶୀରେ ବିଶ୍ୱନାଥମନ୍ଦିର ଏହାଙ୍କର କାର୍ତ୍ତି । ଏହାଙ୍କ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା ଦେଖି ବଡ଼ଲକ୍ଷ ଆଦି ସାହେବମାନେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ । ୩୦ବର୍ଷ ଶୁଙ୍ଗଳାର ସହିତ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇ ରାଣୀ ଅହଲ୍ୟାବାଇ ୧୭୯୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଲୋକାନ୍ତର ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ।]

ଅହସ୍କର—ସ. ବି (ଅହନ୍=ଦିବସ + କ୍ଷ ଧାତୁ + ଅ; ଯେ ଦିବସ କରନ୍ତି
Ahaskara ବା ଯାହାଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଦିବସ ହୁଏ)—

ଦିନକର; ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun.

ଅହା—ସଂ. (ଅହ, ଅହଂ ଶବ୍ଦଜ + ହା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ଅ;)

Ahaha ଆନନ୍ଦ, ସମ୍ବୋଧନ, ବିସ୍ମୟ, କଷ୍ଟ ଓ କାନ୍ତିସୂଚକ—

ଆ, ଅହା, ଅହେ, ଅହୋ—

Interjection—Ah, Aha, Oh !

ଅହାହା—ସଂ. ଅ (ଅହ + ହା)—ଅହ (ଦେଖ)

Ahahā Ahaha (See)

ଅହାରିୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ=ନୁହେ + ହାରିୟ)—

Aharīya ୧ । ଯାହା ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇ ନ ପାରେ—

(ଅହାରିୟତା—ବି) 1. Not removable.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୨ । ଯାହାକୁ କେହି ଉଠାଇ ନେଇ ନ ପାରେ—

2. That which can not be carried away.

୩. ବ. — ପର୍ବତ—Mountain.

ଅହି—୩. ବ. (ଅ + ହି + ଧାତୁ = ବଧ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ) —

Ahi ୧ । ସର୍ପ, ସାପ—1. Serpent.

୨ । ବୃତ୍ରାସୁର—2. The demon named

Brutrasura.

୩ । (ଅହ = ବ୍ୟାଧିବା + ଇ) — ସୂର୍ଯ୍ୟ—3. The sun

୪ । ପଥକ—4. Traveller.

୫ । ଶୁକ୍ର—5. Demon imagined by the Hindu-sāstras as the author of the eclipse.

୬ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଅଶ୍ଳେଷା ନକ୍ଷତ୍ର—

6. The seventh of the 27 constellations.

[ଦ୍ରୁ—ଏହା ଶ୍ୟାମସୁକ୍ତ ବା ସର୍ପାକୃତି ବା ବନସୀକଣ୍ଠା ପରି ଦେଖାଯାଏ ।]

ଅହିଅ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (୩. ଅହିବାଦ୍ୟ = ସଧବା ଯୋଗୁଁ ବନମାୟା—

Ahia ପ୍ରା. ଅହିବାଦ୍ୟ ବା ୩. ଅହିବନ୍ୟା = ପ୍ରଣବମାୟା; ପ୍ରା—

ଏସୋ ଅହିବାଦ୍ୟ) —

ଅହିବାଦିନ ସଧବା ଶ୍ରୀ—A woman having her

ଅହିବାଦିନ husband living or alive; the wife of a living husband.

ଅହିଅ କଉଡ଼ି—ଦେ. ବି. — ସଧବା ଶ୍ରୀର ଶବ ଶୁଣାନକୁ ନିଅନ୍ତେଲେବେଳେ

Ahia kaurdi ଶବ ଅଗେ ଅଗେ ସ୍ବାମୀ ଯେଉଁ ଖଲମିଶା କଇଡ଼ି

ବୁଣେ—

Small kaurdis strewn by the living

husband before the funeral procession

which carries his wife's corpse to

the cremation ground.

ଅହିଅ କାଚ—ଦେ. ବି. — ୧ । ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଧବାର ଚିହ୍ନ,

Ahia kācha ହାତରେ ଥିବା ଶଙ୍ଖା, କାଚ ବା ଖଡ଼ୁ—

1. The sign (eg, bracelet, bangle of glass or coanch-shell) worn by females on the hand to indicate that the husband is alive

୨ । ସଧବାପଣ; ସୌଭାଗ୍ୟ—2. Wifehood.

ଅହିଅ ଖଇ—ଦେ. ବି. — ସଧବା ଶ୍ରୀର ଶବ ଶୁଣାନକୁ ନିଅନ୍ତେଲେବେଳେ

Ahiakhai ଶବ ଅଗରେ ସ୍ବାମୀ ଯେଉଁ କଇଡ଼ିମିଶା ଖଇ ବୁଣେ—

Fried-rice strewn by the living husband

before the funeral procession which

carries his wife's corpse to the cremation ground.

ଅହିଅ ଖଡ଼ୁ—ଦେ. ବି. — ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଧବାର ଚିହ୍ନ—ହାତରେ

Ahia khardu ପିନ୍ଧିବା ଖଡ଼ୁ—

Bracelet worn on hand of females to indicate their wifehood.

ଅହିଅ ଟମକ—ଦେ. ବି. (ଅହିଅ + ଟମକ) — ଅହିଅ ନାଗରା (ଦେଖ)

Ahia tamaka Ahia nāgarā (See)

ଅହିଅ ଡେଙ୍ଗୁରା—ଦେ. ବି. (ଅହିଅ + ଡେଙ୍ଗୁରା) — ଅହିଅ ନାଗରା (ଦେଖ)

Ahia dengurā Ahia nāgarā (See)

ଅହିଅ ନରକ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅହି ଓ ନରକ; ଯହିଁରେ ବିଷୟର ସର୍ପ-

Ahia naraka ମାନେ ପାଣିକୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତି) — ୧ । ନରକ-

ବିଶେଷ—A part of the hell of the

Hindus (infested by snakes)

୨ । ଅସତ୍ତା ଅଦ୍ୟ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ନିରୂପିତ ନରକ —

2. A part of the hell for the unchaste wives whose husbands are alive.

ଅହିଅ ନାଗରା—ଦେ. ବି. (ଅହିଅ + ନାଗରା, ଗୋଲ ବା ଡାସା) —

Ahia nāgarā (ସଧବା ଶ୍ରୀ ମରି ଗଲେ ତାହାର ଶବକୁ ସଜାସତ

ଘରୁ ଶୁଣାନକୁ ନେଇବେଳେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୁଣାନଯାଏ

ଗୋଟିଏ ନାଗରା ବାଜିବାର ବଧ ଅଛି ।) ମୃତ ସଧବା

ଶ୍ରୀର ଶବ ସଙ୍ଗେ ଶୁଣାନଯାଏ ବଜାଯିବା ନାଗରା ବା

ଗୋଲ—Kettle-shaped drum sounded

on the death of a wife (whose

husband is living) when her dead

body is carried to the cremation

ground.

(ଯଥା—ଏତିକି ଦେଉ, ଦେବଦୁରୁର ଅହିଅ ନାଗରା ବାଜିଲଣି)

ଅହିଅ ବାଇଦ—ଦେ. ବି. — ଅହିଅ ନାଗରା (ଦେଖ)

Ahia bāida Ahia nāgarā (See)

ଅହିଅମଣ୍ଡଳ—ଦେ. ବି. — ୧ । ଅଦ୍ୟ ଶ୍ରୀମାନେ ମଲ୍ଲ ପରେ ବୈକୁଣ୍ଠର

Ahiamandala ଯେଉଁ ସ୍ଥଳ ବା ଲୋକକୁ ଯାଆନ୍ତି—

ଏସୋମଣ୍ଡଳ 1. The part of Baikunṭha or heaven

which wives (whose husbands

survive them) attend on death.

୨ । ମଙ୍ଗଳକାର୍ଯ୍ୟରେ ସଧବା ଶ୍ରୀମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା କଟା ହୋଇ

ଥିବା ଚକ ବା ମୁରୁଜର ମଣ୍ଡଳ ବା ପଦ୍ମାକାର ଚକ—

2. The circular figures in rice-dust

or rice-water drawn by wives on

auspicious ceremonial occasions (eg.

for putting offerings there on)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ଓ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେତେ ଏ ଗୋଟିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଚିତ୍ତେ ବଦଳେ । ବା ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକୋଷରେ ଦେବ । ଯଥା :—
'ବାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଗୋଟିକୋଷ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଠଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ୟ' ନ ପାଠଲେ 'ଅନ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଠଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ—ଦେ. ବି.—ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ)

Ahiamaṇḍalā Ahiamaṇḍala (See)

ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ—ଦେ. ବି.—ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ)

Ahiamaṇḍali Ahiamaṇḍala (See)

ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳରେ ଯିବା—ଦେ. କି.—ସ୍ୱଧବା ହୋଇ ମରବା—

Ahiamaṇḍalire jibā To die with one's husband still living.

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ଶ୍ରେଣୀରେ ଏପରି ମରବା ଅତି ସୌଭାଗ୍ୟର ଚିହ୍ନ; ଏହାଦ୍ୱାରା ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ ପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ।]

ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ—ଦେ. ବି.—ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ)

Ahiamaṇḍalā Ahiamaṇḍala (See)

ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ—ଦେ. ବି.—ଅହିଂସାମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ)

Ahiamaṇḍali Ahiamaṇḍala (See)

ଅହିଂସା ଶଙ୍କା—ଦେ. ବି.—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱଧବା ଚିହ୍ନରୂପ ହାତର

Ahi śaṅkhā ḡṣṇā—The sign worn by females on the hand (bracelet) indicating that the husband is alive.

ଅହିଂସା ସିନ୍ଦୂର—ଦେ. ବି.—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱଧବା ଚିହ୍ନରୂପ
Ahiśindura କପାଳରେ ଘେନାଯିବା ସିନ୍ଦୂର—The sign worn by females amongst the Hindus on the forehead (a tip of vermillion) indicating that the husband is living.

(ଯଥା—ତୋ'ର ଅହିଂସା ସିନ୍ଦୂର ନ ଲାଗୁ ।)

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ଶ୍ରେଣୀର ଏହା ସ୍ୱଧବା ପ୍ରଧାନ ପ୍ରାର୍ଥନାୟକ ବର ।]

ଅହିଂସାହୀତ—ସ. ବି. (ଅହି = ସୂର୍ଯ୍ୟ + ଅହିତ = ଶବ୍ଦ)—ଇନ୍ଦ୍ର—

Ahiāhita The God Indra.

ବହୁତ ବେଶ ବଶରେ ଜାତ, ସୁମାଳୀ ମାଳୀ ଯେ ମାଲ୍ୟବନ୍ତ
ସ୍ୱର୍ଗ ଲୁଣ୍ଠନେ ଅହିଂସାହୀତ ଅଧନକର । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

ଅହିଂସା—ଦେ. ବି.—ସାମୟିକ ରନ୍ଧନ (ଭୋଗ, ବିଦେଶ ବାସ ସମୟରେ)

Ahiśa ନିମନ୍ତେ କରାଯିବା ଅସ୍ଥାୟୀ ଲମ୍ବ ରୁଣ୍ଡି (ଏଥିରେ ଏକ ଚୁଲୀ ସମୟରେ ଏକାଧିକ ହାଣ୍ଡି ବସାଯାଇ ପାରେ)—

Improvised oven dug on the ground for temporary cooking.

ଅହିଂସକ—ସ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ହିଂସା ଧାତୁ = ଅନିଷ୍ଟ କରିବା +

Ahiṁsaka ଅବ, ଯେ ହିଂସା କରେ ନାହିଁ)—

୧ । ଯେ ଅନିଷ୍ଟକାରକ ନୁହେଁ—

1. Not injurious; not hurtful.

ବର୍ମରେ ମନରେ ତୋ ପ୍ରାଣପ୍ରାୟକ କଥା

କହିବୁ ଯଦି ତୁ ମୋ ପ୍ରାଣପ୍ରାୟକ କଥା କହୁ ।

୨ । ଉଚ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟ—Self-controlled.

ଅହିଂସା—ସ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ହିଂସା + ଦ୍ୱେଷ)—

Ahiṁsā ୧ । ପ୍ରାଣିହତ୍ୟା ପ୍ରତି ଅନିଷ୍ଟା—

1. Aversion to slaughter.

୨ । କାୟ, ମନ ଓ ବାକ୍ୟରେ ପରର ଅନିଷ୍ଟ କରିବା ବିଷୟରେ
ଅନିଷ୍ଟା—2. Inoffensiveness.

ଅହିଂସ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ହିଂସ୍ୟ = ହିଂସା ବା ଅନିଷ୍ଟର
Ahiṁsya ଯୋଗ୍ୟ)—

୧ । ଅବଧ୍ୟ; ବଧର ଅଯୋଗ୍ୟ; ଯାହାକୁ ବଧ କରିବା ଉଚିତ
ନୁହେଁ—1. Not fit or deserving to be killed.

୨ । ଯାହାର ଅନିଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ—

2. Not deserving to be injured

ଅହିଂସ୍ର—ସ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ହିଂସ୍ର = ହିଂସ୍ରାସ୍ତ୍ରଭବଯୁକ୍ତ)—

Ahiṁsra ୧ । ଯେ ହିଂସ୍ରାସ୍ତ୍ରଭବର ନୁହେଁ—

1. Not hurtful by nature or habit.

୨ । ଯେ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ନୁହେଁ—

2. Not injurious by nature or habit

ଅହିଂସ୍ରକ—ସ. ବି. (ଅହିଂସ୍ର + କ)— ଅହିଂସ୍ର (ଦେଖ)

Ahiṁsraḥ Ahiṁsra (See)

ଅହିଜିତ—ସଂ. ବି. (ଅହି = ସର୍ପ + ଜି ଧାତୁ = ଜୟ କରିବା + କ୍ତ; ଯେ
Ahijit ସର୍ପକୁ ଜୟ କରେ ବା ସର୍ପ ସଙ୍ଗେ ଶତ୍ରୁତା କରେ)—

୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1. Bishṇu.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ର—2. Indra.

୩ । ଗରୁଡ଼—3. Garurda.

୪ । ମୟୂର—4 Peacock.

୫ । ମୋଙ୍ଗୁର—5. Mongoose

ଅହିତ—ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ହିତ = ମଙ୍ଗଳ; ଯାହାଠାରୁ ମଙ୍ଗଳ
Ahiṭa ଘଟେ ନାହିଁ ବା ଅଶା କରାଯାଏ ନାହିଁ)—

୧ । ଶତ୍ରୁ—1. Enemy; adversary.

୨ । ଅନିଷ୍ଟ; ଅମଙ୍ଗଳ—2. Injury; disadvantage.

ସଂ. ବି. (୧ । ଅମଙ୍ଗଳକର—1. Injurious; harmful.

୨ । ଅଶୁଭକର—2. Not beneficial or favourable.

ଅହିତକର—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅହିତ + କୃ ଧାତୁ + ଅ)—

Ahitakara ଯାହା ହିତକର ନୁହେଁ—Not beneficial;
(ଅହିତକର—ଶ୍ରେ) not favourable.

ଅହିତ ବିଚାର—ଦେ. କି.—ଅହିତ ମଣିବା (ଦେଖ)

Ahiṭa bichāribā Ahiṭa manibā (See)

ଅହିତ ମଣିବା—ଦେ. କି.—ଅଜ୍ଞାନରେ ଭୁଲିବା; ଖଟାସ ଭୁଲିବା—

Ahiṭa manibā To misunderstand; to take
(a thing) in a wrong light.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ବା ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ; ‘କୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂ’ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ; ‘ବ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବ’ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ; ‘ଅ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅ’ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ; ‘ଅକ୍ଷର’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅକ୍ଷର’ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ।

ଅଗ୍ନିଶିଖା — ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଅହ—ସାପ + ଶିଖର = ରାଜା) —
Ahiśwara ଅହରାଜ ୩. ଓ ୪. (ଦେଖ)

Ahirāja 3. and 4. (See)

ଅହରାଜ — ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ହରା = ହରାୟିତା) — ଯାହା
Ahrudya ହରାୟିତା ବା ପ୍ରୀତିକର ନୁହେଁ; ଅପ୍ରିୟ —
Not liked; not pleasant.

ଅହରୁଷ୍ଟ — ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ଋଷ୍ଟ = ଦର୍ଶିତ) —
Ahrushṭa ୧ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ — 1. Not pleased.

୨ । ଅନନ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା —

2. Not cheerful; not merry.

ଅହେଜା — ଦେ. ବି. — ଅବିଚାର — Injustice.

Ahejā ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦ୍ୱାରା କିଛି କଲ ଅହେଜା — ଲଜ୍ଜା, ଦୈବପ୍ରାଣକାୟ ।

ଅହେତୁ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ଓ. ହେତୁ) —

Ahetu ୧ । ଅବହେତୁ; ମନେ ନ ରଖି ପାରିବା ଅବସ୍ଥା —

1. Forgetfulness.

୨ । ହେତୁ କର ନପାରିବା ଅବସ୍ଥା —

2. Unmindfulness.

୩ । ଅମନୋଯୋଗ — 3. Inattention.

ଦେ. ବି. — ୧ । ଅମନୋଯୋଗୀ — 1. Inattentive.

୨ । ଯେ ଶୀଘ୍ର ଭୁଲି ଯାଏ — 2. Forgetful.

ଅହେତୁକ — ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ହେତୁ = କାରଣ + କ; ଯାହାର
Ahetuka କାରଣ ନାହିଁ) — ୧ । ଅକାରଣ; କାରଣରହିତ —
(ଅହେତୁକା — ଶ୍ରୀ) 1. Without a cause or reason.

୨ । ଅମୂଳକ — 2. Groundless.

୩ । ଅକସ୍ମିକ — 3. Accidental.

୪ । ନିରର୍ଥକ; ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ — 4. Useless.

ଦେ. ବି. — ଅଜ୍ଞାନ — Ignorant.

ଏକପେ ଲୋକ ଯିବା ଆସିବା ନ ଜାଣି ।

ମୃତ୍ୟୁ ବୋଲୁଛନ୍ତି ଯେ ଅହେତୁକ ପ୍ରାଣୀ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ, ଭରଣୀ ।

ଅହେତୁ କରବା — ଦେ. କ୍ରି. — ୧ । ମନେ ନ ରଖିବା —

Ahetu karibā 1 Not to remember; to forget.

ନମେ ନା ହଷ୍ୟା ୨ । ମନୋଯୋଗ ନ ଦେବା —

2. Not to attend to.

ଅହେୟ — ସଂ. ବି. (ଅ = ନୁହେଁ + ହେୟ = ଗୃହ୍ୟ) — ୧ । ଅଗୃହ୍ୟ —
Aheya 1. Not contemptible.

୨ । ଅଗ୍ରାହ୍ୟ — 2. Not unacceptable;

rather acceptable; not to be forsaken.

ଅହରା — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. — ୧ । ଅହରା (ଦେଖ)

Aherā 1. Aharā (See)

୨ । ଅହରା (ଦେଖ)

2. Ahirā (See)

ଅହୈତୁକ — ସଂ. ବି. (ଅ + ହେତୁ + କ) — ୧ । କାରଣରହିତ;

Ahāituka ଅକାରଣ — 1. Groundless; ill founded.

(ଅହୈତୁକା — ଶ୍ରୀ) ୨ । କାମନାବିରହ; ନିଷ୍ଠାମ —

2. Free from desire.

ଅହୈତୁକପ୍ରେମ — ସଂ. ବି. (ଅହୈତୁକ + ପ୍ରେମ) —

Ahāitukaprema ୧ । ଯେଉଁ ପ୍ରେମରେ ପ୍ରତିଦାନର ଆଶା
ନାହିଁ — 1 Love hoping no return.

୨ । କାରଣରହିତ ପ୍ରେମ — 2 Groundless love.

ଅହୈତୁକାଭକ୍ତି — ସଂ. ବି. (ଅହୈତୁକା + ଭକ୍ତି) —

Ahāitukibhakti ନିଷ୍ଠାମଭକ୍ତି; ଯେଉଁ ଭକ୍ତିରେ ଭକ୍ତ କୌଣସି
କାମନା ବା ବାଞ୍ଛା କରେ ନାହିଁ —

Devotion hoping no return.

[ଦ୍ର — ଗୋପିମାନଙ୍କର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ଅହୈତୁକା ଥିଲା ।]

ଅହୋ — ସଂ. ଅ. — ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରଶଂସା, ବିଚିତ୍ର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ

Aho

ସମ୍ବୋଧନ — ହଇଦେ; ହେ; ଓହୋ ଇତ୍ୟାଦି —

Interjection Oh. Oho. Ah !

(Indicating addressing; wonder; praise; supposition)

ଅହୋବତ — ସଂ. ଅ. — ଅହୋ (ଦେଖ)

Ahobata

Aho (See)

ଅହୋରାତ୍ର — ସଂ. କ୍ରି. ବି. (ହ୍ରା; ଅହଃ = ଦିବସ + ରାତ୍ରି + ଅ) —

Ahorātra

ଅହନିଶ୍ଚ; ଦିବାନିଶ୍ଚ; ଅବିରତ; ସର୍ବଦା —

Day and night; always; incessantly; uninterruptedly.

ବି. — ଦିବା ଓ ରାତ୍ରି ଏକତ୍ରିତ ସମୟ; ୨୪ ଘଣ୍ଟା ସମୟ; ସମସ୍ତ

ଅଠ ପ୍ରହର —

24 hours; one full day and night.

ଅହୋରୂପ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ବସ୍ତୁପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନ) —

Ahorūpa

ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ — Wonderful.

ଅହୋରୂପମହୋଦଧି — ଦେ. ବି. — ଅହୋରୂପ (ଦେଖ)

Ahorūpamahodhwanī

Ahorūpa (See)

ଅହମଣିଆ — ଦେ. ବି. ବି. — ଅମଣିଆ (ଦେଖ)

Ahmanīā

Amanīā (See)

ଦେବ ଅହଣିଆ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ହାନ୍ତରୂପେ ଏ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ — ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି, କଳମାବଦ୍ୟ ।

ଅହମଣିଆ କୂଅ — ଦେ. ବି. — ଯେଉଁ କୂଅରେ ମାର୍ଗ ହୋଇଥିବା ଅହଣିଆ

Ahmanīā kūa

ନିଷେଷ କରାଯାଏ —

The well into which intended offerings

(when spoiled by touch or otherwise

turned unfit for the deities consump-

tion) are thrown.

[ଦ୍ର — ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସାମଗ୍ରୀ ଲୋଭ ଲାଗିବା ଅଗରୁ

କୌଣସି କାରଣରୁ (ଯଥା — ଅହଣିଆ ଲୋକ ହରିଲେ ବା ଦେହଲେ,

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

କୁକୁର ହୁଇଲେ ଇତ୍ୟାଦି ମାର୍ଗ ଦୋଇଯାଏ । ତାହା ଦେବତାଙ୍କ-
ଠାରେ ଆଉ ଭୋଗ ଲାଗେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ କେହି ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଖାନ୍ତି
ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ତାକୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଅବ୍ୟବହୃତ କୁଅରେ
ପକାଇ ଦିଆଯାଏ ।]

ଅକ୍ଷରା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ.—ଅକ୍ଷରା (ଦେଖ)

Ahmuniā Amaniāñ (See)

ଅକ୍ଷରାକୂଅ—ଦେ. ବି.—ଅକ୍ଷରାକୂଅ (ଦେଖ)

Ahmuniākūa Ahmaniāñkūa (See)

ଅହା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ.—ଅହା (ଦେଖ)

Ahya etc Ahia (See)

ଅହାକୁପେ କଳେ ହେଲେ ଏ ଉପଦେଶ ନିଜେ କାମ ସାମନ୍ତ—ସାଧାରଣ. ସଂସାର ।

ଆ—ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ (ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ କଣ୍ଠ; ଏହା ଶାର୍ଦ୍ଦୂପ)—

Ā The second vowel of Ordīā Alphabet corresponding to the long 'A' as in 'card.'

ସଂ. ବି. (ଅର୍ଥ ଯାହା = ବ୍ୟାପିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଆ)—୧ । ବ୍ରହ୍ମା—

1. God Brahmā, the Creator.

୨ । ଶିବ—2. God Śiba

ସଂ. ଉପସର୍ଗ—(ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

A prefix used to denote.

(ଯଥା—ଅଦାନ; ଅଗମନ ।)

୧ । ବିପରୀତ—1. Opposite.

୨ । ଲଘୁ (ଯଥା—ଅଳ୍ପତ୍ୱ; ଅର୍ପିତ; ଅଭୁଜ)—

2. Slightly.

୩ । ସୀମା; ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଅସମୁଦ୍ର; ଅମରଣ)—3. Upto.

୪ । ସମ୍ପର୍କ (ଯଥା—ଅକୃଷ୍ଣ)—4. Special.

୫ । ଅବ୍ୟାପ୍ତି; ବିସ୍ତୃତି (ଯଥା—ଅମାଳ; ଅହାର)—

5. Extent.

୬ । ମନ୍ଦ (ଯଥା—ଅକାଳ)—6. Bad.

ଦେ. ଅ—୧ । (ଧ୍ୱନିଯାତ୍ମକ)—ବାଜା ବଜାଇ ଗୀତ

ବୋଲିବା ବନ୍ଦା କେବଳ ଗୀତ ବୋଲିବା ସ୍ୱରକୁ

ଗାୟକ ଉଚ୍ଚାରଣ କରବା ପାର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଏହା ମାନବ

ଆଦି ଧ୍ୱନି)—1 Long sound of 'Ā'

uttered by a singer before beginning

to sing with or without music.

୨ । (ବିସ୍ମୟପୂର୍ବକ)—(Interjection of wonder)

ଏ ! ହା ! ଆ ! ଓହୋ !—2. Eh; Oh.

୩ । (ଅଳସ୍ୟବ୍ୟକ୍ତ) ଦୋଇ—

3. (idle exclamation) Ah.

୪ । (ଅନାଦରାର୍ଥକ)—ହା—ମ—

4. (denoting disregard) Ah.

୫ । (ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ) ନିଶ୍ଚୟ—5. Certainly; verily.

୬ । (ନୀଚ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଉତ୍ତର ଦେବାରେ) ମ, ଓ—

6. (Responding to a person of lower status) Oh !

୭ । (ବାକ୍ୟପୂରଣରେ)—ହୁଁ—

7. (filling up a sentence) Verily; too.

୮ । (ସ୍ମରଣାର୍ଥ) ଦୋଇ—8. (remembrance) Oh !

୯ । (ଅନୁକମ୍ପାର୍ଥ) ଆହା !—9. compassion) Ah !

୧୦ । (ଭୟପୂର୍ବକ) ଓହୋ—10 (fear) Oh !

୧୧ । (ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ) ଏ—(interjection) What ! Oh !

୧୨ । (ସ୍ୱୀକାର୍ଥକ) ହଁ—12. (assert) Yes.

ଦେ. ବି.—('ଅସିବା' କ୍ରିୟାର ଅନୁଜ୍ଞା, ମଧ୍ୟମ ପୁରୁଷ, ବଚନ;

ଅନାଦରାର୍ଥକ ରୂପ, 'ତୁ' କର୍ତ୍ତା ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ)

ତୁ ଆ; ତୁ ଆଗମନ କର—(you) 'Do come.

ଆଇଆ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଆୟା (ଦେଖ)

Āiā Āyā (See)

ଆଇ.ଇ.ଏସ୍—ବୈଦେ. (ଇ.) ବିଶ.—(ଭାରତୀୟ ଇଂରାଜ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ—

Āi.I.Es. ମେଣ୍ଟଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗୀୟ ଉଚ୍ଚ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ

ପରେ ଲାଗିବା ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ) ନାମ ଭାରତୀୟ ଶିକ୍ଷା

ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚ କର୍ମଚାରୀ—Belonging to the

Indian Education Higher service.

ଆଇ. ଏ—ବୈଦେ. (ଇ.) ବି—ମାଟ୍ରିକୁଲେସନ୍ ଓ ବି. ଏ. ର

Āi. E. ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପରୀକ୍ଷା—Intermediate.

ଆଇ. ଏମ୍. ଏସ୍—ବୈଦେ. (ଇ.) ବି—ଭାରତୀୟ ଇଂରାଜ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ

Āi. Em. Es. ଅଧୀନ ଡାକ୍ତର ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚକର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନାମରେ

ଲାଗିବା ପଦ୍ଧତି—I. M. S. (Indian medical

service)

ଆଇ. ଏସ୍. ସି—ବୈଦେ (ଇ.) ବି—ଭାରତୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

Āi. Es. Si. ମାଟ୍ରିକୁଲେସନ୍ ଓ ବି. ଏସ୍. ସି. ପରୀକ୍ଷାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ

ପରୀକ୍ଷା—I. Sc.

ଆଇଂଗିନିଆଁ—ଦେ. ବିଶ.—ରଜାଦୋଷରୁ ବା ପଲର ନିକୃଷ୍ଟତା ଯୋଗୁଁ

Āiṅgiñiāñ ବିଷାଦ ଲାଗୁଥିବା (ବାଇଗଣ)—

କଟକଟେ (cooked brinjal) Having a bad or disgraceful taste.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଚକ୍ରା ବରଦ୍ଧ ନାହିଁ । ଅଭିନବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଯେତେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଉଦା— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଦେଖିବେ; 'ଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ ।

ଅର୍ଦ୍ଧଶ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମିଷ)—୧ । ମାଛ ମାଂସ—

Āinsha 1. Fish and meat.

ଆମିଷ, ଆମିଷ, ଉଷ୍ଣ ଚାଷିକ ଅର୍ଦ୍ଧଶର ଲେଖା—ଭଗ ।

ଆର୍‌ଶ ୨ । ମାଛ—2 Fish.

(ନିରାକ୍ଷର—ବିପଦ) ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନପୁର) ବି—ମାଛକାତି—

Scale of fish

[ଦ୍ର—ଏହି ଅର୍ଥରେ ବଙ୍ଗଳାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଦେ. ବିଶ—ଅମିଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to fish.

ଚକ୍ର ଅର୍ଦ୍ଧଶ ଦେଖି ନିରାକ୍ଷର—ଭଗ ।

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ଗୃହରେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଛତ୍ରା ଅନ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅମିଷ ଭୋଗ ଲାଗେ ନାହିଁ ଏବଂ ବିଧବା, ବୈଷ୍ଣବ ଓ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର-ମାନେ ଅମିଷ ଭୋଜନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଯେଉଁ ଅମିଷାଣୀ ପରିବାରରେ ବିଧବା ଥାଆନ୍ତି ସେ ପରିବାରରେ ଅମିଷ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରୁଲ୍, ଦାଣ୍ଡି, ପାତା, ଅଣକ ଓ ପନିକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ଓ ପାଗ ଦାଣ୍ଡି ସାଙ୍ଗେ ଏଗୁଡ଼ିକ ମିଶେ ନାହିଁ ।]

ଅର୍ଦ୍ଧଶକାତି—ଦେ. ବି.—୧ । ମାଛକାତି—

Āinshakāṭi 1. Scale of fish.

୨ । ସଦାବିହାରୀ (ଫୁଲ ଓ ଗୁଲ୍)—A kind of plant and its flower.

ଅର୍ଦ୍ଧଶଣିଆଁ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅମିଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Āinshanīāṇ 1. Fishy, relating to fish.

ଆ ଟେ ଆଇ ଟିଆ ଆ ଟିଆ ୨ । ଅମିଷପରି ଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ—

2 Smelling like fish.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଶ—ପତ୍ର, ଜାଲ, କଣ୍ଟା ଓ ଚୂଡ଼ା ଦ୍ୱାରା

ଅବୃତ୍ତ ସନ୍ତସନ୍ତା ସ୍ଥାନ (ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ବାଦ୍ ବହୁ-

ଥିବାରୁ ଏ ଅର୍ଦ୍ଧଶଣିଆଁ ଗଣାଏ ।)

ଅର୍ଦ୍ଧଶଧୁଆ—ଦେ. ବି.—ତଳେ ରକ୍ତ, ଥିବା ପାତା, ଯେଉଁ ପାତାରେ

Āinshadhua ମାଛ ଧୂଆଁ ଯାଏ—Perforated basket for washing fish

ଅର୍ଦ୍ଧଶିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଅର୍ଦ୍ଧଶଣିଆଁ (ଦେଖ)

Āinshīā, Āinshanīāṇ (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଶିକାତି—ଦେ. ବି.—ସଦାବିହାରୀ (ଦେଖ)

Āinshikāṭi Sadābihārī (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଶିଣିଆଁ—ଦେ. ବିଶ—ଅର୍ଦ୍ଧଶଣିଆଁ (ଦେଖ)

Āinshinīāṇ Āinshanīāṇ (See)

ଅର୍ଦ୍ଧଶାଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି.—ଦହି ମୁଢ଼ା ଦେବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ

Āikhārdi (ଉପରେ ଛକ ଥିବା) କାଠି—

A stick for churning curd

ଅର୍ଦ୍ଧଶାହେବା—ଗ୍ରା. ବି. (ପ୍ରାଚୀନ)—ଅଜ୍ଞାହେବା (ଦେଖ)

Āinshāheba Ajñāheba (See)

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶା, ବଙ୍ଗାଳ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଯାଏ ।]

ଅଇତ୍‌ସି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ହୁଏନ୍‌ସାଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଚୀନପରିବ୍ରାଜକ

Āit sim (ଏ ନାଲିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ୧୦ ବର୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ)—Āit sim, a Chinese traveller.

ଅଇତସାଇତି—ଦେ. ଅ—ଜରିରସ୍ତ; ସହସବ୍ଦକାରେ—Carefully.

Āitisāiti ଅଇତ ସାଇତି ଶବ୍ଦର କରବାକୁ ଏଇ ନିୟମ ତେଲ ଯେମନ୍ତ ପର ମାସେ ଯାଏ—ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ତବ୍ଧ ।

ଅଇନ୍—ବୈଦେ. (ଅ. ଅଇନ୍) ବି—୧ । ରାଜଜାୟ ବିଧି—

Āin 1. Law; statute

୨ । ବ୍ୟବସ୍ଥା—2. Legislature.

୩ । ବିଧି—3 Rule; regulation

୪ । ନିୟମ—4 Ordinance.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଅଇନ୍ ଯେଉଁ ବିଷୟକୁ ଅଧିକାର କରି ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଥାଏ ସେହି ବିଷୟର ନାମରେ ଲୋକେ ଉକ୍ତ ଅଇନ୍‌କୁ ଡାକନ୍ତି । ଯଥା; ଦଣ୍ଡବିଧି ଅଇନ୍; ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନ ଅଇନ୍ । କୌଣସି ସାଲରେ କମ୍ ଅନୁସାରେ ଗଣନା କରାଯିବା ଅଇନ୍‌କୁ ସେହି ସାଲର ଏଡେ ସଂଖ୍ୟକ ଅଇନ୍ ବୋଲାଯାଏ । ଯଥା; ୧୮୭୩ ସାଲର ୨୦ ଅଇନ୍ ବା ୧୯୧୪ ସାଲର ୩ ଅଇନ୍ । କେତେ-ଗୁଡ଼ିଏ ସଂଖ୍ୟ ପ୍ରଚଳିତ ଅଇନ୍‌ର ସାଲ ନ କହି ଲୋକେ କହିଥାନ୍ତି * ଅଇନ୍ (ଏଡେ ସାଲର * ଅଇନ୍) ୨ ଅଇନ୍ ଓ ୧୦ ଅଇନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।]

ଅଇନକାଟ୍—ବୈଦେ. ବି—ଅନିକାଟ୍ (ଦେଖ)

Āinkat Ānikaṭ (See)

ଅଇନ୍ କରବା—ଦେ. ବି—ରାଜଜାୟ ବିଧି ପ୍ରଣୟନ ବା ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା—

Āin karibā To legislate; to enact a law.

ଆଇନକବା

ଅଇନ୍ କାଢ଼ିବା—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ରାଜଜାୟ

Āin kāṛḍhibā ବିଧି ଦର୍ଶାଇବା—1 To point out an act or law suiting a case.

୨ । କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେବାକୁ ଅଦେଶ ଦେବା—2. To order to abide by a particular rule.

ଅଇନ୍ କାନୁନ୍—ବୈଦେ. (ଅ. ଅଇନ୍. କାନୁନ୍. ସହଚର) ବି—

Āin kānun ୧ । ରାଜଜାୟ ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମୂହ—

1. Acts and regulations.

୨ । ନିୟମମାନ—2. Rules and regulations.

ଅଇନ୍‌ହାଡ଼ିତ—ଦେ. ବିଶ—ଅଇନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Āinghaṭita Relating to law.

ଅଇନ୍‌ଜାରି—ବୈଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ରାଜଜାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ—

Āinjārī 1. Enforcement of a law.

୨ । କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରସାର—

2. Publication of an act or statute.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାସର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୩ । କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଚ୍ଛଦ କୌଣସି ଅଇନ୍
ତଳିବା ପାଇଁ ଗୁଜରାଟ୍ ଅଦେଶ ପ୍ରଚ୍ଛଦ—

3. Extension of the working of a
statute to a certain tract or
country.

ଅଇନ୍ ନଜିର—ବୈଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ଅଇନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ
Ain najir ହାଇକୋର୍ଟ ପୂର୍ବରୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଥିବା ମକଦ୍ଦମା—

1. Authority or ruling regarding an
act.

[ଦ୍ର—ଉକ୍ତ ମକଦ୍ଦମାରେ ହାଇକୋର୍ଟ କୌଣସି ଅଇନ୍
ଯେଉଁ ଅର୍ଥ କରି ଥାଆନ୍ତି ନିମ୍ନ ଅଦାଲତରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମକଦ୍ଦମାରେ
ସେହି ନଜିର ହାତ୍ତି ଦିଆଯାଏ ।]

୨ । କୌଣସି ଅଇନ୍ ଓ ତଦନୁସାରି ମାମୁଲି ହୋଇଥିବା
ମକଦ୍ଦମା—2. Law and Ruling.

[ଦ୍ର—ହାଇକୋର୍ଟ ଓ ପ୍ରିଭାଟ୍ ନିଉସ୍ରେ ନିମ୍ନ ଅଦାଲତରେ
ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଯାଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାମାନଙ୍କର ଅପିଲ ଦାଏର୍ ହୁଏ ଓ
ଉକ୍ତ ହାଇକୋର୍ଟ ଆଦି କୌଣସି ଅଇନ୍ର ବିଶେଷ ଅର୍ଥ କରି ଉକ୍ତ
ମକଦ୍ଦମାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରନ୍ତି । ହାଇକୋର୍ଟ ଆଦିଙ୍କର ଉକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିମାନ
ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଅବଗତ ପାଇଁ ପୁସ୍ତକାକାରରେ (Law
Report) ଶୁଣା ହୁଏ । ପରେ ସେହିଜାତୀୟ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା
ନିମ୍ନ ଅଦାଲତରେ ପଡ଼ିଲେ ଓକିଲମାନେ ହାଇକୋର୍ଟ ଆଦିର ପୂର୍ବ
ନିଷ୍ପତ୍ତିମାନଙ୍କୁ 'ନଜିର' ରୂପେ ନିମ୍ନ ଅଦାଲତକୁ ଦେଖାନ୍ତି ଓ ଉକ୍ତ
ନଜିର ଅନୁସାରେ ନିମ୍ନ ଅଦାଲତମାନେ ମକଦ୍ଦମା ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବାକୁ
ବାଧା ହୁଅନ୍ତି ।]

ଅଇନ୍ ପଏଣ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଅଇନ୍ ଓ ଇଂ. Point) କୌଣସି
Ain paent ମକଦ୍ଦମାରେ ଅଇନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତର୍କ କରାଯିବା ସ୍ଥଳ
ବିଷୟ—A point of law; law point.

[ଦ୍ର—ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଇନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତର୍କ ବା
ବିବାଦ ଉଠେ ଓ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ତର୍କ ହୁଏ । କୌଣସି
ମକଦ୍ଦମାରେ ଯେବେ ଏକ ପକ୍ଷ କହେ ଯେ ଅମୃତ ଘଟଣା ସତ୍ୟ
ଅଟେ ଓ ଅପର ପକ୍ଷ କହେ ଯେ ଉକ୍ତ ଘଟଣା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ, ତେବେ
ଏହାକୁ ଘଟଣାଘଟିତ ପଏଣ୍ଟ (Point of fact) ବୋଲାଯାଏ ।
ଯେବେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାରେ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ଯେ
ଅମୃତ ଘଟଣା ଘଟିଛି କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଘଟଣା ପ୍ରତି ଅମୃତ ଅଇନ୍ ଖଟିବ
କି ନାହିଁ ଏପରି ତର୍କ ଉଠେ ତେବେ ତାକୁ ଅଇନ୍ ପଏଣ୍ଟ
(Point of law) ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅଇନ୍ ବିଭାଗ—ବୈଦେ. ବି—୧ । ଗରଣ୍ଡିମେଣ୍ଟର ଯେଉଁ ବିଭାଗଦ୍ୱାରା
Ain bibhaga ଅଇନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (ବିଭାଗସମ୍ବନ୍ଧୀୟ) ବିଷୟମାନ
ପରିଚାଳିତ ହୁଏ—1. Department of law (and
justice) under a Government.

୨ । ଗରଣ୍ଡିମେଣ୍ଟର ଯେଉଁ ବିଭାଗର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ

ଅଇନ୍ ମାନ ପ୍ରଣୀତ ହୁଏ—

2. Legislative department.

ଅଇନ୍ ମେମ୍ବର—ବୈଦେ. ବି—ଗରଣ୍ଡିମେଣ୍ଟର ଯେଉଁ ମେମ୍ବରଙ୍କଠାରେ
Ain membara ଅଇନ୍ ପ୍ରଣୟନର ଭାର ଓ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ
ନିହିତ ଥାଏ—Law-member under a
Government.

ଅଇନ୍ ସଦସ୍ୟ—ବୈଦେ. ବି—ଅଇନ୍ ମେମ୍ବର (ଦେଖ)

Ain sadasya Ain membara (See)

ଅଇନ୍ ଆକବାରୀ—ବୈଦେ. ବି—ପାର୍ସିଭାଷାରେ ଆକବରଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ
Ainaakabari ଅବୁଲଫଜଲଙ୍କ ଲିଖିତ ଭାରତର ତଦାନୁଗତ
ବିବରଣସଙ୍କଳିତ ପୁସ୍ତକବିଶେଷ ।

ଆଇନା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଆୟନା)—୧ । ଦର୍ପଣ; ମୁକୁର—

Ainā 1. Looking-glass; mirror

ଆୟନା ୨ । କାଚର ବଡ଼ ଫଳକ—2. Glasspane.

ଆଇନ୍ଦା

ଆଇନ୍ଦା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଆଇନ୍ଦା)—୧ । ଆଗାମୀ (ବର୍ଷ ବା ସମୟ) —
Aindā 1. Next; coming (year)

ଆସନ୍ଦେ (ବଂସବ, ସମୟ) ୨ । ଭବିଷ୍ୟତ—2. Future.

ଆଇନ୍ଦା ବୈଦେ. ବି.—୧ । ଭବିଷ୍ୟତ ସମୟ—1. The future.

୨ । ଆଗାମୀ ବର୍ଷ—2 Next year.

ଆଇବା—ପ୍ରା. କି. ଓ ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଗଞ୍ଜାମ) କି. (ସ. ଅ+
Aibā ଯା ବା ଗମ ଧାତୁ; ଭୁଲ ହିନ୍ଦି. ଆୟା=ଆସିଅଛି)—
ଆସିବା; ଆଗମନ କରିବା—To come.

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଗମନ ଅର୍ଥରେ 'ଆସିବା' ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

କେବଳ 'ଆସିଲା' ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥଳରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ କରଣ ଆଦି 'ଆଇଲା'
ଓ ଶୁଦ୍ର ଆଦି 'ଆଇଲା' ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ଏବଂ 'ଆସିଛି' ଇତ୍ୟାଦି
ସ୍ଥଳରେ ଶୁଦ୍ରମାନେ 'ଆଇଛି' ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗଞ୍ଜାମ
ଓ ସମ୍ବଲପୁରରେ 'ଆସିବା' ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥଳରେ 'ଆଇବା' ଇତ୍ୟାଦି
ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

ଆଇବୁଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନପୁର) ବି. ପୁ. (ସଂ. ଅବିବାହିତ)—
Aiburdhā ଅବିବାହିତ—Unmarried.

(ଆଇବୁଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଆଇରିଶ୍

ଆଇରିଶ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବିଶ—ଆୟର୍ଲଣ୍ଡଦେଶୀୟ—

Airi's Irish.

ଆଇରିଙ୍ଗ—ବୈଦେ. (ଚୀନଦେଶୀୟ ନାମ) ବି. ପୁ.—ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ୭ମ
Aising ଶତାବ୍ଦୀରେ ଭାରତପର୍ଯ୍ୟଟନ କରିଥିବା ଚୀନପରିବ୍ରାଜକ—
Name of a Chinese traveller who
visited India in the 7th Century A. D.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେତେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୁଣାବୋଧେ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହ’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ବ୍ୟୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅନ୍ୟ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅନ୍ୟ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

[ଡ୍ର—ଏ ଗ୍ରୀଷ୍ମପୂର୍ବ ୨୨୦ରେ ତାମରୁ ଯାହା କର ଗ୍ରୀଷ୍ମପୂର୍ବ ୨୧୫ରେ ସ୍ୱଦେଶକୁ ଫେରିଥିଲେ । ଏ ଭାବତରୁ ଧର୍ମସମ୍ପାଦୀୟ ୪୦୦ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଚିନ୍ତା ସଂଗ୍ରହ କରିନେଇ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ୫୨ ଖଣ୍ଡ ଗ୍ରନ୍ଥ ତାମରୁଷାରେ ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ ।]

ଅଭିଜ୍ଞ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଆୟୁଷ୍)—ଆୟୁ, ପରମାୟୁ—

Āisha Age-limit of a person

ଅଭିଜ୍ଞ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ.)—ଜଳରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କୁଣ୍ଡଳ ବରଫ—

Āis Ice

ଅଭିଜ୍ଞ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ.)—କୁଣ୍ଡଳ ଉପାୟରେ ବରଫ ପରି ଅଣ୍ଡା

Āiskrim କରମାରୁଆ ମିଠାମିଷ୍ଟା ଦୁଧ ଓ ସର—Icecream.

ଅଭିଜ୍ଞ—ବ୍ୟାଗ୍ର—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ.)—ସେଗାର ମୁଣ୍ଡରେ ବରଫ ଲଦି

Āis byāg ରସୁକାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଥିଲା—Ice bag.

ଅଭି. ସି. ଏସ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ. Indian Civil Service)

Āi. Si Es ଭାରତର ଇଂରାଜ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ରାଜକର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନାମ ପରେ ଲେଖାଯିବା ସାଙ୍କେତିକ ଇଂରାଜି ଅକ୍ଷରଚକ୍ର—I. C. S.

ଅଭି—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଆର୍ଯ୍ୟ)—୧ । ପିତାମହ—Paternal

Āi grandmother.

(ଅଜା—ପୁଂ)

୨ । ମାତାମହ—

ମାତୃବ୍ରାତ୍ରି; ମିତ୍ରା;

2. Maternal grandmother.

ଆଜି, ଆସି

୩ । ପ୍ରାଚୀନ) ମାତା; ମା—Mother.

ଆଜି; ନାନୀ

ଦଶରଥ ସ୍ୱତ, ଜଗତେ ବଚନ, ବୈଦେହୀ ମୋହର ଅଭ ।

ବିଶ୍ୱନାଥ—ବଦନ୍ତମାୟା ।

ଅଭିଅଭି ଦେ. ଅ. (ଧୂଳ୍ୟାୟୁକ)—ନୃତ୍ୟ ସମୟର ଚିତ୍ରାବବିଶେଷ—

Āiāi ଭୂତ ପ୍ରେତ ପିଣ୍ଡାଦି ରକ୍ତ ମଂସ ଖାଉ,

ନାଚିଲେ ଲଣବାଣେ ବୋଲି ଅଭିଅଭି । କୃଷ୍ଣବିଦ୍ୟା—ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

ଅଭିମା—ଗ୍ରା. ବି.—ପିତାମହ—

Āimā Paternal grandmother.

ମିତ୍ରା

ଅଭିଶାସ୍ତ୍ର—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ସ୍ୱାମୀ ବା ଶ୍ରୀଙ୍କ ଅଭି; ଶାଶୁଙ୍କ ମା—

Āishāsū Maternal great grand-mother

ଆଜିଆଶ

of one's husband or wife.

(ଅଜାଶୁର—ପୁଂ)

ଅଭି—ଦେ. ସବ୍ୟକାମ (ସ. ଅନ୍ୟତ)—ଅନ୍ୟ—

Āu

ଆଉ

Others.

ଶ୍ରୀରେ ଅଭ ବେ ଦ୍ରବ୍ୟ । ବଦନ୍ତମାୟା—କର୍ଣ୍ଣ ।

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଧିକା—More; additional

ଦେ. ଅ.—୧ । ଓ; ଏବଂ—1. And.

୨ । ଅନ୍ୟ; ମଧ୍ୟ—2. Also.

୩ । ଅନ୍ୟ ମଧ୍ୟ—3. And also.

୪ । ପୁନଶ୍ଚ—4. Again.

ଅଭି ପାଇ ଅସି ରସାଦବା ଭାବେ ତଳେ କରମରେ ନାହିଁ ।

କର୍ଣ୍ଣ, ପ୍ରମତ୍ତାନ୍ୟ. ୮୩

୫ । ଏହା ପରେ—5. After this.

୬ । ତତ୍ପରେ—6. Then; after that.

୭ । କେବେହେଁ; କେବେ—

7. At any time whatever; ever.

ଦେ. ବି. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାଳରେ—

1. Any longer.

୨ । ଅନ୍ୟ ଅଧିକ—2 Any more.

ଅଭି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର)—ସବ୍ୟ. ବିଶ୍ୱ. ଓ ଅ. (ଭୁଲ. ହି. ଅଭି—

Āuñr ବଂ. ଅଭି)—ଅଭି—And; more-over.

ଅଭି—ଦେ. ବି.—ବାତସ୍ତେନାବିଶେଷ—

Āuñriā A kind of rheumatism.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଅଭି—ବାତସ୍ତେନାବିଶେଷ—Suffering from a kind of rheumatism.

ଅଭିପାତ୍ତ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଅଭିପାତ୍ତ (ଦେଶ)

Āuñlapāuñla Āulapāula (See)

ଅଭିବାତ୍ତ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଅଭିବାତ୍ତ (ଦେଶ)

Āuñlabāuñla Āulabāula (See)

ଅଭିଶା ଝାଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ନାଲରକ୍ତ ଝାଡ଼ା—

Āuñshā jhārdā Dysentery.

ଅଭିଶା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅମର)—ସବାହନ; ଦେହ ଉପରେ କୋମଳ

Āuñshā ଭାବରେ ହାତ ଚାଲିବା—To pat over the body softly

ଅଭିଶାବି—ଦେ. ବି.—‘ଅଭିଶିବା’ର ପ୍ରୟୋଜକରୂପ—

Āuñshāibā The causative form of Āuñshibā.

ଅଭିଶାଘଷା—ଦେ. ବି.—ଦେହକୁ କୋମଳଭାବରେ ଅଭିଶିବା ଓ

Āuñshāghashā କୋମଳରେ ଘଷିବା କର୍ମ—Act of patting or rubbing the body; massage.

ଅଭିଶାପାତ୍ତ—ଦେ. ବି.—ଅଭିଶାପାତ୍ତ (ଦେଶ)

Āuñshāpāuñshā Āuñshāghashā (See)

ଅଭିଶିବା—ଦେ. ବି.—ଦେହ ଉପରେ ଧୀରଭାବରେ ହାତ ଚାଲିବା—

Āuñshibā To pat the body softly.

ସନ୍ତୋଷ ଦୋର ମୁରର ଅଭିଷେ ପିଠି । ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

ଅଭିଜା—ଦେ. ବି.—୧ । ଅଭିଜା କର୍ମ; ଅଭେଦ ହେବା—

Āujā 1. Act of leaning to; reclining.

ଆଉଜା

୨ । କବାଟ ଅବଦ୍ଧ ଅଭିଜା କର୍ମ—

2. Act of shutting up a door.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଦେ. ବିଶ—୧ । ବନ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା (ଦ୍ଵାର)—

1. (a door) Shut up.

୨ । ଅଗାଧ ହୋଇଥିବା—

2. Leaning to one side; reclining.

ଅଭିଜ୍ଞାନ—ଦେ. ବି—୧ । ଅଭିଜ୍ଞାନ ଶବ୍ଦର ରୂପ—

Āujāibā 1. The causative form of Āujibā

୨ । ମେଲି ଥିବା କବାଟକୁ ନ କଲି ବନ୍ଦ କରି ଦେବା—

2 To shut (a door).

୩ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଏକପାଖକୁ ଅଡ଼େଇ ଦେବା—

3 To puss (a thing) to one side.

୪ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ଅଣ୍ଟା ଉପରକୁ ଡେଇଁ ଦେବା—

4. To set a thing leaning to another.

ବହୁଳା ଭରେ ଅଭିଜ୍ଞାନ ଶବ୍ଦର । ଭାଷା. ବୈଦେଶିକକଳାସ ।

ଅଭିଜ୍ଞାନ ପଢ଼ିବା—ଦେ. ବି—କିଛି ଏକ ପାଖକୁ ଅଭିଜ୍ଞାନ—

Āuji pardibā To lean to one side.

ଠେଣୁଦେଖା

ଅଭିଜ୍ଞାନ—ଦେ. ବି—୧ । ଏକପାଖକୁ ଡେଇଁବା—

Āujibā 1. To lean to one side.

ରୂପକ୍ଷ ପୁର ମନ୍ଦିର ମନ୍ଦିର କେବଳ ଅଛି ଅଭିଜ୍ଞାନ ।

ପ୍ରାଚୀ. ରୂପକ୍ଷମଞ୍ଜରୀ ।

ଆଉଜା; ଆଞ୍ଜା ୨ । କାନ୍ଥ ଅଡ଼ିବା ଲାଗିଯିବା—

ଉଠିବା 2. To lean to a wall.

ବହୁଳା ପୁରମଣି ଅଭିଜ୍ଞାନ ସେ ସ୍ଥଳେ । ଭାଷା. ବୈଦେଶିକକଳାସ ।

୩ । ଏକ ଅଡ଼ିବା ବା ଦିଗକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯିବା—

3. To move to one side.

(ଯଥା—ପବନରେ ଦଳଯାକ ଗୋଟିଏ ପାଖକୁ ଅଭିଜ୍ଞାନ ।)

୪ । ଉପର ଅଡ଼ିବା ଠେଣୁ ଦେବା—

4 To lean over a cushion.

ଗୋଡ଼ା ହାତମାନଙ୍କୁ ଅଭିଜ୍ଞାନ ନର

ଶୁଭକ୍ଷେତ୍ର ଦେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରପଟର ଅବାଧ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ପ୍ରୋଶ ।

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପକ୍ଷ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା—

5. To espouse a party.

(ଯଥା—ସେମାନେ କଂଗ୍ରେସକୁ ଅଭିଜ୍ଞାନ ଅଛନ୍ତି ।)

୬ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପକ୍ଷପାତ କରିବା—

6 To be partial to one party.

(ଯଥା—ହାକିମ ବାପା ଅଡ଼ିବା ଅଭିଜ୍ଞାନ ।)

୭ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଣ୍ଟା ନେବା—

7. To take shelter under a person.

ଅଭିଜ୍ଞ—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଇଂ ଅଭିଜ୍ଞ)—୧ । କିକେଟ୍; ଫୁଟ୍‌ବଲ୍ ଓ

Āut ଟେନିସ୍ ଖେଳରେ ଯେଉଁ ପକ୍ଷର ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମାକୁ ଛେଦି
ବାହାର ପଡ଼େ—1. A party whose ball
falls beyond the goal or wicket or

field (in cricket; foot-ball or lawn-
tennis).

୨ । କିକେଟ୍ ଖେଳରେ ବ୍ୟାଟ୍ (ପଟ) ଧରିବା ଖେଳାଳି;
କିକେଟ୍ କାଠିକୁ ନ ଛୁଇଁ ଶୁଦ୍ଧ ବସ୍ତ୍ର ପକ୍ଷୀୟ ଖେଳାଳି
ଉକ୍ତ କାଠିକୁ ନିଜ ହାତର ବଲ୍‌ଦ୍ଵାରା ଛୁଇଁ ଦେବା
ଯୋଗୁଁ ପରସ୍ତ ଦେବା ବ୍ୟାଟ୍‌ସମ୍ୟ ଖେଳାଳି—

2. A player whose wicket is touched
by a player of the opposite party
with the ball before the former is
able to touch the wicket.

ବୈଦେ. ବି.—କିକେଟ୍ ଅବ ଖେଳରେ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା
ଅଭିଜ୍ଞାନ କରିବା ଅବସ୍ଥା—

The state of a ball being out in a
game of cricket, football or tennis

ଅଭିଜ୍ଞ ଡୋର (ମଡ଼)—ବୈଦେ. (ଇଂ.) ବିଶ—ଯେଉଁ ମଡ଼ମାନେ

Āutdor (patient) ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଆସି ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଡୋର
(ଇଂ ଡୋର—ବିଷୟ) ଉପକ୍ଷ ନେଇ ଯେହ୍ନା ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତି—

Out door (patient)

ଅଭିଜ୍ଞ ପୋଷ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—ସ୍ଵଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ସିପାୟା ଥିବା ପୁଲିସ୍

Āut post ଅଡ଼ା; ପାଣ୍ଡି—Out post.

ଅଭିଜ୍ଞ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟ—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ଯେଉଁ ପଢ଼ାଶାଳୀ କୌଣସି ସ୍କୁଲ

Āut shtudent ବା କଲେଜରେ ପାଠ ନ ପଢ଼ି ପଢ଼ାଶାଳୀ ଦିଏ;
ବାହାର ଛାତ୍ର—Out student.

ଅଭିଜ୍ଞ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅବର୍ତ୍ତନ)—

Āutāna ୧ । ଦୁଧ ଅବର୍ତ୍ତନ; ଅଭିଜ୍ଞ—

ଆଉଟା 1. Stirring of milk over fire.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅତି ଗ୍ରୀଷ୍ମ ବା ଉତ୍ତପ୍ତରେ ଦହୁ ଦେବା

ଅବସ୍ଥା—2 State of being burnt with
excessive heat.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଦହଗଞ୍ଜ ଦେବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତପ୍ତ ଦେବା

ଅବସ୍ଥା—3. State of being excessively
troubled

ଅଭିଜ୍ଞାଭିଜ୍ଞ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ସନ୍ତାପରେ ଅସ୍ଥିର; ଅତି ସନ୍ତପ୍ତ—

Āutāpāutā 1. Restless through trouble
ହଟ୍‌ପଟି or heat.

୨ । ଦହଗଞ୍ଜ—2. Much troubled.

୩ । ଭେଜ୍‌ପାଭିଜ୍ଞ—3. Topsy turvy.

୪ । ଭେଜ୍‌ପାଭିଜ୍ଞ—

4. Restless; moving to and fro.

ଦେ. ବି—ଅଭିଜ୍ଞ ସନ୍ତାପଜନକ ବ୍ୟସ୍ତତା ବା ଅସ୍ଥିରତା—
Restlessness through heat or trouble.

ସାଧାରଣ ଘେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅବଦ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୋଟିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଶ୍ରେଣୀମାନେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ମାତ୍ରା' ନ ଘେବେ 'ଗାତ୍ର' ଗୋଟିକେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ଘାତରେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ଘାତରେ 'ଅର୍ଜୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ଘାତରେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଅଭିଜ୍ଞ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅବତ୍ତନ; ପ୍ରାକୃତ. ଅବତ୍ତନ)—

Āṭṭh ୧ । ସିଝାଇବା ପାଇଁ ଦୁଧକୁ ଚୁଲି ଉପରେ ବସାଇ ଘାଣ୍ଟିବା—
ଆଉଟି 1 To stir milk over fire for boiling.

୨ । ସୁନା ଅବକୁ ନିଆଁ ଉପରେ ବସାଇ ତରଳାଇବା—

2. To melt gold etc over fire.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ନିଆଁ ଉପରେ ଘାଣ୍ଟି ଦୋଇଥିବା—

1. Stirred over fire.

୨ । ତରଳା ଯାଇଥିବା (ଧାତୁ)—

2. Molten (metal)

ଦେ. ସବ. (ଅନାଦବୃତ୍ତି)—ଅନ୍ୟ ଗୋଟିକ—

The other one.

ଅଭିଜ୍ଞାଇବା—ଦେ. କି—ଅଭିଜ୍ଞା କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷା ଦେବା—

Āṭṭhībā The causative form of Āṭṭh.

ଆଉଟିନ

ଅଭିଜ୍ଞ—ଦେ. ଅ. (ଅଭି+ଜ୍ଞପ୍ରାପ୍ତି. ୫)—

Āṭṭi ୧ । ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟ—1 And also.

ଆର୍ଟି ୨ । ଅଭି (ଦେଖ)—2 Āu (See)

୩ । କେବେହେଁ; କେଉଁ—

3. Any longer; certainly ever

ମୂର୍ତ୍ତ୍ୟୁ ସେ ଅଭିଜ୍ଞ କେବେହେଁ ନ ଲାଗି । କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାବରଦ. ଅବ ।

ଦେ. ସବ. (ଅବତ୍ତନ)—ଅନ୍ୟ ଗୋଟିକ—

The other one.

ଅଭିଜ୍ଞପାଉଟି—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଭିଜ୍ଞପାଉଟି (ଦେଖ)

Āṭṭipāṭṭi Āṭṭipāṭṭa (See)

ଅଭିଜ୍ଞା—ଦେ. କି. (ସ. ଅ + ଭୃ ଧାତୁ ; ପ୍ରା. ଅଭିଜ୍ଞ)—

Āṭṭibā ୧ । ଚୁଲି ଉପରେ ବସିଥିବା ଦୁଧ ଅବକୁ ଘାଣ୍ଟିବା—

ଆଉଟି

1. To stir milk etc. over fire.

ଆଦନା; ଅବଦନା, ବାହୁଁ ଦୁଧମାନକୁ ଅଭିଜ୍ଞ ।

ଆଦନା

ପ୍ରାଚୀ—ପରଦେଶବା ।

୨ । ସୁନା ଅବ ଧାତୁକୁ ନିଆଁ ଉପରେ

ବସାଇ ତରଳ କରିବା—2 To melt metals over fire.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତପ୍ତ ବା ଦହଗଞ୍ଜ କରିବା—3. To harass a person grievously.

ଅଭିଜ୍ଞ—ଦେ. ବି (ପାନବରଣ ଗୁଣ)—

Āṭṭ ୧ । 'ଦୁଆକ' ଠାରୁ 'ଦୁଆକ' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୂରତା—

1. Distance from one 'Duṭka' to another.

୨ । 'ଦୁଆକ' ଠାରୁ 'ଦୁଆକ' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାଲି ସ୍ଥାନ—

2. Space between two 'Duṭkas'

ଅଭିଜ୍ଞ—ଦେ. ବିଶ, ପୁଂ—ଦାଉଡ଼ା; ଓଢ଼ୁ—Stupid; dull.

Āṭṭh ୧ । ଦେ. ବି. (ସ. ଅବତ୍ତନ)—

୧ । ପାତ ଅବ ଅବତ୍ତନ କରିବା—

(ଅଭିଜ୍ଞ—ଶ୍ରୀ) 1. Recital; reading out; persual.

ବୋବା; ଆଡ଼ା ୨ । ପୁନଃସ୍ମରଣ—2. Rehearsing.

ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବିଶ—ଅଭିଜ୍ଞ ଅଭିଜ୍ଞା; ଗୋଲମାଲଅ—
Disordered.

ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—କୁଟା ଦୋଇଥିବା ଚାଉଳର

ଅକାଣ୍ଡିଆ ଅବସ୍ଥା ବା ପାକୃତା ଦୋଇ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

Uncleansed state of husked rice.

ଅଭିଜ୍ଞାଇବା—ଦେ. କି. (ସ. ଅବତ୍ତନ)—

Āṭṭhībā ୧ । ପାଠ ଅବକୁ ଅବତ୍ତନ କରିବା—

ଆଡ଼ାନ

1. To persue or read.

୨ । ପାଠ କରି ପଢ଼ିବା—2. To read out.

୩ । ଘୋଷିବା; ପୁନଃସ୍ମରଣ କରିବା—

3. To revise or repeat a lesson; to rehearse.

୪ । ପାଠ ଅବକୁ ପଢ଼ିତାଇବା ବା ମୁଖସ୍ତ କରିବା—

4. To get by heart; commit to memory.

୫ । ମୁହେଁ ମୁହେଁ ବୋଲିଯିବା—5. To recite.

ଅଭିଜ୍ଞ—ପ୍ରା. ବି. (ଧ୍ୱାନ୍ୟର୍ଥକ)—ଏଭଡ଼; ଦାକୃଷ—

Āṭṭi

Loud belching.

ଦେବ

ଅଭିଜ୍ଞା—ଦେ. କି—ଅଭିଜ୍ଞାଇବା (ଦେଖ)

Āṭṭhībā

Āṭṭhībā (See)

ଅଭିଜ୍ଞ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅବତ୍ତନ)—ଜଳାବର୍ତ୍ତ; ଭର୍ତ୍ତି—

Āṭṭa

Eddy; whirlpool.

ଅଭିଜ୍ଞ—ଦେ. ବି—ଦଗ୍ଧିବା—

Āṭṭh

Groping for a thing

ହାତଡ଼ାନ

ଅଭିଜ୍ଞା—ଦେ. କି—ଦଗ୍ଧିବା—To grope for or feel

Āṭṭhībā

(a thing).

ହାତଡ଼ା

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—(ପାଣି) ଭର୍ତ୍ତି

କରିବା—To eddy; to whirl.

ଅଭିଜ୍ଞ—ବିଦେ. ବି (ଇଂ.)—ଜଳୀୟ ବସ୍ତୁ ବା ଔଷଧାଦିର ଇଂରେଜ

Āṭṭh

ମାପକଶେଷ—Ounce; a unit of European

measure of liquids.

[ଦ୍ରୁ—ପ୍ରାୟ ଅଢ଼େଇ ଟୋଳା ଓଜନ ବା ୩୮.୦ ଗ୍ରାମ୍ ।]

ଅଭିଜ୍ଞା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ)—

Āṭṭhībā

ଏବେ ଅଭିଜ୍ଞ ସମ୍ବଲପୁର (ଶିଶି ବା ପାତ)—

(a bottle) Of the capacity of so

many ounces.

(ଯଥା—ଗୁରୁ ଅଭିଜ୍ଞା ଶିଶି ।)

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁରୁଷ ଓ ଚିତ୍ତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଚିତ୍ତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏକ । ଚିତ୍ତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଘର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅବକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅବକା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଘୋଡ଼ା ଓ ମନୁଷ୍ୟ ବିଶେଷଙ୍କଠାରେ ଥିବା ବିଶେଷ ଦୁର୍ଗୁଣ—2. A particular defect or vice in a particular person or horse

୩ । ମନ୍ଦଗୁଣ—3. Bad quality.

ଅବକା—ପ୍ରାଦେ (ଭବି) କି—ଅସିବା—

Āebā To come.

ଅବକି—ବିଦେ. (ଆ) ବିଶ—ବିଶେଷ ଦୁର୍ଗୁଣଯୁକ୍ତ (ଘୋଡ଼ା ଆଦି)—

Āebi (a horse) Having a particular defect.

ଆସିବୀ

ଆସବୀ

ଅବଶ—ଦେ. ବି. (ଅ ଅସ୍ତ୍ର)—

Āes ୧ । ମଉଜ; ସୁଖ—1 Ease.

୨ । ରହବା ଓ ଚଳିବା ବିଷୟରେ ମଉଜ—

2. Luxury; luxurious style of living.

୩ । ଅସ୍ତ୍ରାସ (ଦେଖ)

3. Āyāsa (See)

ଅବଶି—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମଉଜ ବା ଅସ୍ତ୍ରାସରେ ଚଳେ—

Āesi 1. Living in luxurious style.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସ୍ତ୍ରାସରେ ରହବାକୁ ସୁଖ ପାଏ—

2. Luxury-loving; ease-loving.

ଅଂଶିକ—ସ ବିଶ. (ଅଂଶ + ସମ୍ଭା. ଇକ)—

Āmsika ୧ । ଅଂଶସମ୍ଭାସ—

1. Relating to a part

୨ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Incomplete

ଅଃ—ସ. ଅ—୧ । ଅହା ! ହାୟ !—

Āh 1. (interjection) Oh ! Ah ! Alas !

ଆଃ (ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ)

ଉକ୍ତ, ଉକ୍ତରେ Used in following senses.)—

୧ । କୋପାର୍ଥକ—1 Anger

୨ । ବିରକ୍ତିସୂଚକ—2. Displeasure.

୩ । ପୀଡ଼ାଜ୍ଞାପକ—3. Pain.

୪ । ଶୋକସୂଚକ—4. Grief.

୫ । ହର୍ଷସୂଚକ—5. Delight.

ଅଃ. ମୂ—ଦେ. ବି (କଚିରଥ, ସାଙ୍କେତିକ) ଅନୁମାନକ ମୂଲ୍ୟ—

Āh, mū Approximate value.

ଅ—ଦେ. ବି.—ମୁଖବ୍ୟାପନ—Opening the mouth wide.

Ān ଦେ. ବିଶ—ବ୍ୟାପନ କରୁ ଯାଇଥିବା (ପାଞ୍ଚ)—

ହା Wide-open (mouth)

ଅକିରବା—ଦେ. କି.—ପାଞ୍ଚ ମେଲକରିବା; ମୁଖ ବ୍ୟାପନକରିବା—

Ān karibā To gape; to open the mouth wide.

ସେ ଦେକ ପୁଣି ପୁଣି ଦିଅନ୍ତୁ ଅ'ବକ

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପେଟରେ ରହୁଲେ ଘର କର—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

ଅ'ଖି—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ ସହର) ବି.—ଦକ୍ଷ; ଆଖି—Eye.

Āñkhi

ଅ'ଚନ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଞ୍ଚ = ଉଡ଼ିବା)—

Āñchan ଦଉଡ଼ିଆ ଖଟର ଗୋଡ଼ ପାଖାପାଖି ଏକ ହାତ ଜାଗା

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛନାଥିବା ପନାସୀଦଉଡ଼ି—

The rope used in a bed-sted.

ଅ'ଛୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସ. ଅଞ୍ଚଳ)—

Āñchhi କସ୍ତାସୁତା; ନାଲି ରଙ୍ଗ କରୁଥିବା ଥିବା ଦେଖା ମୋଟା

ସୁତା (ଏହା ଗାମୁଛାର ମୁହଁରେ ଓ ଧଡ଼ିରେ ଲାଗେ)—

Red coloured coarse thread.

ଅ'ଟ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଣ୍ଟ (ଦେଖ)

Āñt

Āñta (See)

ଅ'ଟ୍ଟି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—(ମୁଛ) ମୋଡ଼ିବା—

Āñṭbā

To curl (the whiskers)

ଘରେ ମାଛ ବରହୁଁ ଝାଟ, ପିଛା ଅଡେ ମେଛା ଅ'ଟ୍—ଭଗ ।

ଅ'ଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—

Āñṭā

ପଡ଼ିଆର ଦାଡ଼ ପାଖରେ ଥିବା ଅଳ୍ପ ଉଚ୍ଚ ହିଡ଼—

Ridges on the boundary of a vast field.

ଅ'ଠି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସ. ଅଣ୍ଡ)—ଟାକୁଆ (ଅମ୍ଳ, ତାଳ,

Āñṭhi କୋଳ ଭିତରେ ଥିବା ହାଡ଼ୁଆ ମଞ୍ଜି)—Stone inside

ଆଁଶି

mango and other fruits.

ଅ'ଠୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଣ୍ଟ—

Āñṭhu

Knee.

ଅ'ଡ଼ବାଲ (ଘୋଡ଼ା)—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—

Āñḍbālā (horse) ଅଣ୍ଡବାଜ (ଘୋଡ଼ା) (ଦେଖ)

Āñḍbāji (horse) (See)

ଅ'ରା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର)—ଅମ୍ଳ—

Āñbā

Mango.

ଅ'ଶୁ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଂଶ)—ଅଂଶ (ଦେଖ)

Āñś

Āñśu (See)

ଅ'ଶକବିଜା—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ କବିଜାର ପଛଅଡ଼େ ଅ'ଶ ବା କୋଣ

Āñśkabijā ଆଏ—Hinge having corners at the

ଆଁଶକଜା

back.

ଅ'ଶିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଂଶୁଳ)—ଅଂଶୁଳ (ଦେଖ)

Āñśiā

Āñśulā (See)

ଅ'ଶିଆଶିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଂଶୁଳ)—ଅଂଶୁଳ (ଦେଖ)

Āñśiāñśiā

Āñśulā (See)

ଅ'ଶୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଂଶ)—୧ । ଅଂଶ (ଦେଖ)

Āñśu

1. Āñśu (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଈ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଋ

ଆଂଶ ୨ । ଅସ୍ତ୍ରୋଦ୍ଗତଶ୍ଳେଷ; ଅଖିରେ ପତଳା ହୋଇ ମାଡ଼ିଯିବା
ରୋଗ ପରଲ—2. A disease of the eye; cataract.

୩ । ନଡ଼ିଆ ବାହୁଳା ମୂଳର ପତା ପାଖେ ଲାଗିଥିବା ଧଳା
ପଦାର୍ଥ—3. Fibrous thin white layer
found on the root of cocoanut
branches.

ଅଂଶୁଅଂଶୁ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଂଶୁଳ)—ଅଂଶୁଳ (ଦେଖ)
Āṁśuāṁśuā Amśula (See)

ଏଂଶୋ
ରୋଗାଦାର୍

ଆକାଂକ୍ଷା—ଗ୍ରା. ବି.—ଆକାଂକ୍ଷା—Will; desire; intention

Ākāṁchā ଗୋପାଳ ପ୍ରେମ ଅନୁଗ୍ରହ ଆକାଂକ୍ଷା
ସେହି ମନ ମୋ ନିରନ୍ତର ବାଞ୍ଛା । ପ୍ରାଚୀ—ରତ୍ନସମ୍ଭବ ।

ଆକଟ—ଦେ. ବି.—୧ । ଚାକଡ଼—1. Warning.

Ākata ଦ୍ଵାର ଦୁଇ ଜରିଆର, ବାହାରୁ ଗଲ ନ ଦେଇ,
ଜବ୍ ଆକଟ ଚାହାନ୍ତି କଲ, ବଳରୁ ବାହାର ହେଲା ।
ବିଶ୍ଵନାଥ—ବିଦଗ୍ଧସମାୟାମ ।

୨ । କାର୍ଯ୍ୟ—2. Strict discipline.

(ଯଥା—କାର୍ଯ୍ୟ ଘଟ ପିଲାମାନେ ଭାର ଆକଟରେ ଅଛନ୍ତି ।)

୩ । ଅଟକ; ନିଷେଧ—3. Restraint; prohibition.

ଦୁଇପାର ବାଣୀ ଲେଖି ଆକଟ ଲାଗି,
ଅଳକା ଗମ୍ଭୀର ବେଳେ ହେଲେ ମେଲି । ବିଶ୍ଵନାଥ—ବିଦଗ୍ଧସମାୟାମ ।

୪ । ଗୁରୁଜନାଦିଙ୍କର ଅଧସ୍ତନମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯାବତା; କଠୋର
ବିଧି, ଶାସନ—4. Discipline; strict rule.

ଯାହାର ଧବ ତେଜସ୍ବି ଆକଟ, ଦେଖିବ ତୁମ୍ଭେ ଚାହାର ଶୁକଟ ।
ବିଶ୍ଵନାଥ—ବିଦଗ୍ଧସମାୟାମ ।

୫ । ଅଲଂଘ୍ୟ ବିଧି—5. Inviolable rule.

୬ । ଉଚ୍ଚ ଆଦେଶ—6. Urgent order

ଶୁଣି ଗୋ ସଖିଜନେ ମୋର, ରାଜାର ଆକଟ ଅପାର ।
କବିନାଥ—ଭଗବତ. ୧୦ମ ସ୍କନ୍ଦ ।

୭ । ଯତ୍ନୋପାୟ—7. Urgency.

(ଯଥା—କାର୍ଯ୍ୟ ଟଙ୍କାର ବଡ଼ ଆକଟ ପଡ଼ିଛି ।)

ସରୁରୀ ଦେ. ବିଶ. —୧ । ଯତ୍ନୋପାୟ—1. Urgent.

ପଥ ଚାଲିବା ତା ଆକଟ, କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ହୁଏଟି ।
ପ୍ରାଚୀ ନବଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

୨ । କଠିନ; ଅଲଂଘ୍ୟ—2. Strict; inviolable.

୩ । ନିଷିଦ୍ଧ—3. Prohibited

ଆକଟ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । (ଉତ୍କଳର ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧସ୍ତନକୁ)

Ākata karibā ଯାବତା କରିବା, ଖୁବ୍ କଠୋର ନିୟମାଧୀନରେ
ଜବ୍ କରା ରଖିବା—1. To keep under discipline.

୨ । ଶାସନାର୍ଥ ଗାଳଦେବା—2. To reprimand;
to censure.

୩ । ଚାକଡ଼ କରିବା; ସାବଧାନ କରି ଚେତାଇଦେବା—

3. To warn.

୪ । ଅଟକାଇବା—4. To Restrain.

୫ । ନିଷେଧ କରିବା—5. To prohibit.

ଆକଟିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଆକଟ କରିବା (ଦେଖ)

Ākaṭibā Ākaṭa karibā (See)

ପାର୍ବତୀ ଦେଖିଲେଟି ପିଣ୍ଡାଦୀ ଆକଟେ (ଅଟକାଏ)—କୃଷ୍ଣବିହାରୀ. ମହାଭାରତ—ବନ ।

ଆକଟେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. ବିଶ.—ଦୃଢ଼ଭାବରେ—

Ākate Tightly; fast.

ଶୂନ୍ୟରୁ ଆକଟେ ଧରି ନବଜ ଅଗ୍ନିଶିଖା ଆସେ ମୋହ—ସୁଧାନାଥ. ମହାଭାରତ ।

ଆକଡ଼ମ୍ବାଗୀ—ଦେ. ବିଶ.—ଆକଡ଼ମ୍ବାଗୀ (ଦେଖ)

Ākardambāgi Ākardambāgi (See)

ଆକଡ଼ମ୍ବାଜି—ଦେ. ବିଶ.—ଆକଡ଼ମ୍ବାଜି (ଦେଖ)

Ākardambāj Ākardambāji (See)

ଆକଡ଼ମ୍ବାଜି—ଦେ. ବି.—ଆକଡ଼ମ୍ବାଜି (ଦେଖ)

Ākardambāji Ākardambāji (See)

ଆକଡ଼ମ୍ବାଜିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଆକଡ଼ମ୍ବାଜି (ଦେଖ)

Ākardambājīā Ākardambāji (See)

ଆକଣ୍ଠ—ସଂ. ଅ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅ=ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ + କଣ୍ଠ)—

Ākaṇṭha କଣ୍ଠପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଭୋଜନ)—Up to the neck.

ସଂ. ବିଶ.—କଣ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଭୀର ବା ପୂର୍ଣ୍ଣ—

Full upto the neck's height.

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅତି ବିପଦ—1. Fallen in a great

ଆକଟ danger.

୨ । କଣ୍ଠାଗତପ୍ରାଣ—2. Dying.

ଦେ. ବି.—୧ । କଣ୍ଠାଗତପ୍ରାଣ ଅବସ୍ଥା—

1. Dying state.

୨ । ଅତି ବିପଦାବସ୍ଥା—2. Great calamity.

ଆକତା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବିଶ.—ଆକତା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ākatā etc Āktā etc (See)

ଆକନ୍ଦ—ସଂ. ବି.—ଅରଣ୍ୟ (ଦେଖ)

Ākanda Arakha (See)

ଆକବର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଭାରତବିଖ୍ୟାତ ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ—

Ākabara The great Mogala Emperor
of India.

[ଦ୍ର—ଏ ଦ୍ଵିତୀୟ ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ହୁମାୟୁନ୍ଙ୍କ ପୁତ୍ର ଥିଲେ ।
୧୫୫୬ରୁ ୧୬୦୫ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଭାରତର ମୋଗଲ ରାଜା ହୋଇଥିଲେ ।
ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନଭାବରେ
ଦେଖିବା ଏବଂ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁପ୍ରାଣ ବ୍ୟବହାର ନ କରିବା-
ହେତୁରୁ ଏ ଭାରତ ଇତିହାସରେ ପ୍ରଧାନ ରାଜା ବୋଲି ଅବଦାନ
ହୋଇଅଛନ୍ତି । ବିଦଗ୍ଧସମାୟାମ ସଭାରେ ଯେପରି ନବରତ୍ନ ଥିଲେ

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥଳେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତର ରକ୍ଷା ଦରକାର ନାହିଁ । ଅକର୍ଷ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ସଂଖ୍ୟାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀୟତା ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଶୁଦ୍ଧ ୧—
'ଶାଘ' ନ ପିନ୍ଧିଲେ 'ଶାଘ' ଶୋଭିବ; 'ବୃକ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଠିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଠିଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବର' ନ ପାଠିଲେ 'ଅଲବର' ଦେଖିବେ ।

ସେହିପରି ଏହାକ ସଂସ୍କୃତରେ ଅବୁଲ୍ଲଙ୍ଗିତ, ଫଳା, ତାନସେନ୍
ପ୍ରଭୃତି ୧ ଜଣ ଗୁଣୀ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ।]

ଆକମ୍ପ—ସଂ. ବି. (ଆ + କମ୍ପ. ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Ākampa ଉଷ୍ମକମ୍ପ—Vibration; tremour;

(ଆକମ୍ପିତ—ବିଶ.) trembling.

ଆକମ୍ପନ—ସଂ. ବି. (ଆ + କମ୍ପନ)—୧ । ଉଷ୍ମ କମ୍ପନ—

Ākampana 1 Vibration.

୨ । ଧରଣ—2. Trembling; tremulation.

ଆକମ୍ପିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଆ + କମ୍ପିତ)—୧ । ଉଷ୍ମକମ୍ପିତ—

Ākampita 1. Tremulous

୨ । ଧରୁଥିବା—2 Shaking.

୩ । ଅଳ୍ପ ଦଳୁଥିବା—3 Shaking a little.

ଆକମ୍ପ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ଆ + କମ୍ପ୍ର)—ଆକମ୍ପିତ (ଦେଖ)

Ākampra Ākampita (See)

ଆକର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଆ + କୃ ଧାତୁ—ଉତ୍ପତ୍ତିଦେବା + ଅଧିକରଣ.)

Ākara ଅ)—୧ । ଶିଳି (ସଥା—ସୂକ୍ଷ୍ମକର)—1 Mine.

୨ । ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥାନ (ସଥା—ଉତ୍ପାଦନ)—2. Source.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସମୂହ (ସଥା—ପଦ୍ମାକର)—

3. Collection

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ଗୁଣ

ବିଶେଷଭାବରେ ଥାଏ (ସଥା—ଗୁଣାକର)—

4. A place where anything or quality predominates.

ଆକରକର—ଦେ. ବି.—ଆକରକର (ଦେଖ)

Ākarakarā Akarakarā (See)

ଆକରଷ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସ. ଆକର୍ଷ)—ଆକର୍ଷ (ଦେଖ)

Ākarasha Ākarsha (See)

କରକାରୁ ଆକରଷ ଚିତ୍ତ ଫଳସା । ଭଞ୍ଜ, ପ୍ରେମସଂହାର ।

ଆକରଷଣ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. ସଂ. (ଆକର୍ଷଣ)—ଆକର୍ଷଣ (ଦେଖ)

Ākarashana Ākarshana (See)

କୃଷ୍ଣ ଭଗ୍ନ ମନ ମନଭକ୍ତ ମାନ, ଆକରଷଣମାନ ଭେଦନା ।

ଅଭିମନ୍ୟୁ, କଦରୁଧରାମଣି ।

ଆକରଷିବା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କି.—ଆକର୍ଷିବା (ଦେଖ)

Ākarashibā Ākarshibā (See)

ଆକରଷିବ ଦେବ ବାମନ କି । ଅଭିମନ୍ୟୁ, କଦରୁଧରାମଣି ।

ଆକର—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଆ. ଆକା)—୧ । ମହାର୍ଦ୍ଦ; ମହର୍ଷି—

Ākarā 1. Dear.

ଆକା ୨ । ଯରୁର—2. Urgent

ଆକା ଦେ. ବି.—୧ । ଯରୁର—1. Urgency.

୨ । ବିଶେଷ ଅଭାବ—2. Great want.

(ସଥା—ବର୍ତ୍ତମାନ ଛକାର ଭାବ ଆକର ପଡ଼ିବ ।)

୩ । ମୂଲ୍ୟ ଚଢ଼ା ଦେବା—3. Rise in price

ଆକରିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଆକର + ଇକ)—୧ । ଶିଳିମୁକ୍ତି—

Ākarika 1 Relating to mines.

୨ । ଶିଳି; ଶିଳିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—2. Mineral.

୩ । ଶିଳିରେ କାମ କରୁଥିବା—

3 Mining; engaged in mine.

ସଂ. ବି. ପୁଂ.—ଶିଳିରୁ କର ଆଦି ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ

ରାଜକର୍ମୀରୁ—A person appointed to

supervise a mine.

ଆକର—ସଂ. ବିଶ. (ଆକର + ଇକ; ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଶିଳି—

Ākarī 1. Produced in mine.

୨ । ଉତ୍ତମଜାତିର (ପଶୁ)—

2. Beast of good breed.

ଆକରୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଆକର + ଇକ)—ଆକରକ (ଦେଖ)

Ākarīya Ākarika (See)

ଆକରୋଟ—ବୈଦେ. (ଆ) ବି—ଆକ୍ଷୋଟ (ଦେଖ)

Ākarōṭa Ākshoṭa (See)

ଆକର୍ଣ୍ଣ—ସ. କି. ବିଶ. (ଅକର୍ଣ୍ଣାଭାବ. ଆ + କର୍ଣ୍ଣ)—କର୍ଣ୍ଣଯାଏ

Ākarṇa ବିସ୍ତ୍ରୁତ—(drawn) to the ear; reaching

the ear.

ଆକର୍ଣ୍ଣନ—ସ. ବି. (ଆ + କର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—ଶୁଣିବା;

Ākarṇana ଶ୍ରବଣ—Hearing; listening.

(ଆକର୍ଣ୍ଣିତ—ବିଶ.)

ଆକର୍ଣ୍ଣିତ—ସ. ବିଶ. (ଆ + କର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—ଶୁଣି;

Ākarṇita ଶୁଣାପାଉଥିବା—Heard.

ଆକର୍ଣ୍ଣିତା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି.—କର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟାଣିବା—

Ākarṇibā To draw upto the ear.

ଆକର୍ଷି କର୍ଣ୍ଣମୂଳ ଶର ବାହୁ—କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ ବ୍ୟାକ.

ଆକର୍ଷ—ସ. ବି. (ଆ + କୃଷ. ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Ākarsha ୧ । ଆକର୍ଷଣ—1. Drawing

୨ । ଧନୁ ଟାଣିବା—2. Drawing a bow.

୩ । ପଣା ଖେଳିବା—3. Playing with dice.

୪ । ସ୍ପାସ୍ମଜନିତ ଭୟଙ୍କର ବେଗ ବା କମ୍ପ—4 Spasm.

୫ । ଦୂରକୁ ଟାଣିନେବା—5. Drawing away.

୬ । (+ କର୍ମ. ଅ) ପଣାକାଠି—6 Dice; a die.

୭ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—7. Sense-organs.

୮ । ପଣାପାଲି—8. A dice-board.

୯ । (+ କରଣ. ଅ) ଚୁମ୍ବକ—9. Load stone.

୧୦ । କଷ୍ଟ ପଥର—10. Touch-stone.

୧୧ । ଅଙ୍କୁଶ—11. Hook.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଅକର୍ଷକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + କର୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—

Ākarshaka ଅକର୍ଷକାକାର; ଅକର୍ଷକକାର—

(ଅକର୍ଷକା—ଶ୍ରୀ) One who draws (anything)

ସ ବି—ରମ୍ଭକ—Load-stone; magnet

ଅକର୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅ + କର୍ଷ ଧାତୁ + ଣିଭ୍ୟଃ ଅକ)—

Ākarshana ୧ । ଅପଣା ଆକର୍ଷଣ, କଳପକ ଓଷାଦିବ ;

ଝିଙ୍କିବା—1. Attraction; drawing towards one's self.

୨ । ମନ ମୋହନା; ଅନ୍ୟର ମନକୁ ବନ୍ଧିବୁଦ୍ଧ କରିବା—

2. Seduction; fascination

୩ । (ଜ୍ୱର; ନିଦ୍ରା) ଅକର୍ଷଣ—

3. Attacking (of fever or sleep)

୪ । କଳ୍ପ ପଦାର୍ଥର ଯେଉଁ ଗୁଣଦ୍ୱାରା ପରମାଣୁସମୂହ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅଭିମୁଖରେ ବଳ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି—

4 Attraction.

ଅକର୍ଷଣୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—(ଅ + କର୍ଷ ଧାତୁ + କରଣ. ଅକ + ଶ୍ରୀ. ଇ—

Ākarshani ଯାହାଦ୍ୱାରା ଅକର୍ଷଣ କରାଯାଏ) ୧ । ଅବକଳା;

କଣ୍ଟା; ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣକଣ୍ଟା—1. Hook; hooked nail;

୨ । ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ—2. A rod with a hook used to pick fruits from high trees.

୩ । ଲତାର ସୁସ୍ଥ ବଙ୍କା ଅଗ୍ର, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଲତା ଅଗ୍ରକୁ ଧରି ଧରି ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ଉପରକୁ ଉଠେ; ଲତାପ୍ରତାନ—

3. The pointed and hook-like end of a creeper

୪ । ଶରୀରର ଚିହ୍ନ କା ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ—

4. The signs of the body.

୫ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) ଅକର୍ଷଣକାରଣୀ—

5 Attracting,

(ଯଥା—ଅକର୍ଷଣୀ ଶକ୍ତି ।)

ଅକର୍ଷଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କର୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନୀୟ)—

Ākarshaniya ଝିଙ୍କିହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—

Fit to be attracted.

ଅକର୍ଷିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କର୍ଷ ଧାତୁ + ଇକ) — ୧ । ଅକର୍ଷକାକାର—

Ākarshika 1 Drawing; attracting.

୨ । ରମ୍ଭକସମ୍ପର୍କୀୟ—2 Magnetic

ସଂ. ବି — ୧ । ରମ୍ଭକ—1. Magnet

୨ । ରମ୍ଭକ ପଥର—2. Load-stone.

ଅକର୍ଷିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. ୧ । (ସଂ. ଅ + କର୍ଷ ଧାତୁ)—ଅକର୍ଷଣ

Ākarshibā କରିବା—1. To attract; to draw.

ଆକର୍ଷ୍ୟ ବାହୁଁ ଅସି ବାହୁଣ ଉପା ମୋ ବେହରା,

ଅକର୍ଷି ଦେଲ ମୋତେ ଏପରି ମୋହର । କୃଷ୍ଣବିହର ମହାବରତ. ବନ ।

୨ । (କୃଷ୍ଣ) ଉପକ୍ରମ ହେବା; ଅକ୍ରମଣ କରିବା—

2. To attack.

୩ । ଆକୃଷ୍ଟ ହେବା—3. To be attracted.

ଯାବତ ଶୁଭାଶୁଭ କର୍ମେ, ତତ ଅକର୍ଷେ ମତିଭ୍ରମେ ।

କରନ୍ତାଥ—ଭଗବତ ।

୪ । (ସଂ. ଅକ୍ରମଣ) —ଅକ୍ରୋଶ କରିବା; ଗୁଣ କରିବା—

To be angry

ନୟନ ଭରଣ ସେହି ଗୁଣାନ୍ତ ଅକର୍ଷି ; ଅ. କା. ବା. ଗ. ।

ଅକର୍ଷି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + କର୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ + ମା. ୧ବ.)—

Ākarshi

(ଅକର୍ଷଣୀ—ଶ୍ରୀ)

ଅକର୍ଷକ (ଦେଖ)

Ākarshaka (See)

ସ. ବି.—ଅକର୍ଷଣୀ (ଦେଖ)

Ākarshani (See)

ଅକାଲ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି.—ଅକାଲ୍ (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)

Ākal (etc)

Ākal etc. (See)

ଅକାଲକାର—ଦେ. ବି.—ଅକାଲକାର (ଦେଖ)

Ākalkarā

Ākarakarā (See)

ଅକାଲ ମାକାଲ ଟାକାଲ ଚୁଆ—ଦେ. ବି. (ଶିଶୁକ୍ରୀଡ଼ା)—ଶିଶୁମାନେ

Ākal mākal tākāl chuā ରୁଡ଼ିଆଣୀ ଖେଳରେ କେଉଁ

ଶିଶୁ 'ଚୋର' ହେବ ତାହା ଠକ୍ କରିବାପାଇଁ ଜଣକଣକ

ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବଳାଇ ବୋଲିବା ପଦର ୧ମ ପାଦ—

The first line of a passage sung by children playing—Hide and seek.

ଅକାଳନ—ସଂ. ବି. (ଅ + କଲ ଧାତୁ = ଗଣନା କରିବା; ଟାଣିବା + ଇକ.)

Ākālana ଅକ)—୧ । ଅକାଂକ୍ଷା—1 Desiring.

୨ । ଗଣନା—2. Counting; calculating.

୩ । ବାନ୍ଧିବା—3. Binding.

୪ । ସଂଗ୍ରହ—4. Collecting.

୫ । ଚକ୍ର—5. Enquiry.

୬ । ଗୁଣନ—6. Stringing together

୭ । ବୁଝିବା—7. Comprehending

୮ । ଅକର୍ଷଣ—8. Attracting.

ଅକାଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅକାଳ)—ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟାକୃତ—

Ākalā

Astonished.

ଆକୂଳ

ଶଶିଶେଖା ଅକାଳ ହୋଇ ପଶୁରୁ ।

ପ୍ରାଚୀ. ଶଶିଶେଖା—ମୁଖବଳ ।

ଅକାଳିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କଲ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—୧ । ଅକାଂକ୍ଷିତ—

Ākalita

1. Desired; wished for.

୨ । ଗଣିତ—2 Calculated; counted.

୩ । ସଂଗୃହୀତ—3. Collected

୪ । ଗୁଣିତ—4. Strung together

ଯାହାକି ଶବ୍ଦେ ଅପର ସ୍ୱରାରେ ଧୂଳିତ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଥାଏ ଏକଜ୍ଞ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ନାମ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେତେବେଳେ ଏ ଶାସ୍ତ୍ରାବଳୀରେ କି ଚିତ୍ତିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଶାସ୍ତ୍ରମାନେ ଚିତ୍ତିତ କରାଯାଏ । ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ ନାମ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେତେବେଳେ ଏ ଶାସ୍ତ୍ରାବଳୀରେ କି ଚିତ୍ତିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଶାସ୍ତ୍ରମାନେ ଚିତ୍ତିତ କରାଯାଏ । ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ ନାମ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେତେବେଳେ ଏ ଶାସ୍ତ୍ରାବଳୀରେ କି ଚିତ୍ତିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଶାସ୍ତ୍ରମାନେ ଚିତ୍ତିତ କରାଯାଏ ।

* । ଉପକଳ୍ପ ଅକର୍ଷିତ— ୫. Drawn up.

୭ । ବନ୍ଧ—6. Bound.

୨ । ବୁଝା ଯାଇଥିବା—

7. Comprehended; understood.

ଆକଳ୍ପ—ସଂ. ଅ. (ଅ+କର୍ଷିତ+କଳ୍ପ)—୧ । କଳ୍ପାବସାନକା କଳ୍ପାନ୍ତ
Ākalpa ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—1 Till the end of time.

୨ । ପ୍ରଲୟକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—2. Till a cataclysm occurs.

ସଂ. ବି.—୧ । (ଅ+କର୍ଷିତ ଧାତୁ=ଚିତ୍ତିତ କରିବା+କରଣ
ଅ)—ବେଶ ରଚନା—1. Dressing

୨ । ଅନନ୍ଦ—3. Joy; delight.

୩ । ବେଶଭୂଷା—3. Decoration

୪ । ଅଳଙ୍କାର—1. Ornaments.

୫ । (+ଭବ ଅ)—ଉନ୍ନତି—5. Improvement

୬ । କଳ୍ପନା—6. Imagination.

୭ । ଯୋଡ଼ାଥାନ; ଗଣ୍ଡ—7. Knot; joint.

୮ । ରୋଗ; ପୀଡ଼ା—8. Disease; sickness.

୯ । ମୁକ୍ତି ହେବା; ବେହୋଷ ହେବା—9. Fainting

ଆକାଶ—ସଂ. ବି. (ଅ+କର୍ଷ ଧାତୁ+ଅଧିକରଣ. ଅ)—କଷ୍ଟ ପଥର—
Ākasha Touch-stone.

ଆକାଶ୍ମିକ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ+କର୍ଷିତ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଇନ୍)—ଅକାଶର
Ākasmika ନିପାତନ)—୧ । ଅକାଶର ଉତ୍ପତ୍ତି; ଅକାଶର
ଉପସ୍ଥିତି—1. Sudden; happening un-
expectedly; accidental.

୨ । ଅପ୍ରକାଶିତ—2. Unforeseen; unexpected.

୩ । ଅକାରଣ; ଅମୂଳକ—
3. Causeless; groundless.

ଆକାଂକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଅ+କାଂକ୍ଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—(ବ୍ୟାକରଣ)—ଅର୍ଥ—
Ākāṅksha ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଲୋଡ଼ୁଥିବା (ଶବ୍ଦ)—
(grammar) (a word) Requiring another
word or words to complete the
sense (M. W.)

ଆକାଂକ୍ଷଣୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅ+କାଂକ୍ଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—
Ākāṅkṣhāṇīya ୧ । ଇଚ୍ଛଣୀୟ; ଯାହାକୁ ଆକାଂକ୍ଷ କରାଯାଏ—
(ଆକାଂକ୍ଷଣୀୟ—ଶ୍ଳୀ) 1. Desirable.

୨ । ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ—

2 Fit to be wished for.

ଆକାଂକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଅ+କାଂକ୍ଷ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ+ଶ୍ଳୀ. ଅ—ଭୁଲ.
Ākāṅksha ଭ୍ରମ.—Hankering.)—

୧ । ଇଚ୍ଛା; ବଳବତ୍ତା ଇଚ୍ଛା—

1. Longing; hankering

୨ । ଇଚ୍ଛା; ଅଭିଳାଷ—2. Wish; desire.

୩ । (ବ୍ୟାକରଣ) କୌଣସି ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାପାଇଁ
ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦର ଅପେକ୍ଷା—3. Need of supply-
ing a word to complete the sense or
thought.

[୪—ସଂ. ବ୍ୟାକରଣରେ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ବା ଭାବର ଅର୍ଥ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ
କରିବାପାଇଁ ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟୟ ଲୋଡ଼ା—ଆକାଂକ୍ଷା; ଅପେକ୍ଷା; ଯୋଗ୍ୟତା]

୪ । ଆଶା—4. Expectation.

୫ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ; ଅଭିପ୍ରାୟ—5. Purpose; intention.

୬ । (ଅଳଙ୍କାର) ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ପଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ
ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ସମ୍ବନ୍ଧର ଅପେକ୍ଷା ଥାଏ; ପ୍ରଶ୍ନ
ପର୍ଯ୍ୟବସାନରୂପ—

6 The inter-relation of words in a
sentence in respect of meaning.

ଆକାଂକ୍ଷିତ—ସଂ. ବି. (ଅ+କାଂକ୍ଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଇନ୍)—

Ākāṅkṣhita ୧ । ଇଚ୍ଛିତ; ଅଭିଳାଷିତ—

1. Wished for; longed for; desired

୨ । ଇଚ୍ଛାସିତ—2. Asked.

୩ । ଅପେକ୍ଷିତ—3. Waited; looked for.

୪ । ଆବଶ୍ୟକ—4. Necessary

ଆକାଂକ୍ଷୀ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଅ+କାଂକ୍ଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଇନ୍; ଆକାଂକ୍ଷିତ. ୧ମା.
Ākāṅkṣhī (ବି.)—୧ । ଅଭିଳାଷୀ; ଇଚ୍ଛୁକ—

(ଆକାଂକ୍ଷିଣୀ—ଶ୍ଳୀ) 1. Desirous; longing after.

୨ । ଅପେକ୍ଷାକାରୀ—2. Waiting.

୩ । ଇଚ୍ଛୁକ—3. Desirous of asking.

ଆକାଂକ୍ଷ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ+କାଂକ୍ଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଇନ୍)—

Ākāṅkṣhya ଆକାଂକ୍ଷଣୀୟ (ଦେଖ)

Ākāṅkṣhāṇīya See)

ଆକାମାଗତ—ଦେ. ବି.—ଆକାମାଗତ (ଦେଖ)

Ākāmāgai Akāmābai (See)

ଆକାମାଗତ—ଦେ. ବି.—ଆକାମାଗତ (ଦେଖ)

Ākāmāgai Akāmābai (See)

ଆକାମାଚି—ସଂ. ଅ. (ଆକାଂକ୍ଷ. କାର୍ତ୍ତିକ, ମାଘ ଓ ବୈଶାଖ ଏହି
Ākāmācī ଚାରିମାସର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅକ୍ଷର ଚତୁଷ୍ଟୟ)—

୧ । ବର୍ଷର ଯେଉଁ ଚାରିମାସରେ ପୁଣ୍ୟ ସଞ୍ଚୟ କରାଯାଏ
(ଆକାଂକ୍ଷ, କାର୍ତ୍ତିକ, ମାଘ ଓ ବୈଶାଖ)—

1. The 4 sacred months of the year.

୨ । ଆକାଂକ୍ଷ, କାର୍ତ୍ତିକ, ମାଘ ଓ ବୈଶାଖ ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା
ଚତୁଷ୍ଟୟ—2. The fullmoon of the 4
months stated above.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୩ । ଉକ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ଧର୍ମମାସରେ କୃତ ପୁଣ୍ୟ—

3. Pious acts performed during the above 4 sacred months.

[ଦ୍ର—ଏହି ଶୁଦ୍ଧ ମାସ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ପୁଣ୍ୟମାସ । ଏହି ଶୁଦ୍ଧ ମାସରେ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣମୀରେ କୃତ ବ୍ରତଦାନାଦି ମହାପୁଣ୍ୟପ୍ରଦ । ମହାପୁଣ୍ୟରେ ଏହି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି; “ବସୁନ୍ଦେ ଶତସାହସ୍ରମାକାମାବୈଫଳଂ ଲଭେତ” ଅର୍ଥାତ୍ ବସୁନ୍ଦେ ସଂଜାନ୍ତରେ ଦାନାଦି କଲେ ଶତସହସ୍ର ‘ଆକାମାବୈ’ ଫଳ ଲଭେ ହୁଏ ।]

ଆକାୟ—ସଂ. ବି. । ତତା—1. Funeral pile

Ākāya ୨ । ତତାଗ୍ନି—2 Fire on the funeral pile

୩ । ବାସସ୍ଥାନ; ଆବାସ—3. Abode; residence.

ଆକାର—ସଂ. ବି. [ଅ + କୃ ଧାତୁ = କରବା (ପ୍ରକାଶ କରିବା) + Ākāra କର୍ମ. ଅ—ସଦାକାୟ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଚିତ୍ତି]—

୧ । ଅକୃତ; ରୂପ—1. Form; shape.

୨ । ଚେହେରା—2. Appearance; aspect

୩ । ମୂର୍ତ୍ତି—3. Figure.

୪ । (+ କରଣ. ଅ) ମନୋଗତ ଭାବ—

4 Mental idea

୫ । ହୃଦୟ ଭାବ ବାହାରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା—

5. Expression of inner or mental condition.

[ଦ୍ର—ମନୁଷ୍ୟର ଆକାର, ଲଙ୍ଘିତ, ଗତି, ଚେଷ୍ଟା ଓ ଭାବିତ ହାସ ମନର ଭାବ ଠିକ୍‌ରୁ ହୁଏ ।]

୬ । ଲଙ୍ଘିତ—6. Hint.

୭ । ଦେହ—7. Body.

୮ । ଏକତା—8. Identity; sameness

୯ । ଚିହ୍ନ—9 Sign

୧୦ । ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା—

10. Good or noble appearance.

୧୧ । ‘ଆ’ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣରେ ଯୁକ୍ତ ହେବା ଚିହ୍ନ—

11. The sign of the vowel ‘Ā’ when joined to a consonant.

୧୨ । ‘ଆ’ ନାମକ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ବା ଅକ୍ଷର—

12 The vowel ‘Ā’.

୧୩ । (ଅ + କାର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—ଭାବବା; ଆହ୍ୱାନ—

13. Calling; accosting

ଦେ. ବି. ବିଶ (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ)—

ଭୂଲ୍ୟ; ପରି—Like.

ଧାର୍ବ ଶ୍ରମମେଳ ବେଗେ ନକ୍ଷତ୍ର ଆକାର । ସ୍ୟାମାଠଃ କେଶୀଞ୍ଜହାର ।

ଆକାରଗୁପ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଶୃଙ୍ଖଳିତ)—ଉପ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବା ହୃଦୟର
Ākāragupti ଭାବ ବା ମୁଖବିକାରର ଗୋପନ; ଅବହୃତ୍ତା—
Dissimulation; concealment of one's
mental feelings

ଆକାରଗୁହନ—ସଂ. ବି. (ଶୃଙ୍ଖଳିତ)—ଆକାରଗୁପ୍ତି (ଦେଖ)
Ākāragūhana Ākāragupti (See)

ଆକାରଗୋପନ—ସଂ. ବି—ଆକାରଗୁପ୍ତି (ଦେଖ)

Ākāragopana Ākāragupti (See)

ଆକାରଣ—ସଂ. ବି. (ଅ = କୃ ଧାତୁ ଶିତ୍ ; କାର = ଭାବବା + ଭାବ.

Ākāraṇa ଅନ)—୧ । ନମନ୍ତ୍ରଣ—1. Invitation.

୨ । ଡକାଇବା—2 Sending for.

୩ । ବିପକ୍ଷକୁ ସ୍ପର୍ଶପୂର୍ବକ ଆହ୍ୱାନ—3. Challenge

ଆକାରଣୀ—ସଂ. ବି. (ଆକାରଣ + ଆ)—ଆକାରଣ (ଦେଖ)

Ākāraṇī Ākāraṇa (See)

ଆକାରପ୍ରକାର—ଦେ. ବି. (ସହଚର ଶବ୍ଦ)—୧ । ଗଣତାଳ—

Ākāraprakāra 1. Mein and bearing.

୨ । ଚେହେରା ଓ ଆଚରଣ—

2. Appearance and conduct.

ଆକାରବନ୍ତ—ସା. ବିଶ. ସଂ. (ସଂ. ଆକାରବନ୍ତ)—

Ākārabanta ଆକାରବାନ୍ତ (ଦେଖ)

(ଆକାରବନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

Ākārabān (See)

ଆକାରବନ୍ତ

ଆକାରବନ୍ତୀ—ସା. ବିଶ. ସଂ.—ଆକାରବାନ୍ତ (ଦେଖ)

Ākārabantā Ākārabān (See)

ଆକାରବାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଆକାର + ବନ୍ତ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ākārabān ୧ । ଯେ ଆକାର ଧାରଣ କରୁଥାଏ—

1. Assuming a shape.

୨ । ଦେହାତ୍ମକ—2 Corporeal

୩ । ସୁଗଠିତ—3. well-shaped

୪ । ସୁନ୍ଦର ଆକାରବିଶିଷ୍ଟ—

4. Of a lovely shape

ଆକାରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଆକାର + ଅନ୍ତ)—ଯେଉଁ ସଦ

Ākāraṇta ଶେଷରେ ‘ଆ’ ଥାଏ (ଯଥା—ଶାଣୀ, ଲତା)—
Words ending with the letter ‘Ā’.

ସା. ବିଶ—ଆକ୍ରାନ୍ତ (ଦେଖ)—Ākranta (See)

ଆକାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + କୃ ଧାତୁ. ଶିତ୍ ; କାର ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Ākārita ୧ । ଅହୃତ—1. Called.

୨ । ସ୍ୱୀକୃତ—2. Agreed upon

୩ । ଯାହାକୁ ଗୋଟିଏ ରୂପ ଦିଆଯାଏ—

3. Given a shape

ସାଧାରଣ ଲେଖକେ ଥରେ ସମ୍ଭାଷଣେ ଏହିପରି ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ କହନ୍ତି । ଅକାଳ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାବଦ୍ଧ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେତେବେଳେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପ୍ରାକ୍ତମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେଖ । ଉଦା— 'ବାଘ' ନ ଯେତେବେଳେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିଏବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ଯେତେବେଳେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଯେତେବେଳେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଚ୍ଚନା' ନ ଯେତେବେଳେ 'ଅର୍ଚ୍ଚା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକବତ' ନ ଯେତେବେଳେ 'ଅଲକବତ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଚାଲିବ କର ଯାଇଥିବା—4. Demanded

୫ । ମୂର୍ତ୍ତିରୂପେ ଗଠିତ—

5. Moulded into a shape; embodied.

୬ । ଯକରଦସ୍ତି ଅକାଶ କର ଯାଇଥିବା—

6. Exacted.

ଅକାଳ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅକାଳ)—

Ākāla ୧ । ଅକାଳ—1 Bad time.

୨ । ଅସମୟ; ଅନୁପସ୍ଥାପନ ସମୟ—

2 Improper time.

୩ । ମହର୍ଷିକାଳ—3. Famine.

ସଂ. ବି (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + କାଳ)—ଉପସ୍ଥାପନ ସମୟ—

Right time; proper time.

ଅକାଳ—ଦେ. ବି—ଅକାଳ (ଦେଖ)

Ākāli Akāli (See

ଅକାଳିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅକାଳ + ଇକ. ଇକ)—

Ākālika ୧ । ଅକାଳସମ୍ବନ୍ଧ—1. Untimely.

୨ । ଉପସ୍ଥାପନ ବା ଉପସ୍ଥାପନ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନ ବା ଫଳିବା—

2. Unseasonable

୩ । (ଅକାଳ + ଇକ) ଶବ୍ଦ; ଅଳ୍ପସମୟବ୍ୟାପୀ—

3 Transient, momentary.

ଅକାଳ—ଦେ. ବି—ଅକାଳ (ଦେଖ)

Ākāli Akāli (See

ଅକାଳିକ—ସଂ. ବି. (ଅକାଳିକ + ଶ୍ଵୀ. ଇ)—ବଦ୍ୟ—

Ākāliki Lightning

ଅକାଶ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + କାଶ = ଘାସି ପାଇବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ)

Ākāśa ଅ; ଯାହା ସମ୍ୟକ୍ ଘାସି ପାଏ)—୧ । ଗଗନ; ଶୂନ୍ୟ—

1 The sky; the heavens; firmament

[ଦ୍ର—ହୃଦୟାସ୍ଥାନରେ ଏହା ପଞ୍ଚଭୂତରୁ ଏକତମ । ଏହା ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳରେ ବା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ବ୍ୟାପି ରହିଥାଏ । ଏହା ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ଆଧାର । ଅକାଶର ବିଶେଷ ଗୁଣ ଶବ୍ଦ ଅଟେ ।]

୨ । ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳରେ ଥିବା ରହିଥିବା ଅଦୃଶ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ—

2 Ether.

୩ । ସ୍ୱର୍ଗ—3. The heaven.

୪ । ବ୍ରହ୍ମ—4. The Supreme Soul

୫ । ଛିଦ୍ର; କଣା; ଗାତ—4. Hole.

୬ । (ଗଣିତ) ଶୂନ୍ୟ; ଶୂନ—6. (arith) Zero.

୭ । ବିନ୍ଦୁ—7. A dot; point.

ଦେ. ବି—ମେଘ—Cloud.

ଅକାଶକକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ଵୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅକାଶ ଓ କକ୍ଷା = ବନ୍ଧନ)

Ākāśakaksha ଯେଉଁଠାରେ ଅକାଶ ଓ ପୃଥିବୀ ମିଳି ଗଲୁ ସେହି ଦିଗେ)—ବିଶ୍ୱଲୟ—The horizon

ଅକାଶକର୍ମ—ଦେ. ବି.—୧ । ଶୂନ୍ୟରେ କର୍ମ ବା ତେଲୁଲି ଫଳିବା

Ākāśakarm ଯେପରି ଅସମ୍ଭବ, ସେହିପରି ଅସମ୍ଭବ କଥା—

1. An improbable thing.

୨ । ସୃଷ୍ଟି ଛଡ଼ା କଥା—

2. A thing which is not in existence.

୩ । ଅନିଶ୍ଚିତ ବିଷୟ—3. An uncertain matter

(ଅକାଶକର୍ମ ଚଳିବା ମାତ୍ର—ପ୍ରବଚନ ।)

ଅକାଶକୁ ଉଠାଇବା—ଦେ. ବି.—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅସଥା ପ୍ରଶଂସା

Ākāśaku ūṭhāibā କରିବା—1 To lift a person

ଆକାଶେ ତୋଳା to the 7th heaven; to praise

ଆତ୍ମାନୁପରାଧିକାରୀ one for nothing.

ଆତ୍ମାନୁପରାଧିକାରୀ ୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅସଥା ଅଶା ଦେବା—

2 To give false and unreasonable hopes to an ther.

ଅକାଶକୁସୁମ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅକାଶରେ ଜାତ କୁସୁମ)—

Ākāśakusuma ୧ । (ଅକାଶରେ ପଲ୍ଲ ପୁଷ୍ପ ବା ଯେପରି

ଅସମ୍ଭବ ସେହିପରି ଅସମ୍ଭବ କଥା) ଖସୁ—

1. An improbable matter as a flower budding forth in the space.

୨ । କାଳ୍ପନିକ ବିଷୟ—2. An imaginary

matter; a flower of fancy.

[ଭୁଲ—ଅକାଶ କୟା; ଲେଡ଼ି ବାଲ; ଜଳ ହାଡ଼; ପିଞ୍ଜିର ବକଳ; ପତକ ପତ୍ର; ଚିମିର ଫୁଲ ।]

୩ । ନିଷ୍ଫଳ ଓ ଅସାର ଆଶା—

4. Vain hopes; unreasonable hopes.

ଅକାଶଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅକାଶ + ଗମ ଯାଉ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—

Ākāśaga ୧ । ବ୍ୟୋମଚର; ଅକାଶଗାମୀ—

(ଅକାଶଗା—ଶ୍ଵୀ) 1. Moving in the sky

୨ । ପକ୍ଷୀ; ଖେଚର—2. Bird

ଅକାଶଗଙ୍ଗା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅକାଶରେ ପ୍ରବାହିତା ଗଙ୍ଗା)—

Ākāśagaṅgā ୧ । ସ୍ୱର୍ଗଗଙ୍ଗା; ମହାକାଶ—

1. The mythological river of heaven; the celestial Ganges.

୨ । ଶୁକ୍ଳପଥ—2. The milky-way

ଅକାଶଗତି—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ଵୀ ଚନ୍ଦ୍ର)—ଅକାଶ ବା ଶୂନ୍ୟରେ ଗମନ—

Ākāśagati Movement in the sky

୩ ବିଶ. —ଅକାଶଗାମୀ (ଦେଖ)

Ākāśagāmi (See)

ଅକାଶଗରୁଡ଼—ସଂ. ବି (ଶିଖରାବନ୍ଧନ)—ନିର୍ମୁଳିଲତା (ଦେଖ)

Ākāśagaruṇḍa Nirmūli (creeper) (See)

ଅନ୍ୟ ସଂ ନାମ— [ଦ୍ର—ଏହା ବରେଇ, କୁମ୍ଭ, ପିରିକିଶେର,

ଗରୁଡ଼ପକ୍ଷୀ; ଶିଫୁ; ରକ୍ତଗୁଡ଼ାଣୀ ଓ ସର୍ପବିଷର ହାରକ ।]

ଅକାଶପଥୀ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷଭ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	କ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଉ	ଋ	ୠ	ଲୁ	ଋ	ଅକାଶନାଦବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ସ	ସ	ଐ	ଉଅ	ଋ	ୠ

ଅକାଶଗା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ.—ଅକାଶଗଙ୍ଗା (ଦେଖ)

Ākāsagā Akāsaganṅā (See)

ଅକାଶଗାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅକାଶ+ଗାମିନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—

Ākāsagāmi ଅକାଶ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରୁଥିବା—(ଯଥା—ଶର;
ବାଣ) Rushing towards space; rising
high in the air.

ଅକାଶଚକ୍ର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକାଶ+ଓ ଚକ୍ର)—ଏକପ୍ରକାର ବାଣ;

Ākāsachakra ଶୂନ୍ୟଚକ୍ର; ଯେଉଁ ବାଣ ଅକାଶକୁ ଉଠି ଚକ୍ର
ପରି ବୁଲେ—A fire-work which rises
high and exhibits circles of bright light.

ଅକାଶଚକ୍ରି—ଦେ. ବି.—ଅକାଶଚକ୍ର (ଦେଖ)

Ākāsachakri Ākāsachakra (See)

ଅକାଶଚମସ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ+ଚମସ=ଗୋଲ ପାତ୍ର)—

Ākāsachamasa ଚନ୍ଦ୍ର—The moon.

ଅକାଶଚମ୍ପା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକାଶ+ଓ ଚମ୍ପା)—ଏକପ୍ରକାର ବାଣ—

Ākāsachampā ଯେଉଁ ବାଣ ଅକାଶକୁ ଉଠିଯାଇ ସେଠାରେ
ଚମ୍ପାଫୁଲ ପରି ହଲଦିଆ ଅଲୋକ-କଣାମାନ ବିଫଳ—

A kind of fire-work which goes up high
and bursts into yellow sparks.

ଅକାଶଚର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅକାଶ+ଚର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ୧ମା.)

Ākāsachara ୧) ଶୂନ୍ୟରେ ଚରଣ କରୁଥିବା—

1. Moving in the sky.

୨) ଉଡ଼ୁଆ—2 Flying.

ସଂ. ବି.—(ଅକାଶଗାମୀ) ପକ୍ଷୀ ପ୍ରଭୃତି—Birds etc

ଅକାଶଚରୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅକାଶଚର+ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Ākāsachari ୧) ଦେବୀ—1. Deities

୨) ପକ୍ଷିଣୀ—2. Female-bird.

ଅକାଶଚରୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅକାଶ+ଚର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଚରଣ)

Ākāsachari +କର୍ତ୍ତୃ. ଚରଣ—ଅକାଶଚର (ଦେଖ)

(ଅକାଶଚରଣୀ—ଶ୍ରୀ) Ākāsachara (See)

ଅକାଶଜନନୀ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ+ଜନନୀ—

Ākāsajanani ଦୁର୍ଗପ୍ରାଚୀରରେ ରଖା ଯାଇଥିବା ଛତ୍ର—

Loop-hole; an embrasure.

ଅକାଶଜୁବ—ପ୍ରାଦେ. (ଅଳ ଓ କଳିକା) ବି—

Ākāsadubi ସେଠାରେ ଧାନ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ଏକପ୍ରକାର ଯୋକ—

A class of insects injuring paddy.

[ହୁ—ଏମାନେ ଜାଉଁଶ ପରି ପକ୍ଷ୍ମାକୁ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ଏକ ଇଞ୍ଚ
ଲମ୍ବା ଏ ଶ୍ଳୋକ ଖାଇ ଗଲେ ଧାନ ଆଉ ବାହାରେ ନାହିଁ ।]

ଅକାଶଦୀପ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ)—

Ākāsadipa ୧) କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ରାତ୍ରିରେ ଅଗଣା ବା ଦାଣ୍ଡରେ

ସ୍ୱର୍ଗବାସି; ଅକାଶନୀପ ଶଗଡ଼ ଓ ଦଉଡ଼ି ଲଗିଥିବା ଗୋଟିଏ ଭବ

ଆକାଶଦୀପ ବାଉଁଶ ଯୋଡ଼ା ଯାଏ ଏବଂ ଛତ୍ର ଦୋର

ଥିବା ଗୋଟିଏ ଦାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଘିଅ ଦୀପ ଜାଳି ଶଗଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ ତାକୁ
ବାଉଁଶ ଅଗକୁ ଟାଣି ଉଠାଇ ଦିଆଯାଏ—

1. A lamp put inside a perforated pot
and lifted by means of a pulley to the
top of a high bamboo and lighted
every evening during the month of
Kārtika.

୨) ରାତ୍ରିରେ ସମୁଦ୍ରରେ ନାବିକମାନଙ୍କୁ ବହୁ ଦୂରରୁ
ଦେଖା ଯାଉଥିବା ଭଲ କୌଶଳ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ଜଳା
ଯାଉଥିବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକ—

1. A light of a light-house; a light
placed on an elevated spot or pillar
on the sea-shore or on islands used
for warning sailors in the night.

୩) ଦୂର ଦେଶକୁ ଇଞ୍ଚାସ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବାଦ ପଠାଇବା ପାଇଁ
ପବନାଦି ଉପରେ ଜଳାଯିବା ଆଲୋକ—

3. A light placed on the top of a moun-
tain to signal news to a great
distance.

୪) ଯୋଡ଼ା ବାଉଁଶ ଅଗରେ ଲଟକା ଯାଉଥିବା ଲଣ୍ଠନ—

4. A lantern on the top of a pole.

ଅକାଶଦୁହିତା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚିତ୍ତ; ଯାହା ଶୂନ୍ୟରୁ ଜାତ ହୁଏ)—

Ākāsaduhitā ଶୂନ୍ୟ ଜବାବ; ପ୍ରତିଧ୍ୱନି—Echo;

(Lit—the daughter of the sky)

ଅକାଶପ୍ରାଦୀପ—ସଂ. ବି.—ଅକାଶଦୀପ (ଦେଖ)

Ākāsapradīpa Ākāsadīpa (See)

ଅକାଶ ପାଟିବା—ଦେ. ବି.—ବିଶେଷ ଭଲ ସ୍ୱରରେ ଅକାଶ ମୁଣ୍ଡରୁ

Ākāsa phāṭibā ଦେବା—The sky being rent with
loud cries.

आस्मान् दुष्टना; (ଯଥା—ଭ୍ରାତୃବିଘ୍ନୋଗରେ ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କ
अस्मान् फट्परन् ରୋଦନରେ ଅକାଶ ପାଟିଗଲା ।)

ଅକାଶବାର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ+ବାର୍ତ୍ତା; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ākāsabarttma ଅକାଶମାର୍ଗ—The aerial path;
the sky.

ଅକାଶବାଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି.—ଅକାଶମାଂସୀ (ଦେଖ)

Ākāsaballī Ākāsamāmsī (See)

ଅକାଶବାଉଁଶ—ଦେ. ବି.—୧) ଯେଉଁ ବାଉଁଶ ଅଗରେ କାର୍ତ୍ତିକ

Ākāsabāuṇṣā ମାସରେ ଅକାଶ ଦୀପ ଲଟକା ଯାଏ—

1. A bamboo on which the Ākās-
dipa is suspended.

ସାଧାରଣ ଘେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁରବ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ସ୍ଥରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଘାରିଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଉପରାଦ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହି' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧି' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ଯାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ବାଉଁଶକୁ ଉଠି ଅରରଗଉଡ଼ୁଣୀ ବା ବାଉଁଶ-
ଗୁଣୀମାନେ ନାନାପ୍ରକାର କସରତ୍ ଦେଖାନ୍ତି—

1. A high bamboo used by Bāuñsārāñī women where-on they show various athletic feats on high.

ଅକାଶବାଣୀ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅକାଶ + ବାଣୀ)—

Ākāśabāñī ୧ । ଶୂନ୍ୟତାକ; ଶୂନ୍ୟ ଶବ୍ଦ; ଯେଉଁ ତାକ
ଶୂନ୍ୟରୁ ବେଳେବେଳେ ଶୁଣାଯାଏ—

1. A voice heard from no where at times and protending impending calamities.

[ଦ୍ର—ଏହା ଭାଷା ଅମଙ୍ଗଳସୂଚକ ।]

୨ । ଦୈବବାଣୀ; ଶୂନ୍ୟରୁ ଶୁଣାଯିବା ଇଶ୍ଵରଦେଶ—

2 God's voice heard from the sky; revelation.

ଅକାଶ ବାଣୀ ଯେଉଁ ରୂପେ ମୁଁ ଶୁଣିଛି । ବୃଷସଂବନ୍ଧ ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଘୋଷ ।

ଅକାଶବାନ୍—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ. (ଅକାଶ + ବାନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ākāśabān ୧ । ଶୂନ୍ୟରୁ କେତେକ ଅଂଶକୁ ଘୋଷୁଥିବା ବା
(ଅକାଶବନ୍ଧ—ଶ୍ରୀ) ଅଧିକାର କରିଥିବା—1. Filling a certain space in the air or sky.

୨ । ଅକାଶଗାମୀ (ଦେଖ)

2. Ākāśagāmi (See)

ଅକାଶବିମାନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅକାଶ + ବିମାନ)—

Ākāśabimāna ଅକାଶଯାନ (ଦେଖ)

Ākāśajāna (See)

ଅକାଶବିହାର—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଭକ୍ତ; ଅକାଶ + ବିହାର)—

Ākāśabihāra ୧ । ଦେବତାମାନଙ୍କର ଶୂନ୍ୟରେ ଗମନାଗମନ—
1. Gods' movement in the sky.

୨ । ବ୍ୟୋମଯାନ ଦ୍ଵାରା ଶୂନ୍ୟରେ ଯିବା ଅସିବା—

2. Movement on high on aeroplanes.

୩ । ଅକାଶରେ ଉଡ଼ିବା—3 Flying

ଅକାଶବିହାରୀ—ସଂ. ବିଣ (ଅକାଶ + ବିହାର; ୧ମା. ୧ବ.)

Ākāśabihārī ଅକାଶଚର (ଦେଖ)

(ଅକାଶବିହାରୀ—ଶ୍ରୀ) Ākāśachara (See)

ଅକାଶବୃତ୍ତି—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅକାଶ + ବୃତ୍ତି)—ଅକାଶକୁ

Ākāśabrutti ଗୁଣି ରହିବା ବୃତ୍ତି; ଶୂନ୍ୟକୁ ଗୁଣି ରହିବା,
ଜୀବିକାସାଧନ—State of having no means of livelihood.

ସଂ. ବିଣ—(ବହୁବ୍ରୀହି)—ଜୀବିକାସାଧନ (ବ୍ୟକ୍ତି); ଅବଲମ୍ବନ

ନ ଥିବାରୁ ଦୈବାତ୍ ଯାହା ପ୍ରାପ୍ତି ହେବ ସେଥିରେ

ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବ ବୋଲି ସେ ଗୁଣି କହିଥାଏ—

Unemployed; having no ostensible

means of living.

ଅକାଶଭାଷିତ—ସଂ. ବି.—୧ (ନାଟ୍ୟାକ୍ତି) ରଙ୍ଗଭୂମିରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ

Ākāśabhāshitā ବ୍ୟକ୍ତିର ଭାଷଣ (ଯାହାକୁ ନଟ ଶୁଣି ଉତ୍ତର ଦିଏ)—1. A supposed or imaginary speech of the stage to which an actor replies as if he had heard it.

୨ । ଅକାଶବାଣୀ (ଦେଖ) 2. Ākāśabāñī (See)

ଅକାଶମଣ୍ଡଳ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ + ମଣ୍ଡଳ)—୧ । ନଭୋମଣ୍ଡଳ; ଖଗୋଳ;

Ākāśamāṇḍala ଦଗନ୍ତବିସ୍ତୃତ ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳ—

1 The celestial sphere; the firmaments; the circle of the sky.

୨ । ପ୍ରଦାନସଦୃଶ ବିରାଜିତ ଅନନ୍ତ ଅକାଶ ବା ଶୂନ୍ୟ—

2. The limitless sky or firmament on which stars and planets are seen.

ଅକାଶମାଲୀ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶରେ ମର୍ଲ୍ଲୀପୂର୍ଣ୍ଣପରି ଦେଖାଯିବା)—

Ākāśamālī ୧ । ନକ୍ଷତ୍ର—1. Star.

୨ । ଏକ ପ୍ରକାର ବାଣ ବା ଅଭସବାଜୀ—2. A sort of fire-work which bursts into bright sparks on high.

[ଦ୍ର—ଏହା ବାଉଁଶପୂର୍ଣ୍ଣ କାଗଜ ଗୁଳା । ଏହାକୁ ଉପରମୁହାଁ ଗୋଟିଏ ନଳରେ ପୁରାଇ ନିଆଁ ଲଗାଇଲେ ଏହା ବେଗରେ ଅକାଶକୁ ଉଠିଯାଇ ସେଠାରେ ଫାଟିଯାଏ ଏବଂ ସେଥିରୁ ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର ଖୁଲୁଙ୍ଗ ବାହାରେ ।]

ଅକାଶମାଂସୀ—ସଂ. ବି.—୧ । ଜଟାମାଂସୀ (ଦେଖ)

Ākāśamāṁsī 1. Jaṭāmāṁsī (See)

ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟାୟ—

୨ । ନିର୍ମୂଳି (ଦେଖ)

ଅକାଶବନ୍ଧୀ;

2. Nirmūlī (See)

ଅମରବନ୍ଧୀ ।

ଅକାଶମାର୍ଗ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଭକ୍ତ; ଅକାଶ + ମାର୍ଗ)—ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗ; ଅକାଶ

Ākāśamārga ପଥ—The aerial path.

ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ବାୟୁ—

The air; atmosphere.

ଅକାଶମୂଳୀ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ + ମୂଳ)—ଜଳଜ ଶାକବିଶେଷ;

Ākāśamūlī କୁମ୍ଭୀକା; କୋରହାଞ୍ଜି ଦଳ—An aquatic plant; Pistia Stratiotes.

ଅକାଶଯାନ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ + ଯାନ)—୧ । ଯେଉଁ ଯାନ ବା ରଥ

Ākāśajāna ଦ୍ଵାରା ଘେବେ ଶୂନ୍ୟରେ ଯିବା ଅସିବା କରନ୍ତି;

ବ୍ୟୋମଯାନ; ଏରେପ୍ଲେନ୍—1 Aeroplane.

୨ । ପୁରାଣୋକ୍ତ ଅକାଶଚର ରଥ ବା ବିମାନ—

2. The aerial cars described in Hindu-mythology.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଋ	କ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଭୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାଶରଶ୍ମୀ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଋ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଭୟ	ଋ	ନ

ଅକାଶରଶ୍ମୀ—ସ. ବି (ଅକାଶ + ରଶ୍ମିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଦୂର୍ଗର
Ākāsarakshī ଗ୍ରାମୀର ଅଗ୍ରରେ ଜଗିବା ଜଗୁଅଳ—

A watchman on the outer battle-
ment of a tower.

ଅକାଶରେ ଘର ତୋଳିବା—ଦେ. ବି —(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ ବା ନ୍ୟାୟ)—

Ākāsare ghara tolibā ଅସାର କଳ୍ପନାରେ ମନ୍ତ୍ର ଦେବା ବା
ଶୂନ୍ୟ ବାଡ଼ିତୋଳା ମାଡ଼ିବା—To build castles in the
air.

ଅକାଶଲତା—ସଂ. ବି (ଅକାଶ + ଲତା)—ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜୁଳି; ଘନଲତା
Ākāsaratā Lightning (lit —the creeper of the
sky).

ଅକାଶ ଶବ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅକାଶଶବ୍ଦ)—

Ākāśa śabda ଅକାଶଶବ୍ଦ (ଦେଖ)

ଆକାଶବାଣୀ

Ākāsasabda (See)

ଅକାଶଶବ୍ଦ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅକାଶ + ଶବ୍ଦ)—

Ākāsasabda ଅକାଶବାଣୀ (ଦେଖ)

Ākāsabānī (See)

[ଦ୍ର—ହନୁବିଜ୍ଞାନମତରେ ଅକାଶ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ଅଧାର
ଅଟେ ।]

ଅକାଶସାଲିଳା—ସ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅକାଶ + ସାଲିଳ)—

Ākāsasālilā ୧ । ବର୍ଷା—1. Rain.

୨ । ବର୍ଷାପାଣି—2. Rain-water.

୩ । କାକର—3. Dew.

ଅକାଶସ୍ପର୍ଶୀ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ + ସ୍ପର୍ଶ ଧାତୁ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ākāsasparśī ୧ । ଗଗନସ୍ପର୍ଶୀ; ଯାହା ଅକାଶକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ ପର
(ଅକାଶସ୍ପର୍ଶୀ—ଶ୍ଵୀ) ଜଣା ପଡ଼େ—1. Sky-scraper.

୨ । ଅତି ଉଚ୍ଚ—2. Very high.

ଅକାଶସ୍ପଟିକ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ + ସ୍ପଟିକ)—୧ । ଏକପ୍ରକାର ସ୍ପଟିକ—

Ākāsasphatika 1. A kind of crystal.

୨ । ଲୁଅପଥକ; କରକା—2. Hail-stone.

ଅକାଶିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକାଶୀୟ)—୧ । ଗଗନସ୍ପର୍ଶୀ;

Ākāsīā ଅତିଉଚ୍ଚ—1 Very high as if touching
the sky.

ଆସ୍ମାନୀ

୨ । କାଳ୍ପନିକ (ବସ୍ତୁ)—2. Imaginary;
fanciful (matter).

୩ । ଅସମ୍ଭବ (ବସ୍ତୁ)—3. Improbable (matter).

୪ । ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ମୂଲ୍ୟହୀନ (ବାକ୍ୟ)—

4. Bombastic and valueless high-
sounding (words); empty (words)

ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ.—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସମ୍ଭବ କଥାମାନ କରେ—

1 (a person) Doing improbable
things.

୨ । ବାଗାଡ଼ମ୍ବରକାଣ୍ଡ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Speaking high-
sounding but valueless words.

୩ । କାଳ୍ପନିକ କଥା କହିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—3. (a person)
Speaking of imaginary things.

ଅକାଶିଲଗା—ଗ୍ରା. ବି.—ସବାର ବେହେରାମାନଙ୍କ ଡାକବିଶେଷ—

Ākāsīlagā (ଏହାର ଅର୍ଥ—ସାବଧାନ, ଆମ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ତାଳ
ଅତି ଅଛି) —

A halloo of Palki-bearers

[ଦ୍ର—କାଟରେ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ତାଳ, କଣ୍ଠା ବା ଲତା ଓହଳି-
ଥିଲେ ଓ ତାହା ସବାର ଶୁଭରେ ବାଜିବାର ଅଶଙ୍କା ହେଲେ,
ସବାରର ଅଗ ପାଖ କାନ୍ଦେଇଥିବା ବେହେରା (ଲୁମ୍ବାଳ) ମାନେ
ଏହି ପଦଟି କୋଇ ପଛକାନ୍ଦୁ ବେହେରା (ଟିଙ୍ଗାଳ) ମାନକୁ
ସାବଧାନ କରିଦିଅନ୍ତି ।]

ଅକାଶୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକାଶୀୟ)—ଅକାଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Ākāsī Pertaining to the sky; heavenly.

ଆକାଶୀ

ଅକାଶୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅକାଶ + ଇୟ)—

Ākāsīya ୧ । ଅକାଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1. Heavenly.

୨ । ଶୂନ୍ୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Aerial.

ଅକାଶେ—ସ. ଅ. (ନାଟକୋକ୍ତି)—ନାଟକରେ ଅଭିନୟକାରୀ ପ୍ରତି

Ākāśe ଉପଦେଶରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ —(ଯେତେବେଳେ ରଙ୍ଗ-
ଭୂମିରେ ଉପସ୍ଥିତ ନଟ ରଙ୍ଗଭୂମିରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ
ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରେ ବା ରଙ୍ଗଭୂମିରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିର
ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଶୁଣେ ବା ଅପେକ୍ଷା କରେ ସେତେବେଳେ ଏହି
ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟରେ ଲେଖା ହୁଏ)—

“In the air” used in dramas as a
stage-direction when an actor asks
questions to one not on the stage
or listens to an imaginary conversa-
tion.

ଅକାଶେଶ—ସ. ବି. ପୁଂ. (ଅଶ୍ଵୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅକାଶ + ଇଶ)—

Ākāśeśa ୧ । ଇନ୍ଦ୍ର—1. God Indra.

୨ । (ହିନ୍ଦୁ) ନିରାଶ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି (ଯଥା—ଶିଶୁ, ନିର୍ଯ୍ୟାତା ଶ୍ଵୀ)—

2. (Hindu law) Helpless person (e.g. a
child, a poor woman).

ଅକିଞ୍ଚନ—ସ. ବି. (ଅକିଞ୍ଚନ + ଉଚ୍ଚ. ଅ)—

Ākiñchana ୧ । ଅକିଞ୍ଚନତା—1. Insignificance.

୨ । ନିଃସ୍ଵାବସ୍ଥା—2. Poverty.

୩ । ନିର୍ଯ୍ୟାତା—3. Want of any possession
or riches.

୪ । ଚେଷ୍ଟା; ପ୍ରୟାସ; ଯତ୍ନ—

4. Exertion; endeavour; striving.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଅକ୍ଷର—୩. ବିଶ୍ୱ. ପୂ. (୧. ଅକ୍ଷର) ଅକ୍ଷର; ଯେ ଅକ୍ଷର କଥାରେ

Akūṭa ଅକ୍ଷର ହୋଇ ପଡ଼େ—Easily perturbed.

ଅକ୍ଷର—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅକ୍ଷର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Ākūṭa (See)

(ଅକ୍ଷର—୩)

ଅକ୍ଷରବିକୃତି—୩. ବିଶ୍ୱ—ଅକ୍ଷରବିକଳ (ଦେଖ)

Ākūṭibikūṭi Ākūṭibikāṭa (See)

ଆକୃଷ୍ଟବିକୃତି

ଅକ୍ଷରହେବା—ଦେ. କି.—ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ହେବା—

Ākūṭihebā To be much distressed.

ଅକ୍ଷରାକୃତି—୧. ବିଶ୍ୱ (ଅକ୍ଷର + ଅକୃଷ୍ଟହେବା. ଶ୍ରେଣୀ + ଧାତୁ + ଚ)

Ākūṭikṛita ବ୍ୟାକୁଳାକୃତି; ବିଶୋଭିତ—Stirred;

agitated.

ଅକ୍ଷରାକୃତି—୧. ବିଶ୍ୱ [ଅକ୍ଷର + ଇ (ଶ୍ରେଣୀ) ଧାତୁ + ଚ]—ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ;

Ākūṭibhūta କାତରାକୃତି—Overwhelmed

ଅକ୍ଷର—୧. ବିଶ୍ୱ (ଅକ୍ଷର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ) = ଉଷ୍ମ ସଂକୁଚିତ—

Ākūṭita Contracted a little.

ଅକୃତ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅକ୍ଷର ଧାତୁ = କାତରହେବା + ଶ୍ରେଣୀ. ଚ)

Ākūṭa ୧. ଅଭିପ୍ରାୟ; ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—

1. Purpose; intention.

୨. ମନୋଭାବ—2 State of mind; feelings

୩. ବିସ୍ମୟ—3. Wonder

୪. କୌତୂହଳ—4. Curiosity.

୫. ଇଚ୍ଛା—5. Wish; desire

ଅକୃତ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅକ୍ଷର ଧାତୁ + ଶ୍ରେଣୀ. ଚ)—ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—

Ākūṭi Wish; intention; purpose.

ଅକୃତିପର—୧. ବିଶ୍ୱ. ପୂ. (ଅକୃତି + ପର)—

Ākūṭipara ଅପଣାର ଅଭିପ୍ରାୟ ସିଦ୍ଧ କରିଥିବା—

(ଅକୃତିପର—୩) Accomplishing one's intention.

ଅକୃତି—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅକ୍ଷର ଧାତୁ = ଶାବ. ଚ)—୧. ଅକାର—

Ākūṭi 1 Shape.

୨. ଅଭିପ୍ରାୟ—2. Character.

୩. ନମୁନା—3. Specimen.

୪. ଜାତି; ଶ୍ରେଣୀ—4. Species; tribe.

୫. ଶରୀର—5. Body

୬. ରୂପ—6 Formation.

ଅକୃତିଚ୍ଛତ୍ର—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅକୃତି + ଛତ୍ର + ଅ)—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—

Ākūṭichchhatra A tree; Achyranthes

Aspera.

ଅକୃତିମାନ୍—୧. ବିଶ୍ୱ. ପୂ. (ଅକୃତି + ମା. ୧ମ. ୧ମ.)—

Ākūṭimān ୧. ଦେହଧାରୀ—1. Embodied.

(ଅକୃତିମାନ୍—୩) ୨. ନିଜେ ଅକୃତ ଧରିଥିବା—

2. Self-formed.

ଅକୃତି—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ. (୧. ଅକୃତି)—ଅକାରରେ—

Ākūṭe In shape.

ସେ ନିକୃଷ୍ଟତାବୃତ୍ତେ ମଧୁପ୍ରାଣ

ଲଭା ବେଳି ମୃଗା ଅକୃତେ ଭ୍ରମଣ—ଗ୍ରାହୀ—ବ୍ୟବହାର ।

ଅକୃଷ୍ଟ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅକ୍ଷର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Ākūṣṭa ୧. ଟଣା ହୋଇଥିବା; ଟେକା ହୋଇଥିବା—

1. Attracted; drawn; pulled

୨. କର୍ଷିତ; ତଳ କରା ହୋଇଥିବା—

2. Tilled; cultivated.

୩. ଗୃହୀତ—3. Held.

୪. ବଶୀକୃତ—4. Brought under control.

୫. ମୋହିତ; ମୁଗ୍ଧ—5. Fascinated; charmed.

୬. ଅସକୃତ—6. Attracted

ଅକୃଷ୍ଟି—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅକ୍ଷର ଧାତୁ + ଶ୍ରେଣୀ. ଚ)—

Ākūṣṭi ୧. ଅକର୍ଷଣ—1. Attraction.

୨. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ—2. Gravitation.

୩. ଧନୁଷ୍ଟିକା—3 Drawing or bending low

a bow.

ଅକୃଷ୍ଟିମନ୍ତ୍ର—୧. ବିଶ୍ୱ.—ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରପ୍ରୟୋଗଦ୍ୱାରା

Ākūṣṭimantra ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ମୁଗ୍ଧ ହୁଏ—A charm

by which a person is attracted

to the employer of a charm.

ଅକୃଷ୍ଟ୍ୟମାନ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅକ୍ଷର ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନ)—

Ākūṣṭyamāna ୧. ଯାହାକୁ ଅକର୍ଷଣ କରା ଯାଉଅଛି—

1. Being attracted or pulled.

୨. ଯାହାକୁ ଟେକା ଯାଉଅଛି—

2. In a state of being drawn.

୩. ବଳପୂର୍ବକ ଆମ୍ଭମାନ—3. Brought by force.

ଅକେକର—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଅ = ଉଷ୍ମ + କେ = ମୁଦ୍ରାକର + କର = ସେ

Ākekara କରେ)—୧. ଉଷ୍ମ ମୁଦ୍ରା (ଚକ୍ର)—

1. Half-shut (eyes)

୨. ଉଷ୍ମ ମୁଦ୍ରା (ଦୃଷ୍ଟି)—

2. (look) With half-shut eyes.

(ଅକେକର—୩) ୧. ବିଶ୍ୱ. ପୂ.—ଅଳ୍ପଚକ୍ଷୁ; ସୂକ୍ଷ୍ମଚକ୍ଷୁ—

Slightly squinted.

ଅକେତା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āketā Aktā (See)

ଅକେଶ—୩. ବିଶ୍ୱ. (୧. ଅକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷରତା; ବ୍ୟବହାର ଅକ୍ଷର—

Ākerā Tiresomeness; state of being troubled

ମାତାଙ୍କ ଘେନି ଅବୋକର ଶବ୍ଦ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ରମ ଓ ମାତା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ରମ ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତର ଗଣା କରାଯାଏ । ଅବୋକ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତ୍ୟ ବର୍ଷ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଚନ୍ଦ୍ର ଏ ଗୁଣାବୋକରେ ନ ମିଳିବ, ଚନ୍ଦ୍ର ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଗୁଣାବୋକରେ ଚନ୍ଦ୍ରର କପାଳ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଷ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଦେଖା ଯାଏ । — 'ବାଦ' ନ ଯେତେ 'ଗାଣ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ଯେତେ 'ବୁଧ' ଚେତନା; 'ବଧୁ' ନ ଗାୟତ୍ରେ 'ବଧୁ' ଚେତନା; 'ଅର୍ପଣ' ନ ଗାୟତ୍ରେ 'ଅର୍ପଣ' ଚେତନା; 'ଅଲବତ' ନ ଗାୟତ୍ରେ 'ଅଲବତ' ଚେତନା ।

(ଯଥା—ତାକୁ ଭାରି ଆକେରା ଧରିଛି ।)

ଗ୍ରା ବଣ.—ଅକ୍ରାନ୍ତ; ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ—Tired; troubled.

ଆକୋକର—ସଂ. ବି. (ସୁନାମ ବା ଗ୍ରୀକ୍ ଗୁଣରୁ ଆଗତ)—

Ākokara (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମକର ରାଶି—

(Astrology) The sign of Capricorn.

ଆକଲା—ଆକଲ୍ (ଦେଖ)

Ākala Ākal (See)

ଆକ୍ତ—ବୈଦେ. (ଇଂରାଜୀ) ବି.—୧ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ସରକାରଙ୍କ

Ākt ଅଭିନ—1. Act (in law)

୨ । ନାଟକର ଅକ୍ତ—2. Act in a play.

ଆକ୍ତିଙ୍ଗ—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି.—ଏକ୍ତିଙ୍ଗ—କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ

Āktiṅg କର୍ମରାଜ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବା କୃତ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ

ଅସ୍ଥାୟୀରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ (କର୍ମରାଜ୍ୟ)—

Officiating; acting.

ଆକ୍ତିଙ୍ଗ ଆଲୋକ ଆକ୍ତ—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି.—ଏକ୍ତିଙ୍ଗ କାମ କରୁଥିବା

Āktiṅg ālōka ākta କର୍ମରାଜ୍ୟ ନିଜର ସ୍ଥାୟୀ ଦରମାରୁ ଯେଉଁ

ଅଧିକା ଦରମା ବା ରତ୍ନା ଏକ୍ତିଙ୍ଗ ରୁକି ପାଇଁ

ପାଏ—Acting-allowance.

ଆକ୍ତା—ଦେ. ବି. (ପା. ଅଶ୍ୱତ୍ଥା)—୧ । ଛେଦନ ମୁଣ୍ଡ (ଗୋଡ଼ା)

Ākta ଯାହାର ସ୍ତମ୍ଭ, ନଷ୍ଟ କରାଯାଇଅଛି—1. Castrated;

ଆଧତା; ଆକ୍ତା emasculated.

आखता ୨ । ବ୍ୟବହାରରେ—2. Bewildered

(ଆକ୍ରାନ୍ତ—ବ୍ୟସ୍ତ) ୩ । ଅକ୍ରାନ୍ତ; ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ—

3. Distressed; much troubled

୪ । ଅତି କ୍ରାନ୍ତ—4. Very much tired

ଆକ୍ରାକରିବା—ଦେ. ବି.—ଗୋଡ଼ାର ମୁଣ୍ଡକୁ ଛେଦନ ବା ମର୍ଦ୍ଦନ କରି

Ākṛakaribā ନଷ୍ଟ କରିବା—To geld a horse.

ଆକ୍ରାଗୋଡ଼ା—ଦେ. ବି.—ଛେଦନ ବା ମର୍ଦ୍ଦନହୀନ ଯେଉଁ ଗୋଡ଼ାର

Ākṛāghordā ସ୍ତମ୍ଭ ନଷ୍ଟ କରାଯାଇଅଛି—

An imasculated horse.

[ଦ୍ର—ନଷ୍ଟମୁଣ୍ଡ ଶ୍ୱକୁ ବଳଦ ଓ ନଷ୍ଟମୁଣ୍ଡ ଛେଳି ବା

ମେଣ୍ଟାକୁ ଖାସି ବୋଲିଯାଏ । ନଷ୍ଟମୁଣ୍ଡ ବୁକୁଡ଼ାକୁ ଖାସି

ବୋଲିଯାଏ ।]

ଆକ୍ରଥକରିବା—ଦେ. ବି.—୧ । ଖଙ୍କାର ଖାଁ ମାରି ଥିବା କର ଛେପ

Ākṛthakaribā ପକାଇବା—1. To spit out after

ଆକ୍ରଥକରା hawking.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଦୃଷ୍ଟା ପ୍ରକାଶ କରିବା—

2. To hate a person.

ଆକ୍ନି—ଦେ. ପଦ୍ୟ ବି. (ପା. ଅଶ୍ୱତ୍ଥା)—ପଲ୍ଲଭ ରନ୍ଧିବାପାଇଁ ମସଲା

Ākni ପିଣ୍ଡା ଦେଇଥିବା ପାଣି—Water in which spices

have been boiled for cooking Palāu.

ଆକ୍ରନ୍ଦ ସଂ. ବି. (ଆ + କ୍ରନ୍ଦ ଧାତୁ = କାନ୍ଦିବା; ତାହା + ଶ୍ରବ. ଅ)—

Ākranda ୧ । କାନ୍ଦିବାବାନ; ଭୂକେତୁରରେ କାନ୍ଦିବା;

ବାହୁନିବା ଭୋ ଭୋ କରୁଥିବା—

1. Lamentation; crying aloud.

୨ । ବିପଦବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକ—2 Crying of distress

୩ । ଭୂକେତୁରରେ ଡାକିବା; ଚିତ୍କାର କରିବା—

3. Hallooing; calling loudly; invoking

୪ । ଭୂକେତୁର—4 A cry.

୫ । ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେ କରୁଥିବା ନାଦ—5 War-cry.

୬ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ବନ୍ଧୁ; ମିତ୍ର—6. Friend

୭ । ଭ୍ରାତୃ—7 Brother.

୮ । ରକ୍ଷକ—8. Protector.

୯ । ଭୟାନକ ଯୁଦ୍ଧ—9. Fierce combat; battle

୧୦ । ରାଜା—10. King.

୧୧ । ସ୍ୱାମୀ—11. Master.

୧୨ । ଯେଉଁ ରାଜା ଅପଣାର ମିତ୍ର ରାଜା ଅନ୍ୟ ରାଜାକୁ ସାହାଯ୍ୟ

କରିବା ବନ୍ଦ କରନ୍ତି—12. A king who

prevents an ally from aiding

another.

ଆକ୍ରନ୍ଦନ—ସଂ. ବି. (ଆ + କ୍ରନ୍ଦ ଧାତୁ + ଶ୍ରବ. ଅନ)—

Ākrandana ୧ । ଭୂକେତୁରରେ ଅଭିନ—

1. Hallooing; calling aloud.

୨ । ଭୂକେତୁରରେ କ୍ରନ୍ଦନ—

2. Weeping aloud; lamentation.

ଆକ୍ରନ୍ଦିକା—ସଂ. ବି. ସୁଂ. (ଆକ୍ରନ୍ଦ = ଯେ ଧାଏଁ; ଏହି ଅର୍ଥରେ. ଇକ)—

Ākrandika ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବିପଦବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକ ବା କାନ୍ଦଣା

(ଆକ୍ରନ୍ଦିକା—ଶ୍ରୀ) ଉଠୁଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଧାଏଁ—One who runs

to a place where arises cries of

distress or lamentation.

ଆକ୍ରନ୍ଦିତ—ସଂ. ବି. (ଆ + କ୍ରନ୍ଦ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । କାନ୍ଦୁନ

Ākrandita କାନ୍ଦୁଥିବା—1. Lamenting; weeping

bitterly.

୨ । ଭୂକେତୁରରେ ଅଭିନ—2. Called aloud.

୩ । (+ ଶ୍ରବ. ତ)—୧ । ଭୂକେତୁର—

1. Loud sound.

୨ । କାନ୍ଦିବାବାନ—2. Weeping.

୩ । ଆକ୍ରନ୍ଦିତ—3. Shrieking.

ଆକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଆ + କ୍ରମ ଧାତୁ + ଶ୍ରବ. ଅ)—୧ । ନିକଟକୁ ଅସିବା—

Ākrama 1. Coming near.

୨ । ଚଢ଼ାଇ କରିବା; ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ବଳପୂର୍ବକ

ପଡ଼ିବା ବା ଅଧିକାର କରିବା—

2. Attacking; falling upon.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୩ । ଅଧିକାର କରିବା—3. Occupying.

୪ । ନେବା; ବଳପୂର୍ବକ ନେବା—

4. Seizing; taking.

୫ । ବଳବା—5. Surpassing.

୬ । ଅତିରିକ୍ତ ବୋହେଇ କରିବା—6. Overloading.

୭ । ବଳ—7. Might.

୮ । ବୀର—8. Valour.

୯ । ଅତିକ୍ରମଣ—9. Surpassing; going over

୧୦ । ପରସ୍ତ କରିବା—10. Overpowering.

୧୧ । ନିନ୍ଦା; ଅକ୍ରୋଶ—11. Blaming; blaspheming.

୧୨ । ରୋଗ ଘୋଡ଼ିବା—12. Attack of disease

ଅକ୍ରମଣ—ୱଂ. କ. (ଅ + କ୍ରମ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—ଅକ୍ରମ (ଦେଖ)

Ākramaṇā Ākrama (See)

ଅକ୍ରମଣୀୟ—ୱଂ. କଣ. (ଅ + କ୍ରମଣୀୟ—ଯାହାକୁ ଅକ୍ରମଣ କରିବାକୁ

Ākramaṇīya ଦେବ—To be seized or attacked.

ଅକ୍ରମିବା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କି. (ଅ + କ୍ରମ ଧାତୁ)—୧ । ଅକ୍ରମଣ କରିବା—

Ākramibā 1. To attack.

ଅଗ୍ରେ ବାହା ଦେଖି ଜଳେ ଜଳପୂର୍ବ ଅକ୍ରମେ ବସିବ ତବ ।

ବ୍ୟାକାଥ. ପାବନା ।

୨ । ଅତିକ୍ରମ କରିବା—2. To pass.

ଅକ୍ରମି ଅନେକ ଯୋଜନ; ପଶିଲେ ଶହନ ବସିବ ।

ଭଗବତ. ୧୦ମ ଭାବନା ।

ଅକ୍ରୟ—ୱଂ. କ. (ଅ + କ୍ରୀ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—୧ । ଖୁରୁବେପାର—

Ākraya 1. A petty trader.

୨ । ବୁଲବୁଲ—2. Pedlar.

ଅକ୍ରଶ—ଗ୍ରା. କ. (ୱଂ. ଅକ୍ରୋଶ)—ରୋଗୋପକ୍ରମ; ରୋଗର ପୂର୍ବାହାସ—

Ākraśa Preliminary symptoms of a disease.

ଆକ୍ରୋଶ

ଅକ୍ରଶିବା—ଗ୍ରା. କି—୧ । ଅକ୍ରଶଣ କରିବା—1. To attack;

Ākrashibā to draw.

ଆକ୍ରଶଣ କରା ୨ । (ବେଗ) ଅକ୍ରମଣ କରିବାର ଉପକ୍ରମ କରିବା—

2. To begin to attack (said of a disease.)

ଆକ୍ରୋଶ କରା ୩ । ଅକ୍ରୋଶ କରିବା—

3. To have a spite.

ଅକ୍ରା—ଦେ. କଣ. (ୱଂ. ଅକ୍ରେୟ)—ମହର୍ତ୍ତ—

Ākrā High-priced; dear.

(ଶସ୍ତ୍ର—ବିପଦ)

ଅକ୍ରାନ୍ତ—ୱଂ. କଣ. (ଅ + କ୍ରମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ତ)—୧ । ଯାହାକୁ

Ākrānta ଅକ୍ରମଣ କରା ଯାଇ ଥାଏ—1. Attacked.

୨ । ବଳପୂର୍ବକ ଅଧିକୃତ—

2. Taken forcible possession of.

୩ । ପରସ୍ତ—3. Overpowered; vanquished.

(ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥମାନ ବୁଝାଏ ।)

୪ । ଅମ୍ଭକୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସ୍ତୁତ—

4. Reaching upto; extending upto.

୫ । ଯାହା ଉପରେ ମାଡ଼ିଥାଏ; ଆବୃତ (ଯଥା—ମେଘାକାନ୍ତ)

5. Overspread with; extending upto

୬ । ଅବୃତ୍ତ; ଅବହୃତ—(ଯଥା—ନିଦ୍ରାକାନ୍ତ)

6. Engrossed; occupied

୭ । ଅତିରିକ୍ତ ବୋହେଇ କରାଯାଇଥିବା—

(ଯଥା — ଭାବକାନ୍ତ)

7. Overloaded with.

୮ । ଯାହାକୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବଳାଇ ଥାଏ—

8. Surpassed; superseded.

୯ । କଷ୍ଟପ୍ରାପ୍ତ—9. Pained; afflicted.

୧୦ । ଯାହା ସଙ୍ଗେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଯାଇଥାଏ—

10. Accompanied by; attended with.

୧୧ । ଯହିଁ ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟ ପାଦ ପକାଇ ଥାଏ—

11. Stepped with.

୧୨ । ଗୋଡ଼ରେ ମଲାଇ ଥିବା - 12. Trodden.

ଦେ. କଣ—୧ । ଅବୃତ୍ତ; ଅବହୃତ—

1. Very much tired.

୨ । ସୀମାବଦ୍ଧ—2. Limited.

୩ । ବସ୍ତୁର୍ଣ୍ଣ—3. Extended, having a big area.

ବୃହ ସହସ୍ର ଉପରେ ଅତି ବେଶ ବୃଦ୍ଧ

ଏବେ ଅକ୍ରାନ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀର ଧରା ଦେଖିଲେ । ପାଦାବର, ନୃସିଂହପୁର ।

ଅକ୍ରାନ୍ତରେ—ଦେ. ଅ.—ଅକ୍ରାନ୍ତ (ଦେଖ)

Ākrāntare

Ākrānte (See)

ଅକ୍ରାନ୍ତି—ୱଂ. କ. (ଅ + କ୍ରମ ଧାତୁ + ଭାବ. ତ)—୧ । ଅତିକ୍ରମଣ—

Ākrānti 1. Passing.

୨ । ଅକ୍ରମଣ—2. Attacking.

୩ । ପାଦପକାଇବା—3. Stepping.

୪ । ଅଧିକାର କରିବା—4. Occupying.

୫ । ବୋହେଇ କରିବା—5. Loading.

୬ । ବଳ; ପରାକ୍ରମ—6. Might, valour; force.

୭ । ଉପରକୁ ଉଠିବା—7. Rising; ascending.

ଦେ. କ—ସୀମାବଦ୍ଧ ସ୍ଥଳ—Area.

(ଯଥା—ପାଞ୍ଚ କୋଶ ଅକ୍ରାନ୍ତରେ ଜଣେ ହେଲେ ବେହୁ ପାଠ ପଢ଼ିଆ ଲେଖି ନାହିଁ ।)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିରେ ଯେତେ ଏ ଗୋଳିକାଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଗାର୍ଦ୍ଧି ମଥାକମ୍ପେ ଚିହ୍ନିତ ଚନ୍ଦ୍ରବାସ । ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିକାକୁ ହେବ । ସମ୍ଭା :—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଳିକା; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଗୋଳିକା; 'କାଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'କାଧୁ' ଗୋଳିକା; 'ଅନ୍ଧା' ନ ମିଳିଲେ 'ଅନ୍ଧା' ଗୋଳିକା; 'ଅଲବ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅଲବ' ଗୋଳିକା ।

ଆକ୍ରାନ୍ତେ—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । (ଏତେ) କ୍ଷେତ୍ର ବା ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Ākrānte 1. An area of (so and so).

(ଯଥା—ଦାଆଣ ଛଅ ଇଞ୍ଚ ଆକ୍ରାନ୍ତେ ମାଡ଼ିଛି ।)

୨ । ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ—

2. Within a radius of (so and so).

(ଯଥା—କଟକଠାରୁ ପାଞ୍ଚ କୋଶ ଆକ୍ରାନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଦେଲେ ଡାକ୍ତରଖାନା ନାହିଁ ।)

୩ । (ଏତେ) କ୍ଷେତ୍ରଫଳକୁ ବା ବାସସ୍ଥାନକୁ ଅଧିକାର କରି—

3. Occupying (such an area).

୪ । ଚାରିଆଡ଼େ ବ୍ୟାପି—

4. Extending on all sides.

ଆକ୍ରାମକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ+କ୍ରମ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ākrāmaka ଆକ୍ରମଣକାରୀ—Attacking; invading.

(ଆକ୍ରମିକା—ଶ୍ରୀ)

ଆକ୍ରିଡ଼ା—ସଂ. ବି. (ଅ+କ୍ରିଡ଼ା ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Ākrirda ୧ । ଖେଳବା; କ୍ରିଡ଼ା କରିବା—1. Playing.

୨ । ଖେଳ; କ୍ରିଡ଼ା—2. Play; sport.

୩ । (ଅଧିକରଣ. ଅ) ପ୍ରମୋଦ ଭୂମ୍ୟାନ—

3. Pleasure-garden.

୪ । ପ୍ରମୋଦ-ଗୁଞ୍ଜ—4. Pleasure grove.

୫ । ଖେଳପଡ଼ା—5. Play-ground.

୬ । ମସ୍ତୁରି; ଆଖିଆ—6. Gymnasium.

୭ । କ୍ରିଡ଼ାସ୍ଥାନ—7 A place where amusements are performed.

[ଦ୍ର—ଦେ. ଆଖିଆ ଏହି ଶବ୍ଦରୁ ଜାତ ।]

(ଆକ୍ରିଡ଼ା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—କ୍ରିଡ଼ା କରୁଥିବା—

Playing; sporting.

ଆକ୍ରିଡ଼ାନା—ସଂ. ବି. (ଅ+କ୍ରିଡ଼ା ଧାତୁ+ଭାବ. ଅକ)—ଖେଳବା—

Ākrirdana

Playing; sporting.

(ଆକ୍ରିଡ଼ା—ବିଶ)

(ଆକ୍ରିଡ଼ା—ଶ୍ରୀ)

ଆକ୍ରିଡ଼ିତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ+କ୍ରିଡ଼ିତ)—ଖେଳୁଥିବା—

Ākrirdita

Playing; sporting.

(ଆକ୍ରିଡ଼ିତା—ଶ୍ରୀ)

ଆକ୍ରୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ+କ୍ରୁଷ୍ଟ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

Ākrushṭa ୧ । ଯାହାକୁ ଗାଳି ଦିଆଯାଏ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତ—

(ଆକ୍ରୁଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ) 1. Abused; rebuked.

(ଆକ୍ରୋଶ—ବି) ୨ । କିନ୍ଦତ—2. Blamed; reviled.

୩ । ଅଭିଶପ୍ତ—3. Cursed.

ସଂ. ବି—୧ । ପରସ୍ପର ଭାଷଣ—1. Abusive speech.

୨ । ଉଚ୍ଚେଷ୍ଟରେ ଡାକ—2. Calling out.

ଆକ୍ରୋଷ—ଦେ. ବି—ଅକ୍ରୋଷ (ଦେଖ)

Ākroṣa Akroṣa (See)

ଆକ୍ରୋଶ—ସଂ. ବି. (ଅ+କ୍ରୁଷ୍ଟ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Ākrośa ୧ । ଉଚ୍ଚେଷ୍ଟର; ଚିତ୍କାର—

1. Vociferation; loud cry.

୨ । କିନ୍ଦନ—2. Blame; reviling.

୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତା—3. Censure; abuse.

୪ । ଅଭିଶପ୍ତ—4. Imprecation; curse.

୫ । ଦଲପ—5. Oath.

୬ । ବିରକ୍ତି; ରାଗ; କ୍ରୋଧ—

6. Resentment indignation.

୭ । ଅଦରକ; ଦ୍ୱେଷ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତା—7 Spite; malice

ଆକ୍ରୋଶକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ+କ୍ରୁଷ୍ଟ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ākrośaka ୧ । ଚିତ୍କାର କରୁଥିବା—1. Vociferous.

(ଆକ୍ରୋଶିକା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଦ୍ୱେଷକାରୀ—2. Spiteful; envious.

୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତା କରୁଥିବା—3. Reviling; vilifying.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—Slanderer.

ଆକ୍ରୋଶନା—ସଂ. ବି. (ଅ+କ୍ରୁଷ୍ଟ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅକ)—

Ākrośana ୧ । ଗାଳି ଦେବା—1. Reviling; slandering.

୨ । ଚିତ୍କାର କରିବା—2. Vociferating.

ଆକ୍ରୋଶିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି—୧ । ଏକାଗ୍ର କରିବା—

Ākrośibā 1. To concentrate.

ବାମ ଚରଣ ପରେ ବସି

ଚଞ୍ଚଳ ମନକୁ ଆକ୍ରୋଶି । ପ୍ରାଚୀ—କରୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

୨ । ବ୍ୟାପିବା—2. To spread.

କଳା ମେଘେ ଆକାଶରୁ ବରଷଇ ଜଳ

ଶବ୍ଦକୁ ଆକ୍ରୋଶି ଥିଲେ ଗୁପ୍ତ ଯାଏ କାଳ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମକବିପ୍ରଣାମ ।

ଆକ୍ରୋଷ୍ଟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ+କ୍ରୁଷ୍ଟ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତୁ ୧ମା. ୧ବ)—

Ākroṣṭā

ଆକ୍ରୋଶକ (ଦେଖ)

(ଆକ୍ରୋଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ)

Ākrośaka (See)

ଆକ୍ଲିନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+କ୍ଲିନ୍ନ)—

Āklinna

୧ । ଓଦା ହୋଇଥିବା—

1. Moistened; wet.

୨ । ଛୁଆ ହୋଇଥିବା—2. Sprinkled

ଆକ୍ଲେଦ—ସଂ. ବି. (ଅ+କ୍ଲେଦ)—

Ākleda

୧ । ଓଦା କରିବା; ବରଷାଇବା—

1. Wetting

୨ । ଛୁଆ—2. Sprinkling.

ଆକ୍ଷୟତ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷୟତ+ଅ)—

Ākshadyūta କୃଆଖେଳ—Gambling.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୧୦. ବିଶ—ଜୁଆଖେଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Relating to gambling.

ଅକ୍ଷଦ୍ୟୁତିକ—୧୦. ବିଶ. ପୁ. (ଅକ୍ଷଦ୍ୟୁତି + କରୁତାର୍ଥ. ଅକ)—

Ākshadyūtika ଜୁଆଖେଳ ଦ୍ଵାରା ସାଧିତ—Effected or
(ଅକ୍ଷଦ୍ୟୁତିକା—ଶ୍ଳୀ) completed by gambling

୧୦. ବି. ପୁ. ଜୁଆର; ଜୁଆଡ଼ି—A gambler

ଅକ୍ଷପାଣ—୧୦. ବି (ଅ + କ୍ଷପାଣ)—

Ākshapāṇa ୧ । ଉପବାସ—1. Fasting.

୨ । ଉପବାସ ଦ୍ଵାରା ଦେହ ଶୁଦ୍ଧି—

2. Purification by fasting.

୩ । ଭୋଜନାଦିରୁ ନିରତ—3. Abstinence.

ଅକ୍ଷପାଟିକ—୧୦. ବିଶ. ପୁ. (ଅକ୍ଷପାଟି = କ୍ରୀଡ଼ାସ୍ଥାନ; ବ୍ୟବହାର ସ୍ଥାନ

Ākshapātika + ଇକ)—

(ଅକ୍ଷପାଟିକା—ଶ୍ଳୀ) ୧ । ଜୁଆ ଖେଳରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—

1 Superintendent to a gambling-house

୨ । ପଣା ବା ଜୁଆ ଖେଳରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ—2. A judge at
playing with dice; an umpire in a

game.

୩ । ବିଚାରପତି—3. A judge.

୪ । ସେ ମକଦ୍ଦମା ବିଷୟ କଲୋକସ୍ତ୍ର କରେ—

4. An arranger of law-suits.

ଅକ୍ଷପାଦ—୧୦. ବିଶ. ପୁ. (ଅକ୍ଷପାଦ + ଅ)—ଅକ୍ଷପଦ ବା ଗୌତମ ଦ୍ଵାରା

Ākshapāda ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ବା ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥିବା—

(ଅକ୍ଷପାଦ—ଶ୍ଳୀ) Taught by the sage Gautama.

୧୦. ବି. ପୁ.—ନୈୟାୟିକ—A logician; a follower
of the Nyāya system of philosophy.

୧୦. ବି.—(ଗୌତମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ) ନ୍ୟାୟ ଦର୍ଶନ—The Nyāya-
system of philosophy.

ଅକ୍ଷରକ—୧୦. ବିଶ. (ଅକ୍ଷର + ଇକ)—

Āksharika ୧ । ଅକ୍ଷରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1 Relating to letters.

୨ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷରକୁ ଅନୁସରଣ କରିଥିବା (ଅର୍ଥ ବା
ଅନୁବାଦ)—2. Literal (meaning or
translation)

ଅକ୍ଷର—୧୦. ବି. (ଅ + କ୍ଷର ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Ākshāra ୧ । ଦୁର୍ନାମ—1. Calumny.

୨ । ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଭିଯୋଗ—2. A charge.

୩ । ଅଗମ୍ୟାଗମନ ବା ଲମ୍ପଟ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ—

3. An accusation of adultery.

ଅକ୍ଷରାଣ—୧୦. ବି. (ଅ + କ୍ଷର ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Ākshāraṇa ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)—Ākshār (See)

ଅକ୍ଷରାଣ—୧୦. ବି. (ଅ + କ୍ଷର ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ + ଅ)—

Ākshāraṇā ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)—Ākshāra (See)

ଅକ୍ଷରୀତ—୧୦. ବିଶ. ପୁ. (ଅ + କ୍ଷର ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Ākshārīta ୧ । ଅଭିଯୁକ୍ତ—1. Accused; charged

୨ । ଅପରାଧୀ—2. Guilty; criminal.

୩ । ମୈଥୁନବିଷୟକ ଅପବାଦକ୍ରୟ; ଅଗମ୍ୟାଗମନ ବା ଲମ୍ପଟ୍ୟ

ଦୋଷଦୁଷ୍ଟ—3. Charged with adultery

୪ । ନିଦିତ—4. Vilified; blamed.

ଅକ୍ଷିକ—୧୦. ବି. ପୁ. (ଅକ୍ଷ + ଖେଳବା ଅର୍ଥରେ. ଇକ)—

Ākshika ୧ । ଜୁଆ ଖେଳାଳି; ଜୁଆର—

(ଅକ୍ଷିକା; ଅକ୍ଷିକା—ଶ୍ଳୀ) 1. Gambler.

୨ । ଜୁଆଖେଳରେ ଅର୍ଜିତ ଧନ—

2. Money gained by gambling

୩ । ଜୁଆରେ ହାରିବା ଧନ—

3. Money lost in gambling.

୪ । ଭାରତ୍ଵତ ଅକ୍ଷ ବା ପଣାକାଠି ସେ ରଖିଥାଏ—

4. One who uses loaded dice.

୫ । ଜୁଆ ଖେଳରେ ଜିତିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

5. One who wins at gambling.

୬ । ଜୁଆ ଖେଳଦ୍ଵାରା ଧନଅର୍ଜନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

6. One who gains by gambling.

୭ । ଜୁଆ ଖେଳରେ କରାଯିବା ଦେଣା—

7. Gambling debt.

୮ । ଇନିଶ (ବୃକ୍ଷ) (ଦେଖ)

8. Inisha (tree) (See).

୯ । ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)—(ଦେଖନ୍ତୁ. ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)—

9. Āchhu (tree) (See).

୧୦. ବିଶ.—୧ । ପଣାଖେଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

1. Relating to dice.

୨ । ଜୁଆଖେଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

2. Relating to gambling

୩ । ଜୁଆଖେଳଦ୍ଵାରା ଯାହା ଜିତା ଯାଇଥାଏ; ହାତଦ୍ଵାରା
ଅର୍ଜିତ—3. Won by gambling.

ଅକ୍ଷିକପାଣ—୧୦. ବି—ଜୁଆଖେଳରେ ରଖାଯିବା ବାଜି—

Ākshikapāṇa Wager in gambling.

ଅକ୍ଷିପ୍ତ—୧୦. ବିଶ. (ଅ + କ୍ଷିପ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Ākshipta ୧ । ତଳକୁ ପିଟାଯାଇଥିବା—

(ଅକ୍ଷିପ୍ତ—ବି) 1. Thrown down.

୨ । ଜବରଦସ୍ତି ଛଡ଼ାଇ ନିଆ ଯାଇଥିବା—

2. Snatched away.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପଦ ୧ ଓ ୬ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଓ ୩ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଓ ୩ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଇଆକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କରାଯାଏ । ବା ୧ ଓ ୨ର ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ନୁହେଁ । ସ୍ୱାଧୀନ — 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଗୋଟିଏ ।

୩ । ସାଦାକୁ ବାଧା ଦିଆ ଯାଇଥାଏ; ପ୍ରତିହତ—

3. Repulsed.

୪ । ଉତ୍ସାଦିତ—4 Overthrown.

୫ । ଧରୁ ଯାଇଥିବା; ଧୃତ—5. Seized; grasped.

୬ । ଆକୃଷ୍ଟ—6. Drawn; attracted.

୭ । ପ୍ରଲୋଭିତ—7. Enticed; seduced.

୮ । ପରାଭୂତ—8. Overpowered.

୯ । ଅଭୂତ—9. Bewildered.

୧୦ । ଉଦ୍‌ବେଗିତ—10. Perplexed; distracted.

୧୧ । ଉପାକୃତ କରୁ ଯାଇଥିବା—11. Deposited.

୧୨ । ଅପମାନିତ—12 Insulted.

୧୩ । ଭୂଷିତ—13. Reviled; abused.

୧୪ । (ଅମୂଳ) ସଙ୍ଗେ ସମାନ—

14. Equal to; equivalent to.

ଅକ୍ଷିପ୍ତିକା—୧୦. ବି (ଅକ୍ଷିପ୍ତ + କ + ଅ) — ରଙ୍ଗଦୁର୍ଗୁ ଅସିଲ

Ākshiptikā ବେଳେ ନଟଦ୍ୱାରା ବୋଲୁଥିବା ସଙ୍ଗୀତ—

A particular air or song sung by an actor while approaching the stage.

ଆକ୍ଷିବ—୧୦. ବି. ପୂ. (ଆକ୍ଷିବ + ସ୍ୱାର୍ଥେ ଅ) — ନିଶାରେ ଭୁବୁତ—

Ākshiba Intoxicated

ବି—ସଜନାଗଛ (ଦେଖ)—Sajanā (tree) (See)

ଆକ୍ଷୁଟୀ—୧୦. ବି. ବି. ନିର୍ଦ୍ଦୟ, କଷ୍ଟ—Savage; cruel.

Ākshuṭī ୧୦ ବି. ଶ୍ରୀ—ଉପାକୃତ; ଚନ୍ଦ୍ରପୁରାବା ଶ୍ରୀ—A virago

ଆକ୍ଷେପ—୧୦. ବି. (ଅ + କ୍ଷିପ୍ତ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ) —

Ākshēpa ୧ । ଫୋପାଡ଼ିବା; ଫିଙ୍ଗାଯିବା; ଫିଙ୍ଗା—

(ଅକ୍ଷେପ—ବିଶ) 1. Throwing off, tossing; throwing away.

୨ । ଗତି—2 Movements.

୩ । କମ୍ପନ; ଅଭିବା—3. Shaking.

୪ । ଭୂଷିତ—4, Censure; reviling; abuse.

୫ । ଅପବାଦ; ଦୁର୍ନାମ—5. Satire; libel.

୬ । ଆକର୍ଷଣ—

6. Attraction.

୭ । ଅପହରଣ—7. Removal by theft.

୮ । ପ୍ରଲୋଭନ—8. Allurement; seduction.

୯ । ହାତ ଗୋଡ଼ ଛୁଆଡ଼ିବା; ଅଙ୍ଗବିକ୍ଷେପ—9. Spasm.

୧୦ । ରଙ୍ଗ ଅବି ଉପରେ ବୋଳିବା; ଲଗାଇବା—

10. Applying on; smearing over (as colour).

ବୋରବବା ଶ୍ରେୟ ନିବାହ ଗୋର—ପ୍ରାଚୀନ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୧୧ । ବାକ୍ୟର ଅନ୍ୟାର୍ଥ କଳ୍ପନା—11. Assuming another meaning of a word.

୧୨ । ଅନୁମାନ—12. Inference.

୧୩ । ଉପାକୃତ—13 A deposit.

୧୪ । ଅପର—14. Objection.

୧୫ । ସାହିତ୍ୟର ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ; ଅଭିପ୍ରେତାର୍ଥ ଗୋପନ—
15. A figure of speech in which something intended is suppressed.

୧୬ । ଅନୁତାପ—16. Regret.

୧୭ । ଅବଶୋଷ; ଶେଦ—17. Grief; sorrow.

ଆକ୍ଷେପକ—୧୦. ବି. ପୂ. (ଅ + କ୍ଷିପ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) —

Ākshēpaka ୧ । ସେ ଆକ୍ଷେପ କରେ—

(ଆକ୍ଷେପିକା—ଶ୍ରୀ) 1. Drawing; attracting.

୨ । ସେ ଫିଙ୍ଗେ—2. Throwing; tossing.

୩ । ଭୂଷିତାକାଶ—3 Reviling; abusing.

୧୦. ବି. ପୂ.—୧ । ନିନ୍ଦକ—1 Calumniator.

୨ । (ବିଦ୍ୟଗାତ୍ର) ଅଙ୍ଗବିକ୍ଷେପ—

2 Spasm; convulsion.

ଆକ୍ଷେପିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଖେଦକରିବା—To grieve.

Ākshēpibā ଏକ ଆକ୍ଷେପି ମାତ୍ରା ବଳପି ବଳରେ—ନିନ୍ଦକଗୋର. ସାଧାରଣକ ବ ।

ଆକ୍ଷୋଟ—୧୦. ବି.—ଆକ୍ଷୋଟ (ଦେଖ)

Ākshoṭa Akshoṭa (See)

ଆକ୍ଷୋଡ଼—୧୦. ବି.—ଆକ୍ଷୋଡ଼ (ଦେଖ)

Ākshoṛḍa Akshoṭa (See)

ଆକ୍ଷୋଦନ—୧୦. ବି. (ଅ + କ୍ଷୁଦ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅକ) —

Ākshodana ମୁଗୟା; ଶିକାର—Hunting.

ଆକ୍ଷଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ଅ. ଆକ୍ଷଡ଼ା) —

Ākhrḍā ୧ । ବ୍ୟାୟାମ ଓ ମଜ୍ଜବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ସ୍ଥାନ—

1. Gymnasium; a place for gymnastic exercise.

ବିଭବନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷଡ଼ାରେ ଶ୍ରୀମ ସେ ପଶଇ—ସାରଳା. ମହାବିରାଟ. ଶ୍ରୀ ।

୨ । ନୃତ୍ୟ ଶିକ୍ଷାଦି ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ସ୍ଥାନ—

2. A place for rehearsing singing and music; a music-school; a dancing-school.

୩ । ଏକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବୈଷ୍ଣବୀ ବା ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କର ମିଳନ ସ୍ଥାନ—3. Monastery; a place where anchorites of a particular sect congregate and live.

(ସଥା—ପୁରୀରେ ବଡ଼ ଆକ୍ଷଡ଼ା ଓ ସାନ ଆକ୍ଷଡ଼ା ୨୦ ଅଛି ।)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଞ୍	ଈଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

୪ । ନୃତ୍ୟକାଣ୍ଡ, ବ୍ୟାୟାମକାଣ୍ଡ ବା ସଙ୍ଗୀତକାଣ୍ଡ ଦଳ—

4. A part of dancers; athletes or chanters.

* । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଦଳ—

5. A particular party.

(ଯଥା--ସେ ଅମ ଅଖଡ଼ାରେ ବସିବା ଲୋକ ନୁହେ ।)

୬ । ଅଖଡ଼ା—6. A place where men of same class congregate.

ଅଖଡ଼ା କରବା—ଦେ. କି—୧ । ବ୍ୟାୟାମ ଅଭ୍ୟାସ କରବା—

Ākhrdā karibā 1 To perform gymnastic exercise.

୨ । ଅଖଡ଼ାରେ ଶୁଭୁକ୍ତଠାରୁ ନୃତ୍ୟଗୀତାଦି ଶିକ୍ଷା କରବା—

2. To learn music and dancing under a dancing master; to rehearse music

୩ । ଅଖଡ଼ାରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ନୃତ୍ୟଗୀତାଦି ଶିଖାଇବା ବା ତାଲିମ୍ କରବା—3. To train persons in music and dancing.

୪ । ନୃତ୍ୟଗୀତାଦିରେ ତାଲିମ୍ କରବାପାଇଁ ଲୋକଙ୍କୁ ଜମାଇବା—4. To collect people for the purpose of musical training.

ଅଖଡ଼ା ଗୁରୁ—ଦେ. କି—ଅଖଡ଼ାରେ ଶିକ୍ଷାମାନଙ୍କ ଉପଦେଶକ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ-
Ākhrdā guru One who trains people in singing music and atheletic feats.

ଅଖଡ଼ା ଜମାଇବା—ଦେ. କି—୧ । ନୃତ୍ୟଗୀତାଦି ପାଇଁ ଦଳ ଗଠନ
Ākhrdā jamāibā କରବା—1. To form a party of persons to be trained in music and dancing.

୨ । ନୃତ୍ୟଗୀତାଦି ପାଇଁ ଶିକ୍ଷାଦଳ ସଂଗ୍ରହ କରବା—

2. To gather pupils for training them to sing or dance.

* । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଗୋଷ୍ଠୀ ଦଳ ଗଠନ କରବା—

3 To form a party.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମତ ବା ମନକାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ
ଜମାଇବା—4. To gather people for a worthless or wicked purpose.

ଅଖଡ଼ା ଭାଙ୍ଗିବା—ଦେ. କି—୧ । ଗଠିତ ଅଖଡ଼ାର ଦଳକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା
Ākhrdā bhāngibā 1. To disband or break up a dancing or music party.

୨ । ଅଖଡ଼ାରେ ନୃତ୍ୟାଦି ଅଭ୍ୟାସ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସ୍ତଗିତ କରବା—

2. To discontinue rehearsals.

୩ । ଅଖଡ଼ାରେ କରାଯାଉଥିବା ଅଭ୍ୟାସ କର୍ମକୁ ଶେଷ କରି
ଘରକୁ ଅସିବା—3. To dismiss a music or dancing school after rehearsal.

ଅଖଡ଼ା—ଦେ. କି—ଅକ୍ଷ (ଦେଖ)

Ākhtā Āktā (See)

ଅଖଥୁ—ଦେ. ଅ—ଦୃଶ୍ୟାବ୍ୟକ୍ତିକ ଛେପ ପକାଇବାର ଅନୁରଣଶବ୍ଦ—
Ākhthu A sound in imitation of that in spitting.

ଅଖନି—ବୈଦେ. (ଅରବ) କି—ଅକ୍ନି (ଦେଖ)

Ākhni Ākni (See)

ଅକ୍ଷାନ୍ତି

ଅକ୍ଷପାଖ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ.—ଉତ୍ତରାଂଶ; ଏପାଖ ସେ ପାଖ—
Ākhpākha This side and that; here and there.

ଦେ. କି.—ଅକ୍ଷପାଖ (ଦେଖ)

Ākhpākha (See)

ଅକ୍ଷରୀରସମା—ବୈଦେ. (ଅ.) କି—ଅକ୍ଷରୀରସମା (ଦେଖ)
Ākhrichārsamā ଶୁକ୍ଳସମ୍ବାଦ = ରୁଧିର) ମୁସଲମାନଙ୍କ
ସପ୍ତ ମାସର ଶେଷ ରୁଧିର ଦିନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ପର୍ବ—
A festival observed by the Mahomedans on the last wednesday of the month Safar.

ଅକ୍ଷରୀରସମା—ବୈଦେ. (ଅ.) କି—ଅକ୍ଷରୀରସମା (ଦେଖ)

Ākhrichārsammā Ākhrichārsamā (See)

ଅକ୍ଷଣ୍ଡା—ସଂ. କି. (ଅ + ଶ୍ଚ ଧାତୁ = ଭେଦକରବା = କର୍ତ୍ତୃ. ଅଳ
Ākhaṇḍā ସେ ବଜ୍ରଦ୍ୱାରା ପଟ୍ଟ ଭେଦ କରାଥିଲେ)—
ଦେବରାଜ ଇନ୍ଦ୍ର—God Indra.

ଅକ୍ଷଣ୍ଡାମଣି—ଦେ. କି—ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାରେ ବୈତରଣୀ ଓ ସାଲନ୍ଦା
Ākhaṇḍāmaṇi ଏହି ଦୁଇ ନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ଶିବଲିଙ୍ଗ—An image of Śiba in the district of Balasore.

ପ୍ରକାଶ ସଙ୍ଗମେ ଅକ୍ଷଣ୍ଡାମଣି ପାଦକମଳ । ଶ୍ୟାମାଧ୍ୟ—ଭଞ୍ଜ ।

ଅକ୍ଷାନିକ—ସଂ. କି. ସ୍ତ (ଅ + ଶ୍ଚ ଧାତୁ = ଖୋଳିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇକ;
Ākhanika ସେ ମୂଢ଼ିକା ଖନନ କରେ)—

୧ । ଚୋର—1. Thief.

୨ । ଶୁକର—2. Boar; hog.

୩ । ମୁଷିକ—3. Mouse.

୪ । ଖଣ୍ଡା; ଖନି—4. A small hovel.

ସଂ. କି—ଖନନକାରୀ—One who digs the earth.

ଅକ୍ଷନ୍ଦ—ଦେ. କି.—୧ । ଅଶୁଳକା; ଚାଟ ଜରି ଅଟକାଇବା—

Ākhaṇḍa 1 Restraining a person from advancing;

ଏକ ଲୋଭେ ମାରିବେ ସେ କରଣ ଅଟକ । ସାଲନ୍ଦା, ମହାବରଣ, ଶବ୍ଦ ।

୨ । ଲୁପ୍ତକର ଶତ୍ରୁକୁ ଜଗିବା—

2 Lying in ambush.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁସ୍ତାକରେ ଏହି ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ବା ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଗୋଟିକେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଦଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବର' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବର' ଦେଖିବେ ।

ଅଖନ୍ଦି—ଦେ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ଧୁକ—

Ākhandi A kind of gun.

ଶବ୍ଦ ପଞ୍ଚାଶ ଲେଖେ ଥିଲେ ଜଣି,

ଅଖନ୍ଦି ଆଖନ୍ଦି ନ ଦେଇଲେ ବାରି । ଗ୍ରନ୍ଥକାର—ସମ୍ବନ୍ଧରତ୍ନ. ୩ ।

ଅଖନ୍ଦିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅଶୁଳକା; ବାଟ ଓଗାଳିବା; ବାଟ ଶୁଖି ନଦେବା—

Ākhandibā To restrain a person from going in his way.

ଅଖପାଖ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ ଅକ୍ଷି ଓ ପାଖ)—୧ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ;

Ākhapākha ଚତୁର୍ଦିଗ—1. All sides in the vicinity.

ଆଶପାଶ

ଆଶପାଶ ୨ । ନିକଟ; ସମୀପ—2 Near.

ଦେ. ବି.—ନୈକଟ୍ୟ; ସାମୀପ୍ୟ—Vicinity.

ଅଖପାଖିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ସନ୍ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—

Ākhapākhiā Adjacent.

ଆଶ୍‌ପାଶ୍

ଅଖପାଖେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ.—୧ । ନିକଟରେ—

Ākhapākhe 1. Near by; in the vicinity.

ଆଶେପାଶେ ୨ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଚତୁର୍ଦିଗରେ—

2 On all sides in the vicinity.

ଅଖର—ବୈଦେ. (ଆ) ବି.—୧ । ଶେଷ—

Ākhar 1. Termination; end.

ଆଧବ; ଆଧିବ ପରସ୍ପରରେ ଅଖରକୁ ଦେବାର ଏହି ଏକା ଏଥୁଁ ଫଳ ।

ଆକ୍ଷର ଆକ୍ଷର କବଚର୍ଯ୍ୟ—ବିଶୋଦ୍ଧବର୍ଣ୍ଣ, ଫ. ଗୀତ ।

(ଅଭିଳ୍—ବିପ୍ରସ୍ତାବ) ୨ । ସମାପ୍ତି—2. Completion; finish.

୩ । ଅବସାନ; ଗତହେବାଅବସ୍ଥା—

3. Expiry.

କ୍ରି. ବିଶ.—ଅଖର (ଦେଖ)

Ākhari (See)

ବିଶ.—ଅଖର (ଦେଖ)

Ākhari (See)

ଅଖର—ସ. ବି. (ଆ + ଖର୍ ଧାତୁ = ଖୋଳିବା + କରଣ. ଅର; ଯାହା

Ākhara ଦ୍ୱାରା ମାଡ଼ି ଖୋଳାଯାଏ)—

ଆକ୍ଷର ଖନିତ; ଖଣ୍ଡ—A digging bar; sped.

ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଅକ୍ଷର—

Alphabet; letter.

ଅଖରକୁ—ବୈଦେ. (ଆ) କ୍ରି. ବିଶ.—ଅଖର (ଦେଖ)

Ākharaku Ākhari (See)

ଅଖରି—ବୈଦେ. (ଆ) ବିଶ.—୧ । ସବ୍ୟଶେଷ—1. Last.

Ākhari ୨ । ଗତ—2. Past; gone.

ଆକ୍ଷରି (ଯଥା—ଅଖର ସଦୃଶ)

କ୍ରି. ବିଶ.—୧ । ସବ୍ୟଶେଷକୁ; ସବ୍ୟଶେଷରେ—1. At last.

୨ । ଶେଷଦେଶକୁ—2 Towards the end.

୩ । ପଛକୁ—3. Later on; afterwards.

ଅଖରୋଟ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକ୍ଷୋଟ—ଅକ୍ଷୋଟ (ଦେଖ)

Ākharoṭa Akshoṭa (See)

ଅଖାତ—ସଂ. ବି. (ଅଖାତ = ଦେବଖାତ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. ଅ)—

Ākhāta ୧ । ଦେବଖାତ; ଅକୃତ୍ରିମ ଜଳାଶୟ—

1 A lake; a natural reservoir of water.

୨ । (ତୁଙ୍ଗୋଳପରିଭ୍ରମଣ) ଉପସାଗର—2. Bay.

ଅଖାଶାଖା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ସଖା; ସହାୟ)—

Ākhaśākha ୧ । ସହାୟ—1. Help.

୨ । ରକ୍ଷକ—2. Protector.

ଅଖି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷି)—୧ । ନେତ୍ର, ଚକ୍ଷୁ—1. Eye.

Ākhi କାଣି ଅଖିରେ କଳିଲ ଗାରେ—ଦଗ ।

ଆଖି, ଡାକ; ଡାଖି

ଆଖି

୨ । ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି—2 Eye-sight.

୩ । ଦୃଷ୍ଟି—3. Look.

ସଖି ଅଖି ରଖିଲୁ ରସାରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ।

୪ । ଅଖିପ୍ରକର ଗଣ୍ଡି—4. The eye-like protuberance on the knot of a stem of sugarcane.

୫ । (କିରୀଟିକା) ନିଖିଆ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଚିହ୍ନ—

5. The eye-like signs on the top of the cocoanut.

୬ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବିବେଚନାଶକ୍ତି; ବିବେଚନା—

6. Consideration; discretion; discernment.

୭ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବୁଦ୍ଧି—7. Intelligence.

ଅଖିଆ—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଶ୍ଵୀ. [ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ଯଥା—

Āhiā ଚିଲିଆଖିଆ, ଶେରା ଆଖିଆ]—

(ଅଖେଇ—ଶ୍ଵୀ) ୧ । ଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ—1. Eyed, (used in compounds)

୨ । ଦୃଷ୍ଟିଆ (ଦେଖ)

2. Drushtīā (See)

୩ । ହୁକୁଡ଼ା ବଳଦଙ୍କ ଆଖି ଉପରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅଳ୍ପ ପୋତଳ—

୩. A band tied over the eyes of a shying bullock.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ପ୍ରଚକ୍ଷୁ—Spectacles.

ଅଖିଆଗରେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ.—ସମ୍ମୁଖରେ; ସମ୍ମୁଖରେ—

Ākhiāgare Before one's very eyes.

ଚାଷିର ମାମ୍ବେ

ଅଖିଆଲୁଅ—ଦେ. ବି—ଅଖି ପତା ଉପରେ ବାଦାରିବା ବ୍ରଣ—

Ākhiālūa A boil on the eye-lashes; sty,

ଆଖୁନୀ

Hordeolum; Posthia.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

[ଦ୍ର—ଅଞ୍ଜ ପତା ବା ଅଞ୍ଜ ଉପରେ ଉଠିବା ବ୍ରଣକୁ ଅଲୁଅ କହନ୍ତି ।]

ଅଞ୍ଜିକଣ—ଦେ. ବ—ନାକ ପାଖରେ ଥିବା ଅଞ୍ଜର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡ—

Ākhikana Corner of the eye

ଚୋଖେବ କୋନା

(ଅଞ୍ଜିଲଞ୍ଜ—ବିପଦ)

ଅଞ୍ଜିକାନ୍ଧିବା—ଦେ. କି—ଅଞ୍ଜ ଦେଖାଇବା (ଦେଖ)

Ākhikārdhibā Ākhi dekhāibā (See ,

ଚୋଖ ଦେଖାନ

ଅଞ୍ଜିଖୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବ—ଅଞ୍ଜ ଉପରେ ଦେବା ବ୍ୟଥା—

Ākhikhuṇḍā Aching of the eye.

ଅଞ୍ଜିଖୋଲିବା—ଦେ. କି—ଅଞ୍ଜୁପିତ୍ତବା (ଦେଖ)

Ākhikholibā Ākhiphitibā (See)

ଅଞ୍ଜିଖୋସିବା—ଦେ. କି—ବସ୍ତୁ, ଭୟ ବା ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯୋଗୁଁ (କୌଣସି

Ākhikhosibā ବ୍ୟକ୍ତି) ଅଞ୍ଜିର କଳା ଡୋଳାକୁ ଉଲଟାଅଡ଼କୁ

ଟେକିବା; ଶିବନେହ ଦେବା—

To have one's pupils turned upwards.

ଅଞ୍ଜିଖୋସିହୋସିବା—ଦେ. ବ.—୧ । ବସ୍ତୁ, ଭୟ ବା ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯୋଗୁଁ

Ākhikhosihosibā ଅଞ୍ଜର କଳା ଡୋଳା ଉଲଟା ଅଡ଼କୁ

ଶିବନେହଦେବା; ଚୋଖ ଉଲଟେଯାଏ ଟେକି ହୋଇଯିବା—

ଆଁକ୍ଷୁରଜଜାନା 1. The turning of pupils of the

eyes upwards.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଶୁନିଆଁ ଦେବା; ଚାଟିକାଦେବା—

2. Being frightened, being dumb-founded,

ଏହା ଦେଖି ରବିନ ଅଞ୍ଜି ଖୋସି ହୋଇଗଲା—ବୁଝିଲାବୁଝାଏ. ନଅହୁଣ୍ଡି ।

ଅଞ୍ଜିକଟା—ଦେ. ବ.—ଅପାଙ୍ଗଦୃଷ୍ଟି; ଅଞ୍ଜିଠାର—Side-glance.

Ākhichhatā

ଅଞ୍ଜିକଲକଲକରିବା—ଦେ. କି—ଚକ୍ଷୁ ଲୋଭକପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା—

Ākhichhalachhalakaribā

To have tearful eyes.

ଅଞ୍ଜିକଲକଲହେବା—ଦେ. ବ.—ଅଞ୍ଜ ଲୋଭକପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଚକ୍ଷୁଲହେବା—

Ākhichhalachhalahebā Eyes becoming tearful

ଅଞ୍ଜିକୁଇବା—ଦେ. କି—ଶପଥପୂର୍ବକ ଅଞ୍ଜିକ ସ୍ପର୍ଶକରିବା—

Ākhichhuiṇbā To swear by touching the eyes.

ଅଞ୍ଜିଠାର—ଦେ. ବ.—୧ । ଅଞ୍ଜିଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ସଙ୍କେତ—

Ākhiṭhārā 1 Signal by side-glances.

ଚୋଖଟାରା ୨ । ଅଞ୍ଜୁକ ଡାକିବା—2. To beckon by

winks.

ଅଞ୍ଜିଠାର—ଦେ. ବ.—ଅଞ୍ଜୁର (ଦେଖ)

Ākhiṭhārā Ākhiṭhārā (See)

ଅଞ୍ଜିଠାରମାରିବା—ଦେ. କି. ୧ । ଅପାଙ୍ଗଦୃଷ୍ଟିକରିବା—

Ākhiṭhāramāribā 1. To cast side-glances.

ଚୋଖଟାରା ଶକ୍ତି ଦେଖି ମାରେ ଅଞ୍ଜିଠାର—ପ୍ରାଚୀ. ପରଚେରା ।

ଆଁକ୍ଷମାରନା ୨ । ଅଞ୍ଜୁଦ୍ୱାରା ସଙ୍କେତ କରିବା—

2 To beckon with eyes.

ଅଞ୍ଜିଠାର—ଦେ. କି.—ଅଞ୍ଜିଠାର ମାରିବା (ଦେଖ)

Ākhiṭhāribā Ākhiṭhāramāribā (See)

ଚୋଖଟାରା

ଆଁକ୍ଷମାରନା

ଅଞ୍ଜିଡ଼ି—ଦେ. ବ.—ଉଲ୍ଲିକାରେ ନାହାରେ ବସି ଯାଉଥିବା ଲୋକଙ୍କ

Ākhiṭṭi ଦେହରେ ପାଣି ନ ଲାଗିବାପାଇଁ ନୌକାର ଭଲରେ

ପକାଯିବା ବାରେ ବୁଣା ଯାଉଥିବା ଚଲେଇ—

A mat of bamboo placed at the bottom

of a boat for the convenience of the people.

ଅଞ୍ଜିଡ଼ିଆ—ଦେ. ବ.—ଚକ୍ଷୁରୁଣ—

Ākhiṭṭiā Throbbing of the eye-lids.

ଚୋଖନାଟ

ଅଞ୍ଜିଡେଇବା—ଦେ. ବ.—ଅଞ୍ଜୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ākhiṭṭibā Ākhiṭṭiā (See)

ଅଞ୍ଜିଡେଇଦେବା—ଦେ. କି—ଅଞ୍ଜୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ākhiṭṭidebā Ākhikhosibā (See)

ଅଞ୍ଜିଡୋଳା—ଦେ. ବ.—ଚକ୍ଷୁମଧ୍ୟସ୍ଥ ଧଳା ଅଂଶ—Eye-ball.

Ākhiṭṭolā

ଅଞ୍ଜିଡୁରୁଷ୍ଟିଆ—ପ୍ରା. ବଣ.—ଅଞ୍ଜୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ākhiṭṭurushṭiā Ākhiṭṭurushṭiā (See)

ଅଞ୍ଜିଡୁଷ୍ଟିଆ—ପ୍ରା. ବଣ.—ଅଞ୍ଜୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ākhiṭṭushṭiā Ākhiṭṭurushṭiā (See)

ଅଞ୍ଜିଡୁଷ୍ଟିଆ—ଦେ. ବଣ.—ଯାହା ଲୋକଙ୍କ ଲଳସାପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖା

Ākhiṭṭurushṭiā ଯାଉଥିବା—

(a thing) Which has been looked on by envying eyes.

ଅଞ୍ଜିଡେଖାଇବା—ଦେ. କି.—ଭୟ ଦେଖାଇବା; ଉଲ୍ଲୁଟି କରିବା;

Ākhiṭṭekhāibā ଅଞ୍ଜୁଦ୍ୱାରା ଧମକ ଦେବା—

ଚୋଖଦେଖାନ To frown; to threaten with a

ଆଁକ୍ଷଦିକ୍ଷ୍ଟାନା frowning face.

ଅଞ୍ଜିଡେବା—ଦେ. କି—ଲୋଭରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦେଖିବା; ଲଳସା—

Ākhiṭṭebā ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବା—To cast wistful

ଚୋଖଦେଖାନ glance on a thing

ଆଁକ୍ଷଡାଳନା ଦେହ ଶରୀରେ ଉଠେ ଭାବ, ରଥ ପତାକେ ଦେଇ ଅଣି ।

କବିଭାଷା—ବିବରଣ. ୧୦ମ ।

ଅଞ୍ଜିଧର—ଦେ. ବ.—ରୋଗବିଶେଷ—Ophthalmia.

Ākhiṭṭharā [ଦ୍ର—ଏ ରୋଗରେ ଚକ୍ଷୁ ଅଭକ୍ତ ଓ ବ୍ୟଥିତ

ଚୋଖଟିଆ ହୁଏ ।]

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ଧୂସର ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯେତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରଣ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚରଣ କୌଣସି ଚରଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯେତେ ଗୋଟିଏ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ସାଧକମାନେ ତହିଁର ଅନ୍ତରାଳ ୧ ବା ୨ ଚରଣ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ହେବ । ଯଥା — 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଗୋଟିଏକି; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଠଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅକ୍ଷର' ନ ପାଠଲେ 'ଅକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅକ୍ଷର' ନ ପାଠଲେ 'ଅକ୍ଷର' ଦେଖିବେ

ଅଖିଧରକା — ଦେ. ବି. — ଅଧିଧର (ଦେଖ)

Ākhidharibhā Ākhidharā (See)

ଆକ୍ଷିଧରନା

ଅଖିନପାରିକା — ଦେ. କି. — ଶେଷସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଖିରେ ଦେଖା

Ākhinapāribhā ନ ଯିବା — (eyes) Not to reach

ଚୋଖିନାପାରିକା the limit. — (ଯଥା — ବଡ଼ ଦେଉଳ

ଉପରକୁ ଅଖି ପାରିକା ହୁଏ ।)

ଅଖିନାଲକାରିକା — ଦେ. କି. — ୧ । ଅରକ୍ତ ଚକ୍ଷୁ ଦେଖାଇବା —

Ākhinālakaribhā 1. To show red-eyes

ଚୋଖିନାଜ୍ଞାନ ୨ । ରାଗ ହେବା — 2. To be angry; to cast an angry look.

ଅଖିପକାରିକା — ଦେ. କି. — ୧ । ଦେଖିବା —

Ākhipakāribhā 1 To see; to look on.

ଚୋଖିନାପାରିକା ୨ । ଅଧିଦେବା (ଦେଖ)

ଆକ୍ଷିଧରନା 2. Ākhidharā (See)

ଅଖିପତା — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷି + ପତ) — ଚକ୍ଷୁର ଅବରଣ ପତ୍ତ;

Ākhipatā ପଲକ; ପିଛଡ଼ା — Eye-lids.

ଚୋଖିନାପାରିକା

ଅଖିପତାକାଶନାହେବା — ଦେ. କି. — ଅଦୌ ନିଦ୍ରା ନ ଆସିବା —

Ākhipatākashā Not to have a wink

nahebhā

of sleep.

ଅଖିପଲକରେ — ଦେ. କି. ବିଶ — ଖୁବ୍ଦୃଷ୍ଟି; ସବୁବେଳେ — In the

Ākhipalakare twinkling of an eye;

ଚୋଖିନାପଲକେ instantly

ଅଖିପାଖି — ଦେ. ବି. — ଶ୍ଵେତ ହଠାତ୍ ପଶି ନ ପାରିବା, ଏହି

Ākhipākhi ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିର୍ମିତ ଏକପ୍ରକାର କୌଶଳଯୁକ୍ତ

ଗୃହ — A house with a device to

prevent a person entering it.

ଅତି ଚକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅଖିପାଖି — ପାଠାୟନ. ନୃସିଂହପୁରୀ ।

ଅଖିପାଣି — ଦେ. ବି. — ଲୁହ; ଲୋଚନ — Tear.

Ākhipāṇi କାନ୍ଦୁ କାନ୍ଦୁ ଅଖି ପାଣି ଅଖି କୋଣେ ମନ୍ଦିତ — ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଖିପାଣିଅଖିରେମରିବା — ଦେ. ବି. — କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବହୁକାଳ

Ākhipāṇiākhire ଅପେକ୍ଷା କରି କରି ଶେଷକୁ ନିରାଶ ହେବା-

maribhā Becoming hopeless after

waiting and waiting.

ଗୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ଅଖି ପାଣି ଅଖି କୋଣେ ମନ୍ଦିତ — ସଙ୍ଗୀତ ।

ଅଖିପାଣେଇବା — ଦେ. ବି. — ସରଦ ବା ରୋଗ ହେତୁରୁ ଅଖିରୁ ପାଣି

Ākhipāṇeibhā ବୋହିବା — Flowing of tears from

the eyes due to cold or disease.

ଅଖିପିଛଡ଼ା — ଦେ. ବି. — ଚକ୍ଷୁ ପଲକକୁ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ବୁଜିବା; — ଚକ୍ଷୁ

Ākhipichhardā ପଲକ — Winking of the eyes.

ଅଖିପିଛଡ଼ାପକେଇବା — ଦେ. କି. — ଚକ୍ଷୁର ପଲକକୁ ବନ୍ଦ କରିବା —

Ākhipichhardāpakeibhā To wink.

ଅଖିପିଛଡ଼ା — ଦେ. ବି. — ଅଧିପିଛଡ଼ା (ଦେଖ)

Ākhipichhardā Ākhipichhardā (See)

ଅଖିପିଛଡ଼ାକା — ଦେ. କି. — ଅଖିପିଛଡ଼ାପକେଇବା (ଦେଖ)

Ākhipichardibhā Ākhipichhardāpakeibhā (See)

ଅଖିପିଛଡ଼ା — ଦେ. ବି. — ଅଖିପିଛଡ଼ା (ଦେଖ)

Ākhipichhāla Ākhipichhardā (See)

ଅଖିପିଛଡ଼ାକା — ଦେ. କି. — ଅଧିପିଛଡ଼ାପକେଇବା (ଦେଖ)

Ākhipichhālibhā Ākhipichhardāpakeibhā (See)

ଅଖିପୁଅ — ଦେ. ବି. — ୧ । ଅଧିତୋଳାର ମଝିରେ ଥିବା କଳା ଅଂଶ —

Ākhipua 1 Black eye-ball; pupil

ଆକ୍ଷିକାତାରା ୨ । ଅଖିର କଳା ଅଂଶର କେନ୍ଦ୍ରରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ରୂପ —

2. The small image reflected in the

Retina.

ଅଖିପିଟାଇବା — ଦେ. କି. — ଅଖି ପିଟାଇବାର ଶିଳ୍ପକୁ ରୂପ — The

Ākhipitāibhā causative form of Ākhipitāibhā

ଚୋଖିନା

ଆକ୍ଷି ଖୋଲିବା

ଅଖିପିଟିବା — ଦେ. କି. — ୧ । ଚକ୍ଷୁରୁ ଖୋଲିବା ହେବା —

Ākhipitibhā 1. (eyes) To open.

୨ । ବିରାଡ଼ ଓ କୁକୁର ହୁଅନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ ଅଧିପତା ଖୋଲି

ଯିବା — 2 (eyes the young of cats and

dogs) To open for the first time.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନୋଦୟ ବା

ଚିନ୍ତନ ଉଦୟ ହେବା — 3. To hit upon an

idea (about something).

ଅଖିପୁଟା — ଦେ. ବିଶ. ସଂ. — ୧ । ସାହାର ଅଖି ପୁଟୁ ଯାଇଥାଏ —

Ākhiputā 1. Blinded.

୨ । ଗାଳିବଶେଷ; ଅଜ୍ଞ; ଅବିବେଚକ —

2. Ignorant; unreasonable.

ଅଖିପୁଟାଇବା — ଦେ. କି. — ଅଖିରେ ମୁହଁରୁ ବସ୍ତୁ ଗୋଟି କଣା କରି —

Ākhiputāibhā ଦେବା — To make the eye blind.

ଚୋଖିନା

ଆକ୍ଷି ଫୁଟିବା

ଅଖିପୁଟିବା — ଦେ. ବି. — ଅକ୍ଷ ହେବା; ଚକ୍ଷୁ ଲୋପ ହେବା —

Ākhiputibhā Becoming blind.

ଚୋଖିନା ଯାହା ଏ ସକାର୍ଥ ରୂପେ ହେଉ ଅଖି ପୁଟୁ —

ଆକ୍ଷି ଫୁଟିବା ଚକ୍ଷୁରୁ ମହାବେଦ. ବନ ।

ଅଖିପୁଟେଇବା — ଦେ. କି. — ଅଧିପୁଟାଇବା (ଦେଖ)

Ākhiputeibhā Ākhiputāibhā (See)

ଅଖିପୁଲ — ଦେ. ବି. — ଅଖିରେ ପୁଲ ବା ମାଂସବୃଦ୍ଧି ହେବା ରୋଗବଶେଷ —

Ākhipulā Pearl in the eye,

ଚୋଖିନା ମାଂସବୃଦ୍ଧି

ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ	ସ	ସ	ଂ	ଇଅ	ଐ	ଋ

ଅଖିଫେରାବ—ଦେ. କି—ଖୁବ୍‌ଅଡ଼ିକୁ ଚାହିଁବା—

Ākhipherāibā To look around.

ଚୋଖିଫେରାବ

ଅଖିବାଲ—ଦେ. ବ—ଅଖିପତାରେ ଥିବା କେଶ—

Ākhibālā Hair on the eye-lids.

ଚୋଖିର ବୋମ

ଅଖିବୁଜାବୁଜି—ଦେ. ବ—ଦେଖିବୁ ଜେଲକଣେଷ; ବୁଝିଅଣି ଜେଲ;

Ākhibujābujī (ଏ ଜେଲରେ ଶ୍ଵେତସ୍ଥାନୀୟ ଜଣକର ଅଖିକୁ ବୁଝିଅଣିସ୍ଥାନୀୟ ଆଉ ଜଣେ ସଙ୍ଗୀ ଲୁଗାରେ ବୁଜି ଦିଏ; ଅନ୍ୟ ସଙ୍ଗୀମାନେ ଲୁଚନ୍ତି; ଶ୍ଵେତ ସେମାନଙ୍କୁ ଖୋଜେ)—A sort of native play.

ଅଖିବୁଜାଲ—ଗ୍ରା. ବ—ଅଖିବୁଜାବୁଜି (ଦେଖ)

Ākhibujālā Ākhibujābujī (See)

ଅଖିବୁଜିବା—ଦେ. କି—୧ । ଚକ୍ଷୁ ବନ୍ଦ କରିବା—

Ākhibujibā 1. To shut the eyes.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମରିଯିବା—2. To die

ଅଖିବୁଲାଇବା—ଦେ. କି—୧ । କ୍ରୋଧରେ ଅଖିକୁ ବଡ଼ ବଡ଼ କରି

Ākhibulāibā ତେ ଲାକୁ ଏଣେ ତେଣେ ଫେରାଇବା—

ଚୋଖିବୁଲାନା 1. To cast an angry look.

ଆଁକିଫେରାନା ୨ । ଉତ୍ତମରୂପେ ସବୁଆଡ଼ି ନିଶ୍ଚୟ କରିବା—

2. To look at every thing minutely.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା—

3. To investigate; to seek.

(ଯଥା—ସେ ଗୋଟିଏ ବରପାତ୍ର ପାଇଁ କହୁତ ଅଖି ବୁଲାଇଲେ ।)

ଅଖିବୁଲେଇବା—ଦେ. କି—ଅଖିବୁଲାଇବା (ଦେଖ)

Ākhibuleibā Ākhibulāibā (See)

ଅଖିମଲବା—ଦେ. କି—ଅଖିପତାକୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ବା ଲେଡ଼ିଦ୍ଵାରା ରଗଡ଼ିବା—

Ākhimalibā To rub the eye-lids.

ଅଖିମାରବା—ଦେ. ବ—ଅଖିଠାରବା (ଦେଖ)

Ākhimāribā Ākhiṭhāribā (See)

ଅଖିମିଟ୍ଟିକେ—ଦେ. କି. ବର୍ଣ୍ଣ—ନିମିଷକେ; ଅଖିପିଣ୍ଡିକାକୁ ସେଇକ

Ākhiṭṭike ସମୟ ସେଇକ ସମୟରେ—In the twinkling of an eye; in a moment.

ଅଖିମିଟ୍ଟିକା—ଦେ. ବ—ଅଖିକୁ ନିମିଷକେ କରିବା; ଘନଘନ ଅଖିପିଣ୍ଡିକା

Ākhiṭṭikā ପକାଇବା—Twinkling of the eye.

ଅଖିମିଟ୍ଟିକାକା—ଦେ. କି—ଅଖିକୁ ଘନଘନ ବୁଜିବା; ଅଖିପିଣ୍ଡିକା—

Ākhiṭṭikāibā To shut and open the eyes frequently.

ଅଖିମିଟ୍ଟିକାମାରବା—ଦେ. କି—ଅଖିମିଟ୍ଟିକାକା (ଦେଖ)

Ākhiṭṭikāmāribā Ākhiṭṭikāibā (See)

ଅଖିମିଟ୍ଟିକାକା—ଦେ. କି—ଅଖିକୁ ଘନଘନ ବୁଜିବା—

Ākhiṭṭikāibā To shut the eyes frequently.

ଅଖି ରଙ୍ଗ କରିବା—ଦେ. କି—ଅଖି ନାଲି କରିବା (ଦେଖ)

Ākhi raṅga karibā Ākhi nāla karibā (See)

ପୁଣି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଖି କରିବା ରଙ୍ଗ

କରି ଦେଲା କାଣ୍ଡରେ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଅଙ୍ଗ । କୃଷ୍ଣସିଂହ । ମହାଭାରତ । ଶ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ।

ଅଖିରଙ୍ଗାଇବା—ଦେ. କି—ଅଖିନାଲି କରିବା (ଦେଖ)

Ākhirāṅgāibā Ākhiṇāla karibā (See)

ଅଖିରୁଚକ—ଗ୍ରା. ବର୍ଣ୍ଣ—ଚକ୍ଷୁରୋଚକ; ଯାହା ଦେଖିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ—

Ākhiruchaka Pleasing to the eye.

ଚକ୍ଷୁରୋଚକ

ଆଁକିମନୋହର

ଅଖିରୁ ଜୁଲୁଜୁଲିଆପୋକ ବାହାରିଯିବା—ଦେ. ବ—

Ākhiru julujulīāpoka bahārijibā

ଦୁର୍ବଳତା ପ୍ରଭୃତି ହେତୁରୁ ମଣ୍ଡିତଦୃଷ୍ଟି ଯିବାର, ଅଖି

ଅଗରେ ଜୁଲୁଜୁଲିଆପୋକ ପରି ଅଗ୍ନିକଣାମାନ ଦେଖାଯିବା

Seeing stars dance before the eyes (as a result of weakness)

ଅଖିରୁ ପାଣି ବହିବା—ଦେ. କି—କାନ୍ଦିବା—

Ākhiru pāṇi bahibā To shed tears.

ଅଖିରୁ ପାଣିମରିବା—ଦେ. ବ. (ବୁଦ୍ଧାବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ)—

Ākhiru pāṇimaribā ୧ । ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି ହ୍ରାସ ହେବା—

ଚୋଖିବ ଜଳ ମରା 1. (eye-sight) To diminish (owing to old age.)

୨ । (ବହୁକାଳ ଚାହିଁବା) ଅଧିକ କିଛି ଦେଖା ନ ଯିବା—
(nothing To be seen.

ଅଖିରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ଗେଞ୍ଜିବା—ଦେ. କି—୧ । ଚରକ୍ଷ କରିବା—

Ākhire āṅguṭhi geñjibā 1. To tease.

୨ । ଠକ ଦେବା—2 To cheat.

ଅଖିରେ କାଠି ଗେଞ୍ଜିବା—ଦେ. କି—ବରକ୍ଷ କରିବାପାଇଁ କୌଣସି

Ākhire kāṭhi geñjibā କଥା ବାରମ୍ବାର କହିବା—

To speak something repeatedly in order to tease a person.

ଅଖିରେ ଧୁଳି ପକାଇବା—ଦେ. କି—ଠକ ଦେବା—

Ākhire dhūli pakāibā To deceive.

[ଦ୍ର—ଗୋଟିଏ ଅଖିରେ ଧୁଳି ପକାଇବା କଥା ସଦୃଶ ନୁହେଁ ।

ପକାଇମୋଡ଼ନ. ଉପ.ଶା.ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।]

ଅଖିରେକରିବା—ଦେ. କି—ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା; ସହ୍ୟ ନ ପାରିବା—

Ākhire najibā To be unable to bear or brook

ଚୋଖି ନାସାହସା

ଅଖିରେ ନାଚିବା—ଦେ. କି. (କୌଣସି ଅନୁପସ୍ଥିତ ବସ୍ତୁ)

Ākhire nāchibā ଉପସ୍ଥିତ ସ୍ଵରାଗରେ ଅସିବା—

ଚୋଖି ନାଚ (some absent thing) To dance before one's mind.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣି ୧ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଗୋଟିବେ; 'ଦଧୁ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଦ' ଗୋଟିବେ; 'ଅଗା' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଅ' ଗୋଟିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଅଲବ' ଗୋଟିବେ ।

ଅନୁବରଣେ ପାଶ୍ରବେ ଅଖିରେ ନାଚିଲେ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଅଖିରେ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କି—ଦୃଷ୍ଟ ହେବା—

Ākhire pardibā To be seen.

ଅଖିରେ ଶୁଖୁଅକଣ୍ଡା ଗୋଟିବା—ଦେ. କି—ଠକା; ପ୍ରବଞ୍ଚନା କରିବା—

Ākhire śukhuākaṇṭā geṇjibā To cheat;
to deceive

ଅଖିରୋଚକ—ପ୍ରା. କଣ—ଅଖିରୁଚକ (ଦେଖ)

Ākhirochaka Ākhiruchaka (See)

ଅଖିଲଗିବା—ଦେ. କି—୧ । ସରଦ ହେତୁ ଲେନର କୋହିକାକୁ

Ākhlāgibā ସେହି ଲେନର ଅଠାରେ ଦୁଇ ଅଖି ନ ଫିଟିବା
ରୋଗ—1. A sort of disease.

୨ । ନଦ୍ରା ଅସିବା—2. (sleep) To attack

ଅଖିଲଞ୍ଜି—ଦେ. କି—ଠକ୍ଷୁର ପ୍ରାନ୍ତଦେଶ—

Ākhlāñji The outer corner of the eye.

ଚାଧେବକୋନା

ଦୁଆଳା

ଅଖିଲେନ୍ଦର—ଦେ. କି—ଠକ୍ଷୁର ବହୁର୍ଗତ ମଳ—

Ākhlenderā The rehum of the eyes.

ଅଖିଲେନ୍ଦର—ଦେ. କି—ଅଖିଲେନ୍ଦର (ଦେଖ)

Ākhlendherā Ākhlenderā (See)

ଅଖିଲୋଭ—ଦେ. କି—ଠକ୍ଷୁର ପ୍ରୀତିକର; ସୁନ୍ଦର—

Ākhlōbhā Good-looking.

ଅଖୁ—ଦେ. କି. (ସ. ଇନ୍ଦ୍ର)—ଇନ୍ଦ୍ର; ସ୍ୱାମୀଶ୍ୱରୀ ସ୍ୱାମୀ ଉଦ୍ଭିଦ—

Ākhu ଶଶେଷ—Sugarcane.

ଆଧ; ଅକ

ଈକ; କେନ୍ତାରି; ଇନ୍

ତେ. ତେଜୁକୁ

[ଦ୍ର—ଅଖୁର ପ୍ରକାରମାନ—(୧) କାଳ ବା କଳକବିଭା; (୨) କନ୍ଦାର (ମୋଟ ଓ କୋମଳ); (୩) ବମ୍ବେଇ (ଧଳା); (୪) ବଙ୍ଗାଳ; (୫) ଖାଡ଼ି ଅଖୁ ବା ଖର; (୬) ରୂପ ଅଖୁ (ବେଶି ଧଳା); ଏହା ଦୁଇପ୍ରକାର—କାନ୍ତିରୂପ; ସାଧାରଣ ରୂପ; (୭) ଦୁଗୁରବାଣୀ—ଏହା କଳା କିନ୍ତୁ ଦେହଯାକ ଧଳା ଗାର; (୮) କୋଇମାଟୁର ବା ପର୍ମା (ତଣ୍ଡିଫୁଲ ପରି ଏହାର ଧଳା ଫୁଲ ହୁଏ); (୯) ଶାଠୀ (କଳା, ମୋଟ ଓ ଭଲ), କାଶୋର ଅଖୁ (ଅତି ସବୁ ନାଲି ଓ ଭଲ ।]

ସ.କ. (ଅ+ଶନ ଧାତୁ=ଖୋଳିବା+କର୍ତ୍ତୃ.ଭ୍; ସେ ଖୋଲେ)—

୧ । ମୂଷା; ଇନ୍ଦ୍ର—1. Mouse, rat.

୨ । ଶୁକର; ଗୁରୁ—2. Pig; hog.

୩ । ଚୋର; ଚୋର—3. Thief.

୪ । ସମ୍ପର୍କ ଆଉ କିଛି ସେ ଅପଣାର ପେଟକୁ ନ ଖାଏ;

କୃପଣ ଲୋକ—4. A miser.

* । ମୂଷାକାଳ (ଦେଖ)

5. Mushākāni (See)

ଅଖୁକଳ—ଦେ. କି—ଯେଉଁ କଳଦ୍ୱାରା ଅଖୁ ପେଡ଼ା ହୋଇ ଦୋରୁଅ

Ākhukālā ବାହାରେ; ଅଖୁ ପେଡ଼ିବାର କଳ—

A machine to press sugarcane.

ଅଖୁକିଆରି—ଦେ. କି—ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଖୁରୁଷ କରାଯାଏ—

Ākhukīārī A field of sugarcane

ଆଧବନ୍ଧେତ

ଉଷାଦୀ

ଅଖୁକିଆରିକୁ ଠେଲିଦେବା—ଦେ. କି. (ପ୍ରବଚନ)—ବିପଦରେ

Ākhukīāriku thelidebā ପକାଇବା; ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେବା—

To put in danger; to inflict pain.

(ଯଥା—ଥରେ ପାଲରେ ପକାଇ ଥିଲି ଯେ ଖସିଗଲୁ, ରହିଥା

ବେଳପଡ଼ୁ ଅଥୁ ଥରେ ଅଖୁକିଆରିକୁ ଠେଲି ଦେବ ।)

ଅଖୁକୋଲୁଅ—ଦେ. କି—ଅଖୁକଳ (ଦେଖ)

Ākhukolua Ākhukālā (See)

ଅଖୁକୋଲୁଅ—ଦେ. କି—ଅଖୁକଳ (ଦେଖ)

Ākhukolua Ākhukālā (See)

ଅଖୁକୋଲୁଅ—ଦେ. କି—ଅଖୁକୋଲୁଅ (ଦେଖ)

Ākhukolua Ākhukeluā (See)

ଅଖୁଖାଇ—ଦେ. କି—ଅଖୁକଳ (ଦେଖ)

Ākhukhāi Ākhukālā (See)

ଅଖୁଗ—ସ. କି. (ଅଖୁ=ମୂଷିକ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ākhuga ମୂଷିକବାହନ; ଗଣେଶ—The God ganeśa.

(who rides on a mouse)

ଅଖୁଛେଦର—ଦେ. କି—ଅଖୁଛେଦା (ଦେଖ)

Ākhuchhedarā Ākhuchhedā (See)

ଅଖୁଛେଦା—ଦେ. କି—୧ । ଅଖୁପେଡ଼ା ହେବା ପରେ କମ୍ପା ଦାନ୍ତରେ

Ākhuchhedā ଚୋବାଇ ଖୁଆ ହେବାପରେ ବାହାର ରସଶୟନ

ରୋଗ—1. Juiceless matter of sugar-

cane after it is pressed.

୨ । ଗୁଡ଼ରେ ରହିଯାଇ ଥିବା ଅଖୁର ଗୁଡ଼ ଗୁଡ଼ ରୋଗ—

2 Bits of bark left in molasses.

ଅଖୁଦଣ୍ଡା—ଦେ. କି. (ସ. ଇନ୍ଦ୍ରଦଣ୍ଡ)—

Ākhudandā ଅଖୁର ଗୋଟିଏ ଗଛ; ଗଛେ ଅଖୁ—

One plant of sugar-cane.

ଅଖୁଦୋରୁଅ—ଦେ. କି—ଅଖୁରୁ ପେଡ଼ା ହୋଇ ବାହାର ଥିବା ରସ—

Ākhudorua The juice of sugarcane

ଆଧେରସ

after it is pressed

ଈନ୍ଦ୍ରରସ

ଅଖୁଧଣ୍ଡା—ଦେ. କି—ଅଖୁଦଣ୍ଡା (ଦେଖ)

Ākhudandā Ākhudandā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଞ, ଷ	ଞ	ଋ, ଌ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଋ

ଅଖୁନ୍—ବୈଦେ (ଅ) ବ—୧ । ଶିକ୍ଷକ—1 Teacher

Ākhun ୨ । ପାରସି ଓ ଆରବୀୟାର ଶିକ୍ଷକ—

2. A teacher of Persian and Arabic

ପାରସି ପଢ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘରେ ଅଖୁନ୍ ନିସ୍ତୁତ ହେଲେ ।

ପଞ୍ଜାବମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗଣ୍ଠ ।

୩ । ପାରସି ଓ ଆରବୀ ପଢ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବା ମକ୍ତାବର ଶିକ୍ଷକ—

3. A teacher of a primary school of Persian and Arabic.

ଅଖୁନ୍‌ଜି—ବୈଦେ (ଅ) ବ. (ସମ୍ମାନାର୍ଥ)—ଅଖୁନ୍ (ଦେଖ)

Ākhunji Ākhun (See)

ବୈଦେ (ଅ) ଅ—ଅଖୁନ୍‌ଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ—A term of address to Ākhun.

ଅଖୁପଗ—ଦେ. ବ—ଅଖୁପଗାରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନଶ୍ରବ୍ଧକୁ ବିଭକ୍ତ କରିଥିବା
Ākhupaga ରେଖା—The line demarking the knots of sugarcane.

ଅଖୁପଣ—ଦେ. ବ—ଅଖୁଦୋରୁଅ (ଦେଖ)

Ākhupanā Ākhudorua (See)

ଅଖୁପବା—ଦେ. ବ—ଅଖୁପଗ (ଦେଖ)

Ākhupaba Ākhupaga (See)

ଆଦେବମ୍‌ଗ

ଅଖୁପେଡ଼ା—ଦେ. ବ. ଅଖୁକୁ ଖାଇରେ ଚୁପୁଡ଼ିବା—

Ākhuperdā Pressing of sugarcane.

ଅଖୁପେଡ଼ିବା—ଦେ. କି—ଅଖୁକୁ ଖାଇରେ ଚୁପୁଡ଼ିବା—

Ākhuperdibā To press sugarcane

ଅଖୁବାଡ଼ି—ଦେ. ବ—୧ । ଅଖୁ ଖେତ; ଅଖୁଅଧି; ଅଖୁ ପସଲ

Ākhubārdi ହୋଇଥିବା କ୍ଷେତ—1 A field of sugar-cane.

୨ । ଅଖୁସଞ୍ଜି—2 A stick of sugarcane.

ଅଖୁବାଡ଼ିଆ—ଦେ. ବଣ—୧ । ଅଖୁବାଡ଼ିରେ ଜାତ—

Ākhubārdiā 1. Produced in a field of sugar-cane.

୨ । ଅଖୁବାଡ଼ି ଜଗିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. A watch-man of a field of sugar-cane.

ଅଖୁଭୁକ—ସ. ବ. (ଅଖୁ=ମୁଷା + ଭୁକ୍ ଧାତୁ=ଖାଇବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ.)

Ākhubhuk କିମ୍ବ; ସେ ମୁଷାକୁ ଖାଏ)—ବରଞ୍ଚ—Cat.

ଅଖୁମଞ୍ଜି—ଦେ. ବ—କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲଗାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କଟା ହୋଇ-

Ākhumañji ଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଖୁର ପତ୍ର—

Small cuttings of the stem of sugarcane used as seed.

ଅଖୁରଥ—ସ. ବ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଖୁ=ମୁଷା + ରଥ=ବାହନ;

Ākhuratha ଯାହାଙ୍କର ମୁଷା ବାହନ)—ଗଣେଶ—
God Ganeśa.

ଅଖୁଶାଳ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଇନ୍ଦ୍ର + ଓ. ଶାଳ)—ସେଉଁଠାରେ ଅଖୁ

Ākhuśāla ପେଡ଼ା ହୋଇ ଗୁଡ଼ି ରନ୍ଧାହୁଏ—

ଆଖଶାଳ

A place where molasses is prepared from sugar-cane

ଅଖେଇବା—ଦେ. କି—୧ । ଦେଖିବା—1. To look at.

Ākheibā ୨ । ଦୂରରୁ ଦେଖିବା—

ଦେଖନା; ତାକନା 2. To see from a distance.

୩ । ଦୃଷ୍ଟି କରିବା; ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇବା—

3. To cast an evil eye upon.

୪ । କ୍ରମଶଃ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବା—

4 To come nearer gradually.

ଅଖେଇଲ; ଅଖେ ଅଖେ ପାଖେଇଲ । ପ୍ରବଚନ ।

ଅଖେଟ—ସ. ବ. (ଅ + ଶ୍ଟ ଧାତୁ=ଜାସ କରିବା; ମୃଗୟା କରିବା +

Ākheṭa ଭାବ. ଅ)—୧ । ମୃଗୟା; ପଶୁପକ୍ଷିବିକାର—

1. Hunting; chase.

୨ । ଜାସ; ଭୀତି—2 Fear; fright

ଅଖେଟକ—ସ. ବଣ. (ଅ + ଶ୍ଟ ଧାତୁ=ଜାସ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅକ)—

Ākhetaka ୧ । ମୃଗୟାଶୀଳ; ଶିକାରୀ—

1. Fond of hunting.

୨ । ଜାସଜନକ; ଭୟୋହ୍ୱାଦକ—2. Frightful.

ସଂ. ବ. (ଅଖେଟ=ମୃଗୟା + ସ୍ୱାର୍ଥ. କ)—

୧ । ମୃଗୟା; ଶିକାର—1. Hunting; chase.

୨ । ଶିକାରୀ—2. A hunter.

ଅଖେଟକ ପର୍ବା—ସ. ବ. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅଖେଟକ + ପର୍ବା)—

Ākhetaka parba ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ ଗୁରୁବିଷ୍ଣୁପର୍ବ—

(ଏ ଦିନ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦିର ପୂଜା ହୁଏ ।)—

The 13th day of the bright fortnight of Śrābana (in which weapons are worshipped).

ଅଖେଟନ—ସ. ବ. (ଅ + ଶ୍ଟ ଧାତୁ=ଜାସ କରିବା + ଭାବ. ଅକ)—

Ākhetana ଅଖେଟ (ଦେଖ)

Ākheṭa (See)

ଅଖେଟିକ—ସଂ. ବ. (ଅଖେଟ=ମୃଗୟା + ନିପୁଣାର୍ଥରେ. ଇକ)—

Ākhetika ୧ । ମୃଗୟାକୁଶଳ କୁକୁର; ଶିକାରୀ କୁକୁର—

1. A hunting dog.

୨ । ସେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମୃଗୟା କରେ—

2. One who hunts.

୩ । ସେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମୃଗୟାଦ୍ୱାରା ଖାଦ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରେ; ମୃଗୟାଜୀବୀ ବ୍ୟାଧ—3. A hunter.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁରୁଷ ଦୂରରେ ଥିବେ ତେବେ ଅପର ଓ ବାହା ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅପର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତର ବୌଦ୍ଧତା ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଯେ ଯେତେବେଳେ ଯେବେବି ଯାହାକିମଧ୍ୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଯେ ପାର୍ବ ସାମାଜ୍ୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ହେଉଥିବେ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ବାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାଉ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଉଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗା’ ନ ପାଉଲେ ‘ଅଗା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଉଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

ସ. ବିଶ—୧ । ମୃଗୟାସଂକ୍ରାନ୍ତ—1 Relating to hunting.

୨ । ମୃଗୟାର ଉପଯୁକ୍ତ—2. Fit for hunting

ଅଖେଟି—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଖେଟି = ମୃଗୟା + ଇନ୍, ୧ମ ୧ବ.)—

Ākheti ମୃଗୟା; ଚ୍ୟାୟ, ଶିକାରୀ—Huntsman; hunter

ଅଖେଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଅଖଡ଼ା (ଦେଖ)

Ākherdā Ākhrdā (See)

ଅଖ୍ୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ = କହିବା = କରଣ. ଅ + ଶ୍ଚା.)

Ākhyā ଅ)—୧ । ନାମ—1 Name

୨ । ସଂଜ୍ଞା—2. Definition

୩ । (+ ଭବ. ଅ) କଥନ—3 Speaking.

ଅଖ୍ୟାତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ମ. ତ)—

Ākhyāta ୧ । କଥୁତ—1. Spoken.

୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—2. Denominated.

୩ । ସ୍ୱବିଖ୍ୟାତ—3. Known

୪ । ଗନ୍ତରୂପେ କଥୁତ—4. Narrated.

୫ । ଅମୂଳ ନାମ ଦିଆଯାଇ ଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ)—

5. (a person or thing) Named so and so.

୬ । ଅମୂଳ ନାମରେ ଡକାଯିବା —

6. Called so and so

୭ । (ବ୍ୟାକରଣ) ରୂପ କରାଯାଇ ଥିବା (ଧାତୁ)—

7. Conjugated (root.)

ସଂ. ବି—୧ । ବ୍ୟାକରଣର ଇତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକରଣ—

1. The chapter on inflection of verbs.

୨ । ଇତ୍ୟନ୍ତ ଶବ୍ଦ; କ୍ରିୟା—

2. Verb which is inflected.

ଅଖ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ = କହିବା + ଅନ)—

Ākhyāna ୧ । ବାକ୍ୟ; କଥନ—

1. Word; description.

୨ । ଇତିହାସ—2. Legend; tradition.

୩ । କଳ୍ପିତ ବୃତ୍ତାନ୍ତ—

3. Tale; story; anecdote.

୪ । ଗନ୍ତାବ୍ଧି କଥନ—4. Narration.

ଅଖ୍ୟାପଣ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅକ୍ଷେପଣ)—ଅପବାଦ ଦେବା; ଦୋଷା-

Ākhyāpāṇa ରୋପଣ—Defamation; accusation.

ଅଖ୍ୟାୟକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ = କହିବା + କରଣ)

Ākhyāyaka ଓ କର୍ତ୍ତା. ଅବ.)—

(ଅଖ୍ୟାୟିକା - ଶ୍ଚା) ୧ । କଥକ; ପ୍ରବୃତ୍ତକ—

1. (one) Who relates a story.

୨ । ପ୍ରକାଶକ—2. Publisher.

୩ । ବକ୍ତା—3. Speaker.

ଅଖ୍ୟାୟିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ + ଅକ + ଶ୍ଚା. ଅ)—

Ākhyāyikā ୧ । ଗନ୍ତା; କାହାଣୀ—

1. Narrative; story; fable.

୨ । ଐତିହାସିକ ଉପନ୍ୟାସ—

2. A legendary story.

୩ । ଉପଲକ୍ଷାର୍ଥ କଥା; ବିଦିତ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କଥା—

3 Allegorical story; fable.

ଅଖ୍ୟେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ମ. ଯ)—

Ākhyeya କଥନୀୟ, ବାଚ୍ୟ—Speakable,

ଅଗ୍ର—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଗ୍ର)—୧ । ସମ୍ମୁଖ ବା ପୁରୋଭାଗ—

ଆଗେ; ଆଗା 1. Front; forepart of a thing.

ଅଗାଧା; ଆଗା ବିନ୍ଦୁ ବାଦ ଗନ୍ତାବ୍ଧି ବୃତ୍ତ୍ୟକ ପଦ୍ଧତି,

(ପଦ୍ଧତି—ବିପ୍ରସ୍ତାବ) ମୋ ଭୁକ ବାଜନ୍ତେ ସାନ୍ତ ସମକ ଅଗ—

ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ପୂର୍ବକାଳ—2. Past time.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ସମ୍ମୁଖକର୍ତ୍ତା; ପୂର୍ବକର୍ତ୍ତା—

1 In front; frontal; foremost.

୨ । ଅଗ୍ରସର—2. Leading; coming in front.

ସାହୁଆଣୀ ଯେପରି ତାହାଣୀକା ବୟାବନା ସେହିପରି ସବୁ କାମରୁ ଆଗ—

ପକାରମୋହିନୀ—ଗନ୍ତାବ୍ଧି ।

୩ । ପ୍ରଥମ—3. First (in place or time).

ଆଗ ପ୍ରଥମ ବାଦ—ଦଗ ।

୪ । ପ୍ରଥମ କରଣୀୟ—4. To be done first.

୫ । ଯେ ସବୁପ୍ରଥମେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ—

5. Doing a thing first of all.

ଆଗ ସୁନା ପାଗ—ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ଗୀତ ।

୬ । ପୁରାତନ—6. Old; ancient.

୭ । ଭବିଷ୍ୟତ—7. Future.

ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ସବୁପ୍ରଥମେ—1. First of all.

ବନ୍ଧ ଅରେ ଆଗ ପଛ ନବାବା, ତରୁଣ ଉପାୟ କରନ୍ତି ସିନା ।

ବିଦ୍ୟାବିଧି—ବିଦ୍ୟା ।

୨ । ପ୍ରଥମେ; ପ୍ରଥମତଃ—2 At first.

ତାହାଙ୍କୁ ଧନ ବେଳେ ଘୋଷ କର ଆଗ—ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧି. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୩ । ସମ୍ମୁଖରେ—3. In front.

ସେ କଥା କହୁ ଆଗ—କରାଧ୍ୟାୟ. ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ।

୪ । ପୂର୍ବେ—4. Before; previously.

ଆଗ—ସଂ. ବି. [ଅଗ୍ର. ୧ମ. ୧ବ. (ଇ ଧାତୁ ଗମନ କରବା +

Āgah କରଣ. ଅସ୍) = ସାହାଯ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ଅଧୋଗମନ କରେ]—

୧ । ଅପରାଧ; ଦୋଷ—1. Fault.

୨ । ପାପ; ଅଧର୍ମ—2. Sin.

୩ । ଶତ୍ରୁ—3 Injury.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	ଷ	କ	ଗ, ଗ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱକ୍ଷ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ନ୍ୟ

ଅଗକା—ଦେ. ବିଶ—ପୂର୍ବକାଳୀନ—

Āgakā Relating to the past

ଆଗେକାର

ଅଗକାର—ଦେ. ବିଶ—ଅଗକା (ଦେଖ)

Āgakāra Āgakā (See)

କ୍ରମେ ଗୁଣ ଥର ଅଛି ଅଗକର ଦୋଷେ । ସାମାନ୍ୟତାବରଣ ।

ଅଗକୁହା ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ଯେ ଆଗ କରି କଥା କୁହେ)—

Āgakuḥa ୧ । ଅଗବୋଲ — 1 Self-assertive.

(ଅଗବୋଲ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ଅନାଦୃତ ହୋଇ ବାକ୍ୟବ୍ୟୟ କରେ—

2. One who speaks out uncalled for.

୩ । ଯେ କିଛି ସମୟ ପୂର୍ବରୁ କଥା କହେ—

3. One who speaks out before due time.

୪ । ଯେ ଆଗ କରି ପାଞ୍ଜି ଫିଟାଏ— 4. One who speaks before all others, forward.

ଅଗଚାଲ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—

Āgachala ୧ । ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଗ୍ରଣ କରି ଚାଲେ—

ଆଗେବଢ଼ନା 1. One who precedes others.

ଅଗଚାଲ; } ଶ୍ରୀ ଅଗଚାଲ ଅଗବୋଲ ଘର ଗର ମୁହାଁ ଘାସ ଯେଲ—ଦଗ ।
ଅଗଚାଲେଇ }

୨ । ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲେ—

2. One who leads others.

୩ । (ମହାର୍ଥେ) ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଟପି ଅଗ୍ରସର ହୁଏ—

3 One who overtops others.

୪ । କେହି ନ ଚାଲୁଥିବା ଯେ ଚାଲେ—

4 Forward.

୫ । ଅଗବୋଲ (ଦେଖ)

5 Āgabolā (See)

ଦେ. ବି—୧ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିବା—

1. The act of preceding others.

୨ । ଦ୍ୱିତୀୟ ହେବା ବିଧବାର ପୂର୍ବ ସ୍ୱାମୀ ଭ୍ରାତୃପତା ପୁତ୍ର—

2. A remarried widow's son of the previous marriage.

ଅଗଡ଼—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ପାଟକ—

Āgarda Gate.

ଅଗତ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଭବିଷ୍ୟତ—

Āgat Future.

ଅଗତ—ସ. ବିଶ. (ଅ = ବସନ୍ତ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Āgata ୧ । ଅସି ପହଞ୍ଚିବା; ଉପସ୍ଥିତ—

1. Arrived; come.

୨ । (+ କର୍ମ. ତ) ପ୍ରାପ୍ତ; ଲଭି; ଅଧିଗତ—

2. Obtained; secured.

ଗ୍ରା. ବିଶ. (ଅଗାମୀ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ)—

୧ । ଭବିଷ୍ୟତ—1. Future.

ଗାହିଁ ତ ମୋ ପ୍ରୟ ଶୋଭା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ ଅଭ ଅଗତେ ଗୋହୁବ ।

ଭକ୍ତ, କୋଷ୍ଠପ୍ରାଣପ୍ରଦାନ ।

୨ । ଫେରି ଆସିଥିବା—2. Returned.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ପୂର୍ବ ବର୍ଷର ପୂର୍ବ (ବର୍ଷ)—

1 (the year) Previous to the last,

୨ । ଅଶ୍ରୁତପୂର୍ବ ବିଷୟ—2 Unheard of

(things)

୩ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ (ବିଷୟ)—3 Wonderful

(things)

୪ । ଅସମ୍ଭବ (କଥା)—4 Improbable (things)

ସ. ବି. (+ ଭବ ତ)—୧ । ଅଗମନ—

1 Return; arrival.

୨ । ଉପସ୍ଥିତ—2. Presence.

ଅଗତକୁହା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. (ବାଳ)—

Āgatakuḥa ଯେ ମନଗତା ଭବିଷ୍ୟତ କଥା କହେ; ଯେ

ଅଗତକହା } ଶ୍ରୀ ଅଶ୍ରୁତପୂର୍ବ ବା ଅସମ୍ଭବ କଥା କହେ; ବାହାଘିଆ

ଅଗତକୋହା } କଥା କହିବା (ଲୋକ)—(a person)

Who speaks improbable things.

ଗ୍ରା. ବି—ଭବିଷ୍ୟତ କଥା କହିବା—

Prediction; fore-tell.

ଅଗତ ଚଢ଼େଇକି ବେସର ବଟା—(ପ୍ରବଚନ)—

Āgata chardhiki besara baṭā

ଭବିଷ୍ୟତ ଅନିଶ୍ଚିତ କଥା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ବସିବା

(ଶିକାରରେ ଚଢ଼େଇ ମଞ୍ଚ ହୋଇ ଆସିବ, ଏହି ଆଶାରେ

ଅଗରୁ ଚରକାଶର ଉପକରଣ ବେସର ବାଟ ରଖିବା ।)

[ଦ୍ର—ସମ୍ଭବ ଅର୍ଥକ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ପ୍ରବଚନ—ଗଛମେ କଠଲ ଓଠମେ ତେଲ ।]

ଅଗତପଞ୍ଚା—ଦେ. ବି.—ଭବିଷ୍ୟତ ସମ୍ବନ୍ଧେ ପୂର୍ବରୁ ଚିନ୍ତା କରିବା—

Āgatapañcha Thinking of the future for

precaution; thoughts about the

future; fore-sight.

ଅଗତପଥ—ସ. ବି. (ଅଗତ = ଅଗମନ + ପଥ)—ଆସିବାବାଟ—

Āgatapatha Path.

ଭବେ ପଥର ଶୟନ

ଚକରେ ଗୁଡ଼େ ନୟନ

ତୋ ଅଗତ ପଥ ଅନୁସରଇ ବସି । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାସ୍ୟ ।

ଅଗତପାଞ୍ଚା—ଦେ. ବି.—ଅଗତପଞ୍ଚା (ଦେଖ)

Āgatapañcha

Āgatapañcha (See)

ଅଗତବନ୍ଧକ—ଦେ. ବି.—୧ । କୌଣସି ସମ୍ପର୍କକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା

Āgatabandhaka ପୂର୍ବରୁ ମହାଜନ ନିକଟରୁ ଟଙ୍କା ଆଣି

ଅଗାଧବନ୍ଧକ

ବନ୍ଧକ ଦେବା—

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ଏ ବା ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଘୋଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ବା ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଉଦା— 'ଘାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'ହୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦୁ' ଦେଖିବେ ।

1. Previous mortgaging of a property to a creditor (previous to a subsequent transfer thereof.

୨ । ଅଗାମୀ ବର୍ଷର ଫସଲରୁ ରାଶି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବା, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମହାଜନଠାରୁ ରାଶି ଆଣିବା—

2. Borrowing money from a creditor on condition that it will be realised from the future usufruct of the mortgaged property.

ଅଗତବନ୍ଧା—ଅଗତବନ୍ଧକ (ଦେଖ)

Āgatabandhā Āgatabandhaka (See)

ଅଗତବନ୍ଧା ଚିତ୍ତୋକାନ୍ତି—ପ୍ରବଚନ ।

ଅଗତୁର—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଗ୍ରତର)—

Āgaturā ୧ । ଅଗ୍ରମ—1. Advanced.

ଅଗ୍ରୀମ ୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟର ପୂର୍ବ—

ପେଶାମୀ 2. Happening before time .

୩ । ଅଗରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ପାଉଣୀ ନ ଦେଉଣୁ ଦିଆଯିବା—

3. Paid in advance.

ଦେ. କି. ବିଶ.—୧ । ଅଗ୍ରମରୂପେ—1 In advance

୨ । ପୂର୍ବରୁ—2 Before hand.

ଅଗନ୍ତୁ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତୁ)—

Āgantu ୧ । ଦ୍ରଘାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ; ଅକସ୍ମିକ—

1 Suddenly arrived; accidental.

୨ । ଅକ୍ଷୟକାଳୀୟ—2. Shortlived.

ସ. ବି.—ଅଜଣୁ; ଅଜଣାଗତ; ଅଜ୍ଞାତକୁଳଶୀଳ ନବାଗତ ବ୍ୟକ୍ତି—

Stranger; unknown guest; new comer

ଅଗନ୍ତୁକ—ସ. ବି. ଓ ବିଶ. (ଅଗନ୍ତୁ + ବା. କ)—ଅଗନ୍ତୁ (ଦେଖ)

Āgantuka

Āgantu (See)

ଅଗନ୍ତୁକବ୍ରତ୍ତି—ସ. ବି. ଓ ବିଶ. (ଅଗନ୍ତୁକ + ବ୍ରତ୍ତି)—

Āgantukabrutti

ଅଗନ୍ତୁବ୍ରତ୍ତି (ଦେଖ)

Āgantubrutti (See)

ଅଗନ୍ତୁବ୍ରତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅଗନ୍ତୁ = ଅସାଚତୋପସ୍ଥିତ + ବ୍ରତ୍ତି = କାର୍ଯ୍ୟ)—

Āgantubrutti ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ଭୋଜି ଆସିବା ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—

Dropping in at feasts; coming to feasts uninvited

ସଂ. ବିଶ.—ଅସାଚତୋପସ୍ଥିତ (ଅଜଣୁ)—

(one) Who drops in at feasts; (one)

who comes to a feast uninvited.

ଅଗପଚା—ଦେ. ବି. (ବିପକ୍ଷତ ସଦର)—

Āgapachha ୧ । ସର୍ବପ୍ରଥମ ଓ ସର୍ବଶେଷ ବିଷୟ—

ଆଖ୍ୟାପିତ୍ତ

1 First and last matters.

ଆଗାପିତ୍ତା; ଆଗେପିତ୍ତେ ୨ । ଆଗପାଶ ଓ ପଛପାଶ; ସମ୍ମୁଖ ଓ ପଶ୍ଚାତ—

2 Front and back sides.

୩ । ପ୍ରଥମ ଓ ଚତୁର୍ଥରକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି—

3. First and following persons

୪ । ପୂର୍ବକାଳ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳ—

4. Previous time and afterwards.

କି ରାଜ ନଦ ଲାଭ ହାନ

କି ଆଗ ପଛ ବର୍ଣ୍ଣରଣୀ—ଭୂପତ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚ ସୂତ ।

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ପ୍ରଥମ ଓ ଚତୁର୍ଥରକ୍ତି—

1. First and following

୨ । ପ୍ରଥମେ ଘଟୁଥିବା ଓ ପରେ ଘଟୁଥିବା—

2 Happening first and happening last.

୩ । ସର୍ବପ୍ରଥମ ଓ ସର୍ବଶେଷ—

3. First and last.

୪ । ସମ୍ମୁଖରେ ଓ ପଶ୍ଚାତ୍ ଭାଗରେ ଥିବା—

4 Front and back; fore and hind.

ଦେ. କି. ବିଶ.—୧ । ପ୍ରଥମେ ଓ ପରେ; ଧାରାବାହିକରୂପେ—

1. Serially.

୨ । ଏକର ପର ଅନ୍ୟ ଏହି ଭାବରେ—

2. One after the other; in succession.

୩ । ଆଗରେ ଓ ପଛରେ—3. Before and behind.

ଜମରେ ଗୁରୁତ୍ବର ହୋଇ ଆଗ ପଛ.

ତେବେ ଜଣିଲେ ବସର ସିଂହ ସହ । ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ ।

ଅଗପତରିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରତର)—୧ । ସମାଜସ୍ଥ ମନୁଷ୍ୟ—

Āgapatariā ମାନବ ସାମାଜିକ ଭୋଜନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା ପଙ୍ଗତ

ଅଥବାଗାଁ ବେଳେ ସର୍ବାଗ୍ରେ ଯାହାଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଇବାପତ୍ର

ପଡ଼େ; କିମ୍ବା ସମାଜ ପଞ୍ଜିରେ ଯାହାର ପତ୍ର ପଞ୍ଜିର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରାନ୍ତରେ ପଡ଼େ; କୌଣସି ଜାତି ବା ସମାଜର

ସର୍ବପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି—ଯାହା ଖାଇବା ପତ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ

ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ବତା ହୁଏ—1 The chief man

of a society to whom food is served

first as a sign of superiority; the

head man of a caste.

୨ । ହାତୁଆ ଓ ବିଶେଷତଃ ଗୁଡ଼ିଆ ସମାଜରେ ଯେଉଁ ବିଶିଷ୍ଟ

ବ୍ୟକ୍ତି ଜାତିଆଣ ଭୋଜନରେ ଜାତିଭେଦମାନେ ଖାଇ

ବସିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ଭୋଜନ କରନ୍ତି ଓ ଯାହାଙ୍କ

ଭୋଜନ ପରେ ଜାତିଭେଦମାନଙ୍କ ପଙ୍ଗତ ହୁଏ—

2. The head man of the society who

being fed first in a feast others are

fed.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଋଷାବ	ଅନୁନାସକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଠ	ଶ, ଷ	ଞ	ଜ୍ଞ	ତ୍ସ	ଡ୍	ଡ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଐ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁକୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଢ	ସ	ଶ୍ଚ	ଛ	ଜ୍ଞ	ଜ୍ଞ	ଜ୍ଞ

ଅଗପତୁରଥ—ଦେ. ବିଶ—ଅଗପତୁରଥ (ଦେଖ)

Āgapaturīḥ Āgapatariḥ (See)

ଅଗପେଲ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ—୧ । ଯେ ଆଗରେ ପେଲିଯାଏ ବା

Āgapelḥ ପରିଯାଏ—A pushing (man or woman)

ଅଗପେଲ } ଶ୍ଵୀ ୨ । (ମହାର୍ଥରେ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କ
ଅଗପେଲେଇ } ଆଗେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପରିଯାଏ—

2. (used in a bad sense) An
invidious (person).

ଅଗବତ୍ତିବା—ଦେ. କି.—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କଥା ନ କହିବା ପ୍ରଥମେ

Āgabardhibḥ କଥା କହିବା—1. To speak before
others speak.

ନାମକ କହିଲେ ଯଦି ତାଙ୍କ ଆଗ ବଢି । ସାରଳାଧରାଚାର୍ଯ୍ୟ. ପୃଷ୍ଠା ।

୨ । ଅଗ ବଳବା—2 To go in advance.

୩ । ଅଗ୍ରସର ହେବା—3. To advance, to move
forward

ସେ ମଧୁର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଣେ ଅଗ ବଢି,

କହିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଦେଲେ ଘରଣା । କୃଷ୍ଣବିହାରୀ. ମହାବିଜୟ. ପୃଷ୍ଠା ।

ଅଗବତ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଗବତ୍—

Āgabat Advance.

ଅଗବଳାଉବା—ଦେ. କି.—୧ । ପାଶ୍ଚେଷ୍ଟି ଯିବା—

Āgabaleibḥ 1. To see a guest off

ଏଗିୟେଦେଷ୍ଟା ୨ । ବିଶିଷ୍ଟ ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଦାୟ ନେଇ ଗଲବେଳେ
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶେଷେ ଦୂର ଯିବା—

2. To accompany a respected person
to some distance, to see him off.

ଅଗବଳିବା—ଦେ. କି.—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅପେକ୍ଷା ଆଗରେ ଅଗଲୁ

Āgabalibḥ ଶୁଭଯିବା—1. To go in advance.

୨ । ଅଗବଳାଉବା (ଦେଖ)

Āgabaleibḥ (See)

ଅଗବଳେଇବା—ଦେ. କି.—ଅଗ ବଳାଉବା (ଦେଖ)

Āgabaleibḥ Āgabaleibḥ (See)

ଅଗବୋଲ—ଦେ. ବି.—୧ । ସବାଗେ କହିବା—

Āgabola 1. Speaking in advance of others.

୨ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରି କଥା କହିବା—

2. Arrogance.

ଅଗବୋଲଣ—ଦେ. ବି.—ଅଗବୋଲ (ଦେଖ)

Āgabolana Āgabola (See)

ଅଗବୋଲ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ—୧ । ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ

Āgabolḥ ଅର୍ଥାତ୍ କେହି କଥା ନ କହିବା କଥା କହେ—
(ଅଗବୋଲ—ଶ୍ଵୀ) 1. One who speaks before
others speak.

୨ । ମୁଣିଆ; ମୁଣ୍ଡ—

2. Forward; arrogant.

ଅଗବତ୍ ଅଗବୋଲ ପର ଗାନ୍ଧୀ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମତେ ମୋ ସଂଗ୍ରହ ।

ଅଗଭରି—ଦେ. କି ବିଶ ଆଗୁଆହୋଇ; ଆଗରୁ ହୋଇ—

Āgabhari Going in advance; coming in fore
front.

ଅଗଭରିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଅଗ୍ରସରହେବା—

Āgabharibḥ 1. To precede; to go in advance.

ଏଗିଏସାଓସା; ଆଗବଡ଼ା ୨ । ଅଗଭରି ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

2. To do a work before-
hand.

ଅଗମ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + କରଣ. ଅ) —

Āgama ୧ । ଶ୍ରୁତି; ବୋଧାଦି ଶାସ୍ତ୍ର—

1. Revealed doctrine of truth;
revelations

୨ । ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର—2 The Tantras.

୩ । ଅପ୍ରବାକ୍ୟ; ମହାନିଜନଙ୍କଠାରୁ ପରମ୍ପରାଦ୍ୱାରା ଅଗତ
ଉପଦେଶାବଳି; ଉପଦେଶପରମ୍ପରା—

3. Traditional doctrines handed down
from generation to generation.

୪ । ଶାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସ ବା ଶାସ୍ତ୍ର ପରିଶ୍ରମ—

4 Study of the Śāstras.

୫ । ଧାରା ବା ପ୍ରବାହ—5. Current.

୬ । ଆରମ୍ଭ—6. Beginning.

୭ । (ବ୍ୟାକରଣ) ପ୍ରକୃତି ପ୍ରତ୍ୟୟକୁ ଅବିକୃତ ରଖି ତନ୍ମଧ୍ୟରେ
ପ୍ରବେଶ—

7. A grammatical augment; a meaning-
less syllable inserted in any part of
a radical word (M. W.)

୮ । ଆଗମନ—8. Coming

୯ । ବୃଦ୍ଧି—9. Augment.

୧୦ । ପ୍ରାପ୍ତି—10. Acquisition.

୧୧ । ଭବିଷ୍ୟତ—11. Future.

ଅଗମନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + କରଣ. ଅ) —

Āgamana ୧ । ଆଗମନ—1. Coming

(ଗମନ — ଚପଳତା) ୨ । ଉପସ୍ଥିତି—2. Arrival

୩ । ମିଶ୍ରଣ; ସ୍ଥାବଳତା—3. Cohabitation

ଅଗମବକ୍ତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ.—ଭବିଷ୍ୟଦ୍‌ବକ୍ତା—

Āgamabaktḥ Foreteller; prophet.

ଅଗମବିରୋଧ—ସଂ. ବି. (ଅଗମ = ଶାସ୍ତ୍ର + ବିରୋଧ) —

Āgamabirodha ୧ । ଶାସ୍ତ୍ରବିରୋଧ; ଶ୍ରୁତିବିରୋଧ—

1. Contrary to the Śāstras.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେବେ ଗୋଟିରେ, ଯେତେବେଳେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବଦଳାଏ । ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଉଦା.— ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳେ ‘ଗାଈ’ ଗୋଟିକେ; ‘ବୃତ୍ତ’ ନ ମିଳେ ‘ବୃତ୍ତ’ ବେଣିକେ; ‘ବଧୂ’ ନ ଗାଈରେ ‘ବଧୂ’ ବେଣିକେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ଗାଈରେ ‘ଅଗ୍ନି’ ବେଣିକେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ଗାଈରେ ‘ଅଲବତ’ ବେଣିକେ ।

୨ । ବାକ୍ୟରେ ଅର୍ଥଦୋଷବିଶେଷ—

2. A fault in composition

ଅଗମବେଦୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଗମ + ବିଦ ଧାତୁ + ଇନ୍) —

Āgamabedi ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ—Wellversed in Śāstras.

ସଂ. ବି.—ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗୁରୁ ଗୌଡ଼ପାଦାଚାର୍ଯ୍ୟ—

Gaurdapādāchārjya, the preceptor of
Śaṅkarāchārjya.

ଅଗମିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଗମ ଧାତୁ ଣିତ; ଗମେ + କର୍ମ. ଇ) —

Āgamita ୧ । ଅଧୀତ—1. Studied.

୨ । ଜ୍ଞାତ—2. Known,

୩ । ପ୍ରାପ୍ତ—3. Obtained.

ଅଗର—ଦେ. ଅ—ଅଗେ—Before; first of all.

Āgara

ଆଗେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରତେ କାନ୍ତର, ଉଦ୍ଧବ କହୁର ଅଗର,

ଆଗା କୃଷ୍ଣର ବାଳକ ବରଦ, ବିଜୟ ଅଧ୍ୟାୟେ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ।

ଅଗରେ ହେବା—ଦେ. କି.—ସାମନା ବା ସମ୍ମୁଖକୁ ଆସିବା; ଦେଖା

Āgare hebh ଦେବା—To appear in person.

ଅଗଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ.—ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ; ସେ ଅଗରେ ଥାଏ ବା ଯାଉଥାଏ—

Āgala Going in front; advancing.

ଅଗଲପିଛୁଲି—ଗ୍ରା. ଅ—ଅଗପଛ—Front and back

Āgalipichhili ମେ ହର ଜଣ ଅଗଲପିଛୁଲି ହୋଇ ଯାଉଥିବାର ଯେତେବେଳେ

ଆଗାଡ଼ିପିଛାଡ଼ି ଦେଖି ଅସି ଗ୍ରାମରେ କହୁଲେ—

ଆଗାଡ଼ିପିଛାଡ଼ି ପକାଇଲେ, ହୁଏ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅଗସର—ଦେ. ବିଶ.—(ସଂ. ଅଗ୍ରସର)—ଅଗ୍ରସର (ଦେଖ)

Āgasara Agrasara (See)

ଅଗସରି—ଦେ. ଅ. କି.—ଅଗ୍ରସର ହୋଇ—Advancing.

Āgasari ସବୁ କିପ୍ରକୃତି ମନୁଷ୍ୟର କର. ପାତ୍ର ବନୋଇ କହେ ଅଗସର ।

ପ୍ରାଚୀ—ନଳଚରଣ ।

ଅଗସରିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଅଗ୍ରସର)—ଅଗ୍ରସର ହେବା—

Āgasaribh To proceed; to go in advance.

ଅଗସୁ—ଗ୍ରା. ଅ. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—୧ । ଅଗଠାରୁ; ପ୍ରଥମରୁ—

Āgasuñ 1. Before; from before.

ଆଗେଥେକେ ୨ । ପୂର୍ବରୁ—2 Previously.

ଅଗହୁ—ଗ୍ରା. ଅ.—(ସଂ. ଅଗ୍ର)—ଅଗସୁ (ଦେଖ)

Āgahuñ Āgasuñ (See)

ଅଗହେବା—ଦେ. କି —ସମ୍ମୁଖବର୍ତ୍ତୀ ହେବା—

Āgahebh To appear before.

ଆଗେହେଉଆ ବାଣୀ ହେବ କେହିକି ମଙ୍ଗଳକ୍ଷଣେ,

ବୋଲଣ ଅଗ ହୋଇଲେ ଅପଣେ । ଭଜ—ବେଦେଶ୍ଵରକବି ।

ଅଗା—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ର)—ସର୍ବାଗ୍ର—

Āgā First of all

(ପିଛା—ବିପରୀତ) ଯେଉଁ ଲଗେଇବ ଅବାଶାବା ଖାଉ ବସିଥିବ ଅଗା—ପର ।

ଦେ. ବିଶ.—ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ; ଅଗରେଥିବା—Frontal.

ଅଗାଡ଼ି—ଦେ. ବି.—୧ । ଦେହର ଆଗ ପାଖର—

Āgārdi

1. Fore part of the body.

୨ । ପଶୁର ଆଗ ଗୋଡ଼—2. Fore legs of a beast.

୩ । ଆଗ ଗୋଡ଼ଦ୍ଵାରା ନାଚ—

3. Kicks with fore legs.

ଦେ. ବିଶ.—ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ; ଅଗ୍ରଗାମୀ—Advancing.

ସୁଦଗା ଜେନ ଅଜ୍ଞାନ, ଯାମଳ ଭରୁ ଭଜନ

ଯେବେ ସିବେ ନୋହୁବେଟେ କେ ଅଗାଡ଼ି । ବକ୍ସର୍ଯ୍ୟ. ଭଦ୍ରାବରଦମ୍ଭ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. ବିଶ.—୧ । ପୂର୍ବେ—

1. Formerly.

୨ । ପ୍ରଥମେ—At first.

ଦେ. କି. ବିଶ.—୧ । ଅଗରେ—1. In front.

୨ । ଅଗେ ଆଗେ—2 In advance.

୩ । ସର୍ବାଗ୍ର; ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ—3. First of all.

ଅଗାଡ଼ି ଉଠାଇବା—ଦେ. କି.—(ଦୁଷ୍ଟ ଘୋଡ଼ା) ଆଗ ଗୋଡ଼ରେ ନାଚ

Āgārdi uṭhāibh ଉଠାଇବା—To kick with the

ଆଗେବର୍ତ୍ତୀତୋଳା fore legs (said of a wicked horse).

ଅଗାଡ଼ିପିଛୁଲି—ଦେ. ବିଶ. (ବିପରୀତ ସଦୃଶ)—ଆଗପାଖର ଓ

Āgārdipichhārdi ପଛ ପାଖର—Front and back;

ଆଗାଡ଼ିପିଛାଡ଼ି, fore and hind.

ଆଗାଡ଼ିପିଛାଲି ଦେ. ବି — ୧ । ଘୋଡ଼ାର ଆଗ ଗୋଡ଼ର ଦଉଡ଼ି ଓ

ଆଗାଡ଼ିପିଛାଡ଼ି ପଛ ଗୋଡ଼ର ଦଉଡ଼ି—

1. Strings tied to the fore and hind legs
of a horse.

୨ । ଘୋଡ଼ାର ଆଗ ଗୋଡ଼ଦ୍ଵାରା ନାଚ ଓ ପଛ ଗୋଡ଼ଦ୍ଵାରା

ନାଚ—2. Kickings of a horse by its

fore legs and hind legs.

୩ । ଆଗପାଖ ଓ ପଛପାଖ—

3. Fore part and the hind part

ଅଗାମାରିବା—ଦେ. କି—ଅନାଦି କରବା; ଅନୁମାନ କରି ପୂର୍ବରୁ

Āgāmāribh କରବା—To predict by guess; to

say something before-hand.

ଅଗାମିକ—ଦେ. ଅ—ଭବିଷ୍ୟତକୁ; ପରେ; ଭବିଷ୍ୟତରେ—

Āgāmika In future; henceforth

ଅଗାମୀ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଗମ ଧାତୁ + ଇନ୍)—ଭବିଷ୍ୟତରେ

Āgāmī ଭବିଷ୍ୟତ; ଭବିଷ୍ୟତ; ଯାହା ପରେ ଭବିଷ୍ୟତ—Future;

(ଅଗାମିନୀ—ଶ୍ରୀ) subsequent

ଅଗାଧ—ସଂ. ବି—ଅଗାର (ଦେଖ)

Āgāra Agāra (See).

ଅଗି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି.—(ସଂ. ଅଗ୍ନି)—ଅଗ୍ନି—

Āgi Fire.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଗିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନି)—ଅଗ୍ନି (ଦେଖ)

Āgīān Ājñā (See).

ଅଗିଆଣି—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଗ୍ରସର; ଅଗ୍ରଗାମୀ—

Āgīāni Leading; going in advance.

ଅଗିଲ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଆଗ (ଦେଖ)

Āgilā Āga (See)

ଆଗଳା

ଅଗଳା

ଅଗିଲପିଛଲି—ଦେ. ବି. ବିଶ. (ସଦୃଶ)—ଅଗପଛ (ଦେଖ)

Āgilipichhili Āgapachha (See)

ଅଗିଲପିଛଲି ଗୁରୁ ବଖର—ପଞ୍ଜାବୀରେ ଦୂର ଗଲୁଥିବୁ ।

ଅଗୁଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ; ଅଗ୍ରସର—Leading; going in

Āguā advance of others; going before.

(ଅଗେଇ; ଅଗୋଇ—ଶ୍ରୀ)

ଆଗୁଆ; ଏଗୋ; ଆଗୁଆ

ଅଗଳା; ଅଗବା

ଅଗୁଆଣି—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଗିଆଣି (ଦେଖ)

Āguāni Āgiāni (See)

ଅଗୁଆଳି—ଦେ. ବି—କୁରୁକ୍ତିର ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ—

Āguāli The sharp end of an axe.

ଅଗୁଆସେନା—ଦେ. ବି—ସେନାପତି; ସେଇ ସେନାପତିର

Āguāsaina ଅଗରେ ଆସ—Advance-guard.

ଆଗୁଆସେନା

ଆଗାପଟନ୍

ଅଗୁ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଅ—୧ । ପ୍ରଥମରୁ—

Āguñ 1. From the very beginning.

୨ । ପୂର୍ବରୁ—2 From before.

ମୁଁ ତ ଆଗୁ ମନେ ନଳକୁ ବରଦେ—କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ କବି ।

୩ । ପୂର୍ବପେକ୍ଷା—3. Than before.

୪ । ସମ୍ମୁଖ ଦିଗରୁ—4. From the front.

ଅଗୁସାର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରସର)—ଅଗ୍ରସର (ଦେଖ)

Āguṣāra Agrasara (See)

ଅଗୁବାଳି—ସଂ. ବିଶ—ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ; ଅଗ୍ରସର—Leading; going

Āgubali before; going in advance.

ଅଗୁଳ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଅଗ୍ନି)

Āgula ୧ । ଜ୍ୱରର କାରଣ ଓ ଔଷଧବିଶେଷ—

1. Febrifuge.

୨ । ଅଟକା; ନିରୋଧ—

2. Restraining; restraint.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୧ । ଅଗୁଆଳି; ଦୃଷ୍ଟିପଥରେ କାଥା—

1. An obstacle put in the line of vision.

୨ । ପର୍ବତରୁ ଆସୁଥିବା ପାଣିକୁ ବନ୍ଧିବାକୁ ଅଟକାର ରୂପରେ

ଅବକ ଜଳ କା ବକ ପୋଖରୀ—

2. Reservoir formed by restraining rain-water from mountain by drains.

ଅଗୁଳା—ଦେ. ବି—ହସ୍ତ କା ପଦର ହାତୁଳା ହୋଇଥିବା ଅଙ୍ଗୁଳିକୁ

Āgulā ଅଟକାଇବା ନିମନ୍ତେ ଲୁହାର ଅଙ୍ଗୁଳି; ଅଗୁଆ—

A small iron ring used to keep slack finger-rings in position.

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ସମାପ୍ତ—

1. Accomplished; finished.

ହତ ବନ ସେବେ ହୁଏ ଆଗୁଳା, ସାରିଲେ ତରଠି ପାତମଙ୍ଗଳା—

ପ୍ରସାଦସିଂହ ।

୨ । ଅଧିକ; କେଶି—2. Excessive.

ଅଧିକତଃ ଦୁଃଖ ତହିଁ ଆଗୁଳା

ଅଗୁଳିବା—ଦେ. ବି—୧ । ସମ୍ମୁଖରୁ ଗଲେ ରୋଧ କରିବା; ଉପାଳନ—

Āgulibā 1 To restrain the front side.

ଆଗୁଳିବା ସ୍ଥଳରେ ଆଗୁଳି ଆସି ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ—କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ କବି ।

୨ । ଆଗକୁ ଗୁଞ୍ଜିଯିବା—2. To move ahead.

୩ । ଆଗକୁ କା ସମ୍ମୁଖ ଦିଗକୁ ଗଲେ କରିବା—

3. To move forward.

ସେ ମାଲ ପଡ଼ିଲା ପାଖି ସୋଜନ ଆଗୁଳି । ସାରିଲା. ମହାପାତ୍ରଙ୍କ କବି ।

୪ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିରୁ ଆଗରୁ ଲୁଚି କରି ଜଗି କରିବା—

4. To lie in ambush; to lie in wait.

ଅଗୁସାର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରସର)—ଅଗ୍ରସର (ଦେଖ)

Āguṣāra Agrasara (See)

ଅଗୁ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ଗୁ ଧାତୁ = ଅଙ୍ଗୀକାର କରିବା + କ୍ତ୍ୱିତ୍)

Āgū ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + କ୍ତ୍ୱିତ୍)—

ଅଙ୍ଗୀକାର; ପ୍ରତିଜ୍ଞା—Promise.

ଅଗେ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଅଗ୍ର)—

୧ । ଅପେକ୍ଷା—1. Than.

ବାହା ଅଗେ ବଡ଼ ଭୁଞ୍ଜି । ମଧୁସୂଦନ. ଭୂଷଣାଞ୍ଜଳି ।

୨ । ତୁଳନାରେ—2. In comparison with.

୩ । ଆଗରେ—3. Before; in times past

୪ । ପୂର୍ବେ—4. In the past.

୫ । ସକଳଙ୍କ ଆଦ୍ୟରେ—5 Ahead.

୬ । ପ୍ରଥମରେ—6. At first.

ସବେ ବୋଇଲେ ପ୍ରମା ସଖୀ

ସେ ପାଦ ତରୁ ଅଗେ ଦେଖି । ଭୂଷଣ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚମୁଦ ।

୭ । ସମ୍ମୁଖରେ—7 In front.

୮ । ନିକଟରେ—8. Near.

ସେ ଶ୍ୟାମ ନାଗର ନିକଟମ ନିଧର ମୋ ଅଗେ ଘେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ସାମାନ୍ୟ ଯେବେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଧ୍ୟାନ ଓ ଚିନ୍ତା ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ଓ ୨ ଯଦି ଦେଖିବା ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମଧ୍ୟ, ଯେତେ ମଧ୍ୟ ଏକ ପାଠ ସମାପନେ ତତ୍ତ୍ୱର ବସନ୍ତର । ତା ୧ ଚିନ୍ତା କର୍ତ୍ତା ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଗୋଟିକାକୁ ଦେଖ । ଯଥା — ‘ଗାଢ଼’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଗୋଟିକେ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଦେଖିବେ; ‘ଦଂସୁ’ ନ ପାଠଲେ ‘ବର୍ଷ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅପର’ ନ ପାଠଲେ ‘ଆତ୍ମ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲକ୍ଷ୍ୟ’ ନ ପାଠଲେ ‘ଅଲକ୍ଷ୍ୟ’ ଦେଖିବେ ।

୯ । ସମ୍ମୁଖକୁ — 9. To the front.

ତାହାକୁ ମୋର ଆଗେ ଅଗ । ‘ଭୂତଳ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଆଗେଆଗେ—ଦେ. ଅ—୧ । ପୂର୍ବରେ—1. Before

Āgeāge ୨ । ସମ୍ମୁଖରେ—2. In front.

୩ । ପ୍ରଥମରେ—3. At first (in time and place)

ଆଗେଇବିବା—ଦେ. କି—ଗୃହି କସିବା—

Āgeibasibā To sit waiting.

ଆଗେଇବା—ଦେ. କି. ଅକର୍ମକ (୪. ଅଗ୍ର)—

Āgeibā ୧ । ଅଗ୍ରସର ହେବା—

(ପଛେଇବା—ବିପକ୍ଷର) 1. To advance.

ଏଗୋନ ୨ । ପୂର୍ବରୁ ଯିବା—2 To go in advance.

୩ । ଅଗ୍ରକୁ ଗତି କରିବା—3. To move forward.

୪ । (କାର୍ଯ୍ୟ) କିଛି ଦୂର ଅଗ୍ରସର ହେବା—

4 To make progress.

୫ । (ସକର୍ମକ) ଅଗରେ ରଖିବା—

5. To place in front

ରୁଷକୁ ଆଗେ ସ୍ଥିର ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ । କୃଷ୍ଣର୍ଷଦ. ମହାଭାରତ. ପ୍ରୋଣ ।

ଆଗେଇ—ଦେ. ଅ. (୪. ଅଗ୍ର)—ଜାହାଜିଆ ଓ ବୋଟକାଲକ

Āgela ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ; ଜାହାଜ ବା ବୋଟକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇବା

(ପଛେଇ—ବିପକ୍ଷର) ପାଇଁ ଡାକ—(nautical term)

Forward; move on.

ଆଗୋ—ଦେ. ଅ—୧ । ସମ୍ବୋଧନସୂଚକ; ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ଓ

Āgo ସମ୍ବୋଧନ ସମ୍ବୋଧନ—1. Oh (address to

ହାଁମୋ females)

କିନ୍ତୁ ସେ ଦିନ ଗୋଟି କହିଲେ ତାହାଙ୍କ

ସେନା ଆଗୋ ନାମ ମୋର ଦେବା ମହା । କୃଷ୍ଣର୍ଷଦ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

୨ । ଅହେ; ଗୋ—2. Oh ।

ଆଗୋଇବା—ଦେ. କି—ଆଗେଇବା (ଦେଖ)

Āgoibā Āgeibā (See)

ଆଗୋଲିବା—ଦେ. କି—ଆଗୁଲିବା (ଦେଖ)

Āgolibā Āgulibā (See)

ଆଗୋଲିଲେ ମୋର ରଥ ଯିବାର ପଥ । କୃଷ୍ଣର୍ଷଦ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଆଗ୍ନେୟ—୪. ବିଶ୍ୱ. (ଅଗ୍ନି + ଏୟ)—

Āgneya ୧ । ଅଗ୍ନି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1. Relating to fire.

୨ । ସ୍ୱାଧିକାରକ; ଜଠରଗ୍ନିକାରକ; ପାଚକ—

2. Digestive; helping digestion.

୩. ବି—୧ । ଅଗସ୍ତି ସୁକ—1. The sage Agasti.

୨ । ପୂର୍ବ ଦକ୍ଷିଣ କୋଣ ବା ବିଗ—

2. The south-east quarter.

୩ । ଅଗ୍ନି ପୁରାଣ, ଯହିଁରେ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ତରଳ ଓ ପୂଜା ବିଧି ବର୍ଣ୍ଣିତ

ହୋଇଅଛି—3. One of the eighteen

Purāṇas dealing with the Fire-god.

୪ । (ଅଗ୍ନି ପରି ବର୍ଣ୍ଣି ଥିବାରୁ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—4 Gold.

ଆଗ୍ନେୟକୋଣ—୪. ବି—ଆଗ୍ନେୟ ୨ (ଦେଖ)

Āgneyakona Āgneya 2 (See)

ଆଗ୍ନେୟଗିରି—୪. ବି—ସେହି ପର୍ବତରୁ ଅଗ୍ନି ବାହାର ହୁଏ ବା

Āgneyagiri ଅଗ୍ନିସ୍ତୋତ୍ର ହୁଏ—Volcano.

ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର—୪. ବି. (ଅଗ୍ନେୟ + ଅସ୍ତ୍ର)—

Āgneyāstra ବାଣ; ବଳୁକ; କମାଣ ପ୍ରଭୃତି—

Fire-arms.

ଆଗ୍ନେୟୀ—୪. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅଗ୍ନି + ଶ୍ରୀ. ବି)—

Āgneyī (ପୁରାଣୋକ୍ତ) ଅଗ୍ନି ଦେବଙ୍କ ପତ୍ନୀ; ସ୍ୱାହା ଦେବୀ—

The consort of the fire-god (in

Hindu mythologys)

ଆଗ୍ରାହ—୪. ବି. (ଆ + ଗ୍ରହ ଧାତୁ—ଗ୍ରହଣ କରିବା; ଯତ୍ନ କରିବା +

Āgraha ଭାବ. ଅ)—୧ । ଅତିଯତ୍ନ; ଅଭିବ୍ୟଗ୍ରତା—

1. Earnestness; interest; zeal;

eagerness.

୨ । ଆକ୍ରମଣ—2. Attack.

୩ । ସାମର୍ଥ୍ୟ—3 Power.

୪ । ସାହାଯ୍ୟ—4 Help.

୫ । ଜଗର—5. Persistence.

୬ । ଗ୍ରହଣ—6. Acceptance.

୭ । ପ୍ରସାଦ ବା ଅନୁଗ୍ରହ—7. Favour.

୮ । ଅଭିନବେଶ; ଅସକ୍ତି—8. Attention.

ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ—୪. ବି. (ଅଗ୍ରହ + ଅନ୍ୱିତ)—୧ । ଅତି ବ୍ୟଗ୍ର; ଉତ୍ସୁକ—

Āgrahānwita 1. Eager; earnest.

(ଅଗ୍ରହାନ୍ୱିତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଭିନବେଶ—2. Intent.

ଆଗ୍ରହାୟଣ—୪. ବି (ଅଗ୍ର + ହାୟନ = ବର୍ଷ; କାହାରି କାହାରି ମତରେ.

Āgrahāyana ବର୍ଷର ଅଦ୍ୟ ମାସ)—

ବର୍ଷର ଅଦ୍ୟ ମାସ; ମାର୍ଗଶୀର ମାସ—

The month of Mārgasīra.

[ଦ୍ର—ପଞ୍ଚୋ ମାର୍ଗଶୀର ମାସକୁ ବର୍ଷ ଗଣନା ହେଉଥିଲା ।]

ଆଗ୍ରହାୟଣିକ—୪. ବି (ଅଗ୍ରହାୟଣ + ଇନ୍ଦ୍ର. ଇ)—

Āgrahāyanika ଅଗ୍ରହାୟଣ (ଦେଖ)

Āgrahāyana (See)

ଆଗ୍ରହାୟଣୀ—୪. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅଗ୍ରହାୟଣ + ଭାବ. ଅ; ଶ୍ରୀ. ବି)—

Āgrahāyanī ୧ । ମୃଗଶିରା (ଦେଖ)

1. Mṛgasīrā (See).

୨ । ମାର୍ଗଶୀରପୂର୍ଣ୍ଣିମା—

2. The full moon of Mārgasīra.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅଗ୍ରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ତରାସିନି ବା ବୈଶ୍ୟ)—

Āgri ୧ । ଏ ଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ବୈଶ୍ୟଜାତିବିଶେଷ, ଏମାନେ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ କରନ୍ତି—1. A class of Baiśyas of this country who carry on trade and commerce.

[ଦ୍ର—ଉତ୍ତର, ଅଗ୍ରିବନ ବା ଅଗ୍ରିରୁ ଏମାନେ ପ୍ରଥମେ ଏ ଦେଶକୁ ଆସିଥିବାରୁ ଏହି ନାମ ।

କଟକ ଜିଲ୍ଲାର କଲରବାଙ୍କ ଗ୍ରାମରେ ଅନେକ ଅଗ୍ରି ଅଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଘିଅ ବେପାର କରନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ସେଇ ନ ଥିବା ବେଳେ ମହାନଦୀ ବାଟରେ ସମ୍ଭଲପୁର ଅଞ୍ଚଳରୁ ଅଗ୍ରିମାନେ ବାଣିଜ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷରେ ଆସି ଏ ଦେଶରେ ମହାନଦୀ କୂଳରେ ରହି ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ।]

୨ । ଅଗ୍ରିଆ (ଦେଖ)—2. Āgriā (See)

ଅଗ୍ରିଆ—ଗ୍ରାମ୍ୟ (ସମ୍ଭଲପୁର) ବି—ଅଗ୍ରିଜାତି ।

Āgriā The Āgri caste.

[ଦ୍ର—ଏହି ଉତ୍ତରାସିନିମାନେ ଆକବରଙ୍କ ସମୟରେ ଆସି କାଳକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଆ ହୋଇଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ସମ୍ଭଗଡ଼, ଶାରଙ୍ଗଗଡ଼, ଗାଙ୍ଗପୁର, ବାମନା, ସମ୍ଭଲପୁର ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳରେ ଏମାନେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଜାତି । ଏମାନଙ୍କର ସ୍ଵାକଲମ୍ବନଶୀଳତା ଅଦର୍ଶ-ସ୍ଥାନୀୟ । ଏମାନେ ବହୁମତ କପା ଚଷମି ଓ ସୂତା କାଟନ୍ତି । ସମ୍ଭଲପୁରେ ଏମାନେ ‘ଚୌରାଅଶୀ ଘର’ ନାମରେ ଖ୍ୟାତ, କାରଣ ପ୍ରଥମେ ଆଗ୍ରାରୁ ୮୫୫ ପରିବାର ଏଠାକୁ ଆସି ରହିଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କର ଆଗର ବ୍ୟବହାର ବୈଶ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗର ବ୍ୟବହାର ପରି କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କର ପରତା ନାହିଁ ।]

ଅଘ—ଗ୍ରାମ୍ୟ (ସମ୍ଭଲପୁର) ବି. ବିଶ.—୧ । ଅଗେ; ପ୍ରଥମେ;

Āgh ପ୍ରଥମେ—1. At first; firstly.

୨ । ପୂର୍ବେ—2. Previously; formerly.

ଅଘରମିତାର—ଗ୍ରାମ୍ୟ (ସମ୍ଭଲପୁର) ଅ—ପୂର୍ବପରି; ଅଗପରି—

Āgharmitār As formerly.

ଅଘାତ—ସ. ବି. (ଅ + ହନ ଧାତୁ = ବଧକରିବା + ଭାବ. ଅ)—

Āghāta ୧ । ପ୍ରହାର—1. Blow; stroke.

(ଅହତ—ବିଶ) ୨ । ଛେଦନ—2. Cut.

୩ । ବଧ—3. Killing.

୪ । ଡାକ୍ତନ—4. Hitting.

୫ । (+ ଅଧକରଣ. ଅ) ବଧର ସ୍ଥାନ—

5. A place for slaughter.

ଅଘାତକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅ + ହନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Āghātaka ୧ । ଯେ ଅଘାତ କରେ—1. Striking.

(ଅଘାତକ—ଶ୍ରି) ୨ । ହାତୁକ—2. Murdering.

ଅଘାତ କରିବା—ଦେ. ବି.—୧ । ପ୍ରହାର କରିବା—

Āghāta karibā 1. To strike; to beat; to injure

ଆସାତକରା ୨ । ଡାକ୍ତନ କରିବା—2. To hit

ଆସାତକରଣା ୩ । ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁରେ ଜୋରରେ ବାଜିବା—

3. To come in forcible contact with a thing.

ଅଘାତକ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅହତ)—ଅଘାତପ୍ରାପ୍ତ; ଅହତ—

Āghātita Wounded.

ଅଘାତକ ସର୍ପର ପରି ଅଭିମନ୍ୟୁ.

ସେ ଶରେ ପାତା ପାଇ ଧରି ହତେ ମନ । ବୃଷସିଂହ ମହାବରଦ. ଡୋଣ ।

ଅଘାତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଘାତ)—ଯାହାଠାରେ ଅଘାତ ଲାଗିଅଛି;

Āghāti ଅହତ—Wounded

ଅଘାତ ସର୍ପ ପରି ଶ୍ଵାସ ହେଇ ଶୋଧ,

ବର ବେଳେ ବୁରୁକ କରବଳ ବଧ । ବୃଷସିଂହ. ମହାବରଦ. ବିଶ୍ଵ ।

ଅଘାର—ସଂ. ବି. ୧ । (ଅ + ଘୃ ଧାତୁ = ସେଚନ କରିବା + କର୍ମ. ଅ)—

Āghāra ଘୃତ; ଅଜ୍ୟ—1. Clarified butter; ghee.

୨ । (+ ଭାବ. ଅ) ହୋମ—

2. Homa or oblation to fire.

୩ । ପାକ—3. Cooking.

ଅଘିରି—ଦେ. ବି.—ଅଗ୍ରି (ଦେଖ)

Āghiri Āgri (See)

ଅଘୂର୍ଣ୍ଣନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ = ଘୂର୍ଣ୍ଣନ କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Āghūrṇana ଚକ୍ରପରି ଘୂର୍ଣ୍ଣନ; ପରିଘୂର୍ଣ୍ଣନ; ଚାରିଆଡ଼େ ଚାରିକା

(ଅଘୂର୍ଣ୍ଣିତ—ବିଶ) ବା ଘୂରିବା—Turning round; whirl-

ing round; rolling round; reeling.

ଅଘୂର୍ଣ୍ଣିତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) ୧ । ଘୂର୍ଣ୍ଣିତମାନ—

Āghūrṇita 1. Whirling round; reeling.

୨ । ଚାରିଆଡ଼େ ଚାରିକା ହେଉଥିବା; ଘୂରି ହେଉଥିବା—

2. Turned round; whirled.

୩ । ଇତସ୍ତତଃ ଖେଳା ହୋଇଥିବା—

3. Tossed about.

ଅଘେ—ଗ୍ରାମ୍ୟ (ସମ୍ଭଲପୁର) ଅ.—ଅଗେ (ଦେଖ)

Āghe Age (See)

ଅଘେରି—ଦେ. ବି.—ଅଗ୍ରି (ଦେଖ)

Āgheri Āgri (See)

ଅଘ୍ରାଣ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଘ୍ରା ଧାତୁ = ଗନ୍ଧ ଗ୍ରହଣ କରିବା + ଭାବ. ଅନ)

Āghrāṇa ୧ । ଗନ୍ଧଗ୍ରହଣ; ଶୁଦ୍ଧିବା—1. Smelling.

(ଅଘ୍ରାଣ—ବିଶ) ୨ । ଗନ୍ଧ—2. Smell; scent.

୩ । ସନ୍ତୋଷ—3. Contentment.

୪ । ଚୂଷ୍ଟି—4. Satisfaction.

ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଘ୍ରା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) ୧ । ଚୂଷ୍ଟ—

1. Satisfied.

ସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ର ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥଳ ୧ ଚକ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବସେଇ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର କୌଣସି ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ର ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା ୧— 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଚେଷ୍ଟିବେ ।

୨ । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—2. Contented

ଦେ. ବିଶ. —ଅଗ୍ରାଣ; ଶୁଦ୍ଧାସିବା—Smelt.

ଅଗ୍ରାଣ ପୁଷ୍ପ ନ ଚିଅନ୍ତି, ମୃଦଳ ମଣେ ନ ଦରନ୍ତି ।
ଭୃଷ୍ଟ ଗ୍ରେମପ୍ରାୟସ ।

ଅଗ୍ରାଣିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି.—ଅଗ୍ରାଣ କରିବା—

Āghrāṇibā To smell.

ପୁଷ୍ପ ପରମଳ ଅଗ୍ରାଣି ସୁଖେ । ମଧ୍ୟସ୍ଥ—ଶବ୍ଦମାଳା ।

ଅଗ୍ରାଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଗ୍ରା ଧାତୁ = ଶୁଦ୍ଧିବା + କର୍ମ. ଚ)—

Āghrāṇa ଅନୁଭୂତ ଗନ୍ଧ; ଶୁଦ୍ଧା ହୋଇଥିବା—

(ଅନାଗ୍ରାଣ — ବିପରୀତ) Smelt; scented.

ଅଗ୍ରାୟକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଗ୍ରା ଧାତୁ = ଶୁଦ୍ଧିବା + କର୍ମ. ଅକ)—

Āghrāyaka ଅଗ୍ରାଣକାରୀ; ଯେ ଶୁଦ୍ଧ—Smelling;

(ଅଗ୍ରାୟକ — ଶୁ) One who smells (something)

ଅଗ୍ରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଗ୍ରିଆ (ଦେଖ)

Āghriā Āgriā (See)

ଅଗ୍ରେୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଗ୍ରା ଧାତୁ = ଶୁଦ୍ଧିବା + କର୍ମ. ଯ)—

Āghreya ୧ । ଅଗ୍ରାଣଯୋଗ୍ୟ—1. Fit for being smelt.

୨ । ସୁବାସିତ—2. Odoriferous.

ଅଙ୍ଗୁଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଜଳାବର୍ତ୍ତ; ଜଳରୁର୍ତ୍ତ—

Āṅḡḷ Eddy; whirlpool.

ଅଙ୍ଗୁଳାର ଧରିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳ)—

Āṅḡḷāi dharibā ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ଧରିଲା ପରି ଟାଣି ଧରିବା—

ଆକଡ଼େ ଧରିବା To hold up as by a hook.

ଅଙ୍ଗୁଳାବିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳ)—(ପେଟର ନାଡ଼ି ଅତି ବଙ୍କା

Āṅḡḷāibā ହୋଇ ପେଟ ଭିତରେ ଲାଗି ରହିବା) ବଙ୍କା

ଆକଡ଼ାନ ଯୋଗୁଁ ଅଟକି ଯିବା—To adhere to a thing

ଆକଡ଼ାନା on account of a curved head.

ଅକାବଙ୍କା—ଦେ. ବିଶ. ୧ । ବଙ୍କା—1. Curved.

Āṅkābāṅkā ୨ । ଅସଜା—2. Inconvenient.

ଆକାବାକା ୩ । ଅସଜା—3. Awkward.

ଟେଡ଼ା (ଯଥା—ଅକାବଙ୍କା କଥା)

ଅକାବାଙ୍କା—ଦେ. ବିଶ. —ଅକାବଙ୍କା (ଦେଖ)

Āṅkābāṅkā Āṅkābāṅkā (See)

ଅକିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅକ ଧାତୁ)—୧ । ଅକ ଧାତୁ କରିବା—

Āṅkibā 1 To draw up;

ଆକା ୨ । ଚିତ୍ରଣ କରିବା—2. To delineate.

ଅକ୍ଷା ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କି—ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଧରିବା; ଅକ୍ଷା

ଉଠାଇବା—To remove.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଚକ୍ର ଦେବା—

To sear another's body.

ଅକିବାଙ୍କି ହେବା—ଦେ. କି—ବକ୍ତ ହେବା—

Āṅkibāṅki hebā To curve; to bend.

ଅକ୍ଷ—ଦେ. ବି—(ଏ ଗଛରେ ସାଧାରଣତଃ ବାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ)—

Āṅku ଅକୋଟ (ଦେଖ) Āṅkota (See)

ମିଳି ଆକବାଡ଼େ ଲକ୍ଷା ପିତା ତାଲେ ଫୁଟେ ତୋର କଳିଫୁଲ ।

ନନ୍ଦକିଶୋର. ଶମ୍ଭୁ ।

ଅକ୍ଷକୋଳ—ଦେ. ବି—ସାନ କେରେନା (ଦେଖ)

Āṅkukoli Sānakerendā (See)

ଅକ୍ଷୁଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷୁ)—୧ । ବଙ୍କା ଲମ୍ବଦଣ୍ଡ—

Āṅkurdā 1. A long pole with a hook

ଆକଡ଼ୁଆ; ୨ । ଯେଉଁ ବଙ୍କା ଲମ୍ବ ଦଣ୍ଡ ସାହାଯ୍ୟରେ ଗଛରୁ ଫଳ ଅତି

ଆକମ୍ପି ତୋଳାଯାଏ—2. A long pole with a

ଆକଡ଼ି hook to pluck fruits etc. from high trees.

୩ । ଦାଉର ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡକୁ ଯୋଡ଼ିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବଙ୍କା ଲମ୍ବ

ମୁଦିଆ—3. The hook-like ring used for

fastening the ends of a neck-lace.

ଅକ୍ଷୁଡ଼ା ଧରିବା—ଦେ. କି—ଅକ୍ଷୁଡ଼ା ଧରିବା—

Āṅkurdāi dharibā Āṅkardāi dharibā.

ଅକ୍ଷୁଡ଼ାବିବା—ଦେ. କି—ଅକ୍ଷୁଡ଼ାବିବା (ଦେଖ)

Āṅkurdāibā Āṅkardāibā (See)

ଅକ୍ଷୁଡ଼ାପୋକ—ଦେ. ବି—ପେଟରେ ଜନ୍ମିବା ଏକପ୍ରକାର ଲାଞ୍ଜ—

Āṅkurdāpoka Hook-worm.

ଅକ୍ଷୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷୁ)—ଅକ୍ଷୁଡ଼ା (ଦେଖ)

Āṅkurdi Āṅkurdā (See)

ଅକ୍ଷୁଡ଼ିପୋକ—ଦେ. ବି—ଅକ୍ଷୁଡ଼ାପୋକ (ଦେଖ)

Āṅkurdiṇpoka Āṅkurdāpoka (See)

ଅକ୍ଷୁଡ଼ିବା—ଦେ. କି—୧ । ଅକ୍ଷୁଡ଼ା ଧରିବା (ଦେଖ)

Āṅkurdibā 1 Āṅkardāidharibā (See)

୨ । ଅକ୍ଷୁଡ଼ିରେ ତୋଳିବା—

2. To pluck fruits etc by means of a hooked pole.

ଅକ୍ଷୁପାଙ୍କୁ—ଦେ. ବିଶ.—ଭୟାନ୍ତ—Anxious

Āṅkupāṅku (ଯଥା—ମନସ୍ତା ସବୁବେଳେ ଆକ୍ଷୁପାଙ୍କୁ ହେଉଥାଏ—

ସବୁକାର. କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ମାରଣିୟ. ୧୧୩୦)

ଅକ୍ଷୁରିବା—ଦେ. କି—୧ । (ମାତ୍ର ଜାତିକ ଗ୍ରନ୍ଥ)—

Āṅkuribā ଅକ୍ଷୁରିବା (ଦେଖ)

1. Āṅkurdibā (See)

୨ । ପାତଳ ଧାନ ଗଛରୁ ଧାନ କଣା ହେବା ପୂର୍ବରୁ କେଣା-

ବୁଡ଼ି ଅଗରୁ ଅଗରୁ କାଟି ବା ଦୁର୍ଦ୍ଦିନେବା—2. To

cut off the ears of ripe paddy from

the plants before they are reaped.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁସ୍ତକେ ମୁଦ୍ରା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେବେ ଏ ଲିଖାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବନାରେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକାରୁ ଦେବ । ଉଦା — ‘ବାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାଘ’ ଖୋଜିବେ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବତ’ ଦେଖିବେ

ଅଙ୍ଗୁଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅହଂଗୁଣିଆ; ଅହଂ—

Āngūā 1. Prone to take offence.
ହଟରାଗୀ

୨ । ଜିଦିଖୋର—2. Obstinate

ଅଙ୍ଗୁଆଙ୍ଗୁ—ଦେ. ବିଶ—ଅଙ୍ଗୁଆଙ୍ଗୁ (ଦେଖ)

Āngūāngū Āngāng (See)

ଅଙ୍ଗୁଛା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବି—ଗାମୁଛା—

Ānguchhi Napkin.

ଅଙ୍ଗୁଟି—ଦେ. ବି—୧ । ଅଙ୍ଗୁଠି (ଦେଖ)

Ānguti 1. Āngūṭhi (See).

୨ । ପୁଷ୍ପଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—2 A kind of flower plant or bush; clerodendrom phlomoidy

ଅଙ୍ଗୁଠି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ)—ଅଙ୍ଗୁଳି—

Āngūṭhi Finger.

ଆଠି

ଅଙ୍ଗୁଳି

ଅଙ୍ଗୁଠି ଦେଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅବଜ୍ଞା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା—

Āngūṭhi dekhāibā 1 To disregard.

ସଦାହ୍ନୁନଦେଖାନ ୨ । ଅବଜ୍ଞାପ୍ରଦର୍ଶନପୂର୍ବକ ବୁଢ଼ା ଅଙ୍ଗୁଠିକୁ ଦେଖାଇବା—2. To show the thumb in derision

ଅଙ୍ଗୁଠିଫୁଟା—ଦେ. ବି—ଖେଳବିଶେଷ—

Āngūṭhiphuta A kind of play.

ଅଙ୍ଗୁଠି ଫୁଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅଙ୍ଗୁଠିର ଗଣ୍ଠିମାନଙ୍କୁ ଟାଣିବା ଓ

Āngūṭhiphutaibā ମୋଡ଼ିବା (ଯହିଁରେ ଅଙ୍ଗୁଠି ଗଣ୍ଠିର ଶବ୍ଦ

ଆହୁନମଟିକାନ ହୁଏ)—1. To cause the joints

of fingers to crack by pulling or twisting.

୨ । ମନୋଯୋଗ ଅକର୍ଷଣାର୍ଥ ଦ୍ଵାଦର ବୁଢ଼ା ଓ ମଝି ଅଙ୍ଗୁଠି

ହଢ଼ିମାରା ଦ୍ଵାରା ଫୁଟକ ମାରିବା—2. To make a sound by clapping the fingers.

ଅଙ୍ଗୁଠି ଫୁଟିବା—ଦେ. ବି—ଅଙ୍ଗୁଠିର ଗଣ୍ଠିମାନ ଶବ୍ଦ କରିବା—

Āngūṭhi phuṭibā The cracking of the joints of fingers due to pulling or twisting.

ଅଙ୍ଗୁଠି ଫୁଟୁକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଙ୍ଗୁଠି ଫୁଟାଇବା (ଦେଖ)

Āngūṭhi phuṭukaibā Āngūṭhi phuṭaibā (See)

ଅଙ୍ଗୁଠି ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅଙ୍ଗୁଳ ଦ୍ଵାରା ସଙ୍କେତ କରିବା—

Āngūṭhimāribā 1. To beckon by the finger.

ଆହୁନମଟିକାନ ୨ । ଛପ ମାରିବା; କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା

ଶିଳକରନା ସଂକ୍ଷେପେ ତା ଦେହରେ ଅଙ୍ଗୁଠି ମାରିବା; ଛପିବା—

2. To touch a thing by the tip of a finger in order to test it.

୩ । କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟକୁ ଅପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସତର୍କ କରି ଦେବା

ବା ତାହାର ମନୋଯୋଗ ଅକର୍ଷଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ

ତାହା ଦେହରେ ଅଙ୍ଗୁଠିକୁ ଛୁଆଇଁ ଦେବା ବା ଅଙ୍ଗୁଠି

ଦ୍ଵାରା ସାମାନ୍ୟ ଅଘାତ କରିବା—

3. To touch one's body with the tip of a finger in order to caution him.

ଅଙ୍ଗୁଳା—ଦେ. ବିଶ—ଅଙ୍ଗୁଳିଦ୍ଵାରା ସଲସଲ କରାଯାଇଥିବା—

Āngulā Churned by the finger.

ଅଙ୍ଗୁଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ଵାରା ଗୋଟିଏଦେବା ବା ସଲସଲ

Āngulāibā କରିବା—To poke by thrusting

ଆହୁନମଟିକାନ the finger; to finger a thing;

to touch with finger.

ଅଙ୍ଗୁଳି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଙ୍ଗୁଳ)—

Āngulī ୧ । ଅଙ୍ଗୁଳ; ଅଙ୍ଗୁଠି—1. Finger

ଆହୁନ ୨ । ଏକ ଦ୍ଵାଦ ପରିମାଣର ଚବିଶ ଭାଗର ଏକ ଭାଗ—

ଅଙ୍ଗୁଳୀ 2 $\frac{1}{4}$ th of a cubit measure.

୩ । ଅଙ୍ଗୁଳ ପରିମାଣ—

3. A measure by the finger.

୪ । ଅଙ୍ଗୁଳ ପ୍ରବେଶ କରିବା ରୂପ କର୍ମ—

4. Fingering.

ଅଙ୍ଗୁଳିଆ—ଦେ. ବି—ଅଙ୍ଗୁଳିଆ (ଦେଖ)

Āngulīā Āngalīā (See)

ଅଚର୍କ—ଦେ. ବି—ଅଚକ—

Āchardī Restraint

ଅତମନକ—ସଂ. ବି. (ଅ = ଉଷ୍ମ + ତମ୍ = ଧାତୁ = ଭୋଜନ କରିବା + ଭବ. ଅନ)—

Āchamana ୧ । ଭୋଜନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟପାତ୍ରପୂର୍ବକ

(ଅଗ୍ନି—ବିଶ) ଗଣ୍ଠିସ୍ଵଦ୍ଵାରା ସାମାନ୍ୟ ଜଳ ମୁଖକୁ ନେବା—

1 Sipping a little water from the cup of the palm

୨ । ଭୋଜନାନନ୍ତେ ମୁଖ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ କରିବା; ଅଞ୍ଜୋଇବା—

2 Rinsing of the mouth after meal

ଭୋଜନ ସାଧାରଣ ଅତମନ କଲେ

ରୁଖ ଶେଷେ ଗୋଟିଏ ଘୁମାଇ ରହିଲେ । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

ଅତମନକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅତମନ = ଅଞ୍ଜୋଇବା + କ = କଲ)—

Āchamanaka ୧ । ନିଷ୍ପାଦନ ପାତ୍ର; ପିକଦାନ—

1. Spittoon

୨ । ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ମୁଖ ପ୍ରକ୍ଷାଳନାର୍ଥ ଜଳ ରଖାଯାଏ;

ଅବଶ୍ୟକ—2. A water pot in which water intended for rinsing or sipping is kept.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ
୨	ଐ	ଓ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସ	ସ	ଝ	ଞ	ଟ	ଠ

ଅତମନ କରବା—ଦେ. କି—୧ । ପୂଜା ବା ଭୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ଗଣ୍ଡୁଷ-
Āchamana karibā ଦ୍ୱାରା ସାମାନ୍ୟ ଜଳ ମୁଖକୁ ଦେବା—
ଆଚମନକରା 1. To sip a little water before
meal or worship.

- ୨ । ଭୋଜନାର୍ଥ ମୁଖ ଓ ପାଟ ଧୋଇବା; ଅଷୋଇବା—
2. To wash or rinse the mouth after
meal.

ପ୍ରମାଣ ମୁଁ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଅଛି ।

ଠିକ୍ ଅତମନ କରବା ଅଛି ॥ କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ, ଅବ ।

ଅତମନ—ଦେ. ବି—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାଲ; ଲେଟି; ଅବଶିଷ୍ଟ (ଯହିଁରେ
Āchamani ଅତମନ କରବା ଭଳ ଅଳ୍ପ ପାଣି ଥାଏ)—
A small water-pot.

ଅତମନୀୟ—ସ. ବି. (ଅ + ତମ ଧାତୁ + ଅମାୟ)—

Āchamaniya ଅତମନାର୍ଥ ଜଳ—Water intended or
kept for the purpose of rinsing the
mouth before or after meal.

ସଂ. ବିଶ.—୧ । ଅତମନଯୋଗ୍ୟ—

1. Fit or intended for sipping or
rinsing.

୨ । ଯାହା ଖାଇଲେ ଅଷୋଇବାକୁ ହୁଏ—

2. That which necessitates the rinsing
of the mouth after it is eaten.

ସଂ. ବି—ଭକ୍ଷ୍ୟବସ୍ତୁ—Food; eatable things.

ଅତମିତ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ.—ଅତମିତ (ଦେଖ)

Āchamita Āchambita (See,

ଅତମିତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅସମ୍ଭାବିତ)—

Āchambita ୧ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟାକୃତ; ବିସ୍ମିତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

ଆଚମ୍ବିତ 1. Astonished; surprised.

अचम्भा ୨ । ଅଭୂତ; ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ—2. Wonderful

ଏ କଥା ଶୁଣି ଜାଣି ଦେଲେ ଅତମିତ—ପ୍ରାଚୀନ. ନୃସିଂହପୁର ।

୩ । ଅଶା କର ଯାଇ ନ ଥିବା; ଅଭୂତପୂର୍ବ; ଅଗ୍ରହପୂର୍ବ—

3. Unforeseen; unprecedented.

୪ । ଅସମ୍ଭାବିତ—4. Unexpected

୫ । ଅସମ୍ଭବ—5. Impossible.

ଦେ. ବି—ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟ—Wonder; surprise.

ତାହାରେ ହୋଇ କରୁଛି

ଏ କଥା ବିତ ଅତମିତ—କଳାପ. ଭବବଦ *ର୍ଥ ।

ଅତମିତେ—ଦେ. କି. ବିଶ.—୧ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟରୂପେ—

Āchambite 1. In a wonderful manner;

ଆଚମ୍ବିତ wonderfully.

अचम्भा ଅତମିତେ-ନିଶ୍ଚେଦେସେ ଶୁଭ୍ର ଚକ୍ର—ସ୍ୱାମୀ. ଦେଶବିହାର ।

୨ । ଅକସ୍ମାତ୍; ହଠାତ୍—2. All on a sudden.

୩ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତରୂପେ—3. Unexpectedly.

ନିମାପ୍ତାଦ ଅତମିତେ, ଯାହାରେ ଏକାଦଶୀ ଦୃଢ଼—

ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅଚରଣ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଚର ଧାତୁ + ଗମନ କରବା + ଇକ. ଅନ)—

Ācharana ୧ । ବ୍ୟବହାର, ଶୃଙ୍ଖଳଣ—

1. Dealings; conduct; behaviour.

୨ । ଚରଣ, ଗୁଣ—2. Character.

୩ । ଶୃଙ୍ଖଳ; ଅଭ୍ୟାସ—

3. Usage; custom; habit; practice.

୪ । ଅନୁଷ୍ଠାନ; ଅଭ୍ୟାସ—4. Proceeding; exercise.

ଦେ. ବି.—୧ । ବିବରଣ—1 Description.

ପିଆଇବୁ ହୁଏଁକ ଅରେ ହୁଏଁକ ଅଧର

ପଛେ କହୁ ଅଚରଣ ପୁରା କଥା—ବିସ୍ମୟ-ବିଶେଷ ଚମ୍ପୁ—ପ. ଗୀତ ।

୨ । ପ୍ରକାର—Manner.

ଅଚରଣ କରବା—ଦେ. କି—୧ । (ଉତ୍ତମ ବା ମନ୍ଦ) ବ୍ୟବହାର କରବା—

ଆଚରଣକରା 1. To behave with a person

आचरणकरना ୨ । (ବ୍ରତାଦି) ସାଧନ କରବା; ଅଭ୍ୟାସ କରବା—

2. To practise; to exercise.

୩ । ପ୍ରାଣନ କରବା—3. To carry out.

ଅଚରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ମି ତ)—୧ । ପାଳିତ—

Ācharita 1. Practised; observed as a habit

୨ । ଅନୁଷ୍ଠିତ—2. Done.

୩ । ଅଭ୍ୟାସ—3. Habitual.

ସଂ. ବି. (+ ଇକ. ତ)—୧ । ଶୃଙ୍ଖଳ—1. Custom;
practice.

୨ । ଅଚରଣ—2. Conduct; action.

ଶ୍ୟାମ ଏ କ ଅଚରଣ—ବିସ୍ମୟ-ବିଶେଷ ଚମ୍ପୁ—୫ ଗୀତ ।

ଅଚରିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ. ଅ + ଚର ଧାତୁ)—

Ācharibā ଅଚରଣ କରବା (ଦେଖ)—

Ācharana karibā (See)

ଠିକ୍ ଅଚରଣ—ବିସ୍ମୟ-ବିଶେଷ ଚମ୍ପୁ ।

ଅଗ୍ନିକା—ଦେ. ବି.—ଅଗ୍ନିକ (ଦେଖ)

Āchānkā Achānaka (See)

ଅଗ୍ନିକ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟ; ଅ + ଚନ୍ଦ୍ର)—

Āchānak ଅଗ୍ନିକ (ଦେଖ)

Achānaka (See)

ଅଗ୍ନିକଥା—ଦେ. ବିଶ.—ଅଗ୍ନିକ (ଦେଖ)

Āchānakiā Achānaka (See)

ଅଗ୍ନିକ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟ; ଅ + ଚନ୍ଦ୍ର)—

Āchānika ୧ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ—1. Wonderful.

୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—2 Unexpected.

୩ । ଅକସ୍ମିକ—3. Sudden.

ଅଗ୍ନିକଥା—ଦେ. ବିଶ.—ଅଗ୍ନିକ (ଦେଖ)

Āchānikiā Achānika (See)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ପଦର ସ୍ୱରାରେ ପୁରୁଷ ୧ ଚାହିଁ ଥିଲେ ଓ ମାତା ଏବଂ ୨ ଚାହିଁ ଥିଲେ ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚାହିଁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେତେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମଧ୍ୟ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଏ । ବା ୧ ଚାହିଁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାଘ' ନ ଯିବେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ; 'କ୍ଷ' ନ ମଧ୍ୟରେ 'କ୍ଷ' ଚୋଟିଏ; 'ବଧୁ' ନ ଯାଉରେ 'ବ' ଚୋଟିଏ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ଯାଉରେ 'ଅ' ଚୋଟିଏ; 'ଅଲବ' ନ ଯାଉରେ 'ଅଲବ' ଚୋଟିଏ ।

ଅଶ୍ୱତ୍ଥ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଚମ ଧାତୁ + କର୍ମ.ଭ)—୧ । କୃତାଚମନ;
Āchānta ଯେ ଅଚମନ କରିଅଛି—1. One who has washed his mouth.

୨ । ଅଶୋଭିତ—2. Washed.

ଅଶ୍ୱମ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଚମ ଧାତୁ = ଭୋଜନ କରିବା + ଭାବ. ଅ)—
Āchāma ୧ । ଅଚମନ—1. Sipping

୨ । ପାନ—2. Drinking.

୩ । ଭୋଜନ—3. Eating.

୪ । ଭାତର ମଣ୍ଡ ବା ଫେଜ—4. Rice water; liquid extracted from boiled rice.

୫ । ଅମ୍ଳ ଅଦର ଅଶ୍ୱର—5. Pickle.

ଅଶ୍ୱର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଚର ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଭାବ. ଅ)—
Āchāra ୧ । ଶୁଦ୍ଧ—1. Usage; practice; custom

୨ । କାର୍ଯ୍ୟବିଧି—2. Rule of conduct.

୩ । ଶାସ୍ତ୍ରାନୁମୋଦିତ ଆଚରଣ—

3 Conduct approved by the scriptures.

୪ । ପଦ୍ଧତି; ନିୟମ—4. Rule.

୫ । ଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବହାର; ଲୋକାଶ୍ୱର; ମହାଜନସମ୍ମତ

ବ୍ୟବହାର—

5. Approved usage or conduct.

୬ । ଆଚରଣ; ଚରଣ; ବ୍ୟବହାର—

6. Conduct; behaviour, character.

ଦେଖି ଅଶ୍ୱର କର ପ୍ରଭୃତି ଭାବ ଅଶ୍ୱର କ ସେ ।

କଞ୍ଚୁ. ପ୍ରେମମୁଖାଳୟ ।

ଆଚାର ଦେ. ବି. (ସଂ ଅଶ୍ୱମ) ଲୁଗା, ତେଲ, ମସଲା ଆଦି
ଆଚାର ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷିତ ଫଳ—Pickle; sauce; preserved fruits.

ଅଶ୍ୱରଚ୍ୟୁତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଶ୍ୱର = ସଦାଶ୍ୱର + ଚ୍ୟୁତ)—
Āchārachyuta ୧ । ଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବହାର ବହୁତ—

1. Against usage.

୨ । ଶିଷ୍ଟାଶ୍ୱର ଲଙ୍ଘନକାରୀ—2. Gone astray.

୩ । ଜୟନ୍ତୀବୃଦ୍ଧ ଆଚରଣ କରିବା—

3. Fallen from approved usage

୪ । ଦୁର୍ବଳତା; ଅନାଶ୍ୱର—4 Debased; vicious.

ଅଶ୍ୱରନିଷ୍ଠ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଶ୍ୱର + ନିଷ୍ଠ)—

Āchāranishṭha

ଅଶ୍ୱରବାନ୍ (ଦେଖ)

(ଅଶ୍ୱରନିଷ୍ଠ—ଶ୍ରୀ

Āchārabān (See)

ଅଶ୍ୱରାନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ ଅଶ୍ୱରକର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ)—ଅଶ୍ୱରବାନ୍ (ଦେଖ)

Āchārabanta

Āchārabān (See)

(ଅଶ୍ୱରବାନ୍—ଶ୍ରୀ

ଅଶ୍ୱରବାନ୍—ସଂ. ବିଶ. (ଅଶ୍ୱର + ବାନ୍ ୧ମା ୧ବ.)—୧ । ଯେ
Āchārabān ୧ । ଯେଉଁ ମଠରେ ଅଶ୍ୱର ବୈଷ୍ଣବମାନେ

(ଅଚାରବିଧି—ଶ୍ରୀ) the approved rules of conduct.

୨ । ଧାର୍ମିକ—2. Virtuous.

ଅଶ୍ୱରବିଚାର—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—୧ । ଲୋକପ୍ରଚଳିତ ବ୍ୟବହାର
Āchārabichāra ବା ଶୁଦ୍ଧିମାନ—1. Manners and customs of a people

ଆଚାରବିଚାର ୨ । ଶିଷ୍ଟାଶ୍ୱର—2. Approved usage.

୩ । ଶିଷ୍ଟାଶ୍ୱରପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି—3. Consideration or regard for approved customs.

ଅଶ୍ୱରବିରୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅଶ୍ୱର = ଶିଷ୍ଟାଶ୍ୱର + ବିରୁଦ୍ଧ =
Āchārabiruddha ବିପକ୍ଷ) ଲୋକାଶ୍ୱର ବିପକ୍ଷ—

Contrary to usage or custom.

ଦେ. ବିଶ—ଶିଷ୍ଟାଶ୍ୱର ବିପକ୍ଷ—Against approved usage or conduct.

ଅଶ୍ୱର ବ୍ୟବହାର—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—ଅଶ୍ୱରବିଚାର (ଦେଖ)

Āchārabyabahāra

Āchārabichāra (See)

ଅଶ୍ୱରଭ୍ରଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଶ୍ୱର = ସଦାଶ୍ୱର + ଭ୍ରଷ୍ଟ)—
Āchārabhrashta ଅଶ୍ୱରଭ୍ରଷ୍ଟ (ଦେଖ)

(ଅଶ୍ୱରଭ୍ରଷ୍ଟ—ଶ୍ରୀ)

Āchārachyuta (See)

ଅଶ୍ୱରମସାଲ—ଦେ. ବି—ଅମ୍ଳ ଅଦି ଫଳକୁ ଅଶ୍ୱର କରିବା ନିମନ୍ତେ
Āchāramasala ବ୍ୟବହୃତ ଏକତ୍ର ଲୁଗା ଯାଉଥିବା ଲବ୍ଧି,

ପାନମୟ ପ୍ରଭୃତି ମସଲା—A mixture of spices used in preparing pickles.

ଅଶ୍ୱରରହିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଶ୍ୱର + ରହିତ)—

Āchārarahita ୧ । ନୈତିକାଶ୍ୱର ବିପକ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା—

1. Destitute of purity or moral discipline.

୨ । ସଦାଶ୍ୱରବିଚାର—2. Not observing

approved conduct or rules of discipline.

ଦେ. ବିଶ—ଅନାଶ୍ୱର—Acting against approved usage or conduct.

ଅଶ୍ୱରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଶ୍ୱର + ଶ୍ରୀ)—ଅଶ୍ୱରରହିତ (ଦେଖ)

Āchārahina

Āchārarahita (See)

ଅଶ୍ୱରୀ—ଦେ. ବି—ରାମାନ୍ତ (ରାମାନ୍ତ) ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର
Āchārī ଭୂପସମ୍ପ୍ରଦାୟବିଶେଷ—A subsect of the Rāmānti sect of Bāishṇabas.

ଦେ. ବିଶ—ସଦାଶ୍ୱର; ଅଶ୍ୱରପ୍ରତି—Observing the approved rules of conduct.

ଅଶ୍ୱରୀମଠ—ଦେ. ବି—୧ । ଯେଉଁ ମଠରେ ଅଶ୍ୱର ବୈଷ୍ଣବମାନେ
Āchārīmāṭha ଏକତ୍ର ବାସ କରନ୍ତି—1. A monastery where Āchārī Bāishṇabas congregated.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଅଗ୍ନି—୧. ଶ. ପୂ. (ଅ + ଚର ଧାତୁ = ଶିକ୍ଷା ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଯ; *Āchārjya* ଯେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି)—୧ । ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ—

ଗୁରୁଣା } ୧ । କେଦାସ୍ୟାସକ—

2. A teacher of the Vedas

୩ । ପୁରୋହିତ—3 Priest; spiritual preceptor.

୪ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ—

4. A family-title of Brāhmanas.

* । ଦ୍ରୋଣାଗ୍ନି—5 Drona, the preceptor of the Pāṇḍavas.

ଅଗ୍ନି—୧. ଶ. ପୂ. (ଅଗ୍ନି + ଶି. ଅ)—

Āchārjyā ଦେବମନ୍ତ୍ରାଦିର ଶିକ୍ଷାଦାତ୍ରୀ—A lady teacher of the Vedas; a preceptress.

ଅଗ୍ନି—୧. ଶ. ପୂ. (ଅଗ୍ନି + ପତ୍ନୀ ଅର୍ଥରେ. ଅଗ୍ନି)—

Āchārjyānī ଅଗ୍ନିପତ୍ନୀ; ଗୁରୁପତ୍ନୀ—The wife of the preceptor or teacher.

ଅଚିତ—୧. ଶ. ପୂ. (ଅ + ଚି ଧାତୁ = ଏକତ୍ର କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—

Āchita ୧ । ସଂଗୃହୀତ; ସଂଗୃହୀତ—

1. Collected; heaped up.

୨ । ଅଛନ୍ଦ; ଅଛନ୍ଦ; ବ୍ୟାପ୍ତ—

2. Spread; pervaded

୩ । ଗୁଣିତ; ଗୁଣିତ; ଗୁଣିତ ହୋଇଥିବା—

3. Strung; woven.

୧୦. ଶ. ପୂ. — ଦଶଗୁରୁ ବା ଏକ ଶବ୍ଦରେ ପରିମିତ ବୋଧ; ଏକ ଗାଡ଼ି

ଠେଲି—Cart-load; 10 men's load.

ଅଚିନିଗୁଣ—୧. ଶ. ପୂ. — ଜାହାଜଗୁଣ (ଦେଖ)

Āchiniguṇ *Jāhājiguṇ* (See)

ଅଚୋନ୍ବନ—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ଶ. (ସ. ଅଚମନ)—ଅଚମନ (ଦେଖ)

Āchoṇbana

ଅଚୋନ୍ବନ ଚର୍ଚ୍ଚ, ବସନ ଉତ୍ତରି ହୋଇ

ସର୍ବାଙ୍ଗ ପରିଷ୍କାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ । ପ୍ରତାପ. ଶିକ୍ଷଣେ ।

ଅଚ୍ଛକ—୧. ଶ. ପୂ. — ଅଛ (ଦେଖ)

Āchchhaka *Āchhu* (See)

ଅଚ୍ଛନ୍ନ—୧. ଶ. ପୂ. (ଅ + ଛନ୍ ଧାତୁ = ଘୋଡ଼ାଇବା + କର୍ମ. ଛ)—

Āchchhanna ୧ । ଅଛନ୍ନ; ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇଥିବା—

1. Covered; overspread.

୨ । ଅଛନ୍ନ—2. Possessed of.

ଦେ. ଶ. ପୂ. — ୧ । ଗୁପ୍ତ—1. Concealed.

୩ । ଲାଗିବେଳେ ଘେନି ରହିବା ଅଛନ୍ନ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଅଛନ୍ନ; ଛଦ୍ମବେଶ—2. Disguised.

ବଡ଼ ବଡ଼ ଘେନି ଚାହିଁବା ଅଛନ୍ନ

ହୋଇଥିବା ଘେନି ଶାଳମାନ । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ସମାପ୍ତ—3. Finished; accomplished

ଏଣେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରବନ୍ଧ ଅଛି,

ଦାସ ଗୋବିନ୍ଦ ସେବେ ରାଜାବନ । ପ୍ରାଚୀନସମ୍ଭାଷଣ ।

ଦେ. ଶ. ପୂ. — ଅଛନ୍ନ—State of being over-

powered with.

ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଦେବ ଗୋପୀନାଥ ଛାଡ଼ିଲେ କାମ ଅଛନ୍ନ । ପ୍ରାଚୀ ରସବାସ୍ୟ ।

ଅଛନ୍ନ—ଦେ. ଶ. ପୂ. (ପ୍ରାଚୀନ)—ଗୋପନ—

Āchchhannatā Concealment; secrecy

ସାଗରେ ସେ ସୁରକ୍ଷା ଭାଗ ଦେଇ ସାରି

ଅସୁରଙ୍କୁ ଦେଲେ ସେ ଅଛନ୍ନତା କଥା । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

ଦେ. ଶ. ପୂ. (ଅଛନ୍ନ + ତା)—ଅଛନ୍ନତା; ଅଛନ୍ନତା—

The state of being covered.

ଅଛା—ଦେ. ଅ. (ଶ୍ଚିକାର; ଚର୍ଚ୍ଚିତ)—୧ । ଦେଖ; ଭଲ ଦେଖ;

Āchchh ଚାହା, ଉତ୍ତମ; ଦେଖାଯାଉ—1. Good !

ଆହା bravo ! capital ! well ! all right ! well-

ଆହା done ! be it so.

୨ । ଏକ ବାକ୍ୟ ଶେଷରେ ଅନ୍ୟ ବାକ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟବହୃତ

ଅବ୍ୟୟ—2. Well ! now.

ଦେ. ଶ. ପୂ. — ୧ । ଭଲ, ଉତ୍ତମ—1. Good; fine.

ଶିବ ବୋଲିଲେ ଦେ ଅଛନ୍ନ ଆହା କଥା । କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ସ୍ୱସ୍ଥ—2. Sound in health.

ଦେ. ଶ. ପୂ. — ୧ । ମଙ୍ଗଳ—1. Prosperity.

୨ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ—2 Sound health.

ଦେ. ଶ. ପୂ. — ଉତ୍ତମରୂପେ—Very well; soundly.

ଅଛାକରି—ଦେ. ଶ. ପୂ. — ୧ । ଉତ୍ତମରୂପେ—

Āchchhākari 1. Well.

ଆହାକରି ୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—2. Fully.

ଅଚ୍ଚିତରହ

ଅଛାକରିବା—ଦେ. ଶ. ପୂ. — ୧ । ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

Āchchhākariḥ 1. To do well.

ଆହାକରିବା ୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଚିକିତ୍ସାଦ୍ୱାରା ସ୍ୱେଚ୍ଛା

ଆହାକରିବା କରିବା; ଅରୋଗ୍ୟ କରିବା—

2 To cure a person.

ଅଛାଦ—୧. ଶ. ପୂ. — ୧ । (ଅ + ଛାଦ ଧାତୁ = ଘୋଡ଼ାଇବା + କର୍ମ. ଛା)—

Āchchhāda ଅ; ଘୋଡ଼ାଇବା ଅବସ୍ଥା କରାଯାଏ—ଛାଦ—

ଅଛାଦ ୧ । ଶ. ପୂ. — ୧ । ଘୋଡ଼ାଇବା; ଘୋଡ଼ାଇବା—

ଅଛାଦ ୨ । ଶ. ପୂ. — ୧ । ଘୋଡ଼ାଇବା; ଘୋଡ଼ାଇବା—

2. Lid; covering; cover.

୩ । ଅଛାଦନ ବସ୍ତୁ; ଘୋଡ଼ାଇବା—

3. Covering cloth

୪ । କାପ; ବସ୍ତ୍ର—

4. Dress (which covers the body).

ଆକ୍ଷରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ୱରୂପରେ ପ୍ରକାଶ ହୁଏ, ତେଣୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ କା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ କା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଆକ୍ଷରରେ ଯେତେ ଏ ଗୁଣାକାରରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୁଣାକାରରେ ଚିହ୍ନ ଦେବାକୁ ୧ କା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ କା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଶବ୍ଦ — 'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଗୋଟିକେ; 'ରୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ରୁ' ଗୋଟିକେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଗୋଟିକେ; 'ଅନ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍' ଗୋଟିକେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଗୋଟିକେ ।

୫ । (+ ଶ୍ଚ. ଅ)—ଘୋଡ଼ାଇବା କ୍ରିୟା—

5. The act of covering.

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ = ଘୋଡ଼ାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—

Āchchhādaka ଯେ ଘୋଡ଼ାଏ; ଅକରକ—

(ଅକ୍ଷରକା—ଶ୍ଚା)

Covering.

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ + କରଣ ଓ ଶ୍ଚ. ଅକ)—

Āchchhādana ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āchchhāda (See)

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—ଘୋଡ଼ାଅ—

Āchchhādita

ହୋଇଥିବା; ଅବୃତ—

Covered; concealed.

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷର)—୧ । ଅବୃତ କରବା;

Āchchhādibh

ଘୋଡ଼ାଇବା—1. To cover.

୨ । ଲୁଚାଇବା—2. To conceal.

ରୁଚର ଶକ୍ତି ଓ ରଖି ଦେଇ ନାହିଁ, ମୁଁ କେବଳେ ଅକ୍ଷରକ କେବେ ।

ବଦ୍ଧର୍ଥ—ସଙ୍ଗୀତ ବଳ୍ଲଭା ।

୪ । ଛାଅକରିବା—4. To thatch with

ମଣ୍ଡପ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷାକାର, ସେ ଚିନ୍ତାମଣରେ ଅଛନ୍ତି—

ରୁଚର. ପ୍ରେମପଞ୍ଚମୁଦ ।

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ଅ. (ଅନୁମୋଦନ କା ସମ୍ମତପୂର୍ବକ)—ମୁଁ ଏହା

Āchchhāheu ଅନୁମୋଦନ କଲି—I agree; I consent;

ଆକ୍ଷାହୁକ

ଆକ୍ଷା

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ = ଛେଦନ କରିବା + କର୍ମ. ଚ)—

Āchchhinna ୧ । ବଳପୂର୍ବକ ନିଆଯାଇଥିବା—

1. Snatched away.

୨ । ଅକ୍ଷରଦ୍ୱାରା କ୍ଷୁଦ୍ର—

2. Cut off by weapons.

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷ (ଦେଖ)

Āchchhu

Āchhu (See)

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ = ଛେଦନ କରିବା; ଶବ୍ଦ

Āchchhurita କରିବା + ଶ୍ଚ. ଚ)—ଲୁହ; ମିଶ୍ରିତ—

1. Diffused; mixed.

୨ । ଶବ୍ଦ—2. Wounded.

୩ । ନଖଦ୍ୱାରା ଅକ୍ଷର—

3. Scratched with finger-nails.

୪ । ମୁଣ୍ଡିତ—4. Rubbed.

୫. ବି. — ୧ । ଉଚ୍ଚହାସ—1. Loud laughter

୨ । ପରର ଅମର୍ଷଜନକ ହାସ୍ୟ—

2. Envious laugh.

୩ । ନଖରେ ନଖରେ ଅପାତ; ନଖଦାୟୀ; ନଖ ଘଷିବା—

(ଏହା କଳହବ୍ୟାପକ)—

3. Striking or rubbing of the ends of finger-nails (this forebodes quarrel).

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ + ଚ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ)—

Āchchhuritaka

ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āchchhurita (See)

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ = ଛେଦନ କରିବା +

Āchchheda

ଅ; ସକ୍ଷ ଯୋଗୁଁ ଛ ସ୍ଥାନରେ ଛ)—

୧ । ବଳପୂର୍ବକ କଟିବା—1. Forcible cutting off.

୨ । ଅଙ୍ଗକ୍ଷେଦ—2. Amputation

୩ । କୋରସ—3 Confiscation.

ଅକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶ୍ଚ. ଧାତୁ = ପ୍ରେରଣ କରିବା + ଅକ)—

Āchchhodana

ମୁଗ୍ଧା; ସଶ୍ଚ ପକ୍ଷ ଶିକାର—

Sport; chase; hunting.

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āchhan

Āchchhanna (See)

ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭବପୁର) ବି—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āchhan (See)

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ଷର)—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āchhanna

Āchchhanna (See)

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବିଶ—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āchharā

Āchharā (See)

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ଅ—ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āchhā

Āchchhā (See)

ଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷର)—୧ । ଅକ୍ଷର (ଦେଖ)

Āchchādana

1 Āchchhādana (See)

୨ । ବିସ୍ତାର—2. Extension

ସେ ବଳପୂର୍ବକ ଅକ୍ଷର, ସମତା ଚରୁ ଯୋଗ

ରୁଚର. ପ୍ରେମପଞ୍ଚମୁଦ ।

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅକ୍ଷର)—ଶଲରୁ ସୁତାରେ ରଙ୍ଗ ଦିଆଯିବା,

Āchhu ରୁଷକ୍ଷେଷ—A tree from the barks of

ଆଳ୍, ଆଳ୍ which a colouring matter for,

ଆକ୍ଷାକ୍ thread is obtained. Morinda

ଆଳ Tomentosa; Morinda Agastifolia.

ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—

(Haines)

ଅକ୍ଷର, ରଞ୍ଜନଦ୍ରୁ,

ପକ୍ଷୀକ, ଅକ୍ଷର

[ଦ୍ର—ଏହା ରଞ୍ଜନଦ୍ରୁ, ଅକ୍ଷର ଓ ରଞ୍ଜନଦ୍ରୁରେ ଉପକାରୀ]

ଅକ୍ଷର—ଦେ. ବି—ଅକ୍ଷ (ଦେଖ)

Āchhu

Āchhu (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅଜାନୁଲମ୍ବା	ସ	କ	ଖ	ଗ	ଙ	ଚ	ଝ	ଞ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଔ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅଜାନୁଲମ୍ବା ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ସ	ହ	ଗ	ଙ	ଚ	ଝ	ଞ

ଅଜ (ଧାତୁ)—ସଂ. ଗମନ କରିବା; ଗତି କରିବା—

Āj (root) To go; to move.

ଅଜ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଅଜ—

Āj Today.

ଅଜକାଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଅଜକାଲ (ଦେଖ)

Ājkāl Ājikālī (See)

ଅଜକାଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଅଜକାଲ (ଦେଖ)

Ājkālī Ājikālī (See)

ଅଜଗବି—ଦେ. ବିଶ—ଅଜଗବି; ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ—

Ājgabi Strange; mysterious; queer

ଆଜଗବି କି. ବିଶ—୧ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକରୂପେ—

ଅଜଗବି 1. Strangely; mysteriously.

୨ । ହଠାତ୍—2. Suddenly; all on a sudden.

ଅଜଠୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—

Ājthanu ୧ । ଅଜଠୁ—1. From today.

୨ । ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ—2. Henceforth

ଅଜତକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଅଜତକ (ଦେଖ)

Ājtak Abtak (See)

ଅଜନୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଅଜନୁ (ଦେଖ)

Ājnu Ājthanu (See)

ଅଜ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ—ପ୍ରା. ଅଜ)—ଅଜ—

Āja Today; this day.

କପଟ ନଷ୍ଟକ ବିଶୁଦ୍ଧ ଓ ଅଜ କରକସ୍ତ୍ର ବହୁମୁଖ—

ଆଜ କବସର୍ଯ୍ୟ. ବିଶୋଦ୍ଧକ ଓ ଗୀତ ।

ଅଜକ—ଦେ. ବି. ଓ କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ)—ଅଜକ; ଅଜକକ—

Ājaka This day; today only.

ଆଜକେରଦିନଟି

ଆଜ

ଅଜଗବ—ସଂ. ବି. (ଅଜଗବ=ବିବଧନୁ+ସାପ୍ତେ. ଅ)—

Ājagaba ଶିବଧନୁ—The bow of Śiba.

ଅଜନନ—ସଂ. ଅ. (ଅ=ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ଠାରୁ + ଜନନ=ଜନ୍ମକାଳ)—

Ājanana ୧ । ପୁନର୍ଜନ୍ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଅଗାଧ—

1. All along; throughout life;

till next birth.

୨ । ଜନ୍ମାବଧି; ଜନ୍ମଠାରୁ—2. Since one's birth.

ସଂ. ବିଶ.—ଜନ୍ମକାଳରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା—

Dating from or beginning with one's birth.

ଅଜନମ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଜନ)—ଅଜନନ (ଦେଖ)

Ājanama Ājanana (See)

(ଯଥା—ଅଜନମ ଦୁଃଖୀ; ଅଜନମ ପୁଣି)

ଅଜନମୁ—ଦେ. (ସଂ. ଅଜନ) ଅଜନନ (ଦେଖ)

Ājanamuñ Ājanana (See)

ଶିଶୁ ମୁହଁ । ଶିଶୁର ଭାବ ଅଜନମୁ ବଃ—କବସର୍ଯ୍ୟ. କବଚ ।

ଅଜନମକାଳ—ଦେ. ବିଶ. ଓ କି. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜନ)—ଅଜନନ (ଦେଖ)

Ājanamakāla Ājanana (See)

ଅଜନୁ—ସଂ. ଅ. (ଅ + ଜନ)—ଅଜନନ (ଦେଖ)

Ājanma Ājanana (See)

ଅଜନମୁଖୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଜନ + ମୁଖ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ājanmadukhī ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜନ୍ମକାଳରୁ ଦୁଃଖ ବା ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା

(ଅଜନମୁଖୀ—ଶ୍ରୀ) ଭୋଗ କରି ଆସିଥିଲା—Accustomed

(ଅଜନମୁଖୀ—ବିପତ୍ତି) to misery since birth.

ଅଜନମୁଖୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଜନ + ମୁଖ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ājanmasukhī ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜନ୍ମକାଳରୁ ସୁଖରେ କାଳ

(ଅଜନମୁଖୀ—ଶ୍ରୀ) ବଢ଼ାଇଥିଲା—(a person) Brought

up in happiness from birth.

ଅଜମିର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଏହି ନାମର ନଗରବିଶେଷ—

Ājamira A town of this name.

[ଡ୍ର—ଏହାର ପୌରାଣିକ ନାମ ଅଜମିର । ସୂର୍ଯ୍ୟବିଶାବତ୍ସ

ରାଜା ଅଜମିର ଏହା ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ନଗର

ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟାସନାଧୀନରେ ଅଛି—ମଦନମୋହନ. ଶର୍ମାଦର୍ଶନ ।]

ଅଜଯାଏ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ)—ଅଜପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Ājājāe Till to day

ତୋହର ମତ୍ତ ଭାବ ମୁହଁ, ଅଜହଁ ଦୂର କରବର୍ତ୍ତ—

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୫ମ ।

ଅଜହଁ—ଦେ. କି. ବିଶ.—ଅଜଠାରୁ—

Ājahuñ From today.

ଅଜା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଯାଆ ଅସ; ଆତ୍ମାତ ହେବା—

Ājā Coming and going.

ଅଜା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଯାଆ ଅସ; ଆତ୍ମାତ ହେବା—

Ājā Coming and going.

ଅଜାନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଜାନ୍)—ଅଜାନ୍ (ଦେଖ)

Ājān Ājān (See)

ଅଜାନ୍ଦେବା—ଦେ. କି—ଅଜାନ୍ ଦେବା (ଦେଖ)

Ājāndebā Ājāndebā (See)

ଅଜାନୁ—ସଂ. ଅ. (ଅ = ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ + ଜାନୁ = ଅଗ୍ନି)—

Ājānu ଅଗ୍ନି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ଅଗ୍ନି ଯାଏ—

Reaching one's knees; up to the knees.

ଅଜାନୁଲମ୍ବା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଜାନୁଲମ୍ବା—ଅଜାନୁଲମ୍ବା (ଦେଖ)

Ājānulamba Ājānulambita (See)

ଅଜାନୁଲମ୍ବା ଗୁରୁତ୍ବେ, ବେପୁର କବଳ ବସନେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୫ମ ।

ବାହାରଣ ହେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମେତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏ ବା ଚିହ୍ନ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ହୁଏ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ରକ୍ଷାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଚିହ୍ନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବା ଏ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ହେ ଗୋଟିଏ ବୋଲି କହେ । ଯଥା — 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ନ ମିଳିଲେ 'ବ' ଗୋଟିଏ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଗୋଟିଏ; 'ଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅ' ଗୋଟିଏ; 'ଆ' ନ ମିଳିଲେ 'ଆ' ଗୋଟିଏ; 'ଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଇ' ଗୋଟିଏ; 'ଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଈ' ଗୋଟିଏ; 'ଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଉ' ଗୋଟିଏ; 'ଊ' ନ ମିଳିଲେ 'ଊ' ଗୋଟିଏ; 'ଋ' ନ ମିଳିଲେ 'ଋ' ଗୋଟିଏ; 'ୠ' ନ ମିଳିଲେ 'ୠ' ଗୋଟିଏ ।

ଅଜାନ୍ତଲମ୍ବିତ—ସ. ବିଣ. (ଅଜାନ୍ତ+ଲମ୍ବିତ)—ଅଣୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଥିବା—
Ājanulambita Hanging up to or reaching the knees.

ଅଜାନେୟ—ସ. ବି. (ଅଜ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + କର୍ମ. ଅନେୟ=)
Ājāneya ଅଣିବା ଯୋଗ୍ୟ; କହୁ ବାଧା ମଧ୍ୟରେ ଗମନ କଲେ
ସୁଦ୍ଧା ଯେ ଅଣି ହୁଏ)—ଉତ୍ତମବଂଶଜାତ ବା
ଉତ୍କୃଷ୍ଟଜାତୀୟ ଘୋଡ଼ା—A horse of good
strain; a horse of good breed

ଅଜି—ସ. ବି. (ଅଜ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + ଭବ. ଇ)—
Āji ୧ । ଯୁଦ୍ଧ; ସଂଗ୍ରାମ—1. Fight; battle.

ନିବାସ କବଚର ତୁଳେ କର ଅଜ

ପୋଛାଇଲେ ଚମକ ହାତେ ତାଙ୍କ ପାଞ୍ଜି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

୨ । ଯୁଦ୍ଧଭୂମି—2 Battle-field.

୩ । ଗମନ—3 Going.

୪ । ଅଶେଷ—4. Regret,

୫ । ନିନ୍ଦା—5. Blame.

୬ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା—6. Respect

୭ । (ଅଜ ନାମକ ରାଜା + ଅପତ୍ୟାର୍ଥରେ. ଇ)—

ଅଜରାଜର ପୁତ୍ର ଦଶରଥ—

7. Daśaratha, son of Aja, the king
of Ajodhyā.

ଆଜ ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ)—୧ । ଅଦ୍ୟ; ଏହିଦିନ—
ଆଜି 1. Today; this day

ପୋଛାଇବ ତା ପାଞ୍ଜି ସମହାତେ ଅଜ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ—2 Now

ଅଜ ଏଥା କାଲିକ ଅନ୍ତର—ପ୍ରବଚନ ।

୩ । ଅଭି; ମାତାମହା—

3. Maternal grandmother.

ଅଜିକା—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ)—କେବଳ ମାତ୍ର ଅଜିକା—
Ājika Today only.

ଆଜିକା

ଅଜିକା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ)—୧ । ଅଦ୍ୟତନ; ଅଜିକା—
Ājika 1. Of today.

ଆଜିକା ୨ । ଅଜ ଘଟିବା—2. Happening today.

ଆଜିକା

ଅଜିକାର—ଦେ. ବିଣ—ଅଜିକା (ଦେଖ)

• Ājikāra Ājika (See)

ଅଜିକାଲି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ + କଲ)—୧ । ଅଧୁନା; ସମ୍ପ୍ରତି—
Ājikalī 1. Now-a-days; now.

ଆଜକାଳ ୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ—2. At present.

ଆଜକାଳ

ଅଜିକାଲି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଜି କରିବା, କାଲି କରିବା ବୋଲି
Ājikalī kariba ବାବଦର ଟାଳିବା ବା ବେଳେ ଗଢ଼ାଇବା—
ଆଜକାଳକରା To put off a thing from day
to day.

ଅଜିକାଲିକା—ଦେ. ବିଣ.—ବର୍ତ୍ତମାନକାଳର—
Ājikalikā Of present time

ଆଜକାଳକାର ସେଇ କଥା ଆଜି କାଲିକା କଲିପୁରର ଦେବତା କୁହନ୍ତି ।

ଆଜକାଳକା ପଞ୍ଚାବଳୀମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ତୋତ୍ର ।

ଅଜିକି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଦ୍ୟ)—୧ । ଅଜିକାରୁ—
Ājiki 1. From today.

ଆଜିକେ ୨ । ଅଜିକା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ କରିବାରେ—

ଆଜିକା 2. Counting up to this day; till
today.

୩ । ଅଜିକା—3. To today.

ଅଜିତକ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ସଂ. ଅ. ଚକ)—ଅଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Ājitak

Till now; till today.

ଆଜିତକ

ଆଜିତକ

ଅଜିର—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଅଜିକାର; ଅଜିକା—

Ājira

1. Of to day.

ଆଜିକାର

ଆଜିକା

ଆଜିକା

ଅଜିର—ପ୍ରା. ବିଣ.—ଅଜିର (ଦେଖ)

Ājiri

Ājira (See)

ଅଜିବା—ସଂ. ବି. (ଅ + ଜାବ୍ ଧାତୁ = ଜାଣିବା + କରଣ. ଅ)—ସାହା-
Ājibā ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ଜାଣି)—ଜୀବକା; ଜୀବନୋପାୟ; ବୃତ୍ତି-
Livelihood; occupation; profession;
means of living.

ଅଜିବନ—ସଂ. ଅ. (ଅ = ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ + ଜୀବନ = ପ୍ରାଣ)—

Ājibana ୧ । ପ୍ରାଣ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

1. Throughout life.

୨ । ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—2. Till death.

ଅଜିବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଜାବ୍ ଧାତୁ = ଜାଣିବା + କରଣ. ଯ,
Ājibya ସାହାବ୍ ସୋଗରୁ ମନୁଷ୍ୟ ଜାଣି)—୧ । ସହାୟ;
ସୋପାନଦାତା; ପ୍ରତିପାଳନଦାତା—1. Support;
maintainer; one on whom a man
depends for livelihood

୨ । ଜୀବକା—2. Means of livelihood.

ଜୀବିତ ସମୟ କରିବା ଅଜିବ୍ୟ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଜୁ—ଦେ. ଅ.—୧ । ଅଜିକାରୁ—1. From today.

Āju

୨ । ଅଜିକାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି—

ଆଜିଥେକେ

2. Beginning from today.

ଆଜିସେ

୩ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରୁ ଆରମ୍ଭ କରି; ଏଣିକି—

3. Henceforth; since now.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ କ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ହେବ । ଯଥା . — 'ବାଘ' କ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିଏକି; 'ବୃଥ' କ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' କ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' କ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକର' କ ପାଇଲେ 'ଅଳକର' ଦେଖିବେ ।

ଅଜ୍ଞପାଳନ—ସ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀଚତୁ; ଅଜ୍ଞା + ପାଳନ)—ହୁକୁମ୍ ମାନ
Ājnāpālana କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା; ଅଦେଶାନୁସାରେ କର୍ମ କରିବା—
The carrying out of an order.

ଅଜ୍ଞପାଳନକରିବା—ଦେ. କି—୧ । ଅଦେଶ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ
Ājnāpālana-karibā କରିବା—1. To carry out
ଆଜ୍ଞାପାଳନକରଣା a command.
ଆଜ୍ଞାପାଳନକରଣା ୨ । ଅଜ୍ଞାନୁବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କାମ କରିବା—
(ଅଜ୍ଞାଅବଜ୍ଞକରିବା—ବିପରୀତ) 2 To obey; to do
another's bidding.

ଅଜ୍ଞପାଳିବା—ଦେ. କି—ଅଜ୍ଞପାଳନକରିବା (ଦେଖ)
Ājnāpālībā Ājnāpālana-karibā (See)
ଆଜ୍ଞାପାଳି
ଆଜ୍ଞାପାଳନା

ଅଜ୍ଞପିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଜ୍ଞପି ଧାତୁ + କର୍ମ.ଭ) ଅବଜ୍ଞ;
Ājnāpita ଅଜ୍ଞପ୍ରାପ୍ତ—Ordered; commanded.

ଅଜ୍ଞପ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଜ୍ଞପ୍ତି)—ଅଜ୍ଞପ୍ତି (ଦେଖ)
Ājnāpti Ājnāpti (See)

ଅଜ୍ଞପ୍ରମାଣେ—ଦେ. କି. ବିଣ—ଅଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ; ହୁକୁମ୍ ମୁତାବକ—
Ājnāpramāṇe According to the order

ଅଜ୍ଞବକା—ଦେ. ବିଣ. (ଅଜ୍ଞା + ବକ = ବକ) ୧ । ନିବୋଧ ଭ୍ରତ୍ୟ;
Ājnābakā ଯେଉଁ ଭ୍ରତ୍ୟ ପ୍ରଭୃତ ଅଜ୍ଞକୁ ବକ୍ ବକ୍ କରି ଚାହିଁ-
ଥାଏ, ବୁଦ୍ଧି ନ ଥିବାରୁ ପ୍ରଭୃତ ହୁକୁମ୍ ଅନୁସାରେ
କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରେ ନାହିଁ—1. An obsequious
stupid servant; a stupid servant
who is not intentionally dis-
obedient but unable to stick to
the order owing to his stupidity.

ଅଜ୍ଞବହ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅଜ୍ଞା + ବହ ଧାତୁ = ବହନ କରିବା + ଅ)—
Ājnābaha ୧ । ଯେ ଅଜ୍ଞକୁ ବହନ କରେ ବା ଶିଷ୍ୟାର୍ଥ୍ୟ
(ଅଜ୍ଞବହା—ସ୍ତ୍ରୀ) କରେ— Obedient.
(ଅଜ୍ଞବହତା—ବି) ୨ । ଯେ ପ୍ରଭୃତ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଜ୍ଞକୁ ଅଭିପ୍ରେତ ବ୍ୟକ୍ତି
ନିକଟକୁ ବହନ କରେ—2. One who carries
the order of the master to the person
intended.

ଅଜ୍ଞବିହୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସାନ କଙ୍କଡ଼ାବିଶ୍ଵ—
Ājnābichhu A species of small scorpion.
[ଦ୍ର—ଏକପ୍ରକାର ଅତି ଶ୍ଵେତ ଓ ପାଣ୍ଡୁର କଙ୍କଡ଼ାବିଶ୍ଵ;
ଏମାନଙ୍କୁ ପୁରୀ ଅଞ୍ଚଳରେ 'ମାକଡ଼ବସା' କହନ୍ତି । ଏମାନେ ନାଡ଼ଡ଼
ମାରିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ବସନ୍ତାଳାରେ ଅତି କଷ୍ଟ ପାଏ ।]

ଅଜ୍ଞବୋକା—ପ୍ରା. ବିଣ—ଅଜ୍ଞବକା (ଦେଖ)
Ājnābokā Ājnābakā (See)

ଅଜ୍ଞମାଳ—ଦେ. ବି—(ସଂ ଅଜ୍ଞା + ମାଳା) ଦେବତାଙ୍କ ଅଜ୍ଞର ଚନ୍ଦ୍ର
Ājñamālā ସ୍ବରୂପ ଅଜ୍ଞପାଳନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟକୁ ଅଜ୍ଞା
ସଙ୍ଗେ ପଠାଯିବା ଦେବତାଙ୍କର ଭୃଷଭୁକ୍ତ ପୁଲମାଳ—
A garland of flowers sent from the
body of a Deity to signify that a
command is issued to a person.

ଅଜ୍ଞହେବା—ଦେ. କି—ଅଜ୍ଞାକରିବା (ଦେଖ)
Ājñāhebhā Ājñākaribā (See)
ଅଜ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅ + ଅଜନ୍ ଧାତୁ = ମୁଣ୍ଡିତ କରିବା + କରଣ. ଯ)—
Ājya ୧ । ଘୃତ; ଦିଅ —1. Ghee; clarified butter.
୨ । ହୋମକ୍ରିୟାରେ ଅଗ୍ନିରେ ଯାହା ଅହୁତି ଦିଆଯାଏ
(ଯଥା—ତେଲ; ଦଧି)—2, Oil, curd and
other liquids offered into the fire
in Homa.

ଅଜ୍ୟସ୍ଥାଳୀ—ସ. ବି (ଅଜ୍ୟ = ଘୃତ + ସ୍ଥାଳୀ = ପାତ୍ର)—
Ājyasthālī ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ହୋମାର୍ଥ ଘୃତ ଥାଏ; ଦିଅପଲମ—
The pot containing the ghee for Homa

ଅଜ୍ଞ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଜ୍ୟ — ପ୍ରା. ଅଜ୍ଞ)—ଅଜ୍ଞ—
Ājha Today.

ଅଜ୍ଞୁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଅଜ୍ଞୁ; ଅଜ୍ଞୁ—
Ājhuñ 1. From this day; from today.
ଅଜ୍ଞୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଗ୍ରେ କରୁଛନ୍ତି ନିୟମ । ସାରଳାମହାଭାରତ. ମଧ୍ୟ ।
୨ । ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ—2, From now; henceforth.
ଅଜ୍ଞୁ ଏଥେ ଲୋକଙ୍କ ଅଗ୍ରେ ବ୍ୟାଳଭୟ । କୃଷ୍ଣବିହାର. ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।
୩ । ଅତ୍ୟନ୍ତ—3. From the very beginning.
ଏବେ ତୁ ସତ୍ୟ ଅଜ୍ଞୁ ମୂଳ, ଏ କଥା ଭବିଷ୍ୟେ କେବଳ ।
ରାମଦାସ. ବାର୍ତ୍ତାବଳୀ ।

ଅଞ୍ଚ—ଦେ. ବି—୧ । ଅନୁମାନ—
Āñch 1. Guess.
୨ । ଆଘାତ—2. Stroke.
୩ । ଅଳ୍ପମାତ୍ର ବାଧା—3. Little trouble.
ବିଶ—ସାମାନ୍ୟ — Slight.

ଅଞ୍ଚକରିବା—ଦେ. କି—ଅନୁମାନ କରିବା; ଅନାଳ କରିବା—
Āñchkaribā To guess.

ଅଞ୍ଚପାଞ୍ଚ—ଦେ. ବି—ବାଣ ସଜ୍ଜା—aiming an arrow;
Āñchpañch getting an arrow ready to be
discharged.

ଆକ୍ଷୁପାକ୍ଷୁ ବିଣ—ସନ୍ଦେହରେ ଦୋଳାୟମାନ—Hasitating.
ଅଞ୍ଚବାଜିକା—ଦେ. କି—ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତ, ବାଧା ବା ଭୟ ପାଇବା—
Āñchbājibā To be touched or affected
slightly.
ଆଞ୍ଚଳାଗା
ଆଞ୍ଚଳାଗା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଝ, ଞ	ଢ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ସ	ଞ	ଟ	ଉଅ	ଋ	ୠ

ଅଞ୍ଚରେ—ଦେ. କି ବଣ—ସାମାନ୍ୟ ରୂପେ—

Ānchre Slightly.

ଆଁଚେ (ଯଥା—ଜା ଚଟକଣାଟା ମୋ ଗାଲରେ ଅଞ୍ଚରେ ବାଜିଲା ।)

ଅଞ୍ଚରେ କହିବା—ଦେ. କି—ଅନାଜି କରବା (ଦେଖ)

Ānchre kahibā Andāji karibā. See)

ଅଞ୍ଚ ଲାଗିବା—ଦେ. କି—ଅଞ୍ଚ ବାଜିବା (ଦେଖ)

Ānch lagibā Ānch bājibā (See)

ଅଞ୍ଚ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଅର୍ଥ)—

Āncha ୧ । ଉତ୍ତପ୍ତ; ତେଜ—1. Heat.

ଆଁଚ ୨ । ଶିଖା—2. Flame.

ଆଁଚ ୩ । ନିଆଁ ଧାସ—3. Blaze.

୪ । ସାମାନ୍ୟ ଯୋଗ ବା ସ୍ପର୍ଶ—

4. Touch; slight connection.

୫ । ସାମାନ୍ୟ କାନ୍ଦା, ଅସୁବିଧା ବା ପ୍ରଶ୍ନ—5. Slight hurt or trouble or labour.

ଅଞ୍ଚନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଅଞ୍ଚନ୍ (ଦେଖ)

Ānchan Ānchan (See)

ଅଞ୍ଚନା—ଦେ. ବ.—ଅଞ୍ଚ (ଦେଖ)

Ānchanā Āncha (See)

ଗରୁ ବୁଝି କରେ କର ଅଞ୍ଚନା—ଅଭିମତ—ବଦଳିବାପରି ।

ଅଞ୍ଚ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ.—

Ānchi ଘୋଡ଼ା, ଗାଡ଼ି ପ୍ରଭୃତିର ଡାକ—

Relay of horses or carriages for carrying passengers speedily.

ଅଞ୍ଚିଆ—ଦେ. ବ.—ଅଞ୍ଚିଆ (ଦେଖ)

Ānchiā Ānchiā (See)

ଅଞ୍ଚିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅପମନ)—୧ । ଅକର୍ଷଣ କରବା—

Ānchibā 1. To draw.

ବେ କାହା କୁହେ କର ଦେଇ ଅଞ୍ଚିବା—ଜନକୃଷ୍ଣ ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

୨ । ଅନୁମାନ କରବା—

2 To guess; to conjecture.

୩ । କଳନାକରବା—3. To measure.

ବେନ ଜନେ ବେନ ବଳ ଅଞ୍ଚିଲେ—ବିଶ୍ୱନାଥ. ବଦନସମାପ୍ତ ।

୪ । ଇଚ୍ଛା କରବା—4. To wish.

୫ । ଅସ୍ତ୍ର ଉଠାଇବା; ଅସ୍ତ୍ର ଉଠେଇବା—

5. To lift a weapon to strike.

ମୋ ଧରଣ୍ୟମୁଖକୁ ପାଞ୍ଚ ନୟନାନ୍ତ ବରଜ ଅଞ୍ଚ—

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୬ । (ଧନୁ) ଅପମନ କରବା; (ଶର) ମାରିବା ପାଇଁ ଟାଣିବା—

6. To draw a bow.

ମନେ ଅସେ ପାଞ୍ଚ ଅଞ୍ଚ ଶାଙ୍ଗ ଧନ ତଳେ ଅବା ମନୋରଥ—ସାମାନ୍ୟ ସଂସାର ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. (ସଂ. ଅପମନ)—

ଅଞ୍ଚୋଇବା (ଦେଖ)

Āncheibā (See)

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି —୧ । ଅଳ୍ପ ଘୁଞ୍ଚାଇବା—

1 To move a little.

୨ । ଘୁଞ୍ଚାଇ ଅଳ୍ପ ଘୁନଟୁଇ କରବା—

2. To dislodge.

ଅଞ୍ଚିଲ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବ—ଭ୍ରୂତି ବା ବ୍ରଣ—

Ānchil Pimple; wart; mole.

ଅଞ୍ଚିଆ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଅପମନ)—

Ānchiā ଭୋଜନ ପରେ ଭୂଷ୍ଟ ଧୋଇବା—

ଆଁଚାନ Washing or rinsing of the mouth after meal.

ଅଞ୍ଚିଆଇବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅପମନ)—

Ānchiāibā ୧ । ଅଞ୍ଚୋଇବା (ଦେଖ)

1. Āncheibā (See)

୨ । (ପ୍ରତ୍ୟେକକାର୍ଥ) ଖାଇସାରିଥିବା ଶିଶୁର ବା ବେଗୀର ମୁହଁକୁ ଧୋଇ ଦେବା—

2 To wash the face of a child which has taken its meal.

ଅଞ୍ଚୁଡ଼ା—ଦେ. ବଣ.—(ଶରୀରର ଅଂଶ) ଘଷି ହୋଇ ଗୁମ୍ଫା—

Ānchurdā ହୋଇ ଯାଇଥିବା—

ଆଁଚଡ଼ା Scratched with a pointed thing.

ଖୋଚା ଦେ. ବ.—୧ । ଗୁମ୍ଫା—1. Scratching.

୨ । ଗୁମ୍ଫା ଦାଗ—

2. Marks of scratching.

ଅଞ୍ଚୁଡ଼ିବା—ଦେ. କି.—ଗୁମ୍ଫା—

Ānchurdibā To scratch or bruise with finger-

ଆଁଚଡ଼ାନ nails or sharp pointed

ଉପାଦାନ instruments.

ଅଞ୍ଚୋଇବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅପମନ)—୧ । ଭୋଜନ ପରେ ମୁହଁ

Āncheibā ଧୋଇ ଦେବା—1 To wash or rinse

ଆଁଚାନ; ଆଁଚ the mouth and hands after meal.

ଆଚ୍ଛମନକରଣ; ୨ । ଅନ୍ୟର ମୁଖକୁ ଧୋଇଦେବା—

ଉପାଦାନ 2. To wash another's mouth.

୩ । ଜଳଦ୍ୱାରା ଶୋଧିତ କରବା—

3. To cleanse with water.

ଅଞ୍ଚୋଇବା—ଦେ. କି.—ଅଞ୍ଚୋଇବା (ଦେଖ)

Ānchoibā Āncheibā (See)

ଗୁମ୍ଫା ଖାଇ ସାରି ଅଞ୍ଚୋଇବା ବେଳେ,

ଭୂଷ୍ଟକୁ ଭୋଜନ କର ପାଇଁ ବଳେ । କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାଶୟର ବନ ।

ଆମାଦ୍ୟ ଯେତେ ଅପର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ସ୍ୱରୂପ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱୟ ଓ ଚିତ୍ତିତ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱୟ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେଖ । ଯଥା — 'ଅଞ୍ଜ' ନାମରେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିକା; 'ବୃଥ' ନାମରେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନାମରେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନାମରେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନାମରେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଞ୍ଜନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଞ୍ଜନା + ଅପତ୍ୟାର୍ଥରେ. ଇ)—ଅଞ୍ଜନାଙ୍କ ପୁତ୍ର
Āṇjari ମହାଶୟର ହନୁମାନ—Hanumāna (the
Monkey, God of the Hindus.)

ଅଞ୍ଜନେୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅଞ୍ଜନା + ଅପତ୍ୟାର୍ଥରେ. ଏୟ)—ଅଞ୍ଜନ (ଦେଖ)
Āṇjaneya Āṇjani (See)

ଅଞ୍ଜୁଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଞ୍ଜୁଳ)—୧ । ଦୁଇ ହାତ ନେତ୍ରୀର ଏକତ୍ର
Āṇjula ପାତ୍ରୀକୃତ ଅବସ୍ଥା ବା ଅଞ୍ଜୁଳ—1. Two palms of
ଅଞ୍ଜୁଳି the hands made into a cup by placing
ଅଞ୍ଜୁଳି them sidewise and making a hollow.
ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଏକ ଅଞ୍ଜୁଳ ପରିମିତ—Measuring so
much as can be contained in the
cupped palms of the hands.

ଅଞ୍ଜୁଳା ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. —ପୂର୍ବ ଚିତ୍ତୁଳାଦି ହାତରେ ଅଞ୍ଜୁଳା କରି
Āṇjula pakāibā ଧରି ଦେବତାଙ୍କ ଉପରକୁ ନିବେଦନ କରିବା—
To throw handfuls of flowers
etc to a Deity.

ଅଞ୍ଜୁଳି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. —ଅଞ୍ଜୁଳା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Āṇjuli etc. Āṇjula etc. (See)

ନକ୍ତି ନକ୍ତି ଅଞ୍ଜୁଳ, ନକ୍ତି ଚକାସି ଚନ୍ଦ୍ର ଅଞ୍ଜୁଳ ।
ଶିଶୁଙ୍କ ନକ୍ତିପୂର୍ବ ଗୀତ ।

ଅଞ୍ଜୋଳ—ଦେ. ବି. —ଅଞ୍ଜୁଳା (ଦେଖ)
Āṇjola Āṇjula (See)

ଅଞ୍ଜୋଳା—ଦେ. ବି. —ଅଞ୍ଜୁଳା (ଦେଖ)
Āṇjola Āṇjula (See)

ପୂର୍ବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ମାତ୍ର ଅଞ୍ଜୋଳାଏ ଥିଲା । ସାଦଳାମହାବିରାଜ. ଭବୋଗ ।

ଅଞ୍ଜୋଳି—ଦେ. ବି. —ଅଞ୍ଜୁଳା (ଦେଖ)
Āṇjoli Āṇjula (See)

ଦୃଶ୍ୟରେ ସୁର କର କରନ୍ତୁ ଅଞ୍ଜୋଳ । ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅଟ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ପିଣ୍ଡା; ଅଳନ୍ଦ—
Āt Varanda.

ବୈଦେ. (ଇଂ.) ବି—ଅର୍ଟ—Art.

ଅଟ୍ ଇସ୍କୁଲ—ବୈଦେ. (ଇଂ.) ବି—ଅଟ୍ ସ୍କୁଲ (ଦେଖ)
Ātiskul Ātiskul (See)

ଅଟ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ.) ବି—ଅର୍ଟ୍ସ—
Āts Arts.

ଅଟ୍ ସ୍କୁଲ—ବୈଦେ. (ଇଂ.) ବି—ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷାଦେବାପାଇଁ
Ātiskul ପ୍ରାପ୍ତିତ ବିଦ୍ୟାଳୟ—Art School.

ଅଟ୍ ହୋମ—ବୈଦେ. (ଇଂ.) ବି—ପ୍ରାଚୀନ ମିଳନାର୍ଥ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ
Āt hom ଗୃହରେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ମିଳନ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର
ଜଳଯୋଗ—An at-home party.

ଅଟକ—ଦେ. ବି—ଅଟକ; ନିଷେଧ; ବାଧା—
Āṭaka Prohibition.

ଆଟକ
ଅଟକ

ଅଟକ—ଦେ. ବି— ୧ । ଅଟକ (ଦେଖ)
Āṭanka 1. Āṭaka (See)

ଗଢ଼ା ୨ । ଦୁଇ ହାତର ଅଙ୍ଗୁଳମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ ସ୍ଥାନ—
2 Space between the extended
fingers of two hands curved together

୩ । ଏକ ବିଡ଼ା; ଯେତେକ ପରିମିତ ଶସ୍ୟାଦିର ଗୋସ୍ଥ
ଦୁଇ ହାତର ଅଙ୍ଗୁଳମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବେଦ ହୁଏ;
ଅଟକା—3. A handful or bundle of
sheaves of corn or grass.

ଅଟକା—ଦେ. ବି—ଅଟକ (ଦେଖ)
Āṭanka Āṭanka (See)

ଅଟଙ୍ଗ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅଟକ (ଦେଖ)
Āṭanga Āṭaka (See)

ଅଟଙ୍ଗା—ଦେ. ବି—ଅଟକ (ଦେଖ)
Āṭanga Āṭanka (See)

ଅଟଣା—ଦେ. ବି—୧ । ମଧ୍ୟଭାଗର ଡାଣ୍ଡି; ବଡ଼ ଅଟକା; ସାନ ନଉତି—
Āṭaṇā 1 A middle-sized earthen pot
ମାଧ୍ୟାବିହୀତି smaller than Nauti and larger
than Āṭikā

ଆଟାଣି ୨ । ଅଠଅଣି; ଅର୍ଦ୍ଧ ଚୌପନ୍ଦ୍ରା—
ଅଟଣୀ 2. An eight-anna bit.

ଅଟଣି—ଦେ. ବି—ଅଟଣା (ଦେଖ)
Āṭaṇi Āṭaṇā (See)

ଅଟବିକା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅଟବିକା = ବଣ + ଇକ)—ଅରଣ୍ୟକ; ବଣୁଆ;
Āṭabika ଜଙ୍ଗଲ—Pertaining to forest; wild.

ସ ବି—୧ । ବନ୍ୟଜାତି; ଜଙ୍ଗଲଜାତି—1. Wild tribe.

୨ । ବନରେ ଶିକାର କରୁବା ବ୍ୟକ୍ତି—2. Hunter.

୩ । ଅରଣ୍ୟକ ସେନା—

3 A soldier belonging to wild tribes.

ଅଟା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ମଲ୍ଲଟ—
Āṭā Cover of a book.

ଅଟି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଅଟ ଧାତୁ = ଗମନ କରବା + ଇ)—
Āṭi ଶରୀରୀ, ପକ୍ଷୀ, ହଂସପ୍ରଭୃତି ପକ୍ଷୀ—An aquatic bird
of the duck species.

ଦେ. ବି—୧ । ହଳାର ବୋହ—

1. Load of sheaves etc.

୧	୯	୭	୬	୫	୪	୩	୨	୧	୦	୯	୮	୭	୬	୫	୪	୩	୨	୧	୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୦

୧ । ବଡ଼ା; ଗୋଛ—2. Bunch; a bundle.

୩ । ନଡ଼ାର ଗୋଛ ବା ବଡ଼ା—3. A roll of straw

ଅଟିକା—ଦେ. କ—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଟି ଦାଣ୍ଡି—

Ātikā 1. Small earthen pot.

ହାଣ୍ଡି ଅବରେ ପାକ କଲ ବସାଇ ଅଟିକାଟି । କୃଷିବିଦ୍. ମହାବିଦ୍. ଥଳ ।

ଆଟିକା (ଆଟିନ) ୨ । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ଅନୁଅଦ

ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଟି ଦାଣ୍ଡି—

2 Small earthen pot used for cooked rice in the temple of Jagannātha at Puri

୩ । ପୁଣ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନକୁ ଅସିଥିବା ଯାତ୍ରୀମାନେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରେ ଚରକାଳ ଭୋଗ ଲାଗିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କ କମା ଯେଉଁ ଧନ ଦେଇ ଯାଆନ୍ତି ବା ଦେବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କର ଯାଆନ୍ତି—3 The amount of cash given or promised by a pilgrim visiting Lord Jagannātha at Puri for the purpose of offering a certain quantity of boiled rice etc. to the Deity every day forever.

ଅଟିକା କରବା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) କି.—ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଚରକାଳ ଭୋଗ

Ātikā karibā ଲାଗିବା ସକାଶେ ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କ କମା (ଯାତ୍ରୀ)

ଆଟିକାକରା ଧନ ଦେବା ବା ଦେବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରବା—

(a pilgrim) To pay or solemnly promise cash to the Paṇḍās for the purpose of cooked rice being offered forever by the said Paṇḍās to the Lord Jagannātha at Puri.

ଅଟିକାଚୁହା—ଦେ. କଣ. ପୁ. (ବ୍ୟଙ୍ଗ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦାର୍ଥ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି

Ātikāchuhā ରକ୍ତନଶାଳାରେ ପାକପତ୍ରରେ ଥିବା ରଜା ଖାଦ୍ୟ

(ଅଟିକାଚୁହା—ଶ୍ରୀ) ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ସତର୍କ ଗନ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି ରଖେ ଓ

ତାହା ଯେପରି ବ୍ୟସ୍ତିତ ନ ହୁଏ ସେଥିପାଇଁ ସାବଧାନ

ଥାଏ—(a person) Who carefully

watches the cooked contents of the

cooking pot in the cook-room.

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦରୁଣ ସତ୍ତା, ଅଟିକାଚୁହା ମାତ୍ର ମରେ—ପଦ ।

ଅଟିକାପିଟା—ଦେ. କଣ. (ସେ କୋଥରେ ପାକଶାଳାର ରକ୍ତନପାତ୍ରାଦି

Ātikāpita ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ପିଟି ଦିଏ)—୧ । କ୍ରୋଧନଶୀଳ—

1. Angry; furious

୨ । ଦୁଷ୍ଟ—2. Wicked.

୩ । (ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ପାକପାତ୍ରକୁ ପିଟିଦିଏ)—କୃତବୁଦ୍ଧ—

3. Ungrateful (person)

ଦେ. କ.—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶୁଦ୍ରାଦିଙ୍କର ଦଶାହାଦି କ୍ରିୟାରେ ପୌରୋହିତ୍ୟ କରନ୍ତି, ନିନ୍ଦିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ—

1. Brāhmanas officiating at the funerals of Sūdras.

୨ । ଦଶାହାଦି କ୍ରିୟା ଧରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଦଶଭୂଠରେ

ରସାଇ ଦିଆଯିବା ଦାଣ୍ଡିକୁ କାଠିଆଳିଆ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର—

(ଦଶାହାଦି ୨ ଦେଖ)

2 Striking of the floating Dagdha Hāṇḍi by the performer of the obsequies on the 10th day of a person's death.

ଅଟିକା ପୋଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ; ଗଢ଼ଜାତ) କ—

Ātikā pordī ପୁରଣି (ଦେଖ)

Purāṇi (See)

ଅଟିକା ବାନ୍ଧିବା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) କି.—ଅଟିକା କରବା (ଦେଖ)

Ātikā bāndhibā

Ātikā karibā (See)

ଆଟିକେ ବାନ୍ଧା

ଅଟିଷ୍ଟ—ବୈଦେ. କ—(ଇଂ. ଅଟିଷ୍ଟ)—୧ । ଚିତ୍ରକର—

Ātiṣṭ

1. Painter.

ଆଟିଷ୍ଟ ୨ । କାରୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ନିପୁଣ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Artist

ଅଟୁ—ଦେ. କ. (ସଂ. ଅଟୁ)—

Ātu

ଘରର ଗୁଳ ତଳେ ପଦାର୍ଥ ସଞ୍ଚୟ କରିବାପାଇଁ କମ୍ପା

ମାଟିକୋଠା; ମାଟିକୋଠା ଗୁଳରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲେ ଗୃହ ମଧ୍ୟସ୍ଥ

କମ୍ପା ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କୁ ଅଗ୍ନିରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ କରାଯିବା

ବାଉଁଶ ଓ ମାଟିର ଭିତ୍ତି ବା ଗୁଳ—

A roof made of mud and bamboo below the thatch of a house for keeping things over it or to preserve things inside the house if the outer thatch is on fire

[ଦ୍ର—ଅଟୁ ଦୁଇ ପ୍ରକାର—୧ । ଦେଖି ଅଟୁ—ଏହା

ଭିତ୍ତିପରି ସମତୁଲ । ଏହା ଉପରେ ଜଳସମୃଦ୍ଧ ରଖା ଯାଇପାରେ ।

୨ । ମେରଦା ବା ଦକ୍ଷିଣୀ ଅଟୁ—ଏହା ତାଳ ଭଳି ଦୁଇ ଅଙ୍ଗୁଳ

ତାଲୁ ହୋଇଥାଏ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ.—ପିଣ୍ଡା; ବରଣ୍ଡା—Varanda.

ଅଟୁଘର—ଦେ. କ. (ସଂ. ଅଟୁ+ଗୃହ)—ଅଟୁଥିବା ଘର, ଯେଉଁ

Ātughara

ଘରର ଉପରେ ଭିତର ତାଳ ଓ ଭିତରେ ମାଟିର

ମାଟିକୋଠା ଗୁଳ ଥାଏ—Thatched house having

an inner mud-roof.

ଗୃହସ୍ଥ ସମ୍ପଦ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ସମ୍ପାଦ

ଦେଖିକ ଠୁଳ କର ରଖି ଅଟୁରେ । ବ୍ୟାକାଥ, ମହାପାତ୍ର ।

‘ଆହାରିଣୀ’ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଗୁଡ଼ିକ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ୬ ଯୋଡ଼ିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ କ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂଖ୍ୟାବେଶେ ଚକ୍ରର ଚପଟାଏ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ବାଇ’ କ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଡ଼ିବେ; ‘କଥ’ କ ମିଳିଲେ ‘ବୃଥ’ ବୋଡ଼ିବେ; ‘କଂଥୁ’ କ ପାଇଲେ ‘ବକ୍ତୁ’ ବୋଡ଼ିବେ; ‘ଅନ୍ୟ’ କ ମାତ୍ରାରେ ‘ଅଣ’ ବୋଡ଼ିବେ; ‘ଅଲବଦ’ କ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ୍’ ବୋଡ଼ିବେ ।

ଅଟ୍ଟଳା—ଦେ. ବି.—୧ । କୁରୁଡ଼ି, କାଙ୍କ, କୋଡ଼ି ଆଦିର ମୂଳରେ ଥିବା
 Ātulā ଛଦ୍ର ଯହିଁରେ ବେଶ୍ଟା ଗଲାଯାଏ—1. The hole or
 eye at the root of a spade or axe.

୨ । କମାରର ଦଣ୍ଡଆରକ୍ଷଣେଷ, ଏଥିରେ କୋଡ଼ି, କାଙ୍କ
 ଆଦିର ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଛଦ୍ରକୁ ମାଠି ଚକ୍ରଣ କରାଯାଏ—
 2. A blacksmith's instrument used
 in planing the eyes of spades and
 axes.

ଅଟ୍ଟଶାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟ + ଶାଳା)—ଅଟ୍ଟଶର (ଦେଖ)
 Āṭuṣāla Āṭughara (See)

ଅଟ୍ଟଶା—ଶା. ବି.—ଅଟ୍ଟଶା (ଦେଖ)
 Āṭeṣā Āṭeṣā (See)

ଅଟ୍ଟୋପ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଟ୍ଵପ ଧାତୁ = ଅବକାର କରିବା + ଉପ ଅ)—
 Āṭopa ୧ । ଗର୍ବ; ଅହଙ୍କାର—1. Vanity.
 ୨ । ଅହମ୍ଭା—1. Pomp.

୩ । ବାୟୁରେଗଜଜିତ ସେଟର ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ—
 3. Sound heard inside the abdomen
 due to wind in the stomach.

ଅଠ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟନ୍)—ଅଷ୍ଟ; ଚାରିର ଦୁଇ ଗୁଣ ସଂଖ୍ୟା—
 Āṭha The number eight,
 ଆଠ; ଆଠି ଦେ. ବିଶ.—ଅଷ୍ଟସଂଖ୍ୟକ—Numbering 8.
 ଆଠ

ଅଠ ଅଂସା—ଦେ. ବିଶ.—ଅଠଅଂସୁଆ (ଦେଖ)
 Āṭha aṁsā Āṭha aṁsuā (See)

ଅଠ ଅଂସିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଅଠ ଅଂସୁଆ (ଦେଖ)
 Āṭha aṁsiā Āṭha aṁsuā (See)

ଅଠ ଅଂସୁଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଅଠ ଅଂସୁଆ (ଦେଖ)
 Āṭha aṁsuā Āṭha aṁsuā (See)

ଅଠ ଅଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟ + ଅଣକ)—
 Āṭha aṇā ୧ । ଅଷ୍ଟ ଅଣା ମୂଲ୍ୟର ଧନ; ଏକ ଟଙ୍କାର ଅଧେ—
 ଆଠଆନା 1. Eight annas.

ଆଠଅନ୍ନା ୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅଧେ—2. Half of a
 thing.

୩ । ଅର୍ଦ୍ଧମୁଦ୍ରା; ଅଧୁଲ—3. An eight-anna bit.

ଅଠଅଣି—ଦେ. ବି.—ଅଠ ଅଣା ମୂଲ୍ୟର ମୁଦ୍ରା; ଅଧୁଲ—
 Āṭha aṇi An eight-anna bit.

ଆଠଅନୀ
 ଆଠନୀ

ଅଠଅଣିଆଁ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅଠଅଣା ମୂଲ୍ୟର—
 Āṭha aṇiāṇ 1. Of the value of eight annas.

୨ । ଯହିଁର ପ୍ରତ୍ୟେକର ମୂଲ୍ୟ ଅଠଅଣା ଅଟେ—
 2. Of the price of eight annas each.

ଅଠ ଅଂସିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଅଠ ଅଂସୁଆ (ଦେଖ)—
 Āṭha aṁsiā Āṭha aṁsuā (See)

ଅଠ ଅଂସୁଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଷ୍ଟ + ଅସ୍ତ)—ଅଠ କୋଣବିଶିଷ୍ଟ—
 Āṭha aṁsuā Octangular.

ଆଠିଆଁସିଆ
 ଆଠକାନିଆଳା

ଅଠକଉଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଷ୍ଟ + କପଦୀ)—
 Āṭhakaurdi ଏକପ୍ରକାର ଦେଖି କଉଡ଼ି ଖେଳ—
 A kind of play with sea-shells.

ଅଠକଉଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି.—ଅଠକଉଡ଼ି (ଦେଖ)
 Āṭhakaurdiā Āṭhakaurdi (See)

ଅଠକାଠ—ଦେ. ବିଶ.—କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ—
 Āṭhakāṭha Hesitating to do certain work.

ଅଠକାଳିବାରମାସୀ—ଦେ. ଅ.—୧ । ବର୍ଷର ସମୁଦାୟ କାଳ —
 Āṭhakālibāramāsī 1 All the months of the
 year.

୨ । ବର୍ଷକ୍ରମାକ; ସବଦା; ଅନବରତ—1 Throughout
 the year; every day in the year.

ଦେ. ବିଶ.—ବର୍ଷକ୍ରମାକ ପ୍ରତିଦିନ ଘଟୁଥିବା—
 Happening or taking place
 throughout the year.

ଅଠକୋଣିଆଁ—ଦେ. ବିଶ.—ଅଠ ଗୋଟି କୋଣ ଥିବା; ଅଷ୍ଟ କୋଣ—
 Āṭhakoniāṇ ବିଶିଷ୍ଟ—Octangular.

ଆଠିକୋନା
 ଆଠକୋନା

ଅଠଗଡ଼—ଦେ. ବି. (ନାମ.—୧ । (ଅଷ୍ଟ ଗଡ଼ ବା ଦୁର୍ଗବିଶିଷ୍ଟ); ଓଡ଼ିଶାର
 Āṭhagarda ଗଡ଼ଜାତରାଜ୍ୟବିଶେଷ—1 The name
 of a feudatory state of Ordisā.

[ଦ୍ର—ଅଠଗଡ଼ ଗଜପତିଙ୍କ ଖାସ୍ ଦଣ୍ଡଲର ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ।
 ଗ୍ରାୟ ଶୋଡ଼ଣ ଶତାବ୍ଦିରେ ଭୁବନାର ରାଜା ଆପଣାର ବେବରୁ
 ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କନ୍ୟାର ପାଣିପ୍ରଦାନ କରି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଦାନ
 କରୁଥିଲେ । ଅଠଗଡ଼ ରାଜବଂଶ ବେବରୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ ।]

୨ । ଗଞ୍ଜାମର ଖଲିକୋଟ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜମିଦାରୀବିଶେଷ—
 2. Name of an estate of Ganjam
 adjoining Khallikota

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତରେ ଗୋଟିଏ ଓ ଗଞ୍ଜାମର
 ଖଲିକୋଟ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ, ଏହିପରି ବିଶିଷ୍ଟ ‘ଅଠଗଡ଼’ ଥିବାରୁ
 ଓଡ଼ିଶା-ଅଠଗଡ଼କୁ ‘ବାଳ ଅଠଗଡ଼’ ଓ ଗଞ୍ଜାମ ଅଠଗଡ଼କୁ
 ‘କୋଦଳା ଅଠଗଡ଼’ କହନ୍ତି ।]

ଅଠଗଡ଼—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅଠଗଡ଼ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
 Āṭhagardi 1 Relating to Āṭhagarda.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାରିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ନ

୨ । ଅଂଗୁକାଶୀ—2. Inhabiting Āthagardā.

ଅଂଗୁଥ—ଦେ. ବିଶ—ଅଂଗୁ (ଦେଶ)

Āthagardīa Āthagardi (See)

ଅଂଗୁଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ—ଦେ. ବି—ବାଳି, ତମପଡ଼ା, ଖୋରଧା ଓ ଓଡ଼ିଶାର

Āthagardīa brāhmaṇa ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କରେ ବାସ କରୁ-

ଥିବା ଏକ ଜାତିୟ ପରିଅଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ—An inferior class of Brāhmaṇas who live by raising and selling kitchen vegetables.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ପ୍ରଥମେ ଗଞ୍ଜାମର ଅଂଗୁ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଅସି ଗଡ଼ଜାତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ଏମାନେ ଶାସନ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କଠାରୁ ନିକୃଷ୍ଟ, ମାତ୍ର ଖୁର ପରିଣାମୀ ଓ ସଞ୍ଜୁ । ଏ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ବିଲରେ ହଳ କରନ୍ତି ଓ ବହୁତ ପରିପରବା ଅମଦାନୀ କରି ବିକ୍ରୟ କରନ୍ତି ।]

ଅଂଚେମା—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଏକପ୍ରକାର ଦେଶୀ କଉଡ଼ି

Āthachemā ଖେଳ—A kind of country game with sea-shells.

[ଦ୍ର—ଏ ଖେଳରେ ଟକଡ଼ା କଉଡ଼ି ଲେଡ଼ା ହୁଏ । ଟକଡ଼ା ଯାକ ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ୧୨ଦାନ ସୁମାର କରାଯାଏ । ୧କଡ଼ା କଉଡ଼ି ଲେଉଟିଲେ କସି ବା ଦଶ ହୁଏ । କଉଡ଼ିରେ ପଡ଼ିବା ଦାନ ଅନୁସାରେ ସାରକୁ ଆଗକୁ ଚଳାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଡୁଇଁରେ ଘର କାଟି ସେହି ଘରରେ ସାର ଚଳାଯାଏ ।]

ଅଂଶା—ଦେ. ବି—ଅଂ ଅଶା (ଦେଶ)

Āthanā Ātha anā (See)

ଆଠାନା

ଅଂଶୀ—ଦେ. ବି—ଅଂ ଅଶା ମୂଲ୍ୟର ମୁଦ୍ରା—

Āthani An eight-anna bit.

ଆଟିଆନି

ଅଟାନ୍ନି

ଅଂତାଳୀ—ଦେ. ବି—ସଙ୍ଗୀତର ତାଳବିଶେଷ—

Āthatālī An air or measure in music.

ଅଂପାଚିଶ—ଦେ. ବି—ଏକ ପ୍ରକାର କଉଡ଼ିଖେଳ—A kind of

Āthapachīśa country game with sea-shells.

ଆଠପାଚିଶ; ଅଞ୍ଜୀକୋଞ୍ଜୀ

[ଦ୍ର—ଏ ଖେଳରେ ୨ ଯୋଡ଼ା ବା ୪ ଜଣ ଖେଳାଳି ଖେଳନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଗୁର ଗୋଟି ଲେଖାଏଁ ସାର ନିଅନ୍ତି । ଖେଳିବାପାଇଁ ୭କଟ କଉଡ଼ି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । କଉଡ଼ିକୁ ଡୁଇଁରେ ପକାଇଲେ ବେଳେ ଯେବେ ସାତ କଟ ଯାକ ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼େ ତେବେ ୧୨; ୨କଟ ଚିତ୍ ହେଲେ ୩୦ + ୧; ୪କଟ ଚିତ୍ ହେଲେ ୨୫ + ୧; ୬କଟ ଚିତ୍ ହେଲେ ୪; ୮ କଟ ଚିତ୍ ହେଲେ ୩; ୯ କଟ ଚିତ୍ ହେଲେ ୨; ୧ କଟ ଚିତ୍ ହେଲେ କସି ବା ପୁଅ = ୧୦ + ୧ ହୁଏ । ସବୁ କଉଡ଼ିଯାକ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ ଛେକା = ୨ ହୁଏ ଓ ସେତିକି ଘର ଖେଳାଳିର ସାର ଚଳେ । ୩ ଥର ୧୨, ୩୦, ୨୫, ବା ୧୦

ପଡ଼ିଲେ ସବୁଯାକ ହୁଡ଼ି ଯାଏ । ଉକ୍ତ ଦାନମାନ ୪ ଥର ପଡ଼ିଲେ ସବୁଯାକ ଦାନ ଗଣାଯାଏ । କସି, ୨୫, ୩୦ ଓ ୧୨ ପକାଇ ଥିବା ଖେଳାଳି ପୁଣି କଉଡ଼ି ପକାଏ । ଯେବେ ୧୨ ପରେ ୪ ପଡ଼େ ତେବେ ସେ ୧୨ ହୁଡ଼ି ଯାଏ । କସି ବା ଦଶ ନ ପଡ଼ିଲେ କଞ୍ଚା ଖେଳାଳିର ହାତ ଫିଟେନାହିଁ ।]

ଅଂପାଚିଶ—ଦେ. ବି—ଅଂପାଚିଶ (ଦେଶ)

Āthapachīśi Āthapachīśa (See)

ଅଂପାଣ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧେକ—1. Half.

Āthapaṇa ୨ । ଅର୍ଦ୍ଧେକ—2. Half complete.

ଦେ. ବି.—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧେକ—1. Half.

୨ । ୧୨୦ ଗଣ୍ଡା ବା ୬୪୦ ଗୋଟା—

2. The number 640.

୩ । ବିଶ.—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧେକ—1. Half

୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣପଦାର୍ଥ ବା ସଂଖ୍ୟାର ଅର୍ଦ୍ଧପରିମାଣରେ—

2. Amounting to half the whole amount.

ଅଂପାଣୀ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଂପାଣ (ଦେଶ)

Āthapaṇi 1. Āthapaṇa (See)

୨ । ଅଂପାଣ ବା ଅର୍ଦ୍ଧେକସମ୍ପର୍କୀୟ—

2. Relating to half.

ଅଂପାଣୀଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଂପାଣ (ଦେଶ)

Āthapaṇiāñ Āthapaṇi (See)

ଅଂପାହର—ଦେ. ଅ.—ଦିନ ଗୁରୁ ପହର ଓ ରାତି ଗୁରୁ ପହର,

Āthapahara ଏହିପରି ସମସ୍ତ ଦିନ ଓ ରାତି; ଅହର୍ନିଶ—

Throughout the day and night.

କପ ବା ଉଠୁ କପ ବା ପଡ଼ୁ କୁହ ନାମେ ଅଂପହର । ଉକାଶ. ରତ୍ନମାଳା ।

ଅଂପାହରୀ—ଦେ. ବିଶ—ଅଞ୍ଜୁପ୍ରହର ଅର୍ଥାତ୍ ରାତିଦିନ ବ୍ୟବହାର

Āthapaharī ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଅଭିପ୍ରେତ—

ଆଟି ମନ୍ତ୍ରେ (cloth) Intended to be worn day

ଆଟପହୀରୀ; ଆଟପହର୍ and night; intended for

ଆଟାଞ୍ଜାମ୍ rough use.

ଦେ. ବି —ଦିନରାତି ଅଂପହର ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଲୁଗା—

Cloth worn ordinarily at home.

ଅଂପାହରୀଆ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଂପାହର (ଦେଶ)

Āthapaharīā Āthapaharī (See)

ଅଂପିଠିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥର ଅଂଗୋଟି ପିଠି ଥାଏ—

Āthapithiā Eight sided.

ଅଂପେଣ୍ଡ—ପ୍ରା. ବି —ସଜନ, ସାଜନ, ଅଧ୍ୟୟନ, ଅଧ୍ୟାପନ, ଦାନ,

Āthapēṇṭha ପ୍ରତିପ୍ରହର ବ୍ରାହ୍ମଣର ଅଞ୍ଜୁ କର୍ମ—

The eight duties prescribed for a

Brāhmaṇa.

ସଜନ ସାଜନାଧ୍ୟାୟାପନ, ଦାନ ପ୍ରତିପ୍ରହର ଗାର ବଦନ ।

ସମରକ ସମବଦ ଏ ଅଂ, ଏହାର ବୋଲି ପାର୍ଥ ଅଂପେଣ୍ଡ ।

ପ୍ରାଚୀ—ପରଦେଶୀ ।

ସାଧାରଣ ଘେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥଳେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକେତ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ୩ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିଲେ ଘେବେ ଏ ଘୋଡ଼ିବାକ୍ଷରେ ନ ମିଳେ, ଘେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଏ । ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଘଷା — ‘ଘା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଘା’ ଘୋଡ଼ିବେ; ‘କ୍ଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ୍ଷ’ ଘୋଡ଼ିବେ; ‘ଦଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବକ୍ସ’ ଘୋଡ଼ିବେ; ‘ଅର୍ଜୁନ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଜୁ’ ଘୋଡ଼ିବେ; ‘ଅଲକ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକ’ ଘୋଡ଼ିବେ ।

ଅଠପୋଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟପଦ) —ଅଠପଦ ଯୁକ୍ତ କବିତା—
 Āṭhapoi A poem consisting of 8 lines
 ଅଠବାଙ୍କା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟବାଙ୍କ) —ଅଷ୍ଟବାଙ୍କା—
 Āṭhabāṅkā The state of being bent at 8 places.

ଭାବୁ ଶୁଣି ସେ ଅନ୍ଧାବନ ବେଦରକା

ନଦୀରେ ଗାଆଇ ଶୁଣିଲେ ଅଠବାଙ୍କା । କଷ୍ଟସିଂହ ନହୁ ଗରବ. ବନ ।

ଦେ. ବିଶ—ଅଠବାଙ୍କ (ଦେଖ)

Āṭhabāṅkā (See)

ଅଠବାଙ୍କ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଷ୍ଟବାଙ୍କ) —
 Āṭhbāṅkā ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ବଙ୍କା—
 1. Deformed; crooked.

୨ । ବହୁସ୍ଥାନରେ ବଙ୍କା—

2. Crooked at many places; zigzag.

ଅଠବାଙ୍କି—ଦେ. ବିଶ—ଅଠବାଙ୍କ (ଦେଖ)

Āṭhabāṅki Āṭhabāṅkā (See)

ଦେ. ବି.—ଶ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ରେ ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର ଅଳଙ୍କାର—A kind of anklet.

[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ଅଠବାଙ୍କିଆ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।]

ଅଠମଙ୍ଗଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟମଙ୍ଗଳ) —୧ । ବିବାହର ଅଷ୍ଟମ ଦିବସ—
 Āṭhamāṅgala 1 The 8th day of the marriage
 ଅଷ୍ଟମଙ୍ଗଳା; ଆଷ୍ଟମଙ୍ଗଳା ୨ । ଉକ୍ତ ଦିବସର କୃତ୍ୟ ବା ଉକ୍ତ ଦିବସର
 ନିର୍ବାହିତ କାର୍ଯ୍ୟ—2. The duties and
 ceremonies required to be performed
 on the 8th day of the marriage.

ଅଠମଙ୍ଗଳା—ଗ୍ରା. ବି—ଅଠମଙ୍ଗଳା (ଦେଖ)

Āṭhamāṅgula Āṭhamāṅgala (See)

ଅଠମଲ୍ଲିକ—ଦେ. ବି. (ନାମ) —ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତବିଶେଷ—

Āṭhamallika The name of a feudatory state of Ordisā.

[ଦ୍ର—ଏହାର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ ‘ହଣ୍ଡିଆ’ ଥିଲା । ଏଠାର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜା ରାଜ୍ୟକୁ ଅଠଭାଗ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଗରେ ଜଣେ ଜଣେ ସରଦାର ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ସେହିଦିନୁ ଏହାର ନାମ ‘ଅଠମଲ୍ଲିକ’ ହେଲା । ଜଗବନ୍ଧୁ ପ୍ରାଚୀନରାଜ୍ୟ]

ଅଠମାସିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଗର୍ଭର ଅଷ୍ଟମ ମାସରେ ଜନ୍ମ—
 Āṭhamāsiā ହୋଇଥିବା ଶିଶୁ—(a child) Born in
 ଆଷାଠମେ the eighth month of pregnancy.
 आठमासा

ଅଠାନ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଅଶାନ୍ତ—

Āṭhāntara Restlessness.

ଅଠିକାଠି—ଦେ. ବିଶ—(ସଂ. ଅତି + କୃଷ୍ଣ) ଅତିଶୟ କ୍ଳାନ୍ତ—

Āṭhikāṭhi Too much tired.

ଅଠିକେକଟ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗାଡ଼ରେ ପକାଇ ପକାଇ
 Āṭhikenatṭ ଖେଳାଯିବା ବାଟ ଖେଳର ଅଷ୍ଟମ ଅବାଦ—
 (Ganjam) The 8th stroke of a game
 with a board having 8 holes to
 which small marbles are put.

ଅଠୁଆରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟ) —୧ । ଉଠିଆରି (ଦେଖ)

Āṭhuāri 1. Uṭhiāri (See)

୨ । ଅଜିଠାରୁ ଏକ ସପ୍ତାହର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିବସ; ଅଜିର କାର—
 2. This day week.

ଦେ. କି. ବିଶ—ଅଠଦିନରେ ଥରେ; ଅଠଦିନକୁ ଅଠଦିନ—
 Once a week.

ଦେ. ବିଶ—ଅଠଦିନରେ ଥରେ ଘଟିବା—Happening
 once a week.

ଅଠୁଆରିଗାଧୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟ) —ପ୍ରସବ କରିବାର ଅଷ୍ଟମ
 Āṭhuārigādhua ଦିବସରେ ପ୍ରସୂତା ଶ୍ରୀମତୀ; ଉଠିଆରି—
 The bath of a mother on the
 eighth day of child birth.

ଅଠୁଆରିଭାରା—ଦେ. ବି.—ଧନୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ଘରୁ ବିବାହିତା ହେଉଥିବା
 Āṭhuāribhāra ଘରକୁ ଅଠଦିନକୁ ଅଠଦିନ ପଠାଯିବା
 ଭାର—Weekly presents sent to
 daughter of a rich man at their
 husband's house.

ଅଠେଣା—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଠେଣା (ଦେଖ)

Āṭheṇā Āṭheṇā (See)

ଅଠେଣି—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଠେଣି (ଦେଖ)

Āṭheṇi Āṭheṇi (See)

ଅଡ଼କି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଖଟି, କବାଟି, ଶଗଡ଼ି—
 Āṛdki ଦଣ୍ଡାରେ ପ୍ରସ୍ତ ବା ଅଡ଼କାଗରେ ଲଗାଯିବା ଦଣ୍ଡ—
 ଆଡ଼କାଠି Cross bar put breadthwise in a door-
 leaf, bedstead or cart.

ଅଡ଼କେରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. ବିଶ—

Āṛdkeriā ୧ । ଏକପାଖିଆ ହୋଇ; କଡ଼କାଗେ—

1. Sidewise; side ways.

୨ । ତେରଞ୍ଚ ଭାବରେ—2. In a slanting manner.

ଅଡ଼ନି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଡ଼ନିଜାଲ (ଦେଖ)

Āṛdni Āṛdnijāl (See)

ଅଡ଼ନିଜାଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଜାଲ) —

Āṛdnijāl ଅଡ଼େନ୍‌ଜାଲ; ମାଛ ଧରିବାପାଇଁ ମଝିରେ ମଝିରେ କାଠି
 ଆଡ଼ଧାରି ଲଗିଥିବା ଏକପ୍ରକାର କମ୍ ଓସାରର ଲମ୍ବ ଜାଲ; ଖାଡ଼ି-
 ଜାଲ—A kind of small and long
 fishing net.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଅଡ଼ପଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଡ଼ପଟା (ଦେଖ)

Ārdpatā (See) Ārdapātā (See)

ଅଡ଼ବାହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁ—ଅଡ଼ବାହା (ଦେଖ)

Ārdbahā (See) Ārdabāyā (See)

ଅଡ଼ବାହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁ—

Ārdbahāyā (See) ଅଡ଼ବାହା (ଦେଖ)

Ārdabāyā (See)

ଅଡ଼ବାହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁ—ଅଡ଼ବାହା (ଦେଖ)

Ārdabāyā (See) Ārdabāyā (See)

ଅଡ଼ବାହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁ ଓ ଶ୍ରୀ—

Ārdbahāyā (See) ଅଡ଼ବାହା (ଦେଖ)

Ārdabāyā (See)

ଅଡ଼ବାହା—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ପରମର୍ଶ ବା ପରମର୍ଶପୁଣ୍ଡ

Ādbhāis (See) ଚିଠି—Advice; letter of advice.

ଆଡ଼ଭାସ

ପେଟାବାସ

[ଯଥା—ଗରୁଡ଼ମେଷ ଏ ଶୁଣାକୋଷ ଉତ୍ତର ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ-
ଦୁଇ ଟଙ୍କା ୧୯୩୦ ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିବେ
ଅକାଉଣ୍ଟାନ୍ସ ଜେନେରାଲଙ୍କଠାରୁ କଟକ ଟ୍ରେଜରୀ ଅଫିସରଙ୍କ
ନକଟ ଅଡ଼ବାହା ଅଧିକ ଥିବାରୁ ଏ ଟଙ୍କା ମିଳିବାକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ ଶେଷ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳିବାର ଘଟିଥିଲା ।]

ଅଡ଼ବାହାସରକମିଟି—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—କୌଣସି ସରକାରୀ-

Ādbhāisarikamīṭi ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ବା ହାଜିରା ପରମର୍ଶ

ଆଡ଼ଭାସାବୀକମିଟି ଦେବାପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ମନୋମାତ

ପେଟାବାସାବୀକମିଟି କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ସମିତି—

Advisory committee.

[ଯଥା—ସରକାରୀ କଲେଜ୍ ସ୍କୁଲ ଆଦିର ପରିଚାଳନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା-

ପାଇଁ ବା ହେଡ଼ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ କେତେକ ବିଷୟରେ ପରମର୍ଶ ଦେବା-

ପାଇଁ ସରକାର ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଅଡ଼ବାହାସର କମିଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠା

କରାଯାଇଛି ।]

ଅଡ଼ବାହା—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—୧ । ଦରମା ବା ପ୍ରାପ୍ୟ ବା ହୁସାବ

Ārdbhāns କାବଜକୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଅଗଭୁଷ୍ଟ

ଆଡ଼ଭାସ

ଟଙ୍କା—

ପେଟାବାସ

1 Advance, advance payment.

୨ । କବାଲାବର ଜରସମ୍ପଦ ବା ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ଦେବା

ବିକେତାଙ୍କୁ ଦେବା ଅଗଭୁଷ୍ଟ ଟଙ୍କା; କହିବା—

Earnest money.

ଅଡ଼ଭୁଷ୍ଟ—ଦେ. ଅ—ଅଡ଼ଭୁଷ୍ଟ (ଦେଖ)

Ārdbhush

Ādabhush (See)

ଅଡ଼ଭୋକେଟ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—

Ādbhoket ଦାଉକୋଟରେ ଓକାଲି କରବାପାଇଁ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ

ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ଓକାଲି; ବାରିଷ୍ଟର—Advocate.

ପେଟାବାସ

ଅଡ଼ଭୋକେଟ୍‌ଜେନରାଲ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—

Ādbhoketjenaral

ଦାଉକୋଟରେ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ

ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍ ଜେନେରାଲ ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବାପାଇଁ ଲଗ୍‌ଆ ବା ବକା

ପେଟାବାସେଟ୍ ଜେନରାଲ ବାରିଷ୍ଟର—Advocate General

ଅଡ଼ମଇ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅସମତଳ କାଦୁଅ କ୍ଷେତ୍ର

Ādamai କାଦୁଅକୁ ଉଠା ପ୍ରାନ୍ତରୁ ମାତ ପ୍ରାନ୍ତକୁ ଚଳାଇ ନେଇ

କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସମତଳ କରବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ମଇ—

A ladder-like contrivance dragged on

the ground to level up a muddy field.

[ଦ୍ର—ସମ୍ବଲପୁରରେ ସାଧାରଣ ମଇକୁ କମ୍ପର ଓ ଶୁଖିଲା ମାଟି

ଚଳାଇ ନେବା ମଇକୁ କୁରୁଡ଼ ବା କୋରଡ଼ କହନ୍ତି ।]

ଅଡ଼ମିଟ୍ କରବା—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—(ଇଂ) କି—

Ādmit karibā

ଆଡ଼ମିଟ୍‌କରବା ୧ । ଦାଏର ହେବା କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା ବା ଅପିଲକୁ

ପେଟାବାସେଟ୍ କରବା ପରେ ବିଚାର କରବାପାଇଁ (ଦାବି) ଗ୍ରହଣ କରବା—

1. (a court) To admit a case or an

appeal for hearing.

[ଦ୍ର—କୋର୍ଟରେ କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ ମକଦ୍ଦମା ବା ଅପିଲକୁ

ଦାଏର କଲେକ୍ଟି ଦାବି ଅରଜି ବା ଅପିଲ୍ ଉଦ୍‌ଘାଟନା ପାଇଁ କର

ଯେବେ ଦେଖନ୍ତି ସେ ସେଥିରେ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ନାହିଁ ତେବେ

ତାକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନାମଞ୍ଜୁର ବା ଉଜେଲ୍ କରି ଦିଅନ୍ତି; କିନ୍ତୁ

ଯେବେ ଦେଖନ୍ତି ସେ ସେଥିରେ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ କାରଣ ଥିଲା ପରି ବୋଧ

ହେଉଛି ତେବେ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଅପର ପକ୍ଷକୁ ନୋଟିସ୍ ଦିଅନ୍ତି

ଓ ଉଭୟ ପକ୍ଷର ଜବାବ୍ ସଞ୍ଚାଲ୍ ଶୁଣିବା ପରେ ଉକ୍ତ ମକଦ୍ଦମା

ବା ଅପିଲକୁ ଡିସ୍ମିସ୍ ବା ଡିସ୍ମିସ୍ କରନ୍ତି ।]

୨ । ମକଦ୍ଦମାରେ ଏକ ପକ୍ଷ (ବାଦୀ ବା ପ୍ରତିବାଦୀ) ଅପର ପକ୍ଷ

ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ କୌଣସି ବିଷୟ ବା ଦଲିଲକୁ ଗ୍ରହଣ

କରବା—2. (a party in a case) To

admit any matter or document put

up by the opposite party.

୩ । ପକ୍ଷଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଦଲିଲ ବା

ପଦାର୍ଥକୁ ଦାବି ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରମାଣରୂପେ ଗ୍ରହଣ

କରବା—3. (a Court) To admit a

document or article as an exhibit

in a case.

୪ । ଯଦିବାପାଇଁ କୌଣସି ଶିଶୁର ନାମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଲେଖି

(ଶିକ୍ଷକ) ତାକୁ ସ୍କୁଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରବା—

4. To admit a boy to a school

ସାଧାରଣ ଲେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ କା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଷ କା ମାତ୍ରା ଯୁକ୍ତ ଏକ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଗୋଟିକାରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଏ । କା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଷ କା ମାତ୍ରା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେଖ । ଯଥା — 'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଘ' ଗୋଟିକେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଚେଷ୍ଟିକେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଚେଷ୍ଟିକେ; 'ଅର୍ଗ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗ୍ୟ' ଚେଷ୍ଟିକେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ' ଚେଷ୍ଟିକେ ।

ଅଭିମତ ଦେବା—ବୈଦେ. (କଚରଥା) କି.—(ଇଂ. ଅଭିମତ)—

Admit hebb

ଆଡମିଟ୍ ହେବ୍ ୧ । କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା କା ଅପିଲ୍ ପରେ ଶୁଣାଣି
ପେଡମିଟହାନା ଦେବା ପାଇଁ ହାକିମଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗୃହୀତ ଦେବା—

1. (a case or appeal) To be admitted by a Court for hearing

୨ । ମକଦ୍ଦମାସଂକ୍ରାନ୍ତ କୌଣସି ବିଷୟ କା ଦଲଲ କୌଣସି ପକ୍ଷଦ୍ଵାରା ଗୃହୀତ ଦେବା—2. (any matter or document) To be admitted by a party in a case.

୩ । କୌଣସି ଦଲଲ କା ବସ୍ତୁ ଚକ୍ରଥିବା ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରମାଣରୂପେ ହାକିମଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗୃହୀତଦେବା—

3. (a document or article) To be admitted by court in evidence.

[ଦ୍ର—ମକଦ୍ଦମା ବିଷୟ ବେଳେ ଅଭିମତ ଦେବା ଦଲଲ କା ବସ୍ତୁରେ ହାକିମ ଗୋଟିଏ ମାର୍କ ଦିଅନ୍ତି ଓ ତାକୁ 'ଏକକବିତ୍' (exhibit) ବୋଲାଯାଏ ।]

୪ । ପାଠ ପଢ଼ିବାପାଇଁ ଶିକ୍ଷକ ଶୁଦ୍ଧ ନାମ ସ୍କୁଲର ଅଭିମତ ଦେବା—4 (a student) To be admitted to a school.

ଅଭିମତ ଷ୍ଟେଟର୍—ବୈଦେ. (ଇଂ. କଚରଥା) କି—

Adminishtretar

୧ । ଯେବେ ଉଇଲ୍ ସମ୍ପାଦନ ନ କରି ଆଡମିନିଷ୍ଟ୍ରେଟର୍ କମ୍ପା ଅପଣାର ମୃତ୍ ପରେ ତ୍ୟକ୍ତ

ପେଡମିନିଷ୍ଟ୍ରେଟର୍ ସମ୍ପତ୍ତି ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମନୋନୀତ ନ କରି ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ମୃତ ହୋଇଥାନ୍ତି ତେବେ ଉକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଦୂଃସ୍ଵାସ୍ଥା କରିବାପାଇଁ ଜଳ୍-ସାଦେବ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିୟୁକ୍ତ କରନ୍ତି—

1. Administrator to the estate of a deceased person.

[ଦ୍ର—ଅଭିମତ ଷ୍ଟେଟର୍ଙ୍କୁ ଜଳ୍ସାଦେବ ଯେଉଁ ନିୟୁକ୍ତିପତ୍ର ଦିଅନ୍ତି ତାହାକୁ 'ଲେଟର୍ସ୍-ଅଫ୍ ଅଭିମତ ଷ୍ଟେଟର୍' Letters of Administration ବୋଲାଯାଏ ।]

୨ । ନାବାଲିଗ କା ଅସମର୍ଥ ଦେଶୀୟ ରାଜାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ସାଧନାର୍ଥ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିୟୁକ୍ତ କର୍ମଚାରୀ—

2. Administrator of a state under Government management.

[ଦ୍ର—କଡ଼ କଡ଼ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟର ଉକ୍ତ ସାଧନକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଅଭି-ମତ ଷ୍ଟେଟର୍ ବୋଲାଯାଏ । ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତର ଏକତ୍ରୁତ ସାଧନ-କର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ସୁପରିଣ୍ଡେଣ୍ଟେଣ୍ଟ (Superintendent) ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅଭିମତ—ବୈଦେ. (ଇଂ.) କି— କୌବାହିନୀର ପ୍ରଧାନ ସେନାପତି—

Admiral

Admiral.

ଆଡମିରାଲ

ପେଡମିରାଲ

[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କର ନିମ୍ନକର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପଦ ଭାଇସ୍ ଅଭିମତ (Vice-admiral) ଓ ରିଅର୍ ଅଭିମତ (Rear admiral)]

ଅଭିମତ—ବୈଦେ. (ଇଂ.) କି—

Admiralty ୧ । ସରକାରଙ୍କ ନୌସେନାବିଭାଗ—

ଆଡମିରାଲ୍ଟି

1. Admiralty department of Government.

ପେଡମିରାଲ୍ଟି

[ଦ୍ର—ନୌସେନାବିଭାଗ ସମ୍ପର୍କୀୟ ମକଦ୍ଦମାମାନ ଦୃଢ଼ିତା ପାଇଁ ଭାରତର ହାଇକୋର୍ଟମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବିଭାଗ ଅଛି, ଏହାକୁ ଅଭିମତ ଡିଭିଜନ୍ (Admiralty Division of the High Court) ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅଭିମତ—ବୈଦେ. (ଇଂ.) କି—

Admisan

୧ । ଶୁଣାଣି କା ବିଷୟ ଦେବା ପାଇଁ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା

ଆଡମିସନ୍

କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା କା ଅପିଲ୍ ପରେ ଗ୍ରହଣ—

ପେଡମିସନ୍

1. Admission of a case or appeal

for hearing by a Court

୨ । ପଢ଼ିବାପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରବେଶ; ଅଭିମତ—

2. Admission of a student to a school.

୩ । ଥିଏଟର୍, ସର୍କସ୍, ପ୍ରଦର୍ଶନୀଆଦିରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅନୁ-ମତିପ୍ରାପ୍ତରେ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କର ପ୍ରବେଶ—

3. Admission of spectators to a theatre, circus, exhibition etc.

୪ । ମକଦ୍ଦମାରେ କୌଣସି ପକ୍ଷ ଦ୍ଵାରା ଅପର ପକ୍ଷର ଦାଖଲ ଦଲଲ କା ଜାହେର ବିଷୟର ସ୍ଵୀକାର—

4. Admission by one party of any fact or document produced by the opposite party during the trial of a case.

[ଦ୍ର—ପ୍ରତିଜ୍ଞାକା କୋର୍ଟରେ ମୁଦାଲ୍ଲାଦ୍ଵାରା ଅପରପକ୍ଷ ସ୍ଵୀକାର କରାଯିବା (confession) ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅଭିମତ କାର୍ଡ—ବୈଦେ. (ଇଂ.) କି—ଯେଉଁ କାର୍ଡ କା

Admisan kard

କାଗଜ ଦେଖାଇ ଉକ୍ତ କାର୍ଡ ଧରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି

ଆଡମିସନ୍ କାର୍ଡ

ଥିଏଟର୍, ସର୍କସ୍, ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଆଦିର ଭିତରକୁ

ପେଡମିସନ୍ କାର୍ଡ

ପ୍ରବେଶାଧିକାର ପାଆନ୍ତି—

Admission card.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଅଭିମତ ଟିକଟ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ଯେଉଁ ଟିକଟ୍ କା ଟିକଟ୍
Admisan tikaଟ୍ କାଗଜ ଖଣ୍ଡ ଧରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଥିବାର
ଆଡମିସନ ଟିକିଟ୍ ଅବର ଉତ୍ତରକୁ ପ୍ରବେଶାଧିକାର ପାଏ—
ଟିକିଟ୍ Admission ticket.

ଅଭିମତ ଫି—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଭରତ
Admisan phi ଦେବା ପିଲାଙ୍କ ନାମ ଲେଖା ଦେବା ପାଇଁ
ଆଡମିସନ ଫି ପିଲାଠାରୁ ନିଆଯିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧନ—
ଟିକିଟ୍ Admission fee.

ଅଭିମତ ଫି—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ଅଭିମତ ଫି (ଦେଖ)
Admisan | his Admisan phi (See)

ଅଭିମତ ବହି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଭିମତ + ଅ. ବହି)—
Admisan bahi ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଭରତ ଦେବା ପିଲାଙ୍କ
ଆଡମିସନ ବହି ନାମ ଓ କେତେକ ବିବରଣ ଯେଉଁ
ଟିକିଟ୍ ପୁସ୍ତକରେ ଲେଖା ହୁଏ—Admission
register.

ଅଭିମତ ରେଜିଷ୍ଟର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଭିମତ ରେଜିଷ୍ଟର)
Admisan registhār ଅଭିମତ ବହି (ଦେଖ)
ଆଡମିସନ ରେଜିଷ୍ଟର Admisan bahi (See)
ଟିକିଟ୍ ରେଜିଷ୍ଟର

ଅଭିମତ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—

Adsarā ୧ । ଅର୍ଗଲ—1. A cross-bar.

୨ । ଶୁମ୍ଭାଶୁଆ ଉପରେ ଅଭିମତରେ ପକାଯିବା କାଠ
ବିନ୍ଦୁ ବାଉଁଶଖଣ୍ଡମାନ—Cross-poles put
across a framework erected for
shade.

ଅଭି—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅଭି; ଭୁଲ—ପ୍ରାକୃତ ଋଷୀ ବିଭକ୍ତିର
Arda ପ୍ରତ୍ୟୟ ଅଭୁ=ଅଭୁ=ବିଗତ, ଠାରୁ; ଭୁଲ—
ଦିକ୍ ସଂସ୍କୃତ ଅଭି ଧାତୁ = ଯୋଡ଼ିବା = to join,
ଅଟକାଇବା—to stop. ଅଭି ଧାତୁ = କାରଣ
କରିବା)—

୧ । ଭରତ—Direction.

ରମଣଙ୍କୁ ନାଗବନ୍ଧୀ—ଯାତ ଯାତ
ମୋ ଅଡେ ତୋକା ତାଳକ ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ—ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୨ । ପାର୍ଶ୍ବ; କଡ଼; ପାଖ—2. Side; flank.

ନାଉମଣ୍ଡଳରୁ କର ମଇଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଅତ ଶକ୍ତ ଦେଇ ପିଟିବୁ ଅନୁଗତେ । ବୃଷ୍ଟିବେଶସୁରଣ ।

୩ । ଦିଗ—3. Quarter of the globe.

(ଯଥା—ପୃଷ୍ଠାଅଭି, ପୂର୍ବୀୟ ଭଦ୍ରା ଦିଗରେ ।)

୪ । ଦେହର (ଅମ୍ଳ) ଅଂଶ—

4. A part of the body.

(ଯଥା—ମୁଣ୍ଡଅଭି; ଗୋଡ଼ଅଭି; ପେଟଅଭି; ପିଠିଅଭି)

ନାଉଠାରୁ ଦେଶକୁ ହୋଇଛ ଶବ୍ଦର,
ଗୋଡ଼ଅଭି ସେ ଦେଇ ନାହିଁ ତ ହାଲର । ବୃଷ୍ଟିବିହ, ମହାନରା.ଅଭି ।

୫ । ପକ୍ଷ; ଦଳ—5. Party

ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ଅଭିରେ ଅବୁଦ୍ଧ ସପ୍ତରଥୀ । ସାରଳାମହାବିଜୟ ।

୬ । (ସ. ଆପୂର୍ଣ୍ଣ) ଓସାର; ପ୍ରସ୍ଥ—

6. Breadth; width.

ଭବ ମଠ, ଅତ ଦମଠ, କଅର ମଝିରେ ଯୋଡ଼ିବ କାଠ । ଭାବରସିବଦଳ ।

୭ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର (ଅମ୍ଳ) ଅଂଶ—7. A particular
part or portion of a thing.

(ଯଥା—ଏ ଟେବଲ ଉପର ଅଡେ ଗୋଟିଏ ଚୋର ଦରଜା
ଅଛି ।)

୮ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପୃଷ୍ଠ ଦେଶ କା ଉପରିଭାଗ—

8 Surface of a thing.

(ଯଥା—ଏ ପଥରର ଉପର ଅଡ଼ିଟା ଅସମାନ ଅଛି ।)

୯ । କୌଣସି ଲମ୍ବ ବସ୍ତୁର ଗୋଟିଏ ପାଖର ଅଂଶ—

9. One end of a long thing.

(ଯଥା—ଏ ବାଡ଼ର ମୂଳଅଡ଼େ ଲୁହା ଗୋବ ବସିଛି ଓ ମୁଣ୍ଡ
ଅଡ଼େ ରୂପା ଛିଅଣି ହୋଇଛି ।)

୧୦ । ନିକଟତା; ପାଖ—10. Nearness; contiguity.

ନ ନାଶିଲ ପର ସେ ତୋ ଅଡ଼ରୁ, ଅସୁ ବୁଝିଯିବାର ରୁ ପଛରୁ ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ, ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୧୧ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ, ପୃଥିବୀ କା ଦେଶର ଅଂଶ; ଅଞ୍ଚଳ—

11. Locality; a part or place of the
Universe, globe or country.

କେତେ ଅଡେ କେତେ ସୃଷ୍ଟି ସେ କରୁଅଛ ଆପେ । ବୃଷ୍ଟିବେଶସୁରଣ ।

୧୨ । କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବ କା ସ୍ପଷ୍ଟିର ପକ୍ଷ—

12. Point of view; side of an argument.

ସବୁ ଅଡ଼ରୁ ଗୁହଁ ସବୁ କଥା ବୁଝି ସମ୍ପୃକ୍ତି କରିବା ଭଲ ।

ସମ୍ବଲପୁର, ପ୍ରସ୍ତାବ ।

୧୩ । ଯୁଦ୍ଧ ଅଭି ଖେଳରେ ରଖାଯିବା ହୁଡ଼; ପକ୍ଷ; ବାଜା—

13. Stake; wager laid in a game of
hazard.

ମର ବୋଲେ ଭଲ ସବୁ ପ୍ରବ୍ୟ କଲ ଅଡ଼,

ଏ ମୋହର ବ୍ରବ୍ୟକୁ ତୋ ସୁଅମିରୁ ଏଡ଼ । ପାଞ୍ଚାମର, ନୃସିଂହପୁରଣ ।

୧୪ । (ସ. ଅନ୍ତରାଳ)—ଅନ୍ତରାଳ; ଅଭିଅଳ—

14. Back side.

ମୋ ଓଷ ବନ୍ଧ ଗୁହଁ ଦୃଷ୍ଟି ସେ ଅଡେ ରହି । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୧୫ । (ସଂ. ଅଳ ଧାତୁ = କାରଣ) ଅଭିଅଳ; ବାଧା—

ଆଡ଼ 15. Hinderance; obstruction;
impediment.

(ଯଥା—ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ଅଛି ଏଡ଼ି କୌଣସି ଅଡ଼ ନାହିଁ)

୧୬ । ଅନୁକୂଳତା; ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ—16. Support.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ସ୍ୱାମୀରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ, ଯେବେ ଏ ଋଷ୍ୟାକ୍ଷରରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାୟ' ନ ଯେଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିଏକ; 'କୂଅ' ନ ଯେଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଯେଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ୟ' ନ ଯେଲେ 'ଅର୍ଗ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ଯେଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

(ଯଥା—ନିସାପରେ ବସି ଜଣକ ଆଡ଼କୁ କଥା କହିବା ଅନ୍ୟାୟ ।)

୧୭ । (ସଂ. ଅଟେ ଧାତୁ ?)—ଆଗମନ; ଆସିବା; ଉପସ୍ଥିତି—

17. Arrival; coming; presence.

ରୁଷିଥିଲେ ଶ୍ରୀକଣ୍ଠେ ଯୋ ଆଡ଼କୁ ଅନୁସର

ଲେଖି ଲେଖି ଧର ଦେଖିଥିଲେ ଯୋ ପଛର କ । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୧୮ । (ସଂ. ଅଳ—ରେଖା ?)—ଆକାର—

18. Shape; form.

ଧନ୍ୟ ସୁବରଣୀ, ଧନ୍ୟ ପ୍ରାଣବଣୀ, ଧନ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦଶା ଯାଉ

କ ଶରଦ ବାଜୁ ମହିଳା ମହର ଆଡ଼ରେ ପୁଣି ବାହାର ।

ଅଜୟଚନ୍ଦ୍ର. କବିତାମାଳା ।

୧୯ । (ସଂ. ଉରଫ୍)—ଔରସ; ପିତୃତ୍ୱ—

19. Fatherhood.

୨୦ । ମାତୃତ୍ୱ, ଗର୍ଭ—20. Motherhood; womb.

(ଆଡ଼ରେ ତଳେ ଉଦାହରଣ ଦେଖ)

୨୧ । ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) କ—କଦଳ ଗଣତି କରୁଥିବା ସଂଖ୍ୟା

ବିଶେଷ; ୨୨ ଯୋଡ଼ା ଓ ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ୪୦ ଯୋଡ଼ା—

21. An aggregate or unit of 64 (and at places 80) plantains.

(ଯଥା—ବିଶ୍ୱନାଥପୁରରେ ବଡ଼ମାନ କନ୍ତଳକଦଳୀର ଉତ୍ତର ଟଙ୍କାକୁ ଦୁଇ ଆଡ଼ ।)

୨୨ । ପ୍ରାଦେ. (କଟକ; ପୁରୀ) (ସଂସ୍କୃତ—ଅଧ୍ୟା)—ବନ୍ଧ—

ଦେଖିବୁ ବୈଶ୍ୟମାନଙ୍କ ବଶୋପାଧି 'ଅଧ୍ୟା'ର ଛାକନାମ ।

(ଆଡ଼ି)

22. A word commonly used for the more correct family-title Ādhya of the Baisyas of Bengal.

[ଦ୍ର—କଟକ ଓ ପୁରୀରେ ଅଧ୍ୟା ଉପାଧି ଥିବା ସ୍ଥାୟୀ ଅଧିକାରୀ ବଙ୍ଗାଳୀଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆମାନେ 'ଆଡ଼' ଉପାଧିରେ ଡାକନ୍ତି ଓ ଲେଖନ୍ତି ।]

୨୩ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ—କୌଣସି ପାଖନାଲକୁ ବନ୍ଧାଇ ମାଛ ମାରିବାପାଇଁ ନଳାରେ ଆଡ଼ବାଗରେ ବନ୍ଧାଯିବା ଲମ୍ବ

କାଠ—23. A long piece of wood put on a dam across a channel to fish.

[ଦ୍ର—ଏ ଆଡ଼କୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଲାଳା ପୋତି ଅଟକାଇବାକୁ ହୁଏ ଓ ଜଳସ୍ରୋତ ତଡ଼ି ନ ନେବାପାଇଁ ସ୍ରୋତରେ ବସିଯିବା ବଗରୁ ଏହାକୁ 'ପେଲ' ଦ୍ୱାରା ଠେସି ରଖିବାକୁ ହୁଏ ।]

୨୪ । ସୁରୁଷ ବା ଶ୍ରୀ ନିଜର ପତ୍ନୀ ବା ପତି ଏହି ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଶବ୍ଦ—24. A term used by a man or woman to mean his wife or her husband

[ଦ୍ର—ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ରଜାମାନେ ନିଜ ଶ୍ରୀଙ୍କ କଥା ପଚାରେ 'ମୋ ଶ୍ରୀ' ନ କହି 'ଉରଆଡ଼' 'ଉଆସଆଡ଼' ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । 'ଯଥା—ଉଆସ ଆଡ଼ରୁ ଆମକୁ ଆଜି ତକରୁ ଆସିବ ।' ଓ ଶ୍ରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ କହନ୍ତି 'ଦାଣ୍ଡଆଡ଼େ ଯାବା ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଅଛୁ ।]

ଦେ. ବିଶ. (ସଂସ୍କୃତ ଅରାଲ=ବକ୍ର; ଛର୍ଯ୍ୟକ୍)—

ଆଡ ୧ । ବକ୍ର; ଛର୍ଯ୍ୟକ୍; ତେରୁଣ—1. Inclined; oblique; slanting (ଯଥା—ଆଡ଼ଗଣ୍ଡ, ଆଡ଼ଦୃଷ୍ଟି)

୨ । ଅନ୍ତରାଳ; ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଗତ—2. Keeping aloof; gone away.

ପଣତ ପ୍ରମାଣ ମାଗୁଛି ମୁଁ ଏବେ ଆତ ନୁହ ଅରେ ଦୟା କର ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୩ । ଅନ୍ୟଦିଗ; ଅଦୃଶ୍ୟ—

3. Disappearing; invisible.

ଶଶେ ଉଷଣରୁ ଆତ ହେଲେ ଦଶ

ବିଶ ବିଶୁଦ୍ଧ ତ ମତେ ଶୂନ୍ୟ । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୪ । ପଳାଯିବ; ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଦୂରକୁ ଗତ; ଦୂରକୁ ଛାଡ଼ିକ ଯିବା—4. Fled away; moving off

swiftly to a distance.

ଲକ୍ଷେ ଯୋଜନରେ ଶର ପଡ଼େ ଆତ ହୋଇ । ପୀତାମ୍ବର. କୃଷ୍ଣବିଦ୍ୟାବଳୀ ।

୫ । ଉଷତ୍ ବକ୍ର; ଟେରୁ (ଆଡ଼)—

5. Sidelong; aslant; squinting (eye).

ଅତନୟନ ବଳା ଭୁରୁ, ସ୍ୱାକ ଜାଣିବ ଠକକ ଗୁରୁ—ଦଶ ।

୬ । ଆଡ଼େଇ ଯିବା; ପାଖେଇ ଯିବା; ଏକପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯିବା—

6. Moving off to one side.

କହୁ କହୁ ସମର ଯେ ଲାଗିଲା ବେଳ

ଦେଖିଣ ଆତ ହୋଇଲେ ଦଶର ନନ୍ଦନ । ମହାଦେବ. ମାର୍କଣ୍ଡେୟପୁରାଣ ।

୭ । (ସଂ. ଅଲ=ବାରଣ; ଅଟକ) ବିପକ୍ଷ; ପ୍ରତିକୂଳ; ବାମ—7. Opposed; inimical; unfavourable.

(ଯଥା—ତାକୁ ଦଇବ ଆଡ଼ ଦେଲାଣି ।)

୮ । ଚଉଡ଼ା ବାଗରେ ପଡ଼ିଥିବା—

8. Placed crosswise; laid across.

(ଯଥା—ଆଡ଼କାଠ; ଆଡ଼ବକ ।)

୯ । ବାଧାଜନକ; ବିଘ୍ନକର—

9. Obstructing; impeding.

୧୦ । (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—ଅର୍ଦ୍ଧ; ଅଧା—10. Half.

ଭୁଲ୍ୟ ବାଲ୍ୟାଭାଣ ଦୁଃଖ ଲଙ୍ଗ ଚନ୍ଦ୍ରଦଶ ହୋଇ ଅତେ ଲଗି

ଉତ୍ତାଳ କଳ୍ପନ ବାନ୍ତ ଚାନ୍ଦିତେଇ ପିନ୍ଧି ଚନ୍ଦ୍ର ବଳିଆଦାଣୀ ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୧୧ । ଉଷତ; ସାମାନ୍ୟ—11. Slight

(ଯଥା—ଆଡ଼ରୁଣା; ଆଡ଼ଅକାର ।)

୧୨ । (ସଂ. ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ; ଅର୍ଦ୍ଧ)—ବଳ ପଡ଼ିଥିବା; ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ରହିଥିବା—12. Remaining over.

(ଯଥା—ଆଡ଼ଭିଷ ।)

୧୩ । ଅନ୍ୟଥାକୃତ; ଅବଜ୍ଞାତ—

13. Disobeyed; disregarded.

(ଯଥା—ମୁଁ ଅପଣଙ୍କ କଥାକୁ ଆଡ଼ କରି ପାରିବି ନାହିଁ ।)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୧୪ । ଏକ ପାଖରେ ସ୍ଥିତ ବା ସଜ୍ଜିତ; ଏକପାଖିଆ—

14. One-sided; situated or arranged on one side.

ଅନ୍ତରାଳ କିମ୍ବା ମାତ୍ର ଦେଖିବୁ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଆଦି ।

୧୫ । ଅନୁକ ସ୍ଥାନକୁ ପଡ଼ିଥିବା (ବାଟ ବା ସ୍ଥାନ)—

15. (road) Leading to (such & such a place).

ଗଉରୀ ଘାଟ ଅତି ବାଟ ଗୁଲି

କହ ବଣୀ କୁଳେ ଗଉରୀ ବୋଲ । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୧୬ । ପ୍ରାୟେ (ପୁରୀ) ବ—୧୭ ଯୋଡ଼ା ଓ ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ

୪୦ ଯୋଡ଼ା ଲେଖାଏଁ ଗଣନ କରାଯିବା (କଦଳୀ)—

16. (plantains) Counted by a unit of 40 or 80.

(ଯଥା—ସତ୍ୟବାଦୀରେ ଟଙ୍କାକୁ ଦେଇ ଅତି କଦଳୀ ଟିକିଛୁ ।)

୧୭ । ଅନ୍ତର (ଦେଖ)

17. Ārdara (See)

ଦେ. ବିଶର ବିଶ (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବରେ ଲାଗେ)—

୧ । (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ) ଅଧା; ଅଧ—1. Half

ଆଡ଼ (ଯଥା—ଅତିପେଲ)

ଆଡ଼ା ୨ । ଉପର; ସାମାନ୍ୟରେ—2. Slightly

(ଯଥା - ଅତିବଳା; ଅତିବହୁଳ)

[ଦ୍ର—ସଂସ୍କୃତ ଅତି ଧାତୁ—to join=ଯୋଗ କରିବା; to stop=ବନ୍ଦ କରିବା, ଅଟକାଇବା; ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଭାଷାମାନଙ୍କରେ ଅତି ଧାତୁ ଅନେକ ଅକାର ଧାରଣ କରି କମ୍ପୂରଣିତ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, କିନ୍ତୁରେ ଥିବା—to be near, କିନ୍ତୁରେ—close to; ପାରସ୍ପରିକ—to cross ବନ୍ଦ କରିବା, ଅଟକାଇବା—to stop ଇତ୍ୟାଦି—ବିମ୍ବ Comparative grammar, ଭୁଲ. ସଂ. ଅଳ=ବାରଣ, ରୋକ(ହାତ-ଶବ୍ଦସାଗର)]

ଅନ୍ତରାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+ଅନ୍ତର)—ପାଖିଆ; ପାଖରୁ

Ārda antara ଅନ୍ତରା—Dissociated or separated from.

ଅନ୍ତରା ସରତା × × × ଶୁଭା ପର ବିନୟତ ସବୁବେଳେ ସାଥୀକୁ ପାଖରୁ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ ବା ଅନ୍ତରା ହୁଏ ନାହିଁ । ପଦ୍ୟାବଳୀ—ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ।

ଅନ୍ତରାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+ଅନ୍ତର)—

Ārdaandhāra ୧ । ଉପର ଅନ୍ତରା—

ଏକଟୁ ଆଧାର 1. Slight darkness.

ଯୋଡ଼ାସା ଅଧିଆରା ୨ । ଉପର ଅନ୍ତରାପ୍ରସ୍ଥ ସ୍ଥାନ—

2. Slightly dark place.

ଗୋରା ଛାଡ଼ି ଅତି ଅନ୍ତରାରେ ବନ୍ଦା ହୋଇଛି । ପଦ୍ୟାବଳୀ—ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ।

ଅନ୍ତରାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+ଅନ୍ତର) ୧ । ଉପର ଦୃଷ୍ଟି—

Ārdākhi 1. Glimpse; glance; slight look

ଆଡ଼ିଆକ ୨ । ବଳଦୃଷ୍ଟି—2. Sidelong glance.

କନଆଖି; ଜରାନଜର ୩ । ଟେବୁ ଅଖି—Squinting eye

ଅନ୍ତରାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+ଅନ୍ତର)—

Ārdaākhiā ୨ । ଯେ ବାଳକଗୁଡ଼ିକରେ ଗୁଡ଼ି—

ଆଡ଼ିଆକେ 2. Ogling; casting sidelong glances.

ଅନ୍ତରାଳରେ ଗୁଡ଼ିବା—ଦେ. ବି. ସକର୍ମକ—

Ārdaākhire ୧ । ସାମାନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବା—

chāhībā 1. To cast a glance.

ଆଡ଼ିଆକେ ଟାଣିଆ; ୨ । ଉପର ବଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୁଡ଼ିବା—

ଆଡ଼ିଆକାନ 2 To cast a sidelong glance;

କନଆଖିଯୋମେ ଟକାନା to look askance at

୩ । ଟେବୁରେ କର ଗୁଡ଼ିବା—3. To squint at.

୪ । (ଲକ୍ଷ୍ୟାର୍ଥ) ସାମାନ୍ୟ ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବା;

ଅନୁକୂଳ ହେବା—4. To cast a favourable look on; to look with a little favour on; to bestow a slight favour on; to be favourably disposed towards

ଅନ୍ତରାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+ଅନ୍ତର)—୧ । ଏକପାଖିଆ—

Ārdaārda 1 Sidelong.

୨ । ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଭୟ ବା ଅଭିମାନ ଯୋଗୁଁ ସାମନାରେ କଥା କହିବାକୁ ବା ଆଗରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ସକୋଚ ବୋଧ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Feeling sensitive to stand and speak face to face.

(ଯଥା—କୌଣସି କଥା ପଚାରିବାକୁ ମୁଁ ନିଜାକ ପାଖକୁ ଗଲେ ଅନ୍ତରାଳ ହୁଏ ।)

ଅନ୍ତରାଳପେଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ+କଳ)—

Ārdaārdapelā ୧ । ଥରକୁ ଥର ଉପର ଖୋଲି ଯାଉଥିବା

ଆ ଆଧିଭୋଜନ ପୁନଃ ପୁନଃ ଉପର ଉଦ୍ଘାଟିତ (କବାଟ)—

କୁଡ଼ିକୁଡ଼ିକୁଡ଼ିକ 1 Partially opened over and over.

ଦେଖିଥାଉ ନାଟ, ତା ପକ୍ଷ କବାଟ; ଅନ୍ତରାଳପେଲ କର ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ପୁନଃ ପୁନଃ ଅନ୍ତରାଳ ବା ଉପର ମୁଦ୍ରିତ; ବାରମ୍ବାର

ଦରଅନ୍ତରାଳ ହେଉଥିବା (କବାଟ)—2. Slightly closed again and again.

(ଯଥା—ବିନୟାକ ତାଙ୍କ ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଅନ୍ତରାଳପେଲ ହୋଇଥାଏ ।)

୩ । ଅନ୍ତରାଳ (ଦେଖ)

3. Ārdapelā

[ଦ୍ର—ଅତି ଶବ୍ଦର ଦ୍ଵିତୀୟ ଥର ପ୍ରୟୋଗ ପୁନଃପୁନଃ ଅନ୍ତରାଳ ହେବାର ସୂଚକ ।]

ଅନ୍ତରାଳ ହେବା—ଦେ. ବି. ଅକର୍ମକ—୧ । ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଭୟ, ଅଭିମାନ

Ārdaārda hebā ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗୁଁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ

ଆଖି ମାମା ହେଉ ସାମନାରେ ବା ମୁହାଁମୁହିଁ ଠିଆ ନ ହୋଇ

ଅପସ୍ୟାନା ସକୋଚସ୍ଥଳ ଓ ଏକପାଖିଆ ହେବା—1 To feel

sensitive to stand before and speak to a person face to face.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଓ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ୫ ଓ ୬ ଯୋଗରେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଘଟାକ୍ଷର ଦର୍ଶାଇ ଦିଆଯାଏ । ବା ୧ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଯୋଗବାବଦ୍ଧେବ । ଯଥା.— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଷ୍ଠିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଶିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଶିବେ; 'ଅଗାଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗାଧ' ଦେଶିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଶିବେ ।

[୧—ଆମ ସମାଜରେ କୋଡ଼ୁ ଶାଶୁ ଆଦି ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଅନ୍ତରାଙ୍ଗ ହୁଏ ।]

୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତରରେ ରହିବା; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ସାମାନ୍ୟସମ୍ପର୍କ ବା ଘନସ୍ପର୍ଶ ସମ୍ପର୍କ ନ ରଖିବା—

2. To keep one's self aloof from any matter.

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ୍ତ ହେବା; ଆଶା ମାମା ହେବା—

3. To shrink from doing a thing.

୪ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରବାକୁ ଦୋହୋପାଶ୍ଚ କରବା; ଢି଼ଆ କରବା—

4. To hesitate.

ଅନ୍ତରାଙ୍ଗ—ଦେ. ବି. (୧. ଅରାଳ + ଅନ୍ତରାଳ)—

Ārdauhārda ୧ । ଅରାଳ; ଅନ୍ତରାଳ—

ଆଡ଼ଓଡ଼; ଆଡ଼ାଲବିଡ଼ାଲ 1. Backside of an

ଆଡ଼ଓଡ଼ intervening thing.

ଗ୍ରାମମିତଳ, ବନସ୍ତକାଶୀ,

ଅନ୍ତରାଙ୍ଗରେ ରହି ଶୁଣିଲେ—ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ. ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୨ । ପାର୍ଶ୍ଵବର୍ତ୍ତୀ ଅଦୃଶ୍ୟ ସ୍ଥାନ—2. Invisible place 'near by; a contiguous position which is not visible to a person.

ଶୁଣି ନ ଶୁଣିଲ ପର ମୁଁ ଯାଇଛି

ଅନ୍ତରାଙ୍ଗରେ ଶବ୍ଦତାହ—ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ. ପଦ୍ୟାବଳୀ ।

୩ । ବାହାରେ ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖା ନ ଯିବା ଘରର ଭିତର ଅଂଶ—

3. A place inside the room which is not visible from outside.

ଘରରେ ସେ ସଦା ଅନ୍ତରାଙ୍ଗରେ ରହି—ବଳଦେବ. ସମାପ୍ତଶା ।

୪ । ଅନ୍ତରାଙ୍ଗ; ଅନ୍ତରାଙ୍ଗ; ବାହ୍ୟାଙ୍ଗ; ଘର ଭିତରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ବହୁ ଛତାରେ ଦ୍ଵାରର ସାମନାରେ ନିର୍ମିତ ଅଧାକାନ୍ତି (ଏହି ଅଧାକାନ୍ତି ଯୋଗୁଁ ବାହାରେ ଠିଆ ହେବା ବ୍ୟକ୍ତି ଘର ଭିତରର ଘଟଣା ଦେଖି ପାରେ ନାହିଁ ।)—

4. A low wall or barrier built inside a room in front of the door, so that the inside is not visible from outside

ଗୋପାଳକବିର ଗୋପ ଶୁଣି ଅଇଲେ

ଅନ୍ତରାଙ୍ଗରେ ରହି ତାଙ୍କ ଅନାଇଲେ—ନାଗପୁଣ୍ୟ ଦୁଇବଣ ।

୫ । ସେହି କୋଠସ୍ଵର ଦୂର ଦିଗର କବାଟ ପରସ୍ପର ସମ୍ପର୍କ ନ ହୋଇ ଅନ୍ତରାଙ୍ଗରେ ଲଗାଯାଇ ଥାଏ (ଏପରି କୋଠସ୍ଵର ବାହାରେ ଠିଆ ହେବା ଲୋକର ନଜର କୋଠସ୍ଵର ଭିତରକୁ ଟପି ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ ।)—

5 A room in which the opposite doors do not directly face each other but are set, one collaterally to the other.

ଅନ୍ତରାଙ୍ଗ—ଦେ. ବି. (୧. ଅର୍ଦ୍ଧ + କଣ୍ଠକ)—

Ārdakantā ୧ । ପରସ୍ପର ଭାବରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ପ୍ରୟତ୍ନ ଆନିବୀର୍ତ୍ତା କଣ୍ଠା ବା ମୁନୁଆ ଶସ୍ତ୍ର—

ବଗଳିତଞ୍ଜ; ଅଞ୍ଜାଡ଼ି 1. A prick or pin by which a person is pricked indirectly, i.e. by which sidelong pricks or pin-pricks are administered to a person.

[୧—ମୀରଟ ଅଭିଯୋଗରେ ବଗୁରପତି ଶବରକାଗଜ ପତ୍ତି ଏବଂ ଘରୁ, ବାହାରୁ, ଭିତରୁ ମାଲିକମାନଙ୍କ ଆଡ଼କଣ୍ଠା ଗେଞ୍ଜା ଖାଇ ଅବା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହି ପାରିବେ କିପରି ?

ଦୈନିକ ଆଶା—୪ । ୨ । ୧ ।]

୨ । ଚଢ଼ାଗୁ କଣ୍ଠା—2. A hooked nail

ଅନ୍ତରାଙ୍ଗ—ଦେ. ବି. ସକର୍ମକ (ଭୂଲ-ତାମିଲ-ଆଡ଼କ୍ଟୁ—

Ārda karibā ଏକକ କରବା; ଗଦା କରବା; ୧. ଅନ୍ତ ଧାତୁ ଆଡ଼କବା, ଏଡ଼ିସେ ଦେଖା, ଓ ଅଲ ଧାତୁ—ବାରଣ କରବା; ଏଲିସେ ଦେଖା ଅଟକାଇବା)—

ହଟାଣା. ଢକେଳନା; ୧ । ଚଢ଼ିବା; ଦୂର କରବା; ଦୂରକୁ ହଟାଇବା; ଆଡ଼କରନା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରବା—

1. To remove; to drive off

ପରକଳେ ଅନ୍ତ କରନ୍ତୁ ନର । ଭକ୍ତଚରଣ, ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ ।

୨ । ଅନ୍ତରାଙ୍ଗ; ପାଖେଇବା—

2 To move to one side

ହସ୍ତିକ ବେଗ କର ନଥ ରୁ ଅନ୍ତ କର । ନାଗପୁଣ୍ୟ ଦୁଇବଣ ।

୩ । ଯତ୍ନ ନ ନେବା—

3. To neglect; to take no care of.

(ଯଥା—ପିଲାଗୁଡ଼ିକୁ ସାବଧାନ ମା ଅନ୍ତ କର ଦେଲଣି ।)

୪ । ନ ଶଙ୍ଖୁଳିବା; ନ ପଚାରିବା; ପର କରବା—

4. To ignore; to cease to enquire of; to treat as a stranger.

(ଯଥା—ମୋ ଝିଅ ମଲ୍ଲ ବିନୁ ଜୋର୍ ମତେ ଅନ୍ତ କର ଦେଲଣି ।)

୫ । ପରିତ୍ୟାଗ କରବା—5. To abandon

(ଯଥା—ସେ ଜନ୍ମ କଲ ପିଲାକୁ ଅନ୍ତ କର ଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।)

୬ । ସମ୍ପର୍କ ଭୁଟାଇବା—

6. To cut off all connection.

(ଯଥା—ସେ ଦଶ ବାର ବରଷ ହେଲା ପୁଅ ମାଇପକୁ ଅନ୍ତ କର ଦେଇଛି ।)

୭ । ପାସୋରିବା—7. To forget.

(ଯଥା—ମୁଁ ବୁଢ଼ାବନେ ବହୁପାଠ୍ୟାକ ଅନ୍ତ କର ଦେଲଣି ।)

୧	ର	ଉ	ରୁ	ଠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ର	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାଶବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ନ୍

୮ । ଏକ ପାଖକୁ ରଖିବା ବା ସଜାଇବା—8. To put on one side; to arrange on one side.

ଅଡ଼ କରଣ କଣ ମାତ୍ର ଦେଇଛନ୍ତି । କୃଷ୍ଣବିହ, ମହାଭାରତ. ଅବ ।

୯ । ଆଡ଼ ବା ପ୍ରସ୍ତବାଗରେ ପକାଇବା—9. To put breadthwise; to throw across

ପୁଣି ଅଡ଼ କରଣ ରଙ୍ଗ ଦୋଷତାକୁ । କୃଷ୍ଣବିହ ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୧୦ । ଆଡ଼ୁଆଳ କରିବା; ଅନ୍ତରାଳରେ ରଖିବା; ଆଡ଼ିବା—
10. To put between; to put as a shield between.

(ଯଥା—ବରଷା ଛଟେରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ମୁଁ ଛତାକୁ ଆଡ଼ି କରି ଦେଲି ।)

୧୧ । ଏକ ପାଖକୁ ବୁଲାଇ ଦେବା—11. To turn to one side; to turn away.

ବଳାକୁ ରେ ନିଜର ଅସନରୁ ଉଠି

ଗୁରୁଙ୍କ ସେ ନିଜକୁ ଆଡ଼ି କରି ପିଠି । କୃଷ୍ଣବିହ ମହାଭାରତ. ବନ ।

୧୨ । ଜୁଆ, ପଣା ଆଦି ଖେଳରେ ବାଜା ବା ପଣ ରଖିବା—
12 To lay a wager or stake in a game

ମୂର ବୋଇଲେ ଘର ସବୁ ପ୍ରବ୍ୟ କଲି ଆଡ଼ି । ପାତାସର-ବୃଷ୍ଟି ହସ୍ତପ୍ରସାଦ ।

ଅଡ଼କାଳା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଶେଷ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପାଚିବା ପୂର୍ବରୁ
Ārdakālā ଭସନ୍ କଳା ବା ହଳଦିଆ ହୋଇଥିବା (କୋଳି);
ଭସନ୍ ପକ୍ୱ; ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ—Half ripe (berry).

ଅଡ଼କା—ଦେ. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗେ)—

Ārdakā (ଅମୃତ) ଅଡ଼ର; ଅଡ଼କାର; ଦିଗର—

ଦିଗର Of (such and such) side.

ओरका ଅଗ୍ରପାଶିଆ ଗାଁ ଗୁରୁଆଡ଼ିକା ଲେଖେ ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତର ନଗରକୁ ଧାଇଁ ଅଛନ୍ତି ।
ପକାରମୋହନ—ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ।

ଅଡ଼କାଟି—ବୈଦେ. ବି.—(ଇଂ. ଚିକିତ୍ସା—

Ārdakāṭi ୧ । ବିଦେଶକୁ ଲୁଲି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ମଫସଲ

ଆଡ଼କାଟି ଗ୍ରାମାସ୍ତ୍ରା, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମଫସଲରେ ବୁଲି ମାଲିକ ପାଇଁ

रङ्गूट୍ କୁଲି ସଂଗ୍ରହ କରେ—1. A village cooly-

पत्वारिया recruiter; a cooly-recruiter's agent.

୨ । ସମୁଦ୍ର ଓ ନଦୀର ଗଭୀରତାକୁ ଏବଂ ତଳେ ଥିବା

ବୁଡ଼ା ପଥର ଆଦିକୁ ଉଣି ଉଣି ଜାହାଜ ଓ ନୌକାକୁ

ନିରାପଦରେ ଚଳାଇ ଆପଦକଳିକ ସ୍ଥାନମାନ ପାରି

କରିବାପାଇଁ ନିୟୁତ ଅଭିଜ୍ଞ ଶୂଳକ; କଡ଼ୁଆଳ—

Pilot.

୩ । ଦେ. ବି.—ଅଡ଼କାଠ (ଦେଖ)

Ārdakāṭha (See)

ଅଡ଼କାଠ—ଦେ. ବି. (ସ. ହଡ଼ିକାଷ୍ଟ)—

Ārdakāṭha ୧ । ଚନ୍ଦ୍ରର ବାଆଁ ପାଖରୁ ତାହାଣକୁ ଲଗା-

ଆଡ଼ିକାଟି ଯାଇଥିବା ଦଣ୍ଡ—1. The beam of a

आड़काठ; डण्ड weaver's loom; a weaver's beam; a weaver's rod.

आड़काठ; ୨ । ଶୂଳଘରର ଗୋଟିଏ କାନ୍ଥ ଉପରୁ ବିପରୀତ କାନ୍ଥର

ଆଡ଼ିକାଟି ମୁଣ୍ଡକୁ ଚଢ଼ିତା ବାଗରେ ପଡ଼ିଥିବା କାଠ; ଓଷ—

आड़काठ; 2. Cross-beam laid on the top of the opposite walls of a thatched house.

ଅଡ଼କାଠରେ ଡେଇଁ ହୋଇଛି ଦେବଧନୁ

ଦେଖି ଅନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ପଣୋତାର ସୁନୁ । ବାସୁଦେବ, ହରିବଳ ।

आड़गड़ा ୩ । ଅର୍ଗଲ; ଅଲଗତା; ବାଟକୁ ବା ଖୋଲି ଯାଗାକୁ

आलगाड़ा; छड़ ସାମୟିକ ଅବରୋଧ କରିବା (ଓ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ

ଖୋଲିଦେବା) ପାଇଁ ବାଟ ବା ଖୋଲି ପାକର

ଦୁଇ ପାଖରେ ପୋତା ହୋଇଥିବା ଦୁଇ ଝୁରୁର କଣାରେ

ଗଲାଯାଇଥିବା କାଠ; ଧଡ଼ା—

3. A cross-bar; a removable bar put across a road or opening to temporarily prevent free ingress and egress.

ହଡ଼ିକାଟି ୪ । ପଶୁ ବଳି ଦେବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଅର୍ଗଲ ବା କାଳକ—

4 A bar put across the opening of a contrivance in which the neck of a victim is put for being slaughtered.

हड़ि ୫ । ହଡ଼ିକାଠ, ହରିକାଠ—

हड़िकाठ 5. The stocks; wooden fetters.

୬ । ନାଲ ବା ପହଣି ପାରି ଦେବାପାଇଁ ନାଲ ଉପରେ

ପ୍ରସ୍ତବାଗରେ ବା ଆଡ଼ିବାଗରେ ପଡ଼ିଥିବା ଲମ୍ବା କାଠ—

6 Any piece of wood laid crosswise over a channel.

अड़डण्डा ୭ । ଲମ୍ବଦଣ୍ଡରେ ଛବି ପଡ଼ି ବକାଯାଇଥିବା ଶ୍ରେଣି ଦଣ୍ଡ—

7. A small cross-bar attached horizontally to a standing pole.

୮ । ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) — ବି ବିଶମସମସ୍ୟା; ଧନା—

8. Dilemma.

୯ । ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. — ଅଖଣ୍ଡି ଅଧବସ୍ତ୍ରା—

9. Awkward position or predicament.

(ଯଥା—ସେ ମତେ ଅଡ଼କାଠରେ ପକାଇଦେଲା)

ଅଡ଼କାଠି—ଦେ. ବି—ଅଡ଼କାଟି (ଦେଖ)

Ārdakāṭhi Ārdakāṭi (See)

ଅଡ଼କାଠୁଆ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + କାଷ୍ଠ)—ଅଡ଼କାହଳ (ଦେଖ)

Ārdakāṭhuā Ārdabahāla (See)

ଅଡ଼କାର—ଦେ. ବି. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗେ)—ଅଡ଼ର (ଦେଖ)

Ārdakāra Ārdara (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାର ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାଈ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହି’ ଗୋଟିକେ; ‘ବୃଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୃଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗାଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗାଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

ଅଡ଼କୁ—ଦେ. ଅ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ଲାଗେ; ତୁଳ—
Ardaku ପ୍ରାକୃତ-ଅଡ଼=ଅଡ଼; ଦିଗରୁ; ତୁଳନାକର—ଉତ୍ସାହ—
ଦିକେ towards = ଅଡ଼କୁ; homewards = ଘର
ଆଡ଼କୁ)—୧ । (ଅମୁକ) ର ଚରଣକୁ—

1. Towards

ବର୍ଣ୍ଣର ବାବୁ ବ୍ୟାଘ୍ରର ଅଡ଼କୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ କରୁଥିବାକୁ ମେଘାବଳୀ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି—
ଫକୀରମୋହନ. ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ।

୨ । (ଅମୁକ) ଦିଗକୁ—

2. Towards (such and such)

a direction or quarter of the globe.

(ଯଥା—ସୂର୍ଯ୍ୟ, ତାରା, ଚନ୍ଦ୍ର ଆଦି ପୃଷ୍ଠ ଅଡ଼କୁ ଉଦୟ ହୋଇ
ପଶ୍ଚିମଅଡ଼କୁ ଗତି କରନ୍ତି ।)

୩ । (ଅମୁକ ବ୍ୟକ୍ତିର) ନିକଟକୁ; ପାଖକୁ—

3 To; to the side of.

ବିକଳାଳ ପଟ୍ଟ ମେଲି ଲାଗି ଖୋଳାଇଲେ

ଶ୍ରୀରାମ ଅଡ଼କୁ ଧାଇଁ ଅସିଲେ ବେଗରେ । ମଧ୍ୟଦୂତ. ବାଳଗୁମାସ୍ତ୍ର

୪ । (ଅମୁକ) ଅଞ୍ଚଳକୁ—4. To (such and such)
a locality

(ଯଥା—କାଲିର ବରଷା ଓ କୁଅପଥର ପୁର ଅଡ଼କୁ ହୋଇନାହିଁ ।)

୫ । (ଭବିଷ୍ୟତରେ ଅମୁକ ସମୟ) ସରିବ; ସୁଦ୍ଧା—

5. By or towards (any future time).

(ଯଥା—ମୁଁ କାଲିଅଡ଼କୁ କଟକ ଯିବି ଓ ଅମାବାସ୍ୟା ଅଡ଼କୁ
ଗାଆଁକୁ ଫେରି ଆସିବି ।)

୬ । (ଅମୁକ ବ୍ୟକ୍ତିର) ସପକ୍ଷରେ; ପକ୍ଷସମର୍ଥନ ପୂର୍ବକ;

ଚରଣକୁ; ପକ୍ଷକୁ—6 In support of

(ଯଥା—କଳିକାଶ୍ରୋତ୍ର ଶାଶୁ ତାକୁ ବାଳଦେବଲେବେଳେ କୋଡ଼ୁ-
ବିଗୁଣ ଅଡ଼କୁ ପଦେ କଥା କହିବାକୁ ଶୁକର ବାକରକର ଭରସା
ପାଇଁ ନ ଥିଲା ।)

୭ । (ଅମୁକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବିଷୟ) କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି; ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
କରି;ପରୋକ୍ଷରେ; ଅମୁକବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି —7. Referring to
or alluding to (such and such a person
or matter); indirectly.

ରାଧା—ମୋ ଅଡ଼କୁ ବେଶେ ତାକୁ

ଲଳିତା—ସଥାଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ମନ ଲେଖିଲି

କଥାକୁ କାହିଁକି କହିଲୁ ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ—ପଦ୍ୟାବଳୀ

୮ । (ଅମୁକ ସ୍ଥାନ) କୁ—8. To (such and such a
place)

କଳ ପଦରେ ବସି ମମତ୍ରୁଅଡ଼କୁ ଏକବୃକ୍ଷେ ଗୁଡ଼ିଆ ।

ରାମକବି-ଶ୍ରେୟସୀ ।

ଅଡ଼କେ—ଦେ. ଅ. (ସ. ଅର୍କ୍ + ଏକ)—

Ardake ୧ । ଏକଦିଗରେ; ଏକ ପାଖରେ—

1. On one side.

ଏକଦିଗେ (ଯଥା—ଉତ୍ତରୁର ଅଡ଼କେ ବଟକର ଓ ଅଡ଼କେ
ଫକୀରମୋହନ ତଉଲି ହେବା ଜିନିଷ ଖୋସାଇ ତଉଲି ହୁଏ ।)

୨ । ଏକପକ୍ଷରେ; ଏକଦଳରେ—2. In one party.

(ଯଥା—ମହାରାଜତତ୍ତ୍ୱରେ ଅଡ଼କେ ଅବଶ୍ୟ ନାରାୟଣୀ ସେନା
ଓ ଅଡ଼କେ ଏକା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।)

୩ । ଏକ ମୁଣ୍ଡରେ—3 At one end; at one
extremity.

(ଯଥା—ଏ ବାଡ଼ିର ଅଡ଼କେ ରୂପା କୁଅଣି ହୋଇଅଛି, ଅଡ଼କେ
ପିତଳ ମୁଦିଆ ବସିଛି ।)

ଅଡ଼ଖର—ଦେ. ବି. (ସ. ଅରଳ + ଖର)— ଅକାଶରେ ପୂର୍ବ ବା
Ardakhar ପଶ୍ଚିମରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଥିବା ବେଳେ ତେଲୁଗୁ ହୋଇ
ତିବ୍ବାବୋଦ ପଡ଼ିବା ଖର—Oblique or slanting
ଟେଡ଼ାଧୂପ rays of the sun.

ଅଡ଼ଖୁର—ଦେ. ବି. (ତା—ଅଡ଼କୁ = ଏକଟି କରିବା, ରଦା-
Ardakhura କରିବା)—

ମୋଡ଼ି

୧ । ଲୁଗା ଆଦି ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବେତର

ସନ୍ଦ କ

ପେଡ଼ି ବା ମଞ୍ଜୁଷା—1 Cane box; a box of
wicker work with a removable lid.

୨ । ଛିଅ ଶାଶୁ ଘରକୁ ପହଞ୍ଚିଯାଇ ଯିବାବେଳେ ତା ସଙ୍ଗେ
ପଠାଯିବା କାଠର ବଡ଼ ଚଟ ପେଡ଼ି । (ଦଳପା, ମସଲା-
ମସଲି, ପାନିଆଁ, ଫରୁଆ, ଅଳତା ଆଦି ଏ ପେଡ଼ି ଭିତରେ
ଥିବା ଡାଲର ଖୋପମାନଙ୍କରେ ରଖାଯାଏ)—

2. A big painted wooden box with a
tray which is sent with a girl when
she first goes to live with her
husband.

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦ ପେଡ଼ି ଶବ୍ଦ ପରେ ସହଚର ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ
ହୁଏ ।]

ଅଡ଼ଖୁର—ଦେ. ବି— ଅଡ଼ଖୁର (ଦେଖ)

Ardakhar

Ardakhura (See)

ଅଡ଼ଖେମଟା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍କ୍ ଓ ହିନ୍ଦି. ଖେମଟା) —

Ardakhemat ସଙ୍ଗୀତର ସହଜସାଧ୍ୟ ତାଳ ଓ ନୃତ୍ୟବିଶେଷ
ଆଡ଼ଖେମଟା ଖେମଟାର ଅର୍କ୍ ତାଳ—A light
musical air and dance.

[ଦ୍ର—ଖେମଟା ତାଳର ଏକ ପଦକୁ ଦୂର ଅସମ ମାତ୍ରାରେ
ବିଭକ୍ତ କରି ବ୍ୟବହାର କରିବା ତାଳ (ଯୋଗେଶଚନ୍ଦ୍ର) । ଏହା ୧୨
ଓ ମତାନ୍ତରରେ ୧୩୩ ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ, ଏଥିରେ ୩୫ ତାଳ ଓ ଗୋଟିଏ
ପାକତାଳ ଥାଏ (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର) । ରାମକବିର କାହାଣୀବେଶ ୨୮ ଓ
୩୨ ରେ ଏହି ତାଳର ଗୀତ ଅଛି ।)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଡ଼ଖୋଷା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + କୋଷ)—

Ārdakhoshā ଦକ୍ଷିଣୀ ଖୋଷା; ମୁଣ୍ଡ ପଛଆଡ଼େ ବେକର ଏକ ବାକାଧୋପା ପାଖକୁ ଢଳା ହୋଇ ଟଣୁ ଫଳ ପ୍ରାୟ ସଜ୍ଜିତ ଲୁହା—
ଡେହାଝୋପା A chignon made up on the back of the head and inclining to one side.
ଅଡ଼ଖୋଷା ବସୁଧା ଭୋଗ, ହା ହା କର ରୁଣ୍ଡିରୁ କି ଭାବ ।
ଭଞ୍ଜ, ଶବ୍ଦଶାସ୍ତ୍ର ।

ଅଡ଼ାଗିଆ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଗିଆ ବା ଉଡ଼ୁରୁ + ଗୁଆ)—

Ārdaghia ପୁରା ଓ ପିଠାଆଦି ଛଣା ହେବା ପରେ କରେଇରେ ଥିବା ପୋଡ଼ାସବୁ ଉଡ଼ୁରୁ ଦିଆ—Remaining ghee left out
ବଚିତସି, in the pan after cakes are fried
ବଚାହୁଆ ସି

ଅଡ଼ାଙ୍ଗ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ-ଜିଲ୍ଲା ଉପକୂଳ ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—

Ārdāṅga ଅଡ଼ାଙ୍ଗ; ସମୁଦ୍ର-ଉପକୂଳରେ କରକତ (ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼ଙ୍ଗ; ଆଡ଼ଙ୍ଗ ପାଣିକୁ ଖରାରେ ଶୁଖାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ) ଓ ପଙ୍ଗା (ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼ଙ୍ଗ ପାଣିକୁ କିଆଁରେ ଶୁଖାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ) ଲୁଣ ମରାଯିବା ପରେ ତାହା ଜମା କରାଯିବା ସ୍ଥାନ ବା ଗଞ୍ଜ; ଲୁଣକାଣ୍ଡି; ଲୁଣ-ଗୋଲ—A mart where manufactured salt is stored; warehouse for salt.

ଅଡ଼ାଚାଉଳୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଚାଉଳ + ଚାଲ)—

Ārdachautālī ୧ । ଏକ ପଦ ଓ ସାତ ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ତାଳ-ଆଡ଼ାଚୌତାଳ ବିଶେଷ—1 Name of a musical measure.
୨ । ମୁଦଙ୍ଗର ତାଳବିଶେଷ—2. A musical measure employed in striking earthen drums

ଅଡ଼ାଚକ୍ଷୁ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଚକ୍ଷୁ)—ଅଡ଼ାଅଖି (ଦେଖ)

Ārdachakshu **Ārdākhi** (See)

ଅଡ଼ାଚୁଳ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଚୁଳ)—

Ārdachūla ୧ । ଶ୍ଳେଷ ଚୁଳ—1. Small thatch.
ଆଡ଼ଚାଳା; ଏକଚାଳା ୨ । ଏକପୁଲ; ଚୁଳପର—2. One sided thatch; a lean-to

ଅଡ଼ାଚାହାଣି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଚାହାଣି)—

Ārdachāhāṇi ବାକିଚାହାଣି; ଅପାଙ୍ଗ ଦୃଷ୍ଟି; ଉପର କଳିଦୃଷ୍ଟି—ଆଡ଼ଚାହାଣି; ଆଡ଼ଚାହି Sidelong glance; ogling.

ତୀରଚ୍ଛି ନଜର,
କନକି, ଟେକି ଚିତବନ

ଅଡ଼ାଚିର—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଚିର ଧାତୁ)—

Ārdachira ୧ । ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଡେଇଁବା—
ଲମ୍ଫାଲମ୍ଫ 1. Side-leap; caper.

ଏକଆର କୁଦନା, ଅଡ଼ାଚିର ଗୋଟିଏକ ମାରି ଚଳେଇ
ଶିବକମ ପ୍ରାୟେ ଉଭା ହେବା ଠାଣିମାଣି । ପାତାମ୍ବର, କୃଷି ହସ୍ତପୁରାଣ ।

୨ । ଏକପ୍ରକାର ନାଚ—2. A kind of dance.

ଅଡ଼ାଚିରମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । କଡ଼ବାଗରେ ଡେଇଁବା; ଏକ **Ārdachirāmāribā** ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଲୁହାମାରିବା—1. To leap sideways; to cut capers
ଲମ୍ଫାଲମ୍ଫକରୀ
ଉଚ୍ଛାଳ କୁଦ ମାରନା ଶୁଣିଣ ବନ୍ଦନଦେବ ଅଡ଼ାଚିର ମାରି,
ପାତାମ୍ବର—କୃଷି ହସ୍ତପୁରାଣ ।

୨ । ନାଚିଲା ବେଳେ ଏକ ପାଖକୁ ଲୁହାବା—2. To cut capers while dancing.

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ କରନ୍ତି ମାରନ୍ତି ଅଡ଼ାଚିର । ସାରଳା ମହାବିଜୟ ।

ଅଡ଼ାଛତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଛତା)—ରାଜା ଓ ଦେବତାଙ୍କ

Ārdachhatā ଦେହରେ ଅଡ଼ାଛତା ନ ପଡ଼ିବାପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଆଟନୀ, ଆଡନୀ କଡ଼ରେ ଧରିଯିବା ପଙ୍ଗା ଅକୃତର ଛତା; ଆଡନୀ; ଅଡନୀ ଅଡ଼େଣି; ଶାସ—A fan-shaped umbrella held up on the side of a king or Deity to ward off the slanting rays of the sun.

ଅଡ଼ାଛତା—ପ୍ରା. ବି.—ଅଡ଼ାଛତା (ଦେଖ)

Ārdachhati **Ārdachhatā** (See)

ଅଡ଼ାଛତା—ଦେ. ବି.—ତେରଶ ଉପରେ ପଡ଼ୁଥିବା ବର୍ଷା ବା ଛତା **Ārdachhātā** ହେବା ପାଣିର ଅପାତ—Splashing of slanting rain against (a wall); beating of slanting showers against something.

(ଯଥା—ପୁରୁଷ ବର୍ଷା ଯୋଗୁଁ ପୁରୁଷାଣ ହାତଅନ କାନ୍ଥରେ ଅଡ଼ାଛତା ମାରି କାନ୍ଥର ମାଟି ଧୋଇ ହୋଇଗଲଣି ।)

ଅଡ଼ାଠେକା—ଦେ. ବି.—ସଙ୍ଗୀତ (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ଠେକା ଧାତୁ,

Ārdathekā ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ପଦ ଅର୍ଦ୍ଧଭାଗରେ ବରକୁ ଆଜା, ଆଡାଠେକା ହେବାରୁ)—ଦ୍ରୁତ ବିଳମ୍ବିତରୂପେ ବଜାଯିବା ଆଡ଼ାଠେକା ମଧ୍ୟମାନ ତାଳ । [ଏହା ନଅ ମାତ୍ରାର ତାଳ; ଏଥିରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତାଳ ଓ ଗୋଟିଏ ଫାଳ ତାଳ ଥାଏ—ସଙ୍ଗୀତ ରତ୍ନାକର—ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର

ଏହା ଚତୁର୍ମାତ୍ରୀକ ତାଳ; ମଧ୍ୟମାନ ଅଡ଼ାଠେକାର ଦ୍ୱିଗୁଣ—ସୋଗେଷ୍ଟ୍ର] ଠେକା ବା କାଢ଼ାଳ ତାଳର ଏକ ପଦ ଦୁଇ ଅର୍ଦ୍ଧରେ ବରକୁ ହୋଇଥିବା ତାଳ—(music) A sort of irregular musical air.

ଅଡ଼ାଣ—ଦେ. ବି.—(ସ. ଅଳ ଧାତୁ = ବାରଣ କରିବା;

Ārdāṇa ରୋକିବା; ସ. ଅଡ଼ାଣ ଧାତୁ = ବନ୍ଦକରିବା)—ଏଡାଣ ୧ । ଅଡ଼ିବା କର୍ମ; ଦେହକୁ ଅସନ୍ନ ଆଘାତରୁ ରକ୍ଷା-ସଂରକ୍ଷା; ଆଡ଼ନା କରିବା କର୍ମ—Warding off blows, guarding of one's body against impending blows.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୃଷ୍ଠ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ଦଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ବିପକ୍ଷ ଯୋଦ୍ଧା ବା ମଞ୍ଜର ଆଘାତକୁ ଏଡ଼ିବାପାଇଁ ଯୋଦ୍ଧା ବା ମଞ୍ଜର କୌଶଳବିଶେଷ; ବିପକ୍ଷର ଶସ୍ତ୍ରାଘାତ ବା ମୁଖ୍ୟାଘାତ ଅପଣା ଦେହରେ ନ ଲାଗିବା ପ୍ରକାରେ ହାତ, ଅନ୍ୟ ଶସ୍ତ୍ର ବା ଶାଲଦ୍ୱାରା ଅପଣା ଦେହକୁ ରକ୍ଷା କରିବା—

2. A pose of a warrior or athlete to ward off the blows from an adversary; guarding of one's body from the blows of the attacking enemy with the hands or shield; a defensive pose.

ଅଭିଜିତ ଗଣ ସରଳ ଯିବା, ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଠଣା ଧରିଥିବା ।

ଭକ୍ତବାନ୍, ସତ୍ୟବାନ୍ ।

ଆଠନୀ ୩ । (ସ. ଅଭିଜିତ)—ତାଲ—Shield.

ଟାଲ ଗଦା ଶତାଧିକ କାଳୀ ପଳା ଧର । ବଳରମ—କ୍ରମାବୃତ୍ତ ।

୪ । (ପ୍ରାଚୀନ) ଯୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

4. A kind of weapon used in ancient times.

ପିତ୍ତର ପଳା ଅଭିଜିତ ସଙ୍ଗେ ନାହିଁ ସେଇ । ସାରଳା ମହାଭାରତ ।

୫ । ଅଭିଜିତ ନିବାରଣାର୍ଥ ଟେଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ପରଦା—
5. Screen hung up to keep off the slanting rays of the sun.

-ଅଭିଜିତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭିଜିତ; ଅଭିଜିତ)—

Ārdani ୧ । ତାଲ—1 Shield.

ଆଠନୀ ଅଭିଜିତ ଜାଣି ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କ ହୃଦେ ଅର୍ଦ୍ଧ

ଆଠନୀ ଭେଦ କୋହଲ ଉଦ୍‌ବେଗେ—ଭଞ୍ଜ. କୋଟିସ୍ତ୍ରୀପ୍ରାଣକାନ୍ଦ ।

୨ । ଅଭିଜିତ (ଦେଖ)—2. Ārdachhatā See)

୩ । ପଟ୍ଟାଧିକାର ରାଜସମ୍ପର୍କବିଶେଷ—3. A royal paraphernalia in the shape of a fan.

ଅଭିଜିତ ଗୁମରାସୁଗଳା ମସୂରଖୁଲ

ନିଯୋଗିନୀଙ୍କ ଶକ୍ତି—ବିକସ୍ତ୍ରୀୟ ଚକ୍ର କଳା ।

୪ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ)—ବି ପ୍ରଗବା; ରାଜ୍ୟର

ରାଜସ୍ୱବିଭାଗୀୟ ଅଂଶବିଶେଷ—

4. Perganna; a fiscal division.

୫ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ସଂ. ଅଭିଜିତ)—ଅଭିଜିତ—

5 Pomp; grandeur.

[ଦ୍ର—ତାଙ୍କେ ଖୁବ୍ ଅଭିଜିତରେ ଅଛନ୍ତି ।]

୬ । ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅଭିଜିତାଲ୍ (ଦେଖ)

Ādnijāl (See)

୭ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ; ଖୋର୍ଦ୍ଧା) ଅସମାନ ବାଟରେ ଯାଉଥିବା ଶଗଡ଼ର ଗୋଟିଏ ଚକ ଯେଉଁ ଖାଲୁ ଅସମାନ ବା ସରରେ ପଡ଼ିଥାଏ—7. The lower truck or rut in an unlevel cart-track.

ଅଭିଜିତ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅଭିଜିତ; ଭୂଲ—ସଂ. ଅଭିଜିତ)—

Ārdat ୧ । ପେଣ୍ଡ; ଗଞ୍ଜ; ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟମାନ ହୁଏ—

ଆଡତ କିନ୍ତୁରୁ ଚୁଣ୍ଡି କରାଯାଏ—

ଆଡତ; ଅଡତ 1. Mart; emporium

୨ । ଦଲ୍ଲ ବା ଦଣ୍ଡିଦାରମାନଙ୍କ ଜରିଆରେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର

ହସ୍ତକ୍ତୟ ପାଇଁ ରାଜାଦେଶଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ—

2. A licenced mart for wholesale transactions carried on through commission-agents.

୩ । ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ସଂଚାର ହେବାର ଭଣ୍ଡାର; ଗୋଦାମଘର—

3. Warehouse; godown

ଅଭିଜିତଦାର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅଭିଜିତଦାର)—

Ārdatdār ୧ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ

ଆଡତଦାର ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟମାନ ବିକାଶଣ କରାଇ ଦେବାପାଇଁ

ଆଡତଦାର ରାଜାଦେଶପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି; ଅଭିଜିତ; ଦଣ୍ଡିଦାର—

1 A licenced commission agent for sale and purchase of merchandise.

[ଦ୍ର—ଅଭିଜିତଦାରର ପାରିଶ୍ରମିକକୁ ପାଉଁସେଣ୍ଟ କୋଲ୍‌ଯାଏ ।]

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କିଛି କମିସନ୍ ନେଇ ଘରୋଇ ଭାବରେ

ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବିକାଶଣ କରାଇଦେବ;

ଦଲ୍ଲ—2. A private commission agent.

୩ । ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ସାଇତି ରଖିବାପାଇଁ ଅପଣା ଜମାରେ

ନେବା ବ୍ୟକ୍ତି—3. A warehouse-keeper.

ଅଭିଜିତଦାର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅଭିଜିତ)—

Ārdatdārī ଅଭିଜିତଦାରର କର୍ମ ବା ପେଶା—The business

ଆଡତଦାରୀ or profession of a commission

ଆଡତଦାରୀ agent, commission agency.

ଅଭିଜିତାଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭିଜିତାଲ)—

Ārdatāla ସଙ୍ଗୀତର ତାଲବିଶେଷ—

ଆଡତାଲ Name of a musical measure.

ଆଡତାଲ

ଅଭିଜିତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭିଜିତ—ପୀଡ଼ା; ପରଶ୍ରମ ଯୋଗୁଁ ପୀଡ଼ା

Ārdati ଦେବାରୁ)—୧ । ଗୃହକର୍ମ; ଗୃହର ଦୈନନ୍ଦିନ ସାମାନ୍ୟ

ମାଟି, ମାଟି କର୍ମ; ଘରପାଇଁ । (ଯଥା—ଘରଲିପା, ଘରଓଳିଆ,

ସିଦ୍ଧମତ, ଟହଲ ବାସନମଜା, ଅଇଁଠାପୋଛା)—

1. Menial domestic duties; petty household duties of everyday life.

ଅବର ଅଭିଜିତ ଅପକାଶି ପ୍ରଜାପତି, ସକଳ ଦେବଙ୍କୁ ଅର୍ଗ କରନ୍ତି ଅଭିଜିତ—

ମହାଦେବ—ମାର୍କଣ୍ଡେୟପୁରାଣ ।

୨ । ସାଧାରଣ କର୍ମ; କାର୍ଯ୍ୟ—Ordinary work.

[ଦ୍ର—ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ଗୃହର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଅବଶ୍ୟକୀୟ

କର୍ମ କରାଯାଏ ତାକୁ 'ବାସୀ ଅଭିଜିତ' କହନ୍ତି । ଯଥା—ଅଗଣାରେ

ଗୋବର ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବା, ଘରଲିପିବା, ଗତ କାଲର ଅଇଁଠା ବାସନ

ମାଜିବା, ଦାଣ୍ଡ, କାଉଅଡ଼ ଓ ଅଗଣା ଓଳାଇବା ଇତ୍ୟାଦି ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷଭ, ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉୟ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ଋ

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ପୃ ୩ ଓ ୩—ଗୃହ କର୍ମ କରିବାରେ ଦକ୍ଷ ବା
 Ārdatiāh ନିପୁଣ—Vigilant or expert in
 କେଜୋ; କେଜୁଆ performing the menial duties
 ଶିବମତୀ; ଟହଲୁଆ cf a household.
 ଆଡତଦାର ଦେ. ବି.—୧ । ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ (ଦେଖ)
 ଅଡତିଆ 1 Ārdatdār (See)

୨ । ଭଗର; ଗୁର; ଦୂତ—Messenger.
 (ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଶ୍ରୀ)

ଦୁଷ୍ଟଙ୍କ ପେଶିଅଛନ୍ତି ଆଡତିଆପଣେ—ମହାଦେବ—ମାର୍ଗଶ୍ରେଷ୍ଠପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

୩ । ଅଦେଶବଦ୍ ଭୃତ୍ୟ; ଅର୍ଦ୍ଧଲୀ; ପାଖଲେକ; ପିଅଦା-
 3 Peon; an orderly servant.
 ୪ । ପାଉଁଶଅଳ; ସାମାନ୍ୟ ଗୃହକର୍ମ କରିବାପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ
 ଭୃତ୍ୟ; ଟହଲୁଆ—4. Menial servant

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି—ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ (ଦେଖ)
 Ārdatiārda Ārdatiārda (See)

ପୁରେ ପୁରେ ପଶି କର ଶଲେ ସବୁ ଦେଖି
 ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ଦୋମୁହଁ ବାଙ୍କ ଅଣିପାଣି

ପୀତାମ୍ବର—ବୃଷିହସ୍ତପୁରଣ ।

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି. (ସହଚର; ଦ୍ୱିତୀୟ ଶବ୍ଦ ନିରର୍ଥକ)—ଗୃହର
 Ārdatipatrā ନାନାଦି ସାମାନ୍ୟକର୍ମ—The various
 ପାଟିଟି; ପାଟିଟିମେନା menial duties of a household.
 ଟହଲୁଆ

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି—ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ (ଦେଖ)
 Ārdatiārda Ārdamuhin (See)

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ଶରୀର ବାଡବାଙ୍କ ମେଘ
 ଖୋଜନ୍ତୁ ସାବଧାନରେ ପେଶି ଦେଖି ଉଭୟ ।

ପୀତାମ୍ବର—ବୃଷିହସ୍ତପୁରଣ ।

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଳ—ରେଖା + ଦୀର୍ଘ)—୧ । ପ୍ରସ୍ଥ ଓ
 Ārdadīrgha ଦୈର୍ଘ୍ୟ—1 Breadth and length.
 ଆଡଦୀହ ୨ । କ୍ଷେତ୍ରଫଳ—2. Area

ଆଡାଲକ୍ଷାୟ ବାଦଶ କୋଟି ଲକ୍ଷ ଯୋଜନ ପ୍ରତି ବୃତ୍ତେ
 ଚଉଡ଼ାହଲକ୍ଷାୟ ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ବସ୍ତ୍ରର ଯେ ଅର୍ଦ୍ଧେକମାତ୍ରା—ବସ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣପୁରଣ ।

ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଦୀର୍ଘ; ଖୁବ୍ ଚଉଡ଼ା ଓ
 ଖୁବ୍ ଲମ୍ବା—Broad and long; very broad
 and very long.

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟରେ—ଦେ. ଅ.—ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ (ଦେଖ)
 Ārdadīrghare Ārdadīrgha (See)

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ଅ.—୧ । ଦୀର୍ଘରେ ଓ ପ୍ରସ୍ଥରେ—1 In length
 Ārdadīrgha and breadth; lengthwise and
 breadthwise.

ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମରେ ବନ ଅଛୁ ତାହା ପାଶ
 ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ବନ ଅଟେ ପଞ୍ଚାଶତ କୋଶ ।
 ମହାଦେବ—ମାର୍ଗଶ୍ରେଷ୍ଠପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

୨ । (ଅମ୍ଳ ଅଞ୍ଚଳର) ସମୁଦାୟ ସ୍ଥାନରେ; ଅଞ୍ଚଳ
 ତମାମ୍—Throughout the length and
 breadth of a place.

(ଯଥା—ପୁରୀଜିଲ୍ଲାରେ ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ଖୋଜିଲେ ଏପରି ଜଣେ
 ବିଚକ୍ଷଣ ଲୋକ ମିଳିବ ନାହିଁ)

୩ । ପ୍ରସ୍ଥ ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ଓ ଦୀର୍ଘ ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ଏତେ ଦୂରଦୂରାନ୍ତରେ—
 3. Within a distance of so much in
 length and breadth,

(ଯଥା—ଅମ ଗାଁର ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ପାଞ୍ଚ କୋଶ ମଧ୍ୟରେ ଡାକ୍ତରଖାନା
 ନାହିଁ ।)

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି.—ବିପଦର ପାଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦୂର ବସ୍ତୁ
 Ārdadhārānā (ଯଥା—ଘରର ଗୁଳ) କୁ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥିର
 କରି ରଖିବାପାଇଁ ମଝିରେ ଯେଉଁ କାଠ ବା ବାଉଁଶର
 ଦଣ୍ଡ ଠେସି ଲଗାଯାଏ—Cross-bar; tie-beam.

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
 Ārdanayana (etc) Ārdānākhi etc (See)

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି—୧ । ଗୁଣ୍ଡିଚାମଣ୍ଡପ (ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଜଗନ୍ନାଥ
 Ārdapa ମହାପ୍ରଭୁ ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଯେଉଁ ମଣ୍ଡପରେ ବିଜେ
 କରନ୍ତି)—1. A platform where the
 Deity Jagannātha takes rest on
 alighting from the car (at Puri)

୨ । ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ଅଭଡ଼ା (ଦେଖ)

2. Ārdapa abhardā (See)

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରେ ଥିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ଅଭଡ଼ା
 Ārdapaabhardā ବା ଅଭ ରଜା ହୋଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଭୋଗ
 ଲାଗେ—Boiled rice which is offered to
 the Deity Jagannātha while in the
 Gundichā mandapa.

[ଦ୍ର—ଏହି ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ ଅଭଡ଼ାକୁ ପରସ୍ପର ଦୁଃଖିଆ ହୋଇ
 ଲୋକେ 'ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ' ବୋଲନ୍ତି ।]

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ସାମାନ୍ୟ ବାୟା; ଅଳ୍ପବାୟା—
 Ārdapagalā Slightly mad.
 (ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଶ୍ରୀ)

ଅନ୍ତରାଧ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି—କଡ଼ପଟ; ଏକପାଶ—
 Ārdapata One side.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ ବେଳେ ୧ ଖ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେତେ ଏ ଲିପିବୋଧରେ ହ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଏ । ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେତେ ଶବ୍ଦ ମିଳେ, ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଏ । ଉଦାହରଣ :- 'ଗାଢ଼' ହ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିକେ; 'ବୃଥ' ହ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ହ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗାଧ' ହ ପାଇଲେ 'ଅଗାଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ହ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଅଡ଼ପଟିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକ ପାଖିଆ—

Ārdapaṭiā 1. Standing on one side.

୨ । ଅଶେଇ ହୋଇଥିବା—

2. Leaning to one side.

୩ । ଏକ ପକ୍ଷୀୟ; ଏକତରଫା—3. One sided.

(ଯଥା—ସେ ଅଡ଼ପଟିଆ ବୁଝାମଣା କଲା ।)

ଦେ. ଜି. ବିଶ—ଅଡ଼ପଟେ (ଦେଖ)

Ārdapaṭe (See)

ଅଡ଼ପଟେ—ଦେ. ଜି. ବିଶ—୧ । ଏକ ପାଖରେ; କଡ଼ବାଗେ—

Ārdapate 1. Sideways; sidewise.

୨ । ଚଉଡ଼ା ବାଗରେ—2 Breadthwise.

ଅଡ଼ପାମାନ୍ତା—ଦେ. ବି—ଦେହର ପାଖରେ ଥିବା ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର କାନ୍ତି—

Ārdapaṃanta The end of the cloth hanging on the flanks.

ଉପେ ସରହର ଅଡ଼ପାମାନ୍ତର ଫେର । ପାତାସର, ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଡ଼ପାମାନ୍ତା—ଦେ. ବି—୧ । ଅଡ଼ପ (ଦେଖ)

Ārdapamānta 1. Ārdapa (See)

ଅଡ଼ପାମାନ୍ତାମେ ଅଟେ ଏ ପ୍ରଦର୍ଶନ ।

୨ । ଯଜ୍ଞବେଦୀ—2. A platform for performing sacrifice.

ଅଡ଼ପାମାନ୍ତା ଯଜ୍ଞବେଦୀକ ସେ କହୁ । ପାତାସର, ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଡ଼ପାଗାଲ—ଦେ. ବିଶ. ପୁ.—ଅଡ଼ପାଗାଲ (ଦେଖ)

Ārdapāgalā Ārdapagalā (See)

(ଅଡ଼ପାଗାଲ—ଶ୍ରୀ)

ଅଡ଼ପାଣିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଳ୍ପ କାଠୁଆ ନୁହେଁ; ଅଳ୍ପ ପାଣିଆ—

Ārdapāṇiā Neither thick or thin (liquid)

ଅଡ଼ପେଲ—ଦେ. ବିଶ—ଦରମେଲ; ଅଧମେଲ (କବାଟ)—

Ārdapelā Half-opened (door)

ଅଡ଼ବାଙ୍କା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକ ପାଖକୁ ବକି ହୋଇଥିବା—

Ārdabāṅkā 1. Curved sideways; crooked.

୨ । ଉଷ୍ମବକ—2. Slightly bent.

୩ । କୁଟଳ; ଛକ—3. Not straightforward; crooked.

୪ । ଛଳପୂର୍ଣ୍ଣ—4. Full of trick.

୫ । କପଟ—5. Crafty.

୬ । ଅନ୍ୟଥା କରାଯିବା; ଅପାଳିତ, ବ୍ୟତିକ୍ରାନ୍ତ—

6. Done otherwise; broken; not carried out (pledge).

୭ । କଥାର ଭଙ୍ଗ—7. Breach of promise.

ଦେ. ବି—ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ—Slight deviation.

ବାହାର ଆଠ ପହରୁ ନିମିଷେ ଅଡ଼ବାଙ୍କା ହେବାର ନାହିଁ ।

ପକାରମୋହନ. ଜମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଅଡ଼ବାନ୍ଧା—ଦେ. ବି—କୌଣସି ନଦୀ ବା ନାଳରେ ଚଉଡ଼ାବାଗରେ

Ārdabandha କଥାଯାଇଥିବା ବନ୍ଧ; ଅଡ଼ବାନ୍ଧ—

A cross-dam, an earth bank thrown across a channel of water.

ଅଡ଼ବାହାଲ—ଦେ. ବିଶ—ଅଡ଼ପାଣିଆ (ଦେଖ)

Ārdabahala Ārdapāṇiā (See)

ଅଡ଼ବାହର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ବଡ଼ବୋଲ—

Ārdabahira Hard of hearing.

ଅଡ଼ବାଇ—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧବାଚୁଲ) ଅଡ଼ବାୟା (ଦେଖ)

Ārdabāi Ārdabāyā (See)

ଦେ. ବି.—ଅର୍ଦ୍ଧବାଚୁଲତା—Craziness.

ଅଡ଼ବାଗ—ଦେ. ବି.—ପ୍ରସ୍ଥ ବା ଚଉଡ଼ା ବାଗ—

Ārdabāga Crosswise manner.

ଅଡ଼ବାଗେ—ଦେ. ଜି. ବିଶ.—ପ୍ରସ୍ଥରେ ପକାଇବାପ୍ରସ୍ଥ; ଚଉଡ଼ା

Ārdabāge ବାଗରେ—Athwart; cross-wise; breadthwise; transversely.

ଅଡ଼ବାଙ୍କ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ.—ଅଡ଼ବାଙ୍କା (ଦେଖ)

Ārdabāṅka Ārdabāṅkā (See)

(ଅଡ଼ବାଙ୍କା—ଶ୍ରୀ)

ଆଡ଼ବାଙ୍କା

ଆଡ଼ବାଙ୍କା

ଅଡ଼ବାଙ୍କି—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ବକ)—

Ārdabāṅki ୧ । ଅଡ଼ବାଙ୍କି (ଦେଖ)—Ārdabāṅgi (See)

ଆଡ଼ବାଙ୍କା ୨ । ଯେ ଉଷ୍ମ ବକିତ୍ବରେ ଶୁଦ୍ଧ—

ଆଡ଼ବାଙ୍କା 2 Ogling

ଅଡ଼ବାଙ୍କିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁ.—୧ । ଅଡ଼ବାଙ୍କା (ଦେଖ)

Ārdabāṅkiā 1. Ārdabāṅkā (See)

(ଅଡ଼ବାଙ୍କିଆ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଡ଼ବାଙ୍କିଆ (ଦେଖ)

2. Ārdabāṅgiā (See)

ଅଡ଼ବାଙ୍କେ—ଦେ. ଜି. ବିଶ—୧ । ଉଷ୍ମ ବକିତ୍ବରେ—

Ārdabāṅke 1. Askance.

ବର୍ଷମ ପ୍ରସ୍ତୋତେ ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତ ବାଙ୍କୁ ଅଡ଼ବାଙ୍କେ—ପାତାସର, ନୃସିଂହପୁରଣ ।

୨ । କଡ଼ବାଗେ—2. Sideways.

୩ । ବଙ୍କା ହୋଇ; କର୍ଣ୍ଣମାର୍ଗରେ—3. Obliquely.

ଗଗନ ନକ୍ଷତ୍ର ଶମିପତେ ଅଡ଼ବାଙ୍କେ—ପାତାସର, ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଡ଼ବାନିସୁନା—ଦେ. ବି.—ଖାଣ୍ଡି ସୁନା—

Ārdabānisunā Pure gold.

ବର୍ଷମ ପାଷାଣେ ଅଡ଼ବାନିସୁନା ଗିରି ପଦ ହୋଇ ଯେହୁ

ପକ୍ଷୀ ପକ୍ଷୀ ଶେଷେ ଶୋଇଥିବ ମୋହର ବଞ୍ଚିଥିବେହୁ ।

ଭକ୍ତ. ଲବଣ୍ୟବଦନ ।

ଅଡ଼ବାୟା—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ + ବାଚୁଲ)—

Ārdabāyā ଅଡ଼ପାଗାଲ; ଅର୍ଦ୍ଧବାଚୁଲ—Half-mad; crack headed; crazy.

ଆଡ଼ବାୟା

ଆଡ଼ବାୟା

(ଅଡ଼ବାୟା—ଶ୍ରୀ)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଋ	କ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଋ	ଐ	ସ	ଞ୍ଜ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଉଅ	ଋ

ଅତ୍ତରବର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ବଡ଼ବୋଲ—
 Ārdabhaerā Hard of hearing.

ଅତ୍ତରଙ୍ଗି—ଦେ. ବି.—୧ । କଥାର ବଡ଼ତା ବା ଛନ୍ଦ—
 Ārdabhaṅgi 1. Verbal trick
 ୨ । କୃତ—2. Hypocrisy.
 ୩ । ବକ୍ତବ୍ୟ—3. Irony; inuendo.

ଭେଦ ଏ କବିଙ୍କ ମୋତେ ଅତ୍ତରଙ୍ଗି କର । ପାଠାୟର ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅତ୍ତରଙ୍ଗିଆ—ଦେ. ବିଶ—ବକ୍ତବ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ (କଥା)
 Ārdabhaṅgiā (speech) Full of irony.

ଅତ୍ତରଙ୍ଗି } ବିଶ. ପୂ.—ବକ୍ତବ୍ୟପ୍ରିୟ—
 ଅତ୍ତରଙ୍ଗିର } Fond of inuendoes.

ଅତ୍ତରାରିଆ—ଦେ. ବି.—ବିଦେଶାଗତ ଯାଯାବର ଜାତିବିଶେଷ
 Ārdabhāriā (ଏମାନେ ଅତିରୁ ପରଲ କାନ୍ତି)
 A vagrant caste.

ଅତ୍ତରାରିଆ—ଦେ. ବି.—ଅତ୍ତରାରିଆ (ଦେଶ)
 Ārdabhāriā Ārdabhāriā (See)

ଅତ୍ତମୁହାଁ—ଦେ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ଧ ଓ ମୁଖ)—ସେହି ଘରର ଦୁଇ ବିପରୀତ
 Ārdamuhāñ ଦିଗରେ ଦୁଆର ପରସ୍ପର ସମ୍ମୁଖରେ ବସି ନ ଥାଏ;
 ବାହମୁହାଁ ଥିବା ଘର—
 A house with a zigzag entrance.

ଅତ୍ତମୁହାଁ—ଦେ. ବି.—ଅତ୍ତମୁହାଁ (ଦେଶ)
 Ārdamuhāñ Ārdamuhāñ (See)
 (ଅତ୍ତମୁହାଁ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେ. ବିଶ. ପୂ.—୧ । ଏକଅଡ଼କୁ ମୁହଁ
 ଦୁଇଇଥିବା—1. Having the face turned
 to one side.

୨ । ଭୁକୁଣି କରିଥିବା—2 Scowling.

ଅତ୍ତମୁହିଁ—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ.—ଅତ୍ତମୁହାଁର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
 Ārdamuhīñ Feminine of Ārdamuhāñ.
 ଦେ. ବି.—ଅତ୍ତମୁହିଁ (ଦେଶ)
 Ārdamuhāñ (See)

ତୋମୁହାଁ ଅତ୍ତମୁହିଁ ସେ ଲଙ୍କମୁହିଁ ଉଭ—ପାଠାୟର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅତ୍ତମେଘାତ୍ତମ୍ବରୁ—ଦେ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ—A sort of
 Ārdameghāṭṭambaru artistic work.

ପାଠାମାନଙ୍କରେ ଶୁଭ କଲସ ବସାନ୍ତି,

ଅତ୍ତମେଘାତ୍ତମ୍ବରୁ ସେ କମଳେ ଶୋଭନ୍ତି । ପାଠାୟର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅତ୍ତମୋଡ଼ା—ଦେ. ବି.—ଅଳସ ଭାଙ୍ଗିବା; ଅଳସ୍ୟ ଦୂର କରିବାପାଇଁ
 Ārdamordā ମୋଡ଼ି ରଡ଼ି ଦେବା—Stretching and
 ଆଡ଼ମୋଡ଼ା rolling of the body on bed to drive
 ଝାଁବାଢ଼ିଲହାଣୀ away the feeling of laziness.

ଅତ୍ତମ୍ବର—ସ. ବି. (ଅ + ଦମ୍ ଧାତୁ = ଶାନ୍ତ ଦେବା; ଜାକ୍‌ଜମକ୍
 Ārdambara କରିବା + ଭବ. କର)—

୧ । ଘନଘଟା; ସମାବେଦ; ସମାରମ୍ଭ; ଯାକ୍‌ସମ୍ପର୍କ—

1. Pomp; ostentation; show; display.

୨ । ଭୂର, କାହାଳୀ ଅଦର ଧ୍ୱଜ—

2. Sound of wind-instruments.

୩ । ଗଭୀର ଉଚ୍ଚ ଧ୍ୱଜ—3. Loud and grave
 sound; high muffled sound (eg; of
 thunder; elephants, lions etc.)

୪ । ରଣବାଦ୍ୟ ଧ୍ୱଜ—4. Sound of war-drums.

୫ । ଦର୍ପ; ଗର୍ବ—5. Pride, arrogance.

୬ । ଅନନ୍ଦ—6. Pleasure.

୭ । ଏକତ୍ର ସମ୍ମିଳନ—7 Conglomeration.

୮ । କାନ୍ଥ ପ୍ରଭୃତି ଅଙ୍ଗମର୍ଦ୍ଦନ—8. Rubbing or
 massage of different limbs of the
 body.

୯ । ପଶୁ ବା ଅସ୍ତ୍ରପତାର ଲୋମ—

9. The furs of the eye-lashes.

୧୦ । ଘୋଘା; ବହୁଧ୍ୱନିମିଶ୍ରଣରୁ ଜାତ ଶବ୍ଦ—
 10. Noise; ado.

୧୧ । କ୍ରୋଧ; ରାଗ—11. Anger; rage.

୧୨ । ଆରମ୍ଭ—12. Commencement.

୧୩ । ବାକ୍‌ଚକ୍ର—13. Talkativeness.

୧୪ । ମୁହଁ ବାଲିଙ୍ଗି—14. Bombast; pomposity.

୧୫ । ଗୁରୁଅତ୍ତେ ମେଘ ଘୋଷିବା—

15. Overclouding.

ନକ୍ଷତ୍ର ଶିଖାଙ୍କେ କେବେ ଭୋ ଦେହ ଭୂଷିତ,

କେବେ ମେଘାତ୍ତମ୍ବରେ ଦିଶୁ ଉପକର । ମଧୁସୂଦନ. ଅକାଶପ୍ରଭା ।

ବିଶ—ସମାବେଦମୟ; ଅତ୍ତମ୍ବରମୟ—

Pompous; ostentatious.

ଦେ. ବିଶ—ବହୁବିସ୍ତୃତ—Extensive.

ତା ଶବ୍ଦକୁ ଦେଖିଛନ୍ତି ପବନର ମାଳା,

ଅତ୍ତମ୍ବର ଲତାମଳ ହୋଇଛି ଗହଳା । ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

ଅତ୍ତମ୍ବରୀ—ଦେ. ବିଶ. ପୂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଅତ୍ତମ୍ବର ପୂର୍ଣ୍ଣ—

Ārdambariā 1. Pompous; showy;
 ଆଡ଼ମ୍ବର ostentatious; gaudy.

ଅତ୍ତମ୍ବରୀ ୨ । ଅତ୍ତମ୍ବର ପ୍ରିୟ—2. Fond of pomp.

ଅତ୍ତମ୍ବରୀ—ଦେ. ବିଶ. ପୂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅତ୍ତମ୍ବରୀ (ଦେଶ)

Ārdambari Ārdambariā (See)

ଅତ୍ତମ୍ବରୁ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭୂମି)—ଉଦ୍‌ଭୂମି (ଦେଶ)

Ārdambaru Udumbara (See)¹

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତି ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ, ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚକ୍ରିତ କରାଯାଏ । ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଚକ୍ରିତ । ଯଥା — 'ବାଠ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଠ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ' ଗୋଟିଏ ।

ଅଡ଼ମ୍ବା—ଦେ. ବିଶ.—ଅଡ଼ମ୍ବା (ଦେଖ)

Ārdambāj Ārdambāj (See)

ଅଡ଼ମ୍ବାଜି—ଦେ. ବି.—ଅଡ଼ମ୍ବାଜି (ଦେଖ)

Ārdambāji Ārdambāji (See)

ଅଡ଼ମ୍ବାଜି—ଦେ. ବି.—ଅଡ଼ମ୍ବାଜି (ଦେଖ)

Ārdajūli The pins at the end of a yoke.

ଅଡ଼ାର—ପ୍ରାଦେ. ବୈଦେ. ଇଂ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଅଡ଼ାର; ଅଦେଶ—
Ārdar Order.

ଅଡ଼ାରୁ—ଦେ. ବି.—୧ । ଅଡ଼ାରୁ (ଦେଖ)—1. Ārdur (See)

ନିକ୍ଷେପେ ୨ । (ଶ୍ୱୀର) ଗର୍ଭରୁ—2. From the womb of,
ନାରୀ

୩ । (ପୁରୁଷର) ଔରସରୁ—3. From the loins of.

ଅଡ଼ାରୁଷା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧରାଶି)—୧ । ଅଳ୍ପ ଅଭିମାନ—

Ārdarushā Slight displeasure.

ସାଗରାଗଭାବ ୨ । ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅଭିମାନ—

ସୁନ୍ନା 2. Unexpressed sullenness.

(ଅଡ଼ାରୁଷୀ—ଶ୍ୱୀ) ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ.—ଅଭିମାନ; ଚତୁର୍—

Saucy; petulant.

ଅଡ଼ାରେ—ଦେ. ଅ.—୧ । ଚଉଡ଼ା ବା ପ୍ରସ୍ଥ ବାଗରେ—

Ārdare 1. Breadthwise.

ଦିଗେ ୨ । ଏ ପାରରୁ ସେ ପାରକୁ—

ଆରମ୍ଭେ 2 Crosswise; across.

୩ । (ଅମ୍ଳ) ଦିଗରେ—

2. In such a quarter or direction.

୪ । (ଅମ୍ଳ) ପକ୍ଷରେ—4 In the party of.

ବୈଦ୍ୟାଧିକ ଅତରେ ଅଳ୍ପ ସମ୍ବରଣ—ସାରଳାମହାଭାରତ ।

୫ । (ଅମ୍ଳ ପୁରୁଷ) ଔରସରେ—

5. Begotten by (such a father)

୬ । (ଅମ୍ଳ) ପାଖରେ—6. By the side of.

୭ । (ଅମ୍ଳ ଶ୍ୱୀର) ଗର୍ଭରେ—

7. From the womb of (such a mother)

ଏ ବାହାରେ ପୁଣି ଚ ଧୃତ ସ୍ତ୍ରୀ, ଶ୍ୱେ

ବୈଶ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଅତରେ କଲେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗମୟେ—କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାଭାରତ ।

୮ । (ନାଟକାୟ) ଏକାଧିକ ଅଭିନେତାଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ଜଣେ

ଅଭିନେତା ଅନ୍ୟକୁ ଗୋପନରେ କହି କହିଲେ

ନାଟ୍ୟକାରମାନେ ଏହି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି—

8. (drama) Aside.

ଅଡ଼ାସନ୍ଧି—ପ୍ରା. ବି.—ଅଡ଼ାସନ୍ଧି (ଦେଖ)

Ārdasandhi Ārdasandhi (See)

ଅଡ଼ାସର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧ—

Ārdasara 1. A cross-bar.

୨ । ଉତ୍ତୁଣ୍ଣ ଅ ଉପରେ ଅଡ଼ାବାଗରେ ପକାଯିବା କାଠ ବା

କାର୍ତ୍ତିକ ଶ୍ରେଣୀମାନ—2. Long poles put across
the frame-work of an awning.

ଅଡ଼ାହେବା—ଦେ. ବି.—୧ । ଅଡ଼ାହେବା; ପାଖେଇଯିବା—

Ārdaheba 1. To move to one side.

ଆଡ଼ହେବା ଅଭିମାନ କୋଲେ ଆଡ଼ ହୁଅ ମହାଭାରତ—ସାରଳାମହାଭାରତ ।

ହଟିଆନା ୨ । ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା; ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯିବା—

2. To leave a place; to go elsewhere

ପିତାଙ୍କ ପାଦକୁ ଦେଖି ପୁଣି ଆଡ଼ ହେଲେ—ସାରଳାମହାଭାରତ ।

୩ । ଦୂରରେ ରହିବା—

3. To keep aloof; to stand aloof.

କହୁ କହୁ ସମର ସେ ଲଗିଲାବ ବେଳ,

ଦେଖିଣ ଆଡ଼ ହୋଇଲେ ଦକ୍ଷର ନକଲ । ପାଦସର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

୪ । ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଯିବା—4. To flee away.

ଶଶ୍ୱ ଅସନ୍ତେ ଅସ୍ତରେ ଗଲେ ଆଡ଼ ହୋଇ । ପାଦସର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଡ଼ାହୋ—ଦେ. ବି. (ଅଡ଼ାହେବା କ୍ରିୟାର ଅନୁଜ୍ଞାରୂପ)—

Ārdaho ରାଜାମାନେ ଯିବା ବାଟରୁ କମ୍ପା ରାଜା ଓ ଦେବତାଙ୍କ

ସ୍ୱପ୍ନେଷାଂ ପାଇଁ ଅଳ୍ପୁଣିଆଁ ନିଆଯାଉଥିବା ବାଟରୁ ଲୋକେ

ହଟିଆନା ପାଖେଇ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରତିହତାସର ସତର୍କକରଣ ଭାବ—

(ଭୂମ୍ବେମାନେ ବାଟକୁ) ଅଡ଼ାହୋ ଯାଅ ବା

ଦୂର ହୁଅ—

Interjection (used by peons warning

people to keep aside to let a king or

Deity or his meals pass),

Be off; move aside.

ଦେ. ଅ—ପୁରୁଷମାନେ ନାଚିବା ସମୟରେ କରୁଥିବା ଅନନ୍ଦସୂଚକ

ଧ୍ୱନି—A note of joy uttered by

men while dancing.

ଅଡ଼ା ହୋ ଅଡ଼ା ହୋ ବୋଲି ନାଚିବେ ନାଚନ୍ତି । ପାଦସର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—୧ । ମାଛ ଧରିବାର ପଦ୍ଧତି—

Ārdā 1. A trench for catching fish by divert-

ing water and making the old water-

course dry.

୨ । ମାଛ ଧରିବା ଖରାପ—2. A fish-tray.

୩ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାର (ଯଥା—କାଗଜ)—

3. A proper or standard size,

(e.g. of paper)

(ଯଥା—ଗୁରୁ ଚଉତିଆ ଅଡ଼ାରେ କାଗଜ ଭାଙ୍ଗି ।)

୪ । ଅଡ଼ାଧାରଣ—

4. A cross-beam; a tie-beam.

୫ । ଶୁଆ ବସାଇବା ନିମନ୍ତେ ଛକିଶ୍ରେଣୀ କାଠି ଲଗିଥିବା,

ଅବରୋଧକାର ଯନ୍ତ୍ର—5. A perch for

parrots; a triangular frame with a

cross-beam for domesticated parrots

and other pet birds.

ବାହାରିବ ଯେବେ ଅପତ୍ତ ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣିତ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଉଭୟର ଉଚ୍ଚାରଣ ବଦଳି ନାହିଁ । ଅପତ୍ତ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯଦି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ, ଯେବେ ଏ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାଦେୟ ବର୍ଣ୍ଣର ବଦଳ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଉପା — ବାଦ' ନ ମିଳେ ଗାଈ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ଯାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ଏକଅଡ଼ିତୁମ୍ବ କି କର ଧରିବା—

3. To hold a thing sideways.

୪ । ପାଖେଇବା; ଏକପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚିବା—

4. To move to one side.

ଅଡ଼ିତୁମ୍ବ—ପ୍ରାଦେ (ପୁଣ୍ୟ) ବି—ବାଣବିଶେଷ—

Arditumba A kind of fire-work

[ଦ୍ର—ବର ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଲ ଗଛର ଗଣ୍ଡିର ଯେ କୌଣସି ମଝି-
ଗଡ଼କୁ ଲମ୍ବବାଗରେ ଶୁଆଇ ମଝିରେ ଗାଢ଼ ଖୋଳି ଯେଉଁ ତୁମ୍ବ-
ବାଣ ଉଆଇ କରୁଥାଏ ତାହାକୁ 'ଅଡ଼ିତୁମ୍ବ' କହନ୍ତି ।]

ଅଡ଼ିପତାକିବା—ଦେ. କି—ମେଷ, ବୃଷ ଆଦି ପଶୁମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ଯୁଦ୍ଧ

Ardipatāḥibā କରିବା ପୁରୁଷ ମୁଣ୍ଡକୁ ନୁଆଇଁ ଠିଆ ହେବା—
To wait with side-turned head for
the adversary's charge (said of
animals as goats, bulls etc).

ଅଡ଼ିଫାଲନ୍ଦ—ପ୍ରାଦେ. (ଚିଲିକା ଅଞ୍ଚଳ) ବି—ଚିଲିକାରେ ଚଢ଼ୁଥିବା

Ardiphalanda ତଳାର ଫଳନ ବା ଅଡ଼ିକାଠ—A cross-
beam of a country-boat on the
Chilka lake

ଅଡ଼ିବନ୍ଧ—ଦେ. ବି—ନଦୀ ପ୍ରଭୃତିର ଆଡ଼ ବା ଚଉଡ଼ା ବାଗରେ

Ardibandha ପଡ଼ୁଥିବା ବନ୍ଧ—A cross-dam.

ଆଡ଼ିବିଧି

ଅଡ଼ିବା—ଦେ. କି—୧ । ଅଟକାଇବା—1. To ward off a blow.

Ardibā

ଏଡ଼ାନ

ଅନୁନିଶ୍ଚୟର ବାଦ ହୋଇବର

ଅସିଲେ ଅଡ଼ିବ ମୋ ଶର ଗିରିପର—କୃଷ୍ଣବିହାର, ମହାରାଜ, ବଣି ।

୨ । ଶର ପ୍ରଭୃତିର ଆଘାତ ଦେହରେ ଯେପରି ନ ଲାଗେ,
ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦେହକୁ ଜଗିବା ପାଇଁ ଖଜୁ ବା
ଛାଲକୁ ପତାଇବା—2. To hold a shield or
sword or stick to ward off a blow.

ଅନୁମନ୍ୟ ତାହା ଦେଖି ଫଳା ଅଡ଼ିଲ । ସାରଳା ମହାରାଜ ।

୩ । ଖେଳରେ ଦୁଡ଼ି ବାଜିବା; ଖେଳରେ ବାଜି ରଖିବା—
3. To put a thing as stake at gambling.

ବୋଇଲ ଏଥର ଭର ଅଡ଼ିବ କି ବଡ଼—ପାତାମୁର, ନୃସିଂହପୁରୀ ।

୪ । ପତାଇବା; ଆଘାତ ପାଇଁ ଅଥବା ଆଘାତକୁ ସମ୍ବଳିବା
ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡ ଆଦି ଦେଖାଇବା—4. To advance
one's head or other limbs to bear a
blow.

ଅଲେକର ସମ୍ରାମରେ ରହେ ପିଠି ଅଡ଼ି

ଦେଖିବର ସୁଦର୍ଶନ ପାଦ ଦେଲେ ଅଡ଼ି । ପାତାମୁର—ନୃସିଂହପୁରୀ ।

୫ । ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିବା; ପାଖେଇବା—5. To move to
a distance; to move to a side.

ବାନରୁଣୀ ଦୈତ୍ୟମାନେ ଶର ଦେଖି ଅଡ଼ି—ପାତାମୁର, ନୃସିଂହପୁରୀ ।

୬ । ଉପଶମ କରିବା—6 To alleviate.

ସାତନାକୁ ଦେ ଅମ୍ବର ଦେବ ଅଡ଼ି—ବିଦ୍ୟୁତ୍, ସର୍ବଜ୍ଞ ।

ଅଡ଼ିଶାକଣ୍ଡା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ନାଗଫେଣୀ (ଦେଖ)

Ārdishākaṇṭā Nāgaphenī (See)

ଅଡ଼ି—ଦେ. ଅ (ଅଡ଼ି—ଏହି ବିଶେଷ୍ୟ ପଦରେ *ମାଁ ବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ—

Ārdu ରୁ ଯୁକ୍ତ ହୋଇଅଛି; ତୁଳ—ପ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଅଡ଼ି—

୧ । ପକ୍ଷରୁ—1 From the side of

୨ । ଦିଗରୁ—2. From the direction of.

୩ । ସ୍ଥାନରୁ—3 From the place of.

[ଦ୍ର—ଅଡ଼ି ଦେଖ ।]

ଅଡ଼ିଅ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ବକ—1 Bent.

Ārduā ୨ । ଭ୍ରମ୍ୟାକ—2. Slanting.

ଏଡ଼େ ୩ । କଡ଼ିବାଗିଆ—3. Sidelong.

ଟେଡ଼ା

ଅଡ଼ିଆର—ପ୍ରା. ବିଶ. (ଅଡ଼ିଆଲ ଶବ୍ଦର ଉଚ୍ଚରଜନ ବ୍ୟବହାର)—

Ārduāra ୧ । ଗୋପନୀୟ—1. Secret

ଆଡ଼ାଳ ୨ । ଅଚ୍ଛନ୍ନ—2. Covered.

୩ । ଉଡ଼ାଳ (ଦେଖ)

3 Urdhālā (See)

ଅଡ଼ିଆଲ—ଦେ. ବି—୧ । ଅନୁରାଳ—1. Place behind a
Ārduāla person; anything which intercepts
ଆଡ଼ାଳ a thing from view.

ପିଛାବାଡ଼ା ୨ । ସକଳିବା—2. Screen.

୩ । ଘୋଡ଼ାଇବା—3. Covering.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଗୋପନୀୟ—1. Secret.

୨ । ଦୃଷ୍ଟିର ଅନୁରାଳରେ ଥିବା—
2 Hidden from view

୩ । ଅଚ୍ଛନ୍ନ—3. Covered

ଅଡ଼ି—ଦେ. କି. ବିଶ—ଅଡ଼ି (ଦେଖ)

Ārduñ Ārdu (See)

ଅଡ଼ିଖା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଶ—ଅନୁରାଳରେ ଥିବା ବା ରହିବା—

Ārdukhā Lying behind; lying in ambush

ଅଡ଼ିସାଡ଼ି—ପ୍ରା. ଅ. (ସହଚର)—ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

Ārdusārdu Yārdusyārdu (See)

ଅଡ଼ିସାଡ଼ି ମାରିବା—ଦେ. କି—ଅତିମାନ ବା କ୍ରୋଧରେ ଅରଯୋଗ

Ārdusārdumāribā ପୁରୁଷ ପ୍ରିୟଜନକୁ ବାକ୍ୟବାଣ ବକ୍ତ
କରିବା—To apply sharp or harsh
words to dear persons in displeasure.

ବାହା ଦେଖି ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ସବୁ ନାସ

ଅଡ଼ିସାଡ଼ି ମାରି କେତେ ବୋଇଲେ ସୁଭାସ । ପ୍ରାଚୀ-ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

୧	କ	ଉ	ରୁ	ଝ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଉ	ରୁ	ଝ	ଝେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସା	ସ	ଈ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଅଡ଼େ—ଦେ. ଅ. (ଅଡ଼—ଏହି ବିଶେଷ୍ୟପଦ ସହଜ ସପ୍ତମୀବରୁକ୍ତି
 Ārde ଚନ୍ଦ୍ରରେ' ଯୁକ୍ତ ହୋଇଅଛି, ଅଡ଼-ଦେଖ)—୧ । ଦିଗରେ—
 ଦିକେ 1. In the direction of.
 ओरमे ୨ । ଅଞ୍ଚଳରେ—2. In the part of a country.

ବାରଣାବନ୍ତର ଅଡ଼େ ରହୁଛି ସେ ଯାହି—ସାରଳାମହାବିରର ଉଦ୍ଧୋଗ ।

୩ । ଅଡ଼କୁ; ନିକଟକୁ—

3. Towards, to the direction of.

୪ । (ପ୍ରଦେ) କଦଳିର ଏକ ଅଡ଼—

4. A unit of 64 plantains

୫ । ଦଗଳୁ—5 To (the side.)

୬ । ସ୍ଥାନକୁ—6. To (the place.)

୭ । ଦେହର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ—

7 On one side of the body

୮ । (ପୁରୁଷର) ଔରସରେ—8. From the loins of.

ଜମଦଗ୍ନିଙ୍କର ରେଣୁକା ଶର୍ଯ୍ୟାହେଲେ

ରୁଦ୍ଧେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ତାଙ୍କ ଅଡ଼େ ଜାତ କଲେ ।

କୃଷ୍ଣର୍ଷିହ. ମହାବିରର. ସଭା ।

୯ । (ଅମ୍ଳ ବ୍ୟକ୍ତିର) ପକ୍ଷରେ—9. In the side of

ବାସନ୍ତ ଚାର ଅଡ଼େ ହେଉ, ସେ ରୁଦ୍ର ଗଣେ ଛନ୍ଦ୍ର ନେଉ ।

ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୧୦ । (ସ୍ତ୍ରୀର) ଗର୍ଭରେ—10. in the womb of.

ତାଙ୍କ ଅଡ଼େ ହେ ପୁତ୍ରକୁ ଜାତ କଲେ—କୃଷ୍ଣର୍ଷିହ. ମହାବିରର ।

୧୧ । ଠାରେ—11. In

୧୨ । ସହୁତ—12. With

ଏ ପଦରେ ସୁସାଗୀ ଅଡ଼େ ଗରଜମ

ଅବରଲେ ଉପ ଛନ୍ଦଣ ନିଜ କାମ—କୃଷ୍ଣର୍ଷିହ. ମହାବିରର. ସଭା ।

୧୩ । ଅଡ଼େକ (ଦେଖ)—13. Ārdeka (See)

ଅଡ଼େଇଗୁହଁ ବା—ଦେ. କି— ୧ । ବନ୍ଦୁକ୍ତିରେ ଗୁହଁ ବା—

Ārdechāhīn̄bā 1 To look askance.

ଏଡ଼ିସେଟାଞ୍ଚା ୨ । ସାମାନ୍ୟ ଅନୁଗ୍ରହପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୁହଁ ବା—

अङ्गैतकाना 2. To set a favourable glance.

ଅଡ଼େଇବା—ଦେ. କି— ୧ । ପାଖେଇବା; ଏକପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇ ଦେବା—

Ārdeibā 1. To move to one side—

ଏଡାନ ୨ । ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବାଟପାଖରୁ ଚଢ଼ିଦେବା—

हटाना 2. To drive people from the way.

ଅଡ଼େଇଯିବା—ଦେ. କି—ଅଡ଼ିଦେବା; ପାଖେଇଯିବା—

Ārdejibā To stand aloof.

ଅଡ଼େକ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କି. ବିଶ. (ଅଡ଼ ଦେଖ)—

Ārdeka ୧ । ଏକଅଡ଼େ—1. On one side

୨ । ଏକ ମୁଣ୍ଡରେ—2. At one end.

ଦେ. ବି.—ଅନୁରାଳ—Back ground.

ଅଡ଼େକରିବା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କି—ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ରଖିବା—

Ārdekaribā To keep on one side.

ସକଳ ଧର୍ମ ଅଡ଼େ କର

ଅଡ଼େକେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ରର । ପ୍ରାଚୀ—ନିର୍ଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଅଡ଼େଣୀ—ଦେ. ବି—ଅଡ଼ଣି (ଦେଖ)

Ārdenī

Ārdani (See)

ବିଶା ମାଳ ଦେଇ ଫୁଲ ଅଡ଼େଣୀ

ମନ ମନ ଗୁଲୁଲୁ ମନ ଜାଣି । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ଚନ୍ଦ୍ରବଳା ।

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଚଉଡ଼ା ପାଖିଆ—Breadthwise

ଏମ ନାମ ଘଟିଅଛି ଅଡ଼େଣୀ ମତୁଆ । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନିବୃତ୍ତଗୀତା ।

ଅଡ଼େଞ୍ଜାଲ—ଦେ. ଅ—ଅଡ଼ଞ୍ଜାଲେ (ଦେଖ)

Ārdeñghe

Ārdadñghe (See)

ଅଡ଼େନ୍‌ଜାଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଡ଼ନିଜାଲ (ଦେଖ)

Ārdenjāl

Ādanijāl (See)

ଅଡ଼େହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଦୂର ଦେବା; ପାଖରୁ ଘୁଞ୍ଚିଯିବା—

Ārdehebā

1. To stand aloof

ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକେ ନିବାଦକୁ ଅଡ଼େଲେ

ସାନ ଲୋକ ଅଡ଼େ ଛୁଏ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଥିଲେ । ପାଦାବର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

୨ । ପାଖେଇଯିବା—2. To move to a side.

ଅଡ଼ୋଅଡ଼ୋ—ଦେ. ଅ—ଅଡ଼ୋଡ଼ୋ (ଦେଖ)—

Ārdoārdo

Ārdaho (See)

ଗୌରମ ମହର୍ଷିଙ୍କର ବ୍ୟସାଳ ସେ ଧର

ସହାସରେ ନାଚୁଛନ୍ତି ଅଡ଼ୋ ଅଡ଼ୋ ବୋଲି । ପାଦାବର. ନୃସିଂହପୁରଣ ।

ଅଡ଼ା—ଦେ. ବି—୧ । ସେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ସମକର୍ମୀ ମନ ଲୋକେ ଏକତ୍ର

Āddā ଦୃଶ୍ୟ (ସାଧାରଣତଃ ମନ ଅଭିପ୍ରାୟରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

1. Rendezvous; a place where men of the same class congregate (for evil purposes.)

ଆଢ଼ା ୨ । ସେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଭଡ଼ା ଲାଗିବାପାଇଁ ଗାଡ଼ି, ସବାରି

आहुता ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥାଏ ଓ ଲୁଲିମାନେ ମଧ୍ୟ କାମ ପାଇବା ପାଇଁ

ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ ବସିଥାନ୍ତି—2. A post or stand for carriages, palkies or coolies; a stand where conveyances or coolies are available.

ଅଡ଼ାକରିବା—ଦେ. କି—୧ । ମନ ଅଭିପ୍ରାୟରେ ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ

Āddākaribā ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଯୋଗ ଦେବା—

आड्डाकरा 1. To join bad companions at

आहुतादेना some evil place.

୨ । ଅନେକ ଲୋକ ମିଳି ବୁଆ ଗଳ୍ପରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା—

2. To while away time in vain talks in a company.

ଅଡ଼ାମାରିବା—ଦେ. କି—ଅଡ଼ାକରିବା (ଦେଖ)

Āddāmāribā

Āddākaribā (See)

ଅଡ଼ା—ବୈଦେ. ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅଡ଼ର (ଦେଖ)

Ādra

Ārdar (See)

ଆଧ୍ୟାୟ ଯେତେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଧୂସର ୧ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅବଧାନ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଓ ଏକ ଚକ୍ରରେ ଯେତେ ୧ ଚକ୍ରାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ହେବ ସ୍ୱାକ୍ଷର — 'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଓ' ଗୋଟିକେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଥାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗା' ନ ଥାଇଲେ 'ଅଗା' ଦେଖିବେ; ଅଲବଦ' ନ ଥାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅଭିଜ୍ଞ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ.)—ଠିକଣା—

Ādresh Address

ଅଭକ—ସଂ. ବି. (ଅ+ଭୌକ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ārdhaka ୧ । ଧାନ୍ୟାଦି ମାପିବାର ପରିମାଣବିଶେଷ; ଅଠସେର ଆଡା ପରିମାଣ । —1. Measure of corn weighing eight seers

୨ । ଧାନ୍ୟାଦି ମାପିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମିତ ପାତ୍ର ବା ଗଉଣୀ ବା ଦ୍ରୋଣୀ; ଅଠସେର ଆ ଗଉଣୀ—2. A measure; measuring pot of a capacity of 8 seers.

ଅଭକିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଭକ=୮ ସେର ପରିମାଣ+ଭକ)—

Ārdhakika ୧ । ଅଭକ ବା ଅଠସେର ପରିମିତ ଶସ୍ୟମଣ୍ଡି ବୁଣିବାର ଯୋଗ୍ୟ (କ୍ଷେତ୍ର)—1. (field) In which 8 seers of seed can be sown.

ଅଭକାନ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଅଭକ (ଦେଖ)

Ārdhakina Ārdhakika (See)

ଅଭଣି—ଦେ. ବି—ଅଭଣି (ଦେଖ)

Ārdhani Ārdani (See)

ଅଭୁଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅନ୍ତରାଳରେ ଥିବା—

Ārdhuā Staying in the back-side; lurking.

ଅଭୁଆଳ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଗୋପନୀୟ—

Ārdhuāla 1. Covert; concealed

ଆଡାଳ ୨ । ଅଭୁ—2. Covered

ପିତ୍ତବାହା ୩ । ଉଡାଳ (ଦେଖ) 3 Urdhāla (See)

ଦେ. ବି—ଅନ୍ତରାଳ—Back ground.

ଅଭେଣି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଭଜ୍ଞନା; ଅଭୁଜ୍ଞ)—

Ārdheni ଅଭଣି (ଦେଖ)

Ārdani (See)

ଅଧ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଧୈୟ ଧାତୁ=ଚିନ୍ତା କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ

Ādhya ଧନଚିନ୍ତା କରେ)—

(ଅଧ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଧନୀ; ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ; ବିଭବଶାଳୀ—

1. Rich; affluent.

୨ । ସମ୍ପନ୍ନ; ଯୁକ୍ତ; ବିଶିଷ୍ଟ—

2 Full of; having; possessing.

ଦେ. ବି.—ବଙ୍ଗ ବୈଶ୍ୟଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—

A family title of Bengalee Baisyas.

ଅଧ୍ୟାୟବିଷ୍ଣୁ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟା+ବିଷ୍ଣୁ ଧାତୁ=ବର୍ତ୍ତମାନ ହେବା+

Ādhyambhabishnu ଇଷ୍ଟ; ଯେ ପୂର୍ବେ ଧନ ନ ଥିଲା

ବର୍ତ୍ତମାନ ଧନ ହୋଇ ଅଛି)—ହଠାତ୍ ବାବୁ; ଯେ

ହଠାତ୍ କିଛି ଲୋକ ହୋଇଅଛି—

One who has suddenly grown rich

ଅଧ୍ରା—ବୈଦେ. ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅଦେଶ—

Ādhra Order.

ଅଣ—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ତରକାସର ଝୋଲି; ଅଣ, ସୋରୁଆ—

Āṇa 1. Soup.

୨ । ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—କାଞ୍ଜିକୁ ବହଳିଆ କରିବା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଗୁରୁଲତୁନା—

2 Powder of rice used to thicken fermented rice-water.

୩ । ପ୍ରାଦେ. (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା) ବି.—ବଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ବଟା ଯାଇ ଥିବା ବିରି—3. Corn paste for preparing **Bardi.**

୪ । ଦେ. ବି.—ଜଳବି ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଗୁରୁଲ ବା ବିରିର ବାଣୀ ପିଠଉ—

4. Fermented rice and corn paste for preparing jalbi.

ଦେ. ଜି.—[ଅତିବା କିନ୍ତୁର ୨୫ ପୁରୁଷ (ଭୁମ୍ବେ)

ଏକବଚନ ଓ (ଭୁମ୍ବେମାନେ) ବହୁବଚନର ଅନୁଜ୍ଞାଭାବ]—

ଭୁଲ. ତାମିଲ୍. ଅଣର ।]

ଭୁମ୍ବେ ବା ଭୁମ୍ବେମାନେ ଅଣ—(You) Do bring.

ଅଣଅଣ—ଗ୍ରା. ବିଶ.—ଅଣୟୁକ୍ତ; ପାଣିପାଣିଆ—

Āṇāṇa Soupy; watery.

ଝୋଲ ଝୋଲ

झोल झोल

ଅଣକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଅଣ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+କ)—

Āṇaka ୧ । କୁସ୍ତିତ—1 Ugly

୨ । ଶୁଦ୍ର—2 Small

୩ । ଅପ୍ରାୟ; ନିରାଶ—3. Insignificant

ବି.—୧ । ଟଙ୍କାର ଷୋଳଭାଗରୁ ଇଗେ; ଅଣାଏ—

1 One sixteenth of a rupee.

୨ । ଅଣି; ଏକଅଣା ମୂଲ୍ୟର ମୁଦ୍ରା—

2 An one-anna bit.

୩ । ପାର୍ଶ୍ୱାଂଶୁ ଦମ୍ଭବିକାର ସ୍ୱରୂପବିଶେଷ—

3 A sidewise pose in copulation

ଅଣବିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଣ+ବିମ୍ବ. ଇକ)—ଅଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Āṇabika Atomic; molecular,

ଅଣବିକ ଆକର୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—

Āṇabika ākarshana ଯେଉଁ ଗୁଣ ଦେଖି ଜଡ଼ ପଦାର୍ଥ

ମଧ୍ୟସ୍ଥ ପରମାଣୁମାନ ପରସ୍ପର ଆକର୍ଷଣ କରନ୍ତି—

(physics) Molecular attraction.

ଅଣସାନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଣ+ସ୍ନାନ ଧାତୁ=ଧୋଇବା+କ)—ଅଣ ଧାତ୍ୟ

Āṇabina ବସନ ଯୋଗ୍ୟ (କ୍ଷେତ୍ର); ଯହିଁରେ ଚନା (ଶସ୍ୟ) ବୁଣା

ଯାଇପାରେ—A field fit for sowing;

small grains.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାରିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଋ, ୠ	ଉ	ଅ	ଇ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଦେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ୱ	ଦ୍

ଅଣି—ସ. କି ଶ୍ରୀ (ଅନ୍ ଧାରୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—

Āṇi ୧ । ଶତ୍ରୁର କୋଟି ବା ଧାର—1. The edge of a sword.

୨ । ସୀମା—2. Boundary.

୩ । ଅକ୍ଷାତ୍ରକାଳକ, ଅଶଙ୍କାଳ—3. The pins at the ends of the axle of a cart.

ଦେ. ବି—୧ । ଗର୍ବ—1. Pride.

କୃତେ କଠିନତ୍ଵେନାବା ଦେନ ସେ ଶମ୍ଭୁ ଅଣି ଅଣି ଉଚ୍ଚାରିତ ।

ଭଞ୍ଜ. କୋଷପ୍ରଭାସମୁଦୟ ।

୨ । ଟାଣପଣ—2. Hardness.

୩ । ବଡ଼ମା—3. Greatness.

୪ । ଅଧିକ୍ୟ—4. Excess

୫ । ଅଭିମାନ—5. Pomp.

୬ । ଶୋଭା—6. Beauty.

ଅଣିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଆନୟନ)—ଆନୟନ କରିବା—

Āṇibā To bring or fetch

ଆନା ଅଣି ଦେଇଥିଲି ମୁଁହିଁ ଏହି ମହାଧନ ।

ଲେଆନା ଶ୍ରୀକାନ୍ତ, ମହାପାତ୍ର ।

ଅଣ୍ଟା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଦୃଢ଼; କଠିନ; ଟାଣ—

Āṇṭa 1. Hard; firm; tough

ଆଁଟି ହୃଦୟ ହୃଦୟକରିତ, ବହୁ ଅଣ୍ଟା ବେନ ବସୁ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୨୨ ।

୨ । ଏକଜିଦିଆ—2. Stubborn; obstinate.

ଦେ. ବି—୧ । ଗର୍ବମା; ଗର୍ବ; ଦମାକ—1. Pride.

୨ । ସୈର୍ଯ୍ୟ—2. Patience.

୩ । ରତ୍ନ—3. Resistance

୪ । ସୋର—4. Force.

୫ । ଏକଜିଦି—5. Stubbornness.

୬ । ଅବାଧତା—6. Insolence.

୭ । ଦୃଢ଼ତା—7. Hardness.

ଅର୍ଜୁନ ବାହୁ ଅଣ୍ଟା ଗୁଞ୍ଜିବାପାଇଁକି ।

କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ ।

୮ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—8. Excellent.

ମହାଭାରତ ସୁଅ ମଉଥନ ବେଶ

ସେ କିଅଛି ତାର ଧରମଣ୍ଡ ଅଣ୍ଟା—କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତ ।

ଦେ. ବିଶ.—୧ । କଢ଼ା —1. Harsh.

ମୋ ଥିବା ଠାରେ ତୁମ୍ଭେ ଏତେ ଅଣ୍ଟା କଥା ।

କହୁଛ କିପି ଶକ୍ତି ହୁଅଁ ଭୟ ବ୍ୟଥା—କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ବଳୁଆ—2. Strong.

ଭକ୍ତି ଶୋକର ମନେ ମନେ

ତା ଚକ୍ତି ଭଲ ଅଣ୍ଟା ଜଣେ—ଭୃଷ୍ମ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୩ । ଗର୍ବିତ—3. Proud; arrogant.

ଅଣ୍ଟାପଗୁଲୁ—ଦେ. ବି (ବଣିଆଶବ୍ଦ)—ସୁନାରେ ଭାରି ଗୋଲ ପଥର—

Āṇṭapagulu ବସା ତଳ ଜାନରେ ଦିବିବା ଅଳଙ୍କାର—

An ornament for the lower part of the ear; a sort of ear ring.

ଅଣ୍ଟିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଚାପିବା—1. To press.

Āṇṭibā ୨ । ଯାବୋଡ଼ିଧରିବା—

ଆଁଟି 2. To hold firmly; to gripe.

ଆଁଟନା ୩ । ଚପିବା—3. To squeeze.

୪ । (ସେତ) ଚାପିବା—

4 To drive (a screw).

୫ । ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବସାଇବା—

5. To set strongly.

ଅଣ୍ଟୁ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଣ୍ଟୁ (ଦେଖ)

Āṇṭu Āṭu (See)

ଗ୍ରା.ଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଗଛର କଲମ—Graft.

(ଯଥା—ଅଣ୍ଟୁ ଅମ୍)

ଅଣ୍ଟୁଆ—ଦେ. ବିଶ ପୁଂ.—୧ । ଟାଣୁଆ—

Āṇṭuā Hard,

(ଅଣ୍ଟୋଇ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ବଳୁଆ—2. Strong

ଆଁଟି ଏହି ମାନବ ବଡ଼ ଅଣ୍ଟା ଅଛି ଅଟେ—କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

୩ । ଗର୍ବା; ଅହଙ୍କାର—3. Proud; haughty.

୪ । କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ—4. Efficient.

୫ । ଅବାଧ—5. Insolent.

ଅଣ୍ଟୋଇବା—ଦେ. କି—ଅଣ୍ଟୋଇବା (ଦେଖ)

Āṇṭoibā Āṇṭoibā (See)

ଅଣ୍ଟିଏ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଣ୍ଟିଏ ଗଭୀର—

Āṇṭhie Knee-deep.

ଅଣ୍ଟିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅଣ୍ଟିକ (ଦେଖ)

Āṇṭhika Āṇṭhie (See)

ଅଣ୍ଟୁ—ଦେ. ବି—ଗୋଡ଼ର ଭଣ୍ଡା ଓ ଜବ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗଣ୍ଡି; ଜାନୁ—

Āṇṭhu Knee-joint; knee,

ହାଁଟି

ସୁଟନା

ଅଣ୍ଟୁଆ—ଦେ. ବି—ଅଣ୍ଟୁଦ୍ଵାରା ଅଘାତ; ଅଣ୍ଟୁମାଡ଼—

Āṇṭhuā A blow with the knee.

ଏବେ ବୋଲି ତୁମ୍ଭର ଅଣ୍ଟୁମା ମାର

ବଲେ ଖୋସେ ବୋଇଠା ଅଣ୍ଟୁଆ ପ୍ରହାର । କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

ଦେ. ବିଶ—ଯେ ଅଣ୍ଟୁମାଡ଼ି ବସିଥାଏ—

Kneeling; having a kneeling posture

ବଡ଼ ଶ୍ରୀବାବାରେ ଅଣ୍ଟୁ ଅହେବାକୁ

ଯାଉଛି ନ ମାନି ଖସି ଚାଲିବୁ । କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦୃଷ୍ଟ ହେଉ ଓ ଯେତେ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯେତେ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରହେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରକ ୧ ବା ୨ ଯେତେ ବୋଲିବେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱର ଏବଂ ଯେତେ ଯେତେ ଏ ଯଥାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ବର୍ଣ୍ଣର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଯେତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱର ଶବ୍ଦ-ଆକାରକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ବା' ନ ନିଜେ 'ବା' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ନ ନିଜେ 'ବ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଗୋଟିଏ; 'ଅବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅବ' ଗୋଟିଏ; 'ଅବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅବ' ଗୋଟିଏ; 'ଅବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅବ' ଗୋଟିଏ ।

ଅଣୁଅଇବା—ଦେ. କି (ଅଣୁଅଇବା ଓଡ଼ିଆ ନାମଧାତୁ)—

Āṇṭhūāibā ଅଣୁଅଇବା; ଭୂମିରେ ଅଣୁଅଇବା ଦେବା—
ହାଟୁଗୋଡେସା To kneel down.

ସୁଅନାକେ ଗଲ ବଞ୍ଚିନା

ଅଣୁଅଗୋପାଳ—ଦେ. ବି—ଅଣୁଅଗୋପାଳ ବାଳକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି—
Āṇṭhūāgopāla The image of boy Śrīkṛṣṇa
ହାଟୁଗୋପାଳ kneeling.

[ଦ୍ର—ଅଣୁଅଗୋପାଳଙ୍କର ବା ଗୋଡ଼ର ଅଣୁ ତଳେ ଲାଗିଥାଏ; ତାହା ଗୋଡ଼ର ତଳପା ଭୂମି ଉପରେ ଥାଏ; ତାହା ଡାକରେ ଲଜ୍ଜୁ ଧରାହୋଇଥାଏ ଏବଂ ବା ଡାକର ପାଶୁଲ ଭୂମିରେ ଲାଗିଥାଏ ।]

ଅଣୁଅଡ଼ୁଆ ନିଷାପ—ଦେ. ବି—ଓଲଟ ବୁଝାମଣା; ଅବଗତ; ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ
Āṇṭhūārdūā nishāpa ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା—
Injustice; parody of justice.

ଅଣୁଅଡ଼ୁଆ ବୁଝାମଣା—ଦେ. ବି—ଅଣୁଅଡ଼ୁଆ ନିଷାପ (ଦେଖ)
Āṇṭhūārdūā bujhāmanā Āṇṭhūārdūā
nishāpa (See)

ଅଣୁଅଣି—ଦେ. ବିଶ—ଅଣୁପରିମିତ ଗଭୀର—
Āṇṭhūāṇi Knee-deep
ଏକହାଟୁ (ଯଥା—ଅଣୁଅଣି ଗଭୀର; ଅଣୁଅଣି ବର୍ଣ୍ଣ)

ଅଣୁଅଣିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅଣୁଅଣି (ଦେଖ)
Āṇṭhūāṇiā Āṇṭhūāṇi (See)
(ଯଥା—ଅଣୁଅଣିଆ ପାଣି ବର୍ଣ୍ଣିତ ।)

ଅଣୁଏ—ଦେ. ବିଶ—ଅଣୁଏ (ଦେଖ)
Āṇṭhūe Āṇṭhie (See)

ଅଣୁକ—ଦେ. ବିଶ—ଅଣୁକ (ଦେଖ)
Āṇṭhuka Āṇṭhie (See)

ଅଣୁକୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—(ଅପତ୍ୟାଦି ନ ହେବାକୁ ଯାହାର ମୈଥୁନ
Āṇṭhukurdā କିନ୍ତୁରେ ଭୂମିରେ କେବଳ ଅଣୁ କୋଡ଼ିବା
(ଅଣୁକୁଡ଼ା—ଶ୍ୱୀ) ସାରଦ୍ୱୟ, କମ୍ପା ଅଭି—ଦୃଢ଼+କୁଳ)—
୧ । ନିଷଫଳ—1 Issueless.

୨ । ଯାହାର ସନ୍ତାନଗଣ ମରି ଯାଇଛନ୍ତି—
2. One who has lost all his issues.

ଅଣୁଗଣି—ଦେ. ବି (ସହଚର)—୧ । ଶରୀରର ଗଣି ବା କଳକଣ୍ଡାନାମ—
Āṇṭhuganṭhi 1. Joints of the body.
ହାଟୁଗୋଟ ୨ । ଅଣୁ ବା ଜାନୁର ଗଣି—2 Knee-joint.

ଅଣୁଗଣିବାତ—ଦେ. ବି—ଅମବାତ (ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅଣୁଗଣି
Āṇṭhuganṭhibāta ଦଳେ ହୁଏ)—ମେଣ୍ଟାମୁଣ୍ଡିଆ ବାତ—
ଗୋଟିବାତ Rheumatism affecting the joints of
the body.

ଅଣୁ ଭର—ଦେ. ବି—ଭୂମିରେ ଅଣୁକୁ ଲଗାଇବା—
Āṇṭhubhara Pressing with the knee-joint.

ପଞ୍ଚମ ଦେବ ଗୁମ୍ଫାରେ ଦେଇ ଅଣୁଭର । ପାଦାମ୍ବର ଗୁମ୍ଫାଦୁର୍ଗ ।

ଅଣୁଭର—ଦେ. ବି—ଅଣୁଭର (ଦେଖ)

Āṇṭhubharā Āṇṭhubhara (See)

ଅଣୁଭର ଦେବା—ଦେ. କି—ଭୂମିରେ ଅଣୁ ଲଗାଇବା—

Āṇṭhubharā debh To touch the ground with
the knees, to kneel down

ଅଣୁପକାଇବା—ଦେ. କି.—୧ । ଅଣୁ ମଡ଼ାଇ ବସାଇ ଦେବା—
Āṇṭheipakāibā 1 To cause to kneel down.

ହାଟୁମେତେ ବସାନ ୨ । (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ) ଅଣୁପକାଇ ଦେବା

ଦାଜାନୁବଞ୍ଚନା ପକାଇ ଦେବା—2 To cause a
person to be placed in an inextricable
difficulty or dilemma.

୩ । କୌଣସି ଲୋକକୁ କାଇଲି କରି କ୍ଷମାପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା
ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରିବା—3 To oblige a person
to apologize, to bring a person
down.

ଅଣୁପକାଇବା—ଦେ. କି—ଅଣୁପକାଇବା (ଦେଖ)

Āṇṭheibā Āṇṭheipakāibā (See)

ଅଣୁପକାଇବା—ଦେ. କି.—୧ । ଅଣୁପକାଇବା (ଦେଖ)

Āṇṭhoibā Āṇṭheipakāibā (See)

୨ । (ଅଣୁ ଶବ୍ଦରୁ ଓଡ଼ିଆ ନାମ ଧାତୁ) ଅଣୁମାଡ଼ କରିବା—
2. To kneel down.

ଅଣୁପର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଭି ଅବନରେ ଓଲଟି ହେଲେ ଅବନ ।

ରାଧାକାନ୍ତ. ଯଯାତି ।

୩ । ଅଣୁପର ଭୂମିରେ ଗତି କରିବା—3. To crawl.

ଅଣୁବାଜ୍—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅକ୍ଳା ହୋଇ ଥିଲେହେଁ ପୁଂସ୍ତ,
Āṇṭbāj ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ା
ଘୋଡ଼ାକୁ ଦେଖିଲେ ଦୁଷ୍ଟାମି ବାହାର କରେ—
1. Defectively gelded (horse)

୨ । ଅକ୍ଳା ହୋଇ ନ ଥିବା ଘୋଡ଼ା—2 Ungelded.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଲଳିତପ୍ରସଙ୍ଗ; କାମୁକ—3. Sensual.

ଅଣୁବାଜି—ଦେ. ବି. — ଖରାଦାଜି; ଦୁଷ୍ଟାମି—

Āṇṭbāji Wickedness; wantonness.

ଅଣୁବାଜି

ଦିଆଇ

ଅଣୁଗାଣି—ଗ୍ରା. ବି.—ଠିକଣା; ତଥ୍ୟ—

Āṇṭigāṇḍi Head and tail; fixity.

ମାଥାମୁଣ୍ଡ

ଅଣୁର—ଦେ. ବିଶ. (ଅଣୁ+ଅ=ଅଣୁ+ଅଣୁ ଅର୍ଥରେ ଭର; କହ-
Āṇṭira ଅଣୁର)—ବହୁ ଉତ୍ପତ୍ତି; ଯେ ବହୁତ ଉତ୍ପ-
(ଅଣୁର—ଶ୍ୱୀ) ପ୍ରସବ କରେ—Having or laying
innumerable eggs.

ମାଧ୍ୟମରେ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଛେଦ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପ୍ରକୃତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଛାଡ଼ିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଛେଦ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଘ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ' ଦେଖିବେ ।

- ୧ । ଗୁହରେ ଅଗ୍ନି ଲଗାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି; ଅଗ୍ନିଦ —
2. Incendiary
୩ । ବିଷ ପ୍ରୟୋଗକାରୀ; ଗରଦ—3. Poisoner.
୪ । ଶସ୍ତ୍ରପାତ୍ର; ଶସ୍ତ୍ରଧାରୀ—
4. Armed with weapons.
୫ । ଧନାପହ; ଚୋର—5. Thief.
୬ । କ୍ଷେତ୍ରାପହାରୀ, ଯେ ଭୂମିକୁ ଅପହରଣ କରେ—
6. Criminal trespasser
୭ । ଦାରପହାରୀ—7. Seducer of wife.

[ଦ୍ର—ଅଭିପ୍ରାୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବଚନ—

ଅଗ୍ନିଦୋ ଗରଦଫ୍ଳେବ ଶସ୍ତ୍ରପାତ୍ର ଧନାପହଃ

କ୍ଷେତ୍ରାପହାରୀ ଚ ବହେତେ ଅଭିପ୍ରାୟନଃ ।

ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ବିଚାର ନ କରି
ହାଣି ଦେବ ।]

ଅଭିପ୍ରାୟ—ସ. ବି. (ଅ + ଅପ ଧାତୁ = ଗରମ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ātapa ଖର; ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ; ରୋଦ୍ର—Sun's rays, sun-
shine; heat of the sun.

ଦେ ବି—ବ୍ୟାଘ୍ର ଭଞ୍ଜିକାଦି ଭୟଙ୍କର ଜନ୍ତୁବିଶେଷ—

The wild beasts; ferocious animals.

ଜମାଳ ଚଳ ଚକ୍ରମ ବାଳ ନାହିଁ, ଅଭିପ୍ରାୟ ସ୍ୱାମୀ ସାର ।

ଭଞ୍ଜ କୋଷସ୍ତୋତ୍ରସ୍ତୋତ୍ର ।

ଅଭିପତ୍ତୁଳ—ସ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେପୀ; ଅପତ ଚାପିତ ଧାନରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ

Ātapatandula ଚଣ୍ଡୁଳ)—ଅରୁଆ ଚଣ୍ଡୁଳ; ଉଅ ଚଣ୍ଡୁଳ—

ଆତପଟାଲ Sun-dried rice; rice extracted

ଅରବାଚାସଲ from sundried paddy

ଅଭିପତ୍ର—ସ. ବି. (ଅଭିପ=ଶୁଷ୍କ+ତ୍ର ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା +

Ātapatra କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ଖରରୁ ରକ୍ଷା କରେ)—

ଛତା; ଛତ୍ର—Umbrella.

ଅଭିପବାରଣ—ସ. ବି. (ଅଭିପ=ଖର + ବାରଣ; ଯେ ଖରକୁ ବାରଣ

Ātapabāraṇa କରେ)—ଅଭିପତ୍ର (ଦେଖ)

Ātapatra (See)

ଅଭିପାନ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଅଭିପ=ଅରୁଆ ଚଣ୍ଡୁଳ+ଅନ୍ନ)—

Ātapāṇna ଅରୁଆ ଚଣ୍ଡୁଳର ଅନ୍ନ; ଉଅ ଭାତ—

Boiled rice or bhāt prepared from
sun-dried rice

ଅଭିମା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ ଅସ୍ମନ୍)—ଅସ୍ମା (ଦେଖ)

Ātamā Ātmā (See)

ପିତା ମାତା ଗୁରୁ ଅଗ୍ନି ଯେ ଅଭିମାକୁ

କରିବେ ପୂଜା କରୁ ଲେଖିଛୁ ନରକ—କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ଭଦ୍ରୋତ୍ତ ।

ଅଭିମାଘାତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅସ୍ମାଘାତ)—ଅସ୍ମାଘାତ—

Ātamāghātī Committing suicide.

ଆତ୍ମହାତୀ
ଆତମହାତୀ

ଅଭିଯାତ—ସ. ବି. (ଅଭିଯାତ+ଯାତ)—୧ । ଯିବା ଆସିବା—

Ātajāta 1. Going and coming.

ସାଂଘ୍ୟାସାମା ଶର ଅଭିପ୍ରାୟେ ନ ଦିଶେ ଗୁଣ—ବିଶ୍ୱନାଥ ଚରଣସମାସ୍ତୁ ।

ଆନାୟାନା ୨ । ପଶିବା ଓ ବାହାରିବା—

2. Ingress and egress.

୩ । ଜନ୍ମ ମରଣ—3. Birth and death.

କର୍ମ ଅଧୀନ ଏ କରତ

କର୍ମର ପଥେ ଅଭିଯାତ—ଭୂପତି ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୪ । ଚଳପ୍ରଚଳ; କାରବାର—4. Use.

ଦେ. ବିଶ. —୧ । ଚଳପ୍ରଚଳ ହେଉଥିବା—1. Moving.

୨ । ଚଳିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ—

2. Used to; habituated to.

୩ । ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିବା—

3. Coming and going; moving to
and fro

ବନ୍ଧେ ଶବ୍ଦ ଅଭିଯାତ ଘଟେ—ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀବଳାସ ।

୪ । ସୁନଃ ସୁନଃ ଜନ୍ମୁଥିବା ଓ ମରୁଥିବା—

4. Dying and being born again.

କର୍ମ ନ କର ତାତ ମାତ

କର୍ମେ ହୋଇବ ଅଭିଯାତ—ପ୍ରାଚୀ. ନିର୍ଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଅଭିଯାତକର—ଦେ. ବିଶ. —୧ । ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିବା ଲୋକ—

Ātajātakara 1. Coming and going.

୨ । ବ୍ୟବସାୟୀ; ବେପାରୀ—2. Trading

ବାଟରେ ହେଲା ଏମନ୍ତ ଶୁଙ୍ଖବେଳେ ପୁରେ ଅଭିଯାତକର ମହାଧନରେ ବିବାହ ଯେ ।

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀବଳାସ ।

ଅଭିଯାତକରିବା—ଦେ. ବି. —୧ । ଚଳାଇ ନେବା—

Ātajatakaribā 1. To manage or guide.

ଚାଳାନ୍ ଏହିମନ୍ତେ ଅଭିଯାତ କରୁ ମହାତମା । ମାରକାମହାଭରତ, ଭଦ୍ରୋତ୍ତ ।

ଅଭିଯାତ ୨ । ଅଭିଯାତ କରିବା—2. To carry through

ଅଭିର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଇ ଧାତୁ = ପାର ହେବା + କରଣ. ଅ; ଯାହା

Ātara ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ଦେଇ ନଦୀ ପାର ହେବାକୁ ହୁଏ)—

ନାହା ଉଡ଼ା; ନଈ ଘାଟ; ମାସୁଲ—

Ferry-hire; boat-hire.

ଅଭିସ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଭିସ = ଅଗ୍ନି; ଏହାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣରେ

Ātasa ଦେଖାଇଲେ ଏଥିରୁ ଅଗ୍ନି ପଡ଼ୁଥିବାରୁ)—

ଆତସ; ଆତମୀ କାଚ ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣି—1. Fire-stone

ଆତମୀ. ମାଧବ ୨ । ଏକପ୍ରକାର ସୁଲମ୍ବ କାଚ ବା ପଥର,

ଅତଶିଖିଆ; ଯାହା ଖରରେ ଧରିଲେ ତଳେ ନିଆଁ ପଡ଼େ—

सूर्यमुखी 2. Burning glass, a lens which
produces fire when held in the sun.

୩ । ଅଗ୍ନି; ନିଆଁ—3 Fire.

ଦେ. ବିଶ. —ଅଗ୍ନିଉତ୍ପାଦକ — Producing fire.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁକାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଈ	ଉ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ସ	ଷ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ

ଅତସ କାଚ—ଦେ. ଚ. (ଅ. ଅତସ୍=ଅଗ୍ନି + ସ. କାଚ)—

Ātasa kācha ଅତସ ୨ (ଦେଖ)

Ātasa 2 (See)

ଅତସ ପଥର—ଦେ. ଚ. (ଅ. ଅତସ୍ + ସଂ. ପ୍ରସ୍ତର)—

Ātasa pathara ଅତସ ୧ (ଦେଖ)

Ātasa 1 (See)

ଅତସବାଜି—ବୈଦେ. (ଅ. ଅତସବାଜି)—

Ātasabāji ୧ । ଅଗ୍ନିକ୍ରୀଡ଼ା; କାରୁକ ଅବଦ୍ଧାସ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବାଣ—
ଆତସବାଜି 1. Fire-work.

आतसबाजी ୨ । ଅଗ୍ନିକ୍ରୀଡ଼ାର ଉପକରଣ—

2. Materials for fire-works.

୩ । ଅଗ୍ନିକ୍ରୀଡ଼ାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପୁସ୍ତକ—

3. Book dealing with Pyrotechnics

ଅତସି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ଚ. ଓ ଚଣ.—ଅତସ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ātasi (etc) Ātasa (etc) (See)

ଅତା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ଚ.—ଅତା (ଦେଖ)

Ātā Atā (See)

ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ଚ.—ପିତୃଣୀ—Sister of one's
father.

ଅତାଗମ୍—ଦେ. ଚ.—ଅତାଗମ୍ (ଦେଖ)—

Ātāgam Atāgam (See)

ଅତାପି—ଦେ. ଚ.—ବାତାପି; ଲେମ୍ବୁଜାତୀୟ ଫଳବିଶେଷ—

Ātāpi A fruit of the species of orange
ବାତାପୀ

ଅତାପୀ—ସଂ. ଚ. (ଅ + ତପ=ଘର + ଇନ୍; ଯେ ପକ୍ଷ ବସ୍ତ୍ରରଦ୍ଵାରା

Ātāpī ଅପଣାକୁ ଘରକୁ ରକ୍ଷା କରେ)—

୧ । ଚକ୍ରପଣୀ—1. Kite.

୨ । ରାକ୍ଷସବିଶେଷ—2. The name of a demon

[ଦ୍ର—ଏ ଅସୁର କାତାପୀର ଭାଇ । ଏ ମାୟାରେ ଲୋକରୂପ ଧାରଣ
କରିଥିବାରୁ ଅଗ୍ନି ଋଷି ଏହାର ମାଂସ ଖାଇ ଏହାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି
ଦେଇଥିଲେ ।]

ଅତାପୀ—ସଂ. ଚ. (ଅ + ତାପ୍ ଧାତୁ=ପକ୍ଷବିସ୍ତାର କରିବା + ଇନ୍)—

Ātāpī ଅତାପୀ (ଦେଖ)

Ātāpī (See)

ଅତାର—ସଂ. ଚ.—ଅତର (ଦେଖ)

Ātāra Ātara (See)

ଅତିଥେୟ—ସଂ. ଚଣ. (ଅତିଥ୍ = ଅଭ୍ୟାଗତ + ଏୟ)—

Ātithēya ଅତିଥ୍ ସେବାପରାୟଣ—

Hospitable; attentive to guests.

ସଂ. ଚ.—୧ । ଅତିଥ୍ ସେବା—1. Hospitality.

୨ । ଅତିଥ୍ ସେବାନିମନ୍ତେ ଭୋଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ; ଅତିଥ୍ ସେବା

ଉପକରଣ—2 Materials offered to guests.

ଅତିଥେୟତା—ସଂ. ଚ. (ଅତିଥେୟ=ଅତିଥ୍ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧଣ + ଭାବ. ତା)—

Ātithēyatā ଅତିଥ୍ ସେବାଚକ୍ଷୁରତା—Hospitality.

ଅତିଥ୍ୟ—ସଂ. ଚ. (ଅତିଥ୍ = ଅଭ୍ୟାଗତ + ଯ)—

Ātithya ୧ । ଅତିଥ୍ ହେବାର ଅବସ୍ଥା—

1 The state of being a guest.

୨ । ଅତିଥ୍ ସେବା; ଅତିଥ୍ ଚର୍ଯ୍ୟା—

2. Hospitality.

୩ । ଅତିଥ୍ ସେବାର ଉପଯୋଗୀ ବସ୍ତୁ—

3. Materials for offering to guests

ଅତିଦେଶିକ—ସଂ. ଚଣ. (ଅତି=ଅତିକ୍ରମକର + ଦେଶ = ସ୍ଥାନ

Ātideshika + ଇକ)—

ସୀମାତିକ୍ରମ କରିଥିବା; ସୀମାକୁ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଅପରାଧୀ ପକ୍ଷରେ
ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।)—

Transgressing limits (said of wrong-
doers)

ଅତିଶୟ—ସଂ. ଚ. (ଅତିଶୟ=ଅତିରେକ + ଭାବ. ଯ)—

Ātisajya ୧ । ଅଧିକ୍ୟ—1. Excess; excessiveness

୨ । ପ୍ରାବଲ୍ୟ—2. Intensity.

ଅତୁ—ଦେ. ଅ—(କୁକୁରକୁ ଡାକିବାରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ)—ଅସ ! ଅସ !

Ātu (used in calling a dog)—Come !
Oh come !

ଅତୁଣ୍ଡି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ଚ.—ଏକ ଜାତୀୟ ଲତା—

Ātundi A wild creeper; Calycopteris
Floribunda

[ଦ୍ର—ଏହା ଦୂର ପ୍ରକାରର—କଳା ଓ ଧଳା । ପ୍ରଥମେ ମୂଳରୁ
ଗଛ ପରି ଉଠେ; ପରେ ଗଣ୍ଡିର ତାଳମାନ ଝଟି ମେଲି ଲତା ଆକାର
ଧରେ । ଏହାର ପତ୍ରକୁ ବ୍ରଣ ଓ ଘାଆରେ ପକାନ୍ତି ଏବଂ ପତ୍ରକୁ ବାଟି
ତଳିପାର ବାଲିଜଳା ଘାଆରେ ବୋଳିଲେ ତାହା ଭଲ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ
ବହୁଦିନ ସକାଶେ ତଳିପା କଳା ପଡ଼ିଯାଏ । କଅଁଳ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସଫା
ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଧଳା ଅତୁଣ୍ଡି ଗଛର ପତ୍ର ଗୋଲ ଓ କଳା ଅତୁଣ୍ଡିର
ପତ୍ର ଅଣ୍ଡାକାର ।]

ଅତୁର—ସଂ. ଚଣ. ସଂ. (ଅ=ବିଶେଷ+ତୁର ଧାତୁ=ଭୁବ୍ଧ କରିବା +

Ātura କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଲୋକ ଭୁବ୍ଧ ହୁଏ,—

(ଅତୁର—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । କାତର—1. Anxious

(ଅତୁରତା—ବ) ୨ । ରୋଗୀ; ପୀଡ଼ିତ; ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ—2. Sick.

୩ । ଅଧୀର—3. Impatient.

ଦେ. ଚ.—୧ । କାତରତା—1. Anxiety.

୨ । ଅଧୀରତା—2. Impatience.

ବଧ ବଚ୍ଚେତ ରତ୍ନରେ ସର ଅତୁରେ । ଉଷ୍ଣ ପ୍ରେମସ୍ଵାଦିଧ୍ୟ ।

ଯାହାର ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ଏକ । ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା । ଚିହ୍ନ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ର ଏକ ଯେ ଘୋଡ଼ାରେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସମାଜମେ ଚିହ୍ନ କରାଯାଏ । ବା ଏ ଚିହ୍ନ କହିବା ମାତ୍ରସ୍ୱରୂପ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ାକୁ ଦେବ । ଗୋ — 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଡ଼ାଦେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ବ୍ୟବହାର; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ

ଅତୁରଗ୍ରହ—ସଂ. ବି—୧ । ଅନୁକୃତାଳ—

Āturagruha 1. A lying-in room.

୨ । ଚିକିତ୍ସାର୍ଥ ପାଠିକ ଲୋକମାନଙ୍କ ରହବା ସ୍ଥାନ—

2. Hospital.

ଅତୁରଥ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ. ଅତୁର)—

Āturiā ୧ । ଅଧୀର—1. Impatient.

(ଅତୁର—ଶ୍ରୀ) ୨ । ବ୍ୟସ୍ତ—2. Afflicted; distressed

ଆତୁର ୩ । ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ—3. Anxious.

उतावला

ଅତୁଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ — ଅତୁରଥ (ଦେଖ)

Ātuliā Āturiā (See)

(ଅତୁଳି—ଶ୍ରୀ) ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀକାବୁଳୀ ସ୍ତୋତ୍ରକାବୁଳୀ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦନ୍ତପ୍ରାମଣି ।

ଅତ୍ରୁପ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଅ+ତ୍ରୁପ ଧାତୁ=ତ୍ରୁପ୍ତ ଦେବା+କରଣ ଯ; ଯାହା

Ātrūpya ଖାଇଲେ ତ୍ରେ ପ୍ରସାଦ)—

୧ । ଅଳ ଫଳ—1. Custard apple.

୨ । ଅଳ ଗଛ—2. Apple tree.

ସଂ. ବିଶ—ତୃପ୍ତିକର—Palatable

ଅତୋଦ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ+ତୁଦ୍ ଧାତୁ=ପାଠନ କରିବା+କର୍ମ. ଯ)—

Ātodya ଗୀତା, ବୀଣା, ମୃଦଙ୍ଗ ଓ ଝାଞ୍ଜ ଏହି ଚତୁର୍ବିଧ ବାଦ୍ୟ—

A concert consisting of four kinds of musical instruments (viz. harp; flute, drum and cymbals).

ଅତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ—(ଅ+ତା ଧାତୁ=ଦେବା+କର୍ମ. ତ)—

Ātta ୧ । ଗ୍ରହୀତ—1. Taken.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତ—2. Received.

ଅତ୍ତଗନ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅତ୍ତ=ଗ୍ରହୀତ + ଗନ୍ଧ = ସୁବାସ)—

Āttagandha ୧ । ଯାହାର ଗନ୍ଧ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଅଛି; ଅତ୍ତାତ—

1. Which has been smelt..

୨ । ଯେ ଗନ୍ଧ ଗ୍ରହଣ କରାଅଛି; ଅତ୍ତାସୁକ—

2 One who has enjoyed the smell of a thing

ଅତ୍ତଗର୍ବ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତ୍ତ=ଗ୍ରହୀତ + ଗର୍ବ; ଯାହାର ଗର୍ବ ଗ୍ରହୀତ

Āttagarba ହୋଇ ସାରିଅଛି)—୧ । ହତଗର୍ବ—1. Humiliated; crestfallen.

୨ । ପରାସ୍ତ—2. Overpowered.

ଅତ୍ତ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) (ସଂ. ନାଟ୍ୟୋକ୍ତି-ଅତ୍ତ, ଭୂଲ. ତେ ଅତ୍ତ)—

Āttā କାପର ଭଉଣୀ; ପିଉଣୀ—One's father's sister.

ଅତ୍ତକୃତ—ସଂ. ବିଶ (ଅତ୍ତା ଚତ୍ ଅତ୍ତନ୍=ନିଜେ + କୃତ)—

Ātmakṛuta ୧ । ନିଜଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା, ସ୍ୱକୃତ—

1. Done or performed by one's self.

୨ । ସ୍ୱଦ୍ୱସ୍ତ ସମ୍ପାଦିତ—Done with one's own

hands

ଅତ୍ତଗତ—ସଂ. ବିଶ (ଅତ୍ତନ୍=ଅପେ + ଗତ; ଯାହା ଅପେକାରେ ଅଛି)

Ātmagata ୧ ଅତ୍ତନିଷ୍ଠ—1. True to one's self;

confiding in one's self

୨ । ସ୍ୱଜ୍ଞାସ୍ତ—2. Relating to one's self.

ସଂ. ଅ. (ନାଟକରେ ବ୍ୟବହୃତ)—ସ୍ୱଗତ; ମନେମନେ; ପରର

ଅଗୋଚରରେ (କଥିତ)—To one's own

self; mentally; aside.

ଅତ୍ତଗରିମା—ସଂ. ବି.—ଅତ୍ତଗର୍ବ (ଦେଖ)

Ātmagarimā Ātmagarba (See)

ଅତ୍ତଗର୍ବ—ସଂ. ବି.—(ଅତ୍ତନ୍+ଗର୍ବ)—ଅତ୍ତାତ୍ତମାନ; ନିଜର ବଡ଼େଇ;

Ātmagarba ଅତ୍ତକାର—Self-conceit; self glorification; vanity.

ଅତ୍ତଗାରିମା—ସଂ. ବି.—ଅତ୍ତଗର୍ବ (ଦେଖ)

Ātmagārimā Ātmagarba (See)

ଅତ୍ତଗୁଣ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ ଅତ୍ତନ୍+ଗୁଣ)—(ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ର)—ବୁଦ୍ଧି,

Ātmagūṇa ଦର୍ଶ, କଳ୍ପ, ଅଭିଜ୍ଞାପ, ଗୁଣା, ତେଜ୍ଞା, ସଂଖ୍ୟା,

ପରମାଣ, ବିଚ୍ଛେଦ, ମିଳନ, ବିରହ, ଧାରଣା, ଗୁଣ-

ରହିତ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ—ଅତ୍ତାର ଏହି ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଗୁଣ—

(Philosophy) The 14 virtues of the soul.

ଦେ. ବି.—ନିଜର ଗୁଣ—One's own qualities or

virtues.

ଅତ୍ତଗୁପ୍ତା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (୩ୟା ଚତ୍ ଅତ୍ତନ୍+ଗୁପ୍ତା)—କାଉରୀଙ୍କ ଲଜା-

Ātmaguptā Cowage.

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ସ୍ୱରକ୍ଷିତା, ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ସ୍ୱୟଂ ନିଜର ମହତ୍ତ୍ୱ

ରକ୍ଷାକରେ—(a female) Protecting her own

modesty.

ଅତ୍ତଗ୍ଲାଣି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ ଅତ୍ତନ୍=ନିଜ+ଗ୍ଲାଣି=ନିନ୍ଦା)—

Ātmaglāṇi ୧ । ସ୍ୱନିନ୍ଦା; ନିଜପ୍ରତି ଧିକ୍କାର—1. Self con-

demnation; self-reproach.

୨ । ଅନୁତାପ—2. Remorse

ଅତ୍ତଘାତ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ ଅତ୍ତନ୍+ଘାତ)—୧ । ଅତ୍ତହତ୍ୟା—

Ātmaghāta 1. Suicide.

୨ । ଅଜ୍ଞାନ (ପ୍ରକୃତବାଦ)—2. Ignorance.

ଅତ୍ତଘାତକା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅତ୍ତଘାତ)—ଅତ୍ତଘାତ (ଦେଖ)

Ātmaghātaka Ātmaghātī (See)

(ଅତ୍ତଘାତକା—ଶ୍ରୀ)

ଅତ୍ତଘାତୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅତ୍ତନ୍+ଘାତ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)—ଯେ

Ātmaghātī ନିଜର ପ୍ରାଣ ନିଜେ ନାଶ କରେ; ଅତ୍ତହତ୍ୟାକାରୀ—

(ଅତ୍ତଘାତକା—ଶ୍ରୀ) One who commits suicide or

self destruction.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟକେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମର ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଇଆଦୋକ୍ଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଇଆଦମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା.— ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାହ’ ଗୋଟିଏ; ‘କ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଦ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଦଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଦହ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଅ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଅହ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଅହବ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅହବତ’ ଗୋଟିଏ ।

୨ । ଯେ ନିଜକୁ ନିନ୍ଦା କରେ—

2 Self-condemning.

ଅମ୍ବୁ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଅଭ = ସତତ ଗମନ କରିବା + ମନ୍; ଏହି
Ātman ଶବ୍ଦର ୧ମା. ୧ବ. ଅସ୍ତା; ଅମ୍ବୁ ଶବ୍ଦର ସମ୍ପୋଧନରେ
ଅମ୍ବୁ)—ନିଜର ନିଜକୁ ସମ୍ପୋଧନ—
(vocative of Ātman) Oh soul !

ରେ ଅମ୍ବୁ ନିନ୍ଦା ପରହର
ସେଇ ଚକ୍ରର ଲେଖନ କର କର ନିଶ୍ଚୟ
ନିଶ୍ଚୟେ-ଜୀବନ ସ୍ତୋତ ଧାର୍ଯ୍ୟ କର । ମଧୁସୂଦନ. ଜୀବନଚକ୍ର ।

ଅମ୍ବୁନିବେଦନ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଅମ୍ବୁ + ନିବେଦନ)—
Ātmanibedana ଅସ୍ମୋର୍ଥନ; ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗ—

ଅମ୍ବୁନିବେଦନ—ବିଶ. ପୁଂ } Self-devotion, self-sacrifice.
ଅମ୍ବୁନିବେଦନ—ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ }

ଅମ୍ବୁନିର୍ଣ୍ଣୟ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଅମ୍ବୁ + ନିର୍ଣ୍ଣୟ)—ନିଜେ କଥା ଏ
Ātmanirṇaya କଥା ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝିବା; ଅମ୍ବୁଜ୍ଞାନ—
Self-realisation.

ଅମ୍ବୁନିର୍ଭର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅମ୍ବୁ + ନିର୍ଭର)—ଯେ ଆପଣା ଉପରେ
Ātmanirbhara ନିର୍ଭର କରେ—Self-reliant; of
(ଅମ୍ବୁନିର୍ଭର—ସ୍ତ୍ରୀ) independent spirit.
(ଅମ୍ବୁନିର୍ଭର—ବି)

ଅମ୍ବୁନିଷ୍ଠା—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଚକ୍ର; ଅମ୍ବୁ + ନିଷ୍ଠା)—୧ । ଏକାନ୍ତ ଭାବ—
Ātmanishṭhā ବିଶ୍ୱାସ—1. Devotion to God.
ଅମ୍ବୁନିଷ୍ଠ-ବିଶ. ପୁଂ } ୨ । ଅପଣାଠାରେ ଏକାନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ—
ଅମ୍ବୁନିଷ୍ଠା-ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ } 2. Confidence on one's own
self.

ଅମ୍ବୁନୀନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅମ୍ବୁ = ନିଜ + ହିତାର୍ଥେ. ଭବ, ସାହାଯ୍ୟ
Ātmanīna ଅପଣାର ହିତ ହୁଏ)—
(ଅମ୍ବୁନୀନ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଅପଣାର ହିତକାରୀ ବା ମଙ୍ଗଳକର—
1. Conducive to one's own benefit.

୨ । ଅସ୍ତା ବା ନିଜ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Pertaining to
one's self

୩ । ପଥ୍ୟ—3. Healthy for food, fit for
being taken.

ସଂ. ବି—୧ । ପୁତ୍ରକନ୍ୟା—1. Sons and daughters
୨ । ଶ୍ୱାଶୁଳଳ—2 Wife's brother
୩ । କୃଷକ—3. Jester.

ଅମ୍ବୁନେପଦ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁନେ—ସଂ. ଅମ୍ବୁନ. ୨ର୍ଥୀ. ୧ବ + ପଦ)—
Ātmanepada (ସଂ. ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ କ୍ରିୟାର ବଚନ୍ତି ଅମ୍ବୁପଲ-
ଭାବି ପ୍ରକାଶ କରେ; ପରସ୍ପୃଷ୍ଟି ପଦର ଲେଖ ପଦ—
That form of the verb which implies
an action belonging to self (M. W.)

ଅମ୍ବୁପରୀକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଅମ୍ବୁ + ପରୀକ୍ଷା)—ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ-
Ātmaparīkṣā କଲାପ ବା ମନୋଗତ ଭାବକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ
ବିଚାର କରିବା—Self-examination

ଅମ୍ବୁପ୍ରତିବିମ୍ବଦର୍ଶନ—ସଂ. ବି (ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ର)—ଯୋଗ ସାଧନର ଅଙ୍ଗ
Ātmapratibimbadarsana ବିଶେଷ; ବିଭିନ୍ନ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ
ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଅପଣା ଛାଇକୁ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ
ଗୃହିତାପରେ ଶୂନ୍ୟକୁ ଗୃହିତ ଯାତନ ନିଜର ଯେଉଁ
କଳ୍ପିତ ଛାୟାରୂପ ଦେଖେ—

ଅମ୍ବୁପ୍ରତ୍ୟୟ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ଚକ୍ର; ଅମ୍ବୁ = ନିଜ + ପ୍ରତ୍ୟୟ = ବିଶ୍ୱାସ)—
Ātmapratyaya ନିଜ ଉପରେ ଆଶ୍ୱା ବା ବିଶ୍ୱାସ—
Confidence on one's own self or ability
or power.

ଅମ୍ବୁପ୍ରଶଂସା—ସଂ. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଅମ୍ବୁ + ପ୍ରଶଂସା)—
Ātmaprasāṁsā ନିଜେ ନିଜକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବା; ନିଜେ ନିଜର
ବାହାଦୁରୀ କରିବା—

Self-aggrandisement; self-applause

ଅମ୍ବୁପ୍ରସାଦ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ପ୍ରସାଦ)—ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଯୋଗୁଁ
Ātmaprasāda ନିଜ ମନରେ ଜାତ ହେବା ସନ୍ତୋଷ—
Self-satisfaction or serenity of mind
experienced after doing a noble action.

ଅମ୍ବୁବଞ୍ଚନା—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ବୁ + ବଞ୍ଚନା = ପ୍ରତାରଣା)—ନିଜର
Ātmapaṇṇāna ଦୋଷକୁ ନିଜେ ମନେ ମନେ ଦୋଷ ବୋଲି
ସ୍ୱୀକାର ନ କରିବା—Self-deception,

ଅମ୍ବୁବତ୍—ସଂ. ବିଶ. (ଅମ୍ବୁ + ବତ୍ = ପରି)—ଆପଣା ସମାନ;
Ātmabat ଆପଣା ପରି—Like one's own self.

ଅମ୍ବୁବନ୍ଧା—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବୁ + ବନ୍ଧନ)—
Ātmabandhā ଅମ୍ବୁପ୍ରଶଂସା—Self-aggrandisement;
self-applause.

ବାହାଦୁରୀରେ ନ କହିବ ନିନ୍ଦା ।

ଏ ବାହାରେ ନ କରନ୍ତି ଅମ୍ବୁବନ୍ଧା । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ

ଅମ୍ବୁବଶ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅମ୍ବୁ + ବଶ)—
Ātmabāṣa ଯେ ଆପଣାକୁ ଅପେ ଆୟତ୍ତ କରିପାରେ; ସ୍ୱାଧୀନ—
(ଅମ୍ବୁବଶ—ସ୍ତ୍ରୀ) Independent; one who con-
(ଅମ୍ବୁବଶ—ବି) trols one's own passions and
actions

ସଂ. ବି.—ମନୋବଶୀକରଣ; ଲାଜ୍ଜାୟତ୍ତତ୍ତ୍ୱ—The act
of controlling one's own passions.

ଅମ୍ବୁବାନ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅମ୍ବୁ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ ବହୁପୁ; ୧ମା. ୧ବ)—
Ātmabān ସାହାର ଅନ୍ତରାତ୍ମା ଭାବ—
(ଅମ୍ବୁବାନ୍—ସ୍ତ୍ରୀ) Endowed with a noble spirit or
soul; magnanimous; noble.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଝ, ଞ	ଟ, ଡ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଈ, ୟ

ଅତ୍ମବିକାଶ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃଅମ୍ଭନ୍ + ବିକାଶ) — ଅପଣାର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ
Ātmabikāśa ବା ବୃଦ୍ଧିଶକ୍ତିର ଉନ୍ନେଷ—Gradual de-
velopment of one's spiritual
or mental power.

ଅତ୍ମବିକ୍ରୟ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ଭନ୍ + ବିକ୍ରୟ) — ପର ନିକଟରେ ବିବେକକୁ
Ātmabikraya ବିକ୍ରୟ କରିବା; ନୀତି ପରାଧୀନତା—
(ଅତ୍ମବିକ୍ରୟ—ବିଶ) Gross subserviency, selling
one's conscience to another

ଅତ୍ମବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ଅତ୍ମନ୍ + ବିଦ୍ୟା) — ୧ । ଯେଉଁ ବିଜ୍ଞାନ ବା
Ātmabidyā ବିଦ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଜ୍ଞାନଲାଭ ହୁଏ—
1 Theosophy; knowledge of the soul
୨ । ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନ—2. Bedānta philosophy.

ଅତ୍ମବିସ୍ମୃତି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତ୍ମନ୍ + ବିସ୍ମୃତି) —
Ātmabismṛuti ୧ । ନିଜକଥା ନିଜେ ଭୁଲିଯିବା—
(ଅତ୍ମବିସ୍ମୃତି—ବିଶ) 1. Forgetfulness; self-oblivion.
୨ । ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନିଜେ ଭୁଲି ଯିବା—
2. Self-forgetfulness.

ଅତ୍ମବୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତ୍ମନ୍ + ବୁଦ୍ଧି) — ୧ । ନିଜର ବୁଦ୍ଧି;
Ātmabuddhi ନିଜମନରୁ ବାହାରିଥିବା ବୁଦ୍ଧି—1. A plan
evolved out of one's own mind
୨ । ଆତ୍ମାସମ୍ବନ୍ଧେ ଜ୍ଞାନ ବା ଧାରଣା —
2. Self consciousness.

ଅତ୍ମବୋଧ—ସଂ. ବି. (ଅତ୍ମନ୍ + ବୋଧ = ବୁଦ୍ଧି) —
Ātmabodha ଅତ୍ମବୁଦ୍ଧି (ଦେଖ)
Ātmabuddhi (See)

ଅତ୍ମଭାବ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତ୍ମନ୍ + ଭାବ = ଜନ୍ମ) — ଅତ୍ମଗତ;
Ātmabhaba ମନୋଗତ—Mental.
ସଂ. ବି — କାମଦେବ—Cupid.

ଅତ୍ମଭୂ—ସଂ. ବି (ଅତ୍ମନ୍ + ଭୂ ଧାତୁ = ଜନ୍ମ ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ବ୍ଯସ୍)
Ātmabhū ସେ ଅପଣାଠାରୁ ଜାତ) —
୧ । କାମଦେବ—1. Cupid.
୨ । ବ୍ରହ୍ମା—2. Brahmā
୩ । ବିଷ୍ଣୁ—3. Bishṇu
୪ । ଶିବ—4. Śiba.
ସଂ. ବିଶ—ସ୍ୱୟଂଭୂ. ସ୍ୱୟଂ ଉତ୍ପନ୍ନ—Self born

ଅତ୍ମଭୂରି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ. (ଅତ୍ମନ୍ + ଭୂ ଧାତୁ = ପୋଷିବା +
Ātmambhari କର୍ତ୍ତୃ. ଭ) — ୧ । ପେଟ; ଯେ ଅପଣା ପେଟ
ଅତ୍ମଭୂରିତା } ପୋଷେ ମାତ୍ର ଅନ୍ୟ କଥା ବୁଝେ ନାହିଁ; କୁଣ୍ଠମୂର୍ତ୍ତି —
ଅତ୍ମଭୂରିତା } ବି. 1. Self-nourishing; greedy.

୨ । ସ୍ୱାର୍ଥପର; ଯେ ଅପଣାର ଲାଭ ବା ଇଚ୍ଛାସିଦ୍ଧି ବିଷୟରେ
ସର୍ବଦା ଚକ୍ଷୁ—2. Self seeking; selfish.

ଅତ୍ମଯୋନି—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ଭନ୍ + ଯୋନି = ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥାନ; ଯେ ନିଜେ
Ātmajoni ନିଜର ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥାନ) — ଅତ୍ମଭୂ (ଦେଖ)
Ātmabhū (See)

ଅତ୍ମରକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତ୍ମନ୍ + ରକ୍ଷା) —
Ātmarakṣhā ୧ । ମହାକାଳ (ଦେଖ)
1. Mahākālā (See)

୨ । ଅତ୍ମରକ୍ଷାରକ୍ଷା, ବିପଦକାଳଠାରୁ ନିଜ ଶରୀରର ରକ୍ଷା—
2. Self defence; protection of one's own-
self from attack.

ଅତ୍ମଶୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତ୍ମନ୍ + ଶୁଦ୍ଧି) — ଅପଣାର
Ātmasuddhi ଅତ୍ମଶୁଦ୍ଧି—Self-purification.
ଅତ୍ମଶ୍ଳାଘା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତ୍ମନ୍ + ଶ୍ଳାଘା) — ଅତ୍ମସ୍ତମ୍ଭ—
Ātmaslāghā Self-aggrandisement.

ଅତ୍ମସମ୍ଭ୍ରମ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତ୍ମନ୍ + ସଂସ୍ରମ) — ଅପଣାର
Ātmasamjama ଇନ୍ଦ୍ରିୟବୃଦ୍ଧିକୁ ସଂଯତ କରିବା—
Self-control; self-restraint.

ଅତ୍ମସମ୍ଭ୍ରମ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତ୍ମନ୍ + ସମ୍ଭ୍ରମ) —
Ātmasambhrama ଅତ୍ମସମ୍ଭ୍ରମ (ଦେଖ),
Ātmamarjyādā (See)

ଅତ୍ମସମ୍ଭ୍ରମ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁଃ ଅତ୍ମନ୍ + ସମ୍ଭ୍ରମ) —
Ātmasammāna ଅତ୍ମସମ୍ଭ୍ରମ (ଦେଖ)
Ātmamarjyādā (See)

ଅତ୍ମସାତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତ୍ମନ୍ + ଅଧୀନତା ଅର୍ଥରେ ସାତ୍ତ୍ୱ) —
Ātmasāt ୧ । ଅତ୍ମସାତ୍ତ୍ୱ; ନିଜର ଅଧୀନ କରାଯିବା—
1. Appropriated to one's self.

୨ । ହସ୍ତଗତ—2. Brought to one's own
control or possession.

ଅତ୍ମସାତ୍ତ୍ୱ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ହସ୍ତଗତ କରିବା—
Ātmasāt karibā 1. To appropriate.
ଆତ୍ମସାତ୍ତ୍ୱ କରିବା ୨ । ନିଜେ ନେବା—2. To convert to
one's own use

୩ । ପରର ଧନକୁ ଅନ୍ୟାୟକ୍ରମେ ନିଜେ ନେବା—
3 To mis appropriate another's
property.

ଅତ୍ମସାତ୍ତ୍ୱକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅତ୍ମସାତ୍ତ୍ୱ = ସାତ୍ତ୍ୱ + କୃତ = କରାଯିବା) —
Ātmasātkṛuta ୧ । ସାତ୍ତ୍ୱକୃତ —

1. Brought under one's control.

୨ । ଅତ୍ମସାତ୍ତ୍ୱ କରିଥିବା ଥିବା—2. Converted to
one's own use; misappropriated.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଚିନ୍ତିତ ଅଟନ୍ତି ଓ ମାତ୍ର ଏକ ଚିନ୍ତିତ ଅଟନ୍ତି ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିନ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦି, ଶବ୍ଦ ଶୋଭାରେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ଚିନ୍ତିତ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିନ୍ତିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚିନ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦି କେ ଖେଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଶାନ୍ତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଶାନ୍ତ' ଶୋଭାରେ, 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଶୋଭାରେ, 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଶ୍ରୁ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ରୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବତ ଦେଖିବେ ।

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ସ. ବି. (୨୫୮ ଚିତ୍ତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ + ତତ୍ୟା)—

Ātmahatyā ଉତ୍ତରକନ, ବିଷୟକ୍ଷଣ, ଜଳମଜ୍ଜନ ବା ନିଜ ଶରୀରରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭାବ ଦ୍ଵାରା ନିଜେ ନିଜର ପ୍ରାଣ ନାଶ କରିବା—Suicide; self-destruction.

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ସ. ବି. ପୁ. (ଉପପଦ; ଅତ୍ୟନ୍ତ + ତନ୍ ଧାତୁ = ହାଣିବା)

Ātmahantā + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ଵ)—ଅତ୍ୟନ୍ତତା—
One who commits suicide.

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ଦେ. ବି. (ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ)—ଅତ୍ୟନ୍ତତା—

Ātmaharā Forgetful of one's ownself.

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ସଂ. ବି. (ଅତ୍ୟନ୍ତ + ତନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ୍ତ; ଅତ୍ୟନ୍ତତା)

Ātmahā (ମା. ବି.)—୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତତା (ଦେଖ)

1. Ātmaghātī (See)

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତତା ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନରହିତ; ଅଜ୍ଞ—2 Ignorant of true knowledge about the soul

ସଂ. ବି. (ଦେବତାଙ୍କୁ ଉପାସନା କରୁଥିବା ନିଜେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଯେଉଁ ମାନେ ସ୍ଵୀୟ ପରକାଳକୁ ଦୃଷ୍ଟି କରିବେ)—
ଦେବପୂଜକ ବ୍ରାହ୍ମଣ—Brahmanas who are professional worshippers of Deities.

ଅତ୍ୟନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଅତ୍ ଧାତୁ = ସବୁଦିନ ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ.)

Ātmā ମନ; ଅତ୍ୟନ୍ତ (ମା. ବି.)—

୧ । ଅପେ; ସ୍ଵୟଂ—1 One's self.

୨ । ସ୍ଵରୂପ—2 True shape or form.

୩ । ପରମାତ୍ମା; ବ୍ରହ୍ମ—

3. The Universal Soul; God.

୪ । ଜୀବ; ଜୀବାତ୍ମା—

4. The spirit; human soul.

୫ । ଦେହ—5. Body.

୬ । ଦୃଢ଼ ବା ଚୈତ୍ତ୍ୟ—6. Patience.

୭ । ମନ—7. Mind.

୮ । ଗ୍ରହଣ—8. Perception.

୯ । ସ୍ଵଭାବ—9. One's own nature.

୧୦ । ଚିତ୍ତ; ହୃଦୟ—10. Heart.

୧୧ । ମନୋଗତ ଭାବ—11. Intention.

୧୨ । ଯତ୍ନ—12. Care.

୧୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—13. The sun.

୧୪ । ଅଗ୍ନି—14. Fire.

୧୫ । ପୁତ୍ର—15 Son

୧୬ । ବାୟୁ—16. Air.

୧୭ । ଅଧିଷ୍ଠାତା ଦେବତା—

17. The Guardian Deity.

୧୮ । ପରବ୍ୟାପକତ୍ଵ; ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିବୃତ୍ତି—

18. Excessive cessations

[ଦ୍ର—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦ୍ଵିବିଧ—ଜୀବାତ୍ମା ଓ ପରମାତ୍ମା ।]

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍ଧୃତ୍ଵ—ଦେ. ବି—ପ୍ରାଣ ଗୁଲିଯିବା; ଜୀବନ ଶୁଦ୍ଧିଯିବା—

Ātmā urdijibā The passing of the soul or life, death.

ଶେଷରେ ମୋର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯାଉଅଛି ଇତି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାବିରାଟ, ବନ ।

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ଗ୍ରା. ବି. ପୁ. (ସଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତତା)—

Ātmāghātaka ଅତ୍ୟନ୍ତତାକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

(ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ଶ୍ରୀ) One who commits suicide.

ଆତ୍ମହାତୀ

आत्मघात, आत्महत्या

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତତା)—ଅତ୍ୟନ୍ତତା (ଦେଖ)

Ātmāghātī

Ātmāghātaka (See)

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ସଂ. ବି. (୨୫୮ ଚିତ୍ତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ + ଅତ୍ୟନ୍ତ)—

Ātmādara ନିଜ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ; ଅତ୍ୟନ୍ତତା—Self-respect.

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ସଂ. ବି. (୨୫୮ ଚିତ୍ତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ + ଅଧୀନ)—ଆଧୀନ; ନିଜ

Ātmādhīna

ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବା—Self-reliant;

(ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ଶ୍ରୀ)

self-dependent; independent.

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ସଂ. ବି. (୨୫୮ ଚିତ୍ତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ + ଅପରାଧ)—

Ātmāparādha ୧ । ନିଜକୁ ଦୋଷ—

1 Crime committed by one's self.

୨ । ନିଜ ପ୍ରତି କୃତ ଅପରାଧ—

2 Crime committed against one's self.

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ସଂ. ବି. (୨୫୮ ଚିତ୍ତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ + ଅପରାଧ)—

Ātmāpahāra ନିଜେ ଯେଉଁ କୁଳର ଦେହେଷା ଉଚ୍ଚ କୁଳର

ବୋଲି ବାହାରିବା କରିବା—Pretence that

one belongs to a higher caste

than his own.

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ + ପୁରୁଷ)—୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତତା ପୁରୁଷ;

Ātmāpuruṣa ହୃଦୟସ୍ଥ ଅତ୍ୟନ୍ତ—1. The soul.

୨ । ଜୀବନ; ପ୍ରାଣବାୟୁ—2. Life.

ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ସଂ. ବି. (୨୫୮ ଚିତ୍ତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ + ଅଭିମାନ)—

Ātmābhimāna

ଅତ୍ୟନ୍ତତା; ଅଭିମାନ—

(ଅତ୍ୟନ୍ତତା—ବିଶ)

Self-conceit; pride.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ

ଅଭିଜ୍ଞାନ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅଭିଜ୍ଞ + ଅଭିଜ୍ଞାନ)—

Ātmābhīmānī ଅଭିଜ୍ଞାନ; ଅଭିଜ୍ଞାନୀ—

(ଅଭିଜ୍ଞାନୀ—ଶ୍ରୀ) Self-opinionated, proud; vain.

ଅଭିଜ୍ଞାନ—ଦେ. ବି. (ଅଭିଜ୍ଞ + ଜ୍ଞାନ)—ଜନେ ଅନୁଭୂତ ବିଷୟ—

Ātmābhoga Matter experienced by one's self

ଏକ ମନସ୍ତ ଅଭି ଅଭିଜ୍ଞାନ

ଦିବ୍ୟ ଯୋଗିନୀଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞାନ—ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନାବଳୀ ।

ଅଭିଜ୍ଞାନ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଅଭିଜ୍ଞ + ଅଭିଜ୍ଞାନ ଧାତୁ = ଜିଜ୍ଞାସା କରିବା +

Ātmārāma ଅଭିଜ୍ଞାନ ଅଭି; ଯେ ଜିଜ୍ଞାସାରେ ଜିଜ୍ଞାସା କରେ) —

୧ । ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ; ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଯୋଗୁଁ ଯେ ଅଭିଜ୍ଞାନରେ ପରମପୁଣ୍ୟ

ଅନୁଭବ କରେ—1. (a person) Who has attained

spiritual development

୨ । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ସନ୍ତୁଷ୍ଟାନ୍ତରାଶି; ସଦା ପରମପୁଣ୍ୟରେ

ଯାହାଙ୍କର ଲକ୍ଷ ଥାଏ—2 One who finds delight in

one's ownself; self-contented (person)

ଅଭିଜ୍ଞାନ—ଦେ. ବି — ୧ । ଅଭିଜ୍ଞାନ ଅଂଶ—

Ātmālinga 1. Part of the soul.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ—2. Better-half.

ମଦନାକାଶରେ ଭୂୟେ ମୋ ଅଭିଜ୍ଞାନ—ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନାବଳୀ ।

ଅଭିଜ୍ଞାନ—୧୦. ବି. (ଅଭିଜ୍ଞ + ଅଭିଜ୍ଞାନ)—ଜନ ଉପରେ ନିର୍ଭରତା—

Ātmāsāya Self-dependence

ଅଭିଜ୍ଞାନୀ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅଭିଜ୍ଞାନ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.) —

Ātmāsāyī ଅଭିଜ୍ଞାନୀ—Self-dependent

(ଅଭିଜ୍ଞାନୀ—ଶ୍ରୀ)

ଅଭିଜ୍ଞାନୀ—୧୦. ବି. (ଅଭିଜ୍ଞାନ = ଜନ + ଅଭିଜ୍ଞାନ = ଖାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ.)

Ātmāsī ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ. ଯେ ସ୍ୱଳ୍ପ କା ଜନ ଜାଗ୍ରତ୍

ଜାଗ୍ରତ୍ ଥାଏ)—ମତ୍ସ୍ୟ; ମାଛ—Fish

ଅଭିଜ୍ଞାନୀ—ଦେ. ବି. — ୧ । ଭୟରେ ଜ୍ଞାନ ଲୋପଦେବା—Being

Ātmā śukhijibā much terrified.

ଭାବେ ଭୟରେ ଅଭିଜ୍ଞାନୀ ଶୁଖିଯାଏ । କୃଷ୍ଣବିହାର. ୧୩ ।

ଅଭିଜ୍ଞାନ—ପ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (୧୦. ଅଭିଜ୍ଞାନ)—ଅଭିଜ୍ଞାନୀ (ଦେଖ)

Ātmāhana Ātmaghātī (See)

ଭାବେ ଭୟରେ ଅଭିଜ୍ଞାନୀ

ଜିହ୍ୱା ଭାବେ ଭୟରେ । କବିତା. ଭଗବତ ୧୦ମ. ଦ୍ୱାଦଶ ।

ଅଭିଜ୍ଞାନ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (୧୦. ଅଭିଜ୍ଞାନ)—ଅଭିଜ୍ଞାନୀ (ଦେଖ)

Ātmika Ātmīya (See)

ଏକ ଅଭିଜ୍ଞାନ ଶ୍ରୀ ମୋ

ସେଣା ଏ ସେବେ ନିରନ୍ତର । କବିତା. ଭଗବତ ୧୩ ।

ଅଭିଜ୍ଞାନ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅଭିଜ୍ଞାନ = ଜନ + ଅଭିଜ୍ଞାନ)—

Ātmīya ୧ । ଜନ ସମ୍ପର୍କୀୟ; ଅଭିଜ୍ଞାନୀୟ; ସମ୍ପର୍କୀୟ—

(ଅଭିଜ୍ଞାନ—ଶ୍ରୀ) 1. Pertaining to one's self.

(ଅଭିଜ୍ଞାନ—କ) ୨ । ଜନର ସମ୍ପର୍କୀୟ—2. Connected with one's own family,

୩ । ଯାହାଙ୍କୁ ଅପଣାର ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ହୁଏ; ଅନ୍ତରଙ୍ଗ—

3. Very intimate (friend).

୪ । ଅଭିଜ୍ଞାନୀୟ—4. Relating to the soul

୧୦. ବି. ପୁଂ—୧ । ସ୍ୱଜନ; କୁଟୁମ୍ବ—1 Kinsman.

୨ । ସୁହୃଦ୍; ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ—2. Friend.

୩ । ବାନ୍ଧବ—3. Relative.

୪ । ବିବାହ କା ରକ୍ତସମ୍ପର୍କୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

4 A person related by ties of marriage or blood.

ଅଭିଜ୍ଞାନ—୧୦. ବି. (ଅଭିଜ୍ଞାନ + ଭାବ. ତା) —

Ātmīyatā ୧ । ବନ୍ଧୁତା; ପ୍ରିୟତା; ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା; ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ—

1. Friendship.

୨ । କୁଟୁମ୍ବିକା—2 Kinship; relationship

୩ । ରକ୍ତ କା ବିବାହଜନିତ ସମ୍ପର୍କ କା ବନ୍ଧୁତା—

3. Relationship by blood or marriage.

ଅଭିଜ୍ଞାନୀୟ—୧୦. ବି. (ଅଭିଜ୍ଞାନ + ସଜନ) — କୁଟୁମ୍ବ ଓ ବନ୍ଧୁ—

Ātmīyaswajana Relations and friends.

ଅଭିଜ୍ଞାନୀ—୧୦. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅଭିଜ୍ଞାନ + ଭାବ) — ୧ । ଜନର

Ātmonnatī ମାନସିକ, ନୈତିକ ଓ ବୈଷୟିକ ଉନ୍ନତି—

1. Self-improvement; self-culture.

୨ । ଅପଣାର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତି—

2. Spiritual improvement.

ଅଭିଜ୍ଞାନୀୟ—୧୦. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍; ଅଭିଜ୍ଞାନ + ଭାବ = ସାଦୃଶ୍ୟ) —

Ātmaupamya ୧ । ଅଭିଜ୍ଞାନୀ; ଜନ ସଙ୍ଗେ ପରର

ଭୁଲଣା—1. Self comparison.

୨ । ସଦାନୁଭୂତି—2. Sympathy.

ଅଭିଜ୍ଞାନ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅଭିଜ୍ଞାନ = ବିଶେଷ + ଭାବ. ଇକ) —

Ātyantika ୧ । ଅତ୍ୟଧିକ; ସର୍ବଶେଷ—1. Excessive.

(ଅଭିଜ୍ଞାନ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅସୀମ; ଅଶେଷ—2. Endless

୩ । ଯତ୍ନପୂର୍ବକ—3. Ne plus ultra.

୪ । ସାଧାରଣ—4. Regular; systematic.

୫ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ—5. Constant; continuous.

୬ । ମରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—6. Till death

ଅଭିଜ୍ଞାନ—୧୦. ବି. ପୁଂ. (ଅଭି = ଭବିଷ୍ୟତଶେଷ + ଅଭିଜ୍ଞାନୀ. ଏୟ) —

Ātreya ୧ । ଅତ୍ରି ମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର (ଦତ୍ତ, ସୋମ ଓ ଦୁର୍ବାସା) —

1. The sons of the sage 'Atri.'

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଦରକ 'ବା' ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର 'ବା' ଓ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ, 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥା' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି; } ଶ୍ରୀ. ୨ । ଅୟୁର୍ବେଦାଧ୍ୟାପକ ରୁଷିବଶେଷ(ଏ ନାଡ଼ାଜ୍ଞାନ-
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି } ପ୍ରକଟେ ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେ) —

2 A sage and teacher of Āyurveda

ବର୍ଣ୍ଣ. — ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ବର୍ଣ୍ଣରେ ଜାତ; ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମିଶେଷଭବ —

Born in the family of sage Atri

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମିହତା — ୧. ବ. (ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି + ହତା) — ସତ୍ୟଯୁଗରୁ ରଚିତ ଓ

Ātreyasamhitā ବ୍ୟବହୃତ ଅୟୁର୍ବେଦ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ —

Name of a very old sanskrit medical treatise

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି — ୧. ବର୍ଣ୍ଣ. ଶ୍ରୀ. — ୧ । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ —

Ātreyaikā 1. Feminine of Ātreya.

୨ । ରଜସ୍ୱଳା — 2. Menstruated.

୧. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି = ମୁନିବିଶେଷ + ଶ୍ରୀ. ଏହିକା) —

୧ । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ —

1. Feminine of Ātreya

୨ । ରଜସ୍ୱଳା ବା ରଜସ୍ୱଳା ଶ୍ରୀ — 2. A woman in her menses.

୩ । ନଦୀବିଶେଷ — 3. A river of that name.

ଅଥର୍ବଣ — ୧. ବର୍ଣ୍ଣ. (ଅଥର୍ବଣ = ବେଦବିଶେଷ + ସମ୍ବନ୍ଧ. ଅ) —

Ātharbaṇa ୧ । ଅଥର୍ବଣବେଦ —

1. Versed in the Atharva Beda

୨ । ଅଥର୍ବଣବେଦ —

2. Pertaining to the Atharva Beda

୩ । ଅଥର୍ବଣବେଦବିଷୟ —

3. Laid down in the Atharva Beda.

୧. ବ. — ୧ । ଅଥର୍ବଣବେଦ ଗ୍ରନ୍ଥ — 1. A Brāhmaṇa versed in the Atharva Beda

୨ । ଅଥର୍ବଣମୁନିପ୍ରଣୀତ ସ୍ତବ୍ଧସମୂହ — 2 The hymns composed by the sage Atharva

ଆଦମି — ବୈଦେ. ବ. (ଆ. ଆଦମ୍ବର ବର୍ଣ୍ଣଧର) —

Ādmi ବ୍ୟକ୍ତି — Person.

ଆଦମି

ଆଦମି

ଆଦା — ଗ୍ରା. ଅ. (୧. ଆଦା) — ୧ । ଆଦା; ଜମା; ମୋଟେ —

Ādau 1. At all.

ଆଦା ୨ । ପ୍ରଥମରୁ; ଆରମ୍ଭରୁ — 2. From the beginning.

୩ । ସବୁପ୍ରଥମେ — 3. At first

ଆଦା — ଗ୍ରା. ଅ. (୧. ଆଦା) — ଆଦା (ଦେଖ)

Ādañ Ādan (See)

ଆଦା — ବୈଦେ. ବ. (ଆ. — ୧ । ଅଦ୍ୟାସ — 1. Habit.

Ādat ୨ । ଶୁଦ୍ଧ — 2 Custom.

ଆଦା ୩ । ଦେଶପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥା — 3. Usage.

ଆଦା — ବୈଦେ. ବ. (ଆ. ଆଦା) — ଶିଷ୍ଟାଚାର — Good.

Ādab manners; good conduct; courtesy.

ଆଦା

ଆଦା

ଆଦାକାଉଡା — ବୈଦେ. ବ. (ଆ. ଆଦା = ଶିଷ୍ଟାଚାର + କାଉଡା =

Ādabakāidā ନିୟମ) — ଶିଷ୍ଟାଚାରସମ୍ମତ ନିୟମ; ଉତ୍ତ ସମାଜର

ଆଦାକାଉଡା ଆଦରଣୀୟ ନିୟମାବଳୀ — Rules of good manners; etiquette; rules of courtesy.

ଆଦାକାଉଡା — ବୈଦେ. ବ. (ଆ) — ଆଦାକାଉଡା (ଦେଖ)

Ādabakāidā Ādabakāidā (See.

ଆଦାମ୍ — ବୈଦେ. ବ. ୧. (ହିବ୍ରୁ. ଆଦାମ୍ — ଭଲ — ୧. ଆଦାମ୍ ଭଲ — ୧.

Ādam ଆଦାମ) — ବାଇବଲ ମତରେ ଇସ୍ରାଏଲୀୟ ମଣିଷର ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ — Adam)

[ଦ୍ର — ବାଇବଲ ଓ କୋରାନ୍ ମତରେ ଇସ୍ରାଏଲୀୟ ପ୍ରଥମେ ଆଦାମ୍ (ଆଦାମ୍) କୁ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ଓ ଆଦାମ୍ ପିତୃତ୍ୱ ଦାବୀ କରିବାକୁ ଶକ୍ତିରୁ ଇଭ୍ (ଇବା) କୁ ଗଢିଲେ ଓ ଏ ଦୁହେଁ ଏଡେନର ବଗିଚାରେ ରହୁ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ “ସବୁ ଗଛର ଫଳ ଖାଇବ କିନ୍ତୁ ଜ୍ଞାନ ବୃକ୍ଷର ଆଦାମ୍ ଫଳ ଖାଇବ ନାହିଁ ।” ଇସ୍ରାଏଲୀୟ ସଭାଦାନ ଇସ୍ରାଏଲ ଆଜ୍ଞା ଲବ୍ଧନ କରିବା ଲାଗି ଆଦାମ୍ ମତାଇଲା, କିନ୍ତୁ ପାରିଲା ନାହିଁ । ପରେ ଗୋଟିଏ ସାପ ବେଶରେ ଇଭ୍ କୁ ମତାଇବାରୁ ଇଭ୍ ସେ ଫଳ ଖାଇଦେଲା । ଇଭ୍ ଏହି ଯେଉଁ ସାପ କଲା ଏଥିପାଇଁ ତାର ବଶଧରମାନେ ଏହି ସାପରେ କଲୁଷିତ ହେଲେ । ବାଇବଲ ମତରେ ଇସ୍ରାଏଲୀୟ ପୁତ୍ର ଯୀଶୁ ପୃଥିବୀରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନିଜର ଚକ୍ର ଦାନପୂର୍ବକ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରି ଯାଇଥିଲେ ।]

ଆଦାମ୍ପୁମାରି — ବୈଦେ. ବ. (ଆ) — ଲୋକଗଣନା; ଦେଶବାସି ଲୋକ —

Ādamsumāri କର ସଂଖ୍ୟାକରଣ — Census; counting of men.

ଆଦାମି — ଦେ. ବ. (ବାଇବଲ ଲିଖିତ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଥମ ମନୁଷ୍ୟ ଆଦାମ୍ —

Ādami ବର୍ଣ୍ଣଧର) — ଆଦାମି (ଦେଖ) — Ādmi (See)

ଆଦାର — ୧. ବ. (ଆ + ଦା ଧାତୁ = ଆଦାର କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

Ādara ୧ । ସମ୍ମାନ; ମର୍ଯ୍ୟାଦା — 1. Respect; honour; reverence.

ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବାନ ପାଖରୁ

ଏବଂ ସେ ଆଦାରରେ ପଠାଇଲେ ତାଙ୍କୁ

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲୟ	ଉଚ୍ଚ	ଦ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଂ

୨ । ଅନୁରାଗ; ପ୍ରଣୟ—2 Esteem; fondness

୩ । ବାହ୍ୟକ ଯତ୍ନ—3. Outward respect

୪ । ଭକ୍ତି; ଶ୍ରଦ୍ଧା—4. Regard, veneration; devotion.

ଦେ. ବି.—ଖୋସାମତ୍ତ; ସକରୁଣ ପ୍ରାର୍ଥନା; ଅନୁସରଣ—

Flattery; imploring

ଅଦରଣୀ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଦର)—୧ । ଅଦର (ଦେଖ)

Ādaraṇī 1. Ādara (See)

୨ । ଅଦରବା କର୍ମ—2 The act of Ādaribhā (See)

ଅଦରଣୀୟ—ସ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅ+ଦୃ ଧାତୁ=ଅଦର କରିବା+କର୍ମ.)

Ādaraṇīya ଅନାୟ—୧ । ଗ୍ରହଣୀୟ—1. Acceptable.

(ଅଦରଣୀୟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ମାନମୟ—2. Honourable

୩ । ମାନବା ଯୋଗ୍ୟ—

3 Respectable; deserving honour.

୪ । ପୂଜ୍ୟ—4. Venerable.

୫ । ସେବନୀୟ—5 Fit to be served.

୬ । ଅବଲମ୍ବନୀୟ—6 Fit to be depended upon

ଅଦରଣୀ—ଗ୍ରା ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅଦର୍ଶ)—ଯାହାକୁ ମୂଳ କରି ରଖି

Ādaraṇī ଅନୁକରଣ କରାଯାଏ—Model.

ପୁଣ୍ୟମୟ ତୋ ପରଶେ, ତୋ ଉଦାର ଅଦରଣେ ।

ମଧୁସୂଦନ ଚନ୍ଦ୍ରଚୋପାଧ୍ୟାୟ ।

ଅଦର—ଦେ. ବି.—୧ । ଚିହ୍ନ, ଦାଗ—1. Mark; sign.

Ādarā ୨ । ଠେସକିଆ କାନ୍ଥ—2. Buttress

ଦେ. ବିଣ.—ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା—Accepted.

ଅଦରାଅଦର—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଗ୍ରହଣ ହୋଇ ଗ୍ରହଣ

Ādaraādari କରିବା—1. Accepting each other

ଆଶନାହି out of free choice.

୨ । ଥୁଆଥୋଇ; ବିବାହ ନ ହୋଇ ସ୍ୱାମୀ, ଶ୍ରୀରୂପରେ

ପରସ୍ପର ସହିତ ଚଳାଚଳ ହେବା—2 Living as

husband and wife without under-
going due form of marriage.

ଦେ. ବି.—୧ । ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ ପ୍ରଦର୍ଶନ—

1. Attachment to one another

୨ । ଖୋସାମତ୍ତ; ଅନୁରାଗ ପ୍ରାର୍ଥନା—

2 Flattery; imploring

୩ । ଶ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ଅସାମାଜିକ ପ୍ରଣୟ—

3 Living as husband and wife
without marriage.

ଅଦରବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଅଦର)—୧ । ସ୍ନେହ ସହକାରେ

Ādaribhā ଗ୍ରହଣ କରିବା—1. To accept with fond-
ness.

କଣ୍ଠୋର ଅଂଶର ଯହିଁ ବୋହଣିଆର ପ୍ରଣୟ ବୋଲିବୁ ଅଦର ସେ ।

ଭକ୍ତ. ଦେବେନ୍ଦ୍ରବେଳାସ ।

୨ । ସମ୍ମାନ କରିବା—2. To show respect

୩ । ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ବା ଗ୍ରହଣେ ଗ୍ରହଣ କରିବା—

3 To accept out of one's free will

ଏଣୁ ସେ ଦେଇ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଅଦରଣେ, ଅଦରେ ପ୍ରଦେୟ ମୁଣ୍ଡେ ।

ଭକ୍ତ. ଦେବେନ୍ଦ୍ରବେଳାସ ।

୪ । ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆପଣାର ପିତା, ମାତା, ଭ୍ରାତା, ଭଗିନୀ ବା

ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା—4. To take or
treat as one's own.

୫ । ସ୍ନେହ କରିବା—5. To fondle.

୬ । ଆଶ୍ରୟ କରିବା—6. To rely on; to depend
upon.

ସେ ସଙ୍ଗେ ସେବା ଅଦରଣ, ସେ କାମ ଅର୍ଥ ସେ ବାସ୍ତବ ।

କବିଭାସ. ଭଗବତ. ୪ର୍ଥ ।

୭ । ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଜାଣି ଗ୍ରହଣ କରିବା—7. To accept
(a thing) as unavoidable; to be recon-
ciled to one's lot.

ଅଦର୍ଶ—ସଂ. ବି. (ଅ+ଦୃଶ ଧାତୁ=ଦେଖିବା+ଅଧିକରଣ ଅ;

Ādarsa ଯହିଁରେ ଦେଖିବା ବସ୍ତୁ ଦେଖାଯାଏ)—୧ । ଦର୍ପଣ;

ଆଇନା—1 Looking glass; mirror.

୨ । ନମୁନା; ଯାହାର ଗୋଟିକୁ ଦେଖିଲେ ସେହି ଶ୍ରେଣୀର

ସବୁ ବସ୍ତୁକୁ ଦେଖିବା ପରି ହୁଏ—2. Sample

୩ । ଯାହାକୁ ମୂଳ ରୂପେ ନକଲ କରାଯାଏ—

3. Model.

ସଂ. ବିଣ.—୧ । ଅନୁକରଣ ଯୋଗ୍ୟ—1 Imitable.

୨ । ଅତୁଲ୍ୟ—2. Best; excellent

ଅଦର୍ଶବିଦ୍ୟାଳୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Ādarsabidyālaya ମଡେଲ ସ୍କୁଲ; ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର କର୍ତ୍ତୃ-

ପକ୍ଷର ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ପରୀକ୍ଷାତତ୍ତ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଯାହାକୁ

ଅଦର୍ଶ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ଅନ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ଶିକ୍ଷା

ଦେବେ—A model school

[ଦ୍ର.—ଏହିପରି ସରକାର ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଅଦର୍ଶ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ର ଓ

ଅଦର୍ଶ କାରଖାନା ସ୍ଥାପନ କରି ଅଛନ୍ତି ।]

ଆଦା—ଦେ. ବି—ଆଦାୟ (ଦେଖ)

Ādāe

Ādāya (See)

ଆଦାନ—ସଂ. ବି (ଅ+ଦା ଧାତୁ=ଦାନ କରିବା; ଗ୍ରହଣ କରିବା+

Ādāna

ଭକ୍ତ ଓ କର୍ମ. ଅନ)—

୧ । ଗ୍ରହଣ—1 Act of receiving.

୨ । ଗ୍ରହଣ—2. Acceptance

୩ । ବିବାହ ଦ୍ୱାରା ପରିବାର ମଧ୍ୟକୁ ଆନୟନ—

3. Act of bringing a person into the
family-circle by marriage.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ଦ୍ଵାରା ଚଢ଼ିତ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ଦା ମାତ୍ରାଦ୍ଵାରା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର । ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ଦା ମାତ୍ରାଦ୍ଵାରା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧି' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଅଶ୍ଵର ଆବରଣ; ଜିନ୍—

4. Equipment of a horse; saddle.

* । ରୋଗଲକ୍ଷଣ; ଜିଦାନ—

5. Symptoms of a disease

୬ । ଦାନ ଗ୍ରହଣ—6. Acceptance of a gift.

୭ । ଅସ୍ଵର —7. Realisation.

ଦେ. ବି—ଜରମାନା; ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ—Fine.

ପ୍ରଥମେ ଧୂବଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବ କାରଣଦଣ୍ଡ

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଦାନ କରୁଥିବା ଦେବ ଦଣ୍ଡ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରର ଶାସ୍ତ୍ର ।

ଅଦାନପ୍ରଦାନ—ସଂ. ବି. (ଅଦାନ+ପ୍ରଦାନ+ପ୍ରଦାନ; ବିପରୀତ

Ādānapradāna ସ୍ଵରୂପ ଶବ୍ଦ)—

୧ । ଦେବା ନେବା; ଦେଖିନେଖି; ଦାନପ୍ରଦାନଦ୍ଵାରା ଉଭୟ କାର୍ଯ୍ୟ—1. Giving and taking.

୨ । ବିନିମୟ—2 Exchange; interchange.

୩ । ବିବାହ ଦ୍ଵାରା ଏକ ପରିବାର ଦ୍ଵାରା କନ୍ୟା ଦାନ ଓ ଅପର ପରିବାର ଗ୍ରହଣ—3. Gift of a girl in marriage by one family and acceptance of the girl by the other.

୪ । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ଦ୍ଵାରା ବର କନ୍ୟା ଗ୍ରହଣ—4 Intermarriage

ଅଦାନ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଘାମାସର) ବି—ଅମ୍ବୁଅଦା (ଦେଖ)

Ādām Āmbaadā (See)

ଅଦାନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଦାନ)—

Ādāya ୧ । ଗ୍ରହଣ କରିବା; ନେବା—1. Taking.

ଆଦାୟ ୨ । ଅସ୍ଵର କରିବା—2 Realising

ଅଦା ୩ । ଧନ ଆଦି ସଂଗ୍ରହ କରିବା—

3. Collection of money.

୪ । ଆମଦାନ—4 Income; receipt.

* । ସମସ୍ତ ଗୁଣ୍ଠିତ ବସ୍ତୁର ପରିମାଣ—

5 Gross receipts.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସ୍ଵର କରାଯାଇଥିବା—1. Realised.

୨ । ସଂଗୃହୀତ—2. Collected.

ଅଦାନୁଅସ୍ଵର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଦାନ; ଅଦାନ+ଅସ୍ଵର)—

Ādāyaasula ୧ । ସବୁପ୍ରକାର ଆଦାନ—

ଆଦାନୁଅସ୍ଵର 1. All sorts of income.

ଅଦାନୁଅସ୍ଵର ୨ । ଅଦାନ—1. Receipt

ଅଦାନୁଜମା—ଦେ. ବି. (ଜମିଦାରୀ ସିଷ୍ଟମରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

Ādāyajamā ମଫସଲ ଜମା; ସେଉଁଜମା ବା ଶଜଣା ଜମିଦାରୀର ସମସ୍ତ ରାଜସ୍ଵରୁ ଅସ୍ଵର ହୁଏ—

Gross collection from an estate.

[ଦ୍ର—ଅଦାନୁ ଜମାରୁ ଜମିଦାର ଜର୍ଜିଷ୍ଟ ମାଲିକାନା କାଟି ରଖି ବାକୀ ଟଙ୍କା ସଜଣ ସବୁର ରାଜସ୍ଵମେଣ୍ଟକୁ ଦିଅନ୍ତି । ଏହି ସଜଣକୁ ସଦର ଜମା ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅଦି—ସଂ. ବିଶ. (ଅ=ପ୍ରଥମେ+ଦା ଧାତୁ=ଦେବା+କର୍ମ ଓ ଭାବ.

Ādi ଭାବ; ଯାହାକୁ ପ୍ରଥମେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ)—

୧ । ପୂର୍ବ; ଆଗେ ଘଟୁଥିବା—1. Prior.

(ଅନ୍ତ—ବିପରୀତ) ୨ । ସର୍ବପ୍ରଥମ; ଅଦ୍ୟ—2. Primary.

(ଯଥା—ଆଦି କବି ।)

୩ । ପ୍ରଥମେ ଘଟୁଥିବା—

3 First in point of time

୪ । ପ୍ରଥମ—4 First

* । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—5. Excellent.

୬ । ସର୍ବୋତ୍ତମ—6. Best.

ସଂ. ବି—୧ । ଆରମ୍ଭ—1. Beginning; commencement

୨ । ଆଦ୍ୟକାଳ; ଜନ୍ମକାଳ; ଆରମ୍ଭସମୟ—

2. Time of birth; time of commencement.

୩ । ମୂଳ—3 Root; origin.

୪ । କାରଣ; ହେତୁ—4. Cause

ଦେ. ଅ—୧ । ଇତ୍ୟାଦି; ପ୍ରଭୃତି—1. Etcetera.

୨ । ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ—2 And others

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦର ପୁରୋ 'ମୂ', 'ସେ' ଇତ୍ୟାଦି ଶବ୍ଦ ଲାଗିଲେ ବିକଳରେ 'ମୋ ଆଦି' 'ତାଙ୍କ ଆଦି' ଏହିପରି ହୁଏ ।]

ଯା ଅବତାର କର୍ମମାନ ମୋ ଆଦି କରନ୍ତି ବାସ୍ତବ—

ଜଗନ୍ନାଥ-ଭଗବତ ।

ଅଦିକନ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ସମ୍ଭବତଃ ଅଦିପୁରୁଷ)—ଆଦିପୁରୁଷ;

Ādikanda ଭଗବାନ—God.

ତାକୁ ନ ଯୋଗାଏ ରୂପର ପାଦ ହୁଏ

ସେ ବାହେ ଜଗତ ନିବାସ ଅଦିକନ୍ଦ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରର ଶାସ୍ତ୍ର ।

ଅଦିକବି—ସଂ. ବି (ଅଦି=ପ୍ରଥମ+କବି)—୧ । ପ୍ରଥମ କବି—The

Ādikabi first poet.

୨ । ବ୍ରହ୍ମା—2. Brahman.

୩ । ବାଲ୍ମୀକି—3. Sage Bālmiki

[ଦ୍ର—ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାସ କୌଣ୍ଡିନିୟୁନ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଶର ଦ୍ଵାରା ବକ କରିବାର ଦେଖି ବାଲ୍ମୀକି ମୂଳକ ମୁଖରୁ ଶ୍ଳୋକାକାରରେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ କବିତା ବାହାର ଥିଲା । ତେଣୁ ତାକୁ ଆଦିକବି ବୋଲାଯାଏ । ପୃଥିବୀର ସେହି ଆଦି ଶ୍ଳୋକ—

ମା ନିଷାଦ ପ୍ରତ୍ୟାଂ ଦୁମନଃ ଶାଶ୍ଵତଃ ସମାଃ

ସରଞ୍ଜେନିଥନାଦେକମଦ୍ୟଃ କାମୋହଃ ।

ଅଦିକରି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଆଦି)—୧ । ଇତ୍ୟାଦି—1. Etcetera.

Ādikari

ଭରବାହୁ ଯେତେ ଦେଇବ ବର

ବ୍ୟାମାଥ—ନରବେଶ୍ଵର ।

୨ । ଓନେର—2. And others.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ଘୈ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ନ୍

କର୍ମଳ ଦେବା ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ, ମିଳିଲେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଦି କର ।
ନରୋଥ. ଭଗବତ ।

ଅଦିକାରଣ—୧. ବି. (ଅଦି = ମୂଳ + କାରଣ = ଦେଉ)—

Ādikāraṇa ୧ । ମୂଳ ଦେଉ; ପ୍ରଥମ କାରଣ; ନିଦାନ; ଉତ୍ପତ୍ତି-
କାରଣ—1. Original cause; the root-
cause.

ଅଦିକାଳ—୨. ବି. (ଅଦି + କାଳ)—

Ādikāla ୧ । ଅବଦମାନ କାଳ; ଅତି ପୁରାତନ—
1. Time immemorial.

୨ । ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭକାଳ—

2. The beginning of the creation.

୩ । ସତ୍ୟଯୁଗ—୩. The Golden age

ଅଦିଗଙ୍ଗା—୪. ବି. (ଅଦି + ଗଙ୍ଗା)—ଗଙ୍ଗାନଦୀର ଶାଖାବିଶେଷ,
Ādigangā ପୁରୀ ଯେଉଁ ନଦୀବାଟେ ଗଙ୍ଗା ସମୁଦ୍ରରେ ପଡ଼ିଥିଲା—
Name of a branch of the Ganges.

[ଦ୍ର—ଏହି ନଦୀ କଲିକତା କାଳୀବାଟ ବାଟେ ବହିଯାଇ ଅଛି ।]

ଅଦିଗବିନ୍ଦୁ—୫. ବି. (ଅଧିକ ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭ୍ରାଷା)—

Ādijibabindu ଜୀବମାଣ୍ଡଳି ବିଶିଷ୍ଟ ଜୀବର ଅଦି ରେଶୁ—
Protoplasm

ଅଦିତଃ—୬. ଅ. (ଅଦି + ତତ୍)—୧ । ସର୍ବାଗ୍ରେ; ପ୍ରଥମେ—

Āditah 1 At first.

୨ । ଆଦ୍ୟରୁ; ପ୍ରଥମରୁ—

2. From the beginning.

୩ । ପୂର୍ବେ—୩. Previously.

ଅଦିତେୟ—୭. ବି. ପୁ. (ଅଦିତ = ଦେବମାତା, କଣ୍ୟପତ୍ନୀ +
Āditeya ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଏୟ)—ଦେବତା; ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଦେବଗଣ—
The Deities; Indra and other gods of
the Hindu-Pantheon

ଅଦିତ୍ୟ—୮. ବି. (ଅଦିତ = ଦେବମାତା + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଯ)—

Āditya ୧ । ଦେବତା—1. Deity.

୨ । ଦ୍ଵାଦଶ ଅଦିତ୍ୟଗଣ—

2. The twelve sun-gods.

[ଦ୍ର—ଦ୍ଵାଦଶ ଅଦିତ୍ୟ; ଯଥା—୧ । ଧାତା, ୨ । ଅର୍ଯ୍ୟମା, ୩ ।
୧ନ୍ଦ୍ର, ୪ । ବରୁଣ, ୫ । ଇନ୍ଦ୍ର, ୬ । ବିଶ୍ଵାକ, ୭ । ପୁଷ୍ଟ, ୮ ।
ପର୍କନ୍ୟ, ୯ । ଅଶ୍ଵମାନ, ୧୦ । ଭବ, ୧୧ । ଉଷ୍ମା, ୧୨ । କଷ୍ଟୁ ।
ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧୨ ଶ ।]

୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟ; ରବି—୩. The Sun.

୪ । ଅକ୍ଟଗୋନ; ଅରଣ୍ୟ ଗଛ—

4. Calotropis Gigantea (plant)

୫ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ପୁନଃସ୍ଵ ନକ୍ଷତ୍ର—

5. (astronomy) The 7th asterism.

୭ । ରବିବାର—6. Sunday.

ଦେ. ବି—ଦେଶବିଶେଷ—Name of a country.

ଅଦିତ୍ୟ ଦେଶର ପଦ୍ମସେନ ନରପତି

ପ୍ରବେଶିଲା ସେହି ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣବର ବାଚସ୍ପତି । ସାରଳା ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ ।

ଅଦିତ୍ୟପତ୍ରା—୮. ବି. (ଦୈତ୍ୟକ)—ଅଶ୍ଵୋରବିଧି ନାମକ ଶାଳ-
Ādityapatra ଗୁଳ୍ମ—A plant.

ଅଦିତ୍ୟବାର—୯. ବି—ରବିବାର—Sunday.

Ādityabāra

ଅଦିତ୍ୟଭକ୍ତା—୧୦. ବି—ଅଦିତ୍ୟପତ୍ରା (ଦେଖ)

Ādityabhaktā Ādityapatra (See)

ଅଦିତ୍ୟାଦି ନବଗ୍ରହ—୧୧. ବି—ହିନ୍ଦୁଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର,
Ādityādi nabagraha ମଙ୍ଗଳ, ବୁଧ, ବୃହସ୍ପତି, ଶୁକ୍ର, ଶନି
ରାହୁ ଓ କେତୁ ଏହି ନଅଟି ଗ୍ରହ—Nine planets
(according to Hindu astronomy)
headed by the sun; viz, the Sun,
the Moon, Mars, Mercury, Jupiter,
Venus, Saturn, the Ascending node
and the Decending node

ଅଦିତ୍ତା—୧୨. ବି. (ଅ = ବିପରୀତାର୍ଥ + ତା ଧାତୁ = ଦେବା + ସନ୍ ।

Āditsā ଅ + ଶ୍ଚା. ଅ)—ଗ୍ରହଣେତ୍ତା; ନେବାର ଇଚ୍ଛା—

A desire to take or accept.

ଅଦିତ୍ସ—୧୩. ବିଶ. (ଅଦିତ୍ତା + ଇ)—ଗ୍ରହଣେତ୍ତୁ—

Āditsu Desirous of taking.

ଅଦିଦମ୍ପତି—୧୪. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦି + ତମ୍ପତି)—

Ādidampati ବାଇବଲ୍ ଓ କୋରନ୍ ମତରେ ଏତେନ
ବିଗିଲରେ ବିହାରକାରୀ ଜଗତର ପ୍ରଥମ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ଦମ୍ପତି,
ଅଦାମ୍ ଓ ଇଭ୍—The first human pair
created by God—Adam and Eve.

ଅଦିଦେବ—୧୫. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦି + ଦେବ; ସଂସାରର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଭୁ)—

Ādideba ୧ । ପରମେଶ୍ଵର—1 God.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ—2. Bishnu.

୩ । ଶିବ; ମହାଦେବ—3. Siba.

୪ । ବ୍ରହ୍ମା—4. The Creator.

୫ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—5. The sun.

ଅଦିନାଥ—୧୬. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦି + ନାଥ)—ଅଦିଦେବ (ଦେଖ)

Ādinātha Ādideba (See)

ଅଦିନାୟ—୧୭. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦି + ନାୟ)—

Ādināri ୧ । ଆଦ୍ୟାଶକ୍ତି; ଜଗତର ସୃଷ୍ଟିକାରଣୀ ଶକ୍ତି—

1 The primordeal creative energy.

୨ । ଦୁର୍ଗା—2. Goddess Durga.

୩ । ପ୍ରକୃତି—3. Nature.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂଜିତ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଦିପର୍ବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପୂଜିତ ହେବାଦ୍ୱାରା ଯେବେ ଏ ଚକ୍ରାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ବା' ନ ମିଳିଲେ 'ବାହ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଖୋଜିବେ; 'ଅର୍' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଖୋଜିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏହି ପ୍ରକୃତିକାଠାରୁ ଏ ସୃଷ୍ଟି ଜାତ ହୋଇଥିବା ବିଷୟ ଶାସ୍ତ୍ରାଦିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।]

ଅଦିପର୍ବ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦି + ପର୍ବ = ଅଧ୍ୟାୟ) —କୌଣସି ପ୍ରଥମ
Ādiparba ବିଶେଷତଃ ମହାଭାରତର ୧୮ ଶ୍ଳୋକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ
ଶ୍ଳୋକ—The first canto of a work
(specially the Mahābhārata)

ଅଦିପୁରାଣ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦି + ପୁରାଣ) —ବ୍ରହ୍ମପୁରାଣ—
Ādipurāṇa The Brahma Purāṇa

ଅଦିପୁରୁଷ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦି = ପ୍ରଥମ + ପୁରୁଷ = ବ୍ୟକ୍ତି) —
Ādipurusha ୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଗୋତ୍ରର ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି
ବା ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ—1. The progenitor of a
race

୨ । ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ; ପରମେଶ୍ୱର—

2 God, the Creator.

ଦେ. ବି.—ଅଦମ୍ (ଦେଖ)

Ādam (See)

ଅଦିବାସ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଧିବାସ) —ଅଧିବାସ (ଦେଖ)

Ādibāsa Adhibāsa (See)

ଅତି ଅଦିବାସ ଘନ କାଳ ହେବେ କହ ।

ଏମନ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କର ଗୁଣଗୁଣ ସହ ।

ବ୍ୟକ୍ତି/ଅ ବଚନସମାପଣ ।

ଅଦିବିଦ୍ୱାନ୍—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅଦି + ବିଦ୍ୱାନ୍) —ଜଗତର ପ୍ରଥମ ପଣ୍ଡିତ
Ādibidwān କପିଳ ମୁନି—Sage Kapila, the first
learned man of the world.

ଅଦିବ୍ରାହ୍ମସମାଜ—ଦେ. ବି. ରାଜା ରାମମୋହନ ରାୟଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ବ୍ରାହ୍ମ-
Ādibrāhmasamāja ସମାଜ—The original or
prime Brāhma samāja started by
Rājā Rāmamohana.

[ଦ୍ର—କେଶବଚନ୍ଦ୍ର ସେନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂସ୍କୃତ ନବ ବ୍ରାହ୍ମସମାଜ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏ ବ୍ରାହ୍ମସମାଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ।]

ଅଦିଭୂତ—ସଂ. ବି. (ଅଦି = ପ୍ରଥମରେ + ଭୂତ = ହୋଇଥିବା) —
Ādibhūta ପ୍ରଥମେ ଘଟିଥିବା—Which took place
first.

ଅଦିମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ.) —ଅଦମ୍ (ଦେଖ)

Ādim Ādmi (See)

ମିଥ୍ୟା ବୁଦ୍ଧି କଷ୍ଟ—ବହୁଳ କରଣଦ୍ୱାରା ଅଦମ୍—ଅକାରମେହଃ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ ।

ଅଦିମ—ସଂ. ବି. (ଅଦି = ପ୍ରଥମ + ଭୂତ. ମ) —

Ādima ୧ । ପ୍ରଥମ; ଅଦ୍ୟ; ପ୍ରଥମରୂପ (ବସ୍ତୁ) —

1. First; primordial.

୨ । ଅଦ୍ୟରେ ଘଟିଥିବା—

2. Which happened first.

ଅଦିମକାଳ—ସଂ. ବି. (ଅଦିମ + କାଳ) —

Ādimakāla ୧ । ପୂର୍ବକାଳ; ଅବଦୃଶ୍ୟ କାଳ—

1 The past; time immemorial.

୨ । ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭ କାଳ—

2. The beginning of the creation.

ଅଦିମନିବାସୀ—ସଂ. ବି. (ଅଦିମ + ନିବାସୀ) —କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ
Ādimanibāsī ପୂର୍ବକାଳରେ ବା ପ୍ରଥମରେ ବାସ କରୁଥିବା
(ଅଦିମନିବାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) (ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜାତି) (ଯଥା—କବି;
କୋଙ୍କ, ସାନ୍ତାଳ ପ୍ରଭୃତି ଅନାଦି ଲୋକ—Aboriginal.

ସଂ. ବି.—କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗ ପୂର୍ବରେ ବାସ
କରୁଥିବା ଲୋକ—The aborigines.

ଅଦିମଯୁଗ—ସଂ. ବି. (ଅଦିମ + ଯୁଗ = ସମୟ) — ସତ୍ୟଯୁଗ—

Ādimajuga The Golden age.

ଅଦିମାତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଦି + ମାତା) —ଅଦ୍ୟମାତା (ଦେଖ)

Ādimātā Ādyamātā (See)

ଅଦିମି—ଗ୍ରା. ବୈଦେ. (ଆ.) ବି.—ଅଦମ୍ (ଦେଖ)

Ādimi Ādmi (See)

ଅଦିମୂଳ—ସଂ. ବି. (ଅଦି + ମୂଳ; ସୃଷ୍ଟିର ଆଦ୍ୟକାରଣ ବା ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା) —
Ādimūla ଭଗବାନ, ବିଷ୍ଣୁ; ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—

An epithet of Bishnu.

ଯଦ୍ଦି ଦେଖନ୍ତି ଅତି ତାଳ, ନାହିଁ ଗୁଲୁଲୁ ଅଦମ୍—ଭୂପତି ଗୋପବନ୍ଧୁ ।

ଅଦିଯୁଗ—ସଂ. ବି. (ଅଦି + ଯୁଗ = ସତ୍ୟଯୁଗ) —

Ādijuga The Golden age

ଅଦିରସ—ସଂ. ବି. (ଅଦି = ପ୍ରଥମ ବା ଭଲୁଷ୍ଟ + ରସ = ମନୋଭାବ) —
Ādirasa ସାହିତ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ରସମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ରସ;

ଶ୍ରଦ୍ଧାର ରସ—The sentiment of Love;
(in literature; amatory sentiment.

ଅଦିରସିଆ—ଦେ. ବି. (ଅଦିରସ ବିଷୟରେ ରସିକ; ଯେଉଁ ପାଠକ—

Ādirasī ମାନଙ୍କୁ ଆଦିରସପଦ୍ଧତି ସାହିତ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲଗେ—
ଆଦିରସିଆ (readers) Loving literature dealing
ଆଦିରସିଆ with the sentiment of love.

ଅଦିରାଜ—ସଂ. ବି. (ଅଦିମ = ପ୍ରଥମ + ରାଜନ୍ = ରାଜା) —

Ādirāja ୧ । ପୁରାଣ ମତରେ ପୃଥିବୀର ସର୍ବପ୍ରଥମ ରାଜା ପୃଥୁ;
(ପୁରୁବର୍ଣ୍ଣାୟ ରାଜା, ଏ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନକ ପୃଥୁ) —

1. An epithet of king Pruthu, the 1st
king on earth.

୨ —ବୈବସ୍ୱତ ମନୁ—2. An epithet of

Baibaswata Manu

ଅଦିଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଆ + ଦିଷ୍ ଧାତୁ = ଦାନ କରିବା; ଅନୁମତି ଦେବା

Ādishta + କର୍ମ.ତ) —୧ । ଯାହାପ୍ରତି କୌଣସି ଅଦେଶ ଦିଆ-
(ଅଦେଶ—ବି) ଯାଇଥାଏ; ଆଜ୍ଞାପ୍ରଦାନ; ଆଦେଶପ୍ରାପ୍ତ; ଅନୁଜ୍ଞାତ—

(ଅଦିଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Ordered to do a thing

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଞ, ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଊ
୨	ଈ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇୟ	ଊ	ଋ

୨ । ଯାହା ଅଦେଶ କର ଯାଇଥାଏ—2 That which has been ordered to be done.

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ନିୟୁକ୍ତ—

3. Employed; engaged; deputed.

୪ । କଥୁକ; ଉପଦେଶ—4. Said; advised.

କ.—୧ । ଅଦେଶ; ଅଜ୍ଞ—1. Order.

୨ । ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ—2 The leavings of a meal, orts.

ଅଦିଷ୍ଟସନ୍ଧି—ସଂ. କ. (ଅଦିଷ୍ଟ + ସନ୍ଧି)—ଯେଉଁ ସନ୍ଧି ବା ଶାନ୍ତି-
Adishtasandhi ସ୍ଥାପନରେ ଏକ ପକ୍ଷର ଅଦେଶରେ ସର୍ତ୍ତ-
ମାନ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୁଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ କରନ୍ତି—

A treaty in which one party dictates terms and the other party evacuates the country.

ଆଦିନାବା—ସଂ. କ. (ଅ = ଅଦିଶ୍ଟ + ଦାନ = ଦେବ୍ୟ + ଅଦ୍ଧ ଅର୍ଥରେ.
Ādinaba ବ; କମ୍ପା ଅ + ଦା ଧାତୁ = ଦାନ ଦେବା +
ଭବ. ଇ—ଯହିଁରେ ଲୋକ ଅଦିଶ୍ଟ ଦୁଃଖୀ ହୁଏ)—

୧ । ଦୋଷ—1. Fault; defect.

୨ । କ୍ଳେଶ; ଅସୁଖ—2. Trouble.

୩. କଣ.—୧ । ଦୁର୍ଦ୍ଦମ—1. Wicked; untamable.

୨ । ଦୁରନ୍ତ, ଦୁଃଖଦାୟକ—2. Troublesome.

ଆଦିପାନ—ସଂ. କ. (ଅ = ସମ୍ପାଦ + ପାନ ଧାତୁ = ପାପ ଦେବା + ଭବ
Ādīpana କର୍ତ୍ତୁ. ଅନ)—ଉଦ୍ଦୀପନ; ସନ୍ଦୀପନ—
1. Illumination, excitement.

୨ । ଚୂନ ବା ଗୁରୁଳ ମସ୍ତୁକ୍ତାସ ମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟାଦି ପୂର୍ବରୁ
ବେଦୀ ଓ ଘରର କାନ୍ଥ ବାଡ଼ରେ ଚିତା ଦେବା—

2. Whitening or painting of the walls and floor with lime and rice pigment on festive occasions.

ଆଦୃତ—ସଂ. କଣ (ଅ + ଦୃ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଇ)—୧ । ଅଦରପ୍ରାପ୍ତ;
Ādruta ସମ୍ମାନିତ—1. Honoured; respected.

(ଅଦର—କ) ୨ । ପୂଜିତ—2 Adored

(ଅଦୃତ—ଶ୍ରୀ) ୩ । ଅନୁମୋଦିତ—3. Approved.

(ଅନାଦୃତ—ବିପରୀତ) ୪ । ଅପ୍ରମତ୍ତ; ପ୍ରମାଦଶୂନ୍ୟ—

4. Free from errors

୫ । ଅଦରଯୁକ୍ତ—5. Respectable; honourable.

ଆଦୃଶ୍ୟ—ଗ୍ରା. କି. କଣ. (ସଂ. ସଦୃଶ)—୧ । ଉଷଦ୍; ସାମାନ୍ୟରେ;
Ādrūṣya ଅଳ୍ପଦେ—1 Slightly.

(ଯଥା—ମତେ କର ଆଦୃଶ୍ୟ ଦେଖାଉଛି ।)

୨ । (ଅମୃତ) ସହିତ ଉଷଦ୍ ସାଦୃଶ୍ୟ ଥାଇ—

2. Having a slight similarity with.

(ଯଥା—ଏ ଡିଅକ୍ସ ମାଆ ଅଦୃଶ୍ୟରେ ଗଢ଼ା ।)

ଅଦେୟ—ସଂ. କଣ. (ଅ + ଦା + କର୍ମ. ଯ.)—ଅଦାନକରଣିକା
Ādeya ଯୋଗ୍ୟ; ଗ୍ରହଣୀୟ—Acceptable

ଅଦେର ଅଦେରି—ଗ୍ରା. କଣ. ଓ କ.—ଅଦର ଅଦର (ଦେଶ)

Āderā āderi

Ādarā ādari (See)

ଅଦେରିବା—ଗ୍ରା. କି.—ଅଦରିବା (ଦେଶ)

Āderibā

Ādaribā (See)

ଅଦେଶ—ସଂ. କ. (ଅ + ଦିଶ୍ ଧାତୁ = ଦାନ କରିବା; ଅନୁମତି ଦେବା
Ādeśa + ଦାବ. ଅ)—୧ । ଅଜ୍ଞ—1. Order, bidding.

(ଅଦିଷ୍ଟ—ବିଶ) ୨ । ଅନୁମତି; ଅନୁଜ୍ଞ—2. Permission.

୩ । (ବ୍ୟାକରଣ; ଏକ ବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣର
ଅବସ୍ଥା ବା ପ୍ରସ୍ତାବ—

(grammar) Substitution of one letter in the place of another letter.

୪ । ନିୟମ—4. Rule.

୫ । ଉପଦେଶ—5. Advice.

୬ । କଥନ—6. Speaking.

୭ । ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଫଳ—7. The result of astronomical calculation.

ଅଦେଶକ—ସଂ. କଣ ପୁଂ. (ଅ + ଦିଶ୍ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ—ଯେ ଅଦେଶ କରନ୍ତି
Ādeśaka ବା ଦିଅନ୍ତି)—

(ଅଦେଶିକା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ସେନାପତି—1. General, commander-in-chief.

୨ । ନେତା—2. Leader.

୩ । କାରଖାନା ଆଦିର ଉପରିସ୍ଥ ପରିଚାଳକ ବା ଚଳଣିକା
ଦାତା—3. A director.

ଅଦେଶପତ୍ର—ସଂ. କ. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ସଂ. ଅଦେଶ + ପତ୍ର)—
Ādeśapatra ହୃଦୟମାମା; ଅଜ୍ଞାପତ୍ରିକା—

A written order.

ଅଦେଶିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ. ଅଦେଶ)—

Ādeśibā ୧ । ଅଜ୍ଞାଦେବା—To order.

ଶାଲ୍ୟଙ୍କୁ ଅଦେଶେ ଗର ବେଶେ ନିଅ ରଥ ।

ସାଧାଧା. ବେଶିସହାର ।

୨ । ହୃଦୟ ଜାରି କରିବା—To publish or promulgate an order.

୩ । ଉପଦେଶ ଦେବା—3. To advise.

ଅଦେଶୀ—ସଂ. କଣ ପୁଂ. (ଅ + ଦିଶ୍ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ ମା. ୧ ବ.)—
Ādeśī ୧ । ଅଦେଶକର୍ତ୍ତା—1 Giving order

(ଅଦେଶିକା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଉପଦେଶ—2. Giving advice.

ସଂ. କ. ପୁଂ.—ଦୈବଜ୍ଞ; ଗଣକ—A fortune-teller.

words of the lines are similar.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

[୧—ଅଦ୍ୟସମ୍ପଦ ଦୂର ପ୍ରକାରର; ଯଥା—

୧ । ପ୍ରତି ପଦର ଅରମ୍ଭରେ ଦୂର ବା ତତୋଽଧିକ ସମ୍ପଦ
ଥାଏ । ଯଥା—

ମାଧବା ମାଧବାକ୍ଷ୍ମ ରୁଣିବେ ଶୋଭା

ମାନ ମାନବଦା କର ଅଥାମୁଖେ ରହ । ଗୋଲକ ଦକ୍ଷିଣେ ।

୨ । ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପଦର ଅରମ୍ଭରେ ସମ୍ପଦ ଥାଏ ।

ଯଥା—

କରକରଣୀ ଶୁଣି ସୁଲକ୍ଷ୍ମ

କର କର ଲଗ୍ ବୁଝି ବସିବେ ବହୁ । ଲକ୍ଷ୍ମ ବୈଦେହ୍ୟବଳାପ ।

ଅଦ୍ୟଶ୍ରୀକ—୩. ବ. (ଅଦ୍ୟ + ଶ୍ରୀ)—ଅଶ୍ୱେତାମ୍ବର ପରବନରେ

Ādyaśrāddha ବିହତଶ୍ରୀକ, ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

କରାଯିବା ମୃତର ଏକାଦଶ ଦିନରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶ୍ରୀକ—

Śrāddha or offering of boiled rice to

the soul of a deceased person on the
11th day of death.

ଅଦ୍ୟା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ (ଭୁଲ —ତେ. ଅଦେ)—

Ādya ଘରଭଡ଼ା—House-rent

୩. ବ. (ଅଦ୍ୟ = ପ୍ରଥମ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

୧ । ପ୍ରଥମେ ଜନ୍ମି ଥିବା—1. Born at first.

୨ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ—

2 Existing from the beginning.

୩. ବ. ଶ୍ରୀ—ପୃଥିବୀର ଅଦ୍ୟାଶକ୍ତି; ଦୁର୍ଗା; ଯୋଗମାୟା—

The Goddess Durgā.

ଅଦ୍ୟାନୁପ୍ରାସ—୩. ବ. ଶ୍ରୀ—ଶବ୍ଦାଳଙ୍କାରବିଶେଷ; ଯେଉଁ କବିତାର

Ādyanuprāsa ପ୍ରଥମ ପାଦର ଅଦ୍ୟ ଅକ୍ଷର ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ

ପାଦର ଅଦ୍ୟ ଅକ୍ଷର ସମାନ ଥାଏ । (ଉଚ୍ଚଙ୍କ

ବୈଦେହ୍ୟବଳାପ ଓ ଅଭିମନ୍ୟୁଙ୍କ ବିଦଗ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାମଣିରେ

ଏଥର ଭୂର ଭୂର ଉଦାହରଣ ଅଛି । ଅଦ୍ୟ ସମ୍ପଦ

ଦେଖ ।)—A composition in which

the first portion of the lines tally in

sound with each other.

ଅଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧି—୩. ବ. (ଅଦ୍ୟା + ବୁଦ୍ଧି)—ପ୍ରାଣୀ ବା ମନୁଷ୍ୟ ସାଧାରଣର

Ādya-buddhi ସ୍ୱାଭାବିକ ମାନସିକ ବୁଦ୍ଧି; ପ୍ରାଣୀର ସହଜ ବୁଦ୍ଧି—

Instinct

[୧—ପିଲା ଜନ୍ମ ହେଲାକ୍ଷଣି ମାଆର ପ୍ରାଣକୁ ରକ୍ଷା

ଶାଳବା, ବାହୁଣୀ ଜନ୍ମ ହେଲାକ୍ଷଣି ଗୁଲିବା—ଏ ସବୁ ଜାକର

ଅଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧିର ଫଳ ଅଟେ ।]

ଅଦ୍ୟାରମ୍ଭ—୩. ବ. (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର; ଅଦ୍ୟ + ଅରମ୍ଭ)—

Ādya-rambha ପ୍ରଥମ ଅରମ୍ଭ—The beginning

ଅଦ୍ୟାଶକ୍ତି—୩. ବ. ଅବିମାତା (ଦେଖ)

Ādyaśakti Ādimātā (See)

ଅଦ୍ୟୁ—ଦେ. ଶି. ବ. ଶ୍ରୀ—ଅଦ୍ୟରୁ; ପ୍ରଥମରୁ ଆରମ୍ଭ କର—

Adyū From the beginning.

ଅଦ୍ୟୁନ—୩. ବ. ଶ୍ରୀ (ଅ + ଦନ୍ ଧାତୁ = ପୋଷିବା; ଶେଳବା +

Ādya-na କର୍ତ୍ତୃ. ତ; ଯେ ଅମଣାକୁ କେବଳ ପୋଷେ)—

(ଅଦ୍ୟୁନା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଔଦରକ; ପେଟ—

1. Greedy; gluttonous.

୨ । ଅତିଶୟ ବୁଲୁଣୀକୃତ—

2. Feeling very hungry.

୩ । ବିକଳାଶାସକ୍ତି; ପର ଅପେକ୍ଷା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ହେବାର ଅଶା

ସାହାର ନ ଥାଏ—

3. Devoid of the sense of rivalry

or of excelling others.

୪ । ସ୍ୱାର୍ଥପର—4. Selfish

୫ । (ଅଦ୍ୟ = ଅରମ୍ଭ + ଉନ = ଘନ)—ଅଦରହତ;

ଅଦ୍ୟୁନ—5. Having no beginning.

୬ । ଯାହାର ମୂଳ ବା ଜନ୍ମ ଅନିର୍ଣ୍ଣୟ—

6 Whose beginning in untraceable,

ଅଦ୍ୟୋତ—୩. ବ. (ଅ = ବିଶେଷ + ଦ୍ୟୁତ ଧାତୁ = ପ୍ରକାଶିତ ହେବା

Ādyota + ଭାବ. ଅ)—ପ୍ରକାଶ; ବିକାଶ—

Exhibition; dawning

ଅଦ୍ୟୋପାନ୍ତ—୩. ବ. ବ. ଶ୍ରୀ ଓ ଅ (ଦ୍ରବ୍ୟ; ଅଦ୍ୟ = ପ୍ରଥମ + ଉପାନ୍ତ

Ādyopānta = ଶେଷ)—ଅଦ୍ୟନ୍ତ (ଦେଖ)

Ādyanta (See)

ଅଦ୍ର—ପ୍ରା. ବ. (ସଂ ଅଦ୍ର)—ଅଦ୍ର, ଡେବା—

Ādra Wet; moist.

ଅଦ୍ରପାଦେ ପଡ଼ିଲେ ଶେଷେ ପ୍ରବେଶେ । ପ୍ରାଣ, ନଳକର ।

ଅଦ୍ରବା—ପ୍ରା. ଶି. — ୧ । (ଗାଈ ଗର୍ଭିକା ହେବା—1. (a cow).

Ādribā To be pregnant; to conceive.

୨ । ଅଦରବା (ଦେଖ)

2 Ādaribā (See)

ଅଦ୍ରିୟମାଣ—୩. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଅ = ବିଶେଷଭାବରେ + ଦ୍ର ଧାତୁ + କର୍ମ.

Ādriyamāna ଅନ)—ଯାହାକୁ ଅଦର କରାଯାଇଅଛି—

ଅଦ୍ରିୟମାଣ—ଶ୍ରୀ

1 Fondled.

୨ । ମାନ୍ୟର ପାତ୍ର—2. Venerable.

ଅଧରୁପିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ—୧ । ଅଠଅଣା—

Ādharupīā 1. Annas eight

୨ । ଅଠଅଣା—2. An eight-anna bit.

ଅଧାନ—୩. ବ. (ଅ + ଧା ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା; ସ୍ଥାପନ କରିବା

Ādhāna + ଭାବ. ଅନ)—

୧ । ରଖିବା—1. Laying; placing.

୨ । ଗ୍ରହଣ—2. Taking; receiving.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଶବ୍ଦର ସ୍ୱରୂପ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅଛି ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅଛି ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା ଦରକାର ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏକା ଓ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଶ୍ରେଣୀରେ, ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାଦେୟ ବର୍ଣ୍ଣର ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଦେବା । ଉଦା—
‘ବା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାହ’ ଶ୍ରେଣୀରେ; ‘ବୁ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଶ୍ରେଣୀରେ; ‘ବଧୁ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଧୁ’ ଶ୍ରେଣୀରେ; ‘ଅର୍ଥା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅର୍ଥା’ ଶ୍ରେଣୀରେ; ‘ଅଲକ୍ଷ୍ୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅଲକ୍ଷ୍ୟ’ ଶ୍ରେଣୀରେ

୩ । ଧାରଣ—3. Holding, containing

୪ । ବନ୍ଧନ ରଖିବା—4. Pledging.

୫ । ଗଢ଼ିତ ରଖିବା—5. Depositing

୬ । ଉତ୍ପାଦନ; ଜନ୍ମ କରିବା—6. Begetting

୭ । ପ୍ରତିଭୁ; ଜମିନ୍—7. Surety.

୮ । ଗର୍ଭାଧାନସମ୍ବନ୍ଧ—8. The ceremony of impregnation amongst the Hindus prior to conception.

୯ । ଶ୍ରୀ ଗର୍ଭରେ ଗର୍ଭ୍ୟ ଗ୍ରାସନ—9. Impregnation.

୧୦ । ଦୋମାଗ୍ନି ଗ୍ରାସନ—10. Ceremonial kindling of the sacrificial fire.

୧୧ । ଅଗ୍ନିକୁ ଜଳାଇବା; ଲଗାଇବା—11. Kindling of fire.

୧୨ । ପାତ୍ର—12. Receptacle.

୧୩ । ସଞ୍ଚାର—13. Diffusion or access (of vitality or strength in the system)
(ଯଥା—ବଳାଧାନ)

ଅଧ୍ୟାୟ—୧୦. ବ. (ଅଧ୍ୟାୟ + ଭାବ. ଭବ)—

Ādhānika ଅଧ୍ୟାୟ ୮ (ଦେଖ)

Ādhāna 8 (See)

ଅଧାର—୧୦. ବ. (ଅଧାର + ଧାର = ଧାରଣ; ଧାରଣ କରିବା +
Adhāra ଅଧ୍ୟାୟ ୮)—

୧ । ଅଧାରଧିକାରଣ (ଦେଖ)

1. Ādhārādhikarāṇa (See)

୨ । ଧାରଣ କରି ରଖିବାର ପାତ୍ର—2. Receptacle

୩ । ସ୍ଥାନ—3. Place.

୪ । ପାତ୍ର—4. Pot; basin.

୫ । ଜଳ ସଞ୍ଚୟ ସ୍ଥାନ—5. Reservoir

୬ । ଅଳକାଳ; ପାଣି ରହିବା ପାଇଁ ଗଛ ମୂଳରେ କରାଯିବା
ମନ୍ଦା ବା ମଳା—6. A basin constructed
at the foot of a tree to water it.

୭ । ଅସମ୍ବଳ; ସମ୍ବଳଣ—7. Assembling; placing.

୮ । ଅଶ୍ରୟ; ଅବଲମ୍ବନ—8. Refuge; resort; protection.

ଦେ. ବ. (୧୦. ଅଧାର)—୧ । ପକ୍ଷିଶାବକମାନଙ୍କୁ

ଆସାର ସେମାନଙ୍କ ମାତା ଯେଉଁ ଅଳ୍ପର ଅଳ୍ପ ଦିଏ—
ଆସାର 1. Food which a mother-bird
brings and puts into the mouth of
her young ones.

ଏହିପରି ବାକ୍ୟର ଲକ୍ଷଣ ନିମ୍ନ

କିନ୍ତୁ ଅଧ୍ୟାୟର ଚ ବର୍ଣ୍ଣର ଗୁଣ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଅଧ୍ୟାୟ ।

୨ । ଆହାର; ଖାଦ୍ୟ—2. Food.

ବହୁଳ ସ୍ୱପ୍ନ ଅଧାର ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଛି

ସୁଖରେ ରହିବା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭଲ ଭଲ ବାଛି । ସାରଳାମହାଭାରତ. ମଧ୍ୟ ।

ଅଧ୍ୟାୟଧିକାରଣ—୧୦. ବ. (ଅଧାର + ଅଧ୍ୟାୟ)—

Ādhārādhikarāṇa ୧ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସ୍ଥାନ ବା ପାତ୍ରବାଚକ
ଅଧ୍ୟାୟ—1. (Grammar) A class of locative case

[ଦ୍ର—ଏକଦେଶ, ବିଷୟ, ବ୍ୟାପ୍ତି ଓ ସାମାନ୍ୟ ଲେଖରେ

ଅଧ୍ୟାୟଧିକାରଣ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରକାର; ୧ ଏକଦେଶ, ଯଥା—ବିଶ୍ୱରେ

(ବିଶ୍ୱର ଏକ ଦେଶରେ) ବାଦ ଅଛି । ୨ ବିଷୟ, ଯଥା—

ଅଧ୍ୟାୟନରେ (ଅଧ୍ୟାୟନ ବିଷୟରେ) ତାହାର ଅନୁରୋଧ ନାହିଁ ।

୩. ବ୍ୟାପ୍ତି, ଯଥା—ଭିତରେ (ଭିତରମାମ ବ୍ୟାପ୍ତି) ଭିତର ଅଛି ।

୪. ସାମାନ୍ୟ, ଯଥା—ବରଗଛ ମୂଳରେ (ମୂଳ ସମୀପରେ)
ବାସନାଏ କରିଛି ।]

ଅଧ୍ୟାୟଧେୟ ଭାବ—୧୦. ବ. (ଅଧାର + ଅଧ୍ୟାୟ + ଭାବ)—

Ādhārādheya bhāva ପାତ୍ର ଓ ଚିତ୍ତଧାରଣ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା

ସମ୍ବନ୍ଧ—The relation between the

container and the thing contained

ଅଧି—୧୦. ବ. (ଅଧାର + ଧାର = ଧାରଣ କରିବା; ଗ୍ରାସନ କରିବା +

Ādhi ଅଧ୍ୟାୟ ୮. ଭାବ. ଅଧାର + ଧାର + ଭାବ)—

୧ । ବନ୍ଧନ—1. Pledge.

୨ । ଗଢ଼ିତ ବସ୍ତୁ—2. Deposited article.

୩ । ବ୍ୟସନ—3. Being addicted to vice;
vicious habits.

୪ । ଅପତ୍ତି—4. Objection.

୫ । ବିପଦ—5. Danger; distress.

୬ । ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନତା—6. Anxiety.

୭ । ମନଃସ୍ଥାପ୍ତି; ସନ୍ତାପ—7. Mental distress

୮ । ଦୁଃଖ—8. Sorrow

୯ । ଅଧ୍ୟାୟ; ସ୍ଥାନ—9. Place.

୧୦ । ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷ—10. Expectation

ଦେ. ବ. ୧ । ଶ୍ରମଣ—1. Power; influence.

୨ । ଅଧିକାର—2. Authority.

ସମର ସେବକ ଅଧିକାରୀ ବହୁ ହୋଇଲେ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ. କବିମହୋଦୟ ।

୩ । ଉପାର୍ଜ୍ୟ—3 Affluence.

ଏତେ ବଡ଼ ଅଧିକାରରେ ନ ଦେ ସାର । ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

୪ । ରୋଗ; ବ୍ୟାଧି—4. Disease; sickness.

ପାଳନ ବଳରେ ମୁଁ ଦେଖି ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟ

ବୋଧାମାନଙ୍କର ନିଜର ଏହି ଅଧିକାର । କୃଷ୍ଣବିହାର. ମହାଭାରତ. ବାସନ୍ତ ।

୫ । ଅଭିମାନ—5 Grandeur.

(ଯଥା—ସେ ତ ବଡ଼ ଅଧିକାରୀ ବାବୁଜୀଙ୍କର ଚଳେ ।)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଌ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଣ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଝ	ଞ	ଟ

ଅଧିକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଚକ୍ର; ବିସ୍ମିତ—

Ādhik Astonished.

ଅଧିକାରଣିକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧିକାରଣ=ବିଶ୍ୱାସୀତ୍ୱ + ନିୟନ୍ତ୍ରାଥେ.)

Ādhikarāṇika ଇକ)—ବିଶ୍ୱରକ—Judge

ଅଧିକ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧିକ + ଭାବ. ପ)—୧ । ଅଧିକତା—

Ādhikya l Excess

୨ । ଅତିଶୟତା; ଅତିଶୟ—2. Superabundance.

୩ । ପ୍ରାଧିକ୍ୟ—3. Mastery.

୪ । ବୃଦ୍ଧି—4. Increase

୫ । ବଳପ୍ରଭାବ ଅଂଶ ବା ବସ୍ତୁ—5. Surplus.

ଅଧିକ୍ଲିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଚକ୍ର; ଅଧିକ + ଶ୍ଳିଷ୍ଟ)—

Ādhiklishṭa ମନଃପୀଡ଼ାରେ ଦୁଃଖିତ—

Afflicted with grief

ଅଧିଜା—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧି + ଜନ୍ ଯାତୁ = ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ādhija ୧ । ମନଃପୀଡ଼ା ଜନିତ—1. Due to grief.

୨ । ଦୁଃଖଦେହ—2. Caused by sorrow

ଅଧିଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ଦୁଃଖ ରତ୍ୟାଦି + ଜ୍ଞ = ଯେ ଜାଣେ)—

Ādhijña ୧ । ବ୍ୟଥା; ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ—1. Afflicted.

୨ । ବକ୍ର—2. Bent, crooked.

ଅଧିଦେବ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧିଦେବ = ଦେବତାଙ୍କୁ ଅଧିକାର କରି +

Ādhidēva ଭାବ. ଅ)—୧ । ଦେବ ସମ୍ପର୍କୀୟ—1. Divine

୨ । ଦେବଜାତ; ଦେବ—2. Caused by fate.

୩ । ପ୍ରଭାବ ଦେବତାଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଜାତ ବା ଘଟିତ—

3 Arising from the influence of the heavenly bodies.

ଅଧିଦେବିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧିଦେବ + ଭାବ. ଇକ)—

Ādhidēvika ଅଧିଦେବ (ଦେବ)

Ādhidēva (See)

ଅଧିପତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧିପତି = ପ୍ରଭୁ + ଭାବ. ଯ)—୧ । ପ୍ରଭୁତ୍ୱ—

Ādhipatya 1. Mastery, supremacy.

୨ । ରାଜତ୍ୱ—2. Sovereignty.

୩ । ରାଜସମତା—3. Royal authority.

୪ । ଅଧିକାର—4. Authority.

ଅଧିବିଧି—ଦେ. ବି. (ସଦ୍ବଚର)—୧ । ଗତିବିଧି—

Ādhividhi 1. Movements; manners.

୨ । ରାଜଗଣମାନ—2. Royal customs.

ଅଧିବେଦନିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧିବେଦନ = ସ୍ୱାମୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ବାର ବିବାହ

Ādhivedanika + ସମ୍ପର୍କାଥେ. ଇକ)—ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ୱିତୀୟବାର

ଦ୍ୱାରପରିଗ୍ରହ କରିବା ସମୟରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରୀକୁ ଦେବା

(ସମ୍ପତ୍ତି)—(property) Given to the superseded first wife by the husband on his taking a second wife

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ସ୍ମୃତି ଅନୁସାରେ ଏହି ଧନ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରୀର ନିଜସ୍ୱ

ଅଟେ ।]

ଅଧିବ୍ୟାଧି—ସଂ. ବି. (ସଦ୍ବଚର; ଅଧି + ବ୍ୟାଧି)—ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର

Ādhibyādhi ଶାରୀରିକ, ମାନସିକ ଓ ବୈଷୟିକ ଦୁଃଖ—

All kinds of mental and physical troubles.

ଅଧିବ୍ୟାଧି ମଧ୍ୟ ହୃଦୟ ଭାର ହୁଏ । କୃଷ୍ଣବିଦ୍ୟା ମହାଭାରତ. ୧୩ ।

ଅଧିଭୋଗ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଅଧି + ଗତିବିଧି + ଭୋଗ)—

Ādhibhoga ବ୍ୟବହାର ବ୍ୟବହାର—Use or enjoy-

ment of the thing pledged or mortgaged.

ଅଧିଭୌତିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧିଭୂତ = ମଳକାରଣ + ଭାବ. ଇକ)—

Ādhibhautika ଭୂତ ବା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ଘଟେ ବା

ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ; ଭୂତାଧିକ—1. Due to the influence of spirits or beings.

୨ । ଚିତ୍ତ, ଅସ୍ତ୍ର, ତେଜ, ମରୁତ୍ ଓ ବ୍ୟୋମ ଏହି ପଞ୍ଚଭୂତ

ଯୋଗୁଁ ଜାତ ବା ଘଟିତ—2. Due to the five elements of the creation

[ଦ୍ର—ସାଧ୍ୟ ମତରେ ଜଗତର, ଅଶ୍ୱିନ, ସ୍ୱେଦନ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ

ଏହି ଚାର ପ୍ରକାର ଦୁଃଖକୁ ଅଧିଭୌତିକ ଦୁଃଖ ବୋଲି ଯାଏ ।

ଏହା ମନୁଷ୍ୟ, ପଶୁ, ମୃଗ, ପକ୍ଷୀ, ସ୍ୱପ୍ନ, ଦଂଶ, ମଣିଷ, ଉଦ୍ଭିଦ, ମରୁତ୍, ମୟା, ମକର, କୁମ୍ଭୀର ଓ ବୃକ୍ଷାଦି ସ୍ଥାବର ବସ୍ତୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ଘଟିତ ହୁଏ ।]

ଅଧିରଥ—ସଂ. ବି. (ଅଧିରଥ = ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ସାରଥୀ + ଅପତ୍ୟାଥରେ. ଇ)

Ādhirathi କୁନ୍ତୀପୁତ୍ର ବାବୁ—Name of Karna.

[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କ ମାତା କୁନ୍ତୀ ଏହାଙ୍କୁ ତ୍ୟାଗ କରିଥିବାରୁ ଅଧିରଥ

ଏହାଙ୍କୁ ପାଳନ କରିଥିଲେ ।]

ଅଧିରାଜ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅଧିରାଜ + ଭାବ. ଯ)—୧ । ରାଜ୍ୟାଧିକାର—

Ādhirājya . Occupation of a kingdom.

୨ । ଅଧିପତ୍ୟ—2. Mastery.

ଅଧିଶ୍ରୟଣିକ—ସଂ. ବିଶ. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା. ଅଧିଶ୍ରୟଣ = ଅଲୋକନମ୍ରେ

Ādhisrayanika + ଭାବ. ଇକ)—ଦୃଷ୍ଟି ବା ଅଲୋକ-

କେନ୍ଦ୍ର ବା ତାପ କେନ୍ଦ୍ରସମ୍ପର୍କୀୟ—(science)

Relating to focus

ଅଧିଶ୍ରୟଣିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ଉଦ୍ଭିଦ ଉଦ୍ଭିଦ

Ādhisrayanika byabadhi ଅଲୋକ ବା ତାପନିଷ୍ପାଦକ

ପଦାର୍ଥର ଦୃଷ୍ଟି-ଅଲୋକ କେନ୍ଦ୍ରର ଦୂରତା—

(science) Focal distance; the distance of the focus from the medium of light and heat

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ 'ବା' ଚକ୍ରିତ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥଳ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିତଲ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର 'ବା' ଓ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥଳ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିତଲ ହେବ । ସର୍ଥା— 'ବା' ନ ମିଳିଲେ 'ବା' ଶୋଭିତ, 'ବୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁ' ଶୋଭିତ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବୋ' ଶୋଭିତ, 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଶୋଭିତ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଶୋଭିତ ।

ଆଧିକୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧୁ + ଅଧୁତ ଚକ୍ରାବେ ଚା + କୃତ)—ସାଦା
Adhikṛuta ବେଳେ ରଖା ଯାଇ ଥାଏ —

Pledged; mortgaged.

ଆଧୂତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ଉଷ୍ମ + ଧୁ ଧାତୁ = କମ୍ପିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଚ)—
Ādhuta ୧ । ଉଷ୍ମ କମ୍ପିତ—1 Slightly shaken

୨ । ଅନୋଳିତ; ଚଳିତ—2. Agitated; moved.

୩ । ବିଶ୍ୱସ୍ତ; ଅସ୍ଥିତ—3 Distrubed

୪ । ବ୍ୟାକୁଳିତ—4. Perturbed.

ଆଧୁନିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧୁନା = ବର୍ତ୍ତମାନ + ଭାବ. ଇକ —

Ādhunika ୧ । ନୂତନ; ନବ୍ୟ—1. New.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରାଜ୍ୟୁତ; ଅଧୁନାତନ—2 Modern.

୩ । ଏବେ ଘଟୁଥିବା; ଏବକାର—3 Recent

ଆଧୂତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଧୁ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—ଆଧୂତ (ଦେଖ)

Ādhuta (See)

ଆଧୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ବିଶେଷଭାବରେ; ଉପରକୁ + ଧୃତ)—

Ādhṛuta ୧ । ଉପରକୁ ଧରି ହୋଇଥିବା—1. Supported.

୨ । ଟେକା ହୋଇଥିବା—2. Upheld.

ଆଧେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଧା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Ādheya ୧ । ଆବୃତ—1. Protected by.

୨ । ଅଧାର ମଧ୍ୟସ୍ଥ—2. Contained in another thing.

୩ । ଧାରଣୀୟ; ଅଧାନଯୋଗ୍ୟ—

3 Fit to be held

୪ । ପାତ୍ରରେ ରଖାଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ—

4. Fit to be kept in a receptacle

ସଂ. ବି — ଅଧାର ବା ପାତ୍ରରେ ରଖାଯିବା ବସ୍ତୁ—

A thing contained in a receptacle.

ଆଧୋରଣ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଧୋର ଧାତୁ = ଚଞ୍ଚଳ ଗତି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ.

Ādhorana ଅନ) — ସେ ହାତୀକୁ ଚଳାଏ; ମାଡୁଳୁ; ହସ୍ତୀପକ—

An elephant-driver.

ବାହାରିଲେ ଗଲେ ଗଲେ ଓ ମୋର ଗୁଣ ।

ଅସଂଖ୍ୟ ପଦାନ୍ତ, ସାବ, ଅଧୋରଣ, ରଥୀ । ଶ୍ରୀମଦ୍ ଅ. ମହାଭାରତ ।

ଆଧ୍ମାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଧ୍ମା ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା; ନିଆଁ ଲଗାଇବା +

Ādhmāta କର୍ମ. ଚ) — ୧ । ଶବ୍ଦିତ; ଧ୍ବଜବିଶିଷ୍ଟ—

1. Sounded.

୨ । ବଜାଯିବା (ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର) — 2. Blown.

୩ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଚ) ବାୟୁପୂର୍ଣ୍ଣ; ବାୟୁଶିତ—

3 Swollen with wind.

୪ । ଅଗ୍ନିସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଦଗ୍ଧ—4. Burnt.

୫ । ପୁଲ୍ଲିଥିବା; ବଢ଼ିତ—5. Swollen; enlarged.

୬ । ଦର୍ପାବହାର ଉଦ୍ଭବ—6. Swollen with pride.

ସଂ. ବି — ୧ । ଶବ୍ଦ—1. Sound

୨ । ଶିଳ୍ପ; ଫୁଲ୍ଲ—2 Swelling

୩ । ଦାହ—3 Burning sensation; inflammation.

୪ । ବାୟୁଜନିତ ଯେଷ୍ଠ ଫୁଲ୍ଲ; ଯେଷ୍ଠଫୁଲ୍ଲ—

4 Tympanites; swelling of the abdomen due to wind; flatulence.

ଆଧ୍ମାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଧ୍ମା ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା; ନିଆଁ ଲଗାଇବା +

Ādhmāna ଇକ. ଅନ) —

୧ । ଶିଳ୍ପ ହେବା; ବା ଫୁଲ୍ଲ ଉଠିବା—1 Swelling.

୨ । ଉଚ୍ଚାରଣ—2 Pronunciation

୩ । ଶବ୍ଦ—3. Sound

୪ । ବୃଦ୍ଧି—4. Increase.

୫ । ବାୟୁସ୍ତେଷ୍ଣ ଯୋଗୁଁ ଯେଷ୍ଠ ଗୁରୁ ଗୁରୁ ହେବା ଓ

ଫାମ୍ପିବା; ଉଦ୍‌ଗୁହାନ—

5. Flatulence; tympanites.

୬ । ବାଦ୍ୟର ଡାକ୍‌ନୋଡ଼ିତ ଶବ୍ଦ—

6. Sound due to the striking of musical instruments.

ଆଧ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଧ୍ୟେ ଧାତୁ = ଚିନ୍ତାକରଣ + ଅନ) —

Ādhyāna ୧ । ଚିନ୍ତା—1. Thought.

୨ । ସ୍ମରଣ—2. Remembrance.

୩ । ଦୁଷ୍ଟିକା; ଦୁର୍ଭାବନା—3 Evil thought.

ଶ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅଧ୍ୟୟନ) — ପଢ଼ିବା; ପଠନ—

Learning; study

ଲଭା ପ୍ରାୟେ କଥା କେତେ କରବା ଆଧ୍ୟାନ—ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନିରୁପଣଗୀତା ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଧ୍ୟାତ୍ମ = ଅତ୍ମାତ୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ + ଇକ. ଇକ) —

Ādhyātmika ୧ । ଅତ୍ମାତ୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

1. Relating to the soul.

୨ । ମାନସିକ, ମନୋରାଜ୍ୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Psychological.

୩ । ବ୍ରହ୍ମ ବା ଉତ୍ତରବିଷୟକ—

3, Spiritual; metaphysical.

୪ । ଅତ୍ମା ସହିତ ଜାତ; ସଦୃଶ—

4. Inherent; inborn

ଆନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଣି = ମର୍ଯ୍ୟାଦା; ସୀମା) —

An ୧ । ରାଗ—1. Anger.

ଆନ ୨ । ପଣ; କିରା; ପ୍ରତିଜ୍ଞା—2 Resolve.

୩ । ଇଚ୍ଛା—3. Desire; wish.

୪ । ମନର ବାଧା—4 Mental shock.

୫ । ମନୋଦୁଃଖ—5. Grief.

୬ । ଅଭିମାନ—6 Sulks.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଉଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଈ, ଈ	ଋ	ଉ	ଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ୡ	ସ୍ୱେ ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଋ

ଅନ୍ତରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି.— ଅନ୍ତରା—

Ānbā To bring.

ଅନ୍ତରାନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.— ଅନ୍ତରାନ୍—

Ānmān Guess; inference.

ଦେ. ବି.—୧ । ସନ୍ତୋଷ—1 Satisfaction.

୨ । ଆନନ୍ଦ—2. Delight; gladness

ଆନନ୍ଦିତ ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅନନ୍ଦିତ—1. Delighted; glad.

ଆନନ୍ଦାନ ୨ । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—2. Content; satisfied.

(ସଥା—ମୁଁ ଦୁଃଖରେ ଥିଲି; ତାହା ଶୁଣି ମୋ ମନଟା ଅନ୍ତରାନ୍ ହୋଇଗଲା ।)

ଅନ୍ତ—ସଂ. ବି.—୧ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—1. Any other person.

Āna ସେ ଶିଶୁଗର୍ଭ ନୟନ ଅଞ୍ଚଳ ଥିବେ ତ ନ କଲ କେଳି—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ବାହାରର ଲୋକ ବା ବସ୍ତୁ—

2. Outward thing; outsider,

୩ । ଭୁଲ—ତା ଅଣଇ=ରାଣ)—ରାଣ; ଶପଥ—3. Oath.

ଏକ ଚ ବରବାହୁ ଭଲଟି ଲକ୍ଷପରମିତ ଅନ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୪ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା—4. Reputation; respect.

କରନ୍ତ ନାହିଁ ଅନ ଦେଲେ ଲକ୍ଷଣ, କହୁ ନୋହୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପଣ ।

ଘନବୃକ୍ଷ—ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

୫ । ସୀମା—5. Limit; boundary.

ଦେ. ସଙ୍ଗୀତ (ସଂ ଅନ୍ୟ)—ଅନ୍ୟ; ଭିନ୍ନର, ପର—

Other; another

କପିତୋ ବୃକ୍ଷ ତୋ ବନା ଆନ ସ୍ୱରୂପ ରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଭିନ୍ନ; ପୃଥକ୍—1. Separate, different.

ଏଥୁଅନ୍ତରେ ଶୁଣିମା ହେ ଅନ ରସ—ସାରଳା ମହାଭାରତ ।

୨ । ଅନ୍ୟଥାକୃତ—2. Disregarded; done otherwise.

ଦେ.—ପ୍ରତ୍ୟୟ—(ସଂ. ସାନର୍ ପ୍ରତ୍ୟୟକୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନ

ପ୍ରତ୍ୟୟ କହନ୍ତି, ଯଥା ଶୟାନ)—An affix

ଅନ୍ତରା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ)—୧ । ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର—

Ānāna 1. Different.

୨ । ବିଚିତ୍ର, ଅପୂର୍ବ—2. Wonderful

୩ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ—3. Other.

ପ୍ରାଚୀନ ଇତିହାସରେ ଅନ ଅନ । ରାଜାଙ୍କ ନବ ରଲେ କଳା ମାତ୍ର ଶାସନ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

ଅନକ—ସଂ. ବି (ଅ+ଅନ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା +କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ānaka ୧ । ପଟ୍ଟ, ଛକ୍କା, ଭେରୀ ଆଦି—1. Drum.

ସେହି କାଳରେ ଦେବ ଦୁଇଜଣ ଅନକ

ବାଜନ୍ତେ କହିଗଲା ମହା ଲୋକସାଧକ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ଭୀଷଣ ।

୨ । ରଣତଡ଼ା—2 Battle-drum.

୩ । ଚନ୍ଦ୍ରକରୁଥିବା ମେଘ—Thunder-cloud.

ବାଳା ଶୁଣୁଥାଉ ଅନକ ସ୍ୱରକୁ ଶୁଣିବା ଅନକ ସ୍ୱର ।

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଉଚ୍ଚେଷ୍ଟରେ ଶବ୍ଦାୟମାନ—

1. Thundering, high sounding.

୨ । ଉତ୍ତାପକାରକ—2. Encouraging.

୩ । ଉତ୍ତେଜକ—Goading to action.

ଅନକଦୁନ୍ଦୁଭି—ସଂ. ବି. (ଅନକ + ଦୁନ୍ଦୁଭି)—୧ । ବସୁଦେବ (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ
Ānakadundubhi ଚିତା)—1 Basudeba, the father
of Śrīkrishna.

[ଦ୍ର—ହରିବଂଶରେ ଲେଖାଅଛି ଯେ ଏହାଙ୍କ ଜନ୍ମକାଳରେ
ଦେବତାମାନେ ଅନକଦୁନ୍ଦୁଭି ଧ୍ବନି କରିଥିଲେ; ତେଣୁ ଏହାଙ୍କର
ଏ ନାମ ।]

୨ । ବୃହତ୍ ଛକ୍କା; ବଡ଼କାଠ—2. A big and long
drum.

ଅନ କରବା—ଦେ. କି.—୧ । (କଥା) ଲଙ୍ଘନ କରିବା—

Āna karibā 1. Transgress.

୨ । ନମ୍ରାନ୍ତକା—2. To disobey.

୩ । ଅନ୍ୟଥା କରିବା—3. To act otherwise
than.

୪ । ଖଣ୍ଡନ କରିବା, ରଦ୍ଧ କରିବା—To set aside.

ପ୍ରହରଣ ଶାପରୁ ଅନ କରବାକୁ ।

ଏ ଛକ ଉପରେ ନ ଦେଖେ କାହାକୁ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ ଆଦି ।

୫ । ଏଡ଼ିବା—5. To thwart.

ଅନକାଟୁ—ବୈଦେ ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି (ଇଂ. ଅନକଟ୍)—ନନ୍ଦରେ

Ānakāṭu ପାଣି ରଖିବା ପାଇଁ କରାଯିବା ପଥରବନ୍ଧ—Anicut.

ଅନତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ନତ ଧାତୁ = ନଇଁବା +କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Ānata ୧ । ଅନତ, ନମ୍ରଭୂତ—Bent.

(ଅନତ—କ) ୨ । ପ୍ରଣତ—2. Bowed.

୩ । ପଡ଼ିତ—3 Fallen down.

୪ । ଅଧୋମୁଖ—4. Drooping.

୫ । ତାଲୁ ହୋଇଥିବା—5. Sloping; inclined.

ଅନଦେବା—ଦେ. କି—ଅନ ପକାଇବା (ଦେଖ)

Ānadeba Āna pakāibā (See)

ଅନଦ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନଦ ଧାତୁ = ବନ୍ଧନ କରିବା +କର୍ମ. ତ;

Ānaddha ଯାହାର ମୁହଁ ତମଡ଼ାହାଣ୍ଡ ବନ୍ଧନ ହୋଇଥାଏ)—

୧ । ମୃଦଙ୍ଗ, ମୃଦଳ, ଡୋଲ୍‌ଲ ଆଦି ବାଦ୍ୟ—

1. Drum; tabour.

୨ । ବେଶଭୂଷାଦି—2. Fittings.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ବନ୍ଧ—1. Bound; tied, fastened

୨ । ଅସ୍ଥାବଦ୍ଧାସ୍ଥ ସଜ୍ଜିତ—2. Fitted with fittings
and arms; armed.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଇହଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଦା— ‘ଖାଉ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଖାଉଁ’ ଖୋଜିବେ; ‘ଭାଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଭାଷ’ ଖୋଜିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଲବଚ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଚ’ ଦେଖିବେ

୩ । ବ୍ୟାପ୍ତ—3. Pervaded.

ଅନନ୍ଦ—ସଂ. ବି. [ଅନ୍ ଧାତୁ = ବଞ୍ଚିବା + କରଣ. ଅନ; ଯାହା ଯୋଗୁଁ
Ānana (ଅହାର କରି) ଜୀବ ବଞ୍ଚେ]—

୧ । ମୁଖ; ମୁହଁ; ବଦନ—1. Face.

୨ । ପାତ୍ର—2. Mouth

ଅନ-ନ—ଦେ. ସର୍ବନାମ (ସଂ. ଅନ୍ୟ + ନ)—୧ । ଅନ ନୁହେଁ; ଅନ୍ୟ
Āna-na କିଛି ନୁହେଁ—1. Nothing else.

ଏକକ ଶବ୍ଦ ଅନ-ନ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟାକରଣ ହୋଇଛି ଯହିଁ ।

ଭଜ. କୋଷପ୍ରସ୍ତୁତିପୁରାଣ ।

ଅନନ୍ତର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ଅନନ୍ତର = ଅନ୍ତରସ୍ଥାନ + ଭାବ. ଯ)—

Ānantarjya ୧ । ଅବ୍ୟବଧାନ—1. Contiguity.

୨ । ଅନନ୍ତରଭାବ—2. Immediate succession.

୩ । ପଶ୍ଚାତ୍ ଭାବ—3. Posteriority.

୪ । ଅନନ୍ତରତ୍ୱ—4. Absence of any space
between.

ଅନନ୍ଦ—ସଂ. ବି. (ଅ = ବିଶେଷ + ନନ୍ଦ ଧାତୁ = ଶୁଣି ହେବା +
Ānanda ଭାବ ଅ)—

୧ । ହର୍ଷ; ଆହ୍ଲାଦ—1. Delight; joy.

୨ । ସୁଖ—2. Happiness.

୩ । ପରମାତ୍ମା; ବ୍ରହ୍ମ—3. The Supreme Soul,

୪ । (+କରଣ. ଅ, —ମଦ୍ୟ—4. Wine

ଦେ. ବି. ପୁଂ.—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—

Name given to males.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅନନ୍ଦମୟ—1. Joyous.

୨ । ହର୍ଷବିଶିଷ୍ଟ—2. Joyful.

୩ । ଆନନ୍ଦିତ—3. Delighted.

ବଡ଼ ପ୍ରକାଶରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଅନନ୍ଦ ହେଉଥିବ । ଭଜ. ବୈଦେହ୍ୟଶତକାବ୍ୟ ।

୪ । ଆନନ୍ଦଜନକ—4. Causing joy

ଅନନ୍ଦଧୁ—ସଂ. ବି. (ଅନନ୍ଦ = ହର୍ଷ + ଭାବ ଅଧୁ)—

Ānandathu ହର୍ଷ; ଆନନ୍ଦ—Delight; joy.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ହର୍ଷସ୍ପନ୍ଦିତ; ଆନନ୍ଦିତ—1. Delighted.

୨ । ଅନନ୍ଦବିଶିଷ୍ଟ—2. Joyful.

ଅନନ୍ଦନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନନ୍ଦ ଧାତୁ = ପ୍ରୀତି କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Ānandana ୧ । ସମ୍ବର୍କନା—1. Welcome.

୨ । ପରସ୍ପର ସାମ୍ମୁଖ ସମୟରେ ସୌଜନ୍ୟ ପ୍ରକାଶ—

2. Act of paying respects

୩ । ସ୍ବାଗତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୂର୍ବକ ସନ୍ଧାନ କରିବା—

3. Reception of a guest.

୪ । ହର୍ଷ—4. Delight,

ସଂ. ବିଶ. (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଅନନ୍ଦପ୍ରଦ; ହର୍ଷଜନକ; ପ୍ରମୋଦ-
କର; ସୁଖଜନକ—Joyous; delightful.

ଆନନ୍ଦପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅନନ୍ଦ = ହର୍ଷ + ପତ୍ର = ବସ୍ତ୍ର)—

Ānandapaṭa ନବବିବାହିତାର ବସ୍ତ୍ର; ପାଞ୍ଚ ବଉଳ ପାତ୍ର—

Bridal clothes.

ଆନନ୍ଦଲହରୀ—ସଂ. ବି. (ରୂପକକର୍ମଧା; ଆନନ୍ଦ + ଲହରୀ)—

Ānandalahari ଲହରୀ ପରି ମାଡ଼ିଯିବା ସୁଖ; ହର୍ଷର ଭେର—

A wave or joy.

ଆନନ୍ଦସମାଜ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଅନନ୍ଦ + ସମାଜ)—

Ānandasamāja ବିଶେଷ ଅନନ୍ଦ—

A great delight

ଇଥା ୨ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ଉତ୍ତମ ଭାବେ

ଭବସ୍ଵରେ ଧରଣ ଆନନ୍ଦସମାଜ । କୃଷ୍ଣବିହ୍ୱଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ବନ ।

ଆନନ୍ଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ନନ୍ଦ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Ānandita ଆହ୍ଲାଦିତ; ହୃଷ୍ଟ; ଶୁଣି ହୋଇଥିବା—

Delighted; glad.

ଆନ ପକାୟିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମ ଧରି ଗୁଣ ଉଚ୍ଚାରଣ

Āna pakāibhā କରିବା—To swear in the name of
a person; to take the name of a person
in oath.

ଆନମାନ—ଦେ. ବିଶ—ଆନମାନ (ଦେଖ)

Ānamāna

Ānmān (See)

ଦେ. ଅ—ଅନ୍ୟଥା; ଅନ୍ୟପ୍ରକାର—Otherwise.

ନକ ଧର୍ମେ ଥିବେ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣ ଦେ

ଏଥୁ ଲୋଭକ ସେ ଅନମାନ ହେ । ବିଶ୍ଵାସ, ବିଚାରମାୟା ।

ଆନମିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ନମିତ)—ଭାବେ ନିର୍ଭୀକ—

Ānamita

Slightly bent

ଆନୟନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନା ଧାତୁ = ନେବା + ଭାବ. ଅନ)—

Ānayana ଆଣିବା; ଏକ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନକୁ

(ଆମତ—ବିଶ) ନେବା—Bringing; fetching.

ଆନର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ନୃତ ଧାତୁ = ନାଚିବା + ଅଧିକରଣ. ଅ)—

Ānartta ୧ । ନୃତ୍ୟଶାଳା—1. Dancing hall.

୨ । ରଙ୍ଗଭୂମି—2. Stage

୩ । ଯୁଦ୍ଧ—3. Fight; battle

୪ । ଦ୍ଵାରକା ନାମକ ଦେଶ—4. The country of
Dwārakā.

୫ । ଦ୍ଵାରକା ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

5. A resident of Dwārakā.

୬ । ରାଜାବିଶେଷ—6. Name of a king.

୭ । ଜଳ—7. Water.

ଆନର୍ତ୍ତିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ନୃତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)— ୧ । ନାଚୁଥିବା;

Ānarttita ନର୍ତ୍ତିତ—1. Dancing,

୨ । ଅଧିକ; କମ୍ପିତ—2. Shaking.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଅନା—ପ୍ରାଦେ. (ଭବି) କ—ଅଣା—Anna

Ānā

ବୈଦେ—ପ୍ରତ୍ୟୟ (ପା) ଭାବ ବା ଅବସ୍ଥା (ଯଥା—ବାବୁଆନା;
ମୁରଗୀଆନା, ମୁରୁସିଆନା) An affix
denoting state or condition.

ଅନାୟ—ସଂ. କ (ଅ + ନା ଧାତୁ ନେବା + କରଣ. ଅ, ଯାହାହାର
Ānāya ମାଛକୁ ପାଣିରୁ ନିଆଯାଏ) —

୧ । ମାଛଧର ଜାଲ—1. Fishing net

୨ । ମାଛଧର ଯନ୍ତ୍ର—2. A contrivance for
catching fish

ଅନାୟା—ସଂ. କ. (ଅ + ନା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ; ଯାହା ହୋମ ପାଇଁ

Ānājya ଗୃହସ୍ଥିତ ଅଗ୍ନିରୁ ନିଆଯାଏ) —ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନି; ହୋମ
କରିବା ପାଇଁ ଗୃହରୁ ଆଣି ଦକ୍ଷିଣଦିଗରେ ସ୍ଥାପନ
କରାଯିବା ଅଗ୍ନି—One of the sacrificial fire
brought out of domestic fire and
kept on the south side of the alter

ସଂ. କଣ. — ଅଣାହେବର ଯୋଗ୍ୟ—Fit to be brought
or fetched.

ଅନାରସ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର; ମେଦିନୀପୁର) କ—

Ānārasa (ଭୁଲ ବ. ଅନାରସ)—ସପ୍ତର Pineapple

ଅନାହ—ସଂ. କ. (ଅ + ନହ ଧାତୁ = ବାଜିବା + କରଣ. ଅ) —

Ānāha ୧ । କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧତା ମଳ ବଦ୍ଧ ହେବା ରୋଗ—

(ଅନବ—କଣ) 1. Costiveness

୨ । ମଳମୁକ୍ତି ନିରୋଧ—2. Strangury; stoppage
of urine and stools

୩ । (ଅ + ନହ ଧାତୁ = ବାଜିବା ହେବା + ଭବ. ଅ) —
ଦୀର୍ଘତା; ଦୈର୍ଘ୍ୟ—3. Length.

ଅନିକଟ୍—ବୈଦେ. କ. (କାଟ୍—ଅନିକଟ୍—ବନ୍ଧିତଅରି; ଇଂ.

Ānikat ଅନିକଟ୍) —ନିକଟରେ ପାଣି ଜମା ଶକ୍ତି କେନାଲ
ଅନିକଟ୍ ଜଳ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ନିକଟର ଅନିକଟ୍ରେ
ବନ୍ଧାଯିବା ଫୁଲର ଥିବା ପଥରବନ୍ଧ—

Anicut, weir.

ଅନିକୋଟ—ବୈଦେ. କ—ଅନିକଟ୍ (ଦେଖ)

Ānikot

Ānikat (See)

ଅନିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଜାଗପୁର) କି. (ସ. ଅ + ନା ଧାତୁ) —ଅଣିବା—

Ānibā

.To bring.

ଅନୀ—ଦେ. କ. (ସ. ଅନକ) —ବାଦ୍ୟବିଶେଷ —

Ānī

A kind of drum

କତା ଦୋହର ଅନ ଚଢ଼ଢ଼ ଗୁମୁର । ସାରଳାମହାଭାରତ. ଅବ ।

ବୈଦେ. (ପା) ପ୍ରତ୍ୟୟ—ଭବ; ଅବସ୍ଥା—

Affix denoting the state of being

(ଯଥା—ବାବୁଆନା ।)

ଅନୀତ—ସଂ. କଣ (ଅ = ସମ୍ପାଦ + ନା ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Ānita ଯାହା ନିକଟକୁ ଅଣା ଯାଇଅଛି—Brought.

ଅନୀଳ—ସଂ. କଣ. (ଅ = ଭସତ୍ + ନୀଳ) —ଭସତ୍ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ—

Ānīla

Bluish.

ସଂ. କ—କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଅଶ୍ୱ—Black horse.

ଅନୀଳଶତପତ୍ର—ସଂ. କ. (ଅନୀଳ + ଶତପତ୍ର) —ଇନ୍ଦ୍ରାବର; ନୀଳକର୍ଣ୍ଣ—

Ānīla śatapatra

The blue water-lily.

ଅନୀଳଶତପତ୍ରକେଶ । ଯା ଆସ ବନ କୋହଲୁରେ ।

ବଦ୍ଧପର୍ଯ୍ୟ କଶୋରକର୍ଣ୍ଣ. ଶ. ଶାଢ଼ ।

ଅନୁଆନ—ଦେ. ସବ (ସଂ. ଅନ୍ୟ + ଅନ୍ୟ; ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ) —

Ānuāna

୧ । କେତେକ—1. Some.

କୃତ୍ୱାତୁ ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ପ୍ରଭୁତ୍ୱରେ

ସୁହୋଷ ରକା ହେଲେ ହସ୍ତିନାଦେଶରେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଅନ୍ୟ—2 Other; another

ଦେ. କଣ—ବିଭିନ୍ନ—Different.

ଉତ୍ତର ମୁହଁର ବଚନ, ଶଣ ଶଣକେ ଅନୁଆନ ।

ଭୃଷ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚ. ମୃଦ ।

ଅନୁକୂଳ—ସଂ. କ. (ଅନୁକୂଳ + ଭାବ. ଯ) —

Ānukūlya

୧ । ଅନୁକୂଳତା; ସପକ୍ଷତା—1. The state of
being favourable.

୨ । ଅଣ୍ଡିତ ପ୍ରତି ଦୟା ବା ଅନୁଗ୍ରହ—

2. Favour; grace; patronage.

୩ । ଦୟା—3 Kindness.

୪ । ସାହାଯ୍ୟ—4. Help, assistance.

୫ । ଉପକାର—5 Beneficence

ଅନୁଗତ୍ୟ—ସଂ. କ. (ଅନୁଗତ + ଭାବ. ଯ) —

Ānugatya

୧ । ଅଧୀନତା—1 Subservience.

୨ । ଖୋସାମତ—2 Flattery

୩ । ଅନୁସରଣ; ଅନୁଗ୍ରହ ଲାଭାଶାରେ ଅନ୍ୟର ଉପାସନା—

3 Constant attendance on a person to
gain favour.

୪ । ସାହାଯ୍ୟ—4. Help

୫ । ଘନିଷ୍ଠତା—5 Attachment

ଅନୁପୂର୍ବ—ସଂ. କ. (ଅନୁପୂର୍ବ + ଭାବ. ଅ) —

Ānupūrba

୧ । ଅଗପଛକ୍ରମ—1. Sequence.

(ଅନୁପୂର୍ବ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯଥାକ୍ରମ; ଅନୁକ୍ରମ; ପରପାତ୍ରୀ—

2 Regular succession.

୩ । ପରମ୍ପରା—3. Series.

୪ । ଧାରାବାହିକତା—4. Continuity.

ଅନୁପୂର୍ବିକ—ସଂ. କଣ. (ଅନୁପୂର୍ବ + ଭାବ. କ) —

Ānupūrbika

୧ । ଯଥାକ୍ରମସୂଚକ; କ୍ରମାନୁସାରୀ; ସପରପାତ୍ରୀ—
1. Serial

ଯଥାପରି ଯେତେ ଅପର ପୁରାଣରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଉକ୍ତ ଅପର ଓ ମାତ୍ର ଏକ ଓ ଉକ୍ତ ଅପର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରକ୍ଷା କରଣ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଓ ଉକ୍ତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପ୍ରକୃତ ଯେତେବେଳେ ଏ କଥାବୋଧରେ ନ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯେତେବେଳେ ଏକ ପ୍ରାୟ ଏଥାପରି କହିବା ଉପସ୍ଥଳେ ଓ ବା ଏ ଉକ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ବାଦ' ନ ଯେତେ 'ବାଦ' ଗୋଟିକେ; 'ବସ' ନ ଯେତେ 'ବସ' ଗୋଟିକେ; 'ବସ' ନ ପାଠରେ 'ବସୁ' ଗୋଟିକେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଠରେ 'ଅର୍ଥ' ଗୋଟିକେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଠରେ 'ଅଲବ' ଗୋଟିକେ ।

୨ । ଧାରାବାହିକ—2. Continuous

କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ଯଥାକ୍ରମେ; ଅଗସ୍ତ୍ୟ ପରିପାତ୍ରୀରୂପେ—

1. Serially; respectively.

୨ । ମୂଳରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବକଳ ଭାବରେ—

2 In regular succession

୩ । ପରସ୍ପରାନ୍ତରେ—3. Seriatim

ଅନୁପୂର୍ବ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅନୁପୂର୍ବ୍ୟ+ଭାବ. ଯ)—ଅନୁପୂର୍ବ୍ୟ (ଦେଖ)
Anupūrbya Anupūrba (See)

ଅନୁମାନକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁମାନ=କଳ୍ପନା+ଭାବ. ଇକ)—

Anumānika ୧ । ଅନୁମେୟ—1 Inferable

୨ । ଅନୁମାନସିଦ୍ଧ—2. Inferential, conjectural;
deduced by guess.

୩ । କାଳ୍ପନିକ - 3 Imaginary

ସଂ. ଅ.—୧ । ଅନାକ୍ଷରେ—1. By guess.

୨ । ପ୍ରାୟ—2. About; nearly.

ଅନୁରକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅନୁରକ୍ତି+ଭାବ. ଇ)—ଅନୁରକ୍ତି; ସ୍ନେହ; ଆସକ୍ତି—
Anurakti Attachment; fondness

ଅନୁରୂପ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅନୁରୂପ=ସମାନ+ଭାବ. ଯ)—ସାମ୍ୟ;
Anurūpya ସମାନତା—Likeness, resemblance.

ଅନୁଲୋମ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅନୁଲୋମ+ଭାବ. ଯ)—୧ । ଅନୁଲୋମ
Anulomya ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବର୍ଣ୍ଣାନୁକ୍ରମ—1. State of
being in the descending order in
cases of inter-marriage

୨ । ଯଥାକ୍ରମ, ପରିପାତ୍ରୀ—2. Sequence, due order.

ଅନୁଶାସନିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁଶାସନ+ଭାବ. ଇକ)—ରାଜନୀତିର
Anusāsanika ଅନୁଶାସନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Dealing with
precepts of polity

ଅନୁସଙ୍ଗିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁସଙ୍ଗ+ସମ୍ବନ୍ଧ. ଇକ)—୧ । ଯାହା ଅନ୍ୟ
Anushaṅgika ବିଷୟ ସଙ୍ଗେ ପରସ୍ପର ସଂପର୍କରେ—1 Circum-
stantial; incidental

୨ । ସଂଲଗ୍ନ; ସମ୍ପର୍କିତ—2 Connected.

୩ । ଗୌଣ; ଅପ୍ରଧାନ—3. Secondary

୪ । ଘଟନାସମ୍ପର୍କରେ ଘଟିଥିବା—4. Circumstantial.

ଅନୁଷ୍ଠାନିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁଷ୍ଠାନ+ସମ୍ବନ୍ଧ. ଇକ)—ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା
Anusṭhānika କ୍ରିୟାକଳାପସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Pertaining
to rites; ceremonial.

ଅନୁଷ୍ଠିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନୁ+ଷ୍ଠା ଧାତୁ+ଇକ)—ଅନୁଷ୍ଠାନସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Anusṭhika Ceremonial.

ଅନୁଶ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅନୁଶ+ଭାବ. ଯ)—ରକ୍ଷା ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—
Anuśya Freedom from debt; solvency.

ଅନୁଶାମ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅନୁଶାମ+ଭାବ. ଯ)—୧ । ନିର୍ଦୟତାର
Anuśāmsya ଅଭାବ; ଅନିଷ୍ଟରୂପତା—1 Absence of
cruelty.

୨ । ଦୟା—Clemency; humanity.

ଅନେ—ଗ୍ରା. ଅ.—(ଉଚ୍ଚରଜନ ବ୍ୟବହୃତ) (ସଂ. ପୁନଃ)—

Āne ୧ । ଏବଂ—1. And.

୨ । ମଧ୍ୟ—2. Also.

୩ । (କଥା କହିବା ଅନ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ) ପୁନଶ୍ଚ—

3. Again; moreover.

ଦେ ସଦ୍‌ନାମ (ସଂ. ଅନ୍ୟ)—

୧ । ଅନ୍ୟ; ଅନ୍ୟ—1. Other.

ରକ୍ଷ ଓଷଧ ଲଭା ଯେତେ । ଦେଧ ଶାବ୍ଦ ଅନେ ଯେତେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ—ଭଗବତ ୭ । ୧୩ ।

୨ । ଅନ୍ୟରେ, ଅନ୍ୟଠାରେ—2. In or with others.

ବିସୋଗୀନେ ଦିଏ ଜ୍ଞାନ, ଅନେ ମୋ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଗ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ପ୍ରାଦେ. (ଭକ୍ତି). ଅ—ଯେହେତୁ—Where as

ଅନେକ—ପ୍ରାଦେ. (ଭକ୍ତି). ଅ—ଯେହେତୁ—Where as.

Āneki

ଅନେତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ନା ଧାତୁ+କର୍ମ ଚକ୍ୟ)—

Ānetabya ଅଣିକାର ଯୋଗ୍ୟ Fit to be brought.

ଅନେତା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ=ନିକଟକୁ+ନା ଧାତୁ=ନେବା+କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ)

Ānetā ଭୃ; ୧ମା. ୧ବ.)—ଅନୁସୂଚକାଣ୍ଡ; ଅହତ୍ତା—

(ଅନେତା—ଶ୍ରୀ) Bringing; fetching.

ଅନ୍ତରିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ତର=ହୃଦୟ+ଭାବ. ଇକ)—

Āntarika ୧ । ମାନସିକ, ହୃଦୟଗତ, ମନୋଗତ—

1. Mental; heart-felt.

୨ । ଅନ୍ତର୍ଗତ—2. Inward, inner.

୩ । ଭିତ୍ତିତ—3. Internal

୪ । ମନରେ ସ୍ୱତଃ ଉଦ୍‌ବିତ ବା ଜାତ (ଭାବାଦ)—

4. Sincere.

୫ । ସହୃଦୟ—5. Cordial.

ଅନ୍ତରିକତା—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ତରିକ+ଭାବ. ତା)—୧ । ସହୃଦୟତା—

Āntarikatā 1. Cordiality.

୨ । ନିଷ୍ପେଷତା—2. Sincerity.

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ=ଅକାଶ+ଭାବ. ଅ)—

Āntarikshya ୧ । ଅନ୍ତରୀକ୍ଷଭାବ—1 Atmospheric.

୨ । ଅକାଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Relating to the sky.

୩ । ଅକାଶରେ ଘଟିବା—3. Celestial.

୪ । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ—4. Heavenly.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ଈ	ଋ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଈ	ଋ	ଷ	ଶ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ

ସଂ. ବି. — ୧ । ଅକାଶ — 1. The firmament.

୨ । ଧାରାସଫଳ; ବୃଷ୍ଟିଧାରା — 2 Shower of rain.

ଆନ୍ତରୀକ୍ଷ — ସଂ. ବିଶ. (ଅନ୍ତର + ଇକ ଇନ) — ଅନ୍ତରସ୍ଥ; ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ —
Āntarīkṣa Inward; internal.

ଆନ୍ତ୍ରିକ — ସଂ. ବିଶ. (ଆନ୍ତ୍ରି = ଉଦରସ୍ଥ ନାଡ଼ିରସ୍ଥ + ସମ୍ବନ୍ଧ. ଇକ) —
Āntrika ଅନ୍ତରୁକ୍ତାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ — Relating to the
intestines or entrails

ସଂ. ବି. (ଆନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରୟେ ଗ) — ଅନ୍ତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାସ୍ତୃକ ଜ୍ୱର
ରୋଗ — Enteric fever.

ଆନ୍ଦାଜ (ଇତ୍ୟାଦି) — ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ — ଆନ୍ଦାଜ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Āndāja etc Āndāja etc. (See)

ଆନ୍ଦାଜ (ଇତ୍ୟାଦି) — ଦେ. ବିଶ (ଆ. ଆନ୍ଦାଜ) — ଆନ୍ଦାଜ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Āndāji etc Āndāji etc (See)

ଆନ୍ଦି — ଦେ. ବି. (ସ ସକ୍) — ଆନ୍ଦି (ଦେଖ)
Āndi Āndhi (See)

ଆନ୍ଦୁ — ଦେ. ବି. (ସ ଅନ୍ଦୁ) — ୧ । ଦୃଶ୍ଟିର ପଦବନ୍ଧନ-ଶୃଙ୍ଖଳା —
Āndu 1 A foot-chain for the elephant.

୨ । ପାଦଭୂଷଣ — 2. An ornament for the leg.

ବଳସ୍ଥିତି ଯେ ଅନ୍ଦୁ ବହୁରେ । ଉଷ୍ଣ ବୈଦେହ୍ୟଶବଳାସ ।

ଆନ୍ଦୋଳନ — ସଂ. ବି. (ଆ = ଉଦ୍‌ଗ୍ରସ୍ତତଃ + ଦୋଳ ଧାତୁ = ଦୋଳିବା)
Āndolana + ଇକ ଅନ) — ୧ । ଉପସ୍ଥାପନ ଚଳନ —

(ଆନ୍ଦୋଳନ — ବିଶ) 1. Repeated movement

୨ । ଅକମ୍ପନ; ଦୋଳିବା — 2 Oscillation

୩ । ଦୋଳନ — 3. Swinging.

୪ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା ବା ବାଦାନ୍ତବାଦ —
Discussion; agitation.

୫ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ମାନସିକ ବିଚାର —
5 Mental discussion; considering the
pros and cons of a thing

୬ । ଅନୁଶୀଳନ — 6. Exercise; study.

୭ । (+ କରଣ. ଅନା — ପାଲକି; ଖଟିଆ; ହାମୋଲା —
7 A sedan chair.

୮ । ଦୋଳା, ଦୋଳ — 8. A swing

୯ । ଚଢ଼ଳ; ଗଗ୍ଗଣୋଳ — 9. Fuss; row

ଆନ୍ଦୋଳା — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଆନ୍ଦୋଳନ) — ମନୁଷ୍ୟବାହୁତ ସାନ;

Āndolā ଖଟିଆ; ପାଲକି; ଦୋଳା — Sedan chair.

ଦୋଳା; ହିନ୍ଦୋଳା

ହୋଳା

ଆନ୍ଦୋଳିତ — ସଂ. ବିଶ (ଆ + ଦୋଳ ଧାତୁ = ଦୋଳିବା + କର୍ମ. ତ) —

Āndolita ୧ । ଉଷ୍ମ ଚର୍ଚ୍ଚିତ —

1. Slightly agitated; oscillated.

୨ । ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କରା ଯାଇଥିବା; ଅନୁଶୀଳିତ —

2. Discussed.

୩ । ଦୋଳାୟମାନ — 3. Swinging.

ଆନ୍ଦୋଳିତା — ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଆନ୍ଦୋଳନ) — ସନ୍ଦେହରେ
Āndolita ପଡ଼ି ଉଦ୍‌ଗ୍ରସ୍ତତଃ ହେବା — To be agitated
ହୁଣା with doubt.

ହୁଣା

ବନ୍ଧନ ସମ୍ବନ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି ଅନ୍ତରାଳ ଘଟେ ।

ଆନ୍ଦୋଳିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଶରୀରାନ୍ତରାଳ । ରାଧାକାଥ. ମହାସାଗର ।

ଆନ୍ଦହସିକ — ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଆନ୍ଦହ = ସିଦ୍ଧିହୀନ; ଭାତ + ପାକାର୍ଥେ.
Āndhasika ଇକ) — ପାଚକ; ସୁପକାର; ସୁଆର — Cook.

(ଆନ୍ଦହସିକା — ଶ୍ତ୍ରୀ)

ଆନ୍ଦି — ଦେ. ବି. (ସଂ. ସକ୍) — ୧ । ସକ୍ତି; ଶୁଦ୍ଧ ଜଳା ବା ଫାଟ —
Āndhi 1. Chink; small fissure.

ଅକ୍ଷିମକ୍ଷି ୨ । ଦୁଇଟି ଇଟା ବା ପଥର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜଳା —

ଦ୍ଵାର 2. Interstice between two bricks or
stones.

ଆନ୍ଦୁ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ଦୁ) — ହାଣ୍ଡ ଶିକୁଳା —

Āndhu Foot-chain for elephants.

ହାଣ୍ଡଦା ଅମାର ଆନ୍ଦୁ ଶିକୁଳା

ହୋମର ପଦ୍ୟାଥା ଶବ୍ଦମାଳା । ବ୍ରଜବାଣୀ. ସମ୍ଭବତରଙ୍ଗ ।

ଆନ୍ଦ୍ୟା — ସଂ. ବି. (ଆନ୍ଦ + ଭାବ. ଯ) — ଅନ୍ଦ୍ୟା; ଦୃଷ୍ଟିହୀନତା —

Āndhya Absence of eye-sight; blindness.

ଭବ ଯାଉ ଯାଉ ସଙ୍ଗମ ଶେଷେ ।

ଆନ୍ଦ୍ୟା ଯେବେ ଜନମିବ ଉଷଣେ । ବଦସୁର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଆନ୍ନାଘର — ପ୍ରାଚୀ. (ଗଣ୍ଡାପ) ବି. — ରନ୍ଧାଘର; ରୋଷେଇଘର —

Ānnāghara Kitchen.

ଆନ୍ଦ୍ଵିକ୍ଷିକା — ସଂ. ବି. ଶ୍ତ୍ରୀ (ଆନ୍ଦୁ = ପଶ୍ଚାତ୍ତତ୍ତ୍ଵ ଧାତୁ = ଦେଖିବା +
Āndwikshikā ଭାବ. ଅ = ଅନୁଶୀଳନ + ପ୍ରୟୋଜନାର୍ଥେ. ଇକ + ଶ୍ତ୍ରୀ

ଆ. — ବେଦାଦିଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିବା ପରେ ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା

ଦେଖିବା ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ) — ୧ । ଗୌତମୀୟ ପ୍ରଣୀତ

ନ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ର; ଚର୍ଚ୍ଚଣାସ୍ତ୍ର — 1. The science of

Logic; dialectics.

୨ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଦ୍ୟା; ବେଦାନ୍ତ —

2. The Bedānta; spiritual lore.

୩ । ଦଣ୍ଡମାଳ — 3. Polity

୪ । ଦୁର୍ଗା — 4. Goddess Durgā.

ଆପ୍ (ଧାତୁ) — ସଂ. ପାଠକା — To get.

Āp (root) [ପ୍ର — ଏହା ପୂର୍ବରେ ପ୍ର ଉପସର୍ଗ ପ୍ରାୟଶଃ
ଯୋଗ ହୁଏ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଃ	ଏ	ଋଷାବଳୀ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ	ଋଷ	ଉଷ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାଶବଳୀ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁବଳୀ	ଞ	ଘ	ଘ	ଞ	ଋଷ	ଉଷ	ଋ

ଜୋଷ ନାମ ଉଚ୍ଚାର କରବାକୁ ଶେ
ଜଣାଲେ ଶୁନନ ସେ ପର ଅପଣ । କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାବରତ. ପ୍ରୋଣ ।
ଦେ. ସଙ୍କଳ୍ପ. (ସ. ଅମ୍ଭୁ)—୧ । ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ ମାନ୍ୟାର୍ଥ
ଏକବଚନ ‘ତୁମ୍ଭେ’ ପରିବର୍ତ୍ତରେ ବ୍ୟବହୃତ ପଦ (ଏଥିରେ
ସାଧାରଣତଃ ତୃତୀୟ ପୁରୁଷର କ୍ରିୟା ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ)—
1. You applied in addressing superiors)

ସେହି ଦ୍ରୁତ ଚିତ୍ତରେ ବସିଣ ଅପଣ
ପିତୃତପକ୍ଷର ସେ ବହୁତଳ ଚର୍ଚ୍ଚଣ—କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାବରତ. ବନ ।

୨ । ସେ ମହାଶୟ—2 He (in respect,

ବରଣଶାୟନ ବୋଇଲେ ଅର୍ପଣେଶ
ଗୁରୁଙ୍କ ଘରେ ହେ ବହୁତଳ ଅପଣ—କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାବରତ. ବନ ।

୩ । ଆପେ; ସ୍ଵୟଂ, ନିଜେ—3 Self; one's self.

ପ୍ରାଦେ. (ମେଦନୀୟର) ନିଶ —ଅପଣାର—Of one's own.

ଅପଣା—ପ୍ରା. ବିଶ. —ସ୍ଵୟଂ; ନିଜେ—Self

Āpanā (ଯଥା—ଶାଈ ଯିବ ସେ ଅପଣା ମହାଶୟରେ ଶୋଇଲେ ।)

ଆପନା ଦେ. ବିଶ. —ନିଜେ; ଅପଣାର—Of one's own.

ଆପସ୍ ; ଆପନା ଅପଣା କଲ କର୍ମନ ନ, ଅପେ କୃଷ୍ଣ ସାବଧାନ—ପ୍ରବଚନ ।

ଅପଣାକଥା—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅମ୍ଭୁତ)—ସ୍ଵଭୂତ; ନିଜେ କରଥିବା—

Āpanākīā Done by one's self.

ଯାହା ଅପଣାକଥା, ତହିଁକି ଉଚ୍ଚର କଥା—ପଞ୍ଚାବଳୀବଳୀ ବଳବ୍ରହ୍ମ ।

ଅପଣା ମୁଣ୍ଡ ଖାଇବା—ଦେ. କି.—ଅପଣାର ବା ନିଜର ସଙ୍କଳ୍ପ

Āpanā munda khāibā କରବା—To bring about
one's own uin.

ଦୁଶ୍ଟ ସଜାଣ ଅପଣା ମଣ୍ଡ, ହେ ବରମାନେ

ଅପେ ଅପେ ଶାଈବେଳ, ହେ ବରମାନେ । ଉଦାହରଣ ।

ଅପଣିକ—ସ. ବିଶ. (ଅପଣ=ଦୋକାନ; ଦାଟ + ବ୍ୟବସାୟାର୍ଥେ.

Āpanika ଇକ)—ଦୋକାନୀ; ବାଣିଜ୍ୟକାରୀ, ପଣ୍ୟବହେତା;
ପଣ୍ୟଜାଗା—Shop-keeper.

ଅପଣେ—ଦେ. ସଙ୍କଳ୍ପ. (ସଂ ଅମ୍ଭୁ; ‘ଅପଣ’ ଶବ୍ଦର ମାନ୍ୟାର୍ଥ

Āpane ବହୁବଚନ)—୧ । ସ୍ଵୟଂ, ନିଜେ—

ଆପନି 1 ଟ; one's self.

ଆପ ସେ କି ନ ପାରେ ଅଣ୍ଟା କର

ଅପଣେ କପା ଅବଦର—ଭୂପଦ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୁତ ।

୨ । (ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ; ମାନ୍ୟାର୍ଥେ)—ଅପଣ—2. You.

ଯାହା ଦେଖି ମାଳ ବଳଦେ ଗୁରା ଜଣେ ।

ଅନ୍ତର ଦାବ ଦେଖି ଅପଣ ଅପଣ—କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାବରତ. ଅନୁ ।

୩ । କାଲ୍ୟାଣକାଳର ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ; ଅଧ୍ୟାପକ—

3. Teacher of a Primary School.

୪ । (ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ, ମାନ୍ୟାର୍ଥ)—ସେ ମହାଶୟ—

(ସମ୍ମାନମୟ) ବ୍ୟକ୍ତି—

4. He (in respect)

କି ଘରେ ସମ ଅପଣେ ହେଲେ ଗୋଷୀ—କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାବରତ. ବନ ।

[୧—ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପାଧିନାମ ପରେ ମାନ୍ୟାର୍ଥରେ
‘ଅପଣେ’ ଶବ୍ଦ ଲାଗେ । ଯଥା—ଦାସେ ଅପଣେ; ରଥେ ଅପଣେ
ଇତ୍ୟାଦି ।]

ଦେ. ସମ୍ମୋଦନ—ହେ ମହାଶୟ—Oh Sir !

ଅପଣେଅପଣେ—ଦେ. ଅ —ଶୁଣି ଶୁଣି; ଆପେଆପେ—

Āpane āpane Of one's own accord.

ଆପନାଆପନି

ଆପନ

ଅପତ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅପତ୍ତି)—ଅପତ୍ତି (ଦେଖ)

Āpat Āpac (See)

ଅପତ୍ତିକାଳ—ସଂ. ବି. (ଅପତ୍ତି ଚକ୍ର; ଅପତ୍ତି + କାଳ; ସକ୍ତି ଯୋଗୁଁ

Āpatkāla ଦସ୍ତାନରେ ତ)—୧ । ବିପଦ ଘଟିବା ବେଳ—

1. Time of danger.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତବେଳ—2. Critical time

୩ । ଅସମୟ; ଦୁଃସମୟ—3 Time of distress;
time of calamity.

ଅପତ୍ତିପାତ—ସଂ. ବି (ଅପତ୍ତି ଚକ୍ର; ଅପତ୍ତି + ପାତ)—ବିପଦ ଘଟିବା; ବିପଦ

Āpatpata ପଡ଼ିବା—The happening of calamity.

ଅପତ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅପତ୍ତି)—ଅପତ୍ତି (ଦେଖ)

Āpata Āpad (See)

ଅପତନ—ସଂ. ବି (ଅ = ଦୂରୀଭୂତ + ପତନ = ପଡ଼ିବା)—

Āpatana ୧ । ଅଗମନ, ଅସିଦ୍ଧି—1. Coming

୨ । ଉପରୁ ପଡ଼ିବା—2. Falling from above.

୩ । ବିପଦ—3 Calamity; danger.

୪ । ଅକସ୍ମିକ ବିପଦ—4. Accident.

୫ । ଅବରୋହଣ—5 Descent

୬ । ସଂଘଟନ—6. Causing to happen.

ଅପତ୍ତି —ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଅପତ୍ତି)—୧ । ଅପତ୍ତି—1. Objection

Āpatī ୨ । ଗୁହାରି; ଫେରାବ—2. Complaint.

ଅପତ୍ତିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ପତ୍ତି ଧାତୁ = ପଡ଼ିବା + ଇକ. ଇକ)—

Āpatika ୧ । ଦୂରାତ୍ ଘଟିବା—1. Happening suddenly.

୨ । ଅକସ୍ମିକ—2. Accidental.

୩ । ଦୈବ—3. Providential.

ସଂ. ବି—ବ୍ୟୋମପକ୍ଷୀ; ଉଡ଼ାଣ.—Hawk.

ଅପତ୍ତିକ—ସଂ ବିଶ. (ଅ + ପତ୍ତି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵ. ତ)—

Āpatita ୧ । ଉପସ୍ଥିତ, ଅଗତ—1. Arrived.

୨ । ଦୂରାତ୍ ଘଟିବା—2. Happening suddenly.

୩ । ଅବଗତ; ଅବରୁଦ୍ଧ—3. Alighted; descended.

ଅପତ୍ତି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ + ପତ୍ତି ଧାତୁ = ପଡ଼ିବା; ଦୁଃଖିତ ହେବା +

Āpatti ଭାବ. ତ)—

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପଦ ସ୍ୱାଦେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଉଦ୍ଧୃତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଉଦ୍ଧୃତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପଦ ଏ ବା ଓ ଉଦ୍ଧୃତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ସାମାନ୍ୟ ବା ଉଚ୍ଚ ଗୋପନେ, ଯେତେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଏ । ବା ଏ ଉଦ୍ଧୃତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋପନାତ୍ମକ ହେବ । ସଂ — ‘ବାପ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବାହ’ ଗୋପନେ; ‘ବୃଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୃଥ’ ଗୋପନେ; ‘ବଧୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଧୂ’ ଗୋପନେ; ‘ଅର୍ଗ୍ୟ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅର୍ଗ୍ୟ’ ଗୋପନେ; ‘ଅଲବତ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅଲବତ’ ଗୋପନେ

୧ । ବିପତ୍ତି; ବିପଦ; ବ୍ୟସନ—1 Calamity; mishap.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତି—2. Receipt.

୩ । ତର୍କ; ବିପତ୍ତିବସ୍ତୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ; ବାଦାନୁବାଦ—3. Remonstrance.

୪ । ଦୋଷ—4. Fault; defect.

୫ । ବାଧା ଦେବା; ବାଧାଦାନ—5. Obstruction.

୬ । ଉପସ୍ଥାପନ; ଉପସ୍ଥାପନ—6. Reprimand.

୭ । ଅସମ୍ମତ—7. Disagreement.

୮ । ଗୁହାରି—8 Complaint

ଅପଦ—ସଂ. ବି. (ଅ = ଦଠାତ୍ + ପଦ୍ = ଦୁଃଖିତ ହେବା + ବ୍ଯପ୍)
Āpad ୧ । ବିପଦ—1. Calamity; danger.

୨ । ଦୁଃଖ—2. Distress; misery.

୩ । ଅକସ୍ମିକ ଦୁର୍ଘଟନା—3. Accident; mishap.

୪ । ଦୁର୍ଘଟନା—4. Misfortune.

ଅପଦ—ଦେ. ବି (ସଂ ଅପଦ)—ଅପଦ (ଦେଖ)

Āpada Āpad (See)

କୋଣ୍ଡେ କୋଣ୍ଡେ ମୁଁ ତୋର ଅପଦ ସେନେ
ସାରଳାମହାପୁରାଣ. ବରଷ ।

ଅପଦର୍ପ—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି — ୧ । ଅଶ୍ୱାସନା—

Āpadarpa 1. Consolation.

୨ । ଆଦର ହେବାଜନ୍ମ—2. Care

ଅପଦ -- ସଂ ବି. (ଅପଦ = ବିପଦ + ଧର୍ମ = କରଣୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ) —

Āpaddharma ଅସମ୍ଭବରେ ବା ବିପଦ ସମୟରେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରବାକୁ ହୁଏ, ସାଧାରଣ ସମୟରେ ଅକରଣୀୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅପଦକାଳରେ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅନୁମତି କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ —

A practice though prohibited by scriptures for a particular person in ordinary times, yet permissible in law in times of distress.

[ଦ୍ର—ଅଧୁନାକ ସରସତୀ ଓ ସମାଜର ପରିସ୍ଥିତି ଓ ଶିକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅପଦକାଳରେ ବି ବି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବା ଉଚିତ, ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂକ୍ତି ଓ ସ୍ମୃତି ବାକ୍ୟମାନ ଉଦ୍ଧାର କରି ବହୁ ପରିଶ୍ରମ ସଦ୍‌କାରେ ପୁରୀର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାୟ ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ ଶ୍ରୀସଦାଶିବ ମିଶ୍ର. କାବ୍ୟକଣ୍ଠ (ମହୋପଦେଶକ) ସଂସ୍କୃତଭାଷାରେ ଓ ନାଗରାଜରେ ‘କଲ୍ୟାଣପୁରୀ ସଙ୍କଳ୍ପ’ନାମକ ଶ୍ଳୋକ ସମୟୋପଯୋଗୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ ।]

ଅପନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ପଦ ଧାତୁ = ପ୍ରାପ୍ତହେବା + କର୍ତ୍ତୃ ଡ)—

Āpanna ୧ । ଅପଦଗ୍ରସ୍ତ; ରପନ୍ନ—1. Involved in danger

୨ । (+ କର୍ମ - ଡ)—ଲବ୍ଧ; ଅଧିଗତ—2. Obtained; attained.

୩ । ପୁନଃ ପ୍ରାପ୍ତ—3 Got again

ଅପନ୍ନସତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବିଣ. ଶ୍ରୀ (ଅପନ୍ନ = ପ୍ରାପ୍ତ + ସତ୍ତ୍ୱ = ପ୍ରାଣୀ + ଶ୍ରୀ. ଅ; Āpannasatwā ଗର୍ଭରେ ଯେ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛି)—
ଗର୍ଭିଣୀ; ଗର୍ଭବତୀ; ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱ—Pregnant; with child.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ — ଗର୍ଭବତୀ ନାରୀ — Pregnant woman

ଅପରାହ୍ନିକ—ସଂ. ବିଣ (ଅପରାହ୍ନି = ଉପର ଓଳି + ସମ୍ଭବ. ଇକ)—
Āparāhnikā ୧ । ଅପରାହ୍ନିରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ—

(ଅପରାହ୍ନିକା—ଶ୍ରୀ) 1. Fit to be done in the afternoon.

୨ । ଅପରାହ୍ନିରେ ଘଟିବା—2. Taking place in the afternoon

ଅପସୁଖ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ ଅପସୁଖ)—ଅପଣାର ଇଚ୍ଛା—

Āpasukha One's own wish.

ଅପ ସୁଖେ କୋପ କରେ ଅପେ ହୁଏ ଶାନ୍ତ । ପ୍ରାଚୀ—ପ୍ରହରାହ୍ନିପଣ୍ଡିତା ।

ଅପସ୍ତମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ଅପ + ସ୍ତମ୍ଭ)—ବଡ଼ ବଡ଼ ଜଳାଶୟରୁ ପ୍ରସ୍ତା—

Āpastambha କାରରେ ଅକାଶକୁ ଜଳ ଉଠିବାର ନୈସର୍ଗିକ ଘଟଣା—Water-sprout, a natural phenomenon.

ଅପାତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପତ ଧାତୁ = ପଡ଼ିବା; ଘଟିବା + ଶ୍ବର. ଅ)—

Āpāta ୧ । ପଡ଼ନ—1. Falling.

୨ । ଅଗମନ—2. Arrival

୩ । ଘଟନା—3. Happening.

୪ । ଉପସ୍ଥିତି—4. Presence.

୫ । ଗତକାଳ—5. Passing moment.

୬ । ପ୍ରଥମ ସମୟ—6 First moment.

୭ । ଆରମ୍ଭ—7 Beginning.

୮ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ—8 Present time

ଅପାତତା—ସଂ. ଅ. (ଅପାତ = ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ + ତାମ୍ଭା ଓ ୨ମୀ

Āpātatah ଅର୍ଥରେ. ତତ୍ତ୍ୱ)—

୧ । ସମ୍ପ୍ରତି; ବର୍ତ୍ତମାନ; ବର୍ତ୍ତମାନସମୟ ନିମନ୍ତେ—

1. Now; for the time being.

୨ । ପ୍ରଥମତଃ—2. Firstly.

୩ । କିମ୍ବା କାରଣରେ—3. Without any cause.

୪ । ନିତାନ୍ତ ପକ୍ଷରେ; ଅନ୍ତତଃ—4. At least

୫ । ତତ୍ତ୍ୱସଙ୍ଗତ—5. At once; immediately

ଅପାତମଧୁର—ସଂ. ବିଣ (ଅପାତ + ମଧୁର)—୧ । ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ

Āpātamadhura ସ୍ୱାଦକର ବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଦ (ବହୁ ପକ୍ଷରୁ ଭଲ ବି ମନ କଣା ନାହିଁ)—1. Agreeable at first

sight; plausible.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁକାଶକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଃ	ଉଃ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ସ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୨ । ଶଶିକ ସୁଖପ୍ରଦ—2 Pleasant for the moment.

ଅପାଦ—ସଂ. ଅ (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅ+ପାଦ)—ପାଦଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି—
Āpāda Beginning from the foot

ଅପାଦମସ୍ତକ—ସଂ. ଅ (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅ=ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ + ପାଦ=ଗୋଡ଼ା
Āpādamastaka + ମସ୍ତକ=ମୁଣ୍ଡ)—From head
to foot; all over the body

ଅପାଦିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ+ପଦ ଧାତୁ ଶିଚ୍ ପାଦ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା
Āpādita + କର୍ମ. ଚ)—ସମ୍ପାଦିତ; ଅନୁଷ୍ଠିତ—
Accomplished; performed.

ଅପାଦିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି.—୧ । ଅଭାସନା କରିବା; ଅନ୍ୟର ମନକୁ
Āpādibā ବୋଧ ବା ସ୍ଥିର କରାଇବା—

1. To console; to soothe another's mind.

ଅପାଦ କହନ୍ତୁ କୁଣ୍ଡ ଧରଣ୍ୟ ଦେବାରେ

ଅପାଦି କି ଦେଖା ଦୁଃଖ ମନ ଜାଣିବାରେ—ଅନୁମନ୍ତ୍ୟ ବଦନ୍ତୀ ମଣି ।

୨ । ସମ୍ପାଦିବା—2. To provide for; to store up.

ପରପକ୍ଷି ଶୁଣି କର ସେହି ସଜ୍ଞା ଅପାଦିତ ପରପାଦ ଗୋ—ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଙ୍ଗେ ।

ଅପାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପା ଧାତୁ = ପିଇବା + ଅଧିକରଣ. ଅନ;
Āpāna ସେହିଠାରେ ବା ସ ଦାହାର ମଦ୍ୟ ପାନ କରୁଥାଏ)—

୧ । ମଦ୍ୟପାନର ପାତ୍ର; ସ୍ୱରୂପାନ୍ତ—1. Wine-glass

୨ । ପାନଭୂମି; ମଦ୍ୟପାନର ସ୍ଥାନ; ମଦଞ୍ଚି—

2 Tavern; grog-shop

୩ । ମଦ୍ୟପାନଗୋଷ୍ଠୀ—3 A company of drinkers.

ଅପାମର—ସଂ. ବିଣ. (ଅ=ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ + ପାମର=ଇଚ୍ଛା ଲୋକ)—
Āpāmara ପାମର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—
Upto the lowest class of people

(ଯଥା—ଅପାମରସାଧାରଣ ଏହି ମତ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି ।)

ଅପାମରସାଧାରଣ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; କର୍ମଧା; ଅପାମର+
Āpāmarasādhārāṇa ସାଧାରଣ)—ନୀଚ ଠାରୁ ଉଚ୍ଚ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସର୍ବସାଧାରଣ; ଶ୍ରେଣୀ ଠାରୁ ବଡ଼ ଲୋକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ସମସ୍ତେ—The public down to the lowest;
people of all classes from the highest
to the lowest

ଅପିଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପେକ୍ଷା)—୧ । ଅପେକ୍ଷା (ଗୋପିନାଥ ନନ୍ଦ)—
Āpichhā 1. Waiting.

୨ । ଜଗିବସି ରହିବା (ଗୋପିନାଥ ନନ୍ଦ)—

2. Lying in ambush.

ଅପିତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପତ୍ତି)—ଅପତ୍ତି (ଦେଖ)
Āpiti Apatti (See)

ଅପିଲ୍ (ଇଚ୍ଛା ଦି)—ଅପିଲ୍ ଇଚ୍ଛା ଦି (ଦେଖ)
Āpil etc Apil etc (See)

ଅପିଷ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ—ଅପିଷ୍)—କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ—
Āpis Office.

ଆପିସ୍
अपिस्

ଅପିସି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଅପିଷ୍ (ଦେଖ)
Āpisi Āpis (See)

ଅପିଡ଼ା—ସଂ. ବି. (ଅ + ପିଡ଼ା ଧାତୁ = ପିଡ଼ା ଦେବା + କରଣ. ଅ;
Āpīḍa ସାହାହାର ମସ୍ତକ ପିଡ଼ିତ ହୁଏ)—

୧ । ଶିରେତୁଷଣ; କରୁଟ—1 Crown

୨ । ଶିଖାସ୍ଥିତ ମାଲ୍ୟ ବା ମାଳା—

2 Garlands for the head

୩ । ପିଡ଼ାଦାନ; ଚପିବା—3. Pressure; squeezing.

୪ । ବିଶେଷ ପିଡ଼ା—4. Oppression.

୫ । ଦୃଢ଼ବନ୍ଧନ—5. Binding tightly

୬ । ଗୁଡ଼ର ବାହାରକୁ ବାହାରିଥିବା କାଷ୍ଠ—

6 A log bulging out of the thatch or wall of a house.

ଅପିଡ଼ାନ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ପିଡ଼ାଦାନ)—

Āpīḍana ୧ । ଅତ୍ୟାଚାର—1 Oppression.

୨ । ଚପିବା—2. Squeezing.

୩ । ଗାଢ଼ାଲିଙ୍ଗନ—3. Tight embrace.

୪ । ଦୃଢ଼ ବନ୍ଧନ—4. Tight bond

୫ । ସମ୍ପେଶଣ—5. Bruising.

ଅପିଡ଼ିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ପିଡ଼ା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Āpīḍita ୧ । ଚାପି ହୋଇଥିବା; ଦୃଢ଼ପିଷ୍ଠ—

1. Compressed; squeezed; pressed.

୨ । ଦୃଢ଼ବନ୍ଧ—2. Tightly bound

୩ । ବେଦନାଗ୍ରାସ୍ତ—3 Ailing; afflicted.

୪ । ଗାଢ଼ାଲିଙ୍ଗିତ—4. Hugged.

୫ । ଅତ୍ୟାଚାରିତ—5. Oppressed.

ଅପିନ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ପିନା ଧାତୁ = ବୃଦ୍ଧିପାଇବା +
Āpina କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଚ)—

୧ । ଗବାଦର ସ୍ତନ; ଗୋରୁର ପତ୍ତା; ଉଧଃ—

1. Udder; large breast of a beast.

୨ । (ଅ + ପି ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଚ)—କୂପ - 2. Well.

ସଂ. ବିଣ. (ଅ = ଉଷ୍ଣ; ସମ୍ୟକ୍ + ପିନ = ସ୍ଥୂଳ)—

୧ । ଉଷ୍ଣ ସ୍ଥୂଳ; ସାମାନ୍ୟରେ ମୋଟା; ସ୍ୱେଚ୍ଛାଅଶିଅ—

1. Slightly fat; somewhat full.

୨ । ସମ୍ୟକ୍ ସ୍ଥୂଳ; ସ୍ୱେଚ୍ଛାସୋଟା—

1. Very fat; well-developed.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ସ୍ୱେ ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ

ଅପେକ୍ଷିକ ଗୁରୁତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ଜଳ ଭୁଲନାରେ
 Āpekshika gurutwa ସମପରିମାଣର ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥର ଓଜନ
 ବା ଭାରର ପରିମାଣ—1 Specific gravity in
 comparison with an equal quantity
 of water).

[ଦ୍ର—ସମଅସ୍ତତନବିଶିଷ୍ଟ ରକ୍ତ ରକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଗୁରୁତ୍ୱର ସେହି
 ସମ୍ବନ୍ଧ ତାହାକୁ ଅପେକ୍ଷିକଗୁରୁତ୍ୱ କହନ୍ତି ।]

ଅପେକ୍ଷିକତା—ସ. ବି (ଅପେକ୍ଷିକ + ଭାବ ତା)—
 Āpekshikatā ଏକ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁର ଭୁଲନା କରବା
 ଅବସ୍ଥା—Relativity.

ଅପେତି—ପ୍ରା. (ଇତର) ବି. (ସ. ଅପତି)—ଅପତି (ଦେଖ)
 Āpeti Āpatti (See)
 ଆପତା

ଅପୋଦେବତା—ସଂ. ବି. (ଅପଃ=ଜଳ + ଦେବତା=ଠାକୁର)—
 Āpodebatā ୧ । ଜଳଦେବତା—1 The Water God.
 ୨ । କରୁଣ—2. The god of water

ଅପୋମାର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଅପଃ=ଜଳ + ମାର୍ଜନ) —
 Āpomārjana ୧ । ଦେହରେ ପାଣି ଛୁଣ୍ଡିଦେବା—
 1 Sprinkling the body with water.
 ୨ । ପାଣି ଦ୍ୱାରା ଦେହ ଯୋଗୁଯୋଗୁ ଦେବା—
 2 Cleansing the body with water.

ଅପୋସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ) —
 Āpos ୧ । ବିବାଦର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ମିଳାମିଶା—
 1. Mutual settlement of dispute.
 ୨ । ମକଦ୍ଦମା ବା ବିବାଦ ଅଦାଲତର ବିନାସାହାୟରେ
 ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଯିବା; ପକ୍ଷାପତ୍ତ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
 ବିବାଦର ମେଣ୍ଟନ—2 Amicable settlement
 of disputes by arbitrators.
 ବିଶେଷ—ପକ୍ଷାପତ୍ତ ଦ୍ୱାରା ବା ଘରେଇ ଭାବରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦେବା
 (ବିବାଦ)—Amicably settled (dispute)
 ବି. ବିଶେଷ—୧ । ପରସ୍ପର ମିଳା ମିଶା ହୋଇ —
 1. Amicably

୨ । ଅଦାଲତର ବିନାସାହାୟରେ—2 Without
 the intervension of court; out of
 court.

ଅପୋସ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଅପଣାର ଆତ୍ମୀୟ ଲୋକ—
 Āposa One's intimate person or relative.

ଅପୋସ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଅପୋସ୍ (ଦେଖ)
 Āposi Āpos (See)

ଅପ୍ତ—ସ. ବିଶେ. (ଅପ ଧାତୁ=ପାଇବା + କର୍ମ. ତ)—

Āpta ୧ । ପ୍ରାପ୍ତ; ଲଭ—1 Obtained; attained.

୨ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ବିଶ୍ୱସ୍ତ—

2. Reliable, authentic.

୩ । ଆତ୍ମୀୟ—3. Friendly, intimate.

୪ । ସୁସ୍ଥ; ସମ୍ବନ୍ଧ—4 Connected

୫ । ହିତକର—5 Beneficial.

୬ । କୃଣ୍ଣଳ, ପାରଗ; ପତୁ—6 Competent.

୭ । ଅତ୍ରାନ୍ତ—7 Free from error.

୮ । ହିତୋପଦେଶ—8 Giving beneficial
 advice.

ସଂ. ବି—ଭ୍ରମପ୍ରମାଦଶୂନ୍ୟ ମୁନି, ପୁରୁଷରୂପ ଓ ମହାଜନମାନେ—
 Sages and great men of lore supposed
 to be free from human errors'.

ଅପ୍ତବଚନ—ସଂ. ବି. (ଅପ୍ତ = ମୁନି ପ୍ରଭୃତି + ବଚନ = ବାକ୍ୟ; କଥା)—
 Āptabachana ୧ । ର୍ଷିବାକ୍ୟ; 'ମହାଜନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
 ପ୍ରକାଶିତ ଉପଦେଶ ବାକ୍ୟ—1 Revelations;
 statements handed down to poster-
 ity; traditions;

୨ । ହିତବଦ—2 Beneficial truths.

୩ । ପ୍ରବଚନ—3. Proverbs; adage

ଅପ୍ତବାକ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଅପ୍ତ + ବାକ୍ୟ)—ଅପ୍ତବଚନ (ଦେଖ)
 Āptabākya Āptabachana (See)

ଅପ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅପ୍ ଧାତୁ=ପାଇବା + ଭାବ. ତ)—

Āpti ୧ । ପ୍ରାପ୍ତି; ଲଭ—1 Attainment; receipt

୨ । ଯୋଗ; ସଂଯୋଜନ; ସମ୍ବନ୍ଧ—2 Connection

୩ । ଯୋଗ୍ୟତା—3. Ability.

୪ । ବ୍ୟାପ୍ତି—4 Spreading; diffusing.

ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପତି)—୧ । ବିପତ୍ତି; ବିପଦ—
 1 Calamity

୨ । ବାଧା—2 Hinderance.

୩ । ବିପତ୍ତିର ସୂଚି; ଶୁଦ୍ଧି-ସୂଚି—

3. Objection; refutation

ଅପ୍ତତାଲୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ). ବି—ମାୟୁଆଡ଼ିମାନଙ୍କ ପାପଡ଼ ପରି
 Āppadālu ଏକ ପ୍ରକାର ଚଟକା ବଡ଼ । ଲୁଣ, ମରଚ,
 ମସଲା, ବିଭିନ୍ନକାରୀ ପାଣିରେ ଦଳ ଚକ୍କଳ ପିଠା ପରି
 ଚଟକା କରି ଗଢ଼ି ଖରାରେ ଶୁଖାଇ ରଖାଯାଏ; ଖାଇବା
 ବେଳେ ନିଆଁରେ ସେହି ତେଲ ଦେଇ ଆଅନ୍ତି —
 A kind of thin cake made of corn-paste
 which is toasted and eaten.

ସାଧାରଣ ଯେତେକ ଅପତ ପୁସ୍ତକରେ ଉଦାତ୍ତ ଓ ଚିତ୍ତର ଅପତ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପତ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେତେ ଏ ଉପାଦେୟତା ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପଥାନ୍ତରେ ଉକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ବେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଶାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଶାଘ' ଖୋଜିବ, 'ବଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧ' ଖୋଜିବ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଶ୍ୱିନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବର' ନ ପାଇଲେ ଅଲବର ଦେଖିବେ

ଅପ୍ତା କରବା—ତେ.ଈ—ଅପ୍ତରେ ଗୁଣ ଅବ ପଡ଼ିଲେ କନା ବା ଲୁଗାକୁ
 Apphā karibā ପୂଜା କରି ମୁହଁ ମେଲାଇ ସେ କନାକ୍ଷିଆ
 ଭାବରେ ପାଟର ପବନ ଦେଇ ତାକୁ ଅଖିରେ ମାଡ଼ିବା—

To press the cloth on the eve after
 making it into a small cushion and
 blowing air into it through the mouth

ଅପ୍ୟାନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ବିଶେଷ + ପ୍ୟାୟ ଧାତୁ = ବୁଝି ପାଇବା +
 Āpyāna କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ତ)—

୧ । ବଳିଷ୍ଠ; ବଳୁଅ—1 Strong.

୨ । ସ୍ଥୂଳ, ମୋଟା—2 Flat; well-developed

୩ । ଖିତ; ପୂର୍ଣ୍ଣଧୂବା—3 Swollen.

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ପାନ)—୧ । ପାନ; ପିଇବା—

1. Drinking

କେ ଉକ୍ତି ବାଡ଼ି ଶେଷ ଶବ୍ଦ

କହିଲେ ପବନ ଅପ୍ୟାନେ । ପ୍ରାଚୀ. ନିର୍ମୁଖମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

୨ । (ସଂ ଅପ୍ୟାୟନ)—ବୃତ୍ତି—2 Satisfaction;
 satiety

୩ । (ସଂ ଅପ୍ୟାୟନ — ଶ୍ରୀଣନ —3 Act of giving
 satisfaction; pleasing.

ଅପ୍ୟାୟନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ୟାୟ ଧାତୁ = ବୁଝି ପାଇବା; ବୁଝି ଦେବା
 Āpyāyana + ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଶ୍ରୀଣନ—1. Pleasing.

୨ । ବୃତ୍ତି; ସନ୍ତୋଷ—2 Satisfaction

୩ । ପୁଷ୍ଟି—3 Nourishment

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ପାନ)—ପାନ, ପିଇବା—Drinking.

କେ ବୁଝି ପୁଣି ଅପ୍ୟାୟନେ, ଭାବିବ ଯେତେବେଳେ ସଦନେ ।

କେବେହେଁ ନ ପାଇବ ଶ୍ରୀ, ଅନନ୍ତେ ପୁଣ୍ୟାର୍ଥେବ ବୁଝି ।

କେନ୍ଦ୍ରାପ. ଭାଗବତ. ୩୩ ।

ଅପ୍ୟାୟିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ସମ୍ପାଦ୍ + ପ୍ୟାୟ ଧାତୁ = ବୁଝି ପାଇବା
 Āpyāyita ଭାବ. ଅନ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ତ)—୧ । ବୃତ୍ତି—

1 Gratified.

୨ । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—2. Satisfied.

୩ । ପ୍ରୀତ—3. Pleased.

୪ । ନିବୀଡ଼ିତ—4. Extinguished.

୫ । ଖିତ—5 Swollen.

୬ । ପୁଷ୍ଟ—6. Nourished

ଅପ୍ରାଚ୍ଛନ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ପାଦ୍ + ପ୍ରାଚ୍ଛ ଧାତୁ = ପଶ୍ଚାଦ୍ଧିବା + ଭାବ.
 Aprachchhana ଅନ)—୧ । ବକ୍ତୃମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭେଟ

ବା ବିଦାୟକାଳୀନ ଅଭିଜ୍ଞାନ—

1. Friendly embrace at the first
 meeting or parting.

୨ । ସାଗତ ପ୍ରଣୀତରେ ଅନନ୍ତପ୍ରଦର୍ଶନ—

2. Rejoicing at the time of meeting
 a friend.

ଅପ୍ରାପଦ—ସଂ. ଅ. (ଅ = ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ + ପ୍ରପଦ = ପାଦାନ୍ତ)—

Āprapada ପାଦାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ଚରଣପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Upto the toe.

ଅପ୍ରାପଦୀନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ଅବଧି + ପ୍ରପଦ = ପାଦାନ୍ତ + ବ୍ୟାପକାର୍ଥେ.

Āprapadīna ଭାବ. ଅନ)—(dress) Flowing from
 the shoulders upto the toes.

ଅପ୍ରେଣ୍ଟିସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅପ୍ରେଣ୍ଟିସ୍)—

Apprentis ନିୟୁତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ ତାଲିମ ଦେବାପାଇଁ

ଆପ୍ରେଣ୍ଟିସ୍ ରହିଥିବା ଲୋକ; ଶିକ୍ଷାନବିତ୍—Apprentice.

अप्रतिपत्

ଅପ୍ଲାବା—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ଲା ଧାତୁ = ଭାସିବା + ଭାବ. ଅ)—

Āplaba ୧ । ଜଳରେ ଘାଳି; ଅବଗାହନ—1. Bathing.

୨ । ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବା—2 Diving

୩ । ପହଁରିବା; ସନ୍ତରଣ—3 Swimming.

୪ । ଜଳବୃଦ୍ଧି; ନଦି ଅବଧି ବୃଦ୍ଧି—

4. Flood; inundation.

ଅପ୍ଲାବାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପ୍ଲା ଧାତୁ = ଭାସିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Āplabana ଅପ୍ଲାବା (ଦେଖ)

Āplaba (See)

ଅପ୍ଲାବିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ସମ୍ପାଦ୍ + ପ୍ଲାବିତ)—

Āplābita ୧ । ଜଳରେ ପୂରିତ—

1 Flooded; filled with water.

୨ । ପାଣି ମାଡ଼ିଯାଇ ଥିବା—

2 Overspread with water; irrigated.

ଅପ୍ଲାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ସମ୍ପାଦ୍; ଭାସିବା + ପ୍ଲାତ = ଜଳସିନ୍ଧୁ ବା ଅ +

Āpluta ପ୍ଲା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ତ)—

୧ । ପାଣି ମାଡ଼ିଯାଇ ଥିବା—1. Irrigated.

୨ । ଜଳ ପ୍ଲାବିତ—2. Flooded.

୩ । ଜଳସିନ୍ଧୁ—3 Wetted; bathed.

ଅପ୍ସୋସ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅପ୍ସୋସ)—ଅବସ୍ଥା (ଦେଖ)

Āphsos Absus (See)

ଅପତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପତ୍)—ଅପତ—

Āphat Danger; calamity.

आपद्

आफत्

ଅପତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପତି)—ଅପତି (ଦେଖ)

Āphati Āpatti (See)

आपत्ति

ଅପଲୋଦୟ—ସଂ. ଅ. (ଅ = ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ + ଅପଲୋଦୟ = ପଲଲଭ)—

Āphalodaya ୧ । ପଲଲଭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

1 Till the attainment of one's end.

୨ । ସଫଳ ହେବା ଯାଦେ—

2 Till rewarded with success.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାନ୍ଦର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ସ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ୢ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛା ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ନ୍ୟ

ଅପ୍ପା କରବା—ଦେ. କି—ଅପ୍ପା କରବା (ଦେଖ)

Āphphā karibā Apphā karibā (See)

ଅପିତ—ଦ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅପତ୍ତି)—ଅପତ୍ତି (ଦେଖ)

Āphiti Āpatti (See)

ଅପିନ - ସଂ. ବି—ଅପିନେନ; ଅପିନ—Opium (M W.)

Āphīna

ଅପୁକ—ସଂ. ବି—ଅପୁନେନ; ଅପିନ—Opium (M W.)

Āphūka

ଅବୁଅବ—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଅବୁଅବ (ଦେଖ)

Abuāb Abuāb (See)

ଅବକାର (ଲଭ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—

Ābkāri (etc) ଅବକାର ଲଭ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Abakāri etc (See)

ଅବୁଡ଼ାଖାବୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—ବରୁର—

Ābrḍākhābrḍā Rough; uneven.

ଆବଡ଼ାଆବଡ଼ା

खुरखुरा

ଅବଦାର—ବୈଦେ. ବି. (ପା)—୧ । ଜଗର; ଜୁ—

Ābdāra 1. Importunity.

ଆବଦାର ୨ । ଅଳ—2. Importune request.

आवदार ୩ । ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ପ୍ରାର୍ଥନା—

3. Repeated request

ଅବଦାର—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଅବଦାର (ଦେଖ)

Ābdāri Ābdāra (See)

ଅବରକ—ଦେ. ବି. (ଝ. ଅବ୍ର)—ଅବ୍ର; ମେଘନାଳ—

Ābrak Mica; talc

अबक

अबरक

ଅବରକ—ଦେ. ବି. (ଝ. ଅବ୍ର)—ଅବରକ (ଦେଖ)

Ābrakh Ābrak (See)

ଅବରୁଅବରୁ—ଦେ. ବି—୧ । ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରବା—

Ābrāābri 1. Inter-dependence.

ଜାକାଜାକି ୨ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ—

2. Mutual connection.

୩ । ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ମିଳନ—

3. Uniting with each other.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଥିବା—

1 Depending upon each other; inter-dependent.

୨ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ—2. Inter-connected

୩ । ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ମିଳନ—

3 Joined to or united with each other.

ଅବରୁଜାବୁ—ଦ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଗୋଳମାଳିଆ—1. Confused.

Ābrājābrā ୨ । ଅପରିଷ୍କୃତ; ଅସଫୁଟ—2. Uncleansed.

ଏବଡ଼ୋଜେବଡ଼ୋ ୩ । ଅବିନ୍ୟସ—3. Not properly set.

ମଢ଼ସଢ଼ ୪ । ମଇଳା—4. Dirty.

ଅବସୋସ—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଅବସୋସ (ଦେଖ)

Ābsos Absus (See)

ଅବହାଉଆ—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଅବହାଉଆ (ଦେଖ)

Ābahāuā Abhāuā (See)

ଅବଖୁରୁ—ବୈଦେ. (ପା) ବି—ଅବଖୁରୁ (ଦେଖ)

Ābakhurā Abkhurā (See)

ଭୋଜନ ବେଳେ ଆଳା ପାଖରେ ଗୋପାଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଜଳ ଥୋଇ

କ ଦେଲେ ବାବୁକୁ ଅଳ ଜଳ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ—ପାଳିତମୋହନ- ଗନ୍ତସ୍ଥଳ ।

ଅବଦ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ବଦ୍ଧ ଧାତୁ + କର୍ମ ଇ)—

Ābaddha ୧ । ବ୍ୟାପ୍ତ; ନିୟୁକ୍ତ—

1. Engaged; busy.

୨ । ବନ୍ଧାହେବା; ବଦ୍ଧ; ସଂଲଗ୍ନ—

2. Bound up; tied down.

୩ । ଚରଚିତ—3. Constructed.

ବାଣୀତ ଗଉରବାନ୍ଧ ବସ୍ତୁ ଅଭିସାର ରାତ୍ରି ଅବସ୍ଥାରେ ଅରୁ

ରୁଦି ମଞ୍ଜରେ—ପ୍ରାଚୀ. ରମ୍ୟାବଧ ।

୪ । ରକ୍ଷିତମନ୍ତ୍ରେ ମହାଜନ ନିକଟରେ ରହିତ; ବନ୍ଧା—

ଦଧିସିଦ୍ଧା—4 Pledged; mortgaged.

୫ । ରୁଦ୍ଧ—5. Confined

୬ । ଗତିରୁଦ୍ଧ—6. Restrained.

୭ । ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଯୁଥଳରେ ଯୋଡ଼ି ହେବା—7. Yoked.

ଅବନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଅ = ବିଶେଷ + ବନ୍ଧ ଧାତୁ = ବାନ୍ଧିବା + କରଣ ଅ;

Ābandha ଯାହାଦ୍ୱାରା ଯୁଥଳ ସହିତ ଲୁଗା ବା ଝୁରୁ ବନ୍ଧନ

କରାଯାଏ)—୧ । ଯୋଡ଼; ଲଙ୍ଗଳଦଉଡ଼ି—

1. A cord for tying the shaft of the plough to the yoke.

୨ । ଶଗଡ଼ର ଝୁରୁ ଉପରେ ବନ୍ଧାଯିବା ରୁଦ୍ଧ—2 A cord for tying the shaft of a cart to the yoke.

୩ । ସମ୍ପର୍କ—3. Connection

୪ । ଦୃଢ଼ବନ୍ଧନ—4. Strong tie.

୫ । ପ୍ରେମ; ପ୍ରଣୟ—5. Attachment; affection.

ଅବପ—ସଂ. ବି. (ଅ + ବପ୍ ଧାତୁ = ରୁଡ଼ିବା; ଶୌର ହେବା +

Ābapa ଅଧିକରଣ. ଅ)—

୧ । ଧାନସ୍ଥାପନ ପାତ୍ର—

1. Receptacle for storing paddy.

୨ । ଭଣ୍ଡ; ପାତ୍ର—2. Receptacle.

୩ । (+ ଭବ. ଅ) ଶୌରକର୍ମ; କେଶାଦି ମୁଣ୍ଡନ—

୩ Shaving.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସୂଚକ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅବପନ 'ବା' ଚିହ୍ନ କୌଣସି କଣ୍ଠ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାନ୍ତମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର 'ବା' ଏ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ନାଭ' ନ ମିଳିଲେ 'ବା' ଖୋଜିବ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଖୋଜିବ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଖୋଜିବ, 'ଆର୍ତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଖୋଜିବ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଖୋଜିବ ।

୪ । ଗଜ ରୋପଣ; ବୃଣା—4. Sowing

ଅବପନ—୩. ବ. (ଅ+ବପ୍ ଧାତୁ=ବୃଣା; ଶ୍ଳୋର ହେବା+
Ābapana ଅଧିକରଣ. ଅନ)—ଅବପ (ଦେଖ)

Ābapa (See)

ଅବର—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ. (ସଂ. ଅପର)—୧ । ପୁଣି—1 Also

Ābara ଅବର ସମ୍ବନ୍ଧେ କହୁଥିବା ଚାନ୍ଦ,

ହୃଦୟ ବଳ ଦ୍ଵାରା ଅସ୍ଵରୂପ—ଲୁପ୍ତସିଂହ. ମହାଭାରତ ଅବ ।

୨ । ଏବଂ. ଅଭ—2 And.

ଦେ. ସଙ୍କଳ୍ପ—ଅପର; ଅନ୍ୟ—Another; other.

ବୈଦେ. ବ—ଅବୁର (ଦେଖ)—Ābura (See)

ଅବରଣ—୪. ବ. (ଅ+ବୁ ଧାତୁ=ଅବରୋଧ କରିବା+ଭାବ. ଅନ)—

Ābarāṇa ୧ । ଅଛାଦନ—1 Act of covering

୨ । (+କରଣେ. ଅନ)—ଚର୍ମପଲକ; ଢାଲ—2 Shield.

୩ । ଛାଙ୍କୁଣୀ; ଅଛାଦନ—3 Covering; lid

୪ । ପରଦା—4. Screen

୫ । ଅଛାଦନସାଧନ (ପ୍ରାଚୀର ଅବ)—5. Walls etc
which screen a place from public

୬ । ଅବରୋଧ—6 Concealment from public
gaze

୭ । ଲୁଚାଇବା—7. Concealment

ଅବରଣ ପଟ—୩. ବ. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅବରଣାର୍ଥେ ବ୍ୟବହୃତ ପଟ)—

Ābaranapata ଯେଉଁ ପରଦାଦ୍ଵାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ
ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆ ଯାଏ—A covering or
screen for covering anything

ଉପର ପାଶେ କ୍ଷମା ହସ୍ତେ ଅବରଣ ପଟ,

ବ୍ୟସ୍ତ ସଦାପରବୋଧ ଅବରଣ ପାଇଁ । ରାଧାନାଥ. ମହାଭାରତ ।

ଅବରଣୀୟ—୩. ବ. (ଅ+ବୁ ଧାତୁ=ଅଛାଦନ କରିବା+କର୍ମ.

Ābarāṇīya ଅବରଣୀୟ—୧ । ଅଛାଦନ ଯୋଗ୍ୟ—

1. Fit to be covered.

୨ । ଯାହା ଲୁଚାଇବା ଯୋଗ୍ୟ—

2. Fit to be concealed.

ଅବର—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ.—୧ । ଲୁଣ ପାଣିକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ

Ābarā ସେଥିରୁ ଲୁଣ ମାଢ଼ିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପିତ୍ତାଣ—

(ଦୈନିକ ଅଣା ୨୫୫୩୦୦)

A pot for boiling salt-water for
manufacturing salt.

୨ । ଲୁଣ ମାରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ କ୍ଷତ୍ତର—2. Spot or
field storing saline water for manu-
facturing salt.

ଅବରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ. ଅବରଣ)—୧ । ଅବରଣ କରିବା;

Ābaribā ଅଛାଦନ କରିବା; ଘୋଡ଼ାଇବା—

ଆବରଣ କରା 1. To cover; to screen; to shield.

ଉପର ପାଶେ କ୍ଷମା ହସ୍ତେ ଅବରଣ ପଟ ।

ବ୍ୟସ୍ତ ସଦା ପର ବୋଧ ଅବରଣ ପାଇଁ । ରାଧାନାଥ. ମହାଭାରତ ।

୨ । ଘେରି କରି ରହିବା—2. To surround.

ଅବର ଅବକା ସୌଧ ଶିଖର । ରାଧାନାଥ. ମେଘଦୂତ ।

୩ । ଅଧିକାର କରି ବସିବା—3 To establish one's
self in authority; to occupy.

୪ । ସ୍ଵୀକାର କରିବା; ଅପଣାର କରିବା—

4 To affiliate; to treat as one's own.
to acknowledge as one's own.

୫ । (ଲୁପ୍ତଶାସ୍ତ୍ର) କୌଣସି ମନୋଗତ ଭାବକୁ ଗୁପ୍ତି ରଖିବା—

5 To suppress one's feelings.

ସୈର୍ବ୍ୟଶାଳା ସୈର୍ବ୍ୟ ଅବର ସେ ଭାବ ବାବ୍ୟେ ବିଶଦ୍ଧ ଶାବଳ ।

ରାଧାନାଥ. ପାଦପାତ୍ର ।

୬ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଅଦରକାର—

୭. 2. To undertake to do a work.

୮ । ଘୋଡ଼ିବା—7. To overspread; to over
cloud

ଅବର୍ଜନ—୩. ବ. (ଅ+ବର୍ଜ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—ଛାଡ଼ି ପଳାଇବା—

Ābarjana ସମ୍ପର୍କ ତ୍ୟାଗ—Abandonment

ଅବର୍ଜନା—୩. ବ. (ଅ+ବର୍ଜ ଧାତୁ+ଅନ+ଆ) ଅଳିଆ; ଝାଡ଼ିଆ—

Ābarjanā Sweepings; rubbish.

ଅବର୍ଜନ ବିସର୍ଜନ—୩. ବ. (ଏକାର୍ଥବୋଧକ ସହଚର ଶବ୍ଦ)—

Ābarjana bisarjana ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ତ୍ୟାଗ ବା ବର୍ଜନ—
Quite abandonment and surrender.

ଅବର୍ଜିତ—୩. ବ. (ଅ+ସମ୍ପର୍କ+ବର୍ଜିତ=ତ୍ୟାଗ)—

Ābarjita ୧ । ପରତ୍ୟକ୍ତ—1 Abandoned

୨ । ଅନତ—2 Bent down

୩ । ଅବୃତ୍ତ—3 Collected.

୪ । ସଂଯମିତ—4. Restrained.

୫ । ଓଳିଆ ହୋଇଥିବା—5 Swept off

ଅବର୍ତ୍ତ—୩. ବ. (ଅ+ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ=ହେବା; ଘେରି ରହିବା=ଭାବ.

Ābartta ଅ)—୧ । ଜଳ ଭର୍ତ୍ତିତ୍ଵ; ପାଣି ମଳା; ଜଳଭ୍ରମ—

1. Eddy; whirlpool.

୨ । ଲେମ୍ବର ଭର୍ତ୍ତିତ୍ଵ; ଘୋଡ଼ା ଦେହ ଲେମ୍ବର ଦଶବିଧ ବୃତ୍ତ-
କାର ସଂସ୍ଥାନ—2 Circular rings of hair
on ten different parts of the body of
a horse.

୩ । ମେଘବିଶେଷ—3. A form of cloud,
cumulus cloud.

୪ । ରଜାବର୍ତ୍ତ ନାମକ ମଣି—4 A kind of gem.

୫ । ପରିବର୍ତ୍ତି; ଘୂର୍ଣ୍ଣନ—5. Revolution; gyration.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୬ । ଦେହମାନଙ୍କର ଚୂର୍ଣ୍ଣକାର ଲେମ୍ବୁମାନ—

6. Circular rings of fur on the bodies of animals.

ଅବର୍ତ୍ତକ—୧. କ (ଅବର୍ତ୍ତ + କ)—୧ । ମେଘବିଶେଷ; ନିର୍ଜଳମେଘ—
Ābarttaka 1 A kind of rainless cloud

[ଦ୍ର—ମେଘ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ]

୭ । ମେରୁଦଣ୍ଡର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅସ୍ଥି ଖଣ୍ଡ—

The individual bones of the spine.

୧. ବିଶ. —୧ । ଅବରକ—1. Covering

୨ । ଅବୃତ୍ତକରକ—2 Revolving

ଅବର୍ତ୍ତନ—୧. ବି. (ଅ + ବୃତ୍ତ ଧାତୁ = ଦେବା + ଭାବ. ଅନ)—

Ābarttana ୧ । ତରଳିତା; ଅଭିଷିକ୍ତ—

1 Fusing melting.

୨ । ଚୂର୍ଣ୍ଣନ; ମନ୍ଥନ—2. Revolution; churning.

୩ । ପୁନଃ ପୁନଃ କରଣ—3. Repeated doing

୪ । ପୁନରାଗମନ—4. Coming again;

returning.

୫ । ବେଡିବା; ଚତୁର୍ଦିଗରେ ବେଷ୍ଟନ (ପ୍ରାଚୀରାଦି)—

5. Surrounding.

୬ । ଘାଉଁର ଖାଇବା — 6. Revolving; gyrating.

୭ । ବିଷ୍ଣୁ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—7. A name of Bishṇu.

ଅବର୍ତ୍ତନବାଦ—୧. ବି. (ଅବର୍ତ୍ତନ + ବାଦ)—ମୃତ୍ୟୁରେ ଜୀବର

Ābarttanabāda ପୁନର୍ଜୀବ ସଂସାରରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବା-

ବିଶ୍ୱାସ—The belief in future birth after

death; the theory of transmigration of

soul.

ଅବର୍ତ୍ତନବାଦୀ—୧. ବିଶ. ପୁ. (ଅବର୍ତ୍ତନ + ବାଦୀ)—ଯେଉଁ ଲୋକ

Ābarttanabādī ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ ଜୀବ ମୃତ୍ୟୁରେ ପୁନର୍ଜୀବ

(ଅବର୍ତ୍ତନବାଦୀ—୩) ସଂସାରରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରେ—

Believing in the theory of transmigration of soul.

ଅବର୍ତ୍ତନୀ—୧. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ + ବୃତ୍ତ + ଅଧିକରଣ, ଅନ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Ābarttani ୧ । କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଗଳିତ କରିବାର ପାତ୍ର; ଧାତୁ

ଅଭିଷିକ୍ତା ପାତ୍ର; କୋଇ—1. Melting pot; crucible

୨ । ଯାହାଦ୍ୱାରା ଅଭିଷିକ୍ତା; ଚାମଚ; ଅଣକ—2 Spoon; wooden ladle.

୩ । ଉତୁରୁଡି (ହରେକୃଷ୍ଣ. ଦ୍ରବ୍ୟସଂଗ୍ରହ)

3. Utururdi (See)

ଅବର୍ତ୍ତନ—୧. ବିଶ. (ଅ + ବର୍ତ୍ତ + କର୍ମ. ଇ)—୧ । ଲେଉଟିବା;

Ābarttita ପୁନରାଗମ—1 Returned; come back.

୨ । ଅଭିଷିକ୍ତା—2. Stirred while boiling or melting.

୩ । ଅଭ୍ୟସ୍ତ—3. Habituated.

୪ । ଗୁଣିତ—4. Multiplied

୫ । ଆଚ୍ଛାଦିତ—5. Covered

୬ । ବେଷ୍ଟିତ—6. Surrounded.

ଅବର୍ତ୍ତନ—୧. ବିଶ. (ଅ + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ = ମାରବା + କର୍ମ. ଇ)—ଉତୁରୁଡି;

Ābarhita ସମୂଳେ ଉତ୍ତାଡ଼ିତ—Uprooted

ଅବଳି—୧. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ + ବଳ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଭାବ. ଇ)—

Ābali ୧ । ଶ୍ରେଣୀ; ପଂକ୍ତି; ଧାଡ଼ି—1. Row; line

୨ । ସମୂହ—2 Collection.

୩ । ବଂଶ—3 Lineage; family

୪ । ଏକସାଜ—4. A set; series.

ଅବଳି—୧. ବି. ଶ୍ରୀ.—ଅବଳର ଅନ୍ୟରୂପ—

Ābali Another form of Ābali.

ଅବଲ୍ୟ—୧. ବି. (ଅବଳ + ଭାବ. ଇ)—ଦୁର୍ବଳତା—Weakness.

Ābalya

ଅବଶ୍ୟକ—୧. ବିଶ. (ଅବଶ୍ୟ = ନିଷ୍ପତ୍ତି + ଭାବ. ଇ)—୧ । ପ୍ରୟୋଜନୀୟ;

Ābaśyaka ଦରକାର—1 Necessary; needful

୨ । ଅବଶ୍ୟକ—2 Inevitable

୩ । ଯାହା ନ ହେଲେ ନ ଚଳେ—3 Indispensable.

୪ । ନିରବକାଶ—4 Incessant; without

leisure.

ଦେ. ବି.—ଦରକାର; ପ୍ରୟୋଜନ—Necessity; need.

ଅବଶ୍ୟକତା—୧. ବି. (ଅବଶ୍ୟକ = ପ୍ରୟୋଜନୀୟ + ଭାବ. ଇ)—

Ābaśyakatā ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା—Necessity; need.

ଅବଶ୍ୟକୀୟ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅବଶ୍ୟକ)—୧ । ଦରକାର;

Ābaśyakiya ପ୍ରୟୋଜନୀୟ—1 Necessary

୨ । ଜରୁରୀ—2. Urgent.

[ଦ୍ର—ଅବଶ୍ୟକ ବିଶେଷଣ ପଦ । ତହିଁରୁ ପୁଣି 'ଇୟ' ପ୍ରତ୍ୟୟ

କରି ବିଶେଷଣ କରିବା ବ୍ୟାକରଣବିରୁଦ୍ଧ; ତେଣୁ ଅବଶ୍ୟକୀୟ

ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ତ୍ରୁଟିମୟ ।]

ଅବସଥା—୧. ବି. (ଅ + ବସ ଧାତୁ = ବାସ କରିବା + ଅଧିକରଣ ଅଥ;

Ābasatha ଯହିଁରେ ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି)—

୧ । ଅବସଥା (ଦେଖ,—1. Ābasatha (See)

୨ । ବ୍ରତବିଶେଷ—

2. Name of a religious austerity.

ଅବସଥା—୧. ବି. (ଅବସଥା + ଥା)—

Ābasathya ୧ । ଗୃହସ୍ଥାଣ୍ଡ—1. The stage of a house-holder.

୨ । ଗୃହସମ୍ପର୍କୀୟ ଲୌକିକ ଅଗ୍ନି—2. Domestic fire.

୩ । କର୍ମାବସ୍ଥା—3. Fire used in vedic rites.

ଯାହାକି ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ୱରୂପ ୧ ଚିତ୍ର ଓ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ର ଓ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବୁଦ୍ଧିବଦ୍ଧ ଚିତ୍ରାବଳୀ ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ର ଓ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପୁରୁଷ ଓ ମାତ୍ରାରେ ଦେବେ ଏ ଚିତ୍ରାବଳୀରେ ନ ଯେବେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ର ଓ ଅନ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ର ଓ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପୁରୁଷ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ର । ଯଥା — 'ବାଇ' ନ ଯେବେ 'ବାଇ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ଯେବେ 'ବୁଧ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧ' ନ ଯେବେ 'ବଧ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ପଣ' ନ ଯେବେ 'ଅର୍ପଣ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲବକ' ନ ଯେବେ 'ଅଲବକ' ଗୋଟିଏ ।

୪ । ପଞ୍ଚପ୍ରକାର ଅଗ୍ନି ମଧ୍ୟରୁ ଅଗ୍ନି ବିଶେଷ—

4 Name of one of the five sacrificial fires.

ଅବସିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଅବ+ସୋ ଧାତୁ=ନାଶ କରିବା, ସ୍ଥାପନ
Ābasita କରିବା+କର୍ମ. ଚ)—୧ । ଭଣ୍ଡାରରେ ସ୍ଥାପିତ—

1 Stored; treasured.

୨ । ସଂଗ୍ରହ—2 Collected; gathered,
heaped up

୩ । ସୁର୍ଯ୍ୟ ବା କୁଲ ଦ୍ୱାରା ପରିଷ୍କୃତ (ଶସ୍ୟାଦ)—
3 Cleansed by fanning; winowed.

୪ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ; ଅବଧାନ—4. Ascertained,

୫ । ଅବସାନପ୍ରାପ୍ତ; ସମାପ୍ତ—5. Completed.

ଅବହା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ବହ ଧାତୁ=ବହନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ;
Ābaha ଏହି ଶବ୍ଦ କେତେକ ଶବ୍ଦର ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ;
ଯଥା—ଭୟାବହ; ଦୁଃଖାବହ)—ବହନକାରୀ; ଜନକ;
ଉତ୍ପାଦକ—(A suffix added to nouns to
denote Carrying; producing.

ସଂ. ବି —୧ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବେଗବିଶିଷ୍ଟ ବାୟୁବିଶେଷ—

1 A kind of wind of a given
velocity.

୨ । ଯେଉଁ ପବନ ବୃଷ୍ଟିରେ ବହେ—2. Atmosphere.

ଅବହାନ—ସଂ. ବି. (ଅ+ବହ ଧାତୁ=ବହନ କରିବା+ଭାବ. ଅନ)—
Ābahana ୧ । ବହନ; ବହନ—1. Carrying

୨ । ଉତ୍ପାଦନ—2. Producing; generating.

ଅବହାବୟୁ—ସଂ. ବି. (ଅ+ବହ ଧାତୁ=ବହନ କରିବା+ଭାବ. ଅନ)
Ābahabāyu ଅବହାବୟୁ=ଜଳ ବାୟୁ ବୃଷ୍ଟିର ଉତ୍ପାଦନ
ବାୟୁ—The atmosphere

ଅବହାମାନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ବହ ଧାତୁ=ବହନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ.
Ābahamāna ଅନ)—୧ । ନିମଗତ; ଚରକାଳରୁ ପ୍ରଚଳିତ—

1. Coming down from time
immemorial.

୨ । ଯାହା ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଚଳି ଆସୁଅଛି—

2. Current since time immemorial.

୩ । ଯାହା ବହୁ ଆସୁଅଛି—3. Flowing on.

ଅବହାମାନକାଳ—ସଂ. ବି.—ଚରକାଳ; ବହୁ ପୂର୍ବକାଳ ଠାରୁ ଆଜି
Ābahamānakāla ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚଳି ଆସୁଥିବା କାଳ—

Time immemorial.

ଅବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ଅ (Interjection used to
Ābā denote.)—

୧ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ—1. Wonder.

୨ । ଦୁଃଖାତ୍ମକ—ଅହୋ! ଅହା!—2. Grief—Ah;

Aha!

ପ୍ରାଦେ. (କନ୍ଧ ଭାଷା) ବି.—କନ୍ଧମାନଙ୍କର ଗ୍ରାମନାୟକ—

The village head amongst the Kandhas.

ଅବାଆବା—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟ ହସ୍ତ ହୋଇ
Ābābā ଭୟଭୀତ କରିବା ଶବ୍ଦ—

Sound uttered by people in great distress.

ଭୟ ସ୍ୱର ବଦନ ନ ଶୁଣି ସେନାଏ

ଆବାଆବା ବୋଲି ଡାକିଲେ ଅଗଣେ—କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

ଅବାକାବା—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅବାକ)—୧ । ଅବାଶାବା (ଦେଖ)

Ābākābā 1 Ābākābā (See)

ଅବାକ୍ ୨ । ଅସ୍ମର୍ୟ୍ୟାନ୍ୱିତରୂପେ, ଚଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ ହୋଇ—

ସବହା; ମୌଚକ୍ 2. In a bewildered manner.

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଚଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ; ସ୍ତବ୍ଧ—

1 Bewildered.

୨ । ଅସ୍ମର୍ୟ୍ୟାନ୍ୱିତ—2. Astonished.

ଅବାଶାବା—ଦେ. ଅ.—ଅସମାନଭାବରେ; କେଉଁଠାରେ ବେଶି
Ābāshābā କେଉଁଠାରେ କମ୍, କେଉଁଠାରେ ବା ନାହିଁ
ଆବାଡ଼ାଆବାଡ଼ା, ଆବାଆବା ଏପରିଭାବରେ; ଏଠେଇଁ ସେଠେଇଁ—
Unequally; unevenly; here and there.

ଭେଲ ଲଗାଇବ ଆବାଶାବା, ଶାଉଁଳସିଂହ ଆବା

ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିବ ତେହେଲେ ମାଛ ବସୁଥିବ ଜାଗା—ତର ।

ଦେ. ବିଶ.—ଅସମତଳ; କଞ୍ଚୁର—Uneven; rough.

ଅବାଜ୍—ବିଦେ. ବି.—ଅବାଜ୍ (ଦେଖ)

Ābāj Abāj (See)

ଅବାଜ୍—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵି.—କାବାଜ୍; ଓଜ୍ଜ୍—

Ābārdi Foolish; dull; dunce.

ଓଜ୍ଜ୍

ଗାଡ଼ି; ଓଜ୍ଜ୍

ଅବାଆବା—ଦେ. ଅ.—ଅବାଶାବା (ଦେଖ)

Ābāthābā Ābākhābā See)

ଅବାଦ୍—ବିଦେ. ବି. (ଅ)—ଭୂମିକୁ ଗୁଣ କରି ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନ—
Ābād Cultivation; agriculture.

ଆବାଦ ବିଦେ. ବିଶ.—୧ । ବୃକ୍ଷ; ଚଷାଯାଇଥିବା—

ଆବାଦ 1 Cultivated.

୨ । ଜନପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Full of men.

୩ । ଲୋକାଧିଷ୍ଠିତ—3. Inhabited.

ଅବାଦୀ—ବିଦେ. ବିଶ. (ଅ)—୧ । କୃଷି କରାଯାଇଥିବା (ଭୂମି)

Ābadī 1. Cultivated (field)

(ଅବାଦୀ—ବିଷୟ) ୨ । ଲୋକାଧିଷ୍ଠିତ—2 Inhabited.

ବିଦେ. ବି—୧ । ବାସସ୍ଥାନ—1. Habitation.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

୨ । ଗ୍ରାମନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ—2. Village-site; land near a village.

ଆବାପ—ସ. ବି (ଆ+ବପ୍ ଧାତୁ=ବପନ କରିବା, ଶବ୍ଦ ବିଷୟକ
Ābāpa ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବା+ଭାବ. ଅ)—୧ । ଶତ୍ରୁରାଜ୍ୟ ଚିନ୍ତା;
ଶତ୍ରୁବିଷୟକ ଚିନ୍ତା—1. Thought about
enemy's country or movements.

୨ । ରାଜ୍ୟରାଜା—2. Governance of a
kingdom.

୩ । ଗଜବପନ; ମଞ୍ଜି ବୁଣିବା—3. Sowing.

୪ । କଙ୍କଣାଦି ଭୂଷଣ—4. Bracelet, wristlet and
similar ornaments.

୫ । ଉନ୍ନତ ଅବନତ ଭୂମି; ବକ୍ର ଭୂମି—

5 Uneven country; undulating land.

୬ । ମିଶ୍ରଣ; ଅନ୍ୟ—6. Mixing together.

୭ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅ)—ଅଳବାଳ; ମନ୍ଦା—

7. Basin at the foot of a tree for
watering

୮ । ପାତ୍ରବିଶେଷ; ଅଳି—8. A bag

୯ । ପ୍ରଧାନ ହୋମ—9. A chief fire-sacrifice

ଆବାପକ—ସ. ବିଣ. (ଆ+ବପ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ବପନକାରୀ—
Ābāpaka Sowing.

ସଂ. ବି.—କଳୟାଦି ଭୂଷଣ—Wristlet and other
ornaments.

ଆବାପନ—ସ. ବି. (ଆ+ବପ୍ ଧାତୁ, ଶିତ; ବାପି ଧାତୁ+କରଣ. ଅକ)—
Ābāpana ୧ । ସୁତପ୍ତ; ଚନ୍ଦ୍ର—1. Loom.

୨ । କେଶାବର ସମ୍ପର୍କ ମୁଣ୍ଡନ—

2. Shaving of the head.

୩ । କଙ୍କଣ—3. Bracelet; bangle.

ଆବାଲ—ସଂ. ବି. (ଆ+ବଲ୍ ଧାତୁ=ସିବା; ଶୋଳିବା+କର୍ମ. ଅ)—
Ābāla ଅଳବାଳ; ଗଛ ମୂଳରେ ପାଣି ଦେବା ପାଇଁ ମନ୍ଦା—

A basin raised at the foot of a tree for
watering.

କ୍ରି. ବିଣ (ଆ=ଅବଧି+ବାଳ)—ବାଲ୍ୟାବଧି—From
infancy.

ଆବାଲି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଣ. ପୁଂ.—ଅଳବଲିଆ (ଦେଖ)
Ābāli Alabaliā (See)

(ଅବାଲି—ଶ୍ରୀ)

ଆବାଲିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଣ. ପୁଂ.—ଅଳବଲିଆ (ଦେଖ)
Ābāliā Alabaliā (See)

ଆବାଲ୍ୟ—ସ. ଅ (ଅବ୍ୟୟିଭାବ; ଆ+ବାଲ୍ୟ)—ବାଲ୍ୟକାଳରୁ—
Ābālya From infancy.

ଆବାସ—ସ. ବି. (ଆ+ବସ୍ ଧାତୁ=ବାସ କରିବା+ଅଧିକରଣ. ଅ)—

Ābāsa ଯେଉଁଠାରେ ବାସ କରାଯାଏ; ବାସସ୍ଥାନ; ଘର—

Abode; habitation; residence; dwelling.

ଆବାହନ—ସଂ. ବି. (ଆ+ବାହ୍ ଧାତୁ=ଆହ୍ୱାନ କରିବା+ଭାବ. ଅକ)—

Ābāhana ୧ । ନିମନ୍ତଣ; ଆହ୍ୱାନ—1. Invitation.

(ବିସର୍ଜନ—ବିପରୀତ) ୨ । ପୂଜାସ୍ଥାନକୁ ଅମନ୍ତଣ କରିବା—

2. Invokation by means of mantras.

ଦେ. ବିଣ. (ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ; ମାଦଳାପାଞ୍ଜି ଓ ସନନ)—ମୃତ—
Dead; deceased.

ଆବାହନବିସର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ବିପରୀତାର୍ଥସମ୍ବନ୍ଧ)—ଭାବିବା ଓ

Ābāhanabisarjana ଭାବିବା କରିବା—Calling and
dismissing a person.

ଆବାହନ ହେବା—ଦେ. ପ୍ରାଚୀନ. କ୍ରି. (ମାଦଳାପାଞ୍ଜି ଓ ପ୍ରାଚୀନ

Ābāhana hebā ସନନ)—ମୃତ ହେବା; ମରିବା; ପରଲୋକ
ଗମନକରିବା—To die

ଆବାହିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଆ+ବହ୍ ଧାତୁ ଶିତ; ବାହ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

Ābāhita ୧ । ଅମନ୍ତିତ; ଆହୂତ—1. Invoked; invited.

୨ । ନିକଟକୁ ଆଣିବା—

2. Brought near, conducted; conveyed.

ଆବି—ସଂ. ବି.—ଅନ୍ଧକ ଦୈତ୍ୟର ପୁତ୍ର—

Ābi The son of the demon Andhaka.

[ଦ୍ର—ଏ ପାଞ୍ଜିରୁ ଉପ ଧରିବାରୁ ମହାଦେବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିହତ
ହୋଇଥିଲା ।]

ଆବିକ—ସଂ. ବି. (ଆବି=ମେଷ+ଇଦମର୍ଥେ. କ)—କମ୍ବଳ—

Ābika Blanket (consisting of sheep's wool)

ସଂ. ବିଣ.—ମେଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to sheep.

ଆବିଗ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (ଆ=ବିଶେଷ+ବିଦ୍ ଧାତୁ=ସ୍ମୃତ ବା ବଞ୍ଚିତ

Ābigna ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—୧ । ଭୟଭୀତ; ସ୍ତବ୍ଧ—

1. Frightened; terrified; terror-
stricken.

୨ । ଭୟରେ କମ୍ପମାନ—2. Shivering through
fear.

ସଂ. ବି.—କରମର୍ଦ୍ଦକ ବୃକ୍ଷ; ପାଣିଆଳା ଗୁଳ୍ମ—

A medicinal plant.

ଆବିଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଣ. (ଆ=ସମ୍ପର୍କ+ବ୍ୟଧି ଧାତୁ=ଯୋଡ଼ିବା; ଯୋପାଡ଼ିବା
Ābiddha +କର୍ମ. ଚ)—୧ । ବକ୍ତ; ବୁଟିଲ—

1. Bent; curved.

୨ । ନିଷ୍ପ୍ର; ପ୍ରେରଣ—

2. Thrown away; sent forth.

୩ । ଭଗ୍ନ—3. Broken asunder.

୪ । ବିକ୍ତ; କଣା ବା ଚିତ୍ର କରାଯାଇଥିବା—

4. Perforated; bored.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୁଣାକୋଷେ ଚକ୍ରିତ ଚିହ୍ନଟ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ବାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଚେଷ୍ଟିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଚେଷ୍ଟିବେ

* । ନିରସ୍ତ; ଅଭିଭୂତ—5 Overpowered.

୬ । ମୂର୍ଖ—6. Illiterate.

ଆବିଧ—ସଂ. ବି. (ଅ=ସମ୍ୟକ୍+ବିଧି ଧାତୁ=ପୋଷିବା+କରଣ. ଅ)—

Ābidha ୧ । ପୋଷଣୀ—1 Awl

୨ । ବଡ଼ିର ଛତ୍ର କରବା ଯନ୍ତ୍ର; ଭସ୍ମ—

2. Drill; boring instrument

ଆବିର୍ଭବନ—ସଂ. ବି. (ଆବିଷ୍=ପ୍ରକାଶ+ଭୁ ଧାତୁ=ଦେବା+ଭାବ.)

Ābirbhabana ଅନ)—ଆବିର୍ଭବ (ଦେଖ)

Ābirbhāba (See)

ଆବିର୍ଭବ—ସଂ. ବି. (ଆବିଷ୍=ପ୍ରକାଶ+ଭୁ ଧାତୁ=ଦେବା+ଭାବ. ଅ)—

Ābirbhāba ୧ । ପ୍ରକାଶ; ଉଦୟ—

(ଉଦୟାବ—ଉପସ୍ଥାପନ) 1. Appearance; manifestation.

୨ । ପୃଥିବୀରେ ଅବତରଣ—2 Advent.

୩ । ଉପସ୍ଥିତି; ଜନ୍ମ—3 Development, birth

୪ । ଉତ୍ଥାନ—4 Rise

ଆବିର୍ଭୂତ—ସଂ. ବି. (ଆବିଷ୍=ପ୍ରକାଶ+ଭୁ ଧାତୁ=ଦେବା+କର୍ତ୍ତୃ.)

Ābirbhūta ୧)—୧ । ଉଦିତ—1. Risen.

୨ । ପ୍ରକାଶିତ—2 Become manifest; breaking or bursting up.

୩ । ଜାତ—3 Born

୪ । ଉପସ୍ଥିତ; ଆଗତ—4 Appearing; arrived.

ଆବିର୍ମୁଖୀ—ସଂ. ବି. ଚ—ଚକ୍ଷୁ; ଆଖି—Eye

Ābirmukhī ଶବ୍ଦୋତ୍ପତ୍ତି, ଆବିର୍ମୁଖୀ ହୁଏ, ଚକ୍ଷୁରୁ ନାମ ସେ ଅଟେ ।

ନିଗମାଥ. ଭାଗବତ ।

ଆବିଳ—ସଂ. ବି. (ଆ+ବିଲ୍ ଧାତୁ=ଭେଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ābila ୧ । କଳୁଷିତ; ଅସ୍ପଷ୍ଟ—1. Foul; turbid.

(ଆବିଳତା—ବି) ୨ । ସଂଦିଗ୍ଧ; ପାପୀ—

2. Suspicious; guilty; sinful.

୩ । ଅସ୍ଥିର—3. Perturbed.

ଆବିଷ୍କରଣ—ସଂ. ବି. (ଆବିଷ୍=ପ୍ରକାଶ+ଭୁ ଧାତୁ=କରବା+ଭାବ. ଅନ)—

Ābishkarana

୧ । ଉଦ୍ଧାରଣ; କୌଣସି ଅଜଣା କଥାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା—

1. Discovering

୨ । କୌଣସି ନୂଆ କଥା ବାହାର କରିବା—

2. Inventing

୩ । ପ୍ରକଟନ; ପ୍ରକୃତ ବିଷୟକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରିବା—

୩. Act of rendering a thing apparent or visible.

ଆବିଷ୍କରଣୀୟ—ସଂ. ବି. (ଆବିଷ୍=ପ୍ରକାଶ+ଭୁ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନାୟ)—

Ābishkaraniya ଯାହା ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ହେବ, ଅଥବା

କରିବା ଉଚିତ ବା ଆବଶ୍ୟକ—Fit to be

discovered or invented.

ଆବିଷ୍କାର—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଆବିଷ୍=ପ୍ରକାଶ+ଭୁ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—

Ābishkāra ଅପ୍ରକାଶିତ ଅଥବା ଅପରିଚ୍ଛାତ ବିଷୟର ପ୍ରକାଶ

(ଉଦ୍ଧାରଣ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।)—

Discovery.

ଆବିଷ୍କୃତ—ସଂ. ବି. (ଆବିଷ୍=ପ୍ରକାଶ+ଭୁ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

Ābishkruta ପ୍ରକାଶିତ; ପ୍ରକଟିତ—Discovered; found out; made apparent or visible

ଆବିଷ୍କୃତ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଆବିଷ୍=ପ୍ରକାଶ+ଭୁ ଧାତୁ+ଭାବ. ଯ

Ābishkriyā

+ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—

ଆବିଷ୍କରଣ (ଦେଖ)

Ābishkarana (See)

ଆବିଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. ୧ । (ଆ+ବିଷ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରବେଶ କରିବା+କର୍ମ. ତ)—

Ābishṭa

କର୍ମ. ତ)—୧ । ବ୍ୟାପ୍ତ—1 Pervaded.

(ଅନାବିଷ୍ଟ—ବିପ୍ରସ୍ତ) ୨ । ଭୁତାବିଷ୍ଟ—

2. Possessed (as with spirit or demon)

୩ । ପ୍ରବିଷ୍ଟ—3 Entered.

୪ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ମନୋଯୋଗୀ; ଚକ୍ଷୁର; ଅନିବିଷ୍ଟ—

4. Attentive; intent; bent upon.

୫ । ଅସକ୍ତ—5. Addicted to.

ଆବିଷ୍—ସଂ. ଅ. (ଆ=ସମ୍ୟକ୍+ଭି ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ.)

Ābis

ଇଷ୍—ଏହି ଶବ୍ଦ କୁ ଧାତୁ ଓ ଭୁ ଧାତୁ ପୂର୍ବରେ ପ୍ରକାଶ

ଅର୍ଥରେ କେବଳ ମାତ୍ର ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—ପ୍ରକାଶ—

Apparent (this is used before the root 'kṛu' and is never used any where else.)

ଆବିତ—ସଂ. ବି. (ଆ+ବି ଧାତୁ=ସେପକ୍ଷ କରିବା+କରଣ. ତ)—

Ābīta

୧ । ଦକ୍ଷିଣାଂଶ ଗୁପ୍ତିତ ଯଜ୍ଞସୂତ୍ର—

1. Sacred thread placed on the right shoulder.

୨ । (ଆ+ବି+ଭି ଧାତୁ+ତ)—ଗତ, ଅଗତ—

2. Gone; past.

ଆବିର—ସଂ. ବି (ଆ+ବି+ଭି ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+କର୍ମ. ଅ)—

Ābira

ରକ୍ତକନ୍ତବ୍ୟବିଶେଷ; ଫଗୁ; ଅବିର—A red powder

(made from the root of ginger).

ଆବୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବୁ)—

Ābu

୧ । ଶରୀରର ମାଂସଲ ଅଂଶର ଖିଚି—

ଆବ

1. A wen; a tumour; a fleshy part of the body.

ବହୁତ ମାତ୍ରାରେ ବେକରୁ ପିଠି ଯାଏ,

ଏକ ରକ୍ତଅଞ୍ଜ ସେ ଅବୁର ପଦସ୍ତେ—ବୁଝିବୁଝି. ମହାଭାରତ. ବାହୁ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଚ	ଶ, ସ	ଜ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଋ

୨ । ଅବୁ ପରି ବାହାରିଥିବା ଚୂଷର ଗଣ୍ଡି ବା ଶାଖାର କାଠୁଆ
ଅଂଶ—2. A tumorous protuberance
of wooden matter bulging out from
the body of trees.

ଅବୁଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅବୁସ୍ତୁଳ—1 Tuberculated.

Ābuā ୨ । ବକ୍ତୃ—2. Rough; full of circular
ଆବୁଆବାବୁଡ଼ା; ଆବୁଆବୁ protuberances or knots.

ଅବୁଆଛାଟି କହିବା—ଦେ. କି—ମନରୁ ଗଢ଼ି କୌଣସି କାଳ୍ପନିକ
Ābuāchhāṭi kahibā କଥା କହିବା—To speak
ମନଗଟା କଥା ବଳା things which are unreal or
conjectured.

ଅବୁଆବୁ—ଦେ. ବିଶ—ଅବୁଆ (ଦେଖ)

Ābuābu Ābuā (See)

ଅବୁଆବୁଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅବୁଆ (ଦେଖ)

Ābuābuā Ābuā (See)

ଅବୁଖାବୁଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବା ଘସର—

Ābukhābuā 1. Indistinct.

ଏବଡ଼ୋଧେବଡ଼ୋ ୨ । ଅବୁଡ଼ାଖାବୁଡ଼ା (ଦେଖ)

2 Āburdākḥāburdā (See)

ଅବୁଡ଼ାଖାବୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅସମତଳ; ବକ୍ତୃ; ଉଚ୍ଚମାତ—

Āburdākḥāburdā Rough; uneven; undulating.

ଆବଡ଼ାଆବଡ଼ା

ଅବୁଡ଼ାଜାବୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—ଅବୁଡ଼ାଜାବୁ (ଦେଖ)

Āburdājāburdā Ābrājābrā (See)

ଅବୁଡ଼ାପଡ଼ିବା—ଦେ. କି—୧ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗ ବଳି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ

Āburdāpārdibā କରିବାକୁ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା—

1 To be eager to do a thing by over-
•loping others.

୨ । ବହୁ ଲୋକ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ପରସ୍ପର ପରସ୍ପର
ସଂସର୍ଗରେ ଆସିବା—2 (many persons) To
come in contact with one another
simultaneously.

୩ । ଦରକାର ନ ଥିବା ବେଳେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ
ପ୍ରବେଶ କରିବା—3 To undertake a work
when it is not necessary.

ଅବୁଡ଼ିପଡ଼ିବା—ଦେ. କି—ଅବୁଡ଼ାପଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Āburdipārdibā Āburdāpārdibā (See)

ଅବୁତାବୁ—ଶ୍ରୀ. ଅ. (ସଂ. ଅବତୁବଃ)—(ଦେବତା) ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ରକ୍ଷା

Ābutābu କରନ୍ତୁ—(Deity) Preserve you.

ଅବୁତାବୁ; ଅବୁଥବୁ ଅବୁତାବୁ ବିରହତା ମା ଗୋଇଲେ ପତ୍ତରେ ପୁରା—

ଆସତାବ ଶିଶୁରକ୍ଷକଗୀତ ।

ଅବୁତୁ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ତୁ = ଜାଣିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ; ବା
Ābutta ଅ + ଅପ ଧାତୁ + ଉତ; ଯାହାଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ୟକ୍ତରୂପେ
ଜଣା ଶୁଣା ଅଛି)—ଉଚ୍ଚମାତ; ଉଚ୍ଚୋଚ୍ଚ (ନାଟକରେ
ଉଚ୍ଚମା ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏହି ଶବ୍ଦରେ ତଳା ଯାଏ)—

Sister's husband

ଅବୁର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବରଣ; ଭୁଲ — ଅ. ଅବୁର) —

Ābura ୧ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ଉଚ୍ଚତ—1 Prestige; honour.

ଆବୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋ ଅବୁର, ମୁଁ ସେତେ ପିତା ସେ ବରକୁ

(ବେଅବୁର—ବିପରୀତ) ଦିନେ ରେ—ବିବିଧାର୍ଥ ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ଅବର (ଦେଖ)—2. Abara (See)

ଅବୁରସାବୁର ହେବା—ଦେ. କି—ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହେବା; କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ—
Āburasābura hebā ବିମୁକ୍ତ ହେବା—To be at a loss;
to decide what to do.

ଅବୁରାଅବୁର—ଦେ. ବି—୧ । ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ନିଜର ବୋଲି
Āburāāburi ଗ୍ରହଣ କରିବା—

1. Mutual acceptance of two persons.

୨ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗ ବଳି କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା—

2. Eagerly and voluntarily undertaking
to do a work.

ଅବୁରିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି.—ଅବୋରିବା (ଦେଖ)

Āburibā Āboribā (See)

ଉଷିଣ ଦ୍ୱାର ଆବୋର ରହିଲେ—ବିବିଧାର୍ଥ, ବିବିଧସମାସ୍ତ୍ରଣ ।

ଅବୁଲ୍‌କାବୁଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଭିଳାଷି (ଦେଖ)

Ābulkābul Āulabāula (See)

ଅବୁଲ୍‌ଫଜଲ୍—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ଅକବରଙ୍କ
Ābulphajal ପ୍ରିୟତମ ଅମାତ୍ୟ—Name of a minister
of the Mogal emperor Akbara.

[ଦ୍ର—ଏ ଜଣେ ବିଦ୍ୱାନ, କବି ଓ ସୁଲେଖକ ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ
ରଚିତ ଅଭିଳାଷକବ୍ୟ ଓ ଅକବରନାମା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଐତିହାସିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
କଥିତ ଅଛି ଯେ ଏ ନିଜ ୨୨ ବେର ଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଉଥିଲେ ଓ
ମୁଷଳମାନ ଧର୍ମରେ ଆସ୍ତ୍ରବାନ ନ ଥାଇ ଏକ ନୂତନ ଇଲାହୀ ଧର୍ମ
ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ । ଏହାଙ୍କର ଜନ୍ମ ୧୫୫୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଓ ମୃତ୍ୟୁ
୧୬୦୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ହୋଇଥିଲା । ଏ ଅକବରଙ୍କ ପୁତ୍ର ସେଲିମ୍-
ଦ୍ୱାର ନିହତ ହୋଇଥିଲେ ।]

ଅବୁଲ୍‌ବାକୁଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଭିଳାଷି (ଦେଖ)

Ābulbākul Āulabāula (See)

ଅବ୍ରୁତ—ସଂ. ବି. [(ଅ + ବ୍ରୁ ଧାତୁ) = ଅବରଣ କରିବା + ଉକ୍. ବ୍ରୁ]—

Ābrut ଅବ୍ରୁତ—Contiguity; the state of being
serial.

ଅବ୍ରୁତ—ସଂ. ବିଶ. [(ଅ + ବ୍ରୁ ଧାତୁ) = ଅବରଣ କରିବା + କର୍ମ. ତ] —

Ābruta ୧ । ଆଚ୍ଛାଦିତ—1. Covered-

୨ । ବେଷ୍ଟିତ—2. Enveloped

ଆବେଦୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ+ବେଦି+କର୍ମ. ଯ) —
Ābedya ଅବେଦନାୟୁ (ଦେଖ)
Ābedaniyā (*See*)
ଆବେଶ—ସଂ. ବି. (ଅ+ବିଷ୍ ସାଧୁ=ପ୍ରବେଶ କରିବା +ଭାବ. ଅ)—
Ābeśa ୧ । ଭେଦ ଯିବା—*Absorption.*
 ୨ । ଉତରକୁ ପଶିବା; ପ୍ରବେଶ—*2 Entering into*
 ୩ । ହୃଦ ଆଦି ଲଗିବା—*3 Being possessed by*
 a ghost.
 ୪ । ଅସଂଯୁକ୍ତି—*4. Attachment.*

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଈ	ଊ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଈ	ଊ	ସ	ଷ	ଈ	ଉଅ	ଋ

* । ଅଭିନବେଶ—5 Attention; intentness.

୭ । ଅପୂର୍ଣ୍ଣକରଣ—6 Bringing under control.

ଦେ. ଶିଶୁ - ଅଭିନବିଷ୍ଣୁ—Attentive.

ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ଅବେଶ ବୋଲନ୍ତି ବେଶ ସାର—ଭଞ୍ଜ ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

ଅବେଶକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ + ବିଶ ଧାତୁ = ପ୍ରବେଶ କରିବା + ଅଧିକରଣ.)

Ābeśana ଅନ) —୧ । ଶିଳ୍ପାଗାର—1 Factory.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟାଦିକ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗସ୍ଥ ପରିଧି—

2. Halo or circle round the orbit of the sun

* । (+ଭକ. ଅନ) ପ୍ରବେଶ—3 Entrance.

୪ । ଭୂତାବେଶ—4 Possession by evil spirits.

* । ରାଗ; କୋପ—5. Wrath; fit of anger.

ଅବେଶିକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅବେଶ = ପ୍ରବେଶ + ଇକ)—

Ābeśika ୧ । ଅଗନ୍ତୁକ—1 Stranger

୨ । ଅତିଥି—2. Guest

* । (+ସାଥେ. ଇକ) ପ୍ରବେଶ—3. Entrance

ସଂ. ବିଶ. —ଅସାଧାରଣ—Extraordinary.

ଅବୋଉ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର ଓ ବାଲି ଅଞ୍ଚଳର କରଣଙ୍କ ଗୋଷ୍ଠିରେ

Ābou ପ୍ରଚଳିତ) ବି. — ଖୁଡ଼ା, ଦେଠେଇ—Paternal aunt.

ଦେ. ଅ — ପିତୃମାତୃସ୍ଥାନ ଶିଶୁଙ୍କୁ ପିଲାଦିନୁ ପାଳିଥିବା ପିଉଣୀ, ମାଉଣୀ, ମାଇଁ ଅଦିକ ପ୍ରଭୃତି ଶିଶୁମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ ସମ୍ବୋଧନ—Interjection used by children in addressing one's paternal and maternal aunt

ଅବୋର—ଦେ. ବି. —ଅବୁର (ଦେଖ)

Ābora Ābura (See)

ଅବୋରାଅବୋର—ଦେ. ବିଶ. —ଅବୁରାଅବୁର (ଦେଖ)

Āborābōri Āburābōri (See)

ଅବୋରିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କ୍ରି. (ସଂ. ଅବରଣ)—

Āboribā ୧ । ଅବରିବା (ଦେଖ)
1. Ābaribā (See)

ସେ ଶୈଳେ ଚଢ଼ାଇ ଅବୋରିବର ପଥ—କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଘୋଡ଼ିବା—2 To overspread, to over cloud.

ନେରର ପ୍ରାୟେ ଅବୋରାଇ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ବରେ ବଜେବିଲ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

* । ଓଗାଳିବା; ଅଟକାଇବା—3 To restrain.

ଏହାକୁ ସମ୍ମୁଖେ ଅବୋର

ସେ ରଥୀ ପାରେ ସୁଦ୍ଧ ବର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୪ । ଆଶ୍ରୟ କରିବା—4. To take shelter.

ସ୍ଵପ୍ନବେ ନିର୍ଗୁଣ ମୁଖର

ଖେଳଇ ହିରୁଣ ଅବୋର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

* । ରକ୍ଷାକରିବା—5 To save; to protect.

ଅବୋର ନ ପାରିଲେ ଭଲେ

ଭକ୍ଷଣେ ଲୁହଲେ ଘୋଡ଼ାଲେ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୬ । ଅଧିକାର କରିବା—6. To occupy.

ଭାନ୍ଧ୍ୟ ଅବୋର ମନ ତେଜେ

ବସ୍ତ୍ର ବଦନ ଗୁଣ ଭଜେ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୭ । ପାଳିବା—7. To bring up

ନର ପଶୁ ଏ ଯଜ୍ଞକର

ଚଣ୍ଡ ନରଦେ ଅବୋର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୮ । ଆଦରକରିବା—8 To like; to have a liking for.

ଗୁରୁ କୁମରେ ଯେ ଧୂଳିଖେଳେ ତପୁର

ଲଳା ଭାବେ ଅବୋରନ୍ତ ବାଲିନିଅ—ବସନ୍ତ. ଥ. ବଚନସମାୟଣ ।

ଆଭା—ପ୍ରାଦେ. (ଦ୍ରାବିଡ଼) ଅ.—ଆବା (ଦେଖ)

Ābbā Ābā (See)

ଦୂର୍ଦ୍ଦେଶଧନ ବଳ ତା ନ ସହ ସ୍ଵଗୁର

ପଞ୍ଜର କଲେ ମୁଖ ଆବା ବୋଲିବ—କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ଗନ୍ଧ୍ୟ ।

ଆଭାକାଭା—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. —(ସଂ. ଅବାକ୍)—ଆବାକାବା (ଦେଖ)

Ābbākābbā Ābbākābbā (See)

ଆବ୍ରହ୍ମସ୍ତମ୍ଭପାର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—ସ. କ୍ରି. ବିଶ. —ବ୍ରହ୍ମଠାରୁ ସ୍ତମ୍ଭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସଜ୍ଜାବଠାରୁ

Ābrahmastambhaparjyanta ଜର୍ଜୀବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

(ଚରଚର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ)—The whole Universe including the spirit and inanimate things.

ଆଭ —ଦେ. ବି (ସଂ. ଅଭ)—ଅଭ; ମେଘନାଲ—

Ābha

Talc; mica.

ଆଭ

आभ; आभरक

ଆଭରକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭ)—ଅଭରକ (ଦେଖ)

Ābharak

Abharaka (See)

ଆଭରଖ—ଦେ. ବି—ଅଭରକ୍ (ଦେଖ)

Ābharakh

Abharak (See)

ଆଭରଣ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଭ ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କରଣ, ଅନ.)—

Ābharāṇa

୧ । ଭୂଷଣ; ଅଳଙ୍କାର —1 Ornament

୨ । ସମ୍ୟକ୍ ଭରଣ ପୋଷଣ—

2. Careful upbringing.

ଆଭ—ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ. (ଅ + ଭା ଧାତୁ = ଘଷି ପାଇବା + ଭାବ. ଅ

Ābhā

+ ଶ୍ଵୀ. ଅ)—

୧ । ପ୍ରଭା; ଘାସି; ଶୋଭା; କାନ୍ତି—

1. Splendour; gloss.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚିତ୍ତିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ଭାଷା ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ପଦର ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାବଳୀ ଓ ଗୋଟିଏ, ଯେତେ ଏ ଚକ୍ରାବଳୀରେ ୨ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦଗାର୍ଥ ସାଧାରଣ ଚିତ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାବଳୀ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରୁ ହେବ । ଉଦା— 'ପାଦ' ନ ମିଳେ 'ପାଦ' ଗୋଟିଏ; 'କଥ' ନ ମିଳେ 'କଥ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୁ' ନ ପାଦରେ 'ବଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଦରେ 'ଅଗ୍ନି' ଗୋଟିଏ; 'ଅଳକର' ନ ପାଦରେ 'ଅଳକର' ଗୋଟିଏ ।

୨ । ଉପମା; ସାଦୃଶ୍ୟ—2. Likeness; similarity.

୩ । ଶ୍ଵେତ—3. Shade; shadow

୪ । ବାତଶ୍ଵେତାବିଶେଷ—4. A kind of rheumatism.

“ଅଭା ବରୁଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ କଥୁତଃ କୋକିଳିକ” —

ଭାବପ୍ରକାଶ ।

ଅଭାବ—୩. ବି. (ଅ+ଭା ଧାତୁ=କହିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ābhāpaka ପ୍ରବାଦ; ପ୍ରବଚନ—Proverb; adage.

ଅଭାଷ—୩. ବି. (ଅ+ଭାଷ ଧାତୁ=କହିବା+ଭାବ. ଅ)—

Ābhāsha ୧ । ଅବତରଣିକା; ମୁଖବକ, ଭୂମିକା—

1. Preface; prologue; preamble.

୨ । ଆଳାପ—2 Address.

୩ । ଅନୁଷ୍ଠାନ—3 Institution.

ଅଭାଷଣ—୩. ବି. (ଅ+ଭାଷ ଧାତୁ=କହିବା+ଭାବ. ଅକ)—

Ābhāṣaṇa ୧ । କଥାଭାଷା; ଆଳାପ; ପରସ୍ପର କଥାବାଚ୍ଛ—

1. Conversation; mutual talk.

୨ । ଉକ୍ତି—2 Speech.

୩ । ଉକ୍ତିପ୍ରବୃତ୍ତି—3. Dialogue.

ଅଭାସ—୩. ବି. ସଂ. (ଅ=ସମ୍ୟକ୍; ଉଷତ୍+ଭାଷ ଧାତୁ=ପାତ୍ରି

Ābhāsa ପାଇବା+ଭାବ. ଅ)—

୧ । ଦେଖାଯିବା—1 Appearance.

୨ । ଦୁଧି; ଜ୍ୟୋତି; ଦୀପ୍ତି—2 Lustre

୩ । ସାଦୃଶ୍ୟ—3. Semblance.

୪ । ଅଭିପ୍ରାୟ—4 Intention.

୫ । ସୂଚନା—5. Indication

୬ । ପ୍ରତିବିମ୍ବ—6 Reflection; image.

୭ । ଇଙ୍ଗିତ—7 Hint

ଦେ. ବି—ପ୍ରକାଶ—Manifestation.

ଅଭାସ, ନିଦେଶ ଏ ଦୂର

ସାଠାରୁ ପ୍ରକାଶ ହୁଅଇ । ନଗରାଥ ଭଗବତ ।

ଅଭାସଧର୍ମ—୩. ବି (ଅଭାସ+ଧର୍ମ—ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଆଶ୍ରୟ କରିବା

Ābhāsadharma ଏକ ଧର୍ମ—Quality or piety

assumed out of one's own accord.

ସରସ୍ବତୀ ଏକ ଧର୍ମ କର

ଅଭାସଧର୍ମ ଭାବୁ ନୋଇ । ନଗରାଥ ଭଗବତ ।

ଅଭାସମାନ—୩. ବି. (ଅ+ଭାସ=ଦୀପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ମ. ଅକ)—

Ābhāsamāna ୧ । ପ୍ରକାଶମାନ—1 Manifest

୨ । ଅବଭାସମାନ; ଦୀପ୍ୟମାନ—2 Shining.

୩ । ପ୍ରତ୍ୟୟମାନ—3. Seeming.

ଅଭାସିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି—୧ । ବୋଧ ହେବା; ଅନୁମିତ ହେବା—

Ābhāsibā 1. To seem; to appear.

ସ୍ଵପ୍ନାବଳୀର ସର୍ବ ଗଣ ଶବ୍ଦର ଆଶ୍ରୟ ଅଛି କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ।

ଭକ୍ତ. କୋଷପ୍ରଭାସୁଦୟ ।

୨ । (ଅମୃତ) ପରି ଦେଖାଯିବା—2. To look like,

ଚକ୍ର ସ୍ଵରର ଭାବ ନ ଯିବ

ପିଣ୍ଡର ପରି ଯେତେ ଅଭାସିବ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୩ । ଉଦୟ ହେବା; ଜାତ ହେବା—2. To arise

ଯେବେ ଉଦୟ ହୁଏ ପାଦର ଆଶ୍ରୟ

ତେବେ ତ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କର ମ' ବୋଲୁଛି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶତ୍ରୁ

ଅଭିଚାର—୩. ବି. (ଅଭିଚାର+ସମ୍ପର୍କ. ଇକ)—

Ābhichārika

ଅଭିଚାର (ଦେଖ)

Ābhichāra (See)

ଅଭିଚାରକ ବେଦ ନାମେ

ଅତ୍ତର ଦେବୁ ବୁଣ ମଧ୍ୟେ । ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ।

ଅଭିଜନ—୩. ବି. କ୍ରି. (ଅଭିଜନ=ବିଶ୍ଳେଷ+ଭାବ. ଅ)—

Ābhijana ଅଭିଜନର ଭାବ; କୌଳିନ୍ୟ—Nobility

ଅଭିଜାତକ—୩. ବି. (ଅଭିଜାତ=ଉଚ୍ଚଜାତ+ସମ୍ପର୍କ. ଇକ)—

Ābhijātika

୧ । ଉଚ୍ଚବିଶ୍ଵାସ୍ୟ—1 Pertaining to high birth.

୨ । ଜାତପରିଚୟ—2. Indicating lineage.

୩ । ବଂଶବିଷୟ—3. Relating to family

ଅଭିଜାତ୍ୟ—୩. ବି. (ଅଭିଜାତ=ଉଚ୍ଚଜାତ; ସଦ୍‌ବଂଶ+ଭାବ. ଯ)—

Ābhijātya

୧ । କୌଳିନ୍ୟ; ଉଚ୍ଚଜାତ—1. Nobility; aristocracy.

୨ । ଉଚ୍ଚବଂଶରେ ଜନ୍ମ ହେବୁ ଗର୍ବ—2. Pride due to high birth

୩ । ବଂଶପର୍ଯ୍ୟାୟ—3 Respectability.

୪ । ପାତ୍ରିତ୍ୟ—4 Learning.

୫ । ଲଜ୍ଜା—5. Modesty

ଅଭିଧାନ—୩. ବି. (ଅଭିଧାନ=ଶବ୍ଦକୋଷ+ଭାବ. ଇକ)—

Ābhidhānika

୧ । ଅଭିଧାନଭୁକ୍ତ—1 Included in a dictionary.

୨ । ଅଭିଧାନ ସୂଚକ ସଂକଳ୍ପ—2. Relating to a lexicon.

୩ । ଅଭିଧାନ ସୂଚକରେ ଯାହା ମିଳେ—3. Which can be found in a dictionary

(ଯଥା—ଅଭିଧାନକ ଶବ୍ଦ)

୩. ବି—ଅଭିଧାନ ସଂକଳ୍ପିତା—Compiler of a lexicon

ଅଭିମୁଖ୍ୟ—୩. ବି. କ୍ରି. (ଅଭିମୁଖ+ଭାବ. ଯ)—୧ । ସମ୍ମୁଖଦର୍ଶୀ ହେବା—

Ābhimukhya

I. Being in front.

୨ । ସମ୍ମୁଖରେ ଅବସ୍ଥିତ; ସାମ୍ମୁଖ୍ୟ—2. Situation in front.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଭ, ଥ	ଦ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ୢ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଋ	ସ	ଗ୍ୟ	ଭ୍ୟ	ଦ୍ଵ

୩ । ଅନୁକୂଳ୍ୟ—3 Favourableness.

୪ । ଅନୁଗ୍ରହ; ପ୍ରସାଦ—4. Favour.

ଅଭିରୂପ୍ୟ—୧. ବି. (ଅଭିରୂପ + ଭାବ. ଯ)—୧ । ଅଭିରୂପର ଭାବ—
Ābhirūpya 1 Suitability.

୨ । ଶୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ—2. Grace; beauty.

ଅଭିଷେଚନକ—୧. ବିଶ. (ଅଭିଷେଚନ + ସମ୍ପର୍କ. ଭାବ)—

Ābhishechanika ୧ । ରାଜାମାନଙ୍କର ଅଭିଷେଚନ ଉପସ୍ଥଳ—
1. Fit for the installation ceremony

୨ । ଅଭିଷେଚନାର୍ଥ (ବସ୍ତୁ)—2 thing) Intended
for installation ceremony.

୩ । ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ ବର୍ଣ୍ଣନାମୂଳକ ମହାଭାରତଗ୍ରନ୍ଥ—
3. Title of a volume of the Mahā-
bhārata dealing with the installation
of Yudhishtira.

ଅଭିକ୍ଷ୍ଣ—୧. ବି. କ୍ରି (ଅଭିକ୍ଷ୍ଣ + ଭାବ. ଅ)—୧ । ପୌନଃପୁନ୍ୟ—
Ābhikṣhna 1 Repetition.

୨ । ଅଧିକ୍ୟ—2 Excess.

ଅଭିକ୍ଷ୍ଣ୍ୟ—୧. ବି. (ଅଭିକ୍ଷ୍ଣ + ଭାବ. ଯ)—ଅଭିକ୍ଷ୍ଣ (ଦେଶ)
Ābhikṣhṇya Ābhikṣhṇa (See)

ଅଭିର—୧. ବି. ପୁ. (ଅ + ଅଭି + ଭାବ. ଯାତୁ = ପ୍ରେରଣ କରିବା +
Ābhira କର୍ତ୍ତୃ. ଅ ବିମ୍ବ. ଅ + ଭା + ଭା ଯାତୁ = ଦାନ କରିବା +
(ଅଭିରା—ଶ୍ରୀ) କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଗୋ-ପାଳକ ଜାତିବିଶେଷ—
1. A caste of cowherd

୨ । ଗୋପାଳ; ଗହଡ—2. Cowherd

୩ । ଦେଶବିଶେଷ—3. Name of a country.

୪ । ଅଭିର ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—4 Resident of
Ābhira country.

ଅଭିଳା—୧. ବି. (ଅ + ଅଭି + ଭାବ. ଯାତୁ = ଶୟନ କରିବା; କଷ୍ଟ
Ābhīla ପାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଶାଶ୍ଵତର ସନ୍ତାନ
1. Physical pain.

୨ । କଷ୍ଟ; କ୍ଳେଶ—2. Trouble.

୩. ବିଶ. (ଅ + ଭା ଯାତୁ = ଭୟ + ଅଭି ଅର୍ଥରେ. ଲ; ଅଥବା
ଭା ଯାତୁ = ଅର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

୧ । ଭୟାନକ—1 Terrible.

୨ । କଷ୍ଟସୂକ୍ତ—2 Painful.

ଅଭୁଗ୍ନ—୧. ବିଶ. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଭୁଜ ଯାତୁ = ବକି ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—
Ābhugna ୧ । ଉପର ବକି—1 Slightly curved.

୨ । ଅଭୁଷିତ—2. Shrivelled up.

ଅଭୁଡ଼ା ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କି—ଅଭୁଡ଼ା ପଡ଼ିବା (ଦେଶ)

Ābhurḍa paḍibā Āburā paḍihā (See)

ଆଡ଼ି, ଜ ମଢ଼ା

କେ ଥଳ ଘେନି ଅଭୁଡ଼ା ପଡ଼ି ପକେ ଅସିବି ଅଳ୍ପ

ଦେଖିଲେ ଘେନି କରବେ ଥଳ ଭୁଷଣୁ ଚ ଲଳ ନାହିଁ ।

ବ୍ରଜବନ୍ଧୁ ।

ଅଭୋଗ—୧. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଭୁଜ ଯାତୁ = ଭୋଗ କରିବା;
Ābhoga ଭୋଜନ କରିବା; ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା + ଭାବ. ଅ)—

୧ । ପୂର୍ଣ୍ଣତା—1. Completeness.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଗ—2. Full enjoyment.

୩ । ସର୍ପର ପଟା; ବରୁଣହସ—

3 The expanded hood of a serpent.

୪ । ବିସ୍ତୃତ; ବିସ୍ତାର—4 Expanse; extension.

ଧରଣୀ ସମାନ୍ତ ସେବୁମ୍ବ ଛକ ରୁମ୍ବ

ବିଗଳେ ଶ୍ୟାମାସୁମାଳ ବଶାଳ ଅଭୋଗେ । ସମାନ୍ତାଥ, ମହାସାମା ।

୫ । କବି ନାମରେ ଭଣିତା ହୋଇଥିବା ସଙ୍ଗୀତର ଚତୁର୍ଥ
ପରା—5. The fourth para of a song;
concluded in the name of its
composer.

୬ । ଚର୍ମ—6 Friction; rubbing.

୭ । ଯତ୍ନ; ପ୍ରୟାସ—7 Exertion.

ଅଭୋଗୀ—୧. ବିଶ. (ଅଭୋଗ = ପୂର୍ଣ୍ଣତା + ଭାବ. ଯା.)—
Ābhogī ପୂର୍ଣ୍ଣତାପ୍ରାପ୍ତ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—Completed; full.

ଅଭ୍ୟନ୍ତର—୧. ବିଶ. (ଅଭ୍ୟନ୍ତର + ଭାବ. ଅ)—୧ । ଆନ୍ତରିକ—
Ābhyantara 1. Internal.

(ବାହ୍ୟ—ବିପରୀତ) ୨ । ଅଭ୍ୟନ୍ତରରୁ—

2 Born from within.

୩ । ମାନସିକ—3 Mental

ଅଭ୍ୟନ୍ତରିକ—୧. ବିଶ. (ଅଭ୍ୟନ୍ତର + ସମ୍ପର୍କ. ଭାବ)—

Ābhyantarika ଅଭ୍ୟନ୍ତର (ଦେଶ)

Ābhyantara (See)

ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ—୧. ବିଶ. (ଅଭ୍ୟନ୍ତର + ସମ୍ପର୍କ. ଭାବ)—

Ābhyantarīṇa ଅଭ୍ୟନ୍ତର (ଦେଶ)

Ābhyantara (See)

ଅଭ୍ୟାସିକ—୧. ବିଶ. (ଅଭ୍ୟାସ + ଭାବ. ଅ)—

Ābhyāsika ୧ । ଅଭ୍ୟାସ କରାଯାଇଥିବା—

1. Habitual.

୨ । ଅଭ୍ୟାସ—2 Habituated.

୩ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—3 Neighbouring.

୪ । ସାଧନରତ; ଅଭ୍ୟାସନରତ—4. Studious.

ଅଭ୍ୟୁଦୟିକ—୧. ବିଶ. (ଅଭ୍ୟୁଦୟ + ଭାବ. ଅ)—

Ābhyudayika ୧ । ଯାହାଦ୍ଵାରା ଅଭ୍ୟୁଦୟ ହୁଏ—

1. Causing bliss or prosperity.

୨ । ମଙ୍ଗଳକ—2. Auspicious.

୩ । ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟସଂଜ୍ଞାନ୍ତ—3 Relating to

auspicious events.

ସାଧାରଣ ଲୋକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଚିତ୍ତ ଅସ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଦ୍ରଷ୍ଟାକୌଣସି ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତର ବପସ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତର ଦର୍ଶନ ବା ମାତ୍ରାୟୁକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଶାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଆର୍' ଖୋଜିବ, 'ସ୍ଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷ' ଖୋଜିବ, 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଜ୍ର' ଦେଖିବ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞା' ଦେଖିବ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବଦ୍ ଦେଖିବ

୪ । ଉନ୍ନତକର—4. Causing improvement

ଅଭ୍ୟୁଦୟିକ ଶ୍ରାବ—୩୦ ଇ—ବୋହାଦି କର୍ମ ଅରମ୍ଭରେ ଦମ୍ଭଭବ
Abhyudayika śrāddha ଉନ୍ନତ ବା ମଙ୍ଗଳାର୍ଥ କରୁଥିବା
ପିତୃଲୋକଙ୍କ ଶ୍ରାବ—An offering to the
manes at the beginning of marriage
and other rites.

ଅମ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଅମ୍—1. Mango

Ām ୨ । ଅମ (ଦେଖ)

2. Āma (See)

ଅମ୍ବୁକ୍ଷମତାପତ୍ର—ଦେ. ବି—ଅମ୍ବୁକ୍ଷମତାପତ୍ର (ଦେଖ)

Āmksamatāpatra Ammuktāranāmā (See)

ଅମ୍ବୁଚୁର—ପ୍ରାଦେ. (ଲରିଆ) ବି—ଅମ୍ବୁଲ (ଦେଖ)

Āmchur Āmbula (See)

ଅମ୍ବାହାର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅମ୍ବାହାର; କାଳରକ୍ତ

Āmbāhār ହାତୀ—Dysentery

ଅମ୍ବାହୁଲ୍ଲିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବଉଲ୍ଲିଆ (ଦେଖ)

Āmbahullīā Baulkhīā (See)

ଅମ୍ବୁକ୍ଷାର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସାଧାରଣକ୍ଷମତାପତ୍ର

Āmmuktār କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ—An agent holding a
general power or authority.

ଅମ୍ବୁକ୍ଷାରନାମା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସାଧାରଣ କ୍ଷମତାପତ୍ର—

Āmmuktāranāmā General power of attorney

ଅମ୍ବୁ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଅମ୍ବୁଲ (ଦେଖ)

Āmṣi Āmbula (See)

ଅମ—୩୦ ବି. (ଅ=ସମ୍ପଦ+ଅମ ଧାତୁ=ରୁଗ୍ନ ହେବା; ଯିବା+
Āma କରଣ. ଅ)—୧ । ଅପକ୍ୱ; କଞ୍ଚା—

ଆର୍ଟ 1 Raw; unripe

୨ । ଅସିଦ୍ଧ—2 Uncooked.

୩ । ବନ୍ଧିପାକବହୁତ—3 Unboiled

୪ । ପୋଡ଼ା ହୋଇ ନ ଥିବା (ମାଟ୍ଟପାତ୍ର)—

4 Unbaked (pot).

ଅର୍ଥମା ବସ୍ତା ଧରି ଦୁଷ୍ଟ, କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଳେ ଅମଦାନେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ- ଭଗବତ. ୪୪ ।

୩୦. ବି. (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଉଦରସ୍ଥ ଅପକ୍ୱ ଦୁଷ୍ଟରସ;
ଉଦରସ୍ଥ ନାଳ—1 Mucus, flux.

୨ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ରୋଗ—2 Indigestion.

୩ । ଚୁଷ୍ଟବହୁତ ଧାନ୍ୟାଦି ଶସ୍ୟ—

3. Grain without chaff

୪ । ରୋଗ—4 Disease.

ଆମାଦେନ ଦେ. ସବ୍‌ନାମ. ବିଶ—ଅମ୍ବୁ; ଅମ୍ବୁନାନକର—Our.
हमारा

ଅମକବଜ୍ର—ଦେ. ବି.—ଅମକବଜ୍ର (ଦେଖ)

Āmakabji Āmakabaj (See)

ଅମକବଜ୍ର—ଦେ. ବି—ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ବାୟୁ ବୃଦ୍ଧିଜନକ କୋଷ୍ଠବଳତା—

Āmakabaj Costiveness due to wind;
ଆମକବଜ୍ର flatulence.

आमकविजयत

ଅମଗନ୍ଧି—ବ. ବିଶ. (କହ୍ନୁବାହି; ଅମ=ଅପକ୍ୱ+ଗନ୍ଧ+ଭ)—

Āmagandhi ଦୁର୍ଗନ୍ଧ; ପୁତ୍ରିଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ; ସତ୍ତାରକବନ୍ଧିଷ୍ଣୁ—
Of offensive odour, of putrid
smell.

୩୦. ବି—୧ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ—1 Bad smell.

୨ । ସତ୍ତାରକ—2 Offensive or putrid odour.

୩ । ଚିତା ଧୂଆଁ; ମାଛ ଶୁଖିଆ ପୋଡ଼ା ଆଦିର ଗନ୍ଧ—

3. Bad odour of smoke from the
burning of raw flesh.

ଅମାଞ୍ଚା—ଦେ. ବି.—(୩୦ ଅମାଞ୍ଚନ)—ଶର ସଜ୍ଜାନ; ଧନୁରେ ଶର

Āmañcha ସଂଯୋଗ; ଧନୁରେ ଶର ଯୋଜନା—Setting or
charging the arrow on to the bow.

ଅମାଞ୍ଚନ—ଦେ. ବି—ଅମାଞ୍ଚ (ଦେଖ)

Āmañchana Āmañcha (See)

ଅମାଞ୍ଚିବା—ଦେ. କ୍ରି. (୩୦. ଅମାଞ୍ଚିତ)—ଶର ସଜ୍ଜାନ କରିବା;

Āmañchibā ଧନୁରେ ଶର ଚଢ଼ାଇବା—To set the
arrow on to the bow.

ଦେଖିବା ତୋ ଚରଣେ ଅମାଞ୍ଚି ଏ ଧନୁ । ସରଳା ମହାଭାରତ—ବିଭୀଷ ।

ଅମାଟ୍—ପ୍ରାଦେ.—୧ । (ଲରିଆ) ବି—୧ । ଅମ୍ବୁଲ ଢିଆଣ—

Āmaṭ 1 Curry mixed with acid.

୨ । (ବସ୍ତ୍ର) ବି—କାଢ଼ି—

2 Fermented rice-water

ଅମର୍ଦ୍ଦା—ଦେ. ବି—ଅମର୍ଦ୍ଦା (ଦେଖ)

Āmardā Āmardā (See)

ଅମଦାନ—ବୈଦେ. (ଅ) ବି.—୧ । ଦେଶାନ୍ତରରୁ ସ୍ୱଦେଶକୁ

Āmadāni ଅନୟନ—1 Import.

आमदानी ବଲାଙ୍ଗ ଚିନ୍ତାଧାର ସହଜ ଭାବେ ନାମଧେୟ ପଦାର୍ଥବିଶେଷ

आमदानी ଏ ଦେଶରୁ ନୂଆ ଅମଦାନ ହୋଇଅଛି ।

ପଞ୍ଜରମୋହନ—କ୍ରମାଣ୍ଡଠରୁ ।

(ଲୋକସାଧନ—ବିପଣ୍ଣତ) ୨ । ଅୟ; ଲାଭ—2 Income; profit.

୩ । ଭୂମିର ଅୟ—

3 Income from immovable property.

୪ । ଆଦାୟ—4 Collection; realisation

୫ । ବ୍ୟବସାୟରେ ଲାଭ୍ୟ ବସ୍ତୁ ବା ଧନ—

5 Assests in business

ବିଶ—୧ । ଦେଶାନ୍ତରରୁ ଆମତ (ପଶ୍ୟ)—

1. Imported from outside.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଈ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଈ	ଊ	ନ୍

୨ । ଲବ୍ଧ; ଲଭୁଥିବେ ମିଳୁଥିବା—

2. Received; got as profit

୩ । ଅଦାୟ କରାଯାଇଥିବା—3 Realised.

ଅମଦାନସିହା—ଦେ. ବି. (ଜମିଦାରୀ ସିଷ୍ଟମ) —ସେହି କାଗଜରେ

Āmadānisihā ଦୈନିକ ଆୟର ହିସାବ ରହେ—

(ଶରତସିହା—ବିପରୀତ) Book of daily receipts

ଆମଦାନୀସିହା

आमदानीसिहा

ଅମନଶମ—ଗ୍ରା. ବି—୭୦, ଜର ୭ ପାଞ୍ଚରେ ଫଳଯିବା ଏକପ୍ରକାର

Āmanasāma ବ୍ରଣ; ଅମ ୭ କଫଜଳିତ ରୋଗ—Cough

attended with mucus and

eruptions on the mouth, tongue

and lips.

ଅମନସ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମନ + ବକାର୍ଥେ ଯ; ଯାହା ମନରେ କଷ୍ଟ

Āmanasya ବିଦ) —ସାତକା; ଶୀତା; କଷ୍ଟ; ଦୁଃଖ; ବ୍ୟଥା—

Sorrow; trouble.

ଅମନ୍ତ୍ରଣ—ସଂ. ବି.—। ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ମନ୍ତ୍ର ଯାହା = ଡାକିବା + ଡାକ

Āmantraṇa ଅନ୍ତ) —୧ । ସାଦରସମ୍ବାରଣ—

1. Welcome

୨ । ଆହ୍ୱାନ—2 Act of calling

୩ । ନିମନ୍ତ୍ରଣ—3. Invitation.

ଅମନ୍ତ୍ରିତ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ମନ୍ତ୍ର + କର୍ମ. ତ) —

Āmantrita ୧ । ଆହ୍ୱାନ—1. Called

୨ । ନିମନ୍ତ୍ରିତ—2. Invited

୩ । ସମ୍ବୋଧିତ—3. Spoken to.

ଅମନ୍ତ୍ରିତା—ଦେ. ଜି. ପଦ୍ୟ ((ସ. ଅ + ମନ୍ତ୍ର ଯାହା) —

Āmantribā ୧ । ଅମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା—1. To invite

୨ । ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣଦ୍ୱାରା କରାଯିବା—

୨ । ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣଦ୍ୱାରା କରାଯିବା—

୨ । ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣଦ୍ୱାରା କରାଯିବା—

2 To call by uttering mantras;
to invoke.

ଅମବାତ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅମ ୭ ବାୟୁ) —ଅଜୀର୍ଣ୍ଣଜନିତ ବାୟୁରୋଗ—

Āmabāi Flatulence, wind due to indigestion

ଆମବାତ

आमवात

ଅମବାତ—ଦେ. ବି.—ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ଥିବାର ବାତ—

Āmabāta

Acute rheumatism.

ଅମବାତେଇ } ଶ୍ଵା
ଅମବାତୋଇ }

ଗେଟେବାତ

अनकवाई

ଅମବାତୁଆ—ଦେ. ବି. —ଅମବାତରୋଗଗ୍ରସ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି) —

Āmabātua (a person) Suffering from
rheumatism.

ଅମୟ—ସଂ. ବି. (ଅମି = ରୋଗୀ ହେବା—ଭାବ ଅ) —

Āmaya ଦେହର ଶୀତା; ରୋଗ; ବ୍ୟାଧି—
Sickness; disease; illness, disorder.

ଅମୟାସ—ସଂ. ବି. (ଅମୟ = ରୋଗ + ଅର୍ ଯାହା = ଗମନ କରିବା,

Āmayāsi ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା + ଇନ୍; ସେ ରୋଗପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛି) —

(ଅମୟାବନୀ—ଶ୍ଵା) ରୋଗୀ; ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ; ବ୍ୟାଧିତ—Sick, ill

ଅମୟିକ—ସଂ. ବି. (ଅମୟ = ରୋଗ + ଇକ) —

Āmayika ରୋଗସମ୍ବନ୍ଧୀ; ରୋଗରେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ—
Therapeutical; pertaining to

treatment of diseases.

ଅମର—ଦେ. ସଂ. ନାମ—୧ । ଆମର; ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର—

Āmara 1. Our; ours.

ଆମାମର ୨ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର—2 We.

हमरा (ଯଥା—ଗୁଲ ଆମର ସେଠାକୁ ଯିବା)

ଅମରକ୍ତ ଝାଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମ ୭ ରକ୍ତ) —ଝାଡ଼ା ସଙ୍ଗେ ନାଳ

Āmarakta jhārdā ଓ ରକ୍ତ ପଡ଼ିବା ରୋଗ—

आमरक्त बाहि Dysentery; bloody flux.

आँबक रोग

ଅମରଣ—ସଂ. ଅ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅ + ମରଣ) —ମରଣପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Āmarāṇa Till death; throughout life.

ଅମର ସେ—ଦେ. ସଂ. ପୁଂ.—ମୋ ସ୍ୱାମୀ ବା ମୋ ଶ୍ଵା—

Āmarā se (Euphemism) My husband or my
wife.

[ଦ୍ର—ଉଦ୍ର ଘରର ଶ୍ଵାମୀନେ ସ୍ୱାମିକ କଥା କହିଲେବେଳେ

ଅଷ୍ଟକ ସ୍ମୃତିକ ‘ମୋ ସ୍ୱାମୀ’ ବୋଲି ନ କହି ‘ଅମର ସେ ଏ କଥା

କହିଲେ,’ ‘ଅମର ତାଙ୍କୁ ଏ କଥା କହି ଦିଅ’—ଏପରି

ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ପୁରୁଷମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଶ୍ଵାମୀନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ

କରି (ଅମର ସେ ଅତି ଥିବଟିର ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଅଛନ୍ତି)

ଏପରି ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି ।]

ଅମର ସେମାନେ—ଦେ. ସଂ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵା (ବହୁବଚନ ଅକାର ବନ୍ଧୁ

Āmara semāne ଏକବଚନାର୍ଥକ ବ୍ୟବହାର) —

ଆମାମର ଓଡ଼ା ଅମର ସେ, ମୋର ସ୍ୱାମୀ ବା ମୋ ଶ୍ଵା—

My husband or my wife

ଅମରୀ—ଦେ. ବି—ଅମର (ଦେଖ)

Āmarī Amāri (See)

ରୋଗବଳୀ କର ଅଛି ପ୍ରସାର

ପରବନ କେବଳ ଅମର । ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ରାବଣ୍ୟବଳୀ ।

ଅମରୀ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମର = ପରମର୍ଶ କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

Āmarā ୧ । ଉପଦେଶ—1. Counsel; advice.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ମୃତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମାଜମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଭକ୍ଷଣ—2 Taking meals; eating

୩ । ସ୍ପର୍ଶ—3. Touch.

୪ । ଚିନ୍ତା—: Thought

ଅମରଶ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମର = ମରା କରିବା + ରାଦ ଅ)—

Āmarsha କ୍ରୋଧ; ରାଗ—Wrath; rage.

ଅମଳକ—ସଂ. ବି. (ଅ + ମଳ ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କର୍ମ ଅକ୍ତ;—

Āmalaka ଯାହାକୁ ଔଷଧ ନିମିତ୍ତ ଧାରଣ କରାଯାଏ ।)—

୧ । ଅର୍ଥଳା କୋଳ ଓ ଗଛ—

1. Emblic Myrobalan

୨ । 'ଦେଉଳ' ତଳେ ନୋଟ (ଦେଖ)

2. Notes under Deula (See)

ସେହି ଅର୍ଥ ପଢ଼ି ପ୍ରାସାଦର ତୁଳେ, ଦେଉଳର ଅମଳକେ ।

ବ୍ୟାକାଥ ସଂଗ୍ରହ ।

ଅମଳକଶାଳା—ସଂ. ବି. — ଅର୍ଥଳା ୩ । (ଦେଖ)

Āmalakāśālā Aañlā 3 (See)

ଅମଳକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. — ଅମଳକ (ଦେଖ)

Āmalakī Āmalaka (See)

ଅମଳତି—ଦେ. ବି. — ଅମ୍ଳିତି ପତ୍ର (ଦେଖ)

Āmalati Āmliti patra (See)

ଅମଳଶିଳା—ସଂ. ବି. — ଅର୍ଥଳାଶାଳ; ମନ୍ତ୍ରର ଦହନଭିତ୍ତି ତଳେ

Āmalasīlā ଚିରୁଡ଼ା ଚରୁଡ଼ା ହୋଇ ଥିବା ପଥରଚକ୍ର—

The finial of a temple

ଅମଳସାର—ସଂ. ବି. — ଅମଳଶିଳା (ଦେଖ)

Āmalasāra Āmalasīlā (See)

ଅମଳ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)— ୧ । ବେତନଭୋଗୀ କର୍ମଚାରୀ—

Āmalā (etc) 1 Salaried servants.

ଆମଳା ୨ । ଗୁମସ୍ତା—

ଆମଳା 2. Agent; clerk

୩ । କୌଣସି ଅଫିସର ଅଧିକାରୀ ଶିକ୍ଷିତ କର୍ମଚାରୀ—

3. Ministerial clerks and officers.

ଅମଳତି—ଦେ. ବି. — ଅମ୍ଳିତିପତ୍ର (ଦେଖ)

Āmaliti Āmliti patra (See)

ଅମଳେଗାନ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଅମଳମାନେ—

Āmalegān Body of ministerial officers

ଆମଳାସୀ

ଅମଳେଗାନ

ଅମଶୂଳ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅମଳକର ଶୂଳ)—

Āmaśūla ପେଟମରା; ଶୂଳବେଦନା—Colic pain; gripe.

ଆମଶୂଳ

ବାୟୁମୋଳା

ଅମା—ଦେ. ଅ. (ବସୁସୂଚକ)—ଅଲୋ ମାଲୋ—Oh.

Āmā ପ୍ରାଦେ. (ତେଲଙ୍ଗ) ବି. ଶ୍ରୀ—ମାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନ—
Mother; mama.

ଅମାତିସାର—ସଂ. ବି. — ନାଲିରକ୍ତ ଝାଡ଼ା—Dysentery.

Āmātisāra

ଅମାନ୍ନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧାରୟ, ଅମ + ଅନ୍ନ)—ଅପକ୍ୱାନ୍ନ, ଗୁରୁଳ—

Āmānna Uncooked rice; raw rice;

ଅମବାଇ—ଦେ. ବି. — ଅମବାଇ (ଦେଖ)

Āmābāi Āmābāi (See)

ଅମାଶୟ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅମ + ଅଶୟ)—

Āmāśaya ୧ । ଶରୀରରେ ଅମ ସଞ୍ଚିତ ହେବା ସ୍ଥାନ—

1. Umbilical region.

୨ । ନାଲିରକ୍ତ ଝାଡ଼ା—2. Dysentery.

ଅମାଶା—ଗ୍ରା. ବି. — ଅମାଶୟ ୨ (ଦେଖ)

Āmāśā Āmāśaya 2 (See)

ଆମାଶା

ଆମାଶା

ଅମିକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ମିଷ ଧାତୁ + କର୍ମ. ସ + ଶ୍ରୀ ଅ)—

Āmikshā ଭଣ୍ଡ ଦୁଗ୍ଧରେ ଦହି ଟିଣ୍ଡାର ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ;

ଛେଦା—Posset; curdled milk; cheese.

ଅମିରି—ଦେ. ବି. — ଲଙ୍କାମରିଚ—Red pepper

Āmiri

ଅମିଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଅମ୍ଳ)—ଅମିଳା; ଖଟା—

Āmila Of acid taste; sour.

ବି—ଅମିଳ ତିଅଣ—A curry made sour.

ଅମିଳା—ଗ୍ରା. ବିଶ. — ଅମିଳା (ଦେଖ).

Āmilā Āmbilā (See)

ଅମିଳିତ—ଗ୍ରା. ବି. — ଅମ୍ଳିତିପତ୍ର (ଦେଖ)

Āmliti Āmlitipatra (See)

ଅମିଳିତପିତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. — ଅମ୍ଳିତିପିତ୍ତ (ଦେଖ)

Āmlitipiti Āmlapitta (See)

ଅମିଳିତଶାଗ—ଦେ. ବି. — ଅମ୍ଳିତିପତ୍ର (ଦେଖ)

Āmlitishāga Āmlitipatra (See)

ଅମିଷ—ସଂ. ବି. (ଅ = ଗୁରୁଅତ୍ତେ + ମିଷ ଧାତୁ = ଅଭବ୍ୟକୁ ହେବା +

Āmisha + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ବା ଅମ ଧାତୁ = ରୁଗ୍ନ ହେବା +

କରଣ. ଭଷ)—

୧ । ମତ୍ସ୍ୟମାଂସ—1. Fish and flesh.

୨ । ଲେଖ୍ୟବସ୍ତୁ—2. Enjoyable things.

୩ । ପତ୍ର—3. A leaf (Apte)

୪ । ସମ୍ବୋଧନ—4. Enjoyment

୫ । ଉଲ୍ଲୋଚନ; ଲୁପ୍ତ—

5. Illegal gratification.

୬ । ଜମ୍ବୀର ଗଛର ଫଳ—

6. Fruits of jambira tree (Apte).

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁକାଶିତ ସ୍ଵରାଜ୍ୟ	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୡ	ୢ	ଘେ	ଅକାଶନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଈୟ	ଉଅ	ଋ	ୠ	ୡ

୭ । ସୁନ୍ଦର ଦ୍ରବ୍ୟ; ଲେଖନୀୟ ପଦାର୍ଥ—

7. Beautiful things.

୮ । ଅଭିଳାଷ—8. Wish; lust

୯ । ଲାଭ—9. Profit.

୧୦ । ଖାଦ୍ୟ—10 Food.

୧୧ । ଭୋଜନ—11. Eating.

୧୨ । ହେକାର—12. Prey: victim

ଅମିଷାଣୀ—ସ. ବିଶ. ସଂ. (ଅମିଷ = ମାତ୍ରମାଂସ + ଅଶ୍ ଧାତୁ =
Amishāṣī ଖାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)—

(ଅମିଷାଣୀ—ଶ୍ଳୀ) ମତ୍ସ୍ୟମାଂସଭୋଜୀ; ସେ ମାତ୍ରମାଂସ ଖାଆନ୍ତି—
Carnivorous; feeding on flesh.

ଅମିକ୍ଷା—ସ. ବିଶ. (ଦେଖ)

Āmikshā Āmikshā (See)

ଅମୁକ୍ତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ମୁଚ ଧାତୁ = ମୁକ୍ତଲାଭବା; ବାନ୍ଧବା + କର୍ମ.
Amukta ଚ)—୧ । ତ୍ୟକ୍ତ—1. Given up

୨ । ଚିଣ୍ଡିତ—2. Thrown away.

୩ । ଖୋଲା; ମୁକୁଳା—3. Open; dishevelled.

୪ । ଧୃତ—4 Held.

୫ । ଅର୍ଦ୍ଧମୁକ୍ତ—5 Half open

ଅମୁକ୍ତି—ସ. ବି. (ଅ + ମୁକ୍ତି)—ସ୍ଵାଧୀନତା—

Amukti Liberation; emancipation.

ଅ. - ମୁକ୍ତିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—Till liberated

ଅମୁଖ—ସ. ବି. (ଅ + ମୁଖ = ଅଭିମୁଖ)—(ନାଟକରେ) ପ୍ରସ୍ତାବନା—
Āmukha (drama) Prologue.

ଅମୁଷ୍ମିକ—ସ. ବିଶ. (ଅମୁଷ୍ମିକ = ସେଠାରେ + ଇକ)—

Āmushmika ପରଲୋକସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ପାରଲୌକିକ—

Pertaining to the next world;

ଅମୂଳ—ସଂ. ଅ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅ + ମୂଳ)—୧ । ମୂଳପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Āmūla 1 From the beginning; from the root

୨ । ମୂଳରୁ ଉତ୍ତମରୂପେ—

2 Radically; thoroughly.

ଅମୂଳଚୂଳ—ସଂ. କ୍ରି. ବିଶ. —ମୂଳରୁ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ଅଦ୍ୟୋପାନ୍ତ—

Āmūlachūla From the beginning to the end;
from head to foot; from top to toe

ଅମୃତ୍ୟୁ—ସଂ. ଅ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅ + ମୃତ୍ୟୁ)—ମୃତ୍ୟୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ଅମରଣ—
Āmrutyu Till ceath.

ଅମେ—ଦେ. ସମ୍ବନ୍ଧନ (ପ୍ରାକୃତ. ଅଭେ; ସଂ. ଅବମ୍)—

Āme ୧ । (ମାନ୍ୟାର୍ଥକ)—ଅମେ—1. I

୨ । ଅମେମାନେ—2. We.

ଅମେଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବି—ଅମ୍ବଡ଼ା (ଦେଖ)

Āmerḍā Āmbardā (See)

ଅମେନ୍—ବୈଦେ. ଅ. (ଇଂ)—ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ଓ ମୁସଲମାନଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ
Āmen ସ୍ଵସ୍ତିକାଚନ—Amen.

“ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିବର୍ତ୍ତୀ ପୁରସ୍କାରରେ ଧନ୍ୟ । ଅମେନ୍ ।”

ବାଇବଲ—କୃତକ ନିବନ୍ଧ—ସେମିସ ।

ଅମୋଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବି—ଅମ୍ବଡ଼ା (ଦେଖ)

Āmordi Āmbardā (See)

ଅମୋଦ—ସଂ. ବି. (ଅ = ବିଶେଷ + ମୁଦ ଧାତୁ = ହୁଷ୍ଟ ହେବା +
Āmoda ଭାବ. ଅ)—୧ । ହର୍ଷ; ଅନନ୍ଦ—

1. Pleasure; joy; merriment

୨ । ଅତିହରଣ ଚକ୍ରଧାରୀ ସୁଗନ୍ଧ—

2. Diffusion of perfume

୩ । ସୁଗନ୍ଧ—3 Sweet scent or perfume

ଶିଶିର ଗୁଣ୍ଡି ଅମୋଦ ଉଠଇ ଅବାଣେ । ବ ସା ମ ।

୪ । କସ୍ତୁରୀର ସୁବାସ—4 Musk-perfume.

ଦେ. ବିଶ. —ଅମୋଦିତ; ସୁବାସିତ—

Sweet-scented; perfumed.

ଅମୁଦ ଧୂମ କରେ ଅମୋଦ ସେ ଘରକୁ । କୁହୁସିନ୍ଦୂ ମହାବରର ଅବ ।

ଅମୋଦ ଅଭିଳାଷ—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—ଅମୋଦପ୍ରମୋଦ (ଦେଖ)

Āmoda āhlāda Āmodapramoda (See)

ଅମୋଦପ୍ରମୋଦ—ଦେ. ବି (ସହଚର)—ନାନାବିଧ ଅନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ—
Āmodapramoda Joys and pleasures, merri-
ment; recreations.

ଅମୋଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅମୋଦ = ଗନ୍ଧ; ହର୍ଷ + ଇକ ବା ଅ +
Āmodita ମୁଦ + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—୧ । ଅନନ୍ଦିତ; ହର୍ଷସ୍ପନ୍ନ—

1. Delighted; gladdened.

୨ । ବସିତ; ସୁରସ୍ପନ୍ନ—

2. Sweet-scented; perfumed.

ଅମୋଦିତା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. (ସଂ. ଅମୋଦ)—ଅମୋଦିତ କରବା—

Āmodibā

ଆମୋଦା ଗନ୍ଧ୍ୟ-ସୌରଭ ଯାଉ ଚକ୍ର ଚୈବିଗେ

ବାଲେ ବାଲେ ଅମୋଦିତ ନିଶିଳ ମେଘନା ।

ବ୍ୟାକଥ—ବରଣଅବସ୍ଥାଗ ।

ଅମୋଦୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅମୋଦ + ଇନ୍ ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥ)—

Āmodī ୧ । ହର୍ଷବିଶିଷ୍ଟ—1. Pleasurable.

୨ । ସୁଗନ୍ଧଜନକ—2 Sweet scented.

୩ । ଅମୋଦ କରବା ଯାହାର ସ୍ଵଭାବ —

3 Of pleasant habits

ଅମ୍ବଡ଼ା—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ବିଶେଷରୂପେ + ମା ଧାତୁ = ଅଭ୍ୟାସ
Āmnāta କରବା + କର୍ମ. ଚ)—୧ । ଅଧିତ—1. Studied.

୨ । କଥିତ—2. Said.

୩ । ଅଭ୍ୟାସ - 3 Committed to memory;
repeated; practised.

ସଂ. ବି. (+ ଭାବ. ଚ)—ଅଧ୍ୟୟନ; ପାଠାଭ୍ୟାସ—Study.

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ସ୍ୱାଦେ ସ୍ୱଚ୍ଛ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅସ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅସ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦେବ ଦଶା ବରଜି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ପର ଶୋଭାରେ ଦେବେ ୩ ଚକ୍ରିତାସ୍ତରରେ ୨ ଚକ୍ରିତ, ଦେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଚକ୍ରିତ ଚରାଏତ ୧ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ବାଘ' ୨ ଚକ୍ରିତେ 'ବାଘ' ଶୋଭାରେ; 'ବନ୍ଧ' ୨ ଚକ୍ରିତେ 'ବନ୍ଧ' ଶୋଭାରେ; 'ବଧୁ' ୨ ଚକ୍ରିତେ 'ବଧୁ' ଶୋଭାରେ; 'ଅର୍ବ' ୨ ଚକ୍ରିତେ 'ଅର୍ବ' ଶୋଭାରେ; 'ଅଳକ' ୨ ଚକ୍ରିତେ 'ଅଳକ' ଶୋଭାରେ ।

ଅମ୍ବାୟ—୧. ବ. (ଅ + ମା ଧାତୁ = ଅଭ୍ୟାସ କରିବା; ଉପଦେଶ)
 Amnāya ଦେବା + କର୍ମ ଅ; ମୁନିଗଣ ଯାହା ଅଭ୍ୟାସ କରିନ୍ତି) —
 ୧ । ବେଦ, ଅଗମ—1. The Bedas.
 ୨ । କୁଳାଚାର—2 Family custom
 ୩ । ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର—3 The Tantras.
 ୪ । ଅଭ୍ୟାସ—4 Habit.

ଅମ୍ପିରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ନଖରେ ରାଜିବା; ନଖେଇବା—
 Ampribā To scratch with the nails
 ଅମ୍ପୁରା—ପ୍ରା. ବ—ନଖରେ ରାଜିବା; ରାଜିବା—
 Ampurdā Laceration; scratching.
 ଶାଞ୍ଚଡ଼ା ଦେ ଶେ—ନଖଦ୍ୱାରା ରାଜି ହୋଇଥିବା—
 Scratched.

ଅମ୍ପୁରିକାମ୍ପୁରି ହେବା—ପ୍ରା. କି—କେହିକଣ୍ଠ ହେବା; ବରଜି
 Ampurdikāmpurdi hebā ହେବା—To show
 ଆଚଡ଼େ କାମଡ଼େ ହେବା signs of being vexed (e.g. by
 chiding).

ଅମ୍ପୁରିବ—ପ୍ରା. କି—ରାଜିବା; ନଖଦ୍ୱାରା ରାଜିବା ବା ବିଦାରିବା—
 Ampurdibā To scratch with finger-nails;
 ଶାଞ୍ଚଡ଼ାନ to lacerate

ଅମ୍ବା—ଦେ. ବ. (ସ. ଅମ୍ବା)—ଅମ୍ବାଗଛ ଓ ଗଛ—Mango tree
 Amba and its fruit; magnifera indica.
 ଆମ୍ ଗ୍ରା. ବ. (ସ. ଅମ୍ବା)—ଅମ୍ବା; ଦେହର ଅମ୍ବାଗ୍ନି
 ଆମ୍ବ; ଆମ୍ ଧାତୁ—Mucous slime.

ଗୁଳ୍ମ. ଅମ୍ବାମିହାଦା

ଦେ. ମାମିହାଦା

ଦା. ମାମ୍ବା; ମାମ୍ବା

ଅମ୍ବାଥା—ଦେ. ବ—ଅମ୍ବାଗଛର ଗଣ୍ଡି କାଟିଲେ ତହିଁରୁ ବହୁବା
 Ambaathā ଅଠାଳିଆ ରସ—Gum exuded from
 ଆମ୍ବାଆଁ mango tree when cut.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବ.—ବୃହତ୍ ବନ୍ୟବୃକ୍ଷଶ୍ରେଣୀ—
 A big wild tree.

[ଦ୍ର—ଏହାର ପତ୍ର କଞ୍ଚନପତ୍ର ପରି ଦୂରପାଳିଆ, କାଠ ଜାଲ
 ହୁଏ, ତାଳ ବା ଗଣ୍ଡି ଦାଣ୍ଡି ଦେଲେ ଅଠା ବାହାରେ ।]

ଅମ୍ବାଥା—ଦେ. ବ—ଅମ୍ବାକସିଆ ଗଦ (ଦେଖ)
 Ambaadā Ambakasiā gada (See)
 ଅମ୍ବାଆମ୍ବାସ୍ୟା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ.—ବଉଳଆମ୍ବାସ୍ୟା (ଦେଖ)
 Ambaamābāsya Bauāamābāsya (See)

ଅମ୍ବାଆମ୍ବା—ଦେ. ବ—୧ । ଅମ୍ବା ପରି ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା—
 Ambāmbuā 1 Painted with mango shaped
 ଆସ୍ତ୍ରାକା;
 ଆସ୍ତ୍ରର ମତ (ଯଥା—ଅମ୍ବାଆମ୍ବା ଛିତ)

୨ । ଅମ୍ବାୟ—2. Like mangoes.

ଅମ୍ବାକଦିନ—ପ୍ରାଦେ. (ଅନୁଗୁଳ) ବ.—ଅମ୍ବା ପାଚିବା ଦିନ—The
 Ambakadina season when mangoes ripen.
 [ଦ୍ର—ଏହିପରି 'ପଣସକଦିନ' ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ହୁଏ ।]

ଅମ୍ବାକସି—ଦେ. ବ—ଅତି ଶ୍ଳେଷ ଶ୍ଳେଷ ଅମ୍ବା—
 Ambakasi Small young mangoes.

କଟିଆମ
 ଅମ୍ବିଆ, ଟିକାଟା

ଅମ୍ବାକସିଆ ଅଦା—ଦେ. ବ—ଅମ୍ବାକସିଆ ଗଦ (ଦେଖ)
 Ambakasiā adā Ambakasiāg ada (See)

ଅମ୍ବାକସିଆ ଗଦ—ଦେ. ବ—ଅମ୍ବାକସି ଭଳି ବାସୁଥିବା ଅଦା ପରି ଦେଇ—
 Ambakasiā gada ବସିଷ୍ଠ ଗୁଳ୍ମ—A medicinal root
 ସଂ. କର୍ପୁରସ୍ୱରା having the scent of a
 ଆମାଦା mango; Curcuma Amada
 ଆମତାଳି, ଆମହଳଦି (Haines).

ଦେ ମାମିହାଦା [ଦ୍ର—ଏହା ଗୋଟିଏ ଗୁଳ୍ମ । ହଳଦି
 ଗଛ ପରି ଏହା ଦୂର ଫୁଟି ଉଠି ହୁଏ ।]

ଅମ୍ବାକେରିଆ—ଦେ. ବ (ବଣିଆ ଶବ୍ଦ)—ଏକପ୍ରକାର ନାକଚଣା—
 Ambakeriā A kind of nose-ring.

ଅମ୍ବାଚେଚା—ଦେ. ବ—ଲୁଣ ମସଲା ଆଦି ଦିଆଯାଇ ଛେଚି ହୋଇଥିବା
 Ambachhechā କଞ୍ଚା ଅମ୍ବା—Raw mangoes bruised
 ଆମହେଚା with spices used as a salad.
 ଆମକା ଚରଣୀ

ଅମ୍ବାଡ଼ା—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଅମ୍ବାଡ଼)—ଅମ୍ବା ଭଳି ଏକପ୍ରକାର ଫଳ
 Ambardā ଓ ଗଛ—Hoghlu; spondias
 ଆମ୍ବାଡ଼ magnifera.

ଆମ୍ବା; ଆମ୍ବା
 ଦା. କାହ୍ନାଆ; କାହ୍ନୋର
 ଫା. ବରଷାରେ; ମୋରସ୍ତୁ
 ଦେ. ଅରସମସଦ; ମାମିହା

ଅମ୍ବାଡ଼ାହାଣୀ—ଦେ. ବ—ଅମ୍ବାଗଛରେ ବେଢ଼ିବା ମାଛଜାତୀୟ ଏକ—
 Ambadāhāṇī ପ୍ରକାର ଶ୍ଳେଷ କଳା ପୋତକ (ଗଛ ପାଖ ଦେଇ
 ଜାଆଁମୋକା ଲୋକ ଗୁଲିଗଲେ ସେମାନେ ଆସି ଲୋକର ମୁହଁ
 ପାଖେ ବେଢ଼ି ଯାଆନ୍ତି ।)—A kind of small
 flea-like insect infesting mango
 branches.

ଅମ୍ବାତୋଟା—ଦେ. ବ—ଅମ୍ବାଗଛ ଲଗିଥିବା ଉପବନ; ଅମ୍ବାବନ; ଅମ୍ବା
 Abatōṭā ବଗିଚା—Mango orchard; mango tope.
 ଆମେର ବାଗାନ
 ଆମକା ବାଗ

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଅମ୍ବୁ ନାମ — ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ନାମ (ଦେଖ)

Āmbanāsama Āmanāsama (See)

ଅମ୍ବୁ ବଉଳ — ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ବଉଳ —

Āmbabaula Buds of the mango

ଅମ୍ବୁ ବୁରା — ପ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. — ଅମ୍ବୁ ବୁରା —

Āmbaburāi Mango tope.

ଅମ୍ବୁ ଯାଉ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବୁ + ଓ. ଯାଉ) — ଗୁଡ଼ିକ ଓ ଅମ୍ବୁ ରସରେ

Āmbujāu ଗୁଡ଼ିକ ଦେବା ଯାଉ — A gruel made with mango juice and rice

ଅମ୍ବୁ ଲତା — ପ୍ରା. ଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. — ଏକ ପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଛ —

Āmbalatā Banhinia; race mosa.

ଅମ୍ବୁ ଲସି — ଦେ. ବି. — ଗଛରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅମ୍ବୁ ଉତ୍ତାରିଲେ ତହିଁରୁ ଯେଉଁ

Āmbalasi ଗଛରୁ ଲସା ବାହାରେ — The juice from the stalk of a raw mango when plucked

ଅମ୍ବୁ ଲହୁ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବୁ ଓ ଲହୁ) — ଅମ୍ବୁ ଓ ଲହୁ; ନାଲି ରକ୍ତ —

Āmalahu Mucus and blood

ଅମ୍ବୁ ସତ୍ତା — ଦେ. ବି. — ପାଚିଲା ଓ ସତ୍ତା ଅମ୍ବୁ ରସକୁ ଖରାରେ ଶୁଖାଇ

Āmbasardhā ତଥାପି କରାଯାଇଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଅମ୍ବୁର — Inspissated mango-juice; preserved mango-juice.

ଗୋପ ନବରେ ଯେତେ ଲେଖା,

ତାଳ ଜମିକ ଅମ୍ବୁର । ଶ୍ରୀମଦ. ୧୦ମ ଶ୍ଳୋକ ।

ଅମ୍ବୁ ଶା — ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ଶା ୨ (ଦେଖ)

Āmbāśā Āmāśaya 2 (See)

ଅମ୍ବୁ ଲି — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ବୁ) — ୧ । ଖଟା ରସ; ଅମ୍ବୁରସ —

Āmbilā 1 Acid taste.

ଅସ୍ତ୍ରାଟକ କହୁ କଷାୟ ସେ ଅମ୍ବୁର ।

ଅଟା ତନ୍ତୁ ଲବଣ ସେ ମଧୁର । ଶ୍ରୀମଦ. ୩୩ ।

୨ । ଖଟେଇ — 2. Anything of acid taste.

୩ । ଖଟେଇ ତଥା —

3. A curry with acid taste.

ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ଲି; ଅମ୍ବୁ ଲସିକା —

Sour; of acid taste.

ଅମ୍ବୁ ଲି — ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ଲି (ଦେଖ)

Āmbilī Āmbilā See.

ଅମ୍ବୁ ଲି — ଦେ. ବି. ଓ ବି. — ଅମ୍ବୁ ଲି (ଦେଖ)

Āmbilī Āmbilā (See)

ଅମ୍ବୁ ଲି ଶୁଭ ମାଟି — ଦେ. ବି. — ଯେଉଁ ବାଲିମିଶା ନାଲି ମାଟିରୁ

Āmbilījharī māṭī ତରୁମିଶାରେ ତେଲ ପରି ଚିକଣା ବାହାରେ (ଖୁବ୍ ଉତ୍ପାଦକ ମାଟି) — Only soil (very productive)

ଅମ୍ବୁ ଲିତ — ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ଲି ପତ୍ର (ଦେଖ)

Āmbilīti Āmlīti patra (See)

ଅମ୍ବୁ ଲି ତୋରାଣି — ଦେ. ବି. — ଏକ ଦିନରୁ ଅଧିକ ବହୁ ଯାଇ ଅମ୍ବୁ ଲି

Āmbilī torāṇi ହୋଇଥିବା ତୋରାଣି — Rice-water of rice boiled the day before

(ସଜ ତୋରାଣି — ବିପଦ)

ଅମ୍ବୁ ଲି ଶି — ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ଶି (ଦେଖ)

Āmbilīpitti Āmlāpitta (See)

ଅମ୍ବୁ ଲି ମୁହାଁ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ପୁରୁଷଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଗ ଗାଳବିଶେଷ) —

Āmbilīmuhāṇi ଯେଉଁ ଲୋକ କୌଣସି କାରଣରୁ ମନ ବିରସ (ଅମ୍ବୁ ଲି ମୁହାଁ — ବି) କରାଯାଏ — a term of abuse applied to males; Of morose countenance.

ଅମ୍ବୁ ଲି ହାକୁଟି — ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ଲି ହେଲେ ପାଟିବାଟେ ଅମ୍ବୁ ଗଛ —

Āmbilī hākuti ବିଶେଷ ଯେଉଁ ହାକୁଟି ଉଠେ — Acidity in the stomach, sour bulching.

ଅମ୍ବୁ ଆ — ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ଆ ପରି ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା (ଲୁଗା) —

Āmbuā (cloth) Painted with pictures representing mangoes

ଅମ୍ବୁ ଆଲି — ଦେ. ବି. — ୧ । ଯେଉଁ ଋତୁରେ ଅମ୍ବୁ ଫଳ ହୁଏ —

Āmbuālī 1. (the season) Of mango; (the season, when mangoes prevail.

ଅମ୍ବୁ ଆଲି ବିଶେଷ ଶୋର ପଡ଼ିଥିବା ଅମ୍ବୁ ଲି ଅମ୍ବୁ ଶା । ବି. ।

୨ । ଯେଉଁ ଋତୁରେ ଶରୀର ଅମ୍ବୁ ଲି ହୁଏ; ଶ୍ରୀଷ୍ଟରୁ —

2 (the season) When the body becomes lazy on account of indigestion; summer.

୩ । ସୁଲକାୟ; ମୋଟା (ଲୋକ, ପିଲା, ଦେହ) —

3. Stout person, child and body)

ଅମ୍ବୁ ରୁତା — ଦେ. ବି. — ଚିଲିକାର ଏକ ପ୍ରକାର ମାଛ —

Āmburutā A class of fish in Chilka.

ଅମ୍ବୁ ଲି — ଦେ. ବି. — ଲୁଗାରେ ଯୁଆ ହୋଇ ଶୁଖାଯାଇ ରଖାଯାଇ —

Āmbulā ଥିବା ଅମ୍ବୁ ଶୁଖି — Dried and preserved slices of mangoes.

ଆମ୍ବୁର

ଆମ୍ବୁର

ଅମ୍ବୁ ଲି ବାଲି — ଦେ. ବି. — ଶରୀର ଉତ୍ତାପ ବା ମତ୍ତତା; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ

Āmbulabāi କମନ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ ଅଧିକା ଶରୀର ଉତ୍ତାପ ବା ଜର — Temporary insanity; temporary eagerness to do a thing.

ଦେ. ବି. — ଅମ୍ବୁ ଲି ବାଲିର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ —

Feminine of Āmbulabāyā.

ବାହାଦର ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ପଦ୍ମ ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ପଦ୍ମେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ପଦ୍ମେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପୁଣ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ସେବେ ଏ ବାହାଦରରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଅପାକ୍ଷେପେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ତ ବଦଳେ ୨ ବା ୧ ପଦ୍ମେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକ ଦେବ । ଯଥା — ‘ବାଠ’ ନ ମିଳେ ‘ବାଉ’ ଗୋଟିଏ; ‘କ୍ଷ’ ନ ମିଳେ ‘କ୍ଷ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଦ୍ଧ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଅର୍ଗ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଗ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଅଲବଦ୍ଧ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ୍ଧ’ ଗୋଟିଏ ।

ଅମ୍ବୁଲକାୟା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ.—ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ
 Āmbulabāyā ନିମନ୍ତେ ଅଳ୍ପକାଳ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜିଗର ବା
 (ଅମ୍ବୁଲକାୟା—ଶ୍ରୀ) ବ୍ୟଗ୍ରତା ଦେଖାଏ ଓ ଯାହା କିଛି ସମୟ
 ପରେ କମିଯାଏ—A person who shows
 temporary eagerness or madness to
 any matter and which subsides
 after a time.

ଅମ୍ବୁଲଗୁରୁ—ଦେ. ବି.—ଅମ୍ବୁ ଓ ବେସରଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକପ୍ରକାର
 Āmbularāi ଖଟେଇ—A curry or preparation
 ଆମ୍ବୁରୁବାସେତା with Rye and sliced mangoes.

ଅମ୍ବୁଲଗୁରୁତା—ଦେ. ବି. - ଅମ୍ବୁଲଗୁରୁ (ଦେଖ)
 Āmbularāitā Āmbularāi See

ଅମ୍ବୁଲିଆ—ଦେ. ବିଣ.—ଅଳ୍ପ ଓଦା; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଶୁଖି ନ ଥିବା;
 Āmbulīā ଭସର୍ ଓଦା (ବସାକ)—Not fully dry;
 ମୈତମୈତେ half dried, a little wet
 ମିଳା

ଅମ୍ବୁ—ଦେ. ସବ. ୨ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅସ୍ତଦ୍; ପ୍ରାକୃତ. ଅହ୍ଲେ) —
 Āmbha ୧ । ଅମ୍ବୁର; ମୋର—1. Mine; my
 ଆମାର ୨ । ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କର—2. Ours; our.
 ହାମରା

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଆରେ ‘ଅମ୍ବୁ’, ‘ଭୁମ୍ବୁ’, ‘ଜା’ ଆଦି ଶବ୍ଦ ମୂଳପିଣ୍ଡ
 ହୋଇ ସେଥିରେ କ୍ଯ, କ୍ଯ, ହାସ, ଠାସ, ଠ୍, ଠ୍, ବ, ଠାରେ,
 ଠି ଆଦି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବର୍ତ୍ତନରେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

ଅମ୍ବହାନ୍ତ—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ସବ. ୨ଶ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ତଦ୍; ପ୍ରାକୃତ.
 Āmbhanta (ଅହ୍ଲେ) ୧ । ଅମ୍ବୁଙ୍କୁ—1 To me.
 ୨ । ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କୁ—2. To us

ଅମ୍ବେ—ଦେ. ସବକାମ (ସଂ. ଅସ୍ତଦ୍; ପ୍ରାକୃତ ଅହ୍ଲେ)—
 Āmbhe ‘ମୁଁ’ ଶବ୍ଦର ମାନ୍ୟାର୍ଥ ପ୍ରୟୋଗ—‘I’ used in
 ଆମି respect as ‘we’, is used by high
 ହମ; ମି persons.

ଆମ୍ମା—ପ୍ରାଦେ. (ବୈଜ୍ଞ) ବି. ଶ୍ରୀ.—ଆମା (ଦେଖ)
 Āmmā Āmā (See)

ଆମ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ର=ଆମ୍ର + ସ୍ୱାର୍ଥରେ. ଅ)—୧ । ଅମ୍ରଫଳ—
 Āmra 1. Mango fruit.
 ୨ । ଅମ୍ରଗଛ—2. Mango tree.

ଆମ୍ରାତ—ସଂ. ବି. (ଅମ୍ର=ଆମ୍ର + ଅର୍ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା +
 Āmrāta କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ଅମ୍ରଫଳ ଅଟେ)—୧ । ଅମ୍ରାତାଗଛ—
 1. Hogplum tree; Spondias magnifera
 ୨ । ଅମ୍ରାତା ଫଳ—Hogplum.

ଆମ୍ରାତକ—ସଂ. ବି. (ଆମ୍ରାତ + ସ୍ୱାର୍ଥ. କ)—ଆମ୍ରାତ (ଦେଖ)
 Āmrātaka Āmrāta (See)

ଆମ୍ରେଡାନା—ସଂ. ବି. (ଆ=ପୁନଃ ପୁନଃ + ମ୍ରେଡ ଧାତୁ=ଉଦ୍ଭବ ହେବା
 Āmrerdana + ଭବ. ଅନ)—ପୁନଃପୁନଃ କଥନ; ବାରମ୍ବାର
 କହିବା; ଘୋଷିବା; ପାଠ ବା ବାକ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା—
 Repetition.

ଆମ୍ରେଡିତା—ସଂ. ବିଣ. (ଆ=ପୁନଃପୁନଃ + ମ୍ରେଡ ଧାତୁ=ଉଦ୍ଭବ
 Āmrerdita ହେବା + କର୍ମ. ତ)—ପୁନଃପୁନଃ କଥିତ;
 ଏକାଧିକବାର ଉଚ୍ଚାରିତ, ପୁନଃପୁନଃ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟିତ—
 Repeated; repeatedly said; pronounced
 more than once.

ସଂ. ବି. (+ ଭବ. ତ)—୧ । ଦୁଇ ଥର ଥର କହିବା—
 1. Repetition.
 ୨ । ବାରମ୍ବାର କଥନ—2 Speaking more
 than once.

ଆମ୍ରିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅମ୍ର = ଭଲ + ସ୍ୱାର୍ଥରେ. ଇକ + ଶ୍ରୀ. ଆ)—
 Āmlīkā ଭଲ ଗଛ; କର୍ମା ଗଛ—Tamarind tree.

ଆମ୍ରିତିପତ୍ରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅମ୍ରିତିଶିଳା; ଅମ୍ରିକା)—
 Āmlitipatra ଏକପ୍ରକାର ଅମ୍ରିଶାଳ—Indian sorrel;
 ଚୁକାତି ପତ୍ତି; ଆମ୍ରିଶାଳ; oralis corniculata
 ଆମ୍ରିଶାଳ; ଚାଳମୋରି

ଆମ୍ରିମୋରି, ଚୌପତିଆ [ଦ୍ର—ଏହା ଭାରତର ଗ୍ରୀଷ୍ମପ୍ରାନ୍ତ
 ଆମ୍ରିମୋରି ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନ୍ମେ । ଏହାର ସବୁ ଅଂଶ

ବା. ପୁଲିଆସର ଉଷଧରେ ଲାଗେ । ଏହାର ପତ୍ର ଯିପଣି;
 ତେ ପାଚାକନ୍ଦା; ରନ୍ଧିରେ ପତ୍ର ବୁଜି ହୋଇଯାଏ ।]

ପୁଲିଆସର

ଆମ୍ରିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଆମ୍ରିକା (ଦେଖ)

Āmlīkā Āmlīkā (See)

ଆୟ—ଦେ. ବି. (ଭୂତାର୍ଥକ ‘ଭୁ’ କର୍ତ୍ତାସଙ୍ଗେ ଅନୁଜ୍ଞାର୍ଥ—(ଭୁ) ଆ—
 Āy (thou) Comest.

ଆୟିନ୍ ଅୟ୍ ଜନ୍ମମାମୁ ଶରଦଶଷ୍ଠି, ମୋ କାନ୍ଧୁ କୋଳରେ ପଡ଼ି ରହି ।
 ଆସି ଶିଶୁଗୀତ ।

ଆୟା—ସଂ. ବି. (ଆ+ଆ ଧାତୁ=ଅସିବା + ଭାବ. ଅ ବା ଆ+ଇ=
 Āyā ଅସିବା + ଭାବ. ଅ)—୧ । ଧନାଗମ; ଅମ୍ବଦାନ;
 (ବ୍ୟୟ-ବସନ୍ତ) ରେଜିଗାର—1. Income; receipt;
 gain.

୨ । ଲାଭ—Profit.

୩ । ଜ୍ୟୋତିଷରେ ଜନ୍ମଲଗ୍ନର ଏକାଦଶ ସ୍ଥାନ—

3. (Astrology) The 11th from the
 natal Lagna.

ଦେ. ବି—ଅଳଙ୍କାର—Ornaments.

ପୁଣି ହୋଇଲେ ଧର୍ମର ମନ ସେ

ଦେଖି ରଖାଇଲେ ଅମ୍ବନାକ ସେ—ବ୍ୟକାଥ. ବଞ୍ଚଣାମାୟା ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଅଉ—Also; and.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଋ	ୠ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଔ	ସ	ଶ୍ଚ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଅୟାଅଳଙ୍କାର—ଦେ. ବି. (୧ମ ଶବ୍ଦ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ; ସହଚର)—

Āyaaṅkārā ସକଳ ପ୍ରକାରର ଦେହ ସଜ୍ଜାର ଅଳଙ୍କାର—
ଆୟ ଅଳଙ୍କାର Fittings and ornaments;
जवाहिरात jewellery

ଅୟାସବ୍ଦ—ଦେ. ବି. (୧ମ ଶବ୍ଦ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ; ସହଚର)—

Āyaasāb ସକଳ ପ୍ରକାର ସାମଗ୍ରୀ—
ଆୟାସବାସ Furniture of sorts.
सामान

ଅୟାକର—ଦେ. ବି—ଲୋକଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆୟ ଉପରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

Āyakara ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର—Incomtax.
अयकर
ईनकमटिक्स

ଅୟାତ—ସ. ବି. (ଅ + ଯମ ଧାତୁ = ବଢ଼ି ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Āyata ସମକୋଣୀ ସମାନ୍ତରାଳ ସେଷ—A rectangular
parallelogram; an oblong; rectangle.

ସ. ବିଶ—୧ । ବିସ୍ତୃତ; ବଞ୍ଚାଳ; ଦୀର୍ଘ—

1. Extended; long.

୨ । ପ୍ରଭବ; ଆକୃଷ୍ଟ—2. Attracted.

ଦେ. ବି (ସଂ. ଅୟତ)—୧ । ଅଧିକାର; ଅୟତ; ଶୁଭ; ବଳ—
1. Control; powre.

୨ । କ୍ଷେତ୍ରଫଳ; ଅୟତନ—2. Area.

ଶବ୍ଦ ଯୋଜନାରେ ହୋଇବ ତା ଅୟତ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ, ବନ ।

ଦେ. ବିଶ—ଅଧୀନ; ଅୟତ—Subject to; manage-
able by; under the control of.

ଅୟାତ କରିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅୟତ)—

Āyata karibā କରିବା କରିବା; ବଶୀଭୂତ କରିବା—
To bring under control.

ଅୟାତନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଯତ୍ ଧାତୁ = ଯତ୍ କରିବା + ଅଧିକରଣ. ଅନ)—

Āyatana ୧ । ଯଜ୍ଞବେଦୀ; ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନ—1. Sacrificial
altar; sacerdotal altar.

୨ । ସ୍ଥାନ; ବିଶ୍ରାମ ସ୍ଥାନ—2. Place

୩ । ପରିମାଣ; ଦୀର୍ଘ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ—3. Dimensions of
a thing; length and breadth of a
surface; superficial area.

୪ । ଅବସ୍ଥିତି; ବିସ୍ତୃତି—4 Extent

୫ । ସୀମା—5. Boundary.

ଅୟାତନା—ସ୍ତ୍ରୀ. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ବି—ଅୟତନ (ଦେଖ)

Āyatanā Āyatana (See)

ବାର ଯୋଜନାରେ ହୋଇଥିବା ଅୟତନ । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନିରୁପଣଗୀତା ।

ଅୟାତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଯା ଧାତୁ = ଯିବା + ଶ୍ଚା. ତ)—

Āyati ୧ । ଅୟତି (ଦେଖ)
1. Āyatti (See)

୨ । ସଂଯମ—2 Self control; mastery over
passions.

୩ । ଅୟତନ—3 Extention.

୪ । ମିଳନ; ସଙ୍ଘମ—4. Meeting.

୫ । ଯତ୍ନ—5. Care.

ଅୟାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଯତ୍ ଧାତୁ = ଯତ୍ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Āyatta ବଶୀଭୂତ; ଅଧୀନ—Subject to; tractable;
manageable; docile under one's
control.

ଦେ. ବି—ଅୟତ ୧ (ଦେଖ)

Āyata 1 (See)

ଦେହାନ୍ତରାୟ ଅୟତ ସିନା ମୋ ନାହାନ୍ତି । ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାକର ।

ଅୟାତଧୀନ—ଦେ. ବିଶ—ବଶୀଭୂତ; ଅଧୀନ—

Āyattādhina Mastered; under control;
controlable

[ଦ୍ର—ଅୟତ ଓ ଅଧୀନ ଏକାର୍ଥବାଚକ ଶବ୍ଦ; ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସାଧୁ
ଭାଷା ଭ୍ରମରେ ଏଭଳି ପ୍ରୟୋଗ ଭ୍ରମାସୁକ ।]

ଅୟାତି—ସଂ. ବି (ଅ + ଯତ୍ = ଯତ୍ କରିବା + ଶ୍ଚା. ତ)—

Āyatti ୧ । ଅଧୀନତା—1. Subservience.

୨ । ସ୍ନେହ—2. Love; affection.

୩ । ସୀମା—3. Limit.

୪ । ବଳ—4. Strength

୫ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ—5. Length.

୬ । ଅଗ୍ରହ—6. Eagerness.

୭ । ଗୌରବ—7 Honour.

୮ । ପ୍ରଭାବ—8. Influence.

୯ । ଭବିଷ୍ୟତ—9 Future.

୧୦ । ପରିଶ୍ରମ ସ୍ଥିରତା—10. Certainty or fixity
at the end.

ଅୟାନା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଅୟାନା (ଦେଖ)

Āyanā Āinā (See)

ଅୟାସ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅୟାସ)—ଅୟାସ; ପରିଶ୍ରମ—

Āyas Exertion.

ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଅୟାସ (ଦେଖ)

Aes (See)

ଅୟାସ—ସଂ. ବିଶ. (ଅୟାସ = ଲୌହ + ଇନ୍ଦ୍ରପଥେ. ଅ)—

Āyasa ୧ । ଲୌହକର୍ମିତ; ଲୌହମୟ—
(ଅୟାସୀ — ଶ୍ଚା) 1 Made of iron.

୨ । (+ ସାଥେ. ଅ)—ଲୌହ—2. Iron.

ଅୟାସୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ଚା. (ଅୟାସ + ଅ + ଶ୍ଚା. ତ)—

Āyasi ୧ । ଲୌହମୟ କବାଟ—2. Iron door.

୨ । ବର୍ମ—2. Arm of iron.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଧୂଳିର ଏ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଛବିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦରଜ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ନାହିଁ କି ଓକି ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିକୋଣରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ବା ଏ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେ ଗୋଟିକାକି ହେବ ନାହିଁ । — 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିକାକି; 'କୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ' ଗୋଟିକାକି; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବ୍ୟୁ' ଗୋଟିକାକି; 'ଅକ୍ଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷ' ଗୋଟିକାକି; 'ଅକ୍ଷର' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷର' ଗୋଟିକାକି ।

ଅୟସ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯସ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Ayasta ୧ । ଶାଣିତ, ଦାଉଆ—1 Whetted.

୨ । ନିସ୍ଥିପ୍ତ—2. Cast; thrown.

୩ । ଶୀଘ୍ର—3. Distressed; pained.

ଅୟା—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—୧ । ଧାନ୍ୟ; ଉପମାତା—

Āyā 1. Nurse.

ଆୟା ୨ । ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ଦାସୀ—

आया 2 Waiting maid; ladies maid.

୩ । ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ପାଳିବା ଦାସୀ—

3. A maid servant to watch children.

[ଦ୍ରୁ—ଏ ଶବ୍ଦ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଚଳିଲାଣି ।]

ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ମାଆ; ମାତା—Mother

ଅୟାତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯସ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Āyāta ୧ । ଅଗତ; ଅସିଥିବା—1. Come; arrived.

୨ । ମିଳିଥିବା; ପ୍ରାପ୍ତ—2 Received.

ସଂ. ବି. (+ ଭବ. ତ)—୧ । ଅଗମନ—1. Arrival.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତି—2. Receipt.

ଅୟାମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—୧ । ଜୀବନକାଳ—

Āyām 1 Lifetime

୨ । ସମୟ—2. Time.

୩ । ରାଜତ୍ବକାଳ—3 Reign

ଅୟାମ୍—ସଂ. ବି. (ଅ + ଯସ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Āyāma ୧ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ; ବସ୍ତୁର—1. Length; extent.

ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ହୃଦରେ ଛଦ୍ମ କର,

କରବ ଆୟାମ ବସ୍ତୁର—କରଲାଥ. ରାଗବେ ।

୨ । ସମୟ—2 Control of passions

ଅୟାସ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଯସ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Āyāsa ୧ । ଶ୍ରାନ୍ତି; କ୍ଳାନ୍ତି; ପରିଶ୍ରମଜନିତ ଶରୀରର ଦୁର୍ବଳତା;

ଶ୍ରମଜନିତ ବାଧା—1. Fatigue; exhaustion.

୨ । ଶ୍ରମ—2. Exertion.

୩ । କଷ୍ଟ; ଦୁଃଖ—3. Trouble; pains.

୪ । ଅଭି ଯତ୍ନ; ପ୍ରୟତ୍ନ—4. Endeavour; effort.

ଅୟାସୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅୟାସ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ ବ.)—

Āyāsī ୧ । ପରିଶ୍ରମୀ—1. Industrious; laborious.

(ଅୟାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ଯେ କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ—2. Painstaking.

ଅୟିସ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସ. ଅୟସ୍)—ଅୟସ (ଦେଖ)

Āyisa Āyuh (See)

ଅୟ—ସଂ. ବି. (ଇ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—ଅୟସ (ଦେଖ)

Āyu Āyuh (See)

ଅୟୁ—ସଂ. ବି. (ଇ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାସ୍)—

Ayuh ୧ । ପରମାୟୁ; ଜୀବନକାଳ—

1. Age; lifetime; period of life.

୨ । ଜୀବନ—2 Life

୩ । ଘୃତ—3 Clarified butter; Ghee.

୪ । ପୁରୁରବାଙ୍କ ପୁତ୍ର—4. Son of Purūrabha

ଅୟୁଶେଷ—ସଂ. ବି. (ଅୟୁ ଚକ୍ର) ମୃତ୍ୟୁ—

Ayuhśesha Death; end of life.

ଅୟୁକ୍ଷୟ—ସଂ. ବି. (ଯାପ ଓ ଅକାର୍ଯ୍ୟକତା) ପରମାୟୁ ହ୍ରାସ;

Ayukshaya ଜୀବନକାଳ କମିଯିବା—The shortening

of duration of life (on account of sins and wrongs.)

ଅୟୁଧ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଯୁଧ୍ ଧାତୁ + ଯୁକ୍ତ କରିବା + କରଣ. ଅ; ଯାଦୁ,

Āyudha ହାତୀ ଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ)—ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର; ହାତଦଣ୍ଡଅସ୍ତ୍ର;

ଦଣ୍ଡଅସ୍ତ୍ର—Weapons, arms; implements of war.

ଦେ. ବି—ବିଷ୍ଣୁବେଶର ନାମକ ଓଡ଼ିଆ ପୁରାଣକଣ୍ଠିତ

ନକେବିଶେଷ—Name of a hell.

ଅୟୁଧ ନାମେ ଅଛି ଯେଉଁ ନର୍କ ବୁଣ୍ଡ,

ଅନେ କରୁଥିବେ ଅୟୁଧ ନାମ ଯହିଁ ବୁଣ୍ଡ । ବିଷ୍ଣୁବେଶର ପୁରାଣ ।

ଅୟୁଧାଗାର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଅୟୁଧ + ଆଗାର)—

Āyudhāgāra ଯେଉଁଠାରେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ରଖାଯାଏ—

Arsenal; armoury.

ଅୟୁଧିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଅୟୁଧ + ଇକ)—୧ । ଅୟୁଧସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Āyudhika 1. Relating to weapons.

୨ । ଅସ୍ତ୍ରଧାରୀ—2 Armed.

ସଂ. ବି—୧ । ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରବ୍ୟବସାୟୀ—1 Dealer in arms.

୨ । ଅସ୍ତ୍ରଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—2 Armed person

୩ । ଯୋଦ୍ଧା—3. Warrior

ଅୟୁଧୀୟ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ—ଅୟୁଧିକ (ଦେଖ)

Āyudhiya Āyudhika (See)

ଅୟୁ ପୁରିବା—ଦେ. ବି—ମୃତ୍ୟୁକାଳ ପହଞ୍ଚିବା; ଜୀବନ ସରିଯିବା—

Āyu pūribha End of life; arrival of death.

ଅୟୁବ୍ରଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଅୟୁ ଚକ୍ର; ଅୟୁ + ବ୍ରଦ୍ଧି) ପରମାୟୁ

Āyurbuddhi ବଢ଼ିବା—Prolongation of life.

ଅୟୁବେଦ—ସଂ. ବି. (ଅୟୁ ଚକ୍ର; ଅୟୁ = ପରମାୟୁ + ବେଦ = ଶାସ୍ତ୍ର)

Āyurveda ଯେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ମନୁଷ୍ୟର ପରମାୟୁ ବା ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ

ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅଲୋଚନା କରାଯାଇଅଛି, ଅୟୁବେଦ-

ବିଦ୍ୟାମୂର୍ତ୍ତି ଯଦୁରୀପ୍ରଣୀତ ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ; ଭାରତୀୟ

ଚିକିତ୍ସାଶାସ୍ତ୍ର; ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର—Science of life;

science of medicine.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

[୧—ଅୟୁବେଦ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଅଥବା ବେଦର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଥମେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଅୟୁବେଦ ଶିଖାଇଥିଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅଶ୍ୱିନୀମୁନୀଙ୍କୁ ଶିଖାଇଲେ । ଅଶ୍ୱିନୀମୁନୀଙ୍କୁ ପୁତ୍ର ‘ଚକ୍ରାକର୍ଷଣ’ ନାମକ ଗୁରୁ ପ୍ରଣୟନ କଲେ । ତତ୍ପରେ ବୈଦିକ ଯୁଗରେ ଅହିରୋଷସମୃଦ୍ଧ ସୁନବସୁ ଏହି ବିଦ୍ୟା ସାଧନ କଲେ । ପରେ ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟମାନେ ସୁଶ୍ରୁତ ଓ ଚରକାଦି ଗୁରୁ ରଚନା କଲେ । ଅୟୁବେଦରେ ପ୍ରଥମେ ତିନି ଲକ୍ଷ ଗୁରୁ ଥିଲେ । ତତ୍ପରେ ତାହା ୮ ଗୋଟି ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହେଲା । ୧ ଶାଳ୍ୟ=ଶସ୍ତ୍ରପ୍ରୟୋଗ । ୨ ସଲ୍ୟକ୍ୟ=କାକ ଉପର ଅଂଶ (ଅଖି, କାନ, ନାକ, ମୁହଁ, ଆଦି) ର ରୋଗ ଚିକିତ୍ସା । ୩ କାୟଚିକିତ୍ସା=ଦେହର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୋଗ ଚିକିତ୍ସା । ୪ ଭୂତବିଦ୍ୟା=ଭୂତଦ୍ୱାରା ରୋଗ ଚିକିତ୍ସା । ୫ କୁମାରଭୃତ୍ୟା=ଶିଶୁପାଳନ । ୬ ଅଗଦତତ୍ତ୍ୱ=ବିଷଚିକିତ୍ସା । ୭ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟନ=ଧାତୁ ଓ ରସାଦିର ମାରଣ ଓ ପ୍ରୟୋଗ । ୮ ବାଜାକରଣ=ବଳାଧାନର ଉପାୟ । ସୁଶ୍ରୁତ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର ଥିଲେ । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସୁଶ୍ରୁତ ଓ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ସାତ ଭାଇଙ୍କୁ କାଶୀନରେଶ ଦିବୋଦାସଙ୍କଠାରୁ ଅୟୁବେଦ ଶିକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ପଠାଇଲେ । ଦିବୋଦାସ ସମୁଦ୍ରମନ୍ଥନରୁ କାଳ ସର୍ଗବୈଦ୍ୟ ଧନ୍ୱନ୍ତରଙ୍କୁ ଅବତାର ଥିଲେ । ସେ ସୁଶ୍ରୁତଙ୍କୁ ଅୟୁବେଦ ଶିଖାଇବାରୁ ସୁଶ୍ରୁତ ଚିକିତ୍ସାଗୁରୁ ରଚନା କଲେ । ତତ୍ପରେ ବାଗ୍ବତ, ଚକ୍ରଦତ୍ତ ଆଦି ନାନାବିଧ ଚିକିତ୍ସା ଓ ନିଦାନ ଗୁରୁ ପ୍ରଣୟନ କଲେ ।]

ଅୟୁବେଦସଂହିତା—ସଂ. ବି—ଅଥବା ବେଦରୁ ଗୃହୀତ ୮୧ ଲକ୍ଷ
Ayurvedasamhitā ଶ୍ଳୋକ ଥିବା ଗୁରୁବିଷୟ—
A medicinal work composed of one
lakh of slokas taken from the
Atharva Veda.

[୨—କଥିତ ହୁଏ ଯେ—ସତ୍ୟଯୁଗରେ ‘ଅନ୍ତେୟସହିତା’ ଦ୍ୱାପରରେ ‘ସୁଶ୍ରୁତ’ ଓ କଳିଯୁଗରେ ‘ବାଗ୍ବତ’ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ପରେ ଆଉ ୧୮ ଖଣ୍ଡ ସହିତା ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଭବ ମିଶ୍ର ରୋଗ, ଲକ୍ଷଣ, ଚିକିତ୍ସା, ପଥ୍ୟ, ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ, ଜାରଣ, ମାରଣ, ଶୋଧନ ପ୍ରଭୃତି ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ‘ଭବପ୍ରକାଶ’ ନାମରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଗୁରୁ ରଚନା କରିଥିଲେ । ଏହା ପରେ ‘ମାଧବକର-ନିଦାନ’, ତତ୍ପରେ ଶାର୍ଙ୍ଗଧର, ଚକ୍ରଦତ୍ତ, ମନୋ, ରେଷଜ-ରାଜାକାଳି, ଚିକିତ୍ସାସାରସଂଗ୍ରହ, ବୈଦ୍ୟରହସ୍ୟ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରାଜାକର ଗୁରୁ, ତା ପରେ ରାଜବଂଶର ‘ରାଜବଂଶସ୍ତୁ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ’, ରଚନା କରି ଅଛନ୍ତି—ହରେକୃଷ୍ଣ, ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ।]

ଅୟୁବେଦୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଅୟୁବେଦ + ଇନ୍, ଅସ୍ୟର୍ଥ)—ଅୟୁବେଦ
Ayurvedī ବ୍ୟବସାୟୀ—Practising medicine.
ସଂ. ବି.—ବୈଦ୍ୟ—Physician; doctor

ଅୟୁବେଦୀୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅୟୁବେଦ + ଇପ୍, ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥ)—
Ayurvediyya ଅୟୁବେଦସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Pertaining to
the Hindu science of healing.
ଅୟୁଷ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅୟୁ)—ଅୟୁ (ଦେଖ)
Ayusha Ayuh (See)
ଅୟୁଷବନ୍ତ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅୟୁଷ୍ମନ୍)—ଅୟୁଷ୍ମନ୍ (ଦେଖ)
Ayushabanta Ayushmān (See)
(ଅୟୁଷବନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଷ୍ଟମାନେ ସମସ୍ତେ ଅୟୁଷବନ୍ତ ଅଟନ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ଅବ ।
ଅୟୁଷମନ୍ତ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଅୟୁଷ୍ମନ୍)—ଅୟୁଷ୍ମନ୍ (ଦେଖ)
Ayushamanta Ayushmān (See)
(ଅୟୁଷମନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଅୟୁଷମାନ—ଦେ. ବିଣ.—ଅୟୁଷ୍ମନ୍ (ଦେଖ)
Ayushamān Ayushmān (See)
(ଅୟୁଷମନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଅୟୁଷ୍ମତୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅୟୁଷ୍ମ + ମତ୍ + ସ୍ତ୍ରୀ)—
Ayushmatī ବିଶେଷ ପରମାୟୁବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ)—
Long lived (female)
ଅୟୁଷ୍ମତୀ ଭବା—ସଂ. ଅଶୀର୍ବାଦ (ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି)—ଆର୍ତ୍ତାୟୁ ହୁଅ—
Ayushmatī bhava May you live long.
ଅୟୁଷ୍ମତ୍ତା—ସଂ. ବି (ଅୟୁଷ୍ମତ୍ = ଆର୍ତ୍ତାୟୁ + ତା)—ଆର୍ତ୍ତାୟୁବିତା, ଆର୍ତ୍ତ-
Ayushmatta ଜୀବନ—Longevity.
ଅୟୁଷ୍ମନ୍ତ—ଦେ. ବିଣ.—ବିଶେଷ ପରମାୟୁବିଶିଷ୍ଟ; ଆର୍ତ୍ତାୟୁ—
Ayushmanta Long lived.
ଅୟୁଷ୍ମନ୍—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅୟୁଷ୍ମ + ମତ୍, ଅଛି ଅର୍ଥରେ = ଅୟୁଷ୍ମତ୍.
Ayushmān ୧ ମା. ୧ ବ)—ବିଶେଷ ପରମାୟୁବିଶିଷ୍ଟ; ଆର୍ତ୍ତାୟୁ;
(ଅୟୁଷ୍ମନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଆର୍ତ୍ତାୟୁ—Long lived (male)
ଅୟୁଷ୍ମନ୍ ଭବା—ସଂ. ଅଶୀର୍ବାଦବଚନ (ପୁରୁଷ ପ୍ରତି)—ଆର୍ତ୍ତାୟୁ ହୁଅ—
Ayushmān bhava May you live long.
ଅୟୁଷ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅୟୁଷ୍ମ = ପରମାୟୁ + ପ୍ରୟାଜନାର୍ଥ, ଯ)—
Ayushya ପରମାୟୁବୃଦ୍ଧିକର—Increasing the period
of life; bestowing longevity.
ସଂ. ବି. (+ ଯ. ସ୍ୱାର୍ଥ) ୧ । ପରମାୟୁ—I. Lifetime.
୨ । ଅନ୍ୟ; ପଥ୍ୟ—2 Diet.
ଅୟୁସ୍କର—ସଂ. ବିଣ (ଅୟୁଷ୍ମ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—ଅୟୁଷ୍ୟ (ଦେଖ)
Ayuskara Ayushya (See)
ଅୟୁସ୍କାମ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅୟୁଷ୍ମ ଅଟେ କାମନା ଯାହାର; ଚକ୍ରଗ୍ରହ)—
Ayuskāma ଆର୍ତ୍ତାୟୁବନ ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ—
(ଅୟୁସ୍କାମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Desirous of long life.

ବାହାରିବ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରତେତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାବଦ୍ଧ ହେ ଶୋଭିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାକ୍ଷମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର । ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସବଳ ଶବ୍ଦ ଶୋଭିବାକୁ ହେବ । ଉଦା— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଶୋଭିବେ; 'କୃତ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃତ' ଶୋଭିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଶୋଭିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଶୋଭିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅଲବତ' ଶୋଭିବେ

ଅୟୁସ୍କାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଅୟୁଃ + କାମିନ୍ ୧ମା. ୧୦)—

Āyuskāmi ଅୟୁସ୍କାମ (ଦେଖ)

(ଅୟୁସ୍କାମି—ଶ୍ରୀ)

Āyuskāma (See)

ଅୟେ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି—ଅଳଙ୍କାର—

Āye Ornament.

ରୂମିରେ ଅସିଷ ଗତେ ସର୍ବ ଅୟୋମାନ

କି ଜାଣି ସେ ତାରମାନେ ଶବ୍ଦରେ ଗଗନ । ବଳରାମ. ଉପାୟଣ ।

ଅୟେନ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି—ଆୟନ୍ଦା (ଦେଖ)

Āyendā Āindā (See)

ଅୟୋ—ଦେ. ଅ. ସମ୍ବୋଧନ—୧ । ଅଗରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପଛଅଡ଼ୁ

Āyo ସାବଧାନ କରିଦେବାପୂରକ ସମ୍ବୋଧନ; ହେୟୋ !

ଏୟୋ; ଏଓ ଏୟୋ—1 Interjection Heigh ! Ho.

ହିନ୍ଦୁଆ addressed by a man to a man in front.

[ହ—ବିଶେଷରେ ବରିକାଲମାନେ ଏ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

୨ । ଅୟୋବେଶ୍ଟା ବ୍ୟକ୍ତି ଘୋଡ଼ାକୁ ସଂଯତ କରିବା ଅର୍ଥରେ

ଘୋଡ଼ା ପ୍ରତି ବ୍ୟବହାର କରବା ସମ୍ବୋଧନ ହେୟୋ !

ଏର !—2. Heigh ! Ho ! addressed to curb a horse by the rider.

ଅୟୋଗବ—ସ. ବି. (ଅୟୋଗବ + ସ୍ଵାର୍ଥେ ଅ)—ଶୁଦ୍ଧ ଭରସରେ

Āyogaba ବୈଶ୍ୟା ଗର୍ଭଜାତ ଶବ୍ଦର ଜାତିବିଶେଷ—
Name of a mixed caste

ଅୟୋଜକ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Āyojaka ଅୟୋଜନକାରୀ; ସଂଗ୍ରହକାରୀ—Making

(ଅୟୋଜକା—ଶ୍ରୀ) preparations; procuring

ଦେ. ବି.—ଅୟୋଜନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—One who collects articles together or makes preparations

ଅୟୋଜନ—ସଂ. ବି. (ଅ = ବିଶେଷ + ଯୁଜ ଧାତୁ = ଯୋଗ କରିବା +

Āyojana ଶବ୍ଦ. ଅକ)—୧ । ସଂଗ୍ରହ; ଅବକଳ -Collection.

ଅୟୋଜକ; ଅୟୋଜିତ; ଅୟୁକ୍ତ; } ବିଣ ୨ । ଉଦ୍‌ଯୋଗ—

ଅୟୋଜ୍ୟ; ଅୟୋଜନୀୟ } 2. Preparation

୩ । ଉପକରଣ ସଂଗ୍ରହ—3 Collecting materials

୪ । ଯୋଗାଡ଼ କରିବା—4 Making provision

୫ । ଅନୁପୂର୍ବିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା; ଯୋଗାଡ଼—

5. Provision

ସଂ. ଅ.—ଯୋଜନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Up to a jojana (8 miles)

ଅୟୋଜିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅ = ସମ୍ପାଦ୍ + ଯୁଜ ଧାତୁ = ଯୋଗ କରିବା.

Āyojita ଶିଦ୍ଧ + କର୍ମ. କ)—ସଂଗୃହୀତ; ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ—

Collected or prepared in advance.

ଅୟୋଧନ—(ଅ = ସମ୍ପାଦ୍ + ଯୁଜ ଧାତୁ = ଯୁକ୍ତ କରିବା + ଭାବ.

Āyodhana ଅନ)—୧ । ଯୁଦ୍ଧ—1. War; battle.

୨ । ବଧ; ହତ୍ୟା—2. Killing.

୩ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅନ)—ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଳ—

3. Battle-field.

ଅର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ; (ସଂ. ଅନ୍ୟତ)—ଅନ୍ୟ; ଅନ୍ୟ—

Ār Other; another.

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ.—ଏବଂ—And

ଅରଗା—ପ୍ରାଦେ. (କଳିଙ୍ଗ) ବି—କାଙ୍ଗ୍ରାଧାନ—

Ārgā A kind of grain

ଅରମାନ୍ (ଉତ୍ତ୍ୟାଦ)—ଦେ. ବି—ଅରମାନ୍ (ଉତ୍ତ୍ୟାଦ) (ଦେଖ)

Āramān (etc) Āramān (etc) (See)

ଅର—ସ. ବି. (ର ଧାତୁ = ଗଢ଼ି କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ବହୁଗତି କରୁ—

Āra ଥିବାବୁ)—୧ । (ବହୁଗତିରୁ) ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହ—
1. The planet mars.

୨ । (ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହ) ଶକ୍ତିଗ୍ରହ—

2. The planet-saturn.

୩ । ମୁଣ୍ଡଲୌହ—3. Oxide of iron.

୪ । ପିତ୍ତଳ—4. Brass

୫ । ଚକ୍ରାଙ୍ଗ କାଠ; ଅର—

5 The naves of a wheel.

୬ । (+ କରଣ. ଅ)—ଚର୍ମକାର ବା ମୋତକ ଫୋଡ଼ଣୀ—
6. Awl of a cobbler.

୭ । (+ ଭାବ. ଅ)—ଗମନ—7. Going

ଆବ ଗ୍ରା. ବି—ବାହାନା; ଛଳନା—Excuse

ଅହାଳା ଦେ. ବିଣ. (ହ. ଅନ୍ୟତ)—ଅନ୍ୟ; ଅପର—

ହୁସରା Other; another.

ହୁସରା ଉତ୍ତର ନେଇ ପ୍ରଭୁ ଅର ପାର କର—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବରାହ ।

ଆବ ଦେ. ଅ—ଅର; ଅନ୍ତର—And; also; further;
और more; moreover.

ଉଡ଼ି ଜର୍ଜରିତ କଳ ଅଙ୍ଗ; ହାତୋକ ସୁମ ଅର ଭଙ୍ଗ—

ସମ୍ଭୋବନ୍ତ ପ୍ରେମଭକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଗୀତା ।

ଆରାଓଲି—ଦେ. ବି—୧ । ବିକସର ଅନ୍ୟ ଅର୍ଦ୍ଧ—

Āraoli 1. The other half of the day (forenoon or afternoon as the case may be).

ଆବକତ ୨ । ଅପରାହ୍ନ—2. Afternoon.

ଆରକ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଅର୍ଦ୍ଧ ୧ (ଦେଖ)

Ārak Arka । (See)

ଅରକ୍

ଅରକ୍

ଆରକ—ଦେ. ସଂକ୍ରାନ୍ତ—୧ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି; ଅରକଣକ—

Āraka 1. Another person.

ଆର ଏକ ୨ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି; ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ—

और एक 2 Another thing.

ଉତ୍ତର ଉପାଧି ଅର ଅରକ୍ ବଳ । ବ୍ରହ୍ମନିରୁପଣଗୀତା ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଅରକତ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ. (ସଂ. ଅରକ୍ତ) —ଅରକ୍ତ (ଦେଖ)
 Ārakata Ārakta (See)

ରୂପର ଯା ହୋଇଛି ଅରକତ ବର୍ଣ୍ଣ । କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ ବନ ।

ଅରକ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଯଶ୍ଵି ଚନ୍ଦ୍ର; ଅର=ପିତ୍ତଳ + କ୍ତ=ପ୍ରସ) —
 Ārakṣa ୧ । ପିତ୍ତଳ —1. Brass

୨ । ପିତ୍ତଳ ଅଳଙ୍କାର—2 Brass ornaments.

ଅରକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ=ଉଷ୍ଣ+ରକ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ. ତ) —
 Ārakta ୧ । ଛଷତ ନାଲିଆ; ସାମାନ୍ୟ ଲାଲ —

1 Flesh coloured; reddish

୨ । (ଅ=ସମ୍ୟକ୍ + ରକ୍ତ) — ଚଃଶବ ନାଲିଆ —

2 Bright red; pink

୩ । ବିଶେଷ ଅନୁରକ୍ତ ବା ସ୍ନେହ କରୁଥିବା —

3. Too much attache !

ଅରକ୍ତନୟନ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅରକ୍ତ + ନୟନ)

Ārakṭanayana ଚକ୍ର, ନିଶ, କାନ୍ଦ ବା ରୋଗ ଯୋଗୁଁ
 (ଅରକ୍ତନୟନ—ଶ୍ଵୀ) ଯାହା ଅଳ୍ପ ନାଲିଆ ପଡ଼ିଥାଏ; ନାଲିଆଖିଆ —

With reddened eyes.

ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା) — ଜୋଧାଦି ଯୋଗୁଁ ଲାଲ ହୋଇଥିବା ଆଖି —
 Reddened eye.

ଅରକ୍ତିମା—ସଂ. ବି. (ଅ=ଉଷ୍ଣ+ରକ୍ତିମା=ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ) —

Ārakṭimā ୧ । ଉଷ୍ଣ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—1. Reddish tint

୨ । ବିଶେଷ ଲାଲରଙ୍ଗ —

2. Pink colour; bright red colour.

ଅରଗା—ଦେ. ବି — ଟାଙ୍ଗଣ (ଦେଖ)

Āragā Tāngana (See) (Hanes)

ଅରଗଧା—ସଂ. ବି. (ଅ+ରଜ ଧାତୁ=ରୁଗ୍ନ ହେବା + କ୍ରିପ୍ତ; ରଗ୍ନ
 Āragadhā + ବଧ ଧାତୁ=ନାଶ କରିବା + କର୍ତ୍ତ. ଅ; ଯେ

ରୋଗନାଶ କରେ) — ସୁନାରି ଗଛ (ଦେଖ)

Sunāri tree (See)

ଅରଙ୍ଗଜେବ୍—ବୈଦେ (ଅ. ଅରଙ୍ଗଜେବ୍) ବି. (ନାମ) —

Ārangajeb ମୋଗଲସମ୍ରାଟବିଶେଷ—

Moghal Emperor Aurangzeb.

ଅରଚି—ବୈଦେ. (ରଂ) ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଖିଲ୍ଲଣ—

Ārachi Arch.

ଅରଜାବ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି—ଅର୍ଜବ (ଦେଖ)

Ārajaba Ārjaba (See)

ଉପ ଦାନ ଅରଜବ ଯେ ଲାଜ ଦମ

ଏ ବ.ହାରେ ଅଛ ଯୋଡ଼ାଏ ଦୟା ଶମ । କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଅରଣ—ଦେ. ବି—ଅକ୍ଷଣ (ଯାହାହାସ ହସ୍ତୀକୁ ଶାସନ କରାଯାଏ) —

Āraṇa An iron hook for driving an elephant.

କରାଇ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ବାଟଣ

କରେ ବାରଣ୍ଡ ଯେହେ ଅରଣ । ଗାନ୍ଧର୍ବ. ଲକ୍ଷ୍ମଣାଳୟ ।

ଅରଣି—ସଂ. ବି. (ଅ=ବନ୍ଧିତବରେ + ରୁ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା +
 Āraṇi କର୍ତ୍ତ. ଅନ) — ୧ । ଜଳାବର୍ତ୍ତ; ଜଳଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ—

1. Eddy

୨ । ଯୁଦ୍ଧ—2. Battle.

ମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅରଣି

କରଣ ଦେଖାଇଲେ କାଳପଣ ପଣି । କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଅରଣି କାରଣି—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ) —

Āraṇi kārṇi ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ; ଗଣନାୟ; ମାନନାୟ—

Leading; first in rank.

(ଯଥା—ପାଞ୍ଚରେ ନୁହେଁ ସେହୁ ଅରଣି କାରଣି ।)

ଅରଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅରଣ୍ୟ + ଭବ ଅ) —ଅରଣ୍ୟକ (ଦେଖ)

Āraṇya Āraṇyaka (See)

ଦେ. ବି — ଅନରଣ୍ୟ (ଦେଖ)

Anarāṇya (See)

ଗର ଅରଣ୍ୟ ଦୃଶୁଁ ତୋ ପରି ଅନ୍ୟ ହେବ କି ସେ କହେ ।

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହସମ୍ବଳାସ ।

ଅରଣ୍ୟକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅରଣ୍ୟ + ସ୍ଵାର୍ଥେ. କ) — ୧ । ବନବାସୀ—

Āraṇyaka 1 Living in the forest.

୨ । ବନଜାତ—2 Born in the forest.

୩ । ବନ୍ୟ; ବଣୁଆ; ଅରଣ୍ୟ—3 Wild Syluan.

ସଂ. ବି — ୧ । ବନବାସୀ ଲୋକ —1 A forester

୨ । ବନବାସୀ ମୁନି—2 Sage; anchorite.

୩ । ବନବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଚିତ ସାମବେଦର
 ଶାଖାବିଶେଷ—3 A section of the Sāma-
 beda composed for the benefit of
 those who betake themselves to the
 forest.

୪ । ଯେ ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଅବଲମ୍ବନ କରିଅଛୁ—

4. A person who has retired to the
 wilderness.

୫ । ବନପଥ—5 Forest-path.

୬ । ହସ୍ତୀ—6 Elephant.

୭ । ଅଧ୍ୟାୟ—7. Chapter.

୮ । ବିହାର ସ୍ଥାନ—8. A pleasure-ground

୯ । ଗୋମୟ—9. Cow-dung.

୧୦ । ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର—10. Logic

ଅରଣ୍ୟକ ପର୍ବା—ସଂ. ବି — ସାମବେଦର ଶାଖାବିଶେଷ —

Āraṇyaka parba A section of the Sāma Beda.

ଅରଣ୍ୟକ ବ୍ରାହ୍ମଣ—ସଂ. ବି — ୧ । ସାମବେଦର ଶାଖାବିଶେଷ—

Āraṇyaka brāhmaṇa 1. A section of the
 Sāma Beda.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ଗୁଣରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୋର ରକ୍ଷା, କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବଳୀରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗ' ଓ 'ଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବ, 'କ' ଓ 'ଖ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ଓ 'ଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅ' ଓ 'ଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ପୂର୍ବେ ଜଙ୍ଗଲରେ ବାସ କରୁଥିଲେ;

ଏକପ୍ରକାର ବ୍ରାହ୍ମଣ—2. A sect of Brāhmanas
originally living in the forest.

ଅରତ (ଇତ୍ୟାଦି)—(ସଂ. ଅର୍ତ୍ତ)—ଅର୍ତ୍ତ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ārata. etc Ārtta etc (See)

ଅରତ—ସଂ. କ. (ଅ+ରମ୍ ଧାତୁ=କ୍ରିୟା କରିବା; ଶାନ୍ତି ହେବା +

Ārati ଭାବ ଛ)—୧ । ନିବୃତ୍ତି; ବିରତି; ଶାନ୍ତି; ବିଶ୍ରାମ—

1 Cessation; repose.

୨ । ନିବୃତ୍ତି ଅବସ୍ଥା; (ପୁଷ୍ପର) ବୁଜି ହୋଇ ଯାଇ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—

2 Closed condition (of a flower).

କିଲି ଯା ବୁଜୁଛି ଦେଖି କଲିନା କଲି ମୋ ଅର୍ତ୍ତ

ବଳା ଲାଗିବର ଅଗତରେ । କବିମୂର୍ତ୍ତି—କବିଶାସ୍ତ୍ରପଣ୍ଡା ।

୩ । ଆଲିଙ୍ଗିତ, ମାର୍ଜନା, ଦେବତା, ରାଜା ବା ବରକନ୍ୟାଙ୍କ

ସମ୍ମୁଖରେ ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣପୂର୍ବକ ପ୍ରଦୀପ ସମ୍ପାଦନ;

ବଦାପନା—3 Waving of a light before

a diety or a newly married couple.

୪ । ପଦ୍ୟ) ଅର୍ତ୍ତ (ଦେଖ)—4. Ārtti (See)

ଅଥବା ଦେଇ ଶମ୍ଭୁରେ ଅରତ କରୁଛନ୍ତି ଦୁର୍ଗା ଗୋବର ।

ସ୍ୱାମୀନାଥ ପାବନୀ ।

ଅରତ୍ରି—ଦେ. ବି—(ସ. ଅରତ୍ରିକ)—ଅରତ୍ରି (ଦେଖ)

Āratri Ārati (See)

ଅରତ୍ରିକ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅରତ୍ରି (ଦେଖ)

Āratrika Ārati (See)

ଅରଦାଲି—ଗ୍ରା. ବି.—ଅର୍ଦୋଲି (ଦେଖ)

Āradali Ārdoli (See)

ଅରଦା—ଗ୍ରା. ଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଅର୍ଦା (ଦେଖ)

Āradā Ārdā (See)

ଅରଦା ଅମାବାସ୍ୟା—ଗ୍ରା. ଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଅର୍ଦ୍ଧିନ ଅମାବାସ୍ୟା;

Āradā amābāsya ପୂର୍ଣ୍ଣା ଅମାବାସ୍ୟା, ମହାଲୟା; ଅର୍ଦ୍ଧିନ

କୃଷ୍ଣାସି ବା ପିତୃପକ୍ଷର ଶେଷ ଅମାବାସ୍ୟା ଚିଥି (କଳ)—

The last day of the dark fortnight

of the month of Āświna; the new

moon of Āświna when oblations

are offered to the manes.

[ଡ୍ର—ଏ ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ ଗୁଡ଼ସ୍ତର ଘରେ ଅର୍ଦା ପିଠା ଓ
ଘାଣ୍ଡିଆଣ ହୁଏ; ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଗାଁ ପିଲଙ୍କୁ ଡାକି ମୁରୁଜର
ମୁଣ୍ଡଲା କାଟି କଣ୍ଠାରୁ ପକ୍ଷ ପକାଇ ତା ଉପରେ ପିଠା ଚିଥି ଆଦି
ବାଡ଼ି ପିଲଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି ଓ ନିଜ ନିଜର ଘରର ପିଲଙ୍କୁ
ପୂଜାରେ ବଳା ଦୋଇଥିବା ଖଣ୍ଡେ ଦଉଡ଼ି (ଛନ୍ଦଣି ଦଉଡ଼ିରେ)
ବାନ୍ଧି କଳ୍ପଦୂଳ ଓ ଅପମାରଙ୍ଗ ତାଳରେ ପିଲଙ୍କ ପିଠିରେ ବଢ଼େଇ
ପିଲଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ କରି କହନ୍ତି “କଳ୍ପ ଦୋ”]

ଅରଦୋଲି—ଗ୍ରା. ବି.—ଅର୍ଦୋଲି (ଦେଖ)

Āradoli Ārdoli (See)

ଅରଦ୍ର—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ—ଅର୍ଦ୍ର (ଦେଖ)

Āradra Ādra (See)

ସ୍ତ୍ରୀ ଅରଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀର ଲକ୍ଷଣ । ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଦ୍ୟାସାଗର ।

ଅରଦ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି.—ଅର୍ଦ୍ରା (ଦେଖ)

Āradrā Ādrā (See)

ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ—ଅରଦ୍ରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Āradra.

ବ୍ୟରେ ଅରଦ୍ରା, ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଅରଦ୍ରା ସ୍ୱେଦିଣୀ ଏ ଦେବ ଚାପ ।

ଭଞ୍ଜ ବୈଦେହୀଶରମାସ ୧୦/୧୦ ।

ଅରଧନା—ଗ୍ରା. ବି.—୧ । ଅରଧନା (ଦେଖ)

Āradhanā 1 Āradhanā (See)

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧନା (ଦେଖ) .

2 Ārdhanā (See)

ଅରନାଲ—ସଂ. ବି. (ଅର = ଶୀଘ୍ର + ନଳ ଧାତୁ = ବନ୍ଧନ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱି.

Āranāla ଅ; ଅର = ଗମନଶୀଳ + ନାଲ = ଗନ୍ଧ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ; ଯାହାର)

୧ । କାଞ୍ଜି; କାଞ୍ଜିପାଣି—1 Sour gruel made by

fermenting boiled rice.

୨ । ତୋରଣି; ତୋଡ଼ାଣି—2 Rice-water.

ଅରନାଲିକ—ସଂ. ବି.—ଅରନାଲ (ଦେଖ)

Āranālika Āranāla (See)

ଅରପଟ—ଦେ. ବି—୧ । ଅପର ଦିଗ—

Ārapaṭa 1. Other side

ଓପାଶ ୨ । ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱ; ବିପରୀତ ଦିଗ ବା ଅଂଶ—

अपसरफ 2 Opposite side.

ଅରପାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅନ୍ୟତ୍ + ଓ. ପାର)—୧ । ନଦୀର ବା

Ārapāra ଜଳାଶୟର ବିପରୀତ କୂଳ—

आडपार 1. The other shore or side of a water.

आर्पाट् ଦେ. ବିଶ.—ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ—Troubled,

କର୍ମ ମୋର ବଳେବର ହୋଇଗଲା ଅରପାର । କବିମୂର୍ତ୍ତି. କବିଶାସ୍ତ୍ରପଣ୍ଡା ।

ଅରପାର କରବା—ଦେ. ବି—ନଦୀ ବା ଜଳାଶୟକୁ ନୌକାଦି ଦ୍ୱାରା

Ārapāra karibā କରିବା; ନଦୀର ଏକ କୂଳରୁ ନେଇ ଅନ୍ୟ

ଏପାର ସେପାର କରା କୂଳରେ ପହଞ୍ଚାଇବା; ଏପାର ସେପାର କରିବା—

उत्तरपार करना To ferry across a water.

ଅରପାରି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଅରପାର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ārapāri etc. Ārapāra etc (See)

ଅରାବା—ସଂ. ବି. (ଅ=ବିଶେଷ + ରୁ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା + ଶ୍ୱାବ.

Āraba ଅ)—ବିଶେଷ ଶବ୍ଦ; ବିକଟ ଧ୍ୱନି; ଅସ୍ୱର—

Loud noise; thundering voice; harsh

sound.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ୡ	ସ୍ୱେ ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଦେ. ବି. (ନାମ)—୧ । ଅରବ; ଆର୍ବର ଦକ୍ଷିଣପୂର୍ବ ସୀମାନ୍ତ

ଦେଶ—1 The country of Arabia.

୨ । ଅରବଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An Arabian.

ଅରବରଷ ଏ ଦିନେ—ଦେ. ବି.—ଅଗାମୀ କମ୍ପା ଗତ ବର୍ଷର ଏହି
Ārabarasha e dine ସମୟରେ - By this time
ଆସଛି ବହୁବ୍ର ଏହିଦିନେ last or next year
ଗେଲବହୁବ୍ର ଏହିଦିନେ

ଅରବୀ—ଗ୍ରା. ବି.—୧ । ଅଭିମାନ—1. Pomp

Ārabh

ଆଡ଼ିଷ୍ଟବ

୨ । ବିଭବ—2 Riches.

ଆରବୀ, ଆରବୀ

ଅରବୀ—ବି. ଓ ବିଶ—ଅରବୀୟ (ଦେଶ)

Ārabi

Ārabiya (See,

ଆରବୀ

ଆରବୀ

ଅରବିକ—ଦେ. ବିଶ.—ଅରବୀୟ (ଦେଶ)

Ārabika

Ārabiya (See)

ଅରବି ଗୋନ୍ଦ—ବିଦେ. (ଆ) ବି—ଅରବଦେଶୀୟ ଅଠାକିଶେଷ—

Ārabi goñd

Arabic gum.

ଅରବୀୟ—ଦେ. ବି. (ଅରବ + ଭାବ. ଇୟ)—୧ । ଅରବଦେଶୀୟ

Ārabiya ବ୍ୟକ୍ତି—1 An Arab

ଆରବୀ

୨ । ଅରବଦେଶୀୟ ଭାଷା—2 The Arabic language.

ଆରବୀ

୩ । ଅରବଦେଶୀୟ ଘୋଡ଼ା—3 An Arab horse.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅରବଦେଶୀୟ—1 Arabic; Arabian.

୨ । ଅରବଜାତୀୟ—2. Of the tribe of the Arabs

୩ । ଅରବଦେଶୀୟ ଭାଷାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—3 Pertaining to the Arabic language

[ଦ୍ର ଏ ଭାଷା ଜାତୀୟମାନଙ୍କର କି ଅଭିଜ୍ଞ ଲେଖାଯାଏ ।]

ଅରବ୍ୟ—ଦେ. ବିଶ—ଅରବୀୟ (ଦେଶ)

Ārabya

Ārabiya (See)

ଆରବ୍ୟ

ଆରବ୍ୟ

ଅରବ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ (ଆ + ରଭ ଧାତୁ = ଅରମ୍ଭ କରିବା + କର୍ମ ଭା) —

Ārabdha ଅରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଥିବା; ଅନୁଷ୍ଠିତ—Begun; commenced

ସଂ. ବି.—ଅରମ୍ଭ—Beginning.

ଅରବ୍ଧ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଆ + ରଭ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଭବ୍ୟ)—

Ārabdhabya ଅରବ୍ଧ ଦେବା ଯୋଗ୍ୟ—Fit to be begun or commenced.

ଅରବ୍ଧି—ସଂ. ବି (ଆ + ରଭ ଧାତୁ + ଭାବ. ଭା)—ଅରମ୍ଭ; ଉଦ୍‌ଯୋଗ—

Ārabdhi

Commencement.

ଅରବ୍ଧି—ଦେ. ବିଶ—ଅରବୀୟ (ଦେଶ)

Ārabbi

Ārabiya (See)

ଆରବୀ

ଆରବୀ

ଅରବ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଆ + ରଭ ଧାତୁ = ଅରମ୍ଭ କରିବା + ଅନ୍ତ) —

Ārabhaṭi ୧ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ଗୌରବ—1 Greatness; glory

୨ । ଅଭିମାନ—2. Display

୩ । ଚିତ୍ର ବା ରଚନାବିଶେଷ—3. A kind of painting.

(ଅର = ଶିଳ୍ପ + ରଚ = ପୋଷଣ କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

୪ । ଅଭିମାନ—4 Rudeness.

୫ । ଶୂର; ବୀର—5 Hero

ଅରବ୍ଧି—ସଂ. ବି.—ଅରବ୍ଧି (ଦେଶ)

Ārabhaṭi

Ārabhaṭi (See)

ଅରବ୍ଧମାନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଆ + ରଭ ଧାତୁ + କର୍ମ. ମାନ) —

Ārabhamāṇa ଯେ ଅରମ୍ଭ କରୁଅଛି—One who is beginning a work.

ଅରମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ଆ + ରଭ ଧାତୁ = ଅରମ୍ଭ କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

Ārambha ୧ । ଉପକ୍ରମ; ଉଦ୍‌ଯୋଗ—1 Beginning;

(ଅରମ୍ଭା—ଶ୍ରୀ) commencement.

୨ । (+କର୍ମ. ଅ)—୧ । ପ୍ରାରମ୍ଭ; କାର୍ଯ୍ୟ—2. The outset of an undertaking.

୩ । (+କରଣ. ଅ) ଯତ୍ନ; ଉପକ୍ରମ—3 First effort.

୪ । ପ୍ରୟୋଗ—4. Application; engagement.

୫ । ଉଦ୍‌ଯୋଗ—5 The beginning; source

୬ । ହିଂସା—6. Malice.

୭ । ଗର୍ବ—7 Pride

୮ । ଦ୍ରବ୍ୟ; ବେଗ—8. Speed; haste.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଭିମାନ)—ଅଭିମାନ; ଗର୍ବ—Fuss; ado.

ବସନ୍ତ ପିନ୍ଧି ଅରବ୍ଧ ଗୁରୁ, ବାବା ଭଗବାନ ଗୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ମଧୁରମାନ ।

ଦେ. ବିଶ—ଅଭିମାନସ୍ଥଳ—Pompous; splendid.

କାରେ କାରେ ତହା ବୁଝି ଦେମ ପୁଣିବୁଝି ।

ସମସ୍ତ ପର ମଣିଷ ବିଶ୍ୱାସ ଅରବ୍ଧ । ବହୁକାଥ. ବିଦଗ୍ଧମାନ ।

ଅରମ୍ଭିକା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କି - ଅରମ୍ଭ କରିବା—To begin

Ārambhibh ୧ । ପ୍ରାରମ୍ଭ; ଉଦ୍‌ଯୋଗ—1

Commencement.

ଅରମ୍ଭି—ସଂ. ବିଶ. (ଅରମ୍ଭ = ଗର୍ବ + ଅନ୍ତ ଅର୍ଥରେ ଭାବ) —

Ārambhi ଅଭିମାନସ୍ଥଳ; ଗର୍ବ—

ଅଭିମାନ ଦଣ୍ଡା ଗର୍ବମାନ, ସେ ଦେବ ଏ ସଂସାରରେ ପୁଣି ।

କରକାଥ. ଭଗବତ. ୧୨୩ ।

ଅରଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଣ୍ଣ) —୧ । ଅର୍ଣ୍ଣସ୍ତୋମ—

Āraṇḍa 1. The piles (a disease); Hæ-morrhoids.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସ୍ୱଚ୍ଛଦ ଏ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସମ୍ଭାବନାରେ ଚିତ୍ତିତ କପସ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ବେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଖାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଖାଉ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ

୨ । ଏକ ପ୍ରକାର ଅର୍ଶୋତ୍ତର ଗୁଳ୍ମ; ଅରସା—

2. A kind of plant.

ଅରସ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଷ)—୧ । ଅର୍ଷ (ଦେଖ)

Ārasha

1. Ārsha (See)

ସେହି ବାଦୁଡ଼ି ଅରସ ବୋଲି କହୁ—କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦ ମହାବର, ଅର ।

୨ । ବେଦ, ଶ୍ରୁତି—2. The Vedas

ଅରସେ ଶୁଣିବୁ ଏହି ଶ୍ରୁତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପ୍ରାମଣ୍ୟ ।

ଆରସି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଆର୍ଷ)—ଦର୍ପଣ; ଆଇନା—

Ārasi

Mirror, looking glass

ଆରସି କୈଦେ. (ଅ) ବି. ମୁଗଳମାନଙ୍କ ବବାହରେ କର ହାତ-

ଆରସି ଅଙ୍ଗୁଳରେ ପିନ୍ଧିବା ମୁଦ୍ର—The ring which a Mahomedan bridegroom wears on his fingers.

ଆର—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ର୍ ଧାତୁ = ରେଦ କରବା + କରଣ.)

Ārā

ଅ + ଶ୍ଚା. ଅ) —

୧ । ମୋତି ବା ଚର୍ମକାରର ବେଧନାୟକ ବା ଫୋଡ଼ଣୀ —

1 Anawl

୨ । ଚମଡ଼ା କାଟିବାର ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

2. A saw or a knife of the cobbler.

୩ । ସ୍ତବ ଇତ୍ୟାଦିର ଗଭୀରତା ନିରୂପକ ଡାକ୍ତରୀ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

3. Surgeon's probe.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର; ହିନ୍ଦୁପୁର) ବି ଅର (ଦେଖ)

Ara (See)

ଆରଜି—କୈଦେ. (ଅ) ବି. ୧ । ଜମି; ଭୂମି—1. Land

Ārāji

୨ । କ୍ଷେତ୍ର; କ୍ଷେତ—2. Field.

ଆରତି—ସଂ. ଅ (ଅ + ର୍ ଧାତୁ = ଦାନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Ārāt ୧ । ଦୂରରେ—1 Far off; distance

୨ । ସମୀପରେ; ନିକଟରେ—2 Nearly

ଆରତି—ସଂ. ବି. (ଅ = ର୍ ଧାତୁ = ଦାନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Ārāti

ଶତ୍ରୁ; ବନ୍ଧୁ; ଅରତି—Enemy.

ଆରତିକ—ସଂ. ବି. (ଅ + ର୍ ଧାତୁ = ରଜ୍ଜି + କ; ଯାହା ରଜ୍ଜି ପୂର୍ବରୁ

Ārātrika କରାଯାଏ) —ମାରଜନ, ଅଲତ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷତା ମନ୍ତ୍ରୋ

କାରଣପୂର୍ବକ ବଦାମନା—Waving light before

the diety in the morning and evening.

ଆରଧକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ = ବିଶେଷ + ର୍ ଧାତୁ = ଆରଧନା

Ārādhaka କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅକ) —ଉପାସକ; ସେବକ; ସେ

(ଅରଧକ—ଶ୍ରୀ) ଆରଧନା କରେ—Worshipper.

ଆରଧନ—ସଂ. ବି. (ଅ = ବିଶେଷ + ର୍ ଧାତୁ = ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା +

Ārādhana ରାକ ଅନ) —୧ । ଉପାସନା; ପ୍ରାର୍ଥନା; ପଜା—

ଅରଧକ; } ବିଶ 1 Worship; prayer; adoration.

ଅରଧକ }

୨ । ଭୁକ୍ତିବରଣ—2. Prohibition

୩ । ସେବା; ସେବାର୍ଥ—3. Service.

୪ । ଅଭ୍ୟାସ—4. Exercise.

* । ପାକ—5. Cooking

୭ । ପ୍ରାପ୍ତି—6 Attainment.

୭ । ପୂଜାସାଧନ—

7. Articles or materials for worship.

ଦେ. ବି—୧ । ନେତ୍ରପ୍ରାପ୍ତି—1 Solicitation

୨ । ଖୋସାମତ—2 Flattery.

ଆରଧନା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ର୍ ଧାତୁ + ଅନ + ଶ୍ରୀ. ଅ) —

Ārādhana

ଆରଧନା (ଦେଖ)

Ārādhana (See)

ଆରଧନାୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ + ର୍ ଧାତୁ + କର୍ମ ଅନାୟ) —

Ārādhaniya

ଆରଧ୍ୟ (ଦେଖ) —Ārādhyā (See)

(ଆରଧନାୟ—ଶ୍ରୀ)

ଆରଧିତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ + ର୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Ārādhitā

୧ । ପୂଜିତ; ସେବିତ—

1. Worshipped; adored,

୨ । ଅଭ୍ୟାସ—2. Habituated.

୩ । ପ୍ରାପ୍ତି—3. Attained.

୪ । ସାଧନ; ଅୟତ୍ତ—4. Controlled.

ଆରଧିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ. ଆରଧନ) —ଆରଧନା କରିବା—

Ārādhibā

To worship; to pray.

ଆରାଧା

କରୁଣେ ଶୁଖିଲ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅରଧିତ—

କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦ, ମହାବର ବନ ।

ଆରଧ୍ୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅ + ର୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ) —ପୂଜନୀୟ;

Ārādhyā

ପୂଜ୍ୟ; ପୂଜା ବା ସେବାର ଯୋଗ୍ୟ—

(ଆରଧ୍ୟ—ଶ୍ରୀ)

Worshippable, adorable.

ଆରଧ୍ୟମାନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅ + ର୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନ (ମାନ) —

Ārādhyamāna

୧ । ପୂଜିତ ହେଉଥିବା; ଯାହାକୁ ଆରଧନା

(ଆରଧ୍ୟମାନ—ଶ୍ରୀ) କରାଯାଉଥାଏ; ସେବ୍ୟମାନ—

1 Being worshipped or adored.

୨ । ସାଧନ—2 Being performed;

or practised.

ଆରା—ସଂ. ବି (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ର୍ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

Ārāba

୧ । ଶବ୍ଦ—1 Sound; voice, tumult.

୨ । ଅନୁକାରୀ ଶବ୍ଦ—2. Imitative sound

୩ । ପ୍ରତିଧ୍ୱନି—3. Echo.

ଆରାମ—ସଂ. ବି (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ର୍ ଧାତୁ = କ୍ରିଡ଼ା କରିବା +

Ārāma

ଅଧକରଣ. ଅ) —୧ । ଉଦ୍ୟାନ; ଉପକନ; ବୃକ୍ଷବାଟିକା;

କ୍ରିଡ଼ାକ୍ଷେତ୍ର; ବାଡ଼ି; ବଗିଚା—

1. Pleasure garden; a bower.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁସାରିକ ସ୍ଵରାଜ୍ୟ	ସ	ଜ	ଶ	ଞ	ଝ	ଞ	ଞ
୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁସାରିକ ସ୍ଵରାଜ୍ୟ	ସ	ଜ	ଶ	ଞ	ଝ	ଞ	ଞ

୨ । (+ ଭାବ. ଅ) ବିରାମ; ବିରାଜ; ବିରାଜ—

2. Relief, cessation of activity; relaxation.

୩ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବିରାମ—

3. Recreation; rest; refreshment

୪ । ଶାନ୍ତି —4. Calm; peace.

୫ । ସୁଖ ପ୍ରୀତି; ମଉଜ—

5 Pleasure; joy; amusement.

୬ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ; ରୋଗମୁକ୍ତି; ଅବରୋଗ—

6 Health; recovery; convalescence.

୭ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ—7 Comfort; ease

ବୈ. ଦେ ବି (ପା.) —୧ । ସୁଖୋପଭୋଗ—

1. Enjoyment

ଆରାମ ୨ । ଅସୁଖ—Luxury.

ଆରାମ ଦେ. ବିଶ. —୧ । ସୁସ୍ଥ; ମାରୋଗ; ରୋଗମୁକ୍ତ—

1 Convalescent.

୨ । ସୁସ୍ଥ—2. Easy

୩ । ସୁଖରେ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ —

3. Brought up with ease or luxury.

୪ । ଶାନ୍ତିସୁଖ ଭୋଗ କରୁଥିବା—4. Refreshing one's self.

ଅରାମ କରିବା—ଦେ. କି.—୧ । ରୋଗମୁକ୍ତ କରିବା—

Ārāma karibā 1. To cure; to effect a cure

ଆରାମକରା ୨ । ଅରାମ ନେବା—

ଆରାମ କରା 2 To take rest.

ଅରାମ କୁରୁଚି—ଦେ. ବି.—ଅରାମଚୂକି (ଦେଖ)

Ārāma kuruchi Ārāma chauki (See)

ଅରାମଚୂକି—ଦେ. ବି (ଇଂ. ଅରାମ ଓ ସଂ ଚଉପା; କମ୍ପା. ସେଉଁ

Ārāmachauki ଚଉକରେ ଅରାମ ବା ସୁଖବିଶ୍ରାମ ହୁଏ)—

ଆରାମଚୂକି, କେଦାବା ସୁଖୋପଭୋଗ କାଷ୍ଠ ବା ବେଶାସନ—

ଆରାମଚୂକି ବିଶେଷ—Armchair; easy chair

ଅରାମଚୂକି—ବୈଦେ. ଇଂ. ବି (ଇଂ. ଅରାମଚୂକି)—

Ārāmachauki (ଦେଖ)

ଅରାମଚୂକି (ଦେଖ)

ଅରାମ ନେବା—ଦେ. କି.—ପରସ୍ପର ପରେ ବିଶ୍ରାମ କରିବା; କାନ୍ତି

Ārāma nebā ଅପନୋଦନ କରିବା—To refresh one's

ଆରାମ କରା self after hard toil; to take rest; to

ଆରାମ ଲେନା lie at ease after labour.

ଅରାମପୁର—ସଂ. ବି (ଅରାମ ଓ ପୁର; ଅରାମ=ବିଶ୍ରାମ+ପୁର=ପୁର)—

Ārāmapura ଉପକରଣର ଗୃହ—

A room in a pleasure garden

ଅରାମପୁର ପାର୍ବତୀ—ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରସାଦାଦି ୧୩୧୧ ।

(ଭୂଲନାକର ପା ଅରାମ ହୁଏ=ଶୟନାଗାର) ।

ଅରାମ ପୁଲିସ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—ସଶସ୍ତ୍ର ଶାନ୍ତିରକ୍ଷକ ପୁଲିସ୍—

Ārām pulis

ଅରାମ—Armed police.

ଆରାମ ପୁଲିସ୍

ଆରାମ ପୁଲିସ୍

ଅରାମ ବାଗ୍—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅରାମ+ଆ. ବାଗ୍=ବଗିଚା)—

Ārām bāg ଉଦ୍ୟାନ; ଉପକରଣ—Pleasure garden

ଅରାମୁ—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି (ଇଂ ଅରୋରୁ)—୧ । ହଳଦିଆଗୁଣ୍ଡ

Ārāmu ଶାକ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—Curcuma augustifolia

ଆରାମୁଟ ୨ । ଉକ୍ତ ଗୁଳ୍ମର ମୂଳ ଓ କାଣ୍ଡ ଉତ୍ତରର ଶସରୁ

ଅରାମୁଟ, ଆରାମୁଟ ପ୍ରଭୃତି ପାଲୁଅ—2 Arrowroot

[୧—ଏ ଗୁଳ୍ମ ବର୍ଷାକାଳ ହଳଦିଆଗୁଣ୍ଡ । ଏହି ଗଛର ମୂଳ ଓ

କାଣ୍ଡକୁ କୁଟି ପାଣିରେ ବହୁସମୟ ପାଣି ତଳେ ଧଳା କାଦୁଅ

ପରି ପଦାର୍ଥ ବସିଯାଏ । ପାଣିକୁ ନିଗାଡ଼ି ଏହାକୁ ଶୁଖାଇ କୁଟିଲେ

ସେହି ଚୁନା ବାଦାରେ ତାକୁ ପାଲୁଅ ବା ଅରାମୁଟ ବୋଲାଯାଏ ।

ଦେଖା ଅରାମୁଟ ବା ପାଲୁଅ (Indian arrowroot) ଅମ୍ଳ

ଦେଶରେ ହୁଏ ଏବଂ ବିଦେଶୀ ଅରାମୁଟର ଗୁଣ ମଧ୍ୟ କେହି

କେହି କରନ୍ତି ।]

ଅରାମୁଟ—ଦେ. ବି.—ଅରାମୁଟ (ଦେଖ)

Ārāmuṭ

Ārāmuṭ See.

ଅରାଲିକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅରାଲି=ବନ୍ଧୁ+ଲିକ; ସେ ସବଦା ପାକପାତ୍ର

Ārālika ଉପରେ ବନ୍ଧି ବା ଲଇଁ ହୋଇଥାଏ)—ପାତ୍ର;

(ଅରାଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସୁପକାର; ସୁଆର; ଗୁଣ୍ଡିଆ—Cook

ସଂ. ବିଶ.—ବନ୍ଧୁଗାମୀ—Going astray.

ଅରି—ଦେ. ବି.—ମଧ୍ୟବିଶେଷ; ଅଡ଼ି—

Āri

A kind of fish.

ଅରିଆ—ଦେ. ଅ. (ଜାହାଜିଆ ଓ ବୋଟ ମାଝିଙ୍କ ଭାଷା)—

Āriā ୧ । (ନୌକାବାହୀ କେଉଁମାନଙ୍କର ଭାବବିଶେଷ—)

ଆରିଆ ବୋଟକୁ ପାଖକୁ ନିଅ—1. (a term used by

ଆରିଆ boatmen) Shove to move the boat to

one side.

୨ । ବୋଟକୁ ଚଳାଅ—2 Move the boat.

ଅରିଆ ଅରିଆ—ଦେ. ବି.—ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଗୁଞ୍ଜା ଗୁଞ୍ଜା—

Āriā āri

Jostling one another.

ଅରିଆ—ଦେ. କି.—ଅରିଆ (ଦେଖ)

Āribā

Āreibā (See)

[ସଥା—ଏ ପିଲାଟି ତା' ମା'କୁ ଜମାଉ ଅରୁ ନାହିଁ ।]

ଅରିଆ—ଦେ. ବି.—୧ । ଗୁଞ୍ଜାଗୁଞ୍ଜା ଓ ଗୁଞ୍ଜାରେ ଖଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ତାକୁ

Āriā ବଳ ଦିଅରେ ଛାଣି ତାହା କରିବା ପିଞ୍ଜାବିଶେଷ—

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ ବୋଲି ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଘେନେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବୋଲିତ । ବା ଏ ଚିହ୍ନିତ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ନେବ । ଯଥା :— 'ବାଉ' ନ ମିଳେ 'ବାଉ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଗୋଟିଏ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳେ 'ବନ୍ଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ମିଳେ 'ଅଗ୍ନି' ଗୋଟିଏ; 'ଅଳକା' ନ ମିଳେ 'ଅଳକା' ଗୋଟିଏ ।

ଗୁଡ଼ିଆ 1. A cake prepared with rice flour fried in ghee
ଆବିଷା
ବଡ଼କାହୁଁ ୨ । ଏକ ଜାତୀୟ ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର ଗୁଳ୍ମ—2. A kind
ହାଲିକନ୍ଦ .of bulbous plant; Broad flag; Crinum
Asiaticum (Haines)

[ତ୍ର—ଏହାର ପତ୍ରକୁ କଞ୍ଚୁଥିବା ମାଲିକେ ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର ବେଦନା
କଷ୍ଟକର ଉପଶମ ହୁଏ । ଏ ଗଛ ଘରେ ଲଗାଇଲେ ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର ଭଲ
ହୁଏ; ଏକଶିଷ୍ଟ ରୋଗୀ ମଧ୍ୟ ଏ ପତ୍ରକୁ କଞ୍ଚୁଥିବା ମାଲିକ ।]

୩ । (ସଂ ଅର୍ଣ୍ଣ) — ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର — 3. The piles.

ଆରୀ—ଦେ. କ. (ସଂ. ଅର) — ଚର୍ମକାର ବା ମୋତିର ଲୁହା ହୁଏ ବା

Āri

ଫୋଡ଼ିଣି—Awl

ଆରୀ

ଆରୀ

ଆରୁକ—ଦେ. କ — କେଉଁମାନଙ୍କ କଶୋପାଧିକାରୀ—

Aruka

A family title of fishermen.

[ତ୍ର—କଟକ ଜିଲ୍ଲା କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ସବ୍‌ଡିଭିଜନରେ ଏ ଉପଧି-
ଧାରୀ କେଉଁ ଅଛନ୍ତି ।]

ଆରୁକ୍ଷା—ସଂ. କ. ଶ୍ରୀ. (ଅ=ଉପରକୁ + ରୁକ୍ଷା = ଉଠିବା +
Arurukshā ଇଚ୍ଛାର୍ଥରେ ସନ୍ + ଅ + ଅ) — ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର କରବା
ଇଚ୍ଛା—Wish to rise higher, aspiration.

ଆରୁକ୍ଷୁ—ସଂ. କଣ. (ଅ + ରୁକ୍ଷା = ଉଠିବା + ଇଚ୍ଛାର୍ଥ ସନ୍
Arurukshu + ଇ) — ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର; ସେ ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର
କରବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ; ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର କରବାକୁ ଉଦ୍ୟତ
ବା ଇଚ୍ଛୁକ—Wishing to ascent; aspiring

ଆରୁଡ଼ା—ସଂ. କଣ. (ଅ + ରୁକ୍ଷା = ଉଠିବା + କର୍ତ୍ତୃତା; ସେ ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର
Ārūḍha କରୁଅଛନ୍ତି) — ଉଠିଥିବା; ଅର୍ଣ୍ଣୋଦର କରୁଥିବା;
(ଆରୁଡ଼ା—ସଂ) କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଜାକର ଉପରକୁ ଉଠିଥିବା —
Mounted on; ascended.

ଆରୁଡ଼ାଉବାନା—ସଂ. କ. ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି) — ମଧ୍ୟାମାୟିକାଙ୍କ ଗୁରୁ
Ārūḍhajaubānā ଦେବର ଏକ; ଯେଉଁ ଯୁବକମାୟିକାକୁ
ପତି ସଙ୍ଗେ ସୁଖକର ହୁଏ (ହି. ଶ୍ରୀସାଗର) —

A class of youthful and lustful woman

ଆରେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅରେ) — ନୀତି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପରିଚିତ ଲୋକକୁ
Āre ସମ୍ବୋଧନ—ରେ ! —Hallo! Hollo! Oho!
(ଅଲେ—ଶ୍ରୀ) Ho! Oh!

ଆରେ,ରେ ଏ ସମ୍ବୋଧନ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଥଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ:—
ଅରେ ୧ । ଡାକିବାରେ—1 In calling.

୨ । ସ୍ମରଣାର୍ଥକ—2. In re-collecting a matter

୩ । ଅସ୍ମରଣାର୍ଥକ—3. In wonder.

୪ । ପ୍ରଣୟ ବା ବାସ୍ତବ୍ୟାର୍ଥକ—4. In attachment,
and affection.

[ତ୍ର—ନିଜଠାରୁ କନ୍ୟା ବା ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ଉଣା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ
ଏପରି ସମ୍ବୋଧନ କରାଯାଏ ।]

ଆରେଇବା—ଦେ. ଜି. (ସଂ. ଅଦର) — ୧ । ଭଲ ଲାଗିବା—

Āreibā

To suit

୨ । ଅଦରଯିବା; ଅପଣାର ପରି ଭଲ ପାଇବା—

2 To affiliate or treat as one's own.

୩ । ଅଦର କରବା—3 To fondle

ଗ୍ରା. ଜି. — ୧ । ଏକପାଖକୁ ଘୁଆଇ ଦେବା; ଅଡ଼େଇ ଦେବା—

1 To move or push to one side.

୨ । ଅଡ଼େଇ ବା ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା—

2. To advance towards.

୩ । ଅଭ୍ୟାସ ଯୋଗୁଁ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ବା ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି କୌଣସି
ବ୍ୟକ୍ତି ଅଭ୍ୟାସ ହେବା — 3. To become

habituated to a thing; to feel at home.

୪ । (ନାଉଟିକାଲ୍) ଉତ୍ତାରଣ; ଉତ୍ତାରଣ—

4 (nautical) To bring down or
dismantle.

(ଯଥା — ପାଲ ଆରେଇ ଦେ ।)

୫ । (ନାଉଟିକାଲ୍) ବୋଟକୁ ପାଖେଇବା—

5. (nautical) To move the boat to a
side.

୬ । (ନାଉଟିକାଲ୍) ବୋଟକୁ ଅଗ୍ରକୁ ଚଳାଇବା—

6. To advance the boat

ଆରେକ—ଦେ. ସବ୍. କ. — ଆରେକ (ଦେଖ)

Āreka

Āraka See)

ଏକଇଁ ଫଳ ଏକେ ଦେବା

ଆରେକ ମନ ନ ପାଦବା—ଭୁପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚ ମୂଳ ।

ଦେ. ସବ୍. କ. — ଆରେକ (ଦେଖ)

Āra (See)

ଆରେକ ରଥରେ ବେଗେ ଅଗ୍ରସର କଲେ—ସ ରାଜାମହାସ୍ୱରାଜ. ବସନ୍ତ ।

ଆରେଣି—ଦେ. କ. (ସଂ ଅରେଣି) — ୧ । ଅରେଣି (ଦେଖ)

Āreṇi

Arāṇi (See)

୨ । (ସଂ. ରଣ) ଯୁଦ୍ଧ—2 Fight

ବେଳ ଅଭିମତ ସେହି କଥା ଅରେଣି—ସାରଳା ମହାବିରାଟ, ମଧ୍ୟ ।

ଦେ. କଣ. (ସଂ. ଅଗ୍ରଣୀ) — ଶ୍ରେଷ୍ଠ—Chief; excellent.

ସ୍ୱର୍ଗଣ ଅମର ରାଜକ ଜଣି

ମହାମହାବଳ ସେ ନୃପ ଅରେଣି—ଶିଶୁବଳର. ଇଣ୍ଡା ଅଭିଳାଷ ।

ଆରେକତ—ସଂ. କ—ସ୍ୱନାମ ଗଛ ଓ ତାହାର ଫଳ—

Ārebata A tree and its fruit; Cassia Fistula,

ଆରେକା—ଦେ. କ. — ଆରେକା (ଦେଖ)

Ārebā

Ārabā (See)

ଆରେ ରେ—ଦେ. ଅ. — ଆରେ (ଦେଖ)

Āre re

Āre (See)

ଓରେ ରେ

ଆରେ ରେ ! ସେତେବେଳେ ସେ—ସ୍ୱର୍ଗକ ।

ଆରେ

(ଅଲେ ଲେ—ଶ୍ରୀ)

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ୌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଞ୍ଜର	କ	ଖ	ଗ, ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଜ	
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଋଅ	ଞ	ନ୍

ଅରେକେକାର—ଦେ. ବି.—ରେ ରେ କାର; ଅରେ ରେ ଶବ୍ଦ—

Ārekekāra A battle sound

ଅରେ ରେକାର କରଣ ଅସୁଧମାନ ଧରଣ ।

ବ୍ୟକ୍ତାଥ—ଚେନରାମାୟଣ ।

ଅରେସି—ଗ୍ରା. ବି.—ଅରେସି (ଦେଖ)

Āresi Ārasi (See)

ଆରୋ—ଗ୍ରା. ଅ—ଆରୋ; ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁରୋଧାର୍ଥକ ସମ୍ବୋଧନ—

Āro Vocative particle used to females.

ରମା ବୋଲି ଲୋ ରମା ବୋଲି, ଆନ ହେଉ ନାଁ ଆରୋ—ହସାହସି ବାହାଣୀ ।

ଆରୋଗ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଆରୋଗ + ଭାବାର୍ଥ. ଯ) —୧ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ; ରୋଗାଭାବ—

Ārogya 1. Health; diseaselessness.

୨ । ରୋଗମୁକ୍ତି—

2. Recovery; convalescence.

ସଂ. ବିଶ. —୧ । ମାରୋଗ; ସ୍ୱସ୍ଥ (ହି. ଶକ୍ତସାଗର)

1 Healthy

୨ । ରୋଗମୁକ୍ତ — 2 Recovered; cured.

ଆରୋଗ୍ୟକର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଆରୋଗ୍ୟ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ārogyakara ଯାହା ଆରୋଗ୍ୟ କରେ—One that

(ଆରୋଗ୍ୟକର—ସ୍ତ୍ରୀ) cures; that which cures; curative

ଆରୋପ—ସଂ. ବି. (ଆ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ ଡିଠ୍. ରୋପି ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Āropa ୧ । ଏକ ବସ୍ତୁରେ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁର ଧର୍ମକୁ ସ୍ଥାପନ

(ଆରୋପିତ—ବିଶ) କରିବା—1. Attributing the

attribute of one thing to another

thing; ascription; assignment.

୨ । ଭ୍ରାନ୍ତକର; କଳ୍ପନା—

2. Feigning; invention

୩ । ମିଥ୍ୟାବିଶ୍ୱାସ; ମିଛ କଥା ଆଣି ଘଟାଇ ଦେବା;

କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନାମରେ ମିଥ୍ୟାବିଶ୍ୱାସ—

3 False imputation

୪ । ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ନେଇ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ରଖିଦେବା—

4. Placing in or on; placing upon

୫ । ଅର୍ପଣ—5. Consignment

୬ । ଅଭେଦଜ୍ଞାନ—6 Nondifferentiation

୭ । ସ୍ଥାପନ—7 Placing.

୮ । ମିଥ୍ୟାଜ୍ଞାନ; ଭ୍ରମ—8. Erroneous knowledge.

୯ । ଜମାରେ ଗୁଣ ଚଢ଼ାଇବା—

9 Setting the arrow to the bowstring.

ଆରୋପଣ—ସଂ. ବି. (ଆ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ ଡିଠ୍ + ଭାବ ଅନ)—

Āropana ୧ । ଆରୋପ, ଏକବସ୍ତୁରେ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁର ଗୁଣକୁ

ସ୍ଥାପନ କରିବା—1 Attributing one's

attribute to another; imposition;

assignment.

୨ । ଆରୋହଣ କରାଇବା; ଚଢ଼ାଇବା—

2. Causing to ascend; raising.

୩ । ଧନୁରେ ଗୁଣ ସଂଯୋଗ; ଧନୁରେ ଗୁଣ ଚଢ଼ାଇବା—

3 Putting the arrow the bow.

୪ । ଶସ୍ୟାଦିର ଗଛକୁ ଏକସ୍ଥାନରୁ ଓପାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ

ରୋପଣ ବା ରୋଇବା—

4. Transplantation.

୫ । ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଆଣି ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପନ କରିବା—

5 Juxtaposition.

୬ । ସ୍ଥାପନ—6. Setting; placing.

ଆରୋପଣୀୟ—ସ. ବିଶ. (ଆ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ; ଡିଠ୍. ରୋପି ଧାତୁ +

Āropanīya କର୍ମ. ଅନାଦି)—ଆରୋପିତ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ—

Attributable; assignable; fit to be

placed; fit to be raised.

ଆରୋପିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଆ + ରୋପି + କର୍ମ. ଚ)—

Āropita ୧ । ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ନିଆଯାଇ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପିତ—

1 Transferred; transposed.

୨ । କଳ୍ପିତ—

2. Feigned; imputed; falsely ascribed.

୩ । ସ୍ଥାପିତ—3 Placed.

୪ । ରୁଆ ହୋଇଥିବା—

4 Transplanted.

ଆରୋପିତା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବି—୧ । ଆରୋପଣ କରିବା—

Āropibā 1. To ascribe.

ଅମରର ବଡ଼ପଣ ନିଜଠାରେ; ଆରୋପି ମରତ ସେନା ଅବଳାରେ—

ରାଧା ନାଥ—ଦରବାର ।

୨ । ରୋଇବା—2. To transplant.

ଆରୋପ୍ୟ—ସ. ବିଶ.—ଆରୋପଣୀୟ (ଦେଖ)

Āropya Āropanīya (See)

ଆରୋହ—ସ. ବି. (ଆ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ = ଚଢ଼ିବା + ଭାବ. ଅ)—

Āroha ୧ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ—1. Length,

(ଅବରୋହ—ବିପରୀତ) ୨ । ଉଚ୍ଚତା—2. Height.

(ଆରୁହ—ବିଶ) ୩ । ଉପରକୁ ଉଠିବା ବା ଚଢ଼ିବା—

3. Ascension; mounting; climbing

୪ । (+ କର୍ମ. ଅ)—ସ୍ତ୍ରୀ କଣ୍ଠ; ସ୍ତ୍ରୀର ଶାଣ କଣ୍ଠ—

4 A woman's waist; a woman's

slender waist.

୫ । ଭାର; ପରିମାଣ—5 Weight; measure.

୬ । (+ କର୍ମ. ଅ) ଯାନାଦି ଆରୋହଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

6 Rider on conveyances.

୭ । (+ କର୍ମ. ଅ) (ଯାହାକୁ ଆରୋହଣ କରାଯାଏ) ପର୍ବତ—

7. Mountain.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚକ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ଥିତ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିଲେ ଯେବେ ଏ ଘୋଡ଼ିକାରେ ନ ଯିବେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦ୍ରୁମେ ଚକ୍ରର ପେସର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ଥିତ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଘାଠ' ନ ଯିବେ 'ଘା' ଘୋଡ଼ିବେ; 'କୂଅ' ନ ଯିବେ 'କୂ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ବଅ' ନ ଯାଉଲେ 'ବକ୍' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଅଗା' ନ ଯାଉଲେ 'ଅଗ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ଯାଉଲେ 'ଅଲବଦ' (ଚର୍ଚ୍ଚେ) ।

ଅବେଦନ—ସଂ. ବି. (ଅ+ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ=ଚଢ଼ିବା+ଭାବ. ଅନ)—
Ārohana ୧ । ଚଢ଼ିବା; କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଯାନ ଉପରକୁ ଉଠିବା —
(ଅବେଦନ—ବସନ୍ତ) 1. Mounting; ascension.

୨ । ଅକୁରୁଦି ନିରାଉବା—2 Rearing; seedlings

୩ । (+କରଣ. ଅନ)—ଧୈ; ପାବତ୍ତ; ସୋପାନ—

3. Ladder; steps

ଅଶିଳ ବରଦ ଅବେଦନ ପଦ ଅବେଦନ ପରମ୍ପରାରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଅବେଦନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ଅ+ରୁଦ୍ଧ+କରଣ. ଅନ+ସ୍ତ୍ରୀ ଇ)—
Ārohanī ୧ । ବିଠି—1. Ladder; stair.

୨ । ପାଦାତ—2. Flight of steps; staircase.

ଅବେଦନା—ପଦ୍ୟ. କି —୧ । ଅବେଦନ କରିବା; ଉଠିବା; ଚଢ଼ିବା—
Ārohibā 1. To get on; to climb

କି ସୁଖ ଲଭୁ ଅଲେ ନନ୍ଦରେ ନିଶିରେ ଅବେଦନେ ଅଭ୍ରମୁଦା କରେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ଯାନବାହନାଦରେ ଚଢ଼ିବା—To ride.

କବି ଶବ୍ଦେ ଯେବେ ଅବେଦନ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ।

ଅବେଦନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ+ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ=ଚଢ଼ିବା+କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍—
Ārohi ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଅବେଦନକାରୀ; ଅବେଦକ;
(ଅବେଦନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଥିବା—1. Riding,
ascending, climbing.

୨ । (ମଙ୍ଗିତ) କର୍ମଣ୍ୟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଅବେଦନ ବା ଗତି କରୁ
ଥିବା ସ୍ୱର—2 (music) Gradually ascen-
ding (tune)

[ଦ୍ର—ସଙ୍ଗୀତଶାସ୍ତ୍ରରେ ସ୍ୱରର କ୍ରମଣ୍ୟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗତିର ନାମ
'ଅବେଦନ' ଓ କ୍ରମିକ ନମ୍ର ଗତିର ନାମ 'ବିଲୋମ ବା ଅବେଦନ' ।
ସଙ୍ଗୀତବ୍ୟବସାୟିମାନେ କ୍ରମାନ୍ୱୟରେ ଏହି ଦ୍ୱିବିଧ ଗତିକୁ
'ଅବେଦନ' ଓ 'ଅବେଦନ' କହନ୍ତି ।]

ସ. ବି.—ଅବେଦନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—A rider or passen-
ger in a conveyance.

ଅର୍କ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ (ରୁକ୍ଷ+ସମ୍ବନ୍ଧ. ଅ)—ନକ୍ଷତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Ārksha Pertaining to stars.

ସଂ. ବି.—୧ । (+ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଅ)—ରୁକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ
ନାମକ ରାଜା—1. King Sambarāṇa, the
son of Ruksha.

୨ । (+ସମୁଦାର୍ଥେ. ଅ)—ନକ୍ଷତ୍ରସମୂହ—

2. Multitued of stars.

ଅର୍ଚ୍ଚି—ପ୍ରାଚୀ. (ଗଞ୍ଜାମ ବି—ଶିଳ୍ପୀ—

Ārchchi Arch.

(ସଥା—ସ୍ୱରର ଅର୍ଚ୍ଚମାନ ବିଶେଷ କେନ୍ଦ୍ର-ଶୋଭନ)

ଅର୍ଜାବ—ସ. ବି. (ରୁଜ୍=ସରଳ+ଭାବ. ଅ)—

Ārjaba ୧ । ରୁଜ୍ଜା, ସରଳତା—1. Straightness.

୨ । ସରଳ ସ୍ୱଭାବ—2. Straight forwardness.

୩ । ନିଷ୍ପେକ୍ଷତା; ନିଷ୍ପେକ୍ଷ ବ୍ୟବହାର ବା ସ୍ୱଭାବ—

3. Sincerity

୪ । ଅକୌଟିଳ; ଅଲୁଚ୍ଛଳତା—4 Uprightness.

୫ । ସରଳ ବ୍ୟବହାର—

5 Rectitude, sincere conduct.

୬ । ସତ୍ତ୍ୱଭାବ—6 Honesty.

ଅର୍ଜୁନ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଜୁନ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ + ର)—

Ārjuni ଅର୍ଜୁନପୁତ୍ର ଅଭିମନ୍ୟୁ—

Abhimanyu, the son of Arjuna.

ଶତ ପ୍ରସରଣେ ଏବେ ବେଦିଲେ ଅଭିମନ୍ୟୁ

ଅମରକ, ଅର୍ଜୁନକ ସଥା କୁରୁତମ୍ । ଗୁଣାବଳୀ—ମହାଭାରତ ।

ଅର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ (ଅ = ବିଶେଷ ଭାବରେ + ରୁଦ୍ଧ ଧାତୁ + ବ୍ୟାକୁଳ
Ārtta ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । ପୀଡ଼ିତ; ଅସୁସ୍ଥ—

(ଅର୍ତ୍ତ—ବି)

1. Diseased; sick.

(ଅର୍ତ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ)

୨ । କାତର; ବିହ୍ୱଳ, ଜର୍ଜରିତ —

2. Distressed,

୩ । ଉଦ୍ବେଗିତ; ବିପନ୍ନ; ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ; ଅଭର—

3 Afflicted with calamity; overcome
with misfortune.

୪ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ—

4. Grieved; pained; vexed.

ଦେ. ବି.—୧ । ଅର୍ତ୍ତ; ଦୁଃଖ—1 Grief; pain.

ଧୁମାବତୀ ପର୍ବଣ ପାଶେ ରଥାବର୍ତ୍ତ

ଘର୍ଅସ୍ତ ଦେଖିଲେ ଶତେ ଲୋକ ଅର୍ତ୍ତ । କୃଷ୍ଣବିହାର—ବନ ।

୨ । ପୁଂ.—ଅର୍ତ୍ତତ୍ରାଣର ଡାକନାମ—

2 Name for calling Ārttatrāṇa

ଅର୍ତ୍ତଗଳ—ସଂ. ବି — ନେଳି ଦାସକେରେଖା ଫୁଲ ଓ ଗଛ—

Ārttagaḷa A blue flower and its shrub.

ଅର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ—ସଂ. ବି (ଅର୍ତ୍ତ = ବିପନ୍ନ + ତ୍ରେ = ଶାଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. —

Ārttatrāṇa ଅନ)—ଅର୍ତ୍ତ ବା ବିପନ୍ନ ଲୋକକୁ ଉଦ୍ଧାର

କରୁଥିବାରୁ; ଉଦ୍ଧାର—Name of God; the

Saviour of the afflicted.

ସଂ. ବିଶ—ଅର୍ତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉଦ୍ଧାରକାରୀ—

One who saves a person from distress.

ଦେ. ବି ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—Name of males.

ଅର୍ତ୍ତଧ୍ୱାସନ—ସଂ ବି ଓ ବିଶ—ଅର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ (ଦେଖ)

Ārttadhwaṁsana Ārttatrāṇa (See)

ଅର୍ତ୍ତନାଦ—ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ଚକ୍, ଅର୍ତ୍ତ + ନାଦ)—

Ārttanāda ଅର୍ତ୍ତ ବା ବିପନ୍ନ ଲୋକର ଶବ୍ଦ; ଡାହାଁ ଉଦ୍ଧାର;

କାତରଧ୍ୱଜ—Cry of distress; plaintive-

voice; moan; groan.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ପଶ୍ଚିମ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ପଶ୍ଚିମ ବୋଲି କଣ ବା ମାତ୍ରା ଓ ପର ଗୋଟିରେ, ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷଣୋପରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଲିଖନରେ ପର ବା ପଶ୍ଚିମ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ଦେବ । ଉଦା — 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଗୋଟିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଗୋଟିବେ; 'ଅର୍ଯ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଯ୍ୟ' ଗୋଟିବେ; 'ଅରବିନ୍ଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅରବିନ୍ଦ' ଗୋଟିବେ ।

ତେ. ଅର୍କ୍ଷ୍ମ ଭଲ ହୁଏ । ଅଦାହାର ଜହ୍ନ ଓ କଣ୍ଠ
ମ. ଅଲେ ବିଶେଷତ ହୁଏ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ଶରତକାଳରେ
ପା. ଅଲୁକ୍ତସୁଲ୍‌ତାନ ଏହା ହୃତକର ନୁହେଁ । ଏହା ରୁଚନନକ,
ସାଞ୍ଜବିଲ୍‌ତର ସ୍ୱରବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ଶୁଦ୍ଧନନକ, ଅନାଦ ଓ
ଅ. କଞ୍ଜବିଲ୍‌ତର; ଶୂଳଭୋଗର ଶାନ୍ତିକାରକ ।]
ଅଲୁକ୍ତର

ଅର୍ଦ୍ରଶାଳ—ସଂ. ବି—ଅର୍ଦ୍ରକ (ଦେଖ)

Ārdrasāka Ādraka (See)

ଅର୍ଦ୍ରା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ନକ୍ଷତ୍ରବିଶେଷ; ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ୨୭ ନକ୍ଷତ୍ର

Ārdrā ମଧ୍ୟରୁ ଷଷ୍ଠ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ (ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—

The 6th of the 27th lunar mansions.

ଅର୍ଦ୍ରାବଳି—ଦେ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ରା + ଅବଳ)—୧ । ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ—

Ārdrābali 1. Rainbow.

ପୁରୀ ଅର୍ଦ୍ରାବଳି ପଣ୍ଡା ମେ ସେଇ,

ନାଥ ବୋଲେ ପୁରୀ ରେ ନକ୍ଷେ ଯିବ ଯାଇ—ତ କରୁଣିବତନ ।

୨ । ପଦ୍ମାକୃତି ଶରବିଶେଷ—

2. An arrow-shaped like lotus

ଅଷ୍ଟପ ପାଶୁପତ ସେ ମେଘନଳୀନୀ,

ଅର୍ଦ୍ରାବଳି ବାସୁଦେବ ଶିବ ତତ ମିଶି—ପାତାସ୍ୱର ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୩ । ଅକାଶରେ ଉଦୟ ହେବା ଏକ ପ୍ରକାର ଜ୍ୟୋତି ବା
ଅଲୋକ (ଭୁଲନାକର ଇଂ. ଅସ୍ତେର)—

3. A weird light at times diffused over the sky.

ସତସତ କରଣ ସେ ମାରଇ ବଜନ,

ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେ ଅକାଶରେ ଉଦେ ଅର୍ଦ୍ରାବଳି—

ବଳରାମ. ସମ୍ଭାଷଣ, ଅରଣ୍ୟକାଣ୍ଡ ।

୪ । ଅର୍ଦ୍ରା, ପୁନର୍ବସୁ, ଇନ୍ଦ୍ରାସମନ୍ଧିତ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ; କାଳି

ପୁରୁଷ—4 The constellation of orion.

ଅର୍ଦ୍ରିକା—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଦ୍ର + କ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଅର୍ଦ୍ରକ (ଦେଖ)

Ārdrikā Ādraka (See)

ଅର୍ଦ୍ରିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଅର୍ଦ୍ର + କର୍ତ୍ତ୍ତି. ତ)—ଓଦା ହୋଇଥିବା; ଉଜା—

Ārdrita Watted; moistened.

ଆର୍ଦ୍ଧନା—ଶ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଆରାଧନା)—୧ । ପୂଜା; ସେବା—

Ārdhanā 1 Adoration; worship.

୨ । ନେତୃତ୍ୱ; ସନ୍ଧାନସ୍ୱ କବେଦନ—

2 Solicitation; humble prayer

୩ । ଖୋସାମତ—3. Flattery

ଆର୍ମ୍‌ସ୍ ଅକ୍ଟ—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି—ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର

Ārms ākt ରଖିବାରେ କଟକଣା କରବାପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ

ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ନିୟମ କଳ—The arms Act.

ଆର୍ମାନୀ—ଦେ. ବି. (ନାମ) (ଇଂ ଆର୍ମେନ)—

Ārmānī ୧ । ଅସିନ୍ଧୁକ ଭୂଖଣ୍ଡର ଅଞ୍ଚଳବିଶେଷ—

ଆର୍ମାନୀ; ଆର୍ମେନୀ 1. The country of Armenia in

ଆର୍ମାନୀ Ariatic Turkey.

୨ । ଆର୍ମାନୀ ଭାଷା—

2 The Armenian language.

୩ । ଆର୍ମେନିଆ ଦେଶୀୟବ୍ୟକ୍ତି—3. An Armenian.

ଦେ. ବିଣ—ଆର୍ମେନିଆ; ଆର୍ମେନିୟାଦେଶୀୟ—

Armenian.

[ଦ୍ର—ଏ ପ୍ରଦେଶ କୃଷ୍ଣସାଗର ଓ କଳେସସ ପର୍ବତର ଦକ୍ଷିଣରେ ଏବଂ ଅସିନ୍ଧୁକ ଭୂଖଣ୍ଡର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ଏବଂ ରୁଷିଆ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଅଧିକାର କରିଅଛି । ଏ ପ୍ରଦେଶର ଶ୍ରୀମାନେ ପୃଥିବୀରେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି ବିଖ୍ୟାତ ।]

ଆର୍ମେନିଆ—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଇଂ) ଆର୍ମାନୀ (ଦେଖ)

Ārmēniā Ārmānī (See)

ଆର୍ଯ୍ୟ—ସ. ବିଣ. ପୁଂ (ଋ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା; ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା +
Ārya କର୍ତ୍ତ୍ତି. ଯ; ଯେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ, ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଗରେ
(ଅର୍ଯ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) ଗମନ କରେ)—

୧ । ପୂଜ୍ୟ—1 Venerable; adorable

୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—2 Excellent

୩ । ଭୂଲୀନ; ସତ୍‌କୁଳୋତ୍ତର; ସାଧବ; ସଜ୍ଜନ—

3 Noble; of distinguished birth; respectable.

୪ । ସଭ୍ୟ—3 Civilised

ସ. ବି—୧ । ସ୍ୱାମୀ—1. Master; lord

୨ । ଗୁରୁ—2 Preceptor, teacher

୩ । ଅନାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତଡ଼ି ଦେଇ ଭାରତକୁ ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମକୁ
ଅସିଥିବା ସଭ୍ୟ ଜାତି—3. Aryan race who
settled in India coming from the
north-west.

୪ । ସଭ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—4. A civilised person.

୫ । ସଜ୍ଜନ; ସାଧୁ ବ୍ୟକ୍ତି—

5. A noble or honest person.

ସ. ଅ—ସ୍ୱାମୀର ଆଦି ଗୁରୁଜନଙ୍କ ପ୍ରତି ବଧୂ ଆଦରର ମର୍ଯ୍ୟାଦା.
ସୂଚକ ସମ୍ବୋଧନ—Word used by a
daughter-in-law addressing his
father-in-law.

[ଦ୍ର—ଏଥିରୁ ଓଡ଼ିଆ 'ଅଜା' ଶବ୍ଦର ଉତ୍ପତ୍ତି—ଆର୍ଯ୍ୟ ଶବ୍ଦ
ସମ୍ଭବେ କେହି କେହି କହନ୍ତି, ମଧ୍ୟ ଆର୍ଯ୍ୟର ଅନ୍ୟ ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରନ୍
ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ପାରସ୍ୟ ନାମରେ ଅଭିହିତ । ଏହି ସ୍ଥାନରେ
ପ୍ରଥମେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକେ 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ନାମରେ କଥିତ ହେଲେ
ଏ ହସାବରେ ହିନ୍ଦୁ, ପାରସି, ଗ୍ରୀକ୍, ସ୍ପେନକ ଓ ଇଂରେଜ ପ୍ରଭୃତି
ଜାତି ଆର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାରିକ ସ୍ଵରାଜ୍ଞର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଈ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ସ	ସ	ଂ	ଇଥ	ଋ	ନ

ଅର୍ଯ୍ୟକ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ. (ଅର୍ଯ୍ୟ=ପୂଜ୍ୟ+ପ୍ରଶସ୍ତ ଅର୍ଥରେ କ; ଯେ
 Āryaka ଅଭିଶୟ ପୂଜ୍ୟ)—ଅଜା—Grand-father.
 ଅର୍ଯ୍ୟକା } ଶ୍ରୀ.
 ଅର୍ଯ୍ୟକା }

ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (+ ସ୍ଵାର୍ଥେ କ)—

୧ । ପ୍ରଣେତା—1. Principal

୨ । ମାନୟ; ମାନମୟ—2. Respectable

ଅର୍ଯ୍ୟପୁତ୍ର—ସଂ. ବି—୧ । ସ୍ଵାମୀ, ଭର୍ତ୍ତା—

Āryaputra 1. Husband.

୨ । ଚରୁପୁତ୍ର—2 The son of one spiritual preceptor

୩ । (ନାଟକରେ) ସ୍ଵାମିଙ୍କ ପ୍ରତି ଶୀର ବା ସୂକ୍ଷ୍ମାର ପ୍ରତି
 ନଟର ସମ୍ବୋଧନ — 3 A word used in
 addressing the husband.

ଅର୍ଯ୍ୟଭଟ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଅଧୁନିକ ଭାରତୀୟ ଜ୍ୟୋତିଷ ଓ ବିଜ୍ଞାନର
 Āryabhaṭṭa ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା—Name of a famous
 Indian Astronomer, the father
 of modern Astronomy.

[ଦ୍ର—ଏ ମହାପୁରୁଷ ୩୧୮ ଶକାବ୍ଦରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।
 ଏ ଗ୍ରୀକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ‘ଅର୍ଦ୍ଧବେରସ୍’ ଓ ଆରଗସ୍ତମାନଙ୍କ
 ନିକଟରେ ‘ଅର୍ଜର୍ଭର’ ନାମରେ ପରିଚିତ ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ
 କୁସୁମପୁର ବା ଅଧୁନିକ ପାଟନା । ଏ ଜାତିଗଣିତ ରଚନା
 କରିଥିଲେ । ‘ଅର୍ଯ୍ୟଭଟ୍ଟତନ୍ତ୍ର’ ଏହାଙ୍କ ରଚିତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥ । ଏହା
 ବ୍ରହ୍ମସଂହିତା ଉପରେ ଗଠିତ । ପୃଥିବୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲେ
 ଏ ସବୁପ୍ରଥମେ ଏହି ମତ ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ । ୧୫୦୦ ଖ୍ରୀ. ଅଃ.ରେ
 ଇଉରୋପରେ କୋପର୍ନିକସ୍ (Copernicus) ଏହି ପୃଥିବୀ-
 ଭ୍ରମଣବାଦ ସବୁପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।]

ଅର୍ଯ୍ୟସମାଜ—ଦେ. ବି—ବୈଦିକ ଧର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସକାଶେ ଉତ୍ତର
 Āryasamāja ଭାରତରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଆଧୁନିକ ଧର୍ମସଂସ୍କାର—
 Name of a society started in India for
 promulgation of Baidic religion

[ଦ୍ର—ସ୍ଵାମୀ ଦୟାନନ୍ଦ ସରସ୍ଵତୀ ଏହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ।]

ଅର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ଶ୍ରୀ (ଅର୍ଯ୍ୟ + ଶ୍ରୀ. ଆ)—ଅର୍ଯ୍ୟର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
 Āryā Feminine of Ārya.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ — ୧ । ମାନମୟା; ଗୁରୁସ୍ଥାନୀୟା ଶ୍ରୀ—

1 Respected female; honourable woman.

[ଦ୍ର—ଏଥିରୁ ଓଡ଼ିଆ ‘ଆରି’ ହୋଇଅଛି ।]

୨ । ପାର୍ବତୀ; ପାଦାଶ୍ରୟ—

2. Pārvatī; the consort of Śiba.

୩ । ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

3 Name of a sanskrit metre

ଅର୍ଯ୍ୟବର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅର୍ଯ୍ୟ=ସଭ୍ୟ ଅର୍ଯ୍ୟ ନାତି + ଅବର୍ତ୍ତ
 Āryabartta =ବାସସ୍ଥାନ)—ପୁଣ୍ୟ ଭୂମି, ହିମାଳୟ ଓ
 ବିନ୍ଧ୍ୟାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଦେଶ; ଭାରତର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବରୁ
 ଅର୍ଯ୍ୟମାନେ ଆସି ଭାରତର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ପ୍ରଥମେ
 ବସତି କରିଥିଲେ; ହିମାଳୟଠାରୁ ବିନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ଭାରତର ଅଂଶ; ଉତ୍ତରରେ ହିମାଳୟ, ପୂର୍ବରେ
 ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ଓ ସମୁଦ୍ର, ପଶ୍ଚିମରେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ ଓ ସମୁଦ୍ର
 ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣରେ ବିନ୍ଧ୍ୟାତଳ ଏହି ସୀମାମଧ୍ୟସ୍ଥିତ
 ଦେଶ—The 1st Indian abode of the
 Aryans; the sacred land; the country
 (northern India) between the
 Himalayas and the Bindhya
 mountains.

[ଦ୍ର—ବୈଦିକ ଯୁଗରେ ଅର୍ଯ୍ୟମାନେ ଭାରତର ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମ
 କୋଣ ଆଜି ଆସି ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଆଦିମଜାତିମାନଙ୍କୁ ଚଢ଼ି ପ୍ରଥମେ
 ପଞ୍ଚିନଦ ପ୍ରଦେଶରେ ଓ କ୍ରମଶଃ ବିନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତର
 ଉତ୍ତରାଂଶରେ ବସତି ବିସ୍ତାର କଲେ । ଭାରତର ଏହି ଉତ୍ତରାଂଶକୁ
 ‘ଅର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତ’ ଏବଂ ବିନ୍ଧ୍ୟାତଳଠାରୁ ଦକ୍ଷିଣକୁ କୁମାରବୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ
 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତକୁ ‘ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ’ ବୋଲାଯାଏ ।]

ଅର୍ଶଲ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ସଂ. ଅସ୍ତ୍ରାପା) —ଅସରପା—
 Ārsalā Cockroach.

ଅର୍ଶା—ଦେ. ବି.—ଅରସା (ଦେଖ)

Ārsā Ārisā (See)

ଅର୍ଶି—ଦେ. ବି.—ଅରସି (ଦେଖ)

Ārsi Ārasi (See)

ଅର୍ଶୁଲ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି.—ଅସରପା (ଦେଖ)

Ārsulā Asarapā (See)

ଅର୍ଷ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ରୂଷି=ମୁନି+କୃତାର୍ଥେ ବା ଉକ୍ତାର୍ଥେ. ଅ)—

Ārṣa ୧ । ରୂଷିମାନଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ (ପୁରାଣାଦି)—

1 Composed by the Rishis or sages.

୨ । ରୂଷିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

2 Pertaining to the Sages.

୩ । ରୂଷିମାନଙ୍କଦ୍ଵାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ—

3. Authorised by the usage of the Rishis.

ସଂ. ବି.—ବିବାହବିଶେଷ—A form of marriage

ଅର୍ଶପ୍ରୟୋଗ—ସଂ. ବି (ଅର୍ଷ=ରୂଷିମାନଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ + ପ୍ରୟୋଗ=
 Ārshaprayoga ବ୍ୟବହାର)—ବ୍ୟାକରଣବିରୁଦ୍ଧ ଅଥଚ
 ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଚୀନ ରୂଷିମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ ଶାସ୍ତ୍ରାଦିରେ ବ୍ୟବହୃତ

‘ଆରାବ’ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଧରଣ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ଦେହ ଦଶା ବଦଳି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ଓ ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ଗୋଟିଏ ବ୍ ଶବ୍ଦ ଯୋଡ଼ିଲେ ସେତେ ଏ ଚକ୍ରାବଦାକ୍ଷରେ ବ ସେବତ ଯେତେ ସେତେ ଶବ୍ଦ ପାଠି ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ଅପରାଦ । ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଯୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଥା ‘—’ ‘ବାଠ’ ବ ମିଳିଲେ ‘ବାଣ’ ହେବତେ; ‘କଥ’ ବ ମିଳିଲେ ‘କଥ’ ହେବତେ; ‘ବ୍ୟୁ’ ବ ପାଠରେ ‘ବକୁ’ ହେବତେ; ‘ଅନ୍ୟ’ ବ ପାଠରେ ‘ଅଣ’ ହେବତେ; ‘ଅଲବଦ’ ବ ପାଠରେ ‘ଅଲବେ’ ହେବତେ ।

ଶବ୍ଦାଦି—In archaic use; a form of language or grammatical use having the force of authority having been used by the sages or great writers though not strictly correct according to the ordinary rules of grammar.

ଅର୍ଶବିବାହ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ଶ+ବିବାହ)—ଅର୍ଯ୍ୟବିଶିଷ୍ଟବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରାଚୀନ
Ārshabibāha ବିବାହପ୍ରଣାଳିବିଶେଷ; ଉପଯୁକ୍ତ ବରକୁ ନିମନ୍ତଣ

କରି ଏକ ହଳ ବା ଦୁଇ ହଳ ଗାଈବିନିମୟରେ କନ୍ୟା—

ପ୍ରଦାନପୂର୍ବକ ଯେଉଁ ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ—

A form of marriage (which obtained amongst the Rishis) in which the father of the bride received one or two pairs of kine from the bridegroom elect, and gave the daughter in marriage after duly inviting the bridegroom

ଅର୍ଶଭ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ. (ର୍ଷଭ = ଶ୍ଵ + ଘ)—

Ārshabhya ଶ୍ଵ ହେବାପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ (ବାହୁଷ)—

A well grown steer fit for being left uncastrated for breeding purposes, a would-be bull;

ଅର୍ହତ—ସଂ. ବି. (ଅର୍ହତ = ପୂଜ୍ୟ + ଅ)—ବୃଦ୍ଧବିଶେଷ; ଜୈନ—

Ārhata A Jaina; a follower of the doctrines of Jaina.

ସଂ. ବିଣ—ଅର୍ହତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ଜୈନସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Jaina; pertaining to Jainism (a minor system of Indian philosophy).

ଆଲକାତାର—ଦେ. ବି—ଘରଗୁଲର ସରା ଉପର ଗଡ଼—

Ālkātārā The highest ridge of a thatch.

ଆଳକାତରା ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—କୋଇଲାକୁ ବାହାରିବା

तारकाल ଡାବୁଗଛ-ନିର୍ଯ୍ୟାସ; କୋଲାତାର—Pitch; coaltar.

ଆଲକୋରାନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ମହମ୍ମଦଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ମୁସଲମାନ—

Ālkorān ମାନଙ୍କ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ—The Koran

ଆଲଡରମାନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଅଲଡର ମାନ୍)—

Āldarmān ପ୍ରାଦେଶିକ ରାଜଧାନୀର ସାମ୍ବାୟିକ ସମିତିର ସଭ୍ୟ—Alderman.

ଆଲ୍‌ଆ—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଆଲ୍‌ଆ (ଦେଖ)

Ālā The Ālāpā (See)

ଆଲ୍‌ପକା—ଦେ. ବି—୧ । ଅମେରିକାର ଓଟଜାକ୍ସ୍‌ସ୍‌ ‘ଆଲ୍‌ପକା’ ନାମକ

Ālpakā ପ୍ରାଣିର ଲୋମରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—1. Alpaca

‘ଆଲ୍‌ପାକା’ ୨ । ସ୍ୱାମୀପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଶୁ—

आलपाका 2. The Alpaca goat

ଆଲ୍‌ପସ୍—ବୈଦେ. ବି—ଉଟାଲର ଉତ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ ପର୍ବତମାଳା—

Ālpas The Alps range of mountains.

ଆଲ୍‌ପିନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ପିନ୍‌କଣ୍ଟା—A pin.

Ālpin ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—କାନ୍ଥରେ ମରାଯିବା ସରୁ କାଠି—

आलपिन Wall pin.

ଆଲ୍‌ବେରୁନି—ବୈଦେ. ବି. (ଅ) ନାମ—ଅରବଦେଶୀୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ

Ālberuni ଜ୍ୟୋତିଷୀ—The famous Astrologer

[ଦ୍ର—ଶକ ଦଶମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଅରବ ଦେଶର ଥିବ୍ ପ୍ରଦେଶରେ

ଏହାଙ୍କ ଜନ୍ମ । ମହାମୁଦ୍ ଗଜନା ଭରତ ଅନ୍ତର୍ଗଣ କଲବେଲେ

ଆଲ୍‌ବେରୁନି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଆସିଥିଲେ । ସେ ଭାରତର ପଣ୍ଡିତ—

ମାନଙ୍କଠାରୁ ପୁରାଣ, ଜ୍ୟୋତିଷ; ଦର୍ଶନାଦି ଶାସ୍ତ୍ର ଜିଣା କଲେ ।

ତାହାଙ୍କ ବିରଚିତ ଭାରତବିଷୟକ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଭାରତର ତଦାନୁଗତ

ଜ୍ୟୋତିଷର କେତେକ ବିବରଣ ମିଳେ । (ଏହାଙ୍କ ରଚିତ ଅରବୀ

ଜ୍ୟୋତିଷଗ୍ରନ୍ଥର ରଚନାକାଳ—ଶକ ୧୫୩ = ୧୦୩୧ ଖ୍ରୀ. ଅ)

ଏହାଙ୍କର ‘ଭାରତ’ ନାମକ ଆରବୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ଇଂରାଜରେ ଅନୁବାଦିତ

ହୋଇଅଛି ।]

ଆଲ୍‌ମାନା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନାପୁର) ବିଣ—ବିବିଧ; ବହୁତ ପ୍ରକାର—

Ālmāna Of many kinds; various.

ଆଲ୍‌ମାନାକ—ବୈଦେ. ବି—ତଥ୍ୟ ବା ତାରିଖପତ୍ର; ଯେଉଁ ପୃଷ୍ଠରେ ବାର,

Ālmānak ତଥ୍ୟ, ତାରିଖ ଥାଏ—Almanac.

आलमानक

आलमनक

ଆଲ୍‌ରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଣ—ଅସଜ୍ଜିଅ—1 Awkward

Ālra ୨ । ବ୍ୟବସାୟ; ଅଭିବିରକ୍ତ—2 Disturbed;

annoyed

୩ । ଭୁବନ୍ଧିତ; ରଞ୍ଜିତ, ବ୍ୟସ୍ତ—3 In haste, hurried.

୪ । ଅସୁବିଧାନକ—4 Inconvenient

ବି.—୧ । ଅବ୍ୟକ୍ତ ବିରକ୍ତି—1. Annoyance

୨ । ବ୍ୟସ୍ତତା—Trouble

ଆଲ୍‌ରା ପଡ଼ିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି—ଭୁବନ୍ଧିତ ହେବା; ବ୍ୟସ୍ତହେବା

Ālra pardibā To be in a hurry.

ଆଲ—ସଂ. ବି.—(ଅଲ୍ ଥାଉ = ଭୂଷିତ କରିବା + ଅ; ଯାହାହାରା ବସ୍ତୁକୁ

Āla ଭୂଷିତ ବା ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଏ)—୧ । ହରିତାଳ—

1. Yellow orpiment or arsenic used in painting

୨ । ଆଲ ରାଜ୍ୟ—2 The estate of Aul in the

Cuttack district in Orissa

ସଂ ବିଣ—୧ । ଅନନ୍ତ; ବହୁଳ—Great.

୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—2. Chief, principal.

ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଅର୍ବ; ଭୂଲ-ପାଲ. ଅଲ)—

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅନୁସାରିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଋ	ଉଅ	ଋ	ନ

ଆଡ ୧ । ଅର; ବାହାନା—1. Excuse

बहाना ୨ । ଅଳ—2 Pressing request.

୩ । (ସଂ. ଅଲୟ) ଗୃହ—3 House.

ଦେବକର ଅଳେ ଶଙ୍ଖ ଥିବା ସେ ଶୁଭର । ସାରଦାମହାଭାବ । ମଧ୍ୟ ।

ଆଲ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର ଓ ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ସଂ. ଅଲୋକ; ତୁଳ
Āla ବି. ଅଲୋ)—ଅଲୁଅ—Light

ଆଲଟ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଲବର୍ତ୍ତ)—ରାଜୋପକରଣ ବ୍ୟବହାରରେ;
Ālaṭa ଗୁଜା ଓ ଦେବତାଙ୍କ ସେବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବଡ଼ ପଙ୍ଗା;
ଆଡ଼ଣି—A big fan; a kind of royal or
Thakur's paraphernalia.

ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଗୁଜ ବସ୍ତ୍ରମ ଆଲଟ । ବରସ୍ତ୍ରମ ବରଦା ।

ଆଲଟିବା—ଦେ. କି.—ଆଲଟ ପକାଇବା; ଗୁଳିତ କରିବା—

Ālaṭibā To wave a fan; to move to and fro.

କେଶ ବାସ ସୁଦେଶ କର ବାଳି, ବେଢି ଗୁମର ଅଲଟିବ ତାଳି ।
ଗ୍ରାମୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଆଲଣା—ଦେ. ବି. (ଆ. ଅଲ୍‌ନା)—ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାରୀ ବସ୍ତାଦି ରଖିବା
Ālaṇā ନିମନ୍ତେ ଆଡ଼ାଧାରଣ ଓ ଗୋଡ଼ା ଲାଗିଥିବା କାଠର
ଆଳନା ଅଲଗୁଣି—Clothes-rack; clothes-stand.

ଆଳନା

ଆଲତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଆରତିକ)—ଅରତି (ଦେଖ)

Ālati Ārati (See)

ଦେଖାଇ ଦେଲା ତୋ ସହାର ମୁଣେ

ପ୍ରକୃତର ସେହି ବରାଳ ଅଳତି । ଚ୍ୟ ନାଥ—ଚଉକା ।

ଆଲତି କାଠି—ଦେ. ବି.—୧ । ଘୃତ ଓ ତୁଳା ଦିଆଯାଇଥିବା ଯେଉଁ
Ālati kāṭhi କାଠିଦ୍ଵାରା ଅଳତି କରାଯାଏ—1. Wick used
ଆରତିକାଠି in waving of a light before a Deity.

୨ । ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ଆଲତି-କାଠି ଖଞ୍ଜାଯାଇ ଅଳତି
କରାଯାଏ—2. A contrivance for holding the
wicks during Ālati.

ଆଲପିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି. (ସଂ. ଆଳାପ)—ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ବଜାଇବା—

Ālapibā To play on a musical instrument.

ନିରାଶ ବେଳେ କଦମ୍ବ ମୁଣେ ହେ

ମଧୁର ଥିବା ଅଳପିଲେ ।

ଗ୍ରାମୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଆଲବଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଅଲ୍‌ବଲ)—ଲମ୍ବା ନଳୀ ଲାଗିଥିବା
Ālabālā ଗୁଡ଼ାଖୁ ଖାଇବା ଡୁକ୍କା—A hubble-bubble;
ଆଳବଳା a contrivance with a big flexible
ଆଳବଳା tube for smoking tobacco; a tobacco-
pipe.

ଆଲବାଲ—ସଂ. ବି. (ଆ = ସମ୍ୟକ୍ + ଲୁ ଧାତୁ = ଛେଦନ କରିବା,
Ālabāla ଖୋଳିବା + କର୍ମ ଅଳ; ଯାହା ବୃକ୍ଷମୂଳର ଗୁରୁପାଖରେ
ଖୋଳାଯାଏ)—ଗଛରେ ପାଣି ଦେବା ପାଇଁ ତହିଁର
ମୂଳ ଗୁରୁପାଖେ ଖୋଳା ହୋଇଥିବା ମନ୍ଦା; ଗଛମୂଳରେ
କରାଯାଇ ଥିବା ପାଣିମନ୍ଦା—Watering trench

round the root of a tree; a basin of
water dug or raised round the stem
of a tree for watering it.

ଆଲବାଲିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଶ—ଅଲବାଲିଆ (ଦେଖ)

Ālabaliā Alabaliā (See)

(ଅଲବାଲ, ଅଲବାଲେଇ—ଶ୍ରୀ)

ଆଲଭ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଆ = ସମ୍ୟକ୍ + ଲଭ୍ୟ = ପ୍ରାପ୍ୟ)—

Ālabhya ପ୍ରାପ୍ୟ; ଲଭ ଦେବା ଯୋଗ୍ୟ—

Attainable; obtainable.

ଆଲମ୍—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—କଲ୍ଲମ—Sale by auction.

Ālam

ଆଲମାରି—ଦେ. ବି. (ପର୍ତ୍ତୁଗିଜ୍ ଅଲ୍‌ମାରିୟୋ)—

Ālamārī ପୁସ୍ତକ ଓ ବସ୍ତାଦି ସାଇତ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଏକପ୍ରକାର
ଆଳମାରି; ଆଳମିବା; ଠିଆ ସିନ୍ଦୁକ—An almira; book-
ଆଳମାରି case; a chest of drawers; shelf.

ଆଲମାରି; ଅଲମାରି [ଦ୍ର—ସିନ୍ଦୁକର କବାଟ ଉପରେ ଥାଏ, ମାତ୍ର
ଆଲମାରିର କବାଟ ପାର୍ଶ୍ଵଦେଶରେ ଥାଏ ।]

ଆଲମିରା—ଦେ. ବି—ଆଲମାରି (ଦେଖ)

Ālamirā Ālamārī (See)

ଆଲମ୍ବ—ସଂ. ବି. (ଆ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ = ଅଣ୍ଡୁ କରିବା, ଲମ୍ବିବା +
Ālambā ଭାବ. ଅ)—୧ । ଅଣ୍ଡୁ; ଅବଲମ୍ବନ; ଉପାୟ—

1. Support; reliance; dependence.

୨ । (+ କର୍ମ. ଅ) ଅଧାର; ଯାହାକୁ ଅଣ୍ଡୁ କରି କୌଣସି
ବସ୍ତୁ ରଖାଯାଏ—2. Receptacle.

୩ । ଚଳନ୍ତୁ ଲମ୍ବିବା—

3 Hanging or flowing down

୪ । ଯେଉଁ କାରଣ ବା ବିଷୟକୁ ଅଣ୍ଡୁ କରି ଶର କରୁଣାଦି
ସେ ବା ଭାବ ଉଦ୍ଭାସ ହୁଏ—(ରସ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)

4 The cause that gives rise to a
sentiment (See notes under 'Rasa').

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଆ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ)—ରଥ, ବିମାନ, ପାଲକ,
ବେଦି ଇତ୍ୟାଦିର ଗୁଡ଼ି ପାଖରେ ଝୁଲୁଥିବା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ

ଝୁଳି; ଝାଲି; ଫୁଲ—The ornamental
fittings or hangings of a car or palky.

ଛତ୍ରାଳୟ ଜଳଦ ତାମ୍ବର, ବୋଟ ବୋଟ ସିନ୍ଧୁ ଲହରୀ ଗୁମର ।

ଗ୍ରାମୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଆଲମ୍ବନ—ସଂ. ବି. (ଆ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—ଅଲମ୍ବ (ଦେଖ)

Ālambana Ālamba (See)

ଆଲମ୍ବିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଆ + ଲମ୍ବ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—୧ । ଝୁଲୁଥିବା;
Ālambita ଚଳନ୍ତୁ ଲମ୍ବିଥିବା—1. Suspended;
hanging down.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ତରକ 'ବା' ଓ ଚିତ୍ତର କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରୀକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଏ । ବା ୧ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗ'ର ନ ମିଳିଲେ 'ଗ'ର ଖୋଜିବ; 'କ'ର ନ ମିଳିଲେ 'କ'ର ଚୋଖିବ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବ'ରୁ ଦେଖିବ; 'ଅ'ର ନ ପାଇଲେ 'ଆ'ରୁ ଦେଖିବ; 'ଅଲ'ର ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ'ରୁ ଦେଖିବ ।

୨ । ଧୂଳି—2 Held

୩ । ଅଶ୍ରୁତ—3 Supported

ଅଲମ୍ବ—ସଂ. କ. (ଅ+ଲଭ୍ ଧାତୁ=ବଧ କରବା, ପାଇବା+ଭାବ.

Ālambha ଅ)—୧ । ମାରଣ; ହତ୍ୟା; ବଧ—

1. Killing; murder; slaughter

୨ । ଯୁଦ୍ଧ—2 War; fight; battle.

୩ । ସଂସ୍ପର୍ଶ—3 Touch.

୪ । ଅଲମ୍ବନ—4. Embrace.

ଅଲୟ—ସଂ. କ. (ଅ=ସମ୍ପାଦ୍ ଓ ଲ ଧାତୁ=ଲଜ ହେବା +
Ālaya ଅଧକରଣ. ଅ)—

୧ । ଅବାସ; ବୃତ୍ତ; ବାସସ୍ଥାନ; ନିବାସ—

1 Habitation; house; abode.

୨ । ଶାଳା; ସ୍ଥାନ—2 Seat; place.

୩ । ଅଧାର—3 Receptacle.

୪ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ—

4 A place for a certain act.

(ଯଥା—ଭଜନାଳୟ, ଭୋଜନାଳୟ, ଚିକିତ୍ସାଳୟ ଓ ବିଦ୍ୟାଳୟ ।)

ସଂ. ଅ (ଅ=ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ+ଲୟ)—ଲୟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Till annihilated or completely merged.

ଅଲୟ—ସଂ. କ—ଅଲୟ (ଦେଖ)

Ālaya Ālaya (See)

ଅଲସ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ—ଅଲସ୍ୟ—Idleness.

Ālas ବିଶ—ଅଲସ୍ୟ—Idle; lazy

ଅଲସ—ସଂ. କ (ଅଲସ+ଭାବ. ଅ)—ଅଲସ୍ୟ; ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟତା—

Ālasa Indolence; idleness; laziness; sloth

ଧୂଳି ନିଦ୍ରା କରି ଶେଷ । ନୟନ ନ ଫିଟେ ଅଳସେ—

ଭୂତଳ. ସେମସମ୍ଭାମ୍ଭ ।

ଅଲସ ଛଡ଼ାଇବା—ଦେ. କି—ଅଲସ ଭାଙ୍ଗିବା (ଦେଖ)

Ālasa chhardāibh Ālasa bhāṅgibh (See)

ଅଲସ ଭାଙ୍ଗିବା—ଦେ. କି—ହାତ ଗୋଡ଼ ମୋଡ଼ି ଉଡ଼ି ହୋଇ ବା ହାଇ

Ālasa bhāṅgibh ମାରି ଶରୀର ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟତା ଦୂର କରିବା;

ଆଲମ୍ବନେଟିନ ବିଶ୍ରାମ ଦ୍ୱାରା କ୍ଳାନ୍ତ ଦୂର କରିବା—

To refresh one's self by yawning or stretching the limbs.

ଅଲସ ମେଣ୍ଟାଇବା—ଦେ. କି—ଅଲସ ଭାଙ୍ଗିବା (ଦେଖ)

Ālasa menṭāibh Ālasa bhāṅgibh (See)

ଅଲସିଳ—ଦେ. ବିଶ—ଅଲସ୍ୟଯୁକ୍ତ; ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟ; ନିସ୍ତେଜ; ଅଲସ—

Ālasila Slothful; idle.

ଦେହ ଅସଫଳ ହେଲେ ନିଦ୍ରାତ ଗମନ

ପ୍ରକା—ବ୍ରହ୍ମନିଦ୍ରାପଣଶାଳୀ ।

ଅଲସୀ—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଲସ୍ୟଯୁକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ)

Ālasī Idle or lazy (female).

ଅଲସ୍ୟ—ସଂ. କ. (ଅଲସ=ଜଡ଼+ଭାବ. ଯ)—୧ । କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା

Ālasya ବିଷୟରେ ଅସହ ବା ହେଲା; ଅଲସତା; ଜଡ଼ତା;

ଅକ୍ଷୟଶୀଳ—1. Laziness, idleness; sloth; indolence.

୨ । ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟତା—2 Inactivity; lassitude.

୩ । ସାମର୍ଥ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହେଲା ବା ଅନୁସ୍ଥାପନ—

3. Want of exertion inspite of ability or power.

ଅଲସ୍ୟ ମେଣ୍ଟାଇବା—ଦେ. କି—ଅଲସ ଭାଙ୍ଗିବା (ଦେଖ)

Ālasya menṭāibh Ālasa bhāṅgibh (See)

ଅଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ.—୧ । ହୋଧ—1 Anger

୨ । ଅସନ୍ତୋଷ—2 Dissatisfaction; displeasure.

ବୈଦେ. କ ଅରଣ୍ୟ)—ଅଲ୍ (ଦେଖ)

Āllā (See)

ଅଲ୍ ଅଲ୍ କରିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଶାହୁ ଶାହୁବୋଲ୍ ଭାବ

Āllā āllā karibh ପକାଇବା—To utter God save

ଆନାଆନାକରା me' in distress; to utter

ଆଳାଆଳାକରା cry of distress or despair.

୨ । ପାଟ ଖଜି ମାରିଯିବା—Not to be able to

utter words clearly owing to fear or lassitude.

୩ । ଅତି କାନ୍ତର ବା କ୍ଳାନ୍ତ ହେବା—

3 To be jaded or spent up or worn out.

ଅଲ୍ ଅଲ୍ ହେବା—ଦେ. କି.—ଅଲ୍ ଅଲ୍ କରିବା (ଦେଖ)

Āllā āllā hebh Āllā āllā karibh (See)

ଆନାଆନାହସ୍ୟା

ଆଳାଆଳାହୋନା

ଅଲ୍—ପ୍ରା. କ (ସ. ଅଲ୍ଲାଦ)—ଅଲ୍ଲାଦ—Joy.

Ālād

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲ୍ଲାଦିତ)—ଅଲ୍ଲାଦିତ—Delighted.

ଅଲ୍—ସଂ. କ. (ଅ=ସମ୍ପାଦ୍ ଓ ଲ ଧାତୁ=କଳନ କରିବା +

Ālāna ଅଧକରଣ ଅନ)—୧ । ଗଜକବଳ ସ୍ତମ୍ଭ—

1. Post to which an elephant is tied.

୨ । (+କରଣ ଅନ)—ଗଜକବଳ ରଜ୍ଜୁ—

2. Tether of an elephant; rope for tying an elephant.

୩ । (+ଭାବ ଅନ)—କଳନ—3. Bond; tying.

ଅଲ୍—ସଂ. କ. (ଅ=ସମ୍ପାଦ୍, ପରସ୍ପର+ଲ୍ ଧାତୁ=କହିବା +

Ālāpa ଭାବ. ଅ)—୧ । କଥୋପକଥନ; ସମ୍ବାସନ; କଥାବାର୍ତ୍ତା—

1. Talk; discourse; conversation.

୨ । ଉଚ୍ଚାରଣ—2. Spelling; uttering.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାଦିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଉ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

୩ । ପରିଚୟ; କଥାବାଣୀ ଦେବାଦ୍ୱାରା ପରିଚୟ—

3. Acquaintance by means of talk

୪ । ସଙ୍ଗୀତରେ ସ୍ୱର ଉଚ୍ଚାରଣ—

4 Utterance of a musical air.

ଦେ. ବି—୧ । ସଭାକ; କଥାଭାଷା ଦେବା ଭଳ ପ୍ରଣୟ—

1 Friendship; speaking terms

୨ । ନାଟୁଆମାନେ ମୁହଁରେ ସଙ୍ଗୀତ ବୋଲିବା ସମୟରେ ହାତ ଦ୍ୱାରା କରୁଥିବା ଭଙ୍ଗୀ—2. The manual expression used by dancers to make the meaning of songs explicit to the audience.

୩ । ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ବଜାଇବା—

3 Playing on a musical instrument

ପଦ୍ମହସନ କଣା ନ ଥିଲା ମୋତେ ବାଣୀ

ଅଳାପେ ଲଗାଇଲୁ ଗେଲେ ଲୟ । ବିବସୂର୍ଯ୍ୟ କବିତା ।

ଅଲପନ—ସଂ. ବି (ଅ + ଲପି ଧାତୁ = କଥା କହିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Ālāpana

୧ । ଅଲପ (ଦେଖ)

1. Ālāpa (See)

୨ । ସ୍ତୁତିବାଚନ—2. Felicitation

ଅଲପନା—ସଂ. ବି. (ଅଲପନ + ଅ)—ଅଲପନ (ଦେଖ)

Ālāpanā

Ālāpana (See)

ଅଲପପରିଚୟ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ରବ୍ୟ; ଅଲପ + ପରିଚୟ)—

Ālāpaparichaya ୧ । ଜାନ୍‌ପରିଚୟ, ଜଣାଶୁଣା; ଦେଖା-

ଶୁଣା—1. Acquaintance

୨ । ଘନସ୍ୱ ପରିଚୟ—2. Familiarity.

ଅଲପିଥ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵୀ (ସଂ. ଅଲପି)—

Ālāpīṭh ୧ । ଅଲପପ୍ରିୟ—1. Fond of conversation;

ଅଳାପେ sociable.

ଆଳାପି ୨ । ଗଳ୍ପପ୍ରିୟ—2. Chatting; communi-
cative

୩ । ପରିଚିତ—3. Acquainted; familiar;

being on talking terms with.

ଅଲପିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. (ସଂ. ଅଲପ)—

Ālāpibā ୧ । କହିବା—1. To speak.

ଅଲକ ଅଲପି ଗୁଳି ଦେଉଥିଲା ପ୍ରଭ ପବରେ ବେଳେପକ୍ଷ ।

ବିବସୂର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ଗାଇବା—To sing.

ଅଳାପିଲେ ମଙ୍ଗଳ ଗୀତକୁ ପ୍ରମୋଦରେ—କୃଷ୍ଣବିଂହ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

୩ । କଥାବାଣୀ ଦେବା; କଥୋପକଥନ କରିବା—

3. To talk; to discourse.

ଗୁଣ୍ଡାମାଳେ ବସନ୍ତ ଗା କରୁଛୁ ସୁନ୍ଦର,

ଆସନ୍ତୁ ଦଳେ ଦଳେ ଅଳାପି ମଧୁରେ—ରାଧାନାଥ. ନୃସିଂହ ।

ଅଲପି—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ଲପି ଧାତୁ = କଥା କହିବା + କର୍ତ୍ତୃ.

Ālāpī

ଇନ୍)—୧ । ଅଲପପ୍ରିୟ—1. Sociable.

୨ । ଗଳ୍ପପ୍ରିୟ; ଗପଜ୍ଞ—2 Talkative.

ଦେ. ବିଶ—ଅଲପିଥ (ଦେଖ)—Ālāpīṭh (See)

ଅଲବୁ—ସଂ. ବି. (ଅଲବୁ + ବା. ଅ; ନିପାତନ)—ଲଭୁ; ଭୂମି—

Ālābu

White pumpkin.

ଅଲବୁ—ସଂ. ବି—ଅଲବୁ (ଦେଖ)

Ālābū

Ālābu (See)

ଅଲି—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଲ ଧାତୁ = ଚୁଷିତ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—

Āli

୧ । ଭୃମର; ଭୃଷ୍ମର—1. The black bee.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ; ବୃଷ୍ଟିକ—The scorpion.

୩ । ବିଷ୍ଣୁରାଶି—3. The eighth solar house in astronomy; Scorpio.

ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ—୧ । ସଖୀ; ରାଶି ବା ଭଦ୍ରକନ୍ୟାମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗିନୀ—1. A lady's female-friend or companion.

୨ । ଯୁବତୀ ଶ୍ଵୀ—2. Young woman.

୩ । ଶ୍ରେଣୀ; ଧାଡ଼ି—3. Line.

୪ । ହିଡ଼; ହୁଡ଼ା—

4 A ridge of earth dividing fields.

୫ । ବଂଶ—5 Race or family.

୬ । ସେତୁ; ବନ୍ଧ—6. Dam.

୭ । ସମୂହ—7 Group; assemblage.

ସଂ. ବିଶ—ଶୁବାକ୍ରନ୍ତକରଣ; ସରଳହୃଦୟ—

Frank; sincere.

ଦେ. ବି. (ନାମ)—୧ । କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳସ୍ଥ ଜମି-

ଆଳ

ଦା. ରା. ରାଜ୍ୟବିଶେଷ—1. The estate of Aul in

ଆଡ଼ି

the district of Cuttack.

୨ । ଏକ ଜାତୀୟ ଲମ୍ବମୁହାଁ ଅବାଦିଆ ମାଛ; ଅଳି ମାଛ—

2. A kind of scaleless fish with big snout.

ଅଲି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ବାଟ ବା ମାଟି ଖେଳରେ ଧାଡ଼ି ଦୋଇ

Āli

ରଖା ଯାଇଥିବା ବାଟରେ ବିପକ୍ଷ ପ୍ରେରିତ ବାଟେ ପ୍ରଥମ

ବାଜିବା ଅଘାତ—The first stroke of the

adversary's marble on one of the marbles kept on a line.

ଅଲିଆ—ଦେ. ଅ. (ଜାହାଜିଆ ଶବ୍ଦ)—ପାଲ ଏକାବେଳେକେ ଉଠାଇ

Āliā

ଦେବାର ପ୍ରୟୋଜନ ହେଲେ ନାହିଁମାନେ ଏ ଶବ୍ଦ

ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି—(Nautical) Lift up the

sail fully.

ଅଲିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ମଫସଲିଆ; ନିର୍ବିକିଆ; ଡ଼ିଲ୍ଲୁ; ଅଚତୁର; ଯେ

Āliā

ଗୁଲ୍‌ବ ଚତୁର ନୁହେ—1 Foolish; stupid.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ସୂଚକ ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତି ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଦର୍ଶ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତି ଦେଖି ଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଖାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଖାଉ' ଖୋଜିବ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଖୋଜିବ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବ; 'ଅଲବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବନ୍ଧ ଦେଖିବେ

[ଦ୍ର—ଅଳ ନଦୀକନ୍ଥ ଓ ଜୁଆରଥା ରଜ୍ୟ ଥିବାରୁ ଏହା ପୂର୍ବେ ମୋଗଲବନ୍ଦୀର ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସହଜଗମ୍ୟ ନ ଥିଲା । ମୋଗଲବନ୍ଦୀ ଲୋକେ ଅଳ ରଜ୍ୟରେ କରୁଥିବା ବହୁମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କୃତଚ୍ଚ ଦେଖା କରନ୍ତି ଓ ଅଳର ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ସହରକୁ କୃତଚ୍ଚ ଆସନ୍ତି । ଏପରି ସ୍ଥଳରେ ଦୂରଦେଶୀୟ, ଦୂରସମ୍ପର୍କୀୟ, ମଫସଲ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କୁ ମୋଗଲବନ୍ଦୀର ଲୋକେ 'ଅଳଅ' କହନ୍ତି ।]

୨ । ଦୂରଦେଶୀୟ—2. Belonging to or inhabiting a far off place.

ଅଳଅ ଲୋକରେ ବାସିଆ ବେ—ଭଗ ।

୩ । ଅଳ ରଜ୍ୟ—3. Belonging to the estate of Aul.

୪ । ଅଲେଇ (ଦେଖ)—4. Ālei See)

ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ହାଟୁଆ ଶୁଦ୍ରଜାତିବିଶେଷ—

A class of Sūdras.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ପାଣିଅଛୁଅଁ ଶୁଦ୍ରଜାତିବିଶେଷ—

A class of untouchable Sūdras.

ଅଳଅସ୍ଥା—ଦେ. ବି.—ସମ୍ପତ୍ତି (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—

Ālīasthā Property.

ଅଲିଙ୍ଗନ—ସଂ. ବି. (ଅ = ବିଶେଷଭାବରେ + ଲିଙ୍ଗ ଧାତୁ = ମିଳନ)

Ālīngana କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—ଅଶ୍ଳେଷ; ଅଙ୍ଗମିଳନ;

(ଅଲିଙ୍ଗିତ—ବିଶ) ଲୁଣ୍ଠାଲୁଣ୍ଠି; ଲୁଣ୍ଠି ଅଲୁଣ୍ଠେଇ; କୋଳାକୋଳ—

Act of embracing; embrace; hugging.

ଅଲିଙ୍ଗିତ—ସ. ବିଶ. (ଅ + ଲିଙ୍ଗ ଧାତୁ + କର୍ମ ତ)—ଅଶ୍ଳେଷ;

Ālīngita ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଲିଙ୍ଗନ କରେ ବା ଲୁଣ୍ଠାଏ;

(ଅଲିଙ୍ଗନ—ବି) ପରିବବ —Embraced; hugged.

ଅଲିଙ୍ଗିବା—କ୍ରି. ପଦ୍ୟ. (ସଂ. ଅଲିଙ୍ଗନ)—କୋଳାଗ୍ରତ କରିବା;

Ālīngibā ଲୁଣ୍ଠାଇବା; ଅଲିଙ୍ଗନ କରିବା—

To embrace; to hug

ଅଲିଙ୍ଗିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥର ସର୍ବାଙ୍ଗି କରେ—ମଧ୍ୟସ୍ଥାନ. ଶରମାଳା ।

ଅଲିଙ୍ଗ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଲିଙ୍ଗ ଧାତୁ = ଅଲିଙ୍ଗନ କରିବା +

Ālīngya କର୍ମ. ଯ)— ଅଶ୍ଳେଷଣୀୟ; ଅଲିଙ୍ଗିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—

Fit to be embraced.

ସ. ବି —ଗୋସୁତାକାର ମୃଦଙ୍ଗ (ମଝି ମୋଟ ଓ ଦୁଇ ମୁହଁ

ସରୁ)—A kind of drum (ends small

and middle large)

ଅଲିଜା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—(ପୋଖରୀର ପାଣି ଗୋଳ ହେଲେ ବମ୍ବା ମାଛ

Ālijā debā ବହୁଳଗଲେ ମାଛମାନେ) ହାଲିଆ ହୋଇ ଜଳାଶୟ

ଆଡ଼ିଆସା— କୁଲରେ ଅଭିଜି ଯିବା—(said of fishes) To

come and take shelter in the shore of a tank.

ଅଲପଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଳାପନା; ବର ପକ୍ଷଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କନ୍ୟା-

Ālipanā ପକ୍ଷୀୟଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଅଳାପ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶିଥିପିଅ

ହେବାକୁ)—୧ । ବିବାହରେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କର ହାତ-

ଗଣ୍ଡି ପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ବରଯାତ୍ରୀ ଓ କନ୍ୟାପକ୍ଷୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି-

ମାନଙ୍କର ଖାଇବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀ—

1. Materials of luncheon given after the arrival of the bridegroom's party at the bride's house.

୨ । ବରଯାତ୍ରୀମାନେ କନ୍ୟାଗୃହରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ

ଉତ୍ତମ ପକ୍ଷ ଏକତ୍ର ବସି ଖାଇବା ପ୍ରଥମ ଜଳଯୋଗ—

2. Refreshment or luncheon given at the house of the bride on arrival of the bridegroom before the marriage-knot is tied.

[ଦ୍ର—ଉପନୟନ ଉତ୍ସବରେ ମଧ୍ୟ ଜଳଯୋଗକୁ ଅଳପଣା କହନ୍ତି ।]

ଅଲପନା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅରମ୍ଭନ)—ଲିପାପୋଷ୍ଟ, ଚିତ୍ରଣ; କାନ୍ଥ

Ālipanā ଅବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟୟିତା ଚିତ୍ରା; ହୋଟ ବ୍ୟୟିତା—

ଆଲିପନା The painting of floors or walls of a

house or altar with pigment

of rice powder or lime on festive

occasions.

ଅଲପୁଅ ମାଲପୁଅ—ଦେ. ସବ୍‌ନାମ—ସେ ଇଚ୍ଛା ସେ; ଗୁଣାଶାଫ—

Ālipua mālipua Any one and every one.

ଆଲିପୋ ଆଲିପୋ

ଅଲିମାଲିକା—ଦେ. ବି—ଏଣୁ ତେଣୁ ବାଜେ ବସ୍ତୁମାନ—

Ālimālikā Miscellaneous articles; miscella-

neous articles; miscellaneous

ପଦ୍ୟମେଳ

ଅଲିମ୍ପାନ—ସ. ବି. (ଅ + ଲିମ୍ପ ଧାତୁ = ଲେପିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Ālimpana ଅଲପନା (ଦେଖ)

Ālipanā (See)

ଅଲିମ୍ପାନା—ସ. ବି—ଅଲିମ୍ପାନ (ଦେଖ)

Ālimpanā Ālimpana (See)

ଅଲି—ସ. ବି. ପୁଂ ଓ ଶ୍ଵି—ଅଳ (ଦେଖ)

Ālī Ālī (See)

ଅଲିଡ଼ା—ସ. ବିଶ. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଲିଡ଼ ଧାତୁ = ଚାଟିବା + କର୍ମ ତ)—

Ālīṛḍha ୧ । ଉଚ୍ଛିତ; ଅସ୍ବାଦିତ; ଚଟା ହୋଇଥିବା—

1 Lapped or licked by the tongue; eaten.

୨ । ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ଶତ—2 Wounded by a weapon.

ସ. ବି. (+ ଲୁପ୍ତ. ତ)—ଶର ନିକ୍ଷେପ କରିବା ସମୟରେ

ବାମଜଞ୍ଜୁ ସଂକୋଚନ କରି ଡାହାଣ ଜଞ୍ଜୁ ଲମ୍ବାଇ

ଗରର ବସ୍ତିକାର ଆସନ ବିଶେଷ; ଗର ପୁରୁଷମାନଙ୍କର

ଉପବେଶନବିଶେଷ—An attitude of an arch

shooting with the right knee extended

and the left leg retracted.

୧	ର	ଉ	ର,ର	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାଞ୍ଜନ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ନ
୨	ର	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ଵେ	ଅକାଗନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଯ୍ୟ	ଇଅ	ଞ	ନ

ଅଲିନ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଲ ଧାତୁ = ଲିନ ଦେବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ତ) —

Ālina ୧ । ବ୍ୟାଘ୍ର—1. Suffused

୨ । ଲସ୍ତସ୍ତାପ୍ତ—2 Extinguished.

ଅଲିନକ—ସଂ. ବି. (ଅଲିନ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ କ, ଯାହା ଅର୍ଗ୍ଗ ସଂଯୋଗରେ

Ālinaka ଲିନ ଅର୍ଥାତ୍ ଦ୍ରବ୍ୟରୂପ ହୁଏ) — ରଙ୍ଗ ଧାତୁ; ଗଙ୍ଗା—
Tin.

ଅଲୁ—ସ ପ୍ରତ୍ୟୟ—ବିଶିଷ୍ଟାର୍ଥକ ଓ ଶୀଳାର୍ଥକ ଚିତ୍ତିତପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ

Ālu ବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ ଉକ୍ତ ଅର୍ଥରେ ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲଗେ—

A suffix added to nouns and meaning—
under the influence of and habituated to

(ଯଥା—ଶୀଳାର୍ଥକ; ଉତ୍ସାହ; ଲଜ୍ଜା; ଓ ନିଦ୍ରାକୁ ବିଶିଷ୍ଟାର୍ଥକ —
ହୃଦୟାଳୁ)

ସ. ବି—(ଅ + ଲୁ ଧାତୁ = ଛେଦନ କରିବା + କର୍ମ ଉ) —

୧ । ଲଳିତା; ଗଜ୍ଜ; ଶୁଦ୍ଧଜଳାଧାର; କଳସୀ; ଘଟି; ଘଡ଼ି; ଘଡ଼ା—1 A small water-jug

୨ । ପେଟକ—2 Owl.

୩ । ଚନ୍ଦ୍ର—3 The moon.

୪ । ଭେଳା—4 Improvised boat; raft.

ଓ. ଅଳୁ * । ଲତାବିଶେଷର ମାଂସଲ ଗୋଲ ବା କଣ୍ଡୁବର୍ତ୍ତ ଲମ୍ବ

ଆଳୁ ଖାଦ୍ୟ ମୂଳ; ଦେଶୀଅଳୁ, ଖମ୍ବୁଅଳୁ—5 Yam

ଆଳୁ; ଅରବୀ ଦେ. ବି—୧ । ବିଲତଅଳୁ; ଗୋଲଅଳୁ—

ତେ. ପେଣ୍ଡୁଲମୂଳ 1. Potato.

୨ । (ଅଳୁପକ ଗୋଲକାର ଯୋଗୁଁ) ଶୂନ୍ୟସଂଖ୍ୟା—

2. Zero.

ଅଲୁ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି—ଅଳୁ—Potato.

Ālu

ଅଲୁଅ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଲୋକ) — ୧ । ଅଲୋକ—

Ālua 1 Light

ଆଲୋ ୨ । ପ୍ରକାଶ—2 Exhibition; breaking up.

୩ । ଘାସ୍ତି—3 Lustre; radiance.

ଆଲୋ; ଆଞ୍ଜନୀ * । ଚନ୍ଦ୍ରପତାରେ ଉଠିବା ବ୍ରଣବିଶେଷ—

4. A boil on the eye-lashes; sty; Posthia

* । (ଶ୍ଳେଷୋକ୍ତି ବା ଇତରୋକ୍ତି) ଅନିଷ୍ଟ; ସାମାନ୍ୟସନ୍ଧି—

5. Slightest injury; slightest concern;
(used in slang).

(ଯଥା—ମୋର ତୁ ଅଲୁଅ କରିପକେଇବୁ ।)

ଅଲୁଅପକ—ସା. ବି. (ସ. ଅଲୋକପକ) — ଶୁକ୍ଳପକ—

Āluapakha The bright lunar fortnight.

ଅଲୁଅଳ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅଲୋଅଳ) — ପଶ୍ୟଅବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ଶୀତବସ୍ତ୍ର—

Āluāna Shawl or wrapper; winter garment
ଆଲୋଆନ made of wool.

ଅଳୁକା - ଦେ. ବି—୧ । ସୁଲୀଏ ଧାନଗଛକୁ ମୂଳରୁ କାଟି ଉଠୁଥିବା

Ālukā ମୂଳକଟା ଦୁଇବଡ଼ା ଗଛକୁ ପକ୍ଷେର ବିପକ୍ଷତ ଦିଗରୁ

ଗରଷାଇ ଧାନ କଟାଳମାନେ ଅଗକଟା ଧାନ ଗୋଷ୍ଠକୁ

ଯାହାହାରୁ ଦଳା ବାନ୍ଧନ୍ତି—1. Two bunches

of paddy-plants knotted into a

string by which the sheaves of

paddy are tied together

[ଦ୍ର—ହଳ ଯକ ଗୁଡ଼ସାମାର ଖଳାକୁ ବହୁନେଇ ସେଠାରେ

ଧାନକଟାଳମାନେ 'ମୁକୁଳ' ନେବା ସମୟରେ ଏହି 'ଅଳୁକା'କୁ

ଲଘୁ ସ୍ଵରୂପ ନିଅନ୍ତି ।]

୨ । କଲେଇ-ଗଦାର ଅଗରେ ଲେଉଟାଇ ବସାଇ ଦିଆଯାଇ

ଥିବା କଲେଇ ବିଡ଼ା—2. A sheaf of paddy

turned upside down and placed

upon a paddy rick,

ଅଳୁକୁଚିମାଳୁକୁଚି—ଦେ. ବି—ଅଳମାଳିକା (ଦେଖ)

Ālukuchimālūkuchi Ālimālūk (See)

ଅଳୁପିଣ୍ଡ—ଦେ. ବି—ଅଳୁର ମୂଳଭାଗ ଯହିଁରୁ ଗଜା ବାହାରେ ଓ

Ālupinda ପୋତିଲେ ଯହିଁରୁ ମାଝ ଉତ୍ତରକୁ ଅଳୁତେର ମାଡ଼େ—

The root-bulb of yam which is kept

for growing yams by putting it on

earth.

ଅଳୁପୁଅ—ଦେ. ବି—ଅଳୁମାଣ (ଦେଖ)

Ālupuā Ālumātrā (See)

ଅଳୁବାଣୀ—ସା. ବି—ଅଳୁମାଣ (ଦେଖ)

Ālubāṇī Ālumātrā (See)

ଅଲୁବାଲୁ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଅଲୁବାଲୁ) —

Ālubālu ୧ । ଅଲୁବାଲୁ; ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ; ଉଠୁକ୍ତ—

ଆଲୁଆଲୁ; ଏଲୋମେଲୋ 1 Disarranged, untied;

ଅଡ଼ବା dishevelled; disordered.

୨ । ଅସ୍ଵଦର; ଅଭୁଅ—2 Uncomely; unseemly.

ଅଳୁବାଳୁଅ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ବାଳବାଳୁଅ; ଅଧିକ କେଶସ୍ଵଳୁ—

Ālubāluā 1. Hairy; overgrown with hairs

ଆଲୁଆଲୁ ୨ । କେଶ ମୁକୁଳା ହୋଇଥିବା; ବାଳ ଅଭୁଅ ହୋଇ

ଅଡ଼ବା ମୁହଁ ଶୁରପାଖେ ପଡ଼ିଥିବା—

2. With dishevelled hair

ଅଳୁବାଳୁକା—ଦେ. ବି. (ସ. ଏଲବାଲୁକ) —

Ālubāluka ସୁଗନ୍ଧ ଔଷଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—

A herbarious medicine

ଆରମ୍ଭ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚିତ୍ରିତ ବୋଲିବେ ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାରେ ଓ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଲୁଗାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ବାଘ' ଓ ମିତରେ 'ବାଘ' ଗୋଟିକେ; 'ବୁଝ' ଓ ମିତରେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ଓ ପାଠରେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ଓ ପାଠରେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ଓ ପାଠରେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଅଳ୍ପବୃତ୍ତିକା—ଦେ. କି—୧ । ଅଜ୍ଞାତୁଅ ବୃତ୍ତିକା—

Ālu bujhibh 1. To understand wrongly.

୨ । ଅବଗୁର କରବା—2. To judge unjustly.

ଅଳ୍ପବୋଖାରୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଳ୍ପ ଓ ବୋଖାରୀ ଦେଶାଗତ)—

Ālubokhārā କାଶ୍ମୀର ଓ ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ତରୁ ବିଶେଷ ଏବଂ ଆଲୁବୋଧାରୀ କାଶ୍ମୀର ମେଢ଼ାକାଶ୍ମୀ ଅମୃତଲବଣେଷ—

आलुबुखारा A tree and its plum of acid taste (originally brought from Bokhara in Turkey); Prunus Communis.

ଅଳ୍ପମାତ୍ରା—ଦେ. ବି—ଅଳ୍ପଲତାର ଗଣ୍ଡିମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଅଣ୍ଡାକାର

Ālumātrā ଦ୍ରବ୍ୟ ଜନ୍ମେ—Small tubers of yam appearing in the creepers of yam.

ଅଳ୍ପମୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବି—ଅଳ୍ପପିଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Ālumundā Ālupinda (See)

ଅଳ୍ପରକାଲୁର—ଦେ. ବିଶ—ଅଳ୍ପରାଲୁ (ଦେଖ)

Ālurbālur Ālubālu (See)

ଅଳ୍ପରକାଲୁରିଆ—ଦେ. ବିଶ. ସଂ—୧ । ଅପରିଷ୍କୃତ—1. Unclean.

Ālurbāluriā ୨ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ; ବୈକଳ୍ୟ—

ଅଳ୍ପରକାଲୁରିଆ } ୩ 2. Unmethodical.

ଅଳ୍ପରକାଲୁରେଇ }

ଏଲୋମେଲୋ

ବେଟକ

ଅଳ୍ପଲାୟିତ—ସ. ବିଶ. (ଅ = ଲୁଲ ଧାତୁ = କମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା)

Ālulāyita ଧ. କର୍ମ. ତ)—ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ; ଅସଂଯତ; ମୁକୁଳା; ଏଣେ ତେଣେ ବିଛା ହୋଇ ଓଡ଼ୋଳିଥିବା—

Dishevelled; disordered; untied.

ଅଳ୍ପନ—ସ. ବିଶ (ଅ + ଲୁ ଧାତୁ = ଛେଦନ କରିବା + କର୍ମ. ତ)—

Ālūna ୧ । ଭିଷତକ୍ତିତ—Slightly torn.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Fully torn

ଅଲେକମ୍—ବୈଦେ. ଅ. (ଅ. ଅଲେକମ୍)—ମୁସଲମାନଙ୍କର 'ସଲାମ'

Ālekam ଶବ୍ଦର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର କାଶି ଶବ୍ଦ—A greeting made

in return to a Salam of a Mahomedan.

ଅଲେଖ୍ୟ—ସ. ବି. (ଅ = ସମ୍ପାଦ୍ ଧାତୁ = ଲେଖିବା + କର୍ମ. ତ)—

Ālekhyā ଯ)—୧ । ଚିତ୍ର; ଛବି—

1. A drawing; a painting.

୨ । ଚିତ୍ରପଟ—2 A picture.

୩ । ପ୍ରତିବିମ୍ବ—

3. Portrait; photograph; oil painting.

୪ । (+ ଲୁକ. ଅନ)—ଚିତ୍ରକରଣ—

4. Drawing; painting.

ସ. ବିଶ—୧ । ଲେଖନୀ—

1 Worth writing or mentioning.

୨ । ଚିତ୍ରର ଯୋଗ୍ୟ—

2 Fit to be put on the canvas.

ଅଲେଖ୍ୟଶେଷ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଲେଖ୍ୟଶି ଶେଷ

Ālekhyasēsha ଯାହାର)—ଚିତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ; ମୃତ—

(ଅଲେଖ୍ୟଶେଷା—ଶ୍ଳୀ) Remaining or living in picture only; dead.

ଅଲେପ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଲପ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Ālepa ୧ । ଲିପିବା; ବୋଳବା—1 Smearing.

୨ । ମଲମ—2. Ointment

ଅଲେପନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଲପ୍ ଧାତୁ = ଲେପିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Ālepana ଅଲେପ (ଦେଖ)—Ālepa (See)

ଅଲେପିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ଉତ୍ତମରୂପେ + ଲପ ଧାତୁ ଶେକ୍ତ; ଲେପି

Ālepita ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—ଲିପାପୋଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା (କାନ୍ଥ

ଅଦି)—Smeared or washed with a layer of lime or cow-dung (walls and

floors).

ଅଲେପିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅଲେପନ)—ଲେପନ କରିବା; ଚାକିବା;

Ālepibā ବୋଳବା; ଉପରେ ବୋଳ ଦେବା—To paint or

ଆଲେପା wash (walls and floors); to put a

layer upon.

ଅଲୋ—ଦେ. ଅ. (ପ୍ରା. ହଲ)—ପରିଚିତ ଶ୍ଳୀଲେଖ ପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନ—

Ālo Oh ! (addressed to females with whom

ଏକା one is familiar.)

ଅଲୋ ପାମର ତାଙ୍କୁ ଦେଲୁ ତୁ ସହାର—କୁଷ୍ଠସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ପ୍ରାଦେ. ବି. (ମେଢ଼ିମାସୁର; କଂ. ଅଲୋ)—ଅଲୁଅ; ଅଲୋକ—

Light.

ଅଲୋକ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ପାଦ୍ ଧାତୁ = ଶୁଦ୍ଧି ପାଇବା +

Āloka ଭାବ. ଅ)—୧ । ଗାନ୍ଧି; ଅଲୁଅ—

1. Light, lustre.

୨ । ଦର୍ଶନ; ଦେଖିବା—2 Sight; vision.

ଯଦ୍ ମେଘାଲୋକେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଅନ୍ତର; ମୈଥୁଳୀ ପ ଚନ୍ଦ୍ର କେକବତୀର ।

ରାଧାନାଥ. ଭଲକା ।

୩ । ଦୃଷ୍ଟିପଥ—

3. Vision; ray of vision; line of sight.

୪ । ପ୍ରକାଶ—

4. Bursting forth of a light.

୫ । ଜୟଧ୍ୱଜ—

5. A shout or cry of victory; war-cry.

୬ । ସୁଭି; କବିଭାଷଣ—

6. A panegyric; a bard's song.

୭ । ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି—7. Eye-sight.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୮ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସଭ୍ୟତା; ଜ୍ଞାନ —

8. Civilisation; learning; knowledge

୧୦. ଚ—ପ୍ରଦୀପ—Lamp

ଅଲୋକଚିତ୍ର—୧୦. ଚ. (ଲଂସ୍ୱରାନ୍ତୁ ଅନୁବାଦ, ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Ālokachitra ୧ । ବାସସ୍କୋପ—1. Bioscope.

୨ । ଫଟୋଗ୍ରାଫ—2. Photograph

ଅଲୋକଜନିତସ୍ଥିତିଗତି—୧୦. ଚ. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Ālokajanitasthitigati ୧ । ଉଦ୍‌ଭିଦାନଙ୍କର ସେହି ଅଙ୍ଗକୁ ବଢ଼ିବାର ଗୁଣ—

Heliotropism

[ଦ୍ର—ସେହି ଅଙ୍ଗ ଶରୀର ପଡ଼େ ଗଲେ ସେହି ଅଙ୍ଗକୁ ଜାଲ ପଡ଼ି ବିସ୍ତାରକରେ ।]

ଅଲୋକନ—୧୦. ଚ. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଲୋଚ ଧାତୁ = ଦେଖି ପାଇବା)—

Ālokana ୧ । ଦୃଷ୍ଟି; ଦର୍ଶନ; ଦେଖିବା—

1 Seeing, sight; looking.

୨ । (ଅ + ଲୋଚ ଧାତୁ = ଦେଖାଇବା + ଭାବ. ଅନ)—

ଦେଖାଇବା—2. Showing.

ଅଲୋକପକ୍ଷ—୧୦. ଚ. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଅଲୋକଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ)—

Ālokapaksha ୧ । ମାସର ଚନ୍ଦ୍ରପକ୍ଷ; ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ—The bright fortnight of the lunar month.

ଅଲୋକପ୍ରାପ୍ତ—୧୦. ଚ. (୨ୟା ଚତୁ. ଅଲୋକ + ପ୍ରାପ୍ତ)—

Ālokaprapta ୧ । ଅଲୋକ ପାଇଥିବା—

1. Lighted; illuminated.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ—ସଭ୍ୟ—2. Civilised.

ରୂପେ ସେ ଅଲୋକପ୍ରାପ୍ତ ମୁହଁ ଅଭାବ

କିନ୍ତୁ ଯଦି । ରୂପେଯାକ କାନ୍ଧରେ ଓଡ଼ିଆ । ଫଳାମେ ଦୁନି । ଉତ୍କଳପ୍ରମଣ ।

୩ । ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ—3. Learned; educated

ଅଲୋକବର୍ତ୍ତିକା—୧୦. ଚ. (ସେହି ବତି ବା ଶଳତାରେ ଅଲୁଅ ଲାଗେ;)

Ālokabarttika ୧ । ଲମ୍ପ ଲାଇକ—Lamp wick; wick which is lighted.

ଅଲୋକବିଜ୍ଞାନ—୧୦. ଚ. (ସେହି ବିଜ୍ଞାନରୁ ଅଲୋକ ଓ ଦୃଷ୍ଟି ଅବ)

Āloka bijñāna ୧ । ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ ହୁଏ—

Optics; the science of light.

ଅଲୋକସ୍ତମ୍ଭ—୧୦. ଚ. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଅଲୋକ ଯୁକ୍ତ ସ୍ତମ୍ଭ; ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Ālokastambha ୧ । ସମୁଦ୍ରରେ ଜାହାଜମାନଙ୍କୁ ଗୁରୁତ୍ୱେ ବାଟ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ବ୍ଲାପ ବା ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳରେ ଉଚ୍ଚସ୍ତମ୍ଭ ଉପରେ ବସି ଯାଇଥିବା ଉଚ୍ଚ ଅଲୋକ—

1. Light-house.

୨ । ପଥକକୁ ଗୁରୁତ୍ୱେ ବାଟ ଦେଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ସ୍ତମ୍ଭରେ

ସେହି ଶମ୍ଭ ଉପରେ ଅଲୋକମାନ ବସିଯାଇ ଥାଏ—

2. Lamp-post

୩ । ଉତ୍ତର ମେରୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କଟକରେ ଉତ୍ତ ମାସ ଗୁରୁ

ଦେଖିଥିବା ସମୟରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଦେଖି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ବଳ ଅଲୋକମାଳା ଆକାଶରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର

ହୁଏ; ଉଦ୍‌ଭିଦାନଙ୍କର—3. Aurora borealis.

ଅଲୋକିତ—୧୦. ଚ. (ଅ + ଲୋଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Ālokita ୧ । ପ୍ରଦୀପ; ଅଲୋକଦିଆଯାଇଥିବା—

1 Lighted; illuminated.

୨ । ଦୃଷ୍ଟ—2. Viewed; seen

ଅଲୋଚନ—୧୦. ଚ. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଲୋଚ ଧାତୁ = ଦେଖିବା)—

Ālochana ୧ । ଦୃଷ୍ଟି; ଦର୍ଶନ; ଦେଖିବା—

ଅଲୋଚ୍ୟ; ଅଲୋଚିତ { ବିଶ ୧ । ବିଚାର କରଣ—

ଅଲୋଚନାସ୍ତମ୍ଭ { ବିଶ ୧ । ବିଚାର କରଣ—

1 Consideration; deliberation.

୨ । ଅନୁଶୀଳନ; ଚର୍ଚ୍ଚା—2. Reviewing; cultivation of science; study.

୩ । ଚେତନ—3. Investigation.

୪ । ଅନୋଚନ—4. Agitation; consideration.

୫ । ଚର୍ଚ୍ଚିତର୍କ କରଣ—5. Dissension.

୬ । ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ—

6. Remark; comment; criticism.

୭ । ପରୀକ୍ଷା—

7 Examination; looking into.

୧୦. ଅ—ଲୋଚନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—Upto the eyes.

ଅଲୋଚନା—୧୦. ଚ. (ଦେଖ)

Ālochanā

Ālochana (See)

ଅଲୋଚିତ—୧୦. ଚ. (ଅ + ଲୋଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Ālochita ୧ । ଅନୁଶୀଳିତ—1. Reviewed; cultivated; studied.

୨ । ଅନୋଚିତ—2. Criticised; considered.

୩ । ପରୀକ୍ଷିତ—3 Examined; investigated.

ଅଲୋଚ୍ୟ—୧୦. ଚ. (ଅ + ଲୋଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Ālochya ୧ । ବିଚାର ଯୋଗ୍ୟ—1 Fit to be considered; deserving consideration.

୨ । ବିଚାରଧୀନ—2. Under consideration

ଅଲୋଚନ—୧୦. ଚ. (ଅ + ଲୁଚ ଧାତୁ = ଘୁଞ୍ଚିବା କରଣ + ଭାବ. ଅନ)—

Āloddana ୧ । ଅବର୍ତ୍ତନ; ଅଭିଷେକ; ଘାଣ୍ଟିବା—

(ଅଲୋଚନ—ବିଶ) 1. Stirring or turning a thing round.

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ପୂଜାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏ ଚିହ୍ନ ଅଛି ଓ ମାତା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅଛି ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ଦେବେ ଚିହ୍ନ ବରଜୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଦେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶରେ ନ ଚିହ୍ନିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶେ ଚିହ୍ନିବ ଏପରିକି ଏ ବା ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଦେବେ ଯଥା — 'ବା' ନ ଚିହ୍ନିଲେ 'ବା' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ନ ଚିହ୍ନିଲେ 'ବ' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ବ' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ବ' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ବ' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ବ' ଗୋଟିଏ ।

୨ । ସମ୍ମିଳନ—2. Mixing up.

୩ । ଅଲ୍ଲେଡ଼ି; ଉତ୍ତେଜ; ବହୁତ ଚକ୍ର—

3. Agitation; a thorough discussion

୪ । ମନ୍ତ୍ରଣ—4. Churning.

ଅଲ୍ଲେଡ଼ି—୧. ବିଶ. (ଅ + ଲୁଡ଼ି ଧାତୁ = ହଲୁଡ଼ି କରବା + କର୍ମ. ଇ)—

Ālordita

୧ । ମସ୍ତକ; ମର୍ଦ୍ଦିତ—1. Stirred up; pressed.

୨ । ସମ୍ମିଳିତ—2. Mixed up.

୩ । ଅଲ୍ଲେଡ଼ି—

3. Discussed; examined; agitated

ଅଲ୍ଲେଡ଼ିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅଲ୍ଲେଡ଼ି)—

Ālordibā ୧ । ମନ୍ତ୍ରଣ କରବା; ଅବର୍ତ୍ତନ କରବା—

1. To stir or turn a thing round.

କେତେ ସମ୍ପଦ କେତେ ଚିହ୍ନିତ ବା

ଅଲ୍ଲେଡ଼ିଲେ ଗୋଟିଏ ଶୁଣି ଗଲ ଗଲ । ସାଧାରଣ, ଚଳିବା ।

୨ । ଅଲ୍ଲେଡ଼ିବା କରବା—2. To discuss

ଅଲ୍ଲେମୟ—ଦେ. ପଦ୍ୟ ବିଶ. (ସଂ. ଅଲ୍ଲେମୟ)—

Ālomaya ୧ । ଅଲ୍ଲେମୟ—1. Full of light.

ଆଲୋମୟ ୨ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ; ଜଳଜଳ—

୨. Shining; dazzling; bright.

ସୁନ୍ଦର ଚର୍ଚ୍ଚଣା ଗୋଟିଏ ଅଳ୍ପ ଶୋଭେ

ଗୁଣ୍ଡାମୟେ ବା ଦେହ ବିଶେଷ ଅଲ୍ଲେମୟେ । ପାଦାୟ, ବୃକ୍ଷ ହୃଦୟ ।

ଅଲ୍ଲେର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଲ୍ଲେର)—ଅଲ୍ଲେର—

Ālora Light; radiance

ଅଲ୍ଲେଲ—ସଂ. ବି. (ଅ = ଉତ୍ତେଜ + ଲେଳ = ଚଳିବା)—ଉତ୍ତେଜ ଚଳିବା—

Āloḷa Slightly moving

ଗ୍ରା. ବି. —ଅଲ୍ଲେର—Light.

ଗ୍ରା. ବିଶ. —ଅଲ୍ଲେମୟ—Dazzling; bright.

ଅଲ୍ଲେଲିବା—ଦେ. ବି. —ଗୋଟିଏ ପ୍ରକଟ କରବା—

Āloḷibā To display (one's) beauty.

ଚରଣେ ଶୁଭ୍ର ମୁଦେବ କରେ ଚରଣ ଗତ ଅଲ୍ଲେଲ ।

ପ୍ରାଚୀ—ରସବାସ୍ୟ ।

ଆଲ୍ଲା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଆଲ୍ଲାତାଲା)—ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଉତ୍ତରକୁ

Āllā ତାହାଙ୍କର ନାମ; ଉତ୍ତର, ଉତ୍ତରାଳ—Allah ! The

ଆଲା Lord of the Mahomedans; God of

ଆଲା the Koran.

ଆଲାତାଲା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଆଲା (ଦେଖ)

Āllātallā Āllā (See)

ଆଲାତାଲା—ବୈଦେ. ବି. (ଆରା)—ଆଲା (ଦେଖ)

Āllātallā Āllā (See)

ଆଲା ଭଜିବା—ଦେ. ବି. —୧ । ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଉତ୍ତରକୁ ନାମ

Āllā bhajibā କେବା—To utter the name of God

ଆଲାତାଲା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବସ୍ତୁ ଦେବା—

ଆଲାତାଲା 2. To be bewildered.

ଆଲାହାବାଦ—ବୈଦେ. ବି. (ନାମ)—(ଫା. ଲହାହାବାଦ—ଉତ୍ତରକୁ

Āllāhabād ନଗର)—ପ୍ରୟାଗ (ଦେଖ)

Prayāga (See)

ଆଲା ହୋ ଅକବର—ବୈଦେ. ଅ. (ଆ)—

Āllā ho Akbar

ଆଲା ହୋ ଅକବର (ଦେଖ)

Āllā ho-ākabar (See)

ଆଲା ହୋ ଅକବର—ବୈଦେ. ଅ. (ଆ)—ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର

Āllā ho Ākbar 'ଉତ୍ତର ବଡ଼ଲେକ' 'ଉତ୍ତର ଗମ୍ଭୀର କରବେ'

ଏହି ଅର୍ଥଲେଖକ ପ୍ରାର୍ଥନାତ୍ମକ ସମ୍ବୋଧନ—

The Mahomedan's cry, 'God is great'

ଆଶ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଆଶ—Hope

Āś

ଆଶ ବାଞ୍ଛା । ବୃତ୍ତା ବାଞ୍ଛା ତାହା ବାଞ୍ଛା—ବ୍ୟକ୍ତ ପ୍ରବଚନ ।

ଆଶକତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଆଶକତ)—୧ । କ୍ଳାନ୍ତ; ଶ୍ରାନ୍ତ—

Āśkata

1. Tired; languorous

ଅସାଧ ୨ । ଅଶକ୍ତ; ଅସମର୍ଥ—2. Incompetent; unable.

ଅସାଧି ୩ । ରୋଗ ପୂର୍ବରୁ ଜଡ଼ତା ବୋଧ କରୁଥିବା—

3. Feeling lazy before an attack of a

disease eg fever)

ଦେ. ବି.—୧ । କ୍ଳାନ୍ତ; ଶ୍ରାନ୍ତ—1; Languor;

weariness.

୨ । ରୋଗର ପୂର୍ବାଭିଷେକ ଜଡ଼ତା ଓ କ୍ଳାନ୍ତବୋଧ—

2. Indication of coming sickness; feel-

ing of laziness or langour which

overcomes a man before he is

attacked with a fit of disease

ଆଶକତ—ଗ୍ରା. ବି. —ଆଶକତ (ଦେଖ)

Āśkati

Āśkata (See)

ଆଶକତିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଆଶକତ (ଦେଖ)

Āśkatia

Āśkata (See)

ଆଶକତିଭା—ଦେ. ବି.—ଆଶକତିଭା (ଦେଖ)

Āśkateibā

Askateibā (See)

ଆଶପାଶ—ଦେ. ବିଶ.—ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—Adjoining.

Āśpās

ଦେ. ବି. ବିଶ.—୧ । ଆଶପାଶ; ନିକଟରେ—

ଆଶପାଶେ

1. Near by.

ଲଗାବଟମେ

୨ । ଗୁରୁପାଶରେ; ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ—

2. On all sides; all round.

ଆଶ୍ମାନ (ଲତ୍ୟାଦ)—ବୈଦେ. (ଆ.) ବି.—ଆଶ୍ମାନ (ଲତ୍ୟାଦ) (ଦେଖ)

Āśmān etc.

Āśmān. etc. (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅଶ୍ମାନି—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଅଶ୍ମାନି)—ଅଶ୍ମାନି (ଦେଖ)

Āsmāni ୧. ଅଶ୍ମାନି (ଦେଖ)

ଅଶ୍ମାନି—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଅଶ୍ମାନି)—ଅଶ୍ମାନି (ଦେଖ)

Āsmāni ୧. ଅଶ୍ମାନି (ଦେଖ)

ଅଶ୍ମ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ମ ଧାତୁ = ଭେଜନ କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

Āśa ୧. ଭୋଜନ (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ; ଯଥା—ପ୍ରାତଃ ଭୋଗ)—Meal used with other words e.g. morning meal and mid-day meal

୨. (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଭୋଜକ—One who eats, eater.

(ଯଥା—ଭୁକ୍ତାଣ; ଅଶ୍ମାଣ)

ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ମା)—୧. ଅଶ୍ମା—1 Hope.

୨. ଇଚ୍ଛା—2. Wish.

ବା ଜାଣି ଅରଜିତ ହାତ ନପ୍ରା ଅଶ୍ମ ।

ବୃଷ୍ଟିବି. ନୃ. ଭରତ ।

ଅଶ୍ମସନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶନ ଧାତୁ = କହିବା; ଇଚ୍ଛା କରିବା + ଭାବ. ଅନ) —

Āśamsana ୧. କଥନ, କହିବା—1. Speaking, report.

୨. ଅଶ୍ମା; ପ୍ରତ୍ୟାଶା—2 Hope.

୩. ଇଚ୍ଛା; ଅଭିଳାଷ—3 Desire.

୪. ସମ୍ଭାବନା—4. Likelihood

୫. ବିବରଣ—5 Description

ଅଶ୍ମସା—ସଂ. ବି. (ଅ + ସନ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ + ଆ) —

Āśamsā ଅଶ୍ମସନ (ଦେଖ)

Āśamsana (See)

ଭବସ୍ଥୁରକର୍ମର ଅଶ୍ମସା ଅଶ୍ମସା, ଶୁଣିଥିଲି ତୁମ୍ଭମୁଣ୍ଡ ପୁଣେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି. ବିଜୟାବତୀ ।

ଅଶ୍ମସିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସନ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —୧. କଥିତ—

Āśamsita 1 Spoken.

୨. ପ୍ରାର୍ଥନା—2 Prayed for

୩. ଅକାଂକ୍ଷିତ; ଇଚ୍ଛିତ—3. Wished for; desired.

୪. ଅଶ୍ମା କରାଯାଇଥିବା—4. Hoped for; expected.

ସଂ. ବି. (+ଭାବ. ତ)—୧. କଥନ—1. Speaking.

୨. ଇଚ୍ଛା—2. Desire

୩. ଅଶ୍ମା—Hope.

ଅଶ୍ମସିତା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅ + ସନ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ; ୧ମା. ୧ବ.) —

Āśamsitā ୧. ଅଭିଳାଷୀ; ଇଚ୍ଛୁକ—1 Desirous.

(ଅଶ୍ମସିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨. ପ୍ରାର୍ଥକ—2. Solicitous.

୩. କଥିତା—3. Speaking.

ଅଶ୍ମସୁ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ଅ + ସନ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Āśamsu ଅଶ୍ମସିତା (ଦେଖ)

Āśamsitā (See)

ଅଶକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶକ୍ ଧାତୁ = ପାରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —

Āśakta ସମର୍ଥ; ସମକ୍ଷମକ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ—Competent; able

ଅଶକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶକ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ତ) —୧. ସାମର୍ଥ୍ୟ;

Āśakti ଯୋଗ୍ୟତା—Ability; competence

ଅଶଙ୍କନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶଙ୍କ ଧାତୁ = ଭୟ କରିବା + କର୍ମ ଅନାପ) —

Āśaṅkāniya ୧. ଯାହାକୁ ଶଙ୍କା ବା ଭୟ କରାଯାଏ; ଅଶଙ୍କା

(ଅଶଙ୍କନୀୟ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଯୋଗ୍ୟ; ଅଶଙ୍କାସ୍ଥଳ—1 To be dreaded or feared.

୨. ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧେ ମନରେ ଅଶଙ୍କା ଜାତ ହୁଏ—

2 In respect of whom there may be apprehension.

ଅଶଙ୍କା—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ଭାବନା + ଶଙ୍କ ଧାତୁ = ଭ୍ରତ ହେବା + ଭାବ. ଅ)

Āśaṅkā + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ) = ୧. ଶାସ; ଭୟ; ବିଶେଷ ଭୟ—

1. Dread; apprehension; fear; alarm

୨. ସନ୍ଦେହ; ବିଚାର—2. Doubt; suspicion.

୩. ଅନିଶ୍ଚୟତା—3 Uncertainty

୪. ସଂକୋଚ—4. Hesitation; diffidence.

ଅଶଙ୍କିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶଙ୍କ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ, ବା ଅଶଙ୍କା +

Āśaṅkita ଜାତାର୍ଥେ ଇତ୍ୟାଦି) —୧. ଭ୍ରତ—1 Frightened; apprehensive

୨. (+କର୍ମ. ତ)—ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଅଶଙ୍କା ଜନ୍ମିଅଛି—

2. Apprehended; dreaded, feared.

ଅଶଙ୍କୟିତା—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅ + ଶଙ୍କୟିତା) —

Āśaṅkayitā ଯେ ଶଙ୍କା କରେ—Dreading; apprehending.

ଅଶମ୍ଭ—ସଂ. ଅ—ଅନନ୍ଦ—Delight.

Āśam [ଦ୍ର—ଭାଷାରେ ଏଥିର ବ୍ୟବହାର ମିଳେ ନାହିଁ]

ଅଶୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶା ଧାତୁ = ଶୟନ କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

Āśaya ୧. ଅଭିପ୍ରାୟ; ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—1. Intention; purport; object.

୨. ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—2 Aim.

୩. (+ ଅଧିକରଣ. ଅନ) — ୩. ଅଧାର; ଅଶୟ; ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—3 Receptacle

୪. ଗୁଣ—4. Feature; mode.

୫. ମନର ଗତି—5. Tendency

୬. ଅଭ୍ୟନ୍ତର—6 Inside; interior.

୭. ବିଭବ; ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ—7. Riches

୮. ପଶ୍ୟ ଗଛ—8. Jack tree.

୯. ମନ; ହୃଦୟ—9. Mind; heart

୧୦. ଚିନ୍ତା—10. Thought.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଗୋଟିରେ, ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚର୍ଚ୍ଚର ଉପସ୍ଥାନ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ପାଦ' ନ ମିଳେ 'ଗାନ୍ଧ' ଗୋଟିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳେ 'କଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାରେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ପଣ' ନ ପାରେ 'ଅକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ' ନ ପାରେ 'ଅଲକ୍ଷ' ଦେଖିବେ ।

ଅଶୟାର୍ଥ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଶୟ ବା ଅରପ୍ରାୟସ୍କୃତ ଅର୍ଥ)—
 Āsayārtha କୌଣସି ଶବ୍ଦ ବା ବାକ୍ୟର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟାର୍ଥ; ଅକ୍ଷରକ
 ବା ଶବ୍ଦ ଶକ୍ତି ଗତ ଅର୍ଥ ଛଡ଼ା ଲେଖକର ଗୁଡ଼ି ଅରପ୍ରାୟ-
 ସୂଚକ ଅର୍ଥ—The meaning aimed at
 (apart from the literal meaning);
 intended meaning.

ଅଶୟୋପମା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଶୟ ଯୁକ୍ତ ଉପମା)—
 Āsayopamā ଅର୍ଥଲଙ୍କାରବିଶେଷ ଯେଉଁଠାରେ ଅଶୟାର୍ଥ, ପୂର୍ଣ୍ଣ
 ଆଏ—A figure of speech.

ଯଥା—ମନେନ ଓଷ୍ଠ ରଦ ଗଣ୍ଡସ୍ତ ଚରୁକ,
 ଶ୍ରୁତିଦେଶ ବାସ ସ୍ତନ ପାଦ ପାଣି ନାକ
 ନାକ କାନ୍ଦି ମନା ସୁମାନ୍ୟରେ ପୂଜିତ
 ଶାବନ ସଙ୍ଗ ରଙ୍ଗୁ ବର୍ଣ୍ଣମା ମୋହୁତ ।
 ଅଭିମନ୍ୟୁ, ବରପୁତ୍ରକାମିନୀ ।

ଅଶର—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶ୍ଚ ଧାତୁ = ଚକ୍ଷ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
 Āsara ୧ । ଅଗ୍ନି—1 Fire.
 ୨ । ରାକ୍ଷସ—2. Demon
 ଅଶା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଚା (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଅଶ. ଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା + କର୍ତ୍ତୃ)
 Āśā ଅ + ଶ୍ଚା ଅ); ଯାହା ସନ୍ଦେହରେ ବ୍ୟାପେ—
 ୧ । ବାଞ୍ଛା; ଇଚ୍ଛା. ଧ୍ୟାନପୁଷ୍ପା—
 1. Hope; expectation; desire.
 ୨ । ଦିଗ—2. Quarter.
 ୩ । ଭରସା—3. Trust; confidence
 ୪ । ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କ କନ୍ୟା—4 One of the
 daughters of Dakshya Prajāpati.
 ବୈଦେ. ବି. (ଅ = ଅସା)—ଅଶାବାଦ୍ଧ (ଦେଖ)
 Āśābārdi (See)

ଅଶାନ୍ୱିତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ସଂ. (୩ୟା ଚରୁ, ଅଶା + ଅନ୍ୱିତ = ସୁକ୍ତ)—
 Āśānwita ଅଶାୟୁକ୍ତ; ଅଶା କରୁଥିବା—
 (ଅଶାନ୍ୱିତା—ଶ୍ଚା) Hopeful; expectant
 ଅଶାବଦ୍ଧ—ସଂ ବିଶ୍ଵ (୩ୟା ଚରୁ; ଅଶା + ବଦ୍ଧ = ଅଶାଦ୍ୱାର ଅବଦ୍ଧ)—
 Āśābaddha Detained by hope.
 ଅଶାବନ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ—୧ । (ରୂପକ; ଅଶା + ବନ୍ଧ)—ଅଶାବନ୍ଧକ
 Āśābandha ବନ୍ଧନ; ଭରସା; ଅଶାସ; ପ୍ରତ୍ୟାଶା—
 1. Bond of hope; confidence; hope;
 expectation.

୨ । (ଅଶା = ବିଶ୍ଵ + ବନ୍ଧ = ବନ୍ଧନ, ଯାହା ବିଶ୍ଵକୁ ଶୂନ୍ୟରେ
 ବାନ୍ଧେ,—ମାକଡ଼ିଆ ଜାଲ, ଲୁଗାତନ୍ତୁ—
 2 Spider's web; cobweb.

ଅଶାବର୍ଦ୍ଧା—ବୈଦେ. ବି (ଅ) = ଅଶାବାଦ୍ଧ ବାଦକ ପାଇକ—
 Āśābardh Mace-bearer.

ଅଶାବରୀ—ସଂ. ବି.—ବିବା ପ୍ରଥମ ପ୍ରହରରେ ଗେୟ ଗୁଣିବିଶେଷ
 Āśābarī ('ରାଗ' ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ) ଏହା ଚୈତ୍ତବରାଗର
 ଅସାବରୀ ଶ୍ଚା, ଏହାର ତୋଡ଼ି ଗୁଣ ସଙ୍ଗେ ମେଳ ଅଛି—
 असावरी Name of a musical mode.

ଅଶା ବଳାଭା—ଦେ. ଜି—୧ । (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ)
 Āśā balābhā ପ୍ରୟାସୀ ହେବା, ଅଶା କରିବା, ଅଶାନ୍ୱିତ ହେବା—
 आशावाधान To be bent on; to be intent on.
 आशालग्ना ପୂର୍ଣ୍ଣରାମ ସେ ବିନୁ ଶକ୍ତିସ୍ୱଳ୍ପେ ହୁଏ;
 ଶକ୍ତି ଦେଇ ତପରେ ବନାଇଲେ ଅଶା ।

ବିଷୟ ହିଁ ମହାଭରତ ।

୨ । ଲଲ୍ଲାସିତ ହେବା—2 To hanker after

ଅଶାବହ—ସଂ. ବି. (ଅଶା + ବହ. ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) = ପୂର୍ଣ୍ଣ—
 Āśābaha The sun.

ଅଶାବାଦ୍ଧ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଅସା + ଦେ. ବାଦ୍ଧ; ତୁଳ—ସଂ. ଅଶ୍ଵୟ)—
 Āśābārdi ୧ । ଯେଉଁ ଯଶ୍ଵି ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟ ଅପଣା ଶରୀରର
 ଭର ରଖି ଚାଲେ ବା ବସେ (ସେ ବାଦ୍ଧ ମୁଣ୍ଡରେ
 ଖଣ୍ଡେ ଆଡ଼ଧାରଣା ଆଏ । ତାକୁ କାଖତଳେ ଦେଇ
 ଶ୍ରେଣୀମାନେ ଚାଲନ୍ତି ଓ ବୈଶାଖୀମାନେ ତାକୁ କାଖତଳେ
 ରଖି ବସିବା ଅବସ୍ଥାରେ ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତି)—
 1 A kind of walking stick with a
 cross-beam on the top to lean upon
 while walking, used by lame men
 and hermits.

ଧନୁ କର ଅଶାବାଦ୍ଧ, ଗମିଲ ସାଧୁ ପଥ ମାଡ଼—
 ଭୁବନ—ପ୍ରମୋଦମୁଖ ।

୨ । ଗୁଜରାଟୀର ଦଣ୍ଡବିଶେଷ—2. Mace.

ଅଶାଭଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ଚା ଚରୁ; ଅଶା + ଭଙ୍ଗ = ଭଙ୍ଗିଯିବା)—
 Āśābhāṅga ନିରାଶ୍ୟ; ଅଶାଭଙ୍ଗ—
 Disappointment; defeat of hope.

ଅଶାଭରସା—ଦେ. ବି. (ପ୍ରାୟ ଏକାର୍ଥବାଚକ; ସହଚରଶବ୍ଦ)—କୌଣସି
 Āśābharasā ପ୍ରକାର ଅଶା—Any kind of hope.
 ଅଶାୟୀ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ (ଅଶା + ଯ. ଧାତୁ = ପାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)—
 Āśāyī ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ = ଅଶାବାନ୍; ଅଶାନ୍ୱିତ; ଅଶାୟୁକ୍ତ—
 (ଅଶାୟିନୀ—ଶ୍ଚା) Expectant, hoping; eagerly
 expecting, hopeful.

ଅଶାୟୀ ଭଲ-ଅଶା-ବିଶ୍ଵାସପାତ୍ର,
 ଗୁଣବନ ଶମତନ୍ତ୍ର ଭକ୍ତ କଣ୍ଠ ରବ । ଘଣ୍ଟାଧାର, ନଦୀଧାର ।

ଅଶାସନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଅଶାସନା)—ଅଶାସନା (ଦେଖ)
 Āśāsanā Āśwāsana (See)

ଅଶାସୋଠା—ବୈଦେ. ବି. (ସହଚର; ଅ. ଅସା + ସୋଠା)—ଗୁଜରାଟୀ
 Āśāsoṭhā ଗହଣରେ ଅନୁଭବକ ଦ୍ଵାରା ବାହୁର ଅଶାବାଦ୍ଧ ଓ
 ସୋଠାବାଦ୍ଧ ନାମକ ଗୁଜରାଟୀୟ; ଗୁଜରାଟୀ; ଗୁଜରାଟୀ—
 Two kinds of thick sticks carried as
 paraphernalia with great men.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଞ, ଷ	ଞ୍ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସ	ଷ	ଐ	ଉଅ	ଋ

[ଦ୍ର—ଅଶ୍ୱାର ମୁଣ୍ଡ ବଙ୍କା ଓ ମୋଟା ମାତ୍ର ସୋଠାର ମୁଣ୍ଡ ଦେହ ପରି ସମସ୍ତଳ ଓ ସିଧା ।]

ଅଶ୍ୱାସ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଅ+ଶାସ ଧାତୁ=ଶାସନ କରିବା; ଅଶୀବାଦ *Āśāsya* କରିବା+କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଅଶାଜନକ—

1. Hopeful.

୨ । ପ୍ରାର୍ଥନା—2. Desirable; hoped for

୩ । ଅଶୀବାଦସାଧ୍ୟ —3. To be wrought by good wishes or benediction.

ଅଶିତ—ସଂ. ବିଣ.—୧ । (ଅ+ଅଶ ଧାତୁ=ଖାଇବା+କର୍ମ. ତ)=
Āśita ଭୁକ୍ତ; ଭଜିତ; ଅଶିତ—1. Eaten; partaken

୨ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ଭୋଜନଦ୍ୱାରା ଭୁକ୍ତ—

2 Satisfied with the meal.

୩ । ଯେ ଖାଇଥାଏ—3 Having already taken food.

ସଂ. ବି. (+ଭାବ ତ)—୧ । ଭୋଜନ—1. Eating

୨ । ଭୃଷ୍ଟି—2. Satisfaction after meal.

ଅଶିତାଙ୍ଗବାନ—ସଂ. ବିଣ (ଅଶିତ=ଭୁକ୍ତ + ଗୋ=ଗୋରୁ + ଭନ. *Āśitaṅgabana* ପ୍ରାଚୀନ ଅର୍ଥରେ—ଯେଉଁଠାରେ ଗୋରୁ-

ମାନେ ଘାସ ଆଦି ଖାଇ ଚାନ୍ତି ଦୃଶ୍ୟ)—୧ । ଦୃଶ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଚର ଭୂମି—1. A grazing field full of grass.

୨ । ନୟାବାଦ ଗୋଚର; ପୂର୍ବ ଗୋରୁରାଣରୁ ଯେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା କ୍ଷେତ୍ର—2. A field formerly used for grazing.

ଅଶିନ—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଶ୍ୱିନ (ଦେଖ)

Āsina *Āświna* (See)

ଅଶିରଥ—ବୈଦେ. ବି (ନାମ)—ଅସୀଥ ମହାଦେବର ଭୂରାଣର ପ୍ରାଚୀନ

Āsirā ଦେଶବିଶେଷ — *Assyria*

[ଦ୍ର—ଏହା ପାରସ୍ୟ ଉପସାଗର କୂଳରେ; ଅଧୁନକ କାଳରେ ମେସୋପୋଟେମିଆ ଓ ଆର୍ମେନିଆ ନାମରେ ପରିଚିତ; ଏହା ଗ୍ରୀଷ୍ମଜନ୍ମର ଦୁଇ ଦିନର ବସ ପୂର୍ବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ।]

ଅଶିରପାଦ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ ଅଶୀବାଦ)—

Āsirapāda etc. ଅଶୀବାଦ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Āśirbāda etc. (See)

ଅଶିରୀୟ—ବୈଦେ. ବିଣ (ବାଇବଲ୍)—ଅଶିରଥ ଦେଶବାସୀ—

Āsirīya *Assyrian*.

ଅଶିଲିଖା—ଗ୍ରା. ବି.—ଅଶେଲେଖା (ଦେଖ)

Āśilishā *Āśelishā* (See)

ଅଶିଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶିଷ୍)—ଅଶୀବାଦ, କଲ୍ୟାଣ—

Āśisha Benediction; blessing.

ଅଶିସ୍ ଶିଖା ମୋତେ ସଦା ଏ ପୁଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଆଶିସ୍ ତୋର ଅଶିଷେ ପୁରୁ ମୋ ମନୋରଥ । ମଧୁସୂଦନ—ପଦ୍ମ ।

ଅଶିଷିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ ଅଶୀଷ୍)—ଅଶୀବାଦ କରିବା—

Āśishibā

To bless.

ଅଶିଷିଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାମୀ ସେ ପୁଣ୍ୟ ବରଣେ ।

ମଧୁସୂଦନ—ବାଳଗୋପାଳ ।

ଅଶୀ—ସଂ. ବି ଶ୍ରୀ (ଅ+ଅଶ୍ ଧାତୁ=ଭୋଜନ କରିବା+କରଣ.

Āśī କ୍ରିପ୍)—୧ । ସର୍ପଦିଙ୍କର ବିଷଦନ୍ତ—1 The fangs of a serpent.

୨ । ସର୍ପବିଷ—2 Serpents' venom

ଅଶୀଃ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ+ଶାସ ଧାତୁ=ଶୁଭକାଞ୍ଛା କରିବା+ଭାବ

Āśīh କ୍ରିପ୍ ୧ମା. ୧ ବଚନ)—

୧ । ଅଶୀବାଦ; (ପ୍ରଭୁଙ୍କଠାରେ) ଅନ୍ୟର ଶୁଭ ପ୍ରାର୍ଥନା; ମଙ୍ଗଳ ବାଞ୍ଛା—1 Blessing; benediction.

୨ । ପ୍ରାର୍ଥନା—2 Prayer

୩ । (+କରଣ. କ୍ରିପ୍)—ସର୍ପର ବିଷଦାନ୍ତ—

3 Fang of a serpent.

୪ । ବୃଦ୍ଧି ନାମକ ଔଷଧ—4 A rare herb

ସଂ. ବିଣ (+କର୍ତ୍ତୃ କ୍ରିପ୍)—ଅଶ୍ୱାସଯୁକ୍ତ—Consoling.

ଅଶୀବିଷ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅଶୀ=ବିଷଦାନ୍ତ + ବିଷ)—

Āśibisha ୧ । ସର୍ପ—1 Serpent.

କେ ଗୋଲେ ସୁରଜନ ସୁଖୀ ସୁଧା ଭୋଜନେ

ଅଶୀବିଷେ ରଖନ୍ତୁ ଶେଷ । ଅଭିମନ୍ୟୁ, ବହୁବ୍ରହ୍ମାମଣି ।

୨ । ବିଷଧର ସଞ୍ଜସ୍ତପ—2 Poisonous reptile.

ଅଶୀର୍ବାଦ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି—ଅଶୀବାଦ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Āśirpāda etc *Āśirbāda* etc (See)

ଅଶୀବାଚନ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଶୀର୍ବାଦ ବଚନ)—

Āśirbachana ଅଶୀବାଦ (ଦେଖ)

Āśirbāda (See)

ଅଶୀବାଦ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଅଶୀର୍ବାଦ+ବାଦ=କଥା)—

Āśirbāda ୧ । ଅଶିଷ ସ୍ତୁତି ବାକ୍ୟ; ମଙ୍ଗଳବାଦ; ଅନ୍ୟର

ମଙ୍ଗଳବାଞ୍ଛାପ୍ରକାଶ—1. Blessing; benediction.

୨ । ହୋମ ଯଜ୍ଞର କର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ ସମାପ୍ତ ହେଲାକୁ ସ୍ମରଣକରି ଓ ଉପସ୍ଥିତ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ବୋହୋକ୍ରମବଦ୍ଧୁ ଯେଉଁ ମଙ୍ଗଳବାଚନା ବାକ୍ୟ ବୋଲି ଯଜମାନର ମୁଣ୍ଡରେ ଅକ୍ଷତ ଗୁଡ଼ଳ ପକାନ୍ତି—2 Benedictory Vedic formulæ and sentences uttered by the priest and Brāhmanas while sprinkling rice on the head of the principal at the conclusion of Vedic rites.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ୱରାରେ ସ୍ୱପଦ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭାରେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବୋଧରେ ନ ଚିହ୍ନିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଶୋଭାବାଦ୍ୱେଷେ । ଯଥା :—
'ଗାଘ' ନ ଚିହ୍ନିତ 'ଗାଘ' ଶୋଭାଦେ; 'ବଧ' ନ ଚିହ୍ନିତ 'ବଧ' ଚେଷ୍ଟାଦେ; 'ବଧୁ' ନ ଚିହ୍ନିତ 'ବଧୁ' ଚେଷ୍ଟାଦେ; 'ଅଗା' ନ ଚିହ୍ନିତ 'ଅଗା' ଚେଷ୍ଟାଦେ; 'ଅଗା' ନ ଚିହ୍ନିତ 'ଅଗା' ଚେଷ୍ଟାଦେ ।

ଅଶୀବାଦକ—ସଂ. ବିଶ. ସୁଂ. (ଅଶିଷ୍ଟ+ବଦ୍ ଧାତୁ=କହିବା+କର୍ତ୍ତୃ
Āśirbādaka ଅକ)—ଯେ ଅଶୀବାଦ କରେ—

(ଅଶୀବାଦକା—ଶ୍ରୀ) One who blesses; blessing;
well-wisher.

ଅଶୀବାଦ କରବା—ଦେ. କି—ପରର ମଙ୍ଗଳ କାମନା ଉଚ୍ଚାରଣ କରବା—
Āśirbāda karibā To bless; to utter a blessing
ଆଶୀର୍ବାଦ କରା or benediction
ଅଶୀଷନା

ଅଶୀବାଦସର—ଦେ. ବି.—ପୁନର୍ବିବାହ, ଦ୍ୱିବିବାହ; ଦ୍ୱିବିବାହନ—
Āśirbādaghara ଉତ୍ସବ—The ceremony of
consummation of marriage

[ଚ—ଯେଉଁ ହିନ୍ଦୁସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ବାଲ୍ୟବିବାହ ପ୍ରଥା ପ୍ରଚଳିତ
ଅଳ୍ପ ସେମାନଙ୍କର ବିବାହ ପରେ ସ୍ୱାମୀ ଶ୍ରୀ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ରହନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀ ରତ୍ନମଣ୍ଡଳ ଦେବା ପରେ ଜ୍ୟୋତିଷ ମନ୍ତ୍ରରେ ଶୁଭ ଦିନ ଧରାଯାଇ
ଦୋମାଦ ମଙ୍ଗଳ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପରେ ସ୍ୱାମୀଶ୍ରୀଙ୍କର ମିଳନ ହୁଏ ।]

ଅଶୀବାଦ ଗୁଡ଼ିକ—ଦେ. ବି. (ସ. ଅଶୀବାଦ+ଚଣ୍ଡାଳ)—

Āśirbāda chāula ଦୋମ, ଯଜ୍ଞ, ବିବାହାଦି ମଙ୍ଗଳ ଅନୁଷ୍ଠାନ—
ମାନ ସମସ୍ତ ଦେବା ପରେ ପୁରୋହିତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ବେଦୋକ୍ତମନ୍ତ୍ରକୁ ଅଶୀବାଦନ ଉଚ୍ଚାରଣ
କରି ଯେଉଁ ଅନ୍ନତଳୁ କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ପକାନ୍ତି—
Consecrated rice which the priest
and other Brāhmanas sprinkle on
the head of the principal on the
completion of a Vedic rite.

ଅଶୀବାଦ ଦକ୍ଷିଣା—ସଂ. ବି.—ଶୁଭାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ଉପସ୍ଥିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ—
Āśirbāda dakshipā ମାନେ କର୍ମ ଶେଷରେ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ
ଅଶୀବାଦ କରି ତହିଁ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଦକ୍ଷିଣା ବା
ଅର୍ଥ ପାଆନ୍ତି—Cash presents received by
Brāhmanas at ceremonies for utter-
ing or chanting blessings on the
principal.

ଅଶୀବିଷ—ସଂ. ବି.—ଅଶୀବିଷ (ଦେଖ)

Āśirbisha Āśibisha (See)

ଅଶୀର୍—ସଂ. ବି.—ଅଶୀର୍ (ଦେଖ)

Āśis Āśih (See)

ଅଶୁ—ସଂ. କି. ବିଶ. (ଅଶ୍ ଧାତୁ=ବ୍ୟାପିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—ଶୀଘ୍ର;
Āśu ତତ୍ତଳ; ଅଳ୍ପମୁତ୍ରେ—Soon; quickly; at once.

ସଦନରୁ ଅଶୁ ପ୍ରେର ନରକ—ଭାଷା. ଅ. ବିଚାରବଳୀ ।

ସଂ. ବିଶ.—୧ । ଶିଘ୍ର; ତତ୍ତଳ (ଯଥା—ଅଶୁ ପ୍ରକାରେ)—
1. Early; immediate.

୨ । ଯାହା ଶୀଘ୍ର ପାଚେ—2. Ripening early.

ସଂ. ବି.—ବିଆଳି ଧାନ; ଶୀଘ୍ର ପାଚିବା ଧାନ—

Early rice; the Biāli paddy.

ଅଶୁକଣ୍ଠାମୁଗଦି—ପ୍ରାଦେ (ବିଂହତୁମ) ବି.—ଏକପ୍ରକାର ଧାନ—

Āśukantāmugadi A species of paddy.

ଅଶୁକବି—ସଂ. ବି (ଅଶ୍+କବି)—ଯେ ହଠାତ୍ କବିତା ରଚନା କର—
Āśukabi ପାରେ—An extempore poet.

ଅଶୁଗ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍+ଶୀଘ୍ର+ଗମ୍ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—
Āśuga ୧ । ବାଣ; ଶର; ଚଣ୍ଡିଶ—1. Arrow

୨ । ବାୟୁ; ପବନ—2. Wind,

୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—3 The sun

ସଂ. ବିଶ.—ଶୀଘ୍ରଗାମୀ—Swift; fleet.

ଅଶୁଗତି—ସଂ. ବି. ୧ । (ବହୁଶ୍ରଦ୍ଧ; ଅଶ୍+ଗତି)—ବାୟୁ—

Āśugati 1. Wind.

୨ । (କର୍ମଧାରୟ)—ଶୀଘ୍ର ଗମନ—2. Speedy
movement.

ଅଶୁତୋଷ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁଶ୍ରଦ୍ଧ; ଅଶ୍+ତୋଷ=ସନ୍ତୋଷ
Āśutosha —ଯେ ଅଳ୍ପକେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଏ—

Easily satisfied, quickly pleased.

ସଂ. ବି.—ମହାଦେବ—God Śiba

ଦେ. ବି. ସୁଂ.—ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—

Name given to males.

ଅଶୁଧାନ୍ୟ—ସଂ. ବି.—ଅଶୁ (ଦେଖ)

Āśudhānya Āśu (See)

ଅଶୁବିଶ୍ୱାସ—ସଂ. ବି.—ସହଜରେ କରଯିବା ବିଶ୍ୱାସ; ହଠାତ୍ ଜନ୍ମିବା—

Āśubiswāsa ବିଶ୍ୱାସ—Credulity

ଅଶୁଶୁକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍+ଶୁକ୍ଷ୍ ଧାତୁ=ଶୁଷ୍କ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇଚ୍ଛାର୍ଥେ;
Āśusukṣhaṇi ଅନି; ଯାହା ସବୁ ପଦାର୍ଥକୁ ଉତ୍ତପ୍ତ ହୋଇ
ଶୀଘ୍ର ଶୁଖାଇ ଦିଏ)—

୧ । ଅଗ୍ନି—1 Fire.

୨ । ବାୟୁ—2. Wind

ଅଶେଲେଷା—ଶ୍ରୀ ବି.—ଏକ ପ୍ରକାର ଠାର, ଯହିଁରେ ବାକ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ
Āśeleshā ଅକ୍ଷର ପରେ 'ଶେଲେଷ' ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ତହିଁ ସଙ୍ଗେ
ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ ମିଶି ଖୋଲିଯାଏ—

(ଯଥା—ଅମେ=ଅ 'ଶେଲେଷ' +ମ 'ଶେଲେଷ' ଯିବା=
ୟ 'ଶେଲେଷ' +ବ 'ଶେଲେଷ' ।)

A cypher language in which the term
'śeleshā' follows every letter with the
vowel added after it

ଅଶ୍ଚର୍ୟ୍ୟ ସଂ. ବି. (ଅ+ଚର ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+କର୍ମ. ଯ;,
Āścharjya ସ୍—ଅଗମ; ଶବ୍ଦ ବିଧାନ)—

୧ । ବିସ୍ମୟ; ତମ୍ଭାର—

1. Astonishment; wonder; surprise.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ନ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋ	ୠ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ନ

୧ । ବିସ୍ମୟଜନକ ବିଷୟ ବା ଘଟଣା—

2. A marvel; prodigy

ଦେ. ବିଶ—ଅତ୍ତ୍ୱତ; ଅପୂର୍ବ; ବିସ୍ମୟଜନକ—Surprising; wonderful; strange; marvellous

ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଦେବୀର ଆପଣା ବିଶ୍ୱକର୍ମା

ସେ ଅସ୍ତ୍ର ବଳେ କଲେ ସେ ଦେବୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଦେବୀର ଆପଣା ବିଶ୍ୱକର୍ମା

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ—ସଂ. ବିଶ—ଯାହା ମନରେ ବିସ୍ମୟ ଜନ୍ମାଏ; ବିସ୍ମୟକର—

Āscharjyajana Wonderfult, astonishing

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା—ଦେ. ବି—ଅମରତ ହେବା; ବିସ୍ମୟ ହେବା—

Āscharjya hebā To wonder; to marvel.

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନୁତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ + ଅନୁତ)—

Āscharjyānwita ଅମରତ; ବିସ୍ମୟ—

Surprised; astonished

ଆଶ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଆଶ୍ୱ = ଘୋଡ଼ା + ସମୂହାର୍ଥ. ଅ)—ଆଶ୍ୱସମୂହ—

Āśwa A collection of horses

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଆଶ୍ୱସମୂହ—

1 Pertaining to horses.

୨ । ଆଶ୍ୱକାୟ; ଘୋଡ଼ାଟାଣୁଥିବା—

2. Carried or drawn by horses

ଆଶ୍ୱତ୍ଥ—ସଂ. ବି. (ଆଶ୍ୱତ୍ଥ + ଶ୍ୱତ୍ତ ଓ ସମୂହାର୍ଥ. ଅ)—ଆଶ୍ୱତ୍ଥ—

Āśwattha ଶ୍ୱତ୍ତ ଓ ଶ୍ୱତ୍ତ—

The plum of the peepal tree.

ସଂ. ବିଶ—ଆଶ୍ୱତ୍ତଶ୍ୱତ୍ତ—Pertaining to the holy fig tree

ଆଶ୍ୱମେଧିକ—ସଂ. ବି. (ଆଶ୍ୱମେଧ + ଶ୍ୱିକାର୍ଥ. ଇକ)—

Āśwamedhika ୧ । ଆଶ୍ୱମେଧସମୂହ—

1 Pertaining to horse sacrifice.

୨ । ମହାଭାରତର ପଞ୍ଚମୋକ୍ଷ—

2. A book or part of the Mahābhārata.

ଆଶ୍ୱଜୁଜ—ସଂ. ବି. (ଆଶ୍ୱଜୁଜ = ଆଶ୍ୱିନ ନକ୍ଷତ୍ରସମୂହ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା + ଶ୍ୱଜୁଜ—

Āśwajuja କାଳାର୍ଥ. ଅ—ଆଶ୍ୱିନ ମାସ) —

The month of Āświna.

ସଂ. ବିଶ—ଆଶ୍ୱିନମାସସମୂହ—Pertaining to or happening in the month of Āświna.

ଆଶ୍ୱଜୁଜ—ସଂ. ବି. (ଆଶ୍ୱଜୁଜ + ଅ + ଶ୍ୱି. ଇ)—

Āśwajujī ଆଶ୍ୱିନମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା; କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—

The fullmoon day of the month of Āświna.

ଆଶ୍ୱସିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଆଶ୍ୱସି ଧାତୁ = ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରିବା + କର୍ମ. ତ) —

Āśwasita ଆଶ୍ୱସି (ଦେଖ) —

Āśwasta (See)

ଆଶ୍ୱସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଆଶ୍ୱସି ଧାତୁ = ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରିବା + କର୍ମ. ତ) —

Āśwasta ୧ । ଆଶ୍ୱସିତ—1. Consolated.

୨ । ଉତ୍ତାହତ—2. Encouraged; cheered up.

୩ । ପ୍ରକୋପିତ—3. Comforted.

ଆଶ୍ୱାସ—ସଂ. ବି. (ଆଶ୍ୱସି ଧାତୁ = ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରିବା + ଶ୍ୱିକାର୍ଥ. ଅ) —

Āśwāsa ୧ । ଆଶ୍ୱା—1 Hope.

୨ । ଅନୁନୟ; ଆଶ୍ୱା; କୋପଦେବାଦି—

2 Assurance; confidence.

୩ । ପ୍ରକୋପନ; ସାନ୍ତ୍ୱନା—

3 Offering hopes; consolation

୪ । ଉତ୍ତାହନ—4 Encouragement.

୫ । ମନୋବୋଧ; ଶ୍ରୀତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉତ୍ତାହନ ନିବାରଣାର୍ଥ ସାନ୍ତ୍ୱନା—

5 Comfort

୬ । ସ୍ନେହ ପ୍ରଦର୍ଶନ—

6. Commiseration; sympathy.

୭ । ମନର ଅନନ୍ଦ—7 Cheer.

୮ । ବିଶ୍ରାମ—8. Rest; recreation.

୯ । ନିଶ୍ୱାସ—9. Breath; inhalation and exhalation

୧୦ । ଆଶ୍ୱାସିକାର ପରିଚ୍ଛେଦ—

10. Chapter of a story.

ଆଶ୍ୱାସନ—ସଂ. ବି. (ଆଶ୍ୱସି ଧାତୁ, ଶିଳ୍ପ ଶାସ୍ତ୍ର ଧାତୁ = ପ୍ରତ୍ୟାଶା

Āśwāsana କରାଇବା + କର୍ମ. ଅନ) — ୧ । ସାନ୍ତ୍ୱନାଦାନ —

1 Consolation.

୨ । ପ୍ରକୋପନ—2. Assurance.

୩ । ଉତ୍ତାହ—3. Encouragement.

୪ । କୋମଳ ବ୍ୟବହାର—4 Tender behaviour.

୫ । ବ୍ୟବହାରର କୋମଳତା—5. Tenderness.

୬ । ଆନନ୍ଦ—6 Gladdening.

ସଂ. ବିଶ. (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) — ଆଶ୍ୱାସନକ — Consoling.

ଆଶ୍ୱାସନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଆଶ୍ୱସି ଧାତୁ = ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରିବା + କର୍ମ.

Āśwāsaniya ଅନାୟ) — ଯାହାକୁ ଆଶ୍ୱାସ ଦେବା ଉଚିତ ବା

ଆବଶ୍ୟକ — Fit to be given consolation

ଆଶ୍ୱାସନା—ସଂ. ବି. (ଆଶ୍ୱସି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନ + ଶ୍ୱି. ଅ) —

Āśwāsana ଆଶ୍ୱାସନ (ଦେଖ)

Āśwāsana (See)

ଆଶ୍ୱସିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଆଶ୍ୱସି ଧାତୁ ଶିଳ୍ପ; ଶାସ୍ତ୍ର ଧାତୁ = ପ୍ରତ୍ୟାଶା

Āśwāsita କରାଇବା + କର୍ମ. ତ) — ୧ । ଆଶ୍ୱସି (ଦେଖ)

1. Āśwasta (See)

୨ । ଆଶ୍ୱସିତ—2 Consolated.

୩ । ଅନୁନୟ—3. Requested; solicited.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚକ୍ରର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷାକରଣ ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ର' ଦେଖିବେ ।

୪ । ପ୍ରକୋଷ—4. Persuaded

ଆଶ୍ୱସିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ ଅଭାସ)—୧ । ଆଶାଦେବା—
Āswāsibā 1. To offer hopes

ବଚନରେ ଅଭାସି ଚାହାଁ କହନ୍ତି । କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ. ଅଦ ।

୨ । ପ୍ରକୋଷ କରିବା, ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବା—

2. To console

୩ । ଉତ୍ସାହିତ କରିବା—

3 To encourage; to cheer up.

ଆଶ୍ୱିନ—ସଂ. ବି (ଅଶ୍ୱିନୀ = ଅଶ୍ୱିନୀ ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା + ଚନ୍ଦ୍ରଯୁକ୍ତ
Āswina କାଳାର୍ଥେ. ଅ)—ସେହିମାସରେ ଅଶ୍ୱିନାନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ-
ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପଡ଼େ; ଅଶ୍ୱିନମାସ; ଭାଦ୍ରପଦବର୍ତ୍ତୀ ମାସ—
The month of Āswina.

ଆଶ୍ୱିନୀ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ୱିନୀ + ଅ + ଶ୍ୱୀ ଇ)—

Āswinī ଅଶ୍ୱିନମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା; କୁମାରପୂର୍ଣ୍ଣିମା—

The fullmoon day of the month of
Āswina.

ଆଶ୍ୱିନେୟ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ୱିନୀ = ସୂର୍ଯ୍ୟପତ୍ନୀ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଏୟ)—
Āswineya ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାରଦ୍ୱୟ; ସ୍ୱର୍ଗଦେବ୍ୟ—The twin-
sons of the Sun-god by his wife
(Samjñā) who was turned to a
mare; the physician to the gods.

ଆଶ୍ୱିନ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. —ଆଶ୍ୱିନ (ଦେଖ)

Āswinya Āswina (See)

ଆଶ୍ୱିନ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ୱ + ଇନ)—ଗୋଡ଼ା ଦିନକରେ ଯେତେ ବାଟ

Āswina ଯାଇପାରେ; ଅଶ୍ୱର ଏକ ଦିନର ଗମ୍ୟ ଦୂରତ୍ୱ—

Distance which can be travelled by
a horse in a day

ଆଶ୍ୱିୟ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ୱ + ସମୂହାର୍ଥ. ଇୟ)—୧ । ଅଶ୍ୱସମୂହ—

Āswiya 1. Herd of horses

୨ । ଅଶ୍ୱସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Pertaining to a horse.

ଆଶ୍ରବ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶ୍ର ଧାତୁ = ଶୁଣିବା; ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବା + ଶ୍ରବ. ଅ)—

Āsraba 1. Vow

୨ । ଅଙ୍ଗୀକାର—2. Promise.

୩ । ସ୍ୱୀକାର—3. Consent; agreement.

୪ । କ୍ଳେଶ—4. Trouble.

ସଂ. ବିଣ. (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । କଣ୍ୟା; ଅସ୍ୱଭାବୀନ—

1. Subservient.

୨ । କଥାରେ ବାଧ୍ୟ—2. Obedient.

ଆଶ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶ୍ରମ ଧାତୁ = ତପସ୍ୟା କରିବା + ଅଧିକରଣ. ଅ)—

Āsrama ୧ । ତପସ୍ୟାର ସ୍ଥାନ; ତପୋବନ; ମଠ—

1. Hermitage; monastery; a religious
retreat.

୨ । ଦ୍ୱିଜାଦିକର ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗସୂଚକ ଶୂରାଗୋଷ୍ଠି
ଅବସ୍ଥା (ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ, ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଉତ୍ତରା
ସନ୍ନ୍ୟାସ)—2 The four stages of a

Brāhmana's life enjoined in the
Śāstras.

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ଦ୍ୱିଜାଦି ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହେବାଠାରୁ ଉପନୟନ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିତା ମାତାଙ୍କ ଲାଳନ ପାଳନରେ ରହୁଥିଲା ଏବଂ ସେଠାରେ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ଭାରମାନ ହେଉଥିଲା । ତତ୍ପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସରେ
ଉପନୟନସମ୍ଭାରରେ ଦାକ୍ଷିଣ ଦେଇ ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ଦାକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ
କରି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନପୂର୍ବକ ଗୁରୁଗୃହକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ
ବେଦାଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲା । ଏହି ଅଶ୍ରମକୁ 'ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଶ୍ରମ' ବୋଲା-
ଯାଉଥିଲା । ଗୁରୁଗୃହରେ ବେଦାଧ୍ୟୟନ ଶେଷ କରି ଗୁରୁଙ୍କ
ଅନୁମତି ନେଇ ୨୫ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଘରକୁ ଫେରି ଗୃହସ୍ଥ ଶ୍ରମରେ
ପ୍ରବେଶ କରୁଥିଲା; ଅର୍ଥାତ୍ ବିବାହ କରି ବଶରକ୍ଷା ଓ ସମ୍ଭାରଲ୍ଲାନ
କାର୍ଯ୍ୟରେ ରତ ହେଉଥିଲା । ଏହିପରି ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମରେ କେତେକ
ବର୍ଷ ରହିବା ପରେ ସଂସାରର ଭାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାରେ ଅର୍ପଣ କରି
ତପସ୍ୟାର୍ଥ ବନକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ଫଳ ମୂଳ ଖାଇ କେତେକ ବର୍ଷ
ଯପନ କରୁଥିଲା । ଏହା ବାନପ୍ରସ୍ଥାଶ୍ରମ । ତତ୍ପରେ ଉତ୍ତରୁତ୍ତ
ଅବଲମ୍ବନ କରି ଶେଷଜୀବନ ସ୍ତ୍ରୀସ୍ତ୍ରୀ ଗୃହ ଓ ଗ୍ରାମବ୍ୟତୀତ
ଅନ୍ୟତ୍ର ଉଦ୍ଧାରିତୁରେ ଭ୍ରମଣ କରି କଟାଉଥିଲା । ଏହା ଉତ୍ତରା
ସନ୍ନ୍ୟାସାଶ୍ରମ ।]

୩ । ଅଶ୍ରୟ ସ୍ଥାନ—3 A shelter; an asylum.

୪ । ବିଦ୍ୟାଧ୍ୟୟନ ସ୍ଥାନ; ବେଦାଭ୍ୟାସର ସ୍ଥାନ—

4 A place for studying the Vedas.

୫ । ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ—5. Residence

୬ । ବନ—6. Forest.

[ଦ୍ର—ଅନ୍ତରାଳ ଅର୍ଥରେ ତପସ୍ୱରଣର ସ୍ଥାନକୁ ଅଶ୍ରମ ବୋଲା
ଯାଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଅଶ୍ରୟ ସ୍ଥାନକୁ
'ଅଶ୍ରମ' ଉପାଧି ଦିଆ ଯାଉଅଛି । ଯଥା—ବିଧବାଶ୍ରମ, ଅଭୁବ୍ଧଶ୍ରମ,
ଅନାଥାଶ୍ରମ; କୁଷ୍ଠାଶ୍ରମ ।]

ଆଶ୍ରମଧର୍ମ—ସଂ. ବି (ଅଶ୍ରମ ଚତ; ଆଶ୍ରମ + ଧର୍ମ)—ଆଶ୍ରମାନୁମୋଦିତ

Āsramadharmା କାର୍ଯ୍ୟ; ସେହି ଆଶ୍ରମରେ ଯାହା କରିବା

ଉଚିତ—Special duties enjoined for each
stage of a Brāhmana's life.

ଆଶ୍ରମପୀଡ଼ା—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ରମ ଚତ)—ତପୋବନ ବା ଆଶ୍ରମଭୂମିର

Āsramapīṇā ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ—Molestation in one's own

retreat; interference with the

calmness of a hermitage.

(ଯଥା—ନିଜ ଆଶ୍ରମରେ ଶାନ୍ତି ସଫଳବଳ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାକୁ
ଆଶ୍ରମପୀଡ଼ା ଘଟେ ।)

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜି	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଅଶ୍ରମଭ୍ରଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅମୀ ତତ୍)—ଅଶ୍ରମୋଚିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-
Āśramabhṛasta କାର୍ଯ୍ୟର ଶୁଦ୍ଧ ଯୋଗୁଁ ଅଶ୍ରମରୁ ତ୍ୟକ୍ତ—
Fallen from one's proper religious
order (by non-observance of rules or
by sins of commission and omission.

ଅଶ୍ରମିକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅଶ୍ରମ + ନିବାସାର୍ଥେ. ଇକ)—
Āśramika ୧ । ବାଳପ୍ରସ୍ତାବ କୌଣସି ଅଶ୍ରମକୁ ଅବଲମ୍ବନ
କରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି); ଅଶ୍ରମାବଲମ୍ବୀ—Belonging
to any of the four religious orders
of life

୨ । କୌଣସି ଅଶ୍ରମରେ ବାସ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
2. Residing in a hermitage.

ଅଶ୍ରମୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଶ୍ରମିନ୍ ଶବ୍ଦ ୧ମା. ୧ ବଚନ, ଅଶ୍ରମ +
Āśramī ଅଛି ଅର୍ଥରେ ଇନ୍)—ଅଶ୍ରମିକ (ଦେଶ)
Āśramika (See)

ଅଶ୍ରୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ = ଅବଲମ୍ବନ କରିବା; ସେବା କରିବା
Āśraya + ଭାବ. ଅ)—୧ । ଅବଲମ୍ବନ—1 Shelter;
(ଅଶ୍ରିତ — ବିଶ) prop; support

୨ । ଶରଣ—2. Refuge.

୩ । (କର୍ମ. ଅ)ଗୃହ—3. Abode.

୪ । ସ୍ଥିତି—4. Staying.

୫ । ଅଧାର—5 Receptacle.

୬ । ଅଶ୍ରୟସ୍ଥାନ—6. Asylum.

୭ । ଅନୁସରଣ—7. Following; attendance.

୮ । ରକ୍ଷାସ୍ଥାନ—8 Defence.

୯ । କାରଣ—9. Cause.

୧୦ । ପରମାତ୍ମା—10 The Supreme Soul.

ଅଶ୍ରୟ ନାମ ସେ ବୋଲଇ, ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ଯାକୁ କହୁ ।

ନରାଧ. ଭଗବେ ।

୧୦ । ବ୍ୟପଦେଶ; ଛଳ—10 Pretext; dodge.

୧୧ । ରାଜଗୁଣବିଶେଷ—11. One of the qualities
which a king should possess.

ସଂ. ବିଶ. —ସହାୟକ—Protector; one who gives
shelter.

ଅଶ୍ରୟକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ.—ସେ ଅଶ୍ରୟ କରେ; ଅଶ୍ରିତ; ଶରଣାଗତ
Āśrayaka (ବ୍ୟକ୍ତି)—Seeking protection, taking
shelter.

ଅଶ୍ରୟଣ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ. (ଅ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ = ସେବା କରିବା, ଅବ-
Āśrayaṇa ଲମ୍ବନ କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—ଅଶ୍ରୟ (ଦେଶ)
(ଅଶ୍ରୟଣୀ—ଶ୍ରୀ) Āśraya (See)

ଅଶ୍ରୟଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ + କର୍ମ ଓ ଅଧିକରଣ. ଅନାୟ)—
Āśrayaṇīya ଅବଲମ୍ବନୀୟ; ଯାହାକୁ ଅଶ୍ରୟ କରାଯାଏ; ଅଶ୍ରୟ-
ଯୋଗ୍ୟ—Worth pursuing; to be approach-
ed for protection.

ଅଶ୍ରୟସ୍ଥଳ—ସଂ. ବି.—୧ । ଅବଲମ୍ବନ—Shelter.

Āśrayathala ୨ । ଯାହାକୁ ଅଶ୍ରୟ କରାଯାଏ—2. Refuge.

ଅଶ୍ରୟା—ଦେ. ପଦ୍ୟ ବି.—ଅଶ୍ରୟ, ଅଶ୍ରୟସ୍ଥାନ; ଅବଲମ୍ବନ—
Āśrayā A place for shelter.

ସୁନ୍ଦର ମୋହନ ବଣ ଅଶ୍ରୟା ।

ଭଞ୍ଜ—କୋଷପ୍ରଭାସୁଦଳ ।

ଅଶ୍ରୟାଶ—ସଂ. ବି (ଅଶ୍ରୟ = ଅବଲମ୍ବନ; ଅଧାର + ଅଶ ଧାତୁ =
Āśrayāśa ଶାଉବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—୧ । ଅଗ୍ନି—1. Fire.

୨ । ଧଳାଚିତା ଗଛ—2. A tree.

୩ । ମଲ୍ଲୀ—3. Orchid; parasite

ସଂ ବିଶ.—ନିଜର ଅଶ୍ରୟ ବା ଅବଲମ୍ବନକୁ ସେ ନଷ୍ଟ କରେ—
That which destroys its own support.

ଅଶ୍ରୟୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅଶ୍ରୟ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍. ୧ମା ୧ବ)—

Āśrayī ଅଶ୍ରୟପ୍ରାପ୍ତ; ସେ ରକ୍ଷାସ୍ଥାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛି—

One who has got shelter.

ଅଶ୍ରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ରୟ)—୧ । ଅଶ୍ରୟ; ସାହା; ସହାୟ; ରକ୍ଷା—
Āśra Support; help; prop;

ଆଶ୍ରୟ ୨ । ଅବଲମ୍ବନ—2. Resort; refuge.

आश्रय

ଅଶ୍ରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ = ଅବଲମ୍ବନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ତ)—
Āśrita ୧ । ଶରଣାଗତ—1. Under protection of,
(ଅଶ୍ରିତା—ଶ୍ରୀ) sheltered by—

୨ । ଅଧୀନ-ସେବକ—2. Dependent.

୩ । ସ୍ଥିତ; ରକ୍ଷିତ—3 Placed; protected

୪ । ନିରାପଦରେ ରକ୍ଷିତ—4. Placed in safety;
defended; secured.

ଅଶ୍ରିତବତ୍ସଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅମୀ ତତ୍ ଅଶ୍ରିତ = ଶରଣାଗତ;
Āśritabatsala ସେବକ + ବତ୍ସଳ = ପ୍ରିୟ)—ସେବକ ବା

ଅଶ୍ରିତବତ୍ସଳା—ଶ୍ରୀ) ଶରଣାଗତକୁ ରକ୍ଷା କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Fond of one's dependants and followers;

patronising; protecting one's proteges.

ଅଶ୍ରିତବାତ୍ସଲ୍ୟ—ସଂ. ବି.—ଶରଣାଗତକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଗୁଣ;
Āśritabātsalya ସେବକକୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ଗୁଣ—

Patronage; fondness for one's protege.

ଅଶ୍ରିପାଦ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଶ୍ରୀ. ବି.—ଅଶ୍ରୀବାଦ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଶ)

Āśripāda etc. Āśirbāda etc (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଥବା ୧ ମାତ୍ର ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅଥବା ୧ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷର ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ସତ୍ୟ— 'ଶା' ନ ମିଳିଲେ 'ଶା' ଖୋଜିବେ, 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷ' ଖୋଜିବେ, 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ, 'ଅଶା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ

ଅଶ୍ରବ—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି. (ସଂ=ଅଶ୍ରବ)—୧ । ଅଶ୍ରବ କରିବା—
 Āsribā 1 To take shelter or refuge
 ଆଶ୍ରା କିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଧୱ ମଣିଲେ ତେ ଅଳ୍ପ

ଅଶ୍ରବେ ସେ ସପ୍ତ ଶୁଣନ୍ତେ ତଳୁ । ଶ୍ରୀନାଥ ଦରବାର ।

୨ । ଅବଲମ୍ବନ କରିବା—2 To depend upon

ଅଶ୍ରବଦ—(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. କି. —ଅଶ୍ରବଦ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
 Āsribāda etc Āsribāda (See)

ଅଶ୍ରୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଶ୍ରୁ ଧାତୁ=ଶୁଣିବା+କର୍ମ. ତ)—
 Āsruta ପ୍ରତିଜ୍ଞାତ; ଅନୀତ—Promised.

ଅଶ୍ରେ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ କି. (ସଂ. ଅଶ୍ରୁ)—ଅଶ୍ରୁ—Shelter.

Āsre ଚନ୍ଦ୍ରର ଅଶ୍ରୁକର ନିରନ୍ତର । ପାଦାଶ୍ରୟ କୃଷିଭୂମିର ।

ଦେ. ବିଶ. —ଅଶ୍ରୁତ; ଶରଣାଗତ—Under protection of.

ଭବତ ପଥ ଅଶ୍ରୁକନ; ଏତେ ପ୍ରସବ ହେ ଶୁକଳ ।

କରନ୍ତାଥ ଭବବତ. ୫ମ ।

ଅଶ୍ରିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ଶ୍ରିଷ୍ ଧାତୁ=ଅଭିଜନ କରିବା+କର୍ମ. ତ)—
 Āślishṭa ଅଭିଜିତ; ସମ୍ବଳିତ—Embraced; hugged.

ଅଶ୍ରେଷ—ସଂ. ବି. (ଅ+ଶ୍ରେଷ ଧାତୁ=ଅଭିଜନ କରିବା+ଭବ. ଅ)—
 Āśleshā ୧ । ଅଭିଜନ; ମିଳନ—1. Embrace; union

୨ । ଅଶ୍ରୁ—2. Shelter.

କହୁ ଦେଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଶୁକଳ ନ ଶୁକଳ ଶିର ଚନ୍ଦ୍ରସୁଧ

ଭଞ୍ଜ କୋଟପ୍ରହାରୀର ।

୩ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—ଅଶ୍ରେଷ୍ଠାର୍ଥ (ଦେଖ)

3. Āśleshārtha (See)

ଅଶ୍ରେଷାର୍ଥ—ସଂ. ବି. (ଅଶ୍ରେଷ=ଶ୍ରେଷ୍ଠ+ଅର୍ଥ—ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥବିଶେଷ;
 ଏକ ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ଏକାଧିକ ଅର୍ଥବୋଧ ଶ୍ରେଷ୍ଠାର୍ଥ—
 Equivocal meaning of a word.

ଅଶାଢ଼—ସଂ. ବି. (ଅଶାଢ଼=ଅଶାଢ଼ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା+ତଦ୍‌ୟକୁ
 Āshāṛḍha କାଳାର୍ଥ. ଅ)—

୧ । ଅଶାଢ଼ ମାସ—

1 The month of Āshāṛḍha.

୨ । ବ୍ରହ୍ମଚାରୀଙ୍କ ଧାର୍ଯ୍ୟ ପଲ୍ଲୀ ବସ୍ତ୍ର—2. A palās
 wand held by a Brahmachārī.

୩ । ବସ୍ତ୍ର—3. A wand

୪ । ମଳୟ ପର୍ବତ—4. The Malaya mountains;
 the western ghats.

ଅଶାଢ଼ଶୁକ୍ଳ—ଦେ. ବି—ଶୁକଳଶେଷ—

Āshāṛḍhasukla A sort of metre

[ଦ୍ର—ଶୁକଳ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

ଅଶାଢ଼ା—ସଂ. ବି. (ଅ+ସନ୍ ଧାତୁ=ସନ୍ଧ୍ୟା କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ;
 Āshāṛḍhā +ଶ୍ରୀ. ଅ)—

୧ । ପୂର୍ବାଶାଢ଼ା ନକ୍ଷତ୍ର—1. The 20th asterism.

୨ । ଭଦ୍ରଶାଢ଼ା ନକ୍ଷତ୍ର—2. The 21st asterism.

ଅଶାଢ଼ୀ—ସଂ. ବି. (ଅଶାଢ଼=ନକ୍ଷତ୍ର+ଅ+ଶ୍ରୀ. ଶ୍ରୀ)—

Āshāṛḍhī ଅଶାଢ଼ମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—The full-moon
 of the month of Āshāṛḍha.

ସଂ. ବିଶ—ଅଶାଢ଼ମାସସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Pertaining to or
 happening in the month of Āshāṛḍha.

ଅଶାଢ଼ା—ଗ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅଶାଢ଼ା (ଦେଖ)

Āshāṛḍhā Ashāṛḍhā (See)

ଅଶ୍ୟ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—ଅୟୁଷ (ଦେଖ)

Āshya Āyusha (See)

ପରମଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ଘେନି ଅଶ୍ୟ ଶିଳ୍ପ କରେ । ପ୍ରାଚୀ. ପ୍ରହ୍ଳାଦପୁରାଣୀ ।

ଅସ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ବସିବା; ଉପବେଶନ କରିବା—

Ās (root) To sit.

ଅସ୍ପୁଷ୍—ଦେ (ଧ୍ୱଜ୍ୟନ୍ତ୍ରରଣ) ଅ—ବିଶଦ୍ଧି ପାଖକୁ ଡାକିବାର ଧ୍ୱଜି.
 Āspus ହେ ପୁଷି ବିରଜି ! ମୋ ପାଖକୁ ଅ—
 A term of endearment for calling the
 puss.

ଅସ୍ବା—ଗ୍ରାଦେ. (ଭୂମି ଭାଷା) କି—ଅସିବା—

Āsbā To come.

ଅସ—ସଂ. ବି. (ଅସ ଧାତୁ=ସେଷ କରିବା+କରଣ. ଅ)—

Āsa ୧ । ଧନୁକ; ଧନୁ—1. Bow.

୨ । ଉପବେଶନସ୍ଥାନ; ଆସନ—2. Seat; place; post.

୩ । ସ୍ଥିତି—3. Position; existence.

ଦେ.କି—(ଅସିବା କ୍ରିୟାର ୨ୟ ପୁରୁଷ ୧ ବଚନ ଓ ବହୁବଚନର
 ଅନୁଜ୍ଞା)—ତୁମ୍ଭେ ବା ତୁମ୍ଭେମାନେ ଆଗମନ କର—

(you) Come.

ଅସକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ+ସକ୍ତ ଧାତୁ=ଅଭିଜନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Āsakta ୧ । ସଂସକ୍ତ; ଲାଗିଥିବା; ସଂଯୁକ୍ତ; ଲଗ୍ନ—
 1. Attached.

୨ । ଅନୁରକ୍ତ; ପ୍ରିୟ—

2. Enamoured of; fond of; devoted to.

୩ । ଆବଶ୍ୟକ—3. Addicted to.

୪ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ଚିତ୍ତବିଷୟ ଦୋରସ୍ତବା(ବ୍ୟକ୍ତି)—
 4. Bent on; intent on.

ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଅଶକ୍ତ)—କାନ୍ତ; ଶ୍ରୀନ୍ତ—

Fatigued; wearied.

ସଂ. ଅ—ନିତ୍ୟ; ସତତ; ଅନବରତ—Ever; always.

ଅସକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅ+ସକ୍ତ ଧାତୁ+ଭବ. ତ)—

Āsakti ୧ । ଅନୁରାଗ; ସ୍ନେହ—

1. Attachment; fondness

୨ । ଭୋଗାଭିଳାଷ—2. Desire for enjoyment.

୩ । ଅଭିଳାଷ—3. Assiduity; tenacity.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଃ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଓ	ନ୍

* । ସାଦୃଶ୍ୟ ମନୋଯୋଗ — 4 Close attention.

* । ସଙ୍ଗ — 5 Companionship.

୨ । ମିଳନ; ସହବାସ — 6 Union; copulation.

୨ । ସମ୍ପର୍କ ସମ୍ପର୍କ — 7 Close relationship.

ସଂ. କି. ବଣ — ଅନବରତ; ନିତ୍ୟ; ସତତ —
Always; constantly.

ଗ୍ରା. ବି — ଅଶ୍ବକ୍ତ; ଜଡ଼ତା; କ୍ଳାନ୍ତି; ଶ୍ରାନ୍ତି —
Languor; fatigue.

ଅସଙ୍ଗଲିପ୍ତା — ସଂ. ବି. (ଅସଙ୍ଗ = ସହବାସ + ଲିପ୍ତ ଧାତୁ ସନନ୍ତ; ଲିପ୍ତ
Āsaṅgalipsā ଧାତୁ = ଲିପ୍ତ କରିବା + ଲିପ୍ତ. ଅ + ଆ) —
ସମସ୍ତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଏକତ୍ର ରହିବାର ଇଚ୍ଛା; ସଙ୍ଗସ୍ପୃହା;
ସହବାସବାସନା — Adhesiveness.

କରୁଣାମୟ ପରମେଶ୍ବର ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ ବଳବତ୍ ଅସଙ୍ଗଲିପ୍ତା ରୋପଣ କରୁଅଛନ୍ତି ।
ମଧୁସୂଦନ ପ୍ରବକ୍ତାମଳା ।

ଅସଙ୍ଗଲିପ୍ତ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ତ୍ରୀ (ଅସଙ୍ଗ + ଲିପ୍ତ ଧାତୁ + ସନନ୍ତ. ଇ) —
Āsaṅgalipsu ୧ । ସହବାସ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ —

1. Desiring for cohabitation.

୨ । ମିଳନ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ —

2 Desirous of meeting

୩ । ଏକତ୍ର ସଙ୍ଗ ହେବାର ଇଚ୍ଛା - -

3 Desiring the society of.

ଅସଞ୍ଜନ — ସଂ. ବି (ଅ + ସଜ୍ ଧାତୁ = ଅସଞ୍ଜ ହେବା + ଲିପ୍ତ. ଅନ) —
Āsañjana

୧ । ଲାଗି ରହିବା — 1. Sticking to

୨ । ବସ୍ତ୍ରାଦି ପରିଧାନ — 2. Wearing cloths.

୩ । ଯୋଜନା; ଲଗାଇବା — 3. Connecting.

୪ । ଉତ୍ପାଦନ — 4. Producing.

ଅସତି — ସଂ. ବି. (ଅ + ସତ୍ ଧାତୁ = ସିଦ୍ଧି; ନିକଟସ୍ଥ ହେବା + ଲିପ୍ତ. ଅନ) —
Āsatti ୧ । ମିଳନ —

1. Near approach; ultimate union.

୨ । ସନ୍ନିଧି; ନିକଟତା —

2. Proximity; nearness; propinquity.

୩ । ପ୍ରାପ୍ତି — 3 Acquisition of a thing.

୪ । ଚାହିଦାର ଅବସ୍ଥା —

4. Continuance of perception.

୫ । ଲାଭ — 5. Gain; profit

ଅସନ — ସଂ. ବି. (ଅସ୍ ଧାତୁ = ବସିବା + ଅସ୍ ଧାତୁରଣ ଅନ) —
Āsana ୧ । ବସିବା ସ୍ଥାନ — 1. Seat

୨ । ବସିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପୀଠ, ପୀଠା, କମ୍ପଳାଦି —

2. A mat, carpet or log for sitting upon;

* । (+ ଭାବ. ଅନ) — ଉପବେଶନ କରିବା; ବସିବା —

3. Sitting; sitting posture

୪ । ଶତ୍ରୁଦୁର୍ଗର ଅବରୋଧ ବା ଘେରୁଥିବା; ସକ୍ଷମପ୍ରହାର
ସକ୍ଷମ ମଧ୍ୟରୁ ଶତ୍ରୁଦୁର୍ଗକୁ ଅବରୋଧ କରି ବସିରହିବା —

4. Besieging the enemy's castle;
blockade.

୫ । ହସ୍ତୀର ଶୁକ୍ରଦେଶ —

5. The shoulder of an elephant

୬ । ଘୋଡ଼ାକର ପୃଷ୍ଠଦେଶ —

6. The back of a horse

୭ । ସର୍ଜନବୃକ୍ଷ; ଶାଳଗଛ — 7. The Sal tree

୮ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ନିଶ୍ଚଳଭାବରେ ଅବସ୍ଥାନ —

8. Halting; abiding

୯ । ଯୋଗାଦିସାଧନ ସମୟରେ ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ଉପବେଶନ

ପ୍ରଣାଳୀ —

9 Different positions of the limbs while
sitting or squatting at the time of
exercising Joga or worship.

[ତ୍ର — ପୂଜା, ଯୋଗ, ତାତ୍ତ୍ୱିକସାଧନ ଓ ପ୍ରାଣାୟାମ କରିବା
ସମୟରେ ମନକୁ ସ୍ଥିର ରଖିବା ପାଇଁ ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ଅସନ ବା ବସିବା
ପ୍ରଣାଳୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି । ଯଥା — ପଦାସନ, ସ୍ୱପ୍ତିକାସନ ଇତ୍ୟାଦି]

୧୦ । ପୂଜା କରିବାର ପୀଠ — 10 Prayer-mat.

ଗ୍ରା. ବି — ୧ । ଶୟନ — 1. Sleep.

୨ । ଘୋଡ଼ାପିଠରେ ସବାଇର ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବସିବାର
ଭଙ୍ଗ — 2. Steady seat of a rider on the
back of a horse.

୩ । ଯୋଗସାଧନ ବା ତପସ୍ୟା କରିବାର ସ୍ଥାନ —

3 A place for the performance of
penance or Joga.

୪ । ଶୋଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କମ୍ପଳାଦି —

4. Blanket.

ଶୋଇବାକୁ ତାକୁ ଅସନ ଶ୍ରେଣୀ ଦେବ —

ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଅସନ କରିବା — ଦେ. କି — ୧ । ବସିବା — 1. To sit.

Āsana karibā

୨ । ଶୟନ କରିବା — 2. To sleep.

ଆସନକର୍ତ୍ତା

୩ । ଅସନ ବିଛାଇବା —

ଆସନକରଣା

3 To lay the bedding or mat.

ଅସନଗରୁ — ଦେ. ବିଶ — ସ୍ଥିରସନ (ବ୍ୟକ୍ତି); ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅସନ

Āsanagaru

ସହଜରେ ଟଳେ ନାହିଁ — One who sits

ଅସନଭାରୀ

secure on his seat.

ଆସନଗରୁଆ

— ଦେ. ବିଶ — ଅସନଗରୁ (ଦେଖ)

Āsanagaruā

Āsanagaru (See.)

ସାମାନ୍ୟ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁତରା ଓ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସହ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଯେ ପାର୍ସ୍ବ ସଂଖ୍ୟାମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସହ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ବାଘ' ଓ ଚକ୍ରିତେ 'ବାଘ' ଗୋଟିଏ; 'ବୃକ୍ଷ' ଓ ଚକ୍ରିତେ 'ବୃକ୍ଷ' ଗୋଟିଏ; 'ବିଧୁ' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ବିଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଳକା' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ଅଳକା' ଗୋଟିଏ; 'ଅଳକା' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ଅଳକା' ଗୋଟିଏ

ଅସନଟିଳିକା—ଦେ. ଜି—କସିବା ସ୍ଥାନରେ ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇ କସି ନ
 Āsanatālibhā ପାରିବା—Not to be able to sit
 secure on a seat

ଅସନପାଦାସନ—ସ. ବି. (ଅସନ ଓ ପାଦାସନ; ସହଚର)—ଅଗନ୍ତୁକ
 Āsanapādāsana ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କସିବା ନିମନ୍ତେ ଦିଆଯିବା ବିଛଣା
 ଓ ପାଦ ରଖିବା ପାଇଁ ଦିଆଯିବା ପାଦା—Seat or
 mat and foot-rest offered to a guest.

ଅସନବନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଶୁଣି ଚକ୍ରି; ଅସନ + ବନ୍ଧ)—

Āsanabandha ୧ । ଯୋଗାର୍ଥ ଉପବେଶନବିଶେଷ—

1 A posture of squatting of Jōga

୨ । ସଙ୍ଗମାର୍ଥ ଉପବେଶନବିଶେଷ—

2. A posture of sitting in copulation

ଅସନମନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି—ପୂଜାରେ କସିବା ପୂର୍ବରୁ ଅସନଶୁଦ୍ଧି ପାଇଁ
 Āsanamantra ଉଚ୍ଚାରିତ ମନ୍ତ୍ର—Formula uttered
 on the occasion of consecrating one's
 seat for religious service.

[ଦ୍ର—ଏ ମନ୍ତ୍ରର ରସି ମେରୁପୁଷ୍ପ ରସି, ସୁତଲୀଛନ୍ଦ; ଶ୍ରୀକର୍ମ-
 ଦେବତା ଅଟନ୍ତି । ଏ ମନ୍ତ୍ରର ମର୍ତ୍ତ୍ୟ “ହେ ପୃଥିବୀ ! ତୁମ୍ଭେ ଲୋକ-
 ମାନଙ୍କୁ ଧାରଣ କରିଅଛ, ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁ ଧାରଣ କରିଅଛନ୍ତି । ତୁମ୍ଭେ
 ମତେ ଧାରଣ କର ଓ ମୋ ଅସନକୁ ପବିତ୍ର କର ।]

ଅସନଶୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବି (ଶୁଣି ଚକ୍ରି, ଅସନ + ଶୁଦ୍ଧି)—ପୂଜା
 Āsanashuddhi ବା ଯୋଗସାଧନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅସନ
 ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣ, ଆତ୍ମନ ମୁଦ୍ରାଦି ପ୍ରୟୋଗ ଓ ଜପଦ୍ୱାରା
 ଅସନକୁ ପବିତ୍ରକରଣରୂପ ଅନୁଷ୍ଠାନ—
 A rite of consecrating one's seat
 before beginning devotional acts and
 exercises.

ଅସନ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅସ ଧାତୁ = ଉପବେଶନ କରିବା + ଭାବ. ଅନ +
 Āsan ୧ । ଅବସ୍ଥାନ—1 Sitting.

୨ । ସ୍ଥିତି—2. Position.

ଏସନା ଦେ. ଜି. (ନିଷ୍ପାତ)—ତୁମ୍ଭେ ଆସ ନାହିଁ—

आओमत् (Imperative) Do not come.

ଅସନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସନ)—କସିବା ନିମନ୍ତେ ଚାରିକୋଣିଆ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
 Āsani କମ୍ପଳାଦି ନିର୍ମିତ ସ୍ଥଳ ଅସନ—A small square
 mat for squatting upon.

ଅସନ୍ତତ—ଦେ. ଅ—ସର୍ବଦା—

Āsantata Always

ଅଗ୍ନି ଅସନ୍ତତ ହେବ ଲବେ ଲୋହେ ହେଲା ଯିବ ତୋ ନ ମ ସୁମର ମର ।

ଅଭିମନ୍ୟୁ, ବେଦବିଦ୍ୱାମନୀ ।

ଅସନ୍ତା—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଆଗମୀ; ଅସୁଥିବା—

Āsantā 1. Coming; next; ensuing.

ଆସନ୍ତେ ୨ । ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତ୍ (କାଳ)

दुस्तरा 2 Near future (time)

ଦେ. ଜି. (ଅପେକ୍ଷିତ କାଳ)—(ସେ) ଆଗମନ କରନ୍ତା—

(ଯଥା—ସେ ଯେତେ ଆସନ୍ତା ତେବେ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତା)

आसत (he) Would come.

आता

ଅସନ୍ଦିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ + ସମ + ଦା = ଶକ୍ତିନ କରିବା +
 Āsandikā ଭାବ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଏକ ପ୍ରକାର ଭଙ୍ଗା ଖଟ (ଯାହାକୁ
 ଭାଙ୍ଗି ଦେଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୁଏ ଏବଂ ସୁଣି ଯୋଡ଼ିଦେଲେ
 ଖଟ ହୁଏ)—1. A small camp-bedstead.

୨ । କାଷ୍ଠାସନବିଶେଷ—2. A kind of small
 wooden stool.

ଅସନ୍ଦି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—(ଅ + ସମ + ଦା = ଶକ୍ତିନ କରିବା + ଅ + ଶ୍ରୀ. ଭାବ)—
 Āsandī ଅସନ୍ଦିକା (ଦେଖ)

Āsandikā (See)

ଅସନ୍ନ—ସ ବିଶ (ଅ + ସଦ ଧାତୁ = ଅସବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Āsanna ୧ । ଉପସ୍ଥିତ—1. Imminent; almost
 present.

୨ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ; ସମୀପସ୍ଥ—2 Near

୩ । ଅଗତପ୍ରାୟ; ଯାହା ଅଭିଶାପ୍ତ ଅସିବ ବା ଉପସ୍ଥିତ
 ହେବ—3. Impending; approaching

୪ । ଅନ୍ତିମ—4. Last.

୫ । ମୃତ୍ୟୁ—5. Dying.

ଅସନ୍ନକାଳ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା. ଅସନ୍ନ = ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ + କାଳ = ସମୟ;
 Āsannakāla ମୃତ୍ୟୁ)—୧ । ମୃତ୍ୟୁକାଳ—

1. Time of death.

୨ । ବିପ୍ଳାବକାଳ—2. Critical time; time of
 calamity.

୩ । ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତ୍—3. Near future.

୪ । ମୃତ୍ୟୁର ଅବ୍ୟବହୃତ ପୂର୍ବକାଳ—

4. Time just before death.

ଅସନ୍ନପ୍ରସବୀ—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ବହୁଶ୍ରୁତି; ଅସନ୍ନ + ପ୍ରସବ)—ଯେଉଁ
 Āsannaprasabā ସ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରସବକାଳ ଅଗତପ୍ରାୟ—
 Fully pregnant (woman); a woman
 whose time of delivery is at hand.

ଅସପତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ପଦ)—୧ । ସ୍ନେହ—

Āsapata 1. Affection.

ମୃଦୁ ୨ । କୋମଳ ବ୍ୟବହାର—2. Soft or tender

व्यवहार behaviour.

୩ । ଗୋଛାକରିବା—3. Fondling.

ଅସପତେ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ.—୧ । ଧୀରେ ଧୀରେ; ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ—

Āsapate 1. Slowly and steadily.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଦ୍ଵ

୨ । କୋମଳଭାବରେ—2. Softy; tenderly

ଅସପଦ—ଦେ. ବ. —ଅସପତ (ଦେଖ)

Āsapada Āsapata (See)

କଳ୍ପରେ କେମନ୍ତେ ସେ କଲ ଅସପଦ—ଭଞ୍ଜ, ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

୨ । ଅସପଦ (ଦେଖ)—Āspada (See)

ଉକ୍ତି ପଦେ ପୁ ଏହିଠାରୁ ଅସପଦ—ଭଞ୍ଜ କୋଟ୍ଟିଞ୍ଜାଶ୍ରମବିଳାସ ।

ଅସବା—ସଂ. ବ. (ଅ + ସ୍ୱ ଧାତୁ = ଜନ୍ମକରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅ; ଯାହା

Āsaba ମତ୍ତତା ଜନ୍ମାଏ)—୧ । ମଦ—1 Wine.

୨ । ସତ୍ତା ଫଳ ଓ ଶସ୍ୟାଦିରୁ ରୁଆଇବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା
କାହାରିଥିବା ମଦ—2. Distilled spirits;
spirituous liquor.

୩ । ଅରକ—3. Essence.

ଅସବାବ—ବୈଦେ. ବ. (ଅ. ଅସବାବ)—୧ । ଘରକରଣା ଜନିଷ—

Āsabāb 1. House-hold things.

୨ । ଗୃହସଜ୍ଜା ଉପକରଣ—2 Furniture.

ଅସମୁଦ୍ର—ସଂ. ଅ (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଅ = ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ + ସମୁଦ୍ର)—

Āsamudra, ସମୁଦ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—Up to the sea; extend-
ing far to the sea-coast.

ଅସ ଯା—ଦେ. ବ. (ଅସିବା ଓ ଯିବା)—୧ । ଯିବା ଅସିବା; ଗତାଗତ;

Āsa jā ଯା ଅସ; ଗମନାଗମନ—1 Coming and going.

ଆସାଯାଓସା; ଯାଓସାଆସା ୨ । ଉପସ୍ଥିତ ଯିବା ଅସିବା—

आसया; आनायाना 2. Repeated coming and
going.

୩ । ସଂଗ୍ରହ—3 Intercourse.

ଅସର—ସଂ. ବ. (ଅ + ସ୍ୱ ଧାତୁ = ହିଂସା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

Āsara ଅସର; ରାସସ—Demon.

ଆସର ବୈଦେ. ବ. (ଫା. ଆସର = ସଭା)—୧ । ସଭା—

आसर 1. Meeting; a sitting of an association.

୨ । ରଙ୍ଗଭୂମି—2 Stage; sitting of
performers.

୩ । ସମାବେଦ; ମଜଲିସ୍—

3 A gaudy display or exhibition

ଅସର ଜମାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଢ଼ମାପୁର) ଜି. —ସଭାରେ ଲୋକବିଜ୍ଞାନ

Āsara jamāibā କଥା କହି ସଭାକୁ ଗୁଲଜାର କରିବା—

ଆସର ଜମାନ To warm up an assembly by

आसर यमान eloquence or quits

ଅସାଦନ—ସଂ. ବ. (ଅ + ସ୍ୱ ଧାତୁ ଶିଳ୍ପ; ସାଦ ଧାତୁ = ଗମନକରିବା

Āsādana + ଭାବ. ଅନ)—୧ । ନିକଟତା; ସନ୍ନିଧି ପଦ—

(ଅସାଦନ — ଦଶ) 1. Proximity.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତି—2. Receipt; gain,

୩ । ମର୍ଦ୍ଦନ—3. Rubbing

୪ । ପହଞ୍ଚିବା—4. Reaching.

୫ । ସ୍ଥାପନ—5 Placing

ଅସାଦିତ—ସଂ. ବ. (ଅ + ସାଦ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ମ ତ)—

Āsādita ୧ । ପ୍ରାପ୍ତ; ଲାଭ—1. Gained; obtained.

୨ । ସ୍ଥାପିତ—2 Kept; put, placed.

୩ । ସନ୍ନିଧିପିତ; ନିକଟରେ ସ୍ଥାପିତ—

3. Put near; juxtaposed.

୪ । ଅସ୍ଥାପିତ; ସଜ୍ଜାକିତ—4. Arranged.

ଅସାନ—ବୈଦେ. ବ. (ଅ. ଭୂଳ-ସଂ. = ଅବସାନ)—

Āsān ୧ । ଅରାମ; ସୁଖ—1. Comfort.

ଆସାନ ୨ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ—2 Ease.

आसान ୩ । ବିଶ୍ରାମ—3. Rest.

୪ । ଆରୋଗ୍ୟ; ରୋଗାଦିର ଉପଶମ—

4. Cure; alleviation.

୫ । କ୍ଳେଶରୁ ମୁକ୍ତି—5 Relief from pain.

୬ । ଉପକାର—6 Benefit.

ବ. —୧ । ଉପଶାନ୍ତ—1. Alleviated.

୨ । ଅରାମପ୍ରାପ୍ତ—2 At ease.

ଅସାମ—ଦେ. ବ. —ବଙ୍ଗପ୍ରଦେଶର ପୂର୍ବ ଓ ବ୍ରହ୍ମର ମହିମସ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ

Āsāma ବଙ୍ଗେଶ —The province of Assam.

ଅସାମୀ—ବୈଦେ. ବ. (ଅ)—୧ । ଦେଢ଼ାନ ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରତିବାଦୀ—

Āsāmī 1 Defendant in a Civil suit.

ଆସାମୀ ୨ । ମୂଦାଲ; ଫତ୍ତାଜଦାର ଅଦାଲତରେ ଅପରାଧରେ

आसामी, ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Accused person in
a criminal case.

୩ । କୌଣସି କୋର୍ଟରେ ଆବେଦନକାରୀର ବିପକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି—

3 Opponent of a petitioner in any
court.

୪ । ବ୍ୟକ୍ତି—4 Person.

୫ । ଜମିଦାରଙ୍କ ଜମାବନ୍ଦୀ ବହି ଅନ୍ତରେ ପ୍ରକାର ନାମ—

5. The name of a tenant in the rent-
roll.

୬ । ଦାବୀଦାର ବ୍ୟକ୍ତି—5. A claimant; a person
claiming a certain status.

ଦେ. ବ. —ଅସାମ ଦେଶୀୟ (ବ୍ୟକ୍ତି, ଭାଷା ବା ବସ୍ତୁ)—

Assamese (thing, person or language.)

ଅସାର—ସଂ. ବ. (ଅ + ସ୍ୱ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ. ଅ)—

Āsāra ୧ । ଅସର; ମୁଷଳଧାରରେ ବୁଝିଯାଉ; ଜଳଧାର ପତନ—

1 Shower; out-pour; down-pour.

୨ । କୌଣସି ପଦ ଥର ଥର ଯାଉ—

2. Continuous shower of anything.

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସପତ ୧ ପଦ୍ମ ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ପଦ୍ମ ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ପଦ୍ମ ଓ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ସେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କରାଯାଏ । ବା ୧ ପଦ୍ମ ଓ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ବାଦ’ ନ ମିଳେ ‘ବାହ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବସ’ ନ ମିଳେ ‘ବୃଷ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବସ’ ନ ପାଠରେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଅର୍ଣ୍ୟ’ ନ ପାଠରେ ‘ଅକ୍ଷ’ ଗୋଟିଏ; ‘ଅକ୍ଷର’ ନ ପାଠରେ ‘ଅକ୍ଷର’ ଗୋଟିଏ

* । ଶତ୍ରୁ ସୈନ୍ୟ ବେଞ୍ଚନ—3. Hemming in of an enemy's force; surrounding the enemy.

୪ । ବିସ୍ତାର; ପ୍ରସାରଣ—4. Extension

୫ । ନଳକଣା—5. Minute particles of water.

୬ । ବନ୍ଧୁବଳ; ମିତ୍ର ସେନା—6. The force or army of an ally.

୭ । ପ୍ରବେଶ—7. Entrance; admission.

ଅସି—ଦେ. କି. (ଅସମାପିତା)—ଅଗମନ କର—

Āsi Having come; coming

ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ—ଏବେ; ବର୍ତ୍ତମାନ—Now.

ବୁଝାନ୍ତ ଅସି ମୁହଁ ହୋଇଲେ ବସା । କୃଷିବିଦ୍. ମହାବିଦ୍. ପ୍ରୋଣ ।

ଅସିଆ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ପୂର୍ବ ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧର ପ୍ରଧାନ ମହାଦେଶ—

Āsiā Asia.

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—(ସଂ. ଅଂଶ)—ଅସିଆ (ଦେଶ)

Āñsiā (See)

ଗ୍ରା. ଅ—୧ । ସଦୃଶ; ପରି—1 Like.

୨ । ଅଂଶତଃ; ପ୍ରାୟଶଃ—2. Partly; slightly

(ଯଥା—ରାମ ଠିକ୍ ତାହା କାପ ଅସିଆ ।)

[ଦ୍ର—ବିଶେଷଣ ପଦର ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଯଥା—ନାଲ ଅସିଆ ।]

ଅସିଆଟିକ୍ ସୋସାଇଟି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ କଲକତାରେ

Āsiatik sosaiti ସ୍ଥାପିତ ଅସିଆର ପ୍ରଚ୍ଛଦଭୂଗବେଶଣାର୍ଥ ସଭା—

Asiatic society.

ଅସିଡ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ରାସାୟନିକ ଅମ୍ଳଦ୍ରବ—

Āsid Acid.

ଅସିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅସ ଧାତୁ=ଉପବେଶନ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Āsita ୧ । ଉପବେଶନ; ବସିଥିବା—1. Seated.

୨ । (+ ଶବ୍ଦ. କର୍ମ. ତ)—ସ୍ଥାପିତ—

2. Set; placed; situated.

ସଂ. ବି.—୧ । (+ ଭାବ. ତ) ଉପବେଶନ—

1 Sitting down

୨ । (+ ଅଧିକରଣ. ତ)—ଅସନ—2. Seat.

୩ । ପୀଠା—3. Stool.

୪ । ବାସସ୍ଥାନ—4. Abode; residence

୫ । ଅସନପ୍ରଣାଳୀ—5. Mode or posture of sitting

୬ । (ଅସିତ + ଅପର୍ୟାପ୍ତ. ଅ)—ଅସିତ ମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର; ଏ

ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଗୋବର ପ୍ରବର—6. Name of a sage

ଅସିତବ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅସ ଧାତୁ=ବସିବା + ଭାବ. ତତ୍ୟ)—

Āsitavya ଅବସ୍ଥିତି—Situation; position.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (+ କର୍ତ୍ତୃ. ତତ୍ୟ)—ସେ ବସିବେ—

To be seated.

ଅସିଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ + ସିଧ=ଧୂର କରବା + କର୍ମ. ତ)—

Āsiddha ୧ । ବିଚାର ପରେ କାର୍ଯ୍ୟରୁକ—

1. Thrown into a prison after being sentenced by the trying court.

୨ । ଭସ୍ମ ସିଦ୍ଧ—2 Half-boiled.

୩ । ସୁସିଦ୍ଧ—3. Well-boiled.

ଅସିଧାର—ସଂ. ବି. (ଅସିଧାର + ସମ୍ଭବ. ଅ)—ଅସିଧାରୁକ—ଯୁବକ

Āsidhāra ଯୁବକ ଅବିଚାରତା ଚିତ୍ତରେ ଏକତ୍ର ଅବସ୍ଥାନ କରବା

ଭୂଷ କ୍ରତ—The vow of self-restraint or self-denial taken by a couple of youthful persons.

ଅସିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଆଗମନ କରବା; ପହଞ୍ଚିବା; ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—

Āsibā 1. To come to; to arrive at; to visit; to be present.

ଅସିଦ୍ଧ ସଦ ସେ ବିନ ତୋ ପୁଲରେ ପୁର—ମଧୁସୂଦନ. ସେନାଗାଥା ।

୨ । ପରଜ୍ଞା; କୌଣସି ବିଦ୍ୟା ବା ପାଠ ଅସ୍ମତ୍ତ ହେବା—

2 To be mastered by

(ଯଥା—ମତେ ପାଠ ଅସୁ ନାହିଁ ।)

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରି ଜାଣିବା; ଜ୍ଞାତ ହେବା—

3. To know how to do a certain work.

(ଯଥା—ଏ କାମ ମତେ କରି ଅସିବ ନାହିଁ; ମତେ ଇଂରେଜି ଅକ୍ଷର ଲେଖି ଅସିବ ନାହିଁ ।)

୪ । ଉଦୟ ହେବା—4. To rise; to appear.

(ଯଥା—ଜନ୍ମ ଅସିଲୁଣି ।)

୫ । (ବନ୍ଧୁମାନେ ବିଦାୟ ନେବାବେଳେ “ଯିବା” ଶବ୍ଦ ପରି-

କର୍ତ୍ତୃରେ ବ୍ୟବହୃତ କୋମଳତା ବ୍ୟଞ୍ଜନାର୍ଥ ଶବ୍ଦ) ଯିବା—

5 Euphemitically used to mean 'To go' when friends part.

୬ । ଅନୁଭୂତ ହେବା—6. To be felt.

ବୃଷ୍ଟି ଅସର ଘନ ଘନ—ଭଞ୍ଜ. କୋଟ୍ତୁହାଶ୍ୱସ୍ତକା ।

୭ । (ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନାଦି) ଉପକ୍ରମ ହେବା—

7. To be on the point of sneezing (etc).

ଅସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ—ବୈଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ଇଂ)—ସାହାଯ୍ୟକାରୀ—

Āsishtāṇṭa Assistant.

ଅସୀନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଅସ ଧାତୁ=ବସିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Āsina ୧ । ବସିଥିବା; ଉପବେଶନ—

(ଅସୀନ—ସ୍ତ୍ରୀ)

1. Seated; sitting.

୨ । ଅନୁଦେଶୀ—

2 Inert; inactive; dull.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦

ଅସୁଚ୍ଛି (ବର୍ଷ)—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବର୍ଷ—ଅଗାମୀ; ଅସନ୍ନା (ବର୍ଷ)—
 Āsuchhi (barsha) Next or coming (year)

ଆସନ୍ତେ ବର୍ଷ

ଅସୁର—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ (ଅସୁର=ରାକ୍ଷସ + ସମ୍ବନ୍ଧ. ଅ)—

Āsura ୧। ଅସୁରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1. Relating to demons; demoniac.

୨। ନିନ୍ଦିତ; ଦୃଶ୍ୟ—2 Vile

୩। ଦୁଷ୍ଟ; ଧୂର୍ତ୍ତି—3. Malignant

୪। ଅପବିତ୍ର; ଅଶୁଦ୍ଧ—4 Impure.

୫। ଅହୃଦକର—5 Not beneficial.

୬। ଭୟଙ୍କର—6. Frightful.

ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ—ବିଷଲୁଣ—A kind of salt.

ଅସୁରବିବାହ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ—ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରକଥିତ ବିବାହବିଶେଷ; ଯେଉଁ
 Āsurabibāha ବିବାହରେ ବର କନ୍ୟାକୁ କଣି କରି ବିବାହ
 କରେ (ବିବାହ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—

A form of marriage in which the
 bride is purchased and taken away
 to be married.

ଅସୁରିକ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. (ଅସୁର+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ)—ଅସୁର (ଦେଖ)

Āsurika Āsura (See)

ଅସୁରିକଚିକିତ୍ସକ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ—ଅସୁରିକଚିକିତ୍ସକ—

Āsurikachikitsaka A surgeon

ଅସୁରୀ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. (ଅସୁର+ଅ+ସୁ. ଇ)—୧। ଅସୁରବଦ୍ ଅସୁର—

Āsuri Demoniac conduct.

୨। ରାଇସୋରିସ—2 Rye.

୩। ବିଷଲବଣ—3. A mineral salt with a
 very bad odour.

୪। ବିଦିକ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

4 Name of a Baidika metre.

ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀ—ଅସୁରର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Āsura.

ଅସୁରିଚିକିତ୍ସା—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ—ଚିକିତ୍ସା ପଦ୍ଧତିବିଶେଷ; ଅସୁରିଚିକିତ୍ସା—

Āsurichikitsā Surgery; cure of diseases by
 operation

ଅସେକ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. (ଅ+ସିତ ଧାତୁ—ଛୁଟିବା; ଓଦା କରିବା+ଭାବ. ଅ)—ପାଣି ଛୁଟିବା—Act of sprinkling

Āseka water.

ଅସେଚନ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ (ଅସେଚନ+ସ୍ଵାର୍ଥେ. ଅ)—ଅତି ଚୁପ୍ରିକର;

Āsechana ଯାହାକୁ ଯେତେ ଦେଖିଲେହେଁ ମନ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍
 ନାହିଁ—Very charming; so very
 charming that one is not
 satisfied by seeing.

ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ—୧। ସମ୍ୟକ୍ ସେଚନ; ଛୁଟିବା—

1. Sprinkling.

୨। (ବଗିଚାରେ, ଗୁମ୍ଫାରେ, ସେତରେ) ପାଣି ଛୁଟିବା ପଦ୍ଧତି
 ବା ଯନ୍ତ୍ର; ସେଣା, ସେତୁ, ପିତ୍ତକାଶ ଇତ୍ୟାଦି—

2 A contrivance for sprinkling water
 (on plants or roads or in fields.)

ଅସେଚନକ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. ଓ ବର୍ଣ୍ଣ—ଅସେଚନ (ଦେଖ)

Āsechanaka

Āsechana (See)

ଅସେଧ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. (ଅ+ସିତ ଧାତୁ—ଅବରୋଧ କରିବା+ଭାବ. ଅ)—

Āsēdha ୧। ଅବରୋଧ; ଅଟକ ରଖିବା—1 Confinement; restraint upon a person's
 liberty.

୨। ଗିରଫଦାର—2. Arrest

୩। କାରାଗୃହ—3 Imprisonment.

୪। ପ୍ରତିଷେଧ—4. Prohibition

ଅସେସ୍ କରବା—ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଅସେସ୍)—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ

Āses karibā ଶୁଳ୍କାଦି ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

ଆସେସକରା

To assess a tax.

ଆସେସ କରନା

ଅସେସମେଣ୍ଟ—ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଅସେସମେଣ୍ଟ)—କର ଧାର୍ଯ୍ୟ

Āsesment କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ—Assessment.

ଆସେସମେଣ୍ଟ

ଆସେସମେଣ୍ଟ

ଅସେସର—ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଅସେସର)—୧। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦରବାର

Āsesar ମକଦ୍ଦମାରେ ଜଜ୍ ସାହେବଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଅପରାଧୀ

ଆସେସର ବ୍ୟକ୍ତିର ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧେ ମତ ଦିଏ—

ଆସେସର 1. Assessor in a session's case.

[ଦ୍ର—ଅସେସର ଓ ଜୁର (ଜୋଡ଼ି) ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଏହି ଯେ
 ଅସେସରଙ୍କ ମତ ଜଜ୍ ସାହେବଙ୍କ ମାନବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହେଁ; କିନ୍ତୁ
 ଜୁରଙ୍କ ମତ ପ୍ରକୃତ କରିବାକୁ ଜଜ୍ ବାଧ୍ୟ ।]

୨। ସରକାର ତରଫରୁ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଉପରେ ଶୁଳ୍କ ବା ଟିକସ
 ବସାଇବାକୁ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. An assessor of tax.

(ଯଥା—ମିଉନିସିପାଲ ଅସେସର; ଇନ୍ଦକ୍ ମ୍ ହାକୁ ଅସେସର)

ଅସେସର—ଦେ. କି. — ଅସେସରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ବା ପଦ—

Āsesari

Act or post of an assessor.

ଆସେସରୀ ଦେ. ବର୍ଣ୍ଣ.—ଅସେସର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

ଆସେସରୀ

Relating to assessors.

(ଯଥା—ଅସେସର ପରୁଆନା—ସମନ)

ଅସୋର—ବୈଦେ. କି. (ଆ)—ମହରମ୍ ମାସର ୧୦ମ ଦିନରେ ପାଳିତ

Āsorā ଦେବା ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଉତ୍ସବ—Festivity

observed on the 10th day of the
 month of Moharum.

ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପ୍ରତ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର ବୌଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଗୋଡ଼ରେ, ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ଚକ୍ରର ଅପର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥର ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଗୋଡ଼ିବେ; 'ବହ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃହ' ଗୋଡ଼ିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଗୋଡ଼ିବେ; 'ଅର୍ଯ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଯ୍ୟ' ଗୋଡ଼ିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଗୋଡ଼ିବେ

ଅସୋସିଏସନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ସଭା; ସମିତି—

Āsosesan Association.

ଅସ୍କାନ୍ଦନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍କନ୍ଧ ଧାତୁ = ଯିବା; ଗାଳଦେବା + ଭାବ.)

Āskandana ଅନ)—୧ । ଭିରସ୍ତାର; ଗାଳ—

1. Reproach; reprimand.

୨ । ଅହମାନ—

2. Bragging; boasting; defiance.

୩ । ଯୁଦ୍ଧ—3. War; battle.

୪ । ବିନାଶ; ହନନ—

4. Destroying; killing; annihilation.

୫ । ଧାବନ—5 Running; racing; galloping; chasing.

୬ । ଆକ୍ରମଣ—6. Attack.

୭ । ଘୋଡ଼ାର ଏକ ପ୍ରକାର ଚାଲ; କଦମ ଚାଲ—

7. Slow canter of a horse.

ଅସ୍କାନ୍ଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ସ୍କନ୍ଧ ଧାତୁ = ଗାଳଦେବା + କର୍ମ. ଇ)—

Āskandita ୧ । ଭିରସ୍ତା—2 Reproached.

୨ । ପଛାଡ଼ି ଧାବନ—2 Run after; chased.

୩ । ଆକ୍ରାନ୍ତ—3. Attacked

୪ । ବିନଷ୍ଟ—4. Destroyed; annihilated.

ସଂ. ବି (ଅ + ସ୍କନ୍ଧ ଧାତୁ ଶିଜନ୍ତୁ, ସ୍କନ୍ଧ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ. ଇ)—

ଘୋଡ଼ାର ଗତିବିଶେଷ; କଦମ—

A kind of walk of horses; slow canter.

ଦେଖନ୍ତୁ ପୃଷ୍ଠାପୃଷ୍ଠାରେ ଅସେ ଅସୁନିତେ । ରଥାବାଧ—ମହାବାହା ।

ଅସ୍କାର—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅପରିଷ୍କାର)—ଅବର୍ଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ; ଅପରିଷ୍କୃତ—

Āskarā Unswept; uncleansed; full of refuse matter,

ମିଳା

ଅସ୍କାନ୍ତ—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ପ୍ରଶସ୍ତ; ମୁହଁଦେବା—

Āshkārā Indulgence; excessive fondling.

ଅସ୍ତର—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ତ ଧାତୁ = ବିସ୍ତାର କରିବା + କର୍ମ. ଅ)—

Āstara ଅସ୍ତର (ଦେଖ)

Āstarāna (See)

ଅସ୍ତରଣ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ୟକ୍; ଚାଲିଥାନ୍ତେ + ସ୍ତ ଧାତୁ = ବିସ୍ତାର)

Āstarāna କରିବା + କର୍ମ. ଅନ)—

୧ । ଚିତ୍ତଣ; ଶଯ୍ୟା—1. Bedding.

୨ । ଚିତ୍ତଣାଚନ୍ଦର—2. Bed-cloth; bed-sheet.

୩ । ଉପରେ ପକାଇବା ଘୋଡ଼ଣୀ—

3. An outer covering; a sheeting.

୪ । ଚମ୍ପୁଳାଦି ଅସନ—

4. Carpet; spreading cloth

୫ । ଯୋଷାକ ବା ଚୁଆଁଚଳେ ଦିଆଯିବା କନା—

5. Lining of a garment.

୬ । କାନ୍ଥରେ ପଲସ୍ତର କରିବା; କାନ୍ଥରେ ଚୁନ ବା ମାଟି

ବୋଳିବା—6. Plastering a wall with lime or mud.

୭ । ବାହାରର ଅଙ୍ଗାଦନ ବା ସ୍ତର—7 Outer layer; layer spread on the surface.

୮ । ହସ୍ତିପୁଷ୍ପର ଚିତ୍ରିତ କମ୍ପଲ—

8. A painted rug for the elephant.

୯ । ଘୋଡ଼ାକମ୍ପଲ—9. Horse-rug

ଅସ୍ତାନ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ = ଅସ୍ତାନା—ଭୂଲ. ସଂ. ଅସ୍ତାନ)—

Āstāna ୧ । ମୁସଲମାନ ଶୀର ବା ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଅସ୍ତାନ ସ୍ଥଳ—

1. The seat of Mahomedan pīra or saint

୨ । ହିନ୍ଦୁମାନେ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ 'ଶୀର'କୁ ସତ୍ୟପୀର ବୋଲି

ପୂଜା କରିବା ବେଳେ ଯେଉଁ ଅସନ ବା 'ଶୀଡ଼ା'ରେ

ସତ୍ୟପୀର ଠାକୁରଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ କଲ୍ଲମ କରନ୍ତି—

2. A seat where the Hindus worship the Mahomedan pīra in Satyapīra-

worship.

ଦେ. ବି. (ସ ଅସ୍ତାନ)—ଅସ୍ତାନ (ଦେଖ)

Āsthāna (See)

ଏବେ ଭକ୍ତ ନୃପତି ଅସ୍ତାନେ ବସିଲେ

ବୋଲଇ ବେମ ପାଦ ମନ୍ତ୍ରୀ ଭବାଇଲେ । ବସନ୍ତାଧ. ବିଚିତ୍ରମାୟଣ ।

ଅସ୍ତାନପର୍ଦ୍ଧିଆ—ଦେ. ବି—ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବକବିଶେଷ—

Āstānapardhāri A class of sebakas of Deity

Jagannātha at Puri.

[ଦ୍ର—ବେଦରଣ ଜରିବା ଏବଂ ପରିଶ୍ରମକୁ ଉତ୍ତମରେ ଗ୍ରହଣ

ଏହାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ । ଜଗବନ୍ଧୁସେବ. ପ୍ରା. ଉତ୍କଳ ।]

ଅସ୍ତାନାସ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. (ସଂ. ଅନାଥ)—ଭିତ୍ତିଭିତ୍ତି; ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ;

Āstānāsta ବ୍ୟସ୍ତସମସ୍ତ; ନାଦାନୁ ଛ'ବିଶା—

ନାଟ୍ୟାନାଟ୍ସୁ Helterskelter, distracted; dis-

ହସ୍ତବିଞ୍ଚି organised; ruined.

ଅସ୍ତାନାସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ ବିଶ—ଅସ୍ତାନାସ୍ତ (ଦେଖ)

Āstānāstā Āstānāsta (See)

ଅସ୍ତାବଳ—ଦେ. ବି. (ଇଂ. ସ୍ଟେବୁ)—

Āstābala ଅସ୍ତାବଳ; ଅଶ୍ବଶାଳା; ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ାଳ—Stable.

ଅସ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ତି)—୧ । ବିଷୟ; ସମ୍ପତ୍ତି; ଚରଣ—

Āsti 1. Substance; property; riches.

(ନାସ୍ତି—ବିପରୀତ) ୨ । ଅସ୍ତିତ୍ବ—2. Existence.

ଶୂନ୍ୟର ଅସ୍ତି ନାସ୍ତି କହ, ଏଣୁ ତୋ ଭୁଲଣା ଏ ନୋହୁ ।

ଭୂତେ—ପ୍ରମୋଦମୁଦ ।

• । ହଁ—3. Yes

ଅସ୍ତିକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅସ୍ତି = ଅସ୍ତ + କଥନାର୍ଥେ. କ) 'ଭବର

Āstika ଅଛନ୍ତି ଓ ପରଲୋକ ଅଛି' ଏହି ଭାବ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

(ନାସ୍ତିକ—ବିପରୀତ) ୧ । ଧର୍ମିକ—1. Pious.

୨ । ଭବିଷ୍ୟବାଦ; ଭବିଷ୍ୟବାସୀ—2. Believing God.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଞ୍ଚଳ	ଞ	ଜ	ଝ	ଞ	ଝ	ଞ	ଝ	ଞ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାଶନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ

୧. ବି—୧ । ଇଶ୍ୱର ଓ ପରଲୋକ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

1. Theist.

୨ । ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ କର୍ମରେ ଯାହାର ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ଓ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରସମ୍ପର୍କାଦି ଯଥାବିଧି ଅନୁଷ୍ଠାନ କରେ—

2. Having faith or reliance on scriptural rites

୩ । ଜରତ୍କାରୁକ ପୁଣ୍ୟ—ମୁନିବିଶେଷ—

3. Name of a sage.

[ଯୁ—ଜରତ୍କାରୁ ଅପଣା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ନିକଟରେ ପୁଣ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାରୁ ସ୍ୱାମୀ ଉତ୍ତର କଲେ ‘ଅସ୍ତି’ ଅର୍ଥାତ୍ ‘ତୁମ୍ଭ ଗର୍ଭରେ ମୋ ଔରସ ସନ୍ତାନ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି’—ଏଥିରୁ ପୁଣ୍ୟ ନାମ ଅସ୍ତିକ ହେଲା । ଏ ପରାଧିକାର ସର୍ବସ୍ୱରୂପ ସର୍ବମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିଥିବାରୁ ଏହାଙ୍କ ନାମ ସ୍ମରଣ କଲେ ସର୍ବଭୟ ରହେ ନାହିଁ ।]

ଅସ୍ତିକତା—୧. ବି. (ଅସ୍ତିକ + ଭବ. ତା)—

Āstikatā ୧ । ଇଶ୍ୱର ଓ ବୈଦିକଧର୍ମ ବିଷୟରେ ବିଶ୍ୱାସ—

1. Faith in the existence of God and the Bedas.

୨ । ଅସ୍ତିକର ବ୍ୟବହାର—

2. The conduct of a theist.

୩ । ଇଶ୍ୱର ଓ ପରଲୋକରେ ବିଶ୍ୱାସ—

3. Faith in God and in the next world

ଅସ୍ତିକ୍ୟ—୧. ବି. (ଅସ୍ତିକ + ଭବ. ଯ)—ଅସ୍ତିକତା (ଦେଖ)

Āstikya

Āstikatā (See)

ଅସ୍ତିକ—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—କୁଣ୍ଡିର ହାତ—

Āstin

Sleeves of a coat

ଅସ୍ତିନାସ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସ. ଅସ୍ତି ଓ ନାସ୍ତି)—

Āstināsti ୧ । ହଁ କି ନାହିଁ—ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ଚିତ କଥା—

1. A definite reply—yes or no.

୨ । ସ୍ଥିର ଜବାବ—2. Definite statement

୩ । ହଁ ଅବା ନାହିଁ—3. Either yes or no.

ଅସ୍ତିବାଦି—ଦେ. ବି.—ବିଷୟସମ୍ପର୍କ; ବିଷୟଅସମ୍ପର୍କ; ଚଳନ୍ତିଅଚଳନ୍ତି

Āstibārdi

ସମ୍ପତ୍ତି—Property movable and immoveable.

ଅସ୍ତିକ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ତି = ଅସ୍ତି + ଭବ)—ଅସ୍ତିକ (*) (ଦେଖ)

Āstika

Āstika 3. (See)

ଅସ୍ତିର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ = ଶୁଦ୍ଧଅର୍ଥେ = ସ୍ଥ, ଧାତୁ = ବିସ୍ତାର କରିବା

Āstirṇṇa + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

୧ । ଶୁଦ୍ଧଅର୍ଥେ ବିସ୍ତାର; ବିସ୍ତାରିତ—1. Spread out

୨ । ଅଗଣିତ; ବ୍ୟାପ୍ତ—2. Scattered.

୩ । ପାଚିତ; ଅନ୍ଧାଧିତ—3. Covered.

୪ । ପିଡ଼ିତ—4. Sick.

ଅସ୍ତେ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ଫା. ଅସ୍ତେ)—

Āste ୧ । ଧୀରେ; ଧୀରଭାବରେ; ହାତରେ ହାତରେ—

ଆସ୍ତେ

1. Slowly.

ଶୈଳେ ୨ । କୋମଳଭାବରେ—2. Tenderly; softly

୩ । ନିଶ୍ୱସ୍ତରେ—3. Gently; noiselessly.

ଅସ୍ତେଅଗେଲ୍—ଦେ. ବି. (ଜାହାଜଆଙ୍କ ଭାଷା)—ଜାହାଜକୁ ଧୀରେ—

Āsteāgel ଧୀରେ ଅଗକୁ ନଥ—(a nautical term)

Slowly advance.

ଅସ୍ଥା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଵା (ଅ + ସ୍ଥା ଧାତୁ = ଅଦାୟ କରିବା + ଭାବ. ଅ;

Āsthā

+ ଶ୍ଵା ଅ—୧ । ନିର୍ଭର; ଅବଲମ୍ବନ; ଅଶ୍ରୟ—

ଅନାସ୍ଥା—ବିପରୀତ 1. Dependence; refuge; resort; prop; stay.

୨ । ଶ୍ରଦ୍ଧା; ବିଶ୍ୱାସ—2. Trust; reliance;

confidence; faith; regard; respect.

୩ । ଯତ୍ନ—3. Care.

୪ । (+ ଅସ୍ଥକରଣ. ଅ)—ସଭା—

4. Gathering; a meeting.

୫ । ସ୍ଥାନ—5. Place

୬ । ସ୍ଥିତି—6. Position.

୭ । ଅପେକ୍ଷା—7. Waiting; depending on.

୮ । ନିଷ୍ଠା; ମନୋଯୋଗ—8. Attention.

ଅସ୍ଥାକରଣ—ଦେ. କି—୧ । ଯତ୍ନ ନେବା—

Āsthākariṇ

1. To take care of; to care.

୨ । ନିଷ୍ଠା ରଖିବା; ବିଶ୍ୱାସ କରିବା—

2. To have regard for or trust on.

୩ । ନିର୍ଭର କରିବା—3. To depend upon.

୪ । ବିଶ୍ୱାସଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁବା—

4. To look up with confidence.

ଅସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ଥା ଧାତୁ = ଥିବା + ଅସ୍ଥକରଣ. ଅନ)—

Āsthāna

୧ । ସଭା—1. Gathering; a meeting; assembly.

୨ । ଅସ୍ଥା; ବିଶ୍ୱାସ; ନିର୍ଭର—

2. Trust; faith; confidence.

୩ । (+ ଭାବ. ଅନ)—ଯତ୍ନ; ପ୍ରୟାସ—

3. Care; regard.

୪ । ଅବଲମ୍ବନ—4. Prop; stay.

୫ । ବିଶ୍ରାମସ୍ଥାନ—

5. Place of refuge or shelter.

୬ । ଅବେଦନ—6. Ascending; ascension.

୭ । ପ୍ରତିମାଅବ ବସିବାର ସ୍ଥାନ —

7. A seat for idols.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥିତ ଏ ଦେହର ଅସ୍ଥର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଅନ୍ତର ଅସ୍ଥର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବୃତ୍ତେ ଚଳା କରଇ ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ଏ ବା ଅନ୍ତର ଦୌର୍ଗନ୍ଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଷ୍ଠରେ ଯେବେ ଏ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ନ ଯିବକ ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଅପସ୍ୟତ । ବା ଅନ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସବ୍ଦ ଦେ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଦେବ । ସଂଜ୍ଞା :— 'ବାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଷ୍ଠୀରେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଗୋଷ୍ଠୀରେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଠରେ 'ବନ୍ଧୁ' ଗୋଷ୍ଠୀରେ; 'ଅନ୍ଧ' ନ ପାଠରେ 'ଅନ୍ଧ' ଗୋଷ୍ଠୀରେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଠରେ 'ଅଲବଦ' ଗୋଷ୍ଠୀରେ ।

୮ । ଅଧିଷ୍ଠାନସ୍ଥଳ; ସ୍ଥାନ; ମଠ—

8. A seat; abode; place; a place where members of a sect or society congregate.

୯ । ବାସ କରବାର ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ; କେନ୍ଦ୍ର—

9. Head-quarters.

୧୦ । ଗୃହାଦିର ସ୍ଥାନ—10 Site of a house.

୧୧ । ଗଜା ସେତୁଠାରେ ପ୍ରଜାଦିଙ୍କ ଗୃହାର ଶୁଣନ୍ତି; କଚେରୀ—11 A hall of audience

ଅସ୍ଥାନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅନ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ) —

Āsthānī ସଭା—Assembly; a congregation

ଅସ୍ପଦ—ସଂ. ବି. (ଅ + ପଦ ଧାତୁ = ଯିବା + ଅଧିକରଣ ଅ; 'ସ'ର ଅଗମ) —

Āspada ୧ । ସ୍ଥାନ—1. Place; seat; site; position.

୨ । ବାସ ସ୍ଥାନ—2. Abode.

୩ । ଅଧାର—3. An object; receptacle.

୪ । (+ ଭାବ. ଅ) —ଅଧିଷ୍ଠାନ; ପ୍ରତିଷ୍ଠା—

4. Situation.

୫ । କାର୍ଯ୍ୟ—5 Action

୬ । ସଦ—6. Position.

୭ । ପ୍ରଭୁତା—7. Mastery

୮ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନର ଦଶମ ସ୍ଥାନ—

8 (astrology) The 10th place from Lagna.

ଅସ୍ପର୍ଦ୍ଧା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅ + ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଧାତୁ = ପରସ୍ପର କରବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରବା

Āsparddhā ଧାତୁ. ଅ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ) —

୧ । ମାୟାତ୍ୱ; ଗାରିମା, ଗର୍ବ—

1 Arrogance; presumption.

୨ । ଅନୁଚିତ ଭିନ୍ନ ଅକାଂକ୍ଷା—2 Ambition

୩ । ଦାମ୍ଭିକତା—3. Daring of a person; boldness

୪ । ଗୁରୁତ୍ୱ; ବଡ଼େଇକରବା—

4 Boasting; bragging; vaunt

୫ । ପ୍ରତିଯୋଗିତା—5. Emulation; rivalry.

୬ । ପରାକ୍ରମେଷ—6 Desire to overpower others

ଅସ୍ପର୍ଦ୍ଧୀ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଧାତୁ = ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ଇନ୍;

Āsparddhī ୧ମା. ୧କ.) —

ଯେ ଅସ୍ପର୍ଦ୍ଧା କରେ—One who defies.

ଅସ୍ଫାଳ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଫାଳ ଧାତୁ = ଗମନ କରବା + ଭାବ. ଅ) —

Āsphāla ହସ୍ତୀର କର୍ଣ୍ଣ ଗୁଳନା—The movement of the ears of an elephant.

ଅସ୍ଫାଳନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଫାଳ ଧାତୁ = ଗମନ କରବା + ଭାବ. ଅନ) —

Āsphāḷana ୧ । ଗର୍ବପ୍ରକାଶ; ଅସ୍ଫାଳନା—1. Bragging blustering; self-adulation.

୨ । ଆପଡ଼େଇବା; ଚାଳମାରିବା—2 Clapping

୩ । ଚଢ଼େଇର ଡେଣା, ହାତର କାନ, ମାଛର ଲଙ୍ଗି

ପିନ୍ଧି ଦେବା; ପଶାଦ ସଞ୍ଚାଳନ ବା ଛୁଆଡ଼ିବା—

3. Flouncing or flapping (of the fins of a fish; elephant's ear or a bird's wing).

୪ । ସଂଘର୍ଷ—4. Waving; movement;

friction.

୫ । ଆଘାତ କରବା ପାଇଁ ଅସ୍ତ୍ରାଦିପ୍ରକାଶ ଶୁଦ୍ଧି ଇତ୍ୟାଦି

କରବା ବା ଉଠାଇବା—5 Brandishing.

ଅସ୍ଫାଳିତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଫାଳ ଧାତୁ + କର୍ମ ଚ) —

Āsphāḷita ୧ । ଚାଳିତ; ସଞ୍ଚାଳିତ—1. Waved; moved.

୨ । ଚାଡ଼ିତ—2. Scared; driven away.

ଅସ୍ଫାଳିବା—ଦେ. କି. (ସଂ ଅସ୍ଫାଳନ) —

Āsphāḷibā ୧ । ଅସ୍ଫାଳନ କରବା; ବଡ଼େଇ କରବା—

1 To brag or vaunt

୨ । ଶସ୍ତ୍ରାଦି ସଞ୍ଚାଳନ କରବା; ଲଢ଼ାଇବା କରବା—

2. To marshal a weapon; to brandish.

ସାର ମତେ ଦେଖୁ ସାର କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାରେ

କେ ଅବା ଅସ୍ଫାଳି ଅସି ଗୁଣନ ନୁହାରେ । ସ୍ୱାଧୀନ, ବଦାବଳୀ ।

ଅସ୍ଫୋଟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଫୁଟ ଧାତୁ = ଫୁଟିବା, ପ୍ରକାଶିତ ଦେବା; ବ୍ୟ କରବା + ଭାବ ଅ) —

Āsphoṭa ୧ । ସରମାନଙ୍କର ବାହୁରେ କମ୍ପା ଜଣାରେ ଫୁଟିବା ମାରିବା—

1. Challenge: causing a sound by clapping the hand on the arm or the thigh as a sign of defiance before an athletic feat.

୨ । ଫୁଟିବା—2. Clapping or flapping of two flat things with each other

୩ । ଫୁଟିବା ଶବ୍ଦ—3. Sound produced by clapping, flapping or flouncing

୪ । ଅଙ୍ଗୁଳି ଫୁଟାଇବା—4 Sound produced by the twisting of the finger-joints.

୫ । ସଂଶ୍ଳେଷ—5. Striking with sound.

୬ । ପୁଷ୍ପାଦିର ବିକାଶ; ଫୁଲ ଫୁଟିବା; ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ଖୋଲି ଯିବା—6 The blowing or opening of a flower.

୭ । ହଠାତ୍ ମେଲି ହୋଇ ଯିବା—

7. Sudden expansion.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ନ
୨	ଈ	ଋ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଝ	ଞ୍	ଉଥ	ଝ	ନ

୮ । ହଠାତ୍ ମୁଦ୍ରଣ; ଶବ୍ଦ ସହଜ ମୁଦ ହୋଇଯିବା—

8. Sudden shutting or claspings up of the flaps with a sound.

୯ । ଫୋଡ଼ିବା—9. Boring through.

ଅସ୍ଫୋଟନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ଫୁଟ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Āsphoṭana

ଅସ୍ଫୋଟ (ଦେଖ)

Āsphoṭa (See)

ଅସ୍ଫୋଟନା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ + ଫୁଟ ଧାତୁ = ଫୁଟିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ +

Āsphoṭanā

ଶ୍ରୀ ଅ) — ବନମଞ୍ଜି; ବନମଞ୍ଜିକା—

The wild Jasmine

ଅସ୍ଫୋଟନୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ଫୁଟ ଧାତୁ = ଭେଦ କରିବା + କରଣ

Āsphoṭanī

= ଅନ + ଶ୍ରୀ.)

୧ । ଫୁଟାଇବା ଯନ୍ତ୍ର; ଫୋଡ଼ଣୀ—

1. Auger; gimlet

୨ । କଢ଼େଇକ ଭର୍ତ୍ତି—2. A drill, carpenter's instrument for boring through a piece of wood).

ଅସ୍ୱାଦ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ୱାଦ ଧାତୁ = ଗୁଡ଼ିବା + କର୍ମ. ଅ)—

Āswāda

୧ । ମଧୁର ଚାଷ—1. Sweet and other tastes

୨ । (+ ଭାବ. ଅ)—ସ୍ୱାଦ; ରସପରିଚୟ; ଅସ୍ୱାଦନ—

2. Taste; relish; flavour.

୩ । ପାନ—3. Drinking

୪ । ଭୋଜନ—4. Eating.

ଅସ୍ୱାଦକ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ + ସ୍ୱାଦ ଧାତୁ = ଅସ୍ୱାଦନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Āswādaka

ଅକ) — ଯେ ଅସ୍ୱାଦ ବ୍ରହ୍ମଣ କରେ—One who

(ଅସ୍ୱାଦକା — ଶ୍ରୀ)

tastes

ଅସ୍ୱାଦନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ୱାଦ ଧାତୁ = ଚଖାଇବା + ଭାବ. ଅନ)—

Āswādana

୧ । ସ୍ୱାଦବ୍ରହ୍ମଣ; କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ରସ ଅନୁଭବ; ସ୍ୱାଦ ଉପଭୋଗ; ଗୁଡ଼ିବା—1. Tasting; relishing; enjoyment of the taste of a thing.

୨ । ଅସ୍ୱାଦ; ରସପରିଚୟ—2. Taste; relish;

flavour.

୩ । ପାନ—3. Drinking.

୪ । ଭୋଜନ—4. Eating.

ଅସ୍ୱାଦନୀୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ୱାଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନାୟ)—

Āswādaniya

୧ । ଯାହା ଚଖାଯିବ—

1. To be tasted or relished

୨ । ଅସ୍ୱାଦବ୍ରହ୍ମଣର ଯୋଗ୍ୟ—2. Fit to be tasted.

୩ । ମୁଖରୁ ଚାଷ; ସ୍ୱାଦୁ—

3. Palatable; agreeable to the taste

ଅସ୍ୱାଦିତ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ୱାଦ ଧାତୁ ଶିତ = ସ୍ୱାଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Āswādita ଯାହା ଚଖା ହୋଇଅଛି—Tasted; enjoyed.

ଅସ୍ୱାଦିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ ଅସ୍ୱାଦନ)—୧ । ଅସ୍ୱାଦନ କରିବା;

Āswādibā

ଗୁଡ଼ିବା—1 To taste; to relish.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଉପଭୋଗକରିବା—2. To enjoy

ପରେ ମାତ୍ର ନେନେ ଆସାଦ ଏ ରୂପ ସ୍ୱରାଜ ପରାଣ ଦେବା—ଦୟାକାର, ସଦାଚାର ।

ଅସ୍ୱାଦୀ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ୱାଦ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍)—ସ୍ୱାଦୁ; ଉତ୍ତମ—

Āswādī

ସ୍ୱାଦପୂର୍ଣ୍ଣ; ସୁଅଦିଆ—Delicious; palatable; savoury.

ଅସ୍ୱାଦୁ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ୱାଦୁ)—ଅସ୍ୱାଦ (ଦେଖ)

Āswādu

Āswādī (See)

ଅସ୍ୱାଦ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ୱାଦ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—ଅସ୍ୱାଦନୀୟ (ଦେଖ)

Āswādya

Āswādaniya (See)

ଅସ୍ମାନ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଅସ୍ମାନ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Āsmān etc.

Āsmān etc. (See)

ଅସ୍ମାନୀ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଅସ୍ମାନୀ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Āsmānī etc

Āsmānī etc (See)

ଅସ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ ଧାତୁ = କ୍ଷେପଣ କରିବା + ଅଧିକରଣ ଯ)—

Āsya

୧ । ମୁଖ; ବଦନ; ବନ୍ଧୁ; ମୁଖମଣ୍ଡଳ—

1 Face; countenance.

୨ । ଭୁଣ୍ଡ—2 Mouth.

ସଂ. ବି. (ମୁଖରୁ; ମୁଖରୁ ଜାତ) — Produced from the mouth.

ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଅସ୍ୟ)—୧ । ଅସ୍ୟ; ଅଭିପ୍ରାୟ—

1. Intention.

ଅସ୍ୟ ଜଣି ପାଶେ ତ କୁ ଲୁଚି ଦେଲେ ଯେଣି—ସାରଳାମହାଭାରତ. ବରଷ ।

୨ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ; ଲକ୍ଷ୍ୟ—2. Aim

ସେହି ଅସ୍ୟ ଧର ଏବେ ଜନମକୁ ସୁଅ—ମାରଳାମହାଭାରତ ଅବ ।

ଅସ୍ୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅସ୍ ଧାତୁ = ବସିବା + ଭାବ. ଯ + ଶ୍ରୀ ଅ)—

Āsyā

୧ । ସ୍ଥିତି; ଗତିରହତ୍ୟା—

1. Status; cessation of motion.

୨ । (ଅସ୍ୟ + ଅ + ଅ)—ମୁଖମଧୁ; ଛେପ—

2. Saliva, spittle.

୩ । ଅନନ—3. Face.

୪ । (ଅସ୍ୟ + ଭାବାର୍ଥେ. ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—(ମୁଖସ୍ଥିତ) ଜହ୍ନ—Tongue

ଅସ୍ୟାସବ—ସଂ. ବି. (ଅସ୍ ଧାତୁ; ଅସ୍ୟ = ମୁଖ + ଅସବ = ମଧୁରୁଚ୍

Āsyāsaba

ତରଳବସ୍ତୁ)—ଲଳି; ଛେପ—Saliva.

ଅସ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଅ + ସ୍ର ଧାତୁ = ଝରିବା; କଷ୍ଟଦେବା + ଭାବ. ଅ)—

Āsraba

୧ । ଝରିବା; ଝରିବା—Oozing; trickling.

୨ । (+ କରଣ. ଅ) କ୍ଳେଶ; କଷ୍ଟ; ଦୁଃଖ—

2. Trouble; pain

ସାଧାରଣ ଘୋର ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ପୁରୁଷ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅପର ଓ ମାତା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅପର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ବର୍ଷ ବା ମାସାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷର ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଚର୍ଚ୍ଚି ବା ମାସାୟୁକ୍ତ ବେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଖାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଖାର' ଖୋଜିବ, 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଖୋଜିବ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବତ୍ ଦେଖିବେ

ଅହକ—ସଂ ବି.—ନାସାରୋଗବିଶେଷ; ନାକରେ ହେବା ଉଦ୍‌ଘା—

Āhaka Inflammation of the schneiderian membrane of the nose

ଅହକଜ୍ୱର—ସଂ ବି.—ଉଦ୍‌ଘାନର (ଦେଖ)

Āhakajwara Udhajara (See)

ଅହତ—ସଂ ବିଣ (ଅ=ସାମାନ୍ୟ + ହତ୍ ଧାତୁ=ବଧ କରିବା; Āhata ଅଘାତ କରିବା + କର୍ମ. ତ)-୧ । ଶତ; ଅଘାତ-
ଗ୍ରାସ—1 Wounded; beaten; hurt.

୨ । ମର୍ଦ୍ଦିତ—Pressed; pounded

୩ । ଚାଡ଼ିତ—3. Struck; smitten.

୪ । ଜ୍ଞାତ—4. Known.

୫ । ଗୁଣିତ—5 Multiplied

୬ । ଦଗ୍ଧ—6 Burnt

ସ. ବି —୧ । ମିଛ କଥା; ମିଥ୍ୟାବାକ୍ୟ—1. A lie.

୨ । ନୂତନ ବସ୍ତ୍ର—2. New cloth.

୩ । ଡକ୍; ଡୋଲ—3. A drum

୪ । ଖର୍ଚ୍ଚିତ ବସ୍ତ୍ର—4 Worn out cloth.

ଅହତଲକ୍ଷଣ—ସ ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଅହତ=ଜ୍ଞାତ+ଲକ୍ଷଣ=ଚିହ୍ନ)—

Āhatalakṣha ଗୁଣଦ୍ୱାରା ବିଖ୍ୟାତ—(person)

(ଅହତଲକ୍ଷଣ—ଶ୍ରୀ) Famous or celebrated on account of his accomplishments.

ଅହତି—ସଂ ବି. (ଅ + ହତ୍ ଧାତୁ=ଅଘାତ କରିବା + ଭାବ. ତ)-

Āhati ୧ । ମ.ଡ଼, ଚାଡ଼ନ—1 Beating; striking.

୨ । ଅଘାତ—2 A stroke, wound; injury

୩ । ଗୁଣନ—3. Multiplication.

ଅହନନ—ସ ବି. (ଅ + ହତ୍ + ଭାବ. ଅନ)—୧ । ମାଡ଼ିଦେବା; ଅଘାତ

Āhanana କରଣ—1. Act of beating or striking

୨ । ଧାତୁଖଣ୍ଡକୁ ହାତୁଡ଼ିଦ୍ୱାରା ପିଟିବା—

2. Hammering a piece of metal

ଅହନନୀୟ—ସ ବିଣ (ଅ + ହତ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନୀୟ)—ସାଦୃଶ୍ୟ ମାତ୍ର

Āhananiya ବିଅସିବ; ପିଟାହେବାଯୋଗ୍ୟ—To be beaten or struck; fit to be hammered; requiring hammering.

ଅହନ୍ତବ୍ୟ—ସ ବିଣ. (ଅ + ହତ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—

Āhantabya ଅହନନୀୟ (ଦେଖ)—

Āhananiya (See)

ଅହବା—ସ ବି. (ଅ + ହେ ଧାତୁ=ଭାବବା + ଅଧିକରଣ. ଅ)—

Āhaba ୧ । ଯୁଦ୍ଧ—1. Battle.

୨ । ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର—2. Battle-field

୩ । (ଅ + ହେ ଧାତୁ=ଭାବବା + ଅଧିକରଣ ଅ)

ଯଜ୍ଞ—3 A Vedic sacrifice.

୪ । ନାକ ମଧ୍ୟରେ ହେବା ବ୍ରଣ—

4. A boil within the nose.

ଦେ. ବି.—୧ । ଅସ୍ପର୍ଦ୍ଧା—1 Arrogance.

୨ । ଅସ୍ତ୍ୱା; ବିଶ୍ୱାସ—2 Confidence.

୩ । ଦାମ୍ଭିକତା; ଦମ୍ଭ—3. Daring.

୦ । ହେମତ୍ୱ; ସାହସ—4 Courage.

୩ । ଉତ୍ସାହ; କଳହେବା—5. Encourage-
ment.

୬ । ସାମର୍ଥ୍ୟ—6. Power.

ଅହବା କରିବା—ଦେ. ବି.—୧ । ଅସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସାହସ

Āhaba karibā କରିବା—1. To dare to do an act.

୨ । ଅସାମର୍ଥ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ସ୍ତେଷ କରିବା—

2. To prepare to do a very difficult act

ଅହବାନୀୟ—ସ ବିଣ. (ଅ + ହେ ଧାତୁ=ଭାବବା + ଅଧିକରଣ.

Āhabaniya ଅନୀୟ)—ଭାବବା କରିବାର ସମର୍ଥ୍ୱ ଉପଯୁକ୍ତ ବା

ଯୋଗ୍ୟ; ହୋମୋପଯୋଗୀ—Fit for being offered as an oblation; to be offered as oblation.

ସଂ ବି —ଯଜ୍ଞସାଧନ ସକାଶେ ଅବଶ୍ୟକ ପଞ୍ଚଅଗ୍ନିମଧ୍ୟରୁ ଏକ

ଅଗ୍ନି; ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ବିଶେଷ—A consecrated fire

for sacrifice; one of the 5 sacrificial

fires.

ଅହବିବା—ଦେ ବି (ସଂ. ଅହବ)—୧ । ଅହବ କରିବା (ଦେଖ)

Āhabibā 1 Āhaba karibā (See)

୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ହଟିଯିବା; କରୁଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରୁ

ପଛଦୂଆ ଦେବା—2. To shrink or desist from

doing an act (from fear of consequences

or due to threats).

୩ । ଅସ୍ତସର ହେଉଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ହଠାତ୍ ଅଗ୍ନି ଯିବା—

3 To stop suddenly while proceeding.

ଅହର—ସଂ ବି. (ଅ + ହେ ଧାତୁ=ହରଣ କରିବା + ଭାବ ଅ)—

Āhara ଅହରଣ (ଦେଖ)

Āharana (See)

ସଂ ବିଣ. (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଅହରଣକାରୀ; ସଞ୍ଚୟକାରୀ—

One who collects or gathers.

ଅହରଣ—ସଂ ବି. (ଅ + ହେ ଧାତୁ=ଅଣବା + ଭାବ. ଅନ)—

Āharana ୧ । ସଂଗ୍ରହ—1. Collection.

୨ । ଅସ୍ତୋଜନ—2. Preparation.

୩ । ଅବସ୍ତ୍ରନ—3. Bringing; fetching.

୪ । ସଂଗ୍ରହ; ସଂକଳନ—4. Compiling.

୫ । ଅନୁଷ୍ଠାନ—5 Getting up; performance.

୬ । ଉପାର୍ଜନ—6. Earning.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ୟେ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୭ । ନିର୍ବାହ—7. Accomplishing.

୮ । କରାଇବା; ଘଟାଇବା—8. Causing.

୯ । ଅହରଣୀୟ ପଦାର୍ଥ—

9 Things to be collected.

୧୦ । ବିବାହାଦିରେ କନ୍ୟାକୁ ଦତ୍ତ ଉପହାସନ (ପଦାର୍ଥ)—

10. A dowry or present given to a bride at the time of marriage.

ଅହରଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ହ୍ର ଧାତୁ = ସଂଗ୍ରହ କରିବା + କର୍ମ.

Āharanīya ଅନ୍ୟ)—ସଂଗ୍ରହର ଉପଯୁକ୍ତ ବା ସେବ୍ୟ—
To be collected or gathered.

ଅହର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଅ + ହ୍ର ଧାତୁ = ସଂଗ୍ରହ କରିବା + କର୍ମ. ତବ୍ୟ, —
Āharttabya ଅହରଣୀୟ (ଦେଖ)

Āharanīya (See)

ଅହର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅ + ହ୍ର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଣ)—

Āharttā ୧ । ଅହରଣୀୟ ବା ସଂଗ୍ରହ କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି); ସଂଗ୍ରାହକ—

(ଅହର୍ତ୍ତ)—ଶ୍ରୀ) 1. One who collects or brings together; compiler

୨ । ଯଜ୍ଞଦି କ୍ରିୟାର ଅନୁଷ୍ଠାତା—

2. Performer of sacrifice.

ଅହା—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅହୋ)—୧ । ଅନୁତାପ; ଅଶ୍ରେୟ ବା

Āhā ଶ୍ରେୟହୀନତା ହାୟ !—1. Alas ! (remorse; regret
ହାୟ or sorrow)

आहा ୨ । ଅନନ୍ୟତା—୩ହୋ—2 Aha ! (joy)

ଅ । ଦୟା ବା ଅନୁକମ୍ପାସୂଚକ ହାୟ !—3. Ah !
(pity)

ନରେଶି ଉତ୍ତରୁ ଥରେ ଅହା—ବିବସ୍ମୟ କଣୋଷ୍ଠପଶ୍ଚ. ଶ୍ରୀ. ଗୀତ ।

ଅହା କରିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଶ୍ରେୟ କରିବା—1 To lament.

Āhā karibā

ହାୟ କରା ୨ । ଅନୁତାପ କରିବା—2. To repent; to
regret.

୩ । ସଦାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରିବା—

3 To sympathise; to pity; to show
sympathy.

ବାହାରେ ଦେହର ଅହା କରିବାକୁ ସାହା ନାହିଁ ଯହିଁ ଅଶିଳେ ।

ଭଞ୍ଜ. ଦେବେଶ୍ୱରବଳାସ—୨୧ । ୧୫ ।

ଅହାନିକ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଅହ୍ନିକ)—୧ । ଅହ୍ନିକ (ଦେଖ)

Āhānika

I. Āhnikā (See)

ଅହାନିକ ସାର ଏଣେ ବରଷା ଭେଜନ—ସାର । ମହାଭାରତ ବରଷ ।

ଅହାବା—ସଂ. ବି.—୧ । (ଅ + ହ୍ର ଧାତୁ = ତାଳିବା + ଅଧିକରଣ.

Āhāba ଅ—ସେହିଠାକୁ ପଶୁମାନେ ପାଣି ପିଇବା ନିମନ୍ତେ

ଅହୁତ ହୁଅନ୍ତି, ଗୋରୁ ଆଦି ପଶୁମାନଙ୍କର ପାଣି

ପିଇବା ସକାଶେ କୃତ୍ରିମ ନିକଟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା

ହ୍ରଦ, ଜଳାଶୟ ବା ଜଳକୁଣ୍ଡ—1. An artificial

basin constructed near a well, filled

with water for cattle drinking there-
from.

୨ । (ସେହିଠାକୁ ଗରଗଣ ଅହୁତ ହୁଅନ୍ତି) ହ୍ରଦ—

2. Battle.

୩ । (ଅ + ହ୍ର ଧାତୁ = ହୋମକରିବା + ଅଧିକରଣ. ଅ ;

ଯହିଁରେ ହୋମ କରାଯାଏ)—ଅଗ୍ନି—3 Fire

୪ । (+ ଭାବ. ଅ)—ଆହ୍ୱାନ 4 Calling.

୫ । ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ଦ୍ୱାରା ଆହ୍ୱାନ—5. Invoking.

୬ । ଆହ୍ୱାନସାଧନମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—6 A kind of
sacred text by which the invoka-
tion is performed.

୭ । (+ କରଣ. ଅ)—ଦୋଣକଳସ; ଉଜ୍ଜା ଅଳ୍ପଦିର
ଜଳପାତ୍ରବିଶେଷ—7. A trough near a well for
watering cattle.

ଦେ. ବି — ଅହବ (ଦେଖ)

Āhaba, See.

ଅହାବିବା—ଦେ. କି.—ଅହବିବା ଦେଖ

Āhabibā

Āhabibā (See)

ଅହା ମରଇ—ଦେ. ଅ.—ପ୍ରିୟଜନଙ୍କ ଦୂରବସ୍ଥାନନିତ ଶ୍ରେୟହୀନତା

Āhāmarai ଅବ୍ୟୟ—ହାୟ ! ମୁଁ ମରି ନ ଯାଇ ଏହା ଯାହା

ହାୟ ମରି ମରି ଆଶ୍ଚରେ ଦେଖିଲି ! ଅହା ଏ ଦୁଃଖର ବିଷୟ !—

Alas: what a sad thing.

ନଦ ନାହିଁ କି ନୟନେ ନିଶା ଦିନ ଅହା ମରଇ ମୋ ଧନ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କଣୋଦପଞ୍ଚ. ୭ ଗୀତ ।

ଅହାମଦ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ) ନାମ—ହଜ୍ଜରତ୍ ମିରସା ଗୋଲ୍ଲମ୍ ଅହେ

Āhāmad ଶବ୍ଦ, ମୁସଲମାନ ଆହାମ୍ମାଦୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ—

The founder of the Āhāmmadiya sect
of the Mahomedans.

ଅହାମଦୀ—ଦେ. ବି — ଅହାମ୍ମାଦୀୟ (ଦେଖ)

Āhāmadī

Āhāmmadiya (See)

ଅହାମ୍ମକ୍—ବୈଦେ. ବିଶ (ଅ)—୧ । ମୂର୍ଖ; ବୋକା—

Āhāmmak

1. Dunce; foolish.

୨ । ନବୋଧ—2. Simpleton.

ଅହାମ୍ମକ - ଦେ. ବି — ୧ । ମୂର୍ଖପଣ—Folly.

Āhāmmakī

୨ । ନିର୍ବୋଧତା—2. Stupidity.

ଅହାମ୍ମାଦୀ—ଦେ. ବି — ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ନୂତନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବିଶେଷ

Āhāmmadiya

(ମହମ୍ମଦ ତଳେ ନିକା ଦେଖ)

Āhāmmadiya sect of the Mahome-
dans.

ଅହାର—ସଂ. ବି. (ଅ + ହ୍ର ଧାତୁ = ହରଣ କରିବା; ଭୋଜନ କରିବା +

Āhāra ଭାବ. ଅ)—୧ । ଖାଇବା; ଭୋଜନ—1. Eating;

meal; taking food.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପ୍ରାଣୀରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅହର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅହର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତମ ୩ ବା ୪ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣକେ ଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ କର୍ତ୍ତୃ ବା ମାତ୍ରାସୂକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର୍' ଖୋଜିବ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗ୍ନି' ଦେଖିବ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବ ।

୨ । (+କର୍ମ. ଅ) ଖାଦ୍ୟ; ଭୋଜ୍ୟବସ୍ତୁ—

2. Food; provision; diet

୩ । ଅହରଣ—3. Gathering; taking in

୪ । ଦେହସୁଷ୍ଟିର ଉପାଦାନ—4 Sustenance.

ଅହାରକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅ + ହୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—

Āhāraka ସଂଗ୍ରହକ—Collector; compiler; one (ଅହାରକା—ଶ୍ରେଣୀ) who brings things to a place.

ଅହାରଛଟା—ଦେ. ବି (ନାମ — ରୋଗବିଶେଷ; ମୂର୍ଚ୍ଛା କାତ; ମୂର୍ଚ୍ଛାକାତ—

Āhārachhaṭṭa Epilepsy; epileptic fit.

ସୂଚୀ ଅହାରଛଟା, ଜଣି ନ ରହିଲେ ବସାବ ସଫା । ପଦ ।

ମିଶ୍ରଣ

ଅହରଛଟା—ଦେ. ବି.—ଅହାରଛଟା (ଦେଖ)

Āhārachhāṭa Āhārachhaṭṭa (See)

ଅହାରଛଟା, ଜଣି ନ ରହିଲେ ସମସ୍ତ ରୋଗ—ପଦ ।

ଅହାର ଛହାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ରୋଗ ବା ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ହେତୁ; ଅଭୂତବଶତଃ

Āhāra chhāridibā ଖାଇବା ତ୍ୟାଗ କରିବା—

ଆହାର ଛଡ଼ା To give up taking usual food owing

ଅନାବସ୍ଥାବନା to old age or infirmity.

ଅହାର ଡୋକିବା—ଦେ. ବି.—(ଧାନଗଛ) ଫୁଲ ଉଠାଇବା ପରେ ଧାନ

Āhāra dhokibā ମଧ୍ୟରେ ଧଳା ଶସ ଜାତ ହେବା—

Generating a milk-white watery substance after flowering (said of paddy plants)

ଅହାର ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ପକ୍ଷୀ ମାତା ପିଠିଶାବକକୁ ଅଣ୍ଟାରେ ଖାଦ୍ୟ

Āhāra debā ବା ଆହାର ଦେବା—(mother bird)

ଆହାର ଦେଖା To give food to the young ones

ଅସାରଦେନା with the beak

ଅହାର ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ପ୍ରାନ୍ୟପାତ୍ରୀ ଶିଶୁର ପ୍ରଥମେ ଅଳ୍ପ ରନ୍ଧ୍ୟାକ

Āhāra dharibā ଖାଇବା—A child's first taking

ଆହାର ଧରା to substantial food (eg. rice) after

it gives up taking milk.

ଅହାରକାଳୀ—ସଂ. ବି. (ଦେହବିଜ୍ଞାନପରି ଗୁଣା)—ସେଇଁ ନାଳ

Āhāranālī ବାଟେ ମୁଖଗହ୍ୱରରୁ ପେଟକୁ ଖାଦ୍ୟ ଯାଏ—

Alimentary canal

ଅହାରପଥ—ସଂ. ବିଶ. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ଅହାରକାଳୀ (ଦେଖ)

Āhārapatha Āhāranālī (See)

ଅହାରବିହାର—ସଂ. ବି (ସହଚର)—ଅହାରବି ଯାବତ୍ତାୟ ଦୈନିକ

Āhārabihāra କାର୍ଯ୍ୟ; ପାନାଦାୟକ—Eating and all

other acts necessary for a living

being

ଅହାରବେଶୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଯେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଖୋଜୁଥାଏ—

Āhāranweshī Searching after food

(ଅହାରବେଶୀ—ଶ୍ରେଣୀ)

ଅହାରାହାର—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତ୍)—୧ । ଖାଦ୍ୟାହାର—

Āhārābhāra 1 Want of food.

୨ । ଅନାହାର—2 Starvation.

ଅହାରାର୍ଥୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅହାର = ଭୋଜନ + ଅର୍ଥଧାତୁ =

Āhārārthī ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା ୧ବ.)—

(ଅହାରାର୍ଥୀ—ଶ୍ରେଣୀ) ୧ । ଖାଇବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ—

1 Desirous of eating.

୨ । ଖାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ—2. Begging for food.

ଅହାରୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଅହାର + କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍)—

Āhārī ପେଟୁ; ଉଦରମୂର; ଯେ ବହୁତ ଖାଇପାରେ—

Gluttonous; greedy.

ଅହାରୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅହାର + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇୟ)—

Āhārīya ଖାଦ୍ୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to food

ଅହାରୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ହୃ ଧାତୁ = ଖାଇବା; ସଂଗ୍ରହ କରିବା + କର୍ମ, ଯ)

Āhārīya ୧ । ଖାଦ୍ୟ; ଭୋଜ୍ୟ; ଖାଦ୍ୟୋପଯୋଗୀ; ଅହାରୀୟ—

1. Fit to be eaten; edible; eatable

୨ । ସଂଗୃହୀତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ; ଅହରଣୀୟ—

2. Fit to be collected or brought together.

୩ । ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା—

3. Collected; gathered

୪ । ଅହରଣସିଦ୍ଧ; କୃତ୍ରିମ; ଅସ୍ୱାଭାବିକ; ଯତ୍ନସାଧ ବା ବେଶ-

ଭୂଷାବଦ୍ଧାର ସମ୍ପନ୍ନ (ଶୋଭା)—4. Got up;

false; artificial (beauty)

୫ । ଅନୁପ୍ରାପ୍ତ; କଳ୍ପିତ—5 Imputed, feigned;

effected.

୬ । ନୈମିତ୍ତିକ—6 Casual; superficial

ଅହାରୀୟଶୋଭା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଅହାରୀୟ + ଶୋଭା)—

Āhārīyasobhā କୃତ୍ରିମ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ; ବେଶଭୂଷାଦି ଦ୍ୱାରା

ସେଇଁ ଶୋଭା ସମ୍ପାଦନ କରାଯାଏ—

Done up or artificial beauty; got up

beauty.

ଅହାରୀୟସାମଗ୍ରୀ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା, ଅହାରୀୟ + ସାମଗ୍ରୀ)—

Āhārīyasāmagrī ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତୁ—Articles of food;

edibles.

ଅହାରାଳୟ - ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଅହାରା)—

Āhālāda ଦର୍ପ; ଅନନ୍ଦ; ଅମୋଦ—

Joy; mirth; rejoicing; delight.

ମିତ୍ରଜନ ମନ ମିଳିବ କଳ ପର

ଅହାରାଳୟ ଦେଇ ସେ ଜାଣ ଦଣ୍ଡଧାର । କୃଷ୍ଣହୃଦ ମହାଭରତ ଶଲ୍ୟ ।

ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ—ଅନନ୍ଦଦାୟକ; ଲକ୍ଷଣ୍ୟମୟ; ଅହାରାଳୟ—

Charming; lovely.

ଅହାରାଳୟ ଗୁଣ ଚର୍ଚ୍ଚା ହେବ ନିଶାବଳ ।

ଶିଶୁବେଦ—ଉଷା ଅଭିନାସ ୨ । ୪ ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅହାଲକ୍ଷଣ କରବା—ଦେ. କି—ସ୍ନେହ କରବା; କୋମଳ ବ୍ୟବହାର
 Āhālāda karibā କରବା—To fondle; to behave
 ନାହିଁ ନୃପ୍ୟ tenderly.

କାଟକରନା

ଅହାଲକ୍ଷଣ—ଦେ. କି—ଅହାଲକ୍ଷଣ (ଦେଖ)
 Āhālāda (See)

ଅହାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ଧା ଧାତୁ = ରଖିବା; ଦେବା + କର୍ମ. ତ)—
 Āhita ୧ । ନ୍ୟସ୍ତ; ସ୍ଥାପିତ—1 Placed

୨ । ସଞ୍ଚିତ—2. Deposited.

୩ । ଅସକ୍ତ; ଅନୁରକ୍ତ—

3 Attached; devoted to

୪ । ଯାହାକୁ ବନ୍ଧନ ଦିଆଯାଇଅଛି—4. Pledged.

୫ । ନିଷ୍ପ୍ର—5. Thrown away; rejected.

୬ । କୃତ—6. Effected.

୭ । କୃତାଧାନସ୍ଥାପନ (ଅଗ୍ନି)—

7. (fire) Consecrated.

୮ । ଜନିତ—8. Produced

୯ । ନିଷିକ୍ତ—9. Impregnated.

୧୦ । ସଂଗୃହୀତ—10. United; collected.

୧୧ । ଅର୍ପିତ—11 Given.

୧୨ । ସମ୍ପାଦିତ—12 Performed; done

୧୩ । ଜାତ—13. Born; grown.

୧୪ । ଅର୍ପିତ—14. Imputed.

୧୫ । ଅନୁଭୂତ—15. Felt.

ଅହାଲକ୍ଷଣ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ବହୁସଂହ; ଅହାତ + ଲକ୍ଷଣ)—

Āhitalakṣha ୧ । ଗୁଣଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ—

(ଅହାଲକ୍ଷଣ—ଶ୍ଳ) 1 Celebrated for accomplish-
 ments

୨ । ନ୍ୟସ୍ତ—2 Marked with a sign.

ଅହାତାଗ୍ନି—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଅହାତ=ସଞ୍ଚିତ + ଅଗ୍ନି = ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି, ଯାହା—

Āhitāgni ଦ୍ୱାରା)—ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନିକୁ ଗୃହରେ ସଞ୍ଚିତ

କରି ସର୍ବଦା ଜାଳ ରଖନ୍ତି; ସାଗ୍ନିକ ଅଗ୍ନିଦୋହୀ—

(a Brāhmaṇa) Who keeps the

sacred fire burning day and night

in the house; (one) who keeps

the sacrificial fire alive.

ଅହାତୁଣ୍ଡିକ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଅହାତୁଣ୍ଡି = ସର୍ପମୂଳ + ଶିଳାପଥ; ଇକ.

Āhituṇḍika ଯେ ସାପର ମୂଳଦ୍ୱାରା ଖେଳେ)—ସାପୁଅକେଳା—

Snake-catcher; snake-charmer

ସଂ. ବିଶ.—ଯେ ସର୍ପବିଦ୍ୟାରେ ନିପୁଣ—Skilled in the

art of snake-charming.

ଅହୀର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅହୀର)—ବିହାର ଓ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ଅଞ୍ଚଳର ଗଞ୍ଜଡ଼
 Āhira ଜାତି; ଅହୀରଗଞ୍ଜଡ଼—A cowherd; a caste
 (ଅହୀର—ଶ୍ଳ) now taking to rope-dancing by
 females

ଅହୀର—ଦେ. ବି.—ଅହୀର (ଦେଖ)

Āhiri

Āhira (See)

ଅହୁତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭୂତ)—୧ । ଅଗ୍ନିତା; ନିଆଁରେ ଫୁଟି
 Āhuṭa ଦେବା—1. Being agitated over fire.

୨ । ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ପବନ ଅଭାବରୁ ଘର୍ମରେ ଅଳ୍ପଳ ବା
 ବ୍ୟାକୁଳ—2. Feeling close and sweaty
 for want of breeze in the summer
 season.

ଅହୁତାଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭୂତ)—ଅହୁତାଣ (ଦେଖ)

Āhuṭaṇa

Āhuṭaṇa (See)

ଅହୁତାବାହୁତ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—ଯିବା ଆସିବା—

Āhurda bāhurda

Coming and going.

ମୋ ବରଣେ ବିଅ ପାହୁଡ଼, ବଳେ କରୁ ଥିବ ଧାଉଡ଼ ।

ପାଦ ଭୁଣ ଝୁଣ ଶବଦ ଶୁଣଣ କଲାଇ ଅହୁତବାହୁତ ।

ଗ୍ରାମୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଅହୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ହୁ ଧାତୁ = ହୋମ କରବା + କର୍ମ. ତ)—

Āhuta ମନ୍ତ୍ରପାଠପୂର୍ବକ ହୋମ ଅଗ୍ନିରେ ନିଷ୍ପ୍ର (ଦ୍ରବ ଓ ଚରୁ-

ଅହ)—Offered as oblations to the
 sacrificial fire; sacrificed.

ସଂ. ବି. (+ ଭବ. ତ)—ପ୍ରହସ୍ତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଞ୍ଚମଞ୍ଜର—

The five great sacraments enjoined
 on every householder by the Bedas.

ଅହୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ହୁ ଧାତୁ = ହୋମ କରବା + ଭବ. ତ)—

Āhuti ୧ । ହୋମ; ମନ୍ତ୍ରପାଠପୂର୍ବକ ଦୃତାଦିର ହୋମାଗ୍ନିରେ

ନିଷ୍ପ୍ର—1. Sacrificial Homa; Vedic
 sacrifice, sacrifice by fire.

୨ । ଅହବନାୟ ବା ହୋମୋପଯୋଗୀ ଦ୍ରବ୍ୟ—

2. Burnt offering; oblation (e.g. ghee,
 rice, honey etc)

୩ । ଦ୍ରବ ଅହ ସ୍ତବ୍ଧଦ୍ୱାରା ଅଗ୍ନିରେ ଏକବାର ନିଷ୍ପ୍ର—

3. That much of burnt offering
 (e.g. ghee etc) which is poured into
 the fire at one time by means
 of the sruba or ladle.

ଅହୁତ ଦେବା—ଦେ. ବି.—୧ । ଦୃତାଦି ହୋମାଗ୍ନିରେ ନିଷ୍ପ୍ର କରବା—

Āhuti debā 1. To throw or pour ghee into

the sacred fire.

ଆହୁତିଦେବା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବିସର୍ଜନ କରବା; ଜଳାଞ୍ଜଳ ଦେବା—

2. To sacrifice (one's
 interests).

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ବ୍ୟାପାରେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଅହର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯେବେ ଅହର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରକ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ବର ୨୦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନିତ ବୋଲି ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ବର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଗୋଟିକା; ‘କୃଷ୍ଣ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୃ’ ଗୋଟିକା; ‘ଦ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଦ’ ଗୋଟିକା; ‘ଅର୍ଜୁନ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅର୍ଜ’ ଗୋଟିକା; ‘ଅଲବତ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅଲ’ ଗୋଟିକା; ‘ଅଲବତ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅଲବ’ ଗୋଟିକା

ଅହର ଦେଇଣ ଅହରରେ ଦେଲେ ସଦା-ସାମି-ସୁଦାମା ।

ଦେଇଣୋର, ଶମିଷ୍ଟ ।

୩ । ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା—3. To instigate; to fan (as by adding ghee to fire.)

ଅହୁର—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅନ୍ୟତ୍ ଓ ହ)—୧ । ଅହୁ; ସୁନରସି—

Āhūri

1. Also; moreover.

ଆବାବ; ଆର ୨ । ଅନ୍ୟାସି

और

2. Till today; till now.

ଦେ. ବିଶ.—ଅହୁ; ଅଧିକ—More.

ଅହୁଲ—ଦେ. ବି.—ଅହୁଲ; ନୌକା ଚଳାଇବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦଣ୍ଡ—

Āhulā

ବିଶେଷ; ସେପଣି—Oar.

हाल; दाढ़

बहा; लहरी

ଅହୁଲାଇବା—ଦେ. କି.—୧ । ଅହୁଲ ପକାଇବା—

Āhulāibā

1. To row.

ହାଲବା; ଦାଢ଼ାଫେଲା ୨ । ଅହୁଲଦ୍ବାରା ନୌକା ଚଳାଇବା—

डाढ़लीना

2. To row a boat over

୩ । (କୁଲ ପ୍ରଭୃତି ଦ୍ବାରା) ବାୟୁକୁ ସଞ୍ଚାଳିତ କରିବା—

3. To cause the motion of the air (by means of a fan).

ଅହୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ହେ ଧାତୁ = ଡାକିବା + କର୍ମ. ତ)—

Āhūta

୧ । ନିମନ୍ତ୍ରିତ; ଆମନ୍ତ୍ରିତ—1. Invited.

(ଅନାହୁତ—ବିପରୀତ) ୨ । ସମ୍ବୋଧିତ—2. Addressed.

୩ । ଡାକିଦେବା—3. Called; invoked;

summoned.

ଅହୁତି—ସଂ. ବି. (ଅ + ହେ ଧାତୁ = ଡାକିବା + ଭବ. ତି)—

Āhūti

ଅହ୍ନାନ; ଡାକରା; ନିମନ୍ତ୍ରଣ—

Call; invitation; summons.

ଅହ୍ରୁତ—ସଂ. ବିଶ. (ଅ + ହ୍ର ଧାତୁ = ଦରଶ କରିବା; ନେବା + କର୍ମ. ତ)—

Āhruta

୧ । ଅସ୍ତୋକିତ—1. Collected.

୨ । ସଞ୍ଚିତ; ସଂଗୃହୀତ—2. Gathered; stored in

୩ । ଆଣିତ—3. Brought in; seized.

୪ । ସଂକଳିତ—4. Compiled.

୫ । ନୀତ—5 Taken away.

ଅହେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅହୋ)—ସମ୍ବୋଧନସ୍ବରକ ଗୌରବାର୍ଥକ ମାନ୍ୟ

Āhe

ବ୍ୟକ୍ତିକପାରେ ପ୍ରୟୋଗ—ଦେ—Interjection

ଓହୋ

applied to respected persons—Oh Sir !

आह

ଅହେ ଜଣେକଣ୍ଠ ସନ୍ଦେହ ଏହି ନାହିଁ—ବ୍ୟକ୍ତିକ ମହାବର. ଅବ ।

ଅହେମଦ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ). (ନାମ)—ଅହମଦ୍ (ଦେଶ)

Āhemad

Āhmad (See)

ଅହେୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଅହ୍ = ସର୍ପ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଏୟ)—ସର୍ପସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Āheya

Relating to snakes

ଅହେହେ—ଦେ. ଅ.—ଅହେ (ଦେଶ)

Āhehe

Āhe (See)

ଅହୋ—ସଂ. ଅ. (ଅ + ହନ ଧାତୁ = ଅପାତ କରିବା + ଅଧିକରଣ;

Āho

ବିକଳ, ସନ୍ଦେହ, ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ବିଶ୍ବାର୍ଥକ ସମ୍ବୋଧନ)—

ଅହେ (ଦେଶ)—Āhe (See)

ଅହୋ ଶୁଷ୍ଟ ଗ୍ରୋହ ବୃକ୍ଷାଭ୍ୟନ୍ତ ମୋଦେ—ସାରଳାମହାଭାରତ. ଭଦ୍ରୋଦ ।

ଅହୋପୁରୁଷିକା—ସଂ. ବି. (ଅହୋପୁରୁଷ + ଇକ + ଶ୍ଚା. ଅ; “ଅହଂ ଏକ

Āhopurushikā ପୁରୁଷଃ” ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଏକା ମନୁଷ୍ୟ, ଅହ

କେହି ମୋ ଆଗରେ ମନୁଷ୍ୟ ନୁହେଁ)—ଅସ୍ବବଦ୍ବ୍ୟା;

ଅସ୍ବବଦ୍ବ୍ୟା; ଅସ୍ବପ୍ରଶଂସା—Self-adulation

ଅହୋରାତ୍ରିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅହୋରାତ୍ରି + ଇକ. ଇକ)—

Āhorātrika

ଦିନ ରାତି ୨୪ ଘଣ୍ଟାଯାକ ଘଟୁଥିବା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ—

Incessant; taking place or remaning

throughout 24 hours.

ଅହୋହୋ—ଦେ. ଅ.—ଅହେହେ (ଦେଶ)

Āhoho

Āhehe (See)

ଅହ୍ନିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଅହନ୍ = ଦିବସ + ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟାର୍ଥେ. ଇକ)—

Āhnika

୧ । ଦୈନିକ; ପ୍ରତିଦିନ ଘଟୁଥିବା—

1. Daily; diurnal.

୨ । ଦିବସସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Pertaining to a day.

ସଂ. ବି — ୧ । ସନ୍ଧ୍ୟା ବନ୍ଦନାଦି ନିତ୍ୟକର୍ମ—

1 Daily worship and prayers.

୨ । ପ୍ରତିଦିନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଠ—2 A day's lesson.

୩ । ଦିବସରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ପଠନୀୟ ଅଂଶବିଶେଷ—3. Part of

a book which is a day's lesson.

ଅହ୍ନିକ କରବା—ଦେ. କି.—ସନ୍ଧ୍ୟାବନ୍ଦନାଦି କରିବା—

Āhnika karibā

To perform the daily worship

and rituals.

ଅହ୍ନିକ ଗତି—ସଂ. ବି. (ବୃତ୍ତୋଲପରିଭ୍ରମ)—ଏକ ଅହୋରାତ୍ରିକ ବା ୨୪ଘଣ୍ଟା

Āhnikagati

ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର ସ୍ବୀୟ ମେରୁଦଣ୍ଡ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତରେ

ଏକବାର ଆବର୍ତ୍ତନ—The diurnal rotation of

the earth.

[ଦ୍ର — ପୃଥିବୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନିଜର ମେରୁଦଣ୍ଡଭିତ୍ତିରେ

ପ୍ରତ୍ୟହ ଥରେ ଘୂରି ଘୂରି ବର୍ଷକେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗୁରୁପାଶେ ଥରେ

ଘୂରି ଆସେ । ପୃଥିବୀର ଏହି ଦୂରତ୍ବ ଗତି ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମକୁ ଅହ୍ନିକ

ଗତି ଓ ଦ୍ବିତୀୟକୁ ବାର୍ଷିକ ଗତି ବୋଲାଯାଏ । ପୃଥିବୀର ଅହ୍ନିକଗତି

ଫଳରେ ଦିବାରାତ୍ରି ଓ ବାର୍ଷିକଗତି ଯୋଗୁଁ ଋତୁପରିବର୍ତ୍ତନ

ଘଟୁଅଛି ।]

ଅହ୍ବୟା—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଅ + ହେ ଧାତୁ = ଡାକିବା + କରଣ ଅ; ସାହା-

Āhwaya

ଦ୍ବାରା ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବକୁ ଡାକିଦେବା)—ନାମ; ସଂଜ୍ଞା-

ଅଂଶ—Name; denomination.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	କ	ଖ, ଗ	ଙ	ଚ	ଞ	ଟ	ଡ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଦ୍ୱ

ଅହ୍ଲା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅ + ହ୍ଲେ ଧାତୁ = ଡାକିବା + କରଣ. ଅ + ଶ୍ରୀ ଅ) —
 Āhwāh ଅହ୍ଲାହ୍ (ଦେଖ) — Āhwāya (See)

ଅହ୍ଲାନ—ସଂ. ବି. (ଅ + ହ୍ଲେ ଧାତୁ = ଡାକିବା + ଭାବ. ଅନ) —
 Āhwāna ୧ । ନିମନ୍ତଣ; ଡାକଣ — 1. Invitation.
 (ଅହ୍ଲା — ଚଣ) ୨ । ଡାକିବା; ଡାକ — 2. Call; summons.
 ୩ । ସମ୍ମୋଧନ — 3. Accosting

ଅହ୍ଲାନିବା — ଦେ. ପଦ୍ୟ କି (ସଂ. ଅହ୍ଲାନ) — ଅହ୍ଲାନ କରିବା; ଡାକିବା —
 Āhwānibā To call; to invite.

ଅର୍ଥ ଧ୍ୱଂସ ଲଗି—

ସବନରୁ ଅହ୍ଲାନିବା ସେହି ଅର୍ଥେ ଗୁଣି ।

ଭାଷାମାଧ୍ୟମ—ମହାଭାରତ ।

ଅହ୍ଲାୟା—ସଂ. ବି. (ଅ + ହ୍ଲେ ଧାତୁ = ଡାକିବା + କରଣ. ଅ) — ନାମ —
 Āhwāya 1. Name.

୨ । (ଡାକ + ଅ) — ଅହ୍ଲାନ (ଦେଖ) —
 Āhwāna (See)

ଅହ୍ଲାୟକ — ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଅ + ହ୍ଲେ ଧାତୁ = ଡାକିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) —
 Āhwāyaka ୧ । ସେ ଅହ୍ଲାନ କରେ — One who calls
 (ଅହ୍ଲାୟିକା — ଶ୍ରୀ) or invites.

ସଂ. ବି. — ଦୂତ — A messenger.

ଅହ୍ଲାଦ — ସଂ. ବି. (ଅ + ହ୍ଲେ ଧାତୁ = ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବା + ଭାବ. ଅ) —
 Āhlāda ୧ । ଅନନ୍ଦ; ଦର୍ଶ — 1. Joy, gladness;
 delight; mirth.

୨ । ଆମୋଦ — 2. Festivity.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ — ଅହ୍ଲାଦିତ — Delighted.

ନୂତନ ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ବରେ ଅହ୍ଲାଦ —

ବିଦ୍ୟୁତ୍ — ବିଦା ।

ଅହ୍ଲାଦକ — ସଂ. ବି. (ଅ + ହ୍ଲେ ଧାତୁ ଶିତ, ହ୍ଲାଦ ଧାତୁ =
 Āhlādaka ଅହ୍ଲାଦକ କରାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) —
 (ଅହ୍ଲାଦିକା — ଶ୍ରୀ) ଅନନ୍ଦପ୍ରଦ; ଅନନ୍ଦଦାୟକ —
 Delightful; joyful.

ଅହ୍ଲାଦକର — ସଂ. ବି. (ଅହ୍ଲାଦ = ଅନନ୍ଦ + କ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —
 Āhlādakara ଅହ୍ଲାଦକ (ଦେଖ)
 (ଅହ୍ଲାଦକର — ଶ୍ରୀ) Āhlādaka (See)

ଅହ୍ଲାଦନ — ସଂ. ବି. (ଅ + ହ୍ଲେ ଧାତୁ = ଅନନ୍ଦ ଜନ୍ମାଇବା + ଭାବ.
 Āhlādana ଅନ) — ୧ । ଅହ୍ଲାଦଜନକ —
 1. Giving delight

୨ । ପ୍ରିୟନ; ପ୍ରିୟ — 2. Love.

ଅହ୍ଲାଦିତ — ସଂ. ବି. (ଅ + ହ୍ଲେ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —
 Āhlādita ୧ । ଅନନ୍ଦିତ — 1. Gratified; pleased;
 delighted; full of joy

୨ । (ଅହ୍ଲାଦ + ଜାତାର୍ଥେ ଇତ) — ସାଦାର ଅହ୍ଲାଦ ଜନ୍ମ ଅଛି,
 ଜାତାହ୍ଲାଦ — 2. Rejoiced.

ଅହ୍ଲାଦିନୀ — ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଅହ୍ଲାଦ + ଇନ୍ + ଶ୍ରୀ. ଇ) —

Āhlādinī ବିଜୁଳା; ବିଜୁଲ — Lightning.

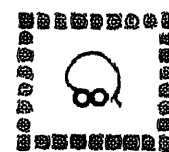
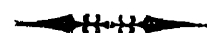
ସଂ. ବିଶ୍ୱ ଶ୍ରୀ — ଅହ୍ଲାଦସୁକ୍ତା; ଦର୍ଶସୁକ୍ତା (ଶ୍ରୀ) —

(female) Given to pleasures; gay.

ଅହ୍ଲାଦୀ — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଅହ୍ଲାଦ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ ଇନ୍) — ସବଦା ଆମୋଦ —

Āhlādī ପ୍ରମୋଦ କରିବା ସାଦାର ସ୍ୱଭାବ; ଆମୋଦପ୍ରିୟ —

One who is given to pleasures; cheerful.

ଇ — ସ — ୧ । ଗୁଣର ୩ୟ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ; ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ଇ (ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ
 I ଚାନ୍ତି) — 1 The 3rd vowel of the alphabet;
 the short 'i'

୨ । ଇକାର; ଇ ମାତ୍ରା, ଯଥା 'i' (ଏହି ମାତ୍ରା ବ୍ୟଞ୍ଜନ
 ବର୍ଣ୍ଣର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଦିଆଯାଏ । ଏହାକୁ ଦେଶୀୟ
 ଅବଧାନମାନେ 'ଇତା' ବୋଲି କହନ୍ତି ।) —

2. The sign of the vowel 'i' in Ordī
 e.g. 'i' put on the top of a consonant.

ସଂ. ବି. (ଅ = ବିଷ୍ଣୁ + ଇ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍;
 ସେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କଠାରୁ ଜାତ) — କାମଦେବ; କନ୍ଦର୍ପ —
 Cupid (the son of Bishṇu).

ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ — ୧ । ଗୁଣରେ କେତେକ ବିଶେଷଣ ପଦ
 ଶେଷରେ ଇକାର ଯୋଗ ହେଲେ ତାହା ଗୁଣବାଚକ
 ବିଶେଷ୍ୟ ହୁଏ (ଯଥା — ଚନ୍ଦ୍ରାବତ୍ ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀ; ବଦମାସ୍ତୁ
 ବଦମାସି ଇତ୍ୟାଦି) — 1. A suffix denoting
 quality or state.

[ଦ୍ର — ଏହି ଇକାର ପ୍ରତ୍ୟୟ ଅରଣ୍ୟ, ପାବଣୀ, ଇଂରାଜରେ
 ମଧ୍ୟ ଅଛି ।]

୨ । (ସ ହ) — ନିଶ୍ଚୟ — 2. Certainly.

୩ । ମଧ୍ୟ — 3. Also; too.

୪ । ମାତ୍ରା; କେବଳ — 4. Only.

(ଯଥା — ଆମ୍ଭେ ଇ = ଆମ୍ଭେମଧ୍ୟ; ପାରସୀ ଓ ହିନ୍ଦିରେ 'ଇ' ଓ
 ବଙ୍ଗଳାରେ 'ଓ' ଏହି ସ୍ଥଳରେ ଲାଗେ; ଏକଇ ବଳା = ଏକମାତ୍ର
 ସୁନ୍ଦା ।)

* । କେତେକ ସ୍ଥଳରେ କେବଳ ପାଦ ପୂର୍ଣ୍ଣାର୍ଥ ପଦଶେଷରେ
 'ଇ' ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ — 5. Only; also; certainly
 (to complete a sentence).

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ୱାଭାବେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ଓ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ କଷ୍ଟ ବରଜି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ଓ ୨ ଚିତ୍ତ ବୋଧେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଗୁଣାବୋଧେ ୫ ଓ ୬, ଯେତେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିତ୍ତର ଅପର ୧ ଓ ୨ ଚିତ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା :—
ବାଘ' ଓ ଚିତ୍ତରେ 'ବାଘ' ଗୋଟିଏ; 'କଥ' ଓ ଚିତ୍ତରେ 'କଥ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୁ' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ବଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଳକା' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ଅଳକା' ଗୋଟିଏ; 'ଅଳକା' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ଅଳକା' ଗୋଟିଏ; 'ଅଳକା' ଓ ଗାଢ଼ରେ 'ଅଳକା' ଗୋଟିଏ

୭ । (ସଂ. ଇ)—କ୍ରିୟା ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଯୋଗ ହୋଇ ସଦ୍ୟରେ କର୍ତ୍ତୃମାନ କାଳ ଶ୍ରେୟ ପୁରୁଷ ଏକ ବଚନ ବୁଝାଏ—(ଯଥା—ସେ 'କରଇ' = ସଂ. ସ କରେଇ)
6. An inflection added to the Ordīā verbal roots to denote 3rd. person singular in present tense

୭ । (ସଂ. ଭା)—ଓଡ଼ିଆ ଧାତୁ ସଙ୍ଗେ ଇକାରରୂପେ ଯୋଗ ହେଲେ କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକାରୂପ ବୁଝାଏ—
(ଯଥା—କର, ଧର ଇତ୍ୟାଦି)

6. The Ordīā inflection of participles.
୮ । ନିମ୍ନୋକ୍ତ 'କୁ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲେପ ହୋଇ ବିକଳରେ ମୂଳ ଧାତୁ ଶେଷରେ 'ଇ' ଯୁକ୍ତ ହୁଏ—
(ଯଥା—ଅଣି ଯାଉଛି = ଅଣିବାକୁ ଯାଉଛି; ମାର ମନ କରୁଛି = ମାରବାକୁ ମନ କରୁଛି ।)

8. An Ordīā inflection indicating the infinitive mood

୯ । (ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରୟୋଗ)—କ୍ରିୟା ବିକଳର 'କୁ'—
ଅଳ୍ପ ପ୍ରମାଣେ ସାଧ ସାଧାରଣ ଦେଖ । ଅବ୍ୟୟାନକ—ଶାଶୁରୁରକ୍ତିଗା ।

9. A termination of the objective case ଦେ. ସାବେତକ ଚିତ୍ତ (କରଇ ଓ ନିମିତ୍ତର ସିରସ୍ତା)
ଇଲକା, ଇସାଦ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—
An abreviation denoting jurisdiction and witness.

[ଦ୍ର—ସାବେତକ ଚିତ୍ତରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲାବେଳେ ଏହାର ଦୁଇ ପାଖରେ ଦୁଇଟି ଗାର ଦିଆଯାଏ— ଯଥା—। ଇ । କଟକ]
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ସବ୍‌ନାମ (ସଂ. ଇଦମ୍; ଏତଦ୍)—
ଏହି; ଏହା—It, this.

(ଯଥା—ଇ ସୁଗେ କିଠି (= ଲଢ଼ଳ କଣ୍ଠରେ) ଦାହ୍ ନେଇଁ
କଲେ ଅର ନେଇଁ ଚଲେ)
ଗ୍ରା. ସବ୍‌ନାମ. ବିଶ—ଏ; ଏହି; ଏହା—This.

[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବକ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ; ଯଥା—ଇଅଡ଼େ,
ଇଲଗେ, ଇମିତି, ଇହୁଣି ।]

ଉତ୍କଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇଡ଼ା)—ଇଡ଼ା (ଦେଖ)
Iaṇḍā Irdā (See)

ଇଡ଼ା ଉତ୍କଳ ପିଠା ଶିଖୁଣା ଚନ୍ଦ୍ର
ଇଡ଼ା ଗଙ୍ଗା ସମୁଦ୍ର ସରସ୍ୟା ଦେବ । ପ୍ରାଚୀ—ପରଚେରା ।

ଇଅର୍‌ଟପ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇଅର୍‌ଟପ୍)—
Iartap ଚଳକାନର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ—Ear-top.
ଇଅର୍‌ଟପ୍

ଇଅର୍‌ରିଙ୍ଗ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇଅର୍‌ରିଙ୍ଗ୍)—
Iarring ସୁନାରେ ବାନ୍ଧି ଚଳକାନର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ—
ଇଆରିଙ୍ଗ୍ Ear-ring.

ଇ. ଆଇ. ଆର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ସାବେତକ)—
I ai. ār ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ରେଲୱେ—E I R; abbrevia-
ଇ ଆଇ, ଆର୍ tion for East Indian Railway.
[ଦ୍ର—ଏ ରେଲ୍ କଲିକତାରୁ ପଞ୍ଜାବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଅଛି । ଏହା
ଭାରତବର୍ଷର ସର୍ବପ୍ରଥମ ରେଲୱେ]

ଇଅଡ଼—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଏହିଅଡ଼—1 This part or side.
Iārda ୨ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳ—2. This tract.
ଏଦିକ୍ ୩ । ଏହି ସ୍ଥାନ—3. This place.
ଫାର୍‌

ଇଅଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଏହି ସ୍ଥାନ—1. Of this place.
Iārdakā ୨ । ଏ ଅଞ୍ଚଳ—2. Of this locality.
ଏଦିକକାବ
ଫାର୍‌କା; ଇଫରକା

ଇଅଡ଼କାର—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଇଅଡ଼କା (ଦେଖ)
Iārdakāra Iārdakā (See)

ଇଅଡ଼କୁ—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଅଡ଼କୁ (ଦେଖ)
Iārdaku Eārdaku (See)

ଇଅଡ଼ିକା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଇଅଡ଼ିକା (ଦେଖ)
Iārdikā Iārdikā (See)

ଇଅଡ଼ିକାର—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଇଅଡ଼ିକା (ଦେଖ)
Iārdikāra Iārdakā (See)

ଇଅଡ଼ିକି—ଗ୍ରା. ଅ—୧ । ଏଠାକୁ—1. To this place.
Iārdiki ୨ । ଏ ଦିଗକୁ—2. To this quarter.

ଏଦିକେ ୩ । ଏଣିକି; ବର୍ତ୍ତମାନକୁ—3. Now.
ଫାର୍‌ମେ ୪ । ଭବିଷ୍ୟତକୁ—4. In future

ଇଅଡୁ—ଦେ. ସବ୍‌ନାମ—୧ । ଏଠାରୁ—
Iārdu 1. From this place.

ଏଦିକ୍‌ଥେକେ ୨ । ଏପକ୍ଷରୁ—2 From this party
ଫାର୍‌ମେ ୩ । ଏତରଫରୁ—3. From this side.

ଇଅଡୁ ସିଅଡୁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏଣୁ ତେଣୁ—
Iārdu siārdu 1 From this side and that

ଏଦିକ୍ ଓଦିକ୍ ୨ । ଅସମ୍ବନ୍ଧିତରେ—
ଈଫର ଓଫର 2 Disjointedly.

୩ । ଅଗଡ଼ ବଗଡ଼ (ଦେଖ)
୩. Agardā bagardā (See)

୪ । ଗୋଳମାଳଅବସ୍ଥାରେ—4. In a confused manner.

ଇଅଡ଼େ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ସବ୍‌ନାମ—ଏଅଡ଼େ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Iārde etc Eārde etc (See)

ଇଅର୍—ବୈଦେ. ବି—(ଫା. ସ୍ୱାଦ୍)—ସ୍ମରଣ; ମନେ ପକାଇବା—
Iād Remembrance; recollection.
ଇଆର୍. ହଜୁରକ ଶାମା ପରାସ୍ତ ସେ କରେ ଶାଢ଼ି କରବଣି ଭବ୍ ସେ ଇଅର୍
ଆଦ୍ ବରୁଣ—ପରାମୋହନ, ଶମାଶାଠାଠା ।

୧	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଇଥର—ବୈଦେ. ବ. (ଫା. ସ୍ୱାର୍; ଭୁଲ—ସଂ. ଜାର)—
 Iār ୧ । ଉପପତି; ବନ୍ଧୁରୁଷ; ଜାର—1. A paramour
 ଇଆର ୨ । ମଉଜାସାଙ୍ଗ—2. A boon companion
 ଯାର
 ଇଥରକ—ବୈଦେ. ବ. (ଫା)—୧ । ବନ୍ଧୁତା; ଦୋସ୍ତି—
 Iārki 1 Friendship; comradeship;
 ଇଆକି companionship.
 ଯାକି ୨ । ଫାଲ୍‌ଲୁମ୍ପେ—2. Exuberance of spirit
 ୩ । ପାପଦୋସ୍ତି; ଅବୈଧପ୍ରଣୟ—
 3. Illicit love

ଇଥରକ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଇଥରକ ମାରିବା (ଦେଖ)
 Iārki debh Iārki māribh (See)
 ଇଥରକ ମରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବୃଥା ଅମୋଦ
 Iārki māribh କରିବା—To pass time in idle
 ଇଆବକିମାରା amusements and pleasures
 ଯାକିମାରନା with friends.

ଇଉକ୍ଲିଡ୍—ବୈଦେ. ବ. (ଗ୍ରୀକ୍ ନାମ)—ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜ୍ୟାମିତିଗ୍ରନ୍ଥ—
 Iuklid ପ୍ରଣେତା—Euclid; the great Geometri-
 cian.

[ଯୁ—ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦିରେ ଏ ଜାତିର ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କର
 ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଗ୍ରୀସ୍ ଦେଶ । ରୋମାଗଣେତ ବଦ୍ୟାରେ ଏ ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ
 ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ବାର ଅଧ୍ୟାୟ ଜ୍ୟାମିତି-ଗ୍ରନ୍ଥ ଏହାଙ୍କ
 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ । କଥିତ ଅଛି, ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଅବସ୍ଥାରେ ଇଉକ୍ଲିଡ୍
 ବାର ଅଧ୍ୟାୟ ଜ୍ୟାମିତି ଲେଖି ରଖିଥିଲେ । ଦୈବଦୂର୍ବିପାକବଶତଃ
 ସପ୍ତମ, ଅଷ୍ଟମ, ନବମ ଓ ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟମାନ ପୋଡ଼ି ଗଲା । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର
 ସେହି ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଠ ଅଧ୍ୟାୟ ଜଗତରେ
 ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ।]

ଦେ. ବ.—ଜ୍ୟାମିତି ଗ୍ରନ୍ଥ—A book on Geometry.

ଇଉନାଇଟେଡ୍ ଷ୍ଟେଟ୍ସ—ବୈଦେ. ବ. (ନାମ) (ଇଂ. ଯୁନାଇଟେଡ୍ =
 Iunited shēts ସଂଯୁକ୍ତ + ଷ୍ଟେଟ୍ସ = ରାଜ୍ୟସମୂହ)—
 ଯୁନାଇଟେଡ୍ ଷ୍ଟେଟ୍ସ ଯୁନାଇଟେଡ୍ ଷ୍ଟେଟ୍ସ; ଅମେରିକାର ଯୁକ୍ତ
 ଯୁନାଇଟେଡ୍ ଷ୍ଟେଟ୍ସ ରାଜ୍ୟ—United States of America.

ଇଉନିଆନ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ.)—
 Iunian (etc) ଯୁନିଆନ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
 ଇଉନିୟନ Yunian etc (See)
 ଯୁନିଆନ୍

ଇଉନିଆନ୍ କମିଟି—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଯୁନିୟନ୍ = ସମବାୟ + କମିଟି
 Iunian kamiti = ସମିତି)—ଯୁନିଆନ୍ କମିଟି (ଦେଖ)
 ଇଉନିୟନକମିଟି Yunian kamiti (See)
 ଯୁନିଆନ୍‌କମିଟି

ଇଉନିଆନ୍ ଜାକ୍—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ.) ଯୁନିଆନ୍ ଜାକ୍ (ଦେଖ)
 Iunian jāk Yunian jāk (See)
 ଇଉନିୟନସାକ
 ଯୁନିଆନ୍‌ଜେକ

ଇଉନିଆନ୍ ବୋର୍ଡ—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂରାଜ)—
 Iunian board ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନ ପଦ୍ଧତିରେ ଗ୍ରାମର ଶିକ୍ଷା, ଗସ୍ତ,
 ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଆଦିର ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରବା ପାଇଁ
 ଡିଷ୍ଟ୍ରିକ୍ଟବୋର୍ଡ୍‌ର ଅଧୀନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗ୍ରାମସ୍ତରର
 ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ସଦ୍ —
 The Union Board (formed under
 District Boards in local self Govern-
 ment lines)

ଇଉନିଭର୍ସିଟି—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ)—ଯୁନିଭର୍ସିଟି; ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ—
 Iunibharsiti University
 ଇଉନିଭାର୍ସିଟି
 ଯୁନିଭାର୍ସିଟି

ଇଉରୋପ—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ)—ୟୁରୋପ (ଦେଖ)
 Iurop Yuropa (See)
 ଇଉରୋପୀୟ—ବୈଦେ. ବ. (ଇଉରୋପ + ଓ. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଇୟ)—
 Iuropiya ଯୁରୋପୀୟ (ଦେଖ)
 Yuropiya (See)

ଇଏ—ଗ୍ରା. ସବ୍‌ନାମ (ଯ. ଇଦମ୍)—ୟେ (ଦେଖ)
 Ie Ye (See)

ଇଂରାଜ—ଦେ. ବ.—୧ । ଇଂଲଣ୍ଡୀୟ ଭାଷା—
 Imrāja 1. The English language
 ଇଂରାଜ ୨ । ଇଂଲଣ୍ଡୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An Englishman.
 ଅଂଗ୍ରେଜ ୩ । ଇଂଲଣ୍ଡୀୟ ଜାତି—3. The English
 nation.

ବୈଦେ. ବ. ଶ—ଇଂଲଣ୍ଡସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—English.

ଇଂରାଜ ଅମଳ—ଦେ. ବ. (ଇଂରାଜ + ଅମଳ)—
 Imrāja amala ଭାରତରେ ଇଂରାଜଙ୍କ ଶାସନ କାଳ—
 ଇଂରାଜ ଆମଳ The period of British rule in
 ଇଂରାଜକା ଅମଳ India

ଇଂରାଜ ଟିକା—ଦେ. ବ.—ବସନ୍ତର ମାସସ୍ୱଳ୍ପତା ନିବାରଣାର୍ଥ ଦିଆଯିବା
 Imrāja tika ଗୋଷାଳ ଟିକା—Vaccination
 ଇଂରେଜୀଟିକା
 ଅଂଗ୍ରେଜୀଟିକା

ଇଂରାଜବାହାଦୁର୍—ଦେ. ବ.—ଇଂରାଜ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ—
 Imrāja bahādur The English Government.
 ଇଂରାଜବାହାଦୁର
 ଅଂଗ୍ରେଜବାହାଦୁର

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସବୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେଖ । ଯଥା—
'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଓ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅରା' ନ ମିଳିଲେ 'ଅରା' ଗୋଟିଏ; 'ଅରାବ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅରାବ' ଗୋଟିଏ ।

ଇଂରାଜୀ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଇଂରାଜୀ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Imrāji etc.

Imrāja etc. (See)

ଇଂରାଜୀ
ଅକ୍ସରେଜୀ

ଇଂରେଜ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି.—ଇଂରେଜ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Imreja etc.

Imrāja etc. (See)

ଇଂରେଜ—ଦେ. ବି—୧ । ଇଂଲଣ୍ଡୀୟ ଭାଷା—

Imreji

1. The English language.

ଇଂରାଜୀ

୨ । ଇଂଲଣ୍ଡୀୟ ସାହିତ୍ୟ—

ଅକ୍ସରେଜୀ

2. The English literature.

ଇଂଲଣ୍ଡ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଇଂଲଣ୍ଡମାନଙ୍କ ଦେଶ—

Imlanda

England.

ଇଂଲଣ୍ଡ

ଇଂଲିଷ୍ଟାନ

ଇଂଲଣ୍ଡୀୟ—ଦେ. ବିଶ—ଇଂଲଣ୍ଡ ଦେଶୀୟ; ଇଂରାଜୀ—

Imlandiya

English.

ଇଂଲଣ୍ଡୀୟ

ଇଂଲିଷ୍ଟାନୀ

ଇଂ—ଦେ. ଅ—ଇଂ (ଦେଖ)

lh

Is (See).

ଇଂ

ଇଂ—ଦେ. ଅ—ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ—

In

Interjection indicating.

ଇଂ

୧ । ଯାହା—1. Pain.

୨ । ଅସ୍ତ୍ରା—2. Envy.

୩ । ବିସ୍ମୟ—3. Wonder.

୪ । ବିରକ୍ତ—4. Displeasure.

୫ । ଦୟା—5. Compassion

୬ । ଦିନା—6. Blame.

ଇଂଥା—ଇଂଥା (ଦେଖ)

Ināṭh

Ināṭh (See)

ଇଂଥା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖଦା; ଅହିଅ; ଅସ୍ତ୍ରାୟା ଲମ୍ବ ଚୁଣ୍ଡା—

Inṭālā

A temporary and long oven dug up on festive occasions to cook rice etc for hundreds of people.

[ଦ୍ର—ବିବାହାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ବହୁଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ନାଦି ରନ୍ଧାଯିବା ସକାଶେ ପହଣି ପରି ଖୋଳାଯିବା ଲମ୍ବ ଚୁଣ୍ଡା; ଯାହା ଉପରେ ଧାଡ଼ି ହୋଇ ବହୁତ ଦାଣ୍ଡି କରି ପାରେ ।]

ଇକଡ଼ି ମିକଡ଼ି—ଦେ. ଅ—ଏକ ପ୍ରକାର ଖେଳରେ ପିଲମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା

Ikr̥di mīkr̥di

ବୋଲିଯିବା ଗୀତର ଅନ୍ୟ ଅଂଶ । ଏହା ପ୍ରାୟ

ଇକଡ଼ି ମିକଡ଼ି

କରନ୍ତି—The first part of certain

doggerel verses used by little children

squatting on the ground in a circle with their palms set on the ground.

ଇକନମିକ୍ସ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର—

Ikanamiks

Economics.

ଇକନମିକ୍ସ

ଇକନମିକ୍ସ

ଇକାର—ସଂ. ବି. (ଇ + ସାର୍ଥେ. କାର)—୧ । 'ଇ' ବର୍ଣ୍ଣ—

Ikāra

1. The letter 'i'

୨ । 'ଇ' ମାତ୍ରା 'i'—2. The sign of 'i' (ie 'i')

ଇକାରାଦି—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଇକାର + ଆଦି)—ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ବା

Ikārādi

ବାକ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଦ୍ୟରେ 'ଇ' ଆସ—ଇ ରୁ ଆରମ୍ଭ

କରି—Beginning with the letter 'i'

ଇକାରାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଇକାର + ଅନ୍ତ)—ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ

Ikārānta

ଶେଷରେ 'ଇ' ଆସ—Ending with 'i'

ଇକ୍ୱିନକ୍ସ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ସମବିବାସିନୀ; ଯେଉଁ ଦିନ ଗ୍ରହ ଓ ଦିନ

Ikwinaks

ସମାନ—Equinox.

ଇକ୍ୱିନକ୍ସ

[ଦ୍ର—ଏହା ଚୈତ୍ର ୧ ଦିନ ବା ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୧ ତାରିଖରେ

ଥରେ ଏବଂ ଅକ୍ଟୋବର ୧ ଦିନ ବା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୧

ତାରିଖରେ ଆଉ ଥରେ ହୁଏ । ଏହିପରି ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ

ଥର ପଡ଼େ । ପ୍ରଥମଟି ବାସନ୍ତୀକ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟଟି ଶାରଦୀୟ]

ଇକ୍ୱେଟର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇକ୍ୱେଟର)—ବସୁବରେଖା—

Ikweṭar

Equator.

ଇକ୍ୱେଟର

ଇକ୍ୱେଟର

ଇକ୍ଷୁ—ସଂ. ବି. (ଇକ୍ଷୁ ଧାତୁ = ଇକ୍ଷା କରବା + ସଞ୍ଜାଥେ. ସ୍ଵ.)—

Ikṣhu

୧ । ଅଖୁଗଛ—1. Sugarcane plant.

୨ । ଅଖୁ—2. Sugarcane.

ଇକ୍ଷୁକ—ସଂ. ବି. (ଇକ୍ଷୁ + ସାର୍ଥେ. କ)—ଏକଜାତୀୟ ଅଖୁ; କାନ୍ଦାର—

Ikshuka

ଅଖୁ—A kind of sugar-cane.

ଇକ୍ଷୁକାଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଇକ୍ଷୁ + କାଣ୍ଡ; ଇକ୍ଷୁ ପରି କାଣ୍ଡ

Ikshukāṇḍa

ଯାହାର)—୧ । ଅଖୁଖୁଆ (ଦେଖ)

1. Apakhuṭṭa (See)

୨ । କାଢ଼ିଶ ଘାସ; କାଣ୍ଡଭୃଶ—2. A kind of sugar-

cane-like reed.

୩ । ଅଖୁଧଣ୍ଡା—3. A cane of sugar.

ଇକ୍ଷୁଖୁଆ—ସଂ. ବିଶ. (ଇକ୍ଷୁକ + ଉପ୍) —ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଅଖୁ ଜନ୍ମେ—

Ikṣhukīya

(country) Growing sugarcane.

ଇକ୍ଷୁକୁଟକ—ସଂ. ବି. (ଇକ୍ଷୁ + କୁଟ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ikṣhukutṭaka

ଯେ ଅଖୁ କାଟେ; ଯେ ଅଖୁ ପେଡ଼ି ବୁଡ଼

ଦିଅଇ କରେ—A cultivator who cultivates

sugarcane and presses the canes and

prepares sugar.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ଶ	କ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଔ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ	ସ	ସ	ଶ	ଞ	ଟ

ଇକ୍ଷୁଗନ୍ଧ—ସଂ. ଇ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଇକ୍ଷୁଗନ୍ଧା (ଦେଖ)

Ikshugandha Ikshugandhā (See)

ଇକ୍ଷୁଗନ୍ଧା—ସଂ. ଇ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଇକ୍ଷୁ + ଗନ୍ଧ + ଶ୍ଚା. ଅ, ଯାହାର ଗନ୍ଧ
Ikshugandhā ଅଖୁଗନ୍ଧ ପରି)—୧ । ଗୋଖର (ଦେଖ)

1. Gokharā (See)

୨ । କୋଇଲେଖା (ଦେଖ)

2. Koilekhā (See)

୩ । ଧଳା ଭୂଇଁକଖାରୁ (ଦେଖ)

3 Dhalā bhūñkakhāru (See)

୪ । କାଶିତୁଣ୍ଡ; କାଈ ଶଦାସ (ଦେଖ)

4. Kāśa (See)

ଇକ୍ଷୁଚିନି—ଦେ. ଇ.—ଅଖୁରୁ ବାହାରବା ଚିନି—Cane-sugar,
Ikshuchini

ଇକ୍ଷୁଜା—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁ + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ—ଯାହା ଅଖୁରୁ
Ikshuja ଭିତର ହୁଏ)—ଗୁଡ଼; ଚିନି ଇତ୍ୟାଦି—Mollasses,
sugar etc, prepared for sugar-cane.

ଇକ୍ଷୁତୁଲ୍ୟ—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁ + ତୁଲ୍ୟ + ଶ୍ଚା. ଅ)—କାଶିତୁଣ୍ଡ; କାଈଶ
Ikshutulyā ଦାସ—A kind of reed-grass

ଇକ୍ଷୁନେତ୍ର—ସଂ. ଇ. —(ଇକ୍ଷୁ + ନେତ୍ର)—ଅଖୁର ଅଖି; ଅଖୁଗଣ୍ଡିରେ
Ikshunetra ଥିବା ଅଖି (ଯହିଁରୁ ଅଖୁ ଗଜା ବାହାରେ)—
The eye-like knots of sugar-cane.

ଇକ୍ଷୁପତ୍ର—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁ + ପତ୍ର; ଅଖୁ ପତ୍ର ପତ୍ର ଯାହାର)—୧ । ବାଜର
Ikshupatra ନାମକ ଶସ୍ୟବିଶେଷ—1. Maize.

୨ । (୨ଶ୍ଚା ଚନ୍ଦ୍ର; ଇକ୍ଷୁ + ପତ୍ର;) ଅଖୁର ପତ୍ର—

2. Leaves of sugar-cane.

ଇକ୍ଷୁପାକ—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁ = ଅଖୁ + ପାକ = ବିକାର; ଯାହା ଅଖୁରୁ
Ikshupāka ଜାତ ବା ପ୍ରସ୍ତୁତ)—ଗୁଡ଼; କନି; ଫଣ୍ଡି ଆଦି—

Product of sugar-cane; articles
produced from sugarcane.

ଇକ୍ଷୁମତୀ—ସଂ. ଇ. ଶ୍ଚା (ଇକ୍ଷୁ + ମତ୍ + ଶ୍ଚା. ଇ)—୧ । ନଦୀବିଶେଷ—
Ikshumati 1. A river of that name.

୨ । ଅଖୁମୂଳ—2. The root of sugarcane.

୩ । ଅଖୁଗଣ୍ଡି—3. The knots of sugar-cane.

ଇକ୍ଷୁମୂଳ—ସଂ. ଇ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଇକ୍ଷୁ + ମୂଳ; ଯାହାର ମୂଳ ଅଖୁମୂଳ
Ikshumūla ପରି ଗଣ୍ଡିବିଶେଷ)—୧ । ବଗରୁକ୍ଷ; ବାଉଁଶଗଛ—

1. Bamboo-tree.

୨ । (୨ଶ୍ଚା ଚନ୍ଦ୍ର) ଅଖୁଗଛର ମୂଳ—2. The roots
of sugar-cane plant.

ଇକ୍ଷୁମେହ—ସଂ. ଇ.—ରୋଗବିଶେଷ; ମଧୁମେହ; ବହୁମୁତ୍ତ ରୋଗ—
Ikshumeha Diabetes; a kind of gonorrhoea

in which matter discharged
has a sweet taste.

ଇକ୍ଷୁଜାନ୍ତ୍ର—ସଂ. ଇ. (୨ଶ୍ଚା ଚନ୍ଦ୍ର; ଇକ୍ଷୁ + ଯନ୍ତ୍ର)—ଅଖୁପେଡ଼ିବା କଲ;
Ikshujantra ଅଖୁଖାଇ—Sugarcane mill;
sugarcane pressing machine.

ଇକ୍ଷୁର—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁ + ର)—କୋଇଲେଖା (ଦେଖ)

Ikshura Koilekhā (See)

ଇକ୍ଷୁରକ—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁର + ଶାବ୍ଦେ. କ)—କୋଇଲେଖା (ଦେଖ)
Ikshuraka Koilekhā (See)
(ଦୁରେକୃଷ୍ଣ. ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)

ଇକ୍ଷୁରସ—ସଂ. ଇ. (୨ଶ୍ଚା ଚନ୍ଦ୍ର; ଇକ୍ଷୁ + ରସ;)—ଅଖୁଦୋରୁଅ—
Ikshurasa Juice of sugar-cane.

ଇକ୍ଷୁଶାକଟ—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁ + ଚଟ୍ ଶେବାବ୍ଦେ. ଶାକଟ)—
Ikshushākaṭa ଅଖୁକିଆର; ଅଖୁଖେତ—
Sugarcane-field.

ଇକ୍ଷୁଶାକିନ—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁ + ଶାକିନ)—ଇକ୍ଷୁଶାକଟ (ଦେଖ)
Ikshushākina Ikshushākaṭa (See)

ଇକ୍ଷୁସାର—ସଂ. ଇ. (୨ଶ୍ଚା ଚନ୍ଦ୍ର; ଇକ୍ଷୁ + ସାର)—ଅଖୁଗୁଡ଼—
Ikshusāra Molasses.

ଇକ୍ଷୁକୁ—ସଂ. ଇ. (ଇକ୍ଷୁ = ଅଖୁ + ଅକ୍ ଧାତୁ = ଯିବା; କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଇ;
Ikshwaku ସାଧାରଣତଃ ଏହି ଗଛକୁ ଲୋକେ ଅଖୁ ଖେତରେ
ଲଗାଇଥାନ୍ତି ଓ ଏହା ଅଖୁ ଗଛକୁ ବେଷ୍ଟନ କରେ)—

୧ । ଲଭ—1. White pumpkin.

୨ । ପିତାଲଭ; କଟୁଗୁମ୍ଫା—2. Bottle gourd.

୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ଅଦିରାଜା—3. The first monarch
of the Solar line of kings of Ajodhyā.

ବହୁ ଇକ୍ଷୁରପତ୍ର ଇକ୍ଷୁକୁରେ

ବହୁ ଅକ୍ଷୁ ସଦା ଇକ୍ଷୁକୁରେ । ଇକ୍ଷୁ—ବୈଦେହ୍ୟବିଦ୍ୟାସ ।

ଇକ୍ଷରାଜାତ ମାହାଲ—ବୈଦେ. ଇ.—ଏକାକ୍ଷରାଜାତ ଖର୍ଚ୍ଚମାହାଲ (ଦେଖ)
Ikharājāt māhāla Eikharājāt kharchcha
māhāla (See)

ଇଗରିଷ୍ଠ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଇ. (ସ. ଇଷ୍ଠ)—ଅତ୍ୟଧିକ ଖେଦ;
Igarishṭha ଉଷ୍ଣ; ଅମଙ୍ଗଳ—Evil; woe.

ଇଗରିଷ୍ଠ ନଷ୍ଟ ହେବ ଶୁଦ୍ଧ ନିଶ୍ଚୟ—

ଅଭିମତ୍ୟ. ବଦନ୍ତାଭିମତ୍ୟ. ୩୮ ।

ଇକ୍—ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଇକ୍)—କାଢ଼; ସ୍ୟାହ; ମସୀ—
Ink Ink

ଇକ୍

କ

ଇକର୍ଦା—ଦେ. ଇ. (ସଂ. ଇକ୍ଟ—ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ ଗୁଡ଼ିଖେଟ;
Inkardā ଗଜମାଡ଼ା; ଶର)—ଅଖୁ ପରି ଏକକାଶୟ ଘାସ;
ଏହାଦ୍ୱାରା ପାନବରଜର ତାଟ ଭିତର ହୁଏ—
A kind of reed like sugarcane.

ମାତ୍ରାଦି ଯେତେ ଅପର ସ୍ୱରରେ ସ୍ୱରତ ୧ ଚିତ୍ତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବୁଦ୍ଧେର ଦକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ ବୋଧେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ସେଥରେ ଯେତେ ଏ ଘୋଷାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାନ୍ତରେ ଚିତ୍ତର ଚପଟତା ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଘୋଷାବାଦ ଦେବ । ଶ୍ରେୟା :—
ବା. ୧ ନିପଦେ 'ବାଣ' ଘୋଷାବୋଧ; 'ବଧ' ନିପଦେ 'ବଧ' ଘୋଷାବୋଧ; 'ବଧୁ' ନିପଦେ 'ବଧୁ' ଘୋଷାବୋଧ; 'ଅନ୍ୟ' ନିପଦେ 'ଅନ୍ୟ' ଘୋଷାବୋଧ; 'ଅନ୍ୟତ୍ର' ନିପଦେ 'ଅନ୍ୟତ୍ର' ଘୋଷାବୋଧ ।

ଇଙ୍କାର—ଗ୍ରା. ବି—ଇଙ୍କଡ଼ (ଦେଖ)

Inkara Inkārda (See)

ଇଙ୍କାର୍—ଦେ. ବି. (ଆ. ଇନ୍‌କାର୍)—୧ । ଅସ୍ୱୀକାର—

Inkār 1. Denial.

ଇଙ୍କାବ୍ ୨ । ଅପରାଧ ଅସ୍ୱୀକାର—

ଇନକାର 2. Denial of offence by an accused.

ଇଙ୍କାର କରବା—ଦେ. କ୍ରି—ମୁଦାଲ ଅପରାଧକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରବା—

Inkār karibā To deny the offence attributed

ଇଙ୍କାର କବା (to an accused).

ଇନକାର କରନା

ଇଙ୍କାର ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଇଙ୍କାର କରବା (ଦେଖ)

Inkara jibā Inkara karibā (See)

ଇଙ୍କାରି—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଆ=ଇନ୍‌କାର)—ଦୋଷ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବା

Inkāri (ଅସାମୀ)—Denying the offence; making,

ଇଙ୍କାରି a denial

ଇନକାରି

ଇଙ୍କିଙ୍ଗ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—୧ । ଫେନ୍‌ଡିଲରେ ଟଣାଯାଇଥିବା

Inking ନକ୍ସାରେ କାଳ ଚଢ଼ାଇବା—

ଇଙ୍କିଙ୍ଗ 1. Inking of a map.

ଇଂକିଙ୍ଗ ୨ । ଛପା ହେବା ଟାଇପରେ କାଳ ଚଢ଼ାଇବା—

2 Inking of a composed type form.

ଇଙ୍ଗ (ଗାତ୍ର)—ସଂ.—ଗମନ କରବା—To go.

Ing (root) [ଦ୍ର—ଏହି ଧାତୁକୁ 'ଇଙ୍ଗ' ଧାତୁ ମଧ୍ୟ ବୋଲାଯାଏ ।]

ଇଙ୍ଗରାଜ (ଇଂରାଜ)—ଦେ. ବି.—ଇଂରାଜ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ingrāja etc Imrāja etc (See)

ଇଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ. (ଇଙ୍ଗ ଧାତୁ=ଗମନ କରବା + ଗ୍ରା. ଅ)—

Ing ୧ । ଗମନ; ଚଳନଶୀଳ—

1 Moving, making motion

୨ । ଅତୁଳ—2 Wonderful

ସଂ. ବି.—୧ । ଅଭିପ୍ରାୟାନୁରୂପ ଚେଷ୍ଟା; ଇଙ୍ଗିତ; ଠାରବା—

1 Beckoning; signal.

୨ । ଜ୍ଞାନ—2. Knowledge.

ଇଙ୍ଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି—ଇଙ୍କଡ଼ (ଦେଖ)

Ingarda Inkārda (See)

ଇଙ୍ଗନ—ସଂ. ବି. (ଇଙ୍ଗ ଧାତୁ=ଯିବା+ଗ୍ରା. ଅନ୍)—

Ingana ୧ । ଗମନ; ଚଳନ—1. Motion; movement.

୨ । ଚେଷ୍ଟା—2 Signal

୩ । କମ୍ପନ—3. Vibration

ଇଙ୍ଗନା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଇଙ୍ଗ ଧାତୁ + ଅନ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ପ୍ରସିଦ୍ଧି—

Ingana Fame; celebrity.

ଇଙ୍ଗିତ—ସଂ. ବି. (ଇଙ୍ଗ ଧାତୁ=ଗମନ କରବା + ଗ୍ରା. ତ)—

Ingita ୧ । ହୁକୁକଭାବ—1. Intention

୨ । ହୁକୁକଭାବପ୍ରକାଶକ ଅଙ୍ଗଭୂମି—2. Gesture.

୩ । ସଙ୍କେତ; ଇସାରା; ଠାର—

3. Hint; signal; sign.

ଭୂପତି ଇଙ୍ଗିତେ ଚେତେ ବାକ୍ୟ ସଙ୍କେତ ଭେଦ—ସାଧାରଣ. ଉଷା ।

୪ । ହୁକୁକଭାବପ୍ରକାଶକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ—

4. Wink; significant look.

୫ । ଚେଷ୍ଟା—5. Endeavour

ଧରଣ୍ଡେ ଅସୁବର୍ଣ୍ଣ, ବାଳା ତା ଇଙ୍ଗିତ ଜାଣି

ବାମ ବାହୁ ବୁଲାଇ, କାଶେ ଯାକିଲ ହେ—ବିଶ୍ୱାସ. ବିଚିତ୍ରମାୟା ।

୬ । ଅନ୍ୱେଷଣ—6 Search.

୭ । ଚଳନ; ଗୁଣିଚଲଣ—

7 Movement, behaviour.

ଦେ. ବି.—୧ । ସୂଚନା—1. Suggestiveness.

୨ । ଥଟ୍ଟା—2 Jest.

କିନ୍ତୁ ସେ ଇଙ୍ଗିତେ ଚେତେ କି ଘେନ ଉଷତେ ସଂତ

କେତକେ ଲେଖି ଇଙ୍ଗିତେ ଗାଥେ—ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସାଧନା ୧୩/୧୩ ।

ଇଙ୍ଗିତ କରବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଇଙ୍ଗିତ)—୧ । ଠାରବା—

Ingita karibā 1. To beckon.

ଜିଜ୍ଞାସକବା ୨ । ଇଙ୍ଗିତ କରବା; ଥଟ୍ଟା କରବା—

ଖିଲିକରନା 2 To cut jokes

ଇଙ୍ଗିତକଳା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Ingitakālā ୧ । ଉପନ୍ୟାସାଦିର ନିର୍ମାଣ କାଳ୍ପନିକ ରଚନା—

1 Fiction

୨ । ସୂଚନାଦ୍ୱାରା ଭାବର ଚିତ୍ରଣ—

2. Suggestiveness in composition.

ଇଙ୍ଗିତଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଇଙ୍ଗିତ=ହୃଦଗତ ଭାବ + ଜ୍ଞା ଧାତୁ=

Ingitajñā ଜାଣିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

(ଇଙ୍ଗିତଜ୍ଞ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ସେହି ଲୋକ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ନେତୃତ୍ୱାବଳୀରେ

ବା ଠାରୁ ଠାରୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର ହୃଦଗତ ଭାବ ବୁଝିନିଏ—

1 Skilled in catching one's meaning

when expressed by signs or gestures.

୨ । ସେହି ଲୋକ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ହୃଦଗତ ଭାବ ବୁଝିବାକୁ

ସମର୍ଥ—1 Skilled in catching the in-

ward meanings of others.

୩ । ଠାର ଇତ୍ୟାଦି ଜାଣିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Acquainted with signs and mute-

language.

ଇଙ୍ଗିତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇଙ୍ଗିତ)—

Ingiti ୧ । ଥଟ୍ଟା; ପରିହାସ—1 Jest; joke.

ଇଙ୍ଗିତ ୨ । ଶ୍ଳେଷ ବିଚାର—2. Mockery.

ଅଙ୍ଗ

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

[ଦ୍ର—ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସମାଜରେ ଅଜ୍ଞା ଅଭିଜ୍ଞ ନାହିଁ ନାହିଁ, ଦିଅରକୁ ଭାଙ୍ଗି, ଉଣେଇକୁ ଶଳା ଓ ଶାଳୀ, ନିଶେଇକୁ ଶଳା-ଭାଙ୍ଗିମାନେ ପରସ୍ପର କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ଲଙ୍ଘନ କରନ୍ତି ।]

ଇଂଗିତିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଅତି; ପରିହାସପ୍ରିୟ; ନକଲିଆ—

Ingitiā Fond of jesting or joking; humorous

ନକଲିଆ

ଅତି

(ଇଂଗିତିଆ—ଶ୍ରୀ)

ଇଂଗିତିଆଳି—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଯାହା ସଙ୍ଗେ ଲଙ୍ଘନ କରବା

Ingitiāli ଲୋକାବସ୍ଥାସମ୍ପର୍କ—Relations with whom one can cut jokes or make jests under the rules of society

ଇଂଗିତି କରବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଜ୍ଞା କରବା; ପରିହାସ କରବା—

Ingiti karibā To jest; to cut jokes

ଅତିକରିବା

ଅଜ୍ଞାକରଣ

ଇଂଗିରାଜ (ଇଂଗିରାଜ)—ଗ୍ରା ବୈଦେ. ବି—ଇଂରାଜ ଲଙ୍ଘନ (ଦେଖ)

Ingirāja (etc) Imrāja etc (See)

ଇଂଗିରାଜି—ଗ୍ରା ବୈଦେ. ବି—ଇଂରାଜ (ଦେଖ)

Ingirāji Imrāji (See)

ଇଂଗୁଦ—ସଂ. ବି. (ଇଂ ଧାତୁ=ଗଢ଼ି କରବା+ଭାବ. ଇ=ଇଂ=

Inguda ଗମନ+ତା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ—

ହିଞ୍ଜନ ୧ । ତାପସ ଭରୁ, ଏହି ଫଳରୁ ତୈଳ

ହିଞ୍ଜନ; ହିଞ୍ଜା, ହିଞ୍ଜୋଳ, ବାହାର କରି ରୂପମାନେ ଦେହରେ

ହିଞ୍ଜୋଟା; ଜଞ୍ଜାଳିବାଦାମ ଲଗାଉଥିଲେ; ପୋଇଗୁଣିଆ—

ଗୁ—ଇଂଗୋରଥ; ହିଞ୍ଜର୍ 1 Terminalia Catapha

ତା—ନାଞ୍ଜୁରୁଡ଼ା, (Kirtikar)

ତେ—ଗାଈ; ଗାଈତେର; ଇଞ୍ଜି [ଦ୍ର—ଏହା କଣ୍ଠା ଗଛ, ୧୫୧୭

ହାତ ଉଠି । ପତ୍ର ଦୁଇପାଖିଆ; ଫଳ ଆମ୍ବ ପରି ମାଂସଳ କିନ୍ତୁ ପତ୍ର;

ଗାଈ ତୈଳମୟ, ତେରରୁ ଦୂରରେ ଗଛ ବାହାରେ । ବିହାର ଓ

ଭାରତର ଅନ୍ୟ ଶୁଷ୍କ ପ୍ରଦେଶରେ ଏ ଗଛ ନାହିଁ ।]

୨ । ଏହି ବୃକ୍ଷର ଫଳ—

2 The berries of the above mentioned

tree

୩ । ହିଞ୍ଜୁପୁଣି; ଏକ ପ୍ରକାର ଘାସ—

3. Balanites Ruxburghii.

୪ । ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତା ବା ଫୁଟିଫୁଟିକା ଗଛ—

4. A phosphorescent plant.

ଇଂଗୁଦା—ସଂ. ବି. (ଇଂଗୁଦ+ଭାବ)—ଇଂଗୁଦ (ଦେଖ)

Ingudi Inguda (See)

ଇଂଗୁଲା—ସଂ. ବି. (ଇଂଗୁଦ (ଦେଖ)

Ingula Inguda (See)

ଇଂଗ୍ରାଜ (ଇଂଗ୍ରାଜ)—ବୈଦେ. ବି—ଇଂରାଜ ଲଙ୍ଘନ (ଦେଖ)

Ingṛāja (etc) Imrāja etc (See)

ଇଂଗ୍ରାଜି—ବୈଦେ. ବି—ଇଂରାଜ (ଦେଖ)

Ingṛāji Imrāji (See)

ଇଂଗ୍ରେଜ—ବୈଦେ. ବି—ଇଂରାଜ (ଦେଖ)

Ingreja Imrāja (See)

ଇଂଗ୍ରେଜି—ବୈଦେ. ବି—ଇଂରାଜ (ଦେଖ)

Ingreji Imrāja (See)

ଇଂଲଣ୍ଡ—ବୈଦେ. ବି—ଇଂଲଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Inglanda Imlanda (See)

ଇଂଲିସ୍—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଇଂରାଜ (ଦେଖ)

Ingliš Imrāja (See)

ଇଂଲିସ୍ ବଡ଼—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ—ଶୁଣାଶାଳା ଶବ୍ଦ)—

Ingliš badi ଶୁଣାଶାଳାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅସରକଶେଷ—

English body (types)

ଇଂଲିସ୍ ବାର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଇଂଲଣ୍ଡରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଜା ସୁନା—

Inglišbār English-bar (gold)

ଇଂଲିସ୍ ମ୍ୟାନ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) ଇଂଲଣ୍ଡର ଅଧିବାସୀ; ଇଂରେଜ—

Ingliš myān Englishman.

ଇଂଲିସ୍—ବୈଦେ. ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ)—ବି. ଓ ବିଶ. (ଇଂ—ଇଂଲିସ୍)—

Inglišu ଇଂରାଜ (ଦେଖ)

Imrāja (See)

ଇଚଡା—ଦେ. ବି—ଇଚଡା (ଦେଖ)

Icharda Incharḍa (See)

ଇଚିଲିବିଚିଲି କରବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଇଚିପ୍ରତ୍ୟା)—ଇଚିପ୍ରତ୍ୟା କରବା;

Ichilibichili karibā ବୃଣିଦେବା; ପିଣିଦେବା—

ଇଚିକ୍ ଉଚିକ୍ କରା To disperse; to scatter; to

ତତ୍ତରବିତ୍ତରକରଣ throw away.

ଇଚ୍ଚକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଇଚ୍ ଧାତୁ=ଇଚ୍ଛା କରବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Ichchhaka ୧ । ଯେ ଇଚ୍ଛାକରେ; ଇଚ୍ଛାକ୍ତ; ଇଚ୍ଛୁକ—

(ଇଚ୍ଛୁକ—ଶ୍ରୀ) 1 One who desires.

୨ । ଚିତ୍ତଲେମ୍ବୁ—2. Orange.

ଇଚ୍ଚା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇଚ୍ ଧାତୁ=ଇଚ୍ଛା କରବା+ଭାବ. ଅ+ଶ୍ରୀ ଅ)—

Ichchhā ୧ । ଅକାଞ୍ଛା; ବାଞ୍ଛା—1. Will; desire; wish.

୨ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—2 Aim; intention.

୩ । ସ୍ୱତ୍ୱା; ଉତ୍ସାହ—3 Zeal.

୪ । ପ୍ରବୃତ୍ତି—4. Inclination; volition.

ଦେ. ବି—ଇଚ୍ଛାବତ୍ତର ଡାକ ନାମ—

A name for calling Ichchhābatī.

ଇଚ୍ଚାଏ—ଦେ. କ୍ରି ବିଶ—ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ; ମନକୁ; ଶ୍ରୀ; ନିଜର

Ichchhāe ଇଚ୍ଛାରେ—Of one's own accord,

ଯେବେ ଯାହାର ଇଚ୍ଛା ଥାଏ; ତାହାର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ।

ଉପର—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୁଦ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସତତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଥଚ ଓ ମାତ୍ରା ୧୪ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଥଚ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥଚ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେତେ ୧ ଚିହ୍ନିତ କେବଳ ନ ମିଳେ, ସେତେ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାନ୍ତର କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେ ଖୋଜିଲେ ଦେବ । ଯଥା— ‘ଗର୍ଭ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗର୍ଭ’ ଖୋଜିଲେ, ‘କୃଷ୍ଣ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୃଷ୍ଣ’ ଖୋଜିଲେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ’ ଦେଖିବେ ।

ଇଚ୍ଛାଠାକୁରଣୀ—ଦେ. ବି. ବିନା ଛକାରେ ମନକୁ ଦେବା ବସନ୍ତବେଶ—
Ichchhāṭhākuraṇī Small-pox appearing
ଯାଏନିହିତା without inoculation.

ଶୀତଳା

ଇଚ୍ଛାତ୍ରୟ—ସଂ. ବିଣ—ତିନିପ୍ରକାର ଅଭିଳାଷ—
Ichchhātraya Wish classified into three kinds.

ଦୈନିକୀୟତା, ପ୍ରାର୍ଥନାମୟୀ, ଲଳିତାମୟୀ ଏହି ତିନିଗୋଟି ଉଚ୍ଚା—
ଅର୍ଥାତ୍: ବସନ୍ତବେଶ ।

ଇଚ୍ଛାନୁରୂପ—ସଂ. ବିଣ. (୧ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥୀ)—୧ । ଇଚ୍ଛା କରବା ପରି—
Ichchhānurūpa 1 According to one's liking;
suting one's wish.

ଦେ. ବି. ବିଣ—ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ—
According to one's wish

ଇଚ୍ଛାପତ୍ର—ଦେ. ବି. (ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—ଇଚ୍ଛାପ୍ରକାଶକ ଲିପି ବା
Ichchhāpatra ଲେଖା, ଭରମପତ୍ର; ମୃତ୍ୟୁପରେ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି
ବିପରୀତ କାହାକୁ ଦିଅ ଯିବ, ତାହା ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ
ଦସ୍ତାବିଜରେ ଲେଖାଯାଏ—A will; last will;
testament

ଇଚ୍ଛାପୂର୍ବକ—ସଂ. ବି. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଇଚ୍ଛା + ପୂର୍ବ)—ନିଜର
Ichchhāpūrbaka ଇଚ୍ଛାଅନୁସାରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟ କାହାରିଦ୍ୱାରା
ପ୍ରଭେଦିତ ନ ହୋଇ—Voluntarily; of one's
free will

ଇଚ୍ଛାବତୀ—ସଂ. ବି. ବି. (ଇଚ୍ଛା = ପ୍ରବୃତ୍ତି + ଅସ୍ତ୍ରାର୍ଥରେ. ବତ୍ +
Ichchhābatī ଶ୍ଳୀ. ଇ)—୧ । କାମୁକୀ ଶ୍ଳୀ—
1 Libidinous (female)

ବାସନ୍ତୀ ମଞ୍ଜୁ ନିଅଳା ହୁଅନ୍ତା ଯହିଁ ଦେଲେ ଇଚ୍ଛାବତୀ ସେ ।
ଇଚ୍ଛା ବିଦେଶବେଳାସ ।

୨ । ଧନାଦିରେ ସ୍ଥୂଳାବତୀ—

2 Hankering after wealth

୩ । ଓଡ଼ିଆ ଗଣରେ ଗଣିତ ବିଷୟକ ପଦ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତ୍ରୀ
ଜନିତା ଶ୍ଳୀ—

3 Name of a female, author of a
mathematical treatise in Ordīā.

ଇଚ୍ଛାବର—ଦେ. ବି. ବି. କନ୍ୟା ସ୍ୱୟମ୍ଭରରେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଯେଉଁ
Ichchhābara ବର ବରଣ କରେ—A bride-groom of
the bride's choice

ନଗର ତୋଳାଅ ଯ ର ପୋଷଣପାଇଁ,

ଇଚ୍ଛାବର ବର କେମା ମନକୁ ଚାହୁଁ । ପଞ୍ଚାମୃତ ଉଦ୍‌ଘୋଷନା ।

ଇଚ୍ଛାବରୀ—ଦେ. ବି. ବି. ଶ୍ଳୀ—ସ୍ୱୟଂବରୀ; ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ସ୍ୱାମୀ ବରଣ
Ichchhābarī କରୁଥିବା (ଶ୍ଳୀ)—a woman) Choosing
her own husband.

ଇଚ୍ଛାବସନ୍ତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇଚ୍ଛା ଓ ବସନ୍ତ)—ଇଚ୍ଛାଠାକୁରଣୀ (ଦେଖ)
Ichchhābasanta Ichchhābasanta (See)

ଇଚ୍ଛାବସୁ—ସଂ. ବି. (ଇଚ୍ଛା + ବସୁ = ଧନ)—କୁବେର—

Ichchhāvasu The Hindu God of riches

ଇଚ୍ଛାଭେଦିରାସ—ସଂ. ବି. —ଅସୁବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ (ଏହା—
Ichchhābhedīrasa ଦ୍ୱାରା କୋଷ୍ଠବିକଳା ଦୂର ହୋଇ
ହାତୀ ସଫା ହୁଏ)—A medicinal preparation

ଇଚ୍ଛାମୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଇଚ୍ଛା + ପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥରେ. ମୟ)—

Ichchhāmaya ୧ । ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରବା—

1 Acting at pleasure; whose will is law.

୨ । ପରମେଶ୍ୱର—2. An epithet of God.

ଇଚ୍ଛାଲିବା—ପ୍ରା. ଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ଜି. —ସମ୍ଭାଳବା—To bear the
Ichchhālibā brunt of.

ଇଚ୍ଛିକା—ପ୍ରା. ଅ—୧ । ଏକ୍ଷି; ଏହିକ୍ଷଣି—

Ichchhikā 1. Just at this moment.

ଏଥିନି ୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ—2. Now

ଅବିମ ୩ । ଅଜ୍ଞାନ—3. Now-a-days

ଇଚ୍ଛିଣି—ପ୍ରା. ଅ (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ଶଣ)—

Ichchhīni ଇଚ୍ଛିକା (ଦେଖ)—Ichchhikā (See)

ଇଚ୍ଛିଣିକା—ପ୍ରା. ଅ (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ଶଣ)—

Ichchhīnikā ଇଚ୍ଛିକା (ଦେଖ)—Ichchhikā (See)

ଇଚ୍ଛାବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ ଜି —ଇଚ୍ଛା କରବା—

Ichchhābā To wish.

ଇଚ୍ଛା

ଇଚ୍ଛା ମନବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଦ୍ୟାବାମନ ଏବଂ—

ଇଚ୍ଛା. ଦେଶବେଶବେଳାସ ।

ଇଚ୍ଛା - ସଂ. ବିଣ ପୁ. ଓ ଶ୍ଳୀ (ଇଚ୍ଛା ଧାତୁ = ଚାହୁଁ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ.)

Ichchhā ଇ)—୧ । ଯେ ଇଚ୍ଛାକରେ—

1 Desirous; willing.

୨ । ଉତ୍ସାହୀ; ଇଚ୍ଛାଶୀଳ—2 Eager; solicitous.

ଇଚ୍ଛାକ—ସଂ. ବିଣ ପୁ. (ଇଚ୍ଛା + କାର୍ତ୍ତେ କ)—ଇଚ୍ଛା (ଦେଖ)

Ichchhaka Ichchhu (See)

(ଇଚ୍ଛାକା — ଶ୍ଳୀ)

ଇଚ୍ଛାଣି—ପ୍ରା. ଅ—ଇଚ୍ଛିକା (ଦେଖ)

Ichchhāṇi Ichchhikā (See)

ଇଚ୍ଛାଣିକା—ପ୍ରା. ଅ—ଇଚ୍ଛିକା (ଦେଖ)

Ichchhāṇikā Ichchhikā (See)

ଇଚ୍ଛା—ପ୍ରା. ବି. —ଭୂମିଷ୍ଠ ନବଜାତ ଶିଶୁର ଅଙ୍ଗସଂସ୍କାର ଦିୟା—

Ichchhā The cleansing of the body of a newly
born infant.

ଇଚ୍ଛାରିବା—ପ୍ରା. ଜି—୧ । (ଅତି ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରୁ) ପାଳି ବଢ଼ାଇବା—

Ichchhāribā 1. To bring up from child-hood.
(ଯଥା—ଗୁଡ଼ିଆ ଲଢ଼ାଇବା ।)

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ନ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୡ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ-ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଞ୍	ନ

୨ । ଭୂମିଷ୍ଠ ଦେଲ ପରେ ନବଜାତ ଶିଶୁର ଅଙ୍ଗ ସଫାର
କରବା—2. To cleanse the body of a
newly born infant

ଇଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ଅ.—ଇଚ୍ଛା (ଦେଖ)

Ichhupi Ichchhikā (See)

ଇଚ୍ଛେନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଅଧୁନା; ଏକ୍ଷି; ଏକ୍ଷି, ଇଚ୍ଛେନ୍
Ichhen Now, just now

ଇଜ୍ମାଲ୍—ବୈଦେ. ବିଶ (ଆ. ଇଜ୍ମାଲ୍)—୧ । ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିକ
Ijmāil ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ (ସମ୍ପତ୍ତି)—1 Joint (property)
ଏକମାଳି ୨ । ଅବିଭକ୍ତ—2 Undivided

ଇଜ୍ମାଲ

ଇଜ୍ମାଏଲ୍—ବୈଦେ ବିଶ—ଇଜ୍ମାଲ୍ (ଦେଖ)

Ijmāel Ijmāil (See)

ଇଜ୍ମାଏଲି—ବୈଦେ ବିଶ.—ଇଜ୍ମାଲ୍ (ଦେଖ)

Ijmāeli Ijmāil (See)

ଇଜ୍ମାଲ୍—ବୈଦେ ବିଶ—ଇଜ୍ମାଲ୍ (ଦେଖ)

Ijmāil Ijmāil (See)

ଇଜ୍ମାଲି—ବୈଦେ. ବିଶ—ଇଜ୍ମାଲ୍ (ଦେଖ)

Ijmāli Ijmāil (See)

ଇଜ୍ମେନ୍—ବୈଦେ ବି (ଇଂ)—ପରର ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁକାଳ ବ୍ୟବହାର
Ijment ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟର ପ୍ରକୃତିକା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ (ଯଥା—ପରର ଜମି
ବାଟେ ଯିବା, ପର ଜମିରେ ଗୋରୁ ଚରାଇବା ଇତ୍ୟାଦି)—
Easement

ଇଜ୍ତ—ବୈଦେ ବି (ଆ. ଇଜ୍ତ)—୧ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା; ମହତ୍ତ୍ୱ; ସମ୍ମାନ—
Ijāt 1. Honour; respect.

ଇଜ୍ଜତ ମିଆଁ କହଲେ ସେ କଥା ଯାଉ, ଏବେ ଇଜ୍ଜତ କହର ରହେ ।

ଇଜ୍ଜତ ଫକୀରମୋହନ ମୋଶାଓଗୁଣ୍ଡ ।

୨ । ମହତ୍ତ୍ୱଜନକ ଯଶ ବା ସ୍ୱନାମ—2 Prestige

୩ । ସ୍ତ୍ରୀର ସଙ୍ଗତ—3. Female modesty;
chastity.

୪ । ମାନ, ସମ୍ମାନ; ଲଜାୟୁକ୍ତ ଶିଷ୍ଟତା—
4. Modesty.

୫ । ସ୍ୱନାମ—5 Reputation.

ଇଜ୍ତ ତଲେ ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଇଜ୍ତ ଯିବା (ଦେଖ)

Ijāt tale pardibā Ijāt jibā (See)

ଇଜ୍ଜତ ନୀଚେ ପଡ଼ା

ଇଜ୍ଜତ ନୀଚେ ଗୌରୀ

ଇଜ୍ତଦାବୀ—ଦେ. ବି—ଅଦାଲତ ଆଦିରେ ମର୍ଯ୍ୟାଦାହାନିର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱପ୍ରଶ୍ନ
Ijātdābī ଦାବୀ କରବା—Claim for loss of one's
honour or reputation.

ଇଜ୍ଜତଦାବୀ

ଇଜ୍ତଦାବୀ ମକଦ୍ଦମା—ଦେ. ବି—୧ । ଅପମାନ ବା ଅପବାଦବଶତଃ
Ijātdābī makaddamā ନିଜର ସମ୍ମାନ ନାଶ ହେବା ହେତୁ

ଇଜ୍ଜତଦାବୀ ମୋକଦ୍ଦମା ହେଉଁର ସକ୍ଷିପ୍ତ ପୁରଣାର୍ଥ ଇଜ୍ଜତ ସାବଧାନା-
ଇଜ୍ଜତଦାବୀ ମୁକଦ୍ଦମା ଲୋକ ବିପକ୍ଷରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ଦେହାଘାତ
ମୋକଦ୍ଦମା—1. Civil suit claiming
damage for loss of honour or pres-
tige (owing to defamation or
assault.)

୨ । ଶ୍ରିଲୋକର ସଙ୍ଗତ ନାଶ କରାଯିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବିପକ୍ଷରେ
ଉପସ୍ଥାପିତ ପତ୍ନିକଦାର ମକଦ୍ଦମା—2 A crimi-
nal case against a person for out-
raging female modesty.

[୧—ଉପରୋକ୍ତ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନରେ ଶ୍ରିଲୋକର ସଙ୍ଗତ-
ଅପହରଣ ଗୋଷ୍ଠିଏ ଗୁରୁତର ଅପରାଧରୂପେ ପରିଗଣିତ । ବଳାହାର-
ସଙ୍ଗତହରଣର (Rape) ସଞ୍ଜ୍ଞା ୩୭୫ ଦଫାରେ ଓ ୩୭୬ ରେ ଦଣ୍ଡ
(୧୦ ବର୍ଷ କାରାଦଣ୍ଡ); ପରସ୍ପାଦରଣର ସଞ୍ଜ୍ଞା ୪୯୭ ଦଫାରେ
ଓ ଦଣ୍ଡ (୫ ବର୍ଷ କାରାଦଣ୍ଡ) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି । ଦୁର୍ନାମ ହାର
କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଇଜ୍ଜତ ବା ସ୍ୱନାମ ହାନି ଦାଖଲକା ଅପରାଧ
(Defamation) ୪୯୯ ଦଫାରେ ଓ ତହିଁର ଦଣ୍ଡ (୨ ବର୍ଷ
କାରାଦଣ୍ଡ) ୫୦୦ ଦଫାରେ ଅଛି । କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀର ଇଜ୍ଜତ ନେବାପାଇଁ
ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ମଧ୍ୟ ୩୫୪ ଦଫାରେ ଗୋଷ୍ଠିଏ ଗୁରୁତର
ଅପରାଧ (ଦଣ୍ଡ ୨ ବର୍ଷ କାରାଦଣ୍ଡ) ବୋଲି ଗଣ୍ୟ ହୋଇଅଛି ।]

ଇଜ୍ତଦାର—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଆ. ଇଜ୍ତଦାର)—ମର୍ଯ୍ୟାଦାବନ୍ତ—
Ijātdār Honourable.

ଇଜ୍ଜତଦାର

ଇଜ୍ଜତଦାର

ଇଜ୍ତଦାର—ଦେ. ବି.—ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବଜାୟ ରଖିବା ଅଭିରଣ—

Ijātdāri Maintenance of one's honour intact.

ଇଜ୍ତଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା ହାନିର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଶ୍ନ କରବା—
Ijādeba 1 To redress one's insult.

୨ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା କରବା—

2 To save a man from disgrace

ଇଜ୍ତନେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା ହାନି କରବା; ବେଇଜ୍ଜତକରବା—

Ijātneba 1. To dishonour a person

ଇଜ୍ଜତନେବା ୨ । ସ୍ତ୍ରୀର ସଙ୍ଗତ ନାଶ କରବା—

ଇଜ୍ଜତନେବା 2. To outrage the modesty of a
woman; to dishonour a woman.

ଇଜ୍ତମହତ—ଦେ. ବି (ଆ. ଇଜ୍ତ ଓ ସ. ମହତ୍ତ୍ୱ)—ମାନମର୍ଯ୍ୟାଦା—
Ijātmahata Honour; respect.

ଇଜ୍ତଯିବା—ଦେ. ବି—୧ । ମହତ୍ତ୍ୱ ହାନି ଘଟିବା—

Ijātijibā 1. Loss of honour.

ଇଜ୍ଜତଯାହା ୨ । ସ୍ତ୍ରୀର ସଙ୍ଗତ ନାଶ ଘଟିବା—

ଇଜ୍ଜତଯାହା 2. Loss of a woman's chastity.

୩ । ସ୍ୱନାମ ନଷ୍ଟ ହେବା; କଳଙ୍କ ରଚନା ହେବା—

3 Defamation.

ଆରଣ ଲେବେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଫୁଟିବ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବପରତା ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ବେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗା'ର ନ ମିଳିଲେ 'ଗା'ର ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଖୋଜିବେ, 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗଣି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ ।

ଇକବସର—ଦେ. ବିଶ—୧ । ମର୍ଯ୍ୟାଦାହୀନକର—

Ijatsarā 1. Disgraceful.

(ଇକବସରେଇ—ହୁ) ୨ । ଯେ ଅନ୍ୟର ସମ୍ମାନ ହାନି କରେ—
2. Disgracing another.

ଇକବ ସରିବା—ଦେ. ବି—ଇକବ୍ ସିବା (ଦେଖ)

Ijat saribā Ijat jibā (See)

ଇକବ ସାରିବା—ଦେ. କି—ଇକବ୍ ନେବା (ଦେଖ)

Ijat sārībā Ijat nebā (See)

ଇଞ୍ଜତଲଂସା

ଇଞ୍ଜତଲେନା

ଇକବ ହାନି—ଦେ. ବି. (ଅ. ଇକବ୍ ଓ ସଂ. ହାନି)—

Ijat hāni ୧ । ଅପମାନ—1. Dishonour; disgrace.

୨ । ସମ୍ମାନନାଶ—2. Loss of honour.

ଇକବ ହୁରୁମତ—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ସହଚର)—ମାନମର୍ଯ୍ୟାଦା—

Ijat hurumat Honour; regard.

ଇକତି—ଦେ. ବିଶ (ଅ. ଇକ୍ତିଶ)—ଇକତିଦାର; ମର୍ଯ୍ୟାଦାବନ୍ତ—

Ijati Honourable.

ଇଞ୍ଜତୀ

ଇଞ୍ଜତା

ଇକତିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଇକ୍ତିଶ)—ଇକତି (ଦେଖ)

Ijatiā Ijati (See)

ଇକରା—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଇକାର)—ସାମୟିକ ପଟ୍ଟା; ଇକାରା—

Ijarā Temporary lease.

ଇଜାବା

ଇଜାରୀ

ଇକରାଏ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର; କଟକ) ବି—ଉତ୍ତୀକାର—

Ijarāe Execution of decree

(ଯଥା—ଇକରାଏ ମକଦ୍ଦମା ୧୧ ନମ୍ବର ସନ ୧୩୦୦ ।)

ଇକରା କବୁଲିୟତ—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଇକରାଦାର ଜମିଦାର ବା

Ijarā kabuliyat ମାଲିକଙ୍କଠାରୁ ପଟ୍ଟା ପାଇବା ପରେ ତାଙ୍କୁ

ଇଜାରାକବୁଲିୟତ୍ ଲେଖିଦେବା ସ୍ୱୀକାରପତ୍ର—A farming

ଇଜାରାକବୁଲିୟତ୍ counter lease.

ଇକରାଜମା—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଇକରାଦାର ମାଲିକକୁ ଦେବା ନିର୍ବାହତ

Ijarājamā ଖଜଣା—Annual rent paid by a

ଇଜାରୀଜମା farmer to the owner

ଇଜାରାଜମା

ଇକରାଦାର—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ସାମୟିକ ପଟ୍ଟା ଗ୍ରହଣ—

Ijarādār Temporary leases.

ଇଜାରୀଦାର

ଇଜାରୀଦାର

ଇକରା ଦେବା—ଦେ. କି—ସାମୟିକ ପଟ୍ଟା ଦେବା—To grant a

Ijarā deba temporary lease or permit.

ଇଜାବାଦେଘା

ଇଜାରାଦେନା

ଇକରା ନେବା—ଦେ. କି—ସାମୟିକ ପଟ୍ଟା ନେବା—To take a

Ijarā nebā temporary lease or permit.

ଇଜାରୀନଂସା

ଇଜାରାଲେନା

ଇକରାପଟ୍ଟା—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ପଟ୍ଟାରେ ଭୂସ୍ୱାମୀ ରଇତକୁ ଇକରା

Ijarāpatṭā ଲେଖି ଦିଏ—Document granted by

ଇଜାରୀପଟ୍ଟା the landlord for the temporary

ଇଜାରାପଟ୍ଟା use of a certain tract of land.

ଇକରାସ୍—ବୈଦେ. ବି—ଏକରାସ୍ (ଦେଖ)

Ijalās Ejalās (See)

ଇକହାର—ବୈଦେ. ବି (ପା. ଏକହାର)—

Ijahāra ୧ । ଏକଲ୍ଲ; ହାକିମଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଭିଯୋଗ—

ଏକହାର 1. Complaint.

ଏକହାର, ଇହାର ୨ । ଥାନାରେ ପ୍ରଥମ ନିକଟରେ ଦେବା ଅପରାଧର

ଖବର—2 First information lodged

before a police officer at the Thānā.

ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅନେକ ଲେଖକ ଇକହାର ବଲମ ବନ୍ଦ କରି ପକାଇଲେଣି ।

ସମ୍ବଲପୁର ନେତା ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ ।

ଇକହାର କରବା—ଦେ. କି—୧ । କୌଣସି ହାକିମଙ୍କ ନିକଟରେ

Ijahārakaribā ଅଭିଯୋଗ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା—To file a

ଏକହାର କରା complaint before an officer.

ଇହାରକରନା ୨ । ଥାନାରେ ଏକଲ୍ଲ ଦେବା—

2. To lodge information before

Police.

ଇକହାର ଦେବା—ଦେ. କି—ଇକହାର କରବା (ଦେଖ)

Ijahāra debā Ijahāra karibā (See)

ଏକହାର ଦେଘା

ଇହାର ଦେନା

ଇକହାର ନେବା—ଦେ. କି—ପ୍ରଥମ ଏକଲ୍ଲକାରୀର କଥାକୁ ନିଜ

Ijahāra nebā ତାହାର ଆଦେଶରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା—

ଏକହାର ଲେଖା (Police) To record the first informa-

ଇହାର ଲେନା tion given by the informant at

the Police Station.

ଇକହାରୀ—ଦେ. ବିଶ—ଯେ ଇହାର ଦିଏ—

Ijahārī One who lodges the 1st information

ଏକହାରୀ before the Police.

ଇହାରୀ

ଇକାଦ୍—ବୈଦେ. ବି (ପା)—ମାପରେ ଜଣାପଡ଼ିବା ଅତିରିକ୍ତ ଭୂମି—

Ijād Excess land.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁବାସିକ ସ୍ୱରୂପ	ସ	କ	ଗ, ଘ	ଙ	ଇ	ଉ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଘ	ସ	ଗ	ଞ	ଟ	ଡ

ଇଜ୍ଜାନଗର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ବିଜୟନଗର)—ବିଜୟନଗର (ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ-
Ijānagara ପ୍ରଦେଶ)—Bijayanagaram in
Madras presidency.

ଇଜାର୍—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—ହୁଗୁଳା ପାଇଁକାମା—
Ijār Loose trousers; breeches; pantaloons
ইজার
इजार

ଇଜାରା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଇଜାରା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ijārā etc Ijārā etc (See)

ଇଜିଚେୟାର୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—ଅସର ଚଉକ—
Ijicheyār Easy chair.

ଇଜିପ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି. (ନାମ)—ଅସ୍ତିତ୍ୱ ମହାଦେଶର ପୂର୍ବାଂଶରେ ଥିବା
Ijīpt ଦେଶବିଶେଷ; ମିଶର ଦେଶ—Egypt.
ইজিপ্ত
मिस्र

ଇଜେକ୍ଟମେଣ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—ରଞ୍ଜିତ ବା ଉଡ଼ାଦାରକୁ
Ijektment ଜମିରୁ ବା ଘରୁ ଉଠାଇ ଦେବା—
Ejectment.

ଇଜେକ୍ଟମେଣ୍ଟ୍ ସୁଟ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇଜେକ୍ଟମେଣ୍ଟ୍ ସୁଟ୍)—
Ijektment suit ରଞ୍ଜିତକୁ ବା ଉଡ଼ାଦାରକୁ ଜମିରୁ ବା ଘରୁ
ଉଠାଇ ଦେବା ପାଇଁ କରାଯିବା ମକଦ୍ଦମା—
Ejectment suit.

ଇଜେର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—ଇଜାର୍ (ଦେଖ)
Ijer Ijār (See)

ଇଜ୍ଜତ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଇଜ୍ଜତ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ijjat etc Ijat etc (See)

ଇଜ୍ଜତି—ଇଜ୍ଜତି (ଦେଖ)
Ijjati Ijati (See)

ଇଜ୍ଜତିଆ—ଇଜ୍ଜତିଆ (ଦେଖ)
Ijjatiā Ijatiā (See)

ଇଜ୍ଜାଲ—ସ. ବି. (ଇଉ + ଜଳ; ଏହି ଗଛ ପାଖରେ ଜଳ ବହେ ଓ
Ijjala ପାଣି କୁଳରେ ଏ ଗଛ ବେଶି ହୁଏ ବୋଲି)—
୧ । ହିଞ୍ଜାଲ (ଦେଖ)

1. Hiñjala (See)

ସ୍ୱାମୀ ଉପରୁ ଯହିଁ ବେଳେ କଳା

ଇଜ୍ଜଳ ନିକଟେ କଳ୍ପଳ କୁଳା । ସ୍ୱାମୀଥ. ନନ୍ଦବେଶ୍ୱର ।

୨ । ନିଚୁଲ (ଦେଖ)

2 Nichula (See)

ଇଜ୍ୟ—ସ. ବି. ସଂ. (ଯଜ୍ ଧାତୁ = ପୂଜା କରିବା + କର୍ମ. ଯ)—
Ijya ୧ । ପୂଜ୍ୟ—1. Worshippable; worthy of
(ଇଜ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) respect.
୨ । ଗୁରୁସ୍ଥାନୀୟ—2. In the position of one's
elder.

ବି—୧ । ସ୍ୱରାଜ୍ୟ, ବୃହସ୍ପତି—

1. A name of Bruhaspati.

୨ । ବିଷ୍ଣୁ—2. A name of Bishnu.

ଇଜ୍ୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଯଜ୍ ଧାତୁ = ପୂଜା କରିବା + କର୍ମ. ଯ + ଶ୍ରୀ.
Ijyā ଥା)—ଇଜ୍ୟାର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of Ijya.

ବି—୧ । ପୂଜା—1. Worship

୨ । ଦାନ—2. Gift

୩ । ଯଜ୍ଞ—3. Vedic sacrifice.

୪ । ହୋମ—4. Oblation unto fire.

୫ । ଗୋରୁ—5 Cow.

୬ । ଲୁଟିନୀ—6. A procuress; bawd

ଇଜ୍ୟାଶିଳ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଇଜ୍ୟା = ଯଜ୍ଞ + ବାରମ୍ବାର ପ୍ରବୃତ୍ତ
Ijyāśīla ହେବା ଅର୍ଥରେ ଶିଳ)—ସେ ପୁନଃ ପୁନଃ ଯାଗ
କରନ୍ତି; ଯାଜକ—(a person) Frequently
performing sacrifices.

ଇହାର (ଇତ୍ୟାଦି)—ଇଜହାର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ijhāra etc Ijahāra etc (See)

ଇଞ୍ଚ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇଞ୍ଚ)—ଏକ ଚୁରୁଲ ପରିମାଣ; ପ୍ରାୟ ଦୁଇ
Incha ଅଙ୍ଗୁଳ ପରିମାଣ; ଗୋଟିଏ ପଲସାର କ୍ୟାସର ପରିମାଣ—
ইঞ্চ
इंच

ଇଞ୍ଚକିଆ—ଦେ. ବି. ଏକ ଇଞ୍ଚପରିମିତ—
Inchakiā Measuring one inch

ଇଞ୍ଚଡ଼ା—ଦେ. ବି—କସିପଫଳ; ପ୍ରଣସକଠା—
Inchardā Young jack-fruit

ଇଞ୍ଚଡ଼ା—ଦେ. ବି—କସିପଫଳ—Young jack-fruit.
Inchardā

ଇଞ୍ଚାରାବି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉଖାରିବା (ଦେଖ)
Incharāibā Ukhāribā (See)

ଇଥ ମାତ୍ର ଇଞ୍ଚାରବନ୍ ।

ଇଞ୍ଚିକିଆ—ଦେ. ବି. ଇଞ୍ଚକିଆ (ଦେଖ)
Inchikiā Inchiakiā (See)

ଇଞ୍ଜକ୍ସନ୍—ବୈଦେ. ବି—(ଇଂ. ଇଞ୍ଜକ୍ସନ୍ ଡ୍ରା) —
Injanksan ଅଦାଲତ ପ୍ରବୃତ୍ତିର ଅଞ୍ଜା; ନିଷେଧ ଅଞ୍ଜା—

Injunction.

ଇଞ୍ଜାନ—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅଞ୍ଜନ)—କଞ୍ଜଳ (ଦେଖ)
Injana Kajjala (See)

ଇଞ୍ଜାଲ—ଦେ. ବି—ହିଞ୍ଜାଲ (ଦେଖ)
Injala Hiñjala (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ସ୍ୱାଧୀନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚିତ୍ତେ ବୋଧେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚିତ୍ତେ ବଦଳେ । ବା ଏ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ବାଦ' ନ ମିଳେ 'ବାଦ' ଗୋଟିଏ 'ବଦ' ନ ମିଳେ 'ବଦ' ଗୋଟିଏ 'ବଦ' ନ ମିଳେ 'ବଦ' ଗୋଟିଏ; 'ଅନ୍ତର' ନ ମିଳେ 'ଅନ୍ତ' ଗୋଟିଏ; 'ଅନ୍ତର' ନ ମିଳେ 'ଅନ୍ତ' ଗୋଟିଏ; 'ଅନ୍ତର' ନ ମିଳେ 'ଅନ୍ତ' ଗୋଟିଏ ।

ଇଞ୍ଜାମ୍—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—(ଆ. ଇନ୍ଜାମ୍=ବ୍ୟବସ୍ଥା)—

Īnjām

ଅଞ୍ଜାମ୍ (ଦେଖ)

A ĩjām (See)

ସାବଧାନ ଅନେକ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ୍‌ର ବଦଳ ହୋଇ କର୍ମ
ଇଞ୍ଜାମ୍ କର ଅର୍ପିଲେଣି । ପଦ୍ମାବତୀ-ହନ-ଗନ୍ଧବନ୍ଧୁ ।

ଇଞ୍ଜିନ୍—ବୈଦେ. ବି—(ଇଂ. ଏଞ୍ଜିନ୍)—୧ । କଲ; ଯନ୍ତ୍ର—

Īnjin

1. Engine

ଇଞ୍ଜିନ୍ ୨ । ରେଳଗାଡ଼ିକୁ ଟାଣିବା କଲ—2. Railway engine.

ଇଞ୍ଜିନ ୩ । ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ବାଷ୍ପ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଆଦିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ବଳ
ଯାନାଦିକୁ ଚାଳିତ କରେ—3. Steam or electrical engine.

ଇଞ୍ଜିନ୍‌ରୁମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏଞ୍ଜିନ୍‌ରୁମ୍)—

Īnjin rum

ଜାହାଜ ଓ କାରଖାନାକୁ ଚଳାଇବା ଯନ୍ତ୍ରର ବଳ-
ଜାତକାରୀ ଯନ୍ତ୍ର ଯେଉଁ ଘରେ ଥାଏ—Engine-room
of a ship or workshop.

ଇଞ୍ଜିନିୟର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏଞ୍ଜିନିୟର)—

Īnjiniar

ଇଞ୍ଜିନିୟର

ଇଞ୍ଜିନିୟର

Engineer

ଇଞ୍ଜିଲ୍ ଦେ. ବି—ବାଇବେଲ୍ ପୁସ୍ତକର ନୂତନ ସମାବୃତ୍—

Īnjila

The Gospels; the New Testament.
(Rev Wilkins କ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ)

ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍)—

Īnjeksan

ଅଣୁ ପ୍ରତିକାର ନିମିତ୍ତ ଦେହ ଫୋଡ଼ି ଶେରୀର
ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଶରୀରରେ ଉଷ୍ଣ ପ୍ରୟୋଗ—Injection.

ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍

ଇଚ୍ଚର—ସଂ. ବି. (ଇଚ୍ଚ=ଇଚ୍ଛା + ଚର ଧାତୁ=ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Itchara

ଯେ ଇଚ୍ଛାଅନୁସାରେ ଯିବା ଅପିବା କରେ; ଯାହାକୁ
କେହି ବାକି ରଖେ ନାହିଁ)—ସର୍ବ୍ବସ୍ୱର—Bull

ଇଚ୍ଚ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇଚ୍ଛା; ଏହା ଇଚ୍ଛାପରି ନାଲିଆ ଥିବାରୁ)—

Ita

ଚକ୍କିମଞ୍ଚ ଓ କଙ୍କଡ଼ାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡପାଖେ ଥିବା ଲଲ ଟାଣୁଆ
ସ୍ୱସ୍ତା ମୁଣ୍ଡପାଖେ—Red solid pieces of fat in
the head of shrimp or crab.

ଇଟାଲି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇଟାଲି; ଏହାର ଫୁଲ ଇଟାବର୍ଣ୍ଣର ଥିବାରୁ)—

Itālā

(ରଙ୍ଗ ଓ ଦୃଢ଼ତା ଅର୍ଥାତ୍ ଫୁଲ; ଏଥିରେ ମାଲପେ ମାଲ
ଗୁଣ୍ଡି କୁଡ଼ାରେ ବାନ୍ଧନ୍ତି ।)

ଅର୍ଥାତ୍ (ଦେଖ)

Aaīlā 2 (See)

ଇଟାଲି ଗଛ ବହୁଶା ମଞ୍ଜୁଳା ।

ବିବର୍ଣ୍ଣ. ସଙ୍ଗୀତ ।

[ଦ୍ର—ଅର୍ଥଲେଇ ଫୁଲ ଦୁଇ ଜାତିର—କଳା ଅର୍ଥଲେଇ ଓ ଇଟାଲି
ଅର୍ଥଲେଇ; କଳା ଅର୍ଥଲେଇ ଫୁଲର ବର୍ଣ୍ଣ ମାଲ ବା ଶ୍ୟାମଳ ଓ
ଇଟାଲି ଅର୍ଥଲେଇ ଫୁଲ ଇଟାଲିଆ ନାଲି ।]

ଇଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ସବ—ଏହିଟା (ଅନାଦର୍ୟର୍ଥକ)—

I ṭā

This (thing or person)

ଇଟା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇଟା)—୧ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅକାରବିଶିଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟ

I ṭā

ମୃତ୍ତିକା ପିଣ୍ଡ—1 Brick

ଇଟ, ଇଟ୍

[ଦ୍ର—କାଦୁଅରେ ଗଢ଼ା କାନ୍ଥ ଓ ଶୁଭ ଅପେକ୍ଷା

ଇଟ୍

ପୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଚକଟା ମାଟି ବହୁକାଳ ସ୍ଥାୟୀ ଓ
ମଜବୁତ ହୁଏ । ଏଥିପାଇଁ ଯେଉଁଠାରେ ପଥର ମିଳିବାର
ସୁବିଧା ନ ଥାଏ ସେଠାରେ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଲୋକେ
ଇଟା ତିଆରି କରି ତହିଁରେ କୋଠା, ଦେଉଳ, ଶୁଭ ଆଦି
କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି ଓ ଏ । ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ବେ ନିର୍ମିତ ଇଟା
ଏବେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତର ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ମାଟିକୁ ଚକଟି
ତାକୁ ଶୁଷ୍କରେ ତାଳି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅକାରରେ ଇଟା ଗଢ଼ାଯାଏ ଓ
ଅସ୍ଥାୟୀ କାମପାଇଁ ସେ ଇଟାକୁ ଖରାରେ ଶୁଖାଇ କାନ୍ଥରେ
ଲଗାନ୍ତି । ଏହାକୁ କଞ୍ଚା ଇଟା କହନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସ୍ଥାୟୀ କାମପାଇଁ
ତାକୁ ଭାଙ୍ଗିରେ ପୋଡ଼ି ପକା ଇଟା କରାଯାଏ । ଶୁଭ ଉପରେ
ପକାଇବାକୁ ସାଧାରଣ ଇଟା ଅପେକ୍ଷା ପାତଳା ଓ ବଡ଼ ଆକାର
ଏର 'ଟାଲୁ' ତିଆରି କରାଯାଏ । ଚିକଟା ମାଟିର ଇଟା
ପୋଡ଼ିଲେ ଫାଟିଯାଏ; ସେଥିପାଇଁ ମାଟି ସଙ୍ଗେ ବାଲି ମିଶାଇ-
ବାକୁ ହୁଏ ।]

୨ । ଇଟାଲି (ଦେଖ)

2. Itālā (See)

ଇଟାଗୁଣ୍ଡି—ଦେ. ବି.—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ ସଜ୍ଜିତ ଅବସ୍ଥାରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଟିକ

Itāgundi

ଟିକ କରାଯାଇଥିବା ଇଟା ଖଣ୍ଡ, ଧୂଆ—Small
brick-bits used in metalling or roofing.

ଇଟାଚୁନା—ଦେ. ବି—ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ହୋଇଥିବା ଇଟା ଚୁନା (ଏହା

Itāchunā

ଚୁନ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଇଟା ଗଢ଼ିବାରେ ଲାଗେ)—

ସୁରକୀ

Soorki; brick-powder.

ସୁରକୀ

ଇଟାଛାଣି—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ଶୁଷ୍କରେ ଚକଟା ମାଟି ଫୁଲ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

Itāchhāñcha

ଅକାରର ଇଟା ଗଢ଼ା ହୁଏ—Brick-mould.

ଇଟାଜାଲିମାରିବା—ଦେ. ବି—(ଇଟାଛାଣି ଅକ ରାସା)—ଶୁଷ୍କରେ କଞ୍ଚା-

Itājālimāribā

ଇଟା ଗଢ଼ା ସରିଲା ପରେ ପୋଡ଼ାହେବା ପୂର୍ବରୁ
ଇଟିଏ, ଜାଲି, ଦେଝା ଶୁଖାଇବା ଓ ଗଣିବା ପାଇଁ ଫାଙ୍କ ରଖି ତାକୁ

କାନ୍ଥ ଅକାରରେ ଗଢ଼ାଇବା—To arrange unbaked

bricks in heaps.

ଇଟା ପକାଇବା—ଦେ. ବି—ମାଟିକୁ ଚକଟି ଶୁଷ୍କ ହୋଇ ଇଟା ପ୍ରସ୍ତୁତ

Itāpakāibā

କରିବା—To lay bricks.

ଇଟାଗଢ଼ା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଆ	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଐ	ଔ	ଐ	ଔ
୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଆ	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଐ	ଔ	ଐ	ଔ

ଇଟାଭଟି—ଦେ. ବ.—ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ଇଟା ସଜିତ ହୋଇ
Itābhṭi ଘୋଡ଼ା ହୁଏ—Brick kiln

ଇଟାଭାଟି
पजावा; भाटि

ଇଟାମାଟି—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଇଷ୍ଟକ ମୃତ୍ତିକା—ଇଟା ଇଟାପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ
Itāmāṭi ବାଲିଆ ଦୋରସା ମାଟି—Sandy earth fit for
layings bricks from

ଇଟା ଲଦିବା—ଦେ. କି—ଉତ୍ତମରୂପେ ଶୁଣ୍ଠିଗଢ଼ିବା ଇଟାକୁ ନେଇ
Itā ladibā ମଝିରେ ଓ ତଳେ ଚୁଲି ପାଇଁ ଫାଙ୍କ ରଖି ଭାଟି
ଇଟିନା ଆକାରରେ ଗୁଣ୍ଠିକୃତ କରିବା—To arrange
bricks in a kiln.

ଇଟା ଲାହିମାରିବା—ଦେ. କି—ଶୁଣ୍ଠିରେ ପକାଯାଇଥିବା ଇଟାର ଉପର
Itā lāhimāribā ଓ ତଳକୁ ପାଖିଆରେ ଚାଞ୍ଚି ସମତୁଲ
ନାହିବା କରିବା—To scrape the faces of the
bricks laid in the mould.

ଇଟାଲି—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଇଷ୍ଟକ; ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣ ଇଟାପରି)—
Itālī ଏକ ହକାର ଫକା ନାଲିଫୁଲ; ଇଟାଲି; ଅର୍ଥାତ୍ (ଦେଖ)
Aālī (See)

ଇଟାଲି—ବୈଦେ. ବ. (ନାମ)—ଇଉରୋପ ମହାଦେଶର ଦେଶବିଶେଷ;
Itālī ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ଅଲ୍ପସ୍ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ ଓ ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ
ଭୂମଧ୍ୟସାଗର । ଏହାର ଗୁଜରାଟ ରେମ ନଗର—Italy

ଇଟାଲିଆ—ଦେ. ବର୍ଣ୍ଣ—୧ । ଇଟା ପରି ଫକା ରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ—
Itālīā 1. Of the colour of brick

ନାମେ ଇଟାଭାଟି ଯେଉଁ ଚଉକ
ଯେଉଁ ଚଉକ ହୁଏ କେଶର ସ୍ୱରୂପ । ଅନୁସୂଚିତ ଶ୍ରେଣୀପଦ୍ୟ ।

୨ । ଇଟା ପରି ଟାଣୁଆ—2 As hard as brick.

ଇଟାଲିୟା—ଦେ. ବର୍ଣ୍ଣ—ଇଟାଲି ଦେଶୀୟ—
Itālīya Italian

ଇଟାସୁନା—ଦେ. ବ.—କିଆଁରେ ତରଳା ହେବା ପରେ ଇଷ୍ଟକାକାରରେ
Itāsuna ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ସୁନା ଖଣ୍ଡ—
Nuggets of gold

ଇଟିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବ.—ଇଟାଲି (ଦେଖ)
Itiā Itālī (See)

ଇଟିକାର—ଦେ. ବ (ମାଦୁଳା ପାଞ୍ଜିରେ ବ୍ୟବହୃତ)—ଯୋଦ୍ଧା—
Itikāra Warrior.

ଇଟିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବ.—ଇଟାଲି (ଦେଖ)
Itiā Itālī (See)

ଇଠାଇଁ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଓ କଟକ). ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ସ୍ଥାନ)—
Iṭhāi Here; in this place.

ଇଠାଫାଲ—ଦେ. ବ.—ଲୁଗା ଅତି ସଫା କରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ
Iṭhāphala ଏକ ଜାଣିତ ଫଳ; ଇଠା—
The soap-nut.

ଇଠି—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଓ କଟକ). ଅ.—ଏଠାରେ; ଏହି ସ୍ଥାନରେ—
Iṭhi Here; in this place.

ଇଠିନ୍—ପ୍ରାଦେ (ପୁରୀ ଓ କଟକ) ଅ.—(ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ସ୍ଥାନ)—
Iṭhiṇ ଇଠାଇଁ (ଦେଖ)

Iṭhāiṇ (See)

ଇଠେଁ—ପ୍ରା. ସଂନାମ (ସଂ ଏତଦ୍ ଓ ସ୍ଥାନ)—ଇଠାଇଁ (ଦେଖ)
Iṭheṇ Iṭhāiṇ (See)

ଇଠେଇଁ—ପ୍ରା. ସଂନାମ (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ସ୍ଥାନ)—ଇଠାଇଁ (ଦେଖ)
Iṭheṇ Iṭhāiṇ (See)

ଇଠେଇଁ ସିଠେଇଁ—ପ୍ରା. ଅ—୧ । ଏଠାରେ; ସେଠାରେ—
Iṭheṇ siṭheṇ 1 Here and there.

ଏଥାନେ ଓଥାନେ ୨ । ସବୁ ସ୍ଥାନରେ—
ଇତତତ; ଇଥର ଓଥର 2. At all places.

ଇଠେଇଁ ସିଠେଇଁ ହେବା—ଦେ. କି.—ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ
Iṭheṇ siṭheṇ hebā ଯିବା ଅସିବା କରିବା—To move
ଏଥାନେ ଓଥାନେ ହେବା from one place to another;
ଇଥର ଓଥର ହେବା not to remain stationary
at one place.

ଇଡ଼ା—ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ (ଇଲ ଧାତୁ=ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ + ଶ୍ରୀ. ଆ)—
Iṛḍā ୧ । ପୃଥିବୀ—1 The earth.

୨ । ଧେନୁ—2. Cow

୩ । ବାଣୀ—3. Speech

୪ । ଉତ୍ସ—4. Speed.

୫ । ଶରୀରର ବାମ ଭାଗରୁ ଉତ୍ସ ଓ ବାୟୁ ବାହକୀ ନାଡ଼ି-
ବିଶେଷ—5. An artery or nerve said to
run on the left side of the spinal
chord conveying the vital
spirit of the body.

[ପ୍ର—ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ମେରୁଦଣ୍ଡର ବାମ ପାଖରେ ଇଡ଼ା
ଓ ଦକ୍ଷିଣ ପାଖରେ ପିଙ୍ଗଳା ଓ ମଧ୍ୟରେ ସୁଷୁମ୍ନା ନାଡ଼ି ରହିଥାନ୍ତି ଓ
ସେହି ସବୁ ନାଡ଼ି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବାୟୁ ନାକ ବାଟେ ଯିବା ଅସିବା କରୁ-
ଥାନ୍ତି । ଇଡ଼ା ନାଡ଼ିକୁ ଚନ୍ଦ୍ର ନାଡ଼ି ଓ ପିଙ୍ଗଳାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟନାଡ଼ି ମଧ୍ୟ
ବୋଲି ଯାଏ । ବାମ ନାସାବାଟେ ନିଶ୍ୱାସ ଯିବା ଅସିବା କଲେ
ବେଳେ ଇଡ଼ା ନାଡ଼ି, ଦକ୍ଷିଣ ନାସା ବାଟେ ନିଶ୍ୱାସ ଯିବା ଅସିବା
କଲେବେଳେ ପିଙ୍ଗଳା ନାଡ଼ି ଓ ଦୁଇ ନାକରେ ସମାନ ଭାବରେ
ନିଶ୍ୱାସ ଯିବା ଅସିବାବେଳେ ସୁଷୁମ୍ନା ନାଡ଼ିର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ଥାଏ । ଇଡ଼ା
ନାଡ଼ିରେ ନିଶ୍ୱାସ ଯିବାବେଳେ ଶୋଇବ, ପ୍ରସାଦ କରିବ ଓ
ପିଙ୍ଗଳାରେ ନିଶ୍ୱାସ ଯିବାବେଳେ ଖାଇବ, ଯାତ୍ରା ଫେରିବ ଓ
ସୁଷୁମ୍ନାରେ ନିଶ୍ୱାସ ଯିବାବେଳେ ଯୋଗସାଧନ କରିବ ।]

ସାଧାରଣ ଦେବେ ପଦେ ପଦେ ପଦେ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀ ବରଷା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରା ପଦ୍ଧତି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀବୋଲି ନ ଯିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଇଆଦତେ କହିବୁ ଯେବେ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ଗଇ' ନ ଯିବେ 'ଗଇ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ଯିବେ 'ବୁଧ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୂ' ନ ଯିବେ 'ବଧୂ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୂ' ନ ଯିବେ 'ବଧୂ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଯିବେ 'ଅଗ୍ନି' ଗୋଟିଏ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଯିବେ 'ଅଗ୍ନି' ଗୋଟିଏ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଯିବେ 'ଅଗ୍ନି' ଗୋଟିଏ ।

୬ । ଇକ୍ଷ୍ବାକୁ କନ୍ୟା; ବୁଧଙ୍କ ପତ୍ନୀ—

6 The daughter of Ikshwāku married to Budha.

୭ । ଦକ୍ଷକନ୍ୟା; କଶ୍ୟପଙ୍କ ପତ୍ନୀ—

7. The daughter of Daksha married to Kasyapa

୮ । ସ୍ୱର୍ଗ—8. Heaven

୯ । ମନୁଙ୍କ ପତ୍ନୀ (ଶ୍ରେଣୀ ପ୍ରଳୟ ପରେ ଏହାଙ୍କ ଗର୍ଭରେ ପୁନଃ ମନୁଙ୍କ ବନ୍ଧୁର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେବ ।)

9. Name of the wife of Manu

ଦେ. ବି. — ଉତ୍ତରା; ତରଳପଦାର୍ଥ ଡାଳିବା—

Spilling of liquid.

ବିଶ. — ତରଳପଦାର୍ଥ ଡାଳି ଯାଇଥିବା; ଉତ୍ତରାଥିବା—

Spilt (said of liquid)

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. ବି. (ଉତ୍ତରା କିମ୍ବା ପ୍ରୟୋଗକରଣ)—

Irdibā

ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରା କିମ୍ବା କରାଯିବା—

To cause to be spilt

ଅନେକ ଚକ୍ରିତ ଉତ୍କଳବା—ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଶ୍ୱନାଥ.

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. ବି. (ଇଂ)—ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିବା—

Idiam

Idiom.

[୧—ପ୍ରତି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱନାଥ ବାନ୍ଧିବା ପଦ୍ଧତି । ଏହି ବାନ୍ଧିବାପଦ୍ଧତି ଅନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅସମ୍ଭବ ଅନୁବାଦ କଲେ ତହିଁର ମୌଳିକ ଅର୍ଥ ଅଶ୍ୱାସୀ ବଦଳି ନାହିଁ ।]

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. ବି. (ଇଂ)—(ଯେଉଁ ବାନ୍ଧି) ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କୁ

Idiametik

ପ୍ରୟୋଗ—Idiomatie

ଉତ୍କଳବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. — ଏକପ୍ରକାର ଛେଳି—

Irdikā

A kind of goat in the district of Ganjam

ଉତ୍କଳବା ଛେଳି ଯୁକ୍ତ ସଂସ୍କୃତ ଶାବ୍ଦ—ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଶ୍ୱନାଥ.

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. ବି. — ୧ । (ତରଳପଦାର୍ଥ) ଡାଳିବା; କୌଣସି ପାତ୍ରରୁ

Irdibā

ଜଳ ଆଉ ଡାଳିବା—

ପାତ୍ର

1. To spill

ଉତ୍କଳବା ୨ । ଅନୁବାଦ—2. To pour.

ସଂସ୍କୃତ ଉତ୍କଳବା—ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଶ୍ୱନାଥ.

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. ବି. — ୧ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାତ୍ରରୁ ଜଳାଦି ଡାଳିବା

Irdihebā

ଡୋଲିବା—1. To be spilt from a

ଫୁଲ୍ ସାଞ୍ଜା; ବୋଲି ସାଞ୍ଜା

overful pot

ଉତ୍କଳବା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମନ ମୋଟ ହେବା; ଗର୍ବରେ ଶ୍ଳୀତ

ହେବା—2. To be swollen with

pride.

[୧—କୌଣସି ପିଲା ଅତି ଗେଲବସର ହୋଇ ବା ଗର୍ବ

ହେଉ ଉଚ୍ଚବ୍ୟୟ ଦେଖାଇଲେ ପ୍ରାମାଣ୍ୟଲୋକେ କହନ୍ତି, “ଏ ବରାବର

ଉତ୍କଳବା ହୋଇଯାଇଛି । ”]

ଉତ୍କଳବା—ବୈଦେ. ବି. (ନାମ) — (ଉତ୍କଳବା ଉଷା) ମୁଖ୍ୟମାନ ଓ ଶ୍ରୀଷ୍ଟାନ.

Iden ମାନଙ୍କର ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଉଷାର ପ୍ରଥମପୁଷ୍ପ ଦମ୍ପତି

(ଅଦମ୍ ଓ ଇନ୍)ଙ୍କୁ ଯେଉଁ ବଗିଚାରେ ରଖିଥିଲେ—

The garden of Eden.

ଉତ୍କଳବା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. — ଉତ୍କଳ ଧାତୁ—ପ୍ରବ କରବା+କର୍ମ. ଯ —

Idya

ପ୍ରବ କରବା ଯୋଗ୍ୟ; ସୁଧ୍ୟ; ପୂଜ୍ୟ—

(ଉତ୍କଳବା—ଶ୍ରୀ)

Worshippable.

ଉତ୍କଳବା କ୍ଲାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଉତ୍କଳବାସ୍ତୁତ୍ତର ସଂକ୍ଷେପ ଉତ୍କଳବା+

Intar klās

କ୍ଲାସ୍)—ରେଲ ଆଦିରେ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

ଇଣ୍ଟରକ୍ଲାସ୍

୨ୟ ଓ ୩ୟ ଶ୍ରେଣୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ—

Inter class

Inter class.

ଉତ୍କଳବାସ୍ତୁତ୍ତର—ବୈଦେ. ବିଶ (ଇଂ)—ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ—

Intarmidiet

Intermediate.

ଇଣ୍ଟରମିଡିଏଟ

ଇଣ୍ଟରମିଡିଏଟ

ଉତ୍କଳବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଉତ୍କଳବା—

Indā

The knob of an oven.

ଉତ୍କଳବା—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ.)—ଭାରତବର୍ଷ—

Indiā

India.

ଇଣ୍ଡିଆ

ହିନ୍ଦ

ଉତ୍କଳବା—ସଂ. ବିଶ—୧ । (ଉ ଧାତୁ—ଯିବା; ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Ita

ଗତ—1 Gone.

୨ । ପ୍ରସ୍ଥିତ—2. Departed.

୩ । ପ୍ରାପ୍ତ—3. Got; attained

୪ । (+ କର୍ମ. ତ)—ଜ୍ଞାତ—4. Known.

୫ । ଲଭ—5. Obtained.

ଉତ୍କଳବା—ସ. ଅ. (ଉତ୍କଳବା+ଅମୀ ଓ ୨ମୀ ବିଭକ୍ତିରେ. ତତ୍)—

Itah

ଏଠାରୁ—From this place; hence.

ଉତ୍କଳବା—ସ. ଅ (ଉତ୍କଳବା+ପର)—ଏହାପରେ—

Itahpara

Henceforth

ଉତ୍କଳବା—ସଂ. ବିଶ. (ଉ=ଉତ୍କଳବା+ତୁ ଧାତୁ=ପାର ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ.

Itara

ଅ)—୧ । ନୀଚ; ଅଧମ; ପାମର—

1. Low; inferior, vulgar.

୨ । ଅନ୍ୟ, ଭିନ୍ନ; ଅପର—

2. Another; other; different.

ଉତ୍କଳବା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—୧ । ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି—

Itarajana

1. The mass; common people.

୨ । ଉଚ୍ଚ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପେକ୍ଷା ନୀଚ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. Vulgar person.

୩ । ଶ୍ରେଣୀ ଲୋକ—3. Low people.

ଉତ୍କଳବା ଲୋକ ବା ଲୋକ । ଉତ୍କଳବା—ପ୍ରମୁଖାଦି ।

୧	ଇ	ଉ	ର, ଋ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ଞ	ଟ	ଶ, ଷ	ଞ୍	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ଞ୍ୟ	ଞ	ଷ	ଞ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଇତରଥା—ସଂ. ଅ. (ଇତର + ପ୍ରକାରାର୍ଥେ. ଥା —ଅନ୍ୟଥା (ଦେଖ)
Itarathā Anyathā. See)

ଇତରବିଶେଷ—ସଂ. ବି (ଦ୍ଵୟ; ଇତର + ବିଶେଷ)—

Itarabīśeṣha ୧ । ଭେଦାଭେଦ; ଭିନ୍ନତା—

1 Distinctness; disparity

୨ । ଅନ୍ୟଠାରୁ ବିଶେଷତ୍ଵ—2 Individuality.

୩ । ପାର୍ଥକ୍ୟ—3. Difference.

ଇତରବିଶେଷ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଭିନ୍ନ ବୋଲି କରୁଥିବା କରିବା—

Itarabīśeṣha karibā To make a distinction

ଇତରବିଶେଷ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହେବା—

Itarabīśeṣha hebā To differ, to be different from any other thing.

ଇତରାବ୍ୟବହାର—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଇତର + ବ୍ୟବହାର)—

Itarabyabahāra ୧ । ଶ୍ଳେଷ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର—

1. Vulgar behaviour.

୨ । ନୀଚ ବ୍ୟବହାର—2. Low or mean conduct

ଇତରଭାଷା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ)—

Itarabhāṣhā ୧ । ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା—

1. Vulgar language.

୨ । ଅଶିଷ୍ଟ ଭାଷା—2. Rude language

ଇତର ସାଧାରଣ—ସଂ. ବି (ଇତର + ସାଧାରଣ)—

Itara sādhārāṇa ୧ । ଅଧମ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି—

1 The ordinary public.

୨ । ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଛଡ଼ା ଜନସାଧାରଣ—

2. The vulgar many; the mass.

ଇତରୁଡ଼ି—ପ୍ରା. ବି—ଇତରୁଡ଼ି (ଦେଖ)

Itarurdi Itururdi (See)

ଇତରେତର—ସଂ. ବି. (ଦ୍ଵୟ; ଇତର + ଇତର)—ପରସ୍ପର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Itaretara Mutual.

ସଂ. ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—ପରସ୍ପର, ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ—

One another, each other.

କ୍ରି. ବି. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ—Mutually.

ଇତରେତରଦ୍ଵୟ—ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ) ଦ୍ଵୟମାସବିଶେଷ; ଅନେକ—

Itaretaradwandwa ଗୁଡ଼ିଏ ବିଶେଷ୍ୟର ପରସ୍ପର ଯୋଗରେ

ହେବା ସମାସ—(ଯଥା; ପଦ, ପୁଞ୍ଜ ପଲ; ଦରଦର)

(grammar) Juxtapositional

compound (samāsa) of several

nouns together.

ଇତରେତରଶ୍ରୟ—ସଂ. ବି. (ଇତରେତର + ଅଶ୍ରୟ)—ପରସ୍ପରଶ୍ରୟ;

Itaretarāśraya ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଅବଲମ୍ବନ—

Mutual dependence.

ଇତରେଦ୍ୟୁ—ସଂ. ଅ. (ଇତର = ଅନ୍ୟ + ଦ୍ୟୁ ଅର୍ଥରେ. ଏଦ୍ୟୁ)—

Itaredyuh ଅନ୍ୟଦିନେ; ଅନ୍ୟଦିନେ—

On another day; some other day.

ଇତଃ—ସଂ. ଅ. (ଇତସ୍ = ଏହି + ଃ ମା ଓ ୨ମୀ ଚରକ୍ତି ଅର୍ଥରେ

Itah ତସ୍)—୧ । ଏଠାରୁ—

1. From this place; from here.

୨ । ଏଠାରେ—2. In this place

ଇତସ୍ତତ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଇତସ୍ତତଃ)—ଇତସ୍ତତଃ (ଦେଖ)

Itastata Itastataḥ (See)

ବିଶାଳ ଦସନ୍ତର ଠାରୁ ପଳାୟିତ ଅସରକପି ଇତସ୍ତତ ଯେ—

ଭକ୍ତ. ବିଦେଶବେଳାସ ।

ଇତସ୍ତତଃ—ସଂ. ଅ. (ଇତଃ = ଏଠାରେ + ତତଃ = ସେଠାରେ)—

Itastataḥ ଏଠାରେ ସେଠାରେ; ଏଣେ ତେଣେ; ଗୁରୁଅଡ଼େ—

Here and there; up and down; to

and fro; round about; hither and

thither; from pillar to post.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏଣେତେଣେ ବିକ୍ରିପ୍ର—

1 Strewn here and there.

୨ । ଦ୍ଵିଧାୟତ୍ତ—2. Hesitating.

ଦେ. ବି—ଦ୍ଵିଧାୟକ—

Hesitancy; shilly-shallying.

ଇତସ୍ତତ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଦ୍ଵିଧା କରିବା—

Itastata karibā To hesitate

ହିତସ୍ତତ କବା

आगापिच्छा करना

ଇତସ୍ତତ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଇତସ୍ତତ କରିବା (ଦେଖ)

Itastata hebā Itastata karibā (See)

ଇତା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ. (ଅନାଦରାର୍ଥ)—

Itā ୧ । ଏହିତା—1. This in contempt).

୨ । ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିତା—2 This person

ଇତାର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ. (ଅନାଦରାର୍ଥ)—ଏହିତାର୍;

Itār ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିତାର୍; ଏହାର—Of this person.

ଇତାଲି—ବିଦେ. ବି ନାମ—ଇତାଲି ଦେଶ—

Itāli Italy.

ଇତାଲିୟା—ଦେ. ବିଶ—ଇତାଲିଦେଶବାସୀ—

Itāliya Resident of Italy.

(ଯଥା—କବିବର ଶ୍ରୀଧରାୟ ଇତାଲିୟା ଯୁବା ନାମରେ ଗୋଟିଏ

ଗଳ୍ପ ଲେଖିଥିଲେ ।)

ଇତି—ସଂ. ଅ (ଇ. ଯାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଇତି ଇ)—

Iti ୧ । ଏ ହେତୁ; ଅତଏବ—

1. Thus; therefore.

ମାଧ୍ୟମରେ ଯେଉଁ ଅପର ସ୍ୱାଧୀନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବୃଦ୍ଧିର କଥା ବରଦ୍ଧି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଓ କା । ଯଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କିଛି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଘେନି ଏ ଘୋଷାବୋଧରେ ୨ ମତର, ଯେଉଁ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଓ ନିମ୍ନର । ତା ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଘେନି । ଗୋଟି — 'ବା' ଓ ମିଳିଲେ 'ବା' ଗୋଟିରେ; 'କଥ' ଓ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଗୋଟିରେ; 'ବ୍ୟୁ' ଓ ଗୋଟିରେ 'ବ୍ୟୁ' ଗୋଟିରେ; 'ଅନ୍ୟ' ଓ ଗୋଟିରେ 'ଅନ୍ୟ' ଗୋଟିରେ; 'ଅନ୍ୟ' ଓ ଗୋଟିରେ 'ଅନ୍ୟ' ଗୋଟିରେ ।

୨ । ଏହିଠାରେ ଅବସାନ ଓ ସମାପ୍ତି ହେଲା—

2. It ends; thus far and no further; here ends the matter; conclusion; finish.

ଇତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଉତ୍ତମ୍ୟ ବସ୍ତୁରା ଅଂଶ—ପ୍ରାଚୀ ରସବାସ୍ୟ ।

୩ । ଏହିପ୍ରକାର—3. In this manner

୪ । ଏହିତମାତ୍ର—4. This much; so much

୫ । ଏହା; ଏହି; ଏହିପରି—5. This, thus.

ସେମନ୍ତ ନାଶେ ଶୋକ ମୋହ; ଇତି ସମାପ୍ତି ତାର କହ—କରାଣୀ. ଭଗବତ ।

ହେ. କ—୧ । ସମାପ୍ତି—1 Conclusion

୨ । ଶେଷ—2 The end; finish.

[ଦ୍ର—କମ୍ପାନୀଶିତ ଅର୍ଥରେ 'ଇତି' ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—ସମୁପ, ସାମ୍ବିଧ, ବ୍ୟବସାୟମ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ଅବଧାରଣ, ହେତୁ, ପ୍ରକାର, ପ୍ରକର୍ଷ, ସମାପ୍ତି ଓ ଉପକ୍ରମ । ପ୍ରାଚୀ ଶେଷରେ ଇତି ବା ନିବେଦନ ଇତି ଲେଖାଯାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ମୋର ଯାହା କହିବାର ଥିଲା ତାହା ଏହିଠାରେ ଶେଷ ହେଲା ।]

ଭୂତକଥା—୪. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇତି = ଏହି + କଥା, କଥା ଏତିକି;

Iti kathā ବସ୍ତୁତଃ ଏଥିରେ କୌଣସି ସାର ନାହିଁ)—

ଉପକଥା; ବୃଥା କଥା; ନିର୍ବିଧି କଥା; ଅର୍ଥହୀନ ବାକ୍ୟ—
Unmeaning or nonsensical discourse; meaningless jargon.

ଇତି କରିବା—ହେ. କି—(କୌଣସି ବିଷୟ) ଶେଷ କରିବା—

Itikaribā To finish; to end; to stop; to

ହିତିକବା conclude (a matter)

ଇତିକର୍ତ୍ତବ୍ୟ—୪. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇତି = ଏହି + କର୍ତ୍ତବ୍ୟ = କରିବା ଉଚିତ)—

Itikarttabya ୧ । କୌଣସି ବିଷୟ ବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାହା (ଇତିକର୍ତ୍ତବ୍ୟତା—ବି) ପାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା କରିବା ଉଚିତ—

1. That which is proper or necessary to be done, necessary (acts)

୨ । କୌଣସି ବିଷୟ କରିବାକୁ ହେଲେ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ଯାହା କରିବାକୁ ପଡ଼େ—2. That which has to be done as an adjunct to a work

ହେ. ବିଶ—୧ । ଅବଶ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ—

1. Duty; obligation

୩ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ—

2 Decision as to what to do and what not to do.

ଇତିକର୍ତ୍ତବ୍ୟତା—୪. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇତିକର୍ତ୍ତବ୍ୟ + ଶବ୍ଦ. ତା)—

Itikarttabyatā ୧ । ଏହାହିଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଉଚିତ ଶ୍ରେଣୀ—

1 Fitness or propriety of an act,

୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅବଶ୍ୟକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ; ବାଧ୍ୟତା—2. Necessary duty; obligation.

୩ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ଉଚିତ କର୍ମ—

3. Any proper or necessary measure.

ଇତିକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ—୪. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ

Itikarttabyabimūrdha ବିମୁକ୍ତ)—

(ଇତିକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ଉପସ୍ଥିତ ଘଟଣାରେ କଅଣ କିପରି

କରିବା ଉଚିତ ଏହା ଜଣିବୁ କରିବାରେ ଅସ୍ଥିରଚିତ୍ତ—

At a loss; not knowing what to do; confounded as to the mode of procedure.

ଇତିବୃତ୍ତ—୪. ବି. (ଇତି = ଏହି ପ୍ରକାର + ବୃତ୍ତ = ବସ୍ତୁତ; ବସ୍ତୁତ)—

Itibrutta ୧ । ଇତିବୃତ୍ତ; ପୁରୁଷତ୍ତ; ଅଗତବୃତ୍ତ—

1 History.

୨ । ବର୍ଣ୍ଣନା—2. Description.

୩ । ଘଟଣା—3 Event; occurrence.

ଇତିମଧ୍ୟ—୪. ଅ. (ଇତି + ମଧ୍ୟ)—

Itimadhye ୧ । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ; ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ—

୧. Meanwhile; in the mean time.

୨ । ଏହି ଅବସର ମଧ୍ୟରେ—

2. In the interval.

ଇତିହ—୪. ଅ. (ଇତି = ଏହିପରି + ହ = ସମାପ୍ତ)—

Itiha ୧ । ଗଳ୍ପ—1 Story

୨ । ପୁରାତନ କଥା; କମ୍ପରାଣୀ; ପରମ୍ପରାଗତ ବଚନ—

2 Tradition; old stories; legend.

୩ । ଜନଶ୍ରୁତି—3. Rumour; hearsay

୪ । ପ୍ରବଚନ, ଗଣ—4. Adage; proverb

ଇତିହା—୪. ଅ—ଇତିହ (ଦେଖ)

Itihā

Itiha (See)

ଇତିହାସ—୪. ବି. (ଇତିହ = ପୁରାତନ କଥା + ଅସ୍ ଧାତୁ = ହେବା +

Itihāsa ଅସ୍ତବଶେ. ଅ; ଯହିଁରେ ପରମ୍ପରା ଗତ ଉପଦେଶ ଥାଏ—

୧ । ପୁରୁଷତ୍ତ; ଇତିବୃତ୍ତ; ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନାସ୍ତବ—
ଗ୍ରନ୍ଥ—1. History

୨ । ପୁରାତନ ଉପାଖ୍ୟାନ—2. Legend; story.

ଇତି ହେବା—ହେ. କି—ସମାପ୍ତ ହେବା; ସରିବା—

Iti hebā

To end; to come to a close.

ତାର ପତା ଇତି ହେଲା—କିନ୍ତୁ କିମ୍ପାସ୍ୟ ନ ଅଗ୍ରାଣୀ ।

ଇତୁରୁଡ଼ି—ହେ. ବି. ଶ୍ରୀ (ସଂ. ନାମ—ଫଳକଣ୍ଠକ)—

Itururūdi ଏକ ନାମାୟ ଲତା ଅର୍ଦ୍ଧାଦି ବର୍ଗର ବନ୍ୟ ବେହୁଣୀ

ହାଗଳାବୀଟି; ବିଶେଷ; ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁଲୁରୁ କେଳର ଚିର ଭଲ ଯୋଡ଼ି

ହାଗଳାବୀଟା ଯୋଡ଼ି ଫଳ ବଢ଼ାରେ । ଏହା ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଓ ଲେମ୍ବୁ—

ଉର୍ବୁନ; ଯୁତୁକ; Cynanchum Callialata; Doemia

ଶଗୋଦାନ extensa (Kirtikar).

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ, ଷ	ଜ	ଈ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ
,	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ

ଇତୁରୁଡ଼ିକାଠି—ଦେ. ବି—ଇତୁରୁଡ଼ି ଲତାର କାଠି (ଏହାକୁ ସଜ୍ଜା ବା
Itururdikāthi କାଳକରୁପେ ବଥରେ ଦେଲେ ବଥର ଉତ୍ତର
ଦୋଳେଇ ଯାଇ ପୁନ ବାହାର ଆସେ)—

The stem of the Itururdi creeper used
as a probe in boils

ଇତୁରୁଲି—ଦେ. ବି—ଇତୁରୁଡ଼ି (ଦେଖ)

Ituruli Itururdi (See)

ଇତ୍କଟ—ସଂ. ବି—ଇତ୍କଟ (ଦେଖ)

Itkṣa Itkṣa (See)

ଇତ୍ତ—ସଂ. ଅ (ଇତ୍ତ + ପ୍ରକାରାର୍ଥେ. ଥନ୍)—

Ittham ଏହିପରି; ଏହି ପ୍ରକାର—
Likewise; thus.

ଇତ୍ତଭୂତ—ସ. ବିଶ. 'ଇତ୍ତ' + ଭୂ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) — ୧ । ଏକଭୂତ;

Itthambhūta ଏହିପ୍ରକାରର—1. Thus situate,
similar to this.

୨ । ଏହିପ୍ରକାରେ ଜାତ—2 Produced in this
way

ଇତ୍ତର—ସ. ବିଶ. ପୁଂ (ଇ = ଗମନ କରିବା + ଶୀଳାର୍ଥ. କର; ନିପାତନ;
Itwara ସେ ଇଚ୍ଛାରେ ସର୍ବତ୍ର ଗମନ କରେ)—

(ଇତ୍ତର—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଗମନଶୀଳ—1. Moving.

୨ । ନୀଚ—2 Low; mean.

୩ । ଦୀନ; ଦରିଦ୍ର—3 Poor.

୪ । ନିଷ୍ଠୁର—4. Cruel

ସଂ. ବି. — ଶ୍ଵଶୁ; ବୃଷଭ—Bull.

ଇତ୍ତରୀ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଇତ୍ତର = ସର୍ବତ୍ର ଚଳଣଶୀଳ + ଶ୍ରୀ. ଇ) —

Itwari ୧ । ଭୂଲିଷ୍ଠ; ଦୁଷ୍ଟା ଶ୍ରୀ—1. An unchaste
woman.

୨ । ଅସତ୍ତା ଶ୍ରୀ—An adulteress

ବିଶ. ଶ୍ରୀ.—ଇତ୍ତରର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of itwara.

ଇତ୍ୟାବସରେ—ଦେ. ବି. ବିଶ.— ୧ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ—

Ityabasare 1 Meanwhile; in the mean time.

ଇତ୍ୟାବସରେ ୨ । ଏହି ସମୟରେ—2. At this time

ଇତ୍ୟାବସରେ ୩ । ଏହି ସୁବିଧା ପାଇ—3. Finding this
opportunity

୪ । ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଘଟିବା ପରେ ଓ ଅନ୍ୟ ଘଟଣା
ଘଟିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ—4. In the interval
between two events.

ଇତ୍ୟାକାର—ସ. ବିଶ. (ଇତ୍ୟା + ଅକାର) — ଏହିପ୍ରକାର; ଏକଭୂତ—

Ityākāra Of this form or character; similar
to this.

ଇତ୍ୟାକାରଣ—ସଂ. ବିଶ. (ଇତ୍ୟାକାର + ଇତ୍ୟା) — ଇତ୍ୟାକାର (ଦେଖ)

Ityākārā Ityākārā (See)

ଇତ୍ୟାଦି—ସଂ. ଅ. (ଇତି + ଆଦି) — ୧ । ଏବଂ ଏହିପରି; ଏହିପରି
Ityādi ଅନ୍ୟାନ୍ୟ; ଅନ୍ୟ ବିଷୟମାନ—1. Etcetera;

and others; so on; so forth.

[ଦ୍ର—କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବସ୍ତୁ, ପ୍ରାଣୀ, ବିଷୟ ବା କ୍ରିୟାର ନାମ
ଉଲ୍ଲେଖ ପରେ 'ଇତ୍ୟାଦି' ଶବ୍ଦ ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତିତ ବିଷୟ-
ମାନଙ୍କ ଭୂଲ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ବୁଝିବାକୁ ହୁଏ ।]

୨ । ସବୁପ୍ରକାରର—2. Of all sorts.

ତୁଷ୍ଟ ସେ ଭୋଗାଦି ଉଦାହରଣ

ଇତ୍ୟାଦି ଭୋଗେ ବାସ୍ତବ କର—ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବାନ ।

୩ । ସମସ୍ତ—3. All.

ସେ ସବୁ କାମାର୍ଥ ଲଭନ୍ତି

ଇତ୍ୟାଦି ପାପ କରାଶକ୍ତ—ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବାନ ।

ଇତ୍ତୁ—ଗ୍ରା. ବି—ଇତୁରୁଡ଼ି (ଦେଖ)

Itururdi Itururdi (See)

ଇତ୍ତୁଲି—ଗ୍ରା. ବି—ଇତୁରୁଡ଼ି (ଦେଖ)

Ituruli Itururdi (See)

ଇଥର—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଇଥର) — ୧ । ଅକାଶବାସୀ କାଶ୍ମୀରୀ ସୁଷ୍ଟ-

Itthar ପଦାର୍ଥବିଶେଷ—1 Ether.

[ଦ୍ର—ପୃଥିବୀର ଶ୍ଵରପାତେ ବେଦିଥିବା ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଶୁଦ୍ଧ
ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳଟି ଇଥରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବା ବିଷୟ ଆଧୁନିକ ପଣ୍ଡିତମାନେ
ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିଅଛନ୍ତି ।]

୨ । ଏକପ୍ରକାରର ସ୍ଵାସ୍ଵାଦିକ ବାସ୍ତବ ଓ ଦ୍ରବ (ଯାହା
ଶୁଦ୍ଧ ଇଥର) —

2. Rectified spirit.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ — ଅଜିକାଲି; ବର୍ତ୍ତମାନ—

Now-a-days.

ଇଥି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ସଙ୍ଗୀତ— ୧ । ଏଥି; ଏଥିରେ—

Iti 1. In this.

୨ । ଏଠି; ଏଠାରେ—2. At this place; here.

ଇଥିବା—ଦେ. (ଓଡ଼ିଆ କୃତନ୍ତ୍ରପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ) — ଅତୀତ କାଳରେ

Itthibā ଧାତୁରୁ ଉତ୍ତର ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୋଇଥାଏ । (ଯଥା—
କରିଥିବା; ଯାଇଥିବା; ଦେଇଥିବା) —

An affix which is joined to the
verbal root expressing continuation
of a past act.

ଇଦ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଇଦ୍)—ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ରମ୍ଭାନୁ ମାସତମାମ

Id ଦିନରେ ଉପବାସ (ରୋଜା) ପରେ ଉକ୍ତ ମାସର ଶେଷ ଦିନ
କରାଯିବା ପର୍ବ—A Mahomedan festival.

ଇଦ୍‌ଗା—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଇଦ୍‌ଗା) — ଇଦପର୍ବ ସମୟରେ ମୁସଲମାନ-

Idgā ମାନେ. ଏକଟି ହୋଇ ଯେଉଁଠାରେ ନମାଜ ବା
ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି । (ଏହା ସାଧାରଣତଃ ବସ୍ତ୍ରାଣ୍ଡି ପଡ଼ିଥାଏ)

ମାହାନ୍ତି ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ଦ୍ୱାଦଶ ଚୈତ୍ୟ ବର୍ଷ ବା ମାହାନ୍ତି ୧୦ ଗୋଟିରେ, ଯେବେ ଏ ଚୈତ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଶାସ୍ତ୍ରମେ ଚିତ୍ତିତ କରାଯିବ । ବା ଏ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଷ ବା ମାହାନ୍ତିର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ଦେଖ । ଶାସ୍ତ୍ର — ଗାଠ' ନ ମିଳେ 'ଗାହ' ଗୋଟିକେ; 'ବଥ' ନ ମିଳେ 'ବୁଥ' ଚେଟିକେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଠରେ 'ବଧୁ' ଚେଟିକେ; 'ଅର୍ଜା' ନ ପାଠରେ 'ଅର୍ଜା' ଚେଟିକେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଠରେ 'ଅଲବଦ' ଚେଟିକେ ।

କଟକରେ ଓ ଅନ୍ୟ କିଛି ବଡ଼ ମୁସଲମାନ ବସ୍ତି
କଟକରେ ବିସ୍ତୃତ ଇଦ୍‌ଗା ପଡ଼ିଆମାନ ଅଛି)—
An extensive field where Mahomedans
congregate for prayer
during Id.

ଇଦ୍—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଇଦ୍ ଧାତୁ = ଜଳିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Ididha ୧ । ଗପ୍ତ—1. Lighted.
୨ । ଜଳୁଥିବା—Blazing; glowing

ଇଦମିତ୍ତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇଦମ୍ = ଏହା + ଇତ୍ତମ୍ = ଏପରି)—
Idamittha ନିଶ୍ଚୟତା—Certainty

ଜଗାପୁରୀର କୁଆଡେ ଯାଏ, ବି କାରବାର ହୁଏ, ଇଦମିତ୍ତ ନାହିଁ ।
ଫଳାଫଳାପୁରୀ—ଗଲ୍‌ପୁରୀ ।

ଇଦାନୀ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଇଦାନାଂ)—ଇଦାନାଂ (ଦେଖ)

Idānī Idānīm (See)

ଇଦାନୀ—ସଂ. ଅ. (ଇଦମ୍ = ଏହି + ନାମାର୍ଥେ. ଦାନୀ) ଅଧୁନା;

Idānīm ବର୍ତ୍ତମାନ; ଅଳ୍ପଦିନକେ—Now a days; of late
ଇଦାନୀନ୍ତାନ—ସଂ. ଶବ୍ଦ. (ଇଦାନାଂ + ତାନାର୍ଥେ. ତନ)—

Idānīntana ୧ । ଅଧୁନା; ନବ୍ୟ—1 Modern.

(ଇଦାନୀନ୍ତାନ—ଶବ୍ଦ) ୨ । ଏବେ ଦେଖୁଥିବା—2. Recent, late.

ଇଦାବତ୍‌ସରା—ସଂ. ବି. —ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ଗଣ ଅନୁସାରେ ପ୍ରତି ୨୦ ବର୍ଷରେ
Idābatsara ୧୨ ଯୁଗ ହୁଏ ଓ ପ୍ରତି ଯୁଗରେ ୫୦ ବର୍ଷ ଥାଏ ।

ଏହି ୫୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରୁ ତୃତୀୟ ବର୍ଷର ନାମ—Name of
one of the years according to the
revolution of the planet Jupiter.

[ଦ୍ର—ଭଗବତ ଗୀତା—୧୮।୧୪ ଦେଖ]

ଇଦି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ଦି)—୧ । ଏ ଅଡ଼ିକୁ.
Idi ଏ ଦିଗକୁ—1 To this side.

୨ । ଏ ସ୍ଥାନକୁ—2. To this place.

ଇଡିଗା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଇଡିଗା (ଦେଖ)

Idigā Idgā (See)

ଇଦୁଜୋହା—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଇଦେକୋରବାନ୍ (ଦେଖ)

Idujjohā Idekorabān (See)

ଇଦୁଲପିତାର—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଇଦ୍ (ଦେଖ)

Idulphitar Id (See)

ଇଦେକୋରବାନ୍—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ବକସ୍ତ ପର୍ବ
Idekorabān (ଏହା ଖାଲିଦେଇ ମାସର ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷୀ ବା ଏକାଦଶୀ

ଦିନ ପଡ଼େ । ଏ ପର୍ବରେ ଛେଳି, ଗୋରୁ ଓ ଇଟ୍ଟ ବଳ
ଦେବାର ବଧ କେ ରାତରେ ଅଛି)—A festival of
offering victims by Mahomedans.

ଇଧର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ. (ଭଲ ହୁ. ଇଧର)—ଏବେ—

Idhar Now-a-days

ଇଧୁଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଧୂଳି)—ଧୂଳି—

Idhuil Dust.

ଇଧ୍ମ—ସଂ. ବି. (ଇଦ୍ ଧାତୁ = ଜଳିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ମ)—ଜାଲ; ଜାଲିକାଠ—

Idhma Fuel.

ଇନ୍—ସଂ. (ପ୍ରତ୍ୟୟ—କୃଦନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ; ଯେ କରେ—

In 1 A suffix added to the roots (of verbs)

[ଦ୍ର—ଧାତୁରୁ ଇତ୍ତର କର୍ତ୍ତୃବାଚ୍ୟରେ ଇନ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୁଏ
ଯଥା—'କାଶ୍', ଦାୟି, ପାଠି ଇତ୍ୟାଦି ।]

୨ । ବିଶେଷ୍ୟ ପଦରେ ଯୁକ୍ତ ହେବା ଚିହ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ;

ଯାହାର ଅଛି—2. A suffix added to nouns.

[ଦ୍ର—ଶବ୍ଦର ଉତ୍ତର 'ଅଛି' ଅର୍ଥରେ ଏ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ ହୁଏ,
ଯଥା—ଅରମାଣୀ, ଦାମା, ଗୁଣୀ, ଧନା ଇତ୍ୟାଦି ।]

ଇନ୍‌କମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) ଅୟ—

Inkam Income

ଇନ୍‌କମ୍ ଟିକାସ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ ଇନ୍‌କମ୍ ଟାକ୍ସ)—ଅୟ ଉପରେ

Inkam tikaṣa ସରକାରଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର—

ଇନ୍‌କମ୍ ଟାକ୍ସ Income tax.

ଇନ୍‌କମ୍ ଟେକ୍ସ

ଇନ୍‌କମତି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଇନ୍‌କମ୍ ଟିକାସ (ଦେଖ)

Inkamati Inkam tikaṣa (See)

ଇନ୍‌କାର—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—୧ । ଅସ୍ୱୀକାର—1 Denial.

Inkāra ୨ । ଇନ୍‌କାର (ଦେଖ)

ଇନ୍‌କାର 2. Inkāra (See)

ଇନ୍‌କାର

ଇନ୍‌କୁଆରି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ ଇନ୍‌କୁଆରି)—ତଦନ୍ତ; ଅନୁସନ୍ଧାନ—

Inkuāri Enquiry.

ଇନ୍‌କାରି

ଇନ୍‌କୁଆରି

ଇନ୍‌କେ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—୧ । ଏଣିକି; ଏ ଦିଗକୁ—

Inke 1. To this side.

୨ । ଅଜ୍ଞକାଳ—2. At present; now-a-days.

ଇନ୍‌କୁଆରି—ବୈଦେ. ବି. —ଇନ୍‌କୁଆରି (ଦେଖ)

Inkwāri Inkuāri (See)

ଇନ୍‌ଡୋର ପେସେଣ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇନ୍‌ଡୋର ପେସେଣ୍ଟ)—

Indor pesent ଯେଉଁ ମନୁ ତାକୁରଖାନାରେ ରହି ଚିକିତ୍ସିତ

ଇନ୍‌ଡୋର ପେସେଣ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି—Indoor patient.

ଇନ୍‌ଡୋରପେସେଣ୍ଟ

(ଅନ୍ତର୍ଭୋଗ ପେସେଣ୍ଟ—ବିଷୟ)

ଇନ୍‌ଫ୍ରାଞ୍ଚାଇଜ୍‌ଇନ୍‌ଆମ୍—ପ୍ରାଦେ. ବୈଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—(ଇଂ. ଏନ୍
Inphrañchājī inām ପ୍ରାସାଙ୍ଗିକ ଶବ୍ଦମାଳା—ଅ. ଇନ୍‌ଫ୍ରାଞ୍ଚାଇଜ୍)—

ଫାଜିରି ଜାଗିର—Resumed jāgir lands.

୧	ଉ	ଉ	ରୁ,ରୁ	ଝ	୮	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାନ୍ଦର	ସ	କ	ଗୁ,ଘ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ତ	ଉଅ	ଇ
୨	ଉ	ଉ	ରୁ	କୁ	ସ୍ତେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ବର୍ଣ୍ଣ	ଘ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଜ୍ଞ	ନ୍ତ

ଇନ୍‌ଫ୍ଲୁଏଞ୍ଜା — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଠେଙ୍ଗାଜର; ଶରଦ ଓ କାଶ
Inphlueñjz ସହିତ ଘୋଷିବ। ପ୍ରବଳ ଜ୍ୱର—
ইনফ্লু এঞ্জা Influenza.
इन्फ्लुएंजा

ଇନ୍ଭଏସ୍—ବିଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇନ୍‌ଭଏସ୍)—ଭାକରେ, ଚେକରେ
 Invaes ବା ଜାହାଜରେ ଅଧିଷ୍ଠିତା ପକ୍ଷୀ ଦ୍ରବ୍ୟର ତାଲିକା, ସାହା
 ଇନ୍‌ଭଏସ ଗ୍ରାହକ ନିକଟକୁ ପଠାଯାଏ—
 ଇନ୍‌ଭଏସ Invoice.

ଇନ୍‌ଭିଟେସନ୍—ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଇନ୍‌ଭିଟେସନ୍)—ନିମନ୍ତ୍ରଣ—
 Inbhitēsan Invitation
 ଇନ୍‌ଭିଟେସନ
 ନମିଟେସନ

ଇନ୍‌ଭିଟେସନ୍‌ କାର୍ଡ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ ଇନ୍‌ଭିଟେସନ୍‌ କାର୍ଡ)—
 Inbīṭesaṇ kārḍ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର—
 ଇନ୍‌ଭିଟେସନ୍‌ କାର୍ଡ Invitation card.
 ଇନ୍‌ଭିଟେସନ୍‌ କାର୍ଡ

ଇନ୍ସଲଭେଣ୍ଟ—ବୈଦେ ଶ୍ରେଣୀ (ଇଂ)—ଦେବାଲିଆ; ସେ ନିଜର ଦେଣା
 Insolbhent ଶୁଦ୍ଧିବାପାଇଁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇ ପଡ଼େ—
 Insolvent.

ଇନ୍ସଲଭେନ୍ସି-ବୈଦେ ବି.(ଇଂ)-ନିଜର ଦେଶୀ ଶୁଦ୍ଧିକାରେ ଅସମର୍ଥ -
Insalbhensi Insolveny

ଇନ୍ସାଫ୍—ବୈଦେ. ଇ. (ଅ. ଇନ୍ସାଫ୍)—୧ । କିଷାପ୍ତ; କ୍ୟାସ୍ତ—
 Insāp 1. A punchayet.
 ଇନସାଫ୍ ୨ । ଧର୍ମବିଚାର—
 Inṣāf 2 Justice.

ଇନ୍ସାଫ୍—ବିଦେ. ବି (ଆ. ଇନ୍ସାଫ) —ଇନ୍ସାଫ୍ (ଦେଶ)
Insāph Insāp (See)

ଇନ୍ସୁର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)— ଇନ୍ସୁରର୍ (ଦେଖ)
Insior Insuor (See)
ଇନ୍‌ସିଉର

ଇନ୍ସୁର
ଇନ୍ସୁର—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଇନ୍‌ସୁର)—୧ । ଜୀବନବୀମା —
Insuor 1. Life insurance

୨ । ନିମ୍ନପଦରେ ଭାବିତଙ୍କର ଧନାଦି ଅଭିପ୍ରେକ ବ୍ୟକ୍ତି
 ନିକଟରେ ପଦସ୍ଥାପନ ବ୍ୟବସ୍ଥା—
 2 Postal insurance.

ବୈଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଡାକରେ ଇନ୍‌ସିଉର କରା ଯାଇଥିବା—
1. Insured (postal article)

୨ । ଜୀବନବୀମା ବରାଯାଇଥିବା—2. Insured (life)

ଇନ୍‌ସେକ୍ଟର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇନ୍‌ସେକ୍ଟର)—ପରିଦର୍ଶନକାରୀ—
 Inspektar Inspector.
 ইন্সপেক্টর
 निस्पिटर

ଇନସ୍ପେକ୍ସନ—ବୈଦେ. ଚ. (ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ସନ୍)—ପରୀକ୍ଷା—
 Inspeksan. Inspection
 ইন্সপেক্সন
 ইনিসপেক্সন

ଇନସେକ୍ସନ୍ ବଙ୍ଗଳା—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଇନସେକ୍ସନ୍ ବଙ୍ଗ୍ଲୋ)—
 Inspeksan bangalā ପ୍ରଶସ୍ତର ଅଫିସ୍ ଆଦି ପରିଦର୍ଶନ
 ଡାକବଜ୍ଜା କରିବାକୁ ଅସିବା ଦ୍ଵାକମନାକ ରହିବାପାଇଁ ସରକାରୀ
 ଡାକବଜ୍ଜା ଘର; ଡାକବଙ୍ଗଳା—Inspection bangalow.

ଇନ—ସଂ. ବି, (ଇ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ମ. ନ)—
Ina ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1 The sun.

୨ । ଟଡ଼, ସ୍ୱାମୀ—2 Master; husband

୩ । ରାଜା—3 King

୪ । ୨୨-୫. Lord.

ସଦା କମଳାକାନ୍ତଦେବୀଙ୍କ ସ୍ମୃତିରେ ଲୁଗା ଯେ—ଭକ୍ତ, ଦେବସ୍ମୃତିକାମ ।

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ.—ଏହଠାରେ—Here.

ଇନତ୍ଜାରୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ—ଇନ୍ତଜାର)—
Inatjāri ୧ । ପ୍ରଗଣା—1. Waiting.

ইନ୍ଦ୍ରଜାରି ୨ । ଅନନ୍ତର ମନ ସେବାଲାଭ—

इन्तिजारि 2. Pleasing another

୩ । କେଡ଼ି—3. Impressed labour.

୧ । ଅନୁସରଣ—1. Waiting upon a person
or being in attendance for fulfilment
of one's aim.

ଇନତଦ୍‌ଦାର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଇନ୍ଦୋର)—
Inatdāri ଇନତଦ୍‌ଦାର (ଦେଶ)

Inatjāri (See)

ଇକର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବାଣ — ୧ । ଅନ୍ତତ୍ୟ; ଏ ସ୍ଥାନର—
Inar 1. Of this place.

୨ । ଏ ସମୟ—2. Of this time.

ଇନାମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ) (ଏହାର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ଦାନ)—
Inām ୧ । ପ୍ରରକ୍ଷା: ଇସ୍ତଫା—

ইনাম 1. Present; gift; reward.

ନାମ ସେଥିର ଇନ.ମ ଅଲହଦା ପାଲବ । ପକାରମୋହନ, ଇମାଣଆଠଗଣ୍ଡା ।

୨ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଜାଗିର ଜମି—

2 Jaghir; service-grant.

୩ । ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଲୁଗାବୁଜି ଜମି—

3. Lakharāji (land)

ଇନାମଦାର — ବୈଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ—
 Ināmdār ୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କମନ୍ତେ ରାଜଜାୟ ଜାରିର
 ଇନାମଦାର ପାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି; ଜାଗିରଦାର — 1 Jaghirdar.
 ଇନାମଦାର ୨ । ଯେ ରାଜଜାୟ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥାଏ—

ପାଆରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଏ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପଥାନ୍ତେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ, 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

2 Holder of service-grant; one who receives rewards from Government

ଭଜାମ୍ ଦେବା—ଦେ. କି—ପୁରସ୍କାରଦେବା—

Inām debā To grant a reward, to bestow a gift for service rendered
ଇନାମଦେବା
ଇନାମଦେବା

ଭଜାମ୍ଭୂମି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କ—ଜାଗିର—Jaghir land.
Ināmbhūmi

ଭଜାମତ୍—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଓ କି. ବିଶ୍ୱ—ଅନାମତ୍ (ଦେଖ)
Ināmat Anāmat (See)

ଭଜୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—୧ । ଏଣୁ; ଏହିପୋରୁ—
Inu 1. For this

୨ । ଏ ଦିଗରୁ—2. From this side.

୩ । ଏହିଠାରୁ—3. Hence; from this place.

ଭଜେ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—୧ । ଏଣେ—

Ine 1 In this side or place

୨ । ଏଥି; ଏଠାରେ—2. In this place

ଭଜେକେ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—୧ । ଏଠାକୁ—

Ineke 1 To this place.

୨ । ଏଦିଗକୁ; ଏଣିକି—2. To this side.

୩ । ଆଜକାଲିକି—3. At present

ଭଜ୍ଜି କାଳ—ବୈଦେ. ବି. (ଚେତନ) (ଅ. ଭଜ୍ଜିକାଳ; ଭୁକ୍ତ ସଂ.

Intkāl ଅନ୍ତକାଳ)—ମୃତ୍ୟୁ—Death.

ଏକାକାଳ
ଇନ୍ତିକାଳ

ଭଜ୍ଜି ଜାମ—ବୈଦେ. ବି. କଚିରିଆ (ଅ. ଭଜ୍ଜି ଜାମ)—

Intjām ବନ୍ଦୋବସ୍ତ; ବ୍ୟବସ୍ଥା—Arrangement.

ବ୍ୟବସ୍ଥା
ଇନ୍ତିଜାମ

ଭଜ୍ଜି ନ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଭଜ୍ଜି ନ)—ପରୀକ୍ଷା—

Intān Examination.

ଭଜ୍ଜି
ଇନ୍ତିହାମ

ଭଜ୍ଜି ଶାସ୍ତ୍ର—ବୈଦେ. ବି. (କଚିରିଆ ଶାସ୍ତ୍ର) (ଅ. ଭଜ୍ଜି ଶାସ୍ତ୍ର)—

Intikhāp ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପରେ ଲେଖାଯିବା ବେଦରକାଶ
ଇନ୍ତିଖାପ କାଗଜପତ୍ର ପୃଥକ୍ କର ବରକାଶ କାଗଜକୁ ମହାପ୍ରସ୍ତ
ଇନ୍ତିକାଶ ଶାଳାରେ ବାଛି ରଖିବା—Selection of the
ଭଜ୍ଜି ଶାସ୍ତ୍ର important papers and rejection of
the unnecessary papers from a
record.

ଭଜ୍ଜି (ଭଜ୍ଜି) —ଦେ. ବି—ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ (ଦେଖ)

Inturdi etc. Anturdi etc (See)

ଭଜ୍ଜି (ଧାତୁ)—ସଂ—ପ୍ରଭୁକୁ କରବା—

Inda root) To rule over; to lord over.

ଭଜ୍ଜି—ଦେ. ବି. (ସଂ ଅକ୍)—୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ—1 Small tank

ଇନ୍ଦାରୀ ୨ । କୂଅ—2. Well.

ଇନ୍ଦାରୀ ୩ । ଗାତ—3. A hole

ଭଜ୍ଜି—ଦେ. ବି.—ଭଜ୍ଜି (ଦେଖ)

Indārā Indārā (See)

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଭଜ୍ଜି ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭ)—

Indi ଲକ୍ଷ୍ମୀ—The Goddess of wealth;

Lakshmi

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି. (ଭଜ୍ଜି ଧାତୁ=ପ୍ରଭୁକୁ କରବା+ଭର=ଦ୍ୱିଭୁ.

Indindira ନିପାତନ)—ମଧୁକର; ଭ୍ରମର—The black bee.

ଦେ. ରସିକ ଭଜ୍ଜି । ଭଜ୍ଜି, ବୋହୂରାଶ୍ରୟକା ।

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି. (ଧ୍ରୁବୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଭଜ୍ଜି=ଲକ୍ଷ୍ମୀ+ବର=ଶ୍ରେଷ୍ଠ;

Indibara ପ୍ରିୟବସ୍ତ୍ର)—ନୀଳପଦ୍ମ; ନୀଳକର; ନୀଳୋତ୍ପଳ—

The blue lotus; blue water-lily.

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଭଜ୍ଜି+ସ୍ତ୍ରୀ. ଭ)—ଶତମୁଳି; ଶତାକ୍ଷ;

Indibārī ଭ୍ରାତୋଷ—The creeping Asparagus.

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି.—ଭଜ୍ଜି (ଦେଖ)

Indibāra Indibara (See)

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଭଜ୍ଜି ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭର+

Indirā ଶ୍ରୀ. ଆ)—ଲକ୍ଷ୍ମୀ—Lakshmi; the Goddess of fortune.

ସମସ୍ତ ଶାବନାଙ୍କ ନିଜା ଭଜ୍ଜି ଭୋଗି

ଭଜ୍ଜି ଏ ଭୋଗରୁ ଅମୃତ ବରଣ । ପାତାସର ଦୁର୍ଦ୍ଦିପ୍ତପୁଷ୍ପ ।

ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଶ୍ରୀ ଲେଖକ ନାମ—

Name given to females.

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି. (ଧ୍ରୁବୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଭଜ୍ଜି+ଅଳୟ)—୧ । ପଦ୍ମ—

Indirājaya 1 Lotus.

[ଧ୍ରୁ—ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦୁର୍ଗ୍ଗାଙ୍କ ଅଦ୍ୟରେ ପଦ୍ମାଶୁକାରୁ
କନ୍ଦିଥିଲେ ।]

୨ । ଭଜ୍ଜି; ନୀଳକର—2 The blue lotus.

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି.—ଭଜ୍ଜି (ଦେଖ)

Indī Indi (See)

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି.—ଭଜ୍ଜି (ଦେଖ)

Indibāra Indibara (See)

ଭଜ୍ଜି—ସଂ. ବି. (ଭଜ୍ଜି ଧାତୁ=ପ୍ରଭୁକୁ କରବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭ; ଯେ ନକ୍ଷତ୍ରଗଣ

Indu ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭୁକୁ କରେ, ବମ୍ବା ଭଜ୍ଜି ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+

ଭ. ନିପାତନ; ଯେ ସୁଧାରେ ଅଧିପତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ)—

୧ । ଚନ୍ଦ୍ର; ସୁଧ ବର—1. Moon.

୨ । କର୍ପୂର—2. Camphor.

ଦେ. ବି. ପୁ. ଓ ଶ୍ରୀ—ନାମବିଶେଷ—A name

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଉଥ	ଉ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଣ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ନ୍

ଇନ୍ଦ୍ରକମଳ—ସଂ. ବି (ଇନ୍ଦ୍ର=ଚନ୍ଦ୍ର (ପର ଶୁକ୍ଳ) + କମଳ=ପଦ୍ମ) —

Indukamala ସେଇ ପଦ୍ମ—The white lotus

ଇନ୍ଦ୍ରକଳା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଇନ୍ଦ୍ର=ଚନ୍ଦ୍ର + କଳା)—ଶଶି-

Indukālā କଳା; ଚନ୍ଦ୍ରକର କଳା ବା ଅଂଶ—

A digit or phase of the moon.

ଇନ୍ଦ୍ରକଳିକା—ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର + କଳିକା; ଇନ୍ଦ୍ରପରି ଶୁକ୍ଳକଳିକା

Indukalikā ଯାହାର)—୧ । କେତକୀ—1 Pandanus

Odoratisissimus; Screwpine.

୨ । ଚନ୍ଦ୍ରକଳା—2 A digit of the moon.

ଇନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ - ସଂ. ବି (ଇନ୍ଦ୍ର=ଚନ୍ଦ୍ର + କାନ୍ତ; ଏହି ମଣି ଚନ୍ଦ୍ରବିରଣରେ

Indukānta ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ)- ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି - Moon-stone;

jasper.

ଇନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତା - ସଂ. ବି (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଇନ୍ଦ୍ର=ଚନ୍ଦ୍ର + କାନ୍ତା=ଶ୍ରୀ)—

Indukāntā ୧ । ନକ୍ଷତ୍ର—1 Star

୨ । ରାତ୍ରି—2 Night.

ଇନ୍ଦ୍ରଜ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଇନ୍ଦ୍ର=ଚନ୍ଦ୍ର + ଜନ୍ ଧାତୁ=ଜାତହେବା +

Induja କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—ଚନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ର, ବୁଧ—The planet

Mercury.

ଇନ୍ଦ୍ରଜନକ - ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଇନ୍ଦ୍ର + ଜନକ=ପିତା; ସମୁଦ୍ରମନ୍ଥନ

Indujanaka କଳରେ ଚନ୍ଦ୍ର ସମୁଦ୍ରରୁ ଜାତ ହୋଇଥିବାରୁ)—

ସମୁଦ୍ର—The ocean; the sea

ଇନ୍ଦ୍ରଜା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଇନ୍ଦ୍ରଜ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ରେବାନଦୀ; ନର୍ମଦା—

Indujā The Narbudda river.

ଇନ୍ଦ୍ରଜିଭାନନ—ସଂ. ବି. ଶ. (ବହୁଶ୍ରୁତି; ଇନ୍ଦ୍ର=ଚନ୍ଦ୍ର + ଜିଭ=ପର +

Indunibhānana ଅନନ=ମୁଖ.)—ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ; ଚନ୍ଦ୍ର ପରି

(ଇନ୍ଦ୍ରଜିଭାନନା—ଶ୍ରୀ) ମୁଖ ଯାହାର—Having a fair face

(compared to the moon).

ଇନ୍ଦ୍ରପୁଷ୍ପିକା—ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପରି ପୁଷ୍ପ ଯାହାର)—

Indupushpikā ବୃକ୍ଷଭାଙ୍ଗକଥା ଗଛ—A herbal plant.

ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀମା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇନ୍ଦ୍ର + ପୁରୀମା; କାରଣ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ବା

Indupūṇimā ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଏହିଠାରୁ ଶେଷ

ହୁଏ; ବା ଶରତକାଳ ଅରମ୍ଭ ହେବ ବୋଲି ଏ ପୁରୀମାଠାରୁ

ଅକାଶ ନିର୍ମଳ ହୁଏ ଓ ଇନ୍ଦ୍ର ବା ଚନ୍ଦ୍ର ନିର୍ମଳ ଦେଖା-

ଯାଆନ୍ତି ବୋଲି ଏହି ନାମ) ଭାଦ୍ର ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—

The full-moon of the month of

Bhādraba.

ଇନ୍ଦ୍ରବ୍ରତ—ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଚନ୍ଦ୍ର + ବ୍ରତ=ପୁଣ୍ୟଜନକ ଓ ପାପକ୍ଷୟକର

Indubrata କର୍ମ)—ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତକ୍ଷେପ; ଶୁଦ୍ଧାୟଣ ବ୍ରତ—

An expiatory penance regulated by

the moon's phases (waxing and

waning).

ଇନ୍ଦ୍ରବ୍ରତ - ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର+ବ୍ରତ ଧାତୁ=ଧାରଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ତ୍ୱିପ୍; ଇନ୍ଦ୍ର;

Indubhrut ସେ ମସ୍ତକରେ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଧାରଣ କରିଅଛନ୍ତି)—

ଶିବ—God Śiba.

ଇନ୍ଦ୍ରମତୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଚନ୍ଦ୍ର + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ମତ୍+ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Indumatī ୧ । ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—1 Fullmoon.

୨ । ରଘୁଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅଜଙ୍କର ଶ୍ରୀ—2. The wife of Aja

son of Raghu.

୩ । ଶର୍ପିକ୍ଷେଷ—3. Name of a sacred place

ଦେ ବି. - ରାବଣର ପତ୍ନୀ; ସୁଲକ୍ଷ୍ମାଙ୍କ ମାତା—

A wife of Rābana.

ବର୍ଣ୍ଣନା ଉପର ଇନ୍ଦ୍ରମତୀ ନନ୍ଦନ ଏ ଇନ୍ଦ୍ରମତୀ ଉପପତ୍ନୀ ଗୋପାଳ ।

ଭଞ୍ଜ. ଦେବେଶ୍ୱରବଳାସ ।

ଇନ୍ଦ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା + ଇନ୍ଦ୍ର ବା ଇନ୍ଦ୍ର

Indura ଧାତୁ=ଅନ୍ତଃସ୍ୱେଦନ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଇନ୍ଦ୍ର)—

ମୂଷା; ମୂଷକ—Rat; mouse

ବୃକ୍ଷଦଂଶ ଉପେ ସଥା ଇନ୍ଦ୍ରା—ଭଞ୍ଜ ଦେବେଶ୍ୱରବଳାସ ।

ଇନ୍ଦ୍ରରେଖା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଇନ୍ଦ୍ର+ରେଖା=ଗାର; ସଂକ୍ତ;

Indurekhā କଳା)—୧ । ଚନ୍ଦ୍ରକଳା—1 The digit of

the moon.

୨ । ଚନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତି —2 Crescent

୩ । ରାଧିକାଙ୍କ ସଖିବିଶେଷ—

3 A companion of Rādhikā.

୪ । ସୋମଲତା—4. The Soma creeper.

୫ । ଗୁଡୁଚ—5. A medicinal creeper.

୬ । ଯୁଆଣୀ—6. Caraway seed

ଇନ୍ଦ୍ରଲେଖା- ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଇନ୍ଦ୍ର+ଲେଖା)—ଇନ୍ଦ୍ରଲେଖା (ଦେଖ)

Indulekhā Indurekhā (See)

ଇନ୍ଦ୍ରା—ସଂ. ବି —ଇନ୍ଦ୍ରର (ଦେଖ)

Indūra Indura (See)

ଇନ୍ଦୋର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ମଧ୍ୟଭାରତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଲକାର ରାଜ୍ୟର

Indora ରାଜଧାନୀ (ଶିଳ୍ପ ନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ)—Name of

a town, the capital of Holkar in

Central India.

ଇନ୍ଦ୍ର - ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ; ସ୍ୱର୍ଗର

Indra ଅଧିପତି)—

୧ । ଦେବରାଜ; ଦେବେନ୍ଦ୍ର; ମହେନ୍ଦ୍ର—

1. Indra, the Deity presiding over the

Hindu-swarga or paradise; the

God of the clouds corresponding to

Jupiter.

୨ । ରାଜା—2. King.

କଳହର ଇନ୍ଦ୍ର ନୃପ ସମ୍ପର୍କେ ଶେଷ ଶ୍ରେୟ ଶେଷ ।

ବରପୁରୀ. ପକୀତ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଦୂରତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରିବୁ ନାହିଁ । ଅପରବ ' ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ହିନ୍ଦି ପଦ୍ୟର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; ବଧ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବେ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବେ' ଦେଖିବେ ।

୩ । (ଶବ୍ଦର ପରବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥ, ଜନ୍ତୁ ବା ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ —

3. A chief; a prince amongst; the first and best of any kind.

ଉତ୍କଳର ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ସମ୍ପଦ

ସାରଳାଳୟରେ ବୋଲୁଥିବା ସେ ଇନ୍ଦ୍ର । କୃଷ୍ଣବିହାରୀ ମହାବଳରାଜ ।

୪ । ଯୋଗବିଶେଷ—4 Name of an astronomical conjunction.

ବୃଷି ନାମେ କରଣ ସେ ଇନ୍ଦ୍ର ନାମେ ସୋମ ।

ଖାରବୀ ମହାବଳରାଜ । ବରଷ ।

୫ । ଆତ୍ମା—5. The soul.

୬ । ସ୍ୱୟଂ—6. Self

୭ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଗିରି ବା ପର୍ବତବିଶେଷ—

7. The name of a mountain.

୮ । କୂଟଜ (ଦେଶ)

8 Kūtāja (See)

ଇନ୍ଦ୍ର ଚରଣିଙ୍କ ଦେଶ ଦେଶ ନେତ୍ର ଶୋଭା ଦେଉଥିଲା ଏଥିରେ ।

ଭଞ୍ଜ କୋଷପ୍ରଣାଳୟ ।

୯ । ସିନ୍ଧୁବାର (ବୃକ୍ଷ) (ଦେଶ)

(ଦରେବୃକ୍ଷ, ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ।)

9. Sindhubāra (tree) (See)

୧୦ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—10. The sun.

୧୧ । ରାତ୍ରି—11 Night

୧୨ । ଉପଦ୍ୱୀପବିଶେଷ—

12 Name of a peninsula.

୧୩ । (ବେଦାନ୍ତରେ) ପରମେଶ୍ୱର—13. God.

୧୪ । ପ୍ରଭୁ; ଅଧିପତି—

14 Lord; master; owner

୧୫. ବିଶ୍ୱ—ଅଭିର୍ଭାଷା—Affluent; flourishing.

ଇନ୍ଦ୍ରକ—୧୫. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର + କ = ସୁଖ; ଇନ୍ଦ୍ରକ ସୁଖ ପରି ଯେଉଁଠାରେ

Indraka ସୁଖ ହୁଏ)—ସଭାଗୃହ—A meeting-hall; council-chamber.

ଇନ୍ଦ୍ରକାଳ—୧୫. ବି—ପର୍ବତବିଶେଷ—

Indrakāla A mountain of that name.

[ଦ୍ର—କେହି କେହି ଏହାକୁ ହିମାଳୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ମନ୍ଦର ପର୍ବତ

କେହି ବ ମହେନ୍ଦ୍ର ପର୍ବତ ବୋଲି କିର୍ତ୍ତେଇ କରନ୍ତି ।]

ଇନ୍ଦ୍ରକୋଷ—୧୫. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର = ଶ୍ରେଷ୍ଠ + କୋଷ = ଅସନ; ଯହିଁରେ

Indrakosha ରାଜାତି ବସନ୍ତି)—

୧ । ଶଟ୍ଟ; ପଲଙ୍କ —1. Sofa.

୨ । ମଞ୍ଚ—2. Platform; scaffold.

୩ । ବରଣ୍ଡା—3 Balcony; veranda

ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ—୧୫. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର = ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ଗୋ = କାନ୍ଥ + ପା ଧାତୁ =

Indragopa ପାଳନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଏକଜାତିର

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାଲି ପୋକ; ସାଧବଘର ବୋହୁ—A species of insects of red colour; cochineal.

ଇନ୍ଦ୍ରଗୋବିନ୍ଦ ଗୁନ୍ଦୁଆ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ

Indragobinda chānduā ଶାଗିତ ଗୁନ୍ଦୁଆ—A conopy of excellent workmanship.

ଇନ୍ଦ୍ରଗୋବିନ୍ଦ ଗୁନ୍ଦୁଆ ଉପରେ ଅସ୍ଥାୟୀ—ପାତାସର. ନୃସିଂହପୁରୀ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦନ—୧୫. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର = ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ଚନ୍ଦନ)—ହରିଚନ୍ଦନ—

Indrachandana A kind of excellent sandal wood.

ଇନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ର ନ ମାନିବା—ଦେ. କି.—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବା ପୁରୁଷକୁ

Indra chandra na mānibā ଗ୍ରାହ୍ୟ ବା ଖାଦିର ନ ହିସାବ କରିବା—Not to care any one.

ଇନ୍ଦ୍ରରାଧା—୧୫. ବି. (ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଇନ୍ଦ୍ର + ରାଧା = ଧନ)—ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ—

Indrachāpa Rainbow.

[ଦ୍ର—ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ଦିଗରେ ମେଘ ଉଠାଇଥିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କିରଣ ମେଘଦେହରେ ନାନା ବର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ଅର୍ଦ୍ଧ ବୃତ୍ତାକାର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଦିଶେ ।]

ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ—୧୫. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର = ଇନ୍ଦ୍ର + ଜାଲ = ଅବରଣ; ଯାହା ଚନ୍ଦ୍ର

Indrajāla ଅତି ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୱମାନଙ୍କୁ ମୋହିତାସ୍ତ ଅବୃତ କରେ)—

୧ । କୁଡ଼ୁକ; ଭେଜକାଳ—1. Magic; jugglery.

ସେଣେ ଅନାଦରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ଗ୍ରାସେ କରୁ । ଭଞ୍ଜ ପ୍ରେମସ୍ଥାୟୀ ।

୨ । ମାୟା—2. Illusion.

୩ । ଛଳ—3. Deception

୪ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

4. A mythical weapon of Arjuna.

ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ—୧୫. ବିଶ୍ୱ. ପୁ. (ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ = କୁଡ଼ୁକ + ସମ୍ଭବ. ଇକ)—

Indrajālika ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲସମ୍ଭବ—Magical.

୧୫. ବି. ପୁ.—କୁଡ଼ୁକ; ବାଜିଗର—Magician

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ୍—୧୫. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର = ଦେବରାଜ + ଜି ଧାତୁ = ଜୟ କରିବା +

Indrajit ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ସେ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ପରାଜିତ କରିଥିଲେ)—ରାବଣର

ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର, ଏହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମରିଥିଲେ—A son of Rābana who had defeated Indra

in battle and was at last killed by Lakshmana.

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ—ଦେ. ବି. (ନାମ) (୧୫ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ)—

Indrajita ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ୍ (ଦେଶ),

Indrajit (See)

ଇନ୍ଦ୍ରତୀର୍ଥ—୧୫. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର + ତୀର୍ଥ)—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଶ୍ରୀବିଶେଷ—

Indratīrtha A sacred place of the Hindus.

୧	ଇ	ଇ	ରୁ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଇଅ	ଉ
୨	ଇ	ଇ	ରୁ	ରୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଃ	ନ୍

ଇନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ଇ. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଦେବତା + ଭବ. ରୁ) —

Indratwa ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସ୍ଥାନ, ସମତା ଓ ସମ୍ମାନ—The office, dignity and power of Indra.

ଇନ୍ଦ୍ରଦୁମନ—ପ୍ରା. ଇ.—ଇନ୍ଦ୍ରଦୁମନ (ଦେଖ)

Indradumana Indradyumna (See)

ଇନ୍ଦ୍ରଦୁମନ—ସଂ. ଇ. (ନାମ)—୧ । ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରାଇ—

Indradyumna ଥିବା ଉତ୍କଳର ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା—

1. A king of Ordishā who had the temple of Jagannātha built.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରଦୁମନ ରାଜାଙ୍କଦ୍ୱାରା ପୁରୀରେ ଖୋଳା ହୋଇଥିବା ପୁଷ୍କରିଣୀ—2. A tank of that

name in Puri said to have been sunk by Indradyumna.

୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା—

3 One of the kings of the Solar race of India.

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ରୁ—ସଂ. ଇ. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ଦ୍ରୁ=ଗଛ)—

Indradru ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ରୁମ (ଦେଖ)

Indradruma (See)

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ରୁମ—ସଂ. ଇ. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ଦ୍ରୁମ=ଗଛ)—

Indradruma ୧ । ଅର୍ଜୁନ ଗଛ—1. The Arjuna tree.

୨ । କୃଷିକ ଗୁଳ୍ମ—2. Echites; Antidysenterica (plant)

ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ—ସଂ. ଇ. (୧ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଇନ୍ଦ୍ର + ଧନୁ)—୧ । ଇନ୍ଦ୍ରଶୁଭ,

Indradhanu ଶୁଭଧନୁ—1. Rainbow

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତାଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଧନୁ—

2. The bow of God Indra

ଇନ୍ଦ୍ରଧାନି—ଦେ. ଇ.—ଇନ୍ଦ୍ରପୁର; ସ୍ୱର୍ଗ—

Indradhāni The abode of Indra; heaven.

ମହା ଦ୍ରୁପଦରେ ସେ ଖନି କରେ ଭଜନ—

ବିନ ଉପାସରେ ଦେଖେ ଇନ୍ଦ୍ରଧାନି । ବୃଷସିନ୍ଧୁ ମହାଭରତ ଅନୁଶ୍ରବଣ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ—ସଂ. ଇ. (୧ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଇନ୍ଦ୍ର + ଧ୍ୱଜ=ପତାକା)—ଇନ୍ଦ୍ର

Indradhwaja ଶୁଭ ଦ୍ୱାଦଶୀ ବା ସୁକ୍ଳଅର୍ଦ୍ଧ ଦିନ ଇନ୍ଦ୍ରପୂଜାରେ ବ୍ୟବହୃତ ପତାକା—The flag used on the

Ordish new year's day (the 12th. day of the bright fortnight of Bhādra on the occasion of the worship of Indra.

ଇନ୍ଦ୍ରନାଗ—ସଂ. ଇ. ଶ୍ରୀ (୧ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଇନ୍ଦ୍ର + ନାଗ)—ଇନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ;

Indranārī ଶରୀ—Wife of Indra.

ଦେ. ଇ.—ବୈକୁଣ୍ଠ ବା ବିଷ୍ଣୁପୁଷ୍କରିଣୀ—

Name of an abode of Bishpu.

ଇନ୍ଦ୍ରନାଗ ନାମକ ବୈକୁଣ୍ଠ ଶେଷରେ ମାୟାପୁରୀ ।

ଇନ୍ଦ୍ରମାଳ—ସଂ. ଇ. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଅଭିଜ୍ଞ + ମାଳ=ମାଳବର୍ଣ୍ଣ)—

Indranīla ଇନ୍ଦ୍ରମାଳମଣି (ଦେଖ)

Indranīlamani (See)

ଇନ୍ଦ୍ରମାଳମଣି—ସଂ. ଇ. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଅଭିଜ୍ଞ + ମାଳ=ମାଳବର୍ଣ୍ଣ + ମଣି)—

Indranīlamani ୧ । ମରକତ ମଣି; ପାଦା—

1 Sapphire.

୨ । ମାଳା; ମାଳକାନ୍ତ ମଣି—2. Emerald

ଇନ୍ଦ୍ରପତି—ଦେ. ଇ. (ନାମ)—ପୁରାଣବର୍ଣ୍ଣିତ ରାଜାଙ୍କ ନାମ—

Indrapati

Name of a king.

[ଦ୍ର—ଏ ରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଶାସନ ରାଜତ୍ୱ ପାଇଥିଲେ;

“ବିଷ୍ଣୁକେଶରୀ ପୁରାଣ”ର “ଗଜ କୁମ୍ଭୀର ଉପାଖ୍ୟାନ” ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ]

ଇନ୍ଦ୍ରପଦ—ସଂ. ଇ. (୧ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଇନ୍ଦ୍ର + ପଦ)—ଇନ୍ଦ୍ରପଦ (ଦେଖ)

Indrapada

Indratwa (See)

ଇନ୍ଦ୍ର ପାଲିବା—ଦେ. ଇ.—ବୃଷ୍ଟି ହେବା—

Indra pālībā

Raining.

ଇନ୍ଦ୍ର ନ ପାଲିବ ସେ ସେ ଦେବତାଙ୍କ ଜାଣି । ପୁରୁଷକୁ ଶାନ୍ତି ।

ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀ—ସଂ. ଇ. (୧ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଇନ୍ଦ୍ର + ପୁରୀ)—ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର

Indrapurī

ଅମରାବତୀ ରାଜଧାନୀ—The capital of Indra in heaven.

ଇନ୍ଦ୍ରପୁଷ୍ପ—ସଂ. ଇ. (କର୍ମଧା; ଇନ୍ଦ୍ର=ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ପୁଷ୍ପ)—

Indrapushpa ୧ । ଲଙ୍କା—1. Cloves.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରଯବ—2. Echites

ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସ୍ଥ—ସଂ. ଇ. (ଇନ୍ଦ୍ର + ଅଭିଜ୍ଞ + ପ୍ରସ୍ଥ=ନଗର; ରାଜ୍ୟ)—

Indraprastha ସୁଧର୍ମରାଜ ସ୍ଥାପିତ ନଗର—ପ୍ରାଚୀନ ଦିଲ୍ଲି—

Ancient Delhi.

ଇନ୍ଦ୍ରବଜ୍ର—ସଂ. ଇ. —ଏକାଦଶାକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

Indrabajrā

A Sanskrit metre of 11 letters.

ଇନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ—ସଂ. ଇ.—ମହାକାଳ ଲତା—Colocynth; a

Indrabārūṇī

kind of wild bitter gourd.

ଇନ୍ଦ୍ରଭେଷଜ—ସଂ. ଇ. (କର୍ମଧା; ଇନ୍ଦ୍ର=ଅଭିଜ୍ଞ + ଭେଷଜ=

Indrabheshaja

ଔଷଧ)—ଶୁଣ୍ଠି—Dried ginger.

ଇନ୍ଦ୍ରମାରିଷ—ସଂ. ଇ. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ମାରିଷ=ହେତୁ ଶାଗ)—ଔଷଧ

Indramārisha

ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ ନାମକଣା—

ସୁକ୍ରାଞ୍ଜୁରି; ମେତବସନ୍ତ, ସୁରକାଟା

A medicinal shrub;

କ୍ଷୁଦ୍ଧି; ଖୋକାଳି

Acalypha Indica.

ଇନ୍ଦ୍ରଯବ—ସଂ. ଇ. (ଇନ୍ଦ୍ର=ଅଭିଜ୍ଞ + ଯବ=ଯବଧାନ)—ଯବାବୁଦ୍ଧ

Indrajaba

ଖଜିରିବିଶେଷ; କୃଷିକ; ଚିକିତ୍ସକ; ପିତାବୁଦ୍ଧ

ସଂ. ନାମ—କୃଷିକାଳ;

ପୁରୁଷ ଖଜି—

କଳା

A medicinal seed; Echites.

ଇନ୍ଦ୍ରଲୁପ୍ତ—ସଂ. ଇ.—ବେଶନାଶକ ରୋଗ; ମୁଣ୍ଡ ଚନ୍ଦା ହେବା—

Indralupta

Morbid baldness of the head;

Alopacia.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତି ୧ ଚକ୍ର ଉପରେ ୮ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୮ ଚକ୍ର ଉପରେ ୮ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚକ୍ର କରଣ ନାହିଁ । ଅପରପକ୍ଷେ ଚକ୍ର ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯେ ଶୈଳରେ ଯେତେ ୧ ଚକ୍ରାବଳରେ ୮ ମାତ୍ରା, ତେବେ ସେହି ଶୈଳରେ ୮ ବା ୧ ଚକ୍ର ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶୈଳ ଗୋଟିଏକ ଦେବ । ଯଥା :— 'ବାଘ' ୮ ମାତ୍ରାରେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିଏକ 'ବୃଷ' ୮ ମାତ୍ରାରେ 'ବୃଷ' ଦେବତା 'ବୃଷ' ୮ ମାତ୍ରାରେ 'ବୃଷ' ଦେବତା; 'ସର୍ପ' ୮ ମାତ୍ରାରେ 'ଅଶ୍ବ' ଦେବତା; 'ଅକ୍ଷୟ' ୮ ମାତ୍ରାରେ 'ଅକ୍ଷୟ' ଦେବତା

ଇନ୍ଦ୍ରଲୋକ—ସଂ. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଇନ୍ଦ୍ର + ଲୋକ —ଅମରାବଳୀଗଣ;
Indraloka ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଗୁଣ—The capital of Indra.
ଇନ୍ଦ୍ରଶତ୍ରୁ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଇନ୍ଦ୍ର + ଶତ୍ରୁ—୧ । ବୃତ୍ରାସୁର—
Incrasātru 1. The demon Brūtra killed by Indra.

୨ । ପ୍ରହ୍ଲାଦ—2 Name of Prahlāda
ଇନ୍ଦ୍ରସାବର୍ଣ୍ଣି—ସଂ. ବି.—ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ମନ୍ଦୁ—(ମନ୍ଦୁ ଚଳେ ନୋଟ ଦେଖ)
Indrasābarṇṇi The 14th Progenitor of mankind

ଇନ୍ଦ୍ରସୁତ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଇନ୍ଦ୍ର + ସୁତ)—୧ । ଅର୍ଜୁନ—
Indrasuta 1. Arjuna; the 3rd Pāṇḍava.
୨ । ବାଲୀ—2. Bālī, the monkey king of Kiskindhā.

୩ । ଜୟନ୍ତ—3. Jayanta, son of Indra.

ଇନ୍ଦ୍ରସୁରାସ—ସଂ. ବି—ବେଗୁନିଆ (ଦେଖ)
Indrasurasa Beguniā (See)

ଇନ୍ଦ୍ରସେନ—ଦେ. ବି—ନଳ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର—
Indrasena The son of the king Nalā.
ଏ ଦୁପେ ବିଷ୍ଣୁ ବାଲେ ଚକ୍ର ପୁତ୍ର କନ୍ୟା
ହୋଇଲା ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରସେନ ଇନ୍ଦ୍ରସେନା । ବୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଇନ୍ଦ୍ରସେନା—ଦେ. ବି ଶ୍ରୀ—ନଳ ରାଜାଙ୍କ ଝିଅ—
Indrasenā Indrasenā, the daughter of the king of Nalā.
ଏ ଦୁପେ ବିଷ୍ଣୁ ବାଲେ ଚକ୍ର ପୁତ୍ର କନ୍ୟା
ହୋଇଲା ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରସେନ ଇନ୍ଦ୍ରସେନା । ବୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଇନ୍ଦ୍ରସେନା—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଇନ୍ଦ୍ରସେନା (ଦେଖ)
Indrasenī Indrasenā (See)
ହୁତା ହୋଇଲା ଇନ୍ଦ୍ରସେନା ବା ନାମ । ପ୍ରାଚୀ—ନଳଚରଣ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାଣିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଇନ୍ଦ୍ର = ଦେବରାଜ + ଶ୍ରୀ ଅଣୀ + କ + ଶ୍ରୀ. ଅ) —
Indrāṇikā ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଶ୍ରୀ, ଶ୍ରୀ—
1. Wife of Indra.

୨ । ଅଷ୍ଟମାତୃକା ମଧ୍ୟରୁ ଏକ; ସୋପାନାବଳୀଗଣ—
2. One of the eight Joginīs

୩ । ଶ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ରଚନାବଳୀଗଣ—
3. Name of a posture in copulation.

୪ । ବେଗୁନିଆ (ଗୁଳ୍ମ) (ଦେଖ)
4 Beguniā (shrub) (See)

ଇନ୍ଦ୍ରାଣି—ସଂ. ବି ଶ୍ରୀ—ଇନ୍ଦ୍ରାଣିକା (ଦେଖ)
Indrāṇi Indrāṇikā (See)

ଇନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଇନ୍ଦ୍ର + ଅନ୍ତ = ଅବରଣ;
Indrānta ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବାହା—୧. ବିଷ୍ଣୁ; ବାମନ, ଅବତାର—
A name of Bishṇu in the incarnation of Bāmana.

ଇନ୍ଦ୍ରାବରଜ—ସଂ. ବି—ଇନ୍ଦ୍ରାନୁଜ (ଦେଖ)
Indrābaraja Indrānuja (See)

ଇନ୍ଦ୍ରାମାୟା—ଦେ. ବି—ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ; ଜଅଳଗଛ—
Indrāmai Odina Wodir.

ସଂ ଜଙ୍ଗିନୀ; କୃଷ୍ଣାଲୁଲୀ
ଜିଭଳ; ବୋହର, ସଡ଼ି

ଜିଜ୍ଞାସ, କାଥାମଳା; କହ୍ନୁଲ, ମନ୍ତ୍ରପାତ୍ର
ତା ଓଡ଼ିଆ ମାତ୍ରମ, ଓଡ଼ିଆରୁ

ତେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ

ଇନ୍ଦ୍ରାୟାଣୀ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ)—
Indrāyaṇī ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ; ଶ୍ରୀ—1. The wife of Indra.

୨ । ନୃସିଂହ ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ୧୮ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ
ଠାକୁରାଣୀ; ଦେବୀବିଶେଷ—

2. A Goddess

୩ । ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରୁ ଜାତ ଦେବୀବିଶେଷ—
3. A Goddess born of the body of Goddess Durgā

ପ୍ରଜାପତି ଯଜ୍ଞରୁ ସେ ଗଲେ ଇନ୍ଦ୍ରାୟାଣୀ । ମାର୍କଣ୍ଡେୟପୁରାଣ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାୟୁଧା—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଇନ୍ଦ୍ର = ଦେବରାଜ + ଆୟୁଧ = ଅସ୍ତ୍ର;
Indrāyudha ଧନୁ)—ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ; ଇନ୍ଦ୍ରାୟୁଧ—
Rainbow.

ଇନ୍ଦ୍ରାରୀ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଇନ୍ଦ୍ର + ଅରୀ = ଶତ୍ରୁ)—
Indrari ଅସୁର; ଦୈତ୍ୟ—Demon.

ଇନ୍ଦ୍ରାଶନା—ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର = ଉଲ୍ଲୁଖ + ଅଶନ = ଭୋଜନ)—
Indrāśana ଗଞ୍ଜେଇ—Hemp.

ଇନ୍ଦ୍ରାସନ—ସଂ. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଇନ୍ଦ୍ର + ଅସନ)—
Indrāsana ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦିବ୍ୟାସନ—The throne of Indra.

ଇନ୍ଦ୍ରି—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀ)—
Indri ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀ—1. Organs of sense.

କାମାଦ ଇନ୍ଦ୍ର ଗଣେ ଚକ୍ର
ଶରରେ ଆଜ୍ଞା ଅପସର । ସଂଗୀତ. ପ୍ରେମଭକ୍ତିସୁଗୀତା ।

୨ । ଲିଙ୍ଗ—2 Male organ; penis.

ବରଣ ବଳାୟ ଇନ୍ଦ୍ର ମୈଥୁନ
କର କରଇ ଆଉ କର୍ମମଳ । ପ୍ରାଚୀ. ପରଚରାଚା ।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର = ସ୍ପର୍ଶ; ଆୟୁ + ଇନ୍ଦ୍ରିୟ; ମନୁଷ୍ୟ ନିଜେ ଯାହା
Indriya ଉପରେ ପ୍ରଭାବ କରେ)—

୧ । ଯାହା ଦ୍ଵାରା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କରେ ପଦାର୍ଥ ବା ବାହ୍ୟତ
ବସ୍ତୁର ଜ୍ଞାନ କରେ; ଯାହାଦ୍ଵାରା ମନୁଷ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ—
1 Organ of sense or action.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ବରୀ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ନ

[ଡ୍ର—ହୃଦୟାନ୍ତ ମତେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ୧୪ ଗୋଟି । ଯଥା—
ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟ—୧ ଚକ୍ଷୁ, ୨ କର୍ଣ୍ଣ, ୩ ନାସିକା; ୪ ଜହ୍ଵା
୫ ହୃଦୟ ।

ପାଞ୍ଚଗୋଟି କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟ—୬ ହାତ, ୭ ଗୋଡ଼, ୮ ବାକ୍ୟ,
୯ ଗୁହ୍ୟଦ୍ଵାର ଓ ୧୦ ଉପସ୍ଥ ।

ଗୁଣଗୋଟି ଅନ୍ତରେନ୍ଦ୍ରିୟ—୧୧ ମନ, ୧୨ ବୁଦ୍ଧି, ୧୩ ଅହଙ୍କାର
ଓ ୧୪ ଚିତ୍ତ ।]

୧ । ଶୁକ୍ର ବା ଶର୍ମ୍ମ; ଶକ୍ତ—2 Semen.

୩ ବଣ ଇନ୍ଦ୍ରିୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Pertaining to the organs

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଶୋଭା—୩. ବି. (ମଧ୍ୟସଦ୍‌ଲେପୀ)—

Indriyakshobha ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କ ଜନିତ ଦୁଃଖ—

Distraction of the senses. misery or
suffering due to the senses

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗମ୍ୟ—୩. ବି. (୩ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଗମ୍ୟ)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କ—

Indriyagamyā ଦ୍ଵାରା ଅନୁଭୂତ ବା ଗ୍ରହଣୀୟ—

Perceptible by the senses, within
the ken of the senses; capable of being
perceived by the senses.

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୋଚର—୩. ବିଶ. (୩ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଗୋଚର)—

Indriyagochara ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗମ୍ୟ (ଦେଖ)

Indriyagamyā (See)

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାମ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଗ୍ରାମ)—

Indriyagrāma ଇନ୍ଦ୍ରିୟସମୂହ—

All the organs.

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ—୩. ବିଶ. (୩ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଗ୍ରାହ୍ୟ)—

Indriyagrāhya ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗମ୍ୟ (ଦେଖ)

Indriyagamyā (See)

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଜୟ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଜୟ)—ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟତା—

Indriyajaya Control over passions;
self-control

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦମନ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଦମନ)—

Indriyadamana ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହ (ଦେଖ)

Indriyanigraha (See)

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦୋଷ—୩. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଦୋଷ)—

Indriyadosha ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଉଚ୍ଛ୍ଵେଷଜନକ—

1. Licentiousness; sensual propensity

୨ । ଶ୍ଵା ସଦ୍‌ବାସ ସମ୍ପର୍କେ ଯଥେଚ୍ଛାଶୂନ୍ୟ—

2. Concupiscence; being addicted to
sexual pleasures

ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ନିଗ୍ରହ)—

Indriyanigraha ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କର ସଂଯମକରଣ; ବହୁରୈନ୍ଦ୍ରିୟ

ଓ ଅନୁରୈନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କର ଦମନ କରିବା—Control of
the senses; self-restraint; domination
over appetites.

ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିରୋଧ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ନିରୋଧ)—

Indriyanirodha ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହ (ଦେଖ)

Indriyanigraha (See)

ଇନ୍ଦ୍ରିୟପରାୟଣ—୩. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ପରାୟଣ)—

Indriyaparāyaṇa ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସେବାରେ ଆସକ୍ତ; ସେ ବେକଲ,

(ଇନ୍ଦ୍ରିୟପରାୟଣ—ଶ୍ଵୀ) ଭୋଗବିଳାସକୁ ସଂସାରରେ ସାର ବୋଲି

ମନେ କରେ—Voluptuous; given up to

free indulgence of senses; sensual

carnal.

ଇନ୍ଦ୍ରିୟପରାୟଣତା—୩. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ରିୟପରାୟଣ + ତା)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—

Indriyaparāyaṇatā ସେବାରେ ଲଗ୍ନ ହେବା—

Sensuality.

ଇନ୍ଦ୍ରିୟବିଳାସ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ବିଳାସ)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟ

Indriyabīlāsa ବୃତ୍ତିମାନ ଚରତାର୍ଥକରଣ—Sensual

enjoyment; indulgence in sensual

pleasures.

ଇନ୍ଦ୍ରିୟବିଷୟ—୩. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ବିଷୟ)—

Indriyabīshaya ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗମ୍ୟ (ଦେଖ)

Indriyagamyā (See)

ଇନ୍ଦ୍ରିୟବୃତ୍ତି—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ବୃତ୍ତି)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କ

Indriyabṛutti ଯୁକ୍ତି; ଭୋଗ କରିବାର ଅଭିଳାଷ—The

tendency of the organs to enjoy.

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଭୋଗ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଭୋଗ)—

Indriyabhoga ଇନ୍ଦ୍ରିୟବିଳାସ (ଦେଖ)

Indriyabīlāsa (See)

ଇନ୍ଦ୍ରିୟସମ୍‌ଯମ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ସଂଯମ)—

Indriya samjama ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହ (ଦେଖ)

Indriyanigraha (See)

ଇନ୍ଦ୍ରିୟସେବା—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ସେବା)—

Indriyasebā ଇନ୍ଦ୍ରିୟବିଳାସ (ଦେଖ)

Indriyabīlāsa See

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥ—୩. ବି. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଅର୍ଥ = ବସ୍ତୁ)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—

Indriyārtha ମାନଙ୍କର ଭୋଗ୍ୟବସ୍ତୁ—(ଯଥା—ଗୁଣ, ବସ,

ଗନ୍ଧ, ସ୍ପର୍ଶ ଓ ଶ୍ରବଣ)—Object of perception

(e.g. sight; smell; taste; touch and

sound)

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାସକ୍ତ—୩. ବିଶ. (୨ୟା ଚକ୍ତ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଅସକ୍ତ)—ଇନ୍ଦ୍ରିୟ

Indriyāsakta ସେବାରେ ମଗ୍ନ—Voluptuous; given

to sensual pleasures.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପଦ ସ୍ୱାଭାବେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ତ ସେହି ଅପଦ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଉତ୍ପନ୍ନ ଅପଦ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଦିଆ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅପଦ ଏ ବା ୨ ଉତ୍ପନ୍ନ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଗୋଟିଏ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଅପଦ ଗାର୍ଦ୍ଧ ସମ୍ଭାବନାରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଅପଦ ଏ ବା ୨ ଉତ୍ପନ୍ନ ବୋଲିବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଗୋଟିଏ ଭେଦ । ଯଥା — 'ଗା' ଓ 'ନି'ରେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ଓ 'ନି'ରେ 'ବ' ଗୋଟିଏ; 'ଦ' ଓ 'ନି'ରେ 'ଦ' ଗୋଟିଏ; 'ଅ' ଓ 'ନି'ରେ 'ଅ' ଗୋଟିଏ; 'ଅ' ଓ 'ନି'ରେ 'ଅ' ଗୋଟିଏ; 'ଅ' ଓ 'ନି'ରେ 'ଅ' ଗୋଟିଏ; 'ଅ' ଓ 'ନି'ରେ 'ଅ' ଗୋଟିଏ ।

ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରାସକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ମାତ୍ରା ଚିହ୍ନ; ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରାସ + ଅସକ୍ତି)—ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରାସ-
Indriyāsakti ପ୍ରାସପ୍ରାସକ୍ତି—Voluptuousness;
sensuality.

ଇନ୍ଦ୍ର (ଧାତୁ)—ସଂ—ଜାଳିବା—

Indha (root) To burn.

ଇନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର ଧାତୁ = ଜାଳିବା + ଇନ୍ଦ୍ର. ଅନ)—

Indhana ଜାଳଣିକାଠ—Fuel.

ଇନ୍ନ—ସଂ. ବି—ଇନ୍ନ (ଦେଖ)

Inna Ina (See)

ଇବ—ଦେ. ବି—ଇବ (ଦେଖ)

Iba Ibha (See)

ଇବା—ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ—୧ । ଓଡ଼ିଆ ଧାତୁ ସଙ୍ଗେ 'ଇବା' ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଇବ୍ଧା

Ibha ଧାତୁର ଚିହ୍ନ ରୁପାଏ—1. An inflection attached to Ordhi roots corresponding to English, to as in 'to eat'.

(ଯଥା—କର ଧାତୁ = କରବା; ଖା ଧାତୁ = ଖାଇବା; ଶେ ଧାତୁ = ଶୋଇବା)

୨ । ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟସମୂହ ପଦ ଧାତୁବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ ବା କର୍ମକୁ ରୁପାଏ—2 An inflection attached to Ordhi root corresponding to English 'ing' as in going.

(ଯଥା—ଗୁମ୍ଫାବା = ଗୁମ୍ଫା କରି)

୩ । ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟସମୂହ ପଦ ଧାତୁବାଚକ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ-ଯୁକ୍ତ ବିଶେଷଣ ବା କର୍ମ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପଦାର୍ଥକୁ ରୁପାଏ—3. A suffix attached to Ordhi root corresponding to ing as in Dining-room.

ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ ଉପକ୍ରମ କ. ଗାଦ ।

ଇବାଗିରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଜି. ବିଶ—ଏପରି; ଏପରି—

Ibagiri Like this, in this manner.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଏପରି—

Similar to this; such like.

ଇବାରି—ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ—ଇବା (ଦେଖ)

Ibāra Ibā (See)

ଇ. ବି. ଏସ୍. ଆର୍.—ଦେ. ବି. (ଇ. ସାବେରିକ)—

I b i e s ā r, ପୂର୍ବ କାଳରେ ସରକାରଙ୍କ ପରିଚାଳିତ ରେଲବାଇ—

ଇ. ବି. ଏସ୍. ଆର୍. E B S. Ry.

ଇ. ବି. ଏସ୍. ଆର୍.

ଇବେ—ଦେ. ଅ. (ଅବାଦପୂର୍ଣ୍ଣ)—ଭୁବ ବା ସ୍ଥାନ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ
Ibe ସମ୍ବୋଧନରେ ବ୍ୟବହୃତ; ଉଦାହରଣ—Interjection
used in addressing lowest beings.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଜି. ବିଶ—ଏଠାରେ—Here.

ଇବ୍—ବିଦେ. ବି. (ହେବ୍ରୁ କାମ)—

Ibh ବାଇବ୍ଲମତରେ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଥମାକାଶ; ଆଦାମ୍ବର ସ୍ତ୍ରୀ—

Eve, the first created woman according to the Bible.

[ଦ୍ର—ଅଦମ୍ବର ନୋଟ ଦେଖ]

ଇଭ—ସଂ. ବି. (ଇ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଭ)—

Ibha ୧ । ହସ୍ତି; ହାତୀ—1. Elephant.

୨ । ମହାନଦୀର ଶାଖାମାନଙ୍କ ବିଶେଷ (ଏହା ସମ୍ବଲପୁରର
୩୨ କୋଶ ପଶ୍ଚିମରେ ମହାନଦୀରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହା
ଶେଷନାଗପୁରରୁ ବାହାରି ଥାଏ)—

2 A tributary of the Mahānadi.

୩ । ଗନ୍ଧପିପ୍ପଳ (ଦେଖ)

(ଦେଖନ୍ତୁ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)

3. Gandhapippālī (See)

ଇଭରଜା—ସଂ. ବି. (ଇଭ = ହସ୍ତି + ରଜା = ପ୍ରଧାନ)—

Ibharāja ଉତ୍ତରବତ ହସ୍ତି—The Airābata elephant of Indra.

ଇଭରଜ୍—ସଂ. ବି—ଇଭରଜ୍ (ଦେଖ)

Ibharāt Ibharāja (See)

ଇଭ୍—ବିଦେ. ବି. (କାମ)—ଇଭ୍ (ଦେଖ)

Ibhā Ibh (See)

ଇଭ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ.—(ଇଭ ଧାତୁ + ଯ)—

Ibhya ଧନୀ; ଅଭ୍ୟା—Rich.

(ଇଭ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଇଭ୍ୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଇଭ = ହାତୀ + ଯ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—୧ । ହସ୍ତିନୀ—

lbhyā 1. A female elephant.

୨ । ସଲିଳା ଗଛ—2. A tree.

ଇମ୍ତାନ୍—ବିଦେ. ବି (ଅ. ଇମ୍ତାନ୍)—ପରୀକ୍ଷା; ପରୀକ୍ଷା—

Imtān Examination.

ଇମ୍ତାହାନ ସେହି ମୋ ଆଗରେ ଇମ୍ତାହାନ ଦେଇ ।

ଇମ୍ତାହାନ ପରୀକ୍ଷାମାନଙ୍କର ଉପକ୍ରମ ।

ଇମ୍ତାର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଏପରି; ଏହିପରି—

Imtār Thus; of this kind.

ଇମ୍ତି—ପ୍ରା. ଅ—ଇମ୍ତି; ଏପରି—In this way; thus.

Imti

ଇମ୍ତିହାନ୍—ବିଦେ. ବି. (ଅ)—ପରୀକ୍ଷା; ଇମ୍ତିହାନ୍—

Imtihān Examination; test

ଇମତି—ପ୍ରାଦେ. (ସୁର; କଟକ) ଅ (ସଂ. ଏଭ୍ + ମତ୍ତମ୍; ଭୁଲ.

Imati ସିମିତି; କମିତି)—ଏହିପରି; ଏହିପରି—

ଏସତ; ଏସନି Thus; in this way.

ଏସା ବିଶ—ଏସାଦୃଶ—Similar to this.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ କର୍ତ୍ତା	ଅନୁନାମିକ ସ୍ୱରାଂଶର	ଷ	ଜ	ଶ, ସ	ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରନ୍ତ କର୍ତ୍ତା	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରକନ୍ଦ ସ୍ୱର କର୍ତ୍ତା	ଞ	ସ	ମ	ଞ	ଇଅ	ଢ	ନ

ଇମନ୍—ଦେ. ବି—ସଙ୍ଗୀତର ଗୁଣବିଶେଷ—

Iman A wellknown air in music

ଇମାନ

ଏମନ

ଇମନ୍‌କଲ୍ୟାଣ - ଦେ. ବି—ସଙ୍ଗୀତର ଗୁଣବିଶେଷ—

Imankalyāṇa A wellknown musical air

ଇମନ୍‌କଲ୍ୟାଣ

ଏମନ୍‌କଲ୍ୟାଣ

compounded of Iman and Kalyāṇa airs.

ଇମାନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—୧ । ବିଶ୍ୱାସ—

Imān

1. Faith; belief; confidence.

ଇମାନ ୨ । ବିବେକ—2 Conscience.

ଇମାନ

ଇମାନ୍‌ଦାର—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—

Imāndār

୧ । ବିଶ୍ୱାସୀ—1. Faithful

ଇମାନ୍‌ଦାର ୨ । ବିବେକବାନ୍—2 Conscientious.

ଇମାନ୍‌ଦାର

୩ । ଧର୍ମଶ୍ରାବୁ; ଧାର୍ମିକ—3. Religious; pious

ଇମାମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଧର୍ମଶ୍ରାବୁ—

Imām

A spiritual preceptor of the Mahomedans.

ଇମାମ

ଇମାମ

ଇମାମ୍‌ବାଡ଼ା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—ଇମାମ୍‌ବାଡ଼ା—ଇମାମ୍‌ବାଡ଼ା (ଦେଖ)

Imāmbārdā

Imāmbārdā See)

ଇମାମ୍‌ବାଡ଼ା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଉପାସନା—

Imāmbārdā

ମନ୍ଦିର—A building in which

ଇମାମ୍‌ବାଡ଼ା Mahomedans congregate for worship

ଇମାମ୍‌ବାଡ଼ା (esp. during the Mohoram festival)

ଇମାର—ଦେ. ବି.—ଏମାର (ଦେଖ)

Imāra

Emāra (See)

ଇମାରତ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—୧ । ପଟ୍ଟାଘର; କୋଠା—

Imārat

1. Masonry house or building

ଏମାରତ

୨ । ଅଟ୍ଟାଳିକା—2 Edifice.

ଇମାରତ

ଇମାର ମଠ—ଦେ. ବି.—ଏମାର ମଠ (ଦେଖ)

Imāra maṭha

Emāra maṭha (See)

ଇମାର ହାଣ୍ଡି—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି (ଏ ହାଣ୍ଡିରେ ପୂର୍ବେ ଇମାର ମଠର

Imāra haṇḍi

ଅନ୍ନ ରନ୍ଧୁଥିବାରୁ)—ଦୁଇ ସେର ଚାଉଳର ଅନ୍ନ—

ମହାପ୍ରସାଦ ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ହାଣ୍ଡି—

An earthen pot capable of containing

boiled rice of 2 seers

ଇମିତି—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଓ କଟକ) ବିଶ ଓ ଅବ୍ୟୟ—ଇମତି (ଦେଖ)

Imiti

Imati (See)

ଇମିତିକା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଓ କଟକ). ବିଶ ଓ ଅବ୍ୟୟ—ଇମତି (ଦେଖ)

Imitikā

Imati (See)

ଇମିତିକିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ଓ କଟକ) ବିଶ ଓ ଅବ୍ୟୟ—ଇମତି (ଦେଖ)

Imitikiā

Imati (See)

ଇମିତିସିମିତି—ଦେ. ବି. ବିଶ—ଯେପରି ଇତି ସେପରି—

Imitisimiti

In any way.

ଏମତି ତେମତି; ଏମିତି ତେମିତି

ଦେ. ବିଶ.—ଯେ ସେ, ଦେସୁ,

ଫାଟିଆ ଯାହାକି—Ordinary; not worth notice.

ଇୟତ୍—ସଂ. ବିଶ. (ଇୟତ୍ = ଏହି + ପରିମାଣ ଅର୍ଥରେ. ବଡ଼;

Iyat

ନିପାତନ)—ଏତାବତ୍; ଏହିପରିତ; ଏତେ; ଏତିକି—

(ଇୟତ୍ — ସ୍ତ୍ରୀ)

This much; so much.

ଇୟତ୍‌କାଳ—ସଂ ବି.—ଏହି ସମୟ; ବର୍ତ୍ତମାନ—

Iyatkāla

Present time.

ଇୟତ୍ତ—ସଂ ବି. (ଇୟତ୍ = ଏତିକି + ତାବ. ତା)—

Iyattā

୧ । ସମାପ୍ତି; ଗଣନା—1 Calculation.

୨ । ସୀମା—2 Limit

୩ । ସ୍ଥିରତା—3 Definiteness; fixity.

୪ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣ—

4. Fixed measure or quantity.

୫ । ପରିମାଣ—5 Quantity.

ଇରସାଲ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. —ଇରସାଲ, 'ରକ୍ତକୋଷକୁ ବା ପ୍ରଭୃତି ନିକଟକୁ

Irsāl

ଅର୍ଥପ୍ରେରଣ; ସଦରକୁ ଟଙ୍କା ଶୁଳ୍କ—Remittance

ରିସାଲ of collections to the treasury or to

ହୁସାଲ

the head quarters.

ଇରସାଲ୍‌ନାମା—ବୈଦେ. ବି (ଫା.)—ଯେଉଁ ପଦ ବା ପୁସ୍ତକରେ

Irsālnāmā

ପ୍ରେରଣ ଅର୍ଥର ବିବରଣ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ;

ହୁସାଲ୍‌ନାମା

ଶୁଳ୍କ—Remittance-slip; a register

showing the details of the amounts

remitted from time to time.

ଇର—ଦେ. ବି—ପ୍ରସବ ପରେ ଗାଈ ବା ମଇଁଷୀ ପେଟରୁ ପଡ଼ିବା

Ira

ଫୁଲ—Placenta of a cow or a buffalo.

ଇର (ଧାତୁ)—ସଂ —ବ୍ୟଥା ଦେବା—

Ira (root)

To give pain.

ଇରଖା - ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଭର୍ଷା; ଦ୍ୱେଷ—

Irakhā

Envy; malice.

ଇରଖାଡ଼ା - ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଇରଖା (ଦେଖ)

Irakhāḍā

Irakhā (See)

ଇରଖ—ସଂ ବି (ଇ ଧାତୁ = ଯିବା + ଅନ)—ମରୁଭୂମି, ଜଳରହଣ

Iraṇa

ଶୂନ୍ୟ ଭୂଭାଗ —1. Desert, wilderness

୨ । ଉଷରଭୂମି—2. Rhesoil; barren land.

ଇରଦାଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଶ—ଯେଉଁ ମଇଁଷୀର ପିଲା

Irādāḍhiā

ଜନ୍ମ ହେବା ପରେ ପେଟରୁ ଫୁଲ ପଡ଼ି ନ ଥାଏ—

A buffalo from which the placenta

has not yet come down after

delivery.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଦକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯଦି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ, ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସବୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ହେବ । ଉଦା.— ‘ଘାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଘ’ ଗୋଟିଏ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ

ଇରବେହିକା—ସଂ. ବି—(ଭୂଲ. ଇଂ. ଏରିସିପିଲସ୍)—ମୁଖବ୍ରଣ,
Irabellikā ଚର୍ମରୁଣ (ପେଉଁ ବ୍ରଣଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତ ସମୟରେ ମୁହଁ
ଫୁଲି ଯାଇ ପ୍ରାଣନାଶ ଘଟିଥାଏ)—Pimple;
inflammation in the face; cerysipelas.

ଇରମ୍ମଦ—ସଂ. ବି. (ଇର=ଜଳ; ମେଘ + ମଦ୍ ଧାତୁ=ଖେଳିବା +
Irammada କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ଯେ ମେଘରେ ଖେଳେ)—

୧ । ବଜ୍ରାଗ୍ନି—1. Flash of lightning.

୨ । ଚତୁର୍ବାଗ୍ନି—2 Submarine fire

୩ । ହସ୍ତୀ—3 Elephant.

ଇରା—ସଂ. ବି (ଇ ଧାତୁ=ଯିବା + ର + ଣୀ ଅ) —୧ । କାଶୀ; ସରସ୍ୱତୀ—
Irā 1 Saraswatī, the Goddess of learning

୨ । ଭାଷା—2. Language; speech.

୩ । ସ୍ୱର; ମଦ୍ୟ—3. Ardent spirits; wine.

୪ । ଜଳ—4. Water.

୫ । ଅନ୍ନ—5 Food.

୬ । ପୃଥିବୀ—6 The earth.

୭ । ଦକ୍ଷିଣକନ୍ୟା; କଶ୍ୟପଙ୍କ ପତ୍ନୀ—(ଯାହାଙ୍କଠାରୁ ବୃକ୍ଷ
ଲତାକି ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା)—7. A wife of
Kāśyapa.

୮ । ମେଘ—8. Cloud

ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି.—ଦାଆ—Scythe.

ଇରାକ୍—ବୈଦେ. ବି (ନାମ)— ଦେଶବିଶେଷ —Name of a
Irāk country in Asiatic Turkey; Irak.

ইরাক [ଦ୍ର—ଅସିଅଟିକ୍ ଭୂରସ୍ଥରଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ
ইরাক ପ୍ରଦେଶ (ପ୍ରାଚୀନ ବାବିଲନ୍‌ର ରାଜଧାନୀ) । ଏହାର ମଧ୍ୟ-
ଦେଇ ଇଉଫ୍ରେଟସ୍ ନଦୀ ବହି ଯାଉଅଛି ।]

ଇରାଜ—ସଂ. ବି. (ଇର=ଦକ୍ଷିଣକନ୍ୟା + ଜନ ଧାତୁ=ଜନ୍ମଦେବା + ଅ) —
Irāja ବୃକ୍ଷଲତାକି; ଉଦ୍ଭିଦ—Vegetables; plants and
trees.

ଇରାନ୍—ବୈଦେ. ବି (ଫାରା ନାମ)=ପାରସ୍ୟଦେଶ—
Irān Persia.

ইরান [ଦ୍ର—ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷତଃ ପଣ୍ଡିତମାନେ କହନ୍ତି ଯେ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍ତର
ইরান କୁରୁଦେଶ ଅଧୁନିକ ଇରାନ୍ ଅଟେ ।]

ଇରାନୀ—ଦେ. ବିଶ—ପାରସ୍ୟ ଦେଶବାସୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Irānī Persian.

ইরানী

ইরানী

ଇରାବତୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇର=ଜଳ + ଅବ୍ ଥର୍ଥରେ. ବର୍ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—
Irābatī ୧ । ପଞ୍ଜାବର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନଦୀବିଶେଷ; ରାଜା ନଦୀ—
1 The Rabi, a river in the Punjab.

୨ । ବ୍ରହ୍ମଦେଶୀୟ ନଦୀବିଶେଷ—

2. The Irawadi river in Burma.

୩ । ଭବନାମକ ରୁଦ୍ରଙ୍କ ପତ୍ନୀ—

3. Wife of a Rudra God

୪ । ବିଦ୍ୟାର ରାଜା ଅଗ୍ନିମିତ୍ରଙ୍କର ଜଣେ ପତ୍ନୀ—

4 Name of a wife of king Agnimitra.

(‘ମାଲବକାଶ୍ମିମିତ୍ର’ ନାଟକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ)

ଦେ. ବି.—୧ । ରାଧା—1. Rādhā

୨ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ—2. Lakshmi

ଇରାବତୀ ମତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନ କରେ ନିଶି ବାସରେ—ଅରମ୍ଭ, ବଦନ୍ତଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।

ଇରାବାନ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଇରାବାନ୍)—ନାଗରାଜ ଐରାବତଙ୍କର
Irābāna ଦକ୍ଷିଣାମିତ୍ରା କନ୍ୟା ଭଲୁପୀଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ
ଭିରସରେ ଜାତ ପୁତ୍ରଙ୍କର ନାମ—Name of a
son of Arjuna

ଅର୍ଜୁନ ନାମକନ୍ୟା ଭଲୁପୀ ଅତତେ,

କଲେକ ପୁତ୍ର ଇରାବାନ ସେ ନାମରେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ. ଅନ୍ଧ ।

ଇର—ସଂ. ବି—ଦ୍ରୁଦବିଶେଷ—Name of a lake.

Iri

ଇରିଷା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଇର୍ଷା ଶବ୍ଦରୁ)—ଇର୍ଷା; ଦ୍ରୋଷ—
Irishā Envy; jealousy.

ପେଉଁ ଲୋକ ଲୋକକୁ ନ କରେ ଇରଷା । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ. ଭରତାଶ୍ୱ ।

ଇରୁଣ୍ଡି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଇରୁକଲ)— ଇରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ (ଦେଖ)

Iruṇḍi

Iruṇḍibandha (See)

ଇରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇରୁକଲ)—୧ । କବାଟର ଚଉକାଠର
Iruṇḍibandha ଭୂମିକୁ ଲଗିଥିବା କାଠଖଣ୍ଡ; ଦେହଲି—
କତର୍ମନ୍ଦା; ଡେହଲି 1. Door-sill.

दहलीज्; डेहल ୨ । କବାଟ ଚଉକାଠର ତଳେ ଥିବା ଛିପ ଭୂମି—
2. High ground below the door-sill.

ଇରେ—ଦେ. ଅ.—ଇରେରେ (ଦେଖ)

Ire

Ire (See)

ଇରେରେ—ଦେ. ଅ. ସମ୍ବୋଧନ (ଅନାଦରର୍ଥକ)—ହଇରେ—
Ire (Interjection) An address of disdain.
ଆବେ
आरे

ଇରୋଟ୍ଟେଲ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ବାଦାମତେଲ; ଭୂଇଁତଣାତେଲ—
Iroṭṭela Bādām oil; Chinā Bādām oil

ଇରାରୁ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇରୁ=ମଞ୍ଜି + ଆରୁ=ସେ ଗମନ କରେ;
Irbāru ସେ ମଞ୍ଜି ପାଏ)—କାକୁଡ଼ି—Cucumber.

ଇରାଡ଼ୁ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଇରାଡ଼ୁ (ଦେଖ)

Irbāḍu

Irbāru (See)

ଇର୍ମା—ସଂ. ବି (ଇର ଧାତୁ=ବ୍ୟଥା ଦେବା + ମ. ନିପାତନ)—
Irma ୧ । ବ୍ରଣ—1. Boil; abscess.

୨ । ଶତ; ଘା—2. Sore, wound, ulcer.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସ୍ୱରୂପ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ୟ	କ୍ଷ	ସ	ଂ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଇଲତ୍ (ଇ)—ଦେ. ବି. (ଅ.)—ଇଲତ୍ (ଦେଖ)

Ilāt . Ilāt (See)

ଇଲତ

ଇଲତ

ଇଲତ୍‌ଖାତୁ—ଦେ. ବି. (ଅ.)—ପାଇଖାନା—

Ilātkhātu Privy; closet.

ଇଲତ୍‌ଖାନା

ଇଲତ୍‌ଖାନା

ଇଲ (ଧାତୁ)—ସ — ୧ । ପ୍ରେରଣ କରିବା—1. To send.

Ila (root) ୨ । ଶୟନ କରିବା—2. To sleep.

ଇଲବିଳା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—କୁବେରଙ୍କ ମାତା—

Ilābilā The mother of God Kubera.

ଇଲମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—୧ । ବିଦ୍ୟା—1. Learning, arts.

Ilam ୨ । ଜ୍ଞାନ—2. Knowledge.

ଇଲମ ୩ । ବିଜ୍ଞାନ—3 Science.

ଇଲମ

ଇଲମ୍‌ଗୌତମ୍ କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି.—

Ilamgautam karibā ୧ । ଇଚ୍ଛୁକତା କରିବା—

1. To hesitate.

୨ । ହସରେ ଉଡ଼ାଇଦେବା—2. To laugh out a person's words.

ଇଲମ୍‌ଦାର୍—ବୈଦେ. ବିଶ (ଅ.)—ବିଦ୍ୱାନ; ପଣ୍ଡିତ—

Ilamdār Learned.

ଇଲମଦାର୍ ପୁଅକୁ ଲାଏକ ଏବଂ ଇଲମ୍‌ଦାର କରିବା ସକାଶେ ଦାବୀଗା ସାହେବଙ୍କର

ଇଲମଦାର ବିଜ୍ଞାନୀ ଗଢ଼ାୟିତ କଥା—ପଲାରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଇଲମ୍ ହାସଲ କରିବା—ଦେ. କି — ୧ । କୌଣସି ବିଦ୍ୟାକୁ ଅଧିକ୍ଷ

Ilam hāsala karibā କରିବା—1. To learn (an art)

ଇଲମ ହାସଲ କରା ୨ । ବିଦ୍ୟାଲାଭ କରିବା—

ଇଲମ ହାସଲ କରା 2 To acquire learning

ମେରବଲୁ ତ ଇଲମହାସଲ କର ନେଇଛ—ପଲାରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଇଲା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଇଲ୍ ଧାତୁ = ପ୍ରେରଣ କରିବା + ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ.)—

Ilā ୧ । ବୈବସ୍ୱତମନୁଙ୍କ କନ୍ୟା, ବୁଧଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଓ ପୁରୁରବାଙ୍କ

ମାତା—1. The daughter of Bāibāsawata

Manu; wife of Budha and mother of Pururabā

୨ । ଇକ୍ଷ୍ବାକୁ ରାଜାଙ୍କ କନ୍ୟା—

2. The daughter of Ikshwāku the first king of the Solar race.

୩ । ପୃଥିବୀ—3. The earth.

୪ । ବାଣୀ—4. Speech.

୫ । ମଦ୍ୟ—5. Wine.

୬ । ଜଳ—6. Water.

୭ । ଧେନୁ; ଗାଈ—7. Cow.

ଇଲ—ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ—୧ । ଓଡ଼ିଆ ଧାତୁ ପରେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଅତୀତକାଳ

Ilā ୩ୟ ପୁରୁଷ ୧ ବଚନ ବୁଝାଏ—

(ଯଥା—ଖାଇଲ ।)

1. An inflection denoting past tense 1st person singular.

୨ । ଓଡ଼ିଆ ଧାତୁରେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଅତୀତକାଳବାଚକ ବିଶେଷଣ ବା ଉକ୍ତ କର୍ମ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବୁଝାଏ ।

(ଯଥା—ଖୋଇଲ ପୁଅର ଭାଗ ନାହିଁ)—

An adjective suffix (ଇଂ ed and en

ଯଥା—Inspected, Eaten)

ଇଲ୍‌ଏ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ଅ.—ଇଲ୍‌ଗେ (ଦେଖ) —

Ilāe Ilāge (See)

ଇଲ୍‌କା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଏଲ୍‌କା)—୧ । ଅଧିକାର—

Ilākā 1. Right; jurisdiction; authority.

ଏଲ୍‌କା ୨ । ଦାବୀ—2. Claim.

ଇଲାକା ୩ । ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି—3. Property under one's jurisdiction.

୪ । ସମ୍ପର୍କ; ସମ୍ବନ୍ଧ—4 Connection.

୫ । ରାଜ୍ୟବିଭାଗ; ଜିଲ୍ଲା—5. Division; district.

୬ । ରାଜସ୍ୱାୟ ବିଭାଗ; ଶାସନ ବିଭାଗ—

6 Department

୭ । ରାଜସ୍ୱାୟ ଅଧିକାର—

7 Jurisdiction

୮ । ଭୂସମ୍ପତ୍ତି—8. Landed property.

ଇଲ୍‌କା କରିଦେବା—ଦେ. କି—ଇଲ୍‌କା ଭୁଟେଇବା (ଦେଖ)

Ilākā karidebā Ilākā tuṭeibā (See)

ଇଲ୍‌କା ଭୁଟେଇବା—ଦେ. କି—୧ । ପୃଥକ୍ କରିଦେବା; ସମ୍ପର୍କ-

Ilākā tuṭeibā ଭୁଟାଇ ଦେବା—1. To separate;

ଏଲ୍‌କାକବେ ଦେଓୟା to cut off connection.

ଇଲାକା କରଦେବା

୨ । ଶ୍ରୀକୁ ତଲକ୍ ଦେବା; ଶୁଦ୍ଧପତ୍ନୀ ଦେବା—

2. To divorce (a wife)

୩ । ହିସାବ ନିକାସ କରିଦେବା; ଅତ୍ୟୁକ୍ତ ଶିଶୁଭାବ; ବିବାଦ

ମିଳାମିଶା କରିବା—To settle accounts

with; to settle a long-standing

dispute.

ଇଲ୍‌କାଦାର୍—ଦେ. ବିଶ—୧ । ସମ୍ପତ୍ତି ପରିଚ୍ଛେଦନପାଇଁ ଭାଗପ୍ରାପ୍ତ—

Ilākādār 1. Authorised or charged

or vested with dominion over

property.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ସ୍ୱାମୀରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଚିହ୍ନଟି କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଘେନେ ଏ ଘୋଷାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚିହ୍ନଟି ବ୍ୟବହାର । ବା ଚିହ୍ନଟି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଷାବୋଧ ଦେବ । ଉଦା :— 'ଇଲ' ନ ମିଳିଲେ 'ଇଲ୍' ଘୋଷାବୋଧ; 'ଇଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଇଅ' ବୋଧିବେ; 'ଇଂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଇଂ' ବୋଧିବେ; 'ଅଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅଇ' ବୋଧିବେ; 'ଅଇବ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅଇବ' ବୋଧିବେ ।

ଏଳାକାଦାର ୨ । ସମ୍ପର୍କପତ୍ର—2. Connected

ଇଳାକାଦାର ୩ । ଅଧିକାର ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା—

3. Having jurisdiction over.

ଦେ. ବି—ଇଲକାର ଭାରସ୍ଥାପନ ବ୍ୟକ୍ତି—

Person in charge of a certain department.

ଇଲକାପତ୍ର—ଦେ. ବି—୧ । ଅଧିକାର—

Ilākāpatra 1. Authority.

ଏଳାକାବାଡ଼ି ୨ । ସମ୍ପର୍କ—2. Connection.

ଇଲକାବାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ବିଷୟ ଅଗ୍ରସ୍ଥ; ଭୂସମ୍ପତ୍ତି; ଜମିବାଡ଼ି—

Ilākābārdi Immovable property; land and

ଏଳାକାବାଡ଼ି tenements

ଇଲକା ରଖିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ସମ୍ପର୍କ ରଖିବା—

Ilākā rakhibā 1. To be connected with.

ଏଳାକାବାଧା ୨ । ସମ୍ପର୍କ ରଖିବା—2. To have connection or relationship with a

matter.

ଇଲଗି—ଗ୍ରା. କି ବିଶ—ଏଥିପାଇଁ—

Ilāgi For this; for this reason.

ଏହିଜନ୍ୟେ

इसवास्ते

ଇଲଗେ—ଗ୍ରା. ଅ—ବର୍ତ୍ତମାନ; ଏହି ଲଗେ—

Ilāge Presently; at present; just now.

ଏଥନ

अथन

ଇଲଚି—ବୈଦେ. ବି. (ପା) (ଭୂଲ ସଂ. ଏଲ) —

Ilāchi ଅଲାଇଡ଼; ମସଲାବିଶେଷ—Cardamom

ଇଲଜ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—୧ । ଔଷଧ—1 Medicine.

Ilāj ୨ । ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ —2. Charm.

ଇଲାଇ ଯାହା ଅପଣା କଥା ଚିହ୍ନଟି ଲେଖି କଥା—

इलाज चकारमोहन.ଗନ୍ଧ-ସ୍ୱଚ୍ଛ ।

ଇଲବ୍ରତ—ସଂ. ବି. [ଇଲା = (ପୃଥିବୀ) + ଅବ୍ରତ (ମନୋମାତ୍ର)] —

Ilābruta ହିନ୍ଦୁ ପୌରାଣିକ ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ନଅ ଗୋଟି ବର୍ଣ୍ଣ ବା

ଦେଶ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଦେଶ (ଏଥିର ଭୂଭାଗରେ

ମାଲୟେତ ଓ ଶୃଙ୍ଗବାନ ପର୍ବତ, ଦକ୍ଷିଣରେ ନିଷଧ,

ଦ୍ରୱ୍ୟକୂଟ ଓ ହିମାଳୟ, ପୂର୍ବରେ ଗଙ୍ଗାମାତ୍ର ପର୍ବତ;

ପଶ୍ଚିମରେ ମାଲ୍ୟବାଦ ପର୍ବତ । ଏହାର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ

ସୁମେରୁ । ଏହି ସ୍ଥଳରେ ଅଭିଷେପ 'ଇଲ' ନାମକ ରାଜା

ସ୍ତ୍ରୀ (ଇଲା) ରୂପରେ ରୂପକ ସହିତ ବାସ କରୁଥିଲେ) —

One of the 9 divisions of the Jambudwīpa ie. ancient India.

ଇଲହି—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଆ)—୧ । ପବିତ୍ର; ଧାର୍ମିକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—

Ilāhi 1 Holy; charitable.

ଇଲାହି ୨ । ମହାନ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ—2 Chief; great

ईलाही ୩ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—3 Excellent.

ଇଲହିଗଜ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ଆକବରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

Ilāhigaj ପ୍ରଚ୍ଛଦ ୪୧ ଇଞ୍ଚ ଅ ଗଜ (ମାପ)—A yard

ইলাহিগজ (lineal measure) of 41 inches of

इलाहигज the time of Akbar the great.

ଇଲି—ସଂ. ବି—ଇଲି (ଦେଖ)

Ili Ili (See)

ଇଲି—ସଂ. ବି. (ଇଲ୍ ଧାତୁ = ଯିବା + ଇ) — ଛୁର; ଖେର—

Ili A dagger; knife; a sabre.

ଦେ. ବି—ଏକପତ୍ତ ଛୁର—One-bladed knife

ଇଲିଶ—ଦେ. ବି—ଇଲିଶି (ଦେଖ)

Ilisa Illisi (See)

ଇଲିଶି—ଦେ. ବି—ଇଲିଶି (ଦେଖ)

Ilisi Illisi (See)

ଇଲେ—ଗ୍ରା. ଦେ (ପୁରୁଷ) ଅ—ଇଲଗେ; ବୈମାନ; ଏହିଲଗେ—

Ile Just now; at present.

ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ଇ. ଅପ୍ରଭୁ) — ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ (ଦେଖ)

Ilekṭari Ilekṭrik (See)

ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଇ.) —ବୈଦ୍ୟୁତିକ—

Ilekṭrik Electric.

इलेक्ट्रीक

इलेक्टरी

ଇଲେକ୍ସନ—ବୈଦେ. ବି. (ଇ.) —ଲୋକମତ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚନ—

Ileksan Election.

ইলেক্সন

इलेक्सन

ଇଲ୍‌ୱା—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଇଲ ଧାତୁ = ଗମନ, କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ବଳ —

Ilwala ଶୁଣସବିଶେଷ—Name of a demon

[ଦ୍ର—ଏ ବାଚାପି ଶୁଣସର ଭାଇ । ଏ ଦୁଇ ଭାଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡମାନଙ୍କୁ

ଖାଇ ଯାଉଥିଲେ । ଶେଷରେ ଅଗ୍ରସ୍ତ୍ୟର୍ଷି ଏହାକୁ ଚିଲିକାରୁ

ଏ ନଷ୍ଟ ହେଲା ।]

ଇଲ୍‌ୱାଲ—ସଂ. ବି—କାଳପୁରୁଷ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜର କଟଦେଶରେ ଥିବା ଭିକଟି.

Ilwālā ତାରା—The Orion's belt

(ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)

ଏ ଚକ୍ରମୁଖି ଏକ ରେଖାରେ ବସଇ ଇଲ୍‌ୱାଲ ଯଥା ଅବସ୍ଥାରେ ।

ସାଧାରଣ—ସାଧାରଣ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ

ଇଲ୍ଲାତ୍—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—

Illat ୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1. Ordure

ଇଲ୍ଲାତ ୨ । ମଇଲ—2. Filth; dirt

ଇଲ୍ଲାତ ୩ । ମନୁଷ୍ୟର ଦୁର୍ଗୁଣ—3. Any bad quality of a person.

୪ । ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ—4. Bad habit.

ଉତ୍କଳ ଖୋଲେ ଯାଏ, ଉତ୍କଳ ମଲେ ଯାଏ—ପ୍ରବଚନ ।

ଇଲ୍ଲାତ୍‌ଖାନା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ପାଇଖାନା—

Illatkhānā Privy; latrine; closet.

ଇଲ୍ଲାତ୍‌ଖାନା

ଇଲ୍ଲାତ୍‌ଖାନା

ଇଲ୍ଲା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇଲ ଧାତୁ = ଶୟନ କରିବା + ଶ୍ଳାଘାର୍ଥେ. ଲ;

Illā ନିପାତନସିଦ୍ଧ; ଯେଉଁମାନେ ମୃଗଶିରା ନକ୍ଷତ୍ରର ଶିର-
ଦେଶରେ ଶୟନ କରନ୍ତି ବା ଥାଆନ୍ତି)—ମୃଗଶିରା
ନକ୍ଷତ୍ରର ଶିରସ୍ଥ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଶ୍ଳେଷ ତାରା—Five
small stars lying at the apex of the
constellation of Mṛugaśirā, the 4th
lunar mansion.

ଇଲ୍ଲା—ବୈଦେ. ବି — ଇଲ୍ଲାଲ୍ଲା (ଦେଖ)

Illā Illālā (See)

ଇଲ୍ଲାଲ୍ଲା—ବୈଦେ. ଅ. (ଅ)—ମୁସଲମାନମାନେ ଅଲ୍ଲା ବା ଇସ୍ଲାଙ୍କୁ
Illālā ଜାତିକାର ସମ୍ବୋଧନ; ସବୁ କର୍ତ୍ତା ଭଗବାନ୍—Invokation
to the Allah or all powerful God
invoked by the Mahomedans

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦ ଅଥବାବେଦ୍ୟାୟ ଅଲ୍ଲାସ୍ୱରୂପେ ଅଛି ।]

ଇଲ୍ଲିଶ—ଦେ. ବି — ଇଲ୍ଲିଶି (ଦେଖ)

Illīśa Illīśi (See)

ଇଲ୍ଲିଶି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଇଲ୍ଲିଶ; ଇଲ୍ଲିଶ)—ଏକଜାତିର ସ୍ୱାଦୁ ମାଛ—

Illīśi The Hilsa fish; herring; Clupeailisha.

ইলিশ, হিলাসা [ଦ୍ର—ଏହା ସାମୁଦ୍ରିକ କିନ୍ତୁ ବୃଥା ଦେବା ନିମନ୍ତେ
হিলাসা ନାହିଁ ବରଂ ସମୟରେ ନାହିଁ ତୁଟି ଅସନ୍ତି । ଏହାର
ପେଟତଳ ହୁଏପରି ଦାହୁଅ ।]

ଇଲ୍ଲିଶ—ସଂ. ବି. (ଇଲ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଇସ = ପ୍ରଧାନ;

Illīśa ଯେ ପାଣିରେ ଗଢି କରିବାରେ ପ୍ରଧାନ କମ୍ପା ଇଲ୍ଲା =
ହୁଏ + ଶିର ଧାତୁ = ଶୋଭାପାଇବା + ଅ; ଯାହା ପେଟ
ତଳ ହୁଏପରି ଦାହୁଅ ଦେଖାଯାଏ)—ଇଲ୍ଲିଶମାଛ—
The Hilsa or salre fish.

ଇଶ୍ ଇଶ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଦୃଶ୍ୟ କରିବା—1. To hate;

Is is karibā to abhor, to express abhorrence

୨ । ରୋଗଯୋଗୁଁ ଶରୀରର କଷ୍ଟବୋଧ ପ୍ରକାଶକ ଥିବା
କରିବା—2. To express by a hissing
sound any physical pain due to
ailing; to ail

୩ । ଶିଳ୍ପ ମାରବା—3. To whistle

୪ । ଶ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ପତ୍ତସଙ୍ଗସମୟରେ ଅନୁରାଗଦ୍ୟୋତକ
ଅବ୍ୟକ୍ତ ମଧୁର ଥିବା (ଜହ୍ନା ଓ ଓଠଦ୍ୱାରା କରିବା)—
4. (for women) To express a hiss-
ing inarticulate sweet sound while
joined with the lover indicating
paroxysm of passion.

ଇଶ୍‌କିନିହେବ୍ (ଦେହ)—ଦେ. କ୍ରି—ରୋଗଦ୍ୱାରା କିଛିମାତ୍ର ବା ଅଳ୍ପ
Iskinhebbā ସାମାନ୍ୟ ଶାରୀରିକ କଷ୍ଟ ବୋଧ ଦେବା—To
ail a little; to feel a slight pain due
to some approaching illness.

ଇଶ୍‌ପିସାଲ—ବୈଦେ. ବିଶ (ଇଂ. ସ୍ପେସାଲ)—୧ । ବିଶିଷ୍ଟ—

Ispisal

1. Special.

ମ୍ୟେମ୍ବର ୨ । ଇଶ୍‌ପିସାଲ ନମ୍ବର (ଦେଖ)

ଇସପିସାଲ Ispisal nambara (See)

ଇଶ୍‌ପିସାଲ୍ କନିଷ୍ଠାବାଲା—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ସ୍ପେସାଲ କନିଷ୍ଠାବାଲା)—

Ispisal kanishtābala କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ଅସାଧାରଣ
ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ ଘଟିଲେ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ
କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟୁକ୍ତ ସ୍ଥାନୀୟ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକଗଣ—
Special constables.

ଇଶ୍‌ପିସାଲ ନମ୍ବର—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ସ୍ପେସାଲ ନମ୍ବର)—

Ispisal nambar ଲାଗୁରାଜ ବାସ୍ୟାସ୍ତ୍ରୀ ନମ୍ବର ଚିହ୍ନଟ ନମ୍ବର—
ମ୍ୟେମ୍ବର ନମ୍ବର A special number affixed to
ଇସପିସାଲ ଲାନ୍ଦ୍‌ସ୍‌ ରେସୁମେଡ୍ ରେଭ୍ୟୁ-ଫ୍ରି ଲାନ୍ଦ୍‌ସ୍‌.

[ଦ୍ର—ଇଂରାଜ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସି ରାଜସ୍ୱ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ
କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଜିଲ୍ଲାର ଜମିମାନଙ୍କ ଦଖଲକାରମାନଙ୍କୁ
ସେମାନଙ୍କ ସନନ୍ଦ ଭଲକ କରିଥିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ସନନ୍ଦ
ଦର୍ଶାଇଲେ ସେମାନଙ୍କର ଜମି ଲାଗୁରାଜାହେଲି ହେଲା ଓ
ଯେଉଁମାନେ ସନନ୍ଦ ଦର୍ଶାଇ ନ ପାରିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଜମିମାନ
ବାସେସ୍‌ପାସ୍ତ ହେଲା । ଏହି ଉପଲକ୍ଷରେ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଯେଉଁ ମକଦ୍ଦମା
ମାନ କରିଥିଲେ ସେହି ମକଦ୍ଦମାର ନମ୍ବର ଅନୁସାରେ ଜନରାଲ୍
(general) ଓ ଇଶ୍‌ପିସାଲ ନମ୍ବରମାନ ଦିଆଯାଇ ଉକ୍ତ ଜମିମାନ
ଚିହ୍ନଟ କରାଗଲା ।]

ଇଶ୍‌ମାୟିଲ୍ କାଜକୋଟ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଷ୍ଟିଲ୍ କାଜକୋଟ୍)—

Ismaīlkājkoṭ

କାଜକୋଟ୍ (ଦେଖ)

ইসমাইল কাজকোট

Kājkoṭ (See)

इसमाइल काजकोट

ଇଶ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଢ଼ଜାତ) ବି.—ପରହାସ; ଇଙ୍ଗିଡ଼ି; ଥଣ୍ଡା—

Iśa

Joke; jest.

ଦେ. ବି—(ସଂ ଇଷ ଇଷ ୨ (ଦେଖ)—

Isha 2 (See)

ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦରେ ଅପର ପଦରେ ମୂଳରୁ ଓ ଚିତ୍ତିର ଅପର ଓ ମାନା ଏବଂ ଚିତ୍ତିର ଅପର ଓ ମାନା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଚିତ୍ତିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ । ଶବ୍ଦରେ ଯେତେ ଏ ଦୃଶ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିର ବ୍ୟବହାର । ବା ଚିତ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ବୋଲିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗ' ଶବ୍ଦରେ, 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ଶବ୍ଦରେ, 'ଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅ' ଶବ୍ଦରେ, 'ଆ' ନ ମିଳିଲେ 'ଆ' ଶବ୍ଦରେ, 'ଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଇ' ଶବ୍ଦରେ, 'ଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଈ' ଶବ୍ଦରେ, 'ଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଉ' ଶବ୍ଦରେ, 'ଊ' ନ ମିଳିଲେ 'ଊ' ଶବ୍ଦରେ, 'ଋ' ନ ମିଳିଲେ 'ଋ' ଶବ୍ଦରେ, 'ୠ' ନ ମିଳିଲେ 'ୠ' ଶବ୍ଦରେ ।

ଇଶାନ—ପ୍ରାଚୀନ (ଇଶାନ) କି. ଶବ୍ଦ—ଏକାନ୍ତ; ଏକାନ୍ତ—

Isan Such like; in this manner.

ଇଶାନନବିଷ—ବୈଦେ କି କିଶିରୀ ଭାଷା) (ଆ. ଇଶାନବିଷ)—

Isannabis କୌଣସି ବିଷାକ୍ତପଦ୍ମରେ ଉପସ୍ଥିତ ବା ଉପସ୍ଥିତ—

ଇଶାନବିଷ ହେବା ନିମନ୍ତେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ତାଲିକା;

ଇଶାନବିଷ ସାକ୍ଷୀ ତାଲିକା—List of witnesses present

or to be summoned for a party in a case

ଇଶାର—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଇଶାର)—ଇଶାର (ଦେଖ)

Isara Iswara (See)

ଇଶାରଜାତ—ଦେ. ବି ସଂ. ଇଶାର + ଜାତ; ଏହାର ଫୁଲ ଜାତ ପତ୍ର)—

Isarajata ଶତ୍ରୁ ପରି ବର୍ଣ୍ଣନା ଗୁଣ । [ଏହାର ଫୁଲ

ସ. ନାମ. ମୟୂରଶିଖା, ବଞ୍ଚିତୁଡ଼ା; ଦେଖା; କୁକୁଡ଼ାର ଶିଖା ପରି ଓ

ଝିଲିଲ; ଶିଖା; ସଞ୍ଜି, ମଞ୍ଜିର ପରି କୋମଳ । ଏହା ଧଳା

ଝିଅ ବାଳା; କେକିଶି ଓ ନାଲି ଦୁଇପ୍ରକାର]—

ମୋଦଗାଫୁଲ Cock's comb; Celosia Crestata

ଏ—ମୟୂରଶିଖା

ତେ—ମୟୂରଶିଖାମୂଳ

ଇଶାରମୂଳ—ଦେ. ବି.—ଏକଜାତୀୟ ବନ୍ୟ ଲତା । [ସହ ଏକୋଡ଼ର ଓ

Isaramula ବାଣର ଆକାର । ଫୁଲ ବିଚିତ୍ର, ନିମ୍ନଭାଗ ଘଟାକାର

ସଂ. ନାମ.— ଉର୍ବରାଗ ବିଷ୍ଣୁ ଶରୀର; ସଂ. କେଶର ଯୁକ୍ତ

ଅର୍ଦ୍ଧମୂଳ; ଉର୍ବର ଫଳର ଉପରେ ଥାଏ । ଫଳ ପ୍ରାୟ ଷଟ୍କୋଷ;

ଇଶେବମୂଳ ଏହାର ମୂଳ ସାପକାମୂଳର ଔଷଧ—

(ଯୋଗେଶ୍ଵର)

Aristolochia Indica

ଇଶା—ବୈଦେ. ବି (ବାଇବୁ.) (ହେବୁ—ଇଶା)—କ୍ରିଷ୍ଟୀୟ—

Isa Jesus Christ.

ଇଶା

ଇଶା

ଇଶାପାଟଣା—ମାନ୍ଦ୍ରାଜର ଜିଲ୍ଲା ଓ ସହର ବିଶାଖାପଟଣ—

Isakhapatana Vizagapatam.

[ଦ୍ର—ଏହାର ପ୍ରଧାନ ନଗରକୁ ଇଥାଲତେର (Waltair)

ବା ଭାରତୀୟ (Vizag) ବୋଲି ଡାକନ୍ତି ।]

ଇଶାପା—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଇଶାପା)—୧ । ଇଶାପା କୋଣ—

Isapa 1 The North-east quarter.

ଇଶାପା ୨ । (ଗୃହର ଐଶାନ୍ୟ କୋଣରେ ଥିବା) ପାକଶାଳା—

Isapa Cooking room

ଏକ ତରଳ ବର୍ଣ୍ଣର ଝିଅ, ଯିମିତ ଯିବ ଇଶାପାରେ ପରିସିଦ୍ଧ ।

ଫଳାତମୋଦ୍‌ନ. ଗନ୍ଧସ୍ବଳ୍ପ ।

୩ । ଗୃହର ଐଶାନ୍ୟ କୋଣରେ ପ୍ରସ୍ଥିତ ଦେବତା—

3 A Deity supposed to be in the N W.

quarter of a house.

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବ ଗୃହସ୍ଥର ପାକଶାଳାରେ ଇଶାପା ଦେବତାଙ୍କ

ମୂର୍ତ୍ତି ରଖା ଯାଉଥିଲା । ପାକ ସରିବା ପରେ ପକ୍ୱାଦୁରୁ କିଛି

ଉକ୍ତ ଦେବତାଙ୍କୁ ନୈବେଦ୍ୟ ଦେବା ପରେ ତାହା ସମସ୍ତେ ଖାଉ-

ଥିଲେ । ଘରର ଇଶାପା କୋଣରେ ମଧ୍ୟ ପାକଶାଳା ନିର୍ମିତ ହେଉ-

ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଯୋବାଙ୍କ ଛଡ଼ା

ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ପାକଶାଳାରେ ଇଶାପା କୋଣରେ ଗୋଟିଏ

ପିଣ୍ଡ ଥାଏ ଓ ପିଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଆ ଓ କେତେକ ସୁଲରେ

କୌଣସି ପ୍ରତିମା ଗାଦି (ସଥା-ବେନୁପତା)ରୁ ମାଟି ଆସି ଘଡ଼ିରେ

ରଖା ଯାଇ ପୋତା ଯାଏ ଓ ଗୃହସ୍ଥ ପାକ ପରେ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ନାଦି

ପାଣି ଛଡ଼ାଏ ।]

ଇଶାପାରେ ଗୁଡ଼ିଲ ପକାଇବା (ଅମୂଳର)—ପ୍ରା. କି (ପ୍ରଜାପତିଙ୍କ ନିବାସ)

Isanare chaula pakāibh ଅନୁସାରେ ପୁରୁଷକୁ ବିବାହ

ହସ୍ତିତେ ଟାଳ ଦେଖା ହୋଇ ତାର ପାକଶାଳାରେ ଭୋଜନ

କରିବା)—କୌଣସି ପୁରୁଷସହଚର (କୌଣସି ବାଳିକା)

ବିବାହ ହେବା—To marry a male.

(ସଥା—ଏ ବାଳିକାଙ୍କ ଅମୂଳର ଇଶାପାରେ ଗୁଡ଼ିଲ ପକାଇଛି;

ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ନିଷ୍ଠେ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କ ଘଟସୂତ୍ର ଅନୁସାରେ ଉକ୍ତ ପୁରୁଷକୁ

ବିବାହ କରିବ ।)

ଇଶାପା—ପ୍ରା. ବି ଶ୍ରୀ—ପାକଶାଳାର ଐଶାନ୍ୟ କୋଣରେ ପ୍ରସ୍ଥିତ ବା କଳିତ

Isāni ଅସ୍ତ୍ରାଣୀ ଦେବ—A Deity supposed to live

in the N W. quarter of a Hindu's

cook-room.

ଇଶାନ—ପ୍ରା. ବି.—ଇଶାନ (ଦେଖ)

Isāna Isāna (See)

ଇଶାନୀ—ପ୍ରା. ବି.—ଇଶାନୀ ୧ (ଦେଖ)

Isāni Isāni 1 (See)

ଇଶିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଇଶିକା (ଦେଖ)

Isika Ishika (See)

ଇଶ (ଧାତୁ)—ସ —୧ । ଗମନ କରିବା—

Isha (root) 1. To go.

୨ । ବାଞ୍ଛା କରିବା—2. To desire.

୩ । ଇଚ୍ଛା କରିବା—3. To wish

ଇଶ—ସ ବି. (ଇଷ=ଗମନ କରିବା + ଅ)—୧ । ଯେଉଁ

Isha ସମୟରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଶରୀରକୁ ଯୁକ୍ତଯାତ୍ରା

କରନ୍ତି; ଅର୍ଦ୍ଧିନ ମାସ; ଅଶ୍ଵିନମାସ—1. The lunar

month of Āswina (september; october)

୨ । ଲମ୍ବଲମ୍ବ ଯୁଥଳ ସଙ୍ଗେ ଲଗାଇବାର ଲମ୍ବ କାଠ—

2. The diagonal shaft joining the

plough with the yoke.

ତାଙ୍କ ବାହମାନେ ତ ଇଷର ସଦୃଶ । ବୃଷସଂହ. ମହାବରଦ. ସର ।

୩ । ଇଶାଙ୍ଗାଳିଆ (ଦେଖ)—Ishalāṅgaliā (See,

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଆ	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ
୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଆ	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ

ଇଷ୍ଟାର—ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ)—ଗୁଡ଼ାଘାଟେ (ଗୁଡ଼ାଘାଟେ) ପରେ ପଡ଼ିବା
Ishtar ରବିବାର ଓ ସୋମବାର ଦିନ ଶ୍ରୀକ୍ଷାନ୍ତମାନେ ପାଳିବା
ଇଷ୍ଟବ ପଦ [ଗୁଡ଼ାଘାଟେ ଦିନ ଯାଏଁ ଇଷ୍ଟବ ଚାପାଗ
ହୁଏ କଲେ ଓ ତହିଁର ଚୁଟାୟ ଦିନ (ରବିବାର) କବଚରୁ
ଉଠି ତାଙ୍କର କେତେକ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ ।
ଏହି ଇଷ୍ଟବପଦ ଯାହାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁସ୍ମୃତିର ଉତ୍ସବ
ଅଟେ । ଏଥିପାଇଁ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନ
ବନ୍ଦ ହୁଏ; ଗୁଡ଼ାଘାଟେ ଦେଖା ।]

ଇଷ୍ଟାର୍ଡେ—ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ) ଗୁଡ଼ାଘାଟେର ପରବର୍ତ୍ତୀ ରବିବାର—
Ishtarde Easterday.

ଇଷ୍ଟବଡ଼େ

ଇଷ୍ଟବଡ଼େ

ଇଷ୍ଟାଭା—ସଂ. ଇ. (ଇଷ୍ଟ=ବାଞ୍ଛିତ + ଭା=ନିର୍ବା) —ମନୋବାଞ୍ଛା
Ishtābha ପୂରଣ—Attainment of one's object
ଇଷ୍ଟାଧାନ—ସଂ. (ଇଷ୍ଟା ଚନ୍ଦ୍ର; ଇଷ୍ଟ + ସାଧନ) —
Ishtasādhana ଇଷ୍ଟାଧିକ (ଦେଖ)

Ishtasiddhi (See)

ଇଷ୍ଟସିଦ୍ଧି—ସଂ. ଇ. (ଇଷ୍ଟ=ବାଞ୍ଛିତ + ସିଦ୍ଧି=ସାଧନ) —ମନୋବାଞ୍ଛା
Ishtasiddhi ପୂରଣ—Attainment of one's object.

ଇଷ୍ଟାକ—ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଷ୍ଟାକ୍ ; ଷ୍ଟାକ୍) —୧ । ଗଡ଼ା—

Ishtāk 1. Stack; heap

ଇଷ୍ଟାକ ୨ । ଦ୍ରବ୍ୟର ଗୁଡ଼ା—2 Stock of things.

ଇଷ୍ଟାକ ୩ । ପୁଞ୍ଜି—3 Store.

ଇଷ୍ଟାକିନ୍—ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଷ୍ଟାକିନ୍) —ମୋକା; ଗୋଡ଼ରେ ପିନ୍ଧିବା
Ishtākin ମୁଣି—Stocking

ଇଷ୍ଟାକିନ୍

ଇଷ୍ଟାକିନ୍

ଇଷ୍ଟାପତି—ସଂ. ଇ. (ଇଷ୍ଟ=ବାଞ୍ଛିତ + ଆ + ପତି ଧାତୁ=ଘଟିବା
Ishtāpatti + ଭବ. ତ) —ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂରଣ, ଇଷ୍ଟାଧିକ—
The happening of one's desired
result; the fulfilment of one's wishes

ଇଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତା—ସଂ. ଇ. (ଇଷ୍ଟ + ଆ=ସମ୍ପାଦ୍ + ପୂର୍ ଧାତୁ=ପୂରଣ
Ishtāpūrta କରିବା + ତ) —

୧ । ଯଜ୍ଞ; ଧର୍ମକର୍ମ—

1. Sacrifice; any religious duty.

୨ । ସାଧାରଣ ହିତକର ଅନୁଷ୍ଠାନ (ଦେବାଳୟ ନିର୍ମାଣ;
କୃଷକମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦାୟ) —

2. Any religious work of public utility
(e. g. building a temple; sinking
public wells etc).

ଇଷ୍ଟାମ୍ପ—ଗ୍ରା. ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଷ୍ଟାମ୍ପ୍ ଅଣ୍ଟା ଉଚ୍ଚାରଣ) —

Ishtāmp ଟିମ୍ପ; ଷ୍ଟାମ୍ପକାଗଜ—

ଇଷ୍ଟାମ୍ପ

Stamp; stamp-paper

ସିଟାମ

ଇଷ୍ଟାମ୍ପଫାରୋ—ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଷ୍ଟାମ୍ପ + ଫା. ଫାରୋ; ଚନ୍ଦ୍ର-
Ishtāmppharos କାଷ୍ଠ) —ଷ୍ଟାମ୍ପ, ବିକେତା —

Stamp-vender.

ଇଷ୍ଟି—ସ. ଇ—୧ । (ଯଜ୍ଞ ଧାତୁ=ଯାଗ କରିବା + ଈ) —୧ । ଯଜ୍ଞ;
Ishti ଯାଗ; ଦୋମ—1. Vedic sacrifice; oblation
unto the fire.

୨ । (ଇଷ୍ଟ ଧାତୁ=ଇଷ୍ଟା କରିବା + ଈ) ଇଷ୍ଟା—

2. Wish; desire.

୩ । ଅନୁରୋଧ—3 Request

ଇଷ୍ଟିକା—ସ. ଇ. (ଇଷ୍ଟି=ଯାଗ + ଶ୍ଵାର୍ଥେ. କ + ଶ୍ଵା. ଅ) —ଯଜ୍ଞ-
Ishtikā କର୍ମ; ଦୋମ—Vedic sacrifice and ritual;
oblations to fire.

ଇଷ୍ଟିକାମ—ସ. ଇ—୧ । ଇଷ୍ଟାନୁରୋଧ କାର୍ଯ୍ୟ—

Ishtikāma 1. Work according to one's desire.

୨ । ଯଜ୍ଞକର୍ମ—2 Vedic sacrifice.

ବିଷ୍ଣୁଶ ଯେ ପ୍ରବେଶ କରି କରବାରେ ଶେଷ ଇଷ୍ଟିକ ମେ ସେ ମନ୍ତ୍ରିକ ଦ୍ଵିଜ ।

ଭଜ. ବୈଦେହ୍ୟଶବଦାସ ।

ଇଷ୍ଟିମର—ଗ୍ରା. ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଷ୍ଟିମର ଅଣ୍ଟା ଉଚ୍ଚାରଣ) —

Ishtimar ବାଷ୍ପୀୟ ଯୋଡ଼; ଷ୍ଟିମର—Steamer.

ଇଷ୍ଟିମାର

ଇଷ୍ଟିମାର

ଇଷ୍ଟିମିଷ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଏଷ୍ଟିମେଟ୍ ଅଣ୍ଟା ଉଚ୍ଚାରଣ) —

Ishtimishṭ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତହିଁରେ ଦେବା

ଏଷ୍ଟିମେଟ୍ ଅନୁମାନକ ବ୍ୟୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ; ଲୁଚ; ଏଷ୍ଟିମେଟ୍—

ଇଷ୍ଟିମିଷ୍ଟ

Estimate.

ଇଷ୍ଟେଟ୍—ଗ୍ରା. ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଏଷ୍ଟେଟ୍ ଅଣ୍ଟା ଉଚ୍ଚାରଣ) —

Ishtet ଜମିଦାରୀ ମାହାଲ—Estate.

ଇଷ୍ଟେଟ୍

ଇଷ୍ଟେଟ୍

ଇଷ୍ଟେସନ—ଗ୍ରା. ବୈଦେ. ଇ. (ଇଂ. ଷ୍ଟେସନ୍ ଅଣ୍ଟା ଉଚ୍ଚାରଣ) —

Ishtesan ରେଲଗାଡ଼ି ଠିଆ ହେବା ଓ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଚଢ଼ିବା ଓ

ଇଷ୍ଟିସେନ୍ ଓହ୍ଲାଇବାର ନିରୂପିତ ସ୍ଥାନ; ଷ୍ଟେସନ୍—

ଇଷ୍ଟିସେନ୍

Railway station.

ଇଷ୍ଟସନ ସଂ. ଇ. (ଇଷ୍ଟ=ବାଣ + ଅସ୍ ଧାତୁ=ନିକ୍ଷେପ କରିବା

Ishwasana + କରିବା. ଅନ; ଯାହାହାସ୍ ବାଣ ନିକ୍ଷେପ

କରାଯାଏ) —ଧନୁ; ବୃଷ; କୋଦଣ୍ଡ—Bow.

Isārā karibā a hint; to give a meaning nod.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

[ଦ୍ର—‘ଇ’ ଯୁକ୍ତ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦମାନ ‘ଇ’ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଅତଏବ ‘ଇ’ ବନ୍ଧୁ ଇକାର ଯୁକ୍ତ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ‘ଇ’ ତଳେ ଦେଖ ।]

ଇ—ଭାଷାର ୪ର୍ଥ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ—ଦୀର୍ଘସ୍ଵର; ୧ୟର ଇକାରର ସ୍ଥାନ ତାକୁ ଓ
I ଏହାର ଚତୁର୍ଥ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ ଶେଷରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—
The 4th vowel corresponding to ‘i’.

ଇ— ସଂ. ବ. —(ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+କର୍ମ. କ୍ଷପ୍ତ)—

I ୧ । ସଂ—କନ୍ଦର୍ପ; କାମଦେବ—Copl.

୨ । ଶ୍ରୀ. (ଅ=ବିଷ୍ଣୁ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—ଲକ୍ଷ୍ମୀ—

2. Lakshmi; the Goddess of fortune

୩ । (+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ଷପ୍ତ) ରାଗ—3. Anger.

୪ । ଦୁଃଖ—4 Sorrow.

ଇ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଗମନ କରିବା—

I (root) To go to move.

ଇ (ପ୍ରତ୍ୟୟ)—ସଂ.—୧ । ସାଧାରଣତଃ ଅକାରାନ୍ତ ସଂଲିଖରେ ଇକାର

I (suffix) ଯୋଗ ହେଲେ ତାହା ଶ୍ଵିଲିଙ୍ଗବାଚକ ହୁଏ—

(ଯଥା—ନଟ-ନଟୀ, ନର-ନାରୀ; ଶୁଭ-ଶୁଭୀ, ନଦ-ନଦୀ)

୨ । ସମସ୍ତ ସମସ୍ତରେ ଏହା କ୍ଷୁଦ୍ର ତାକାଚକ ହୁଏ—

(ଯଥା—ଘଟ-ଘାଟୀ; ଗୁଳ-ଗୁଳୀ; ଇତ୍ୟାଦି)

୩ । ଅତୁଳ ତତ୍ତ୍ଵାବ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରୂପ ସୂଚକ ହୋଇ ନ ଥିଲା ବର୍ଣ୍ଣମାନ ହେଲା ଏ ଅର୍ଥରେ ଶବ୍ଦଶେଷରେ ଓ ଧାତୁର ପୂର୍ବେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୁଏ (ସଂସ୍କୃତ ଇ; ଯଥା—ଶୁକ୍ଳ—ଶୁକ୍ଳୀକୃତ)—A suffix.

୪ । ଅଳ୍ପ ଅର୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ଧାତୁ ପରେ ଯୋଗ ହୁଏ (ସଂସ୍କୃତ ଇନ୍; ଯଥା—ଧନ-ଧନୀ; ରାଗ-ରାଗୀ; ଦା-ଧାତୁ=ଦାୟୀ, ଗମ ଧାତୁ-ଗମୀ)—A suffix.

ଇକାର—[ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣରେ ‘ଇ’ ଯୋଗ ହେବାର ମାତ୍ରା ‘1’କୁ
Ikāra ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଅବଧାନମାନେ ‘ଅକ୍ଷରୀ’ ବା ‘ଅକ୍ଷରୀ’
ବୋଲି ବାଲକମାନଙ୍କ ବୁଝାନ୍ତି—କରେ ଅକ୍ଷରୀ—କା ।]

୧ । ଇ ମାତ୍ରା ‘1’—

1. The sign of the long vowel ‘ī’.

୨ । ଇ ବର୍ଣ୍ଣ—2 The letter long ‘ī’

୩ । ଇ ଶବ୍ଦ—3 The deep sound long ‘ī’

ଇକାରାନ୍ତ—ସଂ. ବ. —ସେହି ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଇ ଥାଏ—

Ikārānta A word ending in ī

ଇକ୍ଷ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଦେଖିବା—To see

Ikha (root)

ଇକ୍ଷଣ—ସଂ. ବ. (ଇକ୍ଷ ଧାତୁ=ଦେଖିବା + ଭବ. ଅନ)—

Ikshana ୧ । ଦୃଷ୍ଟି—1. Sight; look.

୨ । ଦର୍ଶନ—2 Act of seeing; inspection.

୩ । (+କରଣ. ଅନ)—ଅକ୍ଷ; ଦୃଷ୍ଟି—3 Eye.

ଇକ୍ଷଣିକ—ସଂ. ବ. ସଂ—(ଇକ୍ଷଣ=ଦୃଷ୍ଟି + ଇକ୍; ସେ ଭବିଷ୍ୟତ୍
Ikshanika କଥା ଦେଖିପାରେ) ଦୈବଜ୍ଞ; ଭବିଷ୍ୟତ୍ କଥା
(ଇକ୍ଷଣିକା—ଶ୍ରୀ) ଜାଣିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

Fortune teller

ଇକ୍ଷମାଣ—ସଂ. ବ. ସଂ—(ଇକ୍ଷ ଧାତୁ=ଦେଖିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅନ)

Ikshamāṇa ଦେଖିଥିବା—Looking at; observing.
(ଇକ୍ଷମାଣ—ଶ୍ରୀ)

ଇକ୍ଷା—ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଇକ୍ଷ ଧାତୁ=ଦେଖିବା + ଭାବ. ଅ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Ikshā ଦୃଷ୍ଟି; ଦର୍ଶନ; ଦେଖିବା—Sight; act of seeing.

ଇକ୍ଷିତ—ସଂ. ବ. (ଇକ୍ଷ ଧାତୁ=ଦେଖିବା + କର୍ମ. ତ)—ଦୃଷ୍ଟ—

Ikshita Seen; looked at; observed.

ସଂ. ବ. (+ ଭାବ ତ)—ଦର୍ଶନ—Seeing

ଇକ୍ଷିତା—ସଂ. ବ. ସଂ. (ଇକ୍ଷ ଧାତୁ=ଦେଖିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ୱ + ମା. ୧ବ)—

Ikshita ଦୃଷ୍ଟା; ଦେଖିବା ବ୍ୟକ୍ତି; ଦର୍ଶକ—

(ଇକ୍ଷିତା—ଶ୍ରୀ)

Observer; spectator.

ଇଗଲ୍—ବୈଦେ. ବ. (ଇ. ଇଗ୍ଲ)—ବିବାଚର ପ୍ରସଂସାର୍ତ୍ତର ପକ୍ଷୀ

Igal (ଏମାନେ ଅମେରିକାବାସୀ)—Eagle

ଜିଗଲ

ଇଗଲ

ଇ-ଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ସବ୍‌ନାମ—ଏହିଟା; ଏହି—

I tā

This.

ଇଡ଼ା (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ପ୍ରବ କରିବା—1 To pray.

Irda root) ୨ । ପ୍ରଶଂସା କରିବା—2 To praise.

ଇଡ଼ା—ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଇଡ଼ା ଧାତୁ=ପ୍ରତି କରିବା + ଭାବ. ଅ+ଶ୍ରୀ ଅ)

Irda

—ପ୍ରତି; ପ୍ରବ; ପ୍ରଶଂସା—

Thanksgiving; praise

ଇଡ଼ିତ—ସଂ. ବ. (ଇଡ଼ା ଧାତୁ=ପ୍ରତି କରିବା + କର୍ମ. ତ)—

Irḍita ପ୍ରତି; ପ୍ରଶଂସିତ—Praised; extolled

ସଂ. ବ. (+ ଭାବ ତ)—ପ୍ରତି; ପ୍ରଶଂସା—Praise; prayer.

ଇଡ଼୍ୟା—ସଂ. ବ. (ଇଡ଼ା ଧାତୁ=ପ୍ରବ କରିବା + କର୍ମ. ଯ)—

Idya ପ୍ରବ୍ୟ; ପ୍ରତି; ପ୍ରବର ଯୋଗ୍ୟ. ପ୍ରବନ୍ଧ; ପ୍ରବ୍ୟ—

Revered; adorable.

ଇତି—ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + କର୍ମ. ତ)—

Iti

୧ । ରାଜ୍ୟର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତା ବା ବିପତ୍ତି, ଯଥା—ଅଭିଭୂତି;

ଅନାଭୂତି; ମୂଢ଼ିକ; ପତଙ୍ଗ; ପକ୍ଷୀ; ରାଜ୍ୟ ନିକଟସ୍ଥ ଶତ୍ରୁ-

ରାଜା—ଏହି ଛଅ ପ୍ରକାର ଶତ୍ରୁଙ୍କଦ୍ଵାରା ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା-

1. Calamity to a kingdom; calamity

proceeding from 6 causes—excessive

rain; drought; rats; insects, birds;

and invasion by a neighbouring

enemy rival king)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ମୃତ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବୋଲିବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଧରି ନିଅନ୍ତୁ । ଯଥା—
'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଘ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଗୋଟିଏ ।

୨ । ରାଜ୍ୟରେ ମାୟାଭୟ—2 Plague

୩ । ରାଜ୍ୟରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ—3. Famine

୪ । ଗତି—4. Motion

୫ । ପ୍ରବାସ—5 Sojourn

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍କଳ = ଏହି + ଦୃଶ୍ ଧାତୁ = ଦେଖିବା + କର୍ମ)—

Īdruk କ୍ରିୟା; ଉତ୍କଳ ଶବ୍ଦ. (ମା. ୧ବ.)—

୧ । ଏତାଦୃକ୍; ଏହିପରି; ଏଭୂପ—

1 Such; similar to this.

୨ । ଏବଦୃକ୍ 2 Like this.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍କଳ + ଦୃଶ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ସ)—

Īdruksa ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Īdruk (See)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍କଳ + ଦୃଶ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—

Īdrusa ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

(ଉତ୍କଳ—ଶ୍ରୀ) Īdruk (See)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଅପ୍ ଧାତୁ = ପାଇବା + ଇଚ୍ଛା ଅର୍ଥରେ. ସ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Īpsa ପାଇବାର ଇଚ୍ଛା; ପ୍ରାପ୍ତିକା; ଚାହୁଁ--Desire to obtain; wish to have.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଅପ୍ ଧାତୁ + ଇଚ୍ଛା ଅର୍ଥରେ. ସ + କର୍ମ. ଚ)—

Īpsita ଅଭିଳାଷ; ଚାହୁଁ--Wished for; desired.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଅପ୍ ଧାତୁ + ଇଚ୍ଛା ଅର୍ଥରେ. ସ + କର୍ମ. ଚ)—ଅଭିଳାଷ, ଚାହୁଁ--Wish; that which is desired or longed for.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (କର୍ମଧା; ଉତ୍କଳ = ଚାହୁଁ + ଅର୍ଥ = ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ)—

Īpsitārtha ଚାହୁଁ ଫଳ; ମନସ୍କାମନା--Desired object; the object aimed at.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ଅପ୍ ଧାତୁ = ପାଇବା + ଇଚ୍ଛା ଅର୍ଥରେ. ସ +

Īpsu କର୍ମ. ଚ)—ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ପ୍ରାପ୍ତିକ—

Wishing; desirous to obtain.

ଉତ୍କଳ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ପ୍ରେରଣ କରିବା—1. To send.

Īra (root) ୨ । ବ୍ୟାପିବା—2. To spread.

୩ । ବୋଲିବା—3. To speak.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଋ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଅଧିକରଣ. ଅ)—

Īraṇa ୧ । ଉଷର ଭୂମି; ଶାବର ଭୂମି—1. Calcine soil.

୨ । ମରୁଭୂମି—2. Desert; wilderness.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଋ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଅଧିକରଣ. ଇନ୍)—

Īriṇa ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)—Īraṇa (See)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଋ ଧାତୁ = ବ୍ୟାପିବା; ପ୍ରେରଣ କରିବା; ବୋଲିବା)

Īrita + କର୍ମ. ଚ)—୧ । କଥିତ—1. Spoken; said.

୨ । ବ୍ୟାପ୍ତ; ବିସ୍ତ—2 Extended; spread.

୩ । ପ୍ରେରଣ—3. Sent; despatched.

୪ । ଚାଲିବା; କମ୍ପିତ—4. Moved

୫ । କ୍ରୁର—5 Irritated; enraged

ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଅପ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—କଥନ; ବାକ୍ୟ; କଥା—

Speech; words.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Īrishā

Īrshā (See)

ବିଶ୍ୱ ଦେହେ ଉତ୍କଳ ବହୁ ନ ମାନିବେ ସେ । ଭକ୍ତ. ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରକାବ୍ୟ ।

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍କଳ ଧାତୁ = ଦେଖ କରିବା + ଇନ୍. ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Īrshā ୧ । ଦ୍ୱେଷ—1 Grudge; malice.

୨ । ହିଂସା—2 Spite, envy; ill-feeling.

୩ । ପରଶ୍ରୀକାନ୍ତତା, ଅନ୍ୟର ସୌଭାଗ୍ୟରେ ଦ୍ୱେଷ—

3. Impatience at another's prosperity.

୪ । ସ୍ତ୍ରୀ ବା ସ୍ୱାମୀର ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ବ୍ୟଭିଚାରକା—

4. Conjugal jealousy.

ଉତ୍କଳ କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ଦ୍ୱେଷ କରିବା—

Īrshā karibā

1. To envy.

ହିଂସା ୨ । ପରଶ୍ରୀକାନ୍ତତା ଦେବା—

ହିଂସା 2 To feel impatient at another's prosperity.

ଉତ୍କଳପର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଉତ୍କଳ + ପର)—ଉତ୍କଳ; ଉତ୍କଳ

Īrshāpara ପ୍ରକୃତକ—Envious; jealous.

(ଉତ୍କଳପର—ଶ୍ରୀ)

(ଉତ୍କଳପର—କ)

ଉତ୍କଳପରତନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଉତ୍କଳ + ପରତନ୍ତ୍ର)—ଉତ୍କଳପର; ଦ୍ୱେଷ

Īrshāparatantra ବା ଉତ୍କଳ ଅଧୀନ—Under the

(ଉତ୍କଳପରତନ୍ତ୍ର କ) influence of malice; subject to envy or jealousy.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍କଳ + ଯୁକ୍ତାର୍ଥରେ. ଅ)—ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରଶ୍ରୀକାନ୍ତତା—

Īrshālu Very envious or jealous; malicious.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଉତ୍କଳ + ଅପ୍ ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍; ମା. ୧ବ)—

Īrshī ଉତ୍କଳ—Spiteful; malicious.

(ଉତ୍କଳ—ଶ୍ରୀ)

ଉତ୍କଳ (ଧାତୁ) ଦେଖ କରିବା—To envy.

Īrshya (root)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍କଳ ଧାତୁ + ଇନ୍. ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Īrshyā ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Īrshā (See)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍କଳ + ଅପ୍ ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍; ମା. ୧ବ)—

Īrshyī ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

(ଉତ୍କଳ—ଶ୍ରୀ)

Īrshī (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଦ୍ଵ	ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଈ	ଐ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଈ	ଐ	ଋ	ୠ	ଐ	ଐ	ଐ	ଐ	ଅନୁନାସିକ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଐ	ଐ	ଐ	ଐ	ଐ	ଐ

ଭିକ୍ଷା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—(ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ=ପ୍ରଦାନ କରିବା+କର୍ମ. ଅ+ଶ୍ରୀ.
 Iṣṭi ଅ; ଲ ଆଗମ)—୧ । ବାଣୀ; ସରସ୍ଵତୀ—1. Saraswatī;
 Goddess of learning.

୨ । ପୃଥିବୀ—2. The earth.

୩ । ଧେନୁ—3. Cow

୪ । (+ଭବ. ଅ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—ପ୍ରତି; ପ୍ରଦାନ; ପ୍ରଶଂସା—
 4. I raise; thanks-giving.

ଭିକ୍ଷିତ - ସଂ. ବିଶ—(ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ପ୍ରଶଂସିତ; ପ୍ରତି—
 Iṣṭita Praised; extolled.

(ଧାତୁ)—ସଂ—ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା—

Iṣ (root) To dominate.

ଭିକ୍ଷୁ—ସଂ. ବି (ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ଷୁପ୍) —ଭିକ୍ଷୁ; ଭିକ୍ଷୁ—
 Iṣṭ God.

ଭିକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
 Iṣa ୧ । ପତି; ସ୍ଵାମୀ—1. Husband.

୨ । ପ୍ରଭୁ—2 Lord; master.

୩ । ଭିକ୍ଷୁ—3. God.

୪ । ଶିବ—4 Śiba.

୫ । ରାଜା—5. Ruler.

୬ । ନିୟନ୍ତ୍ରା—6. Controller.

୭ । ରକ୍ଷକ—7. Protector.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—1. Chief

୨ । ସମର୍ଥ—2. Competent.

ଭିକ୍ଷା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+
 Iṣṭi ଶ୍ରୀ. ଅ)—୧ । ଲଙ୍ଗଲଦଣ୍ଡ—
 1. Beam of a plough.

୨ । ଲଙ୍ଗଲ ଖଳିତ ଲମ୍ବାବୃତ୍ତ ବୁଲୁଣ; ଲଙ୍ଗଲଶିଖର—
 2. Furrow.

୩ । ଭିକ୍ଷୁ; ଦୁର୍ଗା—3. Goddess Durgā.

ଭିକ୍ଷାନ—ସଂ. ବି. (ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—
 Iṣṭāna ୧ । ମହେଶ୍ଵର; ଶିବ—1 Śiba.

୨ । ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଅଷ୍ଟମ ରୁଦ୍ର—
 2. One of the 11 Rudra Deities.

୩ । ମହାଦେବଙ୍କ ଅଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି—
 3. One of the eight manifestations of
 Śiba—the solar one.

୪ । ଆଲୋକ—5 Light.

୫ । ଭେଜ; ଜ୍ୟୋତିଃ—5. Splendour.

୬ । ପ୍ରଭୁ—6. Lord; master.

ଭିକ୍ଷାନକୋଣ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଭିକ୍ଷାନ=ଶିବ+କୋଣ; ଶିବ
 Iṣānakona ଏହି କୋଣର ଅଧିଷ୍ଠାତା)—ପୂର୍ବ ଓ ଉତ୍ତର ଦିଗର
 ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କୋଣ—The north-east quarter
 of the compass.

ଭିକ୍ଷାନୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଭିକ୍ଷାନ+ଶ୍ରୀ. ଇ)—ମହେଶ୍ଵର; ପାଦାଂଗୁ;
 Iṣānī ଦୁର୍ଗା—Durgā.

ଭିକ୍ଷାନୁକଥା—ସଂ. ବି. (ଭିକ୍ଷା+ଅନୁକଥା)—ଭୂତମ ପୁରୁଷଙ୍କ ଆଗେ
 Iṣānukathā ଭିକ୍ଷୁକଥା ବର୍ଣ୍ଣନା—Discussion of
 spiritual matters in a good society.

ଭିକ୍ଷୁର କଥା ଅନୁବାଦେ, ଭୂତମ ପୁରୁଷଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ।

“ଭିକ୍ଷାନୁକଥା” ଏହା କହୁ, ଅପରେ ଶ୍ରୀ ମନ ଦେଇ ।

କରନ୍ତାଥ. ଭବବଦ ।

ଭିକ୍ଷିତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । (ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ.
 Iṣṭi ଚ୍ଚ)—ଭିକ୍ଷୁ—1 God.

(ଭିକ୍ଷିତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସ୍ଵାମୀ; ପ୍ରଭୁ—2. Lord; master.

୩ । (ଭିକ୍ଷିତ+ଭବ. ତା)—ଭିକ୍ଷିତ (ଦେଖ)

3. Iṣṭiwa (See)

ସଂ. ବିଶ—୧ । ସମର୍ଥ—1. Competent; mighty.

୨ । ପ୍ରଧାନ—2. Chief

ଭିକ୍ଷିତ୍—ସଂ. ବି. (ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+ଇନ୍=ଭିକ୍ଷିତ୍
 Iṣṭiwa +ଭବ. ଇ)—

୧ । ଭିକ୍ଷୁର—1. God-head; Divinity.

୨ । ସ୍ଵାଧୀନତା—2. Superiority.

୩ । ପ୍ରଭୁତ୍ଵ; ଅଧିପତ୍ୟ—3. Lordship; mastery.

୪ । ଶାସନ; ରାଜ୍ୟ—4 Sovereignty; rule.

୫ । ସାମର୍ଥ୍ୟ—5. Might.

୬ । ଅଗ୍ରମାଣ ଅଷ୍ଟ ଦିବ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସ୍ଵାମିଭୂତ
 ଦିବ୍ୟ (ଭିକ୍ଷୁରଙ୍କ ବୃତ୍ତ, —
 6. One of the eight divine special
 attributes.

[ଦ୍ରୁ ଅଷ୍ଟୋଦିବ୍ୟ ଦେଖ]

ଭିକ୍ଷୁର—ସଂ. ବି. (ଭିକ୍ଷା ଧାତୁ=ଅଧିପତ୍ୟ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. କର)—
 Iṣwara ୧ । ପରମେଶ୍ଵର—

1. The Supreme Lord; God.

୨ । ପରବ୍ରହ୍ମ—2. The Essential or Universal
 Brahma.

୩ । ଶିବ; ମହାଦେବ—3. Śiba.

୪ । କାମର୍ଦ୍ଦ—4. Cupid.

୫ । ପ୍ରଭବାଦି ମଧ୍ୟରେ ଏକାଦଶ ବର୍ଷ—

5. The 11th of the scriptural years.

୬ । ଅଧୀଶ୍ଵର—6. Supreme lord.

୭ । ସ୍ଵାମୀ, ପ୍ରଭୁ—7. Lord; master.

୮ । ରାଜା—8. King; ruler.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ସ୍ୱାଧୀନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ପଦ୍ଧତି ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ପଦ୍ଧତି ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବୃତ୍ତେତ ଚନ୍ଦ୍ରା ବରଦ୍ଧ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ପଦ୍ଧତି ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ାରେ ଭେଦେ ଏ ଗୋଡ଼ାବୋଧରେ ୧ ମିତ୍ର, ଭେଦେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ପଦ୍ଧତି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ାବାଦ ଦେବ । ଶବ୍ଦା— 'ପାଠ' ୧ ମିତ୍ରରେ 'ଗାନ୍ଧୀ' ଗୋଡ଼ାବୋଧ; 'ବନ୍ଧ' ୧ ମିତ୍ରରେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ୧ ପାଠରେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ଧା' ୧ ପାଠରେ 'ଅନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ଧକର' ୧ ପାଠରେ 'ଅନ୍ଧକର' ଦେଖିବେ ।

୯ । ବିଷ୍ଣୁ—9 Bishop.

୧୦ । ବଡ଼ଲୋକ—10 Great man.

ଭୂବର ଆଦିକର ମତ, ଅନ୍ୟ ଜନ ବ୍ୟବହାର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୧୧ । ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି—11. Rich man

୧୨. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—୧ । ସମର୍ଥ—1. Competent.

(ଭୂବର—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ପ୍ରଧାନ—2. Chief; supreme

୩ । ଶ୍ରମଜାଣାଳି—3. Powerful

୪ । ଧନୀ—4 Rich.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—Name of males.

ଭୂବରଜନା—ଦେ. ବି—ଭୂବରଜନା (ଦେଖ)

Īśwarajātā . Īśarajātā (See)

ଭୂବରଜନା—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଶତାବ୍ଦୀ; ଉଚ୍ଚଭାଗ—

Īśwarajārḍa The climbing Asparagus

ଭୂବରଦତ୍ତ—୧୦. ବି. (୩ୟା ଚତୁର୍ଥ)—୧ । ଭଗବାନ ଦେଇଥିବା—

Īśwaradatta 1 Given by God.

୨ । ପ୍ରାକୃତିକ—2. Natural

୩ । ସ୍ୱଭାବ, ଜନ୍ମଗତ—

3. Instinctive; inborn.

ଭୂବର ନ କରନ୍ତୁ—ଦେ. ବାକ୍ୟ—(ଭବିଷ୍ୟତରେ ଘଟିବ ବୋଲି

Īśwara na karantu ଅଶକ୍ତି କୌଣସି ଅମଙ୍ଗଳ କଥା

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରୁ କହିବା ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟବହୃତ ବାକ୍ୟ,—ଏପରି ଅମଙ୍ଗଳ

ନ ହେବ—God forbid.

ଭୂବରନିଷେଧ—୧୦. ବି—ନାସ୍ତିକତା—

Īśwaranishēdha Denial of God; atheism.

ଭୂବରନିଷ୍ଠ—୧୦. ବି. ପୁଂ.—ଭୂବରକାରେ ଏକାନ୍ତ ନିର୍ଭରଶୀଳ—

Īśwaranishṭha Having faith in God.

(ଭୂବରନିଷ୍ଠା—ଶ୍ରୀ)

ଭୂବରନିଷ୍ଠା—୧୦. ବି. (୧ମୀ ଚତୁର୍ଥ)—ଭୂବରକାରେ ଏକାନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ—

Īśwaranishṭhā Faith in God

୧୦ ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ (ଭୂବରନିଷ୍ଠ + ଅ)—ଭୂବରନିଷ୍ଠର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Īśwaranishṭha

ଭୂବରପାରାୟଣ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଭୂବରକାରେ ଏକାନ୍ତ

Īśwaraparāyaṇa ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ—Devoted to God;

(ଭୂବରପାରାୟଣ—ଶ୍ରୀ) God-fearing.

(ଭୂବରପାରାୟଣତା—ବି)

ଭୂବରପାର୍ବତୀ—୧୦. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ବିଶ୍ୱ ଓ ପାର୍ବତୀ—

Īśwārāpārbatī Siba and his consort.

ଭୂବରବାଦ—୧୦. ବି. (୧ମୀ ଚତୁର୍ଥ; ଭୂବରକା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବାଦ)—

Īśwarabāda ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱାସ—Theism;

belief in the existence of God

ଭୂବରବାଦୀ—୧୦. ବି. ପୁଂ—ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱାସବାଦୀ—

Īśwarabādī Theistic; theist; believing in the existence of God.

ଭୂବରବିଶ୍ୱାସ—୧୦. ବି. (୧ମୀ ଚତୁର୍ଥ)—ଭୂବରକାରେ ବିଶ୍ୱାସ—

Īśwarabishwāsa Faith in God.

ଭୂବରବିଶ୍ୱାସୀ—୧୦. ବି.—ଭୂବରକାରେ ବିଶ୍ୱାସବାଦୀ—

Īśwarabishwāsī God-fearing; faithful.

ଭୂବର ଭଲ କରନ୍ତୁ—ଦେ ବାକ୍ୟ—ମୁଦ୍ରାଦୋଷରୁ କେତେକ ଲୋକଙ୍କ

Īśwara bhala karantu କଥା କହିବା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରୁ କହିବା ବାକ୍ୟ—A mannerism meaning

“God do bless.”

ଭୂବରାଧୀନ—୧୦. ବି. (୧ମୀ ଚତୁର୍ଥ)—ଭୂବରକା କଥାକରି ଅଧୀନ—

Īśwarādhīna Subject to the will of God.

ଭୂବରାନ୍ତରାଳିତ—୧୦. ବି. (୩ୟା ଚତୁର୍ଥ)—ପ୍ରଭୁଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅନୁଗ୍ରହପ୍ରାପ୍ତ—

Īśwarānugrahitā Favoured by God.

ଭୂବରୀ—୧୦. ବି. ଶ୍ରୀ (ଭୂବର = ମହାଦେବ + ଶ୍ରୀ. ଭ)—୧ । ପାର୍ବତୀ;

Īśwarī ଦୁର୍ଗା—Durgā; the consort of Śiba.

୨ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ—2 Lakshmi, the Goddess of

fortune.

୩ । ସରସ୍ୱତୀ—3 Saraswatī, the Goddess of

learning.

୪ । ରାଣୀ; ସାମ୍ରାଜ୍ଞୀ—4. Queen; empress

ଭସ୍ମ(ଧାତୁ)—୧୦. —୧ । ଆଘାତ କରିବା—1 To strike.

Īsha (root) ୨ । ଯିବା—2. To go

୩ । ଗତି କରିବା—3. To move.

ଭସ୍ମ - ୧୦. ଅ.—ସାମାନ୍ୟ; ଅଳ୍ପପରିମାଣରେ (ଯଥା—ଭସ୍ମାଳି;

Īshat ଭସ୍ମଦ୍ରୁତ)—A little; somewhat.

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଶବ୍ଦର ପୂର୍ବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ ଭସ୍ମଶ୍ରେଣୀ

ଅର୍ଥ ବୁଝାଏ ।]

ଭସ୍ମତକର—୧୦. ବିଶ୍ୱ. —୧ । ସ୍ୱଳ୍ପସ୍ୱାସପାୟ—

Īshatkara 1. Easy of accomplishment,

୨ । ସ୍ୱଳ୍ପଫଳବିଶିଷ୍ଟ—2. Of little importance

or effect..

ଭସ୍ମତ—ଦେ. ଅ (୧୦. ଭସ୍ମ)—ଭସ୍ମତ (ଦେଖ)

Īshata Īshat (See)

ପ୍ରଭାବଦାନ ହେଉ ଗୁଣ, ଭସ୍ମତ ହାସ୍ୟେ ବାକ୍ୟ କହି । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଭସ୍ମତେ—ଦେ. ବି. ବିଶ୍ୱ. (୧୦. ଭସ୍ମ)—ଅଳ୍ପେଶ୍ୱରେ—

Īshate Easily.

ବହୁତ ଲାଭ୍ୟ ମନରେ; ଭସ୍ମତେ ବହୁ ଭାବରେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧୦ମ. ଗୋପ ।

ଭସ୍ମଦୁଷ୍ଟ—୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ଭସ୍ମ = ସାମାନ୍ୟ + ଦୁଷ୍ଟ = ଗରମ)—କଳାସ୍ଥ;

Īshadushṇa କଦୁଷ୍ଟ; ଅଳ୍ପ ଗରମ—Slightly warm;

(ଭସ୍ମଦୁଷ୍ଟତା—ବି) luke warm.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ୠ

ଇଷଦ୍ୱନ୍—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଇଷଦ୍ + ଦ୍ୱନ୍ = ଦ୍ୱନ୍) —କଳ୍ପକମ୍ପ; ସାମାନ୍ୟରେ
Ishadūna ଉର୍ଣ୍ଣା—Slightly deficient; not quite
full or complete, a little below.

ଇଷଦର୍ଶନ—ସଂ. ବି (ଇଷଦ୍ + ଦର୍ଶନ = ଦୃଷ୍ଟି) —କଟାକ୍ଷ—
Ishaddarśana Glance; slight view; side-
glance.

ଇଷଦାସ—ସଂ. ବି.—ଇଷଦାସ୍ୟ (ଦେଖ)
Ishaddhāsa Ishaddhāsyā (See)

ଇଷଦାସ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଇଷଦ୍ + ଦାସ୍ୟ = ଦସ୍ୟ) —ସାମାନ୍ୟ ହସ;
Ishaddhāsyā ଅଳ୍ପ ହାସ୍ୟ—Slight laughter,
a smile.

ଇଷନ୍ମାତ୍ର—ସଂ. ଅ—(ଇଷଦ୍ + ମାତ୍ର) —ଅଳ୍ପମାତ୍ର; ସାମାନ୍ୟମାତ୍ର—
Ishanmātra Slightly.

ଇଷା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ—(ଇଷ ଧାତୁ + ଅ + ଅ) —୧ । ଲଙ୍ଗଳଦଣ୍ଡ—
Ishā 1. Plough-beam

୨ । ଲଙ୍ଗଳ ଶିଆର—2. Plough-share.

୩ । ଶଗଡ଼ଦଣ୍ଡ—3. The beams of a cart.

ଶଲ୍ୟକ ଭାଇକର ଡିର ପାଦ ଭୁବ, ଛତ୍ର ଚକ୍ରପାଦ ପୁର ଶିଖା ଧୁବ ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ପ୍ରୋଣ ।

୪ । ଗାଡ଼ିର ବମ୍ପ; ଚଥାବସ୍ତୁବିଶେଷ—

4 The beams of a cart

ଇଷାଳୁ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—ଇଷାଳୁ; ଇଷାଳୁ—
Ishālu Envious.

ଇଷାଳୁ ଦେବ ଶୁଣି, ଦୃଷ୍ଟିରେ ସାରଙ୍ଗପାଣି । ଗ୍ରାମୀ—ରତ୍ନସ୍ୟାମ୍ବର ।

ଇଷିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ (ଇଷ ଧାତୁ = ଆସାଦ କରିବା; ଶିବା + ଇକ + ଶ୍ଳୀ)
Ishikā ଅ)—୧ । ଚିତ୍ରତୁଳିକା; ତୁଳି—1. Painter's
brush.

୨ । ହସ୍ତୀର ନେଷଗୋଲକ—

2. Elephant's eye-ball.

୩ । କାଶ ଚୂନ; କାଞ୍ଚିଶାସ—

3. A kind of wicker grass.

୪ । ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ; ଛୁରିକା—

4. Dagger; a knife.

ଇଷିତ—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ (ସ. ଇଷଦ୍) —ସାମାନ୍ୟରେ; ଅଳ୍ପରେ—
Ishita Slightly; somewhat

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଳ୍ପ; ସାମାନ୍ୟ—Little; slight.

ଇଷତ ଅଲ୍ପରେ ଦୃଷ୍ଟର

ତ୍ରିବିଶ ଶ୍ରୀଲ ମୋହର—ଉପର. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୁତ ।

ଇଷିତେ—ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ (ସଂ. ଇଷଦ୍) —ଇଷିତ (ଦେଖ)
Ishite

ଇଷିତେ ବିବିଧ କର

ମନ ମଧୁର ସେ ଗୁରୁ—କବିକାନ୍ତ. ଭଗବତ. ୫ମ ।

ଇଷିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ—ଇଷିକା (ଦେଖ)
Ishikā Ishikā (See)

କର ସେ ସମୟେ ଶିବଙ୍କ ନାଶ ପାଇଁ

ଇଷିକାଟ (କାଶଚୂନ) ଥର ମଲ୍ଲିଲେ କେ ଧ ବହୁ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି

ଇହ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଦେଖା କରିବା—

Iha (root) To try; to endeavour.

ଇହମାନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ ସଂ (ଇହ ଧାତୁ = ଦେଖା କରିବା; ଇହା କରିବା +
Ihamāna ଅନ)—ଦେଖୁମାନ; ଦେଖା କରୁଥିବା—
(ଇହମାନା—ଶ୍ଳୀ) Endeavouring; striving;
exerting, attempting.

ଇହା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ (ଇହ ଧାତୁ + ଦେଖା କରିବା; ଇହା କରିବା + ଅ +
Ihā ଶ୍ଳୀ. ଅ) —୧ । ଦେଖା; ଯତ୍ନ; ଉଦ୍ୟମ—
Endeavour; exertion.

୨ । ଇହା; ଅଭିଳାଷ—2. Wish

ଇହାବ୍ରୁକ—ସଂ. ବି (ଇହା = ଦେଖା + ବ୍ରୁକ = ହେତା; ମୃଗ ଦେଖାରେ
Ihābruka ଥିବା ହେତା) —୧ । ହେତାବାସ—1. Wolf.

୨ । ଦୃଶ୍ୟବାସ୍ୟାନ୍ତରୀକ ଗୁରୁଅଳକବିଶିଷ୍ଟ ଏକପ୍ରକାର ଉପକ—
2. A kind of allegorical drama of four
acts.

ଇହାମୃଗ—ସଂ. ବି (ଇହା = ଦେଖା + ମୃଗ; ଯେ ମୃଗ ବଧ କରିବାପାଇଁ
Ihāmṛuga ଦେଖାରେ ଥାଏ) —

ଇହାବ୍ରୁକ (ଦେଖ
Ihābruka (See)

ଇହିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଇହ ଧାତୁ = ଦେଖା କରିବା; ଇହା କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି.
Ihita ତ) —୧ । ଦେଖିତ; ଉଦ୍ୟତ—
1. Striving; attempting.

୨ । (+ କର୍ମ. ତ) ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଦେଖା କରା-
ଯାଇଅଛି—2. Attempted; strived at.

୩ । (+ କର୍ମ. ତ) —ଇଷ୍ଟ; ଅକାଞ୍ଚିତ; ଇଷ୍ଟିତ—

3. Sought after; wished for.

ସଂ. ବି (+ ଇକ ତ) —୧ । ଦେଖା; ଉଦ୍ୟୋଗ, ଉଦ୍ୟମ—
1. Effort; attempt.

୨ । ଇହା—2. Wish.

ଉ—ପଞ୍ଚମ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ; ଏହା ଦ୍ରବ୍ୟ; ଏଥିର ମାତ୍ରା ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ ତଳରେ ‘
U ଏହିପରି ଗୁରୁ ଅକ୍ଷ ମାତ୍ରାରୂପେ ବ୍ୟୟାଏ; ଏହାର ଭଗବତ
ଓ ଗୁଣ—ଓଷ୍ଠ ।—The fifth vowel (short)
corresponding to English ‘u’

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପ୍ରସ୍ତରେ ମୂଳରୁ ଚିତ୍ରିତ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥା କ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ କରାଯିବ । ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗ.ଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା.ହ' ଖୋଜିବେ; 'କୃ.ଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃ.ଅ' ଦେଖିବେ; ବ.ଧ. ନ ପାଇଲେ 'ବ.ଧ.' ଦେଖିବେ; 'ଅ.ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅ.ଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅ.ଲ.ବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ.ଲ.ବ' ଦେଖିବେ ।

ସଂ କ—୧ । ଶିବ—1. Śiba.

୨ । ବ୍ରହ୍ମା—2. Brahmā; the Creator.

ଦେ. ଅ—୧ । ସମ୍ବୋଧନ; କ୍ରୋଧ, ଦୟା, ନିୟୋଗ, ପଦ-
ପୂରଣରେ ବ୍ୟବହୃତ—1. Oh; interjection used
in expressing anger, pity and employ-
ment.

୨ । ଶିଶୁକୁ, କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବ (ନିଅଁ, ବନ୍ଧୁ) ଆଦି
ଦେଖାଇ ଭୟ ଜାତ କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
ବ୍ୟବହୃତ ଧ୍ବନି—

2 Interjection used in frightening
infants.

[ଦ୍ର—ହଠାତ୍ କୌଣସି ଭୟଙ୍କରକ ପଦାର୍ଥ ବା ଜୀବ (ଅଗ୍ନି, ସର୍ପ,
ବନ୍ଧୁ ଆଦି) ଦେଖିଲେ ବା ହଠାତ୍ ଭୟ ପାଇଲେ ଏହି ଅବ୍ୟୟ ଧ୍ବନି
ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—'ଉ ! ଲେ !']

୩ । ଦେଖାଯାଉ ନ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦୂରରୁ ଡାକୁଥିଲେ
ତାକୁ ଦୂରରୁ ଏହି ଧ୍ବନିଦ୍ୱାରା ଯବାବ ଦିଆଯାଏ—
ଏହାର ଅର୍ଥ—'ଓ; ହ; ମୁଁ ଯାଉଛି ।'

3 Interjection used in responding to a
call from a distance.

୪ । ବିଶେଷ୍ୟ ପଦେ 'ସ୍ବରୂପାଚର' ସ୍ଥଳେ ଏକବଚନାନ୍ତ, ଟି,
ଟା, ଟିଏ ଓ ଟାଏ ଲିଖ୍ୟାଦି ପ୍ରୟୋଗ ହେଲେ ଅକାରାନ୍ତ
ବ୍ୟବହାର ଶବ୍ଦରେ କେବେ କେବେ 'ଉ' ଯୁକ୍ତ ହୁଏ—
ଉଦାହରଣ ଦେଖ ମୃଦୁ ଅବସ୍ଥା ଶାମ ଶାନ୍ତ ହେଉ—
ବିଶ୍ବସ୍ତୁର କିଶୋର ବନ୍ଧୁ, ଡ. ଗୀତ ।

ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ—୧ । ପଞ୍ଚମୀବଚ୍ଚିତ୍ରିତ ଚିତ୍ରିତରୂପ ଅକାରାନ୍ତ
ବିଶେଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ—An inflection
added to nouns ending with 'ଅ' to
denote the ablative case.

ଏହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଥଳମାନଙ୍କରେ ଲାଗେ:—

(କ) ରୁ, ଠାରୁ—From

"ହାକିନ୍ଦ ସୁଧାଂଶୁ କଳାକୁ ଆକାଶ କରୁବାକୁ ପାଣିଗତ
ବିଶ୍ବସ୍ତୁର. କିଶୋରବନ୍ଧୁ. ଡ. ଗୀତ ।

(ଖ) ଅମୁକଠାରୁ ଭୟ ପାଇବା ଅର୍ଥରେ—ଭୟର ହେତୁ—

Cause of fear.

ଭର ନାହିଁ କି ହେ ପର ଚରଣୀ ହରଣ ।

ବିଶ୍ବସ୍ତୁର—କିଶୋରବନ୍ଧୁ. ଡ. ଗୀତ ।

(ଗ) ଅପେକ୍ଷା—Than (ଯଥା— ରେଖା ଅଧିକ ଅଟେ ଶୋକ)

(ଘ) ହେତୁରୁ; ଯୋଗୁ—On account of; owing to

ଭୋର ଲାଗି ଭେର ପଡ଼ିବ ସେ ହେବ ଶ୍ରେୟସୀ ଅବରଣ ।

ବିଶ୍ବସ୍ତୁର—କିଶୋରବନ୍ଧୁ. ଡ. ଗୀତ ।

୨ । ନିତ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ ଓ ଅନୁଜ୍ଞାରେ କ୍ରିୟାର ମୂଳ ସହଚର
ସ୍ବରୂପ ପ୍ରତ୍ୟୟ—A verbal inflection.

ଆମ୍ଭେ କରୁ (ଉ)

ଆମ୍ଭେମାନେ କରୁ (ରୁ)

ରୁ କରୁ

ସେ କରୁ (ଇତ୍ୟାଦି) ।

୩ । ଅସମାପିକାକ୍ରିୟା ଅର୍ଥରେ—କ୍ରିୟାର ମୂଳ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ
ହୋଇ ଦୂରଥର ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ, କ୍ରିୟାର ଅସମାପି
ରୂପାଏ (ଯଥା—କରୁ କରୁ, ଖାଉ ଖାଉ)—

A verbal inflection.

ଉଥ କରବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ତାକିଲେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱର ଦେବା:—

Ua karibā 1. To respond when called.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଦରକାର ବେଳେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅତିବାହି—

2. (fig) To be of use in time of need

ପୋଷ ପୁଅ ଗୁଞ୍ଜାଭୁଅ, ଦଶ ଡାକିଲେ ନ କରନ୍ତି ଉଥ—ଉଗ ।

ଉଥ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. = ଅତିପାଦ)—ଅରୁଆ (ଗୁଞ୍ଜା; ଭାବ)

Uā ଉଥ ଗୁଞ୍ଜା ପେଟ ଜାଉ, ଶବ୍ଦ ବା ମାତ୍ରାରେ ଓଡ଼ିଆ ।

ଆତମ ଚାଳ

ରମ୍ୟାସ. ଦାଉଁଡ଼ାଭାବ ।

ଅରଷା

Rice or bhāta prepared from sun-
dried (not parboiled) paddy.

ଉଥାଉ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ବହୁବଚର, ଭବ୍ୟ, ଉଦାତ୍ତ)—ଓଉ (ଦେଖ)

Uāu

Ou (See)

ଅନ୍ୟ ନାମକେଲ ସେ ଉଥାଉ ଆସୁଥା ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଉଥାଉଗାଲି—ଗ୍ରା. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଓଉପରି ଉଦ୍ଭିତ ଗାଲି ଯାହାର)—

Uāugālī ଫୁଲୁକାଗାଲି—(a lady) Having swollen
cheeks.

ହେଉ ପଛେ ଉଥାଉଗାଲି, ଦେଖିନାଶ ସେ ବଥ ଧରିବେ ନାହିଁ ।

ପଦାରମ୍ଭୋଦ୍ଭବ—ହମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଉଥାଁସ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. = ଅମାବାସ୍ୟା)—ଅମାବାସ୍ୟା; ଚନ୍ଦ୍ରଗାନ ଚିତ୍ତ—

Uāñsa The first day of the new-moon.

ଅମାବାସ୍ୟା

ବନ। ଶେଷ ହୁଏ ଉଥାଁସଦିନ ।

ଅମାବାସ୍ୟା

ଶିଶୁଙ୍କର—ଉଷା ଅଘୋର ।

ଉଥାଁସପୁନେଇ—ଗ୍ରା. ବି (ସହଚର) (ସଂ. ଅମାବାସ୍ୟା + ପୁଣିମା)—

Uāñsa puneñ (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପବପବୀଣୀ—Festival
days.

ଉଥାଁସ ପୁନେଇରେ ପିଠାଟିଏ, ଛେକା ଛେକିବେ ହେଲେ ଶାନ୍ତ ଅନ୍ଧାସ ପବାଏ ।

ପଦାରମ୍ଭୋଦ୍ଭବ, ହମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଉଥାଁସୀ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଅମାବାସ୍ୟା)—

Uāñsī ଅମାବାସ୍ୟାରେ ଜାତ ହୋଇଥିବା (କନ୍ୟା)—

(a daughter) Born on the first day of
the new-moon,

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ କନ୍ୟାମାନେ ଅମାବାସ୍ୟାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି
ସେମାନେ ଶୀଘ୍ର ବିଧବା ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀମାନେ ଅନ୍ଧାସୁଷ୍ଟ
ହୁଅନ୍ତି ବୋଲି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ସଂସ୍କାର ଅଛି ।]

ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅମାବାସ୍ୟାରେ ଜନ୍ମିଥିବା କନ୍ୟା—

A daughter born on the new-moon day.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉତ୍କଳ ଶାସନ — ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀ — ଯେଉଁ କନ୍ୟା ଅମାବାସ୍ୟାରେ
 Uānsi kaniān ଜନ୍ମିଥାଏ — A girl born on the
 1st day of the new moon

ଉତ୍କଳ ଶାସନରୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଛି ।

ଉତ୍କଳ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବି. — ଡାକି ଉତ୍ତାପ (ଦେଖ)
 Uākaph etc Wākaph etc (See)

ଉତ୍କଳ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବି. — ଡାକି ଉତ୍ତାପ (ଦେଖ)
 Uākaph etc Wākaph etc (See)

ଉତ୍କଳ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବି. — ଡାକି ଉତ୍ତାପ (ଦେଖ)
 Uākab etc Wākab etc (See)

ଉତ୍କଳ — ଦେ. ବିଶ. — ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ ବା ଡିକି କେବଳମାତ୍ର ଅରୁଆ
 Uākutā ଗୁଜଲ କୁଟେ । (ଯେଉଁ ଡିକିରେ ଉଷୁନା ଗୁଜଲ
 କୁଟାଯାଏ ତାହା ଲିପାପୋଷ୍ଟ ନ ହେଲେ ତହିଁରେ ଅରୁଆ
 ଗୁଜଲ କୁଟା ଯାଏ ନାହିଁ) — A person or dhenki
 husking sun-dried paddy only.

ଉତ୍କଳ — ଦେ. ବିଶ. — ଯେ ଅରୁଆର ଖାଏ — One who
 Uākhiā takes sunned rice.

ଉତ୍କଳ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବି. — ଡାକି ଉତ୍ତାପ (ଦେଖ)
 Uāch etc Wach etc (See)

ଉତ୍କଳ ଗୁଜଲ — ଦେ. ବି. (ସଂ = ଅତ୍ୟଧିକ) — ଉଷୁଆଁ ନ ହୋଇ,
 Uā chāula କେବଳ ଖସରେ ଶୁଖିଥିବା ଧାନର ଗୁଜଲ —
 Rice prepared from sun-dried paddy

ଉତ୍କଳ ଗୁଜଲ ଚର୍ଦ୍ଦେଇ — ଦେ. ବି. — ଘରଚଟିଆ ଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ୧୦
 Uā chāula chardhei ଅଙ୍ଗୁଳ ଲମ୍ବା ଏକ ଜାତୀୟ ଚର୍ଦ୍ଦେଇ
 'ଉତ୍କଳ' — ଏହି ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ କଲେ ଧନ
 କରେ — A kind of small bird of the
 sparrow species

ଉତ୍କଳ — ଦେ. ବି. — ଧାନ ସିଝା ନ ହୋଇ, ଅର୍ଥାତ୍ କେବଳ ମାତ୍ର
 Uāchurdā ପାଣିରେ ବଜୁର ହୋଇ, ଯେଉଁ ଚୁଡ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ —
 Parched unboiled paddy.

ଉତ୍କଳ — ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅଞ୍ଜାଳ) — ଶବ୍ଦ; ଧ୍ବନି — Sound.
 Uāj

ଆବାଜ୍ ଚଉକି ଗରେ ମୁହଁରୁ ବାହାରି ଉଠିବ ।

ଆବାଜ୍ ପକାରମୋହନ, ଗନ୍ତବ୍ୟ ।

୨ । ପ୍ରଖ୍ୟାତି — 2. Celebrity.

୩ । ବନ୍ଧୁ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ —

2. Report of gun-fire.

ଦେ. ବିଶ. — ପ୍ରକାଶ — Published.

ଉତ୍କଳ କରବା — ଦେ. ବି. — ଧନ ବା ଶବ୍ଦ କରବା — To make a
 Uāj karibā sound as by firing a gun.

ଆବାଜକରୀ

ଆବାଜକରୀ

ଉତ୍କଳଦାର — ବୈଦେ. ବିଶ (ଅ) — ଉଚ୍ଚ ଶବ୍ଦକାରୀ —

Uājdar (ସାଥୀ — ଘଣ୍ଟା; ବଜୁକ) —

ଆବାଜଦାର High sounding; (as a gun; bell)

ଆବାଜଦାର

ଉତ୍କଳ ଦେବା — ଦେ. ବି. — ଡାକର ଯବାବ ଦେବା —

Uāj dehā To respond to a call.

ଆବାଜଦେଘା

ଆବାଜଦେଘା

ଉତ୍କଳ — ଦେ. ବିଶ — ଶବ୍ଦକାରୀ —

Uājī Making a sound.

ଉତ୍କଳ — ଦେ. ବିଶ — ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Uājī Uājī (See)

ଉତ୍କଳ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବିଶ — ଡାକି (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)

Uājib etc Wājib etc. (See)

ଉତ୍କଳ — ଦେ. ବିଶ — ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସିଝା ହୋଇ ନ ଥିବା ଧାନରୁ
 Uāpakhiā ଉଷୁନ (ଗୁଜଲ) — (rice) Prepared
 from slightly parboiled paddy.

ଉତ୍କଳ ସବୁ ଉତ୍କଳ କୁଟା ନାହିଁ ବୈଦେ.

କଟକ ପଠାଇ ଦେଲେ — ପକାରମୋହନ, ଗନ୍ତବ୍ୟ ।

ଉତ୍କଳ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବି. — ଡାକି ଉତ୍ତାପ (ଦେଖ)

Uāpas etc Wāpas etc (See)

ଉତ୍କଳ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବି. — ଡାକି ଉତ୍ତାପ (ଦେଖ)

Uār etc Wār etc (See)

ଉତ୍କଳ — ବୈଦେ. ବି. — ଡାକି ଉତ୍ତାପ (ଦେଖ)

Uāranṭ Wāranṭ etc (See)

ଉତ୍କଳହେଷ୍ଟିଙ୍ଗ — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) — ଡାକି ହେଷ୍ଟିଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Uāranheshṭings Wāran Heshṭings (See)

ଉତ୍କଳ — ବୈଦେ. ବି. — ଡାକି (ଦେଖ)

Uāras Wāras (See)

ଉତ୍କଳଦାର — ଦେ. ବି. — ଡାକି ଦାର (ଦେଖ)

Uārasdār Wārasdār (See)

ନାଉଆରସ୍ } ବିପଦ
 ବେଉଆରସ୍ }

ଉତ୍କଳ — ବୈଦେ. ବିଶ (ଅ) — ଶସ୍ତ୍ର —

Uār Cheap.

ଉତ୍କଳ — ଦେ. ବି. — ନଦି ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଚଉକା ବା ପଠା — Silted

Uāri land formed in the bed of a river

ବୈଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ. (ଅ) — ୧ । ଅନୁସାରେ —

1 According to.

୨ । କ୍ରମାନ୍ୱୟରେ — 2. Serially.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଓ ଚଢ଼ିତ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସଥାକମେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଏ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଖୋଜିବେ, 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଉତ୍ପତ୍ତି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଶାବ୍ଦିକ)—୧ । ବ୍ୟାବହାରିକ
Uarijā ବିଷୟମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ ଅନୁସାରେ ଲିଖନ—
व्याख्या; 1 Classification; writing daily
जिम्मेबारी accounts under different heads

୨ । ଯେଉଁ ସୁସ୍ଥକରେ ବ୍ୟାବହାରିକ ବିଷୟ (ଅୟ, ବ୍ୟୟ)
ମାନ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ ଅନୁସାରେ ଲେଖାଯାଏ—
2. A classified list; a list showing the
items of income and expenditure
under different heads

ଉତ୍ପତ୍ତି କରବା—ଦେ. କି—ବ୍ୟାବହାରିକ ବିଷୟମାନ ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ କର
Uarijā karibā ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ବିଭାଗ ତଳେ ଲେଖିବା—
To write daily accounts under different
heads.

ଉତ୍ପତ୍ତି (ଉତ୍ପାଦ) —ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—ଜାରିସ୍ ଉତ୍ପାଦ (ଦେଖ)
Uāris etc Wāris etc (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି (ଉତ୍ପାଦ) —ବୈଦେ. ବି.—ଜାଡ଼ି ଉତ୍ପାଦ (ଦେଖ)
Uārīd (etc) Wārīd etc (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି—ବୈଦେ. ବି.—ଜାଡ଼ି (ଦେଖ)
Uārd Ward (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଜାର୍ଡିନ୍)—ବଲେନ ଛାଡ଼ାବାସରେ
Uārdēn ଛାଡ଼ାମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟରୂପେ ନିୟନ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି—Warden.

ଉତ୍ପତ୍ତି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଜାର୍ଡି (ଦେଖ)
Uārd World (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି (ଉତ୍ପାଦ) —ବୈଦେ. ବି.—ଜାଲ୍ (ଉତ୍ପାଦ) (ଦେଖ)
Uāl etc Wāl etc (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଜାଲ୍‌ହାର (ଦେଖ)
Uālāyār Wālāyār (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଜାଲ୍‌ହେର (ଦେଖ)
Uālter Wālter (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି—ବୈଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ସଂ)—ବାଲ (ଦେଖ)
Uāl Bāl (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି (ଉତ୍ପାଦ) —ବୈଦେ. ବି.—ଜାଲ୍ (ଉତ୍ପାଦ) (ଦେଖ)
Uālī etc Wālī etc (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବର୍ଜନା)—ଗୋରୁଙ୍କ ଅଗରେ ଖାଇବ
Uālī ସାଇଁ ପକାଯାଇଥିବା ଲୁଟା ବା ନଡ଼ା ମଧ୍ୟରୁ ସେମାନଙ୍କ
ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ଯେଉଁ ଅବଶିଷ୍ଟା ଅଳଅ
ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ—Refuse of straw left in
the manger or stall after the cattle
eat.

ଉତ୍ପତ୍ତି—ବୈଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ସ୍ତ୍ରୀ)—ଉତ୍ପତ୍ତିର ସ୍ତ୍ରୀ—
Uālī The feminine of Uāl.

ଉତ୍ପତ୍ତି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଦରପୋଡ଼ା; ଅର୍ଦ୍ଧ—
Uāl Half burnt; not well burnt.

[ଯଥା—ଉତ୍ପତ୍ତି ଦାଣ୍ଡି, ଉତ୍ପତ୍ତି ଶପଥ ଉତ୍ପାଦ ।]

ଉତ୍ପତ୍ତି—ବୈଦେ. ବି.—ଜାଣିଙ୍ଗ୍‌ଟନ୍ (ଦେଖ)
Uāsingtan Wāsingtan (See)

ଉତ୍ପତ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବାସ)—୧ । ନଅର; ରାଜଗୃହ—
Uāsa 1 Palace; royal residence.

ଦୁଇଥାସେ ପାଞ୍ଚ ସାମନ୍ତ ଉତ୍ପାଦ ସାଦା ଆଶେ ଚଉ ମଞ୍ଜି । ଭଣ୍ଡ—ବୈଦେଶ୍ୟଶବ୍ଦକାସ ।

୨ । ରାଜଅନ୍ତଃପୁର; ଅନ୍ତର ମନ୍ଦିର—

2. Harem of a Rājā.

୩ । ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ; ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ—୩ (Euphemism)
Refers to one's female relatives or
wife.

୪ । ରାଣିଙ୍କର ରହବା ଯୋଗ୍ୟ ଅଟ୍ଟାଳିକା—

4 A Rāṇī's residence.

ଉତ୍ପତ୍ତି—ଦେ. ବି. (ରାଜା ଓ ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର)—
Uāsaārde ଉତ୍ପାଦ ୩—(ଦେଖ)

(ଯଥା—ଅଜ୍ଞ ଉତ୍ପାଦଅଜ୍ଞେ ଶର୍ଯଦର୍ଶନକୁ ଯାଇଅଛନ୍ତି ।)

ଉତ୍ପାଦରା—ଦେ. ବିଶ ସଂ—ଅନ୍ତଃପୁରର (ଭୃତ୍ୟ) —
Uāsaghariḥ (a servant) Having access to
(ଉତ୍ପାଦରାଆଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) a Rājā's female-apartments.

ଦେ. ବି—ଅନ୍ତଃପୁରରୁ ଭୃତ୍ୟ—

A servant working in the female
apartments of a Rājā.

ଉତ୍ପାଦ—ଦେ. ବିଶ ଓ ବି—ଉତ୍ପାଦରା (ଦେଖ)

Uāsā Uāsaghariḥ (See)

ଉତ୍ପାଦ (ଉତ୍ପାଦ) —ବୈଦେ. ବି.—ଜାଲ୍ (ଉତ୍ପାଦ) (ଦେଖ)

Uāsīl etc Wāsīl etc (See)

ଉତ୍ପାଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ପୁରକା; ପୁରୀ)—ଧଳା ପିନ୍ଧୁ ଶେଷ—

Ui White ant

ଓଇ (ଦ୍ର—ଏମାନେ ମାଟିରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଡ଼ଙ୍କା କରନ୍ତି ଏବଂ କାଠ,
ସିମକ୍ ଯୋଥ, ଲୁଗା ଆଦି ଖାଇ ଯାଆନ୍ତି ।)

ମ—ବାଲ୍ୟ

ଉତ୍ପାଦ ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା—
Uinṭaiṇ hebḥ 1. To be whispering to one
ଅନ୍ୟକୁ
another.

ହିସାବିଚାର ୨ । ହଲୁଚଲ୍ ହେବା—2. To budge.

୩ । ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ—3. To hesitate.

ଉତ୍ପାଦ ହେବା—ଦେ. କି—ଉତ୍ପାଦ ହେବା (ଦେଖ)

Uinṭaiṇ hebḥ Uinṭaiṇ hebḥ (See)

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଓ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଈ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଞ	ସ	ଞ୍ୟ	ଇଥ	ଈ	ନ୍

ଉଇବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉଦ୍ଭବ; ଉତ୍ଥମନ)—

Uibā ୧ । ଉଦ୍ଭବ ହେବା—1 To rise.

ଉଥା ୨ । ଉଦୟ ହେଉଥିବା—2 To be rising

ଉଗା ଦେ. ବିଶ—ଉଦୟ ହେଉଥିବା—Rising.

ଉଇକ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—ଢିକ୍ (ଦେଖ)

Uik Wik (See)

ଉଇକ ଏଣ୍ଡ—ବୈଦେ. ବିଶ (ଇଂ)—ଢିକ୍ ଏଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Uik end Wik end (See)

ଉଇକେଟ୍—ବୈଦେ. ବି—(ଇଂ) ଢିକେଟ୍ (ଦେଖ)

Uiket Wiket (See)

ଉଇକ୍ଲି (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବିଶ (ଇଂ)—ଢିକ୍ଲି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Uikli etc Wikli etc (See)

ଉଇ ଖାଇବା—ଦେ. ବି—ଉଇପୋକ ନଷ୍ଟ କରିବା; ଉଇପୋକ କୌଣସି

Ui khāibā ବସ୍ତୁକୁ ଅନ୍ତମଣ କରିବା—

ଉଆଁଷା White ants attacking or infesting a thing.

ଉଇଖିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଉଇ ନଷ୍ଟ କରିଥିବା—Ant-eaten.

Uikhiā

ଉଆଁଷା

ଦୀମକଆଆ

ଉଇଗାତ—ଦେ. ବି—ଉଇମାନେ ଭୂମିରେ କରିଥିବା ଗର୍ତ୍ତ—

Uigāta Ant-hole.

ଉଆଁଷା

ଦୀମକକାବିଲ

ଉଇଚାର—ଦେ. ବିଶ—ଉଇଶୁଅ (ଦେଖ)

Uicharā Uikhiā (See)

ଉଇ ଚରିବା—ଦେ. ବି—ଉଇ ଖାଇବା (ଦେଖ)

Ui charibā Ui khāibā (See)

ଉଇଟାଙ୍କୁ—ଦେ. ବି—ହୁଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ବା ମାଟି ଉପରେ ଥିବା ଉଇ ବସା;

Uitāṅku ଉଇଙ୍କ ବିଷ୍ଣୁରୂପ ମାଟି; ଏଥିରୁ ଛତୁ ଗଢ଼ିରେ—

ଉଆଁନା A kind of light soil ejected by

ଦୀମକକାପପଡ଼ା white ants.

ଉଇଟିକର—ପ୍ରାଦେ. (ମେଘନାଥପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଉଇହୁଙ୍କା—

Uitikarā Ant-hill.

ଉଇଟିକିର—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଉଇଟିକର (ଦେଖ)

Uitikirā Uitikarā (See)

ଉଇଣ୍ଡ ମିଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ପବନର ଆଘାତଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ କଲ—

Uind mil Wind-mill.

ଉଇଣ୍ଡ ସ୍କ୍ରିପ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଗାଡ଼ାରେ ବସୁଥିବା ଚାଳକକୁ

Uind skrip ପବନଆଘାତରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ମଟର

ଗାଡ଼ିରେ ବ୍ୟବହୃତ କାଚର ପଟା—Wind-screen.

ଉଇଣ୍ଡୋ ଡେଲିଭରୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ତାଳଦ୍ୱାରା ଅସିଥିବ

Uindo delibhari ଜନସମାନ ତାଳଦ୍ୱାରା ଝରକା ବାଟେ

ଉଆଁଷା ଡେଲିଭରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବା ତାଙ୍କର ଚାକରଙ୍କୁ ଦେବା ପ୍ରଥା—

ଉଆଁଷା ଡେଲିଭରୀ Window-delivery of postal articles.

ଉଇଧର—ଦେ. ବିଶ—ଉଇଶୁଅ (ଦେଖ)

Uidharā Uikhiā (See)

ଉଇ ଧରିବା—ଦେ. ବି—ଉଇ ଖାଇବା (ଦେଖ)

Ui dharibā Ui khāibā (See)

ଉଇପାତ—ଦେ. ବି—ଉଇହୁଙ୍କା—Ant-hill.

Upiridha ଉଇପାତ ପରି ତ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ ସଭା

ଉଇବିଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ବିଲ)—ଉଇହୁଙ୍କା—

Uibilā Ant-hill.

ଗଢ଼ ମୂଳରେ ହେଲେ ଉଇବିଲ ଗୋଟା ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ଉଇମାଟି—ଦେ. ବି—ହୁଙ୍କାମାଟି—

Uimāṭi The eath of an ant-hill.

ଉଇଲ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—ଢିଲ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Uil etc Wil etc (See)

ଉଇଲ୍ସନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଇଂଲଣ୍ଡ ଅଳ୍ପ ପୋର୍ତ୍ତୁଗୀସ୍‌ଙ୍କର

Uilsan ବୋତେନରେ ଜନିତ ସଂସ୍କୃତ ଅଧ୍ୟାପକ; ଏ ମେଘଦୂତର

ସଂକଳୟିତା ଓ ସଂସ୍କୃତ ଅଭ୍ୟାସକାର—

Name of a distinguished Sanscrit scholar and lexicographer of England.

ଉଇଲଗା—ଦେ. ବିଶ—ଉଇଶୁଅ (ଦେଖ)

Uilagā Uikhiā (See)

ଉଇ ଲଗିବା—ଦେ. ବି—ଉଇ ଖାଇବା (ଦେଖ)

Ui lagibā Ui khāibā (See)

ଉଇସାହାଣ—ଦେ. ବି—ଉଇପଲ—A multitude or a nest

Uisāhāṇa of white ants.

ଉଇହୁଙ୍କା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ବଲ୍ଲୀକ)—ଭୂମି ଉପରେ ଉଇମାନେ

Uihunkā କରିଥିବା ବଡ଼ ଗ୍ରାମ—Ant-hill

ଉଆଁଷା

ବିମୌଟ

ଉଏଟିଙ୍ଗ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଢେଟିଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Ueting Weting (See)

ଉଏଟିଙ୍ଗ୍‌ଗ୍ରାମ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—ଢେଟିଙ୍ଗ୍‌ଗ୍ରାମ (ଦେଖ)

Uetingrum Wetingrum (See)

ଉଏବ୍‌ଷ୍ଟାର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ନାମ)—ଢେବ୍‌ଷ୍ଟାର (ଦେଖ)

Uebshṭar Webshtar (See)

ଉଏବିଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଢେବିଲ (ଦେଖ)

Uebil Webil (See)

ସାଧାରଣ ଚାନ୍ଦେ ଅପର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ପ୍ରଭବ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭବ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଚାନ୍ଦେ ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରା ପ୍ରଭବ ଓ ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ ଏ ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ ନ ମିଳେ, ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରା ପ୍ରଭବ ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ ଚାନ୍ଦେ । ଯଥା — 'ଗ ୨' ନ ମିଳେ 'ଗା' ଚାନ୍ଦେ; 'ବ' ନ ମିଳେ 'ବ' ଚାନ୍ଦେ; 'ଦ' ନ ମିଳେ 'ଦ' ଚାନ୍ଦେ; 'ଅ' ନ ମିଳେ 'ଅ' ଚାନ୍ଦେ; 'ଅ' ନ ମିଳେ 'ଅ' ଚାନ୍ଦେ; 'ଅ' ନ ମିଳେ 'ଅ' ଚାନ୍ଦେ ।

ଉଏଲ୍—ବିଦେ. ବି (ଇଂ.)—ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆର ଉଲ୍ ଉଲ୍—
Uelar Waler (horse of Australia)

ଉଏଲିଙ୍ଗଟନ୍—ବିଦେ. ବି (ଇଂ. ନାମ)—ୱେଲିଙ୍ଗଟନ୍ (ଦେଶ)
Uelingtan Welington (See)

ଉଏଲ୍—ବିଦେ. ବି (ଇଂ.)—ୱେଲ୍ସ (ଦେଶ)
Uels Wels (See)

ଉଏଲ୍‌ଲି ସାର୍ ଆର୍ଥର—ବିଦେ. ବି (ନାମ)—ଭାରତର ଜନେରାଲ
Uelsli Sār Arthar ବଡ଼ଲ୍‌ଟ—A Governor-general of India.

[୧୭୧୧-୧୮୦୫; ଏ ଭାରତର ଅନେକ ଅଂଶ ଇଂରାଜ
ସାମ୍ରାଜ୍ୟରୁ କରାଯାଇ]

ଉଏସିଶ—ବିଦେ. ବି—ୱେସିଶ (ଦେଶ)
Uesish Wesish (See)

ଉଏଷ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଜ—ବିଦେ. ବି (ଇଂ.)—ୱେଷ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଜ (ଦେଶ)
Ueshṭ Indij Weshṭ Indij (See)

ଉଏଷ୍ଟ କୋଟ—ବିଦେ. ବି (ଇଂ.)—ୱେଷ୍ଟ କୋଟ (ଦେଶ)
Ueshṭ kot Weshṭ kot (See)

ଉଏଷ୍ଟ ପେପାର (ଇତ୍ୟାଦି) ବିଦେ. ବି (ଇଂ.)—ୱେଷ୍ଟ ପେପାର
Ueshṭ pepar etc. ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଶ)
Weshṭ pepar etc (See)

ଉଓ—ଦେ. ଅ—ଉଅ (ଦେଶ)
Uo Ua (See)

ଉଓଉ—ଦେ. ବି—ଉଉ (ଦେଶ)
Uou Ou (See)

ଉ—ଦେ. ଅ—କୋପ ଓ ବିରକ୍ତିପୂର୍ବକ, ବିରକ୍ତିପୂର୍ବକ, କଷ୍ଟ ଓ ଦୁଃଖ-
Uh ପୂର୍ବକ, ଶାସ୍ତ୍ରର ଶାନ୍ତିପୂର୍ବକ ଧ୍ୱନି—Expression of
ଓ: anger, of wonder, of grief and of pain.
ଓହି Oh!

ଉ—ଦେ. ଅ—(ଦୁଇ ଓ ୦ ବନ୍ଧ କରି ଅନୁନାସିକ ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ
Uu କଲେ ଏହି ଧ୍ୱନି ହୁଏ)—Interjection

ଉ ୧ । କୋପ, ବିରକ୍ତି ବା ଅସନ୍ତୋଷ—

1. Indicating anger and displeasure.

୨ । ନିକଟସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେବା ଉପଲକ୍ଷରେ
ପ୍ରଶ୍ନର ଶବ୍ଦ—2. In response to a man near by.

୩ । ପ୍ରଶ୍ନପୂର୍ବକ; କଅଣ?—3. What.

୪ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କଥା କହୁଥିଲାବେଳେ ତାହା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣା
ଗଲେ ଅଉ ଅରେ କହିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରବା

ଅର୍ଥରେ ପ୍ରଶ୍ନର ଶବ୍ଦ—4. Indicating a
request to repeat what was said.

୫. ଅସନ୍ତୋଷ ବା କୋପପୂର୍ବକ ଅବ୍ୟୟ (ପ୍ରବୃତ୍ତିବାଦ)—
An exclamation of anger.

୬ । ପ୍ରତିଜ୍ଞାପୂର୍ବକ—2. An exclamation of
promise

୭ । ସ୍ୱୀକାର—3. An exclamation of agree-
ment.

ଉହି—ଦେ. ଅ—୧ । ଦୁଃଖପୂର୍ବକ—1. Expression of sorrow.

Uhuu. ୨ । ଅସମ୍ମତପୂର୍ବକ—2. Expression of dissent.

ଉକ୍‌କିରା—ଦେ. ବି—୧ । ଦୁଃଖପୂର୍ବକ ଓ ବିରକ୍ତିପୂର୍ବକ ଶବ୍ଦକରିବା—
Ukkaribā 1. To express sorrow or vexation.

୨ । ସମ୍ମତ ପୂର୍ବକ ଶବ୍ଦ କରିବା—

2. To express consent.

ଉକ୍‌କି ଚୁଁ କରିବା—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହେଲେ ଅପର
Ukki chuñ karibā କରିବା—1. To raise an objection.

ଉଚ୍ଚୁକ୍‌କି ୨ । କୌଣସି ଅଦେଶ ବା ନିୟମରୁ ବିଚଳିତ ହେବା—
ଅଗତ୍ୟାଗତ୍ୟ ୨. To deviate from an order or
rule.

ଉକ୍‌କି ମାରିବା—ଦେ. ବି (ବଂଶୀରୁ ଅନୁଭୂତ)—ଉକ୍‌କିମାରିବା (ଦେଶ)
Ukkimāribā Ukkimāribā (See)

ଉଚ୍ଚାଲିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉଚ୍ଚାଲିବା (ଦେଶ)
Uñchalāibā Uñchalāibā (See)

ଉକ୍‌କି ଚୁଁ କରିବା—ଦେ. ବି—ଉକ୍‌କି ଚୁଁ କରିବା (ଦେଶ)
Uñ chuñ karibā Uñ ki chuñ karibā (See)

ଉକ୍‌କି କଥାରେ ଉକ୍‌କି କରିବା ବା ଶାନ୍ତି ଆଦି । ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଉଦ୍‌ଗତ ।

ଉକ୍‌କି ହେବା—ଦେ. ବି—ଉକ୍‌କି କରିବା (ଦେଶ)
Uñ chuñ hebā Uñ chuñ karibā (See)

ଉଜାଲ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଅଞ୍ଜଳ)—ଅଞ୍ଜଳି; ଅଞ୍ଜଳା—
Unjalā Folded palms

ଉକ୍‌କି କରିବା—ଦେ. ବି—ଉକ୍‌କି କରିବା (ଦେଶ)
Uñ tuñ karibā Uñ chuñ karibā (See)

ଉକ୍‌କି ହେବା—ଦେ. ବି—ଉକ୍‌କି କରିବା (ଦେଶ)
Uñ tuñ hebā Uñ chuñ karibā (See)

ଉଦିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । (ପତ୍ନୀ) ଉପରୁ ଉତ୍ପନ୍ନା—
Uñdibā 1. To brood over the eggs.

୨ । (ଶିଶୁ) ମାତାର କୋଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା—

2 (an infant, To feel warm in
mother's lap.

ଉହି—ଦେ. ଅ—ଅସମ୍ମତ ବା ନିଷେଧାର୍ଥକ 'ନାହିଁ'—Interjection
Uñhuñ indicating dissent or negation 'No'.

ଉକ୍‌କିରା—ଦେ. ବି—ଉକ୍‌କିରା (ଦେଶ)
Ukchāibā Ukuchāibā (See)

ଉକ୍‌କି—ଦେ. ବି—ଉକ୍‌କି (ଦେଶ)
Ukchibā Ukuchibā (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉକ୍ତେଇବା—ଦେ. କି—ଉକ୍ତେଇବା (ଦେଖ)

Ukcheibā Ukcheibā (See)

ଉକ୍ତୁକି ଲାଗିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଚତୁର୍ଦିଗ ଅନ୍ଧକାରମୟ

Ukpuki lāgibā ବୋଧ ହେବା—Feeling of blindness or darkness all around.

(ଯଥା—ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ରହିଲେ ଉକ୍ତୁକି ଲାଗେ ।)

ଉକ୍ତୁକେଇ ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି.—ପାଣିରେ ଭବେଇ

Ukbukei hebā ଟାକେଇ ହୋଇ ଭୁବ୍ୟାସ ହେବା—
To be choked in water.

ଉକ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଲ୍ଲା)—୧ । ଉଲ୍ଲା—

Uka 1. Shooting star.

୨ । ଉଡ଼ୁଆମାନ ଅଗ୍ନି କଣା—

2. Flying flashes of fire

୩ । ଉଡ଼ା—3. A file.

୪ । ମସାଲ—4. Torch, fire-brand

୫. ପ୍ରତ୍ୟୟ—(ଶୀଳାଦ୍ୟର୍ଥରେ କର୍ତ୍ତୃବାଚ୍ୟରେ; ଯଥା—
ଭାବୁକ; କିନ୍ତୁ)—A suffix.

ଉକଟ—ଦେ. ବି—ଉକଟ (ଦେଖ)

Ukaṭa Ukaṭa (See)

ମାତୃତ୍ୱାଦି ଅଭ୍ୟାସେ ବାନ୍ଧି କର ।

କୋଇ ନିଜ ଛନ୍ଦ ଉକଟ ଉଚ୍ଚାର—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

ଉକଟିବା—ଦେ. କି—ଉକଟିବା (ଦେଖ)

Ukaṭibā Ukaṭibā (See)

ଉକଟା—ଦେ. ବି—ଉକଟା (ଦେଖ)

Ukaṭā Ukaṭā (See)

ଉକଟାଇବା—ଦେ. କି—ଉକଟାଇବା (ଦେଖ)

Ukaṭāibā Ukaṭāibā (See)

ଉକଟାଣ—ଦେ. ବି—ଉକଟାଣ (ଦେଖ)

Ukaṭāṇa Ukaṭāṇa (See)

ଉକଡ଼ିବା—ଦେ. କି—୧ । ହୁଗୁଳା ହୋଇଯିବା—

Ukaṛḍibā 1. To get loose.

୨ । ଉପୁଡ଼ିବା—2. To be uprooted.

ଉକଡ଼ି—ଦେ. ବି.—୧ । ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—

Ukaṛḍī 1. A kind of tree

୨ । ଏକପ୍ରକାର ମଞ୍ଚ—2. A kind of plat from.

(ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ ।)

ଉକତ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ. (ସ. ଉକ୍ତ)—ଉକ୍ତ; ପ୍ରକାଶିତ; କଥିତ—

Ukata Expressed; said; spoken.

ଶ୍ରୀମତୁଁ ସେ ପଦ ଉକତ—

ସଂସ୍କୃତ. ପ୍ରେମଭକ୍ତିପ୍ରବୃତ୍ତି

ଉକତ କରବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି—ଉକ୍ତ କରବା; କହିବା—

Ukata karibā To speak.

ରହସ୍ୟମଞ୍ଚର ନାମେ ଗୀତ, ଅଳ୍ପ ହୋଇଲେ ମୁଁ କହିବି ଭବତ ।

ପ୍ରାଚୀ—ରହସ୍ୟମଞ୍ଚର ।

ଉକତି—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—ଉକ୍ତି (ଦେଖ)

Ukati Ukṭi (See)

ଉକତି ଲକ୍ଷଣକ ଉକତି ଶୁଣି ହୋଇ ହେଲା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଉକର—ପ୍ରା. ବି—ଦୋଷ ଦେଖାଇ ଗାଳି ଦେବା; ବଶଦୋଷପ୍ରଦର୍ଶନ;

Ukara ବଶମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ପୂର୍ବ ଦୋଷ ପ୍ରଦର୍ଶନପୂର୍ବକ ଦିଅଯିବା
ଗାଳି—Abuse mixed with a person's family scandals.

ଉକର ଖୋଲିବା—ପ୍ରା. କି—ଗୋଇ ଖୋଲିବା; ବଶଦୋଷ ଦେଖାଇ

Ukara kholibā ଗାଳି ଦେବା; ଅନ୍ୟର ଛିଦ୍ରମାନ ବାହାରେ
ପ୍ରକାଶ କରିବା—To point out a person's family secrets.

ଉକା—ଦେ. ବି. (ସ. ଉଲ୍ଲା)—୧ । ବାନ୍ତି; ବମନ—

Ukā 1. Vomiting.

୨ । ଡାକୁଟି—2. Belching; retching.

୩ । (ସ. ଉଲ୍ଲା) ଅଗ୍ନି ଶିଖା; ଅଗ୍ନି ଛଲି—
3. Flying flashes of fire

୪ । ଉଲ୍ଲା—4. Shooting star.

୫ । ମସାଲ—5. Torch; fire-brand.

୬ । ଉଡ଼ା—6. File.

ଉକାର—ସ. ବି. (ଉ + ସ୍ୱାର୍ଥେ କାର)—୧ । ‘ଉ’ ବର୍ଣ୍ଣ—

Ukāra 1. The letter ‘U’.

୨ । ‘ଉ’ ବର୍ଣ୍ଣପୂର୍ବ ମାତ୍ରା—

2. The sign of the short vowel ‘U’.

୩ । (+ ସ୍ୱରୂପାର୍ଥେ. କାର)—ଶିବ; ମହାଦେବ—

3. Śiva

୪ । ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଲ୍ଲା)—ବାନ୍ତି; ବମନ—

4. Vomiting.

୫ । ବମନେତ୍ତା—5. Tendency to vomit.

୬ । ଡାକୁଟି—6. Belching

ଉକାର ଉଠିବା—ଦେ. ବି—ବାନ୍ତି ଦେଖାଇବା—

Ukāra uṭhibā A tendency to vomit

ଉକାରଛନ୍ଦ—ଦେ. ବି—ଶବ୍ଦାଳଙ୍କାରବିଶେଷ—

Ukāra chhanda A kind of composition

ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ

ଗୋରବ—ଉକ୍ତ ରେଖା ।

[ଉ—ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଚୀନ କବିମାନେ ଏହିପରି ଉକାରଛନ୍ଦ
ଅବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ କରା କରିଅଛନ୍ତି ।]

ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀ ଅପର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ସ୍ୱରୂପ ୧ ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଉକ୍ତିର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ନା ମାତ୍ରା ବା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଦେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଉକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଉକ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯେ :—
ଗାଠ' ନ ମିଳେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ 'ଠ' ନ ମିଳେ 'କୃ' ଦେଖିବେ 'କୃ' ନ ପାଇଲେ 'କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ ।

ଉକାର ଦେଖାଇବା—ଦେ. ବି—ଉକାର ଉଠିବା (ଦେଖ)

Ukāra dekhāibā Ukāra uṭhibā (See)

ଉକାରିବା—ଦେ. କି. (ସ. ଉଚ୍ଚାର)—

Ukāribā ୧ । ବମନ କରିବା—1. To vomit.

ବମିକରା ୨ । ଉକାରିବା (ଦେଖ)

ଉକାରିବା; 2. Unkāribā (See)

ଉଗାଳନା

ଉକାଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଉଚ୍ଚାର)—ବମନ —

Ukāla Vomiting.

ବମି

ଉକାଳା

ଉକାଳତ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଉକାଳତନାମା (ଦେଖ)

Ukālat Ukālatnāmā (See)

ଉକାଳତନାମା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଓକଲ ନିୟୁକ୍ତି ପତ୍ର —

Ukālatnāmā A document authorising a pleader to appear for a party in a case.

ଉକାଳତି—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଓକଲତି (ଦେଖ)

Ukālati Okilāti (See)

ଉକାଳିବା—ଗ୍ରା. କି—ଉକାରିବା ୧ (ଦେଖ)

Ukālibā Ukāribā 1 (See)

ଉକି—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳାରେ ଅନୁକୃତ)—ଉକି (ଦେଖ)

Uki Uñki (See)

ଉକିଆ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—

Ukiā ୧ । ଅଂଶୁ; କରଣ—1. Rays.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ; ଖର—2. Sun's rays

୩ । (ଗଡ଼ଜାତ)—ପାଳବରିଆ; ନିଆଁ ଅଟା; ନିଆଁ ବରିଆ—

3. Faggot made of straw.

ଉକିବା—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ବାନ୍ତି କରିବା—

Ukibā To vomit.

ଉକିମାରିବା—ଦେ. କି (ବଙ୍ଗଳାରେ ଅନୁକୃତ)—

Ukimāribā ଉକି ମାରିବା (ଦେଖ)
Unkimāribā (See)

ଉକିଲ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଓକିଲ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ukila (etc) Okila etc. (See)

ଉକିଲତନାମା—ଦେ. ବି—ଉକାଳତନାମା (ଦେଖ)

Ukīlatnāmā Ukālatnāmā (See)

ଉକିଲତି—ଦେ. ବି—ଓକିଲତି (ଦେଖ)

Ukīlati Okilāti (See)

ଉକୁ—ବୈଦେ. ବି. (ବରଗଡ଼ ଶବ୍ଦ; ଅ—କବା; ଡକୁ)—

Uku ୧ । କୌଣସି ଘଟଣାର ଅର୍ଥ ବା ଉତ୍ତର—

ଅକୁ

1. Beginning of an occurrence.

ସକୁ

ଗୋଟାଏ ଘଟଣାର ମାତ୍ରା ଉକୁ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା ।

ପକ୍ଷାତମ୍ଭେ ଦେଖିବା ଉପାୟ ।

୨ । ଘଟଣା—2. Event, occurrence.

୩ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଆରମ୍ଭ—

3. The beginning of anything.

୪ । ଅପରାଧର ଘଟଣା—

4. The occurrence of an offence.

ଉକୁଚ—ଦେ. ବି—୧ । ଟାଙ୍ଗିବା—

Ukuchā 1. Hanging.

୨ । ଟାଙ୍ଗି ହେବା ଅବସ୍ଥା—

2. Being suspended; suspension.

୩ । ଉତ୍ତର—3. Death caused by hanging.

କଣ—ଟାଙ୍ଗି ହୋଇଥିବା—Hanging; suspended

ଉକୁଚାଇବା—ଦେ. କି—୧ । ଲଟକାଇବା; ଟାଙ୍ଗିବା—

Ukuchāibā 1. To suspend.

ଉଚ୍ଚାଳନା

୨ । ଟାଙ୍ଗାଇବା—2. To cause to be suspended.

ଉକୁଚିବା—ଦେ. କି—୧ । ଲମ୍ବାଇବା; ଟାଙ୍ଗିବା; ଲଟକାଇବା—

Ukuchibā 1. To suspend; to hang(a thing).

ଉଚ୍ଚାଳନା

୨ । ଲମ୍ବାଇବା; ଟାଙ୍ଗି ହେବା; ଲଟକିବା; ଝୁଲିବା—

2. To be suspended; to be hanging

୩ । ଝୁଲିବା—3. To float.

୪ । ଉପରକୁ ଡେଇଁବା—

4. To spring upwards.

ଉକୁଚି ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ନିଜ ବେକରେ ଫାଶି ଲଗାଇ ଝୁଲି

Ukuchi hebā ମରିବା—1. To swing in a rope.

ଲଟକନା

୨ । ଦଉଡ଼ିରେ ଦୋଳ ଖେଳିବା—

2. To play at swinging (one person swinging and another pushing and so on).

୩ । ଦଉଡ଼ିରେ ବେକ ଉଡ଼ି ହୋଇଯିବା—3. To have one's neck tightened with a rope

ଉକୁଚେଇବା—ଦେ. କି—ଉକୁଚାଇବା (ଦେଖ)

Ukucheibā Ukuchāibā (See)

ଉକୁଚେଇହେବା—ଦେ. କି—ଉକୁଚିହେବା (ଦେଖ)

Ukucheihēbā Ukuchihebbā (See)

ଉକୁଟ—ଦେ. ବି—ବାଦ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ବୋଲିଯିବା ସ୍ୱରବିଶେଷ—

Ukuṭa Refrains uttered with musical formulae.

[କୌଣସି ବାଦ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଦତ୍ତ କଳାକାରର ତାଳକୁ ମୁହଁରେ ଅଭ୍ୟାସ କରିବାର ପଦ ବା ଶବ୍ଦ । ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ]

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ବାଦ୍ୟ (ଯଥା—ଘୁମୁର, ପଞ୍ଜର, ମୃଦଙ୍ଗ ଆଦି)ର ଉଦ୍ଧୃତ ଉଦ୍ଧୃତ ଅଛି ।]

ଉକୃଷ୍ଟା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉକ୍ଷିତ)—୧ । ପ୍ରକୃଷ୍ଟ—

Ukūṣṭh 1 Full blown.

୨ । ପିତଳ ଆଦି ଧାତୁପାତ୍ରରେ ରହି ବସ୍ତାଦ ଓ ବସ୍ତାକୁ ହୋଇଥିବା (ଅମ୍ଳ ଖାଦ୍ୟ)—2. (acid food) The taste of which has been spoiled by being kept in a brass-utensil.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉକ୍ଷିତ; ଗ୍ରା. ଉକ୍ଷିତ)—ପରର ଗୁହ୍ୟତ୍ର ପ୍ରକାଶ-ପ୍ରକାଶ ଗାଳ—Slander; derisive abuse.

ଉକୃଷ୍ଟାଭବା—ଦେ. କି. (ସଂ—ଉକ୍ଷିତ)—୧ । ଦେହରେ ବୋଳି Ukūṣṭhābha ଦେବା—1. To smear on the body.

ବ୍ୟକ୍ତି ଉକ୍ଷିତ ହେଉ ନାହିଁ ପକ୍ଷେ
ଦେହରେ ଅପର ବ୍ୟକ୍ତିର ଖାଦ୍ୟ ପାଏ । ଉକ୍ଷିତ ଲବଣ୍ୟବଦା ।

୨ । ଚିତ୍ରିତ କରିବା; ଖୋଦନ ବା ଚିତ୍ରଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ କରିବା—2. To delineate.

ଦେହରେ ବାଳୀ ଦେଖି ବଦଳା

ପଦ ଉପରେ ଉକ୍ଷିତର ଚିତ୍ର । ଉକ୍ଷିତ ଲବଣ୍ୟବଦା ।

୩ । ପ୍ରକୃଷ୍ଟ କରିବା; ପ୍ରକାଶିତ—

୩. To make manifest

୪ । ଦେହରେ ବୋଳାଯାଇଥିବା ଦୂଳି ଆଦି ଅଙ୍ଗରୁ ବସ୍ତୁକୁ ହାତରେ ମଳ କରି ଉଠାଇଦେବା—

4. To rub off the turmeric paste from the body.

ବ୍ୟକ୍ତି ଉକ୍ଷିତ କରିବା କହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଉକ୍ଷିତବଦେ ।

ଉକ୍ଷିତ ବୈଦେହ୍ୟବଦା

ଉକୃଷ୍ଟାଉକୃତି ହେବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉକ୍ଷିତ)—ପରସ୍ପରର ଉକ୍ଷିତ Ukūṣṭhaukūṭi hebha ଖୋଲା ଖୋଳି ହୋଇ ପରସ୍ପରକୁ ଗାଳ

ଦେବା—To engage in mutual recrimination by revealing secrets.

ଉକୃଷ୍ଟାଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉକ୍ଷିତ)—ଉକ୍ଷିତ (ଦେଖ)

Ukūṣṭhāṇa Ukūṣṭh (See)

ଉକୃଷ୍ଟିବା—ଦେ. କି—୧ । ପିତଳ ବା ତମ୍ବା ପ୍ରଭୃତି ଧାତୁପାତ୍ରରେ Ukūṣṭibha ଅମ୍ଳଦ୍ରବ୍ୟ ରହିବା ଯୋଗୁଁ ବସ୍ତାଦ ବା ବସ୍ତୁର ଦେବା—

1 (acid food) To get in the taste spoiled by being kept in brass utensils.

ପତଳା

୨ । ପ୍ରକାଶିତ ହେବା—2. To be manifest.

ବେଦେବେଳେ ଅବା ଯାଉ ଥାଇ କେ ପାଟଳ ଗଣ୍ଡେ ଉକ୍ଷିତ ।

ବ୍ୟାକାଥ. ଯବାତ ।

୩ । ଚିତ୍ର ବା ଖୋଦନ କରି ଲେଖିବା—

3. To engrave or paint.

୪ । ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ହେବା—4. To be fully blown; to bloom.

ଉକୃଷ୍ଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. 'ଉକ୍ଷିତ')—୧ । କେଶ ଓ ଚର୍ମ ଆଦିରେ Ukūṣṭi ଜନ୍ମିବା ଯୋଗ—1. Louse, head-louse.

ଉକ୍ଷିତ

Pediculus Capitis.

ଉକ୍ଷିତ

[ଦ୍ର—ଉକ୍ଷିତର ଉକ୍ଷିତ 'କ୍ଷି' ବା 'ଲ୍ଲି' ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉକ୍ଷିତର 'କ୍ଷି' ଓ ବଡ଼ ଉକ୍ଷିତର 'କ୍ଷି' ବୋଲିଯାଏ । ଏମାନେ ଲମ୍ବ କେଶ-ସ୍ୱଳ୍ପ ମସ୍ତକରେ ରହି ମୁଣ୍ଡରୁ ରକ୍ତ ଖାଆନ୍ତି ।]

୨ । ଉକ୍ଷିତର ପର ଏକ ପ୍ରକାର ଯୋଗ; ଉକ୍ଷିତାଯୋଗ—2. Weevil

ଉକ୍ଷିତାଯୋଗ—ଦେ. ବି.—ପୁରୁଷ ଧାନ୍ୟର ଶସ୍ୟରେ ଓ ପଶୁ- Ukūṣṭipoka ମାନଙ୍କ ଚର୍ମରେ ଜନ୍ମିବା ଉକ୍ଷିତର ପର ଏକ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରକାର ଯୋଗ—Weevil; animal louse

ଉକ୍ଷିତ

ଉକ୍ଷିତ ଦେଖିବା—ଦେ. କି—ମୁଣ୍ଡର କେଶରୁ ଉକ୍ଷିତ ବାହାର କରି Ukūṣṭi dekhibha ମାରିବା—To search and find out and kill the lice from the hair.

ଉକ୍ଷିତ ଦେଖିବା

ଉକ୍ଷିତ ମାରିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଉକ୍ଷିତ ଦେଖିବା (ଦେଖ)

Ukūṣṭi māribha 1. Ukūṣṭi dekhibha (See)

ପଛେ ବସି ଅନ୍ଧ କେହି ମାନର ଉକ୍ଷିତ—ବ୍ୟାକାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପରର ଅନିଷ୍ଟାକାମନା କରିବା—2. To think evil of another.

ସେ ଯାହାର ଦେଖି ନ ପାରେ, ଅନ୍ଧାର ବାହରେ ଉକ୍ଷିତ ମାନେ—
ଉକ୍ଷିତ ।

ଉକୃତା—ଦେ. ବି.—ଉକୃତ (ଦେଖ)

Ukūṭa Ukūṭa (See)

ଉକୃତାଭବା—ଗ୍ରା. କି. (ସଂ—ଉକ୍ଷିତ; ଉକ୍ଷିତ)—

Ukūṭābha ୧ । ଉଲ୍ଲସ୍ୱଦ କରିବା—1. To deride by alluding to one's failings; to banter.

୨ । ନିଜ ପୂର୍ବକୃତ ଉପକାରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଉଲ୍ଲସ୍ୱଦ କରିବା—2. To banter a person by alluding to favours done to him in the past.

ଉକୃତାଉକୃତ—ଗ୍ରା. ବି.—୧ । ଉକ୍ଷିତପ୍ରକୃତି—1 Dialogue

Ukūṭāukūṭi ୨ । ସବାଲ-ଜବବ—2. Question and reply.

ଉକୃତାଉକୃତ ହେବା—ଗ୍ରା. କି—୧ । (ପରସ୍ପର) ଉଲ୍ଲସ୍ୱଦ ଓ Ukūṭāukūṭi hebha ପ୍ରତିବଚନ କୁହାକୁହ ହେବା—

1. To abuse and banter each other.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୂଚକ ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷୁ' ବୋଧିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବକୁ' ବୋଧିବେ; 'ଅନ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟା' ବୋଧିବେ; 'ଅନ୍ୟତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟତ' ବୋଧିବେ ।

୨ । ପରସ୍ପର କଥାବାଚା କରବା; ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର କରବା—

2. To be engaged in mutual question-
ing and reply.

୩ । ସବାଲ ଯବାବ କରବା—

3 To be engaged in argument.

ଉତ୍କଳାଣ — ଗ୍ରା. ବି—ଉକ୍ତାଣ (ଦେଖ)

Ukutāṇa Ukutā (See)

ଉକ୍ତାଣିକ—ଦେ. ବି (କଚରିଆ ଭାଷା)—ଅପରାଧ ଘଟଣା ତାରିଖ—

Ukutārika Date of occurrence.

ଉକ୍ତାଣିକା—ଗ୍ରା. ବି—ସୂଚି କରବା; ଦମ୍ଭକର କଥା କହିବା—

Ukutibā To argue.

ଉକ୍ତାଣିକା—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଛଳବଚନ ପ୍ରୟୋଗ କରବା—

Ukuteibā To banter.

୨ । ଜନ କୃତ ଉପକାରକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଛଳାଇବା—

2. To banter a person by alluding to
past favours shown to him.

ଉକ୍ତାଣିକା ଦେବା—ଦେ. ବି—ଉକ୍ତାଣିକା (ଦେଖ)

Ukutei hebā Ukutāibā (See)

ଉକ୍ତାଣି—ପ୍ରାଦେ (ଭବି) ବି—ଝୁଲୁ—

Ukum Order.

ଉକ୍ତାଣି—ଦେ. ବି (କଚରିଆ ଭାଷା)—ଅପରାଧ ଘଟଣାସ୍ଥଳ—

Ukusthala Place of occurrence.

ଅକ୍ଷୁଧାନ

ଅକ୍ଷୁଧାନ

ଉକ୍ତାଣି—ଦେ. ବି (କଚରିଆ ଭାଷା)—ଉକ୍ତାଣି (ଦେଖ)

Ukusthāna Ukusthala (See)

ଉକ୍ତାଣିକା—ଦେ. ବି—ପିତଳ ବା ମୌ ଅଦି ଧାତୁନିର୍ମିତ ପାତ୍ରରେ

Ukeibā ରଖିବା ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଓ ବିଭିନ୍ନ

ପିତ୍ତାଣା ଦେବା—To get spoiled in taste (by
being put in a brass or copper
receptacle)

ଉକ୍ତାଣି—ଦେ. ବି (ସ.—ଉକ୍ତାଣି; ପ୍ରା ଉକ୍ତାଣି)—

Ukkanṭha ୧ । ଉକ୍ତାଣି— 1 Eagerness

୨ । ଉକ୍ତାଣି (ଗୋପିନାଥ ନନ୍ଦ)—2. Anxiety

ଉକ୍ତା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ବଚ ଧାତୁ=କହିବା + କର୍ମ.ଭ)—୧ । କଥିତ;

Ukṭa ଶୁଣିତ—1. Spoken; said; uttered.

୨ । ପ୍ରଥମେ; ପ୍ରଥମ କଥିତ—2. First mentioned;
aforesaid.

୩ । ଉକ୍ତାଣି; ଉକ୍ତାଣି—3 Mentioned

ବି. (+ଭାବ. ବ)—କଥନ—Speaking

ଉକ୍ତାକର୍ମ—ସଂ. ବି.—(ବ୍ୟାକରଣ) କର୍ମ ବାଚ୍ୟରେ ପ୍ରଥମାବଦ୍ଧିର ରୂପ

Uktakarma ଧାରଣ କରି ବାଚ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା

କର୍ମ—(grammar) An object which takes
the first case-ending.

ଉକ୍ତି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ବଚ ଧାତୁ=କହିବା + ଭାବ. ଭ)—

Ukti ୧ । କଥନ; ବାକ୍ୟ—

1. Word; expression.

୨ । କଥା—2. Speech.

୩ । ପ୍ରବଚନ—3 Saying.

ଉକ୍ତିପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ହୃଦ୍; ଉକ୍ତି + ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତି.)—

Uktipratyukti ୧ । ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ତର—

1 Statement and counter-statement.

୨ । ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର—2. Question and reply.

ଉକ୍ତା—ସଂ. ବି. (ବଚ ଧାତୁ=କହିବା + କର୍ମ. ଥ)—୧ । ସାମବେଦ—

Uktha 1 The 'Sama' or the second of the
four Bedas.

୨ । ସାମବେଦର ଅଂଶବିଶେଷ—

2. A particular portion of the Sāma
vedic hymns.

୩ । ଯଜ୍ଞବିଶେଷ—3 A particular sacrifice.

ଉକ୍ଷ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଓଦା କରବା—

Uksh (root) To moisten.

ଉକ୍ଷ—ସଂ ବିଶ୍ୱ (ଉକ୍ଷ ଧାତୁ=ଓଦା କରବା + କର୍ମ. ଅ)—

Uksha ୧ । ସିକ୍ତ—1. Moistened.

୨ । ଧୌତ—2 Washed

ଉକ୍ଷାଣ—ସଂ. ବି. (ଉକ୍ଷ ଧାତୁ=ଓଦା କରବା + ଭାବ. ଅନ)—ଜଳ-

Ukshana ସେବନ; ପାଣିସିଞ୍ଚା—Sprinkling with
water.

ଉକ୍ଷତର—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଉକ୍ଷତ=ବୃଷ + ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥ. ତର)—

Ukshatara ୧ । ସାନସଣ୍ଡ; ଦୁବଳ ସଣ୍ଡ; ବଳଦ—

1. A small bull or ox.

୨ । ବଡ଼ସଣ୍ଡ; ଶ୍ରୋତବୃଷ—

2. A well developed bull.

ଉକ୍ଷତରୀ ସଂ. ବି. (ଉକ୍ଷତର + ଶ୍ରୀ. ଇ)—ଯେଉଁ ଗାଈର ଯୌବନ ନଷ୍ଟ

Ukshatari ହୋଇ ଅଛି—A cow past her youth.

ଉକ୍ଷା—ସଂ. ବି. ଉକ୍ଷ ଧାତୁ=ଅର୍ଦ୍ଧ ହେବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. ବର୍ଣ୍ଣ. ଅନ୍ ୧ମା

Ukshā ୧ବ.—ଭୂଲ—୨ବ. ଏକବଚନ ଅକ୍ଷ୍; ବିଭକ୍ତବଚନ

ଅକ୍ଷ୍ବନ; ସାକ୍ଷ୍ବନ. ଅକ୍ଷ୍ବା; ପା. ଗାଈଅକ୍ଷ୍ବା=

ବଳଦ)—୧ । ବୃଷ—1. Bull.

୨ । ବଳଦ—2. Bullock.

୩ । ଚକ୍ଷୁର ନାମକ ଔଷଧ—

3. A medicinal ingredient.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଉତ୍ତର—୧୦. ବର୍ଣ୍ଣ—(ଉତ୍ତର ଧାତୁ=ଉତ୍ତର କରିବା + କର୍ମ. ଚ)—

Ukshita ୧ । ଚିତ୍ର—1. Moistened; washed.

୨ । ଅଭିଷିକ୍ତ—2. Sprinkled.

୩ । ଲଗ୍ନ—3. Anointed.

ଉତ୍ତର—ଦେ. କି—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Ukhrdibā Ukurdibā (See)

ଉତ୍ତରାଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—(ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ)—ବର୍ତ୍ତମାନ

Ukhnāuchhe ଅପ୍ରାପ୍ୟ ଅଟେ; ବର୍ତ୍ତମାନ ମିଳିବ ନାହିଁ—

Is not available now.

(ଯଥା—ଧନ ଉତ୍ତରାଉତ୍ତର)

ଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବର୍ଣ୍ଣ—ଯେ ଘରର ଗୁପ୍ତ କଥା ଦାଣ୍ଡରେ

Ukhlā ଦାଣ୍ଡରେ ପ୍ରକାଶ କରି ଦିଏ—(a person)

Revealing family secrets.

ଉତ୍ତର (ଧାତୁ) - ସଂ—ଗମନ କରିବା—

Ukha (root) To go.

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳାରେ ଅନୁକୃତ)—ଉତ୍ତର—

Ukha Raṣp; file.

ଉତ୍ତର; ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Ukhardā Ukurdā (See)

ଉତ୍ତର ମାଳଗରେ ଦଧିବତ୍ତ ବସରେ ସ୍ତରଣ ମନୋରମ କଲେ ।

ଉତ୍ତର—ବିଦଗ୍ଧମାଳା ।

ଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Ukhan Ukunī (See)

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Ukhalā Udukhalā (See)

ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଲଜ୍ଜାଜନକ କଥା ବା

Ukhalā hebā ଅସତ୍ୟ କଥା କହିବା—To publish

unreasonable, painful or shameful

things.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି (ଉତ୍ତର ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+ଅ+ସ୍ତା ଅ)—

Ukha ୧ । ପାକପାତ୍ର; ପାକପାତ୍ର; ଡାଣ୍ଡି—1 Cooking pot.

୨ । କରେଇ—2. Sauce-pan.

୩ । ବହୁଳି—3. A brass cooking pot.

ଦେ. ବି—ଉତ୍ତର—Rasp; file.

ଉତ୍ତର—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ତର)—୧ । ହୁଣ୍ଡା କରିବା—

Ukhardibā 1. To loosen; to slacken.

ଉତ୍ତର; ଉତ୍ତର ୨ । ଉତ୍ତର—

ଉତ୍ତର To root out; to uproot.

ଉତ୍ତର—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ତର)—୧ । ଏଣେ ତେଣେ ଘାଣ୍ଟିବା—

Ukharibā 1. To stir up.

ଉତ୍ତର ୨ । ଉତ୍ତର କରିବା—2 To irritate.

ଉତ୍ତର ୩ । ବିଗଢ଼ିବା—3. To confuse; to throw into confusion.

୪ । ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

4. Ukhardibā (See)

ଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—୧ । ଛଳ; ବାଦନା—

Ukhi 1. Plea; excuse

୨ । ସୁବିଧା; ସୁବିଧା; ଶୁଣ—2 Opportunity.

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉତ୍ତର—ଉତ୍ତର—ସଂ. ଉତ୍ତର)—

Ukurdā ଗୁଡ଼ି ବା କନ୍ଦରେ ପାକ ହୋଇଥିବା ଲୁଆ—

ମୁଡ଼ିକି; ଉତ୍ତର Fried paddy seasoned with sugar

ଉତ୍ତର or treacle.

ଉତ୍ତର—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ତର)—

Ukurdibā ୧ । (ଠେଆ ହୋଇଥିବା) କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ହୁଣ୍ଡା ।

ଉତ୍ତର ହୋଇଯିବା—1. To become loosened or

ଉତ୍ତର slackened.

୨ । ଉତ୍ତର; ଉତ୍ତର—

2. To be uprooted; to be freed from the base.

ଉତ୍ତର—ଦେ. କି—ଉତ୍ତରର ଶିଳ୍ପ ରୂପ—

Ukurdibā The causative form of ukurdibā.

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି—ଧାନ ବେଙ୍ଗଳା ପକାଇ ପାଲକୁଟା ଅତି ବାଦାର

Ukuni ବରବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବାହାସ ଦଣ୍ଡ—

A hooked staff used to draw out the straw after paddy is trodden.

ଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Ukhan Ukunī (See)

ଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ବେଣି ପରିମାଣରେ ତାଲ ଓ ଅଳ୍ପ

Ukharā ପରିମାଣରେ ଗୁଡ଼ି ଏକତ୍ର ଗୁଡ଼ି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ନାଉ

(ଗୋଷ୍ଠିକାଥ ନା)—A gruel prepared by

fried rice and pulse

ଦେ. ବି—୧ । ଚୁଇରେ ଥିବା କାଠକୁ ଗେଞ୍ଜଣା କାଠରେ ଉତ୍ତର

ଦେବା—1. Stirring up the fuel in the

oven.

୨ । ଗେଞ୍ଜଣା କାଠ—2. The stick by which the

burning fuel is stirred up.

ଦେ. ବି—ଉତ୍ତର ହୋଇଥିବା—Stirred up.

ଉତ୍ତର—ଦେ. କି—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)—

Ukharibā Ukharibā (See)

ସାଧାରଣ ସ୍ୱେଦେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନେ ଓ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ, ଯେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କରାଯାଏ । ବା ୧ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଡେଇଁ । ଉଦା.— 'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଘ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଉତ୍କଳୀୟ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମତାଏ ବା ଉତ୍ତେଜିତ
Ukhuriā କରେ—1. Instigating; one who stirs
up a man against another.

୨ । ଚୁଲୁଲିଖୋରୁ—2. Backbiting.

ବି—ଚୁଲୁର ନିଆଁକୁ ଗୋଟିଏ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କାଷ୍ଠ ଦଣ୍ଡ;
ଗୋଟିଏ—A poker of wood.

ଉତ୍କଳିବା—ଦେ. କି—ଉତ୍କଳିବା (ଦେଖ)

Ukhuribā Ukhāribā (See)

ଉତ୍କଳୁଣୀ—ଦେ. ବି—ଉତ୍କଳି (ଦେଖ)

Ukhurunī Ukhunī (See)

ଉତ୍କଳେଇବା—ଦେ. କି—ଉତ୍କଳିବା (ଦେଖ)

Ukhureibā Ukhāribā (See)

ଉତ୍କଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉତ୍କଳି (ଦେଖ)

Ukhen Ukunī (See)

ଉତ୍କଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Ukher 1. Udukhaḷa (See)

୨ । ଚିକି ଚରଣି—2. The receptacle of the
husking jack.

ଉତ୍କା—ସ. ବିଶ (ଉତ୍କା = ଦାଣ୍ଡି + ପାକାର୍ଥରେ. ଯ)—

Ukhyā ଦାଣ୍ଡିରେ ପାକ କରୁଥିବା ଖାଦ୍ୟ; ପ୍ରାଣିପକ୍ୱ (ମାଂସାଦି)—
(meat) Boiled in a pot.

ଉଗଡ଼ା—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଉଗଡ଼ା (ଦେଖ)

Ugardā Ugardā (See)

ଉଗଡ଼ାଇବା—ପ୍ରା. କି—ଉଗଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Ugardāibā Ugardāibā (See)

ଉଗରଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ରଣ)—ବମନ—

Ugarāṇa Vomiting.

ଉଗଲା—ଦେ. ବି.—ଅଟକ—

Ugālā Restraint.

ଦେ. ବିଶ—ଅଟକାଦେବା; ନିରୁଦ୍ଧାଦେବା—Restrained.

ଉଗାଡ଼ିବା—ଦେ. କି—ଉଗଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Ugāḍibā Ugardāibā (See)

ଉଗାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଗାର)—୧ । ବାନ୍ତି; ଉଦ୍‌ଗାର—

Ugāra Vomiting.

୨ । ଦାଲୁଟି—Belching.

ଉଗାରିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଉଦ୍‌ଗାର)—

Ugāribā ୧ । ବାନ୍ତି କରିବା—1. To vomit.

୨ । ଦାଲୁଟି ମାରବା—2 To belch.

୩ । ବାଦାରିକୁ ଫୋପାଡ଼ିବା; ଉଦ୍‌ଗାର କରିବା—

3. To vomit forth; to throw out; to emit.

ବର୍ଷର ପୂର୍ବରୁ ଚିକି ଉପାଦେଶ ଅନୁସାରେ—

ଉଗାଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଗଲ)—୧ । ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ଳୋଷଣ.

Ugāḷa ସୂଚକ ପୌରାଣିକ ଗୀତ—1. Dialogue in song
dealing with Pauranic stories sung
by the cow-herds.

୨ । ଅଟକ—2 Restraint.

୩ । ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଧାନ ଖେତର ଛତା—

3. Ridge of a paddy-field.

ଉଗାଲିବା—ଦେ. କି—୧ । (ସଂ—ଉଦ୍‌ଗଲନ; ଅର୍ଗଳ-ଭୁଲ ପ୍ରା. ଅଗ୍ଗଳ)

Ugālibā ଅଗରୁ ଅଟକାଇବା; ଅଗ୍ଗଳିବା—1. To block
the way; to stop one's progress
by standing in his way with
outstretched arms.

ବେ ଘୋଷା ଉଗାଲ ନାଟ—ଉପର. ପ୍ରମୋଦପୁର ।

ବମିକରା ୨ । (ସଂ. ଉଦ୍‌ଗାଲନ ଭୁଲ—ପ୍ରା. ଉଦ୍‌ଗାଲନ) ବାନ୍ତି କରିବା—

ଉଗାଲନା 2. To vomit forth.

ଉଗୁଇବା—ପ୍ରା. କି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଗୁଇ)—୧ । ଉପରକୁ ଯୋରରେ.

Uguibā ଉଠିବା—1. To rise up with force.

ଉଗା ୨ । କ୍ରୋଧ ବା ଗର୍ବରେ ଡେଇଁବା—

ଉଗାନା 2. To leap up in anger or pride.

ଉଗୁଜା—ପ୍ରା. ବି.—ଉଗୁଜା (ଦେଖ)

Ugujā Ubhujā (See)

ଉଗୁଜାଇବା—ପ୍ରା. କି—ଉଗୁଜାଇବା (ଦେଖ)

Ugujāibā Ubhujāibā (See)

ଉଗୁଜିବା—ପ୍ରା. କି.—ଉଗୁଜିବା (ଦେଖ)

Ugujibā Ubhujibā (See)

ଉଗୁଜେଇବା—ପ୍ରା. କି—ଉଗୁଜାଇବା (ଦେଖ)

Ugujeibā Ubhujāibā (See)

ଉଗୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—ମୁହଁ ମଡ଼ାହୋଇ ରଖା ଯାଇଥିବା; ଲେଉଟା.

Ugurḍā ସାଧୁଥିବା—Set with head down; upset;.
inverted.

ଉପୁଡ଼ା; ଉପୁଡ଼ାହୁଆ

ଉଗୁଡ଼ାଇବା—ଦେ. କି—ମୁହଁ ମଡ଼ାଇ ରଖିବା; ଲେଉଟାଇ ଦେବା—

Ugurḍāibā To set with head down; to
invert.

ଉପୁଡ଼କବା

ଉଗୁଡ଼େଇବା—ଦେ. କି—ଉଗୁଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Ugurdeibā Ugurḍāibā (See)

ଉଗୁର—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉଦ୍‌ଗୁର)—୧ । ପୂର୍ବୋପବୃତ୍ତ—

Ugurā 1. Already used..

୨ । ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା (ମାଲ୍ୟାଦି); ଉଦ୍‌ଗୁ—

2. Already worn (e.g. flower; garland
etc).

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାସର	ଈ	ଊ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

୩ । ପାଦରୁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ (ବଟା ହଳଦି ବା ଚନ୍ଦନରୁ)

ବଳିକା ରହି ଯାଇଥିବା—

3. (turmeric paste) Left in the pot .

after use.

ଉଗୁରାକରା—ଦେ. କି—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଉଗୁରା କରବା

Ugurāibā (ଯଥା—ନୂଆ ଲୁଗାକୁ ପିନ୍ଧାମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା)—

To cause a new thing (e.g. cloths etc)

to be used by another.

ଉଗୁରା ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ନିଜର ଘୌରୁଷ ବା ପ୍ରଶଂସାକୁ

Ugurāi hebā କହି ହେବା—

ଜିହ୍ୱାକନା 1. To boast of one's excellences;

to praise one's self

୨ । ଗର୍ବପ୍ରକାଶ କରବା—2 To arrogate

ଉଗୁରା କରବା—ଦେ. କି—୧ । ବ୍ୟବହାରଦ୍ୱାରା (ମାଲ୍ୟାଦି) ଦୂଷିତ

Ugurā karibā କରବା—1. To contaminate or

make unfit for further use by

using a thing.

୨ । ପ୍ରଥମେ (ନୂଆ ଲୁଗା ଆଦିକୁ) ବ୍ୟବହାର କରବା—

2. To use (new cloth) for the first time.

[ଦ୍ର—ସୁରୁଜନମାନେ ନୂଆ ଲୁଗାକୁ ପ୍ରଥମେ ନ ପିନ୍ଧି ପିନ୍ଧିବା ଦ୍ୱାରା ଉଗୁରା କର ପରେ ପିନ୍ଧନ୍ତି ।]

ଉଗୁରି—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵୀ (ସଂ. ଉଗ୍ର)—ଉଗ୍ର (ଦେଶ)

Uguri Ugra (See)

ଦେ. ବି—ଗର୍ବ—Pride; arrogance (Grundy)

ଉଗୁରେଇବା—ଦେ. କି—ଉଗୁରାକରବା (ଦେଶ)

Ugureibā Ugurāibā (See)

ଉଗୁରେଇ ହେବା—ଦେ. କି—ଉଗୁରାକର ହେବା (ଦେଶ)

Ugurei hebā Ugurāi hebā (See)

ଉଗୁଳା—ଦେ. ବିଶ—ଉଗୁରା (ଦେଶ)

Ugulā Ugurā (See)

ଉଗୁଳି—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—1. Excellent.

Uguli ୨ । ଅଧିକ—2. More than.

ମୋହର ସତ୍ୟ ମହିଁ ନ ରହିବ ଉଗୁଳି

ଶବ୍ଦରୁ ମାତ୍ର ବାଟ ଦିଅ ମୋହେ ତୁଳି—ବଳରାମ. ସ୍ୱାମୀୟଣ ।

ଉଗୁଳିବା—ଦେ. କି—୧ । ଅଧିକ ହେବା—I. To exceed.

Ugulibā ୨ । ବଳପ୍ରକାଶ—2. To remain over.

ଉଗେଇବା—ଦେ. କି—ଉଗୁରାକରବା (ଦେଶ)

Ugeibā Uguibā (See)

ଉଗ୍ଗିବା—ଗ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) କି—ହରିବା (ଦେଶ)

Uggibā Hagibā (See)

ଉଗ୍ର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉର୍ ଧାତୁ=ମିଳିତ କରିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. କର୍ତ୍ତ୍ୱି.

Ugra ର)—୧ । କ୍ରୁର; କୋପନ; କୋଷସ୍ୱଭାବବିଶିଷ୍ଟ—

(ଉଗ୍ରା—ଶ୍ଵୀ) 1. Passionate; wrathful.

୨ । ଭୟାନକ; କର୍ବର—

2. Terrible; peevish.

୩ । ଗରୁ; ପ୍ରବଳ; ପ୍ରବଳ—

3 Hot; violent; strong; virulent.

୪ । ଚଢ଼ଚଢ଼ିଆ—4. Surly.

୫ । କ୍ରୁର; ନିଷ୍ଠୁର—5 Cruel.

୬ । କଟୁ; ଝାସ—6 Of hot taste; pungent.

ସଂ. ବି—୧ । ଶିବ—1. God Śiba

୨ । ଶିବଙ୍କ ଅଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ବାୟୁମୂର୍ତ୍ତି—

2. The airy form of Śiba

୩ । (ଶୁଦ୍ରାଣୀ ଗର୍ଭରୁ ସନ୍ତାନିତ ଉତ୍ତର ଜାତ ଜାତିବିଶେଷ) ଅଗିରି (ଦେଶ)—3. Āghiri (See)

୪ । ନକ୍ଷତ୍ରଗଣବିଶେଷ; ପୃଷ୍ଠାଲୁଗା, ପୃଷ୍ଠାବାହା, ପୃଷ୍ଠାଦ୍ରୁ-ପଦ, ମୟା ଓ ଭରଣୀର ସମବାୟ—

4. A group of certain asterisms.

୫ । କେରଳଦେଶ—5. Name of a country in India.

୬ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ସୁତ—

6. Name of a son of Dhṛtarāshṭra.

୭ । ଶୋରାଞ୍ଜନ ବୃକ୍ଷ—

7. The horse-radish or Morunga (trec).

୮ । କୋଷ—8. Anger.

୯ । ବସନ୍ତର ବିଷ; ମହୁର—9 Aconite.

ଉଗ୍ରକର୍ମ—ସଂ. ବି—ଅସ୍ତ୍ରଶୂଳନାଦି ଗାଢ଼ବଳିତ କର୍ମ—

Ugrakarm Acts of bravery befitting a hero.

ବରାବ ଶାସ୍ତ୍ର ପଠନ ଉଗ୍ରକର୍ମ ଯେତେ—ପ୍ରାଚୀ. ଶିବସ୍ତବେଷୟ ।

ଉଗ୍ରକର୍ମୀ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁଶ୍ରଦ୍ଧ; ଉଗ୍ର + କର୍ମନ୍)—

Ugrakarmା ସେହି ଲୋକ ଅନାୟାସରେ ଭୟାନକ କର୍ମ କର ପାରେ; ସେହି ଲୋକ ସହଜରେ ନିଷ୍ଠୁର କର୍ମ କର ପାରେ—A person who is capable of doing cruel deeds easily.

ଉଗ୍ରକାଣ୍ଡ—ସଂ. ବି—କଲରୁ; କାଠବେଞ୍ଚ—A bitter fruit;

Ugrakāṇḍa Memordica.

ଉଗ୍ରଗନ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁଶ୍ରଦ୍ଧ; ଉଗ୍ର=ଗରୁ + ଗନ୍ଧ)—ଗରୁଗନ୍ଧ—

Ugragandha ବିଶିଷ୍ଟ—Strong-scented.

ସଂ. ବି—୧ । ଦେଘ—1. Assafoetida.

୨ । ରଶୁଣ—2. Garlic.

୩ । କଟଫଳ; କାଫଳ—3. Kaṭaphala (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଓ ମାତା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣିତ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି କପାଳ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣିତ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସାଧାରଣ ଗାୟକ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବଦ ଦେଖିବେ ।

୪ । ଚନ୍ଦ୍ର—1. A flower.

୫ । ଅର୍ଜୁନବୃକ୍ଷ—5. Arjuna tree.

୬ । ଗନ୍ଧ ବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗନ୍ଧ—6. Strong smell.

ଉଗ୍ରାଗନ୍ଧା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଗ୍ର+ଗନ୍ଧ+ଶ୍ୱା. ଅ)—

Ugragandhā ୧ । ବଚ (ଦେଖ)—1. Bacha (See)

୨ । ଯୁଅଣୀ (ଦେଖ)—2. Jūāṇī (See)

୩ । ବଣଯୁଅଣୀ (ଦେଖ)—

3 Bana jūāṇī (See)

୪ । ହେଙ୍ଗୁ ଦେଖ—4. Hengu (See)

୫ । ରଶୁଣ—5. Garlic

୬ । ଚମ୍ପା (ଫୁଲ) (ଦେଖ)—6. Champā (flower)

(See)

ଉଗ୍ରଚଣ୍ଡୀ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଉଗ୍ର=ଗ୍ରାସ+ଚଣ୍ଡୀ=ଅତିକୋପନା)—

Ugrachandī ୧ । ଅଠର ହସ୍ତବିଶିଷ୍ଟ ଦୁର୍ଗାମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ—

1. The Goddess of wrath; a form of Durgā with 18 hands.

୨ । ଅତି କୋପନସ୍ୱଭାବ (ଶ୍ୱା)—

2. A passionate lady; a vixen; a shrew

ଉଗ୍ରଚଣ୍ଡୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା—ଉଗ୍ରଚଣ୍ଡୀ (ଦେଖ)

Ugrachandī Ugrachandā (See)

ଉଗ୍ରତା—ସଂ. ବି. (ଉଗ୍ର+ଭାବ. ତା)—୧ । ପ୍ରବ୍ରାତା—

Ugratā 1 Violence.

୨ । ପ୍ରବ୍ରାତା; ଗ୍ରାସକାରୀ—2. Virulence.

୩ । ଗ୍ୱା—3. Pungency.

୪ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା—5. Fierceness; ferocity.

ଉଗ୍ରତାରା—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା [ଉଗ୍ର=ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ (ଭୟ) + ତାରା=ସେ

Ugratārā ଦାସ କରନ୍ତି; ସେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭୟର ଦାସ କରନ୍ତି]

ଉଗ୍ରତାରାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିରେ—One of the forms assumed by Goddess "Bhagabati."

ଉଗ୍ରଧନ୍ୱା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଗ୍ର=ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ+ଧନ୍ୱନ୍=ଧନୁ)—

Ugradhanwā ୧ । ଇନ୍ଦ୍ର—1. Indra.

୨ । ଶିବ—2. Śiba.

ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା—ଶତ୍ରୁମାନେ ଯାହାର ଧନୁକୁ ସବୁ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ;

ମହାଧନୁ; ପ୍ରବ୍ରାତାଧନୁ—A powerful archer.

ଉଗ୍ରନର୍କ—ଦେ. ବି. ଶ୍ୱା—ଭୟାନକ ନର୍କବିଶେଷ—

Ugranarka A very terrible hell.

ଉଗ୍ରନର୍କ ମଧ୍ୟ ନେଇ ତାକୁ ପକାଇଲୁ,

ବଦାସି ଉଗ୍ରୋଧ ଯାହାରେ ନ ରହିବ ।—ବିଷ୍ଣୁ ଦେଶସାଧୁରାଜ ।

ଉଗ୍ରପାନ୍ଥୀ—ଦେ. ବି. ଶ୍ୱା—(ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—ସରମାରିରେ ପ୍ରବ୍ରାତା

Ugrapanthī. ଅତ୍ୟନ୍ତମାନବୀ (ଦଳ)—Extremist.

ଉଗ୍ରପ୍ରକୃତି—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା. ଓ ଶ୍ୱା. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଗ୍ର+ପ୍ରକୃତି)—

Ugraprakṛuti ଯାହାର ସ୍ୱଭାବ କର୍କଶ—Wrathful; stern; of violent temper.

ଉଗ୍ରପ୍ରକୃତିକ—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଗ୍ର+ପ୍ରକୃତି)—

Ugraprakṛitika ଉଗ୍ରପ୍ରକୃତି (ଦେଖ)

(ଉଗ୍ରପ୍ରକୃତିକା—ଶ୍ୱା)

Ugraprakṛuti (See)

ଉଗ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଗ୍ର=ଗ୍ରାସ+ବୀର୍ଯ୍ୟ=ବଳ)—

Ugrabīrya ୧ । ବିଶେଷ ବଳଶାଳୀ—

(ଉଗ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟ—ଶ୍ୱା) 1. Of great strength or mettle.

୨ । ଗ୍ରାସ; କଟୁ—2. Very hot

ଉଗ୍ରବୈଶ୍ୟ—ଦେ. ବି. ଅଗ୍ନି (ଦେଖ)

Ugrabaisya

Āgri (See)

ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଗ୍ର=ବିକଟ+ମୂର୍ତ୍ତି=ରୂପ)—

Ugramūrtti ୧ । ଯାହାର ସ୍ୱଭାବ ଭୟାନକ—

1 Of frightful nature.

୨ । ଯାହାର ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖିଲେ ଭୟ ହୁଏ; ଭୟାନକ—

2 Fierce in visage; of frightful appearance.

ଉଗ୍ରଶେଖର—ସଂ. ବି. (ଉଗ୍ର=ବିକଟ+ଶେଖର=ବିକଟରୂପିଣୀ)—

Ugrasēkharā

ଗଙ୍ଗା—The Ganges.

ଉଗ୍ରଶ୍ରାବ—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଗ୍ର=ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ+ଶ୍ରାବ=

Ugrasrabhā କର୍ଣ୍ଣ, ଶ୍ରାବ; ଉଗ୍ରଶ୍ରାବ ଶବ୍ଦର ୧ମା. ୧ବ)—

୧ । ସୁତମୁନି; ରୋମହର୍ଷଣ ପୁତ୍ର—1 Son of Romaharṣaṇa, the great rhapsodist of the

age of the Mahābhārata.

୨ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ—2. A son of Dhṛtarāṣṭra (who had 100 sons).

ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା—ଗଣ୍ଡ କର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—Having sharp ears.

ଉଗ୍ରସେନ—ଗ୍ରା. ବି. (ନାମ)—ଉଗ୍ରସେନ (ଦେଖ)

Ugrasena

Ugrasena (See)

ଉଗ୍ରସେନ—ସଂ. ବି. (ନାମ) + (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଗ୍ର=ପ୍ରବ୍ରାତା+ସେନା=

Ugrasena ସେନା)—୧ । ମଥୁରା ଜନନିକ ରାଜା; କଂସପିତା—

1. The father of Kamsa king

of Mathurā).

୨ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର—2. Name of a son of

Dhṛtarāṣṭra.

ଉଗ୍ରସ୍ୱଭାବ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ପ୍ରବ୍ରାତା ବା କଟା ପ୍ରକୃତି—

Ugraswabhāba

Fiercy nature.

(ଉଗ୍ରସ୍ୱଭାବ—ଶ୍ୱା) ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ପ୍ରବ୍ରାତା ସ୍ୱଭାବବିଶିଷ୍ଟ—

Of a fiery nature.

ଉଗ୍ରା—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା. (ଉଗ୍ର+ଶ୍ୱା. ଅ)—'ଉଗ୍ର'ର ଶ୍ୱାବତୀ—

Ugrā

Feminine of Ugra.

୧	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଝ, ଞ	ଞ୍ଜ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଉଥ	ଢ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଊ	ନ

ସଂ. ଉ.—୧ । ଯୁଧିଷ୍ଠି—1. Jūdhī (See)

୨ । ବଚ—2 Bacha (See)

୩ । ଧନିଆ—3. Coriander.

୪ । ଦୁଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ—4. Termagant woman.

୫ । ଯୋଗିନୀ ବିଶେଷ—5. One of the Joginis.

ଉଗ୍ରେସନ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଉଗ୍ରେସନ (ଦେଖ)

Ugresana Ugrasena (See)

ଉଗ୍ରେସର—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି (ଇଂ. ଓଭରସିଅର ଅର୍ଥକ ଉଚ୍ଚାରଣ)—

Ugresara ଓଭରସିଅର—Overseer.

ଉତ୍ତରସିଅର

ଦୟା

ଉଘା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଘ)—

Ughā ୧ । ଉଘା—1. File; rasp.

୨ । (ସଂ. ଉଘାଟନ)—ଅନ୍ୟର ଦୋଷ ଦେଖାଇ ଭଲ

କଥା କହିବା; ଉଘାଣ—2 Taunting;

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ସେ ଉଘାଏ—Bantering.

ଉଘାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଉଘାଟନ; ପ୍ରକାଶକରଣ)—

Ughāibā ୧ । ଅନ୍ୟର ଉଘା ବା ଦୋଷ ଦେଖାଇ ଗାଳିଦେବା—

उलहना; उखटना 1. To revile; to slander; to taunt.

୨ । ନିଜକୁ ଉପକାରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଉଘାଉବା—

2. To banter by alluding to favours received from the speaker.

ଉଘାଉଘି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ପରସ୍ପର ଉଘା କହି ଗାଳି ଦିଅଦେଇ ହେବା—

Ughāughī hebā To taunt mutually.

ଉଘାଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଘାଟ)—ଗୃହ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ମଞ୍ଚା ବା ଘଡ଼ି—

Ughāṛḍa A plat-form made of bamboos inside a house.

ଉଘାଣ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉଘାଟନ)—ଉଘାଇବା; ଭଲକଥା କହିବା —

Ughāṇa Taunting.

उकटा

ଉଘାରି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଢ଼ଜାତ) ବି—ସେଇ ଜଗିବା ଲୋକ; ସେଇର

Ughāri ଜଗୁଆଳ—One who keeps watch over a corn-field.

ଉଘାରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଉଘାଟନ)—ଉଘାଟିବା ହେବା —

Ughāribā To burst; to open.

ଉଘେଇ—ଦେ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଉଘାଟିବା)—

Ugheī ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ପରକୁ ଉଘାଏ—
Reviling; taunting (female).

ଉଘାରିବା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) କ୍ରି. (ସଂ. ଉଘାଟନ)—

Ughāribā ୧ । ଉଘାଟନ କରିବା—1. To open.

୨ । ଦୁଆର ଫିଟାଇବା—2. To throw open a (door).

ଉଙ୍କାର—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଓଙ୍କାର)—ଓଙ୍କାର—

Unkāra The mystic syllable 'Om'.

ପିନାକ ଅମୃତରାଜ ଉଞ୍ଜ ସେ ଦୋଷର

ଓଙ୍କାର ଉଙ୍କାର ନାମେ ବୁଝାଣୁ ପୁର । ପ୍ରାଚୀ, ରତ୍ନସମ୍ବଳ ।

ସ. ବି—ଦୁରିତଶୋକ୍ତ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଜନିତ ସଙ୍ଗୀ—

Name of a companion of Bishnu.

ଉଙ୍କାରିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଓଙ୍କାର; ଓଙ୍କାରଦ୍ଵାରା ମନ୍ତ୍ରର ଆରମ୍ଭ)—

Unkāribā ୧ । (କଥା) ଆରମ୍ଭ କରିବା—1. To start a thing for discussion.

୨ । କୌଣସି କଥାର ପ୍ରାଥମିକ ସୂଚନା କରିବା —

2. To make a hint.

୩ । କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା—

3 To begin to speak.

ଉଙ୍କି—ପ୍ରାଦେ. ବି (ବଙ୍ଗଳା “ଉଂ”ରୁ ଅନୁକୃତ)—ଗୋପନ ଦୃଷ୍ଟି—

Unki Peeping; prying.

ଉଙ୍କିବା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) କ୍ରି—

Unkibā ୧ । ଲୁଚିଲୁଚି ଦେଖିବା—2. To peep; to have a peep into; to pry into.

୨ । ଉକୁଟିବା (ଦେଖ)

2. Ukutibā (See)

ଉଙ୍କିମାରିବା—ପ୍ରାଦେ. କ୍ରି. (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁକୃତ)—

Unkimāribā ଉଙ୍କିବା ୧ (ଦେଖ)

উকিয়ারা Unkibā. 1 (See)

झांकना

ଉଙ୍କିଯିବା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) କ୍ରି—ଉକୁଟିବା (ଦେଖ)

Unkiyibā Ukutibā (See)

ଉଙ୍କେଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) କ୍ରି—ଉଙ୍କିବା ୨ (ଦେଖ)

Unkeibā Unkibā 2 (See)

ଉଞ୍ଜଣୀ—ଦେ. ବି—ଉଞ୍ଜଣୀ (ଦେଖ)

Unkhunī Ukhunī (See)

ଉଞ୍ଜାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକସହର) କ୍ରି—ଉଞ୍ଜାଇବା; ଘୁମାଇବା—

Unṅāibā To doze; to nod; to be drowsy.

उँघना

ଉଞ୍ଜେଇବା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକସହର) କ୍ରି—ଉଞ୍ଜାଇବା (ଦେଖ)

Unṅeibā Unṅāibā (See)

ଉଚ୍ଚାରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦନୀପୁର ଓ ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—

Uchāribā ଉଚ୍ଚାରିବା (ଦେଖ)

Ukuchāribā (See)

ଉଚ୍ଚାଫାନ୍ଦ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଳାରେ ଯାଣି ଲଗାଇବା—

Uchāphand Hanging by the neck.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁରୁଷ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୌଦ୍ଧେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶୁଦ୍ଧାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଆର୍ତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଉଚ୍ଚକବା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦନୀପୁର ଓ ସମ୍ବଲପୁର) କି—

Uchakibā ୧ । ଉଚ୍ଚକବା (ଦେଖ)

1. Ukuchibā (See)

୨ । ଫାଶରେ ଝୁଲିବା—2. To hang by the neck.

ଉଚ୍ଚକିହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଜନ ବେକରେ ନିଜେ ଦଉଡ଼ି

Uchkihebā ଲଗାଇ ମରିବା—To commit suicide
by hanging by the neck.

ଉଚ୍ଚକେଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉଚ୍ଚକାଇବା (ଦେଖ)

Uchkeibā Uchkaibā (See)

ଉଚ୍ଚକାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉଚ୍ଚକାଇବା (ଦେଖ)

Uchkaibā Uchulkaibā (See)

ଉଚ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉଚ୍ଚ (ଦେଖ)

Ucha Uchcha (See)

ଉଚ୍ଚ

ଉଚ୍ଚ

ଉଚ୍ଚପାଚ—ଗ୍ରା. ବି—ଉଚ୍ଚପାଚ (ଦେଖ)

Uchapācha Uchchabācha (See)

ଉଚ୍ଚବାଚ—ଗ୍ରା. ବି. (ଉଚ୍ଚ + ବାଚ)—୧ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ବଡ଼

Uchabācha ପାଟି କରି ଉଚ୍ଚର-ପ୍ରଚ୍ଛର ଓ ଗୋଲମାଲ
ଉଚ୍ଚବାଚ କରିବା—1. A great noise.

୨ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ କଲହ ବା ବୋଲିବୋଲି—

2. Quarrel with one another.

୩ । ଅବାଧ କଥାଭାଷା—

3. Impertinent speech.

ଉଚ୍ଚବାଚ କରିବା—ଗ୍ରା. କି—୧ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚିପ୍ରଚ୍ଛପ୍ରଚ୍ଛକ

Uchabācha karibā ଗୋଲମାଲ କରିବା—
1. To produce a noise.

୨ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ କଲହ କରିବା—

2. To quarrel with one another.

୩ । ଅବାଧଭାବରେ କଥାଭାଷା କରିବା—

3. To speak impertinently.

ଉଚ୍ଚବାଚ ହେବା—ଗ୍ରା. କି—ଉଚ୍ଚବାଚ କରିବା (ଦେଖ)

Uchabācha hebā Uchabācha karibā (See)

ଉଚ୍ଚଲ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଉଚ୍ଚଲ (ଦେଖ)

Uchala Uchchala (See)

ଉଚ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉଚ୍ଚ (ଦେଖ)

Uchā Uchchā (See)

ଉଚ୍ଚଟ (ଉଚ୍ଚାଦ)—ଗ୍ରା. ବି—ଉଚ୍ଚାଟ ଉଚ୍ଚାଦ (ଦେଖ)

Uchchāṭa (etc) Uchchāṭa etc (See)

ଉଚ୍ଚାରିବା—ଗ୍ରା. କି—ଉଚ୍ଚାରିବା (ଦେଖ)

Uchchāribā Uchchāribā (See)

ଉଚ୍ଚାରି

ସମ ସଙ୍ଗେ ଯେତେ ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ଶିଶୁ,
ଆଉ ମାରିବା, ସେ ଉଚ୍ଚର ନ ପାଉ—କୃଷ୍ଣସିଂହ, ନୂଆଗଡ଼. ଶାଳ୍ୟ ।

ଉଚ୍ଚିତ—ସ. ବିଶ. (ବର୍ ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ମ. ଇତ; କମ୍ପା ଉଚ୍ଚ

Uchita ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ମ. ଚ)—

୧ । ନ୍ୟାୟ; ଯଥାର୍ଥ, ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ—

1. Just; reasonable; right; correct

୨ । ଯୋଗ୍ୟ; ଉପଯୁକ୍ତ—

2. Befitting; proper; fit; becoming;
suitable.

୩ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ—3. Fit to be performed.

୪ । ପରିଚିତ; ଅଭ୍ୟାସ—4. Usual; habitual

ଉଚ୍ଚିତବକ୍ତା—ସଂ. ବିଶ [ଉଚ୍ଚିତ = ପ୍ରକୃତ (କଥା) + ବକ୍ତା]—

Uchitabaktā ହକ କଥା କହିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Out spoken,

ଉଚ୍ଚିତରେ—ଦେ. କି. ବିଶ—ପରି; ସଦୃଶ—Like.

Uchitare ବିଜନ ସ୍ଥଳେ ସେ ବଳେ, ବିରାଜିବ ଶଶି ରୁଚି ଉଚ୍ଚିତରେ—

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର. ୦ ଗୀତ ।

ଉଚ୍ଚିତେ—ଦେ. କି. ବିଶ—ପ୍ରକୃତରେ—

Uchite Indeed; really.

ରୁ ସାହା ପରୁରୁ ମୋତେ, ମିଥ୍ୟା ନୁହୁଏ ଏ ଉଚ୍ଚିତେ ।

କବିରାଧି ଭଗବତ, ୪୧ ।

ଉଚ୍ଚିପୁଚି ଖେଳ—ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଶାରେ ରଜସଂକ୍ରାନ୍ତି ସମୟରେ ଯୁବତୀମାନେ

Uchipuchi kheḷa ଦଳବଦ୍ଧଭାବରେ ଭେରି ହୋଇ ବସି

ମୁହଁରେ ଗୀତ ବୋଲୁ ବୋଲୁ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ

ଘୁଞ୍ଚିବାର ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ; ପୁଚି ଖେଳ—

A kind of play by a company of young ladies during Raja samkrānti festival (June and July) consisting of singing songs and moving from one place to another or towards each other sitting on the legs.

ଉଚ୍ଚିପୁଚି ହେବା—ଦେ. କି. (କଥାରେ)—ଉଚ୍ଚପ୍ରତ୍ୟଃ କହିବା—

Uchipuchi hebā To prevaricate.

ଉଚ୍ଚପାଟି—ଗ୍ରା. ବି—ଉଚ୍ଚପାଟି—

Uchupāṭi Loud sound

ଉଚ୍ଚପାଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଯେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାଟି କରି କଥା କହେ—

Uchupāṭiā Talking loudly.

(ଉଚ୍ଚପାଟିଆ—ହା)

ଉଚ୍ଚୁଲିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଗଛର ଢେଲି ବା ଡାଳ

Uchulibā ଅଦଳୁ ଟାଣି କରି ଛଣ୍ଡାଇ ଦେବା—

To tear off the bark or branches of a tree.

ଉଚ୍ଚେଇବା—ଗ୍ରା. କି—ଉଚ୍ଚେଇବା (ଦେଖ)

Ucheibā Uñcheibā (See)

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଢ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ନୁ

ଉଚ୍ଚ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚ=ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ + ଚ ଧାତୁ=ତୋଳିବା + କର୍ମ.

Uchcha ଅ)—୧ । ଉଚ୍ଚତ; କଡ଼—

(ମାତ୍ର—ବିପ୍ରସ୍ତ) 1. High; lofty; elevated

(ଉଚ୍ଚତା—ବି) ୨ । ଉଚ୍ଚତା—2. Tall.

୩ । ଉଦାର—

3. Magnanimous; liberal minded

୪ । ଉଚ୍ଚୈଶ୍ୱରଯୁକ୍ତ—

4. Loud; high-sounding (M W.)

୫ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—5. Excellent.

ଦେ. ବି—ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନ—High place; lofty place.

ଦେ. ବିଶ—ଉତ୍କୃଷ୍ଟ; ପ୍ରଧାନ—Excellent

ଏହା ପାଇଁ ହେଲେ ସେ ବାବଦରେ ଉଚ୍ଚ—ବୃଷ୍ଟିବନ୍ଦ ମହାବରତ. ବିନ ।

ଉଚ୍ଚଇଶ୍ରବା—ଶ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ. ବି—ଉଚ୍ଚୈଶ୍ରବା (ଦେଖ)

Uchchaisrabā Uchchajīśrabā (See)

ଅଶ୍ୱକ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ. ଉଚ୍ଚଇଶ୍ରବା ମୋର ନାମ ।

ଜନ୍ମୋଥ. ଭାବବତ. ୧୧ଶ ।

ଉଚ୍ଚକୁଳ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ + କୁଳ)—ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ; ସମ୍ମାନବର୍ଣ୍ଣ—

Uchchakula High family.

ଉଚ୍ଚଜାତି—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ + ଜାତି)—ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଜାତି—

Uchchajāti High caste.

ଉଚ୍ଚତା—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ=ଅତିଶୟ + ଚ ଧାତୁ=ବଧ କରିବା;

Uchchatā ଭେଦ କରିବା + ଅ + ଶ୍ଚା ଅ)—

୧ । ଗୁଣ୍ଡା (ଦେଖ)

1. Guṇḍā (See)

୨ । ନାଗରମୁଥା (ଦେଖ)

2. Nāgaramuthā (See)

୩ । ନିର୍ବିଶି ଚୂଷ—3. A kind of grass

୪ । ଭୃମ୍ୟାମଳକା—4 Phyllanthus Nirure.

୫ । ରଗୁଣ—5. Garlic.

୬ । ଅମ୍ଳିତାପତ୍ର—6. A kind of acid pot-herb

ଉଚ୍ଚନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବିଶ (ଉଚ୍ଚ=ଅତିଶୟ + ଚନ୍ଦ୍ର ଧାତୁ=ରାଗ କରିବା +

Uchchandra କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—୧ । ପ୍ରଚଣ୍ଡ; ରୟାନକ; ଅତି-

କୋପନ—1. Furious with rage; raging;

ferocious; excited to fury, foaming with rage.

(ଉଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରତା—ବି) ୨ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା; ଅବଳମ୍ବିତ; ତୃଷ୍ଣ—

2 Quick; hasty.

୩ । ସ୍ଥେ ଅଡ଼େ—3. Restive

ଉଚ୍ଚତା—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ=ଉଚ୍ଚତ + ଉଚ୍ଚ. ତା)—୧ । ଉଚ୍ଚତା—

Uchchatā 1. Height; elevation.

(ମାତ୍ରତା—ବିପ୍ରସ୍ତ) ୨ । ଉଚ୍ଚପର୍ବତ; ଉଚ୍ଚଭାବ—

2 Loftiness; fullness.

୩ । ଉଦାରତା—3. Liberality;

magnanimity.

ଉଚ୍ଚଚାନିଚା—ଦେ. ବିଶ. (ବିପ୍ରସ୍ତାର୍ଥକ ସହଚର)—୧ । ବଡ଼ ଓ ସାନ

Uchchanīcha ଉଚ୍ଚଚାନିଚା—1. High and low

ଓଟୁନୀ, ଓଟିକ ନାଟକ ୨ । ଅସମତଳ; ବଙ୍କୁର—

ଉଚ୍ଚା ନିଚା 2. Uneven, undulating

ଉଚ୍ଚନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ + ଚନ୍ଦ୍ର)—ରାତ୍ରିଶେଷ—

Uchchandra The end of the night.

ଉଚ୍ଚପତନ—ସଂ. ବି. (ଫଳ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଚ୍ଚ + ପତନ)—ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ ପଡ଼ି-

Uchchapatana ଯିବା—Falling down from a

height; a fall.

ଉଚ୍ଚପଦ—ସଂ. ବି (ଉଚ୍ଚ=ଉଚ୍ଚତ + ପଦ=ସ୍ଥାନ)—୧ । ବଡ଼ପଦା-

Uchchapada ବା ଅଧିକାର—1. High office or

authority.

୨ । ଉଚ୍ଚପଦାବଳି ବା ପଦବୀ—2. Exalted position.

ଉଚ୍ଚପାଟି—ଦେ. ବି.—ଉଚ୍ଚପାଟି (ଦେଖ)

Uchchapāṭi Uchupāṭi (See)

ଉଚ୍ଚପାଟିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁ.—ଉଚ୍ଚପାଟିଆ (ଦେଖ)

Uchchapāṭiā Uchupāṭiā (See)

(ଉଚ୍ଚପାଟିଆ—ଶ୍ରୀ)

ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି—୧ । ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ—1 High family

Uchchabamśa ୨ । ମର୍ଯ୍ୟାଦାଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ—

2. Respectable family.

ଉଚ୍ଚବଚ—ଦେ. ବି.—ଉଚ୍ଚବଚଯୁକ୍ତ ଭାଷଣ—

Uchchabacha Speaking in a loud tone.

ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍କେତ—ଦେ. ବି (ଉଚ୍ଚ. ବୁ ଅନୁବାଦ)—ଲୁର ବ୍ରେଲିକ

Uchchabarṇṇa saṅketa ଅବଶ୍ୟକ ଅକମାନକର ଅକ୍ଷର-

ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାଳୀ—System of teaching

blind men to decipher a writing by

feeling the raised points.

[ଦ୍ର—ଉଚ୍ଚ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅଙ୍କିତ ବୁଲାଇ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ

ଅକ୍ଷର ଚିହ୍ନି ପାରେ । ଏହାର ଇଂରାଜୀ ନାମ 'Braille system;

ଅକ୍ଷରାଳି ପୃଥ୍ୱୀରେ ସବୁଦିନ ଏହି ଗୁଣି ଗୁଣି ଅଛି । ଭଲେଖାଇଲୁ

ହୁଅନ୍ତୁ ନାନକ ଜଣେ ଫରସିକ ଦ୍ୱାରା ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦିର ଶେଷ-

ଭାଗରେ ଏହା ପ୍ରଥମେ ଲୁଇସେପରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥିଲା]

ଉଚ୍ଚବାଚ—ଦେ. ବି.—ଉଚ୍ଚବାଚ (ଦେଖ)

Uchchabācha Uchabācha (See)

ଦେ. ବିଶ—ଉଚ୍ଚସ୍ୱରଯୁକ୍ତ—Of high sound.

ନାନା ଉଚ୍ଚବାଚ ମନ୍ତ୍ରର ସେ ପଦିଲେ । ବୃଷ୍ଟିବନ୍ଦ ମହାବରତ. ଅବ ।

ଉଚ୍ଚବାଚ କରବା—ଦେ. ବି—ଉଚ୍ଚବାଚ କରବା (ଦେଖ)

Uchchabācha karibā Uchabācha karibā (See)

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୁରତ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ରେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଗୋଡ଼ିବେ 'ବୁଞ୍ଚ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଞ୍ଚ' ଚେଣିବେ 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଚେଣିବେ; 'ଅଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ' ଚେଣିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଚେଣିବେ

ଉଚ୍ଚବାର ହେବା—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଚବାର ହେବା (ଦେଖ)

Uchchabācha hebā Uchābācha hebā (See)

ଏମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚବାର ହେଉ. ମିଳିଲେ ମୋର ଘରେ ଯାଉ ।

କରନ୍ତୁ. ଉଚ୍ଚବାର. ୧୦୦. ଦ୍ଵାରକା

ଉଚ୍ଚବାରୀ (ଉଚ୍ଚାଚା)—ଦେ. କି.—ଉଚ୍ଚବାର ଉଚ୍ଚାଚା (ଦେଖ)

Uchchabāchya etc. Uchābācha etc (See)

ଉଚ୍ଚଭାବ—ସଂ. ବି.—୧ । ଉନ୍ନତସ୍ଵଭାବ—1. Magnanimity

Uchhabhāba ୨ । ଉଚ୍ଚଭାବମାନୋବୁଦ୍ଧି—

2. Lofty idea; high temperament.

ଉଚ୍ଚଭାଷ—ଦେ. କି.—ଉଚ୍ଚଭାଷ (ଦେଖ)

Uchchabhāsha Uchchabhāshana (See)

ବ୍ୟକ୍ତିଗଣେ ଦ୍ରାସ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ନିଶ୍ଚାସ ଚେନ ବୋଲଇ ଉଚ୍ଚଭାଷ—

ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀ ଶବ୍ଦଳାପ ।

ଉଚ୍ଚଭାଷଣ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ = ବଡ଼ + ଭାଷଣ = କହିବା)—

Uchchabhāshana ୧ । ବଡ଼ ପାଠ କର କଥା କହିବା—

1. Loud talk.

୨ । ବଡ଼ ବଡ଼ ହେବା—2. Making a noise.

୩ । ଅମର୍ଯ୍ୟାଦାସୂଚକ କଥାବାର୍ତ୍ତା—

3. Impertinate talk.

ଉଚ୍ଚଭାଷୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଉଚ୍ଚ + ଭାଷ୍ ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ତ୍ତୃ.)

Uchchabhāshī ଭକ୍ତ. ୧ମା. ୧ବ)—

(ଉଚ୍ଚଭାଷିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଯେ ବଡ଼ ପାଠ କର କଥା କହେ—

1. Speaking in a loud voice.

୨ । ଯେ ବେଜାୟ କଥାଭାଷା କରେ—

2. Speaking impertinently.

ଉଚ୍ଚମନା—ଦେ. ବି.—ଉଚ୍ଚମନାଃ (ଦେଖ)

Uchchamanā Uchchamanāḥ (See)

ଉଚ୍ଚମନାଃ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଚ୍ଚ = ଉନ୍ନତ + ମନସ୍)—

Uchchamanāḥ ୧ । ଉନ୍ନତସ୍ଵଭାବସ୍ଵଭାବ—

(ମାନମନାଃ—ବିପ୍ରସ୍ତ) 1. Magnanimous.

୨ । ଉଦାରଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Liberal minded.

ଉଚ୍ଚୟ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ = ଅଧିକ + ଚ ଧାତୁ = ଚୟନ କରିବା;)

Uchchaya ଗୋଳବା + ଲୁକ. ଅ)—୧ । ଚୟନ—

1. Plucking; gathering

୨ । ପରିଧାନ—2. Wearing.

୩ । (+ କର୍ମ. ଅ)—ସୂତ୍ର; ଶିଶି; ଗଦା—

3. Heap; collection.

୪ । ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର ଗଣ୍ଡି; ମାକ; ଖୋସଣି; କଣ୍ଠପୁଠା—

4. The knot of the cloth worn by which it remains attached to the wearer's body.

ଉଚ୍ଚରଣ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ + ରଣ)—ଉଚ୍ଚେଃଶ୍ରୀତ—

Uchcharana Reciting loudly.

ଉଚ୍ଚରଣ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ + ରଣ ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ମ. ଚ)—

Uchcharita ୧ । ଉଚ୍ଚାରଣ; କଥିତ; ଶ୍ରୁତି—

1. Uttered; pronounced; spoken; said.

୨ । ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ—2. Aforesaid.

୩ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—3. Ascertained.

ଉଚ୍ଚରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ. ଉଚ୍ଚ + ରଣ ଧାତୁ)—

Uchcharibā Uchcharita ହେବା—

To be uttered or spoken.

ସେହିଠାରେ ବଚନ ଉଚ୍ଚରଣ ଦଶ ।

ସେହିଠାରେ ସେ ପାପ କଲ ରାବୁ ଦଂଶ । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର. ମହାବଳର, ବନ ।

ଉଚ୍ଚଳ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗଞ୍ଜାପା ଖେଳରେ ବିପକ୍ଷ ଖେଳାଳୀ

Uchchala ଦ୍ଵାଦଶରେ ରଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ରହିଯିବା ସମୟରେ ଦବ ଓ

ଏକାଦ୍ଵାର ଖେଳ ଚଳାଇବା ବା ଖେଳିବା—

A position of a player in gañjapā game when the adversary has the king and minister cards.

ଉଚ୍ଚଳିତ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ + ଚଳ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—

Uchchalita ୧ । ନିର୍ଗତ—1. Gone out.

୨ । ପ୍ରସ୍ଥିତ—2. Gone away.

ଉଚ୍ଚଳୁଣିଆଁ—ଦେ. ବି. (ଉଚ୍ଚ = ବେଶି ଲୁଣ ପକାଇଦେବା ଦ୍ଵାରା ଝିକିଏ)

Uchchaluniāṇi ଅଧିକ ଲୁଣ ଦୋଇଥିବା—Oversalted.

ଉଚ୍ଚା—ଦେ. ବି. (ଉଚ୍ଚ)—1. High; lofty.

Uchcha ୨ । ଉଚ୍ଚା—2. Tall.

ଉଚ୍ଚା; ଉଚ୍ଚ ଦେ. ବି.—ଉଚ୍ଚତା—Height.

ଉଚ୍ଚା

ଉଚ୍ଚାରିବା—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଚାରିବା (ଦେଖ)

Uchchāibā Uchchāibā (See)

ଉଚ୍ଚାକ୍ଷର ସଙ୍କେତ—ଦେ. ବି.—ଉଚ୍ଚକର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍କେତ (ଦେଖ)

Uchchākshara saṅketā Uchchabarnṇa saṅketā (See)

ଉଚ୍ଚାଟ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ = ଉପର + ଟ ଧାତୁ = ଚୋଦ କରିବା +)

Uchchāṭa ଶବ୍ଦ. ଅ; କର୍ମ. ଉଚ୍ଚ + ଅଟ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ. ଅ)—

୧ । ମାନସିକ ଚଞ୍ଚଳତା; ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା—

1. Restlessness of mind

୨ । ବିେମନସ୍ୟ—2. Disquietude.

୩ । ଉଦ୍ଘୋଷ; ଉଦ୍ଘୋଷ—3. Anxiety.

ବିଶ—ସ୍ଥିତାୟ—Distracted; having lost one's mental balance.

ବି ମନ୍ତେ ବଳର ମନ ଉଚ୍ଚାଟ । ବନସ୍ତ୍ରୀ. ବନବା ।

୨ । ବାବୁଲସ୍ତାୟ; ବାବୁଲ—2. Half mad

ହୁର୍ଦ୍ଦି ଗଣରେ ମ' ହୋଇଛ ଉଚ୍ଚାଟ । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର. ମହାବଳର, ବନ ।

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁକାସକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ଘୃ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଘ	ସ	ର୍ଣ୍ୟ	ଇଅ	ଃ	ଦ୍

୩ । ଉତ୍ତେଜନା ପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Exciting

ମନସ୍ତ ଉଚ୍ଚାଟ କରବା, ଶୁଣି ହୋଇଲା ହୃଦୟନ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଜଗନ୍ନାଥ ।

୪ । ଉତ୍ତେଜିତ—5 Instigated

କାମକୁ ବଢାଇ ଉଚ୍ଚାଟ, ନାରଦ ଗରେ ଶୂନ୍ୟ ବାଟ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଜଗନ୍ନାଥ ।

୫ । ଉଦ୍ବିତ—5. Maddened.

ଉଚ୍ଚାଟ କରବା—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଚାଟନ କରବା (ଦେଖ)

Uchchāṭa karibā Uchchāṭana karibā (See)

ଉଚ୍ଚାଟନ—୧୦. ବ. (ଉଚ୍ଚ+ଅଟନ=ଗମନ କରା ଉଚ୍ଚ=ଉପରକୁ+
Uchchāṭana ଚଟ ଧାତୁ; ଶିଳନ୍ତ ଚଟ ଧାତୁ=ଦେବ କରବା+
ଭବ. ଅନ)—

୧ । କୈମନସ୍ୟ; ମାନସିକ ଦୁଃଖ—1. Disquietude;
mental sorrow; sadness.

୨ । ଉଦ୍ବେଗ; ଉଦ୍ବିତ—2. Anxiety; agitation;
perturbance.

୩ । ମନର ବ୍ୟାକୁଳତା—3 Mental disturbance.

୪ । ମନର ବାଉଳା ବା ବାଉଳତା—

4. Mental aberration; madness

୫ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନରେ ବ୍ୟାକୁଳତା ଜନ୍ମାଇବା
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତତ୍ତୋକ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା ପ୍ରୟୋଗବଶେଷ;
ଏକ ପ୍ରକାର ଅପରାଧ କର୍ମ—

5. A secret rite or charm performed
according to the 'Tantras' for
producing mental disturbance or
madness in another person

୬ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନକୁ ବାଉଳା କରିବା—

6. The causing of mental disturbance
in another person.

ଉଚ୍ଚାଟନ କରବା—ଦେ. କି (୧୦. ଉଚ୍ଚାଟନ)—୧ । ବାଉଳ କରବା—
Uchchāṭana karibā 1. To madden.

୨ । ମନକୁ ଚଞ୍ଚଳ ବା ବ୍ୟାକୁଳ କରବା—2. To cause
madness or distraction to, goad a
person to fury or rage.

ଉଚ୍ଚାଟପାଣି—ଦେ. ବ. —କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମନରେ ଚଞ୍ଚଳତା ବା
Uchchāṭapāṇi ବାଉଳତା ଅଣିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅପରାଧିତ
ହେବା ଜଳ—

ଅନ୍ୟ ସେ ଗୋପ ଚରଣ; ଏତେ ସର ବସ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଉଚ୍ଚାଟପାଣି ।

ପ୍ରାଚୀ, ରତ୍ନସମ୍ପଦ ।

ଉଚ୍ଚାଟ ପେଷଣ—ଦେ. ବ. (ଉଚ୍ଚାଟ+ପେଷଣ)—ଉଚ୍ଚାଟନାର୍ଥ ମନ୍ତ୍ର-
Uchchāṭa peshana ଯଦ୍ୱା ପ୍ରୟୋଗ—The applica-
tion of 'mantras' or charms to

excite, irritated, or madden
another person.

ଉଚ୍ଚାଟପେଷଣ—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଚାଟନାର୍ଥ ମନ୍ତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରୟୋଗକରବା—
Uchchāṭa peshibā To apply mantras or
charms in order to excite, irritate,
or madden another person

ଉଚ୍ଚାଟପ୍ରୟୋଗ କରବା—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଚାଟ ପେଷଣ (ଦେଖ)

Uchchāṭa prayogakaribā Uchchāṭa peshibā
(See)

ଉଚ୍ଚାଟବାୟୁ—ଦେ. ବ. (୧୦. ଉଚ୍ଚାଟ+ବାୟୁ=ବାତୁଳ)—

Uchchāṭabāyā ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନ୍ତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧ ବା ଶୁଣିଗାରୁଡ଼ି
ହାତ ବାତୁଳ ପ୍ରାୟ ହୋଇଥିବା—

Reduced to distraction or madness
by another person employing charms.

ଉଚ୍ଚାଟ ଲଗାଇବା—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଚାଟ ପେଷଣ (ଦେଖ)

Uchchāṭa lagāibā Uchchāṭa peshibā (See)

ଉଚ୍ଚାଣିଚ—ଦେ. ବଣ—ଉଚ୍ଚାଣିଚ (ଦେଖ)

Uchchāṇichā Uchchāṇicha (See)

ଓଟାନୀଚ

ଓଟକନୀଚ

ଉଚ୍ଚାବଚ—୧୦. ବଣ. (ଉଚ୍ଚାବ=ଉଚ୍ଚାଟ+ଅବଚ=ଅବଚନ;)

Uchchābacha ନିପାତନ ସିଦ୍ଧ)—

୧ । ନିମ୍ନୋଚ୍ଚା; ଉଚ୍ଚାବଚ—1 Uneven.

୨ । ଅସମତଳ; ବକ୍ତୁର—2 Undulating, rough.

ଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାବଚ ଗାଳ ହୋଇଲେ ଚରମେ । ସ୍ୱାଭାବ, ମହାସ୍ୱାଦ ।

୩ । ଅସେଷ; ବିବିଧ; ନାନାପ୍ରକାର—

3. Various (including every thing
high and low).

ଉଚ୍ଚାୟ—୧୦ ବଣ—ଉଚ୍ଚାୟ (ଦେଖ)—

Uchchāyā Uchchaya (See)

ଉଚ୍ଚାର—୧୦. ବ. (ଉଚ୍ଚ+ଚର ଧାତୁ=ତ୍ୟାଗକରବା+କର୍ମ. ଅ)—

Uchchāra ୧ । ମଳ; ବିଷ୍ଟା; ଗୁଦ—1. Excreta;
nightsoil; dung; ordure; foeces.

୨ । ଉଚ୍ଚାରଣ—2. Utterance; pronunciation.

ଏମନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣର ମନ୍ତ୍ର, ଜଗନ୍ନାଥ ସେ ଉଚ୍ଚାର ।

ଭୁବନ—ପ୍ରମୋଦମୁଦ ।

ଦେ. ବଣ—୧ । କଥିତ —1 Spoken.

ଶ୍ରୀଅର୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ, ହୋଇଲେ ଏଥିରେ ଉଚ୍ଚାର—

ପ୍ରାଚୀ—ପୁଣ୍ୟମନ୍ତ୍ରରେ କଥ ।

୨ । ବର୍ଣ୍ଣିତ—2. Related

୩ । ଉଚ୍ଚାରିତ—3. Uttered; pronounced

ଉଚ୍ଚାରଣ—୧୦. ବ. (ଉଚ୍ଚ+ଚର ଧାତୁ; ଶିଳନ୍ତ ଗୁର ଧାତୁ=ତ୍ୟାଗ
Uchchāraṇa କରବା+ଭବ. ଅନ)—

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ମରଣ ୧ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ମରଣ କର ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଅକ୍ଷର ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚିତ୍ତିତ କେବେ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ମରଣ କର ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିଏ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ୍ଷା' ଗୋଟିଏ; 'ଦଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଦଧି' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ଦ୍ଧା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଦ୍ଧା' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଗୋଟିଏ ।

୧ । ବର୍ଣ୍ଣନ; ଗାଉଁନ; କଥନ—

1. Utterance; elocution.

୨ । (+ କର୍ମ. ଅନ)—ଶବ୍ଦ—

2. Sound; pronunciation.

୩ । ଶବ୍ଦସ୍ଥ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ କର କହିବା—

3 Spelling.

ଉଚ୍ଚାରଣ କରବା—ଦେ. ଡି—୧ । ବର୍ଣ୍ଣନ କରବା; କହିବା—

Uchchārāṇa karibā 1. To speak; to pronounce.

୨ । ବନାନ କରବା—

2 To spell a word or a sound.

୩ । ଶବ୍ଦ କରବା—

3. To utter a letter or a sound.

ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ—୧୦. ବି. —ମନୁଷ୍ୟଶରୀରର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ କୌଣସି

Uchchārāṇas thāna ଧ୍ବଜ ବା ଅକ୍ଷର ଉଚ୍ଚାରଣ ହୁଏ—

The part of the human body (palate, lips, teeth etc) through which a

particular sound or letter is pronounced or spelt.

ଉଚ୍ଚାରଣୀୟ—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଶ୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ = ଉଚ୍ଚାରଣ କରବା +

Uchchārāṇīya କର୍ମ ଅନାୟ)—ଉଚ୍ଚାରଣ (ଦେଖ)

Uchchārjya (See)

ଉଚ୍ଚାରଣ—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଶ୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ = ଉଚ୍ଚାରଣ କରବା + କର୍ମ. ଚ)—

Uchchārītā ୧ । କଥିତ—1. Said; spoken.

୨ । ବର୍ଣ୍ଣିତ—2 Pronounced; spelt

୩ । ଶବ୍ଦିତ—3. Uttered.

ଉଚ୍ଚାରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଡି (୧୦. ଉଚ୍ଚାରଣ)—

Uchchārībā ୧ । ଉଚ୍ଚାରଣ କରବା—1 To utter.

ଉଚ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରମା କି ମୁଁ ପାରିବି ଉଚ୍ଚାର । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୨ । କହିବା—2. To speak.

ନରେଶି ଉଚ୍ଚାରୁ ଥରେ ଅହ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର. ଓ ଗୀତ ।

ଉଚ୍ଚାରଣ—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଶ୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)— ୧ । ଉଚ୍ଚାରଣ

Uchchārjya କରବାର ଯୋଗ୍ୟ—

1. Fit to be pronounced.

୨ । କଥ୍ୟ; କଥାମୟ—2. Fit to be uttered or spoken.

ଉଚ୍ଚାରଣମାଣ—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଶ୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନ)—ଉଚ୍ଚାରଣ

Uchchārjyamāṇa କରା ଯାଉଥିବା; ଉଚ୍ଚାରଣ ହେଉଥିବା—

Being uttered, pronounced or spoken.

ଉଚ୍ଚିଙ୍ଗ—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଚିଙ୍ଗ)—୧ । ଏକଜାତୀୟ ଛିଙ୍ଗିକା—

Uchchingāṭa Locust

୨ । କୋପନସ୍ବରୂପ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Wrathful person.

ଉଚ୍ଚିତ—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଚି ଧାତୁ = ସଂଗ୍ରହ କରବା + କର୍ମ. ଚ)—

ସଂଗ୍ରହ—Collected.

ଉଚ୍ଚିକୃତ—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଅକୃତ ଚିତ୍ତାବେ ଶ୍ଚି + କ୍ତ + କର୍ମ. ଚ)—

Uchchikṛta ଗର୍ବ ବସ୍ତୁକୁ ଉଚ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା—

Elevated; heightened.

ଉଚ୍ଚିତ—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଚିତ୍ତ = ଚିତ୍ତା)—ପତାକା—Flag.

Uchchūrda

ଉଚ୍ଚିତ—୧୦. ଅ (ଉଚ୍ଚ = ଅଧିକ + ଚି ଧାତୁ = ଚୟନ କରବା;

Uchchūṭh ଏକତ୍ର କରବା + କର୍ମ. ଉଚ୍ଚ)—୧ । ଉଚ୍ଚରେ; ବଡ଼

ପାତ୍ର କର—1. Aloud.

୨ । ଉଚ୍ଚ; ଉଚ୍ଚତ—2. On high.

୩ । ପ୍ରଚୁର; ଯଥେଷ୍ଟ—3. Enough

ଉଚ୍ଚିତଶ୍ରବଣ—ଦେ. ବି. (୧୦. ଉଚ୍ଚିତଶ୍ରବ) ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଘୋଡ଼ା—

Uchchāṭhśrabāṇa

The steed of Indra

the king of the Gods.

କଟାକ୍ଷ ଉଚ୍ଚିତଶ୍ରବଣ, ଅକ୍ଷର ଓଷ୍ଠ ଅକ୍ଷର, ନନ୍ଦଶ୍ରବଣୀ ଚାନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପ୍ରାୟେ ।

ସାବିତ୍ରୀ. ରସକଲୋଳ ।

ଉଚ୍ଚିତଶ୍ରବଣ—୧୦. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଚ୍ଚିତ + ଶ୍ରବଣ = କାନ)—

Uchchāṭhśrabāṇa ୧ । ଉଚ୍ଚିତକାନ; ବହୁବ୍ର; ବଧୂର—

1. Deaf.

୨ । ଲମ୍ବକାନ; ଲମ୍ବକର୍ଣ୍ଣ—2 Long-eared

୧୦. ବି—୧ । ଲମ୍ବ କାନ—1. Long ear.

୩ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଘୋଡ଼ା (ଦେବତାମାନେ ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନ କଲା

ବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଶ୍ରୀରାମ ଚନ୍ଦ୍ର, ଅମୃତ, ଚନ୍ଦ୍ର ଅବଳ

ସଙ୍ଗରେ ଏ ଘୋଡ଼ା ସମୁଦ୍ରରୁ କାନ୍ଦାଉଥିଲା । ଏହାର କର୍ଣ୍ଣ

ଉଚ୍ଚତ ଓ ବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ଵେତ)—2. The white horse

of Indra said to have come out of

the ocean when it was churned by

the Gods.

ଉଚ୍ଚିତସ୍ଵର—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚିତ = ଉଚ୍ଚ + ସ୍ଵର = ଶବ୍ଦ)—ବଡ଼ପାତ୍ର—

Uchchāṭhśwara

Loud voice.

ଉଚ୍ଚିତସ୍ଵର—୧୦. ବି. (ଉଚ୍ଚିତ = ଉଚ୍ଚସ୍ଵରରେ + ଶ୍ଚ୍ଚ ଧାତୁ = ଘୋଷଣା

Uchchāṭhśhushṭa କରବା + ଶ୍ଚ୍ଚ ଚ)—ଘୋଷଣା—

Proclamation; public announcement.

ଉଚ୍ଚିତସ୍ଵର—ଦେ. ଡି. ବି. ବି. —ବଡ଼ପାତ୍ର କର—

Uchchāṭhśwara

Loudly; aloud,

ଉଚ୍ଚିତସ୍ଵର କାନ ସଙ୍ଗେ ଗୁଲିଲେ ହେବେ—ରାଧାକାନ୍ତ, ମହାପାତ୍ର ।

ଉଚ୍ଚ—ଦେ. ବି. (୧୦—ଉଚ୍ଚ)—ଉଚ୍ଚ (ଦେଖ)

Uchchha

Uchha (See)

ଉଚ୍ଚିତ (ଉଚ୍ଚାଦ) ଗ୍ରା. ବି. —ଉଚ୍ଚିତ (ଦେଖ)

Uchchhana etc

Uchchhanna (See)

୧	ଉ	ଉ	ଉ,ଉ	ଠ	ଏ	ଦୃଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ତେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଈ	ନ

ଉଚ୍ଚକଥା—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ—

Uchchhaniāñ 1 Much agitated.

୨ । ଅତି ଅସ୍ଥିର—

2. Very restless; very impatient.

ଉଚ୍ଚନ୍ନ—୩୦. ବିଶ (ଉଚ୍ଚ+ଜ୍ଞାତ=ଅବରଣ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—

Uchchhanna ନଷ୍ଟ; ଧ୍ୱସ୍ତ; ବିନାଶିତ—

Ruined; destroyed; desolated; laid waste

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅତି ଚଞ୍ଚଳ; ବ୍ୟାକୁଳ; ବ୍ୟସ୍ତ—

1. Over-anxious; over-impatient.

ବୃଦ୍ଧି ରହନେ ଚାର ମନ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନେ ସେ ଉଚ୍ଚନ୍ନ—ଭୂତ ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ଅସ୍ଥିର—2 Unsettled; restless.

୩ । ଉତ୍ସୁକ—3 Hasty.

୪ । ଲୁପ୍ତ—4. Exterminated

୫ । ଭୀତ; ହସ୍ତ—5. Frightened; terrified.

ବଳ ସାଜଣ ଦୃଷଣ ଶିଶିର ଶର

ବାହାର ବାର ଭାବରେ ଉଚ୍ଚନ୍ନ ସ୍ୱର—ଉଚ୍ଚ. ବୈଦେହ୍ୟବିଳାସ ।

ଦେ. ବି—୧ । ବିନାଶ—1. Destruction; ruin.

୨ । (ବିଶାଦର) ଲୋପ—2. Extinction.

ଉଚ୍ଚନ୍ନ କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଷ୍ଟକରିବା—

Uchchhanna karibā 1 To annihilate.

୨ । ବ୍ୟସ୍ତଭାବରେ ଅଳ କରିବା—

2. To importune.

୩ । ଅତି ଚଞ୍ଚଳ କରିବା—

3. To press one to make haste; to urge on.

ଉଚ୍ଚନ୍ନ ଡାକ—ଦେ. ବି—ଅତି ଅଧୀର ଓ ଉଚ୍ଚ ପାଞ୍ଜରେ ଡାକିବା—

Uchchhanna ḍāka A call with a loud tone.

ଉଚ୍ଚନ୍ନଦଶା—ଦେ. ବି—ସର୍ବକାଶ ଘଟିବାର ଅବସ୍ଥା—

Uchchhannadāśā Condition of utter ruin.

ଉଚ୍ଚନ୍ନ ଯିବା—ଦେ. କି—୧ । ବିନାଶ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା—

Uchchhanna jibā 1. To go to ruins

ଉତ୍ସର୍ଗସାଂସ୍ତ ୨ । ସତ୍ୟାନ୍ତାଶ ହେବା—2. To be utterly ruined.

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନଷ୍ଟ ହେବା—3. To be eradicated.

ଉଚ୍ଚନ୍ନ ଲଗାଇବା—ଦେ. କି—୧ । ଅତି ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଅଳ କରିବା—

Uchchhanna lagāibā 1. To importune.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚଞ୍ଚଳ କରିବା—2. To press one to make haste; to urge on.

ଉଚ୍ଚନ୍ନ ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନଷ୍ଟ ହେବା—

Uchchhanna hebā 1. To be eradicated.

୨ । ଅତି ଅଧୀର ହେବା—

2 To be over-impatient

୩ । ଅତି ହୁରୁଦ୍ଧ ହେବା—

3. To be over-hasty.

୪ । (ବିଶାଦ) ଲୁପ୍ତ ହେବା—

4. To become extinct.

ଉଚ୍ଚନ୍ନ—ଦେ. କି. ବିଶ—ଅସ୍ଥିର ଭାବରେ—

Uchchhanne

Restlessly.

କାହିଁ କାହିଁ ଯାଇ ଉଚ୍ଚନ୍ନେ ଭ୍ରମିଲୁ, ଠାବେ ଲବେ ନ ବରତ ।

ସ୍ୱାମୀ, ପ୍ରସାଦ ।

ଉଚ୍ଚବ—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଉତ୍ସବ)—

Uchchhaba ୧ । ଉତ୍ସବ, ଅମୋଦ; ଅଜ୍ଞାଦ—

ଉତ୍ସବ, ଉତ୍ସାହ; ଉତ୍ସା 1. Rojoicing; festival.

ଉଚ୍ଛାହ ୨ । ଭୋଗ; ବଣଭୋଗ—

2. Feasting; picnic.

୩ । (ପୁଂ) ଲୋକଙ୍କ ନାମ—3. Name of males

ଉଚ୍ଚବ-ଆନନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସହଚର)—ଉତ୍ସବଜନିତ ଆନନ୍ଦ—

Uchchhaba-ānanda Rejoicing and feasting.

ଉଚ୍ଚରଗ (ରତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି—ଉଚ୍ଚରଗ ରତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Uchchharaga etc. Uchchhargā etc (See)

ଉଚ୍ଚର୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ସର୍ଗ)—

Uchchhargā ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

ଉତ୍ସର୍ଗ ଦେବାର ସଜ୍ଜା—1 Dedication.

୨ । ଦାନ—2. Gift; present.

୩ । ଉଚ୍ଚତା; ବେଧ; ବଦଳ—3. Height.

ଉପରକୁ ଉଚ୍ଚର୍ଗ ସେ ମେରୁ ପରିମାଣ । ବ୍ରହ୍ମକୃପଣଗୀତା ।

ଉଚ୍ଚର୍ଗ କରିବା—ଦେ. କି. (ସ. ଉତ୍ସର୍ଗ)—

Uchchhargā karibā ୧ । ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି

ଉତ୍ସର୍ଗକରିବା ବସ୍ତୁକୁ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ସଂକଳ୍ପ କରିବା; ଦେବତାଙ୍କ

ଉତ୍ସର୍ଗକରଣ ନାମରେ ପାଣି ଛଡ଼ାଇବା—

1 To dedicate a thing to a Deity

୨ । ଦାନ କରିବା—2. To present; to give.

ଉଚ୍ଚହାଳ—୩୦. ବି. (ଉଚ୍ଚ+ଶାଳ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—ଉଚ୍ଚହାଳ—

Uchchhalāna Over-flowing.

ଉଚ୍ଚଲିତ—୩୦. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚ=ଉପରକୁ+ଶାଳ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା

Uchchhalitā + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—

୧ । ଉଡ଼େଇତ—1. Billowy

୨ । ଉଡ଼େଇ; ଉଡ଼େଇ; ଉଡ଼େଇ—2. Thrown up.

୩ । ଉଚ୍ଚହାଳ; ଉଚ୍ଚହାଳ—

3 Over-flowing; swelling.

ଉଚ୍ଚହାଳିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଉଚ୍ଚହାଳ)—ଉଚ୍ଚହାଳିବା (ଦେଖ)

Uchchhalibā

Uchhulibā (See)

ଉଚ୍ଚ କାନ୍ଥ ପ୍ରଭୃତି ଯେତେ ଉଚ୍ଚଲେ । ସ୍ୱାମୀ 'ମେଘଦୂତ' ।

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସୂଚନା ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନ ଶୈଳୀରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ପଥାନ୍ତମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ପଥା— ଗରୁ ନ ମିଳିଲେ 'ଗାରୁ' ଖୋଜିବେ, 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗାଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବଦ ଦେଖିବେ ।

ଉଚ୍ଚା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—କଲର ଗଛ ଓ ଲାହାର ଫଳ—
Uchchhā Memordica (a fruit and creeper)
ଉଚ୍ଚାଦନ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ=ଉପର+ଦାନ ଧାତୁ ଶିଜନ୍ତୁ; ଶୁଦ୍ଧ ଧାତୁ—
Uchchhādāna ଅବରଣ କରିବା+ଭାବ. ଅନ)—
୧ । ଘଷି କରି ମଳ ଉତ୍ତାରଣ; ଉଦ୍‌ବର୍ଜନ—
1 Cleansing the body of dust etc. by rubbing.

୨ । ଦେହରେ ଚନ୍ଦନାଦି ବୋଳିବା—
2. Anointing the body with perfumes

ଉଚ୍ଚାଳ—ଦେ. ବି—ଉତ୍ତଳ (ଦେଖ)—
Uchchhāla Uchhāla (See)
ଉଚ୍ଚାଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉତ୍ତଳିବା (ଦେଖ)
Uchchhālibā Uchhālibā (See)

ଉଚ୍ଚାସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଣ. (ଉଚ୍ଚ=ଉଚ୍ଚ+ସ୍ତ୍ରୀ) —
Uchchhāstra ୧ । ଶାସ୍ତ୍ରବିରୁଦ୍ଧ—1. Unscriptural
୨ । ଅଶାସ୍ତ୍ରୀୟ—2. Against the śāstras or precepts; violating or transcending śāstric rules.
୩ । ବେଆଇନ—3. Illegal.

ଉଚ୍ଚାହ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉଚ୍ଚାହ)—ଉଚ୍ଚାହ (ଦେଖ)
Uchchhāha Utsāha (See)

ଉଚ୍ଚାହା—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—୧ । ଉଦ୍‌ଘୋଷ—
Uchchhāha 1. Preparation.
୨ । ଉପଦେଶ ଦେବା ବା ଉପଦେଶ ଉଚ୍ଚାହା । ପ୍ରତାପ. ଶିଶୁଶେଖା ।
୩ । ଆବେଗ—3. Eagerness.

କବିରାଜ ହରିବଂଶ ସମ୍ପଦ ସବ ଚାନ୍ଦ ମାବକୁ ଅତି ଉଚ୍ଚାହାରେ ।
ଦୀନକୃଷ୍ଣ ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

ଉଚ୍ଚାହୀ—ପ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. ଉଚ୍ଚାହ)—ଉଚ୍ଚାହୀ (ଦେଖ)
Uchchhāhī Utsāhī (See)

ଉଚ୍ଚିଖ - ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଚ୍ଚ=ଉଚ୍ଚ+ଖି+ଶିଖା=ମସ୍ତକ)—
Uchchhikha ୧ । ସାହାର ଶିଖା ଉପରକୁ ଉଠିଅଛି (ଅଗ୍ନି)—
1. Blazing; flaming (fire).

୨ । ଜାଲୁଲ୍ୟମାନ—2. Radiant,
୩ । ଉଚ୍ଚମୁହାଁ; ଉପରମୁହାଁ—3. High-crested; with head held high with; crest erect

ସଂ. ବି—ନାଗବିଶେଷ—A species of cobra.

ଉଚ୍ଚିଶି—ପ୍ରା. ଅ—ଏବେ—
Uchchhī Now; at present.
ଉଚ୍ଚିଶିକା—ପ୍ରା. ଅ—ଉଚ୍ଚିଶି (ଦେଖ)
Uchchhīkha Uchchhī (See)

ଉଚ୍ଚିତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ=ଉପର+ଚ୍ଚି ଧାତୁ=ହେଉନ କରିବା+
Uchchhitti ଭାବ. କ)—୧ । ଉଚ୍ଚେଦ—

1. Extermination.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉନ୍ନାଟନ—2 Annihilation.

୩ । ବିନାଶ—

3 Utter destruction; extinction.

ଉଚ୍ଚିନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଚ୍ଚ+ଚ୍ଚି=ହେଉନପ୍ରାପ୍ତ)—

Uchchhinna ୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶ—

1 Ruined, destroyed.

୨ । ଛଣ୍ଡି ହୋଇଥିବା—2. Cut off.

୩ । ଉନ୍ନାଟିତ ବା ଉପଡ଼ା ହୋଇଥିବା—3 Uprooted.

ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଚ୍ଚ+ଶିଷ୍ଟ ଧାତୁ=ଶେଷ ରଖିବା+କର୍ମ. ତ)—

Uchchhishṭa

୧ । ଭୋଜନ ପରେ ପାତ୍ରରେ ବଳିଥିବା—

1. Left or remaining after meals.

୨ । ଉପଭୋଜିତ; ଉଚ୍ଛାଦିତ; ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଥିବା—

2. Touched or partaken.

୩ । ଉପଭୋଗ କରିବା ପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ରହିଥିବା—

3 Left after enjoyment or use, once used.

୪ । ତ୍ୟକ୍ତ; ପରିତ୍ୟକ୍ତ—4 Discarded after use
ଦେ. ବି.—

୧ । ଅଭ୍ୟାସ—1. What is left after meals.

୨ । ଖାଇବା ପରେ ପକ୍ଷରେ ଯାହା ବଳି ରହିଥାଏ—

2. Orts; remains of a meal; leavings.

ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟତା—ସଂ. ବି—(ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ + ତା) ଅଭ୍ୟାସ—

Uchchhishṭatā Leavings; remnants.

ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟଭୋଜନ - ସଂ. ବି. (ଧୃଷ୍ଣୀ ଚତୁଃ; ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ=ଅର୍ଦ୍ଧାଂ + ଭୋଜନ

Uchchhishṭabhojana =ଖାଇବା)—

ପରର ଅର୍ଦ୍ଧାଂ ଖାଇବା—Feeding on the remains of another's meal.

ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟଭୋଜୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ=ଅର୍ଦ୍ଧାଂ+ଭୁଜ୍ ଧାତୁ=ଖାଇବା

Uchchhishṭabhojī +କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.) —

(ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟଭୋଜୀ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଅର୍ଦ୍ଧାଂଖିଆ; ଅର୍ଦ୍ଧାଂଚଟା—

1 One who feeds on the leavings of another.

୨ । ନୀଚ; ପରାଧୀନ; ପରୋପକାରୀ—

2. Mean; hanger-on; toady.

ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟମୁଖ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅର୍ଦ୍ଧାଂଖୁଆଁ; ଖାଇବା

Uchchhishṭamukha ମୁହଁ ଧୋଇ ନ ଥିବା—

(ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟମୁଖ—ଶ୍ରୀ) One who has not washed his face after a meal.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଈ	ଊ	ଶ, ଷ	ଜ	ଝ	ଭ	ନ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଈ	ଊ	ଶ, ଷ	ଜ	ଝ	ଭ

ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟାଦି—ଦେ. ବିଶ—ଖାଇସାରି ହାତ ଧୋଇ ନ ଥିବା; ଅର୍ଥାତ୍—
Uchchhishtāhātā ହାତ—(one) Who has not
washed his hands after a meal.

ପ୍ରମାଣ ମୁଁ ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ ହାତହୋଇଥିଲି

ଠିଆରେ ଅବମନ କରିବା ଆସିଲା । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଆଦି ।

ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟାନ୍ନ—ସଂ. ବି. କର୍ମଧା; ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟ=ପୂର୍ବଭୋଜ୍ୟ+ଅନ୍ନ=ଭୋଜନ) —
Uchchhishtānna ଅର୍ଥାତ୍—Remains of a
meal; leavings; ors.

ଉଚ୍ଚିର୍ଷକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଚ୍ଚିର୍ଷ=ଉପରେ + ଶିର୍ଷ=ମସ୍ତକ +
Uchchhirshaka କ)—୧ । ମାଣ୍ଡି; ଚକଟ—1. Pillow.
୨ । ଶିରଃପ୍ରଦେଶ—2. The head.

ବିଶ—ଉଚ୍ଚିର୍ଷମସ୍ତକ—

With head held high; high-crested

ଉଚ୍ଚିକ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଉତ୍ସୁକ)—ଉତ୍ସୁକ (ଦେଖ)
Uchchhuka Utsuka (See)

ବଦନ ବୁଝିଲା ଦେଇ ଉତ୍ସୁକ ହେଲା । ଶିଶୁବଳର—ଉଷା ଅଭିଳାଷ ।

ଗ୍ରା. ବି—ଉତ୍ସୁକ୍ୟ; କୌତୂହଳ—Curiosity.

ଗୁରୁ ଗୌରବ ଦେଖି ଉତ୍ସୁକ ହେଲା । ଶିଶୁବଳର. ଉଷାଅଭିଳାଷ ।

ଉଚ୍ଚିକିଅ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ—ଉଚ୍ଚିକ (ଦେଖ)
Uchchhukīḥ Uchchhuka (See)

ଉଚ୍ଚିଶି—ଗ୍ରା. ଅ—ଉଚ୍ଚିଶି (ଦେଖ)
Uchchhuṣi Uchchhiṣi (See)

ଉଚ୍ଚିଶିକା—ଦେ. ଅ—ଉଚ୍ଚିଶି (ଦେଖ)
Uchchhupikā Uchchhiṣi (See)

ଉଚ୍ଚିର—ଦେ. ବି—ଉଚ୍ଚିର (ଦେଖ)
Uchchhura Uchhura (See)

ଉଚ୍ଚିଳ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ.—ଉଚ୍ଚିଳୁଥିବା—
Uchchhula Over-flowing.

ବାଦ୍ୟ ଗୀତ ଶବ୍ଦରେ ପିଚ୍ଛା ଯେ ଉଚ୍ଚିଳ । ପ୍ରତାପ — ଶଶିଶେଖର ।

ଉଚ୍ଚିଳା—ଦେ. ବି—ଉଚ୍ଚିଳା (ଦେଖ)
Uchchhulā Uchhulā (See)

ଉଚ୍ଚିଳିତ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉଚ୍ଚିଳିତ)—ଅତି ଉଚ୍ଚ—
Uchchhulita Very loud.

ଶବ୍ଦ ଶୁଭେ ଉଚ୍ଚିଳିତ

ଯେସନେ ଗାୟକ କେଳି । ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ।

ଉଚ୍ଚିଳିବା—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଚିଳିବା (ଦେଖ)
Uchchhulibā Uchhulibā (See)

ଉଚ୍ଚିହ—ସଂ. ବିଶ (ଉଚ୍ଚିହ=ଉପରିଭାଗରେ + ଶୁଷ୍ଟ ଧାତୁ=ଶୁଷ୍ଟ ହେବା
Uchchhushka +କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. କ)—୧ । ଉପରିଭାଗ ଶୁଷ୍କଥିବା—
1 Dry outside.

୨ । ସନ୍ତପ୍ତ—2 Parched.

ଉଚ୍ଚିହ—ସଂ. ବିଶ (ଉଚ୍ଚିହ=ଉପରିଭାଗରେ + ଶୁଷ୍ଟ ଧାତୁ=ଶୁଷ୍କ ପାଇବା +
Uchchhūna କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. କ)—୧ । ଶିତ; ଫୁଲୁଥିବା—
1. Swollen; turgid.

୨ । ଉଚ୍ଚିତ—2. High

୩ । ଉଚ୍ଚିସିତ—3. Scething; brimming.

ଉଚ୍ଚିଖିଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଚ୍ଚି=ନାହିଁ + ଶୁଖିଲ=ଶିଖିଲ;
Uchchhṛunkhala ଯାହାର)—୧ । ଯାହାର ବାନ୍ଧବତା

(ଉଚ୍ଚିଖିଳା—ଶୁ) ନାହିଁ—1. Unbridled, unfettered.

(ଉଚ୍ଚିଖିଳତା—ବି) ୨ । ବିଶିଖିଲ; ଅନିୟମିତ; ଅସଂଯତ; ଅବାଧ,

ସେବାଭାବ; ସେ ନିୟମାଧୀନ ନୁହେଁ—

2. Irregular; lawless; unrestrained.

୩ । ଉଦ୍ରି ସ୍ୱପସ୍ପର୍ଶ—

3. Giving free scope to one's passions.

ଉଚ୍ଚେଦ—ସଂ. ବି (ଉଚ୍ଚି=ସମ୍ପାଦ + ଛିଦ ଧାତୁ=ଛେଦନ କରିବା +
Uchchheda ଛିଦ. ଅ)—ବିନାଶ; ଧ୍ୱଂସ; ଉତ୍ସାଧନ; ଉତ୍ସାଧନ—
Ruin; destruction.

ଉଚ୍ଚେଦକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉଚ୍ଚି=ସମ୍ପାଦ + ଛିଦ ଧାତୁ=ଛେଦନ
Uchchhedaka କରିବା +କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅକ)—ବିନାଶକାରୀ; ଧ୍ୱଂସକାରୀ—
(ଉଚ୍ଚେଦକ—ଶୁ) Destroyer; eradicator.

ଉଚ୍ଚେଦନୀୟ—ସଂ. ବିଶ (ଉଚ୍ଚି+ଛିଦ +କର୍ମ. ଅନାୟ)—
Uchchhedaniya ୧ । ବିନାଶଯୋଗ୍ୟ —

1 Fit to be destroyed.

୨ । ଉତ୍ସାଧନକାରୀ —2 Capable of being cut off.

ଉଚ୍ଚେଦସାଧନ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚେଦ=ବିନାଶ+ସାଧନ=କରିବା)—
Uchchhedasādhana ବିନାଶ; ସମ୍ପାଦନ—Utter ruin;
eradication; destruction.

ଉଚ୍ଚେଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ (ଉଚ୍ଚି+ଛିଦ ଧାତୁ +କର୍ମ. ଯ)—
Uchchhedyā ଉଚ୍ଚେଦନୀୟ (ଦେଖ)

Uchchhedaniya (See)

ଉଚ୍ଚିଶୋଷ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚି+ଶୁଷ୍ ଧାତୁ=ଶୁଷ୍କ ହେବା; ଗାରସ କରିବା
Uchchhoshana +କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅକ)—୧ । ଉଚ୍ଚିଶୋଷକ—
1. Sucking up.

୨ । ସନ୍ତାପକ—2. Heating.

ସଂ ବି (+ଭାବ. ଅକ)—ଉଚ୍ଚିଶୋଷକ—

3. Suction.

ଉଚ୍ଚିହସିତ—ସଂ. ବିଶ (ଉଚ୍ଚି=ଉପରିଭାଗରେ + ଶୁଷ୍ଟ ଧାତୁ=ଶୁଷ୍କ ପାଇବା
Uchchhwasita +କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. କ)—୧ । ପ୍ରସ୍ତୁତ; ବଦନିତ—

1. Expanded; in full bloom; blooming.

୨ । ଶ୍ଳୀତ—2. Puffed up; elated.

୩ । ବିଶ୍ଳିଷ୍ଟ; ବିଚ୍ଛିନ୍ନ - Torn asunder; severed.

୪ । ନିଶ୍ୱାସ ମାରୁଥିବା; ଶ୍ୱାସକ—

4 Living; breathing; inhaling.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ଦୃଢ଼ ଓ ଦୃଢ଼ ଅସର ଓ ମାମା ଏବଂ ଦୃଢ଼ ଅସର ଓ ମାମା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଦୃଢ଼ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂକ୍ଷେପେ ଉଚ୍ଚର କିପରିକି ୨ ବା ୧ ଦୃଢ଼ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, ବଧ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ ।

* । ଅନନ୍ଦିତ—5. Puffed up with delight; delighted; gladdened.

୭ । କମ୍ପିତ—6. Trembling; vibrating.

୧୦ । ବିକାଶ—1. Expansion

୨ । କୁରଣ; କମ୍ପନ—2. Vibration.

୩ । ନିଶ୍ୱାସ—3. Exhalation.

୪ । ଶ୍ୱାସ—4. Swelling; elation.

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—୧୦ । ବି. (ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ=ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ+ସ୍ୱାସ ଧାତୁ=ନିଶ୍ୱାସ ମାରବା+
Uchchhwāsa ଭାବ. ଅ)—୧ । ନାକରୁ ବାହାରକୁ ନିଶ୍ୱାସ
ମାରବା—1. Expiration.

୨ । ନିଶ୍ୱାସ—2. Breath.

୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାସ;—3. Forced breath; gasping

୪ । ଦୀର୍ଘାସ; ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ—4. Sigh

୫ । କୁରଣ; କମ୍ପନ—5. Vibration.

୬ । ପୃସ୍ତକର ପରିଚ୍ଛେଦ—6. Division or chapter.
of a book.

୭ । ଫୁଲିବା; ଶ୍ୱାସ—7. Swelling.

୮ । ବିକାଶ—8. Expansion.

୯ । ବିଶ୍ଳେଷ—9. Severance.

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସିତ—୧୦ । ବିଶ (ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ+ସ୍ୱାସ ଶବ୍ଦ; ଶ୍ୱାସି ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
Uchchhwāsita ୧ । ଶ୍ୱାସ କରା ଯାଇଥିବା—

1. Caused to be expanded; made to swell.

୨ । ବିଶ୍ଳେଷିତ—2. Analysed.

୩ । ଉନ୍ମୋଚିତ—3. Opened.

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—୧୦ । ବି. (ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ=ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ+ସ୍ୱାସ ଧାତୁ=ସେବା କରବା+ଭାବ.
Uchchhraya ଅ)—୧ । ଉନ୍ନତ—1 Rise; progress

୨ । ଉଚ୍ଚତା—2. Height; elevation

୩ । ବଢ଼ିବା; ଫୁଲିବା—3. Elation; growth

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—୧୦ । ବି.—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଦେଖ)

Uchchhrāya Uchchhraya (See)

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସିତ—୧୦ । ବିଶ (ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ=ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ+ସ୍ୱାସ ଧାତୁ=ସେବାକରବା+କର୍ମ. ତ)—
Uchchhrita ୧ । ଉନ୍ନତ; ଉଚ୍ଚ—1 High; tall;

prosperous

୨ । ଉତ୍ତୁକ; ଜାତ—2. Grown; born

୩ । ଉତ୍ତୋଳିତ—3. Raised, lifted up.

୪ । ପ୍ରବୃଦ୍ଧ; ଫୁଲିଯିବା—4. Puffed up; elated;
swollen.

୫ । ଦୃଢ଼—5. Arrogant; puffed up with

pride.

୬ । ଉଦ୍ଭବ—6. Risen.

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ଦେ. ବି (ସଂ—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ)—୧ । ପ୍ରସ୍ତବଣ; ଝରଣା—

Uchha

1. A spring.

୨ । (ସଂ—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ)—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ; ଅମୋଦ; ଆହ୍ଲାଦ—

2. Festivity.

୩ । ବିବାହର ତୃତୀୟ ଦିନ—

3 The third day of a marriage-
ceremony.

୪ । ବ୍ରତର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ—4 The second day of
a 'Brata' ceremony.

[ଦ୍ର—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଦିନ ଗ୍ରହଣେ ସଧବା ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ବର କନ୍ୟାଙ୍କୁ ବା
ବ୍ରତ ହୋଇଥିବା ବାଳକଙ୍କୁ ସାତଦିନରେ ବଢ଼ାନ୍ତି । ଅଳ୍ପ କରବା
ଲୋକେ ଓ ଭଗ୍ନାବୁଣୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ବାଉଁଶିଆରେ ଖସି ଗୁଡ଼ିଏ ପୁରୁର
ତାହା ମାଛ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରି ବିବାହଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେବା
ପାଇଁ ଅସିଥିବା ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଏବଂ ବର ନିକଟରେ ତାହାକୁ ବିକ୍ରୟ
କରିବାର ଛଳ କରି ପଇସା ଆଦାୟ କରନ୍ତି ।]

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଘରର ଓଳ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—

Uchhanā

The eaves of a house.

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ)—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ.) ବିଶ—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଦେଖ)

Uchhana (etc

Uchchhanna etc (See)

ପଲ୍ଲଭର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ବେଗେ ହୋଇ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ସ୍ୱାମୀନାଥ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ।

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଦେଖ)

Uchhanā

Uchhanā (See)

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ)—ଗ୍ରା. ବି—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଦେଖ)

Uchhaba etc

Uchchhaba etc (See)

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଦେଖ)

Uchharaga

Uchchharga (See)

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ)—ଗ୍ରା. ବି—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ (ଦେଖ)

Uchharga (etc)

Uchchharga etc (See)

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଗ୍ରା. ବି—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ; ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—

Uchhalā

Brimming; over-flowing.

ଝାଞ୍ଜ ମୁଦଙ୍ଗ ଶବ୍ଦେ ମେଢ଼ା ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାବଳୀ ।

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ଦେ. କି—୧ । (ସଂ—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ)—ଭରଳ ପଦାର୍ଥ

Uchhalibh ପାତ୍ରରୁ ବା କୁଳରୁ ଉପସରୁ ଉଠିବା—

1 To overflow.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅଧିକ୍ୟ ଦେଖୁ ସୀମା ଲଙ୍ଘନ କରି ବାହାରେ
ପ୍ରକଟିତ ହେବା; ଖିତ ହେବା—

2. To become manifest; to suell

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଦେଖି ରବିଙ୍କ ଉପସର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ସ୍ୱାମୀନାଥ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ।

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—ଦେ. କି—୧ । ଶୟନ ବସ୍ତ୍ରରୁ ଉଠିବା— (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ) ।

Uchhalibh 1. To spread (a mat or bedding).

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ୍ୟ	ସ	ସ	ଞ୍ୟ	ଇଅ	ଞ	ଦ୍ୱ

୨ । ବଢ଼ିଯାଇଥିବା ଲତାଗୁଳାଦିକୁ ସମତଳ କରି

କାଟିବା ବା କାଟି ପରିଷ୍କାର କରିବା —

2. To prune plants or over-grown branches; to lop.

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. କି. (ସ. ଉତ୍କଳ)—

Uchhārdibh ୧ । ଛାଡ଼ିବା—1. To shake off.

୨ । ଫୋପାଡ଼ିବା; ପିଙ୍ଗିବା—2. To throw away.

୩ । ବଳପୂର୍ବକ ଟିକିବା—

3. To pull with force.

୪ । ଖେଳାଇବା; ବିଛ ଦେବା—

4 To scatter; to strew.

୫ । ବଳପୂର୍ବକ ଭାଙ୍ଗିବା—

5. To break down with force.

ଉତ୍କଳବା—ଗ୍ରା. କି—ଉତ୍କଳବା (ଦେଖ)

Uchhāribh Uchhārdibh (See)

ଉତ୍କଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଉତ୍କଳ)—ବମନ; ଉତ୍କଳ—

Uchhāla Vomiting; belching; retching; emitting.

ଉତ୍କଳବା—ପ୍ରାଦେ. କଟକ କି. (ସ. ଉତ୍କଳ)—

Uchhālibh ୧ । କୁପାଦିକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ପରିଷ୍କାର କରିବା—

1. To cleanse a well or tank

୨ । ବାନ୍ତି କରିବା—2 To vomit.

୩ । ଗୃହ ଛତ୍ରମାନ ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକଟ କରିବା—

3. To publish family secrets.

ଉତ୍କଳ—ଗ୍ରା. ବି—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Uchhāha Utsāha (See)

ଉତ୍କଳ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ—୧ । ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Uchhābh 1. Utsāha (See)

୨ । ଅନନ୍ତତା; ପ୍ରସନ୍ନ—

2. Delighted.

ନିଜ ଦାସ ଜନ ମନ କର ଉତ୍କଳ—ଶିଶୁବର. ଉଷାଅରୁଣ ।

ଉତ୍କଳ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Uchhāhi Utsāhi (See)

ଉତ୍କଳ—ଗ୍ରା. ଅ. (ସଂ. ଏବଂ ଓ. ବିଶ)—ଏବେ—

Uchhāhi Now; at present; just now.

ଉତ୍କଳିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଉତ୍କଳି (ଦେଖ)

Uchhānikh Uchhāni (See)

ଉତ୍କଳ—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—୧ । (ଲୁଗାକୁ) ଯନ୍ତ୍ରପୂର୍ବକ

Uchhibh ଝାଡ଼ିବା ବା ସଜ କରିବା; ଉତ୍କଳ—

2 To prepare a cloth or make it fit for wear

୨ । ସଜାଡ଼ିବା; ବିନ୍ୟାସ କରିବା—

2. To adorn; to arrange.

ଉତ୍କଳ ସୁମନ ଗନ୍ଧେ କାହା କବଳ ସାଜି ବସୁନ ଗଉରେ—

ଉତ୍କ. ପ୍ରେମସୁଧାମୟ ।

୩ । ଯୁକ୍ତ କରିବା—

3 To add to.

୪ । ବୃକ୍ଷାଦିର ଅତିରିକ୍ତ ଭାଗ ବା ବଢ଼ିଯାଇଥିବା ଲତା ଗୁଳାଦିକୁ କାଟିକାଟି ପରିଷ୍କାର କରିବା—

4. To prune or lop off the redundant parts of a tree, plant or creeper.

ଉତ୍କଳ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)—Utsuka (See)

Uchhuka ଗ୍ରା. ବି—ଉତ୍କଳ—Eagerness.

ମିତଣି, ଚକର ଚକର ଗୁଡ଼ି ରକରକରେ ଉତ୍କଳ ସେ

ମନ ଉତ୍କଳେ ମୋତେ ହସିଲେ—ପ୍ରାଚୀ. ରସବାରିଧି ।

ଉତ୍କଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Uchhukih Utsuka (See)

ଉତ୍କଳ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଅବାଧ; ଦୁଷ୍ଟ—

Uchhurdi Unruly; wicked.

ଉତ୍କଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Uchhurdi Uchhurdi (See)

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. କି—୧ । ବଳାହାରରେ ଟିକିନେବା—

Uchhurdi 1. To snatch away.

ଉତ୍କଳବା ଦେବତା ନିକଟେ ମିଳିଲା; ବୋଲି ବାଜିବ ଉତ୍କଳ ।

କବଳ ଅ—୧୦ମ ଗୋପୀ

୨ । ବଳପୂର୍ବକ ଆକର୍ଷଣ କରିବା—

2 To drag by force

ଦେବେ ଶ୍ରୀମ ନ ଜର ଧନୁରୁ ଉତ୍କଳ—କୃଷ୍ଣବିଂଶ ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ଆକ୍ରମଣ କରିବା—3. To attack.

୪ । ଛାଡ଼ିବା—4. To scatter.

୫ । ଫୋପାଡ଼ିବା—5. To strew with force.

୬ । ବଳପୂର୍ବକ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ବା ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଦେବା—

6. To be strewn with force.

ଉତ୍କଳ ପତ୍ରରେ ଏ ପଦ, ସଲଳ ଜଳେ ପଡ଼ି ସିଂହ ।

ସମୋକ୍ତ. ପ୍ରେମଭକ୍ତି ପ୍ରହରାତ ।

ଉତ୍କଳ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଘର ଗୁଲର ଓଳ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—

Uchhun The eaves of a thatch.

ଉତ୍କଳ—ପ୍ରାଦେ. ଅ (ବାଲେଶ୍ୱର) ଅ—ଏବେ; ବର୍ତ୍ତମାନ—

Uchhuni At the present moment

ଏଥିନି

ଅକ୍ଷମି ଉତ୍କଳି ଜମାବାର ପଦ୍ଧତି । ପକାରମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଉତ୍କଳିକା—ପ୍ରାଦେ (କଟକ ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ଅ—ଉତ୍କଳି (ଦେଖ)

Uchhunikh Uchhuni (See)

ଉତ୍କଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—୧ । ବିଳମ୍ବ ବା ଡେଇଁ—

Uchhura 1. Delay.

ଭୁ ଏବେ ଦୟା ମାତ୍ର କର, ଭୋ ନାଥ ହେଉଛି ଉତ୍କଳ । ଭୂପତି—ପ୍ରେମସୁଧାମୟ ।

ସାଧାରଣ ଶବ୍ଦେ ଅପର ସ୍ୱାଭାବିକ ଶବ୍ଦ ଓ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରିବା ନୀତି । ଅପର ଓ ବା ଶବ୍ଦର ବୋଲିବା ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ନେଇ ଏ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଓ ବା ଶବ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ନେଇ । ଶବ୍ଦାବଳୀ— 'ବାଦ' ଓ ତତ୍ତ୍ୱେ 'ଗାଥ' ଶବ୍ଦାବଳୀରେ 'ବଧ' ନ ମିଳେ 'ବଧ' ବୋଲିବା; 'ବଧୁ' ନ ପାଉରେ 'ବନ୍ଧୁ' ବୋଲିବା; 'ଅନ୍ଧା' ନ ପାଉରେ 'ଅନ୍ଧ' ବୋଲିବା; 'ଅନ୍ଧକାର' ନ ପାଉରେ 'ଅନ୍ଧକାର' ବୋଲିବା ।

୧ । ଉତ୍କଳ ସମସ୍ତ ବା ବେଳା ଅତିକ୍ରମ; ବେଳା ଗତିବା—

୨ The passing away of fixed or proper time; expiry of the appointed time.

ଉତ୍କଳ କବିତା—୧ । ତେର କବିତା—1. To delay

Uchhura karibā ୨ । ବେଳା ଗତିବା—2. To while away the appointed time.

ଉତ୍କଳ ସହବା—ଦେ. କି—୧ । ଉତ୍କଳ ବା ତେର ସମ୍ଭାଳିବା—

Uchhuraṣahibā 1. To admit of delay; to brook delay.

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି—ଉତ୍କଳ କବିତା—

Uchhurāibā To delay.

ଉତ୍କଳେଇବା—ଦେ. କି—ଉତ୍କଳେଇବା (ଦେଖ)

Uchhureibā Uchhurāibā (See)

ଉତ୍କଳା—ଦେ. ବିଶ—(ସଂ. ଉତ୍କଳ)—୧ । ଅବାଧ—

Uchhuḷā 1. Unruly; disobedient.

ଉତ୍କଳ, ଉତ୍କଳପୁତ୍ର । ଉତ୍କଳପୁତ୍ର—2 Over flowing.

ଉତ୍କଳାଭବା—ଦେ. କି—ଉତ୍କଳବାର ଶିଳ୍ପ ରୂପ—

Uchhuḷāibā The causative form of 'Uchhuḷibā'

ଉତ୍କଳିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ) ୧ । ଜଳ ଆଦି ଭରଣ ପଦାର୍ଥ

Uchhuḷibā ପାତ୍ର ବା କୁଳର ଉପରେ ଉଠିବା—1 To overflow; to swell (said of liquids).

୨ । ବ୍ୟାପ୍ତ ହେବା; ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ମୁଣ୍ଡରୁ ହେବା—

2 To resound; to reverberate.

୩ । ପୂର୍ଣ୍ଣହେବା—3 To be full; to be filled

୪ । ପୂର୍ଣ୍ଣହେବା ବାସ, ବନ ଉତ୍କଳ ବଦେ ଦଶଦଶ—ପ୍ରାଚୀ, ରତ୍ନସାଗର ।

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅତିରକ୍ତରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା—

4. To appear in profusion.

ହଜାରେ ବର୍ଣ୍ଣର ପେଶି ଗଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡ ଲୁଗା

ବିର ସଙ୍ଗେ କି ରସ ଉତ୍କଳରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ର ଗୀତ ।

ଉତ୍କଳେଇବା—ଦେ. କି—ଉତ୍କଳାଭବା (ଦେଖ)

Uchhuḷēibā Uchhuḷāibā (See)

ଉତ୍କଳେଇବା—ଦେ. କି—ଉତ୍କଳେଇବା (ଦେଖ)

Uchheibā Uchhāibā (See)

ଉତ୍କଳା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ଭାଳିବା) ସମ୍ଭାଳିବା—ଅନ୍ୟ; ଅପର; ଦୋଷ—

Ujā Other; another

ଉଜା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଓଜ)—୧ । ତେଜ; ପ୍ରଭାବ; ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା—

Uja 1 Brightness; brilliance.

୨ । (ସ୍ତ୍ରୀ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମଣିର ଡାକନାମ—

2, A name for calling 'Ujjwalamani'.

୩ । ନିର୍ମାଣ—3 Preparation; formation.

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୀତା ଗୋଷ୍ଠୀ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କବିତା । ବସନ୍ତାଥ. ବରହସ୍ତମୟ ।

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—1 Bright.

ମୂଳ ମାଣିକ୍ୟ ହୋଇ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ବସନ୍ତାଥ. ବରହସ୍ତମୟ ।

୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—2. Superior; excellent.

୩ । ସିଧା; ସଲଖ—3. Straight; upright.

ବୁଦ୍ଧି ବୁଦ୍ଧି ଭଳି କଲେ

ଏ ଶୋଭା କରେ ଅଶୋଭାମାନଙ୍କ—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, କୋଟିପ୍ରଭାପ୍ରଭାବ ।

୪ । ଶ୍ରମ—4. Able.

ବଧୁ ପୁରରେ ଦଶିଣ ପ୍ରଜାତାରେ ଭଳି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ବୈଦେହୀଶବରାୟ ।

୫ । ଉତ୍ତଳ; ଟେକ—Raised.

କର ବେଣୀ ଭଳି, ଉତ୍କଳ ନୟନ ସମାଜ

ମାନଇ ସେ ଦେଖି ହେଲ ଲଳିତ—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ପ୍ରେମସ୍ୱୟ ନୟ ।

ଉଜଟ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉଜ୍ଜଟ)—ଅବୁଝା; ଅବୁଝ—

Ujaṭa Unreasonably insisting for a thing.

ଉଜଟିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଉଜଟ (ଦେଖ)

Ujaṭiā Ujaṭa (See)

ଉଜଡା—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉଜ୍ଜଡ)—୧ । ନଷ୍ଟ ବା ଅପବ୍ୟୟିତ—

Ujardā 1. Wasted.

ଉଜାଡ଼ ୨ । ଅପବ୍ୟୟିତ—

2 Squandering; wasteful

ଉଜଡାଭବା—ଦେ. କି (ଉଜଡାଭବା ଶିଳ୍ପ ରୂପ)—ନଷ୍ଟ କରାଇବା—

Ujardāibā To cause to devastate.

ଉଜନ୍ତରି—ପ୍ରା. ବିଶ—ଉଜ୍ଜନ୍ତରି (ଦେଖ)

Ujantari Ujunturi (See)

ଉଜନ୍ତୁରି—ପ୍ରା. ବିଶ—ଉଜ୍ଜନ୍ତୁରି (ଦେଖ)

Ujauturi Ujunturi (See)

ଉଜର—ପ୍ରାଦେ (ବସ୍ତ୍ର) ବିଶ—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—

Ujar Bright.

ଉଜଲ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ଭାଳିବା) ବି. (ସଂ. ଉଜ୍ଜଳ)—ଅଲୁଅ—

Ujal Light

ଉଜାଲା

ଉଜଲା—ପ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ)—୧ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—

Ujala 1. Lustrous, bright; glowing.

ଉଜାଲା; ଉଜାଲା ୨ । କାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ—2 Shining; brilliant.

୩ । ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ଭାଳିବା) ବି. ଅଲୋକ—3 Light.

ପ୍ରା. ବି—୧ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା—

1. Brilliance; lustre.

୨ । ଧୋବା—2 Washer-man.

ଉଜଲା କବିତା—ପ୍ରା. କି—୧ । କାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ କବିତା—

Ujala karibā 1. To make lustrous

୨ । ମାଳିକା—

2 To bring out the original lustre by rubbing.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ବ୍ୟବହାର ସ୍ୱରୂପ 'ଉତ୍କଳ' ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ 'ଉତ୍କଳ' ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଉଭୟର ରକ୍ଷା କରାଯିବାକୁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଉତ୍କଳ ବୋଲି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାକୁ କି
ତେ ଗୋଟିଏ, ଯେତେ ଏ ଉତ୍କଳବୋଲି ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଉତ୍କଳ ଉପସ୍ଥାପନ । ବା ୧ ଉତ୍କଳ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ହେବ । ଯଥା —
'ବାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାହ' ଗୋଟିଏକି; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ

୩ । (ଧୋବା) ଲୁଗା ପରିଷ୍କାର କରିବା—

3 To wash cloths.

ଉତ୍କଳବିଜୟ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ.—୧ । ଧୋବା—

Ujalaghara 1 Washerman; washerman's hands.

୨ । ଧୋବା ଘର—Washerman's house.

ଉତ୍କଳଜା—ପ୍ରା. ବ. ୩—ଧୋବା—Washer-woman.

Ujalani

ଉତ୍କଳମାଧୁଆ—ଦେ. ବ.—ଏକପ୍ରକାର ଧଳା ମୋଟ ଧାନ—

Ujalamādhia A species of white coarse paddy.

ଉତ୍କଳମାଧୁଆ—ଦେ. ବ.—ଉତ୍କଳମାଧୁଆ (ଦେଖ)

Ujalamādhua Ujalamādhia (See)

ଉତ୍କଳମାଧୋଇ—ଦେ. ବ.—ଉତ୍କଳମାଧୁଆ (ଦେଖ)

Ujalamādhoi Ujalamādhia (See)

ଉତ୍କଳହର—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ.—ଉତ୍କଳହର (ଦେଖ)

Ujalahara Ujalaghara (See)

ଉତ୍କଳା—ପ୍ରା. ବ.—ଧୋବା—

Ujala Washer-man

ଉତ୍କଳାଘର—ଦେ. ବ.—ଉତ୍କଳଘର (ଦେଖ)

Ujalaghara Ujalaghara (See)

ଉତ୍କଳମାଧୁଆ—ଉତ୍କଳମାଧୁଆ (ଦେଖ)

Ujalāmādhia Ujalāmādhia (See)

ଉତ୍କଳ—ପ୍ରା. ବ. ୩—ଉତ୍କଳୀ (ଦେଖ)

Ujali Ujuli (See)

ଉତ୍କଳିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—୧ । ଉତ୍କଳ କରିବା—

Ujalibā 1. To make lustrous.

ଅଥା ଉତ୍କଳେ ଯଥା ଆସ୍ତିବ ମୂଳ । ସ୍ୟାନ୍ନାଥ, ଭୂଲସାଧକ ।

୨ । ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହେବା—2 To burn.

୩ । ପ୍ରକାଶିତ ହେବା; ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେବା—

3. To become visible; to appear

ଲଳି ଶର ଉତ୍କଳେ ଶର ରମଣେ । ସ୍ୟାନ୍ନାଥ, ମେଘଦୂତ ।

୪ । ଲୁଗା ଆଦି କାଚି ପରିଷ୍କାର କରିବା—

4. To cleanse cloths by washing

ଉତ୍କଳୀ—ଦେ. ବ.—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Ujali Ujuli (See)

ଉତ୍କା—ପ୍ରାଦେ. ବ. (ନାବିକା ଶବ୍ଦ)—ଉତ୍କା ଶବ୍ଦ—

Ujā (nautical) The right hand side

ଉତ୍କାଈବା—ପ୍ରା. କି—ଉତ୍କାଈବା (ଦେଖ)

Ujaibā Ujeinbā (See)

ଉତ୍କାଈବା—ଦେ. କି—ଉତ୍କାଈବା (ଦେଖ)

Ujaibā Ujeinbā (See)

ଉତ୍କା—ପ୍ରା. ବ.—ଉତ୍କା (ଦେଖ)

Ujāñ

Ujāñ (See)

ଉତ୍କାଗର—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉତ୍କାଗର)—୧ । ନିଦ୍ରାଶୂନ୍ୟତା—

Ujāgara 1 Wakefulness.

୨ । ଗୁପ୍ତି ଜାଗରଣ—2 Watching.

ସେ ଶାନ୍ତି ଥାଇ ସାତରେ ଶିବରାତ୍ରି ରାଜାଗରେ ବଞ୍ଚେ କୈଳାସ ନଗରେ

ବହୁ ସୋଗରେ । ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

ଉତ୍କାଗର—ଦେ. ବ. ୧ । ଜାଗ୍ରତ; ଅନିଦ୍ରା—1. Wakeful.

୨ । ଦୃଷ୍ଟିଆ—2. Cautious.

ଉତ୍କାଗର ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଦୃଷ୍ଟିଆ ରହିବା—

Ujāgara hebā 1 To be on the alert.

୨ । ଗୁପ୍ତିରେ ଜାଗ୍ରତ ରହିବା—2 To watch up.

ଉତ୍କାଢ—ଦେ. ବ.—୧ । ନ. ଶ ବା ଶବ୍ଦ—

Ujāṛda 1 Destruction; desolation.

ଉତ୍କାଢ଼

ବସାଟ ଚେଇଁଣ ସେ ପାତେଇ ଚେଇଁପଣ

ଉତ୍କାଢ଼ କର ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟ ଲଙ୍କାଦେଶ । ବଳରାମ. ସମାପ୍ତ ।

୨ । ଅପବ୍ୟୟ—2 Waste; squandering.

ଉତ୍କାଢ଼ମୟ—ପ୍ରା. ବ.—୧ । ଧ୍ୱଂସ; କ୍ଷୟ—1. Destruction.

Ujāṛdamasta ୨ । ଅପବ୍ୟୟ—2. Wasting.

ଦେ. ବ. ୧ । ଅପବ୍ୟୟ—1 Squandering.

୨ । ଅପବ୍ୟୟ—2 Wasted

୩ । ଅତି ଦୁର୍ବ୍ୟାସ ବା ଦୁଷ୍ଟ; ଦୁର୍ବ୍ୟାସ—

3. Very wicked

ଉତ୍କାଢ଼ିଆ—ପ୍ରା. ବ. ୧—ଅପବ୍ୟୟ—

Ujāṛdīā Extravagant.

ଉତ୍କାଢ଼

(ଉତ୍କାଢ଼ିଆ—୩)

ଉତ୍କାଢ଼ିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍କାଢ଼ି)—

Ujāṛdibā ୧ । ନଷ୍ଟ କରିବା—To ruin; to destroy;

ଉତ୍କାଢ଼ିବା; ଉତ୍କାଢ଼ିବା to lay waste.

ପୁର ଉତ୍କାଢ଼ି କରୁ କର; ସେ ପୁରୁଷେ ଦଣ୍ଡାଧାର ।

ବରାଣସୀ. ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ।

୨ । ଅପବ୍ୟୟ କରିବା—2. To waste.

ଉତ୍କାଣ—ଦେ. ବ. ୧—ଉତ୍କାଣ—

Ujāṇa Tidal.

ସେସନେ ଭୋର ବେଶୁ ସୁନ. ନଦୀକ କରଇ ଉତ୍କାଣ ।

ଭୁବନ—ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

ଉତ୍କାଣ—ଦେ. କି. ବ. ୧ [ସଂ. ଉତ୍କା + (ସାନ ?)]—

Ujāṇi ସ୍ରୋତର ବିପରୀତରେ—

Against current; upstream.

ବ. ୧—ଉତ୍କାଣିଆ (ଦେଖ)

Ujāṇiā (See)

ମାତ୍ର ଉତ୍କଳ ବ. ଉତ୍କଳ ଦେଖୁ ପ୍ରାଣୀ

ଉତ୍କାଢ଼ିବା ବାଳ-ପ୍ରଭାବେ ଉତ୍କାଣି । ସ୍ୟାନ୍ନାଥ, ନନ୍ଦକେଶବ ।

ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଆ	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଔ	ଌ	ୡ
ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଅ	ଆ	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଔ	ଌ	ୡ

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ଦେ. ବିଶେଷ—୧ । ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ଗତି କରୁଥିବା—
Ujjānāṁ 1. Flowing against current.

୨ । ଜୁଆର—2. Tidal.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଉଠିବା—ଦେ. କି. [ସଂ. ଉଠ + ଯାନ (?)]—

Ujjāni uṭhibā ୧ । ପ୍ରୋତର ବିପରୀତ ଅଡ଼କୁ ଉଠିବା—

1. To rise against the stream.

୨ । ଜୁଆର ଉଠିବା—2. To flow as in flood-tide.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଟେକିବା—ଦେ. କି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଉଠିବା (ଦେଖ)

Ujjāni ṭekibā Ujjāni uṭhibā (See)

ସମୁଦ୍ର ପାଣି ଟେକେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ଅଭ୍ୟନ୍ତର ବଦଳୁଥିବା ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଧରିବା—ଦେ. କି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ବହୁବା—

Ujjāni dharibā (fig) To take to the opposite direction.

ପବନ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଧରି ନିଜ ଦିଗରେ—ପ୍ରାଚୀ, ଶିବସ୍ତୋତ୍ର ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବହୁବା—ଦେ. କି. [ସଂ. ଉଠ + ଯାନ (?)]—

Ujjāni bahibā ୧ । ଉଠିବା ବହୁବା; ପ୍ରୋତର ଉପର ଅଡ଼କୁ ବହୁବା—1. To rise against the stream.

୨ । ଜୁଆର ଉଠିବା—2. To flow as in flood tide.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳନ କରିବା—

Ujjānibā To raise; to lift up.

ନାଦ ଜୋରରେ ବଜେ ଭେଦ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଧରିବ ନିଶ୍ଚୟ ।

ପ୍ରାଚୀ—ନିର୍ଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ)—ଅଲୋକ—

Ujjāḥ Light.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ)—ପ୍ରଦୀପ ବା ଅଗ୍ନିକୁ ସଜେଇ

Ujjālibā କରିବା; ପାପ ବା କର୍ମକୁ ଦେଇବା—

To trim a lamp or fire

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୧ । ପକ୍ଷୀ ବା ତାସ ପ୍ରଭୃତି ଖେଳରେ

Uji ଏକ ପକ୍ଷରେ ଖେଳୁଥିବା ଦୁଇ ଜଣ ସଙ୍ଗୀ ଖେଳାଳିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ—1. One of the pair of players of playig in a game of cards.

୨ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମଣି ନାମ୍ନୀ ଶ୍ରୀର ଭାବ ନାମ—

2. A name for calling 'Ujjwalamānī'.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—୧ । ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ—

Ujir 1 Prime minister.

୨ । ମନ୍ତ୍ରୀ—2. Minister.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ନମାଜ ପଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁସଲମାନଙ୍କର

Uju ଜଳଦ୍ୱାରା ମୁହଁ, ହାତ ଓ ଗୋଡ଼ ଧୋଇ ପବିତ୍ର ହେବା ରୂପ କିମ୍ବା—Ablutions performed by a Mahomadan before prayer.

[ଦ୍ର—ସେବାଦି ଥିବାରୁ ପାଣି ଛୁଇଁଲେ ଯାହାର ଅନିଷ୍ଟ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଥାଏ ସେ ଲୋକ (ଉପମୁଖ ବା) ମାଝରେ ନିଜ ଅବସ୍ଥା ଦାତ ମାରି ସେହି ଦାତକୁ ମୁହଁରେ ଓ ହାତରେ ବୋଳି ପବିତ୍ର ହେବା—କୋରାନରେ ଏହିପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।]

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍ୟାପନ)—

Ujūṇ ୧ । ବ୍ରତ ଉଦ୍ୟାପନା; ବ୍ରତ ସମାପ୍ତି—

1. The completion of a religious vow.

୨ । କୌଣସି କର୍ମ ବା ଅନୁଷ୍ଠାନର ପରିସମାପ୍ତି—

2. The finish of a work.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା—ଦେ. କି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା (ଦେଖ)

Ujūṇibā Ujēṇibā (See)

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା—ସ୍ତ୍ରୀ କି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା (ଦେଖ)

Ujūṇibā Ujēṇibā (See)

ସ୍ୱେଦେକର ଲେଖକର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ—ପ୍ରତାପ. ଶଶିଶେଖର ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ଦେ. ବି—୧ । ନାଶ; ଅପତୟ—

Ujurdā 1. Destruction; ruin; loss.

୨ । ଅପବ୍ୟୟ—2 Waste.

ଦେ. ବିଶେଷ—୧ । ଯାହା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳି ଯାଏ ବା ନଷ୍ଟ ହୁଏ—

1. Wasted; subeject to waste.

୨ । ନାଶକାରୀ; ଲୋପକାରୀ—

2 One that ruins; destroying.

ବନ୍ଧା ସୁମନରେ ଜୁଡ଼ା ସେ ଯେଉଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସେହି—

ଭଞ୍ଜ, ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା—ଦେ. କି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବାର 'ଶିକ୍ଷା' ରୂପ—

Ujurdāibā The causative form of 'Ujurdibā'.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା—ଦେ. କି—୧ । ନଷ୍ଟ ହେବା—1 To be damaged;

Ujurdibā or destroyed; to be lost.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ୨ । ଅପବ୍ୟୟିତ ହେବା—2 To be wasted or squandered.

୩ । (ବଳଦଳ ସମ୍ବନ୍ଧେ ପ୍ରସ୍ତୁତ)—(ଦାମୁକ୍ତି ବଳଦଳ) ଶ୍ରେଣୀର ଯୋଗୁଁ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ବା ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହେବା—

3. (an ox) To become unfit for work owing to disease.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଅନ୍ୟଲୋକ—

Ujūṇ Another person.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳି—ଦେ. ବିଶେଷ—ଶ୍ୱାସ ରୋଧ ହେତୁରୁ ବନ୍ଦିତ; ରୁକ୍ତ ଶ୍ୱାସ—

Ujunturi Suffocated.

ହାଁମାଳା

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଧୋବଣୀ—

Ujūḥ Washer-woman.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ବୈଦେ. ବି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ (ଦେଖ)

Ujuhāt Ujuhāt (See)

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁବାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	କ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଃ	ନ୍

ଉତ୍କଳ—ବୈଦେ. (ଅ) ବି. ୧ । ଅପତ୍ତି—Objection

Ujuhāt । ଅପତ୍ତି ଲେଖାଥିବା ଦରଖାସ୍ତ—

Petition of objections.

(ଯଥା—ଅପତ୍ତି ଉତ୍କଳ—ଅପତ୍ତିର କାରଣମାନ—

Grounds of appeal.)

ଉଜ୍ଜେଇବା—ଦେ. କି—ଉଜ୍ଜେଇବା (ଦେଖ)

Ujeibā Ujeibā (See)

ଉଜ୍ଜେଇବା—ଦେ. କି.—୧ । ବ୍ରତ ଉଦ୍ୟାପନ କରିବା—

Ujeibā 1. To complete a religious vow

उज्जैवाना । ପରସମପ୍ତି କରିବା—2. To finish.

୩ । ଉପରକୁ ଉଠିବା—3. To rise up

ଉଜ୍ଜୟିନୀ—ସଂ. ବି (ନାମ). (ଉତ୍ + ଜ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍ + ଣି ଇ)—

Ujjayini ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ରାଜଧାନୀ, ଅବନ୍ତୀନଗର—

Bikramāditya's capital; city of

Ujjayini (modern Jayapur—U. P.)

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ହିନ୍ଦୁ ଜ୍ୟୋତିଷମାନେ ଏହି ସ୍ଥାନକୁ ଅକ୍ଷାଂଶ-
ଦ୍ରାଘିମା ନିରୂପଣ କରୁଥିଲେ । ଏହା ଶିଶୁ ନଦୀକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ;
ଅପର ନାମ ଅବନ୍ତୀକା । ଉଜ୍ଜୟିନୀ ହିନ୍ଦୁ, ବୌଦ୍ଧ ଓ ଜୈନମାନଙ୍କର
ପ୍ରାଚୀନ ଗର୍ଭସ୍ଥାନ । ନଗରର ନୈରୂତକେଶରେ ଥିବା ଉଦ୍ୟାନଟି
ମୃତକଙ୍କୁ ନାଟକବର୍ଣ୍ଣିତ ଉଦ୍ୟାନ ବୋଲି ପ୍ରବାଦ ଅଛି ।]

ଉଜ୍ଜାଳ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ + ଜଳ + ଅ)—ଉଜ୍ଜାଳିକା (ଦେଖ)

Ujjala Ujjālibā (See)

ଉଜ୍ଜାଳନ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ + ଜଳ + ଅନ)—

Ujjalana ଉଜ୍ଜାଳିତା (ଦେଖ)

Ujjālibā (See)

ଉଜ୍ଜାଳିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ + ଜଳ + ଇତ)—ଉଜ୍ଜାଳ ହୋଇଥିବା—

Ujjalita Cleansed (wells or tanks)

ଉଜ୍ଜାରିବା—ଦେ. କି—ଉଜ୍ଜାରିବା (ଦେଖ)

Ujjāibā Ujjānibā (See)

ଉଜ୍ଜାସନ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ + ଜାସ ଧାତୁ = ବଧ କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Ujjāsana ମାଣେ; ହନନ; ବଧ—Killing

ଉଜ୍ଜୀବନ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ + ଜୀବ ଧାତୁ = ଜୀବିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Ujjibana ୧ । ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଚୈତନ୍ୟଲାଭ—

(ଉଜ୍ଜୀବିତ—ବିଶ) 1. Resuscitation after a fit; rejuvenation

୨ । ଲୁପ୍ତପ୍ରାୟ ହୋଇ ପୁନଶ୍ଚ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଉଠିବା—

2 To revive after being extinct

ଉଜ୍ଜୀବିତ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ + ଜୀବ ଧାତୁ = ଜୀବିବା + ଇତ)—

Ujjibita ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ପୁନଃ ଚେତନାପ୍ରାପ୍ତ—

Resuscitated; brought round after a fit of unconsciousness

ଉଜ୍ଜମ୍ବ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ + ଜମ୍ବ ଧାତୁ = ପାଟି ମେଲ କରିବା; ବାଲି ମାରିବା;

Ujjrumbha ଚେଷ୍ଟା କରିବା + ଭାବ. ଅ)—

୧ । ବିକାଶ—1. Expansion

୨ । ଚେଷ୍ଟା—2. Effort; exertion, endeavour.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ପ୍ରଫୁଟିତ—1. Blown, expanded

୨ । ଚେଷ୍ଟିତ—2. Exerted; tried.

ଉଜ୍ଜମ୍ବହା—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ. (ଉତ୍ + ଜମ୍ବ ଧାତୁ + ଭାବ. ଓ କର୍ତ୍ତ୍ୱି.

Ujjrumbhāna ଅନ)—ଉଜ୍ଜମ୍ବ (ଦେଖ)

Ujjrumbha (See)

ଉଜ୍ଜମ୍ବିତ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ—(ଉତ୍ + ଜମ୍ବ ଧାତୁ = ବାଲି ମାରିବା +

Ujjrumbhita ଭାବ. ଇତ)—ଉଜ୍ଜମ୍ବ (ଦେଖ)

Ujjrumbha (See)

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ = ଅଭିଶମ୍ଭୁ + ଜ୍ୱଳ ଧାତୁ = ଘାସି ପାଇବା +

Ujjwala କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅ)—୧ । ଘାସିମାନ; ଗୁରୁତ୍ୟାଗାଳୀ;

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ—1. Luminous, shining; bright.

୨ । ନିର୍ମଳ—2. Glossy; clear

୩ । ପରିଷ୍କୃତ—3. Clean, cleansed.

୪ । ଶୋଭମାନ; ଶୋଭନୀୟ—4. Splendid

ବି.—୧ । ଆଦରସ; ମୃଦ୍ଵାକ୍ଷେପ—1. The sentiment of love.

୨ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ; ସୁନା—2. Gold

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିବା—ଦେ. କି. (ଉତ୍ = ଅଭିଶମ୍ଭୁ + ଜ୍ୱଳ ଧାତୁ = ଘାସି

Ujjwala karibā ପାଇବା)—୧ । ଘାସିମାନ କରିବା—

1. To illuminate.

୨ । ଆଲୋକିତ କରିବା—2. To brighten.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଖ୍ୟାତି ପ୍ରସାର କରିବା—

3 To spread the fame.

(ଯଥା—କୁଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିବା)

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା—ସଂ. ବି. (ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ + ଭାବ. ତା)—

Ujjwalatā ଶୁଭ୍ରତା; ଗୁରୁତ୍ୟାଗ; ଘାସି—
Splendour; brightness.

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳନ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ଜ୍ୱଳ = ଘାସି ପାଇବା = ଭାବ. ଅନ)—

Ujjwalana ଆଲୋକିତ କରିବା—

Act of blazing up or shining forth

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରସ—ସଂ. ବି—ଶୃଙ୍ଗାର ରସ—Sentiment of love.

Ujjwala rasa ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରସେ ଗୀତ ହୋଇବ ।

ଭକ୍ତି—ପ୍ରେମସ୍ୱଭାବ ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ + ଜ୍ୱଳ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଇତ)—

Ujjwalita ୧ । ଆଲୋକିତ—

1. Illuminated; brightened.

୨ । ଘାସି; ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ—2. Lighted up.

ମାଧ୍ୟାହ୍ନ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚକ ୧ ପଢ଼ିବ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ପଢ଼ିବ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକେତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ପଢ଼ିବ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ୩ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ୪ ଗୋଟିଏସତ୍ତ୍ୱେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ପଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ହେଉଅଛି । ବା ୧ ପଢ଼ିବ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସତ୍ତ୍ୱେ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ହେବ । ଯଥା . —
ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିଏ 'ଗୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗୁ' ଗୋଟିଏ 'ବୁ' ନ ଗାଘଲେ 'ବୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅରା' ନ ଗାଘଲେ 'ଅର' ଗୋଟିଏ; 'ଅରବତ' ନ ଗାଘଲେ 'ଅରବତ' ଗୋଟିଏ

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା (ଦେଖ)

Ujjwalibā

Ujjalibā (See)

ପ୍ରକରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗଳ ଚ୍ୟାମେ ଗଲେ ଶୁଭ ମଦନେ ।

ସ୍ୱାମୀଧୀ—ଉଷା ।

ଉଜ୍ଜହାଟ—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. —୧ । ଅବୁଝା—1. Unreasonable.

Ujjhaṭa ୨ । ଏକକଦିଅ; କିନ୍ତୋରୁ—

2 Obstinate; stubborn.

୩ । ମନୁଅ—3 Self-willed

୪ । ଦୁଷ୍ଟ; ଦୁଷ୍ଟ—4 Wicked; wanton.

୫ । ଅସ୍ଥିର—5. Restless.

ଉଜ୍ଜିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଜ୍ଜି ଧାତୁ = ତ୍ୟାଗ କରିବା + କର୍ମ. ତ)—

Ujjhita ତ୍ୟାଗ; ବର୍ଜିତ; ଉତ୍ସର୍ଜିତ—

Forsaken, thrown away; left; abandoned.

ଉଜ୍ରାଉବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉଜ୍ରାଉବା (ଦେଖ)

Ujraibā

Ujārdibā (See)

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିବା (ଦେଖ)

Ujreibā

Ujraibā (See)

ଉଜ୍ଜହା—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. —ଉଜ୍ଜହା (ଦେଖ)

Ujhata

Ujjhaṭa (See)

ଉଜ୍ଜହାପଣ } ବି.
ଉଜ୍ଜହାପଣିଆ }

ଉଜ୍ଜହା—ଦେ. ବିଶ. ପୁ. —ଉଜ୍ଜହା (ଦେଖ)

Ujhaṭi

Ujjhaṭa (See)

(ଉଜ୍ଜହା—ଶ୍ରୀ)

ଉଜ୍ଜହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉଜ୍ଜହା ହେଲେବେଳେ ହାଣ୍ଡି

Ujhanibā ଧରି ଧାନକୁ ଉଲଟିପାଲଟି ଓ ତଳଉପର କରିବା—

To shake lustily a pot containing par-boiled paddy set on the grate.

ଉଜ୍ଜା—ଦେ. ବି. —୧ । କୃତ୍ୱ ପ୍ରଭୃତିରୁ ପକାଦି ଉଦ୍ଧାର କରିବା କର୍ମ—

Ujhaḥ

1. Cleansing of silt etc from the bed of tanks and wells.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପରିବାରର ଗୁପ୍ତ ରହସ୍ୟମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଧାର—
2. Giving out family secrets

ବିଶ—ପକ୍ୱ ଆଦି କଢ଼ାଯାଇ ପରିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିବା କୃତ୍ୱ ପ୍ରଭୃତି—
Cleansed of silts (wells or tank).

ଉଜ୍ଜାଉବା—ଦେ. କି—ଉଜ୍ଜାଉବା ଶବ୍ଦକୁ ରୂପ—

Ujhaḥaibā The causative of Ujhaḥaibā.

ଉଜ୍ଜା ହେବା—ଦେ. କି. (କର୍ମବାଚ୍ୟ)—(କୃତ୍ୱ, ତତ୍ତ୍ୱାଗାଦି) ପକ୍ୱ ପ୍ରଭୃତି

Ujhaḥ hebā ଉଦ୍ଧାର କରାଯିବାଦ୍ୱାରା ପରିଷ୍କୃତ ହେବା—

(tanks and wells) To be cleansed of silt etc.

ଉଜ୍ଜା—ଦେ. ବି. —ଉଜ୍ଜା; ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ; ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—

Ujhaḥa

Brimming; over-flowing.

ନାଦର ଉଜ୍ଜାଳ ଶବ୍ଦ ନାଦ ହେଲେ ବହୁ

ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ଇ ।

ଉଜ୍ଜାଳିବା—ଦେ. କି. ସଂ —(ଉଜ୍ଜାଳ)—୧ । ସଫା କରିବା; ମାଳିବା—

Ujhaḥlibā

1. To cleanse.

୨ । କୃତ୍ୱ ତତ୍ତ୍ୱାଗାଦିରୁ ପକାଦିର କରିବା—

2 To cleanse tanks, wells etc. of silt in the bed

୩ । ଅପଦାଦିରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା—

3. To save from distress or danger.

୪ । ଗୁପ୍ତ ରହସ୍ୟ ଉଦ୍ଧାର କରିବା; ଗୁପ୍ତକ୍ରିୟାମାନ ପ୍ରକଟ କରିବା—To publish family-secrets.

୫ । ସୋଧିବା —To call names.

ଉଜ୍ଜା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—ଉଜ୍ଜା (ଦେଖ)

Ujhaḥ

Ujhaḥ (See)

ଉଜ୍ଜାଉବା—ଦେ. କି—ଉଜ୍ଜାଉବା (ଦେଖ)

Ujhaḥaibā

Ujhaḥlibā (See)

ଉଜ୍ଜା ହେବା—ଦେ. କି—ଉଜ୍ଜା ହେବା (ଦେଖ)

Ujhaḥ hebā

Ujhaḥ hebā (See)

ଉଜ୍ଜେଇ—ପ୍ରା. କି. ବିଶ—ଉଜ୍ଜେଇ (ଦେଖ)

Ujhei

Ujheiñ (See)

ଉଜ୍ଜେଇ—ପ୍ରା. କି. ବିଶ—୧ । ବୃଥା—Uselessly.

Ujheiñ ୨ । ଅକାରଣରେ—2 In vain.

୩ । ମାଦାଳିଆ—3. Gratis.

୪ । ନାମମାତ୍ର; ନାମତଃ (କାର୍ଯ୍ୟତଃ ନୁହେଁ)—

4. Nominally

ବିଶ—୧ । ଅନିମନ୍ତ; ଅନାଦୃତ—

1. Uncalled for; unasked

୨ । ମାଦାଳିଆ—2. Gratis

୩ । ବୃଥା—3. Useless; vain.

୪ । ନାମମାତ୍ର—4. Nominal

ଉଜ୍ଜେଇନୀ—ପ୍ରା. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ—ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ)—ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଅନାଦୃତ

Ujheiñnānī ଭାବରେ କଥା କହେ ବା ପରର କାମ କରିବାକୁ

ବାଦାରେ—(a woman) Who speaks or acts uninvited.

ଉଜ୍ଜାଉବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—କମଳା ଆଦି ଫଳରୁ ଚୋଷା

Ujhaḥaibā ଉଦ୍ଧାରବା—To skin the rind of fruits;

to peel.

ସାଧାରଣ ଶେଷେ ପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚକ୍ରର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି କର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପୂର୍ବ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଉଚ୍ଚାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର କର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗ'ର ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଗୋଟିବେ; 'ର' ନ ମିଳିଲେ 'ରା' ଗୋଟିବେ; 'କ' ନ ମିଳିଲେ 'କା' ଗୋଟିବେ; 'ଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଆ' ଗୋଟିବେ; 'ଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଇଃ' ଗୋଟିବେ; 'ଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଉଃ' ଗୋଟିବେ ।

Habitual gleaning of grain left lying in the field after harvesting; the practice of living upon gleaning.

୧. ବିଶ. ପୁଂ—କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ଶସ୍ୟାଦିର ଆହରଣକାରୀ;

ଉଚ୍ଛାଶିଳ—Living upon gleanings and (ଉଚ୍ଛାଶିଳା—ଶୁ) sweepings from fields; living upon the fruits of others' labours.

ଉଚ୍ଛାଶିଳ—୧. ବି. ଓ ବିଶ—ଉଚ୍ଛାଶିଳ (ଦେଖ)

Uñchhasīla Uchhasīla (See)

ଉଚ୍ଛା—ଦେ. ବି. (ସଂ ଉଚ୍ଛ)—ଉଚ୍ଛାଦନ କର୍ମ—

Uñchhā Scraping; gleaning

ପ୍ରାଦେ (ପୁରୀ) ବିଶ—ଶୁଖିଲେ ଖୁରୁଡ଼ା ହେବାପାଇଁ ଅଯୋଗ୍ୟ (ନଡ଼ିଆ)—Cocoanut which is not fit to be turned into Khururda after drying up.

ଉଚ୍ଛାଦନ—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଛାଦନ ଶିଳ୍ପ ରୂପ—

Uñchhāibh The causative form of Uñchhibh.

ଉଚ୍ଛାକୁଚ୍ଛି ପିନ୍ଧିବା—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଛାକୁଚ୍ଛି ପିନ୍ଧିବା (ଦେଖ)

Uñchhikuñchhi pindhibh Uñchikuñchi pindhibh (See)

ଉଚ୍ଛାଦି—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉଚ୍ଛ ଧାତୁ)—

Uñchhibh ୧ । ଧାନ ଆଦି ଶସ୍ୟ କେଣ୍ଡାକୁ ଶସ୍ୟକୁ ମୁଠା କରି ଦୁହଁବା—1 To scrape off grain from an ear of corn; to glean.

୨ । ଶୁଣିବା, ଯନ୍ତ୍ରର ଗଣ୍ଡି ଆଦିକୁ କ୍ଷୁଦ୍ରତାରୁ ଚାଞ୍ଚିବା—

2 To scrape off; to clip.

୩ । ଡାଳରୁ ପତ୍ର ପ୍ରଭୃତିକୁ କ୍ଷୁଦ୍ରତାରୁ ପକାଇବା—

3. To scrape off leaves from a bough or branch.

୪ । ଶାଉଁଳିବା—4. To smooth.

୫ । ଲୁଗାର ଲୁହ ସଜାଡ଼ିବା—

5 To fit the frills of a cloth

ରସ୍ତା ବାଡ଼ି ଯତନେ ପିନ୍ଧାଉଥିବା ବେଳେ । ଉଚ୍ଛ—ସେମସ୍ତାଧିକାରୀ ।

୬ । ସଜ୍ଜିତ କରିବା—6. To furnish with.

କାନ୍ଥ ଝାଳିବାକୁ ବୁଦ୍ଧି ସବୁରେ

ଉଚ୍ଛା ରଖିବା ବେଳେ ଚୁଆ ଅଇରେ । ଉଚ୍ଛ—ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

ଉଚ୍ଛାଦିବା—ଦେ. କି—ଉଚ୍ଛାଦିବା (ଦେଖ)

Uñchheibh Uñchhāibh (See)

ଉଚ୍ଛାଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ—ଅଞ୍ଜଳ) ଅଞ୍ଜଳ—

Uñjāl Open palms joined together to form a receptacle.

ଉଚ୍ଛାର—ପ୍ରାଦେ (ଲରିଆ) ବି. (ସଂ. ଉଚ୍ଛାର)—ଆଲୋକ—

Uñjar Light.

ଉଟ (ଉଚ୍ଚାଦି) —ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଚ୍ଛାର)—ଉଚ୍ଛାର; ଓଟ—

Uṭa etc. Camel

ସଂ. ବି. (ଉ = ଶବ୍ଦ କରିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଓ)—

୧ । ଉଟ—1 Grass.

୨ । ପତ୍ର—2. Leaf.

ଉଟଜ—ସଂ. ବି. (ଉଟ = ଉଟ; ପତ୍ରାଦି + ଜନ୍ = ଜନ୍ମ କରିବା + Uṭaja କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

୧ । ପତ୍ରଶାଳା—1. A hut of leaves

୨ । ଚଣ୍ଡନିକ ଘର; ଲୁଟିର; ଲୁଟିଆ—

2. Cottage; thatched house.

ଉଟଜଶିଳ୍ପ—ସଂ. ବି (ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Uṭajasīlpa ଲୁଟିରବିମାନଙ୍କର ଘରେ କରାଯିବା ଶିଳ୍ପ—

Cottage-industries; artistic work done by the cottagers at home.

ଉଟୁସ୍ପୁଟୁସ୍ଲଗିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)—ବହୁତଗୁଡ଼ାଏ ଖାଇବା

Uṭusputuslāgibā ହେତୁରୁ ଉଚ୍ଛନ୍ନର ହୋଇଯିବା—

To feel choked up after a very heavy meal.

ଉଠ—ଦେ. ଅ (ଅନୁଜ୍ଞାର୍ଥପ୍ରଦକ ହିନ୍ଦୀ; ଅବଜ୍ଞା, ଅସ୍ୱୀକାର ଅର୍ଥରେ Uṭh ବ୍ୟବହାର)—

୧ । ଦୂର ହୋ—1. Be off; be gone.

୨ । ଦୂର; ଦୂରକର; ଯା—୨ !—2. Avaunt.

ଉଠୁଠୁହେବା—ଦେ. କି—ଉଠିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା; ଗମନୋଦ୍ୟତ

Uṭhuṭhhebh ହେବା—To be ready to rise; to bend to rise.

ଉଠବନ୍ଧ—ପ୍ରାଦେ (ମେଦନୀପୁର) ବି—ଓଠବନ୍ଧ (ଦେଖ)

Uṭhbandi Oṭbandi (See)

ଉଠବସ୍ତ—ଦେ. ବି—୧ । ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଠିଆହେବା ଓ ବସିବା; ଉଠା-

Uṭhbas ବଇଠା; ଉଠା-ବସା—

ଠିଆବସା 1 Repeated standing up and sitting down.

୨ । ପୁରୁଣାକାଳର ଲୁଟିଶାଳୀରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି

ଉଠିବା ଓ ବସିବାରୁ ଦଣ୍ଡ—

2 A punishment of repeated standing up and sitting down inflicted on students in the village schools.

୩ । ଦଉଣି—3. Harassment.

୪ । ବେଗିନା; ଅସ୍ଥିରତା—4. Restlessness.

୫ । ଦୌଡ଼ାପଡ଼ା—

5. Being always on the legs.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	କ୍ଷ	ଭ	ଧ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଭଥ	ନ୍

ଉଠ୍ବସ୍ କରବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଉଠ୍ + ସ୍ତା ଧାତୁ; କସ ଧାତୁ)—

Uthbas karibh ୧ । ପୁନଃ ପୁନଃ ଉଠିବା ଓ ବସିବା—

ଓଟାବସା କରା

1. To stand and sit down

ଉଠନାସିଟନା

repeatedly.

୨ । ଉଠ୍ବସ୍ କରବାକୁ ରୂପ ଦଣ୍ଡ ଦେବା—

2 To inflict the punishment of repeated standing and sitting down.

୩ । ଉପର୍ଯ୍ୟୁପର ଠିଆ କରାଇବା ଓ ବସାଇବା—

3 To cause one to stand up and sit down repeatedly.

୪ । କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ସବଦା ଯାତାୟାତ କରିବା—

4 To come and go frequently

ଉଠ୍ବସ୍ ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଛବି ବସିବା ଓ ଛବି ଉଠିବା;

Uthbas hebh ଅଥସ୍ ହେବା—1. To be restless.

ଓଟାବସାକରା

୨ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହେବା—

ଉଠସିଟନା

2. To move frequently in a place.

୩ । ଦଣ୍ଡ ପାଇ ଉଠିବା ବସିବା—3. To stand up and sit down as a punishment

ଉଠ୍ବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉଠିବା (ଦେଖ)

Uthbh

Uthibh (See)

ଉଠମନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉପବାସର ପୂର୍ବ ଦିନ ପାଳିବା

Uthman ଅଧବାସ—Preliminary ritual on the eve of a festival or fast.

ଉଠନ୍ତା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉଥାନ)—

Uthantā ୧ । ଉଠିଥିବା—1. Risen.

ଓଟାନ

୨ । ବାହାରିଥିବା—2. Come out

୩ । ଉନ୍ନତ—3 Elevated

ଉଠା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଥାନ)—

Uthā ୧ । ଉଠିବା—1. Rising

(ପଢ଼ା—ବିପରୀତ) ୨ । ଉପରକୁ ବା ଉଚ୍ଚକୁ ଗତି କରିବା—

ଓଟା

2. Moving upwards

ଉଠନା

୩ । ଠିଆହେବା—3. Standing up.

୪ । (ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି)—ଉଦୟ ହେବା—

4. Rising up (of the sun, moon etc).

୫ । ଉପରଶ୍ରେଣୀକୁ ଉନ୍ନତ—5 Promotion

(ଯଥା—କାସ ଉଠିବା ।)

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଉଠିଥିବା; ଉଠିତ, ଉଦିତ; ପ୍ରକାଶିତ—

1. Risen. (ଯଥା—ଉଠା ମେଘ ।)

୨ । ପ୍ରୋତର ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ଉଠୁଥିବା—

2. Going up against the current.

(ଯଥା—ଉଠା ମାଛ ।)

୩ । ଯାହା ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ନିଅଯାଇ ପାରେ—

3. That which can be taken from one place to another

(ଯଥା—ଉଠା ଦୋକାନ ।)

୪ । କୂପ ଆଦିରୁ ଉଠେଳିତ—

4 Lifted up from a well.

(ଯଥା—ଉଠା ପାଣିରେ ସ୍ନାନ କଲେ ଶରଦ ଧରେ ।)—

ଉଠାଇ ନେବା—ଦେ. କି—୧ । (ମନୁଷ୍ୟକୁ) ବଳପୂର୍ବକ ଅପହରଣ

Uthāi nebh କରିବା—1. Kidnapping.

ଉଠିଣ ନଞ୍ଜା ୨ । ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବା—2. To withdraw.

ଓଟାଣେନା

ଉଠାଇବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉଥାପନ)—ଉଠିବାର ଶିକ୍ଷାକୁ ରୂପ—

Uthāibh The causative form of Uthibh—

ଓଟାନ ୧ । ଚଢ଼ାଇବା; ଉନ୍ନତ କରିବା—

ଉଠବାନା 1. To cause to ascend.

(ଯଥା—ଗଛ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ଦେଇ ମୂଳ କାଟିଦେବା)

୨ । ଉଠେଳିତ କରିବା; ଟେକିବା—

2. To lift; to raise.

(ଯଥା—ବିଛଣା ଉଠାଇବା ।)

୩ । ପ୍ରକାଶ ବା ପ୍ରକଟନ କରିବା; ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା—

3. To publish.

(ଯଥା—ଜିନା ବା ଅପବାଦ ଉଠାଇବା ।)

୪ । ଜିଦ୍ରା ଭଙ୍ଗାଇବା—4. To awake.

ମୋତେ ତୁ ଉଠାଇଲୁ କହ କାହିଁପାଇଁ—ବୁଝିବେଳୁ; ମହାବରତ; ବନ୍ଦ ।

୫ । ସ୍ଥାନତ୍ୟାଗ କରିବା; ସ୍ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ କରିବା—

5. To eject. (ଯଥା—ପ୍ରଜାକୁ ଜମିରୁ ଉଠାଇବା ।)

୬ । ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ନେବା—

6. To remove; to transfer.

(ଯଥା—ବାବାଜୀ ଏଠାରୁ ଆସନ ଉଠାଇଲେଣି ।)

୭ । ଉଦୟ ହେବା; ଉଦିବା; ଘଟିବାର ପୂର୍ବ ଲକ୍ଷଣ

ଦେଖାଇବା—7 To rise.

(ଯଥା—ମେଘ ବା ଝଡ଼ ଉଠାଇଲେଣି ।)

୮ । ଲୋପ କରିବା—

8. To abolish; to eradicate.

(ଯଥା—ସୁକମାନେ ବାଲ୍ୟବିବାହ ପ୍ରଥା ଉଠାଇଲେଣି ।)

୯ । ଚଢ଼ିଦେବା—9 To drive away

(ଯଥା—ସରୁରୁ ବୁଝି ଲୋକକୁ ଉଠାଇଦିଅ ।)

୧୦ । ପ୍ରୋତର ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ଗତି କରାଇବା ବା ନେବା—

10. To take against the current.

(ଯଥା—ଉଠାଇ ଉଠାଇ ଉଠାଇବା ।)

୧୧ । ଲାମ୍ପର ବଗଳୁ ତେଜିବା—

11. To trim (a lamp).

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୂଚକ ଏ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ଏ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଏ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ଏ ବା ଏ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ହେବ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଉଁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉଁ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧି' ନ ମିଳିଲେ 'ବଜ୍ର' ଦେଖିବେ; 'ଅଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୧୨ । କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା—

12. To raise a point or proposal at a meeting.

୧୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମାପ୍ତ ବା ସମାପନ କରିବା—

13. To finish.

୧୪ । ଅଦାୟ କରିବା—

14. To raise (subscriptions etc.)

(ଯଥା—ଏ ଗ୍ରାମରୁ ପାଞ୍ଚଟି ବୃକ୍ଷ ଉଠାଇବାକୁ ହେବ ।)

୧୫ । ଉଚ୍ଚତର ପଦ ବା ଶ୍ରେଣୀକୁ ଅବସର କରାଇବା—

15. To promote to a higher status or class.

୧୬ । ଦୋକାନରୁ ସଜ୍ଜାଦାଆଦି କାଳରେ ନେବା—

16. To take articles on credit or loan from a shop.

ଉଠାଉଁ—ଦେ. ବି (ସହଚର—ସଂ. ଉତ୍ଥାନ)—୧ । ବଦ୍ୟାଳୟରେ

Uṭhāuṭhi ଉପର ସ୍ଥାନରେ ବସିବା ବାଳକ ପାଠ କହି ନ ପାରି

ଓଟାଣି ତଳ ସ୍ଥାନକୁ ଶସିଯିବା ଓ ନିମ୍ନସ୍ଥ ବାଳକ ସେ ପାଠ

ଓଟାଣି କହିପାରୁ ଉପରକୁ ଯିବା—1. Change of

places as a result of answering or failing to reply questions put by the teacher.

୨ । ଉପର ଶ୍ରେଣୀକୁ ଉଠିବା—2 Class-promotion.

୩ । ପରସ୍ପର ନିଦ୍ରା ଭଙ୍ଗାଇଦେବା—3. Waking up

one another from sleep (one waking before others wake up and so on)

ଉଠାଉଁ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଶୁଦ୍ଧମାନଙ୍କୁ ଲାସ ଉଠାଇବା—

Uṭhāuṭhi karibā 1. To promote to a higher

ଓଟାଣିକରା class

ଓଟାଣିକରଣ ୨ । ଲୁପ୍ତ କରିବା—2 To remove; to

obliterate; to strike off.

୩ । ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା—3 To transfer from

one place to another.

୪ । ଚଳେଇବା—4. To drive away.

୫ । ଡେଇବା; ଠିଆ କରାଇବା—

5. To cause to stand up.

୬ । ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠାଇଦେବା; ନିଦ୍ରା ଭଙ୍ଗାଇଦେବା—

6. To rouse from sleep.

୭ । ଭୂମିରୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା—

7. To raise up from the ground.

ଉଠାଉଁ ପରୀକ୍ଷା—ଦେ. ବି—୧ । ଯେଉଁ ପରୀକ୍ଷାର ଫଳରେ ବଦ୍ୟାଳୟରେ

Uṭhāuṭhi parikṣā ଲାସ-ପ୍ରମୋଦନ ହୁଏ—1. Annual

ଓଟାଣିପରୀକ୍ଷା examination for class-

ଓଟାଣିପରୀକ୍ଷା promotion.

୨ । ବଦ୍ୟାଳୟର ବାର୍ଷିକ ଶ୍ରେଣୀ ପରୀକ୍ଷା—

2. Annual class-examination

ଉଠାଖଟ - ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ଖଟକୁ ଭଙ୍ଗାଭଙ୍ଗି କରି ରଖା ଯାଇପାରେ

Uṭhākhaṭa ଓ ସମୟରେ ଖଟରେ ପରିଣତ କରାଯାଇପାରେ—

କାମ୍ପଟାଟି Folding bed-stead; camp bed-stead.

ସମ୍ପର୍କିତା

ଉଠାଗଛ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଗଛକୁ କେହି ଲଗାଇ ନ ଥାଏ; ଯାହା

Uṭhāgachha ସ୍ବତଃ ଉଠେ; ରମ୍ଭା ଗଛ—Tree growing

wild

ଉଠାଘର—ଦେ. ବି—ଅସ୍ଥାୟୀ ଘର; ଦୋଘର—Temporary

Uṭhāghara residence.

ଉଠାଚଉକି—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଚଉକକୁ ଭାଙ୍ଗି ରଖି ଦିଆ ଯାଇପାରେ—

Uṭhāchauki Floding chair; camp-chair

କାମ୍ପଟୋର

ସମ୍ପର୍କିତା

ଉଠାଚୁଲି—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଚୁଲିକୁ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ନିଅ—

Uṭhāchuli ଅଣା କରା ଯାଇ ପାରେ—

ଓଟାଣିଚୁଲି A movable oven.

ଉଠାଣ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉତ୍ଥାନ; ପ୍ରା. ଉତ୍ଥାନ)—

Uṭhāṇa ୧ । ଉଚ୍ଚ ଭୂମି—1. Elevated land.

ଓଟାଣ

ଓଟାଣ

ଉଚ୍ଚମାର୍ଗ ଶବ୍ଦ ଉଠେ ଅବା ଉଠାଣେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ଅଗଣା—2. Court-yard

୩ । ଉତ୍ତୋଳନ; ଉପରକୁ ଉଠାଇବା—3 Lifting.

୪ । ଉଠିବା—4. Rising.

ଓଟାଣି ୫ । ଦୋକାନୀଠାରୁ କାଳରେ ସଜ୍ଜାଦାଆଦି ବା ଉଠାଇବା—

5 Taking goods on credit.

୬ । ମେଘର ସମୁଦ୍ର ଅଡ଼ୁ ନଦୀର ଉତ୍ତୋଳନ ପଦ୍ଧତି—

କରବା ଗଛ—6. Movement of clouds

from the sea towards the mountains

୭ । ଉତ୍ଥାନ (ଦେଖ)—Uṭthāṇa (See)

୮ । ଉତ୍ଥାପନ (ଦେଖ)—8. Uṭthāpana (See)

ଉଠାଣ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଦୋକାନରୁ କାଳରେ ସଜ୍ଜାଦା

Uṭhāṇa karibā ନେବା—1. To take goods on

credit.

୨ । ମେଘ ସମୁଦ୍ର ଅଡ଼ୁ ନଦୀର ଉତ୍ତୋଳନ ଅଡ଼ୁ

ଅକାଶରେ ଗତି କରିବା—2. (the clouds)

To move from the ocean to the mountain.

ଉଠାଣ ନେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉଠାଣ କରିବା—

Uṭhāṇa nebā

Uṭhāṇa karibā (See)

ଓଟାଣନେବା

ଓଟାଣିନେବା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଣ
୨	ଉ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଓ	ଅକ୍ଷରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଷ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ

ଉଠାଣବିହ—ଦେ. ବି—୧ । ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦତ୍ତ
Uṭhāṇasimha ଉପାଧି—1. A title conferred by
the Rājās of ancient Utkalā

୨ । (ପ୍ରାଚୀନ) ଉତ୍କଳଦେବୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦତ୍ତ (ମନ୍ଦିର ଆଦିରେ
ଥାଏ)—Lion rampant.

ଉଠାଣି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—୧ । କିନ୍ତୁ ଉତ୍କଳ ଉଠିଥିବା
Uṭhāṇi କ୍ରମେଣ ପଥ—1. Road gradually
ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ, ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ rising up.

(ଗଡ଼ାଣି—ବିପରୀତ) ୨ । ଏକାବେଳେ ଉଠି ପଥ—
2. Step road.

୩ । ଉଚ୍ଚତା—3 Elevation; ascent

୪ । କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନକୁ ଉଠିବା କ୍ରିୟା—

4. Getting up to a high place from a
lower place.

ଦେ. ବିଶ—ଏକାବେଳେ ଉଠି; କାଠି ଦେଇ ପରି ଉଠି
ଉଠିବା—Steep

ଉଠାଦୋକାନ—ଦେ. ବି.—ଅସ୍ଥାୟୀ ବା ସାମୟିକ ଦୋକାନ—
Uṭhādokāna A temporary shop; a stall.

ଉଠାପଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ଉତ୍କଳୀୟ ପଦ)—ଉତ୍କଳପଦନ (ଦେଖ)
Uṭhāpārḍā Uṭhānapatana (See)
ଓଠାପଡ଼ା
ଉତ୍ତମପଡ଼ା

ଉଠାପାଣି—ଦେ. ବି—ପୁଷ୍କରିଣୀରୁ ବା କୂଅରୁ ବୁଡ଼ାହୋଇ କ୍ଷେତ୍ରାଦିରେ
Uṭhāpāṇi ମଜ୍ଜା ଯିବା ବା ସ୍ନାନାର୍ଥେ ବ୍ୟବହୃତ ପାଣି—
Water lifted from tanks or wells for
fields or for bathing.

ଉଠାବଇଠା—ଦେ. ବି.—ଉଠବସ୍ (ଦେଖ)
Uṭhā baiṭhā Uṭhbas (See)

ଉଠାବଇଠା କରବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉଠବସ୍ କରବା—
Uṭhā baiṭhā karibā Uṭhbas karibā (See)

ଉଠାବସା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି.—ଉଠବସ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Uṭhābasā etc Uṭhbas etc. (See)

ଉଠାମାଛ—ଦେ. ବି.—ଜଳାଶୟରେ ବର୍ଷାପାଣି ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର ବେଗରେ
Uṭhāmāchha ପଶିବା ସମୟରେ ବାହୁ ଅସୁଥିବା ଜଳପ୍ରୋତର
ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ଉଠୁଥିବା ମାଛ—Fishes rising
upstream for breeding purposes during
the rainy season.

ଉଠାମାଛ ମୁଣ୍ଡରେ ପାହାର—ଦେ. ବି.

ଉଠିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—୧ । ମାଗଣା ଖାଇବାକୁ ମିଳିବା
Uṭhiā ପଦାର୍ଥ—Meal got free,

୨ । ଅବାଦ ହୋଇଥିବା ଜମି—2. Cultivated land.

୩ । କିମ୍ବା ପରିଶ୍ରମରେ ଲବ୍ଧ ବସ୍ତୁ—

3 Things got without labour.

୪ । ନୂଆ ବୁଆ ଧାନ—4. Young paddy plants
which had been sown.

[ଦ୍ର—ଗୋରୁମାନେ ଏହାର ଅଗ୍ର ଭୂମି ଦେଲେ ଧାନ ଗଛ
ବୁଢ଼ାକିଥା ହୋଇ ବଢ଼େ; ଏଥିପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ଵାମୀ ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ
ନେଇ ବୁଆକିଆରରେ ଚାଲନ୍ତି ।]

୫ । ସେଇଁ ସମୟରେ ଶିଘ୍ର ଗତିରେ ବ୍ୟବସାୟ ଚଳୁଥାଏ—
5. Busy time; time of brisk business

୬ । ଲାଭକର ସମୟ—

6 Time when one is earning money etc.

୭ । କୋଳଥ, ମୁଗ, ବିରି ଆଦି ଫସଲ ଚିଲିରୁ ଉପଡ଼ା
ହୋଇ ଗଲେ ଚିଲିରେ ରହିଥିବା ଘାସ ଆଦି (ଯାହାକି
ଗୋରୁମାନେ ଅତି ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତକାରେ ଚିଲିରେ ପଶି
ଖାଆନ୍ତି)—7. Grass etc left in the field
after the mung, Kulthi and Biri
plants are uprooted during harvest.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି.—ସେଇଁ ଦିନ ହଳିଆ ବା ମୂଲିଆ ଲାଗନ୍ତି—
(ପଡ଼ିଆ—ବିପରୀତ) The day on which a
labourer attends work.

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଉଠାକରାଯିବା; ଠିଆ କରାଯିବା; ଡେଇ
ଯିବା—Raised up.

୨ । ମାଗଣା ମିଳିବା (ଖାଦ୍ୟ)—Got free; got gratis
(food).

୩ । ଅବାଦ; ଗୁଣ ହୋଇଥିବା (ଜମି)—
3 Cultivated.

ପଡ଼ିଆ ଜମି ଥାଇ ଉଠିଆ ରୁମି ଦେଲେ

ସେ ସ୍ଵଳ୍ପ କିନ୍ତୁ ନ ପାତ୍ର ଲାଗେ । ବୃକ୍ଷବିହୀନ ମହାବରତ. ଶାନ୍ତି ।

୪ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—4. Excellent.

୫ । ଉନ୍ନତ—5. Elevated.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଗ୍ରଜ—6. Elder (brother)

ଉଠିଆ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ମାଗଣା ଖାଇବା—

Uṭhiā khāibā 1 To take a meal without
paying for it.

୨ । ଅନ୍ୟପ୍ରଦତ୍ତ ଭୋଜି ଖାଇବା—

2. To partake of a feast given by
another.

୩ । ଗୋରୁମାନଙ୍କର ନୂଆ ବୁଆ ଧାନକୁ ଖାଇବା—

3. (cattle) To nibble the small paddy-
plants

[ଦ୍ର—ବେଉଷଣ ସ୍ଵରୁ ବୁଆକିଆରରେ ପଶି ଗୋରୁମାନେ
ବୁଆଧାନର ଅଗ୍ର ଖାଇଲେ ଧାନଗଛ ପକେ ପୁଷ୍ପ ହୁଏ । ତେଣୁ
ସେ ସମୟରେ ଉଠିଆ (ଅବାଦ ବା ଫସଲ ଥିବା) ଜମିକୁ ଲୋକେ
ଗୋରୁ ଶୁଦ୍ଧ ବୁଆ ଖାଆନ୍ତି ।]

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ମୂଢ଼ତା ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଭରି, କୋଳଥ, ମୁଗ ଆଦି କୌଣସି ପସଲ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଉଠିଗଲା ପରେ, କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ଘାସ ଓ ଫସଲର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶକୁ ଗୋମେଷାଦି ପଶୁମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଶି ଖାଇବା—

4. (cattle) To graze the grass left in the field from which Mung, Biri and Kulthi plants have been uprooted for harvest.

ଉଠିଆକୁଆର—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉଜ୍ଜ୍ଵାଳ)—ପ୍ରବାଳ ବେଗରେ ମାଡ଼ିବା
Uthiākuāra କୁଆର—Flow tide
(ପଡ଼ିଆକୁଆର—ବିପତ୍ତି) [ଦୁ—ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ଅମାବାସ୍ୟା ସମୟରେ ଜୋସାର ଘଟେ ।]

ଉଡ଼ିଆଜ୍ଞା

ଉଠିଆଡ଼ାକ—ଦେ. ବ. (ଲୋକକୁ ଅନାଦରାର୍ଥ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଉଠି ଯିବାକୁ
Uthiā dāka କହିଲେ (ଭୁ) ଉଠିଆ ବୋଲିଯାଏ । ଏହି ମର୍ମରେ ବ୍ୟବହାର)—

୧ । ଉପର୍ଯ୍ୟୁପର ଡାକ ପକାଇବା ଡାକ ବା ଡାକବା—

1. Repeated calling.

୨ । ଭୋଜା ଇତ୍ୟାଦିରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—

2. Invitation to a feast.

୩ । ଅଦରପୂର୍ବକ ଡାକବା—3 Fond call

୪ । ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସି ବୁଆ ଖାଇବେ ବୋଲି କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୱାମୀର ଗବାଦି ପଶୁକୁ ଅତି ସାଦର ଆହ୍ୱାନ—

4 Lusty-halloing of the master of a paddy field to cattle to come and eat the tender tips of small growing paddy-plants.

ଉଠିଆଖିକୁଆର—ଦେ. ବ.—ଉଠିଆକୁଆର (ଦେଖ)

Uthiāpijuāra Uthiā juāra (See)

(ପଡ଼ିଆଖି କୁଆର—ବିପତ୍ତି)

ଉଠିଆପିଠିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବଣ. (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର) ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଓ
Uthiāpithiā କଳଷ୍ଠ (ଭାଇ)—One's elder and
younger (brothers)

ଉଠିଆଭାଇ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଗଢ଼ଜାତ) ବ.—ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ—
Uthiābhāi Elder brother
(ପିଠିଆ ଭାଇ—ବିପତ୍ତି)

ଉଠିଆର—ଦେ. ବ. (ଭୁଲ. ସଂ. ଅଷ୍ଟ; ସଂ. ଅରଷ୍ଟ)—

Uthiāri ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ହେବାର ସପ୍ତମ, ଅଷ୍ଟମ ବା ନବମ ଦିନର କୃତ୍ୟ
ବିଧିର ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ, ସେ ଦିନ ଅନୁକୃତି ନିଆଁ ଉଠାଯାଇ ପ୍ରସୂତି ସ୍ଥାନ
କରେ ଓ ଅନୁକୃତିଶାଳ ସମା ହୁଏ—A ceremony
on the 7th, 8th or 9th day after a
child's birth.

ବୋହୂ, ଝିଅ ଦେହକୁ ଘରିଲେ ଉଠିଆର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁଅର ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ—

ପଲ୍ଲବମୋହନ. ଉପାଦେୟ ଶ୍ରୀ ।

ଉଠିଆରିଗାଧୁଆ—ଦେ. ବ.—ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ହେବାର ୭ମ ବା ୮ମ ଦିନ
Uthiārigādhua ମାତା ଓ ଶିଶୁଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସ୍ନାନ—The
first purificatory bath of the new-born baby and the mother on the 7th day after the birth.

ଉଠିଆରିଗାଧୋଇବା—ଦେ. କି.—ଉଠିଆରିଗାଧୁଆ (ଦେଖ)

Uthiārigādhobā Uthiārigādhua (See)

ଉଠିଆସିବା—ଦେ. କି.—ବସିବା ବା ଶୋଇବାଠାରୁ ଉଠି ଶୀଘ୍ର ସ୍ଥାନା-
Uthiāsibā ଯିବାକୁ ଆସିବା—To come out at once
ଉଠିଆସା by getting up from sitting or
ଉଠିଆସା sleeping.

ଉଠିପଡ଼ି—ଦେ. କି. ବଣ—୧ । ଅଧ୍ୟବସାୟସହକାରେ—

Uthipardi 1. Earnestly; assiduously.

ଉଠିପଡ଼େ ୨ । ଯାହାକୁ ଭ୍ରମେଷ ନ କର—2 Without
ଉଠିପଡ଼ି heeding obstacles; at all hazards.

ଉଠିବସି—ଦେ. କି. ବଣ—୧ । ଧୀର ସ୍ୱପ୍ନରେ—1. Slowly and
Uthibasi steadily.

ଉଠିବସେ ୨ । ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ—2. Taking rest
ଉଠିବସି at intervals.

ଉଠିବସିପାରିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଉଠିବା ବସିବାପାଇଁ ସମର୍ଥ ହେବା—
Uthibasipāribā 1. To be able to sit down
or standing.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) (ରୋଗାବସରେ) ଚଳପ୍ରଚଳ ହୋଇ
ପାରିବା—2. To be able to move about
(after recovering from disease).

ଉଠିବସିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଶୋଇବା ରୁ ଉଠି ହଠାତ୍ ବସି ପଡ଼ିବା—
Uthibasibā 1. To sit down suddenly
ଉଠିବସା getting up from bed.

ଉଠିବସିବା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବିସ୍ତୋଭିତ ହେବା; ବିଶ୍ୱାସୀ ହେବା—
2. To be agitated.

ଉଠିବା—ଦେ. କି. ବଣ—(ଉଥାନ ଭୁଲ ପ୍ରା-ଉଠିବା ବା ସଂ-ଉଠିବା-ଭୁଲ-
Uthibā ପ୍ରା-ଉଠିବା)—୧ । ଉଚ୍ଛିତ ହେବା ଉପରକୁ ଗମନ
(ପଡ଼ିବା—ବିପତ୍ତି) କରିବା—1 To rise higher;
ଉଠିବା to go up.

ଉଠିବା; ଉଠିବା

ଉଠିବା, ଉଠିବା କମଳ ପାଖରେ ବାହା ପଡ଼େ ଉଠେ । ଉପାଦେୟ, ଉଠିବା ।

୨ । ଆଗେଇବା; ଉଠିବା—

2. To mount; to ride.

ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବା ସ୍ଥିତି ପାଇ ହେଲେ, ସ୍ୱଚ୍ଛରେ ଶିଖରେ ଉଠିଲେ ।

ଉପାଦେୟ, ଉଠିବା ।

(ଶୋଇବା—ବିପତ୍ତି) ୩ । ନିଦ୍ରା ତ୍ୟାଗ କରିବା; କ୍ଷେପରୁ
ଉଠିବା—3. To get up; to wake up;
to rise from sleep.

ଏ ସବୁ ଚାକ ଦେହେ ଥାନ୍ତି, ସେ ହରି ଉଠିଲେ ଅସନ୍ତି ।

ଉପାଦେୟ, ଉଠିବା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଂଶର	ଋ	ୠ	ଶ, ସ	ଞ	କ୍ଷ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଐ	ସ	ଐ	ଐ	ଇଥ	ଐ	ଐ

(ବୁଝିବା—ବିପରୀତ) ୪ । ପ୍ରକାଶିତ ହେବା; ଉଠିବା; ଉଦ୍ଭବହେବା;
ଦେଖାଯିବା—4 To break up; to rise;
to appear.

(ଯଥା—ହେ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଧୂଳିକୁ ଥାଏ ଉଠିବା ।)

(ବସିବା—ବିପରୀତ) ୫ । ଗାନ୍ଧୋଧାନ କରିବା; ବସିବା ଅସନ
ତ୍ୟାଗ କରିବା—

5. To rise up from one's seat.

ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଏହା ଶୁଣି ଉଠିଲେ—ବୃଷସିଂହ, ମହାଭାରତ, ବନ ।

(ପଡ଼ିବା—ବିପରୀତ) ୬ । ଡେଇଁ ହେବା—

6 To be lifted up.

(ଯଥା—ଏ ନୂଆ ଘରର ଝୁଲୁ ଉଠିଲାଣି ।)

(ବସିବା—ବିପରୀତ) ୭ । ଠିଆ ହେବା—

7. To stand up; to stand erect.

ଠାଅରୁ ନ ଉଠେ ବର, ଧରଣର ବାହା କର—ଭଗ ।

(ପଡ଼ିବା—ବିପରୀତ) ୮ । ଉନ୍ନତ କରିବା—

8. To improve.

(ଯଥା—ଜଳର ପରିଣତ ଫଳରେ ସେ ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ଉଠିଗଲା ।)

୯ । ଖିତ ହେବା; ପୂଜିବା—9. To swell

(ଯଥା—ଖଳ ଭଲ ହୋଇ ତକଟା ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ
କାକରାଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ଉଠିଲା ନାହିଁ ।)

(ପଡ଼ିବା—ବିପରୀତ) ୧୦ । (ମୂଲ୍ୟ) ବୃଦ୍ଧି ହେବା; ଚଢ଼ା

(ଦାମ) ହେବା—10. To rise (in price).

(ଯଥା—ଏ ବର୍ଷ ଧାନ ଭାଉ ଉଠିଲା ।)

୧୧ । ରହିତ ହେବା—11 To cease; to be
stopped; to be abolished.

(ଯଥା—ଏ ବର୍ଷ ଅମ ଗାଁରୁ ସ୍କୁଲଟି ଉଠିଯିବ)

୧୨ । (ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ପ୍ରଥା ଆଦି) ଲୋପ ପାଇବା—

12. To disappear

(ଯଥା—ଅମଗ୍ନାମରୁ ନୂଆ ଟୋକାଙ୍କ ଦାଉରେ ମହତ ମର୍ଯ୍ୟାଦା
ଉଠିଗଲାଣି)

(ବସିବା—ବିପରୀତ) ୧୩ । (ବ୍ରଣ, କାନ୍ଥଆଦି) ଆବର୍ଣ୍ଣବ ହେବା;
ବାହାରିବା—13. To come out; to appear.

(ଯଥା—ମୋ ଦେହରେ କାନ୍ଥ ଗୁଡ଼ାଏ ଉଠିଲା ।)

୧୪ । (ଲଙ୍ଗ) ଉଦ୍ଭୁଜ ହେବା; ଉତ୍ତେଜିତ ହେବା—

14. To be erect; to be excited; to be-
come hard and stiff (said of penis).

୧୫ । ଅତୀତ ହେବା—15. To be realised,

(ଯଥା—ଏ ସ୍ତ୍ରୀରୁ ଏତେ ଟଙ୍କା ଉଠିବ ନାହିଁ ।)

୧୬ । (ଦୂରରୁ ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ) ଶୁଣାଯିବା—

16. To be heard.

ବନ୍ଦାପନା ଅନ୍ତେ ବାଦନ ଶବ୍ଦ

ଉଠିଲା କମ୍ପାର ମସ୍ତ, ବସ୍ତ୍ର ପଦ । ଭାଷାଧ୍ୟ—ଉଲ୍ଲେଖ ।

୧୭ । (ବୃଷକ ବା ପ୍ରଜା) ଭୂମି ତ୍ୟାଗ କରିବା—

17. (royats) To give up possession
of a holding.

(ଯଥା—ନୋଟିସ ପାଇ ରଇତ ଜମିରୁ ଉଠିଗଲା ।)

୧୮ । ସମ୍ପାଦିତ ହେବା; ସମାହତ ହେବା—

18. To be performed or accomplished.

(ଯଥା—ଏହିକ ପଇସା ଖରେ କଲେ ଗୋଟାଏ ବାହାଘର
ଉଠିବ ।)

୧୯ । ହଠାତ୍ ଜନ୍ମିବା; ଉତ୍ପତ୍ତିକା—19. To be generated
to crop up suddenly.

ଫଳରୁ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ ପଦ, ଅଳ୍ପରେ ଉଠିଲା କଳ୍ପ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୧୧ଶ ।

୨୦ । ଉତ୍ପାଦିତ ହେବା—20. To be produced.

(ଯଥା—ଭାର ଫଟେ ବା ଛବି ଉଠୁଛି)

୨୧ । ସମ୍ପତ୍ତି ନିଲମ୍ବ ହେବାପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପିତ ହେବା—

21. To be advertised for sale.

(ଯଥା—ଜମିଦାରୀ ନିଲମ୍ବରେ ଉଠିଲା ।)

୨୨ । (ନଦୀ ବା ମାଛ) ପ୍ରୋତର ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ଗତି କରିବା—

22. To rise against the current.

(ଯଥା—ନଦୀବହିବେଳେ ମାଛ ଉଠୁଛି ।)

୨୩ । ମଞ୍ଜୁ ଗଛ ବା ଗଜା କଅଁଳିବା ବା ଉଦ୍ଗତ ହେବା—

23. To sprout forth.

(ଯଥା—ଗଛ ଉଠିବା; ଗଜା ଉଠିବା ।)

୨୪ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ନିଆଯିବା—

24 To be taken away to another place.

(ଯଥା—ଘରୁ ମଢ଼ା ଉଠିଲାଣି ।)

୨୫ । ଗଜୁ ଉଠିବା—25 To come out.

(ଯଥା—ଦାନ୍ତ ଉଠିବା ।)

୨୬ । ଉପର ଶ୍ରେଣୀକୁ ଉନ୍ନତ ହେବା. ପ୍ରମୋଦନ ପାଇବା—

26. To get promoted.

(ଯଥା—ସେ ଭଗ୍ନଶ୍ରେଣୀକୁ ଉଠିବ ।)

୨୭ । (ଜଳ ମଧ୍ୟରୁ) ଉପରକୁ ବାହାର ପଡ଼ିବା—

27. To come out to the surface.

(ଯଥା—ବର୍ଷାରେ ବସନ୍ତରେ ଗଣ୍ଡ ପାଣିରେ ଉଠିବ ।)

୨୮ । ନିର୍ଗତ ହେବା; ବାହାରିବା—

28. To come out.

ସେ ଯେତେବେଳେ ବାକ୍ୟ କହି

ବଦନ ସ୍ୱରରେ ଉଠିଲା । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୫ ।

୨୯ । ପ୍ରକାଶିତ ହେବା; ପ୍ରକାଶିତ ହେବା—

29. To be published.

(ଯଥା—ସେ ତଥା ଟୋକାର ନା ଗେଜେଟ୍ରେ ଉଠିଲା ।)

୩୦ । ଉତ୍ପାଦିତ ହେବା; ଉତ୍ପତ୍ତିକା—

30. To be uprooted; to come out.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ୧ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ଚକ୍ରା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର କୌଣସି ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ୧ ଶତ ଘୋଡ଼ାରେ, ଯେତେ ଏ ଘୋଡ଼ାରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶତପାଞ୍ଚ ଘୋଡ଼ାରେ ଚକ୍ର କରନ୍ତି । ବା ୧ ଚକ୍ର ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶତ ଘୋଡ଼ାକୁ ଦେବ । ଶତା— 'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଘ' ଘୋଡ଼ାରେ; 'ବଞ୍ଚ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଞ୍ଚ' ଘୋଡ଼ାରେ; 'ବଞ୍ଚ' ନ ଘୋଡ଼ାରେ 'ବଞ୍ଚ' ଘୋଡ଼ାରେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ଘୋଡ଼ାରେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଘୋଡ଼ାରେ; 'ଅଳକା' ନ ଘୋଡ଼ାରେ 'ଅଳକା' ଘୋଡ଼ାରେ ।

(ଯଥା—କାସନାତେଲ ଲଗାଇବାରୁ ମୋ ମୁଣ୍ଡରୁ ବାଲ ଉଠିଗଲା)

୩୧ । ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବା; ବିଶଦଭାବରେ ମୁଦ୍ରିତ ହେବା—

31. To become clear or distinct; to be clearly imprinted or sealed.

(ଯଥା—ସାହୁକ୍ୟ ପ୍ରେସରେ ଡିଗ୍ରୀ ଚିହ୍ନ ଭଲ ଉଠୁଛି ।)

୩୨ । ଉଦ୍ଭବିତା; ପରିଣାମରେ ଭଲ ହେବା—

32. To come out in the end; to result.

(ଯଥା—ଅଳ ଖେଳେଇ ପାଗଟା ଭଲ ଉଠୁଛି ।)

୩୩ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯିବା; ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା—

33. To leave a place; to go away; to migrate.

(ଯଥା—ରଜାଙ୍କ ଦାଉ ସହି ନ ପାର ଘନ ମିଶ୍ରେ ଏ ବର୍ଷ ନିଜ ଗଡ଼ରୁ ଉଠିଯିବେ ।)

୩୪ । ଶୂଳ, ଦାଢ଼, ଛିଙ୍କ ଆଦି ବାଦାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା—

34. To be manifest.

(ଯଥା—ତାର ଘନ ଘନ ହାଇ ଉଠୁଛି; ତାର ବଜ୍ରଭଙ୍ଗ ଶୁଳ ଉଠିଲା ।)

୩୫ । ଉଠିବେଳେ ହେବା—

35. To be lifted up.

(ଯଥା—ପୁଣ୍ୟ ନରେନ୍ଦ୍ର ପୋଖରୀରୁ ଦମକଳରେ ପାଣି ଉଠିବାରୁ ପୋଖରୀ ଶୁଖିଗଲା ।)

୩୬ । ଚଳିବା; ଗତିବିଶିଷ୍ଟ ହେବା—

36. To move.

ବଡ଼ ଦେଉଳରେ ବାଜିଲା ଘଣ୍ଟା, ଶାଣ୍ଡିଆଙ୍କର ଉଠିଲା ଅଣ୍ଟା—ବଗ ।

୩୭ । ପ୍ରଦେ. (ପୁରୀ ସହର) କି.—ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବଡ଼ଦେଉଳ ଉତ୍ତରକୁ ସକାଳ, ସଞ୍ଜ ଓ ଦିପଦିପ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତ ନୈବେଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ନିଆଯାଇ ବଢ଼ାଯିବା ପରେ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ହେବା—

37. The ritual of offering to begin

(ଯଥା—ଦିନ ୧୫ ବେଳେ ସକାଳୁପ୍ରଭ ଉଠିଲା ଓ ୧୦ ଟା ବେଳକୁ ସରିଲା ।)

୩୮ । (ପ୍ରସ୍ତାବାଦ) ଶୁଭାଶଙ୍କେ ପ୍ରକାଶ ହେବା; ବସ୍ତୁ ହେବା—

38. To be published broad cast.

(ଯଥା—ଅମ ଶୁଭାଳୀର ବଡ଼ ଅବଧାନଙ୍କ ଶାଞ୍ଜି ଧ୍ରୁବଲେଖରେ ଯାଇ ଉଠିଲଣି ।)

୩୯ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—

39. To reach another place

ଗେହେରନାମା ଗାୟେଇ ଯାଇ ମାମୁଁଘରେ ଉଠିଲା—ବଗ ।

୪୦ । ଉଦ୍ୟତ ହେବା; ଉଦ୍ଧୃତ ହେବା; କାମ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା—

40. To be ready; to undertake to do a work.

(ଯଥା—ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ଉଠିଲଣି, ଏ କାମ ଆଉ ତେଜ ହେବ ନାହିଁ ।)

ଉଠିବାଟି—ଦେ. ବି—୧ । ପଡ଼ିଆ ଜମିକୁ ଆବାଦ ବା ଶୁଷ୍ଟ କରିବା Uthibāṭi ପାଇଁ ପ୍ରଜାପଣେ ଜମିଦାରର ଚକ୍ର—1. Agreement between a rayat and a landlord for reclamation of waste land.

୨ । ନୂଆ ଆବାଦ ହୋଇଥିବା ଜମି ଯାହାର ସମସ୍ତ ବା ନିୟମ ଅଂଶ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପ୍ରଜା ଶୁଷ୍ଟ କରେ ନାହିଁ—

2. Newly reclaimed land which a rayat does not hold every year.

ଉଠିବାଟିପ୍ରଜା—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ପ୍ରଜାର ଶୁଷ୍ଟଜମିର ଠିକଣା ନ Uthibāṭiprajā ଥାଏ, ବର୍ଷେକଲେ ବର୍ଷେ ପଡ଼ିଆ ରଖେ— A rayat who does not cultivate land regularly well

ଉଠିବାଟି ମାହାଲ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଜମିଦାରୀରେ ଥିବା ଜମି (ଯଥା— Uthibāṭimāhāla ନଉପଡ଼ୁ, ପାହାଡ଼ତଳ) କୁ ପ୍ରଜା ପ୍ରତିବର୍ଷ ଶୁଷ୍ଟ କରେ ନାହିଁ ଓ ଜମିର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ବର୍ଷେ ଶୁଷ୍ଟ କରେ ପୁଣି ବର୍ଷେ କରେ ନାହିଁ—That plot of land in an estate which a rayat cultivates one year and leaves it uncultivated in another.

ଉଠିବା ପଡ଼ିବା—ଦେ. କି—(କୌଣସି ସ୍ଥାନ, କୌଣସି ବିଶେଷ Uthibā pardibā କାରଣରୁ) ଅଲୋଚନା, ତର୍କ ବିତର୍କ, ଓର୍ତ୍ତାପର୍ତ୍ତା କୋଳାହଳ, ଜିନିଷ ଆଦିଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ବେଗିତ ହେବା— ଉତ୍ତନାପତ୍ତନ (a place) To be greatly agitated, over any matter

ଉଠୁ—ଗ୍ରା.—ଉଠ୍ (ଦେଖ)
Uṭhu Uṭh (See)
ଉଠ୍

ଉଠୁଉଠୁ ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଉଠିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା— Uṭhuuṭhuheba 1. To be ready to rise up or rise.

୨ । ଶୁଭିକାରୀକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ—

2. To be ready or about to go away.

ଉଠୁଣୁବସୁଣୁ—ଦେ. ଅ—ଦୂରଦୃଷ୍ଟି; ସବୁବେଳେ, ପ୍ରତିକ୍ଷଣ, ସର୍ବଦା— Uṭhunubasunu Constantly; always.
ଉଠିତେବସତେ ଯଥା—ସାଆନ୍ତାଣୀ ଯେବେ ଉଠୁଣୁ ବସୁଣୁ ମତେ ଉତ୍ତେବେତେ ଗାଳ ଦେବେ, ମୁଁ ତେବେ କାହାର ହେବ ।)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉଠେ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ. (ତୁଳ. ସଂ. ଅର୍ଥେ)—ପାଲି; ଲାଗି;
Uthe ଯୋଗୁଁ; ହେତୁ—For; owing to.

ଉଠେଇବା—ଦେ. କି—ଉଠାଇବା (ଦେଖ)

Utheibā Uthāibā (See)

ଉଡ଼ୁଡ଼ୁ ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଉଡ଼ିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା—

Urdurd hebā 1. To be ready to take flight.

ଉଡ଼ୁଡ଼ୁ କବା ୨ । ମନ ଉଡ଼ିବା; ମନ ଅସ୍ଥିର ବା ଅଥସ୍ତ ହେବା—
2 To be anxious, impatient or restless

ଉଡ଼ପବନ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଘୁଣ୍ଟି ବାୟୁ

Urdpabana Whirl wind.

ଉଡ଼ ପେନିଲ—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଉଡ଼ ପେନିଲ)

Ud pencil ଉଡ଼ନ୍ ପେନିଲ (ଦେଖ)
Udan pensil (See)

ଉଡ଼ଶୋ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଓଡ଼ଶ; ଶରପୋକ—

Udso Bed-bug.

ଉଡ଼—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉଡ଼ ଧାତୁ—ସ୍ଥାପନ କରିବା)—ହଠାତ୍; ବାଜି;

Urda ଶପଥ—Vow.

ଉଡ଼ ଅଛୁ ଉଡ଼ୁ ଉଡ଼ୁ ଉଡ଼ୁ—ବୁଝିବୁଝିବୁ. ମହାଭରତ. ବନ ।

ଉଡ଼ଙ୍ଗ—ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବ (ସଂ. ଉଡ଼ଙ୍ଗ)—୧ । ସର୍ପ—

Urdāṅga 1. Snake

ଉଡ଼ଙ୍ଗ ଉଡ଼ଙ୍ଗେ ଥିଲା ଉଡ଼ଙ୍ଗ ଶିଖ—ପ୍ରାଚୀ ଶିଖିଣିଶା ।

୨ । ପତାକା; ଧ୍ବଜ—2 Flag; pennon.

ଉଡ଼ଂଘ—ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ବ (ସଂ. ଉଡ଼ଂଘ)—ଉଡ଼ଂଘ (ଦେଖ)

Urdāṅgha Urdāṅga (See)

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ କରବା—ଦେ. କି—ଅଜ୍ଞାତଭାବରେ ପଳାଇଯିବା—

Urdāñchhu karibā To escape unnoticed.

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ କରବା

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ ଦେବା—ଦେ. କି—ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ କରବା (ଦେଖ)

Urdāñchhu debā Urdāñchhu karibā (See)

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ ଦେବା

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ ବତାଇବା—ଦେ. କି—ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ କରବା (ଦେଖ)

Urdāñchhu bataibā Urdāñchhu karibā (See)

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ ବତାଇବା

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ କରବା—ଦେ. କି—୧ । ଦୂର ଉଡ଼ି ପଳାଇ ଯିବା; ଚମ୍ପଟ—

Urdāñchhu karibā ମାରବା—1 To flee.

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ କରବା ୨ । ଅନ୍ତର୍ହିତ ହେବା—2. To disappear; to vanish

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ ଦେବା—ଦେ. କି—ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ କରବା (ଦେଖ)

Urdāñchhu debā Urdāñchhu karibā (See)

ଉଡ଼ାନ୍ଧୁ ଦେବା

ଉଡ଼ିଶ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଉଡ଼ିଶ)—

Urdana ଉଡ଼ିବା—Flying.

ଉଡ଼ିଶ

ଉଡ଼ିଶ

ଉଡ଼ିଶ—ଦେ. ବ—ଉଡ଼ିଶ (ଦେଖ)

Urdani Urdana (See)

ଉଡ଼ିଶୀ—ଦେ. ବ—ଓଡ଼ିଶୀ (ଦେଖ)

Urdanī Ordhanī (See)

ଉଡ଼ାନଛୁ (ଇତ୍ୟଦ୍)—ଉଡ଼ାନଛୁ (ଇତ୍ୟଦ୍)

Udana chhu etc Urdan chhu etc (See)

ଉଡ଼ନ୍ ପେନିଲ—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଉଡ଼ନ୍ ପେନିଲ)—

Udan pensil ଉଡ଼ନ୍ ପେନିଲ (ଦେଖ)

Udpensil (See)

ଉଡ଼ନ୍ତ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଉଡ଼ନ୍ତ)—୧ । ଉଡ଼ୁଥିବା—

Urdanta Flying

ଉଡ଼ା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅନିଶ୍ଚିତ—2. Uncertain.

ଉଡ଼ନ୍ତା—ଦେ. ବ (ସଂ. ଉଡ଼ନ୍ତା)—ଉଡ଼ନ୍ତ (ଦେଖ)

Urdanta Urdanta (See)

ଉଡ଼ନ୍ତା ଚଢ଼େଇ ବ ବେଶରସା—ଭଗ ।

(ଯଥା—୧ । ଉଡ଼ନ୍ତାଖଇ ଗୋବିନ୍ଦାପୁରାଣ—ଦେ. ନ୍ୟାୟ—

ଉଡ଼ାଧି ଗୋବିନ୍ଦାୟ ନମଃ ଉଡ଼ାଧିବା ଖଇକୁ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉତ୍ସର୍ଗ

ହସ୍ତାହାର ଛାନ୍ଦା କରବା ନ୍ୟାୟ—

ପିରନକେଜାନ 1 To offer to God food which is going out of one's hands.

୨ । ଉଡ଼ନ୍ତା ଚଢ଼େଇ ବ ବେଶର ବଣା—ଦେ. ନ୍ୟାୟ—କୌଣସି

ଅନାଗତ ବସ୍ତୁ ନିମନ୍ତେ ଅଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବା—

2 To provide for an uncertain event beforehand.

୩ । ଉଡ଼ନ୍ତା ଚଢ଼େଇର ପକ୍ଷୀ ଗଣିବା—ଦେ. କି—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁଡ଼ା

ରହସ୍ୟ ହେବ କର ପାରିବା (ଅତି ବିଚକ୍ଷଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧେ)—

3 To very cunningly divine at intricate matters.)

ଉଡ଼ାଶ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଉଡ଼ାଶ)—

Urdāśa ଓଡ଼ାଶ; ଶରପୋକ—

ଉଡ଼ାଶ

ଉଡ଼ାଶ

ଉଡ଼ାଶି—ଦେ. ବ—ଉଡ଼ାଶି (ଦେଖ)

Urdāśi Urdāśi (See)

ଉଡ଼ା—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉଡ଼ା)—

Urdā

ଉଡ଼ା

ଉଡ଼ା

ଅକାଶମାର୍ଗରେ ଗତି କରିବା; ଉଡ଼ିବା—
Flying in the air; soaring high up.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସତର ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଗୋଟିଏକାକ୍ଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକାକ୍ଷ ଦେବ । ଯଥା :— 'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିଏକାକ୍ଷ; 'ବୃକ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଯାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ୟ' ନ ଯାଇଲେ 'ଅନ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଗ୍ରା. କ—୧ । ଗାଈଠାରୁ ଦୁଧ ଦୂରନେବାର ଅଭିଶ୍ଚାର—

1. Black art by which a milch cow is made dry

(ଯଥା—କିଏ ଉଡ଼ା ପକାଇ ଦେବାରୁ ମୋ ଗାଈ ଅଭି ଦୁଧ ଦେଇ ନାହିଁ ।)

୨ । ଗବାଦି ପଶୁଙ୍କ ଦେହରେ ହୋଇଥିବା ଘାଆ ଅଦକୁ ଶୁଖାଇବାର ଝୁଣୁକା ଔଷଧ—2 Simple medicines applied to sores of cattle.

ଦେ. କଣ—୧ । ଆକାଶରେ ଉଡ଼ୁଥିବା—

1. Flying in the air

(ଯଥା—ଉଡ଼ା ଜାହାଜ ।)

୨ । (ପୁଂ) ଅପବ୍ୟୟ—2. Extravagant; squandering.

(ଯଥା—ଉଡ଼ା ମଣଷ)—

୩ । ଅନିଶ୍ଚିତ (ଉଡ଼ା ଖବର)—

3. Uncertain.

୪ । ଅସ୍ଥାୟୀ—4. Temporary

୫ । ଶୁଣା ହୋଇଥିବା—5. Heard (not seen)

୬ । ସଂକ୍ରମକ ରୋଗ—

6 Infections; contagious (disease).

(ଯଥା—ଉଡ଼ାରୋଗ ।)

ପ୍ରାଦେ. (ପାନବରଣା ଭାଷା) କ —ବରଜର ଉପର ଶୁଭରେ ଇକଡ଼ର ସରୁ ସରୁ ଗଜାକୁ ପବନରୁ ଜବତ କରି ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ବଜା ଯାଇଥିବା ବତାମାନ—

Split bamboos put on the roof of betel-plantations to protect the reeds from wind

ଉଡ଼ାଇକର କହିବା—ଦେ. କି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନାମରେ ଟିଥ୍ୟା

Urdāikari kahibā ଅପବାଦ ଦେବା—To defame a person; to slander a person.

ଉଡ଼ାଇ କହିବା—ଦେ. କି—ଉଡ଼ାଇକର କହିବା (ଦେଖ)

Urdāi kahibā Urdāikari kahibā (See)

ଉଡ଼ାଇ ଦେବା—ଦେ. କି—୧ । ପକ୍ଷିମାନଙ୍କୁ ପିଙ୍ଗୁ ବା ଶିକୁଳରୁ ଫିଟାଇ

Urdāi debā ଦେବା; ଶୁଦ୍ଧିଦେବା—

ଓଡ଼ିଆ ଦେଖା 1. To liberate (birds)

ଉଡ଼ା ଦେନା ୨ । ଅଦୃଶ୍ୟ ବା ଲୋପ କରାଇବା—

2. To cause to disappear.

୩ । (ମକଦ୍ଦମା ବା ଅପରାଧକୁ) ଅପ୍ରମାଣିତ କରିବା—

3. To disprove a case or charge.

୪ । ଭାଲ ମାରି ବା ହୁରୁଡ଼ାଇବା ଦ୍ୱାରା ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ି ଯିବାର

ଉପାୟ କରିବା—4. To cause a bird to fly

away (by means of clapping or scaring away)

୫ । ଭୁରୁଡ଼ାଇ ଦେବା; କର୍ଣ୍ଣପାତ ନ କରିବା—

5 To evade hearing.

(ଯଥା—ହସି ହସି କଥାଟାକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲା ।)

୬ । ମିଥ୍ୟା, ଅକ୍ଷୟ କର ବା ଦ୍ୱାସ୍ୟାସ୍ତବ ବୋଲି ଘୋଷଣା ବା ପ୍ରତିପନ୍ନ କରିବା—6. To make one a laughing stock of others; to declare one not worth belief.

ମତେ ସେହିକାଳେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ ହସି । ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

୭ । ଅପବ୍ୟୟ କରିବା—7. To squander

ଉଡ଼ାଇ କେବା—ଦେ. କି—ଅପଣାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଡ଼ାଇ କେବା—

Urdāi nebā 1. To cause a thing to fly with one's self.

୮ । ଅଦୃଶ୍ୟ କରାଇବା—2. To cause to disappear.

୩ । ଉଡ଼ି ଯିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା—

3. To help a fledgeling in flying.

(ଯଥା—ସେପରି ପକ୍ଷୀ ମାତା କିଜ ଶାବକକୁ ।)

୪ । ଶୂନ୍ୟରେ ବାହିତ ବା ଗୁଳିତ କରିବା—

4. To cause to fly off.

ଜୟପ୍ରଥା ଗଳାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ଉଡ଼ାଇ

କେଲେ ସେ ଶରେ ଦେ ହୁଅନ୍ତୁ ନା ନରସାଂ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ । ଦ୍ରୋଣ ।

ଉଡ଼ାଇବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଉଡ଼୍ଠାନ) (ଉଡ଼ିବାର ଶିକ୍ଷାକୁ ଉପା—

Urdāibā ୧ । (ପକ୍ଷୀ ବା ଗୁଳି ଆଦି) ଅକାଶରେ ଗଢ଼ା ଉଡ଼ାନ କରାଇବା—To cause to fly.

ଉଡ଼ାନା ୨ । ହୁରୁଡ଼ାଇ ଦେବା—2. To scare away.

ପୁରୁଷେ ଭଜକୃଷ୍ଣେ ମାର୍ଦ୍ଦସ ଶୁଖାଇ

ବିଘ୍ନଲ ବାବୁ ଦେଲ ମୁଁ ଉଡ଼ାଇ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ ବନ ।

୩ । ଉଡ଼ିବାକୁ ଶିକ୍ଷାଦେବା—3. To teach flying.

(ଯଥା—ମା ପକ୍ଷୀ କୁଆଁରୁ ଉଡ଼ାଉଛି)

୪ । ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ିବାର ଉପାୟ କରିବା—

4. To cause to fly off.

ଧୂଳି ଉଡ଼ାଇଣ ତାଣ୍ଡେ ବର ହସା ରଜ.

ସ ଉଡ଼ନ୍ତୁ ଗୋରୁପଲ ଗୋଠକୁ ବାହୁଡ଼ । ମଧୁସୂଦନ. ଗଜମାଳା ।

୫ । ପକ୍ଷିମାନଙ୍କୁ ଉଡ଼ିବାପାଇଁ ଅକାଶକୁ ଶୁଦ୍ଧିକା—

5. To let upto the sky fly.

(ଯଥା—କରୁତର ଉଡ଼ାଇବା ।)

୬ । ପବନାଦିଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା—

6. To blow away.

(ଯଥା—ଭୁଲ୍ଲବାଆରେ ଧାନ ଉଡ଼ାଇବା ।)

୭ । (ମନକୁ) ଉଡ଼ିବକୁ କରାଇବା; ଅନ୍ୟମନସ୍ତ କରାଇବା—

7. To wandr or rove (in mind).

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

(ଯଥା—ମନକୁ ଉଡ଼ାଇଲେ ପ୍ରାଣୀମାନେ କିଛି ଫଳ ନାହିଁ ।)

୮ । ଗୃହପାଳକ ପୁଂ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଶ୍ଵୀ ପଶୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଯୋଗ କରାଇବା—

୮. To cause domestic animals to mate

୯ । ପତାକା ବା ଲୁଗା ଆଦିର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତକୁ ପବନରେ ଉଡ଼ିବା ପରି କରିବା—

9 To cause a cloth or flag to fly in the air, to wave a flag or a cloth.

(ଯଥା—ପତାକା ଉଡ଼ାଇବା ।)

୧୦ । ଆରୋପିତ ଦୋଷାଦିକୁ ଆପଣା ଉପରୁ ଖସାଇ ଦେବା—

10. To disprove or push up a charge against a person.

(ଯଥା—<ଡ଼େ ବଡ଼ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲି ।)

୧୧ । ଅପବ୍ୟୟ କରିବା; ବରବାଦ କରିବା—

11. To waste (money)

ବୁଝା ଅଥେ ପଇସା ଅତିମରେ ଉତ୍ତାପ—ବୁଝାକାରୁମାସ. ଅପବ୍ୟୟ ।

୧୨ । ଅଦୃଶ୍ୟ ବା ଲୁପ୍ତ କରିବା—

12. To cause to disappear.

(ଯଥା—ରବିରରେ ଘଣ୍ଟି ଲେଖାଯାଏ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲି; ଓଷଧ ପାନକେ ବୈଦ୍ୟ ରୋଗକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ ।)

୧୩ । ଅନ୍ୟର ପ୍ରୟୁକ୍ତ ମନ୍ତ୍ର, ଯନ୍ତ୍ର, ଔଷଧକୁ ନିଷ୍ଫଳ କରିବା—

13. To frustrate or baffle any medical drug or charm.

୧୪ । ବାହିତ କରିବା; ଭସାଇ ଦେବା; ଭୁଲିତ କରିବା—

14. To cause to float away,

ଦେଇ ଗଲ ବେଶ୍‌ଅଥରେ ତା ଉଡ଼ାଇ—ବୁଝାବିଂହ ମହାଭରତ. ବନ ।

୧୫ । ଶେଷ କରିବା; ସାରିବା 15 To exhaust

(ଯଥା—ତାକୁ ମାଡ଼ ମାରି ମାରି ମାଷ୍ଟରେ ତା ପଠିରେ ଗୋଟିଏ ବେତ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ ।)

ଉଡ଼ାଉଡ଼ି କରିବା—ଦେ. କି—ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଉଡ଼ିବା—

Urdāurdī karibā 10 fly here and there.

ଉଡ଼ାକାଳ—ଦେ. ବି. (ଇଂ.ରୁ ଅନୁବାଦିତ)—ଯେଉଁ ଯାନ ସାଦାସ୍ୟରେ

Urdākālā ମନୁଷ୍ୟ ଆକାଶରେ ବିଚରଣ କରିପାରେ; ବ୍ୟୋମ-ଯାନ—Air-ship; aeroplane.

ଉଡ଼ାଖବର—ଦେ. ବି—ଜନଶ୍ରୁତି; ଅନିଶ୍ଚିତସମ୍ବାଦ—

Urdākhabarā Rumour; unconfirmed news. ଉଡ଼ାଧର

ଉଡ଼ାଜାହାଜ—ଉଡ଼ାକାଳ (ଦେଖ)

Urdājāhājā Urdākālā (See)

ଉଡ଼ା ଚୁ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଉଡ଼ୁ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Urdāṇ chhu etc Urdāñchhu etc (See)

ଉଡ଼ାଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଡ଼ାନ)—୧ । ଉଡ଼ିବା—

Urdāṇa 1. Act of flying.

ଉଡ଼ାଣ ୨ । ଉଡ଼ାଇବା କର୍ମ—

2 Act of causing to fly.

୩ । ଯୁଦ୍ଧରେ ଶତ୍ରୁକୁ ଆକାଶକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେବା—

3. Causing the enemy to be thrown off to the skies.

ଉଡ଼ାଣିଆଁ—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଅପବ୍ୟୟ—

Urdāṇiāñ 1 Extravagant; prodigal; spend-thrift.

ଉଡ଼ାଣି

ଉଡ଼ାଣ ୨ । ଉଡ଼ିବାରେ ଅଭ୍ୟାସ—

2 Accustomed to flying in the air.

୩ । ଉଡ଼ୁଥିବା—3 Flying

୪ । ଝିଅ ଆପବାଦସ୍ବଳ୍ପ—

4 False or defamatory, libellous.

୫ । ସାହା ଉପରେ ଉପରେ ଆଦି; ବାହ୍ୟ—

5. Superficial.

୬ । ଅନିଶ୍ଚିତ—6. Uncertain.

ଉଡ଼ାନ୍ତେରୁଆଁ—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । (ବ୍ୟକ୍ତି) ଅପବ୍ୟୟ—

Urdānterū 1. Squandering.

୨ । (କଥା) ଅନିଶ୍ଚିତ; ଶୁଣା—

2 Uncertain; only heard.

ଉଡ଼ାପବନ—ଦେ. ବି—୧ । ଝଡ଼ିତୋଫାନ—1 Tempest.

Urdāpabana ୨ । ଖଣ୍ଡିଅଭୂତ—2. Whirl wind.

ଉଡ଼ାପରାବ—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ଵର) ବି—ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକା (ଦେଖ)

Urdāparaba Chardakapūjā (See)

ଉଡ଼ାପାନସ୍—ଦେ. ବି. (ଉଡ଼ାନ + ପାନ) ଫାଲ୍‌ଗୁନ—ରାତିରେ ଆକାଶକୁ

Urdāpānas ଉଡ଼ିବା ଆଲୋକପାତ୍ର ବା ଲଣ୍ଠନବିଶେଷ—

ଉଡ଼ାଫାଲ୍‌ଗୁନ . Contrivance with a lantern for

ଉଡ଼ାଫାଲ୍‌ଗୁନ being let out into the air in the

night for the purpose of war or

strategy or diversion.

ଉଡ଼ାପାନସ୍—ଦେ. ବି—ଉଡ଼ାପାନସ (ଦେଖ)

Urdāpānus Urdāpānas (See)

ଉଡ଼ାପାନସ୍—ଦେ. ବି—ଉଡ଼ାପାନସ (ଦେଖ)

Urdāphānas Urdāpānas (See)

ଉଡ଼ାପାନସ୍—ଦେ. ବି—ଉଡ଼ାପାନସ (ଦେଖ)

Urdāphānus Urdāpānas (See)

ଉଡ଼ାବାଜ୍—ଦେ. ବିଶ—ଅପବ୍ୟୟ—Extravagant.

Urdābāj ସମ୍ପାଦକ ବାପ ପର ଉଡ଼ାବାଜ୍ ନିହତି ।

ଉଡ଼ାଉଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଦୁଷ୍ଟ; ହିତାହିତବିବେଚନାଶୂନ୍ୟ; ଯେ

Urdāburdā ଉଡ଼ୁଥିବା ପରି ଅନିଷ୍ଟ କରେ—

1. Wicked; wanton; unconscientious; bent on injuring others.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ଥାନରେ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯେତେ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଚିହ୍ନ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ' ଚିହ୍ନ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପୂର୍ବ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଯଥା — 'ଗଠ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଠ' ଗୋଟିଏ; 'ବଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧ' ନ ଯାଇଲେ 'ବଧ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ଥ' ନ ଯାଇଲେ 'ଅର୍ଥ' ଗୋଟିଏ; 'ଅଳକା' ନ ଯାଇଲେ 'ଅଳକା' ଗୋଟିଏ ।

୨ । ଅପରାଧୀ—2. Extravagant.

୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପର ନାମରେ ଉଡ଼ାଇ କରି ଓ ପରକୁ ବୁଢ଼ାଇ କରି ଦୁର୍ନାମ କରେ—3. Libellous; scandal-mongering; defaming.

୪ । ଅନ୍ୟକୁ ଦୁଃସ୍ଥିତ କରିଥିବା—

4. Putting others into trouble.

୫ । ଅସ୍ଥିର; ଅଥୟ—5 Restless.

ଦେ. ବି—ଉଡ଼ିବା ଓ ବୁଡ଼ିବା—Flying and diving.

ଉଡ଼ା ମାଛ—ଦେ. ବି—ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଯେଉଁମାନେ ଉଡ଼ି
Urdā māchha ପାରିଲେ—Flying fish.

ଉଡ଼ାମେଘ—ଦେ. ବି—୧ । ଆକାଶରେ ଦୃଢ଼ ଦେଖା ଦେଇ ଅଦୃଶ୍ୟ
Urdāmegha ହେବା ମେଘ ଶ୍ରେଣୀ—1. A sudden cloud
appearing and disappearing suddenly.

୨ । ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଯାଉଥିବା ମେଘ—

2. Constantly flying or moving cloud.

ଉଡ଼ା ଯାତ୍ରା—ପ୍ରା (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ (ଦେଶ)

Urdā jātrā Chardakapūjā (See)

ଉଡ଼ାଲି—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟୋମଯାନାଦି ଦ୍ୱାରା
Urdāli ଆକାଶରେ ବିହାର କରନ୍ତି—

ଉଡ଼ାଲି 1. (persons) Flying in the air.

୨ । ଯେଉଁ ପକ୍ଷୀ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ନ୍ତି—

2. (bird) Flying in the air.

୩ । ଉଡ଼ିବାରେ ଦକ୍ଷ (ଯଥା—ପାରାଥକ)—

3. Skilful in flying

ଉଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି ଓ ବିଶ—

Urdiā ଓଡ଼ିଆ (ଦେଶ)

(ଉଡ଼ିଆଣୀ—ଶ୍ରୀ) Ordīā (See)

ଉଡ଼ିଦେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଶକ୍ତାଦି ପକ୍ଷୀରା—

Urdidebā To sharpen an instrument.

ଉଡ଼ିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉଡ଼ିଦେବା (ଦେଶ)

Urdibā, Urdidebā (See)

ଉଡ଼ି ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଡ଼ିୟୁନ)—୧ । ଆକାଶମାର୍ଗରେ ଗତି
ଉଡ଼ିବା କରିବା ବା ଗୁଳିତ ହେବା; ଉଡ଼ିନ ହେବା—

1. To fly in the sky.

୨ । ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା—2. To disappear.

କପା ମରୁତ ବୁଦ୍ଧି ହୁଏ ସେ ନ ଯାଇଥିବ ଉଡ଼ି ।

ଭୂପତି—ପ୍ରେମପୀୟସୀ ।

୩ । ଶୂନ୍ୟରେ ଶ୍ୱଳିତ ହେବା—

3. To float in the sky.

ଫଳି ଦେଲେ ଉଡ଼ିଯିବା ପର ସତ୍ତ୍ୱ ଅକ୍ଷୟ ଚନ୍ଦ୍ରଚକ୍ର ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର, ୮. ଗୀତ ।

୪ । ଅସ୍ଥିର ହେବା; ଅଥୟ ହେବା (ମନ, ହୃଦୟ)—

4. (mind) To be restless.

ଏହି ବାଳେ ବୁଦ୍ଧି ରବଳ ବାଳାବର ବଦଳେ

ପଞ୍ଚା, ଉଡ଼ାଇ ହୃଦୟ, ଯେଉଁ ବୁଡ଼ାଇ ଶରଣ । ସ୍ୱାଧୀନାଥ. ଚନ୍ଦ୍ର ଗୁଣା ।

୫ । ଲୋପ ପାଇବା; ନାଶ ହେବା; ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା—

5 To disappear

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୁଣ୍ଡ ମାଡ଼ିଥିଲା, ତା ବସ କେଣେ ଉଡ଼ିଗଲା ।

ଭୂପତି—ପ୍ରେମପୀୟସୀ ।

୬ । (ଅଶ୍ୱାଦି ପଶୁ (ଫୋଡ଼ା)) ଶ୍ରୀ ପଶୁମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ)
ସଙ୍ଗମ କରିବା—

6 To mate (said of a horse)

୭ । ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ହେବା; ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁରେ ଆସକ୍ତ
ହେବା (ମନୁଷ୍ୟ)—

7. To be after any other matter.

୮ । (ରୋଗ) ସଂକ୍ରମିତ ହେବା—

8 To infect (said of diseases).

୯ । ଡ଼କିବା; ବାଜି ରଖିବା—9. To lay a wager.

ବମସନ୍ତ୍ରୀ ଭଲରେ ଅଜିବା ଅନଳ

ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଉଡ଼ି ରୁଷର ସଜଳ । ବୃଷସିଂହ ମହାବରଦ. ବନ ।

୧୦ । ଭୟିବା—10. To fear.

ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ ପାଇଁ ମୁହଁ ଉଡ଼ିଲା । ଅଭିମନ୍ୟୁ ବଦନ୍ତଗୁଣାମଣି ।

୧୧ । (କଥା) ସର୍ବତ୍ର ଲୋକ ମୁଖରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା—

11 To be published broadcast.

୧୨ । ଖୁବ୍ ବେଗରେ ଗତି କରିବା; ଦଉଡ଼ିବା—

12. To run swiftly.

ଉଡ଼ିଯିବା—ଦେ. ବି—୧ । ଉଡ଼ିବା; ଉଡ଼ିନ ହେବା—

Urdijibā 1 To fly in the air.

ଉଡ଼ିଯିବା ୨ । ଉଡ଼ି କରି ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା—

ଉଡ଼ିଯିବା 2. To fly away.

ଆକାଶେ ପୁଷ୍ପରେଣ ସାଉଁଟି ଉଡ଼ି । ବୃଷସିଂହ ମହାବରଦ. ଅବ ।

୩ । ବହିର୍ଗତ ହେବା; ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରିବା—

3. To leave a place.

୪ । ଲୋପ ହେବା; ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା—

4. To disappear

୫ । ଅତି ବେଗରେ ଦୌଡ଼ିବା—

5. To run very quickly.

ଏ ସକାଶେ ଯୁଦ୍ଧ ଭୂମିରେ ଗଲେ ଉଡ଼ି । ବୃଷସିଂହ ମହାବରଦ. ଦ୍ରୋଣ ।

ଉଡ଼ିଶାନ୍ତ୍ରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଡ଼ିଶା ଚନ୍ଦ୍ର)—ଉଡ଼ିଶା ଚନ୍ଦ୍ର (ଦେଶ)

Urdīśāntṛa Uddīśāntṛa (See)

ଉଡ଼ିଶା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଓଡ଼ିଶା (ଦେଶ)

Urdīśā Ordīśā (See)

ଉଡ଼ିଶା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବିଶ—ଓଡ଼ିଶାଦେଶୀୟ; ଉଡ଼ିଶା—

Urdīśi Relating to 'Ordīśā.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

(ଯଥା—ଉତ୍କଳ ମତ; ଉତ୍କଳ ସଙ୍ଗୀତ)

ଦେ. ବି—ଉତ୍କଳ ଜାତିର ଶାଖାବିଶେଷ—

A branch of barbers.

ଉତ୍କଳ ଶବ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବି—ଉତ୍କଳ ଶବ୍ଦ (ଦେଖ)

Urdisi haladi Ordisi haladi (See)

ଉତ୍କଳ୍ୟା—ଦେ. ବି—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Urdisyā Ordīsā (See)

ଉଡିଆ

ଉଡିଆ

ଉଡୁ—ସ. ବି. (ଉଡୁ ଧାତୁ=ପୁର କରବା + ଅଜ୍ଞାତ୍ୟେ. ଉ ବା ଉଡୁ +

Urdu ଡା ଧାତୁ=ଉଡିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଉ)—

୧ । ତାରା—1. Star.

୨ । ତାରାପୁଞ୍ଜ—2. Constellation.

୩ । ଜଳ—3. Water.

୪ । ପକ୍ଷୀ—4. Bird

୫ । କେଉଟ, ମଜ୍ଜା—5 Boat-man.

(ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)

ପ୍ରାଦେ (ଗଜଜାତ) ବି—ଉଡୁଆ (ଦେଖ)

Urduā (See)

ଉଡୁଆ—ଦେ. ବି—ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ (ଏହାର ଫଳ ସାନ ଓ କାଲିଆ

Urduā ଓ ଏହାର ଫଳକୁ ଲେକେ ଖାଆନ୍ତି)—A wild tree

Aegialitis Annulata.

ଉଡୁଉଡୁ ହେବା—ଦେ. କି—ଉଡୁଉଡୁ ହେବା (ଦେଖ)

Urduurdu hebā Urduṛd hebā (See)

ଉଡୁକାନ୍ତ—ସଂ. ବି (ଉଡୁ ଧାତୁ; ଉଡୁ + କାନ୍ତ)—ଉଡୁପତ୍ତ; ଚନ୍ଦ୍ର—

Urdukānta The moon.

ଉଡୁକୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ). ବି—ଉଡୁକୁମାର; ଉଡୁକୁବା; ଉଡୁପାଉଥିବା

Urduku Flying; able to fly.

(ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)

ଉଡୁକୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଉଡୁକୁ (ଦେଖ)

Urduku Urduku (See)

ଉଡୁଣା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି—ଉଡୁଣା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Urduṇā etc. Ordhanā etc. (See)

ଉଡୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି—ଉଡୁଣୀ (ଦେଖ)

Urduṇī Ordhanī (See)

ଉଡୁପ—ସ. ବି. (ଉଡୁ=ଜଳ + ପା ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରବା +

Urduṇa କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ପ)—

୧ । ନୌକା; ଜଙ୍ଗା—1. Boat.

୨ । ଭେଳା—2. Raft.

ଗଞ୍ଜାମ ପ୍ରଦେଶରେ ଉଡୁପ ସହରରେ

ଉଡୁପେ ଅବସ୍ଥିତ ସମସ୍ତ ଦେଶରେ ! କୃଷକ, ମହାବୀର, ଆଦି .

୩ । (ଯହିଁରେ ଜଳକୁ ରକ୍ଷା କରାଯାଏ)—

ଉଡୁପ ନଦର ପାତ୍ରବିଶେଷ; ଉଡୁ—

3 Visti; a vessel of hide for carrying water.

୪ । (ଉଡୁ=ନକ୍ଷତ୍ର + ପା ଧାତୁ=ପାଳନ କରବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ପ)—

ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ପାଳନ ବା ରକ୍ଷା; ତାରାପତ୍ତ; ଚନ୍ଦ୍ର—

4 The moon.

ବନ୍ଦିତ ଉଡୁପ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଉଡୁପ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଆଉ ଦେଶ ନାହିଁ ।

ଉଡୁ. ବିଦେଶବିଦ୍ୟା ।

[ଦ୍ର — ବିଦେଶ ସଂସ୍କୃତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଉଡୁପ ଶବ୍ଦ ରୂପାନ୍ତରଣ ହୋଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୁଗର ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟରେ 'ଉଡୁପ' ଅକାରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ବିଷୟ ଉପାଦେୟବିଦ୍ୟାମାନେ ପ୍ରମାଣ କରି ଅଛନ୍ତି । ବିନାୟକ ମିଶ୍ର—ଉଡୁଆ ଉପାଦେୟ ।]

ଉଡୁପତି—ସଂ. ବି. (ଉଡୁ ଧାତୁ; ଉଡୁ + ପତି)—

Urduṇpati ତାରାପତ୍ତ; ଚନ୍ଦ୍ର—The moon

ଉଡୁପଥ—ସଂ. ବି (ଉଡୁ ଧାତୁ; ଉଡୁ=ନକ୍ଷତ୍ର + ପଥ)—ଅକାଶ—

Urduṇpatha Sky; firmament

ଉଡୁମର—ଦେ. ବି—ଉଡୁମର (ଦେଖ)

Urduṇmāra Urduṇmāra (See)

ଉଡୁମ୍ବର—ସଂ. ବି. (ଉଡୁ=ନକ୍ଷତ୍ର + ବୁ ଧାତୁ=ଅଜ୍ଞାତନ କରବା +

Urduṇmāra କରଣ ଅ; ଯେଉଁ ଫଳ ଗଛକୁ ନକ୍ଷତ୍ର ପତ୍ତ

ବେଢ଼ି ରହିଥାଏ; ଯେଉଁ ଗଛର ଫଳ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା

ହୋଇ ନକ୍ଷତ୍ର ଭଳି ଗଛର ଦେହଯାକ ଅବରଥାଏ)—

୧ । ଯଜ୍ଞତମ୍ବିର ଗଛ ଓ ତହିଁର ଫଳ—

1. The wild figtree and its fruit.

ହୁଣ୍ଡ ଶେ ଭେଦର ଶବ୍ଦରେ, ମଣି ସେବକ ଉଡୁମ୍ବରେ ।

ନଗରା. ଭଗବତ. ୧୦, ଗୋପ ।

୨ । ତମ୍ବା; ତମ୍ବା—2 Copper

୩ । କର୍ଷ କରଣ; ତମ୍ବା ତୋଳା ପରିମାଣ; ଏକ ପଲର ୧/୩

ତମ୍ବା—3 A unit of weight; a weight

1/3th of a Pala; 2 tolā's weight.

୪ । ଦେହାଳି; ଦୁଆରମୁହଁ; ଦୁଆର ବନ୍ଦର ତଳ ତଉକା—

4. Three-hold

୫ । କୁଷ୍ଠରୋଗବିଶେଷ, ଶରୀରରେ ଗୋଲକାର ବୃକ୍ଷାକୃତ

ଚର୍ମରୋଗବିଶେଷ—5 A kind of leprosy or

skin disease with circular rimmed

sores on the body.

ଉଡୁଶ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉଡୁଶ; ଶରପୋକ—

Urduś Bed-bug.

ଉଡୁପ—ସଂ. ବି—ଉଡୁପ (ଦେଖ)

Urduṇpa Urduṇpa (See)

ସାଧାରଣ ଶବ୍ଦେ ଅପର ବ୍ୟାସରେ ପୂର୍ବରୁ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ପଶ୍ଚିମ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏକ । ପଶ୍ଚିମ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ରେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚାର ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ପଶ୍ଚିମ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ପାଦ' ନ ମିଳେ 'ପାଦ' ଗୋଟିକେ 'ବୁଧ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି—ଉତ୍କଳ (ଦେଶ)

Urdūpati Urdupati (See)

ଉତ୍କଳ—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) ବିଶ୍ୱ - ୧ । ଓଡ଼ିଆ—

Urde Ordī (language)

୨ । ଓଡ଼ିଆଦେଶୀୟ; ଉତ୍କଳୀୟ—

2. Pertaining to Ordī or Utkal

ଉତ୍କଳଦେବୀ—ଦେ. ବି—ଉତ୍କଳଦେବୀ (ଦେଶ)

Urdeidebā Urdāidebā (See)

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. ବି—ଉତ୍କଳବା (ଦେଶ)

Urdeibā Urdāibā (See)

ଉଦୟାନ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ = ଉଦ୍ଧୃତ + ଧାତୁ = ଉନ୍ନତରେ ଯିବା)

Uddayana + ଉଦ୍ଧୃତ. ଅନ)—ଅକାଶବିହାର; ଶୂନ୍ୟବିହାର;

ଉଡ଼ିବା—Act of flying up; act of flying in the air; flight.

ଉଦୟମାନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଉଦ୍ + ଧାତୁ = ଉନ୍ନତରେ ଉଡ଼ିବା)

Uddayamāna + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଉଡ଼ିଯୁମାନ (ଦେଶ)

(ଉଡ଼ିଯୁମାନ—ଶ୍ରୀ) Uddiyamāna (See)

ଉଦ୍ଧାମର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉଦ୍ = ଉଦ୍ଧୃତ + ଧାତୁ = ପ୍ରସ୍ତୁତ)—

Uddāmara ୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ, ଅସାଧାରଣ—

1. Prominent; excellent; extraordinary.

୨ । ଅତିପ୍ରବଳ; ଅତ୍ୟନ୍ତ; ଅତ୍ୟଧିକ—

2. Fierce; furious; abnormal.

ଉଡ଼ିନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଉଦ୍ + ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Uddīna ଯେ ଉଡ଼ିଅଛି; ଉଡ଼ିପଡ଼ିଛି; ଉଡ଼ିଗଲା, ଶୂନ୍ୟଗାମୀ—

(ଉଡ଼ିନା—ଶ୍ରୀ) Flown up, flowing up.

ସଂ. ବି (+ ଉଦ୍ଧୃତ. ଅନ)—ଉଡ଼ିବା; ଶୂନ୍ୟରେ ଗମନ—Flying; flowing.

ଉଡ଼ିଯୁମାନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—(ଉଦ୍ + ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଅକାଶରେ

Uddiyamāna ଉଡ଼ିଉଠିବା, ଉଡ଼ିଉଠିବା—Flying up; on

(ଉଡ଼ିଯୁମାନ—ଶ୍ରୀ) the wings; soaring in the air.

ବକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଓକ କାମାନ, ଅଃକାଶ ଶିରେ ଉଡ଼ିଯୁମାନ—ମଧୁସୂଦନ, ଶ୍ରେଷ୍ଠେଷ ।

ଉଡ଼ିଶ—ସଂ. ବି—ଶିବ; ମହାଦେବ—

Uddīśa The God Śiba.

ଉଡ଼ିଶତନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ନାମ) ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ସବୁ କର୍ମର ଅଭିଷ୍ଟର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

Uddīśatantra ହୋଇଥିବା ତନ୍ତ୍ରକ୍ରମ—Name of a book on Tantras.

ଉଡ଼ିଶା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘୋଡ଼େଇଦେବା ଚାପର—

Urdhāṇṣa A thin wrapper.

ଗ୍ରା. ବି.—ଓଡ଼ିଶା (ଦେଶ)—Urdhāṇṣa (See)

ଉଡ଼ିରେନ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଉଠିଣିଆ—

Urdhren 1. Steep; rising.

(ପଡ଼ିରେନ୍—ବିପରୀତ) ୨ । କ୍ରମଶଃ ଉପରକୁ ଉଠି ଥିବା—

2 Gradually rising; ascending.

ଉଡ଼ିଶା—ଗ୍ରା. ବି—ଓଡ଼ିଶା (ଦେଶ)

Urdhāṇṣa Urdhāṇṣa (See)

ଉଡ଼ିଶୀ—ଗ୍ରା. ବି—ଓଡ଼ିଶୀ (ଦେଶ)

Urdhāṇī Urdhāṇī (See)

ଉଡ଼ିଇବା—ଦେ. ବି—ଉଡ଼ିବା କ୍ରିୟାର ଶେଷରୁ ରୂପ—

Urdhāibā The causative form of 'Urdhibā.'

ଉଡ଼ାନ

ଉଡ଼ାନା

ଉଡ଼ାଲ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଅନ୍ତରାଳ, ଅନ୍ତରାଳ; ଅନ୍ତରାଳ (ଦେଶ)

Urdhāla Antarāla (See)

ବୁଝିଲେ ମିତର ଭଲେଇ ଉଡ଼ାଲେ—ସଂ. ନାଥ. ଚଳିବା ।

ଉଡ଼ିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ପରିଧାନ)—୧ । ବସ୍ତ୍ରାଦି ପିନ୍ଧିବା—

Urdhibā 1 To wear or put on cloth.

ଉଡ଼ା ୨ । ବସ୍ତ୍ରାଦି ଦେହରେ ବେଢ଼ାଇବା—2 To put on

clothes round the body.

ଉଡ଼ିଆଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ.—ଅନ୍ତରାଳ (ଦେଶ)

Urdhūāla Antarāla (See).

ଉଡ଼ିଶା—ଗ୍ରା. ବି—ଓଡ଼ିଶା (ଦେଶ)

Urdhūṇṣa Urdhāṇṣa (See)

ଉଡ଼ିଶୀ—ଗ୍ରା. ବି—ଓଡ଼ିଶୀ (ଦେଶ)

Urdhūṇī Urdhāṇī (See)

ଉଡ଼ିଇବା—ଦେ. ବି—ଉଡ଼ିବା (ଦେଶ)

Urdhāibā Urdhāibā (See)

ଉଣି—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଉନ)—ଉଣି—

Una Less.

ଉଣିଶୁଳିଶ—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ. (ସଂ.

Unachālīśa ଉନଚାଳିଶ)—ଅଣଶୁଳିଶ—

The number 39.

ଉଣିଶୁଳିଶ—ପ୍ରାଦେ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ.—ଉଣିଶୁଳିଶ (ଦେଶ)

Unachālīśi Unachālīśa (See)

ଉଣିଶୁଣି—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ. (ସଂ—

Unachāśa ଉନପଞ୍ଚାଶତ୍ ତୁଳ ବ. ଉନପଞ୍ଚାଶତ୍)—

ଅଣପଞ୍ଚାଶ—The number 49.

ଉଣିପଞ୍ଚାଶ—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ.—

Unāñchāśa ଉଣପଞ୍ଚାଶ (ଦେଶ)—Unachāśa (See).

ଉଣିତିଶି—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ.—

Unatirīśa (ସଂ. ଉନବିଂଶତ୍ ; ତୁଳ. ବ. ଉନବିଂଶତ୍)—

ଅଣବିଂଶତି (ଦେଶ)—Anatirīśi (See).

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉଣଦ୍ଵିଗି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ—

Unatirisi ଅଣଦ୍ଵିଗି (ଦେଖ) —Anatirisi (See)

ଉଣତ୍ରିଶ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ—

Unatrisa ଅଣଦ୍ଵିଗି (ଦେଖ)—Anatirisi (See)

ଉଣନଉ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ—ଅଣନଉ;

Unanau ନବେରୁ ଏକ କମ୍—The number 89.

ଉଣନବେ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ—

Unanabe ଉଣନଉ (ଦେଖ)—Unanau (See)

ଉଣପଞ୍ଚଶ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ—

Unapachāśa ଉଣପଞ୍ଚଶ (ଦେଖ)—Unachāśa (See)

ଉଣପଞ୍ଚାଶ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ—

Unapañchāśa ଉଣପଞ୍ଚଶ (ଦେଖ)—Unachāśa (See)

ଉଣଷଟି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ—ଅଣଷଟି—

Unashaṭi The number 59.

ଉଣଷଠି—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) ବ.—ଉଣଷଟି (ଦେଖ)

Unashaṭhi Unashaṭi (See)

ଉଣସତୁର—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ (ସଂ.

Unasaturi ଉନସପ୍ତତି) ଅଣସତୁର; ଅଣସ୍ତର—

The number 69

ଉଣା—ଦେ. ବଣ (ସଂ. ଉନ)—ଉଣା (ଦେଖ)

Unā - Unā (See)

ଉଣାଅଧିକ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ନ୍ୟୁନାଧିକ; ଉନ+ଅଧିକ)—କମ୍ ବେଶି

Unādhika ନ୍ୟୁନତା ଅଧିକ୍ୟ; ଅଳ୍ପ ବହୁତ; ହ୍ରାସ ବା କମ୍ବେଶି ଅତିରକ୍ତା—Every defect and excess every fault and shortcoming.

ଦେ. ବଣ.—ଅଧିକ୍ୟ; ନ୍ୟୁନାଧିକ—

Defective and excessive.

ଦେ. କି. ବଣ—୧ । ପ୍ରାୟ—1 Nearly; about; approximately.

୨ । ଅଧିକ୍ୟ ପରିମାଣରେ—2 More or less.

୩ । ମୋଟା ମୋଟାକରେ—

3 Roughly; roughly speaking.

ଉଣାଅସି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର) ବ. ଓ ବଣ. (ସଂ.

Unāsī ଉନାଶିତି)—ଅଣାଅସି—The number 79.

ଉଣାଇଶ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଉଣିଶି, ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Unāśa etc. Unāśi etc (See)

ଉଣାଇଶାଦୁଇଶ—ପ୍ରା. ବ. ଓ ବଣ—ଉଣିଶାଦୁଇଶ (ଦେଖ)

Unāśāduiśa Unāśāduiśa (See)

ଉଣାଇଶାଶହ—ପ୍ରା. ବ. ଓ ବଣ—ଉଣିଶାଶହ (ଦେଖ)

Unāśāśahe Unāśāśahe (See)

ଉଣାଇଶି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଉଣିଶି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Unāśi etc. Unāśi (See)

ଉଣାକରିବା—ଦେ. କି—୧ । କମ୍ କରବା—1. To lessen.

Unākaribā ୨ । (ରୋଗ) ପ୍ରଶମନ କରବା—

କମ୍ କରା 2. To cure; to assuage.

ଘଟାମା ୩ । (ମନରେ) ଅଭିମାନ ବା ଦୁଃଖ କରବା, ପୂର୍ବ

ସ୍ନେହ ଦୂର କରବା—3. To be displeased; not to like a person as before

୪ । ସଂଖ୍ୟା ବା ପରିମାଣ କମାଇବା—4. To bring down the number or quantity.

ଉଣାଧିକ—ଦେ. ବ. ବଣ ଓ କି. ବଣ—ଉଣା ଅଧିକ (ଦେଖ)

Unādhika Unā adhika (See)

ଘଟାଇତ ବର୍ଣ୍ଣକ ଉଣାଧିକ ଜଣା,

ନୋହଇ ହେଲାଣି ସବୁର ବୁଦ୍ଧି ବଢ଼ି—ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧି ମହାଭରତ, ଦ୍ଵାଦଶ ।

ଉଣାରାଶିଆ—ଦେ. ବଣ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର (ଜାତକର) ଶୁଣି (ଭଲ

Unārāśiā ନୁହେଁ) ସୌଭାଗ୍ୟହୀନ—Unfortunate; unlucky

ଉଣାଶିଆ ନକସ୍ତ, ଅପର୍ବ ବସନ୍ତ ବହୁତ । ଭୁବନ—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଉଣାସି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ଵର)—ଉଣାଅସି (ଦେଖ)

Unāsi Unāsi (See)

ଉଣିଶାଦୁଇଶ—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଦୁଇଶହ ଉଣାଇଶ—

Unīśāduiśa The number 219.

ଉଣିଶାଶହ—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଏକଶହ ଉଣାଇଶ—

Unīśāśahe The number 119; one hundred and nineteen.

ଉଣିଶ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଉଣିଶି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Unīśa etc Unīśi etc (See)

ଉଣିଶି—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ (ସଂ. ଉନବିଂଶ)—ଉନବିଂଶ, କୋଡ଼ିଏରୁ

Unīśi ଏକ କମ୍; ୧୯—Nineteen.

ଉନିସ୍

ଉନିସ୍

ଉଣିଶିବିଶ—ଦେ. କି. ବଣ (ସଂ. ଉନବିଂଶ ଓ ବିଂଶ) ନ୍ୟୁନାଧିକ;

Unīśibīś ପ୍ରାୟ; ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଭେଦ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ—

Unīśibīś Approximately; without any palpable difference or distinctions.

ଦେ. ବଣ—ପ୍ରାୟସମାନ—Approximately equal; virtually similar.

ଉଣେଇଶ—ଉଣିଶି (ଦେଖ)

Unēśa Unīśi (See)

ଉଣେଇଶି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଉଣିଶି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Unēśi etc Unīśi etc (See)

ଉଣେଶପତ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ. ଓ ବଣ. (ସଂ. ଉନଶତ)

Unēśpat ଅନେଶତ; ୯୯;—Ninety-nine; 99.

ଉଣୋଇଶ—ଦେ. ବ. ଓ ବଣ—ଉଣିଶି (ଦେଖ)

Unōśi Unīśi (See)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ଥଳ ଓ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ଥଳ ଓ ଚିତ୍ରିତରେ, ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥଳ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେଖ । ଗୋଷା— 'ଘାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିକେ; 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୂ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବର' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବର' ଦେଖିବେ

ଉଣ୍ଡପାଣ୍ଡ—ପ୍ରା. ବ.—ଉଣ୍ଡାଉଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Undpāṇḍ Undāṇḍi (See)

ଉଣ୍ଡାଲିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଭୂମିରେ ଲୁଣ୍ଠିତ ହେବା;
Undlibā ଗଡ଼ବା—To wallow; to roll on the ground.

(ଯଥା—ମାଠିଆଟା ଉଣ୍ଡାଲି ଗଲା; ପିଲାଟା ଉଣ୍ଡାଲି ଉଣ୍ଡାଲି କାନ୍ଦୁଛି ।)

ଉଣ୍ଡାଇବା—ଦେ. କି—'ଉଣ୍ଡିବା'ର ଶିକନ୍ତ ରୂପ—

Undāibā The causative form of 'Undibā'

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—୧ । ଗୋଟାଇବା—1. To pick up.

୨ । ଏକତ୍ର କରିବା—2. To gather.

ଉଣ୍ଡାଉଣ୍ଡି—ପ୍ରା. ବ.—ଉଣ୍ଡିବା କିପୁ; ସହସ୍ପୃକ ଅଳସା କରିବା—

Undāṇḍi Vigilant look-out

ଉଣ୍ଡାଉଣ୍ଡି କରିବା—ପ୍ରା. କି—୧ । ଅଭିପ୍ରେତ ପଦାର୍ଥକୁ ଗୋପନରେ

Undāṇḍi karibā ଠଉର କରିବା; ଆଖି ବୁଲାଇବା; ଠିକଣା-

କରିବା—1. To look into every crack and corner for a thing.

୨ । ଉତ୍ତମରୂପେ ଖୋଜିବା; ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା—

2. To institute a diligent search for a thing

ଉଣ୍ଡାଲିଆ—ପ୍ରା. ବ.—ଉଣ୍ଡା କରିବାରେ ପଟୁ ବା ଅଭ୍ୟାସ—

Undālīā Skilful in searching or groping.

(ଉଣ୍ଡାଲେଇ—ଶ୍ରୀ)

ଉଣ୍ଡାଲିବା—ଦେ. କି (ସଂ ଅନୁସନ୍ଧାନ)—

Undālibā ୧ । ଅଣ୍ଡାଲିବା; ଦଗ୍ଧିତ —1. To grope for.

ଫିଆଲନା ୨ । ଗୁପ୍ତ ସ୍ଥାନ ଓ ଚକ୍ର ଅନ୍ତରାଳରେ ଥିବା ସ୍ଥାନମାନ

ହାତଡ଼ାନ ଖୋଜିବା—2. To search for a thing

in out of the way or invisible places.

ଉଣ୍ଡିପାଣ୍ଡ—ପ୍ରା. ବ.—ଉଣ୍ଡାଉଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Undipāṇḍi Undāṇḍi (See)

ଉଣ୍ଡିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅନୁସନ୍ଧାନ—ଭୁଲ—ଭା. ଉଣ୍ଡି=

Undibā ଲୁଚିବା)—୧ । ଅଣ୍ଡାଲିବା; ଦଗ୍ଧିତ—

ଧୋଜା 1. To grope for

ଫିଆଲନା ୨ । ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା—2. To search diligently for some thing

୩ । ଠଉର କରିବା; ଆସୁରୁଇବା; ଅଭିପ୍ରେତ ବସ୍ତୁକୁ ପୂର୍ବରୁ

ଠିକଣା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା; ଶୁରୁଆଡ଼କୁ

ଗୋପନରେ ଶୁଣି ଲୋଡ଼ା ପଦାର୍ଥକୁ ଖୋଜିବା—

3. To be secretly on the look-out for a wished for taing

୪ । ଉପାହାସରେ ଖୋଜିବା—4. To be on the look-out with vigilance.

* । ସୁବିଧା ସମୋଗ ଖୋଜୁଥିବା—5. To be carefully waiting for an opportunity.

(ଯଥା—ସାହୁ ତ ଘାଲେଇ କର ବୋଲି ଉଣ୍ଡୁଥିଲା ।)

୬ । ଦୋଷ ଚର୍ଚ୍ଚଣା କରିବା ବା ସନ୍ଧାନ କରିବା—

6. To search for blemishes or shortcomings of other persons.

୭ । ନୂଆ ବସ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ ଅନୁଭବ କରି ପିନ୍ଧିବା—

7. To wear a new cloth for the first time.

୮ । ଦେଖିକାଳିପାତ୍ର ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା—

8 To have an eye on surrounding things or circumstances.

ଉଣ୍ଡାଇବା—ଦେ. କି—'ଉଣ୍ଡିବା'ର ଶିକନ୍ତ ରୂପ—

Undeibā The causative form of 'Undibā'

ଉଣ୍ଡ—ସଂ.—ଉପସର୍ଗ—A prefix

Ut ୧ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ; ଉପରେ; ଉପରକୁ—

1. High; high up; over; above.

୨ । ସମ୍ପର୍କରେ—2. Excessively; largely.

୩ । ଉପସ୍ଥାନ—3. To and fro

୪ । ଉଚ୍ଚେଷ୍ଟରେ—4. Loudly.

* । ଉଚ୍ଛ୍ୱସ—5. Fierce

୬ । ଓଲଟା—6. Inverse

ଉଡ଼ିବା—ଦେ. ବ.—ଉଡ଼ିବା; ଅବତରଣ—

Utrā

Alighting.

ଉଡ଼ିଗଲା—ଦେ. କି—ଉଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Utrāibā

Utrāibā (See)

ଉଡ଼ିଉଥା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବଣ—ଓପରୁଥା; ଉଠାଣିଆ—

Utriā

Rising upwards.

ଉଡ଼ିଉବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଓଲଟାଇବା; ଅବରୋହଣ କରିବା—

Utribā

To alight; to get down.

ଉଡ଼ିଉଠି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବଣ—୧ । ଉଠାଣିଆ—

Utren

1. Gradually ascending.

୨ । ଗଡ଼ାଣିଆ; ଢାଲୁ—2 Sloping; slanting.

୩ । ନୁଆଣିଆ—3. Low.

ପ୍ରାଦେ. ବ.—ଗଡ଼ାଣିଆ ସ୍ଥାନ—Slope; slant.

ଉଡ଼ିଶୋଷଣ—ସ. ବ. (ଉଡ଼ି=ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ + ଶୋଷଣ=ଶୋଷିତେବା)—

Utsoshana

ବାଷ୍ପହାର କଳିପୁ ଅଂଶର ଶୋଷଣ—

Evaporation.

ଉତ—ସଂ. ଅ. (ଉପସର୍ଗ)—୧ । ସନ୍ଦେହ; ବଳମ୍ବ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Uta

1. Certainly; nearly; fully.

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଃ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଡ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଉ	ଂ	ଅକାଶନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସା	ସ	ଂ	ଇଥ	ଞ	ଦ

୨ । ଉଦ୍ (ଦେଖ)

2. Ud (See)

୧୦. ବିଶ୍ୱ. (ବେ ଧାତୁ = ବୁଣିବା + କର୍ମ. ଚ)—

ତନ୍ତରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା—Woven

ଉତ୍କଳ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—୧ । ଉତ୍କଳ—

Utakaṭa

1. Fierce.

୨ । ଅତିଶୟ—2. Excessive.

୩ । ଭୟାନକ—3. Terrible

ଉତ୍କଳ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Utakaṭhā

Utakaṭhā (See)

ବିଶ୍ୱକୋଷ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର

କଳ ଉତ୍କଳ ଶବ୍ଦ ନିମ୍ନେ ଦିଆ । ଗ୍ରାମୀ—ରାମବାସ ।

ଉତ୍କଳ—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Utakaṭhī

Utakaṭhī (See)

ଗ୍ରାମୀ ସମ୍ବନ୍ଧ ଉତ୍କଳ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ରାମ ଗୋରେ ଲମ୍ବାଇଲ ।

ଉତ୍କ—ବିଦେଶବାସୀ ।

ଉତ୍କରାଶ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କରାଶ)—ଉତ୍କରାଶ (ଦେଖ)

Utakarasha

Utkarsha (See)

ସୁଖ ଉତ୍କରାଶ ହେବାକୁ ଉତ୍କରାଶ

ମାନ ବିଚ୍ଛେଦେ ଜାଣିବା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ । ଉତ୍କ. କୋଷପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ।

ଉତ୍କରାଣ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—ଅକାନ୍ତ; ବ୍ୟବହାର—

Utakraṇta Teased; overpowered.

ତନ୍ତରେ ହୋଇ ଶୋକରେ ଉତ୍କରାଣ । ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ ଅବ ।

ଉତ୍କଥା—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଅଭିଶପ୍ତର ବଡ଼ ପୁଅ; ବୃଷସିଂହ ବଡ଼

Utathya

ଭାଇ—The elder brother of Bruhaspati.

ଉତ୍କଥା ତନୟ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ତତ୍; ଉତ୍କଥା + ତନୟ)—

Utathy tanaya ଗୌତମ ମୁନି—The sage Gautama

ଉତ୍କଥାନୁଜ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ତତ୍; ଉତ୍କଥା + ଅନୁଜ)—

Utathyānuja ବୃଷସିଂହ; ଦେବଗୁରୁ—

Bruhaspati; the preceptor of the Gods

ଉତ୍କଥାନୁଜନା—(ଶ୍ରୀ ତତ୍; ଉତ୍କଥା + ଅନୁଜନା = ଭାଇ)—

Utathyānujanmā ଉତ୍କଥାନୁଜ (ଦେଖ)

Utathyānuja (See)

ଉତ୍କଥାନୁଜରାଜ—(ଶ୍ରୀ ତତ୍; ଉତ୍କଥା + ଅବରଜ = ସାନଭାଇ)—

Utathyābaraja ଉତ୍କଥାନୁଜ (ଦେଖ)

Utathyānuja (See)

ଉତ୍କ—ଗ୍ରା. ବି—ସମ୍ପଦ; ଧନ—Riches.

Utana (ଯଥା—୧୦୦ କଣ ତୋ, ବାପାଙ୍କ ଉତ୍କ ଥିଲା
ହୋଇଛି କି ?)

ଉତ୍କପତି—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କପତି)—ଉତ୍କପତି (ଦେଖ)

Utapati

Utpatti (See)

ଗୋବିନ୍ଦ ସଦେବି ବସନ୍ତ କୃଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ର ଉତ୍ତପତି ସୁପ୍ରସାଦ ।

ଅଭିମନ୍ୟୁ. କୃଷ୍ଣବିଜୟାମଣି ।

ଉତ୍କପତି—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କପତି)—ଉତ୍କପତି (ଦେଖ)

Utapatti

Utpatti (See)

ପଦ୍ମ ସମ୍ପଦ ଉତ୍କପତି । ଯଶୋବନ୍ତ—ପ୍ରେମଭକ୍ତିବିଜୟାମଣି ।

ଉତ୍କପନ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ ଓ ବି—ଉତ୍କପନ (ଦେଖ)

Utapana

Utapana (See)

ଉତ୍କପନ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ୱ—ଉତ୍କପନ (ଦେଖ)

Utapanna

Utapanna (See)

ଉତ୍କପନ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ୱ—ଉତ୍କପନ (ଦେଖ)

Utapanna

Utapanna (See)

ଉତ୍କପନ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଉତ୍କପନ (ଦେଖ)

Utapanni

Utapanni (See)

ଉତ୍କପନ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଉତ୍କପନ (ଦେଖ)

Utapanya

Utapanya (See)

ଉତ୍କପନ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କପନ)—ଉତ୍କପନ (ଦେଖ)

Utapala

Utapala (See)

ବୃଷସିଂହ କମଳ ମନ ଉତ୍କପନ । ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ ଅବ ।

ଉତ୍କପାତ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଉତ୍କପାତ)—

Utapāta

୧ । ଅତ୍ୟାଚାର; ଦୌରାସ୍ୟ; ଉପଦ୍ରବ—

1. Trouble; oppression; depredation.

୨ । ଦୈବାଦୂର୍ଘଟନା—2. Mishap.

ଉତ୍କପାତ ହେଲାଟି ବୋଲି ମନେ କଲେ—

ବୃଷସିଂହ. ମହାଭାରତ, ସପ୍ତ ।

ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଉପଦ୍ରବକାରୀ; ଅତ୍ୟାଚାରୀ; ଦୂରନ୍ତ—

1. Depredatory; oppressive

୨ । ଗର୍ବୀ—2. Proud

ଉତ୍କପାତ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—ଉତ୍କପାତକାରୀ; ଉତ୍କପାତକ—

Utapāti

Devastating; depredatory.

ମା ମୁହଁ ପାଇଁ ବଡ଼ ଉତ୍କପାତ ହୋଇଗଲା—

ପଦ୍ମାବତୀ. ଗୁଣସ୍ତବ ।

ଉତ୍କପିଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ୍ୱ—ଉତ୍କପିଚ୍ଛା (ଦେଖ)

Utapichchha

Utpichchha (See)

ବିଦେଶ ନାଶୀ ତୁଳେ ଶ୍ରୀ ତୁଳନା ପରେ ଅନ୍ତରାଳରେ ଉତ୍କପିଚ୍ଛା—

ଉତ୍କ ବିଦେଶବାସୀ ।

ଉତ୍କପ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଉତ୍କପ)—ଉତ୍କପ (ଦେଖ)

Utama

Uttama (See)

ଉତ୍କର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କର)—ଉତ୍କର (ଦେଖ)

Utara

Uttara (See)

ଉତ୍କରଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କରଣ)—ଉତ୍କରଣ (ଦେଖ)

Utarana

Uttarana (See)

ଉତ୍କର—ଦେ. ବି—୧ । ଉତ୍କରଣ ବିଶ୍ୱ—

Utarā

1. Bubbling up.

ଉତ୍କର

୨ । ଅନୁବାଦ କର୍ମ—2. Translation.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏ ଚକ୍ର ଶକ୍ତିର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ର ଶକ୍ତିର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା । ଚକ୍ର ଶକ୍ତିର ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶକ୍ତି ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶକ୍ତି ଗୋଟିଏରେ ପଥାନ୍ତେ ଚକ୍ର ଶକ୍ତିର ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶକ୍ତି ଗୋଟିଏରେ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ୟ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଅନ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଦେ. ବିଶ ୧ । ଉତ୍ତରୁଥବା—1. Bubbling up.

୨ । ଅନୁବାଦିତ—Translated.

୩ । ଉକ୍ତ—Quoted

ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉତ୍ତରାଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Northern.

(ଯଥା—ଉତ୍ତରାଧିକାର ।)

ଉତ୍ତରାଧିକାର—ଦେ. କି—୧ । ଉତ୍ତରାଧିକାର ଶିଳ୍ପରୁ ରୂପ—

Utarāibhā 1. The causative of utaribhā.

୨ । 'ଉତ୍ତରାଧିକାର'ର ଶିଳ୍ପରୁ ରୂପ—

2. The causative of Utribhā.

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ତରୀୟ)—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Utari

Uturi (See)

ଉତ୍ତରାଧିକାର—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ତରାଧିକାର)—

Utaribhā ୧ । ଓଢ଼ାଇବା; ଅବତରଣ କରିବା—

ଉତ୍ତରା

1. To alight; to get down.

ଉତ୍ତରା ୨ । ଉପସ୍ଥିତ ହେବା; କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଥମେ ଉପସ୍ଥିତ

ହେବା—2. To arrive at a place

ଉତ୍ତରା ୩ । ଦୂର ଦେଶରୁ ଆସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଥମେ ବସା

ଉତ୍ତରା କରିବା ବା ଅଣ୍ଟା କରିବା—3 To halt at a place an coming from a distance

ଉତ୍ତରା ୪ । (ସଂ. ଉତ୍ତରାଧିକାର; ଉତ୍ତରାଧିକାର)—ଆଣ୍ଟା ହେବା; ଜଳୀୟ

ଉତ୍ତରା ପଦାର୍ଥ ତାପ ଯୋଗୁଁ ଖିଚ ହେବା—

4 To be swollen to overflowing (said of liquids).

* । ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତରାଧିକାର ଖିଚ ହୋଇ ପାତ୍ର ମୁହଁରୁ ବୋହୁଥିବା—

5. To run over the edge of a boiling pot (said of boiling milk etc).

ଉତ୍ତରାଧିକାର ଚାଲିଲେ ପଶେ; ମଣିଷ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଗାଢ଼ଲେ ପଶେ—ଉତ୍ତରା ।

୬ । (ସଂ. ଉତ୍ତରାଧିକାର)—ଉତ୍ତରାଧିକାର; ଉତ୍ତରାଧିକାର ହେବା—

6. To be saved or relieved from.

୭ । (ସଂ. ଉତ୍ତରାଧିକାର)—ଉତ୍ତରାଧିକାର; ସାଗରାଦ ଲଢ଼ନ

କରିବା—7. To get over.

୮ । (କାର୍ଯ୍ୟ) ସମ୍ପାଦିତ ହେବା; ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେବା—

8. To be accomplished.

(ଯଥା—ଏ ଶିଳ୍ପାଣ୍ଡିତ କେହି ଉତ୍ତରା ମନ୍ତ୍ର ।)

୯ । ଉତ୍ତରାଧିକାର ହେବା; ଗର୍ବାକ ହେବା; ଗର୍ବପୁତ୍ର ହେବା—

9. To be blinded with pride; to be puffed up with pride.

ଉତ୍ତରାଧିକାର ଚାଲିଲେ ପଶେ; ମଣିଷ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଗାଢ଼ଲେ ପଶେ—ଉତ୍ତରା ।

୧୦ । ଫଳରେ ଦେଖାଯିବା; ପରିଣତ ହେବା—

10. To turn out; to be proved to be.

୧୧ । ଗର୍ବୀକ ବା କଳପୁତ୍ର ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

11. To act in an unbecoming or arrogant manner.

୧୨ । ଦେ. ପଦ୍ୟ କି. (ସଂ. ଉତ୍ତର)—ଉତ୍ତର କରିବା—

12 To reply.

ଉତ୍ତରା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉତ୍ତରା ଓ ଉତ୍ତରା)—

Utalā ୧ । ବ୍ୟସ୍ତ; ଉତ୍ତରା—

ଉତ୍ତରା; ଉତ୍ତରା

1. Anxious; eager.

ଉତ୍ତରା ୨ । ଅଧୀର—2 Impatient.

୩ । ଅସ୍ଥିର—3. Restless.

୪ । ସେ ଚଞ୍ଚଳ ହୁଏ—4. Hasty.

ଉତ୍ତରା—ଦେ. ବିଶ—ଉତ୍ତରା (ଦେଖ)

Utalā

Utalā (See)

ଉତ୍ତରାଧିକାର—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉତ୍ତରାଧିକାର)—ଉତ୍ତରା—

Utasala

Maddened.

ଉତ୍ତରା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) ବି—ଦିନର ଓଢ଼ି—(ଯଥାଉପର ଉତ୍ତରା=

Uta

ଉପରଓଢ଼ି)—The after-noon.

ଉତ୍ତରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ତର)—

Utrā

୧ । ଉତ୍ତର—1. Reply.

ଉତ୍ତରା

୨ । ପ୍ରତିକ୍ରିୟା; ପ୍ରତିକାର—2. Remedy.

ଉତ୍ତରା

୩ । ଭୁତ ଅନିଷ୍ଟର ପ୍ରତିଶୋଧ—

3 Remedy for wrong done.

(ଉତ୍ତରା-ବିପରୀତ) ୪ । ଓଢ଼ାଇବା; ତଳକୁ ଆଣିବା; ଅବତରଣ—

4, Bringing down.

* । ଉତ୍ତରାଧିକାର—5. North quarter.

୬ । କ୍ରମକ୍ରମ ସ୍ଥାନ; ଗଡ଼ାଣି—

6 Sloping; slope; gradual descent.

ଉତ୍ତରାଧିକାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ତରାଧିକାର)—ପାହୁଣ୍ଡା; ଚକ୍ରାଧିକାର—

Utarakhānā

Rest house for way farers.

ଉତ୍ତରାଧିକାର

ଉତ୍ତରାଧିକାର—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ତରାଧିକାର)—

Utaribhā

୧ । ଅବକଳ ନକଲ କରିବା; କୌଣସି ପୁସ୍ତକରେ

ଉତ୍ତରା

ଲେଖା ହୋଇଥିବା ବିଷୟକୁ ଅନ୍ୟ ପୁସ୍ତକରେ

ଉତ୍ତରା;

ଉତ୍ତରା କରିବା ବା ଲେଖିବା—1. To copy

ଉତ୍ତରାଧିକାର

down or writing from a book.

୨ । (ହାଣ୍ଡି) ଓଢ଼ାଇବା; ତଳକୁ ଆଣିବା—

2. To set down; to lower (a cooking-pot)

୩ । (ଚମଡ଼ା ଅବଳୁ ଦେହରୁ) କାଢ଼ିବା; ବାହାର କରିବା—

3. To flog; to bring out; to take off.

୪ । ଅବକଳ କରିବା—

4. To cause to get down

(ଯଥା—କର୍ତ୍ତୃଧନ ବାହାରୁ ଗାଡ଼ିରୁ ଉତ୍ତରା ଦେଲା)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

* । (କୋଟି, କମିନି, ଅଳଙ୍କାର ଆଦି) ଦେହରୁ କାଢ଼ିବା—

5. To take off.

ଏହା ବହି ପାଠ କେବଳା ରୂପା

ଉତ୍କଳର ଶେଳା ଶିଳ୍ପର ଦୃଶ୍ୟ । ସ୍ଥାନାଥ, ନଳବେଶ୍ୟା ।

ଉତ୍କଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଉତ୍କଳ)—

Utālā ୧ । ଅଧୀର; ବ୍ୟସ୍ତ; ଅତିହୃଷ୍ଟ—

୧. Over-anxious; agitated; distressed;

୨. Restless.

୩ । (ନଦୀ) ଚରଣାସିତ; ପ୍ରବଳ ରୂପେ ବହୁଥିବା—

3. Over-flowing; flooded (said of a river)

୪ । ପ୍ରମତ୍ତ—4. Maddened.

ଉତ୍କଳା—ଦେ. ବିଶ—ଉତ୍କଳ (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସ. ଉତ୍କଳାଶାସୀ)—ବୁଝାଯାଏ (ଶିଶୁ)—

Utālā Very young; sucking (infant)

କୋଳର (ସଥା—ଉତ୍କଳାଶାସୀ ପିଲା ।)

ମିତ୍ରା

ଉତ୍କଳା—ପ୍ରାଦେ (ଜାଣପୁର) କି—ଉତ୍କଳା (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ ବିଶ. (ସ. ଉତ୍କଳ)—ପ୍ରବଳ; ଉତ୍କଳ; ପ୍ରବଳ—

Utālā Violent; furious.

ସୋର ଗର୍ଜନ ଉତ୍କଳ । ପ୍ରାଚୀ-ପୁରୀରୁ ଉତ୍କଳା ।

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. କି—ଉତ୍କଳା (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉତ୍କଳା (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. ବି. (ସ. ଉତ୍କଳ)—ଉତ୍କଳ (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—ଉତ୍କଳା (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—ଉତ୍କଳ (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଦେ. କି—ଉତ୍କଳା (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଦେ. କି—ଉତ୍କଳା (ଦେଶ)

Utālā (See)

ଉତ୍କଳା—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—

Utālā ୧ । ତରଳ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅଗ୍ନିଉତ୍ତପରେ ଶ୍ଳୀତ—

1. Swelling of liquids over fire.

୨ । (ଦୁଧ ଆଦି) ଅଗ୍ନିଉତ୍ତପରେ ଶ୍ଳୀତ ହୋଇ ମୁହଁ ଛପି

ହୋଇ ପଡ଼ିବା—2. Boiling over of milk etc.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତପରେ ଶ୍ଳୀତ—

1. Swollen by heat.

୨ । ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତପରେ ଦାଣ୍ଡି ପତ୍ତ ଉତ୍ତପରେ ପଡ଼ିଥିବା—

2. Over-flowing the edge of a pot

୩ । ନକଲ କରାଯାଇଥିବା—3. Copied.

୪ । ଅବତରଣ କରିଥିବା; ଓଲଟାଯାଇଥିବା—

4. Alighted; descended

୫ । ଶରୀରରୁ କଢ଼ା ଯାଇଥିବା—

5. Having been put off

ଗ୍ରା. ବିଶ ୧ । ଉତ୍କଳ ଦିଗ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1. Northern.

୨ । ଉତ୍କଳ ଦିଗରୁ ବହୁଥିବା—

2. Blowing from the north.

୩ । ଗର୍ବିତ (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

3. Puffed up with pride.

୪ । ଅତ୍ୟାଚାର—4. Oppressive.

ଉତ୍କଳା—ଦେ. କି—୧ । ଉତ୍କଳା (ଦେଶ)

Utālā 1 The causative form of 'Utālā'

୨ । ଉତ୍କଳା (ଦେଶ)

2 The causative form of 'Utālā'

ଉତ୍କଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—ଉତ୍କଳ (ଦେଶ)

Utālā (See)

ପିଲା ବସନ ଅଙ୍ଗେ ଉତ୍କଳ ପଡ଼ି । ପ୍ରାଚୀ—ପୁରୀରୁ ଉତ୍କଳା ।

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ଦୁଳ—ଉତ୍କଳା)—ଉତ୍କଳ ଦିଗ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Utālā Northern.

ଉତ୍କଳା—ଗ୍ରା. ବି—ଉତ୍କଳ ପବନ—North wind.

ଉତ୍କଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—

Utālā ୧ । ଉତ୍କଳ; ଉତ୍କଳ; ଦେହର ଉପର ଅଂଶରେ

(ଅଙ୍ଗ ଉପରକୁ) ପିନ୍ଧା ଯିବା ଶୁଭ—

1. Sheet for the upper part of the body; scarf.

ଉତ୍କଳା ୨ । ମାଳାକାରରେ ପିନ୍ଧାଯାଇ ପାଇଁ ଦିନାମାବଳ ଲେଖା

ଥିବା ବସ୍ତ୍ର—2 A piece of cloth with

names of Deity written on it, worn

on the shoulder.

୩ । ମୁତ୍ତପତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର କାନ୍ଧରେ ପଡ଼ିଥିବା ନଅ-

ଶିଖି, ପରାନ୍ତରୁ ଉତ୍କଳ ଉପର ଓ ତଳ ଉତ୍କଳ;

(ଉତ୍କଳ କାନ୍ଧରେ ଉପରରୁ ପରାନ୍ତର ଦେବା

ନିମ୍ନରେ ଏହା କଳା ମୁତ୍ତରେ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ—

3. Three strings in addition to 6 strings

worn by a Brāhman whose father

is dead.

ସାଧାରଣ ଯେକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ, 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; ବଥ ୧ ପାଇଲେ 'ବେ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଥ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଉତ୍କଳ-ଅବିକା—ଦେ. କି.—ଉତ୍କଳର ପାଇବା; ଶସି ଅବିକା—

Uturiāsibā 1. To escape; to be saved (from).

ବନ୍ଧୁକ୍ରନ୍ତ ହିର ବାଦଳା ହେଲା ପରି ହୋଇ କି ଅସିଲେ ଉତ୍କଳ ସେ ।

ଉତ୍କ. ବୈଦେହ୍ୟବଳାସ ।

୨ । ଅଗ୍ନି-ଉତ୍କଳପରେ ଭରଳ ପଦାର୍ଥ ଖିଚ ହୋଇ ଅବିକା—

2. To bubble up and swell.

ଉତ୍କଳବା—ଦେ. କି (ସ. ଉତ୍କଳଣ)—୧ । ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—

Uturibā 1. To arrive.

ଉତ୍ତରା; ବଳକେପଡ଼ା

ଉତ୍ତରାନା; ଉତ୍ତରନା

୨ । ଅବତରଣ କରିବା; ଓହ୍ଲାଇବା—

2. To alight; to come down.

ଏବେ ଦେଲି ତହିଁ ଅଳ୍ପ ଉପର

ଉତ୍କଳ ନେଇ ଖଣ୍ଡାଲେ ବାର । ପ୍ରତାପ—ଶଶିଶେଖ ।

୩ । ତୁଣ୍ଡାଦି ଅଗ୍ନିର ଉତ୍କଳପରେ ଖିଚ ହେବା—

3. To swell on application of heat (said of liquids); to boil to overflowing.

ଉତ୍କଳର ଉତ୍କଳପରେ ଖୋବଣିର; ଉତ୍କଳ ପତ ଅଳ୍ପ ଦେଖ ବାମୋଦର ।

ବୃଷସିଂହ ନନ୍ଦାସରର. ଶଲ୍ୟ ।

୪ । (ବିପଦରୁ) ଉତ୍କଳର ପାଇବା; ଉତ୍କଳର ହେବା—

4. To pass (something dangerous or critical) without mishap.

ବିଲେକିଲେ ଶରଣ ସେ ଜନ ନ ଉତ୍କଳର ସୁଗ୍ରୀବ ଗ୍ରୀବ ମୋଡ଼ି ମାର୍ବ ।

ଉତ୍କ. ବୈଦେହ୍ୟବଳାସ ।

୫ । (ନଦୀ) ଉତ୍କଳିଣ୍ଡି ହେବା; ଲଦିବା; ପାର ହୋଇ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ବକୁ ଯିବା—5. To cross (a river)

୬ । ବଳଦୃଷ୍ଟ ହେବା; ଶବ୍ଦଶୀତ ହେବା; ଉତ୍କଳାର୍ଯ୍ୟ ହେବା—

6 To become too oppressive.

୭ । (କାର୍ଯ୍ୟତଃ) ପୁଣିତା ଲଭ କରିବା; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା; ଶିଷ୍ୟ ହେବା; ପଳରେ ଦେଖାଯିବା—7. To turn

out, to prove to be accomplished.

୮ । ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍କଳିଣ୍ଡି ହେବା—

8. To pass an examination.

ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ କଷ୍ଟର ମନରେ

କର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍କଳରେ ଦ୍ୟୁତି ସେଠାରେ । ପ୍ରାଣୀ—ପରଦେଶୀ ।

୯ । ଉତ୍କଳ ହେବା—9 To answer; to reply.

ନୃପସୁତା ତରୁଣ ଉତ୍କଳର ସୁଗତେ

ମଲାଞ୍ଜି ଯେତେ ନବ ବସୁଧା ଜଗତେ । ଉତ୍କ. ସବ୍ୟସାଚୀ ।

ଉତ୍କରୁଦି—ଦେ. ବି.—ଅର୍ଚ୍ଚାଦି ବର୍ଗର ବନ୍ୟ ଲତା—

Utururdi (ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁଲରେ ଛେଳି ଚର

(ସ. ମେଷଶୂଳୀ; ସର୍ପଦଂଶୁକା; ବଳ ଏକ ଯୋଡ଼ା ପଲ ହୁଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୟା; ଚନ୍ଦ୍ରପୁଷ୍ପା; ଅବିଷ୍ଣୁମା ପଲ ଦୁର୍ଗତ ଓ ଲେମ୍ବୁ ଏବଂ

ହାଗଲବାଟି ମେଢ଼ାଶିଂଖି ପୁଲ ଅର୍ପାତ । ଏଥିର ସନ୍ତା

ମେଢ଼ାଶିଂଖି

ଦେ. ଦୁଷ୍ପୁ

ଗଞ୍ଜାମ. ଉତ୍କରୁଲ

ବଥ ମୁହଁରେ ଭରି ଦେଲେ ବଥ ଭର

ଉତ୍କରୁପୁଷ୍ପେ ଗାତ, ଘୋଳ ଯାଏ; ସନ୍ତା

କାନ୍ତି ଦେବ ମାତ୍ରକେ ପୂଜ ଅଦି ସେହି

ଛତ୍ର ବାଟେ କାହାର ଅସି ବଥ ଶୁଖି ଯାଏ) —

A wild creeper (having fruit

like a doubled nipple of

the goat,) Daemin Extensa.

ଉତ୍କରୁପୁତୁରୁ କରିବା—ଗ୍ରା. କି.—ନାନା ପ୍ରକାରେ ଦୁଇରାଣ କରିବା;

Uturuputuru karibā ଅଥୟ କରିବା—To create

troubles by many sorts of nuisances.

(ଯଥା—ପାଉଁଶୀଏ ଭିନିବିନ ହେଲା ଉତ୍କରୁପୁତୁରୁ କରୁଛି)

ଉତ୍କରୁଲ—ଦେ. ବି.—ଉତ୍କରୁଡ଼ି (ଦେଖ)

Uturuli

Utururdi (See)

ଉତ୍କରେଇବା—ଦେ. କି.—ଉତ୍କରେଇବା (ଦେଖ)

Uturibā

Uturiāsibā (See)

ଉତ୍କସଲ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଉତ୍କସ୍ଥ)—ଉତ୍କସ୍ଥ; ଦୁର୍ଗତ; ଅମୋ-

Utusala

ଦତ; ଆଲୋକିତ—Delighted; joyous;

dancing with joy.

ଉତ୍କସି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—(ସଂ. ଅତିବିଶା)—

Utusi

ଅତିବିଶା (ଦେଖ)

Atibishā (See)

ଉତ୍କ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉତ୍ + କ)—୧ । ଉତ୍କଳା; ଉତ୍କଳ; ଉତ୍କଳ—

Utkā

1. Anxious; uneasy.

(ଉତ୍କା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଧୀର—2 Impatient

୩ । ଅସ୍ଥିର—3. Restless.

ଉତ୍କଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ + ଅଧିକ + କଟ)—୧ । ଅତିଉତ୍କ; ଅତ୍ୟଧିକ

Utkāṭa

1. Excessive; abnormal.

(ଉତ୍କଟା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଗଦ୍‌; ଅତି ପ୍ରବଳ—

2. Too strong; bitter.

୩ । (ରୋଗ) ବିଷମ; ଅସାଧ୍ୟ—

3. Difficult; incurable

୪ । ରଘ୍ନାନକ—4 Fierce; furious; violent.

୫ । ଉତ୍କ—5. Mad.

୬ । ମତ୍ତ; ବୌଦ—6. Proud; maddened with

pride.

ସଂ ବି. ପୁଂ.—୧ । ମତ୍ତହସ୍ତ—1. Mad elephant.

୨ । ତାଳଚିନି—2. Cinnamon.

୩ । ଗର୍ବ—3. Pride.

ଉତ୍କଳ ଗାୟିଁ ଉତ୍କଳ ଦେବେ ସେ । ଉତ୍କ. ବୈଦେହ୍ୟବଳାସ ।

୪ । ଶର—4. Arrow.

୫ । ରଘ୍ନେଶ—5. Red sugar-cane.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଋ	ୠ	ଶ୍ୱ, ଷ	ଜ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଷ	ଟ	ଡ	ଣ	ତ

ଉତ୍କଟକୋଟିକ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁଶ୍ରୁତି; ଉତ୍କଟ + କୋଟି + କ)—

Utkatakotika ୧ । ବିଷମ ସମସ୍ୟାର ଦୁଇଟି ମୀମାଂସା ମଧ୍ୟରେ
(ଉତ୍କଟକୋଟିକା—ଶ୍ରୀ) ଦୋଳାୟମାନ—1. Landing
between the two horns of a dilemma.

୨ । ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ସହଜରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରା ଯାଇ ନ
ପାରେ ସେପରି ସ୍ଥଳରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା—

2 Sticking to a point from which one
can not be easily dislodged

ଉତ୍କଣ୍ଠ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁଶ୍ରୁତି; ଉତ୍ = ଉନ୍ନତ + କଣ୍ଠ = ବେକ)—

Utkanṭha ଉତ୍ତଣ୍ଠିକ; ବେକ ଟେକିଥିବା—With up-
(ଉତ୍କଣ୍ଠା—ଶ୍ରୀ) turned neck or face; with neck
held up; having the neck
stretched out.

ସଂ. ବି. — ଶ୍ରୀକାର—ବଳବିଶେଷ—A posture in
copulation.

ନାଶ ପାଦୋଢ଼ିତ ଦସ୍ତେନ ଧାରୟେଇ ଗଳକେ ପୁନଃ
ସ୍ଥାନାନ୍ତରକରଣ କାରୀ ବଳଶ୍ଳେଷ ସଂଜ୍ଞା—କାମଶାସ୍ତ୍ର ।

ଉତ୍କଣ୍ଠା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଉତ୍କଣ୍ଠର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Utkanṭha Feminine of 'Utkanṭha.'

ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + କଣ୍ଠ ଧାତୁ = ଚନ୍ଦ୍ରା କରବା + ଶ୍ରବ. ଅ +
ଶ୍ରୀ. ଅ) —

୧ । ଉଦ୍ବେଗ—1. Uneasiness; anxiety.

୨ । ଭବନା—2 Care,

୩ । ମନୋବେଦନା—3. Vexation; grief

୪ । ଔଷ୍ମକ୍ୟ—4. Eagerness; longing;
yearning; zeal.

୫ । ଇଚ୍ଛାପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ କାଳ ବିଳମ୍ବ ହେଉଥିବା ଅସହସ୍ତୁତା—
5. Impatience to get the wished for
object.

୬ । ପ୍ରେମିକ ବା ପ୍ରେମିକା ପାଇଁ ଉଦ୍ବେଗ —
6. Love-sick; yearning

ଉତ୍କଣ୍ଠିତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍କଣ୍ଠା + ଜାତାର୍ଥେ. ଇତ)—

Utkanṭhita ୧ । ଉତ୍କଣ୍ଠାଗ୍ରସ୍ତ; ଭବିତ; ଉଦ୍ବିଗ୍ନ—
(ଉତ୍କଣ୍ଠିତା—ଶ୍ରୀ) 1. Anxious; eager

୨ । ବ୍ୟଥିତ; ଦୁଃଖିତ—2. Sorry; grieved

ଉତ୍କଣ୍ଠିତା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—୧ । ଉତ୍କଣ୍ଠିତର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—

Utkanṭhitā 1. Feminine of Utkanṭhita

୨ । କାମଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ନାରୀବାଚିକଶେଷ; ବିରହ ବିଧୂର
(ପ୍ରେମିକାକୁ ଲଭି ବଞ୍ଚିବାକୁ ଉଦ୍ବିଗ୍ନା)—

2 (a woman) Love-silk and yearning
after the absent-lover.

[ଦ୍—ବିରହୋଦ୍ବିଗ୍ନା (ଦେଖ)]

ଉତ୍କଣ୍ଠି—ଶ୍ରୀ. ବିଶ—ଉତ୍କଣ୍ଠିତା (ଦେଖ)

Utkanṭhi Utkanṭhitā (See)

ଉତ୍କନ୍ଧର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁଶ୍ରୁତି ଉତ୍ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ + କନ୍ଧ =
Utkandhara କାନ)—ଉଦ୍ବିଗ୍ନ—With the neck
(ଉତ୍କନ୍ଧର—ଶ୍ରୀ) held up or stretched out in
anxiety.

ଉତ୍କର—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ + କୃ = କରବା + କର୍ମ. ଅ) —

Utkara ୧ । ଶିଖି; ସମୂହ; ପୁଣ୍ଡ; ଗଦା; କୁଡ଼ି—

1. Heap; pile; stock.

୨ । (ଉତ୍ + କୃ ଧାତୁ = ବିସେଷ କରବା + ଶ୍ରବ. ଅ) —

ଶସ୍ୟାଦିରୁ କୁଇଡ଼ାରି ଅଗାଡ଼ି ପାଛୁଡ଼ିବା କ୍ରିୟା; ପ୍ରସେଧ;

ବିସେଧ—2. Separation of chaff from
grain by winnowing.

୩ । ପ୍ରସାରଣ—3. Spreading.

ଉତ୍କରଶ—ଶ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କର୍ଷ)—ଉତ୍କର୍ଷ (ଦେଖ)

Utkarasha Utkarsha (See)

ଉତ୍କରଶ ଚଉ କର ହେଲେ ହେଲେ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦନଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।

ଉତ୍କର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ + କୃତ୍ ଧାତୁ = ଛେଦନ କରବା)

Utkarttana + ଶ୍ରବ ଅନ)—ଶସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର କରି କାଟିବା—
Cutting into pieces.

ଉତ୍କର୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଅଧିକ + କୃଷ ଧାତୁ = ଚଢ଼ି କରବା + ଶ୍ରବ. ଅ) —

Utkarsha ୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠତା—1. Excellence; eminence

୨ । ବୃଦ୍ଧି; ଉନ୍ନତ—

2 Improvement; increase.

୩ । ଅଧିକ୍ୟ—3. Abundance.

୪ । ଉଚ୍ଚତା—4. Elevation.

ସଂ. ବିଶ (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—

1. Excellent.

୨ । ଉନ୍ନତ—2 Improved; elevated.

୩ । ଅଧିକ—3 Abundant.

ଉତ୍କରଶଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + କୃଷ ଧାତୁ + ଶ୍ରବ. ଅନ) —

Utkarshana ୧ । ଟାଣିନେବା—1. Drawing away.

୨ । ଅପସାରଣ—2. Driving away.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ + କଳ = କଳନା କରବା; ଶବ୍ଦ

Utkala କରବା; ପ୍ରେରଣ କରିବା; ରକ୍ଷଣ କରବା; ସମନ୍ତ
କରବା + ଅ ବା ଉତ୍ + କଳା + ଅ) —

୧ । ଓଡ଼ିଶା—Ordishā.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପ୍ରସବ ଓ ଚକ୍ରିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି ସର୍ବ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦଟା ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ବୋଲି ବାହାରେ ହେବ । ଯଥା— ଗାଈ ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ବୋଲିବେ; 'ଅବ୍ୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅବ୍ୟ' ବୋଲିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅଲବଦ' ବୋଲିବେ ।

[ଦ୍ର—ବର୍ତ୍ତମାନ ସାମାଜିକ ଉତ୍କଳ ସହଜ ବଙ୍ଗ, ବଙ୍ଗା, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶୀକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳ—ମନୁଙ୍କ ନାତି ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୁଣି 'ଉତ୍କଳ' ନାମରେ ଜନିତ ରାଜା ଥିଲେ । ସେ ଯେଉଁ ଭୂଖଣ୍ଡ ଉପରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ, ସେହି ଭୂଖଣ୍ଡର ନାମ ଉତ୍କଳ ।

(ଜଗବନ୍ଧୁ—ପ୍ରା: ଉତ୍କଳ) ।

ଖ୍ରୀ. ପୂ. ୬ଷ୍ଠ ଶତାବ୍ଦୀର କହ୍ନୁକାଳ ପୂର୍ବେ ଉତ୍କଳ ବା ଓଡ଼୍ରଦେଶ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା । ମନୁସମ୍ବିତରେ ଉତ୍କଳୀୟ କରଣ ଜାତିର ନାମୋଲ୍ଲେଖ ଅଛି । (ଜଗବନ୍ଧୁ: ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ପୃ ୧୦ ।)

କେହି କେହି ପୁରାତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ କହନ୍ତି ଉତ୍କଳ ଓ ଓଡ଼୍ର ଏକ ଜାତି । କେହି କେହି କହନ୍ତି, ଏ ଦୁଇଟି ପୃଥକ ଜାତି । କିନ୍ତୁ ତାହା ଗୁଣାବେଶରେ ଚଷାକୁ 'ଓଡ଼୍ର' କହନ୍ତି ଏବଂ କାନେର ଗୁଣାବେଶରେ ଚଷାକୁ 'ଓଡ଼୍ର' କହନ୍ତି । ଓଡ଼୍ରାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପ୍ରାୟ ତାମ୍ର-ଲିପି ମାନଙ୍କରୁ ଦେଖିଯାଏ ଯେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଓଡ଼୍ରାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼୍ରୀ ନାମକ ଗୋଟିଏ ଜାତି ବାସ କରୁଥିଲେ । ଦୁଇବର୍ଗର ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଇଲା ଅଂଶରୁ ଗୟ ଓ ଉତ୍କଳ ବୋଲି ଦୁଇଟି ପୁଣି ଜନ୍ମ ଦୁଇଟି ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ରାଜା ହୋଇଥିବା ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି । ଅନୁମିତ ହୁଏ, ଗୟ ଓ ଉତ୍କଳ ପ୍ରଦେଶ ଲଗିକର ରହିଥିଲା । 'ଉତ୍କଳ ଓ ଓଡ଼୍ର' ଦୁଇଟି ପୃଥକ ଜାତି ନୁହେଁ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଅଛି । କାଳିଦାସଙ୍କ ରଘୁବିଜୟ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଉତ୍କଳପ୍ରଦେଶ ମେଦିନୀପୁରର କଂସାଈ ନଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପିଥିଲା । ଓଡ଼୍ର ବା ଓଡ଼୍ରଣ ଜାତିର ନାମାନୁସାରେ ଏହି ଉତ୍କଳପ୍ରଦେଶ ବହୁ ପ୍ରାଚୀନକାଳରୁ ଓଡ଼୍ର ବା ଓଡ଼୍ରଣ ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଉଥିବା ବିବୃତର ଇତିହାସରୁ ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଅଛି । ଆଧୁନିକ ଓଡ଼୍ରବିଦ୍ୱା ଜାତି ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼୍ରଣ ଜାତିରୁପେ ନିଷପନ୍ଦେହରେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବଙ୍ଗ, ବଙ୍ଗାର ପ୍ରଦେଶରୁ ଓଡ଼୍ରଣ ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଓ ବଙ୍ଗପ୍ରଦେଶ ମାନଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କୁ 'ଉତ୍କଳ' ବୋଲି ଯାଇପାରେ ।—(ବିନାୟକ ମିଶ୍ର 'ଓଡ଼୍ରୀ ଭାଷାର ଇତିହାସ ।)

କୌକିଧର୍ମର ଅଭ୍ୟୁଦୟକାଳରେ ଶ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଦଶମ ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍କଳପ୍ରଦେଶ କୌକିଧର୍ମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଭିକ୍ଷୁମୁନୀନେ କୌକିଧର୍ମର ଅଭ୍ୟୁଦୟକାଳରେ ଉତ୍କଳୀୟମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଅସିଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଭିକ୍ଷୁର ଇତିହାସରେ ବହୁତ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ବିବରଣ ଲିପିବଦ୍ଧ ଅଛି । ଧର୍ମବିତ୍ ଜୀବିବାସୀ ଉତ୍କଳର ଅନେକ ପ୍ରଜ୍ଞ ବିକଶୟ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ହୋଇଅଛି । (ବିନାୟକ ମିଶ୍ର—ଦୈ: ଅଗା ୮-୪-୨୧ ।)]

୧ । ଓଡ଼୍ରୀଭାଷୀ ଦେଶ—

2. Ordīa speaking traets

୩ । ଓଡ଼୍ରୀ ଭାଷା—3. The Ordīa language.

୪ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର (ଧ୍ରୁବର ଭରସାରେ; ଧ୍ରୁବର ସ୍ତ୍ରୀ ପତ୍ନୀ ଭଳି ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ) —4. Name of son of Iḍā; the 2nd wife of Dhṛuḥa.

ଉତ୍କଳ ନାମ ସେ କୁମର

ବିନାୟକ ଅତି ମନୋହର । ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବାନ. ୪ ।

୫ । (ଉତ୍କଳ + ଇ ଧାତୁ = ପ୍ରବଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

ଭାରବାହକ ବା ବେହେରା (ବଂ. ବିଶ୍ୱକୋଷ) —

5 A carrier.

୬ । ବ୍ୟାଧି—6. A hunter.

୭. ଚଣ—୧ । ଉତ୍କଳ—1. Anxious.

ଉତ୍କଳ ଉତ୍କଳ ଗମା କରନ୍ତେ ହେଲେ । ଉତ୍କଳ. ଗୋପବନ୍ଧୁନାଥ ।

୮ । ବହୁସ୍ୱରା, ପାଟି, କରୁଥିବା—

2. Noisy; vociferous

ଉତ୍କଳଭାଷୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼୍ରୀ ଭାଷାରେ କଥା Utkalabhāshī କହନ୍ତି—1 (people) Spkaking the Ordīa-language.

୨ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼୍ରୀ—

2 Whose mother tongue is Ordīa.

ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଶୁଦ୍ଧ ଓଡ଼୍ରୀ ବା Utkalabhāshī āṇchala ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଲୋକେ ବାସ କରନ୍ତି—Those provinces inhabited by genuine Ordīs.

[ଦ୍ର—ଏଥିର ସୀମା ପୂର୍ବରେ ବଙ୍ଗୋପସାଗର; ପଶ୍ଚାତ୍ ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ମେଦିନୀପୁରର ତମଲୁକ ନିକଟସ୍ଥ 'ହଳଦୀ ନଦୀ (ଅର୍ଥାତ୍ ମେଦିନୀପୁର କାନ୍ଥୀ ସବୁଜିଉଜନର ଉତ୍ତର ସୀମା) ଓ କାଳ ଗାଈ ନଦୀଦେଇ ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳର ସୀମାରେଖା ବାଙ୍କୁଡ଼ା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଅଛି । ତାହା ପରେ ସିଂହଭୂମ ଜିଲ୍ଲାର ପୂର୍ବସୀମା ଦେଇ ସତେଇ-କଲା ବାଟେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅଧିକାରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଜାଣପୁର ଷ୍ଟେଟ ମଧ୍ୟଦେଇ ରାୟଗଡ଼ ଓ ସାବିତଗଡ଼ ଷ୍ଟେଟ୍, ସମଲପୁର, ରାୟପୁର ଜିଲ୍ଲା ବାଟେ ଦିଶିଲେ ବିଶାଖାପାଟଣାର ଜୟପୁର, ଚନ୍ଦ୍ରଜାତ ଓ ବସୁର ରାଜ୍ୟର ସୀମା ବାଟେ ବିଶାଖାପାଟଣା-ଗଞ୍ଜାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ଗଞ୍ଜାମର ଚନ୍ଦ୍ର ଅବରୋରେ ମିଶିଅଛି ।]

ଉତ୍କଳମଣି—ଦେ. ବି—ବିଜ୍ଞାନୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲଚନ୍ଦ୍ର ରାୟଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ Utkalāmāṇi ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାଶଙ୍କର ଉପାଧି (ସ୍ମରଣହେଉ ଶ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଏହି ନାମରେ ପରିଚିତ ହୋଇଥିଲେ) —The title given to the late, Pandit Gopabandhu Das by Sir P. C. Rai

ଉତ୍କଳିକା—ସଂ. ବି (ଉତ୍କଳ + କଳ ଧାତୁ = ଗମନକରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) — Utkalikā ଅବ + ଶ୍ରୀ. ଲବରେ ଅ) —

୧ । ତେଉ; ଉତ୍କଳ—1. Wave.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପରପ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ ବୌଦ୍ଧି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ପୂର୍ବରୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୁଣାବୋଧେ ଚିତ୍ତିତ ଚରାକ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୂର୍ବ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ଗାୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ବୋଧିବେ; 'ବଧ' ନ ପାରିଲେ 'ବଧ' ବୋଧିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ନ ପାରିଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ବୋଧିବେ; 'ଅଲକତ' ନ ପାରିଲେ 'ଅଲକତ' ବୋଧିବେ ।

ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉତ୍ତର; ଉପରେ + କୃଷ୍ଣ ଧାତୁ = ଉତ୍ତର)
Utkupa କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । କେଶକାଟି, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—

1. Louse.

୨ । ଚମଡ଼ାକୃଷ୍ଣ—2. Skin-lice.

ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + କୃଷ୍ଣ ଧାତୁ = ଦୃଷ୍ଟ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Utkūta ଛତା—Umbrella.

ଉତ୍କୃଳ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ = ଉପରେ + କୂଳ = ଗର)—
Utkūla କୂଳକୁ ଲଭିଥିବା; ଉତ୍କୃଳ ଥିବା—Overflowing.

ଉପାଦି ଉତ୍କୃଳ ହେଉ ବାରି ଅସମ୍ଭାଳେ

ନାଲ ଭୂମି ଶୁଣୁଲୁଅ ଥିବାରେ । ଗୁଣାବୋଧ—ମହାପାତ୍ର ।

ଉତ୍କୃଳିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ = ଉପରକୁ + କୂଳ ଧାତୁ; ଶିଳିନ୍ତ କୂଳ)
Utkūlita ଧାତୁ = ଲଗିବା + କର୍ମ ୧)—

୧ । କୂଳକୁ ଲଭିଥିବା, ଉତ୍କୃଳ—

1. Flooding over the shores; over flowing.

୨ । କୂଳକୁ ଅଣା ଯାଇଥିବା; କୂଳରେ ଲଗିବା—

2 Landed on the bank; drifted to or brought upto the fore-shore.

ଉତ୍କୃତି—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + କୃତି = ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ)—

Utkṛuti ୨୭ ଅକ୍ଷର ଅ ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

A sanskrit metre of 2 syllables.

ଉତ୍କୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ + କୃତ ଧାତୁ = ଛିଣ୍ଡିତବା, କାଟିବା + କର୍ମ.)

Utkṛutta ୧)—୧ । ଛିଣ୍ଡି, ଉତ୍କୃତ—

1. Torn to pieces.

୨ । ଉତ୍କୃତ—2. Dug up.

୩ । ଯାହାକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରା ଯାଇଅଛି—

3. Cut into pieces

ଉତ୍କୃତ୍ୟମାନ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ + କୃତ ଧାତୁ = ଛେଦନ କରିବା + କର୍ମ.)

Utkṛutyamāna କର୍ମ. ମାନ)—

ଛେଦ୍ୟମାନ; ଯାହା ଗୁଡ଼ିଗୁଡ଼ି ହୋଇ କଟା ହୋଇଅଛି—

Being cut to pieces or divided into parts

ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ = ଉତ୍ତରକୁ + କୃଷ୍ଣ = ଆକର୍ଷଣ କରିବା + କର୍ମ.)

Utkṛushta ୧)—୧ । ପ୍ରଧାନ; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—

(ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ)

1. Excellent, good.

(ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—ବି) ୨ । ଉତ୍ତ; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—2. Elevated

୩ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଆକୃଷ୍ଟ—3. Drawn upwards.

୪ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—4. Superior.

୫ । ସମ୍ୟକ୍ ଆକୃଷ୍ଟ—5. Specially attracted.

୬ । ପ୍ରସ୍ଥ—6. Wide.

୭ । ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ—7. Best.

ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା—ସଂ. ବି. (ଉତ୍କୃଷ୍ଟ = ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ଭବ. ତା)—

Utkṛushtatā ଉତ୍କୃଷ୍ଟ; ଶ୍ରେଷ୍ଠତା; ପ୍ରାଧାନ୍ୟ—

Excellence; superiority.

ଉତ୍କୃଷ୍ଟାର୍ହ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍କୃଷ୍ଟ = ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ଅର୍ହ = ଯୋଗ୍ୟ)—

Utkṛushtārha ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ—

Capable of improvement; improvable.

ଉତ୍କେନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଅଧିକ ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ବାଉଁର ଖାଉ—

Utkendrasakti ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି କେନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଦୂରକୁ

ଫିଙ୍ଗି ଦିଏ—Centrifugal force.

ଉତ୍କୋଚ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + କୁଚ ଧାତୁ = ସଂକୁଚିତ ହେବା + କରଣ. ଅ)—

Utkoccha ଲୁପ୍ତି; ଉତ୍କୋଚ; ଦୁଷ୍ଟ; ଅଶାସ୍ତ୍ରୀ—

Bribe; illegal gratification

ଉତ୍କୋଚକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଉତ୍ + କୁଚ ଧାତୁ = ସଂକୁଚିତ ହେବା +

Utkochaka କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ଯେ ଉତ୍କୋଚ ଦିଏ—

Giving bribe.

ଉତ୍କୋଚଗ୍ରାହୀ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଉତ୍କୋଚ = ଲୁପ୍ତି + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ.)

Utkochagrāhī ଇନ୍)—ଯେ ଲୁପ୍ତି ନିଏ; ଲୁପ୍ତିଆ—

A person who takes bribe.

ଉତ୍କୋଚଜୀବୀ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଉତ୍କୋଚ = ଲୁପ୍ତି + ଜୀବ = ବଞ୍ଚିବା)

Utkochajībī କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)—

(ଉତ୍କୋଚଜୀବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେ ଲୁପ୍ତି ଦ୍ଵାରା ଜୀବିବା ନିବାର କରେ—

Living on bribes.

ଉତ୍କ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଓଲଟା + କ୍ରମ ଧାତୁ = ଚାଲିବା + ଭବ. ଅ)—

Utkrama ୧ । ବିଲେପ; ବ୍ୟତିକ୍ରମ, ସୀମାଲଙ୍ଘନ; ସୀମା ଅତିକ୍ରମ—

1 Going beyond the bounds; departure from the ordinary method or order.

୨ । ପରର ସୀମାରେ ଅନୁଧାର ପ୍ରବେଶ—

2. Trespass.

୩ । ଉପରକୁ ଡେଇଁବା; ଉତ୍କ୍ରମ; ଲୁପ୍ତିବା—

3. Leap; bound; jump.

୪ । ମୃତ୍ୟୁ; ମରଣ—

4. Death, a leap into the infinite.

୫ । ନିଷ୍ପତ୍ତି; ନିର୍ଗମନ—5. Going out

ଉତ୍କ୍ରମଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + କ୍ରମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅନ)—

Utkramana ଉତ୍କ୍ରମ (ଦେଖ)

Utkrama (See)

ସଂ. ବିଶ. ଯାହା ଉପରକୁ ଉଠେ—Rising up

ଉତ୍କ୍ରମଣାୟୁ—ସଂ. ବି. ଉଦାନବାୟୁ (ଦେଖ)

Utkramanāyū Udānāyū (See)

ଉତ୍କ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ + କ୍ରମ ଧାତୁ = ଚାଲିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Utkrānta ୧ । ଅତିକ୍ରମ; ଉତ୍କ୍ରାନ୍ତ—1. Trespassed; passed over.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୨ । ମୃତ—2. Dead; expired.

୩ । (ସମୟ) ଅତିକ୍ରାନ୍ତ—

3. Expired; past (said of time).

୪ । ଉଦ୍‌ଭୁତ—4. Burst forth

୫ । ଯାମା ଟିପି ଯାଇଥିବା—

5. Gone beyond the bounds.

ଦେ. ବିଶ—ଉତ୍କଳାନ୍ତ (ଦେଶ)—Utkrānta (See
ଉତ୍କ୍ରାନ୍ତ—୧୦. ବି (ଉତ୍ = ଉତ୍ + କ୍ରାନ୍ତ = ଚାରିବା; କ୍ରମ
Utkrōṣa କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । କୁରୁରପଣ—

1. Eagle, osprey.

୨ । ବାକ; ଶ୍ୟାମ —2 Hawk

୩ । (+ ଭାବ ଅ) ଚିତ୍କାର—3 Call; vociferation

ଉତ୍କ୍ଷିପ୍ତ—୧୦. ବିଶ (ଉତ୍ = ଉତ୍ + କ୍ଷିପ୍ତ = ଫୋପାଡ଼ାଦେବା)—

Utkshipta ୧ । ଉତ୍ + କ୍ଷିପ୍ତ—1. Tossed up;

(ଉତ୍ତେଜ—ବି) thrown up; ejected

୨ । ଉତ୍କାନ୍ତ—2. Infuriated.

ଉତ୍କ୍ଷିପ୍ତକମ୍ପନ—୧୦. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) ଏକପ୍ରକାର ଭୂମିକମ୍ପ
Utkshipta kampana (ଏହିପରି ଭୂମିକମ୍ପ ବେଳେ ବୋଧହୁଏ
ସତେ ସେପରି ଭୂମି ଉପରକୁ ଉଠୁଅଛି)—Perpendi-
cular shocks of earth quake.

ଉତ୍କ୍ଷେପ—୧୦. ବି. (ଉତ୍ = ଉତ୍ + କ୍ଷିପ୍ତ = ଫୋପାଡ଼ା କରବା +
Utkshepa ଭାବ. ଅ)—ଉତ୍ + କ୍ଷିପ୍ତ ଫୋପାଡ଼ିବା—Act of
(ଉତ୍କ୍ଷେପ—ବି) throwing something up; tossing
up.

ଉତ୍କ୍ଷେପକ—୧୦. ବିଶ. (ଉତ୍ + କ୍ଷିପ୍ତ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ସେ
Utkshepaka ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ି କରେ—Throwing up.

ଉତ୍କ୍ଷେପଣ—୧୦. ବି (ଉତ୍ + କ୍ଷିପ୍ତ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅକ) ଉତ୍କ୍ଷେପ (ଦେଶ)
Utkshepana Utkshepa (See ,

ଉତ୍କ୍ଷାତ—୧୦. ବିଶ (ଉତ୍ = ଉତ୍ + କ୍ଷାତ = ଖୋଳିବା +
Utkhāta କର୍ମ. ତ)—୧ । ଉତ୍କାନ୍ତ; ଉତ୍କଳ—
1. Uprooted; eradicated.

୨ । ମୂଳରୁ ଖୋଳା ଯାଇଥିବା—2. Undermined

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନଷ୍ଟ—3. Destroyed; ruined;
extirpated

୧୦. ବି (+ ଭାବ. ତ)—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶ; ମୂଳୋତ୍ତାପନ—
Extirpation; eradication.

ଉତ୍କ୍ଷାତକେଳି—୧୦. ବି—ବିପ୍ରକାଶ, ଶୂଳାଦିଦ୍ୱାରା ବୃକ୍ଷଜାତିର ମୂଳକା-
Utkhātakeli ଖଳନ; ପବନ ପାର୍ଶ୍ୱ ଖଳନ; ଖୁଲି ଖାଇବା—
The playful butting of an elephant
or of a bull against a bank or
mound of any kind or tossing up
earth and stones in sport.

ଉତ୍କ୍ଷେଳି—୧୦. ବି (ଉତ୍ = ଉତ୍ + କ୍ଷେଳି = ଖେଳିବା)—

Utkhelī

ଉତ୍କ୍ଷାତକେଳି (ଦେଖ)

Utkhātakeli (See)

ଉତ୍ତ—୧୦. ବିଶ (ଉତ୍ ଧାତୁ = ଓଡ଼ା ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ଅତ୍ତ;

Utta

ଓଡ଼ା—Wetted, wet.

ଉତ୍ତମ—୧୦. ବି (ଉତ୍ = ଉତ୍ + ଭାଗ + ଭଜନ ଧାତୁ = ଭୂଷିତ କରବା

Uttamsa + କରଣ ଅ)—୧ । କର୍ଣ୍ଣ; ଭୂଷଣ; କର୍ଣ୍ଣପୁର—

1 Ear-ring; ear-ornament.

୨ । କାନପୁର—2 A flower-like ornament
for the ear.

୩ । ଶିରେଭୂଷଣ—3 An ornament for the head.

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗିଲେ ବିଶେଷତଃ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦରେ

ଯଥା—ସାବେତ୍ତମ୍ବ] ‘ଶ୍ରେଷ୍ଠ’ ବୁଝାଏ ।]

ଉତ୍ତଙ୍କ—୧୦. ବି (ନାମ)—ଜନେକରୁଷି—

Uttanka

A sage (of this name.)

ଉତ୍କଳ ମହାରାଜ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କଦ୍ୱାରା,

ଅଗ୍ରମ କର ରହିଥିଲେ ଅତି ଗୋଷ୍ଠି । ବୃଷସିଂହ, ମହାବୀର, ବନ ।

ଉତ୍ତପ୍ତ—୧୦. ବିଶ (ଉତ୍ = ସମ୍ପାଦ + ତପ୍ତ ଧାତୁ = ଗରମ କରବା +

Uttapta କର୍ମ. ତ)—୧ । ଉତ୍ତପ୍ତବିଷ୍ଣୁ; ଗରମ କରା ଯାଇଥିବା;

ସନ୍ତପ୍ତ—1. Warmed; heated; burnt up.

(ଉତ୍ତପ୍ତ—ବି) ୨ । ଦହ—2. Scorched.

୩ । ତାଜଲ—3. Hot.

୪ । ଉତ୍ତେଜିତ—4. Excited; irritated.

୫ । ସ୍ନାତ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—5. Bathed

୧୦. ବି. (+ ଭାବ. ତ)—ଶୁଷ୍କ ମାଂସ—Dried flesh.

ଉତ୍ତାଧା—୧୦. ବିଶ (ଉତ୍ + ଧାତୁ)—୧ । ପ୍ରମୁଦ—

Uttadha

1 Stopped.

(ଉତ୍ତାଧା—ବି) ୨ । ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା—2. Ceased.

ଉତ୍ତମ—୧୦. ବିଶ. ପୁଂ (ଉତ୍ = ସମ୍ପାଦ + ତମ ଧାତୁ = ଲଭା କରବା

Uttama

କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଭଲ ଉତ୍କଳ—

(ଉତ୍ତମ—ଶ୍ରୀ)

1. Good; excellent.

(ଅଧମ—ବିପରୀତ) ୨ । ପ୍ରଧାନ—2. Chief; principal.

୩ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—3. Best; superior.

୪ । ଉତ୍ତମେ—4. Fine.

୫ । ଉତ୍ତମ—5. Final.

୬. —୧ । ବିଷ୍ଣୁ—1. A name of Vishnu.

୨ । ଉତ୍କଳପାଦ ଶିଳାବର ପୁତ୍ର; ଧ୍ରୁବବର ବିମାତା ପୁରୁଷ—

୩ । ଉତ୍କଳ—2. Name of the son of king

Uttanapāda.

ଉତ୍କଳ ମହାରାଜ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କଦ୍ୱାରା, ଉପେ ଉତ୍କଳ ନାହିଁ ସମ । ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବାନ ।

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ସ୍ୱାମୀରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଘେନେ ଏ ଘୋଷାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଘୋଷାବୋଧ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଉଦା :— 'ବାଇ' ନ ମିଳେ 'ବାଇ' ଘୋଷାବୋଧ 'ବୁଅ' ନ ମିଳେ 'ବୁଅ' ତେଣିତେ 'ବଧୁ' ନ ପାଉରେ 'ବନ୍ଧୁ' ତେଣିତେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଉରେ 'ଅଗ୍ନି' ତେଣିତେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଉରେ 'ଅଲକ' ତେଣିତେ

୩ । ତୃତୀୟ ମନୁ—The third Manu

ତୃତୀୟ ମନୁ ସେ ଉତ୍ତମ, ସେ ପ୍ରିୟବ୍ରତର ନନ୍ଦନ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଦେ. ଅ.—୧ । ବେଶ୍; ଭଲ; ଅତ୍ୟନ୍ତ—1. Well; very well.

୨ । ଭଲରୂପେ—2 Excellently.

ଉତ୍କମକାବ୍ୟ—ସଂ. କ.—ସେଉଁ କାବ୍ୟରେ କାବ୍ୟାର୍ଥ ଅପେକ୍ଷା
Uttamakābya କାବ୍ୟାର୍ଥର ଚମତ୍କାରତା ବେଶି; ତାହା ଉତ୍କମ-
କାବ୍ୟ ନାମରେ ଅଭିହିତ ହୁଏ—

(କୁଳମଣି ଅଳଙ୍କାରରଙ୍ଗିଣୀ ।)

A literary work which abounds in
suggestive meanings

ଉତ୍କମତା—ସଂ. କ. (ଉତ୍କମ=ଉତ୍କୃଷ୍ଟ+ଭବ. ତା)—ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା

Uttamatā ଶ୍ରେଷ୍ଠତା; ଉପାଦେୟତା—Superiority.
excellence.

ଉତ୍କମପୁରୁଷ—ସଂ. କ. (ବ୍ୟାକରଣରେ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ)—

Uttama puruṣa ୧ । ମୁଁ; ଆମ୍ଭେ; ଆମ୍ଭେମାନେ—

1 (Sanskrit grammar the 1st.
person) I; we.

[ଦ୍ର—ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣରେ, 'ଅସ୍ମଦ୍' ଶବ୍ଦ ଉତ୍କମପୁରୁଷ, କିନ୍ତୁ
ତତ୍ତ୍ୱାନ୍ତରେ ଆମ୍ଭେ—ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ]

୨ । ଭଲଲୋକ—2 Good man

ଉତ୍କମମଧ୍ୟମ—ଦେ. କ. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—୧ । ମାଡ଼; ପ୍ରହାର—

Uttamamādhya 1. Beating

ଉତ୍ତମମଧ୍ୟମ ୨ । ଉତ୍ସର୍ଜନା; ଗାଳ—

ଥୋଡ଼ା ବହୁତ କୁଡ଼ 2. Rebuke

(ଯଥା—ସେ ମୋଠାରୁ ଗୁଡ଼ିଏ ଉତ୍କମମଧ୍ୟମ ପାଇ ଗାଁକୁ ଗଲା)

ଉତ୍କମମଧ୍ୟମ ଦେବା—ଦେ. କି—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦି' ପଦ ଶୁଣାଇ ଦେବା;

Uttamamādhya debhā ମନ ବୋଧ କରି ଗାଳି ମନ

ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ ଦେବୀ ଦେବା; ରଗଡ଼େ ସେ ଥିବା—

ଥୋଡ଼ାବହୁତ କୁଡ଼ଦେନା 1. To speak out or give a
bit of one's mind

୨ । ମନବୋଧ କରି ଟାଙ୍କେ ଛେଡ଼ିବା—2. To give
one a sound beating or a good
drubbing

ଉତ୍କମର୍ପ—ସଂ. କ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍କମ=ପ୍ରଧାନ+ର୍ପ)—

Uttamarpa ୧ । ସାହୁକାର; ମହାଜନ; ର୍ପଣଦାତା—

(ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—ବିପକ୍ଷ) 1. Creditor; money-lender.

୨ । ସେଠା; ମୂଲ୍ୟନ-ସ୍ୱାମୀ—2 Capitalist.

ଉତ୍କମସାହସ—ସଂ. କ. (ଉତ୍କମ+ହସ)—୧ । ଏକ ହଜାର ପଣ କଉଡ଼ି—

Uttamasāhasa କୋଉମାନା—1. A fine of 1000
panas of shell-money.

୨ । ଦୈବତା ଦଣ୍ଡ—2. Very hard or extreme
punishment.

(ଯଥା—ଶୁଣି; ପାଣି; ନିବାସନ; ସମ୍ପଦ କୋରଣ; ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗ) ।

ଉତ୍କମା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ (ଉତ୍କମ=ଶ୍ରେଷ୍ଠ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Uttamā ୧ । ବରାବେଳା; ଗୁଣୋତ୍କୃଷ୍ଟା (ଶ୍ରୀ)—

(ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—ବିପକ୍ଷ) 1. Excellent (woman); a fair
looking, beautiful or charming
woman; a woman having charming
look or qualities.

୨ । ଶାସ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୁଣବତ୍ତା ନାୟିକାବିଶେଷ—

2 Heroine of the first class, having
good qualities described in the
books.

ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ.—ଗୁଣବାନ୍ ପୁରୁଷ; ସୁପୁରୁଷ—

Good person.

ସୁଲକ୍ଷଣ ପଣ୍ଡିତ ଉତ୍କମ—ସଂଗୋଚର ସେମନ୍ତବ୍ରହ୍ମଗୀତା ।

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ — ୧ । ସୁ-ନାୟ, ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ନେହଶୀଳା ଓ ସୁସ୍ଥାନାରୀ—

1 An excellent woman (M. W).

୨ । ଦୁର୍ଘାତମେଶିଲତା—(ହରେକୃଷ୍ଣ. ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ।)

2. A creeper; Asclepias Rosea Roxb.

ଉତ୍କମାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍କମ=ଶ୍ରେଷ୍ଠ+ଅଙ୍ଗ=ଅବୟବ)—ମସ୍ତକ;

Uttamāṅga ଶିର—The head; the chief

(ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—ବିପକ୍ଷ) member of the body

ଉତ୍କମାଦୂତି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ସେଉଁ ଦୂତ ନାୟକ ନାୟିକାଙ୍କୁ ମିଳା

Uttamādūtī କଥାହାର ପକ୍ଷରେ—

An expert go-between.

ଉତ୍କମାନାୟିକା—ସଂ. ବି—ସେଉଁ ସୁଲକ୍ଷଣାୟିକା ପତି ପ୍ରତିକୂଳ ହେଲେ

Uttamānāyikā ମଧ୍ୟ ପତିଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁକୂଳା ଥାଆନ୍ତି—

A wife who is always sweet-
temperd to her husband even
when he is sullen

ଉତ୍କମାଶାନ୍ତରୀପ—ଦେ. କ. (ଇଂ. ନାମର ଅନୁବାଦ)—

Uttamāśāntarīpa ଆତ୍ମିକାମଦାଦେଶର ଅନ୍ତରୀପ—

ଉତ୍ତମାଶା ଅନ୍ତରୀପ The cape of good hope.

ଉତ୍ତମାଶା ଅନ୍ତରୀପ

ଉତ୍କମ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍କ+ପ୍ରମ)—ପ୍ରମୁଦ; ନିବୃତ୍ତି—

Uttamba Cessation; stoppage.

ଉତ୍କମ୍ଭନ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍କ+ପ୍ରମ=ଅବଲମ୍ବନ କରିବା+ଭବ. ଅନ)—

Uttambhāna ୧ । ଅବଲମ୍ବନ—1. Stay; support.

(ଉତ୍କମ୍ଭ—ବିଶ) ୨ । ବର୍ଦ୍ଧନ—2 Increase

୩ । ଶ୍ମଶ୍ମ; ଶ୍ମଶ୍ମ—3. Pillar.

୪ । ନିବୃତ୍ତି; ପ୍ରମୁଦ—4. Cessation; stoppage.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଐ	ଓ	ଔ	କୁ	ସ୍ଵେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସ	ସ	ଂ	ଇଅ	ଋ	କ

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ତ=ଉପର + ତ୍ତ=ପାର ଦେବା + କରଣ. ଅ)—

Uttara ୧ । ପ୍ରଶ୍ନର ପ୍ରତିବଚନ; ଜବାବ—

(ପ୍ରଶ୍ନ—ବିପରୀତ) 1. Reply; answer.

୨ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତ—2. Decision.

୩ । ପ୍ରତିକାର—3. Remedy.

୪ । ବିରାଟ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର—

4. The son of the king Birāṭa.

(ଦକ୍ଷିଣ—ବିପରୀତ) * । ବାୟୁ ଓ ଭୂମାନକୋଣର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ

ଦିଗ; ଦକ୍ଷିଣର ବିପରୀତ ଦିଗ; ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁ ଦିଗରେ

ଉଦୟ ହୁଏ, ସେହି ଦିଗକୁ ଚାହିଁ ଠିଆ ହେଲେ ବା

ହାତ ଯେଉଁ ଦିଗକୁ ରହେ—

5. The North-quarter.

୬ । ପତ୍ରର ଲିଖିତ ଉତ୍ତର—

6. Written reply to a letter

୭ । ଜଣାପିତ ବିଷୟରେ ନିଜ ମତ ବା ବକ୍ତବ୍ୟନିର୍ଦ୍ଦେଶ—

7. Expression of one's opinion on a query.

୮ । କେହି ଡାକିଲେ ଉତ୍ତରାବସ୍ଥାରେ ବାକ୍ୟ—

8. Response to a call

୯ । କେହି ଅପତ୍ତି ବା ଦୋଷାଭେଦ କଲେ ତାହାର ଶତ୍ରୁ—

9. Refutation.

୧୦ । ଅର୍ଥାଲଙ୍କାରବିଶେଷ—

10. A figure of speech.

୧୧ । ଅବ୍ୟବହୃତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦେଶ—

11. Adjoining place

୧୨ । ଅବ୍ୟବହୃତ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳ—

12. Immediate future.

୧୩ । ଉପରିଭାଗ; ଉପରପୃଷ୍ଠ—

13. The upper surface (M. W.)

୧୪ । ଘୋଡ଼ଣୀ; ଘଟାଟପ—14. Cover (M. W.)

୧୫ । (ଅଭି) ପ୍ରତିବାଦର ବା ମୁଦାଲର ଜବାବ—

15. (law) Defence or statement of the defendant or the accused.

୧୬ । ପ୍ରତିବାଦ—16. Contradiction (M. W.)

୧୭ । ଶ୍ରେଷ୍ଠତା; ଉତ୍କର୍ଷ—

17. Superiority; excellence (M. W.)

୧୮ । ଫଳ—18. Result; conclusion.

୧୯ । ଯାହା ବଳପତ୍ତ—

19. Remainder; excess.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଉତ୍କର୍ଷ—1. Excellent.

୨ । ଯୋଗ୍ୟ—2. Fit.

୩ । ଦୁର୍ଲଭ; ଅସାଧାରଣ—3. Extraordinary.

(ପୂର୍ବ—ବିପରୀତ) ୪ । ଭାବ: ଭବିଷ୍ୟତ—4. Future

(ଦକ୍ଷିଣ—ବିପରୀତ) ୫ । ଉତ୍ତରଦିଗ—5. Northern

(ପୂର୍ବ—ବିପରୀତ) ୬ । ପରବର୍ତ୍ତୀ—6. Subsequent.

୭ । ଉପରିଭାଗ—7. Upper.

୮ । ଅଗାଧାର—8. Posterior; frontal.

୯ । (+ କର୍ମ. ଯ)—ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ୟ—

୯. That which can be crossed.

କି. ବିଶ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସ୍ଵରୁ; ଯଥା—ଉତ୍ତର)—

ଉତ୍ତରୁ; ପରେ; ଅନନ୍ତର; ପଶ୍ଚାତ୍—After.

ଦେ. ବି—୧ । ଅଧିକ (ସାଧାରଣତଃ ଏହା ଶତ ସଂଖ୍ୟାରେ

ଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ; ଯଥା—ଏକଉତ୍ତର ଶହେ;

ଦଶଉତ୍ତର ଦୁଇଶ; ଅଠଉତ୍ତର ଶହେ ।)—

1. Any digit added to the figure hundred

୨ । ବାକ୍ୟ; କଥା—Speech.

ଏହା ଦେଖିକରିଣ ଅବଳୁନ ଗର

ଉତ୍ତରକୁ ବୋଲିଲେ ଉତ୍ତରାବସ୍ଥାରେ—ବୁଝିବୁ ମହାଭାରତ. ବିଦ୍ୟା ।

୩ । ଆଦେଶପାଳନ—3. Carrying out of an order.

ତୁମ୍ଭେ ହେ ଦାସୀ ଯେବେ ମୋର

ଦେବେ କରବ ମୋ ଉତ୍ତର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ୧୦ମ ଗୋପ ।

ଉତ୍ତରାୟନାନ୍ତ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ତରାୟନ+ଭାଗ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିଷୁବରେଖା—

Uttaraayanānta ଠାରୁ ଉତ୍ତରକୁ ଚଳିବାର ଶେଷସୀମା—

ସୂଚକ କଳ୍ପିତ ରେଖା—The Tropic of Cancer.

ଉତ୍ତରକଟିବନ୍ଧ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ତର+କଟି+ବନ୍ଧ)—ଉତ୍ତରମେରୁ ଠାରୁ

Uttarakatibandha ଉତ୍ତରସମକଟିବନ୍ଧର ଶେଷସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ତୁଳେ ଲବ୍ଧ ଅଂଶ—North Frigid Zone.

ଉତ୍ତରକାବଟ—ଦେ. ବି—ସରମାଳକୁ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ରାଜଦତ୍ତ

Uttarakabṭa ଉପାଧିବିଶେଷ—A title conferred

by the kings of ancient Utkal on brave men.

ଉତ୍ତର କରବା—ଦେ. କି—୧ । ପ୍ରତିବଚନ କରବା—

Uttara karibā 1. To make an answer.

୨ । ପ୍ରତ୍ତର ଦେବା—2. To give a reply

ଉତ୍ତରକାଳିଙ୍ଗ—ସଂ. ବି—ପ୍ରାଚୀନ ତ୍ରିକଳିଙ୍ଗର ଉତ୍ତରାଂଶ; ଆଧୁନିକ

Uttarakalinga ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ—

The ancient name of present Orissā.

[ଦୁ—କଳିଙ୍ଗ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ]

ଉତ୍ତରକାଗଜ—ଦେ. ବି—ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ଯେଉଁ କାଗଜରେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର—

Uttarakāgaja .ମାନ ଲେଖନ୍ତୁ—Answer-paper (in

examination)

ବାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରକଟ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକଟ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର ବୌଦ୍ଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା । ଯଦି ଯେତେବେଳେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେଖିଲେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦଗାର୍ଯ୍ୟ ସଂଶ୍ଳେଷେ ଚକ୍ରର ଚରଣର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଉଦା.—
 ଗାଂ ନ ମିଳେ ଗାହିଁ ଗୋଟିକେ; 'ରୁ' ନ ମିଳେ 'ରୁ' ଚେଟିକେ; 'ବୁ' ନ ଗାଂରେ 'ବୁ' ଚେଟିକେ; 'ଅର୍' ନ ଗାଂରେ 'ଅର୍' ଚେଟିକେ; 'ଅର୍' ନ ଗାଂରେ 'ଅର୍' ଚେଟିକେ; 'ଅର୍' ନ ଗାଂରେ 'ଅର୍' ଚେଟିକେ

ଉତ୍କଳକାଣ୍ଡ—୧. ୧. ବାଲ୍ମୀକି ରାମାୟଣର ସପ୍ତମ କାଣ୍ଡ —
 Uttarakāṇḍa 1. The name of the 7th or last
 Canto of the Rāmāyaṇa.

୨ । ପୁସ୍ତକର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭାଗ —

2. The following volume

୩ । ଶେଷଭାଗ — 3. The concluding volume.

ଉତ୍କଳକାଳ—୧. ୧ (ଉତ୍କଳ = ପରବର୍ତ୍ତୀ; ଭବିଷ୍ୟତ + କାଳ) —

Uttarakāla ୧ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ —

1. Subsequent period

୨ । ପରକାଳ; ଭବିଷ୍ୟତକାଳ —

2 Future time; future

ଉତ୍କଳକୁରୁ—୧. ୧ (ଉତ୍କଳ = ଉତ୍କଳଦେଶ + କୁରୁ = କୁରୁରାଜ୍ୟ) —

Uttarakuru ହିନ୍ଦୁକୁଶ ପର୍ବତର ଉତ୍କଳ ପ୍ରଦେଶ; ଜମୁନାପର
 ନକବର୍ଣ୍ଣାନ୍ତର କର୍ବକ୍ଷେତ୍ର — The country
 north of the Hindukush-mountains
 supposed to be the original abode
 of the Aryans before they came and
 settled in Northern India

[ଦ୍ର—ପୁରାତନ ଭାରତବର୍ଷ ଜମୁନାପର ନଅଗୋଟି ବର୍ଷ
 ବା ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ରାଜ୍ୟ; ଏହିଠାରୁ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଆସି
 ଭାରତର ଆର୍ଯ୍ୟବର୍ତ୍ତରେ ବସତି କରିଥିଲେ । କେହି କେହି ଭାରତ
 ବା ପାରସ୍ୟ ଦେଶକୁ ଉତ୍କଳକୁରୁ କହନ୍ତି ।]

ଦେ. ୧—ସ୍ୱର୍ଗ—Heaven

ଉତ୍କଳକୁରୁ ପ୍ରାପଚକନ ଯେଣୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତୁ ନିଜା—ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାକର ।

ଉତ୍କଳକେନ୍ଦ୍ର—ଦେ. ୧ (ଭୂଗୋଳପରିଭାଷା)—ପୃଥିବୀର ସକୋତ୍ତର
 Uttarakendra କେନ୍ଦ୍ର—The North pole.

[ଦ୍ର—ପୃଥିବୀର ଉତ୍କଳ କେନ୍ଦ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ପ୍ରଦେଶରେ
 ପୃଥିବୀ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟର ପରସ୍ପର ଗତିବିଧିରେ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଛଅ ମାସ
 ଯଦି ଓ ଛଅ ମାସ ରାତି ହୁଏ । ସେତେବେଳେ ଛଅ ମାସ କ୍ରମା-
 ନୁସ୍ତରେ ରାତି ହୁଏ ସେତେବେଳେ ବିଗ୍ରହଲକ୍ଷ୍ମୀ ରେଖାଠାରୁ ମଧ୍ୟା-
 ନାଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିନ୍ତୁ କି ଉତ୍କଳ ପର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମହାଦ୍ୱୀପମାନ
 ଆଲୋକ ଦେଖା ଦେଖାଯାଏ । ଏହା କିନ୍ତୁ କି ଉତ୍କଳ ପର
 ସବୁବେଳେ ଚଞ୍ଚଳ ନୁହେଁ । ନିୟତ ସ୍ଥିରମୂର୍ତ୍ତିରେ ବିରାଜିତ ଥାଏ
 ଓ କେବେ କେବେ ଝଟିଯାଏ । ଏହାକୁ ଔଷଧ୍ୟା, ଉଷା ବା
 ଔଷଧ୍ୟା ପ୍ରଭୃତି କହନ୍ତି । ଇଂରାଜୀରେ ଏହାର ନାମ Aurora-
 Borealis ବା Northern lights; ଏହିପରି ଦକ୍ଷିଣ କେନ୍ଦ୍ର
 ବା କ୍ରମେରୁ ପ୍ରଦେଶରେ ଯେଉଁ ଆଲୋକ ଦେଖାଯାଏ ତାହାକୁ
 ବୈଦିକପ୍ରଭା ବା ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ଉଷା ବୋଲାଯାଏ; ଇଂରେଜୀରେ
 ଏହାର ନାମ Aurora Austrelis ବା Southern
 lights.]

ଉତ୍କଳକୋଶଳ—୧. ୧ (ଉତ୍କଳ = ଉତ୍କଳଦେଶ + କୋଶଳ =
 Uttarakośala ରାଜ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର)—ଅଯୋଧ୍ୟାପ୍ରଦେଶ; ସରସ୍ୱ-
 ନଦୀର ଉତ୍କଳପାର୍ଶ୍ୱ ପ୍ରଦେଶ—Ajodhya;
 Oudh; the province north of
 Sarajū.

[ଦ୍ର—ଏହାର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜଧାନୀ ଶ୍ରୀରାମ ଲଙ୍କାବଳୀ
 ନଦୀତଟରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଶ୍ରୀରାମ ଦକ୍ଷିଣରେ ବର୍ତ୍ତମାନ
 କଲରାମ୍ବର ।]

ଉତ୍କଳକୋଶଳା—୧. ୧—ମହାନଦୀର ଉତ୍କଳଦେଶର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ—
 Uttarakośala 1. The ancient name of the
 province north of the Mahānadi
 river.

ବହୁ ଦୂର ଶୋଭା ପୁର ଚଉଦାଳ

ଉତ୍କଳକୋଶଳା ମୌଳି ଅଳଙ୍କାର—ସୁଧାକାର. କଳକେଶବ ।

୨ । ଅଯୋଧ୍ୟାନଗର—2. A name of the old
 town of Ajodhya

୩ । କୋଶଳଦେଶ — 3. Kōśala country

ଉତ୍କଳକ୍ରିୟା—୧. ୧ (ଉତ୍କଳ = ମୃତ୍ୟୁର ପରବର୍ତ୍ତୀ + କ୍ରିୟା = କାର୍ଯ୍ୟ;
 Uttarakriyā ଅନୁଷ୍ଠାନ)—୧ । ମୃତବ୍ୟକ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
 ଅନୁଷ୍ଠିତ ସାମ୍ବିଧିକ ଶ୍ରାଦ୍ଧକାର୍ଯ୍ୟ—

1. Funeral obsequies; funeral rites.

୨ । ପ୍ରତିକରଣଦାନ — 2. The act of giving
 reply.

ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡ—୧. ୧ । କୌଣସି ପୁସ୍ତକର ଦ୍ୱିତୀୟ ବା ଶେଷ ଖଣ୍ଡ—
 Uttarakhaṇḍa 1 The second or last
 volume of a book.

୨ । ପୁସ୍ତକର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଖଣ୍ଡ — 2. A later volume
 of a work

ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡନ—୧. ୧ (୨ଶ୍ରୀ ଚର) (ଉତ୍କଳ = ପ୍ରତିକରଣ + ଖଣ୍ଡନ)—
 Uttarakhaṇḍana ୧ । ପ୍ରତ୍ତର; ଉତ୍କର ଉତ୍କର—
 1 Refutation; rejoinder; counter-reply.

୨ । ରତ୍ନକାର; ଶତ୍ରୁକାର—

2. Reply given to meet another reply.

ଉତ୍କରଙ୍ଗ—୧. ୧ (ଉତ୍କର = ଉପର + ଗଙ୍ଗ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ
 Uttaranga ବା ଉତ୍କର + ଅଙ୍ଗ)—୧ । ଦ୍ୱାରୋପସ୍ଥ ବଳ
 କାଷ୍ଠ; ଶାକରପଟା—1. A plank put over
 the door-frame.

୧. ୧ (ଉତ୍କର + ଚରଙ୍ଗ = ଚେର) ୨ । ଯାହାର ଚରଙ୍ଗ
 ଉଦ୍ଭିତ ହୋଇଅଛି; ଚରଙ୍ଗିତ—2. Billowy

ଉତ୍କରଚ୍ଛଦ—୧. ୧ (କର୍ମଧାରୟ; ଉତ୍କର = ଉପରସ୍ଥ + ଛଦ = ବନ୍ଧ)—
 Uttarachchhada ୧ । ଚୁପର; ଉତ୍କର—1. A sheet;
 scarf.

୨ । ଅପ୍ରସ୍ତର ବସ୍ତ୍ର—2 Covering sheet.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୩ । ବିଛଣା ଚାଦର — 3. Bed-sheet

୪ । ଘୋଡ଼ିଦେବା ଲୁଗା — 4. A wrapper.

ଉତ୍ତରଜାଗା — ୧୦. ବିଶ୍ୱ. ପୂ. (ଅଧିକାଂଶକଦାର; କରଣଅଗ୍ର)
Uttarajibi ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମୂଲ୍ୟ ପରେ ବଞ୍ଚି ରହେ —
(ଉତ୍ତରଜାଗା — ୩) Surviving (others)

ଉତ୍ତରଣ — ୧୦. ବି (ଉତ୍ତ + ଣ = ପାରି ଦେବା + ଭବ. ଅନ) —
Uttarapa ୧ । ପାରିଦେବା — 1. Crossing; passing over.

୨ । ଯାନାଦିରୁ ଓଢ଼ାଇବା — 2. Landing; alighting

୩ । ଅବରେଦେଶ — 3. Descent.

୪ । ବିଶ୍ୱ.ମସ୍ତାନରେ ପହଞ୍ଚିବା —

4 Arriving at a stage for night's rest.

୫ । ମଜଲମୁଣ୍ଡ ବା ଅଭିପ୍ରେତ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିବା —

5. Arrival at one's destination.

ଉତ୍ତରଦନ୍ତ — ୧୦. ବି — (ଏହା ସବୁ ଦାନ୍ତର ପରେ ଉଠିବାରୁ) —
Uttaradanta କଲ ଦାନ୍ତ — The furthest teeth in the mouth

ଉତ୍ତରଦାୟକ — ୧୦. ବିଶ୍ୱ. ପୂ. — ଯେଉଁ ଭାଷା ସ୍ୱାମୀର ଆଦେଶ ବା
Uttaradāyaka ଚକ୍ରନାରେ ଜବାବ ଦିଏ; ଅବାଧ୍ୟ —
(ଉତ୍ତରଦାୟକ — ୩) Refractory (servant, a servant who bandies words with his master.

ଉତ୍ତରଦିକ — ୧୦. ବି — ଉତ୍ତରଦିଗ —

Uttaradik The north quarter

ଉତ୍ତରଦିଗ — ଦେ. ବି. — ୧ । ଉତ୍ତର; ଦକ୍ଷିଣର ବିପରୀତ ଦିଗ —
Uttaradiga 1. The North-quarter

୨ । ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ — 2. The northern country

ଉତ୍ତର ଦେବା — ଉତ୍ତର କରିବା (ଦେଶ)

Uttara debh Uttara karibh (See)

ଉତ୍ତରଧ୍ରୁବ — ୧୦. ବି — ଉତ୍ତରଦିଗସ୍ଥ ଧ୍ରୁବ ନକ୍ଷତ୍ର; ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତର —
Uttaradhruba କେନ୍ଦ୍ରର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଥିବା ନକ୍ଷତ୍ର — The
(north pole-star; the polaris.

[ଦି — ଦକ୍ଷିଣକେନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଚାନ୍ଦ ଅଛି;
ଏହା ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ୍‌ବଳୟର ଅନେକ ତଳେ ଥିବାରୁ ଭାରତକୁ ଦେଖି-
ଯାଏ ନାହିଁ । ଏହାର ନାମ ଦକ୍ଷିଣଧ୍ରୁବ; ଏହା ଦକ୍ଷିଣ ଅମେରିକା
ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନରେ ଦେଖାଯାଏ । ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

ଉତ୍ତରପକ୍ଷ — ୧୦. ବି. (ଉତ୍ତର = ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ + ପକ୍ଷ = ପ୍ରତି ବଚନ) —

Uttarapaksha ୧ । ପ୍ରଶ୍ନକାରୀର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ତି;

କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ମାତା — 1. Answer to an opponent's objection; conclusive reply to an argument

୨ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପକ୍ଷର ଦିନ — 2 Last lunar fortnight of the month; next fortnight

୩ । ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନର ବିପରୀତ ପକ୍ଷ —

3. The other side of a question

୪ । ଉତ୍ତରରେଥିବା ପାଖ — 4 The northern side.

୫ । ବାମ ପାଖ — 5. The left side (M. W)

୬ । (ନ୍ୟାୟ) ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବା ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଂଶ ବା ଦତ୍ତ
ବାକ୍ୟଭାଗ — 6. (Logic) The second or following part of an argument; the minor proposition of a syllogism

୭ । (ନ୍ୟାୟ) ପୁରାପକ୍ଷର ବିରୋଧକ ପକ୍ଷ —

(ପୁରାପକ୍ଷ — ବିପରୀତ) 7. (Logic) Refutation of a proposition. The answer to the first or objectionable argument.

୮ । (ନ୍ୟାୟ) ସିଦ୍ଧାନ୍ତପକ୍ଷ — 8. (Logic) The conclusion or demonstrated truth of an argument.

୯ । (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ଥୁତି) ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରତିବାଦୀ —

9 (Hindu law) Defendant in a case.

୧୦ । (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ଥୁତି) ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରତିବାଦୀର ଜବାବ —

10. (Law) Defendant's written statement

ଉତ୍ତରପଦ — ୧୦. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ) — ସମାସକଳ୍ପର ସମସ୍ତ ପଦର ଅନ୍ତିମପଦ —
Uttarapada The last or final member of a compound word.

ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମକୋଣ — ୧୦. ବି — ବାମୁ କୋଣ — The North-
Uttarapāschimakōṇa eastern corner.

ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମ

उत्तरपश्चिम

ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମପ୍ରଦେଶ — ଦେ. ବି — ଭାରତର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ସୀମାକୁ ଲାଗି-
Uttarapāschimapradēśa ଥିବା ପ୍ରଦେଶ —
The North-western frontier provinces of India.

ଉତ୍ତରପୂର୍ବ — ଦେ. ବି — ଭାରତର କୋଣ —

Uttarapūrba The North-eastern corner.

ଉତ୍ତରପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର — ୧୦. ବି — ୧ । ସଂବାଦ ଯବାବ —

Uttarapratyuttara 1. Argument

୨ । ଉଦ୍‌ବିତ୍ତ — Discussion; exchange of words

ଉତ୍ତରପଲ୍ଲୀ — ୧୦. ବି — ଉତ୍ତରପଲ୍ଲୀ (ଦେଖ)

Uttaraphalguni Uttara-phālgunī (See)

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ସ୍ୱର୍ଗରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମର ରକ୍ଷା ବଦଳ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିର କୌଣସି ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ରେ ଯେବେ ଏ ଗୋଡ଼ାକାଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଗାଢ଼ ପଥାନ୍ତରେ ଉଚ୍ଚର ହେଉଥିବ । ବା ୧ ଚକ୍ରିର ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ାକାଶ ଦେବ । ଶ୍ରେଣୀ:— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଡ଼ାକାଶ; 'ବର୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବର୍ଷ' ଗୋଡ଼ାକାଶ; 'ବର୍ଷ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ବର୍ଷ' ଗୋଡ଼ାକାଶ; 'ଅକ୍ଷର' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅକ୍ଷର' ଗୋଡ଼ାକାଶ; 'ଅକ୍ଷର' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅକ୍ଷର' ଗୋଡ଼ାକାଶ ।

ଉତ୍ତରଫାଲ୍‌ଗୁନୀ—ସଂ. ବି—ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତି ଦ୍ୱାଦଶ ନକ୍ଷତ୍ର (ନକ୍ଷତ୍ର ଦେଖ)—

Uttaraphālgunī (Hindu astronomy) The 12th lunar mansion or constellation

ଉତ୍ତରବାଣୀ—ସଂ. ବି. (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ମୃତି)—ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରତିବାଦୀ; ଅପାରୀ—

Uttarabādī Defendant in a law suit.

ଉତ୍ତରବାୟୁ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟଯୁଗରେ)—ଉତ୍ତରଦିଗରୁ ବହୁଥିବା ଶୀତଳ ବାୟୁ; ଉତ୍ତରପବନ—The north wind.

ଉତ୍ତରବାହିନୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉତ୍ତର+ବହୁ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍+ଶ୍ରୀ. ଇ)—ଯେଉଁ ନଦୀ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ବହି— (ଉତ୍ତରବାହୁ—ସଂ.) ଯାଉଅଛି—(a river) Flowing towards the north.

ଉତ୍ତରଭଦ୍ରପଦ—ସଂ. ବି.—ଶତ୍ରୁଂଶ ନକ୍ଷତ୍ର—Name of the 26th asterism.

[ଦ୍ର—ଏହା ଖଟର ପକ୍ଷ ଖୁବ୍ ପରି ଦୂରତ ନକ୍ଷତ୍ର । ନକ୍ଷତ୍ର ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ]

ଉତ୍ତରଭଦ୍ରା—ଦେ. ବି. (ସ. ଉତ୍ତରଭଦ୍ରପଦ)—

Uttarabhadra ଉତ୍ତରଭଦ୍ରପଦ (ଦେଖ)

Uttarabhadrapada (See)

ଉତ୍ତରମିମାଂସା—ସଂ. ବି—ବେଦର ପରବର୍ତ୍ତୀ ମିମାଂସା; ବେଦାନ୍ତ Uttaramīmāṃsā (ଏହାର ରଚୟିତା—ବ୍ୟାସଦେବ)— One of the principal systems of Hindu philosophy, the Bedānta.

ଉତ୍ତରମେଘ—ସଂ. ବି—କାଳିଦାସଙ୍କ ରଚିତ ମେଘଦୂତ କାବ୍ୟର ଉତ୍ତରାଂଶ—The second part of Kālidāsa's Meghadūta.

[ଦ୍ର—ଏ ଶୁକ୍ଳର ପ୍ରଥମ ଭାଗର ନାମ ପୂର୍ବମେଘ ।]

ଉତ୍ତରମେରୁ—ସଂ. ବି. (ଭୂଗୋଳପରିଭାଷା)—ପୂର୍ବମେରୁ; ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତରତମ ବିନ୍ଦୁ—The North pole.

ଉତ୍ତରମେରୁବ୍ରତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଭୂଗୋଳପରିଭାଷା)—ଉତ୍ତରମେରୁ ଠାରୁ ୨୩½ ଅଂଶ ଦକ୍ଷିଣରେ ଯେଉଁ ବୃତ୍ତ କଳ୍ପିତ ହୁଏ । ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତରତମ କଟିବକ୍ତ; ପୂର୍ବମେରୁ-ବୃତ୍ତ—The arctic circle.

ଉତ୍ତରୀ—ଦେ. ବି.—ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ରାଜାମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଗୌରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉପାଧିବିଶେଷ—A title conferred by the Rājās of ancient 'Utkala' on brave men.

ଉତ୍ତରୀ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତରକୁ+ରୀ=ଗଞ୍ଜ)—

Uttarā ୧ । ଅତି ଗଞ୍ଜ—1. Restless.

୨ । ଉତ୍ତରୁଥିବା—2. Swollen by heat; bubbling up; boiling (said of liquids)

ବ୍ୟକ୍ତି ମନସ୍କାମୀ ଉତ୍ତରୀ ଶେଷ ଦେଖିବ ଯେଉଁ ରକ୍ତରେ ।

ରାଧାନାଥ. ପାଟ୍ଟନାୟକ ।

୩ । କମ୍ପୁଥିବା; ଥରୁଥିବା—

3. Trembling; quivering.

ଉତ୍ତରୀ—ଦେ. ବି. ବିଶ—ଉତ୍ତରୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ; ଚରଞ୍ଚିତ—Uttarale ଅବସ୍ଥାରେ—In a bellowy or trembling condition..

ଉତ୍ତରୀରେ ଯାଇ ଓଗାଳିଲୁ ବାଟ, ଆକାଶ ପାତାଳ ଛଡ଼ିଲେ କୁଡ଼ାଟ ।

ରାଧାନାଥ. ପାଟ୍ଟନାୟକ ।

ଉତ୍ତରଶୋଡ଼ାଶ—ସଂ. ବି.—ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଠିକ୍ରିୟାରେ ଶେଷ ଦୁଇ ଦିନର Uttarashodāśa (ଦଶମ ଓ ଏକାଦଶ) ଆଚରଣ କର୍ମ—

The funeral rites performed in the last two days.

ଉତ୍ତର ଶୋଡ଼ାଶ ବାପଙ୍କୁ ଦେଲୁ ପିଣ୍ଡ ।

କର ସବୁ ରହିଲୁ ମୋ ପଶରେ ରୁଣ୍ଡ । କୁଟୁମ୍ବିକ. ମହାଭାରତ ଅନୁବାସକ ।

ଉତ୍ତରାକ୍ଷୀ—ସଂ. ବି.—(ହିନ୍ଦୁସ୍ମୃତି) ଯେ ପରମୁହିଁରୁ ଘଟିତା କଥା ଶୁଣି—Uttarakṣhī ସାକ୍ଷୀ ଦିଏ—A hear-say witness.

ଉତ୍ତରାଧ୍ୟକ୍ଷ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଉତ୍ତର+ଆଧ୍ୟକ୍ଷ=ସହାଧ୍ୟକ୍ଷ)—ସାହାଯ୍ୟ-କାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ସାଧକବ୍ୟକ୍ତିର ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—An assistant or promoter; supervisor; one who directs the performances of religious rite by another.

[ଦ୍ର—ଉତ୍ତରାଧ୍ୟକ୍ଷ ସାଧକ କରବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାହାଯ୍ୟ-କରିବାପାଇଁ ଓ ସାଧକ ମନ୍ତ୍ର ଜପ କରିବା ସମୟରେ ଉତ୍ତରାଧ୍ୟକ୍ଷ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଦେଖି ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବା ଭ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ('ସବୁ ଠିକ୍‌ ଲାଗୁ କରୁ'—ଏହା କହି) ତେଜାର ଦେବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧକଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି ।]

ଉତ୍ତରୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ବିରାଟ ରାଜକନ୍ୟା—

Uttarā 1. The daughter of the king of Birāta, music student and daughter-in-law of Arjuna.

[ଦ୍ର—ଏ ଅର୍ଜୁନଙ୍କଠାରୁ ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ ଓ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅଭିମନ୍ୟୁଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ ।]

ପଦ-ପିତୃ-ଭ୍ରତୃ-ଶୋକେ ଅତୁର ଉତ୍ତର । ରାଧାନାଥ. ଦେବୀବହୁର ।

୨ । ଉତ୍ତର ଦିଗ—2. The Northern quarter.

୩ । ଉତ୍ତର ଶତସ୍ତୁକ୍ତ ନକ୍ଷତ୍ରଗଣ—

3. The three asterisms beginning with the word "Uttara" (M.W.).

(ଯଥା—ଉତ୍ତରଭଦ୍ରପଦ; ଉତ୍ତରଫାଲ୍‌ଗୁନୀ ଓ ଉତ୍ତରାଶ୍ୱିନୀ)

ଦେ. ବି—୧ । ଉତ୍ତରମେଘ (ଦେଖ)

Uttarāmegha (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଦ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଠ	

୨ । ଉତ୍ତର ପବନ (ଦେଖ)

2. Uttarā pabana (See)

ଉତ୍ତର ବନେ ବନ ବହୁତ ଉତ୍ତର । ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡ—୧୦. ବ—ରାମାୟଣର ସାତକାଣ୍ଡର ଶେଷ କାଣ୍ଡ; ଶ୍ରୀରାମ
Uttarākāṇḍa ଲଙ୍କାରୁ ଫେରିବା ପରେ ଘଟୁଥିବା ଘଟଣାମାନ
ଯେଉଁ କାଣ୍ଡରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି—The last
book of the 'Rāmāyaṇa'.

ଉତ୍ତରାଧରା—୧୦. ବ. (ଉତ୍ତର + ଅଧର)—ଉପରସ୍ଥ ଓଷ୍ଠ—
Uttarādhara The upper lip
(ଅଧରାଧର—ବିପରୀତ)

ଉତ୍ତରାଧିକାର—୧୦. ବ. (ଉତ୍ତର = ପରବର୍ତ୍ତୀ + ଅଧିକାର = ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ)—
Uttarādhikāra ଧନସ୍ୱାମୀର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିରେ
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପର୍କ-ନିବନ୍ଧନ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ—
Inheritance, succession to property
left by the owner.

ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ—୧୦. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଉତ୍ତରାଧିକାର + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍)—
Uttarādhikārī ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ; ଦାୟିତ୍ୱ; ଧନସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ
(ପୁରାଣିକା—ବିପରୀତ) ତାଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ଅଧିକାରରେ ଅସେ—
(ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ—ଶ୍ରୀ) Heir; successor; inheritor.

ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ }
ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ }

ଉତ୍ତରାପାକ୍ଷୀ—୧୦. ବ — ଧାନ୍ୟବିଶେଷ—A kind of white-
Uttarāpakṣi roundish; flat fine paddy.

[ଦ୍ର—ଏହି ଧାନ ତେଣୁ, ତଳା, ସରୁ ଓ ଯୋକ ଏବଂ ଏହାର
ତୁର ପାଖରେ ପଶି ପରି ଲଞ୍ଜ ଲଗିଥାଏ ।]

ଉତ୍ତରପଥ—୧୦. ବ. (ଉତ୍ତର = ଉତ୍ତର ଦିଗ + ପଥ + ଅ)—
Uttarāpatha ଉତ୍ତର ଦେଶ—
The Northern country.

ଉତ୍ତରପବନ—୧୦. ବ—ଶୀତଦିନେ ଉତ୍ତର ଦିଗରୁ ବହୁଥିବା ଧୂଆଁ
Uttarāpabana ପବନ—North wind of the
winter

ଉତ୍ତରାଫାଲ୍‌ଗୁଣୀ—୧୦. ବ—ଉତ୍ତରାଫାଲ୍‌ଗୁଣୀ (ଦେଖ)
Uttaraphālgunī Uttaraphālgunī (See)

ଉତ୍ତରାଭିଷା—୧୦. ବିଶ. (୨୩ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉତ୍ତର = ଦୋଷଶୂନ୍ୟ +
Uttarābhāsa ଆଭାସ = ସଦୃଶ ହେବା)—

୧ । (ଅଇନ୍) ଅସତୁତ୍ତର—

1. (law) Improper reply.

୨ । (ଅଇନ୍) ପ୍ରତିବାଦୀର ମିଛ ଜବାବ—

2. (law) False written statement of a
defendant.

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ସ୍ମୃତି ଅନୁସାରେ ଉତ୍ତରାଭିଷା ବା ପ୍ରତିବାଦୀର
ମିଥ୍ୟା ଜବାବ ଏବଂ ପ୍ରକାର ଅଛି । ଯଥା—୧. ସଂକ୍ଷ୍ପ,
୨. ଅପ୍ରକୃତ; ୩. ଅତ୍ୟନ୍ତ, ୪. ଅତ୍ୟଧିକ, ୫. ପଶ୍ଚିମଦେଶବାସୀ;

୬. ବ୍ୟସ୍ତପଦ; ୭. ଅବ୍ୟାପୀ; ୮. ନିରୁଦ୍ଧାର୍ଥ; ୯. ଅଭୁଲ;

୧୦. ବ୍ୟାଘ୍ରାଗମ୍ୟ ଓ ୧୧. ଅସାର—ହିନ୍ଦୁ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଉତ୍ତରାମେଘ—୧୦. ବ—ଉତ୍ତରରୁ ଉଠାଇ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗତି କରିବା
Uttarāmegha ମେଘ—Cloud rising from the
north and moving southwards.

[ଦ୍ର—ମେଘ ଉତ୍ତରରୁ ଉଠାଇ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗତି କଲେ
ଶୀଘ୍ର ବର୍ଷା ହୁଏ ।]

ଉତ୍ତରାୟଣ—୧୦. ବ. (ଚର୍ମଧା; ଉତ୍ତର = ଶେଷ + ଅୟନ = ପଥ; ଗତି)—
Uttarāyana ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ବିଷୁବରେଖାର ଉତ୍ତରରେ ଥିବା
ମାର୍ଗ (୨୩୨୪ ଡିଗ୍ରେରୁ ଠାରୁ ୨୭ ଡିଗ୍ରେ ଯାଏ;
ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତିରୁ ଶ୍ରାବଣସଂକ୍ରାନ୍ତି ଯାଏ)—

1. The period during which the sun
moves north of the equator
(December to June)

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ବିଷୁବରେଖାର ଉତ୍ତରକୁ ଗତି—

2. The northward course of the sun.
the annual motion of the sun
towards the north of the equator.

[ଦ୍ର—ଉତ୍ତରାୟଣରେ ମନୁଷ୍ୟ ମୃତ ହେଲେ ଦେବଲୋକ
ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ଓ ସୁନାମ ଲାଭ କରେ ନାହିଁ । ଏଥି ପାଇଁ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର-
ଯୁଦ୍ଧରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିହତ ହୋଇଥିଲେହିଁ ଉତ୍ତରାୟଣ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ସେ ଶରଣାଗତ ଥାଇ ମରଣକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ଏହା
ଦେବତାମାନଙ୍କର ଦିନ ଓ ଅସୁରମାନଙ୍କର ରାତି ।]

ଉତ୍ତରାୟଣ ବନ୍ଦାପନା—୧୦. ବ—ଉତ୍ତରାୟଣ ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ କୃତ୍ୟ, ସୂର୍ଯ୍ୟ-
Uttarāyana bandāpana ବନ୍ଦାପନା—Worship of
the Sun-god on the 'Uttarāyana
sankrānti'.

ଉତ୍ତରାୟଣ ସଂକ୍ରାନ୍ତି—୧୦. ବ—ଯେଉଁ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିଷୁବ-
Uttarāyana sankrānti ରେଖାର ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଗତି
କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି; ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି—
The Sankrānti of the month
of 'Māgha'.

ଉତ୍ତରାୟଣାନ୍ତାବ୍ରତ—୧୦. ବ (ଭୂଗୋଳପରିଭ୍ରମ) କର୍କଟକ୍ରାନ୍ତିରୁ;
Uttarāyāntābrutta ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଉତ୍ତରଗତିର ଧାରା-
ନିରୂପକ ରେଖା; ବିଷୁବରେଖାର ୨୩୨ ଅଂଶ
ଉତ୍ତରରେ ଯେଉଁ ଅକ୍ଷରେଖା କଳ୍ପିତ ହୋଇଅଛି—
The Tropic of Cancer.

ଉତ୍ତରାଧି—୧୦. ବ—୧ । ତୁର ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା
Uttarāddha ପଦ୍ଧତ ଶେଷାଦ୍—1. The last half
of a thing or a book.

(ପୂର୍ବାଦ୍—ବିପରୀତ) ୨ । ଗୋଲକାର ବସ୍ତୁର ଉତ୍ତର ପାଖର
ଅଂଶ—2. The northern hemisphere
of a circle.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୂର୍ତ୍ତିର ଚତୁର୍ଥ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚତୁର୍ଥ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚତୁର୍ଥ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚତୁର୍ଥ ଉପସ୍ଥାନ ୨ ବା ୧ ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ, 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ ।

ଉତ୍ତରା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଉତ୍ତରଦେଶୀୟ—1. Northern
Uttarāli ୨ । ଉତ୍ତରଦେଶବାସୀ—2. Inhabiting
the north.

ଉତ୍ତରଶାଘା—ସଂ. ବି—ହିନ୍ଦୁ ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ୨୧ଶ ନକ୍ଷତ୍ର (ନକ୍ଷତ୍ର
Uttarāshāḍhā ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—The 21st
lunar mansion in Hindu astronomy

ଉତ୍ତରାଂଗ—ସଂ. ବି—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍ତର = ଉପରସ୍ଥ ଅଙ୍ଗରେ +
Uttarāṅga ଅଂଶ = ସଂଘଟି ଯାହାର)—ଉତ୍ତରୀୟ (ଦେଖ)
Uttariya (See)

ଉତ୍ତରବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ ବି—(ସଂ. ଉତ୍ତର) ୧ । ଉତ୍ତର କରବା—
Uttaribā 1 To reply.

ଉତ୍ତରଲେ ଅର୍ପି, ଏହା ନାଳାକଳ୍ୟାଣ—ସ୍ୱାମୀନାଥ. ମହାପାତ୍ର ।

୨ । (ସଂ. ଉତ୍ତରଣ) ଉତ୍ତରବା; ଓହ୍ଲାଇବା—
2. To alight; to get down.

ସୁଖ : ଶ୍ରମ ଲଭି ଚିହ୍ନି ଉତ୍ତର—ସ୍ୱାମୀନାଥ. ମହାପାତ୍ର ।

ଉତ୍ତରୀ—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଉତ୍ତରୀୟ)—ଉତ୍ତରୀ (ଦେଖ)
Uttarī Uttarī (See)

ଉତ୍ତରୀୟ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ତର = ଉପରସ୍ଥ ଅଙ୍ଗ + ଇନ୍ଦ୍ରପଥେ. ଇୟ)—
Uttariya ନାଭିଦେଶର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥିତ ଅଙ୍ଗର ଆଚ୍ଛାଦନବସ୍ତ୍ର;
ଉତ୍ତରୀ; ପାଞ୍ଜିଡ଼ା; ଶୂଦର; ଦୋଷଡ଼ା; ଏକପଟା—
A sheet or scarf worn on the upper
part of the body (above the waist);
light upper garment worn as
a shawl

ଉତ୍ତରେଦ୍ୟୁ—ଦେ. ଅ ଉତ୍ତରେଦ୍ୟୁ (ଦେଖ)
Uttaredyu Uttaredyuh (See)

ଉତ୍ତରେଦ୍ୟୁ—ସଂ. ଅ (ଉତ୍ତର = ପରବର୍ତ୍ତୀ + ଦିବାର୍ଥ ଏଦ୍ୟୁ)—
Uttaredyuh ୧ । ଆଗାମୀ କାଲି—
1 Tomorrow.

୨ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିବସରେ—2. Next day.

୩ । ପରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦିନ - 3 In a future day.

ଉତ୍ତରେଦ୍ୟୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ତରେଦ୍ୟୁଷ୍ଟ = ପରଦିନ + ଘଟଣା ଅର୍ଥରେ
Uttaredyushka କ)—୧ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିବସରେ ଘଟଣା—
1. Happening on a future day.

୨ ଆଗାମୀ କାଲି ଘଟଣା—2. Happening tomorrow

ଉତ୍ତରୋତ୍ତର—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ତର = ପରେ + ଉତ୍ତର = ପରେ)—
Uttarottara କ୍ରମେ କ୍ରମେ—Successively; further
and further,

ସଂ. ବିଶ—ପରେ ପରେ ଘଟଣା—Following in
succession; successive.

ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ତରୀ ଚନ୍ଦ୍ର)—୧ । ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର—1 A rejoinder.

୨ । ଉତ୍ତରର ଉତ୍ତର—2. Rejoinder to a reply.

ଉତ୍ତଳା—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉତ୍ତଳା—ଉତ୍ତଳା (ଦେଖ)
Uttalā Uttalā (See)

ନାଚର ଘନ ଘନ କେଜା ଉତ୍ତଳା—ସ୍ୱାମୀନାଥ. ମହାପାତ୍ର ।

ଉତ୍ତାନ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ତ = ଉପରକୁ + ତନ ଧାତୁ = ଶୁଦ୍ଧ ହେବା +
Uttāna କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖରେ ସ୍ଥିତ; ଚିତ୍ତ ହୋଇଥିବା—

1. Lying on the back; with the face
turned upwards.

୨ । ବିସ୍ତାରରହୁତ—2. Having no expanse or
breadth.

୩ । ଉପରଭାଗ ଖାଲୁଆ ହୋଇଥିବା (କାଚଖଣ୍ଡ)—
3. Concave.

ଉତ୍ତାନପାଦ—ସଂ. ବି (ନାମ)—ସ୍ୱାୟଂଭୁବନମୁକ୍ତ ସୁତ ଓ ଧ୍ରୁବଙ୍କ ପିତା,
Uttānapāda ରାଜାବିଶେଷ—A king of ancient
India, father of Dhruva.

[ଦ୍ର—ହିରଣ୍ୟାସୁର ଏହାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଉଦ୍ଧୃତ କରିବାରୁ ଏ
ହିରଣ୍ୟାସୁର ସହିତ ନିଜ କନ୍ୟା ସୁଲକ୍ଷଣାଙ୍କୁ ବିବାହ ଦେଇଥିଲେ ।
ଏହାଙ୍କର ଦୁଇ ଗୁଣୀ ସୁମତି ଓ ସୁରୁଚିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ରାଜା ସୁରୁଚିଙ୍କୁ
ବେଶି ଦେଶି ପାଚୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତେଷନାରେ ସୁମତିଙ୍କୁ
ବନବାସ ଦେଇଥିବା କାଳରେ ରାଜାଙ୍କ ଔରସରେ ସୁମତିଙ୍କର
ସେହି ବନରେ ଧ୍ରୁବ ଜନ୍ମଲାଭ କଲେ । ପିତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଧ୍ରୁବ
ରାଜଧାନୀକୁ ଆସିବାବେଳେ ପିତାଙ୍କ କୋଳରେ ସୁରୁଚିଙ୍କ ପୁଅ ଉତ୍ତମ
ବସିଥିଲା । ସୁରୁଚି ଧ୍ରୁବଙ୍କୁ ପିତୃ ସାକ୍ଷାତରେ ଅପମାନ ଦେଇ ରାଜ-
ପୁରରୁ ବାହାରେ କରିଦେବାରୁ ଧ୍ରୁବ ସେଠାରୁ ଫେରି କଠୋର
ତପସ୍ୟା ବଳରେ ମାତାଙ୍କୁ ଅପମାନରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପିତୃସ୍ମୃତି ଓ
ପିତୃ ବିଦାୟନ ଓ ପରଲୋକରେ ଧ୍ରୁବପଦ ଲାଭ କରିଥିଲେ ।]

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଯାହାର ପାଦ ଉପରକୁ ଲେଉଟିଥାଏ, ଉଲଟି
ପଦବିଶିଷ୍ଟ—Having upturned feet.

ଉତ୍ତାନଶୟ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ତାନ = ଚିତ୍ତ + ଶୀ ଧାତୁ = ଶୋଇବା + କର୍ତ୍ତୃ.
Uttānaśaya ଅ)—୧ । ଯେ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ଶୁଏ—

(ଉତ୍ତାନଶୟା—ଶ୍ରୀ) One who sleeps on the back
୨ । ଉଦ୍ଭିଧି ପିଲା; ଅଳ୍ପ ବୟସ—2 Infant;

ବିଶ—ଚିତ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇଥିବା—Lying with face
upwards; lying on the back

ଉତ୍ତାନଶୟନ—ସଂ. ବି—ଚିତ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇବା—Lying with
Uttānaśayana face upwards.

ଉତ୍ତାନଶାୟୀ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ (ଉତ୍ତାନ + ଶୀ + ଇନ୍)—
Uttānaśāyī ଉତ୍ତାନଶୟ (ଦେଖ)

(ଉତ୍ତାନଶାୟୀ—ଶ୍ରୀ) Uttānaśaya (See)

ଉତ୍ତାପ—ସଂ. ବି (ଉତ୍ତ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ + ତପ ଧାତୁ = ଚାହିଦା + ଭାବ. ଅ)—
Uttāpa ଗ୍ରୀଷ୍ମ; ଉଷ୍ମତା; ଗରମ—Heat

(ଉତ୍ତାପ—ବିଶ) ୨ । ଉଷ୍ମ; ଉଷ୍ମତା—2. Warmth

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଓ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ଐ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଅ	ଓ	ନ୍

୩ । ତେଜ—3. Ardour; zeal

୪ । ରାଗ; ହୋଷ—4. Passion

ଉତ୍ତପନ—ସଂ. ଇ (ଉତ୍ + ତପ ଧାତୁ ଶିତ; ତାପି ଧାତୁ = ତତାଇବା +
Uttāpana ଭାବ. ଅନ)—ତତାଇବା; ଗରମ କରିବା;
(ଉତ୍ତପିତ—ବିଶ) ଉତ୍ତପାଇବା—Heating; applying
heat; warming.

ଦେ. ବିଶ. ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ—ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ—Oppressed

କରତ କଲେ ଉତ୍ତପନ । ସାଧୁମାନେ ପାରି ବସଣ—ପ୍ରାଚୀ. ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଦ୍ୱାୟ ।

ଉତ୍ତପିତ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ + ତାପି ଧାତୁ = ତତାଇବା + କର୍ମ ତ)—
Uttāpita ୧ । ଉତ୍ତପୟୁକ୍ତ; ଗରମ କରା ଯାଇଥିବା—

1. Made hot; heated

୨ । ଉତ୍ତମ; ଉଷ୍ଣତାୟୁକ୍ତ—2. Hot; warm

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି (ସଂ ଉତ୍ତର)—୧ । ଉତ୍ତର—

Uttāra 1. Reply to a question

(ତତା—ବିପରୀତ) ୨ । ପ୍ରତିକ୍ରିୟା—2 Remedy

୩ । ନକଲ; କପି—3 Copy; duplication.

ସଂ. ଇ (ଉତ୍ + ତୃ ଧାତୁ = ପାର ହେବା + ଭାବ. ଅ)—

୧ । ବମନ—1. Vomiting.

୨ । ଉତ୍ତରଣ; ପାରହେବା—2. Crossing.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦୟୁକ୍ତ—1. Having a high
sound; loud.

୨ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—2. Excellent

୩ । (ଉତ୍ + ତାର) —ଉତ୍ତରଣ ଚାରକବିଶିଷ୍ଟ (ତମ୍ଭ)—
3. Up-turned eyes

ଉତ୍ତରିବା—ଦେ. ବି (ସଂ ଉତ୍ତରଣ)—

Uttāribā ୧ । ନକଲ କରିବା—

1. To copy; to transcribe,

ଗୋଷ୍ଠ ସରସ ନାଟକ ରଚନା କରି ତାକୁ ନିଜ ହସ୍ତରେ ଉତ୍ତର ।

ମଧୁସୂଦନ. ଉତ୍ତରସମତ ରଚ ।

୨ । (ଶୁଲ) କାଢ଼ିବା—2. To draw out (the
skin), extract.

୩ । ଓଢ଼ାଇ ଦେବା—3. To put down; to
cause to alight or get down

ବନ୍ଧି ନରେ ପାବନ, ପ୍ରବେଶ ସୁଦ୍ଧ ଅବନୀ; ବେନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶିର ଉତ୍ତରଲେ ସେ ।
ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବତୀ ।

୪ । ତଳକୁ ଖସାଇ ପକାଇବା—

4. To fell; to bring down.

ଶିର ଉତ୍ତର ଯା ଅଭିଜିତ ଦେଲ ବ୍ରତ ଶ୍ରୀ ଅବସର ।

ସ୍ୱାମୀ. ୧—ପାଦ୍ୟ ।

୫ । ତଳରୁ ଓଢ଼ାଇବା—

5. To bring down from the fire-place

ଶିର ଉତ୍ତର ଗୋପବାଳୀ

ସୁଶିଳ ମନ୍ତ୍ରଣ ସ୍ଥାନେ ମିଳି—ନଗରାଥ ଭଗବତ. ୧୦ମ ।

୬ । ବାହାର କରି ଦେବା; କାଢ଼ିବା —

6. To take away; to draw away.

କାହାର ବସନ ଉତ୍ତର

ବଳ୍ଲଭ ଦେଶ ତାକୁ କର । ନଗରାଥ. ଭଗବତ ୧ମ ।

୭ । (ଲୁଗା) ପାଲଟିବା—

7. To put off (one's cloth)

ଉତ୍ତରୁ—ଦେ. ଅ (ସଂ ଉତ୍ତର)—ପରେ—

Uttāru After; afterwards; subsequent to;

ଉତ୍ତରା

subsequently,

ବାଦ, ମିତ୍ତେ

ଉତ୍ତରେ—ଦେ. ଅ—ଉତ୍ତରୁ (ଦେଶ)

Uttāre

Uttāru (See)

ଉତ୍ତଳ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ = ଉପରକୁ + ଲେ ଧାତୁ = ଉଠିବା +
Uttāla କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

୧ । ଉନ୍ନତ; ଉଚ୍ଚ; ଉଚ୍ଚତରଙ୍ଗାୟୁକ୍ତ—

1. High; billowy, boisterous; with
waves mountain-high.

୨ । ଉତ୍ତର; ଉତ୍ତମ—

2. Terrible; tremendous; violent.

୩ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—3. Excellent.

୪ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ—4. Great.

୫ । ଭୃଷ୍ଟ; ଅସ୍ଥିର—5. Restless.

୬ । ପ୍ରବଳମ; ସେ ତେଜ୍ଜ୍ୱଳ କରି ଚାଲେ—

6. Walking by leaps.

୭ । ଉତ୍ତମକ ଶବ୍ଦକାରୀ—7. Bellowing; roaring.

ସଂ. ବି—ପ୍ରବଳମ (ପ୍ରବଳବାଦ)—ଦେବ; ବାନର; ହରିଣ—
Frog, monkey and deer.

ଦେ. ବି—ଅସ୍ଥିରତା; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—Anxiety.

କେତେ ଅବା ପାଇ ନାହିଁ ମନ ଉତ୍ତରକୁ । ଗାନ୍ଧୀ. ରସବତ୍ତୋଳ ।

ଉତ୍ତଳତରଙ୍ଗାୟୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ—ଉତ୍ତଳ ତରଙ୍ଗ ଉତ୍ତମକ (ସମୁଦ୍ର)—
Uttālataraṅgāyita (Sea) With mountainous
waves; roaring (sea); billowy.

ଉତ୍ତଷ୍ଟମାନ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ = ଉପରକୁ + ଶ୍ଟା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ.
ଅନ)—

Uttishṭhamāna

(ଉତ୍ତଷ୍ଟମାନା—ଶ୍ଟା) ୧ । ଉତ୍ତାନଶୀଳ, ଉତ୍ତମକ; ସେ ଉଠିଅଛି—

1. Getting up; getting ready.

୨ । ବର୍ଦ୍ଧମାନ; ବୃଦ୍ଧିଶୀଳ—

2. Rising; prospering; developing.

୩ । ସେ ଉଦ୍‌ଯୋଗ କରୁଅଛି; ଉଦ୍‌ଯୁକ୍ତ—

3. Endeavouring; striving.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଯେବା ଚଢ଼ିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଶ୍ରେଣୀକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ସଂଧ୍ୟାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିତ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ଗୁଣିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
ଗାଉଁ ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉଁ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ, 'ଆଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲଗା' ନ ପାଇଲେ ଅଲଗା ଦେଖିବେ ।

ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତ = ଉପରକୁ ଯିବା ଯାଉ = ପାର ହେବା +
Uttirṇṇa କର୍ମ. ତ)—

(ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—୩) ୧ । (ନଦୀ ଆଦି) ପାର ହୋଇଥିବା; ପାରଗତ;
ତେରୁଥିବା; ଛୁଟିଥିବା—1 Having crossed;
having come across; come over;
got over.

୨ । ଉଦ୍ଧୃତ—2. Risen.

୩ । ନିର୍ଗତ—

3. Issued; passed successfully.

୪ । ଅବିତାନ୍ତ—4. Expired.

୫ । ମୁକ୍ତ—5. Delivered; rescued.

୬ । ଉତ୍ତରୁଥିବା; ଅବଗତ; ଉପସ୍ଥିତ—

6. Arrived; got down

୭ । ନିଷ୍କୃତପ୍ରାୟ—7. Released.

୮ । କୃତକାର୍ଯ୍ୟ; ଶେଷ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ କରବା—

8. Passed an examination successfully;
successful

ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତ = ଉପରକୁ ଯିବା ଯାଉ = ଉଚ୍ଚ)—

Uttunga ୧ । ଅତି ଉଚ୍ଚ—1. Very high; elevated;
lofty; prominent

୨ । ଉଚ୍ଚ—2. Tall.

୩ । ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ—3 Steep; precipitous.

ଉତ୍ତୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଉତ୍ତ = ଉତ୍ତମ + ତୁଷ୍ଟ = ଚନ୍ଦ୍ର)—

Uttusha ଉଷ୍ଣଧାନ୍ୟ; ଉତ୍ତ—Fried paddy.

ଉତ୍ତେଜକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତ = ସମ୍ପାଦ + ତଜ = ତେଜ କରବା +
Uttejaka କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)— ୧ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ; ଉତ୍ତେଜକ—

(ଉତ୍ତେଜକ—୩) 1. Exciting; animating;
stimulating; irritating.

୨ । ସେ ମତାଏ—2. Instigating

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ୧ । ଉତ୍ତେଜନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

1. Instigator.

୨ । ଉତ୍ତେଜକ ବସ୍ତୁ—

2. Stimulant; irritant

ଉତ୍ତେଜନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତ = ଉପରକୁ; ସମ୍ପାଦ + ତଜ = ତେଜ ଯାଉ =
Uttejana ତେଜବା; ଗର୍ଭଣ କରବା + ତାବ ଅକ)—

ଉତ୍ତେଜନା (ଦେଖ)—Uttejana (See)

ଉତ୍ତେଜନା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତ = ଉପରକୁ; ସମ୍ପାଦ + ତଜ = ତେଜକ,
Uttejana ଗର୍ଭଣ କରବା + ତାବ. ଅକ + ଶ୍ଚା. ଅ)—

ଉତ୍ତେଜକ } ବିଶ୍ୱ. ୧ । ଶାଶ୍ୱତଦ୍ୱାରା ଚୀର୍ଣ୍ଣ କରବା;
ଉତ୍ତେଜକ }

ସଜେଇବା—1. Sharpening; whetting.

୨ । ଉତ୍ତାପ—2. Enthusiasm.

୩ । ମତାଉବା; ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ—3. Instigation.

୪ । ମନର ଉତ୍ତେଜ—4. Excitement.

୫ । ଧମକାଇବା; ଧମକାଣ—5. Threatening.

୬ । ଉତ୍ତେଜନ—

6. Exciting; stimulating.

୭ । (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା) ଉତ୍ତେଜନକାରଣୀ ଶକ୍ତି—

7. Stimulus.

୮ । ପ୍ରୋତ୍ସାହତ କରବା; ଉତ୍ତାପଦାନ—

8. Goading into action; encouraging.

୯ । ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ; ଉପଦ୍ରବ କରବା—

9. Oppression.

୧୦ । ଗୋଇବା; ଚଢ଼ାଇବା—10 Irritating.

ଉତ୍ତେଜିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତ = ସମ୍ପାଦ + ତଜ = ତେଜବା
Uttejita + କର୍ମ. ତ)—

୧ । ଶାରିତ—1. Sharpened; whetted.

୨ । ଉତ୍ତେଜିତ—

2. Excited; stimulated; irritated.

୩ । ପ୍ରୋତ୍ସାହତ—3. Encouraged

୪ । ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—4. Oppressed.

୫ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ—5. Instigated.

୬ । ଉତ୍ତାହତ—6. Stirred.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (+ ଉତ୍ତ. ତ)—ଅଶ୍ୱର ଗତିବିଶେଷ; ଚାଲିବା—
Trotting of a horse.

ଉତ୍ତୋରଣ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତ = ଉତ୍ତମ + ତୋରଣ = ବହୁଦ୍ୱାର;
Uttorana ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା)—ସେହି ନଗରର ତୋରଣ ଅତି ଉଚ୍ଚ—
(a town) Having a high gate.

ଉତ୍ତୋଳକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସଂ (ଉତ୍ତ = ଉତ୍ତମ + ତୁଳ ଯାଉ + କର୍ତ୍ତୃ.
Uttolaka ଅକ)—ସେ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଉପରକୁ ଟେକି—
(ଉତ୍ତୋଳକ—୩) Lifting up; raising up; elevating.

ଉତ୍ତୋଳକଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତୋଳକ + ଯନ୍ତ୍ର = ଉପରକୁ ଉଠାଇବା)—
Uttolakajanttra କଳ; କପିକଳ—

A crane; an elevator.

[ଦ୍ର—ଅଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନର କପିକଳ ଲୋକେ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ
ଅମ ଦେଶରେ ଶତ ଶତ ଦ୍ୱାର ଉଚ୍ଚଦେଉଳ ଉପରକୁ ବିଶାଳ
ପ୍ରସ୍ତରମାନ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଉତ୍ତୋଳକଯନ୍ତ୍ରମାନ ଥିବାର ଅନୁମିତ
ହୁଏ ।]

ଉତ୍ତୋଳନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ତ = ଉପରକୁ + ତୁଳ ଯାଉ; ଶବ୍ଦ; ତୋଳ
Uttolana ଧାଉ = ଉଚ୍ଚ କରବା + ତାବେ. ଅକ)—

୧ । ଉପରକୁ ଉଠାଇବା; ଟେକିବା—

1. Elevating; raising up; lifting up.

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଉ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଉ	ୟେ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଉ	ନ୍

୨ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ନେବା; ଉପରକୁ ଟାଣିବା—

2. Drawing up.

ସଂ. ବି—ଅଶ୍ୱର ଦେଶସ୍ଥଳ ଗତିବିଶେଷ—

Galloping of a horse; full gallop

ଉତ୍ତୋଳନଦଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଉତ୍ତୋଳନ=ଉପରକୁ

Uttolanadanda ଉଠାଇବା + ଦଣ୍ଡ = ସଂସ୍କୃତ) — କୌଣସି

ସଦୃଶ୍ୟ ଶିର ବା ଠେକ ଦେଇ ଉପରକୁ ଉଠାଇବା—

ଯନ୍ତ୍ର—1 lever.

[ଦ୍ର—ଏଥିର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତକୁ ତଳକୁ ଖସିଲେ ଅପରପ୍ରାନ୍ତ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଏ ।]

ଉତ୍ତୋଳନଯନ୍ତ୍ର—ଉତ୍ତୋଳକଯନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

Uttolanajanttra

Uttolakajanttra (See)

ଉତ୍ତୋଳିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ତ=ଉପରକୁ + ତୁଳ ଧାତୁ. ଡିତ=

Uttolita ତୋଳି ଧାତୁ=ତୁଳନ କରିବା + କର୍ମ. ଚ)—

୧ । ଉପରକୁ ଟେକା ହୋଇଥିବା; ଉତ୍ତୋଳିତ—

1. Raised up; drawn up.

୨ । ଉତ୍ତୋଳିତ—2 Lifted up

୩ । ଉଚ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା—3. Elevated.

ଉତ୍ତୋଳିତା—ଦେ. ପଦ୍ୟ କି. (ସଂ. ଉତ୍ତୋଳନ)—

Uttolibā

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଟେକିବା—To raise up

ଉତ୍ତୋଳିତ ଶବ୍ଦ ବା ସେହି କୃତ୍ରିମ ଶବ୍ଦ—ସ୍ୱାଧୀନ, ମହାସ୍ୱାଧୀନ ।

ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ତ=ସମ୍ପାଦ୍ + ଚ୍ୟକ ଧାତୁ=ଉତ୍ତୋଳିତ +

Uttiyakta କର୍ମ. ଚ)—୧ । ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରା ଯାଇଥିବା; ଗୃହୀତ

ହୋଇ ନ ଥିବା—1. Rejected.

୨ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ—

2. Forsaken; given up; abandoned.

୩ । ଅତି ବିରକ୍ତ—3. Vexed; disgusted.

ଉତ୍ତ୍ରସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ (ଉତ୍ତ=ସମ୍ପାଦ୍ + ସ୍ତ୍ରସ୍ତ=ସ୍ତ୍ରୀ)—

Utttrasta ଚରକ୍ତ; ସନ୍ଦିଗ୍ଧ; ଅତି ଶ୍ୱାସ; ଅତଡ଼—

(ଉତ୍ତ୍ରସ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ) Frightened; affrighted; over-

whelmed with fear; alarmed.

ଉତ୍ତ୍ରାସ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ତ=ସମ୍ପାଦ୍ + ଶାସ=ଭୟ)—

Utttrāsa ଚରକ୍ତ; ଅତି ଭୟ—Fright; overpowering

fear.

ଉତ୍ଥା—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ତ=ଉପରେ + ଥା ଧାତୁ=ଉତ୍ତୋଳିତ + କର୍ମ. ଅ)—

Uttha ୧ । ଉପରକୁ ଉଠୁଥିବା; ଉତ୍ତୋଳିତ—

(ଉତ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Arising; rising up.

(ଉତ୍ଥାନ—କ) ୨ । ଉତ୍ତୋଳିତ—2. Obtained from;

extracted from.

(ଯଥା—ଉତ୍ତୋଳିତସ୍ୱାରଦ)

୩ । ଜାତ—3. Born; produced.

୪ । ଉଦ୍ଭିତ—4. Risen.

ଉତ୍ତୋଳନ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ତ=ଉପରକୁ ସ୍ଥଳ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ)—

Uttalana ୧ । ଉପରକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ—1. Over-flowing.

୨ । ଉତ୍ତୋଳିତ—2. Boiling over; brimming.

ଉତ୍ତୋଳିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ତ+ସ୍ଥଳ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ)—

Uttalita ଉତ୍ତୋଳିତ ପଦ୍ଧତି—

Overflowing; running over.

ଉତ୍ତୋଳିତା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ତୋଳନ)—୧ । ଉତ୍ତୋଳିତ—

Uttalibā 1. To overflow; to brim over.

ଉତ୍ଥା ୨ । ଉତ୍ତୋଳିତ—2. To boil over.

ବହ୍ୟାନା ୩ । ଉପରକୁ ଉଠିବା; ଉତ୍ତୋଳିତ ହେବା—

3. To rise up.

୪ । ପ୍ରକଟ ହେବା—4. To be manifest.

୫ । ପ୍ରତିସ୍ପନ୍ଦିତ ହେବା—5. To reverberate.

ଉତ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ତ=ଉପରକୁ + ଥା ଧାତୁ=ଉତ୍ତୋଳିତ + ଭବ.

Utthāna ଅନ)—୧ । ଉଦ୍ଭିତ; ଉଠିବା—

(ପଦନ—ବିପଦ) 1. Rising up; rise.

(ଉଦ୍ଭିତ—ବିଶ) ୨ । (+ କରଣ ଅନ)—ଉଦ୍ଭିତ;

(ଉଦ୍ଭିତ—ଶିଳ୍ପ କଣ) ଉଦ୍ଭିତ—

2 Striving; endeavour; effort.

୩ । ଉତ୍ସାହ—3. Energy; encouragement.

୪ । ଉଦ୍ଭିତ; ସମୃଦ୍ଧି; ଅଭ୍ୟୁଦୟ—

4. Elevation; prosperity.

୫ । ଉଦ୍ଭିତ—5. Beginning; arising.

୬ । ଦର୍ଶ—6. Delight.

୭ । ଶୈରୀ—7. Virility; manliness.

୮ । (+ ଅଧିକାରଣ. ଅନ)—ଶୈରୀ ଚିନ୍ତା—

8 Thoughts of administration.

୯ । ପ୍ରକାଶ ପାଇବା—

9. Appearance; manifestation.

୧୦ । ଯୁଦ୍ଧ—10. War; fight.

୧୧ । ପୁସ୍ତକ—11. Book.

୧୨ । ଉପରକୁ ଉଠିବା—12. Going up; ascending

୧୩ । ପ୍ରାଙ୍ଗଣ—13. Court-yard.

୧୪ । ଶୟାନୁ ଉଠିବା—

14 Getting up from bed.

୧୫ । ନିଦରୁ ଉଠିବା—15. Waking up;awaking.

୧୬ । ପ୍ରଜାମେଳ; ବିଦ୍ରୋହ—

16. Revolt; resurrection; rising.

୧୭ । ଉଦ୍ଭିତ; ଠିଆ ହେବା—

17. Standing erect; erection.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୂର୍ଣ୍ଣାରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚକ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରେ କପାଳ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ । ଯଥା — ଗାଈ' ନ ମିଳେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିଏ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳେ 'ବୃଥ' ବୋଲି; 'ବନ୍ଧ' ନ ପାରେ 'ବନ୍ଧ' ବୋଲି; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ପାରେ 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ବୋଲି; 'ଅଳକା' ନ ପାରେ 'ଅଳକା' ବୋଲି ।

୧୮ । ମଳସ୍ତେଷ—18 Constipation.

୧୯ । ସୈନ୍ୟ—19. Army.

ଦେ. କ—ଦ୍ୱାଦଶ ଗୋପାଳ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଗୋପାଳ—
Name of one of the 12 cowherds
named by Ordhi poets (See)

ଉତ୍କଳ ଏକାଦଶୀ—୧୦. କ—କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ (ଏ କିନ୍ତୁ
Utthāna ekādaśī ବିଷ୍ଣୁ ନିଦ୍ରାତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି)—

The eleventh day of the bright fortnight of the month of Kārttika when
Bishnu is said to awake from sleep.

ଉତ୍କଳ ଏକାଦଶୀ ଦ୍ରବ୍ୟ, ସେ କିନ୍ତୁ ଦୋଷର ସ୍ୱରୂପ ।

ଉପର. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

[ଦ୍ର—ଏହା ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବଙ୍କର ଯାତ୍ରା ବିଶେଷ; ଏହି
ଦିନଠାରୁ କାର୍ତ୍ତିକର ଶୁକ୍ଳ ପଞ୍ଚମ ବା ବକପଞ୍ଚମର ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଓ
ଶୁକ୍ଳପଞ୍ଚମ ବ୍ରତ ସମାପ୍ତ ହୁଏ ।]

ଉତ୍କଳ କରବା—ଦେ. କି—୧ । ଉଠିବା—

Utthānakaribā 1 To rise, to get up; to rise up.

୨ । ଠିଆ ହେବା—2 To stand up.

୩ । ପ୍ରକାଶିତ ହେବା—3. To appear.

ଉତ୍କଳପତନ—୧୦. କ. (ବିପତ୍ତିରୂପକ ହୁଏ; ଉତ୍କଳ+ପତନ)—

Utthānapatana ୧ । ଉଠିବା ପଡ଼ିବା—

1. Rise and fall; elevation and fall

୨ । ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଓ ବିନାଶ—

2. Prosperity and adversity.

ଉତ୍କଳଶକ୍ତି—୧୦. କ. (ଧୂଳି ଚକ୍ତ; ଉତ୍କଳ=ଉଠିବା+ଶକ୍ତି
Utthānashakti =ବଳ)—ଶଯ୍ୟା ବା ଅସନରୁ ଉଠିବାର

ଶକ୍ତି—Power of getting up or rising
from bed or a seat; power of
standing up.

ଉତ୍କଳପକ—୧୦. କଣ. ପୂ (ଉତ୍=ଉପରେ+ପା ଧାତୁ ଶିତ=
Utthāpaka ସ୍ଥାପି ଧାତୁ=ସ୍ଥାପିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

(ଉତ୍କଳିକା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଯେ ଉଠାଏ ବା ଉତ୍ତୋଳନ କରେ—

1. Lifting up; one who raises
another; one who draws up
or lifts.

୨ । ପ୍ରସ୍ତାବକ—2. Proposer; one who intro-
duces (a subject)

୩ । ପ୍ରବୋଧକ; ଯେ ନିଦରୁ ଉଠାଏ—

3. Rousing a person from sleep

ଉତ୍କଳପନ—୧୦. କ. (ଉତ୍=ଉପରେ+ପା ଧାତୁ ଶିତ; ସ୍ଥାପି ଧାତୁ=
Utthāpana ସ୍ଥାପନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—'ଉତ୍କଳ'ର

(ପତନ—ବିପତ୍ତି) ଶିକ୍ତ ରୂପ—The causative form
(ଉତ୍କଳିକ—କଣ) of Utthāna

୧ । ଉତ୍ତୋଳନ; ଉପରକୁ ଉଠାଇବା—

1. Lifting up; raising up.

୨ । ନିଦରୁ ଉଠାଇବା; ପ୍ରବୋଧକ; ନିଦ ଭଙ୍ଗାଇବା—

2. Awakening a person from sleep.

୩ । ପ୍ରସ୍ତାବନା—3. Proposing; proposal.

୪ । ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା—4 Introducing.

୫ । ଉପରେ ରଖିବା—5 Placing over

୬ । (ଗଣିତ) ଏକ ସଂଖ୍ୟା ପରିବର୍ତ୍ତିରେ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ସ୍ଥାପନ—

6. (mathematics) Substitution.

୭ । ଯୋତ୍ସ୍ନା; ଦଲ୍ଲହଲି କରିବା—7 Stirring

ଉତ୍କଳପନ ଏକାଦଶୀ—କ.—ଉତ୍କଳ ଏକାଦଶୀ (ଦେଖ)

Utthāpana ekādaśī Utthāna ekādaśī (See)

ଦେବ ଉତ୍ଥାପନ

ଉତ୍କଳପନ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—୧୦. କ.—କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ (ସେହିଦିନ
Utthāpana chaturdāśī ମହାଦେବଙ୍କ ନିଦ ଭଙ୍ଗାଯାଏ ।)

ଉଦନେଶ୍ୱର ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କର ଯାତ୍ରାବିଶେଷ—

The fourteenth day of the bright fortnight of the lunar month of kārttika
when Śiba is said to be aroused from
sleep.

ଉତ୍କଳପନଯନ୍ତ୍ର—ଦେ. କ.—ଉତ୍ତୋଳକଯନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

Utthāpanajāntra Utthālakajāntra (See)

ଉତ୍କଳପନଯାତ୍ରା—ଦେ. କ—୧ । ଉତ୍କଳ ଏକାଦଶୀ (ଦେଖ)

Utthāpanajātrā 1. Utthāna ekādaśī (See)

୨ । ଉତ୍କଳପନଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ (ଦେଖ)

2. Utthāpanachaturdāśī (See)

ଉତ୍କଳପିତ—୧୦ କଣ (ଉତ୍=ଉପରେ+ସ୍ଥାପିତ=ରଖାଯିବା; ସକ୍ତ
Utthāpita ଯୋଗୁଁ ଚ+ସ୍ଥା=ହୁଏ)—୧ । ଅଗତ କରାଯାଇ-

ଥିବା; ଉପସ୍ଥାପିତ—1 (proposal) Raised;
introduced; proposed; substituted.

୨ । ଉତ୍ତୋଳିତ; ଉପରକୁ ଉଠା ଯାଇଥିବା—

2 Drawn up; lifted.

୩ । ନିଦରୁ ଉଠାଯାଇ ଥିବା—

3 Awakened from sleep

ଉତ୍କଳିତ—୧୦ କଣ. (ଉତ୍=ଉପରେ+ସ୍ଥା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ; ସକ୍ତଯୋଗୁଁ
Utthita ଚ+ସ୍ଥ=ହୁଏ)—୧ । ଉପରକୁ ଉଠି ଥିବା—

(ଉତ୍କଳିତ—ଶ୍ରୀ)

1. Arisen; risen up.

(ପତନ; ସ୍ଥାପନ—ବିପତ୍ତି) ୨ । ଉପସ୍ଥିତ; ପ୍ରକାଶିତ; ଉଦ୍ଭବ—

(ଉତ୍କଳ—କ) 2 Appeared; appearing.

୩ । ଘଟୁଥିବା—3 Occurred.

୪ । ଉତ୍କଳ—4. Produced; cropped up.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଓ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଋ	ଉ	ଋ
୨	ଉ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଔ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଛ	ଞ

* । ଅକାଶ ଅଡ଼କୁ ଗତି କରିବା—

5 Risen to the sky.

୬ । ଉଦ୍‌ଗତ—6. Come out

୭ । ନିଦରୁ ଉଠିଥିବା—

7 Awakened from sleep.

୮ । କାମ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ—

8. Ready for action.

୯ । ଉଚ୍ଚ—9 High; elevated

୧୦ । ବର୍ଦ୍ଧିତ—10 Developed; increased.

୧୧ । ବସିବା ସାଗାରୁ ଉଠିଥିବା—

11 Risen from one's seat.

୧୨ । ଉଚ୍ଚତ; ଉଚ୍ଚରେ ଅବସ୍ଥିତ—

12 Situated on high.

୧୩ । ନିର୍ଗତ; ବାହାରିଥିବା—

13. Issuing from; issued from

୧୪ । ଦଣ୍ଡାୟମାନ, ଠିଆ ହୋଇଥିବା—

14. Standing up, erect.

୧୫ । ଅନୁଭୂତ; ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତ—

15. Becoming apparent; perceived by the senses.

ଉତ୍ଥିତ ହେବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଗତ)—୧ । ଉଠିବା—

Utthita hebā 1. To rise up; to get up.

୨ । ଘଟିବା—୨. To crop up; to occur.

୩ । ନିର୍ଗତ ହେବା—3. To issue from.

୪ । ଉପରକୁ ଉଠିବା—4. To rise up.

୫ । ନିଦରୁ ଉଠିବା—5. To get up from sleep.

୬ । ବସିବା ସାଗାରୁ ଉଠିବା—

6. To rise up from one's seat.

ଉତ୍ଥିତ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍‌=ଉପରକୁ ଯାଉ+ଉଚ୍ଚ. ଡ)—

Utthiti ୧ । ଉଚ୍ଚତା—1. Elevation

୨ । ଉଠିବା—2 Rising up.

୩ । ଠିଆହେବା—3. Standing up; erection

୪ । ପ୍ରବୋଧନ—4. Waking up.

ଉତ୍ଥିତାଙ୍ଗୁଳି—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଦ୍‌+ଅଙ୍ଗୁଳି) —

Utthitāṅguli ଶ୍ଵପାତ; (ପ୍ରକୃତବାଦ)—Slap

ଉତ୍ପକ୍ଷ୍ମ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଦ୍‌=ଉତ୍ପାଦକ+ପକ୍ଷ୍ମ=ଅଖିପତା) —

Utpakshma ଅଗ୍ରଦାକ୍ଷିଣ୍ୟରେ ଯେ ଅଖି ପତାକୁ ଉପରକୁ

(ଉତ୍ତୁଷ୍ଣ—ଶ୍ରୀ) ଉଠାଇ ଥାଏ—Having raised one's

eye-lashes; with raised eye-lashes

(in zeal).

ଉତ୍ପାଞ୍ଚିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉଦ୍‌+ପଞ୍ଚ ଧାତୁ) —

Utpañchibā ୧ । ଉପରକୁ ଡେଇଁବା—

1. To jump high

୨ । ଅକାଶରେ ଉଡ଼ି ଶୁଭିଷିବା—2. To fly away.

ଉତ୍ପତ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଉଦ୍‌=ଉପରକୁ+ପତ=ଗମନ କରିବା

Utpata +କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ) — ଉପରକୁ ଉଠୁଥିବା; ଉତ୍ତୁଷ୍ଣ—

Ascending; soaring; shooting up; rising up.

ସଂ. ବି.—ପକ୍ଷୀ—Bird.

ଉତ୍ପତନ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍‌=ଉପରକୁ+ପତ ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ) —

Utpatana ୧ । ଉତ୍ପତ୍ତି; ଜନ୍ମ—1. Birth; production.

(ଉତ୍ପାତନ—ଶିଳ୍ପ) ୨ । ଉଦୟ—

2. Rising up; appearance.

(ଉତ୍ପତ୍ତି - ବିଶ) ୩ । ଉଦ୍‌ଧାନ—3. Getting up; rising.

୪ । ଉପରକୁ ଡେଇଁବା; ଲମ୍ପନ—

4. Leaping up, jumping up.

ଉତ୍ପତ୍ତି—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଉଦ୍‌=ଉପରକୁ+ପତ ଧାତୁ+ଭବ) —

Utpatita ୧ । ଉଦୟ; ଉପରକୁ ଉଠିଥିବା—

(ଉତ୍ପତ୍ତି—ଶ୍ରୀ) 1. Risen; ascended

୨ । ଉତ୍ପାତ—2. Uprooted.

୩ । ଉଦ୍‌ଗତ—3. Come out.

୪ । ଉଡ଼ିବା—4. Flying

ଉତ୍ପତ୍ତିତା—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଉଦ୍‌=ଉପରକୁ+ପତ ଧାତୁ+ଭବ) —

Utpatitā କରବା+କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଦୃ. ୧୩. ୧୧.) —

(ଉତ୍ପତ୍ତି—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଡେଇଁଥିବା—

1. Jumping; leaping up.

୨ । ଉତ୍ତୁଷ୍ଣ—2. Ascending; going up

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଉତ୍ପତ୍ତିତର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Utpatita.

ଉତ୍ପତ୍ତିଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍‌+ପତ ଧାତୁ+ଶିଳାପଥେ. କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଇଷ୍ଠ) —

Utpatishṭhu ୧ । ଉତ୍ତୁଷ୍ଠନଶୀଳ; ଉଡ଼ିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ—

1 Accustomed to flying up.

୨ । ଉତ୍ତୁଷ୍ଠ; ଉଡ଼ିବା—2. Flying.

୩ । ଉଡ଼ିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ—3. Ready to fly.

୪ । ଉପରକୁ ଡେଇଁବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ—

4. Ready to leap up

ଉତ୍ପତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍‌=ଉପରକୁ+ପତ ଧାତୁ+ଭବ) —

Utpatti (ଉତ୍ପତ୍ତି—ବିଶ) ୧ । ଉଦୟ; ଜନ୍ମ; ଅନୁଭବ—

1. Birth; production, generation.

୨ । ଆରମ୍ଭ—2. Origin; beginning.

୩ । ଘଟଣା—3 Happening.

୪ । ଉଦୟ; ଉପରକୁ ଉଠିବା—

4. Rising up; ascending.

ଉତ୍ପତ୍ତିଷ୍ଠାନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ) —୧ । ଜନ୍ମସ୍ଥାନ—

Utpattisthāna

1. Place of origin.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ସମୟ ବୃକ୍ଷରେ ବୃତ୍ତ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଯେତେ ବା ଘଣ୍ଟାବେଳାରେ ୨ ମିନିଟ୍, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଉଦା :— 'ମାତ୍ର' ୨ ମିନିଟ୍ରେ 'ମାତ୍ର' ଶବ୍ଦରେ 'ର' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃକ୍ଷ' ବେଶେ 'ବୃକ୍ଷ' ୨ ଗାଢ଼ରେ 'ବୃକ୍ଷ' ବେଶେ; 'ଅକ୍ଷର' ୨ ଗାଢ଼ରେ 'ଅକ୍ଷ' ବେଶେ; 'ଅକ୍ଷର' ୨ ଗାଢ଼ରେ 'ଅକ୍ଷର' ବେଶେ

୨ । ନଦୀ ଅବ ଯେଉଁଠାରୁ ବାହାରିଥାଏ —

2. Source (of a river)

୩ । ଅରମ୍ଭ—3. Beginning.

ଉତ୍ପଥ—୧. ଚ (ଉତ୍=ଠାରୁ + ପଥ+ଅ)—

Utpatha ୧ । ଭ୍ରମ; ଅକାନ୍ତ—1 Wrong way

୨ । ଅସୁସ୍ଥ; ଭ୍ରମ—2. Evil ways

୩ । ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ—3. Evil conduct

୪ । ଭ୍ରମ—4. Error.

ଉତ୍ପଥଗାମୀ—୧. ଚ ଶ୍ରେଣୀ ପୂ. (ଉତ୍ପଥ+ଗମ୍ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ.)

Utpathagāmi (ଉତ୍ପଥଗାମୀ)—ଯେ ଅକାନ୍ତରେ ଯାଏ; ଭ୍ରମଗାମୀ—

(ଉତ୍ପଥଗାମୀ—ଶ୍ରେଣୀ) Erratic; going astray; taking to evil ways.

ଉତ୍ପଥଚାକ୍ଷୀ—୧. ଚ ଶ୍ରେଣୀ ପୂ. (ଉତ୍ପଥ+ଚାକ୍ଷ୍ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ.)

Utpathachakṣī (ଉତ୍ପଥଚାକ୍ଷୀ)—ଉତ୍ପଥଗାମୀ (ଦେଖ)

(ଉତ୍ପଥଚାକ୍ଷୀ—ଶ୍ରେଣୀ) Utpathagāmi (See)

ଉତ୍ପଦ୍ୟମାନ—୧. ଚ ଶ୍ରେଣୀ ପୂ. (ଉତ୍+ପଦ ଧାତୁ=ପାଦିବା+କର୍ତ୍ତୃ.)

Utpadyamāna ଅନ)—୧ । ଜାୟମାନ; ଯାହା ଜନ୍ମ ଅଛି—

(ଉତ୍ପଦ୍ୟମାନ—ଶ୍ରେଣୀ) 1. Being produced; being born.

୨ । ଉଦୟ ହେଉଥିବା—2. Rising.

୩ । ଘଟୁଥିବା—3 Happening.

ଉତ୍ପାନ—ଗ୍ରା. ଚ ଓ ଶ୍ରେଣୀ—ଉତ୍ପାନ (ଦେଖ)

Utpana Utpanna (See)

ଉତ୍ପାନି—ଗ୍ରା. ଚ—ଉତ୍ପାନି (ଦେଖ)

Utpani Utpanni (See)

ଉତ୍ପାନୀ—ଗ୍ରା. ଚ—ଉତ୍ପାନୀ (ଦେଖ)

Utpaniaṁ Utpanna (See)

ଉତ୍ପାନ୍ନ—୧. ଚ ଶ୍ରେଣୀ. (ଉତ୍+ପଦ ଧାତୁ=ପାଦିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—

Utpanna ୧ । ଜାତ—1. Born; produced; resulted from, brought forth

୨ । ଉଦୟ—2. Risen; sprung from.

୩ । ଘଟୁଥିବା—3. Occurred.

୪ । (କର୍ମ+ତ)—ଲବ୍ଧ—4 Got; attained.

ଦେ. ଚ (ସଂ. ଉତ୍ପାନ୍ନ)—ବୃକ୍ଷ ବା ଶ୍ରେଣୀରୁ ଉତ୍ପାନ୍ନ ଫଳ ବା ଶସ୍ୟାଦ—

Produce or fruits of a tree or land

୧ । ଅୟ—1 Income.

୨ । ଲାଭ—2. Profit

୩ । ଜନ୍ମ; ଉତ୍ପତ୍ତି—3. Birth, origin.

ଯେ ମୃତ୍ତ ହୋଇବା ପ୍ରସ୍ତର, କଟୁବା ଦେଇ ଉତ୍ପାନ୍ନ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ, ୧୨ ।

ଉତ୍ପାନ୍ନି—ଗ୍ରା. ଚ ଓ ଶ୍ରେଣୀ (ସଂ. ଉତ୍ପାନ୍ନ)—୧ । ଶ୍ରେଣୀ ବା

Utpanni ବୃକ୍ଷରୁ ଉତ୍ପାନ୍ନ ଫଳାଦ—1. Produce of a land or tree.

ଉତ୍ପାନ୍ନି ୨ । ଅୟ—2. Income

୩ । ବାର୍ଷିକ ଅୟ—3. Annual income

ଉତ୍ପନ୍ୟ—ଗ୍ରା. ଚ—ଉତ୍ପନ୍ୟ (ଦେଖ)

Utpanya Utpanni (See)

ଉତ୍ପାବନ—୧. ଚ. (ଉତ୍=ଉତ୍ତୁଳ୍ଲୁ + ପ୍ ଧାତୁ=ପକ୍ତି କରବା+)

Utpabana ଭାବ. ଅନ)—କୁଣ୍ଡଳାସ୍ପର୍ଶ ଜଳସେଚନ; ମାର୍ଜନ;

ସ୍ରୋଷଣ—Sprinkling water with

kusa grass.

ଉତ୍ପାଳ—୧. ଚ. (ଉତ୍=ଉତ୍ପାଳ + ପଳ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Utpala ୧ । ଜଳଜ; ପଦ୍ମ—1. Lotus.

୨ । କରୁ—2. Water-lily.

୩ । ନୀଳୋତ୍ପଳ; ନୀଳପଦ୍ମ; ନୀଳକରୁ—

3. Bluelotus

୪ । କୁଷ୍ଠବୃକ୍ଷ; କୁଷ୍ଠ—4. A medicinal plant.

୧. ଚ ଶ୍ରେଣୀ (କୃତ୍ରିମ; ଉତ୍=ଅପଗତ+ପଳ=ମାଂସ)—

କର୍ମାଂସ; ମାଂସହୀନ—Fleshless.

ଉତ୍ପାଳଶାରିବା—୧. ଚ. ଶ୍ରେଣୀ (ଉତ୍ପାଳ + ଶାରିବା)—ସୁଅଁଲ (ଦେଖ)

Utpalasāribā Suāṁlai (See)

ଉତ୍ପାଳାକ୍ଷ—୧. ଚ ଶ୍ରେଣୀ. (ଉତ୍ପାଳ+ଅକ୍ଷ)—ଯାହାର ଚକ୍ଷୁ ପଦ୍ମପରି

Utpālāksha ସ୍ୱଭାବ—Lotus-eyed; having fair

ଉତ୍ପାଳାକ୍ଷା } ଶ୍ରେଣୀ eyes.

ଉତ୍ପାଳିନୀ—୧. ଚ. ଶ୍ରେଣୀ. (ଉତ୍ପାଳ+ପଦ୍ମ+ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ଇନ୍+ଶ୍ରେଣୀ. ଇ)—

Utpalini ୧ । ପଦ୍ମସମୂହ; ପଦ୍ମ, ନୀ; ପଦ୍ମବନ—

1. A collection of lotuses.

୨ । କୁମୁଦିନୀ; କର୍ମସମୂହ; କୁମୁଦବନ—

2. A collection of water-lilies.

ଉତ୍ପାଶ୍ୟ—୧. ଚ ଶ୍ରେଣୀ. (ଉତ୍+ପାଶ୍ ଧାତୁ=ଦୃଶ୍ୟ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଉତ୍ପାଶ୍ୟ—

Utpāśya 1. Looking upwards

(ଉତ୍ପାଶ୍ୟ—ଶ୍ରେଣୀ) ୨ । ଉତ୍ପାଶ୍ୟ—2 With upturned face.

ଉତ୍ପାଟ—ଦେ. ଚ—ଉତ୍ପାଟନ (ଦେଖ)

Utpāṭa Utpāṭana (See)

ବାହୁରେଷୁ ଚ ଶ୍ରେଣୀ ନେଇ ଦେଖ

ବାହୁରେଷୁ ଉତ୍ପାଟ ଶ୍ରେଣୀ ରଚିତ—ଉତ୍କଳ. ବୈଦେହ୍ୟଶତକ ସ

ଉତ୍ପାଟକ—୧. ଚ ଶ୍ରେଣୀ. (ଉତ୍+ପାଟ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Utpāṭaka ୧ । ଯେ ଉପାଡ଼େ—1. Uprooting.

(ଉତ୍ପାଟକ—ଶ୍ରେଣୀ) ୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶକାରୀ—

2. Eradicating

୩ । ବିନାଶକ—3. Destroying.

୪ । ଯେ ଉତ୍ତରୁ ବାହାରକୁ ଟାଣି ଖସେ—

4. Extracting; pulling out.

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇଃ	ଉଃ	ଋ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଋ	ଌ	ସ୍ୱେ ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ସ	ସ	ଠି	ଇଃ	ଉଃ	ଋ

ଉତ୍ପାତନ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍=ଉପରକୁ ଯିବା ଥାଉ ଶିତ; ପାଟି ଥାଉ= Utpātana ପକାଇବା+କର. ଅନ)—୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶ—(ଉତ୍ପାତନ. ବିଶ) କରଣ; ନିର୍ମୂଳକରଣ—1 Eradication.

୨ । ଉନ୍ମୂଳନ; ଉପାତନ—2. Pulling up by the root, uprooting.

୩ । ଉତ୍ତରୁ କାଢିଆଣିବା; ଓଟାଇଆଣିବା—3 Extraction

୪ । ବିନାଶନ—4 Destruction.

୫ । ପଲ୍ଲ ଅବ ଛିଣ୍ଡାଇବା—5. Plucking

୬ । ବହୁଷ୍ଟରଣ; ଚଡ଼ିଦେବା, ଘଉଡ଼ିଦେବା—5. Expulsion.

ଉତ୍ପାତୟିତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍+ପାତ ଶିତ; ପାଟି ଥାଉ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ୍ୱ) Utpāyitā (ମା. ୧ବ)—ଉତ୍ପାତକ (ଦେଖ) (ଉତ୍ପାତୟିତା—ଶ୍ରୀ) Utpātaka (See)

ଉତ୍ପାତିତ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍=ଉପରକୁ ଯିବା ଥାଉ ଶିତ; ପାଟି ଥାଉ=ପକାଇବା+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଉନ୍ମୂଳିତ; ଉପାତା ହୋଇଥିବା—1. Uprooted.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶିତ—

2. Eradicated, completely destroyed

୩ । ବହୁଷ୍ଟିତ—3 Expelled.

ଉତ୍ପାତିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ପାତନ)—ଉପାତା—

Utpātibā To uproot

ବରଷା ଏଣି ପୁଛନ୍ତି ଥିବା ଉତ୍ପାତ ହେବ ନଚେ—ଉତ୍ପାତ ଦୈନିକାବଳୀ ।

ଉତ୍ପାତ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍=ଅକସ୍ମାତ୍; ଉପରୁ ଯିବା ଥାଉ ପଡ଼ିବା+ Utpāta କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ବିପଦ—1. Danger.

୨ । ଦୈନିକ ଦୁର୍ଘଟନା—2. Mishap

୩ । ସମସ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଘଟିବା ଦୈନିକ ବିପଦ—

3. Public calamity

୪ । ଅତ୍ୟାଚାର; ଉତ୍ପାତନ—

4 Violence; outrage, tyranny.

୫ । ବିନାଶ—5. Ruin

୬ । ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ନଷ୍ଟ କରିବା—6. Depredation

୭ । ଅକସ୍ମିକ ଅମଙ୍ଗଳ ଘଟନା—

7. Accident; inauspicious occurrence

୮ । ଅପଦରୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଚିହ୍ନ ବା ଲକ୍ଷଣ—

8. Portent; evil omens

[ଦୁ—ବିପଦ, ଦୁ, ଧୂମକେତୁ, ଉଲ୍ଲାସାତ, ଦୁମିକଟି, ଶୂନ୍ୟଶବ୍ଦ, ଅଗ୍ନିବିଳାସ ବୋକାଳ, ନଦୀ ଅବିର ଉତ୍ପାଦନ, ବୃକ୍ଷ ପ୍ରଭୃତି ଉତ୍ପାଦନ ଅଟେ ।]

ଉତ୍ପାତକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍+ପାତ ଶିତ; ପାଟି ଥାଉ=ପକାଇବା+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଉନ୍ମୂଳକ; ଉପାତା ହୋଇଥିବା—1. Uprooted.

ଉତ୍ପାତକେତୁ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ପାତ+କେତୁ=ଚିହ୍ନ)—

Utpātaketu

ଉତ୍ପାତଲକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Utpātalakshana (See)

ଉତ୍ପାତପାକଜନିତ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ପାତ, ଉତ୍ପାତ, ଉତ୍ପାତ, ଉତ୍ପାତ)—

Utpātapākajanita

ଉତ୍ପାତର ଫଳସ୍ୱରୂପ—Due to

disastrous calamity.

(ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ—୧୧ ୩୫)

ଉତ୍ପାତମେଘ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ କର୍ମଧାରୟ)—ଉତ୍ପାତର

Utpātamegha

ଲକ୍ଷଣସ୍ୱରୂପ ଅକାଳରେ ବହୁ ବୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ମେଘ

ବା ଉଲ୍ଲାସ୍ୱରୂପ ମେଘ—Clouds foreboding

calamity, (e. g. raining untimely

and ejecting shooting stars.)

(ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ—୧୦-୨୧)

ଉତ୍ପାତଲକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ପାତ, ଉତ୍ପାତ—ଦୈନିକ ଦୁର୍ଘଟନା+

Utpātalakshana

ଲକ୍ଷଣ=ଚିହ୍ନ) ଅମଙ୍ଗଳ ଚିହ୍ନ; ଅଶୁଭସୂଚକ

ଘଟନା—An evil sign; a bad omen; event

foreboding calamity or disaster;

portent.

ଉତ୍ପାତସାଗର—ସଂ. ବି. (ବଣିଷ୍ଠବିଦ୍ କୃତ) ଦୈନିକ ଅମଙ୍ଗଳ—

Utpātasāgara

ମାନଙ୍କ ପୁରାଣମାନ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବା

ଜ୍ୟୋତିଷଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—Name of an astrolo-

gical treatise on portents.

ଉତ୍ପାତିଆ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉତ୍ପାତ)—୧ । ଅତ୍ୟାଚାର—

Utpātīā

1. Oppressive.

ଉତ୍ପାତୀ—୨ । ଅନିଷ୍ଟକାରୀ—2 Depredatory.

ଉତ୍ପାଦକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍=ଉପରକୁ ଯିବା ଥାଉ ଶିତ; ପାଟି ଥାଉ=ପକାଇବା+କର୍ମ. ତ)—

Utpādaka

ପାଦ ଥାଉ=ପକାଇବା+କର୍ମ. ତ)—

(ଉତ୍ପାଦକ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଉତ୍ପାଦକ; ଜନ୍ମଦାତା; ସେ ଜନ୍ମ କରେ—

1 Productive; generating;

producing; creating.

୨ । (କୌଣସି ବିଷୟ) ଘଟାଇବା—2. Causing.

୩ । (କୌଣସି ବିଷୟ) ଘଟାଇବା—2. Causing.

୪ । (କୌଣସି ବିଷୟ) ଘଟାଇବା—2. Causing.

୫ । (କୌଣସି ବିଷୟ) ଘଟାଇବା—2. Causing.

୬ । (କୌଣସି ବିଷୟ) ଘଟାଇବା—2. Causing.

୭ । (କୌଣସି ବିଷୟ) ଘଟାଇବା—2. Causing.

୮ । (କୌଣସି ବିଷୟ) ଘଟାଇବା—2. Causing.

୯ । (କୌଣସି ବିଷୟ) ଘଟାଇବା—2. Causing.

ଯାହାକି ସେହି ପ୍ରକାର ସ୍ୱଭାବେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏକା ଓ ଉକ୍ତିର ବୋଧେ ଦର୍ଶନା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ।
 ୧୦. ଗୋଟିଏ, ଦେବେ ଏ ଉପକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ଦେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥପଦ । ଏକା ଓ ଉକ୍ତିର ବର୍ଣ୍ଣ ଦା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକା ଦେବ । ଉପା-
 ଦାୟା ନ ମିଳେ 'ଦାୟା' ଗୋଟିଏ; 'ଦୟା' ନ ମିଳେ 'ଦୟା' ଦେଖିବେ; 'ଦୟା' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଦୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ୟା' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅନ୍ୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ୟା' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅନ୍ୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅନ୍ୟା' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅନ୍ୟା' ଦେଖିବେ

- ୨ । ପ୍ରସବକରଣ; ଜନନ; ଜାତକରିବା; ବେଇବା —
 2 Act of begetting or generating;
 bringing forth.
 ୩ । (ଗଛ ଆଦି) ଫଳବା; ଫଳ ଧରବା —
 3. Bearing fruits.
 ୪ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଉତ୍ପତ୍ତିକରଣ —
 4. The causing of a thing to come
 into existence.
 ୫ । ଫଳରେ ଘଟାଇବା — 5. Effecting; causing
 to happen; causing.

ଉତ୍ପାଦୟିତା — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉତ୍ + ପଦ୍ ଧାତୁ ଶିଚ୍; ପାଦ ଧାତୁ
 Utpādayitā + ତ୍ୱା. ୧କ) — ଉତ୍ପାଦକ (ଦେଖ) —
 (ଉତ୍ପାଦୟିତା — ୩) Utpādaka (See)

ଉତ୍ପାଦାୟନ — ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍ = ଉପରକୁ + ପାଦ = ଗୋଡ଼
 Utpādayana + ଶୟନ = ଶୋଇବା) — ଉପରକୁ ଗୋଡ଼
 ଟେକି ସେ ଶୟନ କରେ; ଝୁଲି ପକ୍ଷୀ —
 Lap-wing

ଉତ୍ପାଦିତ — ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ = ପଦାକୁ; ଉପରକୁ + ପଦ୍ ଧାତୁ ଶିଚ୍ =
 Utpādita ଗତି କରାଇବା + କର୍ମ. ତ) —
 ୧ । ଜନ୍ମ କରାଯାଇଥିବା; ଜନିତ —

1. Begotten; brought into existence

୨ । ଜନ୍ମପ୍ରାପ୍ତ; କୃତ — 2. Produced; effected

ଉତ୍ପାଦି — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍ + ପଦ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଇନ୍) — ଉତ୍ପାଦ-
 Utpādī କାରୀ — Producing.

ଉତ୍ପାଦ୍ୟ — ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ = ଉପରକୁ; ବାହାରକୁ + ପଦ୍ ଧାତୁ ଶିଚ୍ =
 Utpādyā ଗତି କରାଇବା + କର୍ମ. ଯ) — ଉତ୍ପାଦନଯୋଗ୍ୟ;
 ଜନ୍ମଦେବାର ଯୋଗ୍ୟ — Fit to be produced
 or generated.

ଉତ୍ପାଦ୍ୟମାନ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉତ୍ = ଉପରକୁ; ପଦାକୁ + ପଦ୍ ଧାତୁ
 Utpādyamāna ଶିଚ୍ = ଗତି କରାଇବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅନ୍) —
 (ଉତ୍ପାଦ୍ୟମାନା — ୩) ଜନ୍ମମାନ; ଯାହାର ଜନ୍ମ ଦେଉଅଛି —
 Being produced

ଉତ୍ପିଚ୍ଛ — ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍ = ଉତ୍ପିଚ୍ଛ + ପଦ୍ = ଲଙ୍ଗୁଡ଼
 Utpichchha ଯାହାର; ଉପରକୁ ଲଙ୍ଗୁ ଟେକିବା ମୟୂର
 ପକ୍ଷୀ) — ୧ । ଅଗାଧୀ — 1. Expectant.

୨ । ଉତ୍ସାହୀ; ଉତ୍ସର୍ଗ — 2. Eager; anxious

୩ । ଅନନ୍ଦୋତ୍ସୁକ — 3. Delighted; merry

୪ । ଅସମ୍ଭାଳ; ଅସ୍ଥିର — 4. Restless; impatient.

ଉତ୍ପିଚ୍ଛା — ଦେ. ବିଶ — ଉତ୍ପିଚ୍ଛ (ଦେଖ)

Utpichha Utpichchhā (See)

ଉତ୍ପିଞ୍ଜର — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍ = ବାହାରକୁ + ପିଞ୍ଜର —
 Utpinjara ୧ । ପିଞ୍ଜରମୁକ୍ତ; ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ; କାର୍ଯ୍ୟମୁକ୍ତ —
 2 Set free; liberated from cage.

ଉତ୍ପିଞ୍ଜଳ — ସଂ. ବିଶ — ୧ । ଉତ୍ପିଞ୍ଜର ଦେଖ (ଉ = କା) —

Utpinjāla 1. Utpinjara (See)

୨ । ପିଞ୍ଜଳବର୍ଣ୍ଣ — 2 Tawny.

୩ । (ଉତ୍ + ପିଞ୍ଜର + ଅନ୍) — ଅତିଶୟ ବ୍ୟାକୁଳ —

3 Much agitated.

ଉତ୍ପିର୍ଦ୍ଦା — ସଂ. ବି (ଉତ୍ = ସମ୍ପାଦ୍ + ପିର୍ଦ୍ଦା ଧାତୁ = ପିଡ଼ା ଦେବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱି.

Utpirda ଅ — ୧ । ଫେନ — 1 Foam.

୨ । ଉତ୍ପିର୍ଦ୍ଦାନ (ଦେଖ) — Utpirdana (See).

ଉତ୍ପିର୍ଦ୍ଦକ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉତ୍ = ବିଶେଷ + ପିର୍ଦ୍ଦା ଧାତୁ = ପିଡ଼ା ଦେବା)

Utpirdaka + କର୍ତ୍ତ୍ୱି ଅନ୍) — ୧ । ଉତ୍ପିର୍ଦ୍ଦନକାରୀ; ଉପଦ୍ରବକାରୀ;

(ଉତ୍ପିର୍ଦ୍ଦକା — ୩) ଅତ୍ୟାଚାରୀ — 1. Oppressive

୨ । ବିଶେଷ କ୍ଳେଶ ଦେଉଥିବା —

2. Giving much trouble,

ଉତ୍ପିର୍ଦ୍ଦାନ — ସଂ. ବି (ଉତ୍ = ସମ୍ପାଦ୍ + ପିର୍ଦ୍ଦା ଧାତୁ = ପିଡ଼ା ଦେବା +

Utpirdana ଲବ୍ଧ ଅନ୍) — ୧ । ବିଶେଷ ବାଧା ବା ପିଡ଼ା —

(ଉତ୍ପିର୍ଦ୍ଦାନ — ବିଶ) 1. Persecution; harassment.

୨ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ; ଉତ୍ତେଜନ — 2. Instigation.

୩ । ଠେଲଠେଲ; ଚେପାଚେପି — 3. Pushing.

୪ । ଉପରୁ ଚାପି ଦେବା; ଚପିବା — 4. Pressing.

୫ । ଜବରଜ — 5. Extortion; use of force.

୬ । ଅଧିକ୍ୟ — 6 Excess

୭ । ଉପଦ୍ରବ — 7. Violence.

୮ । ଅତ୍ୟାଚାର — 8. Oppression.

୯ । ବାଧା — 9 Obstruction.

ଉତ୍ପୁଚ୍ଛ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍ = ଉତ୍ପୁଚ୍ଛ ଟେକିବା

Utpuchchha ହୋଇଅଛି ପୁଚ୍ଛ ଯାହାର) — ଉତ୍ପୁଚ୍ଛ (ଦେଖ)

(ଉତ୍ପୁଚ୍ଛା — ୩)

Utpichchha (See)

ଉତ୍ପୁଚ୍ଛେ — ଦେ. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଉତ୍ପୁଚ୍ଛ) — ଉପରକୁ ପୁଚ୍ଛ ଉଠାଇ —

Utpuchchhe With the tail raised up.

ଉତ୍ପୁଚ୍ଛେ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ଥାନ୍ତି ସର୍ବେ କରକର୍ତ୍ତା ତାଳେ —

ଉପାଧାୟ ।

ଉତ୍ପ୍ରାସ — ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ପ୍ର + ଅସ୍ ଧାତୁ = ଫୋପାଡ଼ିବା + ଲବ୍ଧ. ଅ) —

Utpṛāsa ଉତ୍ପ୍ରାସନ (ଦେଖ)

(ଉତ୍ପ୍ରାସିତ — ବିଶ)

Utpṛāsana (See)

ଉତ୍ପ୍ରାସନ — ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ପ୍ର + ଅସ୍ ଧାତୁ = ଫୋପାଡ଼ିବା + ଲବ୍ଧ. ଅ) —

Utpṛāsana ଅ) — ୧ । ଉପହାସ; ଥଣ୍ଡା —

(ଉତ୍ପ୍ରାସିତ — ବିଶ)

1. Joke; derision.

୨ । ଉପହାସ; ଅଳ୍ପହାସ୍ୟ — 2. Smile.

୩ । ଉପହାସସୂଚକ ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ —

3 A figure of speech indicating

ridicule or joke.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ସ୍ୱାମୀରେ ସ୍ୱପତ୍ନୀ ଓ ପତ୍ନୀ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବୁଦ୍ଧିର ଦକ୍ଷା ବରଦ୍ଧ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ଦା , ଶୁଦ୍ଧ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ଯାହାକୁ ଏକ ଗୋଷ୍ଠରେ ଘେନେ ଏ ଗୋଷ୍ଠୀବାସରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଯାହିଁ ପଥାନ୍ତେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ପତ୍ନୀ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଷ୍ଠୀବାସ ଦେଇ ବନ୍ଧା — 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାଇ' ଗୋଷ୍ଠୀବାସ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ବୋଧିବା; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଥାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ବୋଧିବା; 'ଅନ୍ଧା' ନ ଥାଇଲେ 'ଅନ୍ଧା' ବୋଧିବା; 'ଅନ୍ଧକର' ନ ଥାଇଲେ 'ଅନ୍ଧକର' ବୋଧିବା ।

୮ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଭାଗ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଭାଗ—

8. Upper portion.

୯ । କୋଠାର ଶୁଭ—9. Roof of a building.

୧୦ । ଏକତ୍ର ମିଶ୍ରଣ—10 Admixture; association.

୧୧. ବିଶ୍ୱ (+ ଭାବ. ଅ)—୧ । ବିଶ୍ୱାସ; ସଙ୍ଗତ—

1. Devoid of company.

୨ । ଉତ୍ପନ୍ନ—2. Produced.

୩ । ନଷ୍ଟ—3 Spoiled.

ଉତ୍ସାଙ୍ଗିତ—୧. ବିଶ୍ୱ. ପୁ (ଉତ୍ସାଙ୍ଗ + ଇତ)—୧ । ଅଭିମତ—

Utsangita 1. Embraced.

(ଉତ୍ସାଙ୍ଗିତ—୩) ୨ । ଏକତ୍ରତା—

2. Admixed; associated.

୩ । ଉତ୍ସାଙ୍ଗରେ ସ୍ଥାପିତ; ଉତ୍ସାଙ୍ଗ ପ୍ରାପ୍ତ—

3. Put on the lap; taken to the lap.

ଉତ୍ସାଙ୍ଗିତ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ସାଙ୍ଗ + ଇତ୍ = ଅସକ୍ତ ଦେବା + ଭାବ. ଅ)—

Utsangita ଉତ୍ସାଙ୍ଗିତ—Throwing up.

ଉତ୍ସାଙ୍ଗ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ସାଙ୍ଗ + ଇତ୍ = ନଷ୍ଟ ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Utsanna ୧ । ବିନଷ୍ଟ; ବିଧ୍ୱସ୍ତ; ବିନାଶିତ—

1. Ruined, overthrown; destroyed.

୨ । ଉଦ୍ଭିତ—2. Risen

୩ । ନିଷ୍ପତ୍ତି—3. Extinct.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ବ୍ୟାକୁଳ; ବ୍ୟସ୍ତ—1. Annoyed; perturbed.

ବାଜେ ବାଦ୍ୟ ଅନେକ ଉତ୍ସାହ ନାମ ନାହିଁ—

ଘେନିଲେ ଶୁଭ ଯେତେ ଘେନି । ଉତ୍ସା. ବୈଦେହ୍ୟବଳାସ ।

୨ । ଅସ୍ଥିର—2. Restless.

ଦେ. ବି. — ଉତ୍ସାହ—Excitement.

ଜଗତକର୍ମ ଅସ୍ଥିର ଏ ଫଳ । ବଡ଼ ଉତ୍ସାହ ଜଗତର ଶୁଭ ।

ଉତ୍ସା. ପ୍ରମୋଦନାୟ ।

ଉତ୍ସାବ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ସା + ବୁଧାତ୍ = ଜନ୍ମ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Utsaba ୧ । ଅନନ୍ତଜନକ ବ୍ୟାପାର—

1. Pleasant ceremony; festival.

ବସୁଧା ଗନ୍ତବ୍ୟ ସର ଯୁକ୍ତି ଯୁକ୍ତିର ପର

ଏ ସଙ୍ଗେ ଚିନ୍ତା କରୁନାହିଁ ଉତ୍ସାବ । ଉତ୍ସା. ବୈଦେହ୍ୟବଳାସ ।

୨ । ମଜ୍ଜା; ଅନନ୍ତ—2. Pleasure; rejoicing.

କହେ ଏ କାଳ ଉତ୍ସାବ ନିର୍ଭୟେ ସାଧୁ । ଉତ୍ସା. ପ୍ରମୋଦନାୟ ।

୩ । ଉତ୍ସେକ—3 Sprinkling

୪ । ଅମର୍ଷ ବା କୋପ—4 Anger; wrath

୫ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅବସର ଦିବସ; ଛୁଟି ଦିନ—5 Holiday

୬ । ଇଚ୍ଛାର ପ୍ରସର—6 Flight of thought.

୭ । ଅନନ୍ତାବସର—7 Pleasant time

୮ । ଭୋଗ—8. Feast.

୯ । ଉତ୍ସାହ; ଉତ୍ସାହମୟ—9. Resing up.

୧୦ । ବହୁଲୋକଙ୍କର ଅନନ୍ତଜନକ ମିଳନ—

10. A joyous meeting of many persons.

ଉତ୍ସାବସଙ୍ଗେ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁଲୋକ; ଉତ୍ସାବ + ସଙ୍ଗେ = ଅଭାବ;

Utsabasanketa ଏମାନଙ୍କର ଦମ୍ଭାତ୍ୟ ନିୟମ ନାହିଁ; ଶ୍ୱା

ପୁରୁଷଙ୍କର ପରସ୍ପର ଅନୁରାଗ ହେଲେ ଏମାନେ ସ୍ୱେଚ୍ଛା-

ବିହାର କରନ୍ତି) —ପାବ୍ୟାୟ ଜାତିବିଶେଷ—

A hilly tribe having no marriage.

ଉତ୍ସାର୍ଗ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଉତ୍ସା = ଉପରେ + ସ୍ୱର ଧାତୁ = ଚ୍ୟାଗ କରିବା +

Utsarga ଭାବ. ଅ)—୧ । ପରିତ୍ୟାଗ—

ଉତ୍ସାର୍ଗ; } ବିଶ୍ୱ. 1. Abandonment.

୨ । ଦାନ—2. Gift; present; donation.

୩ । ଦେବତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦାନ ବା ନିବେଦନ—

3 Offering to a Deity; oblation.

୪ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସାମାନ୍ୟବିଧି—

4. (grammar) An ordinary rule.

୫ । ଯାଗବିଶେଷ—5. A sacrifice; a sacrificial offering.

୬ । ପୁରୁଷ ଚ୍ୟାଗ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—

6 Passing of stools.

୭ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି

ବସ୍ତୁକୁ ଉପହାର ଦେବାର ସଂକଳ୍ପ; ପାଣି ଛିଡ଼ାଇବା—

7 Dedication.

୮ । ମେଘବର୍ଷିକାର ପରିମାଣ—

8. The quantity of rain or shower.

୯ । ମେଘର ଗଭୀରତା ବା ବେଧ—

9. Depth of a cloud.

(ଯଥା— ମେଘେ ଉତ୍ସାର୍ଗ ଏବେ ଯୋଜନ)

ଦେ. ବି — ୧ । ଉଚ୍ଚତା—1. Elevation; height.

ଉତ୍ସାର୍ଗରେ ଯେ ଅଠକୋଶ ସେ ଅଧର

ଉତ୍ସାର୍ଗେ ଲମ୍ବ ବସ୍ତୁର ନରସାହି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

୨ । ବେଧ—2. Depth.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଉଚ୍ଚ—1. High.

ଅତି ଉତ୍ସାର୍ଗ ବେଧ ବୃକ୍ଷ; ଉତ୍ସାର୍ଗ ପଡ଼ିଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ସୁବେଦ ।

୩ । ଦତ୍ତ; ଉତ୍ସାର୍ଗୀକୃତ—2. Which has already been offered.

ଉତ୍ସାର୍ଗ ଅନ ଯେହୁ ହରେ, ଅନ୍ତେ ନରକ ପ୍ରବେଶକରେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୩ । ଉତ୍ସାର୍ଗ; ଦତ୍ତ ଦେବା ପାଇଁ ସଂକଳ୍ପିତ—

3 Dedicated to be given

ଉତ୍ସାର୍ଗ କରିବା—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦେବତାଙ୍କ

Utsarga karibā ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦାନ କରିବା ବା ପାଣିଛିଡ଼ାଇ

ଓଢ଼ାସଂକଳ୍ପ ଦେବା ବା ନିବେଦନ କରିବା—

ଉତ୍ସାର୍ଗ କରା. ୩. To dedicate a thing to a Deity; to offer as an oblation.

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ନ	ଶ,ଷ	ଜ	ଉ	ଉ	ଉ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଉ	ଉ	ଉ

୨ । ଦାନ କରିବା—2. To make a gift or present; to give a thing

୩ । କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦେବତାଙ୍କୁ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ସଂକଳ୍ପ କରିବା—3. To dedicate or to consecrate a thing to a Deity

୪ । କୌଣସି ବହିଲେଖଙ୍କ ନାମରେ କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉପହାର ଦେବା—4. To dedicate a book.

୫ । ବୃଷୋତ୍ସର୍ଗ କରିବା; ପ୍ରେତାତ୍ମାର ମୁକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ମୃତ-ବ୍ୟକ୍ତିର ଏକାଦଶାଦି ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିବସରେ ଗୋଟିଏ ବୃଷ ମହାଦେବଙ୍କୁ ଦାନ କରି ଛାଡ଼ି ଦେବା—

5. To let out a bull to roam at large after dedicating it to Śiba and branding it at the first funeral Śrāddha ceremony of a deceased Hindu of means

ଉତ୍ସର୍ଗପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଅଧିକପ୍ରସ୍ତୋତ୍ର) — ସେହି ପତ୍ରକୁ Utsargapatra କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତୁତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଉତ୍ସର୍ଗ ଉତ୍ସର୍ଗପତ୍ର ହୋଇଥିବା ବିଷୟ ପୁସ୍ତକର ଅନ୍ତରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଥାଏ—
उत्सर्गपत्र A writing or page mentioning the fact of a book having been dedicated to a certain person, a letter of dedication.

ଉତ୍ସର୍ଗାକରଣ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି.—ଉତ୍ସର୍ଗିକାର ଶିଳ୍ପ ରୂପ—

Utsargāibā The causative form of Utsargibā.

ଅବଦେଶ ଧନ ଦେବଙ୍କ ଦାନ ଭାବ

ନିଶ୍ଚୟ ସେଷଣ ଉତ୍ସର୍ଗର ଦେୟ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପ୍ରଭୁ. ୧୩ ।

ଉତ୍ସର୍ଗିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ସର୍ଗ = ଦାନ + ଇତ)—

Utsargita ୧ । ଦତ୍ତ, ନିବେଦିତ—1 Presented; given

୨ । ଦାନାର୍ଥରେ ବା ଦେବଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସଂକଳ୍ପିତ—

2. Dedicated to an Deity

୩ । ଦେବତାଙ୍କୁ ଭୋଗ ଦିଆଯାଇଥିବା—

3. Offered to a Deity.

୪ । ପ୍ରସ୍ତୁତକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ମହାଜନଙ୍କ ନାମରେ ଉପହୃତ (ପ୍ରସ୍ତୁତ)—

4. Dedicated (said of a book).

୫ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ—5 Relinquished; abandoned.

ଉତ୍ସର୍ଗିକା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି.—ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା (ଦେଖ)

Utsargibā Utsargā karibā (See)

ଉତ୍ସର୍ଗିତ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ସର୍ଗ + ଇତ ଧାତୁ + ଇତ. ଅନ)—ଉତ୍ସର୍ଗ (ଦେଖ)

Utsarjana Utsargā (See)

ଉତ୍ସର୍ପଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ସର୍ପ = ଉପହରଣ + ଧାତୁ = ଧାତୁରେ ଧାତୁରେ)

Utsarpāna ଯିବା + ଉତ୍ସର୍ପ. ଅନ)—1. ଉତ୍ସର୍ପଣ—

1. Passing over; leaping over

୨ । ଉତ୍ସର୍ଗମାନ—2. Ascending; rising up.

୩ । ତ୍ୟାଗ—3. Abandonment.

ଉତ୍ସର୍ଜ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ଋ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ମ. ଯ + ଣ)—

Utsarjyā

ଆ)—ଉତ୍ସର୍ଜ୍ୟା ବା ବତରପଡ଼ିବା ଗାଈ—
A cow in heat.

ଉତ୍ସର୍ଜିତା—ଦେ. କି.—ଉତ୍ସର୍ଜିତା; ଜଳ ବା ତୈଳ ଆଦି ପାତ୍ରରେ ସମ୍ପାଳି

Utsarjita ନ ଦେବା—To overflow; to brim over.

ବଜାର୍ଜି ସମ ସ୍ତେଜର ବହୁତ ଉତ୍ସର୍ଜିତର ଅନୁଶ୍ରୁତି ।

ଭକ୍ତ. ଦେବେଶ୍ୱରଦାସ ।

ଉତ୍ସାଦନ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ସଦ ଧାତୁ ଡିତ; ସାଦ ଧାତୁ = ବିନାଶ)

Utsādana କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

୧ । ଜଳ ଆଦି ନିଆଁ ଉପରେ ଫୁଟିବା—

. Seething or boiling of a liquid.

୨ । ଉତ୍ତୁରିତ; ଅଭିଷା ଦେବା—

2. Being stirred over fire.

୩ । ତୈଳ, ତନ୍ମନାଦିଦ୍ୱାରା (ଶରୀର) ସଂସ୍କାର—

3. Toilet.

୪ । ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ମଳଶୋଧନ—4 Refining.

୫ । ଧୂଳିଆଡ଼ିବା—5. Dusting

୬ । ପରିଷ୍କରଣ; ସଫା କରିବା—

6 Cleansing a thing of impurities.

୭ । ଉତ୍ସର୍ଜ କରିବା—7. Ruining.

୮ । ବିନାଶନ—8. Annihilation; destruction.

୯ । ଉତ୍ସର୍ଜନ—9. Eradication

ଉତ୍ସାଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ + ସଦ ଧାତୁ. ଶିତ + କର୍ମ. ଇ)—

Utsādita ୧ । ଉତ୍ସର୍ଜିତ; ବିନଷ୍ଟ—

1. Ruined; eradicated.

୨ । ପରିଷ୍କୃତ; ନିର୍ମଳୀକୃତ—2. Cleansed.

ଉତ୍ସାରଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ଋ ଧାତୁ; ଶିତ ସାରି ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Utsāraṇa ୧ । ଦୂରୀକରଣ; ତଡ଼ିବା—

(ଉତ୍ସାରଣ = ବିଶ) 1 Removal; driving away

୨ । ପଦାର୍ଥ ବାହାର କରିବା—

2. Bringing out.

୩ । ବାଟରୁ ଅଢେଇ ଦେବା—

3. Clearing out of the way.

ଉତ୍ସାରିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ + ସାରି ଧାତୁ + କର୍ମ. ଇ)—

Utsārita ୧ । ଅବାଧ; ବାଧାରହୁତ—

1. Unobstructed.

୨ । ଦୂରୀକୃତ—2. Removed.

୩ । ପ୍ରବାହିତ—3. Flowing

ଅଣା ଉତ୍ସାରିତ ଉତ୍ସାରିତ କର ତଥାହୁତା ।

ମଧୁସୂଦନ—ଉତ୍କଳଗାଥା ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୃତର ଓ ଚିତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତର କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର । ବା ୧ ଚିତ୍ତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର । ବା ୧ ଚିତ୍ତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ତର ବ୍ୟବହାର ।

ଉତ୍ସାହ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଅଭିଶପ୍ତ + ସହ = ସହବା + ଭବ. ଅ)—
Utsāha ୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁରାଗ; ଉତ୍ସାହାଗିତା—

1. Energy; strong interest in a work.

୨ । ସଂକଳ୍ପ—2. Resolution; resolve.

୩ । ତତ୍ପରତା—3 Promptness.

୪ । ବ୍ୟଗ୍ରତା; ଅଗ୍ରତା—4 Eagerness; zeal.

୫ । ଅଧ୍ୟବସାୟ—5 Perseverance.

୬ । ଉଦ୍ୟମ; ଉଦ୍ୟୋଗ—6. Steady effort

୭ । ଶୃଙ୍ଖି; ଭେଜ—7. Vigour.

୮ । ଦୃଢ଼ତର ଯତ୍ନ—8. Enterprise; venture

୯ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ମନରେ ଜାତ ଅନୁରାଗ;
ଦେମତ—9. Encouragement.

୧୦ । ସାରସ୍ୱର ସ୍ଥାୟୀ ଭାବ—10 The permanent
mental attitude in the heroic
sentiment.

୧୧ । କଲ୍ୟାଣ—11. Benediction

୧୨ । ହର୍ଷ—12. Joy.

୧୩ । (+ କରଣ ଅ) ସଂରଭ; ସୁତ—13 Beginning
ଦେ. ବିଶ—ଉତ୍ସାହ—Encouraged, eager;
zealous.

ବୋଲେ କେଁ ସମ ଦଳନ ନମନ୍ତେ ଉତ୍ସାହ ହେଉ ଯେ କଳେ କଲେ ।
ବନ୍ଧୁନାଥ ବଦନ ସମାପ୍ତ ।

ଉତ୍ସାହକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍ + ସହ ଯାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Utsāhaka ସେ ଉତ୍ସାହ ଦେବା—Encouraging.
(ଉତ୍ସାହକ—ଶ୍ରୀ)

ଉତ୍ସାହଦାତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ.—ଉତ୍ସାହ ଦେବା (ବ୍ୟକ୍ତି)
Utsāhadātā Patronising, encouraging.
(ଉତ୍ସାହଦାତା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି.—କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର
ହାତକାରୀରୂପେ ତାକୁ ଉତ୍ସାହ ଦିଅନ୍ତି; ପୁଷ୍ପପୋଷକ—

ଉତ୍ସାହକ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ସହ ଯାତୁ + ଭବ. ଅକ)—ଉତ୍ସାହଦାନ—
Utsāhaka Giving encouragement.

ସଂ. ବିଶ (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ଯାହା ବା ସେ ଉତ୍ସାହ ଦେବା;
ଉତ୍ସାହପ୍ରଦ—Encouraging

ଉତ୍ସାହମୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍ + ସହ ଯାତୁ + କର୍ମ. ଅମୟ)—
Utsāhamaya ଯେଉଁ ବସ୍ତୁରେ ବା ଯାହାକୁ ଉତ୍ସାହ ଦେବା
ଅବଶ୍ୟକ—Deserving encouragement.

ଉତ୍ସାହବଦ୍ଧନ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ସାହ + ବଦ୍ଧ ଯାତୁ + ଭବ. ଅକ)—
Utsāhabaddhana ୧ । ଉତ୍ସାହବଦ୍ଧନ—
Encouragement; zeal.

୨ । ଅଧ୍ୟବସାୟ—2. Perseverance.

୩ । (+ କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—ସାରସ୍ୱ—The heroic senti-
ment in art

ସଂ. ବିଶ.—ଯାହା ଉତ୍ସାହକୁ ବର୍ଦ୍ଧିତ କରେ; ସେ ଉତ୍ସାହ
ଦାତା; ଉତ୍ସାହଦାତା—One who or that
which gives encouragement or
infuses vigour or zeal,

ଉତ୍ସାହ—ଶ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଉତ୍ସାହ)—ଉତ୍ସାହ (ଦେଖ)

Utsāha

Utsāha (See)

କର୍ମକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ନୁହେଁ ଯେବେ ନ ହୁଏ ।

ତେବେ ତାହାର ଯାତୁ ଯାବ ତ ଉତ୍ସାହ ।

୨ ଯାତୁ ଯାବ ତ ଉତ୍ସାହ ।

ଶ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ —୧ । ନିରୁତ୍ସାହ—

1. Hopeless; disappointed.

ବାଚକ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରାୟଶଃ ନେତ୍ରି ଯାହା

କଥାରେ ହେଉଛି ନିରୁତ୍ସାହ ।

ଉତ୍ସାହ ହେଉଛି ଉତ୍ସାହ ।

୨ । ଉତ୍ସାହ—2. Zealous.

ଉତ୍ସାହକ—ସଂ. ବିଶ (ଉତ୍ସାହ + ଅଭି ଅର୍ଥରେ. ଭବ)—

Utsāhita ୧ । ଉତ୍ସାହପ୍ରାପ୍ତ; ଦେମତ ପ୍ରାପ୍ତ—

1 Stimulated; encouraged.

୨ । ଉତ୍ତେଜିତ—2. Prompted (to do a thing)

୩ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଉତ୍ସାହ ପାଇବାରୁ ଯାହାର ସାହସ ବଢ଼ି
ଥାଏ—3. Emboldened.

ଉତ୍ସାହ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍ସାହ + ଅଭି ଅର୍ଥରେ. ଭବ. ୧ମା. ୧ବ)—

Utsāhi ୧ । ସହସିକ; ଅଗ୍ରଦାନ୍ତ—1. Energetic,
(ଉତ୍ସାହକ—ଶ୍ରୀ) courageous.

୨ । ଉଦ୍ୟମଶୀଳ—2. Enterprising

(ଉତ୍ସାହକ—ବି) ୩ । ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ—3. Resolute

୪ । ଅଧ୍ୟବସାୟ—4. Persevering.

ଉତ୍ସିକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ = ଉପରେ + ଯିତ୍ ଯାତୁ + କର୍ମ. ଭ)—

Utsikta ୧ । ଉପରିଭାଗରେ ଓଦା—1. Wet outside;
(ଉତ୍ସିକ୍ତ—ବି) wet on the surface.

୨ । ଉପରେ ଛିଆ ଦୋଇଥିବା—

2 Sprinkled over; be sprinkled.

୩ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଭ)—ଗର୍ବିତ; ଉଦ୍ଭବ; ଧୃଷ୍ଟ—

3. Proud; presumptuous; haughty.

ଉତ୍ସୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍ + ସ୍ତ ଯାତୁ = ଅନୁରକ୍ତ ହେବା; ପ୍ରସବ

Utsuka ଭରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଭ)—୧ । ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହୀ;

(ଉତ୍ସୁକ—ଶ୍ରୀ) ଅନ୍ୟତ୍ର ଭରବା; ବ୍ୟଗ୍ର—1. Zealously
(ଉତ୍ସୁକ—ବି) active.

୨ । ଉତ୍ସୁକ—2. Anxious; uneasy.

୩ । ଇଚ୍ଛୁକ—3. Desirous.

୪ । ଲାଲ୍ଲାସ୍ତି—4. Hankering after; longing
for.

୧	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୃ	ୃ

୪ । ଅନୁରକ୍ତ—5. Zealously attached
(to an object)

୬ । ପ୍ରିୟ (ପ୍ରକୃତବାଦ)—6. Dear

ଉତ୍କଳ—୧୦. କ. (ଉତ୍କଳ + ଉତ୍କ. ତା)—୧ । ଉତ୍କଳ ଭବ;
Utsukata ୩ । ଉତ୍କଳ—1. Zeal

୨ । ଅଗ୍ରହ; ବ୍ୟଗ୍ରତା—2 Eagerness

୩ । ଅଧ୍ୟବସ୍ଥା—3 Perseverance.

୪ । ଉତ୍କଳ—Anxiety; uneasiness

ଉତ୍କଳ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କଣ.—ଉତ୍କଳ (ଦେଶ)

Utsukita Utsuka (See)

କେନ୍ଦ୍ର ମଂ ଦୋର ଉତ୍କଳ—ଉତ୍କଳ ପ୍ରେମସ୍ଥାପନ ।

ଉତ୍କଳ—୧୦. କଣ—(ଉତ୍କଳ + ସୁତ୍ର = ନିୟମ)—ନିୟମବଦ୍ଧତା—
Utsūtra Centrary to rules.

ଉତ୍କଳ—୧୦. କ (ଉତ୍କଳ + ସୁତ୍ର ଧାତୁ = ତ୍ୟାଗ କରିବା + ଉତ୍କ. ଅନ)—
Utsrjana ୧ । ତ୍ୟାଗ—1. Abandonment

୨ । ସମର୍ପଣ—2 Offering

ଉତ୍କଳ—୧୦. କଣ (ଉତ୍କଳ + ସୁତ୍ର ଧାତୁ = ତ୍ୟାଗକରିବା + କର୍ମ. ତ)—
Utsrushta

ଉତ୍କଳ; } କ
ଉତ୍କଳନ } କ

୧ । ଉତ୍କଳିତ (ଦେଶ)—Utsargita (See)

୨ । ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ (ପ୍ରକୃତବାଦ)—2. Established

୩ । ପ୍ରଯୁକ୍ତ (ପ୍ରକୃତବାଦ)—3 Joined; applied.

ଉତ୍କଳ—୧୦. କ (ଉତ୍କଳ + ସିତ୍ ଧାତୁ + ଉତ୍କ. ଅ)—

Utseka ୧ । ଉପରେ ଛିଞ୍ଚିବା; ସେଚନ—

1. Sprinkling over

୨ । କ୍ଷେତ୍ର ଅବଧେ ପାଣି ମଡ଼ାଇବା—2. Irrigation.

୩ । ଗର୍ବ; ଅହଂକାର; ଦର୍ପ—

3. Pride; presumption; arrogance

୪ । ଉଦ୍ବେଗ; ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—4. Increase; swelling,
redundance.

ଉତ୍କଳ—୧୦. କ. (ଉତ୍କଳ + ସିତ୍ ଧାତୁ + ଉତ୍କ. ଅନ)—

Utsechana ୧ । ପାଣି ଅତି ଛିଞ୍ଚିବା—1. Sprinkling.

୨ । କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଣି ମଡ଼ାଇବା—

2. Irrigation of fields

୩ । ଜଳ ବରଷିବା—3 Showering.

୪ । ଜଳାବର ବହୁଃସ୍ରବଣ—

4 Spouting out of water.

୫ । ଜଳବୃଦ୍ଧି; ପାଣିବୃଦ୍ଧି—5. Flood; inundation.

ଉତ୍କଳ—୧୦. କ (ଉତ୍କଳ = ଉପରେ + ସିତ୍ ଧାତୁ = ଯିବା + ଉତ୍କ. ଅ)

Utsedha ୧ । ଉଚ୍ଚତା—1. Height.

୨ । ଉଦ୍ବେଗ—2. Improvement; elevation.

୩ । ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ; ଧୃଷ୍ଟତା—3. Arrogance; haughtiness.

୪ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଶରୀର; ଦେହ—4. Body.

୫ । ପୃଥୁଳତା—5. Fatness; thickness

୬ । ବଧ—6 Slaughter; killing.

୭ । ଉପରିଭାଗ—7. Surface; upper part.

ଉଥର—ଉଥର (ଦେଶ)

Utharā Uthurā (See)

ଉଥଳିବା—ଦେ. କି (ସ. ଉଥଳନ)—ଉଥଳିବା (ଦେଶ)

Uthalibā Uchhuḷibā (See)

ସହ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଏକାଠି ରହିବା—ସାମାଜିକ ନିବେଶନ ।

ଉଥର—ଦେ. କ (ସ. ଉଥର)—ଉଥର ଶୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ
Uthurā ସ୍ୱପ୍ନରେ ବେଳେ ବେଳେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ମାଡ଼ିବାର ସ୍ୱପ୍ନ
ଦ୍ୱାରା ଜଣାଯିବା ମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ—Nightmare.

(ସାଧା—ମୋତେ ଉଥର ମାଡ଼ିବିଥିଲା ।)

ଉଥଳିବା - ଗ୍ରା. କି (ସ. ଉଥଳନ)—ଉଥଳିବା (ଦେଶ)

Uthulibā Uchhuḷibā (See)

ଉଦ୍ (ଉଦ୍)—୧୦. ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଓ ଉପସର୍ଗ—ଏ ଉପସର୍ଗ ଧାତୁ ସ୍ୱରରେ ଯୁକ୍ତ
Ud ଦେଲେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥ ବୁଝାଏ—A prefix
indicating —

୧ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ (ସାଧା—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ)—

1. High; high up.

୨ । ଉପରେ; ଉପରକୁ (ସାଧା—ଉପର)—

2. Over; above.

୩ । ବିପରୀତ (ସାଧା—ଉପରୋକ୍ତ; ଉନ୍ନତ)—

3 Opposite.

୪ । ତ୍ୟାଗ—4 Abandoned; relinquished.

୫ । ବିଶେଷତା; ସମ୍ବନ୍ଧ (ସାଧା—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ)—

5. Excessively.

୬ । ଉପସ୍ଥାନ—6. To and fro.

୭ । ପ୍ରକାଶ—7. Manifestation.

୮ । ଲାଭ—8. Profit.

୯ । ବିଭାଗ—9. Division.

୧୦ । ପ୍ରାବଲ୍ୟ (ସାଧା—ଉଦ୍ବେଗ)—

10. Preponderance.

୧୧ । ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ—11. Insubordination;
arrogance.

୧୨ । ସାମର୍ଥ୍ୟ—12. Power, ability.

୧୩ । ବନ୍ଧନ—13 Binding.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରିବା ଚାହୁଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
 ଗାଘ୍ର ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ୍ର' ଖୋଜିବେ; 'ଉଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଧ୍ୟୋ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୧୪ । ମୋଚନ (ଯଥା—ଉଦ୍‌ଭୂତ)—

14. Liberation; emitting.

୧୫ । ନିକଟତା—15 Nearness.

୧୬ । ଲେପନ—16. Penetrating.

୧୭ । ଉଦ୍‌ହୃତ (ଯଥା—ଉଦ୍‌ହୃତ)—17. Fierce.

୧୮ । ଚଞ୍ଚଳ (ଯଥା—ଉଦ୍‌ଭୂତ)—18. Restless.

୧୯ । ଉଚ୍ଚୈଷ୍ଠରେ (ଯଥା—ଉଦ୍‌ଭୂତ)—
19. Loudly.

୨୦ । ଅଧିକତା (ଯଥା—ଉଦ୍‌ଭୂତ)—20. Too much.

୨୧ । ବିରୁଦ୍ଧ (ଯଥା—ଉଦ୍‌ଭୂତ)—21. Against.

୨୨ । ବଡ଼ (ଯଥା—ଉଦ୍‌ଭୂତ)—22. Great; large

ଉଦ୍‌ଭୂତ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉଦ୍‌ଭୂତ (ଦେଖ)

Uduudīḥ Uduudīḥ (See)

ଉଦ୍‌ଭୂତ—ଦେ. ବି. (ଉଦ୍‌ଭୂତ + ଅ. ଦାନ = ପାତ୍ର) — ଲେବାଳୁକ ଓ
Uddān ରସ୍ତା ଜାଳବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଧାତୁ ପାତ୍ର—
A frame-work for lighting
scented incense sticks

ଉଦ୍‌ଭୂତ—ଦେ. ବି. (ସ ଉଦ୍‌ଭୂତ; ଉଦ୍ + ଭୂତ; ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣରୁ
Udbatī ଉଦ୍‌ଭୂତ ସ୍ୱରଜ ଉପରକୁ ଉଠେ) — ଲେବାଳୁ, ଚନ୍ଦନ
ଉଦ୍‌ଭୂତୀ ଅଦ୍ଧ ସ୍ୱରଜ ମସଲବୋଲା ଧୂପାଠି—A stick
smearred over with incense.

ଉଦ୍‌ଭୂତ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବି. ବିଶ (ସଂ. ଅଭୂତ) — ଅଭୂତ (ଦେଖ)
Udbhuta Adbhuta (See)

ଉଦ୍‌ଭୂତ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉଦ୍‌ଭୂତ (ଦେଖ)
Udlaṅgaḥ Udulaṅgaḥ (See)

ଉଦ୍‌ଭୂତ—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭାଷଣ) ବି. — ପରସ୍ପର ବା ଅବବାହତା କନ୍ୟା
Udliḥ ପରସ୍ପରସଠାରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱପ୍ନାନ ଧ୍ୟାନ କରି
ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟତ୍ର ରହିବା ରୂପରେ ରହିବା—
Elopement; living with one's illicit
paramour at a place away from one's
abode.

ଉଦ୍‌—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ ଧାତୁ = ଓଦା କରିବା + ଅ) — ଜଳ; ପାଣି—
Uda Water.

(ଯଥା—ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର)

ଉଦ୍‌—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. —ଉଦ୍‌—
Udae Rising; appearing.

ଉଦ୍‌—ଅଗ୍ର ଅକ୍ଷର ଉଦ୍‌ଭୂତ । ଗାଦୀ—ପରବର୍ତ୍ତନ ।

ଉଦ୍‌—ସଂ. ଅ. (ଉଦ୍‌ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟ ରୂପ) — ୧ । ଉଦ୍‌ଭୂତ—
Udak 1. Northern.

୨ । ଉଦ୍‌ଭୂତ; ଉଦ୍‌ଭୂତ—
2. Of subsequent time; future.

୩ । ଉଦ୍‌ଭୂତ—3 Facing the north; with
face towards the north; turning
northwards.

ସଂ. ବି. — ୧ । ଉଦ୍‌ଭୂତ—1. The north.

୨ । ଉଦ୍‌ଭୂତ—2. Northern country

୩ । ଉଦ୍‌ଭୂତ—3. Future.

କି. ବିଶ — ଉଦ୍‌ଭୂତ—Towards north; in a
northerly direction.

ଉଦ୍‌କ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ ଧାତୁ = ଓଦା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) —
Udaka ଜଳ; ପାଣି—Water.

ଉଦ୍‌କକର୍ମ — ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ—ଉଦ୍‌କ + କର୍ମ) — ପ୍ରେତ ବା ପିତୃ-
Udakakarma ଲୋକଙ୍କ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳଚର୍ଯ୍ୟାଗ; ଜଳଦାନ—
Libation of water to dead
ancestors oblations.

ଉଦ୍‌କକ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ—ଉଦ୍‌କ + କ୍ରିୟା) —
Udakakriyā ଉଦ୍‌କକର୍ମ (ଦେଖ) Udakakarma (See)

ଉଦ୍‌କ ଯେଉଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ମଠାରେ,

ଯେଉଁ ଦେଇ ଉଦ୍‌କକ୍ରିୟାକୁ କଲେ ସେ—ବୃଷ୍ଟି, ମହାବରଣ ଅଦି ।

ଉଦ୍‌କପରୀକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ) — ଜଳମାଣ୍ଡ; ଜଳରେ ପଶି ବା
Udakaparīkṣā ଜଳଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସତ୍ୟା-
ସତ୍ୟ ବା ଅସତ୍ୟକୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ନିରୂପଣ
କରିବାର ପ୍ରାଚୀନ ବିଧି—An ordeal by water;
an obsolete custom to test the
veracity or honesty of an accused.

ଉଦ୍‌କମଣ୍ଡଳ — ଦେ. ବି. (ନାମ) — ଦକ୍ଷିଣ ଅକ୍ଷରରେ ମୟୂରପୁର
Udakamandala ମାଲଗର ପର୍ବତର ଅଧିକାଂଶରେ ଅବସ୍ଥିତ
ଗ୍ରୀଷ୍ମକାୟ; ଉଦ୍‌କମଣ୍ଡଳ — Another name for
Ooty, the summer residence of the
Madras Government in the Nilghiri
hills.

[ଦ୍ୱି—୧୦ରେ ସବଦା ମେଘମାଳା କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥିବାରୁ
ସମ୍ଭବତଃ ଏହି ନାମ; ଏହା ମାନ୍ଦ୍ରାଜପ୍ରଦେଶର ଲୁଟ୍ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କର ଗ୍ରୀଷ୍ମକାୟ । ଏହାର ଦେଶୀୟ ଅବସ୍ଥିତି ନାମ
ଉଦ୍‌କମଣ୍ଡଳ ଓ ଇଂରାଜମାନେ ଏହାକୁ ସଂକ୍ଷେପରେ 'Ooty'
(ଉଟି) ନାମରେ ଡାକନ୍ତି ।]

ଉଦ୍‌କାଶୟ — ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁର୍ଥ—ଉଦ୍‌କ = ଜଳ + ଅଶୟ = ଅଧାରେ)
Udakāśāya — ୧ । ଜଳାଶୟ; ସୁସରଣୀ; ପୋଖର—

୨ । ଜଳାଧାର—2. Reservoir (of water);

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଠ	୮	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଢ
,	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଞ	ଢ	ଢ

ଉଦକମ୍ବ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଉଦ=ଜଳ+କମ୍ବ=କଲଶ)—

Udakumbha ୧ । ଜଳକମ୍ବ; କଲଶ; ମାଠିଆ; ଘଡ଼ା—

1 Jar.

୨ । ଗର—2 Pitcher of water

୩ । କମ୍ବୁକ—3. A water-ewer with a handle at the top.

ଉଦକ୍ୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉଦକ=ପଣି + ପ୍ରୟୋଜନାର୍ଥେ ସ + ଶ୍ରୀ).

Udakyā ଅ—ପରିଶୁଦ୍ଧ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଯାହାର ଜଳ ଲେଖା)

ରଜସ୍ୱଳା ବା ରତ୍ନମଣ୍ଡଳୀ—A woman in her menses; a female in her courses

ଉଦଗନ୍ଧ—ସଂ. ବି (ଉଦକ୍=ଉତ୍ତର + ଅନ୍ଧ=ପଦ୍ମତ: ଉତ୍ତରସ୍ଥ

Udagadri ଗିରି)—ହିମାଳୟ ପର୍ବତ—

The Himalayas.

ଉଦଗମକ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ (ଫ. ଉଦ୍ଗମକ)—ଉଦ୍ଗମକାରକ—

Udagamaka Causing to come out.

ମାତ୍ରସଂନତମକ ନିମନ୍ତକର ସମକ ଅଟଇ ଉଦ୍ଗମକ ଉଦଗମକ ।

ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାକର ।

ଉଦଗୟନ—ସଂ. ବି. (ଉଦକ୍=ଉତ୍ତର + ଅନ୍ଧ=ପଥ)—

Udagayana ଉତ୍ତରାୟଣ (ଦେଖ)

Uttarāyana (See)

ଉଦଗାରିବା—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଛି—ଉଗାରିବା (ଦେଖ)

Udagāribā Ugāribā (See)

ମୁଖ ଦେଇ ଉକ୍ତ ପକାଇ ଉଦଗାର

ଗୋରୁଛନ୍ତି ଏବେ ବଡ଼ ମର ମର—କୃଷ୍ଣ ୬, ମହାଭାରତ. ପ୍ରୋଣ ।

ଉଦଗ୍ର—ଫ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି ଉଦ୍=ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ + ଅଗ୍ର=ଶେଷଭାଗ)—

Udagra ୧ । ଉଚ୍ଚତ; ବଡ଼—

1 High; lofty; exalted.

୨ । ଉଚ୍ଚତ—2. Arrogant

୩ । ଉଚ୍ଚତ; ଗର—3 Virulent

୪ । ବେମରାମକ—4 Unrepaired.

୫ । ବଡ଼—5 Big.

୬ । ଉଚ୍ଚ; ମହତ—6. Great.

୭ । ଦୀର୍ଘ—7 Long.

ଉଦଙ୍କ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍+ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ=ସିବା + ଅଙ୍ଗରଣ. ଅ)—

Udaṅka ୧ । ଚର୍ମପାତ୍ର; କୁଣ୍ଡା—

1 Leathern cask; bottle.

୨ । (+କରଣ. ଅ)—ସଙ୍ଗଣ; ସମ୍ପର୍କ—

2 Pincers; tongs

ଉଦାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି ଉଦ୍=ଉତ୍ତରଦିଗ ଅନ୍ତରା + ମୁଖ

Udanmukha =ମୁଖ)—ଉତ୍ତରମୁଖୀ; ଉତ୍ତରଦିଗକୁ ମୁଖ

(ଅବାମୁଖ—ବିପକ୍ଷତ) କରଣ—Facing north; with face turned to the north

ଉଦଚ୍—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍=ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ + ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ=ସିବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱ.

Udach ୧ । ଉତ୍ତରମୁଖ; ଉତ୍ତରମୁଖୀ—

1 Facing north.

୨ । ଉତ୍ତରଦିଗସ୍ଥ—

2. Northern, northerly; northward

୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗତ—3. Gone up; ascended.

୪ । ଉତ୍ତରକାଳର; ଭବିଷ୍ୟତର; ଭାବ—

4. Future; subsequent.

ସଂ. ଅ—୧ । ଉତ୍ତରଦିଗକୁ—1. Towards north.

୨ । ଉତ୍ତରମୁଖେ—2. Northwards.

୩ । ଉତ୍ତରକାଳରେ; ପରେ—

3 Subsequently

ଉଦାଜ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍+ଅଙ୍ଗ ଧାତୁ=କ୍ଷେପଣ କରିବା + ଭବ ଅ—

Udaja ୧ । ପଶୁ ପ୍ରେରଣ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—

1. Sending of beasts.

୨ । (+କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ) ପଦ—2 Lotus.

ବିଶ.—(ଉଦ୍+ଜନ୍+କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—ଉଦଜଜାତ; ଜଳୀୟ—

Water-born; aquatic.

ଉଦାଞ୍ଚ—ସଂ. ବିଶ. ଓ ଅ—ଉଦଚ୍ (ଦେଖ)

Udañcha Udach (See)

ଉଦାଞ୍ଚନ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍=ଉପରକୁ, ଉପରେ + ଅଞ୍ ଧାତୁ=ଗମନ

Udañchana କରିବା, ପୂଜା କରିବା + ଭବ ଅନ)—୧ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ-

କ୍ଷେପଣ; ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ିବା—1. Throwing up.

୨ । ଉଦ୍ଗମନ; ଉପରକୁ ଉଠିବା—

2. Ascending; rising high.

୩ । ପୂଜନ—3 Worshipping

୪ । (+କର୍ମ. ଅନ)—ଅଜ୍ଞାନପାତ୍ର; ଛାଙ୍କୁଣୀ—

4. Lid; cover.

୫ । ଜଳ-ଉତ୍ତୋଳନ ପାତ୍ର; ବାଲି—

5 Bucket; a pot for lifting water.

ଉଦାଞ୍ଚିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍=ଉପରେ + ଅଞ୍ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା;

Udañchita ପୂଜା କରିବା + କର୍ମ. ଚ) ୧ । ଉତ୍ତରିତ—

1 Thrown up.

୨ । ପୂଜିତ - 2. Worshipped.

୩ । ଅଳୁଷିତ—3 Crimped; frilled

୪ । (+କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଚ) ଉଦ୍ଗତ—4. Come out

ଉଦାନ୍ତ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉଦାନ୍ତ)—ଗୁଜୋପକରଣବିଶେଷ; ଗୁଜାବ;

Udaṇḍa ଗୁଜୁଣରେ ଲାହୁଡ଼ି ସୋଠା—Mace carried as a sign of royalty.

ଦେ. ବିଶ. ସଂ (ସଂ. ଉଦାନ୍ତ)—

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ସ୍ୱାମୀରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅନ୍ଧର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଢ଼ିତ ଅନ୍ଧର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଚଢ଼ିତ ବୋଲିବ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚଢ଼ିତ ବୋଧ୍ୟତଃ । ବା ଏ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ତଥା, — 'ବା' ଓ ମିଳିଲେ 'ବା' ଗୋଟିଏ 'ବୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁ' ତେଣିକେ 'ବୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବୁ' ତେଣିକେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ତେଣିକେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ତେଣିକେ

୧ । ଦୁଷ୍ଟ; ଅବାଧ୍ୟ; ଅଶାସ୍ୟ—

1. Wicked; disobedient; unruly.

୨ । ପ୍ରବଳପ୍ରଭାବଶାଳୀ—2. Very powerful.

ଉଦଣ୍ଡ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଉଦଣ୍ଡ)—୧ । ଦୁଷ୍ଟ (ବାଳକ
Udaṇḍi ବାଳିକା)—1. Wicked (boy or girl).

୨ । ଅବାଧ୍ୟ ଅଶାସ୍ୟ—2. Unruly

ଉଦଣ୍ଡ ଅ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଉଦଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Udaṇḍi Udāṇḍi (See)

ଉଦଣ୍ଡିଲ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ—ଉଦଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Udaṇḍila Udaṇḍi (See)

ଉଦଧି—ସଂ. ବି. (ଉଦ = ଜଳ + ଧା ଧାତୁ = ଧାରଣ କରିବା + କ୍ତ)—
Udadhi ଅମୁଧ; ସମୁଦ୍ର; ସାଗର—

The ocean; the sea.

ଉଦଧିମେଖଳ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଉଦଧି + ମେଖଳ)—
Udadhimekhalā ସମୁଦ୍ରପରିବେଷ୍ଟିତ—Sea-girt
(ଉଦଧିମେଖଳା—ଶ୍ରୀ)

ଉଦଧିମେଖଳା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଉଦଧି = ସମୁଦ୍ର + ମେଖଳା
Udadhimekhalā = ବହୁକ୍ରୀଡ଼) ପୃଥିବୀ—The earth.

ଉଦନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଉଦ = ଉଦ୍ଭବ କରିବା + ଅନ୍ତ = ଶେଷ)—
Udanta ୧ । ସମ୍ବାଦ; ବାତ୍ସା—1. Report; news

୨ । ବୃତ୍ତାନ୍ତ; ସବିଶେଷ ବବରଣ—2. Description.

୩ । ଖବର—3. Tidings.

ବଗ୍ନରେ ମୁହଁ ଯିବ ବହୁମୁଖୀଠାରୁ ଅର୍ଥକ ଉଦନ୍ତ—
ଉଦ୍ଧ. ବିଦେଶସ୍ଥଗବ୍ୟାସ ।

ଉଦନ୍ତାନ୍—ସଂ. ବି. (ଉଦକ + କର୍ତ୍ତ = ଉଦନ୍ତାନ୍, ୧ମା. ୧ବ.)—
Udanwān ସମୁଦ୍ର—The sea.

ଉଦନ୍ତା—ସଂ. ବି. (ଉଦକ = ଜଳ + ଇନ୍ତା ଅର୍ଥରେ. ଯ + ଶ୍ରୀ ଅ)—
Udanwā ପିପାସା; ପାଣି ପିଇବାର ଇଚ୍ଛା; ଶୋଷ—Thirst.

ଉଦପାନ—ସଂ. ବି. (ଉଦ = ଜଳ + ପାନ ଧାତୁ = ପିଇବା + ଅଧିକରଣ—
Udapāna ଅନ; ପାନର ସ୍ଥାନ)—

୧ । କୃପ ନିକଟସ୍ଥ ଜଳାଧାର; ଜଳକୁଣ୍ଡ—

1 A reservoir near a well intended for watering animals.

୨ । ଜଳାଶୟ—2. Tank.

୩ । କୂପ—3. Well.

ଉଦାସିତ—ସଂ. ବି. (ଉଦ = ଜଳ + ସିତ ଧାତୁ = ଅଜ୍ଞାତନ କରିବା
Udāsita + କର୍ମ. ତ; ଜଳ ନିବାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଯାହା
ଅଜ୍ଞାତନ ହୁଏ)—

୧ । ବାସଗୃହ—1. Residence.

୨ । ପରିତାଳିତ ବାସସ୍ଥାନ—

2. A residence surrounded by a moat.

ଉଦବାସ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ବା + ବାସ)—ଜଳ ମଧ୍ୟରେ
Udabāsa ବାସ କରିବା—Living in the midst of water.

ଉଦବେଗ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍ବେଗ)—ଉଦ୍ବେଗ (ଦେଖ)
Udabega Udbega (See)

ଆହୁର ଉଦବେଗ ନାଶ ଯିବା ଯାଏ,

ପାଥ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଗୁହରେ ଗ୍ରାଣ ଧରି କି ସ୍ୱେ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଦଳ ।

ଉଦବେଗୀ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ ବିଣ—୧ । ଉଦ୍ବିଗ୍ନ—1. Anxious
Udabegī ୨ । ଉଦ୍ଯୋଗଯୁକ୍ତ—2. Eager.

ବେଗୀ ଉଦବେଗୀ ହୋଇ ପଦବେଗ ରରଦାକ ଆଶମିତର ।

ଉଦ୍ଧ—ବିଦେଶସ୍ଥଗବ୍ୟାସ ।

ଉଦବେଳ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଉଦ୍ବେଳ (ଦେଖ)

Udabēla Udbēla (See)

ଉଦବେଳ ଗ୍ରାସ

ଉଦ୍ବେଳ ନୟନେ

ଉଦ ଦେଲେ ଉଦବେଳ । ନୟନେ ଶୋଷ—ଶମ୍ଭୁ ।

ଉଦବୋଧ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ ବି. (ସଂ. ଉଦ୍ବୋଧନ)—ବୋଧ; ସାନ୍ତ୍ୱିକା—
Udabodha Consolation

ଶଶେ ଶଶେ ଉଦବୋଧ, ଶଶେ ଶଶେ ଉଦୋ ଶୋଧ ।

ଗ୍ରାସ—ଉଦ୍ବୋଧନ ।

ଉଦଭବ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ ବି. (ସଂ. ଉଦ୍ଭବ)—ଉଦ୍ଭବ (ଦେଖ)

Udabhava Udbhava (See)

ମୂଳରେ ଅଃହାସ ଦେଇ ଉଦଭବ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ମଳ ।

ଉଦଭୂତ ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଅଭୂତ)—୧ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକ; ଅଭୂତ—
Udabhūta 1 Astonishing, wonderful.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଲଙ୍ଘନ; ବିନୟ—

2. Stark—naked.

ଗ୍ରା. ବି. ବିଣ—୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ (ନଗ୍ନ)—

1. Stark (naked).

୨ । ଅସ୍ତର୍ଯ୍ୟଜନକରୂପେ—2. Wonderfully.

୩ । ଅପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷିତରୂପେ—3. Unexpectedly.

୪ । ହଠାତ୍—4. Suddenly.

ଉଦାମ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଦ୍ + ଅମ ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + ଅ)—

Udama ୧ । ଅନ୍ଧାର—1. Uncovered.

୨ । ଅବଶ—2. Uncontrolled; important.

ଉଦୟ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ଭବ = ଉଦ୍ଭବ + ଇ ଧାତୁ = ଯିବା + ଉଦ୍ଭବ. ଅ)—
Udaya ୧ । ଅବର୍ତ୍ତକ; ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ; ଉଦ୍ଭବ—

1. Rising into view; appearing; first appearance or dawning.

୨ । ଆରମ୍ଭ; ଉଦ୍ଭବ—2. Beginning.

ନାଶ ହେଇ ଶେଷ ହୋଇବ ଉଦୟ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୧ । ପ୍ରସ୍ତ; ପୌରୁଷ; ଉତ୍ତମ; ସମୃଦ୍ଧି—

୩. Prosperity; good fortune

୪ । ଉତ୍କର୍ଷ—4 Excellence; proficiency.

୫ । ବୃଦ୍ଧି—5. Increase.

୬ । ଲଭ—6. Attainment

୭ । ଫଳ—7. Result; end.

୮ । (+ ଅପାଦାନ. ଅ)—ଉଦୟାଚଳ (ପୂର୍ବଦିଗରୁ ପଦ୍ମରୁ ଉଦୟ ହୁଏ) —

8 The eastern mountain on the horizon (from which the sun was supposed to rise every morning)

୯ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ—9. The sun-rise

୧୦ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ-ସମୟ—10. Time of sunrise.

୧୧ । ଗ୍ରହ, ଜ୍ୟୋତିଷ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ରାଦିର ପୂର୍ବଦିଗରୁ ଉଦୟ—11 Rising of the sun, the moon and the stars in the east.

୧୨ । ଉଦୟ—12 Advancement.

ପୂର୍ବ ଦିଗରୁ ଉଦୟ ହେଉଥିବା ବସ୍ତୁ । ବୃଷ୍ଟିପ୍ରାପ୍ତି, ମହାଭାଗ୍ୟ, ବଳ ।

୧୩ । ଘଟଣା—13. Happening.

ସେ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଉଦୟ ହେଉଥିବା ବସ୍ତୁ ।

ନିଜେ ମହାରାଜା ହୋଇ ଉଦୟ । ବୃଷ୍ଟିପ୍ରାପ୍ତି, ମହାଭାଗ୍ୟ, ବଳ ।

୧୪ । ଫଳପ୍ରାପ୍ତି—14 Success.

୧୫ । ପ୍ରଭାବ; ସାମର୍ଥ୍ୟ —15. Strength.

୧୬ । ପ୍ରାବୃତ୍ତି—16 Prevalence.

୧୭ । (+ ଅଧିକାରଣ. ଅ) (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନ—17. (astrology) Lagna.

ଦେ. ବିଶ—ଉଦୟ; ପ୍ରକାଶିତ—Risen.

ବସ୍ତୁର ଉଦୟ ହେଉଥିବା ବସ୍ତୁ ।

ଉଦୟ ରବି ପ୍ରାୟେ ବର୍ଣ୍ଣ । ନିମ୍ନାଧି. କରବର ।

ଉଦୟ କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ପ୍ରକାଶକରିବା—

Udaya karibā 1. To express.

୨ । ବୁଝାଇ କହିବା—2. To explain.

ବୁଝାଇ ଦେଇ କଥା କହିବା ମୁଁ ଶେଷ ।

ଉଦୟ କରି ମୋର ଆଗରେ ଉଦୟ । ବୃଷ୍ଟିପ୍ରାପ୍ତି, ମହାଭାଗ୍ୟ, ବଳ ।

ଉଦୟ କାଳ—୧୦. ବି. (୨୪ ଘଣ୍ଟା ଉଦୟ ଉଦୟ)—

Udaya kāla ୧ । ଉଦୟ ଦେବାର ସମୟ—

1. Time of first appearance or rising.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ସମୟ—2. Time of sun-rise.

୩ । ସମୃଦ୍ଧି ସମୟ—୩. Time of prosperity.

ଉଦୟଗିରି—୧୦. ବି—ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ବଦିଗରୁ ଉଦୟ ହେଉଥିବା ପଦ୍ମରୁ

Udayagiri ଉଦୟ ହୁଏ; ଉଦୟାଚଳ; ଉଦୟାଚ୍ଚ—

(ଅସ୍ତଗିରି—ବିପ୍ରସ୍ତ) The eastern mountain from which the sun is said to rise.

ଦେ ବି (ନାମ)—୧ । ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ଖଣ୍ଡଗିରି ନିକଟସ୍ଥ ପଦ୍ମବିଶେଷ—

1. A hill of this name near Khandagiri in Puri district.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଗୁମ୍ଫା ଓ ଜୈନଗର୍ଭି ଅଛି ଓ ଦ୍ଵାଗୁମ୍ଫା ନାମକ ଗୁମ୍ଫାମଧ୍ୟରେ ଅଶୋକାନୁଶାସନମାନ ରହିଅଛି ।]

୨ । ବିଦର ନଗରର କୋଡ଼ିଏ କୋଶ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ଥାନ—2. Name of a famous place 40 miles from Bidar.

ଉଦୟାନ—୧୦. ବି. (ଉଦ୍ + ଇ + ଯା = ଯିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵ. ଅନ)—

Udayana ୧ । ଅଗସ୍ତ୍ୟଗୁଣି—1. Sage Agastya.

୨ । ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ; ଉଦୟନାଗୁଣି—

2 Name of a Buddhist logician.

[ଦ୍ର—ଏ ଶତାବ୍ଦୀର ପୂର୍ବ; ବୁଦ୍ଧଦେବ ଯେଉଁ ଦିନ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏ ମଧ୍ୟ ସେହିଦିନ ଜନ୍ମିଥିଲେ । ଦ୍ଵ-ବନ୍ଧ୍ୟା କହନ୍ତି ବୁଦ୍ଧଦେବ ଏହାଙ୍କର ଧର୍ମାଗୁଣି ଥିଲେ । ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କରେ ଏହାଙ୍କର ଗୁରୁତ୍ଵ ଥିଲା । ବାସବଦତ୍ତ ଓ ହେମଚନ୍ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କର ଦୁଇ ପତ୍ନୀ; ଯୌଗନ୍ଧ୍ୟୟଣ ଏହାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ନରବାହନଦତ୍ତ ଏହାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଥିଲେ । ଏ କୁସୁମାଞ୍ଜଳି ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରଣେତା ।]

୩ । ଉଦୟ (ଦେଖ)—3 Udaya (See)

୪ । ଜନୈକ ରାଜା; ବତ୍ସରାଜା; ବୃଷ୍ଟିରାଜା—

4 A famous king 'Batsarāja'

ଉଦୟନାଗୁଣି—୧୦. ବି. (ନାମ)—ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନୈସର୍ଗିକ ପଣ୍ଡିତ—

Udayanāchārya ଉଦୟନ ୨ (ଦେଖ)

Udayana 2 (See)

ଉଦୟପୁର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ରାଜପୁତାନାର ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟବିଶେଷ—

Udayapura A native state in Rājputānā.

ଉଦୟବେଳ—ଉଦୟକାଳ (ଦେଖ)

Udayabēla

Udayakāla (See)

ଅସ୍ତବେଳେ ଉଦୟ ନାହିଁ, କି ଉଦୟବେଳେ ଅସ୍ତ ନାହିଁ—ବିଷ ।

ଉଦୟମାନ—୧୦. ବିଶ (ଉଦ = ଉଦ୍ + ଇ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵ. ଅନ)—

Udayamāna

୧ । ଉଦୟ ହେଉଥିବା; ଯେ ଉଦ୍ଭବ—

1. Rising; rising up.

୨ । ଉପରକୁ ଉଠୁଥିବା—

2. Progressing onwards.

୩ । ପ୍ରକାଶମାନ—3 Being manifest.

[ଦ୍ର—ବେଳେ ବା ଶିକ୍ଷିତ ଲେଖକ 'ଉଦୟମାନ'କୁ ଅଗ୍ରକାଳରେ 'ଉଦୟମାନ' ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି; 'ଉଦୟମାନ'ର ଅର୍ଥ—ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟଲୋକ ଉପରକୁ ଉଠାଉଅଛନ୍ତି ।]

ଉଦୟସ୍ତମ୍ଭ—୧୦. ବି.—କଣ୍ଠସ୍ତମ୍ଭ—A column or monument

Udayastambha erected in memory of a victory.

ସେ ମାର୍ଚ୍ଚ ସ ଖରାପ ହେଉ ଯୋଡ଼ିଲେ । ବୃଷସିଂହ, ଜହାଗରଜ, ଅବ ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉଦରବିଜ୍ଞାନ—୧. ବି (ଅଧିକପ୍ରସ୍ତୋତ)—

Udarabijñāna ଉଦରବିଜ୍ଞାନ ଶାସ୍ତ୍ରକଳାବିଜ୍ଞାନ ବିଦ୍ୟା—
Science dealing with the abdomen.

ଉଦରଭଙ୍ଗ—୧. ବି. (ଉଦର + ଭଙ୍ଗ)—

Udarabhaṅga ରୋଗବିଶେଷ, ଝାଡ଼ା; ପେଟ ଲେଉଟିବା—
Diarrhoea

ଉଦରମୂରି—୧. ବି. (ଉଦର = ପେଟକୁ + ଘାତ = ପୁରଣ
Udarambhari କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ର)—

ଅପଣାର ଉଦର ପୁରାଇବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ; ଖିଦିରକ; ଯେହୁ—
Greedy; gluttonous

ଉଦରରସ—୧. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ—ଉଦରମଧ୍ୟ ରସ)—

Udararasa ଶରୀରର ଯେଉଁ ରସ ଉଦରରୁ ଜାତ ବା ନିର୍ଗତ
ହୋଇ ଉଦରରୁ ଉଠୁ ନିର୍ଗତ ପାକ କରେ —
Gastric juice.

ଉଦରସର୍ବାସ୍—୧. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଉଦର ଅଟେ ସର୍ବାସ୍ ଯାହାର)—

Udarasarvaswa ଉଦରମୂରି (ଦେଖ)
Udarambhari (See)

ଉଦରସାତ—୧. ବି. (ଉଦର + ଦେହ ଅର୍ଥରେ. ସାତ)—

Udarasāt ୧ । ଉଦରମଧ୍ୟକୁ ନିଷ୍ପେଦ ହୋଇଥିବା; ଗର୍ଭସାତ—
1. Consigned to the belly, eaten

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅସ୍ୱାଦ—2. Misappropriated.

ଉଦରଧ୍ମାନ—୧. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଦର = ପେଟ + ଅଧ୍ମାନ)—

Udarādhmāna ପେଟଫଣ୍ଡା; ପେଟ ଗଡ଼କଡ଼ ହେବା—
Tympanites; sound in the belly

ଉଦରବର୍ତ୍ତ—୧. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଦର = ପେଟ + ଅବର୍ତ୍ତ = ବର୍ତ୍ତନ)—

Udarābartta ନାଭି—Navel.

ଉଦରମୟ—୧. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଦର + ଅମୟ = ବ୍ୟାଧି)—

Udarāmaya ୧ । ଅଗାଧ ଝାଡ଼ା—1. Diarrhoea.

୨ । ନାଲିରକ୍ତ ଝାଡ଼ା—2. Dysentery.

ଉଦରି—ଦେ. ବି. (୧. ଉଦର)—ଜଳୋଦର ରୋଗ—

Udari Dropsy.

ଉଦରିଣୀ—୧. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉଦର + ଇନ୍ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—

Udarinī ୧ । ପୁଟାବଳି (ଶ୍ରୀ)—
1. Potbellied (woman)

୨ । ଗର୍ଭିଣୀ; ଗର୍ଭବତୀ—2. Pregnant (woman)

ଉଦରିଲ—୧. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉଦର = ପେଟ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇଲ)—

Udarila ଉଦର (ଦେଖ)
(ଉଦରିଲ—ଶ୍ରୀ) Udari (See)

ଉଦରୀ—୧. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉଦର = ପେଟ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍)—

Udari ପୁଟା, ପୁଟାବଳି; ପେଟୁଆ; ଗୋଲ—
(ଉଦରିଣୀ—ଶ୍ରୀ) Potbellied.

ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ. ଓ ଶ୍ରୀ. ଉଦରମୂରି—Bellied.

୧. ବି. (ଉଦ୍ + ଦୃ ଧାତୁ = ବିଦାର୍ଶି ହେବା, ଶ୍ରୀତ ହେବା +
କର୍ତ୍ତୃ ଅ + ଶ୍ରୀ ଇ)—

ଜଳସମ୍ବୃଦ୍ଧିର ଉଦରଶୀତଳା. ରୋଗ; ଜଳୋଦର;
ପେଟର ବାହାର ଅବରଣ ଓ ଭିତର ଅବରଣ ମଧ୍ୟରେ
ଜଳ ଜମି ଯାଇ ପେଟ ଉଠି ହେବା ରୋଗ—Dropsy.

ଉଦର୍କ—୧. ବି. (ଉଦ୍ = ଅଭିଶପ୍ତ + ଉଦ୍ ଧାତୁ = ପୂଜା କରିବା +
Udarka ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ; କର୍ମ. ଅ)—

୧ । ଫଳ ପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ ଯେଉଁ କର୍ମ କରାଯାଏ—

1 The ulterior motive for an act.

୨ । ଭବିଷ୍ୟତ ଫଳ—

2. Future result; subsequent effect

୩ । ଶେଷ ଫଳ—3. Ultimate result

୪ । ଭବିଷ୍ୟତ—4. The future

୫ । ମଦନକଣ୍ଠକ ବୃକ୍ଷ; ମଦନ (ଦେଖ)—5 A tree

ଉଦର୍କି—୧. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଉଦ୍ = ଉଦ୍ଧୃତ + ଅର୍ଦ୍ଧ = ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ)—

Udarchchih ୧ । ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ; ଉଦ୍ଧୃତଶିଖର (ଅର୍ଦ୍ଧ)—

1. Burning with a flame: flaming (fire).

୨ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରଭାବିଷ୍ଣୁ, ଜଳଜଳ୍ କରୁଥିବା—

2 Dazzling

ବି—୧ । ଅଗ୍ନି—1. Fire

୨ । ଶିବ—2. Śiba

୩ । (ଉଦ୍ଧୃଷ୍ଟ କାନ୍ତି ଥିବା) କର୍କସ—3. Cupid.

ଉଦର୍କ—୧. ବି. (ଉଦ୍ + ଅର୍ଦ୍ଧ ଧାତୁ = ପୀଡ଼ା ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Udarda ବିଷରୂପି ଯାଇଥିବା ବଥ—Erysipelas (M. W.)

ଉଦର୍କ—୧. ବି. ମାତୃକା ଉଦରବିଶେଷ—

Udaraddha Scarlet fever (M. W.)

ଉଦର୍କିତ—୧. ବି. (ଉଦ୍ = ଜଳ + ଶିଧାତୁ = ବୁଦ୍ଧି ପାଇବା +

Udaswita କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିୟା)—ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଜଳ ମିଶିଥିବା ଦୁଧ;

ଦୁଧ; ଘୋଲଦୁଧ; ଘୋଲ—Whey; curdled

milk with half its quantity of water.

ଉଦସ୍ତ—୧. ବି. (ଉଦ୍ = ଉପରକୁ, ଉତ୍ତପ୍ତ + ଅସ ଧାତୁ =

Udasta ପିଙ୍ଗିବା + କର୍ମ. ତ)—୧ । ବିସ୍ତୃତ; ଉତ୍ତପ୍ତ ନିଷ୍ପେ—

1 Scattered.

୨ । ବହୁଷ୍ଟ—Driven away.

୩ । ଅପସାରିତ—3. Removed

ଉଦା—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ମାଗଣା—1. Gratis

Uda ୨ । ଉଦିଆ (ଦେଖ)

ଫୋକଟ 2. Uthiā (See)

ଫୋକଟ ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—୨ ଅ ଧାନ ଗଛ—Tender paddy-plant

3 to 4 inches high.

ବେଉଁ ବାଉଁ ନ ବସଇ ବେଉଁ ବାଉଁ ।

ବେଉଁ ବୋଲେ ମଉଁ ହେଉଁ ତଉଁ ଉଦା ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଯେତେ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥଳ ୧ ଚକ୍ର ଅଥବା ୧ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ର ଅଥବା ୧ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ତଥା ବରଣ ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେତେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ର ଓ ପଞ୍ଚମ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ର ବର୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା .— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିକେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ବେଶିକେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ବେଶିକେ; 'ଅନ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟ' ବେଶିକେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ବେଶିକେ ।

ଉଦା ଖାଇବା—ଦେ. କି—୧ । ବିନା ବ୍ୟୟରେ ଭୋଜନ କରିବା—

Udā khāibā 1 To eat gratis

फोकटमार्ग ୨ । ପର ଘରେ ଭୋଜା ଖାଇବା—

2. To partake of a feast at another's house.

୩ । (ଗୋରୁ) ଉଠିଆ ଖାଇବା, ରୁଆ ଧାନଗଛ ଖାଇବା—

3. To nibble the tender paddy-plants (said of cattle)

ଉଦା ଚେରା—ଦେ. କି—ଉଦା ଖାଇବା (ଦେଖ)

Udā charibā Udā khāibā (See)

ଉଦା ଗୁଡ଼ିଦେବା—ଦେ. କି—ରୁଆ ଧାନଗଛ ଖାଇବାକୁ ଗୋରୁକୁ

Udā chhārdidebā ଗୁଡ଼ି ଦେବା—To let cattle nibble the tender paddy-plants.

ଉଦାତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ଉଦ୍ + ଥ = ସମ୍ପଦ୍ + ତା ଧାତୁ = ଦେବା;

Udātta ଉଦାତ୍ତ କରିବା + କର୍ମ. ତ) —

୧ । ଦାନ—1. Giving away

୨ । ଦାନଶୀଳତା—2. Liberality.

୩ । ବେଦପାଠର ଉନ୍ନତ ସ୍ଵରବିଶେଷ—

3. The acute accent in reciting the Vedas

[ଦ୍ର—ବେଦର ସ୍ଵରମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରଣ, ଛିଦ୍ର ପ୍ରକାର ଯଥା—ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ ଓ ସ୍ଵରତ ।]

୪ । ବାଦ୍ୟବିଶେଷ—

4. A kind of musical instrument

୫ । ଅର୍ଥାଳଙ୍କାରବିଶେଷ—

5 A figure in rhetoric

[ଦ୍ର—ଲୋକାତିଶୟ ସମ୍ପଦ୍ ବିମ୍ବା ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଚରଣ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅଙ୍ଗ ହେଲେ ଉଦାତ୍ତ ଅଳଙ୍କାର ହୁଏ ।]

(କ) ଲୋକାତିଶୟ ସମ୍ପଦ୍; ଯଥା—

ମରବର ମାଟି ଶୁଷ୍କ ବାସୁମୟ

ଶେଷର ପ୍ରତି ଗୁଡ଼ାଟଣେ କେଳି ଜଳାଶୟ ।

ସେନ ସବୁ ରୁଚି ମଳୟର ପବନକୁ,

ସେବକ୍ରମେ ପ୍ରତି ବାମୀ ପୁଣ୍ୟପବନକୁ ।

ନ ଥିବାରେ କେଳିବିର ମନ୍ତ୍ର କରଣ,

ନାହିଁ ତହିଁ ମହାନିମାମୟ ବସନ ।

କୁରୁବଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ, ବରଦର୍ଶନମୟ

ସ୍ଵରାସ୍ତ୍ର ସେ ପୁରୁଷ ଚକ୍ରପାଳମୟ ।

ଫଳଶ୍ରୀର ଶେଷର ଯା ତହିଁ ନାନା ଗୁଣ,

ସେ ବୋଲୁଛନ୍ତି କାମରୁପୀ ସେହି ବନ୍ଧୁ ।

ହନୁର ଶରରେ ଯହିଁ ବଳର ବସନ,

ବଳର ଶରୀର ହେଁ ଉପରେ ମିଳୁଛି—ବସନ୍ତର ବଳବଳ ।

(ଗ) ମହାପୁରୁଷ ଚରଣ; ଯଥା—

ବଳ ଅଗ୍ର ସବୁ ଲୋକ ଧ୍ୟାନରେ ବେଶ,

ବରଦର୍ଶନ ଧ୍ୟାନରେ ଧ୍ୟାନରେ ।

ନାୟପୁରୁଷଙ୍କ ପଦାମ୍ବୁ ଧ୍ୟାନରେ,

ବସନ୍ତର ବରଦର୍ଶନ ଧ୍ୟାନରେ ।

ମଧୁସୂଦନ—ଅଧୋଧ୍ୟା ପଦ୍ୟାଗମନ ।

କୃଷ୍ଣମଣି ଦାଶ—ଅଳଙ୍କାରରଚନା ।]

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଦାତା; ଦାନଶୀଳ—

1. Liberal; generous

୨ । ମହାନ—2. Great

୩ । ହୃଦୟଙ୍ଗମ—3. Understood.

୪ । ବିଖ୍ୟାତ—4. Celebrated

୫ । ଦୟାଳୁ—5 Kind; merciful

୬ । ଉଚ୍ଚୋତ୍ତରବିଶିଷ୍ଟ—

6 Loud; acute (tone).

ଉଦାନ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ଉପରକୁ + ଥ + ଅନ୍ ଧାତୁ = ବଢ଼ିବା +

Udāna କରଣ. ଅ) —୧ । କଣ୍ଠସ୍ଥବାୟୁ; ଶରୀରସ୍ଥ ପଞ୍ଚବାୟୁ

ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ (ଏହା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵଗମନଶୀଳ ଅଟେ; ଉକ୍ତମଣ୍ଡଳ

ବାୟୁ—1 One of the five vital airs which

rises up or occupies the throat.

୨ । ନାଭି—2. Navel

୩ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —ସର୍ପବିଶେଷ—

3. A kind of serpent.

୪ । ପକ୍ଷ; ଚକ୍ଷୁର ପତା—4. Eye-lashes.

ଉଦାବର୍ତ୍ତ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉଦାରବର) —୧ । ଅସମ୍ଭାବନା—

Udābarda (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ) —

1. Not experienced in worldly wisdom.

୨ । ଅକର୍ମଣ୍ୟ; ଅକାମିକା (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ) —

2 Worthless, good-for-nothing

ଉଦାବର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ + ଥ + ବୃଦ୍ ଧାତୁ = ବଢ଼ିବା +

Udābartta ଉଦ୍. ଅ) —ରୋଗବିଶେଷ; ମଳମୂତ୍ର ସ୍ତେୟ ବାୟୁ-

ରୋଗ (ଏ ରୋଗରେ ଅନ୍ତର ଏକ ଅଂଶ ଅନ୍ୟ ଅଂଶ

ଉପରେ ପଶିଯାଏ) —Intussusception; a

disease attended with stoppage of

urine and motion due to wind.

ଉଦା ବୁଲିବା—ଦେ. କି—୧ । ବିନାବନ୍ଧବରେ ଗୋରୁମାନେ ବୁଆ-

Udā bulibā ଧାନ ଖାଇବା ପାଇଁ ବୁଲିବା—

1. To roam freely (said of cattle left free to graze at the time of Būā.)

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବିନାବନ୍ଧବରେ ବା ସ୍ଵାଧୀନଭାବରେ ଚଳିବା

କରିବା—2. To roam freely without

any one to look after.

ଉଦାୟୁଧ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଦ୍ = ଉଦ୍ + ଅୟୁଧ = ଅସ୍ତ୍ର) —

Udāyudha ବହୁବ୍ରୀହି ସେ ଅସ୍ତ୍ର ଉତ୍ତୋଳିତ କରିଅଛି;

ଉଦ୍ଧାତ୍ତ—One who has raised a weapon

to kill some one.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାନ୍ଦର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଉଥ	ଭ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ଜ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଈ	କୃ

ଉଦାର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଉଦ୍ = ଉଦ୍ + ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଋ ଧାତୁ = ଗମନ
Udāra କରବା, ଦାନ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

୧ । ମହତ୍—1 Magnanimous; liberal minded; noble.

୨ । ଦାତା; ବଦାନ୍ୟ—

2 Generous; liberal; munificent

୩ । ସରଳ; ଅକପଟ, ସ୍ୱଚ୍ଛ—

3. Frank; sincere; transparent.

କାଚ ଧାର ପ୍ରାୟ ସ୍ୱଚ୍ଛ କଳ ଧାର

ଦେବ ମନ ପ୍ରାୟ ବିଶଦ ଉଦାର । ସ୍ୱାଧୀନାଥ ନିରବେଶ୍ୱର ।

୪ । ଗମ୍ଭୀର—4. Grave

୫ । ଉତ୍ତମ—5 Good.

ହା ହା ଦରବରେ ଗୁଡ଼ିଏ ମୋଟେ କଲୁ

ଉଦାର ଭାବକ ମୋର ଏତେ କଷ୍ଟ ଦେଲୁ ।

ବଳଦମ୍ଭ ସମାୟକ କଳା ।

୬ । ଉଦାସୀନ—6. Indifferent

ବାରେ ନେତ୍ର ତାଳି ଶୁଣି ଉଦାର ନେତ୍ର । ଭଣ୍ଡ, ଦୈବେଶ୍ୱରକଳସ

୭ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—7. Excellent

ଉଦାରଚେତା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଦାର + ଚେତସ୍)

Udārachetā (ମା. ୧ବ.)—ଉଦାରମନା (ଦେଖ)

Udāramanā (See)

ଉଦାରତା—ସଂ. ବି. (ଉଦାର + ତା. ତା)—

Udāratā ୧ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ଉଦାର୍ଯ୍ୟ—1. Nobility

୨ । ସାଧୁତା—2. Honesty.

୩ । ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ; ସରଳତା—3. Sincerity

୪ । ଦାତୃତ୍ୱ; ବଦାନ୍ୟତା—4. Magnanimity; generosity; liberality.

୫ । ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—5. Gravity

୬ । ସତ୍ତ୍ୱପଣ; ସାଧୁତା—6 Uprightness.

୭ । ସୌଜନ୍ୟ—7 Politeness

୮ । ଦୟା—8. Kindness; humanity

୯ । ଅଲିଙ୍ଗ୍ୟବିଶେଷ—9 A figure in rhetoric, attributing nobleness to inanimate objects

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଉଦାରତା ବା ମହତ୍ତ୍ୱ ଅବେଶିତ ହୁଏ ।

ହେମ ପଦେ ନମ୍ବ ସହିଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଦପଦ୍ମ,

ଦୃଷ୍ଟି ପଥକେ ଶାଶ୍ୱାତ ସଂସାର କଳେ ତାବନ୍ତ । ସ୍ୱାଧୀନାଥ, ଉଷା ।]

୧୦ । ଘୋଟୁଥିବା ବୁଝୁଥିବା—10. Rising mist; fog

(M. W.)

ଉଦାରପ୍ରକୃତିକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଦାର + ପ୍ରକୃତି + କ)—

Udāraprakṛitika

ଉଦାରମନା (ଦେଖ)

(ଉଦାରପ୍ରକୃତିକ—ଶ୍ରୀ)

Udāramanā (See)

ଉଦାରମନା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଦାର + ମନଃ)

Udāramanā ୧ । ସରଳହୃଦୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

1 Of a sincere nature or heart.

୨ । ଅକପଟ—2. Frank.

୩ । ମହାନ—3. High-minded; noble.

୪ । ବଦାନ୍ୟ—4 Generous.

ଉଦାରସଂଜ୍ଞକ—ସଂ. ବି. (ଉଦାର + ସମସ୍ତୁଟକ ଜ୍ଞା ଧାତୁ + ଅକ)—

Udārasamjñaka ୧ । ଦ୍ୱ୍ୟର୍ଥବୋଧକ—1. Ambiguous; of double meaning.

୨ । ସାହାର ଅର୍ଥ ସନ୍ଦେହଜନକ—2. Of doubtful meaning (Ganguly. students; Dictionary)

ଉଦାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ର)—ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱରବିଶେଷ; ଗଭୀରତମ
Udārā ସ୍ୱର (ଏହା ଉଦରରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ହୁଏ)—The deepest note in music

[ଦ୍ର—ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱର ତିନିଗୋଟି ଯଥା—ଉଦାର; ମୁଦାର ଓ ତାର; ଗୁଣ ତିନି ନୋଟ ଦେଖ]

ଉଦାରି—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଉଦାର)—୧ । ଉଦାସୀନ—
Udāri 1 Unconcerned with or indifferent to worldly affairs.

୨ । ଉଦାର (ଦେଖ)—

2. Udāra (See)

ଉଦାରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଉଦାର (ଦେଖ)

Udāriā

Udāri (See)

ଉଦାସ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉଦ୍ = ଉପରେ + ଅସ୍ ଧାତୁ = ବସିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Udāsa ୧ । ବିଷୟବୃତ୍ତ୍ୟାବହୀନ; ବିଷୟବିରାଗୀ—

ଉଦାସୀ

1. Unconcerned in or indifferent to worldly affairs.

ଉଦାସ

ଉଦାସ ହୋଇଣ ଶୁଣି ପାଇଣ ବୁଲୁଥାଇ ରାଜ୍ୟ ଯାକ—ଘନବୃଷ୍ଟି, ରସବହୋଳ ।

୨ । ଉଦାସୀନ—2. Apathetic.

୩ । ନିରପେକ୍ଷ—3. Neutral

ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ବିମର୍ଶ—Melancholy.

ସଂ. ବି.—୧ । ନିରପେକ୍ଷତା—1. Neutrality.

୨ । ବିଷୟବାସନା ପ୍ରତି ବୃତ୍ତ୍ୟାବହୀନ; ବିଷୟବିରାଗ; ବିରାଗ—

2 Indifference to worldly concerns

ଅଧର ବିଶ୍ୱ ଉଦାସ । ଉଦାସ ହୁଇଣ ବସାବ—ଭୁପତି, ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୩ । ନିରୁତ୍ସାହତା—3. Want of vigour or zeal,

୪ । ଉତ୍ତେଜ—4. Throwing up.

୫ । ଉଚ୍ଚତା—5. Height.

ଯଥାଚାନ୍ତ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଯତ୍ନେ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯତ୍ନେ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨. ଯତ୍ନେ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କରାଯାଏ । ବା ୧. ଯତ୍ନେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେଖ । ଯଥା— 'ବାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଗୋଟିଏ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଉଦାସିଆ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉଦାସିନ୍) —ଉଦାସି (ଦେଖ)

Udāsī ୧୩ Udāsī (See)

ଉଦାସିତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉଦ୍ = ଉପରେ + ଅସ୍ ଧାତୁ = ଉପବେଶନ)

Udāsītā କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତୁ; ୧ମା. (ବ) —ଉଦାସିନ (ଦେଖ)

Udāsīna (See)

ସଂ. ବି (ଉଦାସିନ୍ + ଭବ. ତା) —ବୈରାଗ୍ୟ—

Unconcern to worldly matters

ଉଦାସୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉଦ୍ + ଅସ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଇନ୍; ୧ମା.

Udāsī ୧୩) —ଉଦାସୀନ (ଦେଖ)

(ଉଦାସିନା—ଶ୍ରୀ) Udāsīna (See)

(ଉଦାସିତା—ବି) ଦେ ବି—ସଂସାରବନ୍ଧୁରା ବୈଷ୍ଣବସମ୍ପ୍ରଦାୟ-

ବିଶେଷ—A sect of Bhaishnabas who

have relinquished the world

ଦେ. ବିଶ—୧ । ବିଷୟ—1. Melancholy.

୨ । ନିବୃତ୍ତି—2. Observing the vow of
celebacy.

ଉଦାସୀଅଶଜ୍ଞା—ଦେ. ବି—ଉଦାସୀମଠ (ଦେଖ)

Udāsīakhardā Udāsīmaṭha (See)

ଉଦାସୀନ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ + ଅସ୍ ଧାତୁ = ବସିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) —

Udāsīna ୧ । ବିଷୟଭୋଗରୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଧର୍ମଚକ୍ରରେ

(ଉଦାସୀନା—ଶ୍ରୀ) ଏକଜଣ; ବୈରାଗ୍ୟ—1 Stoical; free

(ଉଦାସୀନତା—ବି) from worldly affairs or entangle-

ments; one who has relinquished
worldly connections

୨ । ମମତାଶୂନ୍ୟ; ଅନୁରାଗରହିତ; ପରାଧୀନ; ବିରୋଧ—

2. Cynical; apathetic; indifferent.

୩ । ଯାହା ସଙ୍ଗେ ଅଲୀପ ପରଚୟ ନାହିଁ—

3. Unacquainted.

୪ । ନିଃସମ୍ପର୍କ; ନିଃସମ୍ପର୍କ—4 Unconnected.

୫ । ମଧ୍ୟସ୍ଥ; ଯେଉଁ ଲୋକ ସପକ୍ଷ ବା ବିପକ୍ଷ କାହାର ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ

ହୁଏ ନାହିଁ; ସେ ଶତ୍ରୁ ନୁହେଁ ବନ୍ଧୁ ମିତ୍ର ନୁହେଁ—

5. Neutral; neither friend nor foe

୬ । ସେ ଉପସ୍ଥିତ ବିଷୟର ଲିପ୍ତ ନ ହୋଇ ପୃଥକ ରହେ—

6. A person who keeps himself aloof

from any current topic.

ଉଦାସୀମଠ—ଦେ. ବି—ଉଦାସୀ ବା ନିବୃତ୍ତି ବୈରାଗୀମାନଙ୍କର ମଠ—

Udāsīmaṭha A Maṭha where mendicants or

anchorites congregate.

ଉଦାସ୍ଥିତ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ = ଉପରେ + ଅ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Udāsthita ୧ । ତର—1 Messenger; spy.

୨ । ଦ୍ଵାରପାଳ—2. Door-keeper.

୩ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ—3. Master.

୪ । ନିଷ୍ଠାସନ୍ନାସଧର୍ମ ପରିକ୍ରାନ୍ତକ—

4 A mendicant who has infringed
his vow.

ସଂ. ବିଶ—ଉଦ୍ବର୍ତ୍ତପ୍ରାପ୍ତ ବା ଓଲଟା—Inversed.

ଉଦାହରଣ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ଉଦ୍ଭୁଷ୍ଟ + ଅ + ହ୍ରା + ଭବ. ଅନ) —

Udāharāṇa ୧ । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ; ନିଦର୍ଶନ—1. Example

(ଉଦାହରଣ—ବିଶ) ୨ । ଆଲୋଚ୍ୟ ବା କଥିତ ବିଷୟର ସମର୍ଥନାର୍ଥ.

ଅନ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—2. Illustration.

୩ । (ନ୍ୟାୟ) କୌଣସି ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ସମର୍ଥକ ପ୍ରୟୋଗ—

3. (Logic) One of the five modes of a
syllogistic reasoning

୪ । କଥନ—4. Saying

୫ । ବର୍ଣ୍ଣନ—5. Description

୬ । ସଦର୍ପ; ପ୍ରବକ—6. Essay, discourse.

ଉଦାହରଣଛଲରେ—ଦେ. କି. ବିଶ—ଉଦାହରଣରୂପେ; ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ—

Udāharāṇachhālāre ଦେବାଦ୍ଵାରା—As an

ଉଦାହରଣରୂପେ example, by way of illustration.

ଉଦାହରଣଦେବା—ଦେ. କି.—୧ । କୌଣସି ବିଷୟ ବା ପ୍ରତିଜ୍ଞାକୁ

Udāharāṇadebhā ସମର୍ଥନ କରବା ନିମନ୍ତେ ଉପଯୋଗୀ

ଉଦାହରଣ ଦେଖା ବିଷୟର ଅବତାରଣା କରବା—1. To cite

ଉଦାହରଣ ଦେବା as an example, to exemplify; to

illustrate by an example.

ଉଦାହରଣସ୍ଥଳ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଉଦାହରଣ + ସ୍ଥଳ) —ଉଦାହରଣର

Udāharāṇasthala ବିଷୟରୂପେ ବିଷୟ—A thing

which is fit to be cited as an

example; an exemplary case.

ସଂ. ବିଶ—ଅନୁକରଣୀୟ—Fit to be imitated

ଉଦାହରଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ + ଅ + ହ୍ରା + କର୍ମ. ଅମାୟ) —

Udāharāṇīya ଉଦାହରଣ ଦେବାର ଯୋଗ୍ୟ—

Fit to be cited as an example;

exemplary.

ଉଦାହାର—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ଉଦ୍ଭୁଷ୍ଟ + ଅ + ହ୍ରା ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) —

Udāhāra ଉଦାହରଣ (ଦେଖ)

Udāharāṇa (See)

ଉଦାହୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍ + ଅ + ହ୍ରା + କର୍ମ. ତ) —

Udāhṛta ୧ । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଦ୍ଵାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ—

1. Illustrated by example; exemplified.

୨ । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୂପେ କଥିତ ବା ଉଲ୍ଲେଖିତ—

2. Cited as an example.

୩ । ବର୍ଣ୍ଣିତ; ଉଲ୍ଲେଖିତ—

3. Described; named.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱକ୍ଷାନ୍ତର	ଶ	ନ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରକନ୍ଦୁ ସ୍ୱକ୍ଷ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ	ଣ	ତ

୪ । ଉଚ୍ଚାରିତ—4. Pronounced; mentioned.

ଉଦ୍ୟ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କ—ଉଦ୍ଧାତ (ଦେଶ)

Udibh Utpāta (See)

ଉଦ୍ୟାଶା—ପ୍ରା. ଶେ ଶ୍ରୀ.—(ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ) ବୟସ-

Udākhāi ମକମକେଇ; ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ନିଜର ଯୌବନ

ଓ ଯୌବନଜନିତ ଯୌବନରେ ଗର୍ବ ପ୍ରକାଶ କରେ —

(a term of abuse) (a woman) Who

is unduly proud of her youthful

charms

ଉଦିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍ + ଇ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Udita ୧ । ପୂର୍ବଦିଗରୁ ଉପରକୁ ଉଠିଥିବା —

1 Risen above the eastern horizon

୨ । ଉନ୍ନତ; ଉଦ୍ଧୃତ —

2. Risen up, ascended

୩ । ଅବିର୍ଭୂତ—3. Appeared; become manifest

୪ । ଉତ୍ପନ୍ନ—4. Produced

୫ । ବୃଦ୍ଧ—5 Increased

୬ । ଉନ୍ନତ—6. Grown high; elevated.

୭ । ଦୃଷ୍ଟଗତ—7 Come into view.

ଦେ. ବିଶ. (ବଦ୍ ଧାତୁ = କହିବା)—ଉଦ୍ଧୃତ; କଥିତ —

Told; mentioned.

ଉଦ୍ୟାକାର ନମ ମୁଁ କରୁକ ଉଦ୍ୟ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ପ୍ରା. ବିଶ—୧ । (କପରିଆ ଭାଷା) ଉଦ୍ୟତ—1. Ready.

(ଯଥା—ଆମ୍ଭେ ମକଦମା ଦାବର କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟ ଅଛୁ ।)

୨ । ଉପସ୍ଥିତ—2. Present

ଜନକ ନୃପତି ତୁ ଅସୋଧାସୁରେ ଉଦ୍ୟ

ଭୂତେ ଚିତ୍ତେ ଦେଲେ ସ୍ୱାକ୍ଷ ପାଶେ । ବସନ୍ତ ଥି କନ୍ଦରାମାୟଣ ।

ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ + ଇ + ଭାବ. ତ)—ଉଦୟ; ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି—

Prosperity.

ଏବେ କାଶିଅ ଥି ଯୌବନ ପରବ୍ରତ

ସକାଶୁଁ ଦେବ ରୁଷ୍ଟମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଉଦ୍ୟ କରବା—ଦେ. କି—କହିବା; ଭଣିବା—

Udita karibh To speak; to say.

ଜୟଦେବ ବନ ଉଦ୍ୟ କଲେ । ପ୍ରାଚୀ—ରସବାସ୍ୟ ।

ଉଦ୍ୟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. (ସଂ. ଉଦୟ)—

Udibh ଉଦ୍ଧୃତ; ଉଦ୍ୟ ଦେବା—To rise

(ଯଥା—ବେଲ୍ ଉଦ୍ୟା—ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେବା)

ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି.—ପ୍ରକାଶିତ ଦେବା—

To become manifest

ମୁଣ୍ଡି ପରବ୍ରତ ଉଦ୍ୟ କି ସାହସ । ଘଟାକାଥ. ଚଲିବା ।

ଉଦ୍ୟାନ୍ତ—ପ୍ରା. ବିଶ—ଦୁଷ୍ଟ; କଳି ବା ପରିଜବାସ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ—

Udishtāni Wicked; quarrelsome;

ପ୍ରା. ବି—୧ । କଳି; କଳିଅ—1. Quarrel.

୨ । ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ—2. Wickedness.

(ଯଥା—ସେ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଉଦ୍ୟାନ୍ତ କରିବାକୁ ବସିଛି)

ଉଦ୍ୟାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ଉପରକୁ + ଉଦ୍ୟ = ଦେଖିବା; ଶୁଣିବା)—

Udikshana ୧ । ଉଦ୍ୟାନ୍ତ; ଉପରକୁ ଶୁଣିବା—

(ଉଦ୍ୟାନ୍ତ—ବିଶ) 1. Looking upwards

୨ । ପ୍ରତୀକ୍ଷା; ଅପେକ୍ଷା—2. Awaiting

ଉଦ୍ୟାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍ + ଶ୍ଚ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Udikshita ୧ । ଉପରକୁ ଶୁଣିଥିବା—1. Looking up

୨ । ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବା—2. Awaiting.

ଉଦ୍ୟାନ୍ତ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉଦ୍ = ଉପରଦିଗ + ଶ୍ରୀ. ଉ)—

Udichi ୧ । ଉତ୍ତରଦିଗ—1 The north

୨ । ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ—2. The northern regions

ଉଦ୍ୟାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଉଦ୍ୟାନ୍ତ + ଉଦ୍ୟମର୍ଥେ. ଉଦ)—

Udichina ଉଦ୍ୟାନ୍ତ (ଦେଶ)

(ଉଦ୍ୟାନ୍ତା—ଶ୍ରୀ) Udichya (See)

ଉଦ୍ୟାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଉଦ୍ୟାନ୍ତ + ଉଦ୍ୟମର୍ଥେ. ଯ)—

Udichya ୧ । ଉତ୍ତରଦିଗସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ଉତ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ—

(ଉଦ୍ୟାନ୍ତା—ଶ୍ରୀ) 1. Northern

୨ । ଉତ୍ତରଦେଶୀୟ—

2. Pertaining to the north.

କ—ସରସ୍ୱତୀନଦୀର ଉତ୍ତର ଓ ପଶ୍ଚିମରେ ଥିବା ଦେଶ—

The country north and west of the river Saraswati

ଉଦ୍ୟାନ୍ତବ୍ରତ—ସଂ. ବି. (ବ୍ରତୋଲପରଭାଷା)—

Udichyabrutta ଉତ୍ତର ଶୀତଳବୃଦ୍ଧିର ଦର୍ଶନସୀମାକୁ ବୁଝାଏ —
The Arctic circle.

ଉଦ୍ୟାନ୍ତଲୋକ—ସଂ. ବି (ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Udichyāloka ଉତ୍ତରମେରୁ ନିକଟସ୍ଥ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜମାନ୍ତୁଥିବା ଯେଉଁ ଉଅ ମାସ ଗ୍ରହ ଦୃଶ୍ୟ ସେହି ସମୟରେ ବେଳେ-ବେଳେ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ ଦେଖାଯିବା ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଆଲୋକ—Aurora Borealis

ଉଦ୍ୟାନ୍ତତର ବ୍ରତ—ସଂ. ବି. (ବ୍ରତୋଲପରଭାଷା)—

Udichyetara brutta ଦକ୍ଷିଣଶୀତଳବୃଦ୍ଧିର ଉତ୍ତର-ସୀମାକୁ ବୁଝାଏ —The Antarctic circle.

ଉଦ୍ୟାମାନ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉଦୟମାନର ଅଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରୟୋଗ)—

Udiyamāna ଉଦୟମାନ (ଦେଶ)

Udayamāna (See)

ସ. ବିଶ. (ଉଦ୍ + ଇ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନ)—

ଯାହାକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ଦିଆଯାଏ ଅଛି—

Lifted up; raised up.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୂଜା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ଏକ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବଚସ୍ୱର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ହେବ । ଯଥା— ଗାଘ' ନ ଯେଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିଏ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଗୋଟିଏ, 'ବୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ, 'ଅଶ୍ୱିନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବକ ଦେଖିବେ ।

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ସ. ବି. (ଉଦ୍‌=ଉପରେ ଥିବା ଧାତୁ=କହିବା; ପ୍ରେରଣ

Udirāpa କହିବା ଥିବା ଅନ) — ୧ । ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—

(ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—କଣ) 1. Speaking; uttering

୨ । କଥନ—2 Saying.

୩ । ପ୍ରେରଣ—3. Sending

୪ । ଉତ୍ପତ୍ତି—4. Birth; production.

୫ । ଉଦ୍‌ଘୋଷ—5 Excitement.

୬ । ବର୍ଣ୍ଣନା—6 Description

୭ । ଉତ୍ତେଜ—7. Throwing up.

୮ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ—8. Indication.

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ସ. ବି. (ଉଦ୍‌+ଭିଷେକ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଚ) —

Udirita ୧ । ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—1. Uttered; pronounced.

(ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—କ) ୨ । କଥନ—2 Said; spoken.

୩ । ପ୍ରେରଣ—3 Sent.

୪ । ଉଦ୍‌ଘୋଷ—4. Excited.

୫ । ଉଦ୍‌ଘୋଷ; ପ୍ରକାଶିତ—5. Displayed; manifested.

୬ । ଉତ୍ତେଜ—6. Thrown up

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍‌=ଉପରକୁ ଥିବା ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ମ. ଚ) —

Udirṇṇa ୧ । ଉଦ୍‌ଭିଷେକ; ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—

1. Risen up; erect; come out

୨ । ଉଦାର—2. Generous; liberal-minded

୩ । ଉଦ୍‌ବିଷେକ—3. Haughty.

୪ । ଉଦ୍‌ବିଷେକ; ପ୍ରବଳ—4. Profound, strong.

୫ । ଉଦ୍‌ବିଷେକ—5 Excited.

ସଂ. ବି—ବିଷ୍ଣୁ ସହସ୍ରନାମୋକ୍ତ ନାମବିଶେଷ—

A name of Bishṇu.

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍‌+ଭିଷେକ ଧାତୁ=ପ୍ରେରଣ କହିବା+କର୍ମ. ଚ) —

Udirjyamāṇa ଅନ) — ୧ । କଥ୍ୟମାନ; ଯାହା କଥୁତ

ହେଉଅଛି—1. Being spoken

୨ । ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—2. Being uttered.

୩ । ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟମାନ—3 Being described.

୪ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମାନ—4. Being pointed out.

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. — ୧ । ଖୋଲା; ମୁକୁଳା—

Uduāṇi 1. Bare.

ବାକ୍ୟ ଏବାବେଳେ ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରକାଶମୋହନ, ଗୁଣ୍ଡୁଳ ।

୨ । ମେଲା—2. Open

(ଯଥା—ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ହୋଇଛି ।)

୩ । ଅକାନ୍ତାବିତ—3. Uncovered.

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭିଷେକ) — ୧ । ପ୍ରବଳ, ଗନ୍ଧ (ଶବ୍ଦ) —

Uduudā 2. Sharp (sun's rays)

୨ । ପ୍ରବଳ, ଗନ୍ଧ (ଶବ୍ଦ) —

2 When the sun's rays are very fierce (noon-time)

(ଯଥା—ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ବାସନ୍ତର)

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭିଷେକ) — ଉଦ୍‌ଭିଷେକ (ଦେଖ)

Udugāra Ugāra (See)

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ଅସିବା—ପ୍ରା. ବି—ବାନ୍ତିମାଡ଼ିବା—

Udugāra āsibā A tendency to vomit.

ଦେଖ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଦ୍ଧତି ପରେ ମନ ଗୋଟି

ସେ ଧଳ ଦେଖିଲେ ଏବେ ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ଅସି—ପ୍ରା. ବି, ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ।

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରା. ବି—ଉଦ୍‌ଭିଷେକ (ଦେଖ)

Udugāribā Ugāribā (See)

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ରକ୍ତ ରକ୍ତ ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ବୃଷ୍ଟିହ. ମହାବରଣ, ବନ ।

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅଦ୍‌ଭିଷେକ; ଗୁଣ୍ଡାକ ଗୁଣ୍ଡାକ—

Uduṇḍara A person whose duty was to report confidentially matters of importance to a Rājā; an informer

[ଦ୍ର—ପଦେ ଗୁଣ୍ଡାମାନେ ଜନ ଜନ ରାଜ୍ୟରେ ଏମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରୁଥିଲେ ଓ ଏମାନେ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ଗୁଣ୍ଡା ଲୋକଙ୍କ ନାମରେ ଗୁଣ୍ଡାକ ଅଗରେ ମିଛ ଶବ୍ଦ କହୁଥିଲେ ।]

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭିଷେକ) — ୧ । ବଳାଭିଷେକ—

Udubalibā 1. To surpass

୨ । ଅତିରକ୍ତ ହେବା—2. To exceed.

ଅତି ଅତିରକ୍ତ ପ୍ରବଳ ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ବୃଷ୍ଟିହ. ମହାବରଣ, ବନ ।

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଦ୍‌ଭିଷେକ) — Indomitable

Udubārjya ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ଉଦ୍‌ଭିଷେକ ବାଧା ନ ଯାଏ—

ବୃଷ୍ଟିହ. ମହାବରଣ, ବନ ।

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି— ୧ । ଉଦ୍‌ଭିଷେକ (ଦେଖ) —

Udubega 1. Udbega (See)

୨ । ଗର୍ଭାବସ୍ଥା—2. Pregnancy.

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭିଷେକ) — ୧ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବା ଧାର୍ଯ୍ୟ

Udubela କାଳରୁ ବଳି ଯାଉଥିବା କାଳ—1. Time beyond a fixed time.

ବେଳକୁ ବେଳ ଅତି ଦେଇ ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ବୃଷ୍ଟିହ. ମହାବରଣ, ବନ ।

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମନ୍ଦକାଳ; ଦୁଷ୍ଟାଳ—

2. Bad or improper time.

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଉଷ୍ଣ) —

Udum ଉଷ୍ଣ, ଉଷ୍ଣ—Warm; hot.

ବି.—ଉଷ୍ଣତା; ଉଷ୍ଣତା—Warmth; heat.

ଉଦ୍‌ଭିଷେକ—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭିଷେକ) —

Udumḍum Udumḍumā (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

- ଉତ୍କଳମା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ—ଉତ୍କଳମା (ଦେଖ)
 Udumadumā Udumudumā (See)
 ଉତ୍କଳମା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁ.—୧ । ବଞ୍ଚିତ; ଖେଚେଡ଼ା—
 Udumudumā 1. Wanton.
 (ଉତ୍କଳମା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଅଥୟ; ଅଶାନ୍ତ—2. Restless
 ୩ । ବୋଲମାଳ କରୁଥିବା—3. Boisterous.
 ୪ । ମୋଟା ଓ ଅଳସୁଆ; ତୋଳ ଓ ଅକାମିକା—
 4. Fat and idle; falstaff like, lazy and stout.
 ୫ । ଦୁର୍ଦ୍ଦାମ; ଦୁଷ୍ଟ—5. Wicked
 ୬ । ଏଣେ ତେଣେ ପଦଶ୍ଚଳନଶୀଳ କରି ଦଉଡ଼ାଦଉଡ଼ି
 କରୁଥିବା—6. Running to and fro with
 loud foot-steps
 ୭ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଧୀର ଓ ନିଶ୍ଚଳତାରେ ନ ଶୁଣି ସବଦା
 ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ ହୋଇ ଶୁଣିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ—
 7. Habituated to walking with
 a thumping sound.
 ଦେ. ବି. (ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ ଧ୍ବନିନିର୍ଗତ ଅବ୍ୟୟ)—ବହୁତ ଖପା
 ଶୁଣୁଡ଼ା ଅତି ମାଡ଼—A number of punches.
 (ଯଥା—ତୋ ଉପରେ ଗୋଟି କେତେ ଉତ୍କଳମା ବଢ଼ିଯିବ ସେ !)

ଉତ୍କଳମା, କାଳ ଗୋଟିମା, ନୂଆ ପାହୁଣ୍ଡି ଶିଳାପତ୍ର,
 ଦୁଇପାଖର ଉପ ମଲ୍ଲ, ରକତ ପିଣ୍ଡାଳେ ଉପଗମ୍ଭ ।
 ଅମୃତ ଶାଉଁ ଶାଉଁ କୋଇଲିଟିଏ କଥା,
 କି ମାତ୍ର ମାଉଲି ଉପ—ଶୁଭକ୍ଷିଣ ବସ—ଶିଶୁକାନ୍ତାଗୀତ ।

- ଉତ୍କଳମା—ସଂ. ବି.—୧ । ଯଜ୍ଞ ତିନି ଶିଖର—
 Udumbara 1. The wild fig tree; Ficus
 Carica; Ficus Glomerata
 (Haines.)
 ୨ । କୁଷ୍ଠରୋଗବିଶେଷ—2. A kind of leprosy
 with fig like sores.
 ୩ । ତମ୍ବା—3. Copper.
 ୪ । ଦେହଲି—4. The door sill; threshold.
 ୫ । କ୍ଳୀବ ବ୍ୟକ୍ତି—5. Eunuch
 ଉତ୍କଳମାପର୍ପଣୀ—ସଂ. ବି.—ଦନ୍ତକାରୁଷ; ଦନ୍ତାଗ୍ର—
 Udumbaraparnī A medicinal plant.
 ଉଦୁଯୋଗ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଉଦ୍ଯୋଗ)—ଉଦ୍ଯୋଗ (ଦେଖ)
 Udujoga Udujoga (See)
 ଉଦୁଯୋଗୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଉଦ୍ଯୋଗୀ)—ଉଦ୍ଯୋଗୀ (ଦେଖ)
 Udujogī Udujogī (See)
 ଉଦୁର—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଉଦର)—ଉଦର (ଦେଖ)
 Uduri Udari (See)

- ଉଦୁଲଙ୍ଗାଳା—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁ.—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଉଦ୍ଧୃତ—
 Udulāṅgālā Fully naked; stark-naked.
 (ଉଦୁଲଙ୍ଗାଳା—ଶ୍ରୀ)
 ଉଦୁଖାଳା—ସଂ. ବି (ଉଦ୍=ଉପରେ + ଖଲ୍ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା +
 Udūkhālā କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ଯାହାର ମୁହଁ ଉପରକୁ)—
 ୧ । ଧାନ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି କାଣ୍ଡିବାପାଇଁ କାଠରେ ତିଆରି ହୋଇ-
 ଥିବା ପାଦବିଶେଷ—
 1. A wooden mortar for husking grains
 and paddy.
 ୨ । ହେମବସ୍ତ୍ରା; ବଡ଼ ଖଲ—
 2. A big mortar for pounding hard
 articles.
 ୩ । ଗିରିରାଶି—
 3. Receptacle of a Dhiṅki
 ୪ । ଶୁଣ୍ଠି—4. Bdelium.
 ଉଦୁଖାଳାମୁଷାଳା—ସଂ. ବି. (ସଦ୍ଧର; ହୁଡ଼)—
 Udūkhālamūshālā ୧ । ଖଲ ଓ ପୁଅ—
 1. Mortar and pestle.
 ୨ । ଧାନ୍ୟକଣ୍ଠିକାରେ ବ୍ୟବହୃତ କାଠର ହେମାମବସ୍ତ୍ରା ଓ
 ତହିଁରେ ପୁଅରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ କାଠର ଠେଙ୍ଗା—
 2. The wooden mortar and pestle for
 husking paddy
 [ଦ୍ର—ରୂପମାନେ ଆଶ୍ରମରେ ଗିରି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଉଦୁଖାଳ-
 ମୁଷାଳଦ୍ୱାରା ବାହୁଧାରିତ ଅତି କୁଟି ଶୁଦ୍ଧ କରିଥିଲେ । ଗିରି
 ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ନିଆଯାଇ ପାରେ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଉଦୁଖାଳମୁଷାଳକୁ
 ଯେଣେ ରଜା ତେଣେ ନିଆଯାଇ ପାରେ । ଓଡ଼ିଶାକୁ ବୁଲି
 ଆସୁଥିବା ସବାଧୁଆ କେଳା ଓ ଦକ୍ଷିଣୀଆ କେଳାମାନେ ଓ କବି,
 କୋଇ ଏବଂ ସାନ୍ତାଳମାନେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

- ଉଦୁଡ଼ା—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍=ଉପରେ + ବଦ ଧାତୁ=ବଦନ କରିବା
 Uduṛḍhā + କର୍ମ. ଚ)—
 ୧ । ବାହୁଡ଼ା; ବୁଢ଼ାସିବା—1. Carried.
 ୨ । ଧରଣାଉଥିବା; ଧୃତ—2. Caught hold of
 ୩ । ପରିଣୀତ; ବିବାହ—3. Married.
 ୪ । ସ୍ଥୁଳ—4. Fat; thick.
 ୫ । ଉଚ୍ଚ—5. High; elevated.

- ଉଦେ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି.—୧ । ଉଦୟ (ଦେଖ)
 Ude 1. Udaya (See).
 ୨ । ଆରମ୍ଭ, ଉତ୍ପତ୍ତି—2. Beginning; origin.
 ଗୋଟି ଉଦେ ଶିବ ଲୟେ; ହୋଇ ସେ ଅଛୁ ଗୁଣମୟେ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀକବି ।
 ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବିଶ—ଉଦିତ (ଦେଖ)—Udita, (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଢ଼ ଓ ଚିତ୍ତେ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅସର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଏ ବା ଚିତ୍ତେ ବୌଦ୍ଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୃଷ୍ଠ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିତ୍ତେ ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୃଷ୍ଠ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ; 'ଦୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦୂଧ' ଦେଖିବେ, ବା ନ ପାଇଲେ 'ବଜ୍ର' ଦେଖିବେ, 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବହ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବହ' ଦେଖିବେ ।

ଉଦେକସ୍ୱ କି କି କି ଲେଖକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପଦେ,
ଉଦେକସ୍ୱ କରେ ପରତେ ନରେ ଭବସେ ଉଦେ—ଉଦ୍ଧୃତ, ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦମାତ୍ର ।
ତତ୍ତ୍ୱ ଉଦେ ହେଲେ ଅକର୍ମଣ୍ୟତା ସେ ଲେଖକେ ଦୃଢ଼ ଗୁଣାବୋଧ କୋହେ—
ସାମାନ୍ୟ—କରମୋହନ ।

ଉଦେକସ୍ୱ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଦ୍=ଉପରେ + ଧାତୁ ଧାତୁ; ଶିବ=ଏକ
Udejaya ଧାତୁ=କମ୍ପିତ କରାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—ଉଦ୍ଧୃତଜନକ;
ଉଦ୍ଧୃତ—Causing trepidation or
trembling; frightful

ଉଦେକାଥ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉଦୟ + ନାଥ)—
Udenātha ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା; ଧର୍ମଦେବତା—
1 The Sun god.

୨ । ଲେଖକ ନାମ—2. Name of males.

ଉଦ୍ଗତ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Udgata ୧ । ଉପରକୁ ବାହାର ପଡ଼ିଥିବା—
(ଉଦ୍ଗମ—ବ) 1 Come forth.

୨ । ଉଦ୍ଧୃତ—2 Standing out.

୩ । ଉଠିବା; ଉଦ୍ଧୃତ—3. Risen.

୪ । ପ୍ରକାଶିତ, ଦୃଶ୍ୟ—

4. Appeared; become manifest.

୫ । ଉତ୍ପାଦ—5. Produced

୬ । ନିର୍ଗତ—6. Issuing.

ଉଦ୍ଗତକାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି—(ଅଧିକ) କାନ୍ଥରୁ ପଦାର୍ଥ ବାହାର ପଡ଼ିଥିବା
Udgatakārjya ଚୂନର କାରିଗର କାମ—Masonry
work raised from the surround-
ing level or standing in bold relief.

ଉଦ୍ଗତି—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ. ତ)—
Udgati ଉଦ୍ଗମ (ଦେଖ)—Udgama (See)
(ଉଦ୍ଗତ—ବିଣ)

ଉଦ୍ଗମ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ. ଅ)—
Udgama ୧ । ଉଦ୍ଗାମନ; ଉଦ୍ଗାମନ; ଉଠିବା—
(ଉଦ୍ଗତ—ବିଣ) 1. Ascending; ascent.

୨ । ଦର୍ଶନ; ଦେଖାଯିବା (ସାଧା—ପ୍ରକାଶନ)—

2. Appearance; manifestation.

୩ । ଉତ୍ପାଦ—3. Birth. (ସାଧା—ଦନ୍ତୋତ୍ଥାନ—
teething).

୪ । ଚଢ଼ିବା—4 Mounting upon a thing

୫ । ଅବର୍ତ୍ତାବ; ଉଦୟ—5. Rising; appearing.

୬ । ଉଦ୍ଧୃତ ହେବା, ଟାଙ୍କୁରବା (ସାଧା—ସ୍ତେମୋତ୍ଥାନ)—

6. Standing erect; standing up

୭ । ବାହାରକୁ ବାହାରବା—7. Coming out.

୮ । ଜ୍ଞାନ—8. Knowledge

୯ । ମନୋଭାବ—9. Idea.

ଉଦ୍ଗମନ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ.
Udgamana ଅନ)—ଉଦ୍ଗମ (ଦେଖ)—Udgama (See)
ଉଦ୍ଗମନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଦ୍ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନାୟ)—
Udgamaniya ୧ । ଅବେଦନୀୟ—

1. To be mounted up

୨ । ପରିଷ୍କୃତ—2 Cleansed (M.W)

ସଂ. ବି—ଧୌତ ଓ ପରିଷ୍କୃତ ବସ୍ତୁସମା—

A pair of bleached cloths.

ଉଦ୍ଗାତ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଦ୍=ଅଭିଶପ୍ତ + ଗାତ)—

Udgārdha ଅଭିମାତ୍ତ; ଅତ୍ୟଧିକ—Too; excessive.

ଉଦ୍ଗାତା—ସଂ. ବିଣ ପୁ. (ଉଦ୍=ଉଚ୍ଚେ + ଗୀ ଧାତୁ = ଗାଇବା +
Udgātā କର୍ତ୍ତୃ. ତ. ୧ମା. ୧କ)—ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଗାନକର୍ତ୍ତା—
(ଉଦ୍ଗାତା—ଶ୍ରୀ) Singing or reciting loudly

ସଂ. ବି.—୧ । ସାମବେଦଗାୟକ — 1. A recitor
of the hymns of the Sāma Beda.

୨ । ଏକ ଶ୍ରେଣୀ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ବ୍ରାହ୍ମଣାଧିକାର—

2. The title of a class of Brāhmanas.

ଉଦ୍ଗାର—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ବିପତ୍ତି + ଗୁ ଧାତୁ = ଭୋଜନ କରିବା +
Udgāra ଭାବ. ଅ)—

(ଉଦ୍ଗାର—ବିଣ) ୧ । ଡାକୁଟି—1. Belching;
eructation.

୨ । ବାନ୍ତି କରିବା; ଉଦ୍ଗମନ—2 Vomiting.

୩ । ଉଚ୍ଚାରଣ—3. Pronunciation.

୪ । ନିସ୍ସରଣ—4. Coming out; emission.

୫ । ଛେପ ଆଦି ପକାଇବା—5 Spitting out.

ଉଦ୍ଗାରିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଉଦ୍ଗାର)—ବାନ୍ତି କରିବା—
Udgāribā To vomit forth.

ଉଦ୍ଗାର ତଥା ସ୍ୟନ୍ଦନ ଗ୍ରାସ ରତ୍ନ ଉଦ୍ଗାର ଆଦି ।

ଉଦ୍ଧୃତ, ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦମାତ୍ର ।

ଉଦ୍ଗିରଣ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ବିପତ୍ତି + ଗୁ ଧାତୁ = ଭୋଜନ କରିବା +
Udgirana ଭାବ. ଅନ)—

୧ । ଉଚ୍ଚାରଣ—1. Pronunciation.

୨ । ବମନ—2 Vomiting.

୩ । ଧୂଳିବା—3. Slavering, spitting out.

୪ । ଡାକୁଟି ମାରିବା—4. Belching

୫ । (+ କର୍ମ. ଅ)—ବିଷ—5. Fishing hook

ଉଦ୍ଗୀତ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଦ୍=ଉଚ୍ଚେ ସ୍ୱରରେ + ଗୀତ = ଗୋଲାପିବା)—
Udgīta ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଗାନ କରାଯିବା—Sung loudly.

ଉଦ୍ଗୀତ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ଉଚ୍ଚେ ସ୍ୱରରେ + ଗୀତ = ଗାନ)—
Udgīti ୧ । ଉଚ୍ଚେ ସ୍ୱରରେ ଗାନ—

(ଉଦ୍ଗୀତ—ବିଣ) 1. Loud singing

୨ । ଅର୍ଥାତ୍; ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

2. A kind of metre in Sanskrit.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସକ ସ୍ୱକ୍ଷାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଫ	ଉଥ	ଢ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାଶବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ସ	ସ	ଐ	ଇଥ	ଢ	ଢ

ଉଦ୍ଗାଥ—ସଂ. କ. (ଉଦ୍=ଉଦ୍ଧୃତରେ+ଗୈ ଧାତୁ = ଗୀତ
Udgitha ଗାଇବା + କର୍ମ. ଥ)—

୧ । ସାମବେଦର ଅଂଶବିଶେଷ—

1. A part of the Sāma Beda.

୨ । ପ୍ରବକ; ଓଁ କାର—2. The mystic sound 'Om'

୩ । ସାମବେଦ ଧ୍ୱନି—3. The singing or recital of the Sāma Beda.

ଉଦ୍ଗୀର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. କ. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଣି ଧାତୁ = ଗଳିବା + କର୍ମ. ଢ)—
Udgirṇa ୧ । ବମିତ; ବାନ୍ତି କରାଯାଇଥିବା—

ଉଦ୍ଗୀର } ୧. Vomited; emitted; cast off.

ଉଦ୍ଗୀଣ } ୨ । ଉଚ୍ଚାରିତ—2 Uttered

୩ । ରାନ୍ତ (ଯେଉଁ ବାକ୍ୟ ବା ଉଚ୍ଚାରଣର ଶେଷରେ 'ର' ଥାଏ)—3. A sound or word ending with 'Ra'

୪ । ଉଦ୍ଭୁତ; ନିର୍ଗତ—4. Risen

୫ । ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ—5 Reflected.

୬ । ବୋଳା ଯାଇଥିବା; ଅନୁରଞ୍ଜିତ—

6 Overlaid as with a layer; besmeared.

୭ । ଅନୁବିଦ୍ଧ—7. Pierced through.

ଉଦ୍ଗୁର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. କଣ. (ଉଦ୍+ଘୁର ଧାତୁ = ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା + କର୍ମ. ଢ)—
Udgūrṇa

୧ । ଉଦ୍ଭୁତ—1. Risen up; standing.

୨ । ଉଦ୍ଭେଜିତ—2. Excited; irritated.

୩ । ଉଦ୍ଭିଜ୍ଜ; ଟାଣୁଆ ହୋଇଥିବା—

3. Stiffened; become erect.

୪ । ଉତ୍ତୋଳିତ; ଉଦ୍ଧୃତ; (ଶାସ୍ତ୍ରାଦି)—

4 Raised for action (said of weapons); lifted up; held up.

ଉଦ୍ଗ୍ରଥିତ—ସଂ. କ. (ଉଦ୍=ଉପରେ+ଗ୍ର ଧାତୁ = ଗଣ୍ଠିପକାଇବା + କର୍ମ. ଢ)—
Udgrathita

୧ । ଅଗରେ ଗୋଷ୍ଠି ହୋଇ ବନ୍ଧାଯାଇଥିବା; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ସଂଯତ (କେଶ)—1. Collected or tied together at the top.

୨ । ଅଗ୍ରଦେଶରେ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଥିବା—

2 Tied into a knot at the top

ଉଦ୍ଗ୍ରନ୍ଥନ—ସଂ. କ—୧ । କାନ୍ଥ ଉଠାଇବା; ଗାନ୍ଧିନୀ—

Udgranthana 1. The building up or raising of a masonry wall.

୨ । ଅଗରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା—

2 Tying into a knot at the top

ଉଦ୍ଗ୍ରାହ—ସଂ. କ. (ଉଦ୍=ଉପରଥକୁ+ଗ୍ର ଧାତୁ = ଗ୍ରହଣ କରିବା + କର୍ମ. ଥ) — ଉଦ୍ଗ୍ରହଣ (ଦେଖ)

Udgrahana (See)

ଉଦ୍ଗ୍ରାହଣ—ସଂ. କ. (ଉଦ୍=ଉପରଥକୁ+ଗ୍ର ଧାତୁ = ଗ୍ରହଣ କରିବା + କର୍ମ. ଥ) — ଉଦ୍ଗ୍ରାହଣ (ଦେଖ)

1. Taking up, holding.

୨ । ଗିଳନ ବା ଗିଳିବା—2 Devouring

ଉଦ୍ଗ୍ରାହ—ସଂ. କ. (ଉଦ୍=ସମ୍ପର୍କ+ଗ୍ର ଧାତୁ = ଗ୍ରହଣ କରିବା + କର୍ମ. ଥ) — ଉଦ୍ଗ୍ରାହଣ (ଦେଖ)

୨ । ବିଦ୍ୟାବିତ୍ତ—2. Discussion on a scientific matter.

ଉଦ୍ଗ୍ରାହିତ—ସଂ. କଣ (ଉଦ୍=ଉପରକୁ+ଗ୍ର ଧାତୁ. ଶିବ = ଗ୍ରାହଣ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଢ) — ୧ । ଉପରଥକୁ ଧରି ରଖାଯିବା—1. Held at the top.

୨ । ଗ୍ରହଣ କରା ଯାଇଥିବା; ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା—

2. Taken hold of, caught hold of

୩ । ଗିଳା ଯାଇ ଥିବା —3. Devoured.

୪ । ଉପରଥ—4. Overlaid, kept at the top—

୫ । ବନ୍ଧ—5 Bound; fixed.

୬ । ଅନ୍ତଃକରଣରେ ଅର୍ପିତ—6 Offered or dedicated mentally.

୭ । ଆକ୍ରାନ୍ତ—7. Attacked unawares.

୮ । ଉଦ୍ଭିଜ୍ଜ—8. Bent down

ଉଦ୍ଗ୍ରୀବା—ସଂ. କଣ. ଘୃ. (ବହୁଶ୍ରୀ; ଉଦ୍=ଉପରକୁ ଟେକି ହୋଇ + କର୍ମ. ଥ) — ଉଦ୍ଗ୍ରୀବା (ଦେଖ)

(ଉଦ୍ଗ୍ରୀବା—ଘୃ) ୧ । ଉଦ୍ଭିଜ୍ଜ, ଯେ ବେଳକୁ ଟେକି ଥାଏ—
(ଉଦ୍ଗ୍ରୀବିତା—କ) 1 With overstretched neck.

୨ । କୌଣସି କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଅଗ୍ରହାନ୍ତ—

2. Burning with zeal to hear something.

୩ । ଅଗ୍ରାନ୍ତ—3 Expectant.

ଉଦ୍ଗା—ସଂ. କ. (ଉଦ୍=ଉପରେ+ଘା ଧାତୁ = ଘାସି ଯାଇବା + କର୍ମ. ଥ) — ଉଦ୍ଗା (ଦେଖ)

୨ । କରପୁଷ୍ପ—2. Palm of the hand; the fold of the palms.

୩ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଥ)—ଅଗ୍ନି—3. Fire.

ସଂ. କଣ.—୧ । ପ୍ରସ୍ଥ—1. Extensive; wide; broad.

୨ । ପ୍ରକାଶ—2. Vast.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଯଦ୍ୱାରା ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଯଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଘେନେ ଏ ଘୋଷାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଏ । ବା ଏ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ହେବ । ଯଥା — 'ବାଦ' ନ ମିଳେ 'ବାଇ' ଗୋଟିଏକି 'ବୁଅ' ନ ମିଳେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ

ଉଦ୍‌ଘାଟନ— ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ସମ୍ପାଦ + ଘଟ୍ ଧାତୁ = ଘାଣ୍ଟିବା + ଭାବ.

Udghaṭṭana ଅନ) — ୧ । ଘାଣ୍ଟିବା —

1. Stirring.

୨ । ଅଘାତ — ୨. Striking

୩ । ଉଦ୍‌ଘାତନ — ୩ Opening.

୪ । (ଲୁଗା) ପାଲଟିବା — 4. Putting off (of dress)

ଉଦ୍‌ଘାଟିତ — ସଂ. ବିଣ. (ଉଦ୍ + ଘଟ୍ ଧାତୁ + କର୍ମିତ) —

Udghaṭṭita ୧ । ଅଘାତ — 1 Struck.

୨ । ଉଦ୍‌ଘାତ — 2. Opened.

୩ । ପାଲଟି ଯାଇଥିବା (ଲୁଗା) —

3. Put off (cloth)

ଉଦ୍‌ଘାନ — ସଂ. ବି (ଉଦ୍ = ଉପରେ + ଘନ ଧାତୁ = କାଟିବା; ହାଣ୍ଡିବା;

Udghana + ଅଧକରଣ. ଅ) — ୧ । କାଷ୍ଠଚ୍ଛେଦନାଧାର —

1. Chopping block

୨ । ଧୋବା ଯାହା ଉପରେ କାଠକୁ ରଖି ହାଣ୍ଡିବା;

(ଧୋବାଙ୍କ ଭାଷାରେ) ଗଣ୍ଡିର ବା ଗଣ୍ଡି — 2. A block

of wood on which the wood-man

puts the wood to be cut with his

axe.

୩ । ବଢ଼େଇ ଯାହା ଉପରେ କାଠକୁ ରଖି କଟାକଟି

କରନ୍ତି — 3. A carpenter's work-bench.

ଉଦ୍‌ଘର୍ଷଣ — ସଂ. ବି (ଉଦ୍ = ଉପରେ + ଘର୍ଷ ଧାତୁ = ଘଷିବା + ଭାବ.

Udgharṣana ଅନ) — ୧ । ଉପରେ ଘଷିବା —

1. Rubbing.

୨ । ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ ପରସ୍ପର ଘଷି ହେବା —

2. Abrasion; friction.

ଉଦ୍‌ଘାଟ — ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ଅଧକ + ଘଟ୍ = ପ୍ରକାଶ ପାଇବା + ଭାବ.

Udghāṭa ଅ) — ୧ । ଉଦ୍‌ଘାଟନ; ମେଲାଇବା — 1 Opening.

୨ । ପଣ୍ୟବି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ସ୍ଥାନ —

2. A booth for exhibiting commodities

୩ । ଶୁଳ୍କ ବା ଶୁଳ୍କସ୍ୱ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ସ୍ଥାନ

ବା ଘାଟ — 3. A place or gate where

tax on commodities is realised;

toll-gate.

୪ । ଉଦ୍‌ଘାଟ; ଘର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମଞ୍ଚା —

4. A scaffolding inside a room

୫ । ଉଦ୍‌ଘାଟ; (ଦୋଷାଦି) ପ୍ରକାଶ କରିବା —

5 Publishing another's failings.

ଉଦ୍‌ଘାଟକ — ସଂ. ବିଣ. ସଂ. (ଉଦ୍ = ଉପରେ + ଘଟ୍ ଧାତୁ + କର୍ମିତ = ଘାଟି

Udghāṭaka ଧାତୁ = ପ୍ରକାଶ ପାଇବା + କର୍ମିତ) —

(ଉଦ୍‌ଘାଟକ — ଶ୍ରୀ) ୧ । ଯେ ମେଲାଇବେ; ଉଦ୍‌ଘାଟକରା —

(ଉଦ୍‌ଘାଟକ — ବି)

1. Opener.

୨ । ଯେ ମୁକୁଳାଏ — 2. Releasing.

୩ । ପ୍ରକାଶକ — 3. Publishing; exposing;

disclosing.

୪ । ଉଲ୍ଲେଖକ — 4. Alluding.

୫ । ଯେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ପସରରେ ଦେଖାଏ —

5. Displaying merchandise.

ସଂ. ବି. — ୧ । ବାଲୁକ — 1. Bucket

୨ । କୂଅରୁ ପାଣି କାଢ଼ିବା ଯନ୍ତ୍ର — 2. A contrivance

for drawing water from a well.

୩ । ଗୁରୁ; କିଛି — 3. Key.

ଉଦ୍‌ଘାଟନ — ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ଉପରକୁ + ଘଟ୍ ଧାତୁ ଶିତ, ଘାଟି ଧାତୁ

Udghāṭana = ଟେକିବା + ଭାବ. ଅନ) — ୧ । କୂଅରୁ ପାଣି

(ଉଦ୍‌ଘାଟନ — ବିଣ) କାଢ଼ିବାର ପାଖ ବା ଯନ୍ତ୍ର — 1. Bucket;

rope and bucket for drawing water

(from a well).

୨ । ଉଦ୍‌ଘାଟନ; ମେଲାଇବା —

2 Opening; act of uncovering.

୩ । ମୁକୁଳାଇବା; ମୁକୁଳ କରିବା —

3. Setting free; releasing.

୪ । ଉଦ୍‌ଘାଟ — 4 A contrivance for drawing

water from a deep place.

୫ । ପ୍ରକାଶନ — 5 Publication.

୬ । ପରର ଦୋଷକୁ ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା —

6. Publishing of another's faults or secrets.

ଉଦ୍‌ଘାଟିତ — ସଂ. ବିଣ. (ଉଦ୍ = ଉପରକୁ + ଘଟ୍ ଧାତୁ ଶିତ =

Udghāṭita ଘାଟି ଧାତୁ + କର୍ମିତ) —

୧ । ମେଲ କରାଯାଇଥିବା; ଉଦ୍‌ଘାଟିତ —

1. Opened; burst open; blown open.

୨ । ପ୍ରକାଶିତ — 2. Published; disclosed.

୩ । ମୁକୁଳ — 3. Released; set free.

ଉଦ୍‌ଘାତ — ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ + ଘନ ଧାତୁ = ବଧ କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

Udghāṭa ୧ । ସୂଚନା — 1. Indication; hint

୨ । ଉଦ୍‌ଘାତ; ଆରମ୍ଭ — 2. Beginning.

୩ । ପ୍ରସ୍ତାବନା; ଉଲ୍ଲେଖ —

3. Proposal; starting of a subject.

୪ । ମୁରୁର — 4. A mallet; a club.

୫ । ଅଘାତ — 5. A blow.

୬ । ବାଧା — 6. Obstacle.

୭ । ପାଦଛକନ; ଝୁଲିବା — 7. Hitting a thing

with the foot while walking;

tripping; stumbling.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଝ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଢ	ନ

୮ । ପ୍ରତିପାତ—3. A blow in return

୯ । (+କରଣ. ଅ)—ପ୍ରସ୍ତର ପରିଚ୍ଛେଦ ବା ଅଧ୍ୟାୟ—

9. Chapter or section of a book.

୧୦ । ନିଦର୍ଶନ—10. Proof; sign.

ଉଦ୍‌ଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ + ହ୍ରା ଧାତୁ. ଶିଜନ୍ତୁ = ଘାତ ଧାତୁ +
Udghātaka ଅକ —ନାଟକାୟ ପ୍ରସ୍ତାବନାବିଶେଷ—

A kind of prologue in a drama.

ଉଦ୍‌ଗୁର—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍ + ଗୁର = ଘୁରବା + ଅ)—

Udghura ୧ । ହାଲୁକା; ଭରଣ୍ୟ—

1. Light; without weight.

୨ । ଦୃଢ—2 Strong; fast set.

ଉଦ୍‌ଗୋଷ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ଉଚ୍ଚୋତ୍ତରରେ + ଗୁଷ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ
Udghosha କରବା + ଭାବ. ଅ)—

(ଉଚ୍ଛ୍ୱେଷିତ—ବିଶ) ୧ । ଉଚ୍ଚୋତ୍ତରଦ୍ୱାରା ଇଙ୍ଗିତ; ପାଟି କରବା—

1. Speaking out; talking loudly

୨ । ପୁନଃ ପୁନଃ କଥନ—2. Repeated saying.

୩ । ଉଚ୍ଚୋତ୍ତରରେ ପ୍ରକାଶ—

3. Proclamation; announcing.

୪ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଯେ ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦାଦି କରବା ଦ୍ୱାରା ଇଙ୍ଗିତ
କରେ—4. A person who gives hints by

loud sounds

ଉଦ୍‌ଗ୍ର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉଦ୍ = ଉଚ୍ଛ୍ୱେଷ + ଗ୍ର)—

Uddāṇḍa ୧ । ଉଚ୍ଛ୍ୱେଷଦ୍ୱାରା; ଲଘୁତ୍ୱଦ୍ୱାରା; ଠେଙ୍ଗା ଧରିବା
ବ୍ୟକ୍ତି; ଲଠିଆଳ—

1. Bearing a lethal weapon.

୨ । ଅବାଧ୍ୟ; ଅମାନିଆ—

2 Disobedient; insubordinate.

୩ । ଅଶାସ୍ୟ—3 Unruly; uncontrollable.

୪ । ପ୍ରତାପାନ୍ୱିତ; ପ୍ରବଳପରାକ୍ରାନ୍ତ—

4. Very powerful

୫ । ସିଧା; ସରଳ—5 Straight.

ହସ୍ତର ଶୁଣ୍ଠି ପ୍ରାୟେ ହୋଇ । ଲଘେ ଉଦ୍‌ଗ୍ର ଭବିଷ୍ୟ । କରାଧା. ଭଗବତ

ଦେ. ବିଶ—ଉଦ୍‌ଗ୍ର (ଦେଖ)

Uddāṇḍa (See)

ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀୟ—ଦେ. ବିଶ—ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀୟ (ଦେଖ)

Uddāṇḍī

Uddāṇḍī (See)

ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀ—ଦେ. ବି. ବିଶ—ଉଚ୍ଚୋତ୍ତରରେ—Loudly,

Uddāṇḍe ବଦେଇ କାନେ ମିଳଇ, ଉଦ୍‌ଗ୍ର ଶଙ୍ଖନାଦ କର ।

କରାଧା. ଭଗବତ ।

ଉଦ୍‌ଗ୍ରୁର—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉଦ୍ = ବଡ଼ + ଗ୍ରୁର = ଦନ୍ତସ୍ଥ)—

Uddantura ୧ । ଦାନ୍ତୁର—1. Having large or protruding teeth.

୨ । ଦନ୍ତା; ବଡ଼ ଦାନ୍ତବାନ୍—2. Having tusks.

୩ । କରାଳ; ହସ୍ତାନ୍ତ—3. Formidable.

୪ । ଅତି ଡେଙ୍ଗା; ଉଦ୍‌ଗ୍ର—4. Very tall.

ଉଦ୍‌ଦାନ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ = ବିରୁଦ୍ଧ + ଦା ଧାତୁ = ପାଳନ କରବା +
Uddāna କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

୧ । ବନ୍ଧନ—1. Binding; confinement.

୨ । (+ ଭାବ. ଅନ) ପୋଷଣ—2. Maintenance.

୩ । (ଦୋ ଧାତୁ = ଛେଦନ କରବା)—ଢୁଙ୍କା—3 Oven.

୪ । ବଡ଼ବାନଲ—4. Submarine fire.

୫ । (+ କର୍ମ. ଅନ)—କଟିଦେଶ—5. Waist.

୬ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜନ୍ମ ଲଗ୍ନ—6 (Astrology) The time of birth; horoscopic moment.

୭ । ମଧ୍ୟ; ମଧ୍ୟଭାଗ—7 Middle; middle part.

ଉଦ୍‌ଦାନ୍ତ—(ଉଦ୍ = ଅଭିଶପ୍ତ + ଦନ୍ତ ଧାତୁ = ଶାସନ କରବା + କର୍ମ. ଅ)—
Uddānta ୧ । ଅତିଦମ୍ଭିତ—1. Much subdued.

୨ । ଶାନ୍ତ—2. Tranquil; placid

୩ । ସ୍ଥିରସ୍ୱଭାବପଣ—3 Quiet.

ଉଦ୍‌ଦାମ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ + ଦମ୍ ଧାତୁ = ଶାନ୍ତହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Uddāma ୧ । ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀୟ; ବନ୍ଧନରହିତ—1. Unfettered;

(ଉଦ୍‌ଦାମ—ଶ୍ୱ) unbridled.

୨ । ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀୟ—2. Unrestrained.

୩ । ଅଶାସ୍ୟ—3. Unruly; uncontrollable.

୪ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାଶୁର—4. Free; self-willed; despotic.

୫ । ଯାହାକୁ କେହି ଅଟକାଇ ରଖିନାହିଁ—

5 Unconfined.

ଦେ. ବିଶ—ଉଦ୍‌ଗ୍ର; ଦୁଷ୍ଟ—Wicked.

ସଂ. ବି—ବରୁଣ—The Sea-god

ଉଦ୍‌ଦାଳ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ + ଦଳ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—୧ । ଧାନ୍ୟ
Uddāḷa ବିଶେଷ; ବିଶକୋଦୁଅ—1. A kind of wild corn.

୨ । ବଡ଼ଦାର ଗଛ; ଡିଲିଆ—2. Dillenia Speciosa.
(tree and fruit)

୩ । ଲୁହ—3. A medicinal root

ଉଦ୍‌ଦାଳକ—ସଂ. ବି (ନାମ)—୧ । ରୁଦ୍ଧିବିଶେଷ; (ଭଗବାନ ଏହାଙ୍କୁ
Uddālaka ଲୁହ ବଡ଼ ଭଉଣୀ ଅଲୁଣୀ ସଙ୍ଗେ ବାଦ
କରାଇ ଦେଇଥିଲେ)—1. A sage (who)
married Alakshmi the elder sister
of Goddess Lakshmi.)

୨ । ଡିଲିଆ—2. Dillenia Speciosa (tree and fruit)

ଉଦ୍‌ଦିତ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ + ଦିତ ଧାତୁ = ଛେଦନ କରବା କର୍ମ + ତ)—
Uddita ବନ୍ଧନପ୍ରାୟ; ବନ୍ଧ—Bound; tied together.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ସୁନ୍ଦର ଏ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏ ବା ଚକ୍ରିର ଦୈର୍ଘ୍ୟେ ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ଥଳ ଗୋଳରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିର ବ୍ୟବହାର କା ଏ ଚକ୍ରିର ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥଳ ଶବ୍ଦ ଗୋଳବାବୁ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଗୋଳିବେ; ‘କୃଷ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୃଷ୍ଣ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଧ’ ନ ଗାୟଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗାଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ

ଉଦିଷ୍ଟ—ସଂ. ଶ୍ଳ (ଉଦ୍ = ଉପରେ + ଦିଷ୍ = ଆଦେଶ କରିବା; ଦାନ
Uddishṭa କରିବା + କର୍ମ. ଭ)—୧ । ଲକ୍ଷ୍ୟୀକୃତ—
1 Aimed at.

- ୨ । ଉପଦେଶ—2 Advised
୩ । ଅଭିପ୍ରେତ—3. Intended; designed.
୪ । ସାହାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଅଛି—
4. Inquired after; investigated.
୫ । ସାହା ବିଷୟ ବୋଲି ଯ ଇଅଛି; ଉଲ୍ଲିଖିତ—
5. Mentioned; referred to.

ଉଦ୍ଦୀପକ—ସଂ. ବଣ (ଉଦ୍ = ଅସ୍ତ୍ରକ + ପାପ ଧାତୁ ଶିଚ, ଗାମି ଧାତୁ =
Uddīpaka ଗାପ୍ତ କରାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) ୧ । ସେ ମତାଏ—
(ଉଦ୍ଦୀପକ—ଶ୍ରୀ) 1. Inciting.

- ୨ । ଉତ୍ତେଜକ—2. Exciting; inflaming
(ଯଥା—କାମୋଦୀପକ ।)
- ୩ । ସେ ଅଗ୍ନି ଉଦ୍ଦୀପନ କରେ ବା ନିଅଁ ଜଳାଏ—
3. One who stirs up a fire; stirring up
or setting fire to.
- ୪ । ଉତ୍ତମ୍ଭାବୁ—4. Energetic; vigorous.
- ୫ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ; ଜଳଜଳ; ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—
5. Luminous; bright.
- ୬ । ସେ ଉତ୍ତମ୍ଭାବୁ କରେ—6. Encouraging.
- ୭ । ସେ ବଢ଼ାଏ—7. Aggravating.

ଉଦ୍‌ଘାତନ—ସ. ବି (ଉଦ୍ = ଅଧିକ + ପାଦ ଥାଉ = ପାଞ୍ଚିକରକା + ଉଦ୍.
Uddīpana ଅନ) —ଉଦ୍‌ଘାତନା (ଦଣ୍ଡ)
Uddīpana (See)

ଉଦ୍ଦୀପନା—ସଂ. ଋ (ଉଦ + ପାଞ୍ଚ ଧାତୁ + ଇବ. ଅନ + ଅ)—
 Uddīpanā ୧ । ମରାଉନା—1. Inciting.

- ୨ । ଉତ୍ତେଜନା—2. Inflaming; exciting
 ୩ । ବଢ଼ାଇବା — 3. Aggravation.
 ୪ । ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳନ; ଜଳାଇବା —
 4. Blazing up; illumination;
 illuminating.
 ୫ । ଉତ୍ସାହଦେବା—5. Encouraging;
 encouragement.
 ୬ । (ଉଚ୍ + ଘାସ ଧାତୁ; ଶିଚ୍ ଘାସେ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅନ) —
 ଅଳଙ୍କାରରେ ବସର ବିଭିନ୍ନବିଶେଷ —
 6. Circumstance which excites a
 peculiar sentiment^୧ (e.g. fear;
 anger; pity etc)
 (‘ରସତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)

ଉଦ୍‌ଦିପାନୀୟା— ୨୦ ବିଣ (ଉଦ୍ + ଦୀପ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅମାତ୍)—
 Uddīpanīya ଯାହାର ଉଦ୍‌ଦିପନା କରବା ଉଚିତ ବା ଅବଶ୍ୟକ
 That which ought to be illuminated;
 excitable.

ଉଦ୍ଦୀପିତ—ସଂ. ବିଣ—(ଉଦ୍ + ପିପ ଧାତୁ. ଶିବ୍ + କର୍ମ. ତ)—
 Uddīpita ୧ । ଉତ୍ତେଜିତ—

1. Excited; inflamed; animated.
 । ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ—
 2. Inflamed; illuminated; lighted.
 । ପ୍ରଦୀପିତ—3. Aggravated.
 । ପ୍ରକାଶିତ—4. Manifested
 । ପ୍ରସ୍ତୁତ—5. Brightened

ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ—ସଂ କଣ (ଉଦ୍=ବିଶେଷ+ପାପ୍ ଥାଉ+କର୍ମ. ଢ)—
Uddīpta ୧ । ଉତ୍ତେଜିତ—1 Inflamed; excited.

- ୨ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିତ—2. Lighted.
୩ । ଅଭିସ୍ମୟ ଗୋପାୟନ୍—3. Blazing.
୪ । ଉଗ୍ର—4 Vigorous; sharp.
୫ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିତ—
5 Illuminated; brightened
୬ । ବ୍ୟକ୍ତିତ—6 Manifest

ଉଦ୍ଦେଶ—୨୦. ବ (ଉତ୍ + ଦିଶ୍ ଧାତୁ = ବୋଲିବା; ଲକ୍ଷ୍ୟକରିବା;
Uddeśa ଦେବା + ଭାବ. ଅ) —

- ১। লক্ষ্য—1. Aim.
২। অনুসন্ধান; অনুসন্ধান—
2 Quest; enquiry.

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା
କିପାଇଁ ତୁମେ ଦେ ନ କର—ଜଣେ!ଥ. ପ୍ରଗତି ।

- ୩ । ଅନୁସନ୍ଧାନ—3. Secret intention
 ୪ । ଅନୁପ୍ରାସ—4. Motive.
 ୫ । ବାତ୍ସଲ୍ୟ—5. News.
 ୬ । ସମ୍ପାଦ; ତଥ୍ୟ; ଜ୍ଞାନ—
 6. Certain information.
 ୭ । (ଅ) ଅଧିକାରଣ. (ଅ) ପ୍ରଦେଶ—
 7; A tract of country; a place.
 ୮ । ଉଲ୍ଲେଖ—8 Reference; mention,
 ୯ । ଚିହ୍ନ; ପଥ; ଚିହ୍ନାଙ୍କ—9. Trace; vestige.
 ସଂସାର ବା ପାଠ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସ୍ୱପ୍ନ ବାସନା ନିଜ ଦେଶ—ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।
 ୧୦ । ଉଲ୍ଲେଖ; ସମ୍ବେଦ—10. Allusion.

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦ୍ଵୟମ୍ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ନ	ଶ୍ଵ	ଜ୍ଞ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଜଅ	ଭ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ଵକ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଞ	ଦ୍ଵ

ଉଦ୍ଧାରଣ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉଦ୍ଧାରଣ)—ଉଦ୍ଧାରଣ (ଦେଖ)

Uddhāraṇa Uddharāṇa (See)

ଦେ. ବିଶ—ଉଦ୍ଧାରକ—Delivering

ଦୁ ସେ ନାସପଣ ପ୍ରଭୁ ଜଗତର ପତି,

କଲିତର ଉଦ୍ଧାରଣ କୁ ସେ ଦାଶରଥ । ବଳଗମ୍, ବଳାପୁଣ୍ୟ, ଅଦ ।

ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ବିପଦରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା—

Uddhāra pāibā To be delivered of a

ଉଦ୍ଧାବ ପାଞ୍ଚାଳୀ calamity.

ଉଦ୍ଧାର ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା (ଦେଖ)

Uddhāra hebā Uddhāra pāibā (See)

ଉଦ୍ଧାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଉଦ୍ଧାର କରିବା—1. To deliver a

Uddhāribā man from a calamity.

ଉଦ୍ଧାର ୨ । ମୁକ୍ତ କରିବା—2. To release.

୩ । ଟେକି ଧରିବା—3 To hold up.

ମଦକରଣ ଉଦ୍ଧାରିଲୁ, ଅଛୁ ଜଣା

ନଶାରେ ଉଦ୍ଧାରିଲୁ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର, ନ. ଗୀତ ।

ଉଦ୍ଧୂର—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ଧୂ+ଧୂର)—୧ । ଦୃଢ଼—1. Firm.

Uddhūra ୨ । ନିର୍ଭର—2. Independent.

୩ । ଦୁଃସହ—3. Unbearable

ଉଦ୍ଧୂତ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ଧୂ+ଧୂ ଧାତୁ=କମ୍ପିବା+କର୍ମ. ତ)—

Uddhūta ୧ । ଉଦ୍ଧୂତ—1. Tossed up

୨ । ଉଦ୍ଧୂତକମ୍ପିତ; ନିସ୍ତେ—2. Taken aback;

dumbfounded; struck with consternation.

ଉଦ୍ଧୂନ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ଧୂ+ଧୂ ଧାତୁ=କମ୍ପିବା+ଭାବ. ଅନ)—

Uddhūna ୧ । ଉଦ୍ଧୂନେଷ—1. Tossing up

୨ । କମ୍ପନ—2. Shaking.

ଉଦ୍ଧୂପନ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ଧୂ+ଧୂ ଧାତୁ ଶେତ=ଧୂପି ଧାତୁ=କମ୍ପାଇବା+

Uddhūpana ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଉଦ୍ଧୂପନ ସଂଗ୍ରହ—

1 Brandishing

୨ । ଉଦ୍ଧୂନେଷ—2. Throwing upwards.

ସଂ. ବିଶ—୧ । କମ୍ପନପ୍ରକର୍ତ୍ତକ—

1. Causing vibration.

୨ । ସଞ୍ଚାଳକ—2 Moving.

ଉଦ୍ଧୂଲନ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ଧୂ=ଉପରେ+ଧୂଳି ଧାତୁ=ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା+

Uddhūlana ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଧୂଳିଦ୍ଵାରା ମର୍ଦ୍ଦନ—

1. Rubbing with dust

୨ । ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା—2. Pulverising.

ଉଦ୍ଧୂଶଣ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ଧୂ+ଧୂ ଧାତୁ=ସ୍ଥାପନହେବା+ଭାବ. ଅନ)—

Uddhūṣaṇa ସ୍ଥାପନ; ପୁଲକୋତ୍ଥାପନ—Standing of the hair on end on account of extreme delight.

ସ. ବିଶ—୧ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ସ୍ଥାପନ—

1. Having the hair standing on end

୨ । ପୁଲକିତ—2. Delighted.

ଉଦ୍ଧୃତ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ଧୂ+ଧୂ ଧାତୁ=ଧରିବା+କର୍ମ. ତ)—

Uddhṛuta ୧ । ପୁନର୍ବାର ଅଧିକୃତ—

1 Recovered; regained.

୨ । ଉଦ୍ଧାରିତ—2. Placed on

୩ । ସମାଜରେ ଗ୍ରହଣ—3 Admitted to society.

୪ । ଉତ୍ତୋଳିତ—4 Lifted up; taken up; picked up

୫ । (ଉଦ୍ଧୂ+ଧୂ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ଉଦ୍ଧାରିତ—

5. Released; delivered; redeemed

୬ । କୌଣସି କଥା ବା ଲିଖିତ ବିଷୟରୁ ସଂଗ୍ରହ—

6. Quoted; extracted from some writing or saying.

ଉଦ୍ଧୃତଚିହ୍ନ—ଦେ. ବି.—ଉଦ୍ଧାର ଚିହ୍ନ (ଦେଖ)

Uddhṛuta chihna Uddhāra chihna (See)

ଉଦ୍ଧୃତାଂଶ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ଧୃତ+ଅଂଶ)—କୌଣସି କଥା ବା ଲିଖିତ

Uddhṛutāṁśa ବିଷୟର ସଂଗ୍ରହାତ୍ମକ—An extract; a

portion or passage quoted from some other writing or saying.

ଉଦ୍ଧୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍ଧୂ=ଅଧ୍ୟାତ୍ମ+ଧୃଷ୍ଟ)—୧ । ଅତି ହୃଷ୍ଟ—

Uddhṛushta 1. Overjoyed.

୨ । ସ୍ଥାପନ—2 With hair standing on end.

ଉଦ୍ଧମାନ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ଧୂ+ଧା=ନିଆଁ ଲଗାଇବା+ଅଧିକରଣ. ଅନ)—

Uddhmanā ଚୂର୍ଣ୍ଣ—Oven; grate.

ଉଦ୍ଧଗ—ଦେ. ବି.—ଗୁଆ (ସରମଣ. ପ୍ରବକସୂକ୍ଷ୍ମତ)—

Udbaga Betel-nut.

ଉଦ୍ଧାଦ୍ଧ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍ଧୂ=ଉପରେ, ବୈପରୀୟ+ବନ୍ଧ ଧାତୁ=

Udbaddha ବାନ୍ଧିବା+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଉଦ୍ଧାରେ ବନ୍ଧ; ଟଙ୍କା

ହୋଇଥିବା—1. Tied up or upward.

୨ । ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ—2. Freed from a bond.

ଉଦ୍ଧାନ୍ଧକ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ଧୂ=ଅଧିକ+ବନ୍ଧ ଧାତୁ=ବାନ୍ଧିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Udbandhaka ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ—

1. A hy-bird caste.

୨ । ଧୋବା—2. Washerman.

ଉଦ୍ଧାନ୍ଧନ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍ଧୂ+ବନ୍ଧ ଧାତୁ=ବାନ୍ଧିବା+ଭାବ. ଅନ)—

Udbandhana ୧ । ଦଉଡ଼ିଦ୍ଵାରା ଉପରୁ ଝୁଲାଇବା; ଟାଙ୍ଗିବା—

1. Act of suspending or hanging.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିତ୍ତିତ ଅପର ୬ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିତ୍ତିତ ଅପର ୬ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତିତ ବୋଲି କହ ବା ମାତ୍ରା ୧ ବା ୨ ଗୋଟିରେ, ଯେତେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚିତ୍ତିତ ବସ୍ତୁର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ଦେବ । ଉଦା. — 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିକେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଠିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଠିଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାଠିଲେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ ।

୨ । ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ଲଗାଇ ଝୁଲିବା—

2. Hanging by the neck.

୩ । ଅପରାଧୀର ଗଳାରେ ଫାନ୍ତି ଲଗାଇବା—

3 The hanging of a criminal

(ଯଥା—ଉତ୍କଳ ନୃପ—ଦଉଡ଼ି ଲଗାଇ ମରିବା; ରାଜାଙ୍କରେ ଅପରାଧରେ ଫାନ୍ତି ପାଇବାଦ୍ୱାରା ମୃତ୍ୟୁ)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ବମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Udbama ୧ । ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ; ବାନ୍ତି—1. Vomiting.

୨ । ଢାଳୁଛି—2 Retching; belching.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି. —ଉତ୍କମ (ଦେଖ)

Udbamana Udbama (See)

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ବମିତ)—୧ । ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ; ବାନ୍ତି କରୁ—
Udbamita ଯିବା—1 Vomited

୨ । ଢାଳୁଛି ମାରୁଥିବା—2 Belching.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ବୁତ ଧାତୁ = ଦେବା + ଭବ. ଅ)—

Udbartta ୧ । ଅଭିରେକ; ଅଧିକ୍ୟ—1. What is left over; remainder.

୨ । ବଳ ପଡ଼ିଥିବା ଅଂଶ—2. Surplus; excess.

ସଂ. ବି. (+ କର୍ମ. ଅ)—ଅତ୍ୟଧିକ; ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା—
Plentiful; more than sufficient.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରେ + ବୁତ ଧାତୁ = ଲେପନ କରିବା
Udbarttana + ଭବ. ଅନ)—୧ । ଗନ୍ଧାଦିଦ୍ୱାରା ଗନ୍ଧମାର୍ଜନ;

ବିଲେପନ—1. Anointing; rubbing the body with perfumes or unguent.

୨ । ଓଲଟିପାଲଟ କରିବା—2 Turning over

୪ । ଅଉଡ଼ିବା—3. Stirring,

୪ । ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ; ଉପରକୁ ଉଠିବା—

4 Going up; rising.

୫ । ବଳ ପଡ଼ିବା—5 Standing in excess.

୬ । (ଉତ୍ + ବୁତ ଧାତୁ; ଶିତ୍ = ବଳପଡ଼ିବା + କରଣ. ଅନ) —
ବିଲେପନ ଦ୍ରବ୍ୟ—6. Ointment; unguent.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରକୁ + ବୁତ ଧାତୁ ଶିତ୍ + କର୍ମ. ଇ)—

Udbarttita ୧ । ଗନ୍ଧ ଦିଆଯାଇ ସୁବାସିତ (ଲେପନଦ୍ରବ୍ୟ)—
1 Perfumed; scented (unguent).

୨ । ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ; ଉତ୍ତୋଳିତ—2. Elevated

୩ । ଅଉଡ଼ି ହେବା—3. Stirred up.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରେ + ବୁତ ଧାତୁ = ବହନ କରିବା + କର୍ମ. ଇ)—

Udbaha ୨) —୧ । ସନ୍ତାନ; ବଂଶଧର—

(ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—୩) 1. Progeny; offspring.

୨ । ନାୟକ—2 Hero of a play or subject.

୩ । ବାୟୁବିଶେଷ—3. A kind of wind

୪ । ବିବାହ—4 Marriage

ବିଶ—ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—Producing

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରେ + ବହନ = ବୋହୁବା)—

Udbahana ୧ । ବିବାହ—1 Marriage.

୨ । ଉପରେ ବହୁବା—2. Carrying over

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରକୁ + ବମ ଧାତୁ = ବାନ୍ତି
Udbānta କରିବା + କର୍ମ. ଇ)—

୧ । ବମିତ; କୃତବମନ; ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—1 Vomited.

୨ । ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—2 Come out.

ବି—ମଦଗୁଜ ଦଣ୍ଡି; ଦୁର୍ଗଦ ଦଣ୍ଡି—An elephant who has passed the season of rut.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ବମ ଧାତୁ + ଅ)—

Udbāpa ଓଲଟିପାଲଟ, ଲେଉଟିପାଲଟ—

A toss; throwing upwards.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରକୁ + ବସ ଧାତୁ; ରୁ ଶିତ୍ ବାଦି ଧାତୁ

Udbāsana + ଭବ. ଅନ)—୧ । ବିସର୍ଜନ—

1. Relinquishment

୨ । ଅଗ୍ନିଧାନର ଅଙ୍ଗସ୍ୱରୂପ ସଂସ୍କାରବିଶେଷ—

2 A ceremony for consecrating the sacrificial fire-pot.

୩ । ମାରଣ; ବଧ—3 Killing.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ବାସ୍ତୁ = ବୃଦ୍ଧୀପା)—

Udbāstu ଘରବାଡ଼ିର ଶ୍ୱରପାଖ ଜମି—

Land adjoining the homestead.

ଦେ. ବି. —ନିଜ ଘରବାଡ଼ିରୁ ବେଦଖଲ କରାଯାଇଥିବା—

Ejected or ousted from one's own homestead.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରେ + ବହନ ଧାତୁ = ବହନ କରିବା +

Udbāha ଭବ. ଅ)—ବିବାହ; ପରିଣୟ—

Marriage; matrimony.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରେ + ବହନ ଧାତୁ = ବହନ କରିବା

Udbāhana + ଭବ. ଅନ) ୧ । ଦ୍ୱିବାର କର୍ଷଣ—

1. Tilling twice.

୨ । ବିବାହଦାନ—2. Giving in marriage

୩ । ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—3. Rescuing.

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ + ବହନ ଧାତୁ ଶିତ୍ + କର୍ମ. ଇ)—

Udbāhita ବିବାହ—Married.

(ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—୩)

ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍ + ବାହୁ)—

Udbāhu ୧ । ଉଦ୍‌ଭୀଷ୍ଣ; ଯାହାର ବାହୁ ଉପରକୁ ଟେକା

ହୋଇଅଛି—1. With uplifted arms; with hands raised up.

ମାଧ୍ୟମେ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯିବେ ଏ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂଯୋଗେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାର' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବ, 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃ' ଖୋଜିବ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଖୋଜିବ, 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଣ୍ଣ' ଖୋଜିବ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଖୋଜିବ ।

୪ । ଭୟ—4. Fright.

୫ । କମ୍ପନ—5 Trembling

୬ । କଷ୍ଟ—6 Uneasiness.

୧୦. ବିଶ (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଉଦ୍ବେଗଦର୍ଶକ; ଉଦ୍ବେଜନ-
କାରୀ—Frightening; exciting; afflicting.

ଉଦ୍ବେଜୟିତା—୧୦. ବିଶ. (ଉଦ୍ + ବିଜ ଧାତୁ. ଶିତ = ବେଜ ଧାତୁ
Udbejayitā = ଭୟ କରାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଦ୍ଵ; ୧ମା. ୧ବ)—

(ଉଦ୍ବେଜୟିତା - ଶ୍ରୀ ଉଦ୍ବେଜକ (ଦେଖ) — Udbejaka (See)

ଉଦ୍ବେଜିତ—୧୦. ବିଶ (ଉଦ୍ + ବିଜ ଧାତୁ ଶିତ = ଭୟ କରାଇବା +
Udbejita କର୍ମ. ତ)—୧ । ଉଦ୍ବେଜିତ—

1 Afflicted; perplexed.

୨ । ଉଦ୍ବିକ୍ତ—2. Oppressed.

୩ । ଭୟପ୍ରସିତ; ଯାହାଙ୍କ ପ୍ରତି ଭୟ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥାଏ —
3. Affrighted; frightened.

୪ । ଉଦ୍ବେଜିତ—4. Excited

ଉଦ୍ବେୟ—୧୦. ବିଶ (ଉଦ୍ + ବେ ଧାତୁ = ବସ୍ତୁର ଗୁଣିବା + କର୍ମ. ଯ)—
Udbeya ୧ । ବାୟୁ ସହଜ ମିଶ୍ରଣୀୟ—

1. Which can mix with air.

୨ । ଯାହା ଖରା ବା ପବନରେ ଉଡ଼ିଯାଏ —

2. Volatile.

ଉଦ୍ବେଳ—୧୦. ବିଶ (ଉଦ୍ = ଅଭିକ୍ରନ୍ତ + ବେଳା = ସୀମା ବା ଖର
Udbela + ଅ, —୧ । ସୀମାଭିକ୍ରନ୍ତ; ଉଦ୍ବେଳିତ—

1. Overflowed

୨ । କୁଳକୁ ଉଦ୍ବେଳିଥିବା —

2. Overflowing; overtopping the
banks

ଉଦ୍ବେଳିତ—୧୦ ବିଶ. (ଉଦ୍ = ଅଭିକ୍ରନ୍ତ + ବେଳା = ସୀମା ବା ଖର +
Udbelita ଲତ)—ଉଦ୍ବେଳ (ଦେଖ) —Udbela (See)

ଉଦ୍ବୋଧ—୧୦ ବି. (ଉଦ୍ + ବୁଧ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ)—

Udbodha ୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଜ୍ଞାନ—

(ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ — ବିଶ)

1. A little knowledge

୨ । ସଂସ୍କାରୋପନ—

2. Excitement for reform

୩ । ଅନୁସ୍ମରଣ—3. Recollection.

ଉଦ୍ବୋଧକ—୧୦. ବିଶ ପୁଂ. (ଉଦ୍ + ବୁଧ ଧାତୁ ଶିତ = ଜଣାଇବା
Udbodhaka + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—୧ । ସ୍ମରକ—

(ଉଦ୍ବୋଧକ — ଶ୍ରୀ) 1. Reminding; calling to
remembrance.

୨ । ଜ୍ଞାନୋତ୍ଥାପକ—2. Causing perception.

୩ । ଯେ ନିଦରୁ ଉଠାଏ—

3. Rousing; awakening a person.

୪ । ଉଦ୍ବୋଧକ—4. Admonishing.

୫ । ଉଦ୍ବେଜକ—5. Exciting.

ଉଦ୍ବୋଧନ—୧୦. ବି. (ଉଦ୍ + ବୁଧ୍ ଧାତୁ ଶିତ = ଜଣାଇବା + ଭବ. ଅ)—

Udbodhana ଅନ)—୧ । ଜ୍ଞାପନ; ଜ୍ଞାନୋତ୍ଥାପନ—

1. Bringing to mind; reminding.

୨ । କୌଣସି ବିଷୟକୁ ସ୍ମରଣରେ ଆଣିବା—

2. Act of recollecting a thing.

୩ । ବୋଧ ଜନ୍ମାଇବା—

3. Conceiving a thing in the mind.

୪ । ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠାଇବା—

4. Awakening or rousing from sleep.

ବିଶ.—୧ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) — ଜ୍ଞାପକ—1. Reminding.

୨ । ଜ୍ଞାନୋତ୍ଥାପକ—2. Recalling.

୩ । ନିଦ୍ରା ଉଜାଗର (ଲୋକ)—

3 person) Rousing from sleep.

ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ—୧୦. ବିଶ. (ଉଦ୍ = ଉଦ୍ + ବିଷ୍ଟ ଧାତୁ = ଉଦ୍ଭାବିତା + କର୍ତ୍ତୃ.

Udbhata ଅ)—୧ । ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ—1. Violent.

(ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ — ଶ୍ରୀ) ୨ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ—

2. Current; popular; well known.

୩ । ଉଦାର; ଉଚ୍ଚମନା—

3. High minded, magnanimous,

୪ । ଉତ୍ତ — 4 Exalted.

୫ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—5 Excellent, magnificent.

୬ । ଛନ୍ଦ ବହିର୍ଭୂତ କବିତା ସଂଗ୍ରହ—6. Unwritten but
current (couplets or passages); not
to be found in any book but well
known and trite (sayings or slokas)
(ଯଥା—ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ ଶ୍ଳୋକ; ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ କବିତା)

ବିଶ.—୧ । କଚ୍ଛପ—1. Tortoise.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2. The sun.

ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ—୧୦. ବି. (ଉଦ୍ = ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ + ବୁଧ୍ ଧାତୁ = ଦେବା + ଭବ. ଅ)—

Udbhaba ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ; ଜନ୍ମ—Generation; origin.

(ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ — ବିଶ) ବିଶ. (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ—Produced

ଉଦ୍ଭାବ—୧୦. ବି. (ଉଦ୍ = ଉଦ୍ବିଷ୍ଟ + ବୁଧ୍ ଧାତୁ ଶିତ = ଉତ୍ତାପିତା +
Udbhāba ଅ)—୧ । ଉଦ୍ବିଷ୍ଟରୁ ଉଠିବା ପଦାର୍ଥ—

1. A thing which tends upwards.

୨ । ଗରମ—2. Heat.

୩ । ବାଷ୍ପ; କାମ୍ପ—3 Vapour; steam.

ଉଦ୍ଭାବକ—୧୦. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉଦ୍ + ବୁଧ୍ ଧାତୁ ଶିତ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Udbhābaka ଅବିଷ୍ଟି—Inventor; designer.

(ଉଦ୍ଭାବକ — ଶ୍ରୀ)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉତ୍ତର—୧୦. ବି (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ତୁ ଧାତୁ ଶିତ=ଉତ୍ତର+ତୁ
Udbhābana ଭବ ଅନ) —୧ । କଳ୍ପନା—1 Imagina-
(ଉତ୍ତର—ବିଶ୍ୱ) tion; excogitation.

୨ । ଉତ୍ତର; ଅଜ୍ଞାତ ବସ୍ତୁର ପ୍ରକାଶ—2. Invention

[ଦ୍ରୁ—ଯାହା ପୃଷ୍ଠ ଥିଲା, ମାତ୍ର ଲୋକେ ଜାଣି ନ ଥିଲେ
ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି । ମାତ୍ର ଯାହା ଆଗେ ନ
ଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ତାହାକୁ ଉତ୍ତର କହନ୍ତି ।
ସେପରି କଲମ୍ପସ୍ ଆମେରିକା ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ, ନିଉଟନ୍
ଜଳଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ତର କରୁଥିଲେ ।]

୩ । ଉତ୍ତର—3 Devising; thinking out.

ବିଶ୍ୱ (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) —ଉତ୍ତରକାରୀ; ଉତ୍ତରକାରୀ;
ଉତ୍ତରକ —Inventing

ଉତ୍ତରକାରୀ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ତୁ ଧାତୁ ଶିତ=ଉତ୍ତର+ତୁ
Udbhābaniya + କର୍ମ. ଅନାୟ) —ପ୍ରକାଶ ବା ଉତ୍ତରକର
ଯୋଗ୍ୟ—Fit to be devised or invented.

ଉତ୍ତରକ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ+ତୁ ଧାତୁ ଶିତ+କର୍ମ. ତ) —ଯାହାର
Udbhābita ଉତ୍ତରକ ହୋଇଅଛି; ପ୍ରକାଶିତ—
(ଉତ୍ତରକ—ବିଶ୍ୱ) Devised; invented.

ଉତ୍ତର—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଅଧିକ+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+ଭବ.
Udbhāsa ଅ) —୧ । ପ୍ରାପ୍ତି—1. Lustre.

୨ । ପ୍ରକାଶ—2. Manifestation.

୩ । ଶୋଭାପାଇବା—3 Shining.

ଉତ୍ତରକ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ+ଭାସ୍=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) —
Udbhāsaka ୧ । ଉତ୍ତରକ—1. Exciting.

୨ । ଉତ୍ତରକର; ଯେ ଉତ୍ତରକ କରେ—

2. Illuminating.

ଉତ୍ତରକ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+ଭବ. ଅନ) —
Udbhāsana ୧ । ପ୍ରାପ୍ତି—1. Illumination.

(ଉତ୍ତରକ—ବିଶ୍ୱ) ୨ । ଉତ୍ତରକ; ଉତ୍ତରକରଣ; ପ୍ରକାଶନ;

ଚିତ୍ରାବତ୍ତାର ପ୍ରକାଶକରଣ—2. Illustration.

ବିଶ୍ୱ. (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) — ୧ । ପ୍ରାପ୍ତିକାରକ—

1. Illuminating.

୨ । ପ୍ରକାଶକ—2. Exhibiting.

ଉତ୍ତରକ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —
Udbhāsita ୧ । ପ୍ରାପ୍ତି; ଉତ୍ତରକ—1. Illuminated

୨ । ଶୋଭିତ; ଚିତ୍ରାବତ୍ତାର ପ୍ରକାଶକ—2 Illustrated.

୩ । ଉତ୍ତର; ଜଳଜଳ କରୁଥିବା—3. Resplendent.

ଉତ୍ତରକ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+ଭବ.
Udbhāsibh 1. To illuminate.

୨ । ଅଲୋକିତ କରିବା—2. To brighten.

ଉତ୍ତର ବସ୍ତୁର ଦ୍ୱାରା ମାତ୍ର ବସ୍ତୁର

ଉତ୍ତର ପୃଷ୍ଠ ଏକ ସାଗର ଉତ୍ତର—ଉତ୍ତରାଧି. ମହାସାଗର ।

ଉତ୍ତର—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)-
Udbhijja ଯାହା ଭୂମିରୁ ଜନ୍ମେ (ତରୁ ଲତା ଗୁଳ୍ମାଦି)—
Produced from the soil (plants).

ଉତ୍ତରାଣୁ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ+ଭାସ୍)—ଉତ୍ତରାଣୁ (ଦେଖ)
Udbhijjānu Udbhidānu (See)

ଉତ୍ତର—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —
Udbhid ୧ । ଉତ୍ତର (ଦେଖ) 1 Udbhida (See)

୨ । ଉତ୍ତର—2 Piercing up

ଉତ୍ତର—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —
Udbhida କର୍ତ୍ତୃ ଅ) — ୧ । (ଯେ ଭୂମିରୁ ଉତ୍ତର କରି ଉତ୍ତରକୁ
ବାହାରେ) ତରୁ ଲତାଦି; ବୃକ୍ଷାଦି—

1. Plant; vegetation

୨ । ଗଜା—2 Sprout.

ଉତ୍ତରାଧି—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —

Udbhidaghia Ghāsaghia (See)

ଉତ୍ତରାଣୁ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —

Udbhidānu Udbhidānu (See)

ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —
Udbhidabijñāna ଜ୍ଞାନର ଉତ୍ତର—Botany.

ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —

Udbhidabidyā Botany

ଉତ୍ତରାଣୁ—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —
Udbhidānu ଉତ୍ତରାଣୁ; ଉତ୍ତରାଣୁ ଉତ୍ତରାଣୁ—
Vegetable germs.

ଉତ୍ତର—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —
Udbhinna କର୍ତ୍ତୃ. ତ) — ୧ । ଫାଟିଯାଇଥିବା—

(ଉତ୍ତର—ବିଶ୍ୱ) 1. Split; opened.

୨ । ଗଜା ଉତ୍ତର, ଅକ୍ଷର—2 Sprouted.

୩ । ଉତ୍ତର; ପ୍ରକାଶ—3 Developed; risen.

୪ । ଫୁଟୁଥିବା—4 Fullblown.

ଉତ୍ତର ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —

Udbhut Wonderful.

ଦେ. ବି. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତର—1. Wonderfully.

୨ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ—2. Unexpectedly.

ଉତ୍ତର—୧୦. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତ=ଉତ୍ତର+ଭାସ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଭାସ୍) —
Udbhūta ୧ । ଜାତ—1. Produced; born.

୨ । ଉତ୍ତର—2. Sprung; arisen.

୩ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ; ଯାଗ୍ୟ; ପ୍ରକାଶିତ—

3. Visible; manifest.

୧୦. ବି. ବିଶ୍ୱ—୩—Distinctly; clearly.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୁଷ୍ପ ୧ ଉଦ୍ଭିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଉଦ୍ଭିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରଇ ନାହିଁ । ଅବେଦ ୧ ବା ୨ ଉଦ୍ଭିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାବେଶରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉଦ୍ଭିତ ବପରତ ୨ ବା ୧ ଉଦ୍ଭିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
ଗାଘ' ନ ଫଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ଉଅ' ନ ପିଲିଲେ 'ବୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୁ' ନ ଫଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଟୋ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବେ' ୨ ପାଇଲେ ଅଲବେ ଦେଖିବେ ।

ଉଦ୍ଭୂତରୂପ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ଭୂତ+ରୂପ)—ସଂଜାତରୂପ; ପ୍ରକାଶିତ ରୂପ;
Udbhūtarūpa ନୟନଗୋଚର ରୂପ—Manifested form.

ସଂ. ବିଣ—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଦ୍ଭୂତ ହୋଇଅଛି ରୂପ ଯାହାର)—
ଯାହାର ରୂପ ପ୍ରକାଶ ପାଇଅଛି—One whose form has been manifested.

ଉଦ୍ଭେଦ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଉଦ୍ ଧାତୁ=ଉଠେ କରିବା +
Udbheda ଭାବ. ଅ)—

- ୧ । ଫୁଟିବା—1 Budding blossoming forth.
- ୨ । ଉତ୍ଥାନ—2. Breaking forth.
- ୩ । ପ୍ରକାଶ; ଖୁରଣ—3. Bursting forth.
- ୪ । ଉଦ୍ଭବ—4. Growth
- ୫ । ହେମାଞ୍ଚ—5. Horripilation.
- ୬ । ଆବିଷ୍କାର—6 Discovery.

ଉଦ୍ଭ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଭ୍ରମ ଧାତୁ=ବୁଲିବା + ଭାବ. ଅ)—
Udbhrama ୧ । ଉଦ୍ଭେଗ—1. Anxiety.

(ଉଦ୍ଭ୍ରାନ୍ତ—ବିଶ) ୨ । ଭୁଅଁ ବୁଲିବା—2 Losing one's way; taking a wrong road,

- ୩ । ଉଦ୍ଭ୍ରମନ; ଶୂନ୍ୟରେ ଭ୍ରମଣ—
3 Moving about in the air.
- ୪ । ବୁଦ୍ଧିଭ୍ରମ—4. Bewilderment; mental distress; perplexity.
- ୫ । ଉଦ୍ଭେଗ; ବ୍ୟାକୁଳତା—5 Agitation; anxiety.

ଉଦ୍ଭ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉଦ୍ + ଭ୍ରାନ୍ତ) —
Udbhrānta ୧ । ଅବୁଦ୍ଧ—

1. Agitated; bewildered; distressed,
- ୨ । ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ—2. Having lost one's way.
- ୩ । ଭୁଅଁ ବୁଲୁଥିବା—
3. Walking on the wrong road.
- ୪ । ବୁଦ୍ଧିଭ୍ରମ—4 Bewildered
- ୫ । ଅବୁଦ୍ଧି (ଶବ୍ଦାଦି)—5 Whirled; waved
(as a sword) (M W.)

୬ । ବ୍ୟସ୍ତ—6. Distressed (M. W)

୭ । ଉଦ୍ଭୂତ—7. Excited (M. W)

ଉଦ୍ୟତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଯମ ଧାତୁ=ବରତ ହେବା +
Udyata କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । ଉଦ୍‌ୟତ—1. Prompt

(ଉଦ୍ୟତା—ବି) ୨ । ତତ୍ପର—2. Ready

(ଉଦ୍ୟମ—ବି) ୩ । ପ୍ରତ୍ୟୁତ—3. Prepared to do; making an effort; exerting oneself

୪ । ଉଦ୍ଭିତ—4. Arisen.

୫ । ଉଦ୍ଭେଦ—5. Raised for action; lifted.

୬ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ —

6 Prepared or ready to do an act.

୭ । ମୁସ୍ତେଜ—7. About to do a thing

୮ । ବାହୁ ଦ୍ଵାରା ଖସୁଥିବା ବୁଲୁଥିବା—

8. The act of waving a sword (M W)

ଉଦ୍ୟମ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଯମ ଧାତୁ=ବରତ ହେବା +
Udyama ଭାବ. ଅ)—୧ । ତେଜ୍ଞା; ଉଦ୍ୟୋଗ—

(ଉଦ୍ୟତ—ବିଶ) 1. Strenuous effort; exertion.

preparation; attempt.

୨ । ଅଧ୍ୟବସାୟ—2. Perseverance,

୩ । ଖୁବ୍‌ଜି—3 Promptitude

୪ । ତତ୍ପରତା—4 Readiness.

୫ । ଉଦ୍ଭାନ—5 Rise

୬ । ଉତ୍ତୋଳନ—6. Lifting.

୭ । ଯୋଗାଡ଼; ଆନୁସୂଚିକ ତେଜ୍ଞା—

7. Preparatory action.

ଉଦ୍ୟମ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉଦ୍ୟୋଗ କରିବା; ଯୋଗାଡ଼ କରିବା;
Udyama karibh କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରିବା ଲାଗି
ବିଶେଷ ତେଜ୍ଞା ବା ଯତ୍ନ କରିବା—To make
a strenuous effort to achieve an
object.

ଉଦ୍ୟମଶୀଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ଉଦ୍‌ଯୋଗୀ; ସଚେତ୍ନ—

Udyamaśīla 1. Active.

(ଉଦ୍ୟମଶୀଳା—ବି) ୨ । ଅଧ୍ୟବସାୟୀ—2. Persevering.

୩ । ଯୋଗାଡ଼ିଆ—3. Striving.

୪ । ଉଦ୍ୟମୀ—4. Prompt

ଉଦ୍ୟମୀ—ସଂ. ବିଶ (ଉଦ୍=ଉପରକୁ + ଯମ ଧାତୁ=ବରତ ହେବା
Udyamī + କର୍ତ୍ତୃ. ଭାବ. ୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । ଉଦ୍‌ଯୋଗୀ—1. Diligent,

୨ । ସଚେତ୍ନ—2 Active.

୩ । ଅଧ୍ୟବସାୟୀ—3 Persevering

୪ । ଯୋଗାଡ଼ିଆ—4 Striving

ଉଦ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଉଦ୍=ଉଦ୍ଭୂତ + ଯା ଧାତୁ=ଯିବା + ଅଧିକରଣ.
Udyāna ଅନ)—୧ । ବଗିଚା; ଉପକରଣ—

1. Garden, grove; park.

୨ । କ୍ରୀଡ଼ାବନ—2. Pleasure-garden

୩ । (+ ଭାବ. ଅନ)—୩. Bursting forth.

୪ । (+ କର୍ମ. ଅନ)—୪. Necessity.

ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବି—ଉଦ୍‌ୟାନ—Ending; finishing.

ଉଦ୍ୟାନ ଏକାଦଶୀ ଭଜନ ଗୀତ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଗୀତ ଅଛି ।

ଉଦ୍ୟାନ ପ୍ରମୋଦନୀ ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଉଦ୍ୟାନମ୍—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଉଦ୍ୟାନଖଣ୍ଡ (ଦେଖ)

Udyānam Udyānakhaṇḍa (See)

ଉଦ୍ୟାନଖଣ୍ଡ—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗଞ୍ଜାମ ଅଞ୍ଚଳରେ ସମୁଦ୍ର—

Udyānakhaṇḍa କଲରେ ଥିବା ଚନ୍ଦ୍ର, ଭୃଷ୍ଣ (ଏ ଭୃଷ୍ଣରେ ନାନାବିଧ ସଫୁଲ୍ଲ ଫଳ ଜନ୍ମେ । ଏଥିରୁ ଏହାକୁ ଗଞ୍ଜାମରେ 'ଉଦ୍ୟାନ' କୁହାଯାଏ ।)—

A fertile strip of land running parallel to the sea-coast in Ganjam producing various sweet fruits (orange, plantain, guava etc) which is called, 'The garden'.

ଉଦ୍ୟାନବାଟିକା—ସଂ. ବି—ବଗିଚାରେ ଥିବା ଘର—

Udyānabāṭikā Garden-house

ଉଦ୍ୟାନପାଳ—ସଂ. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଦ୍ୟାନ+ପାଳ)—ଉଦ୍ୟାନରକ୍ଷକ;

Udyānapāla ମାଲି—Keeper of a garden, gardener; forester.

ଉଦ୍ୟାନପାଳକ—ସଂ. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଦ୍ୟାନ+ପାଳକ)—

Udyānapālaka ଉଦ୍ୟାନପାଳ (ଦେଖ)

(ଉଦ୍ୟାନପାଳକ—ଶ୍ରୀ)

Udyānapāla (See)

ଉଦ୍ୟାନରକ୍ଷକ—ସଂ. ବି—ଉଦ୍ୟାନପାଳ (ଦେଖ)

Udyānarakshaka Udyānapāla (See)

ଉଦ୍ୟାପନ—ସଂ. ବି—ଉଦ୍ୟାପନ (ଦେଖ)

Udjāpana Udyāpana (See)

ଉଦ୍ୟାପନ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍+ଆ ଧାତୁ. ଶବ୍ଦ=ଯାପି ଧାତୁ+ଭବ. ଉଦ୍ୟାପନ ଅର୍ଥ—

୧ । ଅବସ୍ଥା ବ୍ରତାଦିର ସମାପନ; ଓଷାଭଙ୍ଗୁଆ—
The bringing of a vow or ceremony to a close; the completion of a solemn vow.

୨ । ଅବସ୍ଥାକାର୍ଯ୍ୟର ସମାପନ—2 The completion of a thing or act.

ଉଦ୍ୟାପନା—ସଂ. ବି—(ଉଦ୍+ଯାପି ଧାତୁ+ଭବ. ଅନ+ଶ୍ରୀ ଅ)—

Udyāpanā ଉଦ୍ୟାପନ (ଦେଖ)
Udyāpana (See)

ଉଦ୍ୟାପିତ—ସଂ. ବି—ଉଦ୍ୟାପିତ (ଦେଖ)

Udjāpita Udyāpita (See)

ଉଦ୍ୟାପିତ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍+ଆ ଧାତୁ ଶବ୍ଦ=ଯାପି ଧାତୁ+କର୍ମ. ଉଦ୍ୟାପିତ)—

୧ । ପରିସମାପ୍ତ—1. Brought to a close; accomplished.
(ଉଦ୍ୟାପନ—କର୍ମ)

୨ । ଭୁକ୍ତି ହୋଇଥିବା—2. Brought to completion said of a vow).

ଉଦ୍ୟୁକ୍ତ—ସଂ. ବି—ଉଦ୍ୟୁକ୍ତ (ଦେଖ)

Udyukta Udyukta (See)

ଉଦ୍ୟୁକ୍ତ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍+ୟୁକ୍ ଧାତୁ=ଯୋଗ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଉ)—

Udyukta ୧ । ଉଦ୍ୟୋଗବଶିଷ୍ଟ—1. Prepared

୨ । ଉତ୍ସାହାନ୍ତ; ଉଦ୍ୟୋଗଶୀଳ—

2. Zealously; active

୩ । ଯତ୍ନବାନ୍—3. Striving, sedulous

୪ । ଉତ୍ସୁକ—4. Eager.

୫ । ଚେଷ୍ଟିତ—5 Endeavouring.

ଉଦ୍ୟୋଗ—ସଂ. ବି—ଉଦ୍ୟୋଗ (ଦେଖ)

Udjoga Udyoga (See)

ଉଦ୍ୟୋଗ—ସଂ. ବି (ଉଦ୍+ୟୁକ୍ ଧାତୁ=ଯୋଗ କରିବା+ଭବ. ଅ)—

Udyoga ୧ । ଚେଷ୍ଟା; ଉଦ୍ୟମ—

(ଉଦ୍ୟୁକ୍ତ—ବିଶ) 1 Exertion; endeavour, effort.

୨ । ଅପ୍ରେକ୍ଷିତ—2. Preparation

୩ । ଯତ୍ନ—3. Readiness; care

୪ । ଉତ୍ସାହ 4. Zeal; diligence

୫ । (ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାପାଇଁ) ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା; ସୈନ୍ୟ-ସଜ୍ଜା; ସଜ୍ଜିତକରଣ—5. Equipment, making ready (e.g. of an army for a battle.)

କୋପରେ ପରାସ୍ତ ହେବା ଯୋଗୁଁ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କର ଉଦ୍ୟୋଗ ଆଦେଶ କଲ ।

ସଂ ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ ୮-୩

ଉଦ୍ୟୋଗପର୍ବ—ଉଦ୍ୟୋଗପର୍ବ (ଦେଖ)

Udjogaparba Udyogaparba (See)

ଉଦ୍ୟୋଗପର୍ବ—ସଂ. ବି—ମହାଭାରତର ଷଷ୍ଠ ପର୍ବ; ଯେଉଁ ପର୍ବରେ

Udyogaparba କୁରୁ ଓ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧର ଉଦ୍ୟୋଗ କରିବା ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି—

The sixth canto of the Mahābhārata.

ଉଦ୍ୟୋଗୀ—ସଂ. ବି—ଉଦ୍ୟୋଗୀ (ଦେଖ)

Udjogī Udyogī (See)

ଉଦ୍ୟୋଗୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଉଦ୍ୟୋଗ+ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥେ ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ) —

Udyogī ୧ । ଉଦ୍ୟମୀ—1 Active; zealous.

(ଉଦ୍ୟୋଗୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଚେଷ୍ଟିତ—2 Persevering; energetic.

୩ । ଉଦ୍ୟୋଗଶୀଳ; ଉଦ୍ୟମଶୀଳ—3. Zealous; active.

୪ । ଉତ୍ସାହୀ—4. Vigorous.

ଉଦ୍ର—ସଂ. ବି (ଉଦ୍ର ଧାତୁ=ଓଡ଼ା ଦେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ର)—ଓଡ଼ା;

Udra କଳବିଜାଳ—Otter.

ଦେ. ବି—ପାଣ୍ଡବରେ ଶସ୍ୟାଦି କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥମାନ ବୋହିବାରେ

ବ୍ୟବହୃତ; ବାଉଁଶକର୍ମିତ ଟୋକାର; ରୁଦ୍ର; ଓଡ଼ର—

A large long basketlike contrivance for carrying small articles and grain in a cart.

* १ ४४४४—३. The two shafts of a cart.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସୂଚିତ ଓ ଉକ୍ତିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଉକ୍ତିତ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯିବ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଉକ୍ତିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଘୋଷଣା କରାଯିବ । ଏବେ ୧ ବା ୨ ଉକ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେଖି ପଥା — 'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଗୋଟିଏ; 'ବଧୂ' ନ ପାରିଲେ 'ବଧୂ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ଚ୍ଚା' ନ ପାରିଲେ 'ଅର୍ଚ୍ଚା' ଗୋଟିଏ; 'ଅଲବତ' ନ ପାରିଲେ 'ଅଲବତ' ଗୋଟିଏ

ଉନ୍ନତୁ—ସଂ. ବି. (ଉନ୍ନ ଧାତୁ = ଓଦା ହେବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ ଉନ୍ନ)—

Unduru ମୂଷା—Mouse.

ଉନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. (ଉନ୍ନ ଧାତୁ = ଓଦା ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Unna ୧ । ଝିଲୁ—1. Moistened, moist.

୨ । ଅର୍ଦ୍ର—2. Wet.

ଉନ୍ନତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉନ୍ନ + ନମ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଛ)—

Unnata ୧ । ଉଚ୍ଚ—1. Elevated; high

ଅନତ } ବିପରୀତ ୨ । ବୃଦ୍ଧିଗ୍ରସ୍ତ; ଶ୍ଳୀତ—2. Swollen.

ଅବନତ } ୩ । ଉନ୍ନତ ବା ଗୌରବଗ୍ରସ୍ତ—

(ଉନ୍ନତ—ବି) 3. Improved; advanced

୪ । ଉପବୃଦ୍ଧ—4 Increased.

୫ । ଉଚ୍ଚ—5 Tall

ଦେ. ବି—ଉଚ୍ଚତା—Height.

ବର୍ତ୍ତମାନ ଉନ୍ନତରେ ଯେଉଁ ଦାଢ଼ ସତ୍ତା । କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦୁ ମହାଶୟର, ବନ ।

ଉନ୍ନତଚିତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଉଦାରଭାବପାୟୀ—

Unnatachitta High-minded; liberal-minded,

(ଉନ୍ନତଚିତ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଉନ୍ନତାନତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉନ୍ନତ + ଅନତ = ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର)—

Unnatānata ଉଚ୍ଚନୀତ; ବହୁର—Uneven;

undulating

ଉନ୍ନତି—ସଂ. ବି. (ଉନ୍ନ = ଉପବୃଦ୍ଧ + ନମ ଧାତୁ = ନଇଁବା +

Unnati ଶବ୍ଦ. ତ)—

(ଉନ୍ନତି—ବିଶ) ୧ । ଗରୁଡ଼ଙ୍କ ପତ୍ନୀ—

1. The wife of Garurda.

୨ । ସମୃଦ୍ଧି; ସୌଭାଗ୍ୟ; ଶ୍ରବଣ — 2. Prosperity; advancement.

୩ । ଗୌରବ—3. Improvement.

୪ । ବୃଦ୍ଧି—4. Increase; progress

୫ । ଉଦୟ—5. Rise.

୬ । ଉଚ୍ଚତା—6. Elevation; height.

୭ । ପଦବୃଦ୍ଧି; ଉପବୃଦ୍ଧ ଉଠିବା—7. Promotion.

ଦେ. ବି—ଅହଙ୍କାର; ଗର୍ବ—Arrogance; pride.

ବର୍ତ୍ତମାନ ଉନ୍ନତି ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ଦୁଇ ଦିଗରେ ଉଦୟ ହୁଏ ।

ଉଚ୍ଚ. ବିଶେଷାଦେଶ୍ୟ ।

ଉନ୍ନତି କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା—

Unnati karibā 1. To improve.

ଉନ୍ନତି କରିବା ୨ । ଶ୍ରବଣ ଲାଭ କରିବା—2. To progress,

ଉନ୍ନତି କରିବା

ଉନ୍ନଦ—ସଂ. ବିଶ. (ଉନ୍ନ = ଉପବୃଦ୍ଧ + ନମ୍ ଧାତୁ = ବାନ୍ଧିବା = କର୍ମ

Unnaddha ତ)—୧ । ଅଗରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ବା

ଗଣ୍ଡି ପଡ଼ିଥିବା; ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ—

1 Tied together into a knot at the top.

୨ । ଶ୍ଳୀତ—2. Swollen.

୩ । ଗର୍ବିତ; ଦୃଢ଼—3 Proud

ଉନ୍ନମନ—ସଂ. ବି. (ଉନ୍ନ = ଉପବୃଦ୍ଧ + ନମ୍ ଧାତୁ ଓ ନମ୍ ଧାତୁ + ନମ୍

Unnamana ଧାତୁ = ନୂଆଁକରିବା + ଶବ୍ଦ. ଅନ)—

୧ । ଉତ୍ତେଜନ—1 Raising

୨ । ଉପବୃଦ୍ଧ ଉଠାଇବା—

2 Lifting up; pulling up

ଉନ୍ନମିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉନ୍ନ = ଉପବୃଦ୍ଧ + ନମ୍ ଧାତୁ = ନୂଆଁକରିବା

Unnamita + କର୍ମ. ତ)—

୧ । ଉତ୍ତେଜିତ; ଉପବୃଦ୍ଧ ଉଠାଇ ହୋଇଥିବା—

1. Lifted up; raised; elevated

୨ । ଉପବୃଦ୍ଧ ଶ୍ଳୀ ହୋଇଥିବା—2. Pulled up

ଉନ୍ନୟ—ସଂ. ବି. (ଉନ୍ନ = ଉପବୃଦ୍ଧ + ନା ଧାତୁ = ନେବା + ଭାବ. ଅ)—

Unnaya ୧ । ଉନ୍ନୟ—1 Progress

୨ । ଉପବୃଦ୍ଧ ଉଠାଇବା; ଉତ୍ତେଜନ—

2 Lifting up; elevating.

୩ । ଉତ୍ଥାନ—3. Rise

୪ । ସାଦୃଶ୍ୟ—4. Similarity

ଉନ୍ନୟନ—ସଂ. ବି. (ଉନ୍ନ = ଉପବୃଦ୍ଧ + ନା ଧାତୁ = ନେବା + ଭାବ.

Unnayana ଅନ)—୧ । ଉନ୍ନୟ—

(ଉନ୍ନୟ—ବିଶ) 1. Progress, improvement.

୨ । ଅନୁମାନ; ବିଚାର—2. Guess; inference.

୩ । ଉପବୃଦ୍ଧ ଉଠାଇବା; ଉତ୍ତେଜନ—

3. The act of elevating; lifting; raising up.

୪ । ଉତ୍ଥାନ—4. Promotion; rising.

୫ । ଉପବୃଦ୍ଧ ଫିଙ୍ଗିବା—

5 The act of throwing up a thing

୬ । ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର—6. Logic.

୭ । ଉଦ୍ଭାବନ—7. Invention

୮ । ଅଲୋଚନା; ଚର୍ଚ୍ଚାବଳୀ—8 Discussion.

ଉନ୍ନସ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉନ୍ନ = ଉପବୃଦ୍ଧ + ନା ଧାତୁ = ନସିବା)—

Unnasa ଉନ୍ନତ ନସିବାବିଶିଷ୍ଟ; ସାହାର ନାକ ଉଚ୍ଚ—

(ଉନ୍ନାସା—ସ୍ତ୍ରୀ) Having a high nose.

ଉନ୍ନା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉନ୍ନା)—ଉନ୍ନା; ପଶମ—Wool.

Unna ବିଶ—ଉନ୍ନା କର୍ମ; ପଶମ—Woolen.

ing or blowing of a flower.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୨ । ବିକାଶ; ଉନ୍ନେଷ; ପ୍ରକାଶ —

2. Expansion; expanding

୩ । (ଚକ୍ଷୁ ପ୍ରଭୃତି) ଉଦ୍ଘାଟନ; ଖୋଲିବା; ମେଲି କରିବା—

3. Opening of eyes

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ (ଉତ୍=ଉପରକୁ+ମିଳି ଧାତୁ=ମେଲିବା+
Unmilita କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । ଫିଟିଥିବା ଆଖି —

1. Opened (eye)

୨ । ବିକଶିତ; ପ୍ରକାଶିତ — 2. Expanded.

୩ । ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ — 3 Full blown

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ (ଉତ୍+ମୂଳ ଧାତୁ=ମୋଚନ କରିବା+କର୍ମ. ତ)—
Unmukta ୧ । ସ୍ଵାଧୀନ—1. Free

୨ । ବାଧାଶୂନ୍ୟ — 2 Unobstructed

୩ । ଫିଟା ହୋଇଥିବା; ଖୋଲି—3 Opened

୪ । ମୁକୁଳା (କେଶ)—4. Loosened; let loose;
unfastened; untied (hair)

୫ । ଠିଆ ମେଲି (ଦୁଆର)—5 Opened (door)

୬ । ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ — 6 Set free

୭ । ଫିଟା ହୋଇଥିବା, ପାଲଟା ହୋଇଥିବା ଲୁଗା —
7 Put off cloth)

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ (ବହୁଶ୍ରୁତି; ଉତ୍=ଉପରକୁ+ମୁଖ=ମୁହଁ
Unmukha ଯାହାର)—୧ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵମୁଖ; ଉପରମୁହଁ—

1. Looking upwards; with upturned
face

୨ । ଉଦ୍ୟତ; ତତ୍ପର—2 Ready for

୩ । ଉତ୍ସୁକ; ବ୍ୟଗ୍ର — 3. Eager, expectant;
anxious

୪ । ଉଦ୍‌ଯୁକ୍ତ (ଦେଖ)

4. Udjukta (See)

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ. (ବହୁଶ୍ରୁତି; ଉତ୍=ବହୁଳ+ମୁଦ୍ରା=ମୁଦ୍ରା)—
Unmudra ୧ । ବିକଶିତ—1 Expanded

୨ । ମୁଦ୍ରା ପିନ୍ଧିଯାଇ ଥିବା—2. Unsealed

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ. ପୁ. (ଉତ୍=ଉପରକୁ+ମୂଳ ନାମ ଧାତୁ=
Unmulaka ମୂଳରେ ଉପାଡ଼ିବା+କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—୧ । ମୂଳରୁ
(ଉତ୍କଳ—୧୧) ଉପାଡ଼ିଥିବା; ମୂଳୋଦ୍ଘାଟନକାରୀ—

1 Uprooting

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶକାରୀ—2 Eradicating.

exterminating. ruining.

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବି. (ଉତ୍=ଉପରକୁ+ମୂଳ ନାମ ଧାତୁ+ଭାବ.
Unmulana ଅନ)—୧ । ଉଦ୍ଘାଟନ; ମୂଳ ସହିତ ଉପାଡ଼ିବା—

1. Eradication; uprooting.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଧୃତ ବା ବିନାଶକରଣ—

2. Exterminating; extirpation.

୩ । ବିନାଶ—3. Ruin.

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବି. (ଉତ୍+ମୂଳ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ସେ ଉତ୍କଳ
Unmulayitā କରେ; ଉଦ୍ଘାଟିତା; ଉଦ୍ଘାଟନ—

(ଉତ୍କଳ—୧୧) Eradicating, ruining.

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ (ଉତ୍+ମୂଳ ନାମ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

Unmulita ୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଘାଟିତ,—1 Rooted out;
eradicated; exterminated.

୨ । ଉତ୍ପତ୍ତା ହୋଇଥିବା—

2. Pulled up by the root.

୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶ—3. Ruined.

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ. (ଉତ୍+ମୂଳ ଧାତୁ=ପରିଷ୍କାର କରିବା+
Unmrushta କର୍ମ ତ)—୧ । ପରିଷ୍କୃତ; ମାଳିନ—

1. Brushed; polished

୨ । ବିମଳିକୃତ — 2. Burnished; cleansed.

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବି. (ଉତ୍=ଉପରକୁ+ମିଶ୍ର ଧାତୁ=ବିକଶିତ ହେବା
Unmesha +ଭାବ. ଅ)—

୧ । ଉତ୍କଳ; ପ୍ରକାଶ—1. Opening.

୨ । ଉଦୟ—2. Rising.

୩ । ଚକ୍ଷୁ ଖୋଲିବା—3. Opening of the eye.

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ. ପୁ. (ଉତ୍+ମୂଳ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Unmochaka ସେ ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ କରେ—Setting at
(ଉତ୍କଳ—୧୧) liberty; freeing from bond

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବି. (ଉତ୍=ମୂଳ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—

Unmochana ୧ । ଖୋଲିବା; ଫିଟାରିବା—

(ଉତ୍କଳ—୧୧) 1 Untying; unloosing.

୨ । ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା—

2 Setting at liberty.

୩ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଦେବା—

3 Setting free from captivity.

୪ । ଛଡ଼ାଇ ନେବା—4. Snatching away.

ଉତ୍କଳ—୧୦ । ବିଶ—(ଉତ୍+ମୂଳ ଧାତୁ ଶିତ+କର୍ମ. ତ)—

Unmochita ଯାହାରୁ ବନ୍ଧନରୁ ଫିଟାଇ ଦିଆ ଯାଇଥାଏ—

Set free; set at liberty.

ଉପ—୧୦ । ଅ (ଉପସର୍ଗ) (ବସ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) କମ୍ପୂରଣ.
Upa ଅର୍ଥରେ ଶବ୍ଦ ବା କ୍ରିୟା ପୂର୍ବରେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ—

Prefix indicating the following
senses when prefixed to nouns and
verbs.

୧ । ନିକଟ; ସମୀପ୍ୟ (ଯଥା - ଉପକଣ୍ଠ; ଉପହାର)—

1. About; near; proximity; nearness

୨ । ସହିତ—2. With; by the side of.

[illegible]

- ୩ । ଅଧିକ୍ୟ (ଯଥା—ଉପବାଚ; ଉପକାପ; ଉପଦାନ) — 3. Excess; redundance; extra.
- ୪ । ନିମ୍ନରେ; ତଳେ — 4. Under.
- ୫ । ଗୁପ୍ତ (ଯଥା—ଉପକାପ; ଉପାଶୁ) — 5. Secret.
- ୬ । ନିମ୍ନତା; ନିକୃଷ୍ଟ; ହୀନତା—(ଯଥା—ଉପକଥା, ଉପକେଶ; ଉପଗ୍ରହ) — 6. Inferiority.
- ୭ । ଅଧସ୍ତନ (ଯଥା—ଉପାଶୁର୍ଯ୍ୟ; ଉପଶିଷ୍ୟ) — 7. Junior.
- ୮ । ସାଦୃଶ୍ୟ (ଯଥା—ଉପକନ୍ୟା; ଉପଦ୍ରାଞ୍ଜ; ଉପସ୍ଥିତି) — 8. Similarity
- ୯ । ଅଧେକ୍ଷା ଅଧିକ— 9. More than
- ୧୦ । ଆରମ୍ଭ (ଯଥା—ଉପଜ୍ଞା) — 10. Beginning.
- ୧୧ । ପ୍ରତିକ୍ଷୟ; ଅଧସ୍ତନ (ଯଥା—ଉପଗୁରୁ) — 11. Subordinate.
- ୧୨ । ଭୂଷଣ— 12. Ornament
- ୧୩ । ଉପସ୍ଥିତ—(ଯଥା—ଉପସର୍ଗ) — 13. Present.
- ୧୪ । ସାହାଯ୍ୟ (ଯଥା—ଉପକରଣ) — 14. Help
- ୧୫ । ନିନ୍ଦା; ଦୋଷାଞ୍ଜନ; ଭରସାର (ଯଥା—ଉପାଲମ୍ବ; ଉପକାଦ) — 15. Reprimand
- ୧୬ । ପାର୍ଶ୍ବ (ଯଥା—ଉପଦେବତା) — 16. Side
- ୧୭ । ଦାନ— 17. Giving.
- ୧୮ । ଦୃଢ଼ଭାବେ (ଯଥା—ଉପଗୁରୁ) — 18. Tightly; closely.
- ୧୯ । ଅଧିକା (ଯଥା—ଉପାଦେୟ) — 19. Additional.
- ୨୦ । ମାରଣ— 20. Killing.
- ୨୧ । ସମ୍ମୁଖରେ; ଶମ୍ଭୁରେ—(ଯଥା—ଉପାଦେୟ) — 21. In front; before.
- ୨୨ । ଇଚ୍ଛା— 22. Wish.
- ୨୩ । ଦୃଷ୍ଟା (ଯଥା—ଉପେକ୍ଷା; ଉପହାସ) — 23. Contempt.
- ୨୪ । ବ୍ୟାପ୍ତି— 24. Spreading.
- ୨୫ । ଉଚ୍ଚେଷ୍ଟରେ (ଯଥା—ଉପାଶୁମାନ) — 25. Loudly.
- ୨୬ । ପ୍ରାୟ (ଯଥା—ଉପକାପ; ଉପବାଚ) — 26. Nearly.
- ୨୭ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକରଣ— 27. Surprising.
- ୨୮ । ପୂଜା—(ଯଥା—ଉପଗୁରୁ, ଉପାସନା) — 28. Worship.
- ୨୯ । ଅନୁକୂଳ୍ୟ—(ଯଥା—ଉପକାର) — 29. The quality of being favourable.
- ୩୦ । ଉଦ୍ୟୋଗ— 30. Endeavour.
- ୩୧ । କୃତ୍ରିମ— 31. Artificial.

- ୩୨ । ପଞ୍ଚାବ୍ଦ; ଅନୁଜ (ଯଥା—ଉପେନ୍ଦ୍ର) —
 ୩୨. After; younger.
 ୩୩ । କଳ୍ପନା (ଯଥା—ଉପାଖ୍ୟାନ) —
 ୩୩. Imagination.
 ୩୪ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ — ୩୪. Proof.
 ୩୫ । ପରାପରାମର୍ଶ (ଯଥା—ଉପଶାଫ୍ତ) —
 ୩୫. Alternately
 ୩୬ । ଅର୍ଜିତ; ଅର୍ଜିତ (ଯଥା—ଉପକ୍ରମ) — ୩୬. Acquired.
 ୩୭ । ଆଡ଼କୁ — ୩୭. Towards.
 ଉପଇନ୍ଦ୍ର — ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି — ଉପେନ୍ଦ୍ର (ଦେଖ)
 Upaindra Upendra (See)
 ଉପଇନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ — ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ନାମ — ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ (ଦେଖ)
 Upaindrabhāṅja Upendrabhāṅja (See)
 ଉପକଣ୍ଠ — ସଂ. ବି (ଉପ = ସମୀପ + କଣ୍ଠ = ଗଳ) —
 Upakāṇṭha ୧ । କଣ୍ଠର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶ; ଗଳର
 ଶୂରପାଶ — ୧, Part of the neck surrounding
 the throat.
 ମଧ୍ୟରା ଲେଉଟେ ଖାଲରେ ପିତା, କଣ୍ଠ ଉପକଣ୍ଠ ଲେଉଟେ ପଦା
 କି ହାତୁ କି ହାତ, କି ଧାବରେ ଧାବା କର ତାହା ।
 କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ।
 ୨ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବା ଲାଗିଥିବା ସ୍ଥାନ —
 ୨. Precincts or adjoining places.
 ନାମକର ଉପକଣ୍ଠେ — କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ଚର୍ଚ୍ଚା, ୩ ଗୀତ ।
 ୩ । ସାମୀପ୍ୟ; ନିକଟତା —
 ୩. Neighbourhood; vicinity
 ୪ । ଗ୍ରାମାନ୍ତ ବା ନଗରାନ୍ତ; ସହରତଳ — ୪ Suburb or
 outskirts of a town or village.
 ୫ । ଘୋଡ଼ାର ଗତିବିଶେଷ —
 ୫. A kind of movement of a horse
 ଉପକଥା — ସଂ. ବି (ଉପ = ପ୍ରାନ୍ତ + କଥା) —
 Upakathā ୧ । କଳ୍ପିତକଥା; ଗପ; ଆଖ୍ୟାୟିକା —
 ୧. Fable; tale; story
 ୨ । କାହାଣୀ — ୨. Folk-tale
 ୩ । ଉପକାନ୍ୟା — ୩ Novel.
 ଉପକନ୍ୟା — ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଉପ = ସମାନ + କନ୍ୟା) —
 Upakanyā କନ୍ୟାର ସଖୀ — A daughter's female
 friend.
 ଉପକରଣ — ସଂ. ବି (ଉପ = ସାହାଯ୍ୟ + କରଣ = କରବା + କରଣ.
 Upakaraṇa ଅନ) — ୧ । ସାମଗ୍ରୀ; କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନର
 ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ; ସେହି ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା
 କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଧାନ ହୁଏ —
 ୧. Accessory; ingredients, materials;
 supplementary articles; articles
 required for a work.

୧	ଇ	ଉ	ର,ବ	ଃ	ଏ	ନସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଠ	ଶ,ଷ	ଜ	ଈ	ଉ	ଊ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ର	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଘ	ସ	ଟ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଊ	ଋ

୨ । ରାଜାମାନଙ୍କର ଛତ୍ରରୂପରାଜ ଚିହ୍ନ —

2. Insignia of royalty.

୩ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ବସ୍ତୁ —

3 Supplementary articles to the principal food (e g curry, salt, sauce etc

୪ । ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଦ୍ରବ୍ୟସମ୍ପାଦ —

4. Provisions; victuals

୫ । ଶାସ୍ତ୍ର ବା ଗ୍ରନ୍ଥର ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ଗ୍ରନ୍ଥ —

5 Supplementary treatise

୬ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ସାମାନ୍ —

6 Implements; apparatus; instruments.

୭ । ଉପାୟ — 7 Means

୮ । (+ ଶ୍ରବ ଅନ) — ଉପକାର —

8. Beneficence

ଉପକର୍ତ୍ତା — ୧୦. ବି. ପୁଂ (ଉପ = ସାହାଯ୍ୟ; ଅପ୍ରଧାନ + କୃ ଧାତୁ =

Upakarttā କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଶ୍ରେଣୀ ୧ମ. ୧ବ) — ୧ । ଉପକାର —

(ଉପକର୍ତ୍ତା — ୩) କର୍ତ୍ତା; ସହାୟକ — 1 Helper; assistant; benefactor.

୨ । ସେ ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତା ନୁହେଁ — 2 Inferior to the chief or headman; a person of secondary authority.

ବିଶେଷ — ଉପକାର — Benefitting; rendering service or help

ଉପକାନ୍ତ — ଦେ. ବି — ଉପପତି Paramour.

Upakānta ବସ୍ତୁରାଜ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କି କରେ ଉପକାନ୍ତ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ବୈଦେଶ୍ୟାଦିକାସ ।

ଉପକାର — ୪ ବି (ଉପ = ଅନୁକୂଳ + କୃ ଧାତୁ = କରିବା + ଶ୍ରବ.

Upakāra ଅ) — ୧ । ସାହାଯ୍ୟ — 1. Help; assistance; (ଅପକାର — ଚପକ୍ଷର) aid

(ଉପକୃତ — ବିଶେଷ) ୨ । ଅନୁଗ୍ରହ; ଅନୁକୂଳ୍ୟ —

2. Good office, benefit, advantage; good; favour, beneficence.

୩ । ଭଲ ଫଳ — 3 Good effect or result

୪ । ପ୍ରୟୋଜନ — 4. Use.

୫ । ଉପକରଣ — 5 Ingredients; materials.

ଉପକାରକ — ୬ ବିଶେଷ (ଉପ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ) —

Upakāraka ୧ । ସେ ଉପକାର କରେ —

(ଉପକାରକତା — ବିଶେଷ) 1. Benefactor; Benefiting.

(ଉପକାରକା — ୩) ୨ । ସାହାଯ୍ୟକାରୀ — 2 Helping; assisting.

୩ । ଅନୁଗ୍ରହକାରୀ — 3. Bestowing a favour.

୪ । ଅବଶ୍ୟକ — 4. Useful.

୫ । ଶୁଭଫଳପ୍ରଦ; ଫଳୋତ୍ପାଦକ — 5 Efficacious.

ଉପକାର କରିବା — ଦେ. କ୍ରି — ୧ । ସାହାଯ୍ୟ କରିବା —

Upakāra karibā 1. To help; to assist; to be of aid.

୨ । ମଙ୍ଗଳ ସମ୍ପାଦନ କରିବା, ଭଲ କରିବା —

2 To benefit.

୩ । ଅନୁଗ୍ରହ ଦେଖାଇବା —

3 To bestow a favour; to confer a boon.

ଉପକାରଜ୍ଞ — ୪. ବିଶେଷ. ପୁଂ (ଉପକାର + ଜ୍ଞା ଧାତୁ = ଜାଣିବା + Upakārajñā କର୍ତ୍ତୃ ଅ) — ୧ । କୃତଜ୍ଞ, ପରକୃତ ଉପକାରକୁ (ଉପକାରଜ୍ଞା — ୩) ସେ ପାସୋରେ ନାହିଁ —

1. Grateful; cognisant of benefits received from another.

ଉପକାରରେ ଆସିବା ଦେ. କ୍ରି — ଉପକାରରେ ଲାଗିବା (ଦେଖ)

Upakārare āsibā Upakārare lāgibā (See)

ଉପକାରେ ଆସା

କାମରେ ଆନା

ଉପକାରରେ ଲାଗିବା — ଦେ. କ୍ରି — ପରେ ପ୍ରୟୋଜନରେ ଲାଗିବା —

Upakārare lāgibā To be of use or good service in the future

ଉପକାରେ ଲାଗା

ଉପକାରକା — ୬ ବିଶେଷ ଶ୍ତ୍ରୀ (ଉପକାରକ + ଶ୍ତ୍ରୀ. ଅ) —

Upakārikā ଉପକାରକର ଶ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ — The feminine of Upakāraka.

ବିଶେଷ — ୧ । ରାଜଗୃହ, ଉପାସ — 1 Palace.

୨ । ପଟ୍ଟଭବନ; ଚମ୍ପୁ — 2. Tent.

୩ । ଶୌସ; ରାଜଯୋଗ୍ୟ ଅବାସ — 3. Palatial building.

୪ । ଶସ୍ୟ, ବି ସଞ୍ଚୟ କରିବା ସ୍ଥାନ; କୋଠି; ମଗେର —

4. Place or receptacle for storing grains; a granary.

୫ । ଏକପ୍ରକାର ଲଘୁ ପିଣ୍ଡ —

5 A kind of light cake.

ଉପକାରଣ — ୬ ବିଶେଷ ଶ୍ତ୍ରୀ — (ଉପକାରଣ + ଶ୍ତ୍ରୀ. ଇ) — ଉପକାରଣ

Upakārinī ଶ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ — Feminine of Upakāri.

୭ ବିଶେଷ — ୧ । ରାଜାଙ୍କ ବାସଯୋଗ୍ୟ ଗୃହ — 1. Palatial house.

୨ । ପଟ୍ଟଭବନ; ଚମ୍ପୁ — 2. Tent.

ଉପକାରକା — ୮ ବିଶେଷ (ଉପକାରକ + ଶ୍ରବ. ଶ୍ତ୍ରୀ) — ୧ । ଉପକାର —

Upakāritā 1. Beneficence

୨ । ସାହାଯ୍ୟ — 2. Aid; help; succour.

୩ । ଅବଶ୍ୟକତା — 3. Usefulness.

୪ । ଉପଯୋଗିତା — 4. Fitness.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୂଜିତ ଏ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଧୂଳି ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର କପସ୍ତର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଦେଇ କୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବ, ବା ନ ପାଇଲେ 'କଞ୍ଚୁ' ଦେଖିବ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞା' ଦେଖିବ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବ ।

ଉପକାରୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଉପ+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ଉପକାରିନ୍
Upakārī ଶବ୍ଦର ୧ମା ୧ବ.)—୧ । ଉପକାର କରୁବା—
(ଉପକାରଣୀ—ଶ୍ରୀ) (ବ୍ୟକ୍ତି); ଉପକାରକ—1 Beneficent;
obliging
(ଅପକାର—ବପସ୍ତର) ୨ । ସହାୟକ—2 Helpful; useful;
advantageous.

୩ । ମଙ୍ଗଳଦାୟକ—

3. Beneficent; beneficial

୪ । ସୁଫଳପ୍ରଦ—4. Efficacious

୫ । ଉପଯୋଗୀ—5. Fit.

ଉପକାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ. (ଉପ=ସାହାଯ୍ୟ+କୃ ଧାତୁ=କରିବା
Upakārjya +କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଉପକାର କରୁବାର ଯୋଗ୍ୟ—
(ଉପକାର୍ଯ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) 1. Fit to be benefited.

୨ । ଅନୁଗ୍ରହ ଦେଖାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ—

2 Deserving assistance or favour

ଉପକାର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ଉପକାରକା (ଦେଖ)

Upakārjyā 1. Upakārikā (See)

୨ । ଉପକାର୍ଯ୍ୟର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

2. Feminine of upakārjya.

ଉପକୂଳିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉପ+କୂଳିକା)—କଳାମାଂସ; କୃଷ୍ଣ-
Upakūṇchikā ଶବ୍ଦର—A variety of cuminseed;
black cumin.

ଉପକୁଲ୍ୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉପ=ସମୀପ+କୂଳ ଧାତୁ=ରହି କରିବା
Upakulyā +ସ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—

୧ । ପାମୋଦାରୀ; ପହଣୀ; ଖାଲ; ନାଲ; ଖାଲ—

1. A trench; canal; ditch.

୨ । ଟିପ୍ପଳି—2. Long pepper.

ଉପକୁଶ—ସଂ. ବି—ମୁଖରୋଗବିଶେଷ—

Upakuṣa A kind of mouth-disease

ଉପକୂପ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଉପ=ନିକଟ+କୂପ=କୂଅ)—

Upakūpa ଜଳକୂଣ୍ଡ; କୂଅ ନିକଟରେଥିବା ଜଳାଧାର—
A trench near a well for

watering cattle.

ସଂ. ଅ—କୂଅ ନିକଟରେ—Near a well.

ଉପକୁଳ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ୟୟୀଭବ; ଉପ=ସମୀପ+କୂଳ=ଖର)—

Upakūḷa ୧ । ବେଳାଭୂମି; ସମୁଦ୍ରତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଭୂମି—

1. Sea-coast; sea-shore; sea-beach.

୨ । ନଦୀର ଶରବର୍ତ୍ତୀ ଭୂମି—

2 Bank of a river

ଉପକୃତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଉପ+କୃ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—

Upakṛta ୧ । ଉପକାର ପ୍ରାପ୍ତ; ଉପକାର ପାଇଥିବା—

(ଉପକୃତ—ଶ୍ରୀ) 1. Benefited.

୨ । ବାଧା, ଅନୁଗ୍ରହ—

2. Under an obligation; favoured.

୩ । ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ—3 Helped; assisted

ସଂ. ବି (+ଭବ. ତ)—ଉପକାର—Benefit.

ଉପକୃତ—ସଂ. ବି. (ଉପ+କୃ ଧାତୁ+ଭବ. ତ)—

Upakṛti ୧ । ସାହାଯ୍ୟ—

1. Act of assisting; help; aid

୨ । ଉପକାର—2. Benefit

୩ । ଅନୁଗ୍ରହ—3. Favour

ଉପକେଶ—ସଂ. ବି (ଅବ୍ୟୟୀଭବ, ଉପ=ସଦୃଶ+କେଶ=ବାଳ)—

Upakeśa ୧ । ପରଲୁକା; କଳ୍ପିତ କେଶ—

1. False hair; periwig.

୨ । ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗର କେଶ—2. Hair of the private
parts of the body.

ଉପକୋଷ—ସଂ. ବି. (ଦେହବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ଶରୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥ

Upakośha ଚର୍ମକୋଷବିଶେଷ—(anatomy) The
capsular membrane.

ଉପକ୍ରମ—ସଂ. ବି (ଉପ=ନିକଟ+କ୍ରମ ଧାତୁ=ଆରମ୍ଭ କରିବା; ଗମନ

Upakrama କରିବା+ଭବ ଅ)—ଉପକ୍ରମଣ (ଦେଖ)

Upakramaṇa (See)

ଉପକ୍ରମଣ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିକଟ+କ୍ରମ ଧାତୁ=ଆରମ୍ଭ କରିବା;

Upakramaṇa ଗମନ କରିବା+ଭାବ. ଅନ)—

(ଉପକ୍ରମ—ବିଶ) ୧ । ଆରମ୍ଭ—1. Commencement;
undertaking a work; scheme.

୨ । ଚେଷ୍ଟା—2. Attempt.

୩ । ବଶୀକରଣ—

3. Bringing under control.

୪ । ସମୀକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ଭ୍ରଷ୍ଟତାପରୀକ୍ଷା—

4 Testing the honesty and reliability
of a servant.

୫ । ଚିକିତ୍ସା—5. Medical treatment.

୬ । ପାଦକ୍ଷେପ; ବହନ; ପାଦକ୍ଷେପ—6 Stride.

୭ । ଗମନ; ପଳାୟନ—

7 Flying away; passing; going fast.

୮ । ଉପାୟ—8 Means; design.

୯ । କୌଣସି ବିଷୟର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସୂଚନା—

9. Introduction of a subject.

ଉପକ୍ରମଣିକା—ସଂ. ବି ଶ୍ରୀ. (ଉପ+କ୍ରମ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ+)

Upakramaṇikā କ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—

୧ । କୌଣସି ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସୂଚନା; ଅବ-

ତରଣିକା—1 Introduction of a subject

to be dealt with; elementary

discourse; foreword.

୧	ଉ	ଉ	ଉ,ଉ	ଓ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଦ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ଘୋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଓ	ଦ	

୨ । ବନ୍ଧ୍ୟମାଣ ବସନ୍ତର ପୂର୍ବାଭାସ—2 Prologue.

୩ । ପ୍ରଥମ ସୁକ୍ରପାତ—3. First steps, beginning.

୪ । ବ—ସୂଚକ—Introductory

ଉପକ୍ରମ—୪. ବ. (ଉପ=ଅରମ୍ଭ + କ୍ରମ ଧାତୁ=ଯିବା + କର୍ମ ଚ) —

Upakrānta ୧ । ଅରମ୍ଭ—1. Begun; undertaken.

(ଉପକ୍ରମ—ବ) ୨ । ଚେଷ୍ଟିତ—2. Attempted.

୩ । ବିସ୍ତୃତ—3 Extended; laid, stretched.

୪ । ପ୍ରକାନ୍ତ—4. Gone; past.

ଉପକ୍ରମ—୪. ବ (ଉପ=ସାହାଯ୍ୟ + କ୍ରିୟା=କାର୍ଯ୍ୟ) —

Upakriyā ୧ । ସାହାଯ୍ୟ—1. Help.

୨ । ଉପକାର—2. Beneficence.

ଉପକ୍ରୋଶ—୪. ବ. (ଉପ=ସ୍ଥାନ + କ୍ରୋଶ ଧାତୁ=ନିନ୍ଦା କରିବା +

Upakrośa ଭାବ ଅ) —୧ । ନିନ୍ଦା; ଅପବାଦ—1. Blame.

୨ । ଉପକାର; ସୋଧନ—

2 Censure; reproach; abuse

ବ. (ଉପ=ନିକଟ + କୋଶ=କୋଶ; ଦୂରତ୍ୱ)

ଅଷ୍ଟକୋଶ; ପ୍ରାୟ ଏକ କୋଶ—

About two miles in distance.

୪. ଅ—ପ୍ରାୟ ଏକ କୋଶ—

Approximately two miles

ଉପକ୍ଷେପ—୪. ବ. (ଉପ + କ୍ଷେପ ଧାତୁ=ପୋଷାଡ଼ିବା + ଭାବ ଅ) —

Upakṣhepa ୧ । ଉଲ୍ଲେଖ—

1. Mention, narration.

୨ । ପ୍ରସ୍ତାବ—2. Proposal.

୩ । ଅନ୍ତେଷ—3. Regret

୪ । ନାଟ୍ୟାଦିରେ ଇତିହାସର ଉଲ୍ଲେଖ—

4. Narrating history in a play

ଉପଗତ—୪. ବ. (ଉପ=ନିକଟ + ଗମ ଧାତୁ + କର୍ମ ଚ) —

Upagata ୧ । ସ୍ୱୀକୃତ—1. Promised; agreed; admitted.

(ଉପଗମ—ବ) ୨ । ଜ୍ଞାତ—2. Known; conceived.

୩ । ପ୍ରାପ୍ତ—3. Attained.

୪ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଚ) ମିଳିତ—4. Met.

୫ । ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ—5. Arrived at.

୬ । ଅସକ୍ତ—6. Addicted to.

୭ । ସନ୍ନିହିତ—7. Near at hand.

୮ । ରମଣ କରିଥିବା—8. Having copulated.

୪. ବ—ପ୍ରାପ୍ତିସୂଚକ ପତ୍ର ବା ରସି—

Receipt, acknowledgement.

ଦେ. ବ—ଲାଭପ୍ରାପ୍ତି—Attainment.

ଗାନ୍ଧାରୀପାଇଁ ତୋର ସଙ୍ଗ ଉପଗତସ୍ତେ । ପ୍ରତା—ରସବାଦ୍ୟ ।

ଦେ. ବ. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) — ଜାତ—Born.

ମେ ମିତ୍ର ବାନ୍ଧବେ ମୁଁ ହୋଇଲି ଉପଗତ । ବନ୍ଧୁନାଥ. ବନ୍ଧବମାସୁଣ ।

ଉପଗତ ହେବା (ଅମୁକଠାରେ)—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ସଙ୍ଗମ କରିବା—

Upagata heba To cohabit; to copulate.

ଉପଗନ୍ଧକ—୪. ବ. ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ (ଉପ=ସଦୃଶ + ଗନ୍ଧକ) —

Upagandhaka ରାସାୟନିକ ମୂଳପଦାର୍ଥବିଶେଷ; ଧାତୁବିଶେଷ—

Selenium; a chemical element.

ଉପଗମ—୪. ବ (ଉପ=ନିକଟ + ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା + ଭାବ ଅ) —

Upagama ୧ । ସ୍ୱୀକାର—1. Promise, admission;

(ଉପଗତ—ବିଶ) consent, acknowledgement;

agreement.

୨ । ନିକଟକୁ ଗମନ; ଉପସ୍ଥିତି—2 Arrival; presence.

୩ । ଅନୁମୋଦନ—3. Approval.

୪ । ଅସକ୍ତି—4. Attachment.

୫ । ଜ୍ଞାନ—5. Knowledge; conception.

୬ । ପ୍ରାପ୍ତି—6. Attainment; consummation

୭ । ସନ୍ନିହିତ—7. Nearness.

୮ । ଲୋଭ—8. Hanking after.

୯ । ଘଟନା—9. Happening

୧୦ । ସଙ୍ଗମ—

10. Intercourse; cohabitation.

୧୧ । ଅରମ୍ଭ—11. Commencement.

ଉପଗାର—ଗ୍ରା. ବ. (୪. ଉପକାର) —୧ । ଉପକାର—

Upagāra 1. Benefit.

୨ । ଅନୁଗ୍ରହ—2. Favour.

୩ । ମଙ୍ଗଳାକାମନା—3. Good wishes.

ଉପଗାରୀ—ଗ୍ରା. ବ. (୪. ଉପକାର) —୧ । ଉପକାର; ମଙ୍ଗଳ—

Upagārī ବ୍ୟାପକ; ବିପଦ ସମୟରେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ—

1 Benefiting; beneficent; rendering service.

୨ । ମଙ୍ଗଳାକାମୀ—2. Well-wisher

ଉପଗାରୀ—ଗ୍ରା. ବ. (୪. ଉପକାର) —ଉପଗାରୀ (ଦେଖ)

Upagārī Upagārī (See)

ଉପଗୀୟମାନ—୪. ବ. (ଉପ=ଉଚ୍ଚେଷ୍ଠରେ + ଗୀତ ଧାତୁ—

Upagīyamāna ଗାୟନା + କର୍ମ ଅ) —

ଉଚ୍ଚେଷ୍ଠରେ ବୋଲିଯାଉଥିବା (ଗୀତ)

Being sung in loud tones.

ଉପଗୁପ୍ତ—୪. ବ. (ନାମ) —ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୌଦ୍ଧସନ୍ଥ; କଳିଙ୍ଗ

Upagupta ଯୁଦ୍ଧରେ ଅଶୋକ ଏକାକୀରୁ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର

ଅଭ୍ୟାସ ମତ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ—

The celebrated Buddhist monk who

is said to have converted Asoka

to Buddhism.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ଏକ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା ନ ଯାଇ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏ ଚା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ଯାହା ଏ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
 ଗାଢ଼ ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଖୋଜିବେ, 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଖୋଜିବେ, 'ଅର୍ଚ୍ଚନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଚ୍ଚ' ଖୋଜିବେ, 'ଅଳକେ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳ' ଖୋଜିବେ ।

ଉପଗୁରୁ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିମ୍ନ+ଗୁରୁ=ଶିକ୍ଷକ)—

Upaguru ୧ । ଗୁରୁ ଗୁରୁଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି —

1. Deputy of a spiritual guide

୨ । ଗୁରୁଙ୍କ ଅଧୀନ ଗୁରୁ ବା ଶିକ୍ଷକ—

2. A subordinate teacher.

୩ । ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଶିକ୍ଷକ; ଅଳ୍ପ-ଶିକ୍ଷକ—

3 Acting teacher.

ଉପଗୁରୁ—ସଂ. ଶେ. (ଉପ=ଦୃଢ଼ରୂପେ+ଗୁରୁ ଧାତୁ=ଅଲିଙ୍ଗନ ବା

Upagurudha ଗୋପନ କରିବା+କର୍ମ ଚ)—୧ । ଅଲିଙ୍ଗିତ—

(ଉପଗୁରୁ—ବିଶ) 1 Embraced.

୨ । ଗୁପ୍ତ; ଲୁଚାଯିତ—

2. Hidden, concealed.

ବି—୧ । (+ଭବ ଚ)—ଅଲିଙ୍ଗନ—1. Embrace.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତି—2. Attainment

ଉପଗୁହନ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ଦୃଢ଼ ରୂପେ+ଗୁହ ଧାତୁ=ଗୋପନ ବା

Upaguhana ଅଲିଙ୍ଗନ କରିବା+ଭବ. ଅନ)—

(ଉପଗୁହ—ବିଶ) ୧ । ଅଲିଙ୍ଗନ—1. Embracing

୨ । ଗୋପନ—2. Suppression; concealment.

ଉପଗ୍ରନ୍ଥି—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସ୍ଥାନ+ଗ୍ରନ୍ଥି=ଗଣ୍ଡ)—

Upagranthi ଆମନାଡ଼ା, ଅଣ୍ଡକୋଷକୁ ତଳ ପେଟ ସଙ୍ଗେ

ସଂଯୋଗ କରିବା ନାମ—(anatomy) The name

of the continuation of the veins

which constitute the testicles

ଉପଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସ୍ଥାନ; ନ୍ୟୁନ+ଗ୍ରହ)—

Upagraha ୧ । ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରହର ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରମଣ କରୁଥିବା

ଛୁଦୁ ଗ୍ରହ (ଯଥା—ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀର ଉପଗ୍ରହ)—

1. A minor planet revolving along with a planet; satellite; moon,

୨ । (ଉପ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ=ଗ୍ରହଣ କରିବା+ଭବ ଅ)—

ସ୍ଥେୟ; କାରବନ୍ଧନ; ବନ୍ଦ—2 Confinement; restraint, imprisonment.

୩ । ଗିରଫ କରିବା—3 Arrest; seizure.

୪ । ଅନୁରୋଧ; ପ୍ରାର୍ଥନା—4. Request

୫ । ଅନୁକୂଲ୍ୟ—5 Favour.

୬ । ସାହାଯ୍ୟ—6. Help

୭ । ଉପଯୋଗ—7 Suitability.

ସଂ. ବିଶ—କାରବନ୍ଧନ; ବନ୍ଦ—Confined; imprisoned.

ଉପଗ୍ରାହ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିକଟ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ=ଗ୍ରହଣ କରିବା

Upagraha +ଭବ. ଅ)—

ଉପଗ୍ରାହକ; ଭେଟ; ଉପହାର—

Present; nuzzerana.

ଉପଗ୍ରାହ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ଗ୍ରହ+କର୍ମ. ଯ)—

Upagrahya

ଉପଗ୍ରାହ (ଦେଖ)

Upagraha (See)

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଭେଟ ଦିଆଯିବା—1 Presented;

offered.

୨ । ଭେଟ ଦେବାର ଉପଯୁକ୍ତ—

2. Fit to be presented

ଉପଗ୍ରାତ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ଅଧିକ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ=ଆଘାତ କରିବା

Upagrata +ଭବ ଅ)—

୧ । ଆଘାତ—1 Blow assault

୨ । କ୍ଷତି—2 Injury

୩ । ବିନାଶ—3 Destruction

୪ । ବଳହୀନତା; ଅଙ୍ଗହେଦନ—4 Mutilation.

୫ । ବିକୃତି—5. Transformation; deformity.

୬ । ରୋଗ—6 Sickmess.

ଉପଗ୍ରାତକ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ=ବଧ କରିବା+

Upagrataka କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

୧ । ବିନାଶକ—1 Destroying

୨ । କ୍ଷତିକାରକ 2. Injuring.

୩ । ଉଚ୍ଛ୍ୱାଦକ—3. Oppressive.

ଉପଗନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସମୀପ+ଗନ୍ଧ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+

Upaghna କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

୧ । ନିକଟସ୍ଥ ଅଶ୍ରୟ—1. Shelter; refuge.

୨ । ସମୀପ—2 Nearness,

ଉପଚକ୍ଷୁ—ସଂ. ବି. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଉପ=ସମୀପ+ଚକ୍ଷୁ=ଅକ୍ଷ)—

Upachakshu

୧ । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧୃଷ୍ଟି—1. Spiritual sight

୨ । ଚଷମା; ପ୍ରଚକ୍ଷୁ—2 Spectacles.

ସଂ ଅ—ଚକ୍ଷୁ ନିକଟରେ—About the eyes.

ଉପଚୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ଚ. ଧାତୁ=ଫଳନ କରିବା+ଭବ. ଅ)—

Upachaya ୧ । ସମୃଦ୍ଧି—1. Prosperity,

(ଅପଚୟ—ବିପଚୟ) ୨ । ବୃଦ୍ଧି—2. Increase; growth.

(ଉପଚୟ—ବିଶ) ୩ । ଉନ୍ନତି—3 Improvement.

୪ । ଅଧିକ୍ୟ—4 Plenty; abundance

୫ । ସଂଗ୍ରହ; ସମୂହ—5. Accumulation;

collection

୬ । ପୁଷ୍ଟି—6. Nourishment

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୧ । ଉପାଦାନ; ଉପାଦାନ ରହବା—

2. Complete silence.

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉପ=ଅରମ୍ଭ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ=ଜାଣିବା+ଭାବ

Upajñāna ଅ)—୧ । ପ୍ରଥମ ଜ୍ଞାନ; ଅନ୍ୟ ଜ୍ଞାନ—

1. The first idea of a thing

୨ । ଉପଦେଶ ବା ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟତିତରେ ଜନ୍ମିତ; ପ୍ରଥମଜ୍ଞାନ—

2. Untaught or intuitive knowledge

ଉପାଦାନର ଡେବା—ଦେ. କି—୧ । ଥକା କରିବା—

Upaśāṅgara hebā 1 To cut jokes.

୨ । ଉପାଦାନ—

2 To utter innuendos (to a person)

ଉପାଦାନର—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. ପୁ.—ସେ ଅପଣାର ଭାବ୍ୟ ବା ବିଭବ ଦେଖାଇ

Upaśāṅgara ଦୁଃ—Showy; showing one's own pro-
perity. (ଉପାଦାନର—ଶ୍ରୀ)

ଦେ. ବି—୧ । ବାହ୍ୟାଦାନ—1 Vanity,

୨ । ଅପଣାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପ୍ରକଟନ—

2, Boasting indirectly) of one's own prosperity

ଉପାଦାନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉପାଦାନ)—

Upaśāṅgara ୧ । ଉପାଦାନ—1 Uprooting

ଉପାଦାନ ୨ । ଅଙ୍ଗରୁ ଅଙ୍ଗରୁ ଅଙ୍ଗ ଉପାଦାନ—

ଉପାଦାନ 2. Rubbing off ointment already ap-
plied to the body.

ବିଶ୍ଵ—୧ । ଉପାଦାନ—.. Uprooted

୨ । ଦେହରୁ ଦଲିଆ ଅଙ୍ଗ ଉପାଦାନ ଥିବା—

2. Rubbed off (of ointments applied to
the body)

ଉପାଦାନର—ଦେ. କି—ଉପାଦାନର (ଦେଶ)

Upaśāṅgara Upurdaibā (See)

ଉପାଦାନ

ଉପାଦାନ

ଉପାଦାନ—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉପାଦାନ)—

Upaśāṅgara ଉପାଦାନ ଦେବା; ଉପାଦାନ—

ଉପାଦାନ To be up-rooted.

ଉପାଦାନ

ଉପାଦାନର—ଦେ. କି ଉପାଦାନର (ଦେଶ)

Upaśāṅgara Upurdaibā (See)

ଉପାଦାନର—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ+ଭୋକ ଧାତୁ=ସିବା

Upadhaukana +କରଣ ଅନ)—

୧ । ଉପାଦାନ; ଭେଷ—

1. Present; gift; offering.

୨ । ଉପାଦାନ—2 Illegal gratification;
bribe.

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ+ଭୋକ ଧାତୁ=ସିବା

Upatantu Thin thread; thin fibre.

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବି—ଉପାଦାନ (ଦେଶ)

Upatantra Upatantu (See)

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଉପ=ଅଭିଶପ୍ତ+ଭୋକ ଧାତୁ=ଭାବିବା+

Upatapta କର୍ମ. ଭ)—୧ । ଭଜନ; ଅଭିଶପ୍ତ ଭୋଗ ବା
(ଉପାଦାନ—ବି) ଗରମ—1. Heated.

୨ । ସନ୍ତାପିତ; ସନ୍ତାପ—2. Afflicted; distressed.

୩ । କାତର—3 Overwhelmed.

୪ । ପୀଡ଼ିତ—4. Sick.

୫ । ଉପାଦାନ—5 Oppressed.

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁ. (ଉପ=ଅଭିଶପ୍ତ+ଭୋକ ଧାତୁ=ଭାବିବା

Upatapta +କର୍ମ. ଭ; ୧ମ. ୧ବ.)—୧ । ଯାଦା ଭୋଗ
(ଉପାଦାନ—ଶ୍ରୀ) କରେ—1. Heating.

୨ । ଦୁଃଖପ୍ରଦ; ସନ୍ତାପଦାୟକ—

2 Afflicting; distressing.

ସଂ. ବି—ରୋଗ—Sickness; disease.

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ଅଭିଶପ୍ତ+ଭୋକ ଧାତୁ=ଭାବିବା+

Upatāpa ଭାବ. ଅ)—୧ । ଉପାଦାନ—1. Heat.

ଉପାଦାନ } ବିଶ୍ଵ. ୨ । ସନ୍ତାପ—2. Affliction.

ଉପାଦାନ } ବିଶ୍ଵ. ୩ । ରୋଗ; ପୀଡ଼ା—3 Sickness; disease

୪ । କ୍ଳେଶ; ଦୁଃଖ—4 Pain; distress.

୫ । ଅଶୁଭ—5. Calamity; misfortune, woe

୬ । ଦ୍ରବ—6 Hurry.

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଉପ=ଅଭିଶପ୍ତ+ଭୋକ ଧାତୁ=ଭାବିବା+

Upatāpita ଭାବିବା+କର୍ମ. ଭ)—ଉପାଦାନ (ଦେଶ)

Upatapta (See)

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିକଟ+ଭାବ)—ଅଖିର ପୁଅର ଗୁରୁ

Upatāra ପାଖେ ଥିବା କଳା ଅଂଶ; କଳା ଭେଲ—

The iris of the eye.

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପ=ନିକଟ+ଭାବାର୍ଥେ ବ୍ୟକ୍ତ)—

Upatyakā ପଦ୍ମର ନିକଟସ୍ଥ ଭୂମି; ପଦ୍ମର ଭଲଦେଶସ୍ଥ

(ଅଧ୍ୟାତ୍ମ—ବିଷୟ) ସମତଳ ଭୂମି—Level land at the

foot of a mountain, valley.

ଉପାଦାନ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ଅଭିଶପ୍ତ+ଭୋକ ଧାତୁ=ଦାଶନ କରିବା

Upadamśa +କର୍ମ. ଅ)—୧ । ଗରମ ରୋଗ; ଫିରଙ୍ଗ

ରୋଗ—1. Venereal disease; chancre;

syphilis.

୨ । (+କର୍ମ ଅ) ମଦର ଗୁଡ଼ି; ମଦ୍ୟପାନ କାଳୀନ ମୁଖ-

ସେବକ ବସ୍ତୁ—2 Something eaten at

the time of drinking wine to make

the drink enjoyable or palatable.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦେବ ଓ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ଯେହୁ ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କରାଯାଏ । ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଉଦା : — 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିବେ 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଗୋଟିବେ 'ବଧୁ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଗୋଟିବେ; 'ଅର୍ଚ୍ଚା' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଅର୍ଚ୍ଚ' ଗୋଟିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଅଲକ୍ଷ' ଗୋଟିବେ

ଉପଦରପା—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଉପଦ୍ରବ)—ଉପଦ୍ରବ (ଦେଖ)

Upadarapa Upadraba (See)

ଉପଦ୍ରବ

उपद्रव

ଉପଦରପୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ (ସଂ. ଉପଦ୍ରବୀ)—ଉପଦ୍ରବୀ (ଦେଖ)

Upadarapī Upadrabī (See)

ଉପଦର୍ପ—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଉପଦ୍ରବ (ଦେଖ)—

Upadarpa 1 Upadraba See)

୨ । ଭୟ; ଭୟଭିକା—2 Fear

୩ । ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ—3 Contagious disease.

ଉପଦର୍ପୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉପଦ୍ରବୀ (ଦେଖ)

Upadarpi Upadrabi (See)

ଉପଦର୍ବା—ଗ୍ରା. ବି—ଉପଦ୍ରବ (ଦେଖ)

Upadarba Upadraba (See)

ଉପଦର୍ବୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଉପଦ୍ରବୀ (ଦେଖ)

Upadarbi Upadrabi (See)

ଉପଦର୍ଶକ—ସଂ. ବି (ଉପ + ଦର୍ଶ ଧାତୁ; ଶିଳ୍ପ = ଦର୍ଶି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ.)

Upadarśaka ଅକ)—ଦ୍ୱାରପାଳ; ଦ୍ୱାରୀ—

1. Gate-keeper

ସଂ. ବିଶ—ସେ ଦେଖାଇଦିଏ—One who shows.

ଉପଦଳ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପ = ନିକଟ + ଦଳ = ପାଖୁଡ଼ା)—

Upadala ଫୁଲ ପାଖୁଡ଼ା ତଳେ ତେଜି ଉପରେ ଥିବା ପାଖୁଡ଼ା ପରି ଅଂଶ (ଯାହା କଢ଼ିକୁ ପଛରେ ଗାଳି ରଖିଥାଏ) —

The calyx of a flower

ଉପଦା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପ = ସମ୍ମୁଖରେ + ଦା ଧାତୁ = ଦେବା + କର୍ମ.)

Upada ଅ) — ୧ । ଉପସ୍ଥାପନ; ଦେଖ—1. Present

୨ । ଉଦ୍ଭୋଗ; ଲୁପ୍ତ—2 Bribe

ଉପଦାନ—ସଂ. ବି (ଉପ + ଦା ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅକ; ଅନୁପ୍ରଦ ବା ଅଶ୍ରୟ)

Upadāna ପାଇବାପାଇଁ ଯାହା ଦିଆଯାଏ)—ଉଦ୍ଭୋଗ; ଲୁପ୍ତ—

Bribe given to secure favour; black mail.

ଉପଦାନକ—ସଂ. ବି—(ଉପ + ଦା ଧାତୁ + ଅନ + ସାଂପ୍ରେ. ଅକ)—

Upādanaka ଉପଦାନ (ଦେଖ)

Upadāna (See)

ଉପଦେଶ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ + ଦେଶ ଧାତୁ = ଅଦେଶ କରିବା + କର୍ମ. ଚ)—

Upadishṭa ୧ । ଅଦେଶ—1 Commanded.

(ଉପଦେଶ - ବି) ୨ । ଯାହାକୁ ଉପଦେଶ ଦିଆ ଯାଇଅଛି—

2 Directed; instructed; advised.

୩ । ଶିକ୍ଷିତ—3 Taught

୪ । ପ୍ରଦର୍ଶିତ—4. Pointed.

୫ । କହୁଅଛି—5. Said; spoken,

୬ । ଯାହାକୁ ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦିଆଯାଇଅଛି—6 Initiated into a tenet of religion.

ସଂ. ବି (+ ଉପ. ଚ)—ଉପଦେଶ Advice.

ଉପଦେବା—ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଉପଦେବତା (ଦେଖ)

Upadeba Upadebatā (See)

ଅତି ସେବକ ଦେବ ଉପଦେବମାନେ

ଭଗ୍ନ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୁଚିବ ସଙ୍ଗରେ ସମ୍ପଦେ—ବୃଷ୍ଟିହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ଉପଦେବତା—ସଂ. ବି (ଉପ = ସାଦୃଶ୍ୟ + ଦେବତା)—

Upadebatā ୧ । ଦେବତାଙ୍କ ପାଖ ଦେବତା—

1 A minor Deity occupying a secondary place near a Deity.

୨ । ଭୂତପ୍ରେତାଦି ଦେବଯୋନି—

2. Demigod, ghost, spirit.

ଉପଦେବୀ—ସଂ. ବି (ଉପ + ଦେବା)—କ୍ଷୁଦ୍ର ଦେବତା. ଯେଉଁ ଦେବତାଙ୍କର

Upadebī ପ୍ରାଧିକ୍ୟ ନାହିଁ—A minor Goddess who has no influence.

ଉପଦେଶ—ସଂ. ବି (ଉପ + ଦେଶ ଧାତୁ = କହିବା + ଗ୍ରା. ଅ)—

Upadeśa ୧ । ପରାମର୍ଶ—1. Advice; counsel.

(ଉପଦେଶ—ବିଶ) ୨ । ଶିକ୍ଷାଦାନ—

2. Instruction; teaching.

୩ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଅଭିପ୍ରାୟ—3 Intention; express wish.

୪ । (+ କର୍ମ. ଅ)—ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବାବ୍ୟ—

4. Direction.

୫ । ଶିକ୍ଷାବାକ୍ୟ—5. Precept

୬ । ମନ୍ତ୍ରଦାନ—6 Religious initiation.

୭ । (+ କରଣ. ଅ)—ନମ୍ର; ସ୍ୱରୂପଦତ୍ତ ମନ୍ତ୍ର—

7. Mantra breathed by the preceptor into the ears of the disciple

୮ । ଅନୁଶାସନ; ନିୟମ—8. Rule; command.

୯ । ବକ୍ତୃତା ଭଳରେ ଦିଆଯିବା ଧର୍ମୋପଦେଶ—

9. Sermon.

ଉପଦେଶକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉପ + ଦେଶ ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ତ୍ତୃ.)

Upadeśaka ଅକ)— । ଉପଦେଶଦାତା—

(ଉପଦେଶିକା—ଶ୍ରୀ) Instructing

ସଂ. ବି— ୧ । ଶାସ୍ତ୍ରାଗୁରୁ; ମନ୍ତ୍ରଦାତା—

1. Spiritual preceptor; evangelist.

୨ । ଗୁରୁ; ଶିକ୍ଷକ—2 Teacher.

ଉପଦେଶ୍ଟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉପ + ଦେଶ + ଷ୍ଟା. ଧା. ୧କ.)—

Upadeshtā ଉପଦେଶକ (ଦେଖ)

(ଉପଦେଶ୍ଟା—ଶ୍ରୀ) Upadeśaka (See)

ଉପଦେହ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଦେଶ ଧାତୁ = ଦୃଢ଼ି ପାରିବା + କରଣ. ଅ)—

Upadeha ଅଙ୍ଗଶୂଳ—Toilet

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାୟକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ନ	ଶ,ଷ	ଜ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଉଥ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ପ	ସ	ଶ୍ୟ	ଋଷ୍ଟ୍ର	ଉଥ	ଋ

୨ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସମସ୍ତ ବ କ୍ୟରେ ଥିବା ଅପ୍ରଧାନ ପଦ;

ସମବ୍ୟାପକ ସ୍ୱାର୍ଥଯୋଗକ ପଦ—

୩ (grammar) Secondary word in a compound.

(ଯଥା—ହତକାରୀରେ ହତ; ଅପ୍ରିୟବାଦରେ ଅପ୍ରିୟ)

* । ଉପାଧି—୩. A title of honour.

ଉପପଦତତ୍ପୁରୁଷ—୩. ବ (ବ୍ୟାକରଣ)—ସମାସବିଶେଷ—

Upapadatatpurusha A Class of compounds.

[ଡ୍ର—ଧାତୁ ପୂର୍ବରେ ଉପପଦ ଥାଇ ଶେଷରେ ଇନ୍, ଅ (ଡ୍ର) ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦେଲେ ଏହି ସମାସ ହୁଏ । ବହୁକ୍ରୀଡ଼ାସମାସରେ ‘ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ’ ପ୍ରକାଶକ ‘ଯଦ୍’ ଶବ୍ଦରେ ପ୍ରଥମା ଇନ୍ ଅନ୍ୟ ବିଭକ୍ତିମାନଙ୍କରେ ପ୍ରୟୋଗ ପ୍ରାୟଶଃ ଦେଖାଯାଏ ମାତ୍ର ଉପପଦତତ୍ପୁରୁଷ ସମ ସବେ କେବଳ ପ୍ରଥମା ବିଭକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ । ଉଦାହରଣ; ଯଥା—ପକ୍ଷକ; କୁମ୍ଭକାର; ଅର୍ଥକାମୀ ଇତ୍ୟାଦି ।]

ଉପପନ୍ନ—୩. ବିଶ. (ଉପ+ପଦ୍ ଧାତୁ +କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଡ୍ର) —

Upapanna ୧ । ଯୋଗ୍ୟ; ଯଥୋଚିତ—

(ଉପପନ୍ନ—ବି) 1. Fit; proper, suitable.

୨ । ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ; ସଙ୍ଗତ—2 Reasonable

୩ । ସମ୍ଭାବନା—3 Conjectured

୪ । ଉତ୍ପନ୍ନ—4. Deduced; produced

୫ । ମିଳିତ—5. Joined; congruous.

୬ । ଅଗତ—6. Arrived.

୭ । ଉଦ୍ଭିତ—7. Risen

୮ । ପ୍ରମାଣିତ; ସିଦ୍ଧ—

8 Proved; demonstrated.

୯ । ପ୍ରାପ୍ତ—9 Possessed of; attained.

୧୦ । ଅବିରୁଦ୍ଧ—10 Congenial.

୧୧ । ସମ୍ପନ୍ନ—11. Accomplished

ଉପପାତକ—୩. ବି. (ଉପ+ନିବୃତ୍ତ + ପାତକ = ପାପ)—

Upapātaka ୧ । ନୁହେଁ ପାପବିଶେଷ—

1 A class of crimes of inferior magnitude; a crime of second degree.

୨ । ଅଗମ୍ୟଗମନ ପାପ—2. Venial offence; incest (as cohabitation with a prohibited female)

ଉପପାଦକ—୩. ବିଶ. ପୂ (ଉପ+ପଦ୍ ଧାତୁ ଶିଚ୍ = ପାଦ ଧାତୁ

Upapādaka =ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱି. ଅକ) —

(ଉପପାଦକ—ବିଶ) ୧ । ନିର୍ବାହକ—1. Performing

୨ । ମୀମାଂସକ—2. Deciding.

୩ । କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପାଦକ—3. Accomplishing.

ଉପପାଦକ—୩. ବି. (ଉପ+ପଦ ଧାତୁ ଶିଚ୍ = ପାଦ ଧାତୁ = ପାଦ

Upapādana

ଉପା + ପାଦ ଅକ) —

(ଉପପାଦକ—ବିଶ) ୧ । ସମ୍ପାଦନ, ସାଧନ—

1 Accomplishment.

୨ । କୌଣସି ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ପ୍ରମାଣ କରିବା—

2 Demonstration of a proposition

୩ । ଯୁକ୍ତିଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥନ—

3. Establishment of a proposition by argument.

୪ । ମୀମାଂସାକରଣ —4 Deduction; deciding.

୫ । ପୂର୍ବାପରବିରୋଧ ପରିହାର କରିବା —

5 Reconciliation of incongruity

ଉପପାଦିତ—୩. ବିଶ. (ଉପ+ପଦ ଧାତୁ ଶିଚ୍ = ପାଦ ଧାତୁ + କର୍ମ.

Upapādita ଡ୍ର) — ୧ । ଯୁକ୍ତିଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ—

(ଉପପାଦିତ—ବି) 1. Supported by argument.

୨ । ମୀମାଂସିତ—2 Established by argument.

୩ । ପ୍ରମାଣିତ—3 Proved; demonstrated

୪ । ପ୍ରାପ୍ତ—4 Attained.

୫ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପାଦିତ—5 Accomplished.

୬ । କୃତ—6 Done; performed.

୭ । ଉତ୍ପାଦିତ—7. Produced.

ଉପପାଦ୍ୟ—୩. ବିଶ. (ଉପ+ପଦ ଧାତୁ ଶିଚ୍ = ପାଦ ଧାତୁ + କର୍ମ.

Upapādyā ଯ) — ୧ । ପ୍ରମାଣିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ; ସମର୍ଥନୀୟ—

1. Demonstrable.

୨ । ମୀମାଂସା ଯୋଗ୍ୟ—2 To be decided.

୩ । ନିର୍ବାହଣୀୟ—3, Fit to be performed.

୪ । (ଜ୍ୟାମିତି) ଯାଥାର୍ଥ୍ୟ ନିରୂପଣ ଯେଉଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—
4 (geometry) Which is capable of being demonstrated.

(ସମ୍ପାଦ୍ୟ—ବିପରୀତ) ୩. ବି—(ଜ୍ୟାମିତିପରିଭାଷା) ଯେଉଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ସତ୍ୟତା ପ୍ରମାଣଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ବା ସିଦ୍ଧ କରାଯାଇ ପାରେ—(geometry , Theorem (as opposed to a problem).

ଉପପାପ—୩. ବି—ଉପପାତକ (ଦେଖ)

Upapāpa

Upapātaka (See)

ଉପପୀଡ଼କ—୩. ବି. (ଉପ + ପୀଡ଼କ) —

Upapīḍana

ଉପପୀଡ଼କ; ଅତ୍ୟାଚାର—

(ଉପପୀଡ଼କ—ବିଶ)

Oppression; outrage.

ଉପପୀଡ଼ିତ—୩. ବିଶ. (ଉପ+ପୀଡ଼କ) —ଅତ୍ୟାଚାରିତ—

Upapīḍita

Oppressed; outraged.

(ଉପପୀଡ଼ିତ—ବି)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁରାଣରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଅବତାର ଓ ମାତା ଏବଂ ଉଚ୍ଚତମ ଅବତାର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରପଦ ଏ ବା ୨ ଉଚ୍ଚତମ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ବୋଲିଲେ, ସେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳିବ ବୋଲେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଉଚ୍ଚତମ ବପରପଦ ୨ ବା ୧ ଉଚ୍ଚତମ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାପୁତ୍ର ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଦେବ । ଯଥା— ଗାୟା' ନ ଶବ୍ଦରେ 'ଗାୟ' ବୋଲିବେ; 'କୂଅ' ନ ଶବ୍ଦରେ 'କୂଅ' ଶେଷରେ; 'ବଧୂ' ନ ଶବ୍ଦରେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୱ' ନ ଶବ୍ଦରେ 'ଅଶ୍ୱ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ଶବ୍ଦରେ ଅଲବତ ଦେଖିବେ ।

ଉପପୁରାଣ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସାମାନ୍ୟ + ପୁରାଣ)—ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରପୁରାଣ—
Upapurāṇa Minor or secondary treatise on
Hindu cosmogeny (18 in number).
[ଦ୍ର—ପୁରାଣ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

ଉପପୁଷ୍ପିକା—ସଂ. ବି. (ଉପ + ପୁଷ୍ପ ଧାତୁ = ଫୁଟିବା + ଅକ + ଶ୍ଚି. ଅ—
Upapushpikā ଏହା ମୁହଁରେ ପୁଷ୍ପ ପରି ଫୁଟେ ବୋଲି)
ଜୁମ୍ବା; ହାଇ—Yawning

ଉପପ୍ଳବ—ସଂ. ବି (ଉପ + ପ୍ଳୁ ଧାତୁ = ଭେଜିବା + ଭବ. ଅ)—
Upaplāba ୧ । ପ୍ରଭବକ; ବିପଦ; ଉପଦ୍ରବ; ଦୈବ ବିପଦ—
(ଉପପ୍ଳବ—ବିଶ) 1. Calamity; accident; disaster

୨ । ଅକସ୍ମିକ ଭୟ—2. Sudden fear.

୩ । ଉଦ୍ଧ—3. The Ascending Node.

୪ । ଚନ୍ଦ୍ରାଦିଗ୍ରହଣ ବା ଉଲ୍ଲାପାତ ଆଦି ଅଶୁଭସୂଚକ
ଘଟନା—4. A portentous phenomenon
in the heavens (e.g. eclipse,
shooting stars).

୫ । ରାଜଗଣ୍ଡି ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରଜା ଶକ୍ତିର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ; ପ୍ରଜା-
ମେଳ—5. Mutiny; insurrection;
tumult.

୬ । ଅରାଜକତା—6. Anarchy

୭ । ଅଶୁଭ; ଅମଙ୍ଗଳ—7. An evil; woe;
portent

ଉପପ୍ଳବ୍ୟ—ସଂ. ବି (ନାମ) (ଉପ + ପ୍ଳୁ ଧାତୁ + ଭବ. ଯ)—

Upaplābā ବିରାଟନଗରର ନିକଟସ୍ଥ ପୁରବିଶେଷ—

A town near the ancient capital
of Bīrāṭa.

ଉପପ୍ଳୁତ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ + ପ୍ଳୁ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ) —

Upaplūta ୧ । ଗ୍ରହଗ୍ରସ୍ତ—1. Eclipsed.

(ଉପପ୍ଳୁତ—ବି) ୨ । ଉପଦ୍ରୁତ; ଉପଦ୍ରବଗ୍ରସ୍ତ—

2. Oppressed.

୩ । ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ—3. Assailed or overtaken
by calamity,

୪ । ପୀଡ଼ିତ—4. Sick.

୫ । ଭୀତ—5. Frightened.

ଉପବାକ୍ତା—ସଂ. ବିଶ (ଉପ=ସମୀପ + ବାଚ୍ ଧାତୁ = କହିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —

Upabaktā ଉପଦେଶ ଦେବାବାଲା—Instructing

ସଂ. ବି—୧ । ଉପଦେଶକ—1. Instructor.

୨ । ଉପଦର୍ଶକ; ଯଜ୍ଞର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟବିଶେଷ; ସେ ଯଜ୍ଞରେ
କୁତାବୁତବ୍ୟାପାର ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି—

2 Supervising priest in a fire-
sacrifice

୩ । ଯଜ୍ଞକ୍ଷେତ୍ରରେ ବସିଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ବା ସଦସ୍ୟ—

3. A priest selected or invited for
officiating in a fire-sacrifice.

ଉପବାନ—ସଂ. ବି (ଉପ=ସଦୃଶ + ବନ)—

Upabana ୧ । ବଗିଚା; ଉଦ୍ୟାନ; ବାଡ଼ି—1. Garden.

୨ । ଡୋଟା—2 Tope; orchard.

୩ । ଲୁହବନ—3. Grove.

ସଂ. ଅ—ଚନ୍ଦ୍ରମାସରେ—

Adjoining the forest.

ଉପବାଚ୍ଛନ୍ଦ—ସଂ. ବି (ଉପ=ସମ୍ୟକ୍ + ବର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ = ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା +
Upabāṣṇa ଭାବ. ଅନ)—୧ । ସମ୍ୟକ୍ ଗାତ୍ରିକ; ସମ୍ୟକ୍ ବର୍ଣ୍ଣନା;
ବିବରଣ—1 Excellent description;

delineation.

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ସ୍ୱରୂପ, ଲକ୍ଷଣ ଓ ଗୁଣମାନ—

2 Detailed or minute description

୩ । ଠିକ୍ ବର୍ଣ୍ଣନା—3 Exact account.

ଉପବାର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି (ଉପ + ବାର୍ତ୍ତ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅନ)—

Upabarttana ୧ । ଜନପଦ—1 Village.

୨ । ଦେଶ—2 Country.

ଉପବାହା—ସଂ. ବି (ଉପ + ବାହ୍ ଧାତୁ = ଆସ୍ତେଷଣ କରିବା + ଅଧିକରଣ.
Upabāha ଅ)—୧ ଶ୍ରେଧାନ; ଚକଟ—Pillow.

ଉପବାସଥ—ସଂ. ବି (ଉପ + ବସ ଧାତୁ = ବାସକରିବା + ଅଧିକରଣ.
Upabāsatha ଅଥ)—ଗ୍ରାମ—Village.

ଉପବାସ୍ତ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ + ବସ ଧାତୁ = ବାସକରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —

Upabāsta ଉପୋଷିତ; ଉପବାସୀ—

(ଉପବାସ୍ତ—ଶ୍ଚି) Starving; fasting.

ସଂ. ବି—୧ । (+ ଭାବ. ତ)—ଉପବାସ—1 Fast.

୨ । ଅନାହାର—2 Starvation

ଉପବାଦ—ସଂ. ବି (ଉପ = ନିନ୍ଦା; ଦୋଷ + ବାଚ୍ ଧାତୁ = କହିବା +
Upabāda ଭାବ. ଅ)—୧ । ଅପବାଦ—1. Defamation

୨ । ନିନ୍ଦା—2 Blame.

ଉପବାସ—ସଂ. ବି (ଉପ + ବସ ଧାତୁ = ବାସ କରିବା + ଭାବ. ଅ)—

Upabāsa ୧ । ଲଘନ; ଅନଶନ—1. Fasting.

୨ । ଅନାହାର—2. Abstinence from food.

୩ । ବ୍ରତାର୍ଥ ଉପବାସ; ଉପବାସ—3. Religious fast.

୪ । ବାସ—4. Inhabiting.

୫ । ଅଗ୍ନିଧାନ—5. Lighting of fire

ଉପବାସିଆ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଉପବାସୀ)—ଉପବାସୀ (ଦେଖ)

Upabāsī Upabāsī (See)

ଉପବାସି—ସଂ. ବିଶ. ସଂ. (ଉପ + ବସ ଧାତୁ = ବାସକରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)

Upabāsī ଲଘୁ; (ମା. ୧ବ)—୧ । ଉପୋଷିତ; ଭୋଜନ କରି

(ଉପବାସି—ଶ୍ଚି) ନ ଥିବା—1. Fasting; not having

taken food; abstaining from food.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦

୧ । ବ୍ରତାର୍ଥ ଉପବ ସ କରଥିବା—

2. Observing a religious fast.

ଉପବାହ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ବହ ଧାତୁ = ବହନ କରିବା + କରଣ. ଯ)—୧ । ରାଜବାହନ ଦଣ୍ଡା; ପାଟିଆ—

Upabāhya ଯ)—୧ । ରାଜବାହନ ଦଣ୍ଡା; ପାଟିଆ—

1 An elephant bearing a king

୨ । (+ ଅଧିକରଣ. ଯ)—ଉଚ୍ଚପଥ—2 High road.

୩ । ରାଜାଙ୍କ ବାହନ—3. A royal conveyance.

ଉପବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଉପ + ବିଦ୍ ଧାତୁ = ଜାଣିବା + କରଣ. ଯ)

Upabidya ବ୍ୟାବହାରିକ ବିଦ୍ୟାରେ ପାରଙ୍ଗମ—

(ଉପବିଦ୍ୟା—ଶ୍ଳ) Acquainted with practical arts.

ଉପବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ—‘ଉପବିଦ୍ୟା’ର ଶ୍ଳୀଳା—

Upabidyā Feminine of ‘Upabidya’

ସଂ. ବି—୧ । ବ୍ୟାବହାରିକ ବିଦ୍ୟା—1. Profane

science, practical science or art

୨ । କଳା ବିଦ୍ୟା—2. Fine arts

ଉପବିଧି—ସଂ. ବି (ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ)—କୌଣସି ନିୟମର ଅନୁଷ୍ଠାନିକ

Upabidhi ବିଧାନ—By-law.

ଉପବିଷ—ସଂ. ବି (ଉପ = ଭୁଲ୍ୟ + ବିଷ)—୧ । କୃତ୍ରିମ ବିଷ—

Upabisha 1 Artificial poison.

୨ । ସାମାନ୍ୟ ବିଷ (ଯଥା—ଅର୍କଶୀର; ଧାତୁରା, କଳିଅର-

ମଞ୍ଜି)—2. Secondary poison.

ଉପବିଷା—ସଂ. ବି. ଶ୍ଳୀ—ଅଭୁଷି (ଦେଖ)

Upabishā Atushī (See)

ଉପବିଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ନିକଟରେ + ବିଷ୍ ଧାତୁ = ପ୍ରବେଶକରିବା

Upabishṭa + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । ଅସୀନ; ବସିଥିବା—

(ଉପବେଶନ—ବି) 1. Seated; sitting

(ଉପବିଷ୍ଟା—ଶ୍ଳ) ୨ । ବିଦ୍ବାସନରେ ବସିଥିବା—

2. Enthroned; installed on the throne.

ଉପବିତା—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶି ଧାତୁ = ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Upabita ୧ । ଯଜ୍ଞସୂତ୍ର, ପରା—

1. Holy thread of the Hindus; sacred thread worn by the twice-born castes

ଉପବିତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଉପବିତା = ପରା + ଅଭି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍ ୧ମା.

Upabiti ୧)—ପରାଧାରା; ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରଧାରୀ—

Wearing the sacred thread.

ଉପବୃଦ୍ଧି—ସଂ. ବି. (ଉପ + ବୃଦ୍ ଧାତୁ = ବୃଦ୍ଧିପାଇବା +

Upabṛumhita କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । ବର୍ଦ୍ଧିତ—

(ଉପବୃଦ୍ଧି—ବି) 1. Increased.

୨ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ; ପୂର୍ଣ୍ଣଥିବା—2. Swollen; flooded.

୩ । ଯୁକ୍ତ—3 Added to.

୪ । ଅଙ୍ଗବିକଳ—4 Amplified; augmented,

୫ । ସମାପ୍ତ—5 Completed, accomplished.

ଉପବେଦ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ନିକୃଷ୍ଟ + ବେଦ ଧାତୁ = ଧର୍ମୀୟ ଜାଣିବା

Upabeda + କରଣ. ଅ)—ବେଦ ଠାରୁ ନିକୃଷ୍ଟ ବିଦ୍ୟା—

A branch of learning which is inferior to the Bedas.

(ଯଥା—ଧନୁବେଦ; ଆୟୁର୍ବେଦ; ସ୍ଥାପତ୍ୟବେଦ; ଗାନ୍ଧର୍ବବେଦ)

ଉପବେଶନ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ବିଶ୍ ଧାତୁ = ପ୍ରବେଶ କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—

Upabeshana ଅନ)—୧ । ସ୍ଥିତି—1 Position.

୨ । ଅସନପ୍ରବେଶ; ବସିବା—2. Act of sitting or squatting; taking a seat.

୩ । (+ ବେଶି ଧାତୁ = ପ୍ରବେଶକରିବା + ଭାବ. ଅନ)—
ରଖିବା—3. Placing, putting.

୪ । ବସାଇବା—4 Fixing; setting down.

୫ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅନ) ଅସନ—5 Seat

ଉପବେଶନ କରିବା—ଦେ. କି—ବସିବା—To sit; to squat;

Upabeshana karibh to take a seat.

ଉପବେଶନକରଣ

ଉପବେଶନକରଣ

ଉପଭୁକ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ସମ୍ପାଦ୍ + ଭୁଜ୍ ଧାତୁ = ଭୋଗ କରିବା

Upabhukta ଖାଇବା. + କର୍ମ. ତ)—୧ । ଭୋଗ କରୁ—

(ଉପଭୋଗ—ବି) ଯାଇଥିବା—1. Enjoyed.

୨ । ଭୋଗ—2. Eaten.

୩ । ବ୍ୟବହୃତ—3. Used.

ଉପଭୃତ—ସଂ. ବି (ଉପ + ଭୃ ଧାତୁ = କର୍ମ. ତ)—

Upabhṛuta ଏକପ୍ରକାର ସୂତ୍ର; ଦୋମସାନ୍ତବିଶେଷ—

A kind of wooden spoon for offering oblations to fire.

ଉପଭୋକ୍ତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଉପ + ଭୁଜ୍ ଧାତୁ = ଭୋଗ କରିବା +

Upabhoktā କର୍ତ୍ତୃ. ତ; ୧ମା. ୧ବ)—ସେ ଉପଭୋଗ କରେ—

(ଉପଭୋକ୍ତା—ଶ୍ଳ) One who enjoys; enjoying.

ଉପଭୋଗ—ସଂ. ବି (ଉପ + ଭୁଜ୍ ଧାତୁ = ଭୋଗକରିବା + ଭାବ. ଅ)—

Upabhoga ୧ । ବିଳାସ; ସୁଖାଦିଭୋଗ—

(ଉପଭୋଗ—ବି) Enjoyment; gratification.

୨ । ଭୋଗ—2. Eating.

୩ । ବ୍ୟବହାର—3. Temporary possession of a thing; use.

୪ । ଲାଭସୂଚି—4. Sensual gratification.

ଉପଭୋଗ୍ୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଉପ + ଭୁଜ୍ ଧାତୁ = ଭୋଗକରିବା + କର୍ମ. ଅନ)—

Upabhogyā ୧)—୧ । ଉପଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୋଗୀ—

(ଉପଭୋଗ୍ୟ—ଶ୍ଳ) 1. Fit to be enjoyed, or

possessed.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ମୁଦିତ ୧ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେତେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଇ ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, ବ୍ୟଂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ବ୍ୟବହାରର ଯୋଗ୍ୟ; ବ୍ୟବହାରୀୟ -

2. Enjoyable; useful.

୩ । ଯାହା ଉପଭୋଗ କରାଯିବ—

3. About to be enjoyed

ଉପମା—ସଂ. ବି (ଉପ+ମା ଧାତୁ=ପରିମାଣ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Upama ଭୂଲ୍ୟତା; ସାଦୃଶ୍ୟ—Similarity.

ବହୁ ଏହି ଉପମା ବିଧି ସୈନ୍ୟ ଶ୍ରାବ୍ୟ ବାହନ ପା ମାତ୍ରରେ ଯେ ।
ଭଞ୍ଜ. ବିଦେଶଶବ୍ଦକୋଷ ।

ସଂ. (ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ)

ବିଶ. ସଂ—ସଦୃଶ; ଭୂଲ୍ୟ—Similar to

(ଯଥା—ଦେବୋପମ)

ଉପମାନ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉପମା)—ଉପମା—

Upamana Comparision analogy.

ଉପମାନ ଚନ୍ଦ୍ର, ନୟନର ସମ ନୟନ କହୁ—ଭଞ୍ଜ. ଅବନ ରସକରଣ ।

ଉପମାର୍ଦ୍ଦ—ସଂ. ବି (ଉପ=ସମ୍ୟକ୍+ମୃଦ=ଦଳିବା+ଭାବ. ଅ)—

Upamardda ୧ । ଚକଟାମୟ; ଅଲୋଡ଼ନ—

1 Stirring

୨ । ଚପିବା—2 Violent pressure; squeezing.

୩ । ହିଂସା—3 Injury.

୪ । ଶୋଷଣ—4 Oppression.

୫ । ବିନାଶ—5. Destruction

ଉପମା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପ=ଭୂଲ୍ୟ+ମା ଧାତୁ=ପରିମାଣ କରିବା+

Upamā ଭାବ. ଅ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—୧ । ସାଦୃଶ୍ୟ; ଭୂଲ୍ୟତା—

1: Likeness; similarity

୨ । ଭୂଲ୍ୟତା—2 Comparison.

୩ । ସାଦୃଶ୍ୟାର୍ଥକ ଅର୍ଥାଲଙ୍କାରବିଶେଷ—

3. A figure of similarity; simile.

[ଉପମା—ସମାନ ଧର୍ମାତ୍ମକତା ଉପକାଶକ ବସ୍ତୁଦ୍ୱୟର ସାଦୃଶ୍ୟ-
ବ୍ୟବହାର ଉପମା କହନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ସାଧାରଣତଃ
ପୁରୋପମା, ଲୁପ୍ତୋପମା ଓ ମାଲୋପମା—ଏହି ତିନି ଉପମା
ଦେଖାଯାଏ ।]

ଉପମାତା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉପ=ସଦୃଶ+ମାତା)—

Upamātā ୧ । ଧାତ୍ରୀ; ଧାତ୍ରୀ—1. Wet nurse.

୨ । ପାଳକା ମା—2. Foster-mother.

୩ । (ମାତୃ ଭୂଲ୍ୟା) ମାତୃସୀ, ପିତୃସୀ ପ୍ରଭୃତି; ମାତୃସ୍ତ୍ରୀମାୟା
ବୁଝିବେ—3. A woman whom one
should respect as a mother; motherly
female.

ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ଉପ+ମା ଧାତୁ=ପରିମାଣ କରିବା+କୃ. ୧ମା.
(ଉପମାତା—ଶ୍ରୀ) ୧ବ.)—ଉପମାନକର୍ତ୍ତା; ଯେ ଉପମା କରେ—

One who compares; citing similes

ଉପମାନ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ+ମା ଧାତୁ=ମାପିବା+ଭାବ. ଅନ)—

Upamāna ୧ । ସାଦୃଶ୍ୟ—1 Similarity

(ଉପମିତ—ବିଶ) ୨ । ଉପମା; ଭୂଲ୍ୟତା—

(ଉପମେୟ—ବିପକ୍ଷତ) 2 Comparison analogy.

୩ । ଯାହା ସହିତ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ଭୂଲ୍ୟତା କରାଯାଏ—

3 The object with which anything
is compared; standard of comparison

(ଯଥା—'ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ'ରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପମାନ, ବଦନ ଉପମେୟ ।)

୪ । ପ୍ରତିବିମ୍ବ; ପ୍ରତିମା—4 Resemblance;
photograph; a representation.

୫ । (ନ୍ୟାୟ) ସାଦୃଶ୍ୟବୋଧକ ଯୁକ୍ତି—

5. (Logic) Analogical reasoning

୬ । (ଅଲଙ୍କାର) ସାଦୃଶ୍ୟାର୍ଥକ ଅଲଙ୍କାର—

6 A figure of speech; simile; analogy.

ଉପମାମାତଙ୍ଗ—ଦେ. ବି—ଉପମାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚଣ୍ଡାଳ ବା ନିକୁଷ୍ଠ—

Upamāmātāṅga A weak simile.

ଉପମା ମାତଙ୍ଗ ସେହି ଯେ—ଭଞ୍ଜ. ବୋଧିଶ୍ରୀସଂସ୍କୃତ ।

ଉପମାବାଚକ (ଶବ୍ଦ)—ସଂ. ବିଶ—ପରି, ଭୂଲ୍ୟ. ସଦୃଶ, ପ୍ର.ୟ, ପ୍ରଭୃତି
Upamābāchaka (śabda) ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ଉପମାନ

ଓ ଉପମେୟର ସାଦୃଶ୍ୟକୁ ପରିଚ୍ଛେଦ କରନ୍ତି—

(Words) which signify the use
of a comparison or analogy

(e. g. like, as).

ଉପମିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ+ମା ଧାତୁ=ପରିମାଣ କରିବା+କର୍ମ. ତ)—

Upamita ୧ । ଭୂଲ୍ୟତା—1 Compared

୨ । ଉପମାଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶିତ 2. Illustrated by
a simile or comparison.

ଉପମିତି—ସଂ. ବି. (ଉପ+ମା ଧାତୁ=ମାପିବା+ଭାବ. ତ)—

Upamiti ୧ । ସାଦୃଶ୍ୟ—1. Similarity.

୨ । ସାଦୃଶ୍ୟଜ୍ଞାନ—2 Knowledge acquired by
analogy.

୩ । ଉପମାର୍ଥକ ଅନୁମାନ—

3 Analogical inference; induction.

୪ । ଉପମା—4. Comparison

୫ । ଉପମିତ ସମାସ—

5. A compound in which a simile is
expressed.

ଉପମିତସମାସ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପି; ଉପମିତଜ୍ଞାପକ ସମାସ)—

Upamitisamāsa ଯେଉଁ ସମାସରେ ଏକ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ
ବସ୍ତୁର ଭୂଲ୍ୟତା କରାଯାଇଥାଏ—A compound
in which a simile is expressed or used.

(ଯଥା—ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ, ପ୍ରଭାତ,)—

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵଚ୍ଛାସର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ଵେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଃ	ନ

ଉପମେୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପ + ମା ଧାତୁ = ମାପିବା + କର୍ତ୍ତ. ସ)—

Upameya ୧ । ଉପମାର ବିଷୟବୃତ୍ତ —

1 Subject of comparison.

୨ । ଅନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ତୁଳନାସ୍ତୁ—

2. Comparable with another.

ସଂ. ବି—ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ତୁଳନା କରାଯାଏ—

That which is compared with a standard of comparison.

(ଯଥା — ‘ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦନ’ରେ ବଦନ ଉପମେୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପମାନ)

ଉପମେୟୋପମା - ସଂ. ବି. (ଉପମେୟ + ଉପମା)—

Upameyopamā ଅର୍ଥାଲଙ୍କାରବିଶେଷ; ଯେଉଁଠାରେ

ଉପମାନ ଓ ଉପମେୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଉପମେୟ ଓ ଉପମାନରୂପେ କଥିତ ବା କଳିତ ହୁଏ—

A figure of speech; reciprocal comparison.

(ଯଥା—ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶ୍ରୀ ପରି ଖଟୁଥିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀପରି ଥିଲେ)—

ଉପଯନ୍ତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଉପ + ଯମ ଧାତୁ = ବିବାହ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ)

Upajantā ଭୃ, ୧ମା ୧ବ.)—୧ । ବର; ବିବାହକର୍ତ୍ତା—

(ଉପଯନ୍ତା—ଶ୍ରୀ) 1. Bride-groom; husband.

୨ । ସଂଯମନକର୍ତ୍ତା—2 Controller.

ଉପଯମ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଯମ ଧାତୁ = ବିବାହ କରିବା + ଭାବ)

Upajama ଥ) — ଉପଯମନ (ଦେଖ)

Upajamana (See)

ଦେ. ବି—ଦ୍ଵିତୀୟ ଯମ—A second Jāma.

ବାକ୍ସ କାଳବିଧି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଶ୍ରୀ କାଳ ସମ ଉପଯମ ଭବ ।

ଉଷ୍ଠଃ ସିଦ୍ଧେଶ୍ଵରକଳାସ ।

ଉପଯମନ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଯମ ଧାତୁ = ବିବାହ କରିବା + ଭାବ. ଅନ) —

Upajamana ୧ । ବିବାହ; ପାଣିଗ୍ରହଣ—1. Marriage.

୨ । (+ କର୍ତ୍ତା. ଅନ)—ବୈବାହିକ ମନ୍ତ୍ର—2. Bedic

formulas chanted in marriage-

ceremony.

ଉପଯାଚକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଉପ = ନିକଟରେ + ଯାତ ଧାତୁ = ପ୍ରାର୍ଥନା)

Upajachaka କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅକ) — ସ୍ଵୟଂ ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ;

(ଉପଯାଚକ—ଶ୍ରୀ) ଯେ ସ୍ଵୟଂ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ କୌଣସି ଯାତ୍ନା

କରେ; ମାଗନ୍ତା—Requesting; soliciting;

asking, begging; petitioning;

approaching with a request.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଉପେନ୍ଦ୍ରାଧିକାରୀ; ଅନୁସରଣୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

A suitor; candidate.

ଉପଯାଚିତ—ସଂ. ବିଣ (ଉପ = ନିକଟରେ + ଯାତ ଧାତୁ = ମାଗିବା)

Upajachita + କର୍ମ ଚ)—୧ । ଅନୁରୂପ—

1. Requested.

୨ । ପ୍ରାର୍ଥିତ—2 Solicited; approached.

୩ । ସମର୍ପିତ—3 Given; offered.

ଉପଯାଚିତକ—ସଂ. ବି (ଉପଯାଚିତ + କୃତାର୍ଥେ. କ)—୧ । ପ୍ରାର୍ଥିତ

Upajachitaka ବସ୍ତୁ—1. A thing solicited or asked for a boon.

୨ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବି ଦେଲେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଯାହା ଦେବା ପାଇଁ

ଲେକ ମନାସି ଥାଏ—2. Anything pro-

mised to be offered to a Deity for the

fulfilment of one's desire.

୩ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବି ପାଇଁ ଦେବଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେହି

ମନାସିଥିବା (ବସ୍ତୁ); ଦେବତାଙ୍କୁ ଯଦ୍ ଦେଇଥିବା (ବସ୍ତୁ)—

(a thing) Promised to a Deity in the

event of the fulfilment of one's desire.

ଉପଯାତ—ସଂ. ବିଣ (ଉପ = ନିକଟକୁ + ଯା ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ.)

Upajata ଚ)—୧ । ଉପଗତ; ସମୀପାଗତ—1. Arrived

near.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତ—2. Received; attained.

ଉପଯାନ—ସଂ. ବି (ଉପ = ନିକଟକୁ + ଯା ଧାତୁ = ଯିବା + ଭାବ ଅନ)—

Upajāna ୧ । ପ୍ରାପ୍ତି—1. Attainment.

୨ । ନିକଟ ଗମନ—2. Coming near; arrival.

ଉପଯାମ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ସହଚର + ଯମ ଧାତୁ + ଭାବ ଅ) — ବିବାହ;

Upajāma ପାଣିଗ୍ରହଣ—Marriage.

ଉପଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ (ଉପ = ସମ୍ୟକ୍ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ = ଯୋଗ କରିବା +

Upajukta କର୍ତ୍ତୃ. ଚ)—୧ । ଯୋଗ୍ୟ; ଅନୁରୂପ—

ଉପଯୋଗ }

ଉପଯୁକ୍ତକା } ବି. 1. Suited to; similar to.

୨ । ସମର୍ଥ—2 Capable.

୩ । ଉଚିତ—3. Proper; right.

୪ । କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ—4. Competent; skilful.

୫ । ଭୁକ୍ତ—5. Enjoyed; partaken.

୬ । ଯଥେଷ୍ଟ—6 Adequate

ଉପଯୁକ୍ତକା—ସଂ. ବି (ଉପଯୁକ୍ତ + ଭାବ. ଚ)—୧ । ସମର୍ଥତା—

Upajuktatā 1. Capability.

୨ । ଯୋଗ୍ୟତା—2. Fitness.

୩ । କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା—3. Skill.

୪ । ଉଚିତତା—4. Propriety.

ଉପଯୋଗ—ସଂ. ବି (ଉପ + ଯୁଜ୍ ଧାତୁ = ଯୋଗ କରିବା + ଭାବ. ଅ)—

Upajoga ୧ । ଉପକାର—1. Service; use.

(ଉପଯୁକ୍ତ—ବିଣ) ୨ । ଅବଶ୍ୟକତା—2. Usefulness;

utility.

୩ । ଅନୁରୂପତା; ଉପଯୋଗ୍ୟତା—

3. The state of being favourable.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠିତ ' ଚକ୍ର' ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ' ଚକ୍ର' ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ' ଚକ୍ର' କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଯେତେ ଗୋଟିରେ ଯେତେ ଏ ପ୍ରକାରରେ ୫ ମିଳିତ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ' ବା ' ଚକ୍ର' ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା :—
 ଗାଈ' ଚ ମିଳିତେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିକେ 'ବୃଥ' ଚ ମିଳିତେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ 'ବଧୁ' ଚ ଗାଈରେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥ' ଚ ଗାଈରେ 'ଅର୍ଥ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ଚ ଗାଈରେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ

୪ । ଅର୍ଜନ—4. Acquirement; acquisition.

୫ । ଭୋଜନ; ଭୋଗ—5 Enjoyment; eating.

୬ । ବ୍ୟବହାରରେ ଲଗାଇବା; ପ୍ରୟୋଗ—

6 Application.

୭ । ବ୍ୟୟ—7. Expenditure.

୮ । ବ୍ୟବହାର—8. Use.

୯ । (+ କରଣ. ଅ)—କାରଣ—9. Cause.

୧୦ । ଔଚିତ୍ୟ—10. Propriety.

୧୧ । ନିକଟତା—11. Proximity.

୧୨ । ଯୋଗ୍ୟତା—12. Fitness.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଉପଯୋଗୀ (ଦେଖ)—

1. Upajogī (See)

୨ । ଚୁଚିକତା; ହୃଦୟ—2. Tasteful.

କେଶେ ହୋଇତ ରସଭରଣ

ସଞ୍ଜିବି ବରେ ଉପଯୋଗ—ଭୂତ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୩ । ଏକତ୍ର—3. Added to.

ଉପମା ମନରେ ଶିର । ଉପଯୋଗ ବଳ ଧାର—ଭକ୍ତ. କୋଟିକୃଷ୍ଣାଶ୍ରୟକା ।

ଉପଯୋଗିତା—୪. ବି (ଉପଯୋଗିତା + ଉପ. ତା)—

Upajogitā ୧ । ଉପଯୁକ୍ତତା—1. Suitableness; fitness.

୨ । ଅନୁକୂଲ୍ୟ—2. The state of being favourable.

୩ । ପ୍ରୟୋଗନୀୟତା—3. Serviceability; utility.

୪ । ଔଚିତ୍ୟ—4 Propriety.

୫ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଯାଇପାରୁଥିବା ଅବସ୍ଥା—

5. Adaptability.

ଉପଯୋଗୀ—୫. ବିଶ (ଉପଯୋଗ + ଅପ୍ରାପ୍ତ ଇନ୍; ୧ମ. ୧ବ)—

Upajogī ୧ । ଅନୁକୂଳ—1. Favourable.

(ଉପଯୋଗିତା—ବି) ୨ । ଉପକାର—2. Beneficial.

୩ । ଉପଯୁକ୍ତ—3. Fit; suitable.

୪ । ଯୋଗ୍ୟ; ଅନୁରୂପ—4. Similar.

୫ । କାର୍ଯ୍ୟକାରକ; ଯାହା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗେ;

ଯାହାହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀକୁ ହୁଏ—

Useful; serviceable.

ଉପର— ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉଡ୍ଡାର; ବମନ; ବାନ୍ତି—

Upar

Vomiting.

ଉପର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉପର-ଉଚ୍ଚ-ଉଠ. ଅପର)—୧ । ଅଗ୍ରଭାଗ—

Upara

1 The top of a thing.

ଉଚ୍ଚ } ଉପର ୨ । ଉଚ୍ଚତା—2. Height; elevation.

ଉଚ୍ଚତା } ଉପର ୩ । ଉଚ୍ଚଭାଗ—3. Upper part

୪ । ଉପରଭାଗ; ପୃଷ୍ଠ; ବାହାର—

4. Outer portion; outer surface.

୫ । ଭବିଷ୍ୟତ—5. The future.

୬ । ଅତୀତକାଳ—6 The past.

୭ । ଶୂନ୍ୟ; ଆକାଶ—7 The sky; heavens.

(ଯଥା—ଉପରୁ ପାଣି କରଷେ ।)

୮ । କୋଠାର ଶୁଭ ବା ଘରର ଶୂଳ—

8. Roof or thatch.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଉପରେ ଥିବା—1 Situated on high

୨ । ବାହାରେ ଥିବା—

2. Outer; situated outside.

୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବତନ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେ ଥିବା—3. Upper.

୪ । ଉଚ୍ଚତର—4 Higher.

୫ । ଅନ୍ୟ—5 Other; another

୬ । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ—6. Heavenly.

୭ । ଅତୀତ—7. Past

୮ । ଭବିଷ୍ୟତ—8. Future.

୯ । ଦିବ୍ୟ—9 Divine.

୧୦ । ଦେବପ୍ରେରିତ—10 Sent by God

୧୧ । ଅଗ୍ରଜ; ପୁରୁଷ ଜାତ (ସନ୍ତାନ ବା ଭାଇ)—

11. Elder (child or brother)

୧୨ । ଆଗଅଡ଼ରେ ଥିବା; ସାମନା ପାଖରେ ଥିବା; ସଦର—
 12 Situated or standing in front.

୧୩ । ପୂର୍ବତନ—13. Lineally previous.

ଉପରଭାଗେ ଉପର ଅଗଣେ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ବରୁ ଅଛି ।

ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଶ୍ୱବିମାୟଣ ।

ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଉପର)—୧ । ଉପରେ—

1. On; over.

୨ । ଉଚ୍ଚରେ—2 On high

୩ । ଅଗ୍ରଭାଗରେ; ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ—3. Upon; over.

୪ । ପୃଷ୍ଠରେ—4. On the back or surface of.

୫ । ଠାରେ (ଦାୟିତ୍ବ)—5. (responsibility) On.

ଆଲେ ଦଶା ଲାଭ ମଠ ନ କର

ସେତେବେଳେ ଦେଲେ ତୋହୋ ଉପର—ଉପ ।

ଉପର ଅଗଣା—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ଠାରେ ତିନି ସାହାଲ ଘର ଥିଲେ

Upara agana ଡାଣ୍ଡ ପାଖ ସାହାଲ ଓ ମଝିସାହାଲ ଉପରୁ

(ତଳ ଅଗଣା—ବିପକ୍ଷତ) ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅଗଣା—

ବାହାରବାହାଲ 1. The court-yard lying between

ବାହାରବାହାଲ the first and the second row of a

holding containing three rows of

houses.

୨ । ଘରର ବାହାର ପାଖେ ଥିବା ଅଗଣା; ଦାଣ୍ଡ-ଅଗଣା;

ବହାରବାହାଲ—2. Outside court yard;

outer court-yard.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉପର ଅଦାଲତ — ଦେ. ବି—୧ । ଉଚ୍ଚତର ବିଚାରାଳୟ—

Upara adāḷata 1. Higher court.

(ତଳ ଅଦାଲତ—ବିପରୀତ) ୨ । ଅପିଲ କୋର୍ଟ—

2. Appellate court.

ଉପର ଅଖି—ଦେ. ବି—ଉପରଦୃଷ୍ଟି (ଦେଖ)

Upara ākhi Uparadrushtī (See)

ଉପର ଅଖିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଉପରଦୃଷ୍ଟିଆ (ଦେଖ)

Upara ākhiā Uparadrushtīā (See)

ଉପର ଆଡ଼—ଦେ. ବି—୧ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱପାର୍ଶ୍ୱ—1 Upper side.

Upara āṛḍa ୨ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଭାଗ—2. Upper part; top

ଉପରାଂଶ ୩ । ବହୁସ୍ଥ ଅଂଶ—3 Outer portion.

ଉପରୀଂଶ ୪ । ଉଚ୍ଚତର ପୃଷ୍ଠ—4. Higher plane.

୫ । ବହୁର୍ଦ୍ଧା—5. Out side.

୬ । ଉପରମାଳ (ଦେଖ)

6. Uparamāla (See)

ଉପର ଆଡ଼େ — ଦେ. ଅ—୧ । ଉପର ଦିଗରେ—

Upara āṛḍe 1. In the upper portion.

ଉପରାଂଶ ୨ । ନଦୀଶାଖାର ଉଚ୍ଚତର ଅଂଶରେ; ନଦୀର ଉତ୍ତର

ଉପରୀଂଶ ୩ । ଉଚ୍ଚତର ପୃଷ୍ଠ—2. Near the source of a river; higher up a river.

ଉପର ଉପର—ଦେ. ଅ—୧ । ଉପରକୁ ନ ଯାଇ; କାହାରେ କାହାରେ—

Upara upara 1. Superficially.

ଉପର ଉପର ୨ । ଅବରୂପ; ଭୁତାକୁ ଭୁତା; ଉପର୍ୟୁପର—

ଉପର ଉପର 2. Repeatedly; one after the other.

୩ । ବହୁର୍ଦ୍ଧାରେ—3. Out side.

୪ । ବୃଥାରେ—5. In vain.

ଉପର ଓଳା—ପ୍ରା. ଦେ. (ମେଘମୟର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—

Upara oḷā ଉପର ଓଳା (ଦେଖ)

Upara oḷā (See)

ଉପର ଓଳା—ଦେ. ବି—ଅପରାହ୍ନ; ଦିନ ଦ୍ୱିପ୍ରହରର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭାଗ—

Upara oḷā Time past midday; afternoon.

ଓବେଳା

ବିକାଳ;

(ସକାଳଓଳା—ବିପରୀତ)

ଉପର ଓଳି—ଦେ. ବି—ଉପର ଓଳା (ଦେଖ)

Upara oḷi Upara oḷā (See)

ଉପରକା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଉପର ଅଞ୍ଚଳ—

Uparakā 1. Of the upper or higher side.

୨ । ଉପର୍ୟୁପର—2. Above said.

ଉପରକାର—ଦେ. ବିଶ—ଉପରକା (ଦେଖ)

Uparakāra Uparakā (See).

ଉପରକା ଉପର—ଦେ. ଅ. (ଶ. ଉପର୍ୟୁପର)—

Uparakā upara ୧ । ପୁନଃ ପୁନଃ—1 Repeatedly.

ଉପର ଉପର ୨ । କ୍ରମଶଃ; ଶନେ ଶନେ—

ଉପରକାଉପର 2. Gradually; by and by.

୩ । କ୍ରମଶଃ ଉଚ୍ଚକୁ—3. Higher and higher.

୪ । ଏକାଦିକ୍ରମେ; ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ—

4. In succession; one after another.

୫ । ସ୍ତରକୁ ସ୍ତର; ଏକ ସ୍ତର ପରେ ଅନ୍ୟ ସ୍ତର—

5. In successive layers.

ଉପରକୁ ଉପର—ପ୍ରା. ବି. ବିଶ—ଉପରକା ଉପର (ଦେଖ)

Uparaku upara Uparakā upara (See)

ଉପରକୁହା—ଦେ. ବିଶ—ଉପର ବୋଲ (ଦେଖ)

Uparakuḥā Upara bolā (See)

(ଉପରକୁହା—ଶ୍ରୀ)

ଉପରକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ=ସମ୍ପର୍କିତ+ଉପରକ୍ତ ଧାତୁ=ପ୍ରାପ୍ତ)

Uparakta କରବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ତ)—

୧ । ଅନୁରକ୍ତ—1. Attached.

୨ । ପୀଡ଼ିତ—2. Attacked with disease.

୩ । ରକ୍ତଗ୍ରସ୍ତ—3 Eclipsed.

୪ । ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣିକିଣ୍ଡ; ରକ୍ତା—

4. Red; reddish; tinged with red.

ସଂ. ବି—୧ । ଶ୍ଵେତ—1. The shadow of the earth falling on the sun or the moon at eclipse.

୨ । (+ ଉପ. ତ)—ଉପରକା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଗ୍ରହଣ—

2. Solar or lunar eclipse

୩ । (+ ଉପ. ତ)—ଶ୍ଵେତଗ୍ରସ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ—

3. The sun or moon in eclipse.

ଉପରକ୍ତା—ଦେ. ବି—୧ । ବିଦ୍ୟାଳୟର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ରେଣୀ—

Uparakṭā 1 High class or upper class of a

ଉପରେଶ୍ଵରୀ school.

ଉପରକ୍ଷା

ଉପରକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସମୀପ+ରକ୍ଷ ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରବା +

Uparaksha କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ; ଯେ ସୈନ୍ୟଗଣର ସମୀପସ୍ଥ ହୋଇ

ସେବା ରକ୍ଷା କରେ)—ପଦରକ୍ଷା; ସୈନ୍ୟ ସମୀପ-

ବର୍ତ୍ତୀ ରକ୍ଷକ—Sentinal; guard;

bodyguard.

ଉପରକ୍ଷକ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ଉପ+ରକ୍ଷ ଧାତୁ=ରକ୍ଷିବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ.)

Uparakshaka ଅକ)—୧ । ରକ୍ଷା—1. Guarding.

(ଉପରକ୍ଷକ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ରକ୍ଷକ—2. Protecting.

୩ । ଚକ୍ଷୁବଦ୍ଧ—3 Keeping watch.

ସାଧାରଣ ସେବକ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁପରି ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ଥଳୀ ଖଳ ସ୍ଥାନରେ ଯେବେ ୧ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକ ଦେବ ସଥା — 'ଗର' ୨ ମିଳରେ 'ଗର' ଗୋଟିଏକ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳରେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଯ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଯ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ

୪ । ଜମାଦାର—4. Custodian

୫ । ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା—5 One who saves.

ଉପରକ୍ଷଣ—୧. କ. (ଉପ+ରକ୍ଷଣ)—

Uparakshana ୧ । ବିପଦାଦିରୁ ରକ୍ଷାକରଣ—

1. Protecting; shielding from danger.

୨ । ଜଗିବା; ପହରା ଦେବା—

2. Watching; mounting; guard.

୩ । ରକ୍ଷଣାର୍ଥ ସୈନ୍ୟାଦି ସ୍ଥାପନ—

3. Posting of sentries or guards.

୪ । ଦେଖାଦେବା; କିଛି ଜମାରେ ପଦାର୍ଥ ରଖିବା—

4. Custody.

ଦେ. ବିଶ—ଉପରକ୍ଷକ (ଦେଖ)

Uparakshaka (See)

ଉପରକ୍ଷଣ—ଦେ. ବି—ଉପର ଅଗଣା (ଦେଖ)

Uparakshana

Upa agañā (See)

ଉପର ଖରଚ—ଦେ. ବି—ଉପର ଖରଚ (ଦେଖ)

Upa kharacha

Upa kharacha (See)

ଉପରଘର—ଦେ. ବି—୧ । ଦାଣ୍ଡ ବା ଅଗଣାରେ ଥିବା ଘର—

Upa ghara

1. Front rooms of a house,

ଉପରଘର ବାଡ଼ି ୧ । ଅଭିରକ୍ତ ଘର; ବାଜେ ଘର; ବାହାରଘର—

ବାଜେଘର; ବାହାରକା ମକାନ 1. Out house; extra house.

ଉପରଞ୍ଜନ—୧. କ. (ଉପ+ରଞ୍ଜ ଧାତୁ+କର. ଅନ)—

Upa rñjana

୧ । ରଙ୍ଗାଇବା—1. Painting,

(ଉପରଞ୍ଜିତ—ବିଶ) ୨ । ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିବା—

2. To influence.

ଉପରଠାଉରଥ—ଦେ. ବିଶ. (୧. ଉପର+ଥା ଧାତୁ)—

Upa rathauriā

୧ । ବାହ୍ୟକ—1 External

ଉପର ଉପର; ଉପରୀ ୨ । ସାଦା ଘନିଷ୍ଠ ନୁହେଁ —

ଉପରୀ

2 Not close or intimate.

୩ । ସାଦା ଉପରକୁ ନ ଯାଇ କେବଳ ପୃଷ୍ଠଭାଗରେ ଥାଏ —

3. Superficial.

୪ । ଅନୁରକ୍ତତାହୀନ—

4. Devoid of cordiality or sincerity.

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ବିଷୟର ମର୍ମକୁ

ପ୍ରବେଶ ନ କରି ବାହାରେ ଭ୍ରଷ୍ଟଥାଏ—

5. (figurative) Superficial (person)

୬ । ଅଗଭୀର—6 Not deep; smattering.

୭ । ଯେଉଁ କଥାର ପ୍ରସଙ୍ଗସଙ୍ଗେ ଦୃଢ଼ ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ଥାଇ

ବାହ୍ୟକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଥାଏ—

7. (a matter) Which has no close connection but superficial connection with the matter in hand.

ଦେ. ବି. ବିଶ—ବାହ୍ୟକ ଭାବରେ —

Externally; superficially.

ଉପରତ—୧. କ. (ଉପ+ରତ ଧାତୁ=ରତ ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Uparata

୧ । ବରତ, ନିବୃତ୍ତି—

ଉପରତ } କ. ୧. Ceased; stopped.

ଉପରମ } ୨ । ମୃତ—2. Deceased; dead.

ଉପରତି—୧. କ. ଶ୍ଚା. (ଉପ+ରତ ଧାତୁ+ତି. ତ)—

Uparati

୧ । ବିରମ; ନିବୃତ୍ତି - 1. Cessation;

(ଉପରତି—ବିଶ) stoppage; quiescence.

୨ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ; ବାସନାତ୍ୟାଗ—2 Cessation of care for worldly concerns.

୩ । ମୃତ—3. Death.

୪ । ବିପକ୍ଷର ରତି; ପୁରୁଷାଦ୍ୱିତ—4 Copulation of

a female by lying on the body of a male.

ଉପରତ୍ନ—୧. କ. (ଉପ+ରତ୍ନ ଧାତୁ+ରତ)—

Uparatna

୧ । ନିମ୍ନ ଗୁଣ—1. An inferior gem.

୨ । ଅଳ୍ପ ଦାନ ମଣି—2. A gem of small value.

[ଦ୍ର—ବୈଦ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ବୈଜ୍ଞାନିକମଣି, ମୁକ୍ତାର ଶିପ, ମରକତ, ଗାରୁଡ଼ମଣି, ଶଙ୍ଖ, ଶିଳିକ ଆଦି ଉପରତ୍ନ ।]

ଉପରଦୃଷ୍ଟି—ଦେ. ବି. (୧. ଉପର+ଦୃଷ୍ଟି)—

Uparadrushṭi

୧ । ବଡ଼ ଆଖି; ଅଭିରକ୍ତ ଅନାନ୍ଦ—

ଉପରଦୃଷ୍ଟି

1. Excessive estimate.

ଉପର ନଜର ୨ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଦୃଷ୍ଟି—2. Looking upwards

୩ । ବହୁଦୃଷ୍ଟି; ବାହ୍ୟଦୃଷ୍ଟି—

3. Superficial look.

୪ । ଅମନୋଯୋଗ—4 Inattention.

ଉପରଦୃଷ୍ଟିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ସବୁ କଥାରେ ସାଦାର ଅଳ୍ପ ବଡ଼

Uparadrushṭiā

ହୋଇ ଅଳ୍ପ; ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଳ୍ପ ବ୍ୟୟରେ

ଉପରନଜରିଆ

ହେବ ସେଥି ପାଇଁ କେଣି ବ୍ୟୟ ଦରକାର

ହେବ ବୋଲି ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନାନ୍ଦ କରେ—

1. A person who estimates higher than what would be necessary.

୨ । ସେ ପଦାର୍ଥର ବାହାର ଦେଖେ ଓ ଭିତରର କଥା ଦେଖେ ନାହିଁ—1 Observing superficially

୩ । ଅମନୋଯୋଗୀ; ସେ ଅଦେଶ ପାଳନ କରେ ନାହିଁ—

3. Inattentive.

ଉପରନ୍ତ—ଦେ. ଅ (୧. ପରନ୍ତ)—

Uparantu

୧ । ଏହା ଛଡ଼ା—1. Over and above;

ଉପରାନ୍ତ

in addition; besides.

ଉପରାନ୍ତ ୨ । ପରନ୍ତ—2. On the other hand,

୩ । ପୁଣି; ଏବଂ—3. Again; more over;

୪ । ଏଥିପରେ—4. After this

୧	ର	ଉ	ରୁ	ଃ	ଏ	ଦମନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଈ
୨	ଇ	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ଵେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ଵାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଚ	ଝ	ଟ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ଋ

ଉପରପଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗଳ)—

Uparapardh ୧ । ଉପରବୋଲ (ଦେଖ)

(ଉପରପଡ଼ା—୩) 1. Uparabol (See)

ଉପରପଡ଼ା ୨ । ଯେ ଅନାଦୃତ ହୋଇ ପରର କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ
କରେ—2. Meddlesome; obtrusive.

୩ । ବଳେପଣ—3 Tress-passing; officious

ଉପରପାଟି—ଦେ. ବି—ପାଟର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବତନ ପାଳ—

Uparapāṭi The upper jaw.

ଉପରପାଟିଆଖେଳ—ପ୍ରାଦେ. (ଜୟପୁର) ବି—

Uparapāṭiākhela ଏକ ପ୍ରକାର ଖେଳ; ଭୂମିରେ ଚିତ୍ର କାଟି
ଦୁଇ ଜଣ ଏହି ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି । ଏଥିରେ ଚଳ ଛକରେ ଦାନ
ଛଣ୍ଡିଆ ଖେଳାଇ ଉପରକୁ ଦାନ ବୋହି ନେବାକୁ
ଚେଷ୍ଟା କରେ A kind of indoor game.

ଉପରପାହୁଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଉଚ୍ଚତର ସ୍ଥାନ—

Uparapāhīā 1. Higher position.

୨ । ଉଚ୍ଚତର ମର୍ଯ୍ୟାଦାସ୍ଥଳ ସଦୃଶ—

2 Superior status

ଉପରପୁରୁଷ—ଦେ. ବି—ପୂର୍ବପୁରୁଷ—

Uparapurusha Ancestor

ଉପର ବଂଶ—ଦେ. ବି ଉପରପୁରୁଷ (ଦେଖ)

Upara bāṁśa Uparapurusha (See)

ଉପର ବଂଶ ପୂର୍ବବଳେ, ଘେଷ୍ଟର ରୁଷ୍ଟ ପାଦବଳେ ।
ଉପର—ପ୍ରମୋଦୀମୁଖ ।

ଉପରବାଲ—ଦେ. ବି—ଉପର ଦାକ୍ଷିଣ (ଦେଖ)

Uparabāl Upara hākima (See)

ଉପରବୁଆଲ—ପ୍ରା. ବି—ଉପର ଦାକ୍ଷିଣ (ଦେଖ)

Uparabūāl Upara hākima (See)

ଉପରବେଳା—ଦେ. ବିଣ—ଉପରବେଳ (ଦେଖ)

Uparabēl Uparaoḷi (See)

ଉପରବୋଲ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ଯେ ଅନାଦୃତ ହୋଇ କଥା

Uparabol କହେ—1. Speaking unasked.

୨ । ଯେ ମୋପତ୍ କଥା କହେ—

2. Speaking gratuitously.

ଉପର ଭଉଣୀ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଅପଣାର ବଡ଼ ବା ଅଗ୍ରଜା ଭଉଣୀ—

Upara bhāṇī Elder sister.

ଉପର ବୋନ

उपर कीवहीन

ଉପର ଭାଇ—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଅଗ୍ରଜ ବା ବଡ଼ ଭାଇ—

Upara bhāi Elder brother.

ଉପର ଭାଉଁ

उपरकामाह

ଉପରଭାଗ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉପରଭାଗ)—

Uparabhāga ୧ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ବାହ୍ୟ ଅଂଶ—

1. The outer part of a thing.

୨ । ପୃଷ୍ଠଦେଶ—2. Back; surface.

୩ । ପଦାର୍ଥର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବତନ ଅଂଶ—

3. The upper portion of a thing

ଉପରଭୋଜନ—ଦେ. ବି—ଉପରଭୋଜନ (ଦେଖ)

Uparabhojana Uparibhojana (See)

ଉପରମ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ରମ୍ ଧାତୁ = ଶୀଘ୍ର କରିବା + ଭବ. ଅ)—

Uparama ଉପରତ (ଦେଖ)

(ଉପରତ—ବିଶ) Uparati (See)

ଉପରମହଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉପର + ଅ ମହଲ)—

Uparamahalā ଦୋମହଲ କୋଠାର ଦ୍ଵିତୀୟ ତଳ—

ଉପରମାହାଳା; The upper floor of a building.

ଉପବେତନା

दुसरीअटारी

ଉପରମାଳ—ଦେ. ବି.—୧ । ନଦୀ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଦେଶରୁ ତଳଅଡ଼କୁ

Uparamālā ବହି ଅସୁଆ—1. Country of a
(ତଳମାଳ—ବିପରୀତ) higher plane level which a
river flows down.

୨ । ନଦୀର ଉତ୍ତ୍ସାହାନ—2. Source of a river.

୩ । ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତ(ନଦୀମାନ ସେ ଅଡ଼ୁ ବହିଅସୁଆବାରୁ)—

3. The hilly states of Orīṣā (from
which direction the rivers come down
to the plains)

ଉପରମାଳିଆ—ଦେ. ବିଣ.—ଉପରମାଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Uparamālīā Relating to a higher country.

ଉପର ମୁଣ୍ଡ—ଦେ. ବି.—୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବସ୍ଥ ଶେଷ ଅଂଶ—

Upara munda 1 The upper end of a thing.

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ମୂଳଅଂଶ—2. The first part
of anything.

ଉପରମୁହଁ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅନ୍ତରକ କଥାକୁ ଗୋପନ କରି ବାହ୍ୟ

Uparamuhan କଥା କହିବା—1. Speaking in a
way to conceal one's feelings.

୨ । ଅବାଧାର; ଅମାନିଆ—2. Insubordination.

ଉପରମୁହାଁ—ଦେ. ବି.—୧ । ଅମାନିଆ—1. Immodest.

Uparamuhāṇ ୨ । ଥେଲା; ଅବମାନ; ଉତ୍ତରଦାୟକ ଭାବ—
2 Recalcitrant.

ଠେଁ ଠାଏ ୩ । ଅଦେଶ ଅମାନ୍ୟକାଣ୍ଡ—

वेल्गाम 3. Disregarding orders.

୪ । ଅବାଧ୍ୟ—4 Insubordinate.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ତରରେ ଉଚ୍ଚତମ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଉଚ୍ଚତମ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ଉଚ୍ଚତମ ଦୋଷ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟ-
 ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେତେ ଏ ଉଚ୍ଚତମାସରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉଚ୍ଚତମେ ଉଚ୍ଚତମ ଅପର ଏ ବା ଉଚ୍ଚତମ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ଦେବ । ଉଥା—
 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିଏକି; 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂ' ଗୋଟିଏକି; 'ବଧୂ' ନ ଗାଈଲେ 'ବଧୂ' ଗୋଟିଏକି; 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ନ ଗାଈଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ଗୋଟିଏକି; 'ଅଲବଦ' ନ ଗାଈଲେ 'ଅଲବଦ' ଗୋଟିଏକି ।

ଉପରାଜା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବଣ—ଉପର; ଅଧିକା—

Uparājā Extra; additional
 (ସଥା—ଉପରାଜା ଆୟ—Extra income)

ଉପରାଶେଣୀ—ଦେ. ବି—ଉପର କାନ୍ଥ (ଦେଖ)

Uparāṣeṇī Uparā kṣā (See)

ଉପରାସାହାଲ—ଦେ. ବି.—ଗରର ସଦର ବା ଆଗପଟରେ ଥିବା

Uparāsāhālā ଯାହା—All the front rooms of a house.

ଉପରସ୍ଥ—ପ୍ରା. ବି. (ସ. ଉପରସ୍ଥ)—ଉପରସ୍ଥ (ଦେଖ)

Uparastha Uparistha (See)

ଉପରହସ୍ତ—ଦେ. ବି.—ଉପରହାତ—(ଦେଖ)

Uparahasta Uparahāta (See)

ଉପର ହାକିମ—ଦେ. ବି. (ସ. ଉପର + ଅ. ହାକିମ)—ଉଚ୍ଚତର ସମତା-

Uparā hākima ସ୍ଥଳ କର୍ମରାଜ; ଉପରସ୍ଥ ହାକିମ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ-

ଉପରହାକିମ The higher authorities.

उपरका हाकिम

अफसर

ଉପରହାତ—ଦେ. ବି.—ଦାନ ଦେବା ହାତ; ଦାତାର ହସ୍ତ—

Uparahāta The hand which gives away; the

ଉପହାତ hand of a giver.

उपरहात (ସଥା—ତୁମେ ଉପରହାତରେ ଦେବ, ମୁଁ ତଳ-

(ତଳହାତ—କିପକ୍ଷ) ହାତରେ ନେବ) ।

ଉପରହାତରେ ଦେବା—ଦେ. ବି—ଦାନ କରିବା—

Uparahātare debā To give away a thing as

ଉପହାତେ ଦେଖା a gift.

उपरहातमे देना

ଉପରାଗ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ + ରଜନ ଧାତୁ +

Uparāga ଉପ. ଅ)—୧ । ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ—

(ଉପରାଗ—ବିଶ) 1. Eclipse of the sun or moon.

୨ । ଗ୍ରହ—2. The Ascending Node or earth's

shadow eclipsing the sun or the moon.

୩ । ଅନ୍ଧକାର—3. Darkness.

୪ । ପୀଡ଼ା—4. Pang; suffering.

୫ । ଉପଦ୍ରବ—5. Calamity.

୬ । ବିରାଗ—6. Displeasure; aversion, in-

difference

୭ । ବିପଦ—7. Misfortune

୮ । ଅପବାଦ—8. Slander.

୯ । ପ୍ରବୃତ୍ତି—9. Desire; tendency.

୧୦ । ସମ୍ପର୍କ—10. Connection

୧୧ । ଲଜନା—11. Blame.

ଉପରାଜା—ସଂ. ବି. (ଉପ + ରାଜ)—ରାଜପ୍ରତିନିଧି (ହି ଶବ୍ଦସାଗର)—

Uparāja Viceroy

ଉପରାଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉପର + ଅବରଣ=ଓଡ଼ିଶୀ)—

Uparāṇa ୧ । ଓଡ଼ିଶୀବସ୍ତ୍ର; ଶ୍ରୀଲୋକମାନେ ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗା

ଚାନ୍ଦବ ଉପରେ ଘୋଡ଼ି ହେବା ଚାନ୍ଦର—

उपरना 1. A scarf; the outer covering
 thrown over the upper limbs of
 females over the cloth worn, when
 going out

ଆସନ୍ତ ପିନ୍ଧି ଶାଢ଼ୀ ଉପରାଣ ଦେଇ ।

କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ ମରା ।

୨ । ବିଛଣା ଉପରେ ପଡ଼ିବା ଚାନ୍ଦର—

2. Bed-sheet; outer covering for the bed

୩ । ଲୁଗା ଆଦି ଉପରେ ଘୋଡ଼ି ହେବା ଚାନ୍ଦର; ଯାହା କଟି-

ଠାରୁ ଉପରେ ପଡ଼େ—3. A sheet used as

an upper garment

୪ । ସାଧାରଣ ଶପଥ—4. An ordinary oath.

ଉପରାନ୍ତ—ଦେ. ଅ. (ସଂ ଅପରାନ୍ତ)—୧ । ଉପରାନ୍ତ (ଦେଖ)

Uparānt 1. Uparantu (See)

୨ । ପରେ; ଭବିଷ୍ୟତରେ—2. Afterwards; in future.

ଦେ. ବିଶ—ଉପର (ଦେଖ) Upari (See)

ଉପରାମ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ରମ ଧାତୁ = ଶ୍ରୀଳା କରିବା + ଉପ. ଅ)—

Uparāma ଉପରାମ (ଦେଖ)

Uparati (See)

ଉପରି—ସଂ. ଅ.—(ଉପ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ + ର; ନିପାତନ)—୧ । ଉପରେ—

Upari 1. Over; above; on.

୨ । ପରେ; ଉତ୍ତର—2. Afterwards; after; subsequently.

୩ । ଛଡ଼ା—3. In addition to; besides.

୪ । ପୃଷ୍ଠଦେଶରେ—4. On the back or surface of.

୫ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେ—5. On high

୬ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଦିଗକୁ—6. Upwards

୭ । ଉଚ୍ଚରେ—7. On high

ଉପରି ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଅଧିକା; ଅତିରିକ୍ତ—

उपरि 1. Extra; additional.

୨ । ମାଗଣା—2. Got gratis; gratuitous.

୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବତନ—3. Higher.

୪ । ଅବୈତନିକ—4. Honorary.

୫ । ଭବନ—5. Vulgar.

୬ । ଅସାଧାରଣ—6. Extraordinary.

୭ । ଅସ୍ଥାୟୀ; ଠିକା; ସାମୟିକ—7. Temporary.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୮ । ଉପରଠାଉଥିବା; ବାହ୍ୟ —

8. Superficial; external.

୯ । ଦୈନିକ—9. Accidental.

୧୦ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ —10 Unexpected

[୧—‘ଉପର’ ଶବ୍ଦ ସହଜ ଯେପରି ଉକ୍ତ ଉପ ଶବ୍ଦ ସ୍ଥଳ ହୁଏ
‘ଉପର’ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସବୁ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ;
ଯଥା—‘ଉପର-ଗାଈ; ଉପର-ବାଈ’; ‘ଉପର-ଲୋ; ଉପର-ଲୋ’
ଇତ୍ୟାଦି ।]

ଉପରଥ — ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉପର) — ୧ । ବାହାରର —

Upariā 1. External.

ଉପରି ୨ । ବାହାରରୁ ଆସିଥିବା; ବାହ୍ୟ —

ଉପରି 2. Coming from outside.

୩ । ଅତିରିକ୍ତ—3. Extra, additional.

ଉପର ଆୟ—ଦେ. ବି—୧ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆୟରୁ ଅତିରିକ୍ତ ଆୟ, ଅନିଷ୍ଟିତ

Upari āya ଆୟ—1. Extra income; income over

ଉପରିଆୟ and above the recognised income.

ଉପରି ଆୟ ୨ । ଉଲ୍ଲୋଚ—2. Bribe; illegal gratification

ଉପର ଉପର—ଦେ. ଅ—ଉପର ଉପର (ଦେଖ)

Upari upari Upara upara (See)

ଉପର କାମ—ଦେ. ବି—୧ । ଅଧିକା କାର୍ଯ୍ୟ—1. Extra work.

Upari kama ୨ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ—

ଉପରିକାମ 2 Work other than one's allotted task.

ଉପରକା କାମ ୩ । ଅବୈତନିକ ବା ମାଗଣା କାମ—

3 Honorary duty

ଉପର କାରବାର—ଦେ. ବି—ନିଜର ନିର୍ବାହିତ ବା ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟବସାୟ

Upari kārabāra ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କାରବାର—

ଉପରିକାରବାର Extra business over one's primary

ଉପରକା କାରବାର or principal business,

ଉପର ଖବର—ଦେ. ବି—ଉଡ଼ା ଖବର—

Uparikhabara Rumour.

ଉପର ଖରଚ—ଦେ. ବି—୧ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଖରଚ ଛଡ଼ା ଅତିରିକ୍ତ ଖରଚ

Upari kharacha 1. Extra expenses.

ଉପରିଖରଚ ୨ । ବାକି ଖରଚ—2. Miscellaneous.

ବାଜେଖରଚ expenses; unforeseen expenses.

୩ । ଅଧିକା ଖରଚ—3. Additional expenses;

expenses over and above the

budgeted or fixed expenses.

ଉପର ଖିଆ—ଦେ. ବି—ଉପର ଭୋଜନ (ଦେଖ)

Upari khiā Upari bhojana (See)

ଦେ. ବିଶ—ମାଗଣାଖିଆ; ପରାସିତ—

Living on another; a parasite; toady

ଉପରିଚର — ସଂ. ବି (ଉପର + ଚର) — ଜନୈକ ରାଜା—

Uparichara Name of a king

ସଂ. ବିଶ—ଯେ ଉଚ୍ଚରେ ଚଢ଼ିବା କରେ —

2. Moving on high.

ଉପରିତନ — ସଂ. ବିଶ (ଉପର + ଘଟକା ଅର୍ଥରେ; ତନ.—ତୁଳ—

Uparitana ଉଚ୍ଚତନ) — ଉପରିସ୍ଥ (ଦେଖ)

Uparistha (See)

ଉପରିତଳ—ସଂ. ବି (ଉପର + ତଳ) — ୧ । ଗୃହର ଗୁଡ଼—

Uparitala 1. Roof of a house or building;

୨ । ଉପର ମହଲା; କୋଠାଘରର ଦ୍ଵିତୀୟ ତଳ —

2. The upper story of a building.

ଉପରିଦୃଷ୍ଟି—ଦେ. ବି—୧ । ବିଷ ଦୃଷ୍ଟି; ଉଦ୍ଘାଟିଆ ଦୃଷ୍ଟି—

Uparidṛṣṭi 1. Malignant glance of a witch.

୨ । ଉପର ଦୃଷ୍ଟି (ଦେଖ) —

2. Upara dṛṣṭi (See)

ଉପରି ଦେବତା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉପଦେବତା) — ଭୂତପ୍ରେତାଦି—

Upari debatā An aerial spirit; evil spirit

ଉପରିପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—୧ । ଅନାଦୃତ ହୋଇ କୌଣସି କଥା

Upariparḍibā କରବା—

ଉପରପଡ଼ା 1. To obtrude; to intrude.

ଉପରହସ୍ୟକ୍ତା ୨ । ଉପରେ ପଡ଼ିବା; ଅନାଦୃତ ହୋଇ କଥା କହିବା—

2 To speak uncalled.

୩ । ଅନ୍ୟମାନ କରବା—3. To attack

ଉପରି ପରିସ୍ରାମ—ଦେ. ବି ଉପରିମିହନ୍ତ (ଦେଖ)

Upari parisrama Uparimihanta (See)

ଉପରି ପାଉଣୀ—ଦେ. ବି—୧ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରାପ୍ୟ ଛଡ଼ା ଅତିରିକ୍ତ

Upari pāṇī ପ୍ରାପ୍ୟ; ସ୍ଵେଷ୍ଟ; ସ୍ଵେଷ୍ଟାତ୍—1. Perquisites

ଉପରିପାଣୀ ୨ । ଉଲ୍ଲୋଚ; ଲୁଚ—2. Bribe; illegal

ଉପରକାମା gratification.

ଉପରି ପିଆଦା—ଦେ. ବି—୦କା ପିଆଦା; ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ପିଆଦା

Upari piāda ଛଡ଼ା ଅଧିକ କାମ କରବା ପାଇଁ ଅସ୍ଥାୟୀ

ଉପରିପିଆଦା ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ପିଆଦା—Temporary peon;

କାଳିନି ପିଆଦା extra peon.

ଉପରିଭାଗ—ସଂ. ବି—୧ । ଉଚ୍ଚଭାଗ—1. The upper part.

Uparibhāga ୨ । ବହିର୍ଭାଗ—2. Exterior

of a thing.

୩ । ଉଚ୍ଚତର ପୃଷ୍ଠ—3. Upper or higher

surface.

୨ । ଉଚ୍ଚତର ଶ୍ରେଣୀରେ--7. Higher up.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଃ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ନ	ସ, ଷ	ଜ	ଈ	ଉ	ଅ	ଈ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ପ	ସ	ଗ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଅ	ଈ

୮ । (ଅପେକ୍ଷ) ଅଧିକତର (ଶକ୍ତି, ସାମର୍ଥ୍ୟ ବା କ୍ଷମତାସ୍ଥଳ) —

8. Having higher strength, power or authority.

୯ । ଛଡ଼ା—9. Besides

୧୦ । ଅଧିକା ହୋଇ —10. In addition to.

ବୋହୂ ଉପରେ ନିଜର ବାତା—ନଗ ।

୧୧ । ଅଧିକ୍ ଅପାଲକରୂପେ—

11 As an appellate authority.

୧୨ । ଅଗରୁ ଜନ୍ମିଥିବା—12. Born before; previously.

(ଯଥା—ତା ଉପରେ ତିନି ଭାଇ ଅଛନ୍ତି ।)

୧୩ । ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ—13 In the near future

୧୪ । ଠାରେ—14 At; with.

(ଯଥା—ତୁମ୍ଭ ଉପରେ ଏ କାମର ଭାର ଦେଲି ।)

୧୫ । ନଦୀର ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ଥାନରେ ବା ନଦୀଶାଖାର ଉଚ୍ଚତର ଅଂଶରେ—15 Higher up in the course of a river.

୧୬ । କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବା ହାକିମ ରୂପେ—16. As authority (ଯଥା—ମୋ ଉପରେ ଘରେ ମୋ କକେଇ ଅଛନ୍ତି; ତାଙ୍କ ନ ପଶୁର ମୁଁ କିଛି ଜବାବ ଦେଇପାରୁ ନାହିଁ ।)

୧୭ । (ଅନ୍ୟ କ୍ରିୟା ପରେ ବ୍ୟବହୃତ — ପ୍ରାୟ; ଅସନ୍ନ; ଅବସ୍ଥାସ୍ଥଳ—17. About to; on the eve of, (ଯଥା—ପାଣି ବୋହୁଥିବା ଉପରେ ଦେଲେ; ସେ ମରବା ଉପରେ ବସିଲେ ।)

୧୮ । ଅତୀତ କାଳ—18. Past

(ଯଥା—୧୨ ଉପରେ ୩ ବାଜିଲେ ।)

୧୯ । ପ୍ରତି—19. Towards; for.

ଏକ ପେଇ ସ୍ତେନ କେମା ଉପରେ—ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି, ଚନ୍ଦ୍ରାବଦନ ।

ଉପରେ ଧରବା—ଦେ. କି—୧ । ଉପରେ ଧରବା; ଉଚ୍ଚତର ଧରବା

Uparei dharibā ଧରବା—1. To hold a thing high.

୨ । ଉପରୁ ବା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ଅଡ଼ି ଧରବା —

2. To hold anything by the top.

ଉପରେ ଉପରେ—ଦେ. କି. ବିଶ - ୧ । ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି—

Upareupare 1. Repeatedly.

ଉପର ଉପର ୨ । ମାଗଣାରେ—2. Gratis.

ଉପରକାଉପର ୩ । ବିନା ବ୍ୟୟରେ—3 Without expenses.

୪ । ଉପରଠାଉର ଅ ଶୁବରେ—4. Superficially.

ଉପରେ ଉପରେ ଶୁବିବା—ଦେ. କି—ଉପରେ ଉପରେ ଯିବା (ଦେଖ)

Upareupare bhāṣibā Upareupare jibā (See)

ଉପରେ ଉପରେ ଯିବା—ଦେ. କି—୧ । ନଦି ବା ପାଣି ଉତ୍ତରକୁ ନ

Upareuparejibā ଯାଇ କୂଳେକୂଳେ ଶୁଣିଲା କାଟରେ

ଯିବା—1. To pass along the bank of a

river without entering into the water

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ବହୁଦୃଷ୍ଟିରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରବା—2. (figurative) To view a thing superficially.

ଉପରେ କିଂ ଉଚ୍ଚବ୍ୟାପ୍ତି—ଗ୍ରା. ପ୍ରବଚନ—ଅପରେ କିଂ ଉଚ୍ଚବ୍ୟାପ୍ତି (ଦେଖ)

Upare kiṁ bhabishyati

Apare kiṁ bhabishyati (See)

ଉପରେ ଶ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଅ—ଉପରେ—Above; over; on.

Uparena ଶୋଣ ସମ୍ବେଦ ଉପରେ ଭ୍ରମର ସେଷକେ—ପ୍ରାଚୀ. ରମ୍ୟାଘ୍ୟ ।

ଉପରେ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କି—୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର କାହା

Upare pardibā ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବା—1 To be devolved upon.

ଉପରଦୁଃସଂଜ୍ଞା ଉପରେ ପଡ଼ିଲେ ବଳେଇ ଶେଷ—ଚନ୍ଦ୍ର ।

୨ । ଉପରୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ କାହା ଦେହରେ ପଡ଼ିବା—

2. To fall from above.

୩ । ଅନାହୁତଭାବରେ ସମ୍ମିଶ୍ର ହେବା—

3. To meddle with anything uncalled for.

(ଯଥା—ସେ ଉପରେ ପଡ଼ି କଥା କହୁଛି ।)

ଉପରେକ୍ତ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତ)—ଉପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତ; ପୂର୍ବୋକ୍ତ—

Uparokta Above said; said before.

ଉପରୋକ୍ତ

ଉପରୋକ୍ତ

ଉପରୋଧ—ସଂ. କ (ଉପ+ରୁଧ୍ ଧାତୁ—ଅବରଣ କରବା+ଭାବ. ଅ)—

Uparodha ୧ । ବାଧା; ପ୍ରତିବନ୍ଧ; ବ୍ୟାଧାତ—

1. Obstruction; impediment.

୨ । ଅଟକ—2. Check.

୩ । ଉତ୍ପୀଡ଼ନ—3 Oppression.

୪ । ଜିନିଷ; ଅଳ—4. Pressing request;

importunity

୫ । ଅନୁଗ୍ରହ—5. Favour.

୬ । ଅସମା ଅନୁକୂଲ୍ୟ—6. Partiality.

୭ । ଅବରଣ; ଛାଦ—7. Covering; lid.

୮ । ଅନୁରୋଧ; ସ୍ଵପାରିସ—8. Request;

recommendation.

ଦେ. ବି—ଉପୋଧ, ଚକ୍ଷୁରତା; ଶାବ୍ଦ—

Scruple; delicacy; personal consideration for the feelings of others.

ଉପରୋଧ ଅନୁରୋଧ—ଦେ. ବି (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)—ଚକ୍ଷୁରତା;

Uparodha anurodha ଶାବ୍ଦ—Delicacy; personal consideration

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସୂଚକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂ' ଦେଖିବେ, ବା ୧ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ, 'ଆଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଆ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

ଉପରୋଧ ଏଡ଼ିବା—ଦେ. କି ଉପରୋଧ ଶୁଦ୍ଧିବା (ଦେଖ)

Uparodha erdibā Uparodha chhārdibā (See)

ଉପରୋଧକ—ସ. ବିଶ୍ୱ ପ (ଉପ+ରୁଧ୍ ଧାତୁ=ଅବରଣ କରବା+)

Uparodhaka କର୍ତ୍ତୃ ଅନ)—ଯେ ବାଧା ଦେ—

(ଉପରୋଧକ—ଶ୍ରୀ) Obstructing

ସ. ବି—ଗୃହ; ବାସଗୃହ—Dwelling house; abode.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅନୁରୋଧକର୍ତ୍ତା—One who

requests or makes a recommendation.

ଉପରୋଧ କରବା—ଦେ. କି ୧ । ଅନୁରୋଧ କରବା—

Uparodha karibā 1. To request

୨ । ଉପରୋଧ ରଖିବା (ଦେଖ)

2. Uparodha rakhibā (See)

ଉପରୋଧ ଶୁଦ୍ଧିବା—ଦେ. କି—୧ । ଚନ୍ଦ୍ରଲକ୍ଷା ତ୍ୟାଗକରବା; ମୁହଁକୁ ନ

Uparodha chhārdibā ରଖିବା—1. To have no

personal regard or consideration for the feelings of others.

୨ । କାହାର ଅନୁରୋଧ ଶେଷ ନ କରିବା—

2 Not to accede to any one's request

ଉପରୋଧ ମିଛୁଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ ପ—୧ । ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରସନ୍ନ

Uparodha michhuā କରିବାପାଇଁ ବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର

ଉପରୋଧମିଛୁଆ } ଶ୍ରୀ ଉପରୋଧରେ ମିଛ କଥା କହେ—

ଉପରୋଧମିଛୁଆ } 1. Speaking falsehood to

please another

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନ ଜଗିବା ପାଇଁ ମନର

ପ୍ରକୃତ ଭାବ ଗୋପନ କରେ—

2. Concealing one's inner feelings to please another.

ଉପରୋଧ ରଖିବା—ଦେ. କି—୧ । ଅନ୍ୟର ଅନୁରୋଧକୁ ରକ୍ଷା କରିବା—

Uparodha rakhibā 1. To accede to another's

ଉପରୋଧରାଧା request.

୨ । ଚନ୍ଦ୍ରଲକ୍ଷା ରଖିବା; ପରର ମନ ଜଗିବାପାଇଁ କାମ

କରିବା—2. To have regard or personal

consideration for the feelings

of another.

ଉପରୋଧୁଆ—ସ. ବିଶ୍ୱ—ଉପରୋଧୀ (ଦେଖ)

Uparodhiā Uparodhi (See)

ଉପରୋଧୁତ—ସ. ବିଶ୍ୱ (ଉପ+ରୁଧ୍ ଧାତୁ ଶିକ୍ଷିତ=ସ୍ୱେଷ ଧାତୁ+)

Uparodhita କର୍ମ. ତ)—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଅନୁରୋଧ—

Requested by a person

ଉପରୋଧୀ—ସ. ବିଶ୍ୱ ପ—(ଉପରୋଧ + ଅଭ ଅର୍ଥେ. ଇନ୍ଦ୍ର; ୧ମା. ୧କ)—

Uparodhi ଉପରୋଧକ (ଦେଖ)

(ଉପରୋଧକ—ଶ୍ରୀ) Uparodhaka (See)

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟର ଅନୁରୋଧରେ ପଡ଼ି

କାର୍ଯ୍ୟ କରେ—1. Acceding to personal requests.

୨ । ଅସଥା ଅନୁଗ୍ରହକାରୀ—2. Unduly partial.

୩ । ଉପରୋଧମିଛୁଆ (ଦେଖ)—

3 Uparodhamichhuā (See)

ଉପରୋଧୁକ୍ତ—ସ. ବିଶ୍ୱ (ଉପର+ଉକ୍ତ)—ପ୍ରବୋକ୍ତ; ଉପରେ କୁହା

Uparjyukta ଯାଇଥିବା—Abovesaid; said

before.

ଉପରୋଧୁପରି—ସ. ଅ—(ଉପର+ଉପରି)—ଉପର ଉପର (ଦେଖ)—

Uparjyupari Upara upara (See)

ଉପଲ—ସ. ବି. (ଉପ+ଲ ଧାତୁ=ଦେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Upalā ୧ । ପ୍ରସ୍ତୁତ; ପଥର—1. Stone.

(ଯଥା—ବର୍ତ୍ତମାନ=କୁଆପଥର—Hailstone.

୨ । ବହୁମୂଲ୍ୟ ପଥର; ରତ୍ନ—2. Gem; valuable

stone.

ଦେ. ବି. —୧ । ଶର୍କରା—1. Sugar; sweets.

୨ । ଏକ ପ୍ରକାର ମିଠା ପାନୀ—2. A kind of sweet drink.

ନଗର ଗଣସାର ଉପଲ ଶୀର ସର ବନା ତ ପିତମର୍ଦ୍ଦ ଲେଖିଲେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ମଙ୍ଗଳ ।

ଉପଲକ୍ଷ—ସ. ବି. (ଉପ+ଲକ୍ଷ)—୧ । ଅବଲମ୍ବନ—

Upalaksha 1 Prop; support.

୨ । ପ୍ରୟୋଜନ—2. Occasion; necessity; use.

୩ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—3. Object; intention; purpose; something kept in view.

୪ । ଚିହ୍ନ; ଲକ୍ଷଣ—4. Mark; sign.

୫ । ସୂଚନା; ଗୁଣସୂଚକ ନାମ—5. Designation

୬ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲୁଚିନାମ—

6. Elliptical designation.

୭ । ଅନୁମାନ—7 Inference; deduction.

୮ । ଲୁଚିନାମ ସୂଚନା—8. Indication based on comparison.

୯ । ତୁଳନା—9. Comparison

୧୦ । ସାଦୃଶ୍ୟ—10. Similarity.

୧୧ । ସଙ୍କେତ—11. Signal

ବିଶ୍ୱ—୧ । ତୁଳ୍ୟ—1 Comparable.

୨ । ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ—2. Worth mention.

୩ । ଅନୁମେୟ—3. Inferable.

ଉପଲକ୍ଷ କରବା—ଦେ. କି—ଉପଲକ୍ଷ ଦେବା (ଦେଖ)

Upalaksha karibā Upalaksha debā (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ସୁନ୍ଦର ଏ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷର ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବନାରେ ଚିତ୍ରିତ ବସ୍ତୁର ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁଷ ଯେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ଖୋଜିବେ; ‘କୃ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୃ’ ଖୋଜିବେ, ‘ବଧୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ, ‘ଅଶ୍ୱ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଶ୍ୱ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଳକା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଳକା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଳକା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଳକା’ ଦେଖିବେ ।

୨ । ବୁଝାଯିବା ଅର୍ଥ—2. Comprehended meaning; a purport which has been understood.

୩ । ଫଳରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—

3. Object which has been attained.

ସଂ. ବିଶ୍ୱାସ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଅଛି ଅର୍ଥ ଯାହାହାସ) — (ଉପଲବ୍ଧାର୍ଥ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଫଳ ପାଇଅଛି—

1 Having attained one's aim.

୨ । ସେ ଅର୍ଥ ବୁଝି ପାରିଅଛି—

2 Having understood the meaning.

୩ । ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଅଛି—

3 One who has realised the intention

୪ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଅଛି ଅର୍ଥ ଯାହାର)—

ଯାହାର ଅର୍ଥ ବୁଝା ଯାଇଅଛି—

4. (a matter) Of which the meaning has been comprehended.

ଉପଲବ୍ଧାର୍ଥ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉପଲବ୍ଧ + ଅର୍ଥ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—
Upalabdhartha ୧ । ଅବ୍ୟାପ୍ତିକା—

1. Story; narrative

୨ । ଅନୁଭୂତାର୍ଥ ପ୍ରତିପାଦକ କଥା; ଅଙ୍ଗେ ନିରୂପଣ କଥା—

2. Relation of one's down experience.

ଉପଲବ୍ଧି—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉପ + ଲଭ ଧାତୁ = ପାଇବା + ଭବ. ଭ)—

Upalabdhi ୧ । ଅନୁଭବ; ବୋଧ; ଅନୁଭୂତି—

1. Perception; experience.

୨ । ବୁଝିବା; ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା—

2. Comprehension; understanding; realisation.

୩ । ଜ୍ଞାନ—3. Knowledge; cognition; perception

୪ । ପ୍ରାପ୍ତି, ଲଭ—4 Acquisition; attainment

୫ । ବୁଝି—5 Conception

ଉପଲବ୍ଧ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉପ + ଲଭ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Upalabhya ୧ । ପ୍ରାପ୍ୟ—1. Due; obtainable.

୨ । ଜ୍ଞେୟ—2 Knowable; perceptible

୩ । ଅନୁମେୟ—3. Inferable.

୪ । ପାଞ୍ଚ—4. Attainable.

ଦେ. ବି—୧ । ଲଭ—1. Profit.

୨ । ଅର୍ଥ—2. Gain; income.

ଉପଲମ୍ବ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଉପ + ଲଭ ଧାତୁ = ପାଇବା + ଭବ. ଅ; ଉପଲମ୍ବ—
Upalambha ମ ଅବମ)—

୧ । ଉପଲବ୍ଧି—1. Perception; realisation.

୨ । ଅନୁଭବ—2. Experience.

୩ । ଚିରସାର—3. Rebuke,

ଉପଲ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପଲ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଅ)—

Upalā ୧ । ପ୍ରସ୍ତରମୟ ଭୂମି—1. Stony ground

୨ । ଶର୍କରା—2 Treacle; molasses.

ଉପଲିଙ୍ଗ—ସଂ. ବି (ଉପ = ଉପରେ + ଲିଙ୍ଗ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା
Upalinga + କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—

ଭୂମିକମ୍ପ ପ୍ରଭୃତି ଦୈବ ଉପଦେଶ—

Mishap; divine visitation (as, earthquake)

ଉପଲିପ୍ତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉପ = ଉପରେ + ଲିପ ଧାତୁ = ଲେପନ କରିବା
Upalipta + କର୍ମ. ଚ)—

ଉପଲେପ } ବି. ୧ । ଦେହରେ ବୋଳା ହୋଇଥିବା; ଉପରେ
ଉପଲେପନ } ବୋଳା ହୋଇଥିବା—

1 Besmeared

୨ । ଲିପା ହୋଇଥିବା—2. Plastered; anointed.

ଉପଲିଭା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉପିବା—

Upalibha To float.

ଉପଲେଖିବା—ଦେ. କି. (ସ. ଉପେକ୍ଷା)—୧ । ତ୍ୟାଗ କରିବା—

Upalekhibha 1 To give up; to detest to leave.

୨ । (ସଂ ଉପଲେଖ)—ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା; ଉପଲେଖ ଦେବା—

2 To cite.

ସ୍ୱାମୀର ଅବକାର ଦେଖି, ସେ ବ୍ୟୋଧ ବୁଝି ଉପଲେଖି ।

ଉପକ ବଳେ ଉପଗତ, ବଳେ ଉପାବୁ ଉପକବଳ ।

ସାଗୀ, ନରୁଣମ, ହାସ୍ୟ ।

ଉପଲେଖିବା—ପ୍ରା. କି (ସଂ. ଉପଲେଖ)—

Upalekhibha ୧ । ଅନୁମାନଦ୍ୱାରା ଦେଖିନେବା; ଦଗ୍ଧିବା—

1. To grope; to search at random.

୨ । (ସଂ ଉପେକ୍ଷା)—ତ୍ୟାଗ କରିବା—2 To abandon.

ଉପଲେପ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ଉପରେ + ଲିପ ଧାତୁ = ଲେପିବା + ଭବ.

Upalepa ଅ)—ଉପଲେପନ (ଦେଖ)

(ଉପଲିପ୍ତ—ବିଶ୍ୱ)

Upalepana (See)

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପଲେପ, ଯେଉଁ ସାମାନ୍ୟ ଲେପ—କରନ୍ତି ଅ. ଲେପନ ।

ଉପଲେପନ—ସଂ. ବି (ଉପ = ଉପରେ + ଲିପ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—

Upalepana ୧ । ରଙ୍ଗ ଅବର ପୋଛ—

(ଉପଲିପ୍ତ—ବିଶ୍ୱ)

1. One coating of paint

୨ । ବୋଳିବା—2. Plastering.

୩ । ଲିପିବା—3. Besmearing.

୪ । ମଲମ; ଅଙ୍ଗୁଳ—4. Ointment

୫ । କାନ୍ଥ ଅବ ଲିପିବା—

5. Washing the walls with a coat of cowdung or lime.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଉପଲେଖିକା—ଗ୍ରା. କି — ଉପଲେଖିକା (ଦେଖ)

Upalesibā Upalechhibā (See)

ଉପଶମ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶମ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—୧ । ଶାନ୍ତ—

Upasāma 1. Alleviation; mitigation.

(ଉପଶାନ୍ତ—ବିଶ) ୨ । ନିବୃତ୍ତି—2 Cessation

୩ । ଲଜ୍ଜା-ନିବୃତ୍ତି—3. Restraint of passions

୪ । ରୋଗର ଉପଶମ ନିବୃତ୍ତି—

4 Abatement of the symptoms of a disease; relief.

ଉପଶମକ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶମ୍ ଧାତୁ = ଶାନ୍ତ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ)

Upasamaka ଅକ)—ଯେ ଉପଶମ କରେ; ଯାହାଦ୍ୱାରା

ଉପଶମ ହୁଏ—

One who alleviates, alleviating

ଉପଶମିତ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶମ୍ ଧାତୁ ଣିଜ୍ = ଶମିତ ଧାତୁ = ଶାନ୍ତ)

Upasamita କରାଇବା + କର୍ମ. ତ)—

୧ । ଉପଶମ ପ୍ରାପ୍ତ—1. Abated

୨ । ଶାନ୍ତ—2 Relieved; tranquil

୩ । ରୋଗନିବୃତ୍ତି—3. Cured

୪ । ନିବୃତ୍ତି—4 Restrained

ଉପଶୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ସମୀପେ + ଶୀ ଧାତୁ = ଶୋଇବା +

Upasaya ଅଧିକାରଣ. ଅ)—

୧ । ଶିକାରୀର ମଞ୍ଚା—1. A machan of a hunter

୨ । ମୃଗମାରଣାର୍ଥ ବ୍ୟାଧର ଅନୁଶ୍ରୁତିସ୍ଥାନ—

2. A hiding place of a hunter while hunting.

୩ । ବ୍ୟାଧର ଗର୍ଭବିଶେଷ—3 A huntsman's pit

୪ । ଲୋଡ଼—4 Lap

୫ । (+ ଭାବ. ଅ)—ନିକଟରେ ଶୟନ—

5. Sleeping near

୬ । (+ କର୍ମ. ଅ)—କୌଣସି ବସ୍ତୁ (ଯଥା—ଖାଦ୍ୟ)ର

ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ କେଶର ବୃଦ୍ଧି ବା କମି ହେବାର

ଦେଖି ରୋଗର ସ୍ୱରୂପ ଅନୁମାନ (ଏହା ରୋଗଜ୍ଞାନର

ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ଉପାୟ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ; ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

6. Diagnosis of a disease by watching the effect of certain diet on the patient.

୭ । ରୋଗୀକୁ ସୁଖ ବା ଅସୁଖ ଦେବା ବସ୍ତୁ ବା ଉପାୟ;

ଅନୁକୂଳ ଔଷଧ ବା ପଥ୍ୟ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

7. Diet or medicine which gives relief to a patient.

କି. ବି. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ) ଦ୍ରୁ ସମୀପରେ—

Near by; at hand.

ଉପଶାଳ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ସମୀପ + ଶାଲ୍ ଧାତୁ = ଯିବା + ଯ)—

Upasālya ଗ୍ରାମାନ୍ତ; ଗାମୁଣ୍ଡ—

The outskirts of a village.

ଉପଶାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶମ୍ ଧାତୁ = ଶାନ୍ତ ହେବା + କର୍ମ. ତ)—

Upasānta ନିବୃତ୍ତି; କଟିଯାଇଥିବା; ଶାନ୍ତ ହୋଇଥିବା—

(ଉପଶମ—ବିଶ) Alleviated, assuaged; appeased; mitigated.

ଉପଶାନ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶମ୍ ଧାତୁ = ଶାନ୍ତ ହେବା + ଭାବ. ତ)—

Upasānti ୧ । ଉପଶମ—

(ଉପଶାନ୍ତ—ବିଶ) 1. Alleviation; assuaging; appeasing.

୨ । ଅବେଶ—2. Cure; relief

୩ । ନିବୃତ୍ତି—3 Cessation.

ଉପଶୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ସମୀପରେ = ଶୀ ଧାତୁ = ଶୋଇବା +

Upasāya ଭାବ ଅ)—ପ୍ରହରମାନଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମରେ ଶୟନ;

ଉପଶୟରମାନଙ୍କର ପାଳି କରି ଶୋଇବା—

The sleeping of the watchmen by turns

ଉପଶିଷ୍ୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଉପ = ନିକଟ + ଶିଷ୍ୟ)—ଶିଷ୍ୟର ଶିଷ୍ୟ—

Upasishya A disciple of a disciple

ଉପଶୋଭିତ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ସମୀପ + ଶୋଭିତ = ଶୋଭାପୂର୍ଣ୍ଣ)—

Upasobhita ୧ । ଅଳଙ୍କୃତ—1. Adorned.

୨ । ସଜ୍ଜିତ—2. Beautified; decked.

୩ । ଶୋଭାପ୍ରାପ୍ତ—3. Looking smart.

ଉପଶ୍ରୁତ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶ୍ରୁ ଧାତୁ = ଶୁଣିବା + କର୍ମ. ତ)—

Upasruta ଅନୁକୃତ; ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ—

(ଉପଶ୍ରୁତ—ବିଶ) Promised; agreed to—

ଉପଶ୍ରୁତି—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶ୍ରୁ ଧାତୁ = ଅନୁକୃତ କରିବା + ଭାବ. ତ)—

Upasruti ୧ । ଅନୁକୃତ—1 Promise

୨ । ସ୍ୱୀକାର—2. Agreement.

୩ । ଦୈବ ଶୁଭାଶୁଭ ପ୍ରଶ୍ନ—3 Questions put with a view to know one's future

୪ । ନିଜର ପ୍ରଶ୍ନ ଅନୁସାରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଖରୁ ଅବଦିତ ଭାବରେ ଶୁଣିବା ଅନୁକୂଳ ବା ପ୍ରତିକୂଳ ବଚନ—

4. Words unconsciously uttered by another which are interpreted to indicate the hearer's future.

ଉପଶିଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶିଷ୍ଟ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—

Upasishṭa ୧ । ଅଭିଭୂତ—1 Embraced.

(ଉପଶିଷ୍ଟ—ବିଶ) ୨ । ଅଂଶତଃ ସମ୍ପର୍କ—2. Partially

connected.

୩ । ବଞ୍ଚିତ—3. Cheated; deprived.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ମରଣ ୧ ଚକ୍ରରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ରରେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଯେତେ ଥର ଘୋଡ଼ିଲେ ସେତେ ଏ ଘୋଡ଼ିକାରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚକ୍ରରେ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିବାଦ ଦେଖ ସଂସ୍କୃତ 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଘୋଡ଼ିବେ

ଉପଶେଷ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଶ୍ଳେଷ ଧାତୁ = ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା + ଭାବ. ଅ) —
Upaslesha
(ଉପଶ୍ଳେଷ—ବିଶ) ୧ । ଏକଦେଶସମ୍ପର୍କ—

1. Conjunction at one point; partial connection.

୨ । ଆଲିଙ୍ଗନ—2. Embrace.

୩ । ବହନା—3. Cheating; deceit.

ଉପସ୍ତମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ସ୍ତମ୍ଭ ଧାତୁ = ଥିବା ଯିବା + ଭାବ. ଅ) —
Upashtambha ୧ । ଉପସ୍ତମ୍ଭ; ଆରମ୍ଭ—

1. Beginning; tending; commencement.

୨ । ଉଦ୍ରେକ—2 Standing; excitement

୩ । ସ୍ତମ୍ଭନ—3. Restraint.

୪ । ଉପଲକ୍ଷ—4. Occasion

୫ । ପ୍ର ସ୍ୱାଜନ—5. Necessity

୬ । (+ କରଣ ଅ) —ସ୍ତମ୍ଭ—6 Pillar.

ଉପସମ୍ବ୍ୟାତ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ + ସମ୍ + ଶ୍ୟା ଧାତୁ = ଗଣନା କରିବା + କର୍ମ. ଇ) —
Upasamkhyāta
(ଉପସଂଶ୍ୟାନ—ବି) ୧ । ସଂଗୃହୀତ—1 Collected

୨ । ଗଣିତ—2. Calculated.

ଉପସମ୍ବ୍ୟାସନ—ସଂ. ବି (ଉପ + ସମ୍ + ଶ୍ୟା ଧାତୁ = ଗଣିବା + ଭାବ. ଅନ) —
Upasamkhyāna ୧ । ସଂଗ୍ରହ—1. Collection; collation.

୨ । ଗଣନା—2. Calculation

୩ । ବିଶେଷଣ—3. Adjective.

୪ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସମାନାର୍ଥକ ଶବ୍ଦ—
4. (grammar) Synonym.

ଉପସଂଗ୍ରହ—ସଂ. ବି (ଉପ = ନିକଟ, ସମ୍ପର୍କ + ଗ୍ରହ ଧାତୁ = ଗ୍ରହଣ—
Upasangraha କରିବା + ଭାବ. ଅ) —

ମାନବ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଦସ୍ପର୍ଶଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣାମ; ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିବା—
Salutation by touching the feet of a person; making obeisance by touching the feet of a superior person.

ଉପସମ୍ବ୍ୟାସନ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ଉପରେ + ସମ୍ = ସମ୍ପର୍କ + ବ୍ୟେ ଧାତୁ
Upasambyāna = ଅଭାଦନ କରିବା + କରଣ ଅନ) —

୧ । ପରିଧାନ ବସ୍ତ୍ର—

1. Cloth worn on the body

୨ । ପିନ୍ଧା ଲୁଗା; ପୋଷାକ—

2. Wearing apparel; dress.

୩ । ଉତ୍ତରାସ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ର—3 A scarf; sheet worn on the upper part of the body.

ଉପସମ୍ବହରଣ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ସମ୍ + ହ୍ର ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ) —
Upasamharana ଉପସଂହାର (ଦେଖ)

Upasamhāra (See)

ଉପସଂହାର—ସଂ. ବି. (ଉପ + ସମ୍ + ହ୍ର ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ) —
Upasamhāra ୧ । ନାଶ; ମୃତ୍ୟୁ—1. Death;

destruction

୨ । ପରଶେଷ; ଶେଷ; ସମାପ୍ତି—

2. Completion; end, finish.

୩ । ସଂଗ୍ରହ—3. Collection

୪ । ଉଦ୍‌ଘାଟନ—4. Conclusion; summing up.

୫ । ନିବର୍ତ୍ତନ—5. Cessation

୬ । ଆକ୍ରମଣ—6 Attack.

୭ । ସଂକୋଚ—7 Hesitation

ଉପସମ୍ବୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ + ସମ୍ + ହ୍ର ଧାତୁ = ହରଣ କରିବା +
Upasamhṛuta କର୍ମ. ଇ) —୧ । ସମାପ୍ତି—

1. Finished; concluded, completed.

୨ । ସଂଗୃହୀତ—2 Compiled; summed up

ଉପସତ୍ତି—ସଂ. ବି (ଉପ = ନିକଟ + ସତ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା +
Upasatti ଭାବ. ଇ) —୧ । ସମ୍ପର୍କ—

(ଉପସତ୍ତି—ବିଶ) 1. Slight connection; touch; contiguity.

୨ । ସେବା—2. Tending

୩ । ପ୍ରତିପାଦନ—3 Proving; demonstration.

୪ । ଦାନ—4. Gift.

୫ । ନିକଟରେ ଗମନ; ପାଖଦେଇ ଯିବା—

5. Passing by, going past; touch and go.

ଉପସତ୍ତ୍ୱ—ଦେ. ବି. (କଟିରଥ) (ସଂ. ଉପସତ୍ତ୍ୱ) —ଉପସତ୍ତ୍ୱ (ଦେଖ)
Upasatwa Upaswatwa (Sec)

(ସଂସ୍କୃତ—ସତ୍ତ୍ୱ ଉପସତ୍ତ୍ୱ—୧ । ସତ୍ତ୍ୱ ଓ ଅସ୍ତ୍ୱ—

1. Title and income.

୨ । ସ୍ୱାମିତ୍ୱ ଓ ଅଧିକାର—2. Right and title.

ପ୍ରକ୍ଷର ଉପସତ୍ତ୍ୱ—ପୁସ୍ତକ ଛପିବା ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ଷରଙ୍କର ପ୍ରକ୍ଷରତ୍ୱ
ଏକମାତ୍ର ଅଧିକାର—Copy-right.)

ଉପସତ୍ତ୍ୱଭୋଗୀ—ଦେ. ବିଶ. ସଂ. (କଟିରଥ) —ଉପସତ୍ତ୍ୱଭୋଗୀ (ଦେଖ)
Upasatwabhogī Upaswatwabhogī (See)

ଉପସନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ = ନିକଟ + ସନ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା +
Upasanna କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଇ) —୧ । ଉପସ୍ଥିତ—1. Present.

(ଉପସନ୍ନ—ବିଶ) ୨ । ସମୀପସ୍ଥ; ଆସନ୍ନ; ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—

2. Impending; adjoining; contiguous.

ଉପସମ୍ପନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ + ସମ୍ + ପଦ ଧାତୁ = ପରିଣତ ହେବା +
Upasampanna କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଇ) —୧ । ପଦ—

1. Ripened; developed.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୧ । ମୃତ—2. Dead.

୩ । ଯାଗାର୍ଥ ହତ (ପଶୁ)—

3. (animal) Killed for sacrifice.

୪ । ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ—4. Sufficient.

୫ । (+ କର୍ମ ଅ)—ଲଭ୍ୟ; ପ୍ରାପ୍ତ—5. Received; got.

୬ । ପ୍ରସ୍ତୁତ (ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି)—6. Prepared; cooked.

୭ । ସଂସ୍କୃତ—7. Refined.

୮ । ଯୁକ୍ତ—8. Joined.

୯ । ବିଶେଷ—9 Particular; peculiar; special,

ଉପସର—୧୦ ବ. (ଉପ + ସ୍ତୁ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଉପ. ଅ)—

Upasara ୧ । ନିର୍ଗମନ—1. Issuing

(ଉପସ୍ତୁତ—ବିଶ) ୨ । ଗାଈ ପ୍ରଭୃତିର ଗର୍ଭାଧାନାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟ ନିକଟକୁ ଗମନ—2. Going of the cow to the bull for crossing.

୩ । ଗର୍ଭଗ୍ରହଣ; ପେଟରେ ହେବା—

3. Becoming pregnant; conception.

ଗ୍ରା. ବ. —ପ୍ରୟୋଜନ—Use; necessity.

ଉପସର୍ଗ—୧୦. ବ. (ଉପ = ଉପସ୍ଥିତ + ସର୍ଗ = ସୃଷ୍ଟି; ସର୍ଜନା)—

Upasarga ୧ । ଉଦ୍ଭାତ; ଭୂମିକମ୍ପାଦି ଦୈବା ଉପଦ୍ରବ—

(ଉପସୃଷ୍ଟ—ବିଶ) 1. Natural calamity (e.g. earthquake, eclipse);

natural phenomenon foreboding evil.

୨ । ବଢ଼ି—2 Obstacle.

୩ । ବ୍ୟାଘାତ—3. Obstruction.

୪ । ପୀଡ଼ା—4 Disease

୫ । ରୋଗରୁ ଜାତ ବିକାର—5. Complications or bad symptoms caused by a disease

୬ । ଅଶୁଭ—6. Evil omens,

୭ । (ବ୍ୟାକରଣ) (ଧାତୁ ସମୀପକୁ ଯାଇ ଯେଉଁମାନେ ଉନ୍ମତ୍ତ ଅର୍ଥ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି)—ଧାତୁ ପୂର୍ବରେ ଲାଗି ବାକ୍ୟ ନିଷିଦ୍ଧ କରିବା ପଦାଂଶ—

7 grammar) A prefix; an inseparable preposition

[ଦ୍ର—ଉପସର୍ଗମାନ ସଂଖ୍ୟାରେ ୧୦୫ ଯଥା—ପ୍ର, ପର, ଅପ, ସମ, ନି, ଅବ, ଅନୁ, ନିର, ଦୂର, ବି, ଅଧ, ସ୍ୱ, ଉତ୍, ପତ, ପ୍ରତି, ଅଭ, ଅଭି, ଅପି, ଉପ, ଅ]

ଉପସର୍ଜନ—୧୦. ବ. (ଉପ = ଶ୍ରୀ + ଜନ ଧାତୁ = ସୃଷ୍ଟି କରିବା +

Upasarjjana ଉପ. ଅନ)—

(ଉପସୃଷ୍ଟ—ବିଶ) ୧ । ଦୈବା ଉପଦ୍ରବ—

1. Natural calamity.

୨ । ଅଧିକା ଯୋଗ କରିବା—2 Adding.

୩ । ତ୍ୟାଗ—3 Abandonment

୪ । ଅଧୀନ ବ୍ୟକ୍ତି—4 Subordinate person.

୫ । ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ—5. Eclipse

୬ । ଅପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି—

6. A person of secondary importance.

୭ । ଉପରେ ଡାଳିବା—7. Pouring upon

୮ । ଅପ୍ରାଧାନ୍ୟ—8. Subordination

୯ । ପ୍ରତିନିଧି, ବଦଳରେ ରଖାଯିବା ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି—

9. Representative; substitute

୧୦ । (ବ୍ୟାକରଣ)—ସମାସରେ ପ୍ରଥମାନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବା ଏକ ବିଭକ୍ତି-ସୂକ୍ତ ପଦ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—10. (grammar) A word which by composition or derivation loses its original independence while also it determines the sense of another word (M. W.)

[ଦ୍ର—ବହୁବ୍ରୀହି ସମାସରେ ଦୁଇଟିଯାକ ପଦ ଉପସର୍ଜନ ଅଟେ; ଅନ୍ୟ ସମାସମାନଙ୍କରେ କେବଳ ପ୍ରଥମ ପଦ ଉପସର୍ଜନ ଅଟେ (M. W) ଯଥା—‘ମାତ ପ୍ରକୃତି’ ଶବ୍ଦରେ ବ୍ୟବହୃତ ‘ମାତ’ ଓ ‘ପ୍ରକୃତି’ ଏହି ଦୁଇ ଶବ୍ଦର ମୌଳିକ ଅର୍ଥ ଲେଖ ପାଇ ମାତପ୍ରକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବୁଝାଇଲା । ଅତଏବ ଏ ଦୁଇ ଶବ୍ଦ ଉପସର୍ଜନ ଅଟେ ।]

୧୦ ବିଶ—ଗୌଣ; ଅପ୍ରଧାନ—Subordinate; secondary.

ଉପସର୍ପଣ—୧୦. ବ. (ଉପ = ସମୀପ + ସ୍ତୁ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + Upasarpāṇa ଉପ. ଅନ)—୧ । ସମୀପକୁ ଗମନ; ସମୀପରେ (ଅପସର୍ପଣ—ବିପରୀତ) ଉପସ୍ଥିତ—1 Coming near; approach.

୨ । ଅନୁରୂପ; ଅନୁସରଣ—2. Attendance on or cringing before a person to gain some end

୩ । ଉପାସନା—3 Worship; prayer.

୪ । ନର୍ତ୍ତନ—4 Dancing.

ଉପସର୍ପଣ—୧୦. ବ. (ଉପ + ସ୍ତୁ ଧାତୁ + ଉପ. ଅନ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Upasarpāṇa ଉପସର୍ପଣ (ଦେଶ)

Upasarpāṇa (See)

ଉପସର୍ଜ୍ୟା—୧୦. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଉପ = ସ୍ତୁ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ମ.

Upasarjya ଯ + ଶ୍ରୀ; ଅ; ନିପାତନ)—୧ । ବତର ପଡ଼ିଥିବା-

ଗାଈ; ଉତ୍ତମଜା ଗାଈ—1. A cow fit for the bull; a cow on heat.

୨ । ପାକାସ୍ତ୍ରାଣ୍ୟା ଶ୍ରୀ—2. A woman in her course.

୩ । ଯେଉଁ କନ୍ୟା ପ୍ରଥମରଜୋଦର୍ଶନ ହୋଇଅଛି—

3. A girl who has attained puberty.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ସ୍ଥିତ ଓ ଚିତ୍ତ ଅସ୍ଥିର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତ ଅସ୍ଥିର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିତ୍ତ ଚାହିଁବ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ସହ ଯୋଗରେ ଯେତେ ଏ ଘଟାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ସାଧାରଣ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଅବସ୍ଥା ୨ ବା ୧ ଚିତ୍ତ ଚାହିଁବ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ସହ ଯୋଗବାକୁ ହେବ । ଯଥା :—
 ଗାଂ ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଂ' ଯୋଗଦେ 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ' ଯୋଗଦେ 'ବସୁ' ନ ଗାଂରେ 'ବସୁ' ଯୋଗଦେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଗାଂରେ 'ଅଗ୍ନି' ଯୋଗଦେ; 'ଅଭିଜିତ' ନ ଗାଂରେ 'ଅଭିଜିତ' ଯୋଗଦେ

ଉପସାଗର—ସଂ. ବି. (ଉପୋଲପସ୍ତୁତ)—(ଉପ=ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ) —
 Upasāgara ଯେଉଁ ଜଳଭାଗର ଉପ ପାଖରେ ସ୍ଥଳ ଓ ଏକ
 ପାଖରେ ଜଳ ଥାଏ—Gulf; bay.

ଉପସୁନ୍ଦା—ସଂ. ବି. (ନାମ)—୧ । ଜଣେ ଦୈତ୍ୟ; ସୁନ୍ଦା ଦୈତ୍ୟର ଭାଇ;
 Upasunda (ଏ ଦୁଇ ଭାଇ ଛାଲେ ଉପାପାଇଁ ପଶ୍ଚେଇ ବିବାଦ କର
 ନିବିଡ଼ ହୋଇଥିଲେ)—1 Name of a demon.
 ୨ । ନରକାସୁରର ସେନାପତି (ଏ କୁଷ୍ଠକ ଦ୍ୱାଦଶେ ନିବିଡ଼
 ହୋଇଥିଲେ)—2 Name of a general of
 demon Naraka.

ଉପସୂର୍ଯ୍ୟକ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସମୀପ+ସୂର୍ଯ୍ୟ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—
 Upasūryaka ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳ; ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗୁରୁପାଖରେ ଥିବା
 ମଣ୍ଡଳାକାର ପରିଧି—1. Halo of the sun
 ୨ । (ଉପସୂର୍ଯ୍ୟ+ଭୂଲ୍ୟାର୍ଥେ. ଅ)—ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ—
 2. Disc of the moon.
 ୩ । ଏକ ପ୍ରକାର ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ଘୋକ—
 3. A kind of beetle or glowworm.
 (M. W.)

ଉପସୂଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ସୂଷ୍ଟ ଧାତୁ=ସୋଗ କରିବା+କର୍ମ ଇ)—
 Upasūṣṭa ୧ । ଉପସୂଷ୍ଟ—1 Oppressed
 (ଉପସୂଷ୍ଟ—କ) ୨ । ଆକ୍ରାନ୍ତ—2 Attacked;
 afflicted.

୩ । ବ୍ୟାପ୍ତ—3. Pervaded.
 ୪ । ଦୈବାଦି ଉପଦ୍ରବସ୍ଥା—4. Overwhelmed
 with calamity
 ୫ । (ବ୍ୟାକରଣ)—ଉପସର୍ଗସ୍ଥ—5. (grammar)
 Having a prefix.
 ୬ । (ବିରୋଧ) ବିକାରସ୍ଥ—6. (disease) Attended
 with complications.
 ୭ । ବହୁ ବା କେତୁଗ୍ରସ୍ତ (ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ)—
 7. Eclipsed.

୮ । ପରିତ୍ୟକ୍ତ—8 Abandoned.
 ୯ । ଅଜ୍ଞାତ—9 Obscured
 ୧୦ । (ଭୂତ ବା ଅସୁରକଦ୍ୱାରା) ଗ୍ରସ୍ତ—10 Possessed
 by a spirit or demon.
 ୧୧ । ବର୍ଦ୍ଧିତ—11 Increased.
 ୧୨ । କାମୁକ (ପ୍ରବୃତ୍ତିବାଦ)—12. Lustful.
 ୧୩ । ଗାଈ ସଙ୍ଗେ ଲଗାଯିବା (ବାହୁଣୀ)—
 13. (a calf) Admitted to the mother-
 cow. (M. W.)

୧୪ । ପ୍ରେରିତ—14. Sent; let loose towards
 (M. W.)

(+ ଭାବ. ଇ) ସଂ. ବି — ମୈଥୁନ—Coition.

ଉପସେବକ—ସଂ. ବି. ସୁ. (ଉପ+ସେବ ଧାତୁ=ସେବା କରିବା+
 Upasebaka କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—୧ । ଉପସେବକ—
 (ଉପସେବକ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Enjoying.

୨ । ପରସ୍ପା ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ; ପରସ୍ପାପ୍ରଣୟ—

2. Attached to the wife of another
 person; courting the wife of another.

ଉପସେବା—ସଂ. ବି (ଉପ+ନିକଟରେ+ସେବା)—୧ । ସମ୍ମାନ—
 Upasebā 1 Homage; respect; veneration.
 (ଉପସେବନ—ଅନ୍ୟଭୂଷ) ୨ । ଅନୁସରଣ—2 Waiting upon.
 a person with some prayer, attend-
 ance on a person for the fulfilment
 of some prayer.

୩ । ଉପେକ୍ଷା—3. Candidature.

୪ । ପ୍ରଣୟାର୍ଥ ଅନୁସରଣ—

4 Courting, court-ship

ଉପସେବିତ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ନିକଟରେ+ସେବିତ)—
 Upasebita ୧ । ସମ୍ମାନିତ—1. Revered; honoured;
 respected.

୨ । ଅନୁସୂଚିତ—2 Waited upon; attended on.

ଉପସେବିତା—ସଂ. ବି. ସୁ. (ଉପ+ସେବ ଧାତୁ=ସେବା କରିବା+
 Upasebitā +କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମ. ୧ବ)—୧ । ଯେ ସେବା
 (ଉପସେବନ—ସ୍ତ୍ରୀ) କରେ—1 Serving.

୨ । ପରିଚର୍ଯ୍ୟାକାଶ—2 Tending.

୩ । ପ୍ରଣୟାର୍ଥ ଅନୁସରଣକାଶ—3 Courting.

ସଂ. ବି—୧ । ସେବକ; ପରିଚ୍ଛାବକ—1. Servant;
 attendant

୨ । ଅନୁସରଣୀ—2. Suitor.

୩ । ଉପେକ୍ଷାର୍ଥ—3 A candidate.

ଉପସେବ୍ୟ—ସଂ. ବି. ସୁ. (ଉପ+ସେବ ଧାତୁ=ସେବା କରିବା+
 Upasebya କର୍ମ. ଯ)—ସମ୍ମାନାର୍ଥ; ମାନ୍ୟାସ୍ପଦ—
 (ଉପସେବ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ) Honourable; respectable.

ଉପସ୍କର—ସଂ. ବି (ଉପ+ସ୍ପର୍ଶ+କ ଧାତୁ=କରିବା+କରଣ. ଅ)—
 Upaskara ୧ । ଅସ୍ପର୍ଶ ବାକ୍ୟର ବୋଧ ନିମନ୍ତେ ଶବ୍ଦର
 ଅଧ୍ୟାହାର—1. A gap or ellipsis made for
 the proper understanding of an
 incomplete sentence.

୨ । ତରକାସର ମସଲା; କାଟଣା—

2. Condiment; seasoning for curry.

(ଉପସ୍କର—ବିଶ) ୩ । ବିଶା ମସଲା (ହଳଦି, ବେସର, କିରୀ ମରିଚ,
 ଗରମମସଲା)—3. Ground spices;
 sauce e.g. mustard, pepper, termeric.)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୪ । ହାତ ହାତୀ—4. Implement, instrument.

* । ଉପକରଣ—5. Material, ingredient.

୬ । ବାସନବର୍ତ୍ତନ—6. Utensils

୭ । ଘରକରଣା ଜନସ୍ତ; ଗୃହସ୍ଥର ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଜିନିଷ—

ବ୍ୟବହାରୀୟ ଉପକରଣ—7 Articles of daily household; use domestic implements.

(ଯଥା—ଚକ୍ର, ଶିଳ, ପନିକ, ବର୍ତ୍ତଣା, ଟୋକେଇ, ଚିକି, କୋରଣା, ବାସନ, ଛୁରି)

୮ । (+ ଉପ. ଅ)—ସହକରଣ—

8 Bestowing care

୯ । ନିନ୍ଦା—9 Blame; censure.

୧୦ । ଅଧ୍ୟାହାର—10. Ellipsis

୧୧ । ଅଳଙ୍କାର; ସାଜସଜ୍ଜା—

11 Ornament; decoration

ଉପସ୍ଥାପକ—୧୦. ବି—୧ । ଉପସ୍ଥାପକ (ଦେଖ)—

Upasthāra 1. Upasthāra (See)

୨ । ଅତିରିକ୍ତ ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟ—2. Supplement.

ଉପସ୍ଥା—ପ୍ରା. ବି (୧୦. ଉପସ୍ଥା)—ଉପସ୍ଥା (ଦେଖ)

Upasta Upastha (See)

ଉପସ୍ତ୍ରୀ—୧୦. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପ=ନିକଟ+ଶ୍ରୀ)—ଉପସ୍ତ୍ରୀ; ରଖେଇ—

Upastri oncube; kept woman.

ଉପସ୍ଥା—୧୦. ବିଶ (ଉପ=ସମୀପ ବା ତଳେ+ସ୍ଥା ଧାତୁ=ରହିବା+)

Upastha କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—୧ । ସମୀପସ୍ଥ; ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—

1. Contiguous, proximate.

୨ । ନିମ୍ନସ୍ଥ; ତଳେ ଥିବା—2. Lying under.

୩. ବି. (ଯାହା କୋଡ଼ର ତଳେ ଥାଏ) —୧ । ପୁଂ ଚକ୍ର; ଲିଙ୍ଗ—

ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ—1 Male organ; penis.

୪ । ଗୋଳ—2. Female organ, vagina.

୫ । କୋଡ଼—3. Lap.

୬ । ଗୁହ୍ୟହାର—4 Anus (M. W.)

୭ । ଜହ—5. Haunch; hip.

ଉପସ୍ଥାକ—୧୦. ବି (ଉପସ୍ଥା+ସ୍ଥାକାର୍ଥେ. କ)—ପୁଂଲିଙ୍ଗ; ଶିଶୁ—

Upasthaka Membrum virile; penis.

ଉପସ୍ଥାକୃତ—୧୦. ବିଶ. ପୁଂ (ଉପସ୍ଥା+କୃତ; ଏପରି ବସିବା ଯହିଁରେ

Upastha kṛta କୋଡ଼ ରହେ)—ତେଜାପକାର ବସିବା—

Seated with the legs bent down; forming a lap by sitting down (M. W.)

ଉପସ୍ଥାନିଗ୍ରହ—୧୦. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର ଉପସ୍ଥାନିଗ୍ରହ—

Upasthanigraha ନିଗ୍ରହ=ନିରୋଧ)—୧ । ଲକ୍ଷ୍ମଣସ୍ତେଷ,

ଲକ୍ଷ୍ମଣସ୍ତେଷ—1. Continence; restraint of sexual desire.

୨ । ଅପ୍ରସାଧନ—2 Self-control.

ଉପସ୍ଥାତା—୧୦. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉପ=ନିକଟ+ସ୍ଥା ଧାତୁ=ରହିବା+)

Upasthātā କର୍ତ୍ତୃ ଡ଼. ୧୩. ୧୯)—

(ଉପସ୍ଥାତା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଉପସ୍ଥାପକ—1. Paying homage; adoring.

୨ । ଉପସ୍ଥିତ—2 Present; attending.

୩. ବି—୧ । ସେବକ; ଭୃତ୍ୟ—

1. Attendant; servant.

୪ । ପୂଜକ—2. Worshipper

୫ । ଭକ୍ତ—3. Devotee.

ଉପସ୍ଥାନ—୧୦. ବି. (ଉପ=ନିକଟ+ସ୍ଥା ଧାତୁ=ରହିବା+ଭାବ. ଅନ)—

Upasthāna ୧ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଥିବା; ହାଜର; ଉପସ୍ଥିତ—

(ଉପସ୍ଥିତ—ବିଶ) 1 Presence; attendance.

୨ । ପୂଜା; ଉପାସନା—2 Devotion; homage; obeisance; worship

୩ । ଅଗମନ—3. Coming; approach.

୪ । ଉତ୍ତରଣ; ଉତ୍ତରଣ; ପହଞ୍ଚିବା—4. Arrival.

୫ । ନିକଟତା—5. Nearness; propinquity.

୬ । ନିକଟକୁ ଯିବା—6. Going near.

୭ । ଅନୁସରଣ—7. Waiting on; attendance (M. W.)

୮ । ବାସସ୍ଥାନ—8 Abode (M. W.)

ଉପସ୍ଥାନାଗ୍ରହ—୧୦. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଉପସ୍ଥାନ+ଗ୍ରହ)—

Upasthānagraha ସଭାଗୃହ; ସେଉଁଠାରେ ସଭା ପାରିଲେକେ

ଜମଣ—assembly-room (M. W.)

ଉପସ୍ଥାନାପୁସ୍ତକ—୧୦. ବି. (ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Upasthānapustaka ସେଉଁପୁସ୍ତକରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବା

କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଦୈନିକ ଉପସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ବା କର୍ମରୂପାଦାନର

ଉପସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧେ ସମ୍ପାଦିତ ଲେଖା ରହେ—ହାଜର;

ହାଜରବହି—Attendance-register of a school or an office.

ଉପସ୍ଥାନସଂଖ୍ୟା—୧୦. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଉପସ୍ଥାନ+ସଂଖ୍ୟା)—

Upasthānasamkhyā ଉପସ୍ଥିତବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା—

The number of persons attending.

ଉପସ୍ଥାପକ—୧୦. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉପ+ସ୍ଥା ଧାତୁ; ଶିବ=ସ୍ଥାପି ଧାତୁ=

Upasthāpaka ସ୍ଥିତି କରାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—

(ଉପସ୍ଥାପିକା—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଯେ ଉପସ୍ଥିତ କରାଏ; ସେ ହାଜର କରାଏ—

1. Producing; causing to appear.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଓ ଚିନ୍ତା ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିନ୍ତା ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ଦା ୨ ଚିନ୍ତା କୌଣସି କର୍ତ୍ତା ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଏକ ଗୋଟିଏ ଯେତେ ଏ ଗୋଟିଏରେ କ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିନ୍ତା କରାଯାଉ ୨ ବା ୧ ଚିନ୍ତା କର୍ତ୍ତା ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ହେବ । ଶବ୍ଦା :—
'ଶାନ୍ତ' କ ମିଳିଲେ 'ଶାନ୍ତ' ଗୋଟିଏ; 'ଦୃଷ୍ଟ' କ ମିଳିଲେ 'ଦୃଷ୍ଟ' ଗୋଟିଏ; 'ବନ୍ଧୁ' କ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅନ୍ୟା' କ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟା' ଗୋଟିଏ; 'ଅନ୍ୟତ୍ର' କ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ୟତ୍ର' ଗୋଟିଏ ।

୨ । ପ୍ରସ୍ତାବକ—2. Proposing

୩ । ହୁଏତକ—3. Causing to remember (M-W)

ଉପସ୍ଥାପନ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିକଟ+ସ୍ଥା ଧାତୁ ଶିତ=ସ୍ଥାପି ଧାତୁ +ଭବ ଅନ)—
Upasthāpana
(ଉପସ୍ଥାପିତ—ବିଶ)

୧ । ନିକଟରେ ରଖିବା—1. Placing near.

୨ । ନିକଟକୁ ଆନୟନ—

2. Act of bringing near; producing.

୩ । ସଭାରେ ବା ଦାବିମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପେଶ କରିବା—

3. Bringing up of a proposal or matter; putting up a matter before an authority.

ଉପସ୍ଥାପିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ=ନିକଟ+ସ୍ଥା ଧାତୁ .ଶିତ=ସ୍ଥାପି ଧାତୁ +କର୍ମ ଇ)—
Upasthāpita ଧାତୁ +କର୍ମ ଇ)—

(ଉପସ୍ଥାପନ—ବି) ୧ । ସଭାରେ ପେଶ କରା ଯାଇଥିବା—1. Put or brought before a meeting.

୨ । ନିକଟକୁ ଆନୟନ—

2 Brought near; produced.

୩ । ନିବେଦିତ—3. Submitted; offered

୪ । ନିକଟରେ ସ୍ଥାପିତ—4 Placed near.

ଉପସ୍ଥାପିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ=ନିକଟ+ସ୍ଥା ଧାତୁ=ହେବା; ରହିବା)
Upasthita ଧାତୁ +କର୍ମ ଇ)—

ଉପସ୍ଥାନ } ବି. ୧ । ପହଞ୍ଚିଥିବା; ଆଗତ—

ଉପସ୍ଥିତ } 1. Arrived at; come up.

୨ । ବ୍ୟବସାୟ—2. Present; attending.

୩ । ନିକଟସ୍ଥିତ—3 Contiguous; placed near; standing near.

୪ । (+କର୍ମ ଇ)—ଉପସ୍ଥିତ—4. Worshipped.

୫ । ଜ୍ଞାତ—5. Known.

୬ । ପ୍ରାପ୍ତ—6. Attained; got.

୭ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଘଟୁଥିବା—

8 Present; happening now.

୮ । ଘଟୁଥିବା—8. Occurred; taken place

ସଂ. ବି —ଦ୍ୱାରୀ; ଦରୁଆଳ—

A door-keeper; porter (M. W.)

ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚାଇବା—

Upasthita karibh 1 To bring near.

ଉପସ୍ଥାପନକାରୀ ୨ । ହାଜର କରାଇବା—2 To produce.

ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା—୩ । ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା—3 To lay before.

ଉପସ୍ଥାପିତକାରୀ—ସଂ. ବି —ଯେ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ହୋଇ ବଲୁତା କରୁ

Upasthitabakt ୧ । ପାରେ—An impromptu

speaker; a ready speaker; one who speaks extempore.

ଉପସ୍ଥାପିତକାରୀ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧାରୟ; ଉପସ୍ଥିତ+କର୍ତ୍ତା)—

Upasthitabuddhi ନବନବୋଦ୍ଧେଶଶାଳିନୀ ବୁଦ୍ଧି; ପ୍ରତିଭା;
ପିକର; ପ୍ରଭୁତ୍ୱବଶିଷ୍ଟ—Ready wit; presence of mind

ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯାହାର ପ୍ରଭୁତ୍ୱବଶିଷ୍ଟ ଅଛି; ପିକରାଳ;
ପିକରଥ—Ready witted, having presence of mind.

ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—ଦେ. କି— ୧ । ହାଜର ହେବା—

Upasthita hebh 1. To attend; to be present.

ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ୨ । ଆସି ପହଞ୍ଚିବା—2 To arrive at.

ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ୩ । ଘଟିବା—3 To happen; to take place.

ଉପସ୍ଥିତି—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିକଟ+ସ୍ଥା ଧାତୁ=ରହିବା +ଭବ ଇ)—

Upasthiti ୧ । ପହଞ୍ଚିବା; ଆଗମନ—1. Arrival.

୨ । ନିକଟକୁ ଆସିବା—2. Coming near.

୩ । ସଭା; ବ୍ୟବସାୟ—3. Presence; being.

୪ । ହାଜର; ହାଜର—4. Attendance.

୫ । ଉପାସନା—5 Worship.

ଉପସ୍ନାତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ=ସାମାନ୍ୟ+ସ୍ନାତ)—

Upasnāta ୧ । ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ନାତ—1. Half bathed; washed

(ଉପସ୍ନାତ—ବି) ୨ । ଦେହରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚି ହୋଇଥିବା—2. Having the body sprinkled with water.

ଉପସ୍ନାନ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିକଟ; ସାମାନ୍ୟ+ସ୍ନାନ)—

Upasnāna ୧ । ଅର୍ଦ୍ଧଶେଷ ଧୋଇବା—1. French

(ଉପସ୍ନାନ—ବିଶ) bath; washing of some limbs.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ନାନ—2 Partial bath

୩ । ଦେହରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବା—

3. Sprinkling of water on the body.

ଉପସ୍ପର୍ଶ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସଂସ୍ପର୍ଶ+ସ୍ପର୍ଶ ଧାତୁ=ହୁଇବା +ଭବ ଇ)—

Upasparśa ଉପସ୍ପର୍ଶ (ଦେଖ)

(ଉପସ୍ପର୍ଶ—ବିଶ) Upasparśana (See)

ଉପସ୍ପର୍ଶକ—ସଂ. ବି (ଉପ=ସଂସ୍ପର୍ଶ+ସ୍ପର୍ଶ ଧାତୁ=ହୁଇବା +ଭବ ଇ)—

Upasparśana ଅନ)—୧ । ସ୍ପର୍ଶ; ହୁଇବା—

1. The act of touching; contact.

୨ । ଅର୍ଦ୍ଧ—2. Mere touch; touch and go.

୩ । ଅର୍ଦ୍ଧଧୋଇବା; ଅର୍ଦ୍ଧଧୋଇବା—3. Sipping of water rinsing of the mouth.

୪ । ସ୍ନାନ—4. Bathing; ablution

୫ । ପାନ—5. Drinking.

ଉପସ୍ପର୍ଷିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ=ସଂସ୍ପର୍ଶ+ସ୍ପର୍ଶ ଧାତୁ=ହୁଇବା +କର୍ମ ଇ)—

Upasprushṭa ଇ)—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧଧୋଇବା; ଅର୍ଦ୍ଧଧୋଇବା—

ଉପସ୍ପର୍ଶିତ } 1. Having rinsed the mouth or sipped water.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୨ । ଶୁଦ୍ଧ—2. Bathed.

୩ । (+କର୍ମ. ତ)—ସଂସ୍ପର୍ଶ—3 Connected.

୪ । ଉପସ୍ପର୍ଶ—4. Slightly touched.

ଉପସ୍ୱତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ସ୍ୱତ୍ୱ=ସ୍ୱାମିତ୍ୱ)—ସମ୍ପତ୍ତିର ଆୟ; ଲାଭ—
Upaswatwa Profit; income; the produce or usufruct of a property

ଦେ. ବି. (କଚିତ୍ତା ବ୍ୟବହାର)—୧ । କୌଣସି ଜମି ବା
ସମ୍ପତ୍ତିରେ ମାଲିକ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱର ନିମ୍ନ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ—

1. A secondary right over property;
any right inferior to proprietary right

୨ । ଜମିରେ ବହୁକାଳ ଦଖଲ କରିବା ଲୋକର ଜମିଧିକାର
ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ—2 Occupancy right over land.

୩ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବହୁକାଳ ବ୍ୟବହାରଜନିତ
ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ—3. Right of easement over
another's land.

୪ । ଜମିଦାରଙ୍କୁ ପ୍ରଜା ଜମିପାରି ଦେବା ଖଜଣା—

4. Rent paid by a tenant to the
landlord.

ଉପସ୍ୱତ୍ୱଭୋଗୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଉପସ୍ୱତ୍ୱ+ଭୋଗିନୀ; ୧ମା. ୧କ.)—
Upaswatwabhogī ଯେ ସମ୍ପତ୍ତିର ଆୟମାତ୍ର ଭୋଗ କରେ—
(ଉପସ୍ୱତ୍ୱଭୋଗୀ—ଶ୍ରୀ) Enjoying or living upon the
income or usufruct of a property;
enjoying the usufruct only.

ଦେ. ବି. (କଚିତ୍ତା ବ୍ୟବହାର)—ଦଖଲସ୍ୱତ୍ୱଭୋଗକାରୀ—
Enjoying a right of easement or
occupancy.

ଉପହତ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ହତ୍ ଧାତୁ=ମାରବା+କର୍ମ. ତ)—
Upahata ୧ । ନଷ୍ଟ—1 Destroyed; damaged.

୨ । ଦୁର୍ବଳିତ—2, Impaired.

୩ । ଆଘାତଗ୍ରାସ୍ତ; ଆହତ—

3. Smitten; struck; hurt; injured.

୪ । ଦୂଷିତ—4. Corrupted; contaminated

୫ । ଭରସ୍ତ୍ରୁତ—5. Reprimanded; rebuked.

୬ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକ; ନିବାରଣ—

6. Prevented; restrained

୭ । ଆକ୍ରାନ୍ତ; ଅଭିଭୂତ—

7. Attacked; overwhelmed.

୮ । ଭେଲ; ମିଶ୍ରା—8. Adulterated

୯ । ହତ—9. Killed (M. W.)

୧୦ । ଅତ୍ୟାଚାର—10 Oppressed.

ଉପହତକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଉପହତ+କ)—

Upahataka ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ; ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ—

Ill-fated; unlucky.

ଉପହାସନୀୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ହାସ ଧାତୁ=ହସିବା+କର୍ମ. ଅମାତ୍ୟ)—

Upahasaniya ୧ । ଥଣ୍ଡା କରାଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ—

1. Laughable

୨ । ଉପହାସ ଯୋଗ୍ୟ—2. Ridiculous.

ଉପହାସିତ - ସଂ. ବି. (ଉପ+ହାସ ଧାତୁ=ହସିବା+କର୍ମ. ତ)—

Upahasita ୧ । ଥଣ୍ଡା କରା ଯାଇଥିବା; ଦୃଶିତ—

1. Sneered at; laughed at; derided.

୨ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—ଥଣ୍ଡା କରୁଥିବା—

2. Sneering; laughing.

ସଂ. ବି. (+ଭବ. ତ)—୧ । ଉପହାସ—

1. Derision; joke.

୨ । ହାସ୍ୟ—2. Laughter.

୩ । ଶିରଃ କମ୍ପନ ସହିତ ହସ—

3. Laughter accompanied by shaking
the head (M. W.)

ଉପହାସ୍ତିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉପ+ହାସ୍ତିକା=ହାତ+ଉପ+

Upahastika ଶ୍ରୀ. ଅ; ଯାହା ହାତ ପାଖରେ ଥାଏ)—

୧ । ପାନବଟା; ପାନଭବା—1 Betel-pot.

୨ । ତାମ୍ବୁଳାଧାର—2. Betel-case.

ଉପହାର - ସଂ. ବି. (ଉପ+ହାର ଧାତୁ=ନେବା+

Upahāra ଭବ. ଅ)—

(ଉପହାର—ବିଶ) ୧ । ଉପହାରିକା; ଭେଟ—

1. Presenting of a gift.

୨ । ସମର୍ପଣ—2. Act of offering.

୩ । (+କର୍ମ. ଅ)—ଉପାୟନାତ୍ମକ ବସ୍ତୁ; ଉପହାରିକା ଦ୍ରବ୍ୟ—

3. An offering; presented article

୪ । (ବହୁବ୍ରୀହି)—ହାରର ସମୀପସ୍ଥ ଚତୁର୍ଥ ଶୋରକ
ଦ୍ରବ୍ୟ—4 A pendant hanging from a
necklace.

୫ । ହାର ନିକଟରେ ପିନ୍ଧା ଯିବା ଗଳାର ଅଳଙ୍କାର; ଚକ—
5 Necklet; an ornamental collar.

ସଂ. ଅ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ)—ହାର ସମୀପରେ—

Near a necklace.

ଦେ. ବି—ଭୋଜ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ—Victuals; eatables

ଭୋଜନେ ବା ପୁରବାର ବାର୍ଦ୍ଧ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଉପହାରମାନ
ବାଦିଲେ—ବିଶ୍ୱାସ, ବଚନସମାପ୍ତ ।

ଉପହାସ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ହାସ; ହାସତା+ହାସ ଧାତୁ=ହାସା

Upahāsa କରବା+ଭାବ. ଅ)—

(ଉପହାସିତ—ବିଶ) ୧ । ପରିହାସ; ଥଣ୍ଡା—

1 Joke; mockery; jest.

ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଘେନେ ଥପର ସ୍ଵାରେ ଯେତେ ଓ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତେ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁଣେଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ଏ ବା ' ଧୃତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ବ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦପାଇଁ ଉପାଖ୍ୟାନେ ଚିତ୍ତେ ଚପକ୍ଷର ' ବା ' ଚିତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଉଦା. — 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ବଧୂ' ନ ଗାଢ଼ିଲେ 'ବହୁ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଅର୍ଯ୍ୟ' ନ ଗାଢ଼ିଲେ 'ଅକ୍ଷ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ଗାଢ଼ିଲେ 'ଅଲବହୁ' ଘୋଡ଼ିବେ ।

୨ । ଉପହାସ; ଅଳ୍ପହାସ—2 Smile.

୩ । ଘୃଣାସ୍ପଦ୍ଧି ହାସ୍ୟ—3 Derisive laughter.

୪ । ବିଦ୍ରୁପ—4. Ridicule.

[ଦ୍ରୁ—ଉପହାସ ଓ ପରିହାସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଏହି ଯେ, ଯେଉଁ ହାସ୍ୟ କାହା କାହା ଉପହାସ, ମାତ୍ର ପରିହାସ ଥିବା ଲାଗେ; କାହା ନାହିଁ ।]

ଉପହାସାସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଚତୁ; ଉପହାସ + ଅସ୍ତ୍ର = ସ୍ତ୍ରୀ)—

Upahāsāspada ଯାହାକୁ ଉପହାସ କରାଯାଏ—The butt of ridicule; laughing stock.

ସଂ. ବିଶ—ଉପହାସର ଯୋଗ୍ୟ, ଉପହାସନୀୟ—Ridiculous.

ଉପହାସ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ + ହସ ଧାତୁ = ହସିବା + କର୍ମ. ଯ)—

Upahāsya ଉପହାସର ଯୋଗ୍ୟ; ଉପହାସାସ୍ତ୍ର—

Ridiculous; laughable.

ଦେ. ବି (ସଂ. ଉପହାସ)—ଉପହାସ—Ridicule

ଉପହାସ୍ୟ ପାଇଁ ଲୋକରେ ଲାଗିବାର.

ପ୍ରକୃତ ଭଲ ବଥା ଯୁକ୍ତେ ମରବାର—କୃଷ୍ଣାଦି. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

ଉପହାସ୍ୟତା—ସଂ. ବି. (ଉପହାସ୍ୟ + ତା. ତା)—

Upahāsyaṭā ଉପହାସିତ ହେବାର ଅବସ୍ଥା—

Ridiculousness.

ଉପହୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ = ନିକଟରେ + ଥା ଧାତୁ = ଥାଏ କରବା

Upahita + କର୍ମ. ତ)—

୧ । ଅର୍ପିତ—1. Deposited; offered,

୨ । ବିନ୍ୟସ୍ତ—2 Laid on; arranged.

୩ । ଦତ୍ତ—3. Given; presented.

୪ । ଗ୍ରହଣ—4. Taken.

୫ । ଅନ୍ତର୍ବିତ—5. Transferred to; placed on; set.

ଉପହୃତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ = ନିକଟକୁ + ହ ଧାତୁ = ନେବା + କର୍ମ.

Upahṛuta ତ)—୧ । ଉପହାସରୂପେ ପ୍ରଦତ୍ତ; ଭେଷ୍ଟ ଦିଆ ଯାଇଥିବା—

1. Offered as present; presented.

୨ । ଅନନ୍ତ—2 Brought.

୩ । ଅବୃତ୍ତ; ସଂଗୃହୀତ—

3 Collected; compiled.

ଉପହୃତ—ସଂ. ବି. (ଉପ = ନିକଟ + ହ ଧାତୁ = କୃଷିକ ହେବା +

Upahwara ଅଧିକରଣ. ଅ)—

୧ । ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନ; ବିଜନ—

1 Solitude; wilderness.

୨ । ସମ୍ପର୍କ; ନିକଟ—2. Nearness; proximity.

୩ । ରଥ—2. Car.

୪ । ଯୁଦ୍ଧ—4. War.

ଉପାଏ—ସା. ବି. (ସଂ. ଉପାୟ)—ଉପାୟ (ଦେଖ)

Upāe

Upāya (See)

ମଣି ମନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ରଣାଦି ଯାଏ କଲେ—ପ୍ରାଣୀ, ଲବଣ୍ୟମୟ ।

ଉପାୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଅଂଶୁ = କରଣ)—ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଶୁଣି

Upāinśu ନ ପାରିବା ଭଳି ଜପବିଶେଷ; ଭୁଲି ହୋଇ ମାନ

ଜପିବା ବା ଧ୍ୟାନ କରିବା; ଶୁଣାଗୁଣି—Prayer

repeated in a low voice; muttered prayer.

ନି. ବିଶ—ନିର୍ଜନରେ; ଗୋପନୀୟତାବଳରେ—In secret,

ଉପାୟଶୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବି—ଉପାୟଶୁଦ୍ଧତା (ଦେଖ)

Upāinśubadha

Upāinśuhatyā (See)

ଉପାୟଶୁଦ୍ଧତା—ସଂ. ବି. (ଉପାୟ = ଗୋପନୀୟତା + ଧ୍ୟାନ =

Upāinśuhatyā ହତ୍ୟା)—ଗୁପ୍ତହତ୍ୟା; ବାହାରର ଲୋକେ

ଜାଣି ନ ପାରିବେ, ଏପରିଭାବରେ ହତ୍ୟା—

Assassination; secret murder.

ଉପାକରଣ—ସଂ. ବି (ଉପ = ନିକଟ + ଅ = ସମ୍ପର୍କ + ହ ଧାତୁ =

Upākarana କରିବା, ପାଠକରିବା, ବ୍ୟକ୍ତିକରିବା + ଭବ.

(ଉପକୃତ—ବିଶ) ଅନ)—୧ । ସଂସ୍କାରପୂର୍ବକ ବେଦଗ୍ରନ୍ଥ—

1. The act of being initiated into the Bedas after due rites.

୨ । ମନ୍ତ୍ରସଂସ୍କାରପୂର୍ବକ ପଶୁହନନ; ଦେବତାଙ୍କ ଆଗେ ବୋଦା ପକାଇବା—2. Killing of a beast as sacrifice after due consecration.

୩ । ଆରମ୍ଭ—3. Beginning.

ଉପାକୃତ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ + ଅ + ହ ଧାତୁ = ପାଠ କରିବା; ବ୍ୟ

Upākṛuta କରିବା + କର୍ମ. ତ)—୧ । ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର

(ଉପାକରଣ—ବି) ହତ; ବୋଦା ଦିଆ ଯାଇ ଥିବା—

1. Sacrificed to a Deity.

୨ । ବୋଦା ମନା ଯାଇଥିବା; ବଳିରୂପେ ଉତ୍ସର୍ଗ—

2. Offered or set apart for being killed in sacrifice.

୩ । ଉପହୃତ—3. Oppressed.

୪ । ଆରମ୍ଭ—4. Begun.

ସଂ. ବି.—୧ । ବୋଦା—1. Victim

୨ । ଦେବତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉତ୍ସର୍ଗ ପଶୁ—

2 An animal dedicated as a victim.

୩ । ଅମଙ୍ଗଳ; ଉପହାସ—3. Calamity

ଉପାକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଉପାୟଶୁଦ୍ଧ ଉପ = ସମ୍ପର୍କ + ଅଂଶୁ)—ପ୍ରଦତ୍ତ; ଦିଆ—

Upāksha

Spactacles; eye-glasses.

ଉପାଖ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. (ଉପ = କବିତା + ଅ + ଶ୍ୟା ଧାତୁ = କହିବା +

Upākhyāna କର୍ମ. ଅନ)—୧ । ଗପ; କବିତା ଦୃଶ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ

(ଉପଖ୍ୟାନ—ବିଶ) ଗପ ଉପାଖ୍ୟାନ—1. Story; tale;

allegory.

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	କ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇ	ଉ	ଋ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ଫେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଋ	ନ

୨ । ଉପନ୍ୟାସ—2. Novel; fable, anecdote.

୩ । ଇତିହାସ—3. Narrative; history; episode.

୪ । (+ଭବ ଅନ)—ବିଶେଷ କଥନ—4. Narration; description.

ଉପାଗତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ=ନିକଟକୁ + ଅ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା +
Upāgata କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —୧ । ଉପସ୍ଥିତ—

1. Present; attending

୨ । ଘଟଣା—2 Occurred.

୩ । (+କର୍ମ.ତ)—ଗ୍ରାସ—3. Received; attained.

୪ । ଅନୁମୋଦିତ—4. Approved.

୫ । ସ୍ୱୀକୃତ—5. Agreed to

୬ । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ; ଅଙ୍ଗୀକୃତ—6. Promised.

ଉପାଗମ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିକଟକୁ + ଅ + ଗମ ଧାତୁ + ଭବ. ଅ) —
Upāgama ୧ । ଉପସ୍ଥିତ—1. Presence; arrival.

(ଉପାଗତ—ବିଶ) ୨ । ପ୍ରାପ୍ତି—2 Attainment.

୩ । ଅନୁମୋଦନ—3 Approval

୪ । ସ୍ୱୀକାର—4. Agreement; consent.

୫ । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି; ଅଙ୍ଗୀକାର—4. Promise

ଉପାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ଅଙ୍ଗ)—୧ । ଅପ୍ରଧାନ ବା ନିକଟ୍ତ ଅଂଶ—
Upāṅga 1. Secondary part

୨ । ପ୍ରଧାନ ବିଷୟର ଉପଯୋଗୀ ଅଂଶ—

2. A subordinate part; supplementary part.

୩ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିଭାଗ ବା ଅଂଶ —

3. Small subdivision or part.

୪ । ଧର୍ମସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଚିହ୍ନସ୍ୱରୂପ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ
ସେନାୟିକା ଭଳକବିଶେଷ—4. Sectarian
mark made with sandal-wood
paste or white earth on differ-
ent parts of the body (e.g.
forehead, arm, neck.)

୫ । ବେଦର ଅଂଶବିଶେଷ—

5. A part of the Bedas.

ଅଙ୍ଗ ଉପାଙ୍ଗ ବେଦ ପଦ ।

ଗୁରୁ ସମୀପେ ବସ ଯୋଗ । କବଳାଥ. ଭଗବତ ।

୬ । ବାଦ୍ୟବିଶେଷ—6. A kind of musical

instrument

ଭେର, ଶଙ୍ଖ, ଉପାଙ୍ଗ, ବ ଦ୍ୱାର । ପ୍ରାଚୀ—ରତ୍ନସମୁଦ୍ର ।

ଉପାଚାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ଅଧିପତି; ସହାୟକ + ଅର୍ଚ୍ଯ୍ୟ=ଗୁରୁ)—
Upāchārjya ୧ । ସହକାରୀ ମନ୍ତ୍ରୀ—1 Assistant

minister.

୨ । ସହକାରୀ ଶିକ୍ଷକ—2. Assistant teacher.

୩ । ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁଙ୍କ ସହକାରୀ—3. Assistant to a
spiritual guide.

ଉପାଜେ—ସଂ. ଅ. (ଉପ+ଅର୍ଜ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଭବ. ଏ) —
Upāje ଦୃଢ଼ତାର ବଳାଧାନ—Conservation of
strength

ଉପାର୍ଦ୍ଧ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ପାଟନ) —ଉତ୍ପାଟନ; ଉନ୍ମୂଳନ—

Upārda Uprooting; eradication,

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ—ଦେ. ବି —ଏକ ପ୍ରକାର ଦକ୍ଷିଣୀ ଲୁଗା ଗୁଡ଼ର ବା ଯୋଡ଼ା—
Upārda A pair of certain kind of cloth

(woven in the Deccan)

ଉପାର୍ଦ୍ଧବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ପାଟନ)—୧ । ଉତ୍ପାଟନ କରିବା—

Upārḍibā 1. To uproot,

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ସନ୍ତୋଷେ ଶୁକ୍ଳ ବୃକ୍ଷ ବେଶ । ନୟନ ଉପାର୍ଦ୍ଧ ଦୃଶ୍ୟବେଶ ।

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ଉପାର୍ଦ୍ଧ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବଳୀରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବ; 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବତ' ଖୋଜିବ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବକ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ୨ ପାଇଲେ ଅଲବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୨ । କୃତବ୍ୟ—2. Learned.

ଉପାଦ୍ୟ—୧. କ (ଉପ+ଅତି+ଇ ଧାତୁ=ସିଦ୍ଧା+ଭବ ଅ)—
Upātyaya ୧ । ବିନାଶ; ନାଶ—1 Destruction.

୨ । ଅଗ୍ରାହ୍ୟକ୍ରମ; ଉତ୍କଳ—2. Overstepping
the limits or customs; acting against
usage; infringement of customary
rules

ଉପାଦ— ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁ ଓ ଶ୍ଵି. (ଗାଳ) (ସଂ ଉପାଦ)—
Upāda ୧ । ସେବିତା; ସେବିତା—1. Spoiled; excess-
ively fondled (child)

୨ । ଉପାଦକାଶ; ଦୁଷ୍ଟ—2. Wicked.

ଉପାଦାନ—୧. କ (ଉପ=ନିକଟ+ଅ=ସମ୍ୟକ୍+ଦା ଧାତୁ+ଭବ.
Upādāna ଅନ) ୧ । କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଳ ସାମଗ୍ରୀ ବା
(ଉପାଦେୟ—ବିଶ) ସରଞ୍ଜାମ—1. Ingredient,
component part

୨ । ଉପକରଣ; ଯେଉଁ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ମିଳିତ ହେଲେ ଅନ୍ୟ
ବସ୍ତୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ—2. The elements of a
substance, material; basic material.

୩ । ପ୍ରଧାନ କାରଣ—3. Material cause.

୪ । ସମବାୟିକରଣ; ଏକତ୍ରୀକରଣ—
4 Collection; compilation,

୫ । ଆଦାନ, ଗ୍ରହଣ—

5. Receiving; taking; acceptance,

୬ । ସ୍ୱ ସ୍ୱ ବିଷୟରୁ ଉଦ୍ଧୃତମାନଙ୍କର ଅବର୍ତ୍ତନ ବା ପ୍ରତ୍ୟାହାର—
6. Abstraction or withdrawal of the
senses from their respective
objects.

ଉପାଦ୍ୟ— ଗ୍ରା. ବିଶ - ଉପାଦ (ଦେଖ)

Upādīṭ Upāda (See)

ଉପାଦିବା— ଗ୍ରା. କି (ସଂ. ଉପାଦାନ)— ସଂଗ୍ରହ କରିବା; ସଞ୍ଚୟ କରିବା;
Upādibā ସଞ୍ଚୟିବା—To gather; to store up

ଉପାଦେୟ—୧. ବିଶ (ଉପ+ଅ+ଦା ଧାତୁ=ଦେବା+କର୍ମ)—
Upādeya ୧ । ଗ୍ରାହ୍ୟ—1. Acceptable; admissible.
(ଉପାଦାନ—ବିଶ) ୨ । ମନୋହର; ରମଣୀୟ; ଚରୁକର୍ଷକ—

2. Enjoyable; pleasant; sweet; delicious.

୩ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—3. Excellent; dainty.

୪ । ବିଧେୟ (କର୍ମ)—4. Fit to be done,

୫ । ସୂଚିତ୍ୱ; ଯୌକ୍ତିକ—5. Reasonable.

ଉପାଦେୟତା—୧. ବିଶ (ଉପାଦେୟ=ରମଣୀୟ+ଭବ. ତା)—
Upādeyatā ୧ । ମିଷ୍ଟତା; ରମଣୀୟତା; ମନୋହାରତା—
1. Sweetness; daintiness.

୨ । ଗ୍ରାହ୍ୟତା; ଯୌକ୍ତିକତା—

2. Admissibility.

୩ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା—3. Excellence.

ଉପାଧାନ—୧. କ (ଉପ=ଉପରେ+ଅ+ଧା ଧାତୁ=ସ୍ଥାପନ କରିବା
Upādhāna +ଅଧିକରଣ. ଅନ; ଯାହା ଉପରେ ମସ୍ତକ
ରଖାଯାଏ)—୧ । ତଳିଆ; ମାଣ୍ଡି; ଅପସର—

1. Bolster; pillow.

୨ । ଗଦ—2. Cushion.

୩ । (+ ଭବ. ଅନ)—ବିଧାନ—3. Rule.

ଉପାଧି—୧. କ (ଉପ+ଅ+ଧା ଧାତୁ=ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବା+ଭବ. ଇ)—
Upādhi ୧ । ଧର୍ମଚିନ୍ତା—1 Religious thoughts;
meditation.

୨ । (+ କର୍ମ. ଇ)—ସମୃଦ୍ଧି—2. Affluence.

୩ । (+ଅଧିକରଣ. ଇ)—ଅଧାର—
3 Receptacle

୪ । (+ କରଣ. ଇ)—କାରଣ—4. Cause.

୫ । ଛଳ—5. Pretence.

୬ । ଭେଦକର୍ମ—6. Distinguishing act.

୭ । ଉପନାମ; ନାମ ପରେ ଯୋଗ ହେବା ଜାତି, ବିଦ୍ୟା,
ଓ ବିଶାଦ ପରିଗ୍ରହଣ ଶବ୍ଦ; ସଂଜ୍ଞା—
7. Surname; epithet; title of
distinction.

(ଯଥା—ଶର୍ମା, କାବ୍ୟଚାର୍ଯ୍ୟ ଏମ୍. ଏ, ମିଶ୍ର ପ୍ରଭୃତି)

୮ । ଭେଦାର୍ଥକ ଗୁଣ—8 Attribute disting-
uishing property or quality.

୯ । (ନ୍ୟାୟ) ସାଧ୍ୟବ୍ୟାପକ ଓ ସାଧନାବ୍ୟାପକ ଧର୍ମ—

9. (Logic) The attribute of a thing; the
peculiar quality of a thing; denota-
tion of a thing.

ଦେ. ବି—ଆଶିନମାସ ଦେବା ପୂଜାରେ 'ଉପନ' ବିଧିରେ ଦେବା
ମନ୍ଦିରକୁ ପଠାଯିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଗ—
Cooked offering sent from the houses
of the villagers to the temple of the
village Goddess during Durgā
Pūjā.

ଉପାଧି— ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଉପାଧ୍ୟାୟ)— ୧ । ଶିକ୍ଷକ—1. Teacher.

Upādhi ୨ । ଅଥବାବେଦୀ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧିବେଶଣ—
ଉପାଧି 2. A title of Atharvabedī

ପାଥୀ; ଶିକ୍ଷା Brāhmanas.

ଉପାଧିକ—୧. ବିଶ. ପୁ (ଉପାଧି+ଅଧି ଅର୍ଥରେ. କ)—

Upādhiḥ ୧ । ଉପାଧ୍ୟାୟ—1. Titled.

(ଉପାଧିକା—ଶ୍ଵି) ୨ । ସ୍ୱରକ୍ଷକ ରୂପାଦାନୁ ରକ୍ଷା; ଅଭିଷିକ୍ତ—
2. Assigned.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୩ । ଉପାଦେୟ (ଦେଖ)

3. Upādēya (See)

ଉପାଧିଧାରୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଯେ ଉପାଧି ଲାଭ କରୁଥାଏ—

Upādhihārī Titled; holding a title or degree.
(ଉପାଧିଧାରୀ—ଶ୍ରୀ)

ଉପାଧିପତ୍ର—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲେଖା; ଉପାଧିର ନିଦର୍ଶନରୂପକ ପତ୍ର)—

Upādhipatra ୧ । ସାଂସ୍କୃତିକ—1. Certificate conferring a title or degree.

୨ । ସନଦ, ଉପାଧି ପାଇବାର ନିଦର୍ଶକ; ଯୋଗ୍ୟତା ନିଦର୍ଶକ ପ୍ରଶଂସା ପତ୍ର—2. Diploma; sanad.

ଉପାଧିଭୋଗ—ଦେ. ବି—ଦେବୀଲୟରେ ଦେବିଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୋଗ

Upādhibhoga ଅପେକ୍ଷା ଅତିରିକ୍ତ ଭୋଗ—

Additional offering to a Deity; extra or special offering to a Deity.

ଉପାଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି (ସଂ. ଉପାଧ୍ୟାୟ)—ଉପାଧ୍ୟାୟ (ଦେଖ)

Upādhyāya Upādhyāya (See)

ଉପାଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଉପ=ସମୀପ+ଅଧ+ଇ ଧାତୁ=ପଡ଼ିବା+)

Upādhyāya ଅପ.ଦାନ. ଅ)—

୧ । ମନ୍ତ୍ରପୁରୁଷ; ବେଦାଧ୍ୟାପକ—

1. Spiritual preceptor.

୨ । ଅଧ୍ୟାପକ; ଆଚାର୍ଯ୍ୟ; ଶିକ୍ଷକ—

2 Teacher; professor

[ଦ୍ର—ଯେ ବେଦର ଏକାଂଶକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି ତାଙ୍କୁ 'ଉପାଧ୍ୟାୟ' ବୋଲାଯାଏ ।]

୩ । ଗୁରୁ; ଅବଧାନ—3. Instructor; pedagogue

୪ । ସଙ୍ଗୀତାଚାର୍ଯ୍ୟ; ଯେ ସଙ୍ଗୀତବିଦ୍ୟାରେ ସୁକ୍ଷ୍ମପ୍ରଣୟ ଲାଭକରି ଶିକ୍ଷା ଦେଇପାରନ୍ତି—4. Music master.

ଦେ. ବି—ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧି—

A family title of Brāhmanas.

[ଦ୍ର—ବଙ୍ଗଦେଶରେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ବଂଶୋପାଧି ପୂର୍ବରେ ବନ, ମୃଗ, ଚନ୍ଦ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ଲାଗେ । ଯଥା—

ବନୋପାଧ୍ୟାୟ (ବାଲୁର୍ଯ୍ୟା)

ମୃଗୋପାଧ୍ୟାୟ (ମୁର୍ଦ୍ଦୂର୍ଯ୍ୟା)

ଚନ୍ଦ୍ରୋପାଧ୍ୟାୟ (ଚନ୍ଦ୍ରୂର୍ଯ୍ୟା)

କିନ୍ତୁ ଉତ୍କଳର ଅଥବାବେଦୀ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଉପାଧ୍ୟାୟ ଉପାଧି ଧାରଣ କରନ୍ତି ।]

ଉପାଧ୍ୟାୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପାଧ୍ୟାୟ+ଶ୍ରୀ.ଅ)-ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ; ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ସ୍ୱର୍

Upādhyāyā ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି—A lady teacher; a female teacher.

ଉପାଧ୍ୟାୟାମା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପାଧ୍ୟାୟ+ଶ୍ରୀ ଅମା)—ଗୁରୁପତ୍ନୀ;

Upādhyāyānī ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଭର୍ତ୍ତ୍ୟା—Spiritual preceptor's wife, wife of a professor.

[ଦ୍ର—ଉପାଧ୍ୟାୟଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଉପାଧ୍ୟାୟାମା ଓ ଶ୍ରୀ-ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଉପାଧ୍ୟାୟା

ଅଟନ୍ତି ।]

ଉପାଧ୍ୟାୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉପାଧ୍ୟାୟ+ଶ୍ରୀ ଇ)—

Upādhyāyī ୧ । ଉପାଧ୍ୟାୟା (ଦେଖ)—

1. Upādhyāyā (See)

୨ । ଉପାଧ୍ୟାୟାମା—2. Upādhyāyānī (See)

ଉପାନତ—ସଂ. ବି (ଉପ+ଆ+ନତ୍ ଧାତୁ=ବାଳିବା+କରଣ

Upānat କ୍ରିପ୍ତ; ଉପନତ୍ ଶବ୍ଦ ୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । କଠଉ—1. Wooden sandals

୨ । ଚର୍ମପାଦୁକା; ଜୋତା—2. Shoes

୩ । ବୁଟ୍ ଜୋତା—3. Boots

୪ । ଚଢ଼ି ଜୋତା—4. Slippers.

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଆମାନେ ପୂର୍ବେ ଚଢ଼ିଉ ଜୋତା ଓ ବୁଟ୍ ଜୋତା

ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାର ତହିଁ ଉତ୍କଳେଶ୍ୱର ଓ କୋଣାର୍କର ମନ୍ଦିର ଓ ଗିରିଗାନ୍ଧସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତରମାନଙ୍କରେ ଖୋଦିତ ହୋଇଅଛି ।]

ଉପାନତକାର—ସଂ. ବି (ଉପାନତ+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ମୋତି;

Upānatkāra ଜୋତା ତିଆରିକଲ୍ଲବାଲା—Shoe-maker.

ଉପାନହ—ସଂ. ବି—ଉପାନତ (ଦେଖ)

Upānaha Upānat (See)

ଉପାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ଆନ୍ତ)—

Upānta

୧ । ନିକଟତ୍ୱ—1. Vicinity.

୨ । ସୀମା—2. Border; boundary.

୩ । ଦାଡ଼—3. Edge.

୪ । ଶେଷ—4. End.

୫ । ଉପକଣ୍ଠ—5. Outskirts.

୬ । ଚକ୍ଷୁକୋଣ—6. Angle of the eye.

୭ । ଶେଷସୀମାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ—7. Penultimate place.

ଉପାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି.—ଶବ୍ଦର ଶେଷ ଅକ୍ଷରର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଣ୍ଣ—

Upāntavarṇa The Penultimate letter of a word last but one letter.

ଉପାନ୍ତ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଉପାନ୍ତ=ଶେଷର ପୂର୍ବ ସ୍ଥାନ+ଅ)—

Upāntya ୧ । ଉପାନ୍ତରେ ସ୍ଥିତ—1. Penultimate.

୨ । ଉପକଣ୍ଠସ୍ଥ—2. Situated on the outskirts.

୩ । ନିକଟସ୍ଥ—3. Adjoining; bordering on.

ଉପାନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି—ଉପାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)

Upāntyavarṇa Upāntavarṇa (See)

ଉପାପରାଧ—ସଂ. ବି (ଉପ+ଅପରାଧ)—ଅଧ୍ୟାସାନ୍ତ୍ୟ, ପ୍ରତାରଣା, ହିଂସା

Upāparādha ପ୍ରଭୃତି କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅପରାଧ—Minor offences (e. g. perjury, cheating, malice).

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପୂଜିତ ଏ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ସ୍ଵରାବଳୀ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଶ୍ଵାବକାଶରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାରୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିକେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଉପାବର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବ. (ଉପ + ଅ + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ = ଅପିବା + ଭାବ.)

Upābartana ଅନ)—୧ । ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ—

(ଉପାବର୍ତ୍ତ—ବର୍ଣ୍ଣ)

1. Return

୨ । କଢ଼ିଲେଉଟା; ପାର୍ଶ୍ଵ ପରିବର୍ତ୍ତନ—

2. Turning of the sides; changing sides.

୩ । ଘୂର୍ଣ୍ଣନ—3. Whirling

୪ । ଅଭିଷ୍ଟବା—4 Stirring.

୫ । (ପଶୁମାନଙ୍କର) ଶ୍ରମୋପଶମନାର୍ଥ ଭୂମିରେ ଗୁଳ୍ମ ଗୁଳ୍ମ ଗଡ଼ିବା—5 Rolling on the ground (said of beasts) to remove fatigue.

ଉପାବର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. (ଉପ + ଅ + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ = ଅପିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Upābrutta ୧ । ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ—

(ଉପାବର୍ତ୍ତନ — ବ) 1 Turned round; whirled.

୨ । ଘୂର୍ଣ୍ଣିତମାନ—

2. Whirling; revolving; reeling.

୩ । ଅଭିଷ୍ଟା ହୋଇଥିବା—

3 Stirred over the fire (liquid).

୪ । ପ୍ରତ୍ୟାଗତ—4 Returned; rebounding.

୫ । ପ୍ରତିନିବର୍ତ୍ତ—

5 Redounding; withdrawing, desisting.

୬ । ସମ୍ପାଦିତ — 6 Accomplished.

୭ । ପାର୍ଶ୍ଵପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିବା—

7. Turning on the sides.

୮ । (ପଶୁଅଘ) — ଶ୍ରମ ଶାନ୍ତି ନିମିତ୍ତ ଗୁଳ୍ମ ଗୁଳ୍ମ ଭୂମିରେ ଲୁଣ୍ଠିତ; ଅଳସ ଭାବିବା ନିମନ୍ତେ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ିଲେଇ ଦେଇ ଦେଉଥିବା—

8. Rolling on the ground to remove fatigue (said of beasts),

ଉପାମ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବ. (ସଂ. ଉପମା)—ଉପମା—

Upāma

Comparison.

ଏକପଦେ ଅଠ ଅଠ ନ ମ, ସୁଲ୍ଲଙ୍ଗ ଶିଳ୍ପ ଉପମା ।

ସଂଶୋଧନ—ପ୍ରମୋଦକ୍ରମିକା ।

ଉପାମା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ. ଉପମା)—ଉପାମ (ଦେଖ)

Upāma

Upāma (See)

ଉପାମିବା—ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନପଦ୍ୟ କି. (ସଂ. ଉପମା)—ଉପମା ଦେବା—

Upāmibā

To compare.

କୋଳେ ଅନୁରୂପ ଉପାମିବା ନ ପାରି—ଶିଶୁଶବ୍ଦର ଉପାମିବା ।

ଉପାୟ—ସଂ. ବ. (ଉପ + ଯ ଧାତୁ = ସମ୍ପାଦନ କରିବା + କରଣ. ଅ)—

Upāya

୧ । ଶତ୍ରୁ ରକ୍ଷାକ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ଉପଯୁକ୍ତ

(ଅପାୟ—ବିପଦ) ବା ପ୍ରୟୁକ୍ତ ରକ୍ଷାମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବିଶେଷ

(ଯଥା— ସମ, ଦାନ, ଦଣ୍ଡ ଓ ଭେଦ) ।

1. Policy to be adopted by a king with respect to another state (e g, conciliation, sending presents, chastisement or war and sowing dissension in the enemy's camp.)

୨ । ଅବଲମ୍ବନ—2. Resource.

୩ । ଗତ୍ୟନ୍ତର — 3 Alternative

୪ । ଜୀବନଧାରଣାର୍ଥ ଅର୍ଜନ, ଜୀବିକା—4. Livelihood; means of living; subsistence.

୫ । କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନର ଆନୁପୂର୍ବିକ ପ୍ରୟୋଗ; ସାଧନ—

5. Means, things that come ready

୬ । ଶ୍ରଦ୍ଧାକାର ପଥ—6 Contrivance.

୭ । ସନ ଉପାର୍ଜନ—7. Acquisition of wealth; earning.

୮ । ଉପାଗମ (ଦେଖ)

8. Upāgama (See)

୯ । କୌଶଳ—9 Expedient; stratagem.

୧୦ । ଆୟ—10. Income.

୧୧ । ପ୍ରତିକାର; ଔଷଧ—11 Remedy.

୧୨ । ଔଷଧପ୍ରୟୋଗ—

12. Administration of a remedy.

୧୩ । ଚାରିକମଳସଂକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଗ—

13. Application of charms

ଦେ. ବ—ଉଦ୍ୟମ—Striving; exertion.

ଉପାୟ କରିବା—ଦେ. କି —୧ । ପ୍ରତିକାର କରିବା—1. To use a

Upāya karibā remedy; to counteract.

୨ । ଅର୍ଜନ କରିବା—2. To earn

୩ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସିଦ୍ଧି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟସାଧନ କରିବା—

3. To use means to an end.

୪ । ଔଷଧ ବା ମନ୍ତ୍ରସଂକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା—

4. To employ charms or medicine.

୫ । ଉଦ୍ୟମ କରିବା—

5. To exert oneself; to strive.

ଉପାୟସମ୍ପାଦନ—ସଂ. ବର୍ଣ୍ଣ. ସଂ. (ଯମୀ ଚକ୍ତ; ଉପାୟ + ସମ)—

Upāyakshama ୧ । ଅର୍ଜନସମ୍ପାଦନ—

(ଉପାୟସମ୍ପାଦନ—ଶ୍ରୀ) 1. Able to earn one's livelihood.

୨ । ପ୍ରତିକାର କରିବାରେ ତତ୍ପର—

2. Prompt in applying a remedy,

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ	ଞ	ଟ	ଡ	ଢ	ଢ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତକର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରକନ୍ଦୁସୁକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଞ	ଢ	ଢ	ଢ

ଉପାୟଜ୍ଞ—ସ. ବିଶ. ପୁ. (ଉପାୟ + ଜ୍ଞା ଧାତୁ = ଜଣିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) -

Upāyājña ସେ କର୍ମ୍ୟ ସାଧନାର୍ଥ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କୌଶଳ ଜାଣେ—
(ଉପାୟଜ୍ଞ—ଶ୍ରୀ) Fertile in expedients.

ଉପାୟାନ—ସ. ବି (ଉପ + ଅୟ ଧାତୁ = ଦିବା + କର୍ମ. ଅନ) -

Upāyana ୧ । ରେଖ; ଉପହାର—1 Present made to a superior; offering.

୨ । (+ ଭବ. ଅନ)—ସମୀପ ଗମନ -

2 Arrival, coming near; approaching

୩ । ବ୍ରତାଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ବା ଆରମ୍ଭ—

3 Starting of a ceremonial or rite.

ଉପାୟାନ୍ତର—ସ. ବି. (ଉପାୟ + ଅନ୍ତର)—ଅନ୍ୟ ଉପାୟ—

Upāyāntara Another resource or alternative

ଉପାୟୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପାୟ + ଅଧି ଅର୍ଥରେ; ଇନ୍; ୧ମ. ୧ବ.)—

Upāyī ୧ । କୌଶଳୀ—1. Skilful in expedients or stratagems, resorting to stratagems

୨ । ଅର୍ଜନକାରୀ—2. Earning.

୩ । ମନ୍ତ୍ରପଦ୍ମ ପ୍ରୟୋଗକାରୀ—3. Using charms.

୪ । ଉଦ୍ୟମୀ—

4 Exerting oneself; resourceful.

ଉପାରଜନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉପାର୍ଜନ)—ଉପାର୍ଜନ (ଦେଖ)

Upārajana Upārjana (See)

ଉପାରତ—ସଂ. ବିଶ (ଉପ + ଅ + ରମ ଧାତୁ = ଅରମ୍ଭ କରିବା +

Upārata କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । ନିବୃତ୍ତ; ବରତ—

1. Stopped; ceased; desisted.

୨ । ପ୍ରତ୍ୟାବୃତ୍ତ—2. Returned.

ଉପାରମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଅରମ୍ଭ)—ପ୍ରାରମ୍ଭ—

Upārambha Beginning; commencement.

ଉପାରୁଡ଼ି—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ + ଅରୁଡ଼ି)—

Upārurūḍha ୧ । ଅରୁଡ଼ି; ଉପରେ ଚଢ଼ିଥିବା—

1. Riding; ascending.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତ—2 Acquired; got; obtained.

ଉପାର୍ଜକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (ଉପ + ଅର୍ଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—

Upārjaka ୧ । ଅର୍ଜିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

(ଉପାର୍ଜକ—ଶ୍ରୀ) 1. Acquiring; earning.

୨ । ଯେ ଅଣି ପଦ୍ମଜୀବ—2 Procuring.

୩ । ସଞ୍ଚୟକାରୀ—3. Accumulating; hoarding.

ଉପାର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଅର୍ଜ ଧାତୁ = ଅର୍ଜନ କରିବା + ଭାବ.

Upārjana ଅନ)—୧ । ଅର୍ଜନ—1 Earning.

(ଉପାର୍ଜନ—ବିଶ) ୨ । କୃଷି ବ୍ୟବସାୟାଦି ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥଲାଭ—

2 Acquisition of wealth.

୩ । ଲାଭ—3. Gain.

୪ । ସଞ୍ଚୟ—4 Accumulation; storing up.

ଉପାର୍ଜନକ୍ଷମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁ. (୨ମୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଉପାର୍ଜନ + କ୍ଷମ)—

Upārjanakshama ସେ ଉପାର୍ଜନ କରିପାରେ—

(ଉପାର୍ଜନକ୍ଷମ—ଶ୍ରୀ) Able to earn.

ଉପାର୍ଜିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ + ଅର୍ଜିତ)—୧ । ପ୍ରାପ୍ତ; ଲାଭ—

Upārjita 1. Earned, acquired; obtained.

(ଉପାର୍ଜିତ—ବି) ୨ । ସଞ୍ଚିତ—2 Accumulated; laid up; stored.

ଉପାଲଭା—ସଂ. ବିଶ. (ଉପ + ଅ + ଲଭ ଧାତୁ = ପାଇବା + ତ)—

Upālabdha ୧ । ଉପଲବ୍ଧ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱିତ—

(ଉପାଲଭା—ବି) 1. Rebuked; censured; reproached.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତ—2. Got; received; obtained

ଉପାଲମ୍ଭା—ସଂ. ବି (ଉପ + ଅ + ଲଭ ଧାତୁ = ନିଦା କରିବା +

Upālabha ଭାବ. ଅ)—୧ । ଉପହାର; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱିତ;

(ଉପାଲମ୍ଭା—ବିଶ) ସମ୍ବେଷକାକ୍ୟ—1. Reviling; admonition; reproach; rebuke.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତି—2 Receipt.

ଦେ ବି—ପରିହାସ—Jest; snceer.

ଅନେକ କଲ ଉପାଲମ୍ଭ

ଦୋହର ବିଭୁ ବଡ଼ କହୁ । କହୁଥା. ଉପାଲମ୍ଭ ।

ଉପାଶ୍ରୟ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଅ + ଶ୍ରୀ ଧାତୁ = ସେବା କରିବା + କର୍ମ.

Upāśraya ଅ)—୧ । ଅଶ୍ରୟ ନେବାର ସ୍ଥାନ; ଅଶ୍ରୟସ୍ଥଳ;

(ଉପାଶ୍ରୟ—ବିଶ) ଅଶ୍ରୟ; ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଅଶ୍ରୟ କରାଯାଏ—

1. A resort; a shelter; an asylum; a place of refuge.

୨ । ଅବଲମ୍ବନ—2. A support or prop.

୩ । ଅଶ୍ରୟକର୍ତ୍ତା—3. One who takes shelter; protege.

ଉପାସ—ଦେ. ବି. (ସଂ ଉପବାସ)—

Upāsa ୧ । ବ୍ରତାନୁଷ୍ଠାନ ନିମନ୍ତେ ଉପବାସ—

ଉପୋସ 1. Religious fasting.

ଉପବାସ ଅବର ବ୍ରତର ଉପାସ । ପ୍ରାଚୀ—ନିର୍ବିଶମାହାସ୍ୟ ।

୨ । ଅନାହାର; ଅନଶନ—

2. Fasting; starvation.

ବୁଝିବୁଝି ଉପାସ ରଖି ବୁଝିବୁଝି

ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଦେବତା ନାଶ ଖାଇବାକୁ । ବୁଝିବୁଝି ଦେବାବରତ. ଅନୁଶାସନ ।

୩ । ଓଷା; ବ୍ରତାନୁଷ୍ଠାନ -

3. Religious observance.

ଦେ. ବିଶ—ଉପୋଷିତ; ଉପବାସୀ—

Fasting; starving.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ୱାମୀରେ ସ୍ତୁତି ଓ ଚକ୍ର ଥାଉ ଓ ମାତ୍ର ଏକ ଓ ଚକ୍ର ଥାଉ ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣର ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏକ ଓ ଚକ୍ର ଚକ୍ରରେ ବର୍ତ୍ତ ବା ମାତ୍ର ଚକ୍ର ଓ ଗୋପନେ ଯେତେ ଏ ଗୋପନେରେ ଓ ମିତ୍ର, ତେବେ ସେହି ଗୋପନେ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ଓ ବା ଏ ଚକ୍ରର ବର୍ତ୍ତ ବା ମାତ୍ର ଚକ୍ର ଶବ୍ଦ ଗୋପନେ ଦେବ । ଯଥା :—
 ଗାତ୍ର ଓ ମିତ୍ରରେ 'ଗାତ୍ର' ଗୋପନେ 'ବୃକ୍ଷ' ଓ ମିତ୍ରରେ 'ବୃକ୍ଷ' ଗୋପନେ 'ବୃକ୍ଷ' ଓ ଗାତ୍ରରେ 'ବୃକ୍ଷ' ଗୋପନେ; 'ଅନ୍ୟ' ଓ ଗାତ୍ରରେ 'ଅନ୍ୟ' ଗୋପନେ; 'ଅନ୍ୟତ୍ର' ଓ ଗାତ୍ରରେ 'ଅନ୍ୟତ୍ର' ଗୋପନେ

ଉପାସକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଉପ=ନିକଟରେ + ଅସ ଧାତୁ=ବସିବା +
 Upāsaka କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

(ଉପାସକ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ଅଭ୍ୟାସକ; ଉପାସନାକାରକ—

1. Worshipping.

୨ । ସେବକ—2. Attending.

୩ । ଅନୁସରଣୀ—3. Supplicating.

ଉପାସକରକ—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉପାସ)—

Upāsakaribh ୧ । ବ୍ରତାନୁଷ୍ଠାନ କରକ—

1. To observe a religious fast

୨ । ଅନାହାରରେ ରହକ—

2. To go without food.

ଉପାସଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଉପ+ଅ+ସଙ୍ଗ ଧାତୁ = ଲଗିବା +
 Upāsanga ଅଧିକରଣ. ଅ)—

୧ । ବାଣାଧାର; ଭୃଣ; ଭୃଣୀ—

1. Quiver; a case for keeping arrows.

୨ । (+ଭାବ. ଅ)—ନିକଟତା—

2. Proximity; nearness.

୩ । ଅସଂଲଗ୍ନ—3 Attachment

ଉପାସନ—ସଂ. ବି. (ଉପ=ନିକଟରେ + ଅସ ଧାତୁ=ବସିବା +
 Upāsana ଭାବ. ଅନ)—

(ଉପାସନ—ବିଶ୍ୱ) ୧ । ପ୍ରବ—1. Prayer.

୨ । ସେବା; ଶୁଣ୍ଠା—2. Service; attendance on a superior; tending.

୩ । ଅଭ୍ୟାସକ; ପୂଜା—3. Adoration; worship; religious service.

୪ । ଅନୁରୂପ; ଉପକାର ପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ ଅନ୍ୟର ଅନୁସରଣ—
 4. Supplication in expectation of a favour; dancing attendance on a person for favour.

୫ । (ଉପ=ଅଧିକ + ଅସ ଧାତୁ=ସେବଣ କରକା +
 ଭାବ. ଅନ)—ଶରସେପଶିକାର୍ଥ ଶରସେପାସ—
 5 Practice at archery.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଉପାସକ କରୁଥିବା; ଅନାହାରରେ ରହୁଥିବା—
 Starving; going without food.

ଅପେକ୍ଷା ଏ ଅପେକ୍ଷା ଦିବ ଅପେକ୍ଷାକାରକ । ପ୍ରାଚୀ, ବ୍ରହ୍ମକରୁପଣ ଶାଳା ।

ଉପାସନା—ସଂ. ବି. (ଉପ+ଅସ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—
 Upāsana ଭାବ. ଅନ)—

Upāsana (See)

ଉପାସନୀୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଉପ=ନିକଟ + ଅସ ଧାତୁ=ବସିବା +
 Upāsaniya କର୍ମ. ଅନ)—ଉପାସ୍ୟ (ଦେଖ)

(ଉପାସନୀୟ—ଶ୍ରୀ) Upāsya (See)

ଉପାସନେୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉପାସନା + କର୍ମ. ଏୟ)—

Upāsaneya ଉପାସନା ଦ୍ୱାରା ଲଭ୍ୟ—Attainable by special service or worship.

ଉପାସ ରହିବା—ଦେ. କି—ଅନଶନ ଅଭିଶାପ କର ରହିବା—

Upāsa rahibā To starve; to go without food
 ଉପୋସଥାକା; ଉପୋସେଥାକା
 କଢ଼କା ରହଣା

ଉପାସିଆ—ସ୍ରୀ ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ସଂ. ଉପାସୀ)—

Upāsīā ୧ । ଉପାସୀ—1. Starving; fasting.

(ଉପାସୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ନିରାହାର—2 Not yet fed; unfed.

ଉପୋସେ ୩ । ଅନାହାର—3 Going without food
 ଉପାସା

ଉପାସିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉପ+ଅସ ଧାତୁ=ବସିବା + କର୍ମ. ତ)—

Upāsita ୧ । ସେବିତ—1. Attended upon; served.

୨ । ଉପକାରପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ ଯ ଦ୍ୱାରା ଅନୁରୂପ କରାଯାଇଥାଏ—
 2. Attended upon to grant some benefit.

ସଂ. ବି. (+ଭାବ. ତ)—ଉପାସନା (ଦେଖ)

Upāsana (See)

ଉପାସ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଉପ+ଅସ ଧାତୁ + ଭାବ. ତ)—

Upāsti ଉପାସନ (ଦେଖ)

Upāsana (See)

ଉପାସ୍ଥି—ସଂ. ବି. (ଉପ=ସମ୍ମାନ + ଅସ୍ଥି)—ଦାତା ଭଳି ଶାଶୁଆ

Upāsthi ମାଂସ ଶ୍ଳେଷ୍ମ; ଅସ୍ଥିବତ୍ ପଦାର୍ଥ—

Cartilage; gristle.

ଉପାସ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଉପ=ନିକଟ + ଅସ ଧାତୁ=ବସିବା +
 Upāsya କର୍ମ. ଯ)—

(ଉପାସ୍ୟ—ଶ୍ରୀ) ଅଭ୍ୟାସ୍ୟ; ପୂଜ୍ୟ; ଉପାସିତ ଦେବାର ଯୋଗ୍ୟ—

Adorable; deserving of service; fit for worship.

ଉପାସ୍ୟଦେବତା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଉପାସ୍ୟା + ଦେବତା)—

Upāsyaadebatā ୧ । କୌଣସି ବିଶେଷ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଯେଉଁ
 ଦେବତାଙ୍କୁ ଉପାସନା କରବା ଉଚିତ—

1. A Deity to be specially adored or invoked on certain occasions.

୨ । ଉପାସ୍ୟଦେବତା—2. One's family Deity; presiding Deity.

ଉପାସ୍ୟମାନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉପ+ଅସ ଧାତୁ=ବସିବା + କର୍ମ.

Upāsymāna ଅନ)—

(ଉପାସ୍ୟମାନ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ସାଦାର ଉପାସନା କରୁ ଯାଉଥିବା; ପୂଜ୍ୟମାନ;

ସେବ୍ୟମାନ—1. Who is being worshipped

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୧ । ଉପକାର ପ୍ରଦାନରେ ଯାହାର ଅନୁଭବ କରାଯାଉ

ଅଛି—2 Attended upon to grant some benefit.

ଉପାଦାନ—୧. ବିଶ୍ୱ. (ଉପ + ଅ + ଧାତୁ = ଅପିବା + ଉପ. ତ)—
Upāhita ୧ । ମିଳିତ—1. United.

୨ । ସଂଯୋଜିତ—2. Annexed; joined

୩ । ଅବେଶିତ—3 Set on; attributed.

୪ । ନ୍ୟସ୍ତ—4. Deposited; laid.

ବି—ଉଲ୍ଲସାତ, ଧୂମକେତୁଆଦି ଉପଦ୍ରବ—Natural calamity (e,g comet, shooting star) a fiery portent.

ଉପି—ଦେ. ବି—ଉପି; ରୋଗ ହେତୁରୁ ମସ୍ତକରେ କେଶ ଫୁଲରେ
Upi ଜାତ ହୋଇଥିବା ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ ମଲା ତମ—Scale, scaly
ଶୁକ୍ଳି dead skin at the roots of the hair
ଶୁରାଟ due to disease; scurf; dandruff

ଉପିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉପ ଧାତୁ)—

Upibā ୧ । ମାଟିବା; ଚକ୍କଣ କରିବା—1. To polish

ଉପି ଲେପି ବସ୍ତ୍ରରୁ କେଶ ନେଇ କରେ,

ହେବ ବି ନୋହୁବ ସମ ଏମନ୍ତ ଶବ୍ଦ ରେ—ଉଷ୍ଣ. ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

୨ । ବୋଳିବା—2 To besmear; to apply.

ଉପମ ଉପି ରଙ୍ଗାଲେ ପୁଣି, ଅଭିଶାପ କରା ଯିବାର ସ୍ଥାନ—
ଉଷ୍ଣ ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

ଉପକାରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—ଉପକାରି (ଦେଖ)

Upakāriā Upakāri (See)

ଉପକାରି—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—ଉପକାରି (ଦେଖ)

Upakāri Upakāri (See)

ଉପୁଚ୍ଛାରିବା—ଗ୍ରା. ବି—ଉପୁଚ୍ଛାରିବା (ଦେଖ)

Upuchāibā Upuchibā (See)

ଉପୁଚ୍ଛାରିଆ—ଗ୍ରା. ବି—ଉପୁଚ୍ଛାରିଆ (ଦେଖ)

Upuchāibā Upuchibā (See)

ଉପୁଚ୍ଛାରି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉପୁଚ୍ଛାରି)—୧ । ଉପରକୁ ଉଠିବା—

Upuchibā 1. To rise up to the surface.

୨ । ପ୍ରକାଶ ପାଇବା—2. To be manifest

୩ । (ଲାଟାଦି) ଜଳର ଉପରକୁ ଭସି ଉଠିବା—

3. To float up (said of maggots in liquids).

ଉପୁଜାରିବା—ଦେ. ବି—ଉପୁଜାରିବ ଶିଳ୍ପରୂପ—

Upujāibā The causative form of Upujibā.

ଉପୁଜିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉପଜାତ)—୧ । ଜାତ ହେବା—

Upujibā 1. To accrue; to grow.

ଉପୁଜା ଶ୍ରବଣେ ଅନଳ ଉପୁଜେ ଚିତ୍ତେ—ମଧୁସୂଦନ. ଶ୍ରବଣାଳୀ ।

ଉପଜନା ୨ । ଘଟିବା—2. To happen.

୩ । ଅବିର୍ଭବ ହେବା—3. To appear.

ଶୁଭାଷ୍ୟ ଉପୁଜେ ହାସ୍ୟ ଯଦି ବଦାନ୍ତରେ—ସ୍ୱାମୀନାଥ ମହାପାତ୍ର ।

୪ । ଉପୁଜିବା (ଦେଖ)

4 Ubhujibā (See)

୫ । ଜନ୍ମିବା; ଭୂମିଷ୍ଠ ହେବା—5. To be born.

ଅବଶ୍ୟ ନରଦେବ ପୁତ୍ର ଉପୁଜିବ—ସାରଳା. ମହାବରତ ।

ଉପୁଜାଙ୍ଗର ହେବା—ଗ୍ରା. ବି—ଉପୁଜାଙ୍ଗର ହେବା (ଦେଖ)

Upuṣāṅgara hebā Upaṣāṅgara hebā (See)

ଉପୁଜାଙ୍ଗର—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—ଉପୁଜାଙ୍ଗର (ଦେଖ)

Upuṣāṅgara Upaṣāṅgara (See)

ଉପୁଜାଙ୍ଗର } ଶି.
ଉପୁଜାଙ୍ଗର }

ଉପୁଜା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଉପୁଜା (ଦେଖ)

Upurḍā Upurḍā (See)

ଉପୁଜାରିବା—ଦେ. ବି. (ଉପାଦାନ ଓ ଉପୁଜିବା ଶିଳ୍ପରୂପ)—

Upurḍāibā ୧ । ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଉପୁଜିତ କରାଯିବା—

ଉପୁଜା 1. To cause the uprooting by another.

ଉପୁଜା ୨ । ଉପୁଜିତ କରିବା—

2. To uproot; to eradicate

ତେର ଦେବାବେଳେ ମୋ ଭାବ୍ୟବସ୍ଥା, ତତ୍ତ୍ୱ ଉପୁଜିବ ଦେଲା ବି ବୋଲି—
କବିସର୍ବସ୍ୱ. କବିତା ।

ଉପୁଜିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉପୁଜିବା)—

Upurḍibā ୧ । ଉପୁଜିତ ହେବା—1. To be uprooted

ଉପୁଜା ଉପୁଜି ପଡ଼େ ତେର ବାଣୀ ଲାଗେ—ସ୍ୱାମୀନାଥ. ଭୁବନାସୁବଦା

ଉପୁଜା; ଉପୁଜା ୨ । ମୂଳରୁ ଉପୁଜିବା; ମୂଳରୁ ଉପୁଜିବା—

2. To be displaced; to fall down.

ଅତି ଉତ୍ତର ଦେବ ବସେ, ଉପୁଜି ପଡ଼ିଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଉପୁଜିଇବା—ଦେ. ବି—ଉପୁଜିଇବା (ଦେଖ)—

Upurḍeibā Upurḍāibā (See)

ଉପୁରି (ଲବଣ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ—ଉପୁରି ଲବଣ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Upuri (etc) Upuri etc. (See)

ଉପୁରୁ—ଗ୍ରା. ଅ—ଉପରୁ—

Upuru From above.

ଉପେକ୍ଷକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଉପ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅତ)—

Upekshaka ଅନାଦରକାରୀ—Disregarding.

(ଉପେକ୍ଷକ—ଶି.)

ଉପେକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଉପ + ଇକ୍ଷ ଧାତୁ = ଚକ୍ଷୁ କରିବା + ଉପ. ଅତ)—

Upekshana ୧ । ଉଦାସୀନ—1. Apathy.

୨ । ତ୍ୟାଗ—2. Abandonment.

୩ । ରାଜନୀତି ସମ୍ମତ ଉପାୟବିଶେଷ—

3. A political expedient.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଏହାଙ୍କର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଦେଖିବାପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ 'କ' ଅକ୍ଷରରେ ଆରମ୍ଭ ହେଇଅଛି । ଏକତ୍ର ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗୀତ ମଧ୍ୟ ତେଜା କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ କେତେକ ପୁସ୍ତକ ମନ୍ତ୍ରାଳ ଓ ଅନ୍ତ-ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି । ତାହାଙ୍କର ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକମାନ ଯଥା—ବୈଦେହ୍ୟଶିଳାସ, କୋଟ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସ୍ମରଣ, ଲବଣ୍ୟବତୀ, ପ୍ରେମସୁଧାକର, ଅବନାସେବରଙ୍ଗ, ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା, କଳାକଉତୁକ, ଗୀତାଉପାଦାନ, ଶୁଦ୍ଧମଞ୍ଜରୀ, ବଜାର-ବେଲି, ଚଉପଦାବୁଷଣ, ରସିକଦ୍ୱାରବଳି, ଶୁଦ୍ଧଭୂଷଣ, ରସଲେଖା, ରସପଞ୍ଚକ, ରାମଲୀଳାମୃତ, ଗୌପ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ର, ସୁଦ୍ରାପରାଶୟ, ଚନ୍ଦ୍ରବାଦନ-ବିନୋଦୟ, ଦଶପୋଇ ଓ ଯମକରାଜତରଙ୍ଗଣା ।

ଉପେୟ—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଉପ+କର୍ତ୍ତୃ ଧାତୁ=ପିତା+କର୍ମ ଯ) —
Upēya ୧ । ପ୍ରାପ୍ୟ—1. Attainable; obtainable.

୨ । ଉପାୟପ୍ରାପ୍ୟ—2. Performable by employment of proper means.

ଉପୋଦ୍ଧା—ସଂ. ଶବ୍ଦ ପୁ (ଉପ+କର୍ତ୍ତୃ ଧାତୁ+କର୍ମ ଚ) —

Upodhā ୧ । ବିବାହ; ପରିଣୀତ—1. Married

(ଉପୋଦ୍ଧା—ଶ୍ଳୀ) ୨ । ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ—2. Classified.

୩ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଚ) ନିକଟସ୍ଥ—3. Adjacent

ସଂ. ଶବ୍ଦ (+ଭବ. ଚ) —୧ । ସୈନ୍ୟବ୍ୟୁହ—

1. A phalanx

ଉପୋଦକୀ—ସଂ. ଶବ୍ଦ ଶ୍ଳୀ (ଉପ+ଉଦ+ଶ୍ଳୀ. ଚ) —

Upodakī ଉପୋଦକୀ (ଦେଖ)

Upodikā (See)

ଉପୋଦିକା—ସଂ. ଶବ୍ଦ ଶ୍ଳୀ (ଉପ+ଉଦ+ଇକ+ଶ୍ଳୀ. ଥ) —

Upodikā ପୋଇଶାଗ; ପୋଇଗଛ—A kind of Creeper used as a pot-herb; Basella

ଉପୋଦ୍ଘାତ—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଉପ+ଉଦ୍+ଘତ୍ ଧାତୁ=ଆରମ୍ଭ କରିବା,

Upodghāta ବ୍ୟାପକରଣ+ଭବ. ଥ) —୧ । ଉପକ୍ରମ—

1 Commencement; introduction.

୨ । ଉଦାହରଣ—2 Example

୩ । ଗ୍ରନ୍ଥସଙ୍ଗ୍ରହବିଶେଷ; ଉପକ୍ରମଶିଳା; ଗ୍ରନ୍ଥର

ଅବତରଣିକା—3 Preface to a book.

୪ । ଆରମ୍ଭ—4. Beginning.

୫ । ସୂଚନା; ପ୍ରସ୍ତାବନା—5. Introduction to a literary work or speech; prologue.

ଉପୋଷ—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଉପ+କର୍ତ୍ତୃ ଧାତୁ=ଉପବାସ କରିବା+ଭବ. ଥ) —

Upōsha ୧ । ଉପବାସ; ଉପାସ—

1. A religious fast.

୨ । ଅନାହାର—2. Fasting.

ଉପୋଷଣ—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଉପ+କର୍ତ୍ତୃ ଧାତୁ=ଉପବାସ କରିବା+ଭବ. ଥ) —

Upōshana ଅନ)—ଉପୋଷ (ଦେଖ)

Upōsha (See)

ଉପୋଷିତ—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଉପ+କର୍ତ୍ତୃ ଧାତୁ=ଉପବାସ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଚ) —

Upōshita ୧) —୧ । ଅଭୁକ୍ତ; ଅନାହାର—

1 Starving; unfed.

୨ । ବ୍ରତରୂପେ ପାଳିତ—

2 Observed as a fast.

ସଂ. ଶବ୍ଦ (+ଭବ. ଚ) —ଉପବାସ—Fast.

ଉପ୍ତା—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଉପ+ଧାତୁ=ବୁଣିବା+କର୍ମ. ଚ) —

Upta ୧ । ବୁଣା ଯାଇଥିବା; ବୁଣିବସନ—1. Sown.

୨ । ବୁଣିଯାଇଥିବା; ବିସ୍ତ୍ରୁତ—2. Scattered.

୩ । ବିହନ ବୁଣା ହୋଇଥିବା (ବିଲ) —

3. (field) Sown with seeds

ଉପ୍ତି—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଉପ+ଧାତୁ=ବୁଣାଯିବା+ଭବ. ଚ) —

Upti ବାଜିବସନ; ବୁଣା—Sowing of seeds.

ଉପ୍ତିବିତ୍—ସଂ. ଶବ୍ଦ (ଉପ୍ତି=ବସନ+ବିତ୍ ଧାତୁ=ଜାଣିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଚ) —

Uptibit ବୃଷ୍—ସେହି ତଥା ବୁଣିବା କୌଶଳ ଜାଣେ; କୃଷି କର୍ମରେ ଅଭିଜ୍ଞ—Expert in agriculture or husbandry.

ଉପ୍ରୋଧ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଶବ୍ଦ (ସଂ—ଉପରୋଧ=ବାଧା) —

Uprodha ୧ । ଉପରୋଧ (ଦେଖ)

1 Uparodha (See)

ଅନ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଉପ୍ରୋଧ ନ କହିବା—ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ. ବିଚାରପ୍ରମାଣ ।

୨ । ଅନୁରୋଧ—2 Request.

୩ । ମମତା; ସ୍ନେହ—3. Affection.

ଭରସ୍ତ୍ରା କାଶ୍ମୀରୀୟ ବାଢ଼ ବାଢ଼,

ବିଲେ ତାହା ଯୁକ୍ତ ଉପ୍ରୋଧ ମୁରୁଖ—ବୃକ୍ଷବୃକ୍ଷ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଉପ୍ରୋଧ ଉତ୍ପାଦ—ଉପରୋଧ ଉତ୍ପାଦ (ଦେଖ)

Uprodha etc Uparodha etc (See)

ଉପ୍ରୋଧି—ଗ୍ରା. ଶବ୍ଦ—ଉପରୋଧି (ଦେଖ)

Uprodhi Uparodhi (See)

ଉପ୍ରୋଧିଆ—ଗ୍ରା. ଶବ୍ଦ—ଉପରୋଧିଆ (ଦେଖ)

Uprodhiā Uparodhiā (See)

ଉପ୍ତା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ (ସମ୍ଭାଷଣ) ଶବ୍ଦ—ଅପ୍ତପ୍ରଶଂସାକାଂକ୍ଷ (ବ୍ୟକ୍ତି) —

Uphlā Boasting; self-praising.

ଉଫାଉଠା—ଗ୍ରା. ଶବ୍ଦ—୧ । ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ—

Uphāuthā 1. False report; defamation.

(Rev. Howell's manuscript)

୨ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର—2 Rumour (Rev. Howell's mss)

ଉଫୁର୍ନା—ଦେ. ଶବ୍ଦ—ବିକ୍ରୟର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

Uphurnā An apparatus of weavers.

ପାଞ୍ଚାଶ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦେବ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଟିବ; 'ରୂପ' ନ ମିଳିଲେ 'ରୂପ' ଦେଖିବେ; ବସ୍ତ୍ର ନ ପାଇଲେ 'ବସ୍ତ୍ର' ଦେଖିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଉପେନ୍ଦ୍ର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ — ବଡ଼ ବନସି କଣ୍ଟା—

Upher A big angling hook.

ଉବରିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅବରଣ; ସଂ. ଉପରି)—୧ । ଜଣକ ଉପରେ

Ubaribā ଜଣେ ପଡ଼ିବା—1 To crowd together one over the other.

୨ । ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବା—2. To ascend; to get up.

୩ । ଅଶ୍ରୁ ଦେବା—3. To give shelter.

୪ । ଆଦର ଯିବା—4. To acknowledge; to affiliate

୫ । ଅବରଣ କରିବା—5 To cover.

୬ । ବଳ ପଡ଼ିବା—6. To remain as surplus; to be in excess.

ଉବଳିବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ବଳ)—୧ । ବଳାହାରଣେ ପଡ଼ିବା—

Ubalibā 1. To enter forcibly.

ଉବଳନା ୨ । (ସଂ. ଉଦ୍‌ଭାଳନ—Beams; ସଂ. ଉଦ୍‌ବେଳ)—

ଉବୁରିବା—2. To overflow; to brim over

ଉବାଏ ଗସ୍ତ—ଦେ. କ—ଉବାବସ୍ତ୍ର (ଦେଖ)

Ubāe hasta Ubābasta (See)

ଉବାତ — ସଂ. ପଦ୍ୟ. କି. (ସଂ. ବତ ଯାତୁ = କହିବା; ଏହାର ଅର୍ଥ—

Ubācha କାଳ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ଏକବଚନର ରୂପ)—କହିଲେ—
Spoke,

[ଦ—ଓଡ଼ିଆ ପୁରୁଷଅବରେ ନାରଦ କହିଲେ ବୋଲି ଲେଖା

ନ ହୋଇ 'ନାରଦ ଉବାତ' ଲେଖା ହୁଏ ।]

ଉବାବସ୍ତ୍ର—ଦେ. କ—୧ । ଅବାବସ୍ତ୍ର; ଚଳନ୍ତିସମ୍ପତ୍ତି—

Ubābasta 1. Movables.

୨ । ଚଳନ୍ତି ଅଚଳନ୍ତି ସବୁ ପ୍ରକାରର ସମ୍ପତ୍ତି—

2. Property both movable and im-movable.

ଉବାବ—ଦେ. କଣ—୧ । ବୃଥା—

Ubābi 1 Vain; fruitless

୨ । ଅକାରଣ—2 Causeless.

୩ । ଅକ୍ଷାତ୍ ସଂଜ୍ଞା—3, Sudden

୪ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ—4. Unexpected.

ଦେ. କି କଣ—୧ । ବୃଥାରେ—1. In vain.

୨ । ଅକାରଣରେ—2. Without any cause.

୩ । ଅକ୍ଷାତ୍—3 Suddenly.

୪ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ରୂପେ—4 Unexpectedly.

ଉବାବିଆ—ଦେ. କଣ ଓ କି. କଣ—ଉବାବ (ଦେଖ)

Ubābiā Ubābi (See)

ଉବାର—ଦେ. କ (ସଂ. ଅବକାର. ପ୍ରା. ଓକାର)—

Ubāra ୧ । ନିଷେଧ; ମନା; ନିବାରଣ—
1. Prohibition.

୨ । (ସଂ. ଅବରଣ)—ଗୋପନ—

2 Concealment

ଦେ. କଣ—୧ । ଅଜଣା; ଅଜ୍ଞାତ—1. Unknown

ଷାଠିଏ ବସ୍ତ୍ର ଯେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ସଙ୍ଗୀତ

ରୂପକୁ ଉଦାର ନାହିଁ ବାହାର ବଳେ ତ । ପ୍ରାଚୀ—ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରନାମା ।

୨ । ନିଷିଦ୍ଧ—2. Prohibited

୩ । ଗୁପ୍ତ; ଲୁକ୍କାୟିତ—3. Concealed

ଉବାର ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଅଜଣା ରହିବା—

Ubāra hebā 1. To be unknown.

୨ । (ସ୍ତ୍ରୀ ପଶୁ) ଦଳର ପଡ଼ିବା—

2. (a cow) To be in heat.

(ଯଥା—ଅଜ୍ଞ କାଳୀ ଗାଈଟି ଉଦାର ହେବାରୁ ତାକୁ ଶର୍କ ନକଟକୁ ଲୋକ ନେଇ ଯାଇଛି ।)

ଉବୁ—ପ୍ରା. କଣ—ଉଚ୍ଚ, ଉନ୍ନତ, ଠିଆ—

Ubu High; erect.

ଉବୁ

ସୀଧା

ଉବୁକିବା—ଦେ. କି—କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ତଳୁ ଉପରକୁ ଜୋରରେ ଉଠି

Ubukibā ଅସିବା—To rise up from the bottom with force.

ସାତ ଚାଳ ଜଳେ ମାଛ ଦେଲେ ଉବୁକିବ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମନିରୁପଣନାମା ।

ଉବୁଜା—ଦେ. କ ଓ କଣ—ଉବୁଜା (ଦେଖ)

Ubujā Ubhujā (See)

ଉବୁଜାଇବା—ଦେ. କି—ଉବୁଜାଇବା (ଦେଖ)

Ubujāibā Ubhujāibā (See)

ଉବୁଜିବା—ଦେ. କି—ଉବୁଜିବା (ଦେଖ)

Ubujibā Ubhujibā (See)

ଉବୁଜେଇବା—ଦେ. କି—ଉବୁଜାଇବା (ଦେଖ)

Ubujēibā Ubhujāibā (See)

ଉବୁଜାଇବା—ପ୍ରା. କି—ଉବୁଜାଇବା (ଦେଖ)

Ubujāibā Ubhujāibā (See)

ଉବୁଡ଼—ଦେ. କଣ—ଉବୁଡ଼ା (ଦେଖ)

Uburda Uburdā (See)

ଉବୁଡ଼ା—ଦେ. କଣ—୧ । ଉଗଡ଼ା (ଦେଖ)

Uburdā 1. Ugardā (See)

୨ । ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୋଇଥିବା—

2. Prostrate; with face downwards.

୩ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅଗ୍ର ବଳ ଠିଆ ହୋଇଥିବା—

3 Standing ahead of others—

୪ । ଏକର ଉପରେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପଡ଼ିବା—

4. To overcrowd.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଣ	ତ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଞ	ଟ	ଡ	ଣ

ଦେ. ବି.—ଦ୍ରାଣ୍ଡିର ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ରଖିବା—

Placing a pot in an inverted position.

ଉତ୍କଳାଭାଷା—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଉତ୍କଳିନ-ଭୁଲ. ପାଲ ଉତ୍କଳିନ)—

Uburdāibā ୧ । ଉତ୍କଳାଭାଷା (ଦେଖ)

1. Ugurdāibā (See)

୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁହଁ ମଡ଼ାଇ ପକାଇ ଦେବା—

2. To make a person fall down with the face downwards

୩ । ଅଣ୍ଟାଅଇବା—3. To make a person crawl or kneel down.

ଉତ୍କଳାଭାଷା—ଦେ. ବି.—୧ । ଜଣକ ଉପରେ ଜଣେ ପଡ଼ିବା—

Uburdāuburdi 1. Overcrowding.

୨ । ଅଗାଧ ଅଭିମାନ କରି ଅଗ୍ରସର ହେବା—

2 Going ahead; surpassing

ଉତ୍କଳାପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି.—ଉତ୍କଳ ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Uburdāpardibā Uburdi pardibā (See)

ଉତ୍କଳ ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି.—୧ । ଅନଥକାର ଭର୍ତ୍ତି କରିବା, ଜବା-
Uburdi pardibā ଦସ୍ତି ବା ଅନାଦୃତ ହୋଇ କଥା କହିବା—

1. To speak unasked; to treat a subject with which one has no connection

୨ । ଉପସ୍ଥାପନ ବହୁତ ଲୋକ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଜମା-
ହୋଇ ପଡ଼ିବା—2. To overcrowd a place

୩ । ଆଗ ବଳିବା—3. To go ahead

ଉତ୍କଳ ବସିବା—ଦେ. ବି.—୧ । ଅଣ୍ଟାପାଡ଼ି ବସିବା—

Uburdi basibā 1. To kneel down.

୨ । ଅନାଦୃତ ହୋଇ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

2. To undertake a thing unasked.

ଉତ୍କଳିବା—ଦେ. ବି.—୧ । ମୁହଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିବା; ପିଠ ଉପରକୁ କରି

Uburdibā ପଡ଼ିବା—1. To fall down with face downwards; to fall prostrate.

୨ । ଅଣ୍ଟା ମାଡ଼ି ବସିବା—2. To kneel down.

୩ । ଗୋଡ଼ୋମେଇବା; ଅଣ୍ଟାରେ ଚାଲିବା—

3. To Crawl.

ଉତ୍କଳେଇବା—ଦେ. ବି.—ଉତ୍କଳାଭାଷା (ଦେଖ)

Uburdeibā Uburdāibā (See)

ଉତ୍କଳ — ଦେ. ବି.—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Uburā Ugurā (See)

ଦେ. ବି — ଉତ୍କଳା (ଦେଖ)

Uburdā (See)

ଉତ୍କଳାଭାଷା — ଗ୍ରା. ବି.—ଉତ୍କଳାଭାଷା (ଦେଖ)

Uburāuburi Uburdāuburdi (See)

ଉତ୍କଳ ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି.—ଉତ୍କଳ ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Uburā pardibā Uburdi pardibā (See)

ଉତ୍କଳିବା—ଦେ. ବି.—୧ । ଉତ୍କଳିବା (ଦେଖ)

Uburibā 1. Uburdibā (See)

୨ । ବଳ ପଡ଼ିବା—2 To remain over.

୩ । (ସଂ. ଉତ୍କଳିନ)—କଷ୍ଟଦାୟ ଅଭିମାନ କରିବା; କଷ୍ଟଦୂ-
ଉତ୍କଳ ପାରିବା—3. To overcome a difficulty.

୪ । ବାହାର ଆସିବା—4. To come out

ମେଳା ସହ ମୁଣ୍ଡ ଉତ୍କଳ ବୁଝାନ୍ତି ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଦ ଦେଲେ ଫଣିଲେ ଅପରାଧ । ବୁଝାନ୍ତି ଦିନ ମହାଭାରତ ଗୋଟି ।

୫ । ଉପରକୁ ଉଠିବା; ଚଢ଼ିବା—

5. To ascend; to rise up.

୬ । ସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ରହିବା—

6. To restrain oneself.

ଏ ବନ୍ଧୁ କେତେ ଉତ୍କଳ

ଭରାଦି ନାନା କର୍ମ କର । ପ୍ରାଚୀ—ଉତ୍କଳମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

୭ । ବଢ଼ିବା; ଉତ୍କଳ ହେବା; ବଢ଼ିବା; ବଳିବା—

7. To remain in excess

୮ । ଉପରେ ପଡ଼ିବା—8. To fall upon.

୯ । ଅନାଦୃତ ହୋଇ କଥା କହିବା ବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—

9. To speak or act unbidden.

୧୦ । ଅବେଗିତା; ଜିଜ୍ଞାସା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ ବା ସ୍ୱୀକାର କରିବା—

10 To acknowledge; to affiliate

୧୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅଦରକାର—

11. To undertake to do any work.

୧୨ । ସମ୍ଭାଳିବା—12 To bear the brunt or burden of (something).

୧୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହେବା—

13. To volunteer to do a work,

୧୪ । ନ ମରି ବଞ୍ଚିଯିବା; ବଞ୍ଚିବା—14. To survive.

ଦେବ ଉତ୍କଳ ଗଲେ ରଖେ

ଭସ୍ମେ ଲୁଚିଲେ ଘୋର ବନ୍ଧେ । କଗଲାଥ. ଭଗବତ ।

ଉତ୍କଳେଇବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ—ଭୁଲ—ଗ୍ରା. ଉତ୍କଳ ଓ ସଂ.

Ubei tubei ଉତ୍କଳ ଧାତୁ ବପର୍ଯ୍ୟୟ)—ଜଳମୟ ହୋଇ ଉତ୍କଳିବା

ହାବୁଡ଼ୁ; ଉତ୍କଳ ଓ ଉତ୍କଳାଭାଷା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

ଉତ୍କଳ (a man) Sinking and rising in water.

ଉତ୍କଳିବା—ଦେ. ବି.—ଉତ୍କଳିବା (ଦେଖ)

Uboribā Uburibā (See)

ଭର (ଧାତୁ)—ସଂ—ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା—To fill up

Ubha (root)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୂରଣ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବପରାତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ବେଶେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଉଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଜ' ବେଶିବେ, 'ଅଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ' ବେଶିବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବଦ୍ ବେଶିବେ ।

ଉଭ—ସଂ. ସବ୍. (ଉଭ ଧାତୁ=ପରପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ubha ଉଭୟ (ଦେଖ)

Ubhaya (See)

ଉଭୟ—ସ୍ତ୍ରା. ସବ୍. (ସଂ. ଉଭୟ)—ଉଭୟେ (ଦେଖ)

Ubhae Ubhaye (See)

ଉଭୟତା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଉଭ+ତା ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ubhachara ଉଭୟତା (ଦେଖ)

Ubhayachara (See)

ଉଭୟ ପଦ୍ଧତି—ଦେ. କି—ଉଭୟ ପଦ୍ଧତି (ଦେଖ)

Ubhardā pardibā Uburdi pardibā (See)

ଉଭୟ—ସଂ. ସବ୍. (ଉଭ ଧାତୁ=ପରପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା + ଅସ୍ତ୍ର)—

Ubhaya ୧ । ଏକତ୍ର ଦୁଇ—1. Two together.

୨ । ଦୁଇଜଣ; ଦୁହେଁ—2 Both; either.

୩ । ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟା—3 Two in number

୪ । ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟାକ—4. Numbering two.

ଉଭୟ କାଳ—ସଂ. ବି—ଉଭୟକାଳ ଓ ପରକାଳ; ଅନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର; ଅନ୍ତପରାନ୍ତ—

Ubhaya kālā Existence in this world and the next; now and hereafter.

ଉଭୟତା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଉଭୟ+ତା ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ubhayachara ଅ)—ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ ଜଳ ଓ ସ୍ଥଳ ଉଭୟତା ବରଣ କରେ (ଯଥା—ବେଙ୍ଗ, କୁମ୍ଭୀର, କଇଁଛ)—

Amphibious.

ଉଭୟତା—ସଂ. ଅ (ଉଭୟ+ସମ୍ପ୍ରାଣୀ ବିଭକ୍ତି ସ୍ଥାନରେ. ଇସ୍ତ;)—

Ubhayatah ୧ । ଉଭୟ ଦିଗରେ—1. On both sides; on either side.

୨ । ଉଭୟ ପକ୍ଷରେ—2. In both cases

ଉଭୟତୋମୁଖ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ (ଉଭୟତା + ମୁଖ)—୧ । ଦୁଇ ମୁଖ—

Ubhayatomukha 1. Double-faced.

(ଉଭୟତୋମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଦୁଇଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରିଥିବା—

2. Looking both ways; facing both ways.

ଉଭୟତ୍ର—ସଂ. ଅ. (ଉଭୟ+ସ୍ଥାନାଧିକରଣ. ଡ୍ର)—

Ubhayatra ୧ । ଦୁଇଆଡ଼େ—1. At both places.

୨ । ଦୁଇପକ୍ଷରେ—On both sides.

ଉଭୟଥା—ସଂ. ଅ (ଉଭୟ+ପ୍ରକାରାର୍ଥେ. ଥା)—ଦୁଇପ୍ରକାରରେ—

Ubhayathā In both ways.

ଉଭୟଦିଗ—ସଂ. ବି (ସଂ. ଉଭୟ+ଦିଗ)—୧ । ଦୁଇଦିଗ; ଅଗ ଓ

Ubhayadiga ମୂଳ ଦୁଇପାଖ—1. Both sides; both parts; both ends

୨ । ଦୁଇ ବିପକ୍ଷର ଦଳ—2 Both the opposite parties,

ଉଭୟଦିଗ ରକ୍ଷାକରିବା—ଦେ. କି—୧ । ବିପକ୍ଷର ଦୁଇ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ

Ubhayadiga rakshākaribā

ସାମ୍ୟ ରକ୍ଷାକରିବା—

1 To bring about equilibrium on both sides.

୨ । ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟୟ ସମାନ ରଖି ଚଳିବା—

2. To make both ends meet

ଉଭୟଦ୍ୟୁ—ସଂ. ଅ (ଉଭୟ=ଦୁଇ+ଦ୍ୟୁ=ବିବସ)—

Ubhayadyuh

ଉତ୍ତରସୂତ୍ର (ଦେଖ)

Ubhayedyu (See)

ଉଭୟମୁଖୀ ଗାଈ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଗାଈ ପ୍ରସବ କରୁଥିବା ସମୟରେ

Ubhayamukhī gāī (ବାହୁସାର ମୁଦ ପଦାକୁ ବାହାରିଥିବା

ବେଳେ) ତାକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଦାନ କରାଯାଏ—A cow

in the state of being delivered of

a calf (the gift of such cows to

Brāhmanas is considered as very

auspicious)

ଉଭୟସଙ୍କଟ—ସଂ. ବି—୧ । ଦୋରାଈ; ଦୁବିଧା; ବିସମସମସ୍ୟା—

Ubhayasankāṭa

1 Dilemma.

୨ । ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଯେ ଯେଉଁ ଆଡ଼େ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ବିପଦର

ଅବସ୍ଥା ଅଛି—2 A very critical position;

a position between Scylla and

Charybdis.

ଉଭୟସମ୍ଭାବା—ସଂ. ବି—୧ । ଉଭୟ ସଙ୍କଟ—

Ubhayasambhāva 1. Critical position, being

between the two horns of a dilemma.

୨ । ଦୁଇ ଅର୍ଥବୋଧକ ବସ୍ତୁ ବା ସମସ୍ୟା; ପ୍ରହେଳିକା—

2 Ambiguity; riddle

ଉଭୟାନୁମତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଉଭୟ+ଅନୁମତ)—ପରସ୍ପର

Ubhayānumata ବା ଉଭୟେ ଗତ ହୋଇଥିବା (ବିଷୟ)—

(matter) Agreed to or accepted

mutually.

ଉଭୟାର୍ଥକ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଭୟ+ଅର୍ଥ+କ)—ଦୁଇ ଅର୍ଥ-

Ubhayārthaka

ବୋଧକ—Ambiguous.

ଉଭୟେ—ଦେ. ସବ୍—ଦୁଇ ଜଣଯାକ; ଦୁହେଁଯାକ—

Ubhaye

Both; either.

ଉଭୟେ ଦେ. କି. ବିଶ୍ଵ. ଦୁହେଁଯାକ—

ଉଭୟ

Both; in both ways.

ଉଭୟେଦ୍ୟୁ—ସଂ. ଅ. (ଉଭୟ=ଦୁଇ+ଏଦ୍ୟୁ=ବିବସ)—

Ubhayedyu ଉଭୟ ଦିନରେ; ଦୁଇଦିନରେ; ଦୁଇଦିନଯାକ—

On both days.

୩ । ଠିଆ ହେବା—3 To stand up,

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ସ୍ଥାନରେ ଥିବେ ତାହା ଉଚିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଉଚିତ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ । ଅପର ଏକ । ଉଚିତ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରାକୁ ଉଚିତ ବୋଲିଲେ ଯେତେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉଚିତ ବୋଲିବ । ଏକ ଉଚିତ ବୋଲିବା ମାତ୍ରାକୁ ଉଚିତ ବୋଲିବା ଦେବ । ଉଚିତ :—
'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ବୋଲିବ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ବୋଲିବ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ବୋଲିବ; 'ଅନ୍ଧା' ନ ମିଳିଲେ 'ଅନ୍ଧା' ବୋଲିବ; 'ଅନ୍ଧାବନ୍ଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅନ୍ଧାବନ୍ଧ' ବୋଲିବ

ଉଚିତ ମେଘ ଉପରେ ଉଚିତ ମାତ୍ରା
ଉଚିତକୁ ଉଚିତ ବୋଲିବା । ଅପର, ଉଚିତ, ଉଚିତ ।

୪ । ଅପର ଉଚିତ—4. To attack.

ଉଚିତ ଅପର ଉଚିତ
ଉଚିତ ଅପର ଉଚିତ । ଉଚିତ, ଉଚିତ ।

୫ । ଉଚିତ; ଉଚିତ ହେବା—5. To rise.

ଉଚିତ ଉଚିତ ମେଘ
ଉଚିତ ଉଚିତ ମେଘ । ଉଚିତ, ଉଚିତ ।

୬ । ଉଚିତ ଉଚିତ; ଉଚିତ ଉଚିତ—

6 To raise from the ground.

ଉଚିତ ଉଚିତ କର ନିମ୍ନେ ନ ଉଚିତ
ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ । ଉଚିତ, ଉଚିତ ।

ଉଚିତ —ଦେ. ଉଚିତ—କୃତ୍ରିମ—

Ubhāla Very distant.

ଉଚିତ ଦେ ଉଚିତ ଦେ ଉଚିତ ମୋର ଉଚିତ
ଉଚିତ ଉଚିତ ଦେ ଉଚିତ ଦେ ଉଚିତ । ଉଚିତ, ଉଚିତ ।

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—ଠିକ୍ ହେବା—

Ubhā hebā To stand up; to stand erect

ଠିକ୍ ଉଚିତ ଉଚିତ । ଉଚିତ, ଉଚିତ ।

ଉଚିତ ଦେ. ଉଚିତ—ଠିକ୍ ଉଚିତ; ମନୁଷ୍ୟଠାରେ ଦେବତାଙ୍କର
ଉଚିତ ଦେବା —(a Deity) Possessing a man.

ଉଚିତ ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—୧ । ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ବସିବା;

Ubhāhoi basibā ଉଚିତ ଉଚିତ ବସିବା—

ଉଚିତ ବସା 1. To squat; to sit with the
ଫାଲ୍ୟମାରକର ବସିବା knees held up and the
heels resting on the ground

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ (ସଂ. ଉଚିତ; ଅନୁକ୍ରମ)—

Ubhibā ୧ । ଅପର ଦେବା—1. To disappear

ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ

ଆଦିମେଆଜାନା; ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ।

୨ । ଉଚିତ ଦେବା; ଉଚିତ ଦେବା—2. To cease.

୩ । ଅନୁକ୍ରମ ଦେବା; ଉଚିତ ଦେବା—
3. To vanish.

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—ଉଚିତ (ଦେଖ)

Ubhibā Ubhibā (See)

ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ।

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ (ସଂ. ଉଚିତ)—ମୁକ୍ତି ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ

Ubhuja ଅପର ଉଚିତ— The frying of wet rice.

ଦେ. ଉଚିତ—ଉଚିତ (ଉଚିତ ଉଚିତ ବା ଉଚିତ)—
Fried moist rice or paddy.

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ (ସଂ. ଉଚିତ ଉଚିତ—ଉଚିତ)—

Ubhujaibā ଉଚିତ ଉଚିତ ବା ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ
ବା ଉଚିତ—To fry wet rice or paddy.

[ଦେଖ—ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ]

ଉଚିତ ଉଚିତ ମୁକ୍ତି କରାଯାଏ ।]

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—ଉଚିତ (ଦେଖ)

Ubhujaibā Ubhujaibā (See)

ଉଚିତ ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—ଉଚିତ ଉଚିତ (ଦେଖ)

Ubhurāpardibā Ubhurāpardibā (See)

ଉଚିତ ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—ଉଚିତ ଉଚିତ (ଦେଖ)

Ubhurāpardibā Ubhurāpardibā (See)

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ. ଉଚିତ. (ସଂ. ଉଚିତ)—ଉଚିତ; ଉଚିତ—

Ubhe Both.

ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ

ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ।

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—ଉଚିତ (ଦେଖ)

Ubheibā Ubheibā (See)

ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ ଉଚିତ । ଉଚିତ, ଉଚିତ ।

ଉଚିତ—ଦେ. ଅପର—ଉଚିତ (ଦେଖ)

Um Uñ (See)

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ. (ଅ)—୧ । ଉଚିତ; ଅପର ଉଚିତ; ଅପର ଉଚିତ—

Umdā 1. Very good; excellent.

ଉଚିତ ୨ । ଉଚିତ—2. Rich, opulent

ଉଚିତ

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ. (ଅ)—ଉଚିତ—Disciple.

Umat

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ. (ଅ. ଉଚିତ)—୧ । ଉଚିତ—1 Age.

Umara ୨ । ଉଚିତ—2. Life time.

ଉଚିତ

ଉଚିତ

ଉଚିତ ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—୧ । ଉଚିତ ଦେବା ଉଚିତ ଉଚିତ ଅପର

Umara bitaiba ଉଚିତ ଉଚିତ—1. To pass one's

ଉଚିତ ଉଚିତ life-time.

ଉଚିତ ଉଚିତ ୨ । ଉଚିତ ଦେବା—2 To become old.

ଉଚିତ ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ—ଉଚିତ ଉଚିତ ଦେବା; ଉଚିତ ଦେବା;

Umara bitibā ଉଚିତ ଉଚିତ ଦେବା—

ଉଚିତ ଉଚିତ Becoming old; a person being

ଉଚିତ advanced in his years.

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ. (ଅ. ଉଚିତ)—ଉଚିତ; ଉଚିତ—

Umarā Rich man.

ଉଚିତ (ଉଚିତ—ଉଚିତ ଉଚିତ—ଉଚିତ ଉଚିତ)

ଉଚିତ

ଉଚିତ—ଦେ. ଉଚିତ. (ଅ. ଉଚିତ)—ଉଚିତ (ଦେଖ)

Umarā Umarā (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଉମା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉ = ଦେ ! + ମା = ନାହିଁ, ନିଷେଧ; ପାଦ୍ୟା
Umā ମହେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବରଦେବ ପାଇବେ ବୋଲି କଠୋର
ତପସ୍ୟା କରିବାକୁ ଯିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ମା ତାଙ୍କୁ
କହିଥିଲେ—“ଉ ! ମା !” ଅର୍ଥାତ୍ ଦେ ପାଦ୍ୟା ! ତୁ
ଏଡ଼େ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ତପସ୍ୟା କର ନା । ଏଥିଯୋଗୁଁ
ପାଦ୍ୟାଙ୍କ ନାମ ଉମା ହୋଇଅଛି)—

୧ । ପାଦ୍ୟା; ଦୁର୍ଗା—1 Goddess Pārbatī, wife
of Śiba

୨ । ‘ଉ + ମା ମାତୁ = ମାପିବା; ଗୁଣି ପାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ରିପ) -
ମସିନା; ଛି— 2. Linseed

୩ । ହରିତ୍ରା; ହଳଦା—3 Turmeric

୪ । କାନ୍ତ; ଗୁଣି—4. Glamour.

୫ । ଗାନ୍ତି, ଯଶଃ—5. Fame; renown

୬ । ଶାନ୍ତି—6. Calm; cessation of worldly
cares; quiet.

୭ । ଏକପ୍ରକାର ଧାନ୍ୟ—7 A kind of paddy.

ଉମାଲ - ଗ୍ରା ବି—ଉମ୍ଭାଲ (ଦେଖ)

Umāi Umbhāi (See)

ଉମାଉମେଶ—ସଂ. ବି (ଦ୍ୱୟ; ଉମା + ଉମେଶ)—

Umāumesā ୧ । ଦ୍ୱୟପାଦ୍ୟା; ପାଦ୍ୟା ପରମେଶ୍ୱର ଦୁହେଁ—
1. The couple Śiba and Pārbatī

୨ । ଦ୍ୱୟ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ ରୂପ—2 The conjoined
figure of Śiba and Pārbatī.

ଉମାକଟ—ସଂ. ବି (ଉମା + କଟ)—ହଳଦାଗୁଣ୍ଡା; ଦେହରେ ଲଗାଇବା
Umākṛṣa ନମନ୍ତେ ସୁଗନ୍ଧ ମସଲୁନା—Scented powder
for toilet; turmeric-powder.

ଉମାକାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଉମା = ପାର୍ବତୀ + କାନ୍ତ = ସ୍ୱାମୀ)—
Umākānta ଶିବ; ଉମାଙ୍କର ପତି—
Śiba, the consort of Pārbatī.

ଦେ ବି. ପୁ—ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—

Name given to males

ଉମାକାଳୀ—ସଂ. ବି—ତତ୍ତ୍ୱୋକ୍ତ ଦେବୀ ବିଶେଷ; ପାର୍ବତୀଙ୍କର ଏକ ରୂପ;
Umākālī (ଏ ରୂପରୁ ଅଧେ ଉମାରୂପ ଓ ଅଧେ କାଳୀରୂପ)—

A conjoined Deity consisting of Umā
and Kālī, different forms of the
same Goddess Durgā

ଉମାକିଙ୍କର—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଉମା + କିଙ୍କର)—

Umā kiṅkara ୧ । ପାଦ୍ୟାଙ୍କ ଭକ୍ତ—

1. A devotee of the Goddess Pārbatī.

୨ । ପାଦ୍ୟାଙ୍କ ବାହନ; ସିଂହ—

2. The lion ridden by Goddess Pārbatī.

ଉମାଗୁରୁ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଉମା + ଗୁରୁ = ପାର୍ବତୀଙ୍କ ପିତା)—

Umāguru ଉମାଲୟ—The Himalayas.

ବାସୁକୀ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଅଶ୍ୱ ପୁତ୍ରୀ: ଲବିତ ଉମାଗୁରୁ ଗୁରୁ ବନ୍ଧନ ।

ଉଷ୍ମ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ଉମାଧର—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଉମା + ଧର)—

Umādhara ମହାଦେବ; ଶିବ—

The God Mahādeba, Śiba.

ଉମାପ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ୱ; ଉମା + ପ୍ରିୟ)—

Umāpriya ଉମାଧର (ଦେଖ)

Umādhara (See)

ଉମାସାହି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉମା + ସାମୀ)—ଉମାପତି; ମହାଦେବ—

Umāsāhī The consort of Umā; Mahādeba.

ଉମାସାହି

उमासाह

ଉମେଦ—ବୈଦେ ବି (ଅ.)—୧ । ଇଚ୍ଛା; ଅଭିଳାଷ—

Umed

1. Wish; intention.

ଉମେଦ

୨ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—2. Aim.

उमेद

୩ । ଅଶା—3. Hope; expectation

୪ । ଅପେକ୍ଷା—4. Waiting

୫ । କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରାର୍ଥନା—5. Candidature for a post.

ଉମେଦ୍ୱାର—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଉମେଦ୍ୱାର)—ଉମେଦାର (ଦେଖ)

Umedwār

Umeddār (See)

ଉମେଦ୍ୱାରୀ—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଉମେଦ୍ୱାରୀ)—ଉମେଦାର (ଦେଖ)

Umedwārī

Umeddārī (See)

ଉମେଦୁଆର—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଉମେଦ୍ୱାର)—ଉମେଦାର (ଦେଖ)

Umeduār

Umeddār (See)

ଉମେଦୁଆରୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଉମେଦ୍ୱାରୀ)—ଉମେଦାର (ଦେଖ)

Umeduārī

Umeddārī (See)

ଉମେଦାର—ବୈ. ବିଶ. (ଅ. ଉମେଦ୍ୱାର)—୧ । ଉପକ୍ରମାର୍ଥୀ—

Umeddār

1. Applicant; seeking employment.

ଉମେଦାର

୨ । ଅଶାଦ୍ୱୀ—2 Hopeful; hoping.

उमेदार

୩ । ଅନୁଗ୍ରହପ୍ରାର୍ଥୀ—3. Seeking a favour or
boon

उमेदार

୪ । ଅନୁସରଣୀ—4. Supplicant for favour.

उमेदार

୫ । ଉପକାର ପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ ଅନ୍ୟର ଉପାସକ—

उमेदार

5. Attending on a person in expecta-

उमेदार

tion of a favour.

उमेदार

ଦେ. ବି.—୧ । ଉପକାର ପ୍ରାପ୍ତି ଅନୁସରଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି—

1. A candidate for a post

उमेदार

୨ । ଅନୁସରଣୀ ଲୋକ—2. A Suitor.

उमेदार

୩ । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବା ଅପିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ କାମ ଶିଖିବା ଲୋକ—

उमेदार

ଭାଇଦଳଗଣ—3. An apprentice-

ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀର ଅପର ପୁରୁଷ ଓ ମାତା ଏକ । ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ଏକ । ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାକୁ ଏକ ଗୋଡ଼ରେ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଶବ୍ଦର ଉପସ୍ଥାନ । ବା ଏ ଚିତ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ିବାକୁ ଦେବ । ଉପା.— 'ଘାତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଘାତ' ଗୋଡ଼ିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ)—କୌଣସି ଅନୁଗ୍ରହ
ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ ନାମରେ ଅନୁଗ୍ରହଣ ବା ଉପାସନା—

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ Apprenticeship; supplication.
୧ । ଉପେନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା—2. Candidature.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର)—ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର (ଦେଖ)
Umedwār Umeddār (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର—ଦେ. ବି. (ଅ. ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର)—ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର (ଦେଖ)
Umedwārī Umeddārī (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର—ସଂ. ବି. (ଉପା = ପାଦ + ବିହାର = ପଦ) --
Umesā ୧ । (୨ୟା ଚନ୍ଦ୍ର) ଉପାପଦ; ମହାଦେବ—

1. The consort of Umā; Siba.
୨ । (ଦ୍ଵିତୀ) ଦ୍ଵିତୀ-ପାଦକା—2. Siba and Pārbatī.

ଦେ. ବି. ପୁ. —ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ—

Name given to males.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ ସରକାର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ ପ୍ରଥମ ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—
Umesāchandra sarakārା ଲେଖକ; 'ପଦ୍ମମାଳୀ' ନାମକ
ପ୍ରଥମ ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ ଲେଖକ—The first
novel-writer in Utkalā, the writer of
'Padmamālī' a historical novel.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର—ସଂ. ବି. —(ଉପା + ବିହାର) ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର (ଦେଖ)
Umeswara Umesā (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର—ସଂ. ବି. (ଉପ = ଉପରେ + ବୁଧ = ଅଧ୍ୟାୟନ କରବା +
Umbara ଅ; ନିପାତନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ)—୧ । ଦେହଲୀ
1 Threshold.

୨ । ଦୁଆରର ଉପର କାଠ; ଉପରକାଠର ଉପର କାଠ—
2. The uppermost piece of a door-
post.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗ୍ନିଷ୍ଠ = କରେଇ; ପ୍ରା. ଉପେନ୍ଦ୍ର)—
Umbhāi ୧ । ଅଗ୍ନି ଲୁଗାବାର ମାଟି ପାତ୍ର—1. Fire-pot
ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ ସର୍ବସ୍ୱ ସେ ନିଆଁ ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ । ବୁଦ୍ଧବିହାରୀ ମହାବିହାରୀ ବନ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଠା; ଅଗ୍ନିଷ୍ଠା ୨ । ଅଗ୍ନିଷ୍ଠାବିହାରୀ—2. Brazier.
୩ । ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାର—3. A temporary or removable oven.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ପ୍ରା. ବି. —ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ (ଦେଖ)
Umbhāibhā Ubhāibhā (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ପ୍ରା. ବି. —ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ (ଦେଖ)
Umbhei Umbhāi (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ପ୍ରା. ବି. —ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ (ଦେଖ)
Umbheibhā Ubhāibhā (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. —(ସଂ. ଅବିହାର)—ବିହାର-ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—
Ur The aerial roots of a Banyan tree.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ଦେ. ବି. —ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ (ଦେଖ)

Ura Uras (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (ର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅସ୍ତ୍ର)—ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ (ଦେଖ)

Urah Uras (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚନ୍ଦ୍ର; ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ = ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ + ଶବ୍ଦ = ଘା) —
Urahkshata ୧ । ରୋଗବିଶେଷ; ରକ୍ତସ୍ରାବ—

1. Consumption (disease).

୨ । ଯେଉଁ ରୋଗରେ ଶ୍ଵେତ ରକ୍ତରେ ଘା ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁବାନ୍ତେ
ରକ୍ତ ସ୍ରାବ—2. Tuberculosis; a disease
causing bleeding wounds below the
chest; an injury to the lungs.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ)—ବିଶେଷଦେଶ; ଶ୍ଵେତ—

Urahsthala The breast; the chest.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. —ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ (ଦେଖ)

Urahkshata Urahkshata (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ = ଶ୍ଵେତ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ;
Uraga ସେ ଶ୍ଵେତବାର ଯିବା ଅଧିକା କରେ)—

୧ । ସାପ; ସର୍ପ; ଭୃଙ୍ଗ—1. Snake; serpent.

୨ । ସିଂହ; ସିଂହାସନ—2 Lead (metal)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ } ଅନ୍ୟରୂପ
ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ }

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚନ୍ଦ୍ର; ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ)—ନାଗଲୋକ;
Uragasthana ପାତାଳ—The nether world.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚନ୍ଦ୍ର; ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ = ସାପ + ଅଧିକା = ଶ୍ଵେତ) —
Uragāri ୧ । ଗରୁଡ଼—1. Garurda, the winged
attendant of God Bishnu.

୨ । ମୟୂର—2 Peacock.

୩ । ମେଘ—3. Mongoose; ichneumon

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ = ସାପ + ଅଧିକା = ଶ୍ଵେତ) —
Uragāsana ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ (ଦେଖ)—Uragāri (See)

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ = ସର୍ପ; ଅନନ୍ତ + ଅଧିକା
Uragāsana = ଶ୍ଵେତ) — ଅନନ୍ତଶାସୀ; ବିଷ୍ଣୁ—
A name of Bishnu.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (୨ୟା ଚନ୍ଦ୍ର; ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ) —

Uragendra ସର୍ପମାନଙ୍କର ରାଜା ବାସୁକୀ—
Bāsukī; the king of serpents.

ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ—ସଂ. ବି. —ଉପେନ୍ଦ୍ରବିହାରୀ (ଦେଖ)

Uraṅga Uraga (See)

ଦେ. ବି. ପାଟନାଜିଲ୍ଲାରେ ବସୁକୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାବିଶେଷ—

A Non-Aryan spoken language of the
Patana feudatory state of Orissā.

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଊ	ଏ	ଉଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁକାସିକ ସ୍ୱକ୍ରାନ୍ତର	ଶ	କ	ଶ,ଷ	ଜ	ଇୟ	ଉଃ	ଉ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଉ	ଋ	ଅକାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ଋ

ଉରଙ୍ଗମ—ସଂ. ବ - ଉରଗ (ଦେଖ)

Uraṅgama Uraga (See)

ଉରଜ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉରଜ)—କୁତ; ପ୍ରଜ—Female

Uraja breast; fleshy glandular protuberance
on the breast of developed female
animals.

ଉରଣ—ସଂ. ବ. (ଋ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Uraṇa ୧ । ମେଷ; ମେଶୁ—1 Sheep; ram.

୨ । ମେଘ—2. Cloud.

ଉରାକ୍ଷ—ସଂ. ବ. (ବହୁକ୍ରିୟା; ଉରା = ମେଶୁ + ଅକ୍ଷ = ଅକ୍ଷ;

Uraṅksha ପୁଲ ମେଶୁ ଚକ୍ର ପରି ହୋଇଥିବାରୁ—

ରୁକ୍ଷବିଶେଷ—ରୁକ୍ଷା (ଦେଖ)

Chākundā (See)

ଉରପୁଟି—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉରଃ + ପୁଟ)—ବାଦ୍ୟବିଶେଷ—

Urapuṭi A kind of drum tied to the breast
while beaten

ଉରବାସ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉରସ୍ + ବାସ)— ଶୁଦ୍ଧ ଉପରର ଲୁଗା;

Urabāsa ଶ୍ୱାଲେକକ ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଶୁଦ୍ଧ ଉପରେ
ଥାଏ—Part of the cloth worn by a
woman which is over her breast

ଯିବାବେଳେ ମଦ ମନେ ଉରବାସ,

ଉଠିଣ ବସିଥିଲା କୁତ ମନଦେଶ—କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଉରଭ୍ର—ସଂ. ବ. (ଉରୁ = ଅଧିକ + ଭ୍ରମ ଧାତୁ = ବୁଲିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Urabhra ଉରଣ (ଦେଖ)—Uraṇa (See)

ଉରସ୍—ସଂ. ଅ. (ବେ ଧାତୁ = ବୁଝିବା + କର୍ମ. ଶାକ୍; କପାତଳ)—

Urari ୧ । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି; ଅଙ୍ଗୀକାର—

1. Acknowledgement; promise

୨ । ବିସ୍ତାର—2 Spreading; expanding.

୩ । ପରିତ୍ୟାଗ—3. A abandonment

ଉରସ୍ତୁତ—ସଂ. ବଣ. (ଉରସ୍ + ତୁତ)—

Urarikṛuta ୧ । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି; ଅଙ୍ଗୀକୃତ—

1 Acknowledged; promised

୨ । ପ୍ରସାରତ; ବିସ୍ତାରିତ—

2. Spread out; expanded.

୩ । ପରିତ୍ୟାଗ—3 Abandoned; relinquished

ଉରଶଲ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉରଃ + ଶଲ୍ୟ)—

Uraśala ୧ । ଶରତ୍ରବ୍ୟଞ୍ଜକ ଉପାଧିବିଶେଷ—

1. A title denoting bravery.

୨ । ଅଧିପତି—2. A chief; chieftain

୩ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି—3. Principal person.

ଦେ. ବଣ—ଶ୍ରେଷ୍ଠ—Chief; principal.

ଉରସ୍ତଦ—ସଂ. ବ. (ଉରସ୍ + ତଦ ଧାତୁ = ଅଭାଦନ କରିବା + କରଣ

Uraśchhada ଅ)—ଉରସ୍ତ (ଦେଖ)

Urastra (See)

ଉରସ୍—ସଂ. ବ. (ଋ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅସ୍)—

Uras ୧ । ବକ୍ଷସ୍ଥଳ; ହୃଦୟ—1. Heart; breast.

୨ । ଶୁଦ୍ଧ—2 Chest bosom.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଉପରଭାଗ—3 Surface

ସଂ. ବଣ—୧ । ପ୍ରଧାନ—1, Chief.

୨ । ଉତ୍ତମ—2 Good.

ଉରସ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଉରସ୍)—ଉରସ (ଦେଖ)

Urasa

Uras (See)

ସୁରୋତ ଶିଳା ସେ ଶୈଳ ଉରସେ—ରାଧାନାଥ. ମେଘଦୂତ ।

ଉରସିଜ—ସଂ. ବ (ଉରସି = ଶୁଦ୍ଧରେ + ଜନ ଧାତୁ = ଜାତ ହେବା +

Urasija କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—ଶ୍ୱାମୀନକ ପ୍ରଜ; ବକ୍ଷୋଜ—

(ଉରସିଜ—ଅନ୍ୟ ରୂପ) Female breast

ଉରସିଳ—ସଂ. ବଣ. ସ୍ତ (ଉରସ୍ = ଶୁଦ୍ଧ + ପ୍ରସସ୍ତାର୍ଥେ ଇଳ)—

Urasila ପ୍ରସସ୍ତ ବକ୍ଷସ୍ଥଳବିଶିଷ୍ଟ; ଯାହାର ଶୁଦ୍ଧ ଚଉଡ଼ା—

(ଉରସିଳା—ଶ୍ୱା) Full-breasted, broad-chested

ଅସୁରୁ ଉରସିଳ ଧୌରସେନା ଗାରେ—ରାଧାନାଥ. ମହାଭାରତ ।

ଉରସ୍ତ—ସଂ. ବ. (ଉରସ୍ + ତ୍ରେ ଧାତୁ = ରସା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Urastra ୧ । କବଚ—1. Armour

୨ । ସାଞ୍ଜୁ—2. Coat of mail.

୩ । ବର୍ମ—3. Breast-plate.

୪ । ଶୁଦ୍ଧ ଘୋଡ଼ାଇବାର ଲୁଗାବିଶେଷ—

4. A jacket.

ଉରସ୍ତାଣ—ସଂ. ବ (ଉରସ୍ + ତ୍ରେ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Urastrāṇa

ଉରସ୍ତ (ଦେଖ)

Urastra (See)

ଉରସ୍ୟ—ସଂ. ବ. ସ୍ତ (ଉରସ୍ = ଶୁଦ୍ଧ; ହୃଦୟ + ଉପାର୍ଥେ. ଯ)—

Urasya ୧ । ଉରସ ସନ୍ତାନ—1. A legitimate child.

(ଉରସ୍ୟା—ଶ୍ୱା) ୨ । ସ୍ୱଜାତ ସନ୍ତାନ—2. Child begotten
by the father.

ସଂ. ବଣ—ଉରସ—Begotten by the father.

ଉରସ୍ତାନ୍—ସଂ. ବଣ. ସ୍ତ (ଉରସ୍ = ବକ୍ଷସ୍ଥଳ + ଅସ୍ତ ଅର୍ଥରେ. ବସ୍ତ)

Uraswān ୧ମା. ୧ବ.) —୧ । ପ୍ରସସ୍ତ ବକ୍ଷସ୍ଥଳବିଶିଷ୍ଟ—

(ଉରସ୍ତାନ୍—ଶ୍ୱା) 1. Full-breasted.

୨ । ବକ୍ଷାଳବଣ—2. Broad-chested.

୩ । ବଳବାନ୍—3. Stout and strong.

ମାଧ୍ୟାହ୍ନ ସେବେ ଅପର ସ୍ୱାମୀରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରବଣେ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ୨, ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମାତ୍ରା ସ୍ୱପ୍ନ
 ଏକ ଗୋଟିରେ ସେବେ ଏ ଗୋଟିରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଚକ୍ରିତ ଦେଖନ୍ତୁ । ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଫଳ ଗୋଟିଏକୁ ଦେଖ । ଯଥା —
 'ଗାଠ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଠ' ଗୋଟିଏ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାରିଲେ 'ବେ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାରିଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକା' ନ ପାରିଲେ 'ଅଳକା' ଦେଖିବେ

ଉରୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ୱେତଶ୍ରୀ)—୧ । ଗୃହର ଉପରିସ୍ଥ କାଣ୍ଡୋ-
 Urū ପକରଣବିଶେଷ, ଯେଉଁ କାଠ ଉପରେ ଶେଣୀ ଯାଏ,
 ଓରୁ—1. Cross-beam of a thatched
 house.

ଏହି ଶେଣୀ ଉପରେ କେତେ ଲବିଅଛି ତହିଁ । ପ୍ରାଚୀ—ବୃହତ୍ସମିତା ।

୨ । ମଦ୍ୟଭଣ୍ଡ; ଯେଉଁ ଭଣ୍ଡ ଖଜୁରି ଗଛର ବେକରେ ବନ୍ଧା
 ଯାଏ ଓ ଯହିଁରେ ଗଛରୁ ଝରିବା ତାଡ଼ି ସଞ୍ଚିତ ହୁଏ—
 2. The earthen pot tied to the neck
 of palm trees for the toddy juice
 being deposited therein.

ଉରାମୁଢ଼ା—ଦେ. ବି—ଓରାମୁଢ଼ା (ଦେଖ)
 Urāmūṭhā Orāmūṭhā (See)

ଉରାମୁଢ଼ାଙ୍ଗ—ଦେ. ବି—ଉରାମୁଢ଼ା (ଦେଖ)
 Urāmūṭhāṅg Urāmūṭhāṅg (See)
 ଉରାଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ରଡ଼ି—Loud cry.

Urārdi (ଯଥା— ଉରାଡ଼ି ପକେଇ ପକେଇ ମୋ ତୋଟି ଶୁଣି
 ଗଲଣି ।)

ଉରାମୁଢ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉରାମୁଢ଼ି କରାନ୍ତି; ମୁଣ୍ଡରେ ଛକା
 Urāmpūṭhi ହୋଇ ସଂସ୍କୃତ ହୋଇଥିବା ଦୁଇଟି ଲମ୍ବା କାଠ ବା
 ବାଉଁଶ (ଏହା ଉପରେ ଶେଣୀ ରଖାଯାଏ)—
 Truss (in a thatched house).

ଉରାପାଣି—ସ୍ତ୍ରୀ ବି—(ଯେଉଁ ପାଣି ଉରାରେ ଥାଏ) ତାଡ଼ି; ଖଜୁରିରସ—
 Urāpāṇi Toddy-juice; juice of the
 toddy palm

ଉରାଲିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଲକାଲିଆ (ଦେଖ)
 Urāliā Alabaliā (See)

ଉରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ବହୁବାକ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
 Uri ବିବାଦ, ବ୍ରତ ଆଦି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କରେ ପଠାଯିବା
 (ବାଉଁଶ—ବିପତ୍ତି) ଦେଖ—1. Presents sent to a
 friend's house on ceremonial
 occasions

୨ । ଡିହାରି (ଦେଖ)

2. Tibāri (See)

ଉରିଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଦୁଧିଆ ପକ୍କା—

Uriā 1. Boiled rice soaked with ghee

୨ । ରାଜାମାନଙ୍କ ଖାଇବା ଯୋଗ୍ୟ ଚାଉଳ; ସରୁ ଓ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ
 ଚାଉଳ—2. Fine rice meant for the
 consumption of a Rājā

୩ । ରାଜାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅନ୍ନ—

3. Boiled rice intended for the royal
 meal.

ସରୁ ଉରିଆ ବାଉଁଶ ବୋଉଁସରେ ଚଢ଼େଇ ପଠାଇ ଦେଲେ ।

ପଦ୍ମାବତୀ—ଗୁରୁତ୍ୱ ।

ଉରୀ—ସଂ. ଅ—ଉରୀ (ଦେଖ)

Uri Urarī (See)

ଉରୀକୃତ—ସଂ. ବିଶ—ଉରୀକୃତ (ଦେଖ)

Urikruta Urarīkruta (See)

ଉରୁ—ସଂ. ବିଶ (ଉର୍ଣ୍ଣ=ଆକ୍ରାନ୍ତ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଉ)—

Uru ୧ । ପ୍ରଚୁର—1. Ampl.

୨ । ବିଶାଳ; ବଡ଼—2. Large; great

୩ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ଅତିଶୟ—3. Excessive

୪ । ବ୍ୟାପ୍ତ—4. Spreading; diffused.

୫. ବି—ସାଜ; ମଞ୍ଜି—Seed

ଉରୁକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଉରୁ=ବ୍ୟାପ୍ତ + କ୍ରମ=ପାଦକ୍ଷେପ)—

Urukrama ବିଶ୍ୱକ୍; ବାମନ ଅବତାର; (ଯେଉଁ ଅବତାରରେ
 ବିଶ୍ୱ ଏକ ପଦ ଆକାଶରେ ଓ ଏକ ପଦ ପୃଥିବୀରେ
 ରହିଥିଲେ)—Bishṇu in the incarnation
 of Bāmana when He took a big
 step;—one step in the earth and the
 other beyond it.

ଉରୁଚରୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉରୁ+ଚରୁ) ଚରର ଶୋଭା; ସୁନ୍ଦର ନୟ—
 Uruchāru Graceful thigh.

ଦେଖ ଉରୁଚରୁ ପାଇବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେଖ ନ ଦେଖ ସୁନ୍ଦର ।

ଉରୁ—ବ୍ୟାପ୍ତବ୍ୟାପ୍ତକାର ।

ଉରୁଧା—ସ୍ତ୍ରୀ ବି. ଓ ବିଶ (ସଂ. ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ)—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ (ଦେଖ)

Urudha Urdhwa (See)

ଉରୁବାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଉର୍ବାଣୀ)—ଉର୍ବାଣୀ (ଦେଖ)

Urubāṇī Urbāṇī (See)

ଉଷା ଉରୁବାଣୀରେ ଘରା ରହୁ—ଉରୁ ବଧୂ ।

ଅଳେ ଥିଲେ ନ ଶେଇ ଉଷା ଉରୁବାଣୀ । ସଙ୍ଗାତ ।

ଉରୁବିକ୍ରମ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଉରୁ=ବିଶାଳ + ବିକ୍ରମ)—

Urubikrama ମହା ପରାକ୍ରମଶାଳୀ; ଅତି ପରାକ୍ରମୀ—

(ଉରୁବିକ୍ରମା ସ୍ତ୍ରୀ) Very powerful

"ହେ ଚଳାପାଳି; ଯେହେତୁ ତୁମ୍ଭେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟପା, ଅନ୍ୟତ୍ର ମତେ ବା ମୋର

ଉରୁବିକ୍ରମ ଅନୁକୃଷ୍ଟ ତୁମ୍ଭେ ବରଣ କର ।"

ଉର୍ବାଣୀ ନବବ୍ରତ ଶୁଭାସୁର ପ୍ରେରଣ ଦୁଇବାକ୍ୟ ।

ବର୍ଣ୍ଣସ୍ୱର. ୩୯ ଅଧ୍ୟାୟ. ୧୧୩ ।

ଉରୁବୁକ—ସଂ. ବି. (ଉରୁ=ମହତ୍ତ୍ୱ + ବୈ ଧାତୁ = ଶୁଦ୍ଧ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ.)

Urubuka ଉକ=ସେ ମହତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତ ନାଶ କରେ ।)—ଏକପ୍ର-
 ଗଛ; ଗରଗଛ - The castor seed plant

ଉରୁବୁକ—ସଂ. ବି. (ଉରୁ + ବୈ ଧାତୁ + ଉକ)—ଉରୁବୁକ (ଦେଖ)—

Urubūka Urubuka (See)

ଉରୁମ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଉର୍ଣ୍ଣ)—ବହୁତ; ଉଷ୍ଣ—

Urum Slightly hot; tepid; lukwarm.

୧	ଉ	ଉ	ଉ,ଉ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଞ୍ଜଳ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଉ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଉରୁମାଳ—ବୈଦେ. ଗ୍ରା. ଉ. (ପା. ଉମାଲ)—ରୁମାଲ—

Urumāla

Handkerchief.

କମାଳ

ଉରୁମାଲ

ଉରୁମ୍ଭି—ଦେ. ବଣ. (ସଂ. ରୁଭ)—୧ । ଦାମ୍ଭ୍ୟାସ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାସ—

Urumbhi

1. Gaspings

୨ । ଅମ୍ଭୁତ—2. Feeling suffocated.

୩ । ରୁକ୍ଷାସ—3. Out of breath, breathless

୪ — ୧ । ଦାମ୍ଭିକା—1 Gaspings.

୨ । ରୁକ୍ଷାସ ଅବସ୍ଥା—2 Feeling of suffocation.

ଉରୁମ୍ଭିବା—ଦେ. କି. ସଂ. (ରୁକ୍)—୧ । ରୁକ୍ଷିବା—

Urumbhibā

1. To obstruct

ରୋଧ କରା ୨ । (ଶାସ) ରୋଧ ଦେବା—

ରୋକିବା

2. To become suspended; to be pent up.

ଉରୁମ୍ଭି ଲାଗିବା—ଦେ. ବ. — ଶାସ୍ତ୍ରୋପଦେଶ ପରି ଜଣାଯିବା—

Urumbhi lāgibā

Feeling of suffocation

(ଯଥା—ଏ ଘର ଭିତରେ ମତେ ଉରୁମ୍ଭି ଲାଗିଛି ।)

ଉରୁମ୍ଭି ହେବା—ଦେ. କି—ଶାସ୍ତ୍ରୋପଦେଶ ଯୋଗୁଁ କ୍ଷୀଣାସ ମାରବାକୁ କଷ୍ଟ

Urumbhi hebā

ପାଇବା —To feel pent up or suffocated

ଉରୁରୀ—ସଂ. ଅ.—ଉରରୀ (ଦେଖ)—

Ururī

Urarī (See)

ଉରୁରୀକୃତ—ସଂ. ବଣ.—ଉରରୀକୃତ (ଦେଖ)

Ururīkruta

Urarīkruta (See)

ଉରୁସତ୍ୱ—ସଂ. ବଣ. ପୁ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଉରୁ = ବଶାଳ + ସତ୍ୱ = ବଳ.)

Urusatwa

୧ । ମହାବଳ; ବଳବାନ୍—1. Of great

(ଉରୁସତ୍ୱ—ଶ୍ରୀ)

strength.

୨ । ମହାମନା—2. Of lofty nature, high-minded.

ଉରୁସା—ପ୍ରାଦେ. (ଉତ୍ତରଗଡ଼ଜାତ) ବ.—ବୃହତ୍ ଅରଣ୍ୟ ଗୁଳ୍ମ—

Urusā

ବଣେଷ । (ଏହା ଉତ୍ତରେ ୨ ଫୁଟ ଠାରୁ ୨୦ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ବଢ଼େ । ଏହାର ଫୁଲ ଧଳା ଓ ଫଳ ହଳଦିଆ ଦିଶେ)—

Solanum

ଉରୁପା—ଦେ. ବ.—ଉରୋପ—Europe.

Urūpā

ଉରୁପାଦଳର ଚର୍ମା ନେପୋଲିନ । ସ୍ୱାମୀ—ବିଦ୍ୟାବଳୀ ।

ଉରୋଗାମୀ—ସଂ. ବଣ. ପୁ. (ଉରସ୍ = ଶୁଭ + ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତ୍ୱ.)

Urogāmī

ଉରୁ; ୧ମା ୧୦.)—ଯେ ଶୁଭରେ ଭର ଦେଇ ଉଠେ

(ଯଥା—ସାପ, ଘୋଡ଼, ଲୋକ)—Creeping;

going on the belly or breast (e.g. serpent; worms.)

ଉରୋଜ—ସଂ. ବଣ. (ଉରସ୍ = ଶୁଭ + ଜନ୍ ଧାତୁ = ଜନ୍ମ ଦେବା +

Uroja କର୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—ଉରଜ (ଦେଖ)

Uraja (See)

ଉର୍ଜ—ଦେ. ବ.—୧ । ରଜ; ଉଚ୍ଚ—

Urja

1. Mode.

ଦେବତା ଉଚ୍ଚ; ଉଚ୍ଚ ଦେବେ କବି ବୃଦ୍ଧି ରଜେ । ରଜ୍ଜ୍ୱ. ପ୍ରେମସୁଧାମୟ ।

୨ । (ସଂ. ଉର୍ଜ) କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ—

2. The month of Kārttika.

ଶୁକ୍ଳ ନବମୀ ଉର୍ଜ ମାସେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଉର୍ଜୀ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଅନ୍ତାଦନ କରିବା—To cover; to

Urñā root)

envelop.

ଉର୍ଜୀନାଭ—ସଂ. ବ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଉର୍ଜୀ = ସୂତା + ନାଭ = ନାଭି; ଯାହା

Urñnanābha ନାଭିରୁ ସୂତା ବାହାରେ)—ବୁଦ୍ଧିଅଶୀ;

ମାଙ୍କଡ଼ା—Spider

ଉର୍ଜୀନାଭି—ସଂ. ବ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼; ଉର୍ଜୀ + ନାଭ)—ଉର୍ଜୀନାଭ (ଦେଖ)

Urñnanābhi

Urñnanābha (See)

ଉର୍ଜୀ—ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଉର୍ଜୀ ଧାତୁ = ଅନ୍ତାଦନ କରିବା + କରଣ; ଅ.

Urññā ଶ୍ରୀ. ଅ)—୧ । ବୁଦ୍ଧିଅଶୀ ସୂତା—

1 Spider's thread; cobweb.

୨ । ପଶମ; ମେଶାଦି ପଶୁଙ୍କର ଲୋମ—

2. Wool; fur of animals.

୩ । ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଲଲାଟରେ ଦେଖାଯିବା ଲୋମ

ବିଶିଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ—3. A furred sign.

found on the brows of great men

ଉର୍ଜୀବସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବ. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଉର୍ଜୀ କର୍ମିତ ବସ୍ତ୍ର)—

Urññābāstra

ପଶୁଲୋମ କର୍ମିତ ଲୁଗା; ପଶମ-କପଡ଼ା—

Woollen cloth.

ଉର୍ଜୀମୟ—ସଂ. ବଣ. (ଉର୍ଜୀ + ପ୍ରାଚୀନାର୍ଥେ. ମୟ)—

Urññāmāya

ଉର୍ଜୀ କର୍ମିତ—Woollen,

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଓଦା ଦେବା; ଆର୍ଦ୍ର ଦେବା—

Urddā (root)

To become wet

(ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ—ବୈଦେ. ବ. (ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱୀଭାଷା; ଏଥିର ଅର୍ଥ ସେନା ବା ସେନାଶିବକ;

Urdu

ଅବଦ ସେନାଶିବକରେ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା)—

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ଭାଷା; ପାରସୀ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଏହି ଦୁଇଭାଷାର ସମ୍ମିଶ୍ରଣରେ

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ରଚିତ ଭାଷା—The Urdu or Hindusthānī

language, The linguafranka of

North India.

[ଉ—ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଅଧ୍ୟାପକ ସମୟରେ ଆରବୀ ବା

ପାରସୀ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ସମବାୟରେ ସୃଷ୍ଟି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ

ଭାଷାରେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା]

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ବ୍ୟାସରେ ପୃଥକ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ୩ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ୬ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକଟେ ଶୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ଓ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଚୈତ୍ୟ ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ବ୍ୟବହାର କଲେ ଯେବେ ଏ ଗଣନାରେ ୧ ମିଥ୍ୟା, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ 'ଉ' ବ୍ୟାସରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାରେ ଶବ୍ଦ ଗଣନାକୁ ଦେଖ । ଯଥା — 'ବାଘ' ୧ ମିଥ୍ୟାରେ 'ବାଘ' ଗଣନାରେ 'ବ' ୧ ମିଥ୍ୟାରେ 'ବ' ଚୈତ୍ୟରେ 'ବ' ୧ ଗାଢ଼ରେ 'ବ' ଚୈତ୍ୟରେ; 'ଅଶ୍ୱ' ୧ ଗାଢ଼ରେ 'ଅ' ଚୈତ୍ୟରେ; 'ଅଳ୍ପ' ୧ ଗାଢ଼ରେ 'ଅ' ଚୈତ୍ୟରେ; 'ଅଳ୍ପ' ୧ ଗାଢ଼ରେ 'ଅ' ଚୈତ୍ୟରେ; 'ଅଳ୍ପ' ୧ ଗାଢ଼ରେ 'ଅ' ଚୈତ୍ୟରେ ।

ଏହା ଆରମ୍ଭ ଓ ନାଗର ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ହୁଏ । ଏଥିରେ ଅନେକ ହିନ୍ଦି ବା ସଂସ୍କୃତମୂଳକ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଅଛି । ଇଂରାଜ ଅଧିକାର ପୂର୍ବରୁ ମୋଗଲ ଭାରତରେ ଏହାହିଁ ରାଜକୀୟ ଭାଷାରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା । ବିଶେଷତଃ ମୋଗଲସେନାରେ ପାରସୀ, ତୁର୍କୀ, ଆରମ୍ଭ ଓ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ଅନେକ ଲୋକ ଭରତ ହେଉଥିଲେ ।]

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ—ଦେ. ବି—ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅର୍ଦ୍ଧବିପାକଶିଖର—
Urddhwā (ଜଗବନ୍ଧୁ—ପ୍ରାଚୀନଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ)—

A kind of ancient sea-going vessel.

ଉର୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (ଉର୍ଦ୍ର ଧାତୁ = ଓଡ଼ା ଦେବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ର)—

Urdra ଓଷ; ଉଷ; ଉର୍ଦ୍ରଭାଳ—Otter

(ଉର୍ଦ୍ର—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଉର୍ଧ୍ୱ (ଉତ୍ତମ)—ଗ୍ରା. ବି—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଉତ୍ତମ (ଦେଖ)

Urdha (etc) Urddhwa etc (See)

(ଉର୍ଦ୍ର—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଉର୍ଧ୍ୱକଶରଦ—ଗ୍ରା. ବି—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକ୍ଷେତ୍ର (ଦେଖ)

Urdhakasārada Urddhwaśleshma (See)

ଉର୍ଧ୍ୱ—ଗ୍ରା. ବି. (ନାମ) (ସଂ. ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ଅର୍ଥେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ)—

Urdhaba ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ (ଦେଖ)

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ Urdhaba (See)

(ଉର୍ଦ୍ର—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଉର୍ଧ୍ୱଶ୍ଳେଷମ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ଳେଷ)—

Urdhas̥laeshama ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ଳେଷ (ଦେଖ)

Urddhwaśleshma (See)

ଉର୍ବ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ମୂଳବିଶେଷ—

Urba A sage of that name.

(ଉର୍ବ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଉର୍ବାର—ସଂ. ବି. (ଉର୍ବ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Urbara ୧ । ପ୍ରଚୁର ଶସ୍ୟୋତ୍ପାଦକା ଶକ୍ତି ଥିବା ଭୂମି (ସବୁପ୍ରକାର ବିପତ୍ତି—ଅନୁବର) ଶସ୍ୟ ବା ଫଳମୂଳ ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ଜଳ (ଉର୍ବ—ଅନ୍ୟରୂପ) ପାରେ)—1. Fertile (land), capable of producing plenty of corn.

୨ । ନବନବୋଦ୍ଭବଶାଳିନୀ (ଭୂମି)—

2. Ingenuous (intellect); productive. (mind.)

୩ । ନବନବୋଦ୍ଭବଶାଳିନୀ (ମନ)—

3 Inventive (mind).

ଉର୍ବରତା—ସଂ. ବି. (ଉର୍ବର + ତା. ଡା)—

Urbaratā ଉର୍ବରତା (ଦେଖ)

(ଉର୍ବରତା—ଅନ୍ୟରୂପ) Urbarāsakti (See)

ଉର୍ବରମସ୍ତିଷ୍କ—ସଂ. ବି. (ଅଧିକ ବ୍ୟବହାର)—

Urbaramastiskā ନବନବୋଦ୍ଭବଶାଳିନୀ ଚନ୍ଦ୍ରାଶକ୍ତି—

(ଉର୍ବରମସ୍ତିଷ୍କ—ଶ୍ରୀ) Fertile brain; inventive genius.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ନବନବୋଦ୍ଭବଶାଳିନୀ—

Having a fertile brain.

ଉର୍ବାର—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉର୍ବର + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଉର୍ବର (ଦେଖ)

Urbarā

Urbara (See)

(ଉର୍ବର—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଉର୍ବରଶକ୍ତି—ସଂ. ବି—୧ । ଭୂମିର ଶସ୍ୟୋତ୍ପାଦକା ଶକ୍ତି—

Urbarāsakti 1. Fertility; productivity.

(ଉର୍ବରଶକ୍ତି—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ନବନବୋଦ୍ଭବଶାଳିନୀ ଭୂମି ବା ମନ—2 Ingenuity.

ଉର୍ବାଶୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉର୍ବ—ମହତ୍ + ବାଶ୍ ଧାତୁ = ବଶୀଭୂତ)

Urbāśī କରବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅ + ଶ୍ରୀ. ଉ)—

(ଉର୍ବାଶୀ ଅନ୍ୟରୂପ) ୧ । ଅସୁର ବା ସ୍ୱର୍ଗବେଶ୍ୟାବିଶେଷ—

1. A courtesan of the Indra's court; one of the heavenly dancing girls or nymphs of the Hindu mythology.

୨ । ଆସାମର କାମରୂପାନ୍ତର୍ଗତ ନଦୀବିଶେଷ—

2. Name of a river in Assam

ଉର୍ବାଶୀବଲ୍ଲଭ—ସଂ. ବି. (ଉର୍ବାଶୀ + ବଲ୍ଲଭ)—

Urbāśīballabha ଉର୍ବାଶୀବଲ୍ଲଭ (ଦେଖ)

Urbāśīramana (See)

ଉର୍ବାଶୀରମଣ—ସଂ. ବି. (ଉର୍ବାଶୀ + ରମଣ)—

Urbāśīramana ରାଜା ପୁରୁରବା—The King

Pururabā of ancient India

ଉର୍ବାରୁ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉର୍ବ—ବଳ + ଅର୍ବ—ସେ ପାଏ; ଯାହା—

Urbāru ଗଳପୁଷ୍ପ)—

(ଉର୍ବାରୁ—ଅନ୍ୟରୂପ) କାକୁଡ଼ି, କର୍କଟିକା—Cucumber

ଉର୍ବା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉର୍ବ—ବୃହତ୍ + ଶ୍ରୀ. ଉ; ଯାହାର ଉପର ଅଂଶ)

Urbī ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ)—ଭୂମି; ପୃଥିବୀ; ବସ୍ତୁ—

(ଉର୍ବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

The earth

ଉର୍ବାଧର—ସଂ. ବି. (ଉର୍ବା—ପୃଥିବୀ + ଧର ଧାତୁ = ଧରବା +

Urbādhara

କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

(ଉର୍ବାଧର—ଅନ୍ୟରୂପ) ପର୍ବତ—Mountain

[୩—ଯେତେବେଳେ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଥମେ ପୃଥିବୀକୁ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ସେତେବେଳେ ପୃଥିବୀ ସମୁଦ୍ର ଉପରେ ଭସମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା ଓ ତଳେ ଥିଲା; ତେଣୁ ପୃଥିବୀକୁ ସ୍ଥିର ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମା ଧୂଳିରୂପେ ପର୍ବତ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ । କାଠ ପଟାଳକୁ ଧୂଳି ପୋତି ଯେପରି ପାଣି ଉପରେ ସ୍ଥିର ରଖାଯାଏ ଏହା ସେହିପରି ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ପର୍ବତମାନଙ୍କୁ ଉର୍ବାଧର, ଭୂଧର ଇତ୍ୟାଦି କହାଯାଏ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ୠ	କ୍ଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଠ	ଶ,ଷ	ଜ	ଝ	ଞ	ତ
୨	ଇ	ଉ	ଊ	ଋ	ୠ	ସ୍ୱେ ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଝଅ	ଞ	ତ

ଉର୍ବୀରୁହ—ସଂ. ଉ. (ଉର୍ବୀ=ପୃଥ୍ୱୀ + ରୁହ ଧାତୁ=ବହୁଳ ହେବା)
Urbīruha + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

(ଉର୍ବୀରୁହ—ଅନ୍ୟରୂପ) ବୃକ୍ଷ; ଗଛ—Tree

ଉର୍ମୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଯୋଗୋକ୍ତ ବାୟୁସାଧନାବଳି—

Urma 1. A step in joga exercise.

(ଉର୍ମ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଧୂର୍ମ ତଳେ ନୋଟ (ଦେଖ)

2 Notes under Dhūrma (See)

ଉର୍ମ, ଧୂର୍ମ, ଜୋଗ, କୃତ୍ୟ, ଚଉକପଦ

ବହୁଳ ଅକଟ ଅଳ୍ପ ପଡ଼ୁଥିବାରୁ । ଗ୍ରାମୀ—ବ୍ରହ୍ମନରୂପଣାଦି ।

ଉର୍ଷଣ—ସଂ. ଉ. (ଅଧିକ ବଞ୍ଚନପରଭାଷା)—

Urshana କୋଣସି ଛଦ୍ମ, ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଜଗିଥିବା; ପାଣି ଝରିବା—
Percolation; filtration

ଉର୍ଷଣଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ଉ. (ଅଧିକ ବଞ୍ଚନପରଭାଷା)—

Urshanajanttra ପାଣିକୁ ଛାଣି ଓ ନିଗଡ଼ି ସଫା କରିବା ଯନ୍ତ୍ର;
ପାଣି ଛାଣିବା ଯନ୍ତ୍ର—A filter

ଉର୍ଷଣି—ସଂ. ଉ. ୧ । ଛତା ଉପରୁ ଛଦ୍ମ ବାହାରି ଝରିଥିବା (ପାଣି)—

Urshani 1 Leeking; percolated through the roof.

୨ । ଛଣା ହୋଇ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଥିବା (ଜଳ)—

2. Filtered; cleared of impurities by filtration.

ଉଲ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ୱୁଲ୍; ଉଲ୍; ସଂ. ଉର୍ଣ୍ଣ)—

Ul ୧ । ମେଷାଦିଙ୍କର ଲେମ୍ବ; ଉର୍ଣ୍ଣ—1. Wool.

ଉଲ୍ ୨ । ଉର୍ଣ୍ଣାୟୁ; ମେଷାଦିଙ୍କ ଲେମ୍ବରୁ କଟା ହୋଇଥିବା ସୂତା—

2. Woollen thread.

୩ । ଉଲ୍‌କୋବି—୩. Kohl-rabi.

ଉଲ୍‌କୋବି—ବୈଦେ. ବି—ଲେରେ ଗଣ୍ଡି ଥାଇ ଓଲୁଥ ପରି ଖାଦ୍ୟ—

Ulkobi ଫୁଲସ୍ୱରୁ ଏକପ୍ରକାର କୋବି—Kohlrabi.

ଉଲକପି

उलगाभी

ଉଲ୍‌ଗି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉଲ୍‌ଗି (ଦେଖ)

Ulagi Ulagi (See)

ଉଲ୍‌ଗିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଉଲ୍‌ଗିବା (ଦେଖ)

Ulgibā Ulagibā (See)

ଉଲ୍‌ଗିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—(ପାଣି ଆଦି) ଡାଳିବା—

Ulchibā To pour out (liquid).

ଉଲ୍‌ଛା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଉଲ୍‌ଛା (ଦେଖ)

Ulchhā Ulachhā (See)

ଉଲ୍‌ଜିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଉଲ୍‌ଜିବା (ଦେଖ)

Uljibā Ulchibā (See)

ଉଲ୍‌ଜା (ଉଦ୍ୟାଦ)—ପ୍ରା. ବିଶ—ଓଲ୍‌ଜା ଉଦ୍ୟାଦ (ଦେଖ)

Uljā etc Olājā etc (See)

ଉଲ୍‌ଜିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଡାଳିବା—

Uldibā To pour forth.

ଉଲ୍‌ବୁଣା—ଦେ. ବି—ଉର୍ଣ୍ଣାୟୁଦ୍ୱାରା ମୋଜା; କମ୍ପଟର ଆଦି ବସ୍ତୁ

Ulbunā କରିବା—Knitting.

ଉଲ୍‌ବୋନା

उलबिना

ଉଲ (ଧାତୁ)—ସଂ—ପୋଡ଼ିବା—

Ula (root) To burn

ଉଲ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉଲ୍)—୧ । ଓଲୁଥ (ଦେଖ)

Ula 1. Olua (See)

୨ । ଉଲ୍‌କୋବି (ଦେଖ)—2. Ulkobi (See)

ଉଲ୍‌ଖ—ଦେ. ବି—ରାଜୋପକରଣବିଶେଷ—

Ulakha One of the insignia of royalty

ଅଲକ୍ଷ ଉଲ୍‌ଖ ଯେ ଉପର ଲକ୍ଷ ଗରି,

ବେଳ ଲକ୍ଷ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଳ୍ପ ହସ୍ତା ଲକ୍ଷ ଗରି—ସାବଳା ମହାଭରତ ବସ୍ତ୍ର ।

ଉଲ୍‌ଗି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଓଲ୍‌ଗି, ଓଲ୍‌ଗି: ନମସ୍କାର;

Ulagi ଦଣ୍ଡବତ—Obeisance; bowing to a superior.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଉଲ୍‌ଗିର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନମସ୍କାର—

କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ବ୍ୟବହୃତ ବଚନ—

A word uttered while bowing down to a superior.

ଉଲ୍‌ଗିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଓଲ୍‌ଗିବା; ଦଣ୍ଡବତ କରିବା—

Ulagibā To make obeisance.

ଉଲ୍‌ଗୁଣା (ଉଦ୍ୟାଦ)—ପ୍ରା. ବି—ଉଲ୍‌ଗୁଣା ଉଦ୍ୟାଦ (ଦେଖ)

Ulagunā etc Ulugunā etc (See)

ଉଲ୍‌ଗୁଣି—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ଅନ୍ୟକୁ ଉଲ୍‌ଗୁଣା ଦେବାରେ

Ulagunī ଅଭ୍ୟସ୍ତ—(a female) Habituated to exposing the fault of others.

ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଅଲ୍‌ଗୁଣି (ଦେଖ)

Alagunī (See)

ଉଲ୍‌ଗ୍ନ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଉଲ୍‌ଗ୍ନ, ନଗ୍ନ)—

Ulagna ଲଙ୍ଗଳା—Naked.

ଲେଙ୍ଗଟା

नङ्गा; उलंग

ଉଲ୍‌ଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉ=ଉଦ୍‌ଗତ + ଲଗ୍ ଧାତୁ=କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; 'ଢ'

Ulaṅga ଅଗମ)—୧ । ନଗ୍ନ; ବିବସ୍ତ; ବସ୍ତ୍ରହୀନ; ଲଙ୍ଗଳା—

1. Naked.

୨ । ଅବରଣହୀନ; ଖୋଲା—2. Uncovered

୩ । ଲଦା (ଶସ୍ତ୍ର)—3. Unsheathed (sword).

ବେବେ ସବ୍ୟକରେ ପଳା, ସବ୍ୟକରେ ଅସି ଉଲଙ୍ଗ—ଭୀମାଥ. ଭଗ୍ନ ।

ଦେ. ବି—ଉଲ୍‌ଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥା; ବିବସ୍ତା—Nakedness.

ଦ୍ରୋମ । ଉଲଙ୍ଗ ଚରାହୋଇ—ଉଷ୍ଣ ହେଉଥାନ୍ତି ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁଣ୍ୟ ଦେବତା ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଓ ମାତା ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ତେଣୁ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ଚଳିବ ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାନ୍ତରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ବା ମାତା ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଦେବ । ଯଥା— ଗାଈ' ନ ଚଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିଏ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ଚଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଗୋଟିଏ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଚଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଗୋଟିଏ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ଚାଲିଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଗୋଟିଏ; 'ଅକ୍ଷର' ନ ଚାଲିଲେ 'ଅକ୍ଷର' ଗୋଟିଏ ।

ଭଲଗ୍ନ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ—ଗୁଲର ଓଳ—

Ulachhā Eaves of a thatch

ଭଲଗ୍ନପାଏ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲପୁର) କ—ଓଳପାଣି—Eaves-
Ulchhāpāen droppings; water dropping from eaves.

ଭଲଟ (ଭଲଟା) — ଓଲଟ ଭଲଟା (ଦେଖ)

Ulaṭa (etc) Olatā etc (See)

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରାଣ ଦେଲେ ଦେଲେ ଅନୁକୂଳ ଶକ୍ତି ନ କରାବାର ଭଲଟ,
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବୀଙ୍କ ଅନୁପମାଦ ସେହି କଥା ନ ହେବାପାଇଁ ପୁଣି କଲେ ଦୁଃ ।
କରମୁଖ୍ୟ, ରକ୍ଷାକରଣ, ଲ-ଗାତ ।

ଭଲଟରତି—ଦେ. କ—କପଟର ଭଲଟ; ରକ୍ଷାକରଣର ଶେଷ—

Ulaṭarati A pose in copulation in which the
ଉଲଟାରତି ordinary order is reversed.

ଉଲଟାରୀତ ଭଲଟ ଭଲଟାର ଭଲଟର ମାତେ—ପ୍ରାଚୀନ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଭଲଟରମ୍ଭା—ଦେ. କ—ମୂଳପାତ୍ର ଭଲଟର ଓ ଅଗାଧ ଚଳକୁ

Ulaṭarambhā ରଖାଯିବା କଦଳ ଘୋଡ଼ା—

Inverted trunk of a plantain tree.

ହେଉ ଶୁଭଳ ଶେଷ ପାଣି, ଭଲଟ ରଖାବୁ ସେ କଣି ।
କରମୁଖ୍ୟ, ରକ୍ଷାକରଣ ।

ଭଲଟଶୁଆ—ଦେ. କ—ପିଠି ଅଡ଼କୁ ମୁହଁ ଫେରାଇ ବସିଥିବା ଶୁଆ—

Ulaṭaśū A parrot perched with its head up-
turned

ଭଲଟଶୁଆ ପର ପର ମୋଡ଼ା ଦେଇ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ ।

ଭଲଟା (ଭଲଟା) — ଓଲଟା ଭଲଟା (ଦେଖ)

Ulaṭā (etc) Olatā etc (See)

ଭଲଟାଇବା—ଦେ. କି—ଭଲଟିବାର ଶିଳ୍ପକୁ ରୂପ—

Ulaṭāibā Causative form of Ulaṭibā

କୃଷ୍ଣବାର ଶେଷ ଶେଷ କି ଶକ୍ତିକାର ପଦ
ଭଲଟାଇ ଥୋଇଛନ୍ତି ଦର୍ପଣେ କୁରୁକେ । ରଞ୍ଜ ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

ଭଲଟାଗଧଚଢ଼ା—ଦେ. କ—୧ । ଗଧ ମୁହଁଆଡ଼କୁ ଚଢ଼ାଇବା ମୁହଁ କର

Ulaṭāgadhachardhā ଗଧ ଭପରେ ନ ଢେଇ ଚଢ଼ାଇବା ପିଠି

ଉଲଟାଗାଧଚଢ଼ା ଗଧର ମୁହଁ ଆଡ଼କୁ ବୁଲାଇ ଗଧ

ଉଲଟାଗାଧଚଢ଼ା ଭପରେ ଚଢ଼ିବା—

1. Riding on an ass facing its tail

୨ । ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କର ପ୍ରଚଳିତ ଶୁଦ୍ଧଦଣ୍ଡଶେଷ—

(ଏଥିରେ ଅପସ୍ତମ୍ବର ମୁହଁକୁ ଗଧର ଲଣ୍ଠି ଆଡ଼କୁ ରଖି
ଗଧ ପିଠିରେ ବସାଇ ଦିଆଯାଏ ଓ ଗଧ ପଛରେ ଘଣ୍ଟ
ମାଦଳ ବଜାଇ ନଗରର ସାହି ସାହି ବୁଲାଇ ଅଣାଯାଏ) —

2. A punishment formerly inflicted by
the Marahattās on a criminal by
making him ride an ass facing
its tail

ଦେ. କଣ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଲଟାଗଧଚଢ଼ା ରୂପ ଶୁଦ୍ଧଦଣ୍ଡରେ
ଦଣ୍ଡିତ ହୋଇଥାଏ, a person) Who has

undergone the punishment of being
made to ride an ass facing its tail.

ଭଲଟାରଥ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର; ମେଦିନୀପୁର) କ—ବାହୁଡ଼ାଆଥା

Ulaṭāratha (ଦେଖ) Bāhurdājātrā (See)

ଭଲଟି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ—ବାନ୍ତି—Vomiting

Ulaṭi

ଦେ. ଅ.—୧ । ଓଲଟି; ପକ୍ଷାନ୍ତରେ—

1 On the other hand.

ଭଲଟି ପାଖେ ଘୋଡ଼ା ଚାଲିବା ବ୍ୟାପ୍—ପ୍ରା

୨ । ବିପରୀତଭାବରେ—2. Inversely.

ଭଲଟିଆ—ଦେ. କଣ—୧ । ଓଲଟି; ବିପରୀତ—

Ulaṭiā 1. Inverted.

ଉଲଟି ୨ । ବିପରୀତ—2. Opposite

ଉଲଟା ୩ । ପ୍ରତିକୂଳ—3. Unfavourable.

ଭଲଟିପଡ଼ିବା—ଦେ. କି—ଓଲଟି ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Ulaṭi paṛḍibā Olatipaṛḍibā (See)

ଭଲଟିବା—ଦେ. କି (ସଂ ଭୂତୁର୍ଜିନ)—

Ulaṭibā ୧ । ଓଲଟିବା; ଭଲଟି ହେବା—

ଉଲଟି 1 To be with face upwards.

ଉଲଟନା; ଉଲଟନା ୨ । ଚିତ ହେବା; ଚିତେଇବା—

2. To turn turtle.

୩ । ଲେଉଟିବା; ଫେରିବା—

3. To come back; to return.

୪ । ବିପରୀତ ହେବା—

4. To be turned upside down.

ମନ୍ତ୍ର ଭଲଟି ଗଧ ପର ଦିଶିବ । ଶ୍ରୀନାଥ କବିଚନ୍ଦ୍ର ।

୫ । ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହେବା—5. To be confused.

୬ । ଏକ ପାଖରୁ ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ ବୁଲିବା—

6 To turn round.

କ୍ଷଣେ ପଡ଼େ କ୍ଷଣେ ଉଠେ କ୍ଷଣେ ଭଲଟଇ । ଶ୍ରୀନାଥ କବିଚନ୍ଦ୍ର ।

୭ । ପାର୍ଶ୍ଵପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା; କଡ଼ି ଲେଉଟାଇବା—

7. To change sides.

୮ । ମତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା; ବିପରୀତ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିବା—

8. To turn round; to change one's
opinion.

୯ । ଅଣା କରାଯାଉଥିବା ଫଳର ବିପରୀତ ଫଳ ପ୍ରଦାନ

କରିବା—9. To end in an opposite result.

୧୦ । ଅନ୍ୟଥା ହେବା; ବ୍ୟର୍ଥ ହେବା—

10. To be otherwise

୧୧ । ରଦ୍ଦ ହେବା—11. To be set aside.

(ଯଥା—ଅପିଲରେ ଏ ହୁକୁମ ରଦ୍ଦ ହେବ ।)

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଃ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ଦୁ	

ଉଲଟେଇବା—ଦେ କି—ଉଲଟାଇବା (ଦେଖ)

Ulaṭeibā Ulaṭaibā (See)

ଉଲମ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ—

Ulam ଓଡ଼ୋଳ; ବୃକ୍ଷର ଗଛର ଓଡ଼ଳ ଥିବା ଚେର —
Aerial roots e.g of Banian trees)

ଉଲମ୍ବିଲମ୍—ପ୍ରା. କ. (ସଂ. ଅନୁଲୋମ ବଲୋମ)—

Ulamblam ୧ । ପରିବର୍ତ୍ତନ—1. Change.

ଉଲମବିଲମ ୨ । ଗୋଳମାଳ—2. Confusion.

ଅଂତର୍ବିତ ୩ । ପୂର୍ବପରସମ୍ବନ୍ଧରହିତ ଅବସ୍ଥା—

3. Want of sequence.

ପ୍ରା. କଣ—୧ । ଆଗ କଥା ପଛରେ ଓ ପଛ କଥା ଆଗରେ
କୁହାଯିବା (ବିଷୟ)—1. (a matter) Which
is spoken unsystematically or
without sequence.

୨ । ଓଲଟପାଲଟ—2. Topsy turvy.

୩ । ଅନୁସୂଚିତ; ଅସଂଗଠ—

3 Unsystematic; random.

ଉଲମା—ପ୍ରା. କଣ. ପୁଂ—ବୁଦ୍ଧିହୀନ; ବୋକା; ଓହ୍ଲ—

Ulamā Foolish; not clever; stupid.

(ଉଲମା—ଶ୍ଳୀ)

ଉଲ୍ଲ

ଉ

ଉଲର—ଦେ. କ —କାଶ୍ମୀରର ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—

Ulara Name of lake in Kāśmīra.

ଉଲର—ପ୍ରା. କ. ଓ କଣ—ଓଲର (ଦେଖ)

Ularā Olarā (See)

ଉଲରବା—ଦେ. କି—ଉଲୁରବା (ଦେଖ)

Ularibā Uluribā (See)

ଉଲସାଇବା—ଦେ କି—ଉଲସିବାର ଶେଷକୁ ରୂପ—

Ulasāibā Causative form of Ulasibā.

ଉଲସିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଉଲସିତ)—

Ulasibā ୧ । ଉଲ୍ଲସିତ ହେବା—1. To be overjoyed;
to be delighted; to rejoice.

୨ । ଅନନ୍ଦରେ ଫୁଲିବା; ହର୍ଷୋତ୍ସର୍ଗ ହେବା—

2. To swell with delight; to be elated
with joy.

୩ । (ସେମ) ଉଠିତ ହେବା—

3. (one's furs) To stand on end

କେ ପିତୁଳା ଦେଖି ଦେଖି ବସି

ଗଣେ ଥିଲେ ତେ ଲୋମ ଲାଗି । ରଞ୍ଜ. ଲବଣ-ବଦା ।

୪ । ରୋମେଶ୍ୱର ହେବା; ଶ୍ରେଣୀ ଟାଙ୍କୁରବା—

4. To have the hairs stand on end on

account of sudden fear or delight;
to have horripilation.

ଉଲ—ଦେ. କଣ. ପୁଂ—ଓଲ (ଦେଖ)

Ula Olā (See)

(ଉଲ—ଶ୍ଳୀ) ଦେ. ଦେ. କ. (ଅ) - ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ—;

A family title among the Mahomedans

ଦେ. କ—୧ । ଓହ୍ଲପଣ—1. Stupidity.

୨ । ଓଲ; ଢେଙ୍କନଲଗା—

2 Hankering after food

(ଯଥା—ତାଠାରୁ ଓଲ ଶୁଣି ଗଲାଣି ।)

ଉଲି—ପ୍ରା. କଣ. ଶ୍ଳୀ—୧ । ଉଲର ଶ୍ଳୀ ଲଙ୍ଘ—

Uli (ପୁଂ—ଉଲ) 1. Feminine of Ula.

ଉଲ୍ଲ ୨ । ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଲାଲସିତ—

ପୁଂ—ଓଲଅ 2. Greedy of food; unduly han-
kering after dainties.

ଉଲରବା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) କି—୧ । ଉଲବା (ଦେଖ)

Ulaibā 1. Ulibā (See)

୨ । ତଳକୁ ଆଣିବା—

2. To bring down; to set down.

୩ । ବସ୍ତ୍ରାଳଙ୍କାରକୁ ଦେହରୁ କାଢ଼ିବା; ଓହ୍ଲାଇବା—

3. To take down; to put off (dressor
ornaments).

୪ । ତ୍ୟାଗ କରିବା—4. To abandon

୫ । କମେଇବା—5. To lessen.

ଉଲଉଦିଆ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) କଣ—ଉଲଉଦିଆ (ଦେଖ)

Ulaudiā Ulāliā (See)

ଉଲଖ—ଦେ. କ. (ସଂ. ଉଲ୍ଲେଖ; ଉପଲକ୍ଷ)—

Ulakha ୧ । ଗ୍ରନ୍ଥର ଉପରେ ନାମ ଲେଖିବା—

୩ । ଉଲଖ 1. Writing of the name of the owner
on a thing; superscription.

୨ । ଗାନ୍ତୋପଗନ୍ତୁ ଚିତ୍ରଣ—2. Painting pictures
on the body of a thing.

ମାଣିବ୍ୟର ଉଲ୍ଲେଖ ଯେ ମାଳାରେ ଗଞ୍ଜଣ

ହୋଇ ଶେଷକୁ ଧରି ଦାବାନଳ କାଣି । ସାରଳାମହାପାତ୍ରଙ୍କ କବିତା ।

୩ । ତୁଳନା—3. Comparison.

୪ । ଉଲ୍ଲେଖ—4. Description.

୫ । ସମତତ୍ତ୍ୱତା—5. Similitude; symmetry.

୬ । ଉପଲକ୍ଷ—6. Reference.

୭ । ପତ୍ରାଦିରେ ଲେଖାଯିବା ଠିକଣା—

7. Address written on the cover of
a letter.

ଦେ. କଣ (ସ. ଉପଲକ୍ଷ)—୧ । ସମତତ୍ତ୍ୱ—1. Similar to-

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପଢ଼ିବେ ଏ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ଏ ବା ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ବା ଏ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ; 'କୃ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃତ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅର୍ଗ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ସୁତ୍ତୋଲ—2. Symmetrical

୩ । ଭୁଲମୟ—3 Comparable

ଭଲ୍ଲଭ ଦେବୀ—ଦେ. କି. (ସ. ଭୁଲ୍ଲେଖ ବା ଭୁଲ୍ଲେଖ) —୧ । ପ୍ରମାଣ-
Ulaṅkha debhā ସ୍ବରୂପ ଦର୍ଶାଇବା—1 To cite as proof
ଉପାଧି ଦେଖିବା or authority.

ଉପାଧିଦେନା କଥା କଥାକେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଚମାଳ, ଗାଈ,
ଶନାବଦନ, ଶ୍ଳୋକ ଭଲ୍ଲଭ ଦେବୀର ଅତ୍ୟାସ ସିଲ । ଭଲ୍ଲଭ-ସାହୁକ୍ୟ ।

୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଭୁଲ୍ଲେଖ ଦେବା—

2. To refer to a person.

୩ । ଦୁଇ ବସ୍ତୁର ସାମ୍ୟତା ଭୁଲ୍ଲେଖ କରିବା ବା କହିବା—

3. To compare two things

୪ । ଉଦାହରଣ ବା ନିଦର୍ଶନ ଦେଖାଇବା—

4 To cite an example

ଭଲ୍ଲଖି—ଗ୍ରା. ବଣ. (ସ. ଭୁଲ୍ଲେଖ) —୧ । ଭୁଲମୟ—

Ulaṅkhi 1 Comparable.

୨ । ଉପଯୁକ୍ତ; ଲାଗି—2. Suitable; becoming;
befitting

୩ । ଯୋଗ୍ୟ—3 Fit to be compared (with
another thing.)

୪ । ସମକକ୍ଷ—4. Similar.

୫ । ସମ୍ବନ୍ଧ—5 Proper.

ଭଲ୍ଲଖିବା—ଦେ. କି.—ଭଲ୍ଲଭ ଦେବୀ (ଦେଖ)

Ulaṅkhibhā Ulaṅkha debhā (See)

ଭଲ୍ଲଗି—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଭଲ୍ଲେଖ)—୧ । ଦେହରୁ ବସନ, ବେଶ ବା
Ulaṅgi ମାଳ ଅଦି କାଢ଼ିବା—1. Putting off; taking
(ଲଗି—ବସନ) off of ornaments or dress

ନକ୍ସା

୨ । ଦେବତା ଦେହରୁ ବସ୍ତ୍ରଭରଣାଦି କାଢ଼ିବା—

2. Dismantling the apparel from a
Deity

ଦେ. ବଣ.—ପିତା ଦେଲ ପରେ କାଢ଼ିଯାଇଥିବା—

Put off; discarded (cloth)

ଭଲ୍ଲଗି କରିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଦେହରୁ ବସ୍ତ୍ର, ମାଳ, ବେଶ ଅଦି
Ulaṅgi karibhā କାଢ଼ିବା ବା ଭଲ୍ଲଭିବା—

ହଠା 1. To put off or take off dress or
ornaments.

ନକ୍ସାକରଣ

ବାବା ନକ୍ସା ପଦ୍ୟର ଶିଳ୍ପ ନିଷ୍ଠା ଯେତେବେଳେ କରନ୍ତୁ ଭଲ୍ଲଗି ।

ବସ୍ତ୍ରାଧାର. ବସ୍ତ୍ରାଧାରଣ ।

୨ । ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ କରିବା—2. To free from a

bond.

ବନ୍ଧନ ଭଲ୍ଲଗି କଲେ ମାଳାହସ୍ତରେ । ଗାନ୍ଧୁକ୍ଷ୍ମୀ ଭସକଲେ ।

୩ । ମୋଚନ ବା ମୁକ୍ତ କରିବା—

3 To liberate or set free.

୪ । ତ୍ୟାଗ କରିବା; ଛାଡ଼ିବା—

4 To give up; to abandon.

ରବି ଭବେ କୋଟି ଦୁଇ ଭଲ୍ଲଗି ଶପଥ । ପାଦାହର ନିଷ୍ଠା ଦମ୍ଭାଶୟ ।

ଭଲ୍ଲଗିବା—ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି.—ଭଲ୍ଲଗି କରିବା (ଦେଖ)

Ulaṅgibhā Ulaṅgi karibhā (See)

ଭଲ୍ଲଗିମାଳ—ଦେ. ବ.—ଦେବତାଙ୍କଠାରୁ କାଢ଼ା ହୋଇଥିବା ମାଳା;

Ulaṅgi māla ଉଡ଼ା ମାଳ—Garlandstaken off from
a Deity, discarded garlands

ଭଲ୍ଲଗି ହେବା—ଦେ. ବ.—ବେଶ ଉତ୍ତର ହେବା; ଦେହରୁ ବେଶ ମାଳା

Ulaṅgi hebhā ଅଦି କାଢ଼ା ହେବା—Putting off of
dress or ornaments; dismantling.

ଭଲ୍ଲ ଗୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବ.—୧ । ଓଲଟିଯିବା ଗୁଡ଼ିବା—

Ulaṅghārdibhā 1. Being cured of one's
stupidity

(ଯଥା— କଟକ ଦୁଇ ଭିନି ଥର ଗଲେ ଚଇଚଇଆଁରୁ ଭଲ୍ଲ
ଗୁଡ଼ିଯିବ ।)

୨ । ଓଲଟି ଗୁଡ଼ିବା; ଭୋଜନଲାଭ ସମ୍ପଦ ପରିଚ୍ଛେଦ ହେବା—

2. Satiation of hankering after
dainty food.

ଭଲ୍ଲନି—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ.—ନାଗଦନ୍ତ; ଲୁଗା ଅଦି ଟାଙ୍ଗିବାପାଇଁ

Ulaṅni କାନ୍ଥରେ ମରା ଯାଇଥିବା କାଠି—Wall-peg; a
peg driven into a wall for hanging
clothes

ଭଲ୍ଲପଣିଆ—ଦେ. ବ.—ନିବୋଧତା—

Ulaṅpaniā Foolishness; stupidity.

ଭଲ୍ଲର—ଦେ. ବ.—ଦି ଚକଥା ଶଗଡ଼ର ପଛ ପାଖର ଭଲ୍ଲ ଅଗ ପଛର

Ulaṅra ଭଲ୍ଲ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ହେବାକୁ ଗାଡ଼ିର ଯୁଥଳ କଳଦଙ୍କ

ଉତ୍ତର କାକରୁ ଉଠିଯିବା; ଟପାଳଥା ହେବା; ପଛଗରୁଥା ହେବା—

(ଦକ୍ଷ—ବସନ୍ତ) The overbalancing of a two
wheeled cart due to the load on the
backside becoming more, heavy
than that on the frontside and
thus loosening the hold of the yoke
from the shoulders of the bullocks.

ଭଲ୍ଲରିଆ—ଦେ. ବଣ—ଶଗଡ଼ର ପଛ ପାଖର ଭଲ୍ଲ ଅଗ ପାଖର

Ulaṅriā ଭଲ୍ଲ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ହେବା ଯୋଗୁଁ କଳଦଙ୍କ କାକରେ
ଯୁଥଳ ଲାଗି ନ ରହିବା (ଶଗଡ଼); ଟପାଳଥା—

Over balanced (cart).

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉଲ୍ଲଭା—ଦେ. କି. (ସର୍ବମ୍ଭ)—(ସଂ. ଅଲ୍ଲଭା—ଭୁଲ —ପ୍ରା.
Ullāribhā ଭଲଭା—୧ । ଭଲଭାକୁ ଭଣ କାନ୍ତିବା ବା
ଉଦ୍‌ଭା ଓଡ଼ାଭା—1. To dismantle a thatch;
ଉଦ୍‌ଭା to take down straw or roof from
(ଉଲ୍ଲଭା—ଶିଳ୍ପରୂପ) the thatch.

୨ । ବାହାର କରବା; ନିଷେଦିତ କରବା—

(ଯଥା—ଖୋଳରୁ ଖଣ୍ଡା ଉଲ୍ଲଭା)

2. To unsheathe; to pull out.

ଉଲ୍ଲଭା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଢ଼ଜାତ) ବଣ—ଅଲ୍ଲଭା (ଦେଖ)

Ullāliā Alabaliā (See)

ଦେ. ବଣ—ଓଲ୍ଲ; ନିର୍ଭୀକ—Foolish.

ଉଲ୍ଲସି—ପ୍ରା. ବଣ. (ସଂ. ଉଲ୍ଲସି)—୧ । ଉଲ୍ଲସି—

Ullāsi 1. Exulting; elated.

୨ । ପୋଲପାକିଆ, ସାଂସାରକଚକ୍ରାବରଣ; ନିଷ୍ଟି—

2. Free from anxiety or worldly cares.

ଉଲ୍ଲସିଆ—ପ୍ରା. ବଣ—ଉଲ୍ଲସି (ଦେଖ)

Ullāsiā Ullāsi (See)

ଉଲ୍ଲ—ବୈଦେ. ପ୍ରା. ବ. (ଇଂ. ଉଲ୍ଲ)—ଉଲ୍ଲ; ଚରମ ପଦ—

Ull Will; testament,

ଉଲ୍ଲ ଦେ. ବ—ଉଲ୍ଲ (ଦେଖ)

ଉଲ୍ଲ Ullā (See)

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ପିଆଜ—Onion.

[ଦ୍ର—ଏହା ସାଧାରଣ ଦେଖି ପିଆଜ ଠାରୁ ବଡ଼]

ଦେ. ବଣ—ଉଲ୍ଲ ର ଶ୍ୱାଭାବ; ଓଲ୍ଲମା—

Feminine of Ullā; foolish (woman)

ଉଲ୍ଲ—ପ୍ରା. ବଣ. ସଂ ଓ ଶ୍ୱା—ଦେଖିବା ଭୋଜନବସ୍ତୁକୁ ଖାଇବାକୁ

Ullā ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଳାସିତ; ଭାବଣା; ଓଲ୍ଲ—

ନାଳଚେ Inordinately hankering after dainty

ଲଳାସି food

ଦେ. ବ—ଦୁଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଳାସା—

Inordinate hankering after dainty dishes intended for others,

ଉଲ୍ଲ ଗୁଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. ବ—ଲଳାସାକରୁଣ; ପ୍ରଭୃତ ଭୋଜନଦ୍ରାବ ଲଳାସାର

Ullā chhārdibhā ପରତ୍ରୁଷ୍ଟି—Satiation of an in-

ordinate hankering after dainty dishes

ଉଲ୍ଲପାଣିଆ—ପ୍ରା. ବ—ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଖିଲେ ତାହା ଖାଇବାପାଇଁ

Ullāpaniā ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଳାସା—The habit of in-

ordinate hankering after dainty dishes,

ଉଲ୍ଲ ଗୁଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. ବ—ଉଲ୍ଲ ଗୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ullā chhārdibhā Ullā chhārdibhā (See)

ଉଲ୍ଲମା—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଉଲ୍ଲ; ପ୍ରା. ନାମେଦ)—

Ullāmā ଭଲଲ୍ଲ; ଚରମପଦ—Will.

ଉଲ୍ଲି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି—ଓଲ୍ଲାଇବା—

Ullā To descend; to get down.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଖରରେ ଶୁଖା ଯାଇଥିବା ଲୁଗାକୁ
ଶୁଖିଗଲା ପରେ ତୋଳି ଆଣିବା—To bring down
a cloth which has been hung up for
being dried.

ଉଲ୍ଲ—ବୈଦେ. ବଣ. (ଆ. ଉଲ୍ଲ)—ଓଲ୍ଲ; ନିଷ୍ଟି; ନିର୍ଭୀକ—

Ull Foolish; stupid.

ଉଲ୍ଲ ଦେ. ଅ. (ଧୂଳିନୁକରଣ)—ଉଲ୍ଲଧ୍ୱାନି (ଦେଖ)

ଉଲ୍ଲ Ulludhwani (See)

ଉଲ୍ଲ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉଲ୍ଲ)—ଓଲ୍ଲ (ଦେଖ)

Ullā Olua (See)

ଉଲ୍ଲ—ପ୍ରା. ବ—ଓଲ୍ଲ (ଦେଖ)

Ullā Olua (See)

ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ)—୧ । ଅତ୍ୟାଚାର—

Ullakṣm 1. Depredation; oppression,

ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ ୨ । ଅତି ଅଧର୍ମ ଦେବା; ଅସ୍ଥିରତା—

2. Restlessness.

୩ । ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ ପରି ଉପଦ୍ରବ—3 Devastation

(compared to that caused by a
shooting star)

୪ । ଅତି ଗୋଳମାଳ—4 Utter disorder.

ଦେ. ବଣ—ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମା (ଦେଖ)

Ullakṣmā (See)

ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମା—ଦେ. ବଣ. ସଂ. (ସଂ. ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମା)—

Ullakṣmā ୧ । ଅତ୍ୟାଚାର—

(ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମା—ଶ୍ୱା) 1. Depredatory; oppressive.

ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମା ୨ । ଅଧର୍ମ—2. Restless.

୩ । ଧୂସ ଓ ନାଶ କରବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

3. Causing devastation.

୪ । ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ; ଉଦାମ—

4. Unrestrained; licentious.

ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ—ପ୍ରା. ବ. (ସଂ. ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ)—୧ । ଉଦାତାଗ୍ନି; ଅକାଶରୁ ପଡ଼ିତ

Ullakṣm ଅଗ୍ନିପିଣ୍ଡ; ଅଗ୍ନିବୃକ୍ଷ; ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ—

1. Meteor; shooting star.

ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ ନିର୍ବାଚିତ, ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ: ଶ୍ୱି ପଡ଼ିଲେ ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମ । ବୃକ୍ଷସିଂହ, ମହାଭାରତ, ୧୧ ।

ବାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ବୌଦ୍ଧ କର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଓ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କପସତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ିବାକୁ ଦେବ । ଯଥା — 'ପାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ପାଦ' ଘୋଡ଼ିବେ; 'ଦୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକର' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକର' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଇନ୍ଦ୍ର—2. God Indra

୩ । ଶକୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର—3 Son of śakuni.

୪ । ଦେଶବିଶେଷ—4 Name of a country.

ଉଲୁକବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି. (ଉଲୁକ ବା ପେଶୁକୁ ଅକାର ରାଜ୍ୟରେ ଦେଖା—
Ulukabidyā ଯାଉ ଥିବାରୁ)—

କୁହୁକ ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ; ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା ଯାଏନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରାଜ୍ୟରେ ବାଟ ଦିଶେ—

A magical art which enables a person to see in the dark

ଯେବଣ ଉଲୁକବିଦ୍ୟା ବ୍ୟାପ ଦେଇଛନ୍ତି

ସେ ବିଦ୍ୟାର ବଳେ ଦେଖି କଲେ ନିଶାସୁତ ।

ସାରଳାମହାଭାରତ. ବିଷୟ ।

ଉଲୁଖଳ—ସ. ବି. (ଉଲ୍=ଉପର + ଖଳ ଧାତୁ=ଧିବା; ଅ. ନିପାତନ) —
Ulukhala ୧ । ଉଦୁଖଳ (ଦେଖ)
(ମୂଳ—ଉପସ୍ଥାପନ) 1. Udukhalā (See)

ତୁମ ଦେଶେ ଘଣ୍ଟଣୀ ଉଲୁଖଳ ମାଲେ

ଅଘାରେ ବାନ୍ଧି ରୁଲୁଥାଏ ସବୁ ଦେଲେ । କୃଷ୍ଣବିହାର. ମହାଭାରତ ପର୍ବ ।

୨ । ଗୁଗୁଳ—ସୁବାସିତ ଧୂପ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ନିର୍ମାଣ—2. Frankincense.

ଉଲୁପି—ସଂ. ବି. (ଉ=ଶିବ; ମହାଦେବ + ଲୁପ୍=ଅକାର + ଲୁଲ୍—
Ulūpi ଉଲ୍ + ଲୁପ୍ ଧାତୁ + ଲୁଲ୍; ୧ମା. ୧ବ)—

ପୁଂ—ଶୁଶୁକ; ଶିଶୁମାର ନାମକ ଜଳଜନ୍ତୁ—Porpoise.

ଝି—ନାଗକନ୍ୟା; ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପତ୍ନୀ—

Wife or Arjuna & daughter of a Nāga (serpent) King.)

ଉଲୁଲୁ—ସଂ. ବି. (ଧ୍ବନିପାତକ ବା ଉଲ୍ + ଉଲ୍ ନିପାତନ)—

Ululu ଉଲୁଧ୍ବନି; ମାଙ୍ଗଳିକ ଧ୍ବନି, ହୁତୁହୁତ—

Shout uttered by women by shaking the tongue with a shril sound on festive occasions amongst the Hindus.

ଉଲେଇବା—ପ୍ରା. ଦେ. (ମେଘମୟର) ଜି—ଉଲେଇବା (ଦେଖ)

Uleibā

Uleibā (See)

ଉଲେଇ—ପ୍ରା. ବିଶ. ଝି (ସଂ. ଲେଲପ)—

Ulei

୧ । ଓଲେଇ; ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଲାଲ୍‌ପିତା (ଝି); ରକ୍ଷଣୀ; ନାଲି—1. (a woman) Having the habit of inordinately hankering after dainty food.

୨ । (ଉତ୍ତର ଝିଲ୍‌କ) ଓଲମ୍‌—

2. Stupid (woman)

ଉଲମ୍‌ବିଲମ୍—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଶ—ଉଲମ୍‌ବିଲମ୍ (ଦେଖ)

Ulombilom

Ulambilam (See)

ଉଲୁପାତ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଉଲୁକପାତ (ଦେଖ)

Ulukpāt

Ulukpāt (See)

ଉଲୁ—ସଂ. ବି. ଝି. (ଉଲ୍ ବା ଉଲ୍ ଧାତୁ=ପୋଡ଼ିବା + କର୍ତ୍ତୃ ଅ; + ଝି-ଅ)—

Ulukā

୧ । ଅକାଶରୁ ପଡ଼ିତ ଅଗ୍ନିରାଶି—

1. Meteor; shooting star.

୨ । ଅଗ୍ନିକଣା; ଝୁଲିଙ୍ଗ—2. Sparks of fire.

୩ । ତେଜସ୍ବିଜ୍ଞ—

3. Shoots of light; mass of light.

୪ । ମସାଲ; ନିଆଁଦୁଳା—4. Fire-brand; torch.

ଉଲୁଧାତୁ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉଲୁ + ଧାତୁ; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ulukādhārī

ମସାଲ ଧରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Torch-bearer, bearing a torch.

ଉଲୁପତନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଉଲୁ + ପତନ)—

Ulukāpatana

ଅକାଶରୁ ଅଗ୍ନିପତନ—The falling of a meteor from the sky; a meteor-falling.

ଉଲୁପାତ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଉଲୁ + ପାତ)—

Ulukāpāta

ଉଲୁପତନ (ଦେଖ)

Ulukāpatana (See)

ଉଲୁପିଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଉଲୁ + ପିଣ୍ଡ)—

Ulukāpīṇḍa

ଅକାଶରୁ ପଡ଼ିତ ଅଗ୍ନିରାଶି ବା ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ଧାତବ ଶସ୍ତ୍ର—Meteor; shooting star; mass of molten metal falling from the sky.

ଉଲୁପୁଞ୍ଜ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଉଲୁ + ପୁଞ୍ଜ)—

Ulukāpuñja

ଅକାଶରୁ ଏକ ସମୟରେ ପଡ଼ିତ ଅନେକ ତାରା ବା ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟପଦାର୍ଥ—A shower of meteors; meteors simultaneously shooting down from the sky.

ଉଲୁବୁଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତୁ; ଉଲୁ + ବୁଷ୍ଟି)—

Ulukābṛushṭi

ଅକସ୍ମିକ ଅଗ୍ନିବୁଷ୍ଟି; ତାରାଶିବା—

Meteoric shower.

ଉଲୁମୁଖୀ—ସଂ. ବି. ଝି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉଲୁ + ମୁଖ + ଇ)—

Ulukāmukhī

୧ । ମୁହଁ ଅଁ କରଦେଲେ ଅଲୁଅ ଦେଖାଯିବା ଏକ ଜାତୀୟ ଶୁଗାଳ ବା ବୋକଶିଅଳ—

1. A fox with mouth emitting light.

୨ । ଯେଉଁ ମାଈ କଲୁଅ ମୁହଁରୁ ଚରସୁଣୀ ଅଲୁଅ ବାହାରେ ବୋଲି ଶୁଣା ଅଛି—2. A she-fox said to be the ignis fatuus.

୩ । ଚରସୁଣୀ—3. Ignis fatuus, will-o'-the-wisp.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୋଧନସ୍ତ୍ରୀବା ସ୍ତ୍ରୀ—

4. A shrew; a termagant woman.

ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—୧ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ସବଦା କୋଧବେଳକୁ ବର୍ଣ୍ଣହୋଇଥାଏ—

1. (allegorical) (a woman) Whose face is always reddened with anger.

୨ । କୋଧନସ୍ତ୍ରୀବା—

2. Shrewish; termagant

ଉଲ୍ଲପାଦ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ ଧାତୁ = ଉପରେ + ଉଚ୍ଚ = ଉପର)—

Ulkupāt Ulukj āt (See)

ଉଲ୍ଲେଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଉଚ୍ଚବା (ଦେଖ)

Ulkeibā Ukibā (See)

ଉଲ୍ଲ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ ଧାତୁ = ଉପରେ + ଉଚ୍ଚ = ଉପର)—

Ulwa ଜପାତନ; ବା ବଳ ଧାତୁ = ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ବ.

ଜପାତନ)—୧ । ଜରାୟୁ; ଗର୍ଭାୟୁ—

1. Uterus; womb.

୨ । ଭାଗ ଉପରେ ଥିବା ସୁକ୍ଷ୍ମ ପତ୍ତ—

2. A thin layer or membrane covering the embryo in the womb

ଉଲ୍ଲ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚ = ଉପରେ + ଲ୍ଲ ଧାତୁ = ଯୋଗ କରିବା +

Ulwanā ଅନ)—୧ । ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣମାନ; ପରିଷ୍କୃତ; ବିଶଦ,

ବ୍ୟକ୍ତ—1. Clear; apparent.

୨ । ପ୍ରବଳ; ଉତ୍କଟ—2. Excessive; acute

୩ । ଉତ୍କଟ—3. Wellknown; authoritative.

୪ । ବ୍ୟାପ୍ତ—4. Pervaded; filled.

୫ । ଶୀର୍ଷ—5. Sharp

ସଂ. ବି—୧ । ଉଲ୍ଲ (ଦେଖ)

1 Ulwa (See)

୨ । ବାତପିତ୍ତର ପ୍ରାବଳ୍ୟଜନିତ ରୋଗ; ବାତପିତ୍ତର

ତଦ୍ବୃଦ୍ଧି—2. An excess of bile, wind or phlegm.

୩ । ବାହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଲକ୍ଷଣ—

3. External indication; symptoms.

ଉଲ୍ଲୁକ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ ଧାତୁ = ଯୋଡ଼ିବା + କର୍ତ୍ତୃ ମୂଳ. ଜପାତନ)—

Ulmuka ୧ । ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଙ୍ଗାର—

1. Burning charcoal; lighted charcoal.

୨ । ମସାଲ; ଜଳିତ ଶୁଙ୍ଖା—

2. A lighted torch; fire-brand

୩ । ବଳରାମଙ୍କର ଏକତମ ପୁତ୍ର—3. One of the sons of Balarāma (brother of Śrīkṛṣṇa)

ଉଲ୍ଲ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ ଧାତୁ = ଉପରେ + ଉଚ୍ଚ = ଉପର)

Ulla Olua (See)

(ଦୂରବୃଦ୍ଧି—ଦୂରାଗତ)

ଉଲ୍ଲଂଘନ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ + ଲଂଘନ)—

Ullāṅghana ୧ । ନିୟମଭଙ୍ଗ; ନିୟମ ନ ମାନିବା—

1. Transgression of a rule.

୨ । ସୀମାଲଙ୍ଘନ; ସୀମାଭଙ୍ଗମଣ; ସୀମା ଛାଡ଼ିବା—

2. Overstepping.

୩ । ଅବେଶଭଙ୍ଗ—3. Violation; in infringement of an order.

୪ । ଅମାନ୍ୟ କରିବା—

4. Disobedience; disregard of order.

ଉଲ୍ଲଂଘନୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚ + ଲଂଘ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅମାୟ)—

Ullāṅghanīya ୧ । ଉଚ୍ଚ ଧାତୁର ଯୋଗ—

1. Fit to be overstepped.

୨ । ଲଂଘିତ ହେବାର ଯୋଗ—2 Capable of being transgressed or infringed.

୩ । ଯାହା ମାନିବା ଉଚିତ ନୁହେ—

3. Fit to be disobeyed.

ଉଲ୍ଲଂଘିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚ + ଲଂଘିତ)—୧ । ଉଚ୍ଚ ହୋଇଥିବା—

Ullāṅghita 1 Scaled over.

୨ । ଯାହାକୁ ବେହୁ ଛାଡ଼ିଥାଏ—2 Overstepped.

୩ । ଅମାନ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା—

3 Transgressed; disobeyed.

ଉଲ୍ଲଂଘ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚ + ଲଂଘ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—

Ullāṅghya ଉଲ୍ଲଂଘନୀୟ (ଦେଖ)

Ullāṅghanīya (See)

ଉଲ୍ଲଂଘ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ = ଉପରକୁ + ଲଂଘ)—

Ullampha ୧ । ଉପରକୁ ଡେଇଁବା; ଲୁହବା—

1 High-jump; leap; bound; springing up.

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଉପର ଦେଇ ଡେଇଁଯିବା; ଛାଡ଼ିଯିବା—

2. Overstepping. jumping over.

ଉଲ୍ଲଂଘନ—ସଂ. ବି. (ଉଚ୍ଚ = ଉପରକୁ + ଲଂଘନ)—

Ullamphana ଉଲ୍ଲଂଘ (ଦେଖ)

Ullampha (See)

ଉଲ୍ଲ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚ = ଉପରକୁ + ଲଲ ଧାତୁ = କର୍ମିବା +

Ullāla କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—୧ । କଳ୍ପିତ—1. Hairy; shaggy.

୨ । ରୋମଶ—2. Furred.

ଉଲ୍ଲଳିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉଚ୍ଚ = ଉପରକୁ + ଲଲ ଧାତୁ = କର୍ମିବା +

Ullālita କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । କର୍ମିତ; ଅନୋଳିତ—

1. Stirred; agitated.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଥର ଥର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ପଡ଼ିବାର ପ୍ରକାର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତର ଅସ୍ଥିର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରିବା ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିତ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ ଯେବେ ଏ ଲ୍ଲାସିକାରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ବା ଦୁଇଟି ବା ତିନିଟି ବା ଚାରିଟି ବା ପାଞ୍ଚଟି ବା ଷୋଡ଼ଶଟି ବା ସେଠାରେ 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିଏ 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅନା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

୨ । କମ୍ପମାନ—2 Shaking; trembling.

୩ । ଗୁଳିତ—3. Moved

୪ । ତରଳିତ—4. Molten.

୫ । ବ୍ୟାକୁଳିତ—5. Perturbed

ଉଲ୍ଲାସ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉଲ୍ଲାସ)—ଅନନ୍ଦ; ଆଜ୍ଞାପ. ଉଲ୍ଲାସା—
Ullāsā Joy, delight.

ଶୋକରେ ଉଲ୍ଲାସା ଉପାଦାନ ଉଲ୍ଲାସା ଲାଗି ଶୁଦ୍ଧିତ କରି ଅଣା ।

ଉଲ୍ଲାସ—ସ୍ତମ୍ଭାନ୍ତର ।

ଉଲ୍ଲାସାଭା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଲ୍ଲାସ + ଲାଭ ଧାତୁ ଶିଜନ୍ତ)—

Ullāsāibhā ଉଲ୍ଲାସିକାର ଶିଜନ୍ତ ରୂପ—

The causative form of Ullāsibhā (See)

ଉଲ୍ଲାସିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଲ୍ଲାସ + ଲାଭ ଧାତୁ = ପ୍ରାପ୍ତିବା +
Ullāsita ଉତ)—୧ । ଅନନ୍ଦିତ; ଆଜ୍ଞାପିତ—

1. Rejoiced; gladdened; delighted

୨ । ହର୍ଷୋତ୍ସୁକ—

2. Overjoyed; elated with joy.

୩ । ରୋମାଞ୍ଚିତ—

3. With hairs standing erect on account of sudden joy; horripilated with joy.

୪ । ଅନନ୍ଦରେ ପ୍ରାପ୍ତିବା—4. Swollen with joy

୫ । ପ୍ରକାଶିତ—5. Manifested; expressed.

ଉଲ୍ଲାସିକା—ଦେ. ବି. (ଉଲ୍ଲାସ + ଲାଭ ଧାତୁ)—ଉଲ୍ଲାସିକା (ଦେଖ)
Ullāsikā Ullāsikā (See)

ଗୋବନ୍ଦ ପାଶରେ ଥିଲା ଏ ଲ୍ଲାସରେ ଉଲ୍ଲାସି ଉଠଇ ଶୁକମୁଖ ।

ଅନନ୍ଦକୁ, ବଦନ୍ତପ୍ରାମଣି ।

ଉଲ୍ଲାସିକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅବସ୍ଥାପ୍ତି; ପାଳି; ଉଲ୍ଲାସ)—

Ullāsikā ଉଲ୍ଲାସିକା (ଦେଖ)

ଓଲ୍ଲାସ; ଓଲ୍ଲାସ Olhāsibhā (See)

ଓଲ୍ଲାସ; ଓଲ୍ଲାସ

ଉଲ୍ଲାଖ (ଉଚ୍ଚାଧିକ)—ଦେ. ବି—ଉଲ୍ଲାଖ ଉଚ୍ଚାଧିକ (ଦେଖ)

Ullākha (etc) Ullākha etc (See)

ଉଲ୍ଲାଖି—ଦେ. ବିଣ—ଉଲ୍ଲାଖି (ଦେଖ)

Ullākhi Ullākhi (See)

ଉଲ୍ଲାଖିକା—ଦେ. ବି—ଉଲ୍ଲାଖ ଦେବା (ଦେଖ)

Ullākhibhā Ullākha debhā (See)

ଉଲ୍ଲାଘ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଉଲ୍ଲାସ + ଲାଭ ଧାତୁ = ପାରିବା ଦେବା + କର୍ତ୍ତୃ)

Ullāgha ଅ)—୧ । ପାରିବା; କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ—

(ଉଲ୍ଲାଘା—ଶ୍ରୀ) 1. Able; fit; competent.

୨ । ପବିତ୍ର—2. Sacred; holy.

୩ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସୁସ୍ଥ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ—

3. Convalescent; recovering from sickness.

ଉଲ୍ଲାଘନ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲାସ + ଲାଭ ଧାତୁ + ଅନ)—୧ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରାପ୍ତି—

Ullāghana 1. Convalescence.

୨ । ଉଚ୍ଛେଦ—2 Release from a burden.

ଉଲ୍ଲାପ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲାସ = ଉଚ୍ଛେଦ + ଲାଭ ଧାତୁ = କହିବା + ଉପ)

Ullāpa ଅ)—ଉଚ୍ଛେଦ ସ୍ୱରରେ କନନ—Lamenting;

(ଉଲ୍ଲାପିତ—ବିଶ) weeping aloud

ଉଲ୍ଲାପନ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲାସ = ଉଚ୍ଛେଦ + ଲାଭ ଧାତୁ = କହିବା + ଉପ)

Ullāpana ଉପ. ଅନ)—ଉଚ୍ଛେଦ ସ୍ୱରରେ କନନ—

(ଉଲ୍ଲାପିତ—ବିଶ) Lamenting; weeping aloud.

ଉଲ୍ଲାସ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲାସ = ଉପରକୁ + ଲାଭ ଧାତୁ = ଚାଡ଼ା କରିବା, ପାପ)

Ullāsa କରିବା + ଉପ ଅ)—୧ । ଅନନ୍ଦ; ଆଜ୍ଞାପ—

1. Delight; pleasure; joy; exultation.

୨ । ପ୍ରକାଶ—2. Exhibition.

୩ । ଶୋଭା—3. Glamour.

୪ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା—4 Brightness; splendour

୫ । ବୃଦ୍ଧି—5 Increase.

୬ । ପ୍ରବଚନ ପରିଚ୍ଛେଦ—6 A chapter of a book.

ଦେ. ବିଣ.—ଉଲ୍ଲାସିତ—Delighted.

କୌଣସି ସ୍ୱର ବା କାଳାବଳୀ ହେଲେ ଉଲ୍ଲାସ । ଉଚ୍ଚାଧିକ ଉପାଦାନ ।

ଉଲ୍ଲାସକର—ସଂ. ବିଣ. (ଉଲ୍ଲାସ + କର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Ullāsakara ୧ । ଅନନ୍ଦଜନକ—1. Joyful.

(ଉଲ୍ଲାସକର—ଶ୍ରୀ) ଅନନ୍ଦପ୍ରଦ—2. Giving delight

୩ । ସୁଖପ୍ରଦ—3 Giving pleasure or happiness.

ଉଲ୍ଲାସନ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲାସ + ଲାଭ ଧାତୁ + ଉପ ଧାତୁ + ଅନ)—

Ullāsana ୧ । ଅନନ୍ଦିତ କରିବା—1 Gladdening.

୨ । ରୋମାଞ୍ଚିତ—2. Horripilation.

ଉଲ୍ଲାସମୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଲ୍ଲାସ + ମୟ)—ଅନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣ; ଅନନ୍ଦମୟ;

Ullāsamaya ସୁଖମୟ—Full of joy or rejoicing.

ଉଲ୍ଲାସ ହେବା—ଗ୍ରା. ବି. —୧ । ଅନନ୍ଦୋତ୍ସୁକ ହେବା—

Ullāsa hebh 1. To be elated with joy.

୨ । (ପୁଲ ଆଦି) ଫୁଟିବା—

2. (flowers) To bloom.

ବରଦର ଉଲ୍ଲାସ ହେଲେ । ପ୍ରଭାତ. ଶଶିଶିଖର ।

ଉଲ୍ଲାସି—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଉଲ୍ଲାସିତ)—

Ullāsi ଅଥ ଅଥରେ ଶୁଦ୍ଧ ଉଲ୍ଲାସି ହେଲେ ଲଜ୍ଜିତ ।

ବଦନପୂର୍ଣ୍ଣ କିଶୋରୀରୂପ. ଶ ଗାତ ।

ଉଲ୍ଲାସିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଲ୍ଲାସ + ଲାଭ ଧାତୁ ଶିଜନ୍ତ = ଲାଭି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Ullāsita ହର୍ଷୋତ୍ସୁକ—Overjoyed.

ଉଲ୍ଲାସିକା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଲ୍ଲାସ)—୧ । ଅନନ୍ଦ ଜାତ କରିବା;

Ullāsikā ଅନନ୍ଦିତ କରିବା—1. To gladden.

ଏ ବସ ଗୋ ଉପିକାର. ଉଲ୍ଲାସିକାର । ଉଲ୍ଲାସ—ସ୍ତମ୍ଭାନ୍ତର ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୧ । ଅନନ୍ତ ଦେବା; ଦୃଷ୍ଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେବା—

2. To be overjoyed; to be elated.

ଉଲ୍ଲସୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଉଲ୍ଲସ+ଅଭ୍ୟର୍ଥରେ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧କ.)—

Ullāsī ଦୃଷ୍ଟିପୂର୍ଣ୍ଣ; ଅନନ୍ତ—

(ଉଲ୍ଲସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Overjoyed; rejoicing, exultant.

ଉଲ୍ଲସକର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଉଲ୍ଲସକର)—ଉଲ୍ଲସକର (ଦେଖ)

Ullāsakara Ullāsakara (See)

ଉଲ୍ଲି—ବୈଦେ. ଗ୍ରା. ବି. (ଇଂ. ଉଲ୍ଲିର ଅଣ୍ଟା ଉଲ୍ଲିରଣ)—

Ulli ଉଲ୍ଲି (ଦେଖ)—Ull (See)

ଉଲ୍ଲିଖିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଲ୍ଲ+ଖିତ=ଉପରେ + ଲିଖିତ)—୧ । ପୂର୍ବେ କଥିତ;

Ullikḥita ଉପରେ—1. Afore said.

(ଉଲ୍ଲେଖନ—ବି) ୨ । ବର୍ଣ୍ଣିତ—2. Described.

୩ । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶିତ—

3. Clearly described; depicted.

୪ । ଉପରଲିଖିତ; ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ—

4. Written or described above.

୫ । ଉଡ଼ି ପ୍ର—5. Scattered; thrown up.

୬ । ଖୋଦାଇ ଦୋଇଥିବା; ଉଦ୍‌ଲିଖିତ—

6. Engraven.

୭ । ଚଢ଼ା ଦୋଇଥିବା; ଛେଦ ଦୋଇଥିବା; କୁନା ଦୋଇ
ଥିବା—7 Pared; scraped.

୮ । ଉଦ୍‌କୃତ—8 Quoted.

୯ । ପୃଷ୍ଠଦେଶରେ ଅଙ୍କିତ—9. Written on the
surface, superscribed.

୧୦ । ଚିତ୍ରିତ—10. Painted; pictured

ଉଲ୍ଲ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଅ)—ଓଲ୍ଲ; ନିବୋଧ; ନିବୁଦିଅ—

Ullu Stupid, foolish

ଓଲ୍ଲ ଦେଖା ଦେଖା ଦୋଇ ବରଦାନନୀଙ୍କୁ ଓଲ୍ଲ, ଗଣା ଇତ୍ୟାଦି
ଉପାଦି ସମ୍ବେଦନ କରୁଥିବା ଶିଶୁଙ୍କ ହୃଦ ହାଲର ପ୍ରକାଶ—

ଓଲ୍ଲମୋହନ—ହମାଣ ଅଠଗୁଣ ।

ଉଲ୍ଲୁକ—ସଂ. ବି—ପାତମାକଡ଼—

Ulluka A gibbon; ape.

ଉଲ୍ଲୁଣ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲ+ଲୁଣ୍ଠ ଧାତୁ=ଗଡ଼ିବା+ଭାବ. ଅ)—

Ullunṭha ୧ । ଭୂଇଁ ଉପରେ ଗଡ଼ିବା; ଭୂଇଁରେ ଲେଟିବା—

(ଉଲ୍ଲୁଣ୍ଠିତ—ବିଣ) 1. Wallowing; rolling on the
ground

୨ । ଥଟ୍କା—2. Joking.

ଉଲ୍ଲୁଣ୍ଠନ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲ+ଲୁଣ୍ଠ ଧାତୁ=ଗଡ଼ିବା+ଭାବ. ଅନ)—

Ullunṭhana ଉଲ୍ଲୁଣ୍ଠ (ଦେଖ)—Ullunṭha (See)

ଉଲ୍ଲେଖ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲ+ଲେଖ ଧାତୁ=ଲେଖିବା+ଅ)—

Ullekha ଉଲ୍ଲେଖ (ଦେଖ)—Ullekḥana (See)

ଉଲ୍ଲେଖନ—ସଂ. ବି. (ଉଲ୍ଲ+ଲେଖ ଧାତୁ=ଲେଖିବା+ଭାବ. ଅନ)—

Ullekhana ୧ । ଲେଖିବା—1. Writing.

୨ । ଖୋଦାଇ କରିବା; ଖୋଦନ—2. Engraving.

୩ । ବର୍ଣ୍ଣନ—3. Description.

୪ । ଖନନ, ଖୋଳିବା—4 Digging.

୫ । ବମନ—5. Vomiting

୬ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ—6. Ascertaining; referring

୭ । ଗର୍ଜନ—7. Uttering.

୮ । କଥନ—8. Mention; statement.

୯ । ଚଢ଼ିବା; ଛେଦିବା—9 Paring, scraping.

୧୦ । ବିଶେଷଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ବା ବର୍ଣ୍ଣନ—
10. Expounding; delineating.

୧୧ । ଚିତ୍ରଣ—11. Painting.

୧୨ । ଗୁଣିବା—12. Scratching.

୧୩ । ପୃଷ୍ଠଦେଶରେ ଲେଖିବା; ଉପରେ ଲେଖିବା—

13. Superscription; writing on the
surface.

୧୪ । ଶାସ୍ତ୍ରାଦିରୁ ବାକ୍ୟାଦିର ଉଦ୍ଧାର—

14. Quotation from authoritative
works.

୧୫ । ସୂଚନା—15 Reference; hinting.

୧୬ । କୁନିବା—16. Turning in a lathe.

ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟାୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଲ୍ଲ+ଲେଖ ଧାତୁ=ଲେଖିବା; ବର୍ଣ୍ଣନା)

Ullekḥaniya କରିବା+ଅମାୟ)—ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ (ଦେଖ)

Ullekhajogya (See)

ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଉଲ୍ଲେଖ+ଯୋଗ୍ୟ)—

Ullekhajogya ୧ । ବର୍ଣ୍ଣନୀୟ—1. Describable.

୨ । ପ୍ରକାଶଯୋଗ୍ୟ—

2. Fit to be published or made public.

୩ । ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଚିତ୍ରିତ ଦେବା ଉପଯୁକ୍ତ—

3. Fit to be delineated.

୪ । ବିଶେଷଭାବରେ କଥିତ ଦେବାର ଯୋଗ୍ୟ—

4 Fit to be specially mentioned.

ଉଲ୍ଲେଖାଳଙ୍କାର—ସଂ. ବି—ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ—A kind of
Ullekhāḥlankāra rhetorical figure.

[ଦ୍ର—ଏକ ପଦାର୍ଥକୁ ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କଲେ

ଉଲ୍ଲେଖାଳଙ୍କାର ହୁଏ । ଏହା ବିଷୟ ସେଦେରେ ଓ ସ୍ଥାବକ ସେଦେରେ

ହୁଏ । ସେହିଠାରେ ଶ୍ରାବ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଉଦା ଉଦା ଉପାସନା

ସଂଗୃହୀତ ହୁଏ, ସେଠାରେ ପ୍ରଥମ ବିଷୟସେଦ ଉଲ୍ଲେଖାଳଙ୍କାର

ହୁଏ ।

ଯଥା—ନରପେଶ ସେଦ ସମନ ସମାନ

ସେଷେ ସେଦାକର ଗ୍ରାସ ସଦାଗ୍ରାସ,

ସ୍ୟାସ୍ୟେ—ସୁଦୃଢ଼, ପାଳନେ ଶ୍ରୀପତ,

ଦୟାର ଅଧାର ସେଦାକରାସ୍ୟା,

ଏକ ସେଦେ ଶନ ସୁଶ ପରାଶି । ମଧୁସୂଦନ—

ସାଧାରଣ ସେବେ ଥର ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥର ୧ ଚକ୍ରିତ ଥର ୪ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୧ ଚକ୍ରିତ ଥର ୪ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମେତ ଉକ୍ତା ବ୍ରହ୍ମେତ ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଧେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ଥଳି ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ସେବେ ଏ ଉଦ୍ଭାସରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉଦ୍ଭାସରେ ଚକ୍ରିତ ବୋଧେ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଦେବ ଯଥା — 'ଗ ଂ' ନ ମିଳେ 'ଗା' ଗୋଟିରେ; 'କ ଥ' ନ ମିଳେ 'କଥ' ତେଣିକେ 'କଥ' ନ ପାଠରେ 'କକୁ' ତେଣିକେ; 'ଅର୍ଣ' ନ ପାଠରେ 'ଅର୍ଣ' ତେଣିକେ; 'ଅଳବତ' ନ ପାଠରେ 'ଅଳବତ' ତେଣିକେ

ଯେଉଁଠାରେ ଗ୍ରାହକମାନେ ଏକତ୍ର ଗ୍ରାହ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ବିଭିନ୍ନରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ସେଠାରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଗ୍ରାହକଭେଦ-ଉଲ୍ଲେଖାଳଙ୍କାର ହୁଏ ଯଥା—

ଗୋପୁତ୍ରାଦିନ ଗବଧନ, ବୃକ୍ଷଗୋପାଦିନ ଶିଶୁମୋହନ ।
ନନ୍ଦ ଯଶୋବାନ ଗ୍ରାଣନନ୍ଦନ, ଭକ୍ତପ୍ରେମିକବନ୍ଧୁ ନାରାୟଣ ।
ସ୍ଵର୍ଗେ ଦେବପଣେ ଅଧୀଶ୍ଵର, ଯୋଗୀନନ୍ଦନ ପ୍ରହରାସୁର ।
କୃପା କର ମୋତେ ଗୁରୁରୂପରେ, ଏହି ଉକ୍ତା ମାଗଇ ଜ୍ଞାପକରେ ।
ବୁଲମଣି, ଅଳଙ୍କାରରଙ୍ଗିଣୀ ।

ଉଲ୍ଲେଖିତ—ସଂ. ବିଣ (ଉତ୍ + ଲେଖତ)—ଉଲ୍ଲିଖିତ (ଦେଖ)
Ullekḥita Ullikḥita (See)

ଉଲ୍ଲୋଃ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରେ + ଲୋଚ ଧାତୁ = ଦେଖିବା + କର୍ମ) ଉ; ଉପରକୁ ଗୁହ୍ନିଲେ ଯାହା ଦେଖା ପଡ଼େ)—
ଉଲ୍ଲୋପ; ଉଦ୍ଭାସ; ବିତାନ—Awning; canopy.

ଉଲ୍ଲୋଳ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ = ଉପରକୁ + ଲୋଚ ଧାତୁ = ଦେଖିବା; Ullola ଦୁଇବା + ଚର୍ଚ୍ଚି. ଅ)—ବୃହତ୍ ତରଙ୍ଗ; ବଡ଼ ତେଜ;
କଲ୍ଲୋଳ—Big or high wave; a surge; billow.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ଦେ.ଦୁଲ୍ୟମାନ; ଦୋହଲୁଥିବା; ଝୁଲୁଥିବା—
1. Dancing; waing.

ବର୍ଣ୍ଣରୁ ଗଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ଉଲ୍ଲୋଳ କଲ୍ଲୋଳ ସେ—
ଉଲ୍ଲ. ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦକାଷ ।

୨ । ଚକ୍ରିତ—2 Restless

ବର୍ଣ୍ଣ କଳାପିତା ଗୁହ୍ନି ଉଲ୍ଲୋଳ ନୟନେ—ପ୍ରାଚୀ. ଉପଦେଶ ।

୩ । ଚଳନଶୀଳ, ଗତିଶୀଳ—3 Moving.

ଉଲ୍ଲୋଳ ମନମନସ୍ତ ସମୀରେ ଲୁଚେ—ପ୍ରିୟଶବ୍ଦ. ଉପଦେଶ ।

ଉଶାତୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବଶ ଧାତୁ = ଲଜା କରିବା ବା ଉଷ୍ ଧାତୁ =
Uśatī ଯୋଡ଼ିବା + ଅତ୍ତ; ଶ୍ରୀ. ଉ)—

ଅମଙ୍ଗଳ ବାକ୍ୟ; ଅକଲ୍ୟାଣ ବାକ୍ୟ; ଅଭିଶାପ—
Imprecation; curse.

ଉଶନାକ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଉଶନାକାକି (ଦେଖ)
Uśanas Uśanākāki (See)

ଉଶନା—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଉଶନାକାକି (ଦେଖ)
Uśanā Uśanākāki (See)

ହିଲକ୍ଷ ଗାହାର ବସରେ, ଉଶନା ବାସ ସେଠାରେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଉଶନାଃ—ସଂ. ବି—ଉଶନା କାକି (ଦେଖ)
Uśanāḥ Uśanākāki (See)

ଉଶନାକାକି—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ବଶ ଧାତୁ = ଲଜା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. Uśanākāki ଅନନ୍ତ; ୧ମା. ୧କ—ଉଶନା + କାକି)—

୧ । ଅସୁରଗୁରୁ; ଶୁକ୍ରାଗୁରୁ—1. A name of Śukra the preceptor of the demons.

୨ । ଶୁକ୍ରଗ୍ରହ—2. The planet Venus

ଉଶାସ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଉଦ୍ଭାସ (ଦେଖ)
Uśāsa Uśwāsa (See)

ଉଶୀର—ସଂ. ବି. (ବଶ ଧାତୁ = ଲଜା କରିବା + କର୍ମ. ଉର; ଶ୍ରୀଷ୍ଠ
Uśīra କାଳରେ ଯାହାକୁ ଲଜା କରାଯାଏ)—

ବେଣା ତେର; ବେଣା ମୂଳ; ଗନ୍ଧଦୃଶ୍ୟବିଶେଷର ମୂଳ—
Fragrant root of Benā grass.

ଉଶୀରବେଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଶୀର)—ଉଶୀର (ଦେଖ)
Uśīrabenā Uśīra (See)

ସଂ. ଉଶୀର; ସାରଣମୂଳକ; ଜଳାମୋଦ
ଗନ୍ଧବୋଧାୟକ, ଅସବୀରୀ
असखस

ତେ. ଅବରୁଗାଟି

ଉଶୁଆସ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଉଦ୍ଭାସ (ଦେଖ)

Uśūāsa Uśwāsa (See)

ଉଶୁଆସିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଉଦ୍ଭାସିଆ (ଦେଖ)

Uśwāsīā Uśwāsīā (See)

ଉଦ୍ଭାସ—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ହାଲୁକା; ଲଘୁତ୍ଵାନ—

Uśwāsa 1. Light; not heavy.

ହାଲକା ବର୍ଣ୍ଣ ସେ ବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ଥାଏ । ଉପଶେ ଉଦ୍ଭାସ ହୋଇ ।

ହଳକା ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୨ । ସହଜ —2. Easy.

୩ । ଉଶା; ଅଳ୍ପ—3. Lessened; less.

୪ । ସ୍ଥାନ; ଉଚ୍ଚ; ମାତ୍ର; କଷ୍ଟ—

4. Negligible; slight; low.

ଉଦ୍ଭାସ ସେବ । ଶବ୍ଦକ୍ଷୁ. ପ୍ରସାଦପିତ୍ତ ।

୫ । ରୋଗୋପଶାନ୍ତ; ରୋଗମୁକ୍ତ—

5. Recovered from sickness.

୬ । ସ୍ଵାଶାନ୍ତ—6. Free from pain

୭ । ମୁକ୍ତ—7. Freed.

ଜୀବର ବଳ ମୋକ୍ଷ ପାଶ, ସେମନ୍ତେ ହୋଇବ ଉଦ୍ଭାସ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୮ । ଅପେକ୍ଷାକୃତ କଷ୍ଟମୁକ୍ତ—

8. Comparatively relieved.

୯ । ଧୀର—9 Slow.

ପବନ ବହୁତ ଉଦ୍ଭାସ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଦେ. ବି—୧ । ହାଲୁକାପଣ—1. Lightedness.

ଓଜନ ଉଦ୍ଭାସ ମସ୍ତକ ନ ଜାଣେ । ଉପଦେଶ. ଦରବାର ।

୨ । କଷ୍ଟଲାଭକ—2. Relief from pain.

(ଯଥା—ତେଲ ଉଠିଲୁ ମତେ ବଡ଼ ଉଦ୍ଭାସ ଲାଗିଲା ।

୩ । ସହଜଭାବ—3. Easiness.

(ଯଥା—ମତେ ଏ ଅବସ୍ଥା ଭଲ ଉଦ୍ଭାସ ଲାଗିବ ।)

୪ । ଅଳ୍ପତା—4. Littleness.

୫ । ରୋଗୋପଶମନ—5. Relief (from diseases)

୬ । ମୁକ୍ତି—6. Relief.

୧	ଉ	ଉ	ଉ	ଠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସ୍ୱରୂପ	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଢ
୨	ଉ	ଉ	ଉ	ଲୁ	ଫେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଝ	ଢ	ଢ

ଉତ୍କଳ ଶବ୍ଦକୋଷ—ଦେ. କି.—୧ । କମାଇବା—

Uśwāsa karibā 1 To lessen.

ହାଲକାକରିବା କରାଉ ଉତ୍କଳ ମହାଭାର ଅନେକ ।

हलका करना ଭାନକୃଷ୍ଣ ରସକହୋଳ ।

୨ । ଦୁଃଖ ଦୂର କରିବା—2. To lighten a misery.

୩ । ଭାର କମାଇବା—3 To lighten a load

ବଦନକୁ ମାରି ସମ ଉତ୍କଳିଲେ ଲଜା । ବ୍ୟକାଥ ବଚନସମାପଣ ।

ଉତ୍କଳିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ଭାରହୀନ; ହାଲୁକା—

Uśwāsī 1. Light

୨ । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ହାଲୁକା—2. Lighter.

ଉତ୍କଳିକା—ଦେ. କି.—ଉତ୍କଳ ଶବ୍ଦକୋଷ (ଦେଖ)

Uśwāsibā Uśwāsa karibā (See)

ଅଧିକ ବଳ ମାରି ମହା ଉତ୍କଳିକା । ବ୍ୟକାଥ ବଚନସମାପଣ ।

ଉଷ୍ଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଔଷଧ)—ଔଷଧ—

Ushda Medicine.

ଉଷ୍ଣିକା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. (ସଂ. ଔଷ୍ଣ)—

Ushnibā Uśnībā (See)

ଉଷ୍ମା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ୍ୱ—ଅପ୍ତଶାଂସୀ—

Ushma Self-applauding.

ଉଷ୍ମିହୀ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ୍ୱ—ଅପ୍ତଶାଂସୀ—

Ushmihā Self-praising.

ଉଷ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ପୋଡ଼ିବା—

Usha (root) To burn.

ଉଷ—ସଂ. ବି (ଉଷ ଧାତୁ=ଦାହ କରିବା+ଅ)—

Usha ୧ । ପ୍ରଭାତ; ପ୍ରଭାତ—
1. Early morning; dawn.

୨ । କାମୁଦ; କାମୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. A voluptuary, lecher.

୩ । ଶାରି ମୃତ୍ତିକା, ଶାରି ମାଟି; ସାଜ ମାଟି—

3. Calcined soil; natron.

୪ । ଗୁଗୁଳ—4. Bdellium.

ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଔଷଧ)—ଔଷଧ; ଔଷଧ—Medicine.

ଉଷଣ—ସଂ. ବି. (ଉଷ=ପୋଡ଼ିବା+ଅନ=ସେ ବଣଦାହ କରେ)—

Ushana ୧ । ମଉଚ—1. Black pepper.

୨ । ପିଣ୍ଡଳୀମୂଳ; ବଣପିଣ୍ଡଳୀ ମୂଳ—

2. A medicinal plant and its root.

ଉଷତ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଉଷତ (ଦେଖ)

Ushat Ushata (See)

ଉଷତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବିଶ୍ୱ ଧାତୁ=ଅଭିଳାଷ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ ଡ)—

Ushata ୧ । ଉତ୍କଳ—1. Eager; desirous.

୨ । ଅନନ୍ତ—2. Delighted.

ଦେ. ବି—ଅନନ୍ତ; ଆନନ୍ଦ—Joy, delight.

କେନେ ସେ ଭବରେ ଚରେ ବି ଭେଦ ଉଷରେ ସରେ

କେତେକେ ଲେଖି ଲେଖି ଗାରେ । ଭକ୍ତ—ପ୍ରେମସ୍ଥାପନ ।

ଉଷତା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଉଷତା (ଦେଖ)

Ushatī Uśatī (See)

ଉଷମ୍—ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଔଷ୍ଣ)—ଉଷ୍ମ (ଦେଖ)

Usham Ushuma (See)

ଉଷର୍ଗା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ପୋଡ଼ିଆ ଗାଈ; ସେଉଁ

Ushargāe ଗାଈ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରସବ କରିଅଛି—A cow who
has given birth to one calf only.

ଉଷର୍ବୁଧ—ସଂ. ବି. (ଉଷ୍ଠ=ପ୍ରଭାତ+ବୁଧ ଧାତୁ=ଜାଣିବା+ଅ)—

Usharbudha ଜ୍ୟୋତି; ଅଗ୍ନି—Fire.

ଉଷସ୍—ସଂ. ବି. (ଉଷ ଧାତୁ=ଦାହ କରିବା+ଅସ୍)—

Ushas ପ୍ରଭାତ; ପ୍ରଭାତ—Early morning; day-break;
dawn.

ଉଷସୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ସୋ ଧାତୁ=ଶେଷ କରିବା+ଅ+ଶ୍ରୀ. ଇ;)

Ushasī ନିପାତନ)—ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ, ଗୋଧୂଳସମୟ—

Dusk; night-fall.

ଉଷସ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଉଷସ୍=ପ୍ରଭାତ+ସ)—

Ushasya ପ୍ରାଭାତକ; ପ୍ରାଭାତକ; ଉଷାକାଳୀନ—Relating
to dawn, happening at day-break.

ଉଷା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉଷ ଧାତୁ=ଦାହ କରିବା+ଅ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Usha ୧ । ବାଣାସୁରର କନ୍ୟା; କୃଷ୍ଣକ ନାତି; ଅନିରୁଦ୍ଧଙ୍କ ପତ୍ନୀ—
1. Wife of Aniruddha and daughter
of Bāṇāsura.

[ଦ୍ର—ଉଷାଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାତି ଅନିରୁଦ୍ଧଙ୍କର ବାଣାସୁରର
ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ଥ 'ଉଷାମେଢ଼'ରେ ଗୁପ୍ତ ପ୍ରଣୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହା
ଜାଣି ପାରି ବାଣାସୁର ତାହାଙ୍କୁ ନାଗପାଶରେ ବାନ୍ଧିଥିଲା । ପରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଷା-ଅନିରୁଦ୍ଧ ଦୁହେଁଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ଅଣିଲେ ଓ ଉଷା
ସଙ୍ଗେ ଅନିରୁଦ୍ଧଙ୍କର ବିବାହ ହେଲା ।]

୨ । ଗାଈ; ଗାଈ—2. Cow.

୩ । ଗୁଣ୍ଡର ଅବସାନ ସମୟ; ପ୍ରଭାତ; ପ୍ରଭାତ; ଅରୁଣୋଦୟର

ପ୍ରାକ୍‌କାଳ; ପ୍ରାତ୍‌ସମୁଦ୍ଧ—3. Dawn; early
morning; day-break.

ଦେ. ବି—୧ । ପଲସ୍ତରାକୁ ସମଭୂଳ କରିବା ପାଇଁ ଗୁଳିପ୍ରସ୍ତୁତି—

ମାନଙ୍କର ଯଦି ବା ପତା—
1 A mason's planer.

୨ । ଶ୍ରୀ ଲେବକ ନାମବିଶେଷ—

2. A Name given to females.

୩ । (ସଂ. ଉପବାସ)—ଓଷା; ଉପବାସ—

3. Religious fast.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପଦ୍ଧତିରେ ସଦୃଶ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଛାପାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଥାନ୍ତମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଘ' ନ ଯିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବ, 'କୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଥ' ଦେଖିବ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବ, 'ଅଶ୍ୱିନୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଆଶ୍ୱି' ଦେଖିବ, 'ଅଲବଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଧ' ଦେଖିବ ।

ଉଷାକଳ—ସଂ. (ଉଷ୍ମ = ପ୍ରଭୁତ + କଳ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ.)

Ushākala ଥ)—କୁକୁଟ—Cock.

ଉଷାଜଳ—ସଂ. ଉ (ମଧ୍ୟପହଳେପୀ; ଉଷାରେ ପେୟ ଜଳ) (ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର)

Ushājāla ମତରେ ଏହା ଅଳ୍ପ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର)—Cold water taken early in the morning

ଉଷାନାଥ—ସଂ. ଉ. (ଯଶ୍ୱୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଷା + ନାଥ)—ଉଷାରମଣ (ଦେଖ)

Ushānātha Ushāramana (See)

ଉଷାପତି—ସଂ. ଉ. (ଯଶ୍ୱୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଷା + ପତି)—ଉଷାରମଣ (ଦେଖ)

Ushāpati Ushāramana (See)

ଉଷାମ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ଉ—ତପସର ଆବାସ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି

Ushām ଆବାସ ସ୍ଥାନରେ ଜଙ୍ଗଲରେ ତୋଳିବା ଅସ୍ତ୍ରାଣ୍ଡୀ କୁଡ଼ିଆ ଘର—A temporary hut raised by silkworm-rearers in the woods for watching the cocoons

ଉଷାରମଣ—ସଂ. ଉ (ଯଶ୍ୱୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଷା + ରମଣ; ଉଷାର ସ୍ୱାମୀ)—

Ushāramana ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାତି; କାମଦେବଙ୍କ ପୁତ୍ର; ଅନିରୁଦ୍ଧ—
The son of God Cupid.

ଉଷିତ—ସଂ. ଉଷ (ଉଷ ଧାତୁ = ଦାହ କରିବା + କର୍ମ. ତ)—

Ushita ୧ । ପର୍ଯ୍ୟୁଷିତ; ସଜା; ବାସି—1. Stale.

୨ । ଦଗ୍ଧ—2. Burnt.

୩ । (ବସ ଧାତୁ = ବାସ କରିବା + ତ)—ସ୍ଥିତ—
3. Dwelt

୪ । ନିବିଷ୍ଟ—4 Entered into; thrust into

୫ । ଉଚ୍ଚତ—5 Quick; rapid

ଉଷିଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ଉଷ—ଉଷୁନା (ଚାଉଳ)—

Ushila (rice) Prepared from parboiled paddy.

ଉଷୀର—ସଂ. ଉ—ଉଷୀର (ଦେଖ)

Ushira Usira (See)

ଉଷୁଥ—ପ୍ରା. ଉ. (ଔଷଧ)—ଔଷଧ—

Ushua Medicine

ଉଷୁମ—ଦେ. ଉଷ. (ସଂ. ଉଷୁ)—୧ । ଉଷୁ; ତପ୍ର—

Ushuma 1. Warm; hot.

ଗରମ ୨ । ଉଷୁଷୁ—2. Lukewarm

୩ । ଉଷୁତା; ତାପ—1. Warmth; heat

୨ । ଗୋରୁ ଓ ବଳଦଙ୍କ ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉଷୁ ପାନୀୟ—2. Warm drink prepared for cattle.

ଉଷୁମ ଟାଣିକା—ଦେ. ଉଷୁ—ଶୀତ ସମୟରେ ଘୋଡ଼ା ଦୋର ଏକସ୍ଥାନରେ

Ushuma tñibā ବସି ରହିବା—To sit still at a place warming the body with warm covering

ଉଷୁମା—ଦେ. ଉଷ—ଉଷୁ ବା ତପ୍ର ହୋଇଥିବା—

Ushumā Warmed; heated.

୩—୧ । ଉଷୁ ବା ତାପିତ କରିବାର କ୍ରିୟା—

1 Warming; heating.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଉଷ୍ମତା; ଉଦ୍ବେଗ; ଉଦ୍ବେଜନା—

2 Eagerness; excitement.

ମତରୁ ଘେନି ଯୁକ୍ତ ଉଷୁମା ଶବ୍ଦ—କ୍ରୀଷ୍ଣ-ଦ. ମହାଭାରତ. ୩୩ ।

ଉଷୁମାରିବା—ଦେ. ଉଷୁ. ସକର୍ମକ. (ସଂ. ଉଷୁମା)—

Ushumāribā ୧ । ଅଗ୍ନିରେ ତାପିତ କରିବା; ଉଦ୍ବେଗ କରିବା—

ଗରମକର 1. To heat; to warm

ଉଷୁମା ୨ । ଅଗ୍ନିକୁ ଯୁକ୍ତକାର ଉପଯୋଗୀ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପକ୍ଷିମାତା

ଉଷୁ ଉପରେ ବସି ଉଷୁକୁ ତାପ ଦେବା ବା ତାହାଦେବା—

2. To sit on the egg to make it warm (said of mother birds before it is hatched).

୩ । ଶରୀର ଉଷୁ ହେବାର ଉପାୟ କରିବା—

3. To apply warmth to the body.

ଉଷୁମାଉଷୁମି—ଦେ. ଉଷୁ—ଗରମ କରିବା କ୍ରିୟା—

Ushumāushumi Act of heating or warming.

ଉଷୁମୁ (ଉଷୁମୁ) —ପ୍ରା. ଉ. (ସଂ. ଉଷୁ) —

Ushumu (etc) ୧ । ଉଷୁତା; ତପତ୍ତା; ତାପ—

1. Warmth.

୨ । ବାଷ୍ପ; ବାଷ୍ପ—2 Vapour; steam.

୩ । ଉଷୁମ ଲତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

3. Ushuma etc. (See)

ଉଷୁ—ଉଷୁ; ଗରମ; ତପ୍ର; ତାପ—

Warm; hot.

ଉଷୁମ ପାଣିରେ ଘର ଘୋଡ଼ା ଯିବା ନ୍ୟାୟ—୩୩ ।

ଉଷୁମେଇବା—ଦେ. ଉଷୁ—ଉଷୁମାରିବା (ଦେଖ)

Ushumeibā Ushumāibā (See)

ଉଷୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଉ. (ସଂ. ଔଷଧ) —ଔଷଧ—

Usho Medicine.

ଉଷୁ—ପ୍ରା. ଉ. (ସଂ. ଉଷୁ) —ଓଟ—Camel

Ushṭa

ଉଷୁ—ପ୍ରା. ଉଷ. (ସଂ. ଉଷୁର ଅଶ୍ୱକ ଉଚ୍ଚାରଣ) —ଉଷୁ (ଦେଖ)

1 shṭān Ushna (See)

ଉଷୁ—ସ. ଉ. ଉ. (ଉଷ ଧାତୁ = ଦାହ କରିବା + ଶ୍ଚୁ = ସେ ମରୁ-
ଉଷୁରେ ଦଗ୍ଧ ପ୍ରାୟ ହୁଏ) —ଉଷୁ; ଓଟ—

Ushṭra Dromedary; camel; he-camel.

ଉଷୁକା—ସ. ଉ. ଉ. (ଉଷୁ + କ + ଶ୍ଚା ଅ) —

Ushṭrikā ୧ । ମାଉଷ—1. She-Camel

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରକ୍ତି ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିତ ବୋଲିବ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବୋଲିବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରକ୍ତି ଦେବ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
 ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳକର' ନ ପାଇଲେ ଅଳକର ଦେଖିବେ ।

ଉଷ୍ଣୀଶ—ସଂ. ବି. (ଉଷ୍ଣ=ତାପ + ଶ୍ଵ ଧାତୁ=ନାଶ କରିବା + ଅ)—
 Ushnīśa ୧ । ଟେପି—I Cap

୨ । ଠେକା; ପଗଡ଼ି; ପାଗ; ଶିରୋବେଷ୍ଟନ—

2. Pugree; turban; head-dress.

୩ । ମସ୍ତକାବଣ—3. Helmet; covering for the head

୪ । କରୁଣ; ମୁକୁଟ—4. Crown; diadem.

ଉଷ୍ଣୀଶଧାରୀ—ସଂ. ବିଣ (ଉଷ୍ଣୀଶ + ଧାରନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ushnīśadhārī ପଗଡ଼ି ପିନ୍ଧୁଥିବା; ମୁକୁଟଧାରୀ—

Wearing a helmet or pugree.

ଉଷ୍ମ—ସଂ. ବି. (ଉଷ୍ମ ଧାତୁ=ଦାହ କରିବା + ମ)—୧ । ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ—
 Ushma 1 Summer.

୨ । ତାପ; ଉଷ୍ମତା; ଉଷ୍ମତା—2. Heat; warmth.

୩ । ଶକ୍ତିତା; ପ୍ରସାଦତା—3. Ardour.

୪ । କ୍ରୋଧ—4. Rage; anger.

୫ । ଉଷ୍ମବର୍ଣ୍ଣ (ଶ, ଶ, ସ, ହ)—5 The betters Śa, Ś, Sh, S and H which are uttered by the breath only, the aspirates.

୬ । ବାଷ୍ପ; ବାଷ୍ପ—6. Steam; vapour.

୭ । ନିଶ୍ୱାସ—7. Breath; respiration.

ଦେ. ବିଣ—କ୍ରୁର—Angry; passionate.

ସେ କାଳରେ ଶ୍ଵାସ ଯୁକ୍ତରେ ଉଷ୍ମ ହୋଇ,

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ନାଶରେ ମନ ଦେଇ । ବୃଷସ୍ପତି ମହାବୀରଙ୍କ ଶ୍ଵାସ ।

ଉଷ୍ମକ—ସଂ. ବି. (ଉଷ୍ମ=ତାପ + କ)—ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ; ଶରଦ୍ଧକ—
 Ushmaka Summer.

ଉଷ୍ମନ୍—ସଂ. ବି. (ଉଷ୍ମ=ତାପ + ମନ୍)—ଉଷ୍ମ (ଦେଖ)
 Ushman Ushma (See)

ଉଷ୍ମବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ) (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ)—ସେହି ବର୍ଣ୍ଣମାନ
 Ushmabarnna ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ବେଳେ ନିଶ୍ୱାସ ଲାଗେ—
 (ଯଥା—ଶ, ଶ, ସ, ହ)
 Hard aspirates.

ଉଷ୍ମ—ସଂ. ବି—ଉଷ୍ମ (ଦେଖ)
 Ushma Ushma (See)

ଉଷ୍—ଦେ. ଅ—ଉଷ୍ (ଦେଖ)
 Us Uh (See)

ଉଷ୍ମଦ୍ରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଜାଗ୍ରତ—Wakefulness.
 Usnidra ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀ; ଶୋଇ ନ
 ଥିବା—Wakeful; watching up

ଉଷା—ଦେ. ବିଣ—ଅନନ୍ଦିତ; ଉତ୍ସାହିତ—Delighted
 Usata

ଉଷନା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. (ସଂ. ଅସନ)—ବିଛଣା; ଶେଜ—
 Usana Bedding.

ଉଷାସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟାସ୍ତ)—ଓଷ୍ଟ; ଅଷ୍ଟାସ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର—
 Usasta The religious fig tree

ଉଷାଈବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଷ୍ଣ)—ଉଷ୍ଣା ଗୁଜ୍ଜଳ କରିବା ପାଇଁ
 Usāibā ଧାନକୁ ପାଣିରେ ଉଷ୍ଣ ହିକ କରିବା—

ଉଷାଣା To slightly warm paddy over fire in order to prepare parboiled rice.

ଉଷାର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର; ବାଲେଶ୍ଵର) ବି—ଓଷାର; ପ୍ରସ୍ଥ—
 Uśār Preadth; width.

ପ୍ରାଦେ. ବିଣ—ଓଷାରଥ, ପ୍ରସ୍ଥ—Wide; broad.

ଉଷୁଅ—ଦେ. ବି—ଉଷ୍ଣା ଗୁଜ୍ଜଳ କରିବା ପାଇଁ ଧାନକୁ ପାଣିରେ
 Usūā To half boil paddy for preparing rice with it

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଉଷ୍ଣା ଗୁଜ୍ଜଳ ଭୂଷାଯିବା କ୍ରମେ କଲରେ

ଅର୍ଦ୍ଧସିକ ହୋଇଥିବା (ଧାନ)—

1. Par-boiled (paddy)

୨ । କଲରେ ନାମ ମାଡ଼ି ଦିକ ହୋଇଥିବା (ଶସ୍ୟାଦି)—
 2. Half boiled (grains)

ଉଷୁଅ ହାଣ୍ଡି—ଦେ. ବି—ଉଷ୍ଣା ହାଣ୍ଡି (ଦେଖ)
 Usūā hāṇḍi Usunā hāṇḍi (See)

ଉଷୁକାଈବା—ଗ୍ରା. ବି—ଉଷୁକାଈବା (ଦେଖ)
 Usūkāibā Uskāibā (See)

ଉଷୁକା ଉଷୁକ—ଗ୍ରା. ବି—ଉଷୁକାଈବା (ଦେଖ)
 Usūkā usūki Uskāuski (See)

ଉଷୁକେଇବା—ଗ୍ରା. ବି—ଉଷୁକାଈବା (ଦେଖ)
 Usūkeibā Uskāibā (See)

ଉଷୁକା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଉଷୁଅ ହୋଇଥିବା (ଧାନ)
 Usunā 1 Half-boiled (paddy)

ଉଷୁକା ୨ । ଉଷୁଅ ଧାନରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା
 (ଅରୁଅ—ବସନ୍ତ) (ଗୁଜ୍ଜଳ; ଚୁଡ଼ା ଅଦ)

2 Prepared from half-boiled paddy

(e g rice; churdā etc)

ଦେ. ବି—ଉଷୁଅ ଧାନରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗୁଜ୍ଜଳ ଚୁଡ଼ା—
 Rice or churdā prepared from parboiled paddy

ମହାବଳେ ଉଷୁକା ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଗଜାବଳେ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଉଷୁନାଓଲି—ଦେ. ବି—ଉଷୁନାଓଲି ମଥାନ ଠାରୁ ଓଲଟିଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁ
 Usunāoli ଗୁଲ—The sloping side of a thatched roof

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଞ, ଷ	ଞ୍	ଈ	ଉ	ଊ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଌ	ସ୍ୱେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବଦ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ

ଉଷ୍ମା ଧାନରୁ ଗଜା ବାହାରବା (ନ୍ୟାୟ)—ଦେ—ଧାନ ଉଷ୍ମା—
 Usunā dhānaru gajā bahāribā ଦୋଇଗଲ ପରେ
 ତାକୁ ବୁଣିଲେ ତହିଁରୁ ଗଜା ବାହାରବା ଅସମ୍ଭବ;
 ତେଣୁ କୌଣସି ଅସମ୍ଭବ ବସ୍ତୁ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ଏହା
 ବୋଲି ଯାଏ—A saying applied to
 a physically impossible thing.

ଉଷ୍ମାହାଣ୍ଡି—ଦେ. ବି—ସେହି ହାଣ୍ଡିରେ ଧାନ ଉଷ୍ମା ଯାଏ—
 Usunāhaṇḍi The earthen pot in which paddy
 is half boiled

ଉଷ୍ମୁଲିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଉଷ୍ମ)—୧ । ପଚ (ଗନ୍ଧ)—
 Usumuliā 1. Rotten (smell)

ମଢା ୨ । ପତ ଯାଇ ଥିବା—2. Rotten.

ସଢା ୩ । ସଢା ବା ବାସି ପଦାର୍ଥର ଗନ୍ଧବିଶେଷ—3. With an
 offensive smell as of rotten things.

ଉଷୁରୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୧ । ଉଷ୍ମାପ—1 Curse
 Usuru ୨ । ପରର ଅମଙ୍ଗଳବାଦନ—2. Imprecation.

ଉଷୁଲ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଉଷୁଲ୍)—
 Usul (etc) ଅସୁଲ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Asula etc (See)

ଉସୈନିବା—ଦେ. କି—ଉସାଇବା (ଦେଖ)

Useinibā Usāinibā (See)

ଉଷାଇବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉଷ୍ମକ; ସଂ. ଉଷ୍ମାସବ=ସୋମାସ)—
 Uskāibā ୧ । ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା; ମତାଇବା—

ଓସକାନ 1. To excite; to instigate.

ଓସ୍କାନା; ଓସ୍କାନ ୨ । ଉତ୍ତାହତ କରିବା—

2. To encourage

୩ । ପ୍ରକର୍ତ୍ତା—3. To induce

୪ । କୌଣସି କଥାକୁ ଉତ୍ତାପ ଦେବା ପ୍ରଥମେ ଉତ୍ତାପନ
 କରିବା—4. To raise a question by
 giving a hint; to hint.

୫ । ଭୁଲ କରି କାନରେ କହିଦେବା—

5. To whisper; to say something
 whisperingly.

୬ । (ଶସ୍ୟ) ଉପାଡ଼ିବା—6. To uproot (corn).

ଉଷ୍କାୟସ୍କି—ଦେ. ବି—ନାନାପ୍ରକାରରେ ଉତ୍ତେଜନା—

Uskāuski Inducements in various ways

ଓସ୍କାୟସ୍କି

ଓସ୍କାୟସ୍କି

ଉଷ୍କାଇବା—ଦେ. କି—ଉଷାଇବା (ଦେଖ)

Uskeibā Uskāibā (See)

ଉଷ୍ମ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅସ୍ମ)—୧ । ଓଷ୍ମ; ଅସ୍ମତ୍ତ୍ୱ—

Usta 1. The peepal tree.

୨ । ହେଲା; ଅବହେଳା—

2. Neglect; negligence.

ଉସ୍ତାବକା—ଦେ. ବିଣ—ନିତାନ୍ତ ଓଷ୍ମ; ଅତି ନିର୍ଭୁକିଆ—

Ustabakā Foolish; idiotic.

ଆସ୍ତାବୋକା

ଆସ୍ତାବୋକା

ଉସ୍ତାତ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଓସ୍ତାତ୍)—ଓସ୍ତାତ୍ (ଦେଖ)

Ustāt Ostāt (See)

ଉସ୍ତାତି (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—(ଅ. ଓସ୍ତାତି)—

Ustāti (etc) ଓସ୍ତାତି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ostāti etc (See)

ଉସ୍ତାଦ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି—ଓସ୍ତାଦ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ustād (etc) Ostād etc. (See)

ଉସ୍ତାର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ତର; ଫୁଲୁସେତ୍; ସମୟ; ବେଳ—

Ustār Leisure; time.

ଉସ୍ମାନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଅସ୍ମାନ୍)—ଅସ୍ମାନ୍ (ଦେଖ)

Usmān Aśmān (See)

ଉସ୍ମାନି—ଦେ. ବିଣ—ଅସ୍ମାନି (ଦେଖ)

Usmāni Aśmāni (See)

ଉସ୍ମାନିଆନ୍—ଦେ. ବିଣ—ଅସ୍ମାନି (ଦେଖ)

Usmāniān Aśmāni (See)

ଦେ. କି. ବିଣ—ଅକାରଣରେ; ବୃଥାରେ—In vain.

ଉସ୍ରା ସଂ. ବି. ପୁ. (ବସ ଧାତୁ=ବାସ କରିବା+ର. ନିପାତନ)—

Usra ୧ । କରଣ—1. Rays.

୨ । ଆଲୋକ—2. Light.

୩ । ବୃଷ; ଶବ୍—3. Bull.

ଉସ୍ରା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଉସ୍ରା+ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—ଗାଈ; ଧେନୁ; ଗଈ—

Usrā Cow.

ଉସ୍ଲିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. (ସଂ. ବସ୍ ଧାତୁ)—

Ushlibā ୧ । (ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ) ତଳକୁ ବହିଯିବା—

1. To flow down (said of liquids).

ଲେଉଟୁତ ବହୁଣିତ ଉସ୍ଲି ଗଲ—ଗଣ ।

୨ । ନଦୀରେ ଭିସିଯିବା—2 To float away in
 the river; to drift away.

ଉହା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉହା)—୧ । ଅନୁମାନ; ବିଚାର; ଚର୍ଚ୍ଚଣା—

Uha 1. Guess; contemplation.

୨ । ମୁଦ୍‌ପାତ୍ରବିଶେଷ—

ମସ୍ତାନ; ମୋସ୍ତାନ 2. An earthen pot.

ଆସୀ ୩ । କମାରର ଚୁଲ—3 Blacksmith's furnace.

ଓସ୍ତା ୪ । କୁମ୍ଭାରର ଚୁଲ—4. Potter's oven.

ରେତୀ ୫ । ଲୁହା ଘଷିବାର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—5 A file; rasp.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ ଶ୍ରୀ—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା; ଯେଉଁ ଶ୍ରୀର
Uhāti ସ୍ତ୍ରୀ ବଞ୍ଚିଥାଏ. ଶାବ୍ଦରୂପ—

(woman) Having her husband alive

ଉତ୍ତରବା—ଦେ. କି—ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା ଉତ୍ତରବା—

Uhāribā To lift a weapon for striking

ଉତ୍ତରାଶାଳ—ଦେ. ବି—୧ । କୁମ୍ଭର ଡାଣ୍ଡିପୋଡ଼ିବା ଘର—

Uthāsāla 1 The house containing the potter's oven.

୨ । କମାରଶାଳ—2. Smithy; a blacksmith's workshop

ଉତ୍ତରା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ତରା)—

Uhibā ତର୍କିବା; ଅନୁମାନ କରିବା; ଅଟକଳ କରିବା—

ଉତ୍ତରା To guess

ଅଟକଳ କରିବା

ଉତ୍ତର—ଦେ. ଅ—କେଶ ଓ ଦୁଃଖପୂର୍ବକ—ଅଃ; ଉଃ—

Uhu (interjection indicating pain, sorrow)

ଉଃ Alas! Oh!

ଆହ

ଉତ୍ତର—ଦେ. ଅ—ନା; ନିଷେଧାର୍ଥକ—(interjection indicating prohibition or refusal)—No,

Uhuñ ନା ଦରଲ ବସନ ଯନ୍ତ୍ର, ଦସି ବ୍ୟାଜେ ଉତ୍ତରନ୍ତ୍ର

ନା ନିଷେଧାର୍ଥକ ରକ୍ତାକର ଚନ୍ଦ୍ର, ଦ ଗାତ ।

ଉତ୍ତରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ତରା)—(ମାକଡ଼ମାନେ ଏକ ଗଛରୁ
Uhuñkā ଅନ୍ୟ ଗଛକୁ ଲୁହାଇ ବେଳେ ଡୁଂଶକ ଉତ୍ତରଣ କରନ୍ତି,

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସେହି ଦେହରୁ)—ଉପରକୁ ଲମ୍ଫ ଦେବା; ବଳପୂର୍ବକ

ଫଳାଞ୍ଜ ଲୁହବା—To spring up, to bound forward.

ଉତ୍ତରା—ଦେ. ବି—୧ । ମନାକରିବା—

Uhuñkāra 1. Refusal; disapproval

୨ । ଉତ୍ତରକରିବା; ନିଷେଧ—2 Prohibiting.

ଉତ୍ତରା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଉତ୍ତରା)—୧ । ଉପରକୁ ଲମ୍ଫ ଦେବା—

Uhuñkibā 1. To spring upwards.

ଉତ୍ତରା ୨ । ଅନ୍ୟମାନ କରିବାକୁ ମୁଣ୍ଡେଇ ଦେବା; ମରିବାକୁ

ଉତ୍ତରା; ଉତ୍ତରା ଉତ୍ତରବା—2. To spring up or bound up for attacking.

ଉତ୍ତରା ଉତ୍ତରବା ଦେଲ ଲେଖ । ବ୍ୟାକରଣ, ଉତ୍ତରାବଦ ।

ଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବିଷୟ—

Uhuṭi Field, plot of land.

(ଯଥା—ବଡ଼ ଉତ୍ତର; ସାନ ଉତ୍ତର)

ଉତ୍ତରୋନ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଅବବାହବା—

Uhulon bhuñ 1. Watershed.

୨ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ପାଣି ଗଡ଼ିଯାଏ—2 Slope.

ଉ—ଦେ. ବି—ଅବର୍ଣ୍ଣ 'କ' କୁ ଲେଖିବାର ଅଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରକାରବିଶେଷ—

Uwa A wrong mode of writing 'Wa'.

[ଦ୍ର—ସ୍ବରବର୍ଣ୍ଣରେ ମାତ୍ରା ଯୋଗ କରିବା ବ୍ୟାକରଣନିୟମ
ବରୁଦ୍ଧ ସ୍ବରାରୁ 'କ' କୁ କେହି କେହି ଉତ୍ତରୁପେ ମଧ୍ୟ ଲେଖନ୍ତି ।]

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି—୧ । ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Uhmāi 1. Umbhāi (See)

୨ । (ବଶିଷ୍ଠ ଶବ୍ଦ) ଉତ୍ତରା ମାତ୍ରା ବା ଦ୍ଵାତ୍ଵିତ୍ଵ ଯେଉଁ
ଶବ୍ଦରେ ବଶିଷ୍ଠମାନେ କାଠକୋଇଲା ଜଳାଇ କାମ
କରନ୍ତି—2. Goldsmith's oven.

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Uhmei Uhmāi (See)

ଉତ୍ତରମାନ—ସଂ. ବିଶ. (ବଦ୍ଧ ଧାତୁ + ମାନ ଶାବ୍ଦ)—

Uhyamāna ୧ । ଅବଦ୍ଧମାନ—

1. Being attracted or held up.

୨ । ବାହ୍ୟମାନ—2. Being borne or carried

ଉତ୍ତରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର; ବାଲେଶ୍ଵର) କି—ଉତ୍ତରା; ଉତ୍ତରା

Uhlāibā ଅବତରଣ କରିବା—To descend; to alight.

ଉତ୍ତରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି—ଉତ୍ତରା (ଦେଖ)

Uhlībā Uhlāibā (See)

ଉତ୍ତରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର; ବାଲେଶ୍ଵର) କି—

Uhleibā ଉତ୍ତରା (ଦେଖ)

Uhlāibā (See)

ଉ—ସଂସ୍କୃତ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ୬ଷ୍ଠ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ—ଊ; ଏହାର

ଊ ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଓଷ୍ଠ—The 6th vowel of Sanskrit
and Ordī alphabet representing the
long 'U' or 'Oo' sound. It is latral.

ସଂ. ବି. (ଅବ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଊ)—

୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—1. The moon.

୨ । ମହାଦେବ—2. God Śiba.

୩ । ଦୟା—3. Kindness.

୪ । ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା—4 Saviour; protector.

୫ । ରକ୍ଷା—5. Protection.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ବ୍ୟାକରଣ ମତେ ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥଚ ଏକାଦଶ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାମାନଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ଦେଖି ଦେଖି ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର । ବା ଏ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାମାନଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକାକି ଦେଖି । ଯଥା—
'ପାଠ' ନ ମିଳିଲେ 'ପାଠ' ଗୋଟିଏକାକି; 'କୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧି' ନ ପାଠିଲେ 'ଦଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଠିଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଠିଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ

ଦେ. ଅ—ସମ୍ବୋଧନ; ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ:—

Interjection uttered in—

୧ । ଦୂରସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ଡାକିଲେ ଉତ୍ତର ଦେବା 'ଓ'—

1. Reply to a man calling at a distance.

୨ । ହଠାତ୍ ଭୟ—2. Sudden fear

୩ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ—3 Wonder.

୪ । ବିରକ୍ତି—4. Displeasure

୫ । ହଠାତ୍ କ୍ଳେଶ—5 Sudden pain.

୬ । ଶିଶୁଙ୍କୁ ନିଆଁ, ଶ୍ଵେତ ଆଦି ଦେଖାଇ ଭୟ ଦେଖାଇବାରେ ବ୍ୟବହୃତ—6 Frightening children by showing some frightful objects (e. g. fire, centiped etc)

ଉତ୍କ—ସଂ. ପ୍ରତ୍ୟୟ—କ୍ରିୟାରେ ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ବିଶେଷଣ ହୁଏ ଏବଂ
Uka କରବା ଅର୍ଥ ବୁଝାଏ (ଯଥା—ବାକଦୃକ)—

A suffix forming adjectives from verbs and indicating doing.

ଉକାର—କ—୧ । ଉ ବର୍ଣ୍ଣ—

Ukara 1. The letter U.

୨ । ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ତଳରେ ବିଅ ଯିବା ଉ ମାତ୍ରା 'ୂ'—

2 The sign 'U' written below a consonant to which this vowel is added.

[ଉ—ରାହାଲରେ ଏ ମାତ୍ରାକୁ ଅବଧାନମାନେ 'ବ ପୁଡ଼ିଅ' କହନ୍ତି ।]

ଉଚୁହ—ସଂ. କି [ସଂ. 'କୁ' ଧାତୁର ଅଗତକାଳ (ଲିହେଲକାର) ପ୍ରଥମ
Uchuh ପୁରୁଷ (ଓଡ଼ିଆରେ ଚୂଡ଼ାୟ ପୁରୁଷ) ବହୁବଚନରୁପ;
ଓଡ଼ିଆ ପୁରୁଷମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ]—

(ସେମାନେ) କହିଲେ ବା କହିଥିଲେ—

The Sanskrit form of (they) said

[ଉ—ଏଥିର ଏକ ବଚନ 'ଭୋକ' ଦ୍ଵିବଚନ ଉଚୁହ;
ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦରେ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତରେ ଥିବା ଦେବା
ଉଚୁହ' (=ଦେବତାମାନେ କହିଲେ) ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ
ଅନୁବାଦ କର ନ ଯାଇ ସଂସ୍କୃତ ଅକାର ଅବକଳ ରଖାଯାଏ ।]

ଉଡ଼—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବେ ଧାତୁ =ବହନ କରବା + ଓ)—

Urdha ୧ । ବାହ୍ୟମାନ; ବହନୀୟ—1 Borne

(ଉଡ଼ା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ବିବାହ—2. Married

୩ । ନବୋଦ୍ଧ—3. Newly married

୪ । ଧୃତ—4. Held; carried

୫ । ଅନୁମତି—5. Agreed; acknowledged.

୬ । ପିନ୍ଧାଯିବା; ପରିହୃତ—6 Worn, put on.

ଉଡ଼ି—ସଂ. ବି (ବେ ଧାତୁ + ଭାବ + ଓ)—

Urdhi ୧ । ବହନ—1 Carrying.

୨ । ବିବାହ—2. Marriage.

ଉଣା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ ଉନ)—

Unā ୧ । ଅଳ୍ପ; କମ୍—1 Less; deficient

କମ ମୋହରାକୁ ବୁଦ୍ଧି ନ କର କିଛି ଉଣା । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମଧ୍ୟ ଲେଖକ ।

ଉନ, ଓନା ୨ । କ୍ଷୁଦ୍ରତର—2. Smaller.

୩ । ଆରୋଗ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ; ରୋଗ କମିଥିବା (ଶରୀର)—

3. Cured; recovered

୪ । କମିଥିବା—4 Lessened.

୫ । ନୀଚ; ଭୁକ୍ତ; ସାମାନ୍ୟ—5 Low; insignificant. slight, mean; negligible.

କର ନ ଥିଲ ଉଣା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି ପୁନଃ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାପାତ୍ର ।

୬ । ନିମ୍ନତ୍ତ; ନ୍ୟୁନ—6 Less; inferior.

ନଥର ପରାକ୍ଷର ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ

ପଥରୁ ଯେବେ ଉଣା ହେବ ପୁଣି । ବଳସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ, କବିତା ।

୭ । ଲଜଜନକ—7 Shameful.

୮ । ଦୁର୍ବଳ—8 Weak

୯ । ଅଭିମାନଯୁକ୍ତ; ବିରକ୍ତ—9 Displeased.

ଦେ. ବି—୧ । ଲଜ୍ଜା—1. Shame.

୨ । ଲୋକସାନ—2. Loss,

୩ । ନିଅଳ୍ପ ହେବା—3 Deficiency.

୪ । ଭୁଲନାରେ ନିମ୍ନତ୍ତ—

4. Inferiority in comparison.

ବଡ଼ ଶୋଭା ରକ୍ତ ଅଳ୍ପ ଶରୀର ପୁରୁଷ

ବ୍ୟସ୍ତ ବର ଦେବ । ଏହା ଉଠି, ତା' ଶିରେ । ରାମ. ଦେବେନ୍ଦ୍ରବଳ ମା ।

ଉଣାକୁଳ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉନ + କୁଳ)—ନୀଚଜାତି ବା କୁଳ—

Unākula Low family.

ଝିଅକୁ ଉଣାକୁଳେ ନ ଦେବ ସେ ମୁହଁ—କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାପାତ୍ର, ଅବି ।

ଉତ—ସଂ. ବିଶ. (ବେ ଧାତୁ =ବୁଣିବା + କର୍ମ + ଓ)—

Uta ୧ । ବୁଣା ହୋଇଥିବା—1 Woven

୨ । ପ୍ରସ୍ତୁତ, ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା—

2 Strung; threaded

୩ । ସୂତ; ସିଆଁ ହୋଇଥିବା—3. Sewn.

ଉତପ୍ରୋତ—ସଂ. ବି. (ଉତ + ପ୍ରୋତ)—

Utaprota ୧ । ନୀଚତରୁପେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା—

1 Densely or well woven.

୨ । ଉନ୍ନତମାନଙ୍କ—2 Entangled.

ଉତି—ସଂ. ବି. (ବେ ଧାତୁ =ବୁଣିବା + ଭାବ, ଓ)—

Uti ୧ । ବୁଣା ହେବା—1 Weaving.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

- ୧ । ଗୁଡ଼ା ଦେବା—2 Stringing
 ୩ । ସିଲାଇ ଦେବା—3. Sewing
 ୪ । କର୍ମବାସନା—4. Desire; a will for action.

ମନୁଷ୍ୟ ଯେ ମନୁ ଧର୍ମ, କର୍ମବାସନା 'ଉଦ୍ଧ' ନାମ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ. ଶବ୍ଦକୋଷ ।

ଉଦ୍ଧ—୧° ବ. (ବହୁ ଧାତୁ=ବହନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅସ୍; ନିପାତନ)—
 Uddhah ପଶୁପ୍ରାୟ; ପଶୁ—Udder.

ଉଦ୍ଧସ—୧° ବ. ଉଦ୍ଧ (ଦେଖ)
 Uddhas Uddhah (See)

ଉଦ୍ଧ (ଧାତୁ)—୧°—କମାଇବା; କମ୍ କରା—
 Uddh (root) To lessen.

ଉଦ୍ଧ—୧° ବ. (ଉଦ୍ଧ ଧାତୁ=କମାଇବା+କର୍ମ. ଅ)—

Uda ୧ । ନିକୃଷ୍ଟ; ନ୍ୟୁନ; ସ୍ଥାନ; ଉତ୍ତମ—
 1. Less; deficient, inferior.

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ରତର—2. Smaller.

୩ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Incomplete

୪ । ଦୁର୍ବଳ—4. Weak

ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—୧° ବ. ଓ ବ. (୧° ଶାବାଦେ)—୩୯ରୁ
 Unachattwārimśat ଏକ କମ୍, ଅଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—
 Thirty-nine.

ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—ଦେ ବ ଓ ବ. ଅଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—
 Unachattwārimśat The number thirty-nine

ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ ଶ୍ୱାସ ବାକ । ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ ଅଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—
 ଶ୍ୱାସ. ଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ ।

ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—ଦେ ବ ଓ ବ. ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ (ଦେଖ)
 Uddhattwārimśat Uddhattwārimśat (See)

ଉଦ୍ଧ—୧° ଅ (ଅବ ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରିବା+ମନ୍)—
 Uddha ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ଧାତୁ; ଉ—
 Interjection signifying

୧ । ଗର୍ବ—1. Pride

୨ । କ୍ରୋଧ—2. Anger.

୩ । କଳା—3. blame

୪ । ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—4. Rebuke

୫ । ପ୍ରଶ୍ନ—5 Questioning.

୬ । ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—

7. Responding to a call.

ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—୧° ବ. (ଉଦ୍ଧ=କମ+ଅସ୍)—ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ (ଦେଖ)
 Uddhattwārimśat Uddhattwārimśat (See)

ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—୧° ଅ—ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ (ଦେଖ)
 Uddhattwārimśat Uddhattwārimśat (See)

ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ—୧° ବ. ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ (ଦେଖ)
 Uddhattwārimśat Uddhattwārimśat (See)

ଉଦ୍ଧ (ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ)—୧° ଅ—ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ (ଦେଖ)

Uddha (etc) Uddhattwārimśat etc (See)

ଉଦ୍ଧ—୧° ବ. (ଉଦ୍ଧ=ଅଭାବନକରିବା+କର୍ମ. ଉ)—କଂଘ; ଉଦ୍ଧ—
 Uru ଅଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରିଷତ ଅଂଶ—Thigh.

ଉଦ୍ଧ—୧° ବ. (ଉଦ୍ଧ=କଂଘ+କମ୍+ଅ)—ବୈଶ୍ୟ, ଯେଉଁ
 Uruja ଜାତି ବ୍ରହ୍ମାଜ୍ଞ କଂଘରୁ ଜାତ—; he Baiśya or

trading caste amongst the Hindus

ଉଦ୍ଧପଦ—୧° ବ. (ଉଦ୍ଧ=କଂଘ+ପଦନ=ଗଣ୍ଠି)—ଜାନ୍ତ;
 Uru-parban ଅଶ୍ୱ—Knee, knee-joint.

ଉଦ୍ଧପଦ—୧° ବ. ଉଦ୍ଧପଦ (ଦେଖ)
 Uru-parban Uru-parbau (See)

ଉଦ୍ଧପଦ—୧° ବ. ଉଦ୍ଧପଦ (ଦେଖ)
 Uru-parban Uru-parbau (See)

ଉଦ୍ଧପଦ—୧° ବ. ଉଦ୍ଧପଦ (ଦେଖ)
 Uru-parban Uru-parbau (See)

ଉଦ୍ଧପଦ—୧° ବ. (ଉଦ୍ଧ=କଂଘ+ପ୍ରମ୍—ଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରିଷତ)—କଂଘ; କଂଘ
 Uru-stambha ଉପରେ ଦେବା ବ୍ରଣ—A painful and

dangerous tumour in the thigh; a carbuncle in the thigh; paraplegia.

ଉଦ୍ଧପଦ—୧° ବ. ଶ୍ୱା. (ଉଦ୍ଧ=କଂଘ+ପ୍ରମ୍—ଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରିଷତ+ଶ୍ୱା. ଅ;
 Uru-stambha ଯାହାର ଗଣ୍ଠି କଂଘ ଭଳି ମୋଟ)—
 କଦଳୀ ଗଛ—Plantain tree.

ଉଦ୍ଧ (ଧାତୁ)—୧°—୧ । ବଳଶ୍ଚ ଦେବା—1. To be strong.
 Uruja (root) ୨ । ମୋଟ ଦେବା—2. To be stout.

(ଉଦ୍ଧ—ଅନ୍ୟରୂପ)
 Uruja ୧ । କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ—1. The month of Kārttika.

(ଉଦ୍ଧ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଯତ୍ନ—2. Care.

୩ । ଚେଷ୍ଟା—3. Endeavour; striving.

୪ । ଉଦ୍ଧାତ୍ତ—4 Encouragement.

୫ । ବଳ; ସାମର୍ଥ୍ୟ; ଶକ୍ତି—5. Strength

୬ । ନିଶ୍ୱାସ—6. Breath

ଉଦ୍ଧ—୧° ବ. (ଉଦ୍ଧ ଧାତୁ=ବଳଶ୍ଚ ଦେବା+ଅସ୍=ଉଦ୍ଧତ୍ତ୍ୱାରିଷତ).

Uruja (୧.)—୧ । ବଳ—1. Strength.

(ଉଦ୍ଧ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଉଦ୍ଧାତ୍ତ—2 Energy.

୩ । ଚେଷ୍ଟା—3. Vigour.

୪ । ଯତ୍ନ; ଚେଷ୍ଟା—4 Endeavour.

୫ । ପ୍ରାଣନ; ବସ୍ତୁ—5 Living.

ଉଦ୍ଧପଦ—୧° ବ. ଉଦ୍ଧପଦ (ଉଦ୍ଧପଦ—ବଳ, ଚେଷ୍ଟା+ଅସ୍ ଅର୍ଥରେ ବଳ)—
 Urujaswala ୧ । ବଳବାନ୍; ମହାବଳ—
 (ଉଦ୍ଧପଦ—ଶ୍ୱା) 1. Powerful; strong.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଉତ୍କଳ—ସ. ବିଶ. (ଉତ୍କଳ + ଜାନ୍ତୁ, ନିପାତନ)—

Urdhhwajña ଉତ୍କଳଜାନ୍ତୁ (ଦେଖ)

Urdhhwajñu (See)

ଉତ୍କଳ—ସ. ବିଶ. (ଉତ୍କଳ + ଜାନ୍ତୁ; ନିପାତନ)—

Urdhhwajña ଉତ୍କଳଜାନ୍ତୁ (ଦେଖ)

Urdhhwajñu (See)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉତ୍କଳ = ଉପରେ + ଶ୍ରିତ ଅର୍ଥରେ. ତନ)—

Urdhhwatana ୧ । ଉତ୍କଳତନ—1. Superior

(ଉତ୍କଳଜା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଉତ୍କଳତନ—2. Higher

(ଅଧସ୍ତନ—ବିପରୀତ) ୩ । ଉତ୍କଳତନ—3. Upper

୪ । ଉତ୍କଳତନ—4. Lying above.

୫ । ଉତ୍କଳତନ—5. In the ascending order

ଉତ୍କଳତନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଉତ୍କଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ତଳ)—

Urdhhwatala ୧ । କୋଠାର ଉପରମହଲା—

1. Upper storey.

୨ । ଉତ୍କଳତନ ସ୍ତର—2. Higher plane; higher level

ଉତ୍କଳଦୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍କଳ = ଉପରକୁ + ଦୃଷ୍ଟି)—

Urdhhwadrushṭi ୧ । ଉପରକୁ ଚାହିଁଥିବା; ଉତ୍କଳ ଦୃଷ୍ଟି—

1. Turning the eyes upwards, aspiring.

୨ । ଚିକନେତ୍ରଯୁକ୍ତ—2. Staring upwards.

ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଉତ୍କଳକୁ ପରିଚାଳିତ ଦୃଷ୍ଟି)—

ଉପରକୁ ଚାହିଁତ ଦୃଷ୍ଟି—Upward glance.

ଉତ୍କଳଦେହ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍କଳ + ଦେହ = ଶରୀର)—

Urdhhwadeha ୧ । ଲୁଗା ଶରୀର; ମରଣାନ୍ତେ ଉତ୍କଳ ଦେହ—

(ଉତ୍କଳଦେହ—ବିଶ) 1 The subtle body; the

astral body, the body of a being after death

ଉତ୍କଳପାଦ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍କଳ = ଉପରକୁ + ପାଦ =

Urdhhwapāda ତଳପା)—

୧ । ଉତ୍କଳପାଦ, ତଳପାଦ ବା ଗୋଡ଼ ଉପରକୁ କରିଥିବା—

1. With the heels turned upwards.

୨ । ଗୋଡ଼ ଉପରକୁ ଓ ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ହୋଇଥିବା—

2. Headlong; with head over heels.

ଉତ୍କଳପୁଣ୍ଡ୍ର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଉତ୍କଳ = ଉପରକୁ ଅଙ୍କିତ +

Urdhhwapundra ପୁଣ୍ଡ୍ର = ଚିହ୍ନ)—

ଉତ୍କଳପୁଣ୍ଡ୍ର ଚିହ୍ନ; ଠିଆପତା—An erect mark on

the forehead with sandal paste

ଉତ୍କଳବାହୁ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍କଳ = ଉପରକୁ + ବାହୁ = ବାହା)—

Urdhhwabāhu ବାହା ଉପରକୁ ଉଠାଇଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

With arms constantly raised upwards; with uplifted arms.

ସଂ ବି—ସଂହତା ଉପରକୁ ବାହା ଟେକି ତପସ୍ୟା କରୁଥିବା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ—An ascetic with an arm or arms constantly held upwards

ଉତ୍କଳବାହୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍କଳ + ବାହୁ + କ)—

Urdhhwabāhuka ଉତ୍କଳବାହୁ (ଦେଖ)

Urdhhwabāhu (See)

ଉତ୍କଳମୁଖ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍କଳ ମୁଖ ଯାହାର)—

Urdhhwamukha ଯେ ଉପରକୁ ମୁହଁ ଟେକି ଥାଏ; ଉପର-

ମୁହଁ—Having the face turned upwards; with upturned face.

ବି—ନରକବିଶେଷ (ମିଥ୍ୟା ସାକ୍ଷ୍ୟଦେବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଏହି ନରକରେ ପକାଯାଏ ।)

A kind of hell

ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ କର ମିଛ ବହୁତ ସେ ଅବା,

ଉତ୍କଳ ମୁଖ ନରକରେ ଚାଲୁ ବାସ ଦେବା ପ୍ରାଚୀନାମ. ନିଷିଦ୍ଧପୁରାଣ ।

ଉତ୍କଳରେତସ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍କଳ + ରେତସ୍)—

Urdhhwaretas ୧ । ଯାହାର ରେତଃ ବା ଶୁକ୍ର ସ୍ଥବିର ହୋଇ

ନାହିଁ—1. Of perpetual chastity; one who has restrained the discharge of semen.

୨ । ଲଜ୍ଜାସ୍ତମ୍ଭସମକାଶ୍; ଯୋଗାତ୍ମ୍ୟ ସ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2 Practising the austerity of subduing passions and lust.

୩ । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତଧାରୀ—3 Observing the vow of total continence.

ସଂ. ବି—୧ । ଶିବ—1. God Śiva

୨ । (ଚରଣମ୍ଭାର ବ୍ରତ ଧାରଣ କରିଥିବାରୁ) ଭୀଷ୍ମ—

2 Bhīṣma

୩ । ଲଜ୍ଜାସ୍ତମ୍ଭସମକାଶ୍ ରୁଷି—3 A sage practising perpetual chastity.

୪ । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ—4. A Brahmachārī; a lifelong celibate.

ଉତ୍କଳରେତା—ସଂ. ବିଶ. (ସ. ଉତ୍କଳରେତସ୍)—

Urdhhwareta ଉତ୍କଳରେତସ୍ (ଦେଖ)

Urdhhwaretas (See)

ଉତ୍କଳରେତା ଉତ୍କଳରେତା. ଉତ୍କଳରେତା ଶାନ୍ତିବାହୁ ।

ବିଶ୍ୱକର୍ମ. ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ।

ଉତ୍କଳରେତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଉତ୍କଳରେତସ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—

Urdhhwareta ଉତ୍କଳରେତସ୍ (ଦେଖ)

Urdhhwaretas (See)

୪ । ନଂ—4, Bent,

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ନ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଓ	ହ

ଉର୍ମିମାଳୀ—ସଂ. ବି. (ଉର୍ମି + ମାଳା + ଇନ୍. ୧ମା. ୧କ.)—
 Ūrmimālī ସମୁଦ୍ର—The sea having billows)
 (ଉର୍ମିମାଳୀ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଉର୍ମିଳା—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—
 Ūrmilā The wife of Lakshmana
 (ଉର୍ମିଳା—ଅନ୍ୟରୂପ) ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀଲେଖକ ନାମ—
 Name of females.

ଉଲୁକ—ସଂ. ବି—ପେଚକ—Owl.

Ūluka
 (ଉଲୁକ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଉଲୁପୀ—ସଂ. ବି—୧ । ଶିଶୁମାର—1. Porpoise.

Ūlupī ୨ । ନାଗକନ୍ୟା; ଅର୍ଜୁନ ପତ୍ନୀ—
 (ଉଲୁପୀ—ଅନ୍ୟରୂପ) 2. Name of a wife of Arjuna;
 daughter of a serpent king.

ଉଷ (ଧାତୁ)—ସଂ—ସ୍ୱେଗଯୁକ୍ତ ହେବା—
 Ūsha (root) To ail; to be sick

ଉଷ—ସଂ. ବି. (ଉଷ ଧାତୁ = ସ୍ୱେଗଯୁକ୍ତ ହେବା + କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ. ଅ)—

Ūsha ୧ । ସାଲ ମୃତ୍ତିକା; ଲୁଣି ମାଟି—1. Saline earth.

୨ । ପ୍ରଭାତ; ବଡ଼ ଗୋରୁ—2. Dawn.

୩ । ଗର୍ତ୍ତ; ଗାତ—3. Den; a hole.

୪ । ଚନ୍ଦନାଦି ସୁଗନ୍ଧ ଲେପ—

4. Scented paste for the body

ଉଷବାନ୍—ସଂ. ବି. (ଉଷ = ସାଲମାଟି + ବନ୍ତ; ୧ମା. ୧କ.)—

Ūshabān ୧ । ଖାରଭୂଇଁ; ଲୁଣିଆଁ ଭୂଇଁ; ଖାରମୟ ସ୍ଥାନ—
 1 Saline soil, land impregnated with salt.

୨ । ମରୁଭୂମି — 2. Barren land; desert

୩ । ସାଜମାଟି — 3. Natron.

ସଂ. ବିଶ—ଖାରଆ; ଲୁଣିଆଁ—

Saline; impregnated with salt.

ଉଷର—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ—ଉଷବାନ୍ (ଦେଖ)
 Ūshara Ūshabān (See).

ଉଷର—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ—ଉଷବାନ୍ (ଦେଖ)
 Ūsharā Ūshabān (See).

ଉଷା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଉଷା (ଦେଖ)
 Ūshā Ūshā (See)

ଉଷାମହର୍ଦ୍ଦ—ଦେ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉଷା ବା ପ୍ରଭାତର ମହର୍ଦ୍ଦ ବା
 Ūshāmahurda ମସ୍ତକପତ୍ତ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun
 ମହୋଦଧି ଉର୍ମି ଲେଖ ଅବଳୟେ ବସିବ ଉଷାମହର୍ଦ୍ଦ—
 ସାଧନାଥ. ପାଦ୍ୟା ।

ଉହ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱା କରବା; ଅନୁମାନ କରବା—
 Ūha (root) To guess.

ଉହ—ସଂ. ବି. (ଉହ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱା କରବା + ଉବ. ଅ)—

Ūha ୧ । ବିଚାର; ଅନୁମାନ—1. Interence; guess.

୨ । ସୂଚିତ୍ୱାର ଦୂରତ୍ୱ ବିଷୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଚେଷ୍ଟା—

2. Reasoning; arguing; deliberation.

୩ । ଅନୁସନ୍ଧାନ—3. Investigation.

୪ । ଅଧ୍ୟାହାର; ଲୁପ୍ତବାକ୍ୟ ବା ପଦ—4. Ellipsis

ଉହନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଉହ ଧାତୁ + ଅନ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ)—

Ūhanī ୧ । ଶୁଖିଣୀ; ସମ୍ପାଦନା—1. Broom.

୨ । ବଢ଼ିଣୀ; ଝାଞ୍ଜୁ—2. Broom-stick.

ଉହାପୋହ—ସଂ. ବିଶ. ସଂ (ବହୁବ୍ରାହ୍ମ; ଉହ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାକ + ଅପୋହ
 Ūhāpoha = ଅପଗତ)—

୧ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାଦ୍ୱାରା ଯାହାର ସନ୍ଦେହ ମୁକ୍ତ ହୋଇଅଛି—

1 One whose doubts have been cleared
 by reasoning or arguments.

୨ । ଅଧ୍ୟୟନାଦି ଯୋଗୁଁ ସଂଶୟମୁକ୍ତ—

2. Freed from all doubts by study.

୩ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରପ୍ରାପ୍ତି ବିଷୟରେ କୃତନିଶ୍ଚୟ—

3. Bent upon acquiring friends

୪ । ଦାନ ଦେବାରେ ଦ୍ୱିଧାମତଶୂନ୍ୟ—

4. Free from doubt regardig the
 bestowal of a gift.

୫ । ସନ୍ଦେହମୁକ୍ତ—5. Free from doubt.

ଉହିତ—ସଂ. ବିଶ. (ଉହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଚ)—

Ūhita ୧ । ବିଚିତ—1. Guessed; inferred.

୨ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାଦ୍ୱାରା ନିର୍ଣ୍ଣିତ—

2 Established by argument.

୩ । ଯୁକ୍ତି କରା ଯାଇଥିବା—3. Argued; reasoned.

ଉହିନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଉହ ଧାତୁ + ଇନ୍ + ଇ)—ସମୂହ—

Ūhinī Collection; multitude.

ଉହିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ ଉହ ଧାତୁ)—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱା କରବା; ବିଚାର
 Ūhibā To reason; to think.

ଉହିବ ଏହି ବୋଲି କୁପାକରୁଛି—
 ବିଚାରମୟ. ବିଶେଷାଦିଶ୍ଚ. ଶ-ଶାଂ ।

ଉହ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଉହ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାକ + ଯ)—

Ūhya ୧ । ଅଧ୍ୟାହାର—1. Requiring to be filled up.

୨ । ଅନୁସନ୍ଧେୟ—

2. Worthy of being investigated.

୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାଦ୍ୱାରା—3. Arguable.

୪ । ଅନୁମେୟ—4. Inferable.

୫ । ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ (ପ୍ରକାଶିତ ନ ହୋଇ) ଲୁପ୍ତ—

5. Understood; elliptical.

ସାଧାରଣ ଲେଖକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ଦୃଢ଼ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଇହିଁର କପରାଦ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାପୁରୁ କେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସଥା—
ଗାଢ଼ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଖୋଜିବେ; ‘କୂଥ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଥ’ ଖୋଜିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବଧୂ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଗ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅର୍ଗ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ୨ ପାଇଲେ ଅଲବଦ ଦେଖିବେ ।

ରୁ—ଦ୍ରୁଷ୍ଟ-ରୁ; ୭ମ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ—The 7th vowel with the sound of short ‘ru’.

Ru

ଅ

ଋ

[ଦ୍ରୁ—ଓଡ଼ିଆରେ ‘ରୁ’ ର ଉଚ୍ଚାରଣରୁ ପରି; ମାତ୍ର ବଙ୍ଗଳାରେ ର ପରି । ଯୁକ୍ତ ଓଡ଼ିଆରେ ଓ ପ୍ରାକୃତରେ ଏହା ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଉଚ୍ଚାରଣ ଦେଖିଥିବାର ଅପରାଧ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କରୁ ଅନୁମିତ ହୁଏ । ସଥା—ସଂ. ଦୃଢ଼=ଓ ଘିଅ, ମୃଗ=ଫିରିଙ୍ଗ, ଗୁହସ୍ତ=ଗେରସ୍ତ, ଗିରସ୍ତ, ଗୁରସ୍ତ, ଶୃଗାଳ=ଶିଆଳ, କୃମୀ=କୃରୁମି, ମୃତକ—ମୃତ୍ତିକା, କୃତ=କଥା, ଇତ୍ୟାଦି ସାଧାରଣ ଲେଖକେ ଲେଖାରେ ରୁ ସ୍ଥାନରେ ରୁ ଓ ରୁ ସ୍ଥାନରେ ରୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି; ସାଧାରଣ ଲେଖକେ ରୁକୁ ରୁ ଓ ରୁକୁ ରୁକୁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାର ଦେଖାଯାଏ ।]

ସଂ. ବ. —୧ । ସ୍ଵର୍ଗ—1 Heaven

୨ । ବଚନ—2. Word

ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ—ଦେବମାତା; ଅଦିତି—

The mother of the Gods; Aditi.

ସଂ. ଅ—୧ । ହାସ୍ୟ—1. Laughter,

୨ । ପରିହାସ—2. Jest.

୩ । ଲଜା—3. Blame.

୪ । ପ୍ରାପ୍ତି—4. Attainment

ରୁ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଯିବା; ଗମନ କରିବା—

Ru (root)

1. To go.

୨ । ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା—2 To get.

୩ । ଲଭ କରିବା—3 To acquire; to attain.

ରୁକ୍—ସଂ. ବ. (ରୁ ଧାତୁ=ପ୍ରବ କରିବା+କରଣ କ୍ତ୍ୱିପ୍=ରୁ ଶବ୍ଦ

Ruk ୧ମା.୧କ.)—୧ । ରୁକ୍ବେଦ—1, The first Beda.

୨ । ବୈଦିକ ମନ୍ତ୍ର—2. Vedic mantra or incantation.

୩ । ବୈଦିକ ଗ୍ରନ୍ଥ—3. Vedic Hymn.

୪ । ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ର—4 The Gāyatrī formula.

ରୁକ—ଦେ. ବ. (ସଂ ରୁକ୍)—ରୁକ୍ (ଦେଖ)

Ruka

Ruk (See)

ରୁକାର—ଦେ. ବ.—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ତଳେ ଯୋଗ ହେବା ‘’ ଚିହ୍ନ

Rukāra (ଅବଧାନେ ଏହାକୁ ‘ଅକ୍ଷରୀ’ କହି ଚାହାଁନ୍ତି ପିଲାଙ୍କୁ

ଏ ମାତ୍ରା ଲେଖି ଶିଖାନ୍ତି)—The sign ‘’ placed below consonants.

ରୁକ୍ଥ—ସଂ. ବ. (ରୁ ଧାତୁ=ପ୍ରବ କରିବା+ଥକ୍ ଯାହା ପାଇଁ ପ୍ରବ

Ruktha କରା ଯାଏ; ଭୂମି ଇଂ. ଉଦେସ୍=ଧନ—୧ । ଧନ—

(ରୁକ୍ଥ—ଅନ୍ୟତ୍ର) ସମ୍ପତ୍ତି—1. Wealth; property; riches; possessions

୨ । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ତ୍ୟକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି—

2. Property left by a deceased.

୩ । ସୁନା; ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—3. Gold.

ରୁକ୍ଥଗ୍ରାହ—ସଂ. ବ. ସଂ. (ରୁକ୍ଥ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ ଅ)—

Rukthagrāha ରୁକ୍ଥଗ୍ରାହୀ (ଦେଖ)

Rukthagrāhī (See)

ରୁକ୍ଥଗ୍ରାହୀ—ସଂ. ବ. ସଂ. (ରୁକ୍ଥ=ଧନ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ=ଗ୍ରହଣ

Rukthagrāhī କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧କ.)—

(ରୁକ୍ଥଗ୍ରାହୀ—ଶ୍ରୀ) ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ; ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣକାରୀ—Succeeding to the property of a deceased.

ରୁକ୍ଥଭାଗ—ସଂ. ବ. (୨ର୍ଥା ଭାଗ; ରୁକ୍ଥ+ଭାଗ)—ସମ୍ପତ୍ତିର ଭାଗ;

Rukthabhāga ବ୍ୟାଘ୍ର—Division of property.

ରୁକ୍ଥହର—ସଂ. ବ. ସଂ. (ରୁକ୍ଥ=ଧନ+ହ ଧାତୁ=ନେବା+

Rukthahara କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ରୁକ୍ଥହାରୀ (ଦେଖ)

(ରୁକ୍ଥହର—ଶ୍ରୀ)

Rukthagrāhī (See)

ସଂ. ବ.—୧ । ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ଭ୍ରାତୃ—

2 Heir; coheir.

୨ । ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଦାବୀଦାର ବ୍ୟକ୍ତି—

2. Claimant to the property left by a deceased person.

ରୁକ୍ଷ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ବଧ କରିବା—

Ruksha (root)

To kill.

ରୁକ୍ଷ—ସଂ. ବ. (ରୁକ୍ଷ ଧାତୁ=ବଧ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ ବା ରୁକ୍ଷ ଧାତୁ=

Ruksha ଗମନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ସ)—

୧ । ରୁକ୍ଷକ; ଭଲ—1. Bear.

ବୈଦିକ ଶ୍ରମ ଶ୍ରମରେ ରୁକ୍ଷପତ୍ର ପୁଣି । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳୀ ।

୨ । ରୁକ୍ଷବାନ ପର୍ବତ—2. The name of a

mountain.

୩ । ସଦୃଶୀୟ ରାଜା ବୈବତକ ସୁତ—

3, A son of king Rajibataka.

୪ । ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଥିବା ୨୫ ତାରା ଗୁଡ଼ିକ ନକ୍ଷତ୍ର—

4. The constellation Ursa Minoris—the Little Bear.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସଦିବ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟସନ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକାଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଚାନ୍ଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାନ୍ଧୀ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃତ୍ତ' ଦେଖିବେ; ବାୟୁ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ୍' ଦେଖିବେ ।

ଭଜୁ—ସ. ବିଶ. (ଭଜୁ ଧାତୁ = ଯିବା + ଭ)—

Ruju ୧ । ସରଳ; ସିଧା—1. Straight.

ଭଜୁତା } ବି (ଭଜୁରେଖା = ସରଳରେଖା; ଭଜୁକୃତ = ସରଳକୃତ)—

୨ । ଅଭୂତାଳ; ଅମାୟିକ; ଅକପଟ; ଶୁଦ୍ଧହୃଦୟ; ସରଳ; (ଭଜୁସ୍ଵରୂପ = ସରଳପ୍ରକୃତି)—

2 Frank; sincere.

୩ । ସତ୍—3. Honest; straightforward.

୪ । ସହଜ; ଅକଠିନ—4 Not hard; soft.

୫ । ନ୍ୟାୟବାନ୍—5. Just; upright; righteous

୬ । ଦୟାଳୁ—6. Kind-hearted

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଭଜୁତା)—ଆର୍ଜବ; ଭଜୁତା; ସରଳତା—
Sincerity; frankness.

ଉପ ଶବ୍ଦର ଶମ୍ଭବ ବନ, ସନ୍ତୋଷ ଭଜୁ ଶମ୍ଭା ଶାନ୍ତ—
ଜଗନ୍ନାଥ. ଭବବଦ୍ ।

ଭଜୁକାୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଭଜୁ + କାୟ)—

Rujukāya ୧ । ଯାହାର ଦେହ ଠିଆକାଗରେ ସିଧା—

(ଭଜୁକାୟା—ଶ୍ରୀ) 1. Of erect form; of upright shape

୨ । ଯାହାର ଦେହ ଲମ୍ବରେ ସରଳରେଖା ପରି—

2. Having a long and straight body.

ସଂ. ବି. (କାମ)—କଶ୍ୟପଗୁଣି—The sage Kaśyapa.

ଭଜୁରେହିତ—ସଂ. ବି. (ଭଜୁ + ରେହିତ)—ମେଘ ପ୍ରତିଫଳିତ

Rujurohita ରେଖାକାର ରବିରଶ୍ମି; ଏକ ପ୍ରକାର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ;

ଭୂଇଁ; ସେଇ (ଏହା ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଲ ଦେଖା ନ ଯାଇ ସରଳରେଖା ପରି ଦେଖାଯାଏ ।)—

A kind of rainbow which appears straight.

ରୁଣ—ସଂ. ବି. (ରୁ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା; ପାଇବା + ଣ)—

Runa ୧ । କରଜ; ଧାର; ଦେଣା—1. Loan; debt.

[ଦ୍ରୁ—ହୃଦ୍ମାନଙ୍କର ରୁଣ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର—୧. ଦେବରୁଣ,

୨. ପିତୃରୁଣ ଓ ୩. ମୃତ୍ୟୁରୁଣ । ଦେବରୁଣ ଯାଗଦ୍ଵାରା, ପିତୃରୁଣ

ପୁତ୍ରୋତ୍ଥାନଦ୍ଵାରା ଓ ମୃତ୍ୟୁରୁଣ ବେଦପାଠଦ୍ଵାରା ସ୍ଵାଧ୍ୟାୟ ।]

୨ । (ଶକ୍ତଗଣିତ) ଯେଉଁ ରାଶିରେ କିଛି ଧନ ନାହିଁ

(ଯଥା—)—

2. A negative quantity or minus in Algebra.

ରୁଣ କରିବା—ଦେ. ବି—କରଜ କରିବା—

Runakaribā To borrow; to incur a loan.

ଆମକରା

करना

ରୁଣକର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଯେ ରୁଣ କରେ—Debtor; borrower.

Runakarttā ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—କରଜାତ୍ମ; ରୁଣୀ—Indebted.

(ରୁଣକର୍ତ୍ତା—ଶ୍ରୀ)

ରୁଣଶୋଧ—ସଂ. ବି (୨ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ରୁଣ + ଶୋଧ)—ଦେଣା ପରିଶୋଧ—

Runaśodha Liquidation of a debt; clearance of a debt.

ରୁଣସଙ୍କଟ—ସଂ. ବି. (ରୁପକ; ରୁଣ + ସଙ୍କଟ)—

Runasankāṭa ୧ । ରୁଣରେ ବୁଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା—

1. Indebtedness.

୨ । ଯୋଗୁଗ୍ରାସତା; ରୁଣ ସୂତ୍ରି ନ ପାରିବା ଅବସ୍ଥା; ଦେବାଲିଆ-
ଅବସ୍ଥା—2 Insolvency.

ରୁଣୀ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ରୁଣୀ)—ରୁଣୀ; ରୁଣଗ୍ରସ୍ତ—

Ruṇiā Indebted (person).

ରୁଣୀରୁ ରୁଣ ଯେତେ, କରୁଣିଆରୁ କରୁଣୀ ସେତେ—ବନ ।

ରୁଣୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ରୁଣ + ଇନ୍)—ଦେଣଦାର; ରୁଣଗ୍ରସ୍ତ—

Ruṇi Involved in debts; indebted.

(ଅନୁଣୀ—କପରୀତ) ସଂ. ବି, ପୁଂ—ଅଧମଣ୍ଡି, ଖାତକ—Debtor.

ରୁତ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ତ୍ୟାଗ କରିବା—

Rut (root) 1. To give up; to abandon.

୨ । ନିନ୍ଦା କରିବା—2. To blame.

ରୁତ—ସଂ. ବି. (ରୁ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Ruta ୧ । ପର୍ବବ୍ରହ୍ମ—1. The Universal Soul; the Godhead.

୨ । ସତ୍ୟ—2. Truth; right.

୩ । ଧର୍ମବିଧି—3 Sacred ordinance.

୪ । ଜଳ—4 Water.

୫ । ଚକ୍ରସ୍ଥାପନା ବିଧି—5. Established rule.

୬ । ଉଚ୍ଛ୍ଵେଦ; ଗ୍ରାସବୃଦ୍ଧି—6. Living upon mean pursuits.

୭ । ଦକ୍ଷ କନ୍ୟା ଗର୍ଭଜାତ ଧର୍ମ ପୁତ୍ର—

7. The son of Dharma born of the daughter of Daksha.

୮ । ଦେବବିଶେଷ—8. A Deity.

୯ । ଯଜ୍ଞ—9. Vedic sacrifice.

୧୦ । ଶବ୍ଦ—10. Sound.

ବରୁପାତ୍ର ବାସନ୍ତ ବରୁଦ ବରୁ ଋଷରେ ଅବୈକ କରନ୍ତେ ସେ ।

ଭଜୁ. ବୈଦେହ୍ୟଶବ୍ଦକାମ୍ପ ।

ଦେ. ବି—ରୁତୁ—Season.

ଦେଶ ସଜନ ଏ ବସନ୍ତ ଋତୁ । ବରଗୁ କେମନ୍ତେ ଧରଣ ଚକ୍ର ।

ହାତୀ—ରାସବାୟ ।

ସଂ. ବିଶ—୧ । ପୂଜିତ—1. Worshipped.

୨ । ପୀଡ଼ିତ—2. Sick.

୧	ର	ଉ	ରୁ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱଚ୍ଛାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଥ	ଭ
୨	ର	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ଘେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସା	ସ	ଂ	ଇଥ	ଞ	ଦ୍

୩ । ସତ୍ୟ; ଯଥାର୍ଥ—3 True; right

୪ । ଗତ—4. Gone

୫ । ଗପ୍ତ—5 Shining; bright; luminous.

ରତଧାମା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ରତ=ଗପ୍ତ + ଧାମନ୍=ବାସସ୍ଥାନ; Rutadhāmā ୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । ବିଷ୍ଣୁ; ପରମେଶ୍ୱର - 1. God.

୨ । ତ୍ରୟୋଦଶମନ୍ତ୍ରର ମନ୍ତ୍ର—

2. The Manu of the thirteenth age.

ରତପର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ରତ + ପର୍ଣ୍ଣ)—

Rutaparnṇa ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଜା (ନଳ ରାଜା ଏହାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଶ୍ୱଶୂଳକରୂପେ ଛଦ୍ମ ବେଶରେ ରହିଥିଲେ; ନଳଙ୍କ ଏ ପଶାଣେଲର କୌଶଳ ଶିଖାଇ ଥିଲେ)—

A king of Ajodhayā whom king Nala served as a coach man for some time in disguise.

ରତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ରତୁ + ଯ. ନିପାତନ)—

Rutabya ୧ । ଋତୁଉପଯୋଗୀ; ସମୟୋପଯୋଗୀ—

1. Seasonable; fit for the season.

୨ । ଋତୁରେ ଘଟୁଥିବା—

2 Occurring in proper season.

ରତମ୍ଭର—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ରତ=ସତ୍ୟକୁ + ଭ୍ର ଧାତୁ=ଭରଣ

Rutam̐bharā କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

ସତ୍ୟଜ୍ଞାନରୂପ ଚିତ୍ତବୃତ୍ତି; ସତ୍ୟକୁ ମନରେ ଚିତ୍ତିକାର ବୃତ୍ତି—The mental faculty of maintaining or realising the truth.

ରତସଦ୍—ସଂ. ବି. (ରତ=ଯଜ୍ଞ + ସଦ ଧାତୁ=ରହିବା + ଅଧକରଣ.

Rutasad କ୍ରି. ପୂ.—ଅଗ୍ନି—Fire

ବିଶେଷ—ଯେ ଯଜ୍ଞରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ; ଯଜ୍ଞାଧିଷ୍ଠାତା (ଦେବ)

Presiding at a Vedic sacrifice.

ରତସଦନ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ୱ; ରତ=ଯଜ୍ଞ + ସଦନ=

Rutasadana ସ୍ଥାନ; ଗୃହ)—୧ । ଯଜ୍ଞାର୍ଥ ଉପବେଶନ ସ୍ଥାନ—

1. Sacrificial seat.

୨ । ଯଜ୍ଞଗୃହ—2 A room where Vedic

sacrifice is offered

ରତସ୍ପତି—ସଂ. ବି. (ରତ=ଯଜ୍ଞ + ପତି=କର୍ତ୍ତା; ନିପାତନ)—ଯଜ୍ଞପତି;

Rutaspati ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା—The performer of

sacrifice.

ରୁତି—ସଂ. ବି. (ର ଧାତୁ=ଗମନ କରବା + ଥା. ଇ)—

Ruti ୧ । ସୌଭାଗ୍ୟ—1 Prosperity.

୨ । ପଥ—2. Road; way.

୩ । ଶୁଭ; ମଙ୍ଗଳ—3. Good luck; good fortune.

୪ । ଗତି; ଗମନ—4. Motion

୫ । ନିନ୍ଦା—5. Censure

୬ । ସ୍ୱର୍ବ—6. Arrogance.

୭ । ବର୍ଦ୍ଧନ—7. Increase

୮ । ଦୃଶା—8 Contempt.

ରୁତିଶ୍ୱର—ସଂ. ବିଣ. (ରୁତି=ଶୁଭ + ରୁ ଧାତୁ=କରବା + ଥ)—

Rutiskara ୧ । ଶୁଭଜନକ; ମଙ୍ଗଳଜନକ—

1. Auspicious;

୨ । ସୌଭାଗ୍ୟକର—2. Lucky.

ରୁତିୟା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ରୁତି ଧାତୁ=ନିନ୍ଦା କରବା + ଇ. ଯ + ଶ୍ରୀ. ଅ.)—

Rutiyā ୧ । ନିନ୍ଦା—1. Censure

୨ । ଚରୁଣ—2. Slander; back-biting.

୩ । ଦୃଶା—3. Contempt.

୪ । ଲଜ୍ଜା—4 Shame

୫ । ସ୍ୱର୍ବ—5. Arrogance; defiance

ରୁତୁ—ସଂ. ବି. (ର ଧାତୁ=ସିଦ୍ଧି + କର୍ତ୍ତୃ. ତୁ; ଯେ ନିୟମାନୁସାରେ

Rutu ଅସେ ଯାଏ)—୧ । ବର୍ଷର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ—

1. Season

[ତ୍ର—ଶ୍ରୀଷ୍ଠ, ବର୍ଷ, ଶରତ, ହିମ୍ବର ଓ ବସନ୍ତ ଏହି ଛଅଟି ରୁତୁ ।]

୨ । ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ରଜୋବର୍ତ୍ତମାନର ସମୟ—

2. The menses or menstrual period of women.

୩ । ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ଜର୍ବସ୍ତରୁ ନିର୍ଗତ ରଜସ୍ରାବ—

3 Menstrual flux.

୪ । ଗପ୍ତି—4. Brightness.

୫ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତକାଳ—5. Fixed period.

୬ । ଏକ କଡ଼ା କଉଡ଼ିର ଛଅ ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ—

6 One sixth of one Kaurdi or shell-money.

ରୁତୁକାଳ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ୱ; ରୁତୁ + କାଳ)—

Rutukāla ୧ । ବସନ୍ତାଦି ରୁତୁର ଭୋଗ ସମୟ—

1. The duration of a season.

୨ । ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ରଜୋବର୍ତ୍ତର ସମୟ—

2. Menstrual period.

ରୁତୁକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ୱ; ରୁତୁ + କ୍ରମ)—ରୁତୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟ (ଦେଖ)

Rutukrama

Rutuparjyāya (See)

ରୁତୁପତି—ସଂ. ବି. (୨ଷ୍ଠୀ ଚତ୍ୱ; ରୁତୁ + ପତି)—ରୁତୁରାଜ (ଦେଖ).

Rutupati

Ruturāja (See)

ରୁତୁପର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ରୁତୁପର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)

Rutuparnṇa

Rutaparnṇa (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ପ୍ରତିଦିନ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାୟ ୩ ଶତ ଶୋଭନେ, ଦେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେଣୁ ସେହି ଶତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ଚନ୍ଦ୍ରର ନିପତ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାୟକୁ ଶତ ଶୋଭନାକୁ ଦେବ । ଯଥା—
'ପାଠ' ୨ ମିତରେ 'ବାହ' ଶୋଭନେ; 'ବୃଷ' ୨ ମିତରେ 'ବୃଷ' ଚେତନେ; 'ବୃଷ' ୨ ପାଠରେ 'ବୃଷ' ଚେତନେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ୨ ପାଠରେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଚେତନେ; 'ଅଳକ' ୨ ପାଠରେ 'ଅଳକ' ଚେତନେ

ଉତ୍ତମସ୍ୟାୟ—୩୦. ବି. (୨୩୩ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉତ୍ତ + ପର୍ଯ୍ୟାୟ = ନିୟମିତ
Rutuparjyāya ଘଟଣା)—୧ । ସ୍ତବ୍ଧଭୂତର ଏକର ପରେ
ଅନ୍ୟ ଉତ୍ତ ଘଟଣାରୁପ ନିୟମିତ ଘଟଣା—

1. The regular succession or cycle of
the seasons.

୨ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଉତ୍ତକାଳର ନିୟମିତ ଅବସ୍ଥା—

2 The menstrual cycle in the females.

[ଦ୍ର—ଏହା ପ୍ରତି ମାସରେ ଥରେ ଘଟେ ।]

ଉତ୍ତବତୀ—ଦେ. ବିଶ. — (୩୦. ଉତ୍ତମତୀ) — ଉତ୍ତମତୀ (ଦେଖ)

Rutubati

Rutumati (See)

ଜାଣି ନୋହେ ପ୍ରତି ପ୍ରତୀକ ସେ ଉତ୍ତବତୀ ।

ବିଶାଳବିଷୟୀ ପାଠକ ରଚିତ । ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

ଉତ୍ତମତୀ—୩୦. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଉତ୍ତ + ମତ୍ + ଶ୍ରୀ. ଇ) — ରଜସ୍ୱଳା;
Rutumati ପୁଷ୍ପବତୀ (ଶ୍ରୀ) — Menstruous;
menstruated; in her menses; in
the state of menstruation.

ଉତ୍ତମଜୀ—୩. ବି. ପୁ. (ଉତ୍ତ + ଯଜ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା.
Rutujāji ବେ; ସେ ଉତ୍ତ ଅନୁସାରେ ଯାଗ କରେ) —

୧ । ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସ୍ତ୍ରନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ତରେ ଯଜ୍ଞଦ
ସାଧନ କରନ୍ତି—

1. Performer of sacrificial rites in
due seasons.

୨ । ପୁରୋହିତ—2. Priest.

ଉତ୍ତରକ୍ଷା—୩୦. ବି. (୨୩୩ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉତ୍ତ + ରକ୍ଷା) — ସନ୍ତାନ ଲାଭ
Ruturaksha କାମନାରେ ଉତ୍ତର ଚତୁର୍ଥ ଦିନ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷ
ସଙ୍ଗମ—Sexual intercourse of the mar-
ried couple on the fourth day of the
wife's menses with a view to
conception

ଉତ୍ତରଜୀ—୩୦. ବି. (୨୩୩ ଚନ୍ଦ୍ର; ଉତ୍ତ + ରଜନ୍; ୧ମା. ବେ.) —
Ruturāja ଉତ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉତ୍ତ; ବସନ୍ତକାଳ—
The spring; the king of the seasons.

ଉତ୍ତରଜନ—ଦେ. ବି. (୩. ଉତ୍ତରଜନ୍) — ଉତ୍ତରଜ (ଦେଖ)
Ruturājana Ruturāja (See)

ପ୍ରଶଂସିତେ ଉତ୍ତରଜନେ, ସୁଶୀଳେ ବୋଲଣ କର୍ପା ପ୍ରଭଞ୍ଜେ ।

ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

ଉତ୍ତରୂପୀ—୩୦. ବି. (ଉତ୍ତ + ରୂପ + ଇନ୍; ୧ମା. ବେ. ଉତ୍ତସ୍ୱରୂପ
Ruturūpi ଯାହାଙ୍କର) — ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun.

ଉତ୍ତସାମ୍ଭାର—୩୦. ବି. (ନାମ) — କାଳଦାସଙ୍କର ଷଡ଼ଉତ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନାମୁକ
Rutusaṁhāra ସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟ—A Sanscrit poem
of six cantos of Kālidāsa describing
the six seasons.

[ଦ୍ର—ଏହି ସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟକୁ ଅଧୁନା ସୋନପୁରର ମହାରାଜା
ବୀରମିତ୍ରୋଦୟ ସିଂହ ଦେଓ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ କରିଅଛନ୍ତି ଏବଂ
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉତ୍ତର କାଳ୍ପନିକ ଚିତ୍ର ସହ ପ୍ରକାଶ କରିଅଛନ୍ତି ।]

ଉତ୍ତସ୍ନାତା—୩୦. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଉତ୍ତ + ସ୍ନାତ + ଶ୍ରୀ. ଆ) — ଉତ୍ତମତୀ
Rutusnāta ଦେବୀର ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ଗାଧୋଇ ଶୁଦ୍ଧା
ହୋଇଥିବା (ଶ୍ରୀ) — (a woman) Who
had her bath on the fourth day of
the appearance of her menses.

ଉତ୍ତସ୍ନାନ—୩୦. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଉତ୍ତ + ସ୍ନାନ; ଉତ୍ତ ଦର୍ଶନ ପରେ
Rutusnāna ଅଭରିତ ସ୍ନାନ) — ରଜସ୍ୱଳା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଚତୁର୍ଥ
ଦିନସରେ ସ୍ନାନ; ଉତ୍ତଦିନୀ ଗାଧୁଆ; ଶୁଦ୍ଧିସ୍ନାନ—
A woman's bath on the fourth day
after the menstrual discharge.

ଉତ୍ତେ—୩୦. ଅ. (ଉତ୍ତ = ତ୍ୟାଗ କରିବା + ଏ) — ବିନା; ବ୍ୟତୀରେକେ;
Rute ବ୍ୟତୀତ—(preposition) Without; in the
absense of; besides; except.

[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଶ୍ରେଷ୍ଠରେ ବିରଳ ।]

ଉତ୍ତ୍ୱିକ—୩୦. ବି. ପୁ. (ଉତ୍ତ + ଯଜ ଧାତୁ = ଯଜ୍ଞ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ.
Rutwik ବ୍ୟସ୍ତ; ଉତ୍ତଜ ଶବ୍ଦ ୧ମା. ବେ; ସେ ଉପଯୁକ୍ତ
ଉତ୍ତରେ ଯାଗ କରେ) —

୧ । ପୁରୋହିତ; ଯଜକ—1. A priest.

୨ । ସେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରେ ଶାସ୍ତ୍ରନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଯାଗ କରନ୍ତି—

2. A regular performer of sacrificial
rites.

ଉତ୍ତ୍ୱିକ—ଦେ. ବି. (୩୦. ଉତ୍ତ୍ୱିକ) — ଉତ୍ତ୍ୱିକ (ଦେଖ)

Rutwika

Rutwik (See)

ଉତ୍ତ୍ୱିଜ—୩୦. ବି. (୩୦. ଉତ୍ତ + ଯଜ ଧାତୁ + କ୍ୱିଜ୍; ଉତ୍ତ୍ୱିଜର ୧ମା.
Rutwij ବେ. ଉତ୍ତ୍ୱିକ) — ଉତ୍ତ୍ୱିକ (ଦେଖ)

Rutwik (See)

ଉତ୍ତ୍ୱିଜ—ଦେ. ବି. — ଉତ୍ତ୍ୱିକ (ଦେଖ)

Rutwija

Rutwik (See)

ଉତ୍ତ—୩. ବିଶ (ଉତ୍ତ ଧାତୁ = ବଢ଼ିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —

Ruddha ୧ । ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ—1. Thriving; increased;
(ବୃଦ୍ଧି—ବ) grown.

୨ । ସମୃଦ୍ଧ; ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ—

2. Prosperous; thriving.

୩ । ଧନଶାଳୀ—3. Rich

୪ । ପ୍ରଚୁର—4. Sufficient.

୫ । ସଞ୍ଚିତ—5. Stored.

୬ । ସମ୍ପାଦିତ—6. Completed.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ	ଡ	ଣ	ତ	ଥ	ଦ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ସ୍ୱେ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ	ଞ

ସ. ଚ—୧ । ପକ୍ୱ ଓ ମର୍ଦ୍ଦିତ ଧାନ; ଗୁଣା ଓ ଧୂସ ସଫା ହୋଇ
ଗଦା ହୋଇଥିବା ଧାନ ବା ଶସ୍ୟ —

1. Grain or paddy stored after being
cleansed; threshed paddy.

୨ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତ—2. Conclusion

୩ । ବିଷ୍ଣୁ—3. God Bishnu.

ରୁଦ୍ଧି—ସଂ. ଚ. (ରୁଧ ଧାତୁ = ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା + ଉଚ୍ଚ. ଇ) —
Ruddhi ୧ । ବୃଦ୍ଧି—5. Increase; growth

୨ । ମଙ୍ଗଳ—2. Welfare.

୩ । ସୌଭାଗ୍ୟ; ସମୃଦ୍ଧି—3. Prosperity; fortune;

୪ । ସମ୍ପଦ—4. Riches; wealth.

୫ । ମାଙ୍ଗଳକ କାର୍ଯ୍ୟ (ଯଥା—ବିବାହ; ବ୍ରତ) —
5 Auspicious act or ceremony.

୬ । ସିଦ୍ଧି—6. Success

୭ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ—7. The Goddess of fortune

୮ । ପାର୍ବତୀ—8 The Goddess Pārvatī

୯ । (ସଂ. ଜୀବଦାତ୍ତା; ପ୍ରାଣଦା; ଯଶସ୍ୟା) — ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ଔଷଧ-
ବିଶେଷ—9. A very rare medicinal
ingredient.

୧୦ । ମାତୃକାବିଶେଷ—

10 A Goddess of protection

ରୁଦ୍ଧିମନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ରୁଦ୍ଧିମନ୍ତ) — ରୁଦ୍ଧିମାନ୍ (ଦେଖ)

Ruddhimanta Ruddhimān (See)

ରୁଦ୍ଧିମାନ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ରୁଦ୍ଧି = ସୌଭାଗ୍ୟ + ମନ୍ତ ୧ମା. ୧ବ.) —

Ruddhimān ୧ । ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ—1. Prosperous.

(ରୁଦ୍ଧିମନ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ସମ୍ପଦଶାଳୀ—2 Rich

୩ । ଭାଗ୍ୟବାନ୍—3. Fortunate.

ରୁଧ (ଧାତୁ) — ସଂ—ବଢ଼ିବା; ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା—

Rudha (root) To increase; to grow.

ରୁପାଳା—ଦେ. ବି—ରୁକାର (ଦେଖ)

Rupalā Rukāra (See)

ରୁଭୁ—ସଂ. ଚ. (ରୁ = ଦେବମାତା + ଭୁ ଧାତୁ = ଜନ୍ମିବା + ଭୁ;
Rubhu ଦେବମାତାଙ୍କଠାରୁ ଜାତ) — ୧ । ଦେବତା —

1. God; Deity.

୨ । ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞରେ ଭୃଗୁମୁନି ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଜାତ କରଥିବା
ଦେବଯୋନିବିଶେଷ—2 A host of ethereal
beings raised by Bhṛugu from the
fire kindled at the sacrifice of Daksha

Prajāpati.

୩ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ମାନସ ପୁତ୍ର—3. A son of Brahmā
sprung from his brain.

ସଂ ବିଶ—ମେଧାବୀ; ବୁଦ୍ଧିମାନ୍—Intelligent.

ରୁଭୁକ୍ଷ—ସଂ. ଚ. (ରୁଭୁ = ଦେବତା + କ୍ଷା ଧାତୁ = ଯିବା; ବାସ କରୁବା
Rubhukhsa + ଅଧିକରଣ. ଅ) — ୧ । ସ୍ୱର୍ଗ—1. Heaven-

୨ । ଇନ୍ଦ୍ର—2. God Indra.

୩ । ବଜ୍ର—3 Thunder bolt.

ରୁଭୁକ୍ଷୀ—ସଂ. ଚ. ଶ୍ରୀ (ରୁଭୁକ୍ଷୀ = ଇନ୍ଦ୍ର + ଶ୍ରୀ. ଅ) —

Rubhukshyā ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ; ଇନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ; ଶ୍ରୀ—

1. The wife of Indra; the official
concord of God Indra (whoever
he be).

ରୁଭୁକ୍ଷୀ—ସଂ. ଚ. ପୁଂ. (ରୁଭୁକ୍ଷୀ = ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ + ଇନ୍ଦ୍ର; ୧ମା. ୧ବ.) —

Rubhukshī ଦେବରାଜ; ଇନ୍ଦ୍ର—The Deity Indra.

ରୁଷ୍ (ଧାତୁ) — ସଂ—ଗମନ କରୁବା—

Rush (root)

To move.

ରୁଷଭ—ସଂ. ଚ. (ରୁଷ ଧାତୁ = ଗମନ କରୁବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. ଅଭ) —

Rushabha ୧ । ବୃଷ; ଗର୍ଭ—1. Bull.

୨ । ହିନ୍ଦୁ ସ୍ୱରଶାସ୍ତ୍ରର ସପ୍ତସ୍ୱର ମଧ୍ୟରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ୱର; ରୁଷଭ—

2. The 2nd of the seven notes of the
gamut in the Hindu music.

[ଦ୍ର—ରାଗରାଗିଣୀ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

୩ । ଭରତଙ୍କ ପିତା; ମୁନିବିଶେଷ—

3. A sage; father of Bharata.

୪ । ବୃଷ ରାଶି—4. The second solar mansion;
taurus; a sign of the zodiac.

[ଦ୍ର—ରାଗି ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

୫ । ପର୍ବତବିଶେଷ—

5. A mountain near the Kailāśa.

୬ । ଔଷଧବିଶେଷ—

6. A medicinal ingredient

୭ । କର୍ଣ୍ଣକୁହର—

7. The cavity of the ear.

୮ । କୁମ୍ଭୀରପୁତ୍ର; ଖଗ—

8. The tail of a crocodile,

୯ । ଭଗବାନଙ୍କର ଅବତାରବିଶେଷ—

9. An incarnation of Bishnu.

ସଂ. ବିଶ—ଶ୍ରେଷ୍ଠ—Excellent or chief amongst
many (this word when added to
another noun indicates the idea excel-
lent; chief).

[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦ କୌଣସି ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ ପରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ହେବେ;
ଉକ୍ତ ପଦ ନିର୍ଣ୍ଣୀତ କଳ୍ପର ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ବୁଝାଏ । ଯଥା—
ସୁଭୂଷଣ୍ଡ; ଭରତଶର୍ମା ।)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ଉପାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଉଚ୍ଚ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇଛି । ଅପର (୧) ଓ ଉଚ୍ଚ କୋଣ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଛାଡ଼ି ଯେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ଏ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ନିଜର, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉଚ୍ଚ ଓ ଅପର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକି ଦେଖ । ଯଥା — ଗାୟା' ନିଜରେ 'ଗାୟ' ଗୋଟିଏ; 'ରୁଷ' ନିଜରେ 'ରୁଷ' ଦେଖିବେ; 'ବ୍ୟୁ' ନିଜରେ 'ବ୍ୟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗା' ନିଜରେ 'ଅଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନିଜରେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ ।

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି. (୨ଶ୍ରୀ ଉଚ୍ଚ; ଉତ୍କଳ + କୃତ)—

Rushabhakūta ଦେବକୃତ ପର୍ବତ—A mountain.

ଉତ୍କଳଧ୍ୱଜ—ସଂ. ବି. (କହ୍ନୁଦ୍ୱିଜ; ଉତ୍କଳ=ଶ୍ୱଜ+ଧ୍ୱଜ=ପତାକା;

Rushabhadhwaṇa ଉତ୍କଳ+ଧ୍ୱଜ)—

ମହାଦେବ—The God Śiba.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଉତ୍କଳ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Rushabhā ୧ । ଶୁଣୁଥିବା ଶ୍ରୀ-1. A bearded woman.

୨ । ବିଧବା—2. Widow.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉତ୍କଳ+ଶ୍ରୀ. ଉ)—ଉତ୍କଳ (ଦେଖ)

Rushabhī Rushabhā (See)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି. (ଉତ୍କଳ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଉ)—

Rushi ୧ । ମୁନି; ଉପସ୍ଥିତ—

1. Sage; anchorite; saint.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ସପ୍ତବିଧ—ବ୍ରହ୍ମଣି, ଶ୍ରୀ, ଦେବଣି, ସରମଣି, ଶ୍ରୀ, କାଶ୍ୟପି ଓ ମହାଶିବି ।]

୨ । ସତ୍ୟବାଦୀ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A truthful person

୩ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରସୂ ବ୍ୟକ୍ତି - 3. A subduer of passions.

୪ । ଉତ୍କଳଧ୍ୱଜ; ଶାନ୍ତ ଓ ଧୀର ବ୍ୟକ୍ତି—

4. A saintly person.

୫ । ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଣେତା—

5 The author of Śāstras.

୬ । ଦୀପ୍ତି—6. Ray

୭ । ମହାବ୍ରହ୍ମା ଉଚ୍ଚ—7. The author or the first recitor of a Vedic formula

୮ । ବେଦାଂଶବିଶେଷ—8 A part of the Bedas.

୯ । ସଂସାରତ୍ୟାଗୀ ବା ବୈରାଗୀ ବ୍ୟକ୍ତି—

9. A retired person.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲେଖକ ନାମ—

Name given to males.

ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ରୁଷ ଧାତୁ; ରୁଷ୍)—କ୍ରୁର—Angry.

ଏହା ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀରେ ପୁଣି ରୁଷି

ଶାପ ଦେଲେ ତୁମ୍ଭ ବାପକୁ ହୋଇ ରୁଷି । କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଉତ୍କଳ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ (ସଂ. ଉତ୍କଳ)—ଉତ୍କଳ—

Rushāṇī The wife of a sage.

ଉତ୍କଳୋତ୍କଳ ବନ୍ୟା କଳ୍ପରେ କର ଉତ୍କଳ । ଗ୍ରାମୀ—କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ପୁରାଣ ।

ଗ୍ରା. ବି—୧ । (ଅ ରୋଷନା)—ରୋଷଣି (ଦେଖ)

1. Roshani (See)

୨ । ରୁଷାଣି ୪ (ଦେଖ)

2. Rushāṇi 4 (See)

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଉତ୍କଳମାନଙ୍କଠାରୁ ଆମର ଉତ୍କଳ)—

Rushirūṇa ମନୁଷ୍ୟ ସଂସାରରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବାଦ୍ୱାରା

ଉତ୍କଳମାନଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ଉତ୍କଳ କରାଯିବାର ଶାସ୍ତ୍ରରେ

କଲ୍ପିତ ହୋଇଅଛି (ସେ ଉତ୍କଳ ବେଦପାଠଦ୍ୱାରା

ପରିଶୋଧ କରାଯାଏ ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରରେ କଥିତ ଅଛି ।—

The debt which a man is supposed

to owe to the sages by reason of

his birth in this world; (which is

discharged by man studying the

scriptures)

ଉତ୍କଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍କଳ + କଳ, ଉତ୍କଳମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ

Rushikanda ୧)—ଏକ ପ୍ରକାର ବଣ ଆଳୁ; କରବା ଆଳୁ—

Cassava.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଉତ୍କଳ=ମୁନି; ଭୂଲ୍ୟାପୈ. କଳ୍ପ)—

Rushikalpa ମୁନିଙ୍କ ପରି—Sagelike; saintlike;

saintly

(ଯଥା—ପିତୃକଳ୍ପ; ଗୁରୁକଳ୍ପ)

ଉତ୍କଳ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ଉତ୍କଳମାନଙ୍କ କୃତ ଭୂଲ୍ୟା;

Rushikulyā ଉତ୍କଳ=ମୁନି+ଭୂଲ୍ୟା=ଜାଲ; ନାଲ)—

୧ । ଉତ୍କଳମାନଙ୍କ କୃତ କୃତ୍ରିମ ନଦୀ ବା ନାଲ—

1 A canal excavated by sages.

୨ । ଗଞ୍ଜାମ ଅଞ୍ଚଳର ନଦୀବିଶେଷ—

2. A river in Ganjam (Madras)

[ଦ୍ର—ଏହା ଉତ୍କଳମାନଙ୍କ ପଦ୍ମବତୀ ବାହାର ପୂର୍ବମୁଖ ହୋଇ ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ପଡ଼ିଅଛି । ସରକାର ଏଥିରେ ଆନଳକଟ କରି କେନାଲ୍ କରାଅଛନ୍ତି ଓ କେନାଲ୍‌ଦ୍ୱାରା ଯେତେକ ଜଳ ମହାଭାରତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଅଛନ୍ତି । ପାଣ୍ଡବମାନେ ବନବାସ କାଳରେ ଏହି ନଦୀର ଗର୍ଭବତୀ ହିରଣ୍ୟକା ବନରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ।]

ପଞ୍ଚବନ ପରେ କରବାକୁ ଶୁଦ୍ଧି

ଉତ୍କଳ—ନଦୀକୁ କଲେକ ଅନମନ । ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

ଉତ୍କଳ ଜଟା ଛିଣ୍ଡାଲ ମରିବା — ଦେ. ପ୍ରବଚନ—ଉତ୍କଳ ବାଲ ଛିଣ୍ଡାଲ ମରିବା

Rushī jāṭā chhindāi maribā (ଦେଖ)

Rushibāla chhindāi maribā (See)

ଏ ଘଣ୍ଟରୁ କେ ନ ହେବ ରୁଷା

ଉତ୍କଳ ଓ ଉତ୍କଳ ଛିଣ୍ଡାଲେ ନିଷା । ବନପୁରୀ. ବନବିଂଶ. ବନବିଂଶ ।

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବି—ଭାଦ୍ର ପଞ୍ଚମୀ —The fifth day of

Rushipāñchamī the bright fortnight of

the month of Bhādra.

[ଦ୍ର—ଭାଦ୍ରମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ୫ ଥିବା ୫ ମୀ ତିଥିରେ

ଅପରାହ୍ଣକୁ ପଞ୍ଚମୀ ତିଥି ଥିଲେ ସେ ଦିନ ଶ୍ରୀମାନେ ସନ୍ତାନ ବୃଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥ

ବ୍ୟାମିତ୍ର ଉତ୍କଳ ପୂଜା କରି ବ୍ରତ ପାଳନ୍ତି । ଏଥିର ବାକ୍ୟ—

ଭାଦ୍ରପଦପକ୍ଷେ ରୁ ପଞ୍ଚମୀ ଯତ୍ନ ଗ୍ରହଣ ।

ବ୍ୟାମିତ୍ର ଉତ୍କଳ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ପୂଜାକରଣେ । ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ପୂଜା ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଋ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଝ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ରୁଷି ବାଲ ଛଣ୍ଡାର ମରବା (କଥା)—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅଭ୍ୟନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ,
Rushi bhāla chhindāi maribā ବିରକ୍ତିଜନକ ବା
କୋଷଜନକ (କଥା) (ଏହିପରି କଥା ସେ, ତାହା
ଶୁଣିଲେ ରୁଷିକ ଧରି ପ୍ରଶାନ୍ତ ଅନ୍ତୋର୍ଥ ବା ଧୀର ବ୍ୟକ୍ତି
ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରୋ ବା ହୁଇ ହୋଇ ଅପଣା ମସ୍ତକର
କେଶକୁ ଛଣ୍ଡାଇ ପକାଇବେ ।)—(a matter)
Which will make even a sage foam
with rage.

ରୁଷିମାଳ ପର୍ବତ—ଦେ. ବି—ରୁଷିକୁଳା ନଦୀ ଗଞ୍ଜାମର ଯେଉଁ ପର୍ବତରୁ
Rushimāla parbata ବାହାର ଅଛି—A mountain
in the district of Ganjam from which
the Rushikulya river has risen.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଅନେକ ଗୁଞ୍ଜା ଅଛି ଓ ସେହି ଗୁଞ୍ଜାମାନଙ୍କରୁ
ବେଳେ ବେଳେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନର ସ୍ୱରଲହରୀ ଶୁଣାଯାଏ ।]

ରୁଷିମୁଖ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ରୁଷ୍ୟମୁକ)—ରୁଷ୍ୟମୁକ (ଦେଶ)—
Rushimukha Rushyamūka (See)
ରୁଷିମୁଖ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଥକ, ଭାର ସଙ୍ଗେ ମରଣ ହୋଇ—

ବିଶ୍ୱାସ. ବଚନଗମାସୁଣ ।

ରୁଷିଯଜ୍ଞ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖୀ; ରୁଷିମାନଙ୍କ ରୁଷି ପରିଶୋଧ
Rushijajña କରିବା ପାଇଁ ଯଜ୍ଞସ୍ୱରୂପ)—ବେଦାଧ୍ୟୟନ—
The study of the Hindu scriptures

ରୁଷିରେଖା—ସଂ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷପରିଭାଷା)—ବିଷୁବରେଖାଠାରୁ
Rushirekha ମେରୁବନ୍ତ ଓ ଅୟନାନ୍ତ ରେଖାର ମଧ୍ୟ
ଦେଇ ଯାଇଥିବା କଳ୍ପିତ ରେଖା—(astronomy)
An imaginary line passing from the
equator to the poles and cutting the
elliptic

ରୁଷିଲୋକ—ସଂ. ବି. (ଧ୍ରୁବୀ ଭକ୍ତ)—ରୁଷିମାନେ ଦେହ ତ୍ୟାଗ ପରେ
Rushiloka ଯେଉଁ ଲୋକରେ ଯାଇଁ ବାସ କରନ୍ତି—
The abode of the deceased sages.

ରୁଷି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ- ରୁଷିର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Rushi The feminine of Rushi

ରୁଷ୍ଟା—ସଂ. ବି. (ରୁଷ ଧାତୁ=ପିବା + ଣ)—ଘୋରବନ୍ତରେ ଚିତ୍ରିତ
Rushta ଦରଣ—White spotted deer or
antelope.

ବିଶ୍ୱ—ଅଶୁଭଦାୟକ—Ominous; portentous.

ରୁଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ରୁଷ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + ଭାବ. ଇ)—
Rushti ୧ । ଗ୍ରହଦୋଷ —

1. Bad influence of planets.

୨ । ଅଶୁଭ—2. An evil.

୩ । ଦ୍ୱିଧାର- ବିଶିଷ୍ଟ ଖଡ୍ଗ—

3. Double edged sword.

ରୁଷ୍ୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ରୁଷ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + କ୍ୟପ୍)—

Rushya ୧ । ଘୋରବନ୍ତ ଚିତ୍ରିତ ବା ଘୋରପଦସ୍ଥୁ ଦରଣ—
(ରୁଷ୍ୟା—ଶ୍ରୀ) 1. Dappled or white-footed
antelope.

୨ । ଶୀଘ୍ରମୀ ମୁଗବିଶେଷ—

2. A flat-footed antelope.

ରୁଷ୍ୟମୁକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ରୁଷ୍ୟ=ମୁଗ + ମୁକ=ମାରବ;
Rushyamūka ନିର୍ଜନତା ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁଠାରେ ମୁଗମାନେ
ଭୟଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଓ ମାରବ ହୋଇ ଚରୁଥାନ୍ତି)—
ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶସ୍ଥ ପର୍ବତବିଶେଷ (ଏଠାରେ ସ୍ତ୍ରୀବଳ
ସହିତ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିନାକେତେ ଅଧିଷ୍ଠାନ କରିଥିଲେ ଓ
ସୁଗ୍ରୀବ ବାଳରୁ ଭୟରେ ଏହିଠାରେ ଯାଇ ଲୁଚିଥିଲେ ।
କାରଣ ସେ ପର୍ବତକୁ ଅଭିଶାପ ଫଳରେ ବାଲୀ ଯାଇ
ପାରୁ ନ ଥିଲା)—A mountain in southern
India where Rama lived for some
time with Sugrība.

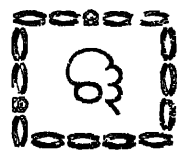
ରୁଷ୍ୟଶୂଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ରୁଷ୍ୟ=ମୁଗ + ଶୂଙ୍ଗ=ଶିବ=ମୁଗର
Rushyasringa ଶିବ ଭଳି ଯାହାଙ୍କର ଶିଙ୍ଗ ଥିଲା)—
ବିଭୀଷଣ ମୁନି ପୁରୀ ମୁନିବିଶେଷ—A sage who
could bring about rain by his
austerities.

[ଦ୍ର—ରୁଷ୍ୟଶୂଙ୍ଗ କଣ୍ୟପୟସ ବିଭୀଷଣ ମୁନିଙ୍କ ଔରସରେ
ହାତଶାବିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ଭଗବତ କନ୍ୟା ମୁଗ ରୂପିଣୀ ସୃଷ୍ଟି-
ମୁଖୀଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଜନ୍ମିଥିଲେ । ଏ ପିଲା ଦିନୁ ପିତାଙ୍କ କୌଶିକ ନଦୀ-
ତୀରସ୍ଥ ଅଶ୍ରମରେ ବଢ଼ି ପିତାଙ୍କ ଛଡ଼ା ଆଉ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟକୁ
ଦେଖି ନ ଥିଲେ । ଅଳ୍ପ ଦେଶରେ ୧୨ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ନ ହେବାରୁ
ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ପରମର୍ଶରେ ରାଜା ଲେମ୍ବପାଦ ଏହାଙ୍କୁ ଅଣାଇବାରୁ
ସେ ରାଜ୍ୟରେ ଲମ୍ବ ବୃଷ୍ଟି କଲେ । ରାଜା ଦଶରଥ ତାଙ୍କ କନ୍ୟା
ଶାନ୍ତାଙ୍କୁ ରାଜା ଲେମ୍ବପାଦଙ୍କୁ ପାଳିବାକୁ ଦେଇ ଥିଲେ । ଲେମ୍ବ-
ପାଦ ଉକ୍ତ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ରୁଷ୍ୟଶୂଙ୍ଗକୁ ଦାନ କଲେ । ଅପୂର୍ବକ
ଦଶରଥଙ୍କ ପୁତ୍ରେଷ୍ଟି ଯଜ୍ଞରେ ଦଶଧେଙ୍କ ଅମରଣ କ୍ରମେ
ରୁଷ୍ୟଶୂଙ୍ଗ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଓ ଏହାଙ୍କ ଅଶୀର୍ବାଦ ଫଳରେ ଯଜ୍ଞତରୁ
ଭଗ୍ନ କରି ଦଶରଥଙ୍କର ତିନି ରାଣୀ ଗୁରୁ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ କଲେ ।]

୪. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—ହରଣ ପରି ଶୂଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ—

Having horns like an antelope.

ସାଧାରଣ ଲେଖକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଉଚ୍ଚର ଏ ଚିହ୍ନର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଉଚ୍ଚର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଉଚ୍ଚର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଦେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — 'ବାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାହି' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଶି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଛି' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବଦ' ୨ ପାଇଲେ ଅଲବଦ୍ ଦେଖିବେ ।

ରୁ—ୱଂ. କି—ଦୀର୍ଘ ରୁ; ଅଷ୍ଟମ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ (ଏହାର ଓଡ଼ିଆରେ
Rū ଭଜାରଣ ରୁ; ବଙ୍ଗଳାରେ ରୁ
ଏହାର ଭଜାରଣ ସ୍ଵାନ ମୂର୍ତ୍ତି) — The eighth vowel
with a sound of long Rū or Roo.

[ଦ୍ର—ଏ ଅକ୍ଷରକୁ ଶବ୍ଦ ଗୁଣାରେ ନାହିଁ ।]

ୱଂ. କି—୧ । ଶିବ—1. Śiba.

୨ । ଦୈତ୍ୟ—2. Demon.

୩ । ସ୍ଵର୍ଗ—3. Heaven

୪ । ବାକ୍ୟାରମ୍ଭ—

4 Beginning of a sentence.

ୱଂ. କି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଦିବ୍ୟ—

1. The mother of the demons.

୨ । ଅଦିତି—2. The mother of the Gods

୩ । ଦନ୍ତ—3. The mother of Dānabas.

୪ । ଗତି—4. Motion.

୫ । ରକ୍ଷା—5. Protection.

୬ । ସ୍ମୃତି—6. Memory.

୭ । ମାତା—7. Mother.

୮ । ଅଷ୍ଟମୀ—8. The eighth day of the lunar
fortnight.

୯ । ବାମ ନାସିକା—9. The left nostril.

ଦେ. ଅ—୧ । ଭୟ—1. Interjection denoting
fear.

୨ । କିନ୍ଦା—2. Censure

ରୁକାର—ଦେ. କି—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ଏ ସ୍ଵର ଯୋଗ ହେବାର
Rūkāra ଚିହ୍ନ 'ୃ' ଏହା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ତଳରେ ବ୍ୟବହାର—
The sign 'ୃ' attached below consonants
when this vowel is added to it.

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଆ ଗୁଣାରେ ରୁ ଅକ୍ଷରର ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ
ନାହିଁ ।]

ରୂଫଳା—ଦେ. କି—ରୂଫାର (ଦେଖ)

Rūphalā

Rūkāra (See)

ରୂମାତ୍ରା—ଦେ. କି—ରୂମାର (ଦେଖ)—

Rūmātrā

Rūkāra (See)

ଢ—ଦେ. ଦ୍ରଷ୍ଟ ଢ—ନବମ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ । (ଏହାର ଭଜାରଣ ସ୍ଵାନ ଦନ୍ତ । ଏହାର
Lu ଭଜାରଣ ଓଡ଼ିଆରେ ଲୁ ବା ଲୁ ଓ ବଙ୍ଗଳାରେ ଲି ବା ଲି)—

—The 9th. vowel with the short
sound of Lu or Lru in Ordia.

[ଦ୍ର—ଏ ଅକ୍ଷରକୁ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଆରେ ନାହିଁ ।]

ୱଂ. କି. ପୁଂ.—୧ । ପର୍ବତ—1. Mountain.

୨ । ଶୁଧର—2. Bishnu.

୩ । ରୁଦ୍ର; ବିଶ୍ଵେଶ୍ଵର—3. Mahādeba in his
incarnation of 'Rudra'

୪ । ମହେନ୍ଦ୍ର—4. Indra, the king of the
Gods.

ୱଂ. କି. ସ୍ତ୍ରୀ.—୧ । ପୃଥିବୀ—1. The earth

୨ । ଅଦିତି—2. The mother of the Gods.

୩ । ନବମୀ ଦେବତା—3. The Deity presiding
over the ninth day of the lunar
fortnight.

୪ । ପରମା ଦେବତା—4. The Goddess of the
Universe.

ଢକାର—ଦେ. କି.—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ନିମ୍ନରେ ଏହି ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ଯୁକ୍ତ
Lūkāra ହେବାର ଚିହ୍ନ 'ଢ'—The sign 'ଢ' joined
below a consonant to indicate the
addition of this sound.

[ଦ୍ର—ଏହି ଅକ୍ଷରକୁ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଆରେ ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ ।]

ଢ—ଦୀର୍ଘ ଢ—ୱଂ. ଢ, ଢ ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଦଶମ ସ୍ଵର ଏବଂ ଦ୍ରଷ୍ଟ ଢ ର ଦୀର୍ଘ
Lū ଅକାର (ଓଡ଼ିଆରେ ଏ ଅକ୍ଷର ତଳେ ନାହିଁ) —

The long Lū.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ, ୡ	ଏ	ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଜ୍ଞ	ଝ, ଞ	ତ୍ଥ	ଡ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଝ	ଡ	ନ୍

ଏ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଏକାଦଶ ସ୍ଵର; ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଦଶମ ସ୍ଵର । (ଏହାର
E ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ କଣ୍ଠ ଓ ଚାକ୍ଷୁ) — The eleventh vowel
of the Sanskrit and the tenth of the
Ordia language. It is pronounced as
the first english alphabet 'A' uttered
alone; the first english alphabet

ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଇ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍) — ବିଷ୍ଣୁ —
Bishnu

ସଂ. ବି. ଶ୍ଵୀ — ପୃଥିବୀ — The earth

୧ । ଦେ. ସର୍ବ — ପୁଂ ଶ୍ଵୀ ଓ କ୍ଳୀ (ସଂ. ଏତଦ୍) —

(କ) ଏହା; ଏହି; ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି —

ହିନି; ଏ 1. (a) This; it (specific person or object)
ଏ; ୈସ; ଅହ (ଯଥା — କଥାଗୁଡ଼ାକ ମୋର ଏ କାନରେ ପଶି ସେ
କାନରେ କାହାର ଯାଉଅଛି ।)

(ଖ) କଥକର ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି —

(b) The person or thing in front of
the speaker

ଦେ. ବିଶ — ଉପସ୍ଥିତ; ବର୍ତ୍ତମାନ (ଯଥା — ଏ କାଳ) —
Present

ଓହେ; ଓ ଦେ. ଅବ୍ୟୟ — ୧ । ସମ୍ପ୍ରାଧାନ; ଆହ୍ୱାନ; ଅନୁରୋଧ;
ଆ; ଆଜୀ ଅମନ୍ତ୍ରଣ; ହେ; ଆହେ; ରେ —

1. Interjection used in calling, in-
viting, requesting and addressing;
oh !; eh !; o !.

(ଯଥା — ଏ ପୁଅ ! ମତେ ଟଙ୍କା ଦେଖାଇଦେ) —

୨ । ଅସୁଯା; ଆଃ — Anger; disapproval — eh !

୩ । (ଅନ୍ୟ ବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦର ପରେ ଲଗେ; ୪ର୍ଥୀ
ବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ ଅସ୍ତ୍ର) ପାଇଁ — ୩. For.

ଲୋକ ଶିଖାଏ ଚପକଲେ, ବିଷୟ କର୍ମ ବନାଶିଲେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ, ଭାଗ୍ୟବତ ।

ଦେ. ସାଙ୍କେତିକ — ଏ ଦେଶୀୟ ଚିହ୍ନ ପଦରେ ଗୋଟିଏ
ବିଷୟର ଉଲ୍ଲେଖ ଶେଷ କରି ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ
ଲେଖିବା ପୂର୍ବରୁ 'ଏ' ଲେଖାଯାଏ । ଏହି 'ଏ'ର ଅର୍ଥ
"ଏ ବିଷୟ ଏହି" ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ ଲେଖନୀୟ ବିଷୟ
ଏଠାରେ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି 'ଏ'କୁ ଲେଖି ଅନ୍ୟ
ପରିଚ୍ଛଦ ବା ପ୍ରକରଣ ନୂତନ ଧାଡ଼ିରେ ଆରମ୍ଭ ନ କରି

ସେହି ଧାଡ଼ିରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିଷୟ ଲେଖାଯାଏ ।
ଏହି ପ୍ରୟୋଗ ବେଳେ 'ଏ'ର ଦୁଇ ପାଖରେ ଦୁଇଟି
ଗାର ଦିଆଯାଏ —

(An abbreneation used in letters) —
'so much for this matter'.

ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ — ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ବିଶେଷଣ ପ୍ରୟୋଗ
(ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଲଗେ) —
Letter affixed to another word to
denote

୧ । ବହୁବଚନ; ମାନେ (ଯଥା — ପିଲାଏ ଖେଳୁଛନ୍ତି) —
1. Plural.

କଉଡ଼େ କଉଡ଼ ବାଣ ମାଲଲେ, କଉଡ଼ ବାଣେ ତା ଭମ କାଟିଲେ ।
ବ୍ୟକ୍ତାଥ. ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ତ ।

୨ । ଏକବଚନାର୍ଥକ; ମାନ୍ୟାର୍ଥକ — ଅମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି —
2. Respectful singular.

(ଯଥା — ମିଶ୍ରେ; ପଞ୍ଜନାଏକେ; ଶତ୍ରୁଣିଏ; ସତପଥ୍ରୈଏ ।)

କୋଳରେ ଛନ୍ଦ ଗଣନାଥେ — ଭୃଷ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୩ । ୨ମୀ ବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ; ସ୍ଥାନ ଓ କାଳାର୍ଥକ ଅଧିକାରଣରେ;
ରେ, ଠାରେ — ୩. In.

(ଯଥା — ଘରେ ରାତି ନାହିଁ; ଠାଏ ଠାଏ ଦୋକାନ
କସିଛି ।)

ଭବଭବ ବାସ ନିଃସରବ ଗୁରୁ ପଦରେ ନୟନପୂର୍ଣ୍ଣ —
ବିଷୟ. ବିଶୋଭଚନ୍ଦ୍ର. ଚର୍ଚ୍ଚାତ ।

୪ । ନିରୂପଣାର୍ଥକ ବା ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ — ମାତ୍ର; ହି —
4. Certainty; affirmative.

(ଯଥା — ସଂସାରେ ଜନ୍ମିଥାଇଁ ଦିନେ ତ ମରବ;
ତେବେ ଏତେ ମାୟା ଲାଗିଛି କଅଁ ?)

୫ । ଏକସଂଖ୍ୟାର୍ଥକ ବା ପୁର୍ଣ୍ଣାର୍ଥକ — ଟା; ଟାଏ; ଟିଏ —
5. One; only.

(ଯଥା — ଘଡ଼ିଏ ଦୁଧ; ଡାଲେ ପାଣି; ଗୋଟାଏ କାଜିଲାଣି ।)
କରୁକୁ ଘାସ ଘାସ, ରାଣିକି ପୁରୁକୁ — ଚର ।

୬ । ୩ୟା ବିଭକ୍ତିର ବ୍ୟବହୃତ ହାବ; ସାହାଯ୍ୟରେ —
6. By; with; with the help of.

ଡାକ ତ ଜାଣ ମୋହନବଂଶୀ ରବେ —

ବିଷୟ. ବିଶୋଭଚନ୍ଦ୍ର. ଚର୍ଚ୍ଚାତ ।

୭ । ଅନ୍ୟ ଅକାରାନ୍ତ ବା ଅକାରାନ୍ତ ବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ
ବ୍ୟବହୃତ — ଏକ; ଗୋଟିଏ — 7. One.

କଉଡ଼ ମଣ୍ଡପେ ଥୋଇଲେ, ମୁକି କିଲେ ବସଇଲେ —

ଭୃଷ — ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ସାଧାରଣ ଲେଖକେ ଅପର ପ୍ରସ୍ତାବେ ପଦର ୧ ଚିହ୍ନର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଳିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଗୋଳିବେ, 'କୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅର୍ଗ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଦ୍' ଦେଖିବେ ।

[୬—ସେବେ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣ ଅକାରାନ୍ତ ହୁଏ ତେବେ 'ଏ' ଅ ବା ଅ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ 'ଏ' ହୁଏ । ଯଥା— ପୁଅ; ପୁଅ; ବ୍ୟଞ୍ଜନାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ମାଆ; ମାଏ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଏକାର ହୁଏ; ଯଥା—ମଣ୍ଡପ; ମଣ୍ଡପେ; ଅନ୍ୟ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ ବା ସ୍ୱର-ବର୍ଣ୍ଣାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ 'ଏ' ସ୍ୱରହୀନ ରହେ; ଯଥା—ଗାୟ; ନାୟାୟ; ଭଲୁଏ ଇତ୍ୟାଦି; ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ 'ଅ' ଥାଏ ସେଠାରେ 'ଏ' ଯୁକ୍ତ ହେଲେ 'ଅ' ସ୍ଥାନରେ ବିକଳରେ 'ଏ' ଓ ଏକାର ହୁଏ; ଯଥା—ପିଲା—ପିଲାଏ; ପିଲେ ।]

୮ । କ୍ରିୟାର ରୂପରେ ପ୍ରୟୋଗ—

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ, ଏକବଚନ, ନିତ୍ୟବର୍ତ୍ତମାନକାଳ—ଯଥା—ମୁଁ ଶାଏ ।

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ, ଏକବଚନ, ନିତ୍ୟବର୍ତ୍ତମାନକାଳ—ଯଥା—ସେ ଯାଏ ।

ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ବୋଲେ—ବିବର୍ଣ୍ଣ୍ୟ କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ଚ-ଗାଉ ।

8 An inflection added to verbs to denote present tense

୯ । କ୍ରିୟା ବିଶେଷଣ ପ୍ରୟୋଗ (ଯଥା—ଧୀରେ ଧୀରେ ବାଟ ଚାଲିବ; ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଜଗିଛି)—

9. An adverbial affix

୧୦ । ଅନ୍ୟ ବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ଲାଗେ—(କ) ସହକ ରେ—

10. (a) With

ଯଥା—କହରେ ସୁଖେ ଏ ଚନ୍ଦ୍ର—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର, ଚ-ଗାଉ ।

(ଖ) ଅବସ୍ଥା ରେ—

(b) In the condition or state of.

ଉଦା. ଦେବା ଦିନେ ଅରୁଣେ ଉଦ୍‌ଗୀତ—

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର, ଚ-ଗାଉ ।

ଏ ଅବଧ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ଅବଧ)—

E abadhi ୧ । ଅଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—1 Up to date.

ଏ ଅବଧି ୨ । ଅଜଠାରୁ—2. Henceforth.

ଅବତକ; ଅବସେ

ଏଥାଡ଼ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଇଥାଡ଼ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

E arda (etc)

I arda etc (See)

(ସେଥାଡ଼—ବିପରୀତ)

ଏଥାଡ଼କୁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଇଥାଡ଼କୁ (ଦେଖ)

E arduku

1. I arduku (See)

ଏଥନ

୨ । ବର୍ତ୍ତମାନକୁ; ସମ୍ପ୍ରତି—

ଇଥରକୋ; ଅବ

2 At present.

(ସେଥାଡ଼କୁ—ବିପରୀତ) ୩ । ଭବିଷ୍ୟତକୁ—3. In future

ଏଥାଡ଼ ସେଥାଡ଼ ହେବା—ଦେ. କି—୧ । ଇତସ୍ତତଃ ହେବା—

E arda se arda hebha 1. To move here and there

ଇଥର ଉଥର ହାନା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଉଭୟ ପକ୍ଷର ତତ୍ତ୍ୱ ନେବା—

2. To look after both sides.

ଏଥାଡ଼ିକା—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଇଥାଡ଼ିକା (ଦେଖ)

E ardikā

I ardakā (See)

ଏଥାଡ଼ିକି—ଗ୍ରା. ଅ—ଇଥାଡ଼ିକି (ଦେଖ)

E ardiki

I arduku (See)

ଏଥାଡ଼ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ଅ—ଇଥାଡ଼ (ଦେଖ)

E ardu (etc)

I ardu (See)

(ସେଥାଡ଼କୁ—ବିପରୀତ)

ଏଥାଡ଼େ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏହି ଦିଗରେ—

E arde

1 In this direction

ଏଦିକେ; ଇଦିଗ

୨ । ଏହି ଦେଶରେ—

ଇସଆର

2. In this country.

(ସେଥାଡ଼େ—ବିପରୀତ) ୩ । ଏହି ସ୍ଥାନରେ—

3 In this place.

୪ । ଏହି ଦିଗକୁ; ଏହି ସ୍ଥାନକୁ; ଏଠାକୁ—

4. To this place or direction.

(ଯଥା—ତୁମ୍ଭେ ଏଥାଡ଼େ ଅସ ।)

୫ । ଏହି ପାଖରେ—5. On this side

୬ । ଏହି ବାଟେ—6 This way.

ଏଥାଡ଼େ ସେଥାଡ଼େ—ଦେ. ଅ. (ସହଚର ଶବ୍ଦ)—ଏଣେତେଣେ—

E arde se arde

Here and there.

ଇଦିକ ଉଦିକ

ଏ ସବାଗୁଁ ରଥ ହୋଇଣ ଅସୁବ୍ୟସ୍ତ;

ଇସଆର ଉସଆର

ଏଥାଡ଼େ ସେଥାଡ଼େ ଗଲ ସେ ଦେଲେ ହସ୍ତ—

କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାବୀର, ଶ୍ରୀ ।

ଏଥାଡ଼େ ସେଥାଡ଼େ ଥିବା—ଦେ. କି—ତୁର ଦିପରାତ ପକ୍ଷଙ୍କ ସଙ୍ଗେ

E arde se arde thibha

ମିଶିବା—To mix with both

ଇଦିକେ ଉଦିକେ ଥାବା

the opposite sides.

ଇସଆର ଉସଆର रहना; इधर उधर रहना

ଏଥାଡ଼େ ସେଥାଡ଼େ ହାତ ମାରିବା—ଦେ. କି. (ମୁଦଙ୍ଗର ଦୁଇ ପିଠିରେ

E arde se arde hata maribha

ହାତ ମାରିବାର ଉପମାରୁ)—

ଇଦିକେ ଉଦିକେ ହାତ ମାରା

୧ । ଦୁଇ ଦିପର ପକ୍ଷଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶିବା—

इधर उधर हात मारना

1. To mix with both the sides.

୨ । ଶୁଖିଶୁଖି ଉଣି ସାମାନ୍ୟ ଜିନିଷ ଚୋରି କରବା—

2. To commit theft to pilfer

ଏଇ—ଗ୍ରା. ସବାକାମ—(ସଂ. ଏତଦ୍)—ଏହି; ଏହା—

E i

This; it.

ଏହି

କି. ବିଶ—ବର୍ତ୍ତମାନ; ଏଠାରେ—Now; here.

ଇସ; यह

ବିଶ—୧ । ସମ୍ପ୍ରତି; ଉପସ୍ଥିତ—

1 Present; in front.

୨ । ପ୍ରସଙ୍ଗୋକ୍ତ—2. Under consideration;

which is being talked about

ଏଇ ବଥାବ, ମାଥ ଫେଲଦେଇ ବଲ୍‌ବୋଲ୍—ଉପ ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଅ. ଦେ—୧ । ଦେଖିବୁ — 1. Look here

ଏକ ଚ ମେଲଣି ଚନ୍ଦ୍ର କାଳ ପରାପରେ—ମଧୁସୂଦନ ବସନ୍ତରାଧା ।

୨ । (ବଙ୍ଗଳାରେ ଅନୁବଦ୍ଧ)—କର୍ତ୍ତମାନ—2. Just now

(ଯଥା—ମୁଁ ଏଇ ଅସିଲି ବୋଲି ଜାଣି—

ଏଇଥା—ଗ୍ରା. ସଙ୍ଗ—୨ । ଏହା; ଏତିକିମାତ୍ର —

Eiā 1. This much only

ଏହି ୨ । ଏହିତା; ଏହାହିଁ—2 This only

ଅହ ୩ । ଏହାମଧ୍ୟ—3 This also; this too.

ଏଇଅଡ଼ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ ଅ—ଇଅଡ଼ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Eiārda (etc) Iārda etc (See)

ଏଇଓ—ଦେ. ଅ—ମନୋଯୋଗ ଅବଶ୍ୟକ ସମ୍ବୋଧନ—

Eio (interjection) Heigh ho

ଏଇ କଥାକୁ, ନାଆଁ ପେଲି ଦେଲି କଲିକତାକୁ —ଦେ. କ୍ୟାସ୍—ସାମାନ୍ୟ

Ei kathāku nāṭa peli deli kalikataku କଥାରେ ବଡ଼

ଅୟୋଜନ କରିବାର ଦେଖାଗଲେ ଏହା ପ୍ରୟୋଗ; ଏହି

ସାମାନ୍ୟ କଥା ପାଇଁ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଅୟୋଜନ କଲି—

A saying used when unduly big arrangements are done for petty things; literally it means—for this simple matter one had to send a boat to Calcutta !

ଏଇକ୍ଷଣି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ଶ୍ରେଣ)—

Eikshani ୧ । କର୍ତ୍ତମାନ—1 Now.

ଏସୁନି ୨ । ଅଜ୍ଞକାଳ—2. Now a days.

ଅମି ୩ । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ—3. Just now.

ଏଇକ୍ଷଣିକା—ଦେ. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eikshanikā Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eikshini Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eikshinikā Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eikhani Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eikhanikā Eikshani (See)

ଏଇଖରାଜାତ ଖର୍ଚ୍ଚ ମାହାଲ—ବୈଦେ. ବ. (ଅ ଇଞ୍ଚାରାତ୍—ଖରଚ;

Eikharājāta kharchcha māhāla ଖରଚ ଚଳାଇବା—

ପାଇଁ କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ମାହାଲ ବା ଜମିଦାରୀ)—୧୮୧୮ ଏବଂ

୧୮୨୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଇଂରେଜ ସରକାର ସେହି

ମୌଜାମାନଙ୍କୁ ପୁରୀରାଜ୍ୟ ଦଣ୍ଡରେ ଶୁଦ୍ଧି ଦେଲେ—

Name of a Zamindary in the

district of Puri which the British Government handed over to the Rājā of Puri for meeting expenses of the worship of Lord Jagannātha.

[ଦ୍ର.—ଗରୁଣ୍ଡମେଷୁ ୧୮୦୪ ସାଲରେ ଖୋରଧା ଅଧିକାର କରିବା ପରେ, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ସେବାଖରଚ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ନଗଦ ଟଙ୍କା ଦେଉଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୮୦୩ରେ ହିନ୍ଦୁଦେବତାଙ୍କ ପୂଜାଖରଚ ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଦେବା ବିଷୟରେ ଚିଲିକାରେ ଓ ପାଲିଆମେଷୁରେ ବିଶେଷ ଆସତ୍ର ଉଠିବାରୁ ଗରୁଣ୍ଡମେଷୁ ନଗଦ ଟଙ୍କା ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ମନ୍ଦିରର ଖରଚ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ପୁରୀ ସରକାର କେତେଗୁଡ଼ିକ ଭୁସଙ୍ଗତି ଶୁଦ୍ଧି ଦେଲେ । ଏହାକୁ ଏଇଖରାଜାତ୍ ମାହାଲ କହନ୍ତି; ଏହି ମାହାଲରେ ପ୍ରଥମେ ୧୨୪ ଟ ମଜୁରୀ ଥିଲା । କର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଜମିଦାରୀର ଆୟ ପୁରୀରାଜ୍ୟ ନେଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସେବା ଚଳାନ୍ତି ।]

ଏଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. କି ବିଶ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eikhipi Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. କି ବିଶ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eikhipikā Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eichhani Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eichhikā Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eichhipi Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eichhipikā Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eichhuni Eikshani (See)

ଏଇକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Eichhunikā Eikshani (See)

ଏଇଟା—ଗ୍ରା. ସଙ୍ଗନାମ. (ଅନାଦରାର୍ଥକ; ସଂ. ଏତଦ୍)—ଏହା—

Eitā (used in derision) This-

ଏତି

ଏତି

ଏଇଟି—ଗ୍ରା. ସର୍ବନାମ. (ସଂ. ଏତଦ୍) (ଅଦର; ସ୍ନେହ ଓ ଦୟା

Eiti ଅର୍ଥରେ)—ଏହା; ଏହି—

Eiti (used in fondness) This.

ଏହି

ଏଇଠାରୁ—ଗ୍ରା. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ସ୍ଥାନ)—୧ । ଏହି ସମୟରୁ—

Eithauṇ 1. Henceforth.

ଏହିଥେକେ ୨ । ଏହି ସ୍ଥାନରୁ; ଏହି ଠାରୁ—

ଅଥସ୍ତେ 2. Hence; from here.

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅଫର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ମୃତି ୧ ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଚକ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅବଦ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର ବୋଲି କର୍ତ୍ତ ବା ମାତ୍ରା ୧ ଓ ୨ ବୋଲିଲେ, ଯେବେ ଏ ଚକ୍ରାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର । ବା ୧ ଚକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ବୋଧକାରୀ ହେବ । ଯଥା — ‘ଗା’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗା’ ବୋଧକେ; ‘କ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କ’ ବୋଧକେ; ‘କ’ ଓ ‘ଗା’ ମିଳିଲେ ‘କଗ’ ବୋଧକେ; ‘ଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଅ’ ବୋଧକେ; ‘ଅ’ ଓ ‘ଗା’ ମିଳିଲେ ‘ଅଗ’ ବୋଧକେ; ‘ଅ’ ଓ ‘କ’ ମିଳିଲେ ‘ଅକ’ ବୋଧକେ; ‘ଅ’ ଓ ‘ଗା’ ଓ ‘କ’ ମିଳିଲେ ‘ଅକଗ’ ବୋଧକେ ।

ଏଇଠା—ଗ୍ରା. କ. (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ସ୍ଥାନ)—ଏହିସ୍ଥାନ; ଏଠା—
Eiṭhā This place.
ଏହିଥାନ [ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଏଇଠାକୁ, ଏଇଠାରୁ, ଏଇଠାର,
ଇସଜଗହ ଏଇଠାରେ ଇତ୍ୟାଦି ରୂପେ ଯଥାକ୍ରମେ ଦ୍ଵିତୀୟା, ପଞ୍ଚମୀ
ବିଷୟ ଓ ସପ୍ତମୀ କରନ୍ତିର ରୂପ ଧାରଣ କରି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]
ଗ୍ରା. ବିଶ—ଏ ସ୍ଥାନର—Of this place.
ଏଇଠାଈ—ଗ୍ରା. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ସ୍ଥାନେ)—ଏହିଠାରେ—
Eiṭhāiṇi Here; at this place.
ଏହିଥାନେ
ଯହାଁ
ଏଇଠି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିଠାଈ—Here; at this place.
Eiṭhi
ଏଇଠିଂ—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିଠାଈ—Here; at this place.
Eiṭhiṅ
ଏଇଠିକା—ଦେ. ବିଶ—ଏହି ସ୍ଥାନର—
Eiṭhikā Of this place
ଏଥାନକା
ଇଥରକା
ଏଇଠିକାର—ଗ୍ରା. ବିଶ—ଏଇଠିକା (ଦେଖ)
Eiṭhikāra Eiṭhikā (See)
ଏଇଠିକି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇ ସ୍ଥାନକୁ; ଏଠାକୁ—
Eiṭhiki To this place.
ଏଥାନେ
ଯହାଁ
ଏଇଠୁ—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହି ସ୍ଥାନରୁ; ଏଠାରୁ—
Eiṭhu From this place; hence.
ଏଥାନଥେକେ
ଯହାଁସେ
ଏଇଠୁଂ—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇଠୁ (ଦେଖ)
Eiṭhuṅ Eiṭhu (See)
ଏଇଠେଇଁ—ଗ୍ରା. ଅ—୧ । ଏଠାରେ; ଏ ସ୍ଥାନରେ—
Eiṭheṇi 1. Here; at this place.
ହେଥା, ଓଥାନେ ୨ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ—2 In this locality.
ଯହାଁ ୩ । ପ୍ରସଙ୍ଗର ଏହି ଅଂଶରେ—
3 In this part of the narrative.
ଏଇତା—ଗ୍ରା. ସଂ. (ସଂ. ଏତଦ୍; ଏତଦ୍)—
Eitā ୧ । ଏତା—1 This
ଏହାହି ୨ । ଏତାହି; ଏତିକି—2. This much.
ଯହ ୩ । ଏତାମତ୍ର—3 This only.
୪ । ଏତା ମଧ୍ୟ—4. This also.
ଏଇଥି—ଗ୍ରା. ସଂ. (ସଂ. ଏତଦ୍)—ଏତା—
Eithi To belch.

ଏହି [ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦଟି ସ୍ମୃତିର ବ୍ୟବହାର ନ ହୋଇ ଦ୍ଵିତୀୟା କରନ୍ତି
ଇସ (ଏଇଥିକ; ଏଇଥିକୁ), ଶୟା (ଏଇଥିରେ; ଏଇଥିଦ୍ଵାରା),
*ମୀ (ଏଇଥିରୁ), *ଶ୍ରୀ (ଏଇଥିର), *ମୀ (ଏଇଥିରେ) ଏବଂ
ଏଇଥିକମନ୍ତେ; ଏଇଥିପାଇଁ; ଏଇଥିଲଗି; ଏଇଥି ସକାଶେ ଆଦି
ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]
ଏଇ ନଗଦ—ଗ୍ରା. ଅ (ଏତଦ୍ + ଅ. ନକଦ୍=କର୍ତ୍ତାମାନ ଉପସ୍ଥିତ)—
Ei nagada ୧ । କର୍ତ୍ତାମାନ—1. Now
ଏଥୁନି; ଏହିନାଗାଦ ୨ । ଏହିକ୍ଷଣରେ; ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ—
ଅମୋ, ଇସୋସଜି 2. Presently; just now.
୩ । ଗୋଟିଏଗୋଟି—3. Immediately.
ଏଇ ନଗଦି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇ ନଗଦ (ଦେଖ)
Ei nagadi Ei nagada (See)
ଏଇନା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇ ନଗଦ (ଦେଖ)
Einā Ei nagada (See)
ଏଇନାଗେ—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇନଗଦ (ଦେଖ)
Eināge Ei nagada (See)
ଏଇନେ—ଗ୍ରା. କି. ବିଶ—ଏଇ ନଗଦ (ଦେଖ)
Eine Ei nagada (See)
ଏଇ ବାଗେ—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଠିକ୍ ଏହାପରି; ଏହିପରି—
Ei bāge 1. Likewise; similarly.
ଏହିମତନ ୨ । ଏହି ପ୍ରକାରେ—2 In this manner; in
ତସୀତୌପର this way.
୩ । ଏହି ଉପାୟରେ—3. By this means
ଏଇ ମାତ୍ରା—ଗ୍ରା. କି. ବିଶ— କର୍ତ୍ତାମାନ; ଏହିକ୍ଷଣି—
Ei mātra Just now.
ଏଇଲଗେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ଲଗ)—ଏଇନଗଦ (ଦେଖ)
Eilāge Ei nagada (See)
ଏଇଲେ—ଗ୍ରା. ଅ—ଏଇଲଗେ (ଦେଖ)
Eile Eilāge (See)
ଏଇଟା—ଦେ. ସଂ. (ଅନାଦରାର୍ଥକ)—ଏତା—
Eutā (used in derision) This.
ଏଇତି—ଦେ. ସଂ. (ଆଦର, ସ୍ନେହ ଓ ଦୟା ଅର୍ଥକ)—ଏତା; ଏହି—
Euti (used in pity and affection) This.
ଏଇତି କିଏ ସେ ଦେ ଅସୁର ସୁର । କୃଷିକ. ମଦ ଭରତ, ବନ ।
ଏଇଡି—ଦେ. ବି (ଧୂଳିମୟକରଣ)—ଡାଲୁଟି—
Eurdi Belching.
ଡେବୁର
ଡକାର
ଏଇଡି ମାରିବା—ଦେ. କି—ଡାଲୁଟି ମାରିବା—
Eurdi māribā To belch.
ଡକାରନା

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଏକକାମିନେସନ୍ — ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକକାମିନେସନ୍) — ୧ । ଏହା ପରେ —

Euttāru 1. After this; hereafter.

ଏବପର ୨ । ଅନ୍ତରାଳ; କର୍ତ୍ତମାନରୁ —

इसकेबाद 2 Henceforward

ଏକକାମିନେସନ୍ — ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକକାମିନେସନ୍) — ଦିନର ଏହି ଓଳ; ଦିନର

Eotā ଏହି ଅଂଶରେ; ଦିନର ଏହି ବେଳାରେ (ସକାଳବେଳା ବା

ଏ ବେଳା ଉପରବେଳା) — This time or part of the

इसवकत् day; this forenoon or this after-

noon

ଏକକାମିନେସନ୍ — ଦେ. ଅ. — ଏକକାମିନେସନ୍ (ଦେଖ)

Eolā Eotā (See

ଏକକାମିନେସନ୍ — ଦେ. ଅ. — ଏକକାମିନେସନ୍ (ଦେଖ)

Eolī Eotā (See,

ଏ — ଦେ. ଅ. — ଆହ; ଓହୋ — (ନିମ୍ନଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ)

En Interjection used in —

ଓ: ୧ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ — 1 Wonder

अहो ୨ । ପ୍ରଶଂସା — 2 Praise; approval

७ । ଦୃଷ୍ଟା — 3. Contempt

४ । ଅନେଷ — 4 Regret.

* । ବହୁ ପ ବା ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି — 5 Jest; satire.

ଏ — ଦେ. ଅ. (କ) ହି; ହା —

En O yes; (Interjection used in.)

୧ । ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର —

1. Giving reply, responding to a call.

୨ । ଅବହେଳା — 2. Disregard

୩ । ନିଷେଧ — 3 Prohibition

(୩) କିପୁର ରୂପରେ ପ୍ରୟୋଗ; ନିତ୍ୟପ୍ରକୃତ କର୍ତ୍ତମାନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ ଯଥା — ମୁଁ ନିତି କିପୁରକୁ

ଯାଏ — An inflection added to a verb

in present tense 1st person singular

ଏକକାମିନେସନ୍ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବଣ ଓ କି. ବଣ — ଏକକାମିନେସନ୍; ଏକକାମିନେସନ୍

Enklā Alone

ଏକକାମିନେସନ୍ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି. (ଦୃଷ୍ଟା) — ଏକକାମିନେସନ୍

Entrāibā ଅକାଳ ରହିବା — To stare at.

ଏକକାମିନେସନ୍ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି — ଏକକାମିନେସନ୍ (ଦେଖ)

Entrāibā Entrāibā (See)

ଏକକାମିନେସନ୍ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଶୁଦ୍ଧ ବ୍ୟବହୃତ. ଅ — ଏ ବର୍ଷ; ଏ ସନ —

Ensa This year

ଏକକାମିନେସନ୍ — ଦେ. ଅ. — ନା; ନା; interjection used in —

Enheñ ୧ । ନିଷେଧ — 1. Prohibition.

୨ । ନାହିଁ — 3. Negation

ଏକକାମିନେସନ୍ — ଦେ. କି ଓ କି. (ସଂ. ଏକ) — ଏକ —

Ek One.

ଏକ

एक

ଏକକାମିନେସନ୍ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବଣ — ଏକକାମିନେସନ୍ (ଦେଖ)

Ekkhāñḍiā Ekakāñḍiā (See)

ଏକକାମିନେସନ୍ — ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଏକକାମିନେସନ୍ କି ଓ ଏକକାମିନେସନ୍

Ekjāmin କି) — ପରୀକ୍ଷା; ବିଦ୍ୟାପରୀକ୍ଷା —

ଏକକାମିନେସନ୍ Examination.

इमतिहान

ଏକକାମିନେସନ୍ ଦେବା — ଦେ. କି. (ଇଂ. ଏକକାମିନେସନ୍) —

Ekjāmin debā ପରୀକ୍ଷାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଦେବା —

ଏକକାମିନେସନ୍ ଦେବା To appear at an examination.

इमतिहान देना

ଏକକାମିନେସନ୍ — ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଏକକାମିନେସନ୍) —

Ekjāminar ପରୀକ୍ଷକ — Examiner.

एकजामिनर

परीक्षक

ଏକକାମିନେସନ୍ — ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଏକକାମିନେସନ୍) —

Ekjāminesan ପରୀକ୍ଷା — Examination.

ଏକକାମିନେସନ୍ [ଦ୍ର — ଏହି ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦଟି ଅନ୍ୟ ଇଂରାଜୀ

इमतिहान ଶବ୍ଦମାନ ଲାଗି ଉନ୍ନତ ଉନ୍ନତ ପରୀକ୍ଷା ବୁଝାଏ ଯଥା —

ଦ୍ଵାର୍ଦ୍ଧବାର୍ଷିକ ଏକକାମିନେସନ୍ = ସାମ୍ବାସକ ପରୀକ୍ଷା = Half-

Yearly Examination; କ୍ଵାର୍ଟର ଏକକାମିନେସନ୍ =

ବୈମସିକ ପରୀକ୍ଷା = Quarterly Examination.]

ଏକକାମିନେସନ୍ ପେପର — ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଏକକାମିନେସନ୍ —

Ekjāminesan pepar ପେପର) — ପରୀକ୍ଷାରେ ବ୍ୟବହାର —

ଏକକାମିନେସନ୍ ପେପର ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନମାନଙ୍କର ଉତ୍ତରକୁ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ

इमतिहान कागज ଯେଉଁ କାଗଜ ବା ଡାକାରେ ଲେଖିଥାଏ —

Examination paper.

ଏକକାମିନେସନ୍ ସେଣ୍ଟର — ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଏକକାମିନେସନ୍ —

Ekjāminesan sentar ସେଣ୍ଟର) — ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ର; ଯେଉଁ

ଏକକାମିନେସନ୍ ସେଣ୍ଟର ସ୍ଥାନରେ ଅନେକ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଅଗତ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ

परीक्षाका केन्द्र ଏକକାମିନେସନ୍ ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ର —

Examination centre.

ଏକକାମିନେସନ୍ ହଲ୍ — ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଏକକାମିନେସନ୍ ହଲ୍) —

Ekjāminesan hal ସକଳ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ଏକତ୍ରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା

एकजामिनसन हल, ଯେଉଁ ଲମ୍ବ ଗୃହରେ ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ର —

परीक्षाका कक्ष Examination hall.

ମାତ୍ରାଦି ଏକେକ ଅପର ବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ ସଦୃଶ ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର ଦକ୍ଷା ବଦଳ ନାହିଁ । ଅପର ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ାଲେ ସେତେ ଏ ଗୋଡ଼ାବୋଲରେ ନ ମିଳେ କେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ଥାପନେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ାବାଦ ଦେବ । ଉଦା — ଗାଓ' ନ ଚିହ୍ନିତେ 'ଗାଣ' ଗୋଡ଼ାବୋ; 'କଥ' ନ ଚିହ୍ନିତେ 'କଥ' ଚେଣିବେ; 'କଂଧୁ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'କଞ୍' ଚେଣିବେ; 'ଅସା' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅକ୍' ଚେଣିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅଲବତ' ଚେଣିବେ ।

ଏକକିକୃତର — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) — ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ହିଲ୍ଲର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
Ekjikiutar ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ଥାପନାକରଣ କରିବା ପାଇଁ
ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଜଜ୍ଜ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ ନିୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି —
ଏକଜିକିଉଟର Executor to the estate of a
deceased testator

ଏକକିକୃତର ଇଞ୍ଜିନିୟର — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏକକିକୃତର
Ekjikiutibh injiniyar ଇଞ୍ଜିନିୟର) — ବାରିକମିଶ୍ର ବା ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଏକ୍‌ଜିକିଉଟିଭିଞ୍ଜିନିୟର ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚତର ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ —
ଏକଜିକିଉଟିଭ ଇଞ୍ଜିନିୟର Executive engineer

ଏକକିକୃତର କାଉନ୍‌ସିଲ — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) — ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନ
Ekjikiutibh kãunsil ସମିତି, ଯେଉଁ ସମିତି ପ୍ରାଦେଶିକ
ଏକ୍‌ଜିକିଉଟିଭ କାଉନ୍‌ସିଲ ଲବ୍ଧ ଶାସନ ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ
ଏକଜିକିଉଟିଭ କାଉନ୍‌ସିଲ ଦିଅନ୍ତି — Executive Council.

ଏକକିକୃତର କାଉନ୍‌ସିଲର — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) — ଏକକିକୃତର
Ekjikiutibh kãunsilar କାଉନ୍‌ସିଲର ସଦସ୍ୟ ବା ମେମ୍‌ବର —
ଏକ୍‌ଜିକିଉଟିଭ କାଉନ୍‌ସିଲର Member of the
ଏକଜିକିଉଟିଭ କାଉନ୍‌ସିଲର Executive council.

ଏକକିକୃତର ସର୍ଭିସ୍ — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) — ରାଜ୍ୟର ଶାସନକର୍ମ
Ekjikiutibh sarbhis ଚଳାଇବାପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟମାନଙ୍କ
ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ସର୍ଭିସ୍ ଗୁରୁ — Executive service.
ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ସାର୍ଭିସ୍

ଏକକିବିତ୍ — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) — ୧ । ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଭରପୂର
Ekjibit ପ୍ରମାଣରୂପେ ଗୃହୀତ ହୋଇ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚିହ୍ନିତ
ଏକଜିବିଟ୍ ଦିଆଯାଉଥିବା ଦଲିଲ — 1. Exhibit in a case
ଏକଜିବିଟ୍ ୨ । ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ବସ୍ତୁ —
2. Exhibit in an exhibition

ଏକଜିବିସନ୍ — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) — ଦର୍ଶନୀୟ ବସ୍ତୁମାନଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶନ —
Ekjibisan Exhibition

ଏକଜିଙ୍ଗ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବିଶ. (ଇଂ. ଅକ୍ଟିଙ୍ଗ) —
Ekjīng etc. ଅକ୍ଟିଙ୍ଗ (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)
Ākting etc. (See)

ଏକଠାଅ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. (ସଂ. ଏକ ଓ ସ୍ଥାନ) —
Ekṭhaniān ଏକତ୍ରାବସ୍ଥିତ — Situated together.
ଏକଠାନ୍ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଏକ + ସ୍ଥାନ) — ଏକସ୍ଥାନ —
Ekṭhān One place.
ପ୍ରାଦେ. ଅ — ଏକାଠି — Together

ଏକ୍ତାର୍ (ଇତ୍ୟାଦି) — ବୈଦେ. ବି. (ଅ) — ଅକ୍ତିଆର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ektār (etc) Aktiār etc (See)
ଏକ୍ତାରି — ବୈଦେ. ବି. (ଅ) — ଅକ୍ତିଆର (ଦେଖ)
Ektāri Aktiāri (See)

ଏକପର — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଶ — ଏକଗୁଳା (ଦେଖ)
Ekparchhi Ekachāṭṭā (See)

ଏକପରଛୁଆ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଶ — ଏକଗୁଳିଆ (ଦେଖ)
Ekparachhiā Ekachāṭṭiā (See)

ଏକ — ସଂ. ବି. (ଇ = ଗମନ କରିବା + କ; ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) —
Eka ଏକସଂଖ୍ୟା; ଗୋଟିଏ — One; the number 1.
(ଏକା — ଶ୍ରୀ) ଦେ. ଅ — ଗୁଟିଶାଳୀରେ ଶୁଦ୍ର ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ
(ଅନେକ; ବହୁତ — ବିପରୀତ) ଅନୁମତି ନେଇ ପରିସ୍ରା କରିବାକୁ
ଯିବା ସମୟରେ ଭୂତାରିତ ସଂଖ୍ୟା; ପସ୍ତାବ କରିବା —
Making water, pissing.

[ଦ୍ର — ଶୁଦ୍ରମାନେ ଝାଡ଼ାଫେର ଯିବାକୁ 'ଦୁଇ' କହନ୍ତି ।]
ସଂ. ବିଶ — ୧ । ଏକମାତ୍ର; ଏକସଂଖ୍ୟକ — 1. One; single
୨ । କୌଣସି ଗୋଟିଏ; କୌଣସି —
2 Any; some.
(ଯଥା — ଏକ ଗୁରୁରେ ଚଳୁଥିବା ପଶୁଟିଏ ଥାଏ ।)
୩ । ସମାନ; ସମ — 3. Similar.
(ଯଥା — ତୁମ କହୁବା କଥା, ମୋ ଶୁଣିବା କଥା ଏକ ।)
୪ । ଅଭିନ୍ନ — 4. Identical; the same.
୫ । ଏକା, ଏକାକୀ; ଅକ୍ତି ଗ୍ୟୁ; ସହଚରରହିତ —
5 Single; solitary; alone; not
accompanied by anyone.

ଏକ ଚକସ୍ତେ ବାରମଣ୍ଡ. ଗୋଡ଼ାଇ ମିଶନ୍ତି ସିଂହ ।
ରୂପେ ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୬ । ପ୍ରଥମ; ଏକକ — 6 First, primary.

୭ । ସର୍ବପ୍ରଧାନ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ —

7. Chief; principal; foremost.

ଏକଅଙ୍ଗୀ ବାତ — ଦେ. ବି — ଏକଅଙ୍ଗୀ ବାତ (ଦେଖ)
Ekaāngī bāta Ekaāngī bāta (See)
ଏକଅଙ୍ଗୀ — ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ — ୧ । ଏକାଙ୍ଗୀ; ଶରୀରର ଏକ ଅଙ୍ଗକୁ
Ekaāngī ଅକ୍ରମଣ କରିଥିବା (ରୋଗ) —
ଏକଅଙ୍ଗୀ 1. (disease) Affecting one limb only.

ଏକଅଙ୍ଗୀ ୨ । ଶରୀରର ଏକପାର୍ଶ୍ଵ ବା ଅଙ୍ଗକୁ ଅକ୍ରମଣ କରିଥିବା
(ରୋଗ) — 2. (disease) Affecting one
(right or left) side of the body.

ଏକଅଙ୍ଗୀ ବାତ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକ ଓ ଅଙ୍ଗ ଓ ବାତ) — ଶରୀରର
Ekaāngī bāta ଏକ ପାର୍ଶ୍ଵର ଅଙ୍ଗକୁ ଅକ୍ରମଣ କରିବା
ଏକଅଙ୍ଗୀବାତ ବାତରୋଗବିଶେଷ; ପକ୍ଷାତ୍ୟାତରୋଗ — Partial
ଏକଅଙ୍ଗୀ ବାତ paralysis; paralysis affecting one
side of the body.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏକଅକ୍ଷିଅ—ଦେ. ବିଶ. (୧. ଏକ + ଅକ୍ଷି)—କଣା—
Ekaakhiā Blind of one eye; one-eyed.
ଏକଟାଏ ଏକଅକ୍ଷି କଣା; ତାର ନାହିଁ ଦୃଷ୍ଟାମଣି । ତଗ ।

ଏକଆକ୍ଷବାଳା

ଏକ ଅକ୍ଷି—ଦେ. ବି.—ଏକ ଅକ୍ଷି—
Eka akṣī Identical size; same size.
ଏକ ଆକ୍ଷା ଦେ. ବିଶ.—ଏକଅକ୍ଷିକବିଷ୍ଣୁ; ସମ—

ଏକଆକ୍ଷା Similar; identical; same

ଏକଅକ୍ଷିଅ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଏକଦିଗର; ଏକପକ୍ଷ—

Eka akṣiā 1. Pertaining to one party; exparte.
ଏକଦିକ୍ଷେ ୨ । ଏକ ପାଖିଆ—

ଏକତରଫା 2. Pertaining to one side.

ଏକଅକ୍ଷିଅ—ଦେ. ବି.—ଏକଅକ୍ଷିଅ (ଦେଖ)

Ekaakṣiā Ekaakṣiā (See)

ଏକଅକ୍ଷି—ଦେ. ଅ. (୧. ଏକ ଓ ଅକ୍ଷି)—ପ୍ରତ୍ୟେକ; ଏକକୁ

Ekaakṣa ଅନ୍ୟେକ; ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ; ପରସ୍ପର—

ପରସ୍ପର One another; mutually.

ଆପସ

ଏକଅକ୍ଷି ଦେ. ଅ.—ଏକଅକ୍ଷି (ଦେଖ)

Ekaakṣa Ekaakṣa (See)

ଏକ ଅକ୍ଷି ମୁଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ି, ତରୁକେ ଅଙ୍ଗୁଳି ଲଗାଇ । ଭୂପତ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଏକଅକ୍ଷି—ଦେ. ଅ.—ପରସ୍ପରକୁ—To each other.

Ekaakṣi ବୋଲନ୍ତୁ ଏକ ଅକ୍ଷି ଗୁଡ଼ି ।—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଏକଅକ୍ଷି—ଦେ. ଅ.—ଏକଅକ୍ଷି (ଦେଖ)

Ekaakṣi Ekaakṣi (See)

କୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଅଧିକ କର, ଏକ ଅକ୍ଷିକ ନାମ ଧର । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଏକଇ—ଦେ. ବିଶ. (୧. ଏକ + ଇ)—୧ । ଏକମାତ୍ର; ଏକହି—

Ekai 1. One only.

ଏକହି ଏକଇ ଜନ ଅପରାଧେ, ଅନେକ ମାରୁ କପାଁ ଯୁଦ୍ଧ ।

ଏକଇ ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୨ । ଏକରୂପ; ସମାନ; ଅଭିନ୍ନ—

2. Identical; the same.

ଭବର ଶାବ ସେ ସମର, ଏ ସବୁ ଏକଇ ପ୍ରକାର । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୩ । ଏକାକୀ—3. Single.

ତୋ ମାଆର ତୁ ଏକଇ ବଳା; ସେଣୁ ତୁ ଆସିବୁ ତେଣିକି ପଳା ।

ଶିଶୁଗୀତ ।

୪ । ଗୋଟିଏ; ଏକ—4. One.

ଏକପକ୍ଷେ ଭେଦ ଭାବ ନହିଁ; ଏକଇ ତର ମାତା ଆଇ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ. ୩୩ ।

ଏକଇ—ଦେ. ବିଶ.—ଏକଇ (ଦେଖ)

Ekai Ekai (See)

ଏକଇଁ ପଳ ଏକେ ଦେବା; ଅନେକ ମନ ନ ପାଇବା ।

ଭୂପତ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ୮୩ ।

ଏକଇବଳା—ଦେ. ବି.—ଏକଇବ ବଳା (ଦେଖ)
Ekaibala Ekaira balā (See)

ତୋ ମାଆର ତୁ ଏକଇ ବଳା;

ସେଣୁ ତୁ ଆସିବୁ ତେଣିକି ପଳା । ଶିଶୁଗୀତ ।

ଏକଇବଳା—ଗ୍ରା. ବି.—ଏକମାତ୍ର ବାଳକ; ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ର—

Ekaira balā A single son of parents.

ଏକହି ହେଲେ

ଜୟ ଚଣ୍ଡି କା ଦୋ ମଙ୍ଗଳା; ରଖ ମୋ ଏକଇବଳା ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ.

ଏକଇବଳା—ଗ୍ରା. ବି.—ଏକଇବ ବଳା (ଦେଖ)

Ekairibala Ekaira balā (See)

ଏକଇ—ଦେ. ଅ. (୧. ଏକତଃ)—୧ । ଏକଇ; ଏକପକ୍ଷରେ—

Ekauñ 1. On the one hand.

ଏକେହି ୨ । ଏକତଃ; ପ୍ରଥମତଃ; ପ୍ରଥମେ—

ପ୍ରଥମେ 2. Firstly.

ଏକଇଁ କାଳ, ପିଛଇ ବାଦ ବୋଲଇ ମାଲ,

ପିଛଇ ପୁଣି କେଉଁ ଶାଢ଼ୀ, ତହିଁରେ ହୋଇଛି ସଜଣା ପାଲ—ତଗ ।

୩ । ଏକଦ୍ୱି; ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ଠାରୁ—

3. From one person or thing.

ଏକ ଈ ଏକ—ଦେ. ଅ.—ଏକ ଏକ (ଦେଖ)

Ekauñ eka Eku eka (See)

ଏକଇଉର ଶହେ—ଦେ. ବି. (୧. ଏକୋଉରଶତ)—ଏକଶହ ଏକ

Ekauttara śahe (୧.୩୩)—One hundred and

ଏକଉତ୍ତର ଶତ one

ଏକୋତ୍ତର

ଏକ ଓଡ଼ି—ଦେ. ବି.—୧ । ଥରେ ହଳ ବୁଲାଇବା; ପଡ଼ିଆ ବା କଲରେ

Eka orḍa ପ୍ରଥମ ଥର କରାଯିବା ଗୁଣ—

1. The ploughing of a field for the first

time.

୨ । ଥରେ ମାତ୍ର ହଳଦି ବାଟିବା—

2. The bruising of turmeric for the

first time

୩ । ଏକଥର ମାତ୍ର —3 One turn or time,

ଏକଓଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲଙ୍ଗଲଦ୍ୱାରା ଥରେ

Ekaordiā ମାତ୍ର ହଳ କରା ଯାଇ ଥାଏ—

1. (a field) Which has been ploughed

once only.

୨ । ଯେଉଁ ଫସଲରେ ଏକ ଓଡ଼ି ମାତ୍ର ଗୁଣ ଲେଉଟାନ୍ତି—

2 (crop) Requiring single ploughing.

ଏକଓଡ଼ିକଅ—ଦେ. ବିଶ.—ଏକଓଡ଼ିକଅ (ଦେଖ)

Ekaordikā Ekaordiā (See)

। ଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ପ୍ରଣାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମେତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ଦା ୨ ଚିହ୍ନିତ କେଶବର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଏକ କ ଗୋଡ଼ରେ ଯେବେ ଏ ଗୋଡ଼ାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଅକ୍ଷରମ୍ଭ ଚିହ୍ନିତ ଅପରତ୍ର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ାବେଶ ଦେବେ ନଥା । — ଗାଉଁ ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉଁ' ଗୋଡ଼ାବେଶ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ବେଶିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଉଲେ 'ବେ' ବେଶିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣା' ନ ପାଉଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ବେଶିବେ; 'ଅଲବର' ନ ପାଉଲେ 'ଅଲବର' ବେଶିବେ ।

ଏକକ୍ଷର—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକକ୍ଷର ରୂପରେ କରାଯିବା (କାମ)—
Ekaolīā 1. (work) Done in half a day,
ଏକବେଳା ୨ । ଦିନରେ ଥରେ କର୍ତ୍ତିତ୍ୱ ସମୟରେ (ଅର୍ଥାତ୍ ସକାଳ-
ପ୍ରକଟକଳ ଓଳ ବା ଓପରଓଳ) କରାଯିବା କାମ—

2. (work) Which is performed at a
certain fixed period of the day (either
in the forenoon or in the afternoon).

* । ଦିନରେ ଥରେ ଖାଇବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

3. (a person) Taking one meal a day.

ଏକକ୍ଷର—ଦେ. ବିଶ—ଏକକ୍ଷର (ଦେଖ)

Ekaolikiā Ekaolīā (See)

ଏକକ—ସଂ. ବିଶ (ଏକ + କ)—୧ । ଏକାକୀ; ଏକଲ—

Ekaka 1. Alone; single; solitary.

୨ । ଅସହାୟ—2. Unassisted.

* । ଏକ ସଂଖ୍ୟାବିଶିଷ୍ଟ; ୧୦ରୁ ୯ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଖ୍ୟାବିଶିଷ୍ଟ—

3. Consisting of one digit or unit (i.e.
1, 2, 3.....9. etc).

୪ । ଯହିଁରେ ଏକ ସଂଖ୍ୟାର ବିଷୟ ଥାଏ (ପଣ୍ଡିତ)—

4. Dealing with number 1. (e.g. multi-
plication table).

(ଯଥା—ଏକକ ପଣ୍ଡିତ ।)

କି—ଏକ ୦ରୁ ନଅ ସଂଖ୍ୟା—A unit.

ଏକକଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଟୋକାଇ ଏ ମାଟିକୁ କଢ଼ାଏ କରନ୍ତି

Ekakardīā ମୂଲ୍ୟ ବିଧିବିଧି ନିୟମରେ ଦେଉଥିବା (ମାଟି ଖୋଳା
ବା ମାଟି ଉଠା କାମ)—

1. (earth-work) Done by paying one
Kaurdi (shell-money) for one basket
of earth thrown or carried.

୨ । ଏକକଡ଼ା କରନ୍ତି ମୂଲ୍ୟ—

2. Of the value of one Kaurdi

* । ଦେହର ଏକକଡ଼ ବା ପାଖ ମାଡ଼ ଖୋଲୁଥିବା (ଅବସ୍ଥା)—

3. Sleeping on one side.

୪ । ଏକପଟିଆ; ଏକପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଚଳୁଥିବା—

4. Leaning to one side.

* । ଏକପଟିକୁ ମାଡ଼ ଚାଲୁଥିବା (କଥା)

5. One-sided.

୬ । ଯହିଁର ପ୍ରତ୍ୟେକର ମୂଲ୍ୟ ଏକ କଢ଼ା—

6. (things) Of the value of one Kaurdi
each.

ଏକକଡ଼ିକିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଏକକଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ekakardikiā Ekakardīā (See)

ଏକକଣିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକ+କୋଣ)—ଏକ କୋଣରେ

Ekakanīān ଅବସ୍ଥିତ—Situated in one corner.

ଏକକୋଣ

ଏକକଣିକିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଏକକଣିଆ (ଦେଖ)

Ekakanikiā Ekakanīān (See)

ଏକକନ୍ଦ—ସଂ. ବି—ପାଣିପାଉଁ (ଦେଖ) (ହରେକୃଷ୍ଣ, ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)

Ekakanda Pāṇisāru See)

ଏକକରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଣ୍ଡଗାଳୀର ଗୁଣ୍ଡମାନେ ଅବଧାନକୁ କହି ପ୍ରସ୍ତାବ

Ekakaribā କରବାକୁ ଯିବା—To go to make water

ଏକକରୀ with the permission of the teacher

ପେଶାବ କରବା (said of young students of a
village—Pāṭhasālā).

ଏକକରେ—ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ—ଗୋଟିଏ ପାଖରେ; ଏକକଡ଼ରେ; ଏକଅଡ଼େ—

Ekakare On one side; in one quarter.

ଉପର ଭୂମି ଭେଟିବାରେ, ଏଣୁ ଲୁଚେ ଏକକରେ ।

ଭୂପତ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚ ମୂଳ ।

ଏକକାନ୍ତିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଏକକାନ୍ତିକିଆ (ଦେଖ)

Ekakānīān Ekakānikiā See)

ଏକକାନ୍ତିକିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକବସ୍ତ୍ର ପରିହର; ଉତ୍ତରୀୟପ୍ତନ—

Ekakānikiā 1. Wearing one loin cloth only,

ଏକହୋଟେ having no sheet or scarf for
the upper part of the body.

୨ । ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର କୁଣ୍ଡ ପାଖକୁ ଫିଟାଇ ଶରୀରର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଭାଗ
ଘୋଡ଼ାଇ ଦୋଇଥିବା—

2. Having covered the body with a part
of the underwear tucked upwards.

* । ଏକମାତ୍ର କାନବିଶିଷ୍ଟ—3. One-eared.

୪ । ଏକ କୋଣ ବା ଅଂଶରେ ଅବସ୍ଥିତ—

4. Situated in one corner.

ଏକକାର—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକାକାର (ଦେଖ)

Ekakāra 1. Ekākāra (See)

ଏକକାର ସୂତ୍ରା କର ଏକକାର, ପ୍ରଭୃତି ଅନେକ କଳା ହୁଏ ।

ଏକକାର ଗ୍ରାମୀ—କର୍ତ୍ତୃମୋହାୟ ।

୨ । ଏକ କର୍ମକାଣ୍ଡ; ଏକାଗ୍ରତା—2. Doing similar
acts; pursuing the same line of
conduct.

* । ଏକମାତ୍ର ବ୍ୟବସାୟ ଅବଲମ୍ବନକାରୀ—

3. Following the same profession.

ଦେ. ବି—ଏକ ବା ସମାନ କର୍ମ—

Same or similar act.

ଏକକାଳିନ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକକାଳିନ)—ଏକକାଳିନ (ଦେଖ)

Ekakālīn Ekakālīna (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଦେ. କି. ବଣ—ସୁଗପତ୍—Simultaneously.

ଏକକାଳୀନ—ସଂ. ବଣ. (ଏକକାଳ + ଇନ)—୧ । ସମସମୟିକ —
Ekakālīna 1 Contemporary.

୧ । ଏକ ସମୟରେ ଘଟୁଥିବା, ସମକାଳୀନ—

2 Contemporaneous; coeval

୩ । ସୁଗପତ୍ ଘଟୁଥିବା—3 Simultaneous.

୪ । ଥରେ ଦେୟ—4. Payable once only

ଦେ. କି. ବଣ—୧ । ସୁଗପତ୍—1. Simultaneously.

୨ । ଥରେ ମାତ୍ର—2. Once only.

ଏକକୁ ଆରକ—ଦେ. ଅ.—ଏକକୁ ଆରକ (ଦେଖ)

Ekaku āraaka Ekaku āreka (See)

ଏକକୁ ଆରକେ—ଦେ. ଅ.—ଏକକୁ ଆରକ (ଦେଖ)

Ekaku āraake Ekaku āreka (See)

ସାର ମହମା ଚନ୍ଦ୍ର ଲେଖକ

ଭୋଗୁ ଏକକୁ ଆରକେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଏକକୁ ଆରକେ—ଦେ. ଅ.—୧ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟରେ—

Ekaku āreka 1. Mutually.

ମରମ୍ପର; ଏକକେଆର ଏକକୁ ଆରକେ ସେ ଲେପିଲେ ଅମିତ ।

ଆପସମେ ସାରଳାମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

୨ । ଏକ ଜଣଠାରୁ ଆଉ ଜଣକ; ଜଣକ ଅପେକ୍ଷା ଆଉ

ଜଣେ (ଏଠାରେ ପଞ୍ଚମୀ ବିଭକ୍ତି ଅର୍ଥରେ କୁ ପ୍ରୟୋଗ)—

2. One more than the other.

କୃଷ୍ଣ ମହମା ପରଶୁରାମ, ଏକକୁ ଆରକେ କଣେଷି ।

ଭୁବନ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୩ । ଜଣକ ପରେ ଆଉ ଜଣେ—

3. One after the other.

୪ । ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଅନ୍ୟ—

4. One in the place of another

ଗରମ ଅମୃତ ଅମୃତ ଗରମ ହୁଅଇ ଏକକୁ ଆରକେ ଫଳେ ।

ସମଶକର—ପ୍ରେମଭରଣ ।

ଏକକୁ ଏକ—ଦେ. ଅ ଓ ବଣ—ଏକକୁଏକ (ଦେଖ)

Ekaku eka Ekueka (See)

ବହୁଳ ଏ ସ୍ବପନ, ସମସ୍ତେ ଜାଣି ସମ, ସମରେ ଏକକୁ ଏକ ସେ ।

ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀବଳାସ ।

ଏକକୁଣ୍ଡଳ—ସଂ. ବଣ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଏକ + କୁଣ୍ଡଳ)—

Ekakundala ଗୋଟିଏ କାନରେ ମାତ୍ର କୁଣ୍ଡଳ ପିନ୍ଧୁଥିବା—

(ଏକକୁଣ୍ଡଳ—ଶ୍ଳୀ) Wearing a pendant in one ear only.

ସଂ. ବ.—ବଳରାମ—Balarāma, brother of
Śrīkrishṇa.

ଏକକୁଳ—ଦେ. ବଣ—ଏକକୁଳ; ଏକକ୍ରୀଡ଼ା—

Ekakūla Gathered together; assembled.

ଗୁରୁ ଯୋଗ ରହି ହୋଇଅଛି ଏକକୁଳ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମକରୁଣା ଶିବା ।

ଏକକୋଣିଆ—ଦେ. ବଣ. (ସଂ. ଏକ + କୋଣ)—

Ekakonīā ଏକକୋଣିଆ (ଦେଖ)

Ekakonīā (See)

ଏକକୋଣିକିଆ—ଦେ. ବଣ—ଏକକୋଣିଆ (ଦେଖ)

Ekakonikīā Ekakonīā (See)

ଏକକୋଷ—ସଂ. ବଣ. (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ)—

Ekakosha ଯେଉଁ ଜୀବର ଶରୀର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ମାଂସ
କୋଷରେ ଗଢ଼ା—One-celled (creature)

ଏକକୋଷ୍ଠୀ—ସଂ. ବଣ. (ଜନ୍ତୁବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଏକ + କୋଷ୍ଠ +

Ekakoshṭhī ଇନ୍. ମା. ବ.)—ଏକକୋଷ୍ଠୀମୟ ଦେହବିଶିଷ୍ଟ;
ଶିରଃପଦ (ସାମୁଦ୍ରିକଜୀବ)—Cephalopod.

(ଯଥା—ସମୁଦ୍ର ଫେଣ ଜୀବ, ପୁରୁରୁଜ—e.g Cuttle fish;
Octopus).

(ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର ଓ ପ୍ରଭୁଦିବାଦ)

ଏକକ୍ରିୟା—ସଂ. ବଣ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଏକ + କ୍ରିୟା)—

Ekakriyā ୧ । ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା (ଇନ୍. ଇନ୍. ବ୍ୟକ୍ତି)—

1. (persons) Having to do one and
(ଏକକ୍ରିୟା—ଶ୍ଳୀ) the same work.

୨ । ଏକଆଚରଣକାଂକ୍ଷା—

2. Pursuing the same line of conduct.

ଏକଗମ୍ୟ—ସଂ. ବଣ. ପୁଂ (ଶୟା ଚନ୍ଦ୍ର; ଏକ + ଗମ୍ୟ)—

Ekagamya ୧ । ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଲେଖ୍ୟ—

(ଏକଗମ୍ୟ—ଶ୍ଳୀ) 1. Enjoyable by a single person.

୨ । ଏକଲବ୍ୟ—2. Obtainable by one
person only.

ଏକଗୁରୁଆ—ଦେ. ବଣ—ଯେ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ଜଗରୁ କରେ, ଏକ—

Ekagurūā ବାରିଆ; ଏକଦିବିଆ; ଦିବିଶୋର; ହୁଣ୍ଡା—

ଏକଗୁରୁଆ Self-willed; stubborn; obstinate;
ଅବିଧ୍ୟାନ; ହଠିଲା persistent; headstrong.

ଏକଗୁରୁ—ଦେ. ବଣ—ଏକଗୁରୁଆ (ଦେଖ)

Ekagurū Ekagurūā (See)

ଏକଗୁରୁ—ସଂ. ବ. ପୁଂ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା)—୧ । ସଦାଧାରୀ—

Ekaguru 1. Class-mate.

୨ । ସଙ୍ଗର୍ଥ; ସଦାଧାରୀ—

2. Disciple of the same preceptor.

ଏକଗୋଡ଼ିଆ—ଦେ. ବଣ—୧ । ଏକମାତ୍ର ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆ ହେବା

Ekagordīā (ଅବସ୍ଥା)—1. (state) Of standing on
one leg.

୨ । ଯାହାର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପାଦ ଥାଏ—

2. One-legged.

ସାଧାରଣ ସ୍ଥଳେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସୂଚକ ଓ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରହିବା କରୁଛି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ ଓ କୌଣସି ଚର୍ଚ୍ଚ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଶବ୍ଦରେ ସେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା .—
ବାଦ' ନ ଚିହ୍ନରେ 'ବାଦ' ଗୋଟିକେ 'ବୁଦ୍ଧ' ନ ଚିହ୍ନରେ 'ବୁଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଶ୍ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବକ' ଦେଖିବେ ।

ଦେ. ବି—ପୂର୍ବେ ଶୂଦ୍ରାଳୀରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼କୁ ଭୁଲି ରୁ ଟେକି ରଖି
ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ରେ କେତେ ସମୟ ପାଇଁ ଟିଆ
ଦେବା ରୂପ ପିଲାଙ୍କୁ ଦିଆ ଯିବା ଦଣ୍ଡ—
A punishment formerly given to
students consisting of standing on one
leg only for some time

ଏକଗ୍ରାମୀଣ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଏକଗ୍ରାମୀ+ଇନ)—ଏକଗ୍ରାମବାସୀ—
Ekagrāmīna Inhabiting the same village
(ଏକଗ୍ରାମୀଣା—ଝି)

ଏକଗ୍ରୀବ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଆନୁକମ୍ୟବଦ୍ଧ)—
Ekagrība ୧ । ଏକ ଅଙ୍ଗକୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇଥିବା (ବହୁ)—
1. Turning the faces to one direction.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଏକମୁଖ; ଏକପ୍ରାଣ; ଏକମତ —
2. (figurative United; unanimous.

ଏକଗ୍ରୀବ ହୋଇ ଭରତର ସବୁ ନେତା ଔପନିବେଶିକ ଶାସନ ଦାବା କରୁଅଛନ୍ତି ।
ଦୈନିକ ଅଣା ୨୫/୮/୮ ।

ଏକଗ୍ରୀବ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଏକ+ଗ୍ରୀବ)—
Ekagrība ୧ । ଘନୀଭୂତ—1 Dense
୨ । ଏକବିତ—2 Joined together, compact.
ସେ କାଳେ ଅଶ୍ବତ୍ଥାମା ବିଶୋଭା ନାବତ
କଲେ ଗୁଲିଲେ ସେ ହୋଇ ଏକଗ୍ରୀବ । ବୃହତ୍ ବି. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

ଏକଗ୍ରାମୀ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଏକଗ୍ରାମୀ)—ଏକଗ୍ରାମୀ (ଦେଖ)
Ekagrāmi Ekaghni (See)
ବୁଲାଇ ଏହି ସମୟ ଏକଦମା ଦେଇ କାୟ ବୋଇ କଲ୍ୟ ଶିଖରଶିଖେ ।
ଭଞ୍ଜ. ଦୈତ୍ୟଶାସନକାବ୍ୟ ।

ଏକଗ୍ରୀବୀ—ଦେ. ବିଣ—ଏକଗ୍ରୀବୀ (ଦେଖ)
Ekagrīvī Ekagharikiā (See)
ସଭାରୁ ସଭ୍ୟମାନେ ଅଗରୁ ଏକଗ୍ରୀବୀ ହୋଇ ଥିଲେ ।
ପଟ୍ଟନାୟକ. ଗୁପ୍ତବଳ୍ଲବ ।

ଏକଗ୍ରୀବୀ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଏକଗ୍ରୀବ; ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ପୃଥକ
Ekagrīvī ବାସ କରୁଥିବା—1 Secluded.
ଏକସର ୨ । ସମାଜରୁତ—2. Boycotted;
जातवाहर excommunicated; outcasted.

ଏକଗ୍ରୀବୀ—ଦେ. ବି. ବିଣ—ଏକଗ୍ରୀବ (ଦେଖ)
Ekagrīvī Ekaghāe (See)

ଏକଗ୍ରୀବ—ଦେ. ବି. ବିଣ. (ସଂ. ଏକ+ଗ୍ରୀବ)—
Ekaghāe ୧ । ଏକଥରକେ—1. In one instalment.
ଏକସାଏ ୨ । ଏକା ସମୟକେ—2. At one moment.
एकसाये ୩ । ଏକ ପ୍ରହାରରେ; ଏକା ଶ୍ରେଣୀରେ—
3. At one stroke.

୪ । ଏକବାରକେ—4. Once for all.

ଏକଗ୍ରୀବୀ—ଦେ. ବି. ବିଣ—ଏକଗ୍ରୀବ (ଦେଖ)
Ekaghānti Ekaghāe (See)

ଏକଗ୍ରୀ—ସଂ. ବି. ଝି. (ଏକ+ଗ୍ରୀ ଥାଉ+କ୍ଷ+ଈ; ଅରକେ
Ekaghni ଯାହା ଜଣକୁ ମାର ପକାଏ ଭୁଲ. ଶବ୍ଦଗ୍ରା)—
ଏକପ୍ରକାର ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ର; ନାଳକାସ୍ତ୍ର; ବନ୍ଧୁକବିଶେଷ—
A kind of weapon of offence; a gun.

ଏକଗ୍ରୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକଗ୍ରୀ)—
Ekāngī ୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ—
एकङ्गी 1. A sweet-smelling root used in
एकङ्गी scented toilette paste.

୨ । ଏକଅଙ୍ଗୀ ବାତ, ଶରୀରର ଗୋଟିଏ ପାଖର ଅଙ୍ଗକୁ
ଅବରୁ ଧରିବା ବାତବିଶେଷ—
2. Partial paralysis; paralysis of one
side.

ବିଶ—ଏକ ଅଙ୍ଗ ବା ଏକ ପାଖର ଅଙ୍ଗକୁ ଅନ୍ୟପକ୍ଷ କରିଥିବା—
Attacking one limb or one side

ଏକଚକ୍ର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକ ଓ ଚକ୍ର)—
Ekachaka ଏକଦିଗ ଲାଗିଥିବା ବହୁତ ଭୂଖଣ୍ଡ—
A continuous and extensive tract of
land; a large expanse of land.

ବିଶ—ଏକଦିଗ ଲାଗିଥିବା ଓ ବହୁତ (ଭୂମି ଖଣ୍ଡ)—
Continuous and extensive (land).

ଏକଚକ୍ରୀ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଏକଚକ୍ର (ଦେଖ)
Ekachakardī Ekachaka (See)

ଏକଚକ୍ରୀ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଏକଚକ୍ର (ଦେଖ)
Ekachakī Ekachaka (See)
ବିଶ—ଏକଚକ୍ର (ଦେଖ)—Ekachaka (See)

ଏକଚକ୍ର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ+ଚକ୍ର)—୧ । ଏକଚକ୍ରବିଶ୍ଣୁ ରଥ—
Ekachakra 1. One wheeled vehicle

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ରଥ—2 The imaginary one-
wheeled car of the Sun-God.
୩ । ଗଣ୍ଡାର—3. Rhinoceres.

ସଂ. ବିଶ.—ଏକ ଚକ୍ରବିଶ୍ଣୁ—One-wheeled.

ଏକଚକ୍ରୀ—ସଂ. ବି. ଝି (ଏକ+ଚକ୍ର+ଝି. ଅ)—୧ । ଗଣ୍ଡା ନାମକ
Ekachakrī ଜନ୍ତୁ—1 Phinoceres

୨ । ନଗରୀବିଶେଷ (ଏଠାରେ ଭ୍ରମ ବକାସୁରକୁ ବଧ କରି
ଥିଲେ । ଏହା ଆଧୁନିକ ପାଟନା ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ)—
2. A town of ancient India, situated in
the (modern) district of Patna.

ଏକଚକ୍ର ନଗରେ ବେଳ ସନ୍ଧ୍ୟା ମାରି । ସାରଳାମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

[ଦ୍ର—ଜନ୍ତୁ ଗୁଡ଼ ଦାହରୁ ପଲାଇ ଯାଇ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ମାତାଙ୍କ
ସହିତ ଏଠାରେ ବନ୍ଧି ଦିନ ବାସ କରୁ ଥିଲେ ଓ ଏହିଠାରେ ଭ୍ରମ
ବକାସୁରକୁ ବଧ କରିଥିଲେ । ଏହା ଆଧୁନିକ ପାଟନା ଜିଲ୍ଲାର
ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ୱୟ ଚର୍ଚ୍ଚା	ଅନୁକ୍ରମିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଞ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଆ	ସ	ସ	ଐ	ଋ	ୠ	ଐ	ଋ	ୠ

ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । (ସ. ଏକ + ଚତୁଷ୍ଟୟ = ସର୍ବଭୋଗ୍ୟ) —

Ekachātṣṭya ଯେଉଁ ବାଣିଜ୍ୟ ବିଷୟରେ ରାଜାଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏକମାତ୍ର ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟରେ କାରବାର କରିବାକୁ ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ ଅଧିକାର ପାଇଥାଏ—1. Monopolized
एकाधिकार (trade)

୨ । ଜଣକର ଅଧିକାରରେ ରହିବା—

2. In the exclusive possession of one person
ଦେ. ବି.—ରାଜାଦେଶରେ କୌଣସି ଏକମାତ୍ର ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟତମାମ୍ ବାଣିଜ୍ୟ କରିବାକୁ ଏକ ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଥିବା ଅଧିକାର—Monopoly.

ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ (ଏକ ଅଧିକ ଚତୁଷ୍ଟୟ) —

Ekachatwārimśa ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ—Fortyone.

ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ—ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ—

Ekachatwārimśat Fortyone.

ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ.—ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ—

Ekachatwārimśattama Fortyfirst.

ଏକଚର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଏକ + ଚର ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —

Ekachara ଏକାକୀ; ଯେ ଏକାକୀ ଭିତ୍ତିରେ ବାସ କରେ—
(ଏକଚରୀ—ଶ୍ରୀ) Single; living alone in a solitary place.

ଏକଚର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ଅସ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି—

Ekacharā 1. Selfish

୨ । ଯେ ଭିତ୍ତିରେ ବାସ କରୁଥିବା ଭଲ ପାଏ—

2. Liking to move in a solitary place

ଏକଚର୍ୟା—ସଂ. ବି. (ଏକ + ଚର ଧାତୁ + ଋ. ଯ + ଶ୍ରୀ. ଅ) —

Ekacharjya ୧ । ଅସ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି ଗମନ—

1. Solitary walk.

୨ । ଏକାକୀ ହୋଇ ଗମନ କରିବା—

2. Walking alone.

ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ.—ଏକଚତୁଷ୍ଟୟ (ଦେଖ)

Ekachātṣṭya Ekachātṣṭya (See)

ଏକଚର୍ୟା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଏକ + ଚର ଧାତୁ + ଋ. ଯ + ଶ୍ରୀ. ଅ) —

Ekachārī ୧ । ଏକାକୀ ଚରଣକାରୀ—

(ଏକଚରଣୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Moving alone

୨ । ଏକାକୀ ବାସକାରୀ—2. Living alone

ଏକଚର—ଦେ. ବି.—୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ଗୁଣିତଲେଖ ବା ଅବରଣ—

Ekachār 1. One kind of conduct.

ଏକଚାର

୨ । ଏକପ୍ରକାର ଧର୍ମ—

ଏକଚାର 2. One kind of usage

ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ଗୁଣିତଲେଖ ବା ଅବରଣବିଶିଷ୍ଟ

(ବହୁଲେଖ)—1. (many persons)

Following the same line of conduct.

୨ । ଏକପ୍ରକାର ରୀତିବିଶିଷ୍ଟ—

2. Followig the same method or usage.

ଏକଚର—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—୧ । ଏକଚର୍ୟା (ଦେଖ) —

Ekachār 1 Ekaguiñāñ (See)

ଆମିଷ୍ୟାଳୀ

୨ । ଆମିଷ୍ୟାଳୀ—2. Whimsical;

मनमौजी; तरङ्गी

capricious.

ଏକଚର—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ଘର ଉପରେ ଏକପାଶିଆ ଗୁଳି ଥାଏ; ଗୁଳି—
Ekachār 1. Onesided thatch; a thatch with
ଏକଚାର one side-roof; a lean-to.

आसारा; सायबान ବିଶ୍ୱ—ଏକମାତ୍ର ଗୁଳିବିଶିଷ୍ଟ (ଘର) —

A pent-roofed (house), pent (house)

ଏକଚର—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଏକଚର (ଦେଖ)

Ekachārī Ekachārī (See)

ଏକଚର—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଏକଚର (ଦେଖ)

Ekachārī Ekachārī (See)

ଏକଚର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକଚର୍ୟା—ସଂ. ପ୍ରା. ଏକଚର୍ୟା) —

Ekachārī 1. ଏକଚର୍ୟା; ୪୧ ସଂଖ୍ୟା—

ଏକଚର୍ୟା

The number 41; fortyone.

इकतालिस ବିଶ୍ୱ—ଏକଚର୍ୟା—

(ଏକଚର୍ୟା—ଅନ୍ୟରୂପ)

Numbering fortyone.

ଏକଚର୍ୟା—ଦେ. ବି.—ବୈଦିକ କର୍ମକାଣ୍ଡର ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

Lkachārīśāmantra A collection of Vedic
mantras for daily ceremonies.

ଏକଚର୍ୟା—ଦେ. ବି.—୧୪୧ ସଂଖ୍ୟା—

Ekachārīśāha The number 141.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—୧୪୧ ସଂଖ୍ୟା—Numbering 141

ଏକଚିତ୍ତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ.—୧ । ଏକମତ ବିଶିଷ୍ଟ (ବହୁବ୍ୟକ୍ତି) —

Ekachitta

1. Unanimous

୨ । ଅନନ୍ୟମତା; ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ—2. With concentrated attention; wholly absorbed.

ଏକଚେତି—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଏକଚେତି (ଦେଖ)

Ekachēti Ekachēti (See)

ଏକଚେତେ—ଦେ. ଅ—ଏକଚେତ (ଦେଖ)

Ekachēte Ekachēte (See)

ଏକଚେତେକେ—ଦେ. ଅ—ଏକଚେତ (ଦେଖ)

Ekachēteke Ekachēteke (See)

ଏକଚତ୍ର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁଚତ୍ର; ଏକ + ଚତ୍ର; ସଂସ୍କୃତ ଚତ୍ର ଶ୍ରୀରେ

Lkachchhatra 1. ଏକମାତ୍ର ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶାସିତ; ଏକ
(ଏକଚତ୍ର—ଶ୍ରୀ) ରାଜାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅଧିଷ୍ଠିତ ବା ଅଗତ—

Ruled by a single king; brought under one man's sovereignty; under the sway of one paramount ruler.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପ୍ରକାରେ ପଦର ଓ ଚିହ୍ନର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ଓ ଚିହ୍ନର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ଓ ଚିହ୍ନର ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ବା ଏ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଆର୍ତ୍ତ' ନ ପାଇଲେ 'ଆର୍ତ୍ତ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ଏକକ୍ରମ — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକକ୍ରମ) — ଏକକ୍ରମ (ଦେଖ)
 Ekachhatra Ekachchhatra (See)
 ଏକେ କମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୋର ଏକକ୍ରମ ହେଲା । ସ ରଜାମହାରଜର ବସନ୍ତ ।
 ଏକକ୍ର — ସ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଏକ + କ୍ରମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —
 Ekaja ଏକକ୍ରମ (ଦେଖ)
 (ଏକକ୍ର — ଶ୍ୱ) Ekajāta (See)
 ଏକକ୍ରମ — ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + କ୍ରମନ୍ ୧ମା. ୧ବ) —
 Ekajanm ୧ । ରାଜା — 1. King.
 ୨ । ଶୂଦ୍ରଜାତି (ସଂସ୍କାର ନ ଥିବାରୁ) —
 2. The Sūdras.
 ଏକକ୍ରମ ବ — ଦେ. ବି — ଏକକ୍ରମ; ଅଚଳ ବାକ୍ୟ; ଦୃଢ଼ ବଚନ —
 Ekajabāba Unchangeable promise; promise
 ଏକକ୍ରମାବ which is not broken.
 ଏକକ୍ରମାବି — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ଏକକ୍ରମ; ଦୃଢ଼ବଚନ; ଯାହାର ବାକ୍ୟ
 Ekajabābi ଅଚଳ — One who is constant to his
 ଏକକ୍ରମାବୀ promise.
 ଏକକ୍ରମାବୀ
 ଏକକ୍ରମ — ଦେ. ବି (ଜମିଦାରସିଂହ) — ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ତାଲିକା;
 Ekajāi ଉପରାଜା — A classified list.
 ଏକକ୍ରମାବି ବିଶ୍ୱ. — ୧ । ଉପରାଜା କର ଯାଉଥିବା; ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ —
 ଅବାରିଜା; ଜିନ୍ସବାର 1. Classified under differnt
 headings
 ୨ । ଏକପ୍ରକାରର — 2. Uniform; similar.
 ୩ । ମିଶ୍ରାଯାଉଥିବା — 3 Totalled up
 ଏକକ୍ରମ କରବା — ଦେ. ବି — ୧ । ଏକକ୍ରମ ଉପରାଜା ବା ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ
 Ekajāi karibā କରବା —
 ଏକକ୍ରମାବି 1. To collect and classify several
 ଅବାରିଜା କରବା things under different headings
 ୨ । ବହୁବ୍ରୀହି ଯୋଗ କରବା —
 2. To total up various items
 ଏକକ୍ରମ (ଉଚ୍ଚାଦ) — ଏକକ୍ରମ ଉଚ୍ଚାଦ (ଦେଖ)
 Ekajāe (etc) Ekajāi etc (See)
 ଏକକ୍ରମ — ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଏକ + କ୍ରମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଚ) —
 Ekajāta ୧ । ଏକ ପିତାମାତାଙ୍କଠାରୁ ଜନ୍ମ —
 (ଏକକ୍ରମ — ଶ୍ୱ) 1. Born of the same pair of
 parents
 ୨ । ଏକସ୍ଥାନରୁ ଜନ୍ମ — 2 Born at one place.
 ସଂ. ବି — (ଏକ ଥରକେ ଜାତ; ସେହି ଜନ୍ମ) ଶୂଦ୍ର —
 A Sūdra.
 ଏକକ୍ରମ — ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ = ଥରେ + କ୍ରମ = କ୍ରମ;
 Ekajāti ଯାହାର ଥରେ ମାତ୍ର ଜନ୍ମ — ଶୂଦ୍ରଜାତି —
 The Sūdra caste.

ଦେ. ବି — ୧ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଜାତି ବା ବର୍ଣ୍ଣ —
 1. One caste.
 ୨ । ଏକ ପ୍ରକାର — 2. One kind.
 ୩ । ଏକ ଶ୍ରେଣୀ — 3. One class.
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ୧ । ଏକପ୍ରକାରର —
 Ekajātikā 1. Of one kind.
 ଏକକ୍ରମାବ ୨ । ଏକଶ୍ରେଣୀର — 2. Of one class.
 ଏକକ୍ରମାବ ୩ । ସମଶ୍ରେଣୀର — 3. Similar.
 ୪ । ଏକବର୍ଣ୍ଣର — 4 Belonging to the
 same caste.
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ଏକକ୍ରମାବ (ଦେଖ)
 Ekajātikā Ekajātikā (See)
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ଏକକ୍ରମାବ (ଦେଖ)
 Ekajātikā Ekajātikā (See)
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବି — ଏକକ୍ରମାବ; ଏକକ୍ରମାବ —
 Ekajigara Obstinacy; stubbornness.
 ଏକକ୍ରମାବ
 ଏକକ୍ରମାବ
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ଏକକ୍ରମାବ; ଏକକ୍ରମାବ; ଏକକ୍ରମାବ;
 Ekajigariā ଏକକ୍ରମାବ — stubborn; obstinate.
 ଏକକ୍ରମାବ
 ଏକକ୍ରମାବ
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ଏକକ୍ରମାବ (ଦେଖ)
 Ekajidi Ekajigar (See)
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ଏକକ୍ରମାବ (ଦେଖ)
 Ekajidi Ekajigiriā (See)
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକ ଓ କ୍ରମ ଧାତୁ) — ୧ । ଏକକ୍ରମ ସମ୍ମିଳନ —
 Ekajut 1. Association.
 ଏକକ୍ରମାବ ୨ । ମେଳ; ଚକ୍ରୋଦ୍ — 2. Conspiracy; plot;
 ବଳବା mutiny.
 ଦେ. ବିଶ୍ୱ. — ୧ । ଏକକ୍ରମ — 1. Gathered together,
 ଏକକ୍ରମାବ ୨ । ଏକମେଳ; ମେଳ ବାନ୍ଧିଥିବା —
 ଏକକ୍ରମ 2. Plotting together; mutinous
 ୩ । ସହକର୍ମୀରୂପେ ପରସ୍ପର ଆକ୍ରମ —
 3 Associated with each other.
 ୪ । ଏକକ୍ରମ ସମ୍ମିଳନ ବା ମେଳ —
 4. United together; met together.
 ୫ । ସମସ୍ତେ ମିଶି ଏକ ଦଳ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା —
 5. Formed together into one party
 ଏକକ୍ରମାବ — ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ. — ଏକକ୍ରମାବ (ଦେଖ)
 Ekajot Ekajut (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ, ଶ	ଞ	ଈ	ଉ	ଋ	ଌ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଋ	ଌ

ଏକଜୋଡ଼—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—୧ । ଏକଜୁଟ୍ (ଦେଖ)

Ekajorda 1 Ekajut (See)

୨ । ଦୁଇଜୁ—2. Two; a pair; a couple.

ଏକଜୋଡ଼ା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—୧ । ଦୁଇଗୋଟି; ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟକ—

Ekajorda 1. Two

୨ । ପରସ୍ପର ସମକକ୍ଷ ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବ—

2 Couple, pair

ଏକଜୁର—ସଂ. ବି (ଏକ + ଜୁର)—ଯେଉଁ ଜରରେ ଦିନ ରାତି ଦେହରୁ

Ekajwara ତାହା ଶୁଦ୍ଧ ନାହିଁ—Unremitted fever; continued fever

ଏକଜୁର—ସଂ. ବି (ଏକ + ଜୁର + ସ୍ଵାର୍ଥେ. ଇ)—ଏକଜୁର (ଦେଖ)

Ekajwari Ekajwara (See)

ଏକଟି—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଅକ୍ଟିଂର ଅଶ୍ବଜ ଉଚ୍ଚାରଣ)—

Ekatim ଅକ୍ଟିଂ (ଦେଖ)
Ākṭing (See)

ଏକଟିଙ୍ଗ—ଦେ. ବି—ଅକ୍ଟିଙ୍ଗ (ଦେଖ)

Ekatin Ākṭing (See)

ଏକଠା—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକ ଓ ଥାନ)—ଏକାଠୁ; ସମବେତ—

Ekathā Collected or gathered up at one place.

ପାଣ୍ଡୁ ସୁତେ ସମସ୍ତେ ଏକଠା ହୋଇଲେ—ବୃଷସିଂହ ନନ୍ଦାଘରର. ବନ ।

ଏକଠାଇଁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏକ ସ୍ଥାନରେ—

Ekathāin 1. At one place

୨ । ଏକାଠି—2. Together.

ଏକଠାଏ—ଦେ. ଅ—ଏକଠାଇଁ (ଦେଖ)

Ekathāe Ekathāin (See)

ଏକଠାଏଁ—ଦେ. ଅ—ଏକଠାଇଁ (ଦେଖ)

Ekathāen Ekathāin (See)

ଏକଠୁଳ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକ + ଥୁଳ)—୧ । ଏକତ୍ର; ଏକ ସ୍ଥାନରେ

Ekathula ଜମା ହୋଇଥିବା—

1. Collected at one place.

୨ । ଏକତ୍ର ଗଦା ହୋଇଥିବା—2. Heaped up

ଏକଡ଼—ଦେ. ବି—ଏକର; ଏପାର୍ଶ୍ଵ; ଏପାଶ—

Ekarda This side.

ଏକଡ଼ସେକଡ଼—ଦେ. ଅ (ବିପରୀତ ସହଚର)—୧ । ଏପାଶ—

Ekardasekarda ସେପାଶ—1 This side and

ଏପାଶ—2 that.

ईसतरफ उसतरफ ଅନ୍ୟ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଏକତ୍ର ସେକଡ଼ ହେଉଥିବା ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ।

୨ । ମନୁଷ୍ୟର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ଵ—

2. Both flanks of a person.

ଏକଡ଼ସେକଡ଼ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଶୋଇଲାବେଳେ ଏକାଧିକଥର

Ekardasekarda hebba ପାର୍ଶ୍ଵ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା—

ଏପାଶଏପାଶକରି 1. Repeatedly to turn one's

ईसतरफ उसतरफ हीना sides during sleep.

୨ । ଏକପାର୍ଶ୍ଵରୁ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ଵକୁ ବହୁବାର ଯିବା ଅସିବା କରିବା;

ଇତସ୍ତଃ ହେବା—2. Repeatedly to go

this side and that

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ ଇତସ୍ତଃ କରିବା; ହିସା କରିବା—

3. To hesitate.

ଏକଡ଼ିଆଁଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଏକା ଖେପାକେ ଲୁହବା—

Ekadiāibba To jump up at one stride.

ଗରଜରୁ ଉଠୁ ଅବକାଶ ଧରି ଭବନେ ଏକଡ଼ିଆଁ—ବଞ୍ଚ. ବେଦେଶ୍ଵରଚାରୀ ।

ଏକଣସେକଣ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଏକ କୋଣରୁ ଅନ୍ୟ କୋଣକୁ

Ekanasekana hebba ଏକାଧିକଥର ଯିବା—To move

constantly from one corner

to another.

ଏକଣ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏକ ଓ କୋଣ ବ୍ୟା. ଏକାନ୍ତ)—

Ekanā ୧ । ଏକପାଶ—1. One side.

୨ । ଏକପ୍ରାନ୍ତ—2 One end.

୩ । ଏକକୋଣ—3 One corner.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକ କୋଣରେ ଅବସ୍ଥିତ—

1. Situated at a corner.

୨ । ପୃଥକ୍ ଅବସ୍ଥିତ—2. Solitary

୩ । ବିଚ୍ଛିନ୍ନ—3. Secluded.

୪ । ଗ୍ରାମର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ—

4. Situated at one end of a village.

ଏକତ—ପ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ; ବିଶ (ସଂ. ଏକତ୍)—୧ । ଏକାପରି—

Ekata 1. Similar.

एकत ଚର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଲେ ପୁନଃ ଜାତ, ସେ ପୁଣି ନୋହିଲେ ଏକତ ।

ସଂସ୍କୃତ. ପ୍ରେମଭକ୍ତିବିଜୟ ।

୨ । (ସଂ. ଏକତ) ଏକାଠୁ—2. Assembled.

ଏକତଃ—ସଂ. ଅ. (ଏକ + ତସ୍)—୧ । ଏକଅଡ଼େ;

Ekataḥ ଏକପକ୍ଷରେ—1. On one side.

୨ । ଏକଦିଗରେ—2. In one direction

୩ । ଏକସ୍ଥାନରେ—3. At one place.

୪ । ଏକବିଗଳ; ଏକଅଡ଼େ—

4. From one side or point of view.

* । ପ୍ରଥମତଃ—୫. Firstly; in the first place

ଏକତତ୍ତ୍ଵ—ସଂ. ବି. ପୁ. (ଏକ + ତତ୍ତ୍ଵ + ଇନ୍)—

Ekatattwi ୧ । ପ୍ରତିଯୋଗୀ; ପ୍ରତିଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵୀ—1. Rival.

(ଏକତତ୍ତ୍ଵୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସ୍ଥ ବା (ବ୍ୟକ୍ତି ଗଣ)—

2. (persons) Having the same object in view.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସଦୃଶ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଖୋଜିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଖୋଜିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଖୋଜିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଖୋଜିବେ ।

ଏକଚକ୍ର — ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକଚକ୍ର) — ଏକଚକ୍ର (ଦେଖ)
Ekachhatra Ekachchhatra (See)

ଏବେ ନମୁନାପ ମୋର ଏକଚକ୍ର ହେଲା । ସ ରକାମହାରାଜ. କବିଟା ।

ଏକଜା — ସ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଏକ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —
Ekaja ଏକଜାତ (ଦେଖ)
(ଏକଜା — ଶ୍ଳ) Ekajāta (See)

ଏକଜନ୍ମ — ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଜନ୍ମନ୍ ୧ମା. ୧ବ) —
Ekajanm ୧ । ରାଜା — 1. King.

୨ । ଶୁଦ୍ର ଜାତି (ସଂସ୍କାର ନ ଥିବା) —
2. The Śūdras.

ଏକଜାବଦ — ଦେ. ବି. — ଏକବାକ୍; ଅଟଳ ବାକ୍ୟ; ଦୃଢ଼ ବଚନ —
Ekajabāba Unchangeable promise; promise
ଏକଜବାବ which is not broken.
ଏକଜବାବ

ଏକଜାବୀବ — ଦେ. ବିଶ. — ଏକବାକ୍; ଦୃଢ଼ବଚନ; ଯାହାର ବାକ୍ୟ
Ekajabābi ଅଟଳ — One who is constant to his
ଏକଜବାବୀ promise.

ଏକଜବାବୀ

ଏକଜାରି — ଦେ. ବି. (ଜମିଦାର ସିରସ୍ତା) — ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ତାଲିକା;
Ekajāri ଉତ୍ତରଜା — A classified list.
ଏକଜାରି ବିଶ. — ୧ । ଉତ୍ତରଜା କର ଯାଉଥିବା; ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ —
ଅବାରିଜା; ଜିନ୍ସବାର 1. Classified under different
headings

୨ । ଏକପ୍ରକାରର — 2. Uniform; similar.

୩ । ମିଶ୍ରାୟାଉଥିବା — 3 Totalled up

ଏକଜାରି କରବା — ଦେ. ବି. — ୧ । ଏକତ୍ର ଉତ୍ତରଜା ବା ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ
Ekajāri karibā କରବା —

ଏକଜାରିକରା 1. To collect and classify several
ଅବାରିଜା କରବା things under different headings

୨ । ବହୁବ୍ରୀହି ଯୋଗ କରବା —

2. To total up various items

ଏକଜାଏ (ରତ୍ୟ ବି) — ଏକଜାଉ ରତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ekajāe (etc) Ekajāi etc (See)

ଏକଜାତ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଏକ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ) —

Ekajāta ୧ । ଏକ ପିତାମାତାଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ —

(ଏକଜାତ — ଶ୍ଳ) 1. Born of the same pair of
parents

୨ । ଏକସ୍ଥାନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ — 2 Born at one place.

ସଂ. ବି. — (ଏକ ଥରକେ ଜାତ; ସେହି ଜାତି ନୁହେଁ) ଶୁଦ୍ର —

A Śūdra

ଏକଜାତି — ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ = ଥରେ + ଜାତି = ଜନ୍ମ;
Ekajāti ଯାହାର ଥରେ ମାତ୍ର ଜନ୍ମ — ଶୁଦ୍ର ଜାତି —

The Śūdra caste.

ଦେ. ବି. — ୧ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଜାତି ବା ବର୍ଣ୍ଣ —

1. One caste.

୨ । ଏକ ପ୍ରକାର — 2. One kind.

୩ । ଏକ ଶ୍ରେଣୀ — 3. One class.

ଏକଜାତିଆ — ଦେ. ବିଶ. — ୧ । ଏକପ୍ରକାରର —

Ekajātiā 1. Of one kind.

ଏକଜେତେ ୨ । ଏକଶ୍ରେଣୀର — 2. Of one class.

ଏକଜାତକା ୩ । ସମଶ୍ରେଣୀର — 3. Similar.

୪ । ଏକବର୍ଣ୍ଣର — 4 Belonging to the
same caste.

ଏକଜାତିକା — ଦେ. ବିଶ. — ଏକଜାତିଆ (ଦେଖ)

Ekajātikā Ekajātiā (See)

ଏକଜାତିକିଆ — ଦେ. ବିଶ. — ଏକଜାତିଆ (ଦେଖ)

Ekajātikiā Ekajātiā (See)

ଏକଜଗର — ଦେ. ବି. — ଏକଗୁଣ୍ଠାପଣ; ଏକଜଗର —

Ekajigara Obstinacy; stubbornness.

ଏକଜିଗର

ସରକାସୀ

ଏକଜଗରୀଆ — ଦେ. ବିଶ. — ଏକଗୁଣ୍ଠା; ଏକଜଗର; ଜିଦିଆ; ଏକଜଗରୀଆ
Ekajigariā ଏକଜଗରୀଆ — 1. stubborn; obstinate.

ଏକଜଗରୀ

ହସି, ଜିଦି

ଏକଜିଦ — ଦେ. ବି. — ଏକଜଗର (ଦେଖ)

Ekajidi Ekajigar (See)

ଏକଜିଦିଆ — ଦେ. ବିଶ. — ଏକଜଗରୀଆ (ଦେଖ)

Ekajidiā Ekajigiriā (See)

ଏକଜୁଟ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକ ଓ ଜୁଟ ଧାତୁ) — ୧ । ଏକତ୍ର ସମ୍ମିଳନ —
Ekajut 1. Association.

ଏକଜୋଟି ୨ । ମେଳ; ଚତ୍ରୋଦ୍ — 2. Conspiracy; plot;
ବଳବା mutiny.

ଦେ. ବିଶ. — ୧ । ଏକତ୍ର — 1. Gathered together,

ଏକଜୋଟି ୨ । ଏକମେଳ, ମେଳ ବାଜୁଥିବା —

ଏକଜୁଟ 2. Plotting together; mutinous

୩ । ସହକର୍ମୀରୂପେ ପରସ୍ପର ଆକର୍ଷଣ —

3 Associated with each other.

୪ । ଏକତ୍ର ସମ୍ମିଳିତ ବା ମିଳିତ —

4. United together; met together.

୫ । ସମସ୍ତେ ମିଶି ଏକ ଦଳ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା —

5. Formed together into one party

ଏକଜୋଟ — ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. — ଏକଜୁଟ (ଦେଖ)

Ekajot Ekajut (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଏକଜୋଡ଼—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—୧ । ଏକଜୁଟ୍ (ଦେଖ)
 Ekajorda 1. Ekajut (See)
 ୨ । ଦୁଇଜ—2. Two; a pair; a couple.
 ଏକଜୋଡ଼ା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—୧ । ଦୁଇଗୋଟି; ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟକ—
 Ekajordā 1. Two
 ୨ । ପରସ୍ପର ସମକକ୍ଷ ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବ—
 2 Couple, pair
 ଏକଜୁର—ସଂ. ବି (ଏକ + ଜୁର)—ଯେଉଁ ଜରରେ ଦିନ ରାତି ଦେହରୁ
 Ekajwara ତାହା ଶୁଦ୍ଧ ନାହିଁ—Unremitted fever;
 continued fever
 ଏକଜୁରୀ—ସଂ. ବି (ଏକ + ଜୁର + ଶାବ୍ଦେ. ର)—ଏକଜୁର (ଦେଖ)
 Ekajwari Ekajwara (See)
 ଏକଜି—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଅକ୍ଟିଂର ଅଣ୍ଟକ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
 Ekaṭim ଅକ୍ଟିଂ (ଦେଖ)
 Ākṭiṅg (See)
 ଏକଜିଣ୍—ଦେ. ବି—ଅକ୍ଟିଂ (ଦେଖ)
 Ekaṭin Ākṭiṅg (See)
 ଏକଠା—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକ ଓ ଥାନ)—ଏକାତ୍ମକ; ସମବେତ—
 Ekathā Collected or gathered up at one
 place.
 ପାଣ୍ଡୁ ସ୍ତବେ ସମସ୍ତେ ଏକଠା ହୋଇଲେ—ବୃଷ୍ଟିହ. ନନ୍ଦାଘରର. ବନ ।
 ଏକଠାଇଁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏକ ସ୍ଥାନରେ—
 Ekathāiṅ 1. At one place
 ୨ । ଏକାଠି—2. Together.
 ଏକଠାଏ—ଦେ. ଅ—ଏକଠାଇଁ (ଦେଖ)
 Ekathāe Ekathāiṅ (See)
 ଏକଠାଏଁ—ଦେ. ଅ—ଏକଠାଇଁ (ଦେଖ)
 Ekathāeṅ Ekathāiṅ (See)
 ଏକଠୁଳ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକ + ଠୁଳ)—୧ । ଏକତ୍ର, ଏକ ସ୍ଥାନରେ
 Ekathūla ଜମା ହୋଇଥିବା—
 1. Collected at one place.
 ୨ । ଏକତ୍ର ଗଦା ହୋଇଥିବା—2. Heaped up
 ଏକଡ଼—ଦେ. ବି—ଏକଜ, ଏପାର୍ଶ୍ବ, ଏପାଶ—
 Ekarda This side.
 ଏକଡ଼ସେକଡ଼—ଦେ. ଅ (ବିପରୀତ ସହଚର)—୧ । ଏପାଶ—
 Ekardasekarda ସେପାଶ—1 This side and
 ଏପାଶଏପାଶ that.
 ଇସ୍ତରଫ ଉସ୍ତରଫ ଅନେକ ସତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ ଶୋଇ ଏକତ୍ର ସେକଡ଼ ହେଉଥିବ ।
 ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣିଆଠଗୁଣ୍ଠ ।
 ୨ । ମନୁଷ୍ୟର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ବ—
 2. Both flanks of a person.

ଏକଡ଼ସେକଡ଼ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଶୋଇଲାବେଳେ ଏକାଧିକଥର
 Ekardasekarda hebā ପାର୍ଶ୍ବ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା—
 ଏପାଶଏପାଶକରା 1. Repeatedly to turn one's
 ଇସ୍ତରଫ ଉସ୍ତରଫ ହେବା sides during sleep.
 ୨ । ଏକପାର୍ଶ୍ବରୁ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ବକୁ ବହୁବାର ଯିବା ଅସିବା କରିବା;
 ଇତସ୍ତତଃ ହେବା—2. Repeatedly to go
 this side and that
 ୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ ଇତସ୍ତତଃ କରିବା; ହିଂସା କରିବା—
 3. To hesitate.
 ଏକଡ଼ିଆଁଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଏକା ଶେପାକେ ଲୁହବା—
 Ekadiāṅibā To jump up at one stride.
 ଶରବତ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ଅବତେ ଧନୁ ଭଗନେ ଏକଡ଼ିଆଁ—ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶରମାସ ।
 ଏକଣସେକଣ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଏକ କୋଣରୁ ଅନ୍ୟ କୋଣକୁ
 Ekanasekana hebā ଏକାଧିକଥର ଯିବା—To move
 constantly from one corner
 to another.
 ଏକଣା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏକ ଓ କୋଣ କମ୍ପା ଏକାନ୍ତ)—
 Ekanā ୧ । ଏକପାଶ—1. One side.
 ୨ । ଏକପ୍ରାନ୍ତ—2. One end.
 ୩ । ଏକକୋଣ—3. One corner.
 ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକ କୋଣରେ ଅବସ୍ଥିତ—
 1. Situated at a corner.
 ୨ । ସ୍ୱଥକ୍ ଅବସ୍ଥିତ—2. Solitary
 ୩ । ବିଚ୍ଛିନ୍ନ—3. Secluded.
 ୪ । ଗ୍ରାମର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ—
 4. Situated at one end of a village.
 ଏକତ—ପ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନ ସଦ୍ୟ. ବିଶ (ସଂ. ଏକତ୍ତ)—୧ । ଏକାପରି—
 Ekata 1. Similar.
 ଏକତ ହେଉଥିଲେ ପୁର ନାହିଁ, ସେ ହୁଣି କୋଣରେ ଏକତ ।
 ସଶୋବନ୍ତ. ସ୍ୱେଦସ୍ଥିତିବିଶାଳ ।
 ୨ । (ସଂ. ଏକତ୍ତ) ଏକାତ୍ମକ—2. Assembled.
 ଏକତଃ—ସଂ. ଅ. (ଏକ + ତତ୍)—୧ । ଏକଅଡ଼େ;
 Ekataḥ ଏକପକ୍ଷରେ—1. On one side.
 ୨ । ଏକଦିଗରେ—2. In one direction
 ୩ । ଏକସ୍ଥାନରେ—3. At one place.
 ୪ । ଏକଦିଗରୁ; ଏକଅଡ଼େରୁ—
 4. From one side or point of view.
 ୫ । ପ୍ରଥମତଃ—5. Firstly; in the first place
 ଏକତତ୍ତ୍ୱୀ—ସଂ. ବି. ପୁ (ଏକ + ତତ୍ତ୍ୱ + ଇନ୍ଦ୍ର. ୧ମ. ୧ବ.)—
 Ekatattwī ୧ । ପ୍ରତିଯୋଗୀ; ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ—1. Rival.
 (ଏକତତ୍ତ୍ୱୀ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସ୍ଥ ବା (ବ୍ୟକ୍ତି ଗଣ)—
 2. (persons) Having the same
 object in view.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକ୍ଷରରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମାନ୍ତରେ ଚକ୍ରର କପତଳ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ସମା—
ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଟୋ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଟ୍ଟା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବେ' ୨ ପାଇଲେ ଅଲବୁ ଦେଖିବେ ।

ଏକତନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି—(ଏକ + ତନ୍ତ୍ର = ଶାସନ)—୧ । ଏକ ପ୍ରଭୁ ବା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ
Ekatantra ଦ୍ଵାରା ରାଜ୍ୟଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ—1 Absolute
monarchy; system of government in
which one person is invested with
supreme power

୨ । ଏକତାରୀ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର—

2 A one-stringed musical instrument.

ସଂ ବିଶ—୧ । ଏକ ପ୍ରଭୁର ଶାସନାଧୀନ—

1. Monarchical (from of government);
having one overlord

୨ । ଏକମାତ୍ର ତନ୍ତ୍ରୀ ବା ସୁଦୃଢ଼ିତ୍ଵ; ଏକସରଥ—

2. Having one string only; (e.g a bow.

ଏକତନ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ (ଏକ + ତନ୍ତ୍ର + ଶ୍ରୀ. ର୍)—

Ekatantri ଏକତନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
1. Ekatantra (See)

୨ । ଏକମତାବଲମ୍ବୀ—2 Unanimous.

ଏକତମ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ଏକ + ତମ; କହୁ ମଧ୍ୟରେ ଏକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣାର୍ଥ)—

Ekatama ଅନେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ—One amongst
(ଏକତମା—ଶ୍ରୀ) many; one out of many.

ଏକତର—ସଂ. ବି. (ଏକ + ତର; ଦୁଇ ମଧ୍ୟରେ ଏକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣାର୍ଥ)—

Ekatarā ୧ । ଦୁଇ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ—1. One of the two,
(ଏକତର—ଶ୍ରୀ) either.

୨ । ଭିନ୍ନାର୍ଥକ—2. Of different significance.

ଏକତରଫ—ଦେ. ବି. (ଏକ ଓ ଅ ତରଫ)—୧ । ଏକଦିଗ—

Ekataraph 1. One side.

ଏକତରଫ ୨ । ଏକ ପକ୍ଷ ବା ଦଳ—

2 One party

ଏକତରଫୀ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଅବଲମ୍ବନକାରୀ—

Ekataraphā 1. One-sided.

ଏକତରଫୀ ୨ । ଏକମାତ୍ର ଦିଗ ବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଘଟୁଥିବା—

2. Happening in one quarter or
(ଏକତରଫୀ—ବିପକ୍ଷତ) locality only.

୩ । (କଚରିଆ) ଏକ ପକ୍ଷର ଉକ୍ତି ଶୁଣି ବିଚାର କରାଯିବା

(ବିଷୟ, ମକଦ୍ଦମା ବା କ୍ଷତ୍ରୀ)—3. Exparte;
decided exparte.

ଏକତରଫୀ ବିଚାର—ଦେ. ବି.—ଏକ ପକ୍ଷର ଉପସ୍ଥିତିରେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷର

Ekataraphā bichāra ଅନୁପସ୍ଥୁତିରେ କରାଯିବା ବିଚାର;

ଏକତରଫୀ ବିଚାର ଏକ ପକ୍ଷର ମାତ୍ର ପ୍ରମାଣ ଶୁଣି କରାଯିବା ବିଷୟ—

Exparte trial.

ଏକତରଫୀ ରାଏ—ଦେ. ବି. (କଚରିଆ)—ଏକ ପକ୍ଷର ଉକ୍ତି ବା ପ୍ରମାଣ

Ekataraphā rāe ଶୁଣି ବିଷୟ ଯିବା ଅଦେଶ—

ଏକତରଫୀ ରାଏ

Exparte judgment.

ଏକତରଫୀ ରାୟ

ଏକତରଫୀ ରାଏ ରାୟ—ଦେ. ବି. (କଚରିଆ)—ସାଜି ବିଚାର ଦ୍ଵାରା

Ekataraphā rāe rad ଏକତରଫୀ ରାୟକୁ ରହିତ କରିବା—

ଏକତରଫୀ ରାଏ ରଦ୍ଦ Setting aside of an exparte

ଏକତରଫୀ ରାଏକାର୍ଯ୍ୟ judgment.

ଏକତରଫୀ—ଦେ. ବିଶ.—ଏକତରଫୀ (ଦେଖ)

Ekataraphā Ekataraphā (See)

ଏକତା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—(ଏକ + ତାବ ତା)—

Ekata ୧ । ମେଳ; ଏକତ୍ଵ; ସମତା—1. Unity.

୨ । ପରସ୍ପର ମେଳନ—2 Union amongst many.

୩ । ଅଭେଦ—3 Identity.

୪ । ସାମ୍ୟ—4 Equality; similarity.

୫ । ପୂର୍ଣ୍ଣତା—5. Entity.

୬ । ଏକପ୍ରକାର ମୁକ୍ତି—6. A kind of salvation.

ଏକତାନ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକତାନ)—୧ । ଏକବାରିକୁ; ଏକାଥରକେ

Ekataṇ ଏକା ଲବ୍ଧକେ; ଏକଦମ୍—1. All at once;

ଏକବାର once for all.

ଏକବାରମି ୨ । ଏକା ନିଶ୍ଵାସକେ; ଏକା ହସ୍ତାକେ; ଏକାଦମ୍—

2. At one breath,

୩ । ଏକା ଶ୍ଵେତକେ; ଏକ ଅଘାତକେ—

3 At one stroke.

୪ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—4 Completely.

ଏକତାନ—ସଂ. ବିଶ.—(ବହୁପ୍ରୀତି; ଏକ + ତାନ = ବିଷୟ; ସ୍ଵର)—

Ekataṇa ୧ । ଏକ ବିଷୟରେ ନିବିଷ୍ଟତା; ଏକାଗ୍ର ଅନନ୍ୟ

(ଏକତାନତା—ବି) ଦୃଷ୍ଟି; ଏକବିଷୟାସକ୍ତ—1. Closely

attentive; concentrating attention

to one matter; with mind fixed in

one object.

୨ । ଏକା ନିଶ୍ଵାସରେ କୋଇଁଯିବା (ସ୍ଵର)—

2 (a tone) Uttered in one breath.

ସଂ. ବି.—୧ । ଏକସ୍ଵର ଯୋଗ—1. Musical union.

୨ । ଏକସ୍ଵରବିଶିଷ୍ଟ ବାଦ୍ୟତତ୍ତ୍ଵ—2 Concert

୩ । ଲୟ—3. Harmony

ଏକତାନିକ—ଗ୍ରା. ଅ.—୧ । ଏକାବେଳେକେ—1. At once.

Ekataṇiki ୨ । ଏକାଥରକେ—2. At a time.

ଏକତାନିକେ—ଗ୍ରା. ଅ.—ଏକତାନିକ (ଦେଖ)

Ekataṇike Ekataṇiki (See)

ଏକତାନେ—ଦେ. ଅ.—ଏକତାନିକ (ଦେଖ)

Ekataṇe Ekataṇiki (See)

ଏକତାନେକେ—ଦେ. ଅ.—ଏକତାନିକ (ଦେଖ)

Ekataṇeke Ekataṇiki (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଏକତାମୀରସିଦ—ଦେ. ବି. (କବିରାଜ ଶ୍ରୀ)—

Ekatāmīrasid ଶ୍ରୀମଦ୍ ଦେଶଦାରଠାରୁ ଜିଜ୍ଞାସାକାମୀ ସମସ୍ତ
ଏକତାମୀ ବର୍ଣ୍ଣନା ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁ
एकतामि रसिद् କରେଇରେ ସେହିଁ ସମାପ୍ତିରସିଦ ଦାଖଲ
କରେ—Full satisfaction receipt filed
by a decree-holder in Court

ଏକତାର (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି—ଅକ୍ତିଆର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ekatāra etc. Aktiār etc. (See)

ଏକତାରବନ୍ଦ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଏକତାର (ଦେଖ)
Ekatāraband Ekatāri (See)

ଏକତାରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକତାରୀ)—
Ekatāra ୧ । ଏକତାରବନ୍ଦରୁ ଗଣା ଜାଣାୟ ବାଦ୍ୟ; ଗୋପୀ
ଏକତାରା ଯନ୍ତ୍ର—1. One-stringed harp.

ଏକତାରୀ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ବିନ ବା କନ୍ଦରେ ପାଣି ଦେଇ ତାହାକୁ
Ekatāri ନିଆଁରେ ଫୁଟାଇ କିଛି ସମୟ ପରେ ତହିଁରେ ଉଠାଇଲେ

ଏକତାରୀ ତହିଁରୁ ସରଳ ଭାବରେ ଏକ ଧାରରେ ଖସି ପଡ଼ିବା

ଏକତାରି (ଶିର); ଏକଧାରୀ (କଳ ବା ଚକର ପାତ୍ର)—

1. Boiled upto a point where the

syruplike fluid of the boiled sugar-

water falls down by one string

୨ । ସେହିଁ ଲୁଗାର ଟଣି ଓ ଭରଣୀ ସୁତା ଶିବ ଲେଖ ଏ

ଥାଏ—2. (cloth) Having single warp

and woof.

ଏକତାରୀ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅକ୍ତିଆର (ଦେଖ)

Ekatāri etc Aktiāri etc. (See)

ଏକତାରୀ

ଏକତାରି

ଏକତାଲ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ତାଲ = ଗାନ ବାଦ୍ୟ ସମୟରେ କାଳ-

Ekatāla ପରିମାଣ)—

୧ । ସମନ୍ୱୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ; ସରଳ ତାଲ—

1 Simple-tune.

୨ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ ସ୍ୱର—2 Continued tone.

୩ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ ନୃତ୍ୟ ଗୀତାଦି—

3. Single-toned song or dance.

ଏକତାଲୀ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ଝାଞ୍ଜ—

Ekatālī 1. Cymbals.

୨ । ଏକସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—2 A musical

instrument with one note.

୩ । ଏକଲକ୍ଷ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ ତାଳବିଶେଷ—3. A cadence

or musical measure of one tune

୪ । ଏକତାଲବିଶିଷ୍ଟ ଗାନବିଶେଷ—4 A song
with one musical measure.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ୧୨ ଟି ମାତ୍ରା ଏବଂ ୩୫ ଅଂଶ ଥାଏ ।]

ଏକତାଲ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକତାଲ)—

Ekatālā ଏକମହଲବିଶିଷ୍ଟ; ଏକତାଲବିଶିଷ୍ଟ (କୋଠା)—

ଏକତାଲୀ One storied; having one story only

एकमहला

ଦେ. ବି—ଏକ ମହଲ କୋଠା—

One storied building.

ଏକତାଲୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ—ଏକତାଲୀ (ଦେଖ)

Ekatālī Ekatālā (See)

ଏକତିରିଶ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକତିରିଶତ୍)—

Ekatirīśa ଚରିଶରୁ ଏକ ଅଧିକ; ୩୧ ସଂଖ୍ୟା—

एकत्रिंश The number. 31,

इकतिसः एकतीस् ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୩୧ ସଂଖ୍ୟକ—

Numbering 31

ଏକତିରିଶାଶତେ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକତିରିଶାଶତ)—

Ekatirīśāśahe ୧୩୧ ସଂଖ୍ୟା—The number 131,

ଏକତିରିଶି—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଏକତିରିଶ (ଦେଖ)

Ekatirīśi Ekatirīśa (See)

ଏକତିଶ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଏକତିରିଶ (ଦେଖ)

Ekatīśa Ekatirīśa (See)

ଏକତିଶାଶତେ—ଦେ. ବି—ଏକତିରିଶାଶତେ (ଦେଖ)

Ekatīśāśahe Ekatirīśāśahe (See)

ଏକତିଶି—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ—ଏକତିରିଶ (ଦେଖ)

Ekatīśi Ekatirīśa (See)

ଏକତୀର୍ଥୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. (ଏକ + ତୀର୍ଥ + ଇନ୍. ୧ମ. ୧ବ.)—

Ekatīrthī ୧ । ଗୁରୁଭାଗ; ସତୀର୍ଥ; ଏକ ଗୁରୁଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ—

1 Disciple of the same preceptor;
co-disciple.

୨ । ସଦାଧ୍ୟାୟୀ—2. Reading under one pre-
ceptor; being of the same class.

ଏକତୁଲ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକ + ତୁଲ)—

Ekatula ଏକ ସମତଳବିଶିଷ୍ଟ—

Of one level; of the same level.

(ଯଥା—ନଈ ବଢ଼ିଲେ ଗଡ଼ିଆ ଯୋଗରୀ ସବୁ ଏକତୁଲ
ହୋଇଗଲା ।)

ଏକତୁଲେ—ଦେ. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ. ଅ—

Ekatule ସୁଗମତ୍ୱ; ଏକ ସଙ୍ଗେ; ଏକ ସମୟରେ—

एकसङ्गे Happening at the same time;

एकहिंसमयमे simultaneously, together.

ସଂକଳ୍ପ କର ଏକ ତୁଲେ

ନହା ସୁପକ୍ଷ ଅରହଲେ । ଜନ୍ମେଥ. ଭାବେତ ।

Ekadantā (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏକକିଲ୍—ବୈଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ଅ. ଏକକିଲ୍)—ଏକମନୋବିଶିଷ୍ଟ —
Ekadil Of one mind; concordant.

ଏକଦିଲ୍ କି. ବିଶ୍ୱ. —ଏକମନ ହୋଇ—

एकदिल Together; in unision; in concordance.

ଏକଦୃକ୍—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଏକ + ଦୃଶ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଇ.ପ୍ର)—

Ekadrūk ୧ । ଗୋଟିଏ ଅଳ୍ପ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଥିବା—

1 Staring; looking at or minding
one thing only.

୨ । କଣା; ଏକଅଣୁଅ—2. Blind of one eye

୩ । ସମଦର୍ଶୀ—3. Impartial

ସଂ. ବି.—୧ । ଶିବ—1. God Śiba

୨ । କାକ; କୁଅ—2. Crow

୩ । ଏକଅଳ୍ପ ଦୃଷ୍ଟି—3 Looking at one thing
only staring.

ଏକଦୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ.—ଏକଦୃକ୍ (ଦେଖ)

Ekadrushṭi Ekadrūk (See)

ଏକଦେଶ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ଦେଶ=ସ୍ଥାନ)—

Ekadeśa ୧ । ଏକାଂଶ; ବିପ୍ଳବଂଶ; ଅବସ୍ଥାନ—

একদেশ 1. A portion; one region; one part;

एकजगह a division

(ଏକଦେଶୀୟ—ବିଶ୍ୱ) ୨ । ଏକସ୍ଥାନ—2 One place; same
place, identical place.

ଏକଦେଶବାସୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—ଏକସ୍ଥାନରେ ବା ଦେଶରେ ଜବାସ

Ekadeśabāṣī କରୁଥିବା—Living in one and the

(ଏକଦେଶବାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) same country

ଏକଦେଶାବଚ୍ଛିନ୍ନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଏକଦେଶ + ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ)—ଏକ ଅଂଶରେ

Ekadeśābachchhinna ବ୍ୟାପ୍ତ; ଏକ ଅଂଶକୁ ଆବରଣ

କରୁଥିବା—Confined to one part only;

covering one portion only

ଏକଧର୍ମୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବିଦ୍ରବୀହି; ଏକ + ଧର୍ମ ଯୋ. ଯୋ.)—

Ekadharmī ୧ । ଏକଧର୍ମୀକଲ୍ୟା ବିଦ୍ରବ୍ୟନ୍ତ୍ର—

(ଏକଧର୍ମୀ—ଅନ୍ୟରୂପ) 1. Professing the same
faith.

୨ । ଏକଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ—2. Having similar
qualities or attributes

ଏକଧର୍ମୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଏକ + ଧର୍ମ = ଇନ୍. ଯୋ. ଯୋ.)—

Ekadharmī ଏକଧର୍ମୀ (ଦେଖ)

(ଏକଧର୍ମିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Ekadharmī (See)

(ଏକଧର୍ମୀ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଏକଧା—ସଂ. ଅ (ଏକ + ପ୍ରକାଶର୍ଥେ. ଧା)—୧ । ଗୋଟିଏ ହେଉ;

Ekadhā ଏକାକୀ—1. Singly.

୨ । ଏକପ୍ରକାରେ—2. In one way; uniformly.

୩ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ; ଧାରା ବାହିକ ରୂପେ—

3. Continuously.

ଏକଧୂର୍—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଧୂର୍ = ଭାର)—ଏକପ୍ରକାର ଭାର

Ekadhūr ବୋହିବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ଗବାହ); ଏକବିଧ ଭାରବାହୀ;

ଏକପିଠିଆ (ପଶୁ)—(beast) Capable of

carrying one kind of burden; habi-

tuated to carrying one sort of

burden.

[ଯୁ:—ସେହି ବଳଦ କେବଳ ସଗଜ ବୋହିପାରେ,

ସେହି ବଳଦ କେବଳ ହଳ ବୁଲେ ସେହି ବଳଦ କେବଳ

ଥୋଡ଼ି ବୁଦ୍ଧେ ବନ୍ଦା ସେହି ବଳଦ କେବଳ ଘଣାରେ ବୁଲେ ।]

ଏକଧୂର୍—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଏକ + ଧୂର୍ + ଅ)—ଏକଧୂର୍ (ଦେଖ)

Ekadhura Ekadhūr (See)

ଏକଧୂର୍—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଏକ + ଧୂର୍ + ଅ; ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ)—

Ekadhurā ଏକଧୂର୍ (ଦେଖ)

Ekadhūr (See)

ଏକଧୂର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ଏକ + ଧୂର୍ + ଈନ)—ଏକଧୂର୍ (ଦେଖ)

Ekadhurīṇa Ekadhūr (See)

(ଏକଧୂର୍ଣ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଏକଧୂର୍ଣ୍ଣବହ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଏକଧୂର୍ + ବହ ଧାତୁ + ଅ)—

Ekadhurābaha ଏକଧୂର୍ (ଦେଖ)

Ekadhūr (See)

ଏକନଗୁଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ଭାଷଣ) ବି—ଏକଗୋଟିକିଆ ହୋଇ ଠିଆ—

Ekangurḍi ହେବା ଦଣ୍ଡ—A sort of punishment

according to which the punished

person is ordered to stand on one

leg only for some time; standing

up on one leg only.

ଏକନ୍ତ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏକାନ୍ତ)—୧ । ଏକଦଶରେ—

Ekanta 1 On one side.

ଏକତ୍ତ ୨ । ଏକକୁ ଆରେକ ଲଗିଥିବା—

2. Touching one another.

୩ । ପ୍ରାନ୍ତ ଭାଗରେ ପରସ୍ପର ସଂଲଗ୍ନ—

3. Joined together by the end.

ଏକନର—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକ ଓ ଲହରୀ)—ଏକମଳଥିବା;

Ekanar ମାଳବତୀ (ଦାର); ଏକସରିଆ—Having one

ଏକନର; ଏକନରୀ string only; said of necklace.)

एकनर; एकनरी; एकसुतरी

ଏକନର—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଏକନର (ଦେଖ)—

Ekanarā Ekanar (See).

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ଓ ଚଢ଼ିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏକ ଓ ଚଢ଼ିତ ବୋଲି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମାତ୍ରାକୁ ଏକ ଗୋଟିରେ, ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ଚଢ଼ିତ ବୋଲି କରାଯାଏ । ଏକ ଓ ଚଢ଼ିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଲକ୍ଷ୍ୟ.— 'ପାଦ' ନ ମିଳିଲେ 'ପାଦ' ଗୋଟିକା; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଗୋଟିକା; 'ଦଧି' ନ ପାଦଲେ 'ଦଧି' ଗୋଟିକା; 'ଅର୍ପଣ' ନ ପାଦଲେ 'ଅର୍ପଣ' ଗୋଟିକା; 'ଅଲକ' ନ ପାଦଲେ 'ଅଲକ' ଗୋଟିକା ।

ଏକନର—ଦେ. ବିଶ—ଏକନର (ଦେଖ)

Ekanari Ekanar (See)

ଏକନରୀ—ଦେ. ବିଶ—ଏକନର (ଦେଖ)

Ekanariā Ekanar (See)

ଏକନଳ—ଦେ. ବିଶ—ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ନଳ ବା ଚୁଙ୍ଗାବିଶୁ (ବନ୍ଧୁକ)—

Ekanala (gun) Having one barrel only;

ଏକନଳ single-barrelled (gun).

ଏକନଳି

ଏକନଳା—ଦେ. ବିଶ—ଏକନଳ (ଦେଖ)

Ekanala Ekanala (See)

ଏକନଳି—ଦେ. ବିଶ—ଏକନଳ (ଦେଖ)

Ekanali Ekanala (See)

ଏକନଳୀ—ଦେ. ବିଶ—ଏକନଳ (ଦେଖ)

Ekanaliā Ekanala (See)

ଏକନହର—ଦେ. ବିଶ—ଏକନର (ଦେଖ)

Ekanahari Ekanar (See)

ଏକନହରୀ—ଦେ. ବିଶ—ଏକନର (ଦେଖ)

Ekanahariā Ekanar (See)

ଏକନିଷ୍ଠା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ନିଷ୍ଠା)—

Ekanishthaya ୧ । ଏକାଗ୍ରଚେତ— 1. Closely

(ଏକନିଷ୍ଠା—ଶ୍ରୀ) attentive.

୨ । ଏକ ବିଷୟରେ ନିବିଷ୍ଟଚେତ—

2 Concentrating attention on one subject only.

୩ । କୌଣସି ବିଷୟ କରିବାପାଇଁ ଦୃଢ଼ନିଷ୍ଠା—

3 Determined or resolved to do a particular thing.

ଏକନିଷ୍ଠ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ନିଷ୍ଠା)—

Ekanishtha ୧ । ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠାବାନ୍—

(ଏକନିଷ୍ଠା—ଶ୍ରୀ) 1. Exclusively bent upon a thing; assiduously pursuing an aim

୨ । ଚକ୍ଷୁ— 2. Pursuing an aim with concentrated attention.

ଏକନିଷ୍ଠା—ସଂ. ବି. (ଏକ + ନିଷ୍ଠା)— ୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଯତ୍ନ—

Ekanishtha ୧ । ନିଷ୍ଠା— 1. Assiduous following of an aim

୨ । ଚକ୍ଷୁ— 2. Concentrated attention

ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ. (ଏକନିଷ୍ଠ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଏକନିଷ୍ଠର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Feminine of Ekanishtha.

ଏକପ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ପଦାର୍ଥ) ଅର୍ଥରେ ପ; ତୁଳ ଓ. ଏକପା—

Ekapa ୧ । ଏକପଦାର୍ଥ— 1. A fourth part.

୨ । ଚତୁର୍ଥ; ଏକ ପାଞ୍ଚ— 2. A quarter.

ଏକପକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ.—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ପକ୍ଷ)—

Ekapaksha ୧ । ଏକପକ୍ଷୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି; ସଙ୍ଗୀ— 1 Associate.

(ଏକପକ୍ଷ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଏକପକ୍ଷୀକଲମ୍ବୀ ବ୍ୟକ୍ତି— 2. Partisan

ସଂ. ବି. (ଦ୍ଵିବ୍ରୀ)— ୧ । ଏକଦଳ— 1. One party; the same party;

୨ । ପନ୍ଦର ଦିନ— 2. A fortnight.

ଏକପକ୍ଷ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ (ସଂ. ଏକପକ୍ଷ)—ଏକପକ୍ଷ (ଦେଖ)

Ekapaksha Ekapaksha (See)

ଏକପକ୍ଷୀ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକ ଓ ପକ୍ଷ)— ୧ । ଏକପକ୍ଷ ବା ପନ୍ଦର—

Ekapakhi ୧ । ଦିନ ଗୁଣ୍ଠା— 1. Happening for a fortnight; extending over two weeks.

୨ । ଏକପକ୍ଷୀକଲମ୍ବୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)— 2. Taking one side only.

୩ । ଏକମାତ୍ର ପକ୍ଷ ବା ମୁହଁ ଥିବା (ଚୁଲ)—

3 Single-faced (oven)

ଏକପାଞ୍ଚଶତ—ସଂ. ବି. (ଏକ ଅଧିକ ପଞ୍ଚାଶତ)— ୧ । ଏକାବନ; ୫୧

Ekapanchashat ୧ । ପଞ୍ଚାଶ— 1. The number 51.

୨ । ୫୧ର ପୂରକ— 2. Fifty first

ଏକପାଞ୍ଚଶତା—ସଂ. ବିଶ—ଏକାବନର ପୂରକ—

Ekapanchashattama Fifty first

ଏକପଟା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏକ ଓ ପଟ)— ଏକପଟା ଲମ୍ବ ପଟ୍ଟବିଶିଷ୍ଟ

Ekapata ୧ । ଶରୀର—An outer sheet for the body

ଏକପାଟା made up of one long strip only.

ଏକପଟା

(ଦୋପଟା—ବିପରୀତ)

ଏକପଟିଆ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକ ଓ ପଟି ବା ପଟ)—

Ekapatā ୧ । ଏକପକ୍ଷୀକଲମ୍ବୀ—

1 Attached to one side only.

୨ । ଏକପଟିଆ— 2. Single; without a second.

୩ । ଏକପାଖକୁ ଢଳି, ପଡ଼ିଥିବା; ଏକପାଖିଆ—

3. Inclined; unbalanced.

୪ । ଯୋଡ଼ାକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ରହିଯାଇଥିବା—

4. One remaining or surviving out of a pair.

୫ । ଏକପାର୍ଶ୍ଵ— 5. One sided; exparte.

ଏକପତରୀ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକପତରୀ)— ୧ । ଏକମାତ୍ର ପତର ବିଶିଷ୍ଟ—

Ekapatari 1. Having one leaf only

୨ । ଏକମାତ୍ର ପତର ବା ପତଳା ବିଶିଷ୍ଟ (ଛୁଆ)—

2. One bladed (knife)

୩ । ଏକ ପତ୍ରୋତ୍ପତ୍ତି—

3. Born of one leaf only.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୪ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜାତିଅଣ ପଙ୍ଗତରେ ନ ବସେ

ଏକାକୀ ପଦ୍ମ ପକାର ଖାଏ; ଅପାତ୍ରିକ—

4. One who is not allowed to eat amongst others in a caste-dinner

୫ । ଏକପଦ୍ମରଥ (ଦେଖ)

5. Ekaghariā (See)

ଏକପଦ୍ମରଥ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଏକପଦ୍ମରଥ (ଦେଖ)

Ekapatriā Ekapatriā (See)

ଏକପଦ୍ମିକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ+ପତ୍ନୀ)—

Ekapatnīka ୧ । ଯାହାର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପତ୍ନୀ ଥାଏ—

1. Having one wife only

୨ । ଯେ ଏକ ପତ୍ନୀ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଶ୍ୱାସିନୀ କରେ ନାହିଁ—

2. Chaste; devoted to one wife only (husband).

୩ । ଯେ ସତ୍ତା ଶ୍ୱାସିନୀ—

3 (one) Having a chaste and devoted wife.

ଏକପତ୍ନୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ୱା. (ଏକ+ପତ୍ନୀ)—୧ । ଅପତ୍ନୀ ଶ୍ୱା; ଯେଉଁ

Ekapatnī ଶ୍ୱାସିନୀ ନାହିଁ—1. A wife having no rival.

୨ । ଅବିଭାଜ୍ୟା ଭାଗ୍ୟା; ସ୍ୱାମୀର ପ୍ରଥମ ବା ଏକମାତ୍ର ଶ୍ୱା—

2. Single wife.

୩ । ସତ୍ତା; ପତିବ୍ରତା ଶ୍ୱା—

3 A chaste and dutiful wife.

ସଂ ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ+ପତ୍ନୀ)—ଏକପତ୍ନୀକ (ଦେଖ)

Ekapatnīka (See)

ଏକପତ୍ନୀବ୍ରତ—ସଂ. ବି—୧ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପତ୍ନୀ ବିବାହ ବା ସଦ୍‌ବାସ—

Ekapatnībrata କରବା ବ୍ରତ—1. The vow of life-long chastity or fidelity to one wife.

୨ । ପ୍ରଥମ ବିବାହତା ପତ୍ନୀ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲେ ଅନ୍ୟ ପତ୍ନୀ ବିବାହ

ନ କରିବା ସଂକଳ୍ପବ୍ରତ—2 The vow never to marry a second wife.

ଏକପତ୍ରିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଏକପତ୍ରିଆ (ଦେଖ)

Ekapatriā Ekapatriā (See)

ଏକପତ୍ରି—ସଂ. ବିଶ୍ୱ—ଅଷ୍ଟଳ ଚମାମ୍ କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା

Ekapatri ଉତ୍ସବ ହେଲେ ଯେଉଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ନିକଟକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଶ୍ରେଣୀ ଅମରଣ ପଦ୍ଧତି ଅସିବ—

1. (a well-known Pandit) Who, whenever letters of invitation are issued from any quarter to attend any Śāstric ceremony, is sure to get one.

୨ । ଏକମାତ୍ର ପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ—

2 Having one leaf only

୩ । ଏକପତ୍ର ବା ଫଳାବିଶିଷ୍ଟ (ଛୁଆ)—

3. One-bladed (knife)

ଏକପତ୍ରୋତ୍ପତ୍ତିକ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ (ଉଦ୍ଭିଦବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା)—

Ekapatrotpattika ଏକପତ୍ରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା (ଗୁଳ୍ମାଦି); ଏକପତ୍ରରଥ (ଲତାଅଦି)—

(Botany) Monocotyledonous; monopetalous; having single leaf to the stalk.

ଏକପଦ —ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ+ପଦ)—୧ । ଏକପଦବିଶିଷ୍ଟ;

Ekapada ଯେଉଁ ବାକ୍ୟରେ ପଦେ ମାତ୍ର କଥା ଥାଏ—

1 Having or consisting of one sentence only.

୨ । ଏକଗୋଡ଼ିକଥା; ଯାହାର ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ଥାଏ—

2. Having a single leg; one-legged.

୩ । ଏକ ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା—

3. Standing on one leg.

୪ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସମସ୍ତ (ପଦ); ସମାସବିଶିଷ୍ଟ (ପଦ)—

4. Compound (word)

ସଂ. ବି—୧ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପାଦୁଶୁ—1. One step

୨ । ଚଳନବିଶେଷ—

2. A posture in copulation.

୩ । ଏକ କଥା, ଅବିଚଳିତ କଥା—

3. Unchanged promise or word.

୪ । ଏକମାତ୍ର ବାକ୍ୟ—

4 Only one sentence.

୫ । ସମସ୍ତ ବା ସମସ୍ତ ହୋଇଥିବା ପଦ—

5. Compound word.

କ୍ରି. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଏକପଦରେ; ଏକ ଉଦ୍ୟମରେ—

1. At once; at one step.

୨ । ତତ୍କାଳେ; ଏକାପଦେକେ—2. Immediately.

ଏକପଦିଆ—ଦେ. ବି (କମିତାର ଓ ମହାଜନିତ ସିରସ୍ତା) (ସଂ. ଏକପଦ)—

Ekapadiā ୧ । ନାନାପ୍ରକାର ଆୟ ବା ଖର୍ଚ୍ଚର ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ କରିବା; ଭାରତୀୟ କରିବା—1. Classification of several expenses or incomes under certain groups or items.

୨ । (ମହାଜନିତ ସିରସ୍ତା)—ଯେଉଁ କାଗଜରେ ଆୟବ୍ୟୟ ଏକ ଏକ ଶ୍ରେଣୀ ବା ହେଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ତଳେ ଏକତ୍ର ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ ଲେଖା ଥାଏ; ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ—

2. A classified list of different items of income and expenses under scheduled heads; a schedule.

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟଦେ ସ୍ବଦେ । ଚକ୍ରତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ । ଚକ୍ରତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକରର ରକ୍ଷା କରଇ ନାହିଁ । ଅବଦେ ୧ କା । ଚକ୍ରତ କୋଣସ ବର୍ଣ୍ଣ କା ମାତ୍ରାସହ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଚକ୍ରାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ଯେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ବାଧୀନେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର । କା ୧ ଚକ୍ରତ ବର୍ଣ୍ଣ କା ମାତ୍ରାସହ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଚେନ । ଉଥା :— 'ବାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ବାହ' ଗୋଟିକେ 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଚେଷ୍ଟିକେ 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଚେଷ୍ଟିକେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅକ୍ଷ' ଚେଷ୍ଟିକେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ଚେଷ୍ଟିକେ ।

୩ । (ଜମିଦାର ସିରସ୍ତା)—ସେହି କାଗଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାର ଜମି ଓ ଜମା ଲେଖା ଥାଏ—

3. An official record containing every tenant's area of holding and amount of assessment.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକଗୋଡ଼ିକଥା—1. One-legged.

୨ । ଏକମାତ୍ର ବାକ୍ୟ କା ଶବ୍ଦବିଶିଷ୍ଟ—

2. Consisting of one word or sentence only

୩ । ଭାରିଜା ହୋଇଥିବା; ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା—

3 Classified; collected under different groups.

୪ । ସେହି ଗୀତରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପଦ କା ଯାହା ଥାଏ—

4. One-lined song.

ଏକପଦିକା—ଦେ. ବି—୧ । ଚାରି ପଣ (କଉଡ଼ି)—

Ekapadikā 1. 320 bits of shell-money.

୨ । ଚାରି ଅଣା—2 Four annas,

୩ । ଏକ ନଳ ଦୈର୍ଘ୍ୟ (ଜମି ମାପ)—

3. The length of one rod (of land).

୪ । ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ କା ମାର୍ଗ; ସେହି କାଟରେ ଥରକେ

ଜଣେ ଲୋକ ଯାଇ ପାରେ—

4 Foot-path.

ବହୁତ ଏକପଦିକା ସେ ନାନା ରକ୍ତେ ଶୋଭିବା ନର୍ମଳ ଭାବେ ହେଲୁ ପ୍ରମୋଦା—

ଭକ୍ତ. ବିଦେଶୀଗଜକାମ

ଏକପଦି—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ+ପଦ+ଇନ୍; ୧ମା ୧ବ)—

Ekapadi ମନୁଷ୍ୟତଲ କାଟ; ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ—
A narrow path; a footpath.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଏକଗୋଡ଼ିକଥା—1. One-legged

୨ । ଗୋଟିଏ ପଦ କା ବାକ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ—

2. Consisting of one sentence only

୩ । ଏକଶବ୍ଦବିଶିଷ୍ଟ—3 Consisting of or couched in a single word only.

ଏକପରି—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକପ୍ରକାରର—

Ekapari 1. Of one kind

ଏକଅକାର ୨ । ସମ; ସମାନ—2. Similar; equal.

ଏକସା ବି. ବିଶ—୧ । ଏକପ୍ରକାରରେ—

1. In one manner.

୨ । ସମାନରୂପେ—2. Similarly.

ଏକପା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏକପାଦ)—୧ । ଗୋଟିଏମାତ୍ର ପାଦୁଣ୍ଡ—

Ekapā 1. One step only.

୨ । ଏକ ଜୋଣର ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ (ଦୂରତ୍ତ)—

2. One fourth of a Kroša; half a mile.

ଏକପୁଆ ୩ । ଚାରିପକ୍ଷ; ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁର ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ—

ଏକପାଞ୍ଚୋ 3. One fourth of anything

୪ । ସେରର ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ—

4. One fourth of a seer.

୫ । ଶହେ ପାନର ୫; ୨୫ ଗୋଟି ପାନ; କଢ଼ାଏ ପାନର

ଅଧ—5. Twentyfive betel-leaves.

ଏକପାଖ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏକ+ପକ୍ଷ)—୧ । ଏକପାର୍ଶ୍ବ—

Ekapākha

ଏକତରଫ

1. One side.

୨ । ଏକ ପକ୍ଷ—2. One party.

ଏକପାଖ; ଏକତରଫ

ଏକପାଖିଆ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକପକ୍ଷୀୟ)—

Ekapākhiā ୧ । ଏକପାର୍ଶ୍ବକୁ ଅଭିଜିଥିବା; ଏକପାର୍ଶ୍ବକୁ ଭଲ

ପଡ଼ିଥିବା—1 Leaning to one side.

ଏକବେଢ଼େ; ଏକପାଖିଆ ୨ । ଏକ ପକ୍ଷକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରିଥିବା;

ସ୍ଥଳା

ଏକମାତ୍ର ପକ୍ଷ ଅବଲମ୍ବନକାରୀ—

2. Partial to one party.

୩ । ଏକପାର୍ଶ୍ବ କା କୋଣରେ ଅବସ୍ଥିତ—

3. Situated on one side only.

୪ । ଏକଚରପା—4. One-sided; exparte.

ଏକପାଣିଆଁ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବର୍ଷା

Ekapāṇiāñ ନ ହୋଇ, ଅନାବୃଷ୍ଟି ପରେ ଏକା ଥରକେ ଲାଗେ

ଏକପାଣିଆଁ ଲାଗେ ଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷା ହେବା ପାଶ—

(a season) Simultaneously raining; showering at one time instead of the rain being distributed over a long season (said of heavy rain after a season of draught).

(ଯଥା—ଏ ବରଷ ମେଘ ଏକପାଣିଆଁ କଲରୁ ବହୁତ ବଳ ଅବୁଣା ରହିଗଲା ।)

ଏକପାନିଆଁ—ଦେ. ବିଶ. (ବରଜା ଭାଷା)—ଗୋଟିଏ ପାନ ଧରିବା

Ekapāniāñ ପରେ ସେହି ପାନ ଘରରେ ଅତି ପାନ ଧରେ କାହିଁ—

(a betel plant) Which does not bring forth more than one betel leaf.

ଏକପିଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. ସଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ+ପିଙ୍ଗ; ସାଦାର ଏକମାତ୍ର

Ekapīṅga ଚକ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପିଙ୍ଗଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ର ଅଛି)—

୧ । ଏକ ଚକ୍ରବିଶିଷ୍ଟ କୁବେର—

1. The one-eyed God Kubera.

୨ । ଯକ୍ଷ—

2. Yaksha—an etherial being.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଏକପିଙ୍ଗଳ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ+ପିଙ୍ଗଳ)—

Ekapiṅgala ଏକପିଙ୍ଗ (ଦେଶ)

Ekapiṅga (See)

ଏକ ପିଠି—ଦେ. ବି — କୌଣସି ସ୍ଥଳକୁ ଯିବା ଓ ଆସିବା—ଦୁଇ ଭ୍ରମଣ—

Eka piṭhi କ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ—One trip of a double journey to and from a place.

(ଯଥା—ପୁରୀ ଯିବା ଆସିବା ପାଇଁ ଏକପିଠିର ଖରଚ ମୋ ପାଖେ ଅଛି; ଆଉ ଏକପିଠିର ଖରଚ ମିଳିଲେ ମୁଁ ଯାଆନ୍ତି ।)

ଏକପିଠିଆ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଏକ + ପିଠି)—

Ekapithiā ଏକପିଠି (ଦେଶ)

Ekadhur (See)

ଏକପିତୃକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଏକ + ପିତୃ + କ)—

Ekapitṛuka ଏକ ପିତାଙ୍କଠାରୁ ଜାତ (ସନ୍ତାନଗଣ)—

(ଏକପିତୃକା—ଶ୍ରୀ) (sons) Having one and the same father.

ଏକପୁଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକପୁଟ)—

Ekapurḍā ବାଦ୍ୟବିଶେଷ; ଏକସ୍ୱର ବିଶିଷ୍ଟ ବାଦ୍ୟ; ଯେଉଁକାଳ—

ଏକପୁଡ଼ା A kind of wind-instrument having a single tune; a single-tuned instrument

ଏକପୁଡ଼ିଆ—ସଂ. ବିଣ. (ସଂ. ଏକ ଓ ପୁଟ)—

Ekapurḍiā ୧ । ଏକ ପୃଷ୍ଠାବିଶିଷ୍ଟ ପୁସ୍ତକ—

ଏକପୁଡ଼ିଆ 1. (book) Having one leaf or page

୨ । ନାକର ଏକ ପୁଡ଼ାରେ ବହୁଥିବା (ନିଶ୍ୱାସ)—

2. (breath) Breathed through one nostril only.

୩ । ନାକର ଏକ ପୁଡ଼ାରେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

3. (person) Breathing through one nostril only.

ଏକପୁରିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେ ଦୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ନୁହେଁ; ଯାହାର

Ekapuriā ଦେହର ହାଡ଼ ମୋଟ ନୁହେଁ; ଯାହାର ଶରୀର

ଏକପୁରିଆ ପତଳା; ଦୁର୍ବଳ—1. Of weak body; lean and thin.

୨ । ଧାନ କୁଟା ହୋଇ ଥରେ ମାତ୍ର ପାଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା

(ଚାଉଳ); ଅବାଣିଆ (ଚାଉଳ)—

2. Not well husked (rice)

୩ । ଏକ ଥର ଭାସ ବଣ୍ଟ ହୋଇଥିବା (ବିଲ)—

3. (a paddy-field) Weeded out once only

ଏକପୁରୁଷ—ସଂ. ବି — ପରମପୁରୁଷ; ପରମେଶ୍ୱର—

Ekapurusha The Supreme Being; God

ଦେ. ବି—୧ । ଏକ ପୁରୁଷର ଉଚ୍ଚତା ବା ଗଭୀରତା—

1. Height or depth of one man's stature.

୨ । ବଂଶର ଏକମାତ୍ର ପୁରୁଷର ଜାତିକାଳ—

2 One generation.

ଏକପୁରୁଷିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ସମ୍ପର୍କରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ଏକପୁରୁଷ

Ekapurushiā ଜଡ଼ା—1. Separated by one generation of relationship, one degree distant

୨ । ଏକପୁରୁଷ ତଳେ ଥିବା—

2. Belonging to one generation lower.

୩ । ଏକପୁରୁଷ ଉଚ୍ଚ ବା ଗଭୀର—

3. High or deep by one man's height; of one man's height or depth.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଣ—ଦେଉଶଣ ପରେ ଯେଉଁ ଧାନ

ଗଛର ମୂଳରୁ ଏକାଧିକ କୁଆଁ ବାହାରି ନ ଥାଏ—

(paddy plant) Not having sprouted into shoots

ଏକପୁରୁଷିକିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଣ—

Ekapurushikiā ଏକପୁରୁଷିଆ (ଦେଶ)

Ekapurushiā (See)

ଏକପେଟ—ସଂ. ବିଣ—ଉଦରପୂର୍ଣ୍ଣ—Belly full

Ekapeta କ୍ରି. ବିଣ—ପେଟଭର; ଉଦର ପୂର୍ଣ୍ଣ କର—

ଏକପେଟ To one's fill; as much as will fill one's belly.

ଏକପୋଛ—ଦେ. ବି—ରଙ୍ଗ ବା କାରୁଆ ଆଦି ପ୍ରକାର ବା ସକାର

Ekapochha ଆଦି ଉପରେ ଥରେ ମାତ୍ର ବୋଳିବା ବା ଲିପା—

ଏକପୋଛ Smearing once; laying one layer

ଏକପୋଛ only; one layer of paint or mud on an image.

(ଯଥା—ଏଗାଡ଼ରେ ଏକପୋଛ ବାଜିବୁଁ ଦିଆଯାଇଛି ।)

ଏକପୋଛା—ଦେ. ବିଣ—ଥରେ ମାତ୍ର ପୋଛ ବା ଲିପା ହୋଇଥିବା

Ekapochhā (ରଙ୍ଗ)—(paint or smearing)

ଏକପୋଛା Applied with the first layer only;

ଏକପୋଛ consisting of one layer of paint.

ଏକ ପ୍ରକାର—ଦେ. ବି—ଏକଶ୍ରେଣୀ; ଏକ ରୂପ; ଏକରକମ—

Eka prakāra One kind; one class.

ଏକଅକାର ଦେ. ବିଣ—୧ । ଏକପ୍ରକାରର; ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର;

ଏକଅକାର ଏକରକମ; ଏକ ପ୍ରକାରର; ଏକ ଶ୍ରେଣୀର—

1. A kind of; one kind of; one form of.

୨ । ଏକ ଅବୃତ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ—

2. Of one size.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱଳ୍ପେତ ଚକ୍ଷା ହେଉଛି ନାହିଁ । ଅନ୍ତର୍ବକ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରା ଦ୍ୱୟ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଚିହ୍ନିତ ଚିହ୍ନିତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱୟ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାର ହେବ ଯଥା — ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିକେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଚେଟିକେ; 'ବନ୍ଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଚେଟିକେ; 'ଅର୍ଚ୍ଚନା' ନ ମିଳିଲେ 'ଅର୍ଚ୍ଚ' ଚେଟିକେ; 'ଅଲବତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅଲବତ' ଚେଟିକେ

୩ । ନୁହେଁ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ନୁହେଁ ନିକୁଞ୍ଜ; କାର୍ଯ୍ୟର ଉପଯୋଗୀ;
ଚଳନସ୍ଥିତ—3. Tolerable; ordinary

କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ଏକକାନ୍ତରେ—

1. In a way; in one way.

୨ । ଯେନ କେନ ପ୍ରକାରେ—2. Anyhow.

୩ । ଅପରୋକ୍ଷଭାବରେ—3. Indirectly

୪ । ଚଳନସ୍ଥିତଭାବରେ; ନୁହେଁ ଭଲ ନୁହେଁ ମନ୍ଦ ଏପରି-
ଭାବରେ; କାମ ଚଳିଯିବା ପ୍ରକାରରେ—

4. Tolerably; so-so.

ଏକପ୍ରକାରେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—ଏକ ପ୍ରକାର (ଦେଖ)

Ekaprakāre Eka prakāra (See)

ଏକପ୍ରଭୁ—ସ. ବିଶ.—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ପ୍ରଭୁ; ସାହାର ପ୍ରଭୁ ଏକ)—

Ekaprabhu ୧ । ଏକମାତ୍ର ଅଧିପତି ବା ସ୍ୱାଧୀନାୟ ଶାସିତ—

1 Monarchical; ruled by one master;
under one absolute monarch;
presided over by a paramount
control or authority.

୨ । ଏକସ୍ୱମିକ; ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ଜଣେ—

2. (property) Owned by one person
only.

ଏକପ୍ରଭୂତ—ସଂ. ବି.—ଏକମାତ୍ର ସ୍ୱାଧୀନତା ସ୍ୱାଧୀନାୟ ଶାସିତ ପ୍ରଣାଳୀ—

Ekaprabhutwa Monarchy.

ଏକପତ୍ତା—ଦେ. ବିଶ.—ଗୋଟିଏ ପତ୍ତା ବା ପତ୍ର ଥିବା (ହାତ)—

Ekaphalā One-bladed (knife)

ଏକଫଳା

ଏକଫଳା

ଏକଫସାଳୀ—ଦେ. ବିଶ.—(ସଂ. ଏକ + ଫସ, ପଶୁ)—ଯେଉଁ ଜମିରେ

Ekaphasali ବର୍ଷକେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଫସଲ ହୁଏ—

ଏକଫସାଳୀ (land Producing one crop only

ଏକଫସାଳୀ; ଏକଫସାଳୀ during the year

ଏକଫିଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ.—ଏକଫିଙ୍ଗା (ଦେଖ)

Ekaphinga Ekaphinga (See)

ଏକଫିଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. (ସବାରିବେହେରଙ୍କ ଭାଷା)—ସବାରିର ପଛ

Ekaphinga ବାଉଁଶ କାଟିଲେ ଥିବା ବେହେରଙ୍କ କାଳମାନ

ଅଗବେହେରଙ୍କ କାଳ ଭଲ ବାଉଁଶରେ ଲଗିଥିବା
(ଅବସ୍ଥା)—Name of an inconvenient
position of the shoulders of the
palki bearers engaged in carrying
a palki.

ଏକବଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.—ଏକବଥା (ଦେଖ)

Ekabaasi Ekabayasi (See)

ଏକବଥାସି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.—ଏକବଥାସି (ଦେଖ)

Ekabaasi Ekabayasi (See)

ଏକବଚନ—ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ)—ଏକସଂଖ୍ୟାବୋଧକ ବଚନ—

Ekabachana (grammar) The singular
(ବହୁବଚନ—ବିପରୀତ) number.

ଏକବର୍ଣ୍ଣ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକବର୍ଣ୍ଣ)—୧ । ଯେଉଁ ଗାଈର ଦେହ

Ekabani ଯାକ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ଥାଏ ଏବଂ ଦେହରେ ଛତ୍କା

ଏକବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ ନ ଥାଏ—1. (a cow) Of one colour

ଏକବର୍ଣ୍ଣ only.

୨ । ଯେଉଁ ଗାଈର ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ବାହୁର ବର୍ଣ୍ଣ

ସମାନ—2. (a cow) Whose calf is also

of the same colour as the mother.

ଏକବୟସିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଏକ + ବୟସ)—

Ekabayasi ଏକବୟସି (ଦେଖ)

Ekabayasi (See)

ଏକବୟସୀ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଏକ + ବୟସ)—

Ekabayasi ୧ । ସମବୟସ (ପୁରୁଷ)—1 (male) Of one

age; of equal age.

୨ । ସମବୟସୀ (ସ୍ତ୍ରୀ)—2. Of the same age

(female)

ଏକବରଗ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ.—ଏକବର୍ଗ (ଦେଖ)

Ekabaraga Ekabarga (See)

ଏକବରଗିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ.—ଏକବର୍ଗ (ଦେଖ)

Ekabaragita Ekabarga (See)

ଏକବରଶିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ଏକ + ବର୍ଷ)—୧ । ବରଷିକଥା;

Ekabarashita ଏକବରଷ ବୟସ 1. Aged one year

ଏକବରଷେର only.

ଏକବରଷକା ୨ । ଏକବୟସୀ; ସମବୟସ—2. Of the same
age.

୩ । ଏକବର୍ଷକାଳ ସ୍ଥାୟୀ (ଗୁଳ୍ମାଦି)—

3 Annual (plants).

୪ । ଯାହା ସମାପ୍ତି ହେବାକୁ ଏକ ବରଷ ଲାଗେ—

4. Taking one year to complete.

୫ । ସମସାମୟିକ; ଏକାବରଷକେ ଘଟିଥିବା ବା ଜନ୍ମିଥିବା—

5 Born or happening in the same year.

contemporary; coeval.

ଏକବରବର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଶ. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି. ବିଶ.—୧ । ଏକାବେଳେକେ

Ekabarabara ଏକ କାଳରେ—1. At a time.

୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—2. Fully

ଏକବର୍ଗ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକ ଓ ବର୍ଗ)—୧ । ଏକଅନୁବିଶିଷ୍ଟ;

Ekabarga ଏକ ରୂପରେ ଗଢ଼ା—1. Of one form or

mould.

୨ । ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ଏକ ବର୍ଗର ଅନ୍ତର୍ଗତ—

2. Belonging to one group of
consonants.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏକବର୍ତ୍ତୀ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଏକବର୍ତ୍ତ (ଦେଖ)

Ekabargiā

Ekabarga (See)

ଏକବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ବର୍ଣ୍ଣ)—

Ekabarṇṇa ୧ । ଏକମାତ୍ର ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣ—

(ଏକବର୍ଣ୍ଣ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Reduced to one colour.

୨ । ଏକଜାତିରେ ପରିଣତ—

2. Of one caste.

ସଂ. ବି—୧ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅକ୍ଷର—1. One letter only.

୨ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସ୍ଵର—2. One syllable only

୩ । (ବାଜଗଣିତ) ଅଜ୍ଞିତ ସଂଖ୍ୟା; ଅଜ୍ଞାତ ରାଶି—

3 (algebra) An unknown quantity

ଏକବର୍ଣ୍ଣସମୀକରଣ—ସଂ. ବି. (ବାଜଗଣିତ)—ଯେଉଁ ସମୀକରଣରେ

Ekabarṇṇasamīkaraṇa ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅଜ୍ଞାତ ରାଶି

ନିର୍ଣ୍ଣିତ ହୁଏ—(algebra) An equation

involving one unknown

quantity only

ଏକବର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ. (ଏକବର୍ଣ୍ଣ + ଇନ୍ଦ୍ର ୧ମା ୧ବ) ଏକବର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ—

Ekabarṇṇī Consisting of one colour only;

(ଏକବର୍ଣ୍ଣ—ସ୍ତ୍ରୀ) composed of or painted in one

colour only; of one colour,

of the same colour.

ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଏକବନି (ଦେଖ)

Ekabani (See)

ଏକବର୍ଣ୍ଣିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. (ସଂ. ଏକ ଓ ବର୍ଣ୍ଣ)—ଏକବର୍ଣ୍ଣିଆ (ଦେଖ)

Ekabarshīā

Ekabarashīā See

ଏକବର୍ଣ୍ଣିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଏକ + ବର୍ଣ୍ଣ + ଇନ୍ଦ୍ର ୧ମା ୧ବ) —

Ekabarshikā

ଏକବର୍ଣ୍ଣିକା (ଦେଖ)

Ekahāyānī (See)

ଏକବର୍ଣ୍ଣିକିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. —ଏକବର୍ଣ୍ଣିଆ (ଦେଖ)

Ekabarshikiā

Ekabarashīā (See)

ଏକବାସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ବସ୍ତ୍ର)—୧ । ଯାହାର ଖଣ୍ଡିଏ

Ekabastra ମାତ୍ର ପରିଧାନବସ୍ତ୍ର ସମ୍ବଳ ଅଟେ; ଯାହାର ଖଣ୍ଡିଏ

ଲୁଗା ଛଡ଼ା ଅଉ ଲୁଗା ନ ଥାଏ—1. Having

a single piece of cloth only for use; having no change of clothes.

୨ । ଏକକାଳିକତା; ଯେ ଖଣ୍ଡିଏ ମାତ୍ର ଅଧୋବାସ ପିନ୍ଧିଥାଏ;

ଯାହାର ଉତ୍ତରାସ୍ତ୍ର ବା ଉତ୍ତର ନ ଥାଏ—2. Wearing

one piece of cloth only.

ଏକବାକ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଏକ + ବାକ୍ୟ)—୧ । ଗୋଟିଏ କଥା—

Ekabākya

1. One word.

୨ । ଏକ ମାତ୍ର କବାଚ—2. One promise.

ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଏକମୁଖ; ଯେଉଁ ସମସ୍ତଙ୍କର

ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଏ—1. (many persons)

Having the same object in view,

୨ । ଏକମତ (ବହୁବ୍ରୀହି)—

2. Unanimous; of the same opinion.

୩ । ଏକ ପରାମର୍ଶରେ ଗୁଳିତ—

3. Guided by one advice.

୪ । ଯେଉଁ ମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ମତ ପ୍ରକାଶ

କରନ୍ତି—4. Of one voice

ଏକବାଗିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଏକବାଗି (ଦେଖ)

Ekabāgiā

Ekabāgi (See)

ଏକବାଗୀ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଏକ ଓ ବାଗ)—ମନ୍ଥୁଆ;

Ekabāgi

ଏକଗୁମ୍ଫା; ଏକଜନ୍ମ—Headstrong;

ଏକତ୍ଵୟ; ଏକରୋଧା

dogmatical; obstinate;

ହାଡ଼ିଆଳ, ହାଡ଼ି

stubborn.

ଏକବାଗେ—ଦେ. ବି. ବିଶ୍ଵ.—୧ । ଏକପ୍ରକାରରେ—

Ekabāge

1 In one way.

ଏକଚୋଟେ ୨ । ଏକା ବ୍ରହ୍ମାଦେ—2. At one stretch

ଏକଚୋଟେ ୩ । ଏକା ଶ୍ରେଷ୍ଠେ—3. At one stroke.

୪ । ଏକ ଥରେ—4. At once.

ଏକବାତ୍—ଦେ. ବି—୧ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପ୍ରତିଜ୍ଞା—

Ekabāt

1. One promise only.

ଏକବାତ ୨ । ଅଟଳ ପ୍ରତିଜ୍ଞା—2. Inviolable promise.

ଏକବାତ

ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥା ବା ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଅଟଳ; ଦୃଢ଼—

ପ୍ରତିଜ୍ଞା—Sticking to one opinion,

promise or vow.

ଏକବାପ୍—ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଯାହାର ଏକ ପିତା; ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟପିତୃକ; ଯେ

Ekabāp

ଜାତ ନୁହେ—Born from one father; of

ଏକବାପ

established and undoubted

ଏକବାପ

parentage

ଏକ ବାସ୍ ଏକ ବାସ—ଦେଖ

ଏକବାପୁଆ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଏକବାପୁ (ଦେଖ)

Ekabāpuā

Ekabāp (See)

ଏକବାବୁଆ—ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଏକବାବୁ (ଦେଖ)

Ekabābuā

Ekabāp (See)

ଏକବାର୍—ଦେ. ଅ—ଏକବାର (ଦେଖ)

Ekabār

Ekabāra (See)

ଏକବାର—ଦେ. ବି (ପ୍ରା. ଏକବାରା)—୧ । ଏକଥର; ୧. ରମାଣ—

Ekabāra

1. One time.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ପଡ଼ଇ ଏ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚକ୍ରର ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାନାଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଘୋଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ସାଧକମାନେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଖୋଜିବ; 'ବୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଥ' ଦେଖିବ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବ; 'ଅଗ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନା' ଦେଖିବ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବ । 'ଗାର୍' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାର' ଖୋଜିବ; 'ବୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଥ' ଦେଖିବ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବ; 'ଅଗ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନା' ଦେଖିବ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବ ।

ଏକବାବ ୨ । କୌଣସି ଉପବାସ ଓ ବ୍ରତର ପୂର୍ବ ଦିନ କୃତ୍ୟ-
 ଏକବାର ଦୃଶ୍ୟ—2. Regulation of diet observed
 on the eve of a religious fast.

ସପ୍ତମାସକ ଏକବାର ଗୁଣ ବେଳବେଳେ ଠାକୁ ପାରିଥାନ୍ତେ ।
 ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣିଆଠଗୁଣ ।

ଦେ. ଅ—୧ । ଏକାଥରକେ—1. Once; at once,
 for once.

ଏକେବାର ୨ । ଦୌର—2. Instantly; suddenly;
 ଏକବାରମି all at once.

- ୩ । ଏକସମୟରେ—3. At one time.
- ୪ । ଏକନିଶ୍ବାସରେ—4. At one breath.
- ୫ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—5. Completely.

ଏକବାରିକ—ଦେ. ଅ—ଏକବାର (ଦେଖ)
 Ekabārik Ekabāra (See)

ଏକବାରିକ—ଦେ. ଅ.—ଏକବାର (ଦେଖ)
 Ekabāriki Ekabāra See)

ଏକବାରିଗ—ଦେ. ଅ—ଏକବାର (ଦେଖ)
 Ekabārig Ekabāra (See)

ଏକବାରିଗି—ଦେ. ଅ.—ଏକବାର (ଦେଖ)
 Ekabārigi Ekabāra (See)

ଏକବାରେ—ଦେ. ଅ—ଏକବାର (ଦେଖ)
 Ekabāre Ekabāra (See)

ଏକବିଶିଷ୍ଟ—ଦେ. ବି. ଶ୍ରୀ—୧ । ଯେ (ପଶୁ ବା ଶ୍ରୀ) ଥରେ
 Ekabīṣṭa ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ କରିଛନ୍ତି—
 କାକାବୀବୀ 1. (a beast or woman) Who has once
 brought forth a child.

ହକୌଜ; ଏକବାଞ୍ଜ ୨ । ଯେ (ପଶୁ ବା ଶ୍ରୀ) ଜୀବନରେ ଥରେମାତ୍ର
 ପ୍ରସବ କରେ; କାକବନ୍ଧ୍ୟା—
 2. (a beast or a woman) Who is
 delivered only once in life

ଏକବିଂଶ—ସଂ. ବି. ୧ ବିଶ (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ; ଏକ ଅଧିକ ବିଂଶ)—
 Ekabimśa ଏକୋଇଶ; କୋଡ଼ିଏରୁ ଏକ ଅଧିକ—
 Twenty one

ଏକବିଂଶତି—ସଂ. ବି. ଓ ବିଶ—ଏକବିଂଶ (ଦେଖ)—
 Ekabimśati Ekabimśa (ee)

ଏକବିଂଶତିତମ—ସଂ. ବିଶ—ଏକୋଇଶର ପୂରକ—
 Ekabimśatitama Twenty first

ଏକବିଚାର—ଦେ. ବି—୧ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ମତର ଏକତା—
 Ekabichāra 1. Unanimity.

୨ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସମ୍ମତ—

2. Unanimous opinion or decision.

ଦେ. ବିଶ—ଏକମତବିଶିଷ୍ଟ—Unanimous, holding
 an opinion unanimously or nem con.

ଏକବୁଝା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକ ଓ ବୋଧ)—୧ । ଏକବାଗିଆ;
 Ekabujhā ଅବୁଝା—1 Pertinacious; obstinate
 (ଏକବୁଝା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ଥରେ ଯାହା ବୁଝି ଥାଏ ଅନ୍ୟ ଜଣାରେ
 ବେବୁଝା କହିଲେ ଅନ୍ୟ କଥା ଶୁଣେ ନାହିଁ—

ଅବିଧ୍ୟତ 2. One who firmly adheres to
 an opinion once formed

ଏକବେଣୀ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁଦ୍ରୀହ; ଏକ + ବେଣୀ)—ମୁଣ୍ଡରେ ସମସ୍ତ
 Ekabepī କେଶକୁ ଏକତ୍ର ଗୋଟିଏ ବେଣୀ କରି କେଶ ବାନ୍ଧିବାର
 ଶୃଙ୍ଖଳ—A mode of tying the hair of
 the head into a pigtail.

ସ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—(ଏମାନେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବେଣୀ ବାନ୍ଧି-
 ଥିବାରୁ—୧ । ବିୟୋଗିନୀ; ଯେଉଁ ଶ୍ରୀର ପତି ପ୍ରବାସୀ—
 1. (a woman) Whose husband is
 abroad

୨ । ବିଧବା—2. Widowed (woman) ।

ଏକବେଳେ—ଦେ. ବି. ବିଶ.—୧ । ଥରେ—1. Once only.

Ekabele ୨ । ଦିନକେ ଥରେ; ଓଳ ୧—2 Once a day.

ଏକବେଣୀ
 ଏକବେଣୀ

ଏକଭକ୍ତ—ସ. ବିଶ. (୧ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଏକ + ଭକ୍ତ)—୧ । ଏକମାତ୍ର
 Ekabhakta ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଅଧୀନସ୍ଥ (ଭକ୍ତ୍ୟାଚର)—

1. (many person) Attached to a
 common master; having one master.

୨ । ଏକ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଭକ୍ତି କରୁଥିବା—

2. Worshipping one and the same Deity

୩ । ଦିନକ ଯାକରେ ଏକ ଥର ମାତ୍ର ଭୋଜନ କରୁଥିବା—

3. Taking but one meal a day.

୪ । ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଭକ୍ତ—4. The principal or
 chief disciple or devotee.

୫ । ଏକାନ୍ତ ମନରେ ଭକ୍ତି କରୁଥିବା—

5. Exclusively devoted to

ସଂ. ବି.—ବ୍ରତବିଶେଷ; ଯେଉଁ ବ୍ରତରେ ଦିନ ଯାକରେ ଥରେ ମାତ୍ର
 ଭୋଜନ କରିବାକୁ ହୁଏ—A religious
 observance which prescribes one
 meal throughout the day.

ଏକଭକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଏକ + ଭକ୍ତି)—ଅତଳା ଭକ୍ତି; ଅଟଳା ଭକ୍ତି—
 Ekabhakti Unswerving devotion.

ସଂ. ବିଶ.—୧ । ଉତ୍ସର୍ଗଦାରେ ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସୀ—

1. Firmly devoted to God;
 a sincere devotee.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଐ	ଓ	ଶ୍ଵ, ଶ	ଞ୍ଜ	ଝ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ଜ	ଐ	ଓ	ଶ୍ଵ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ

୨ । ସ୍ଵର୍ଗରେ ଏକାନ୍ତ ବିଶ୍ଵାସଯୁକ୍ତ—

Firmly attached to one's own faith

ଏକଭାକି—ଦେ. ବିଶ୍ଵ.—ଏକଭାକି (ଦେଖ)

Ekabhāki

Ekabhāshi (See)

ଏକଭାବ—ସଂ. ବି.—୧ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ଏକତା—

Ekabhāba

1. Unity of purpose

୨ । ଏକ ପ୍ରକାର ବା ଅବସ୍ଥା—2 One state

୩ । ମନର ଏକ ରାଜ—3 One feeling.

୪ । ଐକ୍ୟ; ଅଟଳତା—

4 Uniformity; steadiness

୫ । ସମାନ ପ୍ରକାରର ମନୋଭାବ—

5 Similar thought

ସଂ. ବିଶ୍ଵ.—୧ । ଏକ ଅବସ୍ଥାପନ; ଏକ ଭାବପଦ—

1. Of one state or mood

୨ । ଗୁପ୍ତ—2 Intimate.

୩ । ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିୟୁକ୍ତ—3. Engaged in the

same design; working at one purpose

ଏକଭାବେ—ଦେ. ଅ.—୧ । ଏକପ୍ରକାରରେ—1. In one way,

Ekabhābe

୨ । ସମାନଭାବରେ—2. In the same manner; in an uniform manner.

ଏକତାବେ

୩ । ନିରନ୍ତର ସଫଳାବଳୀରେ; ନିରନ୍ତରରେ—

3 In unbroken succession; regularly.

ଏକଭାବ୍ୟା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଭାବ୍ୟା)—ଏକ ମାତ୍ର

Ekabhārjya ପତ୍ନୀବିଶିଷ୍ଟ (ପୁରୁଷ); ଏକପତ୍ନୀବ—

Having one wife only; devoted to one wife only.

ଏକଭାଷୀ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. ପୁଂ. (ଏକଭାଷା + ଇନ୍ + ମା. ୧ବ. —

Ekabhāshi ଏକ ଭାଷାରେ କଥା କହୁଥିବା (ବହୁବ୍ରୀହି)—

(ଏକଭାଷିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) (many people) Speaking one tongue.

ଏକଭୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଶ୍ଵ. (ଏକ + ଭୁକ୍ତ) —୧ । ଯେ ଥରେମାତ୍ର ଖାଇଥାନ୍ତି—

Ekabhukta 1. One who has taken one meal only.

୨ । ଏକତ୍ରିତ—2. Collected; gathered

୩ । ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ—3. Classified.

୪ । ସଂଯୁକ୍ତ—4. United.

ଏକମତ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ମତ)—

Ekamata ୧ । ଏକମାତ୍ର ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ—1. Unanimity.

୨ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମତ —

2. One wish of several persons.

ସଂ. ବିଶ୍ଵ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଏକ ବା ସମାନମତବିଶିଷ୍ଟ—

Of one and the same opinion;

unanimous.

ଦେ. ବିଶ୍ଵ—ସମାନ; ଏକପରି—Equal; similar

ଏକମତତ୍ତ୍ଵ ବଳ ଭାବେ ହେଉ ଏକମତ ପାଞ୍ଜି ମାତ୍ର ।

ଏକମତ

ଭକ୍ତ, ଦେବେଶ୍ଵରକାୟ ।

ଏକମତ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ମତ)—

Ekamati ୧ । ଏକମାତ୍ର ଇଚ୍ଛା ବା ମତ —

1. One opinion; unanimity.

୨ । ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧି; ଲୁଗାଶ୍ରୀୟା ବୁଦ୍ଧି—

2 An intellect of the best order.

ସଂ. ବିଶ୍ଵ.—୧ । ସମାନ ବୁଦ୍ଧି ହାସଲ ଶୁଭ, ଏକମତବିଶିଷ୍ଟ —

1. Unanimous.

୨ । ଯାହାର ବୁଦ୍ଧି ଏକ ଦିଗ ବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ—

2 Single minded

ଏକମତେ—ଦେ. ଅ—ଏକ ମନ ଦୋଇ—

Ekamate Being of one mind.

ବିଭିନ୍ନ କଲେ ଏକ ମତେ

ନିଜବା ପ୍ରଭାବ ଅନ୍ତରେ । ନିଜବା. ଶ୍ରବଣେ ।

ଏକମନ—ଦେ. ବି. (ଏକ + ମନ)—

Ekamana ୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୋଯୋଗ—

1 Concentrated attention.

୨ । ଏକମତ—2. Unanimity

ଏକମନା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ମନ)—

Ekamanā ୧ । ଏକମତ; ସମ ମତବିଶିଷ୍ଟ —

1. Of one mind; unanimous

୨ । ଏକାନ୍ତ ମନୋଯୋଗ ଦେଇଥିବା—

2. Absorbed

୩ । ଯାହାଙ୍କ ମନ ଏକ ମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ—

3. Of mind turned to one object or aim; of one accord

୪ । ନିବିଷ୍ଟ ମନ—4. Closely attentive; with

mind concentrated to a subject.

ସମସ୍ତ ବୋଲେ ହେ ବୃନ୍ଦର ରତନ—

କହିବା ଶୁଣ ଶୁଣେ ହୁଅ ଏକମନା । କୃଷ୍ଣବିହାର, ମହାଭାରତ. ୧୧ ।

ଏକମନା—ସଂ. ବିଶ୍ଵ—ଏକମନା (ଦେଖ)

Ekamanāh

Ekamanā (See)

ଏକମନେ—ଦେ. ଅ—ନିବିଷ୍ଟ ଚିତ୍ତରେ; ଏକାନ୍ତ ମନେ ଯୋଗ ସଦ୍‌କାରେ—

Ekamane

With close attention; very

attentively.

ଏକମନେ ଏବେ ଶୁଣିବା ହେ ଦେବଦୟା ।

କୃଷ୍ଣବିହାର, ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବପରକ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାୟ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଟି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳ୍ପ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଏକମାତ୍ର—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକ + ମୁଦ୍ରିକା)—

Ekamātra ଦେବା ମୂର୍ତ୍ତିର ପ୍ରଥମ ନଡ଼ା ବା କନା ବଜା ହୋଇ-
ଏକମେଟି ଥିବା ରୂପ ଉପରେ ପ୍ରଥମ ବୋଲି କାହୁଁ ଲିପା
ହୋଇଥିବା (ମୂର୍ତ୍ତି); ମୋଟା ମୋଟ ହୋଇ ଗଢ଼ା ଯାଇ-
ଥିବା (ରୂପ)—With the first layer of
mud applied to the straw-frame of
an image; roughly fashioned (image
to be finished afterwards)

ଏକମାତ୍ର—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକମାତ୍ର)—

Ekamātra ୧ । ଏକାକୀ—1. Single.

ଏକମାତ୍ର ୨ । କେବଳ ଏକ—2 One only; sole.

ଏକମାତ୍ର

ଏକମାତ୍ରକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ମାତ୍ରକ + କ)—

Ekamātraka ଏକ ମାତ୍ରକ ଠାରୁ ଜାତ (ପୁତ୍ରଗଣ)—
(ଏକମାତ୍ରକ—ସ୍ତ୍ରୀ) (sons) Born of the same mother;
uterine (brothers)

[ଦ୍ର—ସେହି ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ମାତା ଏକ ବହୁ ପିତା ଉଦ୍ଧ
ଉଦ୍ଧ ଅଟନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଏକମାତ୍ରକ ବୋଲାଯାଏ ।]

ଏକମାତ୍ରସ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକମାତ୍ର)—ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତ—

Ekamānasa Attentive

ଶୁଣ ଏକମାତ୍ରସ ହୋଇଣ କରେଣ । କୃଷ୍ଣର୍ଥକ ମହା ଭରତଃ କବ ।

ଏକମିଶ୍ରା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ଜି. ବିଶ୍ୱ.—

Ekamiśra ଉପସ୍ଥାପନ; ତା' ପଛକୁ ତା' ପଛ; ଲାଗିଲା—
One after another; in close
succession.

ଏକମୁଖ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ମୁଖ)—

Ekamukha ୧ । ଗୋଟିଏ ମୁହଁ ଥିବା—
(ଏକମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1 Having one face only.
୨ । ଏକଦା କୌଣସି ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଥିବା—
2. Of one voice.

ସବେ ହୋଇଣ ଏକମୁଖ, ବୋଇଲେ ନାୟପୁଣ ରଣ ।

କରନ୍ତାଥ ଉଗବତ ।

ଏକମୁଖୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଋଷି—ସେହି ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମଞ୍ଜିରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର

Ekamukhī rudrāksha ମୁହଁ ବା ଟାଙ୍କିତଥା ଥାଏ—
A rudrāksha seed having one circular
spot on it.

ଏକମୁନା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଏକମୁନ; ବା ଖଣ୍ଡାଗ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—

Ekamunā Weapon with one sharp point;
a pointed weapon; a harpoon.

କାଞ୍ଚନ କୋରକ ହେତଳ କରୁଅଛି ବରଷାର ତମ୍ବୁରୁ,

ଅବା ସେ ବରହରୁଧରେ ଲେହନ ମଦନର ଏକମୁନା ।

ସାଧାରଣ ପାଠକ ।

ଏକମୁନିଆଁ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଏକମୁନା (ଦେଖ)

Ekamuniā Ekamunā (See)

ଏକମୁହାଁ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକମୁଖ)—

Ekamuhā ୧ । ଏକମାତ୍ର ଦ୍ୱାରବିଶିଷ୍ଟ (ମନ୍ଦିର ବା ଗୃହ)—
ଏକମୁଖ 1 (a house) Having one door only.

ଏକମୁହାଁଲା ୨ । ଏକଦିଗକୁ ମୁଖ କରିଥିବା—

2 Facing towards one direction.

ବିନାଶର ପୋପାଡ଼ ଦେଇ ଏକମୁହାଁ ଧାଇଁଛି—

ପକାଇମୋହନ. ଗଳ୍ପମାଳା ।

ଏକମେଳ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଓ ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକ ଓ ମିଳ ଧାତୁ)—

Ekameḷa ଏକଜୁଟ (ଦେଖ)—Ekajut (See)

ଏକମିଳ

ଏକମେଳ

ଏକମେଳିଆ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଏକଜୁଟ (ଦେଖ)

Ekameḷiā Ekajut (See)

ଏକମେଳି—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଏକଜୁଟ (ଦେଖ)

Ekameḷi Ekajut (See)

ଏକଯଷ୍ଟିକା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଏକ + ଯଷ୍ଟି + କ + ଶ୍ଚା. ଅ)—

Ekajastika ଏକନରିଆ ହାରବିଶେଷ—

One stringed necklace.

ଏକଯୁକ୍ତ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକ + ଯୁକ୍ତ)—୧ । ସଙ୍ଗତ—

Ekajukta 1. Joined together; united;

୨ । ସଙ୍ଗମରତ—2 Engaged in copulation.

ମୁହଁ ନାମ ଅଭିଜିତ, ପତି କାମିନୀ ଏକଯୁକ୍ତ—

କରନ୍ତାଥ ଉଗବତ ।

ଏକଯୋଗ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଓ ବିଶ୍ୱ.—ଏକଜୁଟ (ଦେଖ)

Ekajoga Ekajut (See)

ଏକଯୋନି—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଯୋନି =

Ekajoni ଉଦ୍ଭିଦ ସ୍ଥାନ)— ଏକମାତ୍ରକ ଠାରୁ ଜାତ; ଏକମାତ୍ରକ—
Born of the same mother; uterine.

ଏକର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏକର)—୧ । ଦସ୍ତରେ ପ୍ରାୟ ଏକମାଣ

Ekar ଜମି, ୪୮୪୦ ବର୍ଗଗଜ ବା ୪୮୪୦ ବର୍ଗଗୁଡ଼ ପରିମିତ
ଏକର ଭୂମି—One acre, 4840 square yards.

ଏକର [ଦ୍ର—ଏକର = ୨୪ ଦସ୍ତରେ ଏକମାଣ; ଏହା ୧୦୦
ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଗକୁ ଡେସିମଲ୍ (ଗଣ୍ୟମରେ
ସେଣ୍ଟି) ବୋଲାଯାଏ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୨୪ ଦସ୍ତରେ ୧ ଗୁଣ୍ଠ =
୪ ଡେସିମଲ୍ ।]

ଏକରକୋମ୍ବ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)— ଜଳସାରୁ କ୍ଷେତ୍ରର ପରିମାଣ

Ekarakomb ଜଣ୍ଡିୟ କରବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପାନୀୟ ଆବୃତର
ଏକରକୋଷ

ମୁନିଆ

Acre-comb; protractor.

୧	ର	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାନ୍ତର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ
୨	ଉ	ଇ	ଊ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଝ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଣ	ନ

ଏକରଙ୍ଗ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଏକ ଓ ରଙ୍ଗ) —ଏକରଙ୍ଗୀ (ଦେଖ)

Ekarāṅga Ekarāṅgī (See)

ଏକରଙ୍ଗୀ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଏକ + ରଙ୍ଗୀ) —ଏକରଙ୍ଗୀ (ଦେଖ)

Ekarāṅgī Ekarāṅgī (See)

ଏକରଙ୍ଗୀ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ରଙ୍ଗ ବା ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—

Ekarāṅgī 1. Of one colour

ଏକରଙ୍ଗୀ ୨ । ସମାନ ରଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ—

ଏକରଙ୍ଗୀ 2. Of the same colour.

୩ । ସାଦୃଶ ରଙ୍ଗ ଓ ବାଦୃଶ କମ୍ପା ସଦୃଶ ଅଂଶରେ ଏକମାତ୍ର

ରଙ୍ଗ ଥାଏ—3. Of uniform colour through-

out.

(ଯଥା—ଲୁଗା ଓ ଶାଲ)

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି (ଦେଖ)

Gandhasunṭhi (See)

ଏକରତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (୧ମୀ ତତ୍ତ୍ଵ; ଏକ + ରତ) —ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି

Ekarata ବା ବିଷୟ ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତ—

(ଏକରତା—ଶ୍ଳୀ) Attached to one object.

ଏକରତି—ଦେ. ବି. ବିଣ—କିଲେ ମାତ୍ର; ଅତି ସାମାନ୍ୟରେ; ଏକ-

Ekarati ରତି ପରିମାଣରେ—By one particle; by

even a little bit.

ଏକର—ବୈଦେ. ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ଇଂ. ଏକର ଅଣୁବି

Ekarā ଭାବରଣ) —ଏକର (ଦେଖ) —Ekar (See)

ଏକରାଏ—ବୈଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକ + ଆ. ରାଏ = ମତ) —

Ekarāe ୧ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଏକମତ—

ଏକରାଏ 1 One opinion of many people.

ଏକରାଏ ୨ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଏକମତ ଦେବା ଅବସ୍ଥା—

2. Unanimity.

୩ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି—

3. One decision of many people.

ବିଶ—ଏକମତବିଶିଷ୍ଟ (ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି) —

Of one opinion; unanimous

ଏକରାଜା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକ + ରାଜା) —୧ । ସମ୍ରାଟ—1. Emperor.

Ekarājā ୨ । ଏକାଧିପତି—2. Paramount power

ଏକରାଜାତ ମାହାଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.) —

Ekarājāt māhāla ଏକରାଜାତ ଶର୍ତ୍ତ ମାହାଲ (ଦେଖ)

Eikharājāt khārchcha māhāla See)

ଏକରା—ବୈଦେ. ବି. କଚିତଅଭିଷା; (ଅ. ଏକରା) —

Ekarā ୧ । ଅର୍ପଣାର—1. Promise.

ଏକରା ୨ । ସ୍ୱୀକାର—2. Agreement.

ଏକରା ୩ । ମୁଦାଲର ଅପରାଧ ସ୍ୱୀକାର—

(ଇନ୍ଦ୍ରାକ—ବିଷୟ) 3. Confession of guilt by

the accused.

ଏକରାମା—ବୈଦେ. ବି. (କଚିତଅଭିଷା; ଅ. ଏକରା

Ekarāmā ନାମେତ୍) —୧ । ଅର୍ପଣାର ଲିପି—

ଏକରାମା 1 A deed of agreement.

ଏକରାମା ୨ । ସ୍ୱୀକାର ପତ୍ର—

2. A deed of admission.

ଏକରା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.) —୧ । ଦୋଷସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବା—

Ekarā 1. Confessing.

ଏକରା ୨ । ଅର୍ପଣାରବାଣ—2. Promising.

ଏକରା ୩ । ପ୍ରାପ୍ତି

ଏକରା (ଇନ୍ଦ୍ରାକ) —ପ୍ରା. ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଏକରା) —

Ekarā (etc) ଏକରା ଇନ୍ଦ୍ରାକ (ଦେଖ)

Ekarā etc (See)

ଏକରା—ପ୍ରା. ବି. କଚିତଅଭିଷା (ସଂ. ଏକ + ରା) —

Ekarā ଗୋଷ୍ଠ; ଗୁଡ଼ାଏ —

ଏକରା A mass or cluster of many things.

ଏକରା ଏକରା

ଏକରୁକା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଏକରୁକା) —

Ekarukā ଏକରୁକା (ଦେଖ)

Ekarukā (See)

ଏକରୁକା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଏକରୁକା) —

Ekarukhā ଏକରୁକା (ଦେଖ)

Ekarukhā (See)

ଏକରୁକା ମାହାଲ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) ବି—ସେଇ ଜମିଦାର-

Ekarukhī māhāla ମାହାଲରେ ମଧ୍ୟସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାର ମକଦ୍ଦମା

ଅତି ନ ଥିବାରୁ ଜମିଦାର ପ୍ରଜାତୀୟ ଶକ୍ତି ଅଧିକାରୀ

ଅଧିକାରୀ—Zamindary. under the

khās collection of the Zamindar;

estate in which there is no under-

tenure.

ଏକରୁଣ୍ଡ—ଦେ. ବି. ବିଶ—ଏକରୁଣ୍ଡ; ଏକରୁଣ୍ଡ —

Ekaruṇḍa Gathered together.

ସେଇଠାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଅନୁନାସିକ

ଏକରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନରେ ଦେଖାଯାଏ । ସାରକାମଦ୍ୱାରା, ପଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଏକରୂପ—ସ. ବି. (ବହୁରୂପ; ଏକ + ରୂପ) —

Ekarūpa ୧ । ସମରୂପବିଶିଷ୍ଟ; ଭୂଲ୍ୟରୂପ—

1. Of the same shape or form; similar.

୨ । ଏକପ୍ରକାରର—2. Of one kind.

୩ । ସମାନ ଅକାର—Same form.

ଏକରୂପେ ଦେ. ବି. ବିଶ—୧ । ଏକପ୍ରକାରେ—

ଏକରୂପେ 1. In a manner; in a way.

୨ । ସମାନରୂପେ—2. In a similar manner.

୩ । ଯେକେନେ ପ୍ରକାରେ—3. Anyhow.

ବାସାବେ ଯେତେ ଅପର ସ୍ୱାଦେ ସ୍ୱପଦ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବୁଦ୍ଧେତ ଚକ୍ରା ବରଜ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ଚକ୍ର ବା ମାତ୍ରାକୁ ବୁଦ୍ଧେତ ଚକ୍ରରେ ଯେତେ ଏ ଚକ୍ରାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ଚକ୍ର ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଷ୍ଠିବାଦ୍ ଦେବ । ଯଥା :— 'ଗାଓ' ନ ମିଳେ 'ଗାଓ' ଗୋଷ୍ଠିବାଦ୍; 'ବୁଧ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଦେଶିବାଦ୍; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଶିବାଦ୍; 'ଅଗ୍ର' ନ ମିଳେ 'ଅଗ୍ର' ଦେଶିବାଦ୍; 'ଅକ୍ଷର' ନ ମିଳେ 'ଅକ୍ଷର' ଦେଶିବାଦ୍ ।

ଏକଶ୍ୱେକା—ବୈଦେ ଶିଖ. (ଅ ଏକରୁକା)—(ଶାଲ) ଯାହାର
Ekarokh ଗୋଟିଏ ମୁହଁ ବା ସଦର ପାଖ ଥାଏ; ଯାହାର ଗୋଟିଏ
ଏକବୋଧା ସଦର ଓ ଗୋଟିଏ ମଫସଲ୍ ପାଖ ଥାଏ; ଏକମୁହଁ—
एकहका One-sided; single-faced (shawl).
(ଦୋଶ୍ୱେକା—ବିପକ୍ଷତ)

ଏକଶ୍ୱେକା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକଶ୍ୱେକା (ଦେଖ)
Ekarokh 1. Ekarokh (See)

୨ । ଏକବାଣୀ (ଦେଖ)

2. Ekabāgi (See)

ଏକଲ—ସଂ. ବିଶ ସଂ. (ଏକ + ଅସହାୟାର୍ଥେ. ଲ)—
Ekala ୧ । ଶ୍ଚା ବା ସ୍ୱାମୀ ବିଘ୍ନ (ଜୀବ)—1 Single.
(ଏକଲା—ଶ୍ଚା) ୨ । ଏକାକୀ—2. Sole.

୩ । ଅସହାୟ; ଏକଲ—3. Solitary.

୪ । ଏକାକୀ—4. Lonely.

ଏକଲ ସେକଲ କରିବା—ଦେ. କି—ପାଶୁଲାଭବା; ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥକୁ
Ekala sekala karibā ଏକ କଲରୁ ଅନ୍ୟ କଲକୁ ପାଟି
ଏକଲ ସେକଲ କରିବା ଉପରେ ଗୁଲନ କରିବା—To ruminate;
जुगाली करना to roll a thing in the mouth
by means of the tongue without
at once swallowing it.

ଏକଲଗାତ—ଦେ. ବିଶ—ଏକତ୍ର ଲଗି ଲଗି—
Ekalagāt Continuous.

ଏକଲଗାତ
एकलगात

ଏକଲଗୋତ—ଦେ. ବିଶ—ଏକଲଗାତ (ଦେଖ)
Ekalagout Ekalagāt (See)

ଏକଲବ—ଦେ. ବିଶ—ଏକତ୍ର—Together.

Ekalaba ତାର ବର ଏକଲବେ, ତାର ସ୍ୱପ୍ନର ଗୁଣ ।

ଉଷ୍ଣ. କୋଷ୍ଠସ୍ଥାପନପଦ୍ଧତି ।

ଏକଲବ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଅସାଧାରଣ ଗୁରୁତ୍ୱପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ
Ekalabya ଜଣେ ବନ୍ୟ ଗୁରୁମୁଖ—The son of a
king of nomads who learnt archery
by establishing an image of preceptor
Drona as his teacher.

[ଦ୍ର—ଏ ଯୁବକ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରି ତାହାକୁ ଗୁରୁ
ବୋଲି ମନେ କରି ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କରି ଏପରି ପାରଙ୍ଗମ ହୋଇଥିଲେ
ଯେ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ ଯେ ସେ ନିଜେ ଗୁରୁ
ହୋଇ ଯେଉଁ ଗୁରୁପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ
ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଏକଲବ୍ୟ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟାରେ କେଶି ପାରଙ୍ଗମ ।
ଏଥି ପାଇଁ ଏକଲବ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଗୁରୁଦକ୍ଷଣା କଥଣ ଦେବ
ବୋଲି ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ କପଟ କରି କହିଲେ—
'ତୋର ଦକ୍ଷିଣ ହାତର ବୁଢ଼ା ଅଙ୍ଗୁଳି କାଟି ମତେ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା

ଦେ ।' ଏକଲବ୍ୟ ଗୁରୁଙ୍କ ଅଜ୍ଞାପ୍ରମାଣେ ବୁଢ଼ା ଅଙ୍ଗୁଳି କାଟି
ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣା ସ୍ୱରୂପ ଦେଇ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟାରେ ଯାବତ୍ତାକନ ଅକମ୍ପଣ୍ୟ
ହୋଇ ରହିଲ ।]

ଏକଲ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକଲ ଶବ୍ଦରୁ)—

Ekala

୧ । ଏକା—1. Single.

ଏକଲା ୨ । ଏକାକୀ—2. Sole

ଏକଲ; ଅକ୍ଷର ଗୁରୁ ଦେଖି ଲେଖ ରବଣ ଏକଲ ।

କୃଷ୍ଣବିନ୍ଦ ମହାବରତ, ବନ ।

୩ । ଅସହାୟ—3. Solitary; lonely; helpless

ମଲ ତୋଳେ ସୁଁ ପ୍ରଦେଶ ଅଛଇ ଏକଲ ।

ସାରଳାମହାବରତ. ବରଷ ।

କି. ବିଶ—୧ । ଏକାକୀ ହୋଇ—

1. Singly; single-handed.

୨ । ସର ସହାୟତା ବ୍ୟଗରେକେ—2. Alone.

ଏକଲ—ଦେ. ବି—ଏକପଟା ଗୁଦର; ଏକସଦର ମୁହଁବିଶିଷ୍ଟ ଓଡ଼ଣୀ—
Ekalāi A sheet of cloth for the upper part of
ଏକଲାହି the body consisting of one strip or
एकपटा one face only; single-faced sheet.

ଏକଲଖାଜି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗାତରେ ପକାଇ ପକାଇ
Ekalākhāji ଖେଳିବା ବାଟ ଖେଳର ପ୍ରଥମ ଅଞ୍ଚଳ—
(ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)

The first stroke of the game at
marbles (Ganjam)

ଏକଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—୧ । ଏକଲ; ଏକାକୀ—
Ekali 1. Alone; solitary; lonely.

୨ । ଅସହାୟ—2. Having none to help.

ତେ ପାଶେ ଏକଲ ପ୍ରବେଶ ଠାକୁରଣୀ । ପ୍ରାଚୀ. ରତ୍ନସଂହତା ।

ଏକଶ୍ କଅଁଟ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—

Ekaś kaant ଅବରୋଧ; ଅବାଧିତ ଯାଗରେ ପ୍ରବାହିତ—

Unobstructed; continuous; flowing.

ଏକଶ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଏକଶତ)—ଶତସଂଖ୍ୟା—

Ekasā

One hundred.

ଏକଶ

एकसौ

ଏକଶଅ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଏକଶ (ଦେଖ)

Ekaśaa

Ekasā (See)

ଏକଶପ—ସଂ. ବିଶ (ବହୁଦ୍ରୀହି; ଏକ + ଶପ = ଶୁଭ)—ଏକ ଶୁଭ
Ekaśapha ବିଶିଷ୍ଟ—One-hoofed (animal);

having hoofs entire or uncleft;
with uncleft hoofs; with uncloven
hoofs.

(ଯଥା—ଦୋଡ଼ା; ଗଧ ।)

ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଐ	ଓ	ଶ୍ଵ	ଞ୍	ଝ	ଞ୍	ଞ୍	ଞ୍
ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଓ	ଶ୍ଵ	ଞ୍	ଞ୍	ଞ୍	ଞ୍	ଞ୍

ସଂ. ଇ—୧ । ଘୋଡ଼ା—1. Horse.

୨ । ଗଧ—2. Ass.

ଏକଶରଣ—ସଂ. ଇ—ଏକମାତ୍ର ଆଶ୍ରୟ—One only hope
Ekasārāṇa or refuge.

(ଏକଶରଣ—ଶ୍ରେଣୀ) ସଂ. ଇଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଅନ୍ୟଶରଣ—

One who depends upon a single
refuge; having no other shelter

ଏକଶିଆ—ପ୍ରାଚୀନ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଇ—ଏକୋଇଶିଆ—A ceremony
Ekasīṭh held on the 21st day after the birth
of a child

ଏକଶିଙ୍ଗା—ଦେ. ଇଶ. ସଂ. ଏକଶିଙ୍ଗା—୧ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଏକମାତ୍ର
Ekasīṅgā ଆଶ୍ରୟାବୃତ—1. Being the sole refuge
ଅକ୍ଷିପ୍ତ or prop of another.

୨ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବାହାର—2. Extraordinary.

ଏକଶିଂଘା—ଦେ. ଇଶ—ଏକଶିଂଘା (ଦେଖ)

Ekasīṅghā Ekasīṅgā (See)

ଏକଶିର—ଦେ. ଇ. (ସଂ. ଏକ ଓ ଶିର)—କୋଷପୁରୀ; ଜଳପୁର;
Ekasirā ଗୋଷ୍ଠିଏ ଅଣ୍ଡକୋଷର ବୃଦ୍ଧିରୋଗ—Hydrocele;
ଅକ୍ଷିରା, inflammation of one of the testicles;
ଏକକୋଷି swelled testicles
ଏକଶିରା

ଏକଶିର ଗଡ଼ିବା—ଦେ. ଇ.—ଗୋଷ୍ଠିଏ ଅଣ୍ଡକୋଷ ବୃଦ୍ଧି ହେବା ରୋଗ—
Ekasirā gardibā Attack of hydrocele.
ଏକଶିବେପାଡ଼ା

ଏକଶିର ପଡ଼ିବା—ଦେ. ଇ.—ଏକଶିର ଗଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Ekasirā pardibā Ekasirā gardibā (See)

ଏକଶିର ବଡ଼ିବା—ଦେ. ଇ.—ଏକଶିର ଗଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Ekasirā bardhibā Ekasirā gardibā (See)

ଏକଶେଷ—ସଂ. ଇ (ଭୁଲ, ଇଂ. ଏକ୍ସେସ୍—ଅଧିକ୍ୟ)—
Ekasēsha ୧ । ଏକଦଗର ଶେଷ ଭାଗ—1. The extreme;
the extremest end; extreme point.

୨ । ଶେଷ ମୁଣ୍ଡ—2. Termination.

୩ । ଉତ୍ତର; ପରାକାଷ୍ଠ; ଶେଷସୀମା; ଅତିଶୟ—

3. Last extremity; excessiveness.

୪ । ଯାହା କେବଳ ମାତ୍ର ବାକି ରହିଯାଏ—

4 Sole remainder; the only remnant.

ସଂ. ଇଶ—୧ । ଏକ ବନ୍ଦୁରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା—

1. Terminating at one point

୨ । ଅତିଶୟ; ଅଧିକ୍ୟ—2. Excessive.

ଏକଶେଷଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵମାସ—ସଂ. ଇ—(କ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ଦୁଇ ସମାସରେ
Ekasēshadwandwasamāsa ଗୋଷ୍ଠିଏ ମାତ୍ର ପଦ ରହି
ଯାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ସମସ୍ତ ପଦ ଲେପ ହୋଇଯାଏ—

(Sanskrit grammar) A juxta-
positional compound in which only
one member remains, the other
words or members merging in the
compound.

[ଦ୍ର—ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପିତା ଓ ମାତା ଇ—ପିତାଭୈ; ମାତା ଓ ପିତା
ଶବ୍ଦ ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵମାସରେ କେବଳ ପିତା ଶବ୍ଦର ଦ୍ଵିବଚନ ଏକଶେଷ
ରହିଲା ଓ ମାତା ଶବ୍ଦ ଲେପ ହେଲା]

ଏକଶଠାଦୁଇଶ—ଦେ. ଇ—ଦୁଇଶହ ଏକଶଠି—Two hundred
Ekashathāduiśa and sixty one

ଏକଶଠାଶହ—ଦେ. ଇ—ଏକଶହ ଏକଶଠି—One hundred
Ekashathāśahe and sixtyone.

ଏକଶଠି—ଦେ. ଇ (ସ. ଏକଶଷ୍ଠି; ପ୍ରା. ଏକଶଷ୍ଠି)—୨୧ ସଂଖ୍ୟା

Ekashathī ଶାଠିଏରୁ ଏକ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା—The
ଅକ୍ଷତି number 61.

ଏକଶତ ଦେ ଇଶ—୨୧ ସଂଖ୍ୟା—Numbering 61.

ଏକଶଷ୍ଠିତମ—ସଂ. ଇଶ—୨୧ ସ୍ଥାନାୟ—The sixtyfirst in
Ekashashṭhitama position.

ଏକସତୁର—ଦେ. ଇ. ଓ ଇଶ (ସଂ. ଏକସପ୍ତହ)—ଏକସ୍ତର (ଦେଖ)
Ekasatūri Ekastari (See)

ଏକସମାନ—ଦେ. ଇଶ (ସଂ. ଏକ ଓ ସମ)—୧ । ପ୍ରାୟ ଏକାସର—
Ekasamāna 1. Almost the same.

ଏକସମାନ ୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସମାନ (ଏକାଧିକ ବସ୍ତୁ)—

ଏକସାମି 2. Exactly equal.

୩ । ସଦୃଶ; ସଦୃ ଅଂଶରେ ଭୁଲ—

3. Alike, similar in all respects.

୪ । ସର୍ବତ୍ର ସମାନ ଏକପ୍ରକାର ଉପାଦାନ ଥାଏ—

4. Uniform at all places.

୫ । ସମତଳ—5 Of the same level

ଏକସର—ଦେ. ଇଶ—ଏକାକୀ; ଅସହାୟ—

Ekasara Sole; single-handed.

ଏକସର—ଦେ. ଇଶ—ଏକସର (ଦେଖ)

Ekasara Ekasari (See)

ଏକସର—ଦେ. ଇ—୧ । ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ରଶେଷ—

Ekasari 1 A weapon of war,

୨ । ଏକମାଳ—2. One string.

ଦେ. ଇଶ—୧ । ଏକସମାନ—

1. Equal; similar.

୨ । ଏକସର (ଦେଖ)—

2. Ekasari (See)

ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପୂଜିତ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ଏକ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଦୌଣ୍ଡେ ଦର୍ଶିବା ମାତ୍ରା ଶବ୍ଦ ଘୋଷଣା, ଯେବେ ଏ ଉପାଦେୟରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ଚିତ୍ତିତ ଚପଟାଏ । ତା'ର ଚିତ୍ତିତ ଦର୍ଶିବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ଘୋଷଣାକୁ ଦେବ । ଉଥା.— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଘୋଷଣା; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧୁ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଦଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ଗାଢ଼ଲେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ ।

ଏକସରିଅ—ଦେ. ବିଶ—ଏକନିଆ. ଏକମାଳ ଥିବା (ହାର); ଗୋଟିଏ
Ekasariā ମାତ୍ର ସୁତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ—Having one string
ଏକସରି only; one-stringed (bead or necklace)
ଏକସୁତରୀ

ଏକସରିଶା—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକ ଓ ସଦୃଶ)—୧ । ଏକାପରି
Ekasariśā (ଅନେକ ବସ୍ତୁ)—1. Similar (many
ଏକମା things)
ଏକସାଁ ୨ । ଏକସମାନ—2. Quite equal.

ଏକସରେ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏକାକୀ—
Ekasare 1. Alone.

ଏକାକୀ ଏକସରେ ଖାଲ

ଅନ୍ୟ ଘୋଷଣା ଘୋଷ ହୋଇ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୨ । ଏକତ୍ରହୋଇ—2. Together.

କୃତବ୍ୟାସ୍ତ୍ର ଘର ଧୀରେ

ବିଶୁଦ୍ଧକଲେ ଏକସରେ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଏକସର୍ଗ—ସଂ. ବିଶ (ଏକ + ସର୍ଗ—ନିଷ୍ପତ୍ତି)—ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତ; ଏକମାତ୍ର—
Ekasarga ବିଶୟରେ ନିବିଷ୍ଟ ଚିତ୍ତ—Closely
attentive; concentrating attention
on one object only.

ସଂ. ବି—ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅଧ୍ୟାୟ—
One chapter only.

ଏକସାଞ୍ଜ—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଶ (ଇଂ ଏକ୍ସାଞ୍ଜ)—
Ekasāñj ୧ । ଅବକାଶ; ମାତ୍ରକ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ବଢ଼ି କରବା
ଏକସାଞ୍ଜ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଗଭୀରମେଣ୍ ନେବା ଶୁଭ—
ଏକସାଞ୍ଜ 1. Excise.

୨ । ସରକାରଙ୍କ ଅବକାଶ ବିଭାଗ—

2. Excise-department of the
Government.

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ କମିସ୍ତ୍ରର, ସୁପରିଣ୍ଡେଣ୍ଡେଣ୍ଟ,
ଇନ୍ସପେକ୍ଟର, ସବ୍-ଇନ୍ସପେକ୍ଟର, ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଅଫ ଗୁଡ଼ାଏ
ଇଂଲିଶ ଶବ୍ଦ ଉପାରେ ଓ କଥାକାର୍ତ୍ତରେ ଚଳୁଥାନ୍ତି ।

‘ଅବକାଶ’ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।]

ଏକସାଥ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକ ଓ ପା. ସାଥ)—
Ekasāthi ୧ । ଏକ ସଙ୍ଗରେ; ଏକତ୍ରରେ—1. Together.
ଏକସାତି ୨ । ସମ୍ପର୍କବାଦୀରେ—2 Accompanying
ଏକସାଥ each other; in the company of
ଦେ. ବିଶ—ଏକତ୍ରରେ ଯାଉଥିବା—Going together.

ଏକସାଲ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକ ବର୍ଷ ବୟସ—
Ekasālā 1. One year old
ଏକସାଳା ୨ । ଏକ ବର୍ଷ ସମ୍ପର୍କୀୟ—
କସାଳା 2. Relating to one year only.
୩ । ବାର୍ଷିକ—3. Annual

୪ । ଏକବର୍ଷସ୍ଥାୟୀ—4. Holding good for one
year only.

ଏହିଭାବେ ଏକସାଲ, ଚାଷାଲ, ଚମାଲ ଇତ୍ୟାଦି ବ୍ୟବହାର ଅରମ୍ଭ କରାଗଲା ।

କୃପାକ୍ଷର. ଇତିହାସ ।

ଏକସାଲି—ଦେ. ବିଶ—ଏକସାଲ (ଦେଖ)
Ekasāli Ekasālā (See)

ଏକସାଲିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଏକସାଲ (ଦେଖ)
Ekasālī Ekasālā (See)

ଏକସୁତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକ + ସୁତ)—ତଉଳିଆ—
Ekasuti Towel.

ଏକସୁତୀ

ଏକସୁତୀ

ଏକସୁତାଶହ—ଦେ. ବି—ଏକଶତ ଏକସୁତ—
Ekastarāsāhe One hundred and seventyone.

ଏକସୁତ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏକସୁତ; ପ୍ରା. ଏକସୁତା)—
Ekasari ୧ । ସୁତର ଅପେକ୍ଷା ଏକ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା; ୭୧
ଏକସତୁର ସଂଖ୍ୟା—1. The number 71.
ଏକହତ୍ତର ୨ । ୭୧ ସଂଖ୍ୟା—2. Numbering 71.

ଏକସୁତାଶହ—ଦେ. ବି—ଏକସୁତାଶହ (ଦେଖ)
Ekasturāsāhe Ekastarāsāhe (See)

ଏକସୁତ—ପ୍ରା. ବି—ଏକସୁତ (ଦେଖ)
Ekasturi Ekastari (See)

ଏକସୁତା—ପ୍ରା. ବି—ଏକସୁତ (ଦେଖ)
Ekastori Ekastari (See)

ଏକସ୍ଥିତା—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକ + ସ୍ଥିତ)—ଏକସ୍ଥାନରେ ଥିବା—
Ekasthitā Situated at one place.

ଏକସ୍ଥିତା ଏକଗ୍ରା ଏକାହମ୍ଭର.

ଏକଧାନ ଏକଗ୍ରାହକ ପ୍ରଭୃତି ବର୍ତ୍ତେ—ପ୍ରାଚୀ. ପ୍ରଭୃତିବୃତ୍ତାଣା ।

ଏକହାତୀ—ସଂ. ବି—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଗର୍ଭବିଶେଷ—A place of
Ekahamsa Hindu pilgrimage.

ଗୋସବୁସ୍ତେ ଫଳ ହୁଅଇ ଏକ ହାତୀ

କହୁଛନ୍ତି ଏହା ସମସ୍ତ ମୁନି ଭାଷେ । କୃଷ୍ଣର୍ଥ ହୁଏ ମହାଭରତ. ବନ ।

ଏକହାତୀ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଜଣକ ହାତରେ କରାଯିବା; ଏକଗୋଟି
Ekahātī ହାତରେ କରାଯିବା (କର୍ମ)—
ଏକହାତୀ 1 Done by one man only; done by
ଏକହାତୀ one hand only.

୨ । ଏକ ଜଣକଙ୍କ ଅଧୀନ—2. Subject to one
master; under a single paramount.
authority.

୩ । ଏକ ହାତ ଲମ୍ବ ବା ଘର୍ଯ—

3 Measuring one cubit

ଦେ. ବି.—ମାଲ ଖୁମ୍ବ ଉପରେ କରାଯିବା ଏକ ପ୍ରକାର କସ୍ତୁର—
A kind of gymnastic exercise on a plain
wooden pillar.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏକାଦଶ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଏକାଦଶ (ଦେଶ)

Ekahātiā Ekahāti (See)

ଏକାଦଶୀ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ. (ଏକ+ଦାୟନ=ବର୍ଷ+ଶ୍ରୀ. ଶ୍ରୀ.)—

Ekahāyānī ବର୍ଷେ ବୟସର ଗାଈ—One year old cow.

ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ.—ବର୍ଷିକ ପାଣି ବାହାରି—

One year old she-calf.

ଏକାଦଶ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ.—୧ । ଏକସର—1. Consisting

Ekahārā of one string or strand only; single-stringed.

୨ । ଦୁର୍ବଳ; ଦୁର୍ବଳ—2. Weak; lean, thin

୩ । ଏକାକୀ—3. Single.

ଏକା—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଶ୍ରୀ. (ଏକ+ଆ)—ଏକର ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—

Ekā Feminine of eka

ଏକା ଦେ. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକାକୀ)—୧ । ଏକାକୀ; ଏକାକୀ—

୧କା, ୧କା 1 Single, solitary

ସାହା, ଦେଖି ଶୁଣି ଏକା ଥିଲୁ ନିଶ୍ଚୟରେ ।
କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ସମ୍ପାଦକ ।

୨ । ଅସହାୟ —2. Helpless.

୩ । ଏକମାତ୍ର (ବ୍ୟକ୍ତି)—3. Alone.

ଏକା କାଳ ଗାଈ ଗୋଠ—୧୦ ।

୪ । ଏକସମାନ —4. Equal; same.

କେମାଳ ଅକାର କେମା ଦେଶରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକା ।
ରାଧାକାଥ—ପାଞ୍ଚତା ।

ଦେ. ବି—୧ । ଜଣେ ମାତ୍ର—1. One person only

୨ । ଗଞ୍ଜିଆ ବା ତାସ ଖେଳରେ ଏକଟିପକ୍ଷିଷ୍ଟ ସାର—

2 Card with one point only.

ଦେ. ଅ—୧ । ଏକମାତ୍ର—1. Alone; only; merely.

ଏକା ମାଧୁରୀ ବାଉଁଶ ପଳ—୧୦ ।

୨ । ବାକ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣାଥକ—2 Used at the end of a sentence meaning but, too, also and merely.

ସରସେ ପିଞ୍ଜିବେ ତକା, ସଖାବୁ ଏବେ ଏକା । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦକ ।

୩ । ନିଶ୍ଚୟ—3. Certainly.

ମନେ ବଲେ ଏ ଏକା ଭାବନା ସମ୍ପାଦକ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାବିହାର, ବନ ।

୪ । ହିନ୍ଦୀ [ଅଶ୍ୱସ୍ତ୍ର ଯୋର (Emphasis) ଦେବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ]—4. Too.

ତାକୁ ସେବା ଏକା କରବ ନିରନ୍ତର । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାବିହାର, ବନ ।

୫ । କେବଳ ସେହି କଥା ବା ଘଟଣା ଘଟିଲେ; ତାହାହିଁ ହେଲେ—5. Then and then only; in that case only (and in no other case); if that thing (and nothing else) happens.

ଘଟିଲେ ଅସ୍ତେ ଏକା ଗାଈଲେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ବରଗୋପବନ୍ଧୁ, ଶ. ଶିବ ।

୬ । ପକ୍ଷାନ୍ତରେ—6. On the other hand.

୭ । ଯାହା ହେଉ—7. However

୮ । ପୁନଶ୍ଚ—8. Again, also

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ, ଅ.—ବାକ୍ୟଶେଷରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ—

Used at the end of a sentence.

ଏକାଶୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକାଶୀ)—ଅଶୀ ଅପେକ୍ଷା ଏକ ଅଧିକ

Ekāśī ସଂଖ୍ୟା, ୮୧ ସଂଖ୍ୟା—The number 81.

ଏକାଶି ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—୮୧ ସଂଖ୍ୟା—Numbering 81.

ଇକାଶି

ଏକାଏ—ଦେ. ଅ(ସଂ.ଏକାକୀ)—୧ । ଏକସଙ୍ଗରେ—1. Together.

Ekāe ୨ । ଅନ୍ୟ ସଙ୍ଗ ରହିତ ହୋଇ; ଏକାକୀ—2. Alone.

ସେ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ବାପାଏ,

ତହିଁକି ଗଲେ ସେ ଦୁହେଁ ଏକାଏ । କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାବିହାର, ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ଏକାଏକ—ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକାକୀ)—ଏକାଏକା (ଦେଶ)

Ekāekā Ekāekā (Sec)

ଦେ. (କଟକରଥ). ବିଶ୍ୱ.—ଏକମାତ୍ର—

Sole.

ଏକାଏକା—ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏକାକୀ)—୧ । ଏକାକୀହୋଇ;

Ekāekā ଜଣେ ମାତ୍ର—1 Alone; singly.

ଏକାଏକ ୨ । ଦୃଢ଼—2. All at once.

୧କା ୩ । ସିଧାଏ ସିଧାଏ—3 Direct; right; straight-way.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ.—ଏକାକୀ—Single; solitary.

ଏକାଏକ—ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ.(ସଂ.ଏକାକୀ)—୧ । ଏକାକୀ—1. Alone.

Ekāeki ୨ । ଅଭିଭାବରେ—2. Without any

ଏକାଏକ distinction.

ଏକାଏକ

ଗାଳ ଗାମୁଚେ ଗଜପତି, ଜଡ଼ ହୋଇଛ ଏକାଏକ ।

ସରୋବର ପ୍ରସନ୍ନକୃଷ୍ଣ, ବ୍ରହ୍ମଗୀତା ।

ଏକାଲବେ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ.—ଏକାଲବେ (ଦେଶ)

Ekāṇlabe Ekāṇabe (See)

ଏକାଲୋଇ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ.—ଏକାଲବେ (ଦେଶ)

Ekāṇloi Ekāṇabe (See)

ଏକା କଡ଼କେ—ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ.—ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱରେ (ଶୋଇ); ଗୋଟିଏ

Ekā kardake କଡ଼ ମାଡ଼ି (ଶୋଇ)—Lying on one

ଏକପାଶେ side; sidewise.

ଏକକୋଷି (ସଥା—କାଲି ରାତି ଅନିଦ୍ରା ହୋଇଥିବାରୁ ଅଳ୍ପ

ମୁଁ ଏକାକଡ଼କେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।)

ଏକା କର—ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ.—ଏକଜଣକୁ ମାତ୍ର; ଏକାକୀ—

Ekā kari Alone, to one person only.

ସୁଧୂର୍ବ କି ହେଉ କହିଲେ ଏକା କର । ସାରଳାମହାବିହାର, ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ସ୍ୱରରେ ସଫଳ ୧ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରା ପଦ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଲୁପ୍ତାକ୍ଷରରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଲପ୍ତାକ୍ଷର ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏବାଦ୍ ହେବ ଯଥା — ଗାଈ' ନ ମିଳେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିଏ; 'କୂଅ' ନ ମିଳେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଈଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଈଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବ' ନ ପାଈଲେ 'ଅଲବ' ଦେଖିବେ

ଏ କାକରେ—ଦେ. ଅ—ଏପରି କାକର ବା ଶୀତରେ—

E kākare In this cold.

ଏକାକରେ ହିଁକରେ ଶ୍ରୀକର ଧର ଚକ୍ରର ଚର୍ଚ୍ଚିତ ପଞ୍ଚକରେ
ସତକରେ ଯାଉଅଛନ୍ତି—ଯଦୁମଣିରୂପ୍ୟ ।

ଏକାକାର—ସଂ. କ (ଏକ + ଅକାର)—୧ । ଏକଅକୃତି;

Ekākāra ସମାନାକୃତି—1. Oneness of form

୨ । ଗଣ୍ଡଗୋଳ—2 Chaos; confusion

ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି);—୧ । ଏକଅକୃତିବିଶିଷ୍ଟ; ସମାନୃତି—

1. Having the same shape or form;
uniform; similar; alike

୨ । ଯାହା ପରସ୍ପରଠାରୁ ବାରି ହୋଇପାରେ ନାହିଁ—

2. Undistinguishable from each other.

ହୋଇଲୁ ମିଶି ଏକାକାର—ମଧୁସୂଦନ. ନବାବ୍ରତ ।

୩ । ଗୋଳିଆଯୋଳିଆ; ଗୋଳାଗୋଳି ହୋଇ ଏକତ୍ର ହୋଇଥିବା—3. Confused into one unrecognisable mass

୪ । ଏକଶ୍ରେଣୀକୁ ଅଙ୍ଗତ—

4. Reduced to one class.

୫ । ଏକକାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଏକ ବିଶ୍ୱାସର ଅଧୀନ—

5 Of one faith and practice.

୬ । ଏକ ଜାତିରେ ମିଳିତ—

6. Gathered into one caste.

ସବେ ହୋଇବେ ଏକାକାର, ନ ଅବ ବେଦର ବରୁ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଏକାକୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଏକ + ଅସଦ୍‌ଘାତରେ. ଅକଳ; ୧ମା.

Ekāki ୧ବ)—୧ । ଏକଲ; ଅସଦ୍‌ଘାତ; ଏକା—

(ଏକାକୀ—ଶ୍ରୀ) 1. Alone; single; solitary.

୨ । କେବଳ—2. Mere.

କି. ବିଶ—୧ । ଏକଲ; ଏକାହୋଇ—

1. Singly, alone

୨ । କେବଳମାତ୍ର—2. Merely.

ଏକାକେ—ଦେ. କି. ବିଶ (ସଂ. ଏକାକୀ)—ଏକାଏକା; ଏକାହୋଇ—

Ekāke Singly; alone.

ଏକାଏକ ସେ ଫଳ ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି

ଯାଉଁ ତା ଏକାକେ ଉତ୍ତର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଏକାକ୍ଷ—ସଂ. ବିଶ ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅକ୍ଷ; ସମାସ ଯୋଗୁଁ ଶିର

Ekāksha 'ର' ଲେପ)—ଏକଅକ୍ଷ, କଣା—One-eyed

(ଏକାକ୍ଷୀ—ଶ୍ରୀ)

ସଂ. ବି—କାକ; କୁଆ—A crow.

[ଦ୍ର—କମ୍ବଦନ୍ତ] ଅଛି ଯେ ସୀତା ଚନ୍ଦ୍ରକୁଟରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବନବାସ କରିବା ସମୟରେ ଗୋଟିଏ କୁଆ ମାଂସଭୋଗରେ ସୀତାଙ୍କର ରକ୍ତାବ ଓଠକୁ ଖୁଜି ଦେଇଥିଲା; ଏହି ଧୂଳିକାର ଦଣ୍ଡ.

ସ୍ୱରୂପ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଉକ୍ତ କାକର ଗୋଟିଏ ଚକ୍ରକୁ ଶର ମାରି ଫୁଟାଇ ଦେଲେ । ସେହିଦିନଠାରୁ କୁଆମାନେ ଗୋଟିଏ ଆଖିରେ ଦେଖନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରବାଦ ଅଛି । ମତାନ୍ତରେ କୁଆକୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶାପ ଦେଲେ କୁଆ ଟେର ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଲୋକ-ସମ୍ଭାର ଅଛି ।]

ଏକାକ୍ଷର—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅକ୍ଷର)—୧ । ଏକମାତ୍ର ଅକ୍ଷର—
Ekākshara ବିଶିଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ର 'ଓଁ' ପ୍ରଣବ—

1. The mystic syllable 'Om' consisting of one letter only.

୨ । ଏକାକ୍ଷର (ଦେଖ)—

2 Ekākshari (See)

ସଂ. ବିଶ—ଏକମାତ୍ର ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ (ଶବ୍ଦ)—

word) Composed of one letter.

ଏକାକ୍ଷରୀ—ସଂ. ବି—ଶବ୍ଦାଳଙ୍କାରବିଶେଷ; ଯେଉଁ ରଚନା ବା ପଦ୍ୟରେ

Ekākshari ଗୋଟିଏମାତ୍ର ଅକ୍ଷର ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ—

A poetic composition where one letter only is used throughout a line or couplet.

ବା ଚାଂଚ ଚ ଚଚ ଚଚାଚଚ ଚ ଚଚାଂଚ

ଚଚଚଚ ଚାଂଚ ଚ ଚ ଚଚ ଚଚ ଚଚ—ସ୍ୱଧାମୋଦନ. ପ୍ରେମମଞ୍ଜରୀ ।

[ଦ୍ର—ପ୍ରଥମ ଧାତୁର ଅର୍ଥ ତା (=ତାହାର) ଚାଂଚ (=ଅମୃତାନ୍ତ) =ଚନ୍ଦ୍ର ଚ (=କୋଡ଼ରେ) ଚଚ (=ବିସ୍ମୟଦେବା) ଚଚ (=ସାଣାବାଦ୍ୟରୁ) ଅକ୍ଷର (=ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେବା) ଚ (=ଅମୃତ ହାସ) ଚଚ (=ବ୍ୟାପ୍ତଦେବା) ଅଂଚ (=ଅନ୍ତ=ସ୍ୱରୂପ); ଭବାର୍ଥ =ଚନ୍ଦ୍ର ସଦୃଶ ମୁଖରେ ବିସ୍ମୟ ଦେବା, ସାଣାବାଦ୍ୟ ସଦୃଶ ବଚନରୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେବା ଅମୃତ ସଦୃଶ ମଧୁର୍ଯ୍ୟ ହାସ ସେ ରାଜ-କନ୍ୟାର ସ୍ୱରୂପ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଅଛି ।]

ଏକାଗୋଟି—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକତ୍ର—

Ekāgoti 1. Gathered together.

ଲେଖି ଶ୍ରେୟମନେ ହୋଇଣ ଏକାଗୋଟି—କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ସରା ।

୨ । ଗୋଟିଏ—2 Only.

୩ । କେବଳ ଗୋଟିଏ—3 Only one.

ଦେ. ବି—ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର—One only.

ଏକାଗ୍ର—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅଗ୍ର; ଏକ ଅଟେ ଅଗ୍ର ଯାହାର)—

Ekāgra ୧ । ଏକ ବିଷୟରେ ଅସକ୍ତ; ଏକମନା—

(ଏକାଗ୍ରତା—କ) 1 Absorbed; of mind turned to one object or aim.

୨ । ଏକବିଷୟରେ ଦୃଢ଼ମନା; ଅନନ୍ୟତୋ—

2. With concentrated attention; single-minded.

୩ । ଅନାକୁଳ (ଚିତ୍ତ)—3. Unruffled; undisturbed (mind)

୧	ର	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଉ	ଋ	ଌ	ଋ	ଌ	ସ୍ଵେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଞ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ

ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତ—ସ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଏକ ବିଷୟରେ ଅସକ୍ତ ଚିତ୍ତ—

Ekāgrachitta Concentrated attention.

(ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତ—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଏକ ବିଷୟରେ
ଯାହାର ଚିତ୍ତ ଅସକ୍ତ—Totally bent on one
thing; absorbed in one object

ଏକାଗ୍ରତା—ସଂ. ବି (ଏକାଗ୍ର+ତା, ତା)—

Ekāgratā ଏକ ବିଷୟରେ ମନୋନିବେଶ; ଦୃଢ଼ଅନିବେଶ—
Concentration of mind; close attention,
undivided attention.

ଏକାଗ୍ରୀ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ଵର) (କଚିତ୍ତ ଅଗ୍ରୀ) ବିଶ—

Ekāgrī ୧ । ଏକାଏକ—1. Exclusive.

୨ । ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର—2. Separate; undivided.

(ଯଥା—ଅମ୍ଭର ଏକାଗ୍ରୀ ଦଶଲ ।)

ଏକାଗ୍ରୀ—ସଂ. ବି. (ଏକାଗ୍ର+ଈ)—ଏକାଗ୍ରତା (ଦେଖ)

Ekāgrī Ekāgratā (See)

ଏକାଘାଆକେ—ଦେ. କି. ବିଶ (ସଂ. ଏକ+ଘାତ)—

Ekāghāake ଏକଘାଏ (ଦେଖ)

Ekāghāe (See)

ଏକାଘାଏ—ଦେ. କି. ବିଶ—ଏକଘାଏ (ଦେଖ)

Ekāghāe Ekāghāe (See)

ଏକାଘାନ୍ତି—ଦେ. କି. ବିଶ—ଏକଘାଏ (ଦେଖ)

Ekāghānti Ekāghāe (See)

ଏକାଘାନ୍ତେ—ଦେ. କି. ବିଶ—ଏକଘାଏ (ଦେଖ)

Ekāghānte Ekāghāe (See)

ଏକାଘ୍ନୀ—ସଂ. ବି. (ଏକ+ଘ୍ନ ଧାତୁ+ଅ+ଈ; କ୍ରିୟାତତ)—

Ekāghnī ଏକଘ୍ନୀ (ଦେଖ)

Ekāghnī (See)

ଭୋର ନାମ ଅଟଇ ସେ ଏକାଘ୍ନୀ ଶବ୍ଦ

କୃଷ୍ଣ ନାଶକେ ତା ଦେଇଥିଲେ ଉମାପତି । ସାରଳା. ମହାଭାରତ, ପ୍ରୋଶ ।

[ଦ୍ର—ମହାଦେବ ଏହି ଅସ୍ତ୍ରକୁ କର୍ଣ୍ଣକୁ ଦେଇଥିଲେ ଓ ଏହା
ଥରେ ମାତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ପରେ ହତପ୍ରଭ ହେବ କୋଲି
କହିଥିଲେ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବଧ କରିବା ପାଇଁ କର୍ଣ୍ଣ ଏ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ସାଇତି
ଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନର ଅନୁରୋଧରେ ତାହା ଘଟେଇତ ପ୍ରତି
ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଓ ସେହି ଥରକ ପ୍ରୟୋଗ ହାବ୍ ଏହା ଶକ୍ତିହୀନ
ହୋଇ ଗଲା ।)

ଏକାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ+ଅଙ୍ଗ)—

Ekāṅga ୧ । ରୁଧ୍ରପଦ—1 The planet Mercury.

୨ । ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗ—2. One limb,

୩ । ମସ୍ତକ, ମୁଣ୍ଡ—3 The head

ସଂ. ବିଶ—ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅଙ୍ଗକୁ ଅକ୍ରମଣ କରୁଥିବା (ରୋଗ)—
(disease) Affecting one limb only.

ଦେ. ବିଶ—ଏକାଙ୍ଗଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ସମ୍ବଳୀୟ—

Sovereign.

ପାତାଳ ସ୍ତରେ ଭୋଗ ପଦ

ଏକାଙ୍ଗ ଚକ୍ର ପଦେ ମଧ୍ୟ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଏକାଙ୍ଗଚକ୍ର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକାଙ୍ଗ=ମସ୍ତକ; ଅତଏବ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ
Ekāṅgachakra +ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ)—

ଏକାଧିପତ୍ୟ—Paramountcy.

କରୁଣ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପାଳ

ଏକାଙ୍ଗଚକ୍ର କଲେ ଗୁଣା । ଜଗନ୍ନାଥ ଭଗବତ ।

ଏକାଙ୍ଗଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକାଙ୍ଗ=ମସ୍ତକ+
Ekāṅgachakrabartti ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ)—

ଏକାଂଶଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଏକଛତ୍ର ସମ୍ରାଟ; ଜଗତରେ ଏକମାତ୍ର ଗୁଣା—

ଏକାଂଶଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ Sovereign.

ଏକାଙ୍ଗ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ରୂପେ

ରୂପେ କୃତ ସପ୍ତ ଦ୍ଵାପଦେ । ଭୂତା. ସ୍ତୋତ୍ରମାମୁକ ।

ଦେ. ବିଶ—ମହା ପରାକ୍ରମ ବା ଶମତାଶାଳୀ—

Very powerful; mighty.

ଏକାଙ୍ଗଛତ୍ର—ଦେ. ବି (ଏକାଙ୍ଗ+ଛତ୍ର)—ଏକାଙ୍ଗଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀତା—

Ekāṅgachhatra Paramountcy.

ଏକାଙ୍ଗବାତ—ସଂ. ବି—ଏକ ଅଙ୍ଗକୁ ଅକ୍ରମଣ କରିଥିବା ବାତ ରୋଗ—
Ekāṅgabāta ବିଶେଷ—Hemiplegia; partial
paralysis; paralysis of the limb of one
side only.

ଏକାଙ୍ଗରାଜ୍ୟ—ଦେ. ବି—ନିଷ୍ଠାକ ରାଜ୍ୟ; ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ
Ekāṅgarājya କେହି ପ୍ରଭୁ ନାହିଁ—Sole sovereignty.

ଏବେ ସେ ଏକାଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ହେଲା ମୋର ସତ ।

ସ.ରାଜାମହାଭାରତ. ବିଷୟ ।

ଏକାଙ୍ଗିବାତ—ଦେ. ବି—ଏକାଙ୍ଗବାତ (ଦେଖ)

Ekāṅgibāta Ekāṅgabāta (See)

ଏକାଙ୍ଗୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଏକାଙ୍ଗ+ଶ୍ରୀ. ଈ)—

Ekāṅgī ସୁଗନ୍ଧ ଔଷଧବିଶେଷ—

A kind of scented herb.

ଏକାଞ୍ଚୋଟେ—ଦେ. ଅ—ଏକଘାଏ (ଦେଖ)

Ekāchoṭe Ekāghāe (See)

ଏକାଞ୍ଚୋଟେକେ—ଦେ. ଅ—ଏକଘାଏ (ଦେଖ)

Ekāchoṭeke Ekāghāe (See)

ଏକାଞ୍ଚିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକାଞ୍ଚ, ଏକତଃ; ଭୂଲ. ପା. ଏକାଞ୍ଚିଆ)—

Ekāñchiā ୧ । ଏକାଞ୍ଚ—1. Single; alone.

ଏକାଞ୍ଚା ୨ । ବିଚିତ୍ର; ବିଚିତ୍ର—2. Solitary; lonely.

ସ୍ଵକେତା

ଦେ. କି. ବିଶ.—୧ । ଏକାଞ୍ଚ; ଏକାଞ୍ଚିଆ—

2 Singly; alone

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁଧା ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର ବୌଦ୍ଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶେଷ ଗୋଟିଏରେ ଦେବେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେଖ । ଉଦା :—
 ଗାୟାଳ ଓ ଚକ୍ରରେ 'ଗାୟା' ଗୋଟିଏ 'ବୃଷ' ନ ମିଳେ 'ବୃଷ' ଦେଖିବେ 'ବୃଷ' ନ ପାଉରେ 'ବକ୍ର' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଉରେ 'ଅକ୍ର' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଉରେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଅନ୍ୟର ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ—2 Unassisted.

ଏକାଂଶଆକାର—ଦେ. ବିଶ. (ଗାଳ) (ଜଙ୍ଗଲରେ ବସୁଥିବା ନେ)
 Ekāṣṭhā bārhaṁ ଦଳ ବାଜି ରହିବାକୁ ସୁଖ ପାଇ ନ ଥିବାକୁ—
 ଏକଳା ସାଞ୍ଜିଆ ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକାକୀ ରହିବାକୁ ସୁଖ ପାଏ;
 ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ
 ଏକତା—1. One who loves to move
 about alone; one who does not like
 company.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟର ଶ୍ରୀ ଦେଖି ପାରେ ନାହିଁ—

2. A person who rails at the prosperity
 of others.

ଏକାଠାଏ—ଦେ. ଅ.—ଏକାଠାଏ (ଦେଖ)

Ekāṭhāe Ekāṭhāe (See)

ସହରରୁ ଏକ ସମୟେ, ପହଞ୍ଚି ଅଛନ୍ତି ଏକାଠାଏ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଏକାଠି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକତ୍ୱ; ଏକ ଓ ସ୍ଥାନ)—ଏକାଠେଇଁ (ଦେଖ)

Ekāṭhi Ekāṭheṁ (See)

ଏକାଠି ହେବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଜେମା ଗପରେ ଯୋଗଦାନ ମଧ୍ୟ ।

ସ୍ୱାମୀନାଥ. ସମାଧି ।

ଏକାଠିଆ—ଦେ. ବିଶ. ଓ କି. ବିଶ.—ଏକାଂଶଆ (ଦେଖ)

Ekāṭhiā Ekāṭhiā (See)

ଏକାଠେ—ଦେ. ଅ.—ଏକାଠେଇଁ (ଦେଖ)

Ekāṭhe Ekāṭheṁ (See)

ଏକାଠେଇଁ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକତ୍ୱ; ଏକ ଓ ସ୍ଥାନ)—

Ekāṭheṁ ୧ । ଏକସ୍ଥାନରେ—1. At one place

୨ । ଏକ ସମୟରେ—2 Simultaneously.

୩ । ଏକତ୍ର ଭାବରେ—

3. Gathered; collected together.

୪ । ଏକାନ୍ତବାସରେ—4 Jointly

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ସମ୍ମିଳିତ—1. United together;
 summed up.

୨ । ପ୍ରଭେଦହୀନ; ଭେଦାଭେଦହୀନ—

2 Without distinction

୩ । ଏକାନ୍ତବାସରେ ଥିବା—

3. Living in joint-mess

ଏକାଡେମୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଆକାଡେମୀ)—ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ

Ekāḍemī ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଏ—A school for
 higher education.

[ଦ୍ର—କଟକରେ ମଦାସ୍ତା ପ୍ୟାସମୋଡନଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦ୍ୱାର-

ଇଂଲିଷ୍ ସ୍କୁଲର ନାମ ପ୍ୟାସମୋଡନ 'ଏକାଡେମୀ' ଅଟେ ।]

ଏକାଶିଆ—ଦେ. ବିଶ. ଓ କି. ବିଶ.—ଏକାଂଶଆ (ଦେଖ)

Ekāṣiā Ekāṣiā (See)

ଏକାଶୋଇ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଏକନବତି)—

Ekāṣoi ଏକାନବେ (ଦେଖ)

Ekānabe (See)

ଏକାଶ୍ର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅଶ୍ର)—ଅଶ୍ର—

Ekāṣra Horse.

ଏକାତନ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକ ଓ ତାନ)—ଏକତାନ (ଦେଖ)

Ekātana Ekātān (See)

ଏକାତପତ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅତପତ୍ର = ଛତ୍ର; ଗୋଟିଏ

Ekātapatra ମାତ୍ର ରାଜଛତ୍ର ତଳେ ଥିବା ରାଜ୍ୟ ବା ଶସନ)।

ଜଣେ ରାଜାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଶାସିତ; ଏକଛତ୍ର; ଏକାଧିପତ୍ୟ-

ବିଶେଷ—Subject to one government,

ruled by one monarch; under one

man's undisputed sway.

ଏକାତାନକେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକ ଓ ତାନ)—ଏକତାନ (ଦେଖ)

Ekātānake Ekātān (See)

ଏକାତାନେ—ଦେ. ଅ.—ଏକତାନ (ଦେଖ)

Ekātāne Ekātān (See)

ଏକାତାନେକେ—ଦେ. ଅ.—ଏକତାନ (ଦେଖ)

Ekātāneke Ekātān (See)

ଏକାତ୍ମବାଦ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ଅତ୍ମ + ବାଦ)—

Ekātmabāda ଏକେଶ୍ୱରବାଦ; ଶ୍ୱେତର ସମସ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର

ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଭୁ ଏକତ୍ୱର ମତ ବା ବିଶ୍ୱାସ;

ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଏକେଶ୍ୱରବାଦ—

Pantheism; the Bedānta philosophy

as promulgated by Saṅkarāchārjya.

ଏକାତ୍ମ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅତ୍ମ; ୧ମା. ୧କ.)—

Ekātmā ୧ । ଏକମନା—1. Of one mind; of

kindred spirit.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିମ୍ନ—2. Very intimate.

୩ । ହୃଦୟର ଏକମାତ୍ରରାଜବିଶେଷ (ବହୁବ୍ରୀହି)—

3. (many people) Possessed of one

spirit.

ଏକାଥରକେ—ଦେ. କି. ବିଶ.—ଏକାପଦକେ (ଦେଖ)

Ekātharake Ekāpadake (See)

ଏକାଥର—ଦେ. କି. ବିଶ.—ଏକାପଦକେ (ଦେଖ)

Ekāthare Ekāpadake (See)

ଏକାଦମକେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକ ଓ ଅ. ଦମ୍ = ନିଶ୍ୱାସ)—

Ekādamake ଏକବାର (ଦେଖ)

Ekāḍāra (See)

ଏକାଦଶ—ସଂ. ବିଶ. (ଏକ ଅଧିକ ଦଶ)—

Ekādaśa ୧ । ଏକାଦଶ; ୧୧ ସଂଖ୍ୟା; ଦଶରୁ ଏକ ବେଶ—

1. Numbering eleven

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ସ	ଞ	ଈ	ଉ	ଋ
୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଣ୍ୟ	ଈ	ଉ	ଋ

୧ । ୧୧ ର ପୂଜେ; ୧୧ ସ୍ଥାନସ୍ତୁ—2. Eleventh.

ସଂ. ବି—ଏକାଦଶ ସଂଖ୍ୟା—The number Eleven

ଏକାଦଶ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—ସଂ. ବି—ଚକ୍ଷୁ, ନାସିକା, ଚର୍ମ, କର୍ଣ୍ଣ, ଜିହ୍ଵା, ବଚନ,
Ekādaśa indriya ଗୁଡ଼, ପାଦ, ପାଣି, ଉପସ୍ଥ ଓ ମନ —
(ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)

(ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନ ମତରେ) ମନୁଷ୍ୟର ପାଞ୍ଚଟି କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟ
ପାଞ୍ଚଟି ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ମନ ଏପରି ଏକାଦଶ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—
The five organs of action, the five
organs of perception and the mind

ଚକ୍ଷୁ, ନାସିକା, ଚର୍ମ, କର୍ଣ୍ଣ, ଜିହ୍ଵା ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ପଞ୍ଚଜ୍ଞାନ ।

ବଚନ, ଗୁଡ଼, ପାଦ, ପାଣି, ଉପସ୍ଥ ପଞ୍ଚକର୍ମ ଇଣ୍ଡ୍ରିୟ ।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ବର୍ଣ୍ଣ ମନ ମିଶ୍ରି, ଏବଂ ଏକାଦଶ ଇଣ୍ଡ୍ରିୟ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକାଦଶ ଓ ସ୍କନ୍ଦ)—

Ekādaśaskanda ଏକାଦଶ ସ୍କନ୍ଦ (ଦେଖ)

Ekādaśaskandha (See)

ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଦ—ସଂ. ବି—ଭଗବତ ପୁରାଣର ଏକାଦଶ ଖଣ୍ଡ; ଯେଉଁ

Ekādaśaskandha ଖଣ୍ଡରେ ଏକାଦଶ ସଂଖ୍ୟା ପୂର୍ଣ୍ଣ

ହୋଇଅଛି—The eleventh volume
of the Bhāgavata.

ଏକାଦଶାହ—ସଂ. ବି—ଏକାଦଶାହ (ଦେଖ)

Ekādaśāha Ekadaśāha (See)

ଏକାଦଶୀ—ଦେ. ବିଣ—ଏକାଦଶୀ ଉପବାସ କରିଥିବା—

Ekādaśī Observing fast on the Ekādaśī
day

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଏକାଦଶୀନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକ ନାମ—

A name for calling a person named
Ekādaśī.

ଏକାଦଶୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଏକାଦଶ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ)—ଶୁକ୍ଳ ଓ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷର

Ekādaśī ଏକାଦଶ ଦିବସ—The eleventh day of
the lunar fortnight.

ଓ. ଏକାଦଶୀ ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ (ଯେ ଏକାଦଶୀ ଦିନ

ଏକାଦଶୀ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଏ ତାକୁ କେହି କେହି ଏକ ଦଶିଆ
ନାମ ଦିଅନ୍ତି)—The name given to a
male born on the Ekādaśī day.

[ଦ୍ର—କୃଷ୍ଣ ଓ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷର ଏକାଦଶୀ ଦିନକୁ ଦିବସାବର
ବୋଲାଯାଏ । ସେ ଦିନ ଉପବାସ ବା ନିବିଡ଼ ପକ୍ଷରେ ଫଳାହାର
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ବରଷକର ୨୪ଟି ଏକାଦଶୀ ମଧ୍ୟରୁ ୨୪ଟି ବିଡ଼—
ଏକାଦଶୀ ବୋଲାଯାଏ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବିଧିନାମାରେ ଓ ଧର୍ମପ୍ରାଣ
ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏକାଦଶୀ ଦିନ ଓ ବିଶେଷତଃ ବିଡ଼ ଏକାଦଶୀ ଦିନ
ନିର୍ଜଳ ଉପବାସ କରନ୍ତି । ଏକାଦଶୀ ବ୍ରତ କଲେ ପରଲୋକରେ
ବୈକୁଣ୍ଠପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ । ଏକାଦଶୀ ଦିନ ଅନ୍ନ, ଶ୍ୟାବଜମ ଓ ତୈଳ-

ଭ୍ୟାଙ୍ଗ ନିଷେଧ । ଦିବସକ୍ରମେ ଗ୍ରହ ମତରେ ଏକାଦଶୀ ଅଷ୍ଟବିଧ;

୧. ଉଦ୍‌ଲମ୍ବା—ଯେଉଁ ଏକାଦଶୀର ୨୦ ଦଣ୍ଡରୁ ଅଧିକ ପର
ଦିବସକୁ ବାକି ଥାଏ; ୨. ବ୍ୟଞ୍ଜିତା—ଯେଉଁ ଏକାଦଶୀ ୨୦ଦଣ୍ଡରୁ
କମି ପର ଦିନକୁ ଥାଏ; ୩. ବିଷ୍ଣୁଶା—ଅରୁଣ ଉଦୟ କାଳରେ
ଏକାଦଶୀ, ତତ୍ପରେ ହାଦଶୀ ଓ ଅନ୍ତେ ତ୍ରୟୋଦଶୀ;
୪. ପକ୍ଷବର୍ଦ୍ଧିନୀ—ଯେଉଁ ଏକାଦଶୀର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବା
ଅମାବାସ୍ୟା ୨୦ ଦଣ୍ଡରୁ ଅଧିକ ଥାଏ; ୫. ଜୟା—ଶୁକ୍ଳ ହାଦଶୀରେ
ଯେବେ ପୁନର୍ବସୁ ନକ୍ଷତ୍ର ପଡ଼େ; ୬. ବିଜୟା—ଶୁକ୍ଳ ହାଦଶୀ
ଯେବେ ଶ୍ରବଣାନକ୍ଷତ୍ରସ୍ଵରୁ ହୁଏ, ୭. ଜୟନ୍ତୀ—ଯେବେ ଶୁକ୍ଳ
ହାଦଶୀରେ ରେଭତୀ ନକ୍ଷତ୍ର ପଡ଼େ; ୮. ପାପନାଶିନୀ—ଯେବେ ଶୁକ୍ଳ
ହାଦଶୀରେ ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ର ପଡ଼େ—ଖଡ଼ିଗ୍ରହ. ପଞ୍ଜିକା ।

ଶୁକ୍ଳହାଦ ଏକାଦଶୀ ପଡ଼ିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣବ୍ରତ ଓ ରବିବାର
ଏକାଦଶୀ ହେଲେ ରବିନ ଶୟଣ ବ୍ରତ କରାଯାଏ ।

ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଏକାଦଶୀମାନଙ୍କର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ନାମ ଅଛି—

କୌଷ୍ଠ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଏକାଦଶୀର ନାମ—ଜଳକୀଡ଼ାଏକାଦଶୀ ।

କୌଷ୍ଠ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଏକାଦଶୀ—ଦେବବିବାହ ବା ପଦ୍ମା ଏକାଦଶୀ ।

ଅଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ—ବାହୁଡ଼ା ଏକାଦଶୀ—(ବଡ଼ ଏକାଦଶୀ)

ଶ୍ରାବଣ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ—ଦେବଶୟନ ଏକାଦଶୀ ।

ଶ୍ରାବଣ କୃଷ୍ଣ ଏକାଦଶୀ—ଗାନ୍ଧାରୀ ଏକାଦଶୀ ।

ଭାଦ୍ରବ କୃଷ୍ଣ ଏକାଦଶୀ—କାଳୀଦଳନ ଏକାଦଶୀ ।

ଭାଦ୍ରବ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ—ପାର୍ଶ୍ଵପରିବର୍ତ୍ତନ ଏକାଦଶୀ—

(ବଡ଼ ଏକାଦଶୀ)

କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ—ଦେବୋତ୍ଥାନ ଏକାଦଶୀ—

(ବଡ଼ ଏକାଦଶୀ ।)

ମାଘ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ—ଭୈରା ଏକାଦଶୀ—

(ବଡ଼ ଏକାଦଶୀ ।)

ଏକାଦଶୀ ଉପବାସ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖି) ଏକାଦଶୀ ଦିନ

Ekādaśī upavāsa କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଉପବାସ—The religious
fasting enjoyed for the Ekādaśī day.

ଏକାଦଶୀ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ବ୍ରତ ନିୟମ ଧାରଣପୂର୍ବକ ଏକାଦଶୀ

Ekādaśī karibā ଉପବାସ କରିବା—

ଏକାଦଶୀକରଣ 1. To observe the fast on the
ଏକାଦଶୀ କରଣ eleventh day of the lunar
fortnight.

୨. ଏକାଦଶୀ ଉପବାସ କରି ଫଳାହାର କରିବା—

2. To take fruit etc on the Ekādaśī
day.

ଏକାଦଶୀଫଳାହାର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲେଖି) — ଏକାଦଶୀ-

Ekādaśīphalāhāra ଉପବାସ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅନ୍ନ

ଅହାର ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଫଳାହାର — Taking of
fruits and edible root-bulbs i.e.
uncooked meal on the Ekādaśī day.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସପତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧ ଶ୍ରେଣୀ ବା ମାନ୍ୟତା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଉପାଦେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଶ୍ରେଣୀ ବା ମାନ୍ୟତା ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; ବଥ ନ ପାଇଲେ 'ବକ୍ସ' ଦେଖିବେ, 'ଅର୍ଜ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଏକାଦଶମ—ସଂ. ବି—୧ । ଏକଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପରମ୍ପରା ବା କ୍ରମ—
Ekādikrama 1 Serial order beginning
with the number 'one'

୨ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଏହିପରି ଧାରାବାହିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ—
2. Regular succession.

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଏକ ପରେ ଅନ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଘଟିବା;
ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଧାରାବାହିକରୂପେ ଘଟିବା—

1. Happening or taking place in
regular succession.

୨ । ଧାରାବାହିକ; ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ—

2. Incessant; continuous.

ଏକାଦଶମେ—ଦେ. କି. ବିଶ (ସଂ. ଏକାଦଶମେ)—

Ekādikrame ୧ । ଏକ ପରେ ଅନ୍ୟ ଏହିପରି ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ;
ଏକାଦିକ୍ରମେ କ୍ରମଶଃ—1 Consecutively; in due
क्रमानुसार order of succession, successively

୨ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନରୂପେ—2 Continuously

ଏକାଦୁଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଏକାଦଶୀ)—ଏକାଦଶୀ (ଦେଖ)

Ekāduśī Ekādaśī (See)

ଏକାଦୁଶୀ ନିବନ୍ଧାର, ଉପରେ ଧରି ଚାଲି ମାର—ପଦ ।

ଏକାଧାର—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା. ଏକ + ଆଧାର)—ଅନେକ ବସ୍ତୁ
Ekādhāra ରହିଥିବା ଏକମାତ୍ର ପାତ୍ର—One and the
same receptacle (for many things)

ଏକାଧାରରେ—ଦେ. କି. ଅ—୧ । ଏକସ୍ଥାନରେ—

Ekādhārare 1 At one place

୨ । ଏକ ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ—

2. In one and the same person

(ଯଥା—କର୍ତ୍ତୃମାନ ମୋର ଅତିଥି ମତେ ଏକାଧାରରେ
ଦେଖିଷକ, ପରମର୍ଶଦାତା, ଚପ୍ପେକେଟର ଓ ମହାପ୍ରସାଦ-
ବକ୍ତୃରୂପେ ପାଇଅଛନ୍ତି ।)

ଏକାଧିପତି—ସଂ. ବି.—ଏକମାତ୍ର ଅଧିପତି ବା ଅଧିପତି; ସମ୍ରାଟ—

Ekādhipati A sole ruler or monarch; a
sovereign; a paramount power;
emperor.

ଏକାଧିପତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଏକାଧିପତି + ଯକ୍ତ)—ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ
Ekādhipatya ପ୍ରଭୁତ୍ୱ—Supreme rule; sole
authority; paramountcy

ଏକାନବେ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକାନବତି)—ନବେ ଉପରେ ଏକ
Ekānabe ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା; ୯୧ ସଂଖ୍ୟା—

ଏକାନବତ୍ତି The number ninety-one.

ଏକାନବେ

ସଂ. ବିଶ.—୯୧ ସଂଖ୍ୟା—Numbering 91.

ଏକାନ୍ତ—ସଂ. ବିଶ. (ଏକ + ଅନ୍ତ = ଶେଷ)—୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ; ଅତିଶୟ;
Ekānta ନିତାନ୍ତ—1. Absolute, excessive; extreme.

ଅସ୍ୱାଗତ ହେଲେ ପ୍ରାଣନାଥ ଭାର

ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ି ଏକାନ୍ତ । ଶ୍ରୀନାଥ. କେଦାରଗୋବିନ୍ଦ ।

୨ । ନିଶ୍ଚଳା; ନିର୍ଜନ—2 Solitary; lonely.

ଏକାନ୍ତ ଠାବରେ ରମା ଝୁରଇ ବସି । ଶିଶୁଶଙ୍କର ଉଷଧିଲାଷ ।

୩ । ଗୋପନୀୟ—3. Private.

୪ । ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନ ଥିବା (ଅବସ୍ଥା)
—4. Exclusive; where there is
no third person.

ଦ୍ରୋଣ ଶୁଣୁ ଦୁହେଁ ନହୁଁ ହେଲେ ସେ ଏକାନ୍ତ—କୃଷ୍ଣବିହାର ମହାପାତ୍ର ।

ଏକାନ୍ତ ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—1 Entirely;
absolutely.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ—2. Much; extremely.

୩ । ନିଶ୍ଚୟ; ନିଶ୍ଚିତରୂପେ—3 Certainly

ଦେ. ବିଶେଷ ବିଶ—ଅତ୍ୟନ୍ତ—Extremely

(ଯଥା—ମୁଁ ମନାର କୁଶଳ ସବାଦ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଏକାନ୍ତ
ଅଭିଳାଷୀ ଅଟେ; ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଅନୁଗତ ସେବକ
ଅଟେ ।)

ଦେ. ବି—ନିଭୂତ ମିଳନ—Union or meeting at a
solitary place.

ହେବ ତୋ ଏକାନ୍ତ କାନ୍ତ ଶ୍ରବଣେ କହିବି ଶୁଭଦ୍ୱାର୍ତ

ସେ ତୋର ନିବନ୍ଧ ରବି ହେ—ଭକ୍ତ ପ୍ରେମସ୍ୱାମିନୀ ।

ଏକାନ୍ତାନୁଗତ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଅଧୁନିକ ଚିଠି ପତ୍ରର ଉପସଂହାରରେ
Ekāntaanugata ରଂଗିକ କାଉଦାର ଅନୁକରଣରେ ବ୍ୟବହୃତ;
ପଦ ଲେଖି 'ରକ୍ତ' କବି ସାରି ଲେଖକ ସଭା ଶେଷରେ
ଲେଖନ୍ତି—ଅପଣଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଅନୁଗତ ବା ଅପଣଙ୍କର
ଏକାନ୍ତ ଅନୁଗତ ଭାବ୍ୟା—(ଅପଣଙ୍କର)ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଜ୍ଞା-
ପାଳକ (ଅନୁଗତ)—An adaptation of a
phrase couched according to modern
etiquette of letter-writing and used
in concluding a letter)—(yours) most
obediently; (yours) most obedient
(servant).

ଏକାନ୍ତତା—ସଂ. ବି. ବିଶ (ଏକାନ୍ତ + ତା)—୧ । ଏକାନ୍ତରେ;
Ekāntatah ଏକପାଶରେ—1. Aside; on one side.

୨ । ନିଶ୍ଚିତରେ; ନିଶ୍ଚିତରୂପେ—2. Certainly.

ଏକାନ୍ତର—ସଂ. ବିଶ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅନ୍ତର) ଗୋଟିଏ ଶୁଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ
Ekāntara ଥିବା—Alternate; every other; next
but one.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ଵୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଈ	ଉ	ଋ
୨	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଯେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଈ	ଉ

ଏକାନ୍ତରମିତ୍ରାକ୍ଷର — ସଂ. ବି — ଯେଉଁ ପଦ୍ୟର ପ୍ରଥମ ପାଦର ଅନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ
Ekāntaramitrākshara ଓ ଉପାନ୍ତସ୍ଵର ସଙ୍ଗେ ବୃଣ୍ତସ୍ଵ
ପାଦର ଏକ ଦ୍ଵିତୀୟ ପାଦର ଅନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଉପାନ୍ତସ୍ଵର
ସଙ୍ଗେ ଚତୁର୍ଥ ପାଦର ଚିତ୍ତନ ଥାଏ —

[ଯଥା — ଯେ ପଣ୍ଡିତ ଶୁଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ମାନବଶ୍ରେ

ବର୍ଣ୍ଣରୁ ମାତ୍ର ହେ ଅନ୍ତ ଅପାରେ

ଜଗ୍ନ ଚର୍ଚ୍ଚ ଶ୍ରୀରେ ଶ୍ରୀ ଅବଶେ

ମାତ୍ର ହେ ଜୟେଶ୍ଵର ବୌଦ୍ଧ ଅବକାରେ । ମଧୁସୂଦନ ।]

ଏକାନ୍ତରେ — ଦେ. କି. ବିଶ (ସଂ ଏକାନ୍ତ) — ୧ । (ନାଟ୍ୟାୟାୟା)

Ekāntare ଜନାନ୍ତରେ — 1. dramatic

ଏକାନ୍ତେ language) Aside

एकान्तम् ୨ । ନିରେକରେ; ଅନ୍ତ କେହି ପାଖରେ ନ ଥିବା

ଅବସ୍ଥାରେ — 2. Having no third person

present nearby

୩ । ଏକାନ୍ତରେ ଭାବରେ, ଏକାନ୍ତ ହୋଇ —

3. In a lonely manner; alone

୪ । ଏକପାଖରେ — 4. On one side.

୫ । ନିତାନ୍ତ; ଅତ୍ୟନ୍ତ — 5. Extremely, much;
absolutely

୬ । ଗୋପନରେ; ଗୁପ୍ତର କରେ —

6 Privately; secretly.

ଏକାନ୍ତେ — ଦେ. ପଦ୍ୟ କି. ବିଶ — ଏକାନ୍ତରେ (ଦେଖ)

Ekānte Ekāntare (See)

ଏକାନ୍ତେ ମିତ୍ର ସଙ୍ଗେ ଶେଷ ନ ବସିଲ

ଏକାନ୍ତେ ମିତ୍ରରେ ବସିଲେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରକାଶିଲା — ଭଞ୍ଜ, ଭବନୀବଳୀ ।

ଏକାନ୍ତ — ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅନ୍ତ) — ୧ । ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଏକ

Ekānta ସ୍ଥାନରେ ଭୋଜନ — 1. One and the same

mess (of many persons); joint mess

୨ । ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଏକସଙ୍ଗେ ଭୋଜନ —

2. (many persons) Eating at the same
place; eating together.

୩ । ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଏକସଙ୍ଗେ ପାକ; ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର

ଏକ ଥାନରେ ରୁଷେଇ — 3 Cooking together;
common cooking.

୪ । ଭୋଜନସଙ୍ଗ — 4. A mess-mate.

୫ । ବ୍ରତବିଶେଷ (ଏଥିରେ ଦିନଯାକ ଥରେମାତ୍ର ଖାଇବାକୁ
ହୁଏ) — 5 A religious vow prescrib-
ing one meal during the day

ସଂ. ବିଶ — ୧ । ଏକସଙ୍ଗରେ ଭୋଜନ କରୁଥିବା; ଏକ

ରୁଷେଇରେ ଖାଇଥିବା; ଏକତ୍ର ଅନ୍ତ ଭୋଜା (ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ) —

1. (many persons) Messing together;

living in a joint mess

୨ । ସହଭୋଜୀ — 2. Having one board;

eating at one table.

୩ । ଏକବକଳିଆ; ଯେ ଦିନରେ ଥରେମାତ୍ର ଖାଏ —

3 Taking one meal during the
whole day.

ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଏକାନ୍ତ + ବର୍ତ୍ତ ଧାତୁ + ଇନ୍; ୧ମା.

Ekānnabarttī (ବ.) —

ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ — ଶ୍ରୀ ଏକ ପାକରେ ଖାଇଥିବା; ଏକ ପାକରେ

ଭୋଜନ କରୁଥିବା — Living in one mess,
messing together; living jointly.

ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାର — ସଂ. ବି (ହିନ୍ଦୁ ଆଇନ) ଅବିଭକ୍ତ ପରିବାର —

Ekānnabarttī paribāra (Hindu Law) Joint-
family.

[ଯୁ — ଯେଉଁ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଜଣେ 'କର୍ତ୍ତା'ଙ୍କ ଅଧୀନରେ

ରହି ସମସ୍ତେ ଏକ ରୁଷେଇରେ ଖାଆନ୍ତି ଓ ସମସ୍ତେ ଉକ୍ତ ପରିବାରସ୍ଵ

ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଏକ ଠେଇଁ ଭୋଗକରନ୍ତି ତାକୁ ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାର

ବୋଲାଯାଏ; ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାର ହିନ୍ଦୁ ଆଇନର ଗୋଟିଏ

ବିଶିଷ୍ଟ ଅନୁସ୍ଥାନ ଅଟେ ।]

ଏକାନ୍ତବାସ — ସଂ. ବି — (ହିନ୍ଦୁ ଆଇନ) ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଏକସ୍ଥାନରେ

Ekānnabāsa ଭୋଜନ ଓ ଏକସ୍ଥାନରେ ରହିବା; ପରିବାରସ୍ଵ

ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଏକ ବାସରେ ରହିବା ଓ ଏକ ପାକରେ

ଖାଇବା — (Hindu Law) One and the same

mess and lodging of many persons;

living at one place and messing

together, many (persons) living in

one board and lodging.

ସଂ. ବିଶ — ଏକ ସ୍ଥାନରେ ରହୁଥିବା ଓ ଏକ ରୁଷେଇରେ

ଖାଇଥିବା (ପରିବାରର ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି) —

Having a joint mess and lodging.

ଏକାନ୍ତବେ — ଦେ. ବି ଓ ବିଶ — ଏକାନ୍ତବେ (ଦେଖ)

Ekānnabe Ekānnabe (See)

ଏକାନ୍ତଭୁକ୍ତ — ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକାନ୍ତ + ଭୁକ୍ତ; ଯେଉଁମାନେ

Ekānnabhukta ଏକାନ୍ତ ଖାଆନ୍ତି; କିମ୍ବା ୨ମୀ ଭକ୍ତ; ଏକାନ୍ତରେ

ଭୁକ୍ତ) — ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ (ଦେଖ)

Ekānnabarttī (See)

ଏକାନ୍ତୋଇ — ଦେ. ବି ଓ ବିଶ — ଏକାନ୍ତବେ (ଦେଖ)

Ekānnoi Ekānnabe (See)

ଏକାପଦକେ — ଦେ. କି. ବିଶ — ୧ । ସୁଗପତ୍ତ; ଏକାବେଳେକେ —

Ekāpadake 1. Simultaneously.

ଏକଦମ ୨ । ଏକବାର ମାତ୍ର; ଥରେ ମାତ୍ର —

एकवारणी 2. Once; once only.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୁଷ୍ପାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ବିନ୍ଦୁ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ର ବିନ୍ଦୁ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଜ୍ର' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ୨ ପାଇଲେ ଅଲବଦ୍ ଦେଖିବେ ।

୩ । ଏକବାର—୩. At a time; once for all.

୪ । ଥରେ ପଦେମାତ୍ର କହିବାଦ୍ୱାରା—

4. By one sentence only; by speaking
a word only

ଏକାପଦେ—ଦେ. କି. ବିଶ—ଏକାପଦକେ (ଦେଖ)

Ekāpade Ekāpadake (See)

ଏକାବନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକପଞ୍ଚାଶତ୍)—୫୧ ସଂଖ୍ୟା—

Ekābana The number 51.

ଏକାବନ ଦେ. ବିଶ—୫୧ ସଂଖ୍ୟକ—Numbering 51.

ଏକାବନ

ଏକାବଳୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅବଳୀ = ଶ୍ରେଣୀ)—

Ekābālī ଏକନରି ଦ୍ୱାର—One-stringed necklace.

ଏକାବଳୀ ଛନ୍ଦ—ସଂ. ବି—ଏକାବର ଅକ୍ଷର ଅସଂଖ୍ୟ ଛନ୍ଦ—

Ekābālī chhandah A Sanskrit metre of
eleven syllables.

ଏକାବାଟି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କି. ବିଶ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—

Ekābāṭi Fully.

ଏକାବେଳକେ—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଏକସମୟରେ; ସୁଗପକ—

Ekābelake 1. Simultaneously

ଏକେବାବେ ୨ । ଏକବାରକ—2. At a time

ଏକବାସୀ ୩ । ଏକଥରକେ—3 At once; at one
stretch; once for all.

୪ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—4 Completely.

ଏକାବେଳେ—ଦେ. କି. ବିଶ—ଏକାବେଳକେ (ଦେଖ)

Ekābele Ekābelake (See)

ବାହୁଡ଼ି ବଳେ କର ଗଲେ, ଖୋଳ ସହସ୍ର ଏକାବେଳେ ।

ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଏକାଦ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ଅଦ)—ଏକ ସନ ବା ବର୍ଷ—

Ekābda One year.

(ଏକାଦା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—

୧ । ଏକ ବର୍ଷ ବୟସ—1. Aged one year

୨ । ଏକସାଲ (ଦେଖ)

2 Ekasāl (See)

ଏକାଦା—ସଂ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅଦ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—ଏକବର୍ଷ

Ekābdā ବୟସ (ଶ୍ରୀ)—One year old (female)

ବି. ଶ୍ରୀ.—ଏକବର୍ଷବୟସୀ ଗାଈ —

One year old cow or she-calf.

ଏକାଭାଷା—ଦେ. ବିଶ.—(ସଂ. ଏକଭାଷୀ; ଯାହାକିର ଭାଷା ଏକ

Ekābhāṣā ଅଟେ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ କଥିତ ଭାଷା ଏକ—
(persons) Speaking one vernacular
or dialect.

ଏକାମାଧ୍ୟୁଆ ଦାୟଶିପଳ—ଦେ ପ୍ରବଚନ—'ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦଳ ମଧ୍ୟରେ'

Ekāmādhyaśisipala ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ପ୍ରଧାନ ବା

କ୍ଷମତାପନ୍ନ ଅଟେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।)

ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ ବା ଗରିଷ୍ଠ—

(A saying) Who outweighs all others..

ଏକାମୁହାଁ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକମୁଖ)—

Ekāmuhāṇī ୧ । ପ୍ରଧାନ; ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ—

ଏକମୁଖୋ 1. Chief; principal

୨ । ଏକ ଅଡ଼କୁ ମୁଖ ବୁଲାଇ ଥିବା—

2. Facing one direction

ଏକାମୁହାଁକେ—ଦେ. କି. ବିଶ—୧ । ଏକ ଦିଗକୁ ମୁଖ କରି—

Ekāmuhāṇike Facing one direction.

ଏକମୁଖୋହସେ ୨ । ଏକାବେଳକେ, ଏକାଥରକେ—

2. At one stretch; simultaneously.

ଏକାମ୍ବର—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—ଏକାମ୍ର (ଦେଖ)

Ekāmbara Ekāmra (See)

ଏକାମ୍ବର ପ୍ରାୟେ ବିଶେଷ ନୃତ୍ୟର ସେ ଛତା । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନୃତ୍ୟଶିଳା ।

ଏକାମ୍ର—ପ୍ରା. ବି—ଏକାମ୍ର (ଦେଖ)

Ekāmbara Ekāmra (: ee)

ଏକାମ୍ର—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଏକ + ଅମ୍ର = ଅମ୍ବ ଗଛ)—

Ekāmra ଗୋଟିଏ ଅମ୍ବ ଗଛ ଥିବା (ସ୍ଥାନ)—

(place) Having only one mango tree
in it.

ଏକାମ୍ରକାନନ—ସଂ. ବି—ଏକାମ୍ରକ୍ଷେତ୍ର (ଦେଖ)

Ekāmtrakānana Ekāmtrakshetra (See)

ଏକାମ୍ରକ୍ଷେତ୍ର—ସଂ. ବି—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗର୍ଭ; ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର

Ekāmtrakshetra ଭୁବନେଶ୍ୱର କ୍ଷେତ୍ର—

A place of Hindu pilgrimage;

Bhubaneswara.

[ଦ୍ର—ଏଠାରେ ଧୂବକାଳରେ ଗୋଟିଏ ମାଡ଼ି ବିଶାଳ ଅମ୍ବଗଛ

ଥିବାର ପୁରାଣରେ ଅଛି ।]

ଏକାମ୍ରନାଥ—ଦେ. ବି—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର କାଞ୍ଚ ନଗରସ୍ଥ ଶିବ କାଞ୍ଚରେ

Ekāmranātha ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶିବଲିଙ୍ଗ—ଶିବକାଞ୍ଚ (ଦେଖ)

Name of the idol Śiba in Śibakāñchi

Śibakāñchi (See)

ଏକାମ୍ରପୁରାଣ—ସଂ. ବି—ଭୁବନେଶ୍ୱରମାହାତ୍ମ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନାସ୍ତକ ଅଧିକ

Ekāmrapurāṇa ସମ୍ବନ୍ଧେ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—Name of a

Sanskrit treatise dealing with

Bhubaneswara.

୧	କ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ	ଥ	ଦ
୨	ଇ	ଈ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ	ଟ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ	ଥ

ଏକାମ୍ରକନ—ସଂ. ଚ—ଏକାମ୍ରକ୍ଷେତ୍ର (ଦେଖ)

Ekāmrabana Ekāmrakshetra (See)

ଏକାମ୍ରେଶ୍ୱର—ସଂ. ଚ. (ଏକାମ୍ର + ଈଶ୍ୱର = ମହାଦେବ)—

Ekāmrēśwara ୧ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମହାପ୍ରଭୁ—1. The God Śiba or Liṅgarāja situated at Bhubaneśwara.

୨ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବିରଜିତ ଏହି ନାମର ଶିବଲିଙ୍ଗ ବିଶେଷ—2. A Śibaliṅga of this name at Bhubaneśwara.

ଏକାୟନ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଏକ + ଅୟନ = ଗମନ; ବିଷୟ)—

Ekāyana ୧ । ଏକାକ୍ଷ; ଏକବିଷୟାସକ୍ତ; ଅନ୍ୟତୁଲ୍ୟ— (ଏକାୟନତା—ବି) 1 Closely attentive; intent.

୨ । ଏକତାନବିଶିଷ୍ଟ —

2. Having one sound or gamut.

୩ । ଏକମାତ୍ର ଅବଲମ୍ବନୀୟ—

3 Sole refuge, only alternative.

୪ । ଏକମାତ୍ର ଗମନଯୋଗ୍ୟ (ପଥ)—

4 (path) Fit for being used by one man only.

ଏକାୟନଗତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ଏକାୟନ (ଦେଖ)

Ekāyanagata Ekāyana (See)

ଏକାର—ସଂ. ଚ—୧ । ‘ଏ’ ଅକ୍ଷର—1 The letter ‘ଏ’

Ekāra ୨ । ‘ଏ’ ଅକ୍ଷରର ଚିହ୍ନ ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ପୂର୍ବରେ ଯୋଗ ଦେବା ‘ଐ’ ଚିହ୍ନ (ଏହାକୁ ଅବଧାନମାଳେ ଓଡ଼ିଆ ବହୁକ୍ରୀ) —2 The symbol ‘ଐ’ prefixed to consonants.

ଏକାରଣ—ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ. ଏହିକାରଣରୁ; ଏହିକାରଣେ; ଏଥିପାଇଁ—

Ekāraṇi For this reason; owing to this; on account of this; with this object in view.

ଏକାରଣେ—ଦେ. ଜି. ବିଶ୍ୱ. ଏକାରଣ (ଦେଖ)

Ekāraṇe Ekāraṇi (See)

ଏକାର୍ଣ୍ଣବ—ସଂ. ଚ (ଏକ + ଅର୍ଣ୍ଣବ = ସମୁଦ୍ର) — ୧ । ମହାପ୍ରଳୟ—

Ekārṇaba 1. Universal deluge; all destroying cataclism

୨ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗବ୍ୟାପ୍ତ ଅସୀମ ଜଳରାଶି—

2. A vast illimitable sheet of water; flood spreading the country round.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ. —ସ୍ୱରାଶିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବ୍ୟାପିବା—

Spreading on all sides.

ଏକାର୍ଣ୍ଣବ ହୋଇ ଯେ ବ୍ୟାପିଲେ ସେବିଷ୍ଣୁ—ସାରଳାମହାପୁରାଣ. ମଧ୍ୟ ।

ଏକାର୍ଣ୍ଣବକୃତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. —ଜଳବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ଶ୍ୱରାଶିରେ ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ

Ekārṇabikṛuta ହୋଇଥିବା (ଶୁଷ୍କ ସ୍ଥାନ)— Overflooded; deluged.

ଏକାର୍ଥ—ସଂ. ଚ (କର୍ମଧା; ଏକ + ଅର୍ଥ)—

Ekārtha ଏକ ମାନେ, ଏକ ଅର୍ଥ— Same meaning

(ଏକାର୍ଥତା—ବି) ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଏକ + ଅର୍ଥ)—

୧ । ଏକ ବିଦେଶ୍ୟସ୍ତୁ—

1 Having the same purpose or object.

୨ । ଏକ ମାନେ ବୁଝାଉଥିବା—

2. Having one and the same meaning, synonymous.

ଏକାର୍ଥକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଏକାର୍ଥ + କ)—

Ekārthaka ଏକାର୍ଥ (ଦେଖ) (ଏକାର୍ଥକତା—ବି) Ekārtha (See)

ଏକାର୍ଥପ୍ରତିପାଦକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଏକାର୍ଥ + ପ୍ରତିପାଦକ)—

Ekārthapratipāḍaka ୧ । ଏକମାତ୍ର ଅର୍ଥ ବୁଝାଉଥିବା— (ଏକାର୍ଥପ୍ରତିପାଦକତା—ବି) (ଯଥା—ଅର୍ଥ, ଜଳ, ବୃଦ୍ଧ ଇତ୍ୟାଦି)

1 Used in one meaning or sense only; univocal.

୨ । ଏକା ଅର୍ଥ ବୁଝାଇବା—

2. Synonymous

ଏକାର୍ଥବୋଧକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଏକାର୍ଥ + ବୋଧକ)—

Ekārthabodhaka ଏକାର୍ଥ (ଦେଖ) (ଏକାର୍ଥବୋଧକତା—ବି) Ekārtha (See)

ଏକାକ୍ଷୀ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ୍ୱ. —ଏକାକ୍ଷୀ (ଦେଖ)

Ekāksī Ekāksī (See)

ଏକାକ୍ଷୟ—ସଂ. ଚ (କର୍ମଧା; ଏକ + ଅକ୍ଷୟ)—

Ekāksraya ଏକମାତ୍ର ଅକ୍ଷୟ— Sole support or prop.

ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା)—୧ । ଏକମାତ୍ର ଅକ୍ଷୟକୁ ଅବଲମ୍ବନ

କରିଥିବା—1. Adhering to one person or thing only

୨ । ଯଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ କେହି ଅକ୍ଷୟ ନାହିଁ—

2 Having no other shelter or hope

ଏକାକ୍ଷିତ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. (ଏକ + ଅକ୍ଷିତ)—

Ekāksrita ଏକାକ୍ଷୟ (ଦେଖ)

Ekāksraya (See)

ଏକାକ୍ଷିତଗୁଣ—ସଂ. ଚ—ସାଧାରଣ ଗୁଣ; ସାମାନ୍ୟ ଗୁଣ—

Ekāksritaguna A common attribute.

ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଞ୍ଚର	ଐ	ଋ	ଌ	ଐ	ଋ	ଌ	ଐ	ଋ	ଌ
ଂ	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବ. ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଋ	ଌ	ଐ	ଋ	ଌ	ଐ	ଋ	ଌ

ଏକୁଅରେକ—ଦେ. ଅ—ଏକୁଅରକ (ଦେଖ)

Ekuāreka Ekuāraka (See)

ଏକୁଅରେକେ—ଦେ. ଅ—ଏକୁଅରକ (ଦେଖ)

Ekuāreke Ekuāraka (See)

ଏକୁଏକ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଏକ ଅପେକ୍ଷା ଅନ୍ୟ; ପ୍ରଥମ ଅପେକ୍ଷା

Ekuēka ଅନ୍ୟତଃ ଏହିପରି—1. One more than the other and so on.

ଏକ୍ ଏକ ହରେକ ୨ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ—2. Uncommon.

ବାହୁଲ୍ୟ ଏ ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତେ ବାହୁ ସମ ସମରେ ଏକ୍ ଏକ ସେ ।
ଉଚ୍ଚ. ଦୈତ୍ୟୋପାକଳାପ ।

୩ । ପ୍ରତ୍ୟେକ—3 Each

ଦେ. ଅ—୧ । ଜଣ ଜଣ କରି; ଏକ ଏକ କରି; ଗୋଟି ଗୋଟି;

ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ—1 One by one; to each

୨ । ତାକୁ ବଳି ସେ ତାକୁ ବଳି ସେ ଏହିପରି—

2. One excelling the other.

ଏକ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ଅ—ଏକ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ekuñ (etc.) Eku etc. (See)

ଏକ୍ ଏକ—ଦେ. ବିଶ—ଏକ୍ ଏକ (ଦେଖ)

Ekuñ eka Ekuēka (See)

ଏକ୍ ଏକ ଶବ୍ଦେ ପ୍ରାଚ ଏକାକର ଏକ୍ ଏକ ଦଶ ।

ହରେକ ସାବିତାମହାବରତ. ବରତ ।

ଏକ୍ ଏକେ—ଦେ. ଅ—ପ୍ରତ୍ୟେକେ; ସମସ୍ତେ—

Ekuñeke Each

ଏକ୍ ଏକ ଶୋଳ ସହସ୍ର ଶତାଧିକ

ହରେକ ଭୂଲ୍ୟ ବସୁଧା ଏକ୍ ଏକେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଏକୃଷିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକତଃ)—ଏକାକୀ—

Ekuṣiā Solitary, single.

ଏକା ଶଲ୍ୟାନ୍ ଏକୃଷିଆ ଦୋର ଦେଖା ଦେଲେ ।

ଅକେଳା କୃଷିଦ. ମହାବରତ. ଉଦ୍‌ଗାମ ।

କି. ବିଶ—ଏକାକୀ ହେଉ—Alone; singly.

ଏକୃଷିଆ ଭୂକ୍ଷିତ୍ ଦେବି ଦେବି ଯୋକି । ସାବିତାମହାବରତ. ଉଚ୍ଚ ।

ଏକୃଷିଆବାହା—ଦେ. ବି—ଏକାକୀଆ ବାହା (ଦେଖ)

Ekuṣiābāhā Ekuṣiābāhā (See)

ଏକୃଷିଆବାହା—ଦେ. ବି—ଏକାକୀଆବାହା (ଦେଖ)

Ekuṣiābāhā Ekuṣiābāhā (See)

ଏକୃଷିଆ ବାହା ମୁଣ୍ଡି ସାହାବ—ଉଚ୍ଚ ।

ଏକୂନ୍—ଦେ. ବି—ସମସ୍ତ—

Ekun Sum total; aggregate.

ଏକୂନ୍ କି. ବିଶ—ମୋଟରେ; ସମୁଦାୟ—In all; many

ହରେକ things totalled up; altogether.

ଏକୂନ୍‌କରିବା—ଦେ. କି—ସମସ୍ତ କରିବା; ମିଶାଇ କରିବା—

Ekunkaribā To sum up; to work out the total of.

ଏକୂନ୍‌କରା

ଏକୂନ୍‌କରିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କି. ବିଶ—

Ekuṣkanṭi ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ; ଏକାକିତ୍ୱେ—Continuously.

ଏକେ—ସଂ. ଅ. (ସଂ. ଏକତଃ)—୧ । ପ୍ରଥମତଃ—

Eke 1 To begin with; first; firstly; in the first place.

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ଏକେ ଏକେ

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚନ୍ଦ୍ର ବରଜ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ବୌଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କ୍ରମେ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଅକ୍ଷର ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା — ‘ଗାଉ’ ନ ମିଳେ ‘ଗାଞ୍ଜ’ ଗୋଟିଏ; ‘କଥ’ ନ ମିଳେ ‘କଥ’ ଦେଖିବେ; ‘ବଂଧୁ’ ନ ଗାଉରେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅର୍ଦ୍ଧ’ ନ ଗାଉରେ ‘ଅର୍ଦ୍ଧ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ନ ଗାଉରେ ‘ଅଲବଦ’ ଦେଖିବେ ।

୨ । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି; ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍—

2. Separately.

ଉଦା. କହୁବା ଏକେ ଏକେ

ପ୍ରସ୍ତାବେ ଚୋଡ଼ର ମନ୍ତ୍ର ଶେ । ଜଗନ୍ନାଥ ଭାଗବତ ।

୩ । ପରସ୍ପର—3. Mutual

କହୁ ଏକେ ଏକେ ଗୁଣ୍ଡି

ଏମନ୍ତ ଦେଖିଲୁ ନାହିଁ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଏକେକ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଏକେକ)—୧ । ପ୍ରତ୍ୟେକରେ—

Ekeka

1. In each.

ଅତ୍ୟନ୍ତେ ଅନେକ ଆଦର-ର ଜ୍ୟୋତି, ଏକେକ ମଣି ଝଟକନ୍ତି ।

ହୈକ

ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ଗୋଟିକୁ ଗୋଟିଏ; ଜଣକୁ ଗୋଟିଏ ଲେଖିଏ—

2. One to each.

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏକେକ ଜଗତ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଏକେକ—ଦେ. କି. ବିଶ. (ସଂ. ଏକକଥ)—ଏକେ (ଦେଖ)

Eketa

Eke (See)

ଏକେକାନ୍ତ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ଅ—ଅକସ୍ମାତ୍; ହଠାତ୍; ସଦୃଶ—

Ekedāṇṭy

By chance; all on a sudden

ଏକେବାରେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏକବାର)—ଏକବାର (ଦେଖ)

Ekebāre

Ekabāra (See)

ଏକେଲ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକ)—ଏକାକୀ—

Ekelā

Solitary; single.

ଏକକା

ଅକଳା

ଏକେଶ୍ୱର—ସଂ. ବି (ଏକ + ଶ୍ୱର)—

Ekeśwara ୧ । ଏକମାତ୍ର ଈଶ୍ୱର; ପରମେଶ୍ୱର—

1. The one God; the Supreme Power.

୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଭୁ ବା ମାଲିକ—

2. The paramount authority

ସଂ. ବିଶ—୧ । ଏକଲ; ଏକାକୀ—1 Alone.

୨ । ଆପଣାର ଶକ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ; ସାହାଯ୍ୟନିରପେକ୍ଷ—

2 Self-reliant; Depending on one's self alone.

ସମସ୍ତଙ୍କ ନିଗାହର ବର୍ଣ୍ଣ ଏକେଶ୍ୱର । ଗୁପ୍ତାବଳୀ. ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟାବଳୀ ।

୩ । ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଭୁ ବା ରାଜାଙ୍କ ଅଧିକାରରେ ଥିବା—

3. Under the control or supremacy of one master or king.

ଏକେଶ୍ୱରବାଦ—ଦେ. ବି. (ଏକେଶ୍ୱର = ଏକମାତ୍ର ପରମେଶ୍ୱର +

Ekeśwarabāda

ବାଦ = କହିବା)—ଏ ପୃଥିବୀର ପ୍ରଭୁ

କେବଳ ଏକମାତ୍ର ଈଶ୍ୱର, ଏକତ୍ୱର ମତ ବା ବିଶ୍ୱାସ—

Monotheism.

ଏକେଶ୍ୱରବାଦୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଏକେଶ୍ୱର + ବାଦ + ଇନ୍; ୧ମା.

Ekeśwarabādī ଦେ.)—ପୃଥିବୀର କର୍ତ୍ତା ଏକମାତ୍ର ଈଶ୍ୱର

(ଏକେଶ୍ୱରବାଦୀ—ଶ୍ରୀ) ବୋଲି ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ—

Believing in the existence of one God only in the creation; monotheistic.

ଏକେକ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ଏକ)—ପ୍ରତ୍ୟେକ—

Ekaika

Each.

ସଂ. ବିଶ.—ଧାର୍ଯ୍ୟବାହିକ—Systematic; successive

ସଂ. କି. ବିଶ—୧ । ପ୍ରତ୍ୟେକରେ—

1. One by one; single.

୨ । ଏକ ଏକ କରି—2. One after the other; in a single file.

୩ । ଏକ ଏକ ହୋଇ; ପୃଥକ୍ପୃଥକ୍ରେ—

3. Separately; in due succession.

ଏକେକଶଃ—ସଂ. କି. ବିଶ. (ଏକେକ + ଶଃ)—୧ । ଏକ ଏକ ହୋଇ

Ekaikaśah 1. One by one; one after the other.

୨ । ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ—2. In due succession;

successively.

୩ । ଧାର୍ଯ୍ୟବାହିକରୂପେ—3. Systematically;

in regular sequence.

ଏକୋଇ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକାହିକ)—ଏକାହି (ଦେଖ)

Ekoī

Ekuā (See)

ଏକୋଇଜାର—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏକାହିକ ଜାର)—

Ekoijara ଏକାହିକ ଜାର (ଦେଖ)

Ekāhikajwara (See)

ଏକୋଇବାଲ—ଦେ. ବି — ଏକଇବାଲା (ଦେଖ)

Ekoibālā

Ekaibālā (See)

ଏକୋଇବା—ଦେ. କି. (ସଂ. ଏକ)—ହଳଦିକୁ ଏକ ଥର ମାତ୍ର ବାଟିବା;

Ekoibā ହଳଦିକୁ ପ୍ରଥମ ଥର ଖଦଡ଼ା କରି ବାଟିବା—

To press turmeric in the pestle only once i.e for the first time for preparing a paste.

ଏକୋଇବାଲା—ଦେ. ବି. — ଏକଇବାଲା (ଦେଖ)

Ekoirabālā

Ekaibālā (See)

ଏକୋଇଶ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଏକବିଂଶ)—ଏକବିଂଶ (ଦେଖ)

Ekoīśa

Ekabimśa (See)

ଏକୁଶ

ବିଂଶତି

ଏକୋଇଶୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକବିଂଶାଦ)—ଶିଶୁପ୍ରସୂର ଜନ୍ମର ଏକ-

Ekoīśā

ବିଂଶତି ବର୍ଷରେ କରାଯିବା ଉତ୍ସବ—The rejoic-

ଏକୁଶେ

cings done amongst the Hindus on the

21 st. d y of the birth of a male-

child.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ଏକୋଇଶା ପାଲ—ଦେ. ବ. —ଶିଶୁପୁତ୍ର ଜନ୍ମ ଦେବାର ୨୧ ଦିନ ଅନୁଷ୍ଠିତ
 Ekoisā pālā ପିତାମାତା ପୂର୍ବରୁ ମାନସିକ କରିଥିବା ସତ୍ୟପିର-
 ଏକୂଶେ ମାତା ଦେବଙ୍କ ପୂଜା ବା ପାଲ—The performance
 of the worship of Satyapira on
 the 21st day of a male-child's
 birth as previously vowed by the
 parents

ଏକୋଇଶା ପୂଜା—ଦେ. ବ. —ଏକୋଇଶା ପାଲ (ଦେଖ)
 Ekoisā pūjā Ekoiśā pālā (See)

ଏକୋଇଶାଶତେ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଏକବିଂଶୋତ୍ତରଶତ)—
 Ekoiśāśata ଏକଶତ ଏକୋଇଶା; ୧୦୧—

One hundred and twenty one.

ଏକୋଇଶି—ଦେ. ବ. ଓ ବିଶ—ଏକବିଂଶ (ଦେଖ)
 Ekoisī Ekabimśa See

ଏକୋଇଶିଆ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ. —ଏକୋଇଶା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
 Ekoisīā (etc.) Ekoiśā etc. (See)

ଏକୋତ୍ତରାଶତ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ଉତ୍ତର = ପରେ ଥିବା + ଶତ) —
 Ekottaraśata ଏକଶତ ଏକ; ୧୦୧—

One hundred and one.

ବୁଝିବା ମିଶି ଦେଲେ ଏକୋତ୍ତରଶତ । ବୃଷସିଂହ ମହାରାଜର ଅବ ।

ଏକୋଦକ—ସଂ. ବିଶ. (ବହୁକ୍ରୀଡ଼ା; ଏକ ଅଟେ ଉଦକ ଯାହାକର)—
 Ekodaka ସମାନୋଦକ; ସେହିମାନେ ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଜଳ
 ଚର୍ଯ୍ୟଣ କରିବା ଯୋଗୁଁ ପରସ୍ପର ସମ୍ପର୍କ—
 (relatives) Connected by the offering
 of funeral libations of water to the
 same deceased ancestors (Apte)

[ଦ୍ର—ମନୁଷ୍ୟ ଅପଣାର ଉଦ୍ଧୃତ ନିଜ ପୁରୁଷ ପିତୃଲୋକକୁ
 ଶୁଦ୍ଧ ଦେଇ ପାରେ ଓ ତହିଁ ନିଜ ପୁରୁଷ ଉପରକୁ ଜଳଦ୍ୱାରା ଚର୍ଯ୍ୟଣ
 କରି ପାରେ ।]

ଏକୋଦର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଏକ + ଉଦର = ଶରୀର)—ସହୋଦର; ଏକ
 Ekodara ମାତର ଗର୍ଭଜାତ ଭାଇ—Uterine brothers;
 (ଏକୋଦର—ଶ୍ରୀ) brothers born of the same
 mother.

ସଂ. ବିଶ—ଏକମାତୃଗୋତ୍ରଜାତ—Uterine.

ଏକୋଦରି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଏକୋଦର)—
 Ekodari ଏକୋଦର (ଦେଖ)

Ekodara (See)

ଏକୋଦିଷ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଏକ + ଉଦିଷ୍ଟ = ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ)—

Ekoddishṭa ୧ । ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଅନୁଷ୍ଠିତ
 ହୋଇଥିବା—1. Done or performed with
 one person or object in view.

୨ । ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯିବା—

2 Done for one and the same purpose.

ଏକୋଦିଷ୍ଟଶ୍ରାଦ୍ଧ—ସଂ. ବି—୧ । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯିବା—
 Ekoddishṭāśrāddha ଶ୍ରାଦ୍ଧ; ପ୍ରେତଶ୍ରାଦ୍ଧ—

1. Funeral Śrāddha or offering of cakes.

୨ । ଅଗ୍ନି ମାସରେ ମହାଲୟା ଶ୍ରାଦ୍ଧ—

2. The Śrāddha or funeral ceremony
 performed every year to serve a
 single deceased ancestor with cake
 and water; the Mahālayā Śrāddha
 done in the month of Āświna.

ଏକୋନ—ସଂ. ବିଶ. (ଏକ + ଉନ = ଦୁଇ)—ଯହିଁରୁ ଏକ ଉଣା—
 Ekona Less by one; one less than.

[ଦ୍ର—ଦ୍ୱିଂଶତ, ତତ୍ତ୍ୱାଂଶତ, ପଞ୍ଚାଶତ, ଷଷ୍ଠି, ସପ୍ତତି, ଅଶୀତି,
 ନବତୀ ଓ ଶତ—ଏହି ୧୦ଟି ସଂଖ୍ୟାମାନଙ୍କ ପୂର୍ବରେ ଏକୋନ ବା
 ଉନ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଏକ କମ୍ ରୁହେ ।]

ଏକୋନଚତ୍ୱାରିଂଶତ—ସଂ. ବି. (ଏକୋନ + ଚତ୍ୱାରିଂଶତ)—
 Ekonachatwārimśat ଅଶ୍ୱତ୍ତରିଶ—Thirty-nine.

ଏକୋନତ୍ରିଂଶତ—ସଂ. ବି. (ଏକୋନ + ତ୍ରିଂଶତ)—ଉନତ୍ତିଶ;
 Ekonatrimśat ଅଶ୍ୱତ୍ତରିଶ—Twenty nine.

ଏକୋନନବତି—ସଂ. ବି. (ଏକୋନ + ନବତି)—ଅଶ୍ୱତ୍ତରିଶ—
 Ekonanabati Eighty-nine.

ଏକୋନପଞ୍ଚାଶତ—ସଂ. ବି. (ଏକୋନପଞ୍ଚାଶତ)—ଅଶ୍ୱତ୍ତରିଶ—
 Ekonapañchāśat Forty-nine.

ଏକୋନବିଂଶ—ସଂ. ବି. (ଏକୋନ + ବିଂଶ)—ଉନବିଂଶ;
 Ekonabimśa Nineteen.

ବିଶ.—୧୯ ସଂଖ୍ୟକ—Nineteen in number.

ଏକୋନବିଂଶତିମ—ସଂ. ବିଶ—ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ—
 Ekonabimśatama Nineteenth.

ଏକୋନବିଂଶତି—ସଂ. ବି ଓ ବିଶ. (ଏକୋନ + ବିଂଶତି)—
 Ekonabimśati ଏକୋନବିଂଶ (ଦେଖ)

Ekonabimśa (See)

ଏକୋନବିଂଶତିତମ—ସଂ. ବି—ଏକୋନବିଂଶତିମ (ଦେଖ)
 Ekonabimśatitama Ekonabimśatama (See)

ଏକୋନଶତ—ସଂ. ବି. (ଏକୋନ + ଶତ)—ଅନେକ—
 Ekonashata Ninety-nine.

ଏକୋନଶଷ୍ଠି—ସଂ. ବି. (ଏକୋନ + ଶଷ୍ଠି)—ଅଶ୍ୱତ୍ତରିଶ—
 Ekonashashṭhi Fifty-nine.

ଏକୋନସପ୍ତତି—ସଂ. ବି. (ଏକୋନ + ସପ୍ତତି)—ଅଶ୍ୱତ୍ତରିଶ—
 Ekonasaptati Sixty-nine.

ଏକୋନାଶୀତି—ସଂ. ବି. (ଏକୋନ + ଅଶୀତି)—ଅଶ୍ୱତ୍ତରିଶ—
 Ekonāśīti Seventy-nine

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ସ୍ୱର୍ଗରେ ପୁରୁଷ ୧ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଶୁଦ୍ଧେର ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିର ବୌଦ୍ଧେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଗୋଟିଏରେ ଦେବେ ଏ ଗୋଟିଏରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚକ୍ରିର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ଦେବେ । ଯଥା :— 'ବାଘ' ନ ମିଳେ 'ବାହ' ଗୋଟିଏ 'ବୁଝ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଦେବେ 'ବଧୁ' ନ ପାଠରେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେବେ; 'ଅର୍ବୋ' ନ ପାଠରେ 'ଅର୍ବ' ଦେବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଠରେ 'ଅଲବଦ' ଦେବେ ।

ଏକୌଶ—ଗ୍ରା ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ ବି. ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଏକୌଶ)—
Ekauśa ଏକୌଶ (ଦେଖ)—Ekoīśa (See)
ଏକୌଶ ପ୍ରକାର କହି ଏକୌଶ କହିଲେ—
ପ୍ରାଚୀ—ପ୍ରଜ୍ଞାନପ୍ରସାଦ ।

ଏକ୍କା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏକ; ଏହାକୁ ଏକ ଘୋଡ଼ା ଟାଣୁଥିବାରୁ)—
Ekkā ଭୁବରପଶୁମଣ୍ଡଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକଘୋଡ଼ା ଟାଣିବା
ଏକା ଦୁଇଚକ୍ଷୁ ଗାଡ଼ି (ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳରେ ଏହାକୁ ଝଟକା
ହୁକା କୋଲ୍‌ସାଏ ।)—A light up-country cart
drawn by a single pony.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ଅ—ଏକା (ଦେଖ)—Ekkā (See)

ଏକ୍କାବାଲି—ଦେ. ବି.—୧ । ଏକ୍କାବାଲିର ମାଲିକ—
Ekkāwālī 1. The owner of an ekkā-cart.
ଏକ୍କାବାଲି; ଏକ୍କାବାଲି ୨ । ଏକ୍କାବାଲିର ଚାଳକ—

ହକ୍କାବାଲା 2. The driver of an ekkā-cart

ଏକ୍ଷଣ—ଦେ. ବି. ବିଶ. (ସଂ. ଏକକ୍ଷଣ)—

Ekshana ୧ । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ—

ଏକ୍ଷୁନି; ଏକ୍ଷୁନି; ଏକ୍ଷୁ 1. At this moment; just
now; at the present moment

୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ—2. Now, at present.

ଏକ୍ଷଣି—ଦେ. ବି. ବିଶ—ଏକ୍ଷଣ (ଦେଖ)—

Ekshani Ekshana (See)

ପ୍ରକ୍ଷେପ ସମ୍ପଦ ତୋର ଜାଣିବେ ଏକ୍ଷଣି—

ସାରନାମସାଗର, ଷଷ୍ଠ ।

ଏକ୍ଷଣିକା—ଦେ. ବି. ବିଶ—ଏକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Ekshāṇikā Ekshana (See)

ଏକ୍ଷଣେ—ଦେ. ବି. ବିଶ—ଏକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Ekshāṇe Ekshana (See)

ଏକ୍ଷିଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ—ଏକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Ekshin Ekshana (See)

ଏକ୍ଷିଣି—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ—ଏକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Ekshini Ekshana (See)

ଏକ୍ଷିଣିକା—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶ—ଏକ୍ଷଣ (ଦେଖ)

Ekshinikā Ekshana (See)

ଏକ୍ଷ୍ଟେନସନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏକ୍ଷ୍ଟେନସନ୍)—୧ । କର୍ମବୃଦ୍ଧି
Ekstēsan ପ୍ରଥମେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା କୃତ୍ତି ବ୍ୟବସର ବୃଦ୍ଧି—

ଏକ୍ଷ୍ଟେନସନ୍ 1. Extension of a leave.

ଏକ୍ଷ୍ଟେନସନ୍ ୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପରେ
ପେନ୍‌ସନ୍ ନେବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ-
ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି କର୍ମବୃଦ୍ଧିକାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି
ଅବଶ୍ୟକ ଥିବାରୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କାଳର
ପରିବର୍ଦ୍ଧନ—

2 Extension of service.

ଏକ୍ଷ୍ଟ୍ରା—ବୈଦେ. ବିଶ (ଇଂ. ଏକ୍ଷ୍ଟ୍ରା) ଅତିରିକ୍ତ—Extra.

Eksṭrā [ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଇଂରାଜି ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗେ

ଏକ୍ଷ୍ଟ୍ରା ଯଥା—ଏକ୍ଷ୍ଟ୍ରା ଅସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କମିସନର ।]

ଏକ୍ଷ୍ଟ୍ରା

ଏକ୍ଷ୍ଟ୍ରିମିଷ୍ଟ—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଇଂ).—ରାଜନୀତି ସମ୍ପର୍କେ ଉତ୍ତରପନ୍ଥୀ;

Eksṭrimist ଚରମପନ୍ଥୀ—Extremist in politics

ଏକ୍ଷ୍ଟ୍ରିମିଷ୍ଟ

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—୧ । ସାଧାରଣ ରେଲଗାଡ଼ି ଅପେକ୍ଷା

Ekspres ଦ୍ରୁତତର ଗତି କରିବା ରେଲଗାଡ଼ି (ଯଥା—ପୁରୀ

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍)—

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ 1. Express-train.

୨ । ସାଧାରଣ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ଅପେକ୍ଷା ଶୀଘ୍ର ପଠାଯିବା—

ଟେଲିଗ୍ରାମ୍—2. Express-telegram.

୩ । ସାଧାରଣ ଚିଠି ଅପେକ୍ଷା ଜରୁର ସରକାରୀ ଚିଠି—

3. Express letter.

ଏକ୍ସ୍ରେ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ରସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଅବିଷ୍କୃତ ଏକ-

Eksre ପ୍ରକାର ନୂତନ ଆଲୋକ ରଶ୍ମି ଯାହା ସାଧାରଣରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ

ଦ୍ରବ୍ୟର ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ ଦେଖାଯାଏ—XRay.

ଏକ୍ସର୍ସାଇଜ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏକ୍ସର୍ସାଇଜ୍)—

Eksarsāj ୧ । ଅନୁଶୀଳନ; ପାଠାଦିର ଅଭ୍ୟାସ—1. Exercise.

ଏକ୍ସର୍ସାଇଜ୍ ୨ । ବ୍ୟାୟାମ; ଅଙ୍ଗଭ୍ୟାସ—

ଏକ୍ସର୍ସାଇଜ୍ 2. Physical exercise.

ଏକ୍ସା—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—(ପ୍ରାଚ୍ୟ ଦେଶର ମଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଚର୍ଚ୍ଚିକ

Eksā ବ୍ୟକ୍ତିକ (Exshaw) ନାମରୁ) ପ୍ରାଚ୍ୟ ଦେଶରେ

ଏକ୍ସା ଇଅର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଦ୍ରାଣି—Exshaw; French wine.

ଏକ୍ସା

[ଦ୍ର—ଉଦ୍ଧୃତ ଉଦ୍ଧୃତ ନମର ଅନୁସାରେ ଏକ୍ସା ଉଦ୍ଧୃତ ଉଦ୍ଧୃତ ପ୍ରକାର

ଚକ୍ରିକ ହୁଏ, ଯଥା—ଏକ୍ସା ନମର ହୁଏ]

ଏକ୍ସାଇଜ୍ (ଇତ୍ୟାଦି) ବୈଦେ. ବି—ଏକ୍ସାଇଜ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Eksāj (etc) Eksāj etc (See)

ଏକ୍ସଟାର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଏକ୍ସଟାର୍)—

Ekhtār (etc) ଅକ୍ତିଆର୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Aktiār etc (See)

ଏକ୍ସଟାର୍—ବୈଦେ. ବିଶ (ଅ. ଏକ୍ସଟାର୍)—ଅକ୍ତିଆର୍ (ଦେଖ)

Ekhtārī Aktiārī (See)

ଏକ୍ସଟିଆର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଏକ୍ସଟିଆର୍)—

Ekhtiār (etc) ଅକ୍ତିଆର୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Aktiār etc (See)

ଏକ୍ସଟିଆର୍ନାମା—ବୈଦେ. ବି—(ଅ. ଏକ୍ସଟିଆର୍ ନାମା)—

Ekhtiārnamā ଅକ୍ତିଆର୍ନାମା (ଦେଖ)

Aktiārnamā (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏକ୍ଷାନ୍ତିଆ—ବୈଦେ. ବିଶ (ଅ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି)—ଅକ୍ଷିଆ (ଦେଖ)
 Ekhtiāri Aktiāri (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ପାଣି ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ କରବା ନିମନ୍ତେ
 Ekhti Water boiled with spices prepared for boiling pilau.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି
 ପ୍ରାନ୍ତେ (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—୧ । ଏକ୍ଷାନ୍ତି—
 1. Just now.
 ୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ—2 Now; at present.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ମାହାଲ ବୈଦେ. ବି (ଅ)—
 Ekharājāt kharchcha māhāla ଏକ୍ଷାନ୍ତିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ମାହାଲ (ଦେଖ)
 Ekharājāt kharchcha māhāla (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି)—୧ । ଦଶରୁ ଏକ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା;
 Egāra ୧୧ ସଂଖ୍ୟା—1. The number. 11.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି ୨ । ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)—
 2. Ekadaśāha (See)
 ଦେ. ବିଶ—୧୧ ସଂଖ୍ୟା—Numbering 11.
 ୧୧ ସଂଖ୍ୟାର ପୂର୍ଣ୍ଣ—Eleventh.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଦେ. ସଂ. (ଅନାଦର୍ଥକ)—ଏ ପଦ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ—
 Egurdā These.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଦେ. ସଂ. (ଅନାଦର୍ଥକ)—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Egurdāka Egurdā (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଦେ. ସଂ. (ଅନାଦର୍ଥକ)—ଏ କିଛି ବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନ—
 Egurdi These
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଦେ. ସଂ. (ଅନାଦର୍ଥକ)—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Egurdika Egurdi (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଦେ. ସଂ. (ଅନାଦର୍ଥକ)—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Egumatidigumati ଅମଦାନ ଓ ରପ୍ତାନ—
 Import and export.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି)—୧ । ଚୁକ୍ତିପତ୍ର—
 Egriment 1 Deed of agreement.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି ୨ । ସମ୍ମତି—2. Consent; agreement.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି ଓ ଘାତ)—
 Eghānti ୧ । ଏଥରକ—1. This time.
 ବୁଲୁ ଗୁରୁ କେ ବୋଲୁ,
 ମରଣ ହୋଇଲା ଏ ଘାତ—ନଗରାଥ. ଭଗବତ ।
 ୨ । ଏକ୍ଷାନ୍ତି; ବର୍ତ୍ତମାନ—2. Now
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ—୧ । ଏକ୍ଷାନ୍ତିରୁ; ଏକ୍ଷାନ୍ତି—
 Eghini 1. For this reason.

ଏକ୍ଷାନ୍ତି ୨ । ଏକ୍ଷାନ୍ତିରୁ—2. Owing to this.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଦେ. ଅ—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Egheni Eghini (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି ହୋଇ ଏକ୍ଷାନ୍ତି,
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି ହୋଇ ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ନଗରାଥ. ଭଗବତ ।
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି)—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Eñkara Ekar (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ (ସଂ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି ଓ ଶଶ)—
 Echhani ଏକ୍ଷାନ୍ତି; ବର୍ତ୍ତମାନ—Just now.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Echhīni Ekshāni (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Echhīnikā Ekshānikā (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Echhūni Ekshāni (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Echhūnikā Ekshānikā (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ (ସଂ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି) ଅ—ଏକ୍ଷାନ୍ତି, ବର୍ତ୍ତମାନ—
 Echhen Just now.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ (ସଂ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି) ଅ—ଏକ୍ଷାନ୍ତି; ବର୍ତ୍ତମାନ—
 Echheni Just now.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଧାତୁ)—ସଂ. କର୍ମିବା—To shake; to tremble.
 Ej (root)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ଅ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଉପରିସ୍ଥ ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ—
 Ejmani Higher officer.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ବୈଦେ. ବି—ଏକ୍ଷାନ୍ତି (ଦେଖ)
 Ejās Ejās (See)
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଏକ୍ଷାନ୍ତି)—
 Ejhār ୧ । ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ ନିକଟ ଦୂରୀକା ମନ୍ଦିର
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧେ ମୌଖିକ ସମ୍ବାଦ; ଏକ୍ଷାନ୍ତି—
 1. Information given to a public servant; declaration made before a public servant.
 ୨ । ଏକ୍ଷାନ୍ତି; ପ୍ରଥମ ଥର ଥାନାରେ ଦିଆଯିବା ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧେ ପ୍ରଥମ ସମ୍ବାଦ—2. First information of an offence lodged at the police station.
 ଏକ୍ଷାନ୍ତି କରବା—ଦେ. ବି—ଏକ୍ଷାନ୍ତି ଦେବା (ଦେଖ)
 Ejhār karibā Ejhār debā (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଓ ଚକ୍ରିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ଦା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଦ୍ବଳ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ସେବେ ଏ ଲିପିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ବଳ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ହେବ ଯଥା —
ଗାଈ ନ ମିଳେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିକେ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳେ 'ବୃଥା' ଦେଖିକେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳେ 'ବଧୂ' ଦେଖିକେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଈଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିକେ; 'ଅଲବକ' ନ ପାଈଲେ 'ଅଲବକ' ଦେଖିକେ

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ସ୍ବଜନାୟ କର୍ମଗୁଣଙ୍କ ନିକଟ
Ejhar debh ମୌଖିକ କୌଣସି ସଂବାଦ ଦେବା—
ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଦେବା 1. To give verbal information to
ସ୍ବଜନାୟ ଦେବା or make a declaration before a
public servant

୨ । ଥାନାରେ ଅପରାଧର ପ୍ରଥମ ସମ୍ବାଦ ବା ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଦେବା—
2. To lodge the first information of
an offence at the police station.

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ନେବା—ଦେ. କ୍ରି—(ସ୍ବଜନାୟ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର
Ejhar nebh ପ୍ରକୃତ ସମ୍ବାଦ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବା ମୁହଁରେ
ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଲେଖା କରିବା ସମ୍ବାଦ ଲେଖିକେବା—
ସ୍ବଜନାୟ ଲେଖା

(a public servant) To take down in
writing a statement or declaration or
deposition of a person.

ଏକ୍ସ—ଦେ. ସଂକ୍ରମଣ ଓ କ୍ରି—ଏ; ଏହା; ଏହି; ଉପସ୍ଥାନ କରନ୍ତୁ—
Ejan This; the same; ditto

ଏକ୍ସ
ସହି

ଏକ୍ସ—ସଂ. କ୍ରି. (ଏକ ଧାତୁ = କମ୍ପନ + ଅନ)—

Ejana ୧ । କମ୍ପନ—1. Shaking

୨ । ଉତ୍ତେଜନ—2 Excitement.

ଦେ. ସଂକ୍ରମଣ ଓ କ୍ରି—ଏକ୍ସ (ଦେଖ)

Ejan (See)

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍—ବୈଦେ. କ୍ରି. (ଅ. ରକ୍ଷା)—

Ejals ୧ । ସମୀକ୍ଷକରଣ; ବିଚାରପତିଙ୍କ ବୈଠକ ସ୍ଥାନ—

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ 1. Court; the seat of the Judge,

ସ୍ବଜନାୟ ୨ । ମିସାଲ; ହାଜିରା କରିବାର ଜାଗା—

2. Missal; a raised platform for the
presiding officer of a Court

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍—ଦେ. ବିଶ୍ବ. ଓ କ୍ରି. ବିଶ୍ବ. (ସଂ. ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଓ ଜାତି)—

Ejati ୧ । ଏହିପରି—1. Like this; such.

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ୨ । ଏହି ପ୍ରକାରର—2 Similar to this, of
this nature; belonging to this class

(ଅବଜାତି—ବିଷୟ) ୩ । ଏହି ପ୍ରକାର; ଏହିପରି—

3. Such; in this wise; in this manner;
of this class; in this way; similarly.

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍—ଦେ. ବିଶ୍ବ. ଓ କ୍ରି. ବିଶ୍ବ.—ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ (ଦେଖ)

Ejati

Ejati (See)

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍—ଦେ. ବିଶ୍ବ. ଓ କ୍ରି. ବିଶ୍ବ.—ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ (ଦେଖ)

Ejati

Ejati (See)

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍—ଦେ. ବିଶ୍ବ. ଓ କ୍ରି. ବିଶ୍ବ.—ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ (ଦେଖ)

Ejati

Ejati (See)

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍—ବୈଦେ. କ୍ରି. (ରଂ. ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍)—ଗୁମାସ୍ତା; ଚକ୍ରିତଦାୟ—

Ejant

Agent

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ପ୍ରଭୋକେଟର୍—ବୈଦେ. କ୍ରି. (ରଂ. ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ପ୍ରଭୋକେଟର୍)—

Ejantprabhoketar ଯେଉଁ ଗୁମାସ୍ତା ଅପରାଧ ସଙ୍ଗେ ମିଶି

ଅପରାଧ କରିବାକୁ ଚାଲୁ ମଜାଏ—

An agent provocator.

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ (ରକ୍ଷା)—ବୈଦେ. କ୍ରି. (ଅ.) ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ରକ୍ଷା (ଦେଖ)

Ejhar (etc)

Ejhar etc (See)

ଏଠାରୁ—ଦେ. ଅ.—ଏଠାରୁ—

Ethau

From this place; hence.

ଏଠାରୁ

ଏଠାରୁ

ଏଠାରୁ ଏଠାରୁ—ଦେ. ଅ.—ଏଠାରୁ ଏଠାରୁ; ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ—

Ethau sethau From here and there; from

ଏଠାରୁ ଏଠାରୁ

various places.

ଏଠାରୁ ଏଠାରୁ

ଏଠା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍)—ଏ ସ୍ଥାନ—

Eth

This place; this locality,

ଏଠା; ଏଠା

ଦେ. ବିଶ୍ବ.—ଏ ସ୍ଥାନରୁ—Of this place;

ଏଠା

local; belonging to this locality.

(ସେଠା—ବିଷୟ)

ଏଠାରୁ—ଦେ. ଅ.—ଏହି ସ୍ଥାନରେ—Here, at this place.

Ethai

ଏଠାରୁ; ଏଠାରୁ

ଏଠାରୁ

ଏଠାରୁ ଏଠାରୁ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅସ୍ଥିର ଦେବା—To move

Ethai sethain heb

about; to be restless.

ଏଠାରୁ ଏଠାରୁ

ଏଠାରୁ ଏଠାରୁ

ଏଠା—ଦେ. ବିଶ୍ବ.—୧ । ଏହି ସ୍ଥାନରୁ—1 Of this place.

Ethaka

୨ । ଏହି ସ୍ଥାନରୁ—2 Belonging to

ଏଠାରୁ

this place; local.

ଏଠାରୁ

ଏଠାରୁ—ଦେ. ବିଶ୍ବ.—ଏଠାରୁ (ଦେଖ)

Ethaka

Ethaka (See)

ଏଠାରୁ—ଦେ. ଅ.—ଏ ସ୍ଥାନରୁ—To this place; here.

Ethaku

ଏଠାରୁ

ଏଠାରୁ

ଏଠା—ଦେ. ଅ.—ଏଠା—Here.

Ethaye

ମୋ ଅପର ପ୍ରକାର ପାଇଁ ଅସ୍ଥିର ଏଠା—ସ୍ଥାନ. ରକ୍ଷା

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ	ଅନୁବାଚିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ନ	ଶ, ଷ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଞଅ	ଡ

ଏଠାରୁ—ଦେ. ଅ—ଏହି ସ୍ଥାନରୁ—From this place; hence
Eṭhāru

ହେତୁଥିକେ ଗଲେ ଏଠାରୁ ହେଲେ ମୋ ଦୁଃଖ ମୋତକ ।

ଅହାଁସେ ନନ୍ଦକିଶୋର. ସୀତାବନବାସ ।

ଏଠାରେ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏତତ୍ ସ୍ଥାନେ)—୧ । ଏହି ସ୍ଥାନରେ—
Eṭhāre

ହେତୁଆଁ ୨ । ଏହି ସ୍ଥାନରେ—2. At this stage;

ଅହାଁ in this matter.

ଏଠାସେଠା—ଦେ. ବି—୧ । ଏ ସ୍ଥାନ ସେ ସ୍ଥାନ—

Eṭhāsethā 1. Hither and thither.

ଇଥବ୍ ଉଥର ୨ । ନିର୍ବେଶାଭାବ; ନିର୍ବିଶ୍ୱସ୍ତିତ୍ୱ ଅଭାବ; ପ୍ରିୟତାପ

ହେତୁସେତା ଅଭାବ—2. Restlessness; unstability.

ଅହାଁବହାଁ ୩ । ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଗଲେ ବା ଚଳିଲେ—
3. Moving from one place to another

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅବ୍ୟୟ—1. Now here now there; pelmel.

୨ । ଅବ୍ୟୟ—2 Scattered here and there.

୩ । ବିଚଳିତ; ଅସ୍ଥିର—3. Restless; unsettled

୪ । ସ୍ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ—4. Displaced.

ଏଠାସେଠା କରବା—ସଂ. କି—୧ । ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ
Eṭhāsethā karibā କେବା—

ହେତୁସେତା କରା 1 To remove from one place to another.

ଇଥରସ୍ଥର କରା ୨ । ଗୋଳଥାସୋଳଥା କରବା—

2. To create confusion.

ଏଠାସେଠା ହେବା—ସଂ. କି—୧ । ଅସ୍ଥିର ହେବା—

Eṭhāsethā hebā 1. To be moving about

ହେତୁସେତାହେତା ୨ । ଏକସ୍ଥାନରେ ପ୍ରିୟ ହୋଇ ନ ରହିବା—

ଇଥରସ୍ଥରହେତା 2. Not to stay at one fixed place; not to have a fixed abode.

ଏଠି—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଏତତ୍ ସ୍ଥାନ)—ଏ ସ୍ଥାନ; ଏଠା—

Eṭhi This place.

ହେତୁଆଁ ଦେ. ବି. ବିଶ—ଏ ସ୍ଥାନରେ; ଏହିଠାରେ—

ଅହାଁ Here; in this place.

ଏଠି—ଦେ. ବି. ଓ କି. ବିଶ—ଏଠି (ଦେଖ)

Eṭhiṇ Eṭhi (See)

ଏଠିକା—ଦେ. ବିଶ—ଏ ସ୍ଥାନର; ଏଠାକାର; ସ୍ଥାନୀୟ—

Eṭhikā Of this place; local.

ହେତୁକାର

ଅହାଁକା

ଏଠିକାର—ଦେ. ବିଶ—ଏଠିକା (ଦେଖ)

Eṭhikāra Eṭhikā (See)

ଏଠିସେଠି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ—

Eṭhisēṭhi etc ଏଠାସେଠା (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)

Eṭhāsethā etc. (See)

ଏଠୁ—ଦେ. ଅ—ଏହି ସ୍ଥାନରୁ; ଏଠାରୁ—

Eṭhu From here; hence; from this place

ହେତୁଥିକେ

ଅହାଁସେ

ଏଠୁ—ଦେ. ଅ—ଏଠୁ (ଦେଖ)

Eṭhuṇ Eṭhu (See)

ଏଠେଇ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏତତ୍ ସ୍ଥାନେ. Beams)—

Eṭhei ୧ । ଏଠାରେ—1. Here; in this place.

ହେତୁଆଁ ୨ । ଏସ୍ଥାନରେ—2. At this place.

ଅହାଁ ୩ । ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ—3 In this matter; regarding this subject.

ଏଠେଇଁ—ଦେ. ଅ—ଏଠେଇଁ (ଦେଖ)

Eṭheīṇ Eṭhei (See)

ଏଠେଇଁସେଠେଇଁ ହେବା—ଦେ. କି—ଏଠାସେଠା ହେବା (ଦେଖ)

Eṭheīṇsetheīṇ hebā Eṭhāsethā hebā (See)

ଏଡ଼ା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଇଲ୍ ଧାତୁ = ଶ୍ରେଣୀ କରବା + ଅ)—ବଧୂର;
Erda ଚାଲ—Short of hearing; deaf.

(ଏଡ଼ା—ଶ୍ରୀ) ସଂ. ବି. ପୁଂ—ମେଣ୍ଟା—Sheep.

ଏଡ଼ାକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଇଲ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Erḍaka ୧ । ମେଣ୍ଟା—1. Sheep; ram.

(ଏଡ଼ାକ—ଶ୍ରୀ) ୨ । ବନ୍ୟ ଗୋ—2. Wild goat

ଏଡ଼ାଗଜା—ସଂ. ବି—ବୁକୁଣ୍ଡା (ଗଛ) (ଦେଖ)

Erḍagaja Chākundā (tree) (See)

ଏଡ଼ାମୁକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଦ୍ୱିଧ୍ୱ; ଏଡ଼ା + ମୁକ)—ବଧୂର ଏବଂ ମୁକ—

Erḍamūka Both deaf and dumb.

ଏଡ଼ା—ଦେ. ବି—୧ । ଚ୍ୟାବ; ବର୍ଜନ—

Erḍā 1. Leaving; giving up.

ଏଡ଼ାନ ୨ । ଅବମାନନା—2. Disregard.

କାଞ୍ଚିନୀ ୩ । ଅଦେଶ ଲବନ—

3. Transgression; disobeying.

ଏଡ଼ାଇବା—ଦେ. କି—ଏଡ଼ାଇବା ଶିଳ୍ପରୂପ—

Erḍaibā Causative form of Erḍibā.

ଏଡ଼ାଏଡ଼ା—ଦେ. ବି—୧ । ବହୁବାର ଅଦେଶ ଲବନ—

Erḍāerḍi 1. Transgression; repeated disobedience of order.

ଏଡ଼ାଏଡ଼ି ୨ । ଅବମାନନା—2. Disregarding; slighting.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ବୁଝଇ ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ ଯେଉଁଠି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଏକ ଥର ଘୋଡ଼ିଲେ, ତେବେ ଏ ଘୋଡ଼ିକାରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଦିଏ ଡୋଡ଼ିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା— ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଘୋଡ଼ିକା; 'ବଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥ' ଘୋଡ଼ିକା; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଘୋଡ଼ିକା; 'ଅଗା' ନ ମିଳିଲେ 'ଅଗା' ଘୋଡ଼ିକା; 'ଅଲବ' ନ ମିଳିଲେ 'ଅଲବ' ଘୋଡ଼ିକା ।

ଏଡ଼ି—ଦେ. କି (ସଂ. ଅଂ. Beams) —

Erdi ୧ । ଗୋଡ଼ର ଗୋଇଁ —

ଏଡ଼ି 1. The heel of the foot.

ଫିଡ଼ି; ଫିଡ଼ ୨ । ଚୋଡ଼ାର ଗୋଇଁ ତଳର ଅଂଶ —

2. The heel of the shoe

୩ । ଗୋଇଁ ଦ୍ଵାରା ଆଘାତ —

3. Blow given by the heel.

୪ । ଏଡ଼ି (ଦେଖ) — 4. **Erdi** (See)

ଏଡ଼ିକି—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକାଦଶ) — ୧ । ଏତେ ବଡ଼ —

Erdiki 1. So large.

ଏତବଡ଼ ୨ । ଏହି ଆକାରର —

ଫାଟାବଡ଼ା 2. Of this dimension.

ମେରୁ ଏଡ଼ିକି ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ଦେଖାଇ—ଭଣ୍ଡ. ଘଟଣାବଦ୍ଧ ।

୩ । ଏହିପ୍ରକାରର — 3. Of this kind

ଦେ. କି. ବିଶ—ଏଡ଼ି; ଏତେ ପରିମିତ —

So largely; such.

ଏଡ଼ି ବସାଇବା—ଦେ. କି—ଗୋଇଁର ଅଗ୍ରଦ୍ଵାର ଚାପିବା —

Erdi basāibā To press with the heels.

ଏଡ଼ିବସାଇ

ଫିଡ଼ିବିଥାନା

ଏଡ଼ିବା—ଦେ. କି—୧ । ପରିହାର କରିବା; ଶୁଦ୍ଧିବା; ତ୍ୟାଗ କରିବା —

Erdibā 1. To get rid of; to shun; to avert.

ଏଡ଼ା କାମ ଶେଷ ଏ ସଂସାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜନଶୃଙ୍ଖଳା

ତାଁସନା ଏହାକୁ ଏଡ଼ିଲେ ମୋତେ ମୁକ୍ତି ବାଟ ଦିଅ ।

ସାରଳାମହାଭାରତ. ଶ୍ଵାସ ।

୨ । ପଳାଇଯିବା —

2. To escape from.

୩ । ଅତିକ୍ରମ କରିବା; ଲଙ୍ଘନ କରିବା —

3. To pass over; to transgress; to go past without touching or meeting.

ଶ୍ରୀରାମଚରଣ. ଅବଲୋକିତରେ ନିମ୍ନ ମୁଖ୍ୟ ଏଡ଼ିଲ ସେ ବନ୍ଧୁକ ।

ବିଶ୍ଵନାଥ. ବିଚିତ୍ରସମାଧୂଷ ।

୪ । (ଅଦେଶ) ଅମାନ୍ୟ କରିବା — 4. To disobey,

୫ । ଅବଜ୍ଞା କରିବା — 5. To disregard.

୬ । (ବାଣ, ଶର) ପ୍ରକ୍ଷେପ କରିବା; ଲକ୍ଷ୍ୟବସ୍ତୁ ଆଡ଼କୁ

ବାଣ ମାରିବା — 6. To throw or fling an arrow towards a target.

କାଳ ସର୍ପାବୃତ୍ତ ଶର ଏଡ଼ିଲ ସେ ମୁଖେ । ଶ୍ରୀକାବ୍ୟ—ବିଶରଥବିଦ୍ୟୋଗ ।

୭ । ଆଡ଼ିବା; ଖେଳରେ ପଣ ବା କାଜି ରଖିବା —

7. To lay as a wager

ମୂର ବୋଲେ ଶର ସବୁ ପ୍ରବ୍ୟ କଲ ଅଡ଼

ଏ ମେହର ପ୍ରବ୍ୟକୁ ତୋ ପୁଣିରୁ ଏଡ଼ । ପୀତାମ୍ବର. କୃଷ୍ଣବିଦ୍ୟାପଣ ।

ଏଡ଼ିମାରିବା—ଦେ. କି. (ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ି ଘୋଡ଼ାର କଡ଼କୁ) —

Erdimāribā ଗୋଇଁ ଦ୍ଵାରା ଆଘାତ କରିବା —

ଏଡ଼ିମାରା To kick or give blows with the heels.

ଫିଡ଼ିମାରନା

ଏଡ଼ିକ—ସ. ବି. (ଇଡ଼ି ଧାତୁ = ପ୍ରଦାନ କରିବା; ପୂଜା କରିବା + ଅଧିକରଣ

Erduka + ଉକ) —

୧ । କବର; ସମାଧି; ଶ୍ଵାସାନୈତ୍ୟ —

1. A tomb; a repository for the bones of the deceased

୨ । ପୂଜାଯୋଗ୍ୟ ବସ୍ତୁପୂର୍ଣ୍ଣ ବୌଦ୍ଧସ୍ଥାନ ବା ତୈତ୍ୟ —

2. A Buddhistic sanctuary filled with sacred relics.

୩ । ଉଡ଼ି; ମୂଳଦୁଆ — 3. Foundation wall

୪ । ହିଂସା — 4. Spite; malice.

୫ । ସମାଧି ମନ୍ଦିର — 5. A memorial-temple built over the ashes or remains of a dead person.

ଏଡ଼ିକ—ସଂ. ବି. (ଇଡ଼ି ଧାତୁ + ଉକ) — ଏଡ଼ିକ (ଦେଖ)

Erduka

Erduka (See)

ଏଡ଼ି—ଦେ. ବିଶ ଓ ବିଶର ବିଶ (ସଂ. ଇଡ଼ି) — ଏତେ ପରିମାଣର;

Erde ଏପରି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ — Of such dimensions; suchlike; of this size

ଏତବଡ଼

ଫାଟାବଡ଼ା

ମୋ ଘରଠାରେ ତୁମ୍ଭେ ଏଡ଼ି ଅଣ୍ଟା ବଥା

କବିର କବି ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରବୀ ବ୍ୟଥା ।

କୃଷ୍ଣବିଦ୍ୟା. ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ଦେ. କି. ବିଶ — ଏତେ ପରିମାଣରେ — So much; such.

ଏଡ଼ିଇବା—ଦେ. କି—ଏଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Erdeibā

Erdeibā (See)

ଏଡ଼ିଉଁ ଏଡ଼ି କରିବା—ଦେ. କି—ଶିଶୁକାଳରୁ ଶିଶୁକୁ ପାଳି ବଢ଼ାଇବା—

Erdeuñ erde karibā To bring up a child.

ଏତବଡ଼ିଆକେ ଏତବଡ଼ିକରା

ଫାଟାବଡ଼ାସିଫାଟାବଡ଼ାକରନା

ଏଡ଼ିକ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ ଓ ବିଶର ବିଶ — ଏଡ଼ି (ଦେଖ)

Erdeka

Erde (See)

ଏମନ୍ତ ଦେଶର ଉତ୍ତର ଦେଲେକ ଶାପ

କୃଷ୍ଣ ଅକାରଣେ କଲ ଏଡ଼ିକ ପାପ । ବିଶ୍ଵନାଥ. ବିଚିତ୍ରସମାଧୂଷ ।

ଏଡ଼ିଉଁ ଏଡ଼ି କରିବା—ଦେ. କି—ଏଡ଼ିଉଁ ଏଡ଼ି କରିବା (ଦେଖ)

Erdeuñ erde karibā **Erdeuñ erde karibā**

(See)

ଏଡ଼ିବଡ଼ି—ଦେ. ବିଶ. (ସ. ଇଡ଼ି ଓ ବୁଡ଼ି) — ଏଡ଼ି ବୁଡ଼ି —

Erdebardā

So large.

ଏତବଡ଼

ଫାଟାବଡ଼ା

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଞ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଞ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ୠ

ଏଡେରୁ ଏଡେ କରବା—ଦେ. ଜି—୧ । ସାହାଯ୍ୟ କରି କୌଣସି
Erderu erde karibā ଲୋକକୁ ଅତି ନଗଣ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରୁ ଉନ୍ନତ
ଅବସ୍ଥାକୁ ଆଣିବା—

1 To improve another person's condition by repeated help.

୨ । ଏଡେଇଁ ଏଡେ କରବା (ଦେଖ)

2. Erdeuñ erde karibā (See)

ଏଡେରୁ ଏଡେ ହେବା—ଦେ. ଜି—୧ । ଅତି ଘ୍ନାନ ନଗଣ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରୁ
Erderu erde hebā ଉନ୍ନତ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିବା—

1. To rise high up from a mean position

୨ । ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥା ଲଘନ କରି ବଡ଼ ହେବା—

2. To grow older after one's childhood.

ଏଡୋକ—ସଂ. କ—ଏଡୁକ (ଦେଖ)

Erduka Erduka (See)

ଏଣ—ଦେ. ସବନାମ—୧ । ଏହି ସ୍ଥାନ—

Ena 1. This place.

ଏଥାନ ୨ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳ—

ଇସଆର 2. This quarter.

ଦେ. ବିଶ—ଏଠାକାର; ଏହି ଅଡ଼ର; ଏହି ଅଞ୍ଚଳର—

ଏଥାନକାର Belonging or appertaining to this place or quarter.

ଇସଆରକା ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟ)—ବିଭକ୍ତିର ଚତୁର୍ଥ ପର୍ୟ୍ୟୟ ପରେ
ଲଗେ—An inflection added to nouns to denote the 3rd, 5th and 7th cases.

(ଯଥା—କ୍ଷ୍ମା ବିଭକ୍ତି ଚତୁର୍ଥ—ରେ; ହାବ—With; by.

ସଥ—କରେଣ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧର । କମଳଲେଖନ ଚରଣଶା ।

୨ମୀ ବିଭକ୍ତି ହେ; ଠାରେ ।

୪ମୀ ବିଭକ୍ତି ରୁ; ଠାରୁ ।

ସଥା—ଏମନ୍ତ ଅଙ୍ଗେଶ ପାପ ଦୃଷ୍ଟି ସାର ଆଉ
ପ୍ରାଚୀ—ଶ୍ରୀ ଗୁରୁବକ୍ତି ଗୀତା ।)

ସଂ. କ. ପୁ (ଇ=ଗମନ କରିବା + ଶ)—

(ଏଣ—ଶ୍ରୀ) ୧ । ମୃଗ; ଦରଣ—1. Deer; antelope.

୨ । କୃଷ୍ଣସାର ମୃଗ—2. Black antelope.

ଏଣକ—ସଂ. କ. ପୁ (ଏଣ+ସ୍ୱାର୍ଥ କ)—ଏଣ (ଦେଖ)

Enaka Ena (See)

ଏଣକୟନା—ସଂ. କ. ଶ୍ରୀ—ଏଣିକୟନା (ଦେଖ)

Enanayanā Eninayanā (See)

ଏଣଫଳ—ଦେ. କ—ମିରିଗାକୋଲି (ଦେଖ)

Enaphala Mirigākoḷi (See)

ଏଣର—ଦେ. ବିଶ—ଏହି ଅଞ୍ଚଳର—

Enara Belonging to this quarter

ଏଣାଜନ—ସଂ. କ (୨ଶ୍ରୀ ଚର, ଏଣ=ମୃଗ + ଅଜନ=ଚର୍ମ)—

Enājina ମୃଗଚର୍ମ; କୃଷ୍ଣସାର ଚର୍ମ—

Hide of black antelope, deer-skin

ଏଣିକ—ଦେ. ଅ. (ସ. ଏଚକ)—୧ । ଏଠାକୁ; ଏଆଡ଼କୁ; ଏ ଦିଗକୁ—

Eniki 1 To this place, hither; to this side
ହିଦିଗେ or quarter; to this direction.

ସ୍ୱଧର

ଅସ ଅସ ଏଣିକ ଏଣିକ ଅସ;

ରୂପକୁ ମାନୁଅଛି ସ୍ୱଳ୍ପର ବେଶ । ବସୁନାଥ, ବଚନରମାସୁଣ ।

୨ । ବର୍ତ୍ତମାନକୁ; ଆଜିକାଲି; ଏ ସମୟକୁ—

2 To this time; now.

ଚପୁଡ଼ ଦେଲୁ ସେ ଶ୍ରୀ ଏଣିକ । କବସୁର୍ଯ୍ୟ କଶୋରବସୁ, ଚ ଗୀତ ।

୩ । ଅତଃପର; ଆଜିଠାରୁ; ଏଥି ପରେ—3. After this;
from to-day; hence-forward.

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଏଣିକ, ସମ୍ପାଦକେ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ରଚନ ଶ୍ରେଣୀ କ ।

କବସୁର୍ଯ୍ୟ କଶୋରବସୁ, ଶ ଗୀତ

୪ । ଭବିଷ୍ୟତରେ—4 In future.

ଏବେ ଏଣିକ ହେବେ ମୋ ପୁଅ ଭାବନାର ।

ଭବାନୀ ଗୀତଲହରୀ ।

ଏଣିକତେଣିକ—ଦେ. ଜି. ବିଶ. (ସ. ଏଚକ ଓ ଚକ)—

Enikiteniki ଚାରିଆଡ଼କୁ; ଚାରିଆଡ଼େ; ଏଣେ ତେଣେ—

ଏଦିଗ ସେଦିଗ On all sides; on all directions.

ସ୍ୱଧର ସ୍ୱଧର

ଏଣିକତେଣିକ ହେବା—ଦେ. ଜି.—୧ । ଅସ୍ଥିର ହେବା—

Enikiteniki hebā 1. To move about.

ଏଦିଗ ଓଦିଗ ହଠାତ୍ ୨ । ଇତସ୍ତତଃ—

ସ୍ୱଧର ଓସ୍ତତଃ 2. Here and there

ଏଣିକସେଣିକ—ଦେ. ଜି. ବିଶ—ଏଣିକତେଣିକ (ଦେଖ)

Enikiseniki Enikiteniki (See)

ଏଣିକେଣି—ଦେ ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ ଜି. ବିଶ.—ଏଣିକତେଣିକ (ଦେଖ)

Eniteni Enikiteniki (See)

ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ହୁଅଇ ଏଣିକେଣି ।

କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ, କବ

ଏଣୀ—ସ କ ଶ୍ରୀ. (ଏଣ=ମୃଗ+ଶ୍ରୀ ଇ)—ଦରଣୀ—

Enī She-deer.

ଏଣୀକୟନା—ସଂ. କ. ଶ୍ରୀ. (କୟନା ହେ ଏଣୀ + ନୟନ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Eninayanā ମୃଗକୟନା; ଯେଉଁ ଶ୍ରୀର ଚକ୍ଷୁ ମୃଗୀଚକ୍ଷୁ ପରି ସୁନ୍ଦର
(ମୃଗୀର ଚକ୍ଷୁ ସରୁଥା ଓ ଲମ୍ବ)—(woman) With
eyes; like those of the deer; fair-eyed
gazelle-eyed.

ଏଣୁ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏଚକ)—୧ । ଏହିଠାରୁ; ଏହିସ୍ଥାନରୁ—

Enu 1. From this place; hence.

ଏଜନ୍ୟ ୨ । ଏହି ଦିଗରୁ; ଏହି ପକ୍ଷରୁ—

ଇସବଜହସେ 2. From this side.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପ୍ରସ୍ତାବେ ପ୍ରତିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରକ୍ଷା ବରଦ୍ଧ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତମ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବୋପରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହି' ଖୋଜିବେ, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ତେଣିବେ, ବଧ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ତେଣିବେ; 'ଅଣିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣା' ତେଣିବେ, 'ଅଲବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବନ୍ଧ' ତେଣିବେ ।

୩ । ଏହି କାରଣରୁ; ଏ ହେତୁ—

3. For this reason.

ହେତୁର ଅର୍ଥ ନାହିଁ ବଡ଼, ଏଣୁ ଗୋ ତୁଳନା ଏ ଗୋଟି ।

ଭୁବନ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୪ । ଏ ଉତ୍ତର—4. After this.

ଏଣୁ ଅର୍ଥୁ ତେଣୁ ଅର୍ଥୁ—ଦେ. କି. ବଣ—୧ । ଅନବରତ;

Epuñ āsuñ tepu āsuñ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ—

ହରଦମ

1. Constantly.

୨ । ପୁନଃ ପୁନଃ—Repeatedly.

ଏଣୁ—ଦେ. ଅ.—ଏଣୁ (ଦେଖ)

Epuñ

Epu (See)

ଏଣୁକରି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅଭ୍ୟ)—୧ । ଏହି କାରଣରୁ; ଏଥିପାଇଁ;

Enukari ଏହେତୁ—1. Herefore; hence; for this

ଏକାନ୍ତେ

reason.

ईसबास्ती ଏଣୁକରି ବଥାରେ ବରଦ୍ଧ ନାଁ ପୁନଃ । କୃଷିବିଦ୍. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଅତଏବ—2. Therefore.

ଏଣୁକରି—ଗ୍ରା. ଅ.—ଏଣୁକରି (ଦେଖ)

Enukiri

Enukari (See)

ଏଣୁତେଣୁ—ଗ୍ରା. ଅ.—(ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ତଦ୍)—ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ—

Eputenu

From this side and that.

ଆବୋଲି ଆବୋଲି ଦେ. ବି-୧ । ଗୋଲମାଲ—1. Confusion.

अंडबंड

୨ । ଅନିଶ୍ଚୟ—2. Uncertaining.

୩ । ଅନିଶ୍ଚିତ କଥା—3. Uncertain matter.

୪ । ଅନିୟମ—4. Irregularity

୫ । ଅଶାବ୍ୟ କଥା; ଅବଦୃଶ୍ୟ କଥା—

5. Obscene words.

୬ । ଅଶାବ୍ୟ—6. Bad food.

୭ । ଅବଥା—7. Bad words; evil words.

୮ । ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ—8. Bad acts; evil deeds.

୯ । ଅସମ୍ଭବ ଗ୍ରନ୍ଥା—

9. A mad man's ravings.

୧୦ । ଅନିମିଶ୍ୟ—10 Miscellaneous things.

ନିଶେ ଲେଖେ ଏଣୁତେଣୁ ମନକୁ ଯା ଅସେ—ଭାଷାମୟ ମହାଭାରତ ।

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଅନିୟମିତ—

1. Irregular; unsystematic.

୨ । ଅସମ୍ଭବ—2. Unconnected; disjointed.

୩ । ଅନିଶ୍ଚିତ—3. Uncertain.

୪ । ଅନିୟମିତ, ଅସଂଲଗ୍ନ—

4. Topsy turvy

୫ । ଗୋଲମାଲ—5 Confused.

୬ । ବାଜେ—6. Miscellaneous; mixed.

ଏଣୁତେଣୁ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯାହାର କଥାରେ ବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଠିକଣା ।

Eputenu

ନାହିଁ—1 Unprincipled.

ବୈଧିକାନ୍ତା ୨ । ଯାହାର ପିତାମାତାର ଠିକଣା ନାହିଁ—

ବୈଧିକାନ୍ତା

2 Of unascertained birth; of

illegitimate birth.

ଏଣୁ ଯାହିଁ ତେଣୁ ଯାହିଁ—ଦେ. କି. ବଣ—

Epu jāuñ tepu jāuñ

ଏଣୁ ଅର୍ଥୁ ତେଣୁ ଅର୍ଥୁ (ଦେଖ) .

Epu āsuñ tepu āsuñ (See)

ଏଣେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍)—୧ । ଏ ବିଷୟରେ—

Ene

1 In this matter

(ତେଣେ—ବିପରୀତ) ସୁନେ ଏଣେ ବିଅ ଚଉ—ଭୁବନ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଏମିତି ୨ । ଏ ଦିଗରେ; ଏ ପକ୍ଷରେ—2. In this side.

ହସର ୩ । ଏହି ପ୍ରକାରେ—3 In this manner.

ସୁନେ ଏଣେ ବିନ ବଞ୍ଚ ।

କୃଷି ଭବନ ଭୂତେ ସଞ୍ଚ—ନଗରାଧ. ଭଗବତ ।

୪ । ଏ ଦିଗକୁ; ଏଠାକୁ

4 To this side or place.

୫ । ଏତଦ୍ୱାରା; ଏଥିରେ—5. By this.

ଅଳ୍ପ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏଣେ ନାଶ ।

ନରଦେ ସୁଖ ଦୁଃଖେ ପ୍ରାପ—ନଗରାଧ. ଭଗବତ ।

୬ । ଏମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ—6. With these.

ସ୍ଥାନ ଶୁଦ୍ଧ ରଖି ଶର ।

ଏଣେ ସମାନ ସେହି ନର—ନଗରାଧ. ଭଗବତ ।

ଏଣେ—ଦେ. ଅ.—ଏଣେ (ଦେଖ)

Eneñ

Ene (See)

ଏଣେତେଣେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ତଦ୍)—

Enetene

୧ । ଏଥାଡ଼େ ସେଥାଡ଼େ—

ହିତିଭିତି

1. To this side and that.

ହସର ହସର ଏଣେତେଣେ ନିଜ ପ୍ରାଣ ଅତଳେ ବଦଳ—ଭାଷାମୟ. ଦେଶାବହାର ।

୨ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ—2. In all directions

୩ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ—3. To all directions.

ଏଣେ ତେଣେ—ଦେ. ଅ.—ଏଣେ ତେଣେ (ଦେଖ)

Eneñ tepen

Ene tepen (See)

ଏଣୁ କରବା—ଦେ. କି—୧ । କୌଣସି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାରେ ନାମ ଦେବା

Enṭar karibā

କୌଣସି ବିଷୟ ଲେଖିବା—

ଏଣ୍ଟରକରବା

1. To enlist (a name or a matter

ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା

into a register)!

୨ । ଟିକେଟ୍ ଖେଳରେ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରତିଯୋଗିତା

ସ୍ୱକା ଖେଳରେ ଏକ ପକ୍ଷର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା—

2. To enter into a match or

competition.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏଣ୍ଡାବିକା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଏଣ୍ଡାବିକା (ଦେଖ)
 Entaribikā Entaribikā (See)

ଏଣ୍ଡାଲି—ବୈଦେ. ବି. (ଟେଲିଙ୍ଗ)—(ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାରେ ବ୍ୟବହୃତ)—
 Entāli ଜମଜାତି—The Dama caste

ଏଣ୍ଡାବିକା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଏଣ୍ଡାବିକା (ଦେଖ)
 Entaribikā Entaribikā (See)

ଏଣ୍ଡ—ବୈଦେ. ଅ. (ଇଂ. ଅଣ୍ଡ)—ଏକ; ଇଂରାଜରେ ଏକ ବାଣିଜ୍ୟ-
 End ବ୍ୟବସ୍ଥା କମ୍ପାନୀ ପୂର୍ବରୁ ନାମମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ, ଯଥା—
 ଏଣ୍ଡ ନରହରି ଚିନ୍ତାମଣି ଏଣ୍ଡ କୋ—The word And in
 Narahari Chintāmani & Co.

ଏଣ୍ଡକୋ—ଦେ. ବି. (ଇଂ and ଏକ Companyର ସଂକ୍ଷେପ Co.) —
 Endko (ଅମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି) ଏକ କମ୍ପାନୀ (ଯୌଥକାରକାର)—
 ଏଣ୍ଡକୋ (such a person) And Co.
 Endko

ଏଣ୍ଡ୍ରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଅଣ୍ଡ୍ରା—
 Endra Male.

ଏଣ୍ଡ୍ରାବିକା—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) କି—ତରଙ୍ଗ ଚାହିଁବା—
 Endraibikā To stare

ଏଣ୍ଡ—ଦେ. ବି—ଏଣ୍ଡୁଆ (ଦେଖ)
 Enda Endua (See)

ଏଣ୍ଡାକେର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ବର୍ଷା ହେଉଥିବା
 Endakerā ସମୟରେ କିଲରେ ଧାନ ବୁଣାଯିବା ପ୍ରଣାଳୀ—
 1 System of sowing paddy during
 a shower.

୨ । ବନ୍ୟଫୁଲବିଶେଷ—

2. Name of a wild flower

ଏଣ୍ଡା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଏଣ୍ଡୁଆ (ଦେଖ)
 Endā Endua (See)

ଏଣ୍ଡାଲି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—(ବୈଦ୍ୟକ) ମାଘିଲ (ଦେଖ)
 Endālai Māghilai (See)

ଏଣ୍ଡି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏଣ୍ଡି = ଗବ)—ଆସାମ ଦେଶଜାତ
 Endi ଏକପ୍ରକାର ଟସର ବା ରେସମବସ୍ତ୍ର—
 ଏଣ୍ଡି A kind of silk-cloth made in Assam
 Eri-silk

[ଦ୍ର—ଏହି ରେସମକୁ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ଗାମାନେ ଏଣ୍ଡି ବା
 ଗବପତ୍ର ଖାଇ ଜୀବନ ଧାରଣ କରୁଥିବାରୁ ଏହି ନାମ ହୋଇଅଛି ।]

ଏଣ୍ଡିକାଶ—ଦେ. ବି—ଏଣ୍ଡି ପୋକକୁ ପାଳି ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଏଣ୍ଡି ନାମକ
 Endichāsha ରେସମପୁରା ଅମଦାନ କରିବାର ଶକ୍ତି—
 ଏଣ୍ଡିକାଶ Eri-culture.

ଏଣ୍ଡିକାଶ [ଦ୍ର—ଏଣ୍ଡିପୋକମାନଙ୍କୁ ଗବପତ୍ର ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ
 କୋଡ଼ିଏ ଦିନରେ ଏମାନେ ପାଚିଲେ ହୋଇ ଖୋଷା ଭିଆର କରନ୍ତି ।]

ଖୋଷା କାଟି ପଦାକୁ ପ୍ରଜାପତି ହୋଇ ବାହାର ଗଲେ ସେହି
 ଖୋଷାକୁ ପାଣିରେ ବଜୁରାଇ ତାହା ପରେ ସୋଡ଼ାମିଶା ପାଣିରେ
 ସିଝାଇ ଶୁଖାଇ ହାତରେ ତାକୁ ଉଣି ଅରଟରେ କାଟି ସୁତା
 କରାଯାଏ—ଉକାରିତରଣ—ଏଣ୍ଡି ଶୁଷ୍କପୁସ୍ତକ ।]

ଏଣ୍ଡିପୋକ—ଦେ. ବି—ଏଣ୍ଡି ସୁତାର ଖୋଷା ବାଜିବା ପୋକ—
 Endipoka Eri-silk worms.

ଏଣ୍ଡିପୋକା [ଦ୍ର—ଏମାନେ ନେଳିଆ ଓ ଚାଉଳ ଅଙ୍ଗୁଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ବଢ଼ନ୍ତି ଏବଂ ଏମାନେ ଜନ୍ମଠାରୁ କୋଡ଼ିଏ ଦିନେ
 ଖୋଷା ବାଜନ୍ତି ।]

ଏଣ୍ଡୁଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ନାମ କୃତଲକ୍ଷ; ପ୍ରତିସୂର୍ଯ୍ୟକ; ସରଟ)—
 Endua ଶରଟ ନାମକ ଏକ ପ୍ରକାର ସରସ୍ବତୀ—

ଗିରଗିଟି Chameleon

ଗିରଗିଟି ଚରପାଶେ ଚଳ ରୂପୀ ଏଣ୍ଡୁଆ ହେଲା ।

ବିଶ୍ୱନାଥ, ବଡ଼ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ରୀ ।

ଏଣ୍ଡୁକା—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଏଣ୍ଡୁଆ (ଦେଖ)
 Endukā Endua (See)

ଏଣ୍ଡୁରି—ଦେ. ବି—କିଛି ଓ ଚାଉଳ ବଟା ହାତ ଅଧାରରେ ସିଝିବା
 Enduri ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ—A kind of steamed
 (ଇଣ୍ଡୁରୀ—ଅନ୍ୟ ରୂପ) cake prepared from Brihi
 and Rice.

[ଦ୍ର—୧ । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାରେ କେତେକ ବ୍ରାହ୍ମଣଶାସନରେ ଦୁର୍ଗା-
 ପୂଜା-ପଦ୍ମ-ଉପଲକ୍ଷରେ ଗ୍ରାମଠାରୁ ଗୋଟିଏ କୋଶ ଦୂରୀ
 ହୋଇ ବା ତହୁଁ ଅଧିକ ବ୍ୟାସବିଶିଷ୍ଟ ଏଣ୍ଡୁରିକୁ—ଉପନ ଏଣ୍ଡୁରି
 କହନ୍ତି । ୨ । ସାନ ସାନ ଏଣ୍ଡୁରି ପିଠାକୁ—କିଛି ଏଣ୍ଡୁରି ବା
 ନକ୍ଷତ୍ର-ଏଣ୍ଡୁରି କହନ୍ତି । ୩ । ଯେଉଁ ଏଣ୍ଡୁରି ମଧ୍ୟରେ ପୁର ବନ୍ଧି
 ଯାଇଥାଏ ତାହାକୁ—ପୁର-ଏଣ୍ଡୁରି କହନ୍ତି । ୪—ଯେଉଁ
 ଏଣ୍ଡୁରିରେ ପୁର ନ ଥାଏ ତାହାକୁ—ବାଜି ଏଣ୍ଡୁରି କହନ୍ତି ।
 ଧନୁମାସ ପରି ବଡ଼ ଏଣ୍ଡୁରିକୁ—ମୁଆଁ ଏଣ୍ଡୁରି କହନ୍ତି ।]

ଏଣ୍ଡୁଲି—ଦେ. ବି (ସ. ଖଳିଣ)—ଏକପ୍ରକାର ଡମ୍ବା ଡମ୍ବା ଅସ୍ତ୍ରୁକା କାଳିଆ
 Endulī ମାଛ (ଏମାନେ ପାଣି ଉପରେ ଅଛି ଟେକ ପହଞ୍ଚି ଥାନ୍ତି
 (ଇଣ୍ଡୁଲି—ଅନ୍ୟରୂପ) ଓ ନଦୀରେ ଥାଆନ୍ତି, ହାତେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବ
 ଧରିଆ; ଧରିଆ; ହୁଅନ୍ତି)—A kind of fresh-water
 କନିଆ; ଟେଙ୍ଗରା fish (found in rivers) the Mugil
 Corsula

ଏଟକେ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଏତେକେ—
 Etkeñ On this; in this; after this

ଏତା—ସଂ. ବିଶ (ଇ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ତ)—

Eta ୧ । ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟ; ରଙ୍ଗଧନୁର ରଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ—
 Multicoloured; rainbow-coloured.

ସାଧାରଣ ଦେବେ ଅପର ସ୍ୱାଧୀନେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅଟେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନ ବୋଲି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ଦେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଗାଢ଼ ସଂକ୍ଷେପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇ ଏ ବା ଏ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏରେ ହେବ । ଗୋଟିଏ :—
'ଗାଢ଼' ନ ମିଳେ 'ଗାଢ଼' ଗୋଟିଏ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଦେବିକେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେବିକେ; 'ଅର୍ଥା' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅର୍ଥା' ଦେବିକେ; 'ଅଲବଦ' ନ ଗାଢ଼ରେ 'ଅଲବଦ' ଦେବିକେ ।

୨ । ଆଗତ; ପ୍ରାପ୍ତ—2. Arrived; attained; received.

ସଂ. ବି. — ୧ । କୁରୁଣ; କୃଷ୍ଣସାର ମୃଗ—
1. Black antelope; deer.

୨ । ଚିତ୍ର ମୃଗ—2. Spotted deer.

ଦେ. ସର୍ବ—ଏହା ତ; ଏହା ମଧ୍ୟ—

This too; this also

ଏତକ—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହି ପରିମାଣର ବସ୍ତୁ; ଏହି ସାମାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ;

Etaka ଏହିମାତ୍ର କଥା—This much; this quantity;

ଅତ; ଏତ this much work; this little matter.

ଏତନା କହଣ ଏକ ବଚନ ମହଣୀ ପତ୍ର ଗଲେ ପୁଣି ଧରଣୀ ଗଲ ।
ନନ୍ଦକଣ୍ଠୋର କୃଷ୍ଣମାୟ ।

ଦେ. ବିଶ—ଏହିପରିତ; ଏହିମାତ୍ରକ; ଏହା—

This much; this; so much

ଏତକେ—ଦେ. ଅ—୧ । କେଜାଣି; ଅବା—

Etake 1. Perhaps.

୨ । ଏହା ଉତ୍ତରେ—2. After this.

ଏତକ—ସଂ. ସର୍ବ. (ଅ=ସମ୍ୟକ୍ + ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + ଚକ୍)—

Etat ୧ । ଏହା; ଏହି—1. This.

୨ । ସମ୍ମୁଖେ; ଉପସ୍ଥିତ; ବିଚାର କରାଯାଉଥିବା—

2. Present; under review

ଏତଦ୍—ସଂ. ସର୍ବ—ଏତଦ୍ (ଦେଖ)

Etad Etad (See)

ଏତଦ୍ଭିନ୍ନ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏତଦ୍ + ଭିନ୍ନ)—

Etadbhinna ୧ । ଏହାଛଡ଼ା—1. Besides this;
ଏତଦ୍ଭିନ୍ନ apart from this.

ହସକେତ୍ତ୍ୱପରାନ୍ତ ୨ । ପକ୍ଷାନ୍ତରେ—2. On the other hand

୩ । ଅନ୍ତର; ଏବଂ—3. Also; and also.

ଏତନ—ସଂ. ବି. (ଅ=ସମ୍ୟକ୍ + ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + ତନ;)

Etana ଯାହା ସତତ ଗମନ କରେ)—
ନିଃଶ୍ୱାସ—Breath

ଏତନମଧ୍ୟରେ—ପ୍ରା. ଅ. (ସଂ. ଏତନ୍ମଧ୍ୟ)—

Etanmadhyare ୧ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ—
ଏତନମଧ୍ୟେ 1. In the mean time.

ହତନେମେ ୨ । ଏହି ଅବସରରେ—

2. In this interval.

୩ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ—3 Amongst these.

ଏତନ୍ମଧ୍ୟରେ—ଦେ. ଅ—ଏତନମଧ୍ୟରେ (ଦେଖ)

Etanmadhyare Etanamadhyare (See)

ଏତନ୍ମଧ୍ୟେ—ସଂ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ମଧ୍ୟେ)—

Etanmadhye ୧ । ଏତନମଧ୍ୟରେ (ଦେଖ)

1. Etanamadhyare (See)

୨ । ଏଥି ଭିତରେ—2. Inside this.

ଏତନ୍ମାତ୍ର—ସଂ. କି. ବିଶ ଓ ବିଶ—

Etanmātra ୧ । ଏତିକି ମାତ୍ର—1. This much.

୨ । କର୍ତ୍ତମାନ—2. Just now.

ଏତଲ—ଦେ. ବି (ଅ. ଇତାଲ ଇତାଲି)—୧ । ସମ୍ବାଦ; ଖବର—

Etalā 1. Information.

ଇତାନା ୨ । ଜ୍ଞାପନ—2. News, giving information.

ଇତିତା ୩ । ଥାନାରେ ଦିଆଯିବା ଅପରାଧର ପ୍ରଥମ ଖବର ବା
ଇତ୍ତାର—3. First information of the
commission of an offence given to a
police-officer.

୪ । ଜ୍ଞାନସାର—4 Knowledge

ଏତଲ୍ଲ—ଦେ. ବି (ଅ. ଇତାଲ)—ଏତଲ୍ଲ (ଦେଖ)

Etalāi Etalā (See)

ନନ୍ଦକଣ୍ଠୋର ପତ୍ର ଗଲେ ପୁଣି ଧରଣୀ ଗଲ ।
ନନ୍ଦକଣ୍ଠୋର କୃଷ୍ଣମାୟ ।

ଏତଲ୍ଲ କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ଜଣାଇବା; ସମ୍ବାଦଦେବା—

Etalā karibā 1. To give information; to
ଇତିନାକରା send intimation.

ଇତିତାଦେନା ୨ । ଥାନାରେ ଅପରାଧ ଘଟଣାର ସମ୍ବାଦ ଦେବା;
ଥାନାରେ ଇତ୍ତାର ଦେବା—2. To lodge
the first information of an
offence in the police-station

ଏତଲ୍ଲକାଟିବା—ଦେ. କି—ଥାନାରେ ସ୍ୱଳ୍ପ କର୍ମରୁ ଲାଭ କୌଣସି
Etalākāṭibā ଅପରାଧର ସମ୍ବାଦ ପାଇ ତାହା ସମ୍ବାଦକାରୀ
ଇତିନାକାଟି କଥିତମତେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା—'a police-
ଇତିତାକାଟନା officer incharge of a police-
station) To note, down the first
information of an offence as
given by the informant.

ଏତଲ୍ଲ ଦେବା—ଦେ. କି—ଏତଲ୍ଲ କରିବା (ଦେଖ)

Etalā debā Etalā karibā (See)

ଏତଲ୍ଲନାମା—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଇତ୍ତଲ୍ଲନାମା)—ଅଦାଲତର

Etalānāmā ବିଜ୍ଞାପନପତ୍ର ବା ଆଦେଶପତ୍ର—
ଇତିନାମା Notice issued by a court.

ଇତିନାମା ମହକମାର ଏତଲ୍ଲନାମା ଚିତ୍ରାକାଶ ପଦ୍ଧତିରୁ ସବୁ ମୋ ପାଖରେ ଅଛି—
ପକ୍ଷରମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଏତହୁଁ—ଦେ. ଅ—ଏହାଛଡ଼ା—Besides this

Etahūñ ଏହି ସେ ଲରେ ପ୍ରଜ୍ଞାନ, ଏତହୁଁ ପଥ ନାହିଁ ଅନ ।

ନନ୍ଦକଣ୍ଠୋର କୃଷ୍ଣମାୟ

ଏତା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ,ଗଞ୍ଜାପାଟଣା ଓ ଗୋରାଧା ଅଞ୍ଚଳ) ସର୍ବ (ସଂ. ଏତଦ୍)

Etā ଏହି; ଏହା; ଏହିତା; ଏକଥା—This; this matter.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏକାକେତା—ଦେ. ବିଶ—ଛକିଛକି; ଛିନ୍ନ ଛିନ୍ନ; କେତା କେତା—
Etāketā Shattered to pieces or torn
ଏଟାକେଟା to shreds; reduced to tatters.

ଏକାକେତା କରିବା—ଦେ. କି—ଛକି ଛକି କରିବା—
Etāketā karibā To tear to pieces
ଏଟାକେଟାକରିବା

ଏକାଦ୍ରୁକ—ସଂ. ବିଶ (ଏତଦ୍ + ଦ୍ରୁ ଧାତୁ = ଦେଖିବା + କ୍ରିପ୍ =
Etādruk ଏକାଦ୍ରୁକ ଶବ୍ଦ. ୧ମା ୧ବ)—ଏହିପ୍ରକାରର;
(ଏକାଦ୍ରୁଶୀ—ଶ୍ରୀ) ଏହି ରୂପର—Like this; such like,
of this kind; belonging
to this class.

କି. ବିଶ—ଏହିପରି; ଏ ପ୍ରକାରେ—In this way, so;
in this manner; such; like this.

ଏକାଦ୍ରୁଶ—ସଂ. ବିଶ—ଏକାଦ୍ରୁ (ଦେଖ)
Etādruś Etādruk (See)

ଏକାଦ୍ରୁଶ—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଏକାଦ୍ରୁଶ)—ଏକାଦ୍ରୁ (ଦେଖ)
Etādruśa Etādruk (See)

ଏକାବତ୍—ସଂ. ଅ. ଓ କି. ବିଶ—୧ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—
Etābat 1. Thus far; up to this time,
୨ । ଅଜଣାକେ—

2. Till now; till to day

୩ । (ଏତଦ୍ + ବତ୍) ଅଜଣାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—
3 Upto the present moment.

୪. ବିଶ—୧ । ଏହିପରିମାଣର; ଏତିକି—
1. So much; this much

୨ । ଏତେବଡ଼ 2 So great; so large.

ଏକାବତ୍ କାଳ—ସଂ. ବି—ଅଜଣାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ—
Etābatkāla The time upto the present.

ଏକାବତା—ସଂ. ଅ. ଓ କି. ବିଶ (ଏକାବତ୍ + ଅ)—୧ । ଏକାଦ୍ରାସ—
Etābatā 1. By this.

୨ । ଏଥିରୁ—2. From this

ଏକାବାନ୍—ସଂ. ବିଶ (ସଂ. ଏକାବତ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—
Etābān ୧ । ଏହି ପରିମାଣର—1. So much.

(ଏକାବତା—ଶ୍ରୀ) ୨ । ଏତେ—2. Of this quantity.

୩ । ଏକମାତ୍ର—3. This only.

୪ । ଏତିକି; ଏତାହି—4. This much

ଏକାର—ପ୍ରାଦେ (ସିଂହଭୂମ) ସବ—ଏକାର—
Etāra Of this.

ଏତିକା—ପ୍ରା. ବିଶ ଓ ସବ୍ୟାମ—ଏତିକି (ଦେଖ)
Etikā Etiki (See)

ଏତିକି—ଦେ. ସବ୍ୟ. (ସଂ. ଇତିକ୍)—ଏହି ପରିମାଣ ମାତ୍ର; ଏହି
Etiki ବିଷୟ ମାତ୍ର—This much; this.

ଅତ କାହିଁକି ଏତିକି ମାତ୍ର କୋ ଲଜିତେ, ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତୋର ତାହା କର ।
ଏତନ ; ଇତନା କରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରୋଷ୍ୟମ୍ ।

ଦେ. ବିଶ—ଏହି ପରିମାଣର; ଏହି ପରିମିତ—So much
ଦେ. ଅ—ଏହିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

This far; this much; upto this.

ଏତେ—ଦେ. ସବ୍ୟ. ବିଶ ଓ ଅ (ସଂ. ଇତିକ୍ ଶବ୍ଦରୁ)—

Ete ୧ । ଏହି ପରିମାଣ—1. This much.

ସେ ଧର୍ମ ମାଗୁଥିବୁ ତୋତେ,
ତାହାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ଦେବୁ ଏତେ—ରୂପକ—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଅତ ୨ । ଏହି ପରିମାଣର; ଏହିସଂଖ୍ୟକ—

ଅତ; ଇତନା; ଏତା 2. So much; so many; of this
quantity or number.

୩ । ଏହିପରିମାଣରେ; ଏପ୍ରକାରେ—

3. So much; so far.

ତାହାଙ୍କ କରୁ ସର୍ବ କରୁ,
ଗୁଣ ବୈଷମ୍ୟ ଏତେ ହୋଇ—କରନ୍ତାଥ. ଭଗବତ ।

୪ । ଏତା—4 This.

ଏତା କହୁ ଗ୍ରାହଣ ସେ ଲୋ ନିଜ ରର—ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଷଣୁସାମୁଗ ।

ଏତେକ—ଦେ. ସବ୍ୟ. ବିଶ ଓ ଅ—ଏତେ (ଦେଖ)

Eteka Ete (See)

ଅଠର ଅଧ୍ୟାୟରେ ଏତେକ କଲେ ଶେଷ—କୃଷ୍ଣସହସ୍ର. ମହାଭାରତ, ଅବ ।

ଏତେକ ଉତ୍ତରେ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଅତଃ)—ଅତଃପର; ଏତାପରେ—
Etekauttāre After this; subsequent to this.

ଏବମ୍ବର

ଇସକେବାଦ

ଏତେକମାତ୍ର—ଦେ. ଅ—ଏତେପରିମାଣମାତ୍ର—

Eteka mātra This much only; so much only.
ଅତମାତ୍ର

ଇତନା

ଏତେକାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏତଦ୍ + କାଳ)—୧ । ଏତେ ସମୟ;

Etekalā ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳ—

ଅତକାଳ; ଏତବେଳା 1. So much time.

ଏତି ସକ୍ତ ୨ । ଏ ସମୟ—2. This time

୩ । ବର୍ତ୍ତମାନ—3. Now.

୪ । ଏତେ ବଡ଼ ସମୟ—4. So long a time.

ଏତେକାଳେ—ଦେ. ବି.—ଏତେ ସମୟରେ; ଏତେ ସମୟ ପରେ;
Etekalā ଏତେ କାଳରେ—By this time; after so

ଅତକାଳେ much time; after so much delay.

ଏତେକାଳେକେ—ଦେ. ବି.—ଏତେକାଳେ (ଦେଖ)

Etekalāke Etekalā (See)

ସାଧାରଣ ସେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସୁତରା ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାବଦ୍ଧ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ାଲେ, ସେବେ ଏ ବ୍ୟାକରଣରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରିତ ବଦଳାଇ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥର ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ାବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଘାଠ' ନ ମିଳିଲେ 'ଘାଣ' ଘୋଡ଼ାବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଧ' ବୋଲିବେ; 'ବଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ବୋଲିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ବୋଲିବେ; 'ଅଲକ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ' ବୋଲିବେ ।

ଏତେକେ—ଦେ. ଅ.—ଏତେକେ (ଦେଖ)

Eteke Etake (See)

ଏତେଗୁଡ଼ାଏ—ଦେ. ବିଶ.—(ଅନାଦରୂପକ)—ଏତେ ପରିମିତ;

Etegurdaē ଏତେ ସଂଖ୍ୟାରେ—

ଅତଏତା So much; so many.

ହୁତନା!

ଦେ. ବି.—ଏତେ ପରିମିତ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି—

So many persons or things.

ଏତେଗୁଡ଼ିଏ—ଦେ. ବିଶ. (ଅନାଦରୂପକ)—ଏତେଗୁଡ଼ାଏ (ଦେଖ)

Etegurdie Etegurdaē (See)

ଅତଏତା

ଏତେହାନ୍ତି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ଘାତ)—

Eteghānti ୧ । ଏତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

ଅତଏତା 1. Up to this time.

ଏତାଜଳାଦି ୨ । ଏତେ ଶୀଘ୍ର—2. So soon

୩ । ଏତେ ବେଗରେ; ଏତେ ଯୋରରେ—

3. With so much force

ଏତେତେତେ—ଦେ. ସଂ.—କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା ବା ପରିମାଣ—

Etetete Any fixed number or quantity.

ଅତଏତା ଏତେତେତେ ବୋଲିତ ଲେଖି ନାହିଁ ବା ।

ହୁତନାତେନା କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ ବନ ।

ଏତେଦୂର—ଦେ. ଅ.—ଏହିପରି ଅବସ୍ଥା; ଏତେ ସରି—

Etedūra Thus; such; reduced to this

ଅତଏତା condition.

ତନାଦୂର କେ ବୋଲଇ ସୂର୍ଯ୍ୟଶା ଭଲ, ତାହା ବେନି ଏତେ ଦୂର ହେଲା ।

କୃଷ୍ଣାଧ୍ୟ. କୃଷ୍ଣସିଂହମାୟା ।

ଏତେବେଳ—ଦେ. ବି.—ଏତେକାଳ (ଦେଖ)

Etebela Etekalā (See)

ଏତେବେଳକୁ—ଦେ. ଅ.—୧ । ଏହି ସମୟକୁ—1. At this time.

Etebelaku ୨ । ଏତେ ସମୟ ଅଗତ ହେବା ପରେ—

ଅତଏତା 2. After so much time

ପରିଷ୍କର

ଏତେବେଳୁ—ଦେ. ଅ.—ଏହି ସମୟରୁ; ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ—

Etebeluñ Now; from this moment

ଏତେବେଳୁ ଥାଅ ମତେ କହୁରେ ଶ୍ରୀମ୍ବ ସହ ।

ଅବସେ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଏତେବେଳେ—ଦେ. ଅ.—ଏ ସମୟରେ, ବର୍ତ୍ତମାନ—Now.

Etebele

ଅତଏତା

ଅବ

ଏତେମାତ୍ର—ଦେ. ଅ.—ଏତେକ ମାତ୍ର (ଦେଖ)

Etemātra Eteka mātra (See)

ଏତେସରି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ସଦୃଶ)—୧ । ଏପରି ଅବସ୍ଥା—

Etesari 1. Such condition; this predicament.

ଏମନ ଭଲ ଭଲ ନୁହେଁ ସେ ଏବେ ଅସ୍ଥାପର

ଏମା ଭୁଲ ନୁହେଁ ଯେତେବେଳେ ଏତେ ସରି ।

ସାରକାମହାବରତ. ଡ୍ରୋ ।

୨ । ଏହି ପ୍ରକାରେ; ଏହିପରି; ଏସନ—2. Thus.

ଦେ. ବି. ବିଶ.—ଏତେପରି; ଏହିପରି—

Thus; in this light.

ଦେ. ବି.—ଏତେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବସ୍ଥା

This state or condition

ତେତେ ପାରିତ ପାଶୋର, କିଶୋରବର, କହିଲୁ ଯା ଏତେ ସରି ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଏତାଦୃଶ ଅବସ୍ଥାପରି—

2. Of such a condition.

୨ । ଏତେବଡ଼—2. So large.

ପ୍ରାଚୀନ ମନକଳେ, ଶକ୍ତି ବାସ୍ୟବଳେ

ସୁରକ୍ଷିତ ଅର୍ଥ ଦେଶେ ଘଟିବ ଅଗାଧ ଏତେସରି—

ଭାଷାକଥ. ମହାଭାରତ ।

ଏତେସରି କର—ଦେ. ବି. ବିଶ.—ଏତେସରି (ଦେଖ)

Etesari kari

Etesari (See)

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏତେ ସରି କର—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କିଶୋରବର. ଡ୍ରୋ ।

ଏତେସରିକି—ଦେ. ବି. ବିଶ.—୧ । ଏହି ଅବସ୍ଥା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Etesariki 1. To this condition.

୨ । ଏତାବଦ୍; ଅତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

2 Upto or till today.

୩ । ଏତେ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—3. So long.

୪ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—4. Up to this.

ଏଥ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅତ୍ର)—୧ । ଏଠାକୁ—

Etha 1. To this place; hereto

ହେଥା ଭଲ ସଖି, ଯାଏକା କଲମ୍ବ କର ଏଥ—ପ୍ରାଚୀ. ରସବାସ୍ତବ ।

ଯାହିଁ ୨ । ଏଠାରେ; ଏଥିରେ—2. Here; herein.

୩ । ଏଥିରୁ—3. Of this.

ସଞ୍ଜେ ନ ଯାଇ ପ୍ରଭୁ ଏଥ ମହନ—ପ୍ରାଚୀ. ରସବାସ୍ତବ ।

ଏଥକୁ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅତ୍ର)—୧ । ଏଠାକୁ—

Ethaku 1. To this place; hereto.

ହେଥାକୁ ଭୁଲ ହେଲେ ସୁଖ ଏଥକୁ ନୁହେଁ ସରି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଏଥିକୁ; ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ; ଏ ବିଷୟରେ—2. In this

connection, regarding this matter.

୩ । ଏଥିପାଇଁ; ଏହାପାଇଁ—3. For this; therefore; wherfore; this being so.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଏଥର—ଦେ. ଅ—୧ । ଏହି ଥରେ ମାତ୍ର—1. This once.
 Ethara ୨ । ଏହି ଥର; ଏହି ବାର—2. This time
 ଏହିବାର ବ୍ୟାପା ଶକ୍ତିର ଏଥର ଏ ଥର ଉତ୍ପତ୍ତି ଗଲା ତା ଅନ୍ତେ ।
 ଯହ୍ବାର ଭଞ୍ଜ ବୈଦେହୀଶ୍ଵରୀନାମ ।
 ୩ । ବର୍ତ୍ତମାନ; ଏବେ—3. Now
 ୪ । ଅତଃପର, ଏଣିକି—
 4. Henceforth; henceforward.

ଏଥରକ—ଦେ. ଅ—ଏଥର (ଦେଖ)
 Etharaka Ethara (See)
 ଏଥରକୁ—ଦେ. ଅ—ଏଥର (ଦେଖ)
 Etharaku Ethara (See)
 ଏଥୁ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ. (ସଂ. ଅନ୍ତ)—୧ । ଏଠାରେ—1 Here.
 Ethu ଏଥୁକା ସ୍ଵରୂପ ଯେବେ ତେ ତୁମ୍ଭର ଏଥୁ ବନ୍ଧୁ ।
 ଏତେ ବ୍ୟାକାଥ—ମହାଭାରତ ।
 ଯହୁଁ ୨ । ଏଥୁରେ—2. In this
 ଅହେ ନନ୍ଦେନ୍ଦ୍ର ସନ୍ଦେହ ଏଥୁ ନାହିଁ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।
 ଏଥୁକି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅନ୍ତ)—
 Ethiki ୧ । ଏ ବସ୍ତୁକୁ—1 To this.
 ଏତେ ୨ । ଏ ବସ୍ତୁ ପାଇଁ; ଏଥୁପାଇଁ—2. For this.
 ହସକା ପୁଣି କାଲି ତାହାକୁ ଯୋଗାଇଛ ବର
 ବରବ ଏଥୁକି କରୁଛ ସ୍ଵପ୍ନମୟ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
 ୩ । ଏ ବସ୍ତୁରେ—3. In this matter.
 ୪ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ—4. In this connection.

ଏଥୁକି ଗୁହ୍ୟ—ଦେ. ଅ—ଏ ବସ୍ତୁକୁ ବିଚାର କରି—
 Ethiki chāhiñ In consideration of this.
 ଏଥୁକି ଗୁହ୍ୟ ଯେଉଁ କଥା ହେବ ଭଲ
 ତାହା କର ହେ ଏବେ ବସି ଲେଖପାଳ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି
 ଏଥୁକି ପ୍ରତି—ଦେ. ଅ—ଏହା ଅପେକ୍ଷା—Than this.
 Ethiki prati କବି ସା କରେ ମୂର୍ଖକୁ ହୁଅ.....
 ଏଞ୍ଚେ ଏଥୁକି ପ୍ରତି ଗତିକି କାନ୍ଦି ମରବୀ ଭଲ ସେ ।
 ହସକା ବାଳକୃଷ୍ଣ—ରାସବିଜେତ ।

ଏଥୁକୁ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ଅ—ଏଥୁକି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
 Ethiku etc Ethiki etc (See)
 ଏଥୁପାଇଁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏ ନିମନ୍ତେ—
 Ethipāiñ 1. For this.
 ଏହିଜାଣେ ୨ । ଏ ହେତୁକୁ—
 ହସଲିୟେ 2. Therefore; for this reason;
 ଏଥୁପାଇଁକି—ଦେ. ଅ—ଏଥୁପାଇଁ (ଦେଖ)
 Ethipāiñki Ethipāiñ (See)
 ଏଥୁରୁବଳି—ଦେ. ଅ—ଏଥୁରୁ (ଦେଖ)
 Ethirubali Ethubali (See)
 ଏଥୁଲଗି—ଦେ. ଅ—ଏଥୁପାଇଁ (ଦେଖ)
 Ethilagi Ethipāiñ (See)

ଏଥୁ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ. (ସଂ. ଅନ୍ତ) ୧ । ଏ ବସ୍ତୁକୁ—
 Ethu 1. From this.
 ଏଥୁକେ ଏଣୁ, ସର୍ବଦା ନିଜ କବି, ଏଥୁ ଅନେକ ଦୁଲଭ ।
 ହସକା ଭୁବନ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
 ୨ । ଏଠାକୁ—2. To this place.
 ସେ ବାବୁ ଚେଣିବାକୁ ଅସିଅଛୁ ଏଥୁ । ବସନ୍ତାଥ, କବିତ୍ଵମୟାଳୟ ।
 ୩ । ଏହାରୁ—3 From this place; hence.
 ଏଥୁଅନନ୍ତରେ - ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ—ଏ ଉତ୍ତରୁ—After this
 Ethuanantare ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ରସ, ଶୁଣହେ ମାଳିଣୀ ବେଶ ।
 ଅନନ୍ତର ଭଞ୍ଜ. ଲବଣ୍ୟବଦନ ।
 ହସକାପିଣ୍ଡେ
 ଏଥୁଅନ୍ତରେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ—ଏଥୁଅନନ୍ତରେ (ଦେଖ)
 Ethuantare Ethuanantare (See)
 ଏଥୁଅନ୍ତେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ—ଏଥୁଅନନ୍ତରେ (ଦେଖ)
 Ethuante Ethuanantare (See)
 ଏଥୁ—ଦେ. ଅ—ଏଥୁ (ଦେଖ)
 Ethuñ Ethu (See)
 ଏଥୁ ବଳି—ଦେ. ଅ—ଏଥୁବଳି (ଦେଖ)
 Ethuñbali Ethubali (See)
 ଏଥୁବଳି—ଦେ. ଅ—ଏହା ଅପେକ୍ଷା; ଏଥୁକି ପ୍ରତି; ଏ ବସ୍ତୁକୁ ଅଧିକ—
 Ethubali More than this
 ଏଞ୍ଚେ ବେଶି
 ହସକା ବହୁକର
 ଏଥେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ—୧ । ଏଥୁମଧ୍ୟରେ; ଏଥୁରେ—1. In this.
 Ethe ୨ । ଏଠାରେ—2. In this place.
 ଏତେ ବଣେ ମୋର ଅନେକ ପୁରୁଷ ଏଥେ ଗଲା ।
 ହସକା ସାରଳା ମହାଭାରତ. ବରଷ ।
 ୩ । ଏହାଦ୍ଵାରା—3. By this; with this
 ୪ । ଏଠାକୁ—4 To this place.
 ବ୍ରହ୍ମା ସେ ବୋଇଲେ ରାମ ଏଥେ ଆସିଥିଲେ ।
 ସାରଳାମହାଭାରତ. ପୁର ।

ଏଥେଁ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଅ—ଏଥେ (ଦେଖ)
 Etheñ Ethe (See)
 ଏଥେଁ ନାହିଁ କିଛି କଥା—ନନ୍ଦକିଶୋର. ଶମ୍ଭା ।
 ଏକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ. (ସଂ. ଏକତ୍ + କର୍)—
 Edi ୧ । ଏଣେ; ଏକଗରେ—1. In this side-
 (ସେଇ—ବିପରୀତ) ୨ । ଏଠାରେ—2. Here.
 ଏକସେଇ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଏଣେତେଣେ; ଉତ୍ତରୁତଃ—
 Edisedi Here and there.
 ଏଧ (ଯାକୁ)—ସଂ—ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା—To increase.
 Edha (root)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରକ୍ଷା କରାଯିବା ଲାଜ । ଅନ୍ତର ଏ ବା ଅନ୍ତର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଟିଏ ଯେତେ ଏ ଯଥାକ୍ରମେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିଜର, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତର ଏ ବା ଅନ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକ ଦେବ । ଯଥା — 'ବା' ନ ନିଜରେ 'ବା' ଗୋଟିଏ; 'ବ' ନ ନିଜରେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ବ' ନ ପାଇଲେ 'ବ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ

ଏଧ—ସଂ. ବ (ଏଧ ଧାତୁ=ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା + କରଣ ଅ; ଯାହାହାର
Edha ଅର ବୃଦ୍ଧି ପାଏ)—

୧ । ଇନ୍ଦ୍ର; ଜାଲ; ଜାଲଣୀ କାଠ—1 Fuel.

୨ । ଲୁଟା; ଶୁଖିଲା ଘାସ—2. Straw; dry grass.

ଏଧମାନ—ସଂ. ବଣ. [ଏଧ ଧାତୁ=ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା + ଅନ (ଶାବ୍ଦ)]—
Edhamāna ୧ । ବର୍ଦ୍ଧିମାନ; ବଢୁଥିବା—

(ଏଧମାନା—ଶ୍ରୀ) 1. Increasing.

୨ । ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ—2. Augmented; increased

ଏଧସ୍—ସଂ. ବ. (ଏଧ ଧାତୁ=ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା + କରଣ. ଅସ୍; ଯାହା-
Edhas ହାର ଅର୍ଥ ବୃଦ୍ଧି ପାଏ)—ଏଧ (ଦେଖ)

Edha (See)

ଏଧା—ସଂ. ବ. ଶ୍ରୀ. (ଏଧ ଧାତୁ=ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା + ଅ+ଶ୍ରୀ. ଅ)—
Edhā ୧ । ବୃଦ୍ଧି; ଉପରସ୍—1. Increase.

୨ । ସମୃଦ୍ଧି—2. Prosperity.

ଏଧାପେ—ଦେ. ଅ—୧ । ବର୍ତ୍ତମାନ; ଏହିକ୍ଷଣି—

Edhāpe 1. Just now; immediately.

ଏଦମ୍ବ ୨ । ଏଥର—2. This time

ଇସଦମ୍ବ

ଏଧିତ—ସଂ. ବଣ. (ଏଧ ଧାତୁ=ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—

Edhita ୧ । ବର୍ଦ୍ଧିତ; ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ—

1. Increased; augmented.

୨ । ବିସ୍ତାରିତ—2. Spread.

୩ । ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ—3. Burning

ଏନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର). ଶ୍ରୀ. ପ୍ରତ୍ୟୟ—ଶ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟୟ—

En Feminine inflection.

(ଯଥା—ଉଷାରେନ୍=ଉଷାରୁଣୀ, ବରଷରେନ୍=

ବରଷାରିଣୀ, ବାବାଜିଆଣୀ, ମାତାଜୀ ।)

ଏନ୍କୋର—ବୈଦେ. ଅ. (ଇଂ. ଏନ୍କୋର)—ରଙ୍ଗାଳୟରେ ନାଟକ

Enkor ଅଭିନୟ ଦେଲାବେଳେ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିବା

ଏନକୋର ଅଭିନୟର କୌଣସି ଅଂଶ ବା କୌଣସି ଗୀତକୁ ଆଉଥରେ

ଫଳକାର ବୋଲିବା ପାଇଁ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶକ-

ମାନଙ୍କର ସମ୍ବୋଧନ—Encore.

ଏନଃ—ସଂ. ବ. (ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + ଅସ୍; ମନୁଷ୍ୟ ଯାହା

Enah ଯୋଗୁଁ ଅଧୋଗମନ କରେ)—

୧ । ପାପ—1. Sin

୨ । ଅପରାଧ—2. Crime

୩ । ଦିନ—3. Blame

ଏନସ୍—ସଂ. ବ—ଏନଃ (ଦେଖ)

Enas Enah (See)

ଏନ୍ତା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଗଢ଼ଜାତ) କି. ବଣ. (ଭଲ. କେନ୍ଦ୍ରା

Entā =ବସନ୍ତ; ସେନ୍ତା=ସେପ୍ଟେମ୍ବର; ସେନ୍ତା=ସେପ୍ଟେମ୍ବର—

(ସେନ୍ତା—ବସନ୍ତ) ୧ । ଏପର; ଏଭଳି—1. Such-like.

୨ । ଏମନ୍ତ—2. Thus.

(ଯଥା—ଏନ୍ତା କର ବୋ=ଏପର କର ଦେ ।)

ଏନ୍ତୁଡି—ଦେ. ବ—ଅନ୍ତୁଡି (ଦେଖ)

Enturdi Anturdi (See)

ଏପଟ ସେପଟ—ଦେ. ଅ—ଏପାଶ ସେପାଶ—On this side and

Epaṭa sepaṭa the other; right and left.

ହିନ୍ଦିଗ ଉଦିଗ

ଅସ୍ୟା ପସ୍ୟା

ଏପରକାର - ଗ୍ଲା ଅ. (ସଂ. ଏତତ୍ + ପ୍ରକାର)—ଏବତୁତ; ଏପର—

Eparakāra Such; this kind of.

ଏପର—ଦେ. ବଣ. (ସଂ. ଏତତ୍ + ପ୍ରକାର)—୧ । ଏବ ତୁତ—

Eparā 1 Such.

୨ । (ଭଲ ଅର୍ଥ) ଏପର ଭୂତମ—2. So good.

ଏପର—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତତ୍ + ପ୍ରାପ୍ତ)—

Epari ୧ । ଏହି ପ୍ରକାରେ—

ଏହିମତନ 1. Thus; in this way; so.

ଏସା ୨ । ଏବତୁତ—2. Similar.

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏହି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Eparjyanta 1. Upto this time; hitherto; up

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ till now.

ଅବତକ ୨ । ଏତେଦୂର ଯାଏ—2. So far; thus far

ଏପାର୍—ଦେ. ବ—୧ । ଏହି କୂଳ—

Epar 1. This shore; this bank (of the river .

ଏପାର ୨ । ଏପାଶ—2. This side

ହସପାର

ଏପାଲି—ଦେ. ଅ—୧ । ଏବେ—1 Now.

Epalī ୨ । ଏଣିକି—2. Henceforth.

୩ । ଏଥରକ—3. This time.

ଏପାଲିକି—ପ୍ରା. ଅ—ଏପାଲି (ଦେଖ)

(Epaliki Epālī (See)

ଏପିଡେମିକ—ବୈଦେ. ବଣ (ଇଂ. ଏପିଡେମିକ)—

Epidemic ସଂକ୍ରମକ (ରୋଗ)—Epidemic.

ଏପିଡେମିକ ବ - ଭୂଅ ରୋଗ—Epidemic disease.

ଏପିଡେମିକ

ଏପ୍ରକାର—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏତତ୍ + ପ୍ରକାର)—ଏବତୁତ—

Eprakāra Such; this kind of.

ଏଫେଲ୍ ଟାୱାର୍—ବୈଦେ. ବ (ଇଂ. ଏଫେଲ୍ ଟାୱାର୍)—

Ephel Tower ପ୍ରାଚୀନ ଶାସନା ପାରିଷ୍ଟ ନଗରରେ ଥିବା

ପୃଥିବୀର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତମ୍ଭ—Effel Tower.

[ଦ୍ର—ଏହା ମଧ୍ୟରେ ବହୁତ ସାହାର ଓ କଲର ଉଠାଏ (lift)

ହୁଏ । ଏହା ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ଚତୁର୍ଦିଗରେ ବହୁତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାଯାଏ ।]

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏବ—ସ.ଅ (ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+କ)—ଅଙ୍ଗୀକାର, ଅବଧାରଣ,

Eba ଉପମା, ସାଦୃଶ୍ୟ, ନିଷ୍ପତ୍ତି ଓ ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ ଅବ୍ୟୟ) ୫—

A particle used like the English 'Too'

ଏଥନ ଦେ. ବି (ଭୁଲ. ଆ. ଅବ)—ବର୍ତ୍ତମାନକାଳ—

ଅବ The present.

[ଦ୍ର—ଏବ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ଵିତୀୟା, ପଞ୍ଚମୀ ଅଦି ବଚନର ରୂପଯୋଗ

କରାଯାଏ, ଯଥା—ଏବକୁ, ଏବଠୁ, ଏବେ, ଏବକା, ଏବକାର]

ଏବଠୁ—ଦେ. ଅ—ଏବଠୁ (ଦେଖ)

Ebauñ Ebahuñ (See)

ଭା.—(ସଂ. ଏବ)—ଏବ (ଦେଖ)

Ebam (See)

ଏବ—ସଂ. ଅ (ସଂ. ଇ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+କମ୍)—

Ebam ଏପ୍ରକାର; ଏଭାଦୃଶ; ଏହିପରି—

In this manner

ଦେ. ଅ—ଓ, ଅଉ—1 And; also

ଏବଚ—ସଂ. ଅ—ଅଉରି ମଧ୍ୟ—

Ebamcha And also.

ଏବପ୍ରକାର—ସଂ. ବିଶ—ଏବବିଧ; ଏପରି—

Ebamprakāra Of this kind; such.

ଏବବିଧ—ସଂ. ବିଶ (ଏବ=ଏହିପରି+ବିଧ=ପ୍ରକାର)—

Ebambidha ଏପରି; ଉଦୃଶ; ଏହିରୂପ; ଏପ୍ରକାର—

Of this kind or nature; such.

ଏବଭୂତ—ସଂ. ବିଶ (ଏବ=ଏହିପ୍ରକାର+ଭୂତ=ହୋଇଥିବା)—

Ebambhūta ଏହିପ୍ରକାର; ଉଦୃଶ, ଏପରି—

(ଏବଭୂତା—ଶ୍ରୀ) Of this kind or nature; such.

ଏବକା—ଦେ. ବିଶ—ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର; ଆଧୁନିକ—

Ebakā Belonging to the present time;

ଏଥନକା modern.

ଅବକା (ଯଥା—ଏବକା ଟୋକା)

ଏବକାର—ଦେ. ବିଶ—ଏବକା (ଦେଖ)

Ebakāra Ebakā (See)

ଏବକାଳ—ଦେ. ବି—ଏବ (ଦେଖ)

Ebakāla Eba (See)

ଏବକାଳକୁ—ଦେ. ଅ—ଏବେ (ଦେଖ)

Ebakāḷaku Ebe (See)

ଏବକାଳର—ଦେ. ବିଶ—ଏବକା (ଦେଖ)

Ebakālara Ebakā (See)

ଏବକୁ—ଦେ. ଅ—ଏବେ (ଦେଖ)

Ebaku Ebe (See)

ସ୍ଵାଳ ସେ ବୁଝେ କାଣିଲ ଏବକୁ—ସାରଳାମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

ଏବକୁ ଏବେ—ଦେ. ଅ—୧ । ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ—

Ebakuebe 1. Instantaneously; in no time.

ଦେଖତେ ଦେଖତେ

୨ । ଦୌର—2. At once

କୌର

ଏବଠୁ—ଦେ. ଅ—ଅଜଠାରୁ; ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ—

Ebaṭhuñ From this time; henceforth.

ଏଥନଥେକେ

ଅବସେ

ଏବତକ—ଦେ. ଅ—ଅଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ଅବତକ; ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Ebatak Up to date; up till now.

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ଅସତକ,

ଏବଯାଏ—ଦେ. ଅ—ଅଜଯାଏ, ଏବତକ; ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—

Ebaṭṭe Up till now.

ଏବର—ଦେ. ବିଶ—ଏବକା (ଦେଖ)

Ebara Ebakā (See)

ଏବଠୁ—ଦେ. ଅ—ଏବଠୁ (ଦେଖ)

Ebañ Ebāṭhuñ (See)

ଏବାଗିର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ—ଇବାଗିର (ଦେଖ)

Ebāgir Ibāgir (See)

ଏବାଗେ—ଦେ. ଅ—ଏହି ପ୍ରକାରରେ—

Ebāge In this manner thus.

ଏବକମ

ହସଦବସେ

ଏବାର—ଦେ. ଅ—ଏହି ଥରକୁ—

Ebāra This time; this once.

ଏବାର ଏବାର ରଣ ଗୋ ମଙ୍ଗଳା

ହସବାର ବୁଝ ସେ ବଦସ୍ତେ ଦଳିଲା । ରୂପେ ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଏବାରକ—ଦେ. ଅ—ଏବାର (ଦେଖ)

Ebāraka Ebāra (See)

ଏବାରତ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଇବାରତ୍) (କପରିଆ ଭାଷା)—

Ebārat କୌଣସି ଦଲିଲର ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟ—

ଏବାରତ The text of a document;

ହବାରତ the recitals in a document.

ଏବାଲିସ—ଦେ. ବି. (ଇଂ. ଆବଲିସ୍)—

Etālis କୌଣସି ବିଷୟର ସ୍ଵାତନ୍ତ୍ର୍ୟକରଣ ବା ବନ୍ଦକରଣ—

ଏବାଲିସ

Abolition.

ହବାଲିସ

ଏବିଧି—ଦେ. ଅ—ଏପରି—

Ebidhi Like this.

ଏବୁକୁ—ସ୍ଵା. ଅ—ଏବେ (ଦେଖ)

Ebuku Ebe (See)

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁରୀରେ ପୂଜା ଓ ଚଉତି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚଉତି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା । ଚଉତି ଗୋଟିଏ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଓ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଉତିର ବ୍ୟବହାର । ବା । ଚଉତି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ବା ଦେବ । ଯଥା :—
ବାଦ' ନ ମିଳେ 'ବାହ' ଗୋଟିଏ 'ବୁଧ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଦେଖିବେ 'ବଧୁ' ନ ପାରେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗା' ନ ପାରେ 'ଅକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାରେ 'ଅଲବଦ' ଦେଖିବେ ।

ତାଳଲେଖି ସଖୀ ଦେଉଅଛି ରଖି ଏହି ଏକକ ଦେଉ ବୋଲି ।
ବଦ୍ଧସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଏବେ—ଦେ. ଅ—୧ । ଅଜିକାଲି; ବର୍ତ୍ତମାନ—

Ebe 1. In the present time; now a days

ଏଥନ ୨ । ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା—2 Lately; recently.

ଅବ ୩ । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ—3 Just now; at this moment.

୪ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ—4. Presently; in no time.

ପ୍ରାୟେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି; ଏହିମାତ୍ର—
Immediately.

ଏଭଲି—ଦେ. ଅ—ଏପରି ଏବଂ—
Ebhalī Like this.

ହେନ; ଏରକମ
ପେଟା

ଏଭଲିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଏହି ପ୍ରକାରର—
Ebhalīā Of this kind; such.

ଦେ. ଅ—ଏଭଲି (ଦେଖ)
Ebhalī (See)

ଏଭଲିକା—ଦେ. ବିଶ ଓ ଅ—ଏଭଲିଆ (ଦେଖ)
Ebhalīkā Ebhalīā (See)

ଏଭଲିକିଆ—ଦେ. ବିଶ ଓ ଅ—ଏଭଲିଆ (ଦେଖ)
Ebhalīkiā Ebhalīā (See)

ଏଭିତରେ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ—
Ebhitarē 1. In this.
ଏରମଧ୍ୟେ; ଏରଭିତରେ ୨ । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ—
ହସକାବିଷୟ 2. In the meantime.

ଏବେ—ପ୍ରାୟେ. (ଜାଗପୁର) ଅ—ଏବେ—
Ebhe Now; at present.

ଏମତା—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ମତମ୍)—ଏମନ୍ତ (ଦେଖ)
Emata Emanta (See)

ଏମତି—ଦେ. ଅ—ଏମନ୍ତ (ଦେଖ)
Emati Emanta (See)
(ସେମତି—ବିପଦ)

ନ ପାଇବା ସକାଶୁ କହୁଛୁ ଏମତି । କୃଷ୍ଣବିହାରୀ ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଏମତିକା—ଦେ. ଅ—ଏମନ୍ତ (ଦେଖ)
Ematikā Emanta (See)
(ସେମତିକା—ବିପଦ)

ଏମତି—ଦେ. ଅ—ଏମନ୍ତ (ଦେଖ)
Emate Emanta (See)
ଶକ୍ତିଧର-ପଦେ କର ଉଷା ସୁଦା କଲ ଏମତି ।

ଏମନ୍ତ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ମତମ୍)—
Emanta ଏତଦୃଶ; ଏଭଳି; ଏପରି—
ଏମତ; ଏମନ Such; like this.
ପେଟା

ତେମନ୍ତ; } ବିପଦ ଦେ. ଅ—ଏହି ପ୍ରକାରରେ; ଏପରି—
ସେମନ୍ତ } ଭାବରେ—Thus; in this way.

ଦେବଦାସ୍ ଏମନ୍ତ ବହୁଳେ କଳାକର । କୃଷ୍ଣବିହାରୀ ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଏମନ୍ତ—ଦେ. ଅ—ଏମନ୍ତ (ଦେଖ)
Emanti Emanta (See)

ଏମନ୍ତିକା—ଦେ. ଅ—ଏମନ୍ତ (ଦେଖ)
Emantikā Emanta (See)

ଏମନ୍ତେ—ଦେ. ଅ—ଏମନ୍ତ (ଦେଖ)
Emante Emanta (See)

ଏମାନ—ଦେ. ସବ୍. ବହୁବଚନ—(ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟ ପ୍ରତି) ଏ ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ
Emāna ବା ବିଷୟ—
ଏମାନ These (things or matters).
ସେ; ହେ

ଏମାନନ୍ତ—ଦେ. ସବ୍. ବହୁବଚନ (କର୍ମକାରକ; ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରୟୋଗ)
Emānanta ଏମାନଙ୍କୁ—To these.

କାବ୍ୟ ବାସ୍ତବ୍ୟ ବେଳେ ଏମାନନ୍ତ ଘେନି—ସାରଳା ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

• [ଦ୍ର—'କୁ' ସ୍ଥଳରେ 'ନ୍ତ' ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରୟୋଗ; ଯଥା—ଆମକୁ—
ଆମନ୍ତ; ତୁମକୁ—ତୁମନ୍ତ]

ଏମାନେ—ଦେ. ସବ୍. ବହୁବଚନ (ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଗ)—
Emāne ଏ ମନୁଷ୍ୟମାନେ—These (persons).

ଏମାରତ—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଉପାରତ)—୧ । କୋଠାବୃତ୍ତ; ପକ୍ଷୀ—
Emārat 1 Pucca structure.
ଏମାରତ ୨ । ଅଜ୍ଞାନକା—2. Palatial building.
ईमारत

ଏମାରମତ—ଦେ. ବି—ପୁରୀ କଡ଼ ଦେଇଲି କିନ୍ତୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ଥାନକୁ
Emāramatī ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ମଠ—Name of a
Maṭha at Puri.

[ଦ୍ର—ଏହା ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରଭୁରକ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ସ୍ଥାନକୁ
ହାସ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ସ୍ଥାନକୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଶିଷ୍ୟ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କୁ ସ୍ଥେତ୍ରେ
'ମନ୍ଥା' (ମୋର ନାଥ) ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ତାମିଲ୍ ଭାଷାରେ
'ମନ୍ଥା'ର ଗୁଣାନ୍ତର 'ଏମ୍. ପେରୁ ନାମାର' । ସ୍ଥାନକୁ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ
ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ନାମରେ ଏ ମଠ ପ୍ରାପ୍ତ କରୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ନାମର
ପ୍ରଥମ ଓ ଶେଷ ଅକ୍ଷର ସମ୍ମିଶ୍ରଣରେ ମଠର ନାମ 'ଏମାର' ହୋଇଅଛି;
ଏ ମଠର ଅନ୍ୟ ନାମ ଶ୍ରୀକବାସ କୋଟ ଓ ସ୍ବଚ୍ଛୋପାଳାନ୍ତର
ମଠ ।]

ଏମାରହାଣ୍ଡି—ଦେ. ବି—ଉପାରହାଣ୍ଡି (ଦେଖ)
Emārahāṇḍi Imārahāṇḍi (See).

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଝ	ଞ	ଡ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସୂକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ	ଚ	ଟ

ଏମିତି — ଗ୍ରା. ଅ — ଏମନ୍ତ (ଦେଖ)

Emiti Emanta (See)

(ସେମିତି — ବିଷୟ) [ଦ୍ର — ଭୁଲ. କେମିତି; ସେମିତି]

ଏମିତିକା — ଗ୍ରା. ଅ — ଏମନ୍ତି (ଦେଖ)

Emitikā Emanta (See)

(ଏମିତିକା — ବିଷୟ) [ଦ୍ର — ଭୁଲ. କେମିତିକା; ସେମିତିକା]

ଏୟା — ଦେ. ସବ (ସଂ. ଏତଦ୍, — ୧ । ଏହିତା; ଏହି ବିଷୟ —

Eyā 1. This matter.

ଏହି ୨ । ଏହାହିଁ — 2. This; it is this

ଏୟାଏ — ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏତଦ୍ + ଯାବତ୍) — ଏହି. ସ୍ଥାନ, ଅବସ୍ଥା ବା

Ejāe କାଳପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ — Up to this (place; condition

ଅପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ or time).

ଇମିତିକ

ଏୟାକେ — ଦେ. ଅ — ଏ ଯାଏ (ଦେଖ)

Ejāke Ejāe (See)

ଏୟାବତ — ଦେ. ଅ — ଅବଧି; ଅଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ —

Ejābat Up till now; still; hitherto.

ଏୟାବତ

ଅସତକ

ଏୟାବତକାଳ — ଦେ. ଅ — ଏୟାବତ୍ (ଦେଖ)

Ejābat kāla Ejābat (See)

ଏ ରକମ୍ — ଦେ. ବି. — ୧ । ଏହି ବସ୍ତୁ — 1. This thing.

Erakam ୨ । ଏହି ପ୍ରକାରର ବସ୍ତୁ — 2. This kind of

ଏବକମ thing, similar article

ଇସରକମ ଦେ. ବି. — ଏହି ପ୍ରକାରର —

Of this kind, similar.

ଏରକା — ସଂ. ବି. (ଇ ଯାତୁ = ଯିବା + ରକ୍ + ଶ୍ଚି. ଅ) — ଶ୍ଚି

Erakā ନ ଥିବା ଚୂନକଶେଷ; ଶର ଗଛ, (ସନ୍ତ୍ରାସ ଦେଖ) —

A kind of reed-grass.

ଏରକାବନ — ସଂ. ବି. (ଚଣ୍ଡୀ ଚତ୍; ଏରକା + ବନ) — ଏରକାବନର

Erakābana ଜଙ୍ଗଲ — A forest of Erakā reeds.

[ଦ୍ର — ଅଷ୍ଟାବନ ଚଣ୍ଡିକା ଶାସନାୟାରେ ଯଦୁବଂଶର ଧୂସ ହେବା-

କମିତ୍ ସେହି ଲୋକଶ୍ଚ ଅଭିପ୍ରେତ ଥିଲା ଶ୍ରୀମ ତାହାକୁ

ପାଷାଣଗିରିରେ ଘଟିବାରୁ ତାହାର ଶେଷସବୁ ସମୁଦ୍ରକୁଳରେ

ଲୁଣିଲା । ସେହି ଶେଷରୁ 'ଏରକାବନ' ଜାତ ହେଲା ।

ସୁଶଶ ଅନୁସନ୍ଧେୟ ।]

ଏରକାରାବନ — ଦେ. ବି. — ଏରକାବନ (ଦେଖ)

Erakārabana Erakābana (See)

ଏରକାବନ

କେ ଦେବ ଲୋକ ଗୋରକ୍ଷେ ଚଣ୍ଡିକା ସେ ଫେଲ,

ଚଣ୍ଡି ବଡ଼ ନାଚ ହେଲା ଏରକାରାବନ । ସାରଳାମହାପୁର, ଥିବ ।

ଏରଙ୍ଗିଆ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ - ୧ । ଅଳ୍ପଜ୍ଞ; ଅବୁଝା —

Erāṅgiā 1 Unreasonable.

୨ । ଏକବାଗିଆ — 2 Headstrong.

ଏରଣ୍ଡ — ସଂ. ବି. (ଆ = ସମ୍ୟକ୍ + ଇର ଯାତୁ = ଗମନ କରିବା +

Erāṇḍa ଅଣ୍ଡ) — ଗବଗଛ; ଜଡ଼ାଗଛ —

ଶୁକ୍କ ଏରଣ୍ଡର ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟାୟ — Castor-oil plant; castor

ଅମଣ୍ଡ; ଚନ୍ଦ୍ର; ଗବବଦସ୍ତକ; plant, Ricinus Communis.

ପଞ୍ଚାଙ୍ଗୁଳ; ବର୍ଜମାନ; ଦୀର୍ଘଦଣ୍ଡ; [ଦ୍ର — ଏ ଗଛ ଶୁକ୍କ ଓ ନାଲି-

ବ୍ୟତୀତ; ବାତାରି; ଚରୁଣ; ଭେଦରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର; ଏହା ଦୃଷ୍ଟିକାତ

ରୁକ୍ତ । ଉତ୍ତରେ ଶାଫ୍ ଦାତ ବଢ଼େ ।

ଶୁକ୍କ ଏରଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, ଦୃଷ୍ୟ

ଓ ସାରକ । ଏହା ବାତ, ଉଦାବର୍ତ୍ତ,

କଫ, କୃର, କାସ, ଉଦରଶୋଥ,

ଶୂଳ, ଶ୍ୱାସ, ଅନାଦ, କୁଷ୍ଠ, ବ୍ରୁ,

ପିତ୍ତ, ପ୍ରମେହ, କାତରକ୍ତରେ

ଉପକାରୀ । ଉକ୍ତ ଏରଣ୍ଡ ଲଘୁ,

କଟୁଲକ୍ଷଣାୟୁରସ ଓ ବାତ,

କଫ, ଶ୍ୱାସ, କାସ, କୃମି, ଅର୍ଶ,

ରକ୍ତଦୋଷ, ପାଣ୍ଡୁ, ଭ୍ରମ, ଅଗ୍ନି-

ବଳରେ ଉପକାରୀ । ଏରଣ୍ଡତେଲ

କୋଷ୍ଠଶୁଦ୍ଧି କରେ ଓ ପେଟମରୁ-

ସ୍ୱେଗରେ ଉପକାରୀ ଅଟେ । ଏରଣ୍ଡ

ଫଳ ଅଗ୍ନିଶୟକ ଓ ଶୁକ୍କ, ଶୂଳ,

ବାୟୁ, ପ୍ଳୀହା ଏବଂ ଅଶୋକାଶ୍ୱେନ-

ନାଶକ ।]

ଏରଣ୍ଡତେଲ — ସଂ. ବି. — (ଚଣ୍ଡୀ ଚତ୍; ଏରଣ୍ଡ + ତେଲ) — ଜଡ଼ାତେଲ —

Erāṇḍa taila Castor oil.

ରେଡିତେଲ [ଦ୍ର — ଏ ତେଲ ଖାଇଲେ କୋଷ୍ଠ ଶୁଦ୍ଧି ହୁଏ ।]

ଏରଣ୍ଡା — ଦେ. ବି. — ୧ । (ସଂ. ଏରଣ୍ଡ = ଗବଗଛ; ଏଣ୍ଡିଫୋକ

Erāṇḍā gବଗଛର ପତ୍ର ଖାଇ ବଞ୍ଚିବାରୁ) — ଏଣ୍ଡି (ଦେଖ)

ଏଣ୍ଡି 1. Endi (See)

୨ । ଇରୁଣ୍ଡି (ଦେଖ)

2. Irundi (See)

ଏରଣ୍ଡାଦିତେଲ — ସଂ. ବି. — ଅୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତ ତେଲବିଶେଷ —

Erāṇḍādītāila A medicinal oil; the chief

ingredient of which is castor oil.

[ଦ୍ର — ଏହା ଶୁଳ ସ୍ୱେଗରେ ଉପକାରୀ ।]

ଏରଣ୍ଡି — ଦେ. ବି. — ୧ । ଏଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Erāṇḍi 1. Endi (See)

ପ୍ରାଥମିକ ଶ୍ରେଣୀର ଅପର ପୁସ୍ତକରେ ଧୂପଦ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ଟା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ବୋଧ ଦେବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
‘ଗାଘ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଖୋଜିବେ; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ଖୋଜିବେ; ‘ବଧୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଗା’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗା’ ଦେଖିବେ; ‘ଅଲବଦ’ ୨ ପାଇଲେ ଅଲବଦ ଦେଖିବେ ।

୨ । (ସଂ. ଇନ୍ଦ୍ରଜାଳ) — ଇରୁଣ୍ଡି (ଦେଖ)

2. Irundi (See)

ଏରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ — ଦେ. ବି. — ଇରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ (ଦେଖ)

Erundibandha

Irundibandha (See)

ଏରୁ — ଦେ. ବି. — ଜଳଚର ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷୀବିଶେଷ —

Erū

A kind of aquatic bird.

କଳରବେ ଏରୁ ଉଡ଼ିଣ ପ୍ରଦତ୍ତ, ଅରଣ୍ୟେ ଲେଉଟୁ ଯେହା ଶବ୍ଦ ତରୁ ।

ଘଣ୍ଟାବାଧ୍ୟାସ. ଚଉକା ।

[ଦ୍ର — ଏହାର ଶୁକ୍ଳ ପକ୍ଷକୁ ପାଇକମାନେ ଟୋପରରେ ଭୁଷଣ-
ସ୍ବରୂପ ଲଗାନ୍ତି । ପୁରୀର ସାଉଥାତରେ ନାଗମାନେ ଏହାର
ପକ୍ଷକୁ ରଙ୍ଗାଇ ଗୋଷ୍ଠୀଏ ଗୋଷ୍ଠୀଏ ଦେହରେ ବାନ୍ଧି ଥାନ୍ତି ।]

ପ୍ରାଦେ. ବି. — ୧ । (ବାଲେଶ୍ବର) ବି. — ଡଙ୍ଗାର କୋଣଯୁକ୍ତ ତଳ —

1. Angular bottom of a boat.

ପ୍ରାଦେ. ବି. — ୨ । (କୁଳଙ୍ଗ ଅତି ତଳମାଳ) ବି. — ସମୁଦ୍ର ଉପ-

କୁଳସ୍ଥ କାଲିକୁଡ଼ — Sand-heaps on the
sea-shore

ଏରିଆ — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏରିଆ) — ଭୂମିର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ —

Eriā Area; dimension of a plot of land

ଦେ. ବି. (ଜାହାଜ ଖଲସିକ ଡାକ) — ଆରଖ (ଦେଖ)

Āriā (See)

ଏରିପେ ଗ୍ରା. ଜି. ବିଶ — ଏରିପେ (ଦେଖ)

Eripe

Erūpe (See)

ଏରୁଣ୍ଡି — ଦେ. ବି. — ଇରୁଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Erundi

Irundi (See)

ରୁଣ୍ଡି ରୁଣ୍ଡି ଏରୁଣ୍ଡି ଉପରେ ମାଧବ ବସିଛୁ ଯାଇ । ମଧୁସୂଦନ. ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ ।

ଏରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ — ଦେ. ବି. — ଇରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ (ଦେଖ)

Erundibandha

Irundibandha (See)

ଏରୁପ — ଦେ. ବିଶ. — ଏବବଧ — Such.

Erūpa

ଏକପ; ଏମନ ଜି. ବିଶ. — ଏ ପ୍ରକାରେ —

ସୈସା; एसा

Thus

ଏରୁପେ — ଦେ. ଜି. ବିଶ (ସଂ. ଏତଦ୍ ଓ ରୂପ) — ଏ ପ୍ରକାରେ —

Erūpe

Thus; in this manner.

ଏମନ ରୂପେ କର୍ପାୟ ରୂପେ ବହୁତ ଏରୁପେ ।

ସୈସା

ବୃଷ୍ଟିବିଦ୍. ମହାବରତ ।

ଏର — ଦେ. ଅ. — ସମ୍ବୋଧନ (ସଂ. ହେ; ରେ) —

Ere

(ତାଳବାଦ ଶବ୍ଦ) ହେ — Interjection used in
calling; oh!

ଏରେ ଏରେ — ଦେ. ଅ. — ଏରେ (ଦେଖ)

Ere ere

Ere (See)

ତାବେ ଗରୁଡ଼ ବେ ନାମ ଧରୁ,

ବହା ଦେଖାଇ ବେ ଏରେ ଏରେ କରୁ । ବୃନ୍ଦାବନ ।

ଏରେଣ୍ଡା — ଗ୍ରା. ବି. — ଏଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Erendā

Endi (See)

ଦେ. ବି. — ଇରୁଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Irundi (See)

ଏରେଣ୍ଡି — ଗ୍ରା. ବି. — ଏରେଣ୍ଡା (ଦେଖ)

Erendi

Erendā (See)

ଏରେଡ୍ରୋମ୍ — ବୈଦେ. ବି (ଇଂ) ଏରେଡ୍ରୋମ୍ ରହବାର ଯାଗା ବା

Erodrom

ଫ୍ଲେସନ — Aerodrome.

ଏରେପ୍ଲେନ୍ — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) ଉଡ଼ାଜାହାଜ; ବାୟୁରେ ଉଡ଼ିବା

Eroplen

କଲ — Acroplane.

ଏରବାରୁ — ସଂ. ବି (ଉର = ବାଜ + ଆର ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + ଉ) —

Erbāru

ଉବାରୁ; କାକୁଡ଼ି — Cucumber.

ଏଲ୍. ଇ — ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ସାଙ୍କେତିକ) — ଇଞ୍ଜିନିଅର କଲେଜର

El. I

ପ୍ରଥମ ଦ୍ବିବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ଛାତ୍ରର

ଉପାଧି —

(a title L. E; Licentiate in Engineering.

ଏଲ୍. ଏ — ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ସାଙ୍କେତିକ) — (ଆଇ. ଏ ପରୀକ୍ଷାର

El. E

ପୂର୍ବତନ ନାମ) ଆଇ. ଏ. (ଦେଖ) — Āi E (See)

ଏଲ୍. ଏମ୍. ଏସ୍ — ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ସାଙ୍କେତିକ) — ପ୍ରଥମ ଡାକ୍ତରୀ

El. Em Es

ପରୀକ୍ଷାରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପାଧି —

(a title) L. M. S.

ଏଲ୍. ଏଲ୍. ଡି — ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ସାଙ୍କେତିକ) — ଆଇନର ସର୍ବୋଚ୍ଚ

El. El Di

ପରୀକ୍ଷାରେ ପାଶ୍ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପାଧି —

(a title) L. L. D.

ଏଲ୍‌ଗିନ୍ — ବୈଦେ. ବି (ନାମ) — ଲର୍ଡ୍ ଏଲ୍‌ଗିନ୍; ଭାରତର ଦୁଇଟି

Elgin

ବଡ଼ଲକ୍ଷଙ୍କ ନାମ — Name of two Governor-

Generals of India; Lord Elgin.

[ଦ୍ର — ପ୍ରଥମ ଲର୍ଡ୍ ଏଲ୍‌ଗିନ୍ — ଜନ୍ମ ୧୮୧୧ ଖ୍ରୀ: ଅ; ଭାରତକୁ

ବଡ଼ଲକ୍ଷ ରୂପେ ଆଗମନ ୧୮୨୨ ଖ୍ରୀ: ଅ; ଏ ପୀଠିକ ହୋଇ

୧୮୭୩ରେ ଭାରତରେ ପ୍ରାଶାସନ କଲେ । ଦ୍ବିତୀୟ ଲର୍ଡ୍ ଏଲ୍‌ଗିନ୍

— ପ୍ରଥମ ଲର୍ଡ୍ ଏଲ୍‌ଗିନ୍‌ଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ଲର୍ଡ୍ କର୍ଜନଙ୍କ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ

ବଡ଼ଲକ୍ଷ । ଏ ୧୮୯୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦଠାରୁ ୧୮୯୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ସରକାର କରୁଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ଶାସନକାଳରେ ଭାରତର

ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ସୀମାନ୍ତରେ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଭାରତରେ ପ୍ରେମ, ଦୁର୍ବିକ୍ଷ ଓ

ବଙ୍ଗଦେଶରେ ଭୂମିକମ୍ପ ହୋଇଥିଲା ।]

ଏଲ୍‌ଟାଉବା — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି — ଲେଉଟାଇବା —

Elṭāibā

To send back; to cause to return.

ଏଲ୍. ସି. ଇ — ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ସାଙ୍କେତିକ) — ଏଲ୍. ଇ. (ଦେଖ)

El Si. I

El. E (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଏଲ—ଦେ. କି (କଙ୍ଗାଲୁ ଅନୁକୃତ) —ଅସୁଅଛ—
 Ela Comes; is coming.
 [ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଆ ଯାହାରେ କୌଣସି ସ୍ୱାଦାମୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା-
 ସ୍ଥଳକୁ ଆସିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଏ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—ଯଥା—
 ଏଲ ଏଲ ଗୋବରା ନନା ଏଲରେ ।]
 ଏଲଗଜା—ସଂ. ବି—ଗୁଣ୍ଡୁଆ (ଗଛ) (ଦେଖ)
 Elagaja Chākundā (tree) (See)
 ଏଲଗାଏଟ—ଦେ. ଅ—ଏହାଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି—
 Elagāet Beginning from this.
 ଏନାଗାଦ
 ଏଲବାଲୁ—ସଂ. ବି—ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ; ଗନ୍ଧଲୁକା—
 Elabālu A kind of scented herb
 ଅନ୍ୟ ସ ନାମ—ଏଲବଲୁକ; [ଦ୍ର—ଏହା କୁହାଯାଏ ଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ
 ଏଲବାଲୁକା; ଦିଲ୍ଲେସ; ସୁଗନ୍ଧ; ଓ ଦେଖିବାକୁ ବକଳ ପରି ।
 ହରିବାଲୁକ; ଏଲବାଲୁ; କପିତ ପତ୍ର; ଏହା ବଣ, ଗ୍ରାଣ, ବମି, ବୃକ୍ଷ,
 ଏନବାଲୁ କାଶ, ଅରୁଣ, ହୃଦ୍ରୋଗ, କଫ,
 ଏଲବାଲୁ ବସ, ରକ୍ତପିତ୍ତ, କୁଷ୍ଠ, ବହୁମୁକ୍ତ
 ଏଲବାଲୁ ଓ ବୃକ୍ଷନାଶକ]
 ଏଲବାଲୁକ—ସଂ. ବି—ଏଲବାଲୁ (ଦେଖ)
 Elabāluka Elabālu (See)
 ଏଲବାଲୁକା—ସଂ. ବି—ଏଲବାଲୁ (ଦେଖ)
 Elabāluka Elabālu (See)
 ଏଲା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇଲ ଥାଉ—ସେପକ୍ଷ କରବା + ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—
 Elā ଅଲାଭ (ଦେଖ)
 Alāicha (See)
 ଏଲାଭ—ଦେ. ବି (ସଂ ଏଲା—ଅଲାଭ (ଦେଖ)
 Elāicha Alāicha (See)
 ଏଲକା (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି (ଅ. ଇଲକା)—
 Elākā (etc) ଇଲକା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
 Ilākā etc (See)
 ସେଇ ଆରମ୍ଭରେ ଅଛି ସେଥିରେ କୌଣସିଥର କଣ ଏଲକା (ସମ୍ପର୍କ)
 ସମ୍ପର୍କମୋହନ. ଛମ.ଶାଂଘୁଣୀ ।
 ଇଲକା ସମ୍ପର୍କ (କର) ପିଅଦାଠାରୁ ଶୁଣି ଏ କଥା କହୁଅଛୁ ।
 ସମ୍ପର୍କମୋହନ. ଛମ.ଶାଂଘୁଣୀ ।
 ଏଲଗି—ଦେ. ଅ—ଇଲଗି (ଦେଖ)
 Elāgi Ilāgi (See)
 ଏଲଗେ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏଲ୍ ଓ ଇଲ୍)—ଇଲଗେ (ଦେଖ)
 Elāge Ilāge (See)
 ଏଲାଦିଗୁଟିକା—ସଂ. ବି—ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ—
 Elādīgūtīkā (ଏଥିରେ ଅଲାଭ ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ)—
 A medical preparation.

ଏଲାପର୍ଣ୍ଣି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଏଲା = ଅଲାଭ + ପର୍ଣ୍ଣ = ପତ୍ର + ଶ୍ରୀ ଇ)—
 Elāparṇī ଯାହାର ଅଲାଭ ପତ୍ର ପରି ପଦ—
 ଔଷଧବିଶେଷ; ସାମାନ୍ୟ ଗୁଣା—ଗୁଣା (ଦେଖ)
 Rāsna (See)
 ଏଲାବାଲୁକ—ସଂ. ବି—ଏଲବାଲୁ (ଦେଖ)
 Elābāluka Elābālu (See)
 ଏଲମ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ଅ. ଇଲମ୍)—ଇଲମ—
 Elāma Auction
 ଏଲିଜାବେଥ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଇଲିଜାବେଥ ନାମ)—
 Elīzabeth ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ଅକବରଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଷୋହଲ
 ଶବ୍ଦାବଳୀର ଇଂଲଣ୍ଡର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଣୀ—ଏହାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ଚିତାଉ
 ଘେନି. ଇଂଲଣ୍ଡର ଇଷ୍ଟ୍ରିଆକୋମୋନା ଉତ୍ତରକୁ
 ବାଣିଜ୍ୟ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ—
 Elizabeth the Queen of England
 of the sixteenth century.
 ଏଲିଭେସନ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଏଲିଭେସନ୍)—ଦେଉଳ, ଘର ବା
 Elīvesan କୋଠାଘରକୁ ଏକପାଖରୁ ଉଠିଲେ ଯେପରି ଦେଖା-
 ଏଲିଭେସନ ଯ.ଏ କାଗଜ ଉପରେ ଚିତ୍ରର ଚିତ୍ର ବା ନକ୍ସା—
 Elīvesan Elevation of a building drawn
 in a map.
 [ଦ୍ର—ଗୋଟିଏ ଘରର ଚିତ୍ରକୁ ପ୍ଲାନ୍, ପାଖର ଚିତ୍ରକୁ
 ଏଲିଭେସନ୍ ଓ ମଝିରୁ କାଟିଦେଲେ ଯେପରି ଦେଖାଯାଏ ତହିଁର
 ଚିତ୍ରକୁ ସେକ୍ସନ୍ ବୋଲାଯାଏ ।]
 ଏଲିମେଣ୍ଟାରୀ—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଇଂ. ଏଲିମେଣ୍ଟାରୀ)—ପ୍ରାଥମିକ—
 Elīmentārī Elementary.
 ଏଲିମେଣ୍ଟାରୀ ସ୍କୁଲ—ବୈଦେ. ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ଇଂ)—
 Elīmentārī skul ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ—
 Elementary school.
 [ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶାରେ ଅପରପ୍ରାୟମେଣ୍ଟାରୀ ଗଞ୍ଜାମର ହାୟର
 ଏଲିମେଣ୍ଟାରୀ ଏବଂ ଲେଅରପ୍ରାୟମେଣ୍ଟାରୀ ସ୍କୁଲ ଲେଅର
 ଏଲିମେଣ୍ଟାରୀ ସ୍କୁଲ ବୋଲାଯାଏ ।]
 ଏଲିକା—ସଂ. ବି—ଏଲା (ଦେଖ)
 Elīkā Elā (See)
 ଏଲୁକା—ସଂ. ବି—ଏଲବାଲୁ (ଦେଖ)
 Eluka Elābālu (See)
 ଏଲେ—ବୈଦେ. ପ୍ରା. ବି (ଇଂ)—ଏଲ. ଏ (ଦେଖ)
 Ele El E (See)
 ଏଲେନ୍‌ବରଗ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ.) ନାମ—
 Elenbarā ଉତ୍ତର ବଙ୍ଗଳା; ଇର୍ଲ୍ୟାଣ୍ଡର ଏଲେନ୍‌ବରଗ୍—
 Lord Ellenborough.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସତର ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଲୁଗାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; ବଃ ନ ପାଇଲେ 'ବଃ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଗ୍ନି' ଦେଖିବେ, 'ଅଳକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକା' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏ ଖ୍ରୀ. ଅ ୧୮୪୨ ରେ ଶ୍ରୀରାମକୁ ବଢ଼ାଇଛି ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବଢ଼ାଇଛି ଲର୍ଡ୍ ଅକ୍ଟାବ୍ ଥିବା ଅମଳରୁ ଲଗିଥିବା କାହିଁକି ଯୁଦ୍ଧ ଏହାଙ୍କ ସମୟରେ ଚଳୁଥିଲା ଓ ଉକ୍ତ ଯୁଦ୍ଧର ଅବସାନ ନ ହେଉଣୁ ଏ ଶ୍ରୀରାମରୁ ଶୁଣି ଗଲେ । ସିନ୍ଧୁର ନବାବଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟାଚରଣ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗରୁ ଇଷ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଆ କୋମ୍ପାନି ଏହାଙ୍କୁ ୧୮୪୪ ଖ୍ରୀ.ଅ.ରେ ପଦଚ୍ୟୁତ କଲେ ।]

ଏଷଣ—ସଂ. ବି. (ଅ = ସମ୍ପଦ + ଇଷ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା; Eshaṇa ଅନୁଷ୍ଠାନ କରିବା + ଅନ)—

ଲୌହମୟ ବାଣ—Arrow made of iron

ଏଷଣା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ଇଷ ଧାତୁ + ଅନ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—
Eshaṇā ୧ । ଅନୁଷ୍ଠାନ—

1 Searching or seeking.

୨ । ଇଚ୍ଛା; ବାଞ୍ଛା—2 Wish; desire

୩ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ନିକେତ—

3. Goldsmith's balance.

ଏଷଣିକା—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଏଷଣ + ଇକ + ଶ୍ରୀ. ଅ)—

Eshaṇikā ୧ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ନିକେତ—

1. Goldsmith's balance.

୨ । ବଣିଆଙ୍କର ନାମାବୃତ୍ତି ଲୌହଶଳାକା—

2. Goldsmith's probe.

୩ । ଡାକ୍ତରୀ ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ; ଯହିଁରେ କ୍ଷତର ଗଭୀରତା ନିରୂପିତ ହୁଏ—3. A surgical probe

ଏଷଣି—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଅ + ଇଷ ଧାତୁ + ଅନ + ଶ୍ରୀ. ବି)—

Eshaṇī ଏଷଣିକା (ଦେଖ)—Eshaṇikā (See)

ଏଷଣିୟା—ସଂ. ବିଶ. (ଇଷ ଧାତୁ = ଇଚ୍ଛା କରିବା + ଅମୟ)—

Eshaṇīya ବାଞ୍ଛନୀୟ—Desirable.

ଏଷିତା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଇଷ ଧାତୁ = ଇଚ୍ଛା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ. ୧ମା.)

Eshitā (ବି.)—ଇଚ୍ଛୁକ—Willing; desirous.

(ଏଷିତା—ଶ୍ରୀ)

ଏଷ୍ଟାବ୍ୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଇଷ ଧାତୁ = ଇଚ୍ଛା କରିବା + କର୍ମ. ତତ୍ୟ)—

Eṣṭābhyā ବାଞ୍ଛନୀୟ—Desirable.

ଏଷ୍ଟା—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଏଷିତା (ଦେଖ)

Eṣṭā Eshitā (See)

(ଏଷ୍ଟା—ଶ୍ରୀ)

ଏଷ୍ଟିମିତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) (ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଏଷ୍ଟିମେଟ୍ (ଦେଖ)

Eṣṭimīṭ Eṣṭimēṭ (See)

ଏଷ୍ଟିମେଟ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଏଷ୍ଟିମେଟ୍)—କାର୍ଯ୍ୟପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟର

Eṣṭimēṭ ଅନୁମାନକ ବ୍ୟୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ; କୃତ—Estimate.

ଏଷ୍ଟିମେଟ୍

ଏଷ୍ଟିମିଟ୍

ଏଷ୍ଟେଟ୍—ବୈଦେ. ବି—୧ । (ଇଂ ଏଷ୍ଟେଟ୍)—ବଡ଼ ଜମିଦାର—

Eṣṭēṭ 1. Estate.

୨ । (ଇଂ. ଷ୍ଟେଟ୍)—ଦେଶୀୟ ଶାସନ—2. State

ଏଷ୍ଟେସନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଷ୍ଟେସନ୍)—ଷ୍ଟେସନ୍ (ଦେଖ)

Eṣṭēsan Ṣṭēsan (See)

ଏଷ୍ଟାହାର—ବୈଦେ. ବି. (ଆ) (ଅଶୁଦ୍ଧ)—ଇଷ୍ଟିହାର (ଦେଖ)

Eṣṭāhāra Istihāra (See)

ଏଷ୍ଟାହାରନାମା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ) ଅଶୁଦ୍ଧ—

Eṣṭāhāranāmā ଇଷ୍ଟିହାରନାମା (ଦେଖ)

Istihāranāmā (See)

ଏସ୍. ପି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. 'ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଅଫ୍ ପୁଲିସ୍'ର

Es Pi ସାକେତିକ)—ପୁଲିସ୍ ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ; ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରଧାନ

ପୁଲିସ୍ ଦାକମ—Superintendent of police.

ଏସ୍‌ରାଜ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ସ୍ତରିତ ବାଦ୍ୟ—

Esrāj A stringed musical instrument.

ଏସରାଜ୍ [ଦ୍ର—ଏହା ପିତଳ ଓ ଲୁହା ତାରଯୁକ୍ତ ବାଦ୍ୟ ଓ ଘୋଡ଼ା

ଫରାଜ୍ ବାଲର କମାଣ୍ଡି ଘଷା ହେଲେ ବାଜେ ।]

ଏସ୍‌ରାଜ୍‌ବିନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଏସ୍‌ରାଜ୍ (ଦେଖ)

Esrājbin Esrāj (See)

ଏସକାସାତ୍—ଦେ. ଅ—ଏଥିପାଇଁ—For this

Eṣakāsāt

ଏକାନ୍ତ

इसवास्ते

ଏସକାସୁ—ଦେ. ଅ—ଏସକାସାତ୍ (ଦେଖ)

Eṣakāsū Eṣakāsāt (See)

ଏସକାସେ—ଦେ. ଅ—ଏସକାସାତ୍ (ଦେଖ)

Eṣakāse Eṣakāsāt (See)

ଏସନ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ. —ଏକତୁଳ, ଏହିପରି; ଏହିପ୍ରକାର—

Eṣana Such; such like.

ଏହେନ ଦେ. ପଦ୍ୟ. କି. ବିଶ. —ଏହିପରି; ଏହିପରି; ଏହିପ୍ରକାର—

एसा Thus; similarly.

ଏସନକ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ. ଓ କି. ବିଶ. —ଏସନ (ଦେଖ)

Eṣanaka Eṣana (See)

ଏସନେ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ଓ କି. ବିଶ. —ଏସନ (ଦେଖ)

Eṣane Eṣana (See)

ଏସନେକ—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବିଶ ଓ କି. ବିଶ. —ଏସନ (ଦେଖ)

Eṣaneka Eṣana (See)

ଏସନେକ କଥା ଶୁଣ ଅତି ସୁନ୍ଦର—ପ୍ରାଚୀ. ନନ୍ଦବର ।

ଏସମ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏତତ୍ + ସମ)—ଏପରି; ଏମନ୍ତ—

Eṣama Like this.

ଏସମ ମଣ୍ଡ, ପ୍ରସନ୍ନ ସମ ଅନ ନ ଗଣ—ଇଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସ୍ଥାପନ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାଞ୍ଚଳ	ସ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	କ୍ଷ	ଭ	ଧ	ନ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅ	ଓ	ସ	ଂ	ଂ	ଂ	ଂ

ଏସରି—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ ସଦୃଶଂ)—ଏହିପରି—

Esari Thus, like this.

ଏସରିକି—ଦେ. ଅ.—୧ । ଏତେସରିକି (ଦେଖ)

Esariki 1. Etesariki (See)

୨ । ଏପରି—2 Being reduced to the condition; thus; like this.

ହେଲେ ସେ ବୃଦ୍ଧକଳଦଶନା ଏସରିକି—କିନ୍ତୁ ସଂ. କିନ୍ତୁ ।

୩ । ଏ ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ —3. Upto this place.

୪ । ଏ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ —4 Upto this time

ଏସାକୁତେସା—ଦେ. କି. କଣ ଓ କି (ହିନ୍ଦି. ଏସା = ଏପରି + ତେସା

Esākutesā = ସେପରି)—ଏସାତେସା (ଦେଖ)

Esātesā (See)

ଏସାତେସା—ଦେ. କି. କଣ (ହିନ୍ଦି)—ଏପରି ସେପରି; ଏ ପ୍ରକାରେ କିମ୍ବା

Esātesā ସେ ପ୍ରକାରେ —

ଏସାତେସା In this way or that.

ପ୍ରେମାତେସା ଦେ. କି—ଅନିଶ୍ଚିତ ଉତ୍ତର; ଯୁ ବୋଲି ତା—

Prevaricating talk; uncertain reply.

(ଯଥା—ଏସାତେସା କଥାକା; ଏସାତେସା କହିବା ।)

ଏସିଆ—ବୈଦେ. କି (ଇଂ). (ନାମ)—ଅସିଆ ମହାଦେଶ—

Esia Asia continent

ଏସିଆ

ଏସିଆଟିକ୍ ସୋସାଇଟି—ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଏସିଆଟିକ୍ ସୋସାଇଟି)—

Esiaṭik sosāṭi ଅସିଆଟିକ୍ ସୋସାଇଟି (ଦେଖ)

Āsiaṭik Sosāṭi (See)

ଏସିଡ୍—ବୈଦେ. କି (ଇଂ. ଏସିଡ୍)—ଅମ୍ଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବସ୍ତୁର ଗୁଣ ବା

Esid ବସ୍ତୁ—Acid.

ଏସିଡ୍

ଏସିଡ୍

ଏସୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଗଢ଼ଜାତ) କି—ଏସନ; ଏହି ସନ;

Esun ଏ ବର୍ଷ—This year; current year

(ଯଥା—ଏସୁ ବେଶ୍ ପାଳକ ପଡ଼ିଛି ।)

ଏସୁର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଗଢ଼ଜାତ) —ଏସୁ (ଦେଖ)

Esura Esun (See)

ଏସେ—ବୈଦେ. କି. (ଇଂ. ଏସ୍ସେ)—ରଚନା ପ୍ରବନ୍ଧ —

Ese Essay.

ଏସେ

ଏସେ

ଏସେନ୍ସ—ବୈଦେ. କି (ଇଂ. ଏସେନ୍ସ)—ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ପୁଷ୍ଟ-

Esens ଅପ ସ୍ଵରୂପ ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ନିଷ୍କାସିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—Essence extracted from sweet smelling articles,

ଏସୋସିଏସନ୍—ବୈଦେ. କି (ଇଂ. ଏସୋସିଏସନ୍) ଅଶୁଦ୍ଧ

Esosiesan ଭୁକାଣେ—ସଦା; ସମିତି—Association.

ଏସ୍କିମୋ—ବୈଦେ. କି (ଇଂ. ଏସ୍କିମୋ)—ଶୀତ ପ୍ରଧାନ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସ-

Eskimo କରୁଥିବା ଉତ୍ତରମେରୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ମ. ସ. ଶୀତଳ—

The Eskimoes.

[ଦ୍ର — ଏମାନେ ଶର୍କରା ଓ ବିଶେଷ ଶୀତ ସଦୃଶ କରୁଥିବା ।

ଶୀତପ୍ରଧାନ ଦେଶରେ ଏମାନେ ରହନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମାନେ ଉତ୍ତର

ଅମେରିକାର ଶୀତପ୍ରଧାନ ଅଞ୍ଚଳ ଗ୍ରୀନ୍‌ଲଣ୍ଡ ଓ ରୁଷିଆର ଶୀତ-

ପ୍ରଧାନ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରନ୍ତି । ଶୀତ ମାଋର ମାଂସ, ଧଳା ଭଲୁର

ମାଂସ, ବଲ୍ମା ହରିଣର ମାଂସ, ଛମିର ମାଂସ ଏମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ

ଖାଦ୍ୟ ।]

ଏସ୍କିମୋ—ବୈଦେ. କି (ଇଂ)—ଏସ୍କିମୋ (ଦେଖ)

Eskwimo Eskimo (See)

ଏସ୍ତାହାର—ବୈଦେ. କି—ଇସ୍ତାହାର (ଦେଖ)

Estāhāra Istihāra (See)

ଏସ୍ତେହାର—ବୈଦେ. କି—ଇସ୍ତେହାର (ଦେଖ)

Estehāra Istihāra (See)

ଏହା—ଦେ. ସବ (ସଂ. ଏହା)—ଏ; ଏ ପଦାର୍ଥ—

Ehā This thing

ଏହା; ଏହି

ହସ

ଏହାହିଁ—ଦେ. ସବ (ସଂ. ଏହାହିଁ)—୧ । ଏହା ନିଶ୍ଚୟ—

Ehāin 1. This surely.

ଏହାହିଁ ୨ । ଏହା ମଧ୍ୟ—2 This too.

ଏହାବା

ଏହାଉଁ—ଦେ. ସବ—ଏହା ଅପେକ୍ଷା—

Ehāun Than this

ଏହାଉଁ ଏହାର ସ୍ଵରୂପ ଅଛି କିନ୍ତୁ ନ ତେଣୁ—ସାରଳାମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଉଦ୍ଧୃତ ।

ହସ

ଏହାହେନି—ଦେ. ଅ—ଏହାହେନୁ; ଏହାଲି; ଏହାହେନୁ—

Ehāgheni For this; owing to this.

ଏହାହେନି

ହସବାସ୍ତେ

ଏହାଠାଉଁ—ପ୍ରା. ସବ—ଏହାଠାଉଁ (ଦେଖ)

Ehāṭhauṇ Ehāun (See)

ଏହାଠାଉଁ—ଦେ. ସବ—ଏହାଠାଉଁ (ଦେଖ)

Ehāṭhuṇ Ehāun (See)

ଏହାଠାଉଁ—ଦେ. ସବ—ଏହାଠାଉଁ—

Ehāṭheṇ In this.

ଏହାତେ

ହସ

ଏହାତାହୁଁ—ଦେ. ସବ—ଏହାତାହୁଁ (ଦେଖ)

Ehātaṭhuṇ Ehāun (See),

ବାହାରଣ ସେବେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମେତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତମ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଏକ ବୋଲିଲେ, ତେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଏ । ବା ୧୦ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ବୋଧିବାକୁ ହେବ । ଯଥା.—
'ଘା' ନ ମିଳିଲେ 'ଗା' ବୋଧିବେ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'କ' ବୋଧିବେ; 'ଦଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ଦଧୁ' ବୋଧିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଣ୍ଣ' ବୋଧିବେ; 'ଅଲକ୍ଷ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲକ୍ଷ' ବୋଧିବେ ।

ଏହାନ୍ତ—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରସ୍ତୋତ). ସର୍ବ.—ଏହାନ୍ତ—
Ehānta To this man
ଅବଶ୍ୟ ଏହାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଯିବ ସେହି ମାତ୍ର—ସାରଳାମହାପୁରୁଷ. ଭବୋଗ ।
ଏହାନ୍ତ—ଦେ. ସର୍ବ (ସଂ. ଏତଦ୍ + ହ) —ଏହାନ୍ତ (ଦେଖ)
Ehānti Ehānti (See)
ଏହାନ୍ତ—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହାନ୍ତ; ଏହା ଅପେକ୍ଷା—
Ehānti Than this.
ଏହାନ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ମୋତେ ନୁହେଁ ବଡ଼ ସୁଖ—ସାରଳାମହାପୁରୁଷ. ଅବ ।
ଏହ—ଦେ. ସର୍ବ (ସଂ. ଏତଦ୍) —ଏ; ଏହି; ଇହି ଶିବ ବା ସମ୍ପର୍କରେ
Ehi ଦେଖାଯିବା ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି—
ଏହି It; this (person or thing).
इति
[ଦ—'ଏହା' ପଦାର୍ଥକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଏକାକୀ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ;
ଏହି ମନୁଷ୍ୟ ଓ ବସ୍ତୁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଏକାକୀ କମ୍ପା ଏହି ଲୋକ,
ଏହି ବସ୍ତୁ ଏପରି ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ।]
ଏହିକ—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିକ (ଦେଖ)
Ehiki Ethiki (See)
ଏହିକ୍ଷଣି—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଏତଦ୍‌କ୍ଷଣ) —୧ । ଏହିକ୍ଷଣରେ—
Ehikshani 1. At this moment
ଏହିକ୍ଷି ୨ । ବର୍ତ୍ତମାନ—2. Just-now;
अभी immediately.
ଏହିକ୍ଷଣିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)
Ehikshani Ehikshani (See)
ଏହିକ୍ଷି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)
Ehikshini Ehikshani (See)
ଏହିକ୍ଷିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)
Ehikshinika Ehikshani (See)
ଏହିକ୍ଷେନ—ଦେ. ଅ—ଏହିକ୍ଷେନ (ଦେଖ)
Ehighehi Ehighehi (See)
ଏହିକ୍ଷିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)
Ehichhika Ehikshani (See)
ଏହିକ୍ଷି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)
Ehichhina Ehikshani (See)
ଏହିକ୍ଷିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)
Ehichhinika Ehikshani (See)
ଏହିକ୍ଷି—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)
Ehichhuni Ehikshani (See)
ଏହିକ୍ଷିକା—ଗ୍ରା. ଅ—ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)
Ehichhunika Ehikshani (See)
ଏହିଟା—ଦେ. ସର୍ବ. (ଅନନ୍ତରାଧିକ)—ଏହି; ଏ—
Dhita This
ଏହିଟି—ଦେ. ସର୍ବ. (ଅନନ୍ତରାଧିକ)—ଏହି; ଏ—
Dhiti This

ଏହିଠା—ଗ୍ରା. ସର୍ବ—ଏହିଠା (ଦେଖ)
Ehithau Ehithau (See)
ଏହିଠା—ଦେ. ସର୍ବ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ଥାନ) —ଏ ଥାନ—
Ehitha This place
ହେଥା [ଦ—ଏହି ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଉଦ୍ଧୃତ ବସ୍ତୁର ଚିହ୍ନମାନ ସ୍ୱରୂପ
यहाँ ହୁଏ । ଯଥା—ଏହିଠାକୁ; ଏହିଠାରୁ; ଏହିଠାରେ ।]
ଏହିଠା—ଗ୍ରା. ସର୍ବ (ସଂ. ଏତଦ୍ + ଥାନ) —
Ehithai ଏଠାରେ, ଏ ଥାନରେ—Here; in this place.
ଏଥାନେ; ହେଥା
यहाँ
ଏହିଠା—ଗ୍ରା. ସର୍ବ—ଏହିଠା (ଦେଖ)
Ehithae Ehithai (See)
ଏହିଠା—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିଠା (ଦେଖ)
Ehithae Ehithai (See)
ଏହିଠି—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିଠା (ଦେଖ)
Ehithi Ehithai (See)
ଏହିଠି—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିଠା (ଦେଖ)
Ehithi Ehithai (See)
ଏହିଠିକା—ଗ୍ରା. ବିଶ—୧ । ଏ ଥାନରୁ; ଏଠାର—
Ehithika 1. Of this place.
ଏଥାନିକା ୨ । ସ୍ଥାନୀୟ—2. Local.
यहाँका
ଏହିଠିକାର—ଦେ. ବିଶ—ଏହିଠିକା (ଦେଖ)
Ehithikara Ehithika (See)
ଏହିଠିକ—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହି ଥାନକୁ—
Ehithiki To this place.
ଏଥାନିକେ
यहाँको
ଏହିଠିକୁ—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିଠିକ (ଦେଖ)
Ehithiku Ehithiki (See)
ଏହିଠିରୁ—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିଠି (ଦେଖ)
Ehithiru Ehithu (See)
ଏହିଠୁ—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିଠି (ଦେଖ)
Ehithu Ehithu (See)
ଏହିଠୁ—ଦେ. ସର୍ବ—୧ । ଏହି ଥାନରୁ—
Ehithu 1. From this place; hence.
ହେଥାଥେକେ ୨ । ଅନ୍ତରାଳ—2. Henceforth.
यहाँसे
ଏହିଠେ—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିଠା (ଦେଖ)
Ehithi Ehithai (See)
ଏହିଠା—ଦେ. ସର୍ବ—ଏହିଠା (ଦେଖ)
Ehitha Ehithai (See)
ଏହିଠା ସମ୍ପର୍କ ସ୍ୱରୂପ ଶୋଭା
ଏହି ବା ନିଜ ନିଜ ବ୍ୟାପାର ସମ୍ପର୍କ ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ଏହିତା — ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ହ) — ଏତା (ଦେଖ)

Ehitā

Ehitā (See)

ଉପକଳ ଗାସ କୁଣ ପଦ ପଦ

ଏହିତା କେବଳ ଦେଖିଲେ ନୂପତ । କୃଷ୍ଣବିହ୍ନ ମହାଭାରତ । ଅନୁଶାସନ ।

ଏହିଧାପେ — ଦେ. ଅ. — ଏହିକ୍ଷଣି (ଦେଖ)

Ehidhāpe

Ehikshāṇi (See)

ଏହି ନଗଦ — ଦେ. ଅ. — ୧ । କର୍ତ୍ତମାନ; ଏହିକ୍ଷଣି —

Ehi nagada

1. Just now.

ଏହିନଗଦ, ଏହିନି

ଅମୀ

୨ । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

2. At this moment.

ଏହିନଗଦ — ଦେ. ଅ. — ଏହିନଗଦ (ଦେଖ)

Ehinagadi

Ehinagada (See)

ଏହିନା — ଗ୍ରା. ଅ. — ଏହିକ୍ଷଣି; ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

Ehinā

At this moment; just now.

ଏହିନାଗେ — ଗ୍ରା. ଅ. — ଏହିନା (ଦେଖ)

Ehināge

Ehināṇi (See)

ଏହିପରି — ଦେ. ଅ. — ଏହି ପ୍ରକାରେ —

Ehipari

Thus; so; in this manner.

ଏହିମତ

ଏସା

ଏହିପରିକା — ଗ୍ରା. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ପ୍ରାପ୍) — ଏହିପରି (ଦେଖ)

Ehiparikā

Ehipari (See)

ଏହିପାରି — ଦେ. ଅ. — ଏହିପାରି (ଦେଖ)

Ehipāṇi

Ethijoguṇi (See)

ଏହିନେ

୧

ଏହିପିରି — ଗ୍ରା. ଅ. — ଏହିପରି (ଦେଖ)

Ehipiri

Ehipari (See)

ଏହିପିରିକା — ଗ୍ରା. ଅ. — ଏହିପରି (ଦେଖ)

Ehipirikā

Ehipari (See)

ଏହିମତି — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଓ କି. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ମତି) —

Ehimati

ଏହିପରି; ଏ ପ୍ରକାର — Thus; such.

ଏହିମତନ

ଏସା; ବୈସା

ଏହିମତିକା — ଦେ. ବିଶ୍ୱ. ଓ କି. ବିଶ୍ୱ. — ଏହିମତି (ଦେଖ)

Ehimatikā

Ehimati (See)

ଏହିମତି — ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ. — ଏହିମତି (ଦେଖ)

Ehimate

Ehimati (See)

ଅଳ୍ପକାଳ କାଳ ମେ ଏହିମତି । ସ୍ୱାମୀନାଥ. ନିବନ୍ଧମାଳା ।

ଏହିମାତ୍ର — ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ମାତ୍ର) — ୧ । କର୍ତ୍ତମାନ —

Ehimātrā

1. Just now; very recently.

ଏହିମାତ୍ର

୨ । ଏତାହି ମାତ୍ର; ଏତଦ୍ ମାତ୍ର —

2. Merely this; this much only.

ଏହିମିତି — ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ଓ କି. ବିଶ୍ୱ. — ଏହିମତି (ଦେଖ)

Ehimiti

Ehimati (See)

ଏହିମିତିକା — ଗ୍ରା. ବିଶ୍ୱ. ଓ କି. ବିଶ୍ୱ. — ଏହିମତି (ଦେଖ)

Ehimitikā

Ehimati (See)

ଏହିରୂପ — ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ. (ସଂ. ଏତଦ୍ + ରୂପ) — ଏ ପ୍ରକାରରେ —

Ehirūpa

In this manner; thus.

ଏହିରୂପେ — ଦେ. କି. ବିଶ୍ୱ. — ଏହିରୂପ (ଦେଖ)

Ehirūpe

Ehirūpa (See)

ଏହିରୂପେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ନାନା ବୃକ୍ଷ ଘନ

ପାତ୍ରକର ପଥେ ଦେଲେ ନୟନ ଅବିଷ୍ଟ । ସ୍ୱାମୀନାଥ. ମହାଭାରତ ।

ଏହିଲ୍ଲ — ଗ୍ରା. ଅ. — ଏହିଲ୍ଲ (ଦେଖ)

Ehilā

Ehilāge (See)

ଏହିଲ୍ଲି — ଦେ. ଅ. — ଏହି ଯାଉଁ (ଦେଖ)

Ehilāgi

Ehipāṇi (See)

ଏହିଲ୍ଲେ — ଦେ. ଅ. — ୧ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

Ehilāge

1. Very recently.

ଏହିନି

୨ । ଏହିକ୍ଷଣରେ; କର୍ତ୍ତମାନ —

ଅମୀ

୩ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୪ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୫ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୬ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୭ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୮ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୯ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୧୦ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୧୧ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୧୨ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୧୩ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୧୪ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୧୫ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୧୬ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

୧୭ । ଠିକ୍ ପ୍ରକାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ —

ଅମୀ

ଏହିକା — ଦେ. ଅ. — କହୁଣ୍ଡାସ୍ୱର ସମ୍ବୋଧନ —

Eheñkā

Interjection used in jesting or derision.

ହିକା ! ସେଇ ସମୟରେ; ପାଣି ପଶିଗଲା ତାଳପତ୍ରରେ; ଏହିକା — ଶିଶୁଗୀତ ।

ସାଧାରଣ ଯେତେ ସମୟ ସ୍ୱାମୀରେ ସ୍ୱପ୍ନର ଏ ଚିତ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ଚିତ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେତେ ଏ ପ୍ରକାରକାଳରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଚିତ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ୱଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବେ; 'ବୃକ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃକ୍ଷ' ବେଶିବେ; 'ବ୍ୟାଧି' ନ ପାଠଲେ 'ବ୍ୟାଧି' ବେଶିବେ; 'ଅନ୍ୟା' ନ ପାଠଲେ 'ଅନ୍ୟା' ବେଶିବେ; 'ଅନ୍ୟବଦ' ନ ପାଠଲେ 'ଅନ୍ୟବଦ' ବେଶିବେ ।

ଏହେଲ—ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ. (ସମ୍ବୋଧନ)—ନାମ ଧରି ଗାଈକୁ ଡାକିବାର ଧ୍ୱନି
Eheñla (ନାମ ପୂର୍ବରେ ଲଗେ)—Sound used in calling cows—oh !

[ଦ୍ର—ଗରୁଡ଼ମାନେ ଗାଈ ନାମ ପୂର୍ବେ 'ଏହେଲ' ଲଗାଇ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଗାଈକୁ ଦୂରରୁ ଡାକନ୍ତି, ଯଥା—ଏହେଲ ପାଟ; ଏହେଲ ବଉଳା ।]

ଏହେଲେ—ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ. (ସମ୍ବୋଧନ)—ଏହେଲ (ଦେଖ)
Eheñlo Eheñla (See)

ଏହେତୁ—ଦେ. ଅ.—ଏହିହେତୁ (ଦେଖ)
Ehetu Ehihetu (See)

ଏହେତୁରୁ—ଦେ. ଅ.—ଏହିହେତୁ (ଦେଖ)
Eheturu Ehihetu (See)

ଏହେତୁରେ—ଦେ. ଅ.—ଏହିହେତୁ (ଦେଖ)
Eheture Ehihetu (See)

ଏହେଦେ—ସ୍ତ୍ରୀ. ଦେ. (ସମ୍ବୋଧନ) ଅ.—ଏହିକ୍ଷଣି; ବର୍ତ୍ତମାନ—
Ehede Now; at present.

ଏହେନ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଶ.—ଏସନ; ଏତାଦୃଶ; ଏପରି—
Ehena Such; like this.
ଦେ. ଅ.—୧ । ଏଣୁକରି—1 Therefore; for this reason.

୨ । ଏହାଦ୍ୱାରା—2 By this.

୩ । ଏରୂପେ—3. In this manner

୪ । ଏହି ଯୋଗୁଁ; ଏହି ହେତୁରୁ—

4. For this reason.

୫ । ଏପରି; ଏହେ—5. Thus

[ଦ୍ର—ତୁଳନାକର—ତେଜେ; କେଜେ; ସେଜେ ।]

ଏହେନେକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପଦ୍ୟ. ବି. ଓ ଅ—ଏହେନ (ଦେଖ)
Eheneka Ehena (See)

ଏହେନେକ ବର୍ଣ୍ଣରନ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ର ଲଗା ବେଳ—ସାଧାରଣତଃ ଉଦ୍ଦୋଷ ।

ଏହେ—ଦେ. ବିଶ. ଓ ଅ—ଏହେନ (ଦେଖ)
Ehne Ehena (See)

ଏହେକ—ଦେ. ବିଶ. ଓ ଅ—ଏହେନ (ଦେଖ)
Ehneka Ehena (See)

ଐ—ଦ୍ୱାଦଶ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ—The 12th vowel.

Ai [ଦ୍ର—ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ କଣ୍ଠ ଓ ତାଳୁ । ଧ୍ୱନିଗତ ବର୍ଣ୍ଣରରେ ଦେଖାଯିବ ଯେ 'ଐ'ର ଉଚ୍ଚାରଣ 'ଏ'ର ପାର୍ଶ୍ୱ 'ଏଲ୍', ଏବଂ 'ଐ'ର ଉଚ୍ଚାରଣ 'ଉ'ର ହେବା ଉଚିତ; କିନ୍ତୁ ଆମ୍ଭେମାନେ 'ଐ'କୁ 'ଅଇ' 'ଐ'କୁ 'ଅଉ' ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଁ । ତେଣୁ ଐରବତ ଓ ଐଶାନ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦମାନ ଯଥାକ୍ରମେ ଅଇରବତ ଓ ଅଉଶାନ୍ୟ ଏବଂ ଐ ଯୁକ୍ତ 'ଐଷଧ' ଆଦି ଶବ୍ଦ 'ଅଉଷଧ' ବୋଲି ଉଚ୍ଚାରଣ ହୁଏ ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ମଧ୍ୟ ଲିଖିତ ହୁଏ ।]

ସଂ. ବି—ଶିବ—God śiba

ଦେ. ବି. (ଧ୍ୱନିନିକୂଳରଣ)—୧ । କମନ—

1. Vomiting.

୨ । କମନେକ୍ରା—2. Tendency to vomit.

ଦେ. ଅ. (ଅମନ୍ତ୍ରଣ, ଅହ୍ୱାନ, ସମ୍ବୋଧନ ଓ ସ୍ମରଣାର୍ଥକ)—
ଅସ୍ତି; ହେ—Interjection used in inviting, calling, addressing and recollecting.

ଐକ—ସଂ. ବିଶ. (ଏକ + ଅ)—୧ । ଏକାର୍ଥକୋଷକ—

Aika 1 Synonymous; having one and the same meaning.

୨ । ଏକ-ସଂଖ୍ୟାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

2. Pertaining to the number 'One'

ଐକତାନ—ସଂ. ବି. (ଏକତାନ + ଅ)—୧ । ବାଦ୍ୟବିଶେଷ—

Aikatāna 1. A musical instrument.

୨ । ବିଭିନ୍ନବାଦ୍ୟ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଯନ୍ତ୍ର ଏକତ୍ର ବାଦିତ ହେବା ସ୍ୱରସମନ୍ୱୟ; ବହୁସ୍ୱରର ମିଳନ—

2. Musical harmony or union; concert; symphony.

ଐକତାନିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଏକତାନ + ଇକ)—

Aikatānika ୧ । ଏକଲଗ୍ନବିଶିଷ୍ଟ—

1. Symphonious.

୨ । ଏକ ସମୟରେ ବାଦିତ —2 Concordant.

ଐକପତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଏକପତ୍ୟ + ପତ୍ୟ. ଯ)—୧ । ଏକାଧିପତ୍ୟ—

Aikapatya 1. Sole dominion; sovereignty; supremacy.

୨ । ଏକତତ୍ତ୍ୱଶାସନ—2. Absolute monarchy.

ଐକବକ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଏକବାକ୍ୟ + ବକ୍ୟ. ଅ)—ଏକବାକ୍ୟତା;
Aikabākya ମେଳ—The fact of having to say the same thing about some object or point; concurrence of opinion or judgement.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୦. ବି. (ଏକମତ + ଭାବ. ଯ)—ଏକମତ ହେବାର
Aikamatya ଭାବ; ସମ୍ମତି; ଅନେକ ଲୋକ ଏକକ୍ଷୟରେ ସମ୍ମତି
 ହେବା ଅବସ୍ଥା; ସର୍ବସମ୍ମତି—
 Concord; unanimity; consensus of opinion.

ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୧. ବି. (ଏକରାଜ + ଯ)—ଅକ୍ଷରମାଳା (ଦେଖ)
Aikarājya Aikapatya (See)
 ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୨. ବି. (ଏକ = ଅସହାୟ + ଅଗାର = ଗୃହ + ଇକ)—
Aikāgārika ଗୋଟିଏ; ଦୟା—Thief
 ୧୩. ବିଶ—ଏକାଗାରବାସୀ; ଯାହାର କାସଗୃହ ଗୋଟିଏ
 ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ମାତ୍ର—Living in one-roomed house.

ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୪. ବି. (ଏକାଗ୍ର + ଭାବ. ଯ)—ଏକାଗ୍ରତା—
Aikāgrya Concentration of mind.
 ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୫. ବି. (ଏକାତ୍ମ୍ୟ + ଯ)—ଅକ୍ଷରମାଳା, ଏକସ୍ୱରପ୍ରକାର;
Aikātmya ଦୂର ଜଣକ ମଧ୍ୟରେ ଅଭେଦଭାବ—Close
 friendship; similarity of mental condition.

ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୬. ବିଶ. (ଏକାନ୍ତ + ଇକ)—
Aikāntika ୧ । ନିଶ୍ଚିତ—1. Absolute.
 ୨ । ନିଶ୍ଚଳ—2. Unalterable
 ୩ । ସମ୍ପର୍କ; ପ୍ରକାର—3. Excessive.
 ୪ । ଅତ୍ୟନ୍ତ—4. Extreme; perfect

ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୭. ବି. (ଏକାନ୍ତକ + ତା)—
Aikāntikatā ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ—1 Excess.
 ୨ । ପ୍ରକାର—2. Intensity.
 ୩ । ଅକ୍ଷରମାଳା; ମନର ଦୃଢ଼ତା—
 3. Singleness of purpose;
 perseverance, single-mindedness.
 ୪ । ପ୍ରକାର—4. Acme, highest pitch.

ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୮. ବିଶ. ପୁ. (ଏକ + ଅନ୍ୟ + ଇକ)—
Aikānyika ସେହି ଶବ୍ଦ ଏକପ୍ରକାର ପଦେ ଓ ପଦ୍ୟରେ
 (ଅକ୍ଷରମାଳା—୧୯) ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ଉତ୍ତର ଦିଏ; କୁପାଠକ—
 (a student) Of bad memory; dunce.

ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୦. ବିଶ. ପୁ. (ଏକାର ପୂର୍ବରୁ '୧' ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ
Aikāra ପୂର୍ବରେ ଓ ପୂର୍ବରୁ '୧' ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ଡାହାଣ ମୁଣ୍ଡରେ
 ଯୋଗ ହୁଏ । ଏହାକୁ ଅବଧାନମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଶୁଣିବା
 କହନ୍ତି)—The sign of this vowel is
 '୧' of which '୧' is prefixed to the
 consonant and '୧' is put on the
 right side top.

ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୧. ବିଶ. (ଏକ + ଅହନ୍ = ଦିବସ + ଇକ)—
Aikāhika ୧ । ଏକଦିନ; ଏକଦିନ; ଏକଦିନ ଅନ୍ତରେ ଘଟୁଥିବା—
 1. Occurring every alternate day.

୨ । ଏକଦିନରେ ନିଷ୍ପାଦ୍ୟ—
 2. Performable in a day
 ୩ । ଏକଦିନ ବ୍ୟାପକ (ଜ୍ୱର)—3. Extending
 over day; quotodian (fever).
 ୪ । ଯାହା ଏକଦିନ ମାତ୍ର ରହେ—
 4. Lasting for a day only; ephemeral.
 ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୨. ବିଶ. ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ଧୁ ଜ୍ୱର, ଯାହା ପ୍ରତିଦିନ ଆସେ;
Aikāhika jwara ଉଦ୍‌ଘାତ—Quotodian fever;
 fever or ague which returns
 every day.

ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୩. ବି. (ଏ. ଏକ + ଶ୍ରେଷ୍ଠ)—ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ; ସର୍ବୋତ୍ତମ—
Aikunṭha Best.
 ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୪. ବିଶ. (ଏକ + ଭାବ. ଯ)—୧ । ଏକତା—

Aikya 1. Oneness
 ୨ । ଅବିରୋଧ; ମେଳ—2 Agreement.
 ୩ । ଏକତା—3. Unity.
 ୪ । ଏକରୂପତା—4. Singleness
 ୫ । ଏକମତ୍ୟ—5 Unanimity,

ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୫. ଅ—ଏକକ୍ଷର (ଦେଖ)
Aikshani Ehikshani (See)

ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୬. ଅ—ଏକକ୍ଷର (ଦେଖ)
Aikshani Ehikshani (See)

ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୭. ବିଶ. (ଇନ୍ଦ୍ର = ଅମ୍ଳ + ଜାତାର୍ଥ. ଅ)—ଅମ୍ଳରୁ ଜାତ—
Aikshaba Produced from sugar-cane.

ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୮. ଅ—ଏକକ୍ଷର (ଦେଖ)
Aikshini Ehikshani (See)

ଅକ୍ଷରମାଳା—୨୯. ଅ—ଏକକ୍ଷର (ଦେଖ)
Aikshinikā Ehikshani (See)

ଅକ୍ଷରମାଳା—୩୦. ବିଶ. ପୁ. (ଇଚ୍ଛା + ଇକ)—ଇଚ୍ଛାଧୀନ; ଇଚ୍ଛାନୁସାରି—
Aichchhika Voluntary; optional; volitional.
 (ଅକ୍ଷରମାଳା—୩୧)

ଅକ୍ଷରମାଳା—୩୧. ଅ—ଏକକ୍ଷର (ଦେଖ)
Aichchhikā Ehikshani (See)
 ୧୩. ବିଶ—'ଅକ୍ଷର'ର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
 Feminine of Aichchhika

ଅକ୍ଷରମାଳା—୩୨. ଅ—ଏକକ୍ଷର (ଦେଖ)
Aichchhini Ehikshani (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନ୍ତରାଳିକ ସ୍ୱରୂପ	ସ	କ	ଶ,ଷ	ଜ	ଝ	ଞ	ଟ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାଶବ୍ରହ୍ମ	ଅନ୍ତରାଳିକ ବା ଚନ୍ଦ୍ରବ୍ରହ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ	ସ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଞ	ନ

୨ । ପୂର୍ବଦିଗ (ପୂର୍ବର ଦିଗ) ଇନ୍ଦ୍ର ପୁରାଣ—

2. Eastern; relating to the East

ଅନ୍ତରାଳିକ — ସଂ. ବିଣ (ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ = ଲୁହକ + ଇକ) —

Aindrajalika ୧ । ମାୟାମୟ — 1. Illusory

୨ । ଲୁହକ ବା ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲସମ୍ପର୍କୀୟ —

2. Magical.

୩ । ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲରୁ ସମ୍ପର୍କ —

3. Resulting from magic or legerdemain.

ସଂ. ବି. ପୁଂ — ଜାଣକ —

A magician; wizard; juggler.

ଅନ୍ତରାବ୍ରାହ୍ମଣିକା — ସଂ. ବି. କରୁଣାକାଳୁଷ; ବିମ୍ବମୟ; ଗୋରୋଷକାଳୁଷ —

Aindrābrāhṇikā (ଦ୍ରବ୍ୟବୃକ୍ତି) — A kind of wild creeper and its fruit.

ଅନ୍ତରାଲୁପ୍ତିକ — ସଂ. ବିଣ (ଇନ୍ଦ୍ରଲୁପ୍ତ = ଚନ୍ଦ୍ରାମୁଣ୍ଡ ବେଶ + ଇକ) —

Aindraluptika ୧ । ଚନ୍ଦ୍ରାମୁଣ୍ଡବେଶସମ୍ପର୍କୀୟ —

1. Pertaining to baldness.

ଅନ୍ଦ୍ରା — ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇନ୍ଦ୍ର + ସ୍ତ୍ରୀ. ଅ + ଶ୍ରୀ ଅ) —

Aindrā ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ; ଶ୍ରୀ —

1. The wife of Indra

୨ । ପୂର୍ବଦିଗ — 2. The East.

୩ । ଶକ୍ତିବେଶ —

2. Name of a Śakti or creative energy.

୪ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ନକ୍ଷତ୍ର —

4. The 18th of the lunar constellation of Hindu astronomy.

ଅନ୍ଦ୍ରୀ — ସଂ. ବି (ଇନ୍ଦ୍ର + ଅପତ୍ୟାର୍ଥରେ. ଇ) — ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ର ଜୟନ୍ତ —

Aindri 1. Son of Indra — Jayanta.

୨ । ବାଳୀ — 2. Bālī.

୩ । ସୁଗ୍ରୀବ — 3. Sugrīva.

୪ । ଅର୍ଜୁନ — 4. Arjuna

୫ । କାକ; କୁଅ — 5. Crow; raven.

୬ । ବିହ୍ୱାଳ (ଗଛ) (ଦ୍ରବ୍ୟବୃକ୍ତି. ଦ୍ରବ୍ୟବୃକ୍ତି) —

6. The stinging nettle.

୭ । ବିମ୍ବମୟ; ଗୋରୋଷ କାଳୁଷ (ଦ୍ରବ୍ୟବୃକ୍ତି. ଦ୍ରବ୍ୟବୃକ୍ତି) —

7. A kind of fruit.

ଅନ୍ଦ୍ରିୟ — ସଂ. ବିଣ (ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଅ) — ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟସମ୍ପର୍କୀୟ —

Aindriya 1. Pertaining to the senses.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୋଚର —

2. Perceptible by the senses.

ଅନ୍ଦ୍ରିୟକ — ସଂ. ବିଣ (ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ଅକ) — ଅନ୍ଦ୍ରିୟ (ଦେଖ)

Aindriyaka Aindriya (See)

ଅନ୍ଦ୍ରିଲ — ସଂ. ବି. (ନାମ) — ଦୃଶ୍ୟସ୍ୱର ପତ୍ରୀ —

Aindrīlā The wife of demon Brūtra.

ଅନ୍ଦ୍ରୀ — ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଇନ୍ଦ୍ର + ଅ + ଶ୍ରୀ. ଅ) — ୧ । ଇନ୍ଦ୍ର ଶକ୍ତି —

Aindrī 1. The energy of Indra.

୨ । ବଜ୍ର; ବୃକ୍ଷ — 2. Thunderbolt.

ଅଫଳା — ଅକାର (ଦେଖ)

Aphalā Aikāra (See)

ଅବ୍ରତ — ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ବି. ଓ ବିଣ. (ସଂ. ଅସୁତ) —

Aibrata ଅସୁତ; ଦଶ ହଜାର — Ten thousand.

ଅବ୍ରତେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଦେବତା ମୂର୍ତ୍ତି । ପ୍ରାଚୀ — ନଳବର ।

ଅମାତ୍ୟ — ଅକାର (ଦେଖ)

Ainātrā Aikāra (See)

ଆର — ଦେ. ବି. (ନାମ) — (ଇର + ଅପତ୍ୟାର୍ଥରେ. ଅ) —

Aira ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗର ରାଜବଂଶବିଶେଷ —

Name of a royal dynasty of ancient Kalinga.

ଆର ସମ୍ପର୍କରେ ଅସୁତ । ପ୍ରାଚୀନ. ନଳବର ।

[ପ୍ର — ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଲେଖା ଅଛି ଯେ ମହାଭାରତ ସମୟରୁ ନନ୍ଦଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଳିଙ୍ଗରେ ୩୨ ଜଣ ରାଜା ରାଜତ୍ୱ କରିଥିଲେ । ସେହି ରାଜବଂଶକୁ ଆରବଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଉଅଛି । ଉଦୟଗିରି ଦ୍ୱାରା ଗୁମ୍ଫାଖୋଦିତ ଶିଳାଲିପିରେ ଲେଖା ଅଛି କେତୁବଦ୍ର ନାମରେ ସେହି ଆରବଂଶରେ ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ଖାରବେଳ ରାଜା ଦେବା ପରେ ସେହି କେତୁବଦ୍ରଙ୍କ ବିସ୍ତୃତ ପୂଜା କରୁଥିଲେ । ଏହି ଆର ରାଜାମାନେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ପୂର୍ବ ୩୭୦ ପୂର୍ବରୁ କଳିଙ୍ଗରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ ।

କୁପାସିକ ଉତ୍କଳଭିତ୍ତିଦାସ ।]

ଆରାବଣ — ସଂ. ବି. (ଇରବତ୍ = ସମୁଦ୍ର; ମେଘ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଅ) —

Airābana ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ହସ୍ତୀ —

1. Indra's elephant

୨ । ପୂର୍ବଦିଗର ହସ୍ତୀ — 2. The mythological elephant of the eastern quarter.

୩ । ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜ୍ର — 3. Lightning.

ଆରାବତ — ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଇରବତ୍ = ସମୁଦ୍ର; ମେଘ + ଅଛି ଅର୍ଥରେ. ଅ) —

Airābata ୧ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ହସ୍ତୀ; ପୂର୍ବଦିଗର ହସ୍ତୀ, ଅବ୍ରାହ୍ମଣ —

(ଆରବଣ-ଶ୍ରୀ) 1. Indra's elephant.

୨ । ନାରଙ୍ଗ (ଫଳ ଓ ଗଛ) — 2. Sweet orange.

୩ । ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ — 3. Rainbow

ବସ୍ତ୍ରରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସୁସଜ୍ଜ ଅସ୍ତ୍ରରେ ସଜ,

ବୃନ୍ଦାବନ ଲେଖା ଶତାବ୍ଦୀ ଆରବତ — ଉଷ୍ଣ. ଦୈତ୍ୟବଳାସ ।

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅବର ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅକ୍ଷର ୧ କା ୨ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଧୋଣସ ୩ କା ମାତ୍ରାକୁ ଓ ଧୋଣସରେ ଧୋଣସ ୧ ଧୋଣସରେ ୨ ଧୋଣସ, ଧୋଣସ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି । କା ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଧୋଣସ ୩ କା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଧୋଣସକୁ ଚୋର । ଯଥା :— 'ଗାଓ' କ ମଧ୍ୟରେ 'ଗା' ଧୋଣସେ 'ରୁ' କ ମଧ୍ୟରେ 'ରୁ' ଧୋଣସେ 'ବୁ' କ ପାଇଁ 'ବୁ' ଧୋଣସେ; 'ଅଗା' କ ପାଇଁ 'ଅ' ଧୋଣସେ; 'ଅଲବ' କ ପାଇଁ 'ଅଲ' ଧୋଣସେ ଚୋର ।

୪ । ସରଳ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ—4. A straight rainbow.

* । ଲକ୍ଷ୍ମୀ; ଲେଖନୀ (ଗଛ ଓ ଫଳ)—

5. Autocarpus Lacucha (tree and fruit.

ଅକ୍ଷରାଳି—୧. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅକ୍ଷର + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ)—

Airābati ୧ । ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜୁଳି—1 Lightning.

୨ । ଅକ୍ଷରାଳି ଦ୍ରୁମ—

2. The she-elephant of the east quarter.

* । ବ୍ରହ୍ମଦେଶର ଏକ ନଦୀ—

3 The Irawadi river in Burma

[ଦ୍ରୁ—ଅକ୍ଷରାଳି ନଦୀ ହିମାଳୟର ପୂର୍ବ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ବାହାରି ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ବାଟେ ଦକ୍ଷିଣବାହିନୀ ହୋଇ ମାର୍କାବାନ୍ ସାଗରରେ ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ପଡ଼ିଅଛି । ଏହାର ମୁହାଣରେ ରେଙ୍ଗୁନ୍ ନଗର ଓ ବନ୍ଦର ଅବସ୍ଥିତ । ଏ ନଦୀରେ ବ୍ରହ୍ମଦେଶରୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଶାଗୁଆନ୍ କାଠର ପଟାଳମାନ ଅଣାଯାଏ । ମାଣ୍ଡାଲେ ବା ମାଳାୟ ନଗର ଏହାର ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ନଗର ।]

* । ପଞ୍ଜାବଦେଶ-ନଦୀ; ରାବୀନଦୀ—

4. The Rābī river

[ଦ୍ରୁ—ଏହା ହିମାଳୟରୁ ବାହାରି ପଞ୍ଜାବ ଦେଶ ଦେଇ ସିନ୍ଧୁ ନଦୀରେ ଯିବା ଅବସରରେ ପଡ଼ିଅଛି । ଏହା ସିନ୍ଧୁ ନଦୀର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ଅଟେ । ଲହୋର ନଗର ଓ ଚମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ଏ ନଦୀ ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ ।]

ଆରି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଆରି, ବୈଶ୍ଵ)—ଆରି (ଦେଶ)

Airi Airi (See)

ଆରି ଏବେ ବୃଷେ ସହୋଦର ଆରିଗୁର ଡେଇ । ବଞ୍ଚିବେଶସୁରାଣ ।

ଆରି ଗରୁଡ଼—ଦେ. ବି. ସଂ. (ସଂ. ଆରି)—ଆରି ଗରୁଡ଼ (ଦେଶ)

Airi gaurda Airi gaurda (See)

ଆରି ଗରୁଡ଼ଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଆରି ଗରୁଡ଼ଣୀ (ଦେଶ)

Airi gaurdunī Airi gaurdunī (See)

ଆରିଣ—ସଂ. ବି. (ଇରିଣ—ଶାରଦ୍ଧିମି + ଅ)—ଲବଣବିଶେଷ;

Airina ଭୂମିରୁ ଜାତ ଲୁଣ—A kind of salt produced from saline soil.

ଆରିତା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଆରିତା; ବୈଶ୍ଵ)—ଶତ୍ରୁତା—

Airitā Enmity.

ଆରିମଲ୍ଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଆରି ଓ ମର୍ଦ୍ଦିନ ବା ମଲ୍ଲ)—

Airimalla ଏକପ୍ରକାର ପତାକା—A kind of flag.

ସମସ୍ତଙ୍କର ରଥରେ ଆରିମଲ୍ଲ ବାଜା । ବଞ୍ଚିବେଶସୁରାଣ ।

ଆରୁତା—ଗ୍ରା. ବି—ଆରିତା (ଦେଶ)

Airutā Airitā (See)

ଆରେୟ—ସଂ. ବି. (ଇରି—ଅଦ + ଜାତାର୍ଥେ. ଏୟ)—

Aireya ଅନୁରବ ମଦ୍ୟ; ଭାତରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଦ୍ୟ; ଅଶ୍ଵି—

Wine distilled from boiled rice; country spirit.

ଆଲା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଇଲା—ରୂପସ୍ରୀ + ଜାତାର୍ଥେ. ଅ)—

Aila ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜା ପୁରୁରବା—King Pururabā.

ଆଲାବିଳା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଇଲାବିଳା—ପୁଲସ୍ତି ରୂପିକ ରାଜ୍ୟ; କୁବେର

Ailabila ପିତାମହ + ସନ୍ତାନ. ଅ)—କୁବେର—

God Kubera; the God of riches.

ଆଲାବ୍ରୁତବର୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଇଲାବ୍ରୁତ + ଅ + ବର୍ଷ)—

Ailābrutabarsha ୧ । ଜମ୍ବୁଦ୍ଵୀପର ନଅଗୋଟି ବର୍ଷ ବା ଅଂଶର

ଏକତମ—1. One of the 9 countries

which formed a part of the mythological Jambudwīpa.

୨ । ଇଲାବ୍ରୁତ ଦେଶ; କୈଳାଶପର୍ବତର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ସ୍ଥାନ;

(ସେଠାରେ ଅରଣ୍ୟପ୍ରସ୍ତ ରାଜା ଇଲା ସ୍ତ୍ରୀ (ଇଲା) ରୂପରେ

ରୂପକ ସଜ୍ଜିତ ବାସ କରୁଥିଲେ)—2 Name of

a country near the Kailāsa mountains

ଆଲେୟ—ସଂ. ବି. (ଏଲା—ଅଲାଭ + ଇୟ; ଏହାର ସ୍ଵରୂପ ଅଲାଭ

Aileya ପରି ଥିବାରୁ)—ସ୍ଵରୂପ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ; ଗନ୍ଧନାଲୁକା—

A spice.

ଆଶ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଇଶ + ଅ)—୧ । ଶିବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Aiśa 1. Relating to God Śiba.

(ଆଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଇଶ୍ଵରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

2. Pertaining to God; Divine.

* । ସର୍ବପ୍ରଧାନ —3. Supreme.

ଆଶାଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଆଶାଣ)—ଆଶାଣ (ଦେଶ)

Aiśāṇa Aiśānī (See)

ଆଶାଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଇଶାଣ—ଶିବ + ଅ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ)—

Aiśānī ୧ । ଉତ୍ତରପୂର୍ବ କୋଣ; ଇଶାଣ କୋଣ—

1. The North-east quarter.

୨ । ପାର୍ବତୀ—2. Goddess Pārbati.

* । ଶକ୍ତିବିଶେଷ—3. A divine power; creative energy.

ଆଶାନ୍ୟ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଆଶାଣ)—ଆଶାଣ (ଦେଶ)

Aiśānya Aiśānī (See)

ଆଶକ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଇଶ + ଇକ)—ଆଶ (ଦେଶ)

Aiś ka Aiśa (See)

ଆଶୀ—ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଆଶ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ)—ଇଶ୍ଵର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Aiśī Divine (feminine)

ଆଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଆଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ)—ଆଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ (ଦେଶ)

Aiśurjya Aiśwarjya (See)

ଆଶ୍ଵର—ସଂ. ବିଶ. (ଇଶ୍ଵର + ଅ)—ଆଶ (ଦେଶ)

Aiśwara Aiśa (See)

(ଆଶ୍ଵର—ସ୍ତ୍ରୀ)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଈ	ଉ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଝ	ଟ	ଡ	ଢ	ନ	ତ	ଥ	ଦ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଌ	ୡ	ଐ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦୁ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ସ	ଷ	ଝ	ଟ	ଡ	ଢ	ନ	ତ

ଅକ୍ଷରକ—ସଂ. ବିଶ. (ଇଶ୍ୱର + ସମ୍ଭାବ୍ୟେ. ଇକ) — ଅକ୍ଷ (ଦେଶ)
Aiśwarika Aiśa (See)

ଅକ୍ଷର୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଇଶ୍ୱର + ଯ) — ୧ । ପ୍ରଭୁତ୍ୱ—1. Supremacy;
Aiśwarjyā mastery, great power.

୨ । ଅସାଧାରଣ ଲେଖ—2. Glory; extraordinary
 narys plendour

୩ । ଇଶ୍ୱରତ୍ୱ—3. Divine majesty,
 divine perfection; divinity.

୪ । ଧନ; ସମ୍ପଦ; ବହୁତ; ବଡ଼ତା—
 4. Riches; affluence; wealth

୫ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ପ୍ରଭାବ—5. Majesty; grandeur.

୬ । ଇଶ୍ୱରଙ୍କର ଅଶ୍ରୁକ୍ଷମ ଅଷ୍ଟବିଧ ଗୁଣ ବା ବହୁତ—
 6. Eight divine attributes of God.

ଅକ୍ଷର୍ୟାଗର—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷର୍ୟାଗରୀ କର୍ମଧା; ଅକ୍ଷର୍ୟ + ଗର) — ଚରକ—
Aiśwarjyāgarba ଜନ୍ମ ଅକ୍ଷର୍ୟାଗର; ଧନଗରୀ—

Pride due to possession of riches

ଅକ୍ଷର୍ୟାମଦ—ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷର୍ୟାମଦେଶୀ କର୍ମଧା) —

Aiśwarjyamada ଅକ୍ଷର୍ୟାଗର (ଦେଶ)

Aiśwarjyagarba

ଅକ୍ଷର୍ୟାଶାଳୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଅକ୍ଷର୍ୟ + ଶାଳନ୍. ୧ମା ୧ବ) —

Aiśwarjyāśālī ୧ । ସମ୍ପଦବାନ; ଧନଶାଳୀ—

(ଅକ୍ଷର୍ୟାଶାଳୀ—ଶ୍ରୀ) Possessed of great wealth or
 ches

୨ । ପ୍ରଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ; ଲେଖାମୟ—

2. Grand; magnificent.

ଅକ୍ଷମା—ସଂ. ଅ. (ଇକ୍ଷମ + ବର୍ଷ ଅର୍ଥରେ. ସମ୍ପଦ) — ଏକବର୍ଷ;
Aishamah ଏକବର୍ଷ; ଏବନ—This year.

ଅକ୍ଷମା—ସଂ. ଅ. — ଅକ୍ଷମା (ଦେଶ)

Aishamas

Aishamah (See)

ଅକ୍ଷିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଇକ୍ଷିକ + ଶ) — ଇକ୍ଷିକାକୃଷ୍ଣ-କର୍ମ—

Aishika

Made of Ishikā reeds.

(ଅକ୍ଷିକ—ଅକ୍ଷରୂପ)

ସଂ. ବି. — ଇକ୍ଷିକା ସହିତ ଅକ୍ଷ ବା ବାଣବିଶେଷ—

A kind of arrow furnished with
 of Ishikā reeds

କେ.ପେ. ଟ୍ରୋଡ଼ି ଅକ୍ଷିକ ଅକ୍ଷର ପେଟିଲେ

କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ମହାଭାରତ. ଅ. ୩ ।

[ଡ୍ର—ଏହି ଅକ୍ଷର ନାମରୁ ମହାଭାରତର ‘ଅକ୍ଷିକପର୍ବ’ର ନାମ
 ହୋଇଅଛି । ଅକ୍ଷରୀମା ଏହି ବାଣ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅକ୍ଷମୟଙ୍କ
 ଶ୍ରୀ ଇକ୍ଷିକା ଗର୍ଭସ୍ଥ ପଦ୍ମାକ୍ଷିକ ନାମ କରିଥିଲେ ।]

ଅକ୍ଷିକପର୍ବ—ସଂ. ବି. — ମହାଭାରତର ପଦ୍ମାକ୍ଷିକ—

Aishikaparba

Name of a canto of the
 Mahābhārata.

[ଡ୍ର—ମହାଭାରତର ଦଶମ ପର୍ବର ନାମ ଯୌଷ୍ଠିକ ଓ ଅକ୍ଷିକ
 ପର୍ବ, ରାଜସୂତ୍ରରେ ପାଣ୍ଡବ ପୁରୀମାନେ ଶୋଇଥିବା (ସୁପ୍ର)
 ଅବସ୍ଥାରେ ଅକ୍ଷରୀମା ସେମାନଙ୍କୁ ଦତ୍ତା କରବା, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଓ
 ଦ୍ରୌପଦୀ ଏ ସମ୍ପଦ ପାଇ ଶୋକ କରବା ଓ ପୁଣି ବଧର ପ୍ରତିହତ୍ୟା
 ନେବାକୁ ଅକ୍ଷରୀମାଙ୍କ ମସ୍ତକରେ ଥିବା ମଣିକୁ ଅକ୍ଷିକାକୁ ଦ୍ରୌପଦୀ
 ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ଏବଂ ଅକ୍ଷରୀମାଙ୍କ ମଣି ପାଣ୍ଡବମାନେ ଆଣି
 ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ଦେବା ଅକ୍ଷିକ ପର୍ବର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।]

ଅକ୍ଷିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଇକ୍ଷି = ଯଜ୍ଞ + ସମ୍ଭାବ୍ୟ. ଇକ) — ଯ ସମ୍ପର୍କୀୟ—

Aishṭika

Sacrificial; ceremonial.

ଅକ୍ଷିକଶାଣୀ—ପ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅକ୍ଷି + ଶାଣୀ) —

Aisulakshañī

ଅକ୍ଷିକଶାଣୀ (ଦେଶ)

Aisulakshañī (See)

ଅକ୍ଷିକଶାଣୀ—ପ୍ରା. ବିଶ. — ଅକ୍ଷିକଶାଣୀ (ଦେଶ)

Aisulekshañī

Aisulakshañī (See)

ଅକ୍ଷି (ଇକ୍ଷିକା) — ପ୍ରା. ବିଶ. — ଅକ୍ଷି ଅକ୍ଷିକ (ଦେଶ)

Aiha etc)

Aiha etc (See)

ଅକ୍ଷିକ—ସଂ. ବିଶ. (ଇକ୍ଷି = ଇକ୍ଷିକାଳ, ଇକ୍ଷିକାଳ + ଇକ) —

Aihika

୧ । ଇକ୍ଷିକାଳେ ଭବ; ଏକକାଳର—

(ପାଚକ—ବିପତ୍ତି) 1. Pertaining to the present
 life on the earth.

୨ । ସାମୟିକ; ଇକ୍ଷିକାଳସମ୍ପର୍କୀୟ; ପାଚିକ—

2. Temporal; mundane; worldly;
 secular.

ଅକ୍ଷିକେନ୍ଦ୍ର—ପ୍ରା. ବି. — ଅକ୍ଷିକେନ୍ଦ୍ର (ଦେଶ)

Aihideṅgurā

Aihideṅgurā (See)

ଅକ୍ଷିକରକ—ପ୍ରା. ବି. — ଅକ୍ଷିକରକ (ଦେଶ)

Aihināraka

Ahianaraka (See)

ଅକ୍ଷିକାଗର—ପ୍ରା. ବି. — ଅକ୍ଷିକାଗର (ଦେଶ)

Aihināgarā

Ahianāgarā (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ମାତା ଏବଂ ଉତ୍ତର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ଏ ବା ୨ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ବର୍ଜିତ ବା ମାନ୍ୟତା ପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ । ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ଚିହ୍ନ ଦେଖେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉଚ୍ଚର ବ୍ୟବହାର ବା ୧ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର ବର୍ଜିତ ବା ମାନ୍ୟତା ପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ । ଯଥା—
 ବାଲ୍ୟ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାୟ’ ଶୋଭିବ; ‘କୂଅ’ ନ ମିଳିଲେ ‘କୂଅ’ ଶୋଭିବ; ‘ବଧୂ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ଦେଖିବ; ‘ଅଗ୍ନି’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଗ୍ନି’ ଦେଖିବ; ‘ଅଲକ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଅଲକ’ ଦେଖିବ ।

ଓ—ଦ୍ରୈଦଶ୍ୟ ସ୍ବରବର୍ଣ୍ଣ—The 13th vowel.

O

ଓ [ଦ୍ର—ଏଥର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ କଣ୍ଠ ଓ ଓଷ୍ଠ । ଏଥର ମାତ୍ରା ଆ ‘ଓ’; ଏହାକୁ ଗୁଣାକର ଅବଧାନମାନେ ଓଡ଼ାକାନ୍ତି କହନ୍ତି । ‘ଓ’ ଅକ୍ଷରର ପୂର୍ବରେ ଏବଂ ‘ଓ’ ଅକ୍ଷରର ପରେ ଲାଗେ ।]

ସଂ. କ—ବ୍ରହ୍ମା—Brahmā.

ଦେ. ଅ—୧ । ଏବଂ; ଅଉ—1. And

୨ । (କ) ସମ୍ବୋଧନ ବା ଆହ୍ୱାନର ଉତ୍ତର—

2 Interjection used in (a) addressing or responding to a call; Ho !
 Hollo

(ଖ) ସ୍ୱୀକାରପୂର୍ବକ—(b) Agreeing.

(ଗ) ଅଭିପ୍ରାୟପୂର୍ବକ—(c) Wishing

(ଘ) ସ୍ମରଣାର୍ଥକ—(d) Remembering.

(ଙ) ଦୟାପ୍ରକାଶକ—(e) Expressing kindness or pity

ଓଘାଲିକା—ଘା. କି—ଉଗାଲିକା (ଦେଖ)

Oḡḡalibā Uḡḡalibā (See)

ଓଆଲତେର—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କ. (ନାମ)—ବିଶାଖା ପଟଣାର ଓଆଲ
 Oālatera ଡେଆର ନଗର (ବେଙ୍ଗଲ୍ ନାଗପୁର ବେଲବାଇର ଦକ୍ଷିଣତମ ଖେମ୍ବର)—Waltair in Vizag

ଓଇଡି—ଦେ. କ (ଏକ ପ୍ରକାର ଗୁଳୁ)—ବଳବଳଣା (ଦେଖ)

Oidi Balabalanā (See)

हसारमाल

ଓଉ—ଦେ. କ (ସଂ. ଉଦ୍ୟ; ଉଦ୍ୟାନ; ବହୁବାର—ଭୁଲ. ଆସାମୀ—
 Ou ଅଉ)—ଅମ୍ବୁମଳକଶେଷ—Dillenia Speciosa (Indica)

ସଂ. ନାମ ଅନ୍ୟ; ବହୁବାର; [ଦ୍ର—ଗୋଲାବାର ଫଳ ଓ ଶ୍ରେଣୀଭକ୍ତ; ଉଦ୍ୟାନ; ଗର୍ଭ-ଦନ୍ତର ପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ତମ୍ଭର ବନ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର-ପୁଷ୍ପ; ପଞ୍ଚାଙ୍ଗିକା, ବସାମୁକା । ଏହାର ବଳଳା ମୋଟା ଓ ରଙ୍ଗାଳଥା । ଚାଳତା ଏହାର ଦନ୍ତର ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଲଗା-ଲଗି ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପତ୍ରର ଉପର ପାଖ ସାଉଁଳଥା । ତଳ ପାଖ ଝୁନୁ ଅଂଶୁ ଯୁକ୍ତ । ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ୨ ବା ୨ଲକ୍ଷ ବସ୍ତୁତ । ଫୁଲ ପାଣ୍ଡୁଆର ବର୍ଣ୍ଣ ଧଳା ।

चालता; हरोसा;

बहुवार; बहिला

ମ. ମୋଟ କରମଲ,

କରମେଲ

ଭା. ଭୂରା; ପେଡ଼ା; କଲିଙ୍ଗା ଫଳଗୁଡ଼ିକର ଗୋଲେଇ ୫" ବା ୬"
 ସାନ୍ତାଳୀ. କରକଟ ହୁଏ । ଫଳ ଉତ୍ତରେ ନାଳ ୧ ।
 ଦେ ନାକ୍ସର ଏହା ଖଟା ଓ ଉଷ୍ଣକ୍ଷଣ ଲାଗେ ।
 ଲେଖକ ଏ ଫଳକୁ ଆମ୍ବିଲକର-
 ଶାଆନ୍ତି ଏବଂ ଫଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ସବୁ
 କରି କାଟି ଆଉଁର ଓ ତରକାସ
 କରନ୍ତି ।]

ଓଉମୁଣ୍ଡି ଆ—ଦେ. କଣ—ଓମୁଣ୍ଡିଆ (ଦେଖ)

Oumundiā Omundiā (See)

ଓଏସିସ୍—ବୈଦେ. କ (ଇଂ. ଓଏସିସ୍)—ମରୁଭୂମି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଉର୍ବର
 Oesis ବୃକ୍ଷ ଶ୍ୟାମଳ ଓ ଜଳସ୍ଥଳର ଭୂଖଣ୍ଡ—Oasis.

ଓଂ—ଦେ. ଅ.—ଓଁ (ଦେଖ)

Om On (See)

ଓଃ—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଅହୋ)—୧ । ଖେଦ, ବିସ୍ମୟ, ଅବଜ୍ଞା ଓ

Oh ବିରକ୍ତିପୂର୍ବକ ଧ୍ୱନି; ଆ—ଓଃ—
 ଓଃ 1. Interjection—sound uttered
 ଆହ to indicate grief, wonder, con-
 tempt and displeasure—Oh !
 Ah ! Alas !

୨ । (ସାଙ୍କେତିକ ଓଗର ଶବ୍ଦର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ରୂପ)—

ଓଗର; ଉଦ୍ୟାନ—

2 Abbreviation for the word Ogar = etc

ଓଁ—ସଂ. ଅ—ପ୍ରଣବ, ଓଁକାର; ମନ୍ତ୍ରର ଆଦ୍ୟବାକ—

On The incantation 'On' used at the
 beginning of every Mantra.

[ଦ୍ର—ଏହି ଧ୍ୱନି ସକଳ ପ୍ରକାର ମନ୍ତ୍ରର ଆଦ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରଣ ହୁଏ । ଅ, ଉ ଓ ମ ଏହି ତିନିଗୋଟି ଅକ୍ଷର ସଂଯୋଗରେ ଏହାର ଉତ୍ପତ୍ତି । ଅ=ବସ୍ତୁ, ଉ=ଶିବ ଓ ମ=ବ୍ରହ୍ମା । ଏହି ବାକ୍ୟମନ୍ତ୍ରରେ ଏହି ତିନି ଦେବତାଙ୍କର ନାମ ଥିବାରୁ ଏହା ସକଳମନ୍ତ୍ରର ଆଦ୍ୟରେ ଲାଗେ । ଏହାକୁ ପ୍ରଥମେ ଉଚ୍ଚାରଣ ନ କରି ମନ୍ତ୍ର ପାଠ କଲେ ମନ୍ତ୍ର ସିଦ୍ଧ ହୁଏ ନାହିଁ । ଅକାର ସୂର୍ଯ୍ୟବାନ, ଉକାର ଚନ୍ଦ୍ରବାନ, ଓ ମକାର ଅଗ୍ନିବାନ ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ।]

ଓଁକାର—ସଂ. କ—ଓଁ ଅକ୍ଷର—

Onkāra The letter 'On'.

ଓଁକାରନାଥ—ଦେ. କ (ନାମ) ହିନ୍ଦୁ ଗର୍ଭ-ବିଶେଷ — Name of a
 Onkāranātha place of a Hindu-pilgrimage.

[ଦ୍ର—ଓଁକାରନାଥ ଦ୍ୱାଦଶ ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ । ଏହି ମନ୍ତ୍ରର ୫ ନାମକାର ଉତ୍ତର ଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଦେବମେହନ. ଚାର୍ଯ୍ୟଦର୍ଶନ ।]

ଓଁ ମଣିପଦ୍ମେହୁଁ—ଦେ. ଅ (ମନ୍ତ୍ର)—ତିବ୍ବତୀୟ ଲାମାମାନଙ୍କର ଜପିବା ମନ୍ତ୍ର
 On manipadmehuଁ ବିଶେଷ—A formula uttering
 which the Tibetan Lamas count rosary.

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ଏ	ଓ, ଓ, ଓ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଝ, ଞ	ଟ	ଠ	ଡ, ଢ	ଣ	ତ
୨	ଇ	ଉ	ଋ	ଲୁ	ୟେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଞ୍ୟ	ଟ୍ୟ	ଠ୍ୟ	ଡ୍ୟ

[ଓ— ଓକରରେ ପ୍ରକାଦ ଅଛି ଯେ ମାନସସଂସ୍କାର ପୂର୍ବେ ରକ୍ଷସଙ୍କ ଆକାସ ଭୂମି ଥିଲା । ପଦ୍ମମୁଖି କାଶୀଠାରୁ ଜ୍ଞାନାମୂର୍ତ୍ତିକାଟେ ଓକରକୁ ଅସି ଧର୍ମପରୁ ଓ ମଠ ପ୍ରାପନ ପୂର୍ବକ ଓକରବାସୀମାନଙ୍କୁ ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ ଘଷିତ କଲେ । ଏଥିପାଇଁ ଓକରବାସୀମାନେ ‘କାଶୀଲମ୍ବା’ ବା ଭରଣସ୍ତ୍ର ଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତି ଓ କୌଣସି ପ୍ରଜ୍ଞା ଲେଖିବା ପୂର୍ବେ ଓକରରେ ପ୍ରଥମେ ଦେବତାଙ୍କ ନାମ ପଢ଼ି ‘କାଶୀ’ ନାମ ଲେଖାଯାଏ । ବଙ୍ଗଳା, ସ୍ଵାମୀ ସ୍ଵାମୀନାମ ୨୧୪ ପୃଷ୍ଠା ।]

ଓକର—ପ୍ରାଦେ (ବସ୍ତ୍ର) ବ— ଓକ୍‌ଣୀ—Louse.

Okni

ଓକ୍‌ନିକିର୍‌ଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବ—ଓକ୍‌ନିକିର୍‌ଡ଼ା ଯୋକ—

Oknikirdi

Weevil.

ଓକ—ସଂ. ବ. (ଉର୍ ଧାତୁ = ଏକକ କରବା + ଅଧକରଣ. ଅ) —

Oka ୧ । ପକ୍ଷୀ—1. Bird.

୨ । ବୃଷଳ, ଶୁଦ୍ର—2. A Śūdra

୩ । ବାସସ୍ଥାନ; ଗୃହ—3. House; residence

୪ । ଅଶ୍ରୟ—4. Shelter.

ବସ୍ତ୍ରାଦି ବେଶ୍ଟି ବଳ ରୂପ ମଧ୍ୟ ଓକ । ରଞ୍ଜ, ଦୈବେଶ୍ଵରକାୟ ।

୫ । ସ୍ଥାନ—5. Place.

ଓକ—ସଂ. ବ. (ଉର୍ ଧାତୁ + ଅଧ)—ଓକ (ଦେଖ)

Okah

Oka (See)

ଓକଡ଼ାଫଳ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଣ୍ଡାମ) ବ—ଫଳପର୍ଣ୍ଣୀ—

Okardāphala

The thorny berry or wort

ଓକର—ଦେ. ବ—୧ । ଗୁହ୍ୟତ୍ଵ—1. Family-secrets

Okara ୨ । ବଳ; କ୍ଷମତା; ଶକ୍ତି—2. Power; authority.

(ଯଥା—ପଦେ କହିବାକୁ ମୋର ଓକର ନାହିଁ ।)

୩ । ଅଭ୍ୟାସ; ଶୋଭା—3. Habit

ଓକର ଖୋଲିବା—ଦେ. କି.—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୁହ୍ୟତ୍ଵ ସାଧାରଣରେ

Okara kholibā ପ୍ରକାଶ କରବା—To publish a

person's family-secrets

ଓ କରବା—ଦେ. କି—୧ । ଡାକିଲେ ଉତ୍ତର ଦେବା—

O karihā 1. To respond to a call.

୨ । କାମରେ ଅସିବା; ଉପକାରରେ ଅସିବା—

2. To be useful.

୩ । ଯେ ଡାକ ସାଉଁଟ ରଖିଥିଲେ ବେଳେ ଓ କରବ ।

ଫକୀରମୋହନ, ଗନ୍ଧବଳ ।

ଓକସ୍—ସଂ. ବ—ଓକ (ଦେଖ)

Okas

Oka (See)

ଓକାର—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉଦ୍ଭାର)—

Okāra

୧ । ବାନ୍ତି—1. Vomiting

୨ । ବମନେଡ଼ା—2. A tendency to vomit

୩ । ଓକର (ଦେଖ)

3. Okara (See)

୪ । ଜାତି, ଜନ୍ମ ବା ବଂଶର ଠିକଣା—

4. Certainty of one's lineage.

ସଂ. ବ—ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ‘ଓ’ ର ମାତ୍ରା ‘ଓ’; ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣରେ ‘ଓ’

ବର୍ଣ୍ଣ ଯୁକ୍ତ ଦେବାର ଚିହ୍ନ—(ଏ ଚିହ୍ନକୁ ଶୁଦ୍ଧଶାଳୀର

ଅବଧାନମାନେ ଓଡ଼ା ବାଡ଼ି କହନ୍ତି)—

The sign of the vowel ‘O’ added to

a consonant.

ଓକାର ଉଠିବା—ଦେ. ବ—ବାନ୍ତି ଦେବାର ଉପକ୍ରମ—

Okāra uṭhibā

A tendency to vomit.

ଓକାରିବା—ଦେ. କି—ବାନ୍ତି କରବା—To vomit.

Okāribā

ଓଗରାନ

ଉଦ୍‌ଘାଟନା

ଓକାଲ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଉଦ୍ଭାର)—୧ । ବାନ୍ତି—

Okāla

1. Vomiting.

ବମନ ୨ । ବମନେଡ଼ା—2. Tendency to vomit.

ଉଦ୍‌ଘାଟନା ଦେ. ବଣ—ବମନ; ବମନ କରାଯାଇଥିବା—

Vomited forth.

ଓକାଲ ରଥ ବୋଲଣ ନ ବଳଇ ରହି । ପାତାୟ, ନୃସିଂହସ୍ଵରାଜ ।

ଓକାଲତ—ବୈଦେ. ବ. (ଅ. ଓକାଲତ)—ଓକାଲତନାମା (ଦେଖ)

Okālat

Okālatnāmā (See)

ଓକାଲତ

ସକାଳତ

ଓକାଲତନାମା—ବୈଦେ. ବ. (ଅ. ଓକାଲତ)—

Okālatnāmā ଓକାଲତନାମା ପଦ—

ଓକାଲତନାମା Power of attorney, vakālatnāmā;

ସକାଳତନାମା a written power given to a

pleader by a party to act in court.

ଓକାଲତି—ବୈଦେ. ବ. (ଅ)—୧ । ଓକାଲତି ବ୍ୟବସାୟ ବା ବୃତ୍ତି—

Okālati 1. Pledership; the office or profession

of a pleader.

ଓକାଲତି ୨ । ପକ୍ଷପର୍ୟନ୍ତ—2. Pleading of a cause.

ଓକାଲିବା—ଦେ. କି—ଓକାରିବା (ଦେଖ)

Okālibā

Okāribā (See)

ଓକାହଗା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) ବ—ହାଡ଼ାକର; ହଇଜା—

Okāhagā

Cholera.

ଓକିଲ—ବୈଦେ. ବ. (ଅ. ଓକିଲ)—୧ । ବିଚାରାଳୟରେ ନିଜ ନିଜ

Okila ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରବା ନିମନ୍ତେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଯୁକ୍ତ

ଓକିଲ ପ୍ରତିନିଧି—1. Pleader; advocate.

ସକିଲ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଷ୍ପରେ ୧୭୦ ୧ ଚକ୍ରର ଅପର ଓ ମାତ୍ର ୧୭୧ ୧ ଚକ୍ରର ଅପର ଓ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୋଣର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦି ଦେଖିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଂକ୍ଷେପେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଦିକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିକାକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଗୋଟିକା, 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, ବା ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଜ୍ଞା' ଦେଖିବେ, 'ଅଳବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳବତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ରାଜାମାନଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ଉତ୍ସବକୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ରାଜାମାନେ ସ୍ୱୟଂ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ନ ଦେଇ ଯେଉଁ ପ୍ରତିନିଧି ପଠାନ୍ତି—2. A person representing an invited Rājā in another Rājā's social function,

୩ । ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ବିବାହ ସମୟରେ ବରଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ କନ୍ୟାର ପାଣିପ୍ରଦାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟୁକ୍ତ ପ୍ରତିନିଧି—

3 Bride—groom's representative at the marriage amongst the Mahomedans.

୪ । କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରତିନିଧି—

4. Authorised representative, agent

୫ । କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଦୂତ—

5. Envoy; ambassador

ଓକିଲତାମା—ବୈଦେ. ବି—ଓକାଲତାମା (ଦେଖ)

Okilātānmā Okālatanāmā (See)

ଓକିଲତି—ବୈଦେ. ବି—ଓକାଲତି (ଦେଖ)

Okilāti Okālati (See)

ଓକିଲତିକରିବା—ଦେ. କି—୧ । ଓକଲ ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା Okilātikaribā ଭୋଜନ କରିବା—

ଓକାଲତିକରୀ 1. To earn one's livelihood by practising at the bar

୨ । ମୋକଦ୍ଦମାରେ ବାଦୀ ବା ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କର ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରିବା—2 To plead for a party in a case.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପକ୍ଷ ଧରି କଥା କହିବା ବା ଲଢ଼ିବା—

3. To take a person's side; to plead for a person.

ବରଫ ଆସ୍ପେକ୍ସେନ୍ ସାଥୀରେ ସପକ୍ଷରେ ଓକିଲତା କରୁ ପାରୁ ।

ଫରାଓମୋଡ଼ନ. କ୍ରମାନ୍ତରାଓଗୁଣ ।

ଓକୋଦାନୀ—ସ. ବି. ଶ୍ରୀ (ଓକସ=ଅଶ୍ରୁ+ଅଦ ଧାତୁ=ଭକ୍ଷଣ Okodani କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ+ଶ୍ରୀ. ଇ; ସେ ନିଜର ଅଶ୍ରୁକୁ ଖାଏ)—ଭଲୁଣୀ—Louise.

ଓଖ—ଦେ. ବି—୧ । ଅଭ୍ୟାସ; ଶୋଭା—

Okha 1. Habit.

ଅଭ୍ୟାସ ୨ । ବଦଅଭ୍ୟାସ—2 Bad habit

ଲଜ; ଶୁ; ଆକ୍ଷା ୩ । ଛଳନା; ବାହାନା—3. Pretence

ଓଖର—ପ୍ରାଦେ. ୧ । (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. (ସଂ. ଗୋଶୀର)—

Okhara ଗୋଶୀର; ଗୋଦୁଗ୍ଧ—1. Cow's milk;

୨ । (ମେଦନାସୁର) ବି—ଏକ ପ୍ରକାର ଭିଳିଆ ଲଢୁ ବା ଖଜା—

2. Sweet cake mixed with sessamum.

ଓଗର୍—ବୈଦେ. (କଚରଥ) (ଆ ଅଗେର)—ଓଗେର; ଉତ୍ତ୍ୟାଦି; ଏବଂ Ogar ଏହିପରି ଅନ୍ୟ ସବୁ—

ଓଗେବହ, ଓଗାସବହ Etcetera; and the like, and so on

ଅଗିରା [ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଯଥା— ରାମ ଓଗର ଆସିଥିଲେ ।]

ଓଗା—ଦେ. ବି. (ସ. ଅର୍ଗଳ)—

Ogālā ଅଟକାଇବା, ଓଗାଳିବା—

ଆଗମାନ Restraining one from the front.

ଅଟକାସ

ଦେ. ବିଶ—ଅଗବୋଲ (ଦେଖ)

Āgabolā (See)

ଓଗାଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅର୍ଗଳ)—

Ogālā ୧ । ଅଟକାଇବା—

1. Barring progress; restraining.

୨ । ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କ ନଉଡ଼ି ଶେଳ ଗୀତ (ଯାହାକୁ ଗଉଡ଼ମାନେ ନଉଡ଼ି ଧରି ପରସ୍ପର ଆଗରେ ଦୋଳଯାତ୍ରାରେ ବୋଲିବୋଲି ହୁଅନ୍ତି)—2. Song or dialogue sung by Ōrdiā cowherds.

[ଦ୍ର—ଲେମ୍ବୁଲଗାଦିର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୋଷ ଲଙ୍କ ଶୁଭୁ ମହନ୍ତ ଅରୁଦାନନ ଦାସ 'ଗୋଷାଲଙ୍କ ଓଗାଲ' ନାମରେ ଶୁଣିବ ଗୀତ ରଚନାକରି ଅଛନ୍ତି ।]

୩ । ଅଟକ—3 Restraint.

୪ । ଘରର ବାଟ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଢାଙ୍କ ବା କବାଟ—4. Door of a house.

ଘନ ଓଗାଲ ବନ୍ଧର ମନ୍ତ୍ରରେ । ପ୍ରାଚୀ. ପରବେଶିତା ।

୫ । (ପଶୁ ଅବିଙ୍କ) ରକ୍ଷକ, ଜଗୁଆଳ—

5 A cowherd; a person who looks after the grazing cattle

ଓଗାଲିବା—ଦେ. କି—ଉଗାଳିବା (ଦେଖ)

Ogālībā Ugālībā (See)

ଆଗ ପଛ ଓଗାଲନ୍ତେ ମହାଦେଇ ଯାନ୍ତେ ।

ସାରଳା ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

ଓଗେର୍—ବୈଦେ. (କଚରଥ) ଅ—ଓଗର୍ (ଦେଖ)

Ogera

Ogar (See)

ଓଗୋ—ଦେ. ଅ. (ମାଳ୍ୟାଟ୍ଟିକ ବା ଉଦ୍ରାସୁତକ)—

Ogo

ଗୋ; ଆଗୋ; ଅହୋ—Interjection employed

ଓଗୋ

in respectful or polite address or to

ଆହ

draw attention—Oh !

୧	ଇ	ଉ	ଋ, ୠ	ଌ	ୡ	ଋଷନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ, ଷ	ଞ	ଝ	ଞ୍	ଞ୍
୨	ଈ	ଐ	ଊ	ଋ	ୠ	ଅକାରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ତଳକମ୍ପୁର ବର୍ଣ୍ଣ	ଟ	ଠ	ଡ	ଣ	ତ	ଥ	ଦ

ଓଗ୍ର—ବୈଦେ. (କଚରଥ) ଅ—ଓଗର (ଦେଖ)

Ogra Ogar (See)

ଓଗ୍ରସର—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଓଭରସିଅର)—

Ograsara ସେ ପୂର୍ବିକଭାଗର କର୍ମ ଚକ୍ରାବଧାନ କରନ୍ତି—
Overseer.

आग्रेसर; द्रोणा

ଓଗ୍ରେସର—ବୈଦେ. ବ—ଓଗ୍ରେସର (ଦେଖ)

Ogresara Ograsara (See)

ଓଘ—ସଂ. ବ. (ଉଚ୍ଚ ଥାତୁ = ଏକତ୍ର କରବା + କର୍ମ. ଅ)—

Ogha ୧ । ସମୂହ; ଭୁକ—1 Multitude

ବ୍ୟାଘ୍ର ଓଘରେ ଶ୍ଲାଘ୍ୟ କେ ଧନ ରଥ ଶାନ୍ତ ପରାବ ବହୁ ଭୁକ ସେ ।
ଭଞ୍ଜ, ବୈଦେହ୍ୟଶବଳାସ ।

୨ । ଗଦା; ସ୍ତୂପ—2. Heap; mass

୩ । ଶ୍ରୋତ; ପ୍ରବାହ; ଜଳବେଗ —

3. Stream; flood

୪ । ବହୁ ପରିମାଣ—4 Large quantity.

୫ । ତରଙ୍ଗ—5 Wave.

୬ । ପରମ୍ପରା—6 Series

୭ । (+ ଅଧିକରଣ. ଅ) ଦ୍ରୁତନୃତ୍ୟ—

7. A kind of quick dance

୮ । (+ ଭାବ. ଅ) ଉପଦେଶ—8. Advice

ଓଙ୍କାର—ସଂ. ବ. (ଓଂ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କାର)—ଓଂ ଅକ୍ଷର; ପ୍ରଣବ; ମନ୍ତ୍ରର

Onkāra ଅବ୍ୟୟକ—The mystic syllable 'Om', the
beginning of all mantras

ଓଙ୍କାରବା—ଦେ. ଜି—ଉଙ୍କାରବା (ଦେଖ)

Onkāribhā Unkāribhā (See)

ଓଛାଲ—ଦେ. ବ—ଓଛାଲ (ଦେଖ)

Ochchhāla Ochhāla (See)

ଓଛା—ଦେ. ବ. ୧ । (ସଂ. ଉଚ୍ଛନ୍ନ)—ଉଚ୍ଛନ୍ନ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଘାତ; ନଷ୍ଟ—

Ochha 1. Destroyed, exhausted.

ଆଞ୍ଚା ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଲେ ଯହୁଁ ହେ ଉଦକ ଓଛ,
ତୋତେ ନେବା ପାଇଁ ମୋତେ ପେଷିଲେ ଶ୍ରାବଣ ।
ସାରଳା ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଭୋଗ ।

୨ । (ସଂ. ହ୍ରସ୍ୱ)—ହ୍ରସ୍ୱ; ସାନ—2. Small.

୩ । ହ୍ରସ୍ୱ ଭର—3 Smaller.

ସାନ କନ୍ଧର ସମ ବହୁ । ଗୁଣେ ଧ୍ରୁବକୁ ହେଲେ ଓଛ—
ପ୍ରାଚୀ. କର୍ତ୍ତବ୍ୟମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

୪ । ଅଳ୍ପ—4 Little.

୫ । (ସଂ. ଭୃଷ୍ଟ; ପ୍ରା. ଉଚ୍ଛ)—ମାତ; ଭୃଷ୍ଟ—

5. Low; mean; despicable.

ଓଛାଲ—ଦେ. ବ—୧ । ବିରୋଧନ; ପତଳା ଝାଡ଼ା—

Ochhāla 1. Evacuation; passing of liquid
stool.

आच्छा; आमला

ଗର୍ଭେ ଫଳିଲେ ଓଛଳ ବାନ୍ତି କରୁଥାନ୍ତି—ପାତାମୂଳ. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

୨ । ବାନ୍ତି; ବମନ—2. Vomiting.

ଦେ. ବଣ—ଉଦ୍‌ଗୀର୍ଣ୍ଣ; ବାନ୍ତି କରୁ ଯାଉଥିବା—Vomited.

ଓଜ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ. ଓଜସ୍ୱ; ଓଜଃ)—ଓଜ (ଦେଖ)

Oj Oja (See)

ଓଜ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଓଜସ୍ୱ; ଓଜଃ)—୧ । ଓଜସ୍ୱ (ଦେଖ)

Oja 1. Ojas (See)

ଓଜ ଶିତା ବରୁଆନ୍ତି ଦେଖାଇ ନିଜ ଓଜ—କୃଷ୍ଣମିତ୍ର ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । (ଗଣିତ) ବିଷମ ସଂଖ୍ୟା—

2 (arithmetic) Odd number.

୩ । ପରିମାଣ—3. Quantity; measure.

୪ । ବଦଳ; ପ୍ରତିବଦଳ —4. Exchange.

୫ । ଶୁଲ୍‌ଚଳଣ; ବ୍ୟବହାର—5. Doing; conduct.

୬ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—6. Prestige.

୭ । ଓଜନ; ଭାର—7. Weight.

୮ । ଗୁରୁତ୍ୱ; ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—8. Gravity.

୯ । (ଗଣିତ) ଗୁଣିତ ବର୍ଗମୂଳ —

9 (mathematics) Square-root of a
number.

ଓଜଃ—ସଂ. ବ—ଓଜସ୍ୱ (ଦେଖ)

Ojah Ojas (See)

ଓଜଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ଜି—ଉଜଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Ojardibhā Ujurdibhā (See)

ଓଜ ତୁଲିବା—ଦେ. ଜି—ତୁର ପଦାର୍ଥର ଓଜନକୁ ତୁଲନା କରିବା—

Oja tulibhā To compare or test the weight of
two things.

ଓଜନ—ବୈଦେ. ବ. (ଫା. ଓଜନ୍; ଭୁଲ. ସଂ. ଓଜଃ)—

Ojana ୧ । ଭୂଲଦ୍ରବ୍ୟର କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଭାର ସ୍ଥିତିକରଣ—

ଓଜନ 1. Measure; weightment

ସଜନ ୨ । ଭାର—2. Weight.

ମନ୍ତ୍ରରେ କାହାର ପ୍ରବେଶ ପ୍ରସ୍ତାବେ,

ଓଜନ ଉଦ୍‌ବାସ ମନ୍ତ୍ର ତ ନ ଜାଣେ—ଘାତାଧ. ଦରବାର ।

୩ । ଗୁରୁତ୍ୱ—3. Seriousness

୪ । ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—4. Gravity.

୫ । ମୂଲ୍ୟ—5 Value.

୬ । ଭାରକେନ୍ଦ୍ର—6. Centre of gravity.

ବଣ—୧ । ଭାର—1. Heavy.

୨ । ଗୁରୁତ୍ୱବର୍ତ୍ତନ—2. Weighty.

[ଦ୍ର—ଭଲ ଭଲ ଦେଶରେ ଭଲ ଭଲ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓଜନ କରିବା
ପାଇଁ ଭଲ ଭଲ ଶକ୍ତି ତଳେ । (ବ) ସୁନା ରୂପା ଅଦି ଓଜନ
କରିବା ପାଇଁ—୪ ଧାନ = ୧ ରଜ; ୮ ରଜ = ୧ ମସା; ୧୦ ମସା
= ୧ ତୋଳା ବା 'ଭର = ୧ ଟଙ୍କା । (ଖ) ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଦି
ଓଜନ ପାଇଁ—୨ ଟଙ୍କା = ୧ ଛଟାକି; ୪ ଛଟାକି = ୧ ପାଅ;

୨ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—7. Gold

ବାହାରଣ ଯେବେ ଅପର ପ୍ରାଣରେ ସଦୃଶ ଓ ଚିତ୍ତିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିତ୍ତିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପରବଦନା ବା ଚିତ୍ତିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ାରେ ଯେବେ ଏ ଗୋଡ଼ାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ା ଯଥାକ୍ରମେ ଚିତ୍ତିତ ବଦଳେ । ବା ଚିତ୍ତିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଡ଼ାକୋଷରେ ନ ମିଳେ । ଯଥା :— 'ଗାଈ' ନ ମିଳେ 'ଗାଈ' ଗୋଡ଼ାକୋଷ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳେ 'ବୁଧ' ଗୋଡ଼ାକୋଷ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳେ 'ବନ୍ଧୁ' ଗୋଡ଼ାକୋଷ; 'ଅନ୍ଧା' ନ ମିଳେ 'ଅନ୍ଧା' ଗୋଡ଼ାକୋଷ; 'ଅନ୍ଧା' ନ ମିଳେ 'ଅନ୍ଧା' ଗୋଡ଼ାକୋଷ; 'ଅନ୍ଧା' ନ ମିଳେ 'ଅନ୍ଧା' ଗୋଡ଼ାକୋଷ ।

ଅନ୍ଧାକୁ ବସ୍ତୁ ଦିଆ ଗଲେ ଏ ପ୍ରକାର ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ ।
ଏହାର ସମାର୍ଥକ ପ୍ରକାର—ସମୁଦ୍ରକୁ ଶଙ୍ଖେ ପାଣି—
A saying or comparison applied to
cases where a little thing is given
for a very big requirement

ଓଟମୁହାଁ—ଦେ. ବିଶ୍ୱ ସୁ—ଉପରମୁହାଁ; ଯେ ଉପରକୁ ମୁହଁ ଟେକି
Oṭamuhāṁ ବାଟି ଚାଲେ—A man who walks
(ଓଟମୁହାଁ—ସୁ) with face upwards

ଓଟର—ଦେ. ବି—ଓଟର (ଦେଖ)

Oṭara Oṭarā (See)

ଓଟର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅବ + ଚ୍ଚ ଧାତୁ)—୧ । ଅବର୍ଷଣ; ଟାଣିବା;
Oṭarā ଟାଣିବା ଓ ଟାଣିବା କର୍ମ—1. Dragging;
ଟାନା; ଟାଣିବା drawing; pulling
ଖିଆଁଚିନା ୨ । ଅଗ ଅଡ଼ୁ ଟାଣିବା—Pulling from the
front; tugging

୩ । ଯେଉଁ ଦଉଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ଡଙ୍ଗା ଅଡ଼ୁ ଟାଣି କଥାଯାଏ—
3. A rope used for pulling a boat.

୪ । ଫୋତର ବିପକ୍ଷରେ ଦିଗରେ ଡଙ୍ଗାକୁ ଓଟରବା—
4. Pulling up a boat against the
current.

୫ । ଅର୍ଥାବର ଅନାଟନ ଅବସ୍ଥା—5 Want

ବିଶ୍ୱ—୧ । ଉଠାଣିଆଁ (ବାଟ)—Rising; ascending;
climbing road).

୨ । ବୃତ୍ତାଣିଆଁ (ବାଟ)—2. Circuitous (road)

ଓଟରାବିଧି—ଦେ. ବି.—'ଓଟରାବିଧି' କ୍ରିୟାର ଶିଳ୍ପରୂପ—

Oṭarābhi Causative form of Oṭaribhi.

ଟାନା

ଖିଆଁଚିନା

ଓଟରାଓଟର—ଦେ. ବି—ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଟାଣିଟାଣି ବା ଟାଣିଟାଣି ହେବା;
Oṭarāṭari ଜଣେ ଜଣକୁ ଟାଣିବା—

ଟାନାଟାନି; ଟାଣିଟାଣି Pulling one another; mutual
drawing; tugging.

ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଟାଣିଟାଣି ବା ଟାଣିଟାଣି ହେଉଥିବା—
Pushing one another.

ପୁଣି ସେ ଓଟରାଓଟର ହେଉ କର । କଷ୍ଟସିଦ୍ଧ. ମହାଭାରତ ।

ଓଟରାଞ୍ଜିଙ୍କା—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ୍ୱ. (ଏକାଧିକ ସଦୃଶ —

Oṭarāñjinkā ଓଟରାଞ୍ଜିଙ୍କା (ଦେଖ)

Oṭarāṭari (See)

ଓଟର ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—୧ । ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଶୁଦ୍ଧ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ
Oṭarā pardibā ଫୋତର ବେଗ ଅଧିକ ହେବା—

1. The increase of the speed of a
current while the flood is subsiding.

୨ । ମରୁଡ଼ି ଯୋଗୁଁ ଫସଲ ମରିଯିବାର ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିକା (ଯେଉଁ
ଅବସ୍ଥାରେ ପୋଖରୀ ଆଦିରୁ ଶେଣୀ ବା କେଣ୍ଡାଦ୍ୱାରା
ପାଣି ଓଟାଇ [ଉଠାଇ] କ୍ଷେତରେ ମଡ଼ାଇବାକୁ ହୁଏ) —

2. Season of drought neces-
sitating irrigation by drowing
water from tanks.

(ଯଥା—ଏ ବର୍ଷ ଲୁହ ନ ପାଳିବାରୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁ ପଡ଼ିଲା ।)

୩ । ଅବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥ ପାଇଁ ଅନାଟନ ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିକା —

3. The state of being in financial
want.

ଓଟର—ଦେ. ବି—ବମନେଇ—Tendency to vomit.

Oṭara ଦେ. ବିଶ୍ୱ—ଓଟରା (ଦେଖ)

Oṭarā (See)

ଓଟରା—ଦେ. ବିଶ୍ୱ—୧ । ଉଠାଣିଆଁ (ବାଟ) —

Oṭarā 1. Rising (road)

୨ । ବୃତ୍ତାଣିଆଁ (ବାଟ)—2. Circuitous (road).

୩ । ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ; ପରିଶ୍ରମସାଧ୍ୟ—

3. Entailing labour; toilsome.

୪ । ଅର୍ଥାଭାବଯୁକ୍ତ (ଅବସ୍ଥା)—Needy.

ଓଟରା—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅବ + ଚ୍ଚ ଧାତୁ = ଟାଣିବା; ଭୁଲ—ପ୍ରା.,

Oṭarābhi ଓଟରା)—୧ । ଅବର୍ଷଣ କରିବା; ଟାଣିବା; ଟାଣିବା—

ଟାନା, ଟାଣିବା 1. To pull; to drag; to attract; to
draw.

ଅଥ ଅଥ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି ଅର୍ଜୁନେ ଓଟରା—ସାରଳାମହାଭାରତ ମଧ୍ୟ ।

୨ । (କୂଅ ଆଦିରୁ ପାଣି) ଡାଳିବା —

2. To draw up (water from wells,
tanks etc.); to lift.

ଓଟରା ହେବା—ଦେ. ବି—୧ । (ଶ୍ୱାସ ରୋଗୀ) ଦୀର୍ଘ ଶ୍ୱାସ ମାରିବା—

Oṭarā hebā 1. To gasp (said of an asthmatic
patient exerting to take breath).

ହାଁପନା

୨ । ବମନେଇ ପ୍ରକାଶ କରିବା —

2 To show signs of vomiting.

୩ । କଥା କହିଲାବେଳେ ଲାଜୁ ବୋଧ କରିବା—

3. To speak with an effort.

୪ । କୌଣସି ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଶାରୀରିକ ବଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
କରିବା ବା କୋରୁ ଶରତ କରିବା—4. To strive
physically to do a thing.

ଓଠ—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଓଷ୍ଠ)—୧ । ଅଧର; ଓଷ୍ଠ—

Oṭha 1 Lip

ଠାଁଟି; ଓଷ୍ଠ ଉପରେ ଉପରେ କାମେଇ ଓଷ୍ଠ—ବୃହତ୍ସଂହ. ମହାଭାରତ. କଳ ।

ଓଷ୍ଠ; ଓଷ୍ଠୀ ୨ । ଚରୁକ; ଓଷ୍ଠ—2. The part of the
face below the lips.

ସାଧାରଣ ଲେଖକ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପଦ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଯୋଜନାରେ ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବଳୀରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚିହ୍ନ ର ବ୍ୟବହାର । ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଯୋଜନାକୁ ଦେବ । ଯଥା— 'ଗାଓ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଯୋଜନା, 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଯୋଜନା, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗିଧା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବନ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ସମ୍ଭବତଃ ଏହା ଓଡ଼ ଦେଶ (ଓଡ଼ିଶା)ରେ ଥିଲା ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାଜପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ ନାଗପୁର ରେଳବାଇର ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେସନ ବ୍ୟାସସରୋବର ନିକଟରେ ଅବସ୍ଥିତ ।]

ବ୍ୟାସ ସରୋବର ରହି ଅଛି ସେ ଓଡ଼ପା । ସାରଳାମହାପୁରଣ ଗୀତା ।

ଓଡ଼ ପାଇକ—ଦେ. ବି.—ଖୋରଧାର ପାଇକମାନଙ୍କର ଏକ ଶ୍ରେଣୀ—
Orda pāika A branch of the Pāikas in Khurda

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇକଙ୍କ ନାମ ଶୁଦ ପାଇକ; ଓଡ଼ତପା ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

ଓଡ଼ା—ସଂ. ବି.—ପାଞ୍ଚଟି ସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ରାଗିଣୀ (ସା. ଗା, ମା, ଧା, ନି, ଓଡ଼ା)—
Ordaba ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ସ୍ୱର ଓଡ଼ାରେ ଥାଏ)—A musical air consisting of five notes.

[ଦ୍ର—ହୁଅ ସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ରାଗିଣୀକୁ ଓଡ଼ା ବା ଖାଡ଼ା ବୋଲା ଯାଏ । ଓଡ଼ା ରାଗ ଯଥା—ସାରଙ୍ଗ, ଭୂପାଳୀ, ମାଲକୋଗ, ହୁଣ୍ଡୋଳ ।]

ଓଡ଼ାରାଷ୍ଟ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଓଡ଼ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର)—୧ । ଓଡ଼ିଶା ଦେଶ; ଭୂଲ
Ordarāsthā ଦେଶ—1. The Ordish country
୨ । ଓଡ଼ାରାଷ୍ଟ୍ର (୨) (ଦେଶ)

Ordarāshṭra (2) (See)

ଓଡ଼ାରାଷ୍ଟ୍ର—ଦେ. ବି.—୧ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶା ଦେଶ—
Ordarāshṭra 1. Ancient Ordish.

ନାମ ଶ୍ରୀ ସୁବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ ଓଡ଼ାରାଷ୍ଟ୍ର । ପ୍ରାଚୀ, ରତ୍ନସମ୍ଭବ ।

୨ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶାର ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳସ୍ଥ ଗୋଲଗୁ, ମରଡପୁର, ଦରମପୁର, ବିଷ୍ଣୁପୁର, କୁଜଙ୍ଗ, ପାଞ୍ଚଦେଇ ପୁର (ପାଞ୍ଚପାପ), ଆଳ ଓ କନିକା ଏହି ଆଠଟି ରାଜ୍ୟର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ—2. A name given to Kanikā; Āli; Kujaṅga and five other petty kingdoms lying along the sea-coast of ancient Ordish.

[ଦ୍ର—କୌଣସି ବହୁଶବ୍ଦକୁ ନ୍ୟାୟବାଣ ଦେଇ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇ ନ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜାମାନେ ପୁଣି ଓ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ନ୍ୟାୟବାଣ ନିକଟରେ ଆଠ-ଗୋଟି ସାମନ୍ତ ରାଜାଙ୍କୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଭୂଖଣ୍ଡମାନ ରାଜ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ ଦେଇ ରଖାଇ ଥିଲେ—ସାଧାରଣ ପଣ୍ଡା. ଭୂଲ ସାହିତ୍ୟ ୩୪୧ ।]

ଓଡ଼ା ଲଗିବା—ଦେ. ବି.—ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରର ସବୁ ଅଂଶରେ ଥରେ ବା
Orda lagibā ଏକ ଓଡ଼ା ହଲାଇ ଶେଷ ହେବା—

The finishing of the ploughing of the whole field once

ଓଡ଼ାଶ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଶ)—ଖଟମଈ; ଶୁରପୋକ—
Ordaśa Bed-bug.
ହାତପୋକ
ଉଡ଼ିଆ

ଓଡ଼ାଶବିୟାଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦ୍‌ଶ+ସଂ ବା ଧାତୁ=ଗର୍ଭ ପ୍ରଦଣ
Ordaśabiyāṇa କରିବା)—ଓଡ଼ାଶଙ୍କ ପରି ବହୁ ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ
ହାତପୋକାବ ବେସାନ ଦ୍ୱାରା ବଣ ବୃଦ୍ଧି—Constant increase
ଉଡ଼ିଆକାୟିଦ୍ୱାରା by reproduction (like bugs)

ଓଡ଼ାଶମାରୀ—ଦେ. ବି.—ଏକଜାତୀୟ ବନ୍ୟ ଗଛ ଓ ତହିଁର ଫଳ (ଏ
Ordaśamārī ଫଳକୁ ଘରେ ରଖିଲେ ଘରେ ଓଡ଼ାଶପୋକ ରହି
ସଂ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଶିରିଣୀ; ପଟ୍ଟପଣ୍ଡି, ପାରନ୍ତି ନାହିଁ)—

ହୁମଶିଖା. ଶୁଗାଳକଣ୍ଠକ A kind of plant of the
ଶିଆଳ କାନ୍ତା palm species and its fruit
ମେରବନ (which is said to drive

ତେ. ବାନରକୁଣ୍ଡା, away bugs when kept in
ବୁଢ଼ିଦଣ୍ଡୀ the house); Bugbane; bugwort

[ଦ୍ର—ଏ ଗଛ ଖଜୁର ବା ଗୁଆ ଜାତୀୟ ଗଛ, ଉଚ୍ଚରେ ୨୩
ଫୁଟ ବଢ଼େ ।]

ଓଡ଼ାଶୀ—ଦେ. ବିଣ.—୧ । (ସଂ. ଉଡ଼ ଦେଶୀୟ) ଓଡ଼ିଶା ଦେଶବାସୀ—
Ordāśī 1 Belonging to Ordish.

ଓଡ଼େ ୨ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
ଉଡ଼ିଆ 2 Relating to the Ordish language.

୩ । ଓଡ଼ିଶା ଦେଶଜାତ—
3. Produced in Ordish.

୪ । ଓଡ଼ିଶା ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଓଡ଼ିଆ—
4. Relating to Ordish.

ଓଡ଼ାଶୀମତ—ଦେ. ବି.—ଓଡ଼ିଶା ଦେଶବାସୀଙ୍କ ମତ; ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଚଳିତ—
Ordāśīmata ମତ—Opinion prevalent in
ଓଡ଼ିଆମତ Ordish.

ଓଡ଼ାଶୀ ହଲଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଡ଼+ହରଣ)—ଏକ ପ୍ରକାର
Ordaśī haladī ଓଡ଼ିଶାଦେଶଜାତ ହଲଣ (ଏଥିର ରଙ୍ଗ
(ବନ ହଲଣ—ବସନ୍ତ) ବନ ହଲଣ ଠାରୁ ଫଳ)—A kind
of turmeric produced in Ordish (of
a lighter colour than the turmeric
produced in the Khondmals)

ଓଡ଼ା—ଦେ. ବି.—(ଚିହ୍ନିକାଳରେ ସୁରୁଣାକାଳିଆ ରାତିରେ ଯିଲକୁ
Orda ବର୍ଣ୍ଣପରିଚୟ କରାଇବା ଅବଧାନମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ;
ସଂ. ଅବଶ୍ୟକ; ଏହାର ଆକାର ଓଡ଼ାଶାସର
ଥିବାରୁ)—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣରେ ଯୁକ୍ତ ହେବା ଏକାରର
ଚିହ୍ନ—ଯଥା—‘ଓ’; (ଏହା ବର୍ଣ୍ଣର ପୂର୍ବପାଶରେ ଲାଗେ,
ଦ+ଏ=ଦେ)—The symbol of ‘E’ or
short ‘e’ prefixed to a consonant.

୧	୨	ଉ	ଉଁ	୩	୪	କସନ୍ତ ଚକ୍ଷୁ	ଅନୁପାଦିକ ସୁକ୍ରାନ୍ତର	୫	୬	ଉଁ	ଉଁ	୭	୮	୯	୧୦
୧	୨	ଉ	ଉଁ	୩	୪	ଅକାଶପୁରଣ ଅନୁସାର କା ଚନ୍ଦ୍ରକିନ୍ନ ସୁକ୍ରା ଚକ୍ଷୁ	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩

ଓଡ଼ାଙ୍କ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଶ୍ରେଣୀ)—୧ । (ଗଣିତ) କମବୃଦ୍ଧିମୂଳକ
Ordanka ରାଶିରାଜ୍ୟ ଗଣିତ; ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମରେ ମୂଳ ଥିବା
 ଐତିହାସିକ ସଙ୍ଗେ କମ ଉଚ୍ଚ ସଂଖ୍ୟାମାନଙ୍କର ମିଶାଣ—

ସେହି 1. (mathematics) Arithmetical progression; addition of successive numbers to a certain original number । । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମରେ ପ୍ରଗତିଶୀଳସଂଖ୍ୟା ଯୋଗକର୍ତ୍ତା ଅଙ୍କମାନଙ୍କର ସମଷ୍ଟି—2. The ultimate number resulting from the addition of some progressive numbers

(ଯଥା—୧+୨=୩; ୩+୩=୬; ୬+୪=୧୦;
 ୧୦+୫=୧୫; ଶେଷ ମିଶାଣରେ ୧୫ ଦେଇ ଓଡ଼ାଙ୍କ ୫ ଦେଇ
 ମେଲାଇ; ତା ପୂର୍ବ ମିଶାଣରେ ୧୦ ଓଡ଼ାଙ୍କକୁ ୪ ମେଲାଇ; ତା
 ପୂର୍ବରେ ୬ ଓଡ଼ାଙ୍କକୁ ୩ ମେଲାଇ; ତା ପୂର୍ବରେ ୩ ଓଡ଼ାଙ୍କକୁ
 ୨ ମେଲାଇ ଅଟେ ।)

ପ୍ରତ୍ୟାଂଶୁରାଶି—ଦେ ବ—ଓଡ଼ିଆର ଶବ୍ଦ ଅନୁସାରେ ଅର୍ଥ ଯୋଗ କରଣ
Ordhāṅkadharāṇa ବା ମିଶ୍ରାଣ—Addition of
 successive numbers according to
 arithmetical progression.

ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଧରବା—ଦେ. କି—ମୂଳ ସଂଖ୍ୟା ସଙ୍ଗେ କ୍ରମୋତ୍ତର ସଂଖ୍ୟାମାନ
Ordhanka dharibh ପିଣ୍ଡାଉ ପିଣ୍ଡାଉ ଅଙ୍କ କରିବା—
 ଶ୍ରେଣୀକଥା To work out an addition of successive
 ସଂଖ୍ୟାମାନ numbers in the system of arith-
 metical progression.

ଗୁଡ଼ି ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଧରଣର ବେଲେ

ଭୟ ଏ ଶୁଣି ପିନ୍ଧି ଦେଲେ ଭଲେ । ଲାଲ ବସ, ସୁନା ।

[ଡ୍ରୁ—୧ ରେ ଯଥାକ୍ରମେ ୨, ୩, ୪, ୫ ଡିହାଇବା ରାଜି;
 ୧ + ୨ = ୩; ୩ + ୩ = ୬; ୬ + ୪ = ୧୦, ୧୦ + ୫ = ୧୫,
 ୧ + ୨ = ୩ ଏଠାରେ ୩ ହେଲା ଓଡ଼ାଙ୍କ, ୨ ହେଲା ମେଲଙ୍କ;
 ୩ + ୩ = ୬ ସ୍ଥଳରେ ୬ ହେଲା ଓଡ଼ାଙ୍କ, ୩ ହେଲା ମେଲଙ୍କ;
 ୬ + ୪ = ୧୦ ସ୍ଥଳରେ ୧୦ ହେଲା ଓଡ଼ାଙ୍କ, ୪ ହେଲା ମେଲଙ୍କ;
 ଏଥୁ ସମ୍ଭବରେ ଏହିପରି ପ୍ରଶ୍ନ କରିଯାଏ; ଯଥା—ଓଡ଼ାଙ୍କ ୧୦କୁ
 ମେଲଙ୍କ କେତେ ? ଉତ୍ତର = ୪; ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ସଙ୍ଗେ ଯଥାକ୍ରମେ
 ୨, ୩, ୪ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋଗ କରି କରି ଗଲେ ୪ ଘୋଗ କଲେ
 ବୋଲୁ ସ୍ଥଳ ହେବ ୧୦ ।]

ଓଡ଼ା ଶ୍ଳୋକ—ଦେ.ବ.—(ଗୁଣଗାଳିରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଯଦାରର ଚନ୍ଦ୍ର;
Ordā chhātāni ବ୍ୟଞ୍ଜନଚର୍ଚ୍ଚିତ ‘ଦା’ ସ୍ୱରୁଦେବା ଚନ୍ଦ୍ର; ଯଥା—
 ‘ନ’ [ଏଥିରୁ ଓଡ଼ାଞ୍ଜ ଗର୍ଭର ପିଠିରେ ଓ ଶ୍ଳୋକିତ ଗର୍ଭର
 ଭାଗର ପାଖେ ଉପରେ ବ୍ୟବହାର । ଦ + ଦ = ଦୈ ।]—

The symbol of the vowel 'ai' added
to a consonant.

ଓଡ଼ାଶା—ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସାହିତ୍ୟେ ସଂଖ୍ୟାମାନଙ୍କର ସୋରକରଣ
 Ordāna ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ରମୋଚ୍ଚ ନିୟମରେ ଅଙ୍କ ବା ସଂଖ୍ୟା ମିଶ୍ରଣ—
 Summing up of numbers in a system-
 atic progression.

ଓଡ଼ିଆବାଣୀ—ଦୋ. ବ. (ଚୂଷଣ'କରେ ବ୍ୟବହୃତ)—ଓକାର; ବ୍ୟଞ୍ଜନ
Ordāhādī ବର୍ଣ୍ଣରେ ଓ ସ୍ୱଳ୍ପ ଦେବା ଚିହ୍ନ;—‘ୋ’—
 [ଏଥିରୁ ଓଡ଼ାଃ ବର୍ଣ୍ଣର ପିଠିରେ ଓ ବାଡ଼ଃ ବର୍ଣ୍ଣର
 ଅଗରେ ଲଗେ; ଯଥା—ଦ + ଓ = ଦୋ]—

Symbol of the vowel 'O' (long o)
added to a consonant.

ଓଡ଼ିଆବାକ୍ସ ଶୁଣି — ଦେ. ବି. (ଗୁଣଗାଳିରେ ବ୍ୟବହୃତ) —

Ordabardi chhātāni ଓକାରର ଚନ୍ଦ୍ର; ଯଥା ‘ଓ’—
[ଓଡ଼ା ବର୍ଣ୍ଣର ପିଠିରେ ଓ ବାଡ଼ି ଶୁଣି ଇହାଶରେ
ଲଗେ, କ + ଓ = କୌ]—Symbol of the
vowel ‘au’ added to a consonant.

ଓଡ଼ିଆମନ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ଅ. (ଶିଶୁବଚନ)—ଖୋଜୁଥିବା ପିଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
Ordhamardh ଏକପ୍ରକାର ଅଶୁଭସୂଚକ ଗାଳି—
 A curse amongst children at play.

(ସଥା—ଓଜାମଜା ! ତୋ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୋଜା—ଶିଶୁପଦ ।)

ଓଡ଼ିଆମତ୍ତା ପକାଇବା—ଗ୍ରା. କି. (ଶିଶୁବଚନ)—

1 To chide or rebuke by pronouncing
curses

୨ । କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ଆସିବାକୁ ନିଷେଧ କରିବା—
2. To prohibit a person from coming
to a certain place.

ଓଡ଼ିଆମୋଡ଼ିଆ (ଇତ୍ୟାଦି) — ଦେ. ଅ — ଓଡ଼ିଆମଡ଼ିଆ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ordāmordā etc Ordāmardā etc (See)

ଉତ୍ତର-ଦେ. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ ଉଚ୍ଚାର; କନ୍ୟା ପୁନର୍ଜନ୍ମରଣ)—

Ordī ଏଉଡ଼ି; ଅଉଡ଼ି; ଦାବୁଡ଼ି; ତଳାବୁ—
Belching

डकार

ଉଦାହରଣ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଓଡ଼ିଆ; ଜମିଲ. ଓଡ଼ିଆ ଧାରା—ଗୁଣ କରବା) —

Ordish
(ଓଡ଼ିଆଣୀ—ଶ୍ରୀ)
ଉଡ଼ିଆ; ଓଡ଼େ
ଓଡ଼ିଆ

୧ । ଓଡ଼ିଆବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ଉତ୍କଳୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି;
ସୁଭୁବାନୁକମ୍ପେ ଉତ୍କଳର ସ୍ଥାୟୀ ଅଧବାସୀ
ବ୍ୟକ୍ତି—1. An **Ordish**; a perma-
nent resident of **Ordish**.

୨ । ଉଚ୍ଛ୍ଳୀୟ ଉପା ବା ସାହୁତ୍ୟ —

2. The language or literature of Orīṣā

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଯିବାର ୧ ଚକ୍ର ଥିବାର ଓ ମାମା ଏବଂ ଚକ୍ର ଥିବାର ଓ ମାମା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ର ଚାହିଁବା ବା ମାମାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାମାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ, 'ଅନ୍ଧା' ନ ପାଇଲେ 'ଅନ୍ଧା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ପ୍ରାଦେ. (ଖୋରଧା ଓ ଗଞ୍ଜାମ)—ଶୁଦ୍ର, ବା ଚଷା ଜାତି ବିଶେଷ—

A caste of Śūdras or cultivators

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ—

୧ । ଶବର ଓ ଅଦାୟାମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ—

1. A class of Śābaras and Aghariās

[ଦ୍ର—ଅନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ ଲଭିଥା ।]

୨ । ଚଷା ଜାତିବିଶେଷ—

2. A caste of cultivators.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଗୁଣ ଓ ପଥରଦୁଶା କାମ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆ; ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏମାନଙ୍କର ପୁରୋହିତ । ଏମାନେ ମଦ ବା କୁକୁଡ଼ା ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ସମାଜରେ ଭୂସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପରି ଏମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ବା ସମ୍ମାନ ଥାଏ ।]

୩ । ଓଡ଼ିଆ ବ୍ରାହ୍ମଣ; ଶାସନ ବା ଝାଡ଼ୁଆଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ—3. A class of Brāhmanas in Sambalpur who are distinguished from the Jhārdās

[ଦ୍ର—ଝାଡ଼ୁଆ ତଳେ ନୋହୁଁ ଦେଖ ।]

ଦେ. ବିଶ—ଓଡ଼ିଶା ଦେଶ ବା ଭାଷାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ଉତ୍କଳୀୟ—
Appertaining to Ordishā

ଓଡ଼ିଆଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ— ୧ । ଓଡ଼ିଆଜାତିର ସ୍ତ୍ରୀ—

Ordishānī 1. Ordish female

ଉଡ଼ିଆଣୀ [ଦ୍ର—ଏମାନେ ମୁଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ିଶା ଦେଇ ଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିଲଗି ଲେଉଟିଆଣୀଙ୍କଠାରୁ ବାରି ହୁଅନ୍ତି ।]

୨ । (ତେ. ଉଡ଼ିଆନ୍)—

କଟମେଣ୍ଟା; କଟବନ୍ଧନ ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ —

3. A belt worn by females as an ornament

ରବ ଓଡ଼ିଆଣୀ କଟ ଦେଶେ ପାଢ଼ାସର । ବନ୍ଧୁବେଶସମ୍ବରଣ ।

୩ । ଓଡ଼ିଆ ଶୁଦ୍ର ଜାତିର ସ୍ତ୍ରୀ—3. A female of the Ordishā Śūdra class.

ଓଡ଼ିକଲନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଅ. ଓ କଲୋନ୍—କଲୋନ୍ ନାମକ Ordikalan ସ୍ଥାନର ଜଳ)—

ଓଡ଼ିକଲୋନ୍ ସୁଗନ୍ଧିକୃତ ସ୍ୱରସାରବିଶେଷ—Eu de cologne. ଓଡ଼ିକଲୋନ୍

ଓଡ଼ିକଲମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା.)—ଓଡ଼ିକଲନ୍ (ଦେଖ)

Ordikalam Ordikalan (See)

ଓଡ଼ିକଲୋନ୍—ବୈଦେ. ବି.—ଓଡ଼ିକଲନ୍ (ଦେଖ)

Ordikalon Ordikalan (See)

ଓଡ଼ିଛ—ପ୍ରାଦେ. (ସିନ୍ଧୁପୁର) କ—ଗୁଲର ଓଳ ପାଖ କାନ୍ଥ—

Ordichhā The walls near the eaves of a thatch.

ଓଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଏକ ଓଡ଼ି ଗୁଣ କରବା—

Ordibā To drive a plough once through a field.

ଓଡ଼ିଶ—ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଶ (ଦେଖ)

Ordishā Ordāsa (See)

ଓଡ଼ିଶା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଉଡ୍ର; ଓଡ୍ର)—ଉତ୍କଳ ଦେଶ—

Ordishā The country of Utkalā.

ଉଡିଶା

ଉଡିଶା

କନ୍ୟା ଦ୍ୱୀପ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓଡ଼ିଶା ମଣ୍ଡଳେ

ପ୍ରଜ୍ଞାକର କୁଣ୍ଡଳୀ ବୈଦରଣୀ କୂଳେ । ସାରଳାମହାଭାରତ ।

ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) କ (ନାମ)—ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଖୋରଧା ଅଞ୍ଚଳ—

The subdivision of Khurda in Puri.

[ଦ୍ର—ବର୍ତ୍ତମାନ ଅମ୍ବେମାନେ ଯାହାକୁ ଓଡ଼ିଶା ବୋଲି କହୁଅଛନ୍ତି ତାହା ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଭିନ୍ନ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ ଥିଲା:—୧ ।—ମେଦିନୀପୁର, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, କେନ୍ଦୁଝର, ସିନ୍ଧୁପୁର ମାନଭୂମ ପ୍ରଭୃତି ଘେନି ମେଦିନୀପୁର ସମୂହ, କୁଳଠାରୁ ଗୟା ଜିଲ୍ଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ଦେଶ; ୨ ।—ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାର ମହାନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ ଗଡ଼ଜାତପାନ—ଢେଙ୍କାନାଳ, ଅନୁଗୁଳ, ହିନ୍ଦୋଳ, ସମ୍ବଲପୁର ଓ ସମ୍ବଲପୁର ପ୍ରଭୃତି ଘେନି ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ଦେଶ; ଏଠାରେ ବହୁକାଳ ବ୍ୟାପ୍ତ ରାଜବଂଶ ରାଜପଣ କରୁଥିଲେ । ୩ ।—ବାଲେଶ୍ୱର କଟକ, ପୁରୀ ଓ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ଘେନି ଅତି ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗ ଦେଶ ।

ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ—ଖାରବେଳ—ଗୁଡ଼ୁପ୍ରବେଶ ।

ଖାରବେଳ ବା ଐର ରାଜାଙ୍କ ସମୟରେ ମଗଧର ଉତ୍ତର ସୀମା ହିମାଳୟର ପାଦ ଦେଶରୁ କୁମାରକା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ଦେଶ କଳିଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିବା ବିଷୟ ଖଣ୍ଡଗିରିର ଦାଣ୍ଡଗୁଡ଼ାଠାରୁ ମିଳିଥିବା ପଥର ଲେଖାରୁ ଜଣାଯାଏ—ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସଙ୍କ କୋଣାର୍କ-ହସ୍ତରେ ବାସୁଦେବ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଟିକା ।

ଓଡ଼ିଶା ନାମ ମୁସଲମାନମାନେ ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟବହାର କଲେ । ଓଡ୍ର ଦେଶବାସୀ ଅନେକ ଓଡ୍ର କଳିଙ୍ଗରାଜାମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ସୈନ୍ୟବୃତ୍ତି କରୁଥିବାରୁ ମୁସଲମାନମାନେ ଏହି ଦେଶକୁ 'ଓଡ୍ର' ବା ଓଡ଼ିଶା ନାମ ଦେଲେ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ୍ରମାନେ ଯୁଦ୍ଧପ୍ରିୟ ଜାତି ଥିଲେ । ଇତିହାସର ପ୍ରଥମ ଯୁଗରେ 'ଓଡ୍ର' ବା ଓଡ଼ିଶା ନାମରେ କୌଣସି ଦେଶ ନ ଥିଲା । ଓଡ୍ର ନାମରେ ଏକ ଆର୍ଯ୍ୟ ଜାତି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଆସି କଳିଙ୍ଗର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରାନ୍ତରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ମନୁସଂହିତାରେ ଏମାନଙ୍କୁ ପଞ୍ଚଜନ ଯଦିୟ ବୋଲି କୁହା ଯାଇଅଛି । ପରେ ପୁଣି ନୂତନ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଆସି ଓଡ୍ରମାନଙ୍କୁ ଗଞ୍ଜାମ, ବିଶାଖାପାଟଣା, ଜୟପୁର ଓ ବସ୍ତର ଆଦି ପାଖାପାଖି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଚାଡ଼ି ଦେଲେ । ବହୁକାଳ ପରେ ସେହି ସବୁ ଅଞ୍ଚଳକୁ 'ଓଡ଼ିବା' ବୋଲି କରାଗଲା ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ବା ‘ଓଡ଼ିଆ’ ଲୁଗାପିନ୍ଧା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଜୟପୁର ଅଞ୍ଚଳର ପାଇକ-ମାନଙ୍କୁ ‘ଓଡ଼ିଆ’ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଗଙ୍ଗବଂଶର ରାଜତ୍ବକାଳରେ ଏହି ଓଡ଼ିଆମାନେ ଉତ୍କଳରାଜାଙ୍କ ସେନାଭିକ୍ତହୋଇ ଖୋରଧା ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସ କଲେ । ମୁସଲମାନମାନେ ସେହି ସେନାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ୩୦୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ବାରମ୍ବାର ପରସ୍ତ ହୋଇ ଫେରୁଥିଲେ ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ‘ଓଡ଼ିଆ’ ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ମୁସଲମାନମାନେ କଲିଙ୍ଗ ବା ଉତ୍କଳକୁ ଓଡ଼ିଶା ନାମ ଦେଲେ । ଖୋରଧାରେ ଓଡ଼ିଆ ପାଇକମାନେ ବହୁସଂଖ୍ୟାରେ ବାସ କରୁଥିବାରୁ ଖୋରଧା ଅନ୍ୟାପି ଲୋକରେ ଓଡ଼ିଶା ନାମରେ ପରିଚିତ ।”

କୃପାସିନ୍ଧୁ ମିଶ୍ର — ଉତ୍କଳ ଇତିହାସ ।

“କ୍ରିଷ୍ଣବିଜୟ ପ୍ରାପ୍ତ ମହାବୀରୀୟ ରାଜା ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ତାମ୍ରଶାସନରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ତତ୍ତ୍ୱାମାନ୍ତର ଉତ୍କଳର ରାଜା ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖୀକୃଷ୍ଣବିଜୟ କିବାଦ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ତାମ୍ରାବତୀଙ୍କୁ ‘ଉଡ଼ିବାଡ଼ି’ ବା ‘ଉଡ଼ିଦେଶ’ ନାମକ ଅଞ୍ଚଳର ରାଜା କରାଇଥିଲେ । ଉତ୍କଳର ରାଜା ଅସୁକ୍ତିକହୋଇ ମଲା ପରେ ମତ୍ୟମାର୍ତ୍ତୀଶ୍ଚ ଉତ୍କଳମଣ୍ଡଳର ଶାସନକର୍ତ୍ତା ହେଲେ । ‘ଉତ୍କଳ’ ଓ ‘ଉଡ଼ିବାଡ଼ି’ ମଣ୍ଡଳ ଓଡ଼ିଶା ନାମରେ କଥିତ ହେଲା ।

ଜଗବନ୍ଧୁ — ପ୍ରାଚୀନଉତ୍କଳ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ କେହି କେହି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଅଧୁନିକ ରାଜନୀତିକ ଓଡ଼ିଶା ଓ ଉତ୍କଳକୁ ଐତିହାସିକ ସମ୍ପର୍କ ଅଞ୍ଚଳ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

ଓଡ଼ିଶାଭାଷାଙ୍କ ଉପାଧି — ଦେ. ବି — ପୂର୍ବରୁ ତଳ ଅସୁଥିବା ଓଡ଼ିଶାର

Ordisārājānka upādhi ରାଜାଙ୍କ ଉପାଧି ଯଦି କି ଅବଧି

ପୁରାଣିକ ନାମ ପୂର୍ବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି —

The hereditary title of the Rājās of Ordisār.

[ଦ୍ର — ଶର ଶ୍ରୀ ଗଜପତି ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର ନବକୋଟି କର୍ଣ୍ଣଚକ୍ର-ବର୍ଣ୍ଣେଶ୍ୱର ଶ୍ରୀ ଚୁଡ଼ଭୈରବ ଦେବସାଧୁ ଶାସନୋଦ୍ଧାରୀ ରାଜତତ୍ତ୍ୱସ୍ତୁ ଅଲୁକଲପସ୍ତୁମ ସଗ୍ରାମ ସହସ୍ରବାହୁ ସର୍ବସୁକୁଳ ଧୂମକେତୁ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅମୃତଦେବ — ଏ ଉପାଧି ପ୍ରଥମେ ଅନଙ୍ଗଭୀମ-ଦେବ ମହାରାଜା (ଖ୍ରୀ. ୧୧୭୮ — ୧୧୯୮) ଜିଜ୍ଞାସା ପୂର୍ବରେ ଲଗାଇଥିଲେ ।]

ଓଡ଼ିଶୀ — ଦେ. ବିଶ — ଓଡ଼ିଶୀ (ଦେଖ)

Ordisī Ordisī (See)

ଓଡ଼ିଶୀ ନାଟ — ପ୍ରାଦେ (ପୁରୀ) ବି — ଓଡ଼ିଶୀ ସଙ୍ଗୀତ ବୋଲି ଅବଲମ୍ବି ଓ

Ordisī nāṭa ଅଙ୍ଗଲୁଲନାପୂର୍ବକ କବିତା ଏକପ୍ରକାର ନାଟ;

(ଏ ନାଟ କଲ୍ଲବେଳେ ନାଟ୍ୟମାନେ ଖୁବ୍ କୁଦନ୍ତି ଏବଂ

ନାନାଦି କଣ୍ଠସାଧ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ଭାଙ୍ଗି ଅଙ୍ଗଲୁଲନା କରନ୍ତି ।)

[ଦ୍ର — ଓଡ଼ିଶାରେ ସଙ୍ଗୀତ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ନାଟ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର —

୧ — ଓଡ଼ିଶୀ ଓ ୨ — ଦକ୍ଷିଣୀ । ଓଡ଼ିଶୀ ପିଲା ଓଡ଼ିଆ ଗୀତ ବୋଲି

ନାଟନ୍ତି, ଅବଲମ୍ବି କରନ୍ତି ଓ ବନ୍ଧୁ ଭାଙ୍ଗନ୍ତି । ମାତ୍ର ଦକ୍ଷିଣୀ ପିଲାମାନେ କେବଳ ଗୀତ ବୋଲି ନାଟନ୍ତି ଓ ଅବଲମ୍ବି କରନ୍ତି; ବନ୍ଧୁ ଭାଙ୍ଗନ୍ତି ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶୀ ପିଲାମାନେ ୩୦ ବର୍ଷଠାରୁ ଦଶ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୟସ ଓ ଦକ୍ଷିଣୀ ପିଲାଏ ବାର ବର୍ଷରୁ ଖୋଲ ବର୍ଷ ବୟସ ।]

ଓଡ଼ିଶୀ ସଙ୍ଗୀତ — ପ୍ରାଦେ (ପୁରୀ) ବି — ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଧୁ (ଯଥା —

Ordisī sāṅgita ବନ୍ଧୁସୂର୍ଯ୍ୟ, ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ, ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଅଦି)

ମାନଙ୍କ ରଚିତ ପ୍ରାଚୀନ ରାଗରାଗିଣୀଯୁକ୍ତ ସଙ୍ଗୀତ —

Songs composed by the classical

Ordisī poets

ଓଡ଼ିଶ୍ୟା — ଦେ. ବି — ଓଡ଼ିଶା (ଦେଖ)

Ordisyā Ordisā (See)

ଓଡ଼ୁ — ପ୍ରା. ଅ (ଗୋରୁଙ୍କୁ ଅଗକୁ ବୁଲାଇ ନେବାର ଶବ୍ଦ) — ଅଗକୁ ଚାଲି-

Ordu (a sound uttered by drivers of cattle while urging them to advance) — Advance.

ଓଡ଼ୁସୋ — ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଉଦଂଶ) —

Orduśo ଓଡ଼ୁଶ; ଶୁଭପୋକ — Bed-bug.

ଓଡ଼େ — ଦେ. ଜି. ବିଶ — ଏକ ଓଡ଼ି ମାତ୍ର — One furrow; (plough-

Orde ing up a field) once only

ଓଡ଼େଇବା — ଦେ. ଜି. (ସଂ. ହୋଡ଼ ଧାତୁ = ଗତି; ଅନାଦର) —

Ordeibā ୧ । ଗର୍ବସହଜ ବା ଦେଖାଇହୋଇ ଚାଲିବା —

1. To strut; to walk with pride.

ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିଲେ ଓଡ଼େଇ ଚାଲି

ପୁଅ ବୋଇଲେ ଗୋଡ଼େଇ ଚାଲି — ଚଣ ।

୨ । ଅଡ଼େଇବା (ଦେଖ)

2. Ardeibā (See)

ଓଡ୍ର — ଟ. ବି (ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ଉଡ୍ର ଧାତୁ = ଅଲଙ୍ଗନ କରିବା + ସଞ୍ଜାର୍ଥ.

Odra ର; ଯେ ଭାବୁଥିବାରେ ଅନ୍ୟଜାତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅଲଙ୍ଗନ

କରନ୍ତି; ଭୁଲ. ଦ୍ରା. ଓଡ୍ର ଧାତୁ = ଚାଷ କରିବା) — ୧ । ଉତ୍କଳ

ଦେଶ — 1. The Utkalā country.

୨ । ଉତ୍କଳବାସୀ — 2. Inhabitant of Utkalā.

୩ । ଜବାପୁଷ୍ପ; ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ଓ ଗଛ —

3. China rose (tree and flower)

ଓଡ୍ରପୁଷ୍ପ — ସଂ. ବି — ଜବାପୁଷ୍ପ; ମନ୍ଦାରଫୁଲ —

Odrapushpa China rose.

ଓଡ୍ରା — ସଂ. ବି (ଓଡ୍ର + ଅ) — ୧ । ଜବାପୁଷ୍ପର ଗଛ; ମନ୍ଦାର ଗଛ —

Odrā 1. China rose tree.

୨ । ଓଡ୍ରାଣୀ — 2. An Ordisī female.

ଓଡ୍ରାଖ୍ୟା — ସଂ. ବି (ଓଡ୍ର + ଆଖ୍ୟା) — ଓଡ୍ରା (ଦେଖ)

Odrākhyā Odrā (See)

ଆଦେଶ ଦେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେୟେକ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ ବୋଲି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ବୋଧହୁଏ, ଯେବେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନେ ଚକ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକ ଦେବ । ସ୍ୱାଧୀନ—
ବାଦ' ନ ଚିହ୍ନରେ 'ଗା' ଗୋଟିଏକ; 'କୂ' ନ ଚିହ୍ନରେ 'କୂ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୁ' ନ ଗାୟରେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ନ ଗାୟରେ 'ଅର୍ଣ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲକ' ନ ଗାୟରେ 'ଅଲକ' ଦେଖିବେ

ଓଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ordha Orda (See)

ଓଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଅବଗୁଣନ; ଉପବେଷ୍ଟନ; ତୁଳ—ପ୍ରା. ଓବେଷ୍ଟନ)—

Ordhana ୧ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମୁଖାବୃତ୍ତ ବସ୍ତ୍ର—1 A veil

ଓଡ଼ିଆ; ଓଡ଼ିଆ ୨ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗା ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା
ଆବୃତ୍ତ; ଷୋଟ ବସ୍ତ୍ରବିବରଣ ବସ୍ତ୍ର—

2. Lady's gauze; scarf thrown over the cloth worn by women

ଓଡ଼ିଆସଂସ୍କୃତ—ଦେ. ବି—(ସଂ. ପ୍ରାବରଣ ଶଷ୍ଠୀ)—ମାର୍ଗଶୀର ଶୁକ୍ଳ ଷଷ୍ଠୀ

Ordhanashashthi (ଏ ଦିନ ଜଗନ୍ନାଥମହାପ୍ରଭୁ ଆଦି

ଓଡ଼ିଆସଂସ୍କୃତ ଦେବତାମାନେ ପ୍ରଥମେ ଶୀତବସ୍ତ୍ର ବା ଘୋଡ଼ା ଲଗି

ହୁଅନ୍ତି; ଏହା କୁମ୍ଭାରମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ପର୍ବ)—

The sixth day of the bright fort-night of Mārgasīra (on which sheets are put on Deities for the winter.)

ଓଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି ସ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ଅବଗୁଣନ; ଉପବେଷ୍ଟନ; ପ୍ରା. ଓବେଷ୍ଟନ)

Ordhanā ୧ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମୁଖାବୃତ୍ତ ବସ୍ତ୍ର—1. Veil;

ଓଡ଼ିଆ; ଓଡ଼ିଆ, covering for a woman's face.

ସୋମଟା ଓଡ଼ିଆ ପଡ଼ିବ ବୁଣି ସରକ. ପାଞ୍ଚ ଶୁଭଅକ୍ଷର ଚଉପାଦିକ—ଚମ ।

ମୁଂସ; ଆଫ; ୨ । ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଉପରେ ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗା ଉପରେ

ଓଡ଼ିଆ ପଡ଼ିଥିବା ପତଳା ବସ୍ତ୍ରବିଷୟ; ଉପରାଣ ବସ୍ତ୍ର—

2. Lady's scarf; lady's gauze-scarf

କଳାସୀମାନେ ଦେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ିଆ,

କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଦେଖି ବୁଣି କର ବଣ—କୃଷ୍ଣବିହ. ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଭୋଗ ।

ଓଡ଼ିଆ ଟାଣିବା—ଦେ. କ୍ରି—ମୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିଥିବା ଓଡ଼ିଆକୁ ମୁହଁ ସାମନାକୁ

Ordhanā ṭāṇibā ଆହୁର ତଳକୁ ଖସାଇବା—

ସୋମଟା ଟାଣି To draw one's veil still

ଓଡ଼ିଆ ଖିଆଇବା lower

ଓଡ଼ିଆ ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ମୁଣ୍ଡରେ ଅବଗୁଣନ ପକାଇ ମୁଣ୍ଡକୁ

Ordhanā pakāibā ଅର୍ଦ୍ଧାବୃତ୍ତ କରିବା—

ସୋମଟା ଦେଖି To veil one's face.

ଓଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅବଗୁଣନ; ଉପବେଷ୍ଟନ; ପ୍ରା. ଓବେଷ୍ଟନ)—

Ordhanī ଉପରାଣ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ପିନ୍ଧିଥିବା ଉପରେ ପକାଇବା

ଓଡ଼ିଆ ବସ୍ତ୍ର—Outer scarf or sheet thrown

ଆବୃତ୍ତ over the cloth worn by females

ଓଡ଼ିଆ ବସ୍ତ୍ର ମୁଣ୍ଡ ଚଉପାଦିକ ଲେଖି

ନିବିଡ଼ିତ ଅକ୍ଷର ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଫିଟି—ବସ୍ତ୍ରାଧି, ବସ୍ତ୍ରାଧିମୟ ।

ଓଡ଼ିଆ—ଦେ. କ୍ରି—ଓଡ଼ିଆର ଚିହ୍ନ ରୂପ—

Ordhaibā Causative form of Ordhibā

ପରାମି

ଓଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. ଦେ (ମେଦମୟ) ବି—ଓଡ଼ିଆ—

Ordhāni A veil.

ଓଡ଼ିଆ—ଦେ. କ୍ରି—(ସଂ. ଅବଗୁଣନ; ଉପବେଷ୍ଟନ; ପ୍ରା. ଓବେଷ୍ଟନ)—

Ordhibā ନିଜ ଶରୀରକୁ ବସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଅବୃତ୍ତ କରିବା; ଲୁଗା

ମରା; ଗାୟିଦେଖିବା ଘୋଡ଼ି ଦେବା—To enwrap; to cover

ଆବୃତ୍ତ the body with a wrapper.

ନିଜ ଅବସ୍ଥା ଓଡ଼ିଆ ଦୃଷ୍ଟିରେ—ଶିଶୁ-କର. ଉପାଧିନାୟ ।

ଓଡ଼ିଆ—ଦେ. କ୍ରି—ଓଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ordhibā Ordhibā (See)

ଓଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. ବି—ଓଡ଼ିଆ (ଦେଖ)

Ordhanī Ordhanī (See)

ଓଡ଼ିଆ—ସଂ. ବି—(ଅ = ସମ୍ୟକ୍ + ବେ ଧାତୁ = ବୁଣିବା + କର୍ମ. ତ)—

Ota ଲୁଗାର ଲମ୍ବ ଆଡ଼ର ସୂତା; ଲୁଣ୍ଠି; ଲୁଗାର ଟାଣି ସୂତା—

Woof; thread woven lengthwise in a cloth.

ସଂ. ବିଶ—ଅଳଙ୍କାର; ଟାଣିବାରେ ସିଆଁ ବା ବୁଣା ହୋଇ—

ସୂତା (ସୂତା)—(thread Sewn or woven

lengthwise.

ସେମନ୍ତ ସୂତା ଶିଅ ହୋଇ,

ଓଡ଼ିଆ ହୋଇ ବସ୍ତ୍ର ହୁଅଇ । କଳାଧି. କର. ତ ।

ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅର୍ଦ୍ର)—ଅର୍ଦ୍ରତା—Moisture.

(ଯଥା—ମାଟିରୁ ଓଡ଼ିଆ ମରାଗଲା ।)

ଓଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଓଡ଼ିଆ)—୧ । ଗୃହ; ବାସସ୍ଥାନ—

Otana 1. House; residence.

୨ । ଧନ; ସମ୍ପଦ—2 Riches.

୩ । (ସଂ. ଗୋତ୍ର) ନିକଟ-ରକ୍ତସମ୍ପର୍କୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

3 Kinsman; kindred; near agnate.

ଓଡ଼ିଆପ୍ରୋତ—ସଂ. ବିଶ.—(ଦ୍ରବ. ଓଡ଼ିଆ = ଲମ୍ବ ବାଗରେ ବୁଣା + ପ୍ରୋତ

Otaprota = ଚଉଡ଼ିବାଗରେ ବୁଣା) — ୧ । ଟାଣିରୁଣୀ ବୁଣି—

ବାଗରେ ସିଲେଇ ବା ବୁଣା ହୋଇଥିବା—

1 Sewn or woven throughout (woof

and warp); sewn crosswise and

lengthwise.

୨ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତ—2. Extending to every

quarter; lying in and through.

ଓଡ଼ିଆ—ସଂ. ବି.—୧ । (ସଂ. ହୋତା)—ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସଂଜ୍ଞାବିଶେଷ; ଏକ

Otā ଜାତୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ—1. A family title of

Brāhmanas.

୨ । (ସଂ. ଉତ୍ତରାଧି)—ଉତ୍ତରାଧି; ଶୁଦ୍ଧ—

2. Sheet; upper cloth; scarf.

୩ । ଦେହର ଅଧା ଉପରକୁ କାଳଠାରୁ ଲମ୍ବିବା ଶୁଦ୍ଧ—

3. Sheet worn on the upper part of

the body above the waist.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ.—ଦିନର ଓଳ—Half of the day; forenoon or afternoon.
(ସଥା—ଉପର ଓଳା)

ଓଡୁ—ସଂ. କ.—(ଅବ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ ଡୁ) —
Otu ୧ । ବିରକ୍ତି; ମାର୍ଜିତ—1. Cat.

୨ । ଜାଲର ଆଡ଼ବାଗର ସୁତା; ଜାଲର ଭରଣୀ ସୁତା —
2. The woof or cross-threads of a web.

ଓଥର —ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ (ସଂ. ଅବହ୍ନି; ପ୍ରା. ଅବହ୍ନି=ଲଙ୍ଗଳା;
Othar ଲଙ୍ଗଳା ପିଲ; ଅବହ୍ନି ଅବହାହିତ)—ଅବହାହିତ;
ଆହୁତ୍ତୋ ଅବହାହିତ, ଯାହାର ବିବାହୋପଯୁକ୍ତ କର୍ମସ୍ଥ ହୋଇ ସୁତା
କୁସାରା ବିବାହ ହୋଇ ନ ଥାଏ—Unmarried though
grown up (male bachelor)

ଓଥରା —ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଓଥର (ଦେଖ)
Othardh Otharā (See)

ଓଥୁର —ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ—ଓଥର (ଦେଖ)
Othur Otharā (See)

ଓଦ —ଗ୍ରା. କ. (ସଂ. ଅଦ୍ର) — ଅଦ୍ରତା—
Oda Wetness; moistness

ଗୁଣ୍ୟ ଜଳ ବରଷା ନାହିଁ କି ଓଦ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଶାଳା ।

ଓଦନ —ସଂ. କ. (ଉଦ ଧାତୁ=ଅଦ୍ର ଦେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) —
Odana ୧ । ସିକତଶୂଳ; ଭାତ, ଅନ୍ନ—1. Boiled rice.
୨ । ଖାଦ୍ୟ—2 Food generally)

ଓଦର —ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉଦର)—ଶଗଡ଼ ଉପରେ ଧାନ ଗୁଡ଼ିଲ ଆଦି
Odara ଶ୍ଳେଷ ଶ୍ଳେଷ ପଦାର୍ଥ ବୋହି ନେବା ପାଇଁ ବାଉଁଶ-
ପାତିଆରେ ନିର୍ମିତ ବଡ଼ ଓ ଲମ୍ବ ଆଧାରବିଶେଷ—
A long wicker work used as basket
to carry small things on a cart
ଆଜି କିଛି ଆସି ଓଦରକୁ ଓଦାଇଲ ।

ସାରଳା ମହାବିରାଜ ଆଦି ।

ଗ୍ରା. କ. (ସଂ. ଉଦର)—ଉଦର; ପେଟ—Belly.
କଟି ପୁଷ୍ପ ଓଦର ଅଛି କି ନାହିଁ କହ ।

ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଶାଳା ।

ଓଦର ରୋଗ —ଗ୍ରା. କ. (ସଂ. ଉଦର)—ଜଳୋଦର ରୋଗ —
Odari roga Dropsy (resulting in the swelling
of the belly)

ଓଦା —ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅଦ୍ର; ଡୁଲ. ଆସାମୀ—ଓଦା=ଅଦ୍ର) —
Oda ଅଦ୍ର; ଡୁଲ; ସିଲ୍—Wet; damp; moist.

ଭିଜା ଓଦା ଦେହଠାରେ ସିନା ସବୁ କଥା ଭଜି ।

ଓଦା; ମିଶା ସାରଳାମହାବିରାଜ. ଉଦୋଗ ।

ଦେ. କି ଓ ବିଶ—ଉଦା (ଦେଖ)
Uda (See)

ଓଦାଓଦ —ଦେ. ବିଶ—ଅଦ୍ର (କହୁକହୁ) —
Ododi Wet (said of many articles).

ଭିଜାଭିଜି

ଓଦାଖାଇବା —ଦେ. କି—ଉଦାଖାଇବା (ଦେଖ)

Odakhāibā Udakhāibā (See)

ଓଦା ବାସ —ଦେ. କ — ୧ । (ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରସ୍ତେଶ)—ଗାମୁଛା—

Odā bāsa 1. Napkin.

ବଡ଼ ଶକ୍ତି ଓଦାବାସ. ବେଗେ ଟେଲେ ଦାସାଦାସ ।

ଭୁବନ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ଅଦ୍ରବସ୍ତୁ; ଓଦାଲୁଗା—2 Wet cloth.

ଓଦାଲ —ଦେ. ବିଶ. (ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରସ୍ତେଶ)—ଓଦାଲଅ (ଦେଖ)

Odāla Odālā (See)

ଓଦାଲ ହୋଇଲେ ନୁହେଁ ଚପଟ ଭଣ୍ଡମ । ପାଚି—ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଶାଳା ।

ଓଦାଲଅ —ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଅଦ୍ର)—ଭସନ୍ ଅଦ୍ର—

Odālā Slightly wet or damp

ଓଧ —ଦେ. କ. (ସଂ. ଉଦ୍ର; ଉଦ୍ରକାଳ) —

Odha ଜଳମାର୍ଜିତ — Otter.

ଉଦବେରାଳ; ଉଦବିଢାଳ [ଉ—ଏହା ବିରକ୍ତିକାଶୀ ୧ବ ଉଦ୍ରକାଳ

ଉଦ୍‌ବିଳାସ ଜନ୍ମ । ଏ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି କଡ଼ ମାଛ ଧରି ଆଣି
ଆଏ । ପାଣିରେ ପଶି ମାଛ ଧରି ଆଣିବା ପାଇଁ ଲୋକେ ଓଧ
ପୋଷିବାର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଅଛି ।]

ଓଧାଲ —ପ୍ରାଦେ. (ସଂହତୁମ) କ—ଶଗଡ଼ର ଦଣ୍ଡ—

Odhalā The beams of a cart

ଓଧାଣି —ଦେ. କ. (ସଂ. ଓଦନ=ଭାତ)—ଭାତ ରନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଚୁଲି

Odhani ଉପରେ ବସାଯିବା ପାଣି ଡାଣି—
A pot of water put on the oven for
preparing rice.

ସେଇ ଚୁଲିର ଓଧାଣି ଉଷାଟନ ନ ହେଲେ ଚୁଲିରେ ଓଧାଣି ବସୁ ନାହିଁ ।

ଗଜଜାତକାଶିନୀ. ଭା ୨୨।୧।୨୮ ।

ଓଧୁ —ଦେ. କ—୧ । କଦଳୀଗଛର ମୂଳପିଣ୍ଡ—1 The bulbous
Odhi root of the plantain tree.

କେ ଅତି ଉଦ୍ରୁକ ଚୋପିନୀ

ଭଜିଲ ରସା ଓଧୁ ଦେନ । ଭୁବନ ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ଶଗଡ଼ର ଫୁରୁମୁଣ୍ଡି—2. The front end of a
cart.

ଭଜିକ ଶକଟ ସେ କରକ ସଙ୍ଗ ଥୁଲ

ଅଗ୍ର ତଳ ଦଣ୍ଡା ବଗୁଡ଼ିକ ଓଧୁ ପକ । ସାରଳାମହାବିରାଜ. ଉଦୋଗ ।

ଓଧୁର —ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଅବରୁକ)—ଅବରୁକ; କାର୍ଯ୍ୟବଦ୍ଧ—

OdHIRA Imprisoned; restrained.

ବେନ ଲକ୍ଷ ଯୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ରହିଲେ ଓଧୁର ।

ସ ରଳାମହାବିରାଜ. ଉଦୋଗ ।

ଓଧୁଆ —ଗ୍ରା. କ—ଓଧ (ଦେଖ)

Odhuā Odha (See)

ଓଧୁଆ ସାଙ୍ଗରେ ବସନ୍ତ ବାଲ । ଭଗ ।

‘ଆଦେ’ ଯେତେ ଅପର ପ୍ରକାରେ ସୂଚକ ଏ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରଖା କରନ୍ତି । ଅପର ଏ କା ଚିହ୍ନ ଯୋଗ୍ୟ କି କା ମାତ୍ରାକୁ ଛାଡ଼ି ଖୋଜିଲେ ଯେତେ ଏ ଲିପିକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପ୍ରାୟଶଃ ଚିହ୍ନର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । କା ଚିହ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣ କା ମାତ୍ରାପୁରୁ ଶବ୍ଦ ଯୋଗ୍ୟର ଦେଖ । ନିମ୍ନ—
ଗାଢ଼ ନ ମିଳିଲେ ‘ଗାଢ଼’ ଖୋଜିବା; ‘ବୁଧ’ ନ ମିଳିଲେ ‘ବୁଧ’ ବୋଧିବେ; ‘ବଂଧୁ’ ନ ପାଇଲେ ‘ବନ୍ଧୁ’ ବୋଧିବେ; ‘ଞ୍ଜନୀ’ ନ ପାଇଲେ ‘ଞ୍ଜନ’ ବୋଧିବେ; ‘ଅଳକର’ ବ ପାଇଲେ ‘ଅଳକର’ ବୋଧିବେ ।

ଓଧୁଆଣି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ—ଫୁଟୁଥିବା ଗୁରୁ ତାହାଲଗାଣି—
Odhuaṇi Hot water from the cooking pot
while rice is boiling on the fire

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କ—ଓଧାଣି (ଦେଖ)

Odhāṇi (See)

ଓପଡ଼ା—ପ୍ରା. କ ଓ କଣ—ଉପଡ଼ା (ଦେଖ)

Opaṛḍā Upaṛḍā (See)

ଓପଡ଼ାଇବା—ପ୍ରା. କି—ଉପଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)

Opaṛḍāibā Upaṛḍāibā (See)

ଓପର (ଇତ୍ୟାଦି)—ପ୍ରା. କ ଓ କଣ ଓ ଅ. (ସଂ. ଅପର)—

Opara etc.) ଉପର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Upaṛa etc (See)

ଓପରଠାଉଥିବା—ପ୍ରା. କଣ—ଉପରଠାଉଥିବା (ଦେଖ)

Opaṛaṭhāuriā Upaṛaṭhāuriā (See)

ଓପରାନ୍ତ—ପ୍ରା. ଅ.—ଉପରାନ୍ତ (ଦେଖ)

Opaṛānta Upaṛānta (See)

ଓପର—ପ୍ରା. କଣ—ଉପର (ଦେଖ)

Opaṛi Upaṛi (See)

ଓପରୋଧ—ପ୍ରା. କ—ଉପରୋଧ (ଦେଖ)

Opaṛodha Upaṛodha (See)

ଓପାଡ଼ିବା—ପ୍ରା. କି—ଉପାଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Opaṛḍibā Upaṛḍibā (See)

ଓପାଦ—ଦେ. କଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ. (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ; ସଂ. ଉପାଦ)—

Opaḍa ଉପାଦ (ଦେଖ)

Upaḍa (See)

ଓପାଦିଆ—ପ୍ରା. କଣ. ପୁଂ ଓ ଶ୍ରୀ—ଉପାଦ (ଦେଖ)

Opaḍiā Opāḍa (See)

ଓପାସ—ପ୍ରା. କ—ଉପାସ (ଦେଖ)

Opaṛsa Upaṛsa (See)

ଓପାସବେଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ—ଉପାସବାଥ (ଦେଖ)

Opaṛsabela Upaṛsabāṭh (See)

ଓପ୍ରାଧ—ପ୍ରା. କ—ଉପ୍ରୋଧ (ଦେଖ)

Opraḍha Upaṛodha (See)

ମାଲପ ଓପ୍ରାଧରେ ସାନ ଶଳାକୁ କୁହାଉ—ଓପା ।

ଓପ୍ରୋଧ—ପ୍ରା. କ—ଉପ୍ରୋଧ (ଦେଖ)

Opraḍha Upaṛodha (See)

ଓଫର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କଣ (ତୁଳ. ଅସୀମୀ ଓପ୍ରା=ଉପର)—

Opharḥ ଉପର; ଯେଉଁ ଲୁଗା ବା ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଥରେ
ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ଫିଙ୍ଗା ହୋଇ ଥାଏ—

Cast off (things e.g. cloth)

ଓଫ୍ରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କଣ—ଓଫର (ଦେଖ)

Ophrḥ Opharḥ (See)

ଓବାର (ଇତ୍ୟାଦି)—ପ୍ରା. କ ଓ କଣ—ଉବାର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Obāra (etc.) Ubāra etc (See)

ଓବିଟର ଉକ୍ତିମ୍—ବୈଦେ. କ. (ଇଂରାଜୀ)—(ଅତ୍ୟାଧିକୃତକଳ)

Obiṭar dikṭam ଜଜ୍ଞମାନଙ୍କ ମତଦମାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବେଳେ
ମତଦମାର କୌଣସି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଷୟରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବା
ମତ—Obitur Dictum; incidental or
collateral opinion pronounced by a
Judge in a judgment

ଓମ୍—ସଂ. ଅ. (ଅବ ଧାତୁ=ଶୋ କରବା + ମ୍; କମ୍ପା ଅ=କଷ୍ଟ +
Om ଉ=ଶିବ + ମ୍=ବ୍ରହ୍ମା; ମକ୍ତ ହାର ସିଦ୍ଧା)—

୧ । ଓ (ଦେଖ)

1 ‘Oñ’ (See)

୨ । ହି; ଅଛା !—(ସ୍ୱୀକାର, ଅନୁମତି, ଅଭିମତ, ସ୍ତବ୍ଧ, ସେଷ,
ଅପାକରଣ, ଅବଧାରଣ ଓ ମଙ୍ଗଳ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

2. Yes! all right! (interjection used
in indicating agreement, beginning,
question, anger, ascertaining and
well wishing).

ଓମ—ପ୍ରା. ଅ—ଓ (ଦେଖ)—Oñ (See)

Oma ଅକଳ୍ପ ଏ କରୁର କର, ଅକ୍ଷରେ ମୁଖକୁ ଉଠାଇ
ଓମ ଅକ୍ଷର ଉଦେ କଲେ, ଚଢ଼ିବୁ ସିଦ୍ଧା ପ୍ରକାଶିଲେ—
ସ୍ୱାକ୍ଷ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶମହାନ୍ତ ।

ଓମୁଣ୍ଡି—ଦେ. କଣ—ଲମ୍ବଭାବରେ ସ୍ଥିତ—

Omūṇḍi Situated lengthwise; stright.

କି. କଣ—ଲମ୍ବଭାବରେ; ସିଧାସିଧା—

Straightway.

ଓମୁଣ୍ଡିଆ—ଦେ. କଣ. ଓ କି. କଣ—ଓମୁଣ୍ଡି (ଦେଖ)

Omūṇḍi Omūṇḍi (See)

ଓର୍ମାନ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. କ. (ତୁରକୀ)—

Ormān (etc) ଅର୍ମାନ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Armān etc (See)

ଓର—ଦେ. କ. (ସଂ. ଅବସର; ବଂ. ଓର=ସୀମା; ହି. ଓର=

Ora ଚରଣ)—୧ । ସୁବିଧା—1. Convenience.

୨ । ଅବସର; ସୁଯୋଗ—2. Opportunity.

୩ । ଉପାୟ—3. Plan

୪ । ପଥ—4. Clue.

ଓର ଖୋଜି ଖୋଜି ଏତେଦିନେ ପାଇଲେ—

ପଞ୍ଜାବୀ, ହିନ୍ଦୀ, ଓଡ଼ିଆ ।

* । କଦର; ଖଜ୍ଜି; କଲ; ସୁନ୍ଦ—

5. Point of advantage.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

୨ । ଅନୁସନ୍ଧାନ —

6. Look-out; searching; tracing

୨ । ଓରଥର—7. Areal roots

ଓରଥର—ଦେ. କ. (ଅନର୍ଥକ ଦ୍ଵିତୀୟ ସଦୃଶ ଶବ୍ଦ)—ଓରଥର—
Oraṭhara Suitable opportunity.

ଓର ଉନ୍ଦିବା—ଦେ. କି—ଛତ୍ର ଖୋଜିବା; ସୁବିଧା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା—
Ora undibā To be on the look-out for suitable opportunity

ଓର କରିବା—ଦେ. କ—ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା—
Ora karibā To be on the look-out.

ଓର ଖୋଜିବା—ଦେ. କି—ଓର ଉନ୍ଦିବା (ଦେଖ)
Ora khojibā Ora undibā (See)

ଓରଛ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) କ—ଘରଘର ଓର—
Orachhā The eave of a house-thatch

ଓରଛାଲେ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ର) କ—ଓରଛାଲ—The ground
Orachhākhāle below the eaves of a thatch

ଓରଦା—ଦେ. କ. (ସଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ)—୧ । ଫୋଡ଼ାଦା ନଦୀର ସ୍ରୋତ—
Oradā ଘନସ୍ଥାନ ବା ଥର ପାଣି ଥିବା ଅଂଶ—

1. A stagnant pool of water; the part of a river where the water is calm and there is no current

୨ । ଧାନ ସେଇବା ନିମନ୍ତେ ଜମିକୁ ଦୂର ନିକି ଥର କାତୁଆ ଖୁଣ କରିବା; କୃଷିର ପାଗବିଶେଷ—

2. Seasoning a field by ploughing it thoroughly and making it clayey and fit for transplanting paddy-plants on it.

୩ । ଧାନ ବୁଣିବା ପାଇଁ ଜମିକୁ କାତୁଆ କରି ଚାଷ ମଇ ଦେବା ପ୍ରଣାଳୀ—

3 Ploughing and making a field muddy and levelling it with ladder before sowing.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଥର ପାଣି ଥିବା (ସ୍ଥାନ)—

1. (a place) With calm and standing water; stagnant.

୨ । ଧାନ ସେଇବା ନିମନ୍ତେ ଦଳଦଳା କାତୁଆ ଖୁଣ ଦୋଇ-
ଥିବା (ଭୂମି)—2. (field) Prepared for transplantation or sowing on clay.

ଓରଦା କରିବା—ଦେ. କି—ଧାନ ସେଇବା ନିମନ୍ତେ ସେତକୁ କାତୁଆ
Oradā karibā ଖୁଣ କରି ବସନ ବା ସେପଣୋପଯୋଗ

କରିବା—To prepare a field with ploughing for transplanting paddy-plants.

ଓରଦା ଗୁଣିବା—ଦେ. କି—ପାଣିଥିବା ବଥରକୁ ଦଳ ବୁଲାଇ କାତୁଆ
Oradā chhātibā କରି ତା ଉପରେ ମଇ ଦେଇ ତହିଁରେ
ବଦନକୁ ବୁଣିବା —To sow paddy-seeds on clayey soil.

ଓର ପଟିବା—ଦେ. କ—ସୁବିଧା ଘଟିବା—The happening
Ora patibā at an opportunity.

ଓରଫ—ବୈଦେ. ଅ (କଚରିଆ ଭାଷା; ଅ. ଉର୍ଫ)—
Oraph ୧ । ଉପନାମ; ଅପର ନାମ; ନାମାନ୍ତର—1. A lias.

ଓର୍ଫ

ଓର୍ଫ

(ସଂ—ଏହାର ସାଙ୍କେତିକ । ଓ । ସଂ—ଶ୍ରୀମତୀ ପାତାମ୍ବରୀ
। ଓ । ମନମୋହନ ଦେବୀ ।)

୨ । ପ୍ରତିନିଧି (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—

2. Representative.

୩ । ମାଧ୍ୟମ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—

3 Through; per.

ଓରଫେ—ବୈଦେ. ଅ—ଓରଫ (ଦେଖ)

Oraphe Oraph (See)

ସେଥିରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓରଫେ ଚନ୍ଦ୍ର ସାଥୀ—ଫଳାଫଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓରଫେ ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଓରବଣା—ଦେ. ବିଶ—ବାଟବଣା—

Orabanā Losing the way.

ସେତେବେଳେ ଯାକୁ ବରଦ ସୁମରଣା

ଅଧିକ ମୋ ପାଶକୁ ନୋହୁ ଓରବଣା—କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର, ମହାଭାରତ. ବସନ୍ତ ।

ଓରମା—ଦେ. କ (ଦରଜାଙ୍କ ଭାଷା)—ଏକପ୍ରକାର ସିଲେଇ; ଲୁଗାର ଧଡ଼କୁ

Oramā ମୋଡ଼ି ଉକ୍ତ ମୋଡ଼ା ସ୍ଥାନକୁ ଫିଲାଇ କରିବାର ଚକ୍ର—

ଓରମା A particular kind of sewing in which
ଓରମା the stitch is laid through the doubled end of the cloth.

ପ୍ରାଦେ (ବସ୍ତ୍ର) କ—ଓର—White ant.

ଓରମାନା (ଲତାଦି)—ବୈଦେ. କ—ଅରମାନ ଲତାଦି (ଦେଖ)

Oramān (etc) Armān etc (See).

ଓରମାଲ—ବୈଦେ. କ (ଅ. ରୁମାଲ୍)—୧ । ଶ୍ଵେତ ଚୁଦର—

Oramāla 1. Napkin.

୨ । ରୁମାଲ୍—2 Handkerchief.

କେ ନୂଆକୁ ବେଗିଛି ଅର୍ଦ୍ଧନାୟ ପୁର

ଉଦୟ ଧରଣ ଉଲ୍ଲ ବଳା ଓରମାଲ ସେ—ଉଷ୍ଣ. ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ।

୩ । ଚୁରକୋଣିଆଁ ବଡ଼ ପତାକା—

3. Streamers; large square flags.

କଳା ଚୁରକୋଣିଆଁ ପାଦ ଶ୍ଵେତ ମାନ ଅବ,

ଶବ୍ଦେଶ ଓରମାଲମାଲ—ଉଷ୍ଣ. ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ।

ଓରମାଲ—ବୈଦେ. କ (ଅ)—ଓରମାଲ (ଦେଖ)

Oramāla Oramāla (See)

ସାଧାରଣ ଯେତେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସ୍ତବ ୧ ଓ ଓଲକ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଓଲକ ଅପର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅପର ୧ ବା ୨ ଓଲକ ବୋଲି କର୍ତ୍ତ ବା ମାତ୍ରା ସ୍ତବ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଲେ ଯେତେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟାବେଶ ନକରି କପଟର ୨ ବା ୧ ଓଲକ ବର୍ତ୍ତ ବା ମାତ୍ରାସ୍ତବ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା — ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ବେଶିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ଗାଈଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ବେଶିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ଗାଈଲେ 'ଅଗ୍ନି' ବେଶିବେ; 'ଅଲକ' ନ ଗାଈଲେ 'ଅଲକ' ବେଶିବେ

ଓରମ୍ଭା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ସେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମ ନ କରି ଲକ୍ଷ୍ମଣ
Orambh ବୁଲୁଥାଏ; ଲକ୍ଷ୍ମଣୀ (ଲେବ) (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—
ଓରମ୍ଭା 1. Idler.
औरम्भ ୨ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ—2. Licentious; lascivious.
୩ । ଅସୀମ ସାହସିକ—3. Daring; fool hardy.
୪ । ଅଶାନ୍ତ ଅ; ନିୟମବହୁର୍ତ୍ତ—
4. Undisciplined.

ଓରଲିଘର—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Oralighara ଖଡ଼ଡ଼ାକୁ ଛୁଆଣି ହେବା ଘର—
Straw-thatched house.

ଓରା—ଦେ. ବି—ଉରା (ଦେଖ)
Orā Urā (See)
ଓରାଓ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅନ୍ଧାର୍ଯ୍ୟଜାତିବିଶେଷ—
Orāo A class of aborigines

ଓରାଓ—ବୈଦେ. ବି—ଅରୁରା ଅରୁଟା (ଦେଖ)
Orām Aurām aurām (See)

ଓରାଓଅରୁଟା—ବୈଦେ. ବି—ଅରୁରା ଅରୁଟା (ଦେଖ)
Orāmāurām Aurām aurām (See)

ଓରାଓ—ବୈଦେ. ବି—ଅରୁରା ଅରୁଟା (ଦେଖ)
Orāng Aurām aurām (See)

ଓରାଓ ଅରୁଟାଓ—ବୈଦେ. ବି—ଅରୁରା ଅରୁଟା (ଦେଖ)
Orāng aurām Aurām aurām (See)

ଓରାଲିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. ଓ ଶ୍ଵା. —ଅଲବଲିଆ (ଦେଖ)
Orālīā Alabaliā (See)

ଓରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି.—(ରାଜା ଓ ଦେବତାଙ୍କ ଅନ୍ନ ସମ୍ବଳେ
Oriā ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ)—ଅନ୍ନ; ଭାତ—Boiled rice.
ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦରେ ପୁଣି ବାସ ଯିଅ ଲାଭ । ସାରଳାମହାଭାରତ ।

ଓରିଆଣି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ପୁଣିଆଣି (ଦେଖ)
Oriāṇi Phutiāṇi (See)

ଓରିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅ + ବୃତ ଧାତୁ)—୧ । ପଶ୍ଚାତ୍ତପ ଦେବା,
Oribā ପଛଦିଆ ଦେବା; ନିବର୍ତ୍ତିବା; ଦୃଷ୍ଟିବା—
1. To hesitate to do a thing; to shrink from doing a thing
୨ । ଦୁର୍ବଳ ହେବା—2. To become weak.
୩ । ବିମର୍ଷ ହେବା—3. To be dejected.

ଓରିମାନ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି—ଅରମାନ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Orimān (etc) Aramān etc (See)

ଓରିମାନ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି—ଅରମାନ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Orimān (etc) Aramān etc (See)

ଓରୁଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ମହାର୍ଦ୍ଦକ; ଆର୍ଦ୍ଦକ)—

Orua ତଳହୁଣ୍ଟି ବା ସମୁଦ୍ରେ ପକ୍କଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନ୍ମିବା
ମହାଦା ଏକପ୍ରକାର ଫଳବୃକ୍ଷ—(ଏହାର ଫଳ ଗୋଲ
ବିଷାବିଳ ଗୋଲ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ପରି)—Kokum butter
ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟୟ— tree; Garoinia Purpuria.
ବୃକ୍ଷାମ୍ଳ; କନାଦ୍ରୁକ; ମହାର୍ଦ୍ଦକ;
ତନ୍ତୁକାକ; ଚନ୍ଦ୍ର; ଅମ୍ଳବୃକ୍ଷକ
ମ. ଅମସୋଲ
ଖୁ. କୋକମ

ଓରୁମାଲ—ପ୍ରା. ବୈଦେ. ବି—ଓରମାଲ (ଦେଖ)
Orumāla Oramāla (See)

ଓରୁମାଲ—ପ୍ରା. ବୈଦେ. ବି—ଓରମାଲ (ଦେଖ)
Orumāla Oramāla (See)

ଓରେ—ଦେ. ଅ—ଅପଣାଠାରୁ ନିମ୍ନର ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସମ୍ବୋଧନ; ରେ—
Ore Oh—addressed to one's inferior.
ଓବେ
हॉरे

ଓଲା—ଦେ. ବି—ଓହଲ (ଦେଖ)
Ola Ohalā (See)

ଅପମାର୍ଗ, ବୃକ୍ଷାଞ୍ଜ, ବରଜଳ, ଲମ୍ବ । ପ୍ରାଚୀ—ଶ୍ରୀଗୁରୁରକ୍ତି ଗୀତ ।

ଓଲା—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଓଲ)—

Ola କରୁବର୍ଗର ଖାଦ୍ୟକରକଣିଷ୍ଠ ଗୁଳୁ—
ଓଲ An esculent bulb; arum; Amorpho-
phallus Campanulatus.
ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟୟ—ଓଲ; ଓଲ; [ଦ୍ର—ଏହାର ପ୍ରତି ଗଛରେ ଗୋଟିଏ
ଦୁର୍ଗମାରି; କାତାରି; ତେଜ ଓ ପତ୍ର । ସେହି ଗଛରେ ଫୁଲ
ମୂଳକଦ; କଣ୍ଡାଳ; ଧରେ ସେ ଗଛରେ ପତ୍ର ହୁଏ ନାହିଁ ।
ରୁଦ୍ଧ୍ୟକଦ; ଶୁଭଣ ପତ୍ରର ତେଜରେ ଆବୃ ଥାଏ । କଣ-
କଦକ; ଅଶୌଚ; ଓଲୁଅକୁ ଖାଇଲେ ତଣ୍ଡି ଗଲୁ କରେ ।
ତେ. ମଂଗୁକନା; ଦୋଳକନା ଓଲୁଅ ଗୁଣ କଲେ ଏହା ମୂଳରେ
ଗୁ. ପୁରଣ; ଆସାମୀ; ଓଲକକୁ ଗୋବରଣତ ଦିଆ ଯାଏ । ଓଲୁଅକୁ
ଫା ଓଲ ପ୍ରଥମେ ଉଷୁଅ ଧାନରେ ପୋତି
ମ. ଗୋଡ଼ାପୁରଣ କାଞ୍ଚିଆଣିରେ ସିଝାଇଲେ ଏହାର ଗଲୁ
ମରେ । ଏହା ଅର୍ଶଭେଗୀ ପକ୍ଷରେ ବଡ଼ ଉପକାରୀ ଖାଦ୍ୟ ।
ଏହା ଅଗ୍ନି ଗପକ, କଣ୍ଡୁକାରକ, ବୃକ୍ଷାମ୍ଳ, ରୁଚକ ଓ ଲଘୁ ।
ଏହା କଫ, ଅର୍ଶ, ପ୍ଳୀହା ଓ ଶୁକ୍ରବିକାଶକ ବହୁ, ବହୁ, ରକ୍ତ-
ପିତ୍ତ ଓ ରୁକ୍ଷଭେଗରେ ଏହା ଅପକାରୀ; ଉଦ୍‌ଗ୍ରସ୍ଥଭେଗରେ
ଏହା ଉପକାରୀ ।]

ଓଲକ (ଇତ୍ୟାଦି)—ପ୍ରା. ବି—ଓଲଗି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Olaki (etc) Olagi etc. (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ୠ	ଏ	ଋଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ଵରାକ୍ଷର	ଐ	ଋ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଋ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଦସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ	ଐ	ଋ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ନ

ଓଲକିତ—ଗ୍ରା. ବିଶ. (ସଂ. ଅଲୌକିକ)—

Olakita ଅଲୌକିକ; ଅଲୌକିକ—

Very wonderful.

ସ୍ତବ୍ଧ ବୋଲିବା କଥା ମହା ଓଲକିତ । ଗ୍ରାମୀ, ବ୍ରହ୍ମଚରପଣାଦି ।

ଓଲକିବା—ଦେ. କି—ଓଲଗିବା (ଦେଖ)

Olakibā Olagibā (See)

ଓଲକୋବି—ଦେ. ବି—ଉଲକୋବି (ଦେଖ)

Olakobi Ulakobi (See)

ଓଲଗ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି ଓ ଅ—ଓଲଗି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Olagā (etc.) Olagi etc (See)

ସ୍ତବ୍ଧ ବୋଲେ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଓଲଗ । ସାରଳାମହାଭରତ, ଉଦ୍ଘୋଗ ।

ଓଲଗି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଭୁଲ୍ଲଗ୍ନ; ଭୁଲ ଅସାମୀ. ଓଲ୍ଲଗ୍ନ)—

Olagi ୧ । ନମସ୍କାର; ପ୍ରଣାମ—1 Obeisance

ପାଉଁଳାଗି; ୨ । ଶ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କରିବା ପ୍ରଣାମ—

ଗାଢ଼ଳାଗି 2. Obeisance done by younger females to the elderly people

ଦେ. ଅ—ନମସ୍କାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଉଚ୍ଚାରଣ ଶବ୍ଦ—

Interjection used by a person while bowing to another.

[ଦ୍ର—ଆମ ଦେଶରେ ଶୁଦ୍ରମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦିଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ ବେଳେ 'ଓଲକି' ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି ।]

ଓଲଗି କରିବା—ଦେ. କି—୧ । ନମସ୍କାର କରିବା; ପ୍ରଣାମ କରିବା—

Olagi karibā 1. To make obeisance.

ପାଉଁଳାଗାନା ୨ । ଶ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ମାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରିବା—
2. To make obeisance (said of females).

[ଦ୍ର—ଓଲଗିବା ଶ୍ରୀମାନେ ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ ଲଙ୍ଘିତ୍ଵ ବା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରି ଦୁଇ ହାତର କରତଳର ଅଗ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ ଆଙ୍ଗୁଠିମାନଙ୍କୁ ଦୁଇ ଭିନ୍ନ ଥର ଭୂମିରେ ଲଗାନ୍ତି ।]

ଓଲଗିବା—ଦେ. କି—ଓଲଗି କରିବା (ଦେଖ)

Olagibā Olagi karibā (See)

ଓଲଗି ଅମାନ୍ୟ ଧର ଓଲଗୁ ମରଣ । ସାରଳାମହାଭରତ, ବିଦ୍ୟା ।

ଓଲଗି ହେବା—ଦେ. କି—ଓଲଗି କରିବା (ଦେଖ)

Olagi hebā Olagi karibā (See)

ଅଶ୍ଵୋର ଅସୁଧ ଥୋଇ ଅବସ୍ଥାରେ ଓଲଗି ହେଲ ଅବଳା ।

ସ୍ଵପ୍ନାଥ—ସପ୍ନାଦି ।

ଓଲଗୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ଦେ. (ମେଦନାୟୁର) ବି—ଅଲଗୁଣି (ଦେଖ)

Olagurdi Alaguni (See)

ଓଲଟକିବା—ଗ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ଭବତଃ) କି—

Olachatakibā ବର୍ଣ୍ଣା ଦେବା ଫରେ ଓଦା ବୁଇଁ ଶୁଖିଯିବା—
(wetland) To dry up after a shower.

ଓଲଟ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—

Olaṭa (etc) ୧ । ଉପର ପାଖ ତଳକୁ ଓ ତଳ ପାଖ ଉପରକୁ
ଉଲଟା କରା ଯାଇଥିବା—1. Inverted.

ଉଲଟା ୨ । ବିପରୀତ—3. Opposite; contrary.

୩ । (ମନାର୍ଥ) ଅବିଚାର ଓ ଅନ୍ୟାୟସୂଚକ—

3. Full of injustice and wrong

(ଯଥା—ଓଲଟ କାଳ ।)

୪ । ପ୍ରତିକୂଳ—4. Unfavourable.

ଓଲଟକଦଳି—ଦେ. ବି—ମୂର୍ତ୍ତି ପାଖ ତଳକୁ କରାଯାଇ ରଖା—

Olaṭakadali ଯିବା କଦଳି ଗଛର ଗଣ୍ଡି—The trunk of
a plantain tree placed top downwards.

ଓଲଟକମାଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. କାମ ପୀବଣ; ଯୋଗିନୀ)—ଦୁଷ୍ଟ ଓ

Olaṭakamala ପୁଷ୍ପବିଶେଷ—The name of a plant;

ଉଲଟାକମଳ; ଓଲଟକଞ୍ଚଳ Abroma Augusta.

ଓଲଟକଞ୍ଚଳ [ଦ୍ର—ଶ୍ଵେତ ଦୁଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରଣ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ

ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଜନ୍ମେ । ମୂଳ, ଚେର, ଛେଲ ଓ ପତ୍ର ଔଷଧରେ ଲାଗେ ।

ଏହା ଯୋଗିବ୍ୟାପକ, ରଜୋଦୃଷ୍ଟି, ପ୍ରଦର ଓ ଅର୍ଶରୋଗନାଶକ ।

ଏହାର ସବୁ ଭାଗ ଲୋମଶ; ପତ୍ର ବଡ଼ ଓ ଲୋମଶ । ବର୍ଣ୍ଣକାଳରେ

ଫୁଲ ଫୁଟେ । ଫୁଲ ପଞ୍ଚଦଳ ଓ ବୃଷ୍ଟିରକ୍ତ । ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା

ତଳକୁ ଓହଳି ଥାଏ । ଫଳ ପାଞ୍ଚକୋଣୀ । ଶୁଲର ଅଂଶରେ

ଦଉଡ଼ି ଦୋରପାରେ—ଯୋଗେଶ୍ଵର ।]

ଓଲଟକୁହା—ଦେ. ବିଶ. ସଂ—୧ । ଯେଉଁ ଭ୍ରାତୃ ସାମୀକ୍ଷ୍ୟ ଆଦେଶକୁ

Olaṭakuhā ଶିଷ୍ୟୋପାୟ ନ କରି ଓଲଟ କରି ଜବାବ ଦିଏ;

ଓଲଟକୁହା } ଶ୍ରୀ ଉଦ୍ଭବଦାୟକ (ଭ୍ରାତୃ); ମଗଧ—

ଓଲଟକୋହା } 1. Insubordinate; recalcitrant
(servant)

୨ । ଯେ ସ୍ଵପ୍ନ ବହୁଭୂତ କଥା କହେ—

୨ (a person) Speaking improbable
or unheard of things.

ଓଲଟକୁହାଣୀ—ସଂ. ବି—ମୁହଁ ଫେରାଇ ପଛଅଡ଼କୁ ଚାହିଁବା—

Olaṭachāṭṭāṇī Looking back with head turned.

ଓଲଟାଟାଉନି

ଓଲଟାଟାଉନା

ଓଲଟପାଦ ଆସନ—ଦେ. ବି—ଯୋଗାସନବିଶେଷ—A posture

Olaṭapāda āsana during breathing exercise.

ଓଲଟପାଦ ଆସନ ଯାହାର କିମ୍ବା ମୈତ୍ର କରାଇ ଚାହୁଁ ।

ଗ୍ରାମୀ—ପରବେଶିତା ।

ଓଲଟପାଲଟ—ଦେ. ବି—୧ । ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି; ଘଣ୍ଟାଘଟଣା—

Olaṭapālāṭa 1. State of being turned up or
confused.

ଓଲଟାପାଲଟା ୨ । ବଦଳାବଦଳ; ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ବିକ୍ରମ—

2. Change of place.

ସାଧାରଣ ଘେନେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ହୁଏ । ଓଲଟି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ । ଓଲଟି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବଦଳେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ କା । ଓଲଟି ବୋଲିବ ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ବଦଳାଇ ଘେନେ ଏ ଗୋଟିଏକରେ କ ମିଳେ, ଯେତେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଓଲଟି ବଦଳେ । କା ୧ ଓଲଟି ବର୍ଷ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏକୁ ଦେବ । ଯଥା :— 'ବାଠ' କ ମିଳେ 'ବାଇ' ଗୋଟିଏ 'ବୁଅ' କ ମିଳେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ 'ବୁ' କ ପାଇଲେ 'ବୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗା' କ ପାଇଲେ 'ଅଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲଦ' କ ପାଇଲେ 'ଅଲଦ' ଦେଖିବେ

୩ । ଓଲଟିପଢ଼ିବା—୩. Inversion.

୪ । ଗୋଲମାଲ—4. Disorder

ଦେ. ବିଶ— ୧ । ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି ହୋଇଥିବା—

1. Turned up; confused; disturbed.

୨ । ବଦଳା ଯାଇଥିବା—2. Changed.

୩ । ଓଲଟି ହୋଇଥିବା—

3. Upset; inverted; turned upside down.

୪ । ଗୋଲମାଲ ହୋଇଥିବା—4. Disordered.

ଓଲଟାବାଗ—ଦେ. ବି.—ବିପରୀତ ପ୍ରକାର—Contrary mode;

Olaṭābhāga opposite manner
ଓଲଟାବିକା

ଓଲଟ ବୁଝିବା—ଦେ. କି.—କହିବା ଲୋକର ଭାବ ବା ଭବେଶ୍ୟକୁ

Olaṭa bujhibā ହୃଦୟଙ୍ଗମ ନ କରି ବିପରୀତ ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣ

ଓଲଟାବୁଝିବା କରିବା; ଭୁଲ୍ ବୁଝିବା—To take a person's

ଉପାସମୟନା words in bad part; to misunderstand; to misinterpret.

ଓଲଟମୁହଁ—ଦେ. ବି. (ବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ)—ଏକପ୍ରକାର ନାକଚଣା—

Olaṭamuhāṁ A kind of nose-ring.

ଓଲଟା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ.—ଓଲଟ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Olaṭa (etc.) Olaṭa etc (See)

ଦେ. ଅ.—ଅପରକୁ; ପରକୁ—On the other hand

(ଯଥା—ମୁଁ ସିନା ପୁଅକୁ ଶାସନ କରନ୍ତି; ଓଲଟା ସେ ମୋତେ ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି ।)

ଓଲଟାଇବା—ଦେ. କି.—ଉଲଟାଇବା (ଦେଖ)

Olaṭāibā Olaṭāibā (See)

ଦେବ ହେଲେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ଓଲଟାଇ ଦେବାକୁ ବ୍ୟବହାର । ଘାଟାଟା, ଘୋଷା ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି.—ଯାଇଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ

ଫେରାଇ ଆଣିବା—To cause a person to come back or return.

ଓଲଟା କମଳ ଆସନ—ଦେ. ବି.—ସୋପାନାସନବିଶେଷ—

Olaṭa kamala āsana A posture in breath-exercise

ଓଲଟାକମଳ ଆସନ କର, ଓଲଟି ଜପି ବସିବ ପଞ୍ଚାକ୍ଷର । ଗ୍ରାଣୀ. ପରଦେଶୀ ।

ଓଲଟା କାଳ—ଦେ. ବି.—କଳକାଳ; ଯେଉଁ ସମୟରେ ଅଧର୍ମ, ଅସତ୍ୟ,

Olaṭa kāla ଅବରୁ ଓ ଅନାବରମାନ ଘଟେ; କଳଯୁଗ—

ଓଲଟାକାଳ The Kālī age; the age of sin and injustice; the age when things

strange and wrong happen.

ଓଲଟା ଗଧଚଢ଼ା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ.—ଓଲଟା ଗଧଚଢ଼ା (ଦେଖ)

Olaṭa gadhacharḍhā Olaṭa gadhacharḍhā

(See)

ଓଲଟା ଗୋଠ—ଦେ. ବି. (ବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ)—ଅଧ୍ୟାୟ ପିନ୍ଧିବା ସୁନା ବା

Olaṭa gotha ରୂପାର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ—A kind of gold or silver ornament worn round the waist.

ଓଲଟା ଦାସେ ଗଧ ଚଢ଼ିବା—ଦେ. କି.—ଓଲଟା ଦାସେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବା

Olaṭa dāse gadha (ଦେଖ)

chardhibā Olaṭa dāse ghordā

chardhibā (See)

ଓଲଟା ଦାସେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବା—ଦେ. (ନ୍ୟାୟ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟାୟ

Olaṭa dāse ghordā chardhibā ବା ଦୋଷ କରୁଥାଏ

ସେ ଅପଣାକୁ ନିର୍ଦୋଷ ବୋଲି ଦେଖାଇ ଦୋଷ ଅନ୍ୟ

ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦୋଷୀ କରୁଥିବା କହିଲେ, କିମ୍ବା ଯାହା

ଉପରେ ମୋର ପାଉଣୀ ଅଛି ସେ ଓଲଟି କର ମୋ

ଉପରେ ଦାସ କଲେ ଏ ପ୍ରକଟନ ବୋଲୁଥାଏ—

A saying applied to a case where the wrong doer feigns that he is the person wronged.

ଓଲଟା ନିଷାପ—ଦେ. ବି.—ଓଲଟା ନ୍ୟାୟ (ଦେଖ)

Olaṭa nishāpa Olaṭa nyāya (See)

ଓଲଟା ନ୍ୟାୟ—ଦେ. ବି.—୧ । ଅବିଚାର—1. Injustice.

Olaṭa nyāya ୨ । ଅବିଚାର—2. Partiality.

ଓଲଟାବିଚାର

ଓଲଟାବିଚାର

ଓଲଟା ବିଚାର—ଦେ. ବି.—ଓଲଟା ନ୍ୟାୟ (ଦେଖ)

Olaṭa bichāra Olaṭa nyāya (See)

ଓଲଟା ଯୁଗ—ଦେ. ବି.—ଓଲଟା କାଳ (ଦେଖ)

Olaṭa jūga Olaṭa kāla (See)

ଓଲଟା ସୃଷ୍ଟି—ଦେ. ବି.—ଉତ୍ପତ୍ତିସୃଷ୍ଟିର ବିପରୀତ କଥା—

Olaṭa sṛusṭi Things which run contrary to

ଓଲଟା ସୃଷ୍ଟି God's creation.

ଓଲଟା ସୃଷ୍ଟି

ଓଲଟି—ଦେ. ଅ. (ଓଲଟିବା କ୍ରିୟାର ଅପମାପିକାରୁପ)—ପରକୁ—

Olaṭi On the other hand.

ଓଲଟି (ଯଥା—ଓଲଟି ଦାସେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବା ନ୍ୟାୟ ।)

ଓଲଟି ପଡ଼ିବା—ଦେ. କି.—୧ । ଚଳକୁ ମୁହଁ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ଦେବା—

Olaṭi pardibā 1 To fall upside down.

ଓଲଟିପଡ଼ିବା ୨ । ଅନ୍ୟଥା ହେବା; ରଦ୍ଦ ହେବା—

ଓଲଟିପାଞ୍ଚା 2. To be set aside.

ଓଲଟିପାଞ୍ଚା ୩ । ଅଶାର ବିପରୀତ କର୍ମ କରିବା—

3. To act contrary to expectation.

୪ । ବିପରୀତ ହେବା—4. To become inverted.

୧	ଲ	ଉ	ରୁ	ଝ	ଏ	ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାମିକ ସ୍ୱରୂପ	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇ	ଉ	ଋ
୨	ର	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ଝେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଝେ	ଲ୍ୟ	ଝ	ନୁ	

* । ପ୍ରଥମେ ଯୋଗିଥିବା ମତର ବିପରୀତ ମତ ଯୋଗଣ କରିବା—

5 To form an opinion contrary to the opinion first formed

ଓଲଟି ଯିବା—ଦେ. କି.—ଓଲଟି ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)

Olaṭi jibā Olaṭi pardibā (See

ଓଲଟେଇବା—ଦେ. କି.—ଓଲଟିବା କ୍ରିୟାର ଶିବନ୍ତ ରୂପ—

Olaṭcibā Causative form of Olaṭibā

ଓଲନ—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅଧୋଲମ୍ବ) (ପ୍ରା. ଓଲମ୍)—

Oḷana ୧ । ଗୁଳିଫୁଲ ବ୍ୟବହାର ମୁଣ୍ଡରେ ସିଝା କିଆରିଥିବା

ଓଲନ ଫୁଲ; କାନ୍ଥ ସିଝାରେ ଉଠୁଥିବା କି ବଳା ଦେଉଥିବା ଏହା

ସାହୁଳ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଗୁଳିଫୁଲୀନେ ଯେଉଁ ସୂତା ବ୍ୟବ-

ହାର କରନ୍ତି—1. Brick-layer's plumb-line.

୨ । ଫୁଲର ଅଗରେ ଝୁଲୁଥିବା ସୀସା ବା ଲୁହାର ଗୋଲକାର ପଣ୍ଡ—2. Metal ball suspended from the

plumb-line

ଓଲନସୂତା—ଦେ. ବି.—ଓଲନ (ଦେଖ)

Oḷanasūtā Oḷana (See)

ଓଲନାଲ—ଦେ. ବି.—ଯା ଅସ -- Coming and going

Oḷanāla ଦେ. ବିଶ—ଲେଉଟି ପାଉଁଟି—

Turning round and round.

ଓଲନାଲ ହେବା—ଦେ. କି—ଏପାଖ ସେପାଖ ହେବା—

Oḷanāla hebā To move to and fro; to linger

ଓଲନ୍ଦା—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଓଲନ୍ଦା (ଦେଖ)

Olandā Olandāj (See)

ଓଲନ୍ଦା—ବୈଦେ. ବିଶ—(ଇଂ. ହଲଣ୍ଡ) —ଉତ୍ତରପୂର୍ବ ଦଲଣ୍ଡ

Olandāj ଦେଶୀୟ—Belonging to Holland.

ବି—୧ । ହଲଣ୍ଡ ଦେଶୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—1. Dutch-man.

୨ । ହଲଣ୍ଡ ଦେଶୀୟ ଭାଷା—2. The Dutch language.

ଓଲପାଏରଶଗ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଦଳ ବର୍ଣ୍ଣା ଦେଲେ

Olapāersāg ମୁଥୁଦାସ ପରି ପାହାଡ଼ରେ ଉଠିବା ଶାଗ-

ବିଶେଷ—A kind of grass coming out

on hills after an unseasonable shower.

ଓଲମ୍ ଜମି—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଜମି; ଘର ବାଡ଼ି

Olam jami ଗୁରୁପାଣେ ଅତି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ମାଟିର ଜମି । (ଏଥିରେ

ସବୁ ପ୍ରକାର ପରିବାସକ, ଅଳ୍ପ ଓ କ୍ରମାନ୍ୱୟ ଅତି ହୁଏ)—

Good productive land adjoining a home-stead.

ଓଲମ୍ ବିଲମ୍—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଶ—ଉଲମ୍ ବିଲମ୍ (ଦେଖ)

Olam bilam Ulam bilam (See)

ଓଲମ—୧ । ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବିଶ—ଓଲମ୍ ଜମି (ଦେଖ)

Olama Olam jami (See)

ବାରେଇର ଓଲମ ବିଲ ଭର ବିଲକିଆନ ପାଦବାରୁ ଭରଣ ଭରଣ ସରକ ପଲଲ । ଫଳାତମୋହନ, ଗନ୍ଧସ୍ୱଳ୍ପ ।

୨ । ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଧୋଲମ୍ବ)—ଓଲନ (ଦେଖ)

Oḷana (See)

ଓଲମସୂତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅବଲମ୍ବ)—ଓଲନ (ଦେଖ)

Oḷamasūtā Oḷana (See)

ଓଲମା—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଆ. ଉଚ୍ଛ୍ୱ)—ନିବୁଦ୍ଧିଆ; ଅସିଧାଶୀ—

Olamā Foolish; stupid.

(ଓଲମା—ଶ୍ରୀ) ଅଣ୍ଟରେ ଦେଖି ମୁଆଜା ଗୁଡ଼େ,

ଓଲମା ବାହାଠାରୁ ବଳ ଓଲମା ବିଏ—ଉଗ

ଓଲମା

ଓଲମାଅଶିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ଓ ଓଲମା+ଉଷ୍ମ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ-

Olamāśiā ଅଶିଆ)—ସାମାନ୍ୟରେ ଓଲମ—Idiotic

ଓଲମାଅଶିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଓଲମାଅଶିଆ (ଦେଖ)

Olamāśiā Olamāśiā (See)

ଓଲମିଚି—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଅବଲମ୍ବନ)—ଗଛତାଳରେ ଝୁଲି ଏକ

Olamichi ତାଳରୁ ଅନ୍ୟ ତାଳକୁ ଯିବାର ବାଳକମାନଙ୍କର ଏକ

ଝୋଟାପାତୀ ପ୍ରକାର ଖେଳ; ତାଳମାଲୁଡ଼ି ଖେଳ—A kind

of boyish spor consisting of swing-

ing down from one bough and from

that bough catching hold of an-

other while swinging.

ଓଲମିଚି—ଦେ. ବି.—ଓଲମିଚି (ଦେଖ)

Oḷamiñchi Olamichi (See)

ଗୋଟିଏ କଳତା ଗୋଟିଏ ମର୍ଦ୍ଦିକୁ ଧରି ଘୋଷାଦୁଇ ଏକ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ମର୍ଦ୍ଦି

ଗଛ ତଳରେ ଓଲମିଚି ହୋଇ ତାହାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖନ୍ତୁ । ଜଗବନ୍ଧୁ ପ୍ରାଚୀନ ଭଜନ ।

ଓଲମିଚି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି. (ସଂ ଅବଲମ୍ବନ)—ତଳକୁ ଲମ୍ବିବା;

Oḷamibā ଓହୋଲବା—To hang down, to be

suspended.

ଦେ. କି—ଦୋଳିବା, ଝୁଲିବା—To swing to and fro

ଓଲମି ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି—ନିଜେ ଝୁଲିବା; ଲଟିକିବା—

Oḷami hebā To be hanging.

ଓଲମି—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ.—ନିବୁଦ୍ଧି (ଶ୍ରୀ)—

Oḷami Idiotic or foolish (female)

ଓଲମି

ଓଲମି

ଓଲମି ଲେ ଘରର ଆ. ଓଲମି ଲେ ଘରର ଘା—ଉଗ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ପଡ଼ିବ । ଓଲମ୍ବ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଓଲମ୍ବ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏ ବା ୨ ଓଲମ୍ବ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଓଲମ୍ବର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଓଲମ୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବହୁ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗାଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗା' ଦେଖିବେ, 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଡ଼' ଦେଖିବେ

ଓଲମ୍ବ—ଦେ. ବି.—ଓଲନ (ଦେଖ)

Olambh Olana (See).

ଓଲମ୍ବିବା—ଦେ. କି—ଓଲମ୍ବିବା (ଦେଖ)

Olambibh Olamibh (See)

ଓଲମ୍ବିବା ଦେଖିବା ପାଇଁ ଓଲମ୍ବିବା ପଢ଼ନ୍ତୁ । କୃଷ୍ଣବିହାରୀ ମହାବଳରାଜା ଶାନ୍ତି ।

ଓଲର—ଦେ. ବିଶ ଓ ବି (ସଂ. ଅଲୁଲ୍ୟାସ୍ତିତ)—ଉଲୁର (ଦେଖ)

Olar Olur (See)

ଓଲର ଯିବା—ଦେ. କି—ଓଲର (ଉପର ଦୋରାସ୍ତିତ ନାମ ଅର୍ଥ)

Olarajibh କଢ଼ାଯିବା—(a thatch) To be dismantled

ଉପର ଗୁରୁ କାଗା ଗୁରୁ ଓଲର ଗଲା । ପଞ୍ଚାମୋହନ ଗୁପ୍ତାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଓଲରିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଅଲୁଲ୍ୟାସ୍ତିତ)—ଉଲୁର (ଦେଖ)

Olaribh Uluribh (See)

(ଓଲରିବା—ଶିଳ୍ପ)

ଓଲ—ଦେ. ବି—ଓଲରା; ଶାନ୍ତିଦ୍ୱାରା ଅଳ୍ପ ଅପା କରବା—

Ol The act of sweeping a place clean.

ଓଲି ଦେ. ବିଶ—ଓଲିଆ ଦୋରାସ୍ତିତ; ଶାନ୍ତିଦ୍ୱାରା ପରିଷ୍କାର—

Swept clean.

ଓଲ—ବୈଦେ. ବିଶ. ପୁ (ଅ. ଉଚ୍ଛ୍ୱ)—ନିର୍ଭୁକ୍ତି—

Ol Foolish; stupid; idiotic.

(ଓଲ—ଫା)

ଓଲ୍

ଓଲ୍

ଓଲ (ସଂ. ଉପଲ; ହ. ଓଲ—ଭୂଆପଥର; ଭୂଆପଥର ପରି

ଆଳା ଗୋଟାବଦ୍ଧା ମିଶ୍ରି ବା ଚିକର ଗୁଳା)—

ଦେ. ବି ଚିକ ବା ମିଶ୍ରିରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଲଢ଼ୁକାକାର ଗୋଲ—

(ଏହାକୁ ପାଣିରେ ବହୁଗୁଣ ପଣା କରି ଗରମ ଦିନେ ଖାଆନ୍ତି)

A hard and easily soluble sugar-ball.

ଓଲ ବି—ଭୋଜନ ଲାଲ୍—Hankering after food.

(ଯଥା—ଅଳ୍ପ ରଜା ଘରେ ଭୋଜନ ମିଳିବାକୁ ମୋର

ଲାଲ୍ ଓଲ ଶୁଖିଗଲା)

ଓଲାଇବା—ଦେ. କି—ଓଲାଇବା କରବା; ଶୁଖିଗିବାକୁ ଅଳ୍ପ ଅପା କରବା—

Olai To sweep a place clean.

ଓଲାଇବା

ଓଲାଇବା; ଓଲାଇବା

ଓଲାଇବା—ଓଲାଇବା (ଦେଖ)

Olai Ohlai (See)

ଓଲାଇବା—ଦେ. ବି (ଓଲ=ଓଲାଇବା+ଉଠା=ଉଠିବା; ଶାନ୍ତି

Olai ଶାନ୍ତିଦ୍ୱାରା ବାଟେ ଚଳିବା ଓ ପେଟରେ ଥିବା ଜଳାସ୍ତିତ

ଓଲାଇବା; ଭେଦମି ପଦାର୍ଥ ପାଟିବାଟେ ଉପରକୁ ଉଠି ବମନ

ଓଲାଇବା; ଓଲାଇବା ଦେଖିବାକୁ ବୋଧ ହୁଏ ଏହି ନାମ—ଭଲ.

ବ ଅନ୍ୟ ନାମ— ନାମାଓଲାଇବା—ମାଗ୍ନେସିୟ ଶାନ୍ତିଦ୍ୱାରା

ଭୋଗ; ଦରଜା; ବିଷୟ—Asiatic cholera;

a disease attended with purging

and vomiting; cholera morbus.

ଓଲାଇବା—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ. (ବହୁ ଅର୍ଥରେ ଶବ୍ଦର ଦ୍ୱିପ୍ରସ୍ତୋତ)—

Olai ଓଲାଇବା (ଦେଖ)

Olai (See)

ଓଲଗିବା—ଦେ. କି (ସଂ. ଉଲ୍ଲ)—

Olai ଓଲଗିବା; ଦେଖିବା କାନ୍ଦିବା (ଅଳ୍ପକାର୍ଯ୍ୟ)—

ଓଲଗିବା; ଓଲଗିବା To put off (ornaments etc).

ଓଲଗିବା ସେହି ସେହି ଅଳ୍ପକାର ଲଗି ଦୋରାସ୍ତିତ

ଓଲଗି ଦୋରା ଚାହୁଁ ଅନୁଗ୍ରହ କଲେ । ଓଲଗିବା—ଓଲଗିବା ।

ଓଲ ଶୁଖିବା—ଦେ. କି (ଓଲ ଶୁଖିବା ଶିଳ୍ପ ଗୁଣ)—

Olai chhardai ଓଲ ଶୁଖିବା ଶିଳ୍ପ ଗୁଣ ଶାନ୍ତିଦ୍ୱାରା

ପରିଷ୍କାର କରିବା—To satiate

one's hankering after dainty

food by having one's fill.

ଓଲ ଶୁଖିବା—ଦେ. ବି—ଭୋଜନ ଲାଲ୍ ଶୁଖିବା ଦେବା—

Olai chhardai Satiation of hankering after

dainty food by having a fill.

ଓଲ—ବୈଦେ. ଅ ବି. (ବଚରଥ) (ଅ. ଉଚ୍ଚ୍ୱ; ଲ=ପୁଅ;

Olai ଭଲ ସଂ. ବାଲ)— ଅ--on.

ଓଲ

ଓଲ

ଓଲ [ଦ୍ର—ଏଥିର ସାବେତକ । ଓ । ଯଥା—ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର

ପ୍ରହରାଜ । ଓ । ନରଦିନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହରାଜ ମୃତ ।]

ଓଲଦେବା—ଦେ. ବି. (ଦରଜା ଭୋଗର ସାଧୁ ଗୁଣାରେ ନାମ)—

Oladebi ଦରଜା ଭୋଗ; ବିଷୟ ଓଲଦେବା—

Cholera (Goddess) personified there is

a belief among the mass that

cholera is due to a divine visitation

when the Goddess is angry.)

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ବିଷୟ, ବସନ୍ତ

ଅବ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦେବା । ଦେବା ଭୂମିତା ହେଲେ ଏ ଭୋଗ

ମାନ ହୁଏ ।]

ଓଲର—ଦେ. ବି—ଓଲର (ଦେଖ)

Olai

Olai (See)

(ଦରଜା—ବିଷୟ)

ଓଲ

ଓଲ

ମାତାଙ୍କ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ତା ଓ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତା ଏକ ଓ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତା ୧ ଓ ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ଷରେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ଓ ବା ୧ ଚକ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଏଥା—
ବାଦ' ନ ଯିଲେ 'ଗା' ଖୋଜିବେ; 'କୂ' ନ ଯିଲେ 'ବ' ଖୋଜିବେ, 'ବ' ନ ଯିଲେ 'ବଳ' ଦେଖିବେ, 'ଅ' ଖୋଜିବେ, 'ଅ' ନ ଯିଲେ 'ଅଲ' ଦେଖିବେ, 'ଅଲ' ନ ଯିଲେ 'ଅଲି' ଦେଖିବେ ।

ରଖି ତାକୁ ଛତା ପରି ମେଲାଇ ଦିଆଯାଏ; ତା ଗୁରୁପାଶେ ଅଛି
ଗୁଡ଼ିଏ ଉଠୁ ପାଲ ଖଞ୍ଜି ମଧ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ କେତେକ ଶସ୍ୟ ଗଦା
କରାଯାଏ ଓ ତଳର ମୋଡ଼ାମାନଙ୍କୁ କ୍ରମଶଃ ଉପରକୁ ଉଠାଇ
କୋଡ଼ମେଇ ପରି କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମିତ ଶସ୍ୟ ରଖି ସାର ତା
ମୁହଁକୁ ବୁଝାଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦ କରି ଛକ ପଡ଼ିଥିବା ଦଉଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ଉଡ଼ି
ଅଣି ଶୁଣି କରି ବାଜି ଦିଆଯାଏ । ଏହିରୂପେ ପାଲର ପୁଡ଼ା ବା
ଓଲିଅନ୍ଦା କରାଯାଏ ।]

ଓଲିଅନ୍ଦା—ଦେ. ବି—ଓଲିଅନ୍ଦା (ଦେଖ)

Oliabbandh (See)

ଓଲିଅନ୍ଦା ଗଜା ହେବା—ଦେ. କି. (ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି) (ନ୍ୟାୟ)—ଅକାଳ-

Oliaru gajā hebā ପକ୍ଷ ବା ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ଅତି ଧୂର୍ତ୍ତିତା
ବା ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଖାଇବା ବାଳକକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଏ ବାକ୍ୟ
ବୋଲାଯାଏ—This saying is applied to
a precocious boy.

ଓଲିଅନ୍ଦା ପଡ଼ି ଗଜା ହେବା—ଦେ. କି—ଓଲିଅନ୍ଦା ଗଜା ହେବା (ଦେଖ)

Oliaru pardi gajā hebā Oliaru gajā hebā (See)

ଓଲିକ—ଦେ. ଅ—ଓଲିକ ପାଇଁ—

Olikī For one half of the day.
(ଯଥା—ତା ଘରେ ଓଲିକ ଦାନା ନାହିଁ ।)

ଓଲିକ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. ଓ ଅ—ଓଲିକ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Olikī (etc) Oliagi etc (See)

ଓଲିକା—ଦେ. ବି. (ସ. ବେଳା)—

Olikā ୧ । ଏକ ଓଲି ବା ଦିନାର୍ଦ୍ଧସମ୍ପର୍କୀୟ—
ଏକବେଳା 1 Pertaining to one half of
ଏକଦୁପହରିଆ; the day time.
ଏକବେଳା

୨ । ଏକଓଲି ସମୟରେ କରାଯିବା—

2. Done in the course of half a day.

୩ । ଦିନକେ ଓଲିଏ ମାତ୍ର ଭୋଜନ କରୁଥିବା—

3 Taking one meal a day.

୪ । ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏକଓଲି ମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା—

4 Doing labour by one half of the day
continually for six hours.

ଓଲିକବା—ଦେ. କି—ଓଲିକ କରବା (ଦେଖ)

Olikibā Oliagi karibā (See)

ଓଲିଗଡ଼ା—ଦେ. ବି. ୧ । ଗୁଲର ଓଲିରୁ ପାଣି କୋଡ଼ିବା ପରିମିତ

Oligardā ବୃଷ୍ଟି—1. (rain) sufficient to 'have
ଛାଟଗଡ଼ା the rain-water dropping down from
ଓଲିତୀସେ ଗିରାହୁଆ the thatch of a house.

୨ । ଦିନ-ଦ୍ୱିପହରରୁ ଉତ୍ତର ହୋଇଥିବା (କାଳ)—

2. (time) Past noon; after noon.

ଓଲିଗି—ଦେ. ବି—ଓଲିଗି (ଦେଖ)

Oligi Oliagi (See)

ଓଲିଗି କରବା—ଦେ. କି—ଓଲିଗି କରବା (ଦେଖ)

Oligi karibā Oliagi karibā (See)

ଓଲିଗିବା—ଦେ. କି—ଓଲିଗି କରବା (ଦେଖ)

Oligibā Oliagi karibā (See)

ଓଲିତା—ଦେ. ବି. ୧ । ଗୁଲରୁ ପାଣି ଗଡ଼ି ସେଉଁଠାରେ ଭୂମିରେ
Olitala ପଡ଼େ—1 The place where water first
ଅନିତନା; ଅହିନତନା; ଛାଟତଳା drops down from the
ଆଲତୀ eaves.

୨ । ଘରଗୁଲର ପ୍ରାନ୍ତର ନିମ୍ନରେ ଥିବା ଭୂମି—

2 The land adjoining the house just
below the eaves of the thatch.

ମୁହୂର୍ତ୍ତମା ଓଲିତଳ ଦେଖାଇ ଦେଇ ବାହାରିଥିବା ଛତା ଚାଲି ।

ପଞ୍ଜାବମୋହନ. ଛମାଣଅଠାଳ ।

ଓଲିତାଲି—ଦେ. ବି. ୧ । ବଡ଼ଲୋକଆଦିଙ୍କ ଘରର ଅତି

Olitālī ସମ୍ମିଳିତରେ ବାସ କରୁଥିବା—Living just
near the house (said of poor people
living near a rich man's house)

୨ । ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ଅନୁସରଣୀୟ ବା ଅଶ୍ରୀତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2 Dependent on a richman.

ଓଲିନାମା—ଦେ. ବି—ଓଲି (ଦେଖ)

Olināmā Oli (See)

ଓଲିନାମା

ସଂସିଧନାମା

ଓଲିପାଣି—ଦେ. ବି—ଗୁଲର ଓଲିରୁ ପଡ଼ିବା ବର୍ଷାପାଣି—

Olipāṇi Rain of a thatch water dropping
ଛାଟଗଡ଼ା ଜଳ from the eaves.

ଓଲିତା

ଓଲିପାଣି ତଳି ଧଇଲି—ପ୍ରବଚନ — ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମୁଣ୍ଡପାଣି ଗୋଡ଼କୁ

Olipāṇi tali dhailī ଅଧିଲକ୍ଷି; କଥା ବାଲେଇ ଗଲଣି;
ଲେଉଟି ଗୁଡ଼ି କହୁଣିକୁ ବହୁ ଅଧିଲକ୍ଷି—

The expression is used when matters
have proceeded too far (like rain
water of the thatch reaching the
ground after dropping from the
eaves.

ଓଲିବା—ଦେ. କି—ଓଲିବା (ଦେଖ)

Olibā Ohlibā (See)

ଓଲିମିଚି—ଦେ. ବି—ଓଲିମିଚି (ଦେଖ)

Olimiṇchi Olamichi (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଓଲୁ—ଦେ. ବିଶ. (ଅ. ଉଚ୍ଚ)—ନବୋଧ; ଓଲ୍ଲ; ଅଧିଅଣା—
Olu Stupid; foolish.

ଓଲୁ ଓଲୁକ ପାଶେ ବସେ ଗୁଡ଼େ କଲ ନିଜା । ଗୁଡ଼େ ଗୁଡ଼େ ଗାଆ ।

ଓଲୁ

ଓଲୁଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଓଲୁ)—ଓଲ (ଦେଖ)

Olua Ola (See)

ଗ୍ରା. ଅ—ଓଲେ (ଦେଖ)

Olo (See)

ଓଲୁଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—ସେଉଁ ବଳଦ ବାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି କ୍ଷେତ ଓ
Oluā ବଗିଚାର ପଥର ଖାଇବାକୁ ଲାଲ୍‌ଲୁହ ଦିଏ—
(ଓଲେଇ—ଶ୍ରୀ) A bullock which hankers after
ହୁଳକାହା crops and strays into fields and
gardens.

ଦେ. ବି—୧ । ଶଗଡ଼ ଚକର ଦାଣ୍ଡି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଛଦ୍ମ ଅଣ ଦ୍ଵାରା ଘଷି
ହୋଇ ଘୋର ହୋଇ ନ ଯିବା ନିମନ୍ତେ ସେହି ଛଦ୍ମ
ଗୁଡ଼ି ପାଖେ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ବୃତ୍ତାକାର ଲୌହକଲସ୍ତ୍ର;
ସମା—1. The circular iron plate laid
round the hole in the centre of a
wheel to prevent it from being
worne out by friction with the axle.

୨ । ଏକ ଜାଗାୟ ଶ୍ଵେତ ମାଛ; ବାଲିଗରଡ଼ା (ଦେଖ) —

2 A kind of small fish; Bāligarardā (See)

୩ । ଆଖୁ ଘଣା —

3 Sugar-press; sugar-mill.

ଓଲୁ ବନାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଠକାଇବା—To nonplus; to put
Olu banāibā a man to a tight corner; to
cajole.

ଓଲୁ ବନିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଠକାମିରେ ପଡ଼ିବା—To be nonplus-
Olu banibā sed; to be cajoled.

ଓଲେଇ—ଦେ. ବିଶ. ଶ୍ରୀ—୧ । ଓଲିଆ (ଦେଖ)

Olei 1. Oliā (See)

(ଓଲୁଆ—ପୁଂ) ଓଲେଇ ଚରକଣା ଖାଏ, ହାତବୃକ୍ଷର ଫୋଡ଼ ଯାଏ—ଉଗ ।

୨ । ଓଲମ୍ପା; କରୁକି (ସ୍ତ୍ରୀ)—

2. Stupid or foolish (woman)

ଓଲେଗ (ଉତ୍ତ୍ୟାଦ)—ଓଲଗ ଉତ୍ତ୍ୟାଦ (ଦେଖ)

Olega etc. Olaga etc. (See)

ଓଲେଗି (ଉତ୍ତ୍ୟାଦ)—ଓଲଗ ଉତ୍ତ୍ୟାଦ (ଦେଖ)

Olegi etc. Olaga etc. (See)

ଓଲେଗିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଓଲଗିବା (ଦେଖ)

Olegibā Olagibā (See)

ଓଲେ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଓ ପ୍ରା. ଓଲ)—

Olo (ଶ୍ରୀ ଲେକଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ବା ଶ୍ରୀ ଲେକଙ୍କୁ
ଭଲୋ ସମ୍ବୋଧନରେ ବ୍ୟବହୃତ)—ଅଲୋ; ହଲଲୋ !

ଅହ, ଅରି, ହେ (Interjection: A vocative particle)

Hallo ! ho ! halloa ! (used by women
in responding to or addressing a
female.

ଓଲୋଗ (ଉତ୍ତ୍ୟାଦ)—ଦେ. ବି—ଓଲଗ ଉତ୍ତ୍ୟାଦ (ଦେଖ)

Ologa etc. Olaga etc (See)

ଓଲୋଗି (ଉତ୍ତ୍ୟାଦ)—ଦେ. ବି—ଓଲଗ ଉତ୍ତ୍ୟାଦ (ଦେଖ)

Ologi etc. Olaga etc (See)

ଓଲୋଗିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଓଲଗିବା (ଦେଖ)

Ologibā Olagibā (See)

ଓଲେନ୍ଦା—ଦେ. ବିଶ—ଓଲନ୍ଦା (ଦେଖ)

Olondā Olandā (See)

ଓଲେମ୍ ବିଲମ୍—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଓଲମ୍ ବିଲମ୍ (ଦେଖ)

Olom bilam Olam bilam (See)

ଓଲେମ୍ ବିଲେମ୍—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଓଲମ୍ ବିଲମ୍ (ଦେଖ)

Olom bilom Olam bilam (See)

ଓଲୁ—ସଂ. ବି—ଓଲ (ଦେଖ)

Olwa Ola (See)

ଓଲୁ—ସଂ. ବି—ଓଲ (ଦେଖ)

Olla Ola (See)

ଓଲୁଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଓଲୁଇବା (ଦେଖ)

Olhāibā Ohlāibā (See)

ଓଲୁବି—ଦେ. କ୍ରି—ଓଲୁବି (ଦେଖ)

Olhibā Ohlibā (See)

ଓଶ୍—ପ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଓଷ)—କାକର—

Oś Dew.

ଧାଉଳି କୋଷେ, ପାଉଁର ପୋଷେ, ଶରବେଳକୁ ମରୁ ଶୋଷେ,
ଘାଟ ବେଳକୁ ଶୋଇବୁ ଓଷେ, କାମ ନ କଲେ ମରୁ ଶୋଷେ ।

ଘାଟାଘରଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବଲପୁର ବ୍ୟବସାୟ ।

ଓଶନା—ପ୍ରା. ଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଶୂଳର ଓଳ—

Ośnā Eaves of a thatch.

ଓଶନାରୁ ଓହୋଳିବା—ପ୍ରା. ଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—

Ośnāru oholibā (ବର୍ଷାପାଣି) ଓଳରୁ ଗଡ଼ିବା—

(rain-water) To drop from the
eaves.

ଓଶନିଦା—ପ୍ରା. ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଶ—ଅନିଦା (ଦେଖ)

Ośnidā Anidā (See)

ଓଶକା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶୋକ)—୧ । ଅଶୋକ (ଦେଖ)

Ośakā Aśoka (See)

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦

ଓଷଧୀ—ଦେ. କ— ଓଷଧୀ (ଦେଖ)

Oshadhī Oshadhī (See)

ଓଷଧୀ ମୌଷଧୀ—ଦେ. କ— ଓଷଧୀ ମୌଷଧୀ (ଦେଖ)

Oshadhī maushadhī Oshadhī maushadhī (See)

ଓଷଧୀ—ସ. କ. ଓଷଧୀ = ଓଷଧୀ + ଓଷଧୀ = ଓଷଧୀ କରବା +

Oshadhī କରବା—୧ । ଜ୍ୟୋତିର୍ଲତା; ଯେଉଁ ସବୁ ଲତା

ବଢ଼ିରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶେ—1. Luminiferous

plants, phosphorescent plants;

medicinal plants or herbs

୨ । ଥରେ ଫଳ ପାତଲେ ଯେଉଁ ସବୁ ଚରୁ ଲତା ଶୁଖି

ଯାଏ; ଫଳପାତଳ ବୃକ୍ଷଲତା (ଯଥା—ଧାନ; କଦଳ)

2 Plants which wither after once

bearing fruits (e. g. paddy; plantain

etc

ଓଷଧୀନାଥ—ସ. କ. (ଓଷଧୀ ଓଷଧୀ + ନାଥ)—ଓଷଧୀନା (ଦେଖ)

Oshadhīnātha Oshadhīnātha (See)

ଓଷଧୀପତି—ସ. କ. (ଓଷଧୀ ଓଷଧୀ + ପତି)—ଓଷଧୀପତି (ଦେଖ)

Oshadhīpati Oshadhīpati (See)

ଓଷଧୀଶ—ସ. କ. (ଓଷଧୀ ଓଷଧୀ + ଶ; ପୁରୁଷ ମତରେ ଚନ୍ଦ୍ର

Oshadhīś ଓଷଧୀମାନଙ୍କର ଅଧିପତି ଥିବାରୁ)—୧ । ଚନ୍ଦ୍ର;

ନକ୍ଷତ୍ର; ଚନ୍ଦ୍ରମା—1. The moon

୨ । କର୍ପୁର—2. Camphor

ଓଷଧୀଶା—ସ. କ. ଶା. (ଓଷଧୀ + ଶା + ଶା. ଆ; ଓଷଧୀମାନଙ୍କ

Oshadhīśha ଶେଷଭାଗ)—ସୋମଲତା (ଯଜ୍ଞରେ ବ୍ୟବହୃତ)—

The Soma creeper (used in sacrifice)

ଓଷା—ଦେ. କ. (ସଂ. ଉପବାସ)—୧ । ଉପବାସ; ଅନାଶନ ବ୍ରତ—

Oshā 1 Abstinence from food in observance

ଉପାସ of a religious vow; a religious fast.

ଉପାସ; ଉପାସ

ଗଣ୍ଡଗରେ ସାଧନା ଅର୍ପି ନାନା ଓଷା ବ୍ରତ ନ ପାଳ ନ ଗଣ୍ଡଗାଣୀ ।

ଗ୍ରୋମଣ—କଟମାତ୍ରା ।

୨ । ବ୍ରତ—2. A religious vow.

୩ । ରାଜମଣ୍ଡଳ ବ୍ୟବହୃତ କାନ୍ଥାଧିକ ପଲସ୍ତ୍ର ସମତୁଲ

କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କାଷ୍ଠ ପଲକ - 3 Mason's plane.

୪ । ଉପାସନା ଶ୍ରେଣୀର ନାମ—4. Name for

calling Ushā.

[ଉ—'ବ୍ରତ' ଓ 'ଓଷା'.— ବ୍ରତକୁ ପୁରୁଷ ଓ ଶ୍ରୀ ସମସ୍ତେ

କରନ୍ତି; କେବଳ ଶ୍ରୀମାନେ ପଲକ ବ୍ରତକୁ ଓଷା ବୋଲନ୍ତି । ଅମ

ଦେଶର ଶ୍ରୀମାନେ ପାଳିବା ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଓଷା । ଯଥା—

କରୁଣା ଦଶା, ସଂକ୍ରାନ୍ତି, ଜ୍ୟେଷ୍ଠା, ବୃଷିକ, କାର୍ତ୍ତିକ, କାର୍ତ୍ତିକ, କାର୍ତ୍ତିକ,

ବୃଷିକ, ଓଷା, ଦୁର୍ଗା, ଦୁର୍ଗା, ଦୁର୍ଗା, ଦୁର୍ଗା, ନାଗଲକ୍ଷ୍ମୀ

ଓଷା, ପଣ୍ଡା ଓଷା, ବୃଷିକ ଓଷା, ବାଲୁକା ଓଷା, ସମବୃକ୍ଷ ଓଷା,

ପଞ୍ଚେଇ ଓଷା, ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଓଷା, ଦୁଇଥା ଓଷା, ଗୁରୁବାର, ବାଟଓଷା,

ନାଗଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓଷା, ମଙ୍ଗଳ ଓଷା, ପୁଷ୍ପ ରାଜବାର, ଚଉତି ମଙ୍ଗଳ-

ବାର ଓ ପୁରୁଷ ଓଷା ।]

ଓଷା ଉଦ୍ଧୃତ—ଦେ. କ. (ସଂ. ଉପବାସ + ଉଦ୍ଧୃତ)—ବ୍ରତସମ୍ପାଦନ;

Oshā udhṛta ବ୍ରତର ଉଦ୍ଧୃତ; ବ୍ରତସମ୍ପାଦନ କ୍ରିୟାର ସମାପ୍ତି—

ଉପାସଉଦ୍ଧୃତ କରଣ—Concluding the observance

ପାର୍ବଣ of a religious fasting; the concluding

ceremony of a religious fast.

ଓଷା ଉଦ୍ଧୃତ—ଦେ. କ. (ବ୍ରତ ଉଦ୍ଧୃତ କରଣ)—

Oshā udhṛta To conclude a religious fasting.

ଉପାସଉଦ୍ଧୃତ କରଣ

ପାର୍ବଣ କରଣ

ଓଷାବାଧା—ଗ୍ରା. କ. (ଅନର୍ଥକ ଦ୍ୱିତୀୟ ସହଚର)—ଉପବାସ ଓ

Oshābādhā ଉପବାସ—Fasts and feasts.

ଓଷାବାଧା—ଗ୍ରା. କ. (ସହଚର ଶବ୍ଦ)—ଓଷାବାଧା (ଦେଖ)

Oshābādhā Oshābādhā (See)

ଓଷୁ—ଗ୍ରା. କ. (ସଂ. ଓଷୁ)—ଓଷ (ଦେଖ)

Oshua Osha (See)

ଓଷେଇଶା—ଦେ. କ. ଶ୍ରୀ. (ସଂ. ଉପବାସ)—ଓଷା ପଲସ୍ତ୍ରକା

Oshēishā (ଶ୍ରୀଲେଖ)—(a female) Observing

a religious fast.

ଓଷ୍ଟେକାଶ୍ଟେ—ଦେ. କି. କ. ଅତି କଷ୍ଟରେ; କଷ୍ଟେମଧ୍ୟ—

Oshṭekashṭe With much difficulty.

କଷ୍ଟେମଧ୍ୟ

ଓଷ୍ଟ—ସଂ. କ. (ଉଷ ଥାତୁ = ଦାହ କରବା + ଓ)—

Oshṭha ୧ । ଉପର ଓ ତଳ ଓଷ—1. Lip.

୨ । ପାଟର ତଳପାଖ ଅବରଣ; ଅଧରୋଷ୍ଟ—2. Lower lip.

୩ । ଥୋଡ଼; ଚିବୁକ—3 Chin

ଓଷ୍ଟପୁଟ—ସଂ. କ. (ଓଷ୍ଟ + ପୁଟ = ପାତ୍ର)—ଉଷ୍ଟ ଓଷ୍ଟର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ

Oshṭhapuṭa ପାଣିକୂଳ ବ୍ୟବଧାନ—The cavity

made by the lips while opening the

mouth.

ବନ୍ଧାର ଓଷ୍ଟପୁଟ କହିଲେ ବଚନ—ବୃଷ୍ଟିବଂଶ. ମହାବରଣ. ଅଦ ।

ଓଷ୍ଟପୁଷ୍ପ—ସଂ. କ. (ଓଷ୍ଟ ପୁଷ୍ପ; ଓଷ୍ଟର ବର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ବଧୂଳ

Oshṭhapushpa ଫୁଲର ବର୍ଣ୍ଣ ତୁଳନା କରାଯିବାରୁ)—ବଧୂଳ

ଫୁଲ; ବନ୍ଧୁଳ ଫୁଲ; ବସନ୍ତର ଫୁଲ—A red

flower (Pentapetous Phoenicea).

ଓଷ୍ଟବ୍ରଣ—ସଂ. କ.—ଉପର ଓଷ୍ଟରେ ଦେବା ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ରଣ—

Oshṭhabraṇa Carbuncle on the upper lip.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଧରଣ ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ବୃତ୍ତର ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କି
 ଶବ୍ଦ ଗୋଟିରେ ଯେବେ ଏ ଗୁଣାବୋଧରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନରେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଗୁଣା—
 'ଗା' ନ ମିଳେ 'ଗା' ଗୋଟିରେ; 'କ୍ଷ' ନ ମିଳେ 'କ୍ଷ' ଗୋଟିରେ; 'କ' ନ ମିଳେ 'କ' ଗୋଟିରେ; 'ଅ' ନ ମିଳେ 'ଅ' ଗୋଟିରେ; 'ଅ' ନ ମିଳେ 'ଅ' ଗୋଟିରେ; 'ଅ' ନ ମିଳେ 'ଅ' ଗୋଟିରେ ।

ଓଷ୍ଠାଗତପ୍ରାଣ—ସଂ. ବିଣ. (କହୁକାହିଁ; ଓଷ୍ଠ+ଅଗତ+ପ୍ରାଣ)—
 Oshthāgataprāṇa ଯାହାର ଜୀବନ ଛାଡ଼ି ଗଲା ପ୍ରାଣ; ମୃତ୍ୟୁ;
 ମୃତ୍ୟୁମାଣ—Dying; with life coming to
 the lip; with life ebbing away (said
 of a departing soul).

ଓଷ୍ଠାଧର—ସଂ. ବି. (ଦୁହ; ଓଷ୍ଠ+ଅଧର)—ଉପର ଏବଂ ଉପର ଓ—
 Oshthādhara The upper and lower lips.
 ଓଷ୍ଠୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଓଷ୍ଠ+ଈ; ପଦ୍ମ ବିମ୍ବ ପଲର ବର୍ଣ୍ଣ ଓଷ୍ଠର ବର୍ଣ୍ଣ
 Oshthī ସଙ୍ଗେ ତୁଳା ଯାଏ)—ବିମ୍ବପଳ—A fruit of a
 wild creeper; Memordica Menodelpha
 (the ripe fruit is compared to the
 bright red lips of a lady).

ଓଷ୍ଠେକାଶ୍ଟେ—ଦେ. କି. ବି—ଓଷ୍ଠେକାଶ୍ଟେ (ଦେଖ)
 Oshthēkaśṭhe Oshthēkaśṭhe (See)

ଓଷ୍ଠ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଓଷ୍ଠ+ୟ)—ଓଷ୍ଠ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ—
 Oshṭhya Pronounced with the help of the
 lips, labial.

ଓଷ୍ଠ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି.—(ବ୍ୟାକରଣ)—ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣମାନ ଉଚ୍ଚାରିତ
 Oshṭhyabarnṇa କରବାକୁ ଓଷ୍ଠର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ା ହୁଏ—
 Labial letters; alphabets pronounced
 with the help of the lips.

(ଯଥା—ଉ, ଇ, ଫ, ବ, ଉ, ମ ।)

ଓଷ୍ଠ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଔଷଧ)—ଓଷ୍ଠ (ଦେଖ)
 Oshwa Osha (See)

ଓଷ୍ଠ କରବାକୁ (ଅମୁକ ଜିନିଷ) ନ ମିଳିବା—ଗ୍ରା. ବାକ୍ୟ—(କୌଣସି
 Oshwa karibāku na milibh ବସ୍ତୁ) ଅତି ସାମାନ୍ୟ
 ଦ୍ୱାକାମି ନମିଳିବା ପରିମାଣରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ନ ମିଳିବା—Not to
 be had even in a very little quantity.

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଔଷଧପାଇଁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଅତି ସାମାନ୍ୟ
 ପରିମାଣରେ ଲୋଡ଼ା ହୁଏ । ଯେବେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଅତି ଅଳ୍ପ
 ପରିମାଣରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ନ ମିଳେ ତେବେ ଲୋକେ କହନ୍ତି ଅମୁକ ଜିନିଷ
 ଏଠାରେ ଓଷ୍ଠ କରବାକୁ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଳୁ ନାହିଁ]

ଓଷ୍ଠବିଷ୍ଣୁ—ଗ୍ରା. ବି (ସହଚର ଶବ୍ଦ; ଦ୍ୱିଗତ ଶବ୍ଦ ଅନର୍ଥକ)—ଓଷ୍ଠ—
 Oshwabishwa ମଉଷ୍ଟକ; କୌଣସି ରୋଗୀ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଗ
 କରାଯିବା ଔଷଧ ଓ ଚିକିତ୍ସା ଆଦି—Medicine
 and treatment for a patient.

ଓସାର—ଗ୍ରା. ଦେ. ବସ୍ତୁର. ବି. [ସଂ. ଉପସର୍ଯ୍ୟା—ଗର୍ଭଧାରଣୋପଯୁକ୍ତ ।
 Osara (ଗାଈ); ଭୂଲ ହୁ. ଓସର=ଛଡ଼ା ଗାଈ]
 ଦାମୁଡ଼ି—A young bullock; steer.

ଓସରି—ଗ୍ରା. ଦେ. (ବସ୍ତୁର) ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—
 Osari ଛଡ଼ା (ଗାଈ)—Heifer.

ଓସାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ପ୍ରସାର)—ପ୍ରସ୍ତ; ବିସ୍ତାର—
 Osāra Width; breadth; girth; extension.

ଓସାର, ଅସାର

ବର, ପହା, ଆସାର

ସାଧାରଣ ଓସାର ଚଳିତା ଦେଖନ୍ତୁ ।

ମାତ୍ରା ମହାନିରତ. ଦରୁଣ ।

ବିଣ. ୧ । ବିସ୍ତୃତ—1 Wide

୨ । ଚଉଡ଼ା—2. Broad

ଓସାରିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଚଉଡ଼ା—1. Broad

Osāriā ୨ । ବିସ୍ତୃତ—2. Wide

ଓସାବଆଳା, ଚଢ଼ା

ଚୌଡ଼ା, ପହାବାଳା

ଓସାରିବା—ଦେ. କି. ୧ । ଟାଣି କରି ବେଶି ଓସାର କରିବା—

Osāribā 1. To widen by pulling.

ଚଢ଼ାକବା ୨ । ବିସ୍ତୃତ କରିବା—

ଚୌଡ଼ାକରଣ 2. To make broader; to extend.

ଓସିଅର୍—ବିଦେ. ବି. (ଅ)—ଉଇଲ୍ (ଦେଖ)

Osiat

Uil (See)

ଓସିଅର୍

ଆସିଅର୍

ଓସୁଲ—ବିଦେ. ବି. (ଅ)—ଅସୁଲ (ଦେଖ)

Osula

Asula (See)

ଓସୁଲ

ଓସୁଲ କରିବା—ଦେ. କି. (ଅ)—ଆଦାୟ କରିବା—

Osula karibā

To realise (money)

ଓସୁଲକବା

ଓସେର୍—ଗ୍ରା. ଦେ. (ବସ୍ତୁର) ବି—ଓସେର୍ (ଦେଖ)

Oser

Osari (See)

ଓଷ୍ଠ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଅଷ୍ଟ)—ଗ୍ରାମରେ ଓ ବନରେ ମନକୁ ଜନ୍ମିବା

Osta ବଡ଼ଗଛ—The religious fig tree: Ficus

ଅନ୍ୟ ସଂ ନାମ—ଅଷ୍ଟି;

Religiosa.

ଫଳ; ବୋଧୁମ୍ବୁ;

ଓଷ୍ଠପତ୍ର ପତ୍ର, ଚଉପୁର ଫଳ, କନା,

ଚଳପତ୍ର; ଗଜପତ୍ର,

ସାଧାରଣ ପତ୍ର ବର, ଅଠାଶ୍ରମ ବାଉଁଶ ବାଲେ

ଆତ୍ମଦଗାହ, ଅଶୋତ; ଆତ୍ମତ

ଫଳର ଫଳ—ଫଳ ।

ପିପ୍ପଳ; ପିପ୍ପର

[ଦ୍ର—ଏହାର ପତ୍ରର ଲାଙ୍ଗୁଳା,

ମ. ପିପ୍ପଳ

ତେଜ୍ଜି ପାଖେ ପତ୍ରର ଆକାର ପାନ

ତେ. ରବି; ଗଜପତ୍ର;

ପରି । ଏ ଗଛ ପତ୍ରଥରେ, କୋଠା

କୁଡ଼ିକି

ଛତରେ, ଦେଉଳର ପଥର ସଜ୍ଜରେ,

ପା. ଦରୁଣତେ ଲୁଗା

ରାଜା ପାକରେ, ଗଛର ସଜ୍ଜରେ

ମନକୁ ଉଠେ । ସାମାନ୍ୟ ପବନରେ ଏହାର ପତ୍ର ସବୁ ହଲେ ।

ଏ ଗଛକୁ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଫୁଲ କରନ୍ତି । ଏହାର ମୂଳରେ

ଅଲଗା ବାସ କରନ୍ତି ବୋଲି ପୁରାଣରେ ଅଛି । ଏହାର ଡାଳ

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦	୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦	୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦	୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦	୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦	୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦	୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ସମିଧ ହୁଏ । ଲୋକେ ଓଷ୍ଠକୁ କର ଓ କରଗଛକୁ କନ୍ୟାରୂପେ କଲ୍ପନା କରି ନିକଟରେ ଉଠିଥିବା କର-ଓଷ୍ଠଙ୍କର କବାଡ଼ କରନ୍ତି । ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର-ଅନୁସାରେ ଏହା ଦୁଷ୍ପାତ୍ୟ, ଶୀତଶର୍ମ୍ୟ; ପୀତଗ୍ନ, କଫହର, ବ୍ରଣ ଓ ରକ୍ତଦୋଷନାଶକ; ବର୍ଣ୍ଣପ୍ରସାଧକ ଓ ଯୋନିବିଶୋଧକ ।]

ଓଷ୍ଠପୁରୁଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଶ୍ବଜ୍ଞ ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟୀ)—ଅଶ୍ବଜ୍ଞ ଗଛର Ostaphurphuri ଗଣ୍ଡିରୁ ଛଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଶୁଖିଲା ବକଳା—
Dried barks peeled off from the trunk of the Aśwattha tree

ଓଷ୍ଠପୁରୁଷ—ଦେ. ବି.—ଓଷ୍ଠପୁରୁଷ (ଦେଖ)
Ostaphurphuri Ostaphurphuri (See)

ଓଷ୍ଠା—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଓଷ୍ଠା)—୧ । ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ—
Ostāt 1. A master in any art
ଓଷ୍ଠାଦ, ଓଷ୍ଠାଦ ୨ । କ୍ରୀଡ଼ାଗୁରୁ—
ଓଷ୍ଠାଦ 2. A teacher of games; a trainer.
[ଦ୍ର—ମହାବିଦ୍ୟା, ବ୍ୟାୟାମ ଓ ସଙ୍ଗୀତବିଦ୍ୟାର ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଓଷ୍ଠାଦ ଓ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ସାଗିରଥ ବୋଲାଯାଏ ।]

୩ । କୌଣସି ବିଦ୍ୟାରେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—
ଓଷ୍ଠାଦ 3 An adept in any art; an expert

ଓଷ୍ଠାଜ୍ଞ—ବୈଦେ. ବି.—ଓଷ୍ଠାଜ୍ଞ (ଦେଖ)
Ostātjī Ostādji (See)

ଓଷ୍ଠାତି—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଓଷ୍ଠା)—୧ । ସିଦ୍ଧହସ୍ତତା—
Ostāti 1. The state of being an expert
ଓଷ୍ଠାଦି ୨ । ଶିକ୍ଷାଗୁରୁର ପଦ—2. Mastership.

ଓଷ୍ଠାଦି
ବିଶ—ସିଦ୍ଧହସ୍ତ—Adept; expert

ଓଷ୍ଠାଦ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ.)—ଓଷ୍ଠାଦ (ଦେଖ)
Ostād Ostāt (See)

ଓଷ୍ଠାଜ୍ଞ—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଓଷ୍ଠାଦ + ସମ୍ମାନାର୍ଥକ. ଜା)—ଓଷ୍ଠାଜ୍ଞ—
Ostādji ମହାଶୟ—A respectable address to an 'Ostāt'.

ଓଷ୍ଠାଜ୍ଞ ବ୍ୟବହାରୀ ଦୂର ଗୋଡ଼ ବୁଣ୍ଡାଇ ଦାନ୍ତିରୁ ଅଶ୍ବରୂପରେ ନିଜ ଦେଇ ବସି ଅଛନ୍ତି । ପଳାତମୋହନ. ସମାଜଅଂଗୁଣ ।

ଓଷ୍ଠାତି—ପ୍ରାଦେ. (ସାଗପୁର) ବି.—ଓଷ୍ଠାତି (ଦେଖ)
Ostādi Ostāti (See)

ଓଷ୍ଠାନି—ଦେ. ବି.—କୌଣସି ପରିବାରରେ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ସୁରକ୍ଷିତ Ostāni ଦରକାରୀ କାଗଜପତ୍ରଥିବା ବସ୍ତାନି—A bundle of documents preserved in a family for generations.

ଓଷ୍ଠାନିପୋଷ୍ଟାନି—ଦେ. ବି. (ସହଚର ଶବ୍ଦ)—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପୁରୁଷ—
Ostānipostāni ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମିକ ପାରିବାରିକ ଗୁହ୍ୟତ୍ବ—
Ancestral family-defects and family-secrets.

(ଯଥା—ମୁଁ ତୋର ଓଷ୍ଠାନିପୋଷ୍ଟାନି ଖୋଲ ଦେବି ।)

ଓଷ୍ଠାର୍—ଦେ. ବି. (ହି. ଉଷ୍ + ସଂ. ପାର)—ଅନ୍ୟ ପାର ବା କୂଳ—
Ospār Other side (of a river or place)

ଓପାର

ଓସ୍ପାର

ଓହ—ସ. ବି. (ଅ=ସମ୍ପାଦକ + ବହୁ ଧାତୁ=କହନ କରିବା + ଭାବ. ଅ.—
Oha ସମ୍ପାଦକ କହନ—Carrying a thing with care.
ସ. ବିଶ. —୧ । ଉଭୟ—1 Both.

୨ । ବାହକ; ପ୍ରାପକ—2. One who carries; bearer; carrier.

ଓହାବଳ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଗହଳପୂର୍ଣ୍ଣ; ଗୋଳମାଳପୂର୍ଣ୍ଣ—
Ohabala 1. Noisy.

ଓହାବଳ ସୈନ୍ୟରୁ ଗୁଡ଼ିଆ ରଖାଯାଏ । ସାରଳାମହାଭାରତ. ଉଦ୍‌ଯୋଗ ।
୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—2 Full.

ଓହାବଳ ସନ୍ତାନ ବଢ଼ିଲା ସହ ବଧୂ । ସାରଳାମହାଭାରତ ଅଦି ।

ଓହାମୁଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ବରବର ସିଧା ଓ ଲମ୍ବା —
Ohamundiā Straight and long.
ଜି. ବିଶ.—ଲମ୍ବେ ଲମ୍ବେ; ବରବର ଲମ୍ବାବାକରେ ବହୁ ଦୂର—
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—In a straight-forward manner; without any diviation for a long distance.

ଓହାର—ଦେ. ବି.—୧ । ପରାଜୟ—1. Defeat.
Ohara

୨ । ରଣଭଙ୍ଗ; ଯୁଦ୍ଧ ଭୂମିରୁ ପଳାୟନ —
2. Running away from the battle-field.

ଓହାବେ ବା ଛୁପିଯାଏ ସହ ଓହାର
ବହେ ନ ଜାଣ କେବଳ ବହୁର । ବ୍ରଜନାଥ ସମରଭରଣ ।

ଓହାରିବ—ଦେ. କି—ଓହାରିବାର ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ—
Oharibā Causative form of Oharibā.

ଓହାରିବେଳେ ଓ ହୋଇଛୁ ଉପପତ୍ତି
ପୁରୁ ଓହାରିବେ ଦେଉଛୁ କଥା ମତ୍ତ । କୃଷ୍ଣବିହାର. ମହାଭାରତ. ପ୍ରୋଗ ।

ଓହାରିବା—ଦେ. କି.—୧ । (କଳ) କମିଯିବା—
Oharibā 1 To become decrepit; to decrease (e.g. one's strength)

୨ । (ରୟ) ପଶ୍ଚାତ୍ତପ୍ତ ହେବା—
2. To fall back in fear.

ଦେବ କଳ ଦେବ ବୋଲି ଓହାରିବ ଘୁଞ୍ଚି । ପାତାୟନ. କୃଷ୍ଣବିହାର ।

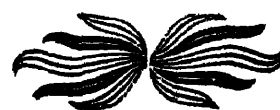
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଓହୋରିବା—ଦେ. କି—ଓହୋରିବା (ଦେଖ)
 Ohoribā Oharibā (See)
 ଓହୋଲ—ଦେ. କି—ଓହୋଲ (ଦେଖ)
 Ohola Ohala (See)
 ଓହୋଲା—ଦେ. କି—ଓହୋଲା (ଦେଖ)
 Ohola Ohala (See)
 ଓହୋଲାଲବା—ଦେ. କି—ଓହୋଲାଲବା (ଦେଖ)
 Oholālibā Ohalālibā (See)
 ଓହୋଲା ନଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) କି—ଓହୋଲା ନଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
 Oholā nardīā Ohalā nardīā (See)
 ଓହୋଲିବା—ଦେ. କି—ଓହୋଲିବା (ଦେଖ)
 Oholibā Ohalibā (See)
 ଓହୋ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କି—ଓହୋ (ଦେଖ)
 Ohnā Ordhanā (See)
 ଓହୋ—ଦେ. କି. (ସଂ. ଅବସ୍ଥାପନ)—୧ । ଅବତରଣ କରିବା—
 Ohlā 1. Descending; alighting
 ଓହୋ ୨ । ନିମ୍ନକୁ ଆଣିବା—2. Bringing down
 ଓହୋ ୩ । ଶରୀରରୁ ଅଳଙ୍କାର ବା ବସ୍ତ୍ର କାଢ଼ିବା—
 3. Putting off (ornaments or dress)
 ୪ । (ପାନବରଣ ଭାଷା) ପାନବରଣରୁ କାଢ଼ି ବରଜର
 ଗୁଳ ଉପରକୁ ଟିପି ଗଲେ ତାକୁ ଗୁଳର ତଳକୁ ଆଣି
 ନିମ୍ନକୁ କରି ରଖିବା—4. Bringing down the
 over topping tips of betel creepers
 below the roof of the thatch.
 ଓହୋଲବା—ଦେ. କି—ଓହୋଲବା (ଦେଖ)
 Ohlāibā ସଂ. ଅବସ୍ଥାପନ; ପ୍ରା. ଉତ୍ତର ବା
 ଓହୋଲ ୧ । (ଅବସ୍ଥା) ଉପରୁ ତଳକୁ ଅବସ୍ଥାପନ କରିବା—
 ଓହୋଲ; ଓହୋଲ; ଓହୋଲ 1 To descend; to alight;
 to get down.
 ୨ । ଉପରୁ ତଳକୁ ଆଣିବା—
 2. To bring down; to set down.
 ଏକା ନିମ୍ନରେ ଥାଉଥିବା ବା ଓହୋଲ । ସାରାଂ ମହାବରଣ ବସ୍ତ୍ର ।
 ୩ । (ଜର) ଶାନ୍ତି—3. To leave (said of
 fever); to become lower; to come
 down.
 ୪ । ବୋହୁ ଆସିବା ମୁଣ୍ଡରୁ ବା ଗାଡ଼ିରୁ ତଳକୁ ଖସାଇବା
 ବା ଉତ୍ତରଣ—
 4. To set down (a load)
 ୫ । (ବସ୍ତ୍ର ବା ଅଳଙ୍କାର) ଦେହରୁ କାଢ଼ିବା ବା ଖୋଲିବା—
 5. To put off (dress or ornaments);
 to undress; to undo.

ଓହୋରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କି—
 Ohlibā ୧ । ଓହୋରିବା; ତଳକୁ ଖସି ଆସିବା; ଅବତରଣ କରିବା—
 1. To get down; to alight; to
 descend.
 ୨ । ତଳ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରିବା—
 2. To move downwards
 ଓହୋ—ଅବସ୍ଥାପନ କି—
 Owa The English sound of W
 [ନୋଟ—ଓହୋରେ ଅବସ୍ଥାପନ କି ଯୁକ୍ତ ମୌଳିକ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ-
 ମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାପନ କି ପ୍ରକୃତ ଉଚ୍ଚାରଣ (ଯଥା—ପଦ୍ମରେ)
 ଲେଖ ପାଇଁ ‘ଅବସ୍ଥାପନ’ ବା ‘ବସ୍ତ୍ର’ ବା ‘ପଦ୍ମ’ ଉଚ୍ଚାରଣ ଦେଖିଥାନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ
 ଇଂରାଜୀ ‘W’ ଓ ପାରସୀ ‘ଓହୋ’—ଉଚ୍ଚାରଣ ଅନୁସାରେ ସେହି
 ଉଚ୍ଚାରଣଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ ‘ଓ’ ଓ ‘ଓହ’ ଅନୁସାରେ ଦ୍ଵାରା
 ଲେଖା ଯାଉଅଛି । ଫଳତଃ ଯେବେ ଏହି ବ୍ୟାକରଣବିତ୍ତର
 ବ୍ୟବହାର (ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣରେ ବା ଫଳ ବା ଯା ଫଳ ଯୋଗ କରାଯିବ)
 କରିବାକୁ ହେବ, ତେବେ ଏହି ଅବସ୍ଥାପନ କି ଉଚ୍ଚାରଣ ‘ଓ’
 ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ଅବସ୍ଥାପନ ‘ବ’ ଅନୁସାରେ ତଳେ ଲେଖାଯୁକ୍ତ
 ନୋଟ ଦେଖ ।]

(see) Notes under Abargya ‘Wa’

ଓହୋ—ଅବସ୍ଥାପନ—‘ଅବସ୍ଥାପନ’ ‘ବ’ ଅନୁସାରେ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ—
 Oya Notes under Abargya Wa (See)
 The English sound of W

ଓ—ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ—(ଏଥିର ଉଚ୍ଚାରଣ ପ୍ରାୟ କଣ୍ଠ ଓ ଗାତ୍ର)—
 Au The fourteenth vowel sounding like
 the conjoined sound of A and long U.
 [ଦ୍ର—ଏଥିର ଉଚ୍ଚାରଣ ‘ଅ’ ପରେ ‘ଉ’ । ସଂସ୍କୃତ ‘ଓ’ ଅନୁସାରେ
 ଥିବା ବେତେକ ଶବ୍ଦ ଓହୋରେ ‘ଅଉ’ ଅନୁସାରେ ପଢ଼ାଯାଏ;
 ଯଥା—ଓଷଧ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଅଭିଷେକ—
 ସଂ. କ. ସ୍ଵ—୧ । ଅନନ୍ତ; ବାସୁକ—
 1. The serpent Bhasuki.

Andr. bhāshā A name of the Ordīā language.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ଧୂଳି ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏକ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କେବଳ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗୁଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ କେ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—
ପାଠ' ନ ମିଳିଲେ 'ପାଠ' ଖୋଜିବେ; 'କଥ' ନ ମିଳିଲେ 'କଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଦ' ନ ପାଇଲେ ଅଲବଦ୍ ଦେଖିବେ ।

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଣ (ଉତ୍କଳ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ)—

Audbhijja ଉତ୍କଳ ବା ବୃକ୍ଷଲତାଦିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Vegetable; relating to trees and plants.

ସଂ. ବି—୧ । ପାଂଶୁଲବଣ—

1. Salt from ashes.

୨ । ପୈତ୍ତଳ ଲବଣ—2. Rock-salt.

ଉତ୍କଳ—ସଂ. ବିଣ. (ଉତ୍କଳ + ଅ)—

Audbhida ଉତ୍କଳ (ଦେଶ)
Audbhijja (See)

ଉପସ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଉପସ୍ୟ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଯ)—

Audhasya ପଶୁରୁ ପ୍ରଜାତ ଦୁଗ୍ଧ—
Milk drawn from a beast's udder.

ଉନ୍ନତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଉନ୍ନତ + ଶ୍ବର. ଯ)—୧ । ଉନ୍ନତ—

Aunatya 1. Improvement

୨ । ଉଚ୍ଚତା—2. Height.

ଉପକର୍ଣ୍ଣିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପକର୍ଣ୍ଣ + ଇକ)—

Aupakarnika କର୍ଣ୍ଣର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ—
Extending to the lobes or extremities of the ears.

ଉପକୂଳିକ—ସଂ. ବି. (ଉପକୂଳ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupakulika ଉପକୂଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Relating to the shore

ଉପାଚାରିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପାଚାର + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupacharika ୧ । ଉପାଚାର ବା ଅଭିପ୍ରାୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
1. Figurative; metaphorical.

୨ । ଚିକିତ୍ସାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

2. Pertaining to treatment

୩ । ସେବାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ପୂଜା ଆଦିର କ୍ରିୟାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

3. Ritualistic; ceremonial.

ସଂ. ବି—୧ । ଚିକିତ୍ସା—1. Treatment

୨ । ସେବା—2. Service.

୩ । ଉପକରଣ—3. Materials.

୪ । ବ୍ୟବସାୟ—4. Profession.

୫ । ଅଭିପ୍ରାୟ—5. Imputation.

୬ । ଉଦ୍ଭୋଦ—6. Bribe.

୭ । ସଜ୍ଜା—7. Equipment.

୮ । ସମ୍ମାନ—8. Respect

୯ । ପୂଜା ଆଦିର ଅଙ୍ଗ—9. Rites; ritual.

ଉପାଚାରିକ—ସଂ. ବି. (ଉପାଚାର + ଇକ)—

Aupachchhandasika ସଂସ୍କୃତଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—
A metre in Sanscrit.

ଉପଦେଶିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପଦେଶ + ଉକ. ଇକ)—

Aupadesika ୧ । ଉପଦେଶଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ—
1. Got by way of advice.

୨ । ଉପଦେଶୋପକାରୀ—2. Living on or following the profession of giving advice or opinion.

ଉପନୟନିକ—ସଂ. ବି. (ଉପନୟନ + ପ୍ରୟୋଜନାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupanayanika ଉପନୟନ ବା ବ୍ରତରେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ; ଉପନୟନ-
ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Necessary for or pertaining to the Upanayana ceremony.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପିଲାକୁ ବ୍ରତ କରାଏ—

A person officiating at the initiation-ceremony of a boy.

ଉପନିବେଶିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପନିବେଶ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupanibesika ୧ । ଉପନିବେଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
1. Pertaining to a new settlement; colonial

୨ । ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନକାରୀ—2. Colonist; settler.

ଉପନିବେଶିକଶାସନ—ସଂ. ବି. (ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ)—

Aupanibesikaśāsana ବ୍ରିଟିଶସାମ୍ରାଜ୍ୟଭିତ୍ତି ଉପନିବେଶ
ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଚଳୁଥିବା ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ—
Colonial form of Government.

[ଦ୍ର—ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ଉପନିବେଶମାନ (ଯଥା—
କନାଡ଼ା, ଅସ୍ତେଲିୟା, ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା) କରେ ସେଉଁ ପ୍ରକାର
ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନ (Self-government) ଚଳୁଅଛି ସେହି
ପ୍ରକାର ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଦେବା ପାଇଁ ଭାରତ-
ବାସୀମାନେ ସଂପ୍ରତି ଇଂରାଜ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କଠାରେ ଦୃଢ଼ତା-
ସହକାରେ ଦାବି କରୁଅଛନ୍ତି ।]

ଉପନୀବିକ—ସଂ. ବିଣ (ଉପ=ନିବେଶ + ନୀବିକ + ଇକ)—

Aupanibika ନାବି ସମୀପରେ ସ୍ଥିତ—
Situated near the waist-cloth.

ଉପପାତ୍ତିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପପାତ୍ତି + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupapattika ନିୟମ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବା ଗ୍ରନ୍ଥ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିପଦ୍ଧ—
Authoritative; deducible from rules, arguments or authority, demonstrable inferable; theoretical.

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦

ଉପମିକ—୧. ବିଶ. (ଉପମା + ନିର୍ଦ୍ଦେଶାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupamika ୧ । ଉପମାଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—

1. Established by comparison, described by analogy.

୨ । ଉପମାସମ୍ପର୍କୀୟ—

2. Comparative; analogical

ଉପମ୍ୟ—୧. ବିଶ. (ଉପମା + ସ୍ୱାର୍ଥେ. ଯ)—

Aupamya ୧ । ସାଦୃଶ୍ୟ, ଭୂଲ୍ୟତା—1. Similarity; similitude; resemblance

୨ । ଉପମା—2. Analogy.

ଉପୟିକ—୧. ବିଶ. (ଉପାୟ + ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ଇକ; ନିପାତନ)—

Aupayika ୧ । ଉପାୟଦ୍ୱାରା ଲଭ୍ୟ; କ୍ୟାୟ—

1. Legitimate; lawfully acquired; rational.

୨ । ଉପଯୁକ୍ତ; ଉପଯୋଗୀ—2. Fit to be acquired; proper; reasonable

୩ । ଉପାୟସାଧ୍ୟ—3. Attainable by means or efforts; expedient.

୧. ବିଶ. ୧ । ଉପାୟ—1. Means; expediency.

୨ । ଯୁକ୍ତି—2. Reasoning.

ଉପାଳ—୧. ବିଶ. (ଉପାଳ + ଭାବ. ଅ)—

Aupala ୧ । ପ୍ରସ୍ତରସମ୍ପର୍କୀୟ—1. Relating to stone.

୨ । ପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ—2. Made of stone.

୩ । ପ୍ରସ୍ତରମୟ—3. Stony.

ଉପସର୍ଗିକ—୧. ବିଶ. (ଉପସର୍ଗ + ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupasargika ଉପସର୍ଗସମ୍ପର୍କୀୟ—Symptomatic, having the symptoms; pertaining to after-development of a disease.

୧. ବିଶ. ୧—ସାନ୍ନିପାତକ ରୋଗବିଶେଷ—Collapse due to some special disease.

ଉପସର୍ଗିକ ମେହ—୧. ବିଶ. (ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର)—ବହୁକାଳସ୍ଥାୟୀ ମେହ—

Aupasargika meha ରୋଗବିଶେଷ—Chronic gonorrhea.

ଉପାଧିକ—୧. ବିଶ. (ଉପାଧି + ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupadhika ୧ । ଉପାଧିସମ୍ପର୍କୀୟ—

1. Titular; phenomenal.

୨ । ଅସ୍ଥାୟୀ—2. Temporary.

୩ । ନାମ ମାତ୍ର—3. Nominal; conventional

୪ । ମାୟାପୂର୍ଣ୍ଣ—4. Illusory.

୫ । ଉପାଧିପ୍ରାପ୍ତ—5. Titled.

ଉପାଧିକ ବାକି ଉପାଧିକେ ଉକ୍ତି;

ସଦ୍ ଦେହଭିକ୍ଷୁ ବାକି ମଉଦୁସି—ସ୍ୱାମୀଧ୍ୟ. ଦରବାର ।

ଉପାଧ୍ୟାୟିକ—୧. ବିଶ. (ଉପାଧ୍ୟାୟ + ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupadyāyika ୧ । ଉପାଧ୍ୟାୟଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ—

1. Acquired from a tutor.

୨ । ଉପାଧ୍ୟାୟ ସମ୍ପର୍କୀୟ—

2. Pertaining to a teacher.

ଉପାୟିକ—୧. ବିଶ. (ଉପାୟ + ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ଇକ)—

Aupāyika ଉପାୟିକ (ଦେଖ)—Aupayika (See)

ଉର—ପ୍ରାଦେ. (ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ) ଅ. (ଭୂଲ; ହୁ ଅର)—୧କ; ଅଉ—

Aur And; also.

ଉରତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ)—ଅଉରତ୍ (ଦେଖ)

Aurat Aurat (See)

ଉରଭ୍ର—୧. ବିଶ. (ଉରଭ୍ର = ମେଷ + ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ଅ)—ମେଷ-

Aurabhra ସମ୍ପର୍କୀୟ—Pertaining to the sheep

୧. ବିଶ. ୧—୧ । ମେଷଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ବସ୍ତୁ (ଯଥା—ଗାଈରୁ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱା-ନିର୍ମିତ ଅସନ; କମ୍ପାଳ)—

1. Woolen goods 'e. g. blanket; carpet).

୨ । ମେଷମାଂସ—2. Sheep's meat; mutton

୩ । ମେଷସମ୍ପଦ—3. A number of sheep

ଉରଭ୍ରକ—୧. ବିଶ. (ଉରଭ୍ର = ମେଷ + ସମ୍ପର୍କାର୍ଥେ. ଇକ)—ମେଷ-

Aurabhra କ—A number of sheep.

ଉରସ—୧. ବିଶ. (ଉରସ = ଶ୍ରେଷ୍ଠ + ଅ; ଯ. ବା ଉରସ = ଶୁଦ୍ଧ +

Aurasa ଅ)—ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଗର୍ଭରୁ ଜାତ (ସନ୍ତାନ) —Produced from the breast; legitimate; begotton (son).

ଦେ. ବିଶ. ୧—ଲଗ୍ନିକ; ନିଜ ପିତାମାତାଠାରୁ ଜାତ ହେବା ସମ୍ପର୍କୀୟ (ଭ୍ରାତୃ, ବନ୍ଧୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି)—Born of one's legitimate and direct kinsman.

(ଯଥା—ଉରସ ଭାଇ, ଉରସ ସୁଭ୍ରାତୃ; ଉରସ ଭଣଜା ।)—

ଦେ. ବିଶ. ୧ । ଧର୍ମପତ୍ନୀ-ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ—

1. Legitimate offspring

୨ । ପିତୃତ୍ୱ; ଜନକତ୍ୱ—2. Fatherhood

ଉରସ ବା ପିତୃତ୍ୱାଦି ଉକ୍ତିରେ ଉରସେ

କହିଲେ ଉରସ ଅଥା ଉରସ ପ୍ରଣୟ—ସ୍ୱାମୀଧ୍ୟ. ମହାସାଧନ ।

ଉରସଜାତ—ଦେ. ବିଶ. ୧—ଉରସ; ଧର୍ମପତ୍ନୀଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଜାତ; ପତ୍ନୀଗର୍ଭରେ

Aurasajāta ସ୍ୱାମୀଠାରୁ ଜାତ—

Legitimate; lawfully begotten.

ଉରସ୍ୟ—୧. ବିଶ. (ଉରସ୍ + ଯ)—ଉରସ (ଦେଖ)

Aurasya Aurasa (See)

ଉରାଂ ଉତ୍ତାଂ—ବୈଦେ. ବି—ଅଉରାଂ ଅଉତ୍ତାଂ (ଦେଖ)

Aurām autām Aurām autām (See)

ଉରାଙ୍ଗ ଉତ୍ତାଙ୍ଗ—ବୈଦେ. ବି—ଅଉରାଂ ଅଉତ୍ତାଂ (ଦେଖ)

Aurāṅg autāṅg Aurām autām (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୁଣ୍ୟରେ ସତର ୧ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରର ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରର କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ରର ବ୍ୟବହାର ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାକୁ ଶବ୍ଦ ଗୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଘ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଘ' ଗୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ, ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ, 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ' ଦେଖିବେ ।

ଉତ୍ତର—ପ୍ରାଦେ. (ଭୂ) ଅ.—ଅତ୍ତର—

Auri More over; again.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ତରୀ + ଭବାର୍ଥେ ଅ)—ପଶମରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ; ମେଷ—
Aurnna ଲେମ୍ବରୁ ନିର୍ମିତ—Woolen.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ତରୀ + ଭବାର୍ଥେ. ଇକ)—ଉତ୍ତରୀ (ଦେଖ)
Aurnnika Aurnna (See)

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ତରୀ + ଦେହ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ)—
Aurddhwadehika ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ପ୍ରେତକୃତ୍ୟ—
Funeral; due to a person during the
first year of his death.

ସଂ. ବି—ଦେହଧୂସ ପରେ କରାଯିବା ଦାହତର୍ପଣାଦି କର୍ମ;
ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି କ୍ରିୟା; ପ୍ରେତକୃତ୍ୟ; ଅଗ୍ନି ସଂସ୍କାର—
Funeral ceremonies or rites; obsequies

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବିଶ. ଓ ବି—ଉତ୍ତରୀ + ଦେହ (ଦେଖ)
Aurddhwadaihika Aurddhwadehika (See)

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବିଶ.—୧ । (ଉତ୍ତରୀ + ଭବାର୍ଥେ. ଅ)—ଜଘରୁ ଜାତ—
Aurbba 1. Produced from the thigh

୨ । (ଉତ୍ତରୀ = ପୃଥିବୀ + ଅ) ପାର୍ଥିବ—
2. Earthly; temporal; relating to earth.

ସଂ. ବି—୧ । ବଡ଼ବାନଜ; ସମୁଦ୍ରଜାତ ଅଗ୍ନି—
1. Submarine fire.

୨ । ଉତ୍ତର ମୁନିଙ୍କ ଉତ୍ତରଜାତ ପୁତ୍ର—
2. The son of sage Urba produced
from his thigh
୩ । ପାଂଶୁଲବଣ—3 Salt from ashes.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଉତ୍ତରୀ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଏୟ)—ଉତ୍ତରୀ
Aurbasēya ପୁତ୍ର; ଅଗସ୍ତ୍ୟପୁତ୍ର—The sage Agastya,
son of Urbasī (one of the heavenly
nymphs)

ଉତ୍ତର (ଉତ୍ତରୀ)—ବୈଦେ. ବିଶ. (ଅ)—ଅତ୍ତର ଉତ୍ତରୀ (ଦେଖ)
Aul (etc) Aul etc (See)

ଉତ୍ତର—ବୈଦେ. ବିଶ.—ଅତ୍ତର (ଦେଖ)
Aulāt Aulāt (See)

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ତର + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ)—ପେତକସମୂହ—
Auluka A number of owls.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଉତ୍ତର = ପେତକ + ସାଦୃଶ୍ୟାର୍ଥେ. ଯ)—
Aulukya ୧ । ବୈଶେଷିକ ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଣେତା କଣାଦ—

1. Kaṇāda sage; the founder of the
Baiśeshika system of Hindu
philosophy.

୨ । କଣାଦପ୍ରଣୀତ ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର—2. Kaṇāda's
system of Baiśeshika philosophy.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି. (ଉତ୍ତରୀ = ଶୁକ୍ରାଶ୍ରମ୍ୟ + ଅ)—

Ausanasa ୧ । ଶୁକ୍ରାଶ୍ରମ୍ୟ ପ୍ରଣୀତ ଦଶମାନ୍ତ—

1. Political Economy of
Sukrāchārjya.

୨ । ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର—2. Scripture.

ସଂ. ବିଶ.—ଉତ୍ତରୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to Usanas.

ଉତ୍ତରୀ—ସଂ. ବି. ଶ୍ରୀ. (ଉତ୍ତରୀ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଅ + ଶ୍ରୀ. ଇ)—
Ausanasī ଶୁକ୍ରାଶ୍ରମ୍ୟଙ୍କ କନ୍ୟା; ଦେବଯାମା—
Debaññī; daughter of Sukrāchārjya.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବିଶ. (ଉତ୍ତରୀ + ଭବାର୍ଥେ. ଅ)—

Ausira ବେଣାମୂଳରେ ନିର୍ମିତ—Made of the root of
Benā grass.

ସଂ. ବି—୧ । ଚାମରାଦଣ୍ଡ—1 The handle of a
Chāmara or fan.

୨ । ବେଣାମୂଳଦିଆ ପଟ୍ଟ ବା ପରଦା—

2. A screen made of the roots of
Benā grass

୩ । ଶଯ୍ୟା; ବଛଣା—3 Bed.

୪ । ଚଉକ; ଆସନ—4. Chair; a seat.

ଉତ୍ତର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ତର)—ଓଷ (ଦେଖ)

Aushada Osha (See)

ଉତ୍ତର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ତର)—ଓଷ (ଦେଖ)

Aushadi Osha (See)

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି. (ଓଷ + ଭବାର୍ଥେ. ଅ)—

Aushadha ୧ । ରୋଗନାଶକ ବସ୍ତୁ; ଔଷଧ—
1. Medicine

ଉତ୍ତର କରୀବା—ଦେ. ଜି—ଓଷ କରୀବା (ଦେଖ)

Aushadha karibā Osha karibā (See)

ଉତ୍ତରାମାନଙ୍କ ଉତ୍ତର କରୀବାର

ଅପରା ପ୍ରାୟଶଃ ଅତର ବେଶର । କୃଷ୍ଣବିଂଶ. ମହାଭାରତ. ୧୩ ।

ଉତ୍ତରାମାନଙ୍କ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଉତ୍ତର + ଅଟେ ଆଜ୍ଞା = ବୃତ୍ତ
Aushadhājība ଯାହାର)—ଉତ୍ତରାମାନଙ୍କାୟୀ—

Druggist.

ଉତ୍ତରାମାନଙ୍କ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ଚକ୍ର; ଉତ୍ତର + ଅମୟ)—ଉତ୍ତରାମାନଙ୍କର
Aushadhālaya ଗ୍ରାମ—Medical store; drug-
store; druggist's shop.

ଉତ୍ତର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଉତ୍ତର)—ଓଷ (ଦେଖ)

Aushadhi Osha (See)

ଉତ୍ତର—ଦେ. ପଦ୍ୟ ବି. (ସଂ. ଓଷଧୀ)—ଚନ୍ଦ୍ର—Moon.

Aushadhi-īśa

ବଦନ ଉତ୍ତର-ଉଷ ଓଷ ଉଦେ ଉତ୍ତର ଉତ୍ତରୀ ଦେବ ।

ଉଷ. ବୈଦେଶ୍ୟପ୍ରଣାୟ ।

୧	ଉ	ଉ	ରୁ, ଲୁ	ଝ	ଢ	ସମସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାଂଶର	ସ	କ	ଶ, ଷ	କ୍ଷ	ଇ, ଋ	ଉ, ଋ	ଉ
୨	ଉ	ଉ	ରୁ	ଲୁ	ପ୍ଳୋ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ସ୍ୱରାଂଶ	ଝ	ସ	ସ	ଂ	ଉ, ଋ	ଉ	ଂ

ଉପଧୀୟ-ସଂ ବିଶ୍ୱ. (ଉପଧ + ସମ୍ବିଧାର୍ଥେ ଇନ୍)—

Aushadhīya ଔଷଧମୂଳାୟ—Medicinal

ଉତ୍ତର-ସଂ. ବିଶ୍ୱ (ଉତ୍ତର = ଶାରଦୀୟ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ) —

Aushara ଶାରଦ୍ଦୀୟ ଉଷ୍ଣା; ଶାରଦ୍ଦୀୟ—

Produced from saline soil; saline

ବି—ପାଂଶୁଲବଣ; ଆରି ଲୁଣ—Salt produced from the soil or from ashes; potash.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି ଓ ବିଜ୍ଞ—ଉତ୍ତର (ଦେଖ)

Aushīra Aušīra (See)

ଉତ୍ତ୍ର-ସଂ. ବିଶ୍ୱ.—(ଉତ୍ତ୍ର + ସମ୍ଭବାର୍ଥେ. ଅ) —ଉତ୍ତ୍ରସମ୍ଭବୀୟ—

Aushtṛa Pertaining to or belonging to the camel

ଉତ୍ସାହ-ସଂ କ. (ଉତ୍ସା + ସମ୍ଭାବ୍ୟେ. କ) — ଉତ୍ସାହସମ୍ଭାବ୍ୟ —

Aushtraka A herd of camels.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବିଶ୍ୱ.—(ଓଷ୍ଠ + ଭବାର୍ଥେ ଯ)— ଓଷ୍ଠ ସାହାଯ୍ୟରେ

Aushṭhya ଉଚ୍ଚାରଣ (ବର୍ଣ୍ଣ)—Labial; pronounced with the help of the lips

ତ୍ରାସ—ସଂ. ବ. (ଉଷ୍ଣ + ଭବ. ଥ) —ଉଷ୍ଣତା; ସନ୍ତାପ; ଉଦ୍‌ଭାସ—

Aushṇa Warmth; heat; ardour.

ଅକ୍ଷାକୌଷ୍ଠ - ସଂ. ବି. (ଅକ୍ଷ + ଅକୌଷ୍ଠ) - ୧ । ଜଳବାୟୁ; ବାତ୍ୟ—

Aushṇānaushṇa 1 Climate.

୨ । ବାୟୁ ବା ପଦାର୍ଥର ତାପ ବା ଶୈତ୍ୟର କ୍ରମ ବା ପରିମାଣ—

2 Temperature.

ତ୍ରାସ୍ତ୍ରୀସକ—ସଂ. ବିଶ୍ୱ. ପୃଂ. (ଉତ୍କଳୀୟ + ଧାରଣାର୍ଥେ. କ)—ଉତ୍କଳୀୟଧାରୀ;

Aushṇishaka ଗୁଣଧର୍ମ— Wearing

a crown or helmet; crowned

ସଂ. ବ.—ରାଜା—Crowned-head; king.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବ. (ଉଷ୍ଣ + ଭାବ. ଯ) — ଉଷ୍ଣ (ଦେଶ)

Aushnya Aushna (See)

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବି. (ଉତ୍କଳ + ଭାବ. ଅ)—ଉତ୍କଳ; ଉତ୍କଳ—

Aushma Warmth; heat.

ଉତ୍ତର—ସଂ. ବ. (ଉତ୍ତର + ଭାବ. ସ)—ଉତ୍ତର (ଦେଶ)

Aushmya Aushma (See)

